

**МУГЭДДЭС
КИТАБ**

Мөхсүсдур

МҮГЭДДЭС КИТАБ

(ТӨВРАТ, ЗЭБУР, ИНЧИЛ)

Инкилис дилиндэки «New World Translation of the Holy Scriptures»
(«Мүгэддэс Жазыларын Јени Дүнја Төрчүмөси»)
2013-чү ил нәшри өсасында тәрчүмө олунуб

«Күлли-Ихтијар Јеһова [יהוה, YHWH] белә дејир:
“...Будур, Мән Јени Көлләр вә Јени Јер Јарадырам,
Көһнә Шелләр Јада дүшмәләчәк,
Даһа Хатырланмајачаг”».

Өшија 65:13, 17; 2 Бутрус 3:13

© 2014

WATCH TOWER BIBLE
AND TRACT SOCIETY
OF PENNSYLVANIA

100 Watchtower Drive
Patterson, NY 12563-9204
U.S.A.

Мүгөддөс Китеб

НӨШРИЈЈАТ

WATCHTOWER BIBLE AND
TRACT SOCIETY OF NEW YORK,
INC.

Wallkill, New York, U.S.A.

Бу нәшријјат бүтөв
вә ја һиссәләрлә Мүгөддөс
Китебы 150-дән артыг дилә
тәрчүмә вә дәрч етмишдир.
Дилләрин сијаһысы үчүн бах:
www.jw.org.

Бу нәшрин мүхтәлиф
дилләрдә дәрч олунмуш
нүсхәләринин үмуми сајы:
222 151 997

2018 нәшри

Бу нәшр сатыш үчүн
нәзәрдә тутулмајыб.
Јеһованын Шаһидләринин
Мүгөддөс Китеб үзрә
үмумдүнја маарифләндирмә
ишиндә истифадә олунараг
пәјланылыр.

*New World Translation of the
Holy Scriptures*

Azerbaijani (Cyrillic) (nwt-AJ)

Made in the United States
of America

АБШ-да һазырланыб

900 Red Mills Road
Wallkill, NY 12589-3223 U.S.A.

Шәкилләр:

Сәһифә 1728:
Јухарыда: Shrine of the
Book, Photo © The Israel
Museum, Jerusalem

Ашағыда: Courtesy
of Ben-Zvi Institute;
photographer:
Ardon Bar-Hama

Сәһифә 1730:
© The Trustees of the
Chester Beatty Library,
Dublin

Сәһифә 1732:
Shrine of the Book,
Photo © The Israel Museum,
Jerusalem

Сәһифә 1734:
© The British Library Board
(G.12161)

Сәһифә 1738:
Солда: From the book
*A Pre-Massoretic Biblical
Papyrus*, by Stanley A. Cook,
M. A. (1903)

Сәһифә 1739:
From *The Codex Alexandrinus
in Reduced Photographic
Facsimile*, 1909,
by permission of
the British Library



Мүгөддөс Китабла танышлыгы

Мүгөддөс Китаб чагдаш дүнјада јашајан бизләрә үнванланан илаһи кәламдыр. О, бизә хошбәхт һәјат сүрмәјин вә Аллаһ-Тааланы разы салмағын јолуну көстәрир. Бундан әлавә, Мүгөддөс Китаб ашағыдакы мүһүм мөвзулары ишыгландырыр:

1. Аллаһын варлығы	11. Инсан өләндә нә баш верир?
2. Аллаһы танымағын јоллары	12. Өлүләрин агибәти
3. Мүгөддөс Китабын мүәллифи	13. Аллаһын әмәјә бахышы
4. Мүгөддөс Китаб вә елм	14. Күзәран барәдә
5. Мүгөддөс Китабын баш мөвзусу	15. Хошбәхтлијин сирләри
6. Мәсиһ һаггында өнчөдөн дејиләнләр	16. Дәрд-сәрли дүнјада раһатлыгы мәнбәји
7. Зәманәмиз һаггында дејиләнләр	17. Аилә сәадәти
8. Дүнјадакы әзаблар вә Аллаһ	18. Аллаһла достлуг
9. Инсан әзабларынын сәбәби	19. Мүгөддөс Китабын мөзмуну
10. Аллаһын вәд етдији көзәл кәләчәк	20. Мүгөддөс Китабын сәмәрәли мүталиәси

АЈӘЛӘРИ ТАПМАҒА ДАИР МӘЛУМАТ

Мүгөддөс Китаб ики һиссәдән ибарәтдир — Төврат («Әһди-Әтиг») вә Инчил («Әһди-Чәдид»). Бу ики һиссәјә алтмыш алты һисбәтән кичик китаб дахилдир. Һәр китаб фәсилләрә вә ајәләрә бөлүнүр. Ајәләрә истинад едилдикдә китабын адындан сонра кәлән биринчи рәгәм фәсилин, сонракы рәгәм(ләр) исә ајәнин (ајәләрин) нөмрәсидир. Мәсәлән, «Јарадылыш 1:1» јазыланда Јарадылыш китабынын 1-чи фәслинин 1-чи ајәси нәзәрдә тутулур.

Аллаһын варлығы

«Гој инсанлар билсин ки, ады Јеһова олан Сән, дүнјада тәк Сән учасан».

Зәбур 83:18 [Сәһифә 816]

«Бил ки, Јеһовадыр Аллаһ, бизи О јарадыб, биз Она мәхсусуг».

Зәбур 100:3 [Сәһифә 828]

«Мән Јеһовајам. Адым будур. Шанымы һеч кәсә вермәрәм, Мәнә учалан мәдһләри бүтләрә вермәрәм».

Әшија 42:8 [Сәһифә 985]

«Јеһованын адыны чағыран һәр кәс гуртулачаг».

Ромалылар 10:13 [Сәһифә 1515]

«Бәли, һәр евин бир бәннасы вар, һәр шејин бәннасы исә Аллаһдыр».

Ибраниләрә 3:4 [Сәһифә 1606]

«Башынызы галдырыб көjlэрэ бахын, бүтүн бунлары ким jарадыб? Көjlэрин ордусуну саjы илэ Чыхаран! О, онларын һэр бирини ады илэ чағырыр. Онун һэдсиз гүввәси, мөһтәшәм күчү саjәсиндә бирчәчији дә әскилмир».

Әшија 40:26 [Сәһифә 982]



Аллаһы танымағын јоллары

«Төвратда јазыланлар дилиндән дүшмәсин. Кечә-күндүз онлары оху ки, һәр кәлмәсинә дәгигликлә әмәл едәсән. Онда һәр ишин аванд олар вә һикмәтлә һәрәкәт едәрсән».

Јушә 1:8 [Сәһифә 325]

«Онлар Төвраты, Аллаһын китабыны учадан охујур, охудугларыны ајдын изаһ едир, мәнәсыны ачыглајырдылар. Беләчә, онлар халга охудугларыны баша салдылар».

Нәһәмјә 8:8 [Сәһифә 670]

«Хошбәхтдир о кәс ки, пискәрин сөзү илә отуруб-дурмур... О, Јеһованын ганунундан һәзз алыр, кечә-күндүз Онун ганунунун дәринлијинә варыр. О,.. һәр ишиндә уғур газанар».

Зәбур 1:1—3 [Сәһифә 749]

«Филип арабајла јанашы гачанда ешитди ки, мәмур учадан Әшија пејғәмбәрин китабыны охујур вә ондан сорушду: “Охудугуну баша дүшүрсән?” О чаваб верди: “Изаһ едән олмаса, нечә баша дүшә биләрәм?”»

Һәвариләрин ишләри 8:30, 31 [Сәһифә 1467]

«Онун көзөкөрүнмөз кејфијјәтләри: әбәди гүдрәти
вә илаһилији дүнја јаранандан бәри ајдын
көрүнүр, јарадылмыш шејләр васитәсилә дәрк
едилир. Буна көрә дә онлар үзрсүздүрләр».

Ромалыларә 1:20 [Сәһифә 1504]

«Бүтүн бунлар барәсиндә дәриндән дүшүн вә өзүнү
бунлара тамамилә һәср ет ки, һамы сәндәки
инкишафы ајдын көрсүн».

1 Тимутијә 4:15 [Сәһифә 1593]

«Кәлин бир-биримизә гаршы диггәтли олуб
бир-биримизи мәһәббәтә вә јахшы ишләрә
тәшвиғ едәк... јығынчагларымыздан галмајағ».

Ибрәниләрә 10:24, 25 [Сәһифә 1613]

«Әкәр сизләрдән киминсә һикмәти чатышмырса,
гој һәр кәсә сәхавәтлә вә гынамадан верән
Аллаһдан диләсин вә она вериләчәк».

Јагуб 1:5 [Сәһифә 1619]

Мүгәддәс Китабын мүәллифи

«Муса Јеһованын бүтүн сөзләрини гәләмә алды».

Чыхыш 24:4 [Сәһифә 145]

«Дәнјал јатағында јуху вә рөјалар көрдү. О, көрдүјү јухуну јазды; һәр шеји бир-бир гәләмә алды».

Дәнјал 7:1 [Сәһифә 1205]

«Сиз биздән ешитдијиниз Аллаһын сөзүнү инсан сөзү кими дејил, әслиндә, нечә вар елә, Аллаһын сөзү кими гәбул етдиниз».

1 Салоникилиләрә 2:13 [Сәһифә 1583]

«Мүгәддәс Јазылардакы һәр кәлмә Аллаһдандыр».

2 Тимутијә 3:16 [Сәһифә 1598]

«Пејгәмбәрлик һеч вахт инсан истәји илә мејдана кәлмәјиб, инсанлар мүгәддәс руһ тәрәфиндән јөнәлдиләрәк Аллаһдан кәлән сөзләри данышыблар».

2 Бутрус 1:21 [Сәһифә 1630]

Мүгәддәс Китаб вә елм

«О, шимал сәмасыны бошлуғун үзәринә сәриб, Јери һечликдә асыб».

Әјјуб 26:7 [Сәһифә 720]

«Бүтүн чајлар ахыб дәнизә төкүлүр, амма дәниз һеч вахт дашмыр. Чајлар башладығлары јерә гајыдыр ки, тәзәдән ахсын».

Ваиз 1:7 [Сәһифә 910]

«Јерин даирәси
үзәриндә
Мәскунлашан вар».

Әшија 40:22 [Сәһифә 982]



Мүгәддәс Китабын баш мөвзусу

«Сәнинлә гадын арасына, сәнин өвладыңла онун өвлады арасына дүшмәнчилик гоҗачағам. О, сәнин башыны эзәчәк, сән исә ону дабаныңдан чалачагсан».

Јарадылыш 3:15 [Сәһифә 46]

«Јер үзүнүн бүтүн халглары сәнин өвладың васитәсилә мүбарәк олачаг, чүнки сән Мәним сөзүмә гулаг асдын».

Јарадылыш 22:18 [Сәһифә 68]

«Гој Падшаһлығын кәлсин. Гој Сәнин ирадән көјдә олдуғу кими, јердә дә јеринә јетсин».

Мәтта 6:10 [Сәһифә 1299]

«Сүлһ мәнбәји олан Аллах тезликлә Шејтаны ајагларынызын алтында эзәчәк».

Ромалыларә 16:20 [Сәһифә 1522]

«Һәр шеј она табе едиләндән сонра Оғул өзү дә она һәр шеји табе едәнә табе олачаг ки, Аллах һәр кәс үчүн һәр шеј олсун».

1 Коринфлиләрә 15:28 [Сәһифә 1541]

«Вәдләр Ибраһимә вә онун өвладына верилди...
Бу да Мәсиһдир. Әкәр Мәсиһә мәхсуссунузса,
онда, һәгигәтән, Ибраһимин өвладысыныз вә
вәдә көрә вариссиниз».

Галатијалыларә 3:16, 29 [Сәһифә 1560, 1561]

«Дүнја үзәриндә падшаһлыг инди Рәббимизә вә
Онун Мәсиһинә мәхсусдур. Рәббимиз әбәдијјәт
боју падшаһлыг едәчәк!»

Вәһј 11:15 [Сәһифә 1653]

«Беләликлә, Иблис вә Шејтан адланан бөјүк
әждаһа, бүтүн дүнјаны алдадан гәдим илан јерә
атылды, мәләкләри дә онунла бирликдә атылды».

Вәһј 12:9 [Сәһифә 1654]

«О, гәдим иланы, Иблис вә Шејтан адланан
әждаһаны тутуб мин илијә буховлады».

Вәһј 20:2 [Сәһифә 1662]

Мәсиһ һаггында өнчәдән дежиләнләр

ПЕЈҖӘМБӘРЛИК

«Сән, еј Бејтләһм Әфрат,.. Исраилдә ирадәми ичра едәчәк рәһбәр сәндән чыхачаг».

Микә 5:2 [Сәһифә 1253]

КЕРЧӨКЛӘШМӘСИ

«Иса падшаһ Ёиродун дөврүндә Јәһудијјә Бејтләһминдә анадан олду».

Мәтта 2:1 [Сәһифә 1293]

«Палтарымы араларында бөлүшдүрүрләр, либасым үчүн пүшк атырлар».

Зәбур 22:18 [Сәһифә 764]

«Әскәрләр Исаны дирәјә мыхлајандан сонра онун үст палтарларыны дөрд јерә бөлдүләр... Амма көјнәји тикишсиз, јухарыдан-ашагыја бүтөв тохума иди. Она көрә дә бир-бириләринә дедиләр: “Кәлин буну чырмајаг, пүшк атаг көрәк кимә дүшәчәк”».

Јәһја 19:23, 24 [Сәһифә 1448]

ПЕҖҖӘМБӘРЛИК

КЕРЧӘКЛӘШМӘСИ

«Бүтүн сүмүкләрини
горујур, һеч бири
сынмамышдыр».

Зәбур 34:20 [Сәһифә 773]

«Исаја јахынлашанда
көрдүләр ки, о, артыг
өлүб. Буна көрә дә
онун гычларыны
сындырмадылар».

Јәһја 19:33 [Сәһифә 1449]

«Асилијимизә көрә онун
бәдәни дешилди».

Әшија 53:5 [Сәһифә 1003]

«Әскәрләрдән бири низә
илә онун бөјрүнү деш-
ди вә бөјрүндән ган илә
су ахды».

Јәһја 19:34 [Сәһифә 1449]

«Онлар отуз күмүш са-
јыб һаггымы верди-
ләр».

Зәкәријә 11:12, 13
[Сәһифә 1282]

«Онда он ики һәваридән
бири, Јәһуда Искәрјут
бөјүк каһинләрин јаны-
на кедиб деди: “Ону
сизә тәслим етсәм,
мәнә нә верәрсиниз?”
Онлар Јәһудаја отуз
күмүш пул бојун
олдулар».

Мәтта 26:14, 15; 27:5
[Сәһифә 1331, 1333]

Зэманэмиз һаггында дежиләнләр

«Милләт милләтә гаршы, дәвләт дәвләтә гаршы галхачаг... Бүтүн бунлар бәлаларын башлангычыдыр».

Мәтта 24:7, 8 [Сәһифә 1327]

«Чохлу јаланчы пејгәмбәр пејда олуб бир чохларыны алдадачаг. Һәрч-мәрчлик баш алыб кетдијиндән әксәр инсанларда мәнәббәт сојујачаг».

Мәтта 24:11, 12 [Сәһифә 1327]

«Мүһарибә сәсләри, мүһарибә хәбәрләри ешидәндә тәшвишә дүшмәјин. Бунлар баш вермәлидир, амма бу, һәлә сон дејил».

Марк 13:7 [Сәһифә 1359]

«Күчлү зәлзәләләр олачаг, каһ бурада, каһ орада гытлыглар вә хәстәликләр олачаг. Инсанлар дәһшәтли мәнзәрәләрин, көјдән кәлән бөјүк әләмәтләрин шаһиди олачаг».

Лука 21:11 [Сәһифә 1408]

«Буну бил ки, ахыр-заманда сон дэрэчэ чэтин бир вахт кэлэчэк. Чүнки инсанлар худбин, пулпэрэст, ловга, өзүндэн разы, күфр данышан, валидејнлэринэ итаэт етмэјән, нанкор, вэфасыз, догмаларыны севмэјән, барышмаз, бөһтанчы, өзүнэ һаким олмајән, залым, јахшылығын дүшмәни, хаин, тәрс, тәкәббүрлү олачаглар, Аллаһдан чох ејш-ишрәти севәчәкләр. Онлар үздән өзләрини мөмин көстәрәчәк, әслиндә исә Аллаһын јолу илә кетмәјәчәкләр».

2 Тимутијә 3:1–5

[Сәһифә 1598]



Дүнјадакы эзаблар вә Аллаһ

«Аллаһ гәтијјән пислик етмәз, Гүдрәт Саһиби
һагсызлыг етмәз!»

Әјјуб 34:10 [Сәһифә 730]

«Сынагларла үзләшәндә гој һеч кәс: “Аллаһ мәни
сынаға чәкир”, — демәсин, чүнки Аллаһ һеч кәси
писликлә сынамыр вә Онун Өзүнү дә писликлә
сынамаг мүмкүн дејил».

Јагуб 1:13 [Сәһифә 1619]

«Бүтүн гајғыларынызы Онун үзәринә гојун, чүнки
О, гајғынызы чәкир».

1 Бутрус 5:7 [Сәһифә 1629]

«Јеһова бәзиләринин дүшүндүјү кими, Өз вәдини
јеринә јетирмәјә кечикмир. Хејр! О, сизә сәбир
едир, чүнки һеч кәсин мәһв олмасыны истәмир,
әксинә, истәјир ки, һамы төвбәјә кәлсин».

2 Бутрус 3:9 [Сәһифә 1632]

Инсан Һабларыннын сәбәби

«Күнәш алтыннда бир шеј дә көрдүм:
гачышы һәмишә бәрк гачанлар удмур, дөјүшдә
һәмишә икидләр галиб кәлмир. Чөрәк һәмишә
мүдрикләрә, вар-дөвләт һәмишә ағыллыларә
нәсиб олмур, уғуру да һәмишә биликли адам
газанмыр. Чүнки һамысынын габағына вахт вә
тәсадүф чыхыр».

Ваиз 9:11 [Сәһифә 917]

«Беләликлә, күнаһ бир адам васитәсилә, өлүм дә
күнаһ васитәсилә дүнјаја кирди. Беләчә, өлүм
бүтүн адамларә кечди, чүнки һамы күнаһ
ишләјиб».

Ромалыларә 5:12 [Сәһифә 1509]

«Аллаһын Оғлу мәнһз Иблисин ишләрини дағытмаг
үчүн кәлмишди».

1 Јәһја 3:8 [Сәһифә 1635]

«Бүтүн дүнја Шәририн әлиндәдир».

1 Јәһја 5:19 [Сәһифә 1638]

Аллаһын вәд етдији көзәл кәләчәк

«Саләһләр јерә саһиб олачаг, орада әбәди
јашајачаглар».

Зәбур 37:29 [Сәһифә 777]

«Бир нәсил кедир, о бири нәсил кәлир, амма Јер
әбәди дурур».

Ваиз 1:4 [Сәһифә 909]

«Өлүмү әбәдилик мәһв едәчәк, Күлли-Ихтијар
Јеһова бүтүн үзләрдән көз јашларыны силәчәк».

Әшија 25:8 [Сәһифә 961]

«О вахт корларын көзләри ачылачаг, карларын
гулаглары ешидәчәк. О вахт ахсаглар марал кими
сычрајачаг, лалларын дили севинчдән чәһ-чәһ
вурачаг. Сәһрада булаглар гајнајачаг, дүзләрдә
чајлар ахачаг».

Әшија 35:5, 6 [Сәһифә 975]

«О, онларын көзләриндән бүтүн јашлары силәчәк. Артыг өлүм олмајачаг. Нә дәрд, нә фәрјад, нә дә агры олмајачаг, чүнки эввәлки шејләр кечиб кетди».

Вәһј 21:4 [Сәһифә 1663]

«Онлар евләр тикиб ичиндә јашајачаг, үзүм бағлары салыб барыны јејәчәк. Тикдикләри евдә өзкәләр јашамајачаг, әкдикләринин барыны өзкәләр јемәјәчәк. Халгымын өмрү агач өмрүтәк узун олачаг, сечилмишләрим әлләринин зәһмәтиндән дојунча зөвг алачаг».

Әшија 65:21, 22 [Сәһифә 1018]

Инсан өлөндө нә баш верир?

«Алын тэринлэ чөрәк јејиб ахырда торпага гајыдачагсан, чүнки ондан јагадылмысан. Торпагсан, торпага да гајыдачагсан».

Јарадылыш 3:19 [Сәһифә 47]

«Дириләр өләчәкләрини билир, лакин өлүләр һеч нә билмир... Әлиндән нә кәлирсә, вар күчүнлэ ет, чүнки кедәчәјин Мәзарда нә иш, нә нијјәт, нә елм, нә дә һикмәт вар».

Ваиз 9:5, 10 [Сәһифә 917]

«Иса бунлары дејәндән сонра әлавә етди: “Достумуз Илазәр јухуја кедиб, мән исә ону ојатмага кедирәм”. Иса онун өлдүјүнү дејирди, онларса елә билдиләр ки, Иса ади јухудан данышыр. Онда Иса ачыг деди: “Илазәр өлүб”».

Јәһја 11:11, 13, 14 [Сәһифә 1436]

Өлүлэрин агибәти

«Буна һејрәт етмәјин, чүнки елә бир вахт кәләчәк ки, гәбирләрдә оланларын һамысы онун сәсини ешидәчәк,.. дириләчәкләр».

Јәһја 5:28, 29 [Сәһифә 1424]

«Аллаһын һәм сәләһләри, һәм дә гејри-сәләһләри дирилдәчәјинә үмид едирәм».

Һәвариләрин ишләри 24:15 [Сәһифә 1494]

«Мән һәмчинин тахтын өнүндә дурмуш өлүләри — бөјүкләри вә кичикләри көрдүм. Тумарлар ачылмышды. Башга бир тумар да ачылды, бу тумар һәјат китабыдыр. Өлүләр тумарларда јазылмыш әмәлләринә мұвафиг мұһакимә едилди. Дәниз онда олан өлүләри гајтарды, өлүм вә Мәзар да онларда олан өлүләри гајтардылар вә һәр бири өз әмәлләринә көрә мұһакимә едилди».

Вәһј 20:12, 13 [Сәһифә 1662]

Аллаһын эмәжә бахышы

«Ишиндә уста адамы көрмүсән? О, ади адамларын
јох, падшаһларын һүзурунда дурар».

Мәсәлләр 22:29 [Сәһифә 897]

«Оғурлуг едән даһа оғурлуг етмәсин, элинин һалал
зәһмәти илә долансын ки, корлуг чәкәнә дә эл
тута билсин».

Ефеслиләрә 4:28 [Сәһифә 1569]

«Һәр кәс
јејиб-ичмәли вә
зәһмәтиндән һәзз
алмалыдыр. Бу,
Аллаһын
бәхшишидир».

Ваиз 3:13 [Сәһифә 912]



Күзэран барэдэ

«Ејш-ишрэти севэн мүфлислэшэр, меј вэ јағ һариси варланмаз».

Мәсәлләр 21:17 [Сәһифә 895]

«Борч алан борч верәнин нөкәри [олар]».

Мәсәлләр 22:7 [Сәһифә 896]

«Сиздән кимсә бир гүллә тикмәк фикринә дүшсә, мәкәр тикинтини гуртармаға күчүнүн чатыб-чатмајачағыны билмәк үчүн әввәлчә отуруб мәсрәфләри һесабламаз? Әкс тәгдирдә, бүнөврәни гојачаг, амма тикинтини гуртара билмәјәчәк. Онда чамаат: “Бу адам тикмәјә башлады, амма гуртара билмәди”, — дејиб она күләчәк».

Лука 14:28—30 [Сәһифә 1398]

«Чамаат јејиб дојандан сонра Иса шакирдләринә деди: “Артыг галан тикәләри јығын ки, һеч нә зај олмасын”».

Јәһја 6:12 [Сәһифә 1426]

Хошбәхтлијин сирләри

«Мәһәббәт олан јердә тәрәвәз јемәк нифрәт олан јердә јағлы дана әти јемәкдән јахшыдыр».

Мәсәлләр 15:17 [Сәһифә 888]

«Мән сәнин Аллаһын Јеһовајам, Мән сәнин хејринә сәни өјрәдирәм, сәни кетмәли олдуғун јолла апарырам».

Әшија 48:17 [Сәһифә 996]

«Аллаһа еһтијачы олдуғуну дәрк едәнләр хошбәхтдир, чүнки сәмави Падшаһлыг онларындыр».

Мәтта 5:3 [Сәһифә 1296]

«Башгасыны өзүнү севдијин кими сев».

Мәтта 22:39 [Сәһифә 1324]

«Инсанларын сизинлә нечә рәфтар етмәсини истәјирсинизсә, сиз дә онларла елә рәфтар един».

Лука 6:31 [Сәһифә 1380]

«Аллаһын сөзүнү ешидиб она әмәл едәнләр хошбәхтдирләр!»

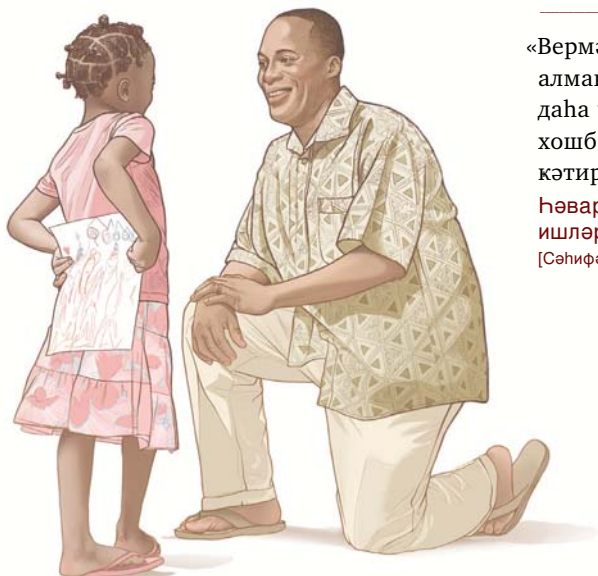
Лука 11:28 [Сәһифә 1391]

«Инсанын вар-дөвләти башындан ашыб-дашса да,
һәјаты бундан асылы дејил».

Лука 12:15 [Сәһифә 1393]

«Буна көрә дә јемәјимиз, палтарымыз варса,
бунлара гане олачағыг».

1 Тимутијә 6:8 [Сәһифә 1594]



«Вермәк
алмагдан
даһа чох
хошбәхтлик
кәтирир».

Һәвариләрин
ишләри 20:35
[Сәһифә 1488]

Дәрд-сәрли дүнјада раһатлыг мәнбәји

«Сән гайгы жүкүнү Јеһоваја вер, О, сәнә дајаг олар,
О, һеч вахт салеһ инсаны јыхылмаға гојмаз».

Зәбур 55:22 [Сәһифә 791]

«Чалышганын нијјәти уғур кәтирәр, тәләскән
еһтијача јуварланар».

Мәсәлләр 21:5 [Сәһифә 895]

«Горхма, Мән сәнинләјәм. Тәлаша дүшмә, сәнин
Аллаһын Мәнәм. Сәнә гүввәт верәчәјәм, сәнә
көмәк едәчәјәм, һагг олан сағ әлимлә сәни
бәрк-бәрк тутачағам».

Әшија 41:10 [Сәһифә 983]

«Һансыныз гайгы чәкмәклә өмрүнү бир гарыш да
олса, узада биләр?»

Мәтта 6:27 [Сәһифә 1299]

«Буна көрә дә һеч вахт сабаһкы күн үчүн нараһат
олмајын, чүнки сабаһкы күн өзү илә јени гайғылар
кәтирәчәк. Һәр күнүн дәрдә өзүнә бәсдир».

Мәтта 6:34 [Сәһифә 1300]

«Даһа вачиб шејләри ајырд етмәји бачарын».

Филиппилеләрә 1:10 [Сәһифә 1572]

«Һеч нәјә көрә нараһат олмајын. Һәр мәсәлә барәдә диләјинизи дуа вә јалварышла, шүкр едә-едә Аллаһа билдирин. Онда Аллаһын һәр бир ағылдан үстүн олан сүлһү үрәјинизи вә фикирләринизи Мәсиһ Иса васитәсилә горујачаг».

Филиппилеләрә 4:6, 7 [Сәһифә 1576]



Аилә сәадәти

ӘРЛӘР/АТАЛАР

«Әр арвадыны өз бәдәнини севдији кими севмәлидир. Арвадыны севән өзүнү сеvir, ахы еләр бир адам јохдур ки, өз бәдәнинә нифрәт етсин, әксинә, инсан өз бәдәнинин гејдинә галыр, ону әзизләјир... Һәр кәс арвадыны өзүнү севдији кими севсин».

Ефеслиләрә 5:28, 29, 33 [Сәһифә 1570]

«Сиз исә, аталар, ушагларынызы гәзәбләндирмәјин, онлары Јеһованын тәрбијәси вә өјүд-нәсиһәтилә бөјүдүн».

Ефеслиләрә 6:4 [Сәһифә 1571]

ГАДЫНЛАР

«Арвад да әринә дәрин һөрмәт бәсләсин».

Ефеслиләрә 5:33 [Сәһифә 1570]

«Еј гадынлар, әрләринизә Ағанын давамчыларына јарашан тәрздә табе олун».

Колослуларә 3:18 [Сәһифә 1581]

УШАГЛАР

«Ушаглар, Рэббин ирадэсинэ ујғун олага
валидејнлэринизин сөзүнэ гулаг асын, чүнки бу,
Аллаһын көзүндэ дүзкүндүр. “Атана вэ анана һөрмәт
ет”. Бу, илк әмрдир ки, вәдлә бәрабәр верилиб:
“Беләчә күзәранын хош, јер үзүндә өмрүн узун
олачаг”».

Ефеслиләрә 6:1—3 [Сәһифә 1571]

«Еј ушаглар, һәр шејдә валидејнлэринизин сөзүнэ
гулаг асын, чүнки бу, Ағаја хош кедир».

Колослулара 3:20 [Сәһифә 1581]

Аллаһла достлуг

«Еј дуалары ешидэн, һәр чүр инсан һүзуруна кэләчәк».

Зәбур 65:2 [Сәһифә 797]

«Бүтүн гәлбинлә Јеһоваја етибар ет, өз ағлына күвәнмә. Һәр ишиндә Ону дүшүн, О да јолларыны рәван едәр».

Мәсәлләр 3:5, 6 [Сәһифә 873]

«Әбәди һәјат одур ки, Сәни, тәк керчәк Аллаһы вә көндәрдијин Иса Мәсиһи танысынлар».

Јәһја 17:3 [Сәһифә 1445]

«О, һеч биримиздән узаг дејил».

Һәвариләрин ишләри 17:27 [Сәһифә 1483]

«Даима дуа едирәм ки, дәгиг билик вә там дәрракә илә бирликдә мәһәббәтиниз дә артдыгча артсын».

Филиппиләрә 1:9 [Сәһифә 1572]

«Әкәр сизләрден киминсә һикмәти чатышмырса,
гој һәр кәсә сәхавәтлә вә гынамадан верән
Аллаһдан диләсин вә она вериләчәк».

Јагуб 1:5 [Сәһифә 1619]

«Аллаһа јахынлашын, О да сизә јахынлашачаг.
Еј күнаһкарлар, әлләринизи паклајын!
Еј гәтијјәтсизләр, үрәјинизи тәмизләјин!»

Јагуб 4:8 [Сәһифә 1622]

«Аллаһы севмәк Онун әмрләринә риајәт етмәк
демәқдир, Онун әмрләри исә ағыр дејил».

1 Јәһја 5:3 [Сәһифә 1637]

Мүгәддәс Китабын мәзмуну

ТӨВРАТ («ӘҢДИ-ӘТИГ»)

МУСА ПЕЈҖӘМБӘРИН ЈАЗДЫҖЫ КИТАБЛАР (5 КИТАБ):

Јарадылыш, Чыхыш, Лавилиләр, Сајлар, Ганунун төкрары

Јарадылышдан гәдим Исраил халгынын төшәккүлүнәдәк

ТАРИХИ КИТАБЛАР (12 КИТАБ):

Јушә, һакимләр, Рут

Бәни-Исраилин Аллаһын вәд етдији дијара дахил олмасы вә сонрақы һадисәләр

1 вә 2 Ишмуил, 1 вә 2 Падшаһлар, 1 вә 2 Салнамәләр

Исраил халгынын Јерусәлимин дағылмасына гәдәрки тарихи

Үзејир, Нәһәмја, Әстәр

Јәһудиләрин Бабил сүркүнүндән сонрақы тарихи

ПОЕТИК КИТАБЛАР (5 КИТАБ):

Әјјуб, Зәбур, Мәсәлләр, Ваиз, Нәғмәләр нәғмәси

Һикмәтли кәламлар вә нәғмәләр топлусу

ПЕЈҖӘМБӘРЛИК КИТАБЛАРЫ (17 КИТАБ):

Әшија, Әрәмја, Мәрсијәләр, һизгијал, Дәнјал, Һушә, Јуил, Амус, Әбдија, Јунус, Микә, Наһум, һәбгуг, Сәфәнја, Һәггај, Зәкәријјә, Мәлаки

Аллаһын халгы илә бағлы пејҖәмбәрликләр

ИНЧИЛ («ӘҢДИ-ЧӘДИД»)

МУҖДӘЛӘР (4 КИТАБ):

Мәтта, Марк, Лука, Јәһја

Иса пејғәмбәрин һәјаты вә фәалијјәти

ҺӘВАРИЛӘРИН ИШЛӘРИ (1 КИТАБ):

Мәсиһилијин вә мүждәчилик ишинин тарихи

МӘКТУБЛАР (21 КИТАБ):

Ромалылар, 1 вә 2 Коринфлиләрә, Галатијалылар, Ефеслиләрә, Филиппилиләрә, Колослулар, 1 вә 2 Салоникилиләрә

Мәсиһи ичмаларына мәктублар

1 вә 2 Тимутијә, Титуса, Филимона

Шәхси мәктублар

Ибраниләрә, Јагуб, 1 вә 2 Бутрус,

1, 2 вә 3 Јәһја, Јәһуда

Мәсиһиләрә үнванланан үмуми мәктублар

ВӘҢЈ (1 КИТАБ):

Һәвари Јәһјаја назил олан вәһјләр

Мүгөддәс Китабын сәмәрәли мұталиәси

МҮГӨДДӘС КИТАБЫ ОХУЈАРКӘН ӨЗҮНҮЗӘ НӨВБӘТИ СУАЛЛАРЫ ВЕРИН:

Охудуғум парчадан Јеһова Аллах һагда нә өјрәнирәм?

Бу парча Мүгөддәс Китабын баш мөвзусу илә
нечә әлагәлидир?

Охудуғуму һәјатымда нечә тәтбиғ едә биләрәм?

Бу әјәләри кимә охујуб она көмәк едә биләрәм?

«Сөзүн аддымларыма
чырағ, јолларыма
ишығдыр».

Зәбур 119:105

[Сәһифә 850]



ӨН СӨЗ

Мүгөддөс Китаб Улу Танрынын бөшөр аиләсинә көндәрдији намәдир. Онун Мүәллифини танымаг истәјән һәр кәс бу китабы охумалыдыр (Јәһја 17:3; 2 Тимутијә 3:16). Јарадан бу китабын сәһифәләриндә бөшөр вә бөшөрин доғма јурду — Јер күрәси үчүн олан мәгсәдини бизләрә әјан едир (Јарадылыш 3:15; Вәһј 21:3, 4).

Мүгөддөс Китаб Төврат, Зәбур, Инчилдән, еләчә дә Сүләјман, Үзејир, Јунус вә дикәр мүгөддөс адамларын гәләмә алдығы јазылардан ибарәт илаһи вәһјләр күллијатыдыр.

Тарихдә һеч бир әсәр Мүгөддөс Китаб гәдәр инсан һәјатына тәсир кәстәрә билмәмишдир. Бу китаб биздә Јеһова Аллаһын мөһәббәтини, мәрһәмәт вә шәфғәтини әкс етдирмәк истәји ојадыр. О, инсана үмид бәхш едәрәк һәјатын ән ағыр сынагларына белә, дөзмәјә күч версун. Бунунла јанашы, Аллаһын мүкәммәл ирадәсинә зидд олан дүнја үнсүрләрини ифша едир (Зәбур 119:105; Ибраниләрә 4:12; 1 Јәһја 2:15—17).

Мүгөддөс Китабын орижинал мәтни ибрани, арами вә јунан дилләриндә гәләмә алынмышдыр. Һал һазырда бу китаб бүтөв шәкилдә вә ја гисмән тәхминән 3000 дилә тәрчүмә едилмишдир. Башга дилләрә тәрчүмә вә јайылма мигјасы бахымындан Мүгөддөс Китабын тарих боју тајы-бөрабәри олмамышдыр. Бу, һеч дә тәәччүблү дејил. Бир пејғәмбәрликдә Мүгөддөс Китабын баш мөвзусу һаггында јазылыб: «Падшаһлыг һаггындакы бу мүждә халгларын һамысына шәһадәт олсун дејә, бүтүн јер үзүндә тәблиғ едиләчәк вә сон о вахт кәләчәк» (Мәтта 24:14).

Мүгөддөс Китабдакы хәбәрин зәрурилијини анлајараг биз бу илаһи кәламын дәгиг, ејни заманда ајдын вә тәбии тәрчүмәсини әрсәјә кәтирмәјә чалышмышыг. Арха һиссәдә јерләшән әләвәләрдә, «Мүгөддөс Китабын тәрчүмә принципләри», «Бу нәшрин хүсусијәтләри», «Мүгөддөс Китабын сәһиһлији барәдә» башлыглары алтында рәһбәр тутдуғумуз тәрчүмә принципләри вә бу нәшрин сәчијәлләри барәдә данышылыр.

Аллаһы севән, она ибадәт едән инсанлар Онун Кәламынын дәгиг вә ајдын тәрчүмәсини көрмәк истәјирләр (1 Тимутијә 2:4). Бизим дә мәгсәдимиз Мүгөддөс Китабы кет-кедә даһа чох дилә тәрчүмә етмәкдир. Инди бу нәшри Азәрбајҗан дилиндә сизин ихтијарыныза веририк. Үмидварыг ки, тәгдим етдијимиз бу нәшр Аллаһы ахтаран сизләрә бөјүк фәјда кәтирәчәк (Һәвариләрин ишләри 17:27). Аллах сизә јар олсун!

Јени Дүнја Тәрчүмәси Комитәси

МҮНДӘРИЧАТ

ТӨВРАТ

КИТАБ	ИХТИСАР	сәнифә	КИТАБ	ИХТИСАР	сәнифә
Јарадылыш	Јр	41	Ваиз	Вз	909
Чыхыш	Чх	112	Нәғмәләр нәғмәси	Нғ	920
Лавилиләр	Лв	170	Әшија	Әш	928
Сајлар	Сј	213	Өрәмја	Өр	1021
Ганунун тәкрары	Гн	272	Мәрсиләләр	Мрс	1109
Јушә	Јш	324	Һизгијал	Һз	1119
Һакимләр	Һк	358	Дәнјал	Дн	1193
Рут	Рт	391	Һушә	Һш	1214
1 Ишмуил	1Иш	396	Јуил	Јл	1228
2 Ишмуил	2Иш	439	Амус	Ам	1233
1 Падшаһлар	1Пд	476	Әбдија	Әб	1244
2 Падшаһлар	2Пд	518	Јунус	Јн	1246
1 Салнамәләр	1См	558	Микә	Ми	1248
2 Салнамәләр	2См	598	Наһум	На	1257
Үзејир	Үз	646	Һәбгуг	Һб	1260
Нәһәмја	Нә	660	Сәфәнја	Сф	1265
Әстәр	Әс	681	Һәггај	Һг	1269
Өјјуб	Өј	691	Зәкәријә	Зк	1272
Зәбур	Зб	741	Мәлаки	Мл	1285
Мәсәлләр	Мс	868			

ИНЧИЛ

КИТАБ	ИХТИСАР	сәнифә	КИТАБ	ИХТИСАР	сәнифә
Мәтта	Мт	1290	1 Тимутијә	1Тм	1589
Марк	Мр	1337	2 Тимутијә	2Тм	1595
Лука	Лк	1366	Титуса	Тт	1599
Јәһја	Јһ	1416	Филимона	Фм	1602
Һөвариләрин ишләри	Һв	1452	Ибраниләрә	Иб	1603
Ромалылара	Рм	1502	Јагуб	Јг	1618
1 Коринфиләрә	1Кр	1523	1 Бутрус	1Бт	1624
2 Коринфиләрә	2Кр	1543	2 Бутрус	2Бт	1629
Галатиялылара	Гт	1557	1 Јәһја	1Јһ	1633
Ефесиләрә	Еф	1564	2 Јәһја	2Јһ	1638
Филиппиләрә	Фп	1572	3 Јәһја	3Јһ	1639
Колослулара	Кл	1577	Јәһуда	Јд	1640
1 Салоникиләрә	1Ск	1582	Вәһј	Вһ	1642
2 Салоникиләрә	2Ск	1587			

Китаблар һаггында мәлумат чәдвәли ..	1666	А әләвәси	1719
Сөзләр кестәричиси	1668	Б әләвәси	1765
Лүғәт	1696		

ЖАРАДЫЛЫШ

МƏЗМУН

- 1 Көjlө жерин жаранмасы (1, 2)
Жерин алты күнө әрсөjө
кәлмәси (3–31)
1-чи күн: ишыг; күндүз вә
кечә (3–5)
2-чи күн: фәза (6–8)
3-чү күн: гуру вә биткиләр (9–13)
4-чү күн: көj чисимләри (14–19)
5-чи күн: балыглар вә
гушлар (20–23)
6-чы күн: һөjванлар вә
инсанлар (24–31)
- 2 Једдинчи күн Аллаһ истираһәт
едир (1–3)
Јеһова Аллаһ көjүн вә жерин
Јараданыдыр (4)
Киши вә гадын Әдән бағында (5–25)
Инсанын торпагдан јаранмасы (7)
Хөjир вә шәри билмә ағачы (15–17)
Гадынын јаранмасы (18–25)
- 3 Инсан күнаһа батыр (1–13)
Илк јалан (4, 5)
Јеһова асиләрә
һөкм чыхарыр (14–24)
Гадынын өвлады барәдә
пейғәмбәрлик (15)
Әдәндән говулма (23, 24)
- 4 Габил вә һабил (1–16)
Габиллин нәсли (17–24)
Шөjс вә оғлу Әнуш (25, 26)
- 5 Адәмдән Нуһа гәдәр (1–32)
Адәмин башга ушаглары (4)
һәнуг Аллаһын јолу илә
кедир (21–24)
- 6 Аллаһ оғуллары вә инсан
гызлары (1–3)
Нәһәнкләр доғулур (4)
Јеһова позғунлуға кәдәрләнир (5–8)
Нуһа көми тикмәк бујрулур (9–16)
Дашгын хәбәри (17–22)
- 7 Көмијә миник (1–10)
Үмүмдүнја дашгыны (11–24)
- 8 Дашгын сулары чәкилир (1–14)
Көjәрчин бурахылыр (8–12)
- Көмидән чыхыш (15–19)
Аллаһ јер барәдә вәд верир (20–22)
- 9 Бәшәријәт үчүн кестәришләр (1–7)
Ганла бағлы ганун (4–6)
Көj гуршағы әһди (8–17)
Нуһун нәсли илә бағлы
пейғәмбәрлик (18–29)
- 10 Халгларын сијаһысы (1–32)
Јафәсин нәсли (2–5)
Һамын нәсли (6–20)
Нәмруд Јеһоваја гаршы
чыхыр (8–12)
Самын нәсли (21–31)
- 11 Бабил гүлләси (1–4)
Јеһова дилләри гарышдырыр (5–9)
Самдан Ибрама гәдәр (10–32)
Тарихин аиләси (27)
Ибрам Урдан чыхыр (31)
- 12 Ибрам һаррандан чыхыб
Кәнана кедир (1–9)
Аллаһ Ибрама вәд верир (7)
Ибрам Сараја Мисирдә (10–20)
- 13 Ибрам Кәнана гајыдыр (1–4)
Ибрамла Лут ажрылырлар (5–13)
Аллаһ Ибрама вәдини
тәқарлајыр (14–18)
- 14 Ибрам Луту хилас едир (1–16)
Мәликсадиг Ибрама
хөjир-дуа верир (17–24)
- 15 Аллаһ Ибрамла әһд бағлајыр (1–21)
400 иллик зүлм барәдә
пейғәмбәрлик (13)
Аллаһ Ибрама вәдини
тәқарлајыр (18–21)
- 16 Нәчәр вә Исмајыл (1–16)
- 17 Ибраһим чохла халгларын
атасы олачак (1–8)
Ибрама Ибраһим ады верилир (5)
Сүннәт әһди (9–14)
Сараја Сара ады верилир (15–17)
Вәд олунмуш оғул Исһаг (18–27)
- 18 Үч мөләк Ибраһимин јанына
кәлир (1–8)

- Саранын оғлу олачағы вәд едилир;
о күлүр (9–15)
Ибраһим Сәдумдан өтрү
хаһиш едир (16–33)
- 19 Мәләкләр Лутун янына кәлир (1–11)
Лутла аиләсинә шәһәри тәрк етмәк
бүјрулур (12–22)
Сәдум вә Әмүрә дағыдылыр (23–29)
Лутун арвады дуз сүтунуна
чеврилир (26)
Лут вә гызлары (30–38)
Муабиләр вә әмуниләрин
мәншәји (37, 38)
- 20 Әбумәлик Сараны әринә
гајтарыр (1–18)
- 21 Исаһаг доғулур (1–7)
Исмајыл Исаһагы әлә салыр (8, 9)
Һәчәрлә Исмајыл говулур (10–21)
Ибраһим Әбумәликлә
әһд бағлајыр (22–34)
- 22 Ибраһимә Исаһагы гурбан кәтирмәк
бүјрулур (1–19)
Ибраһимин өвлады васитәсилә
хејир-бәрәкәт (15–18)
Рәфәғәнин аиләси (20–24)
- 23 Саранын вәфаты вә
дәфн олундуғу јер (1–20)
- 24 Ибраһимин нөкәринин елчилик
сәфәри (1–58)
Рәфәғә Исаһагын янына кәлир (59–67)
- 25 Ибраһим тәзә арвад алыр (1–6)
Ибраһим вәфат едир (7–11)
Исмајылын оғуллары (12–18)
Јағубла Ејс доғулур (19–26)
Ејс илк оғуллуғ һағгыны сатыр (27–34)
- 26 Исаһагла Рәфәғә Гәрара кедир (1–11)
Аллаһ Исаһага вәдини
тәкәрралајыр (3–5)
Гүјү үстүндә мұнағишә (12–25)
Исаһаг Әбумәликлә
әһд бағлајыр (26–33)
Ејс һет гызларыннан ики арвад
алыр (34, 35)
- 27 Исаһаг Јағуба хејир-дуа верир (1–29)
Ејс хејир-дуа истәјир; пешманчылығ
кечирмир (30–40)
Ејс Јағуба дүшмән кәсилир (41–46)
- 28 Исаһаг Јағубу Фәддан-Арама
көндәрир (1–9)
- Јағубун Бейтелдә көрдүјү јуху (10–22)
Аллаһ Јағуба вәд верир (13–15)
- 29 Јағуб Рәһилә илә таныш олур (1–14)
Јағуб Рәһиләгә вурулур (15–20)
Јағуб Ләја вә Рәһилә илә
өвләнир (21–29)
Јағубун Ләјадан доғулан дөрд
оғлу: Рубән, Шәмун, Лави вә
Јәһуда (30–35)
- 30 Бәһһә Даны вә Нифталыны
доғур (1–8)
Зүлфә Чады вә Ашири доғур (9–13)
Ләја Јәсакири вә Зәбулуну
доғур (14–21)
Рәһилә Јусифи доғур (22–24)
Јағубун сүрүләри чоһалыр (25–43)
- 31 Јағуб хәлвәтчә Кәнана
јолланыр (1–18)
Лабан Јағубу һағлајыр (19–35)
Јағуб Лабанла әһд бағлајыр (36–55)
- 32 Мәләкләр Јағубун гаршысына
чыхыр (1, 2)
Јағуб Ејслә көрүшә
һазырлашыр (3–23)
Јағуб мәләклә күләшир (24–32)
Јағуба Исраил ады верилир (28)
- 33 Јағубун Ејслә көрүшү (1–16)
Јағуб Сиһама кедир (17–20)
- 34 Динәнин намусу ләкәләнир (1–12)
Јағубун оғуллары һижлә
ишләдир (13–31)
- 35 Јағуб јад аллаһларын бүтләрини
торпаға басдырыр (1–4)
Јағуб Бейтелә гајыдыр (5–15)
Бинјамин доғулур;
Рәһилә вәфат едир (16–20)
Исраилин он ики оғлу (21–26)
Исаһаг вәфат едир (27–29)
- 36 Ејсин нәсли (1–30)
Әдумун падшаһ вә шејхләри (31–43)
- 37 Јусифин јухулары (1–11)
Јусиф вә пахыл гардашлары (12–24)
Јусиф көләлијә сатылыр (25–36)
- 38 Јәһуда вә Тамар (1–30)
- 39 Јусиф Фитфирин өвиндә (1–6)
Јусиф Фитфирин арвадыны
рәдд едир (7–20)
Јусиф зинданда (21–23)

- 40 Јусиф дустагларын јухусуну јозур (1–19)
Јухулары јозан Аллаһдыр (8)
Фиронун ад күнү (20–23)
- 41 Јусиф фиронун јухуларыны јозур (1–36)
Фирон Јусифи бүтүн Мисир үзәриндә башчы гојур (37–46а)
Јусиф әрзаг төдарүкү көрүр (46б–57)
- 42 Јусифин гардашлары Мисирә кәлир (1–4)
Јусиф гардашлары илә көрүшүр вә онлары сынајыр (5–25)
Гардашлар Јагубун јанына гајыдыр (26–38)
- 43 Јусифин гардашларынын Мисирә икинчи кәлиши; Бинјамини дә кәтириләр (1–14)
Јусиф јенидән гардашлары илә көрүшүр (15–23)
Јусиф гардашларына зијафәт верир (24–34)
- 44 Јусифин күмүш чамы Бинјаминин кисәсиндә (1–17)
Јәһуда Бинјаминә көрә јалварыр (18–34)
- 45 Јусиф өзүнү танытдыр (1–15)
Јусифин гардашлары Јагубу кәтирмәжә кедирләр (16–28)
- 46 Јагуб күлфәти илә Мисирә көчүр (1–7)
Мисирә көчәнләрин сијаһысы (8–27)
Јусиф Јагубла Гошндә көрүшүр (28–34)
- 47 Јагуб фиронла көрүшүр (1–12)
Јусифин мүдрик идарәчилији (13–26)
Исраил Гошндә јурд салыр (27–31)
- 48 Јагуб Јусифин оғулларына хејир-дуа верир (1–12)
Әфраимин алдығы хејир-дуа үстүндүр (13–22)
- 49 Јагубун өлүмбагағы пејғәмбәрлији (1–28)
Шило Јәһуданын нәслиндән кәлөчөк (10)
Јагубун өз дөфи илә бағлы вәсијәти (29–32)
Јагуб вәфат едир (33)
- 50 Јусиф Јагубу Кәнанда дөфи едир (1–14)
Јусиф гардашларыны онлары бағышладығына әмин едир (15–21)
Јусифин өмрүнүн сон күнләри вә вәфаты (22–26)
Јусифин сүмүкләри илә бағлы вәсијәти (25)

1 Башланғычда Аллаһ көјү вә јери јаратды.^а

2 Јер гурулушсуз вә бош иди, дәрин суларын^б үзәриндә гаранлыг һөкм сүрүрдү; Аллаһын руһу^в суларын^г үзәриндә һәрәкәт едирди.

3 Аллаһ деди: «Гој ишыг ол-сун». Ишыг олду.^ф

4 Аллаһ көрдү ки, ишыг јахшыдыр. О, ишыгла гаранлыгы бир-бириндән ајырды. **5** Аллаһ ишыгы «күндүз», гаранлыгы исә «кечә» адландырды.^д Ахшам олду, сәһәр олду. Бу, биринчи күн иди.

1:2 * Јахуд Аллаһын гүввәси.

ФӘС. 1

а 36 102:25
Әш 42:5
Әш 45:18
РМ 1:20
Иб 1:10
Вн 4:11
Вн 10:6
б Мс 8:27, 28
в 36 33:6
Әш 40:26
г 36 104:5, 6
ф Әш 45:7
2Кр 4:6
д Јр 8:22

Сағ сүтүн

а Јр 1:20
б 2Бт 3:5
в Јр 7:11
Мс 8:27, 28
г Әш 38:8, 11
36 104:6-9
36 136:6
ф 36 95:5
д Мс 8:29
е Гн 32:4

6 Аллаһ деди: «Гој суларын арасында фәза^а олсун вә онлары ики јерә ајырсын». **7** Аллаһ фәзаны јаратды вә онун алтындакы сулары үстүндәки сулардан ајырды.^б Белә дә олду. **8** Аллаһ фәзаны «көј» адландырды. Ахшам олду, сәһәр олду. Бу, икинчи күн иди.

9 Сонра Аллаһ деди: «Гој көјүн алтындакы сулар бир јерә жығылсын вә гуру көрүн-сүн». ^в Белә дә олду. **10** Аллаһ гуруну «јер», ^г бир јерә жығылмыш сулары исә «дәнизи»^д адландырды. Аллаһ көрдү ки, бу, јахшыдыр^е. **11** Сонра Аллаһ деди: «Гој јердә от-әләф,

тохум верэн биткилэр вэ нөвүнэ көрө тумлу мејвэ кэтирэн аҕачлар битсин». Белэ дэ олду. **12** Јердэ от-элэф, нөвүнэ көрө тохум верэн биткилэр^а вэ нөвүнэ көрө тумлу мејвэ кэтирэн аҕачлар битди. Аллах көрдү ки, бу, јахшыдыр. **13** Ахшам олду, сәһәр олду. Бу, үчүнчү күн иди.

14 Сонра Аллах деди: «Гој күндүзү кечәдән ајырмаг үчүн^б көјдә ишыг сачан чисим-ләр^в пейда олсун. Онлар бир әламәт олуб фәсилләри, күн-ләри, илләри көстәрсинләр.^г **15** Гој онлар көјдән јерә ишыг сачсынлар». Белэ дэ олду. **16** Аллах ишыг сачан ики ири көј чисми дүзәлтди, бөјүүнү күндүзә һөкм етмәк үчүн,^д кичижини исә кечәјә һөкм етмәк үчүн; О һәмчинин улдузлары дүзәлтди*.^е **17** Аллах онлары көјдә јерләшдирди ки, јерә ишыг сачсынлар, **18** күндүз-ләш кечәјә һөкм етсинләр вэ ишыгы гаранлыгдан ајырсынлар.^в Аллах көрдү ки, бу, јахшыдыр. **19** Ахшам олду, сәһәр олду. Бу, дөрдүнчү күн иди.

20 Сонра Аллах деди: «Гој сулар чанлыларла долсун вэ көј үзүндә ганадлы мэхлуғлар учсун».^з **21** Аллах нәһәнк дән-из һејванларыны, чинсинә көрә суларда җајнашан чанлы-лары вэ чинсинә көрә һәр чүр ганадлы мэхлуғу јаратды. Ал-лах көрдү ки, бу, јахшыдыр. **22** Аллах онлара хејир-дуа вер-иб деди: «Төрәјиб чохалын вэ дәниз суларыны долдурун,^ж гој ганадлы мэхлуғлар да јер

1:16 * Бу ајәдә дүзәлтмәк кими төрчүмө олунан ибрани фели 1:21, 27 вэ 2:3 ајә-ләриндә *јаратмаг* кими төрчүмө олунан фелдән фәрғлидир вэ *гурмаг*, *һазырла-маг*, *тәјин етмәк* мәнәларыны да дашы-лып.

ФӘС. 1

а 36 104:14

б 36 104:19

в Гн 4:19

г Јр 8:22

д 36 136:7, 8

е 36 8:3
Өр 31:35

ж 36 74:16

з Јр 2:19

Ж Нө 9:6
36 104:25

Сағ сүтүн

а Јр 2:19

б Јр 5:1
1Кр 11:7
Јр 3:9

в Мс 8:30
Јһ 1:3
Кл 1:16

г Јр 9:2

д 36 139:14
Мр 19:4
Мр 10:6
1Кр 11:7, 9

е Јр 9:1

ж Јр 2:15

з 36 8:4, 6

Ж Јр 9:3
36 104:14
һә 14:17

з 36 147:9
Мр 6:26

үзүндә чохалсын». **23** Ахшам олду, сәһәр олду. Бу, бешинчи күн иди.

24 Сонра Аллах деди: «Гој јер чинсинә көрә чанлылар — ев һејванлары, вәһши һејван-лар вэ сүрүнән һејванлар* әмәлә кэтирсин».^а Белэ дэ олду. **25** Аллах чинсинә көрә вәһши һејванлары, чинсинә көрә ев һејванларыны вэ чин-синә көрә сүрүнән һејванлары јаратды. Аллах көрдү ки, бу, јахшыдыр.

26 Сонра Аллах деди: «Бизә бәнзәјән*^б инсан јарадаг^в, гој о, дәниздәки балығлара, көј-дәки ганадлы мэхлуғлара, ев һејванларына, бүтүн јер үзүнә вэ јер үзүндә сүрүнән һејван-ларын һамысына һөкмранлыг етсин».^г **27** Беләликлә, Аллах инсаны Өз бәнзәриндә, Өзү-нә охшар јаратды, онлары киши вэ гадын олараг јарат-ды.^д **28** Сонра Аллах онлара хејир-дуа верәрәк деди: «Төр-рәјиб чохалын, бүтүн јер үзү-нү долдурун^е вэ она саһиб олун.^в Дәниздәки балығларын, көјдәки ганадлы мэхлуғларын вэ јердәки ди-кәр чанлыларын үзәриндә һөкмранлыг един».^з

29 Сонра Аллах деди: «Бү-түн јер үзүндәки тохум ве-рән биткиләрин вэ тумлу меј-вәләри олан аҕачларын һамы-сыны сизә верирәм. Онларла гыдаланын.^ж **30** Бүтүн вәһши һејванлара, көјдәки бүтүн га-надлы мэхлуғлара, јердәки ди-кәр чанлылара исә јем олараг бүтүн јашыл биткиләри вери-рәм».^з Белэ дэ олду.

31 Бундан сонра Аллах јаратдығларынын һамысына бахды вэ көрдү ки, һәр шеј чо-х

1:24 * Еһтимала көрө, бурада ишләнән ибрани сөзү көмиричиләр, һәшәрәт-лар кими мэхлуғлара да аиддир. **1:26** * һөрфөн: *әксимиз*, *бәнзәримиз* олан.

яхшыдыр^а. Ахшам олду, сәһәр олду. Бу, алтынчы күн иди.

2 Беләликлә, көјүн, јерин вә онларда олан һәр шејин јарадылышы баша чатды.^б **2** Аллах једдинчи күнә гәдәр ишләрини көрүб гуртарды, једдинчи күн исә иш көрмәјиб истираһәт етмәјә башлады.^в **3** Аллах једдинчи күнү мүбарәк гылды вә ону мүгәддәс елан етди, чүнки нијәт етдији һәр шеји јарадыб һәммин күн истираһәт етмәјә башламышды.

4 Бу, Јеһова* Аллаһын јери вә көјү јаратдығы күн онларын мејдана кәлмә тарихчәсидир.^г

5 Јердә һәлә нә бир кол, нә башга бир битки битмирди, чүнки Јеһова Аллах јер үзүнә јағыш јағдырмамышды, торпағы бечәрмәјә инсан да јох иди. **6** Лакин јердән бухар галхырды вә бунун сәјәсіндә торпаг суланырды.

7 Јеһова Аллах торпагдан инсаны јаратды^г вә онун бурнуна һәјат нәфәси үфүрдү,^д беләчә, инсан чанлы варлыг олду.^е **8** Јеһова Аллах шәргдә, Әдәндә^в бир бағ салды вә јаратдығы инсаны^ж ораја гојду. **9** Јеһова Аллах јердә көзүл көрүнүшлү вә јемәли мејвәләри олан чүрбәчүр ағачлар, һәмчинин бағын ортасында һәјат ағачы^з вә хејирлә шәри билмә ағачы^и битирди.

10 Әдәндән бир чај ахыб бағы сулајырды, сонра исә дөрд гола ајрылырды. **11** Биринчисинин ады Пишондур. О, гызыл чыхан бүтүн һәвилә торпағыны доланараг ахыр.

2:4 * Аллаһын ады (ибр. יהוה (JhVh)). Илк дәфә бу ајәдә ишләнир. Азәрбајҗан дилиндә бу ад Јеһва кими дә мәлумдур. А4 әләвәсинә бах.

ФӘС. 1

а Гн 32:4
36 104:24
1Тм 4:4

ФӘС. 2

б Нә 9:6
36 146:6

в Чк 31:17
Иб 4:4

г Әш 45:18

ф Јр 3:19
36 103:14
Ва 3:20

д Јр 7:22
Әш 42:5
Һә 17:25

е 1Кр 15:45, 47

ө Јр 2:15
Јр 3:23

ж Јр 1:26

з Јр 3:22, 24
Бһ 2:7

и Јр 2:17

Сағ сүтун

а Дн 10:4

б Јр 10:8, 11

в Јр 15:18
Гн 11:24

г Јр 1:28
Јр 2:8
36 115:16

ф Јр 2:8, 9
Јр 3:2

д Јр 3:19
36 146:4
Ва 9:5, 10
Һә 18:4
Ртм 5:12
1Кр 15:22

е 1Кр 11:8, 9
1Тм 2:13

ө Јр 1:26

ж Мр 10:9
1Тм 2:13

12 О торпағын гызылы јахшы гызылдыр. Орада һәмчинин әтирли гатран вә дамарлы әгиг дашы вар. **13** Икинчи чајын ады Киһондур. О, бүтүн Куш дијарыны доланараг ахыр. **14** Үчүнчү чајын ады Дәчләдир*.^а Бу, Ашшурдан^б шәргдә ахан чајдыр. Дөрдүнчү чај исә Фәратдыр^в.

15 Јеһова Аллах инсаны Әдән бағында мәскунлашдырды ки, бағы бечәрсин вә она гуллуг етсин.^г **16** Јеһова Аллах инсана белә бир әмр дә верди: «Бағдакы бүтүн ағачларын мејвәсиндән үрәјин истәјән гәдәр јејә биләрсән.^ф **17** Анчаг хејирлә шәри билмә ағачынын мејвәсиндән јемә, чүнки ондан јејән күн һәкмән өләчәксән».^д

18 Сонра Јеһова Аллах деди: «Инсанын тәк олмасы јахшы дејил. Онун үчүн ону тамамлајан бир көмәкчи јарадачағам».^е **19** Јеһова Аллах торпагдан вәһши һејванлары, көјдәки ганадлы мәхлуғлары јарадырды; онлары инсанын јанына кәтирмәјә башлады ки, көрсүн онлары нечә адландырачаг. Инсан чанлылара нә ад верирдисә, онлар елә дә адландырды.^в **20** Беләликлә, инсан бүтүн ев һејванларына, көјдәки ганадлы мәхлуғлара вә бүтүн вәһши һејванлара ад гојду. Лакин инсан үчүн мүнасиб бир көмәкчи тапылмады. **21** Буна көрә дә Јеһова Аллах инсаны дәрин јухуја гәрг етди. О, јухуда икән габырғасындан бирини көтүрдү вә јерини дәри илә өртдү. **22** Сонра Јеһова Аллах инсандан көтүрдүјү габырғадан гадыны јаратды вә ону инсанын јанына кәтирди.^ж

2:14 * Ибр. Хиддекед.

23 Инсан деди:

«Нəһајəт, сүмүјү сүмүјүм-дән,
Бэдəни бэдəнимдән олан бири...
Онун ады Гадын олачаг,
Чүнки кишидән жарады-луыб*».^а

24 Буна көрə дə киши өз ата-анасыны тəрк едиб арвадына бағлана чаг вə онлар бир бəд-дән олачаг.^б **25** Онларын һәр икиси, киши дə, арвады да чылпаг иди,^в анчаг бундан утанмырдылар.

3 Илан^г Јеова Аллаһын јаратдығы бүтүн вəһши һејванлардан эн еһтијатлысы* иди. О, гадындан сорушду: «Доғруданмы, Аллаһ сизə дејиб ки, бағдакы һәр ағачын мејвəсиндән јемəјəсиниз?»^г **2** Гадын илана чаваб вериб деди: «Бағдакы ағачларын мејвəсиндән јејə билəрик.»^д **3** Анчаг бағын ортасындакы ағач^е һаггында Аллаһ дејиб: “Ондан јемəјин, она тохунмајын, јохса өлəрсиниз!”^е **4** Илан гадына деди: «Јох, əсла өлмəзсиниз.»^в **5** Садəчə Аллаһ билир ки, ондан јејəн күн көзлəриниз ачылачаг вə сиз хејирлə шəри билəрəк Аллаһ кими олачагсыныз».^ж

6 Гадын көрдү ки, ағачын мејвəси јахшыдыр вə көзə хош көрүнүр, ағача бахдыгча бахмаг истəјирсən. Белəчə, онун мејвəсиндән көтүрүб једи.^з Сонра əри јанында оланд она да верди вə о да једи.^и **7** Бу заман һәр икисинин көзлəри ачылды вə чылпаг олдуғларыны баша дүшдүлэр. Буна көрə дə энчир јарпағларыны

2:23 * Ибрани дилиндə киши вə гадын сөзлəри бир-биринə охшардыр. *Киши — иш, гадын — ишша.* **3:1** * Јахуд ағыллысы, бичи.

ФƏС. 2

а 1Кр 11:8
б Мл 2:16
Мр 19:5
Мр 10:7, 8
Рм 7:2
1Кр 6:16
Еф 5:31
Иб 13:4
в Јр 3:7

ФƏС. 3

г 2Кр 11:3
Бһ 12:9
Бһ 20:2
ф Јр 2:17
д Јр 2:16
е Јр 2:8, 9
ө Јһ 8:44
1Јһ 3:8
ж Јр 3:22
з 2Кр 11:3
1Тм 2:14
Јр 1:14, 15
и Рм 5:12

Сағ сүтүн

а Јр 3:21
б Јр 2:25
в Јр 2:17
г 2Кр 11:3
1Тм 2:14
ф Јр 3:1
д Бһ 12:9
е Бһ 12:1
ө Јһ 8:44
1Јһ 3:10
ж Јр 22:18
Јр 49:10
Гт 3:16, 29
з Бһ 12:7, 17
и Бһ 20:2, 10
ы Мр 27:50
һə 3:15

бир-биринə тикиб өзлəри үчүн фитə дүзəлтдилэр.^а

8 Сонра инсан илə арвады күнүн сəрин вахтында бағда кəзэн Јеова Аллаһын сəсини ешитдилэр вə бағдакы ағачларын арасына кириб Јеова Аллаһдан кизлəндилэр. **9** Јеова Аллаһ: «Һарадасан?» — дејə сəслəјиб инсаны чағырырды. **10** Нəһајəт, о диллəнди: «Бағда Сəнин сəсини ешитдим, анчаг чылпаг олдуғум үчүн горхуб кизлəндим». **11** Онда Аллаһ сорушду: «Чылпаг^б олдуғуну сənə ким деди? Мејвəсини јемəмəји əмр етдијим ағачдан јемисən?»^в **12** Инсан чаваб вериб деди: «Сəнин мənə вердијин гадын — о, мənə ағачын мејвəсиндән верди, мən дə једим». **13** Јеова Аллаһ гадына деди: «Нејлəмисən?!» Гадын чавабында деди: «Илан мəни алдатды, мən дə једим».^г

14 Онда Јеова Аллаһ илана^д деди: «Буну етдијин үчүн бүтүн ев һејванларынын вə бүтүн вəһши һејванларын ичиндə лəнəт саһиби олурсан. Гарнын үстə сүрүнəчəксən вə бүтүн өмрүн боју торпаг јејəчəксən. **15** Сəнинлə^е гадын^ө арасына, сəнин өвладынла*^ө онун өвлəды^ж арасына дүшмənчилик^з гојачағам. О^и, сəнин башыны эзəчəк,^и сən исə ону дабанындан чалачагсан».^и

16 Гадына деди: «Һамилəлик ағрыларыны артырдыгча артырачағам, ағры ичиндə ушаг доғачагсан. Əринə бөјүк еһтијачын олачаг, о да сənə ағалыг едəчəк».

17 Адəмə* исə деди: «Арвадынын сөзүнə гулаг асдығын, мејвəсиндән јемəмəји тапшыр-

3:15 * һəрфөн: тохумунла. ^а һəрфөн: тохуму. ^б Јəни гадынын өвлəды. **3:17** * Мəнасы: адам, инсан.

дыгым^а ағачдан једјин үчүн сәнә көрә торпаг ләнәтләнир.^б Бүтүн өмрүн боју эзаб-эзиј-јәтлә^в ондан мәһсул көтүрәчәксән. **18** Торпаг сәнә тикән вә гангал битирәчәк, чәлдәки биткиләрлә гидаланачагсан. **19** Алын тәринлә чөрәк јејиб ахырда торпага гајыдачагсан, чүнки ондан јарадыл-мысан.^г Торпагсан, торпага да гајыдачагсан».^ф

20 Бундан сонра Адәм арвадынын адыны һәвва* гојду, чүнки о, јер үзүндә јашајанларын һамысынын анасы олачагды.^а **21** Јеһова Аллах Адәмлә арвады үчүн дәридән узун палтар дүзәлтди ки, әјинләринә кејинсинләр.^в **22** Сонра Јеһова Аллах деди: «Инсан хејирлә шәри билмәкдә бизим кими олду.^г Инди исә әл уздыб һәјат ағачынын^д мејвәсиндән дә дәриб јемәсин вә әбәди јашамасын дејә...» **23** Бу сөзләрлә Јеһова Аллах ону Әдән^е бағындан говду ки, јарадылдыгы торпагы^в әкиб-бечәрсин. **24** Беләликлә, О, инсаны говду вә һәјат ағачына кедән јолу горумаг үчүн Әдән бағынын шәргиндә кәррублар^ж вә арамсыз фырланан јанар гылынч гојду.

4 Адәм арвады һәвва илә јахынлыг етди. О да һамилә галыб^а Габил^к доғду вә деди: «Јеһованын көмәји илә дүнјаја инсан кәтирдим». **2** Сонра о, јенә һамилә галыб Габилдин гардашы һабил^к дүнјаја кәтирди.

Һабил чобан олду, Габил исә әкинчи. **3** Бир күн Габил торпағын мәһсулундан Јеһоваја бәхшиш кәтирди. **4** Һабил дә сүрүсүндә илк доғулан һеј-

3:20 * Мәнәсы: *јашајан*. 3:24 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 3

а Јр 2:17

б Јр 5:29

в Рм 8:20

г Јр 2:7

ф 36 104:29
Ва 3:20
Ва 12:7

д һә 17:26

е Јр 3:7

ө Јр 3:5

ж Јр 2:9

з Јр 2:8

и Јр 3:19

ы 36 80:1
Әш 37:16
Һә 10:4

ФӘС. 4

ј Јр 1:28

к 1Јһ 3:10-12
Јд 11

к Мт 23:35

Сағ сүтүн

а Чх 13:12

б Иб 11:4

в Мт 23:35
1Јһ 3:10-12
Јд 11

г Иб 12:24

ф Јр 9:5

ванлардан^а бир нечәсини пији илә бирликдә Јеһоваја тәгдим етди. Јеһова Һабилдән вә онун бәхшишиндән разы галды,^б **5** лакин Габилдән вә онун кәтирдији бәхшишдән разы галмады. Габил бәрк гәзәбләнди, гаш-габағыны саллады. **6** Онда Јеһова Габилә деди: «Нижә гәзәбләниб гаш-габағыны салладың? **7** Дүзәлиб јахшы иш көрсән, мекәр көзүмдә учалмазсан? Анчаг белә етмәсән, онда бил ки, јолунун үстүндә күнаһ пусгу гуруб, о, сәни әлә кечирмәк истәјир. Инди нә едәчәксән, она үстүн кәләчәксән?»

8 Бундан сонра Габил гардашы Һабилә деди: «Кәл чөлә кедәк». Онлар чөлдә оlanda Габил гардашы Һабилдин үстүнә һүчүм чәкиб ону өлдүрдү.^в **9** Бир гәдәр сонра Јеһова Габилдән сорушду: «Гардашың Һабил һарададыр?» О чаваб верди: «Билмирәм. Мекәр мән гардашымын кешикчисијәм?» **10** Онда Аллах деди: «Сән нә етдин? Гардашының ганы торпагдан Мәнә фәрјад едир!» **11** Инди сән ләнәтләнирсән вә торпагдан говулурсан, о торпагдан ки ағзыны ачыб сәнин әлиндә өлән гардашының ганыны удуб.^г **12** Торпагы бечәрәндә о, сәнә мәһсул вермәјәчәк. Јер үзүндә авара, сәркәрдан долашачагсан». **13** Габил Јеһоваја деди: «Вердијин чәза күчүмдән артыгдыр. **14** Инди мәни бу торпагдан говурсан. Артыг һүзуруна чыха билмәјәчәјәм. Јер үзүндә авара, сәркәрдан долашачағам, кимин растына чыхсам, мәни тутуб өлдүрәчәк». **15** Онда Јеһова она деди: «Ким Габил өлдүрсә, ондан једди гат интигам алыначаг».

Јеһова Габил үчүн бир эла-мәт верди ки, онунла растла-шан һеч ким ону өлдүрмә-син. **16** Беләликлә, Габил Је-һованын һүзурундан кетди вә Әдәндән^а шәргдә јерләшән Нод* дијарында мәскән салды.

17 Габил арвады^б илә ја-хынлыг етди. О да һамилә га-лыб һәнугу доғду. Сонра Габил бир шәһәр салыб она оғлу һә-нугун адыны верди. **18** Бир мүддәт сонра һәнугун Ирад адында бир оғлу олду. Ира-дын Мәһујаил, Мәһујаилин Мә-тушаил, Мәтушаилин исә Лә-мек адында оғлу олду.

19 Ләмек ики арвад алды: биринин ады Адаһ, о биринин ады Зиллаһ иди. **20** Адаһдан Јабал олду. О, чадырда јаша-јыб малдарлыгла мәшгул олан илк адам олду. **21** Онун гар-дашынын ады Јубал иди. О, чәнк вә түтәк чалан илк адам олду. **22** Зиллаһдан исә Тубал-Гајин олду. О, мис вә дәм-ирдән һәр чүр аләт дүзәлдир-ди. Тубал-Гајинин бачысынын ады Нәама иди. **23** Ләмек ар-вадлары Адаһ вә Зиллаһ үчүн белә бир шеир гошду:

«Еј Ләмекин арвадлары,
ешидин сәсими,

Сөзүмә гулаг верин:

Мәни јараладығы үчүн
бир адам өлдүрдүм,

Мәни вурдуғу үчүн
бир чаван өлдүрдүм.

24 Әкәр Габил үчүн једди гат
гисас алыначарса,^в

Ләмек үчүн јетмиш једди
гат алыначаг».

25 Адәм јенә арвады илә ја-хынлыг етди, о да бир оғлан доғду вә «Габил һабилә өл-дүрдү,^г Аллаһ да онун јери-нә мәнә башга бир өвлад вер-

4:16 * Мәнасы: сүркүн.

ФӘС. 4

а Јр 2:8

б Јр 5:4

в Јр 4:15

г Јр 4:8
Мр 23:35
Иб 11:4

Сағ сүтун

а Јр 5:3
1См 1:1

б Јр 5:6
Лк 3:23, 38

ФӘС. 5

в Јр 1:26
Јр 3:9

г Јр 1:27
Мр 10:6

ф Јр 2:23
Әш 45:12
Мт 19:4

д Јр 4:25

е Јр 2:17
Јр 3:19
Рм 6:23
1Кр 15:22

ө Јр 4:26
Лк 3:23, 38

ж Лк 3:23, 37

ди» дәрәк адыны Шејс^{*а} гој-ду. **26** Шејсин дә оғлу олду, адыны Әнуш^б гојду. Һәмин вахт инсанлар Јеһованын ады-ны чәкмәјә башладылар.

5 Адәмин тарихчәси белә-дир. Аллаһ Адәми јарадан-да ону Өзүнә* бәнзәр ја-ратды.^в **2** Онлары киши вә гадын олараг јаратды.^г Јарат-дығы күн^ф онлара хејир-дуа верди вә онлары «инсан» ад-ландырды.

3 Адәм 130 јашында олан-да өзүнә бәнзәр* оғлу олду вә адыны Шејс^д гојду. **4** Шејс доғулан-дан сонра Адәм 800 ил јашады. Онун башга оғул вә гызлары да олду. **5** Адәм 930 ил өмүр сүрүб өлдү.^ө

6 Шејс 105 јашында олан-да Әнуш^ө адлы оғлу олду. **7** Әнуш доғулан-дан сонра Шејс 807 ил јашады. Онун баш-га оғул вә гызлары да олду. **8** Шејс 912 ил өмүр сүрүб өлдү.

9 Әнуш 90 јашында оланда Гинан адлы оғлу олду. **10** Ги-нан доғулан-дан сонра Әнуш 815 ил јашады. Онун башга оғул вә гызлары да олду. **11** Әнуш 905 ил өмүр сүрүб өлдү.

12 Гинан 70 јашында олан-да Мәһлаил^ж адында оғлу олду. **13** Мәһлаил доғулан-дан сонра Гинан 840 ил јаша-ды. Онун башга оғул вә гызла-ры да олду. **14** Гинан 910 ил өмүр сүрүб өлдү.

15 Мәһлаил 65 јашында оланда Јарәд^з адында оғлу олду. **16** Јарәд доғулан-дан сонра Мәһлаил 830 ил јашады. Онун башга оғул вә гызлары да олду. **17** Мәһлаил 895 ил өмүр сүрүб өлдү.

4:25 * Мәнасы: тәјин олуишу, гојул-муш. 5:1 * һәрфән: Аллаһа. 5:3 * һәрфән: өз бәнзәри, өз әкси олан.

з Лк 3:23, 37

18 Жарэд 162 жашында оlanda Һәнуг^а адында оғлу олду. 19 Һәнуг доғуландан сонра Жарэд 800 ил жашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду. 20 Жарэд 962 ил өмүр сүрүб өлдү.

21 Һәнуг 65 жашында оlanda Мэтушэләһ^б адында оғлу олду. 22 Мэтушэләһ доғулан-дан сонра Һәнуг 300 ил Аллаһын жолу илә жериди*. Онун башга оғул вэ гызлары да олду. 23 Һәнуг 365 ил жашады. 24 Һәнуг Аллаһын жолу илә кедирди.^в Сонра о гејб олду, чүн-ки Аллаһ ону апарды.^г

25 Мэтушэләһ 187 жашында оlanda Ләмек^г адында оғлу олду. 26 Ләмек доғуландан сонра Мэтушэләһ 782 ил жашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду. 27 Мэтушэләһ 969 ил өмүр сүрүб өлдү.

28 Ләмек 182 жашында оlanda бир оғлу олду. 29 «Бу ушаг Јеһованын ләнэтләди-ји торпага^д көрә чәкдијимиз эзијјәти вэ әлимизин зәһмә-тини јүнкүлләшдирәчәк» дејә-рәк онун адыны Нух^е гојду. 30 Нух доғуландан сонра Ләмек 595 ил жашады. Онун баш-га оғул вэ гызлары да олду. 31 Ләмек 777 ил өмүр сүрүб өлдү.

32 Нух 500 ил жашајандан сонра онун Сам^в, Һам^ж вэ Ја-фәс^з адында үч оғлу олду.

6 Инсанлар јер үзүндә чоха-ламаға башлады. Онларын гызлары олду. 2 Һәмин вахт Аллаһ оғуллаары*и инсан гыз-ларына вакир вермәјә башла-дылар вә көрдүләр ки, чох кө-зәлдирләр. Онлар бәјәндиклә-

5:22 * Һәрфән: *Аллаһла јериди*. 5:29 * Тәхмини мәнәсы: *раһатлыг, тәсәлли*. 6:2 * Бу ифаде ибрани дилинде мөлөк-лөрлә әлағәдар ишләдилир. Лүғәтдә «Аллаһын оғлу» ифадәсинә бах.

ФӘС. 5

а Јд 14

б Лк 3:23, 37

в Јр 6:9
Гн 8:6
Гн 13:4
ЗЈһ 4
Јд 14, 15г Јһ 3:13
Иб 11:5

д Лк 3:23, 36

е Јр 3:17

е Јр 7:1
Һә 14:14
Мт 24:37
Иб 11:7
1Бт 3:20
2Бт 2:5ө Јр 10:21
Јр 11:10
Лк 3:23, 36ж Јр 6:10
Јр 10:6

з Јр 10:2

ФӘС. 6

и Әј 1:6
Әј 38:7
2Бт 2:4
Јд 6

Сағ сүтүн

а Јр 7:4
1Бт 3:20

б 2Бт 3:9

в Јр 8:21
Әр 17:9
Мт 15:19

г 36 78:40, 41

д Јр 7:1
Һә 14:14
Иб 11:7

е 2Бт 2:5

е Јр 5:32

ө Бһ 11:18

ж Мт 24:37-39
2Бт 2:5

ри гызлары өзләринә арвад етмәјә башладылар. 3 Онда Јеһова деди: «Мән* әтдән-ган-дан олан^в инсана сонсура-дәк дөзмәјәчәјәм.^в Онун өмүр-нә јүз ијирми ил галыб».^б

4 О күнләрдә вэ сонра-лар јердә нәһәнк адамлар* јашајырды. Һәмин вахт Аллаһ оғуллаары инсан гызлары илә јахынлыг едирди вэ онлар оғуллаар дүнјаға кәтирирдиләр. Бунлар гәдим дөврүн күчлү, мәшһур адамлары иди.

5 Јеһова көрдү ки, јер үзүндә инсанлар тамам позулуб, үрәкләриндәки фикирләр вэ нијјәтләр анчаг пислијә мејил-лидир.^в 6 Јеһова јер үзүндә инсанлары јаратдығына тәс-сүф етди вэ кәдәрләнди*.^г

7 Буна көрә дә Јеһова деди: «Јаратдығым инсанлары јер үзүндән јох едәчәјәм; инсанла-ры да, ев һејванларыны да, көј-дәки ганадлы мәхлуғлары да, сүрүнән һејванлары да мәнв едәчәјәм, чүнки онлары јар-атдығыма пешман олмушам». 8 Нух исә Јеһованын көзүндә рәғбәт газанмышды.

9 Нухун тарихчәси беләдир. Нух сәләһ инсан иди.^г Зәма-нәсинин адамларындан фәрг-ли олараг, о, ејибсиз адам иди. Нух Аллаһын жолу илә кедирди*.^д 10 Сонралар Нухун Сам, Һам вэ Јафәс^е адында үч оғлу олду. 11 Дүнја Аллаһын көзүндә дағылыб кедир-ди. Јер үзү зоракылыгла дол-мушду. 12 Аллаһ јерә бахыб көрдү ки, дүнја дағылыб ке-дир,^ө чүнки бүтүн инсанлар јолуну азмышды.*

6:3 * Һәрфән: *руһум*. * Дикәр вариант: *чисмани тәбиәтилә һәрәкәт етдији үчүн*.

6:4 * Ибр. *нефиллим*. Тәхмини мәнәсы: *јыханлар*. Лүғәтдә «нефиллим» сөзүнә бах. 6:6 * Һәрфән: *үрәји ағрыды*. 6:9 * Һәрфән: *Аллаһла јериирди*.

13 Аллах Нуһа деди: «Артыг бүтүн инсанларын сону чатыб, чүнки онларын учбатындан јер зоракылыгга долуб; онлары да, јер үзүнү дә мәһв едәчәјәм.^а 14 Гатран ағачындан өзүнә кәми^б дүзәлт. Кәмидә отаглар дүзәлт. Она ичәридән вә бајырдан гатран^в чәк. 15 Кәмини белә дүзәлтмәлисән: онун узунлуғу үч жүз гулач^г, ени әлли гулач^д, һүндүрлүјү отуз гулач^д олмалыдыр. 16 Кәминин јухарысындан бир гулач ашағыда пәнчәрә^е гојарсан, гапысы исә јан тәрәфдән олсун.^г Кәминин биринчи, икинчи вә үчүнчү мәртәбәси олмалыдыр.

17 Мән јер үзүнү суја^г гәрг едәчәјәм ки, көјләр алтында олан бүтүн чанлылар^ж мәһв олсун. Јердәки һәр шеј тәләф олачаг.^з 18 Сәнинлә исә әһд бағлајырам; сән, оғулла-рын, арвадын вә кәлиниләрин бирликдә кәмијә минәрсиниз.^и 19 Һәр нөв чанлы варлыглардан^и бир чүт — бир еркәк, бир диши^и сечиб кәмијә кәтир ки, сәнинлә бирликдә онлар да сағ галсын. 20 Ганадлы мәхлуларын һәр чинсиндән, ев һејванларынын һәр чинсиндән вә сүрүнән һејванларын һәр чинсиндән бир чүтү сағ галмаг үчүн кәмијә, сәнин јанына кәләчәк.^и 21 Сән исә бүтүн јемәли шејләрдән^и јығыб көтүр ки, һәм өзүнүн, һәм дә һејванларын јемәји олсун».

22 Нуһ Аллаһын бүтүн тапшырыгларыны јеринә јетирди.

6:15 * 133,5 м. 1 гулач 44,5 см-ә бәрәбәрди. Б14 әлавәсинә бах. ^а 22,3 м. ^а 13,4 м. 6:16 * Ибр. соһар. Фәрзијә вар ки, бу сөз ишыг үчүн ачылан дешик вә ја пәнчәрәни јох, маиллији бир гулач олан дамы билдирир. 6:17 * Һәрфөн: көјләр алтында һәјат нәфәси олан бүтүн чанлылар.

ФӘС. 6

а Јр 7:4
 б Иб 11:7
 в Јр 14:10
 Чх 2:3
 г Јр 7:16
 ф Јр 1:7
 Јр 7:6, 11
 д Јр 7:21
 36 104:29
 Мт 24:39
 2Бт 2:5
 е Јр 7:13
 ө Јр 8:17
 ж Јр 7:2
 з Јр 7:14, 15
 и Јр 1:29, 30
Сағ сүтүн
 а Чх 40:16
 Иб 11:7

ФӘС. 7

б Јр 6:9
 Иб 10:38
 Иб 11:7
 1Бт 3:12
 2Бт 2:5, 9
 в Јр 8:20
 г Јр 7:23
 Јр 8:19
 ф Јр 7:11, 12
 д Јр 2:5
 е Јр 6:7, 17
 ө Јр 8:13
 ж Лк 17:27
 Иб 11:7
 з Јр 6:19, 20

Она нечә дејилмишдисә, елә дә етди.^а

7 Бундан сонра Јеһова Нуһа деди: «Аиләнлә бирликдә кәмијә кир, чүнки бу зәманәнин адамлары ичиндә сәни сәлиһ көрдүм.^б 2 Өзүнлә һәр пак һејвандан еркәкли-дишили једди баш^в,^г напак һејвандан исә ики баш, бир еркәк, бир диши көтүр. 3 Һәмчинин көјдәки ганадлы мәхлулардан да еркәкли-дишили једдисини^д көтүр. Беләчә, бу чанлыларын нәсли кәсилмәјәчәк вә онлар бүтүн јер үзүнә јайылачаглар^д.^г 4 Чүнки дүз једди күндән сонра елә едәчәјәм ки, јер үзүнә гырх күн-гырх кечә^г јағыш^д јағачаг; јаратдығым бүтүн чанлы варлыглары јер үзүндән јох едәчәјәм». ^е 5 Нуһ Јеһованын тапшырдығы һәр иши јеринә јетирди.

6 Јер үзүндә дашгын оланда Нуһ алты жүз јашында иди.^ө 7 Дашгын башламаздан әввәл Нуһ оғуллари, арвады вә кәлиниләри илә бирликдә кәмијә минди.^ж 8 Пак вә напак һејванларын, ганадлы мәхлуларын вә јер үзүндәки дикәр чанлыларын һәр нөвүндән олан һејванлар^з 9 чүт-чүт, бир еркәк, бир диши Аллаһын Нуһа әмр етдији кими Нуһун јанына кәлиб кәмијә кирди. 10 Једди күндән сонра јердә дашгын олду.

11 Һәмин күн — Нуһун өмрүнүн алты жүзүнчү илиндә, икинчи ајын он једдинчи күнүндә көјдәки әнкин суларын^и бүтүн гајнаглары

7:2 * Јәни үч чүт бир тәк. Дикәр вариант: једди чүт. 7:3 * Дикәр вариант: једди чүт. * Һәрфөн: беләчә, онларын нәсли бүтүн јер үзүндә сағ галсын. 7:11 * Бу сулар 1:6, 7 ајәләриндә һаггында данышылан вә һәмин дөврдә атмосфери еһатә едән су гагына аиддир.

пүскүрдү вә көјүн бәндләри ачылды.^а **12** Гырх күн-гырх кечә јерә лејсан јағыш јағды.

13 Елә һәмин күн Нух, оғулары Сам, Һам, Јафәс^б, арвады вә үч кәлини кәмијә минди.^в

14 Һәр чинсдән олан вәһши һејванлар, ев һејванлары вә јердәки сүрүнән һејванлар, еләчә дә һәр чинсдән олан ганадлы мәхлуғлар вә гушлар онларла бирликдә кәмијә кирди. **15** Дахилиндә һәјат гүвәси олан һәр нөв һејван ики-ики Нухун јанына, кәмијә кирди. **16** Беләликлә, Аллаһын әмр етдији кими, һәр нөв чанлы варлығлардан еркәк вә диши һејванлар кәмијә кирди. Јеһова онларын архасынча гапыны бағлады.

17 Јер үзүнә гырх күн јағыш јағды вә су кет-кедә чохалыб кәмини галдырды. Кәми јердән хејли јүксәкдә, сујун үзүндә үзмәјә башлады. **18** Су чохалыб бүтүн јер үзүнү басды. Кәми исә сујун үзүндә үзүрдү. **19** Су јер үзүндә о гәдәр чохалды ки, сәма алтындакы бүтүн һүндүр дағлары өртдү.^г **20** Сулар дағларын зирвәсиндән он беш гулач* јухары галхды.

21 Беләликлә, јер үзүндәки чанлы варлығларын һамысы — ганадлы мәхлуғлар, ев һејванлары, вәһши һејванлар, гајнашан мәхлуғлар, еләчә дә бүтүн инсанлар мөһв олду.^д **22** Гуруда јашајан, һәјат нөфәси* олан варлығларын һамысы өлдү.^е **23** Беләликлә, Аллаһ инсандан тутмуш һејвана кими, сүрүнән һејванлара вә көјдәки ганадлы мәхлуғлара кими бүтүн чанлы варлығлары јер үзүндән јох етди. Онла-

7:20 * Төх. 6,7 м. 7:22 * Јахуд һәјат руһунун нөфәси.

ФӘС. 7

а Јр 1:7
Јр 8:2

б Јр 9:18
1См 1:4

в Јр 6:18
1Бт 3:20
2Бт 2:5

г 2Бт 3:5, 6

д Јр 6:7, 17
Лк 17:27

е Јр 2:7
Јр 7:15
Ва 3:19
Өш 42:5

Сағ сүтүн

а Јр 6:7
2Бт 3:5, 6

б Мт 24:37-39
1Бт 3:20
2Бт 2:5, 9

в Јр 8:3

ФӘС. 8

г Јр 6:19, 20
Иб 11:7

д Јр 7:11, 12

е Јр 7:20

ж Јр 6:16

з Јр 7:19

и Јр 7:20
Јр 8:3

рын һамысы мөһв олду;^а тәкчә Нух вә онунла кәмидә оланлар сағ галды.^б **24** Јер үзү јүз әлли күн сујун алтында галды.^в

8 Аллаһ Нуха вә онунла кәмидә олан бүтүн вәһши һејванлара вә ев һејванларына нәзәр салды*.^г Аллаһ јер үзүнә күләк көндәрди вә су азалмаға башлады. **2** Әнкин суларын гајнағлары вә көјүн бәндләри бағланды, көјдән јаған лејсан јағыш дајанды.^д **3** Су чәкилмәә башлады, јүз әлли күндән сонра исә су хејли азалды. **4** Једдинчи ај, ајын он једдинчи күнүндә кәми Арарат* дағларында дајанды. **5** Сулар онунчу аја гәдәр азалмаға давам етди. Онунчу ајын биринчи күнү дағларын зирвәси көрүндү.^е

6 Гырх күн кечәндән сонра Нух кәмидә дүзәлтдији пәнчәрәни^в ачыб **7** бир гузғун бурахды. Јер үзүндә су гурујана гәдәр гузғун учуб кери гајдырды.

8 Сонра о, сујун јер үзүндән чәкилиб-чәкилмәдијини өјрәнмәк үчүн бир көјәрчин бурахды. **9** Көјәрчин гонмаға јер тапмајыб кәмијә гајытды, чүнки јер үзү һәлә дә су иди.^г Нух әлини узадыб көјәрчини ичәри салды. **10** О, даһа једди күн көзләјиб көјәрчини бир дә бурахды. **11** Көјәрчин ашшам учуб кәләндә димдијиндә тәзәчә гопарылмыш зејтун јарпағы кәтирди. Бундан Нух билди ки, су јер үзүндән чәкилиб.^ж **12** Једди күн дә көзләјиб көјәрчини бир дә бурахды, көјәрчин даһа онун јанына гајытмады.

8:1 * Һәрфән: Аллаһ Нуху вә онунла кәмидә олан бүтүн вәһши һејванлары вә ев һејванларыны хатырлады. 8:4 * Ағрыдағ.

13 Нухун өмрүнүн алты жүз биринчи илиндө,^а биринчи ајын биринчи күнүндө су артыг чөкилмишди. Нух көминдин дамындакы гапагы галдырды вэ бахыб көрдү ки, торпаг гуружур. 14 Икинчи ајын ијирми једдинчи күнүнэ кими исэ торпаг тамамилэ гуруду.

15 Аллах Нуһа деди: 16 «Арвадын, оғулларын вэ кэлинлеринлэ бирликдэ көмидән чых.^б 17 Бүтүн чанлылары: ганадлы мэхлуглары, ев жејванларыны вэ јердэки сүрүнән жејванлары да чыхарт.^в Гој онлар төрөјиб артсынлар, јер үзүндэ чохалсынлар».^г

18 Онда Нух оғуллеры,^д арвады вэ кэлинлэри илэ бирликдэ көмидән чыхды. 19 Бүтүн чанлылар — сүрүнән жејванлар, ганадлы мэхлуглар, јерин бүтүн жејванлары дэстэ-дэстэ көмидән чыхды.^е

20 Нух Јеһованын адына бир гурбанкаһ дүзэлтди,^о бүтүн пак жејванлардан вэ бүтүн ганадлы пак мэхлуглардан^з көтүрүб гурбанкаһда јандырма гурбаны кими тэгдим етди.^ж 21 Јеһова хош этри дүјду. Буна көрө дэ Јеһова үрөјиндэ деди: «Бир дэ һеч вахт инсана көрө торпагы ләнэтлэмэ-јечөјөм,^з чүнки аглы кэсэндән инсанын үрөји пислијэ мејили олуր.» Инди еләдијим кими бир дэ чанлыларын һамысыны мөһв етмөјөчөјөм.^б 22 Бундан сонра јер үзүндэ һеч вахт экинин-бичинин, истинин-сојугун, јайын-гышын, кечэнин-күндүзүн сону олмајачаг».^в

9 Аллах Нуһа вэ оғулларына хејир-дуа вериб деди: «Төрөјиб чохалын, бүтүн јер үзүнү долдурун.» 2 Јер үзүндэки бүтүн вөһши вэ дикөр жејванлар, көјдэки бүтүн ганадлы мэхлуглар, дэниздэки

ФӘС. 8

- а Јр 7:6, 11
- б Јр 7:7
1Бг 3:20
2Бг 2:5
- в Јр 6:19, 20
Јр 7:14, 15
- г Јр 1:22
- д Јр 6:10
- д Јр 7:13, 14
- е Јр 12:7
- ө Јр 7:2
Лв 20:25
- ж Гн 27:6
- з Јр 3:17
Јр 5:29
- и Јр 6:5
Ва 7:20
Мр 15:19
- ы Јр 6:7, 17
Јр 9:11
Өш 54:9
- ј Јр 1:14
36:74:17
Ва 1:4

ФӘС. 9

- к Јр 1:28
- Сағ сүтүн**
- а Јр 1:26
Јр 3:7
 - б 1Тм 4:3
 - в Јр 1:29
 - г Лв 17:11, 14
 - д Лв 3:17
Лв 7:26
Лв 17:10, 13
Гн 12:16, 23
Һә 15:20, 29
Һә 21:25
 - д Јр 4:8, 10
Чх 21:12
 - е Чх 20:13
Сј 35:30
Мр 26:52

- ө Јр 1:27
- ж Јр 1:28
Јр 10:32
- з Јр 9:15
Өш 54:9
- и Јр 8:17
- ы Јр 8:21

бүтүн балыглар бундан сонра да сиздән горхуб дөһшөтэ кәлөчөкләр. Онлары сизин ихтијарыныза верирәм.^а 3 Јердә јашајан бүтүн жејванлары јејө биләрсиниз.^б Биткиләр кими, бунларын да һамысыны сизә верирәм.^в 4 Анчаг жејванын этини онун чаны олан ганыг илэ јемөјин.^д 5 Бундан саважы, инсан ганы төкән Мәнө чаваб вермөли олачаг. Әкәр һәр һансы жејван инсанын өлүмүнә баис оларса, о, һөкмән өлөчөк. Кимсә һансыса адамы өлдүрәрсә, ондан да чаваб тәләб едәчөјөм.^е 6 Ким инсан ганы төкәрсә, онун да ганы инсан әли илэ ахыдылачаг.^ө Чүнки Аллах инсаны Өз бәнзәриндә јарадыб*.^з 7 Сиз исэ төрөјин, артыб јер үзүндэ чохалын».^ж

8 Сонра Аллах Нуһа вэ онун оғулларына деди: 9 «Сизинлэ вэ сизин нәслинизлэ әһд бағлајырам.^з 10 Бу әһд сизинлэ олан бүтүн чанлылары — гушлары, жејванлары вэ јер үзүндэки бүтүн чанлылары, бир сөзлэ, көмидән чыхан чанлы варлыгларын һамысына вэ онлардан төрөјәнләрә аиддир.» 11 Бәли, сизинлэ әһд бағлајырам ки, бир дэ һеч вахт чанлыларын һамысыны дашгынла гырмајачағам, бир дэ һеч вахт јер үзүнү дашгынла мөһв етмөјөчөјөм».^б

12 Аллах сөзүнә әлавә едиб деди: «Сизинлэ, бүтүн чанлыларла вэ бүтүн кәлөчөк нәсилләрлэ бағладығым әһдин нишанәси будур: 13 булудда Өз көј гуршағымы гојурам. О, Мәнимлэ јер арасында олан әһдин нишанәси олачаг. 14 Мән көјүн үзүнә булуд кәтирәндө булудда көј гуршағы пејда олачаг. 15 Онда Мән

9:6 * һәрфөн: О, инсаны Аллаһын әкси олараг јарадыб.

сизинлэ вэ бүтүн чанлы варлыгларла багладыгым әнди хатырлаачагам; даһа неч вахт сулар дашгын эмәлә кәтириб чанлы варлыгларын һамысыны мәнв етмәжәк.^а **16** Булудда көј гуршагы олачаг вэ Мән ону көрәндә јер үзүндә јашајан бүтүн чанлы варлыгларла багладыгым әбәди әнди хатырлаачагам».

17 Аллаһ јенә Нуһа деди: «Јер үзүндәки бүтүн чанлы варлыгларла багладыгым әндин нишанәси будур».^б

18 Нуһун кәмидән чыхан оғуллары бунлар иди: Сам, һам вэ Јафәс.^в Сонралар һамын Кәнан адында оғлу олду.^г

19 Бу үч нәфәр Нуһун оғуллары иди. Бүтүн дүнјадакы адамлар онлардан төрәјәрәк һәр јерә јайылыб.^д

20 Нуһ әкинчилик етмәјә башлады вэ үзүм багы салды.

21 Бир күн о, шәраб ичиб сәрхош олду вэ чадырында палтарларыны сојунду. **22** Кәнанын атасы һам атасыны чылпаг көрдү вэ кедиб буну бајырдакы ики гардашына сөјләди. **23** Самла Јафәс бүрүнчәк көтүрүб чијинләринә салдылар вэ далдалы ичәри кирдиләр. Онлар үзләри әкс төрәфә аталарынын ејиб јерини өртдүләр, беләликлә дә, онун ејиб јерини көрмәдиләр.

24 Шәрабын тәсири кечәндән сонра Нуһ ајылды вэ кичик оғлунун она нә етдијини билди. **25** Онда о деди:

«Кәнана ләнәт олсун».^а

Гој о, гардашларынын гулу, көләси олсун».^б

26 Сонра сөзүнә әләвә едиб деди:

«Самын Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун!

Кәнан исә Сама гул олсун».^в

ФӘС. 9

а Јр 8:21

б Јр 9:12, 13

в Јр 5:32

Јр 7:7

Јр 10:1

г Јр 10:6

Ғ Јр 10:32

д Гн 7:1

е Јш 17:13

ө һк 1:28

Сағ сүтун

а Јр 7:6

ФӘС. 10

б Лк 3:23, 36

в Јр 9:18, 19

г һә 38:6

Ғ һә 38:2

д Әш 66:19

һә 27:13

е 36 120:5

һә 32:26

ө 1См 1:5-7

ж Әр 51:27

з һә 27:14

һә 38:6

и һә 27:7

ы Јн 1:3

ј Әш 23:1

к Јр 50:11

к Әр 46:9

Һә 3:9

л Сј 34:2

1См 1:8-10

м 36 72:10

н һә 27:22

о Дн 1:2

ЈАРАДЫЛЫШ 9:16—10:10

27 Аллаһ Јафәсин јурдуну кениш етсин, Гој о, Самын чадырларында мәскән салсын.

Гој Кәнан она да гул олсун».

28 Дашгындан сонра Нуһ үч јүз әлли ил јашады.^а **29** Беләликлә, Нуһ доггуз јүз әлли ил өмүр сүрүб өлдү.

10 Нуһун оғуллары Сам^б, һам вэ Јафәсин тарихчәси беләдир.

Дашгындан сонра онларын оғуллары олду.^в **2** Јафәсин оғуллары бунлар иди: Күмәр^г, Мәчүч^г, Мадај, Јавән, Тубал^д, Мәшәг^ө вэ Тирас^ө.

3 Күмәрин оғуллары бунлар иди: Әшкиназ^ж, Рифәт вэ Түчарма^з.

4 Јавәнин оғуллары бунлар иди: Әлиша^д, Гаршиш^д, Киттим^д вэ Дуданим.

5 Адаларда* јашајанлар бунлардан төрәјиб дилинә, гәбиләсинә вэ халгына көрә ајрылараг өз өлкәларинә јайылдылар.

6 Һамын оғуллары бунлар иди: Куш, Мисраим^ж,^к Пут^к вэ Кәнан^д.

7 Кушун оғуллары бунлар иди: Сиба^м, Һәвилә, Сәбтә, Рәһма^м вэ Сәбтәкә.

Рәһманын оғуллары Сәба вэ Дидан иди.

8 Кушун Нәмруд адында оғлу олду. О, јер үзүндә илк гүдрәтли адам олду. **9** О, Јеһоваја гаршы чыхан күчлү овчу* иди. Буна көрә дә халг арасында «Јеһоваја гаршы чыхан күчлү овчу Нәмрудун тајы» дејими јаранды.

10 Әввәлчә онун сәлтәнәтинә Шинар^ө дијарында олан

10:5 * Јахуд саһилјаны әразиләрдә.

10:6 * Мисирин ибраничә ады. **10:9**

* Јахуд дејүшчү.

Бабил^а, Эрак^б, Аккад вэ Гэлнэ дахил иди. **11** Нэмруд бу дијардан чыхыб Ашшура^в кетди вэ орада Нејнэваны^{*,г}, Рэһбут-Ири, Кэлаһы **12** вэ Нејнэва илэ Кэлаһ арасында Рэсэни салды; бөјүк шэһэр будур^{*}.

13 Мисраимин Лудим^г, Энамим, Лэһабим, Нэфтухим^д, **14** Патрусим^е, Кэслумин (филиштлилер^{*,о} ондан төрөјиб) вэ Кэфтурим^ж адында огуллары олду.

15 Кэнанын огуллары бунлар иди: илки Сидон^з, Һет^и, **16** һәмчинин јэбусилэр^б, аморилэр^в, киргашилэр^в, **17** нивилэр^к, аргилэр, синилэр, **18** арвадилэр^к, сэмарилэр, һәмәсилэр^г. Сонралар Кэнан гәбилэләри сәпәләниб јайылдылар. **19** Беләликлә, кэнаниләрин сәрһәди Сидондан Гэззэ^м јахынлығындакы Гэрара^н, Сэдума, Эмурәјә^о, Адмаја вэ Леша јахынлығындакы Сәбүјимә^о гәдәр узанырды. **20** Бунлар өз гәбиләсинә, дилинә, өлкәсинә вэ халгына көрә бөлүнән һәм огуллары иди.

21 Бөјүк огул олан Јафәсин гардашы^{*} Самын да өвладларынын эчдадыдыр. **22** Самын огуллары бунлар иди: Елам^п, Ашшур^с, Эрфәһсад^т, Луд вэ Арам^у.

23 Арамын огуллары бунлар иди: Уз, Һул, Гәтар вэ Маш.

24 Эрфәһсадын Салех^у, Салехин Абир адында оғлу олду.

10:11 * Ниневија. 10:12 * Дикер вариант: бунлар бирликдә бөјүк шәһәр-дир. 10:14 * Бәзи мәнбәләрә әсәсән, филистимлилер. 10:21 * Дикер вариант: Јафәсин бөјүк гардашы.

ФӘС. 10

а Јр 11:9
б Үз 4:9
в Ми 5:6
г Јн 3:3
Ит 12:41
Ф Әр 46:9
д 1См 1:11, 12
е һз 29:14
ө Јш 13:2, 3
Әр 47:4
Ж Гн 2:23
з Јш 13:6
Мр 7:24

и Јр 25:10
Јр 27:46
1См 1:13-16

ы һк 1:21
ј Јр 15:16
Гн 3:8

к Јш 11:3
к һз 27:11

л 1Пд 8:65
м Јш 15:20, 47
һв 8:26

н Јр 20:1
о Јр 13:10
Јр 19:24
Јд 7

ө Гн 29:23
л Јр 11:17

р Үз 4:9
һв 2:8, 9

с һз 27:23
т Јр 11:10
у 1См 1:17

ү Јр 11:12
Лк 3:23, 35

Сағ сүтүн

а Јр 11:16
б 1См 1:19
в 1См 1:20-23
г 1Пд 9:28
1Пд 10:11
Ф Јр 10:5
д Јр 9:7
Јр 9:19
һв 17:26

ФӘС. 11

е Јр 10:9, 10
Дн 1:2
ө Јр 9:1

25 Абирин ики оғлу олду. Биринин ады Фалиг^{*а} иди, чүнки онун јашадығы вахта јер^в бөлүнмүшдү; гардашынын ады Гәһтан^б иди.

26 Гәһтанын Әлмудад, Сәлиф, Һазармавэд, Јарәһ^е, **27** Һәдурам, Узал, Дигла, **28** Обал, Абимаил, Сәба, **29** Офир^г, Һәвилә вэ Јубаб адында огуллары олду; бунларын һамысы Гәһтанын огуллары иди.

30 Онларын јашадығы торпаглар Мисадан тутмуш Шәргдәки дағлыг бөлкә олан Сәфара гәдәр узанырды.

31 Бунлар өз гәбиләсинә, дилинә, өлкәсинә вэ халгына көрә бөлүнән^г Сам огуллары иди.

32 Нәслинә вэ халгына көрә бөлүнән Нүһ огулларынын гәбиләләри бунлар иди. Дашгындан сонра јаранан вә јер үзүнә јайылан халглар онлардан төрөјиб.^д

11 Бүтүн јер үзүндә бир дилдә данышыр, ејни сөзләр ишләдирдиләр. **2** Инсанлар Шәргә тәрәф көч едәндә кәлиб Шинар^ө дијарында бир овалыг тапдылар вә орада мәскән салдылар. **3** Онлар бир-бирләринә дедиләр: «Кәлин кәрпич кәсиб биширәк». Беләликлә, кәрпич онлар үчүн дашы, гатран исә палчығы әвәз едирди. **4** Сонра дедиләр: «Кәлин шәһәр салаг вә башы көјләрә чатан гүллә тикиб өзүмүзә ад газанаг, даһа јер үзүнә јайылмајаг».^ө

5 Јеһова јерә нәзәр салыб^{*} инсан огулларынын салдығы шәһәри вә тикдији гүллә-

10:25 * Мәнәсы: бөлүнмә. ^в Јахуд јерин әһалиси. 11:5 * һәрфөн: ашағы ениб.

ни көрдү. **6** Онда Јехова деди: «Бир халгдырлар, диллери дэ ејнидир^а дејэ, көр нэ етмэјэ башлајыблар. Артыг онлар үчүн ағылларына кэлэни етмэјэ неч бир энкэл јохдур; истэдиклерини едэчэк-лэр. **7** Кэл^б онларын дилини гарышдыраг* ки, бири о биринин нэ дедијини баша дүшмө-син». **8** Јехова онлары орадан бүтүн јер үзүнэ сәпәләди^в вэ онлар јаваш-јаваш шәһә-рин иншасыны дајандырдылар. **9** Буна көрә дэ о јерин ады Бабил*^г галды, чүнки Је-хова орада бүтүн дүнјанын дилини гарышдырды вэ Је-хова орадан инсанлары бүтүн јер үзүнэ сәпәләди.

10 Самын^д тарихчәси белә-дир.

Дашгындан ики ил сон-ра, Самын 100 јашы оlanda Эрфәһсад^д адында оғлу олду. **11** Эрфәһсад доғулан-дан сонра Сам 500 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.^е

12 Эрфәһсад 35 јашында оlanda онун Салех^е адында оғлу олду. **13** Салех доғулан-дан сонра Эрфәһсад 403 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

14 Салех 30 јашында оlanda онун Абир^ж адында оғлу олду. **15** Абир доғулан-дан сонра Салех 403 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

16 Абир 34 јашында оlanda онун Фалиг^з адында оғлу олду. **17** Фалиг доғулан-дан сонра Абир 430 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

18 Фалиг 30 јашында олан-

ФӘС. 11

а Јр 11:1

б Јр 1:26

в Гн 32:8

г Әр 50:1

д Јр 6:10
Лк 3:23, 36

е Јр 10:22
1См 1:17

ж Јр 10:21

з Јр 10:24
1См 1:18
Лк 3:23, 35

и Јр 10:21
1См 1:18

к Јр 10:25
1См 1:19

Сағ сүтүн

а Лк 3:23, 35

б Јр 11:32
Лк 3:23, 34

в Јр 12:7
Јр 15:1, 6
Јр 17:5
Јр 2:23

г Јш 24:2

д Јр 12:4
Јр 19:1
2Ст 2:7

е һв 7:4

ж Јр 15:7
Һә 9:7

з Јр 12:11
Јр 17:15
Јр 20:12, 13
1Ст 3:6

и Јр 22:20
Јр 24:15

к Јр 16:1, 2
Рм 4:19
Иб 11:11

л Јр 11:27, 28

м Јр 10:19

н Јр 12:4
Јр 27:42, 43
һв 7:2, 4

да онун Рәһу^а адында оғлу олду. **19** Рәһу доғулан-дан сонра Фалиг 209 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

20 Рәһу 32 јашында оlanda онун Сәруч адында оғлу олду. **21** Сәруч доғулан-дан сонра Рәһу 207 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

22 Сәруч 30 јашында оlanda онун Наһур адында оғлу олду. **23** Наһур доғулан-дан сонра Сәруч 200 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

24 Наһур 29 јашында олан-да онун Тарих^б адында оғлу олду. **25** Тарих доғулан-дан сонра Наһур 119 ил јашады. Онун башга оғул вэ гызлары да олду.

26 Тарихин 70 јашдан сонра Ибрам^в, Наһур^г вэ Һаран адын-да оғуллары олду.

27 Тарихин тарихчәси белә-дир.

Тарихин Ибрам, Наһур вэ Һаран адында оғуллары олду. Һаранын Лут^д адында оғлу олду. **28** Һәлә атасы Тарих сағ икән Һаран доғулдуғу өл-кәдә — кәлданиләрин^д Ур^е шәһәриндә өлдү. **29** Ибрамла Наһур өзләринә арвад алдылар. Ибрамын арвадынын ады Сарај^е иди, Наһурун арвады исә Һаранын гызы Милгә^ж иди. Һаран Милгә илә Искәннин атасы иди. **30** Сарај сон-суз иди,^з онун ушағы олмурду.

31 Бундан сонра Тарих оғлу Ибрамы, Һаранын оғлу, нәвә-си Луту,^и Ибрамын арвады кә-лини Сарајы көтүрүб кәлдани-ләрин Ур шәһәриндән Кәнан^л дијарына үз тутду. Бир гәдәр сонра онлар Һаррана^л чатдылар вэ орада мәскән салдылар. **32** Тарих 205 ил өмүр сүрүб Һарранда өлдү.

11:7 * Һәрфөн: *јерә ениб онларын дилини гарышдыраг*. 11:9 * Мөнәсы: *гарышдырма*.

12 Jehovah Ибрама деди: «Өз торпагыны, гоһумларыны, ата евини гојуб чых, сәнэ көстөрөчөјим торпага кет.^а **2** Сэндэн бөјүк бир халг төрөјөчөк. Буну Мэн едөчөјөм. Сэни мүбарөк гылачагам, адыны учалдачагам, сэн бир немэт олачагсан.^б **3** Сәнэ хејир-дуа верөnlрө хејир-дуа верөчөјөм, сэни лөнөтлөјөнлрө исэ лөнөтлөјөчөјөм.^в Јер үзүнүн бүтүн халглары сэнин васитөнлө мүбарөк олачаг.»^г

4 Ибрам Jehovahнын дедијинэ эмал едиб жола чыхды. Лут да онунла кетди. баррандан чыханда Ибрам јетмиш беш јашында иди.^д **5** Белөликлө, Ибрам арвады Сарајы,^е гардашы оғлу Луту,^в топладыглары бүтүн мал-дөвлөти^з вэ барранда алдыглары гуллары көтүрүб Көнан^ж торпагына жола дүшдү. Көнан торпагына чатанда **6** Ибрам јолуна давам едиб Мөһрөнин бөјүк ағачларынын^з јахынлыгына, Сиһам^и дејилэн јерэ кэлиб чыхды. Һэмин вахт о торпагда кэнинилэр јашајырды. **7** Jehovah Ибрама көрүнүб деди: «Бу торпагы сэнин өвлөдларына^ы верөчөјөм.» Ибрам орада она көрүнэн Jehovahнын адына бир гурбанкаһ дүзөлтди. **8** Бир мүддөт сонра Ибрам орадан Бејтелдэн^к шөргдө јерлөшөн даглыг бөлкөјэ кэлиб орада чадыр гурду; Бејтел ондан гэрбдө, Ај^к шөһөри исэ шөргдө иди. Сонра о, һэмин јердө Jehovahнын адына гурбанкаһ дүзөлтди^н Jehovahнын адыны чагырмаға* башлады.^м **9** Бундан сонра Ибрам јыгышыб жола дүшдү вэ дүшөркө сала-сала Некев^н тэрөфө ирәлиләди.

12:7 * һөрфөн: тохумуна. 12:8 * Јахуд бөјөн өтмөјө. Чх 34:5 әјөсинө бах. 12:9 * Јахуд чөнүб. Јөни вөд олунмуш дијарын чөнүб.

ФӨС. 12

а Јш 24:3
Һө 7:3, 4
б Јр 13:14, 16
Јр 15:1, 5
Јр 17:5
Јр 22:17, 18
Гн 26:5
в Јр 27:29, 30
г һә 3:25
Гт 3:8
Ғ Иб 11:8
д Јр 11:29
е Јр 11:31
ө Јр 13:5, 6
ж Јр 26:3
з Јр 35:4
Гн 11:29, 30
и һө 7:15, 16
ы Јр 3:15
Јр 21:12
Јр 28:13, 14
Рм 9:7
Гт 3:16
ј Јр 13:14, 15
Јр 15:1, 7
Јр 17:1, 8
Гн 34:4
к Јр 28:16-19
Јр 31:13
л Јр 8:20
Јр 35:2, 3
м Јр 26:25
н Јр 20:1
Јр 24:62

Сағ сүтүн

а 36 105:13
б Јр 26:1, 2
в Јр 26:7
г Јр 20:11, 12
Ғ Јр 20:14
Јр 24:34, 35
д Јр 11:29
Јр 17:15
Јр 23:2, 19
е Јр 20:11, 12
ө 36 105:14

ФӨС. 13

ж Јр 12:9
Јр 20:1

10 Бу торпагда ачлыг баш галдырды. Ибрам мүвөггәти јашамаг үчүн Мисирэ көчдү,^а чүнки ачлыг чох күчлү иди.^б **11** Мисирэ чатачатда о, арвады Сараја деди: «Гулаг ас, көр нэ дејирэм. Сән көзөл гадынсан.^в **12** Мисирлилэр сэни көрүб “бу, онун арвадыдыр” дејөчөклөр. Онда мәни өлдүрөчөк, сэни исэ сағ сахлајачаглар. **13** Бөлкә, сән дејөсән ки, мәним бачымсан, онда сэнин сәјөндө башым саламат олар, сағ галарам.»^г

14 Ибрам Мисирэ ајар басар-басмаз арвадынын көзөллији мисирлилөрин диггәтини чөлб өлөди. **15** Фиронун әјанлары да гадыны көрдүлэр вэ кедиб ону фирона тәрифләмөјө башладылар. Гадыны фиронун сарајына апардылар. **16** Онун хатиринэ фирон Ибрамла јахшы рөфтар етди, Ибрам чохлу гојун-кечи, мал-гара, ешшөк, дөвө, гул-гарабаш саһиби олду.^д **17** Анчаг Jehovah Ибрамын арвады Сараја^е көрө фиронун вэ онун евиндөкилөрин башына бөјүк бәлалар кәтирди. **18** Белө оlanda, фирон Ибрамы чагырыб деди: «Бу нэ ишдир мәним башыма ачмысан? Нијө демирдин ки, о, сэнин арвадындыр? **19** Нэ үчүн дејирдин ки, бачындыр?»^ө Аз гала ону өзүмә арвад етмишдим. Ал, бу арвадын, бу да сән. Көтүр, чых кет!» **20** Сонра фирон адамларына Ибрам барөдө көстөриш верди. Ибрам арвадыны, гулларыны вэ саһиб олдуғу һәр шеји көтүрүб фиронун адамларынын мүшајиәтилө өлкөдөн чыхды.^з

13 Бундан сонра Ибрам арвадыны вэ саһиб олдуғу һәр шеји көтүрүб, Лутла бир јердө Мисирдэн Некев^ж кетди. **2** Ибрамын чохлу мал-га-

расы, гызыл-күмүшү вар иди.^a **3** О, дүшөркө сала-сала Некевдөн Бейтелә доғру ирәлиләди вә кәлиб Бейтеллә Ај арасындакы әразијә,^b әввәлләр дүшөркә салдыгы вә **4** гурбанкаһ дүзәлтдији јерә чыхды. Орада Ибрам Јеһованын адыны чағырды*.

5 Ибрамла бирликдә олан Лутун да мал-гарасы, гојун-гусузу вә чадырлары вар иди. **6** Һәммин јер онларын бирликдә јашамасы үчүн дарлыг едирди; мал-мүлкләри о гәдәр чоһалмышды ки, даһа бир јердә гала билмирдиләр. **7** Иш о јерә кәлиб чыхды ки, Ибрамын чобанлары илә Лутун чобанлары арасында мүбаһисә дүшдү. (О вахт һәммин торпагда кәнаниләр вә фәризиләр јашајырды.)^c **8** Онда Ибрам Лутаг деди: «Гој арамызда сөз-сөһбәт олмасын, нә мәнимлә сәнин аранда, нә дә чобанларымла чобанларын арасында, ахы биз гардашыг. **9** Бах, јердән чох јер вар. Кәл ајрылаг. Әкәр сән сола кетсән, мән саға кедәрәм; сән саға кетсән, мән сола кедәрәм». **10** Лут көзүнү галдырыб Соһара^f гәдәр Иордан бојунча узанан бүтүн торпағлары нәзәрдән кечирди.^d Көрдү ки, бүтүн бу әрази Јеһованын бағы^e кими, Мисир торпағы кими бол суварылан јердир. (Јеһова о вахт һәлә Сәдум вә Әмурәни мәһв етмәмишди.) **11** Онда Лут өзү үчүн бүтүн Иордан әтрафыны сечди вә шәргә тәрәф көчдү. Беләчә, онлар ајрылдылар. **12** Ибрам Кәнан торпағында, Лут исә Иордан әтрафындакы шәһәрләрин јахынлығында јашајырды.^o Ахырда Лут Сәдумун јахынлығында чадыр гурду. **13** Сәдумун әһалиси чох

ФӘС. 13

a Јр 24:34, 35

b Јр 12:8, 9
Јш 7:2

v Јр 10:19

г Јр 11:27

f Јр 19:20-22

d Јр 19:28

e Јр 2:8, 9

o Јр 19:28, 29

Сағ сүгүн

a Јр 18:20
Јр 19:5
2Бт 2:6-8
Јд 7

b Јр 12:7
Јр 15:18
Јр 24:7
Чк 33:1

v Јр 12:2
Јр 15:1, 5
Чк 1:7
И6 11:12

г Јр 23:2

f Јр 18:1
Јр 23:19
Јр 25:9, 10
Јр 35:27

d Јр 12:7

ФӘС. 14

e Јр 10:9, 10

o Јр 10:22

ж Јр 14:17

з Јр 10:19
Јр 13:12

и Јр 13:10, 12

ы Гн 29:23

ј Сј 34:2, 12

к Јр 14:10

пис инсанлар иди. Јеһованын көзүндә онлар ағыр күнаһлар ишләјирдиләр.^a

14 Лут Ибрамдан ајрылдыгдан сонра Јеһова Ибрама деди: «Көзүнү галдыр, дајандығын јердән шимала, чәнуба, шәргә вә гәрбә тәрәф бах. **15** Көрдүјүн бүтүн торпағлары әбәдилик сәнә вә сәнин өвладларына* верәчәјәм.^b **16** Өвладларыны гум дәнәләри гәдәр чоһалдачағам. Белә ки, кимсә јердәки гум дәнәләрини саја билсә, онда сәнин өвладларыны да саја биләчәк.^b **17** Дур бу торпағы енинә-узунуна долаш, ону сәнә верәчәјәм». **18** Ибрам чадырларыны көчүрә-көчүрә јашајырды*. Сонра кедиб Һәбрунда^f, Мамредәки бөјүк ағачлар^f олан јердә мәскән салды. Орада Јеһованын адына гурбанкаһ дүзәлтди.^d

14 Бир күн Шинар^o падшаһы Әмрафил, Әлләсар падшаһы Эрјух, Елам^o падшаһы Кәдирлүмәр^ж вә Кујим падшаһы Тидал **2** Сәдум^з падшаһы Бараја, Әмурә^и падшаһы Биршаја, Адма падшаһы Шинаба, Сәбујим^ы падшаһы Шимибара вә Бәләһ (Соһар) падшаһына гаршы мүһарибәјә башлады. **3** Бу падшаһлар* индики Шор дәнниси^ж јериндә олан Сиддим дәрәсиндә^к өз гошунларыны бирләшдирдиләр.

4 Онлар он ики ил Кәдирлүмәрин табелијиндә олмуш, он үчүнчү илдә исә үсјан етмишдиләр. **5** Он дөрдүнчү ил Кәдирлүмәр вә онунла мүтәфиг олан падшаһлар кәлиб

13:15 * һәрфән: тохумуна. **13:18** * һәрфән: чадырларда јашајырды. **14:3** * Көрүнүр, сөһбәт 1-чи әјдә ады чәкилен падшаһлардан кедир. * Өлү дәнниси.

Эштартүт-Гарнажимдэ рэфалары, һамда зузлары, Шэва-Кир-јатаимдэ емлэри^а **6** вэ чөл кәнарындыкы Ил-Фэрана гэдэр узанан Саир^б дағларынды јашајан хурилэри^в дармадағын етдилэр. **7** Сонра кери гајыдыб Ејн-Мишпата, јөни Гэдисэ^г кетдилэр вэ әмалигэлэрин^г, еләчә дэ һасун-Тамарда^д јашајан аморилэрин^д бүтүн торпағларыны тутдулар.

8 Белә оланда Сәдум падшаһы, һәмчинин Әмурә, Адма, Сәбујим, Бәләһ (Соһар) падшаһлары јүрүш едиб Сиддим дәрәсиндә **9** Елам падшаһы Кәдирлүмәрә, Кујим падшаһы Тидала, Шинар падшаһы Әмрафилә, Әлләсар падшаһы Әрјуха гаршы дөјүшә чыхдылар:^е дөрд падшаһ беш падшаһа гаршы. **10** Сиддим дәрәсиндә гатранла долу чохлу чухурлар вар иди. Сәдум вә Әмурә падшаһлары чанларыны гуртармағ үчүн гачанда бу чухурлара дүшдүләр, галанлары исә дағлара үз гојдулар. **11** Галибләр Сәдум вә Әмурәни талан едиб, бүтүн азугәсини әлә кечириб јолларына давам етдиләр.^ж **12** Онлар һәмчинин Ибрамын Сәдумда јашајан гардашы оғлу Луту^з да гарәт етдиләр, өзүнү исә әсир апардылар.

13 Онлардан гачыб чаныны гуртаран бир нәфәр кәлиб ибрани Ибрама һадисәни хәбәр верди. Һәмин вахт Ибрам Әшгулун вә Анерин гардашы амори Мамренин^и бөјүк ағачлары олан јердә мәскунлашмышды.^и Бу адамлар Ибрамын мүттәфиглэри иди. **14** Ибрам гоһумунун^и әсир апарылдығындан хәбәр тутанда дөјүшмәји бачаран, евиндә доғулмуш үч јүз

ФӘС. 14

а Гн 2:10, 11

б Јр 36:8

в Гн 2:12

г Сј 20:1

д Јр 36:12
1Иш 15:2

е 2См 20:2

ж Јр 10:15, 16

з Јр 14:1, 2

и Јр 14:16

к Јр 19:1

л Јр 14:24

м Јр 13:18

н Јр 11:27

Сағ сүтун

а һк 18:29

б 2Иш 18:18

в Иб 7:1, 2

г 36 110:4
Иб 6:20

д 36 83:18
Иб 5:5, 10

е Иб 7:4

ж Јр 14:13

он сәккиз нәфәр гулуну көтүрүб Дана^а гэдәр онлары тәғиб етди. **15** Кечә адамларыны дәстәләрә бөлүб һүчума кечди вә онлары мәғлуб едәрәк Дәмәшлән шималда јерләшән Һобаһа гэдәр говду.

16 Ибрам гарәт олунмуш бүтүн әмлакы, гоһуму Луту вә онун әмлакыны, гадынлары вә галан чамааты кери гајтарды.

17 Ибрам Кәдирлүмәри вә онунла олан падшаһлары мәғлуб едиб гајыданда Сәдум падшаһы Шәвада, јөни Падшаһ дәрәсиндә^б онун пишавазына чыхды. **18** Онда Сәлим падшаһы^в Мәликсадиғ^г чөрәк вә шәраб кәтирди; о, Аллаһ-Тааланын^г каһини иди.^г

19 Мәликсадиғ Ибрама хејир-дуа вериб деди:

«Јери-көјү јарадан
Аллаһ-Таала Ибрамы
мүбарәк ғылсын.

20 Дүшмәнләрини сәнә тәслим едән
Аллаһ-Таалаја алғыш ол-
сун!»

Ибрам да һәр шејин онда бирини она верди.^д

21 Бундан сонра Сәдум падшаһы Ибрама деди: «Адамлары мәнә вер, галан һәр шеј сәнин олсун». **22** Анчағ Ибрам Сәдум падшаһына деди: «Әлими јери-көјү јарадан Аллаһ-Таала Јеһованын дәрқаһына галдырыб анд ичирәм: **23** сәндән һеч бир шеј, бир чөп дә^е көтүрмәрәм, сонра гајыдыб демәјәсэн ки, Ибрам мәним сәјәмдә варланыб. **24** Тәкчә бу чаванларын једикләрини һалал елә. Мәнимлә кедән адамлара — Анерә, Әшгула вә Мамрејә^е кәлинчә

14:18 * Фөвгәлуца Аллаһ. **14:23** * һәр-фөн: нә бир сап, нә дә бир сәндәл бағы.

14:14 * һәрфөн: гардашынын.

исә, гоҗ онлар өз пайларына дүшәни көтүрсүнләр».

15 Бүтүн бунлардан сонра Ибрама Јеһованын сөзү назил олду: «Горхма^а, Ибрам, сәнин галханын^б Мәнәм. Сәнин мұкафатын чох бөјүк олачаг».^в **2** Ибрам Она чаваб вериб деди: «Еј Күлли-Ихтијар Јеһова! Өвладым олмајандан сонра һансы мұкафатдан сөз кедә биләр? Будур, нәјим верса бу дәмәшглијә, Әлјәзәр^г галачаг». **3** Сонра әләвә етди: «Сән мәнә өвлад^ф вермәми-сән, варисим нөкәрим^ж олачаг». **4** Онда Јеһованын бу сөзү назил олду: «Сәнин варисин бу адам јох, өз белиндән кәлән оғлун олачаг».^з

5 Аллаһ ону бајыра чыхарыб деди: «Башыны галдырајб бир көјә бах, улдузлары сәј, көр сәја билирсән». Сонра деди: «Бах, өвладларын^а о гәдәр олачаг».^б **6** Ибрам Јеһоваја иман кәтирди,^в О да буну сәлелијә јазды.^г **7** Аллаһ сөзүнә давам етди: «Мән Јеһовајам, бу торпағы сәнә вермәк үчүн сәни кәлданиләрин Ур шәһәриндән чыхаран Аллаһам».^д **8** Ибрам сорушду: «Еј Күлли-Ихтијар Јеһова, нәдән билә биләрәм ки, бу торпаг мәним олачаг?» **9** Аллаһ чаваб вериб деди: «Бир үчиллик дүјә, үчиллик кечи, үчиллик гоч, бир гумру вә бир көјәрчин баласы көтүр». **10** О, бүтүн бу һејванлары көтүрүб шагталады, бир һиссәсини о бирисинин гаршысына гојду. Гушлары исә парчаламады. **11** Чәмдәкләрин үстүнә јыртычы гушлар учуб кәлирди, Ибрам исә онлары говурду.

15:3 * һәрфән: тохум. ^а һәрфән: өв әһлимин оғлу. 15:5, 13 * һәрфән: тохумин.

ФӘС. 15

а 36 27:1
Әш 41:10
Рм 8:31
И6 13:6
б Гн 33:29
Мс 30:5
в Јр 17:5, 6
г Јр 24:2, 3
ф Јр 12:7
һә 7:5
д Јр 17:15, 16
Јр 21:12
е Јр 22:17
Гн 1:10
Рм 4:18
И6 11:12
ө И6 11:8
ж Рм 4:13, 22
Гт 3:6
Јр 2:23
з Јр 11:31
Һә 9:7

Сағ сүтун

а Јр 21:9
Чх 1:13, 14
Чх 3:7
һә 7:6, 7
б Чх 7:4
Сј 33:4
в Чх 3:22
36 105:37
г Јр 25:8
ф Јш 14:1
һә 7:7
д 1Пд 21:26
2Пд 21:11
е Јр 17:19
Јр 22:17
ө 1Пд 4:21
ж Чх 3:8
з 1Иш 15:6
и Јш 1:4
ы Чх 3:17
ј Јш 17:15
к Гн 7:1

ФӘС. 16

к Јр 15:2, 3
л Гт 4:25
м Јр 30:1, 3

12 Күн гүруба енәндә Ибрам дәрин јухуја кетди. О заман онун үстүнә ваһимәли гаты зүлмәт чөкдү. **13** Сонра Аллаһ Ибрама деди: «Буну бил ки, өвладларын^а гүрбәтдә јашајачаг, оранын халгы онлары көлә едиб дөрд јүз ил онлара зүлм едәчәк».^а **14** Амма Мән онларын көләлик етдији халгы чәзаландырачагам.^б Бундан сонра онлар орадан әлидолу чыхачаглар.^в **15** Сән исә әмин-аманлыг ичиндә ата-бабаларына говушачаг, һәјатдан дојараг бу дүнјадан көчәчәксән.^г **16** Сәнин өвладларынын дөрдүнчү нәсли бура гајыдачаг,^ф чүнки онда амориләрин күнаһ касасы долмуш олачаг».^д

17 Күнәш батыб зүлмәт гаранлыг дүшәндә түстүләнән бир соба пејда олду вә һејванларын парчаланмыш чәсәдләри арасындан јанар мәшәл кечди. **18** Һәмин күн Јеһова Ибрамла әһд баглајыб^ө деди: «Мисир чајындан тутмуш бөјүк чаја, Фәрат чајына^ө гәдәр олан бу торпағы сәнин өвладларына^а верәчәјәм».^ж **19** Гәниләрин^з, гәназиләрин, гәдмуниләрин, **20** һетләрин^д, фәризиләрин^д, рәфаларын^д, **21** амориләрин, кәнаниләрин, киргашиләрин, јәбусиләрин торпағы сәнин нәслинә мәхсус олачаг».^к

16 Ибрамын арвады Сараян ушағы олмурду.^к Онун Һәчәр^п адында мисирли бир кәнизи вар иди. **2** Сарая Ибрама деди: «Јеһова мәни өвлад үзүнә һәсрәт гојуб. Кәл сән мәним кәнизимлә јахынлыг ет. Бәлкә, һеч олмаса бу јолла ушағым олар».^м Ибрам

15:16 * һәрфән: чүнки амориләрин күнаһ касасы һәлә долмајыб. 15:18 * һәрфән: тохумуна.

Сараја разылашды. **3** Беләчә, Сарај кәнизи мисирли Һәчәри Ибрама верди ки, она арвад олсун. Бу һадисә баш верәндә Ибрам артыг он ил иди ки, Кәнан торпагында яшајырды. **4** Ибрам Һәчәрлә јахынлыг етди вә о һамилә галды. Һәчәр һамилә олдуғуну биләндә өз ханымына һәгарәтлә бахмаға башлады.

5 Сарај Ибрама деди: «Көр мән нәләр чәкирәм, һамысы да сәнин үстүндә. Өз әлимлә кәнизими сәнин гојнуна вердим, о исә һамилә олдуғуну билиб мәнә һәгарәтлә бахыр. Гој Јеһова сәнинлә мәним арамда һаким олсун, кимин һагг, кимин наһаг олдуғуну Өзү көстәрсин». **6** Белә оlanda Ибрам деди: «Кәнизин сәнин ихтијарындадыр, нечә билирсән, елә дә ет». Онда Сарај Һәчәрлә сәрт давранмаға башлады, Һәчәр дә евдән гачды.

7 Бир гәдәр сонра Јеһованын мәләји ону сәһрада, Шур^а јолундакы булағын башында тапды. **8** Мәләк ону чағырыб деди: «Еј Һәчәр, Сарајын кәнизи, һарадан кәлиб, һара кедирсән?» Һәчәр деди: «Мән ханымым Сарајын әлиндән гачырам». **9** Онда Јеһованын мәләји она деди: «Ғајыт ханымынын јанына вә она табе ол». **10** Сонра Јеһованын мәләји деди: «Сәнин өвладларыны о гәдәр чохалдачағам ки, саяјы гуртармаг олмајачаг». **11** Јеһованын мәләји сөзүнә әлавә етди: «Бах, сән һамиләсән. Бир оғлун олачаг. Адыны Исмајыл* гојарсан, чүнки Јеһова фәрјадыны ешитди. **12** О, вәһши ешшәк кими, ипә-сапа јатмајан адам олачаг. О, һамыја, һамы да она гаршы олачаг. Бүтүн

16:11 * Мәнәсы: *Аллаһ ешидир.*

ФӘС. 16

a Jp 25:17, 18
Чк 15:22

b Jp 19:20
Jp 25:13-16
1См 1:29-31

Сағ сүтүн

a Mc 15:3

b Jp 21:9
Гт 4:22, 24

ФӘС. 17

a Jp 15:18
36 105:8-11

г Jp 22:17
Гн 1:10
Иб 11:11, 12

ф 36 105:9-11

d Jp 13:16
Рм 4:17

e Jp 35:10, 11

ө Лк 1:72, 73

гардашлары илә үзбәүз јашајачаг*».

13 Һәчәр онунла данышан Јеһованын адыны чағырыб деди: «Сән һәр шеји көрән Аллаһсан!»^a О, өз-өзүнә фикирләширди: «Доғруданмы, мәни Көрәни көрмүшәм?» **14** Буна көрә дә һәмин булаға Биир-Лаһај-Рој* ады верилди. (О, Гәдислә Бәрәд арасында јерләшир.) **15** Бир мүддәт сонра Һәчәр Ибрама оғул доғду. Ибрам оғлунун адыны Исмајыл гојду.^б **16** Һәчәр Исмајылы дүнјаја кәтирәндә Ибрамын сәксән алты јашы вар иди.

17 Ибрам дохсан доггуз јашында оlanda Јеһова она көрүнүб деди: «Мән Гадир Аллаһам. Мәним јолумла кет вә камил* ол. **2** Мәнимлә сәнин арамда олан әһди керчәкләшдирәчәјәм^в вә нәслини чохалтдыгча чохалдачағам».^г

3 Буну ешитчәк Ибрам үзүстә дүшдү. Аллаһ сөзүнә давам едиб деди: **4** «Мән сәнинлә әһд бағламышам,^д сән чохла халгларын атасы олачагсан.^е **5** Адын даһа Ибрам* јох, Ибраһим* олачаг, чүнки сәни чохла халгларын атасы едәчәјәм. **6** Нәслини чохалтдыгча чохалдачағам. Сәндән халглар төрәјәчәк, нәслиндән падшаһлар чыхачаг.^ө

7 Мәнимлә сәнин вә кәлчәк өвладын* арасындакы әһди нәсилдән-нәслә давам едән әбәди әһд олараг тутачағам.^ө Мән сәнин вә өвладларынын# Аллаһы олачағам. **8** Гә-

16:12 * Дикәр вариант: *бүтүн гардашлары илә әдавәтдә јашајачаг.* 16:14 * Мәнәсы: *мәни көрән Вар Оланын булағы.* 17:1 * Јахуд гүсурсуз. 17:5 * Мәнәсы: *улу ата.* # Мәнәсы: *үммәтләрин атасы.* 17:7 * Һәрфән: *тохумун.* # Һәрфән: *тохумунун.*

риб кими јашадығын торпагы — бүтүн Кенан дијарыны эбәдилик сәнә вә кәләчәк өвладларына* верәчәјәм.^а Мән онларын Аллаһы олачағам». ^б

9 Сонра Аллаһ Ибраһимә деди: «Сән исә әһдимә әмәл ет. Һәм сән, һәм дә кәләчәк өвладларын* әһдимә әмәл етмәлисиниз. **10** Мәнимлә сизин араныздакы әһд будур: аранызда киши чинсиндән олан һәр кәс сүннәт олунмалыдыр.^а Сиз дә, кәләчәк өвладларыныз* да бу әһдә әмәл етмәлисиниз. **11** Сиз сүннәт олунмалысыныз. Бу, Мәнимлә сизин аранызда бағланан әһдин нишанәси олачаг.^г **12** Араныздакы сәккизкүнлүк оғлан ушағлары, истәр евиниздә доғулсун, истәрсә дә нәслиниздән олмајыб сатын алынан јаделли олсун, сүннәт олунмалыдыр.^г Бу, нәсилдән нәслә белә давам етмәлидир. **13** Һәм евиниздә доғулан, һәм дә сатын алдығыныз һәр кәс сүннәт олунмалыдыр.^д Бәдәниниздә нишанәси олан әһдим әбәди әһд олачаг. **14** Ким сүннәт олунмаса, халғынын арасындан јох едилмәлидир*. Һәмин кәс Мәним әһдими позуб».

15 Сонра Аллаһ Ибраһимә деди: «Арвадын Сарајы^е исә даһа Сарај* дејиб чағырма, бундан сонра онун ады Сара^е олачаг. **16** Ону мүбарәк ғылачағам, о, сәнә оғул доғачаг;^е ону мүбарәк ғылачағам, о, халғларын анасы олачаг, ондан халғларын падшаһлары төрәјәчәк». **17** Буну ешидәндә Ибраһим үзүстә дүшдү

17:8 * Һәрфән: тохумуна. 17:9 * Һәрфән: тохумун. 17:10 * Һәрфән: тохумунуз. 17:14 * Јахүд өлдүрүлмәлидир. 17:15 * Тәхмини мәнәсы: давакар. * Мәнәсы: өсилзадә гадын.

ФӘС. 17

а Чх 6:4
Иб 11:8, 9

б Гн 14:2

в Јр 21:4
Рм 2:29

г һв 7:8
Рм 4:11

ф Лк 2:21

д Чх 12:44

е Јр 11:29

ө Јр 18:10

Сағ сүтун

а Јр 18:12

б Рм 4:19
Иб 11:11

в Јр 16:11

г Мт 1:2

ф Јр 26:24

д Јр 16:10
Јр 21:13, 18
Јр 25:13-16
1См 1:29-31

е Јр 18:10, 14
Јр 21:1

ө Јр 26:3
Иб 11:8, 9

ж Јр 17:13

з һв 7:8
Рм 4:11

и Јр 16:16

ФӘС. 18

ы Јр 16:7
Һк 13:21

ј Јр 13:18
Јр 14:13

ЈАРАДЫЛЫШ 17:9–18:1

вә күлүб үрәјиндә деди:^а «Һеч јүз јашлы кишинин дә ушағы олар? Һәлә Сараны демирәм, дохсан јашында гадын да ушаг доғар?»^б

18 Ибраһим Аллаһа деди: «Каш ки Исмајыл Сәнин хејир-дуаны алајды!»^в **19** Аллаһын чавабы белә олду: «Арвадын Сара сәнә оғул доғачаг, адыны Исчаг*^г гојачагсан. Әһдими онунла вә онун кәләчәк өвлады^д илә давам етдирәчәјәм.^г Бу, әбәди әһд олачаг. **20** Исмајылла бағлы диләјини дә ешитдим. Ону да мүбарәк едәчәјәм, чохлу оғул-ушаг саһиби олачаг, нәслини чохалтдыгча чохалдачағам. О, он ики әмир атасы олачаг вә ондан бөјүк бир халг төрәјәчәк.^д **21** Анчаг әһдим Саранын кәлән ил бу вахт^е дүнјага кәтирәчәји Исчагла олачаг».^е

22 Бунунла Аллаһ сөзүнү битириб Ибраһимдән ајрылды. **23** Һәмин күн Ибраһим, Аллаһын дедији кими, оғлу Исмајылы, евиндә доғулан вә сатын алынан бүтүн гуллары — евиндә киши чинсиндән олан һәр кәси сүннәт етди*. **24** Ибраһим сүннәт олунанда^з дохсан доғуз јашында иди. **25** Оғлу Исмајыл исә сүннәт олунанда он үч јашында иди.^ж **26** Һәмин күн Ибраһим вә оғлу Исмајыл сүннәт олунду. **27** Онун бүтүн ев әһли — евиндә доғуланлар да, јаделлиләрдән сатын алынлар да онунла бирликдә сүннәт олундулар.

18 Бундан сонра Јеһова^и Мамредәки бөјүк ағачлар/ олан јердә Ибраһимә көрүндү. Күнүн ғызмар вахты иди. Ибраһим чадырын

17:19 * Мәнәсы: күлүш. * Һәрфән: тохуму.

ағзында отурмушду. **2** О, башыны галдырыб баханда бир аз аралыда үч нэфэрин дајандығыны көрдү.^а Онлары көрөн кими габагларына јүјүрдү вә јерә гәдәр әјилиб тәзим етди. **3** Сонра деди: «Јехова, экәр көзүндә лүтф тапмышамса, гулунун евиндән јан кечмә. **4** Гој су кәтириб ајагларынызы јусунлар.^б Сонра ағачын алтында динчәләрсиниз. **5** Сиз ки тәширф бујуруб бу гулунузун евинә кәлмисиниз, гојун бир тикә чәрәк кәтирим, јејин, үрәјинизә гүввәт кәлсин, сонра јолунуза давам едәрсиниз». Онлар чаваб вериб дедиләр: «Јахшы, гој сән дејән олсун».

6 Ибраһим чадыра, Саранын јанына гачыб деди: «Тез елә, үч габ* нарын ун көтүр, хәмир јоғуруб чәрәк бишир». **7** Сонра Ибраһим гачыб нахырын арасындан јахшы бир чөнкә сечди вә нөкәринә верди. О, чәлд ону биширди. **8** Сонра Ибраһим хөрәји көтүрүб јағ вә сүдлә бирликдә гонагларын гаршысына дүздү. Онлар јемәјә башладылар, Ибраһим исә онларын јанында, ағачын алтында дурду.^в

9 Онлар Ибраһимдән сорашдулар: «Арвадын Сара^г һарададыр?» О деди: «Бурада, чадырда». **10** Онлардан бири деди: «Кәлән ил бу вахт јенә кәләчәјәм. Онда арвадын Саранын бир оғлу олачаг». ^ф Сара онларын архасында, чадырын ағзында дуруб гулаг асырды. **11** Ибраһимлә Сара гочалыб јаша долмушдулар.^д Саранын артыг ушаг доған јашы кечмишди.^е **12** Сара үрәјиндә күлүб деди: «Һарадандыр бу

18:6 * һәрфән: үч сәа (төх. 10 кг). 1 сәа 7,33 литрлик габын тутумуна бәрәбәр-дир. Б14 әләвәсине бах.

ФӘС. 18

а Јр 19:1

б Јр 19:2
Јр 24:32

в Иб 13:2

г Јр 17:15

ф Јр 17:21
Јр 21:2
Рм 9:9

д Јр 17:17

е Рм 4:19

Сағ сүтүн

а Иб 11:11
1Бт 3:6

б Әш 40:29
Мт 19:26
Лк 1:36, 37

в Јр 13:12

г 36 25:14
Ам 3:7

ф Јр 12:1-3
Гт 3:14

д Гн 4:9

е 25т 2:7, 8

ө Јр 13:13
Јд 7

ж Јр 11:5
Чк 3:7, 8
36 14:2

з Јр 31:11
Јр 32:30

и Сј 16:22

хашбәхтлик?! Һәј-Һәјым кедиб, вәј-вәјым галыб, үстәлик, ағам да гочадыр».^а **13** Онда Јехова Ибраһимә деди: «Нәјә көрә Сара күлүб “бу гоча вахтым-да ушагмы доғачағам?” дејир? **14** Јехованын әлиндә мүмкүн олмајан бир шеј вармы?^б Кәлән ил бу вахт јенә сәнин јанына кәләчәјәм, Саранын бир оғлу олачаг». **15** Амма Сара горхусундан: «Мән күлмүрдүм», — дејә бојнундан атмаға башлады. О исә деди: «Хејр, күлүрдүн».

16 Сонра онлар ајаға галхыб Сәдума^в тәрәф бахдылар. Ибраһим онлары јола салырды. **17** Јехова деди: «Көрәчәјим иши нијә Ибраһимдән кизли сахламалыјам ки?^г **18** Ахы ондан бөјүк вә күчлү бир халг төрәјәчәк, онун васитәсилә јер үзүнүн бүтүн халглары мүбәрәк олачаг.^ф **19** Мән ону Өзүмә јахын етдим ки, о, оғулла-рына, өзүндән сонракы бүтүн нәслинә һаг иш көрүб әдаләтлә давранмағы, Јехованын јолу илә кетмәји тапшырсын,^д Јехова да Ибраһимә вердији сөзү јеринә јетирсин».

20 Сонра Јехова деди: «Сәдум вә Әмурәнин күнаһы чох ағырдыр.^е Онларын әлиндән чәкилән наләләр әршә галхыб.^ө **21** Ашағы ениб Мәнә чатан бу фәрјадларын һаглы олуб-олмадығыны јохлајачағам, көрүм, доғруданмы, онларын күнаһы бу дәрәчәдә ағырдыр».^ж

22 Сонра адамлар орадан чыхыб Сәдума тәрәф јөнәлдиләр. Јехова^з исә һәлә дә Ибраһимлә иди. **23** Ибраһим Она јахынлашыб деди: «Доғруданмы, Сән шәр адамла бир јердә сәләһ адамы да мәнв едәчәксән?» **24** Туталым, шәһәр-

дә элли нәфәр салеһ адам тапылды, женә дә ораны дағыдачагсан? Һәмин элли нәфәрин хәтринә бу шәһәрә рәһм етмә-јәчәксән? **25** Ола билмәз ки, Сән белә еләјәсэн, салеһ адамы шәр адамла бир јердә мәнв едәсэн. Сән салеһ адамы шәр адамла ејни агибәтә дүчар етмәзсэн.^а Јох, бу мүмкүн дејил!^б Бүтүн дүнјанын Һакими әдаләтсиз даврана билмәз».^в **26** Онда Јеһова деди: «Әкәр Сәдумда элли нәфәр салеһ тапсам, онларын хатиринә бүтүн о јерә рәһм едәчәјәм». **27** Ибраһим женә деди: «Јеһова, өнүндә торпаг вә күл кими бир шеј олсам да, чүрәт едиб сорушмаг истәјирәм. **28** Бирдән әллидән беш нәфәр аз салеһ олса? Беш нәфәр әскик олдуғуна көрә бүтүн шәһәри мәнв едәчәксән?» О чаваб верди: «Әкәр гырх беш нәфәр тапсам, шәһәри дағытмајачағам».^г **29** Ибраһим женә сорушду: «Бирдән гырх нәфәр олду?» О чаваб верди: «Гырх нәфәрин дә хатиринә шәһәрә һеч нә етмәрәм». **30** Ибраһим сөзүнә давам едиб деди: «Јеһова, мәнә ачығын тутмасын,^д амма женә сорушмаг истәјирәм: бәс отуз нәфәр тапылса, онда нечә?» О деди: «Отуз нәфәр тапсам, ораја дәјмәјәчәјәм». **31** Ибраһим әл чәкмәјиб деди: «Јеһова, женә чүрәт едиб сорушмаг истәјирәм: бәс ијирми нәфәр олса?» О чаваб верди: «Ијирми нәфәрин дә хатиринә ораны мәнв етмәрәм». **32** Ахырда Ибраһим деди: «Јеһова, нә олар, ачығын тутмасын, изин вер, бир дәфә дә сорушум. Он нәфәр тапылса, онда нечә?» О деди: «Он нәфәрин дә хатиринә ораны дағытмарам». **33** Ибраһимлә сөһбәтини битирәндән сонра Је-

ФӘС. 18

а 36 37:10, 11

Мс 29:16

Мн 3:18

Мт 13:49

б Гн 32:4

в Әј 34:12

Өш 33:22

г Сј 14:18

36 86:15

д Чк 34:6

Сағ сүтун

а Јр 18:2, 22

ФӘС. 19

б Јр 18:2, 22

в Јд 7

г Һк 19:23, 24

һова ајрылыб кетди,^а Ибраһим дә евинә гајытды.

19 Ики мәләк ахшамүстү кәлиб Сәдума чатды. Лут шәһәр дарвазасынын ағзында отурмушду. Онлары көрәндә Лут галхыб гаршыларына чыхды вә јерә гәдәр әјилиб тәзим етди.^б **2** Онлара деди: «Ағаларым, кәлин гулунузун евиндә гонаг олун, ајағларынызы јујарлар, кечәни галарсыныз, сәһәр дә о башдан дуруб, јолунуза давам едәрсиниз». Онлар исә чаваб вериб дедиләр: «Јох, лазым дејил, кечәни шәһәр мејданында кечирчәјик». **3** Онда Лут онлары дилә тутмаға башлады. Ахырда онлар разылашыб онунла кетдиләр. Лут мајасыз чөрәк бишириб гонаглар үчүн сүфрә ачды, онлар да једиләр.

4 Онлар һәлә јатаға кирмәмиш бүтүн Сәдум әһли, ушагдан тутмуш гочаја кими, шәһәрин бүтүн кишиләри төкүлүшүб Лутун евини дөврәјә алдылар. **5** Онлар Луту чағырыб: «Һаны ахшам евинә кәлән кишиләр? Чыхар онлары бајыра, онларла јахынлыг едәк», — дејә бағырырдылар.^в

6 Ахырда Лут чыхыб арахасынча гапыны бағлады. **7** Узүнү онлара тутуб деди: «Гардашлар, аманын бир күнүдүр, белә иш тутмајын. **8** Евдә ики бакирә гызым вар, онлары кәтирим, нә етмәк истәјирсиниз, онлара един. Бирчә бу адамларла ишиниз олмасын, ахы бу гонаглар мәним дамынын алтына сығыныблар».^г **9** Онлар гышгырмаға башладылар: «Чәкил көрәк. Бу јурдсуз-јувасыза бир бах... Кәлил бурда јурд салмағы бәс дејил, үстәлик, бизим башымыза ағыл да гојур. Инди сәни онлардан да пис күнә гојарыг».

Намы бир нәфәр кими Лутун үстүнә шығыбы ону итәләмә-жә башлады. Онлар чалышырдылар ки, гапыны сындырсынлар. **10** Иши белә көрәндә ичәридәки кишиләр әлләрни чыхарыб Луту евә салдылар вә гапыны бағладылар. **11** Гапынын ағзындакылары исә, балачадан тутмуш бөүжә-дәк, намысыны кор етдиләр. Белә ки, онлар евин гапысыны ахтара-ахтара әлдән-ажагдан дүшдүләр.

12 Гонаглар Лута дедиләр: «Шәһәрдә даһа кимин вар? Күрәкндән, оғулдан, гыздан, гоһум-әгрәбадан кимин варса, намысыны бурадан чыхарт. **13** Биз бу јерин күлүнү көјә совурачагыг, чүнки буранын чамаатынын әлиндән чәкилән фәрјадлар Јеһованын дәркаһыначан кәлиб чатыб.^а Она көрә дә Јеһова бизи көндәриб ки, бураны јерлә јексан едәк». **14** Лут кедиб гызларынын адахлылары илә даһышды. О, онлара исрарла дејирди: «Тез олун, бу јердән чыхын, чүнки Јеһова бу шәһәри дармадағын едәчәк!» Амма күрәкәнләринә елә кәлди ки, о зарафат едир.^б

15 Дан јери сөкүләндә мөләкләр Луту тәләсдирмәјә башладылар: «Галх, арвадыны, гызларыны көтүрүб бурадан чых ки, шәһәрин бадына кетмәјәсэн».^в **16** Лут ләнк тәрпәнирди. Амма Јеһованын она рәһми кәлдијиндән^г һәмин адамлар Лутун, арвадынын вә гызларынын әлиндән тутуб онлары шәһәрдән чыхардылар.^д **17** Шәһәрдән чыхан кими онлардан бири деди: «Гач чаныны гуртар! Архана бахма,^е бөлкәдән чыхана гәдәр дә һеч јердә дајанма!»^б Дағлара гач ки, һәлак олмајасан!»

ФӘС. 19

а Јр 13:13
Јр 18:20

б Лк 17:28

в Лк 17:29-31

г Чх 33:19

д 2Бт 2:7-9

е Лк 9:62

е Јр 13:10

Сағ сүтүн

а 36 143:11

б 36 6:4

в 36 34:15

г Јр 19:30
36 68:20

д 2Бт 3:9

е Јр 14:2

е Гн 29:23
Лк 17:29
2Бт 2:6

е Јр 13:10

ж Лк 17:32
Иб 10:38

з Јр 18:2, 22

и Јд 7

ы 2Бт 2:7, 8

18 Лут исә онлара деди: «Јох, Јеһова, нә олар! **19** Билирәм ки, бу гулуна лүтф көстәрмисән, чанымы горујуб^а мәнә бөјүк хејирхаһлыг етмисән, амма мән дағлара гача билмәрәм, горхурам ки, башыма бәла кәләр, мән һәлак оларам.^б **20** Гој бу јахынлыгдакы кичик шәһәрә гачым. Нә олар, гој ора гачыб чанымы гуртарым, онсуз да елә дә бөјүк јер дејил». **21** Аллах она деди: «Јахшы, сәнин хатиринә^в дедијин шәһәрә дәјмә-јәчәјәм.^г **22** Тез елә, ора гач, сән ора чатмајынча Мән һеч нә едә билмәјәчәјәм!»^д Буна көрә дә һәмин шәһәрин ады Соһар^{е,д} галды.

23 Лут Соһара чатанда артыг күн доғмушду. **24** Онда Јеһова Сәдумла Әмурәнин үстүнә көјдән күкүрд вә од јағдырды.^е Јеһованын јағдырдығы од **25** бу шәһәрләри, үстәлик, бүтүн бөлкәни шәһәрләрин әһалиси вә биткиси гарышыг јандырыб күлә дөндәрди.^б **26** Лутун арвады исә архада кәлирди. О бојланыб керижә бахды вә дуз сүтунуна чеврилди.^ж

27 Ибраһим сәһәр сүбһдән ојаныб Јеһованын өнүндә дурдуғу јерә кәлди.^з **28** Сәдумла Әмурәјә, бүтүн о бөлкәјә бахды. Гаршыда дәһшәтли мәнзәрә чанланырды. Јердән, собадан чыхар кими, гаты түстү галхырды.^и **29** Анчаг Аллах бөлкәдәки шәһәрләри мәһв едәндә Ибраһими унутмамышды, белә ки, Лутун јашадығы шәһәрләри дағындан Луту орадан чыхармышды.^ы

30 Үстүндән бир гәдәр кечәндән сонра Лут гызлары илә бәрәбәр Соһардан чыхыб дағ-

19:22 * Мәнәсы: кичик.

лара көчдү,^а чүнки Соһарда^б јашамаға горхурду. Беләчә, о, ики гызы илә бирликдә мағарада јашамаға башлады. **31** Бир дөфә бөјүк гыз кичи-јә деди: «Атамыз гочалыб. Бу-раларда да бир Аллах бәндә-си јохдур ки, һамы кими биз дә эрә кедәк. **32** Кәл атамыза шәраб ичириб онунла јатаг вә атамызын нәслини давам ет-дирәк».

33 Һәмин ахшам онлар ата-ларына чохла шәраб вериб ону ичиртдиләр. Сонра бөјүк гыз ичәри кириб атасы илә јатды, атасынын исә онун нә вахт кәлдијиндән, нә вахт кетдијин-дән хәбәри олмады. **34** Ертә-си күн бөјүк гыз кичијә деди: «Мән кечән кечә атамла јат-дым. Кәл бу ахшам да шәраб вериб ону ичирдәк, сонра сән дә кириб онунла јатарсан ки, атамызын нәслини давам ет-дирәк». **35** Онлар һәмин ах-шам да аталарыны мөһкәм ичиртдиләр. Сонра кичик гыз ке-диб атасы илә јатды, ата-сынын исә онун нә вахт кәл-дијиндән, нә вахт кетдијиндән хәбәри олмады. **36** Һәр ики гыз атасындан һамилә галды. **37** Бөјүк гызын оғлу олду, адыны Муаб^в гојду. О, ин-дики муабиләрин әчдадыдыр.^г **38** Кичик гызын да оғлу олду, адыны Бәнамми гојду. О да ин-дики әмуниләрин^г әчдадыдыр.

20 Ибраһим Некевә көчдү^д вә Гәдислә^е Шур^е ара-сында мәскән салды. О һәмчи-нин бир мүддәт Гәрарда^ж јаша-ды. **2** Орада да Ибраһим ар-вады Сараны бачысы кими тәгдим етди.^з Онда Гәрар пад-шаһы Әбумәлик^з адам көндә-риб Сараны јанына кәтиздир-

20:2 * Еһтимала көрә, Филишт падшаһ-ларына верилән рәсми титул.

ФӘС. 19

а Јр 19:17

б Јр 19:20, 22

в Гн 2:9

г 1См 18:2

ф Гн 2:19

һк 11:4

Һә 13:1

Сф 2:9

ФӘС. 20

д Јр 13:18

е Сј 13:26

ө Јр 25:17, 18

ж Јр 10:19

Јр 26:6

з Јр 12:11-13

Јр 20:11, 12

Сағ сүгүн

а Јр 12:15

б Јр 12:17

36 105:14

в Гн 22:22

г 36 105:14, 15

ф Әј 42:8

д Јр 12:18, 19

Јр 26:9, 10

е Јр 12:11, 12

Јр 26:7

ө Јр 11:29

ж Јр 12:1

ЈАРАДЫЛЫШ 19:31–20:13

ди.^а **3** Анчаг кечә Аллах јуху-да Әбумәликә көрүнүб деди: «Бу гадыны апардығына көрә сәни өлүм көзләјир,^б чүн-ки о, әрдәдир, башгасына мәх-сусдур.»^в **4** Әбумәликсә һәлә она тохунмамышды. Буна көрә дә деди: «Јеһова, Сән күнаһ-сыз халгы мәһв едәчәксән? **5** Мәкәр о өзү демәмишди ки, бу, мәним бачымдыр? Гадын да демшиди ки, о, мәним гарда-шымдыр. Буну етмәкдә мәним һеч бир пис нијјәтим олма-јыб». **6** Аллах јухуда она ча-ваб вериб деди: «Мән дә били-рәм ки, сән буну пис нијјәтлә етмәмисән. Буна көрә дә гој-мадым ки, она тохунуб Мәнә гаршы күнаһ едәсән. **7** Инди исә кишинин арвадыны өзүнә гәјтар, чүнки о, пејғәмбәрдир.^г Сәнин үчүн дуа едәр,^г сән дә сағ галарсан. Анчаг гәјтарма-сан, өзүнү дә, бүтүн нәслини дә өлмүш бил».

8 Әбумәлик сүбһ тездән галхыб бүтүн хидмәтчиләри-ни јанына топлады вә һәр шеји онлара данышды. Һа-мынын чанына горху дүш-дү. **9** Сонра Әбумәлик Ибра-һими чағыртдырыб деди: «Бу нә ојундур башымыза ачмы-сан? Сәнә нә пислијим дә-јиб? Аз гала мәни дә, сәлтәнә-тими дә бөјүк күнаһа батыр-мышдын. Һеч јахшы иш тутма-мысан. **10** Ахы буну етмәкдә мәгсәдин нә иди?»^д **11** Ибра-һим чаваб вериб деди: «Өз-өзүмә фикирләшдим ки, јәгин бу јерләрдә Аллахдан горх-мурлар, арвадыма көрә мәни өлдүрәчәкләр.^е **12** Бир дә ки, о, доғрудан да, мәним бачым-дыр. Атамыз бирдир, садәчә анамыз ајрыдыр. Мән ону ал-мышам.»^з **13** Аллах мәни ата евимдән чыхарыб гүрбәтә апа-ранда^ж она демишдим: «Мәнә

бир жахшылыгы ет: хара кетсэк, де ки, мэн сэнин гардашынам».^а

14 Эбумэлик Ибраһимэ го-
жун-гузу, мал-гара, хэмчинин
гул-гарабаш паж верди. Арва-
ды Сараны да она гажтарды.
15 Сонра Эбумэлик деди: «Бу
мэним торпагым, бу да сэн.
Үрэжин истэжэн јердэ јаша».
16 Сараја исэ белэ деди: «Гар-
дашына^б мин күмүш верирэм.
Бу, жахынларын вэ башгалары
үчүн сэнин тэмиз олдуғуна сү-
бутдур*. Неч кэс сэнин хаггында
пис бир шеј дејэ билмэз».
17 Ибраһим Аллаһа дуа етди,
Аллаһ да Эбумэликэ, онун
арвадына вэ гарабашларына
шафа верди. Белэ ки, онларын
јенэ ушаглары олду. **18** Чүн-
ки Јеһова Ибраһимин арвады
Сараја көрэ Эбумэликин евин-
дэки бүтүн гадынлары сонсуз
етмишди.^в

21 Јеһова, дедији кими, Са-
раја нэзэр салды. Јеһова
вердији сөзү јеринэ јетирди.^г
2 Сара хамилэ галыб^д Ибраһи-
мин ихтијар чагында Аллаһын
дедији вахт бир оғул доғду.^д
3 Ибраһим Сарадан доғулан
оғлунун адыны Исхаг^е гојду.
4 Аллаһын тапшырдығы ки-
ми, Ибраһим ушағы сэккизин-
чи күн сүннэт етди.^е **5** Исхаг
доғуланда Ибраһим јүз јашын-
да иди. **6** Сара деди: «Аллаһ
мэни күлдүрдү. Буну ешидэн
һэр кэс мэнимлэ биркэ күлэ-
чэк*. **7** Ким дејерди ки, Ибра-
һимин арвады Сара ушаг эмиз-
дирэчэк? Амма ишэ бир бах,
гоча вахтында она оғул доғ-
дум».

20:16 * һәрфән: көз өртүјүдүр. Гады-
нын исмэтинин лөкөләнмэдијини рэс-
мэн тэсдиг етмөк вэ ону башгаларынын
төнөсиндэн мүдафиэ етмөк үчүн ишлө-
нөн ибрани идиому. **21:6** * Дикер ва-
риант: мәнэ күлэчөк.

ФӘС. 20

а Јр 12:13

б Јр 20:2, 12

в Јр 12:17

ФӘС. 21

г Јр 18:10

д Иб 11:11

д Јр 17:21
Јр 18:10, 14
Рм 9:9

е Јр 17:19
Јш 24:3
Рм 9:7

ө Јр 17:12
Лв 12:3
һв 7:8

Сағ сүтүн

а Јр 16:4, 15

б Јр 15:13
Гт 4:22, 29

в Јр 15:2, 4
Гт 4:30

г Јр 17:18

д Јр 17:19
Рм 9:7
Иб 11:18

д Гт 4:22

е Јр 16:9, 10
Јр 17:20
Јр 25:12, 16

ө Јр 25:5, 6

ж Јр 22:19

з Јр 16:11

и Јр 16:7, 8

ы 1См 1:29-31

8 Күн кэлди, ушаг бөјү-
јүб сүддэн ажрылды. Ибра-
һим Исхагын сүддэн ажрыл-
дығы күн бөјүк бир зија-
фэт верди. **9** Сара көрүрдү
ки, мисирли Һэчэрин^а Ибраһи-
мэ доғдуғу оғлу Исхагы элэ са-
лыр.^б **10** Буна көрэ дә Ибра-
һимэ деди: «Кэнизи оғлу илэ
биркэ бурадан гов кетсин. Бу
кэнизин оғлу мэним оғлум Ис-
хагла бир јердэ варис олма-
јачаг!»^в **11** Оғлу хаггында Са-
ранын дедикләри Ибраһимэ
пис тэсир етди.^г **12** Онда Ал-
лаһ Ибраһимэ деди: «Гој Са-
ранын ушаг вэ кэниз хаггында
дедикләри сэнэ пис кэлмэ-
син. Она гулаг ас, чүнки сэнэ
вэд олунан өвлад* Исхагдан
төрэјэчэк.^д **13** Кэнизин оғлу-
на^д кэлдикдэ исэ, ондан да бир
халг јарадачағам,^е чүнки о, сэ-
нин өвладындыр».

14 Ибраһим сәһәр тездән
дуруб чөрөк вэ бир тулуг
су көтүрдү. Бунлары Һэчэрин
чјининэ гојуб ону оғлу илэ
бирликдэ јола салды.^ө Һэчэр
кетди вэ Биир-Сэбадакы* сәһ-
ралыгда долашмаға башлады.
15 Тулугда су гуртаранда Һэ-
чэр оғлуну бир колун алтына
гојду вэ **16** «гој көзләрим ба-
ламын өлүмүнү көрмэсин» де-
јэрэк орадан бир ох мэнзили
гәдәр узаглашды, јерэ отуруб
һөнкүр-һөнкүр ағлады.

17 Аллаһ оғланын сәсини
ешитди.^з Аллаһын мәләји көј-
дөн Һэчэри чағырыб деди:
«Нижэ ағлајырсан, Һэчэр? Горх-
ма, Аллаһ оғлунун сәсини ону
гојуб кетдијин јердән ешитди.
18 Дур, кет оғлуну галдыр,
ону элинлэ тут, чүнки ондан
бөјүк бир халг јарадачағам».^ы
19 Сонра Аллаһ Һэчэрин көз-
ләрини ачды вэ о, бир су гујусу

21:12 * һәрфән: тохум.

көрдү. О кедиб тулуғу су илэ долдурду вэ оғлуна ичиртди. **20** Аллаһын эли оғланын үс-түндэ иди. ^а О, сәһрада јашады, бөјүјүб охатан олду. **21** О, Фәран сәһрасында ^б јашајырды. Анасы она Мисир торпағын-дан бир гыз алды.

22 Һәммин вахт Әбумәлик орду башчысы Фејһулла бирликдә кәлиб Ибраһимә деди: «Аллаһ һәр ишиндә сәнә да-јагдыр. ^в **23** Аллаһа анд ич ки, нә мәнә, нә мәним өвладлары-ма, нә дә өвладларымын өв-ладларына хаинлик етмәјәчәк-сән, мән сәнинлә хејирхаһлыг-ла даврандығым кими, сән дә мәнимлә вә мәскән салдығын бу торпағын адамлары илэ хе-јирхаһлыгла давраначагсан». ^г **24** Чавабында Ибраһим деди: «Анд ичирәм».

25 Анчаг Ибраһим хидмәт-чиләринин зор күчүнә су гују-ларыны әлә кечирдијинә ^д көрә Әбумәликә наразылығы-ны билдирди. **26** Әбумәлик чаваб вериб деди: «Мәним хә-бәрим јохдур буну ким едиб. Сән өзүн дә мәнә һеч нә демә-мисән, бу һагда биринчи дәфә-дир ешидирәм». **27** Онда Ибра-һим гојун-гузудан, мал-гара-дан көтүрүб Әбумәликә верди вә онлар әһд кәсди-ләр. **28** Ибраһим сүрүсүндән једди диши гузу сечиб ајы-ранда **29** Әбумәлик Ибраһим-дән сорушду: «Бу једди гузу-ну нә үчүн сечиб ајырырсан?» **30** Ибраһим чаваб верди: «Гу-јуну мәним газдығыма шәһа-дәт олараг бу гузулары көтүр-мәлисән». **31** Буна көрә дә о, бу јери Биир-Сәба ^е адландыр-ды, чүнки онларын һәр ики-си бурада анд ичмишди.

21:31 * Мәнәсы: анд гујусу; једдиләрин гујусу.

ФӘС. 21

a Јр 16:16

б Сј 10:12

в Јр 20:17, 18
Јр 26:26, 28

г Јр 20:14, 15

д Јр 26:15, 20

д Јр 26:32, 33

Сағ сүгүн

a Јр 26:26, 28

б Јр 10:13, 14
Јр 26:1

в 36 90:2
Әш 40:28
1Тм 1:17

г Јр 12:8, 9
Јр 26:25

д Иб 11:8, 9

ФӘС. 22

д Иб 11:17

е Јһ 3:16

ө Јр 17:19
Јш 24:3
Рм 9:7

ж 2См 3:1

32 Беләликлә, онлар Биир-Сә-бада әһд бағладылар ^а. Бун-дан сонра Әбумәлик орду баш-чысы Фејһулла бирликдә гал-хыб кери, филиштглиләрин ^б торпағына гајытды. **33** Ибра-һим Биир-Сәбада јулғун ағачы әкди вә орада әбәди Аллаһ ^в олан Јеһованын адыны чағыр-ды. ^г **34** Ибраһим филиштли-ләрин торпағында хејли мүд-дәт јашады. ^д

22 Бу әһвалатын үстүндән бир мүддәт кечәндән сонра Аллаһ Ибраһимин има-ныны сынаға чәкди. ^а О: «Еј Ибра-һим!» — дејә чағырды. Ибра-һим чаваб верди: «Бәли, ја Рәбб!» **2** Аллаһ деди: «Чанын гәдәр севдијин јеканә оғлун ^б Исаһы ^в көтүр, Муријә ^г тор-пағына кет. Орада сәнә көс-тәрәчәјим дағда оғлуну гурбан кәтир ^д».

3 Ибраһим сәһәр сүбһдән галхыб улағыны паланлады. Өзү илэ ики нөкәрини вә оғлу Исаһы көтүрдү. Јандырма гурбаны үчүн одун јарды вә дуруб Аллаһын дедији јерә јол-ланды. **4** Үчүнчү күн башы-ны галдыранда узагдан һәммин јери көрдү. **5** Ибраһим нөкәр-ләринә деди: «Сиз улагла бура-да галын, оғлумла мән исә ора кедәк, ибадәт едиб гајыдача-ғыг».

6 Ибраһим јандырма гурба-ны үчүн көтүрдүјү одуну оғлу Исаһын күрәјинә шәләләди. Өзү исә оду вә бычағы кө-түрдү вә бирликдә кетдиләр. **7** Јолда Исаһ Ибраһими ча-ғырды: «Ата!» О: «Ешидирәм, оғлум», — дејә чаваб верди. «Одумуз да вар, одунумуз да, бәс јандырма гурбаны үчүн го-јун һаны?» **8** Ибраһим деди:

22:2 * һәрфән: јандырма гурбаны кими төгдим ет.

«Жандырма гурбаны үчүн гојуну Аллах Өзү жетирэчэк,^a оғлум». Онлар јолларына давам етдилэр.

9 Нəһажət, Аллаһын көстəрдиги јерə кəлиб чыхдылар. Ибраһим орада гурбанкаһ дүзəлдигиб одунлары үстүнə жығды вə оғлу Исаһын эл-голуноу бағлајыб гурбанкаһа, одунларын үстүнə узатды.^b **10** Сонра эл атыб бычағы көтүрдү ки, оғлуну гурбан кəтирсин.^c

11 Амма Јеһованын мəлəји көјдөн ону чағырды: «Ибраһим, Ибраһим!» О: «Бəли!» — дејə сəслəнди. **12** «Ушаға һеч нə елəм. Инди билдим ки, сən Аллаһдан горхурсан, чүнки өз јеканə оғлуну Мəндən əсиркəмəдин».^d **13** Онда Ибраһим бахыб архада бујнузлары кола илишмиш бир гоч көрдү. Кедиб гочу кəтирди вə оғлунун əвəзинə јандырма гурбаны кими тəгдим етди. **14** Ибраһим о јерин адыны Јеһова-Јире* гојду. Буна көрə дə индигичən белə дејирлэр: «Јеһова Өз дағында јетирэчэк».^e

15 Јеһованын мəлəји көјдөн икинчи дəфə сəслəниб Ибраһимə деди: **16** «Јеһова белə дејир: “Варлығыма анд ичиркəмəдигин^f үчүн 17 сəни мұбарək гылачагам, өвладларыны* көјдəки улдузлар, дəниз саһилиндəки гум дənəлери гəдэр чохалдачагам.^g Сəнин өвладларын дүшмən шəһəрлəрини^h зəбт едэчək.» **18** Јер үзүнүн бүтүн халглары сəнин өвладын^{i,j} васитəсилə мұбарək олачаг, чүнки сən Мəним сөзүмə гулаг асдын”».^k

22:14 * Мəнасы: Јеһова јетирэчək, Јеһова тəдбир көрөчək. 22:17 * һəрфөн: тохумуну. ^h һəрфөн: дарвазаларыны. 22:18 * һəрфөн: тохумун.

ФəС. 22

a Јһ 1:29
15т 1:18, 19

б Јһ 10:17, 18

в Иб 11:17

г Иб 11:17-19
Јр 2:21

д Иб 22:2
2См 3:1

е Иб 6:13, 14

ж Јһ 3:16
Рм 8:32
Иб 11:17

з Јр 13:14, 16
Јр 15:1, 5
Һв 3:25

ж 36:2-8
Дн 2:44

з Јр 3:15
Рм 9:7
Гт 3:16

и Гт 3:8

Сағ сүтун

a Јр 21:31

б Јр 11:26, 29

в Јр 25:20

г Јр 24:15
Рм 9:10

ФəС. 23

д Јр 17:17

е Јр 12:5

ж Јр 14:15

з Јр 35:27
Сј 13:22

ж Јр 10:15

з Јр 17:1, 8
Иб 11:9, 13

и Јр 21:22

ы 1См 1:13

19 Бундан сонра Ибраһим нөкəрлəринин јанына гајытды. Онлар галхыб бирликдə Биир-Сəбаја кери дөндүлэр. Ибраһим Биир-Сəбада^a јашады.

20 Бир мүддət сонра Ибраһимə хəбər чатдырдылар ки, гардашы Наһурун^b да Милгэдən оғуллары олуб: **21** илки Уз, онун гардашы Буз, Арамын атасы Гамуил, **22** Хəсəд, Хəзүһ, Филдуш, Јəдлəф вə Бəтуил^c. **23** Бəтуил Рəфəгəнин^d атасы иди. Ибраһимин гардашы Наһурун Милгэдən бу сəккиз оғлу дүнјаја кəлмишди. **24** Чаригəsi Рүмəһдан да онун Тəбəһ, Гаһам, Таһаш вə Мəкаһ адында оғуллары олмушду.

23 Сара јүз ијирми једди ил јашады. Онун өмрү бу гəдэр олду.^e **2** Сара Кəнан^f торпағындакы Кирјат-Арбада^g, јəни Хəбрунда^h өлдү. Ибраһим Сараја јас тутуб ағлады. **3** Сонра Ибраһим чəназəнин јанындан галхды вə кедиб һетлэрə^ж деди: **4** «Мən аранызда јурд салмыш бир гəрибəм.^з Өлүмү дəфн етмəјə торпағыныздан мənə јер сатын».^д **5** Һетлэр Ибраһимə чаваб вериб дедилэр: **6** «Аға, көр нə дејирик. Сən арамызда Аллаһын сечдији бир əмирсən*».^е Апар өлүнү эн јахшы јердə дəфн ет. Арамыздан һеч кəс сəндən дəфн үчүн јер əсиркəмəз».^ж

7 Онда Ибраһим галхыб оранын чамааты, һетлэр^з гаршысында тəзим етди **8** вə деди: «Өлүмү дəфн етмəјимə разысынызса, онда сиздэн бир ричам вар: Зоһары оғлу Әфрундан хаһиш един ки, **9** саһəсинин ајағындакы Мəхфилə

23:6 * Дикəр вариант: арамызда бөјүк əмирсən.

магарасыны мәнә сатсын. Магаранын дәжәри нечә күмүшдүрсә^а, көзүнүзүн габагында чыхарыб о гәдәр дә верәрәм, тәки өлүмү дәфн етмәжә јерим олсун».^б

10 Эфрун исә һетләрин арасында отурмушду. Һет Эфрун орадакы Һет огулларынын вә шәһәр дарвазасындан^в кирәнләрин һамысынын өнүндә Ибраһимә белә чаваб верди: **11** «Јох, ағам, гулаг вер, көр нә дејирәм. Саһә дә, ичиндәки мағара да сәнә пешкәшдир. Халгымын огулларынын көзү гаршысында ону сәнә верирәм. Апар өлүнү дәфн ет». **12** О заман Ибраһим оранын чамааты гаршысында тәзим етди **13** вә һамынын јанында үзүнү Эфруна тугуб деди: «Јох, белә олмаз! Торпағын дәјәрини сәнә бүтүнлүклә өдәјәчәјәм. Пулу көтүр ки, апарыб өлүмү орада дәфн едә билим».

14 Эфрун Ибраһимә чаваб вериб деди: **15** «Торпағын гимәти дөрд жүз шекел* күмүшдүр. Анчаг, ај аға, бу нә пулдур ки, дуруб бунун сөһбәтини еләјәк. Апар өлүнү дәфн ет». **16** Ибраһим Эфруну динләјиб онун һетләрин јанында дедији дәјәри өдәди, тачирләрин өлчүсү илә дөрд жүз шекел күмүш чәкиб верди.^г **17** Беләликлә, Эфрунун Мамренин гаршысында јерләшән Мәхфиләдәки саһәси, мағара вә ағачларла бирликдә, **18** һетләрин вә бүтүн шәһәр дарвазасындан кирәнләрин көзү гаршысында сатылыб Ибраһимин мүлкіјәтинә кечди. **19** Бундан сонра Ибраһим арвады Сараны Кәнан торпагындакы

23:15 * Шекел 11,4 г-а бәрабәрдир. Б14 өлавәсинә бах.

ФӘС. 23

а Јр 23:15

б Јр 25:9, 10
Јр 49:29-33
Јр 50:13, 14

в Пр 4:1

г һә 7:15, 16

Сағ сүтун

а Јр 25:9, 10
Јр 49:29-33
Јр 50:13, 14

ФӘС. 24

б Јр 13:2

в Јр 15:2, 3

г Јр 28:1
Гн 7:1, 3
2Кр 6:14

Ғ Јр 22:20-23

д Јр 11:27, 28
Јр 15:7

е Иб 11:15

ө Јр 12:1
Иб 11:8

ж Иб 11:18

з Јр 13:14, 15
Јр 26:3, 4
Гн 34:4
һә 7:4, 5

и Мн 7:20
Лк 1:72, 73
Иб 6:13, 14

ы Иб 1:7, 14

ј Јр 12:5

к Јр 24:2, 3

ЈАРАДЫЛЫШ 23:10—24:10

Һәбрунда, Мамренин гаршысында јерләшән Мәхфилә саһәсиндәки мағарада дәфн етди. **20** Беләликлә, һетләр саһәни дә, магараны да өлүсүнү дәфн етмәк үчүн Ибраһимин мүлкіјәтинә вердиләр.^а

24 Ибраһим артыг гочалыб јаша долмушду. Јеһова онун һәр ишени уғурлу етмишди.^б **2** Бир күн Ибраһим евиндәки хидмәтчиләрдән ән јашлысы олан нөкәрбашыја^в деди: «Әлини будумун алтына гој* вә **3** јерин-көјүн Аллаһы Јеһоваја анд ич ки, оғлума араларында јашадығым кәнаниләрин гызларындан арвад алмајачагсан.^г **4** Мәним өлкәмә, гоһумларымын^Ғ јанына кедиб оғлум Исчаг үчүн орадан арвад алачагсан».

5 Нөкәрбашы она деди: «Бәс бирдән гыз мәнимлә бура кәлмәк истәмәсә, онда нә едим? Оғлуну сәнин чыхдығын торпаға^д гајтарым?» **6** Ибраһим она чаваб верди: «Мәбада оғлуну ора гајтарасан.^ө **7** Мәни атамын евиндән, гоһумларымын арасындан чыхаран,^ө мәнимлә данышан вә “бу торпағы сәнин өвләдларына^ж верәчәјәм”^з дејәрәк мәнә анд ичән^и көјләрин Аллаһы Јеһова сәнин гаршында мәләјини көндәрәчәк^ы вә сән мүтләг орадан оғлума гыз тапачагсан.^ј **8** Әкәр гыз сәнинлә кәлмәк истәмәсә, онда андындан азадсан. Бирчә оғлуну ора гајтарма». **9** Онда нөкәрбашы әлини ағасы Ибраһимин будунун алтына гојуб анд ичди.^к

10 Беләликлә, нөкәр ағасындан он дәвә вә чүрбәчүр

24:2 * Бу, анды төсдигләјән гәдим адәт иди. Нөкәр әлини ағасынын буду алтына гојурду вә аға онун әлинин үстүндә отурурду. Бу, нөкәрин ағанын табелијиндә олдуғуну көстәрдири.

һәдијәләр көтүрүб жола дүшдү вә кәлиб Икичајарасына*, Наһурун жашадығы шәһәрә чыхды. **11** О, шәһәрдән кәнарда бир гујунун јанында дөвәләри јерә јатырды. Ахшам дүшүрдү. Адәтән бу вахт гадынлар су чәкмәјә кәлирдиләр. **12** Одуа едиб деди: «Еј ағам Ибраһимин Аллаһы Јеһова, нә олар, бүкүнкү ишими аванд елә, ағам Ибраһимә хејирхаллыг көстәр. **13** Мән бурада гујунун јанында дурмушам, шәһәрин гызлары инди су чәкмәјә кәләчәкләр. **14** Гој елә олсун ки, “сәһәнкини әј су ичим” дејәндә мәнә: “Бујур, ич, инди дөвәләринә дә верәрәм”, — дејә чаваб верән гыз гулун Исһаг үчүн сечдијин гыз олсун. Бундан биләчәјәм ки, ағам хејирхаллыг едирсән».

15 Сөзүнү дејиб гуртармаға мачал тапмамыш шәһәрдән чијиндә сәһәнк Ибраһимин гардашы Наһурун^а Милгәдән^б доғулан оғлу Бәтуилин^в гызы Рәфәгә чыхды. **16** Бу кәнч гыз чох көзәл иди, өзү дә бакирә иди, она һәлә киши әли дәјмәмишди. О, булаг башына ениб сәһәнкини долдурду. Кери гајыданда **17** нөкәр тез онун габағына гачыб деди: «Гызым, вер сәһәнкиндән бир гуртум су ичим». **18** Гыз: «Бујур, аға, ич», — дејә чаваб верди вә чәлд сәһәнкини чијиндән ашырыб она су верди. **19** О, су ичиб гуртарандан сонра гыз деди: «Инди дөвәләрин үчүн дә су чәкәрәм, дојунча ичәрләр». **20** Буну дејиб чәлд сәһәнкини сувата бошалтды, дөфәләрлә гујунун јанына гачды-кәлди, бир учдан су чәкиб дөвәләрин һамысыны сулады. **21** Киши һејрәт-

ФӘС. 24

а Јр 11:26

б Јр 11:29

в Јр 22:23

Сағ сүтүн

а Јр 11:29

б Јр 22:23

в Јр 25:20

Јр 29:10

дән донуб галмышды. Бүтүн бу вахт әрзиндә сәссиз-сәмир-сиз гызын һәрәкәтләрини изләјир, Јеһованын онун јолуну уғурулу едиб-етмәдијини ајырды етмәлә чалышырды.

22 Дөвәләр ичиб гуртарандан сонра киши чәкиси јарым шекел* олан гызылдан бир бурун һалгасы вә он шекел ағырлығында ики гызыл голбаг чыхарыб **23** сорушду: «Де көрүм кимин гызысан? Атанын евиндә кечәләмәк үчүн бизә јер тапылар?» **24** Гыз она чаваб вериб деди: «Наһурун^а Милгәдән доғулан оғлу Бәтуилин гызыјам».^б **25** Сонра сөзүнә әләвә етди: «Биздә саман да вар, чохла јем дә. Кечәләмәјиниз үчүн јеримиз дә вар». **26** Нөкәр Јеһованын өнүндә әјилиб тәзим етди **27** вә деди: «Шүкүр олсун ағам Ибраһимин Аллаһы Јеһоваја! О, Өз хејирхаллығыны вә сәдагәтини ағамдан әсиркәмәди. Јеһова мәни бирбаш ағамын гардашларынын евинә кәтириб чыхартды».

28 Гыз гачыб баш верәнләри анасыкилә данышды. **29** Рәфәгәнин Лабан адында гардашы вар иди. Лабан^в дурбу гача-гача булаг башында көзләјән адамын јанына кетди. **30** О, бурун һалгасыны вә бачысынын биләјиндәки голбаглары көрәндә, онун «киши мәнә белә-белә деди» сөзләрини ешидәндә һәлә дә булаг башында, дөвәләринин јанында дајанан кишини гаршыламаға кетди. **31** Ону көрән кими деди: «Кәл, еј Јеһованын мүбарәк бәндәси. Нијә орада дурмусан? Сәнин үчүн дә, дөвәләрин үчүн дә јер һазыр-

24:22 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

ламышам». **32** Буну ешидэндә киши галхыб онлара кетди. О*, дэвэлэрин јәһәр-јүјөнени ачыб көтүрдү, онларын габагына саман вә јем төкдү, кишијә вә онунла кәләнләрә ажаларыны јумаг үчүн су кәтирди. **33** Гаршыларында сүфрә ачыланда киши деди: «Сөзүмү демәјинчә ағзыма бир тикә дә гојан дејиләм». Онда Лабан деди: «Бујур, де сөзүн».

34 «Мән Ибраһимин нөкәријәм,^а — дејә о сөзә башлады. — **35** Јеһова ағам хејир-бәрәкәт вериб, она о гәдәр гојун-гузу, мал-гара, гызыл, күмүш, гул-гарабаш, дэвә, еш-шәк вериб ки, инди онун вар-дөвләти башындан ашыр.^б **36** Ағамын арвады Сара гоча вахтында она оғул доғду,^в ағам да нәји варса, һәр шејини она верәчәк.^г **37** Ағам мәнә анд ичдирди ки, оғлуна араларында јашадығы кәнаниләрин гызларындан алмајым.^д **38** Онун ата евинә, јахынларынын^е јанына кедиб оғлу үчүн ордан арвад алым.^в **39** Мән дә ағамдан сорушдум ки, бирдән гыз мәнимлә кәлмәк истәмәди.^з **40** Онда о, мәнә деди: “Јолу илә кетдијим Јеһова Аллаһ^ж Өз мәләјини сәнинлә көндәрәчәк^з вә јолуну уғурлу едәчәк; сән мүтләг мәним оғлума јахынларымдан, өз ата евимдән^и гыз алачагсан. **41** Әкәр јахынларымын јанына кетсән, амма онлар сәнә гыз вермәк истәмәсәләр, ичдијин андан^ы азад олачагсан; онда сәнин үстүндән мәсулијәт көтүрүләчәк”.

42 Бу күн булаг башына кәлиб чатанда дуа едиб дедим: “Еј ағам Ибраһимин Аллаһы Јеһова, әкәр Сән мәним јолуму

ФӘС. 24

а Јр 15:2, 3

б Јр 12:15, 16

Јр 13:2

Јр 24:1

в Јр 21:1, 2

Ры 4:19

Иб 11:11

г Јр 25:5

д Јр 24:2, 3

Јр 28:1

е Јр 22:20-23

ж Јр 24:4

з Јр 24:5

и Јр 48:15

ы Иб 1:7, 14

я Јр 11:25

ы Јр 24:9

Сағ сүтүн

а Јр 24:16

б Јр 24:14

в Јр 24:15, 17

г Јр 24:18

д Јр 24:22, 23

е Јр 24:27

ж Јр 24:8

ачыг еләмисәнсә, гој онда белә олсун: **43** мән бурада булагын јанында дајанмышам. Су чәкмәјә кәлән гыза^а: “Нә олар, сәһәнкиндән мәнә бир аз су вер ичим”, — дејәчәјәм. **44** Гој о, мәнә: “Бујур, ич, инди дэвәләрин үчүн дә су чәкәрәм”, — дејә чаваб версин. Еј Јеһова, гој һәмин гыз ағамын оғлу үчүн сечдијин гыз олсун”.^б

45 Сөзүмү дејиб гуртармамыш бир дә көрдүм, чийиндә сәһәнк Рәфәгә кәлир. О, булаг башына ениб су чәкмәјә башлады. Онда мән она дедим: “Мәнә бир аз су вер, ичим”.^в **46** О, чәлд сәһәнки чийиндән ашырыб деди: “Бујур ич,^г инди дэвәләрини дә сулајарам”. Мән ичәндән сонра о, дэвәләrimi дә сулады. **47** Ондан сорушдум: “Кимин гызысан?” “Наһрун Милгәдән доғулан оғлу Бәтуилин”, — деди. Онда бурун һалгасыны онун бурнуна, голбағлары дә биләјинә тахдым.^д

48 Сонра әјилиб Јеһоваја сәчдә етдим, ағамын Аллаһы Јеһоваја шүкүр етдим^е ки, ағамын оғлуна онун гардашы гызыны алмаг үчүн мәнә бәләдчилик едиб. **49** Инди нә дејирсиниз, ағам хејирхаһлыг, сәдагәт көстәрәчәксиниз, ја јох? Фикринизи дејин ки, мән дә өз ишими билим”.^в

50 Онда Лабан вә Бәтуил чаваб вериб дедиләр: «Бир иш ки Јеһовадандыр, даһа биз нә дејәк? **51** Рәфәгә сәниндир, апар биләрсән. Гој о, Јеһова дејән кими ағамын оғлуна арвад олсун». **52** Бу сөзләри ешидән кими Ибраһимин нөкәри диз чөкүб Јеһоваја сәчдә етди. **53** Сонра о, күмүш вә гызыл эшјалар, либаслар чыхарыб Рәфәгәјә верди. Гардашына вә анасына

да гиймэтли шејлэр бағышла-
ды. **54** Бундан сонра киши вэ
онунла кэлэнлэр онларла бир-
ликдэ жејиб-ичдилэр вэ кечэни
орада галдылар.

Сэхэр галханда нөкэр деди:
«Изин версэјдиниз, ағамын ја-
нына гајыдардым». **55** Гызын
гардашы вэ анасы она деди:
«Гој гыз неч олмаса он күн
бизимлэ галсын, сонра кедэр». **56**
Нөкэр исэ онлара деди:
«Бир халда ки Јеһова јолу-
му уғурлу едиб, бурахын ке-
дим ағамын јанына, мәни јол-
дан сахламајын». **57** Онда он-
лар дедилэр: «Гој гызын ағзы-
ны арајаг, көрөк о нэ дејир». **58**
Рэфэгэни чағырыб ондан
сорушдулар: «Нэ дејирсэн, ке-
дирсэн бу адамла?» О да: «Ке-
дирэм», — деди.

59 Белэ оланда онлар ба-
чылары Рэфэгэ^а илэ дајэ-
сини^б Ибраһимин нөкэри вэ
онун адамлары илэ биркэ јола
салдылар. **60** Онлар Рэфэгэ-
јэ хејир-дуа вериб дедилэр:
«Бачы, о күн олсун ки, мин-
лэрлэ он мин өвлада ана ола-
сан. Өвладларын онлара ниф-
рэт едэнлэрин шөһэрлэринэ
саһиб олсунлар». ^в **61** Рэфэгэ
илэ кэнислэри галхыб дөвөлө-
рө миндилэр вэ кишинин арха-
сынча кетдилэр. Белэчэ, нөкэр
Рэфэгэни көтүрүб јола дүшдү.

62 Исхаг исэ Некев^г дија-
рында јашајырды. Бир күн о,
Биир-Лаһај-Рој^д тэрэфдэн
гајыдырды. **63** Шэр гарышан
вахт иди. О, јолуну чөлдэн сал-
ды ки, бир аз кезишсин,
дүшүнүб-дашынсын^е. Бир дэ
көрдү ки, дөвө карваны кэлир.
64 Рэфэгэ дэ башыны галды-
рыб Исхагы көрдү вэ дөвөдөн
дүшдү. **65** О, нөкөрдөн со-
рушду: «Чөллэ бизэ тэрэф кэ-
лэн о адам кимди?» «Ағам-
дыр». Онда гыз өрпэјини ба-

ФӘС. 24

а Јр 28:5

б Јр 35:8

в Јр 22:15, 17

г Јр 12:9
Јр 20:1
Сј 13:22
Һк 1:9

ф Јр 16:14
Јр 25:11

д 36 77:12
36 143:5

Сағ сүтүн

а Иб 11:9

б Јр 26:8

в Јр 23:2, 19

ФӘС. 25

г Јр 37:28
Чх 2:15
Сј 31:2
Һк 6:2

ф 1См 1:32, 33

д Јр 24:36

е Јр 21:14

ө Јр 23:8, 9
Јр 49:29, 30

шына чэкди. **66** Нөкэрбашы
һэр шеји јерли-јатаглы ағасы-
на данышды. **67** Сонра Исхаг
гызы анасы Саранын чады-
рына апарды.^а Белэчэ, Рэфэгэ
онун арвады олду. Исхаг ону
севиб үрөкдөн бағланды^б вэ
анасындан сонра^в онда тәсэл-
ли тапды.

25 Ибраһим башга бир ар-
вад алды. Онун ады Гэ-
турэ иди. **2** Ибраһимин Гэту-
рэдэн Зимран, Јөгшэн, Мэдэн,
Мэдјән^г, Ишбаг вэ Шуаһ^г адын-
да оғуллеры олду.

3 Јөгшәнин Сәба вэ Ди-
дан адында оғуллеры олду.

Диданын оғуллеры бун-
лар иди: Ашшур, Латуш вэ
Лаум*.

4 Мәдјәнин оғуллеры бун-
лар иди: Ифаһ, Ифәр, Һәнуг,
Әбида вэ Әлдаһ.

Бунларын һамысы Гәтурәнин
өвладлары иди.

5 Ибраһим нәји вар идисә,
һамысыны оғлу Исхага верди.^а

6 Чарижәләрден доғулан оғул-
ларына да һәдијәләр верди.
Һәлә сағлығында онлары Ис-
һагдан узаға, Шәргә көндәр-
ди.^в **7** Ибраһим жүз јетмиш
беш ил јашады. **8** Беләликлә,
узун өмүр сүрәндән сонра һә-
јатдан дојмуш халда дүнјадан
көчдү вэ ата-бабаларына го-
вушду*. **9** Оғуллеры Исхагла
Исмајыл ону һет Зоһарын
оғлу Әфрунун Мамре гаршы-
сында јерләшән саһәсиндәки
Мәхфилә мағарасында дәфн ет-
дилэр.^в **10** О саһәни Ибра-
һим һетләрдән сатын алмыш-
ды. Ибраһими орада арвады-

25:3 * Ашшур, Латуш, Лаум. Ибрани
мәтнинин јазылыш гәјдасындан белә гә-
наәтө дө көлмөк олар ки, бу адлар һө-
мин инсанларын өвладларына да аид
ола билэр. **25:8** * Ибраниләрдө өлүмү
бәди диллә төсвир едөн ифаде.

нын жанында дэфн етдилер.^a
11 Ибраһим өлөндөн сонра да Аллаһын эли онун оғлу Исчагың үстүндө иди.^б Исчаг Бири-Лаһаж-Ројун^в жахынлыгында жашайырды.

12 Саранын кәнизи мисирли Һәчәрин^г Ибраһимә доғдуғу оғлу Исмајылын^ф тарихчәси беләдр.

13 Исмајылын сонрақы нәсилләри онун бу оғулларындан төрәмишди: Исмајылын илки Нәбајут^д, ондан сонра Гәдар^е, Әдбиил, Мибшам,^е
14 Мишма, Думаһ, Масса,
15 Һәдад, Тәма, Јәтур, Нафиш вә Гәдма. **16** Бунлар Исмајылын оғуллары, он ики тајфа башчысыдыр.^ж Јашадыглары кәнд вә обалар онларын адыны дашыјырды. **17** Исмајыл јүз отуз једди ил јашадыгдан сонра дүнјадан көчүб атабабаларына говушду. **18** Онларын мәскән салдыгы әрази Мисир төрәфдә јерләшән Шурун^з жахынлыгындақы Һәвиләдән^и тутмуш Ашшура гәдәр узанырды. Онлар бүтүн гардашларына жахын јашајырдылар.^ы

19 Ибраһимин оғлу Исчагын тарихчәси беләдр.^ј

Исчаг Ибраһимин оғлу иди.

20 Исчаг гыrx јашы оланда Фәддан-Арамдан арами Бәтуилин гызы^к, арами Лабанын бачысы Рәфәгәни алды. **21** Анчаг о, сонсуз иди. Исчаг ондан өтрү Јеһоваја јалварырды. Јеһова да онун јалварышына чаваб верди вә арвады Рәфәгә һамилә галды. **22** Онун бәтниндә көрпәләр бир-бирилә чарпышмаға башлады.^к Онда Рәфәгә: «Әкәр беләдирсә, даһа мән нијә јашајырам?» — де-

25:18 * Дикәр вариант: бүтүн гардашлары илә әдавәтдә јашајырдылар.

ФӘС. 25

a Јр 23:2, 19

б Јр 17:19
 Јр 26:12-14

в Јр 16:14

г Гт 4:24

ф Јр 16:10, 11

д Јр 36:2, 3
 Әш 60:7

е 36 120:5
 Әр 49:28
 һә 27:21

ө 1См 1:29-31

ж Јр 17:20

з Јр 16:7, 8

и 1Иш 15:7

ы Јр 16:11, 12

ј Јр 22:2
 Мт 1:1, 2

к Јр 22:23

к Рм 9:10

Сағ сүгүн

a 36 139:15

б Јр 36:31
 Сј 20:14

в Јр 27:29, 30
 Гн 2:4

г 2Иш 8:14
 Мн 1:2, 3
 Рм 9:10-13

ф Јр 27:11

д Јр 27:32
 Јр 36:9
 Мн 1:3

е һш 12:3

ө Јр 27:36

ж Јр 27:3, 5

з Иб 11:9

и Јр 27:6, 7, 46

ы Јр 36:1

ј Гн 21:16, 17

јиб Јеһовадан бунун нә демәк олдуғуну сорушду. **23** Јеһова она чаваб вериб деди: «Сәнин бәтниндә ики халг вар,^а сәндән ики ајры-ајры халг төрәјәчәк.^б Бири о бириндән күчлү олачаг^в вә бөјүк кичијә хидмәт едәчәк».^г

24 Рәфәгәнин доғмаг вахты кәлөндә бәлли олду ки, доғрудан да, бәтниндә әкиз ушаг вар. **25** Биринчи доғулан ушаг гырмызы иди, өзү дә елә түклү^ф иди ки, елә бил, әјнинә күрк кејинмишди. Буна көрә дә онун адыны Ејс^{*д} гојдулар. **26** Ардынча Ејсин гардашы чыхды, о, эли илә Ејсин дабанындан тутмушду^е. Буна көрә дә онун адыны Јагуб^{*} гојдулар.^ө Ушаглар доғуланда Исчаг алтмыш јашында иди.

27 Ушаглар бөјүјүб бојабаша чатдылар. Ејс маһир овчу олду.^ж О, чөл адамы иди. Јагуб исә вахтынын чохуну евдә^{*} кечирирди.^з О, динч^и адам иди.

28 Исчаг даһа чох Ејси истәјирди, чүнки Ејс онун үчүн һејван овлајыб кәтирирди. Рәфәгә исә Јагубу чох истәјирди.^и

29 Бир күн Јагуб шорба биширирди. Бу заман Ејс јорғунарғын чөлдән кәлди. **30** О, Јагуба деди: «Нә олар, тез мәнә биширдийин о гырмызы хөрәкдән бир аз вер жејим, лап әлдән дүшмүшәм». Буна көрә дә она Әдум^{*ы} ады верилди. **31** Јагуб она деди: «Онда сән дә илк оғуллуг һаггыны мәнә сат».^ј **32** «Әши, инди јыхылыб өләчәјәм. Өлөндән сонра илк оғуллуг һаггы нәјимә кәрәкдир?» — дејә Ејс чаваб верди. **33** Јагуб деди: «Әввәлчә анд ич!» Ејс анд ичди, бунунла

25:25 * Мәнәсы: түклү. **25:26** * Мәнәсы: дабандан јапышан; гәсбкар. **25:27** * һәрфөн: чадырларда. ^и Јахуд пак. **25:30** * Мәнәсы: гырмызы.

да илк огуллуг хаггыны Жагуба сатды.^а **34** Жагуб Ејсэ чөрөк вэ мэрчи шорбасы верди. Ејс јејиб-ичди вэ галхыб кетди. Белэчэ, Ејс илк огуллуг хаггыны гэдрини билмэди.

26 Өлкэдэ Ибраһимин дөврүндэ олдугу кими ачлыг баш галдырды.^б Буна көрөдө Исаг Гэрара, филиштликлэрин падшаһы Эбумэликин јанына кетди. **2** Јеһова она көрүнүб деди: «Мисирэ кетмэ. Һарада десэм, орада јаша. **3** Бир мүддэт бурада гал.^в Мэн сәнинлэ олачағам, сәни мүбарәк гылачағам, бүтүн бу торпағлары сәнэ вэ өвләдларына* верәчәјәм.^г **4** “Сәнин өвләдларыны* көјдәки улдузлар гәдәр чохалдачағам,^д бүтүн бу торпағлары өвләдларына верәчәјәм.^е Јер үзүнүн бүтүн халғлары сәнин өвләдын^ж вәситәсилә мүбарәк олачағ^з”,^з — дејәрәк атан Ибраһимә ичдијим анды јеринә јетирәчәјәм.^и **5** Чүнки Ибраһим сөзүмә гулағ асды, бүтүн өмрү боју төләбләримә, әмрләримә, гајда вә ганунларыма риәјәт етди.^и **6** Беләчэ, Исаг Гэрарда јашады.^и

7 Һәмин јерин адамлары Исагдан арвады барәдә сорушанда о дејирди ки, бачысыдыр.^и Рәфәгә көјчәк гадын^и олдуғундан «арвадымдыр» демәјә горхурду, фикирләширди ки, һәмин јерин адамлары Рәфәгәјә көрә ону өлдүрәрләр. **8** Бир мүддәт кечәндән сонра филиштликләрин падшаһы Эбумэлик пәнчәрәдән бачыб көрдү ки, Исаг арвады Рәфәгәни охшайыр.^и **9** Дәрһал Исагы чағырыб деди: «О ки сәнин арвадындыр. Нәјә

26:3 * Һәрфөн: тохумуна. **26:4** * Һәрфөн: тохумуну. * Һәрфөн: тохумун.

ФӘС. 25
а Иб 12:16

ФӘС. 26
б Јр 12:10

в Јр 20:1
Иб 11:8, 9

г Јр 12:7
Јр 15:18

д Јр 15:1, 5
Иб 11:12

е Гн 34:4

ж Јр 12:1-3
Һв 3:25
Гр 3:8

з Јр 22:16-18
36 105:9-11
Иб 6:13, 14

и Јр 17:10, 23
Јр 22:3, 12
Иб 11:8
Јр 2:21

и Јр 26:17

и Јр 12:11-13

и Јр 24:16

и Јр 24:67

Сағ сүтүн

а Јр 20:11

б Јр 12:18

в Јр 20:9

г Јр 24:34, 35

д Јр 12:16

е Јр 21:27, 30

ж Јр 10:19
Јр 20:1

з Јр 21:25

и Јр 21:31

көрә дејирдин, бачындыр?» Исаг чаваб верди: «Горхурдум ки, она көрә мәни өлдүрәрләр».^а **10** Онда Эбумэлик деди: «Бу нә ишидр башымыза кәтирирсән?»^б Бирдән кимсә арвадына јатарды, онда нә оларды?.. Аз гала бизи күнаһа батырачағдын!»^в **11** Эбумэлик бүтүн халга белә бир фәрман верди: «Ким бу кишијә вә арвадына тохунса, өлдүрүләчәк!»

12 Исаг о торпагда тахыл әкмәјә башлады. Һәмин ил торпагдан јүз гат мәһсул көтүрдү, чүнки Јеһова она бәрәкәт верирди.^г **13** Беләликлә, Исаг варлы-һаллы адам олду. Онун ишләри елә јахшы кедирди ки, ахырда вар-дөвләти бирә-беш артды. **14** О, гојун сүрүләри, чохла мал-гара, гул-гарабаш саһиб олду.^д Буну көрән филиштликләр она пахыллыг етмәјә башладылар.

15 Филиштликләр вахтилә Ибраһимин нөкәрләринин газдығы бүтүн гујулары торпагла долдурдулар.^е **16** Ахырда Эбумэлик Исага деди: «Чых кет бизим арамыздан. Чүнки сән биздән гат-гат күчлү олмусан». **17** Исаг орадан чыхыб кетди вә Гэрар^ж вадисиндә чадыр гуруб јашады. **18** О, атасы Ибраһимин дөврүндә газылан, амма онун өлүмүндән сонра филиштликләрин торпагла долдурдуғу су гујуларыны јенидән газды^з вә онлара атасынын гојдуғу адлары^и гајтарды.

19 Исагын нөкәрләри вадидә гују газанда ширин су тапдылар. **20** Анчаг Гэрар чобанлары: «Су бизимди», — дејәрәк Исагын чобанлары илә далашмаға башладылар. Буна көрә дә Исаг гујунун

адыны Эсәг* гојду, чүнки чо-банлар онунла далашмышдылар. **21** Онлар башга гују да газдылар. Онун да үстүндә дава дүшдү. Исаг гујунун адыны Ситна* гојду. **22** Сонра Исаг орадан кедиб, башга бир гују газды. Амма бу гујунун үстүндә дава дүшмәди. Бу сәбәбдән Исаг гујунун адыны Рәһбут* гојду вә деди: «Јеһова бизи кенишлијә чыхарды вә бу дијарда барлы-бәһәрли етди».^а

23 Сонра Исаг орадан Биир-Сәбаја^б кетди. **24** Јеһова һәмин кечә она көрүнүб деди: «Мән атан Ибраһимин Аллаһыјам.^в Горхма^г, Мән сәнинләјәм. Гулум Ибраһимә көрә сәни мүбарәк гылача-ғам, өвладларыны* чоһалдача-ғам».^ф **25** Онда Исаг орада гурбанкаһ дүзәлтди вә Јеһованын адыны чағырды*.^д О, һәмин јердә чадыр гурду.^е Гулла-ры да орада гују газды.

26 Бир мүддәт сонра Әбу-мәлик мәсләһәтчиси Әһуз-зәт вә орду башчысы Феј-һул илә биркә^о Гәрардан онун јанына кәлди. **27** Исаг онла-ра деди: «Хејир ола кәлми-синиз? Мәни көзү көтүрмәјән, араныздан гован сиз дејилди-низ?» **28** Онлар чаваб верди-ләр: «Ачыг-ајдын көрүрүк ки, Јеһова сәнин арханда дуруб.»^ж Буна көрә бура кәлмәји гәра-ра алдыг, кәлдик ки, бир-биримизә анд ичиб әһд бағлајаг*.^з **29** биз сәнә тохунмадығымыз, јалныз јахшылыг едиб, сәни сағ-саламат јола салдығымыз кими, сән дә бизә пслик етмә, чүнки сән Јеһованын мүбарәк бәндәсисән». **30** Исаг онлар

26:20 * Мәнәсы: мүбаһисә, дава-далаш. 26:21 * Мәнәсы: иттиһам. 26:22 * Мәнәсы: кениш јерләр. 26:24 * һәр-фән: тохумуну. 26:25 * Јахуд бәјан етди.

ФӘС. 26

а Јр 17:5, 6
Јр 28:1, 3

б Јр 21:31

в Јр 17:1
Јр 28:13

г Јр 15:1

ф Јр 17:19
36 105:9-11

д Јр 12:8, 9

е Иб 11:9

ө Јр 21:32

ж Јр 21:22

з Јр 21:27

Сағ сүтун

а Јр 21:22-24

б Јр 26:18

в һк 20:1

г Јр 36:2, 3

ф Јр 27:46
Јр 28:8

ФӘС. 27

д Јр 25:28

е Јр 25:27

ө Јр 27:30

ж Јр 25:28

з Јр 27:30, 31

и Јр 27:13, 43

үчүн зијафәт гурду, онлар отуруб јејиб-ичдиләр. **31** Сә-һәриси күн тездән галхыб бир-бириләринә анд ичдиләр.^а Сонра Исаг онлары јола сал-ды вә онлар сағ-саламат чы-хыб кетдиләр.

32 Елә һәмин күн Исагын гуллары кәлиб хәбәр верди-ләр ки, газдыглары гујудан^б су чыхды. **33** О, гујунун адыны Шива* гојду. Буна көрә дә шә-һәрин ады бу күнә гәдәр Биир-Сәба^в галыб.

34 Гырх јашы оландә Ејс һет Бииринин гызы Јәһудәти вә һет Илунун гызы Бәсмәни алды.^г **35** Онлар Исагла Рә-фәгәјә бөјүк дәрд олдулар.^ф

27 Исаг гочалыб көзләри-нин нуруну итирмишди. Бир күн о, бөјүк оғлу Ејси^а ја-нына чағырыб деди: «Оғлум!» О: «Бәли, ата», — дејә чаваб верди. **2** «Мән артыг гочал-мышам, өлүм башымын үстү-нү һаглајыб. **3** Силаһыны, јәј-охуну көтүр, кет чөлә, мәним үчүн ов овла.^б **4** Хошлады-ғым о дадлы јемәји бишир кә-тир, јејим, нә гәдәр ки чаным үстүмдәдир, сәнә хејир-дуа ве-рим».

5 Рәфәгә Исагын Ејслә сөһбәтинә гулаг асырды. Елә ки Ејс ов овлајыб атасына кәтирмәк үчүн чөлә кетди,^в **6** Рәфәгә оғлу Јагубун јаны-на кәлиб деди:^ж «Индичә ата-нын гардашын Ејслә сөһбә-тини ешитдим. О дејирди: **7** “Мәним үчүн һејван овлајыб кәтир, ондан дадлы јемәк һа-зырла, јејим, чаным һәлә үс-түмдә икән Јеһованын өнүндә сәнә хејир-дуа верим”.^з **8** Оғ-лум, инди гулаг ас, көр нә деји-рәм.” **9** Кет сүрүнүн ичиндән

26:33 * Мәнәсы: анд; једди. ^в Мәнәсы: анд гујусу; једдиләрин гујусу.

ики жахшы оғлаг сеч кәтир, атанын хошладығы жемәји биширим. **10** Сонра ону апарыб атана верәрсән ки, јесин вә чаны һәлә үстүндә икән сәнә хејир-дуа версин.

11 Јагуб исә анасы Рәфәгәжә деди: «Ахы гардашым Ејс түклүдүр,^а мән исә јох. **12** Бирдән атам мәнә тохунду?^б Елә чыхачаг ки, мән ону элә салырам. Онда хејир-дуа әвәзинә ләнәт газанарам». **13** Анасы она чаваб верди: «Сәнә охунан ләнәт мәнә кәлсин, оғлум. Сән мән дејәни елә, кет һејванлары кәтир». ^в **14** Беләликлә, Јагуб кедиб һејванлары анасына кәтирди, о да онун атасынын хошладығы жемәји биширди. **15** Бундан сонра Рәфәгә бөјүк оғлу Ејсин евдә олан ән көзәл палтарыны көтүрүб кичик оғлу Јагуба кејиндирди.^г **16** Һәмчинин әлләрини вә бојунун түксүз јерини оғлағларын дәрисин илә өртдү.^д **17** Сонра һазырладығы дадлы жемәји вә чөрәји Јагубун әлине верди.^е

18 Јагуб ичәри, атасынын јанына кириб «Ата!» — дејә сәсләнди. О сорушду: «Бујур. Кимсән, бала?» **19** «Илкин Ејсәм, — Јагуб чаваб верди.^в — Дедијини еләдим. Галх, кәтирдийим ов әтиндән је ки, мәнә хејир-дуа верәсэн». ^г **20** Исаг оғлуна деди: «Нә тез ов тапыб кәлдин, оғлум?» О чаваб верди: «Аллаһын Јеһова ону мәним гаршыма чыхарды». **21** Онда Исаг Јагуба деди: «Бир јахын кәл оғлум, сәнә тохунум, көрүм доғруданмы Ејсән». ^д **22** Јагуб атасы Исага јахынлашды. Исаг она тохунуб деди: «Сәс Јагубун сәсидир, әлләр исә Ејсинки». ^е **23** Јагубун әлләри гардашы Ејсин әлләри кими түклү ол-

ФӘС. 27

- а Jp 25:25
Jp 27:23
 - б Jp 27:21
 - в Jp 27:8, 43
 - г Jp 25:23, 26
 - д Jp 25:25
Jp 27:11
 - е Jp 27:9
 - ж Jp 25:31-33
Pm 9:10-12
 - з Jp 27:4
 - и Jp 27:11, 12
 - к Jp 27:16
-
- Сағ сүтүн**
- а Иб 11:20
 - б Jp 48:10
 - в Jp 25:27
Jp 27:15
 - г Гн 11:11
 - д Cj 13:26, 27
 - е Jp 27:37
Гн 7:13
 - ж Jp 25:23
 - з Jp 12:1, 3
Jp 28:1, 3
Jp 31:42
Һә 25:12, 13
 - и Jp 27:3
 - к Jp 25:25, 31
Иб 12:16

дуғундан Исаг ону танымады. Беләчә, Исаг она хејир-дуа верди.^а

24 Бундан сонра о сорушду: «Сән, доғрудан, оғлум Ејсән?» «Бәли», — дејә чаваб верди. **25** «Онда, оғлум, ов әтиндән кәтир јејим, сонра сәнә хејир-дуа верим». Јагуб жемәји онун габағына гојду, Исаг једи. Шәраб да кәтирди, о ичди. **26** Сонра Исаг оғлуна деди: «Оғлум, јахын кәл, атаны өп». ^б **27** О јахынлашыб атасыны өпдү. Исаг онун палтарынын гохусуну һисс етди^в вә она хејир-дуа вериб деди:

«Оғлумдан Јеһованын немәт вердији чөлләрин гохусу кәлир. **28** Гој Аллаһ сәнә көләрин шәһини,^г јерин бәрәкәт-ли торпағларыны^д версин, тахылы, јени шәрабы башындан төксүн.^е **29** Гој халғлар сәнә гуллуғ етсин, үммәтләр өнүндә баш әјсин. Гардашларына аға ол, гој ананын оғулары гаршында баш әјсин.^в Сәнә ләнәт едәнләрә ләнәт олсун, сәнә хејир-дуа верәнләр исә хејир-дуа алсын».^г

30 Исаг Јагуба хејир-дуа вериб гуртарандан сонра Јагуб атасынын јанындан чыхды. Елә бу дәм гардашы Ејс овдан гајытды.^ж **31** О да дадлы жемәк бишириб атасына кәтирди вә деди: «Ата, галх оғлунун кәтирдији ов әтиндән је, мәнә хејир-дуа вер». **32** Атасы Исаг ондан сорушду: «Сән кимсән?» «Мән сәнин оғлунам, илкин Ејс».^з **33** Онда Исагын чанына шиддәтли титрәтмә дүшдү. О деди: «Бәс онда һејван овлајыб әтиндән бајаг мәнә кәтирән ким иди? Елә сәнин габағынча онун кәтирдији чөрәји јејиб гуртардым, кәтирәнә дә хејир-дуа вердим. Хејир-дуа онунку олачаг».

34 Атасынын сөзлөрүни ешидэндө Ейс һарај салыб ачы-ачы ағлады вә атасына жалварды: «Нә олар, ата, мәнә дә хејир-дуа вер!»^а **35** Исһагса чаваб верди: «Гардашым мәнә кәләк кәлиб сәнә верәчәјим хејир-дуаны алды». **36** Онда Ејс деди: «Елә буна көрә онун ады Јагубдур* да. Бунунлерикинчи дәфәдир ки, мәним јерими тутур.^б Әввәлчә илк оғуллуғ һаггыма көз дикди,^в инди дә хејир-дуамы алды.»^г Сонра атасындан сорушду: «Јәни мәним үчүн һеч хејир-дуа галмајыб?» **37** Исһаг Ејсә чаваб верди: «Ону сәнә аға еләмишәм,^д бүтүн гардашларыны онун гуллуғуна вермишәм. Тахылы, јени шәрабы она бәхш етмишәм.^е Сәнә вермәјә нә галды ки, оғул?»

38 Ејс атасына деди: «Ата, елә чәми бир хејир-дуан вар? Нә олар, мәнә дә хејир-дуа вер!» Буну дејиб һөнкүртү илә ағлады.^ф **39** Онда Исһаг оғлуна деди:

«Мәскәнин јер үзүнүн бәрәкәтли торпағларындан, көјүн шһиндән узаг олачаг.^г **40** Гылынч күчүнә јашајачагсан,^д гардашына гуллуғ едәчәксән.^е Амма вахт кәләчәк, үсјан едәчәксән, онун бојундуруғуну гырыб бојнундан атачагсан.»^ф

41 Атасы Јагуба хејир-дуа вердијинә көрә Ејс гардашына дүшмән кәсилмишди.^г О, өз-өзүнә дејирди: «Атамын өмрүнә* аз галыб,^д ондан сонра гардашым Јагубу өлдүрәчәјәм». **42** Бөјүк оғлу Ејсин сөзләри Рәфәгәнин гулағына чатанда дәрһал кичик оғлу Јагубу јанына чағыртдырыб деди: «Гар-

27:36 * Мәнәсы: *дабандан јапышан; гөсбар.* **27:41** * һәрфән: *јасына.*

ФӘС. 27

а Иб 12:16, 17

б Јр 25:26
Јр 32:28
Һш 12:3

в Јр 25:32-34

г Јр 27:28

д Јр 25:23
Јр 27:29
Рм 9:10, 12

е Гн 33:28

ж Иб 12:16, 17

з Јш 24:4
Иб 11:20и Јр 32:6
Сј 20:18к Јр 25:23
2Иш 8:14
Мн 1:2, 3л 2Пд 8:20
2См 28:17

м Ам 1:11

н Јр 35:28, 29

Сағ сүтүн

а Јр 28:5

б Јр 26:34, 35
Јр 28:8

в Јр 24:2, 3

ФӘС. 28

г Јр 24:34, 37
Чх 34:15, 16
1Пд 11:1-3
2Кр 6:14

д Јр 29:16

е Јр 17:5
Јр 46:15, 19
1См 2:1, 2

ж Јр 12:2, 3

з Јр 12:7
Јр 15:13
Јр 17:1, 8
Иб 11:9

и Јр 25:20

к Јр 24:29

дашын Ејс сәни өлдүрүб гисас алмаг истәјир. **43** Инди, оғлум, мәнә гулаг ас: бурадан гач, һаррана, гардашым Лабанын јанына кет.^а **44** Гардашынын һирси јатана гәдәр бир мүддәт орада гал. **45** Ејсин сәнә гаршы гәзәби сојујанда вә она етдикләрини јаддан чыхаранда хәбәр көндәриб сәни орадан чағырарам. Нә үчүн бир күндә икинизи дә итирим?»

46 Рәфәгә елә һеј Исһага дејирди: «Бу һет гызларынын әлиндән һәјатымдан безмишәм.^б Әкәр Јагуб да һет гызларындан алса, бу өлкәдәки гызлар кими гыза евләнсә,^в мән даһа јашаја билмәрәм».

28 Ахырда Исһаг Јагубу чағырыб она хејир-дуа верди вә тапшырды: «Кәнан гызларындан өзүнә арвад алма.^г

2 Фәддан-Арама, ананын атасы Бәтуилин евинә кет, орадан, дајын Лабанын гызларындан^д арвад ал. **3** Гадир Аллах сәни мүбарәк гылачаг, оғлушаг саһиби едәчәк, нәслини чоһалдачаг. Сәндән чоһлу тајфалар әмәлә кәләчәк.^е **4** Аллаһын Ибраһимә вәд етдији немәтләр^ф сәнә вә өвладына* нәсиб олачаг, Ибраһимә вердији торпаға — гәриб кими јашадығын бу торпаға саһиб олачагсан».^г

5 Беләликлә, Исһаг Јагубу Фәддан-Арама көндәрди. Јагуб арами Бәтуилин оғлу^ж Лабанын јанына кетмәк үчүн јола дүшдү. Лабан Јагубла Ејсин анасы Рәфәгәнин гардашы^з иди.

6 Ејс көрдү ки, Исһаг Јагуба хејир-дуа вериб арвад алмаг үчүн Фәддан-Арама көндәрди, өзү дә она хејир-дуа верәндә

28:4 * һәрфән: *тохумуна.*

Кэнан гызларындан алмамагы тапшырды,^a 7 Жагуб да ата-анасынын сөзү илэ Фэддан-Арама кетди.^b 8 Онда Ејс билди ки, атасы Исагын Кэнан гызларындан хошу кэлмир.^a 9 Одур ки, Исмајылын* јанына кедиб, арвадларынын үстүнэ Ибраһимин Исмајылдан олан нэвэси, Нэбајүтүн бачысы Мəһалəти алды.^г

10 Жагуб јола дүзəлиб Биир-Сəбадан Һаррана тэрəф кетди.^г 11 Хейли кетдикдэн сонра кəлиб бир јерə чыхды. Күн артыг батдыгындан кечəни орада кечирмэк гəрарына кəлди. Орадакы дашлардан бирини кəтүрүб башынын алтына гојду вə узаныб јатды.^д 12 Кечə бир јуху кəрдү. Кəрдү ки, јердэн башы кəјə дирəнэн бир пиллэкэн галхыр. Аллаһын мələклəri бу пиллэкэнлə чыхыб-дүшүрлэр.^e 13 Пиллэкəнин башында исə Јеһова дурбу. О дејирди:

«Мэн бабан Ибраһимин вə атан Исагын Аллаһыјам.^e Үстүндə узандыгын торпагы сənə вə өвладларына* верəчəјэм.^ж 14 Өвладларын гум дənəлəri кими чох олачаг.^з Шанəлəниб гəрбə, шəргə, шимала вə чəнуба јайылачагсан. Сəнин вə өвладын* васитəсилə јерин бүтүн халглary мүбарək олачаг.^и 15 Мэн сəнинлəјэм; кетдијин һэр јердə сəни горујачағам вə гəјтарыб бу дијара кəтирəчəјэм.^ы Сəни тəрк етмəјчəјэм, вердијим сөзү мүтлэг јеринə јетирəчəјэм».^ј

16 Жагуб јухудан ојаныб өз-өзүнə деди: «Ишү бир бах, Јеһованын Өзү бурададыр, мэн

28:9 * Јəни исмајыллыларын. Һəмин вахт Исмајыл артыг өлмүшдү, Ејсин тəхминөн 77 јашы вар иди. 25:17, 26 ајлəринə бах. 28:13 * Һəрфөн: тохумуна. 28:14 * Һəрфөн: тохумун.

ФƏС. 28

a Jp 28:1
2Kp 6:14

б Jp 27:43

в Jp 27:46

г Jp 36:2, 3

г Jp 11:31
Jp 27:43

д Jp 28:18, 19

e Jh 1:51
Иб 1:7, 14

ө Jp 26:24, 25

ж Jp 12:7
Jp 28:4
36 105:9-11

з Jp 13:14, 16
1Пд 4:20

и Jp 18:18
Jp 22:15, 18

ы Jp 35:6

ј Jp 31:3
Cj 23:19
Jш 23:14
Иб 6:18

Сағ сүтүн

a Jp 35:1
36 47:2

б Jp 31:13

в Jp 35:6
Jш 16:1, 2

г Jp 35:1

ФƏС. 29

г Jp 27:42, 43
Һв 7:2

д Jp 24:24
Jp 31:53

e Jp 24:29

исə билмəмишəм». 17 О горхуја дүшүб деди: «Бура нə вəнимəли јердир белə! Јох, бура Аллаһын евиндэн башга бир шəј ола билмəз, бура кəјлəрин гапысыдыр».^a 18 Жагуб сүбһ тездэн галхды, башынын алтына гојдуғу дашы галдырыб дикинə гојду вə үстүнə јағ төкдү.^б 19 Һəмин јерин адыны Бејтел* гојду; шəһəрин өввəлки ады исə Луз иди.^в

20 Сонра Жагуб нəзир едиб деди: «Экэр Аллаһ Һəмишə мəнимлə олса, кетдијим јолда мəни горуca, јемəјə чөрəјими, кəјинмəјə палтарымы јетирсə, 21 сағ-саламат атамын евинə гəјытсам, онда билəчəјэм ки, Јеһова, Һəгигətən, мəним Аллаһымдыр*. 22 Гојдуғум бу даш Аллаһын еви^г олачаг вə мənə вердији Һэр шəјин онда бирини Она верəчəјэм».

29 Бундан сонра Жагуб јолуна давам едиб шəрглилəрин өлкəсинə кетди. 2 О кəлиб бир отлаға чыхды. Кəрдү ки, бир гујунун јанында үч гојун сүрүсү јатышыр; адəтэн, сүрүлəri Һəмин гујудан сулајырдылар. Гујунун ағзында бəјүк бир даш вар иди. 3 Сүрүлəрин һамысы ораја јығыланда дашы гујунун ағзындан кəтүрүр, һəјванлара су верир, сонра дашы јенə гəјтарыб өз јеринə, гујунун ағзына гојурдулар.

4 Жагуб чобанлардан сорушду: «Гардашлар, һарадансыныз?» «Һарранданыг»,^г — дејə чаваб вердилэр. 5 Онда о сорушду: «Наһурун^д нəвəси Лабаны^e танымырсыныз?» «Таныырыг», — дедилэр.

28:19 * Мəнасы: Аллаһын еви. 28:21 * Јахуд онда Јеһова, Һəгигətən дə, мəним Аллаһым олдуғуну кəстəрмиш олачаг.

6 «Нечәдир, сағ-саламатдыр?» «Һә, саламатдыр. Одур, гызы Рәһилә^а кәлир, гоҗунлары кәтирир». **7** Жагуб деди: «Һәлә ахшама чох вар, сүрүләри жырмаг вахты дежил! Гоҗунлара су верин, сонра апарын отарын». **8** Онлар дедиләр: «Јох, кәрәк сүрүләрин һамысы жығылсын, дашы гуҗунун ағзындан көтүрсүңләр ки, биз дә гоҗунлары сулаја биләк».

9 Жагуб онларла данышанда Рәһилә атасынын гоҗунларыны кәтириб кәлди, чүнки гоҗунлары о отарырды. **10** Жагуб дајысы Лабанын гызы Рәһиләни көрәндә јахынлашыб дашы гуҗунун ағзындан јуварлады вә дајысы Лабанын гоҗунларына су верди. **11** Сонра Рәһиләни өпдү вә һөнкүртү илә ағлады. **12** О, Рәһиләјә атасынын гоһуму, Рәфәгәнин оғлу олдуғуну сөјләди. Гыз гачыб атасына хәбәр верди.

13 Лабан^б бачысы оғлу Жагубун кәлдијини ешитчәк тез онун габагына чыхды. Ону өпүб бағрына басды вә евләринә кәтирди. Жагуб башына кәләнләри бирчә-бирчә Лабана нәгл етди. **14** Лабан она деди: «Сән мәним ганы ганымдан, чаны чанымдан олан доғмамсан*». Беләликлә, Жагуб дүз бир ај онларда галды.

15 Бундан сонра Лабан Жагуба деди: «Белә олмаз ахы, гоһумумсан^в дејә, мәнә һавајы ишләјәчәксән? Сөјлә, зәһмәтинин һаггы нә олсун?»^г **16** Лабанын ики гызы вар иди: бөјүүнүн ады Ләја, кичијининки исә Рәһилә иди.^г **17** Ләјанын көзләриндә парлаглыг јох иди. Рәһилә исә көзәл-көјчәк, јарашыглы бир гыз иди. **18** Жагуб

29:14 * һәрфән: сән мәним сүмүјүм, мәним өтимсән.

ФӘС. 29

а Јр 46:19
Pr 4:11

б Јр 24:29

в Јр 28:5

г Јр 30:27, 28
Јр 31:7

ф Pr 4:11

Сағ сүтун

а Јр 31:41

б Јр 30:26
Һш 12:12

в Јр 16:1, 2
Јр 30:9
Јр 46:18

г Јр 31:7, 42

ф Јр 31:41

д Јр 30:1, 3
Јр 35:22

Рәһиләјә вурулмушду. Одур ки, деди: «Кичик гызын Рәһиләјә көрә сәнә једди ил ишләмәјә һазырам».^а **19** Лабан чаваб вериб деди: «Мәним үчүн лап јахшы. Гызымы башгасына вермәкдәнсә, елә сәнә верәрәм. Гал мәним јанымда». **20** Жагуб Рәһиләјә көрә једди ил ишләди,^б амма бу једди ил онун үчүн бир нечә күн кими кәлиб кечди, чүнки гызы чох севириди.

21 Вахт тамам оlanda Жагуб Лабана деди: «Данышдығмыз вахт битди. Инди Рәһиләни мәнә вер, онунла евләним*». **22** Лабан о јерин бүтүн чамаатыны жығыб зијафәт верди. **23** Анчаг ахшам Жагубун јанына гызы Ләјаны апарды ки, Жагуб онунла јахынлыг етсин. **24** Лабан кәнизи Зүлфәни гызына гуллугчу верди.^в **25** Сәһәр ачыланда Жагуб көзләринә инанмады: јанындакы Ләја иди! О кедиб Лабана деди: «Бу нә ишдир көрмүсән? Мәкәр мән сәнә Рәһиләјә көрә ишләмирдим? Нијә мәнә кәләк кәлдин?»^г **26** Онда Лабан деди: «Бизим адәтә көрә, бөјүк гыз дура-дура кичији вермәк олмаз. **27** Гој һәфтәниз тамам олсун, сонра сәнә о бири гызы да верәрәм, амма онун үчүн дә једди ил ишләмәли олачагсан».^г **28** Жагуб белә дә етди, һәфтәни Ләја илә баша вурду. Ондан сонра Лабан гызы Рәһиләни дә она верди. **29** Үстәлик, кәнизи Бәһһәни гызы Рәһиләјә гуллугчу верди.^д

30 Жагуб Рәһилә илә дә јахынлыг етди. О, Рәһиләни

29:21 * һәрфән: арвадымы мәнә вер ки, онунла јахынлыг өдим. Ибрани адәтинә көрә, нишанлы адамлар артыг әр-арвад сајылырдылар.

Ләядан чох сеvirди. Жагуб Лабана једди ил дә хидмәт етди.^а **31** Јеһова көрәндә ки, әри Ләяны сеvir, онун бәтнини ачды.^б Рәһилә исә сонсуз иди.^в **32** Ләја һамилә галыб оғлан доғду вә «Јеһова дәр-дими көрдү.^г Инди әрим мәни сеvәчәк» дејәрәк оғлунун адыны Рубән^{*ғ} гојду. **33** О, јенә һамилә галыб оғлан доғду. «Јеһова сеvirмәдийими еши-диб мәнә бу ушағы да верди» дејәрәк адыны Шәмун^{*д} гојду. **34** Ләја бир дәфә дә һамилә галыб оғлан доғду вә «инди әрим мәнә бағланачаг, чүнкә онун үчүн үч оғул дүнјаја кәтирми-шәм» деди. Буна көрә дә уша-ғын ады Лави^{*е} олду. **35** Сонра бир дә һамилә галды вә јенә оғлу олду. О деди: «Бу дәфә Је-хованы мәдһ едәчәјәм». Одур ки, ушағын адыны Јәһуда^{*о} гојду. Бундан сонра бир мүд-дәт онун ушағы олмады.

30 Рәһилә Жагуба ушаг доғмадығыны көрәндә ба-чысына пахыллыг етмәјә баш-лады вә Жагуба деди: «Мәнә ушаг вер, јохса өләрәм». **2** Буну ешидәндә Жагуб Рәһиләнин үстүнә һирсләнди вә деди: «Мәкәр мән Аллаһам? Аллаһ сәнә өвлад вермәјәндән сонра мән нејләјә биләрәм?» **3** Онда Рәһилә деди: «Кәни-зим Бәлһә^{*ж} илә јахынлыг ет, гој онун доғдуғу ушаг мәним олсун^{*з}, мән дә ана олум». **4** Беләликлә, о, кәнизи Бәлһәни Жагуба верди вә Жагуб онун-ла јахынлыг етди.^з **5** Бәлһә һамилә галыб Жагуба оғул доғду. **6** Онда Рәһилә деди: «Ал-

29:32 * Мәнәсы: *бахын, оғул!* **29:33** * Мәнәсы: *ешитмәк.* **29:34** * Мәнәсы: *бағланма; јапышмыш.* **29:35** * Мәнәсы: *мәдһ едилән; мәдһ һәдәфи.* **30:3** * Һәрфән: *гој о, дизимин үстүнә ушаг доғсун.*

ФӘС. 29

а һш 12:12
б Јр 46:15
Рт 4:11
в Јр 30:22
г Јр 30:20
1Иш 1:5, 6
Лк 1:24, 25
ғ Јр 35:22
Јр 37:22
Јр 49:3, 4
Чх 6:14
1См 5:1
д Јр 34:25
Јр 49:5
1См 4:24
е Јр 34:25
Јр 49:5
Чх 6:16
Сј 3:12
1См 6:1
ө Јр 35:23
Јр 37:26
Јр 44:18
Јр 49:8
1См 2:3
Вһ 5:5

ФӘС. 30

ж Јр 29:29
з Јр 35:22

Сағ сүтун

а Јр 35:25
Јр 46:23
Јр 49:16
б Јр 35:25
Јр 46:24
Јр 49:21
Гн 33:23
в Јр 35:26
г Јр 49:19
Сј 32:33
ғ Лк 1:46, 48
д Јр 35:26
Јр 46:17
Јр 49:20
Гн 33:24
е Јр 29:32
ө Јр 29:30

лаһ һакимим олду, сәсими ешитди вә мәнә бир оғул верди». Буна көрә дә ушағын адыны Дан^{*а} гојду. **7** Рәһиләнин кәнизи Бәлһә јенә һамилә галды вә Жагуба бир оғул да доғду. **8** Рәһилә: «Бачымла вар күчүмлә чарпышыб она үстүн кәлдим!» — деди вә ушағын адыны Нифталы^{*б} гојду.

9 Ләја көрәндә ки, даһа ушағы олмур, кәнизи Зүлфәни Жагуба верди.^в **10** Ләянын кәнизи Зүлфә Жагуба оғул доғду. **11** Онда Ләја деди: «Мәнимки кәтирди!» вә оғлунун адыны Чад^{*ғ} гојду. **12** Бундан сонра Ләянын кәнизи Зүлфә икинчи дәфә Жагуба оғул доғду. **13** Ләја деди: «Мән бәхтәвәрәм! Гадынлар мәнә бәхтәвәрлик охујачаг».^ғ Беләчә, ушағын адыны Ашир^{*д} гојду.

14 Бир дәфә бугда бичини вахты Рубән^ө бајырда кәзәндә адамкөкү тапды вә кәтириб анасы Ләјаја верди. Онда Рәһилә Ләядан хаһиш етди: «Оғлунун кәтирдији адамкөкүндән мәнә дә вер». **15** Ләја она деди: «Әрими әлимдән алмағын бәс дејил, инди дә оғлумун кәтирдији адамкөкүнә көз дикмисән?»^ө Онда Рәһилә деди: «Јахшы, оғлунун кәтирдији адамкөкүнүн әвәзиндә Жагуб бу кечәни сәнинлә кечирәчәк».

16 Жагуб ахшам отлагдан гајыданда Ләја онун гаршысына чыхыб деди: «Бу кечә сән мәнимсән. Сәндән өтру оғлумун кәтирдији адамкөкүнү вермишәм». Беләликлә, Жагуб һәмин кечәни Ләја илә кечир-

30:6 * Мәнәсы: *һаким.* **30:8** * Мәнәсы: *чарпышмаларым.* **30:11** * Мәнәсы: *уғур.* **30:13** * Мәнәсы: *бәхтәвәр, бәхтәвәрлик.*

ди. **17** Аллах Ләяни ешитди вә она чаваб верди. Ләя хамилә галыб бешинчи оғлуну дүн-јаја кәтирди. **18** Онда Ләя: «Кәнизими әримә вердијимә көрә Аллах мәни мұкафатландырды», — дежиб оғлунун адыны Ләсакир*^a гојду. **19** Ләя јенә хамилә галды вә Јагуба алтынчы оғлуну доғду.^b **20** О деди: «Аллаһ мәнә көзәл бир пај верди. Ахыр ки, әрим мәнә дөзүм көстәрәчәк,^c ахы мән онун үчүн алты оғул дүнјаја кәтирмишәм».^d О, ушағын адыны Зәбулун*^e гојду. **21** Бундан сонра Ләянын бир гызы олду вә онун адыны Дина^f гојду.

22 Нәһәјәт, Аллах Рәһиләјә нәзәр салды. Ону ешитди вә јалварышларына чаваб вериб бәтнини ачды.^g **23** О хамилә галыб оғлан доғду вә деди: «Аллаһ үзүмү ағ елади».^h **24** Сонра «Јеһова мәнә башга бир оғул да верди» дејәрәк ушағын адыны Јусиф*ⁱ гојду.

25 Елә ки Рәһилә Јусифи дүнјаја кәтирди, Јагуб Лабана деди: «Мәни бурах өз елимә, обама гајыдым.»^j **26** Арвад-ушағымы да мәнә вер, онлара көрә сәнә хидмәт етмишәм. Сәнин үчүн нечә чанла-башла ишләдијими өзүн дә јахшы билирсән».^k **27** Чавабында Лабан деди: «Нә олар, мәним јанымда гал. Бүтүн әламәтләр көстәрир ки, Јеһова сәнә көрә мәнә хејир-бәрәкәт верир».^l **28** Сонра әлавә етди: «Һаггың нә олачагса, де верәрәм».^m **29** Онда Јагуб деди: «Сәнә нечә хидмәт етдијими, сүрүләринә нечә бахдығымы өзүн дә јахшы билирсән.»ⁿ **30** Әв-

30:18 * Мәнәсы: о, музддур. **30:20** * Мәнәсы: дөзүм. **30:24** * Бу ад Јаһ артырсын мәнәсыны верән Јусифјаһ адынын гыса формасыдыр.

ФӘС. 30

a Jp 35:23
Jp 46:13
Jp 49:14
Гн 33:18

b Pt 4:11

v Jp 29:32

г Jp 35:23
Jp 46:15
36 127:3

f Jp 46:14
Jp 49:13
Гн 33:18

d Jp 34:1

e Jp 29:31

ө Лк 1:24, 25

ж Jp 35:24
Jp 45:4
Гн 33:13
Һә 7:9

з Jp 28:15
Jp 31:13

и Jp 31:41
Һш 12:12

ы Jp 31:7

ј Jp 31:38

Сағ сүтун

a Jp 32:9, 10

b һш 12:12

v Jp 31:7

г Jp 31:8

вәл сәнин нәјин вар иди? Амма көр мән кәләндән сонра Јеһова сәнә нә гәдәр хејир-бәрәкәт вериб, сүрүләрин көр нә гәдәр артыб чохалыб. Бәс мән өзүмә нә вахт күн ағлајачағам?»^a

31 Лабан деди: «Сәнә нә верим?» Јагуб чаваб верди: «Мәнә һеч нә лазым дејил! Сәндән тәкчә бир ричам вар. Мән јенә дә сәнин сүрүнү отарыб ону горујачағам.»^b

32 Амма бир шәртлә: бу күн сүрүнү көздән кечирәк. Сән гојунларын ичиндән халлылары вә ала-булалары, гочларын ичиндән түнд-шабалыды рәнкдә оланлары, кечиләрин дә ичиндән ала-булалары вә халлылары сечиб ајыр. Бундан сонра беләләри мәним муздум олачаг.^c **33** Нә вахт мәнә дүшән пајы јохламага кәлсән, дүрүст даврандығымы көрәчәк сән; әкәр мәним сүрүмдә бир дәнә дә олсун халсыз, ала-була олмајан кечи, јахуд түнд-шабалыды олмајан гоч көрсән, ону бојнума оғурлуг кими јазарсан».

34 Онда Лабан деди: «Лап јахшы! Гој сән дејән олсун».^d

35 Һәмин күн о, бүтүн ала-бәзәк вә халлы тәкәләри, халлы вә ала-була кечиләри, үстүндә ағ халы олан вә түнд-шабалыды гочлары ајырыб оғланларына верди. **36** Сонра Јагубла өзү арасында үчкүнлүк јол гәдәр мәсафә гојду. Јагуб Лабанын јердә галан сүрүләринә чобанлыг едирди.

37 Јагуб ајыфындығы, бадам вә чинар ағачларындан тәзәчә кәсилмиш будаглары көтүрдү, габығыны кәсиб үзәриндә ағ халлар ачды.

38 Сонра габығыны кәсдији будаглары сүрүләрин су ичдиклари суваглара гојду ки, һејванлар су ичмәјә кәләндә

онларын өнүндө чүтлөшсинләр.

39 Беләликлә, һејванлар кәлиб будагларын өнүндә чүтләшир вә сүрүлөрдә ала-бәзәк, халлы, ала-була һејванлар доғулурду. **40** Јагуб гочлары ајырыр, Лабанын сүрүләриндәки һејванларын үзүнү ала-була, түнд-шабалыды һејванлара тәрәф чевирирди. О, өз сүрүләрини ајры сахлајыр, онлары Лабанын сүрүләринә гатмырды. **41** Һәр дәфә сағлам һејванлар чүтлөшәндә Јагуб будаглары суватлара, һејванларын көзү өнүнә гојурду ки, һејванлар будагларын јанында чүтлөшсинләр. **42** Һејванлар зәиф оlanda исә будаглары гојмурду. Беләчә, зәифләр һәмишә Лабана, сағламлар исә Јагуба дүшүрдү.^а

43 Јагубун мал-дөвләти артдыгча артды. Онын бөјүк сүрүләри, чохлу гул-гарабашы, дөвәләри вә ешшәкләри олду.^б

31 Устүндән бир мүддәт кечәндән сонра Јагуб ешитди ки, Лабанын оғланлары дејирләр: «Јагуб атамызын нәји варса, һамысыны әлә кечириб. Бүтүн вар-дөвләтини атамызын һесабына топлајыб».^в **2** Јагуб Лабана да баханда көрүрдү ки, Лабан онунла даһа әввәлки кими дејил.^г **3** Бир күн Јеһова Јагуба деди: «Ата-баба јурдуна, доғмаларынын јанына гајыт».^д Мән сәнә арха олачағам». **4** Јагуб хәбәр көндәриб Рәһилә илә Ләјана отлаға, сүрүнүн јанына чағырды **5** вә деди:

«Көрүрәм ки, атанызын үзү јаман дөнүб,^е амма атамын Аллаһы мәнимләдир.^в **6** Сиз өзүнүз дә шаһидсиниз ки, атаныза күчүмү әсиркәмәдән хидмәт етмишәм.^г **7** Атаныз исә мәнимлә ојун ојнајыр, он

ФӘС. 30
а Јр 31:9

б Јр 32:5
Јр 36:6, 7

ФӘС. 31
в Јр 30:33

г Јр 30:27

д Јр 28:15
Јр 32:9
Јр 35:27

е Јр 30:27

в Јр 48:15

г Јр 30:29, 30

Сағ сүтүн
а Јр 30:32

б Јр 30:39

в Јр 29:25
Јр 31:39

г Јр 12:8, 9
Јр 35:15

д Јр 28:18, 22

е Јр 35:14
Јр 37:1

в Јр 31:41
һш 12:12

г Јр 31:1

д Јр 31:3

е Јр 33:13

в Јр 30:42, 43

г Јр 35:27

дәфә мәним муздуму дәјишиб. Амма Аллаһ гојмады ки, о, мәнә пислик еләсин. **8** Дејәндә ки, муздум халлы һејванлар олачаг, сүрүдә халлы һејванлар доғулурду; елә ки дејирди ала-бәзәк һејванлар мәним олачаг, онда сүрүдә ала-бәзәк һејванлар доғулурду.^а **9** Беләчә, Аллаһ атанызын сүрүләрини әлиндән алыб мәнә верди. **10** Бу јахынларда сүрү чүтлөшән вахт јухуда көрдүм ки, сүрүдәки дишиләрлә чүтлөшән тәкәләр ала-бәзәк, халлы, ала-буладыр.^б **11** Онда Аллаһын мәләји јухуда мәни чағырды: “Јагуб!” “Бәли”, — дејә чаваб вердим. **12** “Көзләрини галдыр бах: сүрү илә чүтлөшән тәкәләр ала-бәзәк, халлы вә алабуладыр, чүнки Лабанын сәнә етдикләри Мәним көзүмдән јајынмајыб.^в **13** Мән Бејтелдә сәнә көрүнән Аллаһам.^г Орада дашын үстүнә јағ төкүб* мәнә нәзир демшидин.^д Галх, бу өлкәдән чых, доғулдуғун торпаға гајыт».^е

14 Рәһилә илә Ләја она дедиләр: «Онсуз да атамызын мүлкүндән бизә пәј дүшмәјәчәк. **15** О ки бизи өзүнә јад сајыр, бизи сатыб, алдығы башлығы да јејир.^в **16** Аллаһын атамыздан алдығы бүтүн о мал-дөвләт бизим вә ушағларымызындыр.^г Буна көрә Аллаһ сәнә нә дејиб ону да елә».^д

17 Јагуб галхыб ушағларыны вә арвадларыны дөвәләрә миндирди.^е **18** Топладығы бүтүн мал-дөвләти көтүрдү, бүтүн сүрүсүнү” — Фәддан-Арамда әлдә етдији сүрүнү габағына гатыб Кәнан торлағына, атасы Исаһын јанына јола дүшдү.^в

31:13 * һәрфән: *дашы мәш едиб.*

19 Лабан гојунларыны гырх-маға кедәндә Рәһилә атасынын ев бүтләрини*^а оғурлады.^б

20 Жагуб арами Лабана кәләк кәлди, белә ки, она чыхыб кетдијини билдирмәди. **21** Жагуб һәр шејини көтүрүб гачды вә чајы* кечәрәк^в Килад дағлыг бөлкәсинә үз тутду.^г **22** Бу һадисәнин үчүнчү күнү Жагубун гачдығыны Лабана чатдырдылар. **23** Буну ешидән кими о, гоһумларыны да көтүрүб онларын изинә дүшдү вә једди күн јол кедәндән сонра Килад дағлыг бөлкәсиндә ону һағлады. **24** Аллаһ кечә јухуда^д арами Лабана^е көрүнүб деди: «Жагубла данышанда сөзләринә фикир вер*».^ө

25 Жагуб Килад дағлыг бөлкәсиндә чадыр гурмушду. Лабан да гоһумлары илә бирликдә алачыгларыны һәмин јердә гурду. Лабан Жагуба јахынлашыб деди: **26** «Бу нә ишдир тутмусан? Нә үчүн мәни алдадыб гызларымы дөјүшдә алынан әсирләр кими апармысан? **27** Нә үчүн мәнә кәләк кәлиб кизлинчә, хәбәр еләмәдән гачмысан? Мәнә дејәрдин, сәни тој-бајрамла, дәфлә, чәнклә јола салардым. **28** Амма сән мәни гызларымла, нәвәләримлә өпүшүб сағоллашмаға гојмадын; ағылсыз һәрәкәт етдин. **29** Сизә пислик едә биләрдим, лакин атанызын Аллаһы кечән кечә мәнимлә данышыб: “Жагубла данышанда сөзләринә фикир вер”^ө — деди. **30** Өзү дә ки, туталым, атанын евиндән өтрү бәрк дарыхдығына көрә чыхыб кедирсән, бәс мәним аллаһларымы нијә оғурламысан?»^ж

31:19 * Лүғәтә бах. **31:21** * Фәрат чајы. **31:24** * Һәрфән: *Жагуба нә јахшы, нә дә пис сөз демә.*

ФӘС. 31

а Јр 35:2
Јш 24:2

б Јр 31:14

в Јр 15:18

г Сј 32:1

д Јр 20:3

е Јр 25:20
Һш 12:12

ө 36 105:15

ж Јр 31:24

з Јр 31:19
Јр 35:2

Сағ сүгүн

а Јр 46:18, 25

б Лә 15:19

в Јр 31:19

г Јр 30:27

д 1Иш 17:34

31 Жагуб чавабында Лабана деди: «Горхурдум, фикирләширдим ки, гызларыны зорла әлимдән алачагсан. **32** Аллаһларыны исә кимдә тапсан, онун ганы һалалдыр. Гардашларымызын көзү гаршысында ахтар, мәнә нәјини тапсан, көтүр». Жагубун хәбәри јох иди ки, Рәһилә онлары оғурлајыб. **33** Лабан Жагубун, Ләјанын вә ики кәнизин^а чадырына кирди, амма һеч нә тапмады. Ахырда Ләјанын чадырындан чыхыб Рәһиләнин чадырына кирди. **34** Бүтләр Рәһиләдә иди, онлары кәчавәнин* ичинә гојуб үстүндә отурмушду. Лабан бүтүн чадыры ахтарды, амма онлары тапа билмәди. **35** Рәһилә атасына деди: «Ағам, гаршында ајаға дурмадығыма көрә ачығын тутмасын, чүнки инди мәнимлә гадынларда адәтән олан шеј баш верир».^б Беләликлә, о, чох ахтарды, амма бүтләри тапа билмәди.^в

36 Онда Жагуб һирсләниб Лабанла сөзләшди: «Сәнә гаршы нә гәбәһәт иш тутмушам? Күнаһым нәдир? Мәни елә тәгиб едирсән ки, санки, чәнијәм. **37** Һәр јери әләк-вәләк еләдин, нәјинисә тапдын? Әкәр тапдынса, гардашларымызын габағында чыхарт, гој онлар бу мәсәлә барәдә гәрар версинләр. **38** Дүз ијирми илдр ки, сәнин јанындајам. Нә бир гојунун, нә бир кечин бала салмајыб.^г Сүрүндәки гочлардан бирини дә јемәмишәм. **39** Парчаланмыш һејваны сәнә кәтирмәмишәм,^д зијаныны өзүм чәкмишәм. Күндүз дә оғурланан һејванын әвәзини мәнән истәмисән, кечә дә. **40** Күндүз күн башыма вурурду, кечә ајаз

31:34 * Дәвә белиндә дашынан кәчавә.

мәни дондуурду. Јуху нәдир билмирдим.^а **41** Будур евиндә кечирдијим ијирми ил. Он дөрд ил ики гызын үчүн, алты ил дә сүрүн үчүн ишләдим. Муздуму да он дәфә дәјишмисән.^б **42** Јахшы ки, атамын Аллаһы,^в Ибраһимин Аллаһы, Исаһын горхдуғу Аллаһ^г мәнимлә иди, јохса мәни әлибош көндәрәрдин. Аллаһ чәкдијим зүлмү, зәһмәти көрдү, буна көрә дә кечән кечә сәнә хәбәр-дарлыг еләди.^г

43 Онда Лабан Јагуба деди: «Гызлар мәним гызларымдыр, ушаглар мәним ушагларымдыр, сүрү мәним сүрүмдүр. Көрдүјүн нә варса, һәр шеј мәнә вә гызларыма мәхсусдур. Һеч мәним онлара, ја да онларын ушагларына нә исә етмәјә әлим кәләр?! **44** Инди кәл сәнилә әһд бағлајаг, гој о, арамыздакы разылыға шаһид олсун». **45** Јагуб даш көтүрүб дикинә гојду^а **46** вә гоһумларына деди: «Даш јығын!» Онлар да дашлардан галаг вурдулар. Сонра даш галагынын үстүндә јемәк једиләр. **47** Лабан ону Јәгар-Сәһадут*, Јагуб исә Галид^б адландырды.

48 Лабан деди: «Бу даш галағы мәнимлә сәнин арандакы әһдин шаһидидир». Буна көрә дә Јагуб онун адыны Галид^в гојду **49** вә «биз бир-биримиздән узаг оланда гој Јеһова бизә нәзарәт етсин*» дејәрәк она Көзәтчи гүлләси адыны да верди. **50** Сонра әләвә етди: «Әкәр гызларымы инчитсән, онларын үстүнә арвад алсан, јадда сахла ки, һеч ким көрмәсә дә, шаһидимиз олан

31:47 * Мәнәсы *шәһадәт галағы* олан арами ифадәси. ^в Мәнәсы *шәһадәт галағы* олан ибрани ифадәси. **31:49** * Һәрфән: *көзәтчилик етсин*.

ФӘС. 31

а Јр 47:9

б Јр 31:7

в Јр 28:13
Јр 31:29

г Јр 31:53

г Јр 31:24

д Јр 28:18

е Јр 31:22, 23

Сағ сүтун

а Јр 31:44, 45

б Јр 17:1, 7

в Јр 31:42

г Јр 31:28

г Јр 24:59, 60

д Јр 27:43
Јр 28:2

ФӘС. 32

е Јр 25:30

ө Јр 27:39
Јр 36:8
Гн 2:5
Јш 24:4

ж Јр 31:41

з Јр 30:43
Јр 33:11

и Јр 33:1, 2

ы Јр 27:41
Јр 32:11

Аллаһ көрүр. **51** Бу даш галағы, бу да арамыздакы әһдә шаһид кими гојдуғум сүтун. **52** Бу даш галағы вә сүтун шаһид олсун^а ки, пасаг етмәк үчүн нә мән бу галағын о тајына кечәчәәм, нә дә сән галағын вә сүтунун бу тајына кәләчәксән. **53** Гој Ибраһимин^б, Наһурун, онларын атасынын Аллаһы арамызда һөкм чыхарсын^в. Јагуб исә атасы Исаһын горхдуғу Аллаһа анд ичди.^в

54 Бундан сонра Јагуб дағда гурбан кәтириб гоһумларыны бир јердә чөрәк јемәјә чағырды. Онлар јејиб-ичдиләр вә кечәни дағда галдылар. **55** Лабан сәһәр тездән дурду, нәвәләрини^г, гызларыны өпүб онлара хејир-дуа верди.^г Сонра исә онлардан ајрылыб евинә гајытды.^д

32 Јагуб јолуна давам етди. Јолда онун гаршысына Аллаһын мәләкләри чыхды. **2** Јагуб онлары көрәндә деди: «Бура Аллаһын ордукаһыдыр!» Буна көрә дә о јерин адыны Маһанажим* гојду.

3 Сонра Јагуб Әдум^е торпағындакы Саир дијарына,^е гардашы Ејсин јанына габағынча адамлар көндәрди. **4** Јагуб онлара тапшырды: «Ағам Ејсә чатдырын ки, гулу Јагуб белә дејир: “Узун ишәрдир Лабанын јанында јашајырдым.»^ж **5** Чохлу өкүз, ешшәк, гојун, гул-гарабаш саһиби олмушам.^з Ағама бу хәбәри көндәрирәм ки, илтифатыны газаным”».

6 Адамлар гајыдыб Јагуба хәбәр кәтирдиләр: «Гардашын Ејслә көрүшдүк. Инди о, сәни көрмәјә кәлир, јанында да дөрд јүз нәфәр вар».^и **7** Јагубу горху бүрүдү.^и О тәшви-

32:2 * Мәнәсы: *ици ордукаһ*.

шә дүшдү вә адамларыны, сүрүләрини, мал-гарасыны, дөвэләрини ики хиссәҗә аҗырды. **8** Фикирләширди ки, Ејс бир тәрәфә һүчүм етсә, о бириси гачыб гуртула билсин.

9 Сонра Јагуб деди: «Еј бам Ибраһимин, атам Исхагың Аллаһы Јеһова, Сән Өзүн мәнә демишдин: “Јурдуна, доғмаларының јанына гајыт. Лүт-фүмү сәндән әсиркәмәҗәҗәм».^а **10** Гулун кестәрдијин мәһәббәтә, сәдагәтә лајиг дејил.^б Тәк бир чомагла Иорданы кечдим, инди исә ики дәстә көчүм вар.^в **11** Јалварырам^г, Сән Өзүн мәни гардашым Ејсдән гору, чүнки горхурам кәлиб мәнә, ушаглара вә аналарына һүчүм едәр.^д **12** Ахы Сән Өзүн демишдин ки, мәнә лүтф кестәрәчәксән, өвладларым^е саһилдәки гум дәнәләритәк сајсыз-һесабыз олачаг».^ж

13 Јагуб кечәни орада кечирди. Сонра гардашы Ејс үчүн пәј олага бунлары аҗырды:^з **14** 200 кечи, 20 тәкә, 200 гојун, 20 гоч, **15** балалары илә бирликдә 30 балаәмиздирән дәвә, 40 инәк, 10 өкүз, 20 диши ешшәк вә 10 еркәк ешшәк.^и

16 О, сүрүләри бир-бир гулларына тапшырыб деди: «Мәндән габаг чајы кечин. Сүрүләри бир-бириндән аралы апарын». **17** Сонра биринчи гула тапшырды: «Гардашым Ејс растына чыханда сорушса ки, кимин гулусан, һара кедирсән, бу сүрүләр киминдир, **18** онда дејәрсән: “Гулун Јагубун. Бунлар ағам Ејсә һәдијәдир.»^к Будур, өзү дә архадан кәлир».^л **19** Икинчијә дә, үчүнчүјә дә, сүрүләри апаран бүтүн гуллара әмр едиб деди:

ФӘС. 32

а Јр 31:3, 13

б Јр 28:15
36 100:5

в Јр 28:10
Јр 30:43
Јр 32:7

г 36 34:4

д Јр 27:41

е Јр 28:14
Јр 46:2, 3
Чк 1:7
Чк 32:13
Һә 7:17

ж Јр 33:10

з Јр 30:43

и Јр 33:8

Сағ сүтүн

а Јр 43:11
1Иш 25:18

б Јр 29:30
Рт 4:11

в Јр 30:3, 9

г Гн 3:16
Јш 12:2
Һк 11:13

д Јр 12:3

е Јр 32:31, 32

ж Јр 12:4

з Јр 35:10

и Јр 12:3

к Һк 13:17, 18

л Јр 16:7, 13
Һк 6:22
Јл 1:18

м 1Пд 12:25

«Сиз дә Ејслә растлашанда она белә дејәрсиниз. **20** Һәм дә “гулун Јагуб да архамызча кәлир” дејин». О, өз-өзүнә фикирләширди: «Габағымча һәдијә көндәриб көнлүнү алсам,^н үз-үзә кәләндә, бәлкә, мәни хош үзлә гаршылајар». **21** Беләчә, һәдијәләри габағынча чајын о тајына көндәрди, өзү исә кечәни чадырларыны гурдуғу јердә галды.

22 Кечә галхыб ики арвадыны,^о ики кәнизини^п вә он бир оғлуну көтүрүб Јәббуг^р чајынын дајаз јериндән кечди. **23** Беләчә, онлары вә нәји вардыса, һәр шеји чајын^с о тајына кечирди.

24 Нәһәјәт Јагуб тәк галанда бир нәфәр дан јери сөкүләнә гәдәр онунла күләшди.^т **25** Көрәндә ки, Јагуба үстүн кәлә билмир, онун буд ојаңына тохунду; беләчә, күләшән вахт Јагубун буду јериндән ојаңды.^у **26** Бундан сонра о деди: «Бурах кедим, һава артыг ишыглашыр». Јагуб исә: «Мәнә хејир-дуа вермәјинчә бурахмарам»,^в — деди. **27** Онда о сорушду: «Адын нәдир?» «Јагуб», — дејә чаваб верди. **28** «Бундан сонра адын Јагуб јох, Израил^г олачаг, чүнки сән Аллаһла вә инсанларла чарпышдын,^д ахырда үстүн кәлдин». **29** Јагуб ондан сорушду: «Бәс сәнин адын нәдир?» О исә чавабында: «Адым нәјинә кәрәкдир?»^е — деди вә орада она хејир-дуа верди. **30** Јагуб: «Аллаһын үзүнү көрсәм дә, сағ галдым»,^ж — дејәрәк һәмин јерин адыны Фәниил^з гојду.

32:23 * Јахуд дәрәнин, вадинин. **32:28**

* Мәнәсы: Аллаһла чарпышан, јахуд Аллаһ чарпышыр. **32:30** * Мәнәсы: Аллаһын симасы.

31 Жагуб Фэнуили* кечэндэ күн доғурду. Буду эдэлэнди-јиндэн о ахсајырды.^а **32** Одуру ки, Израил оғуллары инди-јэ гэдэр буд ојнағынын үстүндэки вэтэрлэри жемирлэр, чүн-ки күлэшдији шэхс Жагубун буд ојнағынын вэтэринэ то-хунмушду.

33 Жагуб бир дэ бахыб көрдү ки, Ејс кэлир, јанында да дөрд жүз нэфэр адам.^б Онда о, Лэјанын, Рэһилэнин вэ ики кэнизин ушағларыны ајырды.^в **2** Кэнизлэри ушағлары илэ бирликдэ габаға,^г Лэја илэ ушағларыны онлардан сонра,^д эң ахырда исэ Рэһилэ^е илэ Јусифи гојду. **3** Өзү исэ габаға кечди вэ гардашына јахынлашанадэк једди дэфэ тэзим етди.

4 Ејс исэ онун габағына гачды, бојнуна сарылыб өпдү. Икиси дэ зүлүм-зүлүм ағлады. **5** Ејс башыны галдырыб гадынлары вэ ушағлары көрөндө сорушду: «Бунлар ким-дир?» Жагуб деди: «Аллаһын сэнин гулуна бэхш етдији өвладлардыр».^ж **6** Онда кэнизлэр ушағлары илэ ирэли чыхыб тэзим етдилэр. **7** Лэја да ушағлары илэ габаға чыхыб тэзим етди. Эң ахырда Јусифлэ Рэһилэ јахынлашыб тэзим етдилэр.^з

8 Ејс сорушду: «Габағыма чыхан о адамлар, сүрүлэр нэ иди белэ?»^и Жагуб: «Сэнин илтифатыны газанмаг истэјирдим, ағам»,^а — дејэ чаваб верди. **9** Онда Ејс деди: «Мэним бэс дејинчэ малым-мүлкүм вар, гардаш.»^б Гој сэнин малын өзүнэ галсын». **10** Жагуб исэ хаһиш етди: «Илтифат ејлэ, аға, һэдијјэлэри гэбул ет. Сэн ки мэни меһри-

32:31 * Фэниил адынын дикэр формасы.

ФЭС. 32
а Јр 32:25

ФЭС. 33
б Јр 32:6

в Јр 32:22

г Јр 30:7, 12

д Јр 30:19

е Јр 30:22-24

ж Јр 32:22
36 127:3

з Јр 33:2

и Јр 32:16

а Јр 32:4, 5

б Јр 36:6, 7

Сағ сүтун

а Јр 32:11, 20

б Јр 32:13-15

в Јр 30:43

г Јр 31:17

д Јр 32:3

е Јш 13:24, 27
1Pd 7:46

ж Јр 25:20
Јр 28:6

з Јр 10:19
Јр 12:6

и Јш 24:1

а Јш 24:32
һә 7:15, 16

б Јр 35:1, 7

банлыгла гаршыладын, сэнин үзүнү көрөндэ, елэ бил, Аллаһын үзүнү көрмүш олдум.^а **11** Бу һэдијјэлэрсэ сэнэ бэслэ-дијим хош арзуларын изһары-дыр.^б Нэ олар, онлары көтүр, чүнки Аллаһын лүтфу сажэсиндэ һэр шејим вар».^в Жагуб о гэдэр тэкид етди ки, ахырда Ејс һэдијјэлэри көтүрдү.

12 Сонра Ејс деди: «Кэл жола дүшэк. Мэн сизин габағыныз-ча кедэрэм». **13** Жагуб исэ деди: «Ағам, көрүрсэн ушағлар балачадыр.^г Устэлик, мал-гаранын ичэрисиндэ јаныбалалылары вар. Сүрүлэри бир күн бэрк говсалар, һамысы гырылар. **14** Гој ағам кетсин, биз исэ јаваш-јаваш сүрүнүн, ушағларын ајағы илэ јеријиб Саирэ, ағамын јанына кэлэ-рик».^д **15** Ејс деди: «Онда гој адамларымдан бир нечэси сэнин јанында галсын». Жагуб исэ чаваб верди: «Буна нэ кэрэк вар? Сэн ки мэңэ илтифат көстәрдин, бу, мэним бэсим-дир». **16** Белэликлэ, Ејс һэмин күн Саирэ гајытды.

17 Жагуб Суггута^е кетди. Орада өзүнэ ев, сүрүлэри үчүн чардағлар тикди. Буна көрэ дэ о јерин адыны Суггут* гојду.

18 Фэддан-Арамдан^б чыхдыгдан сонра Жагуб сағ-саламат Кэнан^в дијарындакы Сиһам* шәһэринэ кэлиб чыхды. Орада шәһэрин јахынлығында чадырларыны гурду. **19** О, Сиһамын атасы һамурун оғуларына жүз геситаһ* вериб чадырларыны гурду-ғу торпағын бир һиссэсини алды.^г **20** Сонра орада бир гурбанкаһ дүзэлдиб она Ил-Илаһ-Израил* адыны верди.^д

33:17 * Мөнасы: чардағлар. **33:19** * Дөјөри мөлүм олмајан пул ваһиди. **33:20** * Мөнасы: Аллаһ — Израилин Аллаһы.

34 Жагубун Ләядан доғулан гызы Динә^а о өлкәннин гызларынын^б жанына кедир, онларла вахт кечирирди. **2** Өлкәннин бөжүк адамларындан бири олан хиви^в Һамурун оғлу Сиһам Динәни көрдү, ону апарып намусуна тохунду. **3** О, Жагубун гызы Динә-жә вурулуб она үрөкдөн бағланды; ширин сөзлөрлө гызын үрәжини элэ алмаға чалышды. **4** Ахырда Сиһам атасы Һамура^г деди: «Бу гызы мәнә ал».

5 Жагуб Сиһамын Динәни ләкәләдијини ешидәндә оғланлары отлагда сүрүләрин јанында иди. Буна көрә дә сәсини чыхармајыб оғланларынын кәлишини көзләди. **6** Сиһамын атасы Һамур Жагубун јанына кәлди ки, онунла данышсын. **7** Амма Жагубун оғланлары Динәнин башына кәләнләри ешитдиләр вә дәрһал отлагдан гајытдылар. Бу һәдисә онлара јаман тохунмушду, онлар гәзәб ичиндә идиләр, чүнки Сиһам Исраили рүсвәј етмишди: онун гызы илә јатмышды.^г Онун тутдуғу бу иш јолверилмәз иди.^д

8 Һамур онлара деди: «Гызыныз оғлум Сиһамын гәлбинә һаким кәсилиб. Хаһиш едирәм, ону оғлума верин. **9** Кәлин гоһум олаг. Биз сиздән гыз алаг, сиз дә биздән.^е **10** Арамызда јашајын. Торпаг сизин ихтијарынызда олачаг. Јашајын, алыш-вериш един, бурада көк салын». **11** Сонра Сиһам дилләниб гызын атасына вә гардашларына деди: «Сизин лүтфүнүзү газанмаг үчүн һәр нә истәсәниз, верәрәм. **12** Нә гәдәр бөжүк башлыг, һәдијә истәсәниз,^е вермәјә һазырам, бирчә гызы мәнә верин».

13 Жагубун оғланлары бачылары Динәни ләкәләдијинә

ФӘС. 34

а Јр 30:19, 21
Јр 46:15

б Јр 26:34, 35
Јр 27:46

в Гн 7:1
1См 1:13-15

г Јр 33:18, 19

д 2Иш 13:22

е Иб 13:4

ж Јр 24:2, 3

з Јр 24:53
Һш 3:2

Сағ сүтун

а Јр 17:9, 12

б Јр 17:10

в Јр 33:18, 19

г Јр 34:2

д Јр 34:15

е 3к 8:16

ж Јр 34:8, 9

з Јр 17:11

көрә Сиһама вә атасы Һамура һижлә илә дедиләр: **14** «Бу мүмкүн дејил, бачымызы сүннәт олунмамыш^а адама вериб өзүмүзү рүсвәј едә билмәрик. **15** Анчаг о вахт разы ола билләрик ки, бүтүн кишиләриниз бизим кими сүннәт олунсун.^б **16** Онда сизә гыз верәр, сиздән дә гыз аларыг. Сизин аранызда јашајыб бир халг оларыг. **17** Јох әкәр дедијимизи едиб сүннәт олунмасаңыз, гызымызы да көтүрүб кедәчәјик».

18 Онларын сөзү Һамурун^в вә оғлу Сиһамын^г хошуна кәлди. **19** Кәнч онларын шәртини ләнкимәдән јеринә јетирди,^г чүнки Жагубун гызындан чох хошу кәлирди. Устәлик, о, атасынын евиндә ән һөрмәтли адам иди.

20 Һамурла оғлу Сиһам шәһәр дарвазасына кедиб шәһәрин кишиләринә дедиләр:^д

21 «Бу адамлар бизимлә јакшы мүнәсибәттә олмаг истәјириләр. Гој онлар бизим торпагда јашајыб алыш-вериш етсинләр. Онсуз да өлкәмиз бөжүкдүр, онларын һамысына јер чатар. Биз онлардан гыз аларыг, онлар да биздән.^е **22** Анчаг онлар бир шәртлә бизим арамызда јашајыб бизимлә бир халг олмаға разыдырлар: кәрәк бүтүн кишиләримиз онлар кими сүннәт олунсун.^е **23** Белә етсәк, онларын бүтүн мал-мүлкү, вар-дөвләти, мал-һејваны бизим олачаг. Кәлин онлара разылыгымызы верәк, бизимлә јашасынлар». **24** Онда шәһәр дарвазасынын јанында јығышанларын һамысы Һамурла Сиһамын дедији илә разы олду. Беләчә, бүтүн кишиләр — шәһәр дарвазасынын јанында јығышанларын һамысы сүннәт олунду.

25 Анчаг сүннэт олунмаларынын үчүнчү күнү, һәлә аҗры чәкәркән Јагубун ики оғлу, Динәнин гардашлары^а Шәмун вә Лави шәһәрә кыриб һеч кимдә шүбһә оҗатмадан шәһәр кишиләрини ғылынчдан кечирдиләр.^б **26** Һамуру да, оғлу Сиһамы да өлдүрдүләр. Сонра бачылары Динәни Сиһамын евиндән көтүрүб кетдиләр. **27** Јагубун о бири оғланлары кәлиб кишиләри өлдүрүлмүш шәһәри таладылар, чүнки онларын бачысыны ләкәләмишдиләр.^в **28** Онларын гојун-гузуларыны, мал-гараларыны, ешшәкләрини, шәһәрдә вә саһәдә олан һәр шејләрини апардылар. **29** Вар-јохларыны гарәт етдиләр, бүтүн ушағлары, гадынлары әсир көтүрдүләр, евләрини талан етдиләр.

30 Онда Јагуб Шәмунла Лавијә деди:^г «Сиз мәним башыма бәла ачдыңыз, мәни бу торпагын сакинләринин, кәнаниләрин, фәризиләрин нифрәтинә үрчәһ етдиниз. Мәним нә адамым вар ки? Бирләшиб үстүмә һүчум чәкәчәк, мәни дә, евимдәкиләри дә тәләф едәчәкләр». **31** Онларса чаваб вериб дедиләр: «Бәс бизим бачымызла фаһишә кими рәфтар едәндә јахшы иди?»

35 Бүтүн бунлардан сонра Аллаһ Јагуба деди: «Галх, Бејтелә^г кет, орада јаша. Гардашын Ејсдән гачанда сәнә көрүнән Аллаһа орада гурбанкаһ дүзәлт».^д

2 Онда Јагуб аиләсинә вә онунла оланларын һамысына деди: «Сиздә олан јад аллаһларын бүтләрини атын,^е пакланын, палтарларынызы дәјишин. **3** Јығышыб Бејтелә көчүрүк. Орада дар күнүмдә мәнә һај верән, та бу күнүдәк

ФӘС. 34

а Јр 46:15

б Јр 49:5-7

в Јр 34:2

г Јр 49:5

ФӘС. 35

ф Јр 28:19

Јр 31:13

д Јр 27:42-44

е Јр 31:19

Гн 5:7

Јш 23:7

1Кр 10:14

Сағ сүтүн

а Јр 28:13, 15

Јр 31:42

б Јр 28:19

в Јр 28:20-22

г Јр 24:59

ф Јр 25:26

Јр 27:36

д Јр 32:28

е Јр 17:1

Чх 6:3

Вһ 15:3

ө Јр 48:3, 4

ж Јр 17:5, 6

Јһ 12:13

з Јр 15:18

Гн 34:4

мәнә дајаг олан Аллаһа гурбанкаһ дүзәлдәчәјәм».^а **4** Онлар өзләриндә олан бүтүн бүтләри вә гулағларындакы сырғалары Јагуба вердиләр, Јагуб да онлары Сиһамын јахынлығында битән бөјүк аҗачын алтында басдырды.

5 Бундан сонра онлар јола дүшдүләр. Әтраф шәһәрләри Аллаһын вәһми басмышды, буна көрә дә онлар Јагубун оғуларыны тәғиб етмәдиләр. **6** Ахырда Јагубкил кәлиб Кәнән торпагындакы Луз^б шәһәринә, јәни Бејтелә чыхдылар. **7** Јагуб орада гурбанкаһ дүзәлтди вә һәмин јерин адыны Ил-Бејтелә^г гојду, чүнки гардашындан гачанда Аллаһ орада она көрүнмүшдү.^в **8** Бир мүддәт сонра Рәфәгәнин дәјәси Дәбурә^г өлдү. Ону Бејтелин јахынлығында, бир палыдын алтында дәфн етдиләр. Бу сәбәбдән Јагуб аҗачын адыны Аллун-Бакут^г гојду.

9 Јагуб Фәддан-Арамдан көч едән вахт Аллаһ јенә дә она көрүндү. Она хејир-дуа вериб **10** деди: «Сәнин адын Јагубдур^г, амма бундан сонра адын Јагуб јох, Исраил олачаг». Беләликлә, Аллаһ она Исраил адыны верди.^д **11** Аллаһ сөзүнә давам едиб деди: «Мән Гадир Аллаһам.^е Сәнин нәслини чоһалтдыгча чоһалдачагам. Сәндән халғлар, чоһлу халғлар төрәјәчәк.^ө Нәслиндән падшаһлар чыхачаг^ж». **12** Ибраһимә вә Исчага вердијим торпаға кәлинчә, ону сәнә, сәндән сонра исә өвладларына верәчәјәм».^з **13** Бундан сонра Аллаһ Јагубла данышдығы јердән кетди.

35:7 * Мәнәсы: Бејтелин Аллаһы. **35:8**

* Мәнәсы: ағлашма палыды. **35:11**

* һәрфән: белиндән падшаһлар кәләчәк.

14 Жагуб Аллаһын онунла данышдығы жердә дикинә бир даш гојду, үстүнә шәраб тәгдимәси* вә јағ төкдү.^а 15 О, Аллаһын онунла данышдығы һәммин бу јерин адыны јенә дә Бејтел дејиб чагырды.^б

16 Сонра Жагубкил Бејтелдән чыхыб жола дүшдүләр. Әфрата һәлә хејли галмыш Рәһиләни доғуш санчысы тутду. Доғуш чох ағыр кечирди. 17 Ушаг кәләндә мамача она деди: «Горхма, бу да оғландыр».^в 18 Рәһилә чан үстә оландә оғлунун адыны Бәнунин* гојду. Атасы исә она Бинјамин*^г адыны верди. 19 Рәһилә өлдү вә Әфрата (Бејтләһм)^г кедән јолда дәфн едилди. 20 Жагуб онун гәбринин үстүнә бир даш гојду. Бу башдашы бу күнә кими Рәһиләнин гәбри үстүндәдир.

21 Исраил жола давам едиб Әдәр гүлләсинин о бири тәрәфиндә чадыр гурду. 22 Бир күн, Исраил һәлә о дијарда јашајан вахт, Рубән атасынын кәнизи Бәлһә илә јахынлыг етди.^д Бу, Исраилин гулагына чатды.

Жагубун он ики оғлу вар иди. 23 Ләјадан доғулан оғуллары: илки Рубән,^е Шәмун, Лави, Јәһуда, Јесакир, Зәбулун; 24 Рәһиләдән доғулан оғуллары: Јусиф вә Бинјамин; 25 Рәһиләнин кәнизи Бәлһәдән доғулан оғуллары: Дан вә Нифталы; 26 Ләјанын кәнизи Зүлфәдән доғулан оғуллары: Чад вә Ашир. Бунлар Жагубун Фәддан-Арамда доғулан оғуллары иди.

27 Жагуб Ибраһимлә Исаһын гәриб^в кими јашадығы

35:14 * Јахуд *маје тәгдимәси*. Тәгдимә — тәгдим олунаш шәј; бәхшиш, совгат. 35:18 * Мәнәсы: *кәдәримин оғлу*.
Мәнәсы: *сағ әлимин оғлу*.

ФӘС. 35

а Јр 28:18

б Јр 28:19

в Јр 30:22-24

г Јр 46:21
Јр 49:27
Гн 33:12ф Јр 48:7
Мк 5:2
Мт 2:6д Јр 49:3, 4
1См 5:1

е Јр 49:3

ө Јр 15:13
Иб 11:9

Сағ сүгүн

а Јр 31:17, 18

б Јр 25:20, 26

в Јр 49:30, 31

ФӘС. 36

г Јр 25:30
Һә 25:12, 13
Рм 9:13

ф Јр 26:34

д Јр 36:10

е Јр 36:18

ө Јр 25:13
Јр 28:9

ж Јр 36:17

з 1См 1:35

и Јр 33:9

ы Јр 27:39
Јр 32:3ј Јр 14:6
Гн 2:5

к Јр 25:30

к Гн 2:12

л 1См 1:35

Кирјат-Арба (Һәбрун) јахынлығындакы Мамрејә^а, атасы Исаһын јанына кәлди. 28 Исаһ јүз сәксән ил јашады.^б 29 О, узун өмүр сүрдүкдән сонра һәјатдан дојмуш һалда дүнјадан көчдү вә атабабаларына говушду*. Оғланлары Ејслә Жагуб ону дәфн етдиләр.^в

36 Ејсин, јәни Әдумун тарихчәси беләдир.^г

2 Ејс Кәнан гызларындан һет Илунун^г гызы Адаһы^д, һиви Сибунун нәвәси, Анаһын гызы Әһулибамәни^е 3 вә Исмајылын гызы, Нәбајүтүн^ө бачысы Бәсмәни^ж алмышды.

4 Адаһ Ејсә Әлифәзи, Бәсмә Руили,

5 Әһулибамә Јәушу, Јаламы вә Гаруну доған.^з

Бунлар Ејсин Кәнан торпағында доғулан оғулларыдыр. 6 Ејс арвадларыны, оғул вә гызларыны, бүтүн ев әһлини, сүрүләрини вә галан мал-һејваныны, еләч дә Кәнан торпағында топладығы чәми мал-дөвләтини^и көтүрүб гардашы Жагубун јанындан башга дијара көчдү.^ы 7 Чүнки онларын мал-мүлкү о гәдәр чоһалмышды ки, бир јердә јашамалары мүмкүн дејилди. Сүрүләри артығындан јашадығлары торпаг онлара дарлыг едирди. 8 Беләликлә, Ејс Саир^ј дағлыг бөлкәсинә көчүб орада мәскән салды. Ејсә һәмчинин Әдум да дејирдиләр.^к

9 Бу, Саир дағлыг бөлкәсиндә јашајан әдумиләрин атасы Ејсин тарихчәсидир.^к

10 Ејсин оғулларынын адлары беләдир: арвады Адаһдан доғулан оғлу Әлифәз, арвады Бәсмәдән доғулан оғлу Руил.^л

35:29 * Ибраһиләрдә өлүмү бәдиин диллә тәсвир едән ифадә.

11 Элифэзин огуллары бунлар иди: Тəһман^а, Өмөр, Сəфи, Гəтам вə Гəназ.^б

12 Ејсин оғлу Элифэзин Тимнə адлы чарижəsi вар иди. О, Элифэзə Эмалики^в доғду. Бунлар Ејсин арвады Адаһын огуллары* иди.

13 Руилин огуллары бунлар иди: Нəһат, Зараһ, Шамаһ вə Мизаһ. Бунлар Ејсин арвады Бəсмəнин^г огуллары иди.

14 Анаһын гызы, Сибунун нəвəси Эһулибамəнин Ејсə доғдуғу огуллар бунлар иди: Јəуш, Јалам вə Гарун.

15 Ејсин нəслиндəн чыхан шејхлэр* бунлардыр:^д Ејсин илки Элифэзин огуллары: шејх Тəһман, шејх Өмөр, шејх Сəфи, шејх Гəназ,^е **16** шејх Гарун, шејх Гəтам вə шејх Эмалик. Элифэзин бу огуллары Эдум дијарында шејх идилэр.^ж Бунлар Адаһын огулларыдыр.

17 Ејсин оғлу Руилин огуллары бунлардыр: шејх Нəһат, шејх Зараһ, шејх Шамаһ вə шејх Мизаһ. Руилин бу огуллары Эдум^з дијарында шејх идилэр. Бунлар Ејсин арвады Бəсмəнин огулларыдыр.

18 Ејсин арвады Эһулибамəнин огуллары бунлардыр: шејх Јəуш, шејх Јалам вə шејх Гарун. Бу шејхлэр Ејсин арвады Анаһын гызы Эһулибамəнин огулларыдыр.

19 Бунлар Ејсин, јəни Эдумун^ж огуллары вə онун нəслиндəн чыхан шејхлэрди.

20 Һəмин торпагда јашајан хури Саирин огуллары бунлардыр:^и Лутан, Шубал, Сибун, Анаһ,^и **21** Дишон, Исэр вə Дишэн.^ы Бунлар Саирин

36:12 * Јəни нəвəлэри. Бу һəмчинин 13, 16, 17-чи ајэлэрə дə аидди. 36:15 * Гəбилə башчылары.

ФəС. 36

а Јр 36:34
 б Јр 36:40, 42
 1См 1:36
 в Чк 17:8
 Сј 13:29
 Сј 24:20
 Гн 25:19
 1Иш 15:8
 1Иш 30:1
 г Јр 26:34
 ф Чк 15:15
 д 1См 1:53, 54
 е 1См 1:36
 ж Јр 25:30
 Јр 32:3
 з Јр 14:6
 Гн 2:12, 22
 и 1См 1:40
 ы 1См 1:38
Сағ сүтун
 а 1См 1:39
 б Јр 36:2
 в 1См 1:41
 г 1См 1:42
 ф 1См 1:38
 д Сј 20:14
 е Гн 17:14, 15
 1Иш 10:19
 1См 1:43-50
 ж Јр 25:1, 2
 Чк 2:15
 Сј 31:2

огуллары, Эдум дијарында јашајан хурилəрин шејхлэриди.

22 Лутанын огуллары Хури вə Һəймəм иди. Тимнə Лутанын бачысы иди.^а

23 Шубалын огуллары бунлардыр: Алван, Манаһат, Ејбал, Шəфи вə Унам.

24 Сибунун^б огуллары Ајаһ вə Анаһ иди. Бу, атасы Сибунун ешшəклəрини отаранда сəһралыгда исти булаглар тапан Һəмин Анаһдыр.

25 Анаһын өвладлары бунлардыр: оғлу Дишон, гызы Эһулибамə.

26 Дишонун огуллары бунлардыр: Һəмдан, Эшбан, Ифран вə Кəран.^в

27 Исəрин огуллары бунлардыр: Билһэн, Зəван вə Эган.

28 Дишəнин огуллары бунлардыр: Уз вə Аран.^г

29 Хурилəрин шејхлэри бунлардыр: шејх Лутан, шејх Шубал, шејх Сибун, шејх Анаһ, **30** шејх Дишон, шејх Исэр вə шејх Дишэн.^д Саир дијарында јашајан хурилəрин шејхлэри бунлардыр.

31 Исраил огулларынын үзəриндə падшаһ олмаздан əввəл Эдум^е дијарында падшаһлыг едэнлэр бунлар иди:^е

32 Баур оғлу Бəлəһ Эдумда падшаһ иди. Онун шəһəри Динһаб адланырды. **33** Бəлəһ өлэндə онун јеринə бозраһлы Зараһ оғлу Јубаб падшаһ олду. **34** Јубаб өлэндə онун јеринə тəһманилəрин дијарындан олан Һушəм падшаһ олду. **35** Һушəм өлэндə онун јеринə Муаб торпағында мэдјəнилэри^ж мəғлуб едэн Бəдад оғлу Һəдад падшаһ олду. Онун шəһəри Авит адланырды. **36** Һəдад өлэндə онун јеринə мəсригалы Сəмла пад-

шаһ олду. **37** Сәмла өлөндө онун јеринә чај* кәнарындакы Рәһбутдан олан Шаул падшаһ олду. **38** Шаул өлөндө онун јеринә Аһбур оғлу Баалһәнән падшаһ олду. **39** Аһбурун оғлу Баалһәнән өлөндө онун јеринә Һәдар падшаһ олду. Онун шәһәри Пәј адланырды. Арвады Мәһзаб гызы Мәтрәдин гызы Мәһитаб иди.

40 Аиләләринә, мәскуллашдыглары әразиләрә көрә Ејсин нәслиндән чыхан шејхләрин адлары беләдир: шејх Тимнә, шејх Алва, шејх Јәтат,^а **41** шејх Әһулибам, шејх Илаһ, шејх Финун, **42** шејх Гәназ, шејх Тәһман, шејх Мибсар, **43** шејх Мәғдиил вә шејх Ирам. Саһиб олдуглары торпагларда јашадыглары јерләрә көрә Әдум шејхләри бунлардыр.^б Бу, әдумиләрин атасы Ејсдир.^в

37 Јагуб атасынын гәриб кими јашадығы Кәнан торпағында галыб орада јашајрды.^г

2 Јагубун тарихчәси беләдир.

Он једди јашлы Јусиф^д атасынын арвадлары Бәлһә вә Зүлфәнин оғланлары^е илә Бурликдә сүрү отарырды.^в Јусиф онларын пис әмәлләрини атасына хәбәр верди. **3** Јусиф Исраилин ихтијар чағында дүнјаја кәлдијинә көрә Исраил ону бүтүн оғулларындан^г чох истәјирди. Она көзәл либас тикдирмишди. **4** Гардашлары көрәндә ки, аталары Јусифи онлардан чох истәјир, ондан зәһләләри кетди вә даһа онунла мәһрибан даныша билмәдиләр.

5 Бир күн Јусиф јуху көрдү вә кедиб ону гардашла-

36:37 * Фәрат чајы.

ФӘС. 36

а 1См 1:51-54

б Гн 2:5

в Јр 25:30

Јр 36:8

ФӘС. 37

г Јр 23:3, 4

Јр 28:1, 4

Иб 11:8, 9

д Јр 30:25

Јр 46:19

е Јр 35:25

Јр 35:26

ж Јр 47:3

з 1См 2:1, 2

Сағ сүгүн

а Јр 37:19

б Јр 42:6, 9

в Јр 45:8

Јр 49:26

г Јр 44:14

Јр 45:9

д һв 7:9

е Јр 33:18

ж Јр 23:19

Јр 35:27

рына данышды.^а Бундан сонра онларын үрәјиндә Јусифә гаршы әмәлли-башлы нифрәт баш галдырды. **6** Јусиф онлара белә демишди: «Көрүн нә јуху көрмүшәм. **7** Јухуда көрдүм ки, биз тарлада дәрз бағлајырыг. Мәним дәрзим галхыб дик дурур, сизинкиләрсә ону дөврәјә алыб тәзим едир». **8** Гардашлары демишди: «Инди демәк истәјирсән ки, бизим үстүмүздә падшаһ олачагсан? Бизә ағалыг едәчәксән?»^в Беләликлә, көрдүјү јухуја вә дедији сөzlәрә көрә гардашлары Јусифә нифрәт етмәјә башламышды.

9 Бундан сонра о, башга бир јуху көрдү вә ону гардашларына данышды: «Бир јуху да көрмүшәм: бу дәфә күнәш, ај вә он бир улдуз мәнә тәзим едирди». **10** Јухуну һәм гардашларына, һәм дә атасына данышды. Атасы ону данлајыб деди: «Бу нә јухудур көрмүсән? Инди демәк истәјирсән ки, мән дә, анан да, гардашларын да кәлиб сәнин өнүндә сәчдә гылачағыг?» **11** Гардашларынын она пахыллығы тутду,^д атасы исә онун сөzlәрини јадында сахлады.

12 Бир дәфә Јусифин гардашлары аталарынын сүрүсүнү отармаг үчүн Сиһамын^е јахынлығына кетдиләр. **13** Онлар кедәндән бир мүддәт сонра Исраил Јусифә деди: «Гардашларын Сиһам јахынлығында сүрүләри отарыр. Кәл сәни онларын јанына көндәрим. О: «Мән һазыр», — деди. **14** «Кет көр гардашларын нечәдир, сүрү нә вәзјјәтдәдир. Сонра мәнә бир хәбәр кәтир». Белә дејиб Јагуб ону Һәбрун^ж дәрәсиндән Сиһама көндәрди. **15** Јусиф чөлдә долашаркән бир кишијә раст

кэлди. Киши ондан сорушду: «Нә ахтарырсан?» **16** «Гардашларымы ахтарырам. Билмирсэн онлар сүрүнү нарада отарырлар?» **17** «Онлар бурадан кедебләр, ешитдим, де-жирдиләр: “Дуфана кедэк”». Јусиф гардашларынын далынча Дуфана кедеб онлары орада тапды.

18 Гардашлары узагдан Јусифи көрдүләр. Јусиф онлара тәрәф кәләндә ону өлдүрмәк үчүн тәдбир төкмәжә башладылар. **19** Бир-бириләринә дедиләр: «Будур, јуху көрәнимиз кәлир.^а **20** Кәлин ону өлдүрүб гујуја атаг, сонра да де-жәк ки, вәһши һејван парчала-јыб. Онда көрәрик, јухулары нечә чин чыхыр». **21** Рубән^б буну ешидәндә Јусифи онларын әлиндән гуртармаг үчүн деди: «Она гыјмајын.^в **22** Кәлин ган төкмәжәк.^г Ону бу би-јабандакы гујуја атаг, гој әли-миз гардаш ганына булашма-сын».^д Рубәнин мәгсәди ону гардашларынын әлиндән гур-тарыб атасына гајтармаг иди.

23 Јусиф гардашларынын јанына чатар-чатмаз онун кө-зәл палтарыны дартыб әјни-дән чыхардылар.^е **24** Сонра ону көтүрүб гујуја атдылар. Һәмин вахт гују бош, сусуз иди.

25 Сонра јемәк јемәжә отур-дулар. Башларыны галдырыб баханда көрдүләр ки, Килад-дан исмајыллыларын^о карваны кәлир. Онлар дәвәләринә ла-дан гатраны, балзам, гатранлы ағач габыгы^п јүкләјиб Миси-рә апарырдылар. **26** Онда Јә-һуда гардашларына деди: «Гардашымызы өлдүрүб ишин үстүнү өрт-басдыр етмәклә нә әлдә едәчәјик?»^ж **27** Кәлин ону исмајыллылара сагаг.^з Она әл галдырмајаг, ахы о, бизим

ФӘС. 37

а Јр 37:5

б Јр 49:3

в Јр 9:5
чк 20:13

г Јр 4:8, 10
Јр 42:22

д Јр 42:21

е Јр 37:3

ж Јр 25:12

з Јр 43:11

а Јр 4:8, 10

б һә 7:9

Сағ сүтун

а Јр 25:1, 2

б Јр 40:15
Јр 45:4
36 105:17

в Јр 37:3

г Јр 42:38
Јр 44:29
36 89:48
Ва 9:10
Һш 13:14
Һә 2:27
Бһ 20:13

д Јр 39:1
Јр 40:2, 3

гардашымыздыр, ејни ганда-ныг». Гардашлары онун сөзү илә разылашдылар. **28** Мәд-јәни^а тачирләр онларын ја-нындан кечәндә онлар Јуси-фи гујудан чыхардылар вә ону ијирми күмүшә исмајыллыла-ра сатдылар.^б Онлар да Јуси-фи Мисирә апардылар.

29 Үстүндән бир аз кечән-дән сонра Рубән гујунун ја-нына гајытды вә бахыб көр-дү ки, Јусиф гујуда јохдур. Онда о әл атыб јахасыны чыр-ды. **30** Гардашларынын јаны-на кәлиб: «Ушаг жоха чыхыб! Инди мән нејләжәчәјәм?» — де-јә нәлә чәкди.

31 Онлар бир тәкә кәсди-ләр, сонра Јусифин палтары-ны көтүрүб онун ганына була-дылар. **32** Бундан сонра һә-мин либасы аталарына јолла-дылар. «Көр нә тапмышыг. Бах көр оғлунун палтарыдыр?» — де-јә палтары апаранларла хә-бәр көндәрдиләр.^в **33** Јагуб палтара бахыб фәрјад гопар-ды: «Оғлумун палтарыдыр! Јә-гин Јусифи вәһши һејван је-јиб! Баламы тикә-тикә еләјиб!»

34 Јагуб белә дејиб јахасы-ны чырды, белинә чул бағ-лајыб күнләрлә оғлуну агла-ды. **35** Бүтүн оғулары, гыз-лары она тәсәлли вермәжә ча-лышырды, о исә сакитләшмәк билмәјиб: «Оғлуму аглаја-агла-ја Мәзара^г кедәчәјәм!» — де-јирди. Беләчә, атасы отуруб-дуруб Јусифә көрә аглајырды.

36 Мәдјәниләр исә Мисирдә Јусифи фиронун сарај әјанына, кешикчибашы Фитфирә сатды-лар.^д

38 Бу арада Јәһуда гардаш-ларыннан ајрылды вә Хираһ адлы әдулламлы бир кишинин јашадыгы јерә кә-

либ орада чадыр гурду. **2** Һәмин жердә Јәһуда Шуа адында бир кәнанинин гызыны^а көрдү. Гызы алды вә онунла јахынлыг етди. **3** О һамилә галыб оғлан доғду вә адыны Әир^б гојду. **4** Гадын женә һамилә галыб бир оғлан да доғду вә адыны Онан гојду. **5** Сонра о, бир оғлан да дүнјаја кәтирди вә адыны Салех гојду. Ушаг доғуланда Јәһуда Әхзибдә^в иди.

6 Јәһуда илк оғлу Әир үчүн арвад алды. Онун ады Тамар^г иди. **7** Лакин Јеһова Јәһуданын илки Әирдән наразы иди. Буна көрә дә Јеһова ону өлдүрдү. **8** Онда Јәһуда Онана деди: «Гардашынын арвадыны алыб өз гајынлыг борчуну јеринә јетир вә гардашынын нәслини давам етдир».^ф **9** Амма Онан билирди ки, һәмин нәсил онунку саяылмајачаг.^д Одуր ки, гардашынын нәслини давам етдирмәмәк үчүн онун арвады илә јахынлыг едәндә тохумуну јерә ахыдырды.^е **10** Онун тутдуғу иш Јеһованын көзүндә пис иди. Буна көрә Јеһова ону да өлдүрдү.^о **11** Белә оlanda Јәһуда кәлини Тамара деди: «Оғлум Салех бөјүјәнәдәк атанын евиндә дул кими јаша»; о горхурду ки, Салех дә гардашлары кими өләр.^ж Тамар кедиб атасынын евиндә јашады.

12 Ај кечди, ил доланды. Бир күн Шуанын^з гызы, Јәһуданын арвады өлдү. Јас күндәни гуртарандан сонра Јәһуда досту әдулламлы Хираһла^и бирликдә Тимнаһа^ы, гојун гырханларынын јанына кетди. **13** Тамара хәбәр чатды ки, гајынатасы Тимнаһа, гојун гырханларынын јанына кәлир. **14** Буну ешидәндә о, дул пал-

ФӘС. 38

а Јр 24:2, 3
Јр 28:1

б Сј 26:19

в Јш 19:29, 31

г Мт 1:3

ф Гн 25:5, 6
Мт 22:24

д Рт 4:6

е Гн 25:7, 9

ө 1См 2:3

ж Сј 26:19

з Јр 38:2

и Јр 38:1

ы Јш 15:10, 12
Һк 14:1

Сағ сүгүн

а Гн 25:5

б Јр 38:11

в Јр 41:42
1Пд 21:8

г Јр 38:1

тарыны әјниндән чыхарды, башына өртүк, үзүнә исә рүбәнд салды, чыхыб Тимнаһ јолунда јерләшән Әнаимин кирәчәјиндә отурду. О көрүрдү ки, Салех бөјүјүб, амма ону Салехә алмырлар.^а

15 Јәһуда ону көрәндә елә билди ки, фаһишәдир, чүнки о, үзүнү өртмүшдү. **16** Јәһуда јолдан дөнүб она јахынлашды вә деди: «Кәл мәнимлә кедәк». Амма билмирди ки, бу, онун кәлинидир.^б О исә сорушду: «Әвәзиндә мәнә нә верәчәксән?» **17** «Сүрүмдән сәнә бир оғлаг көндәрәрәм». «Бәс ону көндәрәнә гәдәр нә киров гојачагсан?» **18** «Нә истәјирсән киров гојум?» «Мөһүр үзүјүнү,^в гајтаныны, бир дә әлиндәки әсаны». Јәһуда бунлары гадына вериб онунла јахынлыг етди. О ушаға галды. **19** Сонра гадын галхыб кетди. Өртүјүнү чыхарыб тәзәдән дул палтарыны кејинди.

20 Јәһуда исә кирову кери алмаг үчүн әдулламлы досту илә гадына оғлаг јоллады, анчаг досту гадыны тапа билмәди. **21** Онда һәмин јерин кишиләриндән сорушду: «Әнаимдә, јол гырағында отуран о мәбәд фаһишәси һарададыр?» Онларса чаваб вериб деди: «Бурада һеч вахт мәбәд фаһишәси олмајыб». **22** О, Јәһуданын јанына гајыдыб деди: «Ону тапа билмәдим, һәм дә оранын кишиләри дә дедиләр ки, орада һеч вахт мәбәд фаһишәси олмајыб». **23** Онда Јәһуда деди: «Гој шејләр она галсын, тәки биз биабыр олмајаг. Һәр һалда мән оғлағы көндәрдим. Нејләмәк олар, сән ону тапа билмәдин».

24 Үстүндән үч ај кечди. Јәһудаја хәбәр кәтириб деди: «Кәлинин Тамар зина

ешиб. О, хамиләдир». Онда Јә-
худа деди: «Чыхарын ону,
јандырын».^а **25** Ону чыхарыб
апаранда Тамар гајынатасы-
на хәбәр көндәриб деди: «Мән
бу шейләрин јийәсиндән һа-
миләјәм». Сонра әләвә етди:
«Хаһиш едирәм, бах көр бу
үзүк, гајтан вә әса кимин-
дир».^б **26** Јәһуда әшјалара ба-
хыб деди: «О, мөндән һаглы-
дыр, чүнки мән ону оғлум Са-
леһә алмадым».^в Јәһуда даһа
һеч вахт онунла јахынлыг ет-
мәди.

27 Доғмаг вахты кәләндә
мәлум олду ки, Тамарын бәт-
ниндәки әкиздир. **28** Доғуш
вахты ушаглардан бири әли-
ни чыхарды, онда мамача тез
онун голуна гырмызы ип баг-
лады вә деди: «Биринчи бу
чыхды». **29** Амма о, әлини
ичәри салан кими гардашы
чыхды. Мамача һејрәтә кәлиб
деди: «Көр бир өзүнә нечә јол
ачды!» Буна көрә дә онун ады-
ны Фарәс*г гојдулар. **30** Он-
дан сонра голуна ип бағла-
нан ушаг чыхды. Онунса ады-
ны Зараһ*ф гојдулар.

39 Исмајыллылар^а Јусифи
Мисирә кәтирдиләр.^в
Орада фиронун сарај әјан-
ларындан бири, кешикчибашы
мисирли Фитфир^в Јусифи он-
лардан сатын алды. **2** Лакин
Јеһованын нәзәри Јусифин үс-
түндә иди.* Оду ки, Јусиф һәр
ишдә уғур газанды вә мисир-
ли ағасы она евинин ишләри-
нә бахмағы тапшырды. **3** Аға-
сы көрүрдү ки, Јеһова Јусиф-
ләдир вә әлини атдығы һәр
иши Јеһова аванд едир.

4 Ағасынын күнү-күндән
Јусифә рәғбәти артырды. О, Ју-
сифи өзүнүн шәхси хидмәтчи-

38:29 * Мәнәсы: *јарылма*. 38:30 * Мәнә-
насы: *шәфәгләнән; доған (күнөш)*.

ФӘС. 38

а Лә 21:9

б Јр 38:16, 18

в Јр 38:11
Гн 25:5

г Јр 46:12
Пр 4:12
1См 2:4
Лк 3:23, 33

ф Мт 1:3

ФӘС. 39

д Јр 17:20
Јр 37:25

е 36 105:17
һв 7:9

ө Јр 37:36

ж Рм 8:31
Иб 13:6

Сағ сүгүн

а Јр 30:27

б Јр 2:24
Јр 20:3, 6
36 51:Мүг, 4
Мр 10:7, 8
Иб 13:4

си етмишди. Евини вә нәји вар
идисә һәр шейни она тапшыр-
мышды. **5** Евини вә һәр ше-
јини Јусифә тапшырдығы күн-
дән Јеһова Јусифә көрә мисир-
линин евинә рузи-бәрәкәт ве-
рирди. Онун һәм евинә, һәм
тарласына Јеһованын бәрәкәт
вердији көрүнүрдү.^а **6** Ахыр-
да о, бүтүн варидатыны Јуси-
фин ихтијарына верди. Онун
једији јемәкдән башга евиндә
олан һеч нәдән хәбәри јох иди.
Јусиф бөјүјүб бојлу-бухунлу, ја-
рашыглы бир кәнч олмушду.

7 Фитфирин арвадынын Ју-
сифә көзү дүшмүшдү. Һәр
дәфә она: «Мәнимлә јат», — де-
јирди. **8** Амма о разы олмур
вә ағасынын арвадына дејир-
ди: «Ағам мөндән там архајын-
дыр дејә евиндән нараһат де-
јил. Нәји варса, һәр шейни
мәнә һәвалә едиб. **9** Бу евдә
мөндән бөјүјү јохду. Һәр шеји
мәним ихтијарыма вериб, тәк
сәндән башга, чүнки сән онун
арвадысан. Инди мән нечә
белә бир јаманлыг едиб Алла-
һа гаршы күнаһ ишләјә билә-
рәм?»^б

10 Гадын исә Јусифдән әл
чәкмир, һәр күн ејни сөзләр-
лә она јанашырды. Лакин Ју-
сиф онунла нә јахынлыг етмә-
јә, нә дә тәкликдә галмаға
разы олмурду. **11** Бир күн Ју-
сиф иш көрмәк үчүн евә кир-
ди. Нөкәрләрдән һеч бири
евдә јох иди. **12** Онда гадын
онун палтарындан јапышыб
деди: «Мәнимлә јатмалысан!»
Амма Јусиф онун әлиндән чы-
хыб бајыра гачды, палтары
исә гадында галды. **13** Гадын
көрәндә ки, Јусиф палтары-
ны онун әлиндә гојуб гачды,
14 һај-һарај салды, нөкәрләри
чағрыб деди: «Бир буна ба-
хын! Ағанызын евә кәтир-

дији бу ибрани ел-аләми бизә күлдүрмәк фикриндәдир. О, мәнимлә јахынлыг етмәк истәјирди, анчаг мән вар күчүмлә гышгырмаға башладым. **15** Елә ки көрдү гышгырырам, палтарыны гојуб гачды». **16** Әри евә кәләнә гәдәр о, Јусифин палтарыны өзүндә сахлады.

17 Әри кәләнә она белә деди: «Евә кәтирдийин бу ибрани гул мәни ел ичиндә рүсвај етмәк истәјирди. **18** Амма мән гышгырмаға башлајанда палтарыны гојуб гачды». **19** Јусифин ағасы арвадынын «гулун мәнә белә-белә етмәк истәди» сөзләрини ешидәндә һирс башына вурду. **20** Јусифи тутуб зиндана атды. Һәмин зинданда падшаһын дастаглары јатырды. Беләчә, Јусиф зиндана дүшдү.^а

21 Анчаг Јеһова мәнәббәт көстәриб Јусифи тәк гојмурду. Онун ризасы илә Јусиф зиндан рәисинин рәғбәтини гәзанды.^б **22** Зиндан рәиси Јусифи зиндандакы дастагларын үстүндә гојду. Орада көрүлән бүтүн ишләрә о нәзарәт едирди.^в **23** Зиндан рәиси Јусифин өһдәсинә вердији һеч бир ишә көрә нараһат олмурду, чүнки Јеһова Јусифлә иди. Әлини һансы ишә атырдыса, Јеһова ону аванд едирди.^г

40 Бу әһвалатдан бир мүддәт сонра Мисир падшаһынын баш сагиси^ф вә баш чөрәкчиси ағалары падшаһа гаршы күнаһ иш тутдулар. **2** Фирон бу ики әянына, баш сагијә вә баш чөрәкчијә бәрк гәзәбләниб^а **3** онлары кешикчибашынын^в зинданына атдырды. Јусиф дә һәмин зинданда иди.^г **4** Кешикчибашы

ФӘС. 39
а 36 105:17, 18

б Јр 40:2, 3
36 105:19
һә 7:9

в Јр 39:6

г Јр 49:22, 25
һә 7:9, 10

ФӘС. 40
ф Јр 40:11

д Јр 40:20-22

е Јр 37:36

ө Јр 39:20
36 105:17, 18

Сағ сүтүн
а Јр 39:22

б Јр 41:15, 16
Дн 2:28, 45

в Јр 41:12, 13

г Јр 40:20, 21

ф Јр 37:28

д Јр 39:7, 8

Јусифә онларын јанында олуб, гуллуғларында дурмағы тапшырды.^а Онлар бир мүддәт зинданда галдылар.

5 Бир кечә Мисир падшаһынын зинданда мәһбус олан сагиси дә, чөрәкчиси дә јуху көрдү. Һәр јухунун өз јозуму вар иди. **6** Сәһәриси Јусиф кәлиб онлары пәришан көрдү. **7** Онунла бир јердә ағасынын евиндә дустаг олан фирон әжанларындан сорушду: «Нијә бу күн белә бикефсиниз?» **8** Онлар чаваб вериб дедиләр: «Икимиз дә јуху көрмүшүк. Амма јухумузу јозмаға адам јохдур». Онда Јусиф деди: «Мәкәр јухулары јозан Аллах дејил?»^б Јухунузу мәнә данышын».

9 Баш саги Јусифә јухусуну данышмаға башлады: «Јухуда көрдүм ки, габағымда бир үзүм тәнәји вар, **10** тәнәјин дә үстүндә үч көрпә будаг. Будаглар тумурчуглајыб чичәк ачды вә тәнәкдә үзүм салхымлары јетишди. **11** Фиронун пијаләси мәним әлимдә иди. Мән үзүмләрән дәриб фиронун пијаләсинә сыхдым, сонра пијаләни фирона вердим». **12** Јусиф она деди: «Јухунун јозуму беләдир: үч будаг үч күн демәкдир. **13** Үч күндән сонра фирон сәни азад едиб әввәлки јеринә гәјтарачаг.^в Сән јенә саги олдуғун вахтлардакы кими фиронун әлинә пијалә верәчәксән.^г **14** Амма сәндән бир хаһишим вар. Мәнә бир јахшылыг ет. Ишләрин гәјдасына дүшәндә мәни јада сал, һагымда фирона данышыб мәни бурадан чыхартдыр. **15** Билирсән, мәни ибраниләрин торпағындан оғурлајыблар.^ф Бурада да зинданлыг бир иш тутмадышам».^д

16 Баш чөрәкчи көрәндә ки, Лусиф јухуну хејрә јозду, о да өз јухусуну данышды: «Мән исә јухуда көрмүшәм ки, башымда үч сәбәт ағ чөрәк вар. 17 Устдәки сәбәтдә фирон үчүн биширилмиш нөвбөнөв чөрәкләр вар иди. Көрдүм ки, гушлар онлары димдикләјир». 18 Лусиф она деди: «Бу јухунунса јозуму беләдир: үч сәбәт үч күндүр. 19 Үч күндән сонра фирон сәнин башыны бәдәниндән ајырачаг, өзүнү дә ағачдан асдырачаг, гушлар әтини дидәчәк».^а

20 Бу һадисәнин үчүнчү күнү фиронун ад күнү иди.^б О, бүтүн әјан-әшрәфи үчүн зијәфәт гурмушду. Фирон баш саги илә баш чөрәкчини зиндандан чыхартдырыб һамынын өнүнә кәтиздирди. 21 Баш сагини әввәлки вәзифәсинә гәјтарды. О, јенә дә фиронун әлинә пијалә верди. 22 Чөрәкчини исә асдырды. Беләчә, Лусиф онларын јухусуну нечә јозмушдуса, елә дә олду.^в 23 Лакин Лусиф баш сагинин јадына дүшмәди, саги ону унутмушду.^г

41 Устүндән ики ил кечди. Бир күн фирон јухуда көрдү ки,^д Нил чајынын кәнарында дуруб. 2 Чајдан једди сағлам, көк инәк чыхыб Нил гырағында отламаға башлады.^е 3 Онлардан сонра Нилдән башга једди инәк чыхды. Бунлар арыг вә ејбәчәр иди. Бу инәкләр чајын кәнарындакы инәкләрин јанында дурдулар. 4 Сонра арыг, ејбәчәр инәкләр једди сағлам, көк инәји једи. Бу дәм фирон ојанды.

5 Сонра о, јенидән јухуја кетди вә бир јуху да көрдү: бир саглагда једди јахшы, долу сүнбүл вар иди.^в 6 Он-

ФӘС. 40
а Јр 40:20, 22

б Мр 6:21

в Јр 40:8

г Јр 40:14

ФӘС. 41

д Дн 2:1

д Јр 41:18-21

е Јр 41:22-24

Сағ сүтун

а Јр 40:2, 3

б Јр 40:5

в Јр 39:1

г Јр 40:8

д Јр 40:21, 22

д Јр 40:15
36 105:20

е Дн 5:12
һв 7:9, 10

в Јр 40:8
Дн 2:23, 28

лардан сонра сәмум јелиндән* јанмыш једди чылыз сүнбүл чыхды. 7 Једди чылыз сүнбүл једди јахшы, долу сүнбүлү удду. Онда фирон ојанды вә баша дүшдү ки, көрдүјү јухудур.

8 Сәһәр ачыланда фирон нараһатлыгдан өзүнә јер тапа билмирди. О, Мисирин бүтүн каһинләрини вә мүдрикләрини чағыртдырыб көрдүјү јухулары онлара данышды. Амма онлары јоза билән олмады.

9 Онда баш саги дилләниб фирона деди: «Бу күн күнаһларымы етираф етмәк истәјирәм. 10 Бир дәфә сән мәнә вә баш чөрәкчијә гәзәбләнниб бу гулларыны кешикчибашынын зинданына атдырмышдын.^а 11 Орада оlanda бир кечә һәр икимиз јуху көрдүк. Һәр јухунун да өз јозуму вар иди.^б 12 Бизимлә зинданда кешикчибашынын гулу олан бир кәнч ибрани дә јатырды.^в Јухуларымызы она данышанда^г о, бизә онларын мәнасыны ачды. 13 О нечә демишдисә, елә дә олду: мән әввәлки јеримә гәјтарылдым, чөрәкчи исә асылды».^д

14 Фирон дәрһал Лусифин далынча адам көндәриб ону зиндандан кәтиздирди.^е Лусиф үз-көзүнү тәрәш едиб* палтарыны дәјишди вә фиронун һүзуруна кәлди. 15 Фирон Лусифә деди: «Мән бир јуху көрмүшәм, амма ону јозан јохдур. Ешитмишәм, сән јуху јоза билирсән».^в 16 Лусиф фирона чаваб вериб деди: «Мән кимәм ки! Гој Аллаһ Өзү фиронун јухусуну хејрә јозсун».^г

41:6 * Јәни шәрғ күләјиндән. 41:14 * Ибрани мәтниндән онун һәм сағгалыны, һәм дө башыны гырхдырдығыны аңламаг олар.

17 Фирон Јусифә јухусуну данышмаға башлады: «Јухуда Нил чајынын кәнарында дурмушдум. 18 Бир дә көрдүм, чајдан једди сағлам, көк инәк чыхды вә чајын кәнарында отламаға башлады.^а 19 Онлардан сонра чајдан башга једди инәк чыхды. Онлар сьсга, арыг вә ејбәчәр иди; мән һәлә бүтүн Мисир торпағында елә ејбәчәр инәк көрмәмишәм. 20 Арыг, чиркин инәкләр једди көк инәји једи. 21 Амма һеч кәс демәзди ки, онлар инәкләри јејибләр, чүнки әввәлки кими арыг галмышдылар. Бу дәм јухудан ојандым.

22 Сонра башга јуху көрдүм. Көрдүм ки, бир сағлағын үстүндә једди јахшы, долу сүнбүл вар.^б 23 Онлардан сонра сәмум јелиндән јаныб бүзүшмүш једди чылыз сүнбүл битди. 24 Чылыз сүнбүлләр једди јахшы сүнбүлү удду. Јухуларымы каһинләрә данышдым,^в амма һеч бири онларын мәнәсыны мәнә ача билмәди».^г

25 Онда Јусиф фирана деди: «Фиронун көрдүјү јухуларын мәнәсы бирдир. Тәк олан Аллаһ фируну көрәчәји ишдән акаһ едиб.^д 26 Једди јахшы инәк једди ил демәкдир. Једди јахшы сүнбүл дә һәмчинин. Јухуларын икисинин дә мәнәсы ејнидир. 27 Онлардан сонра пејда олан једди арыг, чиркин инәк једди илдир. Сәмум јелиндән јанмыш једди бош сүнбүл једди ил сүрәчәк ачлығы билдирир. 28 Елә мән дејән кимидир: Аллаһ фирана едәчәји иши билдириб.

29 Бүтүн Мисир торпағында једди ил боллуг олачаг. 30 Амма ондан сонра једди ил ачлығы олачаг, елә ачлығы ки,

ФӘС. 41

а Јр 41:2-4

б Јр 41:5-7

в Јр 41:8
Дн 2:2г Дн 2:27
Дн 4:7д Дн 2:28
Ам 3:7

Сағ сүтун

а һә 7:11

б Јр 41:26, 47

в Јр 41:48, 49
һә 7:12г Јр 45:9, 11
Јр 47:13, 19д Јр 39:6
36 105:21
һә 7:9, 10

д Дн 5:7

Мисирдәки боллугдан әсәр-әламәт белә галмајачаг. Ачлығы өлкәни чапыб-талајачаг.^а 31 Өлкәдә олан әввәлки боллуг бүсбүтүн унудулачаг, белә ки, ачлығы сон дәрәчә шиддәтли олачаг. 32 Фиронун јухуну ики дәфә көрмәси исә о демәкдир ки, Аллаһ артыг Өз гәрарыны вериб, өзү дә бу иши тезликлә һәјата кечирәчәк.

33 Буна көрә дә гој фирун мүдрик, тәдбирли адам тапыб ону Мисир үзәринә тәјин етсин, 34 өлкәнин һәр јеринә нәзарәтчиләр гојсун вә боллуг олан једди ил әрзиндә Мисир торпағынын вердији мәнсулун бешдә бирини јығсын.^б

35 Гој нәзарәтчиләр бәрәкәтли илләрдә тахылы шәһәрләрә јығыб сахласынлар. Бу тахыл еһтијаты фирунун нәзарәти алтында олсун.^в 36 Мисир торпағында једди ил сүрәчәк ачлығы өлкәни мәнв етмәсин дејә, һәмнин вахт әрзиндә бу тахыл азуғәниз олар».^г

37 Бу фикир фирунун да, әјанларын да ағлына батды. 38 Онда фирун әјанларына деди: «Үзәриндә Аллаһын руһу олан бунун кими башга бир адамы һарадан тапачағы?» 39 Сонра фирун Јусифә деди: «Әкәр Аллаһ сәнә бүтүн бунлары ачыбса, демәли, сәнән ағыллы, мүдрик адам јохдур. 40 Сәни евимин үзәриндә бөјүк гојурам. Адамларымын һамысы гејд-шәртсиз сәнә табе олачаг.^д Јалныз тахтада мән сәнән бөјүк олачағам». 41 Сонра әләвә етди: «Сәни бүтүн Мисир торпағы үзәриндә башчы гојурам!»^а 42 Белә дејиб фирун мөһүр үзүјүнү бармағындан чыхарыб Јусифин бармағына тахды, әјинә зәриф кәтандан тикилимиш

либас кејиндирди, бојнуна гызыл бојунбагы тахды. **43** Үс-тәлик, әмр етди ки, ону өзүнүн икинчи ән јахшы арабасына миндирсинләр вә гаршысында кедә-кедә: «Аврех!»* — дејә гышгырсынлар. Беләчә, фирон Јусифи бүтүн Мисир үзәриндә башчы гојду.

44 Сонра фирон Јусифә деди: «Фирон мәнәм. Бунунда белә, сәнин изнин олмадан Мисир торпағында һеч ким бир аддым белә атмајачаг». **45** Фирон Јусифин адыны Сәфнат-Фәнаһ гојду вә Он* шәһәринин каһини Фит-фираһын гызы Әснаты^б она верди. Јусиф бүтүн Мисир өлкәсини кәзиб нәзәрдән кечирмәјә башлады. **46** Мисир падшаһы фиронун һузурунда дуранда Јусифин отуз јашы вар иди.^г

Јусиф фиронун һузурундан чыхыб бүтүн Мисир өлкәсини долашды. **47** Једди ил сүрән боллуг вахты торпаг бол мәнсул верди. **48** О, једди ил әрзиндә Мисир торпағынын вердији бүтүн мәнсулу шәһәрләрә жығды. Шәһәрин әтрафындакы тарлалардан жығдыгы мәнсулу елә һәммин шәһәрдә дә сахлајырды. **49** Јусиф дәниз гуму гәдәр чохлу тахыл тәдәрәк етди. Ахырда иш о јерә кәлиб чатды ки, тахылы даһа өлчмәдиләр, чүнки артыг өлчүјә кәлмирди.

50 Ачлыг башламаздан әв-вәл Он шәһәринин каһини Фитфираһын гызы Әснат Јусифә ики огул доғду.^ф **51** Јусиф: «Аллаһ бүтүн дәрдрәлими вә ата евими мәнә унуттурду», — дејиб илкинин адыны Мәнәс-сә^д гојду. **52** «Башым бәла-

ФӘС. 41

a Јр 44:18
Јр 45:8
һв 7:9, 10

б Јр 46:20

в 36 105:21

г Сј 4:3
2Иш 5:4
Лк 3:23

ф Јр 48:5

д Јр 50:23
Сј 1:34, 35

Сағ сүтун

a 36 105:17, 18
һв 7:9, 10

б Јр 48:17
Сј 1:32, 33
Гн 33:17
Јш 14:4

в Јр 41:26

г Јр 41:30
һв 7:11

ф Јр 45:9, 11
Јр 47:17

д Јр 47:13

е 36 105:21

ө Јр 43:1

ж Јр 41:48, 49
Јр 47:16

з Јр 47:4

ФӘС. 42

и Јр 41:48, 49

ы һв 7:12

ј 1См 2:1, 2

к Јр 35:18, 19
Јр 42:38
Јр 44:20

к Јр 43:14

л Јр 41:57
һв 7:11

лар чәкән бу өлкәдә Аллаһ мәни бәһәрли етди»,^а — дејәрәк икинчи оғлунун адыны Әфраим^б гојду.

53 Мисир торпағында једди ил сүрән боллуг сона јетди^в **54** вә Јусифин дедији ки-ми, једди ил давам едәчәк ачлыг башлады.^г Ачлыг бүтүн өлкәләри бүрүмүшдү, Мисиринсә һеч бир јериндә чөрәк сарындан корлуг чәкилмирди.^ф

55 Ахырда ачлыг Мисирин дә башынын үстүнү алды. Чамаат чөрәк үчүн фирона јалвармаға башлады.^д Онда фирон мисирлиләрә деди: «Јусифин јанына кедин, о нә десә, ону да едина». **56** Ачлыг бүтүн јер үзүнә јәјылмышды.^е Јусиф анбарларын ағзыны ачыб мисирлиләрә тахыл сатмаға башлады,^ж чүнки Мисирдә ачлыг чох шиддәтли иди. **57** Бундан башга, ачлыг бүтүн јер үзүндә түғјан етди-јиндән Јусифдән тахыл алмаг үчүн Мисирә һәр јандан адамлар кәлирди.^з

42 Јагуб хәбәр тутду ки, Мисирдә тахыл вар.^а О, оғланларына деди: «Нијә дуруб бир-биринизә бахырсыныз? **2** Ешитмишәм, Мисирдә тахыл вар. Кедин орадан бир аз тахыл алын кәтирин, јохса ачындан гырылачағыг». ^б **3** Беләликлә, Јусифин он гардашы^в тахыл алмаг үчүн Мисирә јолланды. **4** Јагуб Јусифин гардашы Бинјамини^г онларла көндәрмәди, горхду ки, бирдән онун башына бир иш кәләр.^к

5 Бүтүн Кәнан торпағында ачлыг олдуғундан Исраил-ин оғуллары чамаата гошулуб Мисирә тахыл алмаға кәлдиләр.^д **6** Јусиф өлкәдә ән

41:43 * Көрүнүр, бу, шәрәф вә еһтирам көстәрмәјә чағырыш иди. 41:45 * Һелиополис. 41:51 * Мәнәсы: унутдуран.

41:52 * Мәнәсы: икигәт бәһрәли.

нүфузлу адам иди,^а бүтүн өлкөлөрдөн кэлэн адамлар тахылы о сатырды.^б Гардашлары онун жанына кэлдилер вә јерә гәдәр әјилиб тәзим етдиләр.^в **7** Јусиф гардашларыны көрән кими таныды, амма өзүнү онлара танытмады.^г Сәрт үз көстәриб онлардан сорушду: «Һарадан кәлмисиниз?» Онлар: «Кәнан торпағындан кәлмишик, тахыл алмаг истәјирик», — дејә чаваб вердиләр.^д

8 Беләликлә, Јусиф гардашларыны таныды, онларса ону танымадылар. **9** О ан Јусифун јадына онларла бағлы көрдүјү јухулар дүшдү.^а О деди: «Сиз часуссуруз! Кәлмисиниз ки, өлкәнин зәиф јерләрини өјрәнәсиниз». **10** «Хејр, аға, гулларын тахыл алмаға кәлиб, — дејә онлар чаваб вердиләр. — **11** Биз һабымыз бир атанын өвладларыјыг. Гулларын дүз адамлардыр, часус дејилләр». **12** Јусифсә: «Јох! Сиз өлкәнин зәиф јерләрини өјрәнмәјә кәлмисиниз!» — деди. **13** Онлар чаваб вериб дедиләр: «Сәнин гулларын он ики гардашдыр.^в Биз Кәнанда јашајан бир нәфәрин оғулларыјыг.^г Ән кичижимиз атамызын јанындадыр.^д Бир гардашымызса артыг һәјатда јохдур».^е

14 Јусиф онлара деди: «Јох! Елә мән дејәндир. Сиз часуссуруз! **15** Сизи јохлајыб һәгигәти үзә чыхарачағам. Фиронун чанына анд олсун, нә гәдәр ки кичик гардашыныз бура кәлмәјиб, сизи бурахан дејиләм.» **16** Бириниз кедиб гардашынызы кәтирсин, галанларынызса тутулачаг. Беләчә, көрәрик дүзүнү дејирсиниз, ја јох. Сөзләриниз јалан чыхса, демәк, сиз часуссуруз».

ФӘС. 42

а Јр 41:44
Јр 45:8
36 105:21
һә 7:9, 10

б Јр 47:14

в Јр 37:7, 9

г Јр 42:23

д Јр 37:1
һә 7:11, 12

е Јр 37:7-9

ж 1См 2:1, 2

з Чк 1:1-4

и Јр 35:18, 19
Јр 42:38
Јр 43:7

к Јр 37:27, 35
Јр 44:20

л Јр 42:34
Јр 43:29

Сағ сүтун

а Јр 45:21, 23

б Јр 37:18, 28
Јр 50:17
һә 7:9

в Јр 37:21

г Јр 9:5

д Јр 43:30

е Јр 42:19
Јр 43:23

17 Буну дејиб онлары һабысыны тутдурду вә үч күн һәбсдә сахлады.

18 Бу һадисәнин үчүнчү күнү Јусиф онлара деди: «Дедијими етсәниз, чанынызы сизә бағышлајачағам, мән Аллаһдан горхан адамам. **19** Әкәр сиз дүз адамсынызса, гој гардашларыныздан бири бурада һәбсдә галсын, галанларынызса тахылы апарыб кетсин ки, евиниздәкиләр ач галмасын.» **20** Кичик гардашынызы кәтирсәниз, биләчәјәм ки, дүз дејирсиниз. Онда өлмәјәчәксиниз». Онлар разылашдылар.

21 Сонра өз араларында данышыб дедиләр: «Бу, гардашымызын аһыдыр бизи тутуб.»^а Ахы јалварыб биздән рәһм диләјәндә онун нечә изтираб чәкдијини көрүрдүк, амма она гулаг асмадыг. Инди она көрә башымызса бу бәла кәлир». **22** Онда Рубән онлара деди: «Ахы мән сизә дедим, ушаға гаршы күнаһ еләмәјин. Гулаг асмадыныз.»^б Инди биздән онун ганы алыныр».^г

23 Гардашлар даһа билмирдиләр ки, Јусиф онлары баша дүшүр. Чүнки Јусифлә дилманч васитәсилә данышырдылар. **24** Јусиф онлардан араланыб аглады.^д Сонра јанларына гајыдыб онларла бир дә данышды вә Шәмуну онлардан ајырыб көзләри гаршысында әл-голуну бағлады.^е **25** Бундан сонра Јусиф әмр верди ки, онларын чувалларыны тахылла долдурсунлар, һәр биринин пулуну кисәсинә гојсунлар вә јол үчүн онлара азугә версинләр. Әмр ичра олунду.

26 Гардашлар чуваллары уағлара јүкләјиб јола дүшдүләр. **27** Онлардан бири

кечэләдикләри јердә кисәсини ачыб ешшәјинә јем вермәк истәјәндә көрдү ки, пулу кисәдәдир. **28** О, гардашларына деди: «Пулуму өзүмә гајтарыблар, будур, кисәдәдир!» Онда онларын үрәји гопду, горхудан әсмәјә башладылар. Бир-биринә бахыб дедиләр: «Бу нә иш-дир Аллаһ башымыза кәтирди?»

29 Онлар кәлиб Кәнана, аталары Јагубун јанына чагдылар вә башларына кәләни она нәгл етдиләр: **30** «О өлкәнин башчысы бизи часус саныб бизимлә сәрт данышды.» **31** Бизсә дедик ки, биз часус дејилик, дүз адамларыг.^б **32** Бир атанын өвладларыјыг, он ики гардашыг.^в Бир гардашымыз артыг һәјатда јохдур,^г ән кичијимиз исә Кәнанда атамызын јанындадыр.^д **33** Амма о өлкәнин башчысы деди: «Онда гој гардашларыныздан бири мәним јанымда галсын.»^а Сиз исә тахыл апарыб кедин ки, евиниздәкиләр ач галмасын.^е **34** Кичик гардашынызы кәтириб кәлсәниз, биләчә-јәм ки, дүз адамсыныз, часус дејилсиниз. Онда гардашынызы сизә гајтарарам. Өзүнүз дә бу өлкәдә алыш-веришинизи едәрсиниз».

35 Онлар кисәләрини башалданда һәр бири орада өз пул кисәсини тапды. Пул кисәләрини көрәндә онлар да, аталары да горхуја дүшдү. **36** Јагуб фәрјад едиб деди: «Мәни ушагларымдан етдиниз!»^в Јусиф јох,^ж Шәмун јох,^з инди дә Бинјамини апармаг истәјирсиниз. Бу нә бәладыр мән дүшмүшәм!» **37** Рубән атасына деди: «Әкәр ону гајтарыб кәтирмәсәм, ики оғлуму өз әлиңлә гәбрә гојарсан.» Мән бојун олурам ки, ону

ФӘС. 42

а Јр 42:7, 9

б Јр 42:11

в Јр 42:13

г Јр 37:28, 35

д Јр 35:18, 19
Јр 42:4

е Јр 42:19

ж Јр 42:2

з Јр 43:14

и Јр 37:28, 35

я Јр 42:24

к Јр 37:22
Јр 46:9

Сағ сүтун

а Јр 43:8, 9
Јр 44:32

б Јр 37:31-34
Јр 44:20

в Јр 37:34, 35
Јр 44:29
36 89:48
Вс 9:10
Һш 13:14
Һв 2:27
Вһ 20:13

ФӘС. 43

г Јр 41:30
Һв 7:11

д Јр 42:1, 2

е Јр 42:15

ж Јр 42:15

з Јр 32:28

и Јр 42:13

я Јр 42:16

к Јр 37:26
Јр 42:38

л Јр 42:1, 2
Һв 7:14

м Јр 44:32

сәнә гајтарачағам».^а **38** Јагуб исә деди: «Оғлум сизинлә һеч јана кетмәјәчәк. Онсуз да гардашы өлүб, тәк галыб.^б Јолда башына бир иш кәлсә, бу ағармыш башымы кәдәр ичиндә Мәзара* көндәрәчәксиниз».^в

43 Өлкәдәки ачлыг чох күчлү иди.^г **2** Буна көрә дә Мисирдән кәтирдикләри тахыл гуртарандан сонра аталары онлар деди: «Кедин, бир аз да тахыл алын».^д **3** Јәһуда исә она деди: «О адам ачыг-ајдын деди ки, гардашымызы апармасаг, көзүнә көрүнмәјәк.»^а **4** Әкәр гардашымызы бизимлә бурахырсанса, онда кедиб тахыл аларыг. **5** Бурахмасан, кедә билмәјәчәјик, чүнки өзү дили илә бизә демишди: “Гардашынызы кәтирмәсәниз, көзүмә көрүнмәјин”». ^е **6** Исраил^в деди: «Нијә мәни бәлаја салмысыныз? Ахы нијә демисиниз ки, башга гардашыныз да вар?» **7** Онлар чаваб вериб дедиләр: «О, суал вериб өзүмүз, доғмаларымыз һаггында сорушурду: “Атаныз сағдыр? Башга гардашыныз да вар?” Биз дә нә вар, ону дедик ки, дејәчәк, кедин гардашынызы бура кәтирин?»^з

8 Ахырда Јәһуда атасы Исраил^д деди: «Бурах ушағы мәнимлә,^г бизи јолдан сахлама, јохса һаымызы, биз дә, сән дә, ушагларымыз да гырылачағыг.»^в **9** Мән она башымла чавабдеһәм.^и Ону мәнән истәјәрсән. Әкәр гајтарыб јанына кәтирмәсәм, гој өмрүм боју јанында үзүғара олум. **10** Белә ләнкимәсәјдик, инди ики дәфә кедиб кәлмишдик».

11 Аталары Исраил онлар деди: «Јахшы, онда белә

42:38 * Ибр. *шөөл*. Лүғәтә бах.

един: бу торпагын наз-немө-тиндэн чувалларыныза долдуруб о адама пај апарын.^а Балзам^б, бал, ладан, гатранлы ағач габығы,^в пүстэ, бадам, һәрәсиндән бир аз-бир аз көтүрүб апарын. **12** Өзүнүзлә икигат артыг пул көтүрүн, кисэләринизә гојулан пуллары да апарын.^г Бәлкә, нә исә сәһв дүшүб. **13** Гардашынызы да көтүрүб о адамын јанына кедин. **14** Гој Гадир Аллах Өзү онун үрәјинә рәһм салсын ки, Бинјамини дә, о бири гардашынызы да бурахсын. Бурах-маса да, даһа нејләмәк олар, демәли, өвладсыз галачағам!»^ф

15 Гардашлар һәдијјәләри јығдылар, икигат артыг пул көтүрдүләр, Бинјамини дә јанларына алыб Мисирә жола дүшдүләр. Кәлиб женә Јусифин һүзурунда дурдулар.^д **16** Јусиф Бинјамини онларын јанында көрән кими ешикағасына деди: «Онлары евә апар, һејван кәсиб јемәк һазырла. Бу адамлар мәнимлә һаһар едәчәкләр». **17** О да дәрһал Јусифин әмр етдији кими онлары евә апарды.^е **18** Амма гардашлар көрәндә ки, онлары Јусифин евинә апарырлар, чанларына вәлвәлә дүшдү. Бир-биринә дедиләр: «Кечән дәфә кисәјә гојуб гәјтардылары пула көрә бизи бура кәтирибләр. Инди улагларымызы әлимиздән алачаг, өзүмүзү дә тутуб гул едәчәкләр».^в

19 Гапынын ағзына чатанда онлар Јусифин ешикағасына јахынлашыб дедиләр: **20** «Бағышла аға. Биз бир дәфә дә тахыл алмаға кәлмишдик.»^ж **21** Амма карвансараја чатанда кисәләримизи ачыб көрдүк ки, һәр бири-мизин пулу өз кисәсиндәдир, пулларын да һамысы өз је-

ФӘС. 43

а Јр 32:20

б Әр 8:22
Һә 27:17

в Јр 37:25

г Јр 42:25, 35

ф Јр 42:36

д Јр 37:7, 9

е Јр 41:39, 40

в Јр 42:25, 35

ж Јр 42:3

Сағ сүтүн

а Јр 42:27

б Јр 43:12

в Јр 42:23, 24

г Јр 43:11

ф Јр 43:16

д Јр 37:7, 9
Јр 42:6

е Јр 43:7

в Јр 37:7, 9

ж Јр 35:24

з Јр 42:13

и Јр 42:23, 24

риндә.^а Инди өз әлимизлә пуллары гәјтармаг истәјирик. **22** Тахыл алмаг үчүн бу дәфә өзүмүзлә кечән дәфәкиндән чох пул кәтирмишик. О пуллары исә кимин кисәјә гојдугундан хәбәримиз јохдур».^б **23** Онда нәзарәтчи деди: «Нараһат олмајын, һәр шеј јахшыдыр! Пулунуз мәнә чатмышдыр. Ону кисәләринизә гәјтаран исә сизин вә атанызын Аллаһи иди». Сонра кедиб Шәмуну онларын јанына кәтирди.^в

24 Бундан сонра нәзарәтчи онлары Јусифин евинә кәтирди, ајагларыны јумаг үчүн су верди вә улагларынын габағына јем төкдү. **25** Гардашлар Јусифин күнорта евә кәлишинә һәдијјәләри һазырладылар,^г чүнки ешитмишдиләр ки, орада чөрәк јејәчәкләр.^ф **26** Јусиф евә кәләндә онлар да һәдијјәләрини кәтириб кәлдиләр вә онун гаршысында јерә гәдәр әјилиб тәзим етдиләр.^д **27** Јусиф онларла һал-әһвал тутуб сорушду: «Демишдиниз гоча атаныз вар, нечәдир, сағ-саламатдыр?»^е **28** «Сәнин гулун, ағамыз јахшыдыр, сағ-саламатдыр». Сонра онлар әјилиб тәзим етдиләр.^в

29 Јусиф көзләрини галдырыб анабир гардашы^ж Бинјамини көрәндә сорушду: «Дедијиниз кичик гардашыныз будур?»^з Сонра деди: «Аллаһ сәни сахласын, оғлум». **30** Гардашыны көрәндә Јусифин үрәји елә сызылдады ки, ону ағламаг тутду. Тәләсик орадан чыхды вә ичәри отаға кириб ағламаға башлады.^и **31** Сонра өзүнү елә алыб үз-көзүнү јуду вә кери гајыдыб деди: «Јемәк кәлсин!» **32** Јусиф үчүн ајрыча, гардашлары

үчүн ажрыча вә онун евиндә јејән мисирлиләр үчүн ажрыча сүфрә салдылар. Чүнки мисирлиләр ибраниләрлә јемәк јемәздиләр, бу, онлар үчүн ијрәнч бир шеј иди.^а

33 Јусифин гардашлары бөјүкдән-кичијә^б, сыра илә онун гаршысында отурмушдулар. Онлар һејрәтлә бир-биринә бахырдылар. **34** Јусиф гаршысына гојулан јемәкләрдән онларын сүфрәсинә көндәрирди. Бинјаминин паяны исә гардашларынкындан беш гат артыг едирди.^в Беләчә, онлар бирликдә дојунча јејиб-ичдиләр.

44 Сонра Јусиф ешикағасына тапшырды: «Бу адамларын чувалларыны апара биләчәкләри гәдәр тахылла долдур, һәр биринин пулуну да өз кисәсинә гој.»^г **2** Мәним күмүш чамымы исә, тахыл үчүн кәтирдији пулла бирликдә, ән кичикләринин кисәсинә гој». О кедиб Јусифин тапшырығыны јеринә јетирди.

3 Сәһәр һава ишыглашанда гардашлар улагларыны габаларына гатыб жола дүшдүләр.

4 Шәһәрдән һеч узаглашмамышдылар ки, Јусиф ешикағасына деди: «Чәлд ол! Кет онлара чат вә белә де: “Нә үчүн јахшылыга јаманлыгла чаваб верирсиниз? **5** Ахы бу, ағамын ичдији, фала бахдығы чамдыр. Сиз чох пис иш тутмусунуз”».

6 Ешикағасы гардашлара чатыб һәмин бу сөzlәри онлара сөjlәди. **7** Онларса етираз етдиләр: «Аға, бу нә сөздүр дејирсән? һеч гулларын белә иш тутар? **8** Биз кисәләримиздә тапдығымыз пулу Кәнандан кери кәтирдик.^д Инди нечә ола биләр ки, ағанын евиндән гызыл, күмүш оғурлајаг? **9** Ону

ФӘС. 43

а Јр 46:33, 34
Чх 8:26

б Јр 49:3
Гн 21:17

в Јр 45:22

ФӘС. 44

г Јр 42:25

д Јр 43:12

Сағ сүтун

а Јр 44:2

б Јр 43:8
Јр 44:32

в Јр 37:7, 9

г Јр 44:5

д Јр 37:18, 28
Јр 42:21, 22

е Јр 44:9

е Јр 41:44
Јр 45:8

һансымызда тапсан, һәмин адамын ганы һалалдыр, галанларымызса ағамызга гул оларыг». **10** О деди: «Сиз дејән кими олсун: чам кимдә тапылса о, мәним гулум олачаг, галанларынызса тәгсирсиз билинәчәк». **11** Онда һәр бири өз кисәсини јерә ендириб ағзыны ачды. **12** Ешикағасы бөјүк гардашдан башлајыб кичийнә гәдәр бир-бир һамысынн кисәсини јахшы-јахшы ахтарды. Ахырда чам Бинјаминин кисәсиндән чыхды.^а

13 Онда гардашлар әл атыб јахаларыны чырдылар, јүкләрини улагларына јүкләјиб шәһәрә гајытдылар. **14** Јәһуда^б вә гардашлары Јусифин евинә кәлдиләр. Јусиф һәлә евдә иди. Гардашлар онун өнүндә јерә дөшәндиләр.^в **15** Јусиф онлара деди: «Бу нә ишдир тутмусунуз? Мәкәр билмирдиниз ки, мәним кими адам фала бахыб һәр шеји көрәчәк?»^г **16** Онда Јәһуда деди: «Ағамә нә дејәк, нә сөjlәјәк? Өзүмүз нечә тәмизә чыхараг? Аллаһ гулларынын күнаһыны үзә чыхарды.^д Инди биз дә, кисәсиндән чам чыхан гардашымыз да ағамызын гулларыјыг». **17** Анчаг Јусиф деди: «Јох, мән белә шеј етмәрәм. Чам кимдә тапылбса, о, мәним гулум олачаг,^е галанларынызса атасынын јанына гајыда биләр».

18 Јәһуда она јахынлашыб деди: «Аға, сән фирона бәрәбәр бир адамсан. Гулуна ачығын тутмасын, изин вер сәнә бир сөз дејим.^е **19** Ағам биз гулларындан сорушмушду ки, атамыз вә ја башга гардашымыз вармы. **20** Биз дә ағамә дедик ки, бир гоча атамыз вар, бир дә атамызын аһыл јашын-

да дүнјаја кэлэн оғлу, кичик гардашымыз.^а Онун анабир гардашы өлүб,^б анасындан тэк о галыб.^в Атамыз ону чох истәйир. **21** Онда сән гулларына дедин: “Гардашынызы кәтирин, көрүм”.^г **22** Амма биз ағамыза дедик ки, ушаг ата-сыны гојуб кәлә билмәз, жохса атасы өләр.^д **23** Сән исә гулларына сөjlәдин ки, кичик гардашымызы кәтирмәјинчә көзүнә көрүмәјәк.^е

24 Биз гулун атамызын јанына кедиб ағамызын дедик-ләрини она данышдыг. **25** Үс-түндән бир мүддәт кечән-дән сонра атамыз деди: “Ке-дин бир аз да тахыл алын”.^ж **26** Биз чаваб вердик ки, кедә билмәрик. Анчаг кичик гардашымызы бизимлә бурахса, кедәрик. О, бизимлә кетмәсә, о адамын көзүнә көрүнә билмәрик.^з **27** Онда гулун атамыз бизә деди: “Сизә мәлумдур ки, арвадым мәнә ики оғул доғмушду”.^и **28** Онлардан бири мәни гојуб кетди. Дедим, јәгин ону вәһши һејван парчалајыб.^й Одур-будур онун үзүнү көрмәмишәм. **29** Инди бу икинчини дә көзүмдән уза-ға апарсаныз, онун башына бир иш кәлсә, онда бу ағармыш башымы кәдәр ичиндә Мәзара* көндәрәчәксиниз”.^к

30 Атам бу ушағы чанындан артыг истәйир. Инди гулун атамызын јанына бу ушагсыз гајытсам, **31** онун бизим јанымызда олмадығыны көрән кими бағры чатлајачаг. Онда гулларын атамызын ағармыш башыны кәдәр ичиндә Мәзара* көндәрмиш олачаг. **32** Ушаг һәлә атасынын јанында оlanda бу гулун онун үчүн бојун олуб демишди: “Әкәр ону кери

44:29, 31 * Ибр. *шеол*. Лүгәтә бах.

ФӘС. 44

а Јр 42:13
Јр 43:7

б Јр 37:31-34

в Јр 35:18, 19

г Јр 42:15
Јр 43:29

д Јр 42:38

е Јр 42:20

ж Јр 43:2

з Јр 43:5

и Јр 29:18
Јр 30:22-24
Јр 35:18, 19
Јр 46:19

й Јр 37:33

к Јр 37:34, 35
Јр 42:38
36 16:10
36 88:3
Вз 9:10
Һш 13:14
Һә 2:27
Бһ 20:13

Сағ сүтун

а Јр 43:9

ФӘС. 45

б Јр 43:30

в һә 7:13

г Јр 37:28
һә 7:9

д Јр 47:23, 25
Јр 50:20
36 105:17

е Јр 41:30
Јр 47:18

ж Јр 46:26

з 36 105:21
һә 7:9, 10

гајтарыб кәтирмәсәм, гој онда өмрүм боју атамын јанында үзүгара олум”.^а **33** Инди хаһиш едирәм, гој бу ушағын әвәзинә мән ағамга гул олум, о исә гардашымыла гајыдыб кетсин. **34** Бу ушагсыз атамын јанына нечә гајыдым? Ахы атамын бу фачиәсинә дуруб баха билмәрәм!»

45 Бу јердә Јусиф даһа өзүнү сахлаја билмәди,^б гышгырыб хидмәтчиләринә деди: «Һамы бајыра чыхсын!» Отагда һеч ким галмајанда Јусиф өзүнүн ким олдуғуну гардашларына ачды.^в

2 Сонра һөнкүртү илә ағлады. О, елә бәркдән ағлајырды ки, мисирлиләр онун сәсини ешитди. Фиронун еви дә бундан хәбәр тутду. **3** «Мән Јусифәм, — дејү о, гардашларына сөjlәди. — Атам һәлә сағдыр?» Гардашлары динә билмәдиләр, онларын нитги гурумушду. **4** Јусиф гардашларына деди: «Јахын кәлин». Онлар јахынлашдылар.

Сонра о деди: «Мән гардашыныз Јусифәм, Мисирә сатдығыныз Јусиф». **5** Амма үрәјинизи сыхмајын, бир-биринизи дә гынамајын ки, нијә мәни бура сатмысыныз. Аллаһ мәни сизин габағынызча бура көндәриб ки, сизи өлүмдән гуртарсын.^д **6** Инди ики илдир өлкәдә ачлыгдыр,^е һәлә беш ил дә әкин-бичин олмајачаг. **7** Аллаһ мәни габағынызча көндәриб ки, нәсли-низ кәсилмәсин^в вә сизә бөјүк гуртулуш вериб сағ сахласын. **8** Беләликлә, мәни бура сиз јох, Аллаһ көндәриб ки, мәни Фиронун баш вәзири*, онун евинин ағасы вә бүтүн Мисир өлкәсинин башчысы етсин.^з

45:8 * һәрфән: *атасы*.

9 Тез атамдын жанына гаядыбы она дежин ки, оғлун Юсиф белә дејир: “Аллаһ мәни бүтүн Мисир өлкәсинин агагы едиб.^а Лубанмадан бура кәл.^б 10 Гошен^в дијарында јашајарсан, оғулларын, нәвәләр-ин, мал-һејванын вә һәр шејинлә бирликдә мәнә јахын оларсан. 11 Сәни әрзагла тәмин едәрәм, чүнки ачлыг һәлә беш ил сүрәчәк.^г Јохса сән дә, евиндәкиләр дә вардан-јохдан чыхар, сәфәләтә дүшәрсиниз”. 12 Сиз дә, гардашым Бинјамин дә өз көзләринизлә көрүрсүнүз ки, сизинлә данышан мәнәм.^д 13 Мисирдәки чаһ-чалалымы, көрдүјүнүз һәр шеји атама данышын. Тәләсин, кедин атамы бура кәтирин».

14 Сонра о, гардашы Бинјамини гучаглајыб көзләринин јашыны сел кими ахытды, Бинјамин дә онун бојнуна сарылағла ағлады.^а 15 Јусиф ағлаја-ағлаја о бири гардашларыны да өпдү. Сонра онлар отуруб сөһбәт етдиләр.

16 Јусифин гардашларынын кәлмәси хәбәри фиронун евинә кедиб чатды. Фирон да, әјанлары да бу хәбәрә севиндиләр. 17 Фирон Јусифә деди: «Гардашларына де һејванларыны јүкләјиб Кәнән торпағына кетсинләр. 18 Аталарыны вә аиләләрини көтүрүб бураја, мәним јаныма кәлсинләр. Мән онлары Мисир торпағынын наз-немәтиндән гәни едәчәјәм. Өлкәнин эн бәрәкәтли торпағынын мәһсулу илә доланацаглар.^е 19 Бундан әләвә, әмр едирәм ки, онлара белә дејәсән: “Арвад-ушағыныз вә атаныз үчүн Мисир торпағындан арабалар апарын.^ж Јығышыб һамыныз бирликдә бура

ФӘС. 45

а Јр 45:26

б һв 7:14

в Јр 46:33, 34

Јр 47:1

Чх 8:22

Чх 9:26

г Јр 47:12

д Јр 42:23

е Јр 46:29

ж Јр 47:6

з Јр 41:39, 40

ж Јр 45:27

Јр 46:5

Сағ сүтүн

а Јр 47:9

б Јр 46:6

в Јр 43:34

г Јр 42:21, 22

д 36 105:21

е Јр 42:38

Јр 44:27, 28

ж Јр 46:30

ФӘС. 46

ә Јр 21:31

ж Јр 31:42

Чх 3:6

з Јр 28:13

кәлин.^а 20 Һеч нәјинизә көрә һејфисиләнмәјин,^б чүнки Мисирин эн јахшы шејләри сизин олачаг”».

21 Исраилин оғуллары нечә дејилмишдисә, елә дә етдиләр. Јусиф фиронун әмринә уғун олараг онлара арабалар верди вә онлар үчүн јол тәдарүкү көрдү. 22 Һәр биринә бир дәст, Бинјаминә исә беш дәст дәјишәк палтар верди, үстәлик, она үч јүз күмүш дә верди.^в 23 Атасына исә Мисирин наз-немәти илә јүкләнмиш он ешшәк, һәмчинин јол үчүн тахыл, чөрәк вә башга әрзаг јүкләнмиш он диши ешшәк көндәрди. 24 Беләликлә, о, гардашларыны јола салды вә онлар чыхыб кетдиләр. Јусиф онлара деди: «Јолда дава ет-мәјин».^г

25 Онлар Мисирдән чыхыб Кәнана, аталары Јагубун јанына кәлдиләр. 26 Она хәбәр вериб дедиләр: «Јусиф сағдыр. О, бүтүн Мисир үзәриндә башчыдыр!»^д 27 Јагуб донуб галды. О, ешитдикләринә инана билмирди.^е 27 Амма онлар Јусифин дедији сөзләри она сөйләндә вә ону апармаг үчүн көндәрдији арабалары көстәрәндә Јагуб дирчәлди. 28 О, учадан деди: «Инди инандым! Оғлум Јусиф сағдыр! Гој өлмәздән габаг кедим ону көрүм!»^ж

46 Исраил нәји варса* жығыб јола дүшдү. О, Биир-Сәбаја^а чатанда атасы Исһағын Аллаһына гурбан кәтирди.^ж 2 Кечә Аллаһ вәһјдә Исраил чағырыб деди: «Јагуб, Јагуб!» О: «Бәли», — дејә чаваб верди. 3 Аллаһ деди: «Мән вар олан Аллаһам, атанын Аллаһыјам.^з Мисирә

46:1 * Јахуд бүтүн адамларыны.

кетмәжә горхма, чүнки орада сәндән бөжүк бир халг жарадачагам.^a **4** Мән Өзүм сәнинлә Мисирә кедәчәжәм, елә Өзүм дә сәни орадан чыхарачагам.^b Сәнин көзләрини Јусиф багла-
јачаг».^b

5 Бундан сонра Јагуб Биир-Сәбадан кетди. Израилин оғуллары аталары Јагубу вә арвад-ушагларыны фиронун аталары үчүн көндәрдији ара-баларда апарырдылар. **6** Он-лар мал-гараларыны, еләчә дә Кәнан торпагында әлдә етдик-ләри һәр шеји өзләри илә кө-түрмүшдүләр. Беләликлә, Ја-губ өвладлары илә бирлик-дә кәлиб Мисирә чатды. **7** О, Мисирә бүтүн нәслини, оғул-ларыны, гызларыны вә нәвә-ләрини кәтирмишди.

8 Израилин, јәни Јагубун Мисирә кәлән оғуллары бун-лар иди:^f Јагубун илки Рубән.^f

9 Рубәнин оғуллары: Һә-нуг, Фәллу, Һәсрун вә Гар-ми.^g

10 Шәмунун^e оғуллары: Јәмуил, Јәмин, Әһәд, Јакин, Зоһар вә кәнани гадындан доғулан Шаул^e.

11 Лавинин^ж оғуллары: Һирсән, Кәһат вә Мерар.^з

12 Јәһуданын^и оғуллары: Әир, Онан, Саләһ^ы, Фарәс^л вә Зараһ^к. Әир илә Онан Кәнан дијарында өлмүшдүләр.^к

Фарәсин оғуллары: Һәсрун вә Һәмүл.^и

13 Јәсакирин оғуллары: Тоһла, Фува, Јуб вә Шим-рун.^м

14 Зәбулунун^н оғуллары: Сәрад, Илун вә Јәһлаил.^o

15 Бунлар Јагубун Ләјадан доғулан өвладларыдыр. Ләја онлары вә гызы Динәни^o Фәддан-Арамда доғмушду. Онун оғул вә гызларынын саји кәми отуз үч нәфәр иди.

ФӘС. 46

a Јр 12:1, 2

Чх 1:7

Гн 26:5

б Јр 15:16

Јр 28:15

Јр 47:29, 30

Јр 50:13

в Јр 50:1

г Чх 1:1-4

f Јр 35:23

1См 5:1

д Сј 26:5, 6

е Јр 29:33

ө Сј 26:12, 13

1См 4:24

ж Јр 29:34

з 1См 6:16

и Јр 29:35

Вһ 5:5

ы Јр 38:2-5

j Лк 3:23, 33

к Јр 38:30

к Јр 38:7, 9, 10

л Сј 26:21

1См 2:5

м Сј 26:23, 24

1См 7:1

н Јр 30:20

o Сј 26:26

ө Јр 30:21

Сағ сүтун

a Јр 30:11

б Сј 26:15-17

в Јр 30:13

г Сј 26:44, 45

f Јр 29:24

д Јр 30:24

е Јр 35:18

ө Јр 41:50

ж Јр 41:51

з Јр 41:52

и 1См 7:6

ы 1См 8:1, 3

j 1См 7:12

к Сј 26:38-40

к Јр 30:6

л Сј 26:42

м Јр 30:8

н Сј 26:48, 49

o Јр 35:10, 11

ө Чх 1:5

Гн 10:22

Һв 7:14

л Јр 43:8

Јр 44:18

16 Чадын^a оғуллары: Сиф-
јун, Һәгги, Шуни, Әзбун,
Ејри, Аруд вә Әрили.^b

17 Аширин^в оғуллары:
Имнаһ, Ишва, Лишви, Бәрја.
Бачыларынын ады Сәра иди.

Бәрјанын оғуллары: Һабир
вә Мәлкиил.^г

18 Бунлар Лабанын гызы
Ләјаја гуллуғчу вердији Зүлфә-
дән^д доғулан оғуллар иди. Ја-
губун Зүлфәдән он алты өвля-
ды олмушду.

19 Јагубун арвады Рәһилә-
дән доғулан оғуллары: Јусиф^e
вә Бинјамин^e.

20 Јусифин Мисирдә Он шә-
һәринин кәһини Фитфира-
һын гызы Әснатдан^ө Мәнәссә^ж
вә Әфраим^з адында оғлу ол-
мушду.

21 Бинјаминин оғуллары:^и
Бәләһ, Бәкир, Әшбил, Гираһ^ы,
Неман, Әһи, Руш, Муффим,
Һуффим^л вә Ард.^к

22 Бунлар Јагубун Рәһилә-
дән доғулан оғулларыдыр. Ја-
губун Рәһиләдән он дөрд өвля-
ды олмушду.

23 Данын^к оғлу*: Һушим.^н

24 Нифталынын^м оғулла-
ры: Јәсаил, Гуни, Јасир вә
Шәлим.^н

25 Бунлар Лабанын гызы
Рәһиләјә гуллуғчу вердији
Бәлһәдән доғулан оғуллар
иди. Јагубун Бәлһәдән једди
оғлу олмушду.

26 Јагубдан төрәјән вә
онунла Мисирә кәләнләрин
саји, кәлинләриндән сава-
јы, алтмыш алты нәфәр иди.^o

27 Јусифин Мисирдә ики оғлу
олмушду. Јагубун Мисирә кө-
чән аиләси јетмиш нәфәрдән
ибарәт иди.^o

28 Јагуб Јәһуданы^п өзүн-
дән габаг көндәрди ки, Го-
шенә кетдијини Јусифә хәбәр

версин. Нəһајэт, онлар кəлиб Гошенə чатдылар.^а **29** Јусиф арабасыны назырлајыб Гошенə, атасы Исраили гаршыламага кетди. Ону кəрэн кими бојнуна сарылыб хейли ағлады. **30** Исраил Јусифə деди: «Инди ки сəни сағ-саламат кəрдүм даһа өлсəм дə, дəрдим олмаз».

31 Јусиф гардашларына вə атасынын ев əһлинə деди: «Кəдим фирана хəбэр верим,^б Кəнанда јашајан гардашларым вə атамын ев əһли јаныма кəлиб.^в

32 Онлар мал-һејван сахлајыр, чобанлыг едирлэр.^г Бүтүн сүрүлəрини вə нэлəri варса өзлəri илə кəтириблэр.^д **33** Фирон сизи чагырыб сорушанда ки, нə ишлə мəшғулсунуз, **34** дeјəрсиниз: «Гулларын ата-бабалары кими ушаглыгдан мал-һејван сахлајыр».^е Белə дејин ки, јашамаг үчүн сизə Гошен^о торпагыны версин. Чүнки гојун отаран һэр кəs мисирлилəрин көзүндə ијрэнчдир».^о

47 Јусиф кəлиб фирана хəбэр верди:^ж «Атам да, гардашларым да Кəнан торпагындан чыхыб кəлиблэр. Онлар гојун-гузуларыны, мал-гараларыны вə нэлəri варса, һэр шеји өзлəri илə кəтириблэр. Инди Гошендəдирлэр».^з **2** Сонра гардашларындан бешини фиронун һузуруна кəтириб она тəгдим етди.^и

3 Фирон Јусифин гардашларындан сорушду: «Нə ишлə мəшғулсунуз?» Онлар: «Гулларын ата-бабалары кими ушаглыгдан гојун отармагла мəшғулдур», — дeјə чаваб вердилэр.^ы **4** Сонра фирана дeдилэр: «Биз кəlмишик ки, мүвəггəти бу торпагда јашајал/ Чүнки Кəнан дијарында ачлыг елə күчлүдүр ки, гулларын сүрүлəрини отармага от-

ФӘС. 46

а Јр 45:10
Јр 47:1
б Јр 41:39, 40
в Јр 45:19
һа 7:13
г Јр 31:17, 18
Јр 31:38
Јр 47:3
д Јр 46:6
е Јр 30:35, 36
ж Јр 45:17, 18
Јр 47:27
з Јр 43:32

ФӘС. 47

ж Јр 46:31
з Јр 45:10
Чх 8:22
и һа 7:13
ы Јр 12:16
Јр 26:12, 14
Јр 31:17, 18
Јр 46:33, 34
ј Јр 15:13
Гн 26:5
36 105:23
һа 7:6

Сағ сүтун

а һа 7:11
б Јр 45:10
в Јр 45:17, 18
г Әј 14:1, 2
д Јр 25:7
Јр 35:28
е Јр 41:30, 31
ж Јр 41:56
Јр 44:25

лаг тапа билмирлэр.^а Она көрə дə хашиш едирик, гулларына Гошен торпагында јашамага ичазə вер».^б **5** Онда фирон Јусифə деди: «Атан вə гардашларын тəширф бујуруб бура, сəнин јанына кəлиблэр. **6** Мисир сəнин ихтијарындадыр. Өлкəнин эн јахшы јерини атана вə гардашларына вер.»^в Гој онлар Гошен дијарында јашасынлар. Һэм дə араларындан бачарыглы билдијин адама мəним сүрүлəримə бахмағы тапшыр».

7 Сонра Јусиф атасыны кəтириб фирана тəгдим етди. Јагуб фирана алгыш етди. **8** Фирон Јагубдан сорушду: «Нечə јашын вар?» **9** Јагуб фирана деди: «Јүз отуз илдир ки, гүрбət еллəрдə өмүр сүрүрəм. Гыса вə кешмəкешли һəјатым^г аталарымын гүрбət еллəрдə кечирдији өмүр гэдэр узун дeјил».^г **10** Бундан сонра Јагуб фирана алгыш едиб онун һузурундан чыхды.

11 Јусиф атасыны вə гардашларыны Мисир торпагында јерлəшидириб, фиронун əмр етдији кими, Рамсес торпагынын эн јахшы јериндə онлара мүлк верди.^д **12** О, атасыны, гардашларыны вə атасынын бүтүн ев əһлини ушагларын сајына көрə əрзагла тəмин едирди.

13 Бүтүн өлкəдə əрзаг гытлыгы иди, чүнки ачлыг чош шиддəтти иди. Ачлыг Мисир вə Кəнан өлкəлəрини чапыб таламышды.^е **14** Јусиф тахылы сатыб Мисир вə Кəнан өлкəлəринин бүтүн пулуну топлајыр, онлары фиронун евинə чатдырырды.^е **15** Бир гэдэр кəчəндəн сонра Мисирдə вə Кəнанда пул гуртарды. Бүтүн мисирлилэр Јусифин јаны-

на кэлиб дедилэр: «Бизэ чөрэк вер! Пулумуз жохдур деје, көз көрө-көрө өлөк?» **16** Онда Юсиф деди: «Әкэр пулунуз жохдурса, онда мал-гаранызы кэтирин. Мән дә эвезиндә сизэ чөрөк верэрәм». **17** Беләликлэ, онлар мал-хејванларыны Јусифин јанына кэтирди, Јусиф дә атларын, гојун-гузу, мал-гара вә ешшәкләрин эвезиндә онлара әрзаг верирди. Һәмин ил о, мал-хејванын мүгабилиндә халгы әрзагла тәмин етди.

18 Ил баша чатды. Нөвбәти ил чамаат Јусифин јанына кэлиб деди: «Ағамыздан нә кизләдәк, һеч нәјимиз галмајыб. Пулумузу да, мал-гарамызы да ағамыза вермишик. Бир гуру чанымыз галыб, бир дә торпағымыз. **19** Биз өлсәк, торпағымызы бечәрән олмаса, бунун кимә фәјдасы олачаг? Бизи дә, торпағымызы да ал, эвезиндә бизә әрзаг вер. Торпағымыз фиронун мүлкијјәтинә кечсин, өзүмүз дә она гул олаб. Бизә тохум вер ки, сағ галыб өлмәјәк, торпағымыз бош галмасын». **20** Јусиф мисирлиләрин бүтүн торпағларыны фирон үчүн алды, чүнки ачлыг шиддәтли олдуғундан мисирлиләрин һамысы өз торпағыны сатырды. Беләликлэ, торпағлар фиронун олду.

21 Сонра о, Мисирин бир учундан о бири учунадәк бүтүн әһалини шәһәрләрә көчүрдү.^а **22** Тәкчә каһинләрин торпағларыны алмады,^б чүнки онлары фирон өзү әрзагла тәмин едирди. Онлар фиронун вердији әрзагла доланырдылар, буна көрә дә торпағларыны сатмадылар. **23** Онда Јусиф чамаата деди: «Артыг сиз торпағларынызла бирлик-

ФӘС. 47

а Јр 41:48, 49

б Јр 41:45

Сағ сүгүн

а Јр 41:34

б Јр 45:5

Һә 7:11

в Јр 47:19

г Јр 47:22

Ғ Јр 47:4

д Чх 1:7

Ғн 10:22

36 105:24

Һә 7:17

е Јр 47:9

ө Јр 49:33

ж Јр 46:4

Јр 50:13

Һә 7:15, 16

з Јр 25:9, 10

Јр 49:29, 30

и Јр 50:5

ы Иб 11:21

дә фирона мәхсуссунуз. Инди алын, бу да тохум, апарын әкин. **24** Јығдығыныз мәһсулун бешдә бири фиронун олачаг,^в галан дөрд һиссәсини исә өзүнүзә көтүрәрсиниз. Ондан һәм тохумлуг кими истифадә едәрсиниз, һәм дә өзүнүзү, ушағларынызы вә бүтүн евиниздә оланлары доландырарсыныз». **25** Онлар чаваб вердиләр: «Сән бизи хилас елдин.^г Биз фирона гул оларыг, тәки сән лүтфүнү биздән әсиркәмә». **26** Јусиф мәһсулун бешдә биринин фирона веррилмәси барәдә ганун чыхарды. Бу ганун бүтүн Мисир өлкәсиндә бүкүнкү күнә гәдәр гүввәдәдир. Јалныз каһинләрин торпағлары фиронун мүлкијјәтинә кечмәди.^г

27 Исраил Мисирдә, Гошен дијарында јашајырды.^ғ Онлар орада көк салдылар, доғуб-төрәјәрәк чоһалдылар.^д **28** Јағуб Мисирдә он једди ил јашады. Беләликлэ, о, јүз гырх једди ил өмүр сүрдү.^е

29 Өлүмүнә аз галмыш Исраил^е оғлу Јусифи чағырыб деди: «Мәнә јахшылыг етмәк истәјирсәнсә, әлини будумун алтына гојуб анд ич ки, мәнә хејирхаһлыг вә сәдағәт көстәрәчәксән. Хаһиш едирәм, мәни Мисирдә дәфн етмә.»^ж **30** Мән өләндә мәни Мисирдән чыхарыб ата-бабаларымын јанында дәфн едәрсән». **31** Јусиф деди: «Нечә истәјирсән, елә дә едәчәјәм». **31** Онда о деди: «Анд ич». Јусиф анд ичди.^и Исраил јатағынын башында, отурдуғу јердә әјилиб сәчдә етди.^ы

48 Бунун үстүндән бир мүддәт кечәндән сонра Јусифә хәбәр кәтирдиляр: «Атанын һалы пәсидир». Јусиф дә ики оғлуну, Мәнәссә

вә Эфраими көтүрүб атасынын жанына кетди.^а **2** Жагуба хэбэр вердилэр: «Оғлун Јусиф сәни көрмәјә кәлиб». Израил вар күчүнү топлады, галхыб јатағында отурду. **3** Жагуб Јусифә деди:

«Гадир Аллах Кәнан диярында, Лузда мәнә көрүнүб хејир-дуа вермишди.^б

4 О, мәнә демишди: «Сәни оғул-ушаг саһиби едәчәк, нәслини чохалдачагам, сәндән чохлу тајфалар јарадачагам.^в Бу торпағы әбәди мүлк оларәг сәнин өвладларына* верәчәјәм».^г **5** Инди көр нә дејирәм, мән Мисирә кәлмәздән әввәл сәнин бурада доғулан ики оғлун мәнимдир.^д Рубән вә Шәмун кими Эфраимлә Мәнәссә дә мәним оғулларым олачаг.^е **6** Онлардан сонра доғулан ушаглар сәнин олачаг. Онларын ады гардашларынын мирас пайында гардашларынын ады алтында кедәчәк.^ө **7** Фәддандан гәјыданда Эфрата^з чатмаға хејли галмыш Кәнан торпағында Рәһиләни тирдим.^ж Буна көрә дә ону Эфрата кедән јолда, Бејтләһмдә^з дәфн етдим».

8 Сонра Израил Јусифин оғулларыны көрүб сорушду: «Бунлар кимдир?» **9** «Аллаһын мәнә бу торпагда бәхш етдији өвладлардыр»,^и — дејә Јусиф чаваб верди. «Јахын кәтир, онлара хејир-дуа верим».^и **10** Израилин гочалыгдан көзләри зәифләмишди, о көрмүрдү. Јусиф оғулларыны онун јанына кәтирди. Израил онлары бағрына басыб өпдү. **11** Сонра Јусифә деди: «Мән һеч сәни көрмәјә үмид еләмирдим,^и Аллаһса мәнә сәнин өвладла-

ФӘС. 48

а Јр 41:50
Јш 14:4
б Јр 28:13, 19
һш 12:4
в Јр 35:10, 11
г Јр 28:13, 14
д Јр 35:23
е Јш 13:29
Јш 16:5
ө Ми 5:2
ж Јр 35:19
з 1Иш 17:12
Мт 2:6
и Јр 41:50
ы Иб 11:21
ј Јр 37:34, 35
Јр 42:36
Јр 46:30
Сағ сүтун
а Јр 41:52
б Јр 41:51
в Јр 41:51
Јр 46:20
г 1См 5:2
д Јр 28:13
36 23:1
е Јр 28:15
Јр 31:11
36 34:7
ө Јр 32:26
ж Чх 1:7
Сј 26:34, 37
з Јр 41:51

рыны да көстәрди». **12** Јусиф оғланларыны Израилин јанындан кәнара чәкди вә алныны јерә гојараг она тәзим етди.

13 Јусиф сағ әли илә Эфраими^а Израилин сол тәрәфи илә, Мәнәссәни^б исә сол әли илә Израилин сағ тәрәфинә чәкиб она јахынлашдырды.

14 Анчаг Эфраим кичик олса да, Израил сағ әлини онун башына, сол әлини исә Мәнәссәнин башына гојду. О, биләрәкдән әлләрини белә гојду, бахмајараг ки, Мәнәссә бөјүк оғул иди.^в **15** Сонра Јусифә хејир-дуа верәрәк деди:^г

«Аталарым Ибраһим вә Исаһын гуллуг етдији о тәк олан Аллаһ,^д

Бу күнә гәдәр, бүтүн өмрүм боју мәним гајғыма галан о бир олан Аллаһ,^е

16 Мәни бүтүн бәлалардан сахлајан мәләк^ө гој бу ушагларә немәт нәсиб етсин.^ө

Гој онлар мәним адымла, аталарым Ибраһимин, Исаһын ады илә анылсынлар.

Гој онларын нәсли јер үзүндә чохалдыгча чохалсын».^ж

17 Атасынын сағ әлини Эфраимин башына гојмасы Јусифин писинә кәлди. О, атасынын әлини Эфраимин башындан көтүрүб Мәнәссәнин башына гојмаг истәди. **18** Јусиф атасына деди: «Јох, ата, илк оғлум бу бирисидир,^з сағ әлини бунун башына гој». **19** Амма атасы буну етмәк истәмәјиб деди: «Билирәм, оғлум, билирәм. Ондан да бөјүк халг төрәјәчәк, о да бөјүк олачаг. Амма јенә дә, кичик

гардашы ондан бөжүк олачаг.^а Нәсли артыб о гэдэр чохлачаг ки, бир нечә халга бәрабәр олачаг».^б **20** Һәмин күн Жагуб онлара хејир-дуа вериб деди:^в

«Гој Исраилдә сәнин адына бир-бириләринә хејир-дуа верәрәк десинләр:

“Аллаһ Әфраимлә Мәнәссә-јә бәхш етдији немәтләр-дән сәнә дә нәсиб ет-син!”»

Беләчә, о, Әфраими Мәнәссә-дән үстүн етди.

21 Сонра Исраил Јусифә деди: «Мән өлүрәм.^г Амма Аллаһ сизинлә олачаг. О, сизи ата-бабаларынызын торпагына гајтарачаг.^д **22** Мән исә сәнә амориләрдән гылынч вә каманла алдыгым торпагдан гардашларына вердијим-дән бир пај артыг торпаг верирәм».

49 Сонра Жагуб оғулларыны чагырыб деди: «Һа-мыныз јаныма кәлин, сизин кәлчәјиниз барәдә сизә данышым. **2** Кәлин динләјин, еј Жагуб оғуллары, атаныз Исраилә гулаг верин.

3 Рубән, илким мәним,^а күчүм, кишилик гүдрәгимин нүбары. Ләјагәт, күч-гүввәт зирвәси. **4** Азғынлығын чошуб дашан сулар кимидир. Зирвәдән ен! Сән атанын јатагына чыхдын.^б О вахт мәним јатагымы ләкәләдин. Бәли, о, мәним јатагыма чыхыб!

5 Шәмун вә Лави гардашдыр.^в Гәддарлыг гылынчлары илә силаһланыблар.^г **6** Еј чаным, онлардан узаг дур. Еј шәрәфим*, онларын мәчлисинә гошулма, чүнки гәзәбләнәр-

ФӘС. 48

а Сј 2:18-21

б Сј 1:32, 33

в Иб 11:21

г Јр 50:24

Ф Јр 15:14

Гр 26:3

Гн 31:8

ФӘС. 49

д Јр 29:32

Чк 6:14

Гн 33:6

1См 5:1

е Јр 35:22

ө Јр 29:33, 34

Јр 35:23

ж Јр 34:25

Сағ сүгүн

а Јр 34:7

б Јр 34:25

в Јш 19:1

Јш 21:41

г Јр 29:35

Гн 33:7

Ф Јр 43:8, 9

Јр 46:28

1См 5:2

д һк 1:2

е Сј 10:14

2Иш 5:3

ө Вһ 5:5

ж Сј 24:17

2Иш 2:4

2Иш 7:16, 17

з Әш 9:6

Һә 21:27

Лк 1:32

Иб 7:14

и 3б 2:8

Әш 11:10

Мт 2:6

ы Гн 33:18, 19

ј Мт 4:13

к Јш 19:10

к Гн 33:18

1См 7:5

л Гн 33:22

м һк 13:2, 24

һк 15:20

н һк 14:19

һк 15:15

кән гар төкдүләр,^а әләнәркән өкүзләри шикәст етдиләр*.

7 Ләнәт олсун вәһши гәзәбләринә, ләнәт олсун амансыз һиддәтләринә.^б Гој онлары Ја-губда пәрән-пәрән салым, Исраилдә сәпәләјим.^в

8 Сәни исә, Јәһуда^г, гардашларын мәдһ едәчәк.^д Әлин дүшмәнләринин бојнунда олачаг.^е Атанын оғуллары сәнә баш әјчәк.^в **9** Јәһуда бала ширдир.^з Оғлум шикарыны јејиб галхачаг. О, шир кими јерә јатыб јажаныб. Бу шири галдырмаға ким чүрәт едәр? **10** Һөкмдар әсасы Јәһуданын әлиндән чыхмајачаг,^ж башчы әсасы дизләринин арасындан көтүрүлмәјчәк, та Шило* кәләнә гәдәр.^з Вә халглар она итаәт едәчәк.^и **11** Улағыны мејнәјә, сыпасыны сечмә тәнәјә баглајыб палтарыны шәрәбда, либасыны үзүмүн ганында јујачаг. **12** Шәрәбдан көзләри ал-гырмызы, сүддән дишләри ағаппагдыр.

13 Зәбулун^ы дәниз кәнарын-да, кәмиләрин јан алдыгы саһилдә мәскән салачаг.^ј Онун сәрһәди Сидона тәрәф узана-чаг.^к

14 Јәсакир* белиндә хурчун јерә јатан, сүмүјү мөһкәм бир улаг кимидир. **15** О, динчәл-мәк үчүн раһат јер, сәфалы өлкә тапачаг. Күрәјини јүк алтына верәчәк, ону гул кими ишләдәчәкләр.

16 Исраил гәбиләләриндән бири олан Дан^л халгына һа-кимлик едәчәк.^м **17** О, јол кәнарында бир илан, чығырда бир күрзә олуб атын ајагыны чалачаг, атлыны архасы үстә јерә јыхачаг.^н **18** Еј Јеһова, хиласы Сәндән көзләјчәјәм.

49:6 * Јахуд өкүзләрин ајаг вәтәрләри-ни кәсдиләр. **49:10** * Мәнәсы: саһиби.

19 Чада^а исә гулдурлар бас-
гын едөчөк, амма Чад архала-
рынча дүшүб онлары говачаг.^б

20 Аширин^в рузиси бол ола-
чаг, шаһлара лајиг тәамлар ве-
рөчөк.^г

21 Нифталы^г зәриф марал
кимидир. О, ләтиф сөзләр сө-
лөјир.^д

22 Јусиф^е барлы ағачын
пөһрәсидир, булаг башын-
да битән, будаглары дива-
ры ашан бәһәрли бир аға-
чын пөһрәси. 23 Лакин охчу-
лар она гәним кәсилиб ону
оха тутдулар. Онунла дүшмән-
чилик етдиләр.^е 24 Амма Ја-
губун гүдрәтлис, чобанын

вә Исраилин гајасы сәјәсин-
дә онун каманы сынмады, го-
лунун гүввәти түкәнмәди.^ж

25 О*, атанын Аллаһындан
бир пәјдыр, Аллаһын Озу сәнә
көмөк олачаг. О, Гүдрәт Саһи-
бинә бағлыдыр. Аллаһ көјлө-
рин хејир-бәрәкәтини үстүнә

јағдырачаг, дәринликләрдән
сәнә немәтләр верөчөк,^з сәни
чохла оғул-ушаг саһиб едө-
чөк*.^з 26 Атанын хејир-дуасы

дүнја дурдугча вар олан да-
ғларын немәтләриндән, әбәди
тәпәләрин фүсункарлығындан
үстүн олачаг.^и Бу хејир-дуа

гардашларынын ичиндән се-
чилмиш Јусифдән һеч вахт әс-
кик олмајачаг, һәмишә онун
башы үзәриндә олачаг.^и

27 Бинјамин^и чанавар кими
шикарыны дидиб-парчалаја-
чаг.^и Сәһәр өз овуну јејөчөк,
ахшам исә гәнимәт бөлүшдү-
рөчөк».^и

28 Исраилин он ики гәбилә-
си бунлардан төрәјиб. Аталары
онлара бу сөзләрлә хејир-
дуа верди, һәрәсинә өз хејир-
дуасыны.^и

49:25 * Јәни Јусиф. ^в Јахуд сәнә дөш-
ләрин вә бәтнин немәтини верөчөк.

ФӘС. 49

а Гн 33:20
б Јш 13:8
в Гн 33:24
г 1Пд 4:7, 16
г Гн 33:23
д Мт 4:13, 15
е Гн 33:13-17
ө Јр 37:5, 8
Јр 40:15
ж Јр 50:20
Јш 1:1, 6
һк 11:32
з Гн 33:13
и Јш 17:14
ы Гн 33:16
ј Гн 33:12
к һк 20:15, 16
1Иш 9:16
к Әс 2:5
Әс 8:7
л Иб 11:21

Сағ сүтүн

а Јр 35:29
Јр 49:33
б Јр 23:17, 18
в Јр 23:2, 19
Јр 25:9, 10
г Јр 35:29
г Јр 23:17, 18
д һә 7:15

ФӘС. 50

е Јр 46:4
ө Јр 50:26
ж Јр 47:29-31
з Јр 48:21
и Јр 23:17, 18
Јр 46:4
Јр 47:29
Јр 49:29, 30

29 Бундан сонра Јагуб оғул-
ларына тапшырыб деди: «Мән
сон мәнзилә јола дүшүрәм*.^а

Мәни аталарымын јанында,
һет Әфрунун саһәсиндә олан
мағарада дәфн едим,^б 30 Кә-
нан дијарында, Мамре гаршы-
сында јерләшән Мәхфилә са-
һәсиндәки мағарада. О саһәни

Ибраһим һет Әфрундан дәфн
јери кими алмышды. 31 Иб-
раһим вә арвады Сара ора-
да дәфн олунуб.^в Исагла^г Рә-
фәгәни дә орада дәфн етдиләр.

Мән дә Ләјаны орада дәфн ет-
мишәм. 32 Саһә дә, ичиндәки
мағара да һет оғулларындан
сатын алынмышды».^г

33 Беләликлә, Јагуб оғул-
ларына вәсијјәт едиб гуртар-
ды. Сонра ајагларыны јагағы-
на галдырды вә сон нәфәсини
вериб ата-бабаларына говуш-
ду.^д

50 Јусиф өзүнү атасынын
үстүнә атды^е вә ағлаја-
ағлаја ону өпдү. 2 Сонра Ју-
сиф хидмәтиндә олан тәбиб-
ләрә атасыны мумијаламағы^е

әмр етди вә тәбибләр Исраи-
ли мумијаладылар. 3 Бу, дүз
гырх күн чәкди, чүнки мејити
мумијаламаг гырх күнә баша
кәлирди. Мисирлиләр Јагуба
көрә јетмиш күн көз јашы төк-
дүләр.

4 Матәм күнләри баша ча-
танда Јусиф фиронун сарај
адамларына деди: «Мәнә бир
илтифат көстәрин, фирона бу
сөзләри чатдырын: 5 “Атам
мәнә анд верәрәк демишди:^ж

“Мән өлүрәм.^з Мәни Кәнан-
да һазырладығым јердә дәфн
едәрсән.”^и Изин вер, ке-
дим атамы дәфн едим, сон-
ра гајыдыб кәләрәм».^и 6 Фи-

49:29 * һәрфөн: ата-бабаларыма го-
вушмаг үзрәјәм. Ибраһиләрдә өлүмү
бәди диллә төсвир едән ифаде.

рон деди: «Андыны јеринә јетир, кет атаны дәфн ет».^а

7 Беләликлә, Јусиф атасыны дәфн етмәјә кетди. Фиронун хидмәтчиләри, сарајын вә бүтүн Мисирин афсаггаллары^б, **8** Јусифин ев әһли, гардашлары вә атасынын ев әһли дә онунла кетди.^в Јалныз ушаглары вә мал-һејваны Гошендә сахладылар. **9** Онлары арабалар^г вә атлылар мүшајиәт етди. Беләликлә, онлар бөјүк бир издиһамла јола чыхдылар. **10** Онлар Йордан јахынлыгындакы Атад хырманына чатанда шивән гопарыб алашма гурдулар. Јусиф атасы үчүн једди күн јас сахлады. **11** О јердә јашајан кәнаниләр Атад хырманындакы јасы көрәндә дедиләр: «Мисирлиләрин јаман бөјүк јасы дүшүб!» Буна көрә дә Йордан јахынлыгында олан бу јерин ады Абил-Мисраим* галды.

12 Беләликлә, Јагубун оғуллары онун вәсијјәтини јеринә јетирдиләр,^д **13** ону Кәнан дијарына кәтириб Ибраһимин һет Әфрундан дәфн јери кими алдығы, Мамре гаршысында јерләшән Мәхфилә саһәсиндәки мағарада дәфн етдиләр.^е **14** Атасыны дәфн етдикдән сонра Јусиф Мисирә гайытды. Онунла бирликдә гардашлары вә атасынын дәфинә кедәнләр дә гайытдылар.

15 Аталары өләндән сонра Јусифин гардашлары бирбиринә дедиләр: «Билмәк олмаз, бәлкә, Јусиф үрәјиндә бизә гаршы кин сахлајыр? Әкәр беләдирсә, инди биздән она етдијимиз пислијин һејфини чыхачаг».^ж **16** Буна көрә дә онлар Јусифә сөз көндәриб

ФӘС. 50

а Јр 47:31

б 36 105:21, 22

в Јр 46:27

г Јр 41:43
Јр 46:29

д Јр 47:29

е Јр 23:17, 18
Јр 25:9, 10
Јр 35:27
Јр 49:29, 30

ж Јр 37:18, 28
Јр 42:21
36 105:17

Сағ сүтун

а Јр 37:7, 9

б Јр 37:18

в Јр 45:5
36 105:17

г Јр 47:12

д 1См 7:20

е Јш 17:1
1См 7:14

ж Чх 4:31

з Јр 12:7
Јр 17:8
Јр 26:3
Јр 28:13

ж Чх 13:19
Јш 24:32
Иб 11:22

з Јр 50:2

дедиләр: «Атан өлүм ајағында оlanda демишди ки, **17** сәнә бу сөзләри чатдыраг: “Хаһиш едирәм, гардашларынын таг-сириндән кеч, сәнә етдикләри пислијә көрә онлары бағышла”. Инди, рича едирик, атанын Аллаһынын бу гулларыны бағышла». Бу сөзләри ешидәндә Јусиф көврәлиб аглады. **18** Бундан сонра гардашлары кәлиб онун гаршысында јерә дөшәндиләр вә дедиләр: «Биз сәнин гулунуг!»^а **19** Онда Јусиф онлара деди: «Горхмајын. Мәкәр мән Аллаһам? **20** Сиз мәнә пислик етмәк истәсәнин дә,^б Аллаһ һәр шеји јерә дөндәрди. Көрдүјүнүз кими нә гәдәр адамын һәјатыны хилас етди.^в **21** Нараһат олмајын, мән нә сизи, нә дә ушагла-рынызы ач гојмајачағам».^г Бу сөзләрлә Јусиф гардашларына үрәк-дирәк вериб онлары архајын етди.

22 Јусиф дә, атасынын ев әһли дә галыб Мисирдә јашады. Јусиф јүз он ил өмүр сүрдү. **23** О, Әфраимин нәвәләрини^д вә Мәнәссәнин оғлу Маһирин өвләдларыны^е көрдү. Онлар Јусифин гучағында бөјүдүләр*.^ж **24** Ахырда Јусиф гардашларына деди: «Мән өлүрәм. Амма Аллаһ мүтләг сизә нәзәр салачаг».^з Сизи бу өлкәдән чыхарыб Ибраһимә, Исага вә Јагуба анд ичиб вәд етдији торпаға апарачаг».^а **25** Јусиф Израил оғулларына анд вериб деди: «Аллаһ мүтләг сизә нәзәр салачаг. Онда мәним сүмүкләри-ми дә бурадан апарарсыныз».^б **26** Јусиф јүз он јашында өлдү, ону Мисирдә мумијалајыб^в табута гојдулар.

50:23 * Һәрфән: дизинин үстүнә доғулдулар.

ЧЫХЫШ

- 1 Исраиллиер Мисирдө чохалыр (1–7)
Фирон исраиллиерә
зүлм едир (8–14)
Аллаһдан горхан мамачалар (15–22)
- 2 Муса доғулур (1–4)
Фиронун гызы Мусаны оғуллуға
көтүрүр (5–10)
Муса Мәдјәнә гачыр вә Сәфурәни
алыр (11–22)
Аллаһ исраиллиерин фәрјадыны
ешидир (23–25)
- 3 Муса вә жанар кол (1–12)
Јеһова Өз адынын мәнасыны
ачыр (13–15)
Јеһова Мусаја көстәриш
верир (16–22)
- 4 Мусаја верилән үч әламәт (1–9)
Муса өзүнү јарарсыз саныр (10–17)
Муса Мисирә гајыдыр (18–26)
Муса һарунла көрүшүр (27–31)
- 5 Муса илә һарун фиронун
һүзурунда (1–5)
Зүлм шиддәтләнир (6–18)
Исраиллиер Муса илә һаруну
күнаһландырыр (19–23)
- 6 Гуртулуш барәдә вәд
тәкратлары (1–13)
«Өзүмү онларә Јеһова ады илә
танымтамышдым» (2, 3)
Муса илә һарунун нәсил
шәчәрәси (14–27)
Муса јенидән Фиронун һүзуруна
кәлир (28–30)
- 7 Јеһова Мусаны
чәсарәтләндирир (1–7)
Һарунун әсасы бөјүк илана
чеврилир (8–13)
1-чи бәла: су гана дөнүр (14–25)
- 8 2-чи бәла: гурбағалар (1–15)
3-чү бәла: мығмығалар (16–19)
4-чү бәла: мозаланлар (20–32)
Бәлалар Гошендән
јан кечир (22, 23)
- 9 5-чи бәла: һејванлар гырылыр (1–7)
6-чы бәла: иринли чибанлар (8–12)
7-чи бәла: долу (13–35)
- Аллаһ фирона күчүнү
көстәрәчәк (16)
Јеһованын ады дүнјаја
сәс салачаг (16)
- 10 8-чи бәла: чәјирткәләр (1–20)
9-чу бәла: зүлмәт гаранлыг (21–29)
- 11 Онунчу бәла елан олунур (1–10)
Халг мисирлиләрдән
гызыл-күмүш истәмәлидир (2)
- 12 Пасха тәсис едилир (1–28)
Гапы тахталарына ган
чиләнмәлидир (7)
10-чу бәла: илкинләрин өлүмү (29–32)
Мисирдән чыхыш (33–42)
430 ил тамам олур (40, 41)
Пасха гурбанындан кимләр
јејә биләр (43–51)
- 13 Бүтүн илкинләр Јеһоваја
мәхсусдур (1, 2)
Мајасыз чәрәк бәјрамы (3–10)
Бүтүн илкин оғланлар вә еркәк
һејванлар Аллаһа
һәср олунур (11–16)
Аллаһ Исраили Гырмызы дәнизә
тәрәф апарыр (17–20)
Булуд сүтуну вә алов сүтуну (21, 22)
- 14 Исраиллиер Гырмызы дәнизә
чатыр (1–4)
Фирон исраиллиерин далынча
дүшүр (5–14)
Исраиллиер Гырмызы дәнизи
кечир (15–25)
Мисирлиләр дәниздә батыр (26–28)
Исраиллиер Јеһоваја иман
кәтирирләр (29–31)
- 15 Муса илә исраиллиерин
гәләбә нәғмәси (1–19)
Мәрјәмин нәғмәси (20, 21)
Ачы су ширин олур (22–27)
- 16 Халг јемәкдән өтрү килејләнир (1–3)
Јеһова исраиллиерин дејинмәјини
ешидир (4–12)
Билдирчинләр вә манна (13–21)
Шәнбә күнү манна олмајачаг (22–30)
Хатирә үчүн манна (31–36)
- 17 һурибдә сусузлугдан шикајәт (1–4)
Гајадан су чыхыр (5–7)

- Әмалигәләр һүчүм едир вә мәғлуб олур (8–16)
- 18 Јәтра вә Сәфүрәнин кәлиши (1–12)
Јәтранын мүдрик мәсләһәти (13–27)
- 19 Сина дағы өнүндә (1–25)
Исраил халгы кәһинләр
падшаһлығы олачағ (5, 6)
Халг пакланыр (14, 15)
- 20 Он әмр (1–17)
Исраиллиләри горхуја салан
мәнзәрә (18–21)
Ибадәтлә бағлы кәстәришләр (22–26)
- 21 Исраилә верилмиш һөкмләр (1–36)
Ибрани гулларла бағлы (2–11)
Чинајәтлә бағлы (12–27)
Һејванларла бағлы (28–36)
- 22 Исраилә верилмиш һөкмләр (1–31)
Оғурлугла бағлы (1–4)
Әкинә зијан вурмагла бағлы (5, 6)
Әманәт вә мүлқијәтлә бағлы (7–15)
Гызы товламагла бағлы (16, 17)
Күфр вә итимаи давранышла
бағлы (18–31)
- 23 Исраилә верилмиш һөкмләр (1–19)
Дүрүст вә әдаләтли давранышла
бағлы (1–9)
Шәнбә вә бајрамларла
бағлы (10–19)
Исраиллиләрә бәләдчилик едән
мәләк (20–26)
Торпағларын тутулмасы вә
сәрһәдләр барәдә мәлумат (27–33)
- 24 Халг әһдә әмәл етмәјә
разылашыр (1–11)
Муса Сина дағында (12–18)
- 25 Мүгәддәс чадыр үчүн
бәхшишләр (1–9)
Сандыг (10–22)
Маса (23–30)
Чырагдан (31–40)
- 26 Мүгәддәс чадыр (1–37)
Чадырын гумашы (1–14)
Чәрчивәләр вә алтлыглар (15–30)
Пәрдәләр (31–37)
- 27 Јандырма гурбаны үчүн
гурбанкаһ (1–8)
һәјәт (9–19)
Чыраглар үчүн јағ (20–21)
- 28 Кәһин палтары (1–5)
Дөшлүк (6–14)
- Синәбәнд (15–30)
Урим вә Туммим (30)
Голсуз көјнәк (31–35)
Гызыл лөвһәчикли әммамә (36–39)
Кәһинин дикәр палтарлары (40–43)
- 29 Кәһинләрин тәјин олунамасы (1–37)
Күндәлик гурбанлар (38–46)
- 30 Бухур гурбанкаһы (1–10)
Сијаһыјаалма вә кәффәрә
һағгы (11–16)
Јујунмағ үчүн мис чән (17–21)
Мәш јағынын тәркиби вә
һазырланмасы (22–33)
Мүгәддәс бухурун тәркиби вә
һазырланмасы (34–38)
- 31 Усталар вә Аллаһын руһу (1–11)
Шәнбә күнү Аллаһла исраиллиләр
арасында нишанәдир (12–17)
Шәһадәт лөвһәләри (18)
- 32 Гызыл данаја ситајиш (1–35)
Муса халгын нәғмә дедијини
ешидир (17, 18)
Муса лөвһәләри јерә чырпыр (19)
Јеһоваја садиг галан
лавилләр (26–29)
- 33 Аллаһ исраиллиләрлә
кетмәјәчөк (1–6)
Дүшәркәдән кәнарда гурулмуш
һүзур чадыры (7–11)
Муса Јеһованын чалалыны
көрмәк истәјир (12–23)
- 34 Јени даш лөвһәләр (1–4)
Муса Јеһованын чалалыны
көрүр (5–9)
Әһдин шөртләри тәқрарланыр (10–28)
Мусанын үзү ишыг сачыр (29–35)
- 35 Шәнбә илә бағлы кәстәришләр (1–3)
Чадыр үчүн бәхшишләр (4–29)
Аллаһ Бәсалил вә Өһлүјаба Өз
руһундан верир (30–35)
- 36 Лазымындан артыг бәхшиш
кәтирилир (1–7)
Чадырын һазырланмасы (8–38)
- 37 Әһд сандығынын дүзәлдилмәси (1–9)
Маса (10–16)
Чырагдан (17–24)
Бухур гурбанкаһы (25–29)
- 38 Јандырма гурбаны үчүн
гурбанкаһ (1–7)

- Мис чән (8)
 һәјәт (9–20)
 Чадырын һазырланмасында
 истифадә олунан шејләрин
 сијаһысы (21–31)
- 39 Каһин палтарынын һазырланмасы (1)
 Дөшлүк (2–7)
 Синәбәнд (8–21)

- Голсуз көјнәк (22–26)
 Каһинин дикәр палтарлары (27–29)
 Гызыл лөвһәчик (30, 31)
 Муса чадыры јохлајыр (32–43)
- 40 Чадыр гурулу (1–33)
 Булу (һүзур чадырыны
 бүрүјү (34–38)

1 Јагубла бирликдә аилләләри илә Мисирә кәлән Исраилин оғуллаарынын ады будур:^а **2** Рубән, Шәмун, Лави, Јәһуда^б, **3** Јәсакир, Зәбулу, Бинјамин, **4** Дан, Нифталы, Чад вә Ашир^в. **5** Јагубдан төрәјәнләрин сајы јетмиш нәфәр иди. Јусиф артыг Мисирдә иди.^г **6** Бир мүддәт сонра Јусиф дүнјадан көчдү.^д Һәмчинин онун гардашлары вә бүтүн о нәсил дә өлдү. **7** Исраил оғуллаары исә доғуб-төрәјир, күнү-күндән чохалырдылар; онлар көрүнмәмиш сүрәтлә артыр вә гүввәтләнирдиләр. Ахырда онлар бүтүн өлкәни бүрүдүләр.^е

8 Бу арада Мисирдә Јусифи танымајан јени бир падшаһ тахта чыхды. **9** О, өз халгына деди: «Будур, исраиллиләр биздән чох, биздән күчлүдүрләр.^ө **10** Кәлин бир тәдбир көрәк, јохса онлар даһа да артыб чохалачағлар. Ишдир, мүһарибә олса, онлар дүшмәнләримизә гошулуб бизә гаршы дөјүшәчәк, сонра да өлкәдән чыхыб кедәчәкләр».

11 Беләчә, мисирлиләр Исраил оғуллаарыны ағыр ишләрдә ишләдиб зүлм вермәк үчүн онларын үзәринә нәзарәтчиләр гојдулар.^о Исраил оғуллаары фирон үчүн анбарлар јерләшән шәһәрләри, Фисум вә Раамсеси^ж тикдиләр. **12** Ла-

ФӘС. 1

- а Јр 46:8
 б 1См 2:3, 4
 в Јр 46:17
 г Јр 46:26
 Гн 10:22
 һв 7:14
 д Јр 50:26
 е 36 105:24, 25
 ө Јр 15:13
 Чх 3:7
 Сј 20:15
 Гн 26:6
 ж Јр 47:11

Сағ сүтүн

- а Чх 1:7
 36 105:24, 25
 б Чх 2:23
 һв 7:6
 в Лв 26:13
 г һә 16:4
 д Јр 9:5, 6

кин Исраил оғуллаарына нә гәдәр зүлм едирдиләрсә, онлар бир о гәдәр чохалыр, һәр тәрәфә јајылырдылар. Мисирлиләр исраиллиләрдән горхмаға башладылар.^а **13** Буна көрә дә зор күчүнә онлары көлә етдиләр.^б **14** Онлара палчыг тағдалатдырыр, кәрпич кәсдирир вә һәр чүр гул ишиндә ишләдәрәк һәјәтларыны ачы зәһәрә дөндәрдиләр. Онлары ағыр шәраитдә һәр чүр гул ишиндә ишләдирдиләр.^в

15 Бир күн Мисир падшаһы, Шәфра вә Фуәһ адлы ибрани мамачалара **16** әмр етди: «Ибрани гадынлары доғуздуранда^г көрсәниз, ушаг оғландыр, өлдүрүн, гыздырса, әл дәјмәјин». **17** Анчаг мамачалар Аллаһдан горхурдулар, буна көрә дә Мисир падшаһынын әмринә әмәл етмир, оғлан ушағларыны сағ сахлајырдылар.^д **18** Бир мүддәт кечәндән сонра Мисир падшаһы мамачалары чағыртдырыб сорушду: «Нијә белә едирсиниз? Нијә оғлан ушағларыны сағ сахлајырсыныз?» **19** Мамачалар фирона чаваб вердиләр: «Ибрани гадынлар Мисир гадынлары кими дејил, онлар күчлүдүрләр, мамача өзүнү јетирәнәчән доғурлар».

20 Аллаһ мамачаларын јахшылығыны әвәзсиз гојмады; халг исә артмагда вә күч-

ләнмәкдә иди. **21** Мамачалар Аллаһдан горхдугларына көрә Аллаһ онлара аилә нәсиб етди. **22** Ахырда фирон бүтүн халгына белә бир әмр верди: «Јени догулан һәр ибрани оғлан ушағыны Нил чајына атын, гыз ушагларына исә дәј-мәјин».^а

2 Лави нәслиндән бир нәфәр лавили бир гызла евләнди.^б **2** Гадын һамилә галыб бир оғлан доғду. Ушағын чох көзәл олдуғуну көрүб ону үч ај кизләтди.^в **3** Лакин ушағы артыг кизләтмәк^г мүмкүн олмајанда бир гамыш* сәбәт көтүрүб она гатран^д чәкди, ушағы сәбәтә гојду вә сәбәти апарыб Нил чајынын гырағындакы гамышлыға бурахды. **4** Көрпәнин бачысы^е исә онун башына нә кәләчәјини билмәк үчүн узагдан дуруб бахырды.

5 Фиронун гызы Нил чајына чиммәјә кәлди. Онун кәнизләри чајын кәнарында кәзиширдиләр. Фирон гызынын көзү гамышлыгдакы сәбәтә саташды вә чәлд кәнизини көндәриб сәбәти кәтиртди.^ж **6** Сәбәти ачанда ушағы көрдү. Көрпә аглајырды. Фирон гызы: «Бу, ибрани ушағыдыр», — десә дә, она јазығы кәлди. **7** Бу заман ушағын бачысы фирон гызына деди: «Истәјирсән, кедим бир әмзикли ибрани гадын чағырым көрпәјә дајәлик етсин?» **8** Фирон гызы: «Кет чағыр», — деди. Гызчығаз кедиб көрпәнин анасыны чағырды.^з **9** Фирон гызы гадына деди: «Бу ушағы көтүр, она дајәлик ет. Һаггыны верәчәјәм». Беләликлә, гадын ушағы апарыб она дајәлик етди. **10** Ушаг бөјүјәндә га-

ФӘС. 1

а һә 7:18, 19

ФӘС. 2

б Чх 6:20
Сј 26:59в һә 7:20
Иб 11:23

г һә 7:18, 19

ф Чх 15:20
1См 6:3
Ми 6:4

д һә 7:21

е Чх 6:20

Сағ сүтун

а Иб 11:24, 25

б һә 7:21

в Чх 1:11
Чх 3:7
Һә 7:23

г һә 7:24

ф һә 7:26

д һә 7:27, 28

е Јр 25:1, 2
Чх 3:1
Чх 4:19

ө Чх 18:12

ж Чх 4:18
Чх 18:1
Сј 10:29

дын кәтириб ону фиронун гызына верди. О да ушағы оғуллуға көтүрдү^а вә: «Ону судан чыхардым», — дејәрәк адыны Муса* гојду.^б

11 Илләр кечди, Муса бөјүдү. Бир күн о, сојдашларынын* јанына кедиб онларын нечә зүлм чәкдијини көрдү.^в Орада бахыб көрдү ки, бир мисирли онун ибрани гардашларындан бирини дөјүр. **12** Муса әтрафа көз кәздирди. Көрәндә ки, неч кәс јохдур, вуруб мисирлини өлдүрдү, мејитини исә гумда кизләтди.^г

13 Ертәси күн кәләндә ики ибранинин бир-бирилә далашдығыны көрдү вә һагсыз олана деди: «Јолдашыны нијә дөјүрсән?»^д **14** Һәмин адам деди: «Сәни бизим үзәримизә аға гојублар, јохса һаким? Бәлкә, мисирлини өлдүрдүјүн кими, мәни дә өлдүрмәк истәјирсән?»^е Муса: «Ишин үстү ачылы!» — дејәрәк горхуја дүшдү.

15 Фирон бу һадисәдән хәбәр тутанда Мусаны өлдүрмәк истәди. Анчаг Муса фирондан гачыб јашамаг үчүн Мәдјән^ө торпағына кетди. Ора чатанда бир гујунун башында отурду. **16** Мәдјән кәнинин^ө једди гызы вар иди. Онлар гујунун башына кәлдиләр ки, су чәкиб суваты долдурсулар вә аталарынын сүрүсүнү суласынлар. **17** Чобанлар исә һәмишәки кими, кәлиб онлары говдулар. Онда Муса галхыб гызларын көмәјинә чатды вә сүрүләрини сулады. **18** Гызлар евә гајыданда аталары Руил*^ж сорушду: «Нә јахшы бу күн белә тез

2:10 * Мәнәсы: судан чыхарылмыш, судан хилас едилмиш. **2:11** * һәрфөн: гардашларынын. **2:18** * Дикәр ады Јәтра.

2:3 * һәрфөн: папирус. * Јахуд асфалт вә гатран. Бурада тәби асфалт нөвләри нәзәрде тутулу.

кэлдиниз?» **19** Гызлар чаваб вердилэр: «Бир мисирли^а бизи чобанларын элиндэн гуртарды, һэтта бизим үчүн гуждан су чэкиб сүрүнү дэ сулады». **20** «Бэс о, һарададыр? Нийэ ону гојуб кэлдиниз? — дејэ о сорушду. — Кедин ону чағырын, кэлсин бизимлә чөрөк јесин». **21** Муса Руилин евиндэ галмаға разы олду. Руил гызы Сэфурэни^б Мусажа верди. **22** Бир мүддэт сонра Сэфурэнин бир оғлу олду. Муса: «Јад елдэ гәриб олдум»,^в — дејэрәк ушағын адыны һирсәм*^г гојду.

23 Илләр кечди. Мисир падашаһы өлдү.^г Лакин Израил оғуллари эввәлки кими, көләлик бојундуруғу алтында налә чэкиб инилдәјирдиләр. Зүлм элиндән дад едиб Аллаһдан имдад диләјирдиләр.^д **24** Аллаһ онларын аһ-наләсини ешитди^е вә Ибраһимлә, Исһаг-ла, Јагубла бағладығы әнди хатырлады.^е **25** Беләчә, Аллаһ Израил оғуллари назәр салыб чәдикләри эзаб-эзијәти көрдү.

3 Муса Мәдјән каһини олан гајынагасы Јәтранын*^ж сүрүсүнү отарарды. Бир күн о, сүрүнү сәһранын гәрб тәрәфинә апараркән кәлиб һурибә, Аллаһын дағына чыхды.^з **2** Бу заман Јеһованын мәләји колун ортасындан галхан аловда она көрүндү.^з Муса бакыб көрдү ки, кол алов ичиндә олса да, јаныб күл олмур. **3** Муса деди: «Кедим бу гәрибә мәнзәрәјә јахындан бахым. Көрүм кол нийә јаныб күл олмур». **4** Јеһова Аллаһ Мусанын кола тәрәф кәлдијини көрүб колун ичиндән ону сәсләди: «Муса! Муса!» О: «Бәли!» — дејэ чаваб

2:22 * Мәнәсы: *орада гәриб*. 3:1 * Руилин дикрә ады.

ФӘС. 2

- а һә 7:22
- б Чх 18:2-4
Сј 12:1
- в һә 7:29
- г 1См 23:15
- ф Чх 7:7
һә 7:30
- д Чх 3:7
1Пд 8:51
- е һә 7:34
- ө Јр 15:13, 14
Чх 6:5
Сј 20:15, 16

ФӘС. 3

- ж Чх 2:16
Чх 18:1
- з Чх 24:12, 13
1Пд 19:8, 9
- и һә 7:30-34

Сағ сүтун

- а Јр 17:1, 7
- б Јр 26:24
- в Јр 28:13
Јр 32:9
Мр 22:32
һә 7:32
- г Чх 1:11
Өш 63:9
һә 7:34
- ф Чх 12:51
- д Сј 13:26, 27
Гн 27:3
- е Јр 10:15-17
Чх 33:1, 2
Гн 7:1
Јш 3:10
Һә 9:7, 8
- ө Чх 1:11
- ж 36 105:26, 38
һә 7:34
- з Гн 31:23
Јш 1:5
Өш 41:10
Рм 8:31
Фп 4:13
- и Чх 19:2
Гн 4:11, 12
- ы Чх 15:3
36 96:8
36 135:13
Һш 12:5
Јһ 17:26
Рм 10:13

верди. **5** Аллаһ деди: «Бура јахынлашма. Ајағындан сәндәли чыхар, чүнки дурдуғун јер мүгәддәсди».

6 Аллаһ сөзүнә давам етди: «Мән атанын Аллаһы, Ибраһимин Аллаһы^а, Исһагын^б вә Јагубун Аллаһыјам». ^в Онда Муса үзүнү өртдү, чүнки Аллаһа бахмаға горхурду. **7** Јеһова деди: «Мисирдәки халғымын эзаб-эзијәтини көрүрәм. Онлары гул кими ишләдәнләрин элиндән етдикләри фәрјадлары ешидирәм, нә чәдикләриндән акаһам.^г **8** Мән јерә ениб онлары мисирлиэрин элиндән гуртарачағам,^г онлары о торпагдан чыхарыб, көзәл, кениш мәмләкәтә, сүдбал ахан бир дијара,^д кәнаниләрин, һетләрин, амориләрин, фәризиләрин, нивиләрин вә јәбусиләрин јашадығы торпаға апарачағам.^е **9** Бәли, исраиллиләрин аһ-наләси кәлиб Мәнә чатыб, мисирлиэрин онлара нечә зүлм вердијини көрүрәм.^е **10** Буна көрә дә сәни фирунун јанына көндәрирәм, сән халғым Исраили Мисирдән чыхарачагсан».^ж

11 Муса исә Аллаһа деди: «Мән кимәм ки, фирунун јанына кедим, исраиллиләри Мисирдән чыхарым?» **12** Аллаһ деди: «Мән сәнинлә олачағам.^з Сәни Мәним көндәрдијимә эләмәт бу олачак: халғы Мисирдән чыхардыгдан сонра кәлиб бу дағда^и бирликдә Мәнә, тәк олан Аллаһа ибадәт едәчәксиниз».

13 Анчак Муса Аллаһдан сорушду: «Туталым, исраиллиләрин јанына кетдим вә онлара: «Мәни сизин јаныныза ата-бабаларынызын Аллаһы көндәриб», — дедим. Бәс онлар «Онун ады нәдир?»^ы сорушсалар, онда нә чаваб ве-

рим?» 14 Аллах Мусаја деди: «Ким Истәсәм, Олачағам?»^а вә әләвә етди: «Исраиллиләрә белә дејәрсән: “Мәни сизин јаныныза Олачағам көндәриб”». ^б 15 Аллах Мусаја тәк-рарән деди:

«Исраиллиләрә белә сөјлә: “Мәни сизин јаныныза ата-бабаларынызын Аллаһы, Ибраһимин Аллаһы,^в Исаһын Аллаһы,^г Јағубун Аллаһы^д Јеһова* көндәриб”. Адым әбәдлик будур,^е нәсилдән-нәслә Мәни бу адла јадда сахлајачағлар. 16 Инди исә кет, Исраил ағсагалларыны топлајыб онлара де: “Ата-бабаларынызын Аллаһы, Ибраһимин, Исаһын вә Јағубун Аллаһы Јеһова мәнә көрүнүб деди: “Сизин һа-лыныз вә Мисирдә нәләр чәк-дијиниз нәзәримдән јайынма-јыб^е. 17 Одур ки, сизи мисир-лиләрин зүлмүндән гуртарыб^г кәнаниләрин, һетләрин, амориләрин^ж, фәризиләрин, һивиләрин вә јәбусиләрин торпағы-на,^з сүд-бал ахан дијара” апа-рачағам”.

18 Исраил ағсагаллары сәнин сөзүнә гулаг асачағлар.^ы Бирликдә Мисир падшаһынын јанына кедиб падшаһа де-јәрсиниз: “Ибраниләрин^ј Алла-һы Јеһова бизимлә данышды. Рича едирик, изин вер, сәһра-да үч күн јол кедиб Аллаһымыз Јеһоваја гурбан кәти-рәк”.^к 19 Амма билирәм ки, Мисир падшаһы өз хошуна сизи бурахамајачағ.^к 20 Буна көрә дә әлими галдырыб Ми-сири вурачағам, орада фөв-гәлбәшәри һадисәләр төрә-дәчәјәм. Бундан сонра Ми-сир падшаһы сизи бурахама-ј.^л 21 Елә едәчәјәм ки, мисирли-

3:14 * А4 әләвәсинә бах. 3:15 * Азәр-бајчан дилиндә бу ад Јеһва кими дә мө-лумдур.

ФӘС. 3

а Әј 23:13
Әш 14:27
Јһ 12:28

б Чх 6:3, 7
Рм 9:17

в Јр 17:1, 7

г Јр 26:24

д Јр 28:13
Мт 22:32

е Зб 135:13

е Јр 50:24
Чх 13:19

ө Јр 15:13, 14
Лв 26:13

ж Јр 15:16

з Чх 23:23

и Сј 13:27
Гн 8:7-9

ы Чх 4:31

ј Јр 14:13

к Чх 5:3
Чх 10:25, 26

к Чх 5:2
Чх 14:8
Рм 9:17

л Чх 7:3
Чх 12:33
Гн 6:22

Сағ сүтүн

а Чх 11:2
Чх 12:35, 36

б Јр 15:13, 14
Чх 12:36

ФӘС. 4

в Чх 2:13, 14

г Чх 7:9

д Лк 20:37

д Чх 3:16
Чх 4:31

е Сј 12:10

ө һв 7:36

ж Чх 4:30

ләр сизә јахшы мүнәсибәт көс-тәрәчәк, орадан әлидолу чыха-чагсыныз.^а 22 Гој һәр гадын гоншусундан вә евиндә галан гадындан гызыл-күмүш әшја-лар, пал-палтар истәсин. Бун-лары оғулларыныза, гызлары-ныза кејиндирәчәксиниз. Ми-сирлиләрин вар-јохуну әллә-риндән алачагсыныз».^б

4 Онда Муса деди: «Бирдән мәнә инанмадылар, сөзү-мә гулаг асмадылар.^в “Јеһо-ва сәнә көрүнмәјиб” дедиләр?»

2 Јеһова Мусадан сорушду: «Әлиндәки нәдир?» «Әса», — дејә о чаваб верди. **3** Аллах деди: «Ону јерә ат». Муса әса-ны јерә атды, әса дөнүб илан олду.^г Муса иланын јанындан гачды. **4** Јеһова Мусаја деди: «Әлини узат онун гујруғундан тут». Муса әлини узадыб ила-ны тутду вә илан онун әлиндә әсаја чеврилди. **5** Аллах Му-саја деди: «Бу әләмәт она кө-рәдир ки, онлар ата-бабалары-нын Аллаһы, Ибраһимин Ал-лаһы, Исаһын вә Јағубун Аллаһы^д Јеһованын сәнә кө-рүндүјүнә инансынлар».^д

6 Сонра Јеһова она деди: «Әлини гојнуна сал». Муса әли-ни гојнуна салды. Чыхаран-да көрдү ки, әли чүзамдан гар кими ағарыб.^е **7** Аллах она деди: «Әлини јенә гојну-на сал». Муса әлини гојнуна салды. Чыхаранда әли әввәл-ки кими сағлам иди. **8** Аллах деди: «Әкәр сәнә инанмасалар вә биринчи мөчүзәни гәбул ет-мәсәләр, икинчисинә инанчағ-лар.» **9** Лакин бу ики әләмәтә дә инанмасалар вә сәнә гулаг асмасалар, онда Нил чајындан бир аз су көтүрүб торпаға тө-кәрсән. Чајдан көтүрдүјүн сү јердә гана чевриләчәк».^ж

10 Онда Муса Јеһоваја деди: «Јеһова, ахы мән јахшы

даныша билмирэм. Гулун дүнән дә, сраҕакүн дә белә олуб. Елә инди Сәнинлә данышаркән дә нечә варам, елә галмышам, дилим сөз тутмур».^а

11 Јеһова исә ондан сорухду: «Инсана дили верән кимдир? Ону лал, кар, кор едән, јахуд она көз верән кимдир? Мәкәр буну едән Мән Јеһова дејиләм? **12** Инди кет. Данышанда Мән сәнинлә олачағам, нә демәк лазымдырса, сәнә өјрәдәчәјәм».^б **13** Лакин Муса деди: «Нә олар, Јеһова, башгасыны көндәр, гој бу иши башгасы көрсүн». **14** Онда Јеһованын Мусаја ачығы тутду вә деди: «Мәкәр лавили һарун^в сәнин гардашын дејил? Мән билирәм ки, о, јахшы данышыр. О, сәни гаршыламаға чыхыб, сәни көрәндә чох севи нәчәк. **15** Сән Мәним сөзләриме она чатдырачасан. **16** Сиз данышаркән Мән сизинлә олачағам. **17** Сизә нә едәчәјинизи өјрәдәчәјәм. **18** Сәнин јеринә халгла о данышачаг. О, сәнә ағыз олачаг, сән исә она аллаһ олачагсан».^г **17** Бу әсаны элинә алыб онунла мөчүзәләр көстәрәчәксән».^д

18 Муса гајынатасы Јәтранын^ж јанына гајытды вә она деди: «Истәјирәм Мисирә, сојдашларымын јанына кедим. Көрүм саламатдырлар?» Јәтра она: «Кет, јолун ачыг олсун», — деди. **19** Бундан сонра, Муса һәлә Мәдјәндә икән Јеһова она сөјләди: «Мисирә гајыт. Чаныны алмаг истәјәнләрин һамысы өлүб».^з

20 Муса арвадыны вә оғуларыны улаға миндириб, Аллаһын дедији әсаны да элинә алыб Мисир торпагына јола дүшдү. **21** Јеһова Муса-

ФӘС. 4

а Чх 6:12
Сј 12:3
Әр 1:6
Һв 7:22

б Әш 50:4
Мр 13:11

в Сј 26:59

г Чх 4:27

ф Чх 4:28

д Әр 1:9

е Чх 7:1, 2

ө Чх 8:5
Чх 17:5, 6
Сј 20:11

ж Чх 2:18, 21
Чх 18:1
Сј 10:29

з Чх 2:15

Сағ сүтүн

а Чх 7:9

б Чх 7:3
Чх 8:15
Чх 9:12
Чх 11:10
Рм 9:17, 18

в Чх 7:22

г Гн 7:6
Гн 14:2
Һш 11:1
Рм 9:4

ф Чх 12:29

д Сј 22:22
1См 21:16

е Јр 17:14

ө Чх 2:16, 21

ж Чх 4:14

з Чх 3:1
Чх 20:18
Чх 24:16

и Чх 4:15

ы Чх 4:8

ј Чх 3:16
Чх 24:1

к Чх 4:3, 6, 9

ја деди: «Сәнә мөчүзәләр көстәрмәк гүдрәти вердим. Мисирә гајыданда бүтүн бунлары фиронун гаршысында көстәр. **22** Мән исә онун үрәјини даша дөндәрәчәјәм^б вә о, халгы бурахмајачаг. **22** Сән фирона дејәрсән: “Јеһова белә бујуруп: “Исраил Мәним оғлумдур, илкимдир. **23** Сәнә дејирәм, оғлуму бурах, гој кедиб Мәнә ибадәт етсин. Әкәр ону бурахмасан, сәнин оғлуну, илк өвладыны өлдүрәчәјәм”».^г

24 Сонра Јеһова^д јолда, карвансарада онун гаршысына чыхды вә ону өлдүрмәк истәди. **25** Онда Сәфурә^ө чакмагдашы көтүрүб оғлуну сүннәт етди вә сүннәт әтини онун ајагынын алтына атыб деди: «Сән мәним ган адахлымсан». **26** Белчә, Аллаһ ону бурахды. Онда Сәфурә деди: «Ган адахлысы». Буну сүннәтә көрә деди.

27 Сонра Јеһова Һаруна деди: «Кет сәһраја Мусаны гаршыла». **28** Һарун кетди вә Аллаһын дағында^з Муса илә көрүшүб ону өпдү. **28** Муса ону көндәрән Јеһованын бүтүн сөзләрини Һаруна чатдырды^в вә көстәрмәји әмр етдији бүтүн мөчүзәләр барәдә она данышды. **29** Бундан сонра Муса илә Һарун кедиб исраиллиләрин бүтүн ағсагалларыны бир јерә топладылар. **30** Һарун Јеһованын Мусаја дедији сөзләрин һамысыны онла данышды вә Муса халгын көзү гаршысында мөчүзәләр көстәрди. **31** Халг Муса-

4:21 * Јахуд она өз үрәјини даша дөндәрмәје изин верәчәјәм. Чох вахт ибрани дилиндә һадисәје сәбәб олмаг дејиләндә, әслиндә, онун ваге олмасына изин вермәк нәзәрде тутулур. **4:24** * Бәзи әлјазмаларда Јеһованын мәләји.

4:16 * Јахуд онун үчүн Аллаһы тәмсил едәчәксән.

ја инанды.^а Онлар Jehovahнын исраиллилерэ нэзэр салдыгыны^б вэ чэкдиклэри эзаб-эзи-јэти көрдүјүнү^в ешидэндэ диз үстэ дүшүб сэчдэ етдилэр.

5 Муса илэ Һарун фиронун һүзуруна кэлиб дедилэр: «Исраилин Аллаһы Jehovah белэ дејир: “Халгымы бурах, кедиб сәһрада Мөним шәрәфимә байрам кечирсин”». **2** Фирон исә деди: «Jehova кимдир ки,^г Онун сөзүнә гулаг асыб Исраили бурахым?»^г Мән Jehovah танымырам, халгы да бурахмајачағам!»^д **3** Онлар исә дедилэр: «Ибранилэрин Аллаһы бизимлә данышды. Изин вер, сәһрада үч күн јол кедиб Аллаһымыз Jehovahја гурбан кәтирәк,^е јохса О, бизи чезаландырачағ, ја чанымыза азар салачағ, ја да гылынч ағзына верәчәк». **4** Мисирин падшаһы онлара деди: «Муса, Һарун, нијә халгы ишдән еләјирсиниз? Кедин ишләјин!»^е **5** Бу гәдәр адамы өзүнүзлә апарыб ишдән еләмәк истәјирсиниз?»

6 Елә һөмин күн фирон халгын үзәриндәки нэзарәтчиләрә вә иш ичрачыларына* тапшырды: **7** «Бундан сонра кәрпич кәсмәк үчүн халга саманы сиз јығыб вермәјәчәксиниз.^ж Гој кедиб өзләри јығсынлар. **8** Кәрпичләри исә әввәлки гәдәр тәләб един, сајы азалтмајын. Онлар тәнбәлләшибләр. Буна көрә дә һај-күј салыб: “Кетмәк истәјирик, Аллаһымыза гурбан кәтирмәк истәјирик”, — дејирләр. **9** Онларын ишини даһа да ағырлашдырын ки, башлары ишә гарышсын, бош-бош сөзләрә гулаг асма-сынлар».

10 Нэзарәтчиләр^з вә иш ичрачылары кедиб халга деди-

5:6 * Иш ичрачылары исраиллилерин арасындан сечилирди.

ФӘС. 4

а Чх 3:18

б Јр 50:25

в Чх 1:14

Чх 3:7

Гн 26:6

ФӘС. 5

г Чх 7:5

Чх 9:15, 16

д 2Пд 18:28, 35

е Чх 3:19

ж Чх 3:18

з Чх 1:11

ж Чх 1:14

з Чх 1:11

Сағ сүтун

а Чх 2:11

б Чх 5:7, 8

в Чх 5:3

г Чх 6:9

ләр: «Фирон белә дејир: “Да-һа сизә саман вермәјәчәјәм.

11 Кедин, өзүнүз һарадан истәјирсиниз тапын. Ишинизи исә азалтмајачағам”». **12** Беләликлә, халг бүтүн Мисир торлағына сәпәләниб саман әвезинә күләш јығмаға башлады. **13** Нэзарәтчиләр исә кедиб-кэлиб дејирдиләр: «Һәр кәс саман верилән вахт олдуғу кими, инди дә күндәлик иши јеринә јетирсин». **14** Сонра исә фиронун нэзарәтчиләри исраиллилерин үзәринә гој-дуглары иш ичрачыларыны дөјүб^а дедиләр: «Нәјә көрә нә дүнән, нә дә бу күн әввәлки гәдәр кәрпич кәсмәмисиниз?»

15 Онда исраиллилерин иш ичрачылары фиронун јанына кедиб шикајәт етдиләр: «Нијә гулларында белә давра-һырсан? **16** Гулларына саман вермирләр, амма “кәрпич кәсин” дејирләр. Тәгсир сәнин адамларындадыр, дөјүләнсә бизик». **17** Фирон исә деди: «Сиз тәнбәлсиниз, тәнбәл!»^б Буна көрә дә: “Кетмәк истәјирик, Jehovahја гурбан кәтир-мәк истәјирик”,^в — дејирсиниз. **18** Кедин ишләјин! Сизә саман верилмәјәчәк, амма әввәлки сајда кәрпич кәсмәлисиниз».

19 Исраиллилерин иш ичрачылары «күндәлик кәрпич сајыны азалтмамалысыныз» әмрини ешидэндә анладылар ки, ишләри фәнадыр. **20** Онлар фиронун јанындан чыханда бајырда онлары көзләјән Муса вә Һаруну көрүб дедиләр: **21** «Гој сизинлә Jehovah Озү билсин. Сизин учбатыныздан фиронун, әжанларынын нифрәтинә туш олдуғ. Сиз онларын әли-һә гылынч вердиниз ки, әһә-димизи кәссинләр».^г **22** Онда Муса Jehovahја үз тутуб деди:

«Јеһова, нијә бу халгы бәлә-ја салдын? Нијә мәни көндәр-дин? **23** Фиронун гаршысын-да Сәнин адындан^а данышды-ғым күндән бәри о, халга зүлм верир.^б Сән исә халгынын да-дына јетишмирсэн».^в

6 Онда Јеһова Мусаја деди: «Фирона нә едәчәјими көрәчәксән.^г Әлимин күчү гаршысында мәчбур галыб онла-ры бұрахацаг, нәинки бұра-хацаг, һәтта говацаг өлкәсин-дән».^ф

2 Сонра Аллах Мусаја деди: «Мән Јеһовајам. **3** Ибраһимә, Ишага вә Јагуба Гадир Ал-лаһ^а кими көрүнсәм дә, Өзү-мү онлара Јеһова ады^б илә та-нытмамышдым*.^в **4** Онлар-ла әһд бағламышдым ки, гәрби-кими јашадыглары Кәнан тор-пағыны онлара верәчәјәм.^ж

5 Инди исә мисирлиләрин көлә етдији исраиллиләрин фәрјадыны ешитдим вә әһди-ми хатырладым.^з

6 Буна көрә дә исраиллилә-рә белә де: “Мән Јеһовајам. Сизи мисирлиләрин зүлмүнд-ән, онларын көләлијиндән азад едәчәјәм.” Чыхардығым бөјүк һөкмләрлә, гүввәтли әлимлә сизи гуртарацағам.^д

7 Сизи Өзүмә халг едәчәјәм, сизин Аллаһыныз олацағам.^е Биләчәксиниз ки, Мән Алла-һыныз Јеһовајам, сизи Миси-рин зүлмүндән азад едән Ал-лаһ. **8** Сизи Ибраһимә, Иша-га вә Јагуба анд ичиб вәд ет-дијим дијара апарачағам. Бу торпаглары сизә мүлк верәчә-јәм.^ж Мән Јеһовајам”». ^з

9 Муса бу сөзләри исраил-лиләрә чатдырды, анчаг онлар руһдан дүшдүкләринә вә ағыр көләлик бојундуруғу алтында әзилдикләринә көрә Мусаны ешитмәдиләр.^д

6:3 * Јахуд там танытмамышдым.

ФӘС. 5

а Чх 5:1
б Чх 5:6, 9
в Чх 3:8

ФӘС. 6

г Чх 14:13
ф Чх 9:3
Чх 11:1
Чх 12:29, 31
д Јр 17:1
Јр 35:10, 11
е 36 83:18
Лк 11:2
Јл 12:28
һв 15:14
Вһ 15:3
ө Јр 12:8
Јр 28:16
Әр 32:20
ж Јр 15:18
Јр 28:4
з Јр 17:1, 7
Чх 2:24
и Гн 4:20
ы Гн 26:8
1См 17:21
һв 13:17
ј Чх 29:45
Гн 7:6
2Иш 7:24
36 33:12
к Јр 15:18
Јр 26:3
Јр 35:12
Чх 32:13
к Чх 20:2
Әш 42:8
л Чх 5:21

Сағ сүгү

а Чх 5:21
Чх 6:9
б Чх 4:10
һв 7:22
в Јр 49:3
г Јр 46:9
ф 1См 4:24
д Јр 29:34
е Јр 46:11
Сј 26:57
ө Сј 3:18
ж Сј 3:19
з Сј 3:20
и Чх 2:1
Сј 26:59
ы 1См 23:13
ј Сј 16:1, 32
Сј 26:10

10 Онда Јеһова Мусаја деди: **11** «Мисир падшаһы фиронун һүзуруна кет вә она сөjlә ки, исраиллиләри өл-кәсиндән бұрахсын». **12** Муса исә Јеһоваја деди: «Һеч ис-раиллиләр мәнә гулаг асмады-лар,^а галмышды ки фирон. Ахы мән күч-бәлә илә данышы-рам».^б **13** Амма Јеһова Муса илә Һаруна халгын Мисир тор-пағындан чыхмасы илә бағлы исраиллиләрә вә Мисир пад-шаһы фирона чатдырачағлары әмрләри бир даһа тәкрат етди.

14 Исраиллиләрин нәсил башчылары бунлардыр: Исраил-ин илк оғлу Рубәнин^в оғул-лары: Һәнуг, Фәлли, Һәсрун вә Гарми.^г Бунлар Рубәндән төрә-јәнләрди.

15 Шәмунун оғуллары: Јә-муил, Јәмин, Әһәд, Јакин, Зо-һар вә кәнани гадындан доғул-муш Шаул.^ф Бунлар Шәмундан төрәјәнләрди.

16 Лавинин^а оғуллары: Һирсән, Кәһат вә Мерар. Он-лардан төрәјән аилләр онла-рын адыны дашыјырды.^б Лави јүз отуз једди ил јашамышды.

17 Һирсәнин оғуллары Либни вә Шимај иди. Онлар-дан төрәјән аилләр онла-рын адыны дашыјырды.^в

18 Кәһатын оғуллары: Им-ран, Ишар, Һәбрун вә Үз-зиил.^ж Кәһат јүз отуз үч ил јашамышды.

19 Мерарын оғуллары: Мәһли вә Муши.

Бу, Лавидән төрәјәнләрин нәсил шәчәрәсиди.^з

20 Имран бибиси Јуһабид-лә евләнмишди.^д Јуһабид она Һаруну вә Мусаны доғмушду.^е Имран јүз отуз једди ил јаша-мышды.

21 Ишарын оғуллары: Га-рун,^ј Нафиг вә Зәкри.

22 Үззиилин огуллары: Му-саил, Элсәфан^а вә Зитри.

23 Һарун Илсәба илә евлән-мишди. Илсәба Әминәдабын гызы вә Нәһсунун^б бачысы иди. О, Һаруна Надабы, Абиһу-ну, Әлҗазары вә Исамары доғ-мушду.^в

24 Гарунун огуллары: Әсир, Әлгәна вә Әбиасәф.^г Бунлар Гарундан төрөҗәнләр-диләр.^г

25 Һарунун оғлу Әлҗазар^д Фәтаилин гызларындан бири илә евләнмишди. О, Әлҗазара Фәнһасы^е доғмушду.

Бунлар Лави огулларынын нәсил башчыларыдыр.^е

26 Јеһованын «исраиллилә-ри дәстә-дәстә Мисирдән чы-харын» дедији Һарун вә Му-санын соҗ-көкү будур.^ж 27 Ис-раиллиләри Мисирдән чыхар-маг үчүн мәһз бу Муса вә Һарун Мисир падшаһы фирон-ла данышмышды.^з

28 Јеһова Мисир торпағын-да Муса илә данышмышды. 29 Мусајала данышдыгы күн Јеһова она демишди: «Мән Је-һовајам. Сәнә дедијим бүтүн сөзләри Мисир һөкмдары фи-рона сөjlә». 30 Муса исә Је-һоваја демишди: «Мән күч-бәла илә данышырам. Фирон мәнә гулаг асачаг?»^а

7 Онда Јеһова Мусаја деди: «Сәни фирон үчүн аллаһ етмишәм, гардашын Һарун исә пејғәмбәрин олачаг.^б 2 Сән бүтүн әмрләrimi Һаруна сө-ләјәчәксән, о да фирона де-јәчәк вә фирон исраиллиләри өлкәсиндән бурахачаг. 3 Мән исә фиронун үрәјини даша дөндәрәчәјәм. / Мисирдә чохла әламәтләр, мөчүзәләр көстә-рәчәјәм.^в 4 Амма фирон сизә гулаг асаячаг. Онда Мән әлими Мисирә гаршы галды-рыб она ағыр чәзалар верәрәк

ФӘС. 6

а Лв 10:4
Сј 3:30
б Рт 4:19-21
Мт 1:4
в Сј 3:2
г Сј 26:10, 11
ф Сј 26:58
1См 9:19
д Сј 3:32
е Сј 25:7
Сј 31:6
Јш 22:31
Һк 20:28
ө Чх 6:19
ж Чх 7:2, 4
Чх 12:41
Һв 7:35
з 36 77:20
и Чх 4:10
Чх 6:12

ФӘС. 7

ы Чх 4:14-16
Чх 4:30
ј Чх 4:21
Чх 7:13, 22
Чх 8:15, 19
Чх 9:12, 35
Чх 10:20, 27
Чх 11:10
Чх 14:8
Рм 9:17, 18
к Чх 3:19, 20
36 105:26, 27
Һв 7:36

Сағ сүтүн

а Чх 12:12, 51
б Чх 7:17
Чх 8:9, 10
Чх 8:22
Чх 9:29
Чх 14:4
в Гн 34:7
Һв 7:22, 23
г Чх 4:2, 3
ф Јр 41:8
2Тм 3:8
д Чх 7:20, 22
Чх 8:7, 18
Чх 9:11
е Чх 7:3
ө Чх 10:1
ж Чх 4:2, 3
з Чх 3:18

ордуларымы, халгым Исраили орадан чыхарачагам.^а 5 Әли-ми Мисирә гаршы галдырыб исраиллиләри орадан чыха-ранда мисирлиләр биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам». ^б 6 Муса илә Һарун Јеһованын әмрини јеринә јетирдиләр. Һәр шеји Онун дедији кими етдиләр. 7 Фиронла данышанда Муса сәксән, Һарун исә сәксән үч ја-шында иди.^в

8 Јеһова Муса илә Һаруна деди: 9 «Фирон “мөчүзә көс-тәрин” десә, онда сән Һаруна де, әсасыны көтүрүб фиронун габағында јерә атсын. Эса дө-нүб бөјүк илана чевриләчәк».^г

10 Беләчә, Муса илә Һарун фиронун һузуруна кәлдиләр вә Јеһованын әмрини олдуғу кими јеринә јетирдиләр. Һарун әсаны фиронун вә онун хид-мәтчиләринин габағында јерә атды, әса дөнүб бөјүк илан олду. 11 Фирон да мүдриклә-ри вә чадукәрләри чағыртдыр-ды. Мисирин каһинләри^г өз сөһрләри илә ејни шеји етди-ләр.^д 12 Онлардан һәр бири өз әсасыны јерә атды вә әса-лар дөнүб бөјүк иланлар олду. Амма Һарунун әсасы онларын әсасыны удду. 13 Лакн Је-һова нечә демишдисә, елә дә олду, фирон инад еләјиб онла-ра гулаг асмады.^е

14 Јеһова Мусаја деди: «Фи-рон тәрслик едиб халгы бу-рахмыр.^е 15 Сән белә елә: са-бах сәһәр фирон чаја кедәчәк. Сән дә илана дөндәрдијин әса-ны көтүрүб Нил чајынын гы-рағына кет вә орада дуруб ону көзлә.»^ж 16 О кәләндә де: “Мәни ибраниләрин Аллаһы Јеһова сәнин јанына көндә-риб.^з О тәләб едир ки, хал-гыны бурахастан, кедиб сәһра-да Она ибадәт етсинләр. Сән исә табе олмурсан. 17 Буна

көрө дә Јеһованын сөзү беләдир: “Мәним Јеһова олдугуму бундан биләчәксән:^а элимдәки әсаны Нил чајынын суларына бурачағам, чај гана дөнәчәк. **18** Чајдакы балыглар оләчәк вә чај ијләнәчәк. Мисирлиләр чајын сујуну ичә билмәјәчәк-ләр”.

19 Сонра Јеһова Мусаја деди: «Һаруна белә де: “Әсаны әлинә көтүр вә Мисирин суларына,^б чајларына, Нилдән ајрылан архлара, батаглыглара^в вә бүтүн чарһовузларына сары узат ки, сулар гана дөнсүн”. Бүтүн Мисир торпағында, һәтта чәлләкләрдә вә даш күпләрдә дә су гана чевриләчәк». **20** Муса илә Һарун дәрһал Јеһованын дедији кими етдиләр: Һарун фиронун вә онун хидмәтчиләринин көзү габағында әсаны галдырыб Нил чајынын сујуна вурду, су бүсбүтүн ган олду.^г **21** Чајдакы балыглар өлдү^д вә чај ијләнмәјә башлады. Мисирлиләр чајын сујуну ичә билмәдиләр.^е Бүтүн Мисир торпағында су гана чеврилди.

22 Лакин Мисирин каһинләри дә өз сәһрләри илә ејни шеји етдиләр.^ө Беләчә, Јеһованын дедији кими, фирон тәрслијиндән дөнмәди вә онлара гулаг асады.^ә **23** Фирон чыхыб сарајына кетди, баш верәнләри јенә дә вечинә алмады. **24** Мисирлиләрин һамысы Нил чајынын гырагларында јери газыб су ахтармаға башладылар, чүнки чајын сујуну ичә билмирдиләр. **25** Јеһованын Нил чајынын сујуну гана дөндәрмәсинин үстүндән једи күн кечди.

8 Јеһова Мусаја деди: «Фиронун јанына кет, она сөйлә: “Јеһова белә дејир: “Халгымы бурах, кедиб мәнә ибадәт етсин.”^ж **2** Әкәр јенә дә он-

ФӘС. 7

а Чх 7:5
Чх 8:9, 10
Чх 8:22
Чх 9:29
Чх 14:4

б Чх 9:22
Чх 10:12
Чх 14:21

в Чх 8:5

г 36 78:44

д 36 105:29

е Чх 7:11, 12
Чх 8:7, 18
Чх 9:11
2Тм 3:8

ө Чх 3:19

ФӘС. 8

ж Чх 3:12

Сағ сүгүн

а 36 78:45

б 36 105:30

в Чх 7:11, 12
Чх 7:20, 22
Чх 8:17, 18
Чх 9:11
2Тм 3:8

г Чх 10:16-19

д Чх 9:14
Чх 15:11
36 83:18
36 86:8
Әш 46:9
Өр 10:6, 7
Рм 9:17

е Чх 8:3

лары бурахмасан, онда сәнин бүтүн өлкәни гурбаға басачаг.^а **3** Нил чајында гурбагалар гајнашачаг, онлар чыхыб сәнин евинә, јатаг отағына, чарпајына, хидмәтчиләринин евинә, тәкнәләринә, јемәк биширдийин күрәләрә долачаг, адамларынын үстүнә туллана-чаг.^б **4** Гурбагалар сәнин, халгынын вә бүтүн хидмәтчиләринин үстүнә һүчум чәкәчәк”.

5 Бундан сонра Јеһова Мусаја деди: «Һаруна де, әлиндәки әсаны чајларын, Нилдән чәкилән архларын, батаглыгларын үстүнә узатсын, гурбагалар чыхыб бүтүн Мисирин бүрүсүн». **6** Һарун әлини Мисирин сулары үзәринә узатды, гурбагалар чыхыб Мисир торпағыны бүрүдү. **7** Лакин Мисирин каһинләри дә сәһр ишләдиб ејни шеји етдиләр, Мисир торпағыны гурбагаларла долдурдулар.^в **8** Онда фирон Муса илә Һаруну чағырыб деди: «Јеһоваја дуа ет, гој мәним, халгымын чаныны гурбагалардан гуртарсын.^г Халгы Јеһоваја гурбан кәтирмәјә бурахырам». **9** Муса фирона деди: «Сән өзүн вахтыны де, мән дә дуа едим, сәнин дә, хидмәтчиләринин дә, адамларынын да чаны гурбагалардан гуртарсын, онлар евләриндән чәкилиб јалныз Нилдә галсын». **10** О: «Сабаһ», — дејә чаваб верди. Муса деди: «Аллаһымыз Јеһованын тајыбәрабәри олмадығымы биләсән дејә,^д дедијин кими олачаг. **11** Гурбагалар евләриндән чәкиләчәк, сәнин дә, хидмәтчиләринин дә, адамларынын да чаны онлардан гуртарачаг. Онлар јалныз Нилдә галачаг.^е **12** Муса илә Һарун фиронун һүзурундан чыхдылар вә

Муса Jehovaha жалварды ки, фиронун үстүнө көндөрдији гурбагалары жох етсин.^a **13** Jehovaha Мусанын хашишини јеринә јетирди, евләрдәки, һәјәтләрдәки, ојлағлардакы гурбагалар өлдү. **14** Гурбагалары галагалалаг жығдылар; өлкәни үфунәт ији бүрүдү. **15** Фирон көрәндә ки, бәла совушду, Jehovahанын дедији кими, үрәјини даша дөндәриб онлара гулаг асмады.^b

16 Jehovaha Мусаја деди: «Һаруна де, әсасыны узадыб торпага вурсун, бүтүн Мисир өлкәсиндә јерин тозу мығмығаја чеврилсин». **17** Онлар белә дә етдиләр. Һарун әсасыны узадыб торпага вурду. Бүтүн Мисир өлкәсиндә јерин тозу мығмығаја чеврилди. Онлар адамлары вә һејванлары дишләмәјә башлады.^c **18** Каһинләр дә ејни мөчүзәни көстәрмәк, сәһр ишләдәрәк мығмыға әмәлә кәтирмәк истәдиләр,^d лакин бачармадылар. Мығмығалар исә инсанлара вә һејванлара дарашмышды. **19** Онда каһинләр фирана дедиләр: «Бу ишдә Аллаһын әли вар!»^e Амма фирон инадындан дөнмәди вә Jehovahанын дедији кими, онлара гулаг асмады.

20 Сонра Jehovaha Мусаја деди: «Сәһәр тездән фирон чаја кедәндә онун габағына чых вә сөјлә: “Jehova белә дејир: “Халғымы бурах, кедиб Мәнә ибадәт етсин. **21** Әкәр бурахмасан, Мән сәнин, хидмәтчиләринин, халғынын үстүнә мозалан көндәрәчәјәм. Сәнин евләрин вә бүтүн мисирлиләрин евләри мозаланла долачаг. Һәтта дурдуглары торпағы да бүрүјәчәк. **22** Һәмин күн халғымын јашадығы Гошен торпағыны ајырача-

ФӘС. 8

a Чх 8:30, 31
Чх 9:33

b Чх 4:21
Чх 7:3

в 36 105:31

г Чх 7:11, 12
Чх 7:20, 22
Чх 8:7
Чх 9:11

ф Чх 31:18
Лк 11:20

Сағ сүтүн

a Чх 9:4, 26
Чх 10:23
Чх 12:13

б 1Иш 17:46
1Пд 20:28
2Пд 19:17, 19

в Чх 8:3
36 78:45
36 105:31

г Јр 46:33, 34
Чх 10:25, 26

ф Чх 3:18

д Чх 8:8
Чх 9:28

е Чх 8:15

ө Чх 9:33

гам, орада мозалан олмајачаг.^a Бундан биләчәксән ки, Мән Jehovaha бу өлкәдәјәм.^b **23** Мән Өз халғымы сәнин халғындан ајры тутачағам. Бу әламәт сабаһ ваге олачаг”».

24 Jehovaha белә дә етди; фиронун вә хидмәтчиләринин евләринә, бүтүн Мисир торпағына сајсыз-һесабысыз мозалан сүрүләри һүчум еләди. Мозаланлар өлкәни виран гојду.^в

25 Ахырда фирон Муса илә Һаруну чағырыб деди: «Кедин Аллаһыныза бу өлкәдә гурбан кәтирин». **26** Муса исә деди: «Бу, мүмкүн дејил. Аллаһымыз Jehovaha кәтирәчәјимиз гурбанлар мисирлиләрин көзүндә мәнфурдур.^г Мисирлиләрин көзү габағында онларда икраһ доғуран гурбанлар кәтирсәк, бизи дашламазлар? **27** Биз Аллаһымыз Jehovahанын дедији кими, үч күн сәһрада јол кедиб орада Она гурбан кәтирәчәјик».^ф

28 Онда фирон деди: «Аллаһыныз Jehovaha сәһрада гурбан кәтирмәк үчүн сизи бурахачағам. Амма чох узага кетмәјин. Инди исә мәнним үчүн дуа един».^а **29** Муса деди: «Мән кедирәм. Сәнин јанындан чыхан кими Jehovaha дуа едәчәјәм вә сабаһ фирон да, хидмәтчиләри дә, халғы да мозаланлардан гуртулачаг. Амма јенә елә олмасын ки, фирон бизи алдадыб халғы Jehovaha гурбан кәтирмәјә бурахмасын».^б **30** Муса фиронун јанындан чыхыб Jehovaha ја дуа етди.^в **31** Jehovaha Мусанын дуасына чаваб вериб фирону, хидмәтчиләрини, халғыны мозаланлардан гуртарды. Бир дәнә дә олсун мозалан галмады. **32** Анчаг фирон бу дөфә дә үрәјини даш еләди вә халғы бурахмады.

9 Jehovah Мусаја деди: «Фиронун јанына кет вэ сөjlә: “Ибраниләрин Аллаһы Jehovah белә дејир: “Халгымы бураха, кедиб мәнә ибадәт етсин.^а **2** Экәр јенә дә онлары бурахмасан, кетмәјә гојмасан, **3** Jehovahнын әли^б отлаглардакы һејванларына гаршы галхацаг. Атларын, ешшәкләрин, дөвәләрин, мал-гаранын, гојунгузунун ичинә азар дүшүб онлары гырачаг.^в **4** Лакин Jehovah исраиллиләрин һејванларыны мисирлиләринкиндән ажры тутачаг, исраиллиләрин һејванларындан бири дә өлмәјчәк».^г **5** Jehovah вахт тәјин едиб деди: «Мән Jehovah буну сабаһ едәчәјәм».

6 Сәһәриси күн Jehovah дејидини етди. Мисирлиләрин бүтүн һејванлары гырылды,^д амма исраиллиләрин һејванларындан бири дә өлмәди. **7** Фирон адам көндәриб өјрәнди ки, исраиллиләрин бир дәнә дә һејваны өлмәјиб. Бунула белә, о, инадындан дәнмәди вә халгы бурахмады.^е

8 Jehovah јенә Муса вә Харунла данышыб деди: «Собадан овучларынызы долдуруб һис көтүрүн, гој Муса фиронун гаршысында ону хаваја атсын. **9** О, тоз кими бүтүн Мисир торпагыны бүрүјчәк. Бүтүн Мисир торпагындакы инсанларын вә һејванларын бәдәниндә иринли чибанлар әмәлә кәлчәк».

10 Онлар собадан һис көтүрүб фиронун һүзурунда дурдулар. Муса һиси хаваја атды. Инсанларын вә һејванларын бәдәниндә иринли чибанлар әмәлә кәлди. **11** Каһинләр Мусанын гаршысына чыха билмәдиләр, чүнки бүтүн мисирлиләр кими, онларын да бәдә-

ФӘС. 9

а Чх 5:1
Чх 8:1

б Чх 7:4

в Чх 9:15

г Чх 8:22
Чх 10:23
Чх 11:7
Чх 12:13

д 36 78:48

е Чх 4:21

Сағ сүгүн

а Чх 7:11, 12
Чх 7:20, 22
Чх 8:7, 18
2Тм 3:8

б Чх 4:21
Чх 8:31, 32
Чх 14:17

в Чх 8:9, 10
2Иш 7:22
36 83:18

г Чх 14:17
Јш 2:9, 10
1См 16:24
Мс 16:4
Өш 63:12
Рм 9:17

д Чх 10:4, 5
36 78:47
36 105:32

ниндә чибанлар чыхмышды.^а **12** Амма Jehovah фиронун үрәјини даша дөндәрди. Jehovahнын Мусаја дејиди кими, фирон онлара гулаг асмады.^б

13 Онда Jehovah Мусаја дејди: «Сәһәр тездән галхыб фиронун һүзуруна кет вә она де: “Ибраниләрин Аллаһы Jehovah белә дејир: “Халгымы бураха, кедиб мәнә ибадәт етсин. **14** Јохса бу дәфә сәнин, хидмәтчиләринин, халгынын үстүнә нә ки бәла вар, һамысыны көндәрәчәјәм. Онда биләчәксән ки, бүтүн дүнјада Мәним тајым-бәрабарим јохдур.^в

15 Истәсәјдим, чоһдан әлими галдырыб сәни дә, халгыны да азара салар, көкүнүзү јер үзүндән кәсәрдим. **16** Амма сәни она көрә сағ сахладым ки, сәнә күчүмү көстәрим вә бүтүн дүнја адымы ешитсин.^г **17** Демәк, сән һәлә дә халгыма хор бахыб онлары бурахмаг истәмәрсән. **18** Белә исә, сабаһ бу вахт елә күчлү долу јағдырачағам ки, беләси тәмәли гојуландан бәри Мисирдә һәлә көрүнмәјиб. **19** Хәбәр көндәр, бүтүн мал-һејваныны вә бајырда нәјин варса, һамысыны ичәри салсынлар. Ичәри кирмәјән, бајырда галан бүтүн инсанлары вә һејванлары долу мәнв едәчәк».

20 Фиронун хидмәтчиләри арасында Jehovahнын сөзүндән горхуја дүшәнләр тез өз гулларыны вә һејванларыны ичәри салды. **21** Лакин Jehovahнын сөзүнү саја салмајанлар гулларыны вә һејванларыны бајырда гојдулар.

22 Jehovah Мусаја деди: «Әлини јухары, көјә тәрәф узат, гој бүтүн Мисир торпагына, инсанларын, һејванларын, биткиләрин үстүнә долу јағсын».^д **23** Муса әса-

сыны көжә тәрәф галдырды вә Јеһованын һөкмү илә көј курулдады, долу дүшдү, көјдән јерә алов јағды*. Јеһова Мисир торпағыны долуја тутду. **24** Көјдән долу илә бәрабәр алов да төкүлүрдү. Долу елә күчлү јағырды ки, Мисир халгынын тарихиндә беләси һәлә көрүнмәмишди.^a **25** Долу бүтүн Мисир торпағында инсандан тутмуш һейвана кими бајырда галан һәр шеји мәһв етди, бүтүн биткиләр тәләф олду, ағачлар гырылды.^b **26** Јалныз исраилләрин јашадығы Гошен дијарына долу дүшмәди.^b

27 Иши белә көрдүкдә фирон Муса илә һаруну чағыртдырыб деди: «Бу дәфә күнаһ етдим. Јеһова һағдыр, мәнимлә халгым исә күнаһкарыг. **28** Јеһоваја дуа един ки, илдырымла долу дајансын. Онда сизи бурахарам, даһа бурада сахламарам». **29** Муса она деди: «Шәһәрдән чыхан кими әлләрим илә көј галдырыб Јеһоваја дуа едәчәјәм. Илдырым дајаначаг, долу даһа јағмајачаг. Беләчә, биләчәксән ки, дүнјанын саһиби Јеһовадыр.^c **30** Амма мән билирәм ки, һәтта онда да нә сән, нә дә хидмәтчиләрин Јеһова Аллаһдан горхмајачагсыныз».

31 Долу кәтаны да, арпаны да мәһв етмишди, чүн ки арпа дән бағламыш, кәтан исә гозаламышды. **32** Бугда илә пәринч исә һәлә јетишмәдијиндән мәһв олмамышды. **33** Муса фиронун һүзурундан кедиб шәһәрдән чыхды, әлләрини көјә галдырыб Јеһоваја дуа етди. Илдырымла долу дајанды, лејсан кәсди.^f **34** Фи-

9:23 * Ентимал ки, күчлү илдырым чакмасы тәсвир олунар.

ФӘС. 9

a Чх 9:18

b 36 105:33

v Чх 8:22

Чх 9:3, 4

Чх 10:23

Чх 11:7

Чх 12:13

г Чх 7:5, 17

Чх 8:9, 10

Чх 8:22

Чх 14:4

Гн 10:14

36 24:1

f Чх 10:17-19

Сағ сүгүн

a Чх 4:21

Чх 8:13, 15

b Чх 7:4

ФӘС. 10

v Чх 4:21

Чх 9:34

г Чх 9:15, 16

36 78:12

Рм 9:17

f Чх 13:3, 8

Гн 4:9

Гн 6:20-22

36 44:1

d Чх 9:17

e Чх 9:31, 32

ө Чх 9:24

рон лејсанла долунун кәсдијини, илдырымын дајандығыны көрәндә јенә дә күнаһ етди: о да, хидмәтчиләри дә үрәкләрини даш етдиләр.^a **35** Фирон инадындан дәнмәјиб Јеһованын Муса васитәсилә габагчадан дедији кими, исраилләрәи бурахмады.^b

10 Јеһова Мусаја деди: «Фиронун јанына кет. Мән онун вә хидмәтчиләринин үрәкләрини даш етмишәм ки,^b онун өнүндә бу әләмәтләри көстәрәм,^c **2** һәм дә сән Мисир нечә сәрт чәзаландырдығымы, онла ра һансы әләмәтләри көстәрдијими оғулларына вә нәвәләринә даныша биләсән.^f Беләчә, биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам».

3 Муса илә һарун фиронун һүзуруна кедиб дедиләр: «Ибраиләрин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Нә вахта гәдәр Мәнә бојун әјмәјәчәксән?”^a Халгымы бурах, кедиб Мәнә ибадәт етсин. **4** Әкәр јенә дә халгымы бурахмасан, сабаһ өлкәнә чәјирткә көндәрәчәјәм. **5** Онлар јерин үзүнү елә өртәчәк ки, торпаг көрүнмәз олачаг. Сизин үчүн долу дан нә галыбса јејиб гуртара чаг, өлкәниздәки ағачлары тәләф едәчәк.^e **6** Онлар сәнин евләринә, хидмәтчиләринин евләринә, Мисирдәки бүтүн евләрә долачаглар. О гәдәр чох олачаглар ки, белә шеј ата-бабаларыныз бу өлкәдә јурд саландан индијәдәк көрүнмәјиб”». ^e Буну дејиб Муса фиронун һүзурундан чыхды.

7 Онда әјанлары фирона дедиләр: «Һачаначан бу адам бизә һәдә-горху кәләчәк?» Гој кетсинләр, Аллаһлары Јеһоваја ибадәт етсинләр. Мәкәр

10:7 * һәрфән: тәлә олачаг.

көрмүрсөн, Мисир виранэли-
жэ чеврилир?» **8** Муса илэ Һа-
руну фиронун жанына кәтирди-
ләр. Фирон онлара деди: «Ке-
дин, Аллаһыныз Јеһоваја иба-
дет един. Амма дејин көрүм
кимләр кедәчәк?» **9** Муса ча-
ваб верди: «Чаванлар да, јаш-
лылар да, огул-гызларымыз
да бизимлә кедәчәк, гојун-гу-
зуларымызы вә мал-гарамызы
да өзүмүзлә апарачағыг,^а чүн-
ки Јеһованын шәрәфинә бәж-
рам кечирмәлијик».^б **10** Чава-
бында фирон деди: «Һә, демәк,
Јеһова сизинләдир? Ај-һај, мән
сизи ушағларынызла бир јер-
дә бурахдым, сиз дә кетдиниз».^в
Билирәм, сизин нә исә бир фы-
рылдағыныз вар. **11** Јох, елә
шеј јохдур! Јеһоваја ибадәт ет-
мәк истәмирдиниз? Кишиләри
көтүрүн, кедин». Фирон буну
дејиб онлары говду.

12 Јеһова Мусаја деди:
«Әлини Мисирин үзәринә узат,
гој Мисир чәјирткә бассын,
бүтүн биткиләри, долудан га-
лан һәр шеји јејиб гуртарсын».
13 Муса дәрһал әсасыны Ми-
сирин үзәринә узатды вә Је-
һованын һөкмү илә о күн бү-
түн күнү вә бүтүн кечәни
шәрг күләји әсди. Сәһәр ачы-
ланда шәрг күләји чәјирткәләр
кәтирди. **14** Чәјирткәләр Ми-
сирә долуб өлкәнин һәр тәр-
әфинә јајылдылар.^г Бу, әсл
фәлакәт иди.^д Әввәлләр Ми-
сирдә бу гәдәр чәјирткә олма-
мышды, бундан сонра да олма-
јачагды. **15** Онлар јерин үзү-
нү елә өртдүләр ки, өлкә гара-
рәнкә бојанды. Онлар долу-
дан галан бүтүн биткиләри вә
ағачларын мејвәләрини једи-
ләр. Бүтүн Мисир торпағында
нә ағачларда бир јашыл јарпаг
галды, нә дә јердә бир от.

16 Фирон дәрһал Муса илә
Һаруну чағырыб деди: «Мән

ФӘС. 10

а Чх 10:25, 26

б Чх 3:18

Чх 5:1

в Чх 12:31, 32

г 36 78:46

д Чх 10:5

36 105:34, 35

Сағ сүтүн

а Чх 8:30, 31

б Чх 7:3

Чх 11:10

Рм 9:17, 18

в 36 105:28

г Чх 8:21, 22

Чх 9:3, 6

Чх 9:26

Чх 11:7

Чх 12:13

д Чх 8:28

Чх 9:28

е Чх 3:18

Чх 5:3

ж Чх 4:21

Чх 14:4

Аллаһыныз Јеһоваја вә сизә
гаршы күнаһ етмишәм. **17** Нә
олар, ахырынчы дәфә күна-
һымдан кечин, Аллаһыныз Је-
һоваја дуа един ки, бу бә-
ланы мәнән узағлашдырсын».
18 Муса фиронун јанындан
чыхыб Јеһоваја дуа етди.^а
19 Јеһова күләјин истигамә-
тини дәјишиб күчлү гәрб кү-
ләји әсдирди. Күләк чәјирткә-
ләри совуруб Гырмызы дәнизә
төкдү. Бүтүн Мисир өлкәсин-
дә бир дәнә дә олсун чәјирт-
кә галмады. **20** Амма Јеһова
фиронун үрәјини даша дөндәр-
ди^б вә о, исраиллиләри бурах-
мады.

21 Сонра Јеһова Мусаја
деди: «Әлини көјә тәрәф узат,
гој бүтүн Мисир өлкәси үзә-
ринә гаранлыг чөксүн, зүл-
мәти гаранлыг».
22 Муса дәр-
һал әлини көјә сары узат-
ды вә бүтүн Мисир торпағын-
да үч күн гаты зүлмәт олду,^в
23 көз-көзү көрмүрдү. Үч күн
һеч ким евдән бајыра чыхма-
ды. Амма исраиллиләрин јаша-
дығы јер ишыг иди.^г
24 Фи-
рон Мусаны чағырыб деди:
«Кедин, Јеһоваја ибадәтини-
зи еләјин.^д Ушағларынызы да
апарын. Амма гојун-гузунуз,
мал-гараныз бурада галсын».
25 Муса исә деди: «Гурбан кә-
тирмәк үчүн бизә һејванла-
ры да вермәлисән ки, онла-
ры Аллаһымыз Јеһоваја тәг-
дим едәк.^е **26** Сүрүләримизи
өзүмүзлә апармалыјыг. Кәрәк
бир һејван да галмасын, Алла-
һымыз Јеһоваја ибадәт едән-
дә онлар лазымымыз олачаг.
Ора чатмамыш исә билә бил-
мәрик, Јеһоваја ибадәт едән-
дә нәји гурбан кәтирмәлијик».
27 Бу мәгамда Јеһова фиро-
нун үрәјини даша дөндәр-
ди вә о, исраиллиләри бурах-
маға разы олмады.^ж **28** Фи-

рон Мусаја деди: «Рэдд ол көзүмүн габагындан! Бир дө көзүмө көрүнсөн, өзүнү өлмүш бил!» **29** Муса чавабында деди: «Жакшы, сән дејөн олсун. Бир дө көзүнө көрүмэјәчәјэм».

11 Јехова Мусаја деди: «Фиронун вә Мисирин үстүнә бир бәла да көндөрәчәјэм. Онда о, сизи бураха чаг.^а Нәинки бураха чаг, һәтта бурадан говачаг.^б **2** Кет халга де ки, кишили-гадынлы һәр кәс гонум-гоншудан гызыл-күмүш эшјалар истәсин».^в **3** Јеhovанын ризасы илә мисирлиләр истраиллиләрә јакшы мүнәсибәт көстәрдиләр. Үстәлик, Муса да Мисирдә фиронун әјанларынын јанында вә халг арасында һөрмәт газанмышды.

4 Муса деди: «Јехова Аллах белә дејир: “Кечә жарысы Мисирдән кечәчәјэм.”^г **5** Мисирдә тахтада отуран фирондан тутмуш дәјирманда дән үјүдән гарабашын өвладынадәк һамянын илк доғулан ушағы, бүтүн һејванларын илк доғулан баласы өләчәк.^д **6** Бүтүн Мисир торпағында елә аһ-фәған галхачаг ки, беләси һеч вахт олмајыб, олмајачаг да.^е **7** Истраиллиләрин исә башындан бир түк белә, әс-кик олмајачаг, һејванларынын үстүнә ит дә һүрмәјәчәк, белә ки, Јеhovанын истраиллиләри мисирлиләрдән фәргли тутдуғуну биләсән”.^ө **8** Бүтүн хидмәтчиләрин јаныма кәләчәк, гаршында баш әјиб: “Сән дә, бүтүн халгын да чыхын кедин”,^ж – дејиб јалвара чагсыныз. Онда мән кедәчәјэм». Муса бунлары дејиб гәзәб ичиндә фиронун јанындан чыхды.

ФӘС. 11

а Гн 4:34
б Чх 12:31, 32
в Чх 3:21, 22
Чх 12:35, 36
36 105:37
г Чх 12:29
д Чх 4:22, 23
Чх 12:12
36 78:51
36 105:36
36 136:10
И6 11:28
е Чх 8:22
Чх 9:3, 4
Чх 10:23
Чх 12:13
ө Чх 12:33

Сағ сүгүн

а Чх 3:19
Чх 7:4
Рм 9:17, 18
б Чх 7:3
в 36 135:9
г Чх 4:21
Чх 9:15, 16
Чх 10:20

ФӘС. 12

а Чх 13:4
Чх 23:15
Сј 28:16
Гн 16:1
д Јһ 1:29
1Кр 5:7
Вһ 5:6
е Лв 22:18-20
Гн 17:1
1Бт 1:19
ө Сј 28:16
ж Чх 12:18
Лв 23:5
Гн 16:6
з 1Кр 5:7
И6 11:28
и Гн 16:6, 7
ы Чх 13:3
Чх 34:25
Гн 16:3
1Кр 5:8
ј Сј 9:11
к Лв 7:15
Лв 22:29, 30
Гн 16:4

9 Онда Јехова Мусаја деди: «Фирон сизә гулаг асмајачаг,^а амма бу она көрәдир ки, Мисир торпағында мөчүзәләрим чоһалсын».^б **10** Муса вә һарун бүтүн бу мөчүзәләри фиронун гаршысында көстәрдиләр,^в анчаг Јехова фиронун үрәјини даш еләди вә о, истраиллиләри өлкәсиндән бурахмады.^г

12 Јехова Муса илә һаруна онлар һәлә Мисирдә икән деди: **2** «Бу ај сизин үчүн биринчи ај, илин илк ајы олачаг.^д **3** Кедиб бүтүн Истраил чамаатына белә сөјләјин: “Бу ајын онунчу күнү ата евиниз үчүн бир гузу^е сечин, һәр евә бир гузу. **4** Кимин аиләси кичикдирсә вә гузуну дејиб гуртара билмәјәчәксә, онда гузуну евиндә гоншусу илә бирликдә јесин; адамларын сајыны вә һәр кәсин нә гәдәр дејәчәјини нәзәрә алсын. **5** Һејван ја гојунларын, ја да кечиләрин ичиндән сечилмиш сағлам,^ө бириллик еркәк һејван олмалыдыр. **6** Ону ајын он дөрдүнчү күнүнә гәдәр бәсләјин.^ж **7** Гаш гараланда Истраил ичмасынын һәр аиләси һејваны кәссин.^з **7** Ганындан бир аз көтүрүб гузуну һансы евдә дејәчәкләрсә, о евин гапысынын ики јан вә үст тахтасына чиләсинләр.^и

8 Эт һәмин кечә дејилмәлидир.^ј Ону одда гызардыб мајасыз чөрәклә^к вә ачы отларла јесинләр.^л **9** Ону нә чий, нә дә суда бишмиш һалда јемәјин, башы, ајағлары вә ичалаты илә бирликдә одда гызардыб дејин. **10** Һејвандан сәһәрә һеч нә сахламајын, сәһәрә галаны одда јандырын.^м **11** Ону гуршағланыб, ајағыныза сәндәл кејиниб, әлинизә чомаг көтүрүб тәләм-тәләсик дејин.

Бу, Jehovahнын шэрэфинэ кечирилэн Пасхадыр*. **12** Мэн бу кечэ Мисир торпагындан кечэчөжөм. Мисир торпагындакы адамларын илк догулан ушагыны вэ жејванларын илк баласыны өлдүрөчөжөм,^a Мисирин бүтүн аллаһларыны мүһакимэ едөчөжөм.^b Мэн Jehovah-
jam! **13** Евинизин үзэриндөки ган ишарэ олачаг, ганы көрүб сиздэн жан кечэчөжөм. Мэн Мисир торпагыны чэзаландыранда сизэ бу бөладан зэрэр дөј-мөјчөк.^c

14 Бу күнү јаддашыныза һәкк един вэ нәсилдән-нәслэ Jehovahја һәср олунмуш бајрам кими гејд един. Бу, һәмишәлик сизин үчүн ганун олачаг. **15** Једди күн мајасыз чөрөк жејин.^d Биринчи күн евлэриниздән мајалыг хәмири чыхарын. Биринчи күндән једдинчи күнөдөк мајалы бир шеј жејән адам исраиллилэрин арасындан јох едилмөлидир*. **16** Биринчи вэ једдинчи күн мүгөддәс топланты кечирин. Бу күнлөрдө һеч бир иш көрмәмәлисиниз.^e Јалһыз өзүнүзэ јемәк һазырлаја биләрсиниз.

17 Мајасыз чөрөк бајрамыны мүтлөг кечирин,^f чүнки һәмин күн Мэн сизин издиһамларынызы* Мисир торпагындан чыхарачағам. Бу күнү нәсилдән-нәслэ гејд етмәлисиниз, бу, һәмишәлик сизин үчүн ганун олачаг. **18** Биринчи ај, ајын он дөрдүнчү күнү ахшамдан башлајараг, ајын ијирми биринчи күнүнүн ахшамынадөк мајасыз чөрөк јемәлисиниз.^g **19** Једди күн евиниздә мајалыг хәмир олмасын, ис-

12:11 * Ибр. *песах*. Мәнәсы: үстүндөн кечмөк, јан кечмөк. Лүғөтдө «Пасха» сөзүнө бах. 12:15 * Јахуд өлдүрүлмөлидир. 12:17 * Һәрфөн: ордуларынызы.

ФӘС. 12

a Чх 11:4, 5
Чх 12:29

b Cj 33:4

v Чх 8:22
Чх 9:4, 26
Чх 10:23
Чх 11:7

г Чх 23:15
Лв 23:6

ф Лв 23:8

д Лв 23:6
Лк 22:1
1Кр 5:8

e Лв 23:5, 6

Сағ сүтүн

a Cj 9:14
Гн 16:3
1Кр 5:7

b Чх 3:16
Cj 11:16

v Иб 11:28

г Гн 16:3

ф Јш 5:10

д Чх 13:3, 8
Гн 6:6, 7

e Иб 11:28

тәр јаделли олсун, истәрсә дө јерли, ким мајалы бир шеј јесә, Исраил халгынын арасындан јох едилчөк*.^a **20** Мајалы һеч нә јемәјчөксиниз, бүтүн евлөрдө мајасыз чөрөк јејилмөлидир»^b.

21 Муса чөлд бүтүн Исраил ағсагалларыны^c чағырыб деди: «Һәр кәс өз айләси үчүн жејван* сечсин вә ону Пасха гурбаны олараг кәссин. **22** Сонра бир дөстә гарагынығы ләөндөки гана батырыб гапынын үст вә ики жан тахтасына чиләсин. Сәһәрәчән һеч ким евдән бајыра чыхмасын. **23** Jehovah мисирлилэрин башына бәла кәтирмәк үчүн Мисирдән кечөндө гапынызын үст вә жан тахталарындакы ганы көрөчөк. Онда Jehovah гапыныздан жан кечөчөк, өлүм кәтирән бәланы евиниздән совшурачаг.^d

24 Бу һадисәни өзүнүз дө, оғуларыныз да гејд един. Бу, һәмишәлик ганундур.^e **25** Jehovahнын дедији кими, Онун сизэ верөчөји торпага чатанда да бу ајини ичра един.^f **26** Оғуларыныз сиздән соршанда ки, бу ајинин мәнәсы нәдир,^g **27** дејәрсиниз ки, бу, Jehovahја һәср олунмуш Пасхадыр. О, Мисирдә мисирлилэрин башына бәла кәтирәндө исраиллилэрин евиндән жан кечмишди, бизим айләләримизә тохунмамшыды»^h.

Чамаат јерә гәдәр әјилиб тәзим етди. **28** Исраиллиләр кедиб Jehovahнын Мусаја вә Һаруна әмр етдији кими етдиләр.^e Бәли, нечә дејилмишдисә, елә дө етдиләр.

29 Кечә јарысы Jehovah Мисир торпагында тахтада отуран фирондан тутмуш зин-

12:19 * Јахуд өлдүрүлчөк. 12:21 * Јәни чаван гојун вә ја кечи.

дандакы мѣбусадѣк хамынын илк ѳвладыны^а, елѣчѣ дѣ ѳејванларын илк баласыны ѳлдүрдү.^б **30** Кечѣ фирон, онун бүтүн ѳжанлары вѣ бүтүн мисирлилѣр ѳжанды. Мисирлилѣрин арасында бѳјүк шивѣн гопду, чүнки елѣ бир ев јох иди ки, орада ѳлѣн олмасын.^в **31** Фирон кечѣјлѣ Мусаны вѣ Һаруну чагыртдырыб деди:^г «Дурун, чыхын халгымын арасындан, сиз дѣ, галан исраиллилѣр дѣ. Нечѣ ки дѣјирдиниз, кѣдин Јеховаја ибадѣт един,^д **32** гојун-гузуларынызы да, мал-гаранызы да ѳзүнүзлѣ апарын.^е Мѣним дѣ чаныма дуа един».

33 Мисирлилѣр: «Белѣ кѣсѣ, хамымыз ғырылачагы», — дѣјѣрѣк халгы тѣлѣсдирмѣјѣ башладаылар ки, тез ѳлкѣдѣн чыхыб кѣтсинлѣр.^в **34** Исраиллилѣр хѣмир тѣкнѣлѣрини палтарларына бѳкүб чийинлѣринѣ гојдулар, мајасыз јоғурдуглары хѣмири ѳзлѣри илѣ апардылар. **35** Онлар Мусанын дѣдији кими, мисирлилѣрдѣн ғызыл-күмүш ѳшјалар, елѣчѣ дѣ пал-палтар истѣдилѣр.^в **36** Јехованын ризасы илѣ мисирлилѣр јахшы мѣнасибѣт кѣстѣриб онлара истѣдиклѣрини вердилѣр. Белѣчѣ, исраиллилѣр мисирлилѣрин варыны-јохуну алыб апардылар.^ж

37 Исраиллилѣр, ушаглардан ѳлавѣ тѣхминѣн алты јүз мин пијада киши Рамсесдѣн^з Суггута^и јола дүшдү.^ы **38** Хѣмчинин ѳчнѣбилѣрдѣн ибарѣт издиһам^и исраиллилѣрлѣ кѣтди. Чамаат чохлу ѳејван, сүрүлѣр, нахырлар кѣтүрмүшдү. **39** Онлар Мисирдѣн кѣтирдиклѣри мајасыз хѣ-

ФѢС. 12

а Сј 33:4
36 78:51
36 105:36

б Јр 15:14
Чх 11:4, 5
Сј 3:13
36 135:8

в Чх 11:6

г Чх 10:28, 29

д Чх 3:19, 20
Чх 6:1
Чх 10:8-11
36 105:38

е Чх 10:26

ж Чх 10:7
Чх 12:11

з Јр 15:14
Чх 3:21
Чх 11:2
36 105:37

и Чх 3:22

к Јр 47:11
Чх 1:11

л Сј 33:5

м Јр 12:1, 2
Јр 15:1, 5
Јр 46:2, 3
Чх 1:7
Сј 2:32

н Сј 11:4

Сағ сүтүн

а Чх 12:31

б Гт 3:17

в Јр 46:2, 3
Јр 47:27
Һв 13:17

г Гн 16:1

д Лв 22:10

е Јр 17:12, 23

ж Сј 9:12
36 34:19, 20
Јһ 19:33, 36

з Сј 9:14

и Лв 24:22
Сј 15:16

мирдѣн кѣкѣлѣр биширдилѣр. Хѣмирѣ маја гатылмамышды, чүнки онлар Мисирдѣн гѣфил говулмуш, ѳзлѣри үчүн неч бир тѣдарүк кѣрѣ билмѣмишдилѣр.^а

40 Мисирдѣ јашајан исраиллилѣр гүрбѣтдѣ дѣрд јүз ѳтуз^б ил јашамышдылар.^в **41** Дѣрд јүз ѳтуз илин тамамында, мѣнз хѣмин күн Јехованын ордулары Мисир торпагындан чыхды. **42** Хѣмин кечѣни исраиллилѣр Јехованын онлары Мисирдѣн чыхардыгы күн кими гејд етмѣлидирлѣр. Бу кечѣни бүтүн Исраил халгы нѣсиллѣр бојунча Јехованын шѣрѣфинѣ гејд етмѣлидир.^г

43 Јехова Муса илѣ Һаруна дѣди: «Пасха илѣ бағлы тѣлѣблѣр бунардыр: неч бир ѳчнѣби Пасха гурбанындан јемѣмѣлидир.^д **44** Амма киминсѣ пулла алдыгы гулу варса, ону сүннѣт етмѣлидир.^е Јалныз бу халда о гул ондан гејѣ билѣр. **45** Мүһачирлѣр вѣ муздурлар ондан гејѣ билмѣзлѣр. **46** Гузу бир евдѣ гејилмѣлидир. ѳт евдѣн чыхарылмамалыдыр. Гузунун неч бир сүмүјү сындырылмамалыдыр.^в **47** Пасханы бүтүн Исраил халгы гејд етмѣлидир. **48** ѳкѣр аранызда јашајан бир јаделли Јехованын шѣрѣфинѣ кечирилѣн Пасханы гејд етмѣк истѣсѣ, евиндѣки бүтүн кишилѣр сүннѣт олунмалыдыр. Јалныз бу халда о, Пасханы гејд едѣ билѣр; хѣмин адам јерли сајылачаг. Сүннѣт олунмамыш адам исѣ ондан гејѣ билмѣз.^з **49** Јерли үчүн дѣ, аранызда јашајан јаделли үчүн дѣ ганун бир олачаг».^и

50 Белѣчѣ, бүтүн исраиллилѣр Јехованын Мусаја вѣ Һаруна дѣдиклѣрини јеринѣ гејтирдилѣр. Нечѣ бујурулмушдуса,

12:38 * Јѣни гејри-исраиллилѣр, о чүм-лѣдѣн мисирлилѣр.

елә дә етдиләр. **51** Һәмин күн Јеһова исраиллиләри издиһамлары* илә Мисир торпағындан чыхартды.

13 Јеһова јенә Муса илә данышыб деди: **2** «Исраиллиләрин ичиндә киши чинсіндән олан бүтүн илкинләри Мәним үчүн ајырын. Илк доғулан оғлан ушағлары, еләчә дә һејванларын еркәк балаларындан биринчиси Мәнә мәхсүсдур».^а

3 Муса халга деди: «Мисирдән, көләлик евиндән чыхдығыныз бу күнү унутмајын.^б Јеһова сизи Өз гүввәтли әли илә орадан чыхарды.^в Буна көрә дә мајалы һеч нә јемәјин. **4** Сиз бу күн, әвив* ајында бурадан чыхырсыныз.^г **5** Јеһова сизи кәнаниләрин, һетләрин, амориләрин, нивиләрин вә јәбусиләрин торпағына,^д ата-бабаларыныза анд ичиб сизә вермәји вәд етдији сүд-бал ахан дијара кәтирәндә бу ајда бу ајири ичра един.^е **6** Једди күн мајасыз чөрәк јејин.^ө Једдинчи күн Јеһованын шәрәфинә бајрам кечирилмәлидир. **7** Једди күн мајасыз чөрәк јејилмәлидир.^ә јан-јөрәниздә мајалы һеч нә сахламајын.^ж Јашадығыныз әразинин һеч бир јериндә мајалыг хәмир олмамалыдыр. **8** Һәмин күн гој һәр кәс өз оғлуна белә десин: «Буналары Јеһованын мәнә јахшылыг едиб Мисирдән чыхардығына көрә едирәм».^з **9** Гој бу бајрам, санки, әлиниздә, алнынызда нишан олуб сизә о һадисәни хатырлатсын,^и беләчә, Јеһованын гануну дилиниздән дүшмәсин. Ахы Јеһова күчлү әли илә сизи Мисирдән чыхарыб. **10** Һәр ил бу вахт бу көстәришә әмәл един.^ы

12:51 * Һәрфән: ордулары. 13:4 * Б15 өләвәсинә бах.

ФӘС. 13

а Сј 3:13
Сј 18:15
Гн 15:19
Лк 2:22, 23

б Чх 12:42
Гн 16:3

в Гн 4:34
Һә 9:10

г Гн 16:1

д Чх 3:8
Чх 34:11

е Јр 15:18
Чх 3:17
Чх 6:5, 8
Гн 8:7-9

ө Чх 12:15
Чх 34:18

ә Чх 23:15

ж Гн 16:3

з Чх 12:26, 27

и Чх 12:14
Гн 11:18

ы Чх 12:24, 25

Сағ сүтүн

а Јр 15:18

б Чх 22:29
Чх 34:19, 20
Лв 27:26
Сј 3:13
Лк 2:22, 23

в Сј 18:15

г Гн 7:7, 8

д Чх 5:2

е Чх 12:29
36 78:51

ө Гн 11:18

ә Чх 14:2, 3
Сј 33:5

11 Јеһова сизи кәнаниләрин торпағына, анд ичиб сизә вә ата-бабаларыныза вермәји вәд етдији дијара кәтирәндә^а

12 илк доғулан оғлан ушағларынын, еләчә дә саһиб олдуғунуз һејванларын биринчи еркәк балаларынын һамысыны Јеһоваја һәср един. Еркәк һејванлар Јеһоваја мәхсүсдур.^б

13 Ешшәјин биринчи баласынын әвәзинә гојун вериб ону сатын алмалысыныз. Алмасаныз, бојнуну сындырмалысыныз. Илк доғулан оғулларынызы сатын алмалысыныз.^в

14 Сонралар оғлуруз сиздән бунун нә демәк олдуғуну сорушанда дејәрсиниз: «Јеһова бизи күчлү әли илә Мисирдән, көләлик евиндән чыхармышды.^г **15** Фирон инад едиб бизи бурахмаг истәмәјәндә^д Јеһова Мисир торпағында бүтүн илк доғуланлары, инсанларын илк ушағларыны вә һејванларын биринчи баласыны өлдүрмүшдү.^е Буна көрә дә һејванларымызын биринчи баласыны Јеһоваја гурбан кәтиририк, илк оғулларымыз үчүн исә фидјә веририк». **16** Гој бу, әлиниздә вә алнынызда нишан олуб сизә о һадисәни хатырлатсын.^ө Ахы Јеһова күчлү әли илә бизи Мисирдән чыхарыб».

17 Фирон халгы бураханда Аллаһ онлары, јахын олса да, филиштгилләрин* өлкәсинә кедән јолла апармады. Чүнки Аллаһ деди: «Бирдән онлар дөјүшмәли олдуғларыны көрүб, фикирләриндән дөнәр вә Мисирә гајыдарлар». **18** Буна көрә дә Аллаһ халгы долајы јолла, Гырмызы дәниз сәһрасы илә апарды.^ө Исраиллиләр Мисирдән низамлы бир гошун

13:17 * Бәзи мәнбәләрә әсәсән, филистимлиләр.

кими чыхмышдылар. **19** Муса Мисирдән Јусифин сүмүкләрини дә апарды, чүнки Јусиф Израил огулларына анд ичдириб демишди: «Аллаһ мүт-либ сизэ нэзэр салачаг. Онда мэним сүмүкләrimi дә өзүнүзлэ апарарсыныз». **20** Онлар Суггутдан чыхыб сәһранын кәнарында, Етамда дүшәркә салдылар.

21 Јеһова гаршыда кедиб онлара бәләдчилик едирди. Күндүзләр булуд сүтуну,^б кечәләр исә алов сүтуну илэ онлара јол көстәрирди. Беләчә, онлар кечә дә, күндүз дә јолларына давам едирдиләр.^в **22** Күндүз булуд сүтуну, кечә исә алов сүтуну чамаатын өнүндән ајрылмырды.^г

14 Јеһова Мусаја деди: **1** «Исраиллиләрә де, дөнүб Мигдолла дәниз арасында јерләшән Фәһијрутун гаршысында, Баал-Сәфјунун јахынлығында дүшәркә салсынлар. Дүшәркәни дәниз кәнарында, үзү Баал-Сәфјуна тәрәф салын.^в **3** Фирон: “Исраиллиләр азыб галыблар, сәһра онлары әсир едиб”, — дејә фикирләшәчәк. **4** О вахт Мән фиронун үрәјини даша дөндәрәчәјәм^д вә о, сизин далынызча дүшәчәк. Онда Мән фиронла онун бүтүн гошунуну дармадағын едиб адымы учалдачағам.^е Мисирлиләр биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам». **5** Нечә дејилмишдисә, исраиллиләр елэ дә етдиләр.

5 Бир мүддәт кечәндән сонра Мисир падшаһына хәбәр чатдырдылар ки, исраиллиләр гачыб. Фиронла адамлары халгы бурахдыларына пешман олуб дедиләр:^ж «Биз нә етдик, нијә өз әлләримизлэ Исраили, гулларымыз бурахдыг?» **6** Фирон чәнк арабаларыны

ФӘС. 13

а Јр 50:24, 25
Јш 24:32
И6 11:22

б Чх 14:19

в Сј 9:15
36 78:14

г 36 105:39
1Кр 10:1

ФӘС. 14

ф Чх 13:17, 18

д Чх 7:13
Рм 9:17, 18

е Чх 9:15, 16
Чх 15:11
Чх 18:10, 11
Јш 2:9, 10

ө Чх 7:5
Чх 8:22

ж Чх 12:33

Сағ сүтун

а Чх 14:23

б Сј 33:3

в Чх 15:9

г Јш 24:6, 7
Нә 9:9

ф Чх 16:3
Чх 17:3
Сј 14:2-4
36 106:7

д Чх 5:21
Чх 6:6, 9

е Сј 14:9
Гн 20:3
2См 20:15,
17

36 27:1
36 46:1
Өш 41:10

ө 2См 20:17

ж Чх 14:30
Чх 15:5
36 136:15

з Гн 1:30
Гн 20:4
2См 20:29

һазырады вә дөјүшчүләрини ајаға галдырды.^а **7** О, алты јүз сечмә араба, үстәлик, Мисирдә олан бүтүн башга арабалары да көтүрдү. Нәр арабада дөјүшчүләр вар иди. **8** Беләликлэ, Јеһова Мисир падшаһы фиронун үрәјини даш етди вә о, Мисирдән зәфәрлэ чыхан исраиллиләрин далынча дүшдү.^б **9** Мисирлиләр — фиронун бүтүн арабалары, сувариләри вә гошуну исраиллиләри тәғиб едиб^в онларын дәниз кәнарында, Фәһијрут јахынлығында, үзү Баал-Сәфјуна тәрәф дүшәркә салдылары јерэ јеттишиләр.

10 Фирон јахынлашанда исраиллиләр бахыб көрдүләр ки, мисирлиләр онларын үстүнә кәлир. Халг горхуја дүшүб Јеһоваја фәрјад етмәјә башлады.^г **11** Онлар Мусаја дедиләр: «Мәкәр Мисирдә гәбиристанлыг јох иди ки, бизи бу сәһрада өлмәјә кәтирмисән?»^ф Ахы нә үчүн бизи Мисирдән чыхарыб башымыза бу ојуну ачдын? **12** Мисирдә оlanda сәнә демирдик, әл чәк биздән, гој мисирлиләрә гуллуғ едәк? Сәһрада өлмәкдәнсә, мисирлиләрә гул олсајдыг, бундан јахшы оларды». **13** Муса исә халга деди: «Горхмајын!^е Мәтин олун! Көрүн Јеһова сизи бу күн нечә хилас едәчәк.^ө Көрдүјүнүз бу мисирлиләри бир даһа көрмәјәчәк синиз.^ж **14** Јеһова Өзү сизин уғрунуда дөјүшәчәк,^з сиз исә сакит дуруб бахачагысыныз».

15 Јеһова Мусаја деди: «Нијә фәрјад едирсән? Исраиллиләрә де, дүшәркәни јығсынлар. **16** Сән исә әсаны галдыр, әлини дәнизин үзәринә узат, ону ики јерә ајыр ки, исраиллиләр дәнизин ортасындан гуру јолла кечә

билсинлэр. **17** Мэн мисирли-лэрин үрэжини даша дөндэрэ-чэјэм. Онлар сизин арханыз-ча дүшчэкклэр. Онда Мэн фи-ронун, онун бүтүн гошуну-нун, чэнк арабаларынын вэ сүварилэринин үзэриндэ гө-лөбө чалыб адымы учалдача-гам.^а **18** Мэн фиронун, онун чэнк арабаларынын, сүвари-лэринин үзэриндэ зэфэр ча-лыб адымы учалдаңда мисир-лилэр билэчэкклэр ки, Мэн Же-ховајам».^б

19 Исраиллилэрин өнүндэ кедэн Аллаһын мөлэји^в онла-рын архасына кечди. Гаршы-ларында олан булуд сүтуну да керижэ кечиб онларын арха-сында дајанды.^г **20** Белэ ки, о, мисирлилэрлэ исраиллилэ-рин арасында дурду.^д Булуд бир тэрэфи гаранлыг едир, о бири тэрэфдэ исэ кечэ-ни ишыгландырырды.^е Белэчө, бүтүн кечэни мисирлилэр ис-раиллилэрэ јахын дүшө билмө-дилэр.

21 Муса элини дэнизин үзэ-ринэ узатды.^в Јеһова бүтүн кечө гүввэтли шөрг күлэји илэ дэнизин сүјуну говуб ди-бини гурутду.^г Сулар ики јерө ајрылды.^д **22** Исраиллилэр гуру јолла дэнизин ортасын-дан кечди.^е Сулар исэ онларын сағ вэ сол тэрэфиндэ дивар кими дурурду.^в **23** Мисирли-лэр онларын даљынча дүшдү. Фиронун бүтүн атлары, чэнк арабалары вэ сүварилэри ис-раиллилэрин архасынча дэни-зин ортасына кирди.^д **24** Сө-һөр нөвбэси* вахты Јеһова алов вэ булуд сүтунундан/ ми-сирлилэрэ бахыб араларына чакнашма салды. **25** О, ара-

14:24 * Ибранилэр кечэни үч «нөвбө»јө белүрдү. Ахырынчы нөвбө олан сөһөр нөвбэси кечө саат икиден сөһөр саат алтыјадөк давам едирди.

ФӘС. 14

а Чх 9:15, 16
 б Чх 14:4
 Рм 9:17, 18
 в Јр 48:16
 Чх 32:34
 Сј 20:16
 Јд 9
 г Чх 13:21
 ф Јш 24:6, 7
 д 36 105:39
 е Чх 14:16
 һв 7:36
 ө Јш 2:9, 10
 36 66:6
 36 106:9
 36 114:3
 ж һө 9:10, 11
 36 78:13
 36 136:13
 өш 63:12
 з 1Кр 10:1
 И6 11:29
 и Чх 15:8
 ы Чх 14:17
 ј Чх 13:21

Сағ сүтун

а Чх 14:4
 б Чх 15:1, 4
 в Чх 15:5, 10
 Гн 11:3, 4
 Јш 24:6, 7
 һө 9:10, 11
 36 78:53
 И6 11:29
 г Чх 14:13
 36 106:11
 36 136:15
 ф 36 77:19
 д Чх 15:8
 е Гн 4:20
 36 106:8-11
 ө Чх 4:31
 Чх 19:9
 36 106:12

ФӘС. 15

ж һк 5:1
 2Иш 22:1
 Вһ 15:3
 з Чх 9:16
 Чх 18:10, 11
 36 106:11, 12
 и Чх 15:21
 36 136:15

баларын чархларыны чыхарт-ды, буна көрө дө арабалары сүрмөк чэтинлэшди. Мисирли-лэр дејирдилэр: «Кэлин ис-раиллилэрдән гага, чүнки Је-хова онлары тэрэфиндэ ми-сирлилэрлө дөјүшүр».^а

26 Онда Јеһова Мусаја деди: «Элини дэнизин үзэринэ узат, сулар керижэ, мисирлилэ-рин, чэнк арабаларынын, сү-варилэрин үстүнө гајытсын».
27 Муса дөрһал элини дэни-зин үзэринэ узатды вэ сө-һөрө јахын дэниз эввөлки һа-лына гајытды. Мисирлилэр гачмаға үз тутдулар, амма Је-хова онлары сүпүрлэјиб дэни-зин ортасына атды.^б **28** Јери-нө гајыдан сулар исраиллилэ-рин даљынча дэнизэ кирэн чэнк арабаларыны, сүварилэ-ри вэ фиронун бүтүн гошуну-ну удду.^в Онлардан бир нэфэр дө олсун сағ галмады.^г

29 Исраиллилэр исэ гуру јолла дэнизин ортасындан кечмишди.^д Онлар кечөндө су-лар онларын сағ вэ сол тэр-эфиндэ дивар кими дурурду.^е

30 Белэликлө, һэмин күн Је-хова Исраили мисирлилэрин элиндән хилас етди,^в онлар мисирлилэрин саһилэ чых-мыш чэсэдләрини көрдүлэр.

31 Исраил Јеһованын мисир-лилэрэ гаршы нечө бөјүк гүв-вэтлэ галхмасына шаһид олду. Онда халг Јеһовадан горхма-ға башлады. Онлар Јеһова илэ гулу Мусаја иман кэтирдилэр.^в

15 Онда Муса илэ исраил-лилэр Јеһованы тэрән-нүм едэрэк бу нэгмэни охуду-лар:^ж

«Јеһованын шэнинэ нэгмэ дејирэм, зэфэр чалыб јүк-сөклэрэм учалды.^з

Аты да, атлыны да дэрјада батырды.»^и

- 2 Jah* күчүм, гүввэтимдир.
Хиласымдыр О, мәним.^a
Одур мәним Аллаһым,
Ону тәриф едәрәм.^b
Атамын Аллаһыдыр,^b
Ону учалдарам.^c
- 3 Јеһова, јенилмәз
чәнкавәр.^f Јеһовадыр
Онун ады.^d
- 4 Фиронун чәнк арабала-
рыны, гошунуну дәнизә
атды.^e
Сај-сечмә әрләрини
Гырмызы дәнизини сула-
рына гәрг етди.^e
- 5 Күкрәјән далғалар онлары
өртдү, даш тәки дәрин су-
ларын дибинә кетдиләр.^ж
- 6 Еј Јеһова, түкәнмәздир сағ
әлинин гүдрәти.^з
Еј Јеһова, о сағ әлин ләрзә
салыр јағыларын чанына.
- 7 Бөјүклүјүнлә, әзәмәтинлә
Сәнә гаршы баш галды-
ранлары јерә вурурсан;^и
Од пүскүрән гәзәбин онла-
ры көвшәнтәк
јандырыб күл едир.
- 8 Нәфәсинлә* сулар чәм-
ләшди,
Бәнд олуб үмманларын
гаршысына сәдд чәкди.
Чошгун сулар дәнизин бағ-
рында донуб галды.
- 9 Дүшмән деди: “Изләринә
дүшүб һаглајым!
Гәнимәти бөлүшдүрүб,
көңлүмү шад ејләјим!
Гылынчымы сыјырым,
онлары ганына
гәлтан ејләјим!”^ы
- 10 Нәфәсини үфүрдүн,
дәниз онлары удду;^ј
Гурғушун олуб әнкин су-
ларда гәрг олдулар.

15:2 * Јеһова адынын гыса формасы.

15:8 * Нәрфөн: бурун пәрләриндән чы-
хан нәфәслә.

ФӘС. 15

a Әш 12:2

b 2Иш 22:47
Әш 25:1

в Чх 3:15

г 36 83:18
36 148:13

ф 36 24:8

д Чх 6:3
Әш 42:8

е Чх 14:27

ө Чх 14:6, 7

ж Нә 9:10, 11

з 36 60:5
36 89:13

и Әш 37:23

ы Чх 14:5, 9

ј Чх 14:21, 28

Сағ сүгун

a Гн 3:24
2Иш 7:22

б Әш 6:3

в Чх 11:9

г 36 78:53
И6 11:29

ф 36 106:10

д Сј 14:13, 14

е Сј 22:1, 3

ө Јш 2:9-11
Јш 5:1

ж Гн 11:25

з 2Иш 7:23
Әш 43:1

и Сј 20:14, 17
Сј 21:21, 22

ы 36 80:8

ј 36 10:16

к Чх 14:23

к Чх 14:28

- 11 Аллаһлар арасында Сәнә
тај вармы, еј Јеһова?^a
Ким Сәнинтәк мүгәддәсли-
јин зирвәсиндә
ола биләр?^b
Еј харигәләр јарадан, еһти-
рама, һәмдә лајиг Аллаһ!^в
- 12 Сағ әлини узатдын,
торпаг онлары удду.^г
- 13 Азад етдијин халга
мәһәббәтинлә
бәләдчилик едирсән.^д
Гүдрәтинлә онлары
Өз мүгәддәс мәскәнинә
апарачагсан.
- 14 Ешидәндә халглар^д
ләрзәјә кәлчәк;
Филишт сакинләринин
аманы кәсилчәк.
- 15 Әдум шејхләри
тәшвишә дүшчәк;
Муаб һөкмдарлары
тир-тир әсәчәк.^е
Кәнәб сакинләриндә үрәк-
көбәк галмајачаг.^ө
- 16 Онлары горху,
дәһшәт бүрүјчәк.^ж
Еј Јеһова, халгын
кечиб кедәнә гәдәр,
Сечдијин халг^з
чыхыб кедәнә гәдәр
Голунун гүдрәтиндән
гурујуб даш кими
һәрәкәтсиз галачаглар.^и
- 17 Еј Јеһова, халгыны кәти-
риб мүлкүн олан дағда,
Өзүн үчүн һазырладығын
мәскәндә,
Еј Јеһова, әлләринлә гур-
дуғун мүгәддәс мәканын-
да әкәчәксән.^ы
- 18 Јеһова әбәдијәт бојунча,
сонсузәдәк
һөкмранлык едәчәк.^ј
- 19 Фиронун атлары, чәнк ара-
балары, сүвариләри
дәнизә баш вуранда^к
Јеһова дәнизин суларыны
онларын үстүнә
ашырды.^к

Исраил халгы исэ дэнинин ортасындан гуру жол илэ кечди».^a

20 Онда Һарунун бачысы пеҗгэмбэр Мэрјэм элинэ гавал алды, онун ардынча бүтүн гадынлар да эллэриндэ гавал рэгс едэ-едэ чыхдылар. **21** Мэрјэм кишилэрэ чаваб олараг охуду:

«Јеһованын шэнинэ нэгмэ дејин, О ээфэр чалыб јуксэклэрэ учалды.^b Аты да, атлыны да дэрајада батырды».^a

22 Сонра Муса Гырмызы дэнинин саһилиндэн жола дүшүб Исраили Шур сәһрасына кәтирди. Онлар сәһра илэ үч күн жол кетдилэр, амма су тапа билмәдилэр. **23** Кэлиб Мараһа чатдылар,^c амма оранын сују ачы олдуғундан ичэ билмәдилэр. Буна көрө дэ һәмнин јерин адыны Мараһ* гојдулар. **24** Онда халг: «Инди биз нэ ичэк?» — дејэ Мусадан килејкүзар етмәјэ башлады.^f **25** О, Јеһоваја јалварды^d вэ Јеһова она балача бир ағач көстәрди. Муса ону суја атды, су ширинләшди.

Орада Аллаһ онлара ганун вэ фәрман верди вэ онлары сынады.^e **26** О деди: «Әкәр сөзүмэ диггәт кәсилсәниз, Мәнэ мэгбул ишләр көрсәниз, әмрләримэ гулаг ассаныз вэ чәми ганунларыма табе олсаныз,^g онда Мән, Аллаһыныз Јеһова сизи мисирлиләрэ көндәрдијим азарларын һеч биринэ дүчар етмәјэчәјәм.»^ж Чүнки Мән, Јеһова сизэ шәфа верән Аллаһам».^з

27 Бундан сонра онлар Елимә кәдиләр. Орада он ики булаг вэ јетмиш хурма ағачы вар иди. Онлар һәмнин јердә сујун јанында дүшәркә салдылар.

15:23 * Мәнасы: ачылыг.

ФӘС. 15

- a Чх 14:22
- б Чх 9:16
Чх 18:11
- в Чх 14:27, 28
36 106:11, 12
- г Сј 33:8
- Ғ Чх 16:2, 3
Чх 17:3
1Кр 10:6, 10
- д Чх 17:4
- е Чх 16:4
Ғн 8:2
- ө Ғн 28:1
- ж Ғн 7:12, 15
- з Чх 23:25
36 103:3

Сағ сүтүн

ФӘС. 16

- a Сј 33:10, 11
- б Чх 15:24
1Кр 10:6, 10
- в Чх 17:3
Сј 11:4
Сј 14:2, 3
Сј 16:13
- г 36 78:24, 25
36 105:40
Јһ 6:31, 32
Јһ 6:58
1Кр 10:1, 3
- Ғ Мгг 6:11
- д Ғн 8:2
- е Чх 35:2
- ө Чх 16:22
- ж Чх 6:7
Сј 16:28, 29
- з Сј 21:7
1Иш 8:7

16 Сонра онлар Елимдән чыхдылар. Мисирдән чыхандан сонра икинчи ајын он бешинчи күнүндэ Исраил ичмасы Елимлә Сина арасында јерләшән Тиһ сәһрасына^a кәлди.

2 Һәмнин вахт сәһрада бүтүн Исраил ичмасы Муса илэ Һарундан килејләнмәјэ башлады.^b **3** Исраиллиләр елэ һеј дејирдиләр: «Сиз бүтүн бу чамааты она көрө чыхарыб бу сәһраја кәтирмисиниз ки, һамысыны ачындан гырасыныз. Каш ки Јеһова бизи елэ Мисирдә, әтлэ долу газанларымызын башында, дојунча чөрөк јејән јердә өлдүрәјди».^в

4 Онда Јеһова Мусаја деди: «Көјдән јағыш кими башыныза чөрөк јағдырачағам. Ғој һәр кәс чыхыб һәр күн өз пайыны јығысын.^г Беләчә, сизи сынаја чағам, көрүм гојдуғум ганунла кедирсиниз, ја јох.»^d **5** Анчаг алтынчы күн^e о бири күнләрдә јығдығыныздан икигат артыг јығмалы вэ габагчадан биширмәлисиниз».^ө

6 Муса илэ Һарун бүтүн исраиллиләрэ дедиләр: «Ахшам биләчәксиниз ки, сизи Мисирдән чыхаран Јеһовадыр.»^ж

7 Сәһәр исә Јеһованын чалалыны көрәчәксиниз, чүнки О, сизин дејинмәјинизи ешидиб. Биз кимик ки биздән килејләнирсиниз? Әслиндә, сиз Јеһовадан килејкүзар едирсиниз».

8 Муса давам еләди: «Ахшам Јеһова сизэ јемәјэ әт верәчәк, сәһәр исә боллуча чөрөк јетирәчәк. Онда көрәчәксиниз ки, Јеһова Ондан етдијиниз килејкүзары ешидиб. Биз кимик ки? Әслиндә, сиз биздән јох, Јеһовадан килејләнирсиниз».^з

9 Сонра Муса Һаруна деди: «Бүтүн Исраил ичмасына белә сөјлө: “Јеһованын һүзурун-

да топлашын, чүнки О, сизин дејинмәјинизи ешидиб»^а.
10 Нарун Исраил ичмасына бу сөзлери дејэндә онлар чеврилиб сәһраја тәрәф бахдылар вә Јеһованын чалалынын булдулда пејда олдуғуну көрдүләр.^б

11 Сонра Јеһова Мусаја деди: **12** «Исраиллиләрин дејинмәјини ешитдим.^в Онлара белә де: “Гаш гараланда эт јејәчәксиниз, сәһәр исә дојунча чөрәк јејәчәксиниз.^г Онда биләчәксиниз ки, Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам”^д.^е

13 Һәмни ахшам билдирчинләр учуб кәлди вә бүтүн дүшәркәни бүрүдү.^ж Сәһәр исә дүшәркәнин этрафына шеһ дүшдү. **14** Шеһ бухарлананда сәһрада, торпағын үзүндә ғырова бәнзәр, хырда лопалар көрүндү.^з **15** Исраиллиләр ону көрәндә бир-бириндән: «Бу нәдир белә?» — дејә сорушдулар, чүнки онун нә олдуғуну билмирдиләр. Муса онлара деди: «Бу, Јеһованын сизә вердији чөрәкдир.^и **16** Јеһова белә бујурур: “Һәр кәс нә гәдәр јејәчәксә, о гәдәр јығсын. Чадырыныздакы адамларын сајына көрә, адамбашына бир омер^{*ж} јығын”^з. **17** Исраиллиләр елә дә етдиләр. Кедиб је­мәји јығдылар, кимиси чох јығды, кимиси аз. **18** Омерлә өлчәндә нә чох јығанларын артығы, нә дә аз јығанларын әскији олду.^и Һәр кәс јејә биләчәји гәдәр јығмышды.

19 Бундан сонра Муса онлара деди: «Һеч ким бу је­мәкдән сәһәрә сахламасын».^и **20** Амма онлар Мусаја гулаг асмадылар. Бәзиләри ондан сәһәрә сахлады вә сахладылары јемәјә гурд дүшүб ијләнди. Бундан хәбәр тутанда Муса

16:16 * Төх. 2 литрлик габын тутдуғу гөдөр. Б14 өләвөсинә бах.

ФӘС. 16

а Чх 16:2
 Сј 11:1

б Чх 13:21
 Сј 16:19
 Мт 17:5

в Сј 14:27

г 36 105:40

д Чх 4:5
 Чх 6:7

е Сј 11:31, 34
 36 78:27-29

ж Сј 11:7
 Гн 8:3
 Нө 9:15

з Сј 21:5
 Гн 8:14, 16
 Јш 5:11, 12
 Јһ 6:31, 32
 Јһ 6:58
 1Кр 10:1, 3

и Чх 16:36

и 2Кр 8:15

и Мт 6:11, 34

Сағ сүгүн

а Чх 16:5

б Чх 20:8
 Чх 31:15
 Чх 35:2
 Лә 23:3

в Сј 11:7, 8

г Чх 20:9, 10
 Чх 31:13
 Гн 5:15

д Сј 14:11
 36 78:10
 36 106:13

е Чх 31:13

е Лә 23:3
 Гн 5:13, 14

онлара һирсләнди. **21** Беләликлә, онлар һәр сәһәр, јејә биләчәкләри гәдәр бу јемәкдән јығырдылар. Күн ғызанда исә о әријиб јох олурду.

22 Алтынчы күн је­мәкдән икигат артыг,^а адамбашына ики омер јығдылар. Ичманын бүтүн ағсагаллары кәлиб Мусаја бу барәдә хәбәр вердиләр. **23** Муса онлара деди: «Јеһова белә дејиб: “Сабаһ иштирахәт күнүдүр, Јеһоваја һәср олу­нан мүгәддәс шәнбәдир.^б Нә бишир-дүшүрүнүз вар, бу күн един.^в Артыг је­мәји сәһәрә сахлајын”^г. **24** Онлар да Муса дејән кими, је­мәкдән сәһәрә сахладылар; о нә ијләнди, нә дә ичинә гурд дүшдү. **25** Онда Муса деди: «Сахладығыныз је­мәји бу күн Јеһоваја һәср олу­нан шәнбә күнүдүр. Бу күн торпағын үзүндә чөрәк олмајачаг. **26** Ону алты күн јы­ға­чагыныз. Једдинчи күн исә шәнбәдир,^г һәмни күн ондан олмајачаг». **27** Буна бахмајараг, једдинчи күн бәзиләри чөрәк јығмаға чыхдылар, лакин һеч нә тапмадылар.

28 Онда Јеһова Мусаја деди: «Нә вахта гәдәр әмрләримдән чыхыб, ганунларымы позачагыныз?»^д **29** Баша дүшүн, Јеһова сизин үчүн шәнбәни тәсис едиб.^е Мәһз буна көрә алтынчы күн сизә ики күнлүк чөрәк верир. Једдинчи күн гој һеч кәс һеч јана кетмәсин, һәр кәс олдуғу јердә галсын». **30** Беләчә, чамаат једдинчи күн шәнбә илә бағлы көстәришләри ичра етди.^е

31 Исраиллиләр јығдылары чөрәјин адыны манна* гојдулар. О, кешниш тохуму кими

16:31 * Чох еһтимал ки, бу ад бу нәдир? мәнәсны верән ибрани ифадәсиндән јараныб.

аг иди, өзү исә баллы көкә дадырды.^а **32** Сонра Муса деди: «Јеһова белә бујуруб: “Ондан бир омер жығын вә горујуб сахлајын. Гој кәләчәк нәсилләриниз көрсүнләр ки, сизи Мисир өлкәсиндән чыхаранда сәһрада сизә нечә чөрәк вермишдим”».^б **33** Муса һаруна деди: «Бир күпә көтүрүб ичинә бир омер манна төк. О, нәсилдәнәслә Јеһованын һүзурунда сахланмалыдыр».^в **34** Һарун Јеһованын Мусаја бујурдуғу кими, ону горујуб сахламаг үчүн сандығын* өнүнә гојду.^г **35** Израиллиләр јашајыш олан торпага^г кәләнә гәдәр гырх ил манна једиләр.^д Кәнан торпағынын сәрһәдинә чатанадәк онларын једији јемәк манна олду.^е **36** Бир омер ефанын* онда бир һиссәсидир.

17 Израил ичмасы Јеһованын әмри илә Тиг сәһрасындан чыхды^е вә бир јердән о бири јерә көч едә-едә кәлиб Рәфдимдә^ж дүшәркә салды.^з Амма халғын ичмәјә сују јох иди.

2 Чамаат: «Бизә ичмәјә су вер», — дејәрәк Муса илә далашмаға башлады.^и Муса исә онлара деди: «Нијә мән ичмәлә далашырсыныз? Нә үчүн Јеһованы сынајырсыныз?»^и **3** Амма чамаат сусузлудан јанырды, одур ки, киләләниб Мусаја дејирдиләр!^и «Бизи Мисирдән нијә чыхармысан? Чыхармысан ки, өзүмүзү дә, балаларымызы да, һејванларымызы да сузундан өлдүрәсән?!» **4** Ахырда Муса Јеһоважә фәрјад етди: «Мән бу адамларла нејләјим? Бир аз да

16:34 * һәрфән: *шәһадәтин*. Еһтимал ки, вачи сөнәдләри сахламаг үчүн истифадә олунан гуту. **16:36** * *Ефа* 22 литрлик габын тутумуна бәрабәрدير. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 16

- а Чк 16:15
Сј 11:7
- б 36 105:5, 40
- в И6 9:4
- г Чк 27:21
- Ғ Јш 5:11, 12
- д Гн 8:2
Һә 9:21
36 78:24
- е Сј 33:48
Гн 34:1

ФӘС. 17

- е Сј 33:12
- ж Сј 33:14
- з Сј 33:2
- и Чк 5:19, 21
Сј 14:2, 3
Сј 20:3
- ы Сј 14:22
36 78:18, 22
36 106:14
- ј Чк 16:2, 3

Сағ сүгүн

- а Чк 7:20
- б Сј 20:8
Гн 8:14, 15
Һә 9:15
36 78:15
36 105:41
1Кр 10:1, 4
- в Гн 9:22
- г 36 81:7
- Ғ Гн 6:16
36 95:8, 9
И6 3:8, 9
- д Јр 36:12
- е Гн 25:17
1Иш 15:2
- е Сј 11:28

- ж Јш 11:15
- з Чк 24:13, 14
- и Јш 11:12

кәсчә, мәни дашгалаг едәчәк-ләр!»

5 Јеһова Мусаја деди: «Нил чајына вурдуғун әсаны әлине ал, Израилин ағсаггалларындан да бир нечәсини өзүнлә көтүр.^а Онларла бирликдә халғын өнүндә һурибә кет.**6** Орада Мән гајанын үстүндә сәнин өнүндә дајаначағам. Гајаја вурарсан, ондан су чыхачаг, халг да ондан ичәр».^б Муса Израил ағсаггалларынын көзү гаршысында белә дә етди.**7** О, һәмин јерин адыны Ма-саһ*^в вә Мәриба*^г гојду, чүнки израиллиләр онунла далашмыш вә: «Јеһова бизим арамыздадыр, ја јох?» — дејәрәк Јеһованы сынамышдылар.^г

8 Әмалигәләр^д кәлиб Рәфдимдә Израил илә вурушду.^е **9** Онда Муса Јушәјә деди:^е «Адам сеч, кедиб әмалигәләрлә дөјүш. Сабаһ мән, әлимдә Аллаһын әсасы, тәпәнин башында дурачағам». **10** Јушә Мусанын дедији кими, кедиб әмалигәләрлә дөјүшдү.^ж Муса исә Һарун вә Хурла бирликдә тәпәнин башына галхды.^з

11 Муса әлләрини јухарыда сахлајанда израиллиләр үстүн кәлирди, әлләрини саланда исә әмалигәләр үстүн кәлирди. **12** Мусанын голлары тагәтдән дүшәндә кәтириб алтына даш гојдулар, Муса дашын үстүндә отурду. Һарун онун бир әлини, Хур исә о бири әлини тутуб сахлады. Күн бағана кими онун әлләри јухарыда галды. **13** Беләчә, Јушә әмалигәләри вә онларын адамларыны мәғлуб едиб гылынчдан кечирди.^и

14 Јеһова Мусаја деди: «Буну хатирә олараг китаба

17:7 * Мөнәсы: *сынаг, имтаһан*. * Мөнәсы: *мунагишә*.

яз вэ Јушэј белэ де: “Мэн јер үзүндөн эмалигэлэрин көкүнү кэсэчэјэм, онларын ады јаддашлардан силинэчэк”». ^а
15 Муса гурбанкаһ дүзэлтди вэ адыны Јеһова-Нисси* гојуб деди: **16** «Јаһын тахтына эл узадыблар, ^б буна көрэ дэ Јеһова нэсилдән-нэслэ эмалигэлэрлэ дөјүшэчэк»». ^в

18 Мусанын гајынатасы Мэдјән каһини Јэтра^г Јеһова Аллаһын Муса вэ халгы Израил үчүн нэлэр етдијини, Израили Мисирдән нечэ чыхардығыны ешитди. ^г **2** Муса арвады Сэфурэни кери көндөрдөн гајынатасы Јэтра гызыны **3** ики оғлу^д илэ бирликдэ јанында сахлајырды. Оғланлардан биринин ады Гирсэм*^е иди. Муса: «Јад елдэ гәриб олдум», — дөјөрөк она бу ады вермишди. **4** **0** бири оғлунун ады Әлјэзәр* иди. Муса она ад верэндэ: «Атамын Аллаһы көмәјимдир, мәни фиронун гылынчындан гуртарды», — демишди. ^е

5 Беләликлэ, гајынатасы Мусанын оғланларыны вэ арвадыны көтүрүб онун јанына, сәһрада Аллаһын дағынын јанында чадыр гурдуғу јерэ кэлди. ^ж **6** Јэтра Мусаја хэбәр көндөриб деди: «Мэн, гајынатан Јэтра,^з арвадын вэ ики оғлулла бирликдэ јанына кәлмишәм». **7** Буну ешидән кими Муса гајынатасыны гаршыламаға чыхды, гаршысында тәзим едиб ону өпдү. Онлар бирбириндән һал-әһвал тутуб чадыра кирдиләр.

8 Муса гајынатасына Јеһованын Израилэ көрә фиронун вэ Мисирин башына нэлэр кә-

17:15 * Мөнасы: *Јеһова нишанымдыр.*

18:3 * Мөнасы: *орада гәриб.* **18:4**

* Мөнасы: *Аллаһым көмәкдир.*

ФӘС. 17

а Сј 24:20
Гн 25:19
1См 4:42, 43

б Вһ 19:1

в 1Иш 15:20
Әс 9:24

ФӘС. 18

г Чх 2:16, 21
Чх 3:1

г Јш 2:9, 10
Јш 9:3, 9

д һә 7:29

е Чх 2:22

ә Чх 2:15

ж Чх 19:2
1Пд 19:8, 9

з Чх 4:18
Сј 10:29

Сағ сүтүн

а Чх 7:3
Чх 14:27, 28
Чх 15:22
Чх 16:3
Гн 4:34

б Чх 15:11
36 95:3
36 97:9

в Гн 4:5
Гн 5:1

тирдијини, јол боју чәкдикләри сыхынтылары вэ Јеһованын онлары нечә гуртардығыны нәгл етди. ^а **9** Јэтра Јеһованын израиллиләрэ етдији јажшылығлара, онлары Мисирдән гуртардығына көрә чох севинди. **10** **0** деди: «Сизи Мисирдән чыхаран, фиронун элиндән гуртаран, халгы Мисирин эсарәтиндән азды едән Јеһоваја ешг олсун! **11** Инди билдим ки, Јеһова бүтүн аллаһлардан учадыр, ^б халгы илэ тәкәббүрлэ даврананларын башына көр нэлэр кәтириб». **12** Сонра Мусанын гајынатасы Јэтра Аллаһа јандырма тәгдимәси вэ гурбанлар кәтирди. Һарун вэ Израилин бүтүн ағсаггаллары кәлиб Аллаһын өнүндэ Мусанын гајынатасы илэ чөрәк кәсдиләр.

13 Сәһәри күн Муса һәмшәки кими отуруб халга һакимлик етмәјә башлады. Халг да сәһәрдән ахамачан Мусанын гаршысында дајаныб дурду. **14** Мусанын гајынатасы баш верәнләри көрәндэ деди: «Сән нијә белә едирсән? Нијә бу иши тәкбашына көрүрсән, халг да сәһәрдән ахша кими јанында дуруб көзләјир?» **15** Муса гајынатасына деди: «Халг Аллаһын һөкмүнү өјрәнмәк үчүн мәним јаныма кәлир. **16** Һәлл олунасы ишләри оланлар јаныма кәлир, мән дә араларында һакимлик едир, онлара Аллаһын һөкмүнү вэ ганунларыны әјан едирәм»». ^в

17 Гајынатасы Мусаја деди: «Сән дүз еләмирсән. **18** Белә кетсә, өзүн дә әлдән дүшәчәксән, халгы да үзәчәксән. Бу јүк сонин үчүн һәддән артыг ағырдыр, ону тәк дашыја билмәзсән. **19** Кәл сәнә бир мәсләһәт верим. Мәнә гулағ ас,

Аллаһ да сәнинлә олачаг.^а Сән халгы Аллаһын һүзурунда тәмсил едиб халгын ишләрени Она чатдыр.^б **20** Онлары ганун вә гајдалардан хәбәрдар ет;^в һансы јолла кетмәлидирләр, һансы иши көрмәлидирләр онлара баша сал. **21** Бундан башга, халгын ичиндән бачарыглы,^г Аллаһдан горхан, етибарлы, һарам газанча нифрәт едән^д адамлар сеч вә онлары һәр мин, һәр јүз, һәр әлли вә һәр он нәфәрин үстүндә башчы гој.^а **22** Иш галханда онлар халгы мұһакимә етсинләр. Чәтин мәсәләләри сәнә көндәрсинләр,^е хырда мәсәләләрә исә өвләри бахсынлар. Бу јүкү онларла бирликдә дашы. Гој сәнин үчүн дә асан олсун.^ж **23** Елә Аллаһын да бүјурдуғу будур. Белә етсән, һәм өзүн давам кәтирәрсән, һәм дә чамаат разы галыб архајын евинә-ешијинә кедәр».

24 Муса гајынатасынын сөзүнә гулаг асыб дедији һәр шеји етди. **25** Исраиллиләрин арасындан бачарыглы кишиләр сечиб онлары һәр мин, һәр јүз, һәр әлли вә һәр он нәфәрин үстүндә башчы гојду. **26** Беләликлә, лазым оландан онлар халгы мұһакимә едирдиләр. Чәтин ишләри Мусаја көндәрирдиләр,^ж хырда мәсәләләрә исә өвләри бахырды. **27** Бундан сонра Муса гајынатасыны јола салды^з вә о чыхыб өз өлкәсинә кетди.

19 Мисир торпагындан чыхмаларынын үчүнчү ајы иди. Исраиллиләр Сина сәһрасына кәлдиләр. **2** Ораја Рәфдимдән чыхыб кәлдиләр.^а Исраил орада дағын гаршысында дүшәркә салды.^б

3 Муса Аллаһын һүзуруна чыхмаг үчүн даға галхды. Јеһова ону дағдан сәсләјиб деди:

ФӘС. 18

а Јш 1:5, 17

б Чх 20:19
Сј 27:1-5

в Гн 7:11

г Сј 11:16, 17
Гн 1:13
Һә 6:3

д Чх 23:8
1Тм 3:2, 3
Тт 1:7
1Бт 5:2

е Гн 1:15
Һә 14:23

ж Лв 24:10, 11
Сј 15:32, 33
Гн 1:17

з Сј 11:17

ж һв 15:2

з Сј 10:29

ФӘС. 19

и Чх 17:1

ы Чх 3:1, 12

Сағ сүтүн

а һв 7:38

б Гн 32:11, 12

в Гн 4:34
Әш 63:9

г 1Пд 8:53
36 135:4

д Гн 10:14

е Лв 11:44
Гн 7:6
1Бт 2:9
Вһ 5:9, 10

ж Чх 24:3

з Чх 24:7
Јш 24:24

ж Иб 12:20

з Чх 20:18

«Јагуб нәслинә, исраиллиләрә белә де:^а **4** “Сизи гартал кими ганадларым үстүндә^б јаныма кәтирмәк үчүн мисирлиләрә нә етдијими өз көзләринизлә ердүнүз.”^в **5** Әкәр һәр шејдә сөзүмә гулаг ассаныз, сизинлә бағлајачағым әһдә риәјәт етсәниз, бүтүн халгларын ичиндә Мәним мәхсуси халгым олачагсыныз,^г белә ки, бүтүн дүнја Мәнимдир.^д **6** Сиз Мәнә мәхсус кәһинләр падшаһлығы вә мүгәддәс халг олачагсыныз.”^е Бу сөзләри исраиллиләрә чатдырмалысан».

7 Муса кедиб халгын ағсагалларыны чағырды вә Јеһованын она дедији бүтүн сөзләри онлара сөйләди.^ж **8** Һамы бир ағыздан деди: «Јеһованын бүтүн дедикләринә әмәл едәчәјик».^з Муса да дәрһал халгын чавабыны Јеһоваја чатдырды. **9** Муса халгын сөзләрини Јеһоваја чатдыранда Јеһова деди: «Гара булудда јанына кәләчәјәм ки, сәнинлә даньшанда халг ешитсин вә һәмишә сәнә инансын».

10 Јеһова Мусаја деди: «Чамаатын јанына кет, бу күн, сабаһ онлары пак ет. Гој палтарларыны јусунлар. **11** Онлар үчүнчү күнә һазыр олмалыдырлар, чүнки үчүнчү күн Мән Јеһова бүтүн халгын көзү өнүндә Сина дағына енәчәјәм. **12** Халг үчүн дағын әтрафына сәрһәд чәк вә онлара де: “Мәбада даға чыхасыныз, ја онун сәрһәдини кечәсиниз. Даға тохунан өләчәк. **13** О адама әл дәјмәјәчәк, о ја дашгалаг едиләчәк, ја да охла вурлуб өлдүрүләчәк. Һејван да олса, инсан да олса, өләчәк”.^ж Јалныз шејпур сәсини^з ешидәндә онлар даға јахынлаша биләрләр».

14 Муса дагдан ениб чамаатын жанына кэлди вэ халгы пак етмәжә башлады, онлар пал-палтарларыны жудулар.^а 15 Муса халга деди: «Үчүнчү күнә һазыр олун. Неч ким гадынла жахынлыг етмәсин».

16 Үчүнчү күнүн сәһәри көй курулдамаға, илдырым чахмаға башлады. Дағын башыны галын булуд алды.^б Һәр яны гулагбатыран шејпур сәси бүрүмүшдү. Дүшәркәдә һамынын чанына эсмәчә дүшдү.^в 17 Муса чамааты Аллаһын һүзуруна кәтирмәк үчүн дүшәркәдән чыхарды. Онлар кәлиб дағын этәјиндә дурдулар. 18 Сина дағы түстү ичиндә иди, чүнки Јеһова аловлар ичәрисиндә даға енмишди.^г Дағ соба кими түстүләнир, бәрк титрәјирди.^д 19 Шејпур сәси кет-кедә күчләнирди. Муса данышыр, Аллаһса уча сәслә она чаваб верирди.

20 Јеһова Сина дағынын башына енди. Сонра Јеһова Мусаны дағын башына чағырды.^е Муса ора галханда 21 Јеһова она деди: «Ашағы ен вэ халга хәбәрдарлыг ет: “Мәбада Јеһованы көрмәк үчүн жахына кедәсиниз, јохса чоһунуз мәнв олачаг. 22 Јеһованын һүзуруна чыхан каһинләр дө паклансынлар ки, Јеһованын гәзәбинә туш кәлмәсинләр”».^ж 23 Онда Муса Јеһоваја деди: «Чамаат Сина дағына чыхмаз, ахы Сән хәбәрдарлыг еләјиб демешдин ки, дағын этрафына сәрһәд чәким вә ону пак едим».^з 24 Јеһова исә она деди: «Кет, дүш ашағы, сонра гардашын һарунла бирликдә кери кәл. Амма каһинләр вэ халг Јеһованын жанына галхмаға чалышмасынлар, јох-

ФӘС. 19

а Чх 19:10

б Гн 4:11
1Пд 8:12
36 97:2

в Иб 12:18-21

г Чх 24:17
Гн 4:11, 12
2См 7:1-3

ф 36 68:8

д Чх 24:12

е Лв 10:1, 2
1См 13:10

ө Чх 19:12

Сағ сүгүн

а Сј 16:19, 35

ФӘС. 20

б Гн 5:22
һә 7:38в Гн 5:6
һш 13:4

г Гн 5:7-10

ф Лв 26:1
Гн 4:15, 16
Әш 40:25
һә 17:29д Чх 23:24
1Кр 10:20
1Јһ 5:21е Чх 34:14
Мр 4:10
Лк 10:27

ө Ва 12:13

ж Лв 19:12

з Лв 24:15, 16
Гн 5:11и Чх 16:23
Чх 31:13, 14
Гн 5:12-14

ы Чх 23:12

ј Чх 16:29
Чх 34:21

к Јр 2:2

са Онун гәзәбинә туш кәләрләр».^а 25 Муса халгын жанына ениб бүтүн бу сөзләри онлара сөйләди.

20 Сонра Аллаһ бу әмрләри верди:^б

2 «Мән сизи Мисир торпағындан, кәләлик евиндән чыхаран Аллаһыныз Јеһовајам.^в 3 Мәндән башга аллаһыныз олмамалыдыр.^г

4 Өзүнүз үчүн нә јухарыда – сәмада, нә ашағыда – јердә, нә дә јердәки суларда олан шејләрин неч биринин бүтүнү вә ја сурәтини дүзәлтмәјин.^д

5 Онлара сәчдә гылыб ситајиш етмәјин,^е чүнки Мән, Аллаһыныз Јеһова там сәдагәт тәләб едән Аллаһам.^ө Мәнә аси кәсилән аталарын күнаһларынын чәзасыны оғуллаарына, үчүнчү, дөрдүнчү нәслә гәдәр өвләдларына чәкдирәрәм.

6 Мәни севиб әмрләримә әмәл едәнләрин исә минләрлә һәслинә мәнәһбәт көстәрәрәм.^ж

7 Аллаһыныз Јеһованын адыны налајиг шәкилдә дилинизә кәтирмәјин,^з чүнки Јеһова адыны налајиг шәкилдә дилә кәтирәни чәзасыз гојмаз.^и

8 Шәнбә күнү һәмишә јадынызда олсун, ону мүгәддәс тутун.^и 9 Нә ишиниз варса, алты күн әрзиндә един.^к 10 Једдинчи күн Аллаһыныз Јеһоваја һәср олунмуш шәнбәдир. Һәмин күн неч бир иш көрмәәлисиниз. Нә өзүнүз, нә оғлунуз, нә гызыныз, нә гулунуз, нә гарабашыныз, нә һејваныныз, нә дә шәһәрләриниздә јашајан јаделли неч бир иш көрмәәлидир.^к 11 Чүнки Јеһова алты күн әрзиндә көјләри, јери, дәнизи вә онларда олан һәр шеји јарадыб, једдинчи күн исә истираһәт етмәј башлајыб.^к Буна көрә дә

Јеова шәнбә күнүнү мүбарэк гыларак ону мүгәддәс елан едиб.

12 Атаныза вә ананыза һөр-мәт един^а ки, Аллаһыныз Јеованын сизә вердиҗи торпагда узун өмүр сүрәсиниз.^б

13 Адам өлдүрмәјин.^в

14 Зина етмәјин.^г

15 Оғурлуг етмәјин.^г

16 Һеч кимә гаршы јалан-дан шаһидлик етмәјин.^д

17 Һеч кимин евинә тамаһ салмајын. Һеч кимин һеч нә-јиндә – нә арвадында,^е нә гу-лунда, нә гарабашында, нә өкүзүндә, нә дә ешшәјиндә кө-зүнүз олмасын.^е

18 Илдырымын чахдығыны, дағын түстүләндијини, көј ку-рултусуну вә шејпур сәси-ни ешидиб көрән чамаат уза-да дуруб тир-тир әсирди.^ж

19 Буна көрә дә Мусаја де-диләр: «Бизимлә сән даныш, сәнә гулаг асаг. Гој Аллаһ би-зимлә данышмасын, јохса өл-чәјик».^з **20** Онда Муса халга деди: «Горхмајын, Аллаһ сизи сынамаг үчүн кәлиб.»^з Кәлиб ки, үрәјиниздә һәмишә Аллаһ хофу олсун вә күнаһдан чәки-нәсиниз».^з **21** Чамаат узагда дурду, Муса исә Аллаһын ол-дуғу галын гара блудда јахын-лашды.^з

22 Јеова Мусаја деди: «Ис-раиллиләрә белә де: “Өз кө-зүнүзлә көрдүнүз ки, Мән сизинлә көјдән данышдым.»^з

23 Күмүшдән вә ја гызыл-дан аллаһлар дүзәлдиб Мәнә шәрик гошмајын.» **24** Мәним үчүн торпагдан гурбанкаһ дү-зәлдин. Устүндә јандырма гур-банларынызы, үнсијәт гур-банларынызы тәгдим един, гојун-кечинизи вә мал-гараны-зы гурбан кәтирин. Адымын анылмасы үчүн сечдијим^з һәр јердә јаныныза кәләчәк вә

ФӘС. 20

а Чх 21:15
Лв 19:3
Мс 1:8

б Гн 5:16
Мт 15:4
Еф 6:2, 3

в Јр 9:6
Гн 5:17
Јр 2:11
1Јһ 3:15
Вһ 21:8

г Јр 39:7-9
Гн 5:18
Мс 6:32
Мт 5:27, 28
Рм 13:9
1Кр 6:18
Иб 13:4

д Лв 19:11
Гн 5:19
Мр 10:19
1Кр 6:9, 10
Еф 4:28

е Лв 19:16
Гн 5:20
Гн 19:16-19

ж Мт 5:28

з Гн 5:21
Рм 7:7

а Чх 19:16
Иб 12:18, 19

б һв 7:38
Гт 3:19

в Гн 8:2

г Јһ 24:14
Әј 28:28
Мс 1:7

д Гн 5:5
36 97:2

е Гн 4:36
Нә 9:13

ж һв 17:29

з Гн 12:5, 6
2См 6:6

Сағ сүгүн

а Гн 27:5
Јһ 8:30, 31

ФӘС. 21

б Чх 24:3
Гн 4:14

в Лв 25:39, 40

г Гн 15:12

д Гн 15:12

е Гн 15:16, 17
1Кр 7:3

сизә немәтләр бәхш едәчәјәм. **25** Әкәр Мәним үчүн гурбан-каһы дашдан дүзәлтсәниз, ону јонма дашдан дүзәлтмәјин, чүнки она искәнә дәјсә, мур-дарланаचाг.^а **26** Гурбанкаһы-ма филләкәнлә галхмајын ки, орада ејиб јериниз көрүнмә-син”.

21 Халга бу һөкмләри бил-дир.^б

2 “Кимсә ибрани гул алса,^в гој гул она алты ил гуллуғ ет-син, једдинчи ил исә һеч бир шеј өдәмәдән азад олунсун.”^г

3 Гул тәк кәлмишдисә, тәк дә кетсин; јох әкәр арвады вар идисә, арвады илә бирликдә кетсин. **4** Ағасы она арвад алыбса, бу арваддан оғуллары вә ја гызлары олубса, арвад-ла ушаглар ағасына мәхсус-дурлар, гул тәк чыхыб кетсин.^г

5 Лакин гул тәкидлә: “Аға-мы да, арвадымы да, оғулла-рымы да чох истәјирәм, азад олмаг истәмирәм”, – дејәр-сә,^д **6** ағасы ону Аллаһын һү-зурунда гапыја, ја да гапынын јан тахтасына сөјкәјиб гулағы-ны бизлә дешсин. Бунунла да о, өмүрлүк ағасынын гулу ола-чаг.

7 Кимсә гызыны гарабаш кими сатарса, гулдан фәр-гли оларак, о азад олунмајачаг.

8 Ағасынын гыздан хошу кәл-мәјиб ону өз чарияси етмәсә, көтүрүб сатмаг истәсә, ону ја-деллијә сатмаға һаггы јохдур, чүнки онунла һагсыз давра-ныб. **9** Әкәр гарабашы оғлу-на аларса, онунла өз гызы кими^е давранмалыдыр. **10** О, башга арвад аларса, биринчи-ни јемәк, кејим вә арвадлыг һаггындан мәһрум етмәмәли-дир.^е **11** Әкәр о, бу үч шејдә

21:9 * Јәни гыз өвладынын һүгуна мү-вафиг.

онун хаггыны позарса, гадынын неч нэ өдэмэдэн азад олмаг һугугу вар.

12 Кимсэ зэрбэ вуруб ону өлдүрэн адам өлдүрүлмөлидир.^a **13** Эжэр о өлдүрмэк гэсдиндэ олмайбса, тэжин едөчэжим јерэ гачыб ора сыгына билэр. Чүнки буну билэрэктдэн етмэјиб, һадисэ Мөним изнимлә баш вериб.^b **14** Кимсэ биринэ гэээблэнэр вэ гэсдинэ дуруб ону өлдүрәрсэ,^c кэлиб Мөним гурбанкаһыма сыгынаса белэ, ону өлдүрмэк лазымдыр.^d **15** Атасына ја анасына эл галдыран өлдүрүлмөлидир.^e

16 Адам оғурлајыб^f сатан вэ ја оғурланмыш адамы сахлајан^g өлдүрүлмөлидир.^g

17 Атасыны ја анасыны ләһәтләјән өлдүрүлмөлидир.^ж

18 Дава едөндө бир нәфэр о бирини дашла вэ ја јумругла^з вурарса, адам өлмөз, анчаг јатаға дүшәрсэ, **19** сонра исэ ајаға галхыб эл ағачы илә бајырда кэээ биләрсэ, ону вуран адам чэзаландырылмамамыдыр. Лакин о, јаралынын там сағалана кими ишләјэ билмәдији мүддәт әрзиндә чәкдији зәрәри өдәмәлидир.

20 Кимсэ гулуну вэ ја гарабашыны көтәкләјиб өлдүрәрсэ,^д чэзаландырылмамыдыр.^д

21 Лакин гул вэ ја гарабаш дөјүлөндән сонра бир-ици күн ја шајарса, ағасы чэзаландырылмамамыдыр, чүнки ону өз пулу илә алыб*.

22 Кишиләр далашанда һамилә гадына зэрбэ дәјәрсэ вэ о, вахтындан әввәл доғарса^е, анчаг неч бир итки олмаса, тәгсиркар шәхс һакимләрин гәрары илә^в гадынын әринин тәләб етдији мәбләғи вериб дәјән зәрәри өдәмәли-

21:18 * Дикөр вариант: *аләтлө*. **21:21** * һәрфөн: *чүнки о, онун пулулар*.

ФӘС. 21

a Јр 9:6
Cј 35:30
Мт 5:21

б Cј 35:11
Cј 35:22-25
Гн 4:42
Гн 19:3-5
Јш 20:7-9

в Cј 15:30

г Гн 19:11, 12
1Пд 1:50
1Пд 2:29
1Јн 3:15

Ғ Чк 20:12

д Јр 40:15

е Јр 37:28

ө Гн 24:7

ж Лв 20:9
Мс 20:20
Мс 30:11, 17
Мт 15:4

з Јр 9:5, 6
Лв 24:17

и 36 139:16

Әр 1:5

ы Чк 18:25, 26
Гн 16:18
Гн 17:8

Сағ сүгүн

a Јр 9:6
Лв 24:17
Cј 35:31
Вн 21:8

б Лв 24:20
Мт 5:38

в Еф 6:9
Кл 4:1

г Јр 9:5
Cј 35:33

Ғ Чк 22:6
Чк 22:14
Гн 22:8

дир. **23** Өлүм оларса, онда чан әвәзинә чан верилмөлидир.^a **24** Көз әвәзинә көз, диш әвәзинә диш, эл әвәзинә эл, ајаг әвәзинә ајаг,^b **25** јаныг әвәзинә јаныг, јара әвәзинә јара, зәдә әвәзинә зәдә өдөнилмөлидир.

26 Кимсэ вуруб гулунун вэ ја гарабашынын көзүнү чыхарарса, көзүнүн әвәзиндә ону азад етмөлидир.^в **27** Јахуд гулунун вэ ја гарабашынын вуруб дишини сындырарса, дишинин әвәзиндә ону азад етмөлидир.

28 Өкүз кишини, јахуд гадыны вурар, о да өләрсә, өкүз дашгалаг едилмөлидир,^г әти јејилмөмөлидир. һејванын јијәсинә исэ чэза дүшмүр. **29** Амма өкүз вураған олубса вэ јијәси бундан хәбәрдар едилсә дә, ону бағлы сахламајыбса, нәтичәдә өкүз кишини, јахуд гадыны өлдүрүбсә, һејван дашгалаг едилмөли, јијәси дә өлдүрүлмөлидир. **30** Өкүзүн јијәсиндән ганбасы тәләб едилдији тәгдирдә о, чанынын әвәзиндә ондан тәләб олунан мәбләғи өдәмәлидир. **31** һејван истәр оғланы вурсун, истәр гызы, јијәсинә јенә дә ејни һөкм чыхарылмамыдыр. **32** Өкүз биринин гулуну ја гарабашыны вурарса, јијәси онун ағасына отуз шекел* вермөли, һејван исэ дашгалаг едилмөлидир.

33 Кимсэ гујусунун ағзыны ачыг гојарса, ја да гују гачыб үстүнү өртмәзсә вэ ора өкүз, јахуд ешшәк дүшәрсә, **34** гујунун јијәси зәрәри өдәмәлидир.^д О, һејванын саһибинә онун дәјәрини өдәмәлидир, һејванын леши исэ она галачаг. **35** Биринин өкүзү

21:32 * *Шекел* 11,4 г-а бәрәбәрdir. Б14 өләвәсинә бах.

башгасынын өкүзүнү вуруб өлдүрөрсө, жижелери саг галан өкүзү сатып пулу жары бөлмөлидирлер. Өлү һейванын леши дэ жары бөлүмөлидир. **36** Лакин мэлум олса ки, өкүз вураган олуб, жижеси исэ ону баглы сахламайыб, онда о, өкүзүн эвезинэ өкүз вериб зэрэри өдөмөлидир, һейванын леши исэ она галачаг.

22 Өкүз вэ ја гојун оғурлајыб кэсэн, јахуд сатан адам бир өкүз эвезинэ беш өкүз, бир гојун эвезинэ дөрд гојун вериб зэрэри өдөмөлидир.^а

2 (Экэр оғру^б киминсэ евини жараркэн јахаланарса вэ ону вуруб өлдүрөрлөрсэ, онун ганы батачаг. **3** һадисэ күн доғандан сонра баш верөрсэ, ган төкөн мүгэссир сажылачаг.)

Оғру вурдуғу зэрэри һөкмөн өдөмөлидир. Экэр өдөмөјэ һеч нөји жохдурса, онда оғурладығы шејлэрин дөјэрини гајтармаг үчүн гул кими сатылмалыдыр. **4** Экэр оғурладығы өкүз, ешшэк вэ ја гојун элиндэ саг тапыларса, эвезини икигат өдөмөлидир.

5 Кимсэ мал-һейваныны отлаға, јахуд үзүмлүјэ чыхарыб отаранда онлары башгасынын саһэсинэ бурахарса, вурулан зэрэри өз тарласынын вэ ја үзүм бағынын эн јахшы бары илэ өдөмөлидир.

6 Экэр тиканлыға алов дүшэрсэ, сонра јајылыб дэрзлэри, экини вэ ја бүтүн тарланы јандырыб күлэ дөндөрөрсэ, јанғыны төрөдэн адам дөјөн зэрэри өдөмөлидир.

7 Биринэ эманэт едилмиш пул вэ ја эшја һэмин адамын евиндэн оғурланарса, оғру тапылса, зэрэри икигат өдөмөлидир.^в **8** Оғру тапылмазса, эманэтэ хэјанэт едиб-етмэ-

ФӘС. 22

а 2Иш 12:6
Лк 19:8

б Чх 20:15

в Чх 22:4

Саг сүтун

а Гн 16:18
Гн 19:17

б Гн 16:18
Гн 25:1

в Чх 22:4

г Лв 6:2-5

ф Гн 22:28, 29

дијини ашкара чыхармаг үчүн ев саһиби Аллаһын һүзуруна^а кэтирилмөлидир. **9** Экэр ики нэфэрдэн һэр бири итмиш өкүзүн, ешшэјин, гојунун, палтарын вэ ја башга бир шејин она мэхсус олдуғуну дөјөр вэ бунун үстүндэ араларында мүбаһисэ дүшэрсэ, мэсэлэ Аллаһын һүзуруна^б чыхарылмалыдыр. Аллаһын тэгсирли билдији тэрэф о бирисинэ зэрэри икигат өдөмөлидир.^в

10 Экэр биринэ эманэт едилмиш ешшэк, өкүз, гојун вэ ја башга һейван өлэр, шикэст олар, јахуд һеч кэсин көрмөдији вахт апарыларса, **11** эманэт етибар олунан адам Јеһованын гаршысында анд ичмөлидир ки, эманэтэ хэјанэт етмөјиб. һейванын жижеси анды гөбул етмөлидир, о бириси исэ һеч нэ өдөмөли дејил.^г **12** Јох экэр һейван оғурланыбса^д, онда зэрэри өдөмөлидир. **13** һейваны вөһши һейван парчалајыбса, о адам сөбул кими һейванын лешини кэтирмөлидир. О, парчаланан һейванын зэрэрини өдөмөли дејил.

14 Биринин борч көтүрдүјү һейван жижеси јанында олмајанда ја шикэст олар, ја да өлөрсэ, һейваны борч көтүрэн адам зэрэри өдөмөлидир. **15** Жижеси јанында олубса, борч көтүрэн һеч нэ өдөмөлидир. Экэр һейваны ичарэјэ көтүрүбсэ, ичарэ пулу зэрэри көтүрү.

16 Кимсэ нишанлы олмајан гызы јолдан чыхарыб онунла јахынлыг едөрсэ, башлыг вериб онунла евләнмөлидир.^ф **17** Гызын атасы гызыны она

22:8 * Јахуд Аллаһы төмсил өдөн һакимләрин јанына. 22:12 * Көрүнүр, бурада сөһбөт ја башысојуглуг нөтичэсиндө баш верөн, ја да мүмкүн олдуғу һалда гаршысы алынмајан оғурлуғдан кедир.

вермәжә гәти разы дежилсә, о, башлыға мұвафиг мәбләгдә пул өдәмәлидир.

18 Чадукәр гадыны сағ гој-мамалысыныз.^а

19 Һејванла чинси әлагәжә кирән өлдүрүлмәлидир.^б

20 Јеһовадан савајы башга аллаһа гурбан кәтирән өлдүрүлмәлидир.^в

21 Гәриб адамла пис давранмајын, ону сыхышдырмајын,^г чүнки сиз өзүнүз дә Мисирдә гәриб олмусунуз.^д

22 Дул гадыны вә јетими инчитмәјин.^е 23 Инчитсәниз, онлар Мәнә фәрјад едәндә фәрјадларыны ешидәчәјәм,^в 24 гәзәбләнәиб сизи гылынчдан кечирәчәјәм, онда арвадларыныз дул, ушағларыныз јетим галачағ.

25 Јанынызда јашајан, халгымдан олан касыба борч пул верәндә, сәләмчи кими давранмајын, ондан сәләм алмајын.^з

26 Әкәр кимәсә борч верәндә палтарыны киров кәтүрсәниз,^ж күн батана кими палтары јијәсинә гајтарын. 27 Чүнки онун башга палтары јохдур. Бу, онун јеканә өртүјүдүр, о, нәдә јатсын?^з Мәнә фәрјад едәндә Мән ону ешидәчәјәм, чүнки Мән шәфәгәтли Аллаһам.^и

28 Аллаһа күфр етмәјин,^л халгын арасында башчылыг едәнә ләнәт охумајын.^л

29 Јығдығыныз бол мәһсулдан вә ашыб-дашан шәрабыныздан, јағыныздан тәгдима кәтирәндә үрәјиниздә тәрәддүд олмасын.^к Илк оғлунузу Мәнә вермәлисиз.^к 30 Бузову да, гузуну да белә един:^н о, једди күн анасынын јанында галсын, сәккизинчи күн ону Мәнә верин.^н

ФӘС. 22

а Ль 19:26
Ль 20:6
Гн 18:10-12
1Иш 28:3
Гт 5:20
Вһ 22:15
б Ль 18:23
Ль 20:15
Гн 27:21
в Сј 25:3
1Пд 18:40
1Кр 10:20
г Ль 25:35
д Ль 19:33, 34
Гн 10:19
е Гн 27:19
Јр 1:27
ж 36 10:18
Јр 5:4
з Ль 25:35, 36
Гн 23:19
Лк 6:34, 35
ж Гн 24:6
з Гн 24:13
и Гн 10:18
36 34:6
ы Ль 24:11, 14
ј Ва 10:20
һв 23:5
Јд 8
к Мс 3:9
2Кр 9:7
л Чх 13:2
л Гн 15:19
м Ль 22:27

Сағ сүтүн

а Ль 19:2
Сј 15:40
1Бт 1:15
б Ль 22:3, 8

ФӘС. 23

в Ль 19:16
Мс 6:16, 19
г Гн 19:18, 19
Мс 19:5
д Ль 19:15
Мс 25:21
1Ск 5:15
е Гн 22:4
Лк 6:27
Рм 12:21
ж Гн 16:19
2См 19:7
з Мс 17:15
Рм 1:18
Рм 2:6
и Ва 7:7
и Ль 19:34
ы Ль 25:3, 4

31 Мәнә мәхсус халг кими мүгәддәс олун.^а Вәһши һејваннын парчаладығы һеч бир һејваннын әтини јемәјин.^б О, итә атылмалыдыр.

23 Јалан хәбәр јајмајын.^в Пислик мәгсәдилә шәһидлик едәрәк шәр адамла әлбир олмајын.^г 2 Күтләжә гошулуб пислик етмәјин; шәһидлик верәндә чохлаға ујуб әдаләти позмајын. 3 Касыбын ишинә баханда үзкөрәнлик еләмәјин.^д

4 Көрсәниз ки, дүшмәнинин өзүз вә ја ешшәји азыб, ону јијәсинин јанына апарын.^е

5 Сизә дүшмән касилән адамын ешшәјини јүк алтында јыхылыб галмыш көрәндә јанындан өтүб кечмәјин. Јијәсинә һејванын үстүндән јүкү ачыб көтүрмәжә көмәк един.^в

6 Касыбын ишинә баханда әдаләти позмајын.^г

7 Јаландан иттиһам етмәкдән узағ дурун. Күнаһсыз вә дүз адамы өлдүрмәјин, Мән белә иш көрәнә һагг газандырмарам.^ж

8 Рүшвәт алмајын, чүнки рүшвәт ити көзү кор едәр, дүрүст адамын фикрини дәјишдирәр.^з

9 Гәриби сыхышдырмајын. Гәриб олмағ нәдир јахшы билирсиниз, чүнки өзүнүз дә Мисирдә гәриб олмусунуз.^и

10 Торпағынызы алты ил бечәриб мәһсулуну јығын.^л

11 Једдинчи ил исә бечәрмәјин, динчә гојун. Орада нә битсә, гој касыб-кусуб јесин; онлардан галан исә гурда-гуша јем олсун. Бу, үзүм бағыныза да, зейтун бағыныза да айддир.

12 Нә ишиниз варса, алты күн әрзиндә көрүн, једдинчи күн исә һеч бир иш көрмәјин. Гојун өкүзүнүз, ешшәјиниз динчәлсин, гул-гарабашыныз

вэ журдунуздакы јаделли исти-
раһәт етсин.^a

13 Диггәтли олун ки, деди-
жим шејләрин һамысына әмәл
едәсиниз.^b Башга аллаһларын
адыны дилинизә кәтирмәјин,
ағзыңыздан онларын ады чых-
масын.^b

14 Илдә үч дәфә Мәним шә-
рәфимә бајрам кечирмәлиси-
низ.^c **15** Мајасыз чөрәк бајра-
мыны гејд един.^c Сизә тапшыр-
дығым кими, әвив^d ајында, тә-
јин етдијим вахт једди күн
мајасыз чөрәк јемәлисиниз,^d
чүнки Мисирдән мәһз һәмин
вахт чыхмысыңыз. Һеч ким
һүзурума әлибош кәлмәсин.^e

16 һәмчинин Бичин бајрамы-
ны*, зәһмәтинизин нүбары-
нын, бечәрдијиниз торпағын
илк мәһсулунун бичинини гејд
един.^e Еләчә дә илин сонун-
да, әкиб-бечәрдијиниз мәһсу-
лу јығанда Мәһсул јығымы бај-
рамыны^f гејд един.^f **17** Илдә
үч дәфә бүтүн кишиләриниз
Рәббиниз Јеһованын һүзуруна
кәлмәлидир.^g

18 Мәнә кәтирдијиниз гур-
банын ганынын јанында маја-
лы һеч нә олмамалыдыр. Мәнә
һәср олунан бајрамларда кәти-
рилән гурбанларын пијиндән
сәһәрә галмамалыдыр.

19 Торпағыңыздан көтүр-
дүјүнүз илк мәһсулун ән јах-
шысыны Аллаһыңыз Јеһова-
нын евинә кәтирмәлисиниз.^h

Оғлағы анасынын сүдүндә
биширмәјин.^h

20 Габағыңызча мәләк көн-
дәрирәм ки,ⁱ сизи јолда го-
русун, кәтириб һазырлады-
ғым јерә чыхарсын.^k **21** Һәрә-
кәтинизә фикир верин вә онун

23:15 * Б15 әләвәсинә бах. **23:16**
* һәфтәләр бајрамы вә Әллингч күн
бајрамы кими дә таныныр. ^a Чардаг-
лар бајрамы кими дә таныныр.

ФӘС. 23

a Чх 20:9, 10

Гн 5:14

b Гн 4:9

v Гн 12:3

Јш 23:6, 7

г Гн 16:16

f Лв 23:6

Лк 22:7

d Чх 12:18

e Гн 16:17

ө Сј 28:26

Гн 16:9, 10

Һә 2:1

ж Гн 16:13

Нә 8:14

Јһ 7:2

з Гн 12:5, 6

и Сј 18:8, 12

1Кр 15:20

ы Гн 14:21

Мс 12:10

j Чх 14:19

к Сј 20:16

Сағ сүтүн

a Сј 14:35

Јш 24:19

b Чх 34:11

Јш 5:13, 14

Јш 24:8

v Чх 20:5

Лв 18:3

Гн 12:30

2См 33:2

г Чх 20:3

Сј 33:52

f Гн 6:13

Гн 10:12

Јш 22:5

Мт 4:10

d Гн 7:13

e Гн 7:15

ө Гн 7:14

Гн 28:4

ж Гн 2:25

Јш 2:9

з Гн 7:23, 24

и Гн 7:20

Јш 2:11

Јш 24:11

сөзүнә әмәл един. Бу мәләјә
гаршы чыхмајын, о, асили-
јинизи бағышламајачаг,^a чүн-
ки о, Мәним адымы дашы-
ыр. **22** Анчаг онун сөзүнә
дәгигликлә әмәл етсәниз вә
Мән дејән һәр шејә табе ол-
саныз, сизә гәним кәсиләнә
гәним кәсиләчәјәм, сизә гар-
шы чыхана гаршы дурача-
ғам. **23** Мәләк гаршыңызда
кедиб сизи амориләрин, һет-
ләрин, фәризиләрин, кәнани-
ләрин, һивиләрин вә әбусилә-
рин торпағына кәтирәчәк вә
Мән бу халглары јох едәчә-
јәм.^b **24** Бу халгларын аллаһ-
ларына сәчдә гылмајын, ујуб
онlara ибадәт етмәјин. Һә-
мин халгларын әмәлләрини
тәкратламајын.^b Әксинә, бүт-
аллаһларыны сындырыб дағы-
дын, дик дашларыны* парча-
парча един.^c **25** Сиз Аллаһы-
ныз Јеһоваја ибадәт етмәли-
синиз,^c О да сизин чөрәјинизә,
сујунуза бәрәкәт верәчәк,^d
азар-бездары сиздән узаг едә-
чәк.^e **26** Өлкәниздә һеч бир
гадын ушаг салмајачаг, һеч
бири сонсуз олмајачаг.^e Сизи
узуномүрлү едәчәјәм.

27 Гаршыңызга чыхан бүтүн
халглары чахнашмаја салача-
ғам,^ж елә едәчәјәм ки, бүтүн
дүшмәнләриниз өнүнүздән га-
чачаг. Сизи һәлә көрмәмиш-
дән Мәним һагғымда ешидиб
чанларына ләрзә дүшәчәк.^з

28 Сиз һәлә ора чатмамыш-
дан һивиләри, кәнаниләри вә
һетләри руһдан салыб* күч-
ләрини, тәпәрләрини әлләрин-
дән алачағам, онлары өнүнүз-
дән говачағам.^h **29** Амма бир
ил ичиндә јох ки, торпаг бош
галмасын, вәһши һейванлар чо-

23:24 * Бу дашлар бүтпәрәстликдә си-
тајиш мөгсәдилә истифадә олунурду.
23:28 * Дикәр вариант: *тәшвишә салыб,
ваһимәјә салыб.*

халыб үстүнүзө һүчүм чөкмө-син.^а **30** Онлары јаваш-јаваш говачағам, та о вахта гэдәр ки, чохалыб өлкөни тутасыныз.^б

31 Сизэ верэчөјим торпа-ғын сәрһәди Һырмазы дөниз-дөн филиштлиләрин дөнизинә, сәһрадан чаја* кими узана-чағ,^в чүнки оранын сакин-ләрини сизэ тәслим едәчөјәм, сиз дө онлары говачағсыныз.^г

32 Нә өвләрилә, нә дә аллаһлары илә әһд бағламајын.^д **33** Онлары өлкәниздә јашама-ға гојмајын ки, сизи Мәнә гаршы күнаһ ишләмәјә тәһрик ет-мәсинләр. Онларын аллаһларына ибадәт етсәниз, тәләјә дүшәчәксиниз».^е

24 Сонра Јеһова Мусаја деди: «Сән, һарун, На-даб, Абиһу^в вә Исраил ағсаггалларындан јетмиш нәфәр даға чыхын вә узатда дуруб Мәнә сәчдә един. **2** Јалныз Муса Јеһоваја јахынлашсын, о бириләр исә јахынлашмасын-лар. Халгдан да һеч ким сәнин-лә даға чыхмасын».^в

3 Муса кәлиб Јеһованын бүтүн сөзләрини вә һөкмлә-рини халга сөјләди,^ж халг да бир ағыздан деди: «Јеһованын бизә сөјләдији һәр шејә эмәл етмәјә һазырыг».^з **4** Муса Јеһованын бүтүн сөзләрини гөләмә алды.^д Сонра сәһәр еркән дуруб дағын әтәјиндә гурбан-каһ дүзәлтди вә Исраилин он ики гәбиләсинин сајына көрә он ики сүтун гојду. **5** Сонра онун тапшырығы илә Исраил-ин чаванлары Јеһоваја јан-дырма гурбаны кәтирдиләр вә үнсијјәт гурбаны^е оларағ буға-лар тәгдим етдиләр. **6** Муса ганын јарысыны ләјәнләрә јығ-ды, галан јарысыны исә гур-банкаһа сәпди. **7** Сонда әһд

23:31 * Фәрат чајы.

ФӘС. 23

а Гн 7:22

б Гн 9:4

в Јр 15:18

Гн 1:7

Јш 1:4

1Пд 4:21

г һк 1:4

һк 11:21

д Чк 34:12

Сј 25:1, 2

Гн 7:2

2Кр 6:14

д Јш 23:12, 13

һк 1:28

36 106:36

ФӘС. 24

е Лв 10:1

ө Чк 20:21

Сј 12:8

ж Чк 21:1

Гн 4:1

з Гн 5:27

Јш 24:22

и Чк 34:27

Гн 31:9

ы Лв 3:1

Лв 7:11

Сағ сүтун

а Гн 31:11

һв 13:15

б Чк 19:8

в Иб 12:24

г Иб 9:18-20

д Јл 1:18

е һа 1:26

Вһ 4:3

ж Чк 24:1

ө Гн 5:22

ж Сј 11:28

з Чк 24:2

и Чк 32:1

ы Чк 17:10

ј Чк 18:25, 26

к Чк 19:9

к Чк 16:10

Лв 9:23

Сј 16:42

л Чк 19:11

китабыны* көтүрүб учадан ча-маатын гаршысында охуду.^а Онлар исә дедиләр: «Јеһова-нын бүтүн сөзләринә эмәл едиб Она табе олачағыг».^б **8** Онда Муса гандан көтүрүб халгын үстүнә сәпди^в вә деди: «Бу ган ешитдијиниз бүтүн о сөзләр әсасында Јеһованын сизинлә бағладығы әһди гүв-вөјә миндириг».^г

9 Муса, Һарун, Надаб, Аби-һу вә Исраил ағсаггалларын-дан јетмиш нәфәр даға галхыб **10** Исраилин Аллаһыны көр-дүләр.^д Онун ајағлары алтын-да, санки, көј јагутдан дөшәмә, сәманын өзү кими ајдын бир шеј вар иди.^е **11** Аллаһ Ис-раил башчыларына тохунма-ды.^ө Аллаһ вәһјдә онлара кө-рүндү. Онлар јејиб-ичдиләр.

12 Јеһова Мусаја деди: «Даға, јаныма галх вә бурада гал. Халгы өјрәтмәк үчүн сәнә даш лөвһәләр үзәриндә ган-нун вә әмрләрини јазыб вер-рәчөјәм».^ж **13** Муса илә хид-мәтчиси Јушә^ж галхдылар вә Муса Аллаһын дағына чых-ды.^з **14** Әввәлчә исә ағсаггал-лара белә деди: «Биз гајыда-на кими бурада көзләјин.» Һарун вә Хур јанынызда галыр.^д Кимин нә иши олса, онлара јанашсын».^е **15** Муса даға чых-ды. Дағын башыны булуд бү-рүмүшдү.^ө

16 Јеһованын чалалы* Сина дағындан^л ајрылмырды; булуд алты күн дағын башындан чә-килмәди. Једдинчи күн Аллаһ булудун ичиндән Мусаны сә-ләди. **17** Дуруб тамаша едән исраиллиләрә Јеһованын ча-лалы дағын башында алышыб јанан алов кими көрүнүрдү. **18** Муса булудун ичинә кириб

24:7 * Ентимал ки, бурада 20:22—23:33 ајәләриндәки ганунлар јазылан китаб нөзәрде тутулуур.

дага галхды.^а О, гырх күн-гырх кечә дагда галды.^б

25 Сонра Јеһова Мусаја деди: **2** «Исраиллиләрә де Мәним үчүн бәхшиш кәтирсинләр. Үрәји сөвг едән һәр кәсдән бәхшиш алын.^в **3** Онлардан бу кими бәхшишләр алын: гызыл^г, күмүш^д, мис^е, **4** көй иплик, бәнөвшәји јун, алгырмызы иплик, зәриф кәтан, кечи түкү, **5** гырмызы бојанмыш гоч дәриси, суити дәриси, акасија ағачы,^ж **6** чыраг үчүн јағ,^з мәш јағы^и вә әтирли бүхур үчүн балзам,^к **7** дөшлүк^л вә синәбәнд^м үчүн дамарлы әгиг дашы вә башга дашлар. **8** Мәним үчүн мүгәддәс чадыр дүзәлдин. Мән аранызда мәскән салачағам.^н **9** Чадыры* вә онун бүтүн аваданлыгыны көстәрдијим нүмунәјә әсәсән дүзәлдин.^о

10 Акасија ағачындан сандыг дүзәлдин: узунлуғу ики гулач* жарым, ени гулач жарым, һүндүрлүјү гулач жарым.^п **11** Она һәм ичәридән, һәм дә чөлдән халис гызыл чәкин.^р Кәнарларына гызылдан нахышлы һашијә дүзәлдин.^с **12** Гызылдан дөрд әдәд төкмә һалга дүзәлдиб сандығын дөрд ајағынын үстүнә бәркидин, икисини бир тәрәфинә, галан икисини о бири тәрәфинә. **13** Акасија ағачындан шүвүлләр дүзәлдиб үстүнү гызылла өртүн.^т **14** Шүвүлләри сандығын јан тәрәфләриндәки һалгалардан кечирин ки, ону дашыја биләсиниз. **15** Шүвүлләр һәмишә һалгаларда галмалы, һеч вахт чыхарылмамалыдыр.^у **16** Сандығын ичинә сәнә верәчәјим Шәһадәт лөвһәләрини гојарсан.^ф

25:9 * Исраиллиләрин ибадәт чадыры. Бу чадыр бөзән һузур чадыры да адланыр. 25:10 * Гулач 44,5 см-ә бәрәбәр-дир. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 24

а Чх 19:20

б Чх 34:28
Гн 9:9

ФӘС. 25

в Чх 35:4-9
1См 29:9
2Кр 9:7

г Чх 38:24

д Чх 38:25

е Чх 38:3
Чх 38:29

ж Чх 36:20

з Чх 27:20

и Чх 30:23-25

к Чх 30:34, 35

л Чх 28:6

м Чх 28:15

н Чх 29:45
1Пд 6:13
Иб 9:11

о 1См 28:12
Һв 7:44
Иб 8:5
Иб 9:9

п Чх 37:1-5

р Иб 9:4

с Чх 30:1, 3

т Чх 30:1, 5
1См 15:15

у 1Пд 8:8

ф Чх 31:18
Чх 40:20
1Пд 8:9
Иб 9:4

Сағ сүтүн

а Чх 37:6-9

б 1Иш 4:4
Иб 9:5

в 1Пд 8:7
1См 28:18

г Чх 40:20
Иб 9:4, 5

д Чх 30:6
Лв 16:2
Сј 7:89
Һк 20:27
36 80:1

е Чх 37:10-15
Чх 40:22
Лв 24:6
Сј 3:30, 31
Иб 9:2

17 Халис гызылдан ики гулач жарым узунлуғунда, гулач жарым ениндә гапаг дүзәлдин.^а **18** Гапағын һәр ики гырағы үчүн дөјмә гызылдан бир кәрруб дүзәлдин.^б **19** Кәррублары дүзәлдиб һәрәсини гапағын бир гырағына гојун. **20** Кәррубларын гаһадлары јухарыја тәрәф ачылыб гапағын үстүнү өртмәлидир.^в Онлар гаршы-гаршыја гојулмалы, үзләри исә гапаға бахмалыдыр. **21** Гапағы сандығын ағзына гој.^г Сәнә верәчәјим Шәһадәт лөвһәләрини исә сандыға гој. **22** Мән гапағын үстүндә сәнә көрүнүб орадан сәнинлә данышачағам.^д Исраиллиләрә чатдырачағын бүтүн фәрманлары сәнә Шәһадәт сандығынын үстүндәки кәррубларын арасындан билдирәчәјим.

23 Һәмчинин акасија ағачындан ики гулач узунлуғунда, жарым гулач ениндә, гулач жарым һүндүрлүјүндә бир маса дүзәлдин.^е **24** Үстүнә халис гызыл чәкин. Гырагларына гызылдан нахышлы һашијә вурун. **25** Масаја дөрд бармаг* ениндә чәрчивә вурун. Чәрчивәнин гырағына да нахышлы һашијә дүзәлдин. **26** Маса үчүн гызылдан дөрд һалга дүзәлдин вә масанын дөрд күнчүнә, ајагларын бәркидилдији јерә вурун. **27** Һалгалар чәрчивәјә јахын олмалыдыр. Масаны дашымаг лазым кәләндә шүвүлләри һалгалардан кечириб масаны көтүрәсиниз. **28** Шүвүлләри акасија ағачындан дүзәлдин, үстүнә дә гызыл чәкин. Масаны бу шүвүлләрлә дашыјачағлар.

29 Маса үчүн нимчәләр, чамлар, еләчә дә шәраб тәг-

25:25 * Төх. 7,4 см. Б14 өләвәсинә бах.

димәсини төкмәк үчүн долчалар вә касалар дүзәлдин. Онлар халис гызылдан олмалыдыр.^a **30** Мәним өнүмдән, масанын үстүндән һүзур чөрәји һеч вахт әскик олмамалыдыр.^b

31 Халис дөймә гызылдан чырагдан дүзәлдин.^a Оун алтлыгы, көвдәси, голлары, тумурчуглары, гөнчәләри вә күлләри бир бүтөв олмалыдыр.^c

32 Чырагданын көвдәсіндән алты гол ајрылмалыдыр – үчү бир тәрәфдән, үчү дикәр тәрәфдән. **33** Һәр ики тәрәфдәки голларда тумурчуг вә гөнчәләрлә нөвбәләшән, бадам чичәжинә бәнзәр үч күл олмалыдыр. Чырагданын көвдәсіндән ајрылан алты гол бүчүр олмалыдыр. **34** Чырагданын көвдәсіндә дә тумурчуг вә гөнчәләрлә нөвбәләшән, бадам чичәжинә бәнзәр дөрд күл олмалыдыр. **35** Чырагданын көвдәсіндән ајрылан алты голун һәр чүтүнүн алтында бир тумурчуг олмалыдыр. **36** Тумурчуглар, голлар, үмумийәтлә, чырагдан бүтөв бир гызыл парчасындан, халис, дөймә гызылдан дүзәлдилмәлидир.^f

37 Чырагдан үчүн једди чыраг дүзәлдин. Чыраглар јанан да габаг тәрәфи ишыгландырмалыдыр.^g **38** Машалар вә хәкәндазлар халис гызылдан олмалыдыр.^e **39** Чырагдан вә оун бүтүн аваданлығы бир талант* халис гызылдан дүзәлдилмәлидир. **40** Диггәтли ол ки, һәр шеј сәнә дағда көстәрилән нүмунәјә ујғун дүзәлдилсин.^o

26 Мүгәддәс чадыры* зәриф кәтан ипликдән, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан тохунмуш

25:39 * Талант 34,2 кг-а бәрабәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 25

a Чх 37:16
Cј 4:7
1Пд 7:48, 50

b Лв 24:5, 6
1Иш 21:6
1См 9:32
2См 13:11
Мт 12:4

v Чх 40:24
1Пд 7:48, 49
Иб 9:2

г Чх 37:17-24

F Cј 8:4

д Чх 30:8
Лв 24:2, 3
Cј 8:2
2См 13:11

e Cј 4:9

ө Чх 39:42
Cј 8:4
Һә 7:44
Иб 8:5

ФӘС. 26

ж Иб 8:5
Иб 9:9, 11

Сағ сүтүн

a Јр 3:24
Чх 36:8-13
36 99:1

b Cј 4:25

v Чх 39:33, 34

г Чх 35:26

F Чх 36:14-18

он парча гумашдан дүзәлдин. Үзәринә кәрруб тәсвирләри ишләјин.^a **2** Һәр парча 28 гулач* узунлуғунда, 4 гулач[#] ениндә олмалыдыр. Онларын һамысы ејни өлчүдә олмалыдыр.^b **3** Парчалары беш-беш бир-биринә бирләшдирин. **4** Алынан һәр ики парчанын ғырағына, парчаларын бир-биринә бирләшәчәји јерә көј ипликдән илкәкләр тикин, **5** һәр парчаја 50 илкәк. Онлары елә тикин ки, парчалар бирләшәндә гаршы-гаршыја олсунлар. **6** Гызылдан 50 гармаг дүзәлдин вә онларла ики парчаны бирләшдирин ки, бүтөв бир чадыр әмәлә кәлсин.^b

7 Һәмчинин чадырын өртүјү үчүн кечи түкүндән^c 11 парча гумаш дүзәлдин.^f **8** Һәр парча 30 гулач узунлуғунда, 4 гулач ениндә олмалыдыр. Он бири дә ејни өлчүдә олмалыдыр. **9** Беш парчаны бир бирләшдирин, алты парчаны бир. Чадырын габаг тәрәфиндә алтынчы парчаны гатлајын. **10** Һәр ики һиссәнин ғырағына дүшән золағын кәнарына, һиссәләрин бирләшдији јерә 50 илкәк тикин. **11** Мисдән 50 гармаг дүзәлдин вә илкәкләрә салыб өртүјү бирләшдирин ки, бүтөв парча алынсын. **12** Өртүјүн артыг галан һиссәләрини салладарсыныз. Золағын артыг галан жарысыны чадырын архасындан салладын. **13** Јан тәрәфләрдән бир гулач узунлуғунда артыг галан парча да саллансын, елә ки, чадыры өртсүн.

14 Бундан әләвә, өртүјүн үстүндән салмаг үчүн ғырмызы бојанмыш гоч дәрисиндән, оун да үстүндән салмаг үчүн

26:2 * 12,5 м. Б14 өләвәсинә бах. [#] 1,8 м. Б14 өләвәсинә бах.

суити дәрисиндән өртүк дүзэлдин.^а

15 Чадыр үчүн акасија аҗачындан дикинә гојулачаг чәрчивәләр дүзәлдин.^б **16** Һәр чәрчивә он гулач узунлуғунда вә гулач жарым ениндә олмалыдыр. **17** Һәр чәрчивәдә жанашы ики чыхынты олмалыдыр. Чадырын бүтүн чәрчивәләри белә дүзәлдилмәлидир. **18** Чадырын чәнуб тәрәфи үчүн, јәни чәнуба бахан тәрәфи үчүн 20 чәрчивә дүзәлдин.

19 Бу 20 чәрчивәнин алтына гојмаг үчүн күмүшдән ојуглу 40 алтлыг дүзәлдин, һәр чәрчивәнин ики чыхынтысы үчүн ики алтлыг.^в **20** Чадырын дикәр тәрәфи, шимала бахан тәрәфи үчүн 20 чәрчивә **21** вә күмүшдән ојуглу 40 алтлыг дүзәлдин, һәр чәрчивәнин ики чыхынтысы үчүн ики алтлыг. **22** Чадырын гәрбә бахан арха тәрәфи үчүн 6 чәрчивә дүзәлдин.^г **23** Чадырын ики арха күнчүндә дајаг олачаг ики чәрчивә дүзәлдин. **24** Онлар ашағыда башлајан вә јухарыда, биринчи һалганын јанында бирләшән ики бәрабәр һиссәдән ибарәт олмалыдыр. Чәрчивәләрин икиси дә бу чүр олмалыдыр. Бунлар күнч дајағыдыр. **25** Беләчә, 8 чәрчивә, һәрәсинин дә алтында ики дәнә олмагла 16 ојуглу күмүш алтлыг олмалыдыр.

26 Акасија аҗачындан шүвүлләр дүзәлдин: чадырын бир тәрәфиндәки чәрчивәләр үчүн 5 шүвүл,^д **27** о бири тәрәфиндәки чәрчивәләр үчүн 5 шүвүл, гәрбә бахан арха тәрәфдәки чәрчивәләр үчүн дә 5 шүвүл. **28** Чәрчивәләрин ортасындан кечән шүвүл бир башдан о бири баша узанмалыдыр.

ФӘС. 26

а Чх 36:19

б Чх 36:20-23
Сј 4:29, 31

в Чх 36:24-26
Сј 3:36

г Чх 36:27-30

д Чх 36:31-33

Сағ сүтун

а Чх 12:35, 36
Чх 36:34

б Чх 19:3
Чх 25:9
һв 7:44
Иб 8:5

в Чх 36:35, 36
Лк 23:45
Иб 6:19
Иб 9:3
Иб 10:19, 20

г 1Пд 8:6

д Чх 40:22, 26

д Чх 40:21
Лв 16:2
1Пд 8:6
Иб 9:2-4
Иб 9:12, 24

е Лв 24:2, 3
1Пд 7:48, 49

ө Чх 36:37, 38

ФӘС. 27

ж Чх 38:1-7
Чх 40:29
2См 4:1
Иб 13:10

29 Чәрчивәләрин үстүнә гызыл чәкин.^а Һалгаларыны гызылдан дүзәлдин. Шүвүлләр бу һалгалардан кечәчәк. Шүвүлләрин дә үстүнә гызыл чәкин. **30** Чадыры сәнә дағда көстәрилән нүмунәјә әсасән дүзәлдин.^б

31 Көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән пәрде^в тохујун, үзәринә кәррүб тәсвирләри ишләјин. **32** Онлары акасија аҗачындан олан, үстү гызылла өртүлмүш сүтунлардан асын. Сүтунлар ојуглу күмүш алтлыглар үстүндә дурмалы, гармаглары гызылдан олмалыдыр. **33** Пәрдәни гармаглары алтындан асын вә Шәһадәт сандығыны^г кәтириб пәрдәнин архасына гојун. Пәрдә Мүгәддәс јерлә^д Ән мүгәддәс јери ајырачаг.^е **34** Ән мүгәддәс јердә Шәһадәт сандығынын гапағыны онун ағзына гојун.

35 Масаны пәрдәнин бајыр тәрәфинә гојун. Чадырын чәнуб тәрәфиндә, маса илә үзбәүз чырагданы гојун;^ө маса исә шимал тәрәфдә олмалыдыр. **36** Чадырын киришинә асмаг үчүн көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән пәрдә тохујун.^з **37** Пәрдә үчүн акасија аҗачындан беш сүтун дүзәлдин, үстүнә гызыл чәкин. Гармаглары гызылдан олмалыдыр. Сүтунлар үчүн мисдән ојуглу беш төкмә алтлыг дүзәлдин.

27 Акасија аҗачындан ени вә узуну 5 гулач*, һүндүрлүјү 3 гулач^д олан гурбанкаһ дүзәлдин. Гурбанкаһ дөрдбучаг олмалыдыр.^ж

27:1 * 2,2 м. Б14 өләвәсинә бах.
1,3 м. Б14 өләвәсинә бах.

2 Онун һәр күнчүндә бујруз дүзэлдин.^а Бујрузлар гурбанкаһла бир бүтөв олмалыдыр. Гурбанкаһын үстүнә мис чәкин.^б 3 Күрәкләр, ләјәнләр, јабалар, хәкәндазлар, һәмчинин күлү јығмаг үчүн габлар дүзэлдин. Бүтүн ләвазиматлар мисдән олмалыдыр.^в 4 Гурбанкаһ үчүн мис шәбәкә дүзэлдин. Шәбәкәнин һәр дөрд күнчүнә бир мис һалга бәркидин. 5 Шәбәкәни гурбанкаһын ичинә, чәрчивәдән ашағыда јерләшдириң. О, гурбанкаһын јарысына гәдәр чатмалыдыр. 6 Гурбанкаһ үчүн акасија ағачындан шүвүлләр дүзэлдин вә онларын үстүнә мис чәкин. 7 Шүвүлләр һалгалардан кечириләчәк, беләликләр, гурбанкаһы дашыјанда шүвүлләр онун ики тәрәфинә дүшәчәк.^г 8 Гурбанкаһы тахтадан, алтсыз сандыг шәклиндә дүзэлдин. О, дағда сәнә кәстәрилән нүмунәјә ујғун дүзәлдилмәлидир.^д

9 Мүгәддәс чадырын һәјәти олмалыдыр.^е Һәјәтин чәнуб тәрәфинә, јәни чәнуба бахан тәрәфинә зәриф кәтандан парча чәпәр чәкин. О, 100 гулач узунлуғунда олмалыдыр.^ж 10 Онун үчүн 20 дирәк вә мисдән 20 ојуглу алтлыг һазыранмалыдыр. Дирәкләрин гармаглары вә һалгалары күмүшдән олмалыдыр. 11 Шимал тәрәфә чәкилән парча чәпәр дә 100 гулач узунлуғунда олмалы, 20 дирәји, мисдән 20 ојуглу алтлыгы, дирәкләр үчүн исә күмүш гармаглары вә һалгалары олмалыдыр. 12 Гәрб тәрәфдән һәјәтин енинә 50 гулач узунлуғунда парча чәпәр чәкин. Онун үчүн 10 дирәк вә 10 ојуглу алтлыг дүзәлдилмәлидир. 13 Шәргә, күндоғана бахан тәрәфдә һәјә-

ФӘС. 27

а Лв 4:25

б 1Пд 8:64

в 1Пд 7:45

г Сј 4:14, 15

Ф Чх 25:40
1См 28:12
Һв 7:44
Иб 8:5

д Чх 40:8
1Пд 6:36

е Чх 38:9-15

Сағ сүтун

а Чх 39:33, 40

б Чх 35:25

в Чх 38:18, 19

г Чх 38:17

ф Чх 27:9

д Чх 38:20
Сј 3:36, 37

е Чх 39:33, 37
Лв 24:1-3

ө Чх 26:33
Чх 30:8
Чх 40:3
Иб 9:2, 3

ж Сј 18:23

ФӘС. 28

з Иб 5:4

и Чх 6:23
1См 6:3

ы Лв 10:1
Сј 26:61

ј Чх 38:21
Лв 10:16
1См 24:2

тин ени 50 гулач олмалыдыр. 14 Киришин сағ тәрәфинә 15 гулач узунлуғунда парча чәпәр чәкилмәли, 3 дирәји вә 3 ојуглу алтлыгы олмалыдыр.^а 15 Киришин сол тәрәфинә дә 15 гулач узунлуғунда парча чәпәр чәкилмәли, 3 дирәји вә 3 ојуглу алтлыгы олмалыдыр.

16 Һәјәтин киришинә 20 гулач узунлуғунда пәрдә чәкин. Пәрдә көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан, зәриф кәтан ипликдән тохунмалыдыр.^б Онун үчүн 4 дирәк вә 4 ојуглу алтлыг һазыранмалыдыр.^в 17 Һәјәтин бүтүн дирәкләринин һалгалары вә гармаглары күмүшдән, ојуглу алтлыглары исә мисдән олмалыдыр.^г 18 Һәјәтин узунлуғу 100 гулач,^д ени 50 гулач, зәриф кәтандан олан парча чәпәрин исә ени 5 гулач олмалыдыр. Һәјәт үчүн мисдән ојуглу алтлыглар дүзәлдилмәлидир. 19 Мүгәддәс чадырда ишләдилән бүтүн әшјалар, чадырын вә һәјәтин бүтүн мыхлары мисдән олмалыдыр.^е

20 Исраиллиләрә әмр ет, чырагларын сәрасәр јанмасы үчүн зейтундан чәкилмиш халис јағ кәтирсинләр.^ө 21 Һарун вә оғуллеры Һүзур чадырында, Шәһадәт сандығынын гаршысындакы пәрдәнин бајыр тәрәфиндәки чыраглары ахшамдан сәһәрә гәдәр Јеһованын өнүндә јанар сахлајачаглар.^ж Исраиллиләрин бүтүн нәсилләри һәмишә гүввәдә олачаг бу гануна әмәл етмәлидирләр.^з

28 Гардашын Һарун^а вә оғуллеры^б Надаб, Абиһу,^в Әлјазар вә Исамары^г исраиллиләрин ичиндән ајыр ки, Мәнә каһин гисминдә хидмәт

етсинлэр.^а **2** Гардашын Һарунун көркөминэ эзэмэт вэ көзэллик гатачаг мүгэддэс кејим назырланмалыдыр.^б **3** Бүтүн бачарыглы адамларла, габиллјет бэхш етдијим һәр кәслә даныш,^в гој онлар Һарунун мүгэддэс олмасы үчүн она кејим тиксинлэр вэ о, Мәнә каһин кими хидмәт етсин.

4 Онлар бу кејимләри тикмәлидрләр: синәбәнд^г, дөшлүк^д, голсуз көјнәк^е, дама-дама алт көјнәк, әммамә^в, гуршаг.^з Гој гардашын Һаруна вэ онун оғууларына бу мүгэддэс кејимләри тиксинләр ки, онлар Мәнә каһин кими хидмәт етсинләр. **5** Усталар гызыл сапдан, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јун вә зәриф кәтанан истифадә етмәлидрләр.

6 Дөшлүк гызыл сапдан, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән нахышлы тохунмалыдыр.^ж **7** Дөшлүјүн ики чийинлији олмалыдыр, бунлар дөшлүјүн ики учуна бәркидилиб дөшлүјү бирләшдирәчәк. **8** Дөшлүјү сых бағламаг үчүн она бәркидилмиш гуршаг^з да ејни малдан, гызыл сапдан, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән тохунмалыдыр.

9 Ики дамарлы әгиг дашы^и көтүрүн вә үзәринә Исраилин оғууларынын адыны нәгш еләјин.^ы **10** Алтысынын адыны бир даша, дикәр алтысынын адыны исә о бири даша доғулма сырасына көрә јазын. **11** Һәккак Исраилин оғууларынын адларыны мөһүр ојмасы кими ики дашын үстүнә һәкк етсин.^ј Сонра онлары гызыл сағанаглара салын. **12** О ики дашын һәрәсини бир чийинлијә бәркидин. Он-

ФӘС. 28

- а Лв 8:2
Иб 5:1
- б Чх 29:5
Лв 8:7
- в Чх 31:6
Чх 36:1
- г Чх 39:8, 15
Лв 8:8
- д Чх 39:2
- е Чх 39:27, 28
Чх 39:30, 31
Лв 8:9
- ж Чх 39:27, 29
Лв 8:7
- з Чх 39:2-5
- и Чх 35:5, 9
Чх 35:27
- ы Чх 1:1-4
- ј Чх 39:6, 14

Сағ сүтун

- а Чх 39:7
- б Чх 39:15
Чх 39:18
- в Чх 28:30
Лв 8:8
Сј 27:21
- г Чх 39:8-14
- д Чх 39:15-18

лар Исраил оғуулары үчүн јаддашлыг олачаг.^а Һарун онларын адларыны Јеһованын өнүндә јаддашлыг кими чийинләриндә дашыјачаг. **13** Сағанаглари гызылдан дүзәлдин. **14** Халис гызылдан ипә бәнзәр ики бурма зәнчир дүзәлдин вә зәнчирләри сағанаглара бирләшдирин.^б

15 Нахышчыја һөкм синәбәнди дүзәлтдир.^в О да дөшлүк кими гызыл сапдан, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән олмалыдыр.^г **16** Ики гатлананда дөрдбучаг шәклини алмалы, ени вә узуну бир гарыш* олмалыдыр. **17** Үстүнә дөрд чәркә даш дүзүлмәлидир: биринчи чәркәдә јагут, зүмрүд, **18** икинчи чәркәдә фирузә, көј јагут, јәшәм, **19** үчүнчү чәркәдә ләшәм*, әгиг, аметист, **20** дөрдүнчү чәркәдә хризолит, дамарлы әгиг, нефрит. Онлар гызыл сағанаглара салынмалыдыр. **21** Дашлар Исраилин оғууларынын адларына мұвафиг олараг, он ики әдәд олмалыдыр. Һәр бир дашын үстүнә мөһүр ојмасы кими бир ад нәгш олунмалыдыр, һәр даша он ики гәбиләдән биринин ады.

22 Синәбәнд үчүн халис гызылдан ипә бәнзәр бурма зәнчир^д **23** вә гызылдан ики һалга дүзәлдин. Һалгалары синәбәнди күнчләринә бәркидин. **24** Ики гызыл зәнчири синәбәнди күнчләриндәки һалгалара тахын. **25** Зәнчирләрин о бири учларыны дөшлүјүн өн һиссәсиндә олан чийинликләрдәки сағанаглара

28:16 * *Гарыш* төх. 22,2 см-ә бәрәбәр-дир. Б14 өләвәсинә бах. **28:19** * *Намәлум* гижмәтли даш. Кәһрәба, қиасинт, опал, ја да турмалин ола биләр.

тахын. **26** Ики гызыл халга дүзэлдиб синэбэндин ичэри гатланан, дөшлүжө бахан тэрэфинин ики күнчүнэ бирлешди-рин.^а **27** Гызылдан ики ажры халга дүзэлдин вэ онлары габагдан, дөшлүжүн чийинлижинин ашағы учларына, онун бирлешдији жерэ жахын, тохун-ма гуршагдан јухарыда бәркидин.^б **28** Синэбэнди сахламаг үчүн онун халгаларындан дөшлүжүн халгаларына көј ипләр кечирилиб багланмалыдыр. Беләликлә, синэбэнд гуршагдан јухарыда, дөшлүжүн үстүндә дурачаг.

29 Харун Мүгәддәс жерэ кирәндә Исраилин оғулларынын адларыны үрәжинин үстүндә, һөкм синэбэндиндә, даими јаддашлыг кими Јеһованын өнүндә дашымалыдыр. **30** Урим вэ Туммим* һөкм синэбэндиндә сахланылмалыдыр.^в Харун Јеһованын өнүнә чыханда онлар Харунун үрәжинин үстүндә олмалыдыр вэ о, Исраил оғулларына һөкм ет-мәк үчүн олан бу әшјалары Јеһованын өнүндә һәмишә үрәжинин үстүнә гојуб дашымалыдыр.

31 Дөшлүжүн алтындан кел-јиләчәк голсуз көјнәји бүс-бүтүн көј ипликдән тохујун.^г **32** Ортада боғазлыг олмалыдыр. Онун кәнарларына көбә тохунмалыдыр ки, боғазлыг зиреһинки кими мөһкәм ол-сун, чырылмасын. **33** Голсуз көјнәјин әтәјинә бәнөвшәји јундан, көј вә ал-гырмызы ипликдән нарлар, нарларын араларына исә гызыл зынгыровлар тикин. **34** Гызыл зынгырову вә нары көјнәјин әтәјинә сыра илә, бир дәнәдән бир дүзүн. **35** Харун хидмә-

ФӘС. 28

а Чх 39:19-21

б Чх 28:8
Лв 8:7

в Лв 8:8
Сј 27:21
Гч 33:8
1Иш 28:6
Үз 2:62, 63

г Чх 39:22-26
Лв 8:7

Сағ сүтүн

а Лв 16:2
Сј 18:7

б Чх 39:30, 31
Лв 8:9
1См 16:29
36 93:5
1Бт 1:16

в Чх 29:6

г Лв 22:9
Сј 18:1

ф Чх 28:4
Чх 39:27-29

д Чх 28:2

е Лв 8:13

ө Чх 29:4, 7
Чх 30:30
Һә 10:38
2Кр 1:21

ж Чх 29:8, 9
Лв 8:33
Сј 3:2, 3

з Лв 6:10

тини ичра едәндә ону кејинмә-лидир ки, мүгәддәс мәкана, Јеһованын өнүнә кириб чыханда зынгыровларын сәси ешидил-син вә о өлмәсин.^а

36 Халис гызылдан парлаг лөвһәчик дүзәлдиб үстүнә мө-һүр ојмасы кими «Мүгәддәс-лик Јеһоваја мәхсусдур» сөз-ләрини һәкк един.^б **37** Ону көј ипләрлә әммамәнин габаг тәрәфинә бәркидин.^в **38** Лөв-һәчик Харунун алнынын үс-түндә олмалыдыр. Аллаһа бәхшиш кими тәгдим едилән мүгәддәс шејләрлә бағлы тәг-сирләрин мәсулијәтини Харун дашыјачаг.^г Лөвһәчик һәмишә Харунун алнынын үстүндә ол-малыдыр ки, исраиллиләр Је-һованын разылығыны газан-сынлар.

39 Алт көјнәји зәриф кәтан-дан дама-дама тохујун. Әмма-мәни дә зәриф кәтандан дүзәл-дин. Бир дәнә дә кәмәр тоху-јун.^г

40 Харунун оғуллары үчүн дә көрүнүшләринә әзәмәт вә көзәллик^а гатачаг алт көјнәк, гуршаг вә чалма дүзәлдин.^ө

41 Онлары гардашын Хару-на вә онун оғулларына кејин-дир, онлары мәһ ет^ө вә вә-зифәләринә тәјин ет^ж.^ж Онлар Мәнә каһин гисминдә хидмәт едәчәкләр. **42** Ејиб јерләрини өртмәк үчүн онлар белдән дизә гәдәр олан туман тикин.^з

43 Харун вә оғуллары һүзур чадырына кирмәли вә ја мү-гәддәс мәканада хидмәт едәр-кән гурбанкаһа јахынлашмалы олаңда туманы кејинсинләр ки, күнаһ газаныб өлмәсин-ләр. Гој бу, һәмишәлик Харун-ла өвладлары* үчүн ганун ол-сун.

28:41 * Јахуд онлара сәләһијәт вер. Һәрфән: өлләрини долдур. **28:43** * һәрфән: тохуму.

29 Мәнә каһин гисминдә хидмәт етмәләри үчүн онлары пак ет: бир чаван буға, ики гүсурсуз гоч,^а **2** мајасыз чөрәк, мајасыз јағлы хәмирдән биширилмиш һалгавары чөрәк вә мајасыз хәмирдән биширилмиш, үстүнә јағ чәкилмиш лаваш көтүр.^б Бунлары нарын буғда унундан бишир **3** вә сәбәтә гојуб буға вә гочларла бирликдә тәгдим ет.^в

4 Һаруну оғуллаы илә бирликдә Һүзур чадырынын киришинә кәтир.^г Гој онлар су илә јујунсунлар.^д **5** Сонра палтарлары көтүр,^е алт көјнәји, дөшлүјүн алтындан кејилән голсуз көјнәји, дөшлүјү, синәбәнди Һаруна кејиндир вә дөшлүјүн үстүндән сарынан тохунма гуршағы белинә мөһкәм сары.^ж **6** Әммамәни башына гој вә мүгәддәс гызыл лөвһәчији* әммамәнин үстүнә бәркит.^з **7** Башына мәш јағы^и төкүб ону мәш ет.^й

8 Сонра оғуллаыны габаға чыхарыб алт көјнәји кејиндир,^к **9** һәм Һарунун, һәм дә оғуллаынын белинә кәмәрләри чагла. Оғуллаынын башына чалма гој. Каһинлик онлара мәхсус олачаг. Бу, һәмишә гүввәдә олачаг бир ганундур.^л Һарунла оғуллаыны каһинлијә белә тәјин етмәлисән.^м

10 Буғаны Һүзур чадырынын гаршысына кәтир, гој Һарунла оғуллаы әлләрини буғанын башына гојсунлар.^н **11** Јеһованын өнүндә, Һүзур чадырынын киришиндә буғаны кәс.^о **12** Бармағыны буғанын ганына батыр вә гурбанкаһын бујнузларына чәк.^п Ганын галаныны гурбанкаһын дибинә төк.^р **13** Сон-

29:6 * һәрфән: мүгәддәс һәср нишаныны. Һарунун Аллаһа һәср олундуғуну билдирән мүгәддәс нишан.

ФӘС. 29

- а Лв 8:2
Гн 17:1
- б Лв 6:20
- в Лв 8:26
- г Чх 26:36
Чх 40:28
Лв 8:2, 3
- д Чх 28:4
Лв 8:7
Лв 16:4
- е Чх 28:8
- ж Чх 28:36
Чх 39:30
Лв 8:9
- з Чх 30:23-25
- и Чх 28:40
Лв 8:13
- й Чх 28:1-3
Чх 28:40, 43
Чх 40:15
- к Лв 8:14-17
- л Чх 27:2
- м Лв 4:7

Сағ сүтун

- а Лв 3:17
Лв 4:8-10
- б Лв 1:4
Лв 8:18-21
- в Иб 9:22
- г Лв 1:13
- д Лв 8:22-24
- е Чх 30:23-25
- ж Лв 8:30
- з Лв 3:9, 10
- и Лв 8:22
Лв 8:25-28

ра бағырсагларын, гарачијәрин үстүндәки пији, бөјрәкләри вә онларын үстүндәки пији ајыр вә гурбанкаһда јандыр.^а **14** Буғанын этини, дәрисини вә нәчисини исә дүшәркәдән кәнарда јандыр. Бу, күнаһ гурбаныдыр.

15 Сонра гочлардан бирини көтүр. Гој Һарунла оғуллаы әлләрини гочун башына гојсунлар.^б **16** Гочу кәс вә ганындан көтүрүб һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чилә.^в **17** Гочу һиссәләрә бөл, бағырсагларыны, ајагларыны ју,^г һиссәләри дүзүб башы да јанына гој. **18** Гочу бүтүнлүклә гурбанкаһда јандыр. Бу, Јеһоваја кәтирилән јандырма гурбаны, хош әтирдир;^д Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимәдир.

19 Сонра о бири гочу көтүр. Һарунла оғуллаы әлләрини онун башына гојсун.^е **20** Гочу кәс вә ганындан бир аз көтүрүб Һарунун вә оғуллаынын сағ гулағынын мәрчәјинә, сағ әлләринин вә сағ ајагларынын баш бармағына чәк. Һәмчинин ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чилә. **21** Сонра мәш јағындан^в вә гурбанкаһын үстүндәки гандан көтүрүб Һарунун вә палтарынын, оғуллаынын вә онларын палтарынын үстүнә сәп ки, о да, палтары да, еләчә дә оғуллаы вә онларын палтары да мүгәддәс олсун.^г

22 Сонра гочун пијини, гујруғуну, бағырсагларын вә гарачијәрин пијини, бөјрәкләри вә онларын үстүндәки пији,^д еләчә дә сағ буду ајыр. Бу, каһинлик гурбаны кими тәгдим олунан гочдур.^е **23** Һәмчинин Јеһованын өнүндәки мајасыз чөрәкләр олан сәбәтдән бир јумру чөрәк, јағлы хәмирдән

биширилмиш бир Һалгавары чөрөк вә бир дәнә лаваш көтүр. **24** Онларын һамысыны Һарунун вә оғууларынын әлинин ичинә гоҗ. Гоҗ онлары желләдәрәк ЈеҺованын һүзурунда желләтмә тәгдимәси кими тәгдим етсинләр. **25** Сонра чөрәкләри онлардан ал вә јандырма гурбанынын үстүндә ЈеҺованын өнүндә хош әтирли тәгдимә кими гурбанкаһда јандыр. Бу, ЈеҺова үчүн одда јандырылан тәгдимәдир.

26 Сонра Һарун үчүн каһинлик гурбаны кими тәгдим олуна гочун дөш һиссәсини көтүр^а вә желләдәрәк ЈеҺованын һүзурунда желләтмә тәгдимәси кими тәгдим ет. Бу, сәнин пажын олачаг. **27** Һарун вә оғуулары үчүн каһинлик гурбаны кими тәгдим олуна гочун һиссәләрини — желләтмә тәгдимәси кими кәтирилән дөшү вә мүгәддәс паж кими кәтирилән буду мүгәддәс ет.^б **28** Онлар Һарунла оғууларынын олачаг. Исраиллиләр һәмешә бу гајдаја риајәт етмәлидирләр, чүнки бу, мүгәддәс паждыр. Бу, исраиллиләрин вердији мүгәддәс паж олачаг, кәтирдикләри үнсийәт гурбанларындан ЈеҺова үчүн ажрылан мүгәддәс паж.^в

29 Һарунун мүгәддәс палтарларыны^г ондан сонра оғуулары кейинәчәк. Бу палтарлары мәш олунуб каһинлијә тәјин едиләндә кейинәчәкләр.^ф **30** Һарундан сонра каһин олачаг вә мүгәддәс мәкәнда хидмәт етмәк үчүн Һүзур чадырына дахил олачаг оғлу једди күн о палтарлары кейинәчәк.^а

31 Һарунла оғуулары үчүн каһинлик гурбаны кими тәгдим олуна гочун әтини мүгәддәс јердә суда башир.^е **32** Һарун вә оғуулары әти сә-

ФӘС. 29

а Лв 8:29
36 99:6

б Чк 29:22

в Лв 7:11, 14
Лв 7:34
Лв 10:14

г Чк 28:4

ф Сј 20:26

д Лв 8:35

е Лв 8:31

Сағ сүтун

а 1Кр 9:13

б Лв 22:10
Сј 3:10

в Лв 8:32

г Лв 8:4, 33

ф Чк 30:26, 28
Лв 8:11
Сј 7:1

д Чк 40:10

е 2См 2:4
Иб 7:27
Иб 10:11

ө Сј 28:4-6

бәтдә олан чөрәклә Һүзур чадырынын киришиндә јемәлидирләр.^а **33** Онлар пак едилиб каһинлијә тәјин олунмалары үчүн кәффәрә олараг кәтирилән тәгдимәләри јемәлидирләр. Лакин кәнар адам* онлардан јејә билмәз, чүнки онлар мүгәддәсдир.^б **34** Каһинлик гурбанынын әтиндән вә ја чөрәкдән сәһәрә галаны јандырын.^в Ону јемәк олмәз, чүнки мүгәддәсдир.

35 Һарун вә оғуулары илә бағлы нә әмр етмишәмсә, һамысыны јеринә јетир. Онларын каһинлијә тәјин едилмәси једди күн чәкәчәк.^г **36** Һәр күн кәффәрә үчүн күнаһ гурбаны олараг бир буға тәгдим ет. Кәффәрә кәтирәрәк гурбанкаһы пак ет*^д; ону мүгәддәс етмәк үчүн мәш елә.^е **37** Гурбанкаһ үчүн кәффәрә кәтирмәк једди күн чәкәчәк. Ону мүгәддәс ет. Беләликлә, гурбанкаһ сон дәрәчә мүгәддәс олачаг.^а Она тохунан адам мүгәддәс олмалыдыр.

38 Гурбанкаһда бунлары тәгдим ет: мүтәмади олараг, һәр күн ики еркәк тоғлу.^в **39** Тоғлунун бирини сәһәр, дикәрини исә гаш гараланда тәгдим ет.^г **40** Ефанын* онда бири гәдәр нарын уна һинин^д дөрддә бири гәдәр јағ гат. Буну вә шәраб тәгдимәси олараг һинин дөрддә бири гәдәр шәрабы биринчи тоғлунун јанында тәгдим ет. **41** Гаш гараланда кәтирдијин икинчи тоғлунун јанында сәһәрки кими тахыл вә шәраб тәгдимәси кәтир. Ону ЈеҺоваја

29:33 * Јәни Һарунун нәслиндән олмајан адам. **29:36** * Һәрфән: күнаһдан пак ет. **29:40** * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрабәрдир. Е14 әләвәсинә бах. * Һин 3,67 л-ә бәрабәрдир. Е14 әләвәсинә бах.

хош этир кими, одда јандырылан тэгдимэ кими тэгдим ет. **42** Бу јандырма гурбаныны нәсилләр бојунча һузур чадырынын киришиндә, Јеһованын өнүндә мүнтәзәм кәтирмәлисиниз. Орада Мән сизә көрүнәчәјәм вә сәнинлә данышачаґам.^а

43 Мән орада исраиллиләрә көрүнәчәјәм вә чалалымдан һәмин јер мүгәддәс олачаґ.^б **44** Һузур чадырыны вә гурбанкаһы мүгәддәс едәчәјәм. Һәмчинин һаруну вә оғуларыны да мүгәддәс едәчәјәм ки,^в Мәнә һаһин кими хидмәт етсинләр. **45** Мән Исраил халгынын арасында јашајачаґам, онларын Аллаһы олачаґам.^г **46** Онлар биләчәкләр ки, Мән онларын Аллаһы Јеһовајам. Онлары Мисирдән чыхармышам ки, араларында јашајым.^д Мән онларын Аллаһы Јеһовајам.

30 Бухур јандырмаґ үчүн акасија аґачындан гурбанкаһ дүзәлдин.^а **2** Гурбанкаһ дөрдбучаґ шәклиндә олсун, ени вә узуну бир гулач*, һүндүрлүјү исә ики гулач. Бујнузлары гурбанкаһла бир бүтөв олмалыдыр.^б **3** Гурбанкаһын һәр јеринә, үстүнә, јанларына вә бујнузларына халис гызыл чәкин. Кәнарларына гызылдан хашијә вурун. **4** Һәр тәрәфдә ики-ици олмагла, ики тәрәфдә хашијәнин алтына гызыл һалга бәркидин. Гурбанкаһы дашыјанда шүвүлләри бу һалгалардан кечирәчәксиниз. **5** Шүвүлләри акасија аґачындан дүзәлдин вә үстүнә гызыл чәкин. **6** Гурбанкаһы Шәһадәт сандыґынын өнүндәки пәрдәнин габаґына гојун.^в

30:2 * Гулач 44,5 см-ә бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 29

а Чх 25:22
Лв 1:1
Сј 17:4

б Чх 40:34
Сј 12:5
1Пд 8:11

в Лв 22:9

г Чх 25:8
Лв 26:12
3к 2:11
2Кр 6:16

д Чх 20:2

ФӘС. 30

д Чх 37:25-28
Чх 40:5

е Чх 27:1, 2
Лв 4:7

ө Чх 26:33
Иб 9:3

Сағ сүтүн

а Чх 25:22

б 1См 23:13

в Чх 30:34, 35
Сј 16:39, 40
1Иш 2:27, 28
Лк 1:9

г Чх 27:20

д Лв 10:1
2См 26:18
Һә 8:11, 12

е Лв 16:5, 6
Лв 16:18, 19
Лв 23:27
Иб 9:7

ж Чх 38:25
Сј 1:2
2Иш 24:10, 15

з Лв 27:25

ж 2См 24:9
Мр 17:24

з Чх 38:26
Сј 1:3
Сј 26:1, 2

О, сәнә көрүнәчәјим јерин, Шәһадәт сандыґынын үстүндәки гапаґын гаршысында олмалыдыр.^а

7 Һарун^б гурбанкаһын үстүндә этирли бухур јандырмадыр.^в Бухуру һәм сәһәрләр чырағлары һазырлајанда јандырмадыр,^г **8** һәм дә ґаш гаралан вахт чырағлары јандыранда. Бу бухур тәгдимәсини нәсилдән-нәслә мүтәмади олараґ Јеһованын өнүндә кәтирин. **9** Гурбанкаһын үстүндә нә јасаґ бухур,^д нә јандырма гурбаны, нә дә тахыл тәгдимәси кәтирмәјин, үстүнә шәраб тәгдимәси төкмәјин. **10** Һарун гурбанкаһы пак етмәк үчүн күнаһ гурбаны кими кәтирилән һејванын ґанындан онун бујнузларына чәкмәлидир. Буну кәффәрә олараґ илдә бир дәфә едәчәк.^е Нәсилдән-нәслә белә олмалыдыр. Гурбанкаһ Јеһованын көзүндә сон дәрәчә мүгәддәсдир».

11 Сонра Јеһова Мусаја деди: **12** «Исраил оғуларыны сијаһыја алыб сајанда^ө һәр кәс чанынын әвезиндә Јеһоваја фидјә версин. Гој белә етсинләр ки, сијаһыја алынан вахт башларына бәла кәлмәсин. **13** Сијаһыја алынан һәр кәс мүгәддәс мәкан шекели* илә јарым шекел вермәлидир.^ө Шекел ијирми кәраја^ж бәрәбәрди. Бу јарым шекел Јеһоваја верилмәлидир.^ж **14** Ијирми вә ијирмидән јухары јашда олуб сијаһыја алынан һәр кәс Јеһованын дедији пажы ианә етсин.^з **15** Чаны үчүн кәффәрә олараґ Јеһоваја бу ианәни верәндә нә варлы јарым шекелдән чох вермәлидир, нә дә касыб ондан аз вермәлидир.

30:13 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. ^ж Кәра 0,57 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

16 Кэффарэ һаггы олан кү-мүш пулу исраиллилердән ал вә һүзур чадырында едилән ибадәт үчүн вер. Бу, исраилли-ләри Јеһоваја хатырладан ни-шан вә чанлары үчүн кэффарэ олачаг».

17 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: 18 «Јуун-маг үчүн мисдән бир чән вә онун үчүн алтлыг дүзэлдин.^а Ону һүзур чадыры илә гурбан-каһын арасына гојун вә ичини су илә долдурун.^б 19 Һарунла оғулары онун сују илә әл-ајаг-ларыны јумалыдыр.^в 20 Он-лар һүзур чадырына кирәндә, јахуд хидмәт етмәк вә одда јандырылан тәгдимәләри Је-һоваја тәгдим етмәк үчүн гурбанкаһа јахынлашанда ју-јунмалыдырлар ки, өлмәсин-ләр. 21 Онлар әл-ајагларыны јумалыдырлар, јохса өләчәк-ләр. Бу, нәсилдән-нәслә һәм онун үчүн, һәм дә өвладлары үчүн дәјишмәз ганун олачаг».^г

22 Јеһова сонра Мусаја де-ди: 23 «Ән көзәл әтријатдан көтүрүн: 500 шекел бәрк мүрр, онун јарысы гәдәр, 250 ше-кел әтирли дарчын, 250 шекел әтирли кәчәвәр, 24 мүгәддәс мәкан шекели^г вә 500 шекел дарчын* вә 1 һин^д зейтун јағы. 25 Онлардан мүгәддәс мәш јағы дүзәлдин. Усталыгла һа-зырланмыш бу гатышыг мү-гәддәс мәш јағы олсун.^д

26 Онулла һүзур чадыры-ны^е вә Шәһадәт сандығыны, 27 масаны вә бүтүн ләвази-матыны, чырагданы вә бүтүн аваданлығыны, бухур гурбан-каһыны, 28 јандырма гурба-ны үчүн гурбанкаһы вә бүтүн аваданлығыны, чәни вә алтлы-ғыны мәш ет. 29 Онлары мү-

30:24 * Чин дарчыны. ^д Һин 3,67 л-ө бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 30

а Чх 38:8
Лв 8:11
1Пд 7:38

б Чх 40:7

в Чх 40:30, 31
Иб 10:22

г 2См 4:6

д Сј 3:47

д Чх 37:29

е Чх 40:9
Сј 7:1

Сағ сүтун

а Лв 8:10

б Чх 29:37

в Лв 8:12

г Сј 3:2, 3

д Чх 40:15

д Чх 37:29
1Пд 1:39
36 89:20

е Чх 30:37, 38

ө Чх 25:3, 6

ж Чх 37:29
36 141:2
Вһ 5:8

з Лв 2:13

и Чх 30:31, 32

ФӘС. 31

ы Чх 35:30-34
Чх 37:1
1См 2:20

гәддәс ет. Беләликлә, онлар сон дәрәчә мүгәддәс олачаг-лар.^а Онлара тохунан адам мү-гәддәс олмалыдыр.^б 30 Һару-ну^в вә оғуларыны^г да мәш ет. Онлары мүгәддәс ет ки, Мәнә каһин кими хидмәт етсинләр.^д

31 Исраиллиләрә белә де: «Бу јағ нәсилдән-нәслә Мә-ним үчүн мүгәддәс јағ ола-чаг.^а 32 Һеч ким ондан бәдә-нинә чәк билмәз. Һәм дә бу тәркибдә һеч нә дүзәлтмәјин. О, мүгәддәсдир. Ону һәмишә мүгәддәс тутун. 33 Ким буна бәнзәр јағ дүзәлтсә вә ја кәнар адама* бу јағдан чәксә, халгын арасындан јох едиләчәк^б».^в

34 Јеһова Мусаја деди: «Бә-рабәр өлчүдә балзам, әтир-ли бухур, әтирли галбан гатра-ны вә халис күндүр көтүрүн.^в 35 Сонра онлардан бухур дү-зәлдин;^д әтирли отларын га-тышығы усталыгла һазырлан-малы, дузланмалыдыр^д. Бу га-тышыг гарышыгсыз вә мү-гәддәс олмалыдыр. 36 Ондан бир аз көтүрүн, дөјүб тоз һа-лына салын вә бир гәдәри-ни һүзур чадырында Шәһа-дәт сандығынын гаршысына, сәнә көрүнәчәјим јерә гојун. Бу гатышығы сон дәрәчә мү-гәддәс тутмалысыныз. 37 Бу тәркибдә өзүнүз үчүн бухур дүзәлтмәјин.» Буна Јеһова-нын көзүндә мүгәддәс олан бир шеј кими бахмалысыныз. 38 Ким әтриндән өтрү буна бәнзәр бир шеј дүзәлтсә, хал-гын арасындан јох едиләчәк^д».

31 Сонра Јеһова Мусаја деди: 2 «Јәһуда гәби-ләсиндән олан Хур оғлу Урун оғлу Бәсалили сечми-шәм.^в 3 Она Өз руһумдан

30:33 * Јәни һарунун нәслиндән олма-жан адама. 30:33, 38^д Јахуд өлдүрүл-чәк.

бэхш едиб* хикмэт, дэррака, билик верэчэјэм ки, һәр чүр иши усталыгла көрә билсин, **4** көзәлликләр жаратсын, гызыл, күмүш вә мислә ишләмәји, **5** даш-гаш јонуб сағанаға салмағы, ағачдан һәр чүр эшја дүзәлтмәји бачарсын.^а **6** Дан гәбиләсиндән олан Әхишама оғлу Әһлүјабы исә она көмәкчи тәјин едирәм.^б Бачарығы олан һәр кәси даһа да бачарығлы едәчәјэм ки, сәнә дедијим бүтүн шејләри:^в **7** Һүзур чадырыны,^г Шәһадәт сандығыны^д вә онун гапағыны^е, чадырын бүтүн аваданлығыны, **8** масаны^е вә ләвазиматыны, халис гызылдан чырагданы вә бүтүн аваданлығыны,^з бухур гурбанкаһыны,^ж **9** јандырма гурбаны үчүн гурбанкаһы^з вә бүтүн аваданлығыны, чәни вә алтлығыны,^и **10** зәриф тохунмуш кејимләри, каһин һарунун мүгәддәс кејимләрини вә оғулларынын каһинлик палтарларыны,^к **11** мәш јағыны вә мүгәддәс мәкандә јандырылачаг әтирли бухуру дүзәлтсинләр.^л Онлар һәр шеји сәнә дедијим кими дүзәлтмәлидирләр».

12 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **13** «Исраиллиләрә белә сөјлә: “Шәнбә күнүнә даир вердијим гануна мүтләг риајәт един.^к Шәнбә Мәним сизинлә бағладығым әһдин нәсилдән-нәслә дурачаг нишанәсидир. Ондан биләчәксиниз ки, сизи мүгәддәс едән Мәнәм, Јеһова. **14** Шәнбәјә риајәт един, ону мүгәддәс тутун.^к Шәнбә ганунуну позан халгын арасындан јох едилмәлидир*»; һәммин күн иш көрән адам сағ галмамалыдыр.^л

31:3 * һәрфән: *ону Аллаһын руһу илә долдуруб.* **31:14** * Јахуд өлдүрүлмәлидир.

ФӘС. 31

- а Чх 28:9-11
2См 2:13, 14
- б Чх 38:23
- в Чх 36:1
- г Чх 36:8
- д Чх 37:1
- е Чх 37:10
- ж Чх 37:17, 24
- з Чх 37:25
- и Чх 38:1
Чх 40:6
- к Чх 30:18
Чх 38:8
- л Чх 28:2, 15
Чх 39:1, 27
Лв 8:7
- м Чх 30:25, 35
Чх 37:29
- н Чх 20:8
Лв 19:30
Кл 2:16, 17
- о Гн 5:12
- п Чх 35:2
Сј 15:32, 35

Сағ сүтүн

- а Чх 16:23
Чх 20:10
- б Чх 31:13
- в Јр 2:2
- г Чх 24:12
Чх 32:15
Гн 4:13
Гн 9:15
- д Мт 12:28
Лк 11:20
2Кр 3:3

ФӘС. 32

- д Чх 24:18
Гн 9:9
- е һв 7:40
- ж Чх 12:35, 36
- з Гн 9:16
Әш 46:6
һв 7:41
- и Чх 20:4
Һә 9:18
36 106:19, 20

15 Нә ишиниз варса, алты күн әрзиндә көрүн. Једдинчи күн исә хүсуси күндүр, истираһәт үчүн тәјин олунан шәнбәдир.^а Бу күн Јеһованын көзүндә мүгәддәсдир. Шәнбә күнүндә иш көрән адам өлдүрүлмәлидир. **16** Исраиллиләр шәнбәјә риајәт етмәлидирләр; бүтүн кәләчәк нәсилләри дә шәнбәјә риајәт етмәлидир. Бу әһд һәмишә дурачаг. **17** Шәнбә Мәним исраиллиләрлә бағладығым әһдин дәјишмәз нишаныдыр.^б Чүнки Јеһова алты күн әрзиндә јери вә көјү јарадыб, једдинчи күн исә әл сахлајыб истираһәт едиб».^в

18 Аллаһ Сина дағында Муса илә данышыб гуртарандан сонра она Шәһадәт лөвһәләрини,^г үстүндә Аллаһын әли илә* јазы јазылмыш ики даш лөвһәни верди.^д

32 Чамаат көрәндә ки, Муса дағдан енмәк билмир,^а төкүлүшүб һарунун јаһна кәлдиләр вә дедиләр: «Галх, бизим үчүн бир аллаһ дүзәлт ки, өнүмүздә кетсин.^б Чүнки бизи Мисирдән чыхаран бу Муса һара јоха чыхыб, билмирик». **2** Һарун онлара деди: «Арвадларынызын, оғул вә гызларынызын гулагларындан гызыл сырғалары чыхарыб кәтирин».^в **3** Һамы гулағындан гызыл сырғасыны чыхарды вә кәтириб Һаруна верди. **4** О, гызыллары алды, ојмачы аләтилә она шәкил вериб дана дүзәлтди.^ж Онда чамаат бир ағыздан деди: «Будур сәни Мисирдән чыхаран Аллаһын, еј Исраил!»^з

5 Иши белә көрән Һарун дананын габағында бир гурбанкаһ да дүзәлтди вә чамаат

31:18 * һәрфән: *бармағы илә.*

ты ыгыб деди: «Сабаһ Јехова-ја һәср олунмуш бајрамдыр». **6** Беләликлә, сәһәриси күнү һамы тездән дуруб јандырма вә үнсийәт гурбанларыны тәгдәм етмәјә башлады. Гуртарандан сонра јејиб-ичдиләр вә галхыб шәнләнмәјә башладылар.^а

7 Јехова Мусаја деди: «Кет, ашағы ен. Мисирдән чыхардығын бу халг рәзиллик едир.^б

8 Бујурдуғум јолдан јаман тез дөндүләр.^в Одур, өзләри үчүн дана бүтү дүзәлдибләр. Гаршысында сәчдә едир, гурбанлар кәтириб дејирләр: “Будур сәни Мисирдән чыхаран Аллаһын, еј Исраил”». **9** Јехова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: «Көрүрәм, бу халг дик-баш халгдыр.^г **10** Бурах, гој од пүскүрән гәзәбимлә онлары јох едим, әвәзиндә сәндән бөјүк бир халг јарадым».^д

11 Онда Муса Јеховаја јалварыб деди:^а «Јехова, ахы онлары бөјүк күчүнлә, гүдрәтли әлинлә Мисирдән чыхармысан. Инди нијә онлары Өз гәзәбинә дүчәр едәсән?» **12** Нәјә көрә мисирлиләр: “Һә, халгы бәд нијәтлә бурадан чыхармышды. Чыхармышды ки, апарыб һамысыны дағларда ғырсын, көкләрини јер үзүндән силсин!” — десинләр?^в Гојма гәзәбин аловлансын. Рәһмин кәлсин, онларын башына бу фәлакәти кәтирмә. **13** Гулларын Ибраһими, Исагы вә Исраили јадына сал. Варлығына анд ичиб онлара демишдин ки, өвләдларыны* көјдәки улдузлар гәдәр чоһалдачагсан,^ж вәд етдијин бу торпағы һәмишәлик онлара верәчәксән».^з

14 Јехова халгынын башына фәлакәт кәтирмәк фикриндән дашынды.”

32:13 * һәрфән: тохумларыны.

ФӘС. 32

а 1Кр 10:7

б Гн 4:15-18

в Чх 18:20
Чх 20:3

г Чх 34:9
Гн 9:6
Һә 7:51

д Сј 14:12
Гн 9:14

е 36 106:23

ж Гн 9:18, 19

з Гн 9:28

ж Јр 22:15-17
Јр 35:10, 11
Иб 6:13, 14

з Јр 13:14, 15
Јр 26:3, 4

и 36 106:45

Сағ сүтүн

а Чх 40:20
Гн 5:22
Гн 9:15

б Чх 31:18
Гн 9:10

в Нә 9:18
36 106:19, 20
Һә 7:41

г Гн 9:16, 17

д Гн 7:25

е Гн 9:21

ж Чх 15:24
Чх 16:2
Чх 17:2
Гн 9:7
Гн 31:27

з Чх 32:1
Һә 7:40

15 Бундан сонра Муса әлин-дә ики Шәһадәт лөвһәси дағдан енди.^а Лөвһәләрин һәр ики үзү — габаг тәрәфи дә, арха тәрәфи дә јазылы иди. **16** Онлары Аллаһ дүзәлтмиш, јазылары да үстүнә О һәкк етмишди.^б **17** Јушә халгын сәс-күјүнү ешидәндә Мусаја деди: «Дүшәркәдән дөјүш сәси кәлир». **18** Муса исә деди:

«Бу нә зәфәр нәғмәсидир,
Нә дә мәғлүбларын
фәрајад сәси.

Гулағыма кәлән шәрғи
башга шејдән хәбәр ве-
рир».

19 Муса дүшәркәјә јахынлашанда дананы^в вә рәгс едәнләри көрдү. Һирс башына вурду. Дағын әтәјиндә әлиндәки лөвһәләри јерә чырпыб парча-парча еләди.^г **20** Дүзәлтдикләри дананы исә көтүрүб јандырды вә әзиб тоза дөндәрди.^д Сонра тозу суја төкүб исраиллиләрә ичиртди.^е **21** Муса һаруна деди: «Бу чамаат сәнә нејләјиб ки, онлары белә бөјүк күнаһа сүрүкләдин?» **22** Һарун деди: «Аға, ачығын тутмасын. Өзүн јахшы билирсән ки, шәр иш көрмәк бу чамаатын ганындадыр.^ж **23** Онлар мәнә дедиләр: “Бизим үчүн бир аллаһ дүзәлт ки, өнүмүздә кетсин. Чүнки бизи Мисирдән чыхаран бу Муса һара јоха чыхыб, билмирик”.^з **24** Мән дә дедим, кимин нә ғызылы вар, чыхарыб кәтирсин. Сонра ғызылы ода атдым, оддан бу дана чыхды».

25 Муса көрдү ки, халг әмәлли-башлы азғынлашыб. Һарун онлары о дәрәчәјә чатдырыб ки, дүшмәнләрин өнүндә шәр олублар. **26** Онда о, дүшәркәнин кирәчәјиндә дуруб деди: «Ким Јехованын

тәрәфиндәдир яныма кәлсин!»^а Бүтүн лавилиләр онун әтрафына топлашды.

27 Муса онлара деди: «Исраиллин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Гој һәр кәс гылынчыны гуршасын, дүшәркәни башдан-баша доланыб гардашыны, гоншусуну, достуну гәтлә јетирсин»».^б **28** Лавилиләр Мусанын дедији кими етдиләр. Беләликлә, һәмин күн үч минә јахын адам гәтлә јетирилди. **29** Сонра Муса деди: «Бу күн сиз өзүнүзү Јеһованын гуллу-гуна вердиниз, һәр бириниз өз оғлуна, өз гардашына гаршы чыхды».^в Бу күн Аллаһ сизи мүбарәк гылачаг».^г

30 Сәһәриси күн Муса халга деди: «Сиз чох бөјүк күнаһа батмысыныз. Инди Јеһованын јанына кедирәм. Кедим Она јалварым, бәлкә, күнаһыныздан кечди».^д **31** Муса Јеһованын јанына кедиб деди: «Халгын күнаһы чох бөјүкдүр. Өзләри үчүн гызылдан аллаһ дүзәлдибләр».^е **32** Амма јалварырам, онлары эфв елә».^в Еләмирсансә, онда, нә олар, адымы јаздығын китабдан сил».^г **33** Анчаг Јеһова Мусаја деди: «Ким Мәнә гаршы күнаһ едибсә, онун адыны китабымдан силәчәјәм. **34** Инди кет, халгы сәнә дедијим јерә апар. Көндәрдијим мәләк гаршынызда кедәчәк».^ж Вахты чатанда онлардан етдикләри күнаһа көрә чаваб тәләб едиб чәзаларыны верәчәјәм». **35** Һаруна дүзәлтдирдикләри гызыл данаја көрә Јеһова халгын үстүнә бәла көндәрди.

33 Сонра Јеһова Мусаја деди: «Мисирдән чыхардығын халгла бирликдә бурадан јола дүшүб Ибраһимә, Иснага вә Јагуба анд ичиб өвлад-

ФӘС. 32

а Јш 24:15
2Пд 10:15

б Сј 25:5

в Сј 25:11
Гн 13:6-9

г Гн 33:8, 9

ф Сј 16:47
Сј 21:7
Гн 9:18

д Чх 20:23

е Сј 14:19

ә Фн 4:3
Вһ 3:5

ж Чх 23:20
Чх 33:2

Сағ сүтүн

ФӘС. 33

а Јр 12:7
Јр 26:3

б Чх 23:20
Чх 32:34

в Гн 7:1, 22
Јш 24:11

г Чх 3:8
Гн 8:7-9

ф Чх 32:9
Чх 32:10
Сј 16:21
Гн 9:6
һә 7:51

д Чх 34:9
Гн 9:6
һә 7:51

е Сј 16:45

ә Чх 18:25, 26
Сј 27:1-5

ж Чх 13:21
36 99:7

з Сј 11:16, 17
Сј 12:5

ларына* вермәји вәд етди-јим торпага кедин.» **2** Өнү-нүздә кетмәк үчүн мәләк көндәрәчәјәм.^б Кәнаниләри, амориләри, һетләри, фәризиләри, иввиләри вә јәбусиләри гаршыныздан говачағам.» **3** Сүд-бал ахан дијара кедин.^г Анчаг Мән сизинлә кетмәјәчәјәм, јох-са јары јолда сизи мәһв едәрәм, чүнки дикбаш халгсыныз».^ф

4 Халг бу бәд хәбәри еши-дәндә јаса батды, һеч ким үстүнә бәр-бәзәк тахмады. **5** Онда Јеһова Мусаја деди: «Исраиллиләрә белә сөјлә: “Чох дикбаш халгсыныз.»^а Араныздан кечиб бир көз гырпымында көкүнүзү кәсәр-дим.»^в Инди бүтүн бәр-бәзәји-низи чыхардын. Мәнсә бахым, көрүм сизинлә вә едирәм»».^г **6** Исраиллиләр һуриб дағында бәр-бәзәкләрини чыхарыб даһа тахмадылар.

7 Муса чадырыны дүшәркә-дән чыхарыб бир гәдәр аралы-да гурду вә адыны һүзур чадыры гојду. Јеһова илә мәслә-һәтләшмәк истәјән һәр кәс дү-шәркәдән кәнарда гурулан бу һүзур чадырына кедәрди.^в **8** Муса чадыра кетмәк үчүн чыханда һамы галхыб өз чадырынын ағзында дурар, о, чадыра кирәнә гәдәр ардынча бахарды. **9** Муса чадыра кирән кими булуд сүтуну^ж ениб чадырын киришиндә дурарды вә Аллаһ Муса илә данышыб гур-тарана кими орадан ажрылмазды.^з **10** Чамаат булуд сүтунунун чадырын киришиндә дур-дуғуну көрәндә галхыб өз чадырынын киришиндә тәзим едәрди. **11** Ики нәфәр бир-бири илә нечә данышырса, Јеһова да Муса илә елә да-

33:1 * һәрфән: тохумларына.

нышырды, үз-үзө.^a Сонра Муса дүшөркөжө гаждыдыр, онун хид-матиндө дуран көмөкчиси Нун оғлу Жуш^b исэ чадырдан ажрылмырды.

12 Муса Јеоваја деди: «Мәнэ дејирсән: “Бу халга рәһ-бәрлик ет”, амма мәнимлә кими көндөрәчәјини билдир-мирсән. Үстәлик, мәни јахын-дан таныдығыны* вә мән-дән разы олдуғуну дејирсән. 13 Әкәр һәгигәтән дә, мән-дән разысанса, хаһиш едирәм, јол-ларыны мәнэ ач,^a гој Сәни јах-шы таныјым вә бундан сон-ра да Сәни разы салым. Ахы бу халг да Сәнин халгын-дыр».^г 14 Онда Аллаһ чаваб верди: «Мән Өзүм сәнинлә ке-дәчәјәм,^г сәнә динчлик верәчә-јәм».^д 15 Муса Аллаһа деди: «Әкәр Өзүм бизимлә кетмәјә-чәксәнсә, бизи бурадан чыхар-ма. 16 Сән бизимлә кетмә-сән, бизи јер үзүндәки башга халглардан фәрглән-дирмәсән, нәдән биләчәјик ки, мәнэ, хал-гына илтифат көстәрирсән?»^e

17 Јеова Мусаја деди: «Бу хаһишини дә јеринә јетирәчә-јәм, чүнки сәнә һүсн-рәғбәтим вар, сәни јахындан таныјы-рам». 18 Онда Муса деди: «Нә олар, мәнэ чалалыны көстәр». 19 Аллаһ исә деди: «Сәнэ Өз карамәтини* көстәрәчәјәм вә гаршында Јеова адыны бәјан едәчәјәм.^o Илтифат көстәрил-мәли адама илтифат, мәрһәмәт көстәрилмәли адама мәрһәмәт көстәрәчәјәм».^ж 20 Амма сонра әләвә етди: «Үзүмү исә көрә билмәзсән, чүнки үзүмү көрән кәс сағ гала билмәз».

21 Јеова сөзүнә давам етди: «Будур, јанымда бир јер

33:12 * һәрфән: *адымла таныдығыны*.
33:19 * Хејирхаһлыг, лүтфкарлыг, сәха-вәт кими хүсусијәтләри дахил едән үлви кејфијәт.

ФӘС. 33

а Чк 33:22, 23
Сј 12:8
Гн 34:10
Јһ 1:18
Јһ 6:46
Һә 7:38
б Чк 17:9
Чк 24:13
Сј 11:28
Гн 1:38
Јш 1:1
в 36 25:4
36 27:11
36 86:11
36 119:33
Өш 30:21
г Гн 9:26
ф Чк 13:21
Чк 40:34
Јш 1:5, 17
Өш 63:9
д Јш 21:44
Јш 23:1
е Сј 14:13, 14
Гн 4:34
2Иш 7:23
36 147:20
ө Чк 3:13
Чк 6:3
Чк 34:6
ж Рм 9:15

Сағ сүгүн

а Јһ 1:18

ФӘС. 34

б Гн 9:10
в Гн 10:1
г Чк 32:19
Гн 9:17
ф Чк 19:20
Чк 24:12
д Чк 19:12, 13
е һә 7:38
ө Чк 6:3
Чк 33:19
ж Лк 6:36
з Чк 22:27
2См 30:9
Һә 9:17
36 86:15
Јл 2:13
и Сј 14:18
2Бт 3:9
ы Әр 31:3
Мрс 3:22
Мк 7:18
ј 36 31:5
Рм 2:2
к Дн 9:4
к 36 103:12
Өш 55:7
Еф 4:32
1Јһ 1:9
л Гн 32:35
Јш 24:19
Рм 2:5
2Бт 2:4
Јд 14, 15
м Чк 20:5
Гн 30:19
1Иш 15:2
н Чк 32:9
Чк 33:3

вар. Кәл дур бу гајанын үстүн-дә. 22 Чалалымы көстәрәндә сәни гајадакы јарыға сала-чагам вә Мән кечиб кедә-нә гәдәр әлимлә сәни өртәчә-јәм. 23 Сонра әлими чәкәчә-јәм, Мәни архадан көрәчәксән. Анчаг үзүмү көрмәјәчәксән».^а

34 Бундан сонра Јеова Мусаја деди: «Өзүн үчүн әввәлжиләр^o кими ики даш лөвһә јон.^в Онлара сындырды-ғын лөвһәләрдәки сөзләри ја-зачагам.^г 2 Сәһәрә һазыр ол. Сина дағынын башына галха-чагсан. Орада Мәним өнүм-дә дурмалысан.^ф 3 Амма сә-нинлә һеч кәс галхамалыдыр, дағда сән-дән башга бир инс-чинс көрүнмәәлидир, һәндә-вәриндә мал-һејван белә, отла-мамалыдыр».^д

4 Муса Јеованын сөзүнә әмәл едиб әввәлжиләр кими ики даш лөвһә јонду. Сүһ тез-дән дурду, лөвһәләри дә әли-нә алыб Сина дағына галх-ды. 5 Јеова булудун ичиндә енди^e вә Мусанын јанында да-јаныб Јеова адыны бәјан етди.^o 6 Јеова онун гаршы-сындан кечиб деди: «Јео-ва, Јеова, рәһмли* вә мәрһә-мәтли^з, сәбирли^к, мәрһәббәти* бол,^ы һәгигәти әнкән олан/ Ал-лаһ. 7 Минләрчә нәсилләрә мәрһәббәт көстәрән,^к тәгсири, асилији вә күнаһлары бағыш-лајан,^к күнаһкарыса әсла чә-засыз гојмајан,^н аталарын кү-наһларынын чәзасыны огул-ларына, нәвәләринә, үчүнчү, дөрдүнчү нәслә гәдәр өвлад-ларына чәкдирән Аллаһ».^м

8 Муса буну тешитчәк баш әјиб јерәдәк тәзит етди. 9 Сонра деди: «Јеова, һәр-чәнд биз дикбаш халгыг,^н амма

34:6 * Ибр. *хесед*. Лүгәтдә «хесед» сө-зүнә бах.

мәни лүтфүнә лажиг билирсән-сә, онда бизимлә кет.^а Нә олар, Јеһова, тәгсирләрими-зи, күнаһларымызы бағыш-ла,^б бизә ијә дур». **10** Чава-бында Аллах деди: «Сизинлә әһд бағлајырам: бүтүн хал-гын көзү габағында јер үзүндә мисли-бәрабәри көрүнмәмиш, һеч бир халгын ешидиб-бил-мәдији харигәләр төрәдәчә-јәм.^в Араларында јашадығы-ңыз бүтүн халглар Јеһованын ишләрини көрәчәк. Чүнки сиз-зин үчүн һејрәтамыз* ишләр көрәчәјәм.^г

11 Инди сәнә верәчәјим әмрә диггәтлә гулаг ас.^д Мән амориләри, кананиләри, һет-ләри, фәризиләри, һивиләри, јәбусиләри өнүнүздән говача-ғам.^е **12** Мәбада кедәчәјиниз өлкәнин сакинләри илә әһд бағлајасыңыз.^е Бу, сизин үчүн тәлә олар.^е **13** Онларын гур-банкаһларыны дағыдын, дик дашларыны сындырыб пар-чалајын, Ашера бүтләрини* кәсин.^ж **14** Башга аллахлара сәчдә етмәјин,^з чүнки Мән Је-һова там сәдагәт тәләб едән Аллаһам. Бәли, Мән там сәда-гәт тәләб едирәм.^и **15** Мәба-да о өлкәнин сакинләри илә әһд бағлајасыңыз, јохса онлар өз аллахлары илә зина едәндә вә онлара гурбанлар кәтирән-дә сизи дә дөвәт едәчәкләр вә сиз о гурбанлардан јејәчәкси-низ.^й **16** Сонра исә оғуллары-ңыз онлардан гыз алачагы-ңыз.^й Онларын гызлары өз ал-лахлары илә зина едәндә оғул-ларынызы да аллахлары илә зина етмәјә сөвг едәчәкләр.^к

17 Ситајиш етмәк үчүн төк-мә бүт дүзәлтмәјин.^к

18 Мајасыз чөрәк бајрамы-ны гејд един.^л Сизә әмр етди-

ФӘС. 34

- а Чх 33:14
- б Сј 14:19
- в 2Иш 7:23
36 147:19, 20
- г Чх 33:16
Гн 10:21
- д Чх 19:5, 6
Гн 12:28
- е Гн 7:2
- ж Чх 23:32, 33
- з Чх 23:24
Гн 12:3
- и Чх 20:3
1Кр 10:14
1Јн 5:21
- й Јш 24:19
- к Сј 25:2
1Кр 10:20
2Кр 6:14
- л Јз 9:2
- м Гн 7:4
Гн 31:16
Һк 2:17
Һк 8:33
1Пд 11:2
Нә 13:26
36 106:28
- н Чх 32:8
Лв 19:4
- о Лв 23:6

Сағ сүтүн

- а Чх 23:15
- б Чх 13:2
Лк 2:23
- в Чх 22:30
- г Чх 13:15
Сј 18:15, 16
- д Гн 5:12
- е Чх 23:16
Лв 23:34
- ж Гн 16:16
- з Чх 34:11
- и Чх 23:18
- й Чх 12:10
Сј 9:12
- к Сј 18:8, 12
Гн 26:2
Мс 3:9
- л Чх 23:19
Гн 14:21

јим кими, әвив* ајында, тәјин етдијим вахт једди күн әрзин-дә мајасыз чөрәк јејин, чүн-ки Мисирдән мәһз әвив ајында чыхмысыңыз.^а

19 Бүтүн илк доғуланлар Мәнимдир.^б Мал-һејваныны-зын илк еркәк баласы Мә-нимдир.^в **20** Ешшәјин илк ба-ласынын әвәзинә гојун вериб ону сатын алмалысыңыз. Ал-масаныз, болјуну сындырма-лысыңыз. Илк доғулан оғулла-рыңыз үчүн фидјә вермәлиси-низ.^г Һеч ким һузурума әли-бош кәлмәмәлидир.

21 Нә ишиниз варса, алты күн әрзиндә един, јединчи күн исә динчәлин.^д Һәтта шум вә бичин вахты белә, һәмин күн динчәлмәлисиз.

22 Буғданын нүбары илә Һәфтәләр бајрамыны, илин со-нунда исә Мәһсул жығымы бај-рамыны гејд един.^е

23 Илдә үч дәфә бүтүн ки-шиләриниз Рәббин, Исраи-лин Аллаһы Јеһованын өнү-нә кәлмәлидир.^е **24** Мән бү-түн халглары гаршыңыздан говачағам^е вә әразинизи ке-нишләндирәчәјәм. Одур ки, илдә үч дәфә Аллаһыңыз Јеһо-ванын һузуруна кедәндә сизин торпағларыңызга көз дикән ол-мајачағ.

25 Мәнә кәтирдијиниз гур-банын ганынын јанында маја-лы һеч бир шеј тәгдим ет-мәјин.^ж Пасха бајрамында кә-тирилән гурбандан сәһәрә һеч нә галмамалыдыр.^з

26 Торпағынызын вердији илк мәһсулун ән јахшысыны Аллаһыңыз Јеһованын евинә кәтирин.^и

Оғлағы анасынын сүдүндә биширмәјин».^й

34:10 * һәрфән: *горхунч*. 34:13 * Лүғә-тә бах.

34:18 * Б15 өләвәсинә бах.

27 Сонра Јеова Мусаја деди: «Бу сөзлэри јаз,^а чүнки сәнинлә вә Израил халгы илә мәнз бу сөзләрә әсасан әһд бағлајырам».^б 28 Муса Јеованын јанында гырх күн-гырх кечә галды. Бу мүддәт әрзиндә нә чөрәк једи, нә дә су ичди.^в Аллаһ әһдин сөзләрини, он әмри* лөвһәләрә јазды.^г

29 Муса әлиндә ики Шәһадәт лөвһәси Сина дағындан енди.^д О билмирди ки, Аллаһла данышдығына көрә үзү ишыг сачыр. 30 Һарун вә халг Мусаја баханда көрдүләр ки, үзү шәфәг сачыр, буна көрә дә ону јахынлашмаға горхдулар.^е

31 Муса онлары чағырды. Һарун ичманын ағсагаллары илә бирликдә онун јанына кәлди вә Муса онларла данышды. 32 Бундан сонра бүтүн исраиллиләр онун јанына кәлди вә Муса Јеованын Сина дағында вердији бүтүн фәрманлары онлара билдирди.^ж 33 Муса һәр дәфә онларла данышыб гуртаранда үзүнү нигабла өртүрдү.^з 34 Анчаг Јеова илә данышмаг үчүн Онун һүзуруна кедәндә нигабы үзүндән көтүрүр, ордан чыханачан нигабсыз олурду.^и Чыханда алдығы әмрләри исраиллиләрә чатдырырды.^й 35 Исраиллиләр исә Мусанын үзүнүн шәфәг сачдығыны көрүрдү. Онда Муса Аллаһла данышмаға кедәнәчән үзүнү нигабла өртүрдү.^к

35 Муса бүтүн Исраил ичмасыны топлајыб онлар деди: «Јеова бу көстәришләрә әмәл етмәји әмр едир:^л 2 нә ишиниз варса, алты күн әрзиндә көрүн. Једдинчи күн исә мүгәддәсдир, Јеова-

34:28 * һәрфән: он сөзү.

ФӘС. 34

а Чх 24:4
Гн 31:9, 11
б Чх 24:8
Гн 4:13
в Гн 9:18
г Чх 31:18
Гн 10:2
д Чх 32:15
е 2Кр 3:7
ж Чх 24:3
Гн 1:3
з 2Кр 3:13
и 2Кр 3:16
и Гн 27:10
и 2Кр 3:7, 13

ФӘС. 35

ы Чх 34:32

Сағ сүтүн

а Чх 20:9, 10
Лв 23:3
б Чх 31:14, 15
Сј 15:32, 35
в Чх 25:2-7
Чх 35:29
г 2Кр 8:12
2Кр 9:7
д Чх 26:7
Чх 36:8
е Чх 25:3, 6
ж Чх 28:9
Чх 28:15
Чх 39:14
з Чх 31:6
Чх 36:1
и Чх 25:10
й Чх 25:13
к Чх 25:17
л Чх 26:31
м Чх 25:23
н Чх 25:30
Лв 24:5, 6
о Чх 25:31
п Чх 27:20
р Чх 30:1
Чх 37:25
Чх 40:5
и Чх 30:34, 35
о Чх 27:1
е Чх 30:18
Чх 38:8
л Чх 27:9
р Чх 27:19

ја һәср олунмуш хусуси күн, истираһәт үчүн тәјин олунан шәнбәдир.^а Шәнбә күнүндә иш көрән адам өлдүрүлмәлидир.^б 3 Шәнбә күнү һеч бир евдә очаг галанмамалыдыр».

4 Сонра Муса бүтүн халга хитаб едиб деди: «Јеова белә әмр едир: 5 Јеоваја бәхшиш кәтирин.^в Үрәјиндән Јеоваја бәхшиш вермәк кечән адамлар гој бунары кәтирсин:^г гызыл, күмүш, мис, 6 көј иплик, бәнөвшәји јун, ал-гырмызы иплик, зәриф кәтан, кечи түкү,^д 7 гырмызы бојанмыш гоч дәриси, суити дәриси, акасија ағачы, 8 чыраг үчүн јағ, мәш јағы вә әтирли бухур үчүн балзам,^е 9 дөшлүк вә синәбәнд үчүн дамарлы әгиг дашы вә башга дашлар.^ж

10 Араныздан бачарыглы^з адамлар кәлсин, Јеованын тапшырдығы һәр шеји: 11 Мүгәддәс чадыры вә өртү-јүнү, гармагларыны, чәрчивәләрини, шүвүлләрини, сүтүнларыны, ојуглу алтлыгларыны; 12 Шәһадәт сандығыны,^к шүвүлләрини^с, гапағыны^л вә пәрдәни^м; 13 масаны^н, шүвүлләрини вә бүтүн ләвазиматыны, һүзүр чөрәјини^о; 14 чырагданы^к, бүтүн аваданлығыны, чырагларыны вә јағыны,^п 15 бухур гурбанкаһыны^м вә шүвүлләрини; мәш јағыны вә әтирли бухуру^н; чадырын кириш пәрдәсини; 16 јандырма гурбаны үчүн гурбанкаһы^о вә мис шәбәкәни, шүвүлләрини вә бүтүн аваданлығыны; чәни вә алтлығыны;^р 17 һәјәтин парча чәпәрини,^п дирәкләрини вә ојуглу алтлыгларыны; һәјәтин кириш пәрдәсини; 18 чадырын вә һәјәтин мыхларыны вә онларын ипләрини;^р 19 мүгәддәс мөкәнда хидмәт заманы кејиләчәк зәриф тохунушлу

кейимлэри,^a каһин Һарунун мүггэддэс кейимлэрини^b вэ оғуларынын каһинлик палтарларыны назырласынлар».

20 Бундан сонра бүтүн Исраил ичмасы Мусанын жанындан кетди **21** вэ үрәјиндән кечән һәр кәс һүзур чадыры, орадакы хидмәт вэ мүггэддэс кейимләр үчүн Јеһоваја бәхшишләр кәтирди.^a

22 Кишили-гадынлы, үрәји сөвг едән һәр кәс санчағлар, сырғалар, үзүкләр вэ башга ләл-чәвахират, еләчә дә чүрбәчүр гызыл әшјалар кәтирди. Һәр кәс өз гызыл тәгдимәсини* Јеһоваја тәгдим етди.^г

23 Кимдә көј вэ ал-ғырмызы иплик, бәнөвшәји јун, зәриф кәтан, кечи түкү, ғырмызы бојанмыш гоч дәриси, суити дәриси вар идисә, кәтириб верди. **24** Јеһоваја бәхшиш оларағ күмүш вэ мис кәтирәнләрдә, өзүндә олан акасија ағачындан иш үчүн кәтириб тәгдим едәнләрдә вэ вар иди.

25 Бачарыглы гадынларын^г һамысы өз әлләри илә көј вэ ал-ғырмызы иплик, бәнөвшәји јун вэ зәриф кәтан әјириб кәтирдиләр. **26** Һәмчинин үрәји сөвг едән бүтүн бачарыглы гадынлар кечи түкү әјирдиләр.

27 Ағсағаллар дөшлүјә вэ синәбәндә тахмағ үчүн дамарлы әгиг дашы вэ башга дашлар,^д **28** балзам, чырағ үчүн јағ, мәш јағы^е вэ әтирли бухур^е кәтирдиләр. **29** Кишили-гадынлы, үрәјиндән кечән һәр кәс Јеһованын Муса васитәсилә тапшырдығы иш үчүн бәхшиш кәтирди. Исраиллиләр Јеһова үчүн олан бу тәгдимәләри көнүллү оларағ кәтирдиләр.^ж

35:22 * Јахуд өз гызылыны јелләтмә тәгдимәси оларағ.

ФӘС. 35

а Чх 31:6, 10
Чх 39:33, 41

б Чх 39:1

в Чх 25:2
Чх 36:2
2Кр 8:12
2Кр 9:7

г Чх 38:24

Ғ Чх 28:3
Чх 31:6
Чх 36:8

д Чх 28:15, 28
Чх 39:15, 21

е Чх 30:23-25

ө Чх 30:34, 35

ж Чх 36:5
2Кр 9:7

Сағ сүтүн

а Чх 31:2-6

б Чх 36:1

в Чх 31:3

ФӘС. 36

г Чх 25:9
Чх 31:6

Ғ Чх 28:3
Чх 35:10
Чх 35:21, 26

д Чх 35:5-9
Мс 3:9
2Кр 9:7

30 Сонра Муса исраиллиләрә деди: «Јеһова Јәһуда гәбиләсиндән олан Хур оғлу Урун оғлу Бәсалили сечиб.^a

31 Она Өз руһундан бәхш едиб һикмәт, дәрракә, билик вериб ки, һәр чүр иши усталыгла көрә билсин, **32** көзәлликләр јаратсын, гызыл, күмүш вә мислә ишләмәји, **33** даш-гаш јонуб сағанаға салмағы, ағачдан һәр чүр әшја дүзәлтмәји бачарсын. **34** Аллаһ она вэ Дан гәбиләсиндән олан Әхишама оғлу Әһлүјаба өјрәтмәк габилијјәти вериб.^б **35** Онлара бачарығ вериб ки,^в әлләриндән һәр чүр сәнәткарлығ, нахыш ишләмә, көј вэ ал-ғырмызы ипликлә, бәнөвшәји јун вэ зәриф кәтанла тохумаг вэ диқәр тохучулуг ишләри кәлсин. Бу адамлар һәр бир иши көрәчәк, чүрбәчүр көзәлликләр јарадачағлар.

36 Мүггэддәс мақанла бағлы бүтүн ишләри Јеһованын әмр етдији кими јеринә јетирмәләри үчүн Јеһованын һикмәт вэ дәрракә вердији бүтүн бачарыглы адамлар Бәсалил вэ Әһлүјабла биркә ишләјәчәк».^г

2 Муса Бәсалили, Әһлүјабы вэ Јеһованын габилијјәт вердији, бу иши көрмәји үрәкдән арзулајан бачарыглы адамлары чағыртдырды.^д **3** Онлар исраиллиләрин мүггэддәс хидмәтлә бағлы ишләр үчүн кәтирдији бүтүн бәхшишләри Мусадан көтүрдүләр.^д Исраиллиләрин исә бәхшишләринин арды-арасы кәсилмирди, һәр сәһәр бәхшиш кәтирдириләр.

4 Мүггэддәс иши ичра едән усталар бир-биринин далынча **5** Мусанын јанына кәлиб дејирдиләр: «Чамаат Јеһованын тапшырдығы иш үчүн лазымындан артығ бәхшиш кә-

тирир». **6** Онда Мусанын тапшырыгы илэ бүтүн дүшөркэдэ елан олунду ки, нэ кишилэр, нэ дэ гадынлар Мүгэддэс чадыр үчүн даһа һеч нэ кәтирмәсинләр. Буну ешидәндән сонра чамаат артыг һеч нэ кәтирмәди. **7** Јығылан бәхшишләр бүтүн иши көрүб гуртармаг үчүн нәинки бәс едирди, һәлә артыг да галырды.

8 Усталар^а чадырын^б он парча гумашыны зәриф кәтан ипликдән, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан тохудулар. **О***, гумашын үзәринә кәрруб тәсвирләри ишләди.^в **9** Һәр парча 28 гулач* узунлуғунда, 4 гулач ениндә иди. Онларын һамысы ејни өлчүдә иди. **10** О, парчалары беш-беш бир-биринә бирләшдирди. **11** Алынан һәр ики парчанын ғырағына, парчаларын бир-биринә бирләшдији јерә көј ипликдән илкәкләр тикди, **12** һәр парчаја 50 илкәк. Онлары елә тикди ки, парчалар бирләшәндә гаршы-гаршыја олсунлар. **13** Сонра ғызылдан 50 гармаг дүзәлтди вә онларла ики парчаны бирләшдирди. Беләликлә, бүтөв бир чадыр әмәлә кәлди.

14 Бундан сонра о, чадырын өртүјү үчүн кечи түкүндән 11 парча гумаш дүзәлтди.^г **15** Һәр парча 30 гулач узунлуғунда, 4 гулач ениндә иди. Он бири дә ејни өлчүдә иди. **16** О, беш парчаны бир бирләшдирди, алты парчаны бир. **17** Һәр ики һиссәдә ғыраға дүшән золағын кәнарына, һиссәләрин бирләшәчәји јерә 50 илкәк тикди. **18** Сонра өртүјү бирләшдириб бүтөв парча һалына кәтирмәк үчүн мисдән 50 гармаг дүзәлтди.

36:8 * Көрүнүр, Бәсалил. 36:9 * 26:2 һашјәсинә бах.

ФӘС. 36

а Чх 31:6

б Чх 25:9
Чх 39:32
И6 9:9

в Чх 26:1-6

г Чх 26:7-11

Сағ сүгүн

а Чх 26:14

б Чх 25:10, 23
Чх 27:1
Чх 30:5
Чх 36:36

в Чх 26:15-18

г Чх 26:19-21

ф Чх 26:22-25

д Чх 26:26-28

19 Өртүјүн үстүндән салмаг үчүн ғырмызы бојанмыш гоч дәрисиндән, онун да үстүндән салмаг үчүн суити дәрисиндән өртүк дүзәлтди.^а

20 Сонра о, чадыр үчүн акасија ағачындан^б дикинә гојулачаг чәрчивәләр дүзәлтди.^в

21 Һәр чәрчивә 10 гулач узунлуғунда вә гулач жарым ениндә иди. **22** Һәр чәрчивәдә јанашы ики чыхынты вар иди. О, чадырын бүтүн чәрчивәләрини бу чүр дүзәлтди. **23** Беләликлә, чадырын чәнуб тәрәфи үчүн, јәни чәнуба бахан тәрәфи үчүн 20 чәрчивә дүзәлтди. **24** Сонра бу 20 чәрчивәнин алтына гојмаг үчүн күмүшдән ојуглу 40 алтлыг дүзәлтди, һәр чәрчивәнин ики чыхынтысы үчүн ики алтлыг.^г **25** Чадырын әкс тәрәфи, шимала бахан тәрәфи үчүн 20 чәрчивә **26** вә күмүшдән ојуглу 40 алтлыг дүзәлтди, һәр чәрчивәнин ики чыхынтысы үчүн ики алтлыг.

27 Чадырын гәрбә бахан арха тәрәфи үчүн 6 чәрчивә дүзәлтди.^д **28** Чадырын ики арха күнчүндә дајаг олачаг ики чәрчивә дә дүзәлтди. **29** Онлар ашағыда башлајан вә јухарыда, биринчи һалганын јанында бирләшән ики бәрабәр һиссәдән ибарәт иди. Күнч дајағы олан бу чәрчивәләрин икисини дә бу чүр дүзәлтди. **30** Беләчә, 8 чәрчивә, һәрәсинин дә алтында ики дәнә олмагла 16 ојуглу күмүш алтлыг алынды.

31 Бундан сонра о, акасија ағачындан шүвүлләр дүзәлтди: чадырын бир тәрәфиндәки чәрчивәләр үчүн 5 шүвүл,^е **32** о бири тәрәфиндәки чәрчивәләр үчүн 5 шүвүл, гәрбә бахан арха тәрәфдәки чәрчивәләр үчүн дә 5 шүвүл.

33 О, чэрчівэлэрин ортасындан кечиб бир башдан о бири баша узанан башга бир шүвүл дә дүзэлтди. 34 Чэрчівэлэрин үстүнә гызыл чөкди. Шүвүллэри кечирмэк үчүн гызылдан халгалар дүзэлтди. Шүвүллэрин дә үстүнә гызыл чөкди.^а

35 Сонра о, көй вә ал-гырмызы ипликдән, бөнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән пәрдә тохуду,^б үзәринә кәрруб тәсвирләри ишләди.^в 36 Пәрдә үчүн акасија ағачындан дөрд сүтун дүзәлдиб үстүнә гызыл чөкди, еләчә дә сүтунлар үчүн гызылдан гармаглар вә күмүшдән 4 ојуглу төкмә алтлыг дүзәлтди. 37 Сонра чадырын киришинә асмаг үчүн көй вә ал-гырмызы ипликдән, бөнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән пәрдә тохуду.^г 38 Бу пәрдә үчүн дә 5 сүтун вә гармаглар дүзәлтди. Сүтунларын башына вә бәндләринә гызыл чөкди. Онларын 5 ојуглу алтлыгы исә мисдән иди.

37 Бәсалил^г акасија ағачындан узунлуғу ики гулач* жарым, ени вә һүндүрлүјү гулач жарым олан сандыг^а дүзәлтди.^б 2 Она һәм ичәридән, һәм дә чөлдән халис гызыл чөкди. Кәнарларына гызылдан нахышлы хашијә дүзәлтди.^в 3 Сонра гызылдан 4 әдәд төкмә халга дүзәлдиб сандығын дөрд ајағынын үстүнә бәркитди, икисини бир тәрәфинә, икисини о бири тәрәфинә. 4 Һәмчинин акасија ағачындан шүвүлләр дүзәлдиб үстүнү гызылла өртдү.^ж 5 Сандығы дашымаг үчүн олан шүвүлләри сандығын јан тә-

37:1 * Гулач 44,5 см-ә бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 36

а Чх 26:29
б Чх 40:21
Иб 10:19, 20
в Јр 3:24
Чх 26:31, 32
г Чх 26:36, 37

ФӘС. 37

г Чх 31:2-5
Чх 38:22
д Чх 40:3
Сј 10:33
е Чх 25:10-15
ө Иб 9:4
ж 2См 5:9

Сағ сүтун

а Јш 3:8
б Чх 25:17-20
Лв 16:2, 14
1См 28:11
в Јр 3:24
Чх 40:20
г Иб 9:5
г 1Иш 4:4
36 80:1
д Чх 25:23-28
Чх 40:4
е Чх 25:29
ө Чх 40:24
Лв 24:4
2См 13:11

ж Чх 25:31-39

рәфләриндәки халгалардан кечиртди.^а

6 Халис гызылдан ики гулач жарым узунлуғунда, гулач жарым ениндә гапаг дүзәлтди.^б 7 Гапағын һәр ики ғырағы үчүн дөјмә гызылдан бир кәрруб дүзәлтди.^в 8 Кәррублары дүзәлдиб һәрәсини гапағын бир ғырағына гојду. 9 Кәррубларын ганадлары јухарыја тәрәф ачылыб гапағын үстүнү өртүрдү.^г Онлар гаршы-гаршыја гојулмушду, үзләри исә гапага бахырды.^г

10 Сонра о, акасија ағачындан ики гулач узунлуғунда, жарым гулач ениндә, гулач жарым һүндүрлүјүндә бир маса дүзәлтди.^а 11 Үстүнә халис гызыл чөкди. Ғырағларына гызылдан нахышлы хашијә вурду. 12 Сонра масаја дөрд гармаг* ениндә чәрчивә вурду. Чәрчивәнин ғырағына да нахышлы хашијә дүзәлтди. 13 Маса үчүн гызылдан 4 халга дүзәлтди вә онлары масанын дөрд күнчүнә, ајағларын бәркидилдији јерә вурду. 14 Халгалар чәрчивәјә јахын вурулмушду. Масаны дашымаг үчүн олан шүвүлләр онлардан кечирилчөкди. 15 О, бу шүвүлләри акасија ағачындан дүзәлдиб үстүнә гызыл чөкди. Бу шүвүлләр масаны дашымаг үчүн иди. 16 Бундан сонра маса үчүн халис гызылдан ләвазиматлар — нимчәләр, чамлар, касалар, еләчә дә шәраб тәгдимәсини төкмәк үчүн долчалар дүзәлтди.^б

17 Сонра о, халис дөјмә гызылдан чырагдан дүзәлтди.^б Чырагдан — онун алтлығы, көвдәси, голлары, тумурчуглары, гөнчәләри вә күлләри бир бүтөв иди.^ж 18 Чырагданын

37:12 * Төх. 7,4 см. Б14 өләвәсинә бах.

көвдәсіндән алты гол ажрылырды — үчү бир тәрәфә, үчү дикәр тәрәфә. **19** Һәр ики тәрәфдәки голларда тумурчуг вә гөнчәләрлә нөвбәләшән бадам чичәжинә бәнзәр үч күл вар иди. Чырагданын көвдәсіндән ажрылан алты гол бу чүр дүзәлдилмишди. **20** Чырагданын көвдәсіндә дә тумурчуг вә гөнчәләрлә нөвбәләшән бадам чичәжинә бәнзәр дөрд күл вар иди. **21** Чырагданын көвдәсіндән ажрылан алты голун һәр чүтүнүн алтында бир тумурчуг вар иди: биринчи чүт голун алтында бир тумурчуг, икинчи чүт голун алтында бир тумурчуг вә үчүнчү чүт голун алтында бир тумурчуг. **22** Тумурчуглар, голлар, үмүмијәтлә, чырагдан халис, дөймә гызылдан дүзәлдилмишди вә бир бүтөв иди. **23** Сонра о, чырагдан үчүн халис гызылдан једди чыраг,^а машалар вә хәкәндәзлар дүзәлтди. **24** Чырагдана вә онун бүтүн аваданлығына бир талант* халис гызыл сәрф олунду.

25 Сонра о, бухур јандырмаг үчүн акасија ағачындан гурбанкаһ дүзәлтди.^б Гурбанкаһ дөрдбучаг шәклиндә иди, ени вә узуну 1 гулач, һүндүрлүјү исә 2 гулач иди. Бујнузлары гурбанкаһла бир бүтөв иди.^в **26** Гурбанкаһын һәр јеринә, үстүнә, јанларына вә бујнузларына халис гызыл чәкди. Кәнарларына гызылдан хашијә вурду. **27** Һәр тәрәфдә ики и олмагла, ики тәрәфдә хашијәнин алтына гызыл һалга бәркитди. Гурбанкаһы дашыјанда шүвүлләр бу һалгалардан кечириләчәкди. **28** Сонра акасија ағачындан шүвүлләр дүзәлдиб үстүнә гызыл чәкди. **29** О һәмчинин уста-

37:24 * 34,2 кг. Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 37

а Сј 8:2

б Чх 30:7
Чх 40:5
36 141:2
Вһ 8:3

в Чх 30:1-5

Сағ сүтун

а Чх 30:25, 33
Чх 40:9

б Чх 30:34, 35
36 141:2

ФӘС. 38

в Чх 27:1-8
Чх 40:10

г 2См 1:5

Ғ Чх 30:18
Лв 8:11
1Пд 7:23

д Чх 40:8

е Чх 27:9-15

лыгла мүгәддәс мәш јағы^а вә гарышыгысыз этирли бухур^б дүзәлтди.

38 Сонра о, јандырма гурбаны тәгдим етмәк үчүн акасија ағачындан ени вә узуну 5 гулач*, һүндүрлүјү 3 гулач олан дөрдбучаг шәклиндә гурбанкаһ дүзәлтди.^в **2** Онун һәр дөрд күнчүндә бујнуз дүзәлтди. Бујнузлары гурбанкаһла бир бүтөв иди. О, гурбанкаһын үстүнә мис чәкди.^г **3** Сонра гурбанкаһын бүтүн ләвазиматыны — күрәкләри, ләјнләри, јабалары, хәкәндәзлары, һәмчинин күлү јығмаг үчүн габлары дүзәлтди. Ләвазиматын һамысыны мисдән дүзәлтди. **4** Гурбанкаһ үчүн мис шәбәкә дә дүзәлтди, ону гурбанкаһын ичинә, чәрчивәдән ашағыда јерләшдирди. **5** Шәбәкәнин һәр дөрд күнчүнә шүвүлләри кечирмәк үчүн бир мис һалга бәркитди. **6** Сонра акасија ағачындан шүвүлләр дүзәлтди вә онларын үстүнә мис чәкди. **7** Гурбанкаһы дашымаг үчүн олан шүвүлләри онун јанларындакы һалгалардан кечиртди. Гурбанкаһы тахтадан, алтсыз сандыг шәклиндә дүзәлтди.

8 Сонра мисдән бир чән^ғ вә онун үчүн алтлыг дүзәлтди. Онлары һүзур чадырынын киришиндә хидмәт едән гадынларын күзкүләриндән* дүзәлтди.

9 Сонра о, һәјәтин ишләринә кечди.^а Һәјәтин чәнуб тәрәфи, јәни чәнуба бахан тәрәфи үчүн зәриф кәтандан 100 гулач узунлуғунда парча чәпәр дүзәлтди.^в **10** Онун 20 дирәји вә мисдән 20 ојуглу алтлығы вар иди. Дирәкләрин

38:1 * 27:1 хашијәсинә бах. 38:8 * Метал күзкү.

гармаглары вә һалгалары күмүшдән иди. **11** Шимал тәрәфин дә парча чәпәри 100 гулач узунлуғунда иди. 20 дирәји вә 20 ојуглу алтлығы мисдән, гармаглары вә һалгалары исә күмүшдән иди. **12** Гәрбә бахан тәрәфин парча чәпәри исә 50 гулач узунлуғунда иди. Онун 10 дирәји, 10 ојуглу алтлығы вар иди, гармаглары вә һалгалары исә күмүшдән иди. **13** Шәргә, күндөгәна бахан тәрәфдә һәјәтин ени 50 гулач иди. **14** Киришин сағ тәрәфиндә 15 гулач узунлуғунда парча чәпәр, 3 дирәк вә 3 ојуглу алтлыг вар иди. **15** Киришин сол тәрәфиндә дә 15 гулач узунлуғунда парча чәпәр, 3 дирәк вә 3 ојуглу алтлыг вар иди. **16** Һәјәтин әтрафына чәкилән парча чәпәр зәриф кәтәндән иди. **17** Дирәкләрин ојуглу алтлыглары мисдән, гармаглары вә һалгалары күмүшдән иди. Дирәкләрин башына күмүш чәкилди. Һәјәтин бүтүн дирәкләринин күмүш бәндләри вар иди.^а

18 Һәјәтин киришинин пәрдәси көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан, зәриф кәтан ипликдән тохунду. Онун узунлуғу 20 гулач, ени һәјәтин парча чәпәри илә ејни өлчүдә, јәни 5 гулач иди.^б **19** Онун 4 дирәји вә 4 ојма алтлығы мисдән дүзәлдилмишди. Дирәкләрин гармаглары күмүшдән иди, башларына вә һалгаларына күмүш чәкилди. **20** Чадырын вә һәјәтин бүтүн мыхлары мисдән иди.^в

21 Шәһадәт сандығынын јерләшдији Мүгәддәс чадырын дүзәлмәсинә сәрф олунан шәләрин сијаһысы тутулду.^г Буну Мусанын көстәриши илә, лавилләр каһин Һарунун оғлу Исамарын^д рәһбәрлији алтын-

ФӘС. 38

а Чх 27:17

б Чх 27:16

в Чх 27:19

г Чх 25:16
Чх 31:18
Сј 17:7

д Чх 6:23
Сј 4:28
1См 6:3

Сағ сүтун

а Сј 3:6
Сј 4:46, 47

б Чх 31:2-5
Чх 35:30
Чх 36:1
Чх 37:1
2См 1:5

в Чх 31:6
Чх 35:34
Чх 36:2

г Чх 35:22

д Чх 12:37
Чх 30:15
Сј 1:45, 46

д Чх 26:19-21
Чх 26:25, 32

да етдиләр.^а **22** Јәһуда гәбиләсиндән олан Хур оғлу Урун оғлу Бәсалил^б Јеһованын Мусаја әмр етдији һәр шеји јеринә јетирди. **23** Онунла Дан гәбиләсиндән олан Әхишама оғлу Өһлүјаб^в да ишләјирди. Өһлүјаб һәм нахышчы, һәм дә көј вә ал-гырмызы ипликлә, бәнөвшәји јунла вә зәриф кәтан ипликлә ишләјән сәнәткар иди.

24 Јелләтмә тәгдимәси оларәг нә гәдәр гызыл кәтирилмишдисә, мүгәддәс мөканын дүзәлмәсинә о гәдәр гызыл сәрф олунду.^г мүгәддәс мөкан шекели илә 29 талант* 730 шекел^д. **25** Ичманын сијаһыја алынан үзләринин вердији күмүш мүгәддәс мөкан шекели илә 100 талант 1775 шекел иди. **26** Сијаһыја алынан ијирми вә ијирмидән јухары јашда олан 603 550 кишинин вердији јарым шекел мүгәддәс мөкан шекели илә јарым шекел иди.^д

27 Мүгәддәс мөканын ојуглу алтлыгларыны вә пәрдә үчүн олан ојуглу алтлыглары төкмәјә 100 талант күмүш сәрф олунду, 100 алтлыға 100 талант, һәр алтлыг үчүн 1 талант.^а **28** О, 1775 шекел күмүшдән сүтун үчүн гармаглар дүзәлтди, сүтунларын башына күмүш чәкди вә бири бири илә бирләшдирди.

29 Тәгдим едилән мис 70 талант 2400 шекел чәкисиндә иди. **30** Бунунла о, һүзур чадырынын киришиндәки ојуглу алтлыглары, мис гурбанкаһы, онун шәбәкәсини, гурбанкаһын бүтүн ләвазиматыны, **31** һәјәтин ојуглу алтлыглары-

38:24 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^д Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

ны, һәјәтин киришинин ојуглу алтлыгыларыны вә чадырла һәјәтин бүтүн мыхларыны^а дүзәлтди.

39 Мүгәддәс мөкәндә хидмәт заманы кејинмәк үчүн көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан зәриф кејимләр тохудулар.^б Сонра һарун үчүн олан мүгәддәс кејимләри һазырладылар.^в Онлары Јеһованын Мусаја тапшырдыгы кими дүзәлтдиләр.

2 Көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән дөшлүк^г тохудулар. **3** Сонра гызыл лөвһәләри дөјүб назилтдиләр вә ондан саплар кәсдиләр, онларла көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән тохунмуш дөшлүжә нахыш вурдулар. **4** Ики чийинлик дүзәлдиб дөшлүжә бәркитдиләр. Дөшлүјүн ики учу чийинликләрә бирләширди. **5** Дөшлүјү сых бағламаг үчүн она бәркидилән гуршағы да ејни үсүлла вә ејни малдан, гызыл сапдан, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән тохудулар.^д Јеһова нечә буюрмушдуса, елә дө етдиләр.

6 Сонра дамарлы әгиг дашларыны гызыл сағанагларла салыб үстүнә Исраилин оғууларынын адларыны мөһүр ојмасы кими һәкк етдиләр.^е **7** Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, Исраил оғуулары үчүн јаддашлыг олараг, дашларын һәрәсини дөшлүјүн бир чийинлијинә бәркитдиләр.^ж **8** Сонра нахышлы синәбәнд дүзәлтдиләр.^з О да дөшлүк кими гызыл сапдан, көј вә ал-гырмызы ипликдән, бәнөвшәји јундан вә зәриф кәтан ипликдән иди.^и **9** Ики гатлананда дөрдбучаг

ФӘС. 38

а Чх 27:19

ФӘС. 39

б Чх 35:23

в Чх 28:4, 5
Чх 29:5
Чх 35:10, 19

г Чх 28:6-8
Лв 8:7

д Чх 29:5

е Чх 28:9, 10

ж Чх 28:12

з Лв 8:8

и Чх 28:15-21

Сағ сүтүн

а Чх 28:22-25

б Чх 28:26-28

шәклини алырды, ени вә узуну бир гарыш* иди. **10** Сонра үстүнә дөрд чәркә даш дүздүләр: биринчи чәркәдә јагут, топаз, зүмрүд, **11** икинчи чәркәдә фирузә, көј јагут, јәшәм, **12** үчүнчү чәркәдә ләшәм, әгиг, аметист, **13** дөрдүнчү чәркәдә хризолит, дамарлы әгиг, нефрит. Онлар гызыл сағанагларла салынмышды. **14** Дашларын сајы Исраилин оғууларынын адына мұвафиг олараг, он ики әдәд иди. Адлары дашларын үстүнә мөһүр ојмасы кими һәкк етдиләр. Һәр ад бир гәбиләни тәмсил едирди.

15 Синәбәнд үчүн халис гызылдан ипә бәнзәр бурма зәнчир дүзәлтдиләр.^а **16** Ики гызыл сағанаг вә ики гызыл һалга дүзәлтдиләр, һалгалары дөшлүјүн ики күнчүнә бәркитдиләр. **17** Ики гызыл зәнчири синәбәндин күнчләриндәки һалгалара тахдылар. **18** Зәнчирләрин о бири учларыны сағанагларла тахдылар, сағанаглары исә дөшлүјүн өн һиссәсиндә олан чийинликләрә бәркитдиләр. **19** Ики гызыл һалга дүзәлдиб синәбәндин ичәри гатланан, дөшлүжә бахан тәрәфинин ики күнчүнә бирләшдирдиләр.^б **20** Сонра гызылдан ики әјры һалга да дүзәлтдиләр вә онлары габагдан, дөшлүјүн чийинликләринин ашағы учларына, тохунма гуршағын дөшлүклә бирләшдији јерин үстүнә бәркитдиләр. **21** Ахырда, Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, синәбәнди дөшлүјүн үстүндә, гуршагдан јухарыда сағламаг үчүн онун һалгаларындан дөшлүјүн һалгаларына көј ипләр кечириб бағладылар.

39:9 * Гарыш төх. 22,2 см-ә бәрәбәр-дир. Б14 әлавәсинә бах.

22 Сонра бүсбүтүн көј ип-ликдән дөшлүжүн алтындан кежиләчәк голсуз көјнәк тоху-дулар.^а 23 Ортада зиреддәки кими боғазлыг дүзәлтдиләр вә кырылмамасы үчүн кәнарла-рына көбә вурдулар. 24 Көј-нәјин этәјинә бир-биринә һө-рүлмүш бәнөвшәји јундан, көј вә ал-гырмызы ипликдән нар-лар тикдиләр. 25 Сонра ха-лис гызылдан зынгыровлар дүзәлдиб көјнәјин этәјиндә-ки нарларын араларына дүз-дүләр. 26 Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, гызыл зын-гырову вә нары хидмәт за-маны кејилән голсуз көјнәјин этәјинә сыра илә, бир дәнәдән бир дүздүләр.

27 Онлар һарун вә оғулла-ры үчүн зәриф кәтандан ке-жим,^о 28 зәриф кәтандан әм-мамә,^е зәриф кәтандан бәзәк-ли чалма^г, зәриф кәтан иплик-дән туман^г, 29 зәриф кәтан иплик-дән, көј вә ал-гырмызы ипликдән вә бәнөвшәји јун-дан кәмәр тохудулар. Һәр шеји Јеһованын Мусаја әмр етдији кими етдиләр.

30 Ахырда халис гызылдан парлаг лөвһәчик, мүгәддәс лөвһәчји дүзәлдиб үстүнә мөһүр ојмасы кими «Мүгәддәс-лик Јеһоваја мәхсусдур» сөз-ләрини һәкк етдиләр.^а 31 Је-һованын Мусаја әмр етдији ки-ми, она көј ипликдән дүзәл-дилмиш ипләр тахдылар ки, әммамәнин үстүнә бәркитмәк олсун.

32 Беләликлә, Һүзур чады-рынын бүтүн ишләри көрүлүб гуртарды. Израиллиләр һәр шеји Јеһованын Мусаја әмр ет-дији кими етдиләр.^о О, нечә де-мишдисә, елә дә етдиләр.

33 Сонра Мүгәддәс чадыры^о вә бүтүн аваданлыгыны, гармагларыны^ж, әрчивәләри-

ФӘС. 39

- а Чх 28:31-35
- б Чх 28:39, 40
- в Чх 28:4
- г Чх 29:8, 9
- д Чх 28:42
- д Чх 28:36, 37
Лв 8:9
- е Чх 25:40
И6 8:5
- ө Чх 36:8
Чх 36:14
- ж Чх 36:18

Сағ сүтүн

- а Чх 36:20
- б Чх 36:31
- в Чх 36:24
- г Чх 36:19
- д Чх 36:35
- д Чх 37:1, 4
- е Чх 37:6
- ө Чх 37:10, 16
- ж Чх 37:17, 23
- з Чх 25:38
- и Чх 35:27, 28
- ы Чх 37:25
- ј Чх 37:29
- к Чх 30:34, 35
- к Чх 36:37
- л Чх 38:1, 4
- м Чх 38:6
- н Чх 38:30
- о Чх 30:18
Чх 38:8
- ө Чх 38:9-11
- л Чх 38:18
- р Чх 38:20
- с Чх 28:3
- т Чх 35:10
Чх 36:1

ФӘС. 40

- у Сј 7:1
- ү Чх 25:21
- ф Сј 4:5
И6 9:3
- х Чх 26:35
- һ Чх 25:31
Чх 25:37
И6 9:2

ни^а, шүвүлләрини^б, сүтунла-рыны, ојуглу алтлыгларыны^в, 34 гырмызы бојанмыш гоч дә-рисиндән^г вә суити дәрисин-дән олан өртүкләри, арақсмә пәрдәни^г, 35 Шәһадәт санды-ғыны, шүвүлләрини^д, гапағы-ны^е, 36 масаны вә бүтүн лә-вазиматыны,^ө һүзур чөрәјини, 37 халис гызылдан чырагда-ны, үстүнә дүзүләчәк чырагла-ры,^ж бүтүн аваданлыгыны^з вә јағыны^и, 38 гызыл гурбанка-һы^ы, мәсһ јағыны,^ј әтирли бу-хуру^к вә чадырын кириш пәр-дәсини,^к 39 мис гурбанкаһы^л вә онун мис шәбәкәсини, шү-вүлләрини^м вә бүтүн авадан-лыгыны,^н чәни вә алтлыгы-ны,^о 40 һәјәтин парча чәпә-рини, дирәкләрини вә ојуглу алтлыгларыны,^ө һәјәтин ки-риш пәрдәсини,^п мыхлары^п вә ипләри, Мүгәддәс чадырда, јәни Һүзур чадырында исти-фадә олунан бүтүн аваданлыг-лары, 41 Мүгәддәс мәкәнда хидмәт заманы кејилән зәриф тохунмуш кејимләри, каһин Һарунун мүгәддәс кејимләри-ни^с вә оғулларынын каһинлик палтарларыны кәтириб Мусаја вердиләр.

42 Израиллиләр бүтүн иш-ләри Јеһованын Мусаја әмр ет-дији кими јеринә јетирдиләр.^т 43 Муса көрүлән ишләри јох-лајанда көрдү ки, һәр шеј Је-һованын әмр етдији кими јери-нә јетирилиб. Онда Муса онла-ра хејир-дуа верди.

40 Јеһова Мусаја деди: 2 «Биринчи ајын бирин-чи күнү Мүгәддәс чадыры, Һү-зур чадырыны гур.^ү 3 Шәһа-дәт сандығыны ора гој^ү вә пәр-дә илә габағыны тут.^ф 4 Ма-саны ичәри кәтир^х вә она аид олан шејләри үстүнә дүз. Чы-рагданы дә кәтириб чырагла-рыны јандыр.^һ 5 Сонра бухур

үчүн олан гызыл гурбанкаһы^а Шәһадәт сандығынын гаршысына гој вә чадырын кириш пәрдәсини ас.^б

6 Јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһы^в Мүгәддәс чадырын, һүзур чадырынын кириши илә үзбәүз гој.

7 Чәни һүзур чадыры илә гурбанкаһын арасында гој вә ичинә су төк.^г **8** Сонра чадырын һәјәтини дүзәлт.^д Һәјәтин кириш пәрдәсини ас.^е **9** Мәш јағыны^ж көтүрүб Мүгәддәс чадыры вә ичиндәки һәр шеји мәш ет.^з Чадыры вә бүтүн аваданлығыны мүгәддәс ет. Беләликлә, о мүгәддәс олачаг.

10 Јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһы вә онун бүтүн аваданлығыны мәш ет. Ону мүгәддәс ет. Беләликлә, о, сон дәрәчә мүгәддәс гурбанкаһ олачаг.^и **11** Бундан сонра чәни вә алтлығыны мәш ет. Ону мүгәддәс ет.

12 Һаруну вә оғуларыны һүзур чадырынын киришинә кәтир. Гој онлар су илә јујунсунлар.^к **13** Сонра Һарунун әјнинә мүгәддәс палталары кејиндир,^л ону мәш ет^м вә мүгәддәс ет ки, Мәнә каһин гисминдә хидмәт етсин.

14 Сонра онун оғуларыны кәтириб палталарыны кејиндир.^н **15** Онлары да аталары кими мәш ет ки,^о Мәнә каһин кими хидмәт етсинләр. Онларын мәш едилмәси каһинлијин һәмишәлик онларын нәслинә верилдијини тәсдиг едәчәк».^п

16 Муса Јеһованын әмр етдији бүтүн шејләри јеринә јетирди,^р нечә демишдисә, елә дә етди.

17 Беләликлә, икинчи илин биринчи ајынын биринчи күнүндә Мүгәддәс чадыр гурулду.^с **18** Муса чадыры бу чүр

ФӘС. 40

а Чх 30:1

б Чх 26:36

в Чх 38:1

г Чх 30:18

д Чх 27:9

е Чх 27:16

ж Чх 38:18

з Чх 30:23-25

и Лв 8:10

к Сј 7:1

л Чх 29:36, 37

м Лв 8:11

н Лв 8:6

о Чх 29:5

п Лв 8:7

р Лв 8:12

с 36 133:2

д Лв 8:13

е Лв 8:30

ж Иб 7:11

з Лч 39:43

и Гн 4:2

к Сј 7:1

л Сј 9:15

Сағ сүтун

а Чх 36:24

б Чх 26:15

в Чх 36:31

г Чх 26:7

д Чх 26:14

е Чх 25:22

ж Чх 37:1

з Чх 31:18

и Чх 37:4

к 1Пд 8:8

л Чх 37:6

м 1См 28:11

н Лв 16:2

о Чх 36:35

п Иб 10:19, 20

р Иб 9:3

с Чх 37:10

д Иб 9:2

е Чх 25:30

ж Мт 12:4

з Чх 37:17

и Чх 25:37

к Чх 37:23

л Чх 30:1

м Чх 37:25

н Чх 30:34, 35

о Чх 30:7

п Чх 26:36

р Чх 36:37

с Чх 38:1

д Чх 29:38

е Чх 30:18

гурду: әввәлчә ојуглу алтлығылары^а дүздү, үстүнә чәрчивәләри^б гојду, шүвүлләри^в кечиртди, сүтунлары гојду **19** вә Јеһованын она тапшырдығы кими, үзәринә өртүјү^г салды, онун да үстүндән үст өртүјү^д салды.

20 Бундан сонра сандығын^е ичинә Шәһадәт лөвһәләрини^ж гојду, сандығын шүвүлләрини^з кечиртди вә гапағыны^и үстүнә гојду.^к **21** Шәһадәт сандығыны чадыра кәтирди вә аракәсмә пәрдәни^л асыб сандығын габағыны тутду.^м Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

22 Сонра һүзур чадырынын ичиндә, шимал тәрәфләр, пәрдәнин бајыр тәрәфиндә масаны^н гојду **23** вә Јеһованын өнүндә олсун дејә, чөрәкләри^к масанын үстүнә гојду. Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

24 Сонра һүзур чадырынын чәнуб тәрәфиндә, маса илә үзбәүз чырагданы^к гојду **25** вә Јеһованын өнүндә чыраглары јандырды.^л Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

26 Бундан сонра һүзур чадырында пәрдәнин габағына гызыл гурбанкаһы^м гојду ки, **27** үстүндә әтирли бухур^н јандырылсын.^о Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

28 Ахырда чадырын кириш пәрдәсини^п асды.

29 Бундан сонра о, һүзур чадырынын киришинин јанына јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһы^р гојду ки, үстүндә јандырма гурбаны^с вә тахыл тәгдимәси тәгдим олунсун. Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

30 һүзур чадыры илә гурбанкаһын арасына чән гојуб ичинә јујунмаг үчүн су төкдү.^с **31** Муса, Һарун вә оғулары

эл-ајагларыны онун сују илә јујурдулар. **32** Јеhovанын Мусаја әмр етдији кими, онлар һузур чадырына кедәндә, јахуд гурбанкаһа јахынлашандә јујунурдулар.^а

33 Ән ахырда чадыры вә гурбанкаһы дөврәјә алан һәјәти^б дүзәлтди вә һәјәтин кириш пәрдәсини асды.^в

Беләчә, Муса ишини баша вурду. **34** Булуд һузур чадырыны бүрүдү вә чадыр Јеhovанын чалалы илә долду.^г **35** Булуд чадырын үстүндән чәкилмәдијиндән вә чадыр Је-

ФӘС. 40

а Чх 30:18, 19

б Чх 27:9

Чх 38:9

в Чх 38:18

г Сј 9:15

Вһ 15:8

Сағ сүтун

а 2См 5:14

б Сј 10:11

Не 9:19

в Сј 9:17, 22

г Чх 13:21

Сј 9:16

36 78:14

хованын чалалы илә долдуғундан Муса чадыра кирә билмирди.^а

36 Булуд чадырын үстүндән галханда исраиллиләр дүшәркәни јығыб јола дүшүрдүләр. Бүтүн сәфәрләри бојунча онлар белә едирдиләр.^б

37 Анчаг нә гәдәр ки булуд галхмырды, онлар олдуғлары јердә галырдылар.^в **38** Бүтүн сәфәрләри бојунча исраиллиләрин көзләри күндүзләр чадырын үстүндә Јеhovанын булудуну, кечәләр исә алов көрүрдү.^г

ЛАВИЛИЛӘР

МӘЗMUN

- 1 Јандырма гурбаны (1–17)
- 2 Тахыл төгдимәси (1–16)
- 3 Үнсийәт гурбаны (1–17)
Пий вә ган јемәк гадаған олунур (17)
- 4 Күнаһ гурбаны (1–35)
- 5 Күнаһ вә гурбанлар (1–6)
Күнаһын шаһиди (1)
Касыбын күчү чатачағы гурбанлар (7–13)
Билмәдән ишләнмиш күнаһлар үчүн гурбан (14–19)
- 6 Тәгсир гурбаны тәләб олунан дикәр һаллар (1–7)
Гурбанларла бағлы көстәришләр (8–30)
Јандырма гурбаны (8–13)
Тахыл төгдимәси (14–23)
Күнаһ гурбаны (24–30)
- 7 Гурбанларла бағлы көстәришләр (1–21)
Тәгсир гурбаны (1–10)
Үнсийәт гурбаны (11–21)
Пий вә ган јемәк гадағандыр (22–27)
Кәһин пәји (28–36)

- Гурбанларла бағлы ганунун јекуну (37, 38)
- 8 һарунла оғуллаарынын кәһинлијә тәјин олунма мәрәсини (1–36)
- 9 һарун кәһинлик гурбаны кәтирир (1–24)
- 10 Јеhovанын һүзурундан алов чыхыб Надабла Абиһуну өлдүрүр (1–7)
Јемәк вә ички илә бағлы кәһинләрә верилән көстәришләр (8–20)
- 11 һалал вә һарам һејванлар (1–47)
- 12 Заһы гадын үчүн көстәришләр (1–8)
- 13 Чүзамла бағлы көстәришләр (1–46)
Палтарда чүзам ләкәси (47–59)
- 14 Чүзамдан пакланма гајдасы (1–32)
Еви чүзамдан паклама гајдасы (33–57)
- 15 Тәнәсул үзвүнүн ифразатлары (1–33)
- 16 Кәффәрә күнү (1–34)
- 17 Чадыр – гурбан кәтирмәк үчүн јер (1–9)
Ган јемәк гадағандыр (10–14)
Өлү һејваның өти илә бағлы көстәриш (15, 16)

- 18 Ганундан кәнар чинси әлагә (1–30)
Кәнаниләрин әмәлләрини
тәқрарламамалы (3)
Јахын гоһумларла чинси јахынлыг
барәдә (6–18)
Ајбашы заманы (19)
Кишибазлыг (22)
Һејванла чинси әлагә (23)
Торпағы мурдарламајын, јохса
дәрбәдәр оларсыныз (24–30)
- 19 Мүгәддәсликә бағлы ганунлар (1–37)
Бичин гајдалары (9, 10)
Кар вә кор адамла рәфтар (14)
Бәһтан (16)
Кин сахламајын (18)
Сәһрбазлыг вә чиндарлыг
гадағандыр (26, 31)
Бәдәнә тәсвир дөјдүрмәк
гадағандыр (28)
Гочалара һөрмәт (32)
Јаделлиләрлә рәфтар (33, 34)
- 20 Молекә сәчдә; чиндарлыг (1–6)
Мүгәддәслик вә валидәјнә
һөрмәт (7–9)
Зинакар өлмәлидир (10–21)
Дәрбәдәр олмамаг үчүн халг
мүгәддәс олмалыдыр (22–26)
Чиндарлыг едән өлмәлидир (27)
- 21 Каһинләр мүгәддәс вә пак
олмалыдыр (1–9)
Баш каһинин паклығы (10–15)
Каһинин бәдәниндә гүсур
олмамалыдыр (16–24)
- 22 Каһинин паклығы вә мүгәддәс
тәгдимәләрдән јемәк барәдә (1–16)
Гурбан гүсурсуз олмалыдыр (17–33)
- 23 Мүгәддәс күн вә бајрамлар (1–44)
Шәнбә (3)
Пасха (4, 5)
Мајасыз чөрәк бајрамы (6–8)
Нубар тәгдимәси (9–14)
Һәфтәләр бајрамы (15–21)
Бичин гајдалары (22)
Кәранәјла чағырылан топланты
күнү (23–25)
Кәффарә күнү (26–32)
Чардаглар бајрамы (33–43)
- 24 Чадырдакы чыраглар үчүн јағ (1–4)
Тәгдимә чөрәкләри (5–9)
Аллаһын адына күфр едән
дашгалаг олунар (10–23)
- 25 Шәнбә или (1–7)
Азадлыг или (8–22)
Мүлкү кери алмаг һүгүгу (23–34)
Касыбларла рәфтар барәдә (35–38)
Гулларла бағлы ганун (39–55)
- 26 Бүтпәрәстлик күнаһдыр (1, 2)
Итаәткарлығын мұкафаты (3–13)
Итаәтсизлијин чәзасы (14–46)
- 27 Верилән әһдин ләғв едилмә
шәртләри (1–27)
Инсан үчүн верилән әһд (1–8)
Әһд едилән һејван (9–13)
Әһд едилән ев (14, 15)
Әһд едилән тарла (16–25)
Һејванын әһд едилән илк
баласы (26, 27)
Јеһова үчүн гејд-шәртсиз ајрылан
шәјләр (28, 29)
Ондабири сатын алма шәрти (30–34)

1 Јеһова Һүзур чадырындан^а
Мусаны чағырыб деди:
2 «Исраил оғулларына белә
сөјлә: “Јеһоваја һејван гурбан
кәтирәндә һејваны мал-гара-
дан вә ја гојун-кечидән кәтир-
мәлисиниз.^б

3 Мал-гарадан јандырма
гурбаны тәгдим едән адам сағ-
лам еркәк һејван сечмәлидир.^в

Фәс. 1

^а Чк 40:34

^б Льв 22:18-20

^в Гн 15:19, 21
Мл 1:14

Сағ сүтүн

^а 2Кр 9:7

Бу гурбаны көнүл хошлуғујла^а
Һүзур чадырынын киришинә
кәтириб Јеһованын һүзурун-
да тәгдим етмәли **4** вә әлини
һејванын башына гојмалыдыр.
Беләчә, гурбан онун күнаһла-
рынын кәффарәси кими гәбул
олуначаг.

5 Сонра бу чаван буға Јеһо-
ванын өнүндә кәсилмәлидир.

Каһинләр,^а Һарун оғулары ганы кәтириб Һүзүр чадырынын киришинин янында олан гурбанкаһын үстүнә һәр тәрәфдән чиләмәлидирләр.^б **6** Һејван сојулул парчалара бөлүнмәлидир.^в **7** Каһинләр гурбанкаһда од галамалы^г вә үстүнә одун йығмалыдырлар. **8** Одунун үстүндән башы, бөјрәк пијини вә гурбанын парчаларыны дүзмәлидирләр.^д **9** Һејванын бағырсағлары вә ајағлары јујулмалыдыр. Каһин бунларын һамысыны гурбанкаһда јандырма гурбаны кими јандырмалыдыр. Бу, әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тәгдимәдир.^е

10 Јандырма гурбаныны гојун-кечидән тәгдим едән адам сағлам еркәк һејван сечмәлидир.^ж **11** Һејван Јеһованын өнүндә гурбанкаһын шимал тәрәфиндә кәсилмәлидир. Каһинләр ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләсинләр.^з **12** Һејванын башы кәсилмәли, бөјрәк пији чыхарылмалы, чәмдәк исә парчалара бөлүнмәлидир. Каһин онлары гурбанкаһдакы одунларын үстүнә дүзмәлидир. **13** Һејванын бағырсағлары вә ајағлары јујулмалыдыр. Каһин бунларын һамысыны гурбанкаһда јандырысын. Бу, јандырма гурбаныдыр, әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тәгдимәдир.

14 Јандырма гурбаны кими Јеһоваја гуш тәгдим едән адам исә гумру гушу вә ја бала көјрәчин кәтирмәлидир.^к **15** Каһин гушу гурбанкаһын јанына кәтирмәли, боғазыны дырнағы илә јыртыб гурбанкаһда јандырмалыдыр. Ганыны исә гурбанкаһын бир диварындан ахытмалыдыр. **16** О, гушун чинәданыны чыхарыб түкләри-

ФӘС. 1

а Иб 10:11

б Иб 9:13, 14

в Лв 7:8

г Лв 6:12

ф 1Pd 18:23

д Јр 8:20, 21
Сј 15:2, 3е Јр 4:4
Лв 12:6
Лв 22:18-20ж Чх 29:16-18
Лв 8:18-21
Лв 9:12-14з Лв 5:7
Лв 12:8
Лк 2:24**Сағ сүтүн**а Чх 27:3
Лв 4:11, 12
Лв 6:10**ФӘС. 2**б Лв 9:17
Сј 15:2-4в Чх 29:1-3
Лв 6:14, 15
Сј 7:13

г Сј 5:25, 26

ф Лв 7:9, 10

д Лв 10:12
Сј 18:9е Лв 8:26, 28
Сј 6:13, 19

ж Лв 6:20, 21

з Сј 28:9

ни јолмалы вә гурбанкаһын шәрг тәрәфинә, күллүә атмалыдыр.^а **17** Каһин гушу ганадларынын алтындан јармалы, амма ики јерә бөлмәмәлидир. Сонра ону гурбанкаһда јанан одунларын үстүндә јандырмалыдыр. Бу, јандырма гурбаныдыр, әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тәгдимәдир.

2 Јеһоваја тахыл тәгдимәси^б кәтирән адам тәгдимәни нарын ундан кәтирмәлидир. Үстүнә јағ төкмәли вә күндүр гојмалыдыр.^в **2** Сонра ону каһинләрин, Һарун оғуларынын јанына кәтирмәлидир. Каһин бүтүн күндүрлә бирликдә јағ гатылмыш нарын ундан бир овуч көтүрүб гурбанкаһда хатирә тәгдимәси^г кими јандырысын. Бу, әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тәгдимәдир. **3** Тахыл тәгдимәсиндән галан һиссә Һарунун вә оғуларынын олачаг.^д О, Јеһоваја одда јандырылараг кәтирилән тәгдимәләрин ичиндә сон дәрәжә мүгәддәсдир.^е

4 Тәндирдә биширилән тахыл тәгдимәси кәтирән адам ону нарын ундан кәтирмәлидир: мајасыз, јағлы хәмирдән биширилмиш һалгавары чөрәк вә ја мајасыз хәмирдән биширилмиш, үстүнә јағ чәкилмиш лаваш кәтирмәлидир.^ж

5 Сачда биширилмиш тахыл тәгдимәси нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирдән олмалыдыр.^з **6** Ону тикләрә бөлмәк вә үстүнә јағ төкмәк лазымдыр.^к Бу, тахыл тәгдимәсидир.

7 Газанда биширилмиш тахыл тәгдимәси кәтирәндә ону јағдан вә нарын ундан һазырламаг лазымдыр. **8** Јеһоваја кәтирилән тахыл тәгдимә-

си бунлардан хазырланмалыдыр. Тэгдимэ каһинэ верилмэли, каһин дә ону гурбанкаһа кәтирмәлидир. **9** Каһин тахыл тэгдимәсиндән бир гәдәр көтүрүб хатирә тэгдимәси^а кими гурбанкаһа яндырсын. Бу, әтри Јеһоваја хош олан, одда яндырылан тэгдимәдир.^б **10** Тахыл тэгдимәсиндән галан хиссә һарунун вә оғулларынын олачаг. О, Јеһова үчүн одда яндырылан тэгдимәларин ичиндә сон дәрәчә мүгәддәсдир.^в

11 Јеһоваја кәтирилән тахыл тэгдимәлариндән һеч бири мајалы олмамалыдыр.^г Чүнки нә мајалыг хәмири, нә дә балы* Јеһоваја одда яндырылан тэгдимә олараг кәтирмәк олмаз.

12 Онлары нүбар тэгдимәси^г кими Јеһоваја тэгдимә етмәк олар, амма хош әтир кими гурбанкаһа кәтирмәк олмаз.

13 Кәтирилән бүтүн тахыл тэгдимәларинә дуз гатылмалыдыр. Дузсуз тахыл тэгдимәси кәтирмәјин. Дуз Аллаһын әһдинин рәмзидир. Бүтүн тэгдимәләрә дуз гатылмалыдыр.^д

14 Нүбардан Јеһоваја тахыл тэгдимәси кәтирәндә говрулмуш вә дөјүлүб жарма һалына салынмыш тәзә тахыл кәтирин. Бу, нүбардан кәтирилән тахыл тэгдимәсидир.^е

15 Онун үстүнә јағ төкүн вә күндүр гојун. Бу, тахыл тэгдимәсидир. **16** Каһин ону хатирә тэгдимәси кими яндырсын.^е О, күндүрүн һамысы илә бирликдә јағ гатылмыш жармадан бир гәдәр көтүрүб Јеһоваја одда яндырылан тэгдимә олараг тэгдимә етсин.

2:11 * Көрүнүр, бурада ары балы дејил, әнчирин вә ја башга мејвәларин сују, јахуд ширәси нәзәрде тутулуp.

ФӘС. 2

а Лв 2:2
Лв 5:11, 12

б Чх 29:38-41
Сј 28:4-6

в Сј 18:9

г Лв 6:14, 17

г Чх 23:19
Сј 15:20
2См 31:5
Мс 3:9

д һә 43:23, 24

е Чх 23:16
Чх 34:22
Сј 28:26

ә Лв 5:11, 12
Лв 6:14, 15

Сағ сүтүн**ФӘС. 3**

а Лв 22:21
Сј 6:13, 14

б Лв 7:29-31

в Чх 29:13
Лв 7:23-25
1Пд 8:64

г Лв 7:1-4

г Лв 6:12

д Лв 4:29, 31

е Сј 6:13, 14

ә Чх 29:22
Лв 9:18-20
2См 7:7

3 Гарамалын еркәјиндән вә ја дишисиндән үнсийәт гурбаны^а тэгдим етмәк истәјән адам Јеһованын һүзуруна сағлам һејван кәтирмәлидир. **2** О, әлини һејванын башына гојмалыдыр. һејван һүзур чадырынын киришиндә кәсилмәли, каһинләp, һарун оғуллары ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләмәлидирләp. **3** һәммин адам үнсийәт гурбанынын бу хиссәсини Јеһоваја одда яндырылараг кәтирилән тэгдимә кими тэгдим етмәлидир.^б ич пијини, бағырсағлары өртән бүтүн пији,^в **4** һәр ики бөјрәји вә онларын үстүндәки, јәни бел наһијәсиндәки пији. О һәмчинин бөјрәкләрлә бир јердә гарачијәрин үстүндәки пији дә тэгдим етмәлидир.^г **5** һарун оғуллары бунлары гурбанкаһа, јанан одунларын үстүндәки яндырма гурбаны илә бирликдә яндырмалыдыр.^г Бу, әтри Јеһоваја хош олан, одда яндырылан тэгдимәдир.^д

6 Јеһоваја тэгдим едилән үнсийәт гурбаны гојун-кечидән оларса, кәтирилән еркәк вә ја диши һејван сағлам олмалыдыр.^е **7** Чаван гоч тэгдим едән ону Јеһованын өнүнә кәтирмәли **8** вә әлини һејванын башына гојмалыдыр. һејван һүзур чадырынын киришиндә кәсилмәли, һарун оғуллары ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләмәлидир. **9** һәммин адам үнсийәт гурбанынын пијини Јеһоваја одда яндырылараг кәтирилән тэгдимә кими тэгдим етсин.^е О, дүз бел сүмүјүнүн јанындан бүтүн гуруғу кәсмәли, һәмчинин ич пијини, бағырсағлары өртән бүтүн пији, **10** һәр ики бөјрәји вә онларын үстүндәки, јәни бел наһијәсиндәки пији вә бөјрәкләрлә бир

жердә гарачијәрин үстүндәки пији чыхармалыдыр.^a **11** Каһинләр бунлары гурбанкаһда жемәк тәгдимәси кими јандырсынлар. Бу, Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимәдир.^b

12 Кечи тәгдим едән ону Јеһованын өнүнә кәтирмәли **13** вә әлини һејванын башына гојмалыдыр. Һејван һүзур чадырынын киришиндә кәсилмәли, һарун оғуллары ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләмәлидирләр. **14** Һәмин адам Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимә кими һејванын бу һиссәсини: ич пијини, бағырсағлары өртән бүтүн пији,^c **15** һәр ики бөјрәји вә онларын үстүндәки, јәни бел наһијәсиндәки пији, һабелә бөјрәкләрлә бир јердә гарачијәрин үстүндәки пији тәгдим етмәлидир. **16** Каһинләр бунлары гурбанкаһда хош әтир үчүн одда јандырылан жемәк тәгдимәси кими јандырсынлар. Пијин һамысы Јеһованындыр.^f

17 Пиј вә ган^e жемәмәлисиниз. Бу, јашадығыңыз һәр јердә бүтүн нәсилләриниз үчүн һәмишәлик ганундур^g».

4 Сонра Јеһова Мусаја деди: **2** «Исраил оғулларына белә де: “Кимсә билмәдән Јеһованын гадаған етдији иши көрүб күнаһа батанда белә етмәлисиниз:^d

3 Әкәр мәһ олунмуш каһин^e халга да суч газандыран күнаһ ишләјәрсә,^e күнаһына көрә Јеһоваја күнаһ гурбаны кими сағлам, чаван буға тәгдим етмәлидир.^ж **4** О, буғаны Јеһованын өнүнә, һүзур чадырынын киришинә^з кәтирмәли, әлини һејванын башына гојмалы вә Јеһованын өнүндә кәсмәлидир.^и **5** Сон-

ФӘС. 3

a Лв 4:8, 9
Лв 9:10

b Лв 4:31

в Лв 4:24, 26

г Лв 7:23
1Иш 2:15-17

Ғ Јр 9:4
Лв 17:10, 13
Ғн 12:23
һә 15:20, 29

ФӘС. 4

д Лв 5:17
Сј 15:27, 28

е Лв 8:12
Лв 21:10

ө Сј 12:1, 11

ж Иб 5:1-3
Иб 7:27

з Лв 6:25

и Чх 29:10, 11

Сағ сүтүн

a Чх 30:30

b Лв 8:15, 16

в Лв 16:14, 19

г Чх 30:10

Ғ Лв 5:9

д Лв 9:8, 10

е Лв 3:3, 4

ө Чх 29:14

ж Лв 8:14, 17
Иб 13:11

з Јш 7:11

и Сј 15:22-24

ра мәһ олунмуш каһин^a буғанын ганындан көтүрүб һүзур чадырына кирмәлидир. **6** Бармағыны гана батырараг^b Јеһованын өнүндә, мүгәддәс мәканын пәрдәсинин габағында једди дәфә дамчылатмалыдыр.^c **7** Каһин гандан һәмчинин һүзур чадырында, Јеһованын өнүндә олан бухур гурбанкаһынын бујнузларына чәкмәлидир.^г Буғанын галан ганыны исә һүзур чадырынын киришинин јанындакы јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын дибинә төкмәлидир.^Ғ

8 Сонра о, ич пији вә бағырсағлары өртән пиј дахил олмагла, буғанын бүтүн пијини, **9** һәр ики бөјрәјини вә онларын үстүндәки, јәни бел наһијәсиндәки пији чыхармалыдыр. О һәмчинин бөјрәкләрлә бир јердә гарачијәрин үстүндәки пији дә чыхармалыдыр.^d **10** Үнсийәт гурбаны кими кәтирилән буғадан нә чыхарылырса, бу буғадан да ејни шејләр чыхарылмалыдыр.^e Каһин онлары јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын үстүндә јандырмалыдыр.

11 Лакин буғанын дәрисини, әтини, башыны, ајағларыны, бағырсағыны, нәчисини,^ө **12** бир сөзлә, буғанын бүтүн галан һиссәләрини дүшәркәдән кәнара, күл атылан пак бир јерә чыхартдырыб одунун үстүндә јандырсын.^ж Бунлар күл атылан јердә јандырылмадыр.

13 Бүтүн Исраил ичмасы билмәдән суч ишләјиб күнаһа батар,^з Јеһованын гојдуғу гадағаны поздуғларындан бихәбәр оларларса,^и **14** бу ашкар оlanda, онлар һүзур чадырынын јанына күнаһ гурбаны кими бир чаван буға кәтирмәлидирләр. **15** Ичманын ағсаг-

галлары әлләрини Jehovahнын өнүндә буғанын башына гоҗ-сунлар вә о, Jehovahнын өнүндә кәсилсин.

16 Сонра мәш олунмуш каһин буғанын ганындан көтүрүб һүзур чадырына кирмәлидир. **17** Бармағыны гана батырараг Jehovahнын өнүндә, мүгәддәс мөканын пәрдәсинин^а габағында једди дәфә дамчылатмалыдыр. **18** Каһин гандан һәмчинин һүзур чадырында, Jehovahнын өнүндә олан гурбанкаһын^б буһнузларына чәкмәлидир. Буғанын галан ганыны исә һүзур чадырынын киришинин јанындакы јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын дибинә төксүн.^в

19 О, һејванын бүтүн пијини чыхарыб гурбанкаһда јандырмалыдыр.^г **20** Күнаһ гурбаны олан о бири буға илә нә етмишдисә, ејни шеји бу буға илә дә етсин; гоҗ һәр шеји мәһз белә етсин. Беләликлә, каһин халг үчүн кәффәрә вермиш олачаг^д вә халгын күнаһы бағышланачаг. **21** Каһин бу буғаны да дүшөркәдән канара чыхартдырыб биринчи буғаны јандырдығы кими јандырмалыдыр.^е Бу, халг үчүн тәгдим олунан күнаһ гурбаныдыр.^ө

22 Халгын башчыларындан^з бири билмәдән Аллаһы Jehovahнын гадаған етдији ишкөрүб күнаһа батарса, **23** јахуд хәбәр тутарса ки, һансыса әмри позараг күнаһа батыб, онда о, гурбан олараг сағлам, чаван төкә кәтирмәлидир. **24** О, әлини тәкәнин башына гоҗмалы вә ону Jehovahнын өнүндә јандырма гурбанлары кәсилән јердә кәсмәлидир.^ж Бу, күнаһ гурбаныдыр. **25** Каһин бармағыны гана батырараг јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын буҗ-

ФӘС. 4

а Чх 26:31
Чх 40:21
Иб 10:19, 20

б Чх 30:1, 6

в Чх 27:1
Чх 40:6

г Льв 3:16

д Чх 32:30
Льв 16:17
Сј 15:25
Еф 1:7
Иб 2:17

е Льв 4:11, 12

ж Льв 16:15
1Jн 2:1, 2

з Чх 18:21

ж Льв 1:10, 11
Льв 6:25
Льв 7:2

Сағ сүтүн

а Льв 9:8, 9
Льв 16:18
Иб 9:22

б Льв 8:15

в Льв 3:3-5

г Сј 15:27-29

д Льв 1:10, 11
Льв 6:25

е Льв 4:25
Льв 8:15
Льв 9:8, 9
Иб 9:22

ж Льв 3:16

з Льв 3:3, 4

ж Льв 1:10, 11

з Льв 4:25
Льв 16:18

нузларына чәкмәлидир.^а Галан ганы исә јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын дибинә төкмәлидир.^б **26** О, үнсийјәт гурбанынын пији кими, бу һејванын да бүтүн пијини гурбанкаһда јандырмалыдыр.^в Беләликлә, каһин онун үчүн күнаһынын кәффәрәсини вермиш олачаг вә онун күнаһы бағышланачаг.

27 Халгын ичиндән кимсә билмәдән Jehovahнын гадаған етдији иши көрүб күнаһа батарса,^г **28** јахуд күнаһ ишләдијиндән хәбәр тутарса, онда ишләдији күнаһа көрә гурбан олараг сағлам, чаван диши кечи кәтирмәлидир. **29** О, әлини кечинин башына гоҗмалы вә ону јандырма гурбанлары кәсилән јердә кәсмәлидир.^д **30** Каһин бармағыны гана батырараг јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын буһнузларына чәксин. Галан ганы исә гурбанкаһын дибинә төксүн.^е **31** О, үнсийјәт гурбанынын пији кими, бу һејванын да бүтүн пијини чыхарыб^ө Jehovahја хош олан әтир кими гурбанкаһда јандырмалыдыр.^ө Беләликлә, каһин о адам үчүн кәффәрә вермиш олачаг вә онун күнаһы бағышланачаг.

32 Әкәр о, күнаһ гурбаны кими гузу кәтирмәк истәсә, сағлам диши һејван кәтирмәлидир. **33** О, әлини гузунун башына гоҗмалы вә ону јандырма гурбанлары кәсилән јердә күнаһ гурбаны олараг кәсмәлидир.^ж **34** Каһин бармағыны гана батырараг јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын буһнузларына чәксин.^з Галан ганы исә гурбанкаһын дибинә төксүн. **35** О, үнсийјәт гурбаны олараг кәтирилән чаван гочун пији кими, бу һејванын да бүтүн

пијини чыхармалы вэ гурбанкаһда, Јеһова үчүн одда јандырылан тэгдимэлэрин үстүндө јандырмалыдыр.^а Беләликлэ, каһин онун үчүн ишләдији күнаһын кәффарәсини вермиш олачаг вэ онун күнаһы бағышланачаг.^б

5 Экәр кимсә һансыса күнаһын шаһиди олар, бунунла бағлы нә исә биләр вә ја көрөрсә, амма шәһадәт вермәк үчүн чағырыш оlanda* билдијини ачыб демәзсә,^в күнаһына көрә чаваб вермәли олачаг.

2 Ким, һәтта өзүнүн хәбәри олмадан белә, мурдар бир шејә — напак вәһши һејванын, напак ев һејванынын лешинә, јахуд напак гајнашан мәхлу-гун өлүсүнә тохунарса,^г мурдарланачаг вә күнаһа батачаг.

3 Экәр кимсә хәбәри олмадан инсандан ифраз олунан мурдарлыға, мурдар әшјаја, јахуд мурдар адама тохунуб мурдарланарса, бундан хәбәр тутанда күнаһкар сајылачаг.^д

4 Кимсә истәр әхшылыг олсун, истәрсә дә пислик, нә исә етмәјә тәләсик, гејри-ихтијари анд ичәрсә, дүшүнмәдән анд ичдијини баша дүшәндә күнаһкар сајылачаг.^е

5 Ким бу шејләрдә күнаһкар олса, күнаһыны ачыб етираф етмәлидир.^ө **6** Һәмчинин етдији күнаһа көрә Јеһоваја тәгсир гурбаны,^ө јәни гојун-кечидән бир диши һејван — бир гузу, јахуд бир чаван кечи тәгдим етмәлидир. Бу, күнаһ гурбаныдыр. Сонра каһин онун үчүн күнаһынын кәффарәсини версин.

5:1 * һөрфөн: *амма ләнәт (анд) сәси ешидәндә*. Көрүнүр, бу, чинајәтлә бағлы чағырыш иди. Бу чағырыша тәгсир-кара вә ја төрөдилән чинајәт һагда билдирмәмиш шаһидә үнванланан гарғыш дахил иди.

ФӘС. 4

а Чк 29:13, 14
Лв 3:3, 4
Лв 6:12
Лв 9:8, 10

б Сј 15:28
1Јһ 1:7
1Јһ 2:1, 2

ФӘС. 5

в Мс 29:24

г Лв 11:21-24
Лв 17:15
Гн 14:8

д Лв 12:2
Лв 13:3
Лв 15:3
Сј 19:11

е Мт 5:33

ө Сј 5:7
36 32:5
Мс 28:13
1Јһ 1:9

ө Лв 7:1
Лв 14:2, 12
Лв 19:20, 21
Сј 6:12

Сағ сүгүн

а Лк 2:24

б Лв 12:7, 8
Лв 14:21, 22
Лв 15:13-15

в Лв 1:4, 5
Лв 7:2
Иб 9:22

г Лв 1:15-17

д Лв 6:7

е Чк 16:36

ө Лв 4:26

ө Лв 2:10
Лв 6:14-16
Лв 7:1, 6
1Кр 9:13

7 Экәр онун гојун кәтир-мәјә күчү чатмырса, күнаһына көрә тәгсир гурбаны олараг Јеһоваја ики гумуру гушу, јахуд ики бала көјәрчин тәгдим етсин,^а бирини күнаһ гурбаны кими, о бирини исә јандырма гурбаны кими.^б **8** Онлары каһинин јанына кәтирмәлидир, каһин исә онлардан бирини күнаһ гурбаны кими тәгдим етмәлидир. О, дырнағы илә гушун боғазыны јыртмалы, амма башыны үзмәмәлидир. **9** Онун ганындан гурбанкаһын бир диварынын үстүнә дамчылатмалыдыр, галан ганы исә гурбанкаһын дибинә ахытмалыдыр.^в Бу, күнаһ гурбаныдыр. **10** О бири гушу јандырма гурбаны кими гајдагануна ујгун олараг тәгдим етмәлидир.^г Беләчә, каһин онун үчүн етдији күнаһын кәффарәсини вермиш олачаг вэ онун күнаһы бағышланачаг.^д

11 Экәр онун ики гумуру гушу вә ја ики бала көјәрчин кәтирмәјә дә күчү чатмырса, күнаһына көрә ефанын^{е,д} онда бири гәдәр нарын уну күнаһ тәгдимәси олараг кәтирсин. Она нә јағ гәтмәлидыр, нә дә үстүнә күндүр гојмалыдыр, чүнки бу, күнаһ тәгдимәсидир. **12** Ону каһинә кәтирмәлидир. Каһин ондан хәтирә тәгдимәси кими бир овуч көтүрүб гурбанкаһда, Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимэлэрин үстүндә јандырсын. Бу, күнаһ тәгдимәсидир. **13** Беләчә, каһин бу күнаһлардан һәр һансы бирини едән адам үчүн кәффарә вермиш олачаг. Онун күнаһы бағышланачаг.^ө Тахыл тәгдимәси кими, бу тәгдимәдән дә галан каһинин олмалыдыр^ө».^ө

5:11 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдир. 614 әләвәсинә бах.

14 Јехова сөзүнэ давам едиб Мусаја деди: 15 «Әкәр кимсә хәтаја јол вериб Јехованын мүгәддәс сәјдығы шејләрә гаршы билмәдән күнаһ ишлә-јәрсә,^а Јеховаја тәгсир гурбаны олараг сағлам гоч кәтир-мәлидир.^б Гочун күмүш шекеллә* дәјәри мүгәддәс мәкан шекели илә мүәјјән едилмәлидир.^в 16 Һәмин адам мүгәддәс мәкана гаршы ишләдији күнаһын гаршылығыны, үстәлик, онун бешдә бирини өдә-мәлидир.^г Бу мәбләғи кәһинә вермәлидир ки, кәһин тәгсир гурбаны олан гочла онун үчүн кәффәрә версин. Беләчә, онун күнаһы бағышланачаг.^д

17 Һәтта билмәдән Јехованын гадаған етдији шеји едиб суч ишләјән адам күнаһкардыч вә күнаһына көрә ча-ваб вермәлидир.^е 18 О, тәгсир гурбаны олараг кәһинин јанына мүәјјән едилмиш дәјәрә мувафиг сағлам гоч кәтир-мәлидир.^в Кәһин онун үчүн бил-мәдән, тәсадүфән етдији күна-һынын кәффәрәсини версин. Беләчә, онун күнаһы бағышла-начаг. 19 Бу, тәгсир гурбаны-дыңр. Һәмин адам Јехованын өнүндә күнаһа батмышды.

6 Јехова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: 2 «Ким она әманәт олунан шејлә бағлы башгасыны алдадар,^а ја-худ кимдәнсә нәсә оғурлајар-са, кимәсә фырылдаг кәләрсә, 3 итмиш бир шеји тапыб онун-ла бағлы јалан данышарса вә бу күнаһлардан бирини етди-ји һалда јаландан анд ичәр-сә,^б Јеховаја сәдагәтсизлик^в көстәриб күнаһ ишләмиш ола-чаг. 4 Бу чүр күнаһа батан адам оғурладығыны, зорла вә

5:15 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрдир. Б14 өлавәсинә бах.

ФӘС. 5

а Лә 10:17, 18

б Лә 6:6

в Чх 30:13
Лә 27:25

г Лә 6:4, 5
Лә 22:14
Сј 5:6, 7

д Чх 32:30
Лә 6:7
Лә 19:22

е Лә 5:2

е Лә 6:6

ФӘС. 6

ә Чх 22:7
Лә 19:11

ж Чх 22:10, 11
Лә 19:12
Еф 4:25
Кл 3:9

з Сј 5:6

Сағ сүтун

а Лә 5:15, 16
Сј 5:6, 7

б Лә 5:15
Лә 7:1
Өш 53:10

в Лә 5:18

г Чх 29:38-42
Сј 28:3
Иб 10:11

д Чх 28:39
Лә 16:32
Һә 44:17

е Чх 28:42
Чх 39:27, 28

ж Чх 27:3
Лә 1:16

з Лә 16:23
Һә 44:19

и Лә 4:3, 12

к Лә 1:7
Нә 13:30, 31

л Лә 3:5, 16

м Лә 2:1
Сј 15:3, 4

ја фырылдагла әлә кечирдији-ни, она әманәт олунан вә ја тапдығы итмиш шеји, 5 јахуд һаггында јалаңдан анд ичди-ји шеји гајтармалыдыр. Зәрәрин дәјәри там һәчмдә са-һибинә өдәнилмәли вә үстү-нә дәјәрин бешдә бири әлавә едилмәлидир.^а Тәгсиркар буну күнаһы сүбута јетирилән күн етмәлидир. 6 О һәмчинин тә-јин едилмиш дәјәрә мувафиг бир гоч көтүрүб Јеховаја тәг-сир гурбаны кими кәһинин јанына кәтирмәлидир.^б 7 Кә-һин Јехованын өнүндә онун үчүн кәффәрә вермәлидир. Бе-ләчә, ону күнаһа батыран әмә-ли бағышланачаг».^в

8 Јехова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: 9 «Һаруна вә оғулларына бу әмри чатдыр: “Јандырма гурбанына даир га-нун беләдир:^г јандырма гур-баны бүтүн кечәни сәһәрәдәк гурбанкаһдакы одун үстү-ндә галмалыдыр. Гурбанкаһда-кы од арамсыз јанмалыдыр. 10 Кәһин хидмәт үчүн олан кәтан палтарыны^д вә кәтан ту-маньны^е кејинмәлидир. Сонра гурбанкаһдан јандырма гурба-нынын күлүнү тәмизләјиб^в гурбанкаһын јанына јығмалы-дыр. 11 Сонра исә әјнини дә-јишиб^г күлү дүшәркәдән кә-нара, пак јерә апармалыдыр.^ж 12 Гурбанкаһдакы од һәмишә јанмалы, сөнмәмәлидир. Кә-һин һәр сәһәр ора одун атма-лы,^з үстүнә јандырма гурбаны-ны дүзмәли, һәмчинин орада үнсижәт гурбанынын пијини јандырмамалыдыр.” 13 Гурбан-каһдакы од һәмишә јанмалы, һеч вахт сөнмәмәлидир.

14 Тахыл тәгдимәсинә даир ганун беләдир:^и Һарун оғул-лары ону Јехованын һүзу-рунда, гурбанкаһын гаршы-сында тәгдим етмәлидирләр.

15 Онлардан бири тахыл тэгдимэсиндэн — јағ гатылмыш нарын ундан бүтүн күндүрү илэ бир жердэ бир овуч көтүрүб гурбанкаһда этри Jehovahа хош олан хатирэ тэгдимэси кими жандырмалыдыр.^a

16 Галаныны һарун вэ огуллары јејечэк.^b Ондан мајасыз чөрөк бишириб мүгэддэс жердэ — һүзур чадырынын һәјәтиндә жемалидирләр.^c 17 Она маја гатылмамалыдыр.^d Мәнә одда жандырылараг кәтирилән тэгдимәләрдән буну каһинләрә пәј верирәм.^e Күнаһ гурбаны вэ тәгсир гурбаны кими о да сон дәрәчә мүгәддәсдир.^f 18 һарун нәслиндән олан бүтүн киши хејлағлары ондан јејә биләр.^g Бу, Jehovahа одда жандырылараг кәтирилән тэгдимәләрдән онлары нәсилләринә верилән һәмишәлик пәјдыр.^h Бу тэгдимәләрин дәјдији һәр шеј мүгәддәс олачагⁱ».

19 Jehovahа јенә Муса илэ данышыб деди: 20 «Һарун мәш едилән күн өзү вэ огуллары Jehovahа буну тәгдим етмәлидирләр:^j тахыл тэгдимәси^k олараг ефанын^l онда бири гәдәр нарын ун, жарысыны сәһәр, жарысыны ахшам. Буну һәмишә етмәлидирләр. 21 Уна јағ гатыб сачда биширмәлидирләр.^m Сонра чөрәјә јахшыча јағ һопдуруб доғрамалы вэ этри Jehovahа хош олан тахыл тэгдимәси кими кәтирмәлидирләр. 22 һарун огулларындан онун јеринә кечән мәш едилмиш каһин дә буну етмәлидир.ⁿ Бу тәгдимә бүтүнлүклә жандырылыб Jehovahа кәтирилмәлидир. Бу, һәмишәлик ганундур. 23 Каһинин кәтирдији тахыл тәгдимәләринин

6:20 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 6

a Лв 2:2, 9
Лв 5:11, 12

b Лв 2:3
Лв 5:13
Һә 44:29
1Кр 9:13

v Лв 10:12

г Лв 2:11

ф Cj 18:9

д Лв 2:3, 10

е Cj 18:10

ө Лв 24:8, 9

ж Чх 30:30
Иб 5:1

з Чх 29:1, 2
Чх 29:40, 41
Лв 2:1
Лв 9:17
Cj 28:4, 5

и Чх 16:36

ы Лв 2:5
Лв 7:9
1См 23:29

ј Гн 10:6

Сағ сүтүн

a Лв 4:3

б Лв 1:3, 11

v Лв 10:17
Cj 18:9
Һә 44:29

г Чх 27:9
Лв 6:14, 16
Һә 42:13

ф Лв 6:14, 18
Лв 21:21, 22
Cj 18:10

д Лв 6:25

е Лв 4:5
Лв 10:18
Лв 16:27
Иб 13:11

ФӘС. 7

ө Лв 5:6
Лв 6:6
Лв 14:2, 12
Лв 19:20, 21
Cj 6:12

ж Иб 9:22

з Лв 3:1, 2
Лв 5:9

и Чх 29:13, 14
Лв 3:9, 17
Лв 4:8, 9
Лв 8:18, 20

һәр бири бүтүнлүклә жандырылмалыдыр. Ондан јемәк олмаз».

24 Jehovahа јенидән Муса илэ данышыб деди: 25 «Һаруна вэ огулларына белә де: «Күнаһ гурбанына даир ганун беләдир:^a күнаһ гурбаны кими кәтирилән һејваны Jehovahанын өнүндә, жандырма гурбаны кими кәтирилән һејваны кәсилдији жердә кәсмәк лазымдыр.^b Күнаһ гурбаны сон дәрәчә мүгәддәсдир. 26 Бу гурбандан ону тәгдим едән каһин јејечэк.^c О, мүгәддәс жердә — һүзур чадырынын һәјәтиндә жејилмәлидир.^d

27 Гурбанын әти дәјән һәр шеј мүгәддәс олачаг. Ганындан киминсә палтарына сьчраса, палтар мүгәддәс жердә јуулмалыдыр. 28 Әтин гајнадылдығы сахсы габ сындырылмалыдыр. Әкәр мис габда гајнадылыбса, онда габы сүртүб су илэ јумаг лазымдыр.

29 Каһинләрин сырасындан олан бүтүн кишиләр ондан јејә биләрләр.^e О, сон дәрәчә мүгәддәсдир.^f 30 Лакин ганы мүгәддәс мөкана, һүзур чадырына кәффәрә кими кәтирилән күнаһ гурбанындан јемәк олмаз.^g О, одда жандырылмалыдыр.

7 Тәгсир гурбаны үчүн ганун беләдир:^h о, сон дәрәчә мүгәддәсдир. 2 Тәгсир гурбаны кими кәтирилән һејваны жандырма гурбаны кими кәтирилән һејваны кәсилдији жердә кәсиб ганыныⁱ һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләмәк лазымдыр.^j 3 Гујруг, бағырсағлары үстүндәки пиј, 4 һәр ики бөјрәк вэ бел наһијәсиндәки пиј дахил олмагла, һејванын бүтүн пијини тәгдим етмәк лазымдыр.^k Бөјрәкләрлә бир жердә гарачијәрин үстүн-

дәки пиј дә чыхарылмалыдыр.^а **5** Каһин онлары Јеһова үчүн одда јандырылан гурбан оларга гурбанкаһда јандырсын.^б Бу, тэгсир гурбаныдыр. **6** Каһинләрин сырасындан олан бүтүн кишиләр ондан јејә биләрләр.^в О, сон дәрәчә мүгәддәсир вә мүгәддәс јердә јејилмәлидир.^г **7** Күнаһ гурбанына даир ганун тэгсир гурбанына да аиддыр. Тэгсир гурбанынын эти бу гурбанла кәффарә верән каһинә мәхсусдур.^д

8 Кимин үчүнсә јандырма гурбаны тәгдим едән каһин һеванын дәрисини өзүнә көтүрсүн.^е

9 Тәндирдә, газанда, јахуд сачда^а биширилән бүтүн тахыл тәгдимәләри онлары тәгдим едән каһинә мәхсусдур. Бу тәгдимәләр каһинин олачаг.^б **10** Јағ гатылмыш,^в јахуд јағсыз^г кәтирилән бүтүн тахыл тәгдимәләри исә һарунун бүтүн оғуллары үчүндүр. Һамысынын пайы бәрабәр олмалыдыр.

11 Јеһоваја үнсийјәт гурбаны кәтирәнләр үчүн ганун беләдир:^а **12** әкәр кимсә бу гурбаны миннәтдарлыг ифадәси кими кәтирәрсә, шүкран гурбанынын^б јанында мајасыз јағлы хәмирдән һалгавары чөрәк, үстүнә јағ чәкилмиш лаваш вә нарын уна јағ гатыларга јахшы-јахшы јоғрулул биширилмиш һалгавары чөрәк кәтирмәлидир. **13** Миннәтдарлыг ифадәси оларга кәтирилән үнсийјәт гурбаны илә чөрәк тәгдимәләринин јанында мајалы хәмирдән биширилмиш һалгавары чөрәк дә кәтирилмәлидир. **14** Һәмин адам бу чөрәкләрин һәрәсиндән бир дәнәсини Јеһоваја мүгәддәс пәј оларга кәтирмәлидир. Бунлар үнсийјәт гурбанынын

ФӘС. 7

а Лв 3:3, 4

б Лв 3:14-16

в Лв 5:13
Лв 6:14, 16
Сј 18:9

г Лв 2:3

д Лв 6:25, 26
Лв 14:13е Чх 29:14
Лв 1:6ж Лв 6:20, 21
1См 23:29з Лв 2:3-7
Сј 18:9
1Кр 9:13

и Лв 14:21

к Лв 5:11
Сј 5:15л Лв 3:1
Лв 7:20
Лв 22:21
1Кр 10:16м Лв 22:29
2См 29:31**Сағ сүтүн**а Лв 6:25, 26
Лв 10:14
Сј 18:8

б Лв 22:29, 30

в Лв 22:21

г Лв 22:23
Гн 12:5, 6

д Лв 19:5, 6

е Лв 19:7, 8

ж Лв 19:20

з Лв 12:2, 4

и Лв 11:21-24
Гн 14:7к Лв 11:10
Гн 14:10л Лв 3:16, 17
Лв 4:8-10
1Иш 2:16, 17м Чх 22:31
Лв 17:15

ганыны чиләјән каһинин олачаг.^а **15** Миннәтдарлыг ифадәси оларга кәтирилән үнсийјәт гурбанынын эти гурбан кәсилән күн јејилмәлидир. Ондан сәһәрә сахламаг олмаз.^б

16 Әкәр кимсә нәзир^в дедији үчүн вә ја көнүллү тәгдимә^г оларга гурбан кәтирәрсә, гурбанын эти кәсилән күн јејилмәлидир. Галаныны сәһәри күн дә јемәк олар. **17** Үчүнчү күнә галан исә јандырылмалыдыр.^д **18** Үнсийјәт гурбанынын әтиндән үчүнчү күн јејилсә, бу гурбан кәбул олунмаја чаг. Гурбаны кәтирән адама бу гурбандан һеч бир хејир дәјмәјәчәк. Бу әт мурдардыр. Ондан јејән адам күнаһына көрә чаваб вермәли олачаг.^е **19** Мурдар бир шејә дәјән әт јејилмәлидир, ону јандырмаг лазымдыр. Пак әтдән исә јалныз пак адам јејә биләр.

20 Лакин мурдар ола-ола Јеһоваја кәтирилән үнсийјәт гурбанынын әтиндән јејән адам халгын арасындан јох едилмәлидир.*.^б **21** Ким инсандан ифраз олунан мурдарлыга,^в напак һевана,^г јахуд мурдар, ијрәнч бир шејә^д тохунуб сонра да Јеһоваја кәтирилән үнсийјәт гурбанынын әтиндән јејәрсә, халгын арасындан јох едилмәлидир**».

22 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **23** «Исраил оғулларына белә де: “Нә малын, нә гојунун, нә дә кечинин пијини јемәмәлисиниз.” **24** Өлмүш вә ја парчаланмыш һеванын пијиндән башга мөгсәдләр үчүн истифадә етмәк олар, јемәк исә гәти гадағандыр.^в **25** Јеһоваја одда јандырыларга тәгдим олунан һеванын пијиндән јејән адам

7:20, 21 * Јахуд өлдүрүлмәлидир.

халгын арасындан јох едилмә-лидир*.

26 Јашадығыңыз һеч бир јердә ган јемәмәлисиниз,^а нә гушун, нә дә һејванын. **27** Ган јејән адам халгын арасындан јох едилмәлидир*».^б

28 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **29** «Исраил оғулларына белә де: “Јеһоваја үнсийјәт гурбаны кәтирән адам гурбанын бир һиссәсини Јеһоваја тәгдим етмәлидир.^а **30** Һејванын пији^г илә дөшүнү Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимә кими өз әли илә тәгдим етмәлидир. Буну јелләтмә тәгдимәси^г олараг Јеһованын өнүндә јелләтмәлидир. **31** Каһин пији гурбанкаһда јандырсын,^д дөш исә Һарунун вә оғулларынын олачаг.^е

32 Үнсийјәт гурбаны кими кәтирдијиниз һејванын сағ буну мүгәддәс пәј олараг каһинә вермәлисиниз.^е **33** Һејванын сағ буду Һарун оғулларындан үнсийјәт гурбанынын ганыны вә пијини тәгдим едәннин пәјәдыр.^ж **34** Чүнки Мән Исраил оғулларынын кәтирдији үнсийјәт гурбанындан јелләтмә тәгдимәси олараг кәтирилән дөшү вә мүгәддәс пәј олан буду каһин Һаруна вә онун оғулларына верирәм. Бу, Исраил оғуллары үчүн һәмишәлик ганундур.^з

35 Бу, Јеһоваја одда јандырылараг кәтирилән тәгдимәләрдән Һарун вә оғуллары үчүн ајрылан пәјдыр. Јеһованын каһини тәјин едилдикләри күндән бу пәј онларындыр.^и **36** Јеһова әмр етмишди ки, онлары мәш едәчәји^и күн Исраил оғулларындан бу пәј оларә верилсин. Бу, нәсилдән-

ФӘС. 7

а Јр 9:4
Лв 3:17
Лв 17:10
Гн 12:16
1Иш 14:33
Һә 15:20, 29
б Лв 17:14
в Лв 3:1
г Лв 3:3
Ғ Чх 29:24
Лв 8:25-27
Лв 9:21
д Лв 3:3-5
е Лв 8:29
ө Чх 29:27, 28
Лв 10:14
Сј 6:20
ж Гн 18:3
з Лв 10:14
и Чх 28:1
Чх 29:4, 7
Чх 40:13
ы Чх 40:15
Лв 8:12

Сағ сүтун

а Лв 6:9
б Лв 2:1
Лв 6:14
в Лв 6:25
г Лв 5:6
Лв 7:1
Ғ Чх 29:1
Лв 6:20
д Лв 3:1
е Чх 34:27
Лв 1:2

ФӘС. 8

ө Чх 28:1
ж Чх 28:4
Чх 39:33, 41
з Чх 30:23-25
Чх 40:15
и Чх 29:1, 2
ы Чх 29:4
Чх 40:12
ј Чх 28:39
к Чх 39:27, 29
л Чх 39:22
л Чх 28:6
Чх 39:2
м Чх 28:8
Чх 29:5
Чх 39:20
н Чх 28:15
Чх 39:9
о Чх 28:30
ө Чх 29:6
Чх 39:27, 28
п Чх 28:36
Чх 39:30
р Чх 30:26-28

нәслә дурачаг һәмишәлик ганундур*».

37 Бу, јандырма гурбанына,^а тахыл тәгдимәсинә,^б күнаһ гурбанына,^в тәгсир гурбанына,^г каһинлик гурбанына^г вә үнсийјәт гурбанына^д даир ганундур. **38** Јеһова бу гануну Мусаја Сина дағында, Исраил оғулларына Сина сәһрасында Јеһоваја гурбан кәтирмәк әмр едилән күн вермишди.^е

8 Сонра Јеһова Мусаја деди: **2** «Һарунла оғулларыны^ө чағыр, онларын кејимләрини,^ж мәш јағыны,^з еләчә дә ики гоч, күнаһ гурбаны үчүн бир буға вә бир сәбәт мајасыз чөрәк^и көтүр. **3** Бүтүн ичманы да Һүзур чадырынын киришинә топла.»

4 Муса Јеһованын әмрини јеринә јетирди. Бүтүн ичма Һүзур чадырынын киришинә топлашды. **5** Муса чамаата хитаб едиб деди: «Јеһова бизә буну әмр едир». **6** О, Һарунла оғулларыны чағырыб су илә јујунмағы тапшырды.^ы **7** Сонра Һаруна алт көнәји^п кејиндириб көмәри^к белинә бағлады. Үстүндән голсуз көнәк^к илә дөшлүјү^п кејиндирди вә дөшлүјүн гуршағыны^м кип бағлады. **8** Дөшлүјүн үстүндән синәбәнди^п тахды вә Уримлә Туммими^ө онун ичинә гојду. **9** Әммамәни^ө Һарунун башына гојду вә әммамәнин габаг тәрәфинә мүгәддәс лөвһәчији,^п парлаг гызыл лөвһәчији бәркитди. Һәр шеји Јеһованын әмр етдији кими етди.

10 Сонра Муса мәш јағыны көтүрдү вә Мүгәддәс чадыры, еләчә дә ичиндә олан һәр шеји мәш едиб мүгәддәс етди.^п **11** Ондан һәмчинин гурбанкаһын, онун бүтүн аваданлығынын, чәнин вә алтлығынын үс-

түнә једди дэфә дамыздырыб онлары мүгәддәс етмәк үчүн мәш етди. **12** Ахырда Һаруну мүгәддәс етмәк үчүн мәш јағындан башына төкүб ону мәш етди.^а

13 Бундан сонра Муса Һарунун оғуллерыны чағырыб алт көйнәкләрини кејиндирди, көмәрләрини белләринә бағлады вә чалмаларыны башларына гојду.^б Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

14 Сонра о, күнаһ гурбаны үчүн олан буганы кәтирди. Һарун вә оғуллеры әлләрини онун башына гојдулар.^в

15 Муса һејваны кәсди, бармағыны гана батырыб^г гурбанкаһын бујнузларына чәкди вә гурбанкаһы пак етди. Ганын галаныны исә гурбанкаһын дибинә төкәрәк ону мүгәддәс етди ки, үстүндә гурбан кәтирә билсинләр. **16** Бундан сонра о, бағырсағларын вә гаражијәрин үстүндәки пији, һәр ики бөјрәји вә үстүндәки пији чыхардыб гурбанкаһда јандырды.^д **17** Галан шејләри исә – буганын дәрисини, әтини вә нәчисини дүшәркәдән кәнарда јандырды.^е Јеһова нечә демишдисә, елә дә етди.

18 Сонра о, јандырма гурбаны үчүн олан гочу кәтирди вә Һарунла оғуллеры әлләрини гочун башына гојдулар.^в **19** Муса гочу кәсди вә ганыны һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләди. **20** Гочу парчалара бөлүб башы, парчалары вә бөјрәк пијини гурбанкаһдакы одун үстүндә јандырды. **21** Сонра бағырсагла ајағлары јуду вә гочу бүтүнлүклә гурбанкаһда јандырды. Бу, јандырма гурбаны, хош әтир, Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимә иди; Јеһова Мусаја белә бујурмушду.

ФӘС. 8

а Чх 29:4, 7
Чх 30:30
Чх 40:13
Лв 21:10
36 133.2

б Чх 28:40
Чх 29:8, 9

в Чх 29:10-14
Лв 4:3, 4
Лв 16:6

г Иб 9:21, 22

д Лв 4:8, 9

е Лв 4:11, 12
Лв 16:27

в Чх 29:15-18
Лв 1:4

Сағ сүгун

а Лв 8:33

б Чх 29:19, 20

в Чх 24:6

г Чх 29:22-25

д Лв 2:4

е Чх 29:1, 2

в Лв 7:29, 30

г Чх 29:26, 27
Лв 7:34, 35

ж Чх 30:30

22 Сонра о бири гочу, канилик гурбаны үчүн олан гочу кәтирди.^а Һарунла оғуллеры әлләрини гочун башына гојдулар.^б **23** Муса гочу кәсди вә ганындан бир аз көтүрүб Һарунун сағ гулағынын мәрчәјинә, сағ әлинин вә сағ ајағынын баш бармағына чәкди. **24** Сонра Һарунун оғуллерыны габаға чыхарыб гандан сағ гулағларынын мәрчәјинә, сағ әлләринин вә сағ ајағларынын баш бармағына чәкди. Ганын галаныны исә һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләди.^в

25 Сонра гочун пијини, гујруғуну, бағырсағларын вә гаражијәрин пијини, һәр ики бөјрәји вә онларын үстүндәки пији, еләчә дә сағ буду ајырды.^г **26** Муса Јеһованын онүндәки мајасыз чөрәкләр олан сәбәтдән бир һалгавары чөрәк,^д јағлы хәмирдән биширилмиш бир һалгавары чөрәк^е вә бир дәнә лаваш көтүрдү. Онлары пијтикләринин вә сағ будун үстүнә гојду. **27** Бунларын һамысыны Һарунун вә оғуллерынын әлинин ичинә гојду вә јелләдәрәк Јеһованын һүзурунда јелләтмә тәгдимәси кими тәгдим етди. **28** Сонра чөрәкләри онлардан алды вә гурбанкаһда, јандырма гурбанынын үстүндә јандырды. Бу, хош әтир кими тәгдим олуан канилик гурбаны, Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимә иди.

29 Сонра Муса гочун дөш һиссәсини көтүрдү вә јелләдәрәк Јеһованын һүзурунда јелләтмә тәгдимәси кими тәгдим етди.^в Канилик гурбаны кими кәтирилән гочун бу һиссәси Јеһованын кестәришинә көрә Мусанын пәји олду.^г

30 Сонра Муса мәш јағындан^ж вә гурбанкаһын үстүндәки гандан бир аз көтүрүб

Һарунун, палтарларынын, оғулларынын вә онларын палтарларынын үстүнә сәпди. Беләликлә, о, Һаруну вә палтарларыны, еләчә дә оғулларыны^а вә онларын палтарларыны мүгәддәс етди.^б

31 Сонра Муса Һарунла оғулларына деди: «Гочун этини Һүзур чадырынын киришиндә суда биширин^в вә сәбәтдәки чөрәклә елә орадача јејин. Мәнә: “Гој Һарунла оғуллары ону јесин”,^г — дејә әмр олунуб. **32** Гурбанын әтиндән вә чөрәкдән сәһәрә галаны јандырын.^д **33** Каһинлијә тәјин едилмә мүддәти баша чатана гәдәр, једди күн Һүзур чадырындан араланмајын. Каһинлијә тәјин едилмәниз једди күн чәкәчәк.^е **34** Кәффарәниз үчүн Јеһова әмр едиб ки, бу күн етдијимизи галан күнләр дә едәк.^в **35** Једди күн, једди кечә^з Һүзур чадырынын јанында олун вә Јеһованын гаршысында борчунузу јеринә јетирин,^ж јохса өләчәксиниз. Мәнә белә әмр олунуб».

36 Јеһова Мусаја нә бујурмушдуса, Һарунла оғуллары һамысыны етдиләр.

9 Сәккизинчи күн^а Муса Һарунла оғулларыны вә Исраил халгынын ағсаггалларыны бир јерә топлајыб **2** Һарунла деди: «Өзүн үчүн күнаһ гурбаны кими сағлам бир дана^б вә јандырма гурбаны кими сағлам бир гоч көтүрүб Јеһованын өнүнә кәтир. **3** Исраил оғулларына исә белә сөјлә: “Күнаһ гурбаны үчүн бир тәкә, јандырма гурбаны үчүн исә икиси дә бирилик олан бир дана вә бир еркәк тоғлу көтүрүн. **4** Јеһованын өнүндә үнсийјәт гурбаны^в кими кәсмәк үчүн бир буға, бир гоч, бир дә јағла јоғрул-

ФӘС. 8

а Сј 3:2, 3
б Чх 29:21
в Лв 6:28
г Чх 29:31, 32
1Кр 9:13
д Чх 29:34
е Чх 29:30, 35
Сј 3:2, 3
ж Чх 29:36
Лв 17:11
з Чх 29:37
ж Сј 1:53

ФӘС. 9

з Лв 8:35
и Лв 4:3
ы Лв 3:1

Сағ сүтүн

а Лв 2:4
Лв 6:14
б Чх 29:43
в Чх 16:10
Чх 24:16
Чх 40:34
г Лв 4:3
д Иб 7:27
е Лв 16:33
ж Иб 9:22
з Лв 4:7
Лв 8:14, 15
и Лв 4:8-10
ы Лв 4:11, 12
Иб 13:11
ј Лв 1:5

муш тахыл тәгдимәси^а көтүрүн. Чүнки бу күн Јеһова сизә көрүнәчәк”».^б

5 Онлар Мусанын дедији һәр шеји Һүзур чадырынын гаршысына кәтирдиләр. Сонра бүтүн ичма кәлиб Јеһованын Һүзурунда дурду. **6** Муса деди: «Јеһованын бујурдуғу бу шеји един ки, Јеһованын чалалы сизә көрүнсүн».^в **7** Сонра Һарунла деди: «Гурбанкаһа јахынлаш вә өзүн үчүн күнаһ гурбаны^г илә јандырма гурбаны тәгдим ет, өзүн вә евин үчүн кәффарә вер.^д Халгын тәгдимәсини кәтир^е вә Јеһованын әмр етдији кими, онлар үчүн кәффарә вер».^ж

8 Һарун дәрһал гурбанкаһа јахынлашыб өзү үчүн күнаһ гурбаны олараг дананы кәсди.^з **9** Сонра оғуллары ганы кәтириб Һарунла вердиләр.^ж О, бармағыны гана батырыб гурбанкаһын бујнузларына чәкди, галаныны исә гурбанкаһын дибинә төкдү.^з **10** Һејванын пијини, бөјрәкләрини, гарачијәринин үстүндәки пији Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, гурбанкаһда јандырды.^и **11** Этини вә дәрсини исә дүшәркәдән кәнарда јандырды.^ы

12 Сонра Һарун јандырма гурбаны кими тәгдим олунан Һејваны кәсди. Оғуллары ганы кәтириб она вердиләр вә о, ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләди.^ј **13** Онлар Һејванын парчаларыны башы илә бириликдә она вердиләр. О да онлары гурбанкаһда јандырды. **14** Сонра бағырсагларла ајаглары јуду вә гурбанкаһдакы јандырма гурбанынын үстүнә гојуб јандырды.

15 Бундан сонра Һарун халгын тәгдимәсини кәтирди. Халгын күнаһы үчүн олан тә-

кәни кәсди вә биринчи гурбан кими ону да күнаһ гурбаны олараг тәгдим етди. **16** Ардынча яндырма гурбаныны тәгдим етди. Бу гурбаны гайдагануна уғун олараг кәтирди.^а

17 Һарун сәһәрки^б яндырма гурбанындан савајы, тахыл тәгдимәси дә кәтирди.^в Ондан овуч долусу көтүрүб гурбанкаһда яндырды.

18 Сонра халг үчүн үнсийәт гурбаны кими нәзәрдә тутулан буғаны вә гочу кәсди. Оғулары ганы кәтириб Һаруна вердиләр вә о, ганы һәр тәрәфдән гурбанкаһын үстүнә чиләди.^г

19 Буғанын пијини,^д гочун гуруғуну, ичалатыны өртән пији, бөјрәкләри вә гарачијәрин үстүндәки пији^е **20** дөш һиссәләринин үстүнә гојдулар, сонра Һарун бүтүн бу пији гурбанкаһда яндырды.^ө **21** Дөш һиссәләрини вә сағ буду исә Мусанын әмр етдији кими, Јеһованын өнүндә желләтмә тәгдимәси олараг желләтди.^ә

22 Һарун күнаһ гурбаныны, яндырма гурбаныны вә үнсийәт гурбаныны тәгдим едәндән сонра әлләрини халга доғру узадыб онлара хејир-дуа верди^ж вә ашағы дүшдү. **23** Муса илә Һарун Һүзур чадырына кирдиләр, сонра исә чыхыб халга хејир-дуа вердиләр.^з

Бүтүн халга Јеһованын чалалы көрүндү.^и **24** Јеһованын һүзурундан алов чыхыб^й гурбанкаһдакы яндырма гурбаныны вә пији яндырыб күлә дөндәрди. Бу ан һәр јандан севинч нидалары ешидилди вә халг үзүстә јерә дөшәнди.^ј

10 Һарунун оғулары Надаб вә Абиһу^к бухурданларынын ичинә көзлә бухур гојуб^к Јеһоваја онлара бујрул-мамыш, јасаг од^н кәтирди-ләр. **2** Онда Јеһованын һүзу-

ФӘС. 9

а Лв 1:3

Лв 6:9

б Чх 29:39

в Лв 2:1, 11, 13

г Лв 3:1, 2

д Лв 3:3, 4

е Лв 3:9, 10

ө Лв 7:29-31

ә Чх 29:27, 28

ж Сј 6:23-27

Гн 10:8

Гн 21:5

1См 23:13

з 2Иш 6:18

2См 6:3

и Лв 9:6

й һк 6:21

1См 21:26

ј 1Пд 18:38, 39

2См 7:1, 3

ФӘС. 10

к Чх 6:23

1См 24:2

к Чх 30:34, 35

Лв 16:12

л Чх 30:9

Лв 10:9

Лв 16:1, 2

Сағ сүгүн

а Сј 16:35

б Сј 26:61

в Чх 19:22

г Чх 6:18

д Лв 21:10

е Чх 28:41

Лв 8:12

Лв 21:11, 12

ө һә 44:21

ә һә 44:23

ж Гн 33:10

2См 17:8, 9

Һә 8:7, 8

Мн 2:7

рундан алов чыхыб онлары бүрүдү.^а Онлар елә Јеһованын һүзурундача чанларыны тапшырдылар.^б **3** Муса Һаруна деди: «Јеһова белә бујурур: “Мәнә јахын оланлар үчүн мүгәддәс олмалыјам,^в бүтүн халгын гаршысында адым уча тутулмалыдыр”». Һарун бир кәлмә дә демәјиб сакиг дурду.

4 Муса Һарунун әмиси Үзйилин^г оғулары Мусаиллә Әлсәфаны чағырыб деди: «Кәлин, гардашларынызын чәсәдини мүгәддәс мөкәндән чыхарыб дүшәркәдән кәнара апарын». **5** Онлар кәлиб чәсәдләри елә паллы-палтарлы Мусанын дедији кими, дүшәркәдән кәнара чыхардылар.

6 Бундан сонра Муса Һаруна вә онун о бири оғланларына, Әлјазарла Исамара деди: «Сачларыныз пыртлашыг олмасын, јаханызы чырмајын,^д јохса өләчәксиниз, үстәлик, бүтүн ичманы да Аллаһын гәзәбинә туш едәчәксиниз. Гој Јеһованын одла мөһв етдији бу адамлары гардашларыныз, бүтүн Израил әли ағласын. **7** Сиз исә Һүзур чадырындан араланмајын ки, өлмәјәсиниз, чүнки үстүнүзә Јеһованын мәш јағы^е төкүлүб». Онлар Мусанын сөзүнә итаәт едиләр.

8 Сонра Јеһова Һаруна деди: **9** «Һүзур чадырына кәләндә нә өзүн, нә дә оғуларын шәраб вә ја башга кефләндиричи ички ичмәјин ки, өлмәјәсиниз.^ө Бу сизин нәсилләриниз үчүн дәјишилмәз ганундур. **10** Беләчә, сиз мүгәддәс оланла олмајаны, пакла напакы ајыр дедәчәк^ә **11** вә Јеһованын Муса васитәсилә вердији бүтүн ганунлары Израил оғуларына өјрәдә биләчәксиниз».^ж

12 Сонра Муса Һаруна вә онун сағ галан о бири оғланлары Әлҗазарла Исамара деди: «Јеһова үчүн одда јандырылан тахыл тәгдимәсиндән артыг галаныны көтүрүн вә ондан мајасыз чөрәк һазырлајыб гурбанкаһын јанында јејин,^а чүнки о, сон дәрәчә мүгәддәсдир.^б 13 Ону мүгәддәс јердә јемәлисиниз,^в чүнки о, Јеһоваја одда јандырыларга кәтирилән тәгдимәләрдән сәнин вә оғуллаарынын пайыдыр. Мәнә белә әмр олунуб. 14 Һәмчинин јелләтмә тәгдимәси кими кәтирилән дөш һиссәни вә мүгәддәс пай олан буду сән,^г оғуллаарын, гызларын пак јердә јејин.^д Бу, Исраил оғуллаарынын кәтирдји үнсийәт гурбанларындан сәнә вә оғуллаарына дүшән пайдыр. 15 Мүгәддәс пай олан буд вә јелләтмә тәгдимәси кими кәтирилән дөш һиссә одда јандырылан пий тәгдимәләри илә бирликдә кәтирилмәли вә јелләтмә тәгдимәси Јеһованын өнүндә јелләдилмәлидир. Бунлар — дөш һиссә вә буд, Јеһованын әмринә көрә, һәмишәлик пай кими сәнә вә оғуллаарына верилир».^е

16 Муса кұнаһ гурбаны кими кәсиләчәк кечини ахтаранда көрдү ки, ону артыг јандырыблар.^о Онда Һарунун сағ галан оғуллаары Әлҗазарла Исамара һирсләниб деди: 17 «Нә үчүн мүгәддәс мөкәнда кұнаһ гурбанындан јемәмисиниз?» Ахы о, сон дәрәчә мүгәддәсдир вә сизә верилиб ки, халгын кұнаһыны үзәринизә көтүрәсиниз вә Јеһованын өнүндә халг үчүн кәффәрә верәсиниз. 18 Гурбанын ганы мүгәддәс мөкәна кәтирилмәјиб.^ж Сиз онун әтиндән мүгәддәс мөкәнда мүтләг јемәли идиниз. Ахы мәнә белә тапшы-

ФӘС. 10

а Лв 6:14, 16

б Лв 21:22

в Лв 6:26

Сј 18:10

г Чх 29:26-28

Лв 7:31, 34

Лв 9:21

д Лв 22:13

Сј 18:11

е 1Кр 9:13

ж Лв 9:3, 15

з Лв 6:25, 26

Һз 44:29

и Лв 6:29, 30

Сағ сүгүн

а Лв 9:8, 12

ФӘС. 11

б Гн 14:4-6

Һз 4:14

в Гн 14:7, 8

г Мс 30:26

д Өш 65:4

Өш 66:3, 17

е Һв 10:14

ж Гн 14:9, 10

рылыб». 19 Һарун Мусаја чаваб вериб деди: «Башыма бу иш кәлди. Бу күн дә Јеһованын өнүндә кұнаһ гурбаны вә јандырма гурбаны кәтирдиләр.^з Инди мән дуруб бу кұнаһ гурбанындан јесәјдим, Јеһоваја хош кедәрди?» 20 Һарунун чавабы Мусанын ағлына батды.

11 Сонра Јеһова Мусаја вә Һаруна деди: 2 «Исраил оғуллаарына белә дејин: “Јер үзүндәки чанлылардан 3 јалныз дырнағы икијә бөлүнүб ортасында ара олан вә көвшәјән һејванларын әтини јејә биләрсиниз.”^о

4 Анчаг көвшәјән, јахуд дырнағы икијә бөлүнән һејванлардан бунларын әтини јемәк һарамдыр: дөвәнин, чүнки көвшәсә дә, дырнағы там бөлүнмәјиб. О, сизин үчүн напак сајылыр.^б 5 Гајадовшанынын^г, чүнки көвшәсә дә, дырнағы икијә бөлүнмәјиб. О, сизин үчүн напак сајылыр. 6 Довшанын, чүнки көвшәсә дә, дырнағы икијә бөлүнмәјиб. О, сизин үчүн напак сајылыр. 7 Донузун^д, чүнки дырнағы икијә бөлүнүб ортасында ара олса да, көвшәмир. О, сизин үчүн напак сајылыр. 8 Онларын нә әтини јемәлисиниз, нә дә лешинә тохунмалысыныз. Онлар сизин үчүн напак сајылыр.^е

9 Суда јашајан чанлылардан истәр дәниздә, истәрсә дә чајда јашајыб үзкәчләри вә пулчуғлары оланлар сизә һалалдыр.^ж 10 Дәниздә, чајда гајнашан чанлыларын вә дикәр су һејванларынын ичиндән үзкәчи вә пулчуғлары олмајанлар сизин үчүн ијрәнч олмалыдыр. 11 Онларын әтини јемәли, лешиндән дә икраһ етмәлисиниз. Онлар сизин үчүн иј-

рэнч олмалыдыр.^a **12** Суда жа-ша-жан чанлылардан үзкэчи вэ пулчуглары олмажан бүтүн һейванлар сизин үчүн иjrэнч олмалыдыр.

13 Ганадлы мэхлугларын ичиндэ иjrэнч вэ һарам оланлар, икраһ етмэли олдуғунуз һейванлар бунлардыр: гартал^b, чај гарангушу, гара кэркэс,^a **14** гырмызы чалаған, гара чалағанын бүтүн нөвлэри, **15** гузғунун бүтүн нөвлэри, **16** дэвэгушу, бајгуш, гагајы, шаһинин бүтүн нөвлэри, **17** дам жапалағы, гарабатдаг, гулаглы бајгуш, **18** гугушу, гутан, кэркэс, **19** һачылејлэк, вағ гушунун бүтүн нөвлэри, шанापипик вэ жараса. **20** Дөрд ајаг үстэ јеријән, гајнашан ганадлы һәшәратларын һамысы сизин үчүн иjrэнч олмалыдыр.

21 Дөрд ајаг үстэ јеријән, гајнашан ганадлы һәшәратлардан сычрамаг үчүн узун ајаглары оланлары јејэ биләсиниз. **22** Бунлар сизә һалалдыр: көчәри чәјирткәләрин мүхтәлиф нөвлэри вэ диқәр јемәли чәјирткәләр,^f сисәјләр вэ чырчырамалар. **23** Дөрд ајаг үстэ јеријән, гајнашан ганадлы һәшәратларын галанлары исә сизин үчүн иjrэнч олмалыдыр. **24** Онлары јесәниз, мурдар олачагсыныз. Ким онларын өлүсүнә тохунса, ахшама гәдәр мурдар олачаг.^f **25** Онларын өлүсүнү элинә көтүрән адам палтарыны јумалыдыр;^a о, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

26 Дырнағы икијә бөлүнән, лакин ортасында ара олмажан вэ көвшәмәјән һейванлар сизин үчүн напак сајылыр. Онлара тохунан мурдар олачаг.^e **27** Дөрдајаглыларын ичиндэ пәнчәси үстүндә кәзән бү-

ФӘС. 11

a Гн 14:3

b Әј 39:27, 30

в Гн 14:12-19

г Мг 3:4

Мр 1:6

F Лв 14:46, 47

Лв 15:8

Лв 17:15

Лв 22:4-6

д Лв 14:2, 8

Лв 15:2, 5

Сј 19:10

е Гн 14:7, 8

Сағ сүтүн

a Лв 17:15, 16

б Лв 5:2

в Әш 66:17

г Гн 14:19

F Лв 11:24

Лв 22:4, 5

д Лв 15:12

түн чанлылар сизин үчүн напак сајылыр. Онларын лешинә тохунан ахшама гәдәр мурдар олачаг. **28** Онларын лешини көтүрән адам палтарыны јумалыдыр;^a о, ахшама гәдәр мурдар олачаг.^b Онлар сизин үчүн напак сајылыр.

29 Јердәки сүрүнән чанлыларын арасында бунлар сизин үчүн напак сајылыр: көстәбәк, сичан^c, кәртәнкәләнин бүтүн нөвлэри, **30** кеккон, чөл кәртәнкәләси, тритон, гум кәртәнкәләси, бугәләмун. **31** Бу гајнашан чанлылар сизин үчүн напак сајылыр.^f Онларын лешинә тохунан ахшама гәдәр мурдар олачаг.^f

32 Онлардан һансынынса леши истәр тахта габ, истәр палтар, истәр дәри, истәрсә дә чул олсун, нәјин үстүнә дүшүрсә дүшсүн, һәммин шеј мурдар сајылачаг. Ишләнән һәр габ сујун ичинә гојулмалыдыр. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг, сонра исә пак сајылачаг. **33** Леш сахсы габын ичинә дүшәрсә, ичиндә нә варса мурдар олачаг. Габын өзү исә сындырылмалыдыр.^a **34** Бу габдан јемәли бир шејин үстүнә су төкүлсә, һәммин шеј мурдар олачаг, јахуд һәр һансы габдакы ичмәли бир шејин ичинә дүшсә, ички мурдар олачаг. **35** Лешин дүшдүјү һәр шеј мурдар олачаг. һәммин шеј тәндир вә ја соба олса, учурдулмалыдыр. Бу һейванларын леши сизин үчүн мурдардыр вә мурдар олага да галачаг. **36** Бирчә чешмә вә чарһовузун сују пак галачаг, лакин лешә тохунан мурдар олачаг. **37** Леш әкин үчүн ајрылмыш тохумун үстүнә дүшәрсә, тохум мурдарланмајачаг. **38** Амма лешдән нә исә исладылмыш тохумун үстүнә

дүшэрсэ, о, сизин үчүн мурдар олачаг.

39 Эти жежилэн һејван өлэрсэ, онун лешинэ тохунан ахшама гэдэр мурдар олачаг.^а

40 Һэмин һејваның этиндэн жејэн палтарларыны јумалыдыр; о, ахшама гэдэр мурдар олачаг.^б Һејваның лешини дашыјан адам да палтарларыны јумалыдыр; о да ахшама гэдэр мурдар олачаг.

41 Јердэки бүтүн сүрүнэн һејванлар ијрэнчдир,^в онлары јемэк олмаз. **42** Гарны үстүндэ сүрүнэн, дөрд ајаг үстэ јеријэн вэ јер үзүндэ гайнашан чохајаглы чанлылар сизэ һарамдыр, чүнки онлар ијрэнчдир.^г

43 Сүрүнэн чанлылары жејиб өзүнүзү ијрэнч hala салмајын. Өзүнүзү онларла мурдарламајын,^д **44** чүнки Мэн Јеһова сизин Аллаһынызам.^е Пак галыб мүгэддэс олун,^в чүнки Мэн мүгэддэсэм.^з Белэликлэ, јер үзүндэ сүрүнэн һеч бир чанлы илэ өзүнүзү мурдарламајын. **45** Мэн Аллаһыныз олмаг үчүн сизи Мисирдэн чыхаран Јеһовајам.^ж Мэн мүгэддэсэм,^з буна көрө сиз дэ мүгэддэс олмалысыныз.^и

46 Бу, һејванлара, ганадлы мэхлуглара, суларда јашајан чанлылара, јердэ гайнашан мэхлуглара даир ганундур. **47** Онун сајесиндэ сиз пақы напакдан, халал һејваны һарамдан ајырачагсыныз».^к

12 Сонра Јеһова Мусаја деди: **2** «Исраил оғуларына белэ сөjlэ: “Һамилэ гадын оғлан ушағы доғарса, онда ајбашы вахты олдуғу кими, једди күн мурдар олачаг.^л **3** Сэккизинчи күн ушаг сүннэт олунмалыдыр.^м **4** Гадын гандан пакланмаг үчүн отуз үч күн дэ көзләмэлидир. О, һеч бир мүгэддэс шејэ то-

ФӘС. 11

а Лв 11:23, 24
Сј 19:11, 16

б Лв 17:15
Лв 22:3, 8
Гн 14:21
Һз 4:14
Һз 44:31

в Лв 11:21

г Гн 14:3

д Лв 20:25

е Чх 20:2

ж Чх 19:6
Лв 19:2
Гн 14:2
1Ск 4:7

з 1Бт 1:15, 16
Вһ 4:8

и Чх 6:7
Чх 29:46
Һш 11:1

к Лв 20:7, 26
Јш 24:19
1Иш 2:2

л Чх 22:31
Сј 15:40
Гн 7:6

м Лв 20:25
Һз 44:23

ФӘС. 12

ј Лв 15:19

к Јр 17:12
Јр 21:4
Лк 1:59
Лк 2:21, 22
Јһ 7:22

Сағ сүтүн

а Лв 1:10

б Лв 1:14
Лв 5:7
Лв 14:21, 22
Лк 2:24

ФӘС. 13

в Сј 12:10, 12
2См 26:19
Мт 8:3

г Гн 24:8
Һз 44:23
Мн 2:7
Лк 17:14

хунмамалы вэ пакланма мүддэти баша чатаначан мүгэддэс мәкана кәлмәмэлидир.

5 Әкәр о, гыз ушағы доғарса, онда ајбашы вахты олдуғу кими, он дөрд күн мурдар олачаг. Гандан пакланмаг үчүн исэ алтмыш алты күн дэ көзләмэлидир. **6** Сонра оғлуна вэ ја гызына көрә көзләдји пакланма күнлэри баша чатанда, гадын каһинин јанына, һүзур чадырынын киришинэ јандырма гурбаны кими бир еркәк тоғлу^а вэ күнаһ гурбаны кими бир бала көјәрчин, ја да бир гумру гушу кәтирмэлидир. **7** Каһин онлары Јеһованың өнүндэ тәгдим едиб гадын үчүн кәффәрә верәчәк вэ гадын ганахмадан пак олачаг. Оғлан вэ ја гыз ушағы доған заһы гадын үчүн ганун беләдир. **8** Гадының гојуна күчү чатмырса, онда ики гумру гушу вэ ја ики бала көјәрчин кәтирмэлидир,^б бирини јандырма гурбаны кими, о бирисини күнаһ гурбаны кими. Каһин онун үчүн кәффәрә верәчәк вэ гадын пак олачаг”».

13 Бундан сонра Јеһова Муса илэ Һаруна деди: **2** «Киминсә дәрисиндэ шиш, гајсаг, јахуд ләкә әмәлә кәләрсә вэ онун чүзама^в чеврилмә горхусу јаранарса,^г һәмин адамы каһинә — Һаруна, јахуд оғуларыннан биринә көстәрмәк лазымдыр.^д **3** Каһин онун дәрисиндәки азарлы јерә бахмалыдыр. Әкәр орадакы түкләр ағарыб вэ азар дәријэ ишләјибсә, бу, чүзамдыр. Каһин азарлы јерә бахыб хәстәни мурдар елан етмэлидир.

13:2 * Чүзам кими төрчүмә олунан ибрани сөзү кениш мәнә дашыјыр вэ көрүнүр, мүхтәлиф јолухучу дәри хәстәликләрини, һәмчинин палтарда вэ өвдә олан инфексиялары өзүнә дахил едир.

4 Амма ләкә ағдырса, дәријә ишләмәјиб вә үстүндәки түкләри ағармајыбса, каһин хәстәни једди күнлүјә тәчрид етмәлидир.^a 5 Једдинчи күн каһин јенидән азарлыја бахмалыдыр. Көрсә ки, ләкә олдуғу кими галыб вә дәријә јайылмајыб, онда ону даһа једди күнә тәчрид етмәлидир.

6 Једдинчи күн каһин она бир дә бахсын. Көрсә ки, азарлы јерин рәнки солуб вә азар дәријә јайылмајыб, ону пак елан етсин.^b Бу, ади гајсагдыр. Һәмин адам палтарларыны јумалыдыр. Бундан сонра о пак олачаг. 7 Лакин пак елан едилмәк үчүн өзүнү каһинә көстәрәндән сонра гајсаг* дәријә јайылса, о, јенә каһинин јанына кетмәлидир. 8 Каһин она бахмалыдыр. Гајсаг дәријә јайылыбса, каһин ону мурдар елан етмәлидир. Бу, чүзамдыр.^a

9 Өкәр кимдәсә чүзам хәстәлијә эмәлә кәләрсә, ону каһинә көстәрмәк лазымдыр. 10 Каһин она баханда^г көрсә ки, дәридә ағ шиш вар, үстүндәки түкләр ағарыб вә шишин үстүндә ачыг јара^г вар, 11 демәли, дәрисиндәки көк салмыш чүзамдыр. Каһин азарлыны мурдар елан етмәлидир. Ону тәчрид етмәјә лүзум јохдур,^д чүнки о, мурдардыр. 12 Өкәр чүзам бәдәнин һәр јериндә эмәлә кәлиб, каһинин көрдүјү гәдәр, тәпәдән дырнағадәк бүтүн бәдәни барујубсә 13 вә каһин она бахыб көрүрсә ки, бүтүн бәдәни чүзам ичиндәдир, онда азарлыны пак елан етмәлидир*. Бүтүн дәриси ағардығы үчүн о, пакдыр. 14 Лакин дә-

ФӘС. 13

а Лв 13:50
Лв 14:38
Сј 12:15

б Мт 8:4
Мр 1:44
Лк 5:14
Лк 17:14

в Лв 13:15, 25,
30, 42
Сј 12:10, 12

г Лв 13:3

ф Лв 13:24, 25

д Лв 13:4

Сағ сүгүн

а Гн 24:8

б Лв 13:8

в Лк 5:14
Лк 17:14

г һә 44:23

ф Лв 13:4, 50
Лв 14:38
Сј 12:15

д Мт 8:4
Мр 1:44
Лк 5:14
Лк 17:14

ридә ачыг јара пејда оландә о, мурдар сајылачаг. 15 Каһин ачыг јараны көрәндә ону мурдар елан едәчәк.^a Ачыг јара мурдардыр. Бу, чүзамдыр.^б 16 Лакин јара јенидән ағарарса, азарлы каһинин јанына кәлмәлидир. 17 Каһин она бахыб^в көрәндә ки, јара ағарыб, ону пак елан етмәлидир. Бу адам пакдыр.

18 Киминсә бәдәниндә чибан чыхарса, амма сағаландан сонра 19 јериндә ағ шиш вә ја гырмызымтыл ләкә эмәлә кәләрсә, һәмин адам өзүнү каһинә көстәрмәлидир. 20 Каһин бахыб^г көрсә ки, азар дәријә ишләјиб вә үстүндәки түкләр ағарыб, азарлыны мурдар елан етмәлидир. Бу, чибанын јериндә эмәлә кәлән чүзам хәстәлијидир. 21 Лакин каһин бахыб көрсә ки, онун үстүндәки түкләр ағармајыб, өзү дә дәријә ишләмәјиб вә рәнки солғундур, онда хәстәни једди күнлүк тәчрид етсин.^д 22 Өкәр азарын јайылдығы ајдын көрүнүрсә, каһин хәстәни мурдар елан етмәлидир. Бу, чүзамдыр. 23 Лакин ләкә олдуғу кими галыб јайылмајыбса, бу, садәчә чибанын јеринин илтиһабыдыр; каһин хәстәни пак елан етмәлидир.^а

24 Өкәр кимдәсә јаныг јарасы варса вә һәмин јердә гырмызымтыл, јахуд ағ ләкә эмәлә кәлибсә, 25 каһин она бахмалыдыр. Ләкәнин үстүндәки түкләр ағарыб вә ләкә дәријә ишләјибсә, бу, јарада эмәлә кәлән чүзамдыр. Каһин азарлыны мурдар елан етмәлидир. Бу, чүзам хәстәлијидир. 26 Лакин каһин бахыб көрсә ки, ләкәнин үстүндә ағ түк јохдур, ләкә дәријә ишләмәјиб вә рәнки солғундур, һәмин адамы

13:7 * Јахуд инфекция. 13:13 * Јахуд хәстәлијин кечичи олмадығыны елан етмәлидир.

једди күнлүк тэчрид етмэлидир.^а **27** Једдинчи күн она бахмалыдыр. Экэр лэкэнин јайылдыгы ајдын көрүнүрсэ, каһин ону мурдар елан етмэлидир. Бу, чүзам хэстэлијидир. **28** Амма лэкэ олдуғу кими галыб јайылмајыбса вэ рэнки солғундурса, демэк, јара садэчэ шишиб. Каһин азарлыны пак елан етмэлидир, чүнки бу, јаранын илтиһабыдыр.

29 Һансыса кишинин вэ ја гадынын башына, јахуд чэнэсинэ азар дүшэрсэ, **30** каһин она бахмалыдыр.^б Экэр көрүнүрсэ ки, о, дәријэ ишлэјиб, үстүндэки түклэр саралыб вэ назилиб, каһин азарлыны мурдар елан етмэлидир. Бу, башын дәрисинэ вэ саггала дүшэн азардыр — баш вэ ја чэнэ чүзамыдыр. **31** Анчаг каһин көрүрсэ ки, азар дәријэ ишлэмэјиб вэ үстүндэ гара түклэр жохдур, азарлыны једди күнлүгэ тэчрид етмэлидир.^в **32** Једдинчи күн каһин азарлы јерэ бахмалыдыр. Экэр азар јайылмајыб вэ үстүндэки түклэр саралмајыбса, дәријэ ишлэдији дә көрүнмүрсэ, **33** һэмин адам башыны вэ чэнэсини гырхмалыдыр, азар дүшэн јерлэрэ исэ дэјмэмэлидир. Сонра каһин ону једди күнлүгэ тэчрид етмэлидир.

34 Једдинчи күн каһин јенэ дә азар дүшүмүш јерэ бахмалыдыр. Азар јайылмајыбса вэ дәријэ ишлэдији көрүнмүрсэ, каһин азарлыны пак елан етмэлидир. О, палтарларыны јумалыдыр вэ бундан сонра пак олачаг. **35** Анчаг пакландыгдан сонра азар јайыларса, **36** каһин азарлыја бахмалыдыр. Азар јайылыбса, онда сары түкүн олуб-олмадығыны жохламаг лазым дејил. Бу адам мурдардыр. **37** Лакин каһин

ФӘС. 13

а Лв 13:4, 50
Лв 14:38
Сј 12:15

б Гн 24:8
Мн 2:7

в Лв 13:4, 50
Лв 14:38
Сј 12:15

Сағ сүтүн

а Мр 8:4
Мр 1:44
Лк 5:14
Лк 17:14

б Лв 13:2

в Сј 5:2
Сј 12:14
2Пд 7:3
2См 26:20,
21

бахыб көрсэ ки, азар јайылмајыб вэ үстүндэ гара түклэр чыхыб, демэли, азар сағалыб. Бу адам пакдыр, каһин ону пак елан етмэлидир.^а

38 Экэр һансыса кишинин вэ ја гадынын дәрисиндэ ағ лэкэлэр эмэлэ кэлэрсэ, **39** каһин онлара бахмалыдыр.^б Дәридеки лэкэлэр солғун ағ рэнкдәдирсэ, демэли, бу, ади сәпкидир. О адам пакдыр.

40 Экэр кишинин башынын түкү төкүлүб даз оларса, о, пакдыр. **41** Башын өн тәрәфинин түкү төкүлүб дазлашыбса, о, пакдыр. **42** Амма тәпэсинин вэ ја алнынын даз јериндэ гырмызымтыл јара эмэлэ кэлэрсэ, демэли, бу, тәпэдэ вэ ја алында эмэлэ кәлән чүзамдыр. **43** Каһин она бахмалыдыр. Көрсэ ки, онун тәпэсиндэки, јахуд алнындакы даз јердә јаранан шиш гырмызымтылдыр вэ чүзама охшайыр, **44** демэли, о, чүзамлыдыр. Белә адам мурдардыр вэ чүзамлы олдуғуна көрә каһин ону мурдар елан етмэлидир. **45** Чүзамлы адамын әјинбашы чырыг-чырыг, сачлары дағыныг олмалыдыр. Ағзыны* өртмэли вэ “мурдарам, мурдарам” дејә гышгырмалыдыр. **46** Хэстә олдуғу бүтүн мүддәт әрзиндэ о, мурдар сајылачаг. Мурдар олдуғу үчүн о, өзүнү һамыдан тэчрид едиб, дүшөркөдөн кәнарда јашамалыдыр.^в **47** Экәр јун вэ ја кәтан палтара, **48** кәтан, јахуд јун парчанын әришинэ вэ ја арғачына, дәри вэ ја дәриден һазырланан һәр һансы бир шејә чүзам лэкәси дүшәр **49** вэ палтарда, дәридә, әриш вэ арғачда, јахуд дәри әшјада сарыја чалан јашыл, јахуд гырмы-

13:45 * Јахуд бығыны.

зымтыл ләкә әмәлә кәләрсә, бу, чүзамдыр. Һәммин шеји каһинә кәстәрмәк лазымдыр. **50** Каһин она бахмалы вә једди күн ајры бир јердә сахламалыдыр.^а **51** Једдинчи күн баханда көрсә ки, ләкә палтара, әришә, арғача, јахуд дәријә (нә үчүн ишләдилмәсиндән асылы олмајараг) јајылыб, демәли, бу, јајылан чүзамдыр. Һәммин шеј мурдардыр.^б **52** Чүзам истәр палтара, истәр јун вә ја кәтан парчанын әришинә, јахуд арғачына, истәрсә дә дәрийдән һазырланан һәр һансы бир әшјаја дүшүбсә, каһин һәммин шеји јандырмалыдыр, чүнки бу, јајылан чүзамдыр. Ону јандырмаг лазымдыр.

53 Лакин каһин бахыб көрсә ки, палтарда, әришдә, арғачда, јахуд дәрийдән һазырланан һәр һансы бир әшјада олан чүзам јајылмајыб, **54** онда кәстәриш вермәлидир ки, ләкә дүшән шеји јусунлар, сонра ону даһа једди күн ајры бир јердә сахламалыдыр. **55** Каһин јујулмуш әшјаја бахыб көрсә ки, ләкә јајылмаса да, көрүнүшү олдугу кими галыб, һәммин шеј мурдардыр. Ону јандырын, чүнки о ја ич, ја да үст тәрәфдән јејилиб.

56 Каһин әшјаја баханда көрсә ки, јујуландан сонра да ләкә дүшән јерин рәнки солуб, онда палтардан, дәрийдән, әриш вә ја арғачдан һәммин һиссәни чырыб атмалыдыр. **57** Амма ләкә палтары, әришин, арғачын, јахуд дәрийдән һазырланан шејин башга јериндә пејда оларса, демәли, о јајылыр. Ләкә дүшән әшјаны јандырмаг лазымдыр.^в **58** Лакин јујуландан сонра ләкә палтардан, әришдән, арғачдан, јахуд дәрийдән һазырланан һәр һансы бир шејдән кедәрсә, әш-

ФӘС. 13

а Ль 13:4
Ль 14:38
Сј 12:15

б Ль 14:44, 45

в Ль 13:52

Сағ сүтүн

ФӘС. 14

а Ль 13:2
Мт 8:4
Мр 1:44
Лк 5:14
Лк 17:14

б Ль 14:49-53
Сј 19:6, 9
36 51:7

в Ль 16:22

јаны бир дә јумаг лазымдыр, сонра о пак олачаг.

59 Бу, чүзам дүшән јун вә кәтан палтары, әришин вә арғачын, јахуд дәрийдән һазырланан һәр һансы бир әшјанын пак, ја да мурдар елан едилмәсинә даир ганундур^а.

14 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **2** «Чүзамлынын каһинин јанына кәтирилиб пак елан олундугу күн бу гајдаја риајет етмәк лазымдыр.^а **3** Каһин дүшәркәдән чыхыб она бахмалыдыр. Әкәр чүзамлы чүзамдан сағалыбса, **4** каһин она пакланмасы үчүн **2** пак гуш, сидр ағачынын будағыны, алгырмызы иплик вә гарагыныг кәтирмәји тапшырмалыдыр.^б **5** Каһинин бујруғу илә гушун бири сахсы габа жығылан булаг сујунун үстүндә кәсилмәлидир. **6** Сонра исә каһин дири гушу, сидр будағыны, алгырмызы иплији вә гарагыныгы көтүрүб һамысыны бирликдә булаг сујунун үстүндә кәсилән гушун ганына батырмалы **7** вә чүзамдан пакланан адамнын үстүнә једди дәфә чиләјиб ону пак елан етмәли, сонра дири гушу чөлә бурахмалыдыр.^в

8 Пакланан адам пал-палтарыны јумалы, бүтүн бәдәнини гырхмалы вә чиммәлидир. Беләликлә, о пак олачаг. Сонра дүшәркәјә кирә биләр, амма једди күн чадырында јох, кәнарда галмалыдыр. **9** Једдинчи күн сачыны, сағгалыны вә гашларыны гырхмалыдыр. Бүтүн түкләрини гырхандан сонра пал-палтарыны јумалы вә чиммәлидир. Беләликлә, о пак олачаг.

10 Сәккизинчи күн о, **2** сағлам, чаван гоч, **1** сағлам диши

тоглу,^а ефанын* онда үчү гөдөр нарын уна жаг гатылыб жогулмуш тахыл тэгдимэси^б вэ 1 лог^в жаг көтүрүб кэлсин.^б

11 Ону пак елан едэн каһин ону, еләчә дә тэгдимәләри Јеһованын өнүнә, һүзур чадырынын киришинә кәтирсин.

12 Каһин гочлардан бирини 1 лог жага бирликдә тәгсир гурбаны олараг тэгдим этсин^г вэ Јеһованын өнүндә желләтмә тэгдимэси кими желләтсин.^г

13 Гочу мүгәддәс јердә — күнаһ гурбаны вэ јандырма гурбаны кәсилән јердә кәсмәлидир,^д чүнки тәгсир гурбаны да күнаһ гурбаны кими каһинә мәхсусдур.^д О, сон дәрәчә мүгәддәсдир.^д

14 Сонра каһин тәгсир гурбанынын ганындан көтүрүб пакланан адамын саг гулағынын мәрчәјинә, саг әлинин вэ саг ајағынын баш бармағына сүртсүн. **15** Јагдан^ж бир гөдөр сол овчуна төкүб **16** саг әлинин бир бармағыны овчундакы јага батырараг Јеһованын өнүндә једди дөфә дамчылатсын. **17** Сонра каһин овчундакы јагдан һәмин адамын саг гулағынын мәрчәјинә, саг әлинин вэ саг ајағынын баш бармағына, тәгсир гурбанынын ганынын үстүндән чәксин. **18** Овчундакы галан јагы исә онун башына чәкиб Јеһованын өнүндә кәффәрәсини версин.^з

19 Каһин күнаһ гурбаныны тэгдим едиб^ж мурдарлыгдан пакланан адам үчүн кәффәрә вермәли, ардынча исә јандырма гурбаны үчүн олан һејваны кәсмәлидир. **20** Јандырма гурбаныны вэ тахыл тэгдимә-

ФӘС. 14

а Лв 4:32

б Лв 2:1

в Мр 1:44

г Лв 6:6

ф Лв 14:21, 24

д Лв 1:10, 11
Лв 4:3, 4

е Лв 2:3
Лв 7:7
1Кр 9:13
1Кр 10:18

ө Лв 6:25

ж Лв 14:10

з Лв 6:7
1Јһ 1:7
1Јһ 2:1, 2

и Лв 5:6

Саг сүтүн

а Лв 2:1
Лв 14:10
Сј 15:4

б Мт 8:4

в Лв 14:9
Мр 1:44
Лк 5:14
Лк 17:14

г Лв 1:14
Лв 5:7
Лв 12:8

ф Лв 15:13, 14

д Лв 14:10, 11

е Лв 6:6

ө Лв 14:12

ж Лв 14:14

з Лв 14:15-18

и Лв 12:8
Лв 14:22

сини^а гурбанкаһда тэгдим едиб о адам үчүн кәффәрә вермәлидир.^б Беләликлә, о адам пак олачаг.^б

21 Анчаг касыб олдуғуна көрә буна күчү чатмырса, онда пакланан адам кәффәрәси үчүн желләдилән тәгсир гурбаны олараг бир чаван гоч, һәмчинин ефанын онда бири гөдөр нарын уна жаг гатылыб жогулмуш тахыл тэгдимэси, бир лог жаг **22** вэ күчү чатандан, ики гумру гушу, јахуд ики бала көәрчин кәтирмәлидир, бирини күнаһ гурбаны кими, о бирини јандырма гурбаны кими.^г **23** Пак елан олунмаг үчүн сәккизинчи күн^г бунлары Јеһованын өнүнә, һүзур чадырынын киришинә кәтириб каһинә вермәлидир.^д

24 Каһин тәгсир гурбаны^ө үчүн олан гочу вэ бир лог јагы көтүрүб желләтмә тэгдимэси кими Јеһованын өнүндә желләтсин.^ө **25** Сонра гочу тәгсир гурбаны олараг кәссин, ганындан көтүрүб пакланан адамын саг гулағынын мәрчәјинә, саг әлинин вэ саг ајағынын баш бармағына чәксин.^ж **26** Каһин јагдан бир гөдөр сол овчуна^ж төкүб **27** саг әлинин бир бармағыны овчундакы јага батырараг Јеһованын өнүндә једди дөфә дамчылатсын. **28** Овчундакы јагдан пакланан адамын саг гулағынын мәрчәјинә, саг әлинин вэ саг ајағынын баш бармағына, тәгсир гурбанынын ганынын үстүндән чәксин. **29** Овчундакы галан јагы исә пакланан адамын башына чәкиб Јеһованын өнүндә кәффәрәсини версин.

30 Каһин пакланан адамын күчү чатыб кәтирдији ики гумру гушуну, јахуд ики бала көәрчини көтүрүб,^ж **31** бирини

14:10 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрdir. Б14 әләвәсинә бах. * Лог 0,31 л-ә бәрәбәрdir. Б14 әләвәсинә бах.

күнаһ гурбаны кими, дикәрини исә тахыл тэгдимәси илә бирликдә јандырма гурбаны^а кими тэгдим етсин. Беләликлә, каһин Јеһованын өнүндә пакланан адамын кәффәрәсини верәчәк.^б

32 Бу, чүзам хәстәлијиндән сағалан вә пак елан едилмәк үчүн тәләб олуналары кәтир-мәјә күчү чатмајан адам үчүн олан ганундур^в.

33 Сонра Јеһова Мусаја вә Һаруна кеди: **34** «Сизә мүлк олараг^г верәчәјим Кәнан дија-рына^г кәләндә өлкәниздә һан-сыса бир еви чүзама дүчар етсәм,^ф **35** евин саһиби кедиб каһинә демәлидир ки, евинин диварында чүзама охшар ләкә эмәлә кәлиб. **36** Каһин евә бахмага кәлмәздән әввәл еви бошалтмагы тапшырмалыдыр ки, кәләндә евдәки һәр шеји мурдар елан етмәли олмасын. Сонра кәлиб евә бахмалыдыр. **37** О, ләкә дүшән јерләрә бах-малыдыр. Әкәр евин диварла-рындакы ләкәләр сарыја чалан јашыл рәнкдә вә ја гырмызым-тылдырса вә дивара ишләјиб-сә, **38** каһин евдән чыхсын вә еви једди күнлүјә бағласын.^д

39 Једдинчи күн каһин га-јыдыб еви тәзәдән јохламалы-дыр. Әкәр ләкә дивара ја-јылыбса, **40** каһин кәстәриш вериб ләкәли дашлары чы-хартдырмалы вә шәһәрдән кә-нара, мурдар јерә атдырмалы-дыр. **41** Сонра ичәридән евин бүтүн маласыны гашытдырыб шәһәрдән кәнарда мурдар јерә төкдүрмәлидир. **42** Чыхары-лан дашларын јеринә исә баш-галары гојулмалыдыр. Каһин евә тәзә мала вурдурсун.

43 Дашлары чыхарандан, евин маласыны гашыјыб тө-кәндән вә јенидән сувајан-

ФӘС. 14

а Лв 5:7

б Лв 14:20

в Јр 17:8

г Сј 35:10

ф Гн 7:12, 15

д Лв 13:4, 50
Сј 12:15

Сағ сүтун

а Лв 13:51

б Лв 14:41

в Лв 11:23-25
Лв 14:38
Лв 15:8
Лв 17:15
Лв 22:4-6

г Лв 14:3, 4
Сј 19:6, 7

ф Лв 14:6, 7

д Лв 13:30

е Лв 13:47

ө Лв 14:34

ж Лв 13:2

з Лв 10:10
һә 44:23

и Гн 24:8

дан сонра да ләкә пејда олса, **44** каһин јенә евә бахмалы-дыр. Әкәр ләкә евә јајылыбса, демәли, бу, јајылан чүзамдыр.^а Ев мурдардыр. **45** Каһин еви сөкдүрмәли, дашларыны, тах-таларыны, маласыны шәһәр-дән кәнара, мурдар јерә апарт-дырмалыдыр.^б **46** Ев бағлы олан вахт евә кирән адам ахшамадәк мурдар олачаг.^в **47** Ким о евдә јатса вә ја чө-рәк јесә, палтарларыны јума-лыдыр.

48 Әкәр каһин кәлиб көр-сә ки, мала гашынандан сон-ра ләкә јајылмајыб, онда еви пак елан етмәлидир, чүнки чү-зам кечиб кедиб. **49** Еви мур-дарлыгдан пакламаг үчүн о, 2 гуш, сидр ағачынын бу-дағыны, ал-гырмызы иплик вә гарагыныг көтүрмәлидир.^г **50** Гушлардан бирини сахсы габа јығылмыш булаг сујунун үстүндә кәсмәлидир. **51** Сон-ра сидр ағачынын будағыны, гарагыныгы, ал-гырмызы ип-лији вә дири гушу көтүрүб кәсдији гушун ганы илә бу-лаг сујуна батырмалы вә јед-ди дөфә евә тәрәф чиләмәли-дир.^ф **52** О, гушун ганы, булаг сују, дири гуш, сидр ағачынын будағы, гарагыныг вә ал-гыр-мызы иплик илә еви пак етмә-лидир. **53** Сонра дири гушу шәһәрдән кәнара, чөлә бурах-малы вә ев үчүн кәффәрә вер-мәлидир. Беләликлә, ев пак олачаг.

54 Бу, башын дәрисинә вә ја сағтала,^д **55** пал-палтара^е вә ја евә^ө дүшән чүзама, **56** шишләр-рә, гајсаглара вә ләкәләрә даир ганундур.^ж **57** Бунун сәјәсиндә һәр һансы бир шејин нә вахт мурдар, нә вахт пак олдуғуну биләчәксини.^з Бу, чүзама даир ганундур.^и

15 Jehovah сөзүнә давам едиб Муса илә һаруна деди: **2** «Исраил огулларына белә де: “Һансыса кишинин тәнасүл үзвүндән ифразат кәләрсә, о, мурдар сайылачаг.»^а

3 Бу ифразата көрә о мурдар олачаг. Ифразат давамлы ахса да, лахталаныб галса да, бу киши мурдардыр.

4 Белә хәстәлији олан кишинин јатдыгы јатаг вә үстүндә отурдуғу һәр шеј мурдар олачаг. **5** Онун јатағына тохунан адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.^б

6 Хәстә адамын отурдуғу һәр һансы бир шејин үстүндә отуран адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

7 Хәстәјә тохунан палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

8 Хәстә адам пак адамын үстүнә түпүрсә, о адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

9 Хәстәнин отурдуғу јәһәр мурдар олачаг. **10** Онун отурдуғу һәр һансы бир шејә тохунан адам ахшама гәдәр мурдар олачаг.

Һәммин шеји элинә көтүрән адам да палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

11 Хәстә^в әлләрини јумамыш кимәсә тохунса, һәммин адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

12 Хәстәнин әл вурдуғу сахсы габ сымдырылмалы, тахта габ исә јујулмалыдыр.^г

13 Адамын ифразаты дајананда о пакланмаг үчүн једди күн көзләмәлидир. Сонра палтарларыны јумалы вә ахар суда чиммәлидир. Беләликлә, о пак олачаг.^д

14 Сәккизинчи

ФӘС. 15

а Лв 22:4
Сј 5:2

б Лв 11:24, 25
Лв 14:46, 47
Лв 17:15
Лв 22:6

в Лв 15:2

г Лв 11:32, 33

д Лв 14:8

Сағ сүтун

а Лв 1:14

б Лв 22:4
Гн 23:10, 11

в Чк 19:15
1Иш 21:5

г Лв 12:2, 5

д Лв 20:18

е Лв 15:4-6

е Лв 15:10

е Лв 18:19
Лв 20:18

күн 2 гумру гушу, јахуд 2 бала көјәрчин көтүрмәли,^а Jehovahнын өнүнә, һүзур чадырынын киришинә кәтириб каһинан вермәлидир. **15** Каһин онлардан бирини күнаһ гурбаны, дикәрини јандырма гурбаны кими тәгдим етмәлидир. Беләликлә, каһин онун үчүн ифразатына көрә Jehovahнын өнүндә кәффарә вермиш олачаг.

16 Әкәр һансыса кишидән тохум ахарса, о, бүтүн бәдәнини јумалыдыр. Бу адам ахшама гәдәр мурдар олачаг.^б **17** О, үстүнә тохум төкүлән палтары вә ја дәри әшјаны јумалыдыр. Һәммин шеј ахшама гәдәр мурдар олачаг.

18 Киши гадынла јахынлыг едәрсә*, һәр икиси чиммәлидир. Онлар ахшама гәдәр мурдар олачаглар.^в

19 Ајбашы ганахмасы олан гадын једди күн мурдар олачаг.^г Она тохунан адам ахшама гәдәр мурдар олачаг.^д

20 Ајбашы вахты гадын нәјин үстүндә узанар вә ја отуарса, һәммин шеј мурдар олачаг.^е **21** Онун јатағына тохунан адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

22 Гадынын отурдуғу һәр һансы бир шејә тохунан адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О, ахшама гәдәр мурдар олачаг.

23 Гадынын отурдуғу истәр јатаг олсун, истәрсә дә башга бир шеј, она тохунан ахшама гәдәр мурдар олачаг.^е

24 Әкәр киши гадынла јахынлыг етсә вә онун ајбашы ганы илә мурдарланса,^е о, једди күн мурдар олачаг. Онун јатдығы јатаг да мурдар олачаг.

25 Гадынын ајбашыдан әләвә, күнләрлә ганахмасы олар-

15:18 * һәрфөн: *јатыб тохумуну ахыдарса.*

са,^a жахуд ајбашысы ади вахта олдуғундан узун чәкәрсә, о, бүтүн бу күнләр әрзіндә ајбашы вахты олдуғу кими мурдар олачаг. **26** Ајбашы заманы олдуғу кими, ганахма вахты да јатдығы јатаг мурдар олачаг.^b Еләчә дә, үстүндә отурдуғу һәр шеј ајбашы вахты олдуғу кими мурдар олачаг. **27** Бу шејләрә тохунан кәс мурдар олачаг. О, палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. Һәмин адам ахшама гәдәр мурдар олачаг.^b

28 Ганахма дајанандан сонра гадын једди күн көзләмәлидир. Бундан сонра пак олачаг.^г **29** Сәккизинчи күн 2 гумру гушу, јахуд 2 бала көјәрчин көтүрмәли,^г һүзур чадырынын киришинә кәтириб кәһинә вермәлидир.^д **30** Кәһин онлардан бирини күнаһ гурбаны, дикәрини јандырма гурбаны кими тәгдим етмәлидир. Беләчә, о, ганахмаја көрә мурдар олан гадын үчүн Јеһованын өнүндә кәффәрә вермиш олачаг.^е

31 Беләликлә, Израил оғуларына өзләрини пак сахламаға көмәк етмәлисиниз ки, онлар араларында олан Мүгәддәс чадырымы мурдарлајыб өз мурдарлыглары ичиндә өлмәсинләр.^е

32 Бу, ифразаты ахан, јахуд тохуму ахдығы үчүн мурдар олан киши,^ж **33** ајбашы олан гадын,^з бәдәниндән ифразат ахан киши вә ја гадын,^з еләчә дә мурдар гадынла јахынлыг едән киши үчүн олан ганундур”».

16 Һарунун ики оғлу Јеһованын һүзуруна јахынлашыб өләндән сонра Јеһова Муса илә данышды.^ы **2** Јеһова Мусаја деди: «Гардашын Һаруна де ки, истәдији вахт пәр-

ФӘС. 15

а Лв 15:19
Мт 9:20
Лк 8:43
б Лв 15:21
в Лв 15:22
г Лв 15:13
ґ Лв 1:14
д Лв 15:14, 15
е Лв 12:7
ө Лв 19:30
ґ Сј 5:3
ґ Сј 19:20
ж Лв 15:16
з Лв 15:19
и Лв 15:2, 25

ФӘС. 16

ы Лв 10:1, 2

Сағ сүтун

а Чх 40:21
Лв 23:27
Иб 6:19
Иб 9:3, 7
б Сј 4:19, 20
в Чх 25:22
г Чх 40:34
ґ Лв 4:3
д Лв 1:3
е Чх 28:39
ө Чх 28:42
ж Чх 39:27, 29
з Чх 28:4
и Чх 28:2
ы Чх 30:20
Иб 10:22
ј Иб 7:27
к Иб 5:1-3
к Ис 16:33
л Лв 14:7, 53
Лв 16:21, 22
Әш 53:4
Рм 15:3
м Лв 16:6

дәнин архасындакы Ән мүгәддәс јерә кириб сандығын гапағынын өнүнә кәлә билмәз,^а әкс һалда, өләчәк,^б чүнки Мән гапағын үстүндәки^в булудда^г зһур едәчәјәм.

3 Ән мүгәддәс јерә кәләндә Һарун күнаһ гурбаны үчүн 1 чаван буға,^ґ јандырма гурбаны үчүн 1 гоч кәтирмәлидир.^д **4** Кәтандан олан мүгәддәс алт көјнәјини,^е кәтан туманыны^ө кејинмәли, кәтан кәмәрини белинә бағламалы^ж вә кәтан әммамәсини^з башына гојмалыдыр. Бунлар мүгәддәс кејимләрди.^з Онлары чимиб^ы кејинмәлидир.

5 Һарун Израил оғуларынын ичмасындан/ күнаһ гурбаны үчүн 2 чаван тәкә, јандырма гурбаны үчүн 1 гоч көтүрмәлидир.

6 Сонра Һарун өз күнаһлары үчүн олан гурбанлыг буғаны кәтирмәли, өзү илә еви үчүн кәффәрә вермәлидир.^к

7 Сонра тәкәнин икисини дә көтүрүб Јеһованын өнүнә, һүзур чадырынын киришинә кәтирмәлидир. **8** Һарун тәкәләрә көрә ики пүшк атмалыдыр: пүшкүн бирини Јеһова үчүн, дикәрини азазел* үчүн. **9** Пүшклә* Јеһоваја дүшән тәкәни кәтириб күнаһ гурбаны олараг тәгдим етмәлидир. **10** Пүшклә азазелә дүшән тәкәни исә кәффәрәсини вермәк үчүн дири һалда Јеһованын өнүнә кәтирмәлидир. Сонра тәкә азазел үчүн сәһраја бурахылмалыдыр.^н

11 Һарун өз күнаһлары үчүн олан гурбанлыг буғаны кәтириб өзү илә еви үчүн кәффәрә вермәлидир. О, өз күнаһлары үчүн олан буғаны кәсмәлидир.^м

16:8 * Тәхмини мәнәсы: *јох олан тәкә.*

12 Сонра о, Јеованын өнүндө олан гурбанкаһдан жыгылмыш көзлө долу бухурданы^а вэ ики овуч дөјүлүб овулмуш этирли бухур^б көтүрүб пәрдәнин архасына кечмәлидир.^в

13 Јеованын өнүндө көзүн үстүнә бухуру төкмәлидир.^г Бухурун түстүсү Шәһадәт сандыгынын үстүндәки гапагы^г бүрүмәлидир ки, о өлмәсин.

14 Һарун һәмчинин буғанын ганындан^д көтүрүб шәрғ тәрәфдән гапағын гаршысында бармагы илә дамчылатмалыдыр. Ганы гапағын гаршысында једди дәфә дамчылатмалыдыр.^е

15 Сонра халгын күнаһлары^о үчүн олан гурбанлыг төкәни кәсмәли вэ ганыны пәрдәнин архасына^к кәтириб буғанын ганы кими, гапағын гаршысында дамчылатмалыдыр.^з

16 Һарун Израил оғууларынын натәмиз эмәлләринә, асилик вэ күнаһларына көрә Өн мүгәддәс јер үчүн кәффәрә верәчәк.^н Натәмиз эмәлләри олан халгын арасында јерләшән Һүзур чадыры үчүн дә буну етмәлидир.

17 Һарун кәффәрә вермәк үчүн Өн мүгәддәс јерә кирәндән чыхана гәдәр ора һеч кәс ајаг басмамалыдыр. О, өзү вэ еви үчүн,^м еләчә дә бүтүн Израил ичмасы үчүн кәффәрә вермәлидир.^ј

18 Сонра о чыхыб Јеованын өнүндә олан гурбанкаһа^н јахынлашмалы вэ онун үчүн кәффәрә вермәлидир. Буғанын вэ төкәнин ганындан көтүрүб һәр тәрәфдән гурбанкаһын бујнузларына чәкмәлидир. 19 Бундан әләвә, бармагыны һәмнин гана батырыб једди дәфә гурбанкаһын үстүнә дамчылатмалы, ону Израил

ФӘС. 16

а Чх 40:29
Лв 6:13
Сј 16:46
Иб 9:4
б Чх 30:34-36
Вһ 5:8
Вһ 8:3-5
в Лв 16:2
Иб 6:19
Иб 10:19, 20
г Чх 25:22
2Пд 19:15
д Чх 25:18, 21
Чх 34:29
1См 28:11
д Иб 9:22
е Рм 3:25
Иб 9:12
Иб 9:24, 25
Иб 10:4, 12
ө Лв 16:5
Иб 2:17
Иб 5:1-3
Иб 9:26
1Јһ 2:1, 2
ж Иб 6:19
Иб 9:3, 7
Иб 10:19, 20
з Лв 17:11
и Вә 7:20
ы Лв 16:6
ј Мр 10:45
Иб 2:9
Иб 7:27
Иб 9:7, 12
Вһ 1:5
к Чх 38:1

Сағ сүтүн

а Лв 16:16
Иб 9:23
б Лв 16:8, 10
в Өш 53:5, 6
2Кр 5:21
г Лв 16:10
36 103:12
Өш 53:12
Еф 1:7
Иб 9:28
Иб 13:12
1Бт 2:24
1Јһ 3:5
д Чх 30:20
д Чх 28:4
Лв 8:7
е Лв 16:3
Лв 16:5
ө Еф 1:7
ж Лв 16:8, 21
з Лв 4:11, 12
Иб 13:11, 12

оғууларынын натәмиз эмәлләриндән пакламалы вэ мүгәддәс етмәлидир.

20 Өн мүгәддәс јер, Һүзур чадыры вэ гурбанкаһ үчүн кәффәрә вериб^а гуртарандан сонра Һарун дири төкәни^б кәтирмәлидир. 21 О, һәр ики әлини дири төкәнин башына гојуб Израил оғууларынын бүтүн сәһвләрини, асилик вэ күнаһларыны етираф етмәлидир. Бунунла, санки, бүтүн күнаһлары төкәнин башына гојмуш олачак.^в Сонра о, төкәни габагчадан тәјин олунмуш адамын әлинә вериб сәһраја бурахмалыдыр. 22 Беләликлә, Һарун төкәни сәһраја бурахачак. Тәкә онларын бүтүн күнаһларыны өзү илә сәһраја апарачак.^г

23 Бундан сонра Һарун Һүзур чадырына кирмәли, Өн мүгәддәс јерә дахил оларкән кејиндији кәтан палтарлары чыхарыб орада гојмалыдыр. 24 О, мүгәддәс јердә чимиб^г палтарыны кејинмәлидир.^д Сонра чыхыб өзү үчүн вэ халг үчүн олан јандырма гурбанларыны тәгдим етмәли,^е өзүнә көрә вэ халга көрә кәффәрә вермәлидир.^о 25 Күнаһ гурбанынын пијини дә гурбанкаһда јандырмалыдыр.

26 Азәзел төкәсини сәһраја бурахан адам палтарларыны јумалыдыр,^ж өзү исә чиммәлидир. Ондан сонра дүшәркәјә кәлә биләр.

27 Күнаһ гурбаны кими кәсилән вэ ганы кәффәрә үчүн Өн мүгәддәс јерә кәтирилән буғаны вэ төкәни дүшәркәдән кәнара апармаг, дәрисини, әтини вэ нәчисини јандырмаг лазымдыр.^з 28 Бунлары јандыран адам палтарларыны јумалыдыр, өзү исә чиммәлидир. Ондан сонра дүшәркәјә кәлә биләр.

29 Бу, сизин үчүн һәмишәлик ганун олачаг: једдинчи ајын онунчу күнү чаныныза чәфа* вермәлисиниз. Һәмчинин нә јерли адам, нә дә аранызда јашајан јаделли неч бир иш көрмәмәлидир.^а 30 Чүн-ки һәммин күн сизи пак елан етмәк үчүн кәффәрәниз вериләчәк.^б Јеһованын гаршысында бүтүн күнаһларыыздан тәмизләнәчәксиниз.^в 31 Бу, сизин үчүн Шәнбә олачаг, там истираһәт күнү. Чаныныза чәфа вермәлисиниз.^г Бу, даим галачаг ганундур.

32 Мәш олунмуш вә атасынын^д јеринә тәјин едилмиш каһин^е кәффәрә вермәли вә мүгәддәс кәтан палтарлары кејинмәлидир.^ө 33 О, Ән мүгәддәс јер,^з Һүзүр чадыры^ж вә гурбанкаһ^з үчүн, еләчә дә каһинләр вә бүтүн ичма үчүн кәффәрә вермәлидир.^з 34 Бу, сизин үчүн һәмишәлик ганундур:^а илдә бир дәфә Израил оғуллари үчүн бүтүн күнаһларына көрә кәффәрә вермәлисиниз».^д

О, Јеһованын Мусаја әмр ет-дијини дәгигликлә јеринә јетирди.

17 Бундан сонра Јеһова Мусаја деди: 2 «Һаруна, онун оғулларины вә бүтүн израиллиләрә де ки, Јеһова белә әмр едир:

3 “Әкәр израиллиләрдән кимсә малы, гојуну вә ја кечини 4 Һүзүр чадырынын киришинә кәтириб Јеһованын Мүгәддәс чадырынын өнүндә Јеһоваја тәгдим етмәк әвәзинә, һејваны дүшәркәдә вә ја дүшәркәдән кәнарда кәсәрсә, һәммин адам ган төкмәкдә күнаһкар сајылачаг. О ган төкүб,

16:29 * Еһтимал ки, бурада сөһбәт оруч вә бу гәбил мәһрумийәтләрдән кедир.

ФӘС. 16

а Ль 23:27, 28
Сј 29:7
б Јһ 3:16
Рм 8:32
Тт 2:13, 14
1Јһ 1:7
1Јһ 3:16
в Әр 33:8
Иб 9:13, 14
Иб 10:2
г Ль 23:32
Ф Сј 20:26
д Чк 29:4, 7
Ль 8:12
Ль 8:33
е Чк 28:2
Чк 28:39
Чк 29:29
Чк 39:27, 28
Ль 16:4
ө Ль 16:16
ж Ль 16:20
з Ль 16:18
и Ль 16:24
1Јһ 2:1, 2
ы Ль 23:31
Сј 29:7
ј Чк 30:10
Иб 9:7

Сағ сүтүн

ФӘС. 17

а Ль 3:1, 2
Ль 7:11
б Ль 3:3-5
Ль 7:29-31
в Чк 34:15
Гн 31:16
Гн 32:17
Јш 24:14
г Ль 1:3
Гн 12:5, 6
Гн 12:13, 14
Ф Јр 9:4
Ль 3:17
Ль 7:26
Ль 19:26
ТИш 14:33
һә 15:20, 29
д Ль 17:14
Гн 12:23
е Ль 8:15
Ль 16:18
ө Мт 26:28
Рм 3:25
Рм 5:9
Еф 1:7
Иб 9:22
Иб 13:12
1Бт 1:2
1Јһ 1:7
Вһ 1:5
ж Чк 12:49
з Гн 12:23

буна көрә дә халгын арасындан јох едилмәлидир*. 5 Бу ганун ондан өтрүдүр ки, Израил оғуллари даһа Јеһоваја чөлдә гурбан кәсмәсинләр. Һејванлары Һүзүр чадырынын киришинә, каһинин јанына кәтирсинләр. Онлар Јеһоваја үн-сијәт гурбаны олагаг кәсилмәлидир.^а 6 Каһин ганы Јеһованын Һүзүр чадырынын киришиндәки гурбанкаһа чиләмәли, пији исә Јеһоваја хош олан әтир кими јандырмалыдыр.^б 7 Онлар артыг архаларынча кедиб зина етдикләри кечижәбәнзәр чинләрә* гурбан кәтирмәмәлидирләр.^в Бу, сизин вә бүтүн нәсилләриниз үчүн һәмишәлик ганундур”.

8 Онлара белә де: “Израиллиләрдән, јахуд аранызда јашајан јаделлиләрдән кимсә кәнар јердә јандырма гурбаны вә ја башга гурбан тәгдим едәр, 9 гурбанлыг һејваны Һүзүр чадырынын киришинә кәтириб Јеһоваја тәгдим етмәзсә, халгын арасындан јох едилмәлидир”.^г

10 Израиллиләрдән, јахуд аранызда јашајан јаделлиләрдән кимсә ган јесә,^д үзүм ондан дөнәчәк вә ону халгын арасындан јох едәчәжәм. 11 Чүнки чан* гандадыр.^е Мән ону гурбанкаһ үчүн тәјин етмишәм ки,^ө онунла чаныныз үчүн кәффәрә верәсиниз; јалныз ган кәффәрә ола биләр,^ө чүнки чан гандадыр. 12 Буна көрә дә мән Израил оғулларины бујурмушам ки, нә өзләри, нә дә араларында јашајан јаделли^ж ган јемәсин.^з

17:4, 9 * Јахуд өлдүрүлмәлидир. 17:7 * Еһтимал ки, бу чинләр онлара ибадәт едәнләрин төсәввүрүндә кечижә охшар гылыл мәхлуғлар идиләр. 17:11 * Јахуд һәјат.

13 Экэр исраиллилэрдэн, жахуд аранызда јашајан јаделлилэрдэн кимсэ ова чыхыб эти јејилан вәһши һејван, жахуд гуш овлајарса, ганыны ахыдыб^а үстүнү торпагла өртмөлидир. **14** Чүнки һәр бир чанлынын чаны онун ганыдыр. Чан гандадыр. Буна көрә дә Мән Исраил оғулларына буюрмушам ки, онлар һеч бир чанлынын ганыны јемәсинләр, чүнки һәр бир чанлынын чаны онун ганыдыр. Ону јејән халгын арасындан јох едилмөлидир*.^б **15** Кимсә, истәр јерли олсун, истәрсә дә јаделли, өлмүш, жахуд парчаланмыш һејванын этини јесә,^в палтарларыны јумалыдыр, өзү исә чиммөлидир. О, ахшама гәдәр мурдар,^г сонра исә пак олачаг. **16** Амма палтарларыны јујуб чиммәсә, күнаһына көрә чаваб вермөли олачаг».^д

18 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја буюрду ки, **2** исраиллиләрә белә десин: «Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам.^а **3** Нә јашадығыныз Мисир торпағындакы, нә дә сизи апардығым Кәнан дијарындакы эмәлләри тәкрарламајын.^б Орадакы гајда-ганунларла кетмәјин. **4** Сиз Мәним һөкмләримә табе олмалы, Мәним ганунларыма ријајәт етмәлисиз, онлара ујгун јашамалысыныз.^в Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам. **5** Ганунларыма вә һөкмләримә ријајәт един. Онлара ријајәт едән онларын сәјесиндә јашајачаг.»^г Мән Јеһовајам.

6 Гој сизләрден һеч ким јахын гоһумуна јахынлыг етмәк* мәгсәдилә јанашмасын.^д Мән Јеһовајам. **7** Ата илә вә ја ана илә јахынлыг етмәк ол-

17:14 * Јахуд өлдүрүлмөлидир. **18:6** * һәрфөн: *ејиб јерини ачмаг.*

ФӘС. 17

а Гн 12:16
Гн 15:23

б Лв 17:10, 11

в Чк 22:31
Гн 14:21

г Лв 11:40

д Сј 19:20

ФӘС. 18

д Јр 17:7
Чк 6:7

е Чк 23:24
Лв 20:23

ө Лв 20:22
Гн 4:1

ж Лк 10:27, 28
Рм 10:5
Гт 3:12

з Лв 20:17

Сағ сүтун

а Јр 35:22
Јр 49:4
Лв 20:11
Гн 27:20
2Иш 16:21
1Кр 5:1

б Лв 20:17
Гн 27:22
2Иш 13:10-12

в Лв 20:19

г Лв 20:20

д Лв 20:12

д Лв 20:21
Гн 25:5
Мр 6:17, 18

е Лв 20:14
Гн 27:23

ө Јр 30:15

ж Лв 15:19, 24
Лв 20:18

з Чк 20:14
Лв 20:10
Гн 22:22
Мс 6:29
Мт 5:27, 28
1Кр 6:9, 10
Иб 13:4

маз. О, анадыр, онунла јахынлыг етмәк олмаз.

8 Атанын арвады илә јахынлыг етмәк олмаз.^а Бу, атанын намусуна тохунмаг демәкдир.

9 Бир евдә доғулуб-доғул-мамасындан асылы олмајараг, истәр атабир олсун, истәрсә дә анабир, бачы илә јахынлыг етмәк олмаз.^б

10 Оғулун гызы вә ја гызын гызы илә јахынлыг етмәк олмаз. Чүнки бу, адамын өз намусудур.

11 Атанын башга арвадан доғулан гызы илә јахынлыг етмәк олмаз, чүнки о, бачыдыр.

12 Биби илә јахынлыг етмәк олмаз. О, ата илә ејни гандандыр.^в

13 Хала илә јахынлыг етмәк олмаз. О, ана илә ејни гандандыр.

14 Әминин арвады илә јахынлыг едиб, әминин намусуна тохунмаг олмаз. О, әмидостудур.^г

15 Кәлинлә јахынлыг етмәк олмаз.^д О, оғулун арвадыдыр, онунла јахынлыг етмәк олмаз.

16 Гардашын арвады илә јахынлыг етмәк олмаз.^е Чүнки бу, гардашын намусуна тохунмаг демәкдир.

17 Һәм ана илә, һәм дә гызы илә јахынлыг етмәк олмаз.^ө Онун оғлунун гызыны, јахуд да гызынын гызыны алыб онунла јахынлыг етмәк олмаз. Онлар онун ган гоһумудур. Бу, рәзилликдир.

18 Гадынын сағлығында үстүнә бачысыны алыб онунла јахынлыг етмәк олмаз.^ж

19 Ајбашы мурдарлығы вахты гадынла јахынлыг етмәк олмаз.^з

20 Башгасынын арвады илә јахынлыг етмәк олмаз. Өзүнү-зү мурдарламајын.^з

21 Неч бир өвладынызы Молекэ вермэјин*.^а Белэ едиб Аллаһынызын адына лэкэ кэтирмэјин.^б Мэн Јевовајам.

22 Киши гадынла јахынлыг етдији кими киши илэ јахынлыг етмэмэлидир.^в Бу, ијрэнч һэрэкэтдир.

23 Киши һејванла элагэ-јэ кириб өзүнү мурдарламамалыдыр. Гадын да һејванла элагэ-јэ кирмэк үчүн онун өнүндэ дурмамалыдыр.^г Бу, азғынлыгыдыр*.

24 Бу эмэллрдән һансына-са едиб өзүнүзү мурдарламајын, чүнки өнүнүздән говача-ғым халглар мэхз бу эмэллрлэ өвлэрини мурдарламышлар.^д 25 Буна көрә онларын торпагы да мурдардыр. Мэн о торпағын сакинләрини күнаһларына көрә чезаландырача-ғам. Торпагдан дәрбэдәр олачаглар*.^е 26 Сиз исә Мәним гануналарыма вә һөкмләримә риајет етмәлисиз.^ж Истәр јерли олсун, истәрсә дә аранызда јашајан јаделли, һеч ким бу ијрэнч һэрэкэтлрдән һеч бирини етмәмэлидир.^з

27 Чүнки сиздән габаг о торпагда јашајанлар бүтүн бу ијрэнчликләри едирдиләр,^и буна көрә дә һәмин торпаг мурдар олуб. 28 Амма сиз торпағы мурдарламасаныз, әввәлки халглар кими дәрбэдәр олмаја-чагсыныз. 29 Бу ијрэнч эмәллрдән һәр һансы биринә јол верән адам халгын арасындан јох едилмэлидир*. 30 Әмримә табе олун. Сиздән әввәл едилән бу ијрэнч эмәллрдән һеч бирини етмэјин^к вә өзүнүзү мурдарламајын. Мэн сизин Аллаһыныз Јевовајам».

18:21 * Јахуд гурбан кәтирмэјин.
18:23 * Јахуд гәјри-тәби и һэрэкәтдир.
18:25 * һәрфән: торпаг онлары гуса-чаг. 18:29; 19:8 * Јахуд өлдүрүлмәли-дир.

ФӘС. 18

а Лв 20:2
Гн 18:10
1Пд 11:7
2Пд 23:10
б Лв 20:3
в Јр 19:5
Лв 20:13
һк 19:22
Рм 1:26, 27
1Кр 6:9, 10
Јд 7
г Чх 22:19
Лв 20:15, 16
ф Лв 20:23
Гн 18:12
д Јр 15:16
е Лв 20:22
Гн 4:1, 40
ө Чх 12:49
ж Гн 20:17, 18
2Пд 16:2, 3
2Пд 21:1, 2
з Лв 18:3
Лв 20:23
Гн 18:9

Сағ сүтүн

ФӘС. 19

а Лв 11:44
Әш 6:3
1Бт 1:15, 16
Вһ 4:8
б Чх 20:12
Еф 6:2
Иб 12:9
в Чх 20:8, 11
Чх 31:13
Лк 6:5
г Лв 26:1
36:96:5
һб 2:18
1Кр 10:14
ф Чх 20:4, 23
Гн 27:15
д Лв 3:1
е Лв 7:11, 12
ө Лв 7:17, 18
ж Лв 23:22
Гн 24:19
з Гн 15:7
и Чх 20:15
Еф 4:28
ы Лв 6:2
Мс 12:22
Еф 4:25
ј Чх 20:7
Мт 5:33, 37
Јр 5:12
к Мс 22:16
Мр 10:19
л Мс 22:22
Гн 24:15
Өр 22:13
Јр 5:4

19 Бундан сонра Јеова Мусаја деди: 2 «Бүтүн Исраил ичмасына белә сөјлә: “Сиз мүгәддәс олмалысыныз, чүнки Мән, Аллаһыныз Јеова мүгәддәсәм.^а

3 Гој һәр кәс ата-анасына һөрмәт етсин.^б Шәнбә күнүнә риајет един.^в Мән сизин Аллаһыныз Јевовајам. 4 Пуч аллаһларә үз тутмајын,^г өзүнүз үчүн төкмә бүтләр дүзәлтмәјин.^д Мән сизин Аллаһыныз Јевовајам.

5 Јеоваја үнсийәт гурбаны кәтирәндә елә кәтирин ки,^е О, сиздән разы галсын.^ө 6 Гурбанын әти кәсилән күн вә ертәси күн јејилмәли, үчүнчү күнә галан исә јандырылмалыдыр.^ж 7 Әтдән үчүнчү күн јејилсә, гурбан гәбул олунмаја-чаг. Бу әт мурдардыр. 8 Ондан јејән адам күнаһына көрә чаваб вермәли олачаг, чүнки о, Јеоваја мәхсус олан мүгәддәс шеји мурдарлајыб. Беләси халгын арасындан јох едилмәлидир*.

9 Торпағынызда мәһсул бичәндә тарлаһын гыраг-бучагларыны бичмәјин, јерә төкүлән башаглары јығмајын.^к 10 Һәмчинин үзүмлүјүнүздә тәнәкләрдә галан, ја да јерә дүшән салхымлары јығмајын. Онлары касыб-кусув вә гәрибләр үчүн сахлајын.^л Мән сизин Аллаһыныз Јевовајам.

11 Оғурлуғ етмәјин,^м адам алдатмајын,^н бир-биринизә кәләк кәлмәјин. 12 Мәним адымла јаландан анд ичиб/ Аллаһынызын адына лэкә кәтирмәјин. Мән Јевовајам. 13 Неч кимә фырылдаг кәлмәјин,^о сој-ғунчулуғ етмәјин.^п Муздлу ишчинин һагғыны сәһәрә гәдәр өзүнүздә сахламајын.^р

14 Кар адама ләнәт охумајын, кор адамы јыхмаг үчүн

ајагынын алтына hech нә гојма-
јын.^a Аллаһыныздан горхун.^b
Мән Јевовајам.

15 Әдаләтсиз һөкм чыхар-
мајын. Нә касыбын тәрәфини
сахлајын, нә дә варлыја үстүн-
лүк верин.^c Һәр кәси әдаләтлә
мүһакимә един.

16 Гапы-гапы кәзиб чамаа-
ты шәрләмәјин.^d Һеч кимин
гәсдинә дурмајын.^e *f Мән Јево-
вајам.

17 Үрәјиниздә һеч кимә
гаршы нифрәтиниз олмасын.^g
Адама сәһвини көстәрин ки,^h
онун күнаһына шәрик олмаја-
сыныз.

18 Гисас алмајын.ⁱ Сојда-
шыныза кин сахламајын. Баш-
гасыны өзүнүзү севдијиниз
кими севин.^j Мән Јевовајам.

19 Мәним ганунларыма ри-
јәт един: ики чүр ев һейва-
ныны чүтләшдирмәјин. Саһә-
јә ики нөв тохум сәпмәјин^k вә
и́ки чүр ипликдән тохунмуш
палтар кејинмәјин.^l

20 Кимсә башгасына ад
едилмиш, лакин гижмәти өдән-
мәмиш вә ја азадлыға бура-
хылмамыш кәнизлә јахынлыг
етсә, икиси дә чәзаландырыл-
малыдыр. Лакин кәниз һәлә
азад олмадығына көрә өлдү-
рүлмәмәлидирләр. **21** Киши
Јеованын һүзуруна, һүзур
чадырынын киришинә тәгсир
гурбаны кими бир гоч кә-
тирмәлидир.^m **22** Каһин тәг-
сир гурбаны кими кәтирилән
гочла онун үчүн етдији күна-
һа көрә Јеованын һүзурунда
кәффарә вермәлидир. Беләчә,
онун күнаһы бағышланачаг.

23 Сизә верәчәјим торпагда
әкдијиниз мејвә ағачынын бәһ-
рәсини напак, һарам сажмалы-

19:16 * Дикәр вариант: *киминсә һәјаты
тәһлүкәдә оlanda кәнарда дуруб бах-
мајын.*

ФӘС. 19

a Гн 27:18
b Лв 25:17
в Нә 5:15
мс 1:7
мс 8:13
1Бг 2:17
в Чх 23:3
Гн 1:16, 17
Гн 16:19
2См 19:6
Рм 2:11
Јр 2:9
г 36 15:1, 3
f Чх 20:16
1Пд 21:13
д Мс 10:18
1Јһ 2:9
1Јһ 3:15
e 36 141:5
мс 9:8
мр 18:15
e Мс 20:22
Рм 12:19
ж мр 5:43, 44
мр 22:39
Рм 13:9
Гт 5:14
Јр 2:8
з Гн 22:9
и Гн 22:11
ы Лв 6:6, 7

Сағ сүгүн

a Гн 26:1, 2
мс 3:9
b Лв 3:17
Лв 17:13
Гн 12:23
һв 15:20, 29
в Чх 8:7
Гн 18:10-12
Гт 5:19, 20
Вһ 21:8
г Лв 21:1, 5
f Гн 14:1
д Гн 23:17
e Иб 13:4
1Бг 4:3
e Чх 20:10
Чх 31:13
ж Лв 20:6
Гн 18:10-12
1См 10:13
Өш 8:19
з Лв 20:27
һв 16:16
и Мс 16:31
мс 20:29
ы өј 32:6
мс 23:22
1Тм 5:1
j өј 28:28
мс 1:7
мс 8:13
1Бг 2:17
к Чх 23:9
к Чх 12:49
л Чх 22:21

сыныз. Үч ил ондан јемәк гада-
ғандыр. Ондан јемәмәлисиниз.
24 Дөрдүнчү ил ағачын меј-
вәләри мүгәддәс сажылмалы
вә бөјүк шәнликлә Јевоваја
тәгдим олунмалыдыр.^a **25** Бе-
шинчи ил исә ағачын мејвәси-
ни јејә биләрсиниз, о, сизә бол
мәһсул верәчәк. Мән сизин Ал-
лаһыныз Јевовајам.

26 Ганлы һеч нә јемәјин.^b
Фала бахмајын, сәһрбазлыг
етмәјин.^c

27 Кичкаһыныздакы түклә-
ри гырхмајын. Саггалынызы
корламајын*.^d

28 Өлүјә көрә бәдәниниздә
јара ачмајын.^e Бәдәнинизә дөј-
мә дөјдүрмәјин. Мән Јевова-
јам.

29 Гызынызы пис јола са-
лыб ону ләкәләмәјин ки,^f өлкә-
дә фаишәлик олмасын вә поз-
фунлуг баш алыб кетмәсин.^g

30 Шәнбә күнүмә риәјәт
един^h вә мүгәддәс меканыма
һөрмәтлә јанашын. Мән Јево-
вајам.

31 Чиндарлара^ж үз тутуб,
бахычы^з јанына кедиб өзүнүзү
мурдарламајын. Мән сизин Ал-
лаһыныз Јевовајам.

32 Ағсачлынын гаршысын-
да ајага галхын,^и гочалара һөр-
мәт един.^ы Аллаһыныздан гор-
хун.^j Мән Јевовајам.

33 Өлкәниздә јашајан јадел-
ли илә пис рәфтар етмәјин.^к

34 Аранызда јашајан јаделли-
јә јерли адам кими бахын.^к Ону
өзүнүзү севдијиниз кими се-
вин, чүнки сиз дә Мисир
торпағында гәриб олмусунуз.^л
Мән сизин Аллаһыныз Јевова-
јам.

35 Нәјинсә узунлуғуну, ени-
ни вә һәчмини өлчәркән әри-

19:27 * һәрфөн: *саггалынызын гыраг-
ларыны корламајын.* Көрүнүр, бурада
бүтпәрәстләрин әдетинә истинад еди-
лир.

лик етмэјин.^а **36** Тэрэзиниз, чэки дашыныз, маје вэ бэрк мэхсуллар чэкмэк үчүн ишлэтдијиниз габлар дүзкүн олмалыдыр.^б Мэн сизи Мисир торпағындан чыхаран Аллаһыныз Јеһовајам. **37** Мэним бүтүн эмрлэримэ вэ һөкмлэримэ табе олмалысыныз, онларла јашамалысыныз.^в Мэн Јеһовајам»».

20 Јеһова сөзүнэ давам едиб Мусаја деди: **2** «Исраиллилэрэ белэ сөјлэ: «Истэр исраилли олсун, истэр Исраилдэ јашајан јаделли, ким өвладыны Молекэ верэрсэ, һөкмән өлдүрүлмэлидир.^г Гој өлкэнин чамааты ону дашгалаг еләсин. **3** Белэ адама Мэн Өзүм гэним кэсилэчэјэм, ону халгын арасындан јох едэчэјэм, чүнки өвладыны Молекэ вермэклэ о, Мэним мүгэддэс мэканымы мурдарлајыб,^д мүгэддэс адыма лэкэ кэтириб. **4** Өлкэнин чамааты өвладыны Молекэ верэнин һэрэкэтинэ көз јумар, ону өлдүрмэзсэ,^е **5** онда Мэн Өзүм она вэ аилэсинэ гэним кэсилэчэјэм.^ө Ону да, онулла бирликдэ Молеклэ зина едэнлэри дэ халгын арасындан јох едэчэјэм*».

6 Чиндара^з үз тутуб, бахычы* јанына кедиб Мэнэ хэјанэт едэн* адама гэним кэсилэчэ, ону халгын арасындан јох едэчэјэм.^ж

7 Өзүнүзү пак сахлајыб мүгэддэс олун,^з чүнки Мэн сизин Аллаһыныз Јеһовајам. **8** Мэним ганунларыма риајэт едэн.^д Мэн Јеһовајам, сизи мүгэддэс халг едэн Аллаһ.^е

9 Атасына вэ ја анасына лэнэт едэн һөкмән өлдүрүлмэлидир.^ө Ата-анасыны лэнэтлэди-

20:5 * Јахуд өлдүрөчөјэм. **20:6** * Һөрфөн: онларла зина едэн.

ФӘС. 19

а Гн 25:13, 15
Мс 20:10

б Мс 11:1

в Лв 18:5
Гн 4:6

ФӘС. 20

г Лв 18:21
Гн 18:10

д Гн 13:6-9

е Чх 20:5

ө Лв 19:31
Гн 18:10-12
Гт 5:19, 20
Вһ 21:8

ж Лв 20:27
һв 16:16

з 1См 10:13

и Лв 11:44
1Бт 1:15, 16

ы Лв 18:4
Ва 12:13

ј Чх 31:13
Лв 21:8
1Ск 5:23
2Ск 2:13

к Чх 21:17
Гн 27:16
Мс 20:20
Мт 15:4

Сағ сүтун

а Гн 5:18
Гн 22:22

б Рм 7:3
1Кр 6:9, 10

в Лв 18:8
Гн 27:20

г Јр 19:5
Лв 18:22
һк 19:22
Рм 1:26, 27
1Кр 6:9, 10
Јд 7

д Лв 18:18
Гн 27:20

е Лв 18:15, 29

ж Јр 19:5
Лв 18:22
һк 19:22
Рм 1:26, 27
1Кр 6:9, 10
Јд 7

з Лв 18:17
Гн 27:23

д Лв 21:9

е Чх 22:19
Гн 27:21

ө Лв 18:23

ж Лв 18:9
Гн 27:22

јинэ көрэ онун ганы өз бојнунадыр.

10 Башгасынын арвады илә зина едэнлэрэ даир ганун белэди: башгасынын арвады илә зина едэн һөкмән өлдүрүлмэлидир. Һэр икиси, һэм киши, һэм дә гадын өлдүрүлмэлидир.^а **11** Атасынын арвады илә јахынлыг едэн атасынын намусуна тохунмуш олур.^б Зинакарларын икиси дэ һөкмән өлдүрүлмэлидир. Ганлары да өз бојунларынадыр. **12** Гајыната кэлини илә јахынлыг едэрсэ, икиси дэ һөкмән өлдүрүлмэлидир. Онлар азғынлыг едиблэр*. Ганлары да өз бојунларынадыр.^в

13 Киши гадынла јахынлыг етдији кими, киши илә јахынлыг едэрсэ, һэр икиси ијрэнчлик етмиш оларлар.^г Онларын икиси дэ һөкмән өлдүрүлмэлидир. Ганлары да өз бојунларынадыр.

14 Кимсэ алдығы гызын анасы илә јахынлыг едэрсэ, бу, рэзилликдир.^д Киши дэ, гадынлар да јандырылмалыдырлар ки,^е аранызда рэзиллик баш алыб кетмэсин.

15 Һансыса киши һејванла элагэјэ кирэрсэ, һөкмән өлдүрүлмэлидир. Һејваны да өлдүрмэк лазымдыр.^ө **16** Экэр һансыса гадын һејванла элагэјэ кирмэк истэјэрсэ,^ж гадын да, һејван да өлдүрүлмэлидир. Онлар һөкмән өлдүрүлмэлидирлэр. Ганлары да өз бојунларынадыр.

17 Киминсэ, истэр атабир олсун, истэр анабир, өз бачысыны алыб онулла јахынлыг етмэси рүсвајчылыгдыр.* Онлар халгын көзү гаршысында өлдүрүлмэлидирлэр. Белэ адам бачысынын намусуна

20:12 * Јахуд гејри-тэбии иш тутублар.

тохунмуш олур. О, өз күнаһына көрө чаваб вермәлидир.

18 Кимсә ајбашы олан гадынла јахынлыг едәрсә, икиси дә гана һөрмәтсизлик көстәрмиш оларлар.^а Онларын һеч биринә халгын арасында јер јохдур, онлар өлмәлидир.

19 Хала илә, јахуд биби илә јахынлыг етмәк олмаз, чүнки бу, ган гоһумунун намусуна тохунмаг демәкдир.^б Онлар күнаһларына көрө чаваб вермәлидирләр. **20** Әмидостусу илә јахынлыг едән әмисинин намусуна тохунмуш олур.^в Онлар күнаһларына көрө чаваб вермәлидирләр. Онлар ушагсыз өләчәкләр. **21** Гардашынын арвадыны алан мәнфур иш тутур.^г О, гардашынын намусуна тохунмуш олур. Онларын ушаглары олмајачаг.

22 Мәним бүтүн ганунларыма вә һөкмләримә риәјәт етмәлисиниз ки,^д сизи јашамаг үчүн апардығым торпадан дәрбәдәр олмајасыныз.^е

23 Гаршыныздан говдугум халгларын гајда-ганунлары илә кетмәјин,^ж чүнки онлар бүтүн бу әмәлләри өзләринә пешә едибләр, одур ки, Мән онлардан икраһ едирәм.^з

24 Елә буна көрө дә сизә демишдим: “Онларын торпағына саһиб олачаргысыныз, сүд-бал ахан о дијары сизә мүлк оларга верәчәјәм.”^и Мән сизи башга халглардан ајыран Аллаһыныз Јеһовајам”.^й **25** Сиз пак һејванла напак һејваны, пак гушла напак гушу бир-бириндән ајырды еләмәлисиниз.^к Сизин үчүн напак бујурдугум һејваны, гушу вә ја јердә сүрүнән чанлыны јејиб өзүнүзү ијрәнчһала салмајын.^л **26** Мәнә мәхсус оланлар кими мүгәддәс олун, чүнки Мән Јеһова мүгәддәсәм.^м Мән сизи башга

ФӘС. 20

а Лв 18:19
б Лв 18:12, 13
в Лв 18:14
г Лв 18:16
Гн 25:5
Ф Чх 21:1
Гн 5:1
Ва 12:13
д Лв 18:26, 28
е Лв 18:3, 24
Гн 12:30
ө Лв 18:27
Гн 9:5
ж Чх 3:17
Чх 6:8
Гн 8:7-9
Һа 20:6
з Чх 19:5
Чх 33:16
1Пд 8:53
1Бт 2:9
и Лв 11:46, 47
Гн 14:4-20
ы Лв 11:43
ј Лв 19:2
36:9-5
1Бт 1:15, 16
Вһ 4:8

Сағ сүтүн

а Гн 7:6
б Чх 22:18
Лв 19:31
Лв 20:6
Гн 18:10-12
Вһ 21:8

ФӘС. 21

в Сј 19:14
г Гн 14:1
ф Лв 19:27, 28
д Чх 29:44
е Лв 18:21
Лв 19:12
Лв 22:32
ө Әш 52:11
1Бт 1:15, 16
ж Лв 19:29
Гн 24:1
Һа 44:22
з Чх 28:41
и Чх 28:36
Лв 11:45
Лв 20:7, 8
ы Лв 20:14

халглардан ајырырам ки, Мәним оласыныз.^н

27 Чиндарлыг, јахуд бахычылыг едән киши вә ја гадын һөкмән өлдүрүлмәлидир.^о Онлары дашгалаг етмәк лазымдыр. Ганлары да өз бојунларына олачаргы”.

21 Јеһова Мусаја деди: «Кәһинләрә, һарунун оғулларына белә де: “Сизләрдән һеч ким халгын адамларындан киминсә мејитинә көрө өзүнү мурдарламамалыдыр.”^п **2** Анчаг өлән ган гоһумунуза: ананыза, атаныза, оғул вә гызыныза, гардашыныза **3** вә сизинлә бир јердә јашајан субај, бакирә бачыныза көрө өзүнүзү мурдарлаја биләрсиниз.

4 Сојдашларыныздан кимдәсә әрдә олан гадына көрө өзүнүзү мурдарлајыб ләкәләмәмәлисиниз. **5** Башынызы кечәл етмәјин,^р сагалынызын гырагларыны гырхмајын, бәдениниздә јара ачмајын.^с **6** Сиз Аллаһынызын көзүндә мүгәддәс олмалы,^д Аллаһынызын адыны ләкәләмәмәлисиниз,^е чүнки сизләр Јеһоваја мәхсус јандырма тәгдимләрини, Аллаһынызын чөрәјини тәгдим едирсиниз. Сиз мүгәддәс олмалысыныз.^ж **7** Фаһишә илә, ләкәләнмиш вә ја бошанмыш гадынла евләнмәмәлисиниз,^з чүнки каһин Аллаһын көзүндә мүгәддәсдир. **8** Каһин мүгәддәс олмалыдыр,^и чүнки о, Аллаһынызын чөрәјини тәгдим едир. О, сизин үчүн мүгәддәс олмалыдыр, чүнки Мән, сизи мүгәддәс едән Јеһова, мүгәддәсәм.”

9 Фаһишәлик едиб өзүнү ләкәләјән каһин гызы аташынын адына ләкә кәтирмиш олур. Белә гыз јандырылмалыдыр.^к

10 Гардашлары арасындан башына мәш жагы төкүлүб^а везифжэ тэжин олунан, каһин палтарларыны^б кежинән баш каһинин сачы дагыныг олмамалыдыр вә о, жахасыны чырмамалыдыр.^в 11 Баш каһин һеч бир өлүжә жахын кетмәмәлидир.^г Өлән һэтта атасы вә ја анасы олса белә, өзүнү мурдарламамалыдыр. 12 О, мүгәддәс мәканы тәрк етмәмәли вә Аллаһынын мүгәддәс мәканыны ләкәләмәмәлидир,^д чүнки һәср нишаны, Аллаһынын мәш жагы онун үзәриндәдир.^е Мән Јеһовајам.

13 Баш каһинин алдыгы гыз бакирә олмалыдыр.^о 14 О, дул, бошанмыш, ләкәләнмиш вә ја фаһишә гадын алмамалыдыр. Өз халгындан олан бакирә гызла евләнмәлидир. 15 О, халгы ичиндә өз өвладларыны ләкәләмәмәлидир,^з чүнки Мән Јеһовајам, ону мүгәддәс едән Аллах^з».

16 Јеһова сөзүнә давам едәрәк Мусаја деди: 17 «Һаруна белә сөйлә: “Сәнин кәлчәк нәслиндән гүсуру олан һеч бир кәс Аллаһын чөрәјини тәгдим етмәк үчүн гурбанкаһа жахынлашмасын. 18 Гүсуру олан адам ораја жахынлашмасын: нә кор, нә ахсаг, нә сифәти ејбәчәр һала дүшмүш, нә әл-ајагынын бири узун, бири гыса олан, 19 нә ајагы вә ја голу сыныг олан, 20 нә гозбел, нә чыртданбој^а», нә көзүндә гүсуру олан, нә сөвдалы^б вә ја дәмровлу, нә дә ки хаялары зәдәләнмиш.^в 21 Каһин Һарунун нәслиндән гүсуру олан һеч бир кәс Јеһоваја мәхсүс јандырма тәгдимәси кәтирмәк үчүн гурбанкаһа жахынлашмасын. Гүсуру олдуғуна көрә

21:20 * Дикөр вариант: *чылыз*. # *Ек-зема*.

ФӘС. 21

а Лв 8:12

б Чк 28:2
Чх 29:29
Лв 16:32в Јр 37:34
Лв 10:6г Сј 6:7
Сј 19:11, 14

д Лв 10:7

е Лв 8:12

е һз 44:22

е Уз 9:2

ж Гн 23:1

Сағ сүтун

а Лв 22:10
Сј 18:19б Лв 2:10
Лв 6:14, 16
Лв 24:8, 9
Сј 18:9

в Чх 30:6

г Чх 38:1

д Чх 25:8

д Чх 28:41

ФӘС. 22

е Чх 28:38
Сј 18:32

е Лв 21:6

ж Лв 7:20

з Лв 13:2

и Лв 15:2

ы Лв 14:2
Лв 15:13ј Лв 21:1
Сј 19:11, 22

к Лв 15:16

к Лв 11:24, 43

л Лв 15:7, 19

м Сј 19:6, 7

н Сј 18:11

о, Аллаһынын чөрәјини тәгдим етмәк үчүн ораја жахынлашмамалыдыр. 22 О, Аллаһынын чөрәјиндән — мүгәддәс јемәкләрдән^а вә сон дәрәчә мүгәддәс јемәкләрдән јејә биләр.^б 23 Лакин пәрдејә^в вә гурбанкаһа^г жахынлашмамалыдыр, чүнки гүсурулдур. О, Мәним мүгәддәс мәканымы^д ләкәләмәмәлидир, чүнки Мән Јеһовајам, онлары мүгәддәс едән^е Аллах^е».

24 Муса Һарунла оғулларына вә бүтүн исраиллиләрә бу сөзләри чатдырды.

22 Јеһова јенә Муса илә даһнышыб деди: 2 «Һарунла оғулларына де ки, исраиллиләрин кәтирдикләри мүгәддәс тәгдимәләрлә еһтијатлы олсунлар, Мәним үчүн ајрылан тәгдимәләрә^а намунасыб тәрздә јанаһараг мүгәддәс адыма ләкә кәтирмәсинләр.^б Мән Јеһовајам. 3 Онлара белә де: “Нәсилләриниз бојунча, өвладларыныздан ким исраиллиләрин Јеһова үчүн ајырдыгы мүгәддәс тәгдимәләрә мурдар һалда жахынлашса, һәмин адам өлдүрүлмәлидир.^в Мән Јеһовајам. 4 Һарунун нәслиндән чүзәмлы^г, јахуд ифразаты^д олан адам пакланмајынча мүгәддәс тәгдимәләрдән јејә билмәз.^е Бу гајда мейтә тохунуб мурдар олан адама дәјән,^ж тохум ахындә,^з 5 гајнаһан напак мәхлуга^к вә ја һансыса сәбәбдән мурдар олан адама тохунан кәсә дә аиддир.^д 6 Бунлардан һансыса биринә тохунан адам ахшама гәдәр мурдар олачаг. О, мүгәддәс тәгдимәләрдән јејә билмәз. Белә адам јујунмалыдыр.^е 7 Күн батандан сонра о пак сајылачаг, онда мүгәддәс тәгдимәләрдән јејә биләр, чүнки бу, онун јемәјидир.^ж”

8 Бундан башга, онлардан hech ким өлмүш, жахуд парчаланмыш hejванын этини jejиб өзүнү мурдарламамалыдыр.^a Мэн Jehоважам.

9 Онлар Мэним гаршым-да мэсулиjэтлэрини jeринэ jетирмэлидирлэр, jохса үзэрлэринэ дүшэн мэсулиjэтлэри ичра етмэдиклэри вэ мүгэддэс тэгдимэлэри мурдарладылары үчүн күнаһа батыб өлөчөклэр. Мэн Jehоважам, онлары мүгэддэс едэн Аллах.

10 Нэ кэнар адам*, нэ каһинин jаделли гонафы, нэ дэ муздур мүгэддэс шеjлэрдэн jемэмелидир.^b 11 Каһинин өз пулу илэ алдыгы вэ ja онун евиндэ догулан гул исэ ондан jejэ билэр.^c 12 Каһинин гызы кэнар адама эрэ кедэрсэ, мүгэддэс пайдан jejэ билмэз. 13 Лакин өвлады олмадан дул галар вэ ja бошанарса вэ гайдыб кэнчлиjиндэки кими ата-сынын jанында jашаjарса, ата-сынын jемэjиндэн jejэ билэр.^d Кэнар адам исэ ондан jемэмелидир.

14 Кимсэ сэһвэн мүгэддэс тэгдимэлэрдэн jejэрсэ, дэjэринин бешдэ бирини дэ үстүнэ элавлэ едиб ону каһинэ вермэлидир.^e 15 Белэликлэ, каһинлэр Исраил огулларынын Jehоваjа вердиклэри мүгэддэс тэгдимэлэри мурдарламамалы.^f 16 вэ халгын мүгэддэс тэгдимэлэрдэн jejэрэк ишлэдиjи күнаһа көрэ чэза газан-масына баис олмамалыдырлар. Чүнки Мэн Jehоважам, онлары мүгэддэс едэн Аллах”».

17 Jehова сөзүнэ давам едиб Мусаjа деди: 18 «Һаруна, онун огулларына вэ бүтүн исраиллилэрэ белэ сөjlө: “Исраилли, жахуд Исраил-

22:10 * Jэни һарунун нэслиндэн олмажан адам.

ФӨС. 22

a Чх 22:31
Лв 17:15
Гн 14:21

b Чх 29:33

v Cj 18:11

г Лв 10:14
Cj 18:19

ф Лв 5:15, 16

д Cj 18:32

Саг сүтун

a Лв 7:16
Cj 15:3
Гн 12:5, 6

b Cj 15:14, 16

v Лв 1:3
Лв 22:22

г Гн 15:19, 21
Гн 17:1
Мн 1:8
Иб 9:14
1Бт 1:19

ф Лв 3:1

д Чх 22:30

дэ jашажан jаделли дедиjи нэ-зирлэри jeринэ jетирмэк вэ ja көнүллү тэгдимэ^a кэтирмэк үчүн Jehоваjа jандыр-ма гурбаны^b тэгдим етмэк истэсэ, 19 гурбаны гэбул олунсун деjэ, мал-гарадан, гоjундан вэ ja кечидэн саглам бир еркэк hejван^c кэтирмэлидир. 20 Гүсурлу heч нэ кэтирмэмелисиниз,^d jохса гурбаныңыз гэбул олунмаjачаг.

21 Нэзирини jeринэ jетирмэк вэ ja көнүллү тэгдимэ кэтирмэк үчүн Jehоваjа үнсиjjэт гурбаны^e тэгдим етмэк истэjэн адам гурбаны гэбул олунсун деjэ, мал-гарадан вэ ja гоjун-кечидэн саглам hejван кэтирмэлидир. Hejванда heч бир гүсур олмамалыдыр. 22 Jehоваjа кор, сыныгы олан, jаралы, зижилли, готур вэ ja дэмовлу hejван кэтирмэjин, белэ hejваны гурбанкаһда Jehоваjа тэгдим етмэjин. 23 Көнүллү тэгдимэ кэтирмэк истэjэн бир аjагы узун вэ ja гыса олан буғаны, жахуд гоjуну гурбан кэтирэ билэр. Лакин бу чүр hejван нэзир гурбаны үчүн магбул деjил. 24 Бурулмуш, жахасы эдэлэнмиш вэ ja эзилмиш hejваны Jehоваjа кэтирмэмелисиниз. Өлкэниздэ белэ hejван тэгдим едилмэмелидир. 25 Белэ бир hejваны jаделли-дрэн көтүрүб Аллаһынызын чөрэjи кими тэгдим етмэjин. Бу hejван нөгсанлы вэ гүсурлу олдуғу үчүн гэбул олунмаjачаг”».

26 Jehова сөзүнэ давам едиб Мусаjа деди: 27 «Тэзэ догулан бузов, гузу вэ ja оглаг jедди күн анасынын jанында галмалыдыр,^a лакин сэкки-зинчи күндэн етибарэн, Jehова үчүн одда jандырылан тэгдимэ кими гурбан кэтирилмэjэ jарарлы олачаг. 28 Нэ малы,

нә дә гојуну баласы илә ејни күндә кәсмәк олмаз.^а

29 Јеһоваја шүкран гурбаны^б кәтирәндә елә кәтирин ки, О, сиздән разы галсын. **30** Гурбанын әти кәсилән күн јејилмәлидир. Ондан сәһәрә сахламаг олмаз.^в Мән Јеһоваја.

31 Әмрләримә риајәт един.^г Мән Јеһовајам. **32** Мүгәддәс адыма ләкә кәтирмәјин.^д Мән исраиллиләр арасында мүгәддәс тутулмалыјам.^е Мән Јеһовајам, сизи мүгәддәс едән.^е **33** Аллаһыныз олмаг үчүн сизи Мисирдән чыхаран Аллаһ.^ө Мән Јеһовајам».

23 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **2** «Исраиллиләрә белә де: «Јеһованын сизә бујурдуғу байрамлар мүгәддәс топланты күнләридир.^ж Чар чәкиб бәјан етмәли олдуғунуз байрамлар^з бунлардыр:

3 Нә ишиниз варса, алты күн әрзиндә көрүн, једдинчи күн исә истираһәт үчүн тәјин олунан шәнбә,^и мүгәддәс топланты күнүдүр. Һәммин күн һеч бир иш көрмәмәлисиниз. Јашадығыныз һәр јердә бу күн Јеһоваја һәср олунан шәнбә олачаг.^й

4 Мүәјәнләшдирилмиш вахта бәјан етмәли олдуғунуз мүгәддәс топлантылар, Јеһоваја һәср олунан байрамлар бунлардыр: **5** биринчи ајын он дөрдүнчү күнү,^ј торан дүшән вахт Јеһоваја һәср олунмуш Пасха^к байрамыдыр.

6 Һәммин ајын он бешинчи күнү Јеһоваја һәср олунан Мајасыз чөрәк байрамыдыр.^к Једди күн мајасыз чөрәк јемәлисиниз.^н **7** Биринчи күн мүгәддәс топланты чағырмалысыныз.^м Һәммин күн ағыр иш көрмәк олмаз. **8** Једди күн

ФӘС. 22

а Чх 23:19
Гн 22:6

б Лв 7:12

в Лв 7:15

г Лв 19:37
Сј 15:40
Гн 4:40

д Лв 18:21
Лв 19:12

е Лв 10:3

е Чх 19:5
Лв 20:8
Лв 21:8

ө Чх 6:7
Лв 11:45

ФӘС. 23

ж Чх 23:14
Лв 23:37

з Сј 10:10

и Чх 16:30
Чх 20:10
Һв 15:21

й Нв 13:22

ј Сј 9:2, 3
Сј 28:16

к Чх 12:3, 6
Гн 16:1
1Кр 5:7

к Сј 28:17
1Кр 5:8

л Чх 12:15
Чх 13:6
Чх 34:18

м Чх 12:16

Сағ сүтун

а 1Кр 15:20, 23

б Сј 18:8, 12
Мс 3:9
Һә 44:30

в Чх 34:22
Гн 16:9, 10

г һә 2:1

д Сј 28:26-31
Гн 16:16

әрзиндә Јеһоваја одда јандырылан тәгдимә кәтирмәлисиниз. Једдинчи күн мүгәддәс топланты күнүдүр. Һәммин күн ағыр иш көрмәк олмаз».

9 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **10** «Исраиллиләрә белә де: «Сизә верәчәјим торпаға кәлдијиниз заман торпағын мәһсулуну бичәндә мәһсулурузун нүбарындан^а дәрз бағлајыб каһинә кәтирин.^б **11** Јеһованын разылығыны газанмағыныздан өтрү каһин дәрзи Онун өнүндә јелләтмәлидир. Каһин буну шәнбә күнүнүн сәһәри етмәлидир. **12** Дәрз јелләдилән күн Јеһоваја јандырма гурбаны олараг сағлам еркәк тоғлу кәтирин. **13** Јанында одда јандырылан тәгдимә кими ефанын^в онда икиси гәдәр нарын уна јағ гатылыб јоғрулмуш тахыл тәгдимәси кәтирин. Бу, Јеһоваја хош олан әтирдир. Шәрәб тәгдимәси олараг исә һинин^д дөрддә бири гәдәр шәрәб кәтирмәлисиниз. **14** Һәммин күнәдәк, јәни Аллаһыныза тәгдимә кәтирәнә гәдәр нә чөрәк, нә говурға, нә дә тәр сүнбүл јемәјин. Бу, јашадығыныз һәр јердә бүтүн нәсилләриниз үчүн һәмишәлик ганун олачаг.

15 Шәнбәдән сонрақы күндән, јәни јелләтмә тәгдимәси кими дәрз кәтирдијиниз күндән једди шәнбә, једди там һәфтә сајын.^е **16** Једдинчи шәнбәнин сәһәри күнү, әлли күнүн тамамында^г Јеһоваја тәздән тахыл тәгдимәси кәтирин.^д **17** Јелләтмә тәгдимәси үчүн евиниздән **2** чөрәк кәтирин. Чөрәкләр ефанын

23:13 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах. * Гин 3,67 л-ә бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

онда икиси гэдэр нарын ундан биширилмэли, хэмиринэ маја гатылмалыдыр.^а Онлар нүбар кими Јеховаја тэгдим едилмэлидир.^б **18** Чөрөклэрлэ јанашы 7 сағлам еркэк тоғлу, 1 чаван буға вэ 2 гоч кэтирмэлисиниз.^в Бунлар тахыл вэ шэраб тэгдимэси илэ бирликдэ Јеховаја јандырма гурбаны, одда јандырылан тэгдимэ кими кэтирилмэлидир. Бунлар Јеховаја хош олан этирдир. **19** Бундан элава, күнаһ гурбаны^г олараг 1 чаван кечи вэ үнсијјэт гурбаны^г олараг 2 еркэк тоғлу тэгдим етмэлисиниз. **20** Каһин онлары — ики тоғлуну мэхсулун нүбарындан биширилэн чөрөклэ бир јердэ Јехованын өнүндэ јеллэтмэ тэгдимэси кими јеллэтмэлидир. Бунлар каһинэ мэхсусдур вэ Јехованын көзүндэ мүгэддэсдир.^д **21** Һэмин күн чар чэкиб^е мүгэддэс топланты чағырын. О күн ағыр иш көрмэјин. Бу, јашадығыныз һэр јердэ бүтүн нэсиллэриниз үчүн һэмिशэлик ганундур.

22 Торпағынызын мэхсулуну бичэндэ тарланын гыраг-буцагларыны бичмэјин, јерэ төкүлэн башаглары јығмајын.^е Онлары касыб-кусуб вэ гариблэр үчүн сахлајын.^ж Мэн сизин Аллаһыныз Јеховајам^з».

23 Јевоа сөзүнэ давам едип Мусаја деди: **24** «Исраиллилэрэ белэ сөjlэ: “Једдинчи ајын биринчи күнүнү истираһэт күнү, кэрэнајла елан олунан анма, мүгэддэс топланты күнү кими гејд един.^з **25** Һэмин күн ағыр иш көрмэмэлисиниз вэ Јеховаја одда јандырылан тэгдим кэтирмэлисиниз”».

26 Сонра Јевоа Мусаја деди: **27** «Һэмин ајын онунчу күнү исэ Кэффарэ күнүдүр.^и

ФЭС. 23

а Лв 7:11, 13

б Чх 23:16
Чх 34:22

в Сј 28:26, 27

г Лв 4:23

ф Лв 3:1

д Лв 7:34
Лв 10:14
Сј 18:9
Гн 18:4
1Кр 9:13

е Сј 10:10

ө Лв 19:9
Гн 24:19
Пр 2:2, 3ж Лв 19:33
Өш 58:7з Сј 10:10
Сј 29:1и Чх 30:10
Лв 25:9**Сағ сүтун**а Лв 16:29, 30
Сј 29:7б Лв 16:34
Иб 9:12,
24-26
Иб 10:10
1Јһ 2:1, 2в Сј 9:13
Сј 15:30г Лв 16:29-31
Лв 23:27
Сј 29:7ф Чх 23:16
Сј 29:12
Гн 16:13
Үз 3:4
Нө 8:14-18
Јһ 7:2

д Нө 8:18

е Чх 23:14
Сј 28:26
Сј 29:7
Гн 16:16

Мүгэддэс топланты чағырмалы, чаныныза чэфа вермэли^а вэ Јеховаја одда јандырылан тэгдимэ кэтирмэлисиниз. **28** Һэмин күн һеч бир иш көрүлмэлидир, чүнки о күн Аллаһыныз Јехованын өнүндэ кэффарэнизи вермэк үчүн тэјин олунан Кэффарэ күнүдүр.^б **29** О күн чанына чэфа вермэјэн^в адам халгынын арасындан јох едилэчэк^г.^в **30** Мэн һэмин күн иш көрэн адамы мэхв едэчэјэм. **31** Һеч бир иш көрмэмэлисиниз. Бу, јашадығыныз һэр јердэ бүтүн нэсиллэриниз үчүн һэмिशэлик ганундур. **32** Бу, сизин үчүн шэнбэ олачаг, там истираһэт күнү. Ајын доғузунчу күнү, ахшам чаныныза чэфа вермэлисиниз.^г Һэмин күнүн ахшамындан ертэси күнүн ахшамына кими сизин үчүн шэнбэ олачаг^д».

33 Јевоа јенэ дэ Мусаја деди: **34** «Исраиллилэрэ сөјлө: “Једдинчи ајын он бешинчи күнү Јеховаја һэср олунан једди күнлүк Чардаглар бајрамы башлајыр.^е **35** Биринчи күн мүгэддэс топланты чағырылмалыдыр. Һэмин күн ағыр иш көрмэмэлисиниз. **36** Једди күн Јеховаја одда јандырылан тэгдимэ кэтирмэлисиниз. Сэккизинчи күн јенэ дэ мүгэддэс топланты олмалыдыр,^д Јевоаја одда јандырылан тэгдимэ кэтирмэлисиниз. Бу, тән-тәнэли мэчлисдир. Һэмин күн ағыр иш көрмэмэлисиниз.

37 Бунлар чар чэкиб бэјан етмэли олдуғунуз, Јехованын сизэ бујурдуғу бајрамлар, мүгэддэс топланты күнлэридир.^е Бу күнлэрдэ Јевоаја одда јандырылан тэгдимэ — јандырма

23:27* Ентимал ки, бурада сөһбөт оруч вэ бу гөбил мөһрумийәтлөрдөн кедир. **23:29*** Дикөр вариант: *оруч тутмајан.*
^ж Хажуд өлдүрүлөчөк.

гурбаны,^а онунла жанашы тахыл тэгдимәси^б вә шәраб тэгдимәси^в кәтирмәлисиниз. Һәр күн о күн үчүн бурулан тэгдимә кәтирилмәлидир. **38** Бунлар ЈеҺоваја һәср олунан шәнбәләрдә^г кәтирдијиниз бәхшишләрдән,^г ЈеҺоваја дедијиниз нәзирләрдән^д вә көнүллү тэгдимәләрдән^е эләвә кәтирилмәли олан тэгдимәләрдир. **39** Торпагынызын мәһсулуну јығандан сонра једдинчи ајын он бешинчи күнүндән башлајарак, ЈеҺованын шәрәфинә једди күн бајрам кечирмәлисиниз.^е Биринчи вә сәккизинчи күн там истираһәт күнүдүр.^ж **40** Биринчи күн ағачларын ән јахшы мејвәләрини, хурма ағачынын будагларыны,^з кур јарпаглы ағачларын вә вадидә битән говаг ағачларынын будагларыны топлајыб једди күн Аллаһыныз ЈеҺованын өнүндә шәнләнмәлисиниз.^и **41** ЈеҺоваја һәср олунмуш бу бајрамы илдә једди күн гејд етмәлисиниз.^й Бүтүн нәсилләриниз һәмишәлик ганун кими једдинчи ајда бу бајрамы гејд етсин. **42** Једди күн чардагда јашајын.^ј Бүтүн исраиллиләр чардагда јашамалыдыр. **43** Гој кәләчәк нәсилләриниз билсин ки,^к Мән исраиллиләри Мисирдән чыхаранда онлар чардагларда јашамалы олмушдулар.^к Мән сизин Аллаһыныз ЈеҺовајам^л».

44 Беләчә, Муса ЈеҺоваја һәср олунмуш бајрамларла бағлы көстәришләри Исраил оғуларына чатдырды.

24 ЈеҺова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **2** «Исраил оғулларына әмр ет, чырагларын арамсыз јанмасы үчүн сәнә зәјтундан чәкилмиш халис јағ кәтирсинләр.^н **3** Һарун Һүзур чадырында,

ФӘС. 23

- а Лв 1:3
 б Лв 2:1, 11
 в Сј 15:5
 г Сј 28:6, 7
 г Чк 16:23
 Чх 20:8
 Чх 31:13
 ф Чк 28:38
 Сј 18:29
 д Гн 12:11
 е Сј 29:39
 Гн 12:6
 1См 29:9
 2См 35:8
 Уә 2:68
 ө Гн 16:13
 ж Сј 29:12
 з Нә 8:15
 Вһ 7:9
 и Гн 16:15
 Нә 8:10
 ы Сј 29:12
 ј Гн 31:10, 11
 к Гн 31:13
 36 78:6
 к Чк 12:37, 38
 Сј 24:5

ФӘС. 24

- л Чк 27:20, 21
 Сј 8:2

Сағ сүтун

- а Чк 25:31
 Чх 39:33, 37
 Иб 9:2
 б Чк 25:23, 24
 Чх 40:22, 23
 1Иш 21:4
 1Пд 7:48
 Мр 2:25, 26
 в Лв 2:2
 Лв 6:15
 г Сј 4:7
 1См 9:32
 2См 2:4
 ф Лв 21:22
 Лв 22:10
 1Иш 21:4, 6
 Мт 12:3, 4
 Лк 6:3, 4
 д Лв 6:14, 16
 е Чк 12:38
 Сј 11:4
 ө Чк 20:7
 Чх 22:28
 Лв 19:12
 ж Чк 18:22

Шәһадәт сандығынын гаршысында олан пәрдәнин бајыр тәрәфиндәки чыраглары ахшамдан сәһәрә гәдәр ЈеҺованын өнүндә јанар сахламалыдыр. Бу, бүтүн нәсилләриниз үчүн һәмишә гүввәдә галачаг ганундур. **4** О, һәмишә ЈеҺованын өнүндә чыраглары халис гызылдан олан чырагданын^а үстүнә дүзмәлидир.

5 Нарын ундан он ики һалгавары чөрәк бишир. Чөрәкләрин һәр бири ефанын* онда икиси гәдәр ундан һазырланмалыдыр. **6** Онлары ЈеҺованын өнүндә, халис гызылдан олан масанын үстүнә алты-алты олмагла үст-үстә јығ.^б **7** Һәр галағын үстүнә халис күндүр гој. О, ЈеҺоваја одда јандырыларак кәтирилән хатирә тэгдимәси^в үчүн чөрәк әвәзи олачаг. **8** Һәр шәнбә ЈеҺованын өнүндәки чөрәкләр тәзәләнмәлидир.^г Бу, Мәним Исраил оғуллары илә бағладығым һәмишәлик әһддир. **9** Чөрәкләр Һарунла оғулларынын олачаг.^г Онлар мүгәддәс јердә јејилмәлидир,^д чүнки каһинә чатан бу чөрәкләр ЈеҺова үчүн одда јандырылан тэгдимәләрин ичиндә сон дәрәчә мүгәддәсдир. Бу, һәмишәлик гајдадыр^е.

10 Исраиллиләрин ичиндә анасы исраилли, атасы исә мисирли олан бир нәфәр вар иди.^е Бир күн дүшәркәдә онунла башга бир исраиллинин арасында дава дүшдү. **11** Исраилли гадынын оғлу Аллаһын адына күфр едиб, ону ләнәтләмәјә башлады.^ө Ону Мусанын јанына кәтирди-ләр.^ж Јери кәлмишкән, онун анасы Дан гәбиләсиндән олан Дибринин гызы Сәлимәт иди.

24:5 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдир. Б14 эләвәсинә бах.

12 Jehovahнын һөкмү бәлли оланачан ону һәбсдә сахладылар.^a

13 Jehovah Мусаја деди: 14 «Ләнәт едәни дүшәркәдән чыхарын. Ләнәти ешидәнләрин һамысы әлләрини онун башына гојсун, сонра исә бүтүн ичма ону дашгалаг етсин.^b 15 Исраил оғулларына сөjlә: “Ким Аллаһ ләнәт етсә, күнаһына көрә чаваб вермәли олачаг. 16 Jehovahнын адына күфр едән һөкмән өлдүрүлмәлидир.^c Бүтүн ичма ону дашгалаг етмәлидир. Јерли олсун, јаделли олсун, фәрг етмәз, Аллаһын адына күфр едән өлдүрүлмәлидир.

17 Инсан һәjатына гәсд едән һөкмән өлдүрүлмәлидир.^f 18 Ев һејваныны дөјүб өлдүрән чан әвәзинә чан олараг зәрәри өдәмәлидир. 19 Ким башгасына зәдә јетирәрсә, онун өзүнә дә һәмин шеј едилмәлидир.^f 20 Сыныг әвәзинә сыныг, көз әвәзинә көз, диш әвәзинә диш; башгасына һансы зәдәни јетирибсә, она да ејни зәдә јетирилмәлидир.^a 21 Һејваны дөјүб өлдүрән зәрәри өдәмәлидир,^g инсан өлдүрәни исә өлдүрмәк лазымдыр.^g

22 Истәр јаделли олсун, истәр јерли, ганун һамы үчүн ејни олмалыдыр,^ж чүнки Мән сизин Аллаһыныз Jehovahјам”.

23 Муса бунлары Исраил оғулларына сөjlәди. Онлар ләнәт охујан адамы дүшәркәдән кәнара чыхарыб дашгалаг етдиләр,^з беләликлә дә, Jehovahнын Мусаја вердији әмри јеринә јетирдиләр.

25 Сонра Jehovah Мусаја Сина дагында белә деди: 2 «Исраил оғулларына сөjlә: “Сизә верәчәјим торпага” кәлдијиниз заман Jeho-

ФӘС. 24

a Чх 18:15, 16
Cј 15:32, 34

b Cј 15:32, 35
Гн 17:7

в Гн 5:11

г Јр 9:6
Чх 21:12
Cј 35:31
Гн 19:11-13

ф Чх 21:23, 24

д Гн 19:21
Мтг 5:38

е Чх 22:1

ө Јр 9:6
Чх 21:12

ж Чх 12:49
Лв 17:10
Лв 19:34
Cј 9:14
Cј 15:16

з Cј 15:33, 36
Гн 17:7

ФӘС. 25

и Јр 15:16

Сағ сүтүн

a Лв 26:34
2См 36:20,
21

б Чх 23:10, 11

в Лв 16:30
Лв 23:27, 28

г Әш 61:1, 2
Лк 4:18, 19
Рм 8:20, 21

ф Лв 27:24
Cј 36:4
Гн 15:1

д Лв 25:5

е Чх 23:11
Лв 25:6

ванын шәнбә ганунуна риә-јәт едиб торпагы динчә гојун.^a 3 Алты ил тарлаја тохум сәпин, тәнәкләри будајын, торпағын мәһсулуна јығын.^б 4 Једдинчи ил исә Jehovahја һәср олунмуш Шәнбәдир, торпаг динчә гојулмалыдыр. Тарлаја тохум сәпмәјин, тәнәкләри будамајын. 5 Бичин вахты јерә дүшән тохумлардан битән тахылы бичмәјин, будан мамыш тәнәкдән чыхан үзүмләри јығмајын. Торпагы бир ил динчә гојун. 6 Лакин шәнбә или торпагда нә битсә, һамысыны јејә биләрсиниз – өзүнүз дә, гул-гарабашыныз да, муздурларыныз да, аранызда јашајан јаделлиләр дә, 7 ев һејванларыныз да, өлкәниздәки вәһши һејванлар да. Торпаг нә мәһсул јетирсә, јејә биләрсиниз.

8 Једди шәнбә или, једди дөфә једди ил сајын. Једди шәнбә или, јәни гырх доггуз ил кечәндән сонра, 9 једдинчи ајын онунчу күнүндә, Кәффәрә күнүндә^в учадан шејпур чалын. Шејпур сәси өлкәнин һәр јериндә ешидилмәлидир. 10 Әллингчи ил мүгәддәсдир. Һәмин ил өлкәнин бүтүн сакинләринә азадлыг елан един.^г Бу ил сизин үчүн Азадлыг или олачаг. Һәр кәс өз евинә, ешијинә, аиләсинә гајыдачаг.^ф 11 Әллингчи ил сизин үчүн Азадлыг или олачаг. Һәмин ил тохум сәпилмәмәли, јерә төкүлмүш тахылдан битән мәһсул бичилмәмәли вә буданмамыш тәнәкләрдә чыхан үзүмләр јығылмамалыдыр.^д 12 Бу, Азадлыг илидир, сизин үчүн мүгәддәс олмалыдыр. Һәмин ил јалныз торпағын кәтирдийини јејә биләрсиниз.^е

13 Азадлыг илиндә һәр кәс өз мүлкүнә гаҗытсын.^а

14 Нәсә сатанда, јахуд нәсә алаңда бир-бириниздән истифада етмәјин.^б 15 Торпаг алан Азадлыг илиндән кечән илләрин саҗыны, сатан исә нечә ил мәһсул җығылачаҗыны нәзәрә алсын.^в 16 Әкәр Азадлыг илинә чоҗ галыбса, сатан гижмәти галдыра биләр, жоҗ әкәр бир нечә ил галыбса, онда гижмәти ашаҗы салмалыдыр, чүнки, әслиндә, о, һәмин илләр әрзиндә җығылачаҗ мәһсулу сатыр. 17 Һеч ким башгасындан истифада етмәсин.^г Аллаһдан горхун,^д чүнки Мән сизин Аллаһыныз Јеһоваҗам.^е 18 Мәним ганунларыма риәјәт етсәниз вә һөкмләримә табе олсаныз, өлкәдә әмин-аманлыг ичиндә јашаҗагсыныз.^ж 19 Торпаг сизә өз мәһсулуны верәчәк.^з Сиз дә дојунча јејиб фираван јашаҗагасыныз.^к

20 Әкәр аҗлыныздан кечсә ки: “Бәс једдинчи ил һеч нә әкиб-бечәрмәсәк, нә јејәчә-јик?”^а — 21 билин ки, алтынчы ил торпаҗыныза елә бәрәкәт верәчәјәм ки, бир илдә үч илин мәһсулуно көтүрәчәксиниз.^б 22 Сонра сәккизинчи ил тохум сәпәчәксиниз. Көһнә мәһсулу доггузунчу илә гәдәр јејәчәксиниз. Доггузунчу илин мәһсулу јетишәнә гәдәр көһнә мәһсулу јејәчәксиниз.

23 Торпаҗы һәмишәлик сатмаг олмәз,^в чүнки торпаг Мәнимдир.^г Сиз исә Мәним нәзәримдә гәриб вә кәлмәсиниз.^д 24 Јашадыҗыныз өлкәнин һәр јериндә торпаг јијәсинә өз торпаҗыны кери сатын алмаг һүгугу верилмәлидир.

25 Сојдашыныз* касыбла-јыб өз торпаҗынын бир гисми-

25:25 * һәрфән: гардашыныз.

ФӘС. 25

а Лв 25:29, 30
Лв 27:24

б 1Иш 12:3
Мс 14:31

в Лв 27:18

г Лв 19:13
Мс 22:22

д Лв 25:43
Мс 1:7
Мс 8:13

е Әш 33:22

ж Гн 12:10
36 4:8
Мс 1:33

з 36 67:6

к Лв 26:3-5

л Лв 25:4, 5
Мт 6:25

м Јр 26:12
Гн 28:8
Мл 3:10

н 1Пд 21:3

о 36 24:1

п 1См 29:15

Сағ сүгүн

а Рт 2:20
Рт 4:4-6

б Лв 25:50

в Лв 27:24

г Лв 25:10, 13

д Лв 25:25-27

е Сј 35:2, 8

ж Лв 25:28

ни сатмалы олса, јахын гоһуму кәлиб торпаҗы кери сатын алмалыдыр.^а 26 Анчаг киминсә торпаҗыны кери сатын алачаг адамы жоҗдурса, өзүнүн имканы јахшылашыб торпаҗы алмаг үчүн лазымынча пулу оларса, 27 онда о, торпаҗы сатдыҗы вахтдан етибарән җығылмыш мәһсулуно дәјәрини һесаблајыб чыхмалы вә галан мәбләҗи торпаҗы сатдыҗы адама өдәмәлидир. Бундан сонра торпаг онун олачаг.^б

28 Лакин онун торпаҗы гајтармаҗа имканы олмәзса, сатылмыш торпаг Азадлыг илинә гәдәр алан адамын олачаг.^в Азадлыг илиндә исә торпаг јенидән онун мүлкіјәтинә кечәчәк вә о, јенә дә өз торпаҗына саһиб олачаг.^г

29 Әкәр кимсә гала-шәһәрдә олан евини сатарса, сатдыҗы вахтдан етибарән, бир ил әрзиндә ону кери сатын алмаг һүгугундан истифада едә биләр. Онун бир ил әрзиндә еви кери сатын алмаг һүгугу вар.^д

30 Лакин гала-шәһәрдә олан ев бир ил әрзиндә кери сатын алынмәзса, онда ев һәмишәлик алан адамын вә онун нәслинин мүлкіјәти олачаг. Азадлыг илиндә ев кери гајтарылмаҗачаг. 31 Диварла әһәтәјә алынмамыш кәндләрдәки евләр исә торпаҗын бир парчасы сајлыр. Белә еви кери сатын алмаг һүгугу һәмишә гүввәдә галачаг. Азадлыг илиндә ев јијәсинә гајтарылмалыдыр.

32 Лавилиләрин шәһәрләринә кәлинчә,^а лавилиләрин өзләринә мәхсус шәһәрләрдәки евләри кери сатын алмаг һүгугу даим гүввәдә олачаг.

33 Лавили лавилиләрә мәхсус шәһәрдә олан мүлкүнү кери сатын алмаса, ев Азадлыг илиндә кери гајтарылачаг.^б

Чүнки лавилилэрэ мэхсус шәһәрләрдеки евләр онлара Исраил оғуллары арасында верилән мүлкдүр.^а **34** Шәһәрин этрафындакы отлаглар^б исә ымуијјәтлә сатыла билмәз, чүнки бу, онларын даими мүлкүдүр.

35 Әкәр гоншулуғунузда јашајан сојдашыныз касыбла-са вә өзүнү доландыра билмәсә, гәриб вә кәлмә^в кими она да јардым әлинизи уздын ки,^г даим аранызда јашајыб долана билсин. **36** Ондан сәләм алмајын вә мәнфәәт көтүрмәјин.^д Аллаһыныздан горхун.^е Онда сојдашыныз даим аранызда јашајыб долана билчәк. **37** Она пулу сәләмлә вермәјин^в вә вердијиниз јемәјин әвәзиндә хејир күдмәјин. **38** Мән Аллаһыныз Јеһовајам, Кәнан дијарыны сизә вермәк, сизин Аллаһыныз олмаг үчүн сизин Мисирдән чыхаран Аллаһ.^з

39 Әкәр гоншулуғунузда јашајан сојдашыныз касыблајыб өзүнү сизә гул кими сатса,^ж ону гул кими ишләтмәјин.^з **40** Оунула муздур кими,^и кәлмә кими давранын. Гој о, Азадлыг илинә гәдәр сиздә ишләсин, **41** сонра ушағлары илә бирликдә јахынларынын јанына, дәдә-баба мүлкүнә гајытсын.^и **42** Чүнки онлар Мәним гулларымдыр. Мән онлары Мисирдән чыхармышам.^и Онлар ади гул кими башгасынын әмлаки олмамалыдырлар^и. **43** Онлара зүлм еләмәјин,^к Аллаһыныздан горхун.^к **44** Гул-гарабашыныз әтраф халглардан олмалыдыр, онлардан гул-гарабаш ала биләрсиниз. **45** Аранызда јашајан јаделли сакинләри,^л онларын

25:42 * Јахуд онлар өзләрини ади гул кими сатмамалыдырлар.

ФӘС. 25

а Сј 18:20

Сј 35:2, 4

Гн 18:1

б Сј 35:7

Јш 14:4

в Чх 22:21

Чх 23:9

Лв 19:34

Гн 10:18

г Гн 15:7

36 41:1

36 112:5

Мс 3:27

Мс 19:17

Мр 14:7

һә 11:29

1Тм 6:18

1Јһ 3:17

д Чх 22:25

Гн 23:19

36 15:5

Мс 28:8

е Мс 8:13

в Гн 23:20

Лк 6:34, 35

ж Чх 6:7

Чх 20:2

1Пд 8:51

з Чх 21:2

Гн 15:12

и 1Пд 9:22

и Лв 25:53

ы Чх 21:3

Лв 25:10

ј Чх 1:13, 14

Чх 19:5

Лв 25:55

к Чх 3:7

Еф 6:9

Кл 4:1

л Лв 25:17

Вә 12:13

м Чх 12:38

Јш 9:21

Сағ сүтун

а Лв 25:39, 43

б Лв 25:25

в Лв 25:26, 27

г Лв 25:10

д Лв 25:15, 16

е Гн 15:18

в Лв 25:40, 43

Кл 4:1

ж Чх 21:3

сизин өлкәдә доғулан өвладларыны гул кими ала биләрсиниз. Онлар сизин әмлакыныз олачағлар. **46** Онлары оғулларыныза ирсән верә биләрсиниз. Онлар сизин гулларыныз, һәмишәлик әмлакыныз олачағ. Лакин сојдашларыныза, Исраил оғулларына зүлм етмәјин.^а

47 Аранызда јашајан јаделли вә ја кәлмә варланарса, сојдашынызса касыблајыб өзүнү она, јахуд онун аилә үзвләриндән кимәсә гул кими сатарса, **48** онун кери сатын алынмаг һүгугу олачағ. Гардашларындан бири ону кери сатын ала биләр.^б **49** Әмиси, әмиси оғланлары вә ја аиләнин ган гоһумларындан кимсә ону кери сатын ала биләр.

Ишдир өзү варланса, өзү өзүнү кери сатын ала биләр.^в **50** Белә һалда, отуруб ону алан адамла гул кими сатылдығы күндән Азадлыг илинәдәк^г олан вахты һесабламалыдыр. Оун сатыш гижмәти илләрин сајына мувафиг һесабланмалыдыр.^д Бүтүн бу вахт әрзиндә онун иш күнләри муздурунку кими гижмәтләндирилмәлидир.^е **51** Әкәр Азадлыг илинә һәлә чох галыбса, өдәдији һағ јердә галан илләрә мувафиг олмалыдыр. **52** Әкәр аз галыбса, онда һесаблајыб бу илләрә дүшән һағгы өдәмәлидир. **53** Ағасы онунла иллик муздур кими давранмалыдыр. Гојмајын ки, ағасы она зүлм еләсин.^в **54** Әкәр о, бу шәртләрлә өзүнү кери сатын ала билмәсә, онда өзү дә, ушағлары да Азадлыг илиндә азадлыға чыхмалыдыр.^о

55 Чүнки Исраил оғуллары Мәним гулларымдыр. Онлар Мәним Мисирдән чыхардығым

гулларымдыр.^а Мэн сизин Аллаһыныз Jehovahам.

26 Өзүнүз үчүн пуч аллаһлар дүзэлтмэјин,^б ојма бүтлэр,^в дик дашлар* гојмайын, өлкөніздө тэсвирли дашлар^г гојуб өнүндө сөчдө гылмайын.^д Мэн сизин Аллаһыныз Jehovahам. **2** Шәнбә күнләримә риаят един, мүгәддәс мәканыма еһтирамла жанашын. Мэн Jehovahам.

3 Экәр ганунларымла отуруб-дурсаныз, әмрләримә риаят едиб онлара ујғун жашасаныз,^а **4** сизин үчүн мөвсүмүндө жағышлар жағдырачағам,^б торпағыныз мөһсул верәчәк,^в ағачларыныз бар кәтирәчәк. **5** Үзүм јығымына кими дән үјүдәчәк, сәпин мөвсүмүнәчән үзүм јығачагсыныз. Дојунча чөрәк јејәчәк, өлкөніздө фираван јашајачагсыныз.^ж **6** Өлкөнізә әмин-аманлыг верәчәјәм,^з кечәни раһат јагачагсыныз, сизи горхудан олмајачаг.^д Торпағыныздан јыртыгы һејванлары говачағам, мүһарибә нәдир билмәјәчәксиниз. **7** Дүшмәнләринизи говуб гылынча јем едәчәксиниз. **8** Бешиниз јүз нәфәрин, јүзүнүз он мин нәфәрин далынча дүшүб онлары гылынчдан кечирәчәксиниз.^в

9 Сизә лүтф көстәрәчәјәм, оғул-ушаг саһиби едиб чо-халдачағам.^д Сизинлә бағладыгым әһдә садиг галачағам.^ж **10** Өтән илин мөһсулуну јејиб гуртармаға мачал тапмамыш анбарлары бошалтмалы олачагсыныз ки, јени мөһсулу јығмаға јер олсун. **11** Чадырымы сизин аранызда гурачағам,^к сиздән үз дөндәрмәјәчәјәм. **12** Мэн сизинлә олача-

26:1 * Бу дашлар бүтпөрәстликдә ситајиш мәгсәдилә истифадә олуурду.

ФӘС. 25

а Чх 20:2
Лв 25:42

ФӘС. 26

б Чх 20:4
Лв 19:4
Һә 17:29
1Кр 8:4

в Гн 5:8

г Сј 33:52

д Дн 3:18
1Кр 10:14

е Гн 11:13-15

вә 12:13

ж Гн 28:12

з 1См 22:9

дә 34:26

лв 2:23

ө 36 67:6

жә 85:12

ж Лв 25:18

з 1См 22:9

дә 36 29:11

Һр 2:9

и Ми 4:4

ы Гн 28:7

лв 23:10

Һк 7:15, 16

Һк 15:15, 16

1См 11:20

ј Гн 28:4

к Чх 6:4

к Чх 25:8

Һә 37:26

Вһ 21:3

Сағ сүгүн

а Гн 23:14

б Чх 6:7

2Кр 6:16

в Гн 28:15

г 2Пд 17:15

д Чх 24:7

Гн 31:16

Иб 8:9

д Гн 28:22, 33

Һк 6:3

е Гн 28:15, 25

Һк 2:14

1Иш 4:10

ө 36 106:41

Мрс 1:5

ж Лв 26:36

з Гн 11:17

1Пд 17:1

и Әр 12:13

Һр 1:6, 10

ы Гн 32:24

Әр 15:3

ј Һә 5:17

ғам. Мэн сизин Аллаһыныз,^а сиз исә Мәним халғым олачагсыныз.^б **13** Мэн сизин Аллаһыныз Jehovahам. Сизи Мисирдән чыхартдым ки, даһа онларын көлөси олмайасыныз. Бондуруғунузу гырдым ки, дикәлиб башы уча кәзәсиниз.

14 Анчаг Мәнә гулаг асманыз, әмрләримә риаят едиб онлара ујғун јашамасаныз,^в **15** ганунларымла отуруб-дурмасаныз,^г һөкмләримә хор хыхыб әмрләримдән чыхсаныз, сизинлә бағладығым әһдә хәјанәт етсәниз,^д **16** онда көрүн сизә нејләјәчәјәм, сизи нечә чәзаландырачағам: чаныныза вәлвәлә салачаг, сизи вәрәмә, гыздырмаја мүбтәлә едәчәк, көзләринизин нуруну алачаг, һәјәтынызы алт-үст едәчәјәм. Һәдәр јерә тохум сәпәчәксиниз, она көрә ки, торпағын мөһсулу дүшмәнләринизә гисмәт олачаг.^ж **17** Сизә гаршы галхачағам, дүшмәнләринизә мөһлүб олачагсыныз.^з Жағыларын ајағлары алтында галачагсыныз,^д гован јохкән, гачачагсыныз.^ж

18 Бу да сизә кар еләмәсә, јенә дә Мәнә гулаг асманыз, күнаһларыныза көрә сизи једдигат артыг чәзаландырачағам. **19** Сынмаз гүрурунузу чилик-чилик едәчәјәм, саманызы дәмирә,^з торпағынызы мисә дөндәрәчәјәм. **20** Әлләшиб-вурүшүб тагәтдән дүшәчәксиниз, амма бош јерә, чүнки торпағыныз гысыр олачаг,^д ағачларыныз бар кәтирмәјәчәк.

21 Асилјиниздән әл чөкмәјиб сөзүмә гулаг асманыз, күнаһларыныза көрә чәзаны једди дәфә дә артырачағам. **22** Вәһши һејванлары чаныныза салачағам,^в онлар сизи ушагсыз гојачаг,^д һејванларынызын ахырына чыхачаг,

сајынызы азалдачаглар, јолларыныз бош, кимсәсиз галачаг.^а

23 Анчаг бунлар да сизә дәрс олмаса,^б јенә дә асилијиниздә инад етсәниз, **24** онда Мән дә сизин зиддинизә кедәчәјәм, күнаһларыныза көрә сизә једдигат чәза верәчәјәм. **25** Әһди поздуғунуза көрә үстүнүзә гылынч чәкиб сиздән интигам алачағам.^в Гачыб шәһәрләриниздә кизләнсәниз, ичинизә азар салачағам.^г Беләчә, дүшмәнләринизин әлиңә кечәчәксиниз.^д **26** Сизин чөрәк еһтијатынызы мәнв едәчәјәм.^е О заман он гадын бир тәндирдә чөрәк биширәчәк, чөрәји чәки илә бөлүшдүрәчәк.^ж Гарныдолусу чөрәк јемәјә һәсрәт галачагсыныз.^з

27 Бүтүн бунлар бахмаја раг, јенә дә Мәнә гулаг асмансыз вә асилијиниздә инад етсәниз, **28** онда Мән даһа да шиддәтлә зиддинизә кедәчәјәм,^к күнаһларыныза көрә сизә једдигат чәза верәчәјәм. **29** Мәчбур галыб оғулларынызы, гызларынызы јејәчәксиниз.^л **30** Сәчдәкаһларынызы* јерлә јексан едәчәјәм,^м бухурданларынызы гырачағам, мејитиниз ијрәнч бүтләринизин^н мејитинин үстүнә сәрәчәјәм.^ы Ијрәндијимдән сизин һеч тәрәфинизә дә бахмајачағам.^п **31** Шәһәрләриниз гылынч ағзына верәчәјәм,^к мүгәддәс јерләриниз виран гојачағам, гурбанларынызын әтрини гохламајачағам. **32** Өлкәни харабазара чевирәчәјәм,^к кәлиб орада мәскунлашан дүшмәнләриниз белә, буну көрәндә мат галачаг.^п **33** Сизи пәрәнпәрән едиб халгларын арасы-

26:30 * һәрфән: *јуксәкликләринизини*.
 "Ибрани мәтиндә ишләнән ифадә «нәчис» сөзү илә ејни көкдәндир вә икраһ ифадә едир.

ФӘС. 26

а һк 5:6
 Өш 33:8
 3к 7:14
 б Өш 1:16
 Әр 2:30
 Әр 5:3
 в Чк 24:7
 г Гн 28:21
 Әр 24:10
 Ам 4:10
 ф һк 2:14
 1Иш 4:10
 д һә 5:16
 е һә 4:16
 ө Өш 9:20
 Ми 6:14
 һг 1:6
 ж Әр 21:5
 з 2Пд 28:53
 2Пд 6:29
 Әр 19:9
 Мрс 4:10
 һә 5:10
 и 2См 34:3
 Өш 27:9
 ы 1Пд 13:2
 2Пд 23:8, 20
 һә 6:5
 ј 36:78-58, 59
 к 2Пд 25:9, 10
 2См 36:17
 һә 2:3
 Өш 1:7
 Әр 4:7
 к Әр 9:11
 л Гн 28:37
 Гн 29:22-24
 Әр 18:16
 Мрс 2:15
 һә 5:15

Сағ сүтүн

а 36 44:11
 б Әр 9:16
 һә 12:14
 в 3к 7:14
 г 2См 36:20, 21
 ф Өш 24:6
 д Лә 26:17
 Өш 30:17
 е Јш 7:12
 һк 2:14
 Әр 37:10
 ө Гн 4:27
 Гн 28:48
 Әр 42:17
 ж Гн 28:65
 з Чк 20:5
 Сј 14:18
 и 1Пд 8:33
 һә 9:2
 һә 6:9
 Дн 9:5
 ј һә 36:31
 ј Лә 26:24
 к 1Пд 8:47
 2См 36:20
 к Гн 30:6
 Әр 4:4
 һә 7:51

на сәпәләјәчәјәм,^а гылынчымы сијириб изинизә дүшәчәјәм.^б Өлкәниз бош галачаг,^в шәһәрләриниздә даш-даш үстә галмајачаг.

34 Сиз дүшмән торпағында икән торпаг динчәлмәдији шәнбәләрин әвәзини чыхачаг. Бүтүн бу виранәлик вахты торпаг дојунча динчәләчәк.^г **35** Орада јашадығыныз вахт шәнбә илләриндә көрмәдији динчлији торпаг виранәлик дөврүндә көрәчәк.

36 Сағ галанлара кәлинчә исә,^д онлары дүшмән өлкәсиндә сәксәкә ичиндә јашадачағам. Јел әсиб јарпаг кышылдајанда белә, гачмаға үз гојачаглар. Тәгиб едән олмаја-олмаја, гылынчдан гачырмыш кими гачачаглар.^е **37** Гылынчдан гачан адамлар кими, бир-бирләринин ајаглары алтында галачаглар, һалбуки онларын далынча дүшән олмаја чаг. Дүшмәнләринизә гаршы баш галдыра билмәјәчәксиниз.^ж **38** Јад халгларын арасында мәнв олуб кедәчәксиниз.^з Дүшмән торпағы сизин ахырыныза чыхачаг. **39** Сағ галанларыныз күнаһларыныза көрә дүшмән торпағында чүрүјәчәк.^к Бәли, аталарынын күнаһына көрә чүрүјүб кедәчәк.^л **40** Онда өвләринин күнаһларыны, аталарынын күнаһыны вә хәјанәткарлығыны етираф едәчәкләр.^м Бојунларына алачаглар ки, Мәнә аси чыхыб хәјанәткарлығы етмишләр,^ы **41** Мән дә мәчбур олуб онларын зиддинә кетмишәм,^п онлары дүшмән торпағына сүркүн етмишәм.^к

Бәлкә, онда сүннәтсиз* үрәкләри јумшалар^к вә күнаһларыны јујарлар. **42** О заман

26:41 * Јахуд инадкар.

Мән Јагубла, Исаггла вә Ибраһимлә бағладығым әнди хатырлајачаг,^а торпағы јада сачагаг. **43** Онларсыз галдығы вахт әрзиндә торпаг кимсә-сиз, бош олачаг, динчәлмәдји шәнбәләрин әвезини чыхачаг.^б Онлар исә күнаһларынын әвезини өдәјәчәкләр, чүнки һөкмләримни саја салмајыб әмрләримә хор бахмышдылар.^в **44** Лакин бүтүн бунлара бамајараг, дүшмән өлкәсиндә олдуғлары мүддәтдә белә, Мән онлары тамамилә рәдд етмәјәчәјәм,^г нифрәтим о дәрәчәјә чатмајачаг ки, онларын көкүнү кәсим. Белә етсәм, онларла бағладығым әндә хәјанәт етмиш оларам.^д Чүнки Мән онларын Аллаһы Јеһовајам. **45** Онларын хатиринә әчдадлары илә бағладығым әнди хатырлајачагаг.^е Мән Аллаһлары олмаг үчүн онлары башга халғларын көзү өнүндә Мисирдән чыхармышдым.^ө Мән Јеһовајам».

46 Јеһованын Сина дағында Өзү илә Исраил халғы арасында Муса васитәсилә тәсис етдји гадалар, ганун вә һөкмләр бунлар иди.^ө

27 Јеһова јенә Муса илә данышыб деди: **2** «Исраил оғулларына белә сөјлә: «Ола билсин, кимсә киминсә чанынын дәјәрини Јеһоваја вермәк кими хүсуси бир әһд етмәк истәсин.» **3** Онда ијирми јашындан алтмыш јашына-дәк киши үчүн мүгәддәс мөкан шекели илә 50 шекел*, **4** гадын үчүн исә 30 шекел күмүш өдәмәлидир. **5** Беш-ијирми јаш арасында олан оғлан үчүн дәјәр 20 шекел, гыз үчүн исә 10 шекелдир. **6** Бир ајдан беш јашачан олан оғлан

27:3 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрдир. Б14 өлавәсинә бах.

ФӘС. 26

а Јр 12:7
Јр 26:3
Јр 28:13
Гн 4:31
36 106:45

б Лв 26:34
2См 36:20,
21

в 2Пд 17:15

г Гн 4:31
2Пд 13:23
Һө 9:31

д Гн 4:13
Өр 14:21

е Чх 24:3, 8
Гн 9:9

ө һә 20:9

ө Лв 27:34
Гн 6:1

ФӘС. 27

ж Гн 23:21
Һк 11:30, 31
1Иш 1:11

Сағ сүтүн

а Лв 5:7, 11
Лв 12:8
Лв 14:21

б Лк 21:2-4
2Кр 8:12

в Лв 20:25
Гн 14:7, 8

г Лв 27:19

ф Лв 27:11, 12

ушағы үчүн дәјәр 5 шекел, гыз ушағы үчүн исә 3 шекел күмүшдүр.

7 Алтмыш јашдан јухары киши үчүн дәјәр 15 шекел, гадын үчүн 10 шекел күмүшдүр. **8** Әһд едән касыб олдуғундан тәјин едилмиш дәјәри өдәјә билмирсә,^а онда һәмнин адамы каһинин јанына кәтирсин, каһин дә онун үчүн дәјәр тәјин етсин. Дәјәр әһд едәнин имканына көрә тәјин едилмәлидир.^б

9 Әкәр кимсә Јеһоваја гурбан кәтирмәк үчүн јарарлы һејван әһд едәрсә, Јеһоваја верилән һәр шеј мүгәддәс олачаг. **10** Ону дәјишдирмәк, јажшыны пислә, писи јажшы илә әвәз етмәк олмаз. Әкәр дәјишсә, һејванларын икиси дә Аллаһын олачаг*. **11** Һејван Јеһоваја гурбан кәсмәк үчүн јарарлы олмајан напак һејвандырса,^в онда һејваны каһинин јанына кәтирсин. **12** Каһин онун дәјәрини пис-јажшы олмасына көрә тәјин етсин. Каһин нә гижмәт десә, һејванын дәјәри о олачаг. **13** Амма о, һејваны кери сатын алмаг истәсә, онда тәјин едилмиш дәјәрин үстүнә бешдә бирини дә әләвә едиб вермәлидир.^г

14 Әкәр кимсә евини мүгәддәс бир шеј кими Јеһова үчүн ајырарса, каһин онун јажшы-пис олмасына көрә она дәјәр тәјин едәчәк. Каһин нә гижмәт десә, евин дәјәри о олачаг.^д **15** Амма һәмнин адам евини кери сатын алмаг истәсә, онда тәјин едилмиш дәјәрин үстүнә бешдә бирини дә әләвә едиб вермәлидир. Беләчә, ев онун олачаг.

16 Әкәр кимсә тарласынын бир һиссәсини Јеһова үчүн

27:10 * һәрфән: мүгәддәс олачаг.

ајырмаг истәсә, тарланын дә-
 јәри ора сәпилән тохума көрә
 мүүјән олунмалыдыр: бир хо-
 мер* арпа тохуму әлли ше-
 кел күмүш олачаг. **17** Өкәр
 тарласыны Азадлыг илиндән^а
 башлајараг Аллаһ үчүн ајы-
 рырса, дәјәр олдуғу кими гала-
 чаг. **18** Анчаг тарланы Азад-
 лыг илиндән сонра ајырарса,
 каһин дәјәри нөвбәти Азадлыг
 илинә гәдәр галан илләрә мұ-
 вафиг һесаблајачаг. Тарланын
 дәјәри тәјин олунмуш дәјәрдән
 ашағы 2 олачаг.^б **19** Тарласы-
 ны Аллаһ үчүн ајыран адам
 ону кери сатын алмаг истәсә,
 тәјин едилмиш дәјәрин үстү-
 нә бешдә бирини дә әләвә
 едиб тарланы кери ала биләр.
20 Лакин ону кери сатын ал-
 мазса вә тарла башгасына са-
 тыларса, ону артыг кери са-
 тын алмаг олмаз. **21** Азадлыг
 илиндә тарла Јеһоваја мәнхус
 олачаг. О мүгәддәс олуб ка-
 һинләрин мүлкијјәтинә кечә-
 чәк.^в

22 Өкәр кимсә өзүнүн ирси
 мүлкијјәти олмајан, сатын ал-
 дығы тарланы Јеһова үчүн
 ајырмаг истәјәрсә,^г **23** каһин
 онун дәјәрини Азадлыг или-
 нә гәдәр галан илләрә мұва-
 фиг һесаблајачаг. Дәјәр елә һә-
 мин күн өдәнилмәлидир.^г Бу,
 Јеһова үчүн ајрылмыш мүгәд-
 дәс бир шеј олачаг. **24** Азад-
 лыг илиндә тарла сатын алын-
 дығы адама, әсил саһибинә гә-
 тарылачаг.^д

25 Һәр шејин дәјәри мүгәд-
 дәс мәнхан шекели илә тәјин
 олунмалыдыр. Шекел ијирми
 кераја* бәрабәр олмалыдыр.

26 Һеч ким һејванын илк
 баласыны Аллаһ үчүн ајырма-

27:16 * *Һомер* 220 литрлик габын туту-
 муна бәрабәрdir. Б14 әләвәсинә бах.
 27:25 * *Кера* 0,57 г-а бәрабәрdir. Б14
 әләвәсинә бах.

ФӘС. 27

а Лв 25:10

б Лв 25:15, 16

в Сј 18:8, 14

г Лв 25:25

ф Лв 27:11, 12
Лв 27:18

д Лв 25:10, 28

Сағ сүгүн

а Чх 13:2
Сј 18:17б Чх 22:30
Гн 15:19

в Лв 27:11-13

г Сј 18:8, 14

ф Сј 21:2

д Јш 6:17
1Иш 15:3, 18е Јр 14:20
Јр 28:22
Сј 18:21, 26
Гн 14:22
2См 31:5
Нә 13:12
Мн 3:10
Лк 11:42
Иб 7:5

ө Лв 27:9, 10

ж Чх 3:1
Сј 1:1

малыдыр, чүнки илк доғулан
 бала онсуз да Јеһоваја мәнхус-
 дур.^а Истәр гарамалын олсун,
 истәрсә дә гојун-кечинин, илк
 доғулан бала Јеһованындыр.^б
27 Напак һејванына илк ба-
 ласыны тәјин олунмуш дәјә-
 рин үстүнә бешдә бирини дә
 әләвә едиб сатын алмаг олар.^в
 Өкәр һејван сатын алынмаса,
 онда каһин ону тәјин олунмуш
 гижмәтә сагмалыдыр.

28 Кимсә саһиб олдуғу бир
 шеји, истәр инсан, истәр һеј-
 ван, истәрсә дә тарла ол-
 сун, Јеһова үчүн гејдсиз-шәрт-
 сиз ајырарса*, ону даһа сагмаг
 вә ја кери сатын алмаг олмаз.
 Бу, Јеһоваја мәнхусдур вә сон
 дәрәчә мүгәддәс бир шејdir.^г
29 Бундан башга, өлүмә мән-
 кум олунмуш адамы фидјә ве-
 риб гуртармаг олмаз.^г О, һөк-
 мән өлдүрүлмәлидир.^д

30 Торпагда јетишән һәр
 шејин — тарланын мәнхуслу-
 нун, ағачларын мејвәсинин
 онда бири^ө Јеһованындыр. Бу,
 Јеһова үчүн ајрылан мүгәддәс
 шејdir. **31** Өкәр кимсә онда-
 бири сатын алмаг истәјирсә,
 онун дәјәринин үстүнә беш-
 дә бирини дә әләвә едиб
 вермәлидир. **32** Мал-гарадан
 вә гојун-кечидән чобан чома-
 ғынын алтындан кечән һәр
 онунчу һејван Јеһова үчүн
 ајрылмалыдыр. **33** Һејванын
 јахшы вә ја пис олдуғуну жох-
 ламаг, ону башгасы илә дәјиш-
 мәк олмаз. Өкәр дәјишдирил-
 сә, һәр ики һејван Аллаһ үчүн
 ајрылмыш мүгәддәс бир шеј
 олачаг.^ө Онлары сатын алмаг
 олмаз».

34 Јеһованын Сина дағын-
 да Исраил халгы үчүн Мусаја
 вердији әмрләр бунлардыр.^ж

27:28 * *Јахуд мәнхв едилмәк үчүн ајы-
 рарса.*

САЈЛАР

МЭЗМУН

- 1 Ордуја жарарлы кишилерин гејдијаты (1–46)
Лавилиләр һәрби хидмәтдән азаддыр (47–51)
Дүшөркәни гурма гајдасы (52–54)
- 2 Дүшөркә үчгәбиләли бөлүмлөрдән ибарәтдир (1–34)
Јәһуда бөлүјү шәргдә дүшөркә салыр (3–9)
Рубән бөлүјү чәнубда дүшөркә салыр (10–16)
Лавилиләр дүшөркәнин ортасында (17)
Әфраим бөлүјү гәрбдә дүшөркә салыр (18–24)
Дан бөлүјү шималда дүшөркә салыр (25–31)
Сијаһыја алыннан кишилерин үмуми сајы (32–34)
- 3 Һарунун оғуллары (1–4)
Лавилиләр хидмәт үчүн айрылыр (5–39)
Артыг кәлән илкинләрин фидјәси (40–51)
- 4 Кәһат оғулларынын хидмәти (1–20)
Һирсән оғулларынын хидмәти (21–28)
Мерар оғулларынын хидмәти (29–33)
Сијаһыја алыннарларын үмуми сајы (34–49)
- 5 Мурдар адам тәһрид олунмалыдыр (1–4)
Күнаһын етирафы вә әвезинин өдөнмәси (5–10)
Зинада шүбһәли билинән гадынын су илә јохланмасы (11–31)
- 6 Нәзирилик әһди (1–21)
Кәһин хејир-дуасы (22–27)
- 7 Чадырын ачылышында кәтирилән бәхшишләр (1–89)
- 8 Һарун једди чырағы јандырыр (1–4)
Лавилиләр пакланыр; хидмәтә башлајыр (5–22)
Лавилиләрин хидмәти үчүн јаш һәдди (23–26)
- 9 Пасха һазырлығы (1–14)
Чадырын үзәриндә булуд вә алов (15–23)
- 10 Күмүш кәрәнајлар (1–10)
Халг Синадан јола дүшүр (11–13)
Бөлүмләрин јола дүшмә гајдасы (14–28)
Һубабдан халга бәләдчилик етмәк хаһиш олунур (29–34)
Дүшөркә ығышдырыланда Мусанын сөјләдији дуа (35, 36)
- 11 Халг шикајәт едир; Аллаһдан алов кәлир (1–3)
Халг әт истәјир (4–9)
Муса дад едир (10–15)
Јәһова 70 ағсаггала Мусада олан руһдан верир (16–25)
Әлдад вә Мәдад; Јушә Мусанын адына кәрә нараһат олур (26–30)
Билдирчинләр; ачкөзлүә кәрә чәза (31–35)
- 12 Мәрјәмлә Һарун Мусаја гаршы чыхыр (1–3)
Муса һәлим адамдыр (3)
Јәһова Мусаны мүдафиә едир (4–8)
Мәрјәм чүзама тутулур (9–16)
- 13 Кәнана 12 кәшфијатчы кәндәрилик (1–24)
Он кәшфијатчынын бәдбинлији (25–33)
- 14 Халг Мисирә гајытмаг истәјир (1–10)
Јушә вә Калиб јахшы хәбәр кәтирир (6–9)
Јәһова гәзәбләнир; Муса халгдан етрү јалварыр (11–19)
Јәһованын чәзасы: халг 40 ил сәһрада долашмалыдыр (20–38)
Әмалигәләр исраиллиләри мәғлуб едир (39–45)
- 15 Гурбанларла бағлы ганунлар (1–21)
Исраилли вә јәделли үчүн ганун бирдир (15, 16)
Билмәдән едилән күнаһлар үчүн гурбанлар (22–29)
Гәсдән едилән күнаһын чәзасы (30, 31)
Шәнбәдә одун ыған адам өлдүрүлүр (32–36)
Әтәји сачаглы палтар (37–41)

- 16 Гарун, Датан вә Абирамын
гијамы (1–19)
Гијамчылар чезаландырылыр (20–50)
- 17 Һарунун әсасы тумурчуглајыр (1–13)
- 18 Каһин вә лавилиләрин
вәзифәләри (1–7)
Каһинләрин имтијазлары (8–19)
Дуз әһди (19)
Лавилиләр алдыглары ондабирин
онда бирини вермәлидирләр (20–32)
- 19 Күрән дүјә вә пакланма сују (1–22)
- 20 Мәрјәм Гәдисдә вәфат едир (1)
Муса әса илә гәјаја вурур;
онун күнаһы (2–13)
Әдум өз торпағындан кечмәјә
изин вермир (14–21)
Һарунун вәфаты (22–29)
- 21 Арад падшаһынын мәғлубијәти (1–3)
Мис илан (4–9)
Исраил Муаб јахынлығында
дүшөркә салыр (10–20)
Амори падшаһы Сифунун
мәғлубијәти (21–30)
Амори падшаһы Огун
мәғлубијәти (31–35)
- 22 Балаг Бәләми чағыртдырыр (1–21)
Бәләмин улағы данышыр (22–41)
- 23 Бәләмин сөјләдији
биринчи гошма (1–12)
Бәләмин сөјләдији
икинчи гошма (13–30)
- 24 Бәләмин сөјләдији
үчүнчү гошма (1–11)
Бәләмин сөјләдији
дөрдүнчү гошма (12–25)
- 25 Исраиллиләр Муаб гадынлары илә
зина едир (1–5)
Фәнһас өлчү көтүрүр (6–18)
- 26 Исраил гәбиләләри икинчи дәфә
сијаһыја алыныр (1–65)
- 27 Сәләвһәдин гызлары (1–11)
Јушә Мусанын јеринә
тәјин олунур (12–23)
- 28 Мүхтәлиф гурбанлар үчүн
көстәришләр (1–31)
Күндәлик гурбанлар (1–8)
Шәнбә гурбанлары (9, 10)
Ајлыг гурбанлар (11–15)
Пасха гурбанлары (16–25)
Һәфтәләр бајрамы
гурбанлары (26–31)
- 29 Мүхтәлиф гурбанлар үчүн
көстәришләр (1–40)
Кәрәнајла чағырылан мүгәддәс
топланты үчүн гурбанлар (1–6)
Кәффәрә күнү гурбанлары (7–11)
Чардаглар бајрамы
гурбанлары (12–38)
- 30 Кишиләрин дедији нәзирләр (1, 2)
Гыз-гадынын дедији нәзирләр (3–16)
- 31 Мәдјәндән гисас алыныр (1–12)
Бәләм өлдүрүлүр (8)
Гәнимәтлә бағлы көстәриш (13–54)
- 32 Иорданын шәргиндә галан
гәбиләләр (1–42)
- 33 Исраиллиләрин сәһрадакы
сәфәринин ичмалы (1–49)
Кәнаны истила көстәришләри (50–56)
- 34 Кәнанын сәрһәдләри (1–15)
Торпағы бөлүшдүрмәк үчүн
сечилән адамлар (16–29)
- 35 Лавилиләрә верилән шөһәрләр (1–8)
Сыгыначаг шөһәрләр (9–34)
- 36 Гыз варисләр үчүн
никаһ гәјдасы (1–13)

1 Исраиллиләрин Мисир торпағындан чыхмаларынын икинчи илинин икинчи ајынын биринчи күнүндә^а Јеһова Сина сәһрасында^б, Һузур чадырында Муса илә данышыб^в деди: **2** «Бүтүн Исраил ичма-

ФӘС. 1

^а Чх 40:17

^б Чх 19:1

^в Һә 7:38

^д Чх 25:22

Сағ сүтүн

^а Чх 30:12

^б Чх 30:14

сында кишиләри аилләринә, нәсилләринә көрә бир-бир сажыб адбаад гејд ет.^а **3** Һарунла бирликдә Исраил оғулла-рындан јашы ијирми вә ијирмидән јухары^б олуб ордуда хидмәт етмәјә јарарлы һәр

кәси бөлүкләринә көрә сијаһыја ал.

4 Өзүнлә һәр гәбиләдән нәслинә башчы олан бир нәфәр көтүр.^a **5** Јанында бу адамлар олсун: Рубәндән Шәдуир оғлу Әлисур^b, **6** Шәмундан Суришәддај оғлу Шәлумуил^c, **7** Јәһудадан Әминәдаб оғлу Нәһсун^d, **8** Јәсакирдән Суар оғлу Нәснаил^e, **9** Зәбулундан Ылун оғлу Әлјаб^f. **10** Јусифун оғуларыннан: Әфраимдән^g Амийуд оғлу Әлшашама, Мәнәссәдән Фәдһәсур оғлу Гәмлаил, **11** Бинјаминдән Кидони оғлу Абидан^h, **12** Дандан Амийшәддај оғлу Әхјәзәр^ж, **13** Аширдән Өһрән оғлу Фәгаил^з, **14** Чаддан Дәил оғлу Әлјасәф^и, **15** Нифталыдан Еһнан оғлу Әхира^ы. **16** Бунлар ичмадан чағырылан гәбилә башчылары^ј, Исраил күтләларинин бөјүкләридир».^к

17 Муса илә Һарун адлары чәкилән бу кишиләри чағырдылар. **18** Онлар бирликдә икинчи ајын биринчи күнү бүтүн ичманы топладылар ки, јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан кишиләри аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад, бир-бир сијаһыја алсынлар.^к **19** чүнки Јеһова Мусаја белә бујурмушду. Беләликлә, Муса Сина сәһрасында онлары сијаһыја алды.^л

20 Исраилин илки Рубәнин оғулары^м аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **21** Рубән гәбиләсиндән сијаһыја алыннарларын сајы 46 500 нәфәр олду.

22 Шәмунун өвладлары^н аиләларинә, нәсилләринә көрә

ФӘС. 1

a Чк 18:25
Cj 1:16
Jsh 22:13, 14
Jsh 23:2
1См 27:1

b Cj 2:10

v Cj 7:11, 36

г Pr 4:20
Лк 3:23, 32

ф Cj 10:15

д Cj 7:11, 24

e Jp 48:20

ө Cj 2:22

ж Cj 7:11, 66

з Cj 7:11, 72

и Cj 2:14
Cj 7:11, 42
Cj 10:20

ы Cj 2:29
Cj 10:27

ј Чк 18:21
Cj 7:2

к Гн 1:15

к Чк 30:14

л Cj 26:1, 2

м Jp 29:32
Cj 2:10, 11

н Jp 29:33
Jp 46:10
Cj 2:12, 13

Сағ сүтун

a Jp 30:10, 11
Jp 46:16
Cj 2:14, 15

b Jp 29:35
Jp 46:12
Cj 2:3, 4
1См 5:2
Mt 1:2
И6 7:14

v Jp 30:17, 18
Jp 46:13
Cj 2:5, 6

г Jp 30:20
Cj 2:7, 8

ф Jp 41:51, 52
Jp 46:20
Jp 48:17-19
Cj 2:18, 19

адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **23** Шәмун гәбиләсиндән сијаһыја алыннарларын сајы 59 300 нәфәр олду.

24 Чадын өвладлары^a аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **25** Чад гәбиләсиндән сијаһыја алыннарларын сајы 45 650 нәфәр олду.

26 Јәһуданын өвладлары^b аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **27** Јәһуда гәбиләсиндән сијаһыја алыннарларын сајы 74 600 нәфәр олду.

28 Јәсакирин өвладлары^в аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **29** Јәсакир гәбиләсиндән сијаһыја алыннарларын сајы 54 400 нәфәр олду.

30 Зәбулунун өвладлары^г аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **31** Зәбулун гәбиләсиндән сијаһыја алыннарларын сајы 57 400 нәфәр олду.

32 Јусифун оғлу Әфраимдән төрәјән өвладлары^д аиләларинә, нәсилләринә көрә адбаад сијаһыја алынды. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан, ордуда хидмәт етмәјә јарарлы бүтүн кишиләри бир-бир сајдылар. **33** Әфраим

гэбилэсиндэн сijaһыја алын-
нанларын сајы 40 500 нэфэр
олду.

34 Мэнэссэнин өвладлары^а
аилэлэринэ, нэсиллэринэ көрө
адбаад сijaһыја алынды. Јашы
ијирми вэ ијирмидэн јухары
олан, ордуда хидмэт етмэјэ јар-
рарлы бүтүн кишилэри бир-
бир сајдылар. **35** Мэнэссэ гэ-
билэсиндэн сijaһыја алын-
наларын сајы 32 200 нэфэр олду.

36 Бинјаминин өвладлары^б
аилэлэринэ, нэсиллэринэ көрө
адбаад сijaһыја алынды. Јашы
ијирми вэ ијирмидэн јухары
олан, ордуда хидмэт ет-
мэјэ јарарлы бүтүн кишилэ-
ри бир-бир сајдылар. **37** Бин-
јамин гэбилэсиндэн сijaһыја
алынанларын сајы 35 400 нэ-
фэр олду.

38 Данын өвладлары^в аилэ-
лэринэ, нэсиллэринэ көрө ад-
баад сijaһыја алынды. Јашы
ијирми вэ ијирмидэн јухары
олан, ордуда хидмэт етмэјэ јар-
рарлы бүтүн кишилэри бир-
бир сајдылар. **39** Дан гэбилэ-
синдэн сijaһыја алынналарын
сајы 62 700 нэфэр олду.

40 Аширин өвладлары^г аил-
лэринэ, нэсиллэринэ көрө ад-
баад сijaһыја алынды. Јашы
ијирми вэ ијирмидэн јухары
олан, ордуда хидмэт етмэјэ јар-
рарлы бүтүн кишилэри бир-
бир сајдылар. **41** Ашир гэби-
лэсиндэн сijaһыја алынналарын
сајы 41 500 нэфэр олду.

42 Нифталынын өвладлары^д
аилэлэринэ, нэсиллэринэ көрө
адбаад сijaһыја алынды. Јашы
ијирми вэ ијирмидэн јухары
олан, ордуда хидмэт ет-
мэјэ јарарлы бүтүн кишилэ-
ри бир-бир сајдылар. **43** Ниф-
талы гэбилэсиндэн сijaһыја
алынанларын сајы 53 400 нэ-
фэр олду.

ФЭС. 1

а Сј 2:20, 21

б Јр 43:29
Јр 46:21
Сј 2:22, 23в Јр 30:4-6
Јр 46:23
Сј 2:25, 26
Сј 10:25г Јр 35:26
Сј 2:27, 28ф Јр 30:7, 8
Јр 46:24
Сј 2:29, 30
Сј 26:48**Сағ сүтүн**а Јр 13:16
Јр 22:17
Јр 46:3
Чх 38:26
Сј 2:32б Јр 29:34
Јр 46:11
Сј 3:12в Сј 2:33
Сј 26:63, 64

г Сј 26:62, 63

ф Чх 31:18

д Чх 38:21
Сј 3:6, 8е Сј 4:15
Сј 4:24-26
Сј 4:31-33ө Сј 3:30, 31
Сј 4:12ж Сј 2:17
Сј 3:23, 29
Сј 3:35, 38

з Сј 10:17, 21

и Сј 3:10
Сј 18:22

ы Сј 2:2, 34

ј Сј 8:19
Сј 18:5к Сј 8:24
Сј 18:2, 3
1См 23:32

44 Муса, һарун вэ һәр бири
өз нэслини тэмсил едэн Ис-
раилин он ики башчысынын
сijaһыја алдығы адамлар бун-
лар иди. **45** Израил оғулла-
рындан јашы ијирми вэ ијир-
мидэн јухары олан, ордуда
хидмэт етмэјэ јарарлы бүтүн
кишилэр нэсиллэринэ көрө
сijaһыја алынды. **46** Сijaһы-
ја алынналарын үмүми сајы
603 550 нэфэр иди.^а

47 Лакин лавиллэр^б гэби-
лэлэринэ көрө сijaһыја алын-
мадылар.^в **48** Јеһова Мусаја
демишди: **49** «Јави гэбилэ-
сини сijaһыја алмазсан. Онла-
ры дикэр израиллэрин сајы-
на дахил етмэзсэн.^г **50** Лави-
лилэрэ тапшыр, гој онлар
Шәһадэт сандығынын^д јерлэш-
дији Мүгәддәс чадыр, онун
аваданлығы, о чүмлөдөн чады-
ра аид һәр шейлә бағлы ишлә-
рө бахсынлар.^е Онлар Мүгәд-
дәс чадыры вэ онун бүтүн
аваданлығыны дашыјачаг,^ө ча-
дырда хидмэт едәчәкләр.^ө Дү-
шәркәләрени дә Мүгәддәс
чадырын этрафында гурма-
лыдырлар.^ж **51** Јола дүшмәк
вахты кәләндә лавилләр Мү-
гәддәс чадыры сөкмәли,^з дү-
шәркә салынанда исә гурма-
лыдырлар. Кәнар адамлардан
ким чадыра јахынлашса, өлдү-
рүлмәлидир.^з»

52 Гој израиллиләрден һәр
кәс чадырыны тәјин олунмуш
дүшәркәдә, өз үчгәбиләли бө-
лүмүндә гурсун.^и **53** Лавили-
ләр дүшәркәләрени Шәһадәт
сандығынын јерләшдији Мү-
гәддәс чадырын этрафында
салсынлар ки, Израил ичма-
сы гәзәбә туш кәлмәсин.^ј Бе-
ләликлә, лавилләр Шәһадәт
сандығынын јерләшдији Мү-
гәддәс чадыра көрө чавабдәһ-
лик дашыјачаглар.^к»

54 Исраиллиләр Jehovahнын Мусаја эмп етдији һәр шеји јеринә јетирдиләр. Нечә дежилмишдисә, елә дә етдиләр.

2 Jehovah Муса илә Һаруна деди: **2** «Исраиллилардән һәр кәс алачығыны өз үчгәбиләли бөлүмүндә,^а нәслинин бајрағынын јанында гурсун. Алачыглар Һузур чадырынын этрафында, үзү чадыра тәрәф гурулмалыдыр.

3 Үч гәбилә бөлүкләр һалында шәргдә, күндөгән тәрәфдә дүшәркә салсын. Онларын ичиндә Јәһуданын дүшәркәси баш дүшәркә олачаг. Јәһуда оғулларынын башчысы Әминәдаб оғлу Нәһсундур^б. **4** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 74 600 нәфәрди.^в **5** Онун јанында Јәсакир гәбиләси дүшәркә салсын. Јәсакир оғулларынын башчысы Суар оғлу Нәснаилди^г. **6** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 54 400 нәфәрди.^д **7** Сонра Зәбулун гәбиләси дүшәркә салсын. Зәбулун оғулларынын башчысы Һилун оғлу Әлжабды^е. **8** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 57 400 нәфәрди.^ж

9 Јәһуда дүшәркәсинин ордуларында сијаһыја алынаныларын үмуми сајы 186 400 нәфәрди. Көчмәк вахты кәләндә биринчи онлар дүшәркәләрини јығмалыдырлар.^з

10 Үч гәбилә бөлүкләр һалында чәнубда дүшәркә салсын. Онларын ичиндә Рубәнни^а дүшәркәси баш дүшәркә олачаг. Рубән оғулларынын башчысы Шәдуир оғлу Әлисурдур^б. **11** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 46 500 нәфәрди.^в **12** Онун јанында Шәмун гәбиләси дүшәркә салсын. Шәмун оғулларынын

ФӘС. 2

а Цј 1:52

б Цј 7:12
Цј 10:14
Пр 4:20
Мт 1:4

в Цј 1:27

г Цј 7:11, 18
Цј 10:15

д Цј 1:29

е Цј 7:11, 24
Цј 10:16

ж Цј 1:31

з Цј 10:14

и Цј 1:20

а Цј 7:11, 30
Цј 10:18

и Цј 1:21

Сағ сүтун

а Цј 7:11, 36
Цј 10:19

б Цј 1:23

в Цј 7:11, 42
Цј 10:20

г Цј 1:25

д Цј 10:18

е Цј 1:51

е 1Кр 14:33, 40

ж Цј 7:11, 48
Цј 10:22

з Цј 1:33

и Цј 48:20

и Цј 7:11, 54
Цј 10:23

ы Цј 1:35

ј Цј 7:11, 60
Цј 10:24

к Цј 1:37

рынын башчысы Суришәддај оғлу Шәлумуилди^а. **13** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 59 300 нәфәрди.^б **14** Сонра Чад гәбиләси дүшәркә салсын. Чад оғулларынын башчысы Руил оғлу Әлјасәфди^в. **15** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 45 650 нәфәрди.^г

16 Рубән дүшәркәсинин ордуларында сијаһыја алынаныларын үмуми сајы 151 450 нәфәрди. Көчмәк вахты кәләндә икинчи онлар дүшәркәләрини јығмалыдырлар.^д

17 Һузур чадыры дашынанда^е лавиләләрин дүшәркәси дүшәркәләрин ортасында олмалыдыр.

Дүшәркә һансы гајдада салыныбса, јол кәләндә дә ејни гајда көзләнилмәлиди^ж, һәрә өз јериндә, өз үчгәбиләли бөлүмүндә кетмәлиди.

18 Үч гәбилә бөлүкләр һалында гәрбдә дүшәркә салсын. Онларын ичиндә Әфраим дүшәркәси баш дүшәркә олачаг. Әфраим оғулларынын башчысы Амнһуд оғлу Әлшамадыр^а. **19** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 40 500 нәфәрди.^б **20** Онун јанында Мәнәссә гәбиләси дүшәркә салсын.^в Мәнәссә оғулларынын башчысы Фәдһәсур оғлу Гәмлаилди^г. **21** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 32 200 нәфәрди.^д **22** Сонра Бинјамин гәбиләси дүшәркә салсын. Бинјамин оғулларынын башчысы Кидони оғлу Абидандыр^е. **23** Онун ордусунда сијаһыја алынаныларын сајы 35 400 нәфәрди.^ж

24 Әфраим дүшәркәсинин ордуларында сијаһыја алынаныларын үмуми сајы 108 100 нәфәрди. Көчмәк вахты кәләндә

үчүнчү онлар дүшөркөлөрүн ийымалыдырлар.^а

25 Үч гәбилә бөлүкләр халында шималда дүшөркә салсын. Онларын ичиндә Данын дүшөркәси баш дүшөркә олачаг. Дан огулларынын башчысы Амишәддај оғлу Әхјәзәрдир^б. **26** Онун ордусунда сиаһыја алыннарларын сајы 62 700 нәфәрدير.^в **27** Онун јанында Ашир гәбиләси дүшөркә салсын. Ашир огулларынын башчысы Әһрән оғлу Фәгаилдир^г. **28** Онун ордусунда сиаһыја алыннарларын сајы 41 500 нәфәрدير.^д **29** Сонра Нифталы гәбиләси дүшөркә салсын. Нифталы огулларынын башчысы Еһнан оғлу Әхирәдир^е. **30** Онун ордусунда сиаһыја алыннарларын сајы 53 400 нәфәрدير.^ж

31 Дан дүшөркәсинин ордуларында сиаһыја алыннарларын үмуми сајы 157 600 нәфәрدير. Көчмәк вахты кәләндә онлар Исраилин үчгәбиләли бөлүмләри арасында ахырынчы йығышмалыдырлар».^з

32 Бунлар нәсилләринә көрә сиаһыја алыннар исраиллиләрд иди. Дүшөркәләрдә орду үчүн сиаһыја алыннарларын үмуми сајы 603 550 нәфәр иди.^и **33** Лавилиләрд исә Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, дикәр исраиллиләрдә бирликдә сиаһыја алынмадылар.^й **34** Исраиллиләрд Јеһованын Мусаја әмр етдији һәр шејә әмәл етдиләр. Аилләринә, нәсилләринә көрә үчгәбиләли бөлүмләрдә^к бу чүр дүшөркә салыр вә бу низамла да јола дүшүрдүләр.^л

3 Јеһова Муса илә Сина дағында^а данышан вахт һарунла Мусанын нәсилләри бунлар иди. **2** һарунун огулларынын ады: илки Надаб, Абиһу^б, Әлјазар^в, Исамар^г. **3** Бу,

ФӘС. 2

а Сј 10:22
б Сј 7:11, 66
Сј 10:25
в Сј 1:39
г Сј 7:11, 72
Сј 10:26
д Сј 1:41
е Сј 7:11, 78
Сј 10:27
ж Сј 1:43
з Сј 10:25
и Сј 15:5
й Сј 38:26
к Сј 1:46
л Сј 14:29
м Сј 26:51, 64
н Сј 1:47
о Сј 3:15
п Сј 26:62, 63
қ Сј 2:2
р Сј 10:28

ФӘС. 3

ј Сј 19:2
к Лә 10:1
л Сј 24:2
м Сј 6:25
н Гн 10:6
о Сј 6:23
п Сј 38:21
қ Сј 6:3

Сағ сүтүн

а Сј 28:1
Лә 8:2, 3
б Лә 10:1, 2
в Сј 3:32
Сј 20:26
г Сј 4:28
Сј 7:8
д Сј 8:6
Сј 18:2
е Сј 1:50
Сј 8:11
ж Сј 4:12
з Сј 1:51
и Сј 8:15, 16
Сј 18:6
к Сј 40:15
Сј 18:7
л Сј 16:39, 40
м 1Иш 6:19
н 2См 26:16, 18
о Сј 3:41, 45
п Сј 13:2
қ Сј 34:19
р Сј 18:15
л Сј 2:23
к Сј 13:15
л Сј 27:26

Һарунун огулларынын, каһинлијә тәјин олунмуш, мәшәдилмиш каһинләрин адыдыр.^а **4** Надабла Абиһу Сина сәһрасында Јеһоваја јасаг од тәғдим етдикләри вахт Јеһованын өнүндә өлмүшдүләр.^б Онларын оғлу јох иди. Әлјазарла^в Исамар^г исә аталары һарунла бирликдә каһин кими хидмәт едирдиләр.

5 Јеһова Мусаја деди: **6** «Јави гәбиләсини^г чағыр каһин һарунун јанына кәлсинләрд. Онлар онун гуллуғунда дурачаг,^д **7** Мүгәддәс чадырла бағлы ишләрә бахачағлар. Беләликлә дә, һарунун вә халгын гаршысында дашыдығлары вәзифәни һүзүр чадырынын јанында јеринә јетирәчәкләр. **8** Онлар һүзүр чадырынын бүтүн аваданлығына бахмалы^е вә Мүгәддәс чадырла бағлы ишләри ичра етмәклә исраиллиләрд гаршысында дашыдығлары вәзифәни јеринә јетирмәлидиләр.^ж **9** Лавилиләрд һарунла огулларына вер. Онлар исраиллиләрин арасындан хидмәт үчүн она верилән кәсләрдирд.^з **10** һарунла огулларыны каһинлијә тәјин ет ки, каһин вәзифәсини ичра етсинләрд.^и Кәнар адамлардан ким мүгәддәс мәкана јахынлашса, өлдүрүлмәлидирд.»^к

11 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **12** «Мән лавилиләри Исраил халгы арасындан халгын илк доғулан ушағларынын јеринә сечирәм.^л Лавилиләрд Мәним олачағ. **13** Чүнк илк доғулан ушағлар Мәнимдирд.^м Мисир торпағында бүтүн илк доғуланлары гыранда исраиллиләрин илк доғулан ушағларыны,^н еләчә дә һејванларынын биринчи баласыны Өзүм үчүн мүгәддәс оларағ ајырдым.^о Он-

лар Мэнэ мэхсус олмалыдыр. Мэн Јевоајам».

14 Јевоа Сина сәһрасында^а Мусаја белә деди: **15** «Лави оғуларыны нәсилләринә, аиләләринә көрә гејдә ал. Бир ајлыг вә ондан јухары јашда оланларын һамысы гејдә алынмалыдыр».^б **16** Муса Јевоанын әмри илә онлары гејдә алды; нечә әмр едилмишдисә, елә дә етди. **17** Лавинин оғулары бунлар иди: Һирсэн, Кәһат, Мерар.^в

18 Һирсәнин оғулары Либни вә Шимај иди. Онлардан төрәјән аиләләр онларын адыны дашыјырды.^г

19 Кәһатын оғулары: Имран, Ишар, Һәбрун вә Үззиил.^д Онлардан төрәјән аиләләр онларын адыны дашыјырды.

20 Мерарын оғулары Мәһли^е вә Муши^е иди. Онлардан төрәјән аиләләр онларын адыны дашыјырды.

Бунлар нәсилләринә көрә лавиләрин аиләләри иди.

21 Һирсәндән Либнилиләр^о вә Шимајлылар аиләси төрәди. Бунлар Һирсәнлиләрин аиләләри иди. **22** Киши чинсиндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда олан һәр кәс гејдә алынды. Гејдә алынларын сајы 7500 нәфәр олду.^ж **23** Һирсәнлиләрин аиләләри Мүгәддәс чадырын архасында,^з гәрб тәрәфдә дүшәркә салырдылар. **24** Һирсәнлиләрин нәсил башчысы Лаил оғлу Әлјасәф иди. **25** Һирсэн оғулары^и Һүзур чадырында чадырын өзүнә,^и онун алт вә үст өртүјүнә,^и Һүзур чадырынын кириш пәрдәсинә,^к **26** һәјәтин парча чәпәринә,^к чадыры вә гурбанкаһы дөврәләјән һәјәтин кириш пәрдәсинә,^л ипләрә вә бунларла бағлы бүтүн ишләрә чавабдеһ идиләр.

ФӘС. 3

а Чх 19:1

б Сј 3:39

в Чх 6:16
Сј 26:57
1См 23:6

г Чх 6:17

д 1См 6:29

е Чх 6:19

ө 1См 6:20

ж Сј 4:38-40

з Сј 1:53

и Сј 4:24-26

ы Чх 26:7

ј Чх 26:14

к Чх 26:36

к Чх 27:9

л Чх 27:16

Сағ сүтүн

а Сј 3:19

б Сј 4:34-36

в Сј 1:53

г Чх 6:22

1См 6:18

д Чх 25:10

е Чх 25:23

ө Чх 25:31

ж Чх 27:1, 2

Чх 30:1-3

з Чх 38:3

и Чх 26:31

и Сј 4:15

ы Сј 4:16

Сј 20:28

ј Сј 3:20

Сј 26:58

к Сј 4:42-44

к Сј 1:53

л Чх 36:20

м Чх 36:31

н Чх 26:32, 37

Чх 36:37, 38

о Чх 27:19

ө Сј 4:31, 32

л Чх 27:10, 11

27 Кәһатдан Имранлылар, Ишарлылар, Һәбрунлулар, Үззииллиләр аиләси төрәди. Бунлар Кәһатлыларын аиләләри иди.^а **28** Киши чинсиндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда олан һәр кәс гејдә алынды. Гејдә алынларын сајы 8600 нәфәр олду. Онлар мүгәддәс мөкәндакы ишләрә чавабдеһ идиләр.^б **29** Кәһат оғуларынын аиләләри чадырын чәнуб тәрәфиндә дүшәркә салырдылар.^в **30** Кәһатлыларын аиләләринин нәсил башчысы Үззиил оғлу Әлсәфан иди.^г **31** Онлар Шәһадәт сандығына^д, масаја^д, чырагдана^е, гурбанкаһлар^е, мүгәддәс мөкәнда истифадә олуна аваданлыглар^ж, пәрдә^з вә бунларла бағлы ишләрә чавабдеһ идиләр.^и

32 Лавиләрин башчыларынын башы Һарунун оғлу кәһин Әлјазар^и иди. О, мүгәддәс мөкәндакы ишләрә баханлар нәзарәт едирди.

33 Мерардан Мәһлилиләр вә Мушилиләр аиләси төрәди. Бунлар Мерарын аиләләри иди.^л **34** Киши чинсиндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда олан һәр кәс гејдә алынды. Гејдә алынларын сајы 6200 нәфәр олду.^к **35** Мерарын аиләләринин нәсил башчысы Абиһаил оғлу Сүрјал иди. Онлар чадырын шимал тәрәфиндә дүшәркә салырдылар.^к **36** Мерар оғулары чадырын чәрчивәләринә^л, шүвүлләринә^м, сүтунларына^н, ојуглу күмүш алтлыгларына, чадырын бүтүн аваданлығына^о вә бунларла бағлы ишләрә,^ө **37** һәјәтин әтрафындакы дирәкләрә, онларын ојуглу алтлыгларына,^н мых вә ипләринә чавабдеһ идиләр.

38 Муса, Һарун вә онун оғуullары Мүгәддәс чадырын шәргә, күндөгәна бахан габаг тәрәфиндә дүшәркә салырдылар. Онлар исраиллиләрин адындан мүгәддәс мөкәндәкы ишләри јеринә јетирирдиләр. Кәнар адамлардан мүгәддәс мөкәна јахынлашан кәс өлдүрүлмәли иди.^а

39 Јеһованын әмри илә Муса илә Һарун Лави гәбиләсиндән киши чинсиндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда олан һәр кәси аиләсинә көрә гејдә алды. Гејдә алыналарын сајы 22 000 нәфәр олду.

40 Јеһова Мусаја деди: «Исраиллиләрин ичиндән киши чинсиндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда олан бүтүн илкинләри гејдә ал.^б Онлары сај вә адларыны сијаһыја ал. 41 Исраиллиләрин илкинләринин јеринә лавилләри,^в исраиллиләрин һејванларынын биринчи баласынын јеринә лавилләрин һејванларыны Мәним үчүн ајыр. Мән Јеһовајам.»^г 42 Муса Јеһованын әмр етдији кими, исраиллиләрин илкинләрини сијаһыја алды. 43 Киши чинсиндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда олан бүтүн илкинләрин адлары сијаһыја алынды. Гејдә алыналарын сајы 22 273 нәфәр олду.

44 Јеһова Мусаја деди: 45 «Исраиллиләрин илкинләринин јеринә лавилләри, исраиллиләрин һејванларынын биринчи баласынын јеринә лавилләрин һејванларыны Мәним үчүн ајыр. Лавилләр Мәнә мөхсус олмалыдыр. Мән Јеһовајам. 46 Исраиллиләрин лавилләрдән 273 нәфәр артыг олан илкени үчүн фидјә^д олараг^а 47 адамбашына мүгәддәс

ФӘС. 3

а Сј 3:10

б Сј 3:15

в Сј 3:12

г Чк 13:2
Сј 18:15

д Сј 18:15

е Сј 3:39, 43

Сағ сүтүн

а Сј 18:15, 16

б Лв 27:25

ФӘС. 4

в Сј 3:19, 27

г 1См 23:3
Лк 3:23

д Сј 8:25, 26

е Сј 4:30
1См 6:48ж Сј 3:30, 31
Сј 4:15з Чк 26:31
Чк 40:3
Лв 16:2

и Чк 25:10

к Чк 25:13

л Чк 25:23, 24

м Чк 25:29

мөкән шекели илә 5 шекел^а ал.^а Шекел 20 кәраја^б бәрәбәрди.^б 48 Пулу сајы артыг кәлән адамларын фидјәси олараг Һаруна вә оғуullарына вер». 49 Беләликлә, Муса сајы лавилләрдән артыг кәләнләрин фидјә пулуну јығды. 50 Исраиллиләрин илкинләриндән мүгәддәс мөкән шекели илә 1365 шекел јығылды. 51 Сонра Муса Јеһованын сөзү илә пулу Һаруна вә онун оғуullарына верди. Јеһова нечә демишдисә, Муса елә дә етди.

4 Јеһова Муса илә Һаруна деди: 2 «Лавилләрдән олан Кәһат оғуullарынын^в аилләринә вә нәсилләринә көрә сијаһысыны тутмаг лазымдыр. 3 Отуз^г јашдан әлли^г јашадәк оланлар, Һүзур чадырында хидмәт етмәјә тәјин олуналарын һамысы гејдә алынмалыдыр.^д

4 Кәһат оғуullарынын Һүзур чадырындакы хидмәти сон дәрәчә мүгәддәсди.^е Онларын хидмәти бундан ибарәтди: 5 жола дүшмәк вахты кәләндә Һарун вә оғуullары аракәсмә пәрдәни чыхардыб^в Шәһадәт сандығынын^ж үстүнә өртсүнләр. 6 Онун үстүндән суити дәрисиндән олан өртүк, онун да үстүндән мави өртүк салсынлар, сонра сандығын шүвүлләрини^з һалгалардан кечирсинләр.

7 Һүзур чөрәји үчүн олан масанын үстүнә мави өртүк салсынлар,^и үстүнә нимчәләри, чамлары, касалары вә шәраб тәгдимәси төкмәк үчүн олан долчалары гојсунлар;^к күндәлик чөрәк тәгдимәси һәмишә масанын үстүндә ол-

3:47 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. ^а Кәра 0,57 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

малыдыр.^а **8** Бүтүн бунларын үстүнү ал-гырмызы парча илэ өртсүнлөр, онун да үстүндөн суити дәрисиндән олан өртүк салсынлар; масанын шүвүлләрини^б халгалардан кечирсинләр. **9** Мави өртүк көтүрүб чырагданын^в, онун чырагларынын^г, машаларынын, хәкәндазларынын^д вә чыраг жағы үчүн олан бүтүн габларын үстүнә өртсүнләр. **10** Онлар чырагданы вә онун бүтүн аваданлыгыны суити дәрисиндән олан өртүжә бүкүб хәрәжә гојсунлар. **11** Хәмчинин гызыл гурбанкаһын^а үстүнә мави өртүк салсынлар, онун да үстүндән суити дәрисиндән олан өртүк өртсүнләр вә шүвүлләри^в халгалара тахсынлар. **12** Мүгәддәс мөкәнда истифадә етдикләри бүтүн аваданлыглары^в көтүрүб мави өртүжә бүксүнләр, үстүндән дә суити дәрисиндән олан өртүк салыб хәрәжә гојсунлар.

13 Онлар гурбанкаһын күлүнү тәмизләйиб^ж үстүнү бөнөвшәји парча илэ өртсүнләр. **14** Онун үстүнә гурбанкаһын јанында хидмәт едәркән ишләдилән бүтүн аваданлыгы — хәкәндазлары, јабалары, күрәкләри, ләјәнләри, гурбанкаһын бүтүн аваданлыгыны гојсунлар.^з Онларын үстүнә суити дәрисиндән олан өртүк салсынлар вә гурбанкаһын шүвүлләрини^б халгалара кечирсинләр.

15 Јола дүшмәк вахты кәләндә Һарунла оғуллары мүгәддәс мөканын әшјаларынын вә онун бүтүн аваданлыгынын үстүнү өртүб^в гуртарандан сонра Кәһат оғуллары кәлиб ону дашысынлар.^ј Анчаг онлар мүгәддәс мөканын әшјаларына тохунмамалыдырлар, әс халда, өлөчәкләр.^к Кәһат оғулла-

ФӘС. 4

а Льв 24:5, 6

б Чх 25:28

в Чх 25:31

г Чх 25:37

д Чх 25:38

д Чх 30:1
Чх 37:25, 26

е Чх 30:5

ө Сј 3:30, 31

ж Льв 6:12

з Чх 27:3

и Чх 27:6

ы Сј 4:5

ј Сј 7:6-9
1См 15:2

к 2Иш 6:6, 7

Сағ сүтүн

а Сј 3:32

б Чх 27:20

в Чх 30:34, 35

г Чх 30:23-25

д Сј 3:27

е Сј 4:4

е Чх 19:21
1Иш 6:19

ө Сј 3:21

ж Сј 3:25, 26

з Чх 26:1

и Чх 26:7, 14

ы Чх 26:36

ј Чх 27:9

к Чх 27:16

к Сј 3:21, 23

ры Һүзур чадырына аид олан бу шејләрә чавабдеһдирләр.

16 Каһин Һарунун оғлу Әл-јазар^а чырагданын јағына,^б этирили бухура,^в күндәлик тахыл тәгдимәсинә вә мәш јағына^г чавабдеһдир. О, бүтүн Мүгәддәс чадыра вә онун ичиндәкиләрә: чадырын өзүнә вә онун аваданлыгына бахмалыдыр».

17 Бундан сонра Јеһова Муса илэ Һаруна белә деди: **18** «Гојмајын ки, кәһатлыларын тајфасы^г лавилиләрин ичиндән јох олуб кетсин. **19** Сон дәрәчә мүгәддәс олан шејләрә јахынлашдыглары үчүн өлмәсинләр дејә, белә един:^а Һарунла оғуллары кәлиб һәр биринә тапшырыг вермәли вә нә дашыјачағыны сөйләмәлидир. **20** Онлар ичәри кирмәмәли вә көзучу да олса мүгәддәс шејләрә бахмамалыдырлар, јохса өлөчәкләр».^ө

21 Сонра Јеһова Мусаја деди: **22** «Һирсән оғулларыны^ө нәсилләринә вә аиләләринә көрә сијаһыја алмаг лазымдыр. **23** Отуз јашдан әлли јашадәк оланлар, Һүзур чадырында хидмәт етмәјә тәјин олунанларын һамысы гејдә алынмалыдыр. **24** Һирсәнлиләрин аиләләринин чавабдеһ олдуғу вә дашыјачаглары шејләр бунлардыр:^ж **25** онлар Мүгәддәс чадырын алт өртүјүнү,^з Һүзур чадырыны, онун өртүјүнү вә ән үстдән салынан суити дәрисиндән олан өртүјү,^д Һүзур чадырынын кириш пәрдәсини,^в **26** һәјәтин парча чәпәрини,^г Мүгәддәс чадыры вә гурбанкаһы дөврәләјән һәјәтин кириш пәрдәсини,^д ипләрини вә хидмәт заманы ишләдилән бүтүн аваданлыглары дашысынлар. Бу, онларын ишидир. **27** Һирсәнлиләрин^к

бүтүн ишләринә вә дашыдыглары жүкләрә һарунла оғуллары нәзарәт едәчәкләр. Бүтүн бу шейләрә көрә чавабдеһлији һирсэнлиләрин өзәринә гој. **28** Бу, һирсэн оғулларынын аилләринин һүзур чадырында ичра етмәли олдуғлары хидмәтдир.^а Онлар каһин һарунун оғлу Исамарын^б рәһбәрлији алтында хидмәт едәчәкләр.

29 Мерарын оғулларыны^в аилләринә вә нәсилләринә көрә сијаһыја ал. **30** Отуз јашдан әлли јашадәк оланлары, һүзур чадырында хидмәт етмәјә тәјин олуналарын һамысыны гејдә ал. **31** Онларын һүзур чадырындакы хидмәтинә бу шейләри дашымаг дахилдир:^г Мүгәддәс чадырын чәрчивәләрини^д, шүвүлләри^е, сүтунлары^е, ојуглу алтлыглары,^о **32** һәјәтин дирәкләрини^ж, онларын ојуглу алтлыгларыны^з, мыхлары^и, ипләри, еләчә дә бунларын бүтүн ләвазиматыны. Һәмчинин бунларла бағлы бүтүн ишләри көрмәлидирләр. Һәр кәси адбаад чағырыб мүәјјән аваданлығы дашымаға чавабдеһ тәјин елә. **33** Мерар оғулларынын аилләри^к каһин һарунун оғлу Исамарын рәһбәрлији алтында һүзур чадырында бу хидмәти ичра етмәлидирләр».^л

34 Муса, Һарун вә ичманын башчылары^м Кәһат оғулларыны^н аилләринә вә нәсилләринә көрә сијаһыја алды. **35** Отуз јашдан әлли јашадәк оланлар, һүзур чадырында хидмәт етмәјә тәјин олуналарын һамысы гејдә алынды.^н **36** Аиләсинә көрә сијаһыја алыналарын үмуми сајы 2750 нәфәр олду.^о **37** Бунлар Кәһат аиләсиндән сијаһыја алыналар, һүзур чадырында

ФӘС. 4

а Сј 3:25, 26

б Чх 6:23
Сј 4:33
Сј 7:8

в Чх 6:19
Сј 3:33

г Сј 3:36, 37

д Чх 26:15

е Чх 26:26

ж Чх 26:37
Чх 36:38

з Чх 26:19
Чх 38:27

и Чх 27:10

к Чх 27:11

л Чх 27:19

м Сј 3:33

н Сј 4:28

о Сј 1:16

п Сј 3:19, 27

р Сј 4:47
Сј 8:25, 26

с Сј 3:27, 28

Сағ сүтун

а Сј 3:15

б Сј 3:21

в Сј 3:21, 22

г Сј 4:22, 23

д Сј 8:25, 26

е Сј 3:33, 34

ж Сј 4:29

з Сј 4:15
Сј 4:24-26
Сј 4:31-33

и Сј 3:39

хидмәт едәнләр иди. Муса илә Һарун Јеһованын Муса васитәсилә вердији әмрә көрә, онлары гејдә алды.^а

38 Һирсэн оғуллары^б аилләринә, нәсилләринә көрә гејдә алынды. **39** Отуз јашдан әлли јашадәк оланлар, һүзур чадырында хидмәт етмәјә тәјин олуналарын һамысы гејдә алынды. **40** Аиләсинә вә нәслинә көрә сијаһыја алыналарын үмуми сајы 2630 нәфәр олду.^в **41** Бунлар Һирсэн оғулларынын аилләриндән сијаһыја алыналар, һүзур чадырында хидмәт едәнләр иди. Муса илә Һарун Јеһованын әмрилә онлары гејдә алды.^г

42 Мерар оғуллары аилләринә, нәсилләринә көрә гејдә алынды. **43** Отуз јашдан әлли јашадәк оланлар, һүзур чадырында хидмәт етмәјә тәјин олуналарын һамысы гејдә алынды.^д **44** Аиләсинә вә нәслинә көрә сијаһыја алыналарын үмуми сајы 3200 нәфәр олду.^е **45** Бунлар Јеһованын Муса васитәсилә вердији әмрә көрә, Муса илә Һарунун Мерар оғулларынын аилләриндән сијаһыја алдығлары иди.^о

46 Муса, Һарун вә Исраиллин башчылары бүтүн бу лавилиләри аиләсинә вә нәслинә көрә гејдә алдылар. **47** Онларын јашы отуздан әллијә кими иди вә һамысы хидмәт етмәјә вә һүзур чадыры илә бағлы әшјалары дашымаға тәјин олуналар.^п **48** Сијаһыја алыналарын үмуми сајы 8580 нәфәр иди.^р **49** Онлар Јеһованын Муса васитәсилә вердији әмрә әсасән, һәр бири өз хидмәтинә, тәјинатына көрә гејдә алынды. Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, онлар гејдә алындылар.

5 Јехова Муса илэ данышыб она белэ деди: **2** «Исраиллилэрэ эвр ет, гој чүзамлы^а, бэдэниндэн ифразат ахан^б вэ өлүжэ тохунуб мурдарланан һэр кэси дүшэркэдэн кэнара чыхарсынлар.^в **3** Истэр киши олсун, истэрсэ дэ гадын, һэр кэси дүшэркэдэн кэнара чыхарын ки, мэкскэн салдығым дүшэркэни мурдарлаамасынлар».^г **4** Исраиллилэр эврэ табе олуб белэлэрини дүшэркэдэн кэнара чыхардылар. Јехова Мусаја нечэ эвр етмишдисэ, исраиллилэр елэ дэ етдилэр.

5 Јехова сөзүнэ давам едиб Мусаја деди: **6** «Исраиллилэрэ белэ сөjlэ: “Экэр һансыса киши вэ ја гадын бэшэри күнаһлардан бирини едиб Јеховаја хэжанэт едэрсэ, һэмин адам күнаһкардыр.”^г **7** Белэ адам күнаһыны етираф етмэли,^д күнаһынын гаршылығы олараг тэлэб олунан дэjэри, үстүнэ бешдэ бирини дэ элавэ едэрэк, тамлығы илэ өдэмэлидир.^е Дэjэри зэрэр вурдуғу адама вермэлидир. **8** Лакин зэрэрчэкэн өлүбсэ вэ онун жахын гоһуму жохдурса, онда күнаһын гаршылығы олан дэjэр Јеховаја верилмэлидир. Бу дэjэр, елэчэ дэ каһинин күнаһкар үчүн тэгдим етдији кэффа-рочу каһинин олачаг.^е

9 Исраиллилэрин каһинэ тэгдим етдији мүгэддэс бэхшишлэр^ж каһинин олачаг.^з **10** Һэр кэсин кэтирдији мүгэддэс шеjлэр онун олачаг. Ким каһинэ нэ версэ, һэмин шеj каһинэ мэхсус олачаг”.

11 Јехова јенэ Мусаја деди: **12** «Исраиллилэрэ белэ сөjlэ: “Киминсэ арвады јолуну азар, эринэ хэжанэт едиб **13** башга киши илэ жахынлыг едэр,^г анчаг о, бундан хэбэр тутмаз вэ ишин үстү ачылмазса, гадын

ФӘС. 5

а Лв 13:45, 46

б Лв 15:2

в Лв 22:4

Сj 19:11

г Чк 25:8

Лв 26:11

Сj 19:22

ф Лв 5:1, 17

д Лв 5:5

Јш 7:19

Јр 5:16

е Лв 6:4, 5

ө Лв 5:16

Лв 6:6, 7

Лв 7:7

ж Лв 6:14, 17

Лв 7:1, 6

Лв 10:12, 13

з Чк 29:27, 28

Сj 18:8

Гн 18:3

Һа 44:29

1Кр 9:13

и Лв 18:20

Гн 5:18

Сағ сүтүн

а Әр 17:10

Иб 13:4

б Сj 5:15, 25

в Сj 5:22, 24

г Рм 7:2

ф Лв 18:20

1Кр 6:9, 10

өзүнү лэкэлэсэ дэ, һеч ким буна шаһид олмаз вэ о, күнаһ үстэ тутулмазса, **14** амма лэкэлэнэн гадынын эриндэ гысганчлыг баш галдырар вэ о, арвадынын сэдэгэтинэ шүбһэ етмэjи башлајарса, јахуд да ола билсин, өзүнү лэкэлэмэjэн гадынын эриндэ гысганчлыг баш галдырар вэ о, арвадынын сэдэгэтинэ шүбһэ етмэjи башлајарса, **15** онда киши арвадыны каһинин јаына кэтирмэлидир. Һэмчинин онун үчүн ефаньн* онда бири гэдэр арпа уну тэгдимэ олараг кэтирмэлидир. Унун үстүнэ нэ јағ төкмэлидир, нэ дэ күндүр гоjмалыдыр, чүнки бу, гысганчлыг тэгдимэси, күнаһы јада салан тахыл тэгдимэсидир.

16 Каһин гадыны Јехованын өнүнэ кэтирмэлидир.^а **17** Сонра сахсы габла мүгэддэс судан көтүрмэли, ичинэ бир гэдэр Мүгэддэс чадырын дөшэмэсиндэки торпадан төкмэлидир. **18** Каһин гадыны Јехованын өнүнэ кэтирмэли, сачларыны ачмалы, хатырлатма үчүн олан тахыл тэгдимэсини вэ гысганчлыг тэгдимэсини онун овучларына гоjмалыдыр.^б Каһинин элиндэ лэнэт кэтирэн ачы су олачаг.^в

19 Сонра каһин она анд ичдирмэли вэ демэлидир: “Экэр сэн эрдэ олдуғун мүддэтдэ башга киши илэ жахынлыг етмэмисэнсэ,^г јолуну азыб лэкэлэнмэмисэнсэ, гоj лэнэт кэтирэн бу ачы судан сэнэ зэрэр дэjмэсин. **20** Јох экэр, доғрудан да, эрин ола-ола јолуну азыб лэкэлэнмисэнсэ, эриндэн башга киминлэсэ жахынлыг етмисэнсэ...”^г **21** Сонра каһинин эмри илэ гадын анд ичсин

5:15 *Ефа 22 литрлик габын тутумуна берабэрдир. Б14 элавэсинэ бах.

ки, экэр, доғрудан, да бу иши тутубса, гој она ләнэт олсун. Каһин гадына белә десин: “Гој Јеhovанын һөкмү илә халгын ичиндә сәнин адынла ләнэт охунуб анд ичилсин. Экэр сән бу иши тутмусанса, гој Јеhова бәтнини* гурутсун вә гарныны шиширтсин. **22** Ләнэт кәтирән бу су бағырсагларына долуб гарныны шиширтсин вә бәтнини гурутсун”. Гадын исә “амин, амин” дејә чаваб версин.

23 Каһин бу ләнэт сөзләрини китаба јазсын вә китабы ачы суја салыб јазыны јујуб силсин. **24** Сонра ләнэт кәтирән сују гадына ичиртсин. Су гадынын ичинә долуб она ағры верәчәк. **25** Каһин гысганчлыг тәгдимәсини гадынын әлиндән алыб Јеhovанын өнүндә јелләтсин вә гурбанкаһын јанына кәтирсин.^а **26** Каһин тахыл тәгдимәсиндән хәтирә тәгдимәси олараг овуч-долусу көтүрүб гурбанкаһда јандырсын,^б сонра исә сују гадына ичиртсин. **27** Экәр гадын ләкәләнибсә вә әринә хәјанәт едибсә, ләнэт кәтирән сују ичәндә су онун ичинә долуб, она ағры верәчәк, гарны шишәчәк вә онун бәтни гурујачаг. Бундан сонра халг онун ады илә ләнэт охујачаг. **28** Јох экәр гадын ләкәләнмәјибсә, тәмиздирсә, онда чәза ондан јан кечәчәк. О һамилә галыб ушаг доға биләчәк.

29 Гысганчлыг һаллары илә бағлы ганун будур.^в Гадынын әри ола-ола јолуну азыб ләкәләндији заман, **30** јахуд әрдә гысганчлыг баш галдырыб арвадынын сәдагәтинә шүбһә етдији вахт бу ганунла һәрәкәт

5:21 *Һәрфән: *омбаны*. Көрүнүр, нәсилартырма органлары нәзәрдә тутулур.

ФӘС. 5

а Сј 5:15

б Льв 2:9

в Сј 5:14, 15

Сағ сүтун

ФӘС. 6

а һк 13:5

б Льв 10:9

Ам 2:11, 12

Лк 1:15

в һк 13:5

Һк 16:17

1Иш 1:11

г Льв 21:1, 11

едилмәлидир; әр арвадыны Јеhovанын өнүнә кәтирмәли вә каһин онунла бу гануна әсәсән давраммалыдыр. **31** Кишинин бојнуна һеч бир күнаһ јазылмајачаг, гадын исә күнаһына кәрә чаваб вермәли олачар”.

6 Јеhова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **2** «Исраиллиләрә белә де: “Экәр бир киши вә ја гадын Јеhова үчүн нәзири*^а кими јашамағы әһд едәрсә, **3** бу адам шәрабдан, јахуд башга кефләндиричи ичкиләрдән узаг дурмалыдыр. О, дилинә шәрабдан вә ја башга кефләндиричи ичкиләрдән^б дүзәлән сиркә, үзүмдән һазырланан һеч бир ички вурмамалы, нә үзүм, нә дә кишимиш јемәмәлидир. **4** Нәзири олдуғу бүтүн күнләрдә нә мејнәдән һазырланмыш бир шеј, нә кал үзүм, һәтта үзүм габығы белә, ағзына алмамалыдыр.

5 Нәзирилик күнләриндә онун башына үлкүч дәјмәмәлидир.^в Бу күнләр баша чатаначан о, сачыны узатмалыдыр, беләликлә, өзүнүн Јеhоваја хидмәт етмәјә һәср олундуғуну көстәрмәлидир. **6** Јеhоваја хидмәт етмәјә һәср олундуғу бүтүн күнләрдә мејитә јахын кетмәмәлидир. **7** Һәтта атасы, анасы, гардашы, јахуд бачысы белә, өләрсә, о, өзүнү мурдарламамалыдыр,^г чүнки башында нәзирилијинин нишаны вар.

8 Бүтүн нәзирилик күнләри әрзиндә о, Јеhова үчүн мүгәддәсдир. **9** Экәр онун јанында гәфләтән адам өләрсә^г вә о, башында нәзирилик рәмзи ола-ола өзүнү мурдарлајарса, пакландығы күн — једдин-

6:2 *Ибр. *назир*. Мәнәсы: *сечилмиш, ајрылмыш, һәср олунмуш*.

г Сј 19:14

чи күн башыны үлкүчлэмелидир.^а **10** Сэккизинчи күн Һүзур чадырынын киришинэ ики гумру гушу вэ ја ики бала көлөрчин кэтириб каһинэ вермэлидир. **11** Каһин онлардан бирини күнаһ гурбаны кими, дикэрини исэ яндырма гурбаны кими тэгдим етмэли, белэчэ, межитэ тохунуб күнаһа батдығына көрө онун үчүн кэффара вермэлидир.^б Бундан сонра, елэ һәмин күн нэзири башыны пакламалыдыр. **12** О, Јеһова үчүн нэзири олдуғу күнлэри јенидэн башламалыдыр вэ күнаһ гурбаны олараг бир еркэк тоғлу кэтирмэлидир. Эввэлки күнлэр сајылмајачаг, чүнки онун нэзирилији батил олуб.

13 Нэзирилэрэ даир ганун будур: нэзирилик^в күнлэри баша чатандэ нэзири Һүзур чадырынын киришинэ кэтирилмэлидир. **14** Бурада о, өзү үчүн Јеһоваја бунлары тэгдим етсин: яндырма гурбаны^г кими бир сағлам еркэк тоғлу, күнаһ гурбаны^г кими бир сағлам диши тоғлу, үнсийјэт гурбаны^д кими бир сағлам гоч, **15** нарын уна јағ гатылараг јоғрулуб биширилмиш бир сәбәт һалгавары чөрәк, үстүнэ јағ чәкилмиш мајасыз лаваш, елэчэ дэ онларын јанында кэтирилән тахыл тэгдимәси^е вэ шәраб тэгдимәси^е. **16** Каһин бунлары Јеһованын өнүнэ кэтирмэли вэ күнаһ гурбаны илэ яндырма гурбаныны тэгдим етмэлидир. **17** Каһин гочу сәбәтдәки мајасыз чөрәкләрлэ бирликдэ Јеһоваја үнсийјэт гурбаны кими тэгдим етмэлидир. Һәмчинин гочун јанында тахыл тэгдимәсини^ж вэ шәраб тэгдимәсини дэ тэгдим етмэлидир.

18 Сонра нэзири нэзирилик дөврүндэ узанмыш сачларыны

ФӘС. 6

а Сј 6:13, 18

б Лв 5:8, 10

в Сј 30:2
Ва 5:4

г Лв 1:10

д Лв 4:32

е Лв 3:1

е Лв 2:1
Лв 6:14

е Сј 15:8, 10

ж Лв 2:9

Сағ сүгүн

а Сј 6:5

б Лв 8:31

в Чх 29:23, 24

г Лв 7:34

д Чх 13:5

д Лв 9:22
Гн 10:8е Пр 2:4
36 134:3е 36 31:16
36 67:1ж 36 29:11
Лк 2:14з Гн 28:10
Әш 43:7, 10и 36 5:12
36 67:7**ФӘС. 7**

ы Чх 40:17

ј Чх 30:26
Лв 8:10

к Чх 40:10

Һүзур чадырынын киришиндэ гырхмалыдыр^а вэ онлары көтүрүб үнсийјэт гурбанынын алтыннда јанан ода атмалыдыр. **19** Нэзири нэзирилик әләмәти олан сачларыны гырхдыгдан сонра каһин гочун судда бишмиш^б күрәјини, елэчэ дэ сәбәтдән бир һалгавары мајасыз чөрәк вэ бир мајасыз лаваш көтүрсүн вэ бунлары онун әлинин ичинэ гојсун. **20** Каһин бунлары Јеһованын өнүндэ јелләтмә тэгдимәси кими јелләтсин.^в Бунлар да јелләтмә тэгдимәси олараг кэтирилән дөш вэ мүгәддәс пај олараг кэтирилән ајаг кими мүгәддәсдир вэ каһинэ мәхсусдур.^г Бундан сонра нэзири шәраб ичә биләр.

21 Әкәр нэзири Јеһоваја нэзиридән тәләб олунандан артыг тэгдимә кэтирмәји нэзир едәрсә вэ буна күчү чатырса, онда нэзирилик гануна^г көрә, нэзирини јеринэ јетирмэлидир. Бу, нэзир едән нэзири илэ бағлы ганундур^д”.

22 Сонра Јеһова Мусаја деди: **23** «Һарунла оғулларына де, исраиллиләрә бу сөзләрлә хејир-дуа версинләр:^е

24 “Јеһова сәни сахласын, сәни немәт саһиби етсин.^е

25 Јеһова үзүнә күлсүн, сәнә лүтф көстәрсин.^е

26 Јеһова үзүнә бахсын, сәнә саламатлыг версин”.^ж

27 Онлар исраиллиләрә хејир-дуа верәндә Мәним адымы чәксинләр ки,^з Мән онлара немәтләр нәсип едим.”^и

7 Муса Мүгәддәс чадыры гурб гуртардығы күн^ы ону вэ ичиндәки бүтүн аваданлығы, гурбанкаһы вэ онун бүтүн ләвазиматыны мәш едиб мүгәддәс етди.^ј Онлары мәш едиб мүгәддәс едән вахт^к

2 һәр бири өз нәслиндә башчы олан Исраил ағсагаллары^а бәхшишләр кәтирдиләр. Сияһыяалмаја нәзарәт едән бу гәбилә башчылары 3 ики нәфәрә 1 араба, адамбашына 1 өкүз олмагла Јеһованын өнүнә 6 үстү өртүлү араба вә 12 өкүз кәтирдиләр. Бүтүн бунлары Мүгәддәс чадырын өнүндә тәгдим етдиләр. 4 Онда Јеһова Мусаја деди: 5 «Бу шејләри онлардан гәбул ет, чүнки һүзур чадырында ибадәт заманы бунлар лазым олачаг. Онлары лавилиләрә вер, һәр кәсә ишиндә кәрәк олачаг шеји вер».

6 Муса арабалары вә һеванлары алыб лавилиләрә верди. 7 Һирсән оғулларына вә зифәләрини ичра етмәк үчүн 2 араба вә 4 өкүз,^б 8 Мерар оғулларына вә зифәләрини ичра етмәк үчүн 4 араба вә 8 өкүз верди. Онлара каһин Һарунун оғлу Исамар рәһбәрлик едирди.^в 9 Кәһат оғулларына исә һеч нә вермәди, чүнки онлар мүгәддәс мекәндә ишләнән эшјалары чийинләриндә дашыјырдылар.^г

10 Гурбанкаһ мәсһ олунанда башчылар онун ачылышы үчүн бәхшишләр кәтирдиләр.^д Онлар бәхшишләрини гурбанкаһын габағына кәтирәндә 11 Јеһова Мусаја деди: «Гој гурбанкаһын ачылышы үчүн күндә бир башчы нөвбә илә өз бәхшишини кәтирсин».

12 Биринчи күн Јәһуда гәбиләсиндән олан Әминәдаб оғлу Нәһсун^а бәхшишини кәтирди. 13 Онун кәтирдији бәхшишләр бунлар иди: мүгәддәс мекән шекели^в илә 130 шекел* ағырлығында 1 күмүш нимчә,

7:13 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрdir. Б14 өлавәсинә бах.

ФӘС. 7

а Чх 18:21
Сј 1:4, 16

б Сј 3:25, 26
Сј 4:24-26

в Сј 3:36, 37
Сј 4:31-33

г Сј 3:30, 31
Сј 4:15
2Иш 6:13
1См 15:15

д 1Пд 8:63
2См 7:5

е Сј 1:4, 7
Сј 2:3
Рт 4:20
Мт 1:4

е Лв 27:25

Сағ сүгүн

а Лв 2:1

б Лв 1:3

в Лв 4:22, 23

г Лв 3:1

д Чх 6:23
Лк 3:23, 33

е Сј 1:4, 8
Сј 2:5
Сј 10:15

е Лв 27:25

ө Лв 2:1

ж Лв 1:3

з Лв 4:22, 23

и Лв 3:1

ы Сј 2:7
Сј 10:16

ј Лв 27:25

к Лв 2:1

к Лв 1:3

л Лв 4:22, 23

70 шекел ағырлығында 1 күмүш кәса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^а 14 бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; 15 яндырма гурбаны^б үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; 16 күнаһ гурбаны^в үчүн 1 чаван кечи; 17 үнсийәт гурбаны^г үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Әминәдаб оғлу Нәһсунун^г бәхшиши иди.

18 Икинчи күн Јәсакир гәбиләсинин башчысы, Суар оғлу Нәснаил^а бәхшишини кәтирди. 19 Онун кәтирдији бәхшишләр бунлар иди: мүгәддәс мекән шекели^в илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш кәса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^в 20 бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; 21 яндырма гурбаны^ж үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; 22 күнаһ гурбаны^з үчүн 1 чаван кечи; 23 үнсийәт гурбаны^д үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Суар оғлу Нәснаилин бәхшиши иди.

24 Үчүнчү күн Зәбулун оғулларынын башчысы Һилун оғлу Әлјаб^д 25 бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мекән шекели^е илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш кәса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^ж 26 бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; 27 яндырма гурбаны^з үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; 28 күнаһ гурбаны^д үчүн 1 чаван кечи; 29 үнсийәт

јэт гурбаны^а үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Ылун оғлу Әлјабын^б бәхшиши иди.

30 Дөрдүнчү күн Рубән оғуларынын башчысы, Шәдуир оғлу Әлисур^в **31** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мөкан шекели^г илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^д **32** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **33** јандырма гурбаны^е үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **34** күнаһ гурбаны^е үчүн 1 чаван кечи; **35** үнсийјәт гурбаны^е үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Шәдуир оғлу Әлисурун^ж бәхшиши иди.

36 Бешинчи күн Шәмун оғуларынын башчысы, Суришәддај оғлу Шәлумуил^з **37** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мөкан шекели^з илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^и **38** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **39** јандырма гурбаны^и үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **40** күнаһ гурбаны^и үчүн 1 чаван кечи; **41** үнсийјәт гурбаны^и үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Суришәддај оғлу Шәлумуилин^л бәхшиши иди.

42 Алтынчы күн Чад оғуларынын башчысы Дәил оғлу Әлјасәф^м **43** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мөкан шекели^м илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 ше-

ФӘС. 7

а Лв 3:1
б Сј 1:4, 9
в Сј 2:10
Сј 10:18
г Лв 27:25
д Лв 2:1
е Лв 1:3
ж Сј 1:4, 5
з Сј 2:12
и Лв 27:25
ы Лв 2:1
ј Лв 1:3
к Лв 4:22, 23
л Сј 1:4, 6
м Сј 2:14
Сј 10:20
н Лв 27:25

Сағ сүтүн

а Лв 2:1
б Лв 1:3
в Лв 4:22, 23
г Лв 3:1
д Сј 1:4, 14
е Лв 27:25
ж Лв 2:1
з Лв 4:22, 23
и Лв 3:1
ы Сј 1:4, 10
ј Сј 2:20
Сј 10:23
к Лв 27:25
л Лв 2:1
м Лв 4:22, 23
н Лв 3:1

кел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^а **44** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **45** јандырма гурбаны^б үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **46** күнаһ гурбаны^б үчүн 1 чаван кечи; **47** үнсийјәт гурбаны^б үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Дәил оғлу Әлјасәфин^в бәхшиши иди.

48 Једдинчи күн Әфраим оғуларынын башчысы Амиһуд оғлу Әлшама^г **49** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мөкан шекели^г илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^д **50** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **51** јандырма гурбаны^ж үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **52** күнаһ гурбаны^ж үчүн 1 чаван кечи; **53** үнсийјәт гурбаны^ж үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Амиһуд оғлу Әлшаманын^и бәхшиши иди.

54 Сәккизинчи күн Мәнәссә оғуларынын башчысы, Фәдһәсур оғлу Гәмлаил^л **55** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мөкан шекели^л илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^м **56** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **57** јандырма гурбаны^н үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **58** күнаһ гурбаны^н үчүн 1 чаван кечи; **59** үнсийјәт гурбаны^н үчүн

2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Фәдһәсур оғлу Гәмлаилин^а бәхшиши иди.

60 Догузунчу күн Бинјамин оғулларынын башчысы, Кидони оғлу Абидан^б **61** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мәкан шекели^в илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^г **62** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **63** јандырма гурбаны^г үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **64** күнаһ гурбаны^д үчүн 1 чаван кечи; **65** үнсийјәт гурбаны^е үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Кидони оғлу Абиданын^е бәхшиши иди.

66 Онунчу күн Дан оғулларынын башчысы Амишәдәј оғлу Әхјәзәр^ж **67** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мәкан шекели^з илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^и **68** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **69** јандырма гурбаны^ы үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **70** күнаһ гурбаны^ј үчүн 1 чаван кечи; **71** үнсийјәт гурбаны^к үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Амишәдәј оғлу Әхјәзәрин^к бәхшиши иди.

72 Он биринчи күн Ашир оғулларынын башчысы, Өһрән оғлу Фәгаил^л **73** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мәкан шекели^л илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығын-

ФӘС. 7

а Сј 1:4, 10

б Сј 1:16

в Сј 2:22

г Сј 10:24

д Лв 27:25

е Лв 2:1

ж Лв 1:3

з Лв 4:22, 23

и Лв 3:1

к Сј 1:4, 11

л Сј 2:25

м Сј 10:25

н Лв 27:25

о Лв 2:1

п Лв 1:3

қ Лв 4:22, 23

р Лв 3:1

с Сј 1:4, 12

т Сј 2:27

у Сј 10:26

ф Лв 27:25

Сағ сүгүн

а Лв 2:1

б Лв 1:3

в Лв 4:22, 23

г Лв 3:1

д Сј 1:4, 13

е Сј 2:29

ж Сј 10:27

з Лв 27:25

и Лв 2:1

к Лв 1:3

л Лв 4:22, 23

м Лв 3:1

н Сј 1:4, 15

о Сј 7:10

п Үс 2:68

қ Сј 7:13-17

р Лв 27:25

да 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^а **74** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **75** јандырма гурбаны^б үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **76** күнаһ гурбаны^в үчүн 1 чаван кечи; **77** үнсийјәт гурбаны^г үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Өһрән оғлу Фәгаилин^г бәхшиши иди.

78 Он икинчи күн Нифталы оғулларынын башчысы, Еһнан оғлу Әхира^д **79** бу бәхшишләри кәтирди: мүгәддәс мәкан шекели^д илә 130 шекел ағырлығында 1 күмүш нимчә, 70 шекел ағырлығында 1 күмүш каса (икиси дә тахыл тәгдимәси үчүн нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш хәмирлә долу иди);^е **80** бухурла долу 10 шекел ағырлығында гызыл чам; **81** јандырма гурбаны^ж үчүн 1 чаван буға, 1 гоч вә 1 еркәк тоғлу; **82** күнаһ гурбаны^з үчүн 1 чаван кечи; **83** үнсийјәт гурбаны^и үчүн 2 буға, 5 гоч, 5 тәкә вә 5 еркәк тоғлу. Бунлар Еһнан оғлу Әхиранын^и бәхшиши иди.

84 Гурбанкаһ мәсһ олунанда Исраил башчыларынын онун ачылышы^л үчүн кәтирди бәхшишләр бунлар иди: 12 күмүш нимчә, 12 күмүш каса, 12 гызыл чам.^к **85** Күмүш нимчәләрин һәр бири 130 шекел ағырлығында, касаларын һәр бири 70 шекел ағырлығында иди. Күмүш габларын үмуми кәкиси мүгәддәс мәкан шекели^к илә 2400 шекелә бәрабәр иди. **86** Бухурла долу 12 гызыл чам. Онларын һәр бири мүгәддәс мәкан шекели илә 10 шекел ағырлығында иди. Чамларын гызылынын

үмүмү чөкиси 120 шекелә бәрабәр иди. **87** Јандырма гурбаны кими тәгдим етмәк үчүн һејванлар: 12 буға, 12 гоч, 12 еркәк тоғлу вә онларла бирликдә тәгдим олуна тахыл тәгдимәси. Күнаһ гурбаны үчүн 12 чаван кечи. **88** Үнсийјәт гурбаны кими тәгдим етмәк үчүн һејванлар: 24 буға, 60 гоч, 60 тәкә, 60 еркәк тоғлу. Бунлар гурбанкаһ мәш олунанда онун ачылышы үчүн кәтирилән бәхшишләр иди.^а

89 Һәр дәфә Муса Аллаһла данышмаг^б үчүн һүзур чадырына кирәндә Шәһадәт сандығынын гапағынын^в үстүндән она хитаб едән сәс ешидирди. Аллаһ ики кәррубун^г арасындан онунла данышырды.

8 Јеһова Муса илә данышыб деди: **2** «Һаруна белә сөйлә: “Чырагдандакы једди чырағы јандыранда онлары елә гој ки, ишыг чырагданын габағына дүшсүн”». **3** Һарун елә дә етди: о, чырағлары јандыранда Јеһованын әмр етдији кими, чырагданын гаршысы ишыгланды.^а **4** Чырагдан көвдәсиндән тутмуш күләринә кими дөјмә гызылдан дүзәлдилмишди.^в Ону Јеһованын Мусаја вәһјдә көстәрдији нүмунәјә ујғун дүзәлтмишди.ләр.^в

5 Јеһова јенә дә Муса илә данышыб деди: **6** «Лавилиләри исраиллиләрдән ајырыб пак ет.^ж **7** Онлары пак етмәк үчүн белә ет: үстләринә күнаһдан тәмизләјән су чилә. Гој бүтүн бәдәнләрини үлкүчлә гырхыб палтарларыны јусунлар вә беләчә паклансынлар.^з **8** Сонра чаван бир буға^а вә онунла бирликдә тәгдим олуна, нарын уна јағ гатылараг јоғрулмуш тахыл тәгдимәси^б көтүрсүнләр. Сән исә кү-

ФӘС. 7

а Сј 7:1
Сј 7:10

б Чх 33:9
Сј 11:17
Сј 12:8

в Чх 25:22
Чх 37:6

г Чх 25:18
1Иш 4:4
36 80:1

ФӘС. 8

Ғ Чх 25:37
Чх 40:24, 25
Лв 24:2

д Иб 9:2

е Чх 37:17

ө Чх 25:9, 40
1См 28:12, 19

ж Чх 29:4
Өш 52:11

з Чх 30:18, 19
Лв 16:28
Сј 19:7

и Лв 1:3

ы Лв 2:1

Сағ сүгүн

а Лв 4:3

б Лв 8:2, 3

в Сј 3:9, 41

г Лв 7:30
Сј 8:21

Ғ Сј 1:50
Сј 3:6
2См 31:2

д Чх 29:10
Лв 1:4

е Сј 3:45
Сј 16:9

ө Сј 3:12

ж Чх 13:2, 12
Лв 27:26

з Чх 12:29
Чх 13:15

наһ гурбаны үчүн башга бир чаван буға көтүр.^а **9** Лавилиләри һүзур чадырынын гаршысына кәтир вә бүтүн Исраил ичмасыны да ора топла.^б **10** Лавилиләр Јеһованын өнүнә кәләндә исраиллиләр әлләрини онларын башына гојмалыдырлар.^в **11** Һарун лавилиләри исраиллиләрдән алынмыш јелләтмә тәгдимәси^г кими Јеһоваја тәгдим етмәлидир. Онлар Јеһоваја хидмәт етмәклә мәшғул олачағлар.^Ғ

12 Лавилиләр әлләрини буғаларын башына гојсунлар. Сонра буғалардан бирини күнаһ гурбаны кими, дикәрини исә јандырма гурбаны кими Јеһоваја тәгдим етсинләр.^а **13** Лавилиләри Һарунун вә оғулларынын гаршысына кәтир вә онлары јелләтмә тәгдимәси кими Јеһоваја тәгдим ет. **14** Лавилиләри исраиллиләрдән ајыр. Онлар Мәнә мәхсус олачағлар.^в **15** Бундан сонра лавилиләр һүзур чадырында хидмәт етмәјә башлајачағлар. Онлары бу чүр пакламалы вә јелләтмә тәгдимәси кими тәгдим етмәлисән. **16** Чүнки онлар исраиллиләрин арасындан Мәнә верилмиш кәсләрдир. Онлары исраиллиләрин бүтүн илкинләринин^в јеринә Өзүмә көтүрүрәм. **17** Исраиллиләрин бүтүн илкинләри, һәм инсанларын илк өвлады, һәм дә һејванларын биринчи баласы Мәнимдир.^ж Мисир дијарындакы бүтүн илкинләри гыранда онлары Өзүм үчүн ајырдым.^з **18** Исраиллиләрин бүтүн илкинләринин јеринә лавилиләри көтүрүрәм. **19** Онлары исраиллиләрдән ајырыб Һарунла оғулларына верирәм. Лавилиләр исраиллиләрин адындан һүзур чадырында

хидмэт етмэли^а вэ исаириллилэр үчүн кэффарэ вермэлидирлэр ки, исаириллилэр мүгэддэс мөкана јахынлашдыглары үчүн бэлаја дүчар олмасынлар».^б

20 Муса, Һарун вэ бүтүн Исаирил ичмасы лавиллилэрлэ бағлы һэр шеји јеринэ јетирдилэр. Исаириллилэр Јеһованын лавиллилэрлэ бағлы Мусаја вердији бүтүн әмрләри ичра етдилэр. **21** Лавиллилэр пакландылар вэ палтарларыны јудулар.^в Һарун онлары Јеһованын өнүндэ јелләтмэ тәгдимәси кими тәгдим етди^г вэ онлары пакламаг үчүн кэффарэләрини верди.^д **22** Бундан сонра лавиллилэр Һарунла огулларынын өнүндэ хидмәтләрини ичра етмәк үчүн Һүзур чадырына кәлдиләр. Јеһова лавиллилэрлэ бағлы Мусаја нә әмр етмишдисә, һамысы јеринэ јетирилди.

23 Јеһова Мусаја деди: **24** «Лавиллилэрә аид белә көстәриш верирәм: лавили ијирми беш јашындан башлајараг, Һүзур чадырында хидмәт едәнләрә гошулмалыдыр. **25** Әлли јашдан сонра исә хидмәтдән азад олмалы, даһа хидмәт етмәмәлидир. **26** О, Һүзур чадырында вәзифәләрини ичра едән гардашларына көмәк едә биләр, амма орада хидмәт едә билмәз. Лавиллиләрин вәзифәләрини бу чүр низамла».^а

9 Мисирдән чыхмаларынын икинчи илинин биринчи ајында^в Јеһова Сина сәһрасында Мусаја деди: **2** «Исаириллиләр тәјин олунмуш вахтда Пасха гурбаныны һазырламалыдырлар.^в **3** Гурбаны тәјин олунмуш вахтда, бу ајын он дөрдүнчү күнү гаш гараланда һазырлајын. О, Пасха илэ бағ-

ФӘС. 8

а Сј 3:9
Сј 18:6
1См 23:32
Һә 44:11

б Сј 1:53
Сј 18:5
1Иш 6:19

в Сј 8:7

г Сј 8:11

д Сј 8:12

е Сј 1:53
Сј 3:32
Сј 18:4

ФӘС. 9

е Чх 40:2
Сј 1:1

ө Чх 12:3, 6
Чх 12:27
Лв 23:5
Гн 16:1
1Кр 5:7

Сағ сүгүн

а Чх 12:8

б Сј 5:2
Сј 19:14, 16

в Чх 18:15
Сј 15:33
Сј 27:1, 2

г Лв 7:21
Гн 16:2

д Чх 25:22
Лв 16:2
36 99:6

е Сј 5:2

е 2См 30:2, 15

ө Чх 12:8

ж Чх 12:10

з Чх 12:46
36 34:20
Јһ 19:36

и Чх 12:15

лы гајда вэ көстәришләрә ујғун һазырланмалыдыр».^а

4 Муса исаириллиләрә Пасха гурбаныны һазырламағы бујурду. **5** Онлар да биринчи ајын он дөрдүнчү күнү гаш гараланда Сина сәһрасында Пасха гурбаныны һазырладылар. Јеһова Мусаја нечә әмр етмишдисә, исаириллиләр елэ дэ етдиләр.

6 Анчаг еләләри вар иди ки, мејитә тохунуб мурдар олдуғундан^б һәмин күн Пасха гурбаныны һазырлаја билмәдиләр. Одур ки, елэ һәмин күн Муса илэ Һарунун јанына кәлиб^в **7** дедиләр: «Биз мејитә тохунуб мурдар олмушуг. Демәли, исаириллиләрлэ бирликдә тәјин олунмуш вахтда Јеһоваја гурбан кәтирә билмәрик?»^г **8** Муса онлара деди: «Көзләјин, бахым көрүм Јеһова нә дејир».^д

9 Онда Јеһова Мусаја деди: **10** «Исаириллиләрә буну сөјлә: “Араныздан, јахуд кәләчәк нәсилләриниздән кимсә Пасха вахты мејитә тохунуб мурдар оларса^е вэ ја сәфәрдә оларса, јенә дэ Јеһоваја Пасха гурбаныны һазырламалыдыр. **11** Гурбаны икинчи ајын^ө он дөрдүнчү күнү гаш гараланда һазырламалы, мајасыз чөрәклә вэ ачы отларла јемәлидир.^ө **12** Этиндән сәһәрә сахламамалы,^ж бир сүмүјүнү белә, сындырмамалыдыр.^з Гурбаны Пасха илэ бағлы бүтүн гајдалара ујғун һазырламалыдыр. **13** Лакин кимсә пак олдуғу, јахуд сәфәрдә олмадығы һалда, Пасха гурбаныны һазырламазса, һәмин адам халгын арасындан јох едилмәлидир^з,” чүнки о, тәјин олунмуш вахтда Јеһоваја гур-

Сј 9:13* Јахуд өлдүрүлмәлидир.

бан кәтирмәйиб. Беләси күнаһына көрә чаваб верәчәк.

14 Аранызда јашајан јаделли дә Јеһова үчүн Пасха гурбаны назырламалыдыр.^а Буну Пасха илә бағлы гәјда вә көстәришләрә ујғун етмәлидир.^б Истәр јаделли олсун, истәрсә дә јерли, һамы үчүн ганун ејни олмалыдыр^в».^г

15 Шәһадәт сандығынын јерләшдији Мүгәддәс чадыр гурулан күн^г ону булуд бүрдү, ахшам исә онун үстүндә алова бәнзәр бир шеј көрүндү вә сәһәрә гәдәр орада галды.^д **16** Бу, һәр күн баш верирди: күндүзләр чадыры булуд бүрүјәр, кечәләр исә онун үстүндә алова бәнзәр бир шеј көрүнәрди.^е **17** Һәр дәфә булуд чадырын үстүндән јухары галханда исраиллиләр дәрһал јола дүшәрдиләр.^в Булуд һарада дајанардыса, исраиллиләр һәмин јердә дүшәркә салардылар.^з **18** Исраиллиләр Јеһованын әмри илә јола дүшәр, Јеһованын әмри илә дә дүшәркә салардылар.^ж Та булуд чадырын үстүндән галхмајынча онлар јерләриндән тәрпәнмәздиләр. **19** Булуд чадырын үзәриндә узун мүддәт дајананда исраиллиләр Јеһоваја итаәт көстәрәр, јола чыхмаздылар.^з **20** Бәзән булуд чадырын үзәриндә бир нечә күн дурарды. Онлар Јеһованын әмри илә дүшәркә салдығлары јердә галар, Јеһованын әмри илә дә јола дүшәрдиләр. **21** Һәрдән исә булуд јалныз ахшамдан сәһәрә гәдәр дајанар вә сәһәр галхарды. Онда онлар јола дүшәрдиләр. Истәр күндүз олсун, истәр кечә, булуд галханда онлар јола дүшәрдиләр.^ж **22** Булуд чадырын үстүндә истәр ики күн, истәр бир ај, истәрсә лап чох галсын, һәмин вахт

ФӘС. 9

а Чх 12:19, 48

б Чх 12:8

в Лв 24:22
Гн 31:12

г Чх 40:2, 17

д Чх 40:34, 38

е Чх 13:22
Нә 9:19

ж Сј 10:11, 34

з Чх 40:36, 37

ж Чх 17:1
Сј 10:11-13

з Чх 40:37

и Чх 40:36
36 78:14**Сағ сүтүн****ФӘС. 10**

а Лв 23:24

б Сј 1:18
Гн 29:10, 11в Чх 18:21
Сј 1:16
Сј 7:2
Гн 1:15
Гн 5:23

г Сј 2:3

д Сј 2:10

е Сј 10:3

ж Сј 31:6
1См 15:24
1См 16:6
2См 29:26
Нә 12:35, 41

з 2См 13:12

ж 1См 15:28
2См 5:12
2См 7:6
Уа 3:10з Лв 23:24
Сј 29:1

әрзиндә исраиллиләр дүшәркә салдығлары јердә галар, јола дүшмәздиләр. Лакин булуд галханда онлар да тәрпәнәрдиләр. **23** Онлар Јеһованын әмри илә дүшәркә салар, Јеһованын әмри илә дә јола дүшәрдиләр. Јеһова Муса васитәсилә онлара нә бујурардыса, һәр шејә әмәл едиб Јеһоваја итаәт көстәрәрдиләр.

10 Сонра Јеһова Мусаја деди: **2** «Өзүн үчүн дөјмә күмүшдән ики кәрәнај дүзәлт.^а Кәрәнајлардан ичманы топламағ, јахуд дүшәркәни јығмағ лазым кәләндә истифадә едәкәксән. **3** Кәрәнајларын икиси дә чалынанда бүтүн ичма һузур чадырынын киришиндә, сәнин өнүндә топлашмалыдыр.^б **4** Бири чалынанда исә јанына јалныз Исраил күтләринин бөјүкләри, башчылар топлашмалыдыр.^в

5 Кәрәнај сәси зилә-бәмә галхыб-дүшәндә шәргдәкиләрин^г дүшәркәси јола дүшмәлидир. **6** Кәрәнај икинчи дәфә бу аһәнклә чалынанда чәнубдакыларын^д дүшәркәси јола дүшмәлидир. Һәр дәфә кәрәнај бу чүр чалынанда бир дүшәркә јола дүшмәлидир.

7 Бүтүн ичманы топламағ лазым кәләндә дә кәрәнај чалын,^е амма бир аһәнкдә. **8** Кәрәнајлары каһинләр, һарун оғуллары чалмалыдыр.^в Бу, сизин үчүн нәсилдән-нәслә һәмишәлик ганундур.

9 Сизи сыхышдыран дүшмәнлә мүһарибәјә кедәндә өлкәниздә кәрәнајла мүһарибә чағырышы чалын.^г Онда Аллаһыныз Јеһова сизи хатырлајачағ вә сизи дүшмәнләринизин әлиндән гуртарачағ.

10 Һәмчинин шад күнләриниздә^ж — бајрамларда^з вә ај башлајанда јандырма

гурбанларынызын^а вә үнсийјэт гурбанларынызын^б үстүндә кәрәнәј чалын. Онлар сизи Аллаһынызын јадына салачаг. Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам».^в

11 Икинчи илин икинчи ајынын ијирминчи күнүндә^г булуд Шәһадәт сандығынын јерләшдији Мүгәддәс чадырын үстүндән галхды.^д **12** Беләликлә, исаиллиләр јығышыб мүәјјән едилмиш гәјда илә Сина сәһрасындан јола дүшдүләр.^е Булуд Фәран сәһрасында дајанды.^ж **13** Бу биринчи дәфә иди ки, онлар Јеһованын Муса васитәсилә вердији әмрә көрә јола дүшүрдүләр.^з

14 Јәһуда оғуллары дүшәркәсинин үчгәбиләли бөлүмү бөлүкләр халында биринчи јола дүшдү. Јәһуда оғулларынын бөлүјүнә Әминәдаб оғлу Нәһсун^к башчылыг едирди. **15** Јәсакир гәбиләсинин бөлүјүнә Суар оғлу Нәснаил^л башчылыг едирди. **16** Зәбулун гәбиләсинин бөлүјүнә Ылун оғлу Әлјаб^м башчылыг едирди.

17 Мүгәддәс чадыр сөкүләндә^н чадыры дашыјан Ырсән^н вә Мерар оғуллары^к јола дүшдүләр.

18 Рубән оғулларынын үчгәбиләли бөлүмү бөлүкләр халында јола дүшдү. Рубән оғулларынын бөлүјүнә Шәдуир оғлу Әлисур^к башчылыг едирди. **19** Шәмун гәбиләсинин бөлүјүнә Суришәддај оғлу Шәлумуил^н башчылыг едирди. **20** Чад гәбиләсинин бөлүјүнә Дәил оғлу Әлјасәф^м башчылыг едирди.

21 Сонра мүгәддәс мөканын әшјаларыны дашыјан кәһатлылар^н јола дүшдүләр. Онлар мәнзилбашына кедиб чатаначан Мүгәддәс чадыр гурулуб назыр олачагды.

ФӘС. 10

а Сј 28:11
б Лв 3:1
в Чк 6:7
Лв 11:45
г Сј 1:1
ф Сј 9:17
36 78:14
д Чк 40:36
Сј 2:9, 16, 17,
24, 31
е Сј 12:16
Сј 13:26
Гн 1:1, 2
ө Сј 2:34
Сј 9:23
ж Сј 1:4, 7
Сј 2:3
з Сј 1:4, 8
Сј 2:5
и Сј 2:7
ы Сј 1:51
ј Сј 3:25, 26
к Сј 3:36, 37
к Сј 1:4, 5
Сј 2:10
л Сј 1:5, 6
Сј 2:12
м Сј 1:4, 14
Сј 2:14
н Сј 3:30, 31
Сј 4:15
Сј 7:9

Сағ сүтүн

а Сј 1:4, 10
Сј 2:18, 24
б Сј 1:4, 10
Сј 2:20
в Сј 1:4, 11
Сј 2:22
г Сј 1:4, 12
Сј 2:25, 31
ф Сј 1:4, 13
Сј 2:27
д Сј 1:4, 15
Сј 2:29
е Сј 2:34
ө Чк 2:16, 18
Чк 3:1
Чк 18:1, 5
ж Јр 12:7
Јр 13:14, 15
Јр 15:18
з һк 1:16
һк 4:11
1Иш 15:6
и Чк 3:8
Чк 6:7
ы һк 1:16
һк 4:11
ј Чк 3:1
Чк 19:3
Чк 24:16
Гн 5:2

22 Әфраим оғулларынын үчгәбиләли бөлүмү бөлүкләр халында јола дүшдү. Әфраим оғулларынын бөлүјүнә Амиһуд оғлу Әлшама^а башчылыг едирди. **23** Мәнәссә гәбиләсинин бөлүјүнә Фәдһәсур оғлу Гәмлаил^б башчылыг едирди. **24** Бинјамин гәбиләсинин бөлүјүнә Кидони оғлу Абидан^в башчылыг едирди.

25 Сонра Дан оғулларынын үчгәбиләли бөлүмү бөлүкләр халында јола дүшдү. Онлар бүтүн бөлүмләри архадан мүдафиә едирдиләр. Дан оғулларынын бөлүјүнә Амишәддај оғлу Әхјәзәр^г башчылыг едирди. **26** Ашир гәбиләсинин бөлүјүнә Әһрән оғлу Фәгаил^г башчылыг едирди. **27** Нифталы гәбиләсинин бөлүјүнә Еһнан оғлу Әхира^д башчылыг едирди. **28** Исаиллиләр вә онларын бөлүкләри бу низамла јола дүшүрдүләр.^ө

29 Муса гајынатасы мәдјәни Руилин^ө оғлу Һубаба деди: «Биз Јеһованын вәд етдији дијара^ж јола дүшүрүк. Кәл бизмлә кедәк.^з Сәни көзүмүзүн үстүндә сахлајарыг. Јеһова Исраил көзәл немәтләр вәд едиб».^н **30** Һубаб Мусаја деди: «Јох, кедә билмәрәм. Мән өз ел-обама, гоһум-гардашымын јанына гајытмалыјам». **31** Анчаг Муса деди: «Рича едирәм, бизи гојуб кетмә. Ахы сән билирсән сәһрада һарада дүшәркә салмаг олар. Кәл, бизә бәләдчилик ет. **32** Бизимлә кетсән,^ы Јеһованын бизә еләдији јахшылығы биз дә сәнә елјәәрик».

33 Беләликлә, онлар Јеһованын дағындан^н јола дүшүб үч күн јол кетдиләр. Бүтүн бу үч күн әрзиндә дүшәркә салмаг јер тапмаг үчүн Јеһованын Әһд сандығыны өндә

апарырдылар.^a **34** Онлар жолу дүшөндө Jehovahнын булуду^b күн бою башларынын үстүндө кедирди.

35 Һәр дэфэ Сандыгы жериндэн галдыранда Муса дејерди: «Галх, еј Jehovah,^a гој дүшмөnlөрин пэрэн-пэрэн дүшсүн. Сэнэ нифрэт едэнлэр өнүндөн гачсын». **36** Сандыгы жерэ гоянда исэ дејерди: «Гајыт, еј Jehovah, сајы һесаба кэлмөјөн Исраилин јанына гајыт».^f

11 Бир күн чамаат Jehovahнын өнүндө өз күзэранындан шикајэтләнмөјө башлады. Jehovah буну ешидэндө гээзи күкрәди вэ Jehovahдан кэлэн алов дүшөркөнин кәнарларына дүшүб адамлары тәләф етмөјө башлады. **2** Чамаат ағлаша-ағлаша Мусадан имдад диләди. Муса Jehovahја јалварыб-јахарандан^f сонра алов сөндү. **3** Һәмин јерин ады Тәбирә* галды, чүнки орада Jehovah онларын үстүнә алов көндәрмишди.^d

4 Халгын арасында олан јаделлиләрин ачкөзлүјү тутду.^e Исраиллиләр дә онлара гошулуб јенидән ағлајыб-сытгамаға башладылар: «Јемәј бизә ким эт верәчәк?» **5** Һејиф о күнләрдән! Вахт вар иди Мисирдә һавајы балыг јејирдик, һәлә хијары, гарпызы, кәвәри, соған-сарымсағы демирик!^ж **6** Инди исэ әријиб кедирки. Једјимиз тәк маннадыр».^з

7 Јери кәлмишкән, манна^и кешниш тохуму кими иди,^ы өзү дә әтирли гатран рәнкиндә иди. **8** Чамаат чыхыб ону јығар, әлдәјирманында үјүдәр, јахуд һәвәнкдәстәдә дөјәрди. Сонра газанда гајнадыб ондан көкә биширәрдиләр.^ј О, јағлы

11:3 * Мөнәсы: алов, јанғын.

ФӘС. 10

a Чк 25:10, 17
Гн 1:32, 33
Јш 3:3, 4

b Чк 13:21
Һө 9:12
36 78:14

в 36 132:8

г Гн 1:10

ФӘС. 11

f Чк 32:11
Гн 9:19
36 106:23
Јр 5:16

д Гн 9:22

e Чк 12:37, 38
Лв 24:10
1Кр 10:6, 10

ө 36 78:18, 22
36 106:14

ж Чк 16:3

з Чк 16:35
Сј 21:5

и Чк 16:14
Һө 9:20
Јл 6:31

ы Чк 16:31

ј Чк 16:16, 23

Сағ сүтүн

a 36 78:24

b Сј 11:1

в Чк 17:4
Гн 1:12

г Јр 13:14, 15
Јр 26:3

f Чк 18:17, 18
Гн 1:9

д 1Пд 19:2, 4
Өј 6:8, 9

е Гн 16:18

ө Чк 19:11
Чк 25:22
Чк 34:5
Сј 12:5

ж Сј 11:25
Сј 12:8

з 1Иш 10:6
2Пд 2:15
Һө 9:20
Һә 2:17

и Чк 18:21, 22

ы Чк 19:10

ј Чк 16:7
Сј 11:4, 5

к Чк 16:8

ширинчөрәјин дадыны верирди. **9** Кечә дүшөркәјә шөһ дүшөндө онунла бәрабәр манна да дүшәрди.^a

10 Муса һәр кәсин өз чадырынын ағзында отуруб аиләликчә ағладығыны ешитди. Jehovah гәзәбләнди.^b Баш верәнләр Мусаны да өзүндән чыхартды. **11** О, Jehovahја деди: «Нижә бу гулуну бәлаја салмысан? Нејләмишәм ки, Сәнә ағыр кедиб, бу гәдәр адамын јүкүнү бојнума гојмусан?»^в

12 Мәкәр онлар мәним белимдән кәлибләр? Онларын ата-сы мәнәм бәјәм, мәнә дејирсән дајә сүдәмәр көрпәни кәздирдији кими, онлары гучағыма алыб аталарына вәд етдијин торпаға апарым?^г **13** Бу гәдәр адам үчүн һарадан эт тапым? Гаршында көзләринин јашыны ахыдыб: “Бизә эт вер, јејәк” дејирләр. **14** Мән тәк-башына бу чамаатын һамысыны дашыја билмирәм, буна күчүнү чатмыр.^д **15** Әкәр белә давам едәчәксә, елә бурадача чанымы ал.^e Мәндән аз да олса разысанса, гуртар мәни бу әзабдан».

16 Чавабында Jehovah Мусаја деди: «Халгын ағсаггалы, башбиләни сајыб-билдијин адамларын ичиндән јетмиш нәфәр сечиб һүзүр чадырынын јанына кәтир.^ө Һамыныз орада дурун. **17** Мән ениб^ө сизинлә данышачағам.^ж Сәндәки руһдан көтүрүб онлара верәчөјәм.^з Халгын јүкүнү тәк дашымајасан дејә, онлар сәнә көмәк едәчәкләр.» **18** Халга белә де: “Сабаһа пакланын,^ы чүнки “ким бизә јемәјә эт верәчәк? Мисирдә бундан јахшы иди” дејиб ағладығынызы Jehovah ешидиб.^ј Одур ки, Jehovah сизә эт верәчәк, сиз дә јејәчәксиниз.^к **19** Өзү дә бир күн

јох, ики күн јох, беш күн јох, он күн јох, ијирми күн дэ јох, **20** дүз бир ај. Бурнуруздан, гулагларыңыздан төкүлэнэ кими. О вахта гэдэр јејэчэксиниз ки, чижрэнэсиниз.^а Чүнки сиз аранызда мэксэн салан Јеһовадан үз дөндөрдениз. “Нижэ ахы биз Мисирдэн чыхдыг?”^б — дејиб Онун өнүндэ агладыныз”.

21 Онда Муса деди: «Арасында јашадыгым халгын елә анчаг кишилэри* алты јүз мин нэфэрдир.^в Сэн исэ дејирсэн ки, онлара эт верэчэјэм, өзү дэ дүз бир ај дојунча јејэчэклэр. **22** Мал-гаранын, гојун-гузунун һамысы кэсилсэ дэ, дөнизин бүтүн балыглары овланса да, онлара чатандыр?»

23 Јеһова Мусаја чаваб вериб деди: «Мэкэр Јеһованын күчү түкэниб?»^г Инди көрөчэксэн, дедијим јеринэ јетир, ја јох».

24 Бундан сонра Муса кедиб Јеһованын сөзләрини халга чатдырды вэ халгын афсагалларынын ичиндэн јетмиш нэфэри сечиб чадырын габагына кэтирди.^д **25** Јеһова булудда ениб^е Муса илә данышды^в вэ онда олан руһдан көтүрү јетмиш афсагалын үзэринэ гојду.^г Афсагаллар руһдан алан кими пејғэмбэр кими һэрэкэт еләмэјэ башладылар.^ж Амма сонралар даһа белэ давранмадылар.

26 Кишилэрдэн икиси, Элдад вэ Мэдад дүшэркэдэ галмышды. Руһ онларын да үстүнэ енди. Чүнки чадыра кетмэсэлэр дэ, онларын да ады сјаһыда иди. Белэликлэ, онлар да дүшэркэдэ өзләрини пејғэмбэр кими апармаға баш-

11:21 *Һөфөн: *пијадалары*. **11:23** *Һөфөн: *эли гысадыр?*

ФӨС. 11

а 36 78:29

б Сј 21:5

в Чх 12:37
Чх 38:26
Сј 1:45, 46

г Јр 18:14
Өш 59:1
Мр 10:27
Лк 1:37

д Сј 11:16

е Чх 33:9
Сј 12:5
Гн 31:15

ж 36 99:7

з Сј 11:17
2Пд 2:9, 15

и 1Иш 10:6
1Иш 19:20

Сағ сүтүн

а Чх 17:9
Чх 24:13
Чх 33:11
Сј 27:18-20
Гн 31:3

б Мр 9:38

в Чх 16:13
36 78:26, 27

г 36 78:30, 31
1Кр 10:10

д Сј 33:16
Гн 9:22

е 1Кр 10:6

ж Сј 33:17

ладылар. **27** Бир чаван га-чыб Мусаја хэбэр верди: «Элдадла Мэдад дүшэркэдэ өзләрини пејғэмбэр кими апарыр!» **28** Онда кэнчлијиндэн Мусанын гуллуғунда дуран Нун оғлу Јушэ^а диллэнди: «Ағам Муса, онлара тэпин!»^б **29** Муса исэ она деди: «Сэн мәним адыма көрэ нараһат олурсан? Буна көрэк јохдур. Каш ки Јеһова бүтүн халгына руһундан верэјди, Јеһованын бүтүн халгы пејғэмбэр олајды!» **30** Муса Исраилин афсагаллары илә бирликдэ дүшэркэјэ гајытды.

31 Јеһова күләк галдырды. Күләк дөниз тэрэфдэн билдирчин кэтирди. Онлары дүшэркэјэ вэ һэр тэрэфдэн дүз бир күнлүк јол мәсафэсиндэ, јердэн ики гулач* һүндүрлүјүндэ дүшэркэнин этрафына төкдү.^в

32 Бүтүн о күн, о кечэ вэ ертэси күн халг чыхыб билдирчин јығды. Он һомердэн* аз јыған олмады. Јығдылары гушлары дүшэркэнин этрафында һэр јерэ сәрдилэр. **33** Анчаг чамаат эти чејнэјиб удмаға ма-чал тапмамыш Јеһованын онлара гаршы гээзи аловланды. Јеһова халгы гырыб-чатмаға башлады.^г

34 Буна көрө дэ һэмин јерин ады Һэбрут-Һэттэва*^д галды, чүнки ачкөзлүк едэнләри орада басдырмышдылар.^е

35 Халг Һэбрут-Һэттэвадан чыхыб Һәсејрута кетди вэ орада дүшэркэ салды.^в

12 Күнләрин бириндэ Мәр-јәмлә һарун Мусанын гарасынча дејинмэјэ башлады. Чүнки Муса өзүнэ кушлу ар-

11:31 *Гулач 44,5 см-э бөрабөрдир. Б14 өләвәсинә бах. **11:32** *Һомер 220 литрлик габын тутумуна бөрабөрдир. Б14 өләвәсинә бах. **11:34** *Мөнасы: *һөфс гөбиристанлығы*.

вад алмышды.^a **2** Онлар де-
жирдилэр: «Мәкәр Јеһова сөз-
ләрини тәкчә Муса васитәси-
лә дејир? Бәјәм бизим васитә-
мизлә дә данышмыр?»^b **3** Јеһова
исә бүтүн бунлары ешидирди.^c
3 Дүнјада Муса кими һәлим
адам јох иди.^f

4 Јеһова көзләнилмәдән
Мусаја, һаруна вә Мәрјәмә
деди: «Үчүнүз дә һүзур чады-
рынын габагына кәлин». Үчү
дә дуруб ора кәлди. **5** Јеһова
булуд сүтунунун ичиндә аша-
ғы енди,^f чадырын киришиндә
дуруб һарунла Мәрјәми чағыр-
ды. Икиси дә габаға чыхды.
6 Аллах деди: «Ешидин нә де-
јирәм. Ичиниздә пејғәмбәр пеј-
да оlanda Мән Јеһова она
вәһјдә Өзүмү әјан едирәм,^a
рәјада онунла данышырам.^g
7 Амма гулум Муса илә вәзиј-
јәт башга чүрдүр. Она бүтүн
халгымы етибар етмишәм*.^h
8 Онунла үз-үзә, көз-көзә да-
нышырам.» Сөзүмү она мүәм-
маларла јох, ачыг дејирәм. О,
Јеһованын зүһуруну көзләри
илә көрүр. Нә чүрәт едиб Мә-
ним гулума, Мусаја гаршы чых-
дыныз?»

9 Јеһова онлара гәзәблә-
ниб орадан узаглашды. **10** Бу-
луд чадырын үстүндән чәкил-
ди. О андача Мәрјәм чүзам-
дан гар кими агаппаг олду.^g Һа-
рун чеврилиб көрдү ки, Мәрјәм
чүзама тутулуб.^h **11** Дәрһал
Мусаја јалвармаға башлады:
«Нә олар, ағам, бир гәлтәдир
еләмишик, кеч күнаһымыздан!
12 Гојма Мәрјәм ана бәтниндән
бәдәни јары чүрүк чыхан өлү
көрпә кими олсун!» **13** Муса
Јеһоваја јалварды: «Ај Аллах,
нә олар, она шәфа вер!»^h

14 Јеһова Мусаја деди:
«Әкәр атасы үзүнә түпүрсәј-

ФӘС. 12

a Чх 2:16, 21

б Чх 4:14-16

Чх 4:30

Чх 15:20

Чх 28:30

Ми 6:4

в Сј 11:1

г Мт 11:29

F Чх 34:5

Сј 11:25

д Јр 15:1

Јр 46:2

Чх 24:9-11

е Јр 31:10, 11

ө Иб 3:2, 5

ж Чх 33:11

Гн 34:10

з Гн 24:9

и 2См 26:19

ы Чх 32:11

Јр 5:16

Сағ сүтүн

a Ль 13:45, 46

Сј 5:2

б Гн 24:9

в Сј 11:35

Сј 33:18

г Сј 10:12

ФӘС. 13

F Чх 18:25

Гн 1:15

Гн 1:22, 23

д Сј 12:16

Гн 1:19

е Сј 13:30

Сј 14:30, 38

Сј 34:18, 19

1См 4:15

ө Сј 11:28

Сј 13:16

Сј 14:30

Сј 34:17

ж Јр 48:5

з Јр 48:17, 19

и Чх 17:9

ди, о, једди күн адам ичинә
чыха биләрди? Гој једди күн
дүшәркәдән тәчрид едилиб кә-
нарда галсын,^a сонра кери га-
јыда биләр». **15** Мәрјәм јед-
ди күнлүјә дүшәркәдән харич
едилди.^b Та о гајыдана кими
халг һәмин јердән тәрпәнмә-
ди. **16** Сонра халг һәсејрут-
дан^g јола дүшүб Фәран сәһра-
сында^g дүшәркә салды.

13 Јеһова Мусаја белә деди:
2 «Исраиллиләрә верә-
чәјим Кәнан торпағына бахма-
ға адамлар көндәр, һәр гәбилә-
дән бир башчы».^f

3 Муса Јеһованын әмри илә
Фәран^a сәһрасындан адам-
лар көндәрди. Онларын һамы-
сы исраиллиләрин башчылары
иди. **4** Көндәриләнләр бун-
лар иди: Рубән гәбиләсиндән
Зәггур оғлу Шаму, **5** Шәмун
гәбиләсиндән Хури оғлу Ша-
фат, **6** Јәһуда гәбиләсиндән
Јуфәнна оғлу Калиб^g, **7** Јәса-
кир гәбиләсиндән Јусиф оғлу
Јәгәл, **8** Әфраим гәбиләсин-
дән Нун оғлу һушә*^g, **9** Бин-
јамин гәбиләсиндән Рафу оғлу
Фалти, **10** Зәбулун гәбилә-
синдән Суди оғлу Гәддаил,
11 Јусиф гәбиләси*^ж адындан
Мәнәссә^з гәбиләсиндән Суси
оғлу Гидди, **12** Дан гәбилә-
синдән Гәмали оғлу Әмаил,
13 Ашир гәбиләсиндән Мика-
јыл оғлу Сәгур, **14** Нифта-
лы гәбиләсиндән Вөфси оғлу
Нәһби, **15** Чад гәбиләсиндән
Мәки оғлу Гаил. **16** Мусанын
торпаға бахмаға көндәрдији
адамлар бунлар иди. Муса Нун
оғлу һушәјә Јушә*^и адыны
верди.

17 Муса онлары Кәнан тор-
пағына бахмаға көндәрмәз-
дән әввәл белә деди: «Некәвә,

13:8 *Мәнәсы: хилас, гуртулуш. **13:16**
*Мәнәсы: Јеһова хиласдыр.

12:7 *Һәрфән: Мәним өвимдәкиләрин
ичиндә бир о, садигдир.

орадан да дағлыг бөлкәжә кедин.^а **18** Кедин, көрүн оралар нечә жердир,^б адамлары нечәдир, күчлүдүр, зәифдир, аздыр, чохдур. **19** Көрүн дияр нечә диярдыр, јахшыдыр, жохса пис. Шәһәрләри истехкамлыдыр, ја жох. **20** Һәм дә бахын өлкәнин торпагы мүнбитдир, жохса бәрәкәтсиз,^в ағачлары вар, ја жох. Гајында оранын барындан кәтирин, горхмајын, чәсур олун.^г Һәмин вахт үзүмүн тәзә-тәзә јетишән вахты иди.^ф

21 Онлар жола дүшдүләр вә өлкәнин Син сәһрасындан^а тутмуш Ләбу-Һәмәс^б тәрәфдә јерләшән Рәһуба^в кими олан эразисинә бахдылар. **22** Некевә кәләндә Анаг^ж оғулары Әхиманын, Шишајын, Талмајын^з јашадығы Һәбруна^к кетдиләр. Һәбрун Мисирин Суан шәһәриндән једди ил әввәл тикилмишди. **23** Онлар Әшгул вадисинә^л кәләндә үстүндә бир салхым үзүм олан мејнә будағы кәсдиләр. Ону ики нәфәр киши чомаға асыб дашыјырды. Бир гәдәр нар вә әнчир дә дәрдиләр.^м **24** Кәсдикләри салхыма көрә һәмин јерин адыны Әшгул^н вадиси гојдулар.

25 Гырх күнүн тамамында^к онлар кери гајытдылар. **26** Гәдисә^л, Фәран сәһрасына кәлиб көрдүкләрини Мусаја, Һаруна вә бүтүн Исраил ичмагына данышдылар вә онлара о торпағын мејвәсини көстәрдиләр. **27** Онлар Мусаја бу хәбәри чатдырдылар: «Көндәрдијин торпаға кедиб бахдыг. Орада, доғрудан да, сүд-бал ахыр.^м Бу да оранын мејвәләри.^н **28** Амма нә олсун. Адамлары күчлү, шәһәрләри ис-

ФӘС. 13

а Гн 1:7
б Чх 3:8
Гн 8:7
в Нә 9:25
Һә 20:6
г Гн 31:6
Јш 1:6, 9
ф Сј 13:23
д Сј 34:2, 3
Јш 15:1
е Сј 34:8
ө 2Иш 10:6, 8
ж Гн 9:1, 2
Јш 11:21
з һк 1:10
и Јр 13:18
Јш 15:13
Јш 21:11, 12
ы Сј 32:9
ј Гн 1:25
Гн 8:7-9
к Гн 1:24
к Сј 14:33, 34
л Гн 1:19
м Чх 3:8
Лә 20:24
н Гн 1:25

Сағ сүтүн

а Сј 13:22, 33
Гн 1:27, 28
б Сј 13:17
в Јр 36:12
Чх 17:8
1Иш 15:3
г һк 1:21
2Иш 5:6, 7
ф Јр 10:15, 16
д Јр 10:19
е Чх 23:23
Гн 7:1
Гн 20:17
ө Јш 14:7, 8
ж Сј 32:9
з Сј 14:36
и Ам 2:9
ы Гн 1:28
Гн 9:1, 2

ФӘС. 14

ј Гн 1:32, 33
к Гн 1:27
36 106:25
к 36 78:40
л Сј 14:31
Гн 1:39
м Сј 11:5

техкамлы вә бөјүкдүр. Орада анаглылары да көрдүк.^а **29** Некевдә^б эмалигәләр^в, дағлыг бөлкәдә һетләр, јәбусиләр^г, амориләр^ф, дәннискәнары бөлкәдә^д вә Иордан чајы јәрунча исә кәнаниләр^ө јашајырлар».

30 Калиб исә: «Кәлин вахт итирмәјәк, елә инди дураг кедәк. Архајын олун, биз ораны мүтләг әлә кечирәчәјик, о торпаг бизим олачаг»,^ө — дәрәрәк Мусанын габағында топлашан чамааты сакитләшдирмәјә чалышырды. **31** Анчаг онунла кедәнләр дејирдиләр: «Биз онлара бата билмәрик, онлар биздән күчлүдүрләр».^ж **32** Бу адамлар бахдыглары торпаг һагында исраиллиләрә анчаг пис шејләр данышыб дејирдиләр:^з «Бахмаға кетдијимиз торпаг өз сакинләрини дири-дири удур. Һәлә адамларындан данышмырыг, пәзәвәнкин бири-дирләр.» **33** Орада нәһәнкләри^к, онлардан төрәјән Анаг оғуларыны^л да көрдүк. Онларын јанында өзүмүзү чәјирткә бојда һисс еләјирдик, елә онлар да бизә о чүр бахырды».

14 Онда бүтүн ичма һарај-һәшир гопарды, кечәни сәһәрәдәк ағлајыб фәған еләди.^л **2** Һамы бир нәфәр кими Мусанын вә Һарунун далынча дејинир,^к онларын әлејинә данышыб дејирди: «Каш ки Мисирдә өләјдик. Ја да елә бу сәһрада чанымызы тапшырајдыг! **3** Јеһова бизи бура нијә кәтириб? Гылынч ағзына вермәјә?^к Арвад-ушағымыз әсир дүшәчәк.^л Онда елә јахшысы будур Мисирдә гајыдаг да».^м **4** Һәтта иш о јерә чатды ки, онлар бир-биринә: «Кәлин өзү-

13:33 * Ибр. *нефилим*. Тәхмини мәнасы: *јыханлар*.

мүзә бир рәһбәр сечи́б Мисирә кедәк!»^а — демәјә башладылар.

5 Муса илә Һарун буну ешидәндә бүтүн Исраил ичмасынын көзү гаршысында үзүстә јерә дөшәндиләр. **6** Торпаға бахмаға кедәнләрдән Нун оғлу Јушә^б вә Јуфәнна оғлу Калиб^в јахаларыны чырыб **7** исраиллиләрә дедиләр: «Кеди́б бахдығымыз мөмләкәтә сөз ола билмәз, чөх көзәл јердир.^г **8** Әкәр Јеһова биздән разыдырса, онда бизи мүтлөг сүд-бал ахан о дијара апарыб ораны бизә верәчәк.^д **9** Тәки сиз Јеһоваја гаршы гијам етмәјәсиниз, о мөмләкәтин әһалисиндән горхмајасыныз.^е Биз онлары ғырыб-чатачағыг, чүнки онлар мүдафиәсиз галыб. Бизим исә архамызда Јеһова дуруб.^в Горхмајын онлардан».

10 Анчаг чамаат сөзү бир јерә гојуб онлары дашгалаг етмәк истәјирди.^г Онда Јеһованын чалалы Һузур чадырынын үстүндә зүһур едиб бүтүн Исраил ичмасына көрүндү.^ж

11 Јеһова Мусаја деди: «Нә вахта гәдәр бу адамлар Мәнә һөрмәтсизлик едәчәк?» Бу гәдәр мөчүзәни көрә-көрә нә вахта гәдәр Мәнә иман етмәјәчәкләр?» **12** Гој чанларына азар салыб көкләрини кәсим. Сәндән исә онлардан бөјүк, онлардан күчлү бир халг јарадым.^з

13 Лакин Муса Јеһоваја деди: «Онда бу халгы гүдрәтинлә әлләриндән гуртардығын мисирлиләр буну ешидәчәк^и вә **14** бу торпағын сакинләринә данышачаглар. Јеһова, елә бу халглар да ешидибләр ки, Сән исраиллиләрин арасындасан,^к онлара көрүнүб онларла үз-үзә, көз-көзә данышырсан.^к Билирләр ки, Сән Јеһовасан вә Сәнин бу-

ФӘС. 14

а Нә 9:17
б Сј 13:8, 16
в Сј 13:6, 16
Сј 14:30
г Сј 13:26, 27
Гн 1:25
Гн 8:7, 8
Ф Чх 3:8
д Гн 7:17, 18
Гн 20:3
е Чх 33:16
Гн 20:1
ө Чх 17:4
ж Чх 16:10
з Чх 16:28
Сј 14:22, 23
и Гн 9:23
Иб 3:19
ы Чх 32:10
ј Чх 32:12
Һә 20:9
к Чх 15:13, 14
Јш 2:10
Јш 5:1
к Гн 4:12
Гн 5:4

Сағ сүтүн

а Чх 13:21
36 78:14
б Гн 9:28
в 36 103:8
Ми 7:18
г Чх 34:6, 7
Ф Чх 34:9
36 78:38
д Јр 5:16
е 36 72:19
Һб 2:14
ө Нә 9:17
ж Чх 17:2
36 95:9
36 106:14
Иб 3:16
з 36 81:11
и Сј 26:63, 64
Сј 32:11
Гн 1:35
36 95:11
36 106:26
Иб 3:18
Иб 4:3
ы Сј 13:30
Сј 26:65
ј Јш 14:9, 14

лудун исраиллиләрин үзәриндә дурур, күндүз булуд сүтүнунда, кечә исә алов сүтүнунда онларын гаршысында кедирсән.^а **15** Әкәр Сән бүтүн бу чамааты ғырыб-чатсан, Сәнин әзәмәтин һаггында ешидән халглар дејәчәкләр ки, **16** Јеһова бу халгы анд ичиб вермәји вәд етдији торпаға апара билмәди, она көрә дә сәһрада һамысыны ғырды.^б **17** Јеһова, нә олар, көстәр о бөјүк гүдрәтини, ахы Сән демийшин: **18** “Јеһова сәбирли, мәһәббәти бол, тәсир вә асилији бағышлајан,^в күнаһкарыса әсла чәзасыз гојмајан, аталарын күнаһларынын чәзасыны оғулларына, нәвәләринә, үчүнчү, дөрдүнчү нәслә гәдәр өвладларына чәкдирән Аллаһдыр”.^г **19** Нә олар, бу халгы бөјүк мәһәббәтинә көрә бағышла, нечә ки Мисирдән чыхандан индијәдәк бағышламысан».^д

20 Онда Јеһова деди: «Сәнин хаһишинә көрә онларын күнаһындан кечирәм.^е **21** Анчаг варлығыма анд олсун, бүтүн јер үзү Јеһованын еһтишамы илә долачаг,^ө **22** Мәним чалалымы, Мисирдә вә сәһрада көстәрдијим мөчүзәлери көрә-көрә^ө Мәни дөнәдөнә* сынаға чәкән,^ж сәсимә гулаг асмајан адамлар^з **23** аталарына анд ичәрәк вәд етдијим дијары көрмәјәчәкләр. Бәли, Мәнә һөрмәтсизлик едәнләрин неч бири ораны көрмәјәчәк.” **24** Лакин гулум Калибдә^ы башга руһ көрдүм. О, чан-дилдән Мәнә итаәт едир. Бунә көрә дә ону бахмаға кетдији торпаға апарачағам, өвладлары ораны мүлк олараг алачаг.^ј **25** Сиз исә сабаһ Ғырмызы дәниз јолу илә

14:22 * һәрфән: он дәфә.

сәһраја гајыдын,^а чүнки дәрәдә әмалигәләр вә кәнаниләр^б јашајыр».

26 Јеһова Муса илә һаруна деди: **27** «Нә вахта гәдәр бу мәнфур күтлә Мәнә гаршы дејинәчәк?»^в Ешитдим онлар Мәнә гаршы нечә дејинир.^г **28** Онлара де ки, Јеһова белә дејир: «Варлығима анд олсун, дедијиниз шејләри башыныза кәтирәчәјәм!»^д **29** Мейитиниз бу сәһрада сәрилиб галачаг.^е Ијирми јашында вә ијирмидән јухары јашда олуб сјаһыја алынанларын, Мәнә гаршы дејинәләрин һамысы өләчәк.^ө **30** Јуфәнна оғлу Калиблә Јушәдән башга һеч бириниз анд ичәрәк сизи мәскунлашдырмағы вәд етдијим дијара кирмәјәчәк.^я

31 Әсир дүшәчәјиндән горхдуғунуз өвладларынызы ора апарачағам.^к Сизин кетмәк истәмәдијиниз мәмләкәти онлар көрәчәкләр.^з **32** Сизинсә мейитиниз бу сәһрада сәриләчәк. **33** Оғуллаарыныз гырх ил сәһрада^а чобанлыг едәчәкләр. Хәјәнәтинизин алтыны онлар чәкәчәк, та сизләрдән ахырынчы адам сәһрада өләнә гәдәр.^б **34** Өлкәјә бахдығыныз гырх күнә/ мұвафиг, гырх ил^в күнаһынызын чәзасыны чәкәчәксиниз — һәр күн үчүн бир ил. Онда биләчәксиниз, Мәнә ағ олмаг нә демәкдир*.

35 Мән Јеһова сөзүмү де-дим. Мәнә гаршы топлашан бу мәнфур күтләнин агибәти бу олачаг: өмүрләринин сонуна кими бу сәһрада галачаг, елә бурада да чанлары чыхачаг.^к **36** Мусанын өлкәјә бахмаға көндәрдији адамлар бәд хәбәрлә кери гајыдыб бүтүн чамааты она гаршы дејинмәјә вадар

14:34 * Јахуд Мәни өзүнүзә дүшмән етмәк нә демәкдир.

ФӘС. 14

а Гн 1:40
б Сј 13:29
в Чх 16:28
г Сј 14:11
г 1Кр 10:6, 10
F Сј 14:2
Сј 26:64
Сј 32:11
Гн 1:35
д 36 106:26
1Кр 10:5
Иб 3:17
е Сј 1:45, 46
Јд 5
ө Чх 6:8
Сј 26:65
Сј 32:11, 12
Гн 1:34-38
ж Сј 14:3
Гн 1:39
з 36 106:24
и Сј 32:13
Јш 14:10
Ы Гн 1:3
Гн 2:14
ј Сј 13:25
к 36 95:10
Һв 7:36
Һв 13:18
к Сј 14:29
Иб 3:17

Сағ сүтүн

а Сј 13:32
б 1Кр 10:6, 10
Јд 5
в Сј 14:30
Сј 26:65
Сј 32:11, 12
Гн 1:35, 36
Јш 14:6
г Гн 1:41
F Лв 26:14, 17
Гн 1:42
д Сј 13:29
е 2См 15:2
ө Гн 1:43
ж Сј 10:33
з Сј 21:1, 3
Гн 1:44

ФӘС. 15

и Јр 15:18
Ы Лв 7:16
Лв 22:18, 19
Лв 22:21
ј Лв 23:4
Сј 28:16
Сј 29:1
Гн 16:13, 16
к Лв 1:9

етдиләр.^а **37** Өлкә һаггында бәд хәбәр кәтирән бу адамларын һамысы Јеһованын бәласына кәлиб өләчәк.^б **38** Лакин өлкәјә бахмаға көдәнләрин арасындан Нун оғлу Јушәјә вә Јуфәнна оғлу Калибә хәтәр дәјмәјәчәк».^в

39 Муса бу сөзләри исраиллиләрә дејәндә чамаат јаса батды. **40** Онлар сүбһ тездән дуруб: «Биз күнаһ иш тутмушуг. Инди Јеһованын дедији јерә кетмәјә һазырыг», — дејәрәк дағын башына галхмаға һазырлашдылар.^г **41** Анчаг Муса деди: «Нијә Јеһованын әмриндән кәнара чыхырсыныз? Бундан хејр тапмаја чагсыныз. **42** Кетмәјин, онсуз да дүшмәнләрә мәғлуб олачагсыныз, чүнки Јеһова сизинлә дејил.^д **43** Әмалигәләр, кәнаниләр сизи габаглајыблар, онлар артыг ордадырлар.^е Сизи гылынчдан кечирәчәкләр. Сиз Јеһованын итаәтиндән чыхмысыныз, одур ки, Јеһова сизә көмәк олмајачаг».^ө

44 Амма онлар һеч кимә фикир вермәјиб даға галхмаға башладылар.^ө Јеһованын Әһд сандығы исә дүшәркәдә галды, Муса да орадән айрылмады.^ж **45** Һәмин дағда јашајан әмалигәләр вә кәнаниләр ашағы ениб исраиллиләрә һүчум чәкдиләр, онлары пәрән-пәрән салыб һормаја гәдәр говдулар.^з

15 Јеһова Муса илә данышыб она деди: **2** «Исраиллиләрә белә сөјлә: “Сизә јашамаг үчүн верәчәјим торпаға кәлиб чыханда” вә **3** хүсуси бир әнди јеринә јетирмәк, көнүллү гурбан тәгдим етмәк^б вә ја бајрам вахты/ гурбан кәсмәк мәгсәдилә гарамалдан, јахүд гојун-кечидән әтри Јеһоваја хош олан,^к Јеһова үчүн

одда јандырылан гурбан кими,^a истәр јандырма гурбаны, истәрсә дә башга гурбан тәгдим едәндә **4** гурбаны кәтирән адам Јеһоваја ефанын* онда бири гәдәр нарын уна һинин^{#c} дөрддә бири гәдәр јағ гатылараг жоғрулмуш тахыл тәгдимәси дә кәтирмәлидир. **5** Бундан башга, јандырма гурбанынын^e вә ја башга гурбан олараг кәсилән еркәк гузунун јанында шәраб тәгдимәси кими һинин үчдә бири гәдәр шәраб да кәтирилмәлидир. **6** Гоч тәгдим едәндә исә ефанын онда икиси гәдәр нарын уна һинин үчдә бири гәдәр јағ гатылараг жоғрулмуш тахыл тәгдимәси дә кәтирилмәлидир. **7** Үстәлик, шәраб тәгдимәси олараг һинин үчдә бири гәдәр шәраб кәтирилмәлидир. Бу, әтри Јеһоваја хош олан тәгдимәдир.

8 Хүсуси бир әһди^г јеринә јетирмәк вә ја үнсијәт гурбаны^f тәгдим етмәк үчүн Јеһоваја јандырма гурбаны^a вә ја башга гурбан олараг буға тәгдим едәндә **9** буға илә бирликдә ефанын онда үчү гәдәр нарын уна јарым һин јағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тәгдимәси^o дә кәтирилмәлидир. **10** Бундан башга, шәраб тәгдимәси^o кими, одда јандырылан тәгдимә кими јарым һин шәраб тәгдим олунмалыдыр. Бу, әтри Јеһоваја хош олан тәгдимәдир. **11** Һәр буғаны, гочу, еркәк гузуну вә кечини бу чүр гурбан кәтирмәлисиниз. **12** Нечә һејван кәтирирсиниз-кәтирин, һәр бирини бу чүр тәгдим етмәлисиниз. **13** Һәр бир ис-

15:4 *Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрdir. Б14 әлавәсинә бах. #Һин 3,67 л-ә бәрәбәрdir. Б14 әлавәсинә бах.

ФӘС. 15

a Лә 1:2, 3

b Чх 29:40
Лә 2:1, 11

v Cj 28:6, 7
Cj 28:11, 14

г Лә 7:16

f Лә 3:1, 3
Лә 7:11

d Лә 1:3

e Лә 6:14
Cj 28:11, 12
Cj 29:6

o Cj 28:11, 14

Сағ сүгүн

a Чх 12:49
Лә 24:22
Cj 9:14

b Лә 19:34

v Јш 5:11, 12

г Чх 23:19
Лә 2:14
Cj 18:8, 12
Гн 26:1, 2
Мс 3:9

раилли әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тәгдимәни бу чүр тәгдим етмәлидир.

14 Тәзәликчә аранызда мәскунлашан, јахуд артыг бир нечә нәсилдир ки аранызда јашајан јаделли дә одда јандырылан, әтри Јеһоваја хош олан тәгдимә кәтирәндә ону сизин кими кәтирмәлидир.^a **15** Ичманын үзвү олан сизләр үчүн дә, аранызда јашајан јаделли үчүн дә ганун бир олмалыдыр. Бу, бүтүн нәсилләриниз үчүн һәмишәлик ганундур. Јеһованын сиздән дә, јаделлидән дә тәләби ејнидир.^b **16** Сизин үчүн дә, јаделли үчүн дә ганун вә һөкмләр бир олмалыдыр^в”.

17 Јеһова сөзүнә давам едиб Мусаја деди: **18** «Исраиллиләрә белә сөјлә: “Сизи апардығым өлкәјә кәлиб чыханда **19** вә о торпағын чөрәјини јејәндә^g Јеһоваја бәхшиш вермәлисиниз. **20** Тахылын илк јармасындан^г һалғавары чөрәкләр тәгдим етмәлисиниз. Ону хырманыңыздан олан бәхшиш кими тәгдим етмәлисиниз. **21** Бүтүн нәсилләриниз Јеһоваја илк јармадан бәхшиш кәтирмәлидир.

22 Әкәр хәта едиб Јеһованын Мусаја сөјләдији бу әмрләрдән биринә әмәл етмәмиш олсаныз, **23** бәли, Јеһованын Муса васитәсилә вердији, Јеһованын ағзындан чыхан күндән етибарән гүввәјә миниб кәләчәк нәсилләринизәдәк гүввәдә олачаг әмрләрә риајәт етмәсәниз **24** вә ичманын бу хәтаја јол вердијиндән хәбәри олмаса, онда бүтүн ичма Јеһоваја хош әтир олсун дејә, јандырма гурбаны олараг бир чаван буға тәгдим етмәлидир. Јанында да бүтүн гајда-гануну илә онун

тахыл тэгдимэсини вэ шэраб тэгдимэсини,^a елэчэ дэ күнаһ гурбаны кими бир чаван кечи кэтирмэлидир.^б **25** Каһин бүтүн Исраил ичмасы үчүн кэффарэ верэчэк вэ онларын күнаһы бағышланачаг.^в Чүнки бу, бир хэта иди, һәм дэ онлар Јеһова үчүн одда јандырылан тэгдимэ кэтириблэр вэ хэтала-рына көрө Јеһоваја күнаһ гурбаны тэгдим едиблэр. **26** Беләликлә, бүтүн Исраил ичмасынын вэ онларын арасында јашајан јаделлилэрин күнаһы бағышланачаг, чүнки бүтүн халг бу хетаја билмэдән јол вермишди.

27 Экэр кимсэ сәһвән күнаһа јол верәрсә, онда бир бир-јашар диши кечи тэгдим етмэлидир.^г **28** Каһин Јеһованын өнүндө билмэдән күнаһ ишлээрэк хетаја јол верән адам үчүн кэффарэ вермэлидир. Хэтанын кэффарэсини верәндән сонра о бағышланачаг.^д **29** Билмэдән едилән күнаһларла бағлы јерли сакинлэр олан исраиллилэр үчүн дэ, онларын арасында јашајан јаделлилэр үчүн дэ ганун бир олмалдыр.^е

30 Лакин истәр јерли олсун, истәрсә дэ јаделли, биләрәкдән күнаһ едән Јеһоваја күфр едир. Белә адам халгын арасындан јох едилмэлидир*.^ж **31** Јеһованын сөзүнә хор бахдыгы, әмрини поздуғу үчүн о, һөкмән өлдүрүлмэлидир.^з Белә адам күнаһына көрә чаваб вермэлидир*.^и

32 Исраиллилэр һәлә сәһрада икән бир дәфә бир кишини шәнбә күнү одун јыған көрдүләр.^й **33** Кишини одун јыған јердә тутанлар ону Муса илә һарунун вэ ичманын гар-

ФӘС. 15

а Сј 15:8-10

б Сј 28:15

в Лв 4:20
Иб 2:17
1Јһ 2:1, 2

г Лв 4:27, 28

ф Лв 4:32, 35

д Чх 12:49
Лв 24:22
Сј 9:14
Сј 15:15е Чх 21:14
Гн 17:12
Иб 10:26, 27

ө Иб 10:28

ж һә 18:20

з Чх 20:9, 10
Чх 35:2
Гн 5:13, 14

Сағ сүтүн

а Лв 24:11, 12

б Чх 31:14

в Лв 24:14

г Гн 22:12
Мт 23:5

ф Гн 11:18

д Чх 34:15

е Лв 11:44
Рм 12:1
1Бт 1:15ө Јр 17:8
Чх 29:45
Лв 25:38ж Чх 3:15
Чх 6:2, 3

ФӘС. 16

з Чх 6:16

и Чх 6:18

ы Чх 6:21

ј Јд 11

к Јр 46:8

к Сј 26:7-9

шысына кэтирдилэр. **34** Она нә етмәк лазым кәлдијинә даир ајдын көстәриш олмады-ғындан кишини дустаг сахладылар.^а

35 Онда Јеһова Мусаја деди: «Бу адам һөкмән өлмэлидир.^б Гој бүтүн ичма дүшәркәдән кәнарда ону дашгалаг еләсин».^в **36** Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, бүтүн ичма кишини дүшәркәдән кәнара чыхарыб өлүнчәјәдәк дашгалаг етди.

37 Јеһова Мусаја деди: **38** «Исраиллилэрә сөјлә ки, онларын бүтүн нәсиллэри этәји сачагы палтар кейинмэлидир. Сачагларын үстүндән мави гајтан кечирилмэлидир.»^г

39 Палтарынызын этәји сачагы олмалдыр ки, ону көрәндә Јеһованын бүтүн әмрләри јадыныза дүшсүн вэ онлара риәјәт едәсиниз.^д Нә үрәјинизин сәсинә гулаг асын, нә дә көзүнүзүн чәкдији јола кедин, чүнки онлар сизи хәјәнәтә* сүрүкләјир.^е **40** Бу, Мәним бүтүн әмрләрим и јадда сахлајыб онлара риәјәт етмәјә вә Аллаһынызын һүзурунда мүгәддәс олмаға^ө көмәк едәчәк. **41** Мән Аллаһыныз олмаг үчүн сизи Мисирдән чыхаран Јеһова Аллаһам.^ж Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам».^з

16 Лавинин оғлу^а Кәһатын^б Исхардан^в олан нәвәси Гарун^г вэ Рубән^д гәбиләсиндән Әлјабын^е оғуллары Датан вэ Абирам, еләчә дә Фәләсин оғлу Он бирләшиб әлбир олдулар. **2** Онлар ичманын башчылары, халгын башбиләнләри, нүфузлу адамлар олан ики јүз әлли исраилли илә бирликдә Мусаја гаршы галхдылар. **3** Бу адамлар Мусаја вә һа-

15:30 * Јахуд өлдүрүлмэлидир.

15:39 * һәрфән: зинаја.

руна гаршы бирлэшиб^а онлара дедилэр: «Бэсдир даһа. Сизин элиниздэн боғаза жығылмышы. Һамы мүгэддэсдир, бүтүн ичма.^б Јеһова онларын да арасындадыр.^в Нэјә көрә өзү-нүзү Јеһованын халгындан үс-түн тутурсунуз?»

4 Муса бу сөзләри ешидэн кими үзүгөјлү јерә дөшәнди. **5** Сонра Гаруна вә онун тәрәфиндә оланлара деди: «Сәһрә Јеһова бәлли едәчәк Она ким мәхсусдур,^г ким мүгэддэсдир, Она јахынлашмаға кимин изни вар.^д Кими сечсә,^е о да Она јахынлашачаг. **6** Сизә исә, еј Гарун вә онун тәрәфдашлары,^в сөзүм будур: сабаһ элинизә бухурдан алын,^з **7** Јеһованын һүзурунда ичинә көз гојун, үс-түндән дә бухур төкүн. Јеһова кими сечсә,^ж һәммин адам мүгэддэсдир. Јохса, сиз, Лави оғуллары,^з лап ағыны чыхартдыныз!»

8 Муса Гаруна деди: «Сиз, еј Лави оғуллары, бир мәнә гулаг асын, көрүн нә дејирәм. **9** Бу, аз шејдир бәјәм, Исраиллин Аллаһы бүтүн Исраил ич-масындан сизи сечиби,^д сизә Өзүнә јахынлашмаға изин вериб ки, Јеһованын Мүгэддэс чадырында иш көрәсиниз, бүтүн ичманын гаршысында дуруб она хидмәт едәсиниз?»^{бв} **10** Аллаһ сәни дә, сәнин бүтүн гардашларыны, Лави оғулларыны да Өзүнә јахынлашдырыб. Бүтүн бунлар сизә азлыг едир? Кәрәк каһинлијә дә көз диқәјдиниң?^д **11** Белә еләмәклә сән дә, сәнин јанындакылар да Јеһоваја гаршы чыхырсыныз. О ки галды Һаруна, о, кимдир ки, онун архасынча дејинирсиниз?»^к

12 Сонра Муса Әлјабын оғуллары Датанла Абирамын^к далынча адам көндәрди,

ФӘС. 16

а Сј 12:1, 2
Сј 14:2
36 106:16

б Чх 19:6

в Чх 29:45

г 2Тм 2:19

д Чх 28:43
Лв 21:6

е Чх 28:1
Сј 17:5
36 105:26

ж Сј 16:2

з Лв 10:1

и Сј 3:10

к Сј 16:1

л Сј 3:9, 41

м Сј 1:53
Сј 3:6
Сј 4:4
Гн 10:8

н Фм 2:3

о Чх 16:8
36 106:16

п Сј 16:1

Сағ сүтүн

а Чх 16:3
Сј 14:28, 29

б Чх 3:8
Лв 20:24

в 1Иш 12:1, 3
Һә 20:33
2Кр 7:2

г Сј 16:2

д Сј 12:5
Сј 14:10

е Сј 3:10, 38
Сј 16:45

ж Әј 12:10
Вә 3:19
Вә 12:7

з Јр 18:23

онлар исә деди: «Кәлмирик!**13** Сәһрада ахырымыза чыхмаг үчүн бизи сүд-бал ахан ди-јардан чыхармагын азьмыш кими, инди дә үстүмүздә ағалыг еләмәк истәјирсән?»^а **14** Һаны бизә вәд етдијин сүд-бал ахан дијар?^б Һаны бизә верәчәјин бағлар, бағатлар, үзүмлүкләр? Гәсдин нәдир? Бу адамларын бојнуна халта салыб далынча апармаг? Кәлмирик!»

15 Мусаны од көтүрдү. О, Јеһоваја деди: «Онларын тахыл тәгдимәсини гәбул етмә. Мән онлардан нә бир улаг көтүрмүшәм, нә дә онлара бир пислијим дәјиб».^в

16 Муса Гаруна деди: «Сабаһ тәрәфдашларынла бир јердә Јеһованын һүзуруна кәл. Сән дә, онлар да. Һарун да кәләчәк. **17** Һәр кәс, ики јүз әлли нәфәрин һамысы сәнинлә вә Һарунла бирликдә өз бухурданыны көтүрсүн, ичинә бухур төкүб Јеһованын өнүнә кәтирсин». **18** Беләликлә, онларын һәр бири бухурданларыны көтүрдүләр, ичинә көз гојуб үстүнә бухур төкдүләр. Сонра Муса вә Һарунла бирликдә Һүзур чадырынын киришиндә дурдулар. **19** Гарун онларын әлејһинә чыхан тәрәфдашларыны^г Һүзур чадырынын киришиндә топлајандан сонра Јеһованын чалалы бүтүн чамаата көрүндү.^д

20 Јеһова Муса илә Һаруна деди: **21** «Бу дәстәдән ајрылын, онлары бир көз гырпымында мәһв едәчәјәм».^е

22 Буну ешитчәк онлар үзүгөјлү јерә дүшүб дедиләр: «Худаја, еј бүтүн бәшәрә һәјат верән Аллаһ*,^в бир нәфәрин күнаһына көрә бүтүн халга гәзәбин тутачаг?»^г

16:22 *Һәрфән: еј бүтүн бәшәрин руһун Аллаһы.

23 Онда Јехова Мусаја деди: **24** «Чамаата де, Гарунун, Датанын вэ Абирамын^а чадырларынын жанындан узаглашынылар!»

25 Муса галхыб Исраилин афсагаллары илэ бирликдэ Датанла Абирамын жанына кетди.^б **26** Сонра чамаата деди: «Амандыр, бу мэнфур адамларын чадырындан узаглашын. Неч нэлэринэ тохумайын, жохса сиз дэ онларын бадына кедэрсиниз». **27** Чамаат дэрхал Гарунун, Датанын вэ Абирамын чадырларындан узаглашды. Датанла Абирам огул-ушаглары илэ бирликдэ чыхыб чадырларынын афзында дурдулар.

28 Муса деди: «Өзбашына һэрэкэт еләмэдијими, бүтүн бунылар Јехованын буружу илэ етдијими бундан билэчэксиниз: **29** бу адамлар өз эчэллэри илэ өлэрсэ, онларын чэзасы бүтүн бэшэрэ кэсилэн чэзадан оларса, демэли, мэни Јехова көндэрмэјиб.^в **30** Јох экэр Јехова гејри-ади бир шеј еләсэ, јер араланыб онлары мал-мүлклэри гарышыг удса, онлар дири-дири Мэзара* енсэлэр, онда билэчэксиниз ки, бу адамлар Јеховаја гаршы һөрмэтсизлик едиблэр».

31 Мусанын сөзү афзындан чыхар-чыхмаз онларын ајагларынын алтында јер жарылды,^г **32** онлары, онларын ев эһлини, Гарунун адамларыны^г вэ мал-мүлкүнү удду. **33** Белэликлэ, онлар вэ онларын бүтүн адамлары дири-дири Мэзара* ендилэр. Торпаг онларын үстүнү өртдү вэ халгын арасында онларын неч изи-тозу да галмады.^д **34** Гышгыртыларындан һэндэвэрдэ олан ис-

ФӘС. 16

а Сј 16:1, 2

б Сј 11:16

в Гн 18:21, 22

г Сј 26:10
Гн 11:6
36 106:17

ф Чх 6:24
Сј 26:11
1См 6:31, 37

д Јд 11

Сағ сүтүн

а Льв 10:1, 2
Сј 11:1

б Сј 16:17
Сј 26:10
36 106:18

в Сј 16:6, 7

г Чх 38:1

ф Сј 16:5
Сј 17:10

д 36 106:17
Јд 11

е Сј 3:10
Сј 18:7
2См 26:16-18

ө Сј 14:2

ж Чх 16:7
Сј 14:10
Сј 16:19

з Сј 20:2, 6

раиллилэр гачмаға үз тутдулар. Горхдулар ки, бирдэн торпаг онлары да удар. **35** Сонра Јехова алов көндәрди^а вэ алов бухур тэгдим едэн ики јүз элли нэфэри јандырыб күлэ дөндәрди.^б

36 Јехова Мусаја деди: **37** «Кажин һарунун оғлу Элјазара де, бухурданлары^а аловун ичиндэн көтүрсүн, чүн ки онлар мүгэддэсир. Һэм дэ она де, көзлэри бир аз аралыда сепэлэсин. **38** Өз башларына бала ачан о адамларын бухурданларындан исэ гурбанкаһын^г үстүнэ вурмаг үчүн назик лөвһэлэр дүзэлдин. Јехованын өнүнэ кэтирилдији үчүн онлар мүгэддэсир. Гој онлар исраиллилэр үчүн эләмэт олсун». **39** Кажин Элјазар јанан адамларын кэтирдији мис бухурданлары көтүрүб гурбанкаһын үстүнэ вурмаг үчүн дөјдү. **40** Јехова Муса васитэсилэ она белэ демишди. Бу, исраиллилэрэ хатырлатмалы иди ки, Һарунун нэслиндэн олмајан кэнар адамлардан неч ким Гарун вэ онун тэрэфдашлары^д кими һэрэкэт етмэмэли, бухур јандырмаг^е үчүн Јехованын һүзуруна кэлмэмэлидир.

41 Үстүндэн чох кечмэмиш, елә нөвбэти күн бүтүн Исраил ичмасы Муса илэ Һаруна гаршы дејиниб^ө белэ демэјэ башлады: «Сиз икининз Јехованын халгыны гырғына вердиниз». **42** Чамаат Муса илэ Һаруна гаршы чыхмаг үчүн бир јерэ топлашды. Онлар һүзур чадырына тэрэф баханда бир дэ көрдүлэр ки, булуд чадырын үстүнү өртүб, Јехованын чалалы көрүнүр.^ж

43 Муса илэ Һарун һүзур чадырынын гаршысына кетдилэр.^з **44** Јехова онлара деди:

45 «Бу күтлэдән ајрылын, онлары бир көз гырпымында мәһв едәчәјәм».^а Буну ешитчәк онлар үзүстә јерә дөшәндиләр.^б 46 Муса Һаруна деди: «Бухурданыны көтүр, ичинә гурбанкаһдан көз гој,^в үстүнә дә бухур төк. Тез чамаатын јанына кет вә онлар үчүн кәффәрә вер,^г чүнки Јеһованын гәзәби күкрәјиб, гырғын башлајы!» 47 Һарун Мусанын дедији кими, чәлд бухурданы көтүрүб чамаатын ичинә гачды. Гырғын артыг башламышды. О, бухурдана бухур төкүб халг үчүн кәффәрә вермәјә башлады. 48 О, өләнләрлә сағ галанларын арасында дуруб јериндән тәрпәнмәди вә нәһәјәт гырғын дајанды. 49 Гарун әһвалатында өләнләрдән савајы, гырғын вахты өләнләрин сајы 14 700 нәфәр иди. 50 Гырғын дајанандан сонра Һарун Һузур чадырынын киришинә, Мусанын јанына гајытды.

17 Јеһова Мусаја деди: 2 «Исраиллиләрлә даныш, гој һәр гәбиләнин башчысы өз гәбиләси үчүн сәнә бир әса версин,^в чәми он ики әса олмалыдыр. Һәр биринин адыны өз әсасынын үстүнә јаз. 3 Лавинин әсасынын үстүндә Һарунун адыны јаз, чүнки әсаларын һәрәси бир гәбилә башчысынын адынадыр. 4 Онлары Һузур чадырында, адәтән, сәнә көрүндүјүм јерә, Шәһадәт сандығынын габағына гој.^д 5 Кими сечсәм, онун әсасы тумурчуглајачаг.^е Бунунла да исраиллиләрин һәм Мәнә, һәм дә сизә гаршы дејинмәјинә сон гојачағам».^ө

6 Муса исраиллиләрлә данышды вә башчыларын һәрәси кәтириб она бир әса верди. Һәр гәбилә башчысын-

ФӘС. 16а Чх 23:20, 21
1Кр 10:6, 10

б Сј 16:21, 22

в Лв 6:12

г Чх 34:9
Сј 8:19**ФӘС. 17**

ф Сј 1:4, 16

д Чх 25:22
Чх 30:36
Чх 34:29
Лв 16:2

е Сј 16:5

ө Сј 11:1
Сј 14:2
Сј 14:27
Сј 16:11
Сј 16:13, 41
1Кр 10:6, 10**Сағ сүтүн**

а Иб 9:4

б Гн 9:7
Гн 31:27

в Сј 16:38

г Сј 1:51
Сј 18:4, 7

ф Сј 16:49

ФӘС. 18д Чх 25:8
Лв 21:10-12е Чх 28:38
Лв 22:9
Сј 18:23

дан бир әса олмагла чәми он ики әса вердиләр. Һарунун да әсасы онларын арасында иди. 7 Муса әсалары Шәһадәт сандығынын јерләшдији Һузур чадырында Јеһованын өнүнә гојду.

8 Ертәси күн Муса Шәһадәт сандығынын јерләшдији Һузур чадырына кирәндә көрдү ки, Һарунун Лави гәбиләсини тәмсил едән әсасы тумурчуглајыб. Әсанын тумурчуглары гөнчәләди, әса чичәк ачды вә дәјмиш бадам кәтирди. 9 Муса әсаларын һамысыны Јеһованын өнүндән көтүрүб исраиллиләрин гаршысына чыхарды. Чамаат әсалара бахды вә һәрә кәлиб өз әсасыны көтүрдү.

10 Јеһова Мусаја деди: «Һарунун әсасыны^а Шәһадәт сандығынын габағына гој. Ону аси өвладлар^б үчүн нишан олараг сахлајын^в ки, Мәнә дејинмәкдән әл чәкиб өлмәсинләр». 11 Муса дәрһал Јеһованын әмрини јеринә јетирди. Нечә дејилмишдисә, елә дә етди.

12 Сонра исраиллиләр Мусаја дедиләр: «Ахырымыз чатыб. Һамымыз гырылыб өләчәјик! 13 Јеһованын Мүгәддәс чадырына јахынлашан һәр кәс өләчәк!^г Демәли, һамымыз беләчә гырылыб кедәчәјик?»^ф

18 Сонра Јеһова Һаруна деди: «Мүгәддәс мөкәнә гаршы төрәдилән һәр хәтаја көрә сән, оғулларын вә сәнин нәслин чавабдәһ олачаг.^д Каһинлик хидмәти илә бағлы һәр хәтанын мәсулијјәти сәнинлә оғулларынын бојнунда олачаг.^е 2 Атанын гәбиләси олан Лави гәбиләсинә мәнсуб гардашларыны да кәтир ки, сәнә гошулсунлар вә Шәһадәт сандығынын јерләшдији Һузур

чадырынын жанында сәнә вә оғууларына хидмәт етсинләр.^а **3** Онлар сәнин гаршында дашыдыгылары мәсулијәти вә чадырла бағлы бојунларына дүшөн ишләри јеринә јетирмәлидирләр.^б Лакин мүгәддәс мөканын әшјаларына вә гурбанкаһа јахын кетмәсинләр ки, нә өзләри өлсүн, нә дә сән.^в **4** Онлар сәнә гошулмалы, һүзур чадыры вә чадырдакы хидмәтлә бағлы бүтүн мәсулијәтләрини ичра етмәлидирләр. Кәнар адам сизә јахынлашмамалыдыр.^г **5** Сиз мүгәддәс мөкан^ф вә гурбанкаһла^а бағлы бојунуза дүшөн бүтүн мәсулијәтләри ичра етмәлисиз ки, Израил халгы бир дә гәзәбә туш кәлмәсин.^д **6** Мән бүтүн ираиллилерин ичиндән сизин гардашларынызы, лавилеләри сизә һәдијә олараг сечдим.^е Онлар һүзур чадырында хидмәт етмәк үчүн Јеһоваја верилмиш кәсләдир.^ж **7** Гурбанкаһла вә пәрдәнин архасындакы шејләрлә^з бағлы каһинлик вәзифәләри сәнинлә оғууларынын үстүнә дүшүр.^з Сиз орада хидмәт етмәлисиз. Мән каһинлик хидмәтини сизә һәвалә етмишәм, мүгәддәс мөкана јахынлашан кәнар адам өлмәлидир». ^и

8 Јеһова һаруна деди: «Мәнә едилән бәхшишләрә сән чавабдәи олачагсан.^и Израиллилерин кәтирдји мүгәддәс тәгдимәләрин һамысыны сәнә вә оғууларына верирәм. Бу, һәмшәлик сизин паыныздыр.^к **9** Одда јандырылан ән мүгәддәс тәгдимәләрдән булар сизин олачаг: Мәнә кәтирилән бүтүн гурбанлар, онларын јанында кәтирилән тахыл тәгдимәләри,^к еләчә дә күнаһ вә тәгсир гурбанлары.^н Бу, сәнин вә оғууларын үчүн сон

ФӘС. 18

а Сј 1:53
Сј 3:6
Сј 8:22
Сј 16:9
б Сј 3:25, 26
Сј 3:30, 31
Сј 3:36, 37
в Сј 4:15, 20
Сј 16:39, 40
г Сј 1:51
Сј 3:10
ф Лв 24:2, 3
Сј 3:32
д Чк 30:7
е Сј 16:46
ө Сј 3:9, 12
Сј 8:15, 16
ж Сј 8:19
з Лв 16:2, 12
Иб 9:3, 7
и 1Иш 2:28
Иб 5:4
ы Сј 3:10
Сј 16:39, 40
ј Чк 23:19
Лв 27:28, 30
Сј 18:11, 26
к Лв 7:34
Сј 5:9
л Лв 2:3
л Лв 5:11, 12
Лв 6:25, 26
Лв 7:1, 7

Сағ сүтүн

а Чк 29:32
Лв 6:14, 16
Лв 10:12, 13
б Лв 6:18
Лв 7:1, 6
Лв 14:13
Лв 21:22
в Чк 29:27
Лв 7:34
Сј 15:20
һз 44:30
г Лв 10:14
Гн 18:3
ф Лв 22:4-6
д Мс 3:9
е Лв 2:14
Гн 18:4
ө Чк 23:19
ж Лв 27:21, 28
з Чк 13:2
Лв 27:26
Сј 3:13
и Чк 13:13
Чк 34:20
Лв 27:27
ы Лв 27:6
ј Чк 22:30
Гн 15:19
к Лв 17:11

дәрәчә мүгәддәс бир шеј олмалыдыр. **10** Бу шејләри мүгәддәс јердә јемәлисиз.^а Бүтүн кишиләр онлардан јејә биләр. О, сизин үчүн мүгәддәс олмалыдыр.^б **11** Израиллилерин бүтүн јелләтмә тәгдимәләри, еләчә дә кәтирдикләри бәхшишләр сизә мәхсусдур.^в Онлары һәмшәлик сәнә, оғууларына вә гызларына пәј верирәм.^г Ев әһлиндән пак олан һәр кәс онлардан јејә биләр.^ф

12 Јеһоваја кәтирилән нүбары^а — јағын, тәзә шәрәбын, тахылын ән јахшысыны сизә верирәм.^б **13** Израиллилер торпагларында јетишән бүтүн мәһсулларын нүбарыны Јеһоваја кәтирәндә онлар сәнин олачаг.^в Ев әһлиндән пак олан һәр кәс ондан јејә биләр.

14 Израилдә мүгәддәс мәгсәд үчүн ајрылан һәр шеј* сизин олмалыдыр.^ж

15 Јеһоваја тәгдим олуан илк доғулан^з ушаглар вә һејванларын биринчи баласы сизин олмалыдыр. Лакин илк доғулан ушагларын вә напак һејванларын биринчи баласынын фидјәси^и һөкмән алынмалыдыр. **16** Бир ајлыгларындан етибарән, тәјин олунмуш мәбләғи, јәни мүгәддәс мөкан шекели илә беш шекел^ы (ијрми кера^ф) дәјериндә фидјәләрини алмаг лазымдыр. **17** Анчаг инәјин, гојунун вә кечинин илк доғулан еркәк баласынын фидјәсини алма.^л Онлар мүгәддәсдир. Онларын ганы гурбанкаһын үстүнә чиләнмәлидир,^к пији исә Јеһоваја хош әтир олсун дејә, одда јандыры-

18:14 *Һәмшәлик Аллаһ үчүн ајрылан шејләр. **18:16** *Шекел 11,4 г-а бәрәбәрдр. 614 өләвәсинә бах. ^жКера 0,57 г-а бәрәбәрдр. 614 өләвәсинә бах.

лан тэгдмэ кими јандырылма-
лыдыр.^а **18** Онларын эти исэ
сизиндир. Һејванын сағ буду
вэ јеллэтмэ тэгдимэси олараг
кэтирилэн дөшү кими, бу эт дә
сизин олачаг.^б **19** Израилли-
лэрин Јеһоваја кэтирдији бү-
түн мүгэддэс бэхшишлэри һә-
мишәлик сәнә, огул вә гызла-
рына пәј верирәм.^в Бу, Јеһова-
нын сәнинлә вә өвладларынла
бағладығы даим гүввәдә гала-
чаг дуз әһдидир*».

20 Јеһова Һаруна деди:
«Израил торпағында сизин ир-
синиз јохдур.^г Онларын торпа-
ғындан сизә пәј дүшмүр. Ис-
раиллилэрин арасында сизин
пәјыһыз вә ирсиниз Мәнәм.^г

21 Һүзур чадырында ичра
етдикләри хидмәтин әвәзиндә
һәр шейин онда бирини Лави
оғулларына Израилдә ирс ола-
раг верирәм.^д **22** Бундан сон-
ра Израил оғуллары Һүзур ча-
дырына јахынлаша билмәзләр,
јохса күнаһа батыб өләчәкләр.
23 Һүзур чадырындакы хид-
мәти лавилиләр ичра етмәли-
дир. Израиллилэрин мүгэддэс
мәкана гаршы етдикләри хә-
талара көрә онлар чаваб вер-
мәлидир.^е Бүтүн нәсилләри-
низ үчүн бир гајда верирәм:
исраиллиләр арасында лави-
лилэрин ирси олмамалыдыр.^е
24 Чүнки Мән лавилиләрә ирс
олараг Израил халгынын Је-
һоваја кэтирдији бэхшишлэ-
рин онда бирини верирәм.
Буна көрә дә онлара деји-
рәм ки, ираиллилэрин ара-
сында онларын ирси олмама-
лыдыр».^ж

25 Сонра Јеһова Мусаја
деди: **26** «Лавилиләрә белә
сөjlә: “Израиллиләр мәнсулла-
рынын онда бирини сизә ве-
рәчәкләр. Мән буну онлар-

18:19 * Јәни һәмишәлик, дөјишмөз әһд-
дир.

ФӘС. 18

а Ль 3:16

б Чх 29:26
Ль 7:31, 34в Чх 23:19
Сј 15:18, 19
Сј 18:11, 26
Сј 31:28, 29
2См 31:4г Сј 26:62, 63
Гн 10:9
Гн 14:27
Јш 14:3д Гн 18:1, 2
Јш 18:7
Һә 44:28е Ль 27:30
Һә 10:37
Һә 12:44
Иб 7:5ж Сј 3:6, 7
Сј 18:1

з Јш 13:33

ж Гн 10:9

Сағ сүтүна Сј 18:21
Гн 12:19

б Һә 10:38

в Сј 15:20

г Сј 18:8, 12

д 1Кр 9:13

е Ль 22:2, 15

ФӘС. 19е Ль 22:20
Мл 1:14

ө Иб 9:13, 14

дан алыб сизә ирс олараг ве-
рирәм.^а Анчаг сиз өзүнүз дә
онун онда бирини бэхшиш
кими Јеһоваја вермәлисиниз.^б
27 Бу бэхшишлә сиз, санки,
хырманын тахылындан,^в үзүм-
сыханын вә ја зейтунсыха-
нын бәрәкәтли мәнсулундан
бэхшиш кәтирмиш олачагсы-
ныз. **28** Беләликлә, сиз дә
исраиллиләрден алдығыныз
онда бирләрден Јеһоваја бәх-
шиш верәчәксиниз. Јеһоваја
чатачаг бу бэхшиши каһин Һа-
руна вермәлисиниз. **29** Сизә
верилән ән јахшы бэхшишлэ-
рин^г һамысындан Јеһоваја мү-
гәддәс пәј вермәлисиниз”.

30 Онлара белә де: “Онла-
рын ән јахшысыны бэхшиш
олараг верәндән сонра јердә
галан лавилилэрин хырманы-
нын тахылы, үзүмсыханынын
вә ја зейтунсыханынын мәнсу-
лу сајылачаг. **31** Сиз вә ев әһ-
линиз ону истәдијиниз јер-
дә јејә биләрсиниз, чүнки бу,
Һүзур чадырында чәкдијиниз
зәһмәтин әвәзидир.^г **32** Нә
гәдәр ки онларын ән јахшы-
сыны верирсиниз, күнаһа бат-
мајачагсыныз. Израиллилэрин
мүгәддәс тәгдимләрини мур-
дарламајын, јохса өләчәкси-
низ”».^д

19 Јеһова јенә Муса вә Һа-
руна данышыб деди:
2 «Јеһова сизә белә бир ганун
верир: ираиллиләрә дејин ки,
ејибсиз-гүсурсуз,^е бојундуруға
салынмамыш, сағлам, күрән
бир дүјә көтүрүб **3** каһин Әл-
јазара версинләр. О, дүјәни
дүшәркәдән кәнара апарсын
вә гој дүјәни онун габағында
кәссинләр. **4** Әлјазар барма-
ғыны һејванын ганына баты-
рыб Һүзур чадырынын өнү-
нә тәрәф једди дәфә чиләсин.^е
5 Сонра дүјәни онун көзү-
нүн габағында јандырсынлар.

Дүжәнин дәриси, эти вә ганы нәчиси илә бир јердә јандырылмалыдыр.^а **6** Каһин сидр будағы, гарагыныг^б вә ал-гырмызы иплик көтүрүб дүжә јанан ода атмалыдыр. **7** Сонра каһин палтарыны јумалы вә чиммәлидир, бундан сонра о, дүшәркәјә кирә биләр. Лакин каһин ахшама гәдәр мурдар сајылачаг.

8 Дүжәни јандыран адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. О да ахшама гәдәр мурдар сајылачаг.

9 Бир нәфәр пак адам дүжәнин күлүнү^в жығыб дүшәркәдән кәнарда пак бир јерә гојсун. Исраиллиләр бу күлү пакланма сују һазырламаг үчүн сахламалыдырлар.^г Бу, күнаһ гурбаныдыр. **10** Дүжәнин күлүнү жыған адам палтарларыны јусун. О, ахшама гәдәр мурдар сајылачаг.

Бу, исраиллиләр вә онларын арасында јашајан јаделлиләр үчүн һәмишәлик ганундур.^д **11** Өлүжә тохунан адам једди күн мурдар олачаг.^е **12** О, үчүнчү күн һәммин бу су илә пакланмалыдыр. Једдинчи күн о пак олачаг. Лакин үчүнчү күн пакланмаса, једдинчи күн пак олмајачаг. **13** Мејитә тохунан вә пакланмајан адам Јеһованын Мүгәддәс чадырыны мурдарламыш олу.^в Белә адама Исраил халгынын арасында јер жохдур, о өлдүрүлмәлидир.^г Устүнә пакланма сују^ж чиләнмәдијиндән о, мурдардыр вә мурдар олараг да галыр.

14 Кимсә чадырда өләрсә, бу гануна риәјәт едилмәлидир: чадыра кирән вә артыг чадырда олан һәр кәс једди күн мурдар олачаг. **15** Гапағы иплә бағланмамыш, ағзы ачыг габ мурдардыр.^з **16** Бундан баш-

ФӘС. 19

а Льв 4:11, 12

б 36 51:7

в Иб 9:13, 14

г Сј 19:13, 21

ф Чх 12:49
Льв 24:22
Сј 15:15

д Льв 21:1, 11
Сј 6:2
Сј 6:9
Сј 9:6
Сј 31:19

е Льв 15:31

ө Льв 22:3
Иб 10:28

ж Сј 19:9

з Льв 11:31, 32

Сағ сүгүн

а Сј 19:11
Сј 31:19

б Сј 19:9

в 36 51:7

г Льв 14:9
Сј 19:12
Сј 31:19

ф Сј 19:13

д Сј 19:18
Иб 9:9, 10
Иб 9:13, 14

е Льв 15:4, 5

ФӘС. 20

ө Сј 13:26
Сј 20:22
Сј 33:36
Гн 2:14

ж Чх 15:20
Сј 26:59
Мк 6:4

з Чх 17:1

га, кимсә бајырда гылынчла өлдүрүлән адама, чәсәдә, инсан сүмүјүнә, јахуд гәбрә тохунарса, једди күн мурдар олачаг.^а **17** Мурдар адам үчүн буна един: јандырылан күнаһ гурбанынын күлүндән бир гәдәр габын ичинә гојун, сонра да ахар судан көтүрүб онун үстүнә төкүн. **18** Бир нәфәр пак адам^б гарагыныг^в көтүрүб суја батырсын вә өлү өлән чадырын, еләчә дә һәммин вахт чадырда олан габларын вә адамларын үстүнә, һәмчинин сүмүјә, өлдүрүлмүш адама, чәсәдә вә ја гәбрә тохунан кәсин үстүнә чиләсин. **19** Сују мурдар адамын үстүнә үчүнчү күн вә једдинчи күн чиләсин. Беләчә, једдинчи күн ону күнаһдан паклајачаг.^г Пакланан адам палтарларыны јумалы вә чиммәлидир. Ахшам о пак олачаг.

20 Лакин мурдар адам пакланмаса, о, халгын арасындан јох едилмәлидир^д,^е чүнкi Јеһованын мүгәддәс мәканыны мурдарлајыб. Устүнә пакланма сују чиләнмәдијиндән о, мурдардыр.

21 Бу, һәмишәлик ганундур: пакланма сујуну чиләјән адам палтарларыны јумалыдыр.^д Пакланма сујуна тохунан адам ахшама гәдәр мурдар олачаг. **22** Мурдар адамын тохундуғу һәр шеј мурдар олачаг вә һәммин шејә тохунан адам да ахшама гәдәр мурдар олачаг».^ө

20 Биринчи ајда бүтүн Исраил ичмасы Син сәһрасына кәлди вә Гәдисдә^ө дүшәркә салды. Мәрјәм^ж орада өлдү вә орада да дәфин олунду.

2 Чамаатын ичмәјә сују јох иди,^з буна көрә дә һамы Муса илә Һаруна гаршы топлашды.

19:20 * Јахуд өлдүрүлмәлидир.

3 Онлар Муса илэ далашыб^а дедилэр: «Каш ки гардашларымыз Јеһованын өнүндэ өлөндө биз дэ өлөјдик! 4 Јеһованын халгыны бу сәһраја нијэ кәтирмисиниз? Истәјирсиниз ки, биз дэ, һејванларымыз да бурада гырылаг?»^б 5 Нијэ бизи Мисирдән чыхарыб бу дәһшәтли јерэ кәтирмисиниз?^в Бурада нә тахыл, нә әнчир, нә үзүм, нә нар вар. Һеч ичмәјэ су да јохдур».^г 6 Муса илэ Һарун онлардан араландылар, Һүзур чадырынын киришинэ кәлиб үзүгөјлү јерэ дөшәндиләр. Бу дәм Јеһованын чалалы онлара көрүндү.^д

7 Јеһова Мусаја деди: 8 «Әсаны әлинэ ал, гардашын Һарунла бирликдә бүтүн чамааты бир јерэ тогла. Һамынын көзүнүн габағында гајаја дейин су версин. Гајадан су чыхарын, онлара верин ки, өзләри дэ, һејванлары да ичсин».^е

9 Муса бүјрулдугу кими, Јеһованын өнүндән әсасыны^о көтүрдү. 10 Сонра Муса илэ Һарун чамааты гајанын јанына топлајыб деди: «Ешидин, еј асиләр! Инди дејирсиниз биз сизин үчүн бу гајадан су чыхардаг?»^з 11 Буну дејиб Муса әлини галдырды вә ики дәфә әсасыны гајаја вурду. Гајадан кур су фышгырды. Халг да, мал-һејванлары да судан ичдиләр.^ж

12 Сонра Јеһова Мусаја вә Һаруна деди: «Сиз ки Мәнә иман етмәдиниз вә Израил халгынын јанында Мәним мүгәддәслијими уча тутмадыныз, бу халгы онлара верәчәјим торпаға апармајачагыныз».^з 13 Бу суја Мәриба^и сују дејилир, чүнки исраиллиләр бурада Јеһова илэ далашымыш вә О, онларын гаршысында Өз адыны учалтмышды.

Сј 20:13* Мәнәсы: мүнагишә.

ФӘС. 20

а Чк 17:2

б Чк 14:11

Чк 17:3

сј 16:13, 14

сј 21:5

в Гн 8:14, 15

г Гн 8:7, 8

ф Чк 16:10

сј 14:10

д Чк 17:5, 6

36 78:15

36 105:41

36 114:8

Өш 48:21

е Чк 7:12, 19

сј 17:10

ө 36 106:32, 33

ж 1Кр 10:1, 4

з сј 27:12-14

Гн 1:37

Гн 3:26

Гн 32:51, 52

Гн 34:4

Јш 1:2

и 36 106:32, 33

Сағ сүтүн

а һк 11:17

б Јр 36:8

Гн 2:4

Гн 23:7

в Јр 46:6

г Јр 15:13

Чк 12:40

ф Чк 1:11, 14

д Чк 2:23

Чк 3:7

е Чк 14:19

Чк 23:20

Чк 33:2

ө сј 21:21, 22

Гн 2:26, 27

ж Гн 2:5, 6

з Гн 2:26, 28

и һк 11:17

ы Гн 2:8

һк 11:18

ј сј 21:4

сј 33:37

14 Бу әһвалатдан бир гәдәр сонра Муса Гәдисдән Әдум падшаһынын^а јанына бу сөзләрлә гасидләр көндәрди: «Гардашын Израил^б белә дејир: “Чәкдийим чәфалардан акаһсан. 15 Вахтилә аталарымыз Мисирә көчдүјүндән^в биз узун мүддәт иди ки, орада јашајырдыг.”^г Мисирлиләр аталарымыза да, бизә дэ көз вериб ишыг вермирдиләр.^д 16 Ахырда әл ачыб Јеһовадан имдад диләдик.^е О да һарајымызы ешитди вә мөләјини көндәриб^ө бизи Мисирдән чыхартды. Инди биз сәнинлә һәмсәрһәд олан Гәдис шәһәриндәјик. 17 Рича едирик, изин вер өлкәндән кечәк. Тарлана, үзүмлүјүнә кирмәјәчәјик, гујуларынын сујундан ичмәјәчәјик. Өлкәндән чыхана гәдәр саға-сола бир аддым белә, гојмадан Падшаһ јолу илэ кедәчәјик”».^з

18 Әдум исә она бу хәбәри көндәрди: «Өлкәмдән кечмә, јохса габағына гылынчла чыхарам». 19 Чавабында исраиллиләр она дедиләр: «Биз баш јолла кедәчәјик. Әкәр мал-һејванымыз сујундан ичсә, пулуну верәк».^ж Истәдийимиз бирчә өлкәндән кечиб кетмәкдир».^з 20 Әдум исә: «Өлкәмдән кечмәјәчәксиниз, вәс-салам!»^и дејиб дурду вә бөјүк, күчлү бир орду илэ онларын гаршысына чыхды. 21 Беләликлә, Әдум Израилә өз торпағындан кечмәјә изин вермәди, буна көрә дэ Израил дөнүб орадан узаглашды.^ы

22 Израил халгы, бүтүн ичма Гәдисдән јола дүшүб һур дағына кәлди.^ј 23 Әдум сәрһәднинн јахынлығында јерләшән һур дағында Јеһова Мусаја деди: 24 «Һарунун ата-баларына говушмаг^{*} вахты

Сј 20:24* Ибраниләрдә өлүмү бәдии диллә тәсвир едән ифадә.

чатыб.^a О, исаириллелэрэ верэ-чәјим дијара кирмәјөчәк, чүн-ки Мәриба сују мәсәләсиндә икиниз дә Мәним әрнимә гаршы чыхдыныз.^b **25** Һаруну вә оғлу Әлјазары көтүр һур дағына галх. **26** Һарунун каһин палтарыны^c чыхар, оғлу Әлјазара^d кејиндир. Һарун орада чаныны тапшырачаг».

27 Муса Јеһованын әмрини јеринә јетирди. Онлар бүтүн халгын көзү гаршысында һур дағына галхдылар. **28** Муса Һарунун палтарыны чыхарыб оғлу Әлјазара кејиндирди. Елә орада, дағын башында Һарун вәфат етди.^e Муса илә Әлјазар исә дағдан ендиләр. **29** Һарунун өлдүјүнү көрән бүтүн Исаирил әһли отуз күн ону ағлады.^f

21 Некевдә јашајан кәнани Арад падшаһына^g хәбәр чатдырдылар ки, Исаирил Әтарим јолундан кечиб. О, Исаирилн үстүнә һүчүм чәкиб бир нечә нәфәри әсир апарды. **2** Исаирил Јеһоваја нәзир етди: «Әкәр бу адамлары бизим әлимизә версән, онларын шәһәрләрини дармадағын едәчәјик». **3** Јеһова Исаирилн сәсини ешитди вә кәнаниләри онлара тәслим етди. Онлар әһалини гырыб-чатдылар, шәһәрләрини исә јерлә јексан етдиләр. Буна көрә дә һәмин јерин ады Һорма*^h галды.

4 Әдумⁱ мәмләкәтиндән кечмәк үчүн исаириллеләр һур дағындан^j јола дүшүб Гырмызы дәннз јолу илә сәфәрләринә давам етдиләр. Јол чамааты әлдән салмышды. **5** Онлар Аллаһла Мусаја дејинмәјә башладылар:^k «Бизи Мисирдән нијә чыхардыныз? Бу сәһрада ахырымыза чыхмаг үчүн? Бурада

21:3 * Мәнәсы: *мәһвә мәһкум едилмә.*

ФӘС. 20

a Cj 33:38
Гн 32:50

b Cj 20:12
Гн 32:51, 52

v Чх 28:2
Чх 29:29

г Чх 6:23
Cj 4:16

f Cj 33:39
Гн 10:6
Гн 32:50

д Гн 34:8

ФӘС. 21

e Cj 33:40
Јш 12:7, 14

ө Cj 14:45

ж Cj 20:21
Гн 2:8
Һк 11:18

з Cj 33:41

и Чх 14:11
Чх 15:24
Cj 16:13

Сағ сүтүн

a Cj 20:5

b Чх 16:15
Cj 11:6
36 78:24, 25

v 1Кр 10:6, 9

г 36 78:34

f Чх 32:11

д 2Пд 18:1, 4

e Јһ 3:14, 15

ө Јһ 6:40

ж Cj 33:43

з Cj 33:44

и Гн 2:13

ы Cj 22:36
Һк 11:18

нә јемәк вар, нә ичмәк.^a Бу иј-рәнч јемәкдән дә артыг үрә-јимиз буланыр».^b **6** Онда Јеһова зәһәрли иланлар көндәриб халгын чанына салды. Илан санчмасындан хејли исаирили өлдү.^c

7 Ахырда чамаат Мусанын јанына кәлиб деди: «Јеһова илә сәнә дејинмәклә күнаһ еләмишик.^d Бизим адымыздан Јеһовадан хаһиш елә, гој чанымызы бу иланлардан гуртарсын». Муса халгын адындан Јеһоваја јалварды.^e **8** Јеһова Мусаја деди: «Бир илан* дүзәлдиб дирәјә бәркит. Кими илан вурса, она бахсын ки, сағ галсын». **9** Муса чәлд мисдән бир илан^f дүзәлдиб дирәјә бәркитди.^g Илан кимисә чаланда о адам мис илана бахыр вә сағ галырды.^h

10 Бундан сонра исаириллеләр јола дүшдүләр вә кәлиб Увутда дүшәркә салдылар.ⁱ **11** Увутдан да јола дүшүб Муабла үзбәүз, күндөгәндакы сәһрада, Әјје-Әваримдә дүшәркә салдылар.^j **12** Орадан чыхыб Зарәд вадиси^k јахынлығында дајандылар. **13** Сонра јола дүшүб амориләрин сәрһәдиндән башлајан сәһрадакы Әрнун бөлкәсиндә^l дүшәркә салдылар. Әрнун Муабын сәрһәди олуб Муабла амориләрин арасында јерләшир. **14** Буна көрә дә «Јеһованын савашлары» китабында белә јазылыб: «Суфадакы Ваһәб, Әрнун вадиләри **15** вә Әрнунун Ар шәһәринә сары узанан вә Муаб сәрһәдинә бирләшән вадиләрин јамачы...»

16 Сонра онлар Биирә* јолландылар. Јеһова бу гују илә әлагәдар Мусаја демишди:

21:8 * Јахуд одлу илан. 21:16 * Мәнәсы: *гују, чухур.*

«Чамааты жыг, Мэн онлара су верэчэжэм».

17 Һәмин вахт Исраил бу маһныны охумушду:

«Еј гују,
пүскүрсүн суларын!
Сиз дө она
нәғмә охујун!

18 Әмирләрин, халгын әсилзәдәләринин башчы әсасы илә, Өз әсалары илә газдыглары гују».

Халг сәһрадан Маттанаһа, **19** Маттанаһдан Наһалилә, орадан да Бәмута^а кетди. **20** Бәмутдан исә Муаб әразисиндә^б јерләшән вәдијә, Физгәнин тәпәсинә^в кәлдиләр. Орадан Јешимон^г көрүнүрдү.

21 Исраил амориләрин падшаһы Сихуна гасид көндәриб деди:^г **22** «Изин вер, өлкәндән кечиб кедәк. Нә тарлаја, нә үзүмлүјә кирәчәјик. Неч бир гујудан су ичмәјәчәјик. Падшаһ јолу илә кедиб өлкәндән чыхачағыг»^д. **23** Лакин Сихун Исраилә әразисиндән кечмәјә ичазә вермәди. Устәлик, сәһрада Исраилин гаршысына чыхмаг үчүн бүтүн адамларыны јығды вә Јаһаса кәлиб Исраиллә дөјүшдү.^е **24** Исраил онлары мәғлүб едиб^в Әрнундан^ж Јәббуга,^з әмуниләрин јахынлығына гәдәр олан торпагларыны әлә кечирди.^г Анчаг орадан о јана кетмәди, чүнки Јазир^д әмуниләрин әразиси илә сәрһәддир.^е

25 Беләликлә, Исраил бу шәһәрләрин һамысыны тутду. Онлар амориләрин^в бүтүн шәһәрләриндә, Һәшбунда вә әтраф шәһәрләрдә мәскунлашдылар. **26** Һәшбун амориләрин падшаһы Сихунун шәһә-

21:20 * Дикәр вариант: сәһра, чөл-бијабан.

ФӘС. 21

а Јш 13:15, 17

б Сј 33:49

в Гн 3:27
Гн 34:1

г Сј 23:28

д Гн 2:26-28

е Сј 20:14, 17

ж Гн 2:30-35
Гн 29:7
Һк 11:19, 20

з 36 135:10, 11

ж Сј 21:13
Гн 3:16

з Һк 11:21, 22

и Сј 32:33
Нә 9:22

ы Сј 32:1
1См 6:77, 81

ј Јш 12:1, 2

к Јр 10:15, 16
Јр 15:16
Чх 3:8
Гн 7:1

Сағ сүтун

а Һк 11:23, 24
1Пд 11:7
2Пд 23:13

б Јш 13:15, 17

в Јш 13:8, 9

г Сј 32:1

д Гн 3:11
Гн 4:47
Јш 13:8, 12

д Гн 3:1
Гн 3:8, 10

е Гн 20:3

ө Чх 23:27
Гн 7:24

ри иди. О, Муаб падшаһы илә дөјүшүб онун Әрнуна гәдәр бүтүн торпағыны алмышды. **27** Бу сәбәбдән белә бир кинајәли гошма јаранмышды:

«Һәшбуна кәл.
О күн олсун,
Сихунун шәһәри
тикилиб мөһкәмләнсин.

28 Чүнки Һәшбундан од чыхды, Сихунун шәһәриндән алов галхды,

Муабын Ар шәһәрини,
Әрнун јүксәкликләринин
јијәләрини јандырыб
күлә дөндәрди.

29 Вај олсун сәнә, еј Муаб!
Ахырыңыз јахындыр,
еј Кәмушун халгы!^а

О, өз әлләри илә оғулларыны дидәркин салды, гызларыны амориләрин падшаһы Сихуна әсир етди.

30 Кәлин онлары оха тутаг. Һәшбун Дибунадәк тар-мар олачаг;^б Кәлин ону Нуфаһадәк виран едәк; Алов Мәдәбәјәдәк јајылачаг».^в

31 Беләликлә, Исраил амориләрин дијарында мәскән салды. **32** Муса Јазирә кәшфијатчылар көндәрди.^г Исраиллиләр онун әтраф шәһәрләрини зәбт етдиләр, бу шәһәрләрдә јашајан амориләри јерләриндән говдулар. **33** Сонра дөнүб Башан јолу илә јухары кетдиләр. Башан падшаһы Ог^д бүтүн адамларыны јығды вә онларла дөјүшмәк үчүн Әзрәјә^е кәлди. **34** Јеһова Мусаја деди: «Ондан горхма.^е Онун өзүнү дә, адамларыны да, торпағыны да сәнин әлинә тәслим едәчәјәм.^ө Һәшбунда јашајан амори падшаһы Сихунун башына кәтирдијини бунун

да башына кәтирәчәксән».^а
35 Исраиллиләр Огу да, оғулларыны да, бүтүн халгыны да гылынчдан кечирдиләр, бир нәфәри дә сағ бурахмадылар.^б Беләчә, онун торпагына сәһиб олдулар.^в

22 Сонра исраиллиләр жола дүшдүләр вә кәлиб Иорданын Әриһа илә үзбәүз сәһилиндә, Муаб чөлүндә дүшәркә салдылар.^г **2** Сәфур оғлу Балагын^д Исраилин амориләрә нә етдийиндән хәбәри вар иди. **3** Исраил халгынын чохлауғу Муабы ваһимәжә салмышды. Онларын горхусундан Муабын әл-голу јанына дүшмүшдү.^е **4** Одур ки, Муаб Мәдјән ағсагалларына деди:^в «Өкүз отлагда от гојмадығы кими, бу чамаат да јан-јөрәмиздәки һәр шеји ашырачаг».

Сәфур оғлу Балаг һәммин вахт Муабын падашаһы иди. **5** О, Баур оғлу Бәләмин даһынча онун вәтәнинә елчиләр көндәрди.^г Бәләм чај* кәнарында јерләшән Фәтурда јашајырды. Балаг она белә бир исмарыч көндәрди: «Мисирдән бир халг чыхыб. Онлар бүтүн јер үзүнү бүрүјүбләр.»^д Инди дә дүз мәнимлә үзбәүз дүшәркә салыблар. **6** Хаһиш едирәм, кәл бу халгы ләнәтлә.^е Бәлкә, онда онлар галиб кәлиб өлкәмдән гова билдим. Ахы онлар мәнән күчлүдүрләр. Мән јахшы билирәм ки, сәнин алгыш етдийин адам хејир тагыр, гаргыш етдийин исә ләнәтли олур».

7 Беләликлә, Муаб ағсагаллары илә Мәдјән ағсагаллары жола дүзәлдиләр. Өзләри илә бәхшиш дә көтүрдүләр ки, овсунун әвәзиндә Бәләмә версинләр.^в Кәлиб чатанда Балагын исмарычыны Бәләмә чат-

ФӘС. 21

а Гн 3:2
36 135:10, 11

б Гн 3:3

в Јш 12:4-6

ФӘС. 22

г Сј 33:48

д Јш 24:9
Һк 11:25

е Чк 15:15
Гн 2:25

в Сј 31:7, 8
Јш 13:15, 21

г Гн 23:3, 4
Јш 13:22
2Бт 2:15

д Јр 13:14, 16

е Сј 23:7
Јш 24:9
Һә 13:1, 2

в 2Бт 2:15
Јд 11

Сағ сүтүн

а Сј 22:20

б Сј 22:5, 6
Сј 23:7, 11
Сј 24:10

в Јр 12:1-3
Јр 22:15, 17
Гн 33:29

г Сј 24:13

д Сј 22:8

дырдылар. **8** О исә деди: «Һәләлик кечәни бурада галын, көрүм Јеһова нә дејир, сонра сизә чаваб верәрәм». Муаб ағсагаллары Бәләмин јанында галдылар.

9 Аллах Бәләмин јанына кәлиб сорушду:^а «Бу адамлар кимдир?» **10** Бәләм Аллаһа деди: «Муаб падашаһы, Сәфур оғлу Балаг мәнә хәбәр көндәриб ки, **11** бәс Мисирдән чыхан халг бүтүн јер үзүнү долдуруб, кәл онлары ләнәтлә.^б Бәлкә, онда онларла дөјүшүб онлары гова билдим». **12** Аллах Бәләмә деди: «Онларла кетмә. О халгы ләнәтләмә. Чүнки онларын үстүндә Мәним хејир-дуам вар».^в

13 Бәләм сәһәр галхыб Балагын көндәрдији ағсагаллара деди: «Гајыдын өз өлкәнизә. Јеһова мәнә сизинлә кетмәжә изин вермир». **14** Муаб ағсагаллары Балагын јанына гајыдыб дедиләр: «Бәләм бизимлә кәлмәди».

15 Онда Балаг башга ағсагаллар көндәрди. Бунлар биринчи дәфә кедәнләрдән сајча чох вә даһа нүфузлу идиләр. **16** Онлар Бәләмин јанына кәлиб дедиләр: «Сәфур оғлу Балаг белә дејир: “Сән һеч нәјә бахма, дур кәл. **17** Сәнә әлимдән кәлән һөрмәти едәрәм. Нә десән, чанла-башла еләјәрәм, тәки сән кәл, бу халгы ләнәтлә”». **18** Бәләм Балагын адамларына чаваб вериб деди: «Балаг мәнә еви долусу гызыл-күмүш версә дә, мән Аллаһым Јеһованын ризасы олмадан бир аддын да ата билмәрәм.»^г **19** Амма истәјирсиниз сиз дә бурада кечәләјин, бахым көрүм Јеһова башга нә дејир».^д

20 Аллах кечә Бәләмин јанына кәлиб деди: «Јахшы,

22:5 *Көрүнүр, Фәрат чајы.

мадам ки бу адамлар сәнин далынча кәлибләр, дур кет. Амма јалныз Мән дејәни дејәчәксән».^a **21** Бәләм сәһәр галхды, улағыны паланлајыб Муаб ағсагаллары илә жола дүзәлди.^b

22 Анчаг Бәләмин кетмәји Аллаһа ачыг кәлди. Јеһованын мәләји ону сахламаг үчүн кәлиб јолун үстүндә дурду. Бәләм улағына миниб кедирди; јанында ики гуллуғчусу вар иди. **23** Улаг Јеһованын мәләјини әлиндә сирлилмиш гылынч јолун үстүндә дурдуғуну көрәндә јолдан чыхыб баға кирмәк истәди. Амма Бәләм улағы жола дөндәрмәк үчүн башлады ону вурмаға. **24** Јеһованын мәләји кәлиб үзүмлүкләрин арасында, һәр ики тәрәфи даш һасар олан дар чығырда дурду. **25** Улаг Јеһованын мәләјини көрәндә һасара гысылды вә Бәләмин ајағыны дивара сыхды. Бәләм тәзәдән улағы вурмаға башлады.

26 Јеһованын мәләји јенә дә ирәли кечиб дар јердә дурду. Орада нә саға, нә дә сола дөнмәјә јер јох иди. **27** Улаг Јеһованын мәләјини көрәндә Бәләмин алтында јерә чөкдү. Һирс Бәләмин башына вурду, башлады әлиндәки чомагла улағы дөјмәјә. **28** Ахырда Јеһова улағын дилини ачды^b вә о, Бәләмә деди: «Ахы мән сәнә нејләмишәм? Бу, үчүнчү дөфәдир ки, мәни дөјүрсән».^c **29** Бәләм улаға деди: «Дөјмәјим нејләјим? Мәни доламысан. Һејиф ки, әлимдә гылынч јохдур, јохса сәни тикә-тикә еләјәрдим!» **30** Онда улаг Бәләмә деди: «Бу вахта гәдәр сәни белиндә кәздирән улаг мән дејиләм? Һеч әввәлләр бәлә шеј еләмишәм?» Бәләм: «Јох!» — дејә чаваб верди.

ФӘС. 22

a Cј 22:35
Cј 23:11, 12

b 2Бт 2:15
Јд 11

v 2Бт 2:15, 16

r Cј 22:32

Сағ сүгүн

a 2Пд 6:17

b Cј 22:12
2Бт 2:15, 16

v Cј 22:23
Cј 22:25
Cј 22:27

r Cј 22:16, 17
Cј 24:10, 11

f Cј 23:26
Cј 24:13

31 Онда Јеһова Бәләмин көзләрини ачды.^a О, Јеһованын мәләјини, әлиндә гылынч јолун үстүндә дурдуғуну көрдү. Дәрһал баш әјиб јерәдәк тәзим етди.

32 Јеһованын мәләји она деди: «Нијә үч дөфәдир ки, улағы дөјүрсән? Мән сәни дајандырмаг үчүн кәлмишәм, чүнки кетдијин јол мәним нијәтимә ујғун дејил».^b **33** Һәмин үч дөфәдә улаг мәни көрүрдү, буна көрә кери чәкилирди.^c Әкәр дөнмәсәјди, онда вај оларды сәнин һалына! Инди сән өлү идин, о исә сағ галачагды». **34** Буну ешидәндә Бәләм Јеһованын мәләјинә деди: «Күнаһкарам. Ахы мән билмирдим сән јолуму кәсмисән. Анчаг әкәр сәнин көзүндә бу иш дүз дејилсә, мән дала гајыдарам». **35** Амма Јеһованын мәләји Бәләмә деди: «Бу адамларла кет. Анчаг јалныз мән дејәни дејәрсән». Белләчә, Бәләм Балагын көндәрдији ағсагалларла јолуна давам етди.

36 Балаг Бәләмин кәлдијини ешидән кими әразисинин сәрһәдиндә, Әрнун саһилиндә јерләшән Муаб шәһәриндә онун гаршысына чыхды. **37** Балаг Бәләмә деди: «Далынча адам көндәрмишдим. Нијә кәлмәдин? Јохса елә зәнн едирдин ки, сәнә лајигинчә һөрмәт көстәрә билмәрәм?»^d **38** Бәләм Балаға деди: «Будур, кәлмишәм. Амма ихтијарым өз әлимдә дејил. Мән јалныз Аллаһын дилимә гојдуғу шејләри дејә биләрәм».^e

39 Бәләм Балагла бирликдә жола дүшүб Кирјат-Һәзута кәлди. **40** Балаг гарамалдан вә гојун-гузудан гурбан кәсиб Бәләмә вә онунла олан ағсагалларла көндәрди. **41** Сәһәр

ачыланда Балаг Бэлэми Бэмут-Баала* кэтирди ки, орадан бүтүн халгы көрсүн.^а

23 Бэлэм Балага деди: «Мэним үчүн бу жердэ једди гурбанкаһ дүзэлт^б вэ једди буға илэ једди гоч назырла». **2** Балаг чэлд Бэлэмин тапшырығыны јеринэ јетирди. Сонра Балагла Бэлэм һар гурбанкаһда бир буға вэ бир гоч гурбан кэтирди.^в **3** Бэлэм Балага деди: «Сән јандырма гурбанынын јанында дур, мән исэ кедирэм. Көрүм, бэлкэ, Јеһова мәнэ көрүндү. Мәнэ нэ десэ, кэлиб сәнэ сөйлэјэчэјэм». Беләликлә, о, чылпаг бир тәпәјэ галхды.

4 Аллаһ Бэлэмэ көрүндә^г Бэлэм Она деди: «Чэркэ илэ једди гурбанкаһ дүзэлдиб һәр биринин үстүндэ бир буға вэ бир гоч гурбан кэтирмишәм». **5** Јеһова Бэлэмин дилинэ сөйләмәли олдуғу сөзлэри гојуб деди:^д «Балагын јанына гајыт, она бу сөзлэри де». **6** О гајыдыб көрдү ки, Балаг вэ бүтүн Муаб ағсаггаллары јандырма гурбанынын јанында дурублар. **7** Онда о, белэ бир гошма сөйләди:^е

«Муаб падшаһы Балаг мәни Арамдан,^ж

Шәрг дағларындан кәтиздирди:

“Дурма кәл, Јагуба нифрин јағдыр.

Һајды, кәл
Исраилэ гарғыш елә”.^з

8 Аллаһын ләнәтләмәдијинэ нечә нифрин јағдырым? Јеһованын мәнкум етмәдијинэ нечә гарғыш еләјим?^и

9 Гајалар башындан онлары көрүрәм,
Тәпәләрдән онлара бахырам.

ФӘС. 22
а Сј 23:13, 14

ФӘС. 23
б Сј 22:41

в Сј 23:13, 14
Сј 23:28-30

г Сј 22:20

д Сј 22:35

е Сј 23:18
Сј 24:3

ж Јр 10:22
Сј 22:5
Гн 23:3, 4

з Сј 22:6

и Сј 22:12

Сағ сүтүн

а 1Пд 8:53

б Чх 33:16

в Јр 13:14, 16
Јр 22:17
Чх 1:7

г Сј 24:10
Јш 24:10
Нә 13:1, 2

д Сј 22:38
Сј 24:13

е Сј 22:11

ж Гн 34:1

з Сј 22:41
Сј 23:1
Сј 23:28, 29

и Сј 22:35
Сј 23:5

и Сј 23:7
Сј 24:3

и 36 89:35
Тт 1:2

Еллэрэ гарышмајан,^а
Тәкбашына јашајан халг.^б

10 Јагуб гум дәнәлэри гәдәр чохдур,^в ону ким саја биләр?

Һеч олмаса, дөрддә бирини.

Гој сәләһ бәндә кими өлүм,
Ахырым онларынкы кими олсун^г.

11 Буну ешидән Балаг Бэлэмә деди: «Бу нә ишидр башыма ачырсан? Сәни кәтирмишәм, дүшмәнләрим ләнәтләјәсэн, сән исэ о ки вар хејир-дуа верирсэн». **12** Бэлэм чаваб верди: «Мәкәр мән Јеһованын дилимә гојдуғу сөзлэри демәли дејиләм?»^д

13 Балаг исэ деди: «Јахшы, кәл сәни башга јерә апарым. Орадан онларын һамысыны јох, јалныз бир гисмини көрәчәксән. О јердән онлары ләнәтлә». **14** Беләчә, Балаг ону Физгәнин тәпәсиндә^е олан Суфим јајласына кәтирди, једди гурбанкаһ дүзәлдиб һәр биринин үстүндэ бир буға вэ бир гоч гурбан кәтирди.^ж **15** Бэләм Балага деди: «Сән бурада јандырма гурбанынын јанында гал, мән кедим Онунла данышым». **16** Јеһова Бэләмлә данышды, сөйләмәли олдуғу сөзлэри дилинә гојуб деди:^з «Балагын јанына гајыт, она бу сөзлэри де». **17** Бэлэм Балагын јанына гајыдыб көрдү ки, о, Муаб ағсаггаллары илэ бирликдә јандырма гурбанынын јанында дуруб көзләјир. Балаг Бэләмдән сорушду: «Јеһова нә деди?» **18** О исэ бу гошманы сөйләди:^и

«Галх, еј Балаг, динлә.

Ешит сөзләримни,

еј Сәфур оғлу.

19 Аллаһ инсан дејил ки,
јалан данышсын,^и

Бәни-адәм дежил ки,
фикрини дәјишсин*.^a

Дедијини етмәзми?

Ағзындан чыхан сөзү
жеринә јетирмәзми?^c

20 Мән хејир-дуа вермәкчүн
кәтирилмишәм,

Хејир-дуаны О вериб,^b
мән нәкарәјәм
буну дәјишим.^f

21 О гојмаз ки, Јагуба
овсун охунсун,
Исраилә бәла үз версин.

Аллаһы Јеһова

онунладыр,^f

О, араларында учадан ал-
гышланан Падшаһдыр.

22 Аллаһ онлары
Мисирдән чыхарды.^a

О, онлар үчүн
чөл өкүзүнүн
бујнузлары кимидир.^e

23 Јагубун сүгутуна
әламәт јохдур,^e

Исраилин пислијинә
фал ачылмајыб.^ж

Инди Јагубла Исраил барә-
синдә дејәчәкләр:

“Көр бир Аллаһ нәләр
едир!”

24 Бу халг шир кими галхыр,
Аслан кими

пәнчәси үстдә дурур.^з

Өз шикарыны јемәјинчә,
Өлдүрүләнләрин

ганыны ичмәјинчә
раһатлашан дејил».

25 Буну ешидән Балаг Бәлә-
мә деди: «Әкәр онлары ләнәт-
ләј билмирсәнә, һеч олма-
са хејир-дуа да вермә». **26** Бә-
ләм Балага деди: «Мән сәнә
демәмишдим, Јеһова нә десә,
ону да едәчәјәм?»^и

27 Онда Балаг Бәләмдән ха-
һиш етди: «Кәл сәни башга
јерә апарым. Бәлкә, орадан
халга ләнәт охумағын Аллаһа
мәгбул олду».^и **28** Балаг буну

ФӘС. 23

a 1Иш 15:29

b Өш 14:24

Өш 46:10

Мш 7:20

v Јр 12:1, 2

Јр 22:15, 17

Сј 22:12

г Сј 22:18

f Чх 13:21

Чх 23:20

Чх 29:45

Өш 8:10

d Чх 20:2

e Сј 24:8

e Јр 12:1, 3

ж Сј 22:7

з Сј 24:9

и Сј 22:38

Сј 23:12

ы Сј 23:13

Сағ сүгун

a Сј 21:20

b Сј 22:41

Сј 23:1, 14

ФӘС. 24

v Сј 23:3, 15

Сј 23:23

г Сј 2:2

Сј 23:9

f 1Иш 19:20

d Сј 23:7, 18

e Сј 24:16

e Сј 1:52

Сј 2:2

ж Сј 22:11

з Гн 8:7

и Јр 49:10

36 2:6

Јһ 1:49

ы Сј 24:20

j 1См 14:2

Дн 2:44

Вһ 11:15

дејиб Бәләми үзү Јешимона*^a

бахан Фаурун башына апарды.

29 Бәләм Балага деди: «Мәним
үчүн бу јердә једди гурбанкаһ

дүзәлт вә једди буға илә јед-
ди гоч һазырла».^o **30** Балаг

Бәләмин тапшырығыны јери-
нә јетирди вә һәр гурбанкаһда

бир буға вә бир гоч гурбан кә-
тирди.

24 Бәләм көрәндә ки, Је-
һованын нијәти Исраил-
лә хејир-дуа вермәкдир, даһа
онун сүгутуна әламәт ах-
тармаға кетмәди,^b үзүнү сәһ-
раја тәрәф чевирди. **2** Башы-
ны галдырыб гәбилә-гәбилә
дүшәркә салан Исраили кө-
рәндә^г Аллаһын руһу онун үзә-
ринә енди.^f **3** Онда Бәләм бу
гошманы сөјләди:^a

«Баур оғлу Бәләмин,
Көзләри ачылмыш
адамын сөзү,

4 Аллаһын сөзүнү ешидән,
Гадири-Мүтлэгдән
вәһј алмыш,

Көзләри ачыг тәзим етмиш
кәсин дилинә кәләнләр:^e

5 Чадырларын нә көзәлдир,
еј Јагуб,
Алачыгларын фүсункар-
дыр, еј Исраил!^o

6 Вадиләр кими, чај кәна-
рындакы бағлар кими,
Көз ишләдикчә узаныб
кедир.^ж

Јеһованын әкдији эзвајтәк,
Су кәнарындакы
сидр ағачларытәк
јајылыб.

7 Чәлләкләриндән
су ахыб төкүлүр,
Тохумлары бол сулу јердә
әкилир.^з

Падшаһы^и Агагдан
гүдрәтли олачаг,^ы

Падшаһлығы учалачаг.^j

23:28 * Дикөр вариант: сәһраја, чөл-би-
јабана.

8 Аллах ону Мисирдэн чыхарыб кәтирир;
О, онлар үчүн чөл өкүзү-
нүн буңузлары кимидир.
Башга халглары,
она зүлм едәнләри
дири-дири удачаг,^a
Сүмүкләрини кәмирәчәк,
онлары охла дәлик-де-
шик едәчәк.

9 Шир кими марыға јатыб,
пусгуда дурур,
Бу асланы галдырмаға
ким чүрәт едәр?
Сәнә алгыш охујанлар
алгыш јијәсидир,
Ләнәт едәнләр исә
ләнәтлидир».^b

10 Буну ешидән Балаг Бәлә-
мә гәзәбләнди вә кинлә элини
элинә вуруб деди: «Сәни бура
чағырмышдым ки, дүшмәнлә-
рими ләнәтләјәсэн».^b Сән исә
үч дәфәдир ки, хејир-дуа вер-
мәкдән башга бир шеј етмир-
сән. **11** Чых кет, гајыт нара-
дан кәлмисән ора. Мәрамым
сәнә һөрмәт көстәрмәк иди,^c
амма Јеһова сәни бу шәрәфдән
мәһрум етди».

12 Чавабында Бәләм Бала-
га деди: «Ахы мән сәнин елчи-
ләринә демишдим: **13** “Балаг
мәнә еви долусу гызыл-күмүш
дә версә, мән өзбашына, Јеһо-
ванын ризасы олмадан нә јаш-
шы, нә дә пис бир шеј едә бил-
мәрәм. Јеһова мәнә нә десә,
ону да сөјләјәчәјәм”.^c **14** Мән
өз елимә-обама гајыдырам. Ан-
чаг кетмәмишдән гој сәнә де-
јим бу халг кәләчәкдә сәнин
халгынын башына нәләр кәти-
рәчәк». **15** Беләчә, Бәләм бу
гошманы сөјләди:^d

«Баур оғлу Бәләмин,
Көзләри ачылмыш
адамын сөзү,^e

16 Аллаһын сөзүнү
ешидән кәсин,

ФӘС. 24

a Чх 23:27
Гн 9:5

b Јр 12:1-3
Јр 27:29

v Cј 22:10, 11
Cј 23:11
Нә 13:1, 2

г Cј 22:16, 17

f Cј 22:18, 38

d Cј 23:7

e Cј 24:3, 4

Сағ сүтун

a Bh 22:16

b 36 110:2
Иб 1:8

v 2Иш 7:16, 17
Әш 9:7

г 2Иш 8:2
1См 18:2
36 108:9

f Јр 27:37
2Иш 8:14
Ам 9:11, 12

d Јр 36:8
Јш 24:4

e 1См 4:42, 43
Һә 25:14

ө Јр 49:10
36 2:9
36 72:11
Bh 6:2
Bh 19:15

ж Чх 17:8, 14

з Гн 25:19
1Иш 15:3
1См 4:43

и Јр 15:18, 19
Һк 1:16

Һагг-Тааладан* кәлән би-
лијә саһиб инсанын,
Көзләри ачыг тәзим
едәркән
Гадири-Мүтлэгдән вәһј
аланын дилинә кәләнләр:

17 Ону көрәчәјәм,
амма инди јох;
Көзләрим ону көрәчәк,
амма тезликлә јох.

Јагубдан бир улдуз
чыхачаг,^a

Исраилдән бир һөкмдар
әсасы^b учалачаг.^a

О, Муабын алныны
икијә бөләчәк,^c

Ган-ган дејән оғулларын
кәлләсини јарачаг.

18 Исраил мәрдлијини
көстәрән вахт
Әдум онун мүлкү олачаг,^c
Саир^d өз дүшмәнләринә
гисмәт олачаг.^e

19 Јагубдан бир
фәтеһ чыхачаг,^e
Шәһәрдә сағ галанларын
һамысыны гырачаг».

20 Бәләм Әмалики көрәндә
гошманын ардыны деди:

«Әмалик бүтүн халгларын
ичиндә биринчи иди,^ж
Ахыры исә фәлакәтдир».^з

21 Гәниләри^и көрәндә гош-
манын ардыны белә кәтирди:

«Мәскәнин мөһкәмдир,
јуван гајада гурулуб.

22 Лакин Гаинин* күлүнү көјә
совуран бири чыхачаг.
Ашшурун сәни әсир апар-
масына, көрәсэн,
нә гәдәр галыб?»

23 Сонра гошмаја бу сөз-
ләрлә јекун вурду:

«Вај аман! Аллаһ бунлары
едән күн, көрәсэн,
кимсә сағ галачаг?

24:16 *Фөвгөлүча. **24:22** *Јәни Гәни
гәбиләсинин.

24 Киттим саниллариндэн кэмилэр кэлчэк,^а Ашшуру истила едчэк,^б Абири рам едчэк. Анчаг о да көкүлү-көмөчли жох олачаг».

25 Бундан сонра Бэлэм^в галхыб журдуна гайтды. Балаг да өз жолу илэ кетди.

25 Исраил Шиттимдэ^г жашанда халг Муаб гызлары илэ зина етмэя башлады.^г **2** О гадынлар өз аллаһлары үчүн гурбан кэтирэндэ исраиллилэри дэ чагырырдылар.^д Онлар да гурбандан жеир вэ онларын аллаһларына сөчдэ гылырдылар.^е **3** Белэчэ, Исраил Фаур Баалына ситаиш етмэя башлады.^е Jehovahын Исраилэ гэзэби тутду. **4** Jehovah Мусаја деди: «Халгын бүтүн рэһбэрлэрини топла вэ күнүн күнөр-тачы Jehovahын өнүндэ онлары ас ки, Jehovahын Исраилэ күкрэжэн гэзэби сојусун». **5** Онда Муса Исраил хакимлэринэ деди:^ж «Һэр кэс өз адамларындан Фаур Баалына ситаиш едэнлэри өлдүрсүн».^з

6 Елэ бу дэмдэ, чамаатын һузур чадырынын гаршысында аглашдыгы бир вахтда, бир нэфэр исраилли Мусанын вэ бүтүн Исраил ичмасынын көзү гаршысында гардашларынын арасына мэдјэни бир гадын кэтирди.^и **7** Кахин Һарунун нэвэси, Элјазарын оғлу Фэнһас^и буну көрчөк чамаатын ичиндэн галхыб элинэ бир низэ алды. **8** Исраилли кишинин архасынча чадыра кириб низэ илэ һэм исраиллини, һэм дэ гадыны өлдүрдү. О, низэни гадынын гасыгына сапламышды. Елэ бунула да исраиллилэрин арасына дүшөн бэла дајанды.^и **9** Бэладан ијирми дөрд мин нэфэр өлмүшдү.^и

ФЭС. 24

а Јр 10:2, 4

Һа 27:6

б На 3:18

в Сј 31:7, 8

ФЭС. 25

г Јш 2:1

Мв 6:5

ф Сј 31:16

1Кр 10:8

Бһ 2:14

д Чх 34:15

1Кр 10:20

е Чх 20:5

ө Гн 4:3

Јш 22:17

36 106:28, 29

Һш 9:10

ж Чх 18:21

з Чх 22:20

Чх 32:25, 27

Гн 13:6-9

и Сј 25:14, 15

ы Чх 6:25

Јш 22:30

ј 36 106:30

к Сј 25:4

Гн 4:3

1Кр 10:8

Саг сүтүн

а Сј 25:7

б 36 106:30, 31

в Чх 20:5

Чх 34:14

Гн 4:24

г 1См 6:4

Үа 7:1, 5

Үа 8:1, 2

ф 1Пд 19:10

д Сј 31:7, 8

Јш 13:21

е 1См 1:32, 33

ө Сј 31:1, 2

ж Сј 25:3

Сј 31:16

з Сј 25:8, 15

Сј 25:9

ФЭС. 26

и Сј 25:7, 8

ы Чх 30:12

Чх 38:26

Сј 1:2

ј Сј 20:26

к Јш 6:1

10 Jehovah Мусаја деди: **11** «Кахин Һарунун нэвэси, Элјазарын оғлу Фэнһас^а Мэним исраиллилэрэ күкрэжэн гэзэбими сацитлэшдирди, чүнки о, Мэнэ шэрик гошулмасыны көтүрэ билмэди.^б Одур ки, Мэн, там сэдэгэт тэлэб едэн Аллах онлары мэһв етмэдим.^в **12** Буна көрө дэ она де ки, ондан разы олдуғум үчүн онула эһд бағлајырам. **13** Бу эһдэ көрө кахинлик һэмишэлик олараг онун вэ нэслинин олачаг,^г чүнки Аллаһа шэрик гошулмасыны көтүрмэди^г вэ Исраил халгы үчүн кэффарэ верди».

14 Мэдјэни илэ бир јердэ өлдүрүлэн исраилли кишинин ады Шәлум оғлу Зүмри иди. О, шәмумлуларын нэсил башчысы иди. **15** Өлдүрүлэн мэдјэни гызын ады Гэзби иди. Онун атасы Сур^д Мэдјэн гәбиләлэриндэн биринин нэсил башчысы иди.^е

16 Бу әһвалатдан сонра Jehovah Мусаја деди: **17** «Мэдјэнилэрэ аман вермэјин, онлары гырын,^ө **18** чүнки онлар сизэ аман вермәдилэр, Фаурда һилэ илэ сизи күнаһа батырдылар.^ж Фаур мәсәлэси илэ бағлы бәла кәлән күн өлдүрүлән бачылары, Мэдјэн башчысынын гызы Гэзбинин васитәсилә сизи күнаһа сүрүкләдилэр».^з

26 Гырғын дајанандан сонра^и Jehovah Мусаја вэ кахин Һарунун оғлу Элјазара деди: **2** «Бүтүн Исраил ичмасындан јашы ијирми вэ ијирмидән јухары олуб Исраилдә ордуда хидмәт етмәя јарарлы һәр кәси нәсиллэринә көрә сијаһыја алын».^и **3** Беләликлә, Муса илэ кахин Элјазар^и Иордан чајынын јанында, Әриһа^к илэ үзбәүз

олан Муаб чөллүжүндө^а истраиллилэрлэ данышыб деди: **4** «Жашы ийирми вэ ийирмидэн јухары оланлары сјаһыја алын. Јеһова Мусаја белэ бујубу.»^б

Мисирдэн чыхан Исраил оғуллеры бунлар иди: **5** Исраилин илки Рубэн.^в Рубэнин оғуллеры: Гәнугдан төрөжөн һөнуглулар, Фэллудан төрөжөн фэллулулар, **6** һэсрундан төрөжөн һэсрунулулар, Гармидэн төрөжөн гармиллэр. **7** Бунлар рубэнлилэр иди аилэлэри иди. Онлардан 43 730 нэфэр сјаһыја алынды.^г

8 Фэллунун оғлу Элјаб иди. **9** Элјабын оғуллеры: Нэмуил, Датан вэ Абирам. Бунлар һамин Датанла Абирам иди ки, ичманын башбилэнлэри сажылырдылар. Онлар Гарунун адамлары илэ бирликдэ^д Муса илэ һаруна гаршы чыхараг^е Јеһоваја үсјан галдырмышдылар.^о

10 Онда јер араланыб олары удмушду. Гарун исэ аловун күлэ дөндәрдији ики јүз элли нэфэрин ичиндэ өлмүшдү.^ж Онларын башына кэлэн бу әһвалат башгалары үчүн ибрэт олду.^з **11** Лакин Гарунун оғуллерына һеч нэ олмашды.^и

12 Шәмунун аилэлэринэ көрә оғуллеры бунлардыр:^й Нэмуилдэн* төрөжөн нэмуиллилэр, Јәминдэн төрөжөн јәмиллилэр, Јакиндэн төрөжөн јакинлилэр, **13** Зараһдан* төрөжөн зараһлылар, Шаулдан төрөжөн шаулулар. **14** Бунлар шәмунлуларын аилэлэри иди, 22 200 нэфэр.^к

15 Аилэлэринэ көрә Чадын оғуллеры бунлар иди:^л Сэф-

ФӘС. 26

а Сј 22:1
б Сј 33:48
в Сј 1:3
в Јр 29:32
г Јр 46:8, 9
Чх 6:14
ф Сј 1:21
д Сј 16:1
е Сј 16:12
ө Сј 16:5, 19
Гн 11:6
36 106:17
ж Сј 16:32, 35
36 106:18
з Сј 16:38
1Кр 10:10, 11
и Чх 6:24
Сј 26:58
36 42:Мүг
й Јр 35:23
Јр 46:10
Чх 6:15
1См 4:24
ј Сј 1:23
к Јр 35:26
Јр 46:16

Сағ сүтүн

а Сј 1:25
б Јр 29:35
Јр 46:12
в Јр 38:2-4
г Јр 38:7-10
ф Јр 38:2, 5
Јр 38:26
1См 4:21
д Јр 38:29
Рт 4:18
Мт 1:3
е Јр 38:30
1См 2:4
ө Рт 4:19
ж 1См 2:5
з Сј 1:27
и Јр 30:18
Јр 35:23
Јр 46:13
1См 7:1
й 1См 7:2
ј Сј 1:29
к Јр 30:20
Јр 46:14
к Сј 1:31
л Јр 30:24
Јр 35:24
Јр 46:20
м Јр 41:52
н Јр 41:51
о Јр 50:23
Гн 3:15
1См 7:14

јундан* төрөжөн сәфјунлулар; һәггидән төрөжөн һәггилләр; Шунидән төрөжөн шунииләр; **16** Үзнидән* төрөжөн үзнилиләр; Ејридән төрөжөн ејрилиләр; **17** Аруддан төрөжөн арудлулар; Әрилидән төрөжөн әриллиләр. **18** Бунлар Чад оғуллерынын аилэлэри иди. Онлардан 40 500 нэфэр сјаһыја алынды.^а

19 Јәһуданын оғуллеры^б Әир вэ Онан иди.^в Лакин Әирлэ Онан Кәнән дијарында өлмүшдүләр.^г **20** Аилэлэринэ көрә Јәһуданын оғуллеры бунлар иди: Саләһдән^д төрөжөн саләһлиләр; Фарәсдән^е төрөжөн фарәслиләр; Зараһдан^о төрөжөн зараһлылар. **21** Фарәсин оғуллеры бунлар иди: Һәсрундан^о төрөжөн һәсрунулулар; Һәмүлдән^ж төрөжөн һәмүллүләр. **22** Бунлар Јәһуда аилэлэри иди. Онлардан 76 500 нэфэр сјаһыја алынды.^з

23 Аилэлэринэ көрә Јәсакирин^и оғуллеры бунлар иди: Тоһладан^й төрөжөн тоһлалылар; Фувадан төрөжөн фунлулар; **24** Јәшубдан* төрөжөн јәшублулар; Шимрундан төрөжөн шимрунулар. **25** Бунлар Јәсакир аилэлэри иди. Онлардан 64 300 нэфэр сјаһыја алынды.^к

26 Аилэлэринэ көрә Зәбулун^к оғуллеры бунлар иди: Сәраддан төрөжөн сәрадлылар; Илундан төрөжөн илунлулар; Јәһлаилдән төрөжөн јәһлаиллиләр. **27** Бунлар Зәбулунун аилэлэри иди. Онлардан 60 500 нэфэр сјаһыја алынды.^к

28 Аилэлэринэ көрә Јусифин^н оғуллеры Мәнәссә вэ Әфраим иди.^м **29** Мәнәссәнин^н оғуллеры бунлар иди: Маһирдән^о төрөжөн маһирлиләр. Ма-

26:12 *Јр 46:10 вә Чх 6:15 әјәләриндә Јәмуил. 26:13 *Јр 46:10 вә Чх 6:15 әјәләриндә Зоһар.

26:15 *Јр 46:16 әјәсиндә Сифјун. 26:16 *Јр 46:16 әјәсиндә Әзбун. 26:24 *Јр 46:13 әјәсиндә Јуб.

хирин Килад^а адлы оғлундан төрөжөн киладлылар. **30** Киладын оғулары бунлар иди: Жэзэрдэн төрөжөн жэээрлилэр; Хэлэкдэн төрөжөн хэлэкилэр; **31** Эсриилдэн төрөжөн эсрииллилэр; Сиһамдан төрөжөн сиһамлылар; **32** Шәмиддэн төрөжөн шәмиддилэр; Хэфэрдэн төрөжөн хэфэрлилэр. **33** Хэфэрин оғлу Сэлөвһэдин оғлу олмамышды, анчаг гызлары вар иди.^б Сэлөвһэдин гызларынын ады^в Мәһла, Нухә, Хәчлә, Милгә вә Тирзә иди. **34** Бунлар Мәнэссэнин айләлэри иди. Онлардан 52 700 нэфэр сиһаһыя алынды.^г

35 Аиләләринә көрә Эфраимин^г оғулары бунлар иди: Шүтәлаһдан^а төрөжөн шүтәлаһлылар; Бәкирдән төрөжөн бәкирлилэр; Тәһандан төрөжөн тәһанлылар. **36** Шүтәлаһын оғулары бунлар иди: Эрандан төрөжөн эранлылар. **37** Бунлар Эфраимин айләлэри иди. Онлардан 32 500 нэфэр сиһаһыя алынды.^в Бу, аиләләринә көрә Јусифин оғулары иди.

38 Аиләләринә көрә Бинјаминин оғулары^в бунлар иди: Бәләһдән* төрөжөн бәләһлилэр; Эшбилдән төрөжөн эшбиллилэр; Әхирамдан* төрөжөн әхирамлылар; **39** Шуфамдан* төрөжөн шуффимлилэр; Хуфамдан^в төрөжөн хуфамлылар. **40** Бәләһин оғулары бунлар иди: Ард вә Неман;^з Арддан төрөжөн ардлылар; Немандан төрөжөн неманлылар. **41** Бунлар Бинјаминин айләлэри иди. Онлардан 45 600 нэфэр сиһаһыя алынды.^в

42 Аиләләринә көрә Данын^ы оғулары бунлар иди:

26:38 *Јр 46:21 әјәсиндә *Әһи*. **26:39** *Јр 46:21 әјәсиндә *Муффим*; 1См 7:12 әјәсиндә *Шуффим*. ^вЈр 46:21 әјәсиндә *хуффим*.

ФӘС. 26

а Јш 17:1

б Сј 27:7
1См 7:15

в Сј 36:11

г Сј 1:35

Ғ Јр 41:52

д 1См 7:20

е Сј 1:33
Јш 17:17ә Јр 35:24
Јр 46:21
1См 8:1

ж 1См 7:6

з 1См 8:3, 4

и Сј 1:37

ы Јр 30:6

Сағ сүтун

а Сј 1:39

б Јр 30:13
Јр 35:26
Јр 46:17
1См 7:30

в Сј 1:41

г Јр 30:8
Јр 35:25
Јр 46:24
1См 7:13

Ғ Сј 1:43

д Чк 38:26
Сј 1:46, 49
Сј 14:29е Јш 11:23
Јш 14:1

ә Сј 33:54

ж Сј 34:13
Јш 14:2
Јш 17:4
Јш 18:6
Мс 16:33

Шуһамдан* төрөжөн шуһамлылар. Бунлар Данын аиләләри иди. **43** Шуһамлылардан сиһаһыя алыннарларын үмуми сајы 64 400 нэфэр иди.^в

44 Аиләләринә көрә Аширин оғулары бунлар иди:^в Иманһандан төрөжөн имнаһлылар; Јишвидән төрөжөн јишвиллэр; Бәрјадан төрөжөн бәрјалылар. **45** Бәрјанын оғулары Хабирдән төрөжөн хабирлилэр; Мәлкиилдән төрөжөн мәлкииллилэр. **46** Аширин гызынын ады Сәра иди. **47** Бунлар Аширин аиләләри иди. Онлардан 53 400 нэфэр сиһаһыя алынды.^в

48 Аиләләринә көрә Нифталынын оғулары бунлар иди:^г Јәсаилдән төрөжөн јәсаиллилэр; Гунидән төрөжөн гунилилэр; **49** Јасирдән төрөжөн јасирлилэр; Шәлимдән төрөжөн шәлимлилэр. **50** Бунлар Нифталынын аиләләри иди. Онлардан 45 400 нэфэр сиһаһыя алынды.^ғ

51 Сиһаһыя алыннар исраиллилэрин үмуми сајы 601 730 нэфэр иди.^д

52 Бундан сонра Јеһова Мусаја деди: **53** «Торпаг сиһаһыя алыннарларын арасында бөлүнүб онлара мүлк олараг верилмәлидир.^е **54** Сајы чох оланларын торпаг пајы бөјүк, сајы аз оланларынкы кичик олмалыдыр.^в Хәр гәбиләжә һәмин гәбиләдә сиһаһыя алыннарларын сајына көрә торпаг пајы верилмәлидир. **55** Анчаг торпаг пүшклә бөлүнмәлидир.^ж Хәр аиләжә аид олдуғу гәбиләнин торпаг пајындан јер верилмәлидир. **56** Торпаг пајы пүшклә мүјәјән олунуб сајы чох вә аз оланлар арасында бөлүнмәлидир».

26:42 *Јр 46:23 әјәсиндә *хушим*.

57 Лави оғулларындан аилэләринә көрә сijaһыја алынлар бунлар иди:^a Һирсәндән төрәјән һирсәнлиләр; Кәһатдан^b төрәјән кәһатлылар; Мерардан төрәјән мерарлылар. 58 Лавинин аилләри бунлар иди: либилиләр,^a һәбрунлулар,^c мәһлилиләр,^d мушилләр^e вә гарунлулар.^e

Кәһат Имранын атасы иди.^o 59 Имранын арвады Лавинин Мисирдә доғулан гызы Јуһабид иди.^ж О, Имана Һаруну, Мусаны вә онларын бачысы Мәрјәми доғмушду.^з 60 Һарунун Надаб, Абиһу, Әлјазар вә Исамар адында оғланлары олмушду.^и 61 Амма Надабла Абиһу Јеһованын өнүндә јасаг од тәгдим етдикләри үчүн өлмүшдүләр.^ы

62 Онлардан киши чинсіндән олуб бир ајлыг вә ондан јухары јашда оланларын һамысы сijaһыја алынды. Сijaһыја алынларын сајы 23 000 нәфәр иди.^л Онлар дикәр истраиллиләрлә бир јердә сijaһыја алынмамышдылар,^м чүнки истраиллиләр арасында онлар торпаг пајы верилмәмишди.^н

63 Муса вә каһин Әлјазар Иордан чаынын јанында, Әриһа илә үзбәүз олан Муаб чөлүјүндә истраиллиләри сijaһыја аланда сijaһыја дүшәнләр бунлар иди. 64 Муса илә каһин Һарунун Сина сәһрасында гејдә алдығы адамлардан һеч биринин ады бу сijaһыја дүшмәди.^с 65 чүнки Јеһова демешди ки, онлар сәһрада өләчкәләр.^ф Онлардан Јуфәнна оғлу Калибдән вә Нун оғлу Јушәдән башга кимсә сағ галмамышды.^х

27 Јусифин оғлу Мәнәссәнин аилләриндән олан Сәлөвһәдин беш гызы вар иди.^а Сәлөвһәд һәфәрин, һәфәр Киладын, Килад Маһирин,

ФӘС. 26

а Јр 46:11
Чх 6:16
б Сј 3:19
в Чх 6:17
Сј 3:18
г Сј 3:27
ф Чх 6:19
Сј 3:33
д Сј 3:20
1См 23:23
е Чх 6:24
ө Чх 6:18
Сј 3:19
ж Чх 2:1
Чх 6:20
з Чх 15:20
Мм 6:4
и Чх 6:23
Чх 24:9
ы Лв 10:1, 2
Сј 3:2, 4
1См 24:2
ј Сј 3:39
к Сј 1:49
к Сј 18:24
Гн 10:9
Гн 14:27
Јш 14:3
л Сј 1:2
Гн 2:14
1Кр 10:5
м Иб 3:17
н Сј 14:29, 30
Јш 14:14
Јш 19:49

ФӘС. 27

о Сј 26:33

Сағ сүтун

а Чх 18:25, 26
б Сј 14:35
Сј 16:1, 2
Сј 16:19, 35
в Чх 18:15, 16
Чх 33:11
Лв 24:11, 12
г Сј 36:2
Јш 17:3, 4
ф Сј 33:47
Гн 32:48, 49
д Јр 13:14, 15
Гн 3:27
Гн 32:52
Гн 34:1
е Сј 20:24, 28
Сј 33:38
Гн 10:6
Гн 32:50
ө Сј 31:2
Гн 34:7

Маһир исә Мәнәссәнин оғлу иди. Бир күн Сәлөвһәдин гызлары Мәһла, Нунә, Һәчлә, Милгә вә Тирзә 2 Һузур чадырынын киришинә, Мусанын, каһин Әлјазарын, башчыларын^a вә бүтүн ичманын гаршысына кәлиб дедиләр: 3 «Атамыз сәһрада өлүб, анчаг о, Гарунун төрәфини тутуб Јеһоваја гаршы чыханларын арасында олмайб,^б өз кунәһына көрә өлүб. Атамызын оғлу олмайб, 4 анчаг һеч рәвадырмы ки, буна көрә онун ады нәслинин арасында силинсин? Бизә дә атамызын гардашлары илә бәрабәр мүлк верин». 5 Муса бу мәсәлә илә бағлы Јеһоваја мүрачият етди.^в

6 Јеһова Мусаја деди: 7 «Сәлөвһәдин гызлары һағлыдыр. Аталарынын гардашлары арасында онлар да мирас олараг мүлк верилмәлидир. Аталарынын мирасыны онлар вер.^г 8 Бир дә ки, истраиллиләрә белә де: «Оғулсуз өлән адамын мүлкү гызына мирас верилмәлидир. 9 Гызы јохдурса, гардашларына, 10 гардашлары јохдурса, атасынын гардашларына, 11 јох экәр атасынын да гардашы јохдурса, нәлиндән олан ән јахын ган гоһумна верилмәлидир. Мирас һәмин кәсә галмалыдыр. Бу һөкм истраиллиләр үчүн ганун олачаг. Јеһова Мусаја белә әмп едир»^д.

12 Бундан сонра Јеһова Мусаја деди: «Абаримдәки бу даға^е чых вә истраиллиләрә верәчәјим дијары сејр елә.^з 13 Ораны көрәндән сонра гардашың Һарун кими^о дүнјадан көчүб ата-бабаларына говуша чагсан*.^о 14 Чүнки Син сәһ-

27:13 *Ибраниләрдә өлүмү бәдии диллә төсвир едән ифадә.

расында^а чамаат Мэнэ гаршы гијам едэндэ су илэ баҕлы эрчимэ зидд кедиб^б онларын јанында Мэним мүгәддәслириме уча тутмадыныз. Син сәһрасында јерләшән Гәдисдәки^в Мәриба сујундан^г данышырам».

15 Муса Јеһоваја деди:

16 «Гој бүтүн бәшәрә һәјат верән Јеһова Аллаһ ичмаја бир башчы тәјин етсин ки, **17** бүтүн ишләриндә онлара јол көстәрәчәк бир адам олсун вә Јеһованын халгы чобансыз сүрүјә охшамасын». **18** Јеһова Мусаја деди: «Әлини хүсуци бир руһа саһиб олан Нун оғлу Јушәнин башына гој.^а

19 Сонра ону каһин Әлјазарын вә бүтүн ичманын гаршысына кәтир, онларын көзү гаршысында ону рәһбәр тәјин ет.^а **20** Сәндә олан сәлаһијәтдән Јушәјә вер,^в гој бүтүн Израил ичмасы она табе олсун.^в **21** О, каһин Әлјазарын гаршысында дурачаг вә Әлјазар онун үчүн Урим васитәсилә Јеһованын һөкмүнү өјрәнәчәк.^ж Һамы — о да, бүтүн Израил ичмасы да һәр аддымыны онун әмрилә* атачаг».

22 Муса Јеһованын әмрини олдуғу кими јеринә јетирди. О, Јушәни каһин Әлјазарын вә бүтүн ичманын гаршысына кәтирди, **23** әлләрини онун башына гојуб ону рәһбәр тәјин етди.^з Јеһова нечә демишдисә, Муса елә дә етди.^з

28 Сонра Јеһова Мусаја деди: **2** «Израиллиләрә әмр едиб сөјлә: “Тәгдимәмин, чөрәјими мүтләг кәтирин. Әтри Мэнә хош олан, одда јандырылан тәгдимәлә-

27:21 *Јахуд Аллаһын әмрилә. Аллаһ әмрләрини ја Јушә, ја да Әлјазар васитәсилә верәчәкди.

ФӘС. 27

а Јш 15:1

б Сј 20:10, 12
Гн 1:37

в Гн 1:2

г 36 106:32, 33

ф Гн 34:9
Һә 6:5, 6

д Гн 31:7

е Гн 1:38
Гн 31:3
Гн 34:10

ө Јш 1:17

ж Чх 28:30
1Иш 23:9
1Иш 28:6
Һә 7:65

з Сј 27:18

и Гн 3:28
Гн 31:14, 23

Сағ сүтүн

ФӘС. 28

а 2См 8:13
Һә 10:32, 33

б Чх 29:38
Лә 6:9
Һә 46:15

в Чх 29:39

г Чх 29:40
Сј 15:4

ф Чх 29:38, 42
2См 2:4
Үә 3:3

д Чх 29:39, 40

е Чх 29:41

ө Чх 16:29
Чх 20:10
Һә 20:12

ж Сј 28:3, 7

з Сј 10:10
1См 23:31
2См 2:4
Һә 10:32, 33

рим вахтлы-вахтында кәтирилмәлидир”.^а

3 Онлара де: “Јеһоваја одда јандырылан тәгдимә кими буну кәтирмәлисиниз: һәр күн јандырма гурбаны олараг **2** сағлам еркәк тоғлу,^б **4** бирини сәһәр, о бирисини торан дүшәндә.^в **5** Бу тәгдимәләрин һәр бири илә ефанын* онда бири гәдәр нарын уна һинин^г дөрддә бири гәдәр јағ гатылыб јоғрулмуш тахыл тәгдимәси дә кәтирмәлисиниз.^г **6** Бу, Сина дағында хош әтир, Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимә олараг кәтирилмәси бујурулан күндәлик јандырма гурбаныдыр.^ф **7** Һәр тоғлунун јанында һинин дөрддә бири гәдәр шәраб тәгдимәси кәтирилмәлидир.^а **8** Шәрабы мүгәддәс мәкандә Јеһова үчүн шәраб тәгдимәси олараг төкүн. **8** О бири тоғлуну торан дүшәндә кәтирин. Ону сәһәрки кими һазырланан тахыл тәгдимәси вә ејни шәраб тәгдимәси илә бирликдә одда јандырылан тәгдимә, Јеһоваја хош олан әтир кими тәгдим един.^ө

9 Лакин шәнбә күнү^ө **2** сағлам еркәк тоғлу, ефанын онда икиси гәдәр нарын уна јағ гатылыб јоғрулмуш тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирилмәлидир. **10** Бу, күндәлик јандырма гурбаны вә шәраб тәгдимәсиндән әләвә шәнбә күнүнүн јандырма гурбаныдыр.^ж

11 Һәр тәзә ај башлајанда Јеһоваја јандырма гурбаны кими **2** чаван буға, **1** гоч, **7** сағлам еркәк тоғлу,^з **12** һәр буға үчүн ефанын онда үчү гәдәр

28:5 *Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^г Гин 3,67 л-ә бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

нарын уна жағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси,^a гоч үчүн ефанын онда икиси гәдәр нарын уна жағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси,^b **13** һәр тоғлу үчүн ефанын онда бири гәдәр нарын уна жағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси тэгдим един. Бу, Јехова үчүн одда јандырылан тэгдимә вә хош әтирдир.^a **14** Онларын јанында һәр буға үчүн һинин јарысы гәдәр,^f гоч үчүн һинин үчдә бири гәдәр,^f һәр тоғлу үчүн исә һинин дөрддә бири гәдәр шәраб тэгдимәси кәтирилмәлидир.^a Бу, илин һәр ајында кәтирилән ајлыг јандырма гурбаныдыр. **15** Һәмчинин шәраб тэгдимәси илә бирликдә кәтирилән күндәлик јандырма гурбаныннан эләвә, Јеховаја күнаһ гурбаны олараг 1 чаван кечи дә кәтирилмәлидир.

16 Биринчи ајын он дөрдүнчү күнү Јеховаја һәср олунмуш Пасхадыр.^e **17** Һәмин ајын он бешинчи күнү бајрам кечирмәлисиниз. Једди күн әрзиндә мајасыз чөрәк јејилмәлидир.^e **18** Биринчи күн мүгәддәс топланты кечирин. Һеч бир ағыр иш көрмәјин. **19** Јеховаја одда јандырылан јандырма гурбаны кими 2 чаван буға, 1 гоч вә 7 еркәк тоғлу тэгдим един. Һејванлар сағлам олмалыдыр.^ж **20** Онларын јанында нарын уна жағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси кәтирилмәлидир.^з Һәр буға үчүн ефанын онда үчү гәдәр, гоч үчүн ефанын онда икиси гәдәр, **21** једди тоғлунун һәр бири үчүн ефанын онда бири гәдәр ун көтүрүлмәлидир. **22** Һәмчинин кәффарәниз үчүн күнаһ гурбаны олараг 1 кечи кәтирин.

ФӘС. 28

a Лв 2:11

б Лв 1:10

в Лв 1:10, 13

г Сј 15:8, 10

Ғ Сј 15:6, 7

д Сј 15:5

e Чх 12:14
Лв 23:5
Гн 16:1
Һә 45:21
1Кр 5:7ө Чх 12:15
Лв 23:6
1Кр 5:8ж Лв 22:20, 22
Гн 15:21

з Лв 2:1

Сағ сүтун

a Чх 13:6

б Чх 12:16
Лв 23:8
Гн 16:8

в Лв 23:15, 16

г Чх 23:16

Ғ Чх 34:22
Гн 16:10
Һә 2:1

д Лв 23:16, 21

e Лв 23:16, 18

ө Лв 23:16, 19

ж Лв 1:3

ФӘС. 29

з Лв 23:24, 25

и Сј 10:2
36 81:3

23 Бунлары сәһәр кәтирилән күндәлик јандырма гурбаныннан эләвә тэгдим етмәлисиниз. **24** Једди күнүн һәр бириндә чөрәк тэгдимәси кими ејни шеји кәтирмәлисиниз. Бу, одда јандырылан, әтри Јеховаја хош олан тэгдимәдир. О, күндәлик јандырма гурбаны вә онун јанында кәтирилән шәраб тэгдимәсинә эләвә олараг тэгдим олунмалыдыр. **25** Једдинчи күн мүгәддәс топланты кечирин,^a һеч бир ағыр иш көрмәјин.^b

26 Јеховаја тәзә тахыл тэгдимәси^ә тэгдим етдијиниз нүбар күнүндә,^Ғ һәфтәләр бајрамында мүгәддәс топланты кечирин,^f һеч бир ағыр иш көрмәјин.^д **27** Јеховаја хош әтир олсун дејә, јандырма гурбаны олараг 2 чаван буға, 1 гоч вә 7 еркәк тоғлу кәтирмәлисиниз.^e **28** Онларын јанында исә нарын уна жағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси кәтирилмәлидир. Һәр буға үчүн ефанын онда үчү гәдәр, гоч үчүн ефанын онда икиси гәдәр, **29** једди тоғлунун һәр бири үчүн ефанын онда бири гәдәр ун көтүрүн. **30** Һәмчинин кәффарәниз үчүн 1 чаван кечи кәтирмәлисиниз.^e **31** Бунлары күндәлик јандырма гурбанына вә онун јанында кәтирилән тахыл тэгдимәсинә эләвә олараг тэгдим етмәлисиниз. Һејванлар сағлам олмалы,^ж јанларында да шәраб тэгдимәси кәтирилмәлидир.

29 Једдинчи ајын биринчи күнүндә мүгәддәс топланты кечирин. Һеч бир ағыр иш көрмәјин.^з Һәмин күн кәрәнај чалмалысыныз.^ә **2** Јеховаја хош әтир олсун дејә, јандырма гурбаны олараг 1 чаван буға, 1 гоч, 7 еркәк тоғлу тәг-

дим етмэлисиниз. Ҳамысы сағлам һејван олмалыдыр. **3** Онларын јанында нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси кәтирилмәлидир. Буға үчүн ефанын онда үчү гәдәр, гоч үчүн ефанын онда икиси гәдәр, **4** једди тоғлунун һәр бири үчүн исә ефанын онда бири гәдәр ун көтүрүн. **5** Һәмчинин кәффарәниз үчүн күнаһ гурбаны олараг 1 чаван тәкә кәтирин. **6** Бунлар гајда-гануна ујғун олараг кәтирилән ајлыг јандырма гурбаны илә онун тахыл тэгдимәси,^а күндәлик јандырма гурбаны илә онун тахыл тэгдимәси,^б еләчә дә онларын јанында кәтирилән шәраб тэгдимәсинә әләвә олараг тэгдим едилмәлидир.^в Бу, әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тэгдимәдир.

7 Једдинчи ајын онунчу күнү мүгәддәс топланты кечирин^г вә чаныныза чәфа верин*. Һеч бир иш көрмәјин.^д **8** Әтри Јеһоваја хош олан јандырма гурбаны кими 1 чаван буға, 1 гоч вә 7 еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^е **9** Онларын јанында нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси кәтирилмәлидир. Буға үчүн ефанын онда үчү гәдәр, гоч үчүн ефанын онда икиси гәдәр, **10** једди тоғлунун һәр бири үчүн исә ефанын онда бири гәдәр ун көтүрүн. **11** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 чаван кечи кәтирин. Бунлар кәффарә үчүн кәтирилән күнаһ гурбанына,^в күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тэгдимәсинә вә онларын јанында кәтирилән шәраб тәг-

29:7 *Еһтимал ки, бурада сөһбәт оруч вә бу гәбил мәһрумийәтләрдән кедир.

ФӘС. 29

а Сј 28:11-13

б Сј 28:3, 5

в Сј 28:6, 7

г Лә 16:29

д Лә 23:27-31

д Лә 1:3
Лә 22:22
Гн 15:21
Гн 17:1

е Лә 16:3

Сағ сүгун

а Чх 23:16
Лә 23:34-36
Гн 16:13-15
Һә 8:14-18

б Үә 3:4

в Лә 22:22
Гн 17:1

г Сј 28:3-8

д Лә 22:22
Гн 17:1

д Сј 28:3-8

е Лә 22:22
Гн 17:1

димәсинә әләвә олараг тэгдим едилмәлидир.

12 Једдинчи ајын он бешинчи күнү мүгәддәс топланты кечирин. Һеч бир ағыр иш көрмәјин. Једди күн Јеһованын шәрәфинә бајрам кечирин.^а **13** Јандырма гурбаны^б — әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тэгдимә кими 13 чаван буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^в **14** Онларын јанында нарын уна јағ гатылыб жоғрулмуш тахыл тэгдимәси кәтирилмәлидир. Он үч буғанын һәр бири үчүн ефанын онда үчү гәдәр, ики гочун һәр бири үчүн ефанын онда икиси гәдәр, **15** он дөрд тоғлунун һәр бири үчүн исә ефанын онда бири гәдәр ун көтүрүн. **16** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 чаван кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тэгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тэгдимәсинә әләвә олараг тэгдим едилмәлидир.^г

17 Икинчи күн 12 чаван буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^д **18** Буғалар, гочлар вә тоғлулар үчүн гајда-гануна мұвафиг олараг, сајларына көрә тахыл тэгдимәси вә шәраб тэгдимәси кәтирин. **19** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 чаван кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тэгдимәсинә вә онларын јанында кәтирилән шәраб тэгдимәсинә әләвә олараг тэгдим едилмәлидир.^е

20 Үчүнчү күн 11 буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^в **21** Буғалар,

гочлар вә тоғлулар үчүн гәйдагануна мұвафиг олараг, сәяларына көрә тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирин. **22** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тәгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тәгдимәсинә элавә олараг тәгдим едилмәлидир.^а

23 Дөрдүнчү күн 10 буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^б **24** Буғалар, гочлар вә тоғлулар үчүн гәйдагануна мұвафиг олараг, сәяларына көрә тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирин. **25** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 чаван кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тәгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тәгдимәсинә элавә олараг тәгдим едилмәлидир.^в

26 Бешинчи күн 9 буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^г **27** Буғалар, гочлар вә тоғлулар үчүн гәйдагануна мұвафиг олараг, сәяларына көрә тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирин. **28** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тәгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тәгдимәсинә элавә олараг тәгдим едилмәлидир.^д

29 Алтынчы күн 8 буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^е **30** Буғалар, гочлар вә тоғлулар үчүн гәйдагануна мұвафиг олараг, сәяларына көрә тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирин. **31** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 кечи кәтирин. Бун-

ФӘС. 29

а Сј 28:3-8

б Лв 22:22
Гн 17:1

в Сј 28:3-8

г Гн 15:21
Гн 17:1

д Сј 28:3-8

е Лв 22:22
Гн 17:1

Сағ сүтүн

а Сј 28:3-8

б Лв 22:22
Гн 17:1

в Сј 28:3-8

г Лв 23:36, 39

д Сј 28:3-8

е Лв 1:3

ж Сј 15:5

з Лв 3:1

и Гн 12:5, 6

ы Лв 7:16
Лв 22:21

я Лв 23:2
Гн 16:16

лар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тәгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тәгдимәсинә элавә олараг тәгдим едилмәлидир.^а

32 Једдинчи күн 7 буға, 2 гоч вә 14 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^б **33** Буғалар, гочлар вә тоғлулар үчүн гәйдагануна мұвафиг олараг, сәяларына көрә тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирин. **34** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тәгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тәгдимәсинә элавә олараг тәгдим едилмәлидир.^в

35 Сәккизинчи күн тәнтәнәли мәчлис кечирин. Һеч бир ағыр иш көрмәјин.^г **36** Јандырма гурбаны — әтри Јеһоваја хош олан, одда јандырылан тәгдимә кими 1 буға, 1 гоч вә 7 баш еркәк тоғлу кәтирин. Һамысы сағлам һејван олмалыдыр.^д **37** Буға, гоч вә тоғлулар үчүн гәйдагануна мұвафиг олараг, сәяларына көрә тахыл тәгдимәси вә шәраб тәгдимәси кәтирин. **38** Һәмчинин күнаһ гурбаны олараг 1 кечи кәтирин. Бунлар күндәлик јандырма гурбаны илә тахыл тәгдимәсинә вә онун јанында кәтирилән шәраб тәгдимәсинә элавә олараг тәгдим едилмәлидир.^е

39 Бунлары јандырма гурбаны,^б тахыл тәгдимәләри,^в шәраб тәгдимәләри^г вә үнсийәт гурбанлары^д кими тәгдим етдијиниз нәзирләрә^е вә көнүллү тәгдимәләрә^в элавә олараг бајрамларда^г Јеһоваја тәгдим етмәлисиз^д». **40** Муса Јеһованын она әмр етдији һәр шеји исраиллиләрә чатдырды.

30 Бундан сонра Муса Израилин гәбилә башчыларына деди:^a «Јехова белә бир сөз бујуруб: **2** кимсә Јеховаја нәзир^b дејәр вә ја анд ичиб^b өзүнә нәјисә харам едәрсә, сөзүндән дөнмәмәлидир.^c Сөз вердији һәр шеји јеринә јетирмәлидир.^f

3 Әкәр атасынын евиндә јашајан чаван гыз Јеховаја нәзир дејәр вә ја анд ичиб өзүнә нәјисә харам едәрсә, **4** атасы да онун әһдләрини ешидиб етираз етмәзсә, онун бүтүн әһдләри гүввәдә галачаг. **5** Лакин атасы гызын әһдләрини ешидиб гадаған едәрсә, онлар гүввәдән дүшәчәк. Јехова ону бағышлајачаг, чүнки атасы гадаған етмишдир.^d

6 Әкәр гыз дедији нәзирин вә ја тәләсик вердији сөзүн мәсулијјәти алтында икән әрә кедәр, **7** әри дә буну ешидәр вә ешитдији күн һеч бир етираз билдирмәзсә, онда онун бүтүн әһдләри гүввәдә галачаг. **8** Лакин әри бу барәдә ешитдији күн она гадаған едәрсә, онун дедији нәзири вә ја тәләсик вердији сөзү ләғв етмиш олур,^e Јехова да гызы бағышлајар.

9 Әкәр дул вә ја бошанмыш гадын нәзир дејәрсә, өһдәсинә көтүрдүјү бүтүн мәсулијјәти јеринә јетирмәјә борчлудур.

10 Әкәр әрдә олан гадын нәзир дејәр вә ја анд ичиб өзүнә нәјисә харам едәрсә, **11** әри дә буну ешидиб етираз етмәз вә ја наразы олмәзсә, онун бүтүн әһдләри гүввәдә галачаг. **12** Лакин арвадынын һәр һансы әһдини ешитдији күн әр ону тамамилә ләғв едәрсә, әһд гүввәдән дүшәчәк.^g Әһди әри ләғв етдији үчүн Јехова гадыны бағышлајачаг. **13** Гадынын истәни-

ФӘС. 30

a Чк 18:25

b Јр 28:20-22
Һк 11:30, 31

в 36 132:1-5

г Гн 23:21
36 116:14
36 119:106
Ва 5:4
Мт 5:33f 36 50:14
36 66:13

d Чк 20:12

e Рм 7:2
1Кр 11:3
Еф 5:22ө 1Кр 11:3
1Бт 3:1

Сағ сүтун

a Гн 23:21

ФӘС. 31

b Cj 22:7
Cj 25:1-3
Cj 25:17, 18
36 94:1
Әш 1:24
На 1:2
1Кр 10:8
Бһ 2:14в Cj 27:12, 13
Гн 32:48-50

г Cj 26:51

f Cj 25:7, 8

d Cj 10:2, 9

лән нәзирини, јахуд нәфсини боғмаг үчүн өзүнә нәјисә харам етмәк андыны әри ја тәсдиг, ја да тәкзиб етмәлидир. **14** Әкәр күнләр кечир вә әр һеч бир етираз ирәли сүрмүрсә, онда о, арвадынын бүтүн әһдләрини тәсдиг етмиш олур. Арвадынын әһдини ешитдији күн етираз билдирмәдијинә көрә о, әһди тәсдиг едиб. **15** Лакин ешитдикдән бир гәдәр сонра әһди ләғв едәрсә, онда гадынын күнаһы онун бојнуна олачаг.^a

16 Јехова әрлә арвада, ата илә онун евиндә јашајан чаван гызына даир Мусаја бу гануну верди».

31 Јехова Мусаја деди: **2** «Мәдјәниләрдән истраилиләрин гисасыны ал.^b Бундан сонра дүнјадан көчүб ата-бабаларына говуша-чагсан*».^в

3 Муса халга көстәриш верди: «Араныздакы кишиләрдән сечиб силаһландырын, онлар Јехованын интигамыны алмаға һазырлајын. **4** Дөјүшә Израилин һәр гәбиләсиндән 1000 нәфәр кетмәлидир». **5** Беләликлә, һәр гәбиләдән 1000 нәфәр сечилди.^c Үмүмән, истраилләрдән 12 000 нәфәр дөјүшү үчүн силаһландырылды.

6 Муса һәр гәбиләдән 1000 нәфәр олараг јығылмыш гошуну ордуја каһинлик едән Әлјазар оғлу Фәнһасла^d бир јердә дөјүшә көндәрди. Мүгәддәс әшјалар вә кәрәнәјлар Фәнһасда иди.^e **7** Јехованын Мусаја әмр етдији кими, онлар Мәдјәнлә вурушуб бүтүн кишиләри, **8** о чүмләдән Мәдјәнин беш падшаһы Авини, Рәгими,

31:2 *Ибраиләрдә өлүмү бәди диллә тәсвир едән ифадә.

Суру, Хуру вә Рэбаны гылындыдан кечирдиләр. Баур оғлу Бөләми^а дә өлдүрдүләр. **9** Мәд-жән гадынлары илә ушагларыны исә әсир апардылар. Һәмчинин онлар мәдҗәниләрин бүтүн мал-һејваныны, вар-јохуну гарәт етдиләр. **10** Шәһәрләрини, обаларыны јандырыб күлүнү көјә совурдулар. **11** Әлә кечирдикләри гәнимәтин һамысыны, адамлары да, һејванлары да апардылар. **12** Сонра бүтүн әсирләри, бүтүн гәнимәти Иордан чајынын јанында, Әриһа илә үзбәүз олан Муаб чөллүјүндә^б јерләшән дүшәркәјә, Мусанын, каһин Әлјазарын вә Исраил ичмасынын јанына кәтирдиләр.

13 Муса, каһин Әлјазар вә ичманын бүтүн афсагаллары дүшәркәдән чыхыб онлары гаршылададылар. **14** Муса јүрүшдән гајыдан гошунун башчыларына — минбашылары вә јүзбашылары гәзәбләнәни **15** деди: «Ниж гадынлары сағ сахламысыныз? **16** Мәкәр Бөләмин сөзү илә сиз исраиллиләри Фаурда^в Јеһоваја хәјанәтә сүрүкләјән,^г Јеһованын халгынын башына бәла ачан онлар дејилди?»^д **17** Бүтүн оғлан ушагларыны вә киши илә әлагәдә олмуш гадынлары өлдүрүн. **18** Киши әли дәјмәмиш гыз ушагларыны исә сағ сахлајын.^а **19** Бир дә ки, һамы једди күн дүшәркәдән кәнарда галмалыдыр. Адам өлдүрмүш, јахуд өлүјә тохунмуш^е һәр кәс, сиз дә, әсирләриниз дә үчүнчү вә једдинчи күн пакланмалысыныз.^б **20** Бүтүн палтарлары, дәри әшјалары, кечи гылындан вә ағачдан дүзәлдилмиш һәр шеји паклајын».

21 Әлјазар дөјүшә кетмиш адамлара деди: «Јеһованын

ФӘС. 31

а Сј 22:12
2Бт 2:15
Вһ 2:14

б Сј 22:1

в Сј 25:17, 18
Гһ 4:3
Јш 22:17

г Сј 25:1, 2
Вһ 2:14

д Сј 25:9
1Кр 10:8

е Сј 31:35

е Сј 5:2
Сј 19:11, 16

ө Сј 19:20

Сағ сүтүн

а Сј 19:9

б Сј 19:19, 20

в Јш 22:7, 8
1Иш 30:24

г Сј 18:20, 29

д Сј 3:6, 7
Сј 18:2, 3
Гһ 12:19
1См 23:32

д Сј 31:18

Мусаја вердији ганунун һөкмү беләдир: **22** “Гызылы, күмүшү, миси, дәмири, галајы, гурғушуну — **23** одла емал едилән һәр шеји оддан кечирин ки, пак олсун. Лакин ону пакланма сују илә дә пакламаг лазымдыр.^а Одла емал олунмајан шејләри исә суја чәкин. **24** Једдинчи күн палтарларынызы јујуб пакланын, сонра дүшәркәјә кәлә биләрсиниз”».^б

25 Бундан сонра Јеһова Мусаја деди: **26** «Каһин Әлјазар вә ичманын нәсил башчылары илә бирликдә әсирләри вә һејванлары сајыб гәнимәтин сијаһысыны тутун. **27** Сонра гәнимәти дөјүшә кедәнләрлә ичманын галан гисми арасында јары бөлүн.^в **28** Дөјүшә кедән әскәрләрин пајына дүшән инсан, гарамал, ешшәк вә гојун-кечинин һәр беш јүздән бирини пај* олагаг Јеһоваја ајырын. **29** Буну әскәрләрә ајрылан пајдан көтүрүб Јеһованын пајы^г кими каһин Әлјазара верин. **30** Бундан башга, исраиллиләрин пајына дүшән инсан, гарамал, ешшәк, гојун-кечи вә башга һејванларын һәр әллидән бирини көтүрүб Јеһованын Мүгәддәс чадырындакы ишләрә бахан лавилләрә верин».^д

31 Муса илә каһин Әлјазар Јеһованын Мусаја вердији әмри олдуғу кими јеринә јетирди. **32** Јүрүшә кедәнләрин әлә кечирдији гәнимәтдән бунлар галмышды: гојун-кечи 675 000 баш, **33** гарамал 72 000 баш, **34** ешшәк 61 000 баш. **35** Киши әли дәјмәјән гызларын^а сајы 32 000 нәфәр иди. **36** Дөјүшә кедәнләрин пајына дүшән бу

31:28 * Јахуд верки.

иди: гојун-кечи 337 500 баш, **37** бунлардан 675 баш һејван Јеһованын пајы кими ажрылды; **38** гарамал 36 000 баш, бунлардан 72 баш һејван Јеһованын пајы кими ажрылды; **39** ешшәк 30 500 баш, бунлардан 61 баш һејван Јеһованын пајы кими ажрылды; **40** инсан 16 000 нәфәр, бунлардан 32 нәфәр Јеһованын пајы кими ажрылды. **41** Муса бунлары Јеһованын пајы кими каһин Әл-јазара верди.^а Јеһова нечә әмр етмишдисә, Муса елә дә етди.

42 Мусанын дөјүшә кедән-ләрлә исраиллиләр арасында бөлүшдүрдүјү гәнимәтдән исраиллиләрә дүшән паж бу иди: **43** гојун-кечи 337 500 баш, **44** гарамал 36 000 баш, **45** ешшәк 30 500 баш, **46** инсан 16 000 нәфәр. **47** Муса исраиллиләрин пајына дүшән инсан вә һејванларын һәр әллидән бирини көтүрүб Јеһованын Мүгәддәс чадырындакы ишләрә бахан лавилиләрә верди.^б Јеһова нечә әмр етмишдисә, Муса елә дә етди.

48 Сонра гошун һиссәләринин башчылары^в — минбашылар вә жүзбашылар Мусаја јахынлашыб **49** дедиләр: «Биз гулларын сәрәнчамымызда олан дөјүшчүләри сажды, бир нәфәр дә олсун итки жохдур.^г **50** Изин версәјдин, һәр биримиз әлә кечирдијимиз гызыл әшјалары, халхаллары, биләр-цикләри, үзүкләри, сырғалары вә башга чавахираты тәгдимә олараг Јеһоваја верәк ки, Јеһованын гаршысында чанымызын кәффәрәси олсун».

51 Муса илә каһин Әл-јазар онлардан бүтүн гызылы, чавахираты гәбул етдиләр. **52** Минбашыларын вә жүзбашыларын Јеһоваја паж вердик-

ФӘС. 31

а Сј 18:8, 19

б Сј 3:6, 7
Сј 18:2, 3
Гн 12:19
1См 23:32

в Сј 31:4

г Чк 23:27
Лв 26:7, 8

Сағ сүтун

ФӘС. 32

а Сј 26:7

б Сј 26:18

в Сј 21:32

г Сј 21:26

д Сј 33:47

е Сј 32:37, 38

ж Сј 21:23, 24
Гн 2:24

з Гн 2:35

и Сј 13:31
Јш 14:7, 8

к Сј 13:23
Гн 1:24

л Сј 13:32
Гн 1:26-28

ләри гызыл 16 750 шекелә* бәрабәр иди. **53** Дөјүшчүләрин һәр бири өзү үчүн гәнимәт көтүрмүшдү. **54** Беләчә, Муса илә каһин Әл-јазар минбашылардан вә жүзбашылардан гызылы алдылар вә Исраили Јеһоваја хатырладан нишан олсун дејә, кәтириб һүзур чадырына гојдулар.

32 Рубән^а вә Чад оғулларынын^б чохлу мал-һејваны вар иди. Онлар көрдүләр ки, Јазир^в вә Килад торпаглары һејван сахламаг үчүн жарарлыдыр. **2** Буна көрә Мусанын, каһин Әл-јазарын вә ичма ағсагалларынын јанына кәлиб дедиләр: **3** «Атарот, Дибун, Јазир, Нимрах, Һәшбун^г, Илал, Шәбәм, Нәба^д, Бәун торпаглары,^д **4** Јеһованын Исраил ичмасынын гаршысында мәғлуб етдији халгларын^е торпаглары һејван сахламаг үчүн чох әлверишлидир. Биз гулларынын да ки һејваны чохдур.^в **5** Әкәр мәғбул билирсәнсә, гулларына бу торпағы мүлк вер. Бизи Иорданын о тајына кечирмә».

6 Муса Чад вә Рубән оғулларына деди: «Гардашларынын мүһарибәјә кедәчәк, сиз исә өзүнүз үчүн бурада раһат јашајачагсынын? **7** Нә үчүн Исраил чамаатыны һәвәдән салырсынын, гојмурсунуз Јеһованын верәчәји дијара кетсинләр? **8** Аталарынызы Гәдис-Барнидән о дијара бахмаг үчүн көндәрәндә елә онлар да белә етмишдиләр.^ж **9** Әшгул вадисинә^з кедиб ораны көрәндә Исраил чамаатыны руһдан салдылар вә онлар Јеһованын верәчәји торпаға кетмәк истәмәдиләр.^и

31:52 * Шекел 11,4 г-а бәрабәрdir. Б14 әлавесинә бах.

10 Һәмин күн ЈеҺова гәзәб-ләниб анд ичди:^а **11** “Мисир-дән чыханлардан јашы ијирми вә ијирмидән јухары оланларын һеч бири Ибраһимә, Исаһа вә Јағуба анд ичдијим^б ди-јары көрмәјәчәк,^в онлар Мәнә бүтүн гәлбләри илә итаәт етмәдиләр. **12** Тәкчә гәнәзлы Јуфәнна оғлу Калиб^г вә Нун оғлу Јушә^ф ораны көрәчәк, чүнки онлар бүтүн гәлб-ләри илә ЈеҺоваја итаәт ет-диләр^а”. **13** Бәли, ЈеҺованын Исраилә гәзәби тутду вә он-лары гырх ил^о сәһрада сәр-кәрдан долашдырды, та о вах-та гәдәр ки, ЈеҺованын кө-зүндә бәдәмәл олан нәсил гырылды^о. **14** Инди, сиз, кү-наһкарларын белиндән кәлән-ләр, аталарынызын јерини ту-туб ЈеҺованын Исраилә олан гәзәбини даһа да артырысы-ныз. **15** Әкәр Онун итаәтин-дән чыхсаныз, О, јенә дә халгы сәһрада долашдырачаг. Бу һәр-рәкәтинизлә сиз бүтүн бу ча-маатын ахырына чыхачагысы-ныз^з».

16 Үстүндән бир гәдәр ке-чәндән сонра онлар Муса-ја јахынлашыб дедиләр: «Изин вер, бурада һејванларымыз үчүн даш ағыллар тикәк, өв-ладларымыз үчүн шәһәрләр салаг. **17** Гој онлар бу јерин сакинләриндән горхуб-һүрк-мәдән мөһкәм шәһәрләрдә ја-шасынлар. Биз исә дөјүшмә-јә, исраиллиләри өз јерләринә чатдыраначан онларын өнү-дә кетмәјә һазырыг.^ж **18** Ис-раиллиләрин һәр бири өз тор-паг пајыны алмајынча һеч би-римиз өз евимизә гајытмаја-чағыг.^з **19** Һәм дә ки, торпаг пајымызы Иорданын бу та-јында^а алдығымыздан даһа о

32:19 * Јәни шөрг тәрәфиндә.

ФӘС. 32

а 36 95:11
Һә 20:15
Иб 3:18
б Јр 13:14, 15
Јр 26:3
Јр 28:13
в Сј 14:29, 30
Гн 2:14
г Сј 13:30
ф Јш 19:49
д Сј 14:24
Гн 1:34-38
Јш 14:8
е Сј 14:33
Гн 29:5
Јш 5:6
36 95:10
Һә 13:18

ө Сј 26:63, 64
Гн 2:14
1Қр 10:5
Иб 3:17

ж Гн 3:18

Јш 4:12

з Јш 22:1, 4

и Сј 32:33
Јш 12:1
Јш 13:8

Сағ сүтүн

а Јш 4:13

б 36 78:55

в Јш 11:23
Јш 18:1
36 44:2

г Јш 22:4, 9

ф Гн 3:19, 20
Јш 1:14, 15
Јш 13:8

д Сј 32:16
Сј 32:34-38

е Јш 1:12-14

ө Јш 4:12

ж Јш 13:15, 24

бири тајда торпаг алмајача-ғыг».

20 Муса онлара деди: «Әкәр әлинизә силаһ алыб ЈеҺо-ванын һүзурунда мүһарибә-јә кетсәниз,^а **21** һәр бириниз силаһланараг ЈеҺованын һүзу-рунда Иорданы кечсәниз вә О, Өз дүшмәнләрини өнү-дән гованачан,^б **22** өлкә Је-Һованын һүзурунда истила едиләнәчән^в орада галыб, сон-ра гајытсаныз,^г онда ЈеҺова-нын вә Исраилин гаршысын-да күнаһсыз олачагысыыз вә бу торпаг ЈеҺованын ризасы илә сизин мирасыныз ола-чаг.^ф **23** Лакин белә етмәсә-низ, ЈеҺоваја гаршы күнаһ ет-миш олачагысыыз. Вә билин ки, күнаһыныз чәзәсыз гал-мајачаг. **24** Инди исә ушагла-рыныз үчүн шәһәрләр сала, һејванларыныз үчүн ағыллар тикә биләрсиниз,^д амма верди-јиниз сөзү унутмајын».

25 Чад вә Рубән оғуллары Мусаја дедиләр: «Ағамыз нечә бујурусса, биз гулларын елә дә едәчәјик. **26** Арвад-ушаг-ларымыз, мал-һејванымыз бу-рада, Қилад шәһәрләриндә га-лачаг,^е **27** амма гулларын, Је-Һованын өнүдән мүһарибәјә кетмәк үчүн силаһланмыш һәр кәс, ағамыз дејән кими, о таја кечәчәк».^ө

28 Муса каһин Әлјазара, Нун оғлу Јушәјә вә Исраил гә-биләләринин нәсил башчыла-рына онларла бағлы көстәриш вериб **29** деди: «Әкәр Чад вә Рубән оғуллары, һамы бир нә-фәр киҗи ЈеҺованын өнү-дә дөјүшмәк үчүн силаһланыб сизинлә бәрабәр Иорданын о тајына кечсә, өлкә истила олу-нанда Қилад торпағыны онла-ра мүлк верәрсиниз.^ж **30** Јох әкәр әлләринә силаһ алыб си-зинлә кетмәсәләр, онда сизин-

лэ бир жердэ Кэнан дијарында мэскунлашачаглар».

31 Чад вэ Рубэн оғуллары чаваб вериб дедилэр: «Јехова гулларына нечэ тапшырыбса, елэ дэ едэчэјик. **32** Элимизэ силаһ алыб Јехованын өнүндэ о таја, Кэнан дијарына кечэчэјик,^а торпаг мүлкүмүз исэ Иорданын бу тајында олачар. **33** Онда Муса онлара — Чад оғулларына, Рубэн оғулларына^б вэ Јусифин оғлу Мэнэссэнин гэбилэсинин јарысына^в аморилэрин падышаны Сихунун^г вэ Башан падышаны Огун^г өлкэсини, јони торпаглары илэ бирликдэ о эразилэрдэки шәһэрлэри вэ мәмлэкэтин этраф шәһэрлэрини верди.

34 Чад оғуллары истехкамлы шәһэрлэр олан Дибун^а, Атарот^а, Аруир^а, **35** Атрут-Шуфэн, Јазир^ж, Јогбәһэ^з, **36** Бејт-Нираһ^и вэ Бејт-Һаран^ы шәһэрлэрини салдылар, сүрүлэри үчүн даш ағылар тикдилэр. **37** Рубэн оғуллары Һәшбун^ј, Илал^к, Кирјатаим^к, **38** Нәба^л, Баал-Мәун^м (онларын адыны дәјишдилэр) вэ Сибмаһ шәһэрлэрини бәрпа етдилэр. Онлар јенидэн тикдилклэри шәһэрлэрэ башга адлар вердилэр.

39 Мэнэссэ оғлу Маһирин оғуллары^н Килада гаршы јүрүш едиб ораны тутдулар вэ орада јашајан аморилэри говдулар. **40** Муса Килады Мэнэссэ оғлу Маһирин оғулларына верди вэ онлар орада мэскунлашды.^о **41** Мэнэссэ оғлу Јаирин оғуллары да һүчум едиб Киладын обаларыны тутдулар вэ адыны Һаввут-Јаир^р гојдулар.^о **42** Нуба јүрүш едиб Кэнаты вэ этраф

ФӘС. 32

а Јш 4:13
б Гн 3:12
в Јш 22:7
г Сј 21:23, 24
Гн 2:31
Ф Гн 3:4
д Сј 33:45
Јш 13:15, 17
е Сј 32:3, 4
ө Гн 2:36
Јш 12:1, 2
ж Сј 21:32
з Һк 8:11
и Сј 32:3, 4
ы Јш 13:27, 28
ј Сј 21:26
к Сј 32:3, 4
к Јш 13:15, 19
л Сј 32:3, 4
м Јш 13:15, 17
н Сј 26:29
о Гн 3:13
Јш 13:31
Јш 17:1
ө Гн 3:14
Јш 13:29, 30

Сағ сүтүн

ФӘС. 33

а Чх 12:51
б Чх 13:18
в Јш 24:5
1Иш 12:8
г Сј 9:17
ф Чх 12:2
Чх 13:4
д Јр 47:11
Чх 12:37
е Чх 12:3, 6
Гн 16:1
ө Чх 12:29
36 78:51
ж Чх 12:12
Чх 18:11
з Чх 12:37
и Чх 13:20
ы Чх 14:9
ј Чх 14:2
к Чх 14:22
к Чх 15:22
л Чх 13:20
м Чх 15:23
н Чх 15:27

шәһэрлэри зәбт етди. Ораја өз адыны вериб Нуба адландырды.

33 Муса илэ Һарунун рәһ-бәрлији алтында Мисирдән^а дәстэ-дәстэ^{а,б} чыханда исраиллилэрин јолу бу јерлэрдән кечмишди.^в **2** Муса Јехованын әмри илэ сәфәр бојунча онларын дајаныб јола чыхдыглары јерлэри гејд едирди. Онларын бир јердән чыхыб дикэринэ кедэрэк мәрһәлэ-мәрһәлэ етдиклэри сәфәр будур:^г **3** биринчи ајын он бешинчи күнү^ф онлар Рамсесдән^а чыхдылар. Пасханын^о сәһэри-си күн исраиллилэр бүтүн мисирлилэрин көзү гаршысында зәфәрлэ јола дүшдүлэр. **4** Мисирлилэр исэ бу вахт Јехованын өлдүрдүјү илкинлэри^а басдырырдылар, чүнки Јехова онларын аллаһларынын үзэриндэ өз һөкмүнү ичра етмишди.^ж

5 Белэчэ, исраиллилэр Рамсесдән чыхыб Суггутда^з дүшәркэ салдылар. **6** Суггутдан чыхыб сәһранын конарын-дакы Етамда дүшәркэ салдылар.^и **7** Сонра Етамдан чыхыб керижә, Баал-Сәфјунла^ы үзбәүз олан Фәһијрута тәрәф дөндүлэр вэ Мигдолда дүшәркэ салдылар.^ј **8** Бундан сонра Фәһијрутдан јола дүшдүлэр, Гырмызы дениздән кечиб^к сәһраја^к чыхдылар вэ үч күн Етам сәһрасы^л илэ јол кедиб Мараһда^м дүшәркэ салдылар.

9 Мараһдан чыхыб Елимэ кэлдилэр. Елимдэ он ики булаг вэ јетмиш хурма ағачы вар иди. Орада дүшәркэ салдылар.^н **10** Сонра Елимдән чыхыб Гырмызы денизин саһилиндэ дүшәркэ салдылар. **11** Гырмызы денизин

саһилиндән чыхыб Тиһ сәһрасында^а дүшәркә салдылар. **12** Тиһ сәһрасындан чыхыб Дүфкаһда дүшәркә салдылар. **13** Дүфкаһдан чыхыб Алушда дүшәркә салдылар. **14** Алушдан чыхыб Рәфдимдә дүшәркә салдылар.^б Орада халг үчүн ичмәжә су јох иди. **15** Сонра онлар Рәфдимдән чыхыб Сина сәһрасында^в дүшәркә салдылар.

16 Сина сәһрасындан чыхыб Һәбрут-Һәттәвада^г дүшәркә салдылар. **17** Һәбрут-Һәттәвадан чыхыб Һәсејрутда^г дүшәркә салдылар. **18** Һәсејрутдан чыхыб Рүтмәдә дүшәркә салдылар. **19** Рүтмәдән чыхыб Риммун-Фарәсдә дүшәркә салдылар. **20** Риммун-Фарәсдән чыхыб Либнада дүшәркә салдылар. **21** Либнадан чыхыб Риссаһда дүшәркә салдылар. **22** Риссаһдан чыхыб Геһејлатда дүшәркә салдылар. **23** Геһејлатдан чыхыб Сәфәр дағынын јанында дүшәркә салдылар.

24 Сонра Сәфәр дағындан чыхыб Харадда дүшәркә салдылар. **25** Хараддан чыхыб Маһилутда дүшәркә салдылар. **26** Маһилутдан чыхыб^а Таһатда дүшәркә салдылар. **27** Таһатдан чыхыб Тарихдә дүшәркә салдылар. **28** Тарихдән чыхыб Миткаһда дүшәркә салдылар. **29** Миткаһдан чыхыб Һәшмунда дүшәркә салдылар. **30** Һәшмундан чыхыб Мәсирутда дүшәркә салдылар. **31** Мәсирутдан чыхыб Бәни-Јагандә^в дүшәркә салдылар. **32** Бәни-Јагандан чыхыб Һур-Һәгидгәдә дүшәркә салдылар. **33** Һур-Һәгидгәдән чыхыб Јүтбәтдә^в дүшәркә салдылар. **34** Јүтбәтдән чыхыб Абрунда дүшәркә салдылар. **35** Аб-

ФӘС. 33

а Чх 16:1

б Чх 17:1, 8

в Чх 18:5
Чх 19:1, 2
Сј 1:1
Сј 3:4
Сј 9:1г Сј 11:34
Гн 9:22ф Сј 11:35
Сј 12:16

д Сј 9:17

е Гн 10:6

ө Гн 10:7

Сағ сүгүа Гн 2:8
1Пд 9:26б Сј 20:1
Сј 27:14
Гн 32:51
Јш 15:1

в Сј 20:22

г Гн 10:6

ф Сј 21:1

д Сј 21:4

е Сј 21:10

ө Јр 19:36, 37
Сј 21:11, 13

ж Сј 32:34

з Гн 34:1

и Сј 27:12
Гн 32:48, 49

ы Сј 22:1

ј Сј 25:1
Јш 2:1

рундан чыхыб Эзјун-Гәбәрдә^а дүшәркә салдылар. **36** Эзјун-Гәбәрдән чыхыб Син сәһрасында^в, јәни Гәдисдә дүшәркә салдылар.

37 Сонра Гәдисдән чыхыб Эдум дијарынын сәрһәиндәки Һур дағынын јанында дүшәркә салдылар.^в **38** Јеһованын әмри илә каһин Һарун Һур дағына галхды вә исраиллиләрин Мисирдән чыхмаларынын гырхынчы илинин бешинчи ајынын биринчи күнүндә орада өмрүнү баша вурду.^г **39** Һур дағында дүнјадан көчөндә Һарун јүз ијирми үч јашында иди.

40 Кәнан дијарында, Некевдә јашајан кәнани Арад падшаны^г исраиллиләрин кәлдијини ешитди.

41 Бир мүддәт сонра исраиллиләр Һур дағындан чыхыб^а Сәлмунда дүшәркә салдылар. **42** Сәлмундан чыхыб Фәнунда дүшәркә салдылар. **43** Сонра Фәнундан чыхыб Увутда^в дүшәркә салдылар. **44** Увутдан чыхыб Муабла^в һәмсәрһәд олан Әјје-Әваримдә* дүшәркә салдылар. **45** Әјјимдән чыхыб Дибун-Чадда^ж дүшәркә салдылар. **46** Дибун-Чаддан чыхыб Әлмун-Дибләтајимдә дүшәркә салдылар. **47** Әлмун-Дибләтајимдән чыхыб Нәба дағынын^з гаршысында Абарим дағларында^д дүшәркә салдылар. **48** Ахырда Абарим дағларындан чыхыб Әриһа јахынлығында, Иордан саһилиндәки Муаб чөллүјүндә дүшәркә салдылар.^д **49** Онлар Иордан бундә узанан Муаб чөллүјүндә Бејт-Јәшимутдан тутмуш Абил-Шиттимдәк^и дүшәркә салмышдылар.

33:44 * 45-чи әјәдә Әјјим.

50 Јехова Әриһа јахынлыгында, Иордан саһилиндәки Муаб чөллүжүндә Муса илә данышыб деди: **51** «Израилли-ләрә белә де: “Сиз Иорданы кечиб Кәнан диҗарына кирмәк үзрәсиниз.^а **52** Өлкәнин бүтүн сакинләрини гаршыныздан говун. Онларын бүтүн ојма дашларыны^б вә төкмә бүтләрини^в мәһв един, сәчдәкаһларыны* дармадағын един.^г **53** Сиз торпаға саһиб олуб орада јашајачагсыныз, чүнки Мән ораны сизә мүлк олараг верәчәјәм.^г **54** Пүшк атыб^д торпағы аилләриниз арасында бөлүшдүрүн. Сајы чох оланларын торпаг пајы бөјүк, сајы аз оланларынкы кичик олмалыдыр.^е Һәр кәс пүшклә она дүшән јердә торпаг пајы алачаг. Мүлкүнүзү аталарынызын гәбиләсинә көрә алачагсыныз.^е

55 Әкәр өлкәнин сакинләрини гаршыныздан говмасаныз,^ж өлкәдә галанлар сизә көз дагы олачаглар, бөјрүнүзү тикан кими дөләчәкләр, јашадығыныз өлкәдә сизә көз вериб ишыг вермәјәчәкләр.^з **56** Мән исә онларын башына кәтирмәк истәдијими сизин башыныза кәтирәчәјәм”».“

34 Јехова Муса илә данышыб деди: **2** «Израилли-ләрә белә көстәриш вер: “Сиз Кәнан торпагына^ы кирәндә ирс олараг алачагыныз Кәнан торпагынын сәрһәдләри белә олачаг.”

3 Чәнуб сәрһәдиниз Син сәһрасындан башлајыб Әдум бојунча узаначаг. Шәрг тәрәфдә исә чәнуб сәрһәдиниз Шор дәнизин* гуртарачагындан башлајачаг,^к **4** сонра ис-

33:52 *Һәрфән: јуксәкликләрини. **34:3** *Өлү дәниз.

ФӘС. 33

а Јш 3:17
б Лв 26:1
в Лв 19:4
Гн 27:15
г Чх 23:24
Чк 34:13, 17
Гн 7:5
Гн 12:3
ф Гн 32:8
д Мс 16:33
е Сј 26:53, 54
ө Јш 15:1
Јш 16:1
Јш 18:11
ж һк 1:21
36 106:34
з Чх 23:31-33
Гн 7:3, 4
Јш 23:12, 13
һк 2:2, 3
и Лв 18:28
Јш 23:15

ФӘС. 34

ы Јр 15:18
Јр 17:8
ј Јр 10:19
Гн 4:38
Јш 1:4
Јш 14:1
Әр 3:19
һә 17:26
к Јш 15:1, 2

Сағ сүтун

а һк 1:36
б Сј 13:26
Сј 32:8
в Јш 15:1, 3
г Чх 23:31
Јш 15:1, 4
ф Јш 1:4
Јш 15:12
д Сј 33:37
Гн 32:50
е Сј 13:21
2Пд 14:25
ө һә 47:15
ж һә 47:17
з Гн 3:16, 17
Јш 11:1, 2
Лк 5:1
Јһ 6:1
и Јш 15:1, 2
ы Гн 8:7-9
ј Сј 26:55
Сј 33:54
Јш 14:2
Јш 18:6
Мс 16:33
к Сј 32:33
Гн 3:12, 13
Јш 13:8

тигамәтини дәјишиб Әгрәб јохушунун^а чәнубундан кечәрәк Синә доғру узаначаг. Онун учгар нөгтәси Гәдис-Барнини^б чәнубу олачаг. Орадн һазар-Аддара^в, сонра исә Әзмуна истигамәт алачаг. **5** Әзмунда Мисир вадисинә тәрәф дөнәчәк. Сәрһәдин гуртарачагы дәниз* олачаг.^г

6 Гәрб сәрһәдиниз Бөјүк дәниз олачаг. Бу, сизин гәрб сәрһәдиниздир.^г

7 Шимал сәрһәдиниз белә олачаг: сәрһәди Бөјүк дәниздән һур дагына,^д **8** һур дагындан Ләбу-Һәмәсә^е чәкин. Сәрһәд Садада^е, **9** сонра исә Зифруна узаначаг. Онун учгар нөгтәси һазар-Ејнән^ж олачаг. Бу, сизин шимал сәрһәдиниздир.

10 Шәргдә сәрһәдинизи һазар-Ејнәндән Шәфәмә гәдәр чәкин. **11** Сәрһәд Шәфәмдән Ајнин шәрг тәрәфиндә олан Риблаһа* узаначаг, сонра ениб Кинарәт дәнизинин^з шәргиндәки јамачлардан кечәрәк **12** Иордана чатачаг. Сәрһәдин гуртарачагы Шор дәниз^д олачаг. Өлкәнин^ы сәрһәдләри белә олачаг”».

13 Бундан сонра Муса ираилли-ләрә белә бујурду: «Бу, Јехованын доғгуз јарым гәбиләјә вермәји әмр етдији, пүшклә бөлүшдүрәчәјиниз өлкәдир.^ј **14** Рубәнли-ләр гәбиләсинин нәсилләри, Чадлылар гәбиләсинин нәсилләри, еләчә дә Мәнәсс гәбиләсинин јарысы артыг өз ирс торпагларыны алыблар.^к **15** Ики јарым гәбилә Иордан бөлкәсинин

34:5 *Бөјүк дәниз, јөни Аралыг дәнизи. **34:11** *Кәнанын шәрг сәрһәдиндә јерләшән бу Риблаһ һәмәс бөлкәсиндәки Риблаһ дејил. *Кеннесарет көлү, јөни Чәлилә дәнизи.

шэргиндэ, күндоганда, Эриһанын жанында артыг өз ирс торпагыны алыб».^а

16 Јеһова јенә Муса илә данышыб деди: **17** «Саһиб олачагыныз торпагы сизин үчүн каһин Әлјазарла^б Нун оғлу Јушә^в бөләчәк. **18** Һәмчинин торпагы бөлүшдүрмәјә көмәк етмәк үчүн һәр гәбиләрдән бир башчы тәјин един.^г **19** Бу ишә тәјин олуначаг башчылар бунлардыр: Јәһуда гәбиләсиндән^д Јуфәнна оғлу Калиб^д, **20** Шәмун оғулларынын гәбиләсиндән^е Амиһуд оғлу Шамуил, **21** Бинјамин гәбиләсиндән^е Кәслун оғлу Әлидад, **22** Дан оғулларынын гәбиләсиндән^ж Јолғу оғлу Бугги, **23** Јусиф оғулларындан:^з Мәнәссә оғулларынын гәбиләсиндән^з Ифуд оғлу Һәнаил, **24** Әфраим оғулларынын^и гәбиләсиндән Шифтан оғлу Гамуил, **25** Зәбулун оғулларынын^и гәбиләсиндән Пәранһ оғлу Әлсәфан, **26** Јәсакир оғулларынын^и гәбиләсиндән Әззан оғлу Фәлтаил, **27** Ашир оғулларынын^и гәбиләсиндән Сәлуми оғлу Әхиуд, **28** Нифталы оғулларынын^и гәбиләсиндән Амиһуд оғлу Фәдаил». **29** Јеһова Кәнан дијарында торпагы иһраиллеләрин арасында бөлмәји бу адамларә һәвалә етди.^и

35 Јеһова Эриһа јахынлығында, Иордан саһилиндәки Муаб чөллүјүндә^а Муса илә данышыб деди: **2** «Иһраиллеләрә әмр ет ки, ирс алачаглары мүлкдән лавилиләрә шәһәрләр версинләр.^б О шәһәрләрин әтрафындакы отлағлары да онларә версинләр.^в **3** Лавилиләр бу шәһәрләрдә јашајачаг, отлағлар исә мал-гараларыны отарыг сахламаг вә бүтүн башга һејванлары үчүн

ФӘС. 34

а Сј 32:5, 32
б Сј 3:32
в Сј 20:26
г Јш 14:1
д Сј 14:38
е Сј 27:18
ж Јш 19:51
з Гј 1:4, 16
и Јш 15:1
д Сј 14:30
е Сј 26:65
ж Јш 19:1
з Јш 18:11
и Јш 19:40
к Јр 46:20
л Јр 48:5
м Јш 16:1
н Јш 17:1
ы Јш 16:5
ј Јш 19:10
к Јш 19:17
л Јш 19:24
м Сј 34:18
н Гн 32:8
о Јш 19:51
п һв 17:26

ФӘС. 35

н Сј 22:1
о Сј 36:13
п Јр 49:7
гн 18:1
ж Јш 14:4
з Лв 25:32-34
и Јш 21:3
к Ссм 11:14

Сағ сүтүн

а Гн 4:42
б Јш 20:2, 3, 7, 8
в Јш 21:13, 21, 27, 32, 36, 38
г Јш 21:3
д Јр 49:7
е Гј 26:54
ж Сј 33:54
з Чх 3:8
и Чх 23:23
к Сј 34:2
л Чх 21:12, 13
м Гн 4:42
н Гн 19:4, 5
о Сј 35:19
п Гн 19:6
к Гн 19:11, 12
л Јш 20:5, 9
ж Гн 4:41-43
з Гн 19:8, 9
и Јш 20:7
к Чх 12:49
л Лв 19:34
м Сј 15:16
н Јш 20:2, 3

олачаг. **4** Лавилиләрә верәчәјиниз шәһәрләрин әтрафындакы отлағлар һәр тәрәфдән шәһәр диварындан 1000 гулач^а узанмалыдыр. **5** Шәһәр ортада олмагла шәһәрин шәрг, чәнуб, гәрб вә шимал тәрәфиндә отлағлар үчүн 2000 гулач өлчүн. Бу, онларын шәһәрләринин отлағлары олачаг.

6 Лавилиләрә верәчәјиниз шәһәрләр адам өлдүрәнин гачыб сығыначагы **6** сығыначаг шәһәр,^а үстәкәл, **42** башга шәһәр олачаг. **7** Онларә отлағлары илә бирликдә чәми **48** шәһәр вермәлисиниз.^б **8** Лавилиләрә ајрылан шәһәрләр иһраиллеләрин мүлкүндән көтүрүлмәлидир,^в сајы чох оланлардан чох шәһәр, аз оланлардан аз шәһәр;^г һәр гәбилә алдыгы мүлкә көрә шәһәр вермәлидир».

9 Јеһова Мусаја деди: **10** «Иһраиллеләрә белә де: “Иорданы кечиб Кәнан дијарына кирмәк үзрәсиниз.^д **11** Билмәдән адам өлдүрәнин сығынмасы үчүн әлверишли јерләрдә сығыначаг шәһәрләр ајырын.^е **12** Адам өлдүрән ичма гаршысында мүһакимә едиләнәдәк өлдүрүлмәсин^е дејә, бу шәһәрләрә гачыб гисасчыдан кизләнә биләр.^е **13** Һәмин шәһәрләр, **6** сығыначаг шәһәр бу мәгсәдә хидмәт едәчәк. **14** Шәһәрләрин үчү Иорданын бу тајында,^ж үчү исә Кәнан дијарында^з олмалыдыр. Бунлар сығыначаг шәһәрләр олачаг. **15** Һәм иһраиллеләрдән, һәм јаделлиләрдән^и, һәм дә кәлмәләрдән кимсә билмәдән адам өлдүрәрсә, гачыб бу алты шәһәрдән биринә сығына биләр.^и

16 Амма кимсә кимисә дәмир аләтлә вуруб өлдүрүб-

сә, о, гатил сајылып. Гатил һөкмән өлдүрүлмәлидир.^a **17** Әкәр адамы дашла* вуруб өлдүрүбсә, о, гатил сајылып. Гатил һөкмән өлдүрүлмәлидир. **18** Адамы тахта аләтлә* вуруб өлдүрүбсә, о, женә дө гатил сајылып. Гатил һөкмән өлдүрүлмәлидир.

19 Гатили өләннин интигамчысы өлдүрүмәлидир. Ону һарада тутса өлдүрүмәлидир. **20** Әкәр адамы нифрәт етдији үчүн итәләжиб вә ја гәсдән она сары нә исә атыб,^b **21** јахуд нифрәт етдији үчүн әли илә вуруб өлдүрүбсә, о, һөкмән өлдүрүлмәлидир. О, гатилдир. Өләннин интигамчысы ону һарада тутса өлдүрүмәлидир.

22 Әкәр кимсә кимсә әда-вәт бәсләдижинә көрә дејил, тә-садуфән итәләжиб вә ја һеч бир гәрәзи олмадан она тәрәф нә исә атыб,^c **23** јахуд көрмәжиб онун үстүнә әлиндән даш салыб өлдүрүбсә, әкәр она дүш-мән дејилдисә вә она зәрәр јетирмәк гәсдиндә олмајыбса, **24** ичма әлиндән хәта чыхан адамла интигамчынын ишинә баһаран бүтүн бунлары нәзәрә алараг һөкм чыхармалыдыр.^d **25** Ичма адам өлдүрәни интигамчынын әлиндән гуртармалы вә сығындығы сығыначаг шәһәрә гәјтармалыдыр. Һәмин адам мүгәддәс јағла мәш олунан^e баш каһин өләнәчән орада јашамалыдыр.

26 Амма адам өлдүрән сығындығы шәһәрин һүдудларындан кәнара чыхар, **27** интигамчы да сығыначаг шәһәрдән кәнарда ону тутуб өлдүрәрсә, онун ганы батачаг. **28** Чүнки адам өлдүрән баш каһинин өлүмүнә гәдәр

35:17 *Һәрфән: адам өлдүрә биләчәк дашла. 35:18 *Һәрфән: адам өлдүрә биләчәк тахта аләтлә.

ФӘС. 35

a Jp 9:5
Чх 21:12
Лв 24:17
Гн 19:11, 12

b Чх 21:14
Гн 19:11, 12

v Чх 21:12, 13
Гн 19:4, 5
Јш 20:2, 3

г Cj 35:12
Јш 20:4, 5

f Чх 29:4, 7

Сағ сүгүн

a Јш 20:6

b Гн 17:6
Гн 19:15
Иб 10:28

v Jp 9:6
Чх 20:13

г Jp 9:5
Чх 21:14
Гн 19:13

f Jp 4:8, 10
36 106:38
Лк 11:50

d Jp 9:6

e Чх 25:8
Лв 26:12

ФӘС. 36

e Cj 26:29

ж Cj 26:55
Cj 33:54

з Cj 27:1-7

сығыначаг шәһәрдә јашамалыдыр. Баш каһинин өлүмүндән сонра исә өз јурдуна гајыда биләр.^a **29** Јашадығыныз һәр јердә сиз дә, бүтүн кәләчәк нәсилләриниз дә бу ганунлар әсасында һөкм етмәлисиниз.

30 Адам өлдүрән кәс шаһидләрин^b ифадәси әсасында гатил билиниб өлдүрүлмәлидир.^c Лакин һеч ким бир нәфәрин шаһидлији илә өлдүрүлмәмәлидир. **31** Өлүмә лајиг гатил үчүн фидјә алмамалысыныз, о, һөкмән өлдүрүлмәлидир.^d **32** Һәмчинин сығыначаг шәһәрә гачан адамдан фидјә алыб она баш каһинин өлүмүндән әввәл јурдуна гајытмаға ичазә вермәјин.

33 Јашадығыныз торпағы мурдарламајын, чүнки төкүлән ган торпағы мурдар едир.^e Торпаға төкүлән ган үчүн бу ганы төкән адамын ганындан башга һеч нә кәффәрә ола билмәз.^f **34** Јашадығыныз мәмләкәти, Мәмин дә мәсқун олдуғум бу мәмләкәти мурдарламајын, чүнки Мән Јеһова Исраил халгынын арасында јашајырам^g».^e

36 Јусиф оғулларынын аиләләриндән Мәнәссә оғлу Маһирин^o оғлу Киладын өвладларынын аилә башчылары Мусанын вә исраиллиләрин аилә башчылары олан ағсагалларын јанына кәлиб **2** дедиләр: «Јеһова ағамыза бујурмушду ки, торпағы пүшкәлә бөлүб исраиллиләрә ирс олараг пайласын.^ж Һәмчинин ағамыза Јеһовадан белә бир әмр дә верилмишди ки, гардашымыз Сәлөвһәдә дүшән пәј онун гызларына верилсин.^з **3** Бәс сабаһ онлар Исраилн башга гәбиләсинә әрә кетсәләр, онда онларын ирси дә аталарымызын ирсиндән

гопарылыб кетдикләри гәбиләнинкинә чаланмајачаг? Бизим пајымыза дүшән ирсдән чыхмајачаг? **4** Израиллиләр үчүн Азадлыг или^а кәләндә гызларын ирси кетдикләри гәбиләнин ирсинә гатылачаг. Онларын ирси бизим аталарымызын ирсиндән чыхачаг!»

5 Онда Муса Јеһованын әмрилә исраиллиләрә деди: «Јусиф оғуллаарынын гәбиләси дүз дејир. **6** Јеһова Сәләвһәдин гызлары илә әлагәдар белә буруур: “Онлар көнүлләри истәјән адама әрә кедә биләрләр. Лакин кетдикләри адам аталарынын гәбиләсиндән олмалыдыр. **7** Израиллиләрин ирси бир гәбиләдән башга гәбиләјә кечмәмәлидир, онлар аталарынын гәбиләсинин ирсини горумалыдырлар. **8** Израил гәбиләләриндә ирсән мүлк алан гызлар исә ата-

ФӘС. 36

а Льв 25:10

Сағ сүтүн

а 1См 23:22

б Сј 36:6

в Сј 27:1

г Сј 26:3

Сј 33:50

Сј 35:1

ларынын гәбиләсиндән олан кәсә кетмәлидир ки,^а исраиллиләр ата-баба ирсини горужуб сахлаја билсинләр. **9** Израиллиләрин ирси бир гәбиләдән башга гәбиләјә кечә билмәз, һәр гәбилә өз ирсини горумалыдыр”».

10 Сәләвһәдин гызлары Јеһованын Мусаја бујурдуғу кими етдиләр.^б **11** Мәһла, Тирзә, Һәчлә, Милгә вә Нүһә аталары Сәләвһәдин гардашларынын оғуллаарына әрә кетдиләр.^в **12** Онлар Јусифин оғлу Мәнәссәнин аилләриндән олан кишиләрлә аилә гурдулар ки, ирсләри аталарынын аиләсинин мәнсуб олдуғу гәбиләдә галсын.

13 Јеһова Әриһа јахынлығында, Иордан саһилиндәки Муаб чөллүјүндә Муса васитәсилә исраиллиләрә бу әмрләри вә һөкмләри верди.^г

ГАНУНУН ТӘКРАРЫ

МӘЗМҮН

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Һурибдән јола дүшмә (1–8)
Башчы вә һакимләр (9–18)
Гәдис-Барнијәдә итаәтсизлик (19–46)
Израиллиләр вәд олунмуш дијара кирмәк истәмирләр (26–33)
Кәнанын истиләсиндә үғурсузлуғ (41–46)</p> <p>2 38 ил сәһрада (1–23)
Һәшбун падшаһы Сиһунун үзәриндә гәләбә (24–37)</p> <p>3 Башан падшаһы Оғун үзәриндә гәләбә (1–7)
Иорданын шәргиндәки торпаглар бөлүнүр (8–20)
Муса Јушәни үрәкләндирир (21, 22)
Муса дијара кирмәјәчәк (23–29)</p> | <p>4 Итаәтә чағырыш (1–14)
Аллаһын ишләрини унутмајын (9)
Јеһова там сәдагәт тәләб едир (15–31)
Јеһовадан башга Аллаһ јохдур (32–40)
Иорданын шәргиндәки сығыначаг шәһәрләр (41–43)
Гануна кириш (44–49)</p> <p>5 Јеһованын һурибдә бағладығы әһд (1–5)
Он әмр тәқрарланары (6–22)
Халг Сина дағында горхуја дүшүр (23–33)</p> <p>6 Јеһованы бүтүн гәлбинлә сев (1–9)
«Динлә, еј Израил» (4)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- Валидејнләр ушағыны
өјрәтмәлидир (6, 7)
Јеһованы унутмајын (10–15)
Јеһованы сынаға чәкмәјин (16–19)
Кәләчәк нәслә данышын (20–25)
- 7 Једди халгы мәнв един (1–6)
Аллаһ нә үчүн Исраили сечиб (7–11)
Итаәткарлығын хејри (12–26)
- 8 Јеһованын вердији немәтләр
хатырланыр (1–9)
«Инсаны јашадан јалныз чәрәк
дејил» (3)
Јеһованы унутмајын (10–20)
- 9 Аллаһ нә үчүн дијары Исраилә
верир (1–6)
Халг Јеһованы дөрд дөфә
гәзәбләндирир (7–29)
Гызыл дана (7–14)
Муса Јеһоваја јалварыр (15–21,
25–29)
Халг Јеһованы даһа үч дөфә
гәзәбләндирир (22)
- 10 Даш лөвһәләр јенидән
дүзәлдилир (1–11)
Јеһованын төләбләри (12–22)
Јеһовадан горхмалы;
Ону севмәли (12)
- 11 Јеһованын бөүклүјүнү
көрмүсүнүз (1–7)
Вәд олунмуш дијар (8–12)
Итаәткарлығын хејри (13–17)
Сөзләрими үрәјинизә
һәкк един (18–25)
Хејир-дуа вә ләнәт (26–32)
- 12 Аллаһын сечдији јердә ибадәт (1–14)
Әти гансыз јемәли (15–28)
Јад аллаһлара алданмајын (29–32)
- 13 Динә дөнүк чыханла рәфтар (1–18)
- 14 Өлүјә көрә бәдәндә
јара ачмајын (1, 2)
Һалал вә һарам һејванлар (3–21)
Јеһова үчүн ондабир (22–29)
- 15 Һәр једдинчи ил борчлар
бағышланмалы (1–6)
Касыблара јардым (7–11)
Һәр једдинчи ил гуллар азадлығы
бураыхылмалы (12–18)
Гулун гулағынын бизлә
дешилмәси (16, 17)
- Һејванларын илк баласы
Аллаһ үчүн ајрылмалы (19–23)
- 16 Пасха; Мајасыз чәрәк бајрамы (1–8)
Һәфтәләр бајрамы (9–12)
Чардаглар бајрамы (13–17)
Һакимләр төјин едилмәлидир (18–20)
Ситајиши гадаған шејләр (21, 22)
- 17 Гурбанлар гүсурсуз олмалы (1)
Дөнүкләрлә рәфтар (2–7)
Мүшкүл ишләрин мәнкәмәси (8–13)
Падшаһла бағлы көстәришләр (14–20)
Падшаһ Ганунун үзүнү
көчүрмәлидир (18)
- 18 Каһин вә лавилиләрин пајы (1–8)
Сәһрбазлыг гадағандыр (9–14)
Мусаја бәнзәр пејғәмбәр (15–19)
Сахта пејғәмбәри нечә
танымағ олар (20–22)
- 19 Гәтл; сығыначағ шәһәрләр (1–13)
Сәһрәдләрә дәјимәли (14)
Мәнкәмәдә шаһидлик (15–21)
Ики вә ја үч шаһид олмалы (15)
- 20 Мүһарибә апармағ гајдалары (1–20)
Һәрби гуллуғдан азад олма (5–9)
- 21 Өлүнүн гатили тапылмајанда (1–9)
Әсир көтүрүлүш гадынла
евләнмә (10–14)
Илкилик һағгы (15–17)
Дикбаш оғул (18–21)
Дирәкдән асылмыш ләнәтли
адам (22, 23)
- 22 Азмыш һејваны гајтармалы (1–4)
Гадын киши палтары, киши гадын
палтары кејинмәмәлидир (5)
Һејванлара мәрһәмәт (6, 7)
Дамда мөһәччәр (8)
Мүхтәлиф нөв шејләри
гарышдырмағ олмаз (9–11)
Палтарда готазлар (12)
Чинси чинајәтә аид ганунлар (13–30)
- 23 Аллаһын ичмасына кирмәјә
ихтијары олмајанлар (1–8)
Дүшөркәнин паклығы (9–14)
Ғачаг гуллар (15, 16)
Фаһишәлијә гадаға (17, 18)
Сәләм; нәзир (19–23)
Гоншунун мәнсулундан јемәк (24, 25)

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>24 Никаһ вә бошанма (1–5)
Һәјат әнемына һөрмәт (6–9)
Касыбларла һөрмәтчил
рәфтар (10–18)
Мәһсулун галыгларына дәјмә (19–22)</p> <p>25 Чубуг чәзасы (1–3)
Ишләјән өкүзә бурунтаг тахмајын (4)
Өлән гардашын арвадына
евләnmәк (5–10)
Мәһрәм јерләрдән јапышмаг (11, 12)
Дүрүст чәки дашлары (13–16)
Әмәлигәләр мәһв
едилмәлидир (17–19)</p> <p>26 Нүбарын төгдими (1–11)
Икинчи ондабирләр (12–15)
Исраил Јеһованын хүсуси
мүлкүдүр (16–19)</p> <p>27 Ганун даш үзәриндә
јазылмалы (1–10)
Гәризим вә Ејбал дағларында (11–14)
Ләнәтләр охунур (15–26)</p> <p>28 Итаәткарлығын хејри (1–14)
Итаәтсизлијә көрә ләнәт (15–68)</p> <p>29 Муабда Исраиллә әһд (1–13)</p> | <p>Итаәтсизликлә бағлы
хәбәрдарлыг (14–29)
Гејбләри билән Аллаһдыр (29)</p> <p>30 Јеһоваја сары дәнмәк (1–10)
Јеһованын әмрләри чәтин
дејил (11–14)
Һәјатла өлүм арасында сечин (15–20)</p> <p>31 Мусанын өлүмгабағы нәсиһәти (1–8)
Гануну халга охумаг (9–13)
Јушәнин төјинаты (14, 15)
Исраилин асилији габагчадан
билдирлир (16–30)
Нәсиһәтамитз нәғмә (19, 22, 30)</p> <p>32 Мусанын нәғмәси (1–47)
Јеһова гајадыр (4)
Исраил өз Гајасыны унудуб (18)
«Гисас Мәнимдир» (35)
«Онун халгы илә шадланын» (43)
Муса Нәба дағында өлечәк (48–52)</p> <p>33 Муса гәбиләләрә хејир-дуа
верир (1–29)
Јеһованын «әбәди голлары» (27)</p> <p>34 Јеһова дијары Мусаја көстәрир (1–4)
Муса өлүр (5–12)</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Муса Иордан бөлкәсиндә, Суф гаршысындакы сәһрада, Фәран, Тофел, Лабан, Һәсејрут вә Дизһаб јахынлығында* исраиллиләрә хитаб етди. **2** (Саир дағына кедән јол илә Һурибдән Гәдис-Барнијә^а он бир күнлүк јолдур.) **3** Гырхынчы илин^б он биринчи ајынын биринчи күнү Муса Јеһованын исраиллиләрлә бағлы тапшырдығы һәр шеји онлара чатдырды. **4** Һәшбунда јашајан амори падшаһы Сиһуну^в јенәндән вә Әштәрутда јашајан Башан падшаһы Огу^г Эзрәјдә^д мәғлүб едәндән сонра **5** Муса Иордан бөлкәсиндә, Муаб торпағында Ганунун изаһына башлајыб деди:^з

1:1 * һәрфән: арасында.

ФӘС. 1

а Гн 9:23
б Сј 32:13
Сј 33:38
в Сј 21:23, 24
Јш 12:1, 2
г Сј 21:33-35
д Јш 13:8, 12
Гн 4:8
Гн 17:18
Нә 8:7

Сағ сүтун

а Чх 19:1
Сј 10:11, 12
б Јр 15:16
в Јш 12:2, 3
г Јш 9:1, 2
д Јш 13:1, 5
1Пд 9:19
е Јр 15:18
ж Јр 26:3
з Јр 28:13
Жр 12:7
Јр 13:14, 15
Јр 17:1, 7
з Чх 18:17, 18

6 «Аллаһымыз Јеһова Һурибдә бизә демишди: “Бу дағлыг јердә галдығыныз кифәјәтдир.^а **7** Амориләрин^б дағлыг бөлкәсинә вә бүтүн гоншу бөлкәләрә: Эрэбәјә^в, дағлыг бөлкәјә, Шәфлаја, Некевә вә саһилјаны бөлкәјә кедин.^г Кәнаниләрин торпағына дахил олун, Ливана^д вә бөјүк чаја, Фәрат чајына^е гәдәр ирәлиләјин. **8** Будур, торпаг гаршыныздадыр. Кедин, Јеһованын аталарыныз Ибраһимә, Исһага^в, Јагуба^в вә онларын кәләчәк өвладларына* вермәји вәд етдији торпағы тутун.”^ж

9 Һәмин вахт мән сизә демишдим: “Мән тәкбашына сизи дашыја билмәрәм.”^з

1:8 * һәрфән: тохумларына.

10 Аллаһыңыз Jehovah сизи о гэдэр чохалдыб ки, саҗыныз көждәки улдузлар гэдәрдир.^а 11 Гоҗ Аллаһыңыз Jehovah сизи индикиндән дә мин дөфә чох еласин^б вә нечә ки вәд едиб, сизи немәт саһиби етсин.^в 12 Амма мән тәк чанымла сизин јүкүнүзү нечә дашыјым, дәрәд-сәринизи нечә чәким, дава-далашыныза нечә дөзүм?^г 13 Гәбиләләриниздән мүдрик, бәсирәтли, дүнҗакөрмүш адамлар сечин. Мән онлары үстүнүздә башчы гоҗачағам.^д 14 Онда сиз: “Чох јахшы”, — дединиз.

15 Мән дә гәбиләләриниздәки башчылары, мүдрик, дүнҗакөрмүш адамлары үзәриниздә башчы: минбашы, јүзбашы, әлибашы, онбашы вә нәзарәтчи тәјин етдим.^е 16 О вахт һакимләринизә белә көстәриш вердим: “Араларында мүнағишә дүшән соҗдашларынызын”, истәр исаирилли илә исаириллинин, истәрсә дә исаирили илә јаделлинин ишинә^в әдаләтлә бахын^г. 17 Һөкм чыхаранда тәрәфкешлик етмәјин.^д Ади адамы да бөјүк адамы динләдјиниз кими динләјин.^е Адамлардан горхмајын,^в һөкм Аллаһындыр.^г Чох мүшкүл мәсәләләри исә мәнә тәгдим един, онлара мән бахарам”.^д 18 Нә етмәли олдуғунузу о вәдә сизә билдирдим.

19 Сонра биз Һурибдән јола дүшдүк. Аллаһымыз Jehovahнын бизә әмр етдији кими, амориләрин^а дағлыг бөлкәсинә кедән јолла, өзүнүзүн дә шаһиди олдуғунуз о учсуз-буцагсыз, ваһимәли сәһраны^б адладыг вә бу минвалла кәлиб Гәдис-Барнијә^в чатдыг.

20 Онда мән сизә дедим: “Jehovанын бизә вермәк истәдји јерә, амориләрин дағлыг бөлкәсинә кәлиб чатдыныз. 21 Аллаһыңыз Jehovah бураны сизә вериб. Одур ки, кедин аталарынызын Аллаһы Jehovahнын сизә сөјләдји кими, бу торпаға јијәләннин.^а Горхмајын, тәлаша дүшмәјин”. 22 Сиз исә һамылыгла јаныма кәлиб дединиз: “Гоҗ өзүмүздән габаг адамлар көндәрәк ки, һансы јолла кедәчәјимиз, нечә шәһәрләрлә раслаша-чағымыз һагда бизә мәлумат кәтирсинләр”.^б 23 Бу тәклиф мәнә ағлабатан көрүндү, она көрә дә мән араныздан он ики нәфәр, һәр гәбиләдән бир нәфәр сечдим.^в 24 Онлар јола дүшүб дағлыг бөлкәјә^г галхдылар вә Әшгул вадисинә чатыб ораны көздән кечирдиләр. 25 Сонра о торпағын барындан көтүрүб бизә кәтирдиләр вә хәбәр вердиләр ки, Аллаһымыз Jehovahнын бизә вермәк истәдји өлкә көзәл өлкәдир.^д 26 Сиз исә Аллаһыңыз Jehovahнын әмрини рәдд едиб ораја кетмәк истәмәдиниз.^е 27 Өз чадырларынызда дејиниб сөйләдиниз: “Jehovанын биздән зәһләси кедир, она көрә дә бизи Мисирдән чыхарыб ки, амориләрин әлине вериб көкүмүзү кәссин. 28 Ахы биз һара кедирки? “Оранын чамааты биздән күчлү, биздән һүндүрдүр. Шәһәрләри бөјүкдүр, истәһкамлары көјләрә дирәнир.^в Орада Анаг оғуларыны^г көрдүк”, — дејәрәк гардашларымыз биздә үрәк-көбәк гоҗмады”.^д 29 Онда мән сизә дедим: “Тәшвишә дүшмәјин, горхмајын онлардан.^е 30 Аллаһыңыз Jehovah сизин өнүнүздә кедәчәк. О, Мисирдә

ФӘС. 1

а Јр 15:1, 5
Чх 32:13
Сј 26:51
Гн 10:22

б 1Пд 3:8

в Јр 12:1-3
Јр 22:15, 17
Јр 26:3, 4
Чх 23:25

г Чх 18:17, 18
Сј 11:11
Сј 20:3

д Чх 18:21

е Чх 18:25

в Чх 22:21
Лв 19:34
Лв 24:22

г Чх 23:8
Гн 16:18
Јһ 7:24

д Лв 19:15
Рм 2:11

е Чх 23:3

в Мс 29:25

г 2См 19:6

д Чх 18:25, 26

е Сј 13:29

в Сј 10:12
Гн 8:14, 15
Өр 2:6

г Сј 13:26

Сағ сүтүн

а Чх 23:27
Гн 1:8

б Сј 13:1, 2

в Сј 13:3

г Сј 13:17

д Сј 13:23-27

е Сј 14:1-4

в Сј 13:28, 33

г Сј 13:22
Јш 11:21

д Сј 32:9
Јш 14:7, 8

е Сј 14:9

көзүнүзүн габагында сизин үчүн нечө дөјүшмүшдүсө,^а инди дә елә дөјүшөчөк.^б

31 Сәһрада оlanda да көрдүнүз ки, Аллаһыныз Јеһова оғлуну гучагында кәздирән ата төк сизи һәр јерә гучагда апарды, та бу јерә кәлиб чыхана гәдәр”. **32** Амма буна бахмајараг, сиз Аллаһыныз Јеһоваја иман кәтирмәдиниз.^в **33** Һалбуки О, габагынызча кедирди ки, дүшәркә салмаға сизә јер тапсын. Сизә јол көстөрмөк үчүн кечәләр аловда, күндүзләр исә булудда зүһур едирди.^г

34 Јеһова дедикләринизин һамысыны ешидирди. Буна көрә дә О гәзәбләниб анд ичди:^г **35** “Бу шәр нәсилдән бир нәфәр дә олсун аталарына вермәји анд ичдийим о көзәл дијары көрмәјәчөк,^д **36** төкчө Јуфәнна оғлу Калибдән башга. Бәли, Калиб ораны көрөчөк, үстүндә кәздийи о төрпәгы она вә оғуларына верөчөјәм, чүнки о, бүтүн гәлбилә Јеһоваја итаәт етди.^е **37** (Һәтта сизә көрә Јеһованын мәнә дә ачығы тутду вә О, мәнә деди: “Сән дә ора кетмәјәчөксән.”^е **38** Ораја сәнин гуллуғунда дуран Нун оғлу Јушә^ж кедәчөк.^з Ону үрөкләндир”,^и чүнки Израили һәмин дијара о апарачаг”.^и **39** Әсир дүшәчөјиндән горхдуғунуз өвладларыныз,^к һәлә јахшыны писдән ајыра билмәјән оғуларыныз ораја кедәчөк, о дијары онлара верәчөјәм.^к **40** Сиз исә керийә, Гырмызы дәниз јолу илә сәһраја гајыдын”.^к

41 Онда сиз мәнә: “Јеһованын гаршысында күнаһкарыг. Елә инди кедиб Аллаһымыз Јеһованын әмр етдийи кими дөјүшәчөјик!” — дејиб силаһ-

ФӘС. 1

- а Чх 14:14
Јш 10:42
- б Сј 14:22
- в 36 78:22
36 106:24
Иб 3:16, 19
Јд 5
- г Чх 13:21
Чх 40:36
Сј 10:33, 34
36 78:14
- д Сј 14:28, 35
Сј 32:10-12
Гн 2:14
36 95:11
Иб 3:11
- е Сј 14:29, 35
1Кр 10:1, 5
Иб 3:17
- ж Чх 33:11
Сј 11:28
- з Сј 14:38
- и Сј 27:18
Гн 31:7
Јш 1:6, 9
- к Сј 14:31
- л Сј 14:30, 31
- м Сј 14:25

Сағ сүтүн

- а Сј 14:39-45
- б Льв 26:14, 17

ФӘС. 2

- в Сј 14:25
- г Сј 20:14
Гн 23:7
- д Јр 27:39, 40
Јр 36:8, 9
- е Чх 15:15
Чх 23:27
- ж Гн 32:8
Јш 24:4
Һв 17:26
- з Сј 20:18, 19

ландыныз. Сизә елә кәлирди ки, даға чыхмаг асан олачаг.^а

42 Анчаг Јеһова мәнә деди: “Онлара сөјлә, дөјүшмәјә кет-мәсинләр, чүнки Мән онлара көмөк олмајачағам.^б Кетсәләр, дүшмәнләринә јениләчөк-ләр”. **43** Мән чох дедим, сиз аз ешитдиниз. Јеһованын әмринә мәһәл гојмадыныз. Өзбашыналыг едиб даға чыхмаға үз тутдуруз. **44** Дагда јашајан амориләр габагыныза чыхдылар, ары кими далынызча дүшдүләр, сизи Саирә, Һормаја гәдәр говуб пәрән-пәрән салдылар. **45** Сиз гајыдыб Јеһованын өнүндә ағлајыб-сызламаға башладыныз. Јеһова исә сизә гулаг асмады, сизә мәһәл гојмады. **46** Елә бу сәбәбдән Гәдисдә о гәдәр галдыныз.

2 Сонра, Јеһованын мәнә әмр етдийи кими, дөнүб Гырмызы дәниз јолу илә сәһра тәрәфә кетдик.^в Хејли мүддәт Саир дагынын әтрафында долашандан сонра **2** Јеһова мәнә деди: **3** “Бу дағын әтрафыны кәзиб-долашмагыныз кифәјәтдир, инди шимала дөнүн. **4** Һәм дә халга белә әмр елә: “Саирдә јашајан гардашларынызын, Ејс оғуларынын^г сәрһәдинин јанындан кечәчөк-синиз.^г Дүздүр, онлар сиздән горхачағлар,^г анчаг сиз һәркәтләринизә фикир верин. **5** Онларла ишиниз олмасын, онларын торпагындан бир гарыш да олсун сизә вермәјәчөјәм, чүнки Саир дагыны Ејсә вермишәм.^е **6** Онлара једијиниз јемәјин, ичдийиниз сујун пулуну вермәлисизин.^е **7** Аллаһыныз Јеһова һәр ишинизи аванд едиб. Бу бөјүк сәһрада атдығыныз һәр аддым Она акаһдыр. Бу гырх ил әрзиндә Аллаһыныз Јеһова сизинлә олуб, сиз һеч нәдән кор-

1:38 * Дикәр вариант: *Аллаһ ону үрөкләндириб.*

луг чэкмемисиниз”.^а **8** Беләликлә, биз Әрәбә јолуна, Елата вә Әзјун-Гәбәрә јахынлашмајараг Саирдә јашајан гардашларымыз Ејс оғулларынын јанындан өтүб кечдик.^б

Сонра дөнүб Муаб сәһрасы јолу илә сәфәримизә давам етдик.^в **9** Јеһова мәнә деди: “Муаба дәјиб-долашмајын, онларла дөјүшмәјин. Мән онларын торпағындан бир парча да сизә вермәјәчәјәм, чүнки Ары Лут өвладларына вермишәм.”^г

10 (Вахтилә орада күчлү, чохсајлы, анаглар кими һүндүрбој халг олан емләр^д јашајырды. **11** Рәфалар^е да анаглара^в бәнзәјирди вә муабиләр онлары да ем адландырырды.

12 Саирдә исә әввәлләр хуриләр^в јашајырды. Ејс өвладлары ораны әлә кечириб хуриләри гырмыш вә јерләриндә мәскунлашмышды.^ж Исраил дә өзүнә мәхсус торпагда, Јеһованын онлара верәчәји торпагда белә едәчәк.) **13** Инди исә кедин, Зарәд вадисини кечин”. Биз дә Зарәд вадисини кечдик.^з **14** Гәдис-Барнидән чыхдығымыз вахтдан Зарәд вадисини кечәнә гәдәр отуз сәккиз ил кечмишди. Бу вахт әрзиндә, Јеһованын анд ичдији кими, о нәслин дөјүшә јаралгы бүтүн кишиләри өлүб халгын ичиндән јох олмушду.” **15** Дүшәркәдә ахырларына чыханадәк Јеһованын әли онлара гаршы олду.^ы

16 Елә ки халгын ичиндән о дөјүшчүләрин көкү кәсиди./ **17** Јеһова мәнә деди: **18** “Бу күн сиз Муаб әразисиндән, Ардан кечмәлисиниз. **19** Әмуниләрә јахынлашанда онлара дәјиб-долашмајын. Әмуниләрин торпағындан сизә бир парча да вермәјәчәјәм, чүнки ораны Лут өвладларына вер-

ФӘС. 2

а Гн 29:5
Нө 9:21
36 23:1
36 34:9, 10

б Сј 20:20, 21
2См 8:17

в Сј 21:13
Һк 11:17, 18
2См 20:10

г Јр 19:36, 37

д Јр 14:5

е Гн 3:11
1См 20:6

ж Сј 13:22, 33

з Јр 14:6
Јр 36:20

и Јр 27:39, 40

я Сј 21:12

и Сј 14:33
Сј 32:11
Гн 1:35
36 95:11
Иб 3:18
Јд 5

ы 1Кр 10:1, 5

ј Сј 26:63, 64

Сағ сүтүн

а Јр 19:36, 38
Гн 2:9
Һк 11:15
2См 20:10
Һв 17:26

б Јр 15:18-20
Гн 3:11

в Сј 13:33
Гн 9:1, 2

г Јр 36:8

д Јр 14:6
Гн 2:12

е Јр 10:19

ж Јр 10:13, 14

з Сј 21:13

и Сј 21:23

я Чк 15:14
Чк 23:27
Гн 11:25
Јш 2:9, 10

и Јш 13:15, 18
Јш 21:8, 37

ы Гн 20:10

ј Сј 21:21, 22

мишәм.^а **20** Бура да рәфаларын өлкәси һесаб олунурду.^б (Әввәлләр бурада рәфалар јашајырды. Әмуниләр онлары замзум адландырырды. **21** Онлар күчлү, чохсајлы, анаглар кими һүндүрбој халг идиләр.^в Лакин Јеһова әмуниләрә көрә онларын көкүнү кәсди вә әмуниләр онларын торпағыны зәбт едиб орада мәскунлашдылар. **22** Һазырда Саирдә јашајан Ејс өвладлары^г үчүн дә О, белә етмишди. Ејс өвладларына көрә хуриләрин көкүнү кәсмишди ки, онлар хуриләрин торпағыны зәбт едиб та букүнкү күнә гәдәр орада мәскун олсунлар.^д **23** Гәззә бөлкәсиндә^е јашајан авларында башына ејни шеј кәлмишди. Кәфтурдан^ж кәлән кәфтурлар^з онлары гырыб јерләриндә мәскән салмышдылар.)

24 Галхын, Әрнун вадисини кечин.^в Һәшбун падшаһы амори Сиһуну сизин әлинизә верирәм.^ж Кедин онунла мүһарибәјә башлајын, өлкәсини истила един. **25** Бу күндән елә едәчәјәм ки, көјләр алтында олан бүтүн халглар сизин һаггынызда ешидәндә үрәкләрини ваһимә, горху сарачаг. Сизә көрә онларын чанына ләрзә дүшәчәк, тәлаш ичиндә вурнухачаглар”.^з

26 Онда Кәдимутдан^д Һәшбун падшаһы Сиһуна хошмәрамлы сөзләрлә гәсидләр көндәриб дедим:^ы **27** “Изин вер, өлкәндән кечим. Јолдан нә саға, нә дә сола бир аддым белә, атмајачағам./ **28** Мәнә пулла сатдығын јемәји јејиб, пулла сатдығын сују ичәчәјәм. Садәчә өлкәндән кечмәјә мәнә ичазә вер. **29** Саирдә јашајан Ејс өвладлары вә Арда јашајан

2:23 * Крит адасы.

муабилэр бизимлэ белэ даврандылар. Иорданы кечиб Аллаһымыз Јеһованын бизэ вермәји вэд етдији өлкәжә кедәнә гэдәр сән дә бизим үчүн буну ет". **30** Лакин һәшбун падаһы Сиһун бизэ өлкәсиндән кечмәжә ичазә вермәди. Чүн-ки Јеһова онун үрәјини даша дөндәрмиш, инадкр етмишди ки,^а ону сизин әлинизә версин, нечә ки верди.^б

31 Онда Јеһова мәнә деди: "Артыг Сиһуну да, өлкәсини дә сизин әлинизә вермишәм. Башлајын истилаја!"^в

32 Сиһун дөјүшмәк үчүн бүтүн адамларыны јығыб Јаһаса, бизим гаршымыза чыханда^г

33 Аллаһымыз Јеһова ону бизим әлимизә верди. Биз дә ону, оғулларыны вә адамларыны мәғлүб етдик. **34** О вахт онун бүтүн шәһәрләрини зәбт едиб јерлә јексан етмишдик. Гадын, киши, ушаг демәјиб, һамысыны мәнв етмиш, бир нәфәри белә, сағ бурахмамышдыг.^г

35 Тәкчә мал-һејваны вә зәбт етдијимиз шәһәрләрдән әлә кечирдијимиз талан малыны өзүмүзә ғәнимәт көтүрмүшдүк. **36** Әрнун вадисинин кәнарында јерләшән Аруирдән^д (вадијә аид шәһәр дә дахил олмагла) тутмуш Килада гэдәр елә шәһәр галмамышды ки, әлимиз ора чатмасын. Аллаһымыз Јеһова һамысыны бизә тәслим етмишди.^е

37 Анчаг әмуниләрин өлкәсинә, нә Јәббуг вадисинин ғырағына,^е нә дағлы бөлкәдәки шәһәрләрә, нә дә Аллаһымыз Јеһованын гадаған етдији башга јерә јахын кетмәдиниз.^ж

3 Сонра биз дөнүб Башан јолу илә јухары кетдик. Башан падаһы Ог бизә гаршы бурушмаг үчүн адамларыны јығыб Әзрәјә кәлди.^з

2 Јеһова мәнә деди: "Ондан горхма. Онун өзүнү дә, адамларыны да, торпағыны да сәнин әли-нә тәслим едәчәјәм. Һәшбунда јашајан амори падаһы Сиһунун башына кәтирдийини бунун да башына кәтирәчәксән".

3 Беләчә, Аллаһымыз Јеһова Башан падаһы Огу вә онун бүтүн адамларыны бизим әлимизә верди вә биз бир нәфәри дә сағ бурахмадан һамыны ғылынчдан кечирдик. **4** Сонра онун бүтүн шәһәрләрини зәбт етдик. Елә шәһәр галмады ки, әлимизә кечмәсин. Алтмыш шәһәр, бүтүн Аргуб бөлкәси, Огун Башандакы сәлтәнәти истила олунду.^а

5 Шәһәрләрин һамысынын һүндүр диварлары, чәфтәли дарвазалары вар иди. Үс-тәлик, орада чохла кичик шәһәрләр вар иди. **6** Лакин биз һәшбун падаһы Сиһунун өлкәсиндәки кими, бурада да шәһәрләрин һамысыны јерлә јексан етдик,^б киши, гадын, ушаг демәјиб, һамыны ғырдыг.^в

7 Бүтүн һејванлары өзүмүзә көтүрдүк, шәһәрләри талан етдик.

8 О вахт биз Әрнун вадисиндән тутмуш Һәрмун дағына кими олан әразини, Иордан бөлкәсиндәки ики амори падаһынын өлкәсини^г

9 (сидонлулар Һәрмун дағыны Ширјун, амориләр исә Сәнир адландырырдылар), **10** јајладакы бүтүн шәһәрләри, бүтүн Килады, Башанда Огун сәлтәнәтинә аид шәһәрләр олан Сәлхә вә Әзрәјәдәк бүтүн Башаны тутдуг.^г

11 Башан һөкмдары Ог рәфалардан сонунчусу иди. Онун мафәсини дәмирдән* дүзәлтмишдиләр. Бу мафә һәлә дә әмуниләрин Раббаһ шәһәрин-

ФӘС. 2

а Рм 9:18

б Сј 21:25

в Сј 32:33
36 135:10-12

г Сј 21:23, 24
һк 11:20

ф Гн 20:16, 17

д Гн 3:12
Гн 4:47, 48
Јш 13:8, 9

е 36 44:3

ө Сј 21:23, 24

ж Гн 3:16
һк 11:15

ФӘС. 3

з Сј 21:33-35

Сағ сүтун

а Сј 32:33
Гн 29:7, 8
Јш 13:29, 30

б Лв 27:29

в Лв 18:25

г Сј 32:33
Јш 12:1, 2

ф Сј 21:33

ва мәнә деди: "Ондан горхма. Онун өзүнү дә, адамларыны да, торпағыны да сәнин әли-нә тәслим едәчәјәм. Һәшбунда јашајан амори падаһы Сиһунун башына кәтирдийини бунун да башына кәтирәчәксән".

3 Беләчә, Аллаһымыз Јеһова Башан падаһы Огу вә онун бүтүн адамларыны бизим әлимизә верди вә биз бир нәфәри дә сағ бурахмадан һамыны ғылынчдан кечирдик. **4** Сонра онун бүтүн шәһәрләрини зәбт етдик. Елә шәһәр галмады ки, әлимизә кечмәсин. Алтмыш шәһәр, бүтүн Аргуб бөлкәси, Огун Башандакы сәлтәнәти истила олунду.^а

5 Шәһәрләрин һамысынын һүндүр диварлары, чәфтәли дарвазалары вар иди. Үс-тәлик, орада чохла кичик шәһәрләр вар иди. **6** Лакин биз һәшбун падаһы Сиһунун өлкәсиндәки кими, бурада да шәһәрләрин һамысыны јерлә јексан етдик,^б киши, гадын, ушаг демәјиб, һамыны ғырдыг.^в

7 Бүтүн һејванлары өзүмүзә көтүрдүк, шәһәрләри талан етдик.

8 О вахт биз Әрнун вадисиндән тутмуш Һәрмун дағына кими олан әразини, Иордан бөлкәсиндәки ики амори падаһынын өлкәсини^г

9 (сидонлулар Һәрмун дағыны Ширјун, амориләр исә Сәнир адландырырдылар), **10** јајладакы бүтүн шәһәрләри, бүтүн Килады, Башанда Огун сәлтәнәтинә аид шәһәрләр олан Сәлхә вә Әзрәјәдәк бүтүн Башаны тутдуг.^г

11 Башан һөкмдары Ог рәфалардан сонунчусу иди. Онун мафәсини дәмирдән* дүзәлтмишдиләр. Бу мафә һәлә дә әмуниләрин Раббаһ шәһәрин-

3:11 * Дикер вариант: *гара базалтан.*

дәдир. Онун узунлуғу ади гулачла* доггуз гулач, ени дөрд гулачдыр. **12** О вахт биз бу јери тутдуг: Әрнун вадисинин јанында јерләшән Аруирдән^а башлајан эразини, Килад дағлыг бөлкәсинин јарысыны. Мән онун шәһәрләрини рубәнлиләрә вә чадлылара вердим.^б **13** Киладын о бири јарысыны вә Огун сәлтәнәти олан Башаны бүтүнлүклә Мәнәссә гәбиләсинин јарысына вердим.^в Башанда олан Аргуб бөлкәси рәфаларын өлкәси кими танындырды.

14 Мәнәссә оғлу Јаир^г гәшуриләрин вә мәкатиләрин сәрһәдинәдәк^д бүтүн Аргуб бөлкәсини^а тутуб Башанын о кәндләринә өз адыны верди. Бу күнәдәк дә оралар һаввут-Јаир* адланыр.^е **15** Килады Маһирә вердим.^е **16** Рубәнлиләрлә чадлылара^ж Киладдан тутмуш Әрнун вадисинә гәдәр (вадинин ортасы сәрһәддир), әмуниләрин сәрһәди олан вадидә, Јәббуга гәдәр, **17** Әрәбә, Иордан вә онун саһили олан сәрһәдә гәдәр, Кинарәтдән Әрәбә дәнизинә, јәни шәрғ тәрәфдәки Физгә әтәкләриндә јерләшән Шор дәнизә* гәдәр эразини вердим.^з

18 Онда сизә бу әмри вердим: “Аллаһыныз Јеһова бу өлкәни сизә вериб ки, она саһиб оласыныз. Гој бүтүн әрәнләриниз силаһланыб гардашларыныз исраиллиләрин гаршысында о таја кечсин.” **19** Тәкчә гадынлар, ушағлар вә һејванларыныз (билирәм ки, мал-һејван сарыдан болсунуз) сизә вердијим бу шәһәрләрдә галсын. **20** Јеһова гардашларынызы да сизин кими динч-

3:11 * Гулач 44,5 см-ә бәрәбәрдир. Е14 өләвәсинә бах. 3:14 * Мәнәсы: Јаирин чадыр обалары. 3:17 * Өлү дәниз.

ФӘС. 3

- а Сј 32:34
б Сј 32:33
в Сј 32:39
Јш 13:29-31
1См 5:23
г 1См 2:22
ф Јш 13:13
д Гн 3:4
е Сј 32:40, 41
ө Сј 32:39
Јш 17:1
ж Сј 32:33
Јш 22:9
з Сј 34:11, 12
и Сј 32:20-22

Сағ сүгүн

- а Јш 1:14, 15
Јш 22:4, 8
б Сј 11:28
Сј 14:30
Сј 27:18
в Јш 10:25
г Чх 14:14
Чх 15:3
Гн 1:30
Гн 20:4
Јш 10:42
ф Чх 15:16
Гн 11:2
д Чх 15:11
2Иш 7:22
1Пд 8:23
36 86:8
Әр 10:6, 7
е Чх 3:8
Гн 1:7
Гн 11:11, 12
ө Сј 20:12
Сј 27:13, 14
Гн 4:21
36 106:32
ж Сј 27:12
з Гн 34:1, 4
и Сј 27:18-20
Гн 1:38
Гн 31:7
ы Јш 1:1, 2
ј Гн 4:45, 46
Гн 34:5, 6

ФӘС. 4

- к Лв 18:5

лијә чыхарандан сонра, онлар да Иорданын о тајында Јеһованын онлара вердији торпағы тутандан сонра һәр кәс керилә, она вердијим мүлкә гајыда билә”.^а

21 Һәмчинин мән Јушәјә^б әмр едиб дедим: “Јеһованын бу ики падшаһа нә етдијини өз көзләринлә көрдүн. О тајдакы бүтүн падшаһлығлары да Јеһова ејни агибәтә дүчәр едәчәк.^в **22** Онлардан горхмајын, сизин үчүн дөјүшән Аллаһыныз Јеһовадыр!”^г

23 О вахт мән Јеһоваја јалварыб дедим: **24** “Еј Күлли-Ихтијар Јеһова, Сән бу гулуна әзәмәтини, күчлү голуну^д көрмәји нәсиб етмисән. Көјләрдә, јер үзүндә олан һансы аллаһ Сәнин кими гүдрәтли ишләр көрүр?^е **25** Нә олар, изин вер, Иорданын о тајына кечиб о көзәл дијары, о фүсункар дағлары, Ливаны көрүм”.^е **26** Амма сизин учбатыныздан Јеһова һәлә дә мәнә гәзәбли иди,^ө буна көрә дә мәни ешитмәк истәмәди. Јеһова мәнә деди: “Бәсдир, јетәр! Бир дә Мәнимлә бу һағда данышма. **27** Физгәнин тәпасинә чых,^ж ораддан гәрбә, шимала, чәнуба, шәрғә бах, дијары сејр елә, чүнки Иорданын о тајына кечмәјәчәксән.^з **28** Јушәни өз јеринә тәјин елә,^и ону үрәкләндириб голуна гүввәт вер, чүнки чајын о тајына халгын башында о кедәчәк^и вә сејр едәчәјин дијары онлар мәнз о верәчәк”. **29** Бүтүн бунлар биз Бејт-Фаур гаршысындакы вадидә галанда баш вермишди.^ј

4 Инди исә, еј Исраил, сизә чатдырдығым ганун вә һөкмләри динләјин ки, сағ галасыныз^к вә аталарынызын Аллаһы Јеһованын сизә

верэчэји дижара дахил олуб она саһиб оласыныз. **2** Сизэ дедижим сөзлэрэ бир кэлмэ дэ артырыб-эскилтмэжин.^a Аллаһыныз Jehovahнын эмрлэринэ — сизэ вердижим эмрлэрэ риажэт един.

3 Өзүнүз көрдүнүз ки, Jehovah Фаур Баалы эһвалатында нэ етди. Аллаһыныз Jehovah араныздан Фаур Баалынын архасынча кедөн һәр кәси тэлэф етди.^b **4** Лакин Аллаһыныз Jehovahја вэфалы галан сизлэр бу күн сағсыныз. **5** Мән сизэ, Аллаһым Jehovahнын буурдуғу кими, бүтүн ганун вэ һөкмлэри чатдырдым ки,^a саһиб олачағыныз өлкэдэ онларла јашајасыныз. **6** Онлара диггэтлэ эмэл един.^c Белэ давранмағыныз башга халглара сизин мүдриг^d, агил^e олдуғунузу көстэрэчэк вэ бу гайда-ганунлар һаггында ешидэн о халглар дејэчэк: “Бу бөјүк халг, доғрудан да, мүдриг вэ агил бир халгдыр”.^e **7** Аллаһымыз Jehovahны чағыранда Онун бизэ јахын олдуғу гэдэр, һансы бөјүк халгын аллаһлары она елэ јахын олур?^o **8** Һансы бөјүк халгын бу күн сизэ вердижим бу Ганун кими адил һөкмлэри вэ ганунлары вар?^ж

9 Амма сиз еһтијатлы олун, диггэт един ки, көзүнүзлэ шаһид олдуғунуз шејлэри унутмајасыныз, нэ гэдэр ки сағсыныз, онлар үрәјиниздэн синлимәсин. Онлары оғулларыныза да, нәвәләринизэ дэ данышын.^з **10** Һурибдэ Аллаһыныз Jehovahнын гаршысында дурдуғунуз күн Jehovah мәнэ демишди: “Халгы бир јерэ топла, гој дејэчэјим сөзлэри ешитсинлэр ки,^и өмүрләринин һәр күнүгү Аллаһ горхусу^ы илэ јашамағы өјрәнсинлэр, өвладларына да өјрәтсинлэр”.^ј

ФӘС. 4

- a Гн 12:32
- Mc 30:5, 6
- Bh 22:18, 19
- б Cj 25:5, 9
- 36 106:28
- Һш 9:10
- 1Қд 10:7, 8
- в Лв 26:46
- Cj 30:16
- Cj 36:13
- Гн 6:1
- г 1Пд 2:3
- Ғ 36 111:10
- д 36 119:98, 100
- е 1Пд 4:34
- 1Пд 10:4-7
- Дн 1:19, 20
- ө Чк 25:8
- Лв 26:12
- Гн 5:26
- 2Иш 7:23
- ж 36 147:19, 20
- з Јр 18:19
- Гн 6:6, 7
- и Чк 19:9
- ы Чк 20:20
- Гн 5:29
- ј Mc 22:6
- Еф 6:4

Сағ сүтун

- a Чк 19:18
- И6 12:18, 19
- б Гн 9:10
- в Әш 40:18
- Јһ 1:18
- Јһ 4:24
- г Чк 20:22
- Ғ Чк 20:1
- Чк 34:28
- Гн 10:4
- д Чк 19:5
- Гн 5:2
- Гн 9:9
- И6 9:19, 20
- е Чк 24:12
- Чк 31:18
- Чк 32:19
- Чк 34:1
- ө Чк 20:4
- Гн 27:15
- Әш 40:18
- Һв 17:29
- 1Қр 10:14
- ж Гн 5:8
- Рм 1:22, 23
- з 1Иш 5:4
- и Гн 17:2, 3
- 2Пд 17:16
- Һә 8:16
- Чк 19:5
- ј 36 106:32

11 Онда сиз јахын кәлиб дағын этәјиндэ дајандыныз. Дағ од ичиндэ иди, ондан галхан алов көјэ бүләнд олмушду. Һәр јаны зүлмәт гаранлыг, гара булдулар бүрүмүшдү.^a **12** Jehovah аловун ичиндән сизинлэ данышмаға башлады.^б Сиз дејилән сөзлэри ешидир, амма һеч бир сурәт көрмүрдүнүз.^в Јалныз сәс ешидирдиниз.^г **13** О, сизэ Өз әһдини — он әмри^{ҒҒ} бәјан едиб бу әһдэ эмәл етмәји тапшырды.^д Сонра онлары ики даш лөвһә үзәринә јазды.^е **14** Онда Jehovah мәнэ бујурду ки, бүтүн ганунлары вэ һөкмлэри сизэ анладым. Сиз һәмин о ганунлары саһиб олачағыныз өлкэдэ рәһбәр тутуб јашамалысыныз.

15 Jehovah Һурибдэ аловун ичиндән сизинлэ данышан күн һеч бир сурәт көрмәмишдиниз. Буна көрә дэ диггәтли олун ки, **16** рәзиллик едиб нәјинсә сурәтиндэ оја бүт дүзәлтмәјәсиниз.^o Нә кишинин, нә гадынын, **17** нә јер үзүндәки һәр һансы бир һејванын, нә сәмада учан гушун,^ж **18** нә торпагда сүрүнән чанлынын, нә дэ суда јашајан балығын сурәтини дүзәлтмәјин.^з **19** Көзләринизи көјләрә галдырыб баханда, асимандакы ордуну — күнәши, ајы, улдузлары көрәндэ алданыб онлара сәчдэ гылмајын, онлара ситајиш етмәјин.^и Аллаһыныз Jehovah онлары көјләр алтында јашајан бүтүн бәшәрә әрмәған едиб. **20** Лакин сизлэри Jehovah дәмирәридән собадан, Мисирдән чыхартды ки, букүнкү кими Онун мәхуси халгы^ы оласыныз.

21 Jehovahнын сизэ көрә мәнә ачығы тутмушду.^ј О анд ич-

4:13 ^o һәрфән: он сөзү.

мишди ки, Иорданы кечиб Аллаһыныз Jehovahын сизэ ирс оларга вердији о көзэл дижара гэдэм басмајачагам.^а **22** Бэли, мэн бурада өлчөчөжөм, Иорданы кечмэјөчөжөм.^б Сиз исэ о таја кечиб о көзэл дижара саһиб олачагсыныз. **23** Бахын, Аллаһыныз Jehovahын сизинлэ бағладығы әнди унутмајын.^в Аллаһыныз Jehovahын гадаган етдији неч нэјин сурэтиндэ өзүнүз үчүн ојма бүт дүзэлтмэјин.^г **24** Чүнки Jehovah, сизин Аллаһыныз јандырыб-јахан аловдур,^д там сәдагәт тәләб едән Аллаһдыр.^е

25 Өлкәдә хејли јашајандан, огул-ушаг, нэвэ-нәтичә саһиб оландан сонра рэзиллик едиб бүт дүзэлтсәниз,^о Аллаһыныз Jehovahын көзүндә шәр иш көрүб Ону тәһгир етсәниз,^п **26** бу күн көјү вә јери сизэ гаршы шаһид тутурам ки, Иорданы кечиб алачагыныз өлкәдән јох олачагыныз, өзү дә чох тез бир заманда. Бэли, орада чох галмајачагыныз, бүсбүтүн тәләф олачагыныз.^к **27** Jehovah сизи халглар арасына сәпәләјөчөк.^з Jehovahын сизи торпагыларына сүркүн етдији халгларын арасында ичиниздән тәк-түк адам сағ галачаг.^и **28** Орада инсан әлләринин ағачдан, дашдан дүзэлтдији,^ы көрүб-ешитмэјән, иј, дад билмэјән аллаһлара гуллуғ етмәли олачагыныз.

29 Амма әкәр орада Аллаһыныз Jehovahы ахтарсаныз, бүтүн гәлбинизлэ, бүтүн варлығынызла Онун һарајында олсаныз, мүтлэг Ону тапачагыныз.^ј **30** Бүтүн бунлар башыныз кәләнән сонра әзәб ичиндә гыврыланда Аллаһыныз Jehovahа дөнәчөк, Она

ФӘС. 4

а Сј 20:12
Гн 31:1, 2
б Гн 3:27
в Чх 24:3
г Чх 20:4
д Чх 24:17
Гн 9:3
Иб 12:29
е Чх 20:5
Чх 34:14
Сј 25:11
Лк 10:27
ж нк 18:30
2Пд 21:1, 7
з 2Пд 17:16, 17
Лв 18:24, 28
Лв 26:27, 32
и Гн 28:64
Нә 1:8
и Гн 28:62
ы Гн 28:15, 36
Өр 16:13
Һә 20:39
ј Гн 30:1-3
Гн 30:8-10
1Пд 8:48, 49
2См 15:4, 15
Өр 29:13
Јл 2:12

Сағ сүтүн

а 2См 33:13
Нә 1:9
б Чх 34:6
Гн 30:3
2См 30:9
Нә 9:31
Өш 54:7
Өш 55:7
в Лв 26:42
г 36:44:1
д Чх 7:3
е Чх 15:3
ж Чх 13:3
ж Гн 26:8
36:78:43-51
з Чх 6:7
Чх 15:11
Гн 32:39
1Иш 2:2
Өш 45:18
Мр 12:32
и Чх 19:18
Чх 20:22
ы Гн 10:15
36:105:6
ј Чх 23:28
Гн 7:1
Гн 9:1
Јш 3:10

итаәт едәчөксиниз.^а **31** Чүнки Аллаһыныз Jehovah рәһмли Аллаһдыр.^б О, сизи атмаз, гојмаз ки, тамамилә мәһв оласыныз, анд ичәрәк аталарынызла бағладығы әнди унутмас.^в

32 Дүнјанын бу башындан о башына сораглајыб өјрәнин, көрүн неч сиздән әввәлки дөврләрдә, Аллаһын јердә инсаны хәлг етдији күндән бу јана бу чүр бөјүк ишләр баш вериб, јахуд белә бир шеј ешидән олуб?^г **33** Хансы бир халг сизин кими аловун ичиндән Аллаһын сәсини ешидиб вә сағ галыб?^д **34** Ја да Мисирдә көзүнүзүн габағында сизин үчүн етдикләрини Аллаһыныз Jehovah башга хансы халг үчүн едиб? Һөкмләр верәрәк, әләмәт вә мөчүзәләр көстәрәрәк,^е чәнк едәрәк^о, әлинин күчүнү^п, голунун гүввәтини нүмајиш етирәрәк, дәһшәт доғурам ишләр^к көрәрәк хансы халгы башга халгын ичиндән чыхарыб Өзүн кү едиб? **35** Бүтүн бунлар сизә ондан өтрү көстәрилиб ки, билсәсиниз: Jehovahдыр Аллаһ, Ондан башга аллаһ јохдур.^з **36** Сизи дүз јола чәкмәк үчүн О, сизинлэ көјдән данышыб. Јердә сизә Өз бөјүк аловуну көстәриб. Аловун ичиндән Онун сөзләрини ешитми-синиз.^и

37 О, улу бабаларынызы севдијинә, онларын өвладларыны сечиб Өз халгы^ы етдијинә көрә сизи бөјүк гүдрәти илэ, Өз нәзәри алтында Мисирдән чыхарды. **38** Сиздән бөјүк, сиздән күчлү халглары гаршыныздан говду ки, сизи онларын өлкәсинә кәтирсин вә букүн кү кими, онларын торпагыларыны сизә ирс версин.^ј **39** Буна көрә билин вә үрәјинизә һәкк един:

јухарыда — көйдө вә ашағы-
да — јердә тәк бир Аллах вар,
о да Јеһовадыр.^а Ондан баш-
гасы јохдур.^б **40** Онун бу күн
сизә чатдырдығым ганун вә
эмрләринә эмәл един ки, сиз
дә, өвладларыңыз да хејир та-
пасыңыз, Аллаһыңыз Јеһова-
нын сизә вердији өлкәдә узун
мүддәт јашајасыңыз».^в

41 Һәмин вахт Муса Иорда-
нын шәрғ тәрәфиндә үч шә-
һәр ајырды.^г **42** Әкәр кимсә
эдавәт бәсләдијинә көрә дејил,
тәсадүфән адам өлдүрәрдисә,^д
бу шәһәрләрдән биринә гачыб
сағ гала биләрди.^е **43** Рубән-
лиләр үчүн јайладакы сәһра-
да Бәсәр^ж шәһәрини, чадлылар
үчүн Киладда Рамут^з шәһәри-
ни, мәнәссәлиләр үчүн Башан-
да Гулан^и шәһәрини ајырды.^й

44 Мусанын исраиллиләр
үчүн тәсис етдији Ганун^к бу
иди. **45** Бу өјүдләри, ганун вә
һөкмләри Муса исраиллилә-
рә Мисирдән чыхандан сонра^л
46 Иордан бөлкәсиндә, Бејт-
Фаурла үзбәүз вадидә,^м Һәш-
бунда јашајан амори падша-
һы Сиһунун өлкәсиндә вер-
мишди.^н Мисирдән чыхан Муса
илә исраиллиләр Сиһуну мәҗ-
лубијјәтә уғрадыб^о **47** өлкә-
сини тутмуш, еләчә дә Ба-
шан падшаһы Огун эразисини
элә кечирмишдиләр.^п Беләлик-
лә, онлар Иорданын шәргиндә
эки амори падшаһынын
торпағларыны, **48** Әрнун ва-
дисинин кәнарындакы Аруир-
дән^р тутмуш Сијун, јәни Һәр-
мун дағына гәдәр эразини и-
стила етмишдиләр.^с **49** Исти-
ла олунмуш торпағларла Физгә
этәкләриндәки Әрәбә дәнизи-
нә* гәдәр Иорданын шәргиндә
јерләшән бүтүн Әрәбә бөлкә-
си дә дахил иди.^т

4:49 * Шор дәниз, јәни Өлү дәниз.

ФӘС. 4

а 2См 20:6
б Өш 44:6
в Јр 48:3, 4
г Сј 35:14
д Сј 35:22-24
д Сј 35:11, 25
Гн 19:4, 5
е Јш 21:8, 36
ө Јш 21:8, 38
ж Јш 21:27
з Јш 20:8, 9
и Гн 17:18
Гн 27:2, 3
Гт 3:24
ы Лв 26:46
Гн 4:1
ј Гн 1:5
Гн 3:29
к Сј 21:26
к Сј 21:23, 24
л Сј 21:33
Гн 3:4
м Гн 2:36
Гн 3:12
н Гн 3:8, 9
о Гн 3:16, 17
Гн 34:1

Сағ сүтүн

ФӘС. 5

а Чх 19:5
Иб 9:19, 20
б Чх 19:9, 18
һв 7:38
в Чх 20:19
Гт 3:19
г Чх 19:16
д Чх 13:3
Чх 20:2
д Чх 20:3-6
2Пд 17:35
е Лв 26:1
Гн 4:15, 16
Гн 4:23
Гн 27:15
һв 17:29
ө Чх 23:24
1Кр 10:14
ж Чх 34:14
Гн 4:24
Өш 42:8
Мт 4:10
з Чх 34:6, 7
и Чх 22:28
Лв 19:12
ы Чх 20:7
Лв 24:16

5 Муса бүтүн исраиллиләри
чағырыб онлара сөјләди:
«Еј Исраил, бу күн сизә бә-
јан етдијим ганун вә һөкмлә-
рә гулағ вер. Онлары өјрән
вә онлара дәгигликлә эмәл
ет. **2** Аллаһымыз Јеһова би-
зимлә Һурибдә әһд бағлајыб.^а
3 Јеһова бу әһди улу баба-
ларымызла дејил, бизимлә, бу
күн сағ олуб бурада дуран-
ларла бағламышды. **4** Јеһова
аловун ичиндән сизинлә үз-
үзә, көз-көзә данышмышды.^б
5 Мән һәмин вахт Јеһова илә
сизин аранызда дуруб^в Јеһо-
ваның сөзүнү сизә чатдырыр-
дым, чүнки сиз аловдан гор-
хуб даға јахын кетмирдиниз.^г
О демишди:

6 “Мән сизи Мисирдән, кө-
ләлик евиндән чыхаран Алла-
һыңыз Јеһовајам.^д **7** Мәндән
башга аллаһыңыз олмамалы-
дыр.^е

8 Өзүнүз үчүн нә јухары-
да — сәмада, нә ашағыда — јер-
дә, нә дә јердәки суларда олан
шејләрин һеч биринин бүтүнү
вә ја сурәтини дүзәлтмәјин.^ө
9 Онлара сәчдә гылыб сита-
јиш етмәјин, чүнки Мән,^п Ал-
лаһыңыз Јеһова там сәдагәт
тәләб едән Аллаһам.^ж Мәнә
аси кәсилән аталарын күнаһ-
ларынын чәзасыны оғуллары-
на, үчүнчү, дөрдүнчү нәслә
гәдәр өвладларына чәкдирә-
рәм.^з **10** Мәни севиб әмрлә-
римә эмәл едәнләрин исә мин-
ләрлә нәслинә мәнәббәт көс-
тәрәрәм.

11 Аллаһыңыз Јеһованын
адыны налајиг шәкилдә дили-
низә кәтирмәјин,^и чүнки Јеһо-
ва Онун адыны налајиг шәкил-
дә дилә кәтирәни чәзасыз гој-
маз.^й

12 Шәнбә күнүнә риәјәт
едиб ону Аллаһыңыз Јеһова-
нын әмр етдији кими, мү-

гәддәс тутун.^а **13** Нә ишиниз варса, алты күн эрзиндә един.^б **14** Једдинчи күн Аллаһыныз Јеһоваја һәср олунмуш Шәнбәдир.^в Һәмин күн һеч бир иш көрмәмәлисниниз.^г Нә өзүнүз, нә оғлунуз, нә ғызыныз, нә гулунуз, нә гарабашыныз, нә өкүзүнүз, нә улағыныз, нә башга һејваныныз, нә дә шәһәрләриниздә јашајан јаделли һеч бир иш көрмәмәлидир.^д Бәли, гул-гарабашыныз да сизин кими динчәлмәлидир.^е **15** Унутмајын ки, бир вахтлар сиз Мисирдә гул идиниз, Аллаһыныз Јеһова да сизи орадан күчлү әли, гүвәтли голу илә чыхартды.^ж Мәһз буна көрә Аллаһыныз Јеһова сизә шәнбә күнүнә риајәт етмәји бујурмушдур.

16 Аллаһыныз Јеһованын әмр етдији кими, атаныза вә ананыза һөрмәт един ки,^з Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији торпагда узун өмүр сүрүб фираван јашајасыныз.^и

17 Адам өлдүрмәјин.^й

18 Зина етмәјин.^к

19 Оғурлуг етмәјин.^л

20 Һеч кимә гаршы јаландан шаһидлик етмәјин.^м

21 Һеч кимин арвадына тамаһ салмајын.^н Һеч кимин һеч нәјиндә — нә евиндә, нә торпағында, нә гулунда, нә гарабашында, нә өкүзүндә, нә дә ешшәјиндә көзүнүз олмасын.^о

22 Бу әмрләри Јеһова сизин бүтүн ичманыза дағда, аловун, булудун вә зүлмәт гаранлығын ичәрисиндән уча сәслә сөйләмишди.^п Бунлардан башга һеч нә демәмишди. Сонра исә онлары ики даш лөвһә үзәринә јазыб мәнә вермишди.^р

23 Дағ од-алов ичиндә икән гаранлыгдан кәлән сәси ешиһәндә гәбиләләринизин баш-

ФӘС. 5

а Чх 16:23
Чх 20:8-10
Чх 31:13
б Чх 34:21
в Чх 16:29
г Нә 13:15
Ф Чх 23:12
д Гн 10:17
Еф 6:9
е Чх 6:6
Гн 4:34
ө Чх 21:15
Лә 19:3
Гн 27:16
Мс 1:8
Мр 7:10
ж Чх 20:12
Еф 6:2, 3
з Јр 9:6
Чх 20:13
Сј 35:20, 21
Мт 5:21
Рм 13:9
и Чх 20:14
1Кр 6:18
Иб 13:4
й Чх 20:15
Лә 19:11
Мс 30:8, 9
1Кр 6:10
Еф 4:28
ј Чх 20:16
Чх 23:1
Лә 19:16
Гн 19:16-19
Мс 6:16, 19
Мс 19:5
к Мт 5:28
л Чх 20:17
Лк 12:15
Рм 7:7
м Чх 19:9, 18
н Чх 24:12
Чх 31:18
Гн 4:12, 13

Сағ сүтүн

а Чх 20:18
Иб 12:18, 19
б Чх 24:17
в Гн 4:33, 36
г Чх 20:19
Иб 12:18, 19
ф Гн 18:16, 17
д Гн 10:12
өј 28:28
Мс 1:7
Мт 10:28
1Бт 2:17
е Мс 4:4
Мс 7:2
Ва 12:13
өш 48:18
1Јһ 5:3
ө 36:19:8, 11
Јр 1:25
ж Гн 6:3, 25
Гн 8:1
з Гн 12:32
Јһ 1:7, 8

чылары вә ағсаггалларыныз мәним јаныма кәлмишдиләр.^а **24** Сиз онда мәнә белә демишдиниз: “Аллаһымыз Јеһова Өз чалалыны вә әзәмәтини бизә көстәрди, биз аловун ичиндән Онун сәсини ешитдик.^б Бу күн биз көрдүк ки, Аллаһ инсанла данышанда инсан сағ гала биләр.^в **25** Анчаг бу күчлү алов бизи јандырыз күлә дөндәрәчәк. Бәс биз јазыг дејилик? Әкәр Аллаһымыз Јеһованын сәсини бир аз да ешитсәк, мүтләг тәләф олачағыг. **26** Ахы һансы бәшәр өвлады бизим кими аловун ичиндән вар олан Аллаһын сәсини ешидиб сағ галыб? **27** Сән өзүн кет, Аллаһымыз Јеһованын нә дедијинә гулаг ас, сонра исә Аллаһымыз Јеһованын сәнә сөйләдији сөзләри бизә чатдырарсан. Биз дә гулаг асыб һәр шејә әмәл едәрик.”^г

28 Јеһова сизин мәнә дедијиниз сөзләрин һамысыны ешидирди. Онда Јеһова мәнә деди: “Чамаатын сәнә нә дедијини ешитдим. Чох пакизә.^д **29** Каш һәмишә онларын үрәјиндә Мәним вәһмин олсун,^е һәмишә Мәним әмрләримә риајәт етсинләр.^ө Онда өзләри дә, өвладлары да әбәдијән хејир тапарлар.^ж **30** Кет, онлара де ки, һәр кәс өз чадырына гајытсын. **31** Сән исә бурада, Мәним һузурумда гал. Исраилә өјртмәк үчүн сәнә Өз әмрләrimi верәчәк, ганун вә һөкмләrimi билдирәчәјәм. Верәчәјим өлкәдә онлар бүтүн бу ганунларла јашамалыдырлар”. **32** Буна көрә, еј чамаат, фикир верин ки, Аллаһыныз Јеһованын сизә бујурдулары илә отуруб-дурасыныз,^з нә саға, нә сола бир аддым белә, атмајасыныз.^и **33** Аллаһыныз Јеһованын көстәрдији

јолла кедин ки,^a сағ галыб хош күн көрәсиниз, саһиб олачағыныз өлкәдә узун өмүр сүрәсиниз.^b

6 Бунлар Аллаһыныз Јеһованын сизә өрјәтмәк үчүн мәнә вердији әмрләр, ганун вә һөкмләрди. Кедиб саһиб олачағыныз өлкәдә онлара риәјәт етмәлисиниз. **2** Өзүнүз дә, өвләдларыныз да, нәвәләриниз дә һәјәтыныз бојунча Аллаһыныз Јеһовадан горхуб,^a сизә вердијим ганун вә әмрләринә риәјәт един ки, өмрүнүз узун олсун.^г **3** Еј Исраил, гулағ ас вә онлара дәгигликлә әмәл ет ки, аталарынын Аллаһы Јеһованын вәд етдији кими, фираван јашајасан вә сүд-бал ахан дијарда кет-кедә артыб чоһаласан.

4 Динлә, еј Исраил: Аллаһымыз Јеһова тәк олан Јеһовадыр.^г **5** Аллаһын Јеһованы бүтүн гәлбинлә, бүтүн варлығынла, вар күчүнлә севмәлисән.^д **6** Бу күн сәнә әмр етдијим сөзләр үрәјинә һәкк олуб галсын, **7** онлары өвләдына* ашыла^д, евдә отуранда, јол кедәндә, јатанда, дуранда онлардан даныш.^е **8** Онлары нишан кими әлинә бағла, гој алын бағы кими алнында олсун.^е **9** Онлары евинин гапысынын јан тахталарына, шәһәр дарвазаларына јаз.

10 Аллаһыныз Јеһова сизи улу бабаларыныз Ибраһимә, Исһаға вә Јагуба сизә вермәји анд ичдији дијара кәтирәндә,^ж өзүнүзүн инша етмәдијиниз бөјүк, көзәл шәһәрләри,^з **11** зәһмәтини чәкмәдијиниз һәр чүр наз-немәтлә долу евләри, газмадығыныз һовулары, салмадығыныз үзүмлүк-

ФӘС. 5

а Гн 10:12

б Гн 4:40
Гн 12:28
Рм 10:5

ФӘС. 6

в Јр 18:19
Гн 4:9

г Мс 3:1, 2

д Гн 5:7
Өш 42:8
Зк 14:9
Мр 12:29, 32
1Кр 8:6

е Гн 10:12
Гн 11:13
Гн 30:6
Мт 22:37
Мр 12:30, 33
Лк 10:27

ж Јр 18:19
Гн 4:9
Гн 11:19
Мс 22:6
Еф 6:4

з Гн 11:18

ж Јр 15:18

з Јш 24:13
36 105:44

Сағ сүтүн

а Гн 8:10

б һк 3:7

в Гн 10:12
Гн 13:4

г Лк 4:8

д Фр 12:16

е Чх 34:14

ж Чх 20:5
Гн 4:24

з Чх 32:9, 10
Сј 25:3
Гн 11:16, 17
һк 2:14

ж 2Пд 17:18

з Чх 17:2, 7
36 95:8, 9
Мт 4:7
Лк 4:12
1Кр 10:9
Иб 3:8, 9

и Јр 15:18

ы Чх 23:30

ј Чх 7:3
Гн 4:34

ләри, зејтунлуглары сизә бәхш едәндә вә сиз дә жејиб дојанда,^а **12** бахын ки, сизи Мисир дијарындан, көләлик евиндән чыхаран Јеһованы унутмајасыныз.^б **13** Сиз Аллаһыныз Јеһовадан горхмалы,^в Она гуллуғ етмәли,^г Онун ады илә анд ичмәлисиниз.^г **14** Башға аллаһларын, әтрафыныздакы халгларын аллаһларынын архасынча кетмәмәлисиниз,^д **15** чүнки аранызда олан Аллаһыныз Јеһова там сәдагәт тәләб едән Аллаһдыр.^е Әкс тәгдирдә, Аллаһынызын, Јеһованын сизә гәзәби пүскүрәчәк^ж вә јер үзүндән көкүнүзү кәсәчәк.^ж

16 Масаһдакы кими, Аллаһыныз Јеһованы сынаға чәкмәјин.^з **17** Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији бүтүн әмрләрә, ганун вә көстәришләрә чан-дилдән риәјәт един. **18** Јеһоваја хош кәлән, Онун дүзкүн сајдығы әмәлләри един ки, сейр тапасыныз, Јеһованын ата-бабаларыныза анд ичиб вәд етдији торпаға кедиб ора саһиб оласыныз,^ж **19** Јеһованын вәд етдији кими, бүтүн дүшмәнләринизи өнүнүздән говасыныз.^ж

20 Кәләчәкдә өвләдыныз сиздән сорушанда ки, Аллаһымыз Јеһованын вердији бу көстәришләр, ганун вә һөкмләр нә демәкдир, **21** онда белә чаваб верәсиниз: “Биз Мисирдә фиронун көләси идик, лакин Јеһова Өз күчлү әли илә бизи Мисирдән чыхарды. **22** Јеһова көзүмүзүн гаршысында бөјүк әләмәтләр, мөчүзәләр көстәрәрәк Мисирин, фиронун вә онун ев әһлинин башына фәлакәтләр кәтирди./ **23** Бизи орадән чыхарды ки, бура кәтирсин, ата-бабаларымыза анд ичиб вәд

6:7 * һәрфән: оғлуна. # Јахуд төкראрла; төлгин ет.

етдији бу дијары бизэ версин.^а
24 Сонра Јехова бүтүн бу ганунлара риајэт етмәји, Аллаһымыз Јеховадан горхмағы әмр етди ки,^б һәмишә хејир тапағ вә букүнкү кими, сарсаламат олаг.^в **25** Әкәр Аллаһымыз Јехованын тапшырдығы кими, Она итаәт едиб бүтүн бу әмрләрә риајэт етсәк, бу, бизим үчүн саваба јазылачаг^г.

7 Аллаһыныз Јехова тезликлә дахил олуб әлә кечирәчәјиниз дијара^д сизи кәтириб чыхаранда сиздән бөјүк, сиздән күчлү једди халгы^е — һетләри, киргашиләри, амориләри^в, кәнаниләри, фәризиләри, нивиләри вә јәбусиләри^г гаршыныздан говачаг.^д **2** Јехова Аллаһыныз онлары сизә тәслим едәчәк, сиз дә онлары мәғлуб едәчәксиниз.^з Онлары мүтләг мәһв един.^и Онларла нә сазишә кирип, нә дә онларла бир илтифат көстәрин.^к **3** О халгларла гоһум олмайын, нә онларла гыз верин, нә онлардан гыз алын.^л **4** Чүнки онлар өвладларынызы Мәним јолумдан дөндәриб башга аллаһларла гуллуғ етмәјә сөвг едәчәкләр.^м Онда Јехованын сизә гәзәби күкрәјәчәк вә О, сизи тез бир заманда мәһв едәчәк.^н

5 Онларла белә рәфтар един: гурбанкаһларыны дағыдын, дик дашларыны^о сындырын, Ашера бүтләрини^п кәсин, ојма бүтләрини јандырын.^к **6** Сиз Аллаһыныз Јехованын мүгәддәс халгысыныз. Јехова Аллаһ јер үзүндәки бүтүн халгларын арасындан сизи сечиб ки, Онун халгы, Онун хүсуси мүлкү оласыныз.^о

7:5 * Бу дашлар бүтпәрәстликдә ситајиш мәгсәдилә истифаде олунурду.
 # Лүғәтә бах.

ФӘС. 6

а Чх 13:5
 Гн 1:8
 б 36 111:10
 Мс 14:27
 в Лв 18:5
 Гн 4:1
 Гт 3:12
 г Вэ 12:13
 Рм 10:5

ФӘС. 7

д Гн 31:3
 е Чх 33:2
 Јш 3:10
 в Јр 15:16
 ө Јр 10:15-17
 ж Гн 20:1
 з Сј 33:52
 и Лв 27:29
 Јш 6:17
 Јш 10:28
 ы Чх 23:32
 Чх 34:15
 Гн 20:16, 17
 ј Јш 23:12, 13
 1Пд 11:1, 2
 Уә 9:2
 к Чх 34:16
 1Пд 11:4
 л Гн 6:14, 15
 м Чх 23:24
 Чх 34:13
 н Гн 16:21, 22
 о Гн 7:25
 Гн 12:2, 3
 п Чх 19:5, 6
 Гн 14:2
 Ам 3:2

Сағ сүтүн

а Гн 10:15
 б Гн 10:22
 в Јр 22:16, 17
 Чх 6:6
 Чх 13:3, 14
 г Чх 34:6, 7
 д Мс 2:22
 2Бт 3:7
 е Лв 26:9
 в Јр 13:14, 15
 Лв 26:4
 ө Гн 33:29
 36 147:20
 ж Чх 23:26
 Гн 28:11
 36 127:3

7 Јехова сизи дикәр халглардан сајча чох олдуғунуза көрә бәјәниб сечмәјиб,^а әслиндә сиз халглар арасында ән кичијисиниз.^б **8** Әксинә, Јехованын сизә олан мәһәббәти, ата-бабаларыныза ичдији анда сәдагәти Јехованы сөвг етди ки, күчлү әли илә сизи көләлик евиндүн, Мисир падшаһы фиронун елиндән гуртарсын.^в **9** Јахшы билирсиниз ки, Аллаһыныз Јехова бир олан Аллаһдыр, әһдинә сәдиг галан, Ону севиб әмрләринә риајэт едәнләрин минләрлә нәслинә мәһәббәт көстәрән етибарлы Аллаһдыр.^г **10** Она нифрәт едәнләрә исә ачыгачығына әвәзини вериб онлары мәһв едәр.^д Бәли, беләләриндән тәрәддүдсүз вә ачыгдан-ачыға гисасыны алар. **11** Буна көрә бу күн сизә вердијим әмрләрә, ганун вә һөкмләрә чидд-чәһдлә әмәл един.

12 Әкәр бу һөкмләрә һәмишә гулаг ассаныз вә онлары јеринә јетирсәниз, Аллаһыныз Јехова ата-бабаларыныза анд ичиб вердији әһдә вәфа едәчәк, вәд етдији кими, мәһәббәтини сиздән әсиркәмәјәчәк. **13** Сизи севәчәк, сизә хејир-бәрәкәт верәчәк, сајынызы чохалдачаг. О, сизә чохла өвлад нәсиб едәчәк,^а торпағынызын мәһсулуну, тахылынызы, тәзә шәрабынызы, јағынызы бәрәкәтли едәчәк, мал-гаранызын, гојун-кечиләринизин баласы чох олачаг.^б **14** Сиз халгларын ән мүбарәки олачагынызы,^в аранызда нә бир сонсуз киши, нә бир сонсуз гадын олачаг. Һејванларыныздан бири дә гысыр олмајачаг.^г **15** Јехова сиздән һәр чүр азар-безары узаг едәчәк, сизи Мисирдә ешидиб-көрдүјүңүз дәһшәтли хәстәликләрә

дүчар етмэјэчэк.^а Онлары ја-гыларынызын чанына салачаг. **16** ЈеҺова Аллаһын сизэ тэслим етдији бүтүн халглари јох етмэлисиниз.^б Онлара ја-зыгыныз кэлмэсин.^в О халгларын аллаһларына ситајиш етмэмэлисиниз,^г чүнки бу, сизин үчүн тэлэ олачаг.^г

17 Урэјиниздэн “бу халглар сајча биздэн чохдук, онлары нечэ гова билэр?”^а фикри кечэрсэ, **18** горхуја дүшмэјин,^в Аллаһыныз ЈеҺованын фиронун вэ бүтүн Мисирин башына кэтирдикләрини јадынуза салын.^в **19** Шаһиди олдуғунуз мөһтэшәм һөкмлэри, Аллаһыныз ЈеҺованын эламэтлэр, мөчүзэлэр көстэрэрэк,^ж Өз күчлү эли, гүдрэтли голу илэ сизи Мисирдэн чыхардығыны хатырлајын.^з Аллаһыныз ЈеҺова бүтүн бунлары горхдуғунуз халгларын габағына чыхарачаг.^з **20** ЈеҺова Аллаһыныз онларын руһуну сындырыб* күч-тэпэрләрини эллэриндэн алачаг, та о вахта гэдэр ки, сиздэн кизлэниб сағ галанлар да мөһв олсун.^ы **21** Гој онлар сизи ваһимэјэ салмасын, чүнки Аллаһыныз ЈеҺова, бөјүк вэ зөһмли Аллаһ сизинләдир.^ы

22 Аллаһыныз ЈеҺова бу халглари өнүнүздэн тэдричэн говачаг.^к Онларын һамысыны бирдэн гырмајачагсыныз, јохса вөһши һейванлар чо-халыб үстүнүзэ һүчум чөкөр. **23** Аллаһыныз ЈеҺова онлары сизэ тэслим едэчэк, онлары тар-мар едиб јерли-дубли јох едэчэк.^к **24** Падшаһларыны элинизэ верэчэк,^л көјлэр алтындан онларын адыны силэчөксиниз.^м Онларын көкүну

7:20 * Дикөр вариант: онлары төлаша салыб, онлары дөһшөтө салыб.

ФӨС. 7

а Гн 28:15, 27
б Гн 7:1, 2
Гн 20:16
Јш 10:28
в Јр 15:16
Лв 18:25
Гн 9:5
г Чх 20:3
ф Чх 23:33
Гн 12:30
һк 2:2, 3
36 106:36
д Сј 13:31
е Гн 1:29
Гн 31:6
36 27:1
Өш 41:10
ө Чх 14:13
ж Нө 9:10, 11
Өр 32:20
з Гн 4:34
и Чх 23:28
Јш 3:10
ы Чх 23:29
Гн 2:25
Јш 2:9
Јш 24:12
ј Сј 14:9
Гн 10:17
1Иш 4:7, 8
к Чх 23:30
к Гн 9:3
л Јш 10:24
Јш 12:1
м Чх 17:14
36 9:5

Сағ сүтүн

а Гн 11:25
Јш 1:5
Јш 11:14
Рм 8:31
б Гн 12:3
1См 14:12
в Өш 30:22
г Гн 27:15

ФӨС. 8

ф Мс 3:1, 2
д Јр 15:18
е Гн 2:7
ө Чх 16:4
Чх 20:20
ж Гн 13:3
Мс 17:3
з Чх 16:3
и Чх 16:31
36 78:24
ы Мг 4:4
ј Гн 29:5
Нө 9:21
к Мс 3:12
1Кр 11:32
Иб 12:5-7
Вһ 3:19

кэсэнэчэн һеч ким гаршыныз-да дуруш кэтирэ билмэјэчэк.^а **25** Бу халгларын аллаһларынын ојма бүтлэрини јандырын.^б Устләриндэки гызыл-күмүшэ тамаһ салмајын, онлардан өзүнүзэ көтүрмэјин,^в јохса тора дүшэрсиниз. Бүтүн бунлар Аллаһыныз ЈеҺованын көзүндэ ијрэнч шейләрдир.^г **26** Ијрэнч шейләри евинизэ кэтирмэмэлисиниз, јохса онларла бир јердэ мөһв оларсыныз. Белэ шейләрдэн икраһ етмэли, ијрэнмэлисиниз, чүнки онлар мөһв едилмэли шейләрдир.

8 Бу күн сизэ вердијим бүтүн әмрлэрэ дэгигликлә әмэл един ки, сағ галыб^ф чо-халасыныз, ЈеҺованын ата-бабаларыныза анд ичиб вэд етдији дијара кедиб ора саһиб оласыныз.^а **2** Аллаһыныз ЈеҺованын сизи гырх ил бојунча сәһрада кэздирдији о узун јолу јадыныздан чыхармајын.^в Буну она көрэ етди ки, сизэ тэвазөкарлығы өјрэтсин, сизи сынаға чөкиб^в үрэјиниздэкиләри билсин,^ж көрсүн Онун әмрләринэ риаят едэчөксиниз, ја јох. **3** Бәли, О, сизэ тэвазөкарлығы өјрэтди, сизи ач сахлады,^з нэ өзүнүзүн, нэ дә аталарынызын көрмәдији манна^а илэ гидаландырды ки, биләсиниз: инсаны јашадан јалныз чөрөк дејил, ЈеҺованын ағзындан чыхан һәр кәлмәдир.^ы **4** Бу гырх ил эрзиндә әјнинизин палтары сүзүлмәди, ајагларыныз шишмәди.^ы **5** Чох јашы билирсиниз ки, ата оглуну нечэ тәрбијэ едирсә, Аллаһыныз ЈеҺова да сизи елэ тәрбијэ етди.^к

6 Аллаһыныз ЈеҺованын әмрлеринэ риаят един, Онун јолу илэ кедин, Ондан горхун. **7** Чүнки Аллаһыныз ЈеҺова

сизи көзэл дижара^а — гојнунда чајлар чаглајан, дағларын-да, дүзләриндә булаглар, чешмәләр гајнајан, **8** бугдасы, арпасы, мејнәси, әнчири, нары,^б балы вә зейтун јағы бол олан,^в **9** јемәк гытлығы нәдир билмәјән, сизә һеч нәдән корлуг чәкдирмәјәчәк дижара апарыр, о дижара ки, дашындан дәмир чыхыр, дағларында мис јатыр.

10 Орада јејиб дојанда бу көзәл дијары сизә вердији үчүн Аллаһыныз Јеһоваја шүкүр еднн.^г **11** Диггәтли олун ки, Јеһованы, Аллаһынызы унутмајасыныз, бу күн сизә вердим әмрләриндән, һөкм вә ганунларындан кәнара чыхмајасыныз. **12** Јејиб дојанда, көзәл-көзәл евләр тикиб орада сакин оланда,^д **13** мал-гараныз, гојун сүрүләриниз артанда, гызыл-күмүшүнүз чо-халанда, боллуға јетишәндә **14** гојмајын ки, үрәјиниз гүр-рәләнсин,^е Аллаһыныз Јеһованы сизә унутдурсун. О Аллаһы ки сизи Мисир дијарындан, көләлик евиндән чыхарыб,^в **15** бөјүк, ваһимәли сәһрада, зәһәрли иланларын, әгрәблрин арасында, сусузлугдан чадар-чадар олмуш торпагда долашдырыб,^г сәрт гајадан су чыхарыб,^д **16** кәләчәк рифаһыныз наминә тәвазәкарлыг өјрәтмәк үчүн,^е сынаға чәкмәк үчүн сизи сәһрада, нә өзүнүзүн, нә дә аталарынызын көр-мәдији манна^а илә гидаландырыб.^б **17** Әкәр үрәјиниздә: “Бу вар-дөвләти өз күчүмлә, өз әлимин зәһмәтилә газанмышам”,^в — дејә фикирләшсәниз, **18** онда јадыныза салын ки, сизә бу вары, бу дөвләти газанмаг үчүн күч верән Аллаһыныз Јеһовадыр.^г О, буну она көрә едиб ки, анд ичиб ата-баларынызла бағладығы әһди

ФӘС. 8

а Чх 3:8
Лв 26:4
Гн 11:11, 12

б Сј 13:23

в һә 20:6

г Гн 6:10-12

д һш 13:6

д Гн 9:4
Гн 32:15

е 36 106:21

ө Гн 1:19
Өр 2:6

ж Сј 20:11

з Гн 8:2

и Чх 16:35

ы Иб 12:11

ј һш 12:8

к 36 127:1
һш 2:8

Сағ сүтүн

а Гн 7:12

б Гн 4:25, 26
Гн 30:17, 18
Јш 23:12, 13

в Дн 9:11, 12

ФӘС. 9

г Сј 13:28
Гн 7:1
Јш 4:19

д Сј 13:33

д Гн 1:30
Гн 20:4
Гн 31:3

е Гн 4:24
Иб 12:29

ө Чх 23:31
Гн 7:23, 24

ж Гн 7:7, 8
һә 36:22

з Јр 15:16
Гн 12:31
Гн 18:9, 12

ГАНУНУН ТӘКРАРЫ 8:8—9:5

јеринә јетирсин, нечә ки бу күн едир.^а

19 Анчаг әкәр Аллаһыныз Јеһованы унутуб башга аллаһларын далынча кетсәниз, он-лара сәчдә гылыб гуллуғ етсәниз, бу күн сизә гаршы шаһид дурурам ки, һөкмән мәһв олачагсыныз.^б **20** Јеһованын өнүнүздә мәһв етдији халглар кими, сиз дә јох олачагсыныз, чүнки Аллаһыныз Јеһованын сәсинә гулаг асмадыныз.^в

9 Динлә, еј Исраил! Сиз өзүнүздән бөјүк, өзүнүздән күчлү халглары говмаг, онларын мөһтәшәм, истәһкамлары көлрә дирәнән шәһәрләрини әлә кечирмәк үчүн Иорданы кечмәк үзрәсиниз.^г **2** О халгларын адамлары, Анаг оғулла-ры^д чүссәли, һүндүр адамлардыр. Буну јахшы билирсиниз. Өзүнүз дә ешитмисиниз ки, онлар һаггында: “Кимин Анаг оғулларынын гаршысына чыхмаға һүнәри чатар?” — дејирләр. **3** Амма билин ки, Аллаһыныз Јеһова сизин гаршынызда кедәчәк.^д О јандырыб-јахан аловдур,^е онларын һамысына күлә дөндәрәчәк. Көзләринизин өнүндә онлары мәғлуб едәчәк вә сиз Јеһованын вәд етдији кими, тез бир заманда онларын торпагыны тутачаг, өзләрини исә мәһв едәчәксиниз.^в

4 Аллаһыныз Јеһова онлары өнүнүздән гованда үрәјиниздә: “Јеһова бизи сәлһ олдуғумуз үчүн кәтириб бу торпаға сәһиб едиб”, — дејә фикирләшмәјин.^ж Јох, бу халгларын шәр әмәлләринә көрә Јеһова онлары сизин өнүнүздән говур.^з **5** О торпагы тутмагыныз сәлһ олдуғунуза, үрәјинизин дүзлүүнә көрә дејил. Әксинә, Аллаһыныз Јеһова шәр әмәлләринә көрә

о халглары өнүнүздэн говур.^а Ҳәм дэ ЈеҺова буну улу бабаларыңыз Ибраһимэ,^б Исхага^в вэ Јагуба^г ичдији анда көрө едир. **6** Билин ки, Аллаһыңыз ЈеҺованын бу көзөлдиджары сизэ мүлк оларга вермэјинэ сәбәб сизин салеһлијиниз дејил, әслиндә, сиз дикбаш халгсыныз.^ф

7 Аллаһыңыз ЈеҺованы сәһрада нечә гәзәбләндирдијинизи һеч вахт јадыныздан чыхармајын.^д Мисирдән чыхдыгыныз күндән бу јерә кәлиб чатанадәк ЈеҺоваја аси олдуруз.^е

8 Һәтта һурибдә дэ ЈеҺованы гәзәбләндирдиниз. Онда ЈеҺова елә гәзәбләнмишди ки, аз гала сизи мәһв едәчәкди.^в

9 Мән даш лөвһәләри, ЈеҺованын сизинлә бағладыгы әһдин лөвһәләрини алмаг үчүн даға галхыб гырх күн-гырх кечә ач-сусуз орада галмышдым.^ж

10 ЈеҺова Өз әли илә үстүндә јаздыгы ики даш лөвһәни мәнә верди. О лөвһәләрин үстүндә дағын әтәјиндә топлашдыгыныз күн ЈеҺованын аловун ичиндән сизә дејији сөзләр јазылмышды.^з

11 Гырх күн-гырх кечәнин тамамында ЈеҺова ики даш лөвһәни, әһд лөвһәләрини мәнә верди. **12** Сонра ЈеҺова деди: “Тез ол, дүш ашағы. Мисирдән чыхардығын халг рәзиллик едир.”^и Бујурдуғум јолдан јаман тез дөндүләр. Одуз, өзләри үчүн төкмә бүт дүзәлдиләр”.^ы

13 Сонра ЈеҺова мәнә деди: “Көрүрәм, бу халг дикбаш халгдыр.^ј **14** Бурах онларды мәнв едим, көјләр алтындан адларыны силим, сәндән исә онлардан да күчлү, онлардан да бөјүк бир халг јарадым”.^к

15 Мән дағдан ендим. Дағ од тутуб јанырды.^л Әһд лөвһә-

ФӘС. 9

- а Лв 18:25
- б Јр 13:14, 15
Јр 17:1, 8
- в Јр 26:3
- г Јр 28:13
- ф Чх 34:9
36 78:8
- д Гн 9:22
36 78:40
Иб 3:16
- е Чх 17:2
Сј 11:4
Сј 16:1, 2
Сј 25:2, 3
Гн 31:27
- в Чх 32:4, 10
- ж Чх 24:7
Чх 24:12
Чх 24:18
Чх 31:18
Чх 32:16
- з Чх 19:19
Гн 4:10-13
- и Чх 32:7
- ы Чх 32:4
- ј Чх 32:9
- к Чх 32:10
Чх 19:18

Сағ сүгүн

- а Чх 32:15
- б Чх 20:3, 4
- в Чх 32:19
- г Чх 34:28
- ф Чх 32:10
- д Чх 32:11, 14
36 106:23
- е Чх 32:2, 21
- в Чх 32:4
- ж Чх 32:20
- з Сј 11:3
- и Чх 17:7
- ы Сј 11:4, 34
- ј Сј 13:26
- к Сј 14:3, 4
- л Гн 1:32
36 106:24, 25
Иб 3:19
- л Чх 34:28

ләри дэ әлимдә иди.^а **16** Көрдүм ки, Аллаһыңыз ЈеҺоваја гаршы күнаһ етмисиниз. Өзүнүз үчүн төкмә дана дүзәлтмисиниз. ЈеҺованын бујурдуғу јолдан чох тез дөнмүшдүнүз.^б

17 Онда мән әлимдәки ики даш лөвһәни көзүнүзүн габағында јерә чырпыб парча-парча еләдим.^в **18** Сонра биринчи дәфә олдуғу кими, јерә дөшәниб гырх күн-гырх кечә ЈеҺованын өнүндә сәрили галдым. Етдијиниз күнаһа көрә — ЈеҺованын көзүндә шәр иш тутуб Ону тәһгир етдијинизә көрә нә ағзыма чөрәк алдым, нә дилимә су вурдум.^г **19** ЈеҺованын күкрәјән гәзәби, сизи мәнв етмәк истәмәси^ф мәни горхуја салмышды. Амма ЈеҺова бу дәфә дэ мәним сөзүмү јерә салмады.^д

20 ЈеҺова һаруна елә һирсләнмишди ки, ону өлдүрмәк истәјирди.^е Мән онда һарун үчүн дэ јалварыб-јахардым. **21** Сонра сизин күнаһ едиб дүзәлтдијиниз дананы^в јандырдым, әзиб тоза дөндәрдим вә дағдан ахан чаја ахытдым.^ж

22 Сиз Тәбирәдә^з, Масаһда^и вә Һәбрут-Һәттәвада^ы да ЈеҺованы гәзәбләндирмишдиниз.

23 ЈеҺова: “Галхын, сизә верәчәјим дијара саһиб олун!” — дејиб Гәдис-Барнидән^ј сизи көндәрәндә јенә дэ Аллаһыңыз ЈеҺованын әмриндән чыхдыныз^к, Она иман кәтириб итаәт етмәдиниз.^л **24** Мән сизи таныјандан сиз ЈеҺоваја асилик едирсиниз.

25 Белчә, мән гырх күн-гырх кечә ЈеҺованын өнүндә јерә сәрили галдым,^н чүн-ки ЈеҺова демишди ки, сизи мәнв едәчәк. **26** ЈеҺоваја јалварыб дејирдим: “Еј Күлли-Ихтијар ЈеҺова, нә олар, мәнв етмә халгыны. Мәхсуси халгы-

на^а, эзәмәтинлә гуртардығын, күчлү элинлә Мисирдән чыхардығын бу чамаата рәһмин кәлсин.^б **27** Гулун Ибраһими, Исагаы, Жагубу^в јадына сал. Бу халгын дикбашлығына, асилына, кунанына нәзәр салма.^г **28** Јохса бизи чыхардығын өлкәнин чамааты дејәчәк ки, Јеһова онлары вәд етдији дијара апара билмәди. Онлары нифрәт етдији үчүн апарыб сәһрада гырды.^г **29** Ахы бу чамаат Сәнин халгындыр,^д бөјүк гүдрәтинлә, гүввәтли элинлә Мисирдән чыхардығын әмлакындыр.^е

10 О вахт Јеһова мәнә деди: “Өзүн үчүн әввәлkilәр кими ики даш лөвһә јон,^б дага, Мәним јаныма галх. Бир дәнә дә тахта сандыг дүзәлт. **2** Сындырдығын лөвһәләрдәки сөзләри бу лөвһәләрә јаза чагам. Онлары сандыга гојарсан”. **3** Онда мән акасија ағачындан сандыг дүзәлтдим, әввәлkilәр кими ики даш лөвһә јондум. Лөвһәләри әлимә алыб дага галхдым.^ж **4** Аллах әввәл јаздығы сөзләри, он әмри* лөвһәләрин үстүнә јазды.^з Һәмин сөзләри дағын әтәјиндә топлашдығыныз күн Јеһова аловун ичиндән сизә демишди.^и Сонра Јеһова лөвһәләри мәнә верди. **5** Мән дагдан ендим^й вә Јеһованын әмр етдији кими, лөвһәләри дүзәлтдијим сандығын ичинә гојдум. Онлар индијә кими орададыр.

6 Сонра исраиллиләр Бирут-Бәни-Јагандан јола дүшүб Мәсирәјә кәлдиләр. Һарун орада өлдү вә дәфн едилди.^ј Оғлу Әлјазар онун јеринә кәһин олду.^к **7** Орадан Гудгидә, Гудгиддән Јүтбәтә^к, ахар чајлар дијарына кәлдиләр.

10:4 * һәрфән: он сөзү.

ФӘС. 9

а Чх 19:5
36 135:4
б Чх 32:11
в Чх 3:6
Чх 6:8
Гн 9:5
г Чх 32:31, 32
F Чх 32:12
Cј 14:15, 16
д 1Пд 8:51
Нә 1:10
е Чх 6:6
Гн 4:20, 34

ФӘС. 10

а Чх 34:1
ж Чх 34:4
з Чх 20:1
Чх 32:15
Чх 34:28
Гн 4:13
и Чх 19:17
Гн 4:36
Гн 5:4
Гн 5:22
ы Чх 34:29
ј Cј 20:23, 24
Cј 33:31, 38
к Cј 20:28
к Cј 33:33

Сағ сүтүн

а Cј 1:50
Cј 3:6
Cј 8:14
б Cј 3:30, 31
в Cј 6:23-27
Гн 21:5
2См 30:27
г Cј 18:20, 24
Гн 18:1
F Чх 24:18
Чх 34:28
д Чх 32:14
е Јр 15:18
ө Мк 6:8
ж Гн 5:29
з Гн 5:33
Јш 22:5
и Гн 6:5
Лк 10:27
ы Гн 6:24
ј 1См 29:11
36 24:1
36 115:16
к Гн 4:37
к Гн 30:6
л Чх 34:9
Гн 9:6
Гн 31:27

8 Һәмин вахт Јеһова Лави гәбиләсини ајырды^а ки, букүнкү кими, Јеһованын Әһд сандығыны дашысынлар,^б Јеһованын өнүндә хидмәт етсинләр вә халга Онун ады илә хејирдуа версинләр.^в **9** Буна көрә дә лавилиләрин гардашлары арасында паы јохдур, онлары ирс верилмәјиб. Онларын ирси Јеһовадыр. Чүнки Аллаһыныз Јеһова лавилиләрә белә бујурмушду.^г **10** Мән биринчи дәфә олдуғу кими, гырх күн-гырх кечә дагда галдым.^г Онда да Јеһова хаһишими ешитди.^д Јеһова сизи мәнв етмәк фикриндән ваз кечди. **11** Сонра Јеһова мәнә деди: “Кет халгы јола һазырла, гој ата-бабаларына вермәји анд ичдијим дијара дахил олуб она саһиб олсунлар”.^е

12 Беләликлә, еј Исраил, Аллаһын Јеһова сәндән башга нә истәјир ки?!^б Истәјир ки, Аллаһын Јеһовадан горхасан,^ж Онун јолу илә кәдәсэн,^з Ону севәсэн, Аллаһын Јеһоваја бүтүн гәлбинлә, бүтүн варлығынла хидмәт едәсэн,^и **13** Јеһованын сәнин јахшылығын үчүн вердији, бу күн сәнә чатдырдығым бүтүн әмр вә ганунлары јеринә јетирәсэн.^й **14** Будур, көйләр, көйләрин көйләри, јер вә јердә олан һәр шеј Аллаһыныз Јеһоваја мәхсусдур.^ј **15** Аңчаг Јеһова јалныз сизин ата-бабаларыныза мөһрини салыб онларла үлфәт бағлајыб. Сизи, онларын өвладларыны халгларын арасындан сечиб.^к Букүнкү күн сиз Она мәхсус бир халгсыныз. **16** Буна көрә дә үрәјинизи сағ етмәли^{к*}, дикбашлығын^л сон гојмалысыныз. **17** Чүнки Аллаһыныз Јеһова аллаһлар

10:6 * һәрфән: сүннәт етмәли.

Аллаһы,^а ағалар Ағасы, бөжүк, гүдрэтли, зәһмли Аллаһдыр. О тэрэфкешлик етмээ^б, рүшвәт алмаз. **18** Јетим үчүн, дул гадын үчүн эдаләти бәргәрар едәр,^в гәриби севәр,^г она рузи, кејим јетирәр. **19** Сиз дә гәриби севмәлисиниз, чүнки бир заманлар өзүнүз дә Мисир дијарында гәриб олмусунуз.^д

20 Сиз Аллаһыңыз Јеһовадан горхмалы, Она гуллуғ етмәли,^е Она бағланмалысыныз. Онун ады илә анд ичмәлисиниз. **21** Тәкчә Ону мәдһ етмәлисиниз.^ө О, сизин Аллаһыңыз, өз көзләринизлә көрдүјүнүз мөһтәшәм вә һејрәтамиз ишләри сизин үчүн едән Аллаһдыр.^з **22** Ата-бабаларыңыз чәми-чүмләтаны јетмиш нәфәрлә Мисирә кетмишдиләр.^ж Инди исә Аллаһыңыз Јеһова сизи көјдәки улдузлар гәдәр сајсыз-һесабысыз едиб.^з

11 Сиз Аллаһыңыз Јеһованы севмәли,^и Онун гаршысында борчунузу һәмишә јеринә јетирмәли, Онун ганунларына, һөкмләринә вә әмрләринә риајәт етмәлисиниз. **2** Сизә бәллидир ки, мән бу күн оғулларыныза, Јеһованын тәлим-тәрбијәсини^ы көрмәјән, Онун бөјүклүјүнүн^ј, күчлү әлинин^к, гүдрәтли голунун шаһиди олмајан өвладларыныза јох, сизин өзүнүзә хитаб едирәм. **3** Онлар Аллаһын Мисир һөкмдары фирона вә онун бүтүн мәмләкәтинә етдикләринин, орада көстәрдији әламәтләрин шаһиди олмајыблар.^л **4** Мисир гошунларыны, атларыны вә чәнк арабаларыны нә күнә гојдуғуну, сизи тәгиб едәндә Јеһованын онлары Гырмызы дәнизин суларына нечә гәрг етдијини, һамысыны билмәррә мәнв етдијини көрмәјибләр.^м **5** Бу јерә

ФӘС. 10

а Чх 18:11
2См 2:5
36 97:9

б һв 10:34
Рм 2:11

в 36 68:5
Јр 1:27

г Лв 19:10
Гн 24:14
36 146:9

д Чх 22:21
Лв 19:34

е Лк 4:8

ө Чх 15:2
Вһ 19:6

з 2Иш 7:23

ж Јр 46:27
Чх 1:5
һв 7:14

з Јр 15:1, 5

ФӘС. 11

и Гн 6:5
Гн 10:12
Мр 12:30

ы Гн 8:5
Иб 12:6

ј Гн 5:24
Гн 9:26

к Чх 13:3

л Гн 4:34

м Чх 14:23, 28
Иб 11:29

Сағ сүтүн

а Сј 16:1, 32

б Јр 13:14, 15
Јр 26:3
Јр 28:13

в Чх 3:8
һв 20:6

г Гн 4:40
Мс 3:1, 2

д Гн 1:7

е Гн 8:7

ж Гн 4:29
Гн 6:5
Гн 10:12
Мр 22:37

кәлиб чыхана гәдәр сизин үчүн сәһрада нәләр етдијинә, **6** Рубән оғулларындан Әлјабын оғуллары Датанла Абирамын башына кәтирдикләринә, бүтүн Исраилин көзү гаршысында јерин нечә араланыб онлары күлфәтләри, чадырлары, жанларындакы адамлар вә һејванлар гаршығ уддуғуна онлар шаһид олмајыблар.^а **7** Јеһованын етдији бүтүн мөһтәшәм ишләри өз көзләри илә көрән сиз олмусунуз.

8 Бу күн сизә вердијим бүтүн әмрләрә риајәт етмәлисиниз ки, мөһкәмләнсиниз, чајы кечиб о тајдакы торпағы тутасыныз, **9** Јеһованын ата-бабаларыныза, онларын өвладларына вермәји анд ичдији өлкәдә,^б сүд-бал ахан дијарда^в узун өмүр сүрәсиниз^г.

10 Тутачағыныз өлкә чыхыб кәлдијиниз Мисир өлкәси кими дејил. Орада сиз тохум әкдијиниз торпағы бостан кими әзијәтлә* суварыдыныз. **11** Лакин чајы кечиб тутачағыныз дијар дағлар, дәрәләр дијарыдыр.^д О, көјдән јағыш сују ичир.^е **12** О торпаға Аллаһыңыз Јеһованын Өзү бахыр. Аллаһыңыз Јеһованын нәзәри даима, илин әввәлиндән сонуна кими онун үстүндәдир.

13 Әкәр бу күн сизә вердијим әмрләрә дәгигликлә әмәл етсәниз, Аллаһыңыз Јеһованы севиб бүтүн гәлбинизлә, бүтүн варлығынызла Она гуллуғ етсәниз,^ө **14** О*, торпағынызы вахтлы-вахтында пајыз јағышы вә јаз јағышы илә сулајачағ, сиз исә тахылыны-

11:10 * һәрфән: *ајағынызла*. Ола билсин, бурада ајагла су чархыны фырлатмағ, су архлары газмағ вә ја сујун габағыны ачмағ нәзәрдә тутулур. **11:14** * һәрфән: *Мән*. Аллаһа истинад едилдир.

зы ыгачаг, тээ шэраб, жаг көтүрөчөксиниз.^а **15** Мал-гараныз үчүн сизэ жамашыл өрүшлөр верөчөк. Белчө, сиз һамишэ доунча жемәк жејөчөксиниз.^б **16** Анчаг диггәтли олун ки, үрәјиниз алданмасын, јолунузу азыб башга аллаһлара ситајиш етмәјәсиниз, онлара сөчдө гылмајасыныз.^в **17** Јохса Јеһованын сизэ гәзәби аловлана чаг вә О, көјләрин бәндләрини баглајачаг. Јағыш жағмајачаг,^г торпағыныз мәнсул вермәјөчөк. Вә сиз чох тез бир заманда Јеһованын вердији о көзәл дијардан јох олуб кедәчөксиниз.^г

18 Мәним бу сөзләrimi үрәјинизә һәкк един, гој онлар чаныныза һопсун. Онлары нишан кими әлинизә баглајын, гој алын бағы кими алнынызда олсунлар.^д **19** Онлары һәм дә өвләдыныза өјрәдин, евдә отуранда, јол кедәндә, јатанда, дуранда онлардан данышын.^е **20** Онлары евинизин гапысынын јан тахталарына, шәһәрләринизин дарвазаларына јазын ки, **21** Јеһованын ата-баларыныза анд ичиб вермәји вәд етдији дијарда^е өзүнүз дә, өвләдларыныз да узун өмүр сүрәсиниз,^ж көјләр јер үзәриндә дурдугча орада јашајасыныз.

22 Әкәр сизә вердијим бу әмрә дәгигликлә әмәл етсәниз, Аллаһыныз Јеһованы севсәниз,^з Онун јолу илә кедиб Она бағлансаныз,^и **23** Јеһова сизин гаршыныздан бүтүн бу халглары говачаг,^и сиз өзүнүздән күчлү, өзүнүздән бөјүк олан бу халгларын торпагларыны тутачагыныз.^и **24** Ајағынызы һара бассаныз, о јер сизин олачаг.^к Сәрһәдизин сәһрадан тутмуш Ливана кими, Фәрат чајындан тутмуш

ФӘС. 11

а Лв 26:4
Гн 8:7-9
Гн 28:12
Өр 14:22

б Гн 8:10

в Гн 8:19
Гн 29:18
Иб 3:12

г Гн 28:15, 23
1Pd 8:35, 36
2См 7:13, 14

г Гн 8:19

д Мс 7:1-3

е Гн 6:6-9
Мс 22:6
Еф 6:4

ө Јр 13:14, 15

ж Гн 4:40
Мс 4:10

з Гн 6:5
Лк 10:27

и Гн 10:20
Гн 13:4
Јш 22:5

ы Чк 23:28
Јш 3:10

ј Гн 7:1
Гн 9:1, 5

к Јш 14:9

Сағ сүтүн

а Јр 15:18
Чк 23:31

б Гн 7:24
Јш 1:5

в Чк 23:27
Јш 2:9, 10
Јш 5:1

г Гн 30:15

г Гн 28:1, 2
36 19:8, 11

д Лв 26:15, 16
Өш 1:20

е Гн 27:12, 13
Јш 8:33, 34

ө Јр 12:6

ж Јш 1:11

з Гн 5:32
Гн 12:32

гәрбдәки дәнизә* кими узана чаг.^а **25** Һеч ким гаршынызда дуруш кәтирә билмәјөчөк.^б Јеһова Аллаһ сөз вердији кими, елә едөчөк ки, кедәчәјиниз һәр јанда адамлары сизин зәһминиз баса чаг, дәһшәт бүрүјөчөк.^в

26 Будур, бу күн гаршыныза хејир-дуа вә ләнәт гојурам.^г **27** Аллаһыныз Јеһованын әмрләринә, бу күн сизә чатдырдығым әмрләрә табе олсаныз, хејир-дуа алачагыныз.^г **28** Јох әкәр Аллаһыныз Јеһованын әмрләринә бојун әјмәсәниз, сизә көстәрдијим јолдан сапсаныз, таныыб-билмәдијиниз аллаһлара гуллуғ етсәниз, ләнәт јијәси олачагыныз.^д

29 Јеһова Аллаһыныз сизи кедиб тутачағыныз дијара кәтирәндә хејир-дуаны Гәризим дағында, ләнәти исә Ејбал дағында охујарсыныз.^е **30** Бу ики дағ гәрбдә, Иорданын о бири саһилиндә, Әрәбәдә јашајан кәнаниләрин дијарында, Килгалын гаршысында, Мөһрәнин бөјүк ағачлары^е јанындадыр. **31** Тезликлә Иорданы кечиб Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији дијары зәбт едөчөксиниз.^ж Ораны тутуб мәскән саланда **32** бу күн сизә бујурдуғум ганун вә һөкмләрә дәгигликлә риәјәт един.^з

12 Ата-бабаларынызын Аллаһы Јеһованын мүлк олараг сизә верөчәји дијарда јашајанда бүтүн өмрүнүз боју бу ганунлара вә һөкмләрә дәгигликлә риәјәт един. **2** Говачағыныз халгларын уча дағларда, тәһәләрдә, јахуд кур жарпагы ағачлар алтында өз аллаһларына ибадәт етдикләри бүтүн јерләри дармадағын

11:24 * Бөјүк дәниз, јөни Аралыг дәнизи.

един.^а **3** Онларын гурбанкаларыны дагыдын, дик дашларыны парча-парча един,^б Аше-ра бүтләрини јандырын, аллаһларынын ојма бүтләрини кәсин,^в адларыны о јердән син-лин.^г

4 Сиз Аллаһыныз Јеховаја о чүр ибадәт етмәмәлисиниз.^г **5** Сиз Аллаһыныз Јехованын гәбиләләриниздән биринин әразисиндә Өз адыны гојмаг үчүн сечдији, мәскун олдуғу јерә кетмәлисиниз.^д **6** Јандырма гурбанларынызы^е вә галан гурбанлары, ондабирләринизи^е, бәхшишләринизи^ж, нәзирләринизи, көнүллү тәгдимәләринизи^з, мал-гаранызын вә гојун-кечинизин биринчи баласыны^и ора апармалысыныз. **7** Өзүнүз дә, ев әһлиниз дә орада, Аллаһыныз Јехованын өнүндә јемәк јејәчәк,^ы көрдүјүнүз һәр ишдән севинч дујачагсыныз,^й чүнки Аллаһыныз Јехова сизә хејир-бәрәкәт верәчәк.

8 Онда индики кими ет-мәмәлисиниз. Инди һәр кәс өз билдијини едир, **9** чүнки һәлә Аллаһыныз Јехованын сизин үчүн һазырладығы мираса, раһатлашацағыныз јерә^к кедиб чыхмамысыныз. **10** Иорданы кечиб^к Аллаһыныз Јехованын сизә мүлк олараг верәчәји дијарда јурд саланда О, сизи әтрафыныздакы бүтүн дүшмәнләринизин әлиндән гуртарыб сизә динчлик верәчәк. Сиз әмин-аманлыг ичиндә јашајачагсыныз.^л **11** Сизә бујурдуғум һәр шеји — јандырма гурбанларынызы вә галан гурбанлары, ондабирләринизи^м, бәхшишләринизи, Јеховаја етдијиниз нәзирләри Аллаһыныз Јехованын Өз адына мәскән сечдији јерә апармалысыныз.^н **12** Гој һәр

ФӘС. 12

а Чх 34:13
б Чх 23:24
в Гн 7:25
г Чх 23:13
Јш 23:7
ф Лв 18:3
Гн 12:31
д 2См 7:12
е Лв 1:3
ө Гн 14:22
ж Сј 18:19
Гн 12:11
з 1См 29:9
Уз 2:68
и Гн 12:17
Гн 15:19
ы Гн 15:19, 20
й Лв 23:40
л Гн 12:12, 18
Гн 14:23, 26
36 32:11
36 100:2
Фн 4:4
к 1Пд 8:56
1См 23:25
к Јш 3:17
л Гн 33:28
1Пд 4:25
м Гн 14:22, 23
н Гн 16:2
Гн 26:2

Сағ сүтүн

а Гн 14:26
1Пд 8:66
Һә 8:10
б Сј 18:20, 24
Гн 10:9
Гн 14:28, 29
Јш 13:14
в Лв 17:3, 4
1Пд 12:28
г 2См 7:12
ф Гн 12:21
д Јр 9:4
Лв 7:26
Лв 17:10
Һә 15:20, 29
е Лв 17:13
Гн 15:23
ө Гн 14:22, 23
ж Гн 12:11
Гн 14:26
з Сј 18:21
Гн 14:27
2См 31:4
Һә 10:38, 39
Мн 3:8
и Јр 15:18
Чх 34:24
Гн 11:24
1Пд 4:21

кәс Аллаһыныз Јехованын һүзурунда севиниб-шадлансын,^а сиз дә, оғулларыныз да, гызларыныз да, гул-гарабашыныз да, сизинлә бирликдә пәј алмадығы, ирсә саһиб олмадығы үчүн шәһәрләриниздә мәскән салан лавилиләр дә.^б **13** Бахын, һәр көрдүјүнүз јердә јандырма гурбаны кәтирмәјин.^в **14** Јандырма гурбаныны анчаг Јехованын гәбиләләриниздән биринин әразисиндә сечдији јердә кәтирмәлисиниз. Сизә әмр етдијим һәр шеји һәмин јердә јеринә јетирмәлисиниз.^г

15 Аллаһыныз Јехованын вердији бәрәкәтә көрә, үрәјиниздән кечән вахт јашадығыныз шәһәрдә һејван кәсиб јејә биләрсиниз.^г Пак адам да, мурдар адам да чејран, марал әти кими ондан јејә биләр.

16 Лакин ган јемәк олмаз.^д Ону су кими торпаға ахытмалысыныз.^е **17** Тахылынызын, јени шәрабынызын, јағынызын онда бирини, гарамалынызын вә гојун-кечинизин биринчи баласыны, нәзирләринизи, көнүллү тәгдимәләри вә бәхшишләринизи јашадығыныз шәһәрдә јемәмәлисиниз.^ө

18 Һамыныз, өзүнүз дә, оғулларыныз да, гызларыныз да, гул-гарабашыныз да, шәһәриниздә мәскән салан лавилиләр дә бунлары Аллаһыныз Јехованын һүзурунда, Јехова Аллаһын сечдији јердә јејәчәк,^ж көрдүјүнүз һәр ишә көрә Аллаһыныз Јехованын өнүндә севиниб-шадланацагсыныз. **19** О дијарда јашајанда һеч вахт лавилиләрә етинасыз јанашмајын.^з

20 Аллаһыныз Јехова вәд етдији кими, әразинизи кенишләндирәндә,^и нә вахт көнлүнүздән әт кечиб, “үрәјим әт

истәйир” десәниз, әт јејә биләрсиниз.^a **21** Әкәр Аллаһыныз Јеһованын Өз адыны гоҗмаг үчүн сечдији јер^б сиздән узаг олса, онда Јеһованын сизә вердији гарамалдан вә ја гојун-кечидән истәдијиниз вахт бујурдуғум ғајдада һејван кәсиб јашадығыныз шәһәрдә јемәлисиниз. **22** Пак адам да, мурдар адам да чејран, марал әти кими бу һејванын әтиндән јејә биләр.^в **23** Лакин ган јемәкдән гәти сурәтдә чәкинин,^г чүнки чан гандадыр.^д Һеч бир һејваны онун чаны илә бирликдә јемәмәлисиниз. **24** Ганы јемәк олмаз. Ону су кими торпаға ахытмалысыныз.^е **25** Ган јемәјин, онда Јеһованын көзүндә дүз әмәл саһиб олар, өзүнүз дә, ушағларыныз да хејир тапарсыныз. **26** Јеһованын сечдији јерә кәләндә јалныз мүгәддәс бәхшишләри вә нәзирләринизи кәтирин. **27** Орада, Аллаһыныз Јеһованын гурбанкаһында јандырма гурбанларынызы, гурбанларын әтини вә ганыны тәгдим един.^ж Гурбанларынызын ганыны Аллаһыныз Јеһованын гурбанкаһынын дибинә ахыдын,^з әтини исә јејә биләрсиниз.

28 Дигәтли олун ки, сизә вердијим бүтүн бу әмрләре риајәт едәсиниз. Онда Аллаһыныз Јеһованын көзүндә јахшы вә дүз иш көрдүјүнүз үчүн һәм өзүнүз хејир тапарсыныз, һәм дә өвладларыныз.

29 Аллаһыныз Јеһова торпағларыны тутуб јериндә мәскән салачағыныз халғлары ғыранда^к **30** еһтијатлы олун ки, онлар өнүнүздән јох оландан сонра тәләјә дүшмәјәсиниз, онларын аллаһлары илә марағланыб демәјәсиниз: “Көрәсән, о халғлар өз аллаһларына

ФӘС. 12

а Лв 11:2-4

б Гн 14:23
2См 7:12

в Гн 14:4, 5

г Лв 3:17
Гн 12:16

д Јр 9:4
Лв 17:11, 14

е Лв 17:13
Гн 15:23

ж Лв 17:11

з Лв 4:29, 30

к Чх 23:23
36 44:2
36 78:55

Сағ сүгүн

а Гн 7:16
36 106:36
Һә 20:28

б Лв 18:3, 21
Лв 20:2
Гн 18:10-12
Әр 32:35

в Јш 22:5

г Гн 4:2
Јш 1:7

ФӘС. 13

д Әш 8:19
Әр 27:9

е Гн 8:2

ж Гн 6:5
Гн 10:12
Мт 22:37

з Гн 10:20

к Гн 18:20

л Гн 17:2, 3, 7
1Кр 5:13

нечә ибадәт едирдиләр? Мән дә елә едим”.^а **31** Сиз Аллаһыныз Јеһоваја о чүр ибадәт етмәмәлисиниз, чүнки Јеһова онларын өз аллаһлары үчүн етдији шәләрә, о мурдар әмәлләрә нифрәт едир. Онлар һәтта оғулларыны вә гызларыны да аллаһлары үчүн одда јандырырлар.^б **32** Бу күн сизә вердијим бүтүн әмрләрә дигәтлә әмәл един.^в Онлара бир кәлмә белә, артырыб-әскилтмәјин.^г

13 Аранызда бир пејғәмбәр вә ја јухуларла кәләчәји сөйләјән адам пејда олуб сизә һансыса әләмәт ја да нишанә верәрсә, **2** онун дедији әләмәт вә нишанә јеринә јетәрсә, анчаг о, ејни заманда: “Кәлин башга аллаһларын, таныјыб-билмәдијиниз аллаһларын даһынча кедәк, онлара гуллуғ едәк”, — дејәрсә, **3** һәмин пејғәмбәрә, јуху көрәнә гулағ асмајын,^д чүнки Аллаһыныз Јеһова сизи сынајыр,^е көрсүн Јеһованы, Аллаһынызы бүтүн гәлбинизлә, бүтүн варлығынызла севирсиниз, ја јох.^ж **4** Сиз јалныз Аллаһыныз Јеһованын јолу илә кетмәли, Ондан горхмалы, Онун сөзүнә гулағ асмалы, тәк Она гуллуғ етмәли вә Она бағланмалысыныз.^з **5** Һәмин пејғәмбәр вә ја јуху көрән исә өлдүрүлмәлидир,^к чүнки о, сизи Аллаһыныз Јеһоваја гаршы үсјана тәһрик едәрәк сизи Мисир дијарындан чыхармыш, көләлик евиндән гуртармыш Аллаһыныз Јеһованын бујурдуғу јолдан дөндәрмәк истәјирди. Араныздан шәри јох етмәлисиниз.^л

6 Әкәр гардашыныз, ананызын оғлу, јахуд өз оғлу-нуз вә ја гызыныз, гојнуздакы арвадыныз^м, ја да сизинлә

13:6 * Јахуд севимли арвадыныз.

чан бир гэлбдэ олан досту-
нуз хэлвэтчэ сизи дилэ ту-
туб “кэл кедэк башга аллаһла-
ра гуллуг едэк” дежэрсэ,^а сизи
нэ өзүнүзүн, нэ дэ ата-бабала-
рынызын танымадыгы аллаһ-
лара, **7** дүнжанын бу башын-
дан тутмуш о бири башы-
на гэдэр олан халгларын, жа-
хында вэ ја узагда јашајан
этраф халгларын аллаһлары-
на ситајиш етмэјэ сөвг едэр-
сэ, **8** она ујмајын, дедикләри-
нэ гулаг асмајын,^б она рәһ-
миниз, јазыгыңыз кәлмәсин,
шәр әмәлини өрт-басдыр ет-
мәјин; **9** тәрәддүд етмәдән
ону өлдүрүн.^в Ону дашгалаг
едиб өлдүрәндә дашы бирин-
чи сиз атмалысыңыз, сонра
галан чамаат.^г **10** Ону өләнэ
гэдәр дашгалаг етмәлисиниз,^д
чүнки о, сизи Аллаһыңыз Је-
хованын, сизи Мисирдән, кө-
ләлик евиндән чыхаран Алла-
һын јолундан дөндөрмәк истә-
јирди. **11** Онда бүтүн Исраил
буну ешидәчәк вә көзү горха-
чаг. Бундан сонра бир дэ һеч
ким белә шәр иш тутмајачаг.^д

12 Ишдир-шајәд, ешитсәниз
ки, зәбт етдијиниз, Аллаһы-
ңыз Јефованын сизә верди-
ји шәһәрләрдән бириндә сөз-
сөһбәт кәзир ки, **13** јарамаз
адамлар пејда олуб вә “кедәк
башга аллаһлара гуллуг едәк”
дејәрәк шәһәр әһлини јолдан
аздырмаға чалышыр, онлары
таныјыб-билмәдикләри аллаһ-
лара ибадәт етмәјэ сөвг едир,
14 онда мәсәләни арашды-
рыб тәдгиг един, јахшы-јах-
шы сорушуб өјрәнин.^е Әкәр
дејиләнләр дүз чыхса, көрсә-
низ ки, доғрудан да, ара-
нызда белә алчаг иш тугулуб,
15 һәмин шәһәрин әһалиси-
ни тәрәддүд етмәдән гылынчи-
дан кечирин.^е Шәһәри, шәһәр-
дә нә варса, һәр шеји һејван

ФӘС. 13

а 1Пд 11:4
2Бт 2:1

б Гт 1:8

в Чх 22:20
Чх 32:27
Сј 25:5

г Гн 17:2, 3, 7

д Лв 20:2, 27

д Гн 17:13
1Тм 5:20

е Гн 19:15
1Тм 5:19

ө Гн 17:4, 5
2См 28:6

Сағ сүтүн

а Чх 22:20

б Јш 6:18

в Јр 22:15, 17
Јр 26:3, 4

г Гн 6:18

ФӘС. 14

д Лв 19:28

д Лв 21:1, 5

е Лв 19:2
Лв 20:26
Гн 28:9
1Бт 1:15

ө Чх 19:5, 6
Гн 7:6

ж Лв 11:43
Лв 20:25
һв 10:14

з Лв 11:2, 3

гарышыг мәһв един.^а **16** Шә-
һәрин бүтүн вар-дөвләтини
шәһәр мејданынын ортасына
топлајын, сонра исә шәһәрә
од вуруб јандырын. Шәһәрдә-
ки гәнимәт Аллаһыңыз Јево-
ва үчүн јандырма гурбаны кими
олачаг. Шәһәр һәмишәлик ха-
рабазара чеврилмәлидир вә
һеч вахт бәрпа олунмамалы-
дыр. **17** Мәһв едилмәк үчүн
ајрылмыш шејләрдән һеч нә
көтүрмәмәлисиниз,^б онда Је-
хованын күкрәјән гәзәби ја-
тар вә Онун сизә рәһми кәләр,
сизә мәрһәмәт едәр, ата-ба-
баларыныза анд ичдији кими,
сизи чоһалдыб сајынызы ар-
тырар.^в **18** Аллаһыңыз Јево-
ванын әмрләринә, бу күн сизә
вердијим бүтүн әмрләрә риә-
јет едәрәк Она итаәткар олун.
Беләчә, Аллаһыңыз Јевова-
нын көзүндә дүз әмәл саһиби
оларсыңыз.^г

14 Сиз Аллаһыңыз Јево-
ванын оғулларысыңыз.
Өлүјә көрә бәдәниниздә јара
ачмајын,^д гашларынызы* гырх-
мајын.^д **2** Чүнки сиз Аллаһы-
ңыз Јевоваја мәхсус мүгәддәс
халгсыңыз^е. Јевова јер үзүн-
дәки бүтүн халгларын арасын-
дан сизи сечиб ки, Онун хал-
гы, Онун хүсуси мүлкү оласы-
ныз.^ө

3 Ијрәнч һеч нә јемәјин.^ж
4 Сизә һалал бујрулан һеј-
ванлар бунлардыр:^з өкүз, го-
јун, кечи, **5** марал, чејран, чү-
јүр, чөл кечиси, антилоп, чөл
гојуну, дағ гојуну. **6** Дырна-
ғы икијә бөлүнүб ортасын-
да ара олан вә көвшәјән бү-
түн һејванларын әтини јејә бил-
ләрсиниз. **7** Лакин көвшәјән,
јахуд дырнағы икијә бөлүнән
һејванлардан бунларын әти

14:1 * һөрфөн: көзләринизин арасыны.
Бура алын наһијәси дә даһил ола биләр.

сизэ харамдыр: дэвэнин, довшанын, гажадовшанынын. Чүн-ки онлар көвшэсэлэр дэ, дыр-наглары там бөлүнмэјиб. Онлар сизин үчүн напак сайылыр.^а **8** Донуз да харамдыр, чүнки дырнагы икијэ бөлүнсэ дэ, көвшэмир. О, сизин үчүн напак сайылыр. Оун этини јемэјин, лешинэ тохунмајын.

9 Суда јашајан чанлылардан үзкэчлэри вэ пулчулары оланлар сизэ һалал бујурулуру.^б **10** Үзкэчлэри вэ пулчулары олмајанлар исэ харамдыр. Онлар сизин үчүн напак сайылыр.

11 Бүтүн пак гушларын этини јејэ билэрсиниз. **12** Лакин бунлар сизэ харамдыр: гартал, чај гарангушу, гара кэркэс,^в **13** гырмызы чалаған, гара чалаған, бүтүн чалаған нөвлэри, **14** бүтүн гузгун нөвлэри, **15** дэвэгушу, бајгуш, гагајы, бүтүн шаһин нөвлэри, **16** дам јапалағы, гулагылы бајгуш, гу гушу, **17** гутан, кэркэс, гарабатдаг, **18** начылејлэк, бүтүн вағ гушу нөвлэри, шанапипик, јараса. **19** Бүтүн гајнашан ганадлы мэхлуглар* да сизин үчүн напак сайылыр. Онлары јемэк олмаз. **20** Бүтүн ганадлы пак мэхлугларын этини исэ јејэ билэрсиниз.

21 Өлмүш һејванын этини јемэјин.^г Ону шәһәрлериниздә јашајан јаделлијә верә билэрсиниз, о, һәммин һејванын этиндән јејэ билэр. Јахуд да эчнәбијә сата билэрсиниз. Сиз исэ Аллаһыңыз Јеһоваја мэхсус мүғәддэс халгсынын.

Оғлағы анасынын сүдүндә биширмэјин.^д

22 Һәр ил торпаға әкдијиниз тохумдан битән мәһсулун

14:19 * Јахуд ганадлы һәшәратлар.

ФӘС. 14

а Лә 11:4-8

б Лә 11:9, 10

в Лә 11:13-20

г Чк 22:31
Лә 17:15

ф Чк 23:19
Чк 34:26

Сағ сүгүн

а Гн 12:11
Гн 26:12

б Гн 12:5, 17
Гн 15:19, 20

в 36 111:10

г Гн 12:5, 6

ф Гн 12:7
Гн 26:11
36 100:2

д Сј 18:21
2См 31:4
1Кр 9:13

е Сј 18:20
Гн 10:9

ө Гн 26:12

ж Чк 22:21
Гн 10:18
Јр 1:27

з Гн 15:10
36 41:1
Мс 11:24
Мс 19:17
Мн 3:10
Лк 6:35

ФӘС. 15

и Лә 25:2

онда бир һиссәсини ајырын.^ә **23** Тахылынызын, јени шәрабынызын, јағынызын онда бирини, мал-гаранызын вә гојункечинизин биринчи баласыны Аллаһыңыз Јеһованын өнүндә, Оун Өз адына мәскән сечдији јердә јемәлисиниз.^б Белә етмәклә Аллаһыңыз Јеһовадан даима горхмағы өјрәнәчәксиниз.^в

24 Лакин Аллаһыңыз Јеһованын Өз адыны дашымасы үчүн сечдији јер^г сиздән чох узаг олса вә Аллаһыңыз Јеһова сизэ бол бәрәкәт вердијиндән бәхшишләринизи ора апар билмәсәниз, **25** онда онлары пула чевириң вә пулу көтүрүб Аллаһыңыз Јеһованын сечдији јерә кедин. **26** Орада һәмин пула үрәјиниз истәјәни — гарамал, гојун, кечи, шәраб ја да башга ички, көнлүнүздән нә кечирсә алын, ев әһлинизлә бирликдә Аллаһыңыз Јеһованын өнүндә јејиш шадланьн.^д **27** Шәһәриниздә јашајан лавилиләри јаддан чыхармајын,^ә чүнки онларын сизин араньзда пайы жохдур, онлара ирс верилмәјиб.^ө

28 Һәр үч илин сонунда үчүнчү илин мәһсулунун онда бир һиссәсинин һамысыны јашадығыңыз шәһәрдә бир јерә топлајын.^ө **29** Гој араньзда пайы олмајан, ирс алмајан лавилиләр, шәһәрләриниздә јашајан јаделлиләр, јетимләр, дуллар кәлиб ондан дојунча јесин.^ж Белә един ки, Аллаһыңыз Јеһова әл атдығыңыз һәр ишдә сизэ јар олсун.^з

15 Һәр јердинчи ил борчдан азад етмә или олачаг.^а **2** Алачағы олан һәр кәс борчлу адамы борчдан азад етмәлидир. О, сојдашыңдан, јахуд гардашыңдан борчуну тәләб етмәмәлидир, чүнки

Јеованын ешгинэ борчлардан азад едилмэ елан едилчэк.^а **3** Јаделлидэн^б борчунузу тэлэб едэ билэрсиниз, сојдашынызы борчдан азад етмэлисиниз. **4** Эслиндэ, аранызда јохсуллуға дүшән олмамалыдыр, чүнки Аллаһыныз Јеованын сизэ ирс олага верэчэји дијарда Јеова сизэ хејир-бэрэкэт верэчэк,^в **5** амма јалныз о шэртлэ ки, һәр шејдэ Аллаһыныз Јеованын сөзүнэ гулаг асыб бу күн сизэ чатдырдығым бүтүн бу әмрлэрэ дәгигликлә әмэл едэсиниз.^г **6** Аллаһыныз Јеова вэд етдији кими, сизэ хејир-бэрэкэт верэчэк. Сиз халглара борч верэчэксиниз, өзүнүз исә борч үчүн һеч кимә ағыз ачмајачагсыныз.^д Бир чох халглара ағалыг едэчэксиниз, сизинсә үстүнүздә ағалыг едән олмајачаг.^е

7 Аллаһыныз Јеованын сизэ верэчэји дијардакы шәһрләрдән бириндә сојдашларыныздан кимсә касыбла са, үрәјиниз даша дөнмәсин, она гаршы хәсислик етмәјин.^ж **8** Әлинизи сәхавәтлә ачыб^з мөһтач олдуғу, корлуг чәкдији шеји она борча верин. **9** Мәбада үрәјиниздән “једдинчи ил, борчлардан азад етмә или јахынлашыр”^и кими пис фикир кечирәсиниз вә касыбламыш сојдашыныздан сәхавәтинизи әсиркәјиб она көмәк әли узатмајасыныз. Әкәр о, сизэ көрә Јеоваја налә етсә, күнаһ газаначагсыныз.^й **10** Она гаршы сәхавәтли олун,^ј нә исә верәндә чәндәрди вермәјин, онда Аллаһыныз Јеова әмәјинизә, әл атдығыныз һәр ишә хејир-бэрэкэт верэчэк.^к **11** Чүнки өлкәдә һәмишә касыблар олачаг.^л Буна көрә дә сизә дејирәм: өл-

ФӘС. 15

а Гн 31:10

б Чх 12:43
Гн 14:21
Гн 23:20

в Гн 28:8

г Јш 1:7, 8
Өш 1:19

д Гн 28:12

е Гн 28:13
1Пд 4:24, 25

ж Мс 21:13
Јр 2:15, 16
1Јн 3:17

з Лв 25:35
Мс 19:17
Мт 5:42
Лк 6:34, 35
Гт 2:10

и Гн 15:1

к Чх 22:22, 23
Гн 24:14, 15
Мс 21:13

л һв 20:35
2Кр 9:7
1Тм 6:18
Иб 13:16

м Гн 24:19
36 41:1

н Мт 26:11

Сағ сүтүн

а Мс 3:27
Мт 5:42
Лк 12:33

б Чх 21:2
Лв 25:39

в Чх 21:5, 6

г Чх 13:2
Чх 22:30
Сј 3:13
Сј 18:15, 17

д Гн 12:5, 6
Гн 14:23
Гн 16:11

кәниздәки фағыр-фүгәраја гаршы әлиачыг олун.^а

12 Өзүнү гул кими сизә сатан сојдашынызы, ибрани киши вә ја гадыны, алты ил гуллуғунузда дурандан сонра, једдинчи ил азадлыға бура хын.^б **13** Ону азадлыға бура ханда әлибош жола салмајын. **14** Сүрүнүздән, хырманыныздан, зейтунсыханынызын вә үзүмсыханынызын мөһсулундан сәхавәтлә она пај верин. Аллаһыныз Јеова сизэ бэрэкәт вердији кими, сиз дә она гаршы әлиачыг олун. **15** Унутмајын ки, сиз дә Мисирдә гул идиниз вә Аллаһыныз Јеова сизи орадан гуртарды. Елә буна көрә сизә бу күн бу әмри верирәм.

16 Анчаг гулунуз сизи вә евиниздәкиләри севдији үчүн, сиздә күнү хош кечдији үчүн: “Мән сәнин јанындан кетмәк истәмирәм!” — десә,^в **17** онда бир биз көтүрүн, онун гулағыны гапыла сөјкәјиб бизлә дешин. Беләчә, о, өмүрлүк сизин гулунуз олачаг. Гарабашла да ејни чүр един. **18** Гулунузу азадлыға бурахмаг, онун чыхыб кетмәси сизә ағыр кәлмәсин, чүнки онун алты ил әрзиндә көрдүјү иш сизә муздур ишиндән икигат артыг фајда кәтириб, Аллаһыныз Јеова да бүтүн ишләрдә сизә көмәк олуб.

19 Гарамалынызын вә гојун-кечинизин биринчи еркәк баласыны Аллаһыныз Јеова үчүн ајырын.^г Гарамалынызын биринчи баласыны ишләтмәјин, гојун-кечинизин биринчи баласыны гырхмајын. **20** Онлары илбәил ев әллинизлә бирликдә Јеованын сечдији јердә, Аллаһыныз Јеованын өнүндә ејин.^д **21** Анчаг һејван гүсүрлудурса, топал вә

ја кордурса, јахуд башга чидди гүсуру варса, ону Аллаһыныз Јеоваја гурбан кәтирмәжин.^а **22** Ону шәһәриниздә једин. Пак адам да, мурдар адам да чејран вә марал әти кими ондан јејә биләр.^б **23** Анчаг ганыны јемәмәлисиниз.^в Ону су кими торпаға ахытмалысыныз.^г

16 Эвив* ајыны јаддан чыхармајын вә Аллаһыныз Јеованын шәрәфинә Пасханы гејд един,^ф чүнки мәһз эвив ајында Аллаһыныз Јеова сизи кечәлә Мисирдән чыхартмышды.^а **2** Јеованын Өз адына мәскән сечдији јердә^б Аллаһыныз Јеоваја малгараныздан вә гојун-кечиниздән^в Пасха гурбаны тәгдим етмәлисиниз.^г **3** Гурбан этилә мајалы һеч нә јемәмәлисиниз.^д Мисирдән тәләм-тәләсик чыханда^е једијиниз чөрәк кими, једди күн мајасыз чөрәк, эзијәт чөрәји јемәлисиниз. Белә един ки, Мисирдән чыхдығыныз күн бүтүн өмрүнүз боју јадынызда олсун.^ж **4** Једди күн өлкәнизин һеч бир јериндә мајалыг хәмир олмамалыдыр.^з Биринчи күн ахшам гурбан кәсдијиниз һејванын әтиндән сәһәрә сахламамалысыныз.^к **5** Пасха гурбаны Аллаһыныз Јеованын сизә вердији шәһәрләрин һансында кәлди кәсмәәлисиниз. **6** Гурбаны Аллаһыныз Јеованын Өз адына мәскән сечдији јердә кәсмәәлисиниз. Пасха гурбаны Мисирдән чыхдығыныз вахт, ахшам, күн батан кими кәсилмәлидир.^л **7** Ону Аллаһыныз Јеованын сечәчәји јердә^м бишириб јемәлисиниз.^н Сәһәр исә чадырларыныза гајыда биләрсиниз. **8** Алты күн мајасыз

ФӘС. 15

а Лв 22:20
Гн 17:1
Мн 1:8
И6 9:14
б Гн 12:15
Гн 14:4, 5
в Јр 9:4
Лв 7:26
Һә 15:20, 29
г Лв 17:10, 13
Гн 12:16

ФӘС. 16

ф Чх 12:14
Лв 23:5
Сј 9:2
Сј 28:16
1Кр 5:7
д Чх 34:18
е 1Пд 8:29
ө Чх 12:5, 6
2См 35:7
ж Мр 26:17
з Чх 13:3
Лв 23:6
Сј 28:17
1Кр 5:8
и Чх 12:33
ы Чх 12:14
к Чх 13:8, 9
ј Чх 12:15
Чх 13:7
к Чх 12:10
Чх 34:25
л Чх 12:3, 6
Сј 9:2, 3
Мр 26:19, 20
м Јһ 2:13
н Јһ 11:55
о Чх 12:8
2См 35:13

Сағ сүтүн

а Чх 12:16
Лв 23:8
б Чх 23:16
Чх 34:22
Лв 23:15
в Гн 16:17
1Кр 16:2
2Кр 8:12
г Сј 28:26
Гн 12:5-7
д Чх 3:7
Гн 5:15
е Чх 23:16
Лв 23:34
Сј 29:12
Гн 31:10, 11
Јһ 7:2
ө Гн 12:12
Һә 8:10, 17
Ва 5:18
ж Лв 23:36, 40
Һә 8:18
з Гн 7:13
Гн 28:8
Гн 30:16
и Фл 4:4
1Ск 5:16
ы Чх 23:14, 15
ј Гн 16:10
к Гн 16:13

чөрәк јемәлисиниз, једдинчи күн Аллаһыныз Јеоваја һәср олунмуш тәнтәнәли мәчлис гурулачаг. Һәмин күн һеч бир иш көрмәәлисиниз.^а

9 Тарланыздакы эзиләрә ораг вурдуғунуз илк күндән башлајараг, једди һәфтә сајын.^б **10** Сонра Аллаһыныз Јеованын сизә вердији бәрәкәтә көрә^в көнүллү тәгдимә кәтириб Аллаһыныз Јеованын шәрәфинә Һәфтәләр бајрамы кечирин.^г **11** Һамыныз Аллаһыныз Јеованын Өз адына мәскән сечдији јердә, Аллаһыныз Јеованын өнүндә севиниб-шадланын, өзүнүз дә, оғлунуз да, гызыныз да, гул-гарабашыныз да, шәһәрләриниздә јашајан лавили дә, аранызда олан јаделли дә, јетим дә, дул да.^д **12** Унутмајын ки, бир заманлар Мисирдә гул идиниз,^е она көрә дә бу ганунлара әмәл един.

13 Хырманыныздан, зейтунсыханыныздан вә үзүмсыханыныздан мәнһул көтүрәндән сонра једди күн Чардаглар бајрамыны гејд един.^ө **14** Бајрам вахты һамыныз севиниб-шадланын,^ө өзүнүз дә, оғлунуз да, гызыныз да, гул-гарабашыныз да, шәһәрләриниздә јашајан лавили дә, јаделли дә, јетим дә, дул да. **15** Једди күн Јеованын сечдији јердә Аллаһыныз Јеованын шәрәфинә бајрам кечирин,^ж чүнки Аллаһыныз Јеова бүтүн мәнһулуруза бәрәкәт верәчәк, әл атдығыныз һәр иши аванд едәчәк,^з сиз дә севиниб-шадлана чагсыныз.^к

16 Илдә үч дәфә, Мајасыз чөрәк бајрамында^л, һәфтәләр бајрамында^м вә Чардаглар бајрамында^н бүтүн кишиләр Аллаһыныз Јеованын сечдији јердә Онун һүзуруна

кэлмэлдир. Һеч ким эли-бош кэлмэмэлдир. **17** Һәр кәс Аллаһы Җеһованын она вердији бәрәкәтә көрә бәх-шиш кәтирмәлидир.^а

18 Аллаһыныз Җеһованын вердији бүтүн шәһәрләрдә һәр гәбилә үчүн һакимләр^б вә мурлар тәјин един. Онлар халга әдаләтлә һакимлик етмәлидирләр. **19** Һагг-әдаләт тап-даламајын,^в тәрәфкешлик ет-мәјин,^г рүшвәт алмајын, чүнки рүшвәт һикмәтлинин көзүнү кор едәр,^д дүрүст адамын фикрини дәјишдирәр. **20** Әдаләтә, јалныз әдаләтә чан атма-лысыныз ки,^е сағ галыб Алла-һыныз Җеһованын сизә верди-ји дијара саһиб оласыныз.

21 Аллаһыныз Җеһованын адына дүзәлдәчәјиниз гурбан-каһын јанында ибадәт етмәк үчүн* ағач әкмәјин.^о

22 Өзүнүз үчүн дик дашлар гојмајын,^п Аллаһыныз Җеһова онлардан икраһ едир.

17 Аллаһыныз Җеһоваја гү-сурлу, јахуд һансыса еји-би олан буға вә ја гојун гурбан кәтирмәјин. Бу, Аллаһыныз Җе-һова үчүн ијрәнчдир.^к

2 Ола билсин, аранызда, Аллаһыныз Җеһованын сизә вердији шәһәрләрдән бириндә бир киши вә ја гадын Алла-һыныз Җеһованын көзүн-дә пис иш көрсүн, Аллаһын әһдини позсун,^з **3** јолуну аза-раг Онун әмрләринин зидди-нә башга аллаһлара ибадәт ет-син, о аллаһлара, јахуд күнә-шә, аја, сәмадакы ордуја сәчдә гылсын.^ж **4** Бу һагда сизә хә-бәр верәндә, јахуд өзүнүз бундан хәбәр тутанда мәсә-ләни јахшы-јахшы арашдырын. Әкәр дејиләнләр дүз чыхса,^ы көрсәниз ки, доғрудан да, Ис-

ФӘС. 16

а 2Кр 8:12
б Чх 18:25, 26
Гн 1:16
2См 19:4, 5
в Чх 23:2
Лв 19:15
г Гн 1:17
д Чх 23:8
1Иш 12:3
Ва 7:7
е Чх 34:13
ө Чх 23:24
Лв 26:1
Гн 12:3

ФӘС. 17

ж Лв 22:20
Гн 15:21
Мл 1:8
з Гн 4:23
Гн 13:6-9
и Гн 4:19
Гн 13:12-15
ы Јһ 7:51

Сағ сүтун

а Гн 13:6, 10
б Мт 18:16
Јһ 8:17
1Тм 5:19
Иб 10:28
в Сј 35:30
Гн 19:15
г Гн 13:5
1Кр 5:13
д Гн 12:5
1Пд 3:16, 28
36 122:2, 5
е 1Иш 7:15, 16
ө Гн 19:17
Гн 21:5
ж Мл 2:7
з Гн 5:32
Гн 12:32
и Мс 11:2
Иб 10:28
ы Гн 13:5
1Кр 5:13
ј Гн 13:11
Гн 19:20

раилдә белә бир мурдар һә-рәкәтә јол верилиб, **5** онда бу рәзиллији едән гадыны вә ја кишини шәһәр дарвазасы-нын јанына кәтириб өләнә-чән дашгалаг един.^а **6** Кими-сә өлдүрмәк үчүн ики, ја да үч нәфәрин шаһидлији лазым-дыр.^б Бир нәфәрин шаһидли-ји илә һеч кими өлдүрмәк ол-маз.^в **7** Дашгалаг едиб өлдү-рәндә она дашы биринчи ша-һидләр атмалыдыр, сонра исә галан чамаат. Араныздан пис-лији јох един.^г

8 Әкәр шәһәрләриниздән бириндә олмуш гәтл^д, шикајәт, тәчавүзкарлыг, јахуд да баш-га мүбаһисәли мәсәлә барә-дә һөкм чыхармаға чәтинлик чәксәниз, онда Аллаһыныз Җе-һованын сечдији јерә кедин.^е

9 Лавили каһинләрин вә һә-мин вахт һакимлик едән һә-кимин јанына кедин,^ө мәсә-ләни онлара данышын. Он-лар һөкми сизә билдирәчәк-ләр.^п **10** Җеһованын сечдији јердә сизә билдирдикләри һөк-мә мувафиг давранын. Һәр шеји онлар дејән кими един.

11 Сиз онларын көстәрдији гануна ујғун, елан етдиклә-ри һөкмә мувафиг давранма-лысыныз.^к Онларын верди-ји һөкмдән нә саға, нә сола дөнмәмәлисиниз.^л **12** Алла-һыныз Җеһоваја хидмәт едән каһинә, јахуд һакимә гулаг ас-мајыб өз билдији кими һәрә-кәт едән адам өлмәлидир.^м Ис-раилдән пислији јох етмәлиси-низ.^н **13** Онда бүтүн чамаат ешидәчәк, һамынын көзү гор-хачаг вә бир дә һеч ким өзба-шына һәрәкәт етмәјәчәк.^ы

14 Аллаһыныз Җеһованын сизә вердији өлкәјә дахил оlanda, ораја саһиб олуб мәс-кулашанда белә дејәчәкси-низ: “Кәлин әтрафымыздакы

халглар кими биз дә өзүмүз үчүн падшаһ сечәк".^а **15** Бу һалда сиз жалныз Аллаһыныз Јеһованын сечдији адамы падшаһ гојмалысыныз.^б Падшаһ сојдашларыныздан* олмадыр. Сојдашыныз олмажан адамы, әчнәбини үстүнүздә падшаһ гоја билмәзиниз. **16** Падшаһ атларынын сајыны чоһалтамалы,^в илхысыны бөјүтмәкдән өтрү чамааты Мисирә кетмәјә мәчбур етмәмәлидир,^г чүнки Јеһова сизә: "Бир дә һеч вахт бу јолла кери гајытамалысыныз", — дејиб. **17** Падшаһ чоһлу арвад алмамалыдыр, јохса үрәји һагг јолундан дөнәр.^д Өзү үчүн чоһлу гызыл-күмүш дә јығмамалыдыр.^е **18** Тахта чыханда лавили каһинләрин сахладыгы бу Ганунун сүрәтини өзү үчүн көчүрмәлидир.^ө

19 Бу нүсхә онда галмалыдыр. О, бүтүн өмрү боју, һәр күн ону охумалыдыр^з ки, Аллаһы Јеһовадан горхмагы өјрәнсин, Ганунун бүтүн сөзләринә вә бу гајдалара әмәл етсин.^ж **20** Беләчә, үрәји гүррәләниб өзүнү сојдашларындан үстүн тутмајачаг, бу әмрләрдән нә саға, нә сола дәнмәјәчәк. Бунун сајәсиндә онун өзү дә, оғуллары да Израилдә узун мүддәт сәлтәнәт сүрәчәк.

18 Лавили каһинләрин, үмумијјәтлә, бүтүн Лави гәбиләсинин израиллиләрлә биркә пайы олмајачаг, онлара ирс верилмәјәчәк. Онлар Јеһова үчүн одда јандырылан тәгдимәләрлә, Онун пайы илә доланаҗаглар.^з **2** Беләликлә, онлара гардашлары арасында ирс верилмәјәчәк. Јеһова нечә ки сөз вермишди, Өзү онларын ирси олаҗаг.

17:15 * һәрфән: гардашларыныздан.

ФӘС. 17

а 1Иш 8:5, 20
1Иш 10:19
б 1Иш 9:17
1Иш 10:24
1Иш 16:12, 13
в Гн 20:1
2Иш 8:4
36 20:7
Мс 21:31
г Әш 31:1
ф 1Пд 11:1-3
Һә 13:26
д Әј 31:24, 28
1Тм 6:9
е Гн 31:9, 26
2Пд 22:8
ө 2См 34:18
ж 36 1:2
36 119:97

ФӘС. 18

з Сј 18:20, 24
Гн 10:9
Јш 13:14, 33
1Кр 9:13

Сағ сүгүн

а Чх 23:19
Сј 18:8, 12
2См 31:4
Һә 12:44
б Чх 28:1
Сј 3:10
Гн 10:8
в Сј 35:2
г Гн 12:5, 6
Гн 16:2
36 26:8
ф 2См 31:2
д Лв 7:10
е Лв 18:26
Гн 12:30
ө Гн 12:31
2Пд 16:1, 3
2См 28:1, 3
36 106:35-37
Әр 32:35
ж 2Пд 17:17
Һә 16:16
з Лв 19:26
Һә 19:19
и һә 21:21
ы Чх 22:18
ј Лв 20:27
1См 10:13
к Лв 19:31
к 1Иш 28:7-11
Әш 8:19
Гт 5:19, 20
л Мт 5:48
2Бт 3:14
м Лв 19:26
Јш 13:22
2Пд 21:1, 2, 6

3 Каһинләрә чатачаг шејләр бунлардыр: буға, јахуд гојун гурбан кәтирән адам онун күрәјини, чәнәсини, гарныны каһинә вермәлидир. **4** Тахылынызын, шәрәбынызын, јағынызын нүбарыны, гојунларыныздан илк дәфә гырхдыгыныз јуну она вермәлисиниз.^а **5** Аллаһыныз Јеһова бүтүн гәбиләринизин ичиндән лавилләри сечиби ки, һәмишә Јеһованын адындан хидмәт етсинләр.^б

6 Әкәр лавили Израилдә јашадыгы шәһәрдән^в чыхыб Јеһованын сечдији јерә*^г кетмәк истәсә, **7** орада Јеһованын һүзурунда дуран гардашлары лавилләр кими Аллаһы Јеһованын адындан хидмәт едә биләр.^д **8** О, ата-баба мүлкүнүн сатышындан әлдә етдији вәсаитлә јанашы, онлара дүшән гәдәр јемәк пайы да алаҗаг^е.

9 Аллаһыныз Јеһованын сизә верәчәји дијара дахил оlanda орадакы халгларын ијрәнч әмәлләрини көтүрмәјин, онлары тәқрап етмәјин.^ө **10** Аранызда оғлуну вә ја гызыны одда јандыран*^з, рәм-мал^ж, сәһрбаз^з, фала бахан^д, чадукәр^д, **11** оwsунчу, чиндар јанына кедән^д, кәләчәји дејән^к, өлүләри чағыран^к олмамалыдыр. **12** Чүнки бу ишләри көрән һәр кәс Јеһованын көзүндә мәнфурдур вә бу ијрәнч әмәлләрә көрәдир ки, Аллаһыныз Јеһова о халглары өнүндән говур. **13** Сиз Аллаһыныз Јеһованын гаршысын-да ләкәсиз олмалысыныз.^л

14 Торпагларыны тутачағыныз халглар сәһрбазлара, фалчылара гулаг асырлар,^м

18:6 * Јөни Јеһованын ибадәт оҗағы кими сечдији јерә. **18:10** * һәрфән: оддан кечирән.

лакин сизэ Аллаһыныз Jeho-
ва белэ шејлэри гадаған едир.
15 Аллаһыныз Jehова сизэ
сојдашларынызын* арасындан
мәним кими бир пејғәмбәр је-
тирәчәк. Она гулағ асмалысы-
ныз.^а **16** Чүнки Һурибдә, да-
ғын этәјиндә топлашдығыныз
күн^б Аллаһыныз Jehovahдан
хашиш едиб демишдиниз: “Гој
бир дә Аллаһымыз Jehovahнын
сәсини ешитмәјәк, бу бөјүк
алову көрмәјәк, јохса өләрик”.^в
17 Онда Jehова мәнә деди:
“Чох пакизә. **18** Мән онлара
сојдашларынын арасындан сә-
нин кими бир пејғәмбәр көндә-
рәчәјәм.^г Сөзләрими онун ди-
линә гојачағам.^д О әмр етдијим
һәр шеји онлара чатдырачағ.^е
19 Мәним сөзләримә, Онун
Мәним адымла сөјләдикләри-
нә гулағ асмајан адам Мәнә ча-
ваб вермәли олачағ.”

20 Әкәр бир пејғәмбәр өз-
башыналыг едиб Мәним адым-
дан она бујурмадығым сөзләри
сөјләјәрсә, јахуд башга аллаһ-
ларын адындан данышарса,
һәмин пејғәмбәр өлмәлидир.^ө
21 Анчағ сиз фикирләшә би-
ләрсиниз: “Бәс биз һарадан
биләчәјик ки, бу, Jehovahнын
сөзү дејил?” **22** Әкәр пејғәм-
бәрин Jehovahнын адындан де-
дикләри јеринә јетмәзсә, сөз-
ләри дүз чыхмазса, демәли,
һәмин сөзү Jehова демәјиб.
Пејғәмбәр өзбашыналыг едиб.
Ондан горхмајын”.

19 Аллаһыныз Jehovahнын
сизә вердији өлкәдәки
халғлары Аллаһыныз Jehова
мәһв едәндә вә сиз онларын
торпағларыны тутанда, онла-
рын шәһәрләриндә, евләриндә
мәскунлашанда^ж **2** Аллаһы-
ныз Jehovahнын сизә вердији о
дијарда үч шәһәр ајырмалысы-

18:15 * һәрфән: гардашларынызын.

ФӘС. 18

а Јр 49:10
Сј 24:17
Лк 7:16
Јһ 1:45
Јһ 6:14
һә 3:22
һә 7:37

б Чх 19:17

в Чх 20:19

г Чх 34:28
Сј 12:3
Мр 4:1, 2
Мр 11:29
Јһ 5:46

д Јһ 17:8

е Јһ 12:49
Иб 1:2

ж Һә 3:23

з Гн 13:1-5
Әр 28:11-17

ФӘС. 19

ж Гн 7:1
Гн 9:1

Сағ сүгүн

а Сј 35:14
Јш 20:7, 9

б Сј 35:15
Гн 4:42

в Сј 35:25

г Сј 35:12, 19

д Јш 20:4, 5

е Јр 15:18
Чх 23:31
Гн 11:24

ж Јр 28:14

з Гн 11:22, 23

ж Јш 20:7, 8

з Мс 6:16, 17

и Гн 21:6-9

ы 1Јһ 3:15

ныз.^а **3** Аллаһыныз Jeho-
ванын сизә вердији өлкәнин әра-
зисини үч һиссәјә бөлүн вә
адам өлдүрәнин бу шәһәрлә-
рин биринә гача билмәси үчүн
јол салын.

4 Адам өлдүрән вә гачыб
сағ галмағ истәјән үчүн гај-
да беләдир: әкәр о, сојдашыны
әдавәт бәсләдијинә көрә дејил,
тәсадуфән вурубса,^б **5** јахуд
одун јармағ үчүн сојдашы илә
мешәјә кедиб вә голајланыб
балта илә ағачы кәсмәк истә-
јәндә балтанын башы сапын-
дан чыхыб сојдашына дәјибсә
вә сојдашы өлүбсә, онда гој о
сағ галмағ үчүн бу шәһәрләрдән
биринә гачсын.^в **6** Амма
јол узағ олса, өләнин интигам-
чысы^г бејни ган икән гатилин
далынча дүшәр вә ону тутуб
өлдүрәр. Әслиндә исә, адам
өлдүрән өлүмә лајиг дејилди,
чүнки сојдашына әдавәти ол-
мамышды.^д **7** Буна көрә сизә
үч шәһәр ајырмағы әмр еди-
рәм.

8 Аллаһыныз Jehова ата-
бабаларыныза анд ичдији ки-
ми, әразиләринизи кенишләндир-
рәндә^е вә онлара сөз вер-
дији кими, бүтүн өлкәни сизә
верәндә^ө **9** (бир шәртлә ки,
Аллаһыныз Jehovahнын севәси-
низ, бу күн сизә вердијим әмр-
ләрә сәдагәтлә әмәл едиб даим
Онун јолу илә кедәсиниз)^ө бу
үч шәһәрдән башга үч шәһәр
дә ајырмалысыныз.^ж **10** Онда
Аллаһыныз Jehovahнын сизә
ирс оларағ вердији өлкәдә кү-
наһсыз ган төкүлмәјәчәк^з вә
сиз ган төкмәкдә тәгсиркар
олмајачағсыныз.^з

11 Амма әкәр киминсә сој-
дашына әдавәти олар^ы, пусгу
гуруб она һүчум едәрсә, ону
өлүмчүл јаралајар вә һәмин
адам өләрсә, сонра дә га-
тил бу шәһәрләрдән биринә га-

чарса, **12** шәһәрин ағсагаллары ону орадан чыхарып өләннин интигамчысынын элинә вермәлидир. О адам өлмәлидир.^a **13** Она рәһминиз кәлмәсин. Израили наһаг төкүлән ганын күнаһындан тәмизләјин^b ки, хејир тапасыныз.

14 Аллаһыныз Јеһованын сизә ирс олараг верәчәји дијарда торпаг пайынызы аланда гоншунузун сәрһәдини, дәдә-бабаларынызын чәкдији сәрһәди дәјишмәјин.^b

15 Киминсә һансыса хәтаны вә ја күнаһы ишләдијини сүбүт етмәк үчүн бир нәфәрин шаһидлији кифајәт дејил.^c Һәр иддиа ики, ја да үч шаһидин сөзү илә тәдиг олунмалыдыр.^f **16** Әкәр кимсә бир нәфәрин үзүнә дуруб ону нәдәсә тәгсирләндирәрсә,^d **17** араларында мүбаһисә дүшмүш һәмин ики нәфәр Јеһованын һүзуруна, каһинләрин вә һәмин күнләрдә хидмәт едән һакимләрин өнүнә кәлмәлидир.^e **18** Һакимләр мәсәләни һәртәрәфли арашдырмалыдыр.^g Әкәр мәлум олса ки, шаһидин иддиалары јаландыр, о, сојдашына гаршы јалан иттиһам ирәли сүрүб, **19** онда сојдашынын башына кәтирмәк истәдијини онун өзүнә един.^ж Араныздан пислији јох един.^з **20** Башгалары буну ешидиб горхачаг вә бир дә аранызда һеч ким белә јаманлыг етмәјәчәк.^и **21** Она јазығыныз кәлмәсин:^ы чан әвәзинә чан, көз әвәзинә көз, диш әвәзинә диш, әл әвәзинә әл, ајаг әвәзинә ајаг верилмәлидир.^ј

20 Дүшмәнләринизлә мүһарибәјә кедәндә көрсәниз ки, онларын аты, арабасы сизинкиндән чох, гошуну сизинкиндән бөјүкдүр, горхмајын, чүнки сизи Мисирдән чы-

ФӘС. 19

a Јр 9:6
Чх 21:12
Сј 35:16
Гн 27:24

б Лә 24:17, 21
Сј 35:33
2Иш 21:1

в Гн 27:17

г Сј 35:30
Гн 17:6

ф Мт 18:16
Јһ 8:17
2Кр 13:1
1Тм 5:19

д Чх 23:1
1Пд 21:13
Мр 14:56

е Гн 17:8, 9

ө Гн 13:14
Гн 17:4
2См 19:6

ж Мс 19:5

з Гн 21:20, 21
Гн 24:7
1Кр 5:13

и Гн 13:11
Гн 17:13
1Тм 5:20

ы Гн 19:13

ј Чх 21:23-25
Лә 24:20
Мт 5:38

Сағ сүтүн

ФӘС. 20

a Гн 3:22
Гн 31:6
36 20:7
Мс 21:31

б Сј 31:6

в Чх 14:14
Јһ 23:10

г Гн 24:5

ф һк 7:3

д Сј 13:33
Сј 14:1-3
Сј 32:9
Гн 1:28

е Јһ 11:19

ө Лә 25:44, 46
Јһ 9:22, 27

харан Аллаһыныз Јеһова сизинләдир.^a **2** Дөјүшә кетмәздән әввәл каһин халга хитаб едиб десин:^b **3** “Динлә, еј Израил! Бу күн дүшмәнләринизлә дөјүшә кедирсиниз. Чәсур олун. Онлардан горхуб телаша дүшмәјин, үрәјиниз әсмәсин. **4** Чүнки Аллаһыныз Јеһова дүшмәнләринизлә дөјүшмәк вә сизә гәләбә газандырмаг үчүн сизинлә бирликдә кедир”.^b

5 Мәмурлар да дөјүшчүләрә мүрачиәт едиб демәлидир: “Ким тәзә ев тикиб, амма һәлә ичинә кирмәјиб, гој евинә гајытсын. Јохса дөјүшдә һәлак олар, евиндә башгасы јашајар. **6** Ким тәзә үзүмлүк салыб, амма һәлә барыны көтүрмәјиб, гој гајыдыб кетсин евинә. Јохса дөјүшдә һәлак олар, бағынын барыны башгасы көтүрәр. **7** Ким нишанланыб, амма һәлә евләнмәјиб, гој евинә гајытсын.^c Јохса дөјүшдә һәлак олар, нишанлысы башгасына гисмәт олар”. **8** Мәмурлар һәм дә дөјүшчүләрә демәлидир: “Кимин үрәјиндә горху варса, чәсарәти чатмырса, евинә гајытсын.^f Јохса гардашларынын да үрәјинә горху салар”.^d **9** Мәмурлар данышыб гуртарандан сонра ордуја рәһбәрлик етмәк үчүн сәркәрдәләр тәјин етсинләр.

10 Һансыса шәһәрә јахынлашыб ора јүрүш етмәк истәјәндә әввәлчә сүлһ тәклиф едиб шәртләринизи билдирин.^e **11** Әкәр шәртләринизи гәбул едиб дарвазалары үзүнүз ачисалар, орадакы бүтүн адамлар сизин гулунуз олачаг, хидмәтиниздә дурачаглар.^g **12** Лакин шәртләринизи гәбул етмәјиб сизинлә мүһарибәјә башламаг истәсәләр, шәһәри мүһасирәјә алын.

13 Аллаһыныз Јеһова ораны сизин элинизэ верэчэк. Шәһәрин бүтүн кишиләрини гылынчдан кечирин. 14 Анчаг гадынлары, ушаглары, мал-һејваны вә шәһәрдә олан һәр шеји гәнимәт кими көтүрә биләрсиниз.^a Аллаһыныз Јеһованын сизә тәслим етдији дүшмәнләрин малы һалалыныз олачаг.^b

15 Бу, сизин јахынлығыныздакы халгларын шәһәрләринә јох, сиздән узагда јерләшән шәһәрләрә аиддир. 16 Аллаһыныз Јеһованын сизә ирс олараг верәчәји шәһәрләрә кәлинчә исә, онларда бир чанлыны белә, сағ гојмамалысыныз.^b

17 Аллаһыныз Јеһованын әмр етдији кими, һетләрин, амориләрин, кәнаниләрин, фәризиләрин, һивиләрин вә јәбусиләрин көкүнү кәсмәлисиниз.^c 18 Јохса онлар аллаһлары үчүн етдикләри ирәнч әмәлләри сизә дә өјрәдиб Аллаһыныз Јеһованын гаршысында сизи күнаһа батырачаглар.^f

19 Һансыса шәһәри узун мүддәт мүһасирәдә сахлајыб дәјүшлә әлә кечирәндән сонра орадакы ағачлары балталајыб гырмајын. Ағачларын мејвәләриндән јејә биләрсиниз, амма өзләрини кәсмәјин.^d Мәкәр ағач адамдыр ки, ону мүһасирәјә аласыныз? 20 Јалныз мејвәси јејилмәјән ағачлары гыра биләрсиниз. Сизинлә вурушан шәһәр әлә кечәнә кими онлары кәсиб мүһасирә гурғулары дүзәлдә биләрсиниз.

21 Әкәр Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији өлкәдә шәһәрдән кәнарда* мејит тапылса, амма ону кимин өлдүрдүјү билимәсә, 2 онда

ФӘС. 20

a 2См 14:13

b Јш 22:8

b Јш 6:17
Јш 10:28
Јш 11:11

г Гн 7:1

f Чх 34:15
Гн 7:4
Јш 23:12, 13
Әш 2:6
1Кр 5:6
1Кр 15:33

d Нә 9:25

Сағ сүтүн

ФӘС. 21

a Гн 16:18

b Cј 35:33

b Чх 28:1

г Cј 6:23-27
1См 23:13

f Гн 17:8, 9

d 36:26:6
Мт 27:24

e 2Иш 7:23

ө Әш 26:21
Әр 26:15

ж Cј 31:9
Гн 20:13, 14

гој ағсаггалларла һакимләр^a мејитин тапылдыгы јерә ке-диб һәмин јерлә әтраф шәһәрләрин арасындакы мәсафәни өлчсүнләр. 3 Һәмин јерә јахын олан шәһәрин ағсаггаллары һәлә ишә гошулмамыш, бојндуруг алтына салынмамыш бир чаван инәк сечсинләр 4 вә апарыб шумланмамыш, тохум сәпилмәмиш ахар сулу дәрәдә бојнуну сындырсынлар.^b

5 Сонра лавили һаһинләр кәлсинләр. Аллаһыныз Јеһова мәһз онлары сечиб ки, Она хидмәт едиб^b Јеһованын ады илә хејир-дуа охусунлар^c. Онлар зоракылыг һалларына нечә бахылмасына даир көстәриш верәчәкләр.^f 6 Өлүнүн тапылдыгы јерә јахын олан шәһәрин ағсаггаллары дәрәдә бојну сындырылмыш инәјин үстүндә әлләрини јусунлар^d 7 вә белә десинләр: “Бизим әлимиз бу адамын ганына батмајыб, көзләримиз онун ганынын төкүлмәсинин шаһиди олмајыб. 8 Еј Јеһова Аллаһ, бу күнаһы фидјә вериб гуртардыгын халгын^e ајагына јазма. Гојма ки, күнаһсыз ганын бабалы халгын Исраилин бојнунда галсын”.^ө Онда төкүлән ганын күнаһы халгын ајагына јазылмајаг. 9 Беләчә, Јеһованын дедијини едиб күнаһсыз ганын бабалындан азад олачагсыныз.

10 Мүһарибә вахты Аллаһыныз Јеһованын көмәјилә дүшмәнләринизи мәғлуб едиб әсир көтүрәндә^ж 11 әсирләрин арасында көзәл гыз көрүб она вурулсаныз вә ону алмаг истәсәниз, 12 һәмин гызы евинизә кәтирә биләрсиниз. Гыз башыны гырыхыб дырнагларыны кәсмәли,

21:1 * һәрфән: чөлдә.

13 эсирлик палтарыны чыгарып евиниздә галмалдыр. Гој о, бир ај ата-анасы үчүн јас тутсун.^а Бундан сонра онунла јахынлыг едә билерсиниз. Сиз онун әри, о исә сизин арвадыныз олачаг. 14 Анчаг ишдир, гыз сонрадан хошунуза кәлмәсә, бурахын истәдији јерә кетсин.^б Ону сатмаг, онунла гәддар давранмаг олмаз, чүнки онун ләјагәтинә тәчәвүз етмишсиниз.

15 Әкәр бир кишинин ики арвады оларса вә о, арвадларындан бирини дикәриндән чох севәрсә, гадынларын һәр икиси она оғул доғарса, лакин илк оғлу истәмәдији арваддан оларса,^в 16 мирасы оғулар арасында бөлүшдүрмәк вахты кәләндә киши севмәдији гадын оғлуна, илкиннә хор бахыб илк оғуллуг һаггыны севдији гадыннын оғлуна вермәмәлидир. 17 О, севмәдији гадыннын оғлуну илк оғул кими танымалы, һәр шәјдән она ики пај вермәлидир, чүнки бу оғул онун кишилик күчүнүн нүбарыдыр. Илк оғуллуг һаггы она мөхсусдур.^г

18 Әкәр киминсә оғлу тәрс, дикбашдырса, ата-анасынын сөзүнү сажмырса,^д она вердикләри өјүд-нәсиһәти вечинә алмырса,^е 19 гој валидејләри ону шәһәрин дарвазасына, шәһәрин афсагалларынын јанына кәтириб десинләр: 20 “Бизим бу оғлумуз тәрс вә дикбашдыр, сөзүмүзү саж салмыр. Күнүнү гарынгуллугла^а, әјјашлыгла^б кечирир”. 21 Онда шәһәр чамааты ону дашгалаг едиб өлдүрмәлидир. Бәли, араныздан пислији јох един ки, бүтүн Исраил ешидиб горхсун.^ж

22 Өлүмә лајиг күнаһ ишләјән адам өлдүрүлүб^з дирәк-

ФӘС. 21

а Сј 20:29
Гн 34:8

б Гн 24:1

в Јр 29:30, 33

г Јр 25:31
2См 21:3

д Чх 20:12
Гн 27:16
Мс 1:8
Еф 6:1

е Гн 8:5
Мс 13:24
Мс 19:18
Мс 23:13
Иб 12:9

ж Мс 28:7

з Рм 13:13
1Кр 6:10
Еф 5:18

ж Гн 13:10, 11

з Сј 25:5

Сағ сүтун

а Јш 10:26
һә 10:39

б Јш 8:29
Јһ 19:31

в Гт 3:13

г Сј 35:34

ФӘС. 22

д Чх 23:4

е Мт 7:12

ж Чх 23:5
Лв 19:18
Лк 10:27
Гт 6:10

з Лв 22:28
36 145:9
Мс 12:10
Мт 10:29

ж 2Иш 11:2
һә 10:9

з Лв 19:19

дән асыларса,^а 23 онун чәсәди кечәни дирәкдә галмама-лыдыр.^б О, һәмин күн басдырылмалыдыр, чүнки дирәкдән асылан адам Аллаһын ләнәтинә дүчәр олуб.^в Аллаһыныз Јеһованын сизә ирс олараг вердији өлкәни мурдарламајын.^г

22 Әкәр сојдашынызын азмыш өкүзүнү ја да гојунуу көрсәнис, өзүнүзү көрмәзлији вурмајын.^д Ону мүтләг апарыб сојдашыныза гәтәрын. 2 Лакин јијәси сиздән узаг јашајырса вә ја ону танымырсынызса, һејваны апарыб өзүнүздә сахлајын, јијәси ахтаранда гәтәрарсыныз.^е 3 Киминсә азмыш улағыны көрәндә, палтарыны, јахуд башга бир шәјини тапанда да ејни чүр давранмалысыныз. Өзүнүзү көрмәзлији вурмајын.

4 Сојдашынызын улағынын, јахуд өкүзүнүн јолда јыхылыб галдығыны көрәндә јан кечмәјин. Мүтләг јијәсинә һејваны галдырмага көмәк един.^в

5 Гадын киши палтары, киши гадын палтары кейинмәлидир. Аллаһыныз Јеһова белә адамдан икраһ едир.

6 Әкәр ағачда, јахуд јердә ичиндә бала вә ја јумурта олан гуш јувасына раст кәлсәниз вә көрсәниз ки, ана гуш јуванын үстүндә отуруб, балаларла бәрәбәр ананы да көтүрмәјин.^г 7 Ана гушу бурахын, балалары исә көтүрә билерсиниз. Белә един ки, күзәрәныныз хош, өмрүнүз узун олсун.

8 Ев тикәндә дамына мәһәччәр чәкин^ж ки, кимсә дамдан јыхылмасын вә ганы сизин бојнуузда галмасын.

9 Үзүмлүжүнүз ики нөв тохум сәлмәјин.^з Әкс һалда, бу тохумдан көтүрдүжүнүз

мәһсул да, үзүмлүүн мәһсулу да бүтүнлүклә мүгәддәс мәкәна мәхсус олачаг.

10 Өкүзлә ешшәји бир кота-на гошмајын.^a

11 Јунла кәтандан тохунмуш парчадан палтар кејинмәјин.^b

12 Бүрүнчәјинизин һәр дөрд күнчүнә готаз тикин.^a

13 Әкәр кимсә арвад алыб онунла јахынлыг едәндән сонра ондан хошу кәлмәсә*

14 вә ону әхлагсызлыгыда иттиһам едәрәк: “Мән бу гызы алдым, анчаг онунла јахынлыг едәндә көрдүм ки, бакирә дејил”, — дејиб адыны бәднам етсә, **15** онда гој гызын ата-анасы гызын зифаф ағыны шәһәрин дарвазасына, ағсагалларын јанына кәтирсинләр. **16** Гызын атасы ағсагаллара белә десин: “Гызы бу адама вердим, о исә ону бәјәнмир”, **17** “гызын бакирә дејил” дејиб ону позғунлугда күнаһландырыр. Амма, будур, бу да гызымын зифаф ағы”. Сонра ағы шәһәрин ағсагалларына ачыб көстәрсинләр.

18 Ағсагаллар һәмин адамы чәзаландырмалыдыр.^f **19** Исраилдә гыз хејлагынын адыны ләкәләдији үчүн чәза олараг ондан јүз шекел* күмүш алыныб гызын атасына верилмәлидир.^g Гыз онун арвады олараг галачаг, өмрү боју ону бошаја билмәз.

20 Јох әкәр иттиһам дүздүрсә, гызын бакирәлијинә сүбут јохдурса, **21** гызы ата евинин гапысы ағзына кәтирсинләр вә шәһәрин кишиләри

22:13 * Һәрфән: она нифрәт етсә.

22:16 * Һәрфән: она нифрәт едир.

22:19 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 өлавәсинә бах.

ФӘС. 22

a Мс 12:10

b Лв 19:19

v Cj 15:38
Mт 23:2, 5

г Чх 18:21
Гн 1:13
Гн 16:18

F Гн 25:2
Мс 10:13
Мс 19:29

d Мл 2:16

Сағ сүтун

a Лв 21:9
Иб 13:4

b Лв 11:45
1Кр 5:13

v Jr 20:3
Чх 20:14
Лв 20:10
1Кр 6:9, 10
1Кр 6:18

г Лв 20:10
Гн 5:18
1Сж 4:3, 6
Иб 13:4

F Jr 4:8
Cj 35:20, 21
Jр 2:11

d Jr 34:2, 5

e Jr 34:11, 12
Чх 22:16

ө Лв 18:8
Лв 20:11
Гн 27:20
1Кр 5:1

ону дашгалаг едиб өлдүрсүнләр. Гыз ата евиндә әхлагсызлыг* етмәклә Исраили рүсвај едиб.^a Араныздан пислији јох етмәлисиниз.^b

22 Кимсә башгасынын арвады илә бир јердә тутулса, онларын һәр икисини, гадынла јатан кишини дә, гадыны да өлдүрмәк лазымдыр.^a Исраилдән пислији јох етмәлисиниз.

23 Әкәр бир киши нишанлы гызла шәһәрдә растлашыб онунла јахынлыг етсә, **24** онлары һәмин шәһәрин дарвазасына кәтирмәк, дашлајыб өлдүрмәк лазымдыр. Гызы она көрә ки, шәһәрин ичиндә олола гышгырмајыб, кишини исә она көрә ки, башгасынын арвадыны ләкәләјиб.^г Араныздан пислији јох етмәлисиниз.

25 Лакин киши нишанлы гызла чөлүн дүзүндә растлашыб зор күчүнә онунла јахынлыг етсә, онда тәкчә гызы зорлајан киши өлмәлидир. **26** Гызә һеч нә етмәјин. О, өлүмә лајиг бир иш тутмајыб. Бу, киминсә башга бир адамын үстүнә һүчүм чәкиб ону өлдүрмәсинә бәнзәјир.^f

27 Киши гызә чөлдә раст кәлиб вә гыз гышгырса да, имдадына чатан олмајыб.

28 Әкәр кимсә нишанлы олмајан бакирә гызла растлашар, гызы тутуб онунла јахынлыг едәрсә вә бу ишин үстү ачыларса,^g **29** гызла јахынлыг едән адам гызын атасына әлли шекел күмүш вермәли, гызы да алмалыдыр.^ө Гызы ләкәләдијинә көрә өмрү боју ону бошаја билмәз.

30 Һеч ким атасынын арвадыны алыб атасынын шәрәфинә ләкә кәтирмәмәлидир.^ө

22:21 * Јахуд фаһишәлик.

23 Хажалары эзилмиш, јахуд чинсијјэт үзвү кэсимиш адам Јеhovанын ичмасына дахил ола билмэз.^а

2 Гејри-гануни доғулан оғул Јеhovанын ичмасына дахил ола билмэз.^б Онун хэтта онунчу нэслиндэн олан өвлэдди Јеhovанын ичмасына дахил ола билмэз.

3 Нэ әмуни, нэ муаби Јеhovанын ичмасына дахил ола билмэз.^в Онларын хэтта онунчу нэслиндэн олан өвлэддари да Јеhovанын ичмасына дахил ола билмэз, **4** чүнки сиз Мисирдэн чыхыб кэләркән онлар чөрәји вә сују сизә гыјмамышдылар,^г үстәлик, Икичајарасындакы* Фәтурдан олан Баур оғлу Бәләми муздла тутмушдулар ки, сизи ләнәтләсин.^д **5** Амма Аллаһыңыз Јеhова Бәләмә гулаг асмады,^е Аллаһыңыз Јеhова ләнәти хејир-дуаја чевириди,^в чүнки Аллаһыңыз Јеhова сизи севири.^з **6** Неч вахт онларын рифаһи вә фираванлығы үчүн неч нә етмәјин.^ж

7 Әдумијә икраһла јанашмајын, о, сизин гардашыңыздыр.^з

Мисирлијә дә икраһла јанашмајын, чүнки онун өлкәсиндә гәриб олмусунуз.^и

8 Онларын үчүнчү нэслиндән олан өвлэддари Јеhovанын ичмасына дахил ола биләрләр.

9 Дүшмәнләринизә гаршы чыхмаг үчүн ордукаһ гуранда өзүнүзү һәр чүр мурдарлыгдан горујун.^к **10** Кимсә кечә тохуму ахдығы үчүн мурдарланыбса,^л ордукаһдан чыхмалы вә ора кирмәмәлидир. **11** Ахшам дүшәндә о јујунмалыдыр, күн батандан сонра исә ордукаһа гајыда биләр.^м **12** Орду-

ФӘС. 23

а Ль 21:18, 20
Өш 56:4, 5

б Чх 20:14
Лв 20:10

в Нә 13:1, 2

г һк 11:18

д Сј 22:6
Јш 24:9

е Сј 22:35

ж Сј 23:11, 25
Сј 24:10

з Гн 7:7, 8

и 2Иш 8:2
2Иш 12:31

к Јр 25:25, 26
Јр 36:1
Сј 20:14

л Јр 46:6
Лв 19:34
36 105:23

м 1Иш 21:5
2Иш 11:11

н Јв 15:16

о Ль 15:31

Сағ сүгүн

а Ль 26:12

б 1Бт 1:16

в Чх 22:21

г Ль 19:29
Лв 21:9

д 1Пд 14:24
2Пд 23:7

е Чх 22:25
Лв 25:36, 37
Нә 5:10

ж 36:15:5

з Гн 15:6

и Мс 28:8

к Гн 15:4
Гн 15:7, 10
Мс 19:17
Лк 6:34, 35

л һк 11:30, 31
1Иш 1:11

м Јн 2:9

н Вә 5:4, 6

каһдан кәнарда ајагјолу үчүн бир јер ајырын, бајыра кедәндә ора кедин. **13** Силаһ-сурсатынызын арасында бел дә олмалыдыр. Ордукаһдан кәнарда бајыра кедәндә чухур газын, сонра нәчисин үстүнү торпагла өртүн. **14** Чүнки Аллаһыңыз Јеhова сизи хилас етмәк вә дүшмәнләринизи сизә тәслим етмәк үчүн ордукаһыңызда кәзир.^а Ордукаһ мүгәддәс олмалыдыр^б ки, О, аранызда мурдар бир шеј көрүб сизи тәрк етмәсин.

15 Ағасындан гачыб сизә сығынмыш гулу саһибинә гајтармајын. **16** О, сечдији јердә, истәдији шәһәрдә сизинлә бирликдә јашаја биләр. Онунла пис рәфтар етмәјин.^в

17 Неч бир исраилли гыз мәбәд фаһишәси олмамалыдыр;^г неч бир исраилли оғлан мәбәддә фаһишәлик етмәмәлидир.^д **18** Гадынын вә ја кишини фаһишәликлә әлдә етдији газанч һансыса нәзирин јеринә јетирилмәси үчүн Аллаһыңыз Јеhovанын евинә кәтирилмәмәлидир, чүнки бу, Јеhова Аллаһын көзүндә ијрәнчдир.

19 Сојдашыныза борча пул, әрзаг, јахуд сәләм көтүрә билләчәјиниз башга нә исә верәндә ондан сәләм алмајын.^е **20** Әчнәбидән сәләм ала биләрсиниз.^в Лакин сојдашыныздан сәләм алмајын.^г Онда Аллаһыңыз Јеhова саһиб олачағыңыз дијарда һәр ишинизи аванд едәчәк.^ж

21 Аллаһыңыз Јеhоваја нәзир едәндә^з ону јеринә јетирмәји узатмајын,^и чүнки Аллаһыңыз Јеhова буну сиздән тәләб едәчәк. Јеринә јетирмәсәниз, күнаһ саһиби олачағыңыз.^к **22** Амма нәзир демәкдән гачынырсынызса, бу,

күнаһ дежил.^а **23** Ағзыныздан чыхан сөзүн үстүндө дурун^б вэ Аллаһыңыз Јеһоваја өз дилинизлэ көңүллү тэгдимэ оларга нэ назир етмисинизсэ, јеринэ јетирин.^в

24 Гоншунузун үзүмлүјүнэ кирэндэ үрәјиниз истәјөн гәдәр үзүм јејә биләрсиниз, амма сәбәтәтә јығыб апармајын.^г

25 Гоншунузун зәмисинэ кирэндэ элинизлэ сүнбүл дәриб јејә биләрсиниз, амма зәмијә ораг вурмајын.^г

24 Әкәр кимсә арвад алар, лакин сонрадан онда бир ләјәгәтсизлик көрәр вә бунә көрә дә арвад көзүндөн дүшәрсә, талаг қағзыны јазыб онун элинә вермәли вә бурахмалыдыр.^а **2** Гадын онун евиндән чыхандан сонра башгасына әрә кедә биләр.^в **3** Икинчи әри дә ондан наразы олар* вә талаг қағзыны вериб ону евиндән чыхарарса, јахуд бу әри өләрсә, **4** гадын артыг ләкәләндији үчүн биринчи әри тәзәдән ону ала билмәз. Белә шеј Јеһованын көзүндә ијрәнчдир. Јеһова Аллаһынызын сизә ирс оларга вердији дијарда бу чүр күнаһ етмәјин.

5 Тәзә евләнән адам ордуја кетмәмәлидир вә онун үстүнә һеч бир башга мәсулијјәт гојулмамалыдыр. О, бир ил сәрбәст олмалы, евиндә галыб арвадынын көнлүнү шад еләмәлидир.^в

6 Һеч ким башгасынын әл-дәјирманыны, јахуд дәјирманынын үст дашыны киров көтүрмәмәлидир,^ж чүнки бунула о, һәмни адамын чаныны киров көтүрмүш олур.

7 Ким исраилли сојдашыны оғурлајар, онунала амансыз

24:3 * һәрфән: ону рәдд едәр.

ФӘС. 23

а Ва 5:5

б Сј 30:2
36:15:4
Мс 20:25

в һк 11:35
1Иш 14:24
Мт 5:33

г Мт 6:11
Рм 13:10

Ғ Мт 12:1
Лк 6:1

ФӘС. 24

д Мн 2:16
Мт 1:19
Мт 5:31, 32
Мт 19:3-8
Мр 10:4, 11

е Лв 21:7

ө Гн 20:7
Мс 5:18
Вз 9:9

ж Чх 22:26, 27

Сағ сүтүн

а Јр 37:28
Јр 40:15

б Чх 21:16

в Гн 19:18, 19
Гн 21:20, 21

г Лв 13:2, 15
Мр 1:44
Лк 17:14

Ғ Сј 12:10, 15

д Гн 15:7, 8
Мс 3:27

е Әј 24:9, 10

ө Чх 22:26, 27

ж Лв 25:39, 43
Мс 14:31

з Лв 19:13
Әр 22:13
Мт 20:8

и Мс 22:22, 23
Јр 5:4

ы 2См 25:3, 4

ј һз 18:20

к Чх 22:21, 22

рәфтар едәр вә ону сатарса,^а өлмәлидир.^б Араныздан пислији јох етмәлисиниз.^в

8 Чүзам* хәстәлији баш галдыранда лавили каһинләрин дедији һәр шеји олдуғу кими јеринә јетирин.^г Онлара нә бујурмушамса, һамысына дәгигликлә әмәл един. **9** Аллаһыңыз Јеһованын Мисирдән чыхыб кәләндә јолда Мәрјәмә нә етдијини унутмајын.^г

10 Гоншунуза нә исә борч верәндә,^а бојун олдуғу кирову алмаг үчүн евинә кирмәјин. **11** Бајырда көзләјин, гој борч алан кирову өзү кәтирсин. **12** Әкәр о, еһтијач ичиндәдирсә, кирову сиздә ола-ола јатаға кирмәјин.^в **13** Күн батанда кирову јијәсинә гајтарын ки, јатанда әјиндә палтар олсун вә сизин чаныныза дуа етсин.^в Белә етсәниз, Аллаһыңыз Јеһованын өнүндә саваб газанарсыныз.

14 Дара дүшән јохсул муздуру алдатмајын, истәр сојдашыныз олсун, истәрсә дә өлкәниздә, шәһәрләриниздә јашајан јаделли.^ж **15** Онун һаггыны елә һәмни күн, күн батмамышдан әввәл верин,^з чүнки еһтијач ичиндәдир, көзүнү зәһмәт һаггына дикиб. Әкс тәгдирдә, о, сизин элиниздән Јеһоваја фәрјад едәр вә сиз күнаһкар сајыларсыныз.^з

16 Ата өвладынын әмәлине көрә, өвлад да атасынын әмәлине көрә өлдүрүлмәмәлидир.^ы Һәр кәс өз күнаһына көрә өлдүрүлмәлидир.^ј

17 Јаделлинин, јахуд јетимин ишинә баханда һаггы, әдаләти позмајын.^к Дул гадын-

24:8 * Чүзам кими төрчүмә олунан ибрани сөзү кениш мәнә дашыјыр вә көрүнүр, мүхтәлиф јолухучу дәри хәстәликләрини, һәмчинин палтарда вә өвдә олан инфексиялары өзүнә дахил едир.

дан вердижиниз борчун эвэзинә киров кими палтарыны алмајын.^а **18** Унутмајын ки, бир вахтлар Мисирдә гул идиниз вә Аллаһыныз Јеһова сизи орадан гуртарды.^б Бу шејләри сизә она көрә бујуурам.

19 Тарланы бичәндә јаддан чыхыб тарлада гојдугунуз дәрзи көтүрмәк үчүн кери гајытмајын. Гој гәриб, јетим, дул үчүн галсын.^в Белә етсәниз, Аллаһыныз Јеһова һәр ишинизи аванд едәр.^г

20 Зејтун ағачыны чырпандан сонра гајыдыб будаглары икинчи дәфә чырпмајын. Гој јердә галан гәрибин, јетимин вә дулун олсун.^ф

21 Бағыныздакы үзүмү јығандан сонра тәнәкләрдә галаны јығмаға гајытмајын. Гој о, гәрибин, јетимин вә дулун олсун. **22** Унутмајын ки, бир вахтлар Мисирдә гул идиниз. Елә буна көрә сизә бу шејләри бујуурам.

25 Араларында сөз-сөһбәт дүшән ики нәфәр һакимләрә мүрачиәт едә биләр.^а Һакимләр онлары мүһакимә едиб һағлы тәрәфә бәраәт гәзәндирмәли, тәгсиркары исә күнаһкар елан етмәлидирләр.^б **2** Тәгсиркар дөјүлмә чәзасына лајиг оларса,^в гој һаким әмр етсин, ону јерә узатсынлар вә һакимин көзү өнүндә она күнаһынын ағырлығына мүвафиг чубуг вурсунлар. **3** Она ән чоху гырх чубуг вурмағ олар,^ж артыг јох. Әкәр гырхдан чох чубуг вурулса, көзүнүзүн габағында сојдашыныз ләјәғетини итирәр.

4 Хырман чәкән өкүзә бурунтаг тахмајын.^з

5 Бир јердә јашајан гардашлардан бири оғлу олмадан өләрсә, өлән гардашын арвады гыраға әрә кетмәмә-

ФӘС. 24

а Чх 22:26, 27

б Гн 5:15

в Лв 19:9
Лв 23:22
Рт 2:16
36 41:1

г Гн 15:7, 10
Мс 11:24
Мс 19:17
Лк 6:38
2Кр 9:6
1Јһ 3:17

ф Лв 19:10
Гн 26:13

ФӘС. 25

д Гн 16:18
Гн 17:8, 9
Гн 19:16, 17

е Чх 23:6
2См 19:6
Мс 17:15
Мс 31:9

ө Мс 10:13
Мс 20:30
Мс 26:3
Лк 12:48
И6 2:2

ж 2Кр 11:24

з Мс 12:10
1Кр 9:9
1Тм 5:18

Сағ сүтун

а Јр 38:7, 8
Рт 4:5
Мр 12:19

б Јр 38:9
Рт 4:10, 17

в Сј 27:1, 4

г Рт 4:7

ф Мс 11:1
Мс 20:10
Мв 6:11

д Лв 19:36

е Гн 4:40

лидир. Гајны онунла евләниб өз гајынлыг борчуну јеринә јетирмәлидир.^а **6** Гадынын дүнјаја кәтирдији илк оғул өлән гардашын адына олачаг ки,^б мәрһумун ады Исраилдән силинмәсин.^в

7 Әкәр гајын гардашынын арвады илә евләнмәк истәмәсә, онда дул галмыш гадын шәһәр дарвазасына, ағсаггалларын јанына кедиб демәлидир: “Мәним гајным Исраилдә гардашынын адыны јашатмагдан имтина едир. О, гардашынын дул галан арвадыны алыб гајынлыг борчуну јеринә јетирмәк истәмир”. **8** Онда шәһәрин ағсаггаллары гадынын гајныны чағырыб онунла данышсынлар. Әкәр о исрар едиб “ону алмағ истәмирәм” дәрәсә, **9** онда гадын ағсаггалларын көзү гаршысында она јахынлашмәли, онун ајағындан сәндәлини чыхармалы^г вә үзүнә түпүрүб демәлидир: “Гардашынын нәслини јашатмајан адама белә едәрләр”. **10** Бундан сонра Исраилдә онун сојуна “сәндәли чыхарылмышлар соју*” дәрәлчәк.

11 Ики киши далашанда дөјүлән кишинин арвады әрини гуртармағ үчүн әл атыб о бири кишинин мәрһәм јериндән јапышса, **12** гадынын әли кәсилмәлидир. Она јазығыныз кәлмәсин.

13 Һејбәниздә бири балача, бири бөјүк, ики чүр чәки дашы олмасын.^ф **14** Евиниздә бири балача, бири бөјүк, ики чүр өлчү габы олмасын.^а **15** Чәки дашыныз, өлчүнүз дүз вә дәгиг олмалыдыр. Белә олса, Аллаһыныз Јеһованын сизә верәчәји торпагда өмрүнүз узун олар.^в **16** Аллаһыныз Јеһова

25:10 * һәрфән: өви.

белэ ишлэ мэшгул олан эжи адамлардан икраһ едир.^а

17 Мисирдэн чыхыб кэлэркэн Эмаликин сизэ нэ ет-дижини,^б **18** сиз жорулуб элдэн дүшмүш халда икэн сизи жолда нечэ гаршыладыгыны, далда галанлара нечэ һүчүм чэкдижини жадыныздан чыхармајын. Онлар Аллаһдан горхмадылар. **19** Аллаһыныз Jehovahны ирс олагаг верэчэ-жи дијарда Аллаһыныз Jehovah сизи дүшмэнлэринизин элин-дэн гуртарыб динчлик бэхш едэндэ Эмаликин адыны көл-лөр алтындан силин.^в Унутмајын.

26 Аллаһыныз Jehovahны ирс олагаг вердији дија-ра дахил олуб ону тутанда вэ орада мэккэн саланда **2** Аллаһыныз Jehovahны сизэ вердији торпагдан көгүрдүјүнүз бүтүн мәнсулун нүбарындан сәбәтэ жығыб Аллаһыныз Jehovahны Өз адына мэккэн сечди-ји јерэ кетмәлисиниз.^г **3** Һә-мин күнләрдә хидмәт едән ка-нинин јанына кәлиб демәлиси-низ: “Бу күн мән билдирирәм ки, Аллаһымыз Jehovahны вәди, һәгигәтән дә, јеринә јет-ди. Мән артыг Jehovahны ата-бабаларымыза сөз вериб бизэ вермәји анд ичдији торпагда-јам”.^д

4 Каһин сәбәти элиниздән алыб Аллаһыныз Jehovahны гурбанкаһынын өнүнә гојачаг. **5** Онда сиз Аллаһыныз Jehovahны өнүндә әрз етмәлиси-низ: “Мәним атам көчәри* арами^а иди. О, Мисир^в кө-чүб орада өз кичик аилә-си илэ гәриб кими јашајырды.”^б Орада ондан бөјүк, гүдрәтли вэ чоһсајлы бир халг әмәлэ кәлди.^ж **6** Мисирлиләр бизэ

ФӘС. 25

а Лв 19:35

б Чх 17:8
Сј 24:20

в Чх 17:14
Јш 22:4
1Иш 14:47, 48
1Иш 15:1-3
1См 4:42, 43

ФӘС. 26

г Чх 23:19
Лв 23:10
Сј 18:8, 12
2См 6:6
2См 31:5
Мс 3:9

д Јр 17:1, 8
Јр 26:3

е Јр 28:5
Һш 12:12

ж Јр 46:3
Һв 7:15

з Јр 46:27

и Чх 1:7
Гн 10:22
36 105:24

Сағ сүтүн

а Чх 1:11

б Чх 3:9
Чх 4:31
Һв 7:34

в Чх 6:6

г Чх 7:3
Гн 4:33, 34

д Чх 8:8
Гн 8:7, 8
Һз 20:6

е Гн 26:2

ж Гн 12:7
Гн 16:14

з Гн 12:5, 6
Гн 14:22

и Гн 14:28, 29
Мс 14:21
1Јһ 3:17

к Јр 1:27

зүлм едиб ган уддурур, көлә едиб ағыр ишләрдә ишләдир-диләр.^а **7** Онда биз ата-баба-ларымызын Аллаһы Jehovahа аһ-налә етмәјә башладыг, Jehovah сәсимизи ешитди вэ бизи-нә эзаб-әзијјәтимизә, чәкди-јимиз ситәмләрә нәзәр салды.^б **8** Jehovah күчлү әли,^в гүдрәт-ли голу илэ, зәһмли ишләри, мөчүзә вэ әламәтләрилә бизи Мисирдән чыхарды.^г **9** Сонра О, бизи бу јерә кәтирди вэ бу мәмләкәти, сүд-бал ахан дија-ры бизә верди.^д **10** Мән дә инди Jehovahны вердији тор-пағын мәнсулунун нүбарыны кәтирмишәм”.^д

Сәбәти Jehovahны, Алла-һынызын өнүнә гојмалы вэ Аллаһыныз Jehovahны гаршы-сында сәчдә гылмалысыныз. **11** Беләликлә, һамыныз, сиз дә, лавилиләр дә, аранызда ја-шајан јаделлиләр дә Аллаһы-ныз Jehovahны өзүнүзә вэ аил-ләнизә вердији бүтүн немәт-ләрә көрә севиниб-шадлана-чагсыныз.^е

12 Ондабирләр^е или олан үчүнчү илдә бүтүн мәнсулу-нузун онда бирини ајыран-дан сонра ону аранызда јаша-јан лавилиләрә, гәрибләрә, јетимләрә вэ дуллара верин. Гој онлар да јејиб дојсунлар.^ж **13** Онда Аллаһыныз Jehovah-нын өнүндә белә дејин: “Евим-дә мүгәддәс пәјдан һеч нә сах-ламадым, һамысыны әмр етди-јин кими, лавилиләрә, гәриб-ләрә, јетимләрә вэ дуллара^з пәјладым. Сәнин әмрләриндән чыхмадым, онларын һеч би-рини позмадым. **14** Јас сах-лајанда ондан јемәдим, мур-дар халда она тохунмадым, ондан өлү үчүн ишләтмәдим. Мән Аллаһын Jehovahны сәси-нә гулаг асдым вэ Онун әмр ет-дији һәр шеји јеринә јетирдим.

26:5 * Дикер вариант: фани.

15 Инди исә, еҗ Аллаһым, Өз мүгәддәс мәскәниндән, көҗләрдән бизә нәзәр сал,^а ата-бабаларымыза анд ичдиҗин кими,^б вердиҗин бу торпаға, сүд-бал ахан диҗара^в вә халғын Исраилә рузи-бәрәкәт бәхш елә”.

16 Бу күн Аллаһыңыз Jehovah сизә бу ганун вә һөкмләрә әмәл етмәҗи тапшырыр. Онлары бүтүн гәлбиниңлә,^г бүтүн варлығыңызла јеринә јетирмәлисиниз. **17** Бу күн Jehovah сизә бәҗан етди ки, Онун јоллары илә кетсәниз,^д Онун әмрләринә,^е ганун вә һөкмләринә риајәт етсәниз,^в сөзүнә гулаг ассаныз, О, сизин Аллаһыңыз олачаг. **18** Сиз дә, өз нөвбәниздә, Jehovahа билдирдиниз ки, вәд етдиҗи кими, Онун халғы, хүсуси мүлкү^з олачаг, Онун бүтүн әмрләринә риајәт едәчәксиниз. **19** Аллаһыңыз Jehovahнын мүгәддәс халғы олараг галсаныз,^ж О вәд етдиҗи кими, сизи јаратдығы бүтүн халглардан үстүн тутачаг,^з сиз Она тәриф, шан-шөһрәт кәтирәчәксиниз».

27 Сонра Муса Исраил асгаллары илә бирликдә халга тапшырды: «Бу күн сизә вердиҗим һәр бир әмрә риајәт един. **2** Иорданы кечиб Аллаһыңыз Jehovahнын сизә вердиҗи торпаға гәдәм басаңда ири дашлар сечиб үстүнә әһәнк чәкин.» **3** О таҗа кечәндә бу Ганунун бүтүн сөзләрини һәммин дашларын үстүнә јазын ки, ата-бабаларыңызын Аллаһы Jehovahнын сөз вердиҗи кими, сүд-бал ахан диҗара, Аллаһыңыз Jehovahнын вердиҗи өлкәҗә дахил ола биләсиниз.^б **4** Иорданы кечәндә бу күн сизә әмр етдиҗин кими, бу дашлары Еҗбал^г дағында гоҗуб үстүнү әһәнкләјәрсиниз. **5** Һәмчинин орада Аллаһы-

ФӘС. 26

а Чк 23:25

б Јр 15:18
Јр 26:3

в Гн 8:7, 8

г Гн 6:6
Гн 11:1
36 119:34
1Јһ 5:3

д Лв 26:46

е Ва 12:13

ж Лв 19:37

з Гн 14:2
Гн 29:10-13ж Гн 7:6
Гн 28:1, 9

з Гн 4:8

ФӘС. 27

и Јш 8:30-32

ы Сј 13:26, 27

ј Гн 11:29

Сағ сүтүн

а Чк 20:25

б Лв 3:1

в Лв 7:15
Гн 12:7

г Чк 24:12

д Чк 19:5
Гн 26:18е 1Пд 2:3
Мр 19:17
1Јһ 5:3

ж Гн 11:29

з Јш 8:33

ж Гн 33:10

з Гн 7:25
Гн 29:17и Чк 20:4
Гн 4:15, 16
Өш 44:9ы Чк 34:17
Лв 19:4ј Чк 20:12
Гн 21:18-21мс 20:20
мс 30:17
Мр 15:4к Гн 19:14
мс 23:10

ныз Jehovahнын адына дашлардан гурбанкаһ дүзәлдәрсиниз. Амма дашлара дәмир аләт дәҗмәмәлидир.^а **6** Аллаһыңыз Jehovahнын адына олан бу гурбанкаһы јонулмамыш дашлардан дүзәлтмәли, үстүндә Аллаһыңыз Jehovahа јандырма гурбанлары тәгдим етмәлисиниз. **7** О јердә үнсијәт гурбанлары^б да кәсиб јејин вә Аллаһыңыз Jehovahнын өнүндә севиниб-шадланын.^в **8** Ганунун бүтүн сөзләрини дашларын үстүнә ајдын јазын».^г

9 Сонра Муса вә лавили кәһинләр бүтүн Исраилә хитаб едиб деди: «Еҗ Исраил, сус вә динлә! Бу күн сиз Аллаһыңыз Jehovahнын халғы олдуңуз.^д **10** Сиз Аллаһыңыз Jehovahнын сөзүнә гулаг асмалы, бу күн сизә чатдырдыҗым әмрләринә^е вә ганунларына риајәт етмәлисиниз».

11 Һәмин вахт Муса халга тапшырыб деди: **12** «Иорданын о тајына кечәндә Шәмун, Лави, Јәһуда, Јәсакир, Јусиф вә Бинјамин гәбиләләри халга хејир-дуа вермәк үчүн Гәризим^в дағында дурмалыдырлар. **13** Рубән, Чад, Ашир, Зәбулун, Дан вә Нифталы гәбиләләри ләнәтләри бәҗан етмәк үчүн Еҗбал^г дағында дурмалыдырлар. **14** Лавилиләр исә учадан бүтүн исраиллиләрә сөјләмәлидирләр:»^ж

15 “Jehovанын икраһ етдиҗи,^з сәнәткарын әл иши олан оҗма” бүт, төкмә^б бүт дүзәлдәнә вә кизләдәнә ләнәт олсун! (Һамы “амин” дејә чаваб версин.)

16 Ата-анасына сајғысылыг көстәрәнә ләнәт олсун!^г (Һамы “амин” дејә чаваб версин.)

17 Гоншусунун сәрһәдини дәјишдирәнә ләнәт олсун!^к

(Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

18 Кору аздырана ләнэт олсун!^a (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

19 Ғрибин, јетимин, дулун^b ишинә бахаркән эдаләти^c позана ләнэт олсун! (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

20 Атасынын арвады илә јахынлыг едиб атасынын шәрәфини ләкәләјәнә ләнэт олсун!^d (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

21 Һејванла чинси әләгәјә кирәнә ләнэт олсун!^e (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

22 Доґма бачысыјла, атабир бачысыјла, анабир бачысыјла јахынлыг едәнә ләнэт олсун!^f (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

23 Гајынанасыјла јахынлыг едәнә ләнэт олсун!^g (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

24 Пусгу гуруб сојдашыны өлдүрәнә ләнэт олсун!^h (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

25 Рүшвәт алыб күнаһсыз ган төкәнә ләнэт олсун!ⁱ (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

26 Бу Ганунда дејиләнләрә риајәт етмәјәнә ләнэт олсун!^j (Ғамы “амин” дежэ чаваб версин.)

28 Әкәр бу күн сизә вердијим әмрләрин һамысына дәгигликлә әмәл едиб Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә гулаг ассаныз, Аллаһыныз Јеһова сизи бүтүн халглардан үстүн едәчәк.^k **2** Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә һәмишә гулаг ассаныз, бүтүн бу немәтләр башыныздан төкүләчәк.^l

3 Шәһәрдә дә, тарлада да хејир-бәрәкәтиниз ашыб-даша-чаг.^m

4 Өвладларыныз чох,ⁿ торпағынызын бәһрәси бол ола-

ФӘС. 27

a Лв 19:14
 б Чх 22:21, 22
 Гн 10:17, 18
 Мл 3:5
 Јр 1:27
 в Гн 16:20
 Мс 17:23
 Ми 3:11
 г Лв 18:8
 1Кр 5:1
 ф Чх 22:19
 Лв 18:23
 Лв 20:15
 д Лв 18:9
 Лв 20:17
 е Лв 18:17
 Лв 20:14
 ө Чх 20:13
 Чх 21:12
 Сј 35:31
 ж Мт 27:3, 4
 з Гн 28:15
 Гт 3:10

ФӘС. 28

и Гн 26:18, 19
 ы Лв 26:3, 4
 Мс 10:22
 Әш 1:19
 ј Гн 11:14
 к Лв 26:9
 36 127:3
 36 128:3

Сағ сүтун

a Гн 7:13
 б Чх 23:25
 Гн 26:2
 в Гн 32:30
 Јш 10:11
 г Гн 7:23
 2См 14:13
 ф Лв 26:10
 Мс 3:9, 10
 Мл 3:10
 д Чх 19:6
 е Гн 7:6
 ө Әш 43:10
 Дн 9:19
 һә 15:17
 ж Сј 22:3
 Гн 11:25
 Јш 5:1
 з Јр 15:18
 и Гн 30:9
 36 65:9
 ы Лв 26:4
 Гн 11:14
 ј Гн 15:6
 к 1Пд 4:21
 к Гн 5:32
 Јш 1:7
 Әш 30:21

чаг, һејванларынызын балалары, бузовларыныз, гузуларыныз саја кәлмәјәчәк.^a

5 Сәбәтләриниз, хәмир тәкнәләриниз бәрәкәтли олачаг.^b
6 Һәр ишиниз аванд олачаг.

7 Јеһова үстүнүзә галхан дүшмәнләринизи гаршынызда дармадағын едәчәк.^c Онлар бир истигамәтдән һүчүм чәкәчәк, једди истигамәтдә гача-чаглар.^d

8 Јеһова анбарларынызы бәрәкәтли,^e әл атдығыныз һәр иши хејирли едәчәк. Аллаһыныз Јеһова сизә вердији дијарда үстүнүзә боллуча хејир-бәрәкәт јағдырачаг. **9** Аллаһыныз Јеһованын әмрләринә риајәт едиб Онун јолу илә кетсәниз, Јеһова сөз вердији кими,^f сизи Өзүнә мәнхус мүгәддәс халг едәчәк.^g
10 Јер үзүндәки бүтүн халглар Јеһованын ады илә адландығынызы^h көрүб сиздән горхачаглар.^ж

11 Јеһова ата-бабаларыныза анд ичиб сизә вермәји вәд етдији дијарда сизи чохлу оғул-ушаг саһиби едәчәк.^з Јеһова мал-һејванынызы бирәбеш артырачаг, торпағынызы мәнһулдар едәчәк.^и **12** Јеһова Өз рузи-бәрәкәт анбарынын, көјләрин гапысыны ачыб торпағыныза вахтлы-вахтын-да јағыш јағдырачаг,^ы элининин һәр ишинә бәрәкәт верәчәк. Сиз бир чох халглар бөрч верәчәксиниз, өзүңүз исә бөрч үчүн һеч кимә ағыз ачмајачагыныз.^ј **13** Әкәр Аллаһыныз Јеһованын әмрләринә, сизә тапшырдығым әмрләрә һәмишә бојун әјсәниз, Јеһова сизи гујруг дејил, баш едәчәк, сиз ашағыда дејил, јухарыда олачагыныз.^к **14** Бу күн сизә әмр етдијим һеч бир сөздән нә саға, нә дә сола бир аддым белә, атмајын,^к башга ал-

лаһларын далынча кедиб онлара гуллуғ етмәјин.^а

15 Јох әкәр Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә гулаг асмансыз, бу күн сизә вердијим бүтүн әмрләринә вә ганунларына дәгигликлә әмәл етмәсәниз, бу ләнәтләр сизи гарабагара изләјиб јаханыздан јапшысачаг.^б

16 Шәһәрдә дә, тарлада дә ләнәтли олачагсыныз.^в

17 Сәбәтләриниз^г, хәмир тәкнәләриниз ләнәтли олачаг.^д

18 Өвладларыныз дә, торпагынызын бәһәри дә, мал-һејванынызын балалары дә ләнәтли олачаг.^е

19 Һәр ишиниз нәһс кәтирәчәк.

20 Бәд әмәлләринизә, Јеһованы атдығыныза көрә көрдүјүнүз һәр ишдән ләнәт, чашгынлыг, чәза бичәчәксиниз, тез бир заманда мәһв олуб јер үзүндән јох олачагсыныз.^ж

21 Тутмаға кетдијиниз дијардан көкүнүз тамамилә кәсиләнәчән Јеһова чаныныза азар салыб сизи гырачаг.^з **22** Ахырыныза чыхана гәдәр Јеһова чаныныза вәрәм, титрәтмә, илтиһаб, гыздырма салачаг, үстүнүзә гылынч көндәрәчәк.^и Сәмум јелиндән мәһсулунуз јаначаг, ону киф басычаг.^й **23** Башынызын үстүндәки көјләр мисә, ајағынызын алтындакы торпаг дәмирә дөнәчәк.^к **24** Јеһова башыныза јағыш әвәзинә тоз-торпаг жағдырачаг, сиз мәһв олунчаја гәдәр өлкәниздә белә олачаг. **25** Јеһова сизи дүшмәнләринизә мәғлуб едәчәк.^л Онлара бир истигамәтдән һүчүм чәкәчәк, једди истигамәтдә гачачагсыныз. Јер үзүндәки бүтүн мәмләкәтләр үчүн дәһшәт рәмзи олачагсыныз.^м **26** Мәјитинизи көјдәки гушлар дидә-

ФӘС. 28

а Лв 19:4

б Лв 26:16, 17
Дн 9:11

в 1Пд 17:1

г Гн 26:2

д Лв 26:26

е Лв 26:20, 22
Мрс 2:11, 19
Мрс 4:10

ж Ш 23:16

з Лв 26:25
Өр 24:10

и Лв 26:16
Лв 26:33

к Ам 4:9

л Лв 26:19
Гн 11:17
1Пд 17:1

м Лв 26:14, 17
1Иш 4:10

н Өр 29:18
Лк 21:24

Сағ сүтүн

а Өр 7:33

б Чк 4:11

в Өш 59:10

г һк 3:14
һк 6:1-5
Һә 9:27

д Өш 5:9
Мрс 5:2

е Ам 5:11
Мм 6:15

ж 2См 29:9

з Нә 9:37
Өш 1:7

чәк, јердәки һејванлар парчалачаг, онлары үркүдүб гован олмајачаг.^а

27 Јеһова сизи Мисирдәки чибанларла, бабасиллә, сөвдә^б илә чәзаландырачаг, бәдәнинизә јара салачаг, дәрдинизә дәрман тапылмајачаг. **28** Јеһова ағлынызы алачаг, көзүнүзү кор едәчәк,^в сизи чашгынлыға салачаг. **29** Күнүн күнорта чагы, зүлмәт мәһбусу олан кор кими,^г әлләриниз сүртә-сүртә кәзәчәксиниз. Бүтүн ишләриниз тәрс кәтирәчәк. Даим сизә фырылдаг кәләчәк, сојачаглар, гаһмар чыханызы олмајачаг.^д **30** Нишанландығыныз гызы кәлиб башга киши зорлајачаг. Ев тикәчәксиниз, ичиндә јашамајачагсыныз.^е Үзүмлүк салачагсыныз, бәһрәсиндән дадмајачагсыныз.^ж **31** Өкүзүнүзү көзүнүзүн габағында кәсәчәкләр, амма әтиндән бир тикә дә јемәјәчәксиниз. Көзүнүз көрәкөрә ешшәјинизи оғурлајачаглар, кери гәјтаран олмајачаг. Гојун-гузунузу дүшмәнләр апарачаг, һајыныза кәлән олмајачаг. **32** Көзүнүз баха-баха оғлунузу, гызынызы јаделлиләр апарачаг.^з Онлары һәсрәти сизи үзәчәк, амма әлиниз һеч јана чатмајачаг. **33** Торпагынызын бәһрәсини, јығдығыныз бүтүн мәһсулу јадрлар јејәчәк.^и Даим алданачаг вә сыхышдырылачагсыныз. **34** Көрдүкләриниздән башыныза һава кәләчәк.

35 Јеһова дизләриниздә, ајагларынызда, тәпәдән дырһағадәк бүтүн бәдәниниздә ағрылы, сағалмаз чибанлар чыхарачаг. **36** Јеһова сизи дә, үзәриниздә гојдуғунуз падшаһы да, нә өзүнүзүн, нә дә

28:27 * Екзема.

ата-бабаларынызын танымалдыгы халгын торпагына сүркүн едөчөк.^a Орада ағачдан, дашдан дүзэлдилмиш аллаһлар гуллуғ едөчөксиниз.^b **37** Сиз дөһшөт рэмзи олачаг, дилләрдә зәрби-мәсәлә дөнөчөксиниз, Јеһованын сизи сүркүн етдији өлкәләрин чамааты ичиндә мәсхәрәјә гојулачагыныз.^c

38 Чох сәпиб, аз бичөчөксиниз.^d Мәһсулунузу чәјирткәләр јејөчөк. **39** Үзүмлүкләр салыб бечәрәчөксиниз, шәрабынданса ичмәјөчөксиниз, барындан бир килә белә, дәрмәјөчөксиниз.^e Гурдлар онун ахырына чыхачаг. **40** Торпагынызын һәр јериндә зейтун ағачлары олса да, бөдәниниз сүртмәјә јағ тапмајачагыныз, чүнки бүтүн зейтунлар төкүлөчөк. **41** Оғулларыныз, гызларыныз олачаг, амма онлары көзүдолусу көрмәјөчөксиниз, чүнки әсир апарылачаглар.^f **42** Ағачларыныза, торпагынызын бәһәринә һәшәрәтлар даращачаг. **43** Аранызда јашајан јаделли жүксәлдикчә жүксөлөчөк, сизсә алчала-алчала кедөчөксиниз. **44** Сиз она јох, о, сизә борч верөчөк.^g О, баш олачаг, сиз исә гујруг.^h

45 Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә гулағ асмадыгыныз, сизә бујурдуғу гайда вә ганунлара риәјәт етмәдијиниз үчүн бүтүн бу ләнәтләр^ж јаханыздан јапышыб сизә зәрбәләр ендирөчөк, та о вахта гәдәр ки, там мәһв оласыныз.^з **46** Бу ләнәтләр сизин дө, өладларынызын да үстүндә бир нишан, бир әләмәт олачаг.^и **47** Она көрә ки, боллугда јашајанда Аллаһыныз Јеһоваја севинчлә, көнүл хошлуғу илә гуллуғ етмәдиниз.^к **48** Јеһова дүшмәнләринизи үстүну-

ФӘС. 28

a 2Пд 17:6
2Пд 25:7
2См 33:11
2См 36:5, 6

b Әр 16:13

v 1Пд 9:8
2См 7:20
Әр 24:9
Әр 25:9

г Әш 5:10
Һр 1:6

f Сф 1:13

d 2Пд 24:14
Әр 52:15, 30

e Мс 22:7

ө Үз 9:7

ж Гн 28:15
Гн 29:27

з Гн 11:26-28
2Пд 17:20
Әр 24:10

и 1Кр 10:11

ы Гн 12:7
Нә 9:35

Сағ сүтүн

a Әр 44:27

b 2См 12:8, 9
Әр 5:19

v Әр 6:22
Һб 1:6

г Әр 5:15

f Әр 4:13
Һш 8:1

d 2См 36:17
Әш 47:6
Лк 19:44

e Лв 26:26
Әр 15:13

ө 2Пд 17:5
2Пд 25:1
Лк 19:43

ж 2Пд 6:28
Мрс 4:10
Һз 5:10

з Әр 52:6

и Мрс 4:5

зә көндәрөчөк. Ач-сузус^a, ја-рычыллаг, һәр шејдән корлуг чөкә-чөкә онлара гуллуғ едөчөксиниз.^b О, бојнуруза дәмир бојундуруг салачаг. Сиз мәһв олмайынча бу бојундуруг бојнуруздан чыхмајачаг.

49 Јеһова узагдан, дүнјанын о тајындан сизә гаршы бир халг^c, дилини билмәдијиниз бир халг галдырачаг.^d Онлар гартал кими үстүнүзә шығыјачаг.^e **50** Бу халг вәһши көркәмли, гочаја һөрмәт гојмајан, ушаға рәһми кәлмәјән бир халгдыр.^f **51** Онлар сизин ахырыныза чыханадәк мал-һејванынызын балаларыны, торпагынызын бәһәрини јејөчөкләр. Онларын әлиндән нә тахыл, нә шәраб, нә јағ, нә бир бузов, нә дә бир гузу галачаг.^g Ахырда мәһв олуб кедөчөксиниз. **52** Онлар өлкәнин бүтүн шәһәрләрини мүһасирәјә алыб сизи орада душтаг едөчөк, ахырда күвәндијиниз һүндүр, мөһкәм диварларынызы јерлә јексан едөчөкләр. Бәли, Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији өлкәдәки бүтүн шәһәрләри мүһасирәјә алачаглар.^h **53** Дүшмән мүһасирәсиндә икән чөкдијиниз зилләтә көрә Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији өвладларынызы, оғул вә гызларынызы јејөчөксиниз.^ж

54 Һәтта араныздакы ән үрәјијумшаг, ән һәссас кишинин белә, гардашына, гојнундакы арвадына, сағ галан өвладларына рәһми кәлмәјөчөк, **55** једији өвладларынын әтиндән онлара вермәјөчөк, чүнки дүшмән мүһасирәсиндә олан шәһәрдәки ағыр вәзијәтә көрә јемәјә башга һеч нәји олмајачаг.^з **56** Һәмчинин араныздакы ән зәриф^и, ән һәссас, әдасындан јалын ајағыны јерә

басмајан гадынын белә, севкили әрине, оғлуна, гызына рәһми кәлмәјәчәк, **57** дүшмән мүһасирәсиндә чәкдиклари зилләт елә күчлү олачаг ки, дүнјаја кәтирджи өвләдынын әтиндән, һәтта бәтниндән чыхан чифтдән белә, онлара вермәјәчәк, өзү хәлвәтчә жејәчәк.

58 Әкәр бу китабда јазылан Ганунун сөзләринә дегигликлә әмәл етмәсәниз,^а Аллаһыныз Јеһованын^б әзәмәтли, зәһмли адындан^в горхмасаныз, **59** Јеһова сизи вә өвләдларынызы дәһшәтли бәлалара, бөјүк вә сонсуз мүсибәтләрә,^г сағалмаз, әзаблы хәстәликләрә мүбтәлә едәчәк. **60** О, Мисирин горхдуғунуз бүтүн хәстәликләрини тәзәдән башыныза кәтирәчәк, онлардан јаха гуртара билмәјәчәксиниз. **61** Үстәлик, Јеһова бу китабда ады чәкилмәјән хәстәлик вә бәлалары да чаныныза салыб сизи гырачаг. **62** Көјдәки улдузлар гәдәр чох^г олсаныз да, чәми-чүмләтаны бир нечә нәфәр галачагсыныз,^д чүнки Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә гулаг асмадыныз.

63 Бир заманлар Јеһова сизи фираванлыға чатдырмагдан, сајынызы артырмагдан нечә зөвг алырдыса, сизи мәнв едиб адынызы јер үзүндән силмәкдән дә Јеһова елә зөвг алачаг. Алачағыныз торпагдан көклү-көмәчли гопарылыб атылачагсыныз.

64 Јеһова сизи јерин бир учундан о бири учунадәк јашајан халгларын арасына сәпәләјәчәк.^е Орада нә өзүңүзүн, нә дә ата-бабаларынызын таныдығы, ағачдан, дашдан дүзәлдилән аллаһлара гуллуғ едәчәксиниз.^е **65** О халглар

ФӘС. 28а Чх 24:7
Гн 31:26б Чх 3:15
Чх 6:3
Чх 20:2
36 83:18
36 113:3
Әш 42:8в Гн 10:17
36 99:3г Лв 26:21
Дн 9:12

ф Гн 10:22

д Гн 4:27

е Лв 26:33
Нә 1:8
Лк 21:24

ө Гн 4:27, 28

Сағ сүтүн

а Ам 9:4

б һә 12:19

в Лв 26:16, 36

ФӘС. 29

г Чх 24:8

ф Чх 19:4
Јш 24:5д Гн 4:34
Нә 9:10

е Рм 11:8

ө Гн 1:3
Гн 8:2ж Гн 8:4
Нә 9:21
Мт 6:31

арасында јашајаркән динчлик тапмајачагсыныз,^а ајағынызы узадыб динчәлмәјә јериниз олмајачаг. Јеһова орада үрәјинизи һәјәчанла долдурачаг,^б көзләринизин нуруну алачаг, сизи чарәсизлијә дүчар едәчәк.^в **66** һәјатыныз түкдән асылы олачаг, кечәниз-күндүзүңүз сәксәкә ичиндә кечәчәк, бу күндән сабаһа үмидиниз олмајачаг. **67** Горху үрәјинизи елә жејиб-парчалајачаг, көзләриниз елә шејләр көрәчәк ки, сәһәр ачыланда “каш ахшам олајды”, ахшам дүшәндә исә “каш сәһәр олајды” дејәчәксиниз. **68** Сизә “бу јолу бир дә кетмәјәчәксиниз” дедијим јолла Јеһова сизи кәмиләрдә Мисирә кери гајтарачаг. Орада өзүңүз гул-гарабаш кими дүшмәнләринизә сатачагсыныз, амма алан олмајачаг».

29 һурибдә бағладығы әһддән башга Муаб өлкәсиндә Јеһованын Мусаја иسرائилләрлә бағламағы әмр етдији әһдин сөзләри бунардыр.^г

2 Муса бүтүн иسرائилләри топлајыб онлара хитаб етди: «Јеһованын Мисир торпағында фирона, онун адамларына вә бүтүн о мәмләкәтә нәләр етдијини,^г **3** чыхардығы бөјүк һөкмләри, көстәрдији мөчүзә вә әләмәтләри өз көзләринизлә көрмүсүңүз.^д **4** Анчаг Јеһова бу күнә гәдәр сизә анламаға ағыл, көрмәјә көз, ешитмәјә гулаг вермәјиб.^е **5** “Сизә сәһрада бәләдчилик етдијим бу гырх ил^е әрзиндә әјнинизин палтары сүзүлмәди, ајағынызын сәндәли чырылмады.^ж **6** Нә чөрәк јединиз, нә меј-шәраб ичдиниз. Амма Мән сизин гајғыныза галдым ки, Аллаһыныз Јеһова олдуғуму биләсиниз”. **7** Ахырда бура

кæлиб чыхдыныз. Ёшбун падшаһы Сиһун^а вэ Башан падшаһы Ог^б гаршымыза чыхыб бизимлэ вурушду, амма биз онлары мағлуб етдик.^в **8** Сонра өлкэләрини элэ кечириб ирс олагаг рубәнлиләрә, чадлылара вэ Мәнәссә гәбиләсинин ярысына вердик.^г **9** Одур ки, бу әһдин сөзләринә табе олуб онлара эмәл един. Онда һәр ишиниз уғурлу олар.^д

10 Бу күн һамыныз, гәбилә башчылары, ағсагаллар, мәмурлар, Израилин бүтүн кишиләри, **11** ушаглар, гадынлар,^а аранызда јашајан, одун јарандан су дашыјана кими бүтүн јаделлиләр^б Аллаһыныз Јеһованын гаршысында дајанмысыныз ки, **12** Аллаһыныз Јеһова анд ичәрәк сизинлә әһд бағласын. Аллаһыныз Јеһова сизинлә бу күн әһд бағлајыр ки,^в **13** сизә сөз вердији вэ улу бабаларыныз Ибраһим^а, Исһага^б, Јағуба^в анд ичдији кими, сиз Оун халгы оласыныз^д, О да сизин Аллаһыныз^е.

14 Мән андла тәсдиг едилән бу әһди јалныз сизинлә дејил, **15** һәм дә һазырда бизимлә биркә Аллаһымыз Јеһованын өнүндә дајананларла вэ бу күн бизимлә бурада олмајанларла бағлајырам. **16** (Мисирдә нә күндә јашадығымызы, јол боју мүхтәлиф халгларын ичиндән нечә кечдијимизи^к јахшы билирсиниз. **17** Бу халгларда олан ијрәнч шејләри, онларын ағачдан, дашдан, күмүшдән вэ гызылдан дүзәлдилмиш мурдар бүтләрини көзләринизлә көрдүнүз^к.) **18** Диггәтли олун ки, аранызда үрәји Аллаһымыз Јеһовадан дөнүб бу халгларын аллаһларына гуллуғ едән киши, гадын, аилә, јахуд гәбилә олма-

ФӘС. 29

а Сј 21:26

б Сј 21:33

в 36 135:10, 11

г Сј 32:33
Гн 3:12, 13

д Гн 4:6
Гн 8:18
Јш 1:7, 8
1Pd 2:3
36 103:17, 18
Лк 11:28

е Нө 8:2

ж Чк 12:38

з Гн 1:3
Гн 29:1

и Јр 17:1, 7
Јр 22:16, 17

к Јр 26:3

л Јр 28:13

м Чк 19:5
Гн 7:6
Гн 28:9

н Чк 6:7
Чк 29:45

о Гн 2:4

п Сј 25:1, 2

Сағ сүтун

а Гн 11:16
Иб 3:12

б Иб 12:15

в Јш 24:19

г Гн 27:26
Гн 28:15

д Јр 19:24
Јд 7

е Јр 10:19
Јр 14:2

ж 1Pd 9:8, 9
2См 7:21, 22
Өр 22:8, 9

з Өр 31:32

и 1Pd 19:10

сын.^а Ичиниздә зәһәрли мејвә верән, јовшан јетирән көк кизләнмәсин.^б

19 Бу анды ешидәнләрдән кимсә үрәјиндә гүррәләнер, “үрәјим нә истәјир ону да едәчәјәм, мәнә һеч нә олан дејил” дејиб гаршысында һәр шеји мәһв едәрсә, **20** Јеһова һәмин адамы бағышламајачаг.^в Әксинә, она гаршы Јеһованын гәзәби аловланчаг, бу китабда јазылан ләнәтләр һөкмән ону јахалајачаг,^г Јеһова онун адыны көјләр алтындан силәчәк. **21** Јеһова һәмин адамы Израил гәбиләләриндән ајырачаг, бу Ганун китабында јазылан әһдин ичәрисиндә јер тутан бүтүн ләнәтләрә дүчар едиб бәләја салачаг.

22 Өвладларынызын өвладлары, узаг дијарлардан кәлән јаделлиләр бу өлкәнин башына кәлән мүсибәтләри, Јеһованын ону дүчар етдији бәлалары, **23** торпағын күкүрдлә, дузла өртүлүб јандығыны, бир гаршышынын белә, әкилмәдијини, чүчәрти вермәдијини, орада һеч от-әләфин белә, битмәдијини, Јеһованын гејз-гәзбәләлт-үст етдији Сәдумла Әмүрәнин,^д Адма илә Сәбујимин^е күнүнә дүшән бу өлкәни көрәндә **24** онлар да, онларла бир јердә бүтүн халглар да дејәчәкләр: “Нәјә көрә Јеһова бу өлкәни бу көкә салыб?^в Ону бу чүр гәзәбләндирән нә олуб, көрәсэн?” **25** Онда онлара белә чаваб верәчәкләр: “Ата-бабаларынын Аллаһы Јеһова онлары Мисир дијарындан чыхаранда онларла әһд бағламышды.^г Онлар һәмин әһди позублар.^ж **26** Кедиб танымадыглары јад аллаһлара гуллуғ едибләр, сәчдә гылыблар, һалбуки О, бу аллаһларла ибадәт етмәји онлара гада-

ган етмишиди.^а **27** Jehovahнын да бу өлкәжә гәзәби күкрәйиб вә өлкәни онларын китабында жазылан бүтүн ләнәтләрә дүчар едиб.^б **28** Jehovah гејзиндән, шиддәтли гәзәбиндән онлары жашадыглары торпагдан көклү-көмәчли гопарыб гүрбәтә сүркүн едиб.^в Онлар индијә кими дә орададырлар".^г

29 Бүтүн гејбләри билән Аллаһымыз Jehovahдыр,^д амма О ачмаг истәдијини бизә вә өвләдларымыза һәмишәлик етибар едиб ки, Ганунунун һәр кәлмәсинә әмәл едәк.^е

30 Бүтүн бу сөзләр, гаршынызыз гојдуғум хејрдуа вә ләнәтләр^а керчәкләшәндә вә Аллаһыныз Jehovahнын сизи сәпәләдији^б халгларын арасында бунлары јадыныза саланда^в **2** өзүнүз вә өвләдларыныз бүтүн гәлбинизлә, бүтүн варлыгынызла^г Аллаһыныз Jehovahја сары дөнүб^д Онун сөзүнә, бу күн сизә бәјурдуғум әмрләрә итаәт етсәниз, **3** Аллаһыныз Jehovah әсир дүшәнләринизи кери гајтарачаг.^е Аллаһыныз Jehovah рәһм едиб^в сизи пәрән-пәрән салдыгы халгларын арасындан топлајачаг.^г **4** Һәтта дүнјанын гуртарачагында да олсаныз, Аллаһыныз Jehovah сизи јығыб кери гајтарачаг.^д **5** Jehovah Аллаһыныз сизи ата-баларынызын саһиб олдуғу өлкәжә кәтирәчәк, ора сизин олачаг. О, сизи ағ күнә чыхарачаг, сајынызы ата-баларынызын сајындан да чох едәчәк.^е **6** Аллаһыныз Jehovah сизин дә, өвләдларынызын да үрәјини саф едәчәк^а ки, Аллаһыныз Jehovahны бүтүн гәлбинизлә, бүтүн варлыгынызла севәсиниз вә сағ га-

ФӘС. 29

а һк 2:12

б Лв 26:16
Гн 27:26

в Гн 28:45, 63
1Пд 14:15
2Пд 17:18
Лк 21:24

г Уә 9:7
Дн 9:7

д Рм 11:33

е 36 78:5
Ва 12:13

ФӘС. 30

е Гн 11:26-28
Гн 28:2, 15

ә 2Пд 17:6
2См 36:20

ж 1Пд 8:47
Һә 1:9
Һә 18:28
Јл 2:13

з Гн 4:29

и Әш 55:7
1Јн 1:9

ы Әр 29:14
ј Мрс 3:22

к Уә 1:2, 3
36 147:2
Әр 32:37
Һә 34:13

к Гн 28:64
Сф 3:20

л Һә 1:9

м Әр 32:37, 39

Сағ сүтүн

а Гн 6:5

б Јр 12:2, 3
Әр 25:12
Мрс 3:64
Рм 12:19

в Әш 65:21, 22
Мн 3:10

г Әр 32:37, 41

д Һә 1:9
Һә 3:19

е Әш 45:19

е Рм 10:6

ә Рм 10:8

ж Мт 7:21
Јр 1:25

з Гн 11:26

и Гн 6:5

лыб жашајасыныз.^а **7** Аллаһыныз Jehovah сизә нифрәт едиб зүлм верән дүшмәнләринизи бүтүн бу ләнәтләрә дүчар едәчәк.^б

8 Онда сиз дүз жола кәлиб Jehovahнын сөзүнә гулаг аса-чаг вә бу күн сизә чатдырдығым әмрләринә риәјәт едәчәк-синиз. **9** Аллаһыныз Jehovah әлинизин зәһмәтинә хејир-бәрәкәт верәчәк,^а өвләд сарыдан бол олачагыныз. Мал-һејваныныз артымлы, торпагынызын мәһсулу зәнкин олачаг. Бәли, Jehovah ата-баларынызы фираванлыгда јашатмагдан нечә зөвг алырдыса, сизи дә фираванлыға чыхармагдан елә зөвг алачаг.^г **10** Чүнки онда сиз Аллаһыныз Jehovahнын сөзүнә гулаг асачаг, бу Ганун китабында жазылмыш әмрләринә вә ганунларына риәјәт едәчәк, бүтүн гәлбинизлә, бүтүн варлыгынызла Аллаһыныз Jehovahја сары дөнәчәк-синиз.^д

11 Бу күн сизә вердијим әмр ағыр, јахуд әлчатмаз дејил.^а **12** О, көјдә дејил ки, дејәсиниз: "Ким көјә чыхыб ону бизим үчүн кәтирәчәк ки, ону ешидиб јеринә јетирәк?"^ә **13** Јахуд да дәнизин о тајында дејил ки, дејәсиниз: "Ким дәнизин о тајына кедиб ону бизим үчүн кәтирәчәк ки, ону ешидиб јеринә јетирәк?" **14** Ганунун сөзү сизин лап јанынызда, дилинздә, үрәјиниздәдир^ә ки, ону јеринә јетирәсиниз.^ж

15 Будур, бу күн гаршыныза һәјатла хошбәхтлик, өлүмлә бәдбәхтлик гојурам.^з **16** Әкәр Аллаһыныз Jehovahнын бу күн сизә чатдырдығым әмрләринә гулаг асыб Ону севсәниз,^д Аллаһыныз Jehovahнын јолу илә кетсәниз, әмрләринә, ганун вә һөкмләринә риәјәт етсәниз,

онда жашајачаг,^а күнү-күндөн чохалачагсыныз. Аллаһыныз Јеһова тутачагыныз өлкөдө сизи чохлу немэт саһиби едөчөк.^б

17 Амма экэр үрәжиниз Алладан дөнөрсө,^в Онун сөзүнө гулаг асмајыб башга аллаһлар сөчдө гылар, онлара гулуг едөрсинизсә,^г **18** онда билин вә акаһ олун, һөкмән мөһв олачагсыныз.^д Иорданн кечиб тутачагыныз дијарда чох јашамајачагсыныз. **19** Бу күн көјү вә јери сизә гаршы шаһид тутурам ки, гаршыныза һәјатла өлүмү, хејир-дуа илә ләнәти гојдум.^е Һәјаты сечин ки, өзүнүз дә, өвладларыныз да сағ галасыныз,^в **20** Аллаһыныз Јеһованы севиб,^з сөзүнә гулаг асыб, Она бағланыб јашајасыныз.^и Чүнки Јеһова сизин һәјатыныздыр. Улу бабаларыныз Ибраһимә, Исһага вә Јағуба сизә вермәји анд ичдији дијарда узун заман јашамагыныз мөһз ондан асылыдыр».^л

31 Бундан сонра Муса ираиллиләрин гаршысына чыхыб онлара бу сөзләрлә хитаб етди: **2** «Јашым јүз ијирмини һаглајыб.» Сизә артыг башчылыг едө билмәјәчөјәм. Јеһова мәнә дејиб ки, Иорданын о тајына кечмәјәчөјәм.^а **3** Чајы кечәндө башынызын үстүндә Аллаһыныз Јеһова кедөчөк, гаршыныздакы халглары О Өзү мөһв едөчөк, сиз дә онларын торпагларыны элә кечирөчөксиниз.^б Јеһованын дедији кими, сизи о таја Јушә кечирөчөк.^в **4** Јеһова амори падшаһлары Сиһунла^г Огу^д мөһв едәркән онларын вә мәмлөкәтләринин башына нәләр кәтирмишдисә, бу халгларын дә башына ејни шеји кәтирөчөк.^е **5** Јеһова онлары

ФӘС. 30

- а Лв 18:5
- б Лв 25:18
Гн 30:5
- в Гн 29:18
Иб 3:12
- г Гн 4:19
- д Гн 8:19
Јш 23:15
1Иш 12:25
- е Гн 11:26
Гн 27:26
Гн 28:2, 15
- в Гн 32:47
Јш 24:15
- з Гн 10:12
- и Гн 4:4
- л Јр 12:7
Јр 15:18

ФӘС. 31

- и Чх 7:7
Гн 34:7
һв 7:23
- ы Сј 20:12
Гн 3:27
- ј Гн 9:3
- к Сј 27:18
Гн 3:28
Јш 1:2
- л Сј 21:23, 24
Сј 21:33, 35
- м Чх 23:23

Сағ сүтүн

- а Сј 33:52
Гн 7:2, 24
Гн 20:16
- б Јш 1:6
36 27:14
36 118:6
- в Сј 14:9
Гн 7:18
- г Гн 4:31
Јш 1:5
Иб 13:5
- д Јш 10:25
- е Гн 1:38
- в Чх 33:14
- з Јш 1:9
- и Чх 34:27
- л Гн 15:1
- и Лв 23:34
- ы Гн 16:16
- ј Нө 8:7
- к Гн 4:10
Иб 10:25
- л Гн 6:6, 7
Еф 6:4
- м Гн 30:16

гаршынызда дармадағын едөчөк. Онларла нечө бујурмушамса, елә рәфтар етмәлисиниз.^а **6** Чәсур олун, мөһкәм олун!^б Онлардан горхмајын, тәләш етмәјин.^в Аллаһыныз Јеһова сизинлә кедир. О, сизи атмајачаг».^г

7 Муса Јушәни чағырыб бүтүн Исраиллин гаршысында она деди: «Чәсур ол, мөһкәм ол!»^д Бу халгы Јеһованын ата-бабаларына онлара вермәји анд ичдији өлкәјә сән апарачагсан, өлкәни ирс олараг онлара сән верөчөксән.^е **8** Јеһова гаршында кедөчөк. О, һөмишә сәнинлә олачаг,^в һеч вахт сәни атмајачаг. Горхма, тәләша дүшмә».^з

9 Сонра Муса бу Гануну јазыб^и Јеһованын Әһд сандығыны дашыјан лавили каһинләрә вә Исраиллин бүтүн ағсаггалларына верди. **10** Муса онлара әмр едиб деди: «Һәр једди илин сонунда, борчдан азад етмә илиндө тәјин олунмуш вахтта,^л Чардаглар бајрамында» **11** бүтүн Исраил Аллаһыныз Јеһованын һүзурунда дурмаг үчүн^м Онун сечдији јерә кәләндө Гануну халга охујун, гој һамы ешитсин.^н **12** Кишиләри, гадынлары, ушаглары, шәһәрләриниздә јашајан јәделлиләри бир јерә јығын^о ки, һамы гулаг асыб Аллаһыныз Јеһовадан горхмагы өјрәнсин вә бу Ганунун бүтүн сөзләринә диггәтлә әмәл етсин. **13** Онда онларын бу Гануну билмәјән өвладлары гулаг асыб^к Аллаһыныз Јеһовадан горхмагы өјрәнәр вә Иорданы кечиб саһиб олачагыныз өлкәдә өмүрләринин һәр күнүнү Аллаһ горхусу илә јашајачар^п».

14 Сонра Јеһова Мусаја деди: «Өлүм күнүн јахынла-

шыб.^а Јушәни чағыр, бирликдә Һүзур чадырына кириң. Ону башчы тәјин едәчәјәм».^б Муса илә Јушә Һүзур чадырына кирдиләр. **15** Бу заман Јеһова булуд сүтунунда чадырын јанында зүһур етди. Булуд сүтуну чадырын кирәчәјиндә дурду.^в

16 Јеһова Мусаја деди: «Бир аздан көзләрини һәјата јумачагсан. Бу халг кедәчәк-ләри өлкәдә гоншу халгларын аллаһларына ситајиш ет-мәјә* башлајачаг.^г Мәни ата-чаг,^д онларла бағладығым әнди позачаглар.^е **17** Онда гәзә-бим пүскүрәчәк,^в бу халгы ата-чағам,^з онлардан үз дөндәрә-чәјәм.^и Һамысы мәһв олуб кедәчәк. Башлары дашдан-даша дәјәндән сонра, чох мүсибәт-ләр чәкәндән сонра^ж дәрәчәк-ләр: «Аллаһымыз бизимлә де-јил, она көрә башымыза бу мү-сибәтләр кәлир».^з **18** Лакин башга аллаһлара үз тутуб көр-дүкләри шәр ишләрә көрә Мән онлара тәрәф белә, бахмајача-ғам.^и

19 Инди исә бу нәғмә-ни јазыб^и исраиллиләрә өјрә-дин.^к Гој бу нәғмәни өјрән-синләр. Нәғмә Исраил хал-гына гаршы Мәним шаһидим олачаг.^к **20** Онлары ата-баба-ларына вәд етдијим өлкәјә,^л сүд-бал ахан дијара^м кәтириб чыхаранда, орада гарынлары тох, шад-хүррәм јашајанда^н башга аллаһлара үз тутуб он-лара гуллуғ едәчәкләр, Мәнә һөрмәтсизлик едәчәк, әнди-ми позачаглар.^о **21** Башлары чох мүсибәтләр, фәлакәтләр чә-кәндә^п бу нәғмә онлара гаршы шаһидлик едәчәк (онларын өв-ладлары бу нәғмәни унутма-малыдырлар). Чүнки анд ичди-

31:16 * һәрфән: *аллаһлары илә зина ет-мәјә.*

ФӘС. 31

а Сј 27:13
б Гн 3:28
в Чх 33:9
Чх 40:38
г һк 2:17
36 106:37-39
д 1Пд 11:33
е һк 2:12, 20
ж Гн 29:20
з 1См 28:9
2См 15:2
2См 24:20
и Гн 32:20
36 104:29
Һә 39:23
к Нә 9:27
л һк 6:13
м Өш 59:2
н Гн 31:30
Гн 32:44
о Гн 4:9
Гн 11:19
п Гн 31:21
р Јр 15:18
с Чх 3:8
Сј 13:26, 27
т Нә 9:25
у Чх 24:7
Гн 8:12-14
Гн 29:1
Нә 9:26
в Гн 28:59

Сағ сүтун

а Чх 16:4
б Сј 27:18
Гн 31:14
в Јш 1:6, 9
г Гн 1:38
Гн 3:28
д Чх 34:27
е Гн 17:18
2См 34:14
ж 1Пд 8:9
з Гн 9:24
Нә 9:26
и Чх 32:9
36 78:8
к Гн 30:19
л һк 2:19
м Гн 28:15
н Гн 32:44

јим торпаға кедиб чыхмамыш-дан нәјә мејил салдығлары Мәнә јахшы мәлумдур».^а

22 Муса елә һәммин күн бу нәғмәни јазды вә исраиллиләрә өјрәтди.

23 О*, Нун оғлу Јушәјә^б тап-шырыб деди: «Чәсур вә мөһ-кәм ол!^в Чүнки исраиллиләри анд ичиб вәд етдијим торпаға сән апарачагсан.^г Мән сәнинлә олачағам».

24 Муса Ганунун бүтүн сөз-ләрини китаба јазыб^г гурта-ран кими **25** Јеһованын сан-дығыны дашыјан лавилиләрә көстәриш вериб деди: **26** «Бу Ганун китабыны^д апарыб Ал-лаһыныз Јеһованын Шәһа-дәт сандығынын јанына го-јун.^е О, сизә гаршы шаһид-лик едәчәк. **27** Чүнки мән сизин асилијинизә,^в дикбаш-лығыныза^ж јахшы бәләдәм. Әкәр мән сағ ола-ола Јеһова-ја гаршы белә асилик едирси-низсә, көр мән өлөндән сон-ра нәләр едәчәксиниз! **28** Гә-биләләринизин бүтүн ағсаг-галларыны, мәмурлары јаныма чағырын. Бүтүн бу сөзләри он-лара сөйләјиб јери вә көјү он-лара гаршы шаһид тутачағам.»^з **29** Чүнки билирәм ки, мән өлөндән сонра азғынлаша-чаг,^и сизә бујурдуғум јолдан дөнә-чәксиниз вә Јеһованын көзүн-дә шәр иш көрдүјүнүз, әлләри-низин иши илә Ону тәһгир ет-дијиниз үчүн ахырда башыныз мүсибәтләр чәкәчәк».^м

30 Сонра Муса нәғмәнин сөзләрини бүтүн Исраил ич-масынын гаршысында башдан-ахырадәк сөйләди:^н

32 «Гулаг верин, еј көјләр, көрүн нә дејирәм;

Еј јер үзү, ешит ағзымдан чыхан кәлмәләри.

31:23 * Көрүнүр, Аллаһ.

- 2** Нәсихәтим јағмур олуб
јағачаг,
Сөзләрим шеһ олуб
дамачаг,
Чәмәнлијә чисәләјән
нарын јағышлар кими,
Јашыллыға төкүлән
лејсанлар кими.
- 3** Јеһованын адыны
бәјән едәрәм.^а
Аллаһымызын бөјүклүүнү
вәсф един!^б
- 4** Гајадыр О, һәр иши
мүкәммәл,^в
Бүтүн јоллары һагг,^г
Наһаг иш көрмәјән^д
етибарлы^е Аллаһ.
Адилдир, һагдыр О.^ө
- 5** Онлар исә рәзиллик етди-
ләр;^ө
Јох, онлар Онун өвладла-
ры дејил.
Өзләри гүсурлудур.^ж
Јолуну азымыш,
позғун нәсил!^з
- 6** Будур сизин Јеһоваја шүк-
раныныз,^з
Еј ахмаг, сәфег һөвм?^ы
Мәкәр сизи јохдан вар едән
Атаныз О дејил?^й
О дејилми сизи хәлг едән,
ајаға галдыран?
- 7** Кечмиш чағлары јада са-
лын,
Өтән нәсилләрин јашады-
ғы илләрә бојланын,
Аталарыныздан хәбәр
алын, сизә десинләр,^к
Ағсаггалларыныздан со-
рун, данышсынлар.
- 8** Һагг-Таала халглара
мирас верәндә,^к
Адәм өвладларыны*
бир-бириндән ајыранда,^л
Сәрһәдләрини
елә чызды ки,^м

ФӘС. 32

а Јһ 17:26
б 1См 29:11
36 145:3
в 2Иш 22:31
36 18:2
36 19:7
Јр 1:17
г 36 33:5
ф Гн 25:16
д Гн 7:9
1Бт 4:19
е Јр 18:25
ө Гн 31:27
һк 2:19
36 14:1
ж Әш 1:4
з 36 78:8
Лк 9:41
и Әш 1:2
ы Әр 4:22
ј Чх 4:22
Гн 32:18
Әш 63:16
к Јр 13:14
36 44:1
к Јр 10:5
36 115:16
л Јр 11:9
м Гн 2:5, 19
һв 17:26

Сағ сүтун

а Јр 15:18
Чх 23:31
б Чх 19:5
Гн 7:6
в 36 78:71
г Гн 8:14, 15
ф Әр 2:6
д Нө 9:19, 20
е 3к 2:8
ө Чх 19:4
ж Гн 1:31
з Әш 43:12
и Гн 33:29
ы Гн 8:7, 8
ј 36 147:14
к Гн 31:20
Нө 9:25
к Әш 1:4
һш 13:6

- Исраил оғуллары сәјлары-
на көрә пәј алсын.^а
- 9** Ахы бу халг
Јеһованын пәјыдыр,^б
Јагуб Онун ирсидир.^в
- 10** Ону чөл-бијабанда көрдү,^г
Кимсәсиз, гурд-гуш ула-
шан сәһрада тапды.^ф
Онун башына доланды,
назыны чәкди,^д
Көз бәбәји кими горуду.^ө
- 11** Јувасыны силкәләјән,
Балаларынын үстүндә
сүзән,
Ганадларыны кәриб
онлары тутан,
Пәрләринин үстүндә апа-
ран гартал кими,^ө
- 12** Јеһова ону апарды.^ж
Тәк апарды, Онулла
өзкә бир аллаһ олмады.^з
- 13** Јер үзүнүн һүндүр зирвә-
ләрини она рам етди,^и
Ону земиләрин немәти илә
бәсләди,^ы
Гајалардан сүзүлән бал,
Дашлардан чәкилән јағ
чанына гүввәт верди,
- 14** Нахырын јағы илә,
гојун-кечи сүдү илә,
Пијли гојунларла,
Башан гочлары илә,
тәкәләрлә,
Ири дәнли буғдаларла
ону бәсләди.^й
Үзүмүн ганындан,
шәрәбдан ичдин.
- 15** Јешурун* пиј бағлајанда
һөчәтлик едиб шыллаг
атды.
Пиј бағламысан, шишиб
дәринә сығмырсан!^к
О, Јараданыны,
Аллаһы атды,^к
Ону хилас едән Гајаја
хор бахды.

32:15 * Мәнәсы: дүрүст. Исраилә вери-
лән шәрәфли ад.

32:8 * Дикер вариант: бәшәри.

- 16 Онлар жабанчы аллаһларла
Ону ачыгландырдылар.^а
Ијрэнч эмәлләрлә
Ону тәһгир етдиләр.^б
- 17 Аллаһа јох, чинләрә,
Танымадыглары аллаһ-
лара,
Тәзәликчә пејда олмуш,
Ата-бабаларынызын
ешидиб-билмәдији
аллаһлара гурбан кәтир-
диләр.^в
- 18 Сәнә аталыг едән
Гајаны унутдун,^г
Сәнә һәјат верән Аллаһы
јада салмадын.^ғ
- 19 Јеһова буну көрүб
онлары рәдд ејләди,^д
Ахы оғул-гызлары
Ону тәһгир еләди.
- 20 О деди: “Онлардан
үзүмү дөндәрәчәјәм,^е
Онда көрәчәјәм агибәтлә-
рини.
Позғун нәсил,^ө
Вөфасыз өвладлар.^ж”
- 21 Мәни аллаһ олмајан
шејләрлә ачыгландырды-
лар.^з
Пуч бүтләри илә Мәни
тәһгир етдиләр.^и
Мән дә онлары халг адына
лајиг олмајанларла
пәрт едәчәјәм,^ы
Ахмаг бир халгла
тәһгир едәчәјәм.^й
- 22 Гәзәбим од пүскүрүр,^к
Бу одун атәши Мәзарын*
дәринликләринәдәк
чатыр,^к
Јери, онун бүтүн бәһрәси-
ни јандырыб-јахачаг,
Дағларын өзүлү зәбанә чә-
кәрәк јаначаг.
- 23 Бәлаларынын үстүнә
бәла көндәрәчәјәм,
Охданымы онларын үстүнә
бошалдачағам.

32:22 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

ФӘС. 32

а һк 2:12
1Пд 14:22
1Кр 10:21, 22

б 2Пд 23:13
һз 8:17

в Лв 17:7
36 106:37
1Кр 10:20

г 36 106:21
Әш 17:10
Әр 2:32

ғ Гн 4:34

д һк 2:14
36 78:59

е Гн 31:17

ө Гн 32:5
Әш 65:2
Мт 17:17

ж Әш 1:2

з 36 96:5
1Кр 10:21, 22

и 1Иш 12:10,
21

ы һш 2:23
Рм 9:25
Рм 11:11
1Бт 2:10

й Рм 10:19

к Мрс 4:11

к Ам 9:2

Сағ сүтүн

а Гн 28:53

б Гн 28:21, 22

в Лв 26:22

г Мрс 1:20

ғ һз 7:15

д 2См 36:17
Мрс 2:21

е 1Иш 12:22
һз 20:14

ө Чк 32:12
Сј 14:15, 16

ж 36 115:2

з Мт 13:15

и 36 81:13

ы һш 14:9

й Әр 2:19

к 2См 24:24

к һк 2:14
1Иш 12:9

- 24 Ачлыг онларда
һал гојмајачағ,^а
Гыздырма ичиндә говрула-
чағлар,
тар-мар едиләчәкләр.^б
Онлары јыртычы һејванла-
рын дишинә верәчәјәм,^в
Торпагда сүрүнәнләрин
зәһәрли дишинә
туш едәчәјәм.
- 25 Бајырда гыльнч әһәдләри-
ни кәсәчәк,^г
Евдә дәһшәт
түғјан едәчәк.^ғ
Кәнч оғланын да,
чаван гызын да,
Чағанын да, аһылын да
пајы бу олачагдыр.^д
- 26 Мән чохдан дејәрдим:
“Галхыб онлары
пәрән-пәрән едәчәјәм,
Адларыны јаддашлардан
силәчәјәм”.
- 27 Анчаг дүшмәнләрин риш-
хәндици көз өнүнә кә-
тирдим,^ө
Јағыларын јанлыш јерә јоз-
мағыны истәмәдим.^ө
Јохса дејәрдиләр:
“Биз күчлү чыхдыг,^ж
Бу ишдә Јеһованын әли
јохдур”.
- 28 Онлар дүшүнчәсиз* халг-
дыр,
һамысы ганмаздыр.^з
- 29 Каш ки ағыллары олајды!“
Онда бир аз дүшүнәрди-
ләр.^и
Ахырларыны фикирләшәр-
диләр.^й
- 30 Бир нәфәр мин нәфәри
нечә тәғиб едә биләр?
Ики нәфәр он мин адамы
нечә гова биләр?^к
Чүн онларын Гајасы
онлары атды,^к
Јеһова онлары тәрк етди.

32:28 * Дикәр вариант: *нәсипһәтә кар*.

- 31 (Jaғыларын гајасы
Гајамыза тај дежил,^a
Буну өзләри дә
дәрк едирләр.)^b
- 32 Тәнәкләри Сәдум тәнәклә-
риндән,
Әмүрә бағларындыр.^a
Үзүмләринин һәр киләси
зәһәр тулуғу,
Салхымлары зәггумдур.^г
- 33 Шәраблары зәһримар,
Амансыз илан* ағысы.
- 34 Буну мөһүр алтында,
Анбарымда сахлајырам.^г
- 35 Гисас Мәнимдир,
әвәзи Мән чыхачағам,^д
Вахты чатанда
ајағлары сүрүшәчәк.^е
Онларын фәлакәт күнү
јахындыр.
Агибәтләри астанададыр”.
- 36 Јеһова Өз халғыны
сорғу-суала чәкәчәк.^е
Лакин күчләринин түкән-
дијини,
Јалныз бичарәләрин,
заваллыларын галдығы-
ны көрәндә
Гулларына рәһми кәлә-
чәк.^ж
- 37 Сонра дејәчәк:
“Һаны аллаһлары,^з
Пәнаһ апардығлары гаја-
лар,
38 Гурбанларынын пији илә
бәсләдикләри,
Шәраб тәгдимләрини
ичирдикләри аллаһлар?”
Гој галхыб
дадыныза јетишсинләр,
Пәнаһкаһыныз олсунлар.
- 39 Инди билин,
Аллаһ Мәнәм.^ы
Мәндән башга
јохдур аллаһ.^й
Өлдүрән дә Мәнәм,
һәјат верән дә.^к

32:33 * һәрфән: кобра.

ФӘС. 32

a 1Иш 2:2
б Чх 14:25
1Иш 4:8
Үз 1:2, 3
в Јд 7
г Әш 5:4
Өр 2:21
г Рм 2:5
д На 1:2
Рм 12:19
Иб 10:30
е 36 73:12, 18
ө Иб 10:30
ж һк 2:18
36 90:13
36 106:45
36 135:14
з һк 10:14
и һш 2:8
1Кр 10:20, 21
ы Әш 41:4
Әш 48:12
ј Гн 4:35
к 1Иш 2:6
36 68:20

Сағ сүтун

a 2См 21:16,
18
б Сј 12:13
Өр 17:14
в Әш 43:13
г 1Тм 1:17
Вһ 10:5, 6
г На 1:3
д Әш 1:24
Әш 59:18
е Јр 12:2, 3
1Пд 8:43
Рм 3:29
Рм 15:10
ө 2Пд 9:7
Вһ 6:10
ж Ми 5:15
з Сј 11:28
Гн 31:22, 23
и Вһ 15:3

ы Гн 11:18

ј Гн 6:6, 7

к Лв 8:5

Гн 30:19

Рм 10:5

- Јаралајан да,^a
шәфа верән дә.^б
Әлимә дүшәни
гуртаран олмаз.^в
- 40 Әлими көјләрә галдырыб
Әбәди варлығыма
анд ичирәм,^г
- 41 Әкәр парлајан гылынчымы
итиләјирәмсә,
Әлим һөкмүн ичрасы үчүн
галхыбса,^г
Демәк, дүшмәнләrimi
интигам һаглајачағ,^д
Мәнә аси дүшәнләрден
әвәз чыхачағам.
- 42 Охларымы ганла мәст едә-
чәјәм,
Өләнләрин, әсирләрин
ганы илә.
Гылынчымы дојурачағам
Дүшмән рәһбәрләринин
башы илә, чисми илә”.
- 43 Еј халғлар, Онун халгы илә
шадланын.^е
О, гулларынын ганыны
јердә гојмајачағ.^е
Дүшмәнләриндән
гисас алачағ,^ж
Халғынын торпағы үчүн
кәффарә верәчәк*».
- 44 Беләчә, Муса кәлиб Нун
оғлу Һүшә*^з илә бирликдә
бу нәғмәнин сөзләрини бүтүн
халга сөјләди.” 45 Сөјләјиб
гуртарандан сонра 46 деди:
«Бу күн сизә сөјләјим хәбәр-
дарлығ сөзләрини үрәјинизә
һәкк един* ки, өвладларыны-
за ганунун бүтүн тәләбләринә
чидд-чәһдлә әмәл етмәји ашы-
лајасыныз. 47 Бу, бош сөз де-
јил, өлүм-дирим мәсәләсидир.^к
Бу сөзүн сајәсиндә Иорданы
кечиб тутачағыныз торпагда
узун өмүр сүрәчәксиниз».

32:43 * Јахуд торпағыны тәмизләјәчәк.

32:44 * Јушәнин әсил ады. Һүшә Јаһын хилас етдији, Јаһ хилас етди мәнәсыны верән һушијә адынын гыса формасы-дыр.

48 Елә һәммин күн Јеһова Муса илә данышыб деди: 49 «Әриһа илә үзбәүз, Муаб өлкәсиндә олан Абаримдәки^а Нәба дағына^б галх, иһраилли-ләрә верәчәјим Кәнан дијарыны сејр елә.^в 50 Сонра Һарун Һур дағында^г өлүб ата-бабаларына говушдуғу* кими, сән дә бу дағда көзләрини һәјата јумуб ата-бабаларына говуша-чагсан. 51 Чүнки Син сәһрасында, Гәдисдәки Мәриба сујунун^ф јанында икиниз дә Иһраил халгынын гаршысында Мәнә һөрмәтсизлик етдиниң, иһраиллилерин өнүндә мүгәд-дәслијими уча тутмадыңыз.^д 52 Иһраил халгына верәчәјим дијары узагдан көрәчәксән, амма ајағыны ора басмајачагсан».^е

33 Аллах адамы Муса өлүмүндән габаг иһраилли-ләрә хејир-дуа вериб^о 2 деди:

«Јеһова! О, Синадан кәлди,^ж

Саирдән үстләринә шәфәг сачды,

Фәран дағларындан һәшә-мәтлә нур сачды,^з

Јанында мүгәддәс ордусу*,^и

Сағ тәрәфиндә чәнкавәрләри.^ы

3 Халгыны әзиз тутду.^ј

Халгын мүгәддәсләри

Онун әлиндәдир,^к

Дизинин јанында отурублар,^к

Сөзләрини динләјирләр.^н

4 (Муса бизә бујруг верди,

ганун верди,^м

Буну Јагуб ичмасына мирас гојду.)^н

5 Халгын башчылары топлашанда,^о

ФӘС. 32

а Сј 27:12
б Гн 34:1
в Јр 10:19
Јр 15:18
Јш 1:3
г Сј 20:28
Сј 33:38
ф Сј 20:12, 13
д Ль 22:32
Әш 8:13
е Сј 27:13, 14
Гн 3:27
Гн 34:4, 5

ФӘС. 33

ө Јр 49:28
ж Чх 19:18
з һб 3:3
и Дн 7:10
Јд 14
ы 36 68:17
ј Гн 7:8
Һш 11:1
к Чх 19:6
к Чх 19:23
л Чх 20:19
м Чх 24:8
н Гн 4:8
һв 7:53
о Чх 18:25
Чх 19:7

Сағ сүтүн

а Сј 1:44, 46
б Әш 44:2
в Јр 49:3
г Сј 26:7
Јш 13:15
ф Јр 49:8
1См 5:2
д 36 78:68
е һк 1:2
2Иш 7:8, 9
ө Јр 49:5
Сј 3:12
ж Чх 28:30
Лв 8:6, 8
з Чх 32:26
и Чх 17:7
ы Сј 20:13
ј Чх 32:27
Лв 10:6, 7
к Мн 2:4, 5
к Гн 17:9
л 2См 17:8, 9
Мн 2:7
м Чх 30:7
Сј 16:40
н Лв 1:9

Чәми Иһраил гәбиләләри бир јерә јығыланда,^а
О, Јешуруна^б һөкмдар олду.

6 Рубән мин јашасын, өлүм көрмәсин.^в
Адамларынын сајы әскил-мәсин».^г

7 Јәһудаја исә бу сөзләрлә хејир-дуа верди:^ф

«Ешит, еј Јеһова, Јәһуданын сәсини,^д
Ону халгына кери гајтар. Өзүнүнкүнү өз әлләри горујур,
Дүшмәнини јенмәјә она көмәк ол».^е

8 Лави үчүн деди:^о

«Туммим вә Уримин^ж Сәнин садиг гулундадыр,^з
Масаһда сынаға чәкдијин бәндәндәдир.^и

Мәриба сују јанында Сән онунла чәкишдин.^к

9 Ата-ана билмәди,
Гардаш танымады,^ј
Өз белиндән кәлән огулла-рындан кечди,
Чүнки Сәнин сөзләринлә јашады,
Сәнин әһдинә вәфадар олду.^к

10 Јагуба Сәнин һөкмләрини,^к
Иһраилә Ганунуно өјрәдә-чәк.^н

Гој Сәнә хош әтир кими бухур тәгдим етсин,^м
Гурбанкаһында јандырма гурбаны јандырсын.^н

11 Еј Јеһова, онун күчүнү бирә-беш артыр,
Әлләринин ишиндән разы гал.

Онун үстүнә галханларын ајагларыны гыр,
Гој она нифрәт едәнләр бир дә баш галдырма-сын».

32:50 * Иһраилләрә өлүмү бәдии дил-лә төсвир едән ифадә. 33:2 * Јахуд он минләрлә мүгәддәси.

- 12** Бинјамин үчүн деди:^a
«Гoј Јеhovанын сеvimлиси
Онун јанында эмин-аман-
лыгда јашасын.
Бүтүн күнү Онун көлкәси-
нә сығынсын,
Күрәјинин ортасында
мәскән салсын».
- 13** Лусиф үчүн белә деди:^b
«Гoј Јеhова онун торпағы-
на бәрәкәт версин^a
Көјүн немәти илә,
Шеһлә, шәбнәмлә, гајнајан
булагларын сују илә,^г
- 14** Күнәшин бөјүттүјү
ән көзәл барларла,
Һәр ај јетишән ән нәфис
бәһәрләрлә,^г
- 15** Улу дағларын* ләтиф төһ-
фәләрилә,^д
Гочаман тәпәләрин рузи-
силә,
- 16** Јер үзүнүн наз-немәтилә,
чәми сәрвәтилә,^е
Колда зүһур Едәнин^о
хејир-дуасыјла.
Гoј бунлар Јусифин башын-
дан төкүлсүн,
Гардашларындан сечилиб
ајрыланын башындан јағ-
сын.^ж
- 17** Илк доғулан буға кими
әзәмәтлидир.
Бујнузлары вәһши өкүз бу-
нузларыдыр.
Онларла халглары бујнуз-
лајачаг,
Һамысыны дүнјанын гурта-
рачағына говачаг.
Онлар Эфраимин он мин-
ләри,^з
Мәнәссәнин минләридыр».
- 18** Зәбулуна белә деди:^а
«Шадлан, еј Зәбулун,
һәр жола чыханда,

33:15 * Дикөр вариант: шөргдөки дағ-
ларын.

- ФӘС. 33**
a Јр 49:27
б Јр 49:22
в Јш 16:1
г Јр 49:25
д Јш 17:17, 18
е Гн 8:7, 8
ө Чх 3:4
һв 7:30
ж Јр 37:7
Јр 49:26
1См 5:1, 2
з Јр 48:19, 20
и Јр 49:13
- Сағ сүгүн**
a Јр 49:14
б Јр 49:19
в Јш 13:24-28
г Сј 32:1-5
д Јш 22:1, 4
е һк 13:2, 24
һк 15:8, 20
һк 16:30
ө Јш 19:47
ж Јр 49:21
з Јр 49:20

- Сән дә, еј Јәсакир, чады-
рында шад-хүррәм јаша.^a
- 19** Онлар халглары
“Һајды даға” дејиб
сәсләјәчәкләр.
Орада салеһлик гурбанла-
ры кәсәчәкләр.
Онлар дәрјаларын сәрвә-
тини,
Гумда кизләдилмиш хәзи-
нәләри чәкиб чыхарачаг-
лар».
- 20** Чада деди:^б
«Чадын сәрһәдләрини
кенишләндирәнә
алгыш олсун!^в
О, шир кими марыға јатыб,
Шикарынын голуну, башы-
ны гопармаға һазырдыр.
- 21** Ән јахшы јери өзүнә көтү-
рүр,^г
Ганунверәнин ајырдығы
пај орададыр.^г
Халгын башчылары
бир јерә чәм олачаг.
О, Израил үчүн
Јеhovанын әдаләтини
бәргәрар едәчәк,
Онун һөкмләрини
һәјата кечирәчәк».
- 22** Дана деди:^д
«Дан бала ширдир.^е
Башандан сычрајыб чыха-
чаг».^е
- 23** Нифталы үчүн деди:^ж
«Јеhovанын лүтфү,
Немәтләри башындан төкү-
лән Нифталы,
Гәрбә, чәнуба саһиб ол!»
- 24** Ашир үчүн деди:^з
«Оғуллерындан јарыјан
Ашир...
Гoј гардашлары она
һүсн-рәғбәт көстәрсин.
Гoј о, ајагларыны
јағда јусун*.

33:24 * Јахуд јаға салсын.

- 25 Дарвазанын килиди мисдир, дәмирдир.^а
Динчлижин өмрүнүн күнлери илэ гоша аддымлајачаг.
- 26 Сәнэ көмөк етмөк үчүн көүлрөй жарыб кечән,^б
Булуллара өзэмөтлө сүвар олан Аллаһын,
Јешурунун^в Аллаһынын^г тајы-бәрабәри јохдур.
- 27 Та бинеји-гәдимдән Аллаһ пәнаһ јеридир,^д
Сәни әбәди голлары үстүн дә кәздирир.^е
Өнүндән дүшмәнләрини говачаг,^ө
“Јох един онлары!” һајгы-рачаг.^ө
- 28 Исраил архајынчылыг ичиндә јашајачаг.
Тахыл, шәраб дијарында,^ж
Көјлөриндән шеһ даман торпагда^з
Јагубун чешмәсинә дәјиб-долашан олмајачаг.
- 29 Нә бәхтәвәрсән, еј Исраил!^и
Һаны сәнин кимиси?^и
Гуртулушун Јеһовадан-дыр,^й
О, сәнин галханындыр,^к
Мөһтәшәм гылынчындыр.
Дүшмәнләрин өнүндә диз чөкәчәк,^к
Онларын күрәјини* тапда-лајачагсан».

34 Муса Муаб чөллүјүндән Нәба дағына^а кедиб, Әриһа^б илэ үзбәүз олан Физгәнин тәпәсинә чыхды.^в Јеһова она бүтүн өлкәни, Киладдан тутмуш Дана^г гәдәр һәр јаны, **2** бүтүн Нифталы, Әфраим, Мәнәссә торпагларыны, гәрбәки дәнизә* гәдәр уза-

33:29 * Дикәр вариант: сөчдөкаһларыны. 34:2 * Бөјүк дәниз, јөни Аралыг дәнизи.

ФӘС. 33

а Гн 8:7, 9
б 36 68:32-34
в Өш 44:2
г Чк 15:11
д 36 46:11
е 36 91:2
ж Өш 40:11
з Гн 9:3
и Гн 31:3, 4
к Гн 8:7, 8
л Гн 11:11
м 36 33:12
н 36 144:15
о 36 146:5
п Гн 4:7
р 2Иш 7:23
с 36 147:20
т 36 27:1
у Өш 12:2
ф 36 115:9
х 36 66:3

ФӘС. 34

л Гн 32:49
м Сј 36:13
н Гн 3:27
о һк 18:29

Сағ сүтүн

а Чк 23:31
б Сј 34:2, 6
г Гн 11:24
д Јш 15:1
е Јр 19:22, 23
ж Јр 13:10
з Јр 12:7
и Јр 26:3
к Јр 28:13
л Сј 20:12
м Гн 32:50
н Јш 1:2
о Јд 9
п Ж Гн 31:1, 2
р һв 7:23
с һв 7:30, 36
т Сј 20:29
у Гн 31:14
ф 1Тм 4:14
г Сј 27:18, 21
д Јш 1:16
е Гн 18:15
ж һв 3:22
з һв 7:37
и Чк 33:11
к Сј 12:8
л Гн 4:34
м Гн 26:8
н Лк 24:19

нан бүтүн Јәһуда торпагыны,^а **3** Некеви^б, хурма ағачлары шәһәри Әриһанын јерләшдији дүзәнлији, та Соһара^в гәдәр бүтүн Йордан бөлкәсини^г көстәрди.

4 Јеһова она деди: «Ибраһимә, Исһага, Јагуба анд ичиб “өвладларына* верәчәјәм” дедијим дијар будур.^д Бу дијары көрмәјә сәнә изин вердим, анчаг ора гәдәм басмајачагсан».^е

5 Бундан сонра Јеһованын гулу Муса Јеһованын дедији кими, Муаб дијарында вәфат етди.^ө **6** О, Мусаны Муаб дијарындакы вадидә, Бејт-Фаурун гаршысында торпага тапшырды. Онун гәбринин јери бу күнә гәдәр һеч кимә мәлум дејил.^ж **7** Муса дүнјадан көчөндә јүз ијирми јашында иди.^з Онун көзләри нуруну итирмәмишди, чаны һәлә кумраһ иди. **8** Исраил халгы отуз күн Муаб чөллүјүндә Мусаны ағлады.^и Ахырда, Муса үчүн тутулан јас вә ағлашма күнләри баша чатды.

9 Нун оғлу Јушә дәрин һикмәтә саһиб иди*, чүнки Муса әлини онун үзәринә гојмушду.^к Исраиллиләр она табе олмаға башладылар. Јеһова Мусаја нечә әмр етмишдисә, онлар елә дә етдиләр.^л **10** Лакин Исраилдә даһа һеч вахт Муса кими,^м Јеһованын үзбәсурәт таныдығы* пејғәмбәр пејдә олмады. **11** Муса Мисирдә фирона, хидмәтчиләринә вә өлкәсинә Јеһованын тапшырдығы бүтүн мөчүзә вә әләмәтләри көстәрмишди.^н **12** О һәм дә бүтүн Исраилин көзү гаршысында күчлү әли илә мөһтәшәм, һејрәтамитиз ишләр көрмүшдү.^о

34:4 * һәрфөн: тохумларына. 34:9 * һәрфөн: руһун һикмәти илә долу иди.

ЈУШӘ

МӘЗМУН

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Јеһова Јушәни руһландырыр (1–9)
Төвраты оху (8)
Халг Иорданы кечмәјә
һазырлашыр (10–18)</p> <p>2 Јушә Әриһаја ики кәшфијатчы
көндәрир (1–3)
Раһаб кәшфијатчылары
кизләдир (4–7)
Кәшфијатчылар Раһаба
анд ичир (8–21a)
Ал рәнкли кәндир (17, 18)
Кәшфијатчылар Јушәнин
јанына гајыдыр (21b–24)</p> <p>3 Исраиллиер Иорданы кечир (1–17)</p> <p>4 Нишанә дашлар (1–24)</p> <p>5 Килгалда сүннәт (1–9)
Пасха гејд едилер;
манна кәсилер (10–12)
Јеһованын ордусунун әмири (13–15)</p> <p>6 Әриһанын диварлары дағылыр (1–21)
Раһаб вә аиләси гуртулур (22–27)</p> <p>7 Ај сакинләри исраиллиер
мәғлуб едир (1–5)
Јушәнин дуасы (6–9)
Исраиллиерин мәғлуб олмағынын
сәбәби (10–15)
Ахан ифша олунур,
ону дашгалаг едирләр (16–26)</p> <p>8 Јушә Ај шәһәринә гаршы
пусгу гурур (1–13)
Ај әлә кечирилер (14–29)
Төврат Ејбал дағында охунур (30–35)</p> <p>9 Фәрасәтли кибјонлулар
сүлһ истәјирләр (1–15)
Кибјонлуларын фәндиин
үстү ачылыр (16–21)
Кибјонлулар одун јарачаг,
су чөкәчәкләр (22–27)</p> <p>10 Исраиллиер Кибјону
мүдафиә едир (1–7)
Јеһова Исраил үчүн дөјүшүр (8–15)
Дүшмәнләрин үстүнә
долу јағыр (11)
Күнәш дајаныр (12–14)</p> | <p>Исраиллиерә һүчүм едән
беш падшаһ елдүрүлүр (16–28)
Чәнубдакы шәһәрләр
зәбт олунур (29–43)</p> <p>11 Шималдакы шәһәрләр
зәбт олунур (1–15)
Јушәнин зәбт етдији әразиләр (16–23)</p> <p>12 Иорданын шәргиндәки
мәғлуб падшаһлар (1–6)
Иорданын гәрбиндәки
мәғлуб падшаһлар (7–24)</p> <p>13 Зәбт едилмәмеш әразиләр
галыб (1–7)
Иорданын шәргиндәки торпагларын
бөлүнмәси (8–14)
Рубәнин ирси (15–23)
Чадын ирси (24–28)
Мәнәссәнин шәргдәки ирси (29–32)
Лавилиерин ирси Јеһовадыр (33)</p> <p>14 Иорданын гәрбиндәки торпагларын
бөлүнмәси (1–5)
Калиб һәбруну ирс алыр (6–15)</p> <p>15 Јеһуданын ирси (1–12)
Калиб гызына торпаг верир (13–19)
Јеһудаја мөхсус шәһәрләр (20–63)</p> <p>16 Јусиф өвладларынын ирси (1–4)
Әфраимин ирси (5–10)</p> <p>17 Мәнәссәнин гәрбдәки ирси (1–13)
Јусиф өвладларына верилән
әлавә торпаглар (14–18)</p> <p>18 Галан әразилерин Шилода
бөлкүсү (1–10)
Бинјаминин ирси (11–28)</p> <p>19 Шәмунун ирси (1–9)
Зәбулунун ирси (10–16)
Јесакирин ирси (17–23)
Аширин ирси (24–31)
Нифталынын ирси (32–39)
Данын ирси (40–48)
Јушәнин ирси (49–51)</p> <p>20 Сығыначаг шәһәрләр (1–9)</p> <p>21 Лавилиер үчүн ажрылан
шәһәрләр (1–42)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- Һарун өвладлары үчүн (9–19)
 Галан көһатлылар үчүн (20–26)
 һирсәнлиләр үчүн (27–33)
 Мерарлылар үчүн (34–40)
 Jehovahнын вердији вөдләр
 јеринә јетди (43–45)
- 22 Шәргәки гәбиләләр евләринә
 гајыдыр (1–8)
 Иордан бөлкәсиндә гурбанкаһ
 тикилир (9–12)
 Гурбанкаһын мәгсәди (13–29)
 Наразылыг һәлл едилир (30–34)
- 23 Јушә Исраилин башчылары илә
 видалашыр (1–16)

- Jehovанын вөдләриндән һеч бири
 боша чыхмады (14)
- 24 Јушә Исраилин тарихини
 нәгл едир (1–13)
 Jehovahја гуллуғ етмәјә
 чағырыш (14–24)
 «Мән исә аиләмлә бирликдә
 Jehovahја ибадәт едәчәјәм» (15)
 Јушә Исраиллә әһд кәсир (25–28)
 Јушә вәфат едир, дөһн олунур (29–31)
 Јусифин сүмүкләри Сиһамда
 дөһн едилир (32)
 Әлјазар вәфат едир, дөһн олунур (33)

1 Jehovahнын гулу Мусанын өлүмүндән сонра Jehovah Мусанын хидмәтчиси^а Нун оғлу Јушәјә^б деди: **2** «Артыг гулум Муса јохдур.^в Инди сән гаһх, халгла бирликдә Иордан чајыны кеч, онлара, Исраил халгына вердијим торпаға кет.^г **3** Мусаја вәд етдијим кими, ајаг басдығыныз һәр јери сизә верәчәјәм.^д **4** Сәһрадан Ливана, бөјүк чаја — Фәрат чајына кими һетләрин бүтүн өлкәси,^е гәрбдә Бөјүк дәннизә^ж гәдәр әрази сизин олачаг.^з **5** Нә гәдәр ки сағсан, һеч ким сәнә бата билмәјәчәк.^и Нечә ки Мусаја арха олмушдур, сәнә дә арха олачағам,^к сәни һеч вахт атмајачағам.^л **6** Чәсур вә мөһкәм ол!^м Ата-бабаларыныза анд ичиб сөз вердијим торпағы алмаға^н халгын башында сән кедәчәксән.

7 Чәсур ол, мөһкәм ол! Гулум Мусанын тапшырдығы кими, бүтүн ганунлара дәгигликлә әмәл ет. Онлардан нә саға, нә сола бир аддым белә,

1:1 * Мәнәси: Jehovah хиласдыр. 1:4 * Аралыг дәнизи.

ФӘС. 1

а Чх 24:13
 Сј 11:28
 б Гн 31:14
 в Гн 34:5
 г Гн 3:28
 д Сј 11:24
 е Јр 15:18
 Чх 23:31
 Сј 34:2, 3
 Гн 1:7
 Јш 15:1, 4
 ө Гн 7:24
 Гн 11:25
 ж Чх 3:12
 Јш 3:7
 з Гн 31:6
 и Гн 31:23
 ы Јр 12:7
 Јр 15:18
 Јр 26:3

Сағ сүтун

а Гн 5:32
 Гн 29:9
 1Пд 2:3
 б Гн 6:6
 Гн 30:14
 в Гн 17:18, 19
 36 1:1, 2
 1Тм 4:15
 Јр 1:25
 г 1См 22:13
 д Чх 23:27
 Гн 31:7, 8
 е Гн 9:1
 Јш 3:2, 3
 ө Сј 32:20-22
 Јш 22:1-4

атма ки, һәр ишини ағылла көрә биләсән.^а **8** Төвратда* јазыланлар дилиндән дүшмәсин.^б Кечә-күндүз онлары оху^в ки, һәр кәлмәсинә дәгигликлә әмәл едәсән.^д Онда һәр ишин аванд олар вә һикмәтлә һәрәкәт едәрсән.^г **9** Бир дә дејирәм, чәсур ол, мөһкәм ол. Горхма, тәлаша дүшмә, чүнки Мән, Аллаһын Jehovah һәр јердә сәнинлә олачағам.^ж

10 Јушә халгын мәмурларына тапшырды: **11** «Бүтүн дүшәркәни долашыб халга сөјләјин: “Јола тәдарүк көрүн. Үч күндән сонра Аллаһыныз Jehovahнын сизә мүлк вердији торпаға саһиб олмаг үчүн Иорданы кечәчәксиниз.”^а

12 Јушә рубәнлиләрә, чадлылара вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысына деди: **13** «Jehovанын гулу Мусанын сизә нә сөјләдијини јадыныза салын: “Аллаһыныз Jehovah сизи раһатлыға чыхарачаг. О, бу торпағы сизә вериб.^б **14** Гој арвад-ушағыныз, мал-һејваныныз

1:8* Лүғәтә бах. ^в Јахуд онлары алчаг сөслә оху; онларын үзәриндә дүшүн.

Иорданын бу тәрәфиндә*, Мусанын сизә вердији әразидә галсын.^а Сиз икидләр^б исә, сојдашларыныздан^в габагда дөјүш низамы илә о таја кечин.^г Онлара көмәк един, **15** та о вахта гәдәр ки, Јеһова сизинтәк онлары да раһатлыға чыхарсын, онлар да Аллаһыныз Јеһованын вердији торпаға саһиб олсунлар. Сонра исә Јеһованын гулу Мусанын Иорданын шәргиндә сизә мүлк вердији торпаға гајыдыб орада јашајын”.^г

16 Онлар Јушәјә дедиләр: «Нә десән, едәчәјик, һара көндәрсән, кедәчәјик.^г **17** Муса кими, сәнин дә һәр сөзүнә гулаг асачағыг. Гој Аллаһын Јеһова Мусаја дајаг олдуғу кими, сәнә дә дајаг олсун.^д **18** Ким сәнин әмриндән чыхарса, әмрләриндән биринә белә, табе олмасса, өлдүрүлчәк.^е Тәки сән чәсур вә мөһкәм ол!»^е

2 Нун оғлу Јушә хәлвәтчә Шиттимдән* ики адам көндәриб онлара тапшырды: «Кедин, өлкәни, әләлхүсус да, Әриһаны көздән кечирин». Беләчә, онлар јола чыхыб Раһаб^в адлы бир фаһишәнин евинә кәлдиләр вә орада галдылар. **2** Әриһа падшаһына хәбәр чатды: «Бу кечә мәмләкәти көздән кечирмәк үчүн ики истраилли чәсус кәлиб». **3** Падшаһ да адам көндәриб Раһаба деди: «Евинә кәлән адамлары чыхарт. Онлар өлкәјә чәсуслуг етмәјә кәлибләр».

4 Амма гадын онлары кизләтди. Падшаһын адамларына исә деди: «Дедијиниз адамлар кәлмишдиләр, амма мән онларын һарадан кәлдикләрини

1:14; 2:10 * Јәни шәрг тәрәфиндә. 1:14
в Һәрфән: гардашларыныздан.

ФӘС. 1

а Гн 3:19, 20
Гн 29:8
Јш 13:8

б Сј 1:3
Сј 26:2

в Гн 3:18

г Сј 32:33
Јш 22:4, 9

д Сј 32:17, 25

е Сј 27:18, 20
Гн 34:9

е Гн 17:12

ө Гн 31:7
Јш 1:6, 9

ФӘС. 2

ж Сј 25:1
Сј 33:49

з Јш 6:17
Мт 1:5
И6 11:31
Јр 2:25

Сағ сүтун

а һк 3:28
һк 12:5

б Чх 3:8

в Чх 23:27
Гн 2:25
Гн 11:25

г Чх 15:15
Јш 5:1

д Чх 14:21
Чх 15:13, 14

д Сј 21:21-24
Сј 21:33, 34
Гн 3:3
Јш 9:9, 10

е Гн 4:39
2См 20:6
Дн 4:35

ө Јш 6:23

билмирдим. **5** Гаш гараланда, шәһәр дарвазалары бағланмамыш чыхыб кетдиләр, анчаг билмәдим һара кетдиләр. Тез тәрпәнсәниз, онлара чатарсыныз». **6** (Әслиндә исә, онлара дама чыхарыб кәтан лифләри арасында кизләтмишди.) **7** Падшаһын адамлары онлары тутмаг үчүн Иордан чәјынын кечидләринә үз тутдулар.^а Тәгибчиләр шәһәрдән чыхан кими дарвазалар бағланды.

8 Кишиләр һәлә јерләринә кирмәмиш Раһаб дама — онларын јанына галхды. **9** Онлара деди: «Билирәм ки, Јеһова бу өлкәни^б сизә верәчәк. Сизин хофунуз бизи басыб,^в бүтүн өлкә чамааты горху дан зағ-зағ әсир.^г **10** Мисирдән чыханда Јеһованын сизин гаршынызда Гырмызы дәнзизин суларыны нечә гурутдуғуну ешитмишик,^д амориләрин падшаһы Сиһунла Огун башына нә кәтирдјиниздән,^е онлары Иорданын о тајында* нечә мәһв етдијиниздән хәбәримиз вар. **11** Буну ешидәндә бизи горху бүрүмүшдү. Сизин вәһминиздән биздә үрәк галмајыб, чүнки Аллаһыныз Јеһова көјдә вә јердә тәк олан Аллаһдыр.^е **12** Инди, хаһиш едирәм, Јеһоваја анд ичин ки, мән сизә хејирхаһлыг етдијим кими, сиз дә атамын күлфәтинә хејирхаһлыг едәчәксиниз. Мәнә зәманәт верин ки, **13** атамла анамын, бачыгардашларымын, онларын ев әһлинин чанына гыјмајачагсыныз, бизи сағ сахлајачагсыныз».^ө

14 Онлар гадына дедиләр: «Сәнә өз һәјатымызла замин олурут. Әкәр ишимизин үстү-

нү ачмасан, Јевова бу өлкэни бизэ верэндэ сөзүмүзүн үс-түндэ дуруб сизэ хејирхалыг көстөрөчөјик». **15** Бундан сонра Раһаб онлары кәндирлө пәнчәрэдән ашағы саллады. Онун еви шөһәрин гала диварында, диварын башында иди.^а **16** Гадын онлара деди: «Даға гачын. Үч күн орада кизләнин ки, сизи тапа билмәсинләр. Тәғибчиләр дала гајыданда јолунуза давам едәрсиниз».

17 Кишиләр она деди: «Биз бу өлкәјә кәлэндә дүшдүјүмүз пәнчәрэдән бу ал рәнкли кәндири асмасан, **18** онда ичдирдијин анддан^б азад олачағыг. Ата-ананы, гардашларыны, атанын бүтүн күлфәтини евинә топла.^в **19** Әкәр кимсә сәнин евиндән бајыра чыхса, ганы өз бојнуна олачаг, биз исә тәгсирсиз олачағыг. Евдә икән кимәсә хәтәр дөјсә, онун ганы бизим бојнумуза олачаг. **20** Амма әкәр сән ишимизин үстүнү ачсан,^г биз ичдирдијин анддан азад олачағыг». **21** Гадын онлара деди: «Гој сиз дејән кими олсун!»

Гадын онлары јола салды, онлар да чыхыб кетдиләр. Сонра гадын ал рәнкли кәндири пәнчәрәјә бағлады. **22** Кишиләр даға кетди вә тәғибчиләр кери гајыдана гәдәр үч күн орада галды. Тәғибчиләр бүтүн јолу-изи ахтардылар, амма онлары тапа билмәдиләр. **23** Онда кишиләр дагдан ендиләр вә чајы кечиб Нун оғлу Јушәнин јанына кәлдиләр. Башларына кәләни бирчә-бирчә она нағыл еләдиләр. **24** Сонра Јушәјә дедиләр: «Јевова бүтүн о өлкәни бизэ вериб,^д Оранын бүтүн сакинләри горхумуздан тир-тир әсир».^е

ФӘС. 2

а Иб 11:31

б Сј 30:2

в Јш 6:23

г Јш 2:14

Ф Чх 23:31
Јш 6:2
Јш 21:44д Чх 15:14-16
Јш 2:9-11
Јш 5:1**Сағ сүтүн****ФӘС. 3**а Сј 25:1
Јш 2:1б Гн 1:15
Јш 1:10, 11в Сј 4:15
1См 15:2г Чх 19:10
Лв 20:7

Ф Чх 34:10

д Чх 25:10
Сј 4:15

е Јш 4:14

ө Чх 3:12
Чх 14:31
Јш 1:5, 17

ж Јш 3:17

з Гн 7:21

и Чх 3:8
Гн 7:1
36 44:2

3 Јушә сәһәр тездән дурду. О, исаиллиләрлә бәрәбәр Шитгимдән^а чыхды вә Иордан чајына гәдәр кәлди. Амма чајы кечмәдиләр, кечәни орада галдылар.

2 Үч күндән сонра мәмурлар^б дүшәркәни долашыб **3** халга тапшырдылар: «Лавили кәһинләрин Аллаһыныз Јеованын Әһд сандығыны дашыдығыны^в көрөндә јола чыхын вә сандығын ардынча кедин. **4** Амма сизинләр сандыг арасында 2000 гулача* гәдәр мәсафә олмалыдыр. Она чох јахынлашмајын ки, һара кедәчәјинизи биләсиниз, чүнки индијә кими бу јолла кетмәмисиниз».

5 Јушә халга деди: «Пакланын^г, сабаһ Јевова аранызда мөһтәшәм ишләр^д көрөчәк».

6 Сонра кәһинләрә тапшырды: «Әһд сандығыны^е көтүрүн вә халгын өнүнә кечин». Кәһинләр сандығы көтүрдүләр вә халгын өнүндә кетдиләр.

7 Јевова Јушәјә деди: «Бу күндән етибарән, Мән сәни бүтүн Исаилин көзүндә учалдачағам.^в Онлар биләчәкләр ки, Мусаја дајаг олдуғум кими, сәнә дә дајағам.^г **8** Әһд сандығыны дашыјан кәһинләрә сөјлә: “Ајағыныз Иорданын сујуна дәјән кими дајанын”».^д

9 Јушә исаиллиләрә деди: «Јахын кәлин, Аллаһыныз Јеованын сөзүнү динләјин». **10** Сонра исә деди: «Сиз вар олан Аллаһын сизинлә олдуғуну биләчәксиниз.^з О, мүтләг кәнаниләри, һетләри, һивиләри, фәризиләри, киргашиләри, амориләри вә јәбусиләри гаршыныздан говачаг.»

3:4 * Тәх. 890 м. 1 гулач 44,5 см-ә бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

11 Динләјин, Худавэнди-аләм-ин Әһд сандығы Иордан ча-
 җына сиздән эввэл кирәчәк.

12 Инди һәр гәбиләдән бир
 нәфәр олмагла, Израил гәбилә-
 ләриндән он ики киши сечин.^а

13 Худавэнди-аләмин, Јехова-
 нын сандығыны дашыјан ка-
 һинләрин ајағы Иордана дөјән-
 дә јухарыдан ахан сулар даја-
 ныб бөнд кими дурачаг».^б

14 Халг Иорданы кечмәк
 үчүн чадырларыны јығды вә
 Әһд сандығыны дашыјан ка-
 һинләрин ардынча кетди.^в

15 (Иордан чајы бичин мөв-
 сүмүндә дашыр, јан-јөрәни ба-
 сыр.)^г Сандығы дашыјан ка-
 һинләр Иордана чатыб чаја

ајаг басан кими 16 јухарыдан
 ахан сулар дајанды, чох узаг-
 да, Сәрфан шәһәри јахынлы-
 ғындакы Адәм шәһәриндә јы-
 ғын һалында дурду. Әрәбә дө-
 низинә, јәни Шор дәнизә* ахан
 сулар исә төкүлүб гуртарды.
 Сулар дајанды вә халг чајын о
 бири тајына, Әриһаја бахан тә-
 рәфинә кечди. 17 Бүтүн Ис-
 раил Иорданы гуру јолла ке-
 чәнә гәдәр, чамаатын һамысы
 чајы кечиб гуртараначан Је-
 хованын Әһд сандығыны дашы-
 јан каһинләр Иорданын орта-
 сында, гуру јердә дајандылар.^д

4 Бүтүн халг Иордан чајы-
 ны кечәндән сонра Јеһова
 Јушәјә деди: **2** «Халгын ара-
 сындан, һәр гәбиләдән бир
 адам олмагла, он ики киши се-
 чиб»^а **3** онлара тапшыр: «Иор-
 данын ортасындан, каһинләр
 даш дајандығы јердән он ики
 даш көтүрүн вә бу кечә гала-
 чағыныз јерә гојун».^в

4 Јушә һәр гәбиләдән бир
 адам олмагла, исраиллиләр-
 дән сечдији он ики киши-

3:16 * Өлү дөниз.

ФӘС. 3

а Јш 4:2, 3

б 36 114:1, 3

в Чх 25:10
 Јш 3:6
 һв 7:44, 45

г Јш 4:18
 1См 12:15

ф Јш 4:3
 36 66:6

ФӘС. 4

д Јш 3:12, 13

е Јш 3:17
 Јш 4:19, 20

Сағ сүтун

а Чх 13:14
 Гн 6:20, 21
 36 78:3, 4

б Гн 4:9

в Јш 3:13, 16

г Јш 3:17

ф Јш 3:8, 17

д Јш 1:12, 14

ни чағырыб 5 онлара тап-
 шырды: «Аллаһыныз Јехова-
 нын Әһд сандығынын өнүнә
 кечиб Иорданын ортасына ке-
 дин. Израил гәбиләләринин
 сајына көрә һәрәниз бир даш
 көтүрүб чийиниз галдырын.

6 Бу дашлар аранызда әләмәт
 олачаг. Кәләчәкдә өвладлары-
 ныз сиздән сорушанда ки, бу
 нә дашлардыр,^а **7** онлара де-
 јин: “Бу дашлар Израил халгы
 үчүн әбәди нишанәдир.^б Чүн-
 ки Јехованын Әһд сандығы
 Иордан чајындан кечәндә ча-
 јын сулары онун гаршысында
 дајанмышды”.^в

8 Исраиллиләр Јушәнин
 тапшырығыны јеринә јетирди-
 ләр. Онлар Јехованын Јушәјә
 дедији кими, Исраил гәбиләлә-
 ринин сајына көрә Иордан ча-
 јынын ортасындан он ики даш
 көтүрдүләр. Дашлары апарыб
 кечә галдырлары јерә гојду-
 лар.

9 Бундан әләвә, Јушә он
 ики даш көтүрүб Иорданын
 ортасына, Әһд сандығыны да-
 шыјан каһинләрин дајандығы
 јерә гојду.^г Дашлар бу күнәдәк
 орададыр.

10 Јехованын Јушә васитә-
 силә халга вердији бүтүн тап-
 шырырлар, Мусанын Јушәјә
 дедији кими, ичра олунуб гур-
 таранадәк, сандығы дашыјан
 каһинләр Иорданын ортасын-
 да дуруб көзләдиләр. Халг да
 тәләсә-тәләсә чајы кечирди.

11 Бүтүн халг чајы кечәндән
 сонра онларын көзү габағын-
 да каһинләр дә Јехованын
 сандығы илә бәрабәр кечди-
 ләр.^д **12** Мусанын тапшырды-
 ғы кими, рубәнлиләр, чадлы-
 лар вә Мәнәссә гәбиләсинин
 јарысы сојдашларындан габаг-
 да дөјүш низамы^е илә чајы

кечдиләр.^а **13** Дөјүш үчүн сילהланмыш гырх минә жахын адам Јеһованын өнүндә Әриһа чөллүјүнә доғру ирәлиләди.

14 О күн Јеһова Јушәни бүтүн Исраилин көзүндә учалтды.^б Онлар Мусаја еһтирам бәсләдикләри кими, она да бүтүн өмрү боју еһтирам бәсләдиләр.^в

15 Сонра Јеһова Јушәјә деди: **16** «Шәһадәт сандығыны^г дашыјан каһинләрә әмр ет, Иордан чајындан чыхсынлар».

17 Јушә дә каһинләрә: «Иордан чајындан чыхын», — дејә әмр етди. **18** Јеһованын Әһд сандығыны дашыјан^г каһинләр Иордан чајындан чыхыб гуру торпаға ајаг басан кими чај јенидән ахмаға башлады вә әввәлжитәк дашыб саһили басды.^д

19 Биринчи ајын онунчу күнүндә халг Иордан чајыны кечди вә Әриһанын шәрг сәрһәдіндә, Килгалда^е дүшәркә салды.

20 Јушә Иордан чајындан көтүрдүкләри он ики дашы Килгалда гојду.^е

21 Сонра истраиллиләрә деди: «Кәләчәк-дә өвләдларыныз сиздән сорушанда ки, бу нә дашлардыр,^ж

22 онлара белә чаваб верәрсиниз: “Исраил Иордан чајыны гуру јолла кечмишди.^з

23 Бир вахтлар Аллаһыныз Јеһова Гырмызы дәнизи гурудуб бизи кечиртдији кими, онда да Аллаһыныз Јеһова Иорданын суларыны гурудуб халгы орадан кечиртмишди.”

24 Буну она көрә еләмишди ки, дүнјанын бүтүн халглары Јеһованын күчлү әлини көрсүн^в вә сиз һәмишә Аллаһыныз Јеһовадан горхасыныз”».

ФӘС. 4

а Сј 32:20-22
Сј 32:25-29

б Јш 3:7

в Чк 14:31

г Чк 25:22

д Сј 4:15

е Јш 3:13, 15

ж Јш 4:3
Јш 5:8, 9
Јш 10:6

з Јш 4:8

и Ж 36 44:1

а Јш 3:17
36 66:6

и Чк 14:21
Өш 63:12
Иб 11:29

ы Чк 9:16
Чк 15:6
Гн 28:10
1Иш 17:46
2Пд 19:19
36 106:8

Сағ сүгүн

ФӘС. 5

а Јр 10:15, 16

б Сј 13:29

в Чк 15:15
Јш 2:9-11
Јш 2:24

г Јр 17:9-11

д Јш 5:8, 9

е Сј 14:29
Сј 26:65
Гн 2:14

ж Сј 14:22, 23

з Сј 14:33
Гн 1:3

и Ж Гн 1:35

а Јр 13:14, 15
Чк 3:8
Чк 13:26, 27
Һә 20:6

и Сј 14:31

5 Иорданын гәрбиндәки амори^а падшаһлары вә дәниз саһилиндәки кәнани^б падшаһлары ешитдиләр ки, Јеһова Иорданын суларыны гуруда-раг истраиллиләри чајдан кечириб. Бу хәбәр онлары чанына горху салды, истраиллиләрин вәһминдән онларда үрәк галмады.^в

2 Һәмин вахт Јеһова Јушәјә деди: «Чахмагдашындан бычаг дүзәлт, Исраил кишиләрини јенә дә, икинчи дәфә сүннәт^г елә».

3 Јушә дә чахмагдашындан бычаг дүзәлдиб Кибат-Һарлутда^г Исраил кишиләрини сүннәт етди. **4** Јушәнин кишиләри сүннәт ет-мәсинин сәбәби будур: Мисирдән чыхан дөјүшә габил бүтүн кишиләр сәһрада — јолда өлмүшдүләр.^д

5 Һәмин кишиләр сүннәт олунмушдулар, амма Мисирдән чыхандан сонра сәһрада доғуланлардан һеч бири сүннәт олунмамышды.

6 Мисирдән чыхандан сонра Јеһованын сөзүнә гулаг асмајан^е дөјүшә габил кишиләрин һамысы өләнәчән истраиллиләр гырх ил^е сәһрада долашдылар. Јеһова анд ичмишди ки, онлар сүд-бал ахан дијары көрмәјәчәкләр.^ж

Јеһова бу дијары бизә вермәји ата-бабаларымыза вәд етмишди.^з **7** Одур ки, Аллаһ онларын әвәзинә өвләдларыны һәмин дијара кәтирди.” Јушә мәһзи онлары сүннәт еләди, чүнки сәһрада долашаркән сүннәт едилмәмишдиләр.

8 Бүтүн кишиләр сүннәт едилиб гуртарды вә һамысы сағалана гәдәр халг дүшәркәдә галды.

5:3 * Мәнәсы: сүннәт өти тәпәси.

9 Јеһова Јушәә деди: «Бу күн Мисирин рүсвајчылығыны сизин үстүнүздән көтүрдүм*». Буна көрә дә һәммин јер бу күнә гәдәр Килгал^а адланыр.

10 Исраиллиләр Килгалда салдылары дүшәркәдә галдылар. Ајын он дөрдүнчү күнү ахшам Әриһа чөллүјүндә Пасханы гејд етдиләр.^б 11 Пасханын ертәси күнү — һәммин о күн торпағын мәһсулуну јемәз башладылар. Онлар мајасыз чөрәк^в вә говурға једиләр. 12 Торпағын бәһәрини једикләри күн манна кәсилди. Артыг исраиллиләрин маннасы јох иди.^г Һәммин ил онлар Кәнан торпағынын бәһрәсини једиләр.^д

13 Әриһанын јахынлығында оlanda Јушә башыны галдырыб көрдү ки, бир нәфәр^е элиндә сијирмә гылыңч^ө онун гаршысында дуруб. Јушә она јахынлашыб сорушду: «Сән биздәнсэн, јохса дүшмән тәрәфдән?» 14 «Хејр, мән Јеһованын ордусунун әмири^ж кими кәлмишәм». Буну ешитчәк Јушә үзүстә јерә дөшәниб деди: «Ағамын гулуна нә бујруғу вар?» 15 Јеһованын ордусунун әмири Јушәә деди: «Сәндәлләрини чыхарт, чүнки дурдугун јер мүгәддәсдир». Јушә дәрһал сәндәлләрини чыхартды.^з

6 Исраиллиләрин горхусундан Әриһанын дарвазалары бәрк-бәрк бағланмышды. Шәһәрә кириб-чыхан јох иди.^б

2 Јеһова Јушәә деди: «Әриһаны, онун падшаһыны, икид чәнкавләрини сәнә тәслим едирәм.» 3 Сиз, бүтүн дөјүшчүләр, шәһәрин әтрафы-

5:9 * Һәрфән: *јуварладым*. # Мәнәсы: *јуварлама*.

ФӘС. 5

а Јш 4:19
Јш 5:3

б Чх 12:24, 25
Сј 9:5

в Чх 12:18

г Чх 16:35

д Гн 6:10-12
Гн 8:10

е Јр 18:2
Һк 13:6
Һә 1:10

ө Чх 23:23
Сј 22:23
1См 21:16

ж Чх 23:20
1Пд 12:19
Дн 10:13

з Чх 3:4, 5

ФӘС. 6

а Јш 2:9

б Сј 14:9
Гн 7:24
Һә 9:24

Сағ сүтүн

а һк 7:22

б Иб 11:30

в Сј 4:15

г Сј 10:14,
18, 22
Јш 1:12, 14

д 1См 15:2

ны күндә бир дәфә доланын, буну алты күн един. 4 Једди каһин элине гоч бујрузундан шејпур алыб сандығын габағында ирәлиләсин. Једдинчи күн исә шәһәрин әтрафыны једди дәфә доланын, каһинләр дә шејпур чалсын^а. 5 Шејпур чалынан кими, дөјүшчүләр шејпур сәсини ешидән кими гыј вурсунлар. Онда шәһәрин диварлары дағылыб^б јерлә јексан олачак. Бу заман бүтүн дөјүшчүләр ирәли атылыб шәһәрә һүчүм еләсин».

6 Нун оғлу Јушә каһинләри јығыб деди: «Әһд сандығыны көтүрүн, једди каһин элиндә шејпур Јеһованын Әһд сандығынын өнүндә кетсин».^в

7 Сонра дөјүшчүләрә әмр етди: «Һајды ирәли, шәһәрин әтрафыны доланын. Силаһлы гошун^г Јеһованын сандығынын өнүндә кетсин». 8 Јушәнин дедији кими, элиндә шејпур олан једди каһин Јеһованын өнүндә кедә-кедә шејпур чалырды. Јеһованын Әһд сандығы исә онларын далынча кәлирди. 9 Силаһлы гошун шејпур чалан каһинләрин өнүндә ирәлиләјирди. Каһинләр шејпур чала-чала кедирдиләр, сандығын архасынча исә арха чинаһ кәлирди.

10 Сонра Јушә дөјүшчүләрә әмр едиб деди: «Сәсиниз чыхмасын, бағырмајын, бир кәлмә дә данышмајын. Сизә “бағырын” дејәндә бағырарсыныз». 11 Онун әмри илә Јеһованын сандығыны бир дәфә шәһәрин әтрафында доландырдылар, сонра кечәләмәк үчүн дүшәркәә гајытдылар.

12 Ертәси күн Јушә сәһәр тездән галхды. Каһинләр Јеһованын сандығыны көтүрдү.^д

13 Једди каһин шејпур чала-

чала Јеованын сандыгынын өнүндө кедирди. Силаһлы гошун каһинлэрин өнүндө ирәлилэйрди. Арха чинаһ исә Јеованын сандыгынын архасынча кәлирди. Бу вахт эрзиндә каһинләр ара вермәдән шејпур чалырдылар. **14** Онлар икинчи күн шәһәрин этрафында бир дәфә дөврә вурдулар, сонра дүшәркәжә гајытдылар. Алты күн белә етдиләр.^а

15 Једдинчи күн дан јери сөкүлөндә галхдылар вә ејни шәкилдә шәһәрин этрафында једди дәфә дөврә вурдулар. Онлар јалныз о күн шәһәрин этрафыны једди дәфә доландылар.^б **16** Каһинләр једдинчи дәфә шејпур чаланда Јушә дөјүшчүләрә деди: «Гыј вурун!»^в Јеова шәһәри сизә тәслим едиб! **17** Шәһәр дә, орада олан шејләр дә мәнв едилмәлидир.^г Бунларын һамысы Јеоваја мәнхусдур. Јалныз фаһишә Раһабы^д вә евиндәкиләри сағ сахлајын, чүнки о, көндәрдијимиз адамлары кизләтмишди.^е **18** Мәнв едилмәли шејләрә кәлинчә, онлардан узаг дурун ки, һеч нәјә тамаһ салыб көтүрмәјәсиниз,^ж јохса Израил дүшәркәсини бәләјә салар, ону мәнвә мәнкум едәрсиниз.^з **19** Гызыл, күмүш, мис вә дәмир әшјалар Јеова үчүн ајрылмалыдыр, онлар Јеованын хәзинәсинә кедәчәк».^и

20 Шејпурлар чалынанда дөјүшчүләр нәрә чәкдиләр.^й Шејпурларын сәси, дөјүшчүләрин нәрәси учалан кими гала диварлары дағылыб јерлә бир олду. О заман дөјүшчүләр ирәли атылдылар, шәһәрә һүчүм едиб ону әлә кечиртдиләр.^к **21** Онлар бүтүн шәһәри, гадынлы-кишили, чаванлы-

ФӘС. 6

а Јш 6:3

б Јш 6:4

в Јш 6:5, 10

г Льв 27:29
Гн 7:2
Гн 20:16д Јш 2:1
Мт 1:5
Иб 11:31е Јр 12:3
Јш 2:4, 6
Јр 2:25ж Гн 7:26
Гн 13:17
Јш 7:11, 21

з Јш 7:25

и Сј 31:22, 23
Јш 6:24
1Пд 7:51
1См 18:11

й Јш 6:4, 16

к Јш 6:5
Иб 11:30**Сағ сүтун**а Гн 7:2
Гн 20:16б Јш 2:14
Иб 11:31в Јш 2:12, 13
Јш 2:17-19

г Јш 6:19

д Јш 2:14
Јш 6:17, 22

е Мт 1:5

ж Иб 6:10
Јр 2:25

з 1Пд 16:34

и Жн 31:6
Јш 1:5к Јш 9:1, 2
Јш 9:9, 10**ФӘС. 7**и Јш 22:20
1См 2:7

ы Гн 7:26

гочалы һамыны гылынчдан кечиртдиләр. Шәһәрдәки малгаранын, гојун-гузунун, улагларын һамысыны гырдылар.^а

22 Јушә өлкәни нәзәрдән кечирән о ики чавана деди: «Фаһишә гадыннын евинә кедин, сөз вердијиниз кими, ону вә бүтүн ев әһлини бајыра чыхарын».^б **23** Чаванлар кедиб Раһабы, онун ата-анасыны, гардашларыны вә бүтүн ев әһлини бајыра чыхартдылар. Бәли, онун бүтүн әиләсини^в сағ-саламат чыхарыб Израил дүшәркәсиндән кәнар бир јерә апардылар.

24 Сонра шәһәрә вә орадакы һәр шејә од вуруб јандырдылар. Гызылы, күмүшү, мис вә дәмир әшјалары исә Јеованын евинин хәзинәсинә вердиләр.^г **25** Јушә јалныз фаһишә Раһаба, онун ев әһлинә вә ата-асынын күлфәтинә рәһм етди.^д Раһаб бу күнә гәдәр Израилдә јашајыр,^е чүнки Јушәнин Әриһаја көндәрдији адамлары кизләтмишди.^ж

26 Һәмин вахт Јушә бу ләнәти сөјләди*: «Ким Әриһа шәһәрини јенидән инша етмәјә галхса, Јеова она ләнәт еләсин. Гој о, шәһәрин тәмәлини илкиннин, дарвазаларыны исә сонбешијини чаны баһасына гојсун».^з

27 Јеова Јушәјә арха олду^и вә онун шәһрәти бүтүн јер үзүнә јајылды.^к

7 Израиллиләр хәјанәт едиб мәнв едилмәли шејләрлә бағлы әмри поздулар. Јәһуда гәбиләсиндән Зараһын нәтичәси, Зәбдинин нәвәси, Гарминин оғлу Ахан^д мәнв едилмәли шејләрдән көтүрдү.^е Буна

6:26 * Дикәр вариант: *халга бу анды ичдирди.*

көрә Јеһованын исраиллиләрә гәзәби аловланды.^а

2 Јушә Әриһадан Бејт-Авенин јахынлығында, Бејтелдән^б исә шәргдә јерләшән Ај шәһәринә^в адамлар көндәри деди: «Кедин, мәмләкәти көздән кечирин». Онлар Ај шәһәрини көздән кечирмәјә кетдиләр. **3** Гајыдыб кәләндә Јушәјә дедиләр: «Бүтүн ордунун ора кетмәсинә лүзүм јохдур. Ај шәһәрини мәғлүб етмәк үчүн ики-үч мин адам бәс едәр. Бүтүн ордуну ора көндәриб јорма, онсуз да онлар аздырлар».

4 Беләчә, ора тәхминән 3000 дөјүшчү кетди. Анчаг онлар Ај сакинләринин гаршысындан гачдылар.^г **5** Отуз алты нәфәр һәлак олду. Ај шәһәринин кишиләри шәһәр дарвазаларынын байыр тәрәфиндән Шибаримә* гәдәр исраиллиләри тәгиб етдиләр. Јамач бојунча исраиллиләри гырдылар. Горхудан халгын чанына әсмәчә дүшдү.

6 Јушә вә Исраил ағсагаллары јахаларыны чырдылар, ахшама гәдәр Јеһованын сандығынын өнүндә үзүгәјлү дөшәниб галдылар. Онлар елә һеј башларына күл әләјирдиләр. **7** Јушә деди: «Аман Аллаһ, еј Күлли-Ихтијар Јеһова, ахы нијә бу чамааты Иордандан кечириб бура кәтирдин? Амориләрин әлиндә өләк дејә? Каш елә Иорданын о тајында* галардыг! **8** Јеһова, кеч күнаһымдан, амма Исраил дүшмән габағындан гачандан сонра мән даһа нә дејим? **9** Инди кәнаниләр, бу торпағын сакинләри буну ешидиб бизи мүһасирәјә алачаглар, адымызы јер

7:5 * Мәнасы: карханалар. 7:7 * Јәни шәрг тәрәфиндә.

ФӘС. 7

а Јш 6:17, 18

б Јр 28:19

в Јр 12:8

г Лв 26:14, 17
Гн 28:15, 25
Гн 32:30

Сағ сүгүн

а Гн 32:26, 27
36 106:8
36 143:11
Һә 20:9

б Чх 24:7

в Јш 6:17

г Чх 20:15

Ғ Јш 7:21

д Гн 7:26
Јш 6:18
Өш 59:2

е Чх 19:10

ө Мс 16:33

ж Јш 1:18
Јш 7:25

з Чх 24:7

и Јр 38:30
Сј 26:20
1См 2:4, 6

үзүндән силәчәкләр. Бәс онда Сәнин о бөјүк адын нечә олачаг?»^а

10 Јеһова Јушәјә деди: «Галх! Нијә јерә дөшәнми-сән? **11** Исраил күнаһ еләјиб. Онларла кәсдијим әһди позуб.^б Онлар мәһв етмәли олдуғлары шејләрдән көтүрүбләр,^в оғурлајыб^г өз әшјалары арасына гојублар.^г **12** Она көрә дә исраиллиләр дүшмәнләри гаршысында дуруш кәтирә билмәјәчәкләр, кери дөнүб гачачаглар. Онлар өлүмә мәһкум олунублар. Мәһв едилмәли шеји араныздан јох етмәјинчә Мәндән көмәк уммајын.^д

13 Галх, халгы пак ет.^е Онлара де ки, сабаһ үчүн паклансынлар, чүнки Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Еј Исраил, сизин аранызда мәһв едилмәли шеј вар. Ону араныздан јох етмәјинчә дүшмән габағында дура билмәјәчәксиниз. **14** Сәһәр һамыныз гәбилә-гәбилә Аллаһын һүзуруна кәлин. Јеһованын сечдији^г гәбилә нәсилбәнәсил, Јеһованын сечдији нәсил аиләбәаилә, Јеһованын сечдији аиләнин кишиләри исә бир-бир габаға чыхсын. **15** Мәһв едилмәли шеј кимдә тапылса, һәмин адам она айд олан һәр шејлә биркә јандырылачаг,^ж чүнки о, Јеһованын әһдини позуб,^з Исраилдә алчаг иш тутуб”.

16 Јушә ертәси күн дан үзү ағаранда галхыб Исраил гәбилә-гәбилә Аллаһын һүзуруна чағырды. Онларын ичиндән Јәһуда гәбиләси сечилди. **17** Јушә Јәһуда гәбиләсинин нәсилләрини габаға чыхартды, Зараһын^и нәсли сечилди. Зараһын нәслиндән олан бүтүн кишиләри бир-бир габаға чы-

хартды, онларын арасындан Зэбди сечилди. **18** Эн ахырда Зэбдинин аилэсиндәки кишиләри бир-бир габага чыхартды. Јәһуда гәбиләсиндән Зараһын нәтичәси, Зэбдинин нәвәси, Гарминин оғлу Ахан сечилди.^а **19** Онда Јушә Ахана деди: «Оғлум, Исраилин Аллаһы Јеһованы шәрәфләнди. Онун өнүндә күнаһыны бојнуна ал. Де көрүм нә еләмисән? Кизләтмә, де».

20 Ахан Јушә деди: «Бојнума алырам. Исраилин Аллаһы Јеһоваја гаршы күнаһ етмишәм. Күнаһым будур: **21** гәнимәтин ичиндә Шинар^б малы олан гәшәнк либас, ики жүз шекел* күмүш, бир дә ки әлли шекел ағырлығында гызыл күлчәси көрдүм. Тамаһым чәкди, көтүрдүм. Эн алта пуллары гојуб һамысыны чадырымда басдырдым».

22 Јушә адам көндәрди. Онлар чадыра гачдылар вә көрдүләр ки, либасы чадырда кизләдиб, алта да пуллары гојуб.

23 Адамлар бунлары көтүрүб Јушә илә исраиллиләрин јанына кәтирдиләр вә Јеһованын һүзуруна гојдулар.

24 Јушә илә исраиллиләр Зараһ оғлу Аханы^в, күмүшү, либасы, гызыл күлчәсини,^г онун оғул-гызларыны, мал-гарасыны, улағларыны, сүрүләрини, чадырыны, мал-мүлкүнү көтүрүб Ахор дәрәсинә кәтирдиләр.^ф **25** Јушә деди: «Нијә бизи бәләја салдын?^а Јеһова да бу күн сәнин јурдуни кор күнә гојачаг». Исраиллиләр онлары дашгалаг етдиләр,^е сонра исә јандырдылар.^ө Һамысыны дашладылар.

7:21 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 еләвәсинә бах.

ФӘС. 7

а Мс 16:33
Һә 5:3

б Јр 10:10

в Јш 22:20

г Јш 6:19

ф Јш 15:7, 12
Әш 65:10
Һш 2:15

д Јш 6:18
1См 2:7

е Лв 24:14
Јш 1:18

ө Јш 7:15

Сағ сүгүн

а Гн 13:17

ФӘС. 8

б Гн 7:18
Гн 31:8
Јш 1:9
Әш 12:2
Рм 8:31

в Зб 44:3

г Јш 6:2, 21

ф Јш 7:5

д Јш 8:16

е Јш 8:19, 28

26 Сонра Аханын мејитинин үстүндә даш галағы дүзәлтдиләр. Бу галаг индијәдәк орададыр. Беләчә, Јеһованын гәзәби јатды.^а Буна көрә дә һәмин јер бу күнә гәдәр Ахор* дәрәси адланыр.

8 Онда Јеһова Јушә деди: «Горхма, тәлаша дүшмә.^б Өзүнлә бүтүн дөјүшчүләри көтүр, Ај шәһәринә һүчум ет. Падшаһы да, халгы да, шәһәри дә, падшаһын торпағларыны да сәнин әлине вермишәм.^в **2** Әриһанын вә онун падшаһынын башына кәтирдјини Ај шәһәринин вә падшаһынын да башына кәтир.^г Анчаг талан етдјиниз гәнимәти вә мал-һејваны өзүнүзә көтүрүн. Шәһәрин архасында пусгу гурун».

3 Јушә бүтүн дөјүшчүләрлә Ај шәһәринә јүрүш етди. О, 30 000 икид сечиб кечә икән ора көндәрди. **4** Онлара бәлә әмр верди: «Шәһәрин архасында пусгу гурун. Шәһәр дән чох узағлашмајын. Һамыңыз көздә-гулағда олун. **5** Мән исә өз гошунумла шәһәре јахынлаша чағам. Онлар әввәлки кими шәһәр дән чыхыб үстүмүзә һүчум чәкәндә биз кери чәкиләчәјик.^ф **6** Онлар јенә гачдығымызы зәнн едиб бизи говачағлар, биз исә кери чәкиләчәкилә онлары шәһәр дән узағлашдырачағыг.^а **7** Онда сиз пусгудан чыхыб шәһәри әлә кечирәрсиниз, Аллаһыңыз Јеһова шәһәри сизә верәчәк. **8** Шәһәри тутан кими ора од вурун.^ө Бахын һа, Јеһова нечә дејиб, елә един. Сизә әмрим будур».

9 Јушә онлары көндәрди. Гошун пусгу јеринә кетди вә

7:26 * Мәнәсы: бәлә; мәһрум олма.

Бејтеллә Ај арасында, Ај шәһәриндән гәрбдә мөвге тутду. Јушә исә һәммин кечә өз гошуну илә галды.

10 Јушә сәһәр тездән галхыб гошуну топлады. О, Израил афсаггаллары илә бирке гошунун өнүндә Ај шәһәринә кетди. **11** Гошун^а шәһәрә доғру ирәлиләди вә шәһәрдән шималда дүшәркә салды. Шәһәрлә онларын арасында дәрә вар иди. **12** Һәмчинин Јушә 5000 нәфәр сечиб Бејтеллә^б Ај арасында, шәһәрдән гәрб тәрәфдә пусгуја гојмушду^в. **13** Беләчә, гошунун әсас һиссәси шәһәрдән шималда,^г галан һиссәси исә гәрбдә јерләшди.^д Јушә о кечә дәрәнин ортасына енди.

14 Ај падшаһы буну көрдүкдә сәһәр тездән шәһәрин кишиләрини топлајыб тәләсик чөллүгә бахан бир јердә Израилин гаршысына чыхды. Амма хәбәри јох иди ки, шәһәрин архасында она гаршы пусгу гурулуб. **15** Онлар һүчума кечәндә Јушә илә бүтүн исраиллиләр сәһраја тәрәф гачмаға үз гојдулар.^а **16** Онда шәһәрдәки бүтүн кишиләр исраиллиләри тәгиб етмәјә чағырылды. Онлар Јушәни тәгиб едәдә шәһәрдән узаглашдылар. **17** Ајда вә Бејтелдә бир нәфәр дә киши галмады, һамысы исраиллиләри тәгиб етмәјә кетди. Онлар шәһәрин дарвазаларыны тајбатај ачыг гојуб исраиллиләрин далынча дүшдүләр.

18 Онда Јеһова Јушәјә деди: «Әлиндәки низәни Ај шәһәринә тәрәф узат.^е Шәһәр сәниндир^в». Јушә низәсини шәһәрә тәрәф узатды. **19** Низәни узадан кими пусгуда дуранлар чәлд јерләриндән чыхыб шәһәрә кирдиләр, шә-

ФӘС. 8

а Јш 8:1, 3

б Јр 28:19

в Јш 8:2

г Јш 8:5

д Јш 8:4

е Јш 8:6

е Чх 17:11
Јш 8:26

ө Гн 7:24

Сағ сүтүн

а Јш 8:8, 28

б Лв 27:29
Гн 7:2

в Јш 8:29
Јш 12:7, 9

г Лв 27:29

д Чх 17:11
Јш 8:18

д Јш 8:2

һәри алыб дәрһал ора од вурдулар.^а

20 Ај шәһәринин кишиләри чеврилиб көрдүләр ки, шәһәрин түстүсү әршә галхыр. Онларын һеч бир јерә гачмаға тәгәти олмады. Онда сәһраја тәрәф гачанлар дөнүб онлары үстүнә кәлмәјә башладылар. **21** Јушә вә бүтүн исраиллиләр көрәндә ки, пусгудақылар шәһәри әлә кечирибләр вә шәһәрдән түстү галхыр, чеврилиб Ај шәһәринин дөјүшчүләринә гаршы һүчума кечдиләр. **22** О бири гошун да шәһәрдән чыхыб онлара тәрәф кәлирди. Беләчә, Ај шәһәринин дөјүшчүләри ортада галдылар, исраиллиләр онлары һәм о тәрәфдән, һәм дә бу тәрәфдән мүһасирәјә алдылар. Онларын һамысыны гырдылар, бир нәфәри дә сағ гојмадылар. Һеч ким гачыб чаныны гуртара билмәди.^б **23** Падшаһы исә дири тутуб^в Јушәнин һүзуруна кәтирдиләр.

24 Исраиллиләр онлары сәһраја гәдәр гован Ај дөјүшчүләрини елә орадача гылынчдан кечириб һамысыны гырандан сонра Ај шәһәринә гајытдылар вә шәһәри гылынчдан кечирдиләр. **25** Һәммин күн Ај шәһәринин чәми әһалиси гәтлә јетирилди. Кишили-гадынлы өләнләрин сајы 12 000 нәфәр иди. **26** Шәһәр сакинләрини гырыб гуртармајынча^г Јушә низә тутдуғу әлини ашағы салмады.^д **27** Лакин Јеһованын Јушәјә вердији әмрә уғун олараг, исраиллиләр шәһәрдәки әмлақы вә мал-һејваны өзләринә гәнимәт көтүрдүләр.^а

28 Јушә Ај шәһәрини јандырыб һәмишәлик харабазара

чевирди вә ора индијә гәдәр бу күндәдир.^а **29** Ај падшаһыны асыб ахшама гәдәр дирәкдә сахлады. Күн гүрүба енәндә Јушә әмр верди ки, чәсәди дирәкдән дүшүрсүнләр.^б Сонра чәсәди шәһәр дарвазасынын ағзына туладылар вә үстүнә галаг-галаг даш жығдылар. Бу даш галағы индијәдәк орададыр.

30 Һәмин вахт Јушә Ејбал дағында^а Исраилин Аллаһы Јеһованын адына бир гурбанкаһ дүзәлтди. **31** Гурбанкаһы Јеһованын гулу Мусанын исраиллиләрә тапшырдығы кими вә Мусанын Төвратында^{*г} жазылдығы кими, неч бир дәмир аләт дәймәмиш, јонул-мамыш дашлардан дүзәлтди.^г Онун үстүндә Јеһоваја јандырма гурбанлары, еләчә дә үнсийәт гурбанлары тәгдим едиләр.^д

32 Сонра Јушә Мусанын исраиллиләрин өнүндә јаздығы Ганунун сурәтини орада дашларын үстүнә јазды.^е **33** Бүтүн Исраил халгы, ағсаггаллар, мәмурлар вә һакимләр Әһд сандығынын һәр ики тәрәфиндә Јеһованын сандығыны дашыјан лавили каһинләрин гаршысында дурмушдулар. Јаделли дә, јерли дә, һамы орада иди.^е Хејир-дуа вермәк үчүн халгын јарысы Гәризим дағынын габағында, о бири јарысы исә Ејбал дағынын габағында дурмушду. (Бу әмри бир вахтлар Јеһованын гулу Муса вермишди.)^ж **34** Бундан сонра Јушә Төвратда^з жазылан һәр шеји — Ганунун бүтүн сөзләрини, хејир-дуа^з вә ләнәтләри^з учадан оху-ду. **35** О, Мусанын әмр етдији

ФӘС. 8

- а Јш 8:8
б Гн 21:22, 23
в Гн 11:29
Гн 27:4, 5
г Гн 31:9
Јш 1:8
ф Чк 20:25
д Гн 27:6, 7
е Чк 24:4
Чк 34:27
Гн 27:2, 3
ө Лв 24:22
Сј 15:16
ж Гн 11:29
Гн 27:12, 13
з Гн 31:9
Нө 8:3
и Гн 28:2
ы Гн 27:15
Гн 28:15

Сағ сүтун

- а Гн 4:2
Гн 12:32
б Лв 24:22
Сј 15:16
Гн 29:10, 11
Гн 31:12
Нө 8:2

ФӘС. 9

- в Јш 12:7, 8
г Сј 34:2, 6
ф Јр 15:18-21
Чк 3:17
Чк 23:23
Гн 7:1
д Јш 24:11
е Јш 10:2
Јш 11:19
ө Јш 6:20
ж Јш 8:24
з Јш 5:10
Јш 10:43
и Јр 10:15, 17
Јр 34:2
Чк 3:8
ы Чк 34:12
Гн 7:2
Гн 20:16-18
ј Гн 20:10, 15

сөзләрдән бирини дә бурахмады,^а һамысыны гадынлар вә араларында јашајан јаделлиләр дә дахил олмагла, бүтүн Исраил ичмасынын гаршысында учадан оху-ду.^б

9 Иорданын гәрбиндә^в — дағлыг бөлкәдә, Шәфлада, Бөјүк дәниз^{*г} саһилиндә вә Ливанын гаршысында јашајан бүтүн падшаһлар — һет, амори, кәнани, фәризи, ниви вә јәбуси^г падшаһлары баш верән вагиәни ешидәндә **2** Јушәјә вә исраиллиләрә гаршы чыхмаг үчүн иттифаг бағладылар.^д

3 Кибјон^е әһалиси дә Јушәнин Әриһа^е вә Ај^ж шәһәрләринә нә етдијиндән хәбәр тутду. **4** Онлар ағыллы тәрпәндиләр. Азугәләрини көһнә-јыртыг һејбәләрә јығдылар вә јыртыглары јаманмыш шәраб тулуглары илә бирликдә улағларә јүкләдиләр. **5** Ајағларына көһнә-күрүш, јаманмыш сәндәлләр, әјинләринә сүзүлмүш палтар кејиндиләр. Көтүрдүкләри чөрәкләр елә гуру иди ки, овхаланырды. **6** Онлар Килгалдакы дүшәркәјә^з, Јушәнин јанына кәлдиләр. Она вә исраиллиләрә дедиләр: «Биз узаг бир дијардан кәлмишик. Бизимлә әһд кәсин». **7** Амма Исраил кишиләри һивиләрә^з сөйләдиләр: «Сизинлә нечә әһд кәсәк?^ы Бәлкә, бураларда јашајырсыныз?» **8** Онлар Јушәјә: «Биз сәнин гулу-нуг», — дедиләр.

Јушә сорушду: «Кимсиниз? Һарадан кәлмисиниз?» **9** Онлар чаваб вердиләр: «Биз гулларыны узаг дијардан^ј бура кәтирән сәнин Аллаһын Јеһованын адыдыр. Онун шан-шөһрәти, Мисирдә етдији ишләрин

сорағы гулағымыза чатыб.^a **10** Иорданын о тајындакы* амориләрин ики падшаһынын, Һәшбун падшаһы Сиһунун^b вә тахты Әштәрутда олан Башан падшаһы Огун^b башына нә кәтирдийндән хәбәримиз вар. **11** Буна көрә елимизин ағсагаллары вә сојдашларымыз тапшырдылар ки, жола азугә көтүрүб сизин гаршыныза чыхаг вә сизә: “Гулурузуг^c, бизимлә әһд кәсин”,^f — дејек. **12** Евдән чыханда јемәјә көтүрдүјүмүз бу чөрәкләр исти иди. Амма бахын, инди һамысы гупгурудур, овхаланыр.^d **13** Тулуғлары шәрабла долдуранда тәзә идиләр, амма инди партлајыблар.^e Сәфәримиз узун чәкдијиндән палтарымыз да, сәндәлләримиз дә көһнәлиб».

14 Онда исраиллиләр азугәдән бир аз көтүрүб јохладылар. Амма Јеһовадән мәсләһәт алмадылар.^g **15** Јушә онларла сүлһ бағлады^ж вә сөз верди ки, онларын чанына дәјмә-јәчәк. Халгын башчылары да анд ичиб сөз вердиләр.^з

16 Әһд кәсиләндән үч күн сонра исраиллиләр хәбәр тутдулар ки, сән демә, бу адамлар јахынлығда, гоншу мәмләкәтдә јашајырлар. **17** Исраиллиләр жола чыхдылар вә үчүнчү күн онларын јашадығы шәһәрләрә — Кибјона^д, Кәфирәјә, Биирота вә Кирјат-Јаримә^e кәлиб чатдылар. **18** Исраиллиләр онлара әл дәјмәдиләр, чүнки халгын башчылары Исраилин Аллаһы Јеһоваја анд ичиб^f онлара сөз вермишди. Буна көрә бүтүн чамаат башчылардан килеј-күзар етмәјә башлады. **19** Башчылар

ФӘС. 9

- a Чх 9:16
Чх 15:13, 14
Јш 2:9, 10
- б Cј 21:21-24
Гн 2:32-34
- в Cј 21:33-35
Гн 3:3
- г Гн 20:10, 11
- д Јш 9:6
- e Јш 9:5
- e Јш 9:4
- ө Cј 27:18, 21
1Иш 30:7, 8
- ж Јш 11:19
- з 2Иш 21:2
- и Јш 10:2
- ы Јш 18:11, 14
1Иш 7:1
1См 13:5
- ј Cј 30:2
Гн 6:13

Сағ сүтүн

- a 2Иш 21:1
36 15:4
Вә 5:4, 6
- б Јш 9:6, 16
- в Јр 9:25, 26
- г Гн 7:1
Гн 20:16
- д Гн 2:25
Гн 11:25
Јш 5:1
- e Иб 11:31
- e Јш 9:21
- ө 1Пд 8:29
2См 6:6
- ж 1См 9:2
Үз 7:24
Үз 8:17
Нә 3:26
Нә 7:60

ФӘС. 10

- з Јш 6:2, 21
Јш 8:24, 29
- и Јш 9:9, 15
Јш 11:19

халга дедиләр: «Биз онлара Исраилин Аллаһы Јеһованын ады илә анд ичмишик, онлара әл дәјә билмәрик. **20** Буна көрә онлары сағ сахлајаг, јохса Аллаһын гәзәбинә туш кәләрик, чүнки анд ичмишик».^a **21** Сонра дедиләр: «Кәлин онлары сағ сахлајаг, гој онлар бүтүн ичма үчүн одун јарсынлар вә су чәксинләр». Башчылар онлара буну вәд етмишди.

22 Јушә кибјонлулары чағырыб деди: «Нијә бизә кәләк кәлдиниз? Гоншулуғда јашаја-јашаја нијә бизә “узаг дијардан кәлмишик” дединиз?»^b **23** Бу күндән сизләр ләнәтлисиниз,^в даим көлә олачагсыныз. Аллаһымын еви үчүн одун јарачагсыныз, су чәкәчәксиниз».

24 Онлар Јушәјә дедиләр: «Бу гулларын ешитди ки, Аллаһын Јеһова гулу Мусаја бүтүн бу мәмләкәти сизә вермәји, әһалисини исә гырмағы әмр едиб.^г Оudur ки, чанымыз үчүн горхдуг^д вә белә еләдик^e. **25** Инди сәнин ихтијарындајыг, сәнә нә хошдурса, нечә лазым билирсәнсә, елә дә елә». **26** Јушә белә еләди: онлар исраиллиләрин әлиндән гуртарды, гојмады ки, онлары өлдүрсүнләр. **27** Амма о күн онлары ичма^e үчүн вә Јеһованын сечәчәји^ө јердәки гурбанкаһ үчүн одун јаран, су чәкән тәјин етди. Онлар бу күнә гәдәр бу иши көрүрләр.^ж

10 Јерусәлим падшаһы Әдуни-Садиг Јушәнин Ај шәһәрини әлә кечириб дармадағын етдијиндән, Әриһајла падшаһынын башына кәтирдийни Ајла падшаһынын да башына кәтирдийндән,^з һәмчинин Кибјон әһалисинин исраиллиләрлә сүлһ бағлајыб^и

онларын арасында жашадығындан хәбәр тутанда **2** чанына вәлвәлә дүшдү.^а Чүнки Кибјон падшаһ шәһәри кими бөјүк шәһәр иди, Ајдан бөјүк иди,^б кишиләринин дә һамысы дә-јүшчү иди. **3** Јерусәлим падшаһы Эдуни-Садиг Һәбрун^в падшаһы Хүһәмә, Јармут падшаһы Пирама, Лаһиш падшаһы Јафјаја, Эчлун падшаһы Дәбирә исмарыч көндәриб деди:^г **4** «Кәлин мәнә көмәк един, бирләшиб Кибјона һүчүм едәк. О, Јушә илә вә исраиллиләрлә сүлһ бағлајыб».^д **5** Онда беш амори^е һөкмдары, Јерусәлим, Һәбрун, Јармут, Лаһиш вә Эчлун падшаһлары гошунлары илә бирликдә Кибјона гаршы жүрүш етдиләр вә онунла дәјүшмәк үчүн ордукаһ гурдулар.

6 Кибјон кишиләри Килгалдакы дүшәркәјә,^е Јушәјә хәбәр көндәрдиләр: «Гулларыны^з тәк гојма. Тез ол, дадымыза јетиш, бизи хилас ет. Дағлыг бөлкәдәки бүтүн амори падшаһлары бизә гаршы бирләшиб». **7** Онда Јушә бүтүн дәјүшчүләрини, икид адамларыны јығыб Килгалдан чыхды.^ж

8 Јеһова Јушәјә деди: «Онлардан горхма,^з онларын һамысыны сәнә тәслим едәчәјәм.»^и Һеч бири гаршында давам кәтирә билмәјәчәк».^и

9 Јушә Килгалдан чыхыб бүтүн кечәни јол кетди вә көзләнилмәдән онларын башынын үстүнү алды. **10** Јеһова амориләри чашгынлыға салды,^и онлар Кибјонда бөјүк тәләфат вердиләр. Исраиллиләр Бејт-Һурун јохушу бојунча онлары говдулар вә Эзга илә Мәгәдәјә гәдәр гырдылар. **11** Је-

ФӘС. 10

а Гн 2:25
Гн 11:25
Јш 2:10, 11
Јш 5:1

б Јш 8:25

в Јр 23:2
Сј 13:22

г Јш 12:7,
10-12

д Јш 9:9, 15
Јш 11:19

е Јр 15:16

ж Јш 5:10

з Јш 9:25, 27

и Јш 8:3

и Гн 3:2
Гн 20:1

и Гн 7:24
Јш 11:6

ы Јш 1:3-5

ј 36 44:3

Сағ сүтүн

а 2Пд 20:10
36 135:6
Әш 38:8

б Әш 28:21

в 2Иш 1:17, 18

г Гн 9:18, 19
1Пд 17:22
Јр 5:16

д Гн 1:30
Јш 23:3

д Јш 5:10
Јш 9:6

е Јш 10:10

ө Јш 10:28

ж Гн 28:7

һова Бејт-Һурун енишиндән дүз Эзгајадәк исраиллиләрдән гачан амориләрин үстүнә долу јағдырыб онлары гырды. Долудан өләнләр исраиллиләрин гылынчындан өләнләрдән чох иди.

12 Јеһованын исраиллиләрин көзү габағында амориләри мәғлуб етдији күн Јушә Јеһоваја дуа етди вә Исраилин өнүндә деди:

«Дајан, еј күнәш,^а
Кибјон^б үзәриндә,
Сән, еј ај, Ајалон дәрәси
үзәриндә!»

13 Беләчә, халг дүшмәнләрдән гисасыны алана гәдәр күнәш дајанды, ај јериндән тәрпәнмәди. Бу барәдә Јашар китабында^в да јазылыб. Һәмин күн күнәш батмады. Демәк олар, бүтүн күнү көјүн ортасында дурду. **14** О күнә кими һәлә һеч вахт Јеһова киминсә диләјинә бу чүр чаваб вермәмишди,^г о күндән сонра да белә бир шеј олмады. Чүнки о күн Исраил үчүн дәјүшән Јеһованын өзү иди.^д

15 Сонра Јушә бүтүн исраиллиләрлә бирликдә Килгалдакы дүшәркәјә гајытды.^д

16 О беш падшаһ исә гачыб Мәгәдәдә^е мағарада кизләнишди. **17** Јушәјә хәбәр кәтириб дедиләр: «Падшаһлары беши дә Мәгәдәдә мағарада кизләниб».^е **18** Онда Јушә деди: «Мағаранын ағзына ири дашлар јуварлајын вә көзәтләмәк үчүн ора адам гојун. **19** Галанларыныз исә дурмајын, дүшмәни тәгиб един, архадан онлары гырын.»^ж Гојмајын өз шәһәрләринә кирсинләр. Аллаһыныз Јеһова онлары сизә тәслим едиб».

20 Јушә илә исраиллиләр онлары гырыб-чатдылар. Чәми

бир нечә нәфәр чаныны гуртарыб гала-шәһәрләрә гачды.

21 Дөјүшчүләр сағ-саламат Мәгәдәдәки ордукаһа, Јушәнин јанына гайтдылар. Неч ким һүнәр еләјиб исраиллиләрә бир кәлмә сөз дејә билмәди.

22 Јушә деди: «Ачын мағаранын ағзыны, о падшаһларын бешини дә чыхарыб һүзурума кәтирин».

23 Онлар Јерусәлим, Һәбрун, Јармут, Лаһиш вә Әчлун падшаһларыны мағарадан чыхарыб Јушәнин һүзуруна кәтирдиләр.^а

24 Онлар кәләндә Јушә исраиллиләри чағырды вә онунла кедән гошуна башчылыг едәнләрә деди: «Кәлин. Ајағынызы бу падшаһларын бојнуна гојун».

Онлар ирәли кәлиб ајағлары илә падшаһларын бојнундан басдылар.^б

25 Сонра Јушә онлара деди: «Горхмајын, тәләша дүшмәјин.^в Үрәкли олун, мөһкәм олун. Јеһова вурушачағыңыз бүтүн дүшмәнләринизи бу күнә гојачаг».^г

26 Јушә онларын бешини дә өлдүрүб мејитләрини дирәкдән асды. Онлар ахшама кими дирәкдә галдылар.

27 Күн гүруба енәндә Јушә әмр етди ки, чәсәдләри дирәкдән дүшүрүб^д кизләндикләри мағараја атсынлар. Сонра мағаранын ағзына ири дашлар јуварладылар. Бу дашлар индијәдәк орададыр.

28 Јушә һәммин күн Мәгәдәни алыб^е оранын падшаһыны, әһалисини гылынчдан кечирди, бир нәфәрә дә рәһм еләмәди.^в Әриһа падшаһынын башына кәтирдијини Мәгәдә падшаһынын^г да башына кәтирди.

29 Сонра Јушә исраиллиләрлә бирликдә Мәгәдәдән Либнаја кечди вә Либнаја гар-

ФӘС. 10

а Јш 10:3-5
Јш 12:7,
10-12

б Чк 23:27

в Гн 31:6
Јш 1:9

г Гн 3:21
Гн 7:18, 19

д Гн 21:22, 23
Јш 8:29

е Јш 10:10
Јш 15:20, 41

ж Гн 20:16

з Јш 12:7, 16

Сағ сүгүн

а Јш 15:20, 42
Јш 21:13

б Јш 12:7, 15

в Јш 6:2, 21

г Јш 10:3, 4
Јш 12:7, 11
Јш 15:20, 39

д Гн 20:16

е Јш 12:7, 12
Јш 16:10
Јш 21:20, 21
1Пд 9:16

ж Јш 10:3, 4
Јш 12:7, 12
Јш 15:20, 39

з Гн 20:16
Јш 10:32

ж Јр 13:18
Јр 23:19
Сј 13:22
Јш 10:3, 4
Јш 15:13
Јш 21:13

з Јш 12:7, 13
Јш 15:15

шы вурушду.^а **30** Јеһова Либна илә падшаһыны^б да Исраилә тәслим етди. Онлар шәһәри гылынчдан кечириб һамыны мәһв еләдиләр, бир нәфәри дә сағ гојмадылар. Әриһа падшаһына етдикләрини Либна падшаһынын да башына кәтирдиләр.^в

31 Сонра Јушә исраиллиләрлә бирликдә Либнадан Лаһишә^г кечиб орада ордукаһ гурду вә шәһәрә гаршы дөјүшдү. **32** Јеһова Лаһиши исраиллиләрин әлине верди. Онлар икинчи күн шәһәри алдылар. Либна кими, ораны да гылынчдан кечириб һамыны мәһв еләдиләр.^д

33 Чәзәр^е падшаһы Һурам Лаһишин көмәјинә кәлди. Амма Јушә ону да, адамларыны да өлдүрдү, бир нәфәр дә галмады.

34 Сонра Јушә бүтүн исраиллиләрлә бирликдә Лаһишдән Әчлуна^в кечиб орада ордукаһ гурду вә шәһәрә гаршы дөјүшдү. **35** Онлар һәммин күн шәһәри алдылар, елә һәммин күн дә шәһәри гылынчдан кечирдиләр, Лаһишдә олдуғу кими, һамыны гырдылар.^г

36 Сонра Јушә бүтүн исраиллиләрлә бирликдә Әчлундан Һәбруна^ж кечди вә ораја гаршы дөјүшдү. **37** Онлар шәһәри алдылар. Шәһәри, падшаһыны, кәндләрини, орада јашајан һәр кәси гылынчдан кечирдиләр. Бир нәфәри дә сағ гојмадылар. Јушә Әчлун шәһәри кими, бу шәһәри дә дармадағын еләјиб әһалисини гырды.

38 Ахырда Јушә илә исраиллиләр чеврилиб Дәбирә^з кетдиләр вә ораја гаршы дөјүшдүләр. **39** О, шәһәри, онун падшаһыны вә

кэндләрини элэ кечирди. Исраиллиләр һамыны гылынчла гырдылар,^а һеч кимә рәһм етмәдиләр.^б Јушә Һәбрунун, Либнанын вә оранын падшаһынын башына кәтирдийини Дәбирлә падшаһынын да башына кәтирди.

40 Јушә бүтүн өлкәни — дағлыг бөлкәни, Некеви, Шәфланы^в, һамачлары элэ кечирди, падшаһларыны өлдүрдү, һеч кими сағ гоҗмады. Исраиллин Аллаһы Јеһова һанын әмр етдиҗи кими, һамынын нәфәсини кәсди.^г **41** Јушә Гәдис-Барнидән^д Гәззәә^е гәдәр әразини, бүтүн Гошен^ө диҗарыны вә Кибјона^ж гәдәр торпағлары фәтһ етди. **42** О, бир жүрүшә бүтүн бу падшаһлары, онларын өлкәләрини элэ кечирди, чүнки Исраил үчүн Исраиллин Аллаһы Јеһова дөјүшүрдү.^з **43** Сонра Јушә бүтүн Исраиллә биркә Килгалдакы дүшәркәәҗ гаҗытды.^и

11 Һәзур падшаһы Јавин бунлары ешитдикдә Мадон падшаһы Јубаба,^а Шимрун падшаһына, Ахшаф падшаһына,^б 2 шимал дағлыг бөлкәсиндә, Кинарәтин шималындакы дүзәнликләрдә, Шәфлада вә гәрбдә Дор^в дағлыг бөлкәсиндә олан падшаһлары, 3 шәргдә вә гәрбдә јашаҗан кәнаниләрә^г, дағлыг бөлкәдәки амориләрә^д, һетләрә, фәризиләрә, јәбусиләрә, Миспадиҗарындакы Һәрмун дағынын^е әтәјиндә јашаҗан һивиләрә^ж хәбәр кәндәрди. **4** Онлар гошунларыны јығыб жола чыхдылар, дөјүшчүләр дәниз гуму гәдәр чоһ иди, атла чәнк арабалары саја-һесаба кәлмирди. **5** Бүтүн бу падшаһлар көрүшәҗи гәрарлашдырдылар вә

ФӘС. 10

а Гн 7:2
б Јш 11:14
в Јш 9:1, 2
Һк 1:9
г Лв 27:29
Гн 7:2
Гн 9:5
Гн 20:16
Јш 11:14
д Сј 34:2, 4
Гн 9:23
е Јш 15:20, 51
ө Јш 11:16, 19
ж Чх 14:14
Гн 1:30
з Јш 4:19

ФӘС. 11

и Јш 12:7, 19
ы Јш 12:7, 20
ј Јш 17:11
Һк 1:27
к Сј 13:29
к Јр 15:16
л Гн 4:48
м Гн 7:1
Гн 20:17

Сағ сүтун

а Јш 10:8
б Гн 17:16
Мс 21:31
в Јш 21:44
г Јр 10:19
Јш 19:28, 31
д Јш 13:1, 6
е Јш 20:16
ж Лв 27:29
з Гн 20:16
Јш 11:14
и Гн 9:5
ы Гн 7:2, 16

Исраиллә дөјүшмәк үчүн Мером булағларынын јанына кәлиб биркә ордукаһ гурдулар.

6 Јеһова Јушәә деди: «Онлардан горхма,^а сабаһ бу вәдә онлары Исраилә тәслим едәчәҗәм, һамысы өләчәк. Сән онларын атларыны шикәст едәчәксән^б,^в арабаларына од вурачагсан». **7** Беләчә, Јушә дөјүшчүләрлә биркә Мером булағлары јанында көзләнилмәдән онлара һүчум етди. **8** Јеһова онлары исраиллиләрин әлине верди,^г онлар мәғлуб олдулар. Исраиллиләр бөјүк Сидон шәһаринә,^д Мизрефот-Маимә^е вә шәргдәки Миспий вадисинә гәдәр онлары тәҗиг едиб һамысыны гырдылар, бир нәфәри дә сағ гоҗмадылар.^ж **9** Јушә Јеһованын дедиҗи кими еләди: атлары шикәст етди, чәнк арабаларыны јандырды.^з

10 Бундан сонра Јушә гаҗыдыб Һәзуру тутду, падшаһы гылынчла өлдүрдү.^и Чүнки Һәзур әввәлләр бүтүн бу мәмләкәтләрин башы иди. **11** Онлар шәһәрдә олан һәр кәси гылынчдан кечириб мәһв етдиләр,^к һамысынын нәфәсини кәсдиләр.^л Сонра да Һәзуру јандырдылар. **12** Јушә бу падшаһларын бүтүн шәһәрләрини элэ кечирди, өзләрини исә гылынчла өлдүрдү.^м Јеһованын гулу Мусанын әмр етдиҗи кими, онлары мәһв етди.^н **13** Лакин исраиллиләр Јушәнин јандырдығы Һәзурдан башга тәпәләрдә јерләшән шәһәрләрдән һеч бирини јандырмадылар. **14** Исраиллиләр бу шәһәрләрдәки бүтүн әмлакы вә мал-һејваны

11:6 * Јахуд атларынын аҗағ вәтәрләрини кәсәчәксән.

өзлөрүнә гәнимәт кәтүрдүләр.^а Чамааты исә гылынчдан кечириб гырдылар,^б һамысынын нәфәсини кәсдиләр.^в 15 Јеһова гулу Мусаја нә әмр етмишдисә, Муса онлары Јушәјә чатдырмышды.^г Јушә Јеһованын Мусаја бујурдуғу шејләрин һамысыны ичра етди, јеринә јетирмәдији һеч нә галмады.^д

16 Јушә бүтүн бу өлкәни, дағлыг бөлкәни, Некеви^а, Гошен дијарыны, Шәфланы^б, Әрәбәни^в, Исраилин дағлыг бөлкәсини вә орадакы овалыглары — 17 Саирин јахынлыгындакы һәләг дағындан тутмуш Һәрмун дағынын^ж этәјиндәки Ливан вадисиндәки Баал-Чада^з гәдәр бүтүн әразини фәтһ еләди вә падшаһларыны әлә кечириб өлдүрдү. 18 Јушәнин бу падшаһларла мұһарибәси хейли сүрдү. 19 Кибјонда јашајан һивиләрдән башга һеч бир шәһәр әһалиси исраиллиләрлә сүлһ бағламады.^и Бүтүн шәһәрләр мұһарибә јолу илә алынды.^й 20 Онларын инад едиб исраиллиләрлә дөјүшмәји Јеһовадан иди/ки, онлара рәһм етмәјиб һамысыны мәһв етсин.^к Јеһованын Мусаја әмр етдији кими, онларын көкү кәсилмәли иди.^к

21 О вахт Јушә дағлыг бөлкәдә, Һәбрунда, Дәбирдә, Анабда, Јәһуда вә Исраилин дағлыг бөлкәләриндә јашајан анагларын^н һамысыны гырды. Јушә онлары да, шәһәрләрини дә мәһв етди.^м 22 Исраил өлкәсиндә анагларын изи-тозу галмады. Онлар анчаг Гәззәдә^н, Чатда^о вә Ашдодда^п галдылар.^п 23 Јушә Јеһованын Мусаја вәд етдији кими, бүтүн өлкәни әлә кечирди.^р Сонра о, өлкәни гәбиләләрә дүшән

ФӘС. 11

а Јш 8:2, 27
б Гн 7:2
в Гн 20:16
г Гн 3:28
Гн 7:1
Гн 31:7
д Сј 13:17
Гн 1:7
е Јш 10:40, 41
ө Јш 12:7, 8
ж Гн 4:48
Јш 13:8, 11
з Јш 13:1, 5
и Јш 9:7, 15
й Гн 20:17
ј Гн 2:30
к Чх 34:12
Гн 7:2
к Гн 20:16
л Сј 13:22
Гн 1:28
Јш 15:13, 14
м Лв 27:29
Јш 11:12
Јш 24:11
н һк 1:18
о 1Иш 17:4
ө 2См 26:1, 6
п Чх 23:28-30
р Чх 23:27
Гн 11:23

Сағ сүтүн

а Сј 26:53, 54
Јш 14:1
б Јш 14:15
Јш 21:44
Јш 23:1

ФӘС. 12

в Гн 2:24
г Гн 3:8
д Сј 21:23, 24
е Сј 21:13
ө Гн 3:12
ж Јл 6:1
з Гн 3:27
и Гн 3:11
ы Сј 21:33-35
ј Јш 13:13
к Гн 29:7
к Сј 21:26
л Сј 21:23, 24
Сј 21:33-35
м Сј 32:33
Гн 3:12, 13
н Јш 1:4

пајлара көрә ирс олараг Исраилә верди. Өлкә гәбиләләр арасында бөлүшдүрүлдү.^а Беләчә, мұһарибәләр битди, өлкә әмин-аманлыға говушду.^б

12 Иорданын шәргиндә — Әрнун вадисиндән^а Һәрмун дағына^г гәдәр әразидә вә шәргә доғру бүтүн Әрәбә бөлкәсиндә исраиллиләрин мәғлуб едиб торпағларыны әлә кечирдији падшаһлар бунлардыр:^д 2 Һәшбунда јашајан амори падшаһы Сихун^д. Онун сәлтәнәтинә Әрнун вадисинин^е кәнарында јерләшән Аруир^е вә вадинин ортасындан башлајараг, Киладын јарысы, әмуниләрин сәрһәди олан Јәббуг вадисинә гәдәр әрази дахил иди. 3 О һәмчинин шәрг тәрәфдә Кинарәтә^ж вә Әрәбә дәнизинә (Шор дәниз) гәдәр, шәргдә Бејт-Јәшимута гәдәр вә онун чәнубундакы Физгә^з јамачларына кими Әрәбә бөлкәсини идарә едирди.

4 Бундан башга, о, рәфалардан сағ галан,^н Әштәрутда вә Әзрәјдә јашајан Башан падшаһы Огун^н торпағларыны әлә кечирди. 5 Ог Һәрмун дағында, Сәлхәдә, гәшуриләрлә мәкатиләрин^и сәрһәдинә гәдәр бүтүн Башанда^к, Һәшбун падшаһы Сихунун^к әразисинә гәдәр Киладын јарысы үзәриндә сәлтәнәт сүрүрдү.

6 Јеһованын гулу Муса вә исраиллиләр онлары мәғлуб етмишдиләр.^н Онларын торпағларыны Јеһованын гулу Муса рубәнлиләрә, чадлылара вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысына вермишди.^м

7 Јушә вә исраиллиләр Иорданын гәрбиндә, Ливан^н

12:3 * Кеннесарет көлү, јәни Чәлилә дәнизи.

вадисиндә јерләшән Баал-Чаддан^а Саир^б јахынлығындакы Һәләг дағына^в гәдәр әразидәки падшаһлары мәғлуб етдиләр. Јушә онларын торпағларыны Исраил гәбиләләри арасында бөлүшдүрүб һәр биринә она дүшән пажы верди.^г **8** Бу торпағлар — дағлыг бөлкә, Шәфла, Өрәбә, јамачлар, сәһра вә Некев^д һетләрә, амориләрә^е, кәнаниләрә, фәризиләрә, һивиләрә вә јәбусиләрә^в мәхсус иди. Мәғлуб едилән падшаһлар бунлар иди:

9 Әриһа падшаһы,^в

Бейтелин јанындакы
Ај шәһәринин падшаһы,^ж

10 Јерусәлим падшаһы,
Һәбрун падшаһы,^з

11 Јармут падшаһы,
Лаһиш падшаһы,

12 Әчлун падшаһы,
Чәзәр падшаһы,^и

13 Дәбир^ы падшаһы,
Чәдәр падшаһы,

14 Һорма падшаһы,
Арад падшаһы,

15 Либна падшаһы,^ј
Әдуллам падшаһы,

16 Мәгәдә падшаһы,^к
Бейтел падшаһы,^к

17 Тәффуа падшаһы,
Һәфәр падшаһы,

18 Әфиг падшаһы,
Ләшшарун падшаһы,

19 Мадон падшаһы,
Һәзур падшаһы,^л

20 Шимрун-Мәрун падшаһы,
Ахшаф падшаһы,

21 Танаг падшаһы,
Мекиддо падшаһы,

22 Гәдәс падшаһы, Кар-
мелдә Јуғним падшаһы,^м

23 Дор јамачларында
Дор падшаһы,^н

Килгалда Кујим падшаһы,

24 Тирзә падшаһы. Үмуми-
ликдә отуз бир падшаһ.

ФӘС. 12

а Јш 13:1, 5

б Гн 2:12

в Јш 11:16, 17

г Јш 11:23

д Јш 10:40

е Јш 11:16

ж Др 15:16

з Чк 3:8

и Чк 23:23

л Гн 7:1

м Јш 6:2

н Жш 8:29

о Јш 10:23, 26

п Јш 10:33

р Ыш 10:38

с Јш 10:29

т К Јш 10:28

у Ктк 1:22

ф Л Јш 11:1, 10

х М Јш 21:34

ц Н Јш 11:1, 2

Сағ сүтүн

ФӘС. 13

а Јш 23:1

б Јш 24:29

в Чк 23:29, 30

г 1Иш 27:8

д Јр 10:19

е Фтк 3:1, 3

ж 1Иш 6:4

з Д Јш 15:20, 46

и етк 14:19

л 2Иш 21:19

м Ж 1Иш 5:10

н з Гн 2:23

о итк 1:31

п Ыш 5:18

р ј Сј 34:2, 8

с к Гн 3:25

д к Јш 11:8

е лтк 3:1-3

ж чк 23:30

з н Сј 34:17

и Јш 14:1

л о Сј 33:54

м е Сј 32:33

н Јш 22:4

о л Сј 21:13

13 Јушә јаша долуб гочал-
мышды.^а Јеһова она де-
ди: «Сән артыг јашлашмысан.
Амма һәлә өлкәнин чох һиссә-
си тутулмайыб. **2** Бу торпа-
лары тутмаг лазымдыр:^б фи-
лиштлиләрин* вә гәшурилә-
рин^в јашадығы бүтүн бөлкәлә-
ри **3** (әввәлләр кәнаниләрин
әразиси сајылан вә Нил ча-
јынын Мисирдән шәрғдәки го-
лундан шималда Екрон сәрһә-
динә гәдәр узанан әрази);^г о
чүмләдән беш Филишт һаки-
минин^д әразисини — гәззәли-
ләрин, ашдоглуларын^е, ашке-
лонлуларын^в, чатлыларын^в вә
екронлуларын^ж јашадығы тор-
пағлары; авларын^з **4** чәнуба
узанан әразисини; кәнанилә-
рин бүтүн торпағларыны; си-
донлулара^и аид олан Мираһы,
Әфигә гәдәр, амориләрин сәр-
һәдинә гәдәр узанан әрази-
ни; **5** кебаллыларын^ы торпа-
ғыны вә Һәрмун дағынын этәк-
ләриндәки Баал-Чаддан Ләбу-
Һәмәсә^ј гәдәр шәргә узанан
бүтүн Ливан әразисини; **6**
Ливандан^к Мизрефот-Маи-
мә^к кими дағлыг бөлкәдә јаша-
јан бүтүн әһалинин вә сидон-
луларын^л әразисини. Мән он-
лары исраиллиләрин өнүндән
говачағам.^м Бу торпағлары,
сәнә тапшырдығым кими, ирс
олагаг Исраилә вер.^н **7** Инди
бу торпағлары доғгуз гәбилә
илә Мәнәссә гәбиләсинин ја-
рысы арасында бөлүшдүр».^о

8 О бири јарымгәбиләжә, ру-
бәнлиләрә вә чадлыларә исә
Муса Йорданын шәргиндә ирс
торпағлары вермишди. Јеһо-
ванын гулу Мусанын онла-
ра вердији торпағлар бун-
лар иди:^п **9** Әрнун вадиси-
нин^л кәнарында јерләшән

13:2 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, филис-
тимлиләр.

Аруирдән^а вә вадинин ор- тасындакы шәһәрдән башла- жан торпаглар, Дибуна гәдәр узанан Мәдәбә јайласы; **10** өлкәни һәшбундан идарә едән амори падшаһы Сихунун әмуниләрин сәрһәдинә гәдәр олан бүтүн шәһәрләри;^б **11** Килад вә гәшуриләрлә мәкатиләрин әразиси,^в бүтүн һәрмун дағы, Сәлхәјә гәдәр бүтүн Башан торпағы;^г **12** Әштәрутдан вә Әзрәјдән идарә едән Огун бүтүн Башан сәлтәнәти. (Ог ахы- рынчы рәфалардан бири иди.^д) Муса онлары мәғлуб едиб тор- пагларыны әлә кечирмишди.^е **13** Лакин ираиллиләр гәшу- риләри вә мәкатиләри торпа- гларындан говмадылар.^ж Гәшур вә Мәкат сакинләри инди дә ираиллиләрин арасында ја- шајырлар.

14 Муса тәкчә лавилләрә ирс вермәмишди.^з Онларын ирси, онлара вәд олундуғу ки- ми, Ираилин Аллаһы Јеһова- ја кәтирилән јандырма гурбан- ларыдыр.^и

15 Муса нәсилләринә көрә Рубән гәбиләсинә ирс вер- мишди. **16** Онларын әрази- си бу иди: Әрнун вадисинин кәнарында јерләшән Аруир- дән башлајан торпаглар, һа- белә вадинин ортасында- кы шәһәр, бүтүн Мәдәбә јай- ласы; **17** һәшбунла јайлада- кы бүтүн шәһәрләр^в вә Дибун, Бәмут-Баал, Бејт-Баал-Мәун^г, **18** Јаһас^д, Кәдимут^е, Мехпат^ж, **19** Кирјатаим, Сибмаһ^з вә дәр- рәдәки дағын үстүндә Сәрит- Сәһәр, **20** Бејт-Фаур, Физ- гә^и јамачлары, Бејт-Јәшимут^и, **21** јайладакы бүтүн шәһәрләр, һәшбундан идарә едән амори падшаһы Сихунун бүтүн сәлтәнәти.^и Муса Сихуну, һәмчи- нин бу мәмләкәтдә јашајан вә

ФӘС. 13

- а Гн 3:12
- б Сј 21:23, 24
- в Гн 3:14
- г Јш 17:1
1См 5:11
- д Гн 3:11
- е Сј 21:23, 24
Сј 21:33-35
- ж Сј 33:55
Јш 23:12, 13
- з Сј 18:20
Гн 10:9
Гн 12:12
- и Лв 7:33-35
Сј 18:24
Гн 18:1
- и Сј 21:25, 26
- и Сј 32:37, 38
- ы Сј 21:23
- ј Гн 2:26
- к Јш 21:8, 37
- к Сј 32:37, 38
- л Гн 3:16, 17
- м Сј 33:48, 49
- н Сј 21:25

Сағ сүтун

- а Сј 31:7, 8
Гн 2:30
- б Сј 22:5
Сј 22:7
2Бт 2:15
- в Сј 32:34, 35
- г 2Иш 11:1
- д Јш 12:2
Һк 11:13
- е Сј 21:26
- ж Јр 32:2
Јш 21:8, 38
- з Сј 32:34, 36
- и Јр 33:17
- и Сј 21:26
- и Сј 34:2, 11
Гн 3:16, 17
Јһ 6:1
- ы Гн 3:13
- ј 1См 6:77, 80
- к Сј 32:40, 41
Гн 3:14
- к Сј 21:33
- л Сј 32:39

Сихундан асылы олан Мәдјән башчылары Авини, Рәғими, Суру, Хуру вә Рәбаны мәғлуб етмишди.^а **22** Баур оғлу фал- чы Бәләм^б дә ираиллиләрин ғылынчдан кечирдији адамлар арасында иди. **23** Рубәнлилә- рин әразисинин сәрһәди Иор- дан иди. Бу әрази шәһәрләр вә кәндләрлә биркә нәсилләринә көрә рубәнлиләрин ирси иди.

24 Муса Чад гәбиләсинә, нәсилләринә көрә чадлыла- ра да ирс вермишди. **25** Он- ларын әразиси бу иди: Ја- зир^в, Киладын бүтүн шәһәрлә- ри, Раббаһын^г гаршысындакы Аруирә гәдәр әмуниләрин тор- пағынын јарысы;^г **26** һәш- бундан^д Рамат-Миспиһә вә Бетнимә гәдәр әрази, Маһана- јимдән^е Дәбир сәрһәдинә кими торпаглар; **27** дәрәдә јерлә- шән Бејт-Һарам, Бејт-Нимраһ,^ж Суггут^з, Сәфун, һәшбун пад- шаһы^и Сихунун сәлтәнәтинин галан һиссәси. Онларын сәр- һәди Иорданын шәрг саһили бојунча Кинарәт дәнизинин^и чәнуб саһилинә гәдәр узаныр- ды. **28** Бу әрази шәһәрләр вә кәндләрлә биркә нәсилләринә көрә чадлыларын ирси иди.

29 Муса нәсилләринә көрә Мәнәссә гәбиләсинин јарысы- на ирс вермишди.^ы **30** Онла- рын әразиси бу иди: Маһана- јимдән^ј башлајараг, бүтүн Ба- шан торпағы, Башан падшаһы Огун бүтүн сәлтәнәти вә Јаи- рин^к Башанда јерләшән бүтүн чадыр кәндләри, алтмыш шә- һәр. **31** Киладын јарысы, Әш- тәрут, Әзрәј^к, Огун Башан сәлтәнәтинин шәһәрләри Мәнәс- сәнин оғлу Маһирин^н олду. Бу торпаглар нәсилләринә көрә

13:27 * Кеннесарет көлу, јөни Чәлилә дәнизи.

Маһир оғуллаарынын жарысына верилмишди.

32 Бунлар Мусанын Иорданын о тајында, Муаб чөллүжүндө, Әриһадан шәргдә исраиллиләрә ирс вердији торпаглар иди.^а

33 Лакин Муса Лави гәбиләсинә ирс вермәмишди.^б Онларын ирси Исраилин Аллаһы Јеһовадыр. О Өзү буну вәд етмишди.^в

14 Каһин Әлјазар, Нун оғлу Јушә вә Исраил гәбиләләринин нәсил башчылары Кәнан дијарында исраиллиләрә бу торпаглары мүлк вердиләр.^г **2** Јеһованын Муса васитәсилә әмр етдији кими, торпаг мүлкларни доггуз гәбилә вә бир гәбиләнин жарысы арасында пүшклә бөлүндү.^д **3** Муса артыг ики гәбиләжә вә бир гәбиләнин жарысына Иорданын о бири тајында* мирас вермишди.^е Лавилиләрә исә халгын арасында мирас вермәмишди.^в **4** Јусифин нәсли ики гәбиләдән ибарәт иди,^з Мәнәссә вә Әфраим гәбиләси.^и Лавилиләрә өлкәдә шәһәрләрдән, мал-һејван үчүн шәһәрләрин әтрафындакы отлаглардан башга пај верилмәмишди.^л **5** Исраиллиләр Јеһованын Мусаја тапшырдыгы кими, өлкәни пајлашдырдылар.

6 Јәһуданын кишиләри Килгалда^а Јушәнин јанына кәлдиләр. Гәназлы Јуфәнна оғлу Калиб^б кәлиб Јушәжә деди: «Бир олан Аллаһ Јеһованын Өз гулу Мусаја^в Гәдис-Барнидә^г сәнинлә мәним барәмдә нә дедијини билирсән.^д **7** Јеһованын гулу Муса мәни Гәдис-Барнидән өлкәни көздән кечирмәжә көндәрәндә гырх јашында идим.^л

14:3 * Јәни шәрг төрәфиндә.

ФӘС. 13

а Сј 32:33
б Гн 10:9
в Јш 18:7
г Сј 18:24
д Сј 26:62, 63
е Гн 18:1

ФӘС. 14

г Сј 34:17
д Јш 19:51
е Сј 26:55
ж Сј 33:54
з Сј 34:13
и Сс 16:33
л һә 13:19
м Сј 32:29
н Гн 10:9
о Јш 13:14
п Сј 48:5
р Сс 5:2
с Јр 48:19, 20
д Сј 35:2, 5
е Сј 35:7
ж Јш 21:1, 2
и Јш 4:19
л Јш 10:43
м Сј 32:11, 12
н Сј 12:7, 8
о Сј 13:26
п Гн 1:35, 36
л Сј 13:2, 6

Сағ сүтүн

а Сј 13:30
б Сј 14:6, 7
в Сј 14:24
г Сј 32:11, 12
д Гн 1:36
е Сј 14:33
ж Јш 21:45
з Сј 14:29, 30
д Сј 13:33
е Сј 13:22, 28
ж Сј 14:8
и Рм 8:31
л Јш 15:14
м Гк 1:20
н Јш 10:36, 37
о Јш 15:13
п Јш 21:11, 12
р Сс 6:55, 56
с Сј 14:24
д Гн 1:35, 36
е Јш 14:8
ж Јр 23:2
з Лв 26:6
д Јш 11:23

ФӘС. 15

к Сј 26:55
л Јр 36:19

О вахт мән доғру хәбәр кәтирдим.^а **8** Мәнимлә кедән сојдашларым халгын үрәјинә горху салсалар да, мән бүтүн гәлбимлә Аллаһым Јеһоваја итаәт етдим.^б **9** О күн Муса анд ичиб деди: “Ајаг басдыгын торпаг әбәдијән сәнин вә өвләдларынын пајы олачаг, чүнки сән бүтүн гәлбинлә Аллаһым Јеһоваја итаәт етдин”.^в **10** Исраиллиләр сәһрада долашаркән^г Јеһованын Мусаја вердији бу вәдин үстүндән гырх беш ил кечиб. Јеһова вәд етдији кими,^д мәнә өмүр верди,^е инди мәним сәксән беш јашым вар. **11** Һәлә дә чанымда тәпәр вар. Мусанын мәни көндәрдији күндәки кими, бу күн дә голумда күч вар, дојүшә дә, һәр бир ишә дә һазырам. **12** О күн Јеһованын вәд етдији бу дағлыг бөлкәни инди мәнә вер. Һәрчәнд орада анагларын јашадыгыны,^о онларын бөјүк, гала диварлы шәһәрләри^п олдуғуну о күн сән дә ешитмишдин, амма мән Јеһоваја күвәнирәм.^ж Јеһованын сөз вердији кими, ораны мүтләг зәбт едәчәјәм». ^з

13 Јушә Јуфәнна оғлу Калибә һејир-дуа верди вә Һәбруну она мүлк верди.^д **14** Һәбрун бу күнә гәдәр гәназлы Јуфәнна оғлу Калибә мәхсусдур. Чүнки о, бүтүн гәлби илә Исраилин Аллаһы Јеһоваја итаәт етди.^е **15** Һәбрунун әввәлки ады Кирјат-Арба иди.^ж (Арба анаглар арасында ән нүфузлу адам олуб.) Беләчә, мүһарибәләр битди, өлкә әмин-аманлыға говушду.^к

15 Јәһуда гәбиләсинин нәсилләринә пүшклә дүшән^к торпаг чәнубда Әдум^л сәһрәдинә, Син сәһрасына вә Некевә узанырды. **2** Чәнуб

сәрһәдләри Шор дәнизин* гур-
тараचाғындан, чәнуб көрфә-
зиндән башланырды.^а **3** Чәнуба,
Әгрәб јохушуна^б узаныр,
Сини кечир, сонра чәнубдан
Гәдис-Барнијә,^в орадан Һәсруна,
Аддара галхыр вә Гаргаја
кедирди. **4** Сонра Әзмундан^г
кечиб Мисир вадисинә^д гәдәр
узаныр, дәниздә* гуртарырды.
Бу, онларын чәнуб сәрһәди
иди.

5 Онларын шәрг сәрһәди
Шор дәниз бојунча узанып,
Иорданын мәнсәбиндә
битирди. Шимал сәрһәди дән-
изин көрфәзиндән, Иордан-
нын мәнсәбиндән башланыр-
ды.^ж **6** Сәрһәд Бејт-Һәчләјә^з
галхарыг Бејт-Әрәбәнин^и ши-
малындан кечирди вә Рубән
оғлу Бөһанын дашына^ы чатыр-
ды. **7** Сонра сәрһәд Ахор дәр-
әсиндәки^ь Дәбирә гәдәр узан-
ыр вә вадидән чәнубдакы
Адуммин јохушу илә үзбәкы
Килгала^ь, шимала јөнәлирди.
Сәрһәд Ејн-Шәмс^ь суларыны
кечиб Ејн-Рокелдә^ь гуртарыр-
ды. **8** Сонра Бәни-Һинном ва-
дисинә^ь, јәбусиләрин^ь шәһә-
ринә, јәни Јерусәлимин^ь вә
нуб јамачына галхырды чән-
уб Һинном вадисинин дүз гәр-
биндә, Рәфајим дәрәсинин ши-
мал гуртараचाғында јерлә-
шән дағын башына узанырды.
9 Дағын башындан Нифтаһ
суларынын^ь мәнбәјинә узанып
Әфрун дағындакы шәһәрләрә
галхырды. Сәрһәд Баалата,
јәни Кирјат-Јаримә^ь узаныр-
ды. **10** Баалатдан гәрбә, Саир
дағына кедиб Јарим дағынын
шимал јамачындан, јәни Кәс-
лундан кечир, сонра Бејт-Шәм-
сә^ө енир, орадан да Тимна-

15:2 * Олү дәниз. **15:4** * Бөјүк дәниз,
јәни Аралыг дәнизи.

ФӘС. 15

а Сј 34:2, 3
б Һк 1:36
в Сј 34:4
г Сј 34:2, 5
д 1Пд 8:65
е Сј 34:12
ж Јш 18:19, 20
з Јш 18:21, 22
и Јш 18:17, 20
я Јш 7:26
и Јш 5:8, 9
ы Јш 18:17, 20
ь 1Пд 1:9
к Јш 18:16, 20
2Пд 23:10
Әр 7:31
к Һк 1:21
л Јш 18:28
Һк 19:10
м Јш 18:15, 20
н Јш 9:16, 17
2Иш 6:2
1См 13:6
о Јш 21:8, 16

Сағ сүтүн

а Јш 19:43, 48
б Һк 14:1, 2
2См 28:18
в 1Иш 5:10
1Иш 7:14
2Пд 1:2
г Сј 34:2, 6
Гн 11:24
д Сј 13:30
Гн 1:36
е Јр 23:2
Јр 35:27
Јш 20:7
Јш 21:11, 12
ж Сј 13:33
Јш 11:21
з Сј 13:22
Һк 1:10, 20
и Јш 10:38, 39
к Һк 3:9-11
1См 4:13
л 1См 2:49
м Һк 1:14, 15
н Сј 34:2, 3
Гн 2:5

һа^ә галхырды. **11** Сонра Ек-
ронун^б шимал јамачына узан-
нып Шәгируна јөнәлир, Баалат
дағыны кечир вә Јабниилә
галхырды. Сәрһәд дәниздә би-
тирди.

12 Гәрб сәрһәди Бөјүк дән-
изин* саһили иди.^в Нәсиллә-
ринә көрә Јәһуда өвладлары-
на дүшән пајын сәрһәдләри
буңлар иди.

13 Јушә Јеһованын бујру-
ғуна јеринә јетириб Јуфән-
на оғлу Калибә^г Јәһуда өвлад-
ларынын торпағында Кирјат-
Арбаны (Арба Анағын атасы
иди), јәни Һәбруну^г пај верди.

14 Калиб орадан Анағын өв-
ладларыны^д, онун үч оғлу-
ну — Шишајы, Әхиманы вә
Талмајы^д говду. **15** Сонра Дә-
бир^д әһалисинә һүчум етди.
(Дәбирин әввәлки ады Кирјат-
Сәфр иди.) **16** Калиб деди:
«Ким Кирјат-Сәфри әлә кечи-
риб ораны аларса, гызым Ах-
шаны она верәчәјәм». **17** Ка-
либин гардашы Гәназын оғлу
Үсниил^ж ораны зәпт етди, Ка-
либ дә гызы Ахшаны^з она вер-
ди. **18** Ахша кәлиин кочәркән
әрини сөвг етди ки, онун ата-
сындан торпаг саһәси истә-
син. Гыз улагдан дүшәндә* Ка-
либ ондан сорушду: «Нә истә-
јирсән?»^и **19** Гыз деди: «Мәнә
һәдијјә вер, чүнки мәнә чәнуб-
да* гураг јер вермисән, инди
Гуллот-Майим^и дә вер». Белә-
чә, Калиб Јухары Гуллоту вә
Ашағы Гуллоту она верди.

20 Нәсилләринә көрә Јәһу-
да гәбиләсинә верилән ирс бу
иди.

21 Чәнубда, Әдум^ь сәрһәди
тәрәфдә Јәһуда гәбиләсинә

15:12 * Аралыг дәнизи. **15:18** * Дикәр
вариант: улағын үстүндә әл чаланда.
15:19 * Јахуд Некевдә. * Мәнәсы: су
һөвзәләри (чамлары).

мэхсус олан шәһәрләр бунлар иди: Кәбзил, Эдәр, Јагур, **22** Кинаһ, Димна, Адад, **23** Гәдәс, һәзур, Иснан, **24** Зиф, Тәләм, Билус, **25** һәзур-Һадат, Кирјут-Һәсрун, јәни һәзур, **26** Амам, Шәма, Молад^а, **27** һазар-Гаддаһ, һәшмун, Бејт-Фәләт^б, **28** һазар-Шуал, Биир-Сәба^в, Бәзутијә, **29** Баалат, Јим, Эзәм, **30** Илтолад, Кәшил, Һорма^г, **31** Сығла^д, Мадмәнна, Сансәнна, **32** Ләбат, Шилһим, Ајин, Риммун^е. Кәндләри илә биркә ијирми доггуз шәһәр.

33 Шәфлада^о исә: Әштул, Соран^о, Әшна, **34** Зәнаһ, Ејн-Ганһим, Тәффуа, Ејнам, **35** Јармут, Әдуллам^ж, Сого, Эзга^з, **36** Шәраим^и, Адитајим, Чәдәрә вә Чәдәрәтаим^и. Кәндләри илә биркә он дөрд шәһәр.

37 Сәнан, Һәдәшә, Мичдәл-Чад, **38** Дилан, Миспиһ, Југтил, **39** Лаһиш^ы, Бозгат, Әчлун, **40** Гәббун, Ләһмас, Китлиш, **41** Чәдарут, Бејт-Дагон, Нәама, Мәгәдә^л. Кәндләри илә биркә он алты шәһәр.

42 Либна^к, Исер, Ашан^к, **43** Ифтаһ, Әшна, Нәсиф, **44** Гәјла, Әхзиб, Мәраш. Кәндләри илә биркә доггуз шәһәр.

45 Екрон, әтраф шәһәрләр вә кәндләр. **46** Екрондан гәрбдә кәндләри илә биркә Ашдод әтрафында јерләшән бүтүн шәһәрләр.

47 Ашдод^д, әтраф шәһәрләр вә кәндләр. Мисир вадисинә, Бөјүк дәнизлә саһилбоју әразијә гәдәр Гәззә^м вә әтраф шәһәрләрлә кәндләр.^н

48 Дағлыг бөлкәдә: Самир, Јәттир^о, Сого, **49** Дәнаһ, Кирјат-Сәна, јәни Дә-

ФӘС. 15

а Јш 19:1, 2
б Нө 11:25, 26
в Јр 21:31
Јш 19:1-3
г Сј 14:44, 45
Јш 19:1, 4
Һк 1:17
ф Јш 19:1, 5
1Иш 27:5, 6
1См 12:1
д Јш 19:1, 7
Нө 11:25, 29
е Нк 1:9
ө Јш 19:40, 41
Һк 16:31
ж 1Иш 22:1
з 1Иш 17:1
и 1Иш 17:52
ы 2Пд 18:14
ј Јш 10:28
к Јш 10:29
2Пд 8:22
к Јш 19:1, 7
л 1Иш 5:1
м Јр 10:19
н Сј 34:2, 5
о Јш 21:8, 14

Сағ сүгун

а 1См 6:57
б Јш 11:16
в 2Иш 15:12
г Јш 14:15
ф 1Иш 23:25
1Иш 25:2, 3
д 1Иш 23:14
е Јр 38:12
ө Јш 9:16, 17
Јш 18:11, 14
1Иш 7:1
ж Јш 18:21, 22
з 1Иш 23:29
и 1См 11:4
ы Јр 10:15, 16
ј Сј 33:55
Һк 1:8, 21
Һк 19:11
2Иш 5:6

ФӘС. 16

к Јр 49:22
Гн 33:13
к Сј 26:55
Сј 33:54
Мс 16:33
л Јш 18:11, 13
м Јш 18:11, 13
1См 7:24
н 1См 7:20, 28
о Јр 48:5
ө Гн 33:13-15
Јш 17:17, 18

бир, **50** Анаб, Иштим^а, Аним, **51** Гошен^б, Һүлун, Кило^в. Кәндләри илә биркә он бир шәһәр.

52 Әрәб, Думаһ, Ишан, **53** Јанум, Бејт-Тәффуга, Әфигә, **54** Һүмтә, Кирјат-Арба, јәни Һәбрун^г вә Сиор. Кәндләри илә биркә доггуз шәһәр.

55 Мәун^д, Кармел, Зиф^д, Јүттә, **56** Лизраил, Југдәм, Зәнаһ, **57** Гаин, Кибаһ, Тимнаһ^е. Кәндләри илә биркә он шәһәр.

58 Һалһул, Бејт-Сур, Чәдур, **59** Мағарат, Бејт-Анот, Илтигун. Кәндләри илә биркә алты шәһәр.

60 Кирјат-Баал, јәни Кирјат-Јарим^о вә Раббаһ. Кәндләри илә биркә ики шәһәр.

61 Сәһрада: Бејт-Әрәбә^ж, Миддин, Сәккаһ, **62** Нибшан, Дуз шәһәри, Ејн-Кеди^з. Кәндләри илә биркә алты шәһәр.

63 Амма Јәһуда кишиләри Јерусәлимдә^н јашајан јәбусиләри^ы гова билмәдиләр,^ј буна көрә дә јәбусиләр индијә гәдәр Јерусәлимдә јәһудалыларын арасында јашајырлар.

16 Јусиф өвладларына^к пүшклә дүшән^к торпағын сәрһәди Иорданын Әриһа тәрәфиндән Әриһадан шәргдәки сулара узаныр, Әриһанын гаршысындакы сәһраны кечиб Бејтелин^л дағлыг бөлкәсинә галхырды. **2** Сонра Луз јахынлыгындакы Бејтелдән аркыларын сәрһәдинә, Атарота узанырды. **3** Орадән гәрбә, јафлетлиләрин сәрһәдинә енир, Ашағы Бејт-Һуруну^м вә Чәзәри^н кечиб дәниздә битирди.

4 Беләчә, Јусиф өвладлары^о — Мәнәссә вә Әфраим өз торпаг пайларыны алдылар.^о **5** Нәсилләринә көрә Әфраим өвладларынын сәрһәди белә

15:36 * Дикәр вариант: Чәдәрә вә онун гојун ағыллары.

иди: онларын ирсинин сөрһәди шәргдә Атарот-Адар^а иди. Сөрһәд Јухары Бејт-Һуруна^б гәдәр узанырды вә **6** дәниздә битирди. Шималда јерләшән Микмәтдән^в шәргә, Танат-Шиложа дөнүр вә шәргә, Јәнүһа кедирди. **7** Јәнүһдан Атарота вә Нараја енир, сонра Әриһадан^г кечиб Иордана узанырды. **8** Тәффуадан^д гәрбә, Кәнаһ вадисинә доғру узаныб дәниздә^е битирди. Нәсилләринә көрә Әфраим гәбиләсинин ирси бу иди. **9** Әфраим өвләдларынын Мәнәссәнин ирсиндә дә шәһәрләри вар иди.^ө Кәндләри илә биркә бүтүн шәһәрләр бунлар иди.

10 Анчаг онлар Чәзәрдә јашајан кәнаниләри торпағларыннан говмадылар,^ө онлар инди дә әфраимлиләрин арасында јашајырлар^ж вә көләлик едирләр^з.

17 Сонра Мәнәссә^и гәбиләси үчүн пүшк атылды^и, чүнки Мәнәссә Јусифин илк оғлу иди.^и Мәнәссәнин илк оғлу, Киладын атасы Маһир^к дөјүшчү олдуғуна көрә она Килад вә Башан торпағы верилди.^к **2** Мәнәссәнин о бири өвләдларынын — Әбусәрин^л, Һәләкин, Әсриилин, Сиһамын, Һәфәрин, Шәмидин нәсилләри үчүн дә пүшк атылды. Јусиф оғлу Мәнәссәнин оғулары вә онларын нәсилләри бу иди.^м **3** Мәнәссәнин көтүчәси, Маһирин нәтичәси, Киладын нәвәси, Һәфәрин оғлу Сөлвһәдин^н оғлу јох иди, анчаг гызлары вар иди. Гызларынын ады Мәһла, Нүһә, Һәчлә, Милгә вә Тирзә иди. **4** Онлар канин Әлјазарын^о, Нун оғлу Јушәнин вә башчыларын јанына кәлиб дедиләр: «Јеһова Муса-

ФӘС. 16

а Јш 18:11, 13
б 2См 8:1, 5
в Јш 17:7
г Јш 6:20, 26
д Јш 17:8
е Сј 34:2, 6
ж Јш 17:9
з Һк 1:29
и Сј 33:52, 55
к Јш 17:13

ФӘС. 17

и Јр 41:51
л Јр 46:20
м Јр 48:17, 18
н Сј 26:55
о Сј 33:54
п Мс 16:33
қ Гн 21:17
р Јр 50:23
с Сј 26:29
т См 7:14
у Гн 3:13
ф Јш 13:31
г Һк 6:11
д Сј 26:29-32
е Сј 26:33
ж Сј 27:1, 2
з Сј 34:17
и Јш 14:1

Сағ сүтүн

а Сј 27:7, 11
б Сј 36:6, 12
в Јш 13:29
г Јш 20:7
д Јш 24:1
е См 6:66, 67
ж Јш 16:5, 6
з Јш 16:8
и Јш 16:9
к Јш 16:8
л Сј 34:2, 6
м 2Пд 9:27
н Јш 12:7, 23
о 1Иш 28:7
п Јш 12:7, 21
қ Һк 1:27

ја бујурмушду ки, сојдашларымыз арасында бизә дә мирас верилсин».^а Беләчә, Јеһованын әмринә мүвафиг олараг, онлара аталарынын гардашлары арасында мирас верилди.^б

5 Мәнәссәјә Иорданын о бири тајында^в олан Килад вә Башан торпағындан савајы даһа он һиссә торпаг дүшдү.^в

6 Чүнки Мәнәссәнин оғулары илә бәрабәр гызларына да мирас верилди. Килад торпағы Мәнәссәнин о бири өвләдларынын мүлкү олду.

7 Мәнәссәнин сөрһәди Аширдән Сиһамын^г гаршысындакы Микмәтә^г гәдәр иди. О, чәнуба, Ејн-Тәффуа сакинләринин јашадыгы јерә енирди.

8 Тәффуа^д торпағы Мәнәссәнин олду. Мәнәссәнин сөрһәдиндә олан Тәффуа шәһәри исә Әфраим өвләдларына мәхсус иди. **9** Сөрһәд чәнуба, Кәнаһ вадисинә енирди. Мәнәссә шәһәрләри арасында Әфраимин шәһәрләри вар иди.^ө Мәнәссәнин сөрһәди вадинин шималындан кечиб дәниздә битирди.^ө **10** Әфраим чәнубда, Мәнәссә шималда јерләширди, дәниз исә сөрһәд иди.^ж Мәнәссә шималда Аширлә, шәргдә Јәсакирлә һәмсөрһәд иди.

11 Јәсакирин вә Аширин әразисиндә олан бу шәһәрләр әһалиси вә әтраф шәһәрләрлә бирликдә Мәнәссәјә верилди: Бејт-Шәән, Јивлам^з, Дор^н вә үч дағлы-тәпәли бөлкә — Ејн-Дор^в, Танаг^и, Мекиддо.

12 Амма Мәнәссә өвләдлары бу шәһәрләрә саһиб ола билмәдиләр, кәнаниләр орада галыб јашадылар.^к **13** Исраиллиләр гүввәтләнәндә кә-

17:5 * Јәни шәрг тәрәфиндә.

наниләри көләлијә салдылар,^а амма торпагларыны тамамилә әлә кечирмәдиләр.^б

14 Јусиф өвладлары Јушә-јә дедиләр: «Нижә бизә бир пәј ајырмысан?»^а Ахы Јеһова бизи мүбарәк гылыб, бөјүк бир халг олмушуг». ^г**15** Јушә онлара чаваб верди: «Мадам ки сиз чохсунуз вә Әфраим дағлыг бөлкәси^г сизә азлыг едир, онда фәризиләрлә^д рәфаларын^е мәмләкәтинә кедин вә мешәни гырыб орада мәскунлашын». **16** Јусиф өвладлары дедиләр: «Дағлыг бөлкә бизә јетмир. Устәлик, бүтүн дәрә сакинләринин, һәм Бејт-Шәәнлә^о әтраф шәһәрләрдә, һәм дә Лизраил дәрәсиндә^ж јашајан кәнаниләрин дәрјазлы чәнк арабалары вар^з». **17** Јушә Јусиф өвладларына, Әфраимә вә Мәнәссәјә деди: «Сиз бөјүк вә гүдрәтли халгсыныз. Сизә бир пәј аздыр.^и **18** Дағлыг бөлкә дә сизин олачаг.^л О јер мешәлик олса да, ағачлары гырыб өзүнизә орада јер еләјин. Сәрһәдiniz ора гәдәр узана чаг. Кәнаниләр гүдрәтли олсалар да, онларын дәрјазлы чәнк арабалары олса да, онларын торпагыны әлә кечирәчәксиниз».^ј

18 Сонра бүтүн Исраил ичмасы Шилода^к топлашды. Онлар орада һузур чадырыны гурдулар.^к Артыг өлкә онларын әлиндә иди.^н **2** Амма һәлә исраиллиләрин једди гәбиләсинә ирс верилмәмишди. **3** Јушә исраиллиләрә деди: «Нә вахта гәдәр отуруб көзләјәчәксиниз? Нижә кедиб ата-бабаларынызын Аллаһы Јеһованын сизә вердији торпаға саһиб олмурсунуз?»^м **4** Гој һәр гәбиләдән үч киши јаныма кәлсин. Онлары көндә-

ФӘС. 17

а Јш 16:10
 һк 1:30
 2См 8:8
 б Чк 23:33
 Сј 33:55
 Гн 20:16, 17
 Јш 23:12, 13
 һк 1:28
 в Сј 33:54
 г Јр 48:19
 Сј 26:34, 37
 ф Јш 24:33
 д Чк 33:2
 е Јр 15:18-20
 ө Јш 17:11
 ж Јш 19:17, 18
 һк 6:33
 з Гн 20:1
 һк 1:19
 и Јш 17:14
 ы Сј 33:53
 Јш 20:7
 һк 4:5
 ј Гн 20:1
 Гн 31:6
 Јш 13:6
 Мс 21:31

ФӘС. 18

к Јш 19:51
 Јш 22:9
 һк 21:19
 к 1Иш 1:3
 1Иш 4:3
 36 78:60
 өр 7:12
 һв 7:44, 45
 л Сј 14:8
 Гн 7:22
 Гн 33:29
 м Сј 33:53, 55

Сағ сүтүн

а Сј 34:13
 Јш 19:51
 б Јш 15:1
 в Јш 16:1, 4
 г Сј 26:55
 Сј 33:54
 Јш 14:2
 Мс 16:33
 һв 13:19
 ф Сј 18:20
 Јш 13:33
 д Гн 10:9
 Гн 18:1
 е Гн 3:12, 13
 ө Јш 19:51
 һк 21:19
 ж Мс 16:33
 з Сј 33:54
 һв 13:19
 и Јш 15:1
 Јш 16:1

рәчәјәм, кедиб өлкәни башдан-баша долашсынлар вә ирсләрини бөлмәк үчүн өлкәнин тәсвирини тәртиб етсинлар. Сонра јаныма гајытсынлар. **5** Өлкәни араларында једди һиссәјә бөлсүнләр.^а Јәһуда өз торпагында, чәнубда,^б Јусиф өвладлары да өз торпагларында, шималда^в галачаг. **6** Сиз исә кедин, өлкәнин тәсвирини тәртиб едиб једди һиссәјә бөлүн вә тәсвири мәнә кәтирин. Бурада, Аллаһымыз Јеһованын өнүндә сизин үчүн пүшк атачагам.^г **7** Амма лавилиләрин сизин аранызда ирси олмајачаг,^г чүнки онларын ирси Јеһованын һүзурунда кәһинлик етмәкдир.^д Чад, Рубән вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысы^е исә артыг Иорданын шәрг тәрәфиндә Јеһованын гулу Мусанын онлара вердији ирси алыблар».

8 Беләчә, кишиләр јола чыхмаға һазырлашды. Јушә онлара тапшырды: «Кедин, өлкәни долашын, тәсвирини тәртиб едиб јаныма гајыдын. Мән бурада, Шилода Јеһованын өнүндә сизин үчүн пүшк атачагам».^о **9** Онлар кедиб өлкәни долашдылар. Ораны једди һиссәјә бөлдүләр вә шәһәрбәшәһәр һәр һиссәнин тәсвирини тәртиб едиб гејдә алдылар. Сонра Шилодакы дүшәркәјә, Јушәнин јанына гајытдылар. **10** Јушә Шилода Јеһованын һүзурунда онлар үчүн пүшк атды.^ж Орада торпагы пәјларына көрә исраиллиләр арасында бөлдү.^з

11 Биринчи пүшк нәсилләринә көрә Бинјамин гәбиләсинә дүшдү вә онларын пәји Јәһуда өвладлары илә Јусиф өвладлары арасындакы әрази олду.^и **12** Шималда

онун сәрһәди Иордандан башлајыр, Әриһанын^а шимал јамачларына, орадан гәрбә, дағлара галхыр вә Бејт-Авен^б чөл-лүжүнә узанырды. **13** Орадан Луза, Лузун, јәни Бејтелин^в чәнуб јамачына кедирди. Ашағы Бејт-Һурундан^г чәнубдакы дағда јерләшән Атарот-Адара^д енирди. **14** Сонра сәрһәд Бејт-Һуруна бахан дағдан чәнуба ениб Јәһуда шәһәри Кирјат-Баала, јәни Кирјат-Јарим^е узаныр^а вә орада битирди. Бу, онларын ирсинин гәрб тәрәфи иди.

15 Чәнуб тәрәф исә Кирјат-Јаримин гуртарачағындан башлајырды. Сәрһәд гәрбә узанырды. Нифтаһ суларынын мәнбәјинә кедирди.^б **16** Сонра Рәфәјим дәрәсинин^в шималында јерләшән вә Бәни-Һинном вадисинә^ж бахан дағын әтәјинә, Һинном вадисинә, јәбусиләрин^з шәһәринин чәнуб јамачына ениб Ејн-Рокелә^з дүшүрдү. **17** Орадан шимала, Ејн-Шәмсә, сонра Адуммим јохушу^в илә үзбәүз Чәлилә галхыр вә Рубән оғлу Бәһанын дашына^в енирди. **18** Сәрһәд Әрәбә илә үзбәүз шимал јамачы кечиб Әрәбәјә енирди. **19** Сонра Бејт-Һәчләнин^к шимал јамачындан кечиб Шор дәннизин^к шималындакы көрфәздә, Иорданын мәнсәбиндә битирди. Бу, чәнуб сәрһәди иди. **20** Онларын шәрг сәрһәди Иордан иди. Нәсилләринә көрә Бинјамин өвладларына дүшән ирсин һәр тәрәфдән сәрһәди бунлар иди.

21 Нәсилләринә көрә Бинјамин гәбиләсинә верилән шәһәрләр бунлардыр: Әриһа, Бејт-Һәчлә, Әмиг-Кәсис,

ФӘС. 18

а Јш 2:1
 Јш 16:1
 б Јш 7:2
 в Јр 28:18, 19
 г Јш 10:11
 Јш 21:20, 22
 д Јш 16:5
 е Јш 15:9, 12
 ө Гн 2:11
 ж Јш 15:8, 12
 Әр 7:31
 Әр 19:2
 Мт 5:22
 з Јш 15:63
 и Јш 15:7, 12
 1Пд 1:9
 ы Јш 15:7, 12
 ј Гн 19:14
 к Јш 15:6, 12
 к Јш 15:6, 12
 к Сј 34:12

Сағ сүтүн

а Јш 15:6, 12
 б Јр 12:8
 1Пд 12:28, 29
 в Јш 21:8, 17
 г Јш 9:16, 17
 1Пд 3:4
 д 2Иш 21:14
 д Јш 15:8, 12
 1См 11:4
 2См 3:1
 е 1Иш 10:26

ФӘС. 19

ө Јш 18:6
 ж Јр 46:10
 з Јр 49:5, 7
 и Јр 21:31
 Јр 26:32, 33
 Јш 15:21, 28
 ы Јш 15:21, 26
 1См 4:28-31
 ј Јш 15:21, 28
 к Јш 15:20, 29
 к Јш 15:21, 30
 л Јш 15:21, 31
 1Иш 27:6
 м Јш 15:21, 32
 н Јш 15:20, 42
 1См 4:24, 32
 1См 6:59, 64
 о һк 1:3
 ө Јш 18:6
 л Јр 49:13

22 Бејт-Әрәбә^а, Сәмрајим, Бејтел^б, **23** Авим, Фәраһ, Өфра, **24** Кәфар-Әмун, Офни, Кибә^в. Кәндләри илә биркә он ики шәһәр.

25 Кибјон^г, Рама, Биирот, **26** Миспих, Кәфирә, Мосаһ, **27** Рәгим, Ирпиил, Тәрлаһ, **28** Сәлә^д, Илиф, јәбусиләрин шәһәри (Јерусәлим),^д Кибә^е, Кирјат. Кәндләри илә биркә он дөрд шәһәр.

Бунлар нәсилләринә көрә Бинјамин өвладларына дүшән ирс иди.

19 Икинчи пүшк^ө Шәмуна, нәсилләринә көрә Шәмун^ж гәбиләсинә дүшдү. Онлара Јәһуданын ирсиндә пәј верилди.^з **2** Онларын ирси бу шәһәрләр иди: Сәба илә Биир-Сәба^а, Молад^б, **3** һазар-Шуал^в, Балаһ, Өзәм^к, **4** Илтолад^д, Бәтүл, Һорма, **5** Сығлаһ^д, Бејт-Мәрәкбут, һазар-Сузаһ, **6** Бејт-Ләбат^ж, Шәруһин. Кәндләри илә биркә он үч шәһәр. **7** Ајин, Риммун, Исер, Ашан^ж. Кәндләри илә биркә дөрд шәһәр вә **8** бу шәһәрләрин Баалат-Биирә, чәнубдакы Рамаја гәдәр әтрафындакы кәндләр. Нәсилләринә көрә Шәмун гәбиләсинә верилән ирс бу иди. **9** Шәмун өвладларына Јәһудаја верилән пәјдан ирс верилди, чүнки Јәһуданын пәјы чоһ бөјүк иди. Беләликлә, Шәмун өвладлары онларын ирсиндә мүлк алдылар.^ө

10 Үчүнчү пүшк^ө нәсилләринә көрә Зәбулун^г өвладларына дүшдү. Онларын ирсинин сәрһәди Сәридә гәдәр узанырды. **11** Сәрһәд гәрбә, Мерала галхыб Дәбәшитә вә орадан Јуғнимлә үзбәүз вәдјә чатырды. **12** Сонра Сәридән шәргә, күндөгән тәрә-

фә, Кислут-Табур сәрһәдинә, орадан Дәбрәтә^а кедиб Јафја-ја узанырды. **13** Сонра шәргә, күндоған тәрәфә, Чат-Һәфәрә^б вә Ет-Гасинә кедир, орадан Риммуна вә Нөһә узанырды. **14** Шималда сәрһәд һәнатуна дөнүб Ифтаһил вадисиндә битирди. **15** Һәмчинин Гаттат, Наһалал, Шимрун^в, Јидлаһ вә Бејтләһм^г шәһәрләри онларын ирсинә аид иди. Кәндләри илә биркә он ики шәһәр. **16** Бунлар кәндләри илә биркә нәсилләринә көрә^д Зәбулун өвладларына ирс верилән шәһәрләр иди.

17 Дөрдүнчү пушк^а Јәсакирә^б, нәсилләринә көрә Јәсакир өвладларына дүшдү. **18** Онларын сәрһәди Јизраил^в, Кисулут, Шунам^г, **19** Һәфәрајим, Шион, Әнһәрат, **20** Рәбут, Гишјун, Әбәз, **21** Рәмит, Ејн-Ганним^д, Ејн-Һәда, Бејт-Фәсс шәһәрләриндән кечирди. **22** Сәрһәд Табура^е, Шаһзүмә-јә вә Бејт-Шәмсә узаныр, Иорданда битирди. Кәндләри илә биркә он алты шәһәр. **23** Бунлар кәндләри илә биркә нәсилләринә көрә Јәсакир гәбиләсинә^в ирс верилән шәһәрләр иди.

24 Бешинчи пушк^и нәсилләринә көрә Ашир^к гәбиләсинә дүшдү. **25** Онларын сәрһәди Һәлкәт^к, Һали, Бәсэн, Ахшаф, **26** Аламмәлик, Амад, Мәсал шәһәрләриндән кечирди. Сәрһәд гәрбдә Кармелә^н вә Сихор-Либната узанырды. **27** Орадан шәргә, Бејт-Дагона гајыдыб Зәбулуна кедир, Ифтаһил вадисинин шималына чатыр, Бејт-Әмигә, Нәилә вә Кабулун сол тәрәфинә узанырды. **28** Орадан Әбуруна, Рәһуба, Һәммуна, Канаһа вә бө-јүк Сидон^м шәһәринә кедирди.

ФӘС. 19

а Јш 21:27, 28

б 2Пд 14:25

в Јш 12:7, 20

г һк 12:8

ф Сј 26:27

д Сј 33:54

е Јр 49:14

ә Јш 17:16

һк 6:33

1Пд 21:1

ж 1Иш 28:4

1Пд 1:3

2Пд 4:8

з Јш 21:8, 29

и һк 4:6

ы Сј 26:25

ј Сј 26:55

Јш 18:6

к Јр 49:20

к Јш 21:8, 31

л 1Пд 18:19

м Јр 10:15

һк 1:31

Сағ сүгүн

а 2Иш 5:11

1Пд 5:1

б һк 1:31

в Јш 21:8, 31

г Сј 26:47

ф Сј 26:55

Јш 18:6

д һк 4:11

е Јш 21:32

ә Јш 11:10

һк 4:2

1Иш 12:9

ж Јш 20:7

з һк 1:33

и Сј 26:50

ы Јш 18:6

ј Јр 49:17

к Јш 15:20, 33

һк 13:2

к һк 1:35

л Јш 10:12

Јш 21:8, 24

м һк 14:1

н Јш 15:20, 45

о Јш 21:8, 23

ө Јш 21:8, 24

29 Сонра Рамаја дөнүб галалы Сур шәһәринә^а гәдәр узанырды. Орадан Һусәјә гајыдыр вә дәниз саһилиндә, Әхзибдә битирди. **30** Һәмчинин Умаһ, Әфиг^б, Рәһуб^в шәһәрләри онларын ирсинә аид иди. Кәндләри илә биркә ијирми ики шәһәр. **31** Бунлар кәндләри илә биркә нәсилләринә көрә Ашир гәбиләсинә^г ирс верилән шәһәрләр иди.

32 Алтынчы пушк^ф Нифталы өвладларына, нәсилләринә көрә Нифталы өвладларына дүшдү. **33** Онларын сәрһәди Һәләфдән вә Сәнанимдәки бөјүк ағачдан^а башлајыб Әдамнәкәб, Јабниилә вә Лагума гәдәр узанырды, Иорданда битирди. **34** Сонра гәрбә, Әзнут-Табура гајыдыр, орадан Һуггога кедирди. Сәрһәд чәнубда Зәбулуна, гәрбдә Ашир, шәргдә исә Иордан јахынлығында олан Јәһуда* торпагына чатырды. **35** Галалы шәһәрләр бунлар иди: Сидим, Сәр, Һәммәс^в, Рәггат, Кинарәт, **36** Адема, Рама, Һәзур^г, **37** Гәдәс^к, Әзрәј, Ејн-Һәзур, **38** Јирун, Мичдәлил, Һурәм, Бејт-Әнат вә Бејт-Шәмс^д. Кәндләри илә биркә он доггуз шәһәр. **39** Бунлар кәндләри илә биркә нәсилләринә көрә Нифталы гәбиләсинә^е ирс верилән шәһәрләр иди.

40 Једдинчи пушк^ы нәсилләринә көрә Дан^и гәбиләсинә дүшдү. **41** Онларын ирсинин сәрһәди Сорәһ^к, Әштул, Ир-Шәмс, **42** Сәлабин^к, Ајалон^н, Итлаһ, **43** Илун, Тимнаһ^м, Екрон^н, **44** Илтиг, Кибтун^о, Баалат, **45** Јәһуд, Бәни-Бәраг, Чат-Риммун^о, **46** Мияргун вә

19:34* Көрүнүр, бурада Јәһуда гәбиләси јох, бу гәбиләдән олан бир адамын аиләси нәзәрдә тутулур.

Рэггун шәһәрләриндән кечирди. Сәрһәд Јаффа^а илә үзбәүз иди. **47** Анчаг Дан өвладларынын эразиси онлара азлыг едирди.^б Буна көрә онлар Ләшәмә^в гаршы дөјүшә чыхдылар вә шәһәри ишғал едиб әһалисини гылынчдан кечиртдиләр. Данлылар шәһәри тутуб орада мәскунлашдылар. Ләшәмин адыны дәјишиб она әчдадлары Данын адыны вердиләр.^г **48** Бунлар кәндләри илә биркә нәсилләринә көрә Дан гәбиләсинә ирс верилән шәһәрләр иди.

49 Беләчә, өлкә ирсләрә бөлүнүб гуртарды. Исраиллиләр Нун оғлу Јушәјә өз араларында ирс вердиләр. **50** Јеһованын әмри илә она истәдији шәһәри — Әфраим дағлыг бөлкәсиндәки Тимнат-Сәраны^г вердиләр. О, шәһәри инша едиб орада мәскунлашды.

51 Бунлар каһин Әлјазарын, Нун оғлу Јушәнин вә Исраил гәбиләләринин нәсил башчыларынын Шилода^а, Һүзур чадырынын кирәчәјиндә, Јеһованын һүзүрунда пүшк атыб^в ирсләрә бөлдүјү^в торпаглар иди. Беләликлә, өлкәнин бөлүшдүрүлмәси баша чатды.

20 Сонра Јеһова Јушәјә деди: **2** «Исраиллиләрә белә де: “Муса васитәсилә сизә бујурдуғум кими, өзүнүз үчүн сығыначаг шәһәрләр ајырын.^ж **3** Гој билмәдән, тәсадүфән адам өлдүрән ора гачсын. Бу шәһәрләр интигамчыдан гачан адам үчүн сығыначаг јери олачаг.^з **4** Гој о, бу шәһәрләрдән биринә гачыб^и шәһәр дарвазасынын^и ағзында дурсун вә һал-гәзијјини шәһәр ағсаггалларына данышсын. Ағсаггаллар бу адамы шә-

ФӘС. 19

а Јн 1:3
 һв 9:36
 б Сј 26:54
 Сј 33:54
 в һк 18:7
 г һк 18:29
 F Јш 24:29, 30
 д һк 21:19
 Әр 7:12
 е Јш 18:1, 8
 ө Сј 34:17
 Јш 14:1

ФӘС. 20

ж Чх 21:12, 13
 Сј 35:14, 15
 Гн 4:41
 з Јр 9:6
 Чх 21:23
 Сј 35:26, 27
 и Гн 19:3
 ы Мс 31:23

Сағ сүтүн

а Сј 35:22-24
 Гн 19:4-6
 б Сј 35:12, 24
 в Сј 35:25
 г Сј 35:28
 F Јш 21:32
 д Јр 33:18
 Јш 21:20, 21
 е Јш 14:15
 Јш 21:13
 ө Јш 21:8, 36
 1См 6:77, 78
 ж Јш 21:8, 38
 1См 6:77, 80
 з Гн 4:41-43
 Јш 21:27
 1См 6:71
 и Сј 35:11, 15
 ы Сј 35:12, 24
 Гн 21:5

ФӘС. 21

ј Сј 34:17
 к Јш 18:1

һәрә бурахыб она орада јер версинләр вә о, онларын арасында јашасын. **5** Әкәр интигамчы бу адамы тәгиб едәрсә, ону интигамчынын олинә вермәсинләр, чүнки о, сојдашыны билмәдән өлдүрүб, она гаршы әдавәти олмајыб.^а **6** Ичма гаршысында мүһакимә олуна гәдәр о, бу шәһәрдә јашамалыдыр^б вә һәмин вахт хидмәт едән баш каһин өләнәчән орада галмалыдыр.^в Бундан сонра гәтл төрәдән гачдыгы шәһәрә, өз шәһәринә, өз евинә гајыда биләр^г».

7 Онда онлар бу шәһәрләри ајырдылар: Нифталынын дағлыг бөлкәсиндә, Чәлиләдәки Гәдәси^г, Әфраимин дағлыг бөлкәсиндәки Сихама^д, Јәһуданын дағлыг бөлкәсиндәки Кирјат-Арбаны^е, јәни Һәбруну, **8** Рубән гәбиләсинин эразисиндән Йордан бөлкәсиндә, Әриһадан шәрғдә, јайладакы сәһрада јерләшән Бәсәри^ө, Чад гәбиләсинин эразисиндән Киладдакы Рамуту^ж, Мәнәссә гәбиләсинин эразисиндән Башандакы Гуланы.^з

9 Бу шәһәрләри сығыначаг шәһәр кими ајырдылар. Билмәдән адам өлдүрән исраилли, јахуд исраиллиләрин арасында јашајан јаделли гачыб ораја сығынмалыдыр^и ки, ичма гаршысында мәһкәмәјә чәкиләнә гәдәр интигамчы ону өлдүрмәсин.^и

21 Лавиллиләрин нәсил башчылары каһин Әлјазарын^ј, Нун оғлу Јушәнин вә Исраил гәбиләләринин нәсил башчыларынын јанына кәлдиләр. **2** Кәнан дидарында, Шилода^к онлара дедиләр: «Јеһова Муса васитәсилә бујурмушду ки, бизә јашамаг үчүн шәһәр-

ләр, мал-һејванымызы отар-маг үчүн отлаглар верилсин».^а

3 Исраиллиләр Јеһованын буј-руғуна эмәл едиб лавилләрә өз пайларындан шәһәрләр^б вә отлаглар вердиләр.^в

4 Пүшк Кәһат^г нәсилләринә дүшдү. Лавили каһин һарунун өвладларына он үч шәһәр верилди. Пүшклә верилән бу шәһәрләр Јәһуда^г, Шәмун^д вә Бинјамин^е гәбиләларинин торпагларындан иди.

5 Галан кәһатлылара исә Әфраим гәбиләсинин нәсилләринин, Дан гәбиләсинин вә Мәнәссә гәбиләсинин жарысынын торпагларындан он шәһәр верилди.^о

6 Һирсәнлиләрә^ж Јәсакир гәбиләсинин нәсилләринин, Ашир гәбиләсинин, Нифталы гәбиләсинин торпагларындан вә Мәнәссә гәбиләсинин жарысынын Башандакы торпагларындан он үч шәһәр верилди.^з

7 Нәсилләринә көрә мерарлылара^и исә Рубән гәбиләсинин, Чад гәбиләсинин вә Зәбулун гәбиләсинин торпагларындан он ики шәһәр верилди.^ы

8 Беләчә, Јеһованын Муса васитәсилә бујурдуғу кими, исраиллиләр пүшк атыб бу шәһәрләри вә онларын отлагларыны лавилләрә вердиләр.^я

9 Јәһуда вә Шәмун гәбиләларинин торпагларындан адлары чәкилән бу шәһәрләр^к **10** Лави гәбиләсинә аид олан кәһатлыларын нәсилләриндән һарун оғууларына верилди, чүнки пүшк әввәлчә онлара дүшмүшдү. **11** Онлара Јәһуда дағлыг бөлкәсиндәки Кирјат-Арбаны^к (Арба Анагы атасы иди), јәни Һәбруну^л вә әтрафындакы отлаглары вердиләр. **12** Лакин шәһәрин

ФӘС. 21

а Ль 25:33, 34

Сј 35:2-4

Јш 14:4

б Сј 35:8

в Јр 49:5, 7

г Јр 46:11

Сј 3:27-31

ф 1См 6:54, 55

д Јш 19:1

е 1См 6:60, 64

ө 1См 6:61, 70

1См 6:66

ж Чк 6:17

Сј 3:21, 22

з Сј 32:33

1См 6:62

и Чк 6:19

ы 1См 6:63

ј Сј 35:2, 5

к 1См 6:64, 65

к Јр 23:2

Јр 35:27

Јш 15:13, 14

Јш 20:7

һк 1:10

л 2Иш 2:1

2Иш 15:10

1См 6:54-56

Сағ сүгүн

а һк 1:20

б Јш 15:20, 54

в Сј 35:6, 15

г Јш 15:20, 42

ф Јш 15:20, 48

д Јш 15:20, 50

е Јш 15:20, 51

ө Јш 15:20, 49

1См 6:57, 58

ж Јш 19:1, 7

з Јш 15:20, 55

и Јш 9:3

Јш 18:21, 25

ы 1См 6:57, 60

ј Әр 1:1

к Ль 25:33, 34

Сј 35:4

к Сј 35:11, 15

л Јш 20:7

1Пд 12:1

м Јш 16:10

н Јш 16:1, 3

Јш 18:11, 13

о Јш 10:12

һк 1:35

2См 28:18

ө Јш 17:11

торпаг саһәларини вә кәндләрини Јуфәнна оғлу Калибә мүлк вердиләр.^а

13 Каһин һарунун өвладларына гәтл төрәдәнләр үчүн сығыначаг шәһәр кими Һәбруну^б вә отлагларыны вердиләр.^в Еләчә дә, Либна^г илә өрүшләрини, **14** Јәттирлә^г отлагларыны, Иштима^д илә отлагларыны, **15** Һүлунлә^о отлагларыны, Дәбирлә^ө отлагларыны, **16** Ајинлә^ж отлагларыны, Јүттә^з илә отлагларыны, Бејт-Шәмслә отлагларыны вердиләр. Бу ики гәбиләдән доғгуз шәһәр ајырдылар.

17 Бинјамин гәбиләсинин торпагындан верилән шәһәрләр: Кибјонла^и отлаглары, Киба илә отлаглары,^и

18 Әнатутла^л отлаглары, Әлмунла отлаглары. Дөрд шәһәр.

19 Каһинләрә, һарун өвладларына он үч шәһәр вә отлаглары верилди.^к

20 Лавилләрдән олан дикәр Кәһат нәсилләринә Әфраим гәбиләсинин торпагындан пүшклә шәһәрләр верилди. **21** Онлара гәтл төрәдәнләр үчүн сығыначаг шәһәр^к кими Әфраим дағлыг бөлкәсиндә Сиһамла^н отлагларыны, еләчә дә Чәзәрлә^м отлагларыны, **22** Гибзәјимлә отлагларыны вә Бејт-Һурунла^о отлагларыны вердиләр. Дөрд шәһәр.

23 Дан гәбиләсинин торпагындан верилән шәһәрләр: Илтиглә отлаглары, Кибтунла отлаглары, **24** Ајалонла^ө отлаглары, Чат-Риммунла отлаглары. Дөрд шәһәр.

25 Мәнәссә гәбиләсинин жарысынын торпагындан верилән шәһәрләр: Танагла^ө отлаглары, Чат-Риммунла отлаглары. Ики шәһәр.

26 Галан Кәһат нәсилләринә он шәһәр вә отлаглары верилди.

27 Лави нәсилләриндән хирсәнлиләрә^а Мәнәссә гәбиләсинин жарысынын торпағындан гәтл төрәдәнләр үчүн сығыначаг шәһәр верилди, Башанда Гулан^б илә отлаглары, еләчә дә Биштәраһла отлаглары. Ики шәһәр.

28 Јәсакир гәбиләсинин торпағындан^в верилән шәһәрләр: Гишјунла отлаглары, Дәбрәтлә^г отлаглары, 29 Јармутла отлаглары, Ејн-Ганнимлә отлаглары. Дөрд шәһәр.

30 Ашир гәбиләсинин торпағындан^г верилән шәһәрләр: Мәсал илә отлаглары, Әбдунла отлаглары, 31 Хәлкәтлә^д отлаглары, Рәһубла^е отлаглары. Дөрд шәһәр.

32 Нифталы гәбиләсинин торпағындан верилән шәһәрләр: гәтл төрәдәнләр үчүн сығыначаг шәһәр^е кими Чәлилә дә Гәдәслә^ж отлаглары, еләчә дә Һамут-Дорла отлаглары, Гәртанла отлаглары. Үч шәһәр.

33 Нәсилләринә көрә хирсәнлиләрә он үч шәһәр вә отлаглары верилди.

34 Галан лавилләрә, Мерар^з нәсилләринә Зәбулун гәбиләсинин торпағындан^д Јуғнимлә^в отлаглары, Гартәһла отлаглары, 35 Димнә илә отлаглары, Наһалал^г илә отлаглары верилди. Дөрд шәһәр.

36 Рубән гәбиләсинин торпағындан верилән шәһәрләр: Бәсәрлә^к отлаглары, Јаһасла отлаглары,^к 37 Кәдимутла отлаглары, Мәһпатла отлаглары. Дөрд шәһәр.

38 Чад гәбиләсинин торпағындан^н верилән шәһәрләр:

ФӘС. 21

а Јш 21:6
 б 1См 6:71
 в 1См 6:72, 73
 г Јш 19:12, 16
 д 1См 6:74, 75
 е Јш 19:25, 31
 ж Јш 19:28, 31
 з һк 1:31
 и Сј 35:14, 15
 к Јш 20:7
 л Јш 21:7
 м 1См 6:77
 н Јш 19:10, 11
 о һк 1:30
 п Гн 4:41-43
 қ Јш 20:8
 р 1См 6:78, 79
 с 1См 6:80, 81

Сағ сүгүн

а Јш 20:8, 9
 б 1Пд 22:3
 в Јр 32:2
 г 2Иш 2:8
 д Сј 21:26
 е Сј 32:37
 ж Сј 32:1
 з Сј 35:5, 7
 д Јр 13:14, 15
 е Јр 15:18
 ж Јр 26:3
 з Јр 28:4
 е Чх 23:30
 ө Чх 33:14
 гн 12:10
 д Јш 1:13
 е Јш 11:23
 ж Јш 22:4
 ж Гн 28:7
 з Гн 7:24
 гн 31:3
 и Јш 23:14
 н 1Пд 8:56
 иб 6:18

ФӘС. 22

ы Сј 32:20-22
 гн 3:18
 ж Јш 1:16
 к Јш 11:18
 л Сј 32:25-27
 м Јш 21:44

гәтл төрәдәнләр үчүн сығыначаг шәһәр кими Киладда Рамут^а илә отлаглары, еләчә дә Маһанәјимлә^б отлаглары, 39 Һәшбунла^в отлаглары, Јазирлә^г отлаглары. Чәми дөрд шәһәр.

40 Галан Лави нәсилләринә, мерарлыларә нәсилләринә көрә он ики шәһәр верилди.

41 Лавилләрә исаиллиләрин мүлк торпағларындан отлаглары илә биркә гырх сәккиз шәһәр верилди.^г 42 Бу шәһәрләрин һәр биринин әтрафында отлаглар вар иди.

43 Беләчә, Јеһова ата-бабаларына анд ичдији кими, бүтүн бу өлкәни исаиллиләрә верди.^д Онлар да бу өлкәјә сәһиб олуб, орада мәсхунлашдылар.^е 44 Үстәлик, Јеһова ата-бабаларына анд ичдији кими, онларә һәр төрәфдән динчлик верди.^в Онларын гаршысында һеч бир дүшмән дуруш кәтирә билмәди.^ж Јеһова бүтүн дүшмәнләрини онларә тәслим етди.^з 45 Јеһованын Исаил евинә вердији бүтүн көзәл вәдләрдән һеч бири боша чымады, һамысы јеринә јетди.^д

22 Јушә рубәнлиләри, чадлылары вә Мәнәссә гәбиләсинин жарысыны чағырыб 2 онларә деди: «Сиз һәм Јеһованын гулу Мусанын бујругларына әмәл етдиниз,^в һәм дә мәнә итаәткар олдуруз.^г 3 Бу күнә гәдәр, бүтүн бу вахт әрзиндә сиз сојдашларыныз тәк гојмадыныз,^к Аллаһыныз Јеһованын бујругларына әмәл етмәји өзүнүзә борч билдиниз.^к 4 Аллаһыныз Јеһова сөз вердији кими, сојдашларынызы әмин-аманлыға говушдурду.^н Инди Јеһованын гулу Мусанын Иордан чајы-

нын о бири тајында* сизә мүлк вердији торпаглардакы чадырларыныза гајыда биләрсиниз.^а **5** Анчаг Јеhovанын гулу Мусанын сизә вердији әмрләрә вә ганунлара чидд-чәддлә әмәл един.^б Аллаһыңыз Јеhovаны севин,^в Онун јолу илә кедин,^г әмрләринә итаәт един,^д Она бағланын,^е бүтүн гәлбинизлә, бүтүн варлығынызла^о Она гуллуг един».^о

6 Сонра Јушә онлара хејир-дуа вериб јола салды. Онлар чадырларына гајытдылар. **7** Мәнәссә гәбиләсинин јарысына Муса Башанда ирс вермишди.^к Гәбиләнин дикәр јарысына исә Јушә Иорданын гәрб тәрәфиндә сојдашлары арасында торпаг верди.^з Онлары да чадырларына көндәрди вә хејир-дуа вериб **8** деди: «Бөјүк сәрвәтлә, сүрү-сүрү һејванларла, гызылла, күмүшлә, мислә, дәмирлә вә болбол либасларла чадырларыныза гајыдын.»^ж Дүшмәнләриниздән көтүрдүјүнүз гәнимәти апарыб гардашларынызла бөлүшүн».^з

9 Бундан сонра рубәнлиләр, чадырлар вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысы Кәнан торпагындакы Шилода дикәр истраиллиләрдән ајрылыб Килад торпагына^д — Јеhovанын әмринә көрә Мусанын онлара саһиб олуб мәсқунлашмаг үчүн мүлк вердији торпаглара јола дүшдүләр.^ж **10** Рубәнлиләр, чадырлар вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысы кәлиб Иордан бөлкәсинә чатды. Онлар Кәнан торпагында, Иорданын јахынлығында бөјүк вә мөһтәшәм гурбанкаһ тикдиләр. **11** Дикәр истраиллиләрә бу барә-

ФӘС. 22

а Сј 32:33

б Гн 6:6
Гн 12:32
2Пд 21:8в Гн 6:5
Гн 11:1
Мт 22:37

г Гн 10:12

д Гн 13:4
1Јн 5:3е Гн 4:4
Гн 10:20
Јш 23:6ж Гн 4:29
Гн 11:13
Мр 12:30, 33з Гн 6:13
Јш 24:15
Лк 4:8

ж Јш 13:29, 30

з Јш 17:5

и Гн 28:8

ы Сј 31:27

ј Сј 32:1

к Сј 32:33

Сағ сүтүн

а Гн 13:12-15

б Јш 18:1
Јш 19:51в Чх 6:25
Сј 25:11
Һк 20:28г Сј 1:16
Гн 1:13

д Јш 22:11, 12

е Гн 12:13, 14

ж Сј 25:3, 9
Гн 4:3з Гн 7:1
1См 21:14

ж Јш 18:1

з Сј 34:2
Јш 1:11

дә хәбәр чатды.^а Онлар дедиләр: «Бахын! Рубәнлиләр, чадырлар вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысы Кәнан торпагынын сәрһәдиндә, Иордан бөлкәсиндә, истраиллиләрә аид тәрәфдә гурбанкаһ тикибләр». **12** Бу хәбәри ешидәндә бүтүн Истраил ичмасы онлара гаршы дөјүшмәк үчүн Шилода^б топлашды.

13 Истраиллиләр Килад торпагында јашајан рубәнлиләрин, чадырларын вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысынын јанына каһин Әлјазарын оғлу Фәнһасла^в **14** һәр гәбиләдән бир нәфәр олмагла он нәфәри көндәрдиләр. Он нәфәрин һамысы Истраил алајларына* аид олан нәсил башчылары иди.^г **15** Онлар Килад торпагына, рубәнлиләрин, чадырларын вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысынын јанына кәлиб дедиләр:

16 «Јеhovанын ичмасы белә дејир: “Бу нә ишдир тутду-нуз? Нијә Истраилин Аллаһына хәјанәт етдиниз?”^д Јеhovанын јолундан дөндүнүз, бу күн өзүнүзә гурбанкаһ тикиб Јеhovаја аси чыхдыныз.^е **17** Бәјәм Фаурда етдијимиз күнаһ бизә бәс еләмәди? О вахт Јеhovанын халгы бунун ачысыны чәксә дә, индијәнәчән бу күнаһдан тәмизләнә билмәмишик.^ж **18** Һәлә азымш кими, бу күн дә Јеhovанын јолундан дөнүрсүнүз! Әкәр бу күн Јеhovаја асилик етсәниз, сабаһ О, бүтүн Истраил ичмасына гәзәбләнәчәк.^з **19** Әкәр саһиб олдуғунуз торпаг мурдардырса, Јеhovанын чадырынын олдуғу јерә,^ж Јеhovанын мүлкү олан торпаглара^з кәлин вә бизим арамызда јашајын. Анчаг

22:4 * Јәни шәрғ тәрәфиндә.

22:14 * һәрфән: минләринә.

Јеховаја аси чыхмајын, Аллаһымыз Јехованын гурбанкаһындан савајы башга гурбанкаһ тикмәјин, бизи бу гијамат гатмајын.^а **20** Зараһ оғлу Ахан^б мәһв едилмәли шеји көтүрүб хаинлик едәндә мәкәр бүтүн Исраил ичмасы Аллаһын гезәбинә туш кәлмәди?^в Бу күнаһына көрә мәһв олан тәкчә о олмады?».^г

21 Рубәнлиләр, чадлылар вә Мәнәссә гәбиләсинин жарысы Исраил алајларынын башчыларына^д дедиләр: **22** «Аллаһлар Аллаһы Јеховаја, бәли, аллаһлар Аллаһы Јеховаја^е мәлумдур, гој Исраил дә мәлум олсун. Әкәр биз Јеховаја гаршы чыхмышыгса, Она хәјанәт етмишиксә, гој бизә һеч рәһм етмәсин. **23** Әкәр бу гурбанкаһы үзәриндә јандырма гурбанлары, тахыл тәгдимәләри, үнсијјәт гурбанлары кәтирмәк үчүн тикмишиксә, мәгсәдимиз Јехованын јолундан дөнмәк олубса, гој онда Јехова чәзамаызы версин.^е **24** Әслиндә, бу гурбанкаһы тикмәкдә мәгсәдимиз башга олуб. Биз горхдуг ки, кәләчәкдә сизин өвладларыныз бизим өвладларымыза дечәчәк: “Исраилин Аллаһы Јеховадан сизә нә? **25** Еј рубәнлиләр вә чадлылар, Јехова сизинлә бизим арамызда Иордан чајыны сәрһәд гојуб. Јехова илә сизи бағлајан һеч нә јохдур”. Беләчә, дүшүндүк ки, сизин өвладларыныз бизим өвладларымызы Јеховаја ибадәт етмәјә гојмајачаглар.

26 Буна көрә дә бир-биримизә дедик: “Кәлин белә едәк: бир гурбанкаһ тикәк, амма онун үзәриндә јандырма гурбанлары вә башга гурбанлар кәтирилмәсин. **27** О, сизинлә

ФӘС. 22

а Гн 12:13, 14

б Јш 7:1

в Јш 7:11, 15

г Јш 7:5
Јш 7:24, 25

д Јш 22:13, 14

е Гн 10:17

е Гн 12:11, 13

Сағ сүтун

а Јр 31:48
Јш 24:27

б Гн 12:5, 6

в Гн 12:14

г Гн 6:14

д Јш 22:13, 14

бизим арамызда, кәләчәк нәсилләримиз арасында шаһид олсун.^а Белә ки, биз дә јандырма гурбанлары, үнсијјәт гурбанлары вә диқәр гурбанлар кәтириб Јеховаја ибадәт едәк^б вә сабаһ сизин өвладларыныз бизим өвладларымыза “Јехова илә сизи бағлајан һеч нә јохдур” демәсин”. **28** Беләчә, фикирләшдик ки, әкәр сабаһ бизә, ја да биздән сонрақы нәсилләрә белә десәләр, биз дә белә чаваб верәрик: “Јехованын гурбанкаһынын сурәтинә бахын. Буну бизим аталарымыз тикиб. Бу, јандырма гурбанлары вә башга гурбанлар үчүн јох, сизинлә бизим арамызда шаһид олмағ үчүндүр”. **29** Јеховаја аси олмағы, јандырма гурбаны, тахыл тәгдимәси вә башга гурбанлар кәтирмәк үчүн Аллаһымыз Јехованын чадырынын гаршысындакы гурбанкаһдан^в савајы башга гурбанкаһ тикәрәк Јехованын јолундан дөнмәји һеч ағлымыза белә, кәтирмәмишдик!».^г

30 Каһин Фәнһас, ичма рәһбәрләри вә Фәнһасла кәлән Исраилин алај башчылары Рубән, Чад вә Мәнәссә өвладларынын дедији бу сөзләрдән хатирчәм олдулар.^д **31** Каһин Әлјазарын оғлу Фәнһас Рубән, Чад вә Мәнәссә өвладларына деди: «Инди архајын олдуг ки, Јехова бизимләдир, сиз Јеховаја хәјанәт етмәминиз. Јехова исраиллиләри чәзаландырмајачағ».

32 Каһин Әлјазарын оғлу Фәнһасла башчылар Киладдан, рубәнлиләрин, чадлыларын јанындан Кәнән торпағына гајыдыб диқәр исраиллиләрә хәбәр кәтирдиләр. **33** Бу хәбәр исраиллиләри сакит-

лешдирди вә онлар Аллаһы мәдһ етдиләр. Даһа һеч ким рубәнлиләр вә чадлыларла дө-јүшүб онларын мәмләкәтини виран етмәк барәдә бир кәлмә дә демәди.

34 Беләчә, рубәнлиләрлә чадлылар гурбанкаһа ад* вердиләр, чүнки дедиләр: «Бу гурбанкаһ Јеһованын тәк бир Аллаһ олдугуна арамьзда шаһид-дир».

23 Јеһова Израилә эт-рафдакы дүшмәнләрин әлиндән динчлик верди.^а Бунун үстүндән хејли вахт кечди. Јушә јаша долуб гочалды.^б

2 О, бүтүн Израили, ағсаггаллары, башчылары, һакимләри, мәмурлары^в чағырыб^г деди: «Артыг јаша долмушам, гочалмышам. **3** Аллаһыныз Јеһованын сиздән өтрү бүтүн бу халглара нә етдијини өзүнүз көрмүсүнүз. Бәли, сизин үчүн дөјүшән Аллаһыныз Јеһова олуб.^д **4** Бахын, Иорданан та гәрбдә јерләшән Бөјүк дәнизә* гәдәр торпаглары — һәм сағ галан халгларын, һәм дә гырдығым халгларын^е торпагларыны пүшклә гәбиләләринизә пайладым.^в **5** Аллаһыныз Јеһова о халглары өнүнүздән рәдд еләди, сизә көрә онлары говду.^г Сиз дә Аллаһыныз Јеһованын вәд етдији кими, онларын торпагларына саһиб олдунуз.^д»

6 Инди чәсур олун, Мусанын Төвратында*^з јазыланлара әмәл един, онлардан сағасола дөнмәјин,^и **7** араньзда јашајан бу халглара гајнајыб-гарышмајын.^к Онларын аллаһ-

22:34 * Контекстә көрә еһтимал етмәк олар ки, гурбанкаһын ады Шаһид иди.

23:4 * Аралыг дәнизи. **23:6** * Лүғәтө бах.

ФӘС. 23

а Чх 33:14
Лв 26:6
Јш 21:44
б Јш 13:1
в Гн 16:18
г Гн 31:28
д Гн 7:1
е Јш 13:2-6
Јш 18:10
ө Чх 23:30
Чх 33:2
Гн 11:23
ж Сј 33:53
з Чх 24:7
Гн 17:18
Гн 31:26
и Гн 5:32
Гн 12:32
Јш 1:7, 8
ы Чх 23:33
Гн 7:2

Сағ сүтун

а Чх 23:13
б Чх 20:5
в Гн 10:20
Јш 22:5
г Гн 11:23
д Јш 1:3-5
е Лв 26:8
Һк 3:31
2Иш 23:8
ө Гн 28:7
ө Чх 23:27
Гн 3:22
ж Гн 4:9
Јш 22:5
з Гн 6:5
и Чх 23:29
Јш 13:2-6
ы Чх 34:16
Гн 7:3
Һк 3:6
1Пд 11:4
Уә 9:2
ј һк 2:3, 21
к Сј 33:55
к Јш 21:45
1Пд 8:56
л Лв 26:3-12
Гн 28:1
м Лв 26:14-17
Гн 28:15, 63

ларынын адыны белә, дили-низә кәтирмәјин,^а онлара анд ичмәјин, ситајиш етмәјин, онлара сәчдә гылмајын.^б **8** Бу күнә гәдәр олдугу кими, бундан сонра да Аллаһыныз Јеһоваја бағланьын.^в **9** Јеһова бө-јүк вә гүдрәтли халглары өнүнүздән говачаг.^г Индијә гәдәр һеч ким гаршынызда дуруш кәтирә билмәјиб.^д **10** Сизләрдән бири минини тәгиб едәчәк,^е чүнки Аллаһыныз Јеһова сөз вердији кими,^в **9** Озу сизин үчүн дөјүшәчәк.^г **11** Һәр заман диггәтли олун,^д Аллаһыныз Јеһованын севин.^е

12 Амма Аллаһдан үз дөндәрсәниз, араньзда јашајан бу халглардан галанлара^и бағлансаныз, онларла издивача кирсәниз,^ы гајнајыб-гарышсаныз, **13** онда билин ки, Аллаһыныз Јеһова бу халглары өнүнүздән говмајачаг.^к Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији бу көзәл дијардан көкүнүз кәсиләнә гәдәр, онлар сизә тәлә, тор олачаг, күрәјинизә вурулан гамчы,^к көзүнүзү дәлән тикан олачаг.

14 Мән исә бир аздан көзүмү бу ишыглы дүнјаја јумачағам. Сизә јахшы мәлумдур ки, Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији көзәл вәдләрдән һеч бири боша чыхмады, һамысы јеринә јетди. Јеринә јетмәјән бир сөз белә, галмады.^к **15** Анчаг Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији көзәл вәдләр керчәкләшдији кими,^н Јеһованын сөјләдији бүтүн бәлалар да башыныза кәләчәк вә Аллаһыныз Јеһованын сизә вердији бу немәтли дијардан көкүнүз кәсиләчәк.^м **16** Әкәр Аллаһыныз Јеһованын сизин-лә кәсдији әһди позсаньыз, кедиб башга аллаһлара ситајиш

етсәниз, онлара сәчдә гылса-
ныз, онда Јеһованын сизә гә-
зәби тутачаг^а вә чох тез бир
заманда Онун вердији бу кө-
зәл дијардан јох олуб кедәчәк-
синиз».^б

24 Јушә бүтүн Исраил гә-
биләләрини Сиһама топ-
лады вә Исраил ағсагаллары-
ны, башчыларыны, һакимлә-
рини, мәмурларыны чағырды.^в
Онлар кәлиб Аллаһын һүзу-
рунда дурдулар. **2** Јушә хал-
га хитаб етди: «Исраилин Ал-
лаһы Јеһова белә дејир: “Гә-
дим заманларда әчдадлары-
ныз,^г Ибраһимин вә Наурун
атасы Тарих чајын* о тајында
јашајыб башга аллаһлара сита-
јиш едирдиләр.^д

3 Әчдадыныз Ибраһими^а
чајын о тајындан көтүрүб Кә-
нан дијарыны башдан-баша
долашдырдым, өвладларыны
артырдым.^е Она Исчагы бәхш
еләдим.^о **4** Исчага исә Јагуб-
ла Ејси вердим.^ж Сонралар
Ејсә Саир дағыны мүлк олараг
бағышладым.^з Јагубла оғулла-
ры Мисирә кетди.^и **5** Сонра
Муса илә Һаруну көндәрдим,^ы
Мисирин башына бәлалар кә-
тирдим,^й сизи орадан чыхарт-
дым. **6** Аталарынызы Мисир-
дән чыхартдым,^к онлар кәлиб
дәнизә чатдылар. Мисирлиләр
чәнк арабалары илә, сүварил-
ләрлә онлары Гырмызы дени-
зә гәдәр тәгиб етдиләр.^к **7** О
заман онлар Мәндән, Јеһо-
вадан имдад диләдиләр.^н Мән
онларла мисирлиләр арасында
зүлмәтдән сәдд чәкдим,
мисирлиләри дәнзин сулары
илә өртдүм.^м Мисирдә етдијим
ишләри өз көзләринизлә көр-
дүнүз.^н Узун илләр сәһрада ја-
шадыныз.^о

24:2 * Фәрат чајы.

ФӘС. 23

а 2Пд 24:20

б Јш 23:12, 13

ФӘС. 24

в Чк 18:25

Јш 23:2

г Јр 11:26, 27

Јр 11:28, 31

ф Јш 24:15

д Јр 12:1

Һә 9:7

Һә 7:2

е Јр 15:1, 5

ө Јр 21:3

ж Јр 25:26

з Јр 36:8

Гн 2:5

и Јр 46:2, 3

ы Чк 3:10

ј Чк 11:1

к Чк 12:37

к Чк 14:9

л Чк 14:10

м Чк 14:20, 27

36 106:11

н Чк 3:20

Гн 4:34

о Сј 14:34

Сағ сүтүн

а Сј 21:23

б Һә 9:22

в Сј 22:2, 5

Гн 23:3, 4

г Сј 22:12

ф Сј 23:11, 25

Сј 24:10

д Сј 31:7, 49

е Јш 3:17

Јш 5:10

ө Јш 11:16

Јш 21:44

Иб 11:30

ж Чк 23:28

Јш 2:9, 10

36 44:3

з Јш 11:14

и Гн 6:10, 11

Гн 8:7, 8

ы Јр 17:1

Гн 10:12

Гн 18:13

1Иш 12:24

ј Лв 17:7

Һә 23:8

8 Мән сизи Иорданын о та-
јында* јашајан амориләрин
торпағына кәтирдим, онлар
сизинлә дөјүшә чыхдылар.^а
Анчаг онлары сизә тәслим ет-
дим ки, торпаглары сизин
олсун. Онлары сизин гар-
шыныздан јох етдим.^б **9** Муаб
падшаһы Сәфур оғлу Балаг
Исраиллә дөјүшдү. О, сизи лә-
нәтләмәк үчүн Баур оғлу Бәлә-
ми чағыртдырды.^в **10** Амма
Мән Бәләми ешитмәк истәмә-
дим.^г Ону мәчбур еләдим ки,
сизә дөнә-дөнә хејир-дуа вер-
син.^д Беләчә, сизи онун әлин-
дән гуртардым.^д

11 Сонра Иордан чајыны ке-
чиб Әриһаја кәлдиниз.^е Әриһа
башчылары*, амориләр, фәри-
зиләр, кәнаниләр, етләр, кир-
гашиләр, һивиләр вә јәбуси-
ләр сизинлә вурушдулар. Мән
онлары сизә тәслим етдим.^о
12 Сиз һәлә ора чатмамыш
онлары мәјуслуға гәрг ет-
дим*, сиз гылынч, јай чәк-
мәдән онлар амориләрин ики
падшаһы кими, өнүнүздән гач-
дылар.^ж **13** Беләчә, зәһмәти-
ни чәкмәдијиниз торпаглары,
инша етмәдијиниз шәһәрләри
сизә вердим,^з орада мәскун-
лашдыныз. Инди салмадығы-
ныз үзүмлүкләрин, зейтунлуг-
ларын бәһрәсини јејирсиниз”.^и

14 Беләликлә, Јеһовадан
горхун, Она сидги-үрәкдән, сә-
дагәтлә гуллуғ един.^ы Ата-ба-
баларынызын чајын о тајында
вә Мисирдә ситајиш етдији ал-
лаһлары атын,^й Јеһоваја иба-
дәт един. **15** Әкәр Јеһоваја
ибадәт етмәк сизә хош дејил-
сә, бу күн кимә ибадәт едәчә-

24:8 * Јәни шәрг тәрәфиндә. 24:11
* Дикәр вариант: *Әриһанын торпаг са-
һибләри.* 24:12 * Дикәр вариант: *тәлә-
ша, ваһимәјә салдым.*

жинизә гәрар верин:^а истәјир-синиз ата-бабаларынызын ча-дын о тајында ситајиш етдији аллаһлара гуллуғ един,^б истә-јирсиниз торпағында јашады-ғыныз амориләрин аллаһла-рына.^в Мән исә аиләмлә бир-ликдә Јеһоваја ибадәт едәчә-јәм».

16 Халг деди: «Јеһованы атыб башга аллаһлара гуллуғ етмәк гој биздән ираг олсун! **17** Ахы бизи вә аталарымызы Мисир торпағындан чыхарыб көләлик евиндән гуртаран,^г көзүмүзүн габағында бөјүк мөчүзәләр көстәрән,^д бизи бү-түн јол боју горујан, торпағын-дан кечдијимиз халглардан һифз едән Аллаһымыз Јеһо-ва олуб!» **18** Јеһова бу мәмлә-кәтдә јашајан бүтүн халглары, һабелә амориләри гаршымыз-дан говду. Буна көрә биз дә Је-һоваја ибадәт едәчәјик, чүнки бизим Аллаһымыз Одур».

19 Јушә халга деди: «Сиз Јеһоваја гуллуғ едә билмәјә-чәксиниз, чүнки О, мүгәддәс Аллаһдыр,^е там сәдагәт тө-ләб едән Аллаһдыр.^в О, сизин асилијинизи вә күнаһларыны-зы бағышламајачаг.» **20** Әкәр Јеһованы атыб јад аллаһлара гуллуғ етсәниз, О, сизә гаршы галхачаг. Сизә јахшылығ едән Аллаһ сизи ғырачаг».^г

21 Халг Јушәјә сөјләди: «Хејр, биз Јеһоваја гуллуғ едә-чәјик!» **22** Онда Јушә деди: «Јеһоваја гуллуғ етмәји сиз өз хошунузла сечдиниз,^д буна езүшүз шаһидсиниз». «Шаһид-дик!» — дејә онлар чаваб вер-диләр.

23 «Елә исә инди аранызда олан јад аллаһлары атын, Ис-раилин Аллаһы Јеһоваја үрәк-дән бағланын». **24** Халг Ју-шәјә деди: «Биз Аллаһы-

ФӘС. 24

а Гн 30:19, 20
1Пд 18:21

б Јш 24:2

в Чх 23:32
Гн 7:25
Һк 6:10
Һк 10:6

г Гн 6:12

д Чх 14:31
Гн 4:34
Гн 29:2

е Чх 19:4
Чх 23:23
Гн 32:12

ж Лв 19:2
36 99:5
Әш 6:3
1Бт 1:15

з Чх 20:5
Чх 34:14
Сј 25:11
Мт 4:10

и Чх 23:20, 21
Сј 14:35

к Гн 28:15, 20
Јш 23:16
2См 15:2
Әш 63:10
Әр 17:13

л Чх 19:8

м Гн 26:17
Јш 24:15

Сағ сүтүн

а Гн 31:26

б Јр 31:45

в Јр 31:48

г һк 2:6

д һк 2:8, 9

е Јш 19:49, 50

ж Гн 31:12, 13
Һк 2:7

з Јр 50:25
Чх 13:19
Иб 11:22

и Јр 33:18, 19

к һв 7:15, 16

л Јш 20:7

м Сј 3:4
Сј 20:26

н Чх 6:25
Һк 20:28

мыз Јеһоваја гуллуғ едәчәјик, Оун сөзүнә итаәт едәчәјик!»

25 Беләчә, Јушә һәмнин күн Сиһамда халгла әһд кәсди, он-лара гајда вә һөкмләр верди. **26** Сонра Јушә бу сөзләри Ал-лаһын Ганун китабына^а јазды вә ири бир даш^б көтүрүб Је-һованын мүгәддәс мәканынын јанындакы нәһәнк ағачын ал-тына гојду.

27 Јушә халга деди: «Ба-хын, бу даш бизә гаршы ша-һидлик едәчәк,^в чүнки Је-һованын бизә дедији бүтүн сөзләри ешитди. Әкәр Алла-һынызы дансаныз, бу даш сиз-нин әлејһинизә шаһид олачаг». **28** Бундан сонра Јушә халгы јола салды, һәр кәс ирс алды-ғы торпаға кетди.^г

29 Бүтүн бунлардан сонра Јеһованын гулу Нун оғлу Јушә јүз он јашында вәфат етди.^д

30 Ону ирс алдығы торпагда, Әфраим дағлығ бөлкәсиндәки Тимнат-Сәрада,^е Чааш дағын-дан шималда дәфн етдиләр. **31** Исраил халгы Јушәнин, һабелә ондан сонра галан вә Јеһованын Исраил үчүн етди-ји ишләрдән хәбәри олан ағ-сагалларын вахтында Јеһова-ја гуллуғ етди.^в

32 Исраиллиләр Мисирдән чыхаркән Јусифин сүмүкләри-ни^г өзләри илә көтүрмүшдү-ләр. Оун сүмүкләрини Си-һамда дәфн етдиләр. Бу саһәни Јагуб Сиһамын атасы һамурун оғуларындан јүз геситана^ж алмышды.^з Ора Јусиф оғулла-рынын ирси олду.^и

33 һарунун оғлу Әлјазар да вәфат етди.^к Ону Әфраим дағ-лығ бөлкәсиндә, оғлу Фәнһа-са/верилмиш Фәнһас тәпәсин-дә дәфн етдиләр.

24:32 * Дәјәри мәлум олмајан пул ва-һиди.

НАКИМЛӘР

МӘЗМУН

- 1 Јеһуда вә Шәмунун истилалары (1–20)
Јебусиләр Јерусәлимдә галыр (21)
Јусиф Бейтели алыр (22–26)
Кәнаниләр тамамилә говулмур (27–36)
- 2 Јеһованын мөләји хәбәрдарлыг едир (1–5)
Јушәнин өлүмү (6–10)
Исраили гуртармаг үчүн һакимләр көндәрилир (11–23)
- 3 Јеһова Исраили сынагдан кечирир (1–6)
Биринчи һаким Үсниил (7–11)
Һаким Әһуд падшаһ Әчлуну өлдүрүр (12–30)
Һаким Шамгар (31)
- 4 Кәнани падшаһы Јавин Исраилә зүлм верир (1–3)
Гадын пейғәмбәр Дәбурә вә һаким Бәрәг (4–16)
Јаил орду башчысы Сисары өлдүрүр (17–24)
- 5 Дәбурә илә Бәрәгин зөфәр нәғмәси (1–31)
Улдузлар Сисара гаршы вурушур (20)
Гишон чајы дашыр (21)
Јеһованы севәнләр күнәш кимидир (31)
- 6 Мәдјән Исраилә зүлм верир (1–10)
Мәләк һаким Чәдуну үрәкләндирир (11–24)
Чәдун Баалын гурбанкаһыны дағыдыр (25–32)
Аллаһын руһу Чәдунун үзәринә енир (33–35)
Јун вә шеһ (36–40)
- 7 Чәдун вә 300 икид (1–8)
Чәдунун ордусу мәдјәниләри мәғлуб едир (9–25)
«Јеһованын гылынчы!
Чәдунун гылынчы!» (20)
Мәдјәниләринин дүшәркәсиндә чахнашма (21, 22)
- 8 Әфраимлиләр Чәдундан наразыдыр (1–3)
Мәдјән падшаһлары тәгиб олунуб өлдүрүлүр (4–21)
Чәдун падшаһ олмагдан имтина едир (22–27)
Чәдунун һәјәты барәдә (28–35)
- 9 Әбумәлик Сиһамда падшаһ олур (1–6)
Јутәмин мәсәли (7–21)
Әбумәликин һөкманлығы (22–33)
Әбумәликин Сиһама һүчүму (34–49)
Гадын Әбумәлики јаралајыр; о өлүр (50–57)
- 10 һакимләр Тоһла вә Јаир (1–5)
Исраилин асилији вә төвбәси (6–16)
Әмуниләр тәрәфдән тәһлүкә (17, 18)
- 11 Ифтаһ говулур, сонрадан башчы гојулур (1–11)
Ифтаһын Әмунла данышығлары (12–28)
Ифтаһын нәзири вә гызы (29–40)
Гыз субај галыр (38–40)
- 12 Әфраимлиләрлә мұнагишә (1–7)
«Шибболет» (6)
Һакимләр Ибзан, Илун вә Әбдун (8–15)
- 13 Мәләк Мәнүһла арвадынын јанына көлир (1–23)
Шимшон доғулур (24, 25)
- 14 һаким Шимшон филиштли гыза вурулур (1–4)
Шимшон шири өлдүрүр (5–9)
Шимшон тојунда тапмача дејир (10–19)
Шимшонун арвады башгасына верилир (20)
- 15 Шимшон филиштлиләрдән интигам алыр (1–20)
- 16 Шимшон Гәззәдә (1–3)
Шимшон вә Дилалә (4–22)
Шимшонун интигамы вә өлүмү (23–31)
- 17 Микәнин бүтләри вә каһини (1–13)

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>18 Данлылар ирс ахтарышында (1–31)
Микәнин бүтләрини вә каһинини
апарырлар (14–20)
Лајиш әлә кечирилик,
ады Дан олур (27–29)
Данда бүтә ситајиш (30, 31)</p> | <p>19 Бинјаминлиләрин Кибәһда
әхлагсызлыгы (1–30)</p> <p>20 Бинјаминлиләрлә мүһарибә (1–48)</p> <p>21 Бинјамин гәбиләси мөһв олмур (1–25)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Јушәнин өлүмүндән сонра^а исраиллиләр Јеһовадан сорушдулар:^б «Биздән кәнаниләрлә дөјүшмәјә биринчи ким кедәчәк?» **2** Јеһова чаваб верди: «Јәһуда.^в Мәмләкәти она тәслим едәчәјәм». **3** Онда Јәһуда гардашы Шәмуна деди: «Кәл бирликдә мәним пәјыма дүшән торпаға^г кедиб кәнаниләрлә дөјүшәк. Сонра мән сәнинлә сәнин пәјына дүшән торпаға кедәрәм». Беләликлә, Шәмун онунла кетди.

4 Јәһуда гәбиләси дөјүшә чыхды. Јеһова кәнаниләрлә фәризиләри онларын әлинә верди.^д Онлар Бәзәгдә 10 000 нәфәри мәғлуб етдиләр. **5** Бәзәгдә Әдуни-Бәзәги тапыб онунла дөјүшдүләр вә кәнаниләрлә фәризиләри мәғлуб етдиләр.^е **6** Әдуни-Бәзәг гачмаға үз тутду. Анчаг онлар тәгиб едиб ону јахаладылар, әлләринин вә ајағларынын баш бармағларыны кәсдиләр. **7** Әдуни-Бәзәг деди: «Мәним масамын алтында баш бармағлары кәсилмиш јетмиш падшаһ чәрәк гырынтылары дәнләјирди. Аллаһ еләдикләримиз өз башыма кәтирди». Сонра ону Јерусәлим^ө кәтирдиләр вә о, орада өлдү.

8 Јәһудалылар һәмчинин Јерусәлимә һүчүм едиб^ө ораны зәбт етдиләр. Әһалини гылынчдан кечирдиләр, шәһәрә исә од вуруб јандырдылар. **9** Бундан сонра дағлык бөл-

ФӘС. 1

- а Јш 24:29
б Сј 27:18, 21
в Јр 49:8
г Јш 15:1
д Јр 10:6
е Јш 15:8, 12
ө Јш 15:63
ж Чх 3:1

Сағ сүтүн

- а Јш 11:16
б Јш 15:20, 33
в Јш 11:21
г Јш 15:13, 14
д Јш 10:38
е Јш 15:15
ж Сј 13:3, 6
з Сј 14:24
и Гн 1:35, 36
й Јш 14:13
к Јш 15:16-19
л 1См 4:13
м ө һк 3:9
н Чх 3:1
о Чх 4:18
п Чх 18:1
қ Сј 10:29
р Сј 24:21
с һк 4:11
т и Гн 34:3
у һк 3:13
ф ы Сј 21:1

кәдә, Некевдә вә Шәфлада^а јашајан кәнаниләрлә дөјүшмәк үчүн ашағы ендиләр. **10** Јәһудалылар һәбрунда (Һәбрун әввәлки ады Кирјат-Арба иди) јашајан кәнаниләрин үстүнә јүрүш етдиләр, Шишајы, Әхиманы вә Талмајы өлдүрдүләр.^б

11 Онлар орадан Дәбир сакинләринин үстүнә јүрүш етдиләр.^в (Дәбирин әввәлки ады Кирјат-Сәфр иди.)^г **12** Онда Калиб^д деди: «Ким Кирјат-Сәфри әлә кечириб ораны аларса, гызым Ахшаны она верәчәјәм». **13** Калибин кичик гардашы Гәназын^ө оғлу Үсниил^ө ораны зәбт етди, Калиб дә гызы Ахшаны она верди. **14** Ахша кәлин көчәркән әрни сөвг етди ки, онун атасындан торпаг саһәси истәсин. Гыз улагдан дүшәндә* Калиб ондан сорушду: «Нә истәјирсән?» **15** Гыз деди: «Мәнә һәдијә вер, чүнки мәнә чәнубда* гураг јер вермисән, инди Гуллот-Маими^ф дә вер». Беләчә, Калиб Јухары Гуллоту вә Ашағы Гуллоту она верди.

16 Мусанын гајынатасынын^ж нәслиндән олан гәниләр^з јәһудалыларла бирликдә хурма ағачлары шәһәриндән^н чыхыб Араддан^ы чәнубда јерләшән Јәһуда сәһрасына

1:14 * Дикәр вариант: улағын үстүндә әл чаланда. **1:15** * Јахуд Некевдә. ^ф Мәнәсы: су һөвзәләри (чамлары).

кәлдиләр. Онлар орада халгын арасында мәскунлашдылар.^а **17** Јәһуда гардашы Шә-мунла бирликдә жүрүш едиб Сәфатда јашајан кәнаниләрин үстүндә кетди. Онлар шәһәри јерлә јексан едиб^б адыны Һор-ма^{*в} гојдулар. **18** Сонра Јәһуда Гәззәни^г бүтүн әразисилә, Ашкелон^г бүтүн әразисилә вә Екрону^д бүтүн әразисилә бир јердә зәбт етди. **19** Јеһова Јәһудаја дајаг олурду. Оду-ри, онлар дағлыг бөлкәни әлә кечирә билдиләр. Анчаг аран әһалисини гова билмәдиләр, чүнки онларын дәрјазлы чәнк арабалары вар иди.^е **20** Мусанын вәд етдији кими, Һәбру-ну Калибә вердиләр.^е Калиб дә Анагын үч оғлуну^ж орадан говду.

21 Бинјамин исә Јерусәлимдә јашајан јәбусиләри говмады. Бу сәбәбдән, јәбусиләр бу күнә гәдәр Јерусәлимдә бин-јаминлиләрлә бирликдә јаша-јырлар.^з

22 Бу арада Јусиф өвладлары^в Бејтелин үстүнә жүрүш етдиләр. Јеһова онларла иди.^в

23 Јусиф өвладлары Бејтелә кәшфијата кетдиләр. (Шәһәрин әввәлки ады Луз иди.)^в **24** Онлар шәһәрдән чыхыб кәлән бир киши илә расталашдылар вә она дедиләр: «Шәһәрә кедән јолу бизә көстәр. Биз дә сәнә рәһм едәрик». **25** Киши шәһәрә кедән јолу онларә көстәрди. Онлар шәһәри гылынчдан кечиртдиләр, кишини исә аиләси илә бирликдә бурахдылар.^к **26** О, һетләрин дијарына кетди, орада шәһәр салыб адыны Луз гојду. Бу күнә гәдәр шәһәр белә адланыр.

27 Мәнәссә Бејт-Шәәнини вә әтраф шәһәрләрин, Танагын^к вә әтраф шәһәрләрин, Дорун

ФӘС. 1

а Сј 10:29-32
 б Льв 27:29
 Гн 20:16
 в Шл 19:1, 4
 г Јр 10:19
 Јш 11:22
 ф һк 14:19
 д Јш 13:1-3
 Јш 15:20, 45
 е Гн 20:1
 Јш 17:16
 ө Сј 14:24
 Јш 14:9
 ж Сј 13:22
 з Јш 15:63
 2Иш 5:6
 и Јш 14:4
 Ы Јр 49:22, 24
 Јш 16:1
 36 44:3
 ј Јр 35:6
 к Јш 6:25
 1Иш 15:6
 м Јш 21:8, 25
 һк 5:19

Сағ сүтун

а Јш 17:11, 12
 б Јр 9:25
 1Пд 9:20, 21
 в Сј 33:55
 Гн 7:2
 Гн 20:16
 Јш 17:13
 г Јш 16:10
 1Пд 9:16
 ф Јш 19:15, 16
 д Гн 20:17
 һк 2:2
 е Јш 11:8
 Јш 19:28, 31
 ө Јш 19:29, 31
 ж Јш 19:30, 31
 з Јш 21:8, 31
 и Јш 19:38, 39
 Ы Гн 7:2
 ј Јш 19:47
 һк 18:1
 к Јш 10:12
 м Јш 19:42, 48
 л Сј 34:2, 4
 Јш 15:3, 12

ФӘС. 2

м Чк 23:20, 23
 Јш 5:13, 14
 н Јш 5:8, 9

вә әтраф шәһәрләрин, Јивламын вә әтраф шәһәрләрин, Мекиддонун вә әтраф шәһәрләрин әһалисини мәғлүб едә билмәди.^а Кәнаниләр орада галыб јашадылар. **28** Исраиллиләр гүввәтләнәндә кәнаниләри көләлијә салдылар,^б амма торлағларыны тамамилә әлә кечирмәдиләр.^в

29 Әфраим дә Чәзәрдә јашајан кәнаниләри говмады. Кәнаниләр Чәзәрдә онларын арасында јашады.^г

30 Зәбулун Гитрон вә Наһалул^г әһалисини говмады. Кәнаниләр онларын арасында јашадылар вә көлә ишиндә ишләдиләр.^д

31 Ашир Акко, Сидон^е, Ахлаб, Әхзиб^е, Һелба, Афиг^ж вә Рәһүб^з әһалисини говмады.

32 Аширлиләр мәмләкәтдә јашајан кәнаниләрин арасында јашадылар, чүнки онларә говмадылар.

33 Нифталы Бејт-Шәмс вә Бејт-Әнат әһалисини говмады.^в Нифталылар мәмләкәтдә јашајан кәнаниләрин арасында јашадылар.^в Бејт-Шәмс вә Бејт-Әнат сакинләри онлар үчүн көлә кими ишләдиләр.

34 Амориләр данлылары дағлыг бөлкәјә сыхышдырыб арана бурахмадылар.^ј

35 Амориләр Һарас дағында, Ајалон^к вә Шалбимдә^к галыб јашадылар. Амма Јусиф өвладларынын голу гүввәтләнәндә амориләри көләлијә салдылар. **36** Амориләрин әразиси Әгрәб јохушундан^н башлајырды; һәмчинин Селадан башлајыб дағлыг бөлкәјә доғру узанырды.

2 Јеһованын мәләји^м Килгалдан^н Буһимә кәлиб деди: «Мән сизи Мисирдән чыхартдым, ата-бабаларыныза анд ичиб сөз вердијим дијара кә-

тирдим.^а Үстәлик, дедим: “Сизинлә кәсдижим әнди һеч вахт позмајачағам.^б **2** Сиз дә бу торпағын сакинләри илә әһд бағламајын,^в онларын гурбанкаһларыны дармадағын един”.^г Анчағ сиз сөзүмү гулагардына вурдуруз.^д Нијә белә етдиниз? **3** Буна көрә дә дејирәм: “Онлары өнүнүздән говмајачағам,^е онлар сизин үчүн тор,^ж аллаһлары исә тәлә олачағ”». ^з

4 Јеһованын мәләји бу сөзләри исраиллиләрә дејәндә халғын арасында шивән гопду. **5** Буна көрә дә о јери Буһим* адландырдылар. Халғ орада Јеһоваја гурбан кәтирди.

6 Јушә халгы јола салды. Һәр кәс өз торпағ пайыны тутмағ үчүн ирсинә кетди.^ж

7 Халғ Јушәнин дөврүндә, еләчә дә Јушәдән сонра галан вә Јеһованын Исраил үчүн етдији мөһтәшәм ишләри көрән ағсагалларын дөврүндә Јеһоваја ибадәт етди.^з **8** Јеһованын гулу Нун оғлу Јушә јүз он јашында вәфат етди.^д **9** Ону ирә алдығы торпағда, Әфраим дағлы бөлкәсиндәки Тимнат-Һарәсдә,^е Чааш дағындан шималда дәфн етдиләр.^ж **10** Бүтүн о нәсил өлүб әчдадларына говушду*. Онлардан сонра Јеһованы танымајан, Онун Исраил үчүн етдији ишләрдән бихәбәр олан јени нәсил пејда олду.

11 Исраиллиләр Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрмәјә вә Бааллара ситајиш етмәјә башладылар.^з **12** Бунула да Јеһованы, онлары Мисирдән чыхаран аталарынын Аллаһыны атыб* башга аллаһлары, әтраф халғларын ал-

2:5 * Мәнәсы: ағлашанлар. **2:10** * Ибараниләрдә өлүмү бәди иллә төсвир едән ифадә.

ФӘС. 2

а Јр 12:7
Јр 26:3
б Јр 17:1, 7
Лв 26:42
в Чк 23:32
Гн 7:2
2Кр 6:14
г Чк 34:13
Сј 33:52
ф һк 1:28
д һк 2:20-23
е Сј 33:55
Јш 23:12, 13
ө Чк 23:33
Гн 7:16
1Пд 11:2
ж Јш 24:28
з Јш 23:3
Јш 24:31
и Јш 24:29
ы Јш 19:49, 50
ј Јш 24:30
к һк 3:7
Һк 10:6
1Пд 18:17, 18
к Гн 31:16

Сағ сүтүн

а Гн 6:14
б Чк 20:5
в һк 3:7
Һк 10:6
1Пд 11:5
г һк 3:8
2Пд 17:20
36 106:40, 41
ф һк 4:2
д Лв 26:17, 37
Гн 28:15, 25
е Гн 4:25, 26
ө Гн 28:15
ж һк 10:9
з һк 3:9
1Иш 12:11
Нә 9:27
36 106:43
и һк 2:7
ы һк 3:9
ј һк 4:3
к Гн 32:36
36 106:45
к һк 4:1
Һк 8:33
л Гн 7:4
Һк 10:7
36 106:40

лаһларыны тутдулар,^а онлара сәчдә едиб Јеһованы тәһгир етдиләр.^б **13** Онлар Јеһованы атдылар, Баал вә Әшту-рәт бүтләринә ситајиш етдиләр.^в **14** Онда Јеһованын исраиллиләрә гәзәби күкрәди, онлары таланчыларын басгынына мәруз гојду.^г Онлары әтрафдакы јағылара верди*^д вә халғ дүшмәнләрин гаршысында ачиз галды.^е **15** Һара кедирдиләрсә, Јеһованын әли онлара гаршы галхырды. Јеһова нечә демишди вә Јеһова нечә анд ичмишди,^ө елә дә едирди, онларын башына бәлалар кәтирди.^ж Халғ зүлм чәкирди.^з **16** Буна көрә Јеһова һакимләр көндәрирди. Онлар да халгы басғынчыларын әлиндән гуртарырды.^д

17 Анчағ халғ һакимләрә дә гулаг асмырды. Башга аллаһлара ситајиш едәрәк Аллаһа хәјанәт едирди. Исраиллиләр Јеһованын әмрләринә табе олан әчдадларынын^е јолундан тез сапдылар, ата-бабаларына охшамадылар. **18** Јеһова онлара һакимләр көндәрирди.^ж Јеһова һакимләрин һәр биринә дајағ олур, онларын дөврүндә халгы дүшмәнләрдән гуртарырды. Чүнки зүлмкарларын вә залым ганичәнләрин әлиндән халғын етдији фәрјад/^з әршә галханда Јеһованын онлара јазығы кәлирди*.^д

19 Амма елә ки һаким өлүрдү, халғ башга аллаһлара үз тутуб онлара ситајиш едәрәк аталарындан да бешбетәр давранырды.^ж Онлар өз әмәлләриндән вә инадларындан әл чәкмирдиләр. **20** Ахырда Јеһованын Исраил гәзәби аловланды^з вә О деди: «Мадам ки бу халғ ата-бабалары илә

2:14 * Һәрфән: сатды. **2:18** * Јахуд Јеһова төәссүф едирди.

бағладығым әнди позду,^a Мәним итаәтимдән чыхды,^b **21** Мән дә Јушәнин өлүмүндән сонра галан халгларын һеч бирини онларын өнүндән говмајачағам.^c **22** Бунула Исраили сынагдан кечирәчәјәм, көрүм онлар аталары кими, Јеһованын јолу илә кедәчәкләр, ја јох».^d **23** Беләликлә, Јеһова бу халглары дәрһал говмајыб сахлады, онлары Јушәјә тәслим етмәди.

3 Кәнандакы мүһарибәләри көрмәјән исраиллиләри сынагдан кечирмәк үчүн^e Јеһованын сахладығы халглар бунлардыр **2** (бу, она көрә иди ки, Исраилин мүһарибә көрмәмиш сонракы нәсилләри мүһарибә көрсүн): **3** беш Филишт^f һакими, бүтүн кәнаниләр, сидонлулар^g вә Баал-Һәрмун дағындан та Ләбу-Һәмәса^h гәдәр Ливан дағында^ж јашајан һивиләр^з. **4** Јеһова бу халглары сахлады ки, исраиллиләри сынасын, Муса васитәсилә ата-бабаларына вердији әмрләрә риајәт едиб-етмәјәчәкләрини өјрәнсин.^и **5** Беләликлә, исраиллиләр кәнаниләрин, һетләрин, амориләрин, фәризиләрин, һивиләрин вә јәбусиләрин аврасында јашајырдылар.^ы **6** Онлар бу халглара гыз вериб, онлардан гыз алырдылар. Ахырда исраиллиләр онлары аллаһларына ибадәт етмәјә башладылар.^к

7 Исраиллиләр Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүрдүләр. Онлар өзләринин Аллаһы Јеһованы унутдулар, Бааллар^а вә Ашера бүтләринә^б ибадәт етдиләр. **8** Онда Јеһова Исраилә гәзәбләнди вә онлары Икичајарасы* падшаһы Кушан-Ришәтајимә тәслим

ФӘС. 2

а Чх 24:3, 8
Чх 34:27
Гн 29:1
Јш 23:16
б Лв 26:14, 17
в Јш 13:1, 2
г Сј 33:55
Гн 8:2
Јш 23:12, 13
һк 3:4

ФӘС. 3

Ғ Гн 8:2
һк 2:10
д һк 1:18, 19
е Јш 13:1, 4
һк 1:31
ө Сј 34:2, 8
Јш 13:1, 5
ж Јш 13:1, 6
з Јш 9:1, 2
и Чх 23:33
һк 2:21, 22
ы һк 1:29
36 106:34
ј Чх 34:15, 16
Сј 25:1, 2
Гн 7:3, 4
1Пд 11:1, 4
к Гн 31:16
һк 2:11
һк 10:6
к Чх 34:13
Гн 12:3
Гн 16:21

Сағ сүтун

а Гн 4:30
һк 10:10, 15
б һк 2:16, 18
һк 3:15
в 1См 4:13
г Сј 11:16, 17
һк 6:34
һк 11:29
һк 14:5, 6
һк 15:14
1Иш 11:6
1Иш 16:13
2См 15:1
Ғ һк 2:19
д Јр 19:36, 37
е Јр 19:36, 38
һк 11:4, 5
ө Чх 17:8
һк 6:3
ж Гн 34:3
з Гн 28:48
и 36 78:34
ы һк 3:9
ј Јр 49:27
к һк 20:15, 16
к һк 4:1

етди. Исраиллиләр сәккиз ил Кушан-Ришәтајимә хидмәт етдиләр. **9** Халг Јеһовадан имдад диләјиб көмәк истәјәндә^a Јеһова онлара хиласкар јетирди,^б Калибин кичик гардашы Гәназын оғлу Үсниили^в исраиллиләри хилас етмәјә көндәрди. **10** Јеһованын руһу Үсниилин үзәринә енди^г вә о, Исраилин һакими олду. Үсниил Икичајарасы падшаһы Кушан-Ришәтајимлә дөјүшә чыханда Јеһова падшаһы онун әлине верди вә о, Кушан-Ришәтајимин үзәриндә гәләбә газанды. **11** Бундан сонра өлкә гырх ил динч јашады. Сонра Гәназ оғлу Үсниил вәфат етди.

12 Исраиллиләр јенә дә Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрмәјә башладылар.^в Јеһованын изни илә Муаб^а падшаһы Әчлун исраиллиләрин үзәриндә ағалыг етмәјә башлады, чүнки халг Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүрдү. **13** О, әмуниләрлә^ө әмалигәләри^ө дә исраиллиләрә гаршы галдырды. Онлар Исраилә һүчум едиб хурма ағачлары шәһәрини^к алдылар. **14** Исраиллиләр он сәккиз ил Муаб падшаһы Әчлуна гуллуғ етдиләр.^з **15** Сонра исраиллиләр Јеһоваја дад еләдиләр^и вә Јеһова онлары гуртармаг үчүн^ы бинјаминли^ј Гираһын оғлу солахај^к Әһуду^к көндәрди. Бир дөфә исраиллиләр Әһудла Муаб падшаһы Әчлуна хәрәч көндәрирдиләр. **16** Әһуд бир гулач* узунлуғунда икиағызлы хәнчәр дүзәлдиб палтарынын алтындан сағ будуна бағлады. **17** О, хәрәчы Муаб падшаһы Әчлунун һүзуруна кәтирди. Әчлун шишман адам иди.

3:16 * Еһтимал ки, гыса гулач. Төх. 38 см. Б14 өлавәсинә бах.

3:7 * Лүғәтә бах. **3:8** * Месопотамија.

18 Өхүд хэрачы тэгдим едиб гуртарандан сонра хэрачы кәтирәнлэри жола салды. 19 Анчаг өзү Килгалдакы^а ојма бүтләрин* янындан кери гајыдыб падшаһа деди: «Еј падшаһ, сәнә кизли сөзүм вар». О деди: «Сакит!» Буну ешидәндә бүтүн гуллуғчулар бајыра чыхдылар. 20 Падшаһ үст мәртәбәди кәсрин отагда тәк отурмушду. Өхүд она јахынлашыб деди: «Аллаһдан сәнә сөз кәтирмишәм». Өчлун тахтдан галхды. 21 Өхүд сол әлини атыб сағ будундан хәнчәри чәкди вә онун гарнына сохду. 22 Хәнчәр гәбзәгарышыг онун гарнына кирди. Пиј тижәни өртдү, чүнки Өхүд хәнчәри онун гарнындан чыхартмады. Онун нәчиси төкүлдү. 23 Өхүд архасынча јухары отағын гапыларыны өртүб гыфыллады вә ејвандан* чыхыб кетди. 24 О кедәндән сонра хидмәтчиләри кәлиб көрдүләр ки, јухары отағын гапылары гыфыллыдыр. Онлар дедиләр: «Јәгин падшаһ ичәри отагда ајағјолуна кедиб». 25 Онлар чох көзләдиләр, ахырда нараһат олмаға башладылар. Көрәндә ки, падшаһ гапыны ачмыр, ачар көтүрүб гапылары ачдылар вә көрдүләр ки, падшаһын чәсәди јерә сәрилиб.

26 Онлар орада ләнкимәкдә икән Өхүд артыг гачыб ојма бүтләрин*^б янындан кечмиш вә сағ-саламат Сејраһа чатмышды. 27 Өхүд ораја, Өфраим дағлыг бөлкәсинә^в чатанда шејпур чалды. Г Исраиллиләр онун башчылығы алтында дағлардан ендиләр.

3:19 * Дикәр вариант: *Килгалдакы кархананын*. 3:23 * Дикәр вариант: *нәфәсликдән*. 3:26 * Дикәр вариант: *гачыб кархананын*.

ФӘС. 3

а Јш 4:19
Јш 5:8, 9

б һк 3:19

в һк 7:24

г һк 6:34
1Иш 13:3

Сағ сүтүн

а Гн 28:7

б Лв 26:7, 8

в һк 3:11

г һк 15:3, 15
1Иш 17:47, 50

ф Јш 13:1, 2

д һк 5:6

ФӘС. 4

е һк 2:19

ө һк 2:14
һк 3:8
һк 10:7

ж һк 4:16

з Јш 17:16
һк 1:19

и Гн 28:48

ы һк 2:18
һк 3:9
36 107:19

ј Чх 15:20
2Пд 22:14
Лк 2:36
һв 21:8, 9

к Јш 18:21, 25

к Јр 28:17, 19

л Иб 11:32

м Јш 21:32

28 Өхүд онлара деди: «Ардымча кәлин! Јеһова дүшмәниниз муабиләри сизә тәслим едиб». Исраиллиләр онун ардынча кетдиләр вә Йордан чајынын кечидләрени тутдулар ки, муабиләр гача билмәсинләр. Онлар кимсәни чајы кечмәјә гојмадылар. 29 Онда исраиллиләр 10 000 муабини гырдылар.^а Өзү дә онларын һәр бири күчлү икид иди, амма һеч бири гачыб гуртула билмәди.^б 30 О күн Муаб Исраилә бојун әјди. Өлкә сәксән ил динч јашады.^в 31 Өхүддан сонра чомагла^г 600 филиштлини*^ф өлдүрән Өнат оғлу Шамгар^д һаким олду. О да Исраили хилас етди.

4 Өхүдун вәфатындан сонра исраиллиләр јенә дә Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрмәјә башладылар.^е 2 Јеһова да онлары һәзурда һөкмранлыг едән Кәнан падшаһы Јавинә тәслим етди.^ө Онун ордусунун башчысы Сисар иди. О, Һарошет-Гуимдә^ж јашајырды. 3 Јавинин 900 дәрјазлы чәнк арабасы вар иди.^з О, дүз ијирми ил исраиллиләрә ган уддурду.^и Ахырда исраиллиләр Јеһоваја фәрјад етмәјә башладылар.^л

4 О вахт Исраилдә Ләфдугун арвады пејғәмбәр Дәбурә^к һакимлик едирди. 5 О, Өфраим дағлыг бөлкәсиндә, Рама^к илә Бејтел^к арасында, Дәбурәнин хурма ағачлары алтында отурурду. Исраиллиләр Аллаһын һөкмләрени өјрәнмәк үчүн онун јанына кәлирдиләр. 6 Дәбурә хәбәр көндәриб Өбнам оғлу Бәрәги^н Гәдәс-Нифталыдан^м чағыртдырды вә она деди: «Исраилин Аллаһы Јеһова белә бујуруп: “Галх,

3:31 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, *филиштлиләр*.

Табур дағына жүрүш ет. Өзүл-лө Нифталы вә Зәбулундан 10 000 нәфәр көтүр. **7** Мән Јавинин ордусунун башчысы Сисары чәнк арабалары вә гошунлары илә биркә Гишон чајына^а — сәнин јанына кәтириб сәнә тәслим едәчәјәм”». ^б

8 Бәрәг она деди: «Сән мәнимлә кетсән, кедәрәм, әкәр кетмәсән, кетмәјәчәјәм».

9 Дәбурә деди: «Кетмәјинә кедәрәм. Амма бил ки, бу жүрүшдән шөһрәт сәнә кәлмәјәчәк. Чүнки Јеһова Сисары гадын әлинә верәчәк».^в Дәбурә галхыб Бәрәглә Гәдәсә^г кетди.

10 Бәрәг Зәбулун вә Нифталыны Гәдәсә һајлады.^д Онун ардынча 10 000 адам кетди. Дәбурә дә онунла кетди.

11 О заманлар гәни һабир диқәр гәниләрдән^е, јәни Мусанын гајынатасы һубабын^ө өвләдларындан ајрылыб Гәдәсәдә, Сәнәннимдәки бөјүк ағачын јахынлығында чадыр салмышды.

12 Сисара хәбәр чатды ки, Әбнам оғлу Бәрәг Табур дағына галхыб.^ө **13** Сисар бүтүн чәнк арабаларыны — 900 дәрјазлы арабасыны вә бүтүн гошунларыны дәрһал һарошет-Гуимдән Гишон чајына топлады.^ж **14** Дәбурә Бәрәгә деди: «Галх, чүнки бу күн Јеһованын Сисары сәнә тәслим едәчәји күндүр. Бил, Јеһова сәнин өнүндә кедир». Бәрәг 10 000 нәфәрлә Табур дағындан енди.

15 Јеһова Сисары, онун бүтүн чәнк арабаларыны вә ордусуну чашгынлығы салыб^з Бәрәгин гылынчына верди. Сисар исә арабасындан дүшүб гачмаға үз гојду. **16** Бәрәг чәнк арабаларыны вә гошунлары һарошет-Гуимәдәк тәғиб етди. Беләчә, Сисары бүтүн ордусу гылынчдан кечи-

ФӘС. 4

а 1Пд 18:40
36 83:9

б Гн 20:1

в һк 4:21, 22
һк 5:24, 26

г Јш 20:7, 9
Јш 21:32

д һк 5:18

е Сј 24:21
һк 1:16
1Иш 15:6

ө Сј 10:29

ж һк 4:6

з һк 5:20, 21

а Чх 14:24
Јш 10:10

Сағ сүтун

а Лв 26:7

б һк 4:11

в һк 5:24

г һк 4:1, 2

д һк 5:25

е һк 4:9
һк 5:26, 27

ө Иб 11:32, 33

ж Јр 9:25

з Гн 7:24

ФӘС. 5

з һк 4:4

и һк 4:6
Иб 11:32

ы Чх 15:1
36 18:Myr

рилди, бир нәфәр дә сағ галмады.^а

17 Сисар исә гачыб гәни һабирин арвады^б Јаилин^в чадырына кәлди, чүнки һәзур падшаһы Јавинлә^г гәни һабирин еви арасында сүлһ вар иди.

18 Јаил Сисарын гаршысына чыхыб деди: «Бујур, ағам, кәл ичәри. Горхма». О, чадыра кирди. Гадын онун үстүнү јорғанла өртдү. **19** Сонра Сисар гадындан хаһиш еләди: «Су-сузлугдан јанырам, мәнә бир ичим су вер». Гадын сүд тулуғуну ачыб она верди^д вә јенидән үстүнү өртдү. **20** Сисар она деди: «Чадырын ағзында дур. Кимсә кәлиб сорушса ки, бурада адам вар, ја јох, дејәр-сән јохдур».

21 Сисар чох јорулдуғундан дәрин јухуја кетди. һабирин арвады Јаил әлинә чадыр мыхы вә тохмаг көтүрүб сакитчә она јахынлашды, мыхы кичкаһына елә әрблә вурду ки, мых онун башыны дәлиб јерә кирди вә о өлдү.^д

22 Бәрәг Сисары тәғиб едәдә ора кәлиб чыхды. Јаил онун габағына чыхыб деди: «Кәл ахтардығын адамы сәнә көстәрим». Бәрәг онунла ичәри кирәндә көрдү ки, Сисар өлүб, кичкаһында мых јерә сәрилиб.

23 Беләиклә, о күн Аллаһ Кәнан падшаһы Јавини исраиллиләрә табе етди.^ө

24 Исраиллиләрин голу кеткәдә Кәнан падшаһы Јавинә гаршы гүввәтләнди,^ө ахырда онлар Кәнан падшаһы Јавини мәһв етдиләр.^ж

5 О күн Дәбурә^з Әбнамын оғлу Бәрәглә^и биркә бу нәғмәни охуду:^ы

2 «Исраиллиләр сачларыны ачыб төкдү, чәнкә һазыр олду,

- Халг шөвглә дөјүшә атылды,^а
 ЈеҺоваја алгыш един!
- 3** Сиз, еј падшаһлар, ешидин, еј һакимләр, гулаг верин! ЈеҺованы нәғмәләрдә тәрәннүм едәчәјәм, Исраилин Аллаһы ЈеҺованы^б мәдһ едәчәјәм.^в
- 4** ЈеҺова, Сән Саирдән чыханда,^г
 Әдум торпағындан кәләндә Јер титрәди, көјләр суларыны бошалтды, Булудлар шырһашыр лејсан төкдү.
- 5** Дағлар ЈеҺованын габағында әриди^{*, ф}
 Сина Исраилин Аллаһы ЈеҺованын^д өнүндә дүзән-каһ олду.^е
- 6** Әнат оғлу Шамгарын^о
 күнләриндә,
 Јаилин^ж дөврүндә јоллар бомбош галмышды,
 Јолчулар ара јолларла кедирди.
- 7** Исраил кәндләри кимсәсиз галмышды.
 Мән Дәбурә^з ајаға галхмаздан,
 Исраилдә бир анатәк меј-дана чыхмаздан әввәл бир кәндли јох иди.^и
- 8** Халг өзү үчүн јени аллаһлар сечди,^ы
 Дарвазалар ағзында мүһарибә башлады.^й
 Гырх мин исраилли арасында
 Бир галхан, бир низә көзә дәјмирди.
- 9** Гәлбим Исраилин әмирләриләдир,^к
 Халга гошулуб кедәнләрдәдир.^к
 Алгыш един ЈеҺоваја!

5:5 * Дикәр вариант: сарсылды.

ФӘС. 5

а һк 4:10

б Чк 20:2

в 2Иш 22:50
36 7:17

г Гн 33:2

ф Гн 4:11

д Чк 20:2

е Чк 19:18
Нә 9:13

ө һк 3:31

ж һк 4:17

з һк 4:4

и һк 4:5

ы Гн 32:16, 17
һк 2:12

й һк 4:1-3

к һк 4:6

к һк 4:10

Сағ сүтун

а һк 4:4

б һк 5:1

в һк 4:6

г Сј 32:39

ф һк 4:6
И6 11:32

д һк 4:14

е Сј 32:1

- 10** Сиз, еј боз улаглара минәнләр,

Баһалы халылар үстдә отуранлар,

Еј јолларла кедәнләр,
 Фиқир верин!

- 11** Гују башындан мал-гара суваранларын сәси ешидилирди.

Онлар ЈеҺованын һагг ишләрини нәгл едирдиләр,
 Кәндлиләринин Исраилдәки һагг ишләриндән данышырдылар.

Онда ЈеҺованын халгы дарвазалара ахышды.

- 12** Ојан, еј Дәбурә^а, ојан!
 Ојан, ојан, нәғмә оху!^б

Галх, еј Бәрәг!^в Әсирләрини апар, еј Әбнам оғлу!

- 13** Онда сағ галанлар әсилзәдәләрин јанына кәлди,
 ЈеҺованын халгы голузорлулара гаршы чыхмаг үчүн јаныма кәлди.

- 14** Дәрәдә оланларын көкү Әфраимә кедиб чыхыр.

Еј Бинјамин, онлар сәниләдир, дөјүшчүләринин арасындадыр.

Маһирдән^г әмирләр енди,
 Зәбулундан әлиндә әса дөјүшчү жығанлар^д кәлди.

- 15** Јәсакир бәјләри Дәбурәнин јанында иди,

Бәрәг^е дә Јәсакир кими онунла иди.

Ону пәј-пијада дәрәјә көндәрдиләр.^з

Рубән бөлүкләри гәрарсызлыг ичиндә иди.

- 16** Нә үчүн белиндә хурчун отуруб

Сүрүләр үчүн чалынан түтәк сәсинә гулаг асырдын?^е

Рубән бөлүкләри гәрарсызлыг ичиндә иди.

5:14 * Дикәр вариант: мирзә лөвазиматы ишләдәнләр.

- 17 Килад Иорданын о тајын-дан чыхмады.^а
Бэс Дан нијә кәмиләрдә галды?^б
Ашир дәниз саһилиндә бош-бикар отурду,
Өз лиманларындан тәрпән-мәди.^в
- 18 Зәбулун һәјатыны өлүмүн пәнчәсинә атды,
Нифталы да^г ачыг тәпәләр-дә^г белә етди.
- 19 Падшаһлар кәлди,
онлар дөјүшдү.
Сонра Кәнан падшаһлары вурушду^д
Танагда, Мекиддо сулары јанында.^е
Онлара гәнимәт күмүш дүшмәди.^е
- 20 Улдузлар асимандан дөјүшдү,
Өз јерләриндән Сисара гаршы вурушду.
- 21 Гишон чајы дүшмәнләри јујуб апарды,^ж
Гәдим чај, Гишон чајы.
Еј чаным, сән гүдрәтлини әзиб тапдаладын!
- 22 Ајғырлары дөрднала чапанда
Атлар дырнағы илә јери дөјәчләди.^з
- 23 Јеһованын мәләји деди:
“Мәруза ләнәт олсун!
Гој онун сакинләринә ләнәт олсун!
Чүнки Јеһоваја көмәјә кәлмәдиләр,
Јеһованын икидләринә го-шулуб көмәјә кәлмәди-ләр”.
- 24 Гадынлар арасында Јаил^ж,
Гәни Һабирин^з арвады ән бәхтәвәрди.
О, чадырда јашајан гадын-ларын ән хошбәхтиди!
- 25 Сисар су истәди,
о, сүд верди,

ФӘС. 5

а Јш 22:9
б Јш 19:46, 48
в Јш 19:24, 29
г һк 4:6, 10
д һк 4:14
е һк 1:27
ө һк 4:16
ж һк 4:7, 13
36 83:9
з 36 20:7
Мс 21:31
и һк 4:17
ы һк 4:11

Сағ сүтун

а һк 4:19
б һк 4:21, 22
в һк 4:15, 16
г 36 83:9
д һк 3:10, 11
һк 3:30

ФӘС. 6

д һк 2:19
е Гн 28:15, 48
һк 2:14
Һә 9:28

- Нәфис бајрам касасында она гајмаг верди.^а
- 26 Әлини узадыб чадыр мы-хыны көтүрдү,
Сағ әлине тохмаг алды.
Тохмагла Сисарын башыны әзди,
Мыхла кичкаһларыны дәлиб дағытды.^б
- 27 О, Јаилин ајаглары алтына јыхылды, сәрилиб јердә галды,
Гадынын ајаглары алтына јыхылды, јерә дөшәнди;
Јыхылдығы јердә дә јенилди.
- 28 Пәнчәрәдән гадын бојланырды,
Сисарын анасы шәбәкәдән бахырды:
“Көрәсэн, оғлумун арабасы һарада галды?
Нијә атларынын ајаг тап-пылтасы кәлмир?”^в
- 29 Күбар ханымлардан ән ағыллысы чаваб верди,
О өзү дә өз-өзүнә дејирди:
30 “Јәгин гәнимәти бөлүшдү-рүрләр,
Һәр чәнкавәрә бир гыз, ики гыз верирләр,
Гәнимәтдән Сисара әлван либаслар дүшүр.
Гарәтчиләрин бојнуна бәзәк кими,
Нахышлы, ал-әлван палтар, нахышлы ики палтар дүшүр”.
- 31 Еј Јеһова, гој бүтүн дүш-мәнләрин мәнв олсун,^г
Сәни севәнләр исә өзә-мәтлә доған күнәш кими парласын!»
Бундан сонра өлкә гырх ил динч јашады.^д
- 6** Исраиллиләр јенә дә Јеһо-ванын бәјәнмәдији пис иш-ләр көрдүләр.^а Буна көрә дә Јеһова онлары једди ил Мәд-јәнә табе етди.^б **2** Мәдјән Ис-

раилин үзәриндә ағалыг едирди.^а Исраиллиләр мэдјәниләрин әлиндән дағларда, мағараларда, әлчатмаз јерләрдә өзләри үчүн сығыначағлар* дүзәлдирдиләр.^б 3 Елә ки исраиллиләр әкин әкирдиләр, мэдјәниләр, әмалигәләр^в вә шәрглиләр^г онлара һүчум едирди. 4 Онлар Исраил торпағына кириб дүшәркә салыр, Гәззәјә гәдәр өлкәнин бүтүн мәһсулуну мәһв едирдиләр. Исраилдә әрзаг гојмурдулар, өлкәдә мал-гара, гојун-гузу, улаг галмырды.^д 5 Чүнки онлар өз һејванлары вә чадырлары илә кәлирди, сәјлары чәјирткә кими чох олурду.^е Адамларын вә дәвәләрин сәјы-һесабы олмурду.^ж Онлар кәлиб өлкәни виран гојурдулар. 6 Исраил мэдјәниләрин учбатындан чох јохсуллашды. Онда халг Јеһовадан имдад диләмәјә башлады.^з

7 Исраил Мәдјәнин әлиндән Јеһоваја дад едәндә^к 8 Јеһова исраиллиләрә пејғәмбәр көндәрди. О, халга деди: «Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән сизи Мисирдән, кәләлик мәмләкәтиндән чыхартдым.”^л 9 Сизи мисирлиләрин вә бүтүн зүлмкарларын әлиндән гуртардым. Онлары габағыныздан говуб торпағларыны сизә вердим.”^м 10 Сизә дедим: “Мән Аллаһыңыз Јеһовајам.”^н Торпағында јашадығыңыз амориләрин аллаһларындан горхмајын.”^о Сиз исә Мәнә гулаг асмадыңыз”».^п

11 Бир күн Јеһованын мәләји кәлиб^к Әфрада, бөјүк ағачын алтында отурду. Бу ағач әбусәрли^л Јуәшин иди. Һәмин вахт Јуәшин оғлу Чәдун^м үзүм сыхылан јердә буғда дөјүрдү ки, сонра ону мэд-

ФӘС. 6

а Сј 33:55

б 1Иш 13:5, 6

в һк 3:13

г һк 8:10

д Гн 28:15, 33
Гн 28:31, 48

е һк 8:10

ж һк 7:12

з Гн 4:30

к һк 2:18
36 107:19л Чх 20:2
Лв 26:13
Һк 2:1м Јш 10:42
Һә 9:24

н Гн 6:4

о Јш 24:15

п Гн 28:15
Һк 2:2
Әр 3:13

к һк 2:1

л Јш 17:2
Һк 6:24
Һк 8:32м Јр 49:22, 24
Иб 11:32

Сағ сүгүн

а һк 2:18

б һк 6:2

в Чх 13:14

г Гн 4:9
36 44:1д Гн 31:17
2См 15:2е Гн 8:22
Иб 11:32ж Гн 20:3, 4
Һк 2:18з Јр 18:3, 5
Һк 13:15к Јр 18:6, 7
Јр 19:1, 3

јәниләрдән кизләтсин. 12 Јеһованын мәләји она көрүнүб деди: «Јеһова сәнинләдир,^а еј икиди!» 13 Чәдун она деди: «Ај ағам, әкәр Јеһова бизимләдирсә, онда нијә биз бу күнә дүшмүшүк?»^б Ата-бабаларымызын “Јеһова бизи Мисирдән чыхартды”^в дејиб данышдығы о мөһтәшәм ишләр һаны?^г Инди Јеһова бизи атыб,^д галмышыг мэдјәниләрин әлиндә». 14 Јеһова она бахыб деди: «Күчүнү топла, кет. Сәни Мән көндәрирәм. Исраили Мәдјәнин әлиндән гуртарацағсан».^е 15 Чәдун чаваб верди: «Еј Јеһова, ахы мән Исраили нечә гуртарым? Мәним тајғам Мәнәссәдә бапбалачадыр, өзү дә атамын евиндә ән кичик мәнәм». 16 Јеһова она деди: «Мән сәнинлә олачағам,^ж сән мэдјәниләри елә әзәчәксән ки, елә бил, гаршында бир адам вар».

17 Чәдун деди: «Әкәр Сәнин көзүндә лүтф тапмышамса, мәнә бир әламәт көстәр, билим ки, мөнимлә данышан Сәнсән. 18 Рича едирәм, мән бәхшиш кәтириб Сәнә тәгдим едәнә гәдәр бурадан кетмә».^з О деди: «Сән гајыдана кими бурада көзләјәчәјәм». 19 Чәдун кејиб бир оғлаг кәсди вә бир ефа^к ундан мајасыз чөрәк биширди.^л О, әти сәбәтә гојду, сујуну исә габа төкдү. Сонра буңлары һәмин бөјүк ағачын алтына кәтириб онун үчүн хөрәк чәкди.

20 Аллаһын мәләји она деди: «Әти вә мајасыз чөрәји көтүр, орадакы бөјүк дашың үстүнә гој, әтин сујуну да ора төк». Чәдун белә дә етди. 21 Јеһованын мәләји әлиндәки әсаны узадыб учуну әтлә

6:19 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди. 614 әләвәсинә бах.

мајасыз чөрәјә тохундурду, дашдан алов чыхыб этлә чөрәји удду.^a Сонра Јеһованын мәләји гејб олду. **22** Чәдун анлады ки, бу, Јеһованын мәләји иди.^b

О деди: «Аман, ја Күлли-Ихтијар Јеһова! Мән Сәнин мәләјинин үзүнү көрдүм, еј Јеһова!»^c **23** Јеһова исә она деди: «Сакит ол*^d. Горхма,^e өлмәјә-чәксән». **24** Чәдун орада Јеһованын адына гурбанкаһ дүзәлтди вә о, бу күнәдәк Јеһова-Салам*^f адланыр. Гурбанкаһ инди дә әбусәрлиләрин Өфра әразисиндәдир.

25 Һәмин кечә Јеһова она деди: «Дур, атана мәхсус олан чаван буғаны, једдилик икинчи чаван буғаны көтүр. Атана мәхсус олан Баал гурбанкаһыны дағыт вә онун јанындакы Ашера бүтүнү кәс.^g **26** Бу истеһкамын башында дашлары дүзүб Аллаһын Јеһоваја бир гурбанкаһ тик. Икинчи чаван буғаны көтүр, доғрадығын Ашера бүтүнүн одунчағлары үстүндә јандырма гурбаны олагаг тәгдим ет». **27** Чәдун нөкәрләриндән он нәфәр көтүрүб Јеһованын бужуруғуну ичра етди. Амма ата-сынын ев әһлиндән вә шәһәр сакинләриндән чох горхдуғу үчүн бу иши күндүз јох, кечә еләди.

28 Шәһәр сакинләри сүһ тездән галханда көрдүләр ки, кимсә Баалын гурбанкаһыны дағыдыб, јанындакы Ашера бүтүнү кәсиб вә икинчи буганы тәзәчә тикилмиш гурбанкаһын үстүндә гурбан кәтириб. **29** Адамлар бир-бириндән: «Буну ким едиб?» — дејә сорушмаға башлады.

6:23 * һәрфөн: сәнә сүһл олсун. **6:24** * Мәнәсы: Јеһова сүһлдүр.

ФӘС. 6

a Лв 9:24
 һк 13:19, 20
 1Пд 18:38
 1См 21:26
 2См 7:1

b һк 13:8, 9
 Иб 13:2

v Јр 16:7, 13
 Јр 32:24, 30
 һк 13:21, 22
 Лк 1:11, 12

г Дн 10:19

f Јр 22:14
 Чх 17:15

d Чх 23:24
 Гн 12:3

Сағ сүгүн

a һк 6:11

b Гн 13:5
 Гн 17:2-5

v 1Пд 18:26, 27
 36 115:5
 Әр 10:5

г Сј 25:17, 18
 һк 6:2

f Чх 17:16
 Сј 24:20
 Гн 25:19

d һк 6:3
 һк 7:12

e һк 3:9, 10
 һк 11:29
 һк 13:24, 25
 һк 14:6
 һк 15:14
 Зк 4:6

ө һк 3:26, 27

ж Јш 17:2

з һк 6:14

Арашдырыб өјрәндиләр ки, буну Јуәшин оғлу Чәдун едиб. **30** Шәһәр әһли Јуәшә деди: «Оғлуну бураја кәтир, ону өлдүрәчәјик. Чүнки о, Баалын гурбанкаһыны дағыдыб, јанындакы Ашера бүтүнү дә кәсиб». **31** Онда Јуәш^a онун үстүнә шешәләнәнләрә деди: «Баалы сиз мүдафиә едәчәксиниз? Сиз ону хилас едәчәксиниз? Ким ону мүдафиә еләсә, бу сәһәр өлдүрүлчәк.^b Әкәр о, аллаһдырса, гој өзү-өзүнү мүдафиә еләсин,^c ахы онун гурбанкаһыны дағыдыблар». **32** Атасы о күн Чәдунун адыны дәјишиб Јәруббаал* гоја-раг деди: «Гој Баал өзү өз мүдафисинә галхсын, ахы онун гурбанкаһыны дағыдыблар».

33 Бу арада бүтүн мәдјәниләр^d, әмалигәләр^e вә шәрғлиләр гүввәләрини бирләшдирдиләр^f вә чајы кечиб Јизраил дәрәсиндә дүшәркә салдылар. **34** Јеһованын руһу Чәдуну бүрүдү.^g О шејпур чалыб^ө әбусәрлиләри^ж башына топлды. **35** Чәдун бүтүн Мәнәссәјә гасидләр көндәрди, онлар да онун јанына кәлди. О һәмчинин Аширә, Зәбулуна вә Нифталыја гасидләр көндәрди, онлар да она гошулдулар.

36 Сонра Чәдун Аллаһа деди: «Вәд етдијин кими, Израили мәним әлимлә гуртарачагсанса,^з **37** мәнә әламәт вер. Мән хырмана тәзә гырхылмыш јун сәрәчәјәм. Әкәр шеш анчаг јуну исладарса, һәндәвәриндәки торпаг исә гуру галарса, биләчәјәм ки, вәд етдијин кими, Израили мәним әлимлә гуртарачагсан». **38** Белә олду. Ертәси күн Чәдун тездән галхыб јуну сыхды. Јундан бир ири каса гә-

6:32 * Мәнәсы: гој Баал мүдафиә (дава) етсин.

дәри су чыхды. **39** Лакин Чәдун Аллаһа деди: «Мәнә ачығын тутмасын, изин версэн, бир хаһиш дә едәрәм. Ичазә вер, бу иши јунла бир дә сынајым. Гој инди шеһ һәндәвәрдәки торпағы ислатсын, јун исә гуру галсын». **40** Аллаһ о кечә елә дә етди. Бүтүн торпағы шеһ өртдү, анчаг јун гуру галды.

7 Јәруббаал, јәни Чәдун^а вә онун адамлары ертәдән дуруб Харуд чешмәсинин јанында дүшәркә салдылар. Мәдјәниләрин дүшәркәси ондан шималда, Мөһрә тәпәсинин јанында, дәрәдә иди. **2** Јеһова Чәдуна деди: «Сәнин адамларынын сајы һәддән артыг чохдур. Мәдјәни онлара тәслим етмәјәчәјәм,^б јохса Израил өјүнүб дејәчәк ки, “мән өзүм өзүмү хилас етдим”.^в **3** Чамаата белә де: “Ким горхудан әсирсә, евинә гајытсын”.^г Чәдун бу сөзләлә онлары сынады. Онда 22 000 нәфәр евә гајытды. Онунла 10 000 адам галды.

4 Јеһова бир дә Чәдуна деди: «Јенә дә адамларын чохдур. Онлары су кәнарына ендир. Орада онлары јохлајачағам. “Бу, сәнинлә кедәчәк” дедијим адам сәнинлә кетсин, “бу, кетмәјәчәк” дедијим адам исә кетмәсин». **5** Чәдун адамлары су кәнарына ендирди.

Јеһова Чәдуна бујурду: «Сују ит кими дили илә ичәнләри диз чөкәрәк ичәнләрдән ајыр». **6** Әлини ағзына апарыб сују дили илә ичәнләрин сајы 300 нәфәр олду. Галанлары исә сују диз чөкәрәк ичди.

7 Јеһова Чәдуна деди: «Сују овчундан ичән бу 300 нәфәрлә сизи хилас едәчәјәм вә мәдјәниләри сәнә тәслим едәчәјәм.^г Галанларыны исә евлә-

ФӘС. 7

а һк 6:11, 32

б 1Иш 14:6
2См 14:11

в 1Иш 17:47

г Гн 20:8

ф һк 7:2

Сағ сүтүн

а һк 6:33

б һк 3:9, 10
һк 4:14

в һк 6:33

г һк 6:3, 5

ф һк 6:16

д һк 6:14

е һк 7:7

ө һк 7:11

ж һк 7:8

ринә көндәр». **8** Чәдун бүтүн исраиллиләри евләринә көндәриб чәми 300 нәфәри сахлады. Онлар о бириләринин азугә вә шејпурларыны көтүрдүләр. Мәдјәниләрин дүшәркәси Чәдунун дүшәркәсиндән ашағыда, дәрәдә иди.^а

9 О кечә Јеһова Чәдуна деди: «Галх, дүшмән ордукаһна һүчүм ет, онлары сәнә тәслим етмишәм.^б **10** Јох әкәр һүчүм етмәјә горхурсанса, дур, нөкәрин Фүрајла бирликдә ордукаһа ен. **11** Онларын сөһбәтинә гулаг ас. Онда һүчүм етмәјә чөсәрәт тапачагсан». Чәдун нөкәри Фүрајла бирликдә ордукаһын кәнарына енди.

12 Мәдјәниләр, әмалигәләр вә бүтүн шәрглиләр^в чәјирткә сүрүсү кими дәрәни өртмүшдүләр, дәвәләри дәниз гуму гәдәр чох иди, сајы-һесабы јох иди.^г **13** Чәдун ора кәләндә бир киши јолдашына јухусуну данышырды: «Јухуда көрдүм ки, бир кирдә арпа чөрәји дијирләнә-дијирләнә мәдјәниләрин ордукаһына кирди. О, чадырлардан биринә елә зәрблә дәјди ки, чадыр дағылды.^ф Чөрәк чадыры алт-үст етди вә чадыр јерлә јексан олду». **14** Онда јолдашы деди: «Бу, исраилли Јуашин оғлу Чәдунун гылынчыдыр ки вар.^д Аллаһ Мәдјәни вә бүтүн ордукаһы она тәслим едиб».^ө

15 Чәдун јухуну вә јозумуну ешидән кими^е Аллаһа сәчдә гылды вә Израил дүшәркәсинә гајыдыб деди: «Галхын, Јеһова мәдјәниләрин ордукаһыны сизә вериб». **16** Сонра 300 нәфәри үч дәстәјә бөлдү, һәр биринә шејпур вә күп верди.^ж Күпләрин ичиндә мәшәл вар иди. **17** Чәдун онлара деди: «Көзүңүз мәндә олсун, мән

нә етсәм, сиз дә елә един. Ордукаһын кәнарына чатанда нә етсәм, сиз дә елә един. **18** Мән жанымдакыларла бир-кә шейпур чаланда сиз дә ордукаһын этрафында шейпур чалын вә: “Јеһова уғрунда! Чәдун уғрунда!” — дејә һајгырын.

19 Чәдун 100 нәфәрлик дәстә илә икинчи кечә нөвбәсинин* башланғычында, кешикчиләр дәјишәндән дәрһал сонра ордукаһын кәнарына кәлди. Онлар шейпурлары чалдылар^а вә әлләриндәки су күлләрини сындырдылар.^б **20** Үч дәстәнин үчү дә шейпур чалыб күпләри сындырды. Онлар сол әлләриндә мәшәл, сағ әлләриндә исә шейпур тутараг: «Јеһованын гылынчы! Чәдунун гылынчы!» — дејә һајгырырдылар.

21 Бүтүн бу вахт әрзиндә ордукаһын этрафында һәрә өз јериндә дурмушду. Бүтүн орду һај-күјлә гачмаға үз тутду.^в **22** Һәмин 300 нәфәр шейпурларыны чалмагда икән Јеһова ордукаһда һамынын гылынчыны бир-биринә гаршы галдырды.^г Дүшмән ордусу Бејт-Шитаһа гәдәр, Зәрраја тәрәф, Таббат јахынлығындакы Абил-Мәһла^д сәрһәдинә гәдәр гачды.

23 Нифталыдан, Аширдән вә бүтүн Мәнәссәдән исраиллиләр бир јерә топланыб^е Мәдјәни тәгиб етдиләр. **24** Чәдун бүтүн Әфраим дағлы бөлкәсинә гасидләр көндәриб деди: «Мәдјәнин гаршысыны кәсмәк үчүн ашағы енин, Бејт-Бараһа гәдәр Иорданын вә голларынын кечидләрини тутун». Беләчә, бүтүн әфраимлиләр бир јерә топландылар вә Бејт-Бараһа гәдәр Иорданын вә голла-

рынын кечидләрини тутдулар. **25** Онлар Мәдјәнин ики һакими, Өрәб вә Зәәби тутдулар, Өрәби сонралар Өрәб дашы адланан дашын јанында, Зәәби исә Зәәб үзүмсыханында өлдүрдүләр.^а Онлар Мәдјәни тәгиб етдиләр.^б Өрәблә Зәәбин башыны Иордан бөлкәсинә, Чәдуна кәтирдиләр.

8 Әфраимлиләр Чәдуна дедиләр: «Нијә белә етдин? Нијә Мәдјәнлә дөјүш кедәндә бизи чағырмадын?»^в Әфраимлиләр онунла далашдылар.^г **2** Чәдун онлара деди: «Сизин еләдијинизин јанында мәним еләдијим нәдир ки? Мәкәр Әфраимин башаг етдији үзүм^д Әбусәрин^е јығдығы мәһсулдан јахшы дејил? **3** Аллах Мәдјән һакимләри Өрәблә Зәәби сизә тәслим етди.^в Сизин етдијинизин јанында мәним етдијим нәдир ки?» Чәдунун бу сөзләриндән сонра онлар сакитләшдиләр.

4 Сонра Чәдун Иордан чајынын јанына кәлиб о таја кечди. Чәдун да, онунла олан 300 нәфәр дә чоһ јорулмушду. Буна бахмајараг, онлар дүшмәни тәгиб едирдиләр. **5** О, Суггут сакинләриндән хаһиш етди: «Мән Мәдјән падшаһлары Зәба илә Салмуну тәгиб едирәм. Адамларым күчдән дүшүб, онлара чөрәк верин». **6** Суггут әянлары чаваб вердиләр: «Мәкәр Зәба илә Салмун сәнин әлиндәдир ки, ордуна чөрәк верәк?» **7** Онда Чәдун деди: «Инди ки белә олду, јахшы. Гој Јеһова Зәба илә Салмуну мәнә тәслим етсин, сизи чөл тиканыјла, кол-косла дөјәчәјәм».^е **8** Чәдун јолуна давам едиб Фәнуилә кәлди вә онлардан да ејни хаһиши еләди. Фәнуил чамааты да суггутлулар кими чаваб верди. **9** Чәдун Фәнуил

ФӘС. 7

а һк 7:8

б һк 7:16

в Чк 14:25
2Пд 7:6, 7

г 2См 20:23

д 1Пд 19:16

е һк 6:35

Сағ сүтун

а 36 83:11
Әш 10:26

б һк 8:4

ФӘС. 8

в һк 7:2

г һк 12:1
2См 25:10

д һк 7:24

е һк 6:11, 34

ө һк 7:24, 25

ә һк 8:16

7:19 * Ибраилләр кечәни үч «нөвбә»-јә бөлүрдү. Кечә нөвбәси тәхминән ахшам саат ондан кечә саат икијә кими давам едирди.

чамаатына деди: «Сағ-саламат гајыдыб кэлэндэ сизин гала-нызы дармадағын едэчэјэм».^а

10 Зэба вэ Салмун тэхминән 15 000 нэфэрлик гошунла Каркарда идилэр. Шэрг-лилэрин ордусундан галан елэ онлар иди.^б Чүнки 120 000 эли гылынчлы мәһв едилмишди. **11** Чэдун Нубадан вэ Јог-бәһэдән^в шэргдә јерләшән көчәрилэрин јолу илэ кетди вэ көзләмәдикләри һалда, гәфилдән дүшмән дүшәркәсинә һүчум етди. **12** Зэба вэ Салмун гачды. Чэдун бу ики Мәдјән падшаһыны тәғиб едиб јахалады. Бүтүн дүшәркәнин чанына вәлвәлә дүшдү.

13 Јуәш оғлу Чэдун дөјүшдән Һарәсә галхан јолла гајытды. **14** Јолда суггутлу бир чаваны јахалајыб сорғу-суала чәкди. Чаван оғлан да Суггутдакы јетмиш једди әјанын вэ ағсагалын адыны јазыб она верди. **15** Чэдун Суггут әһалисинин јанына кедиб деди: «Бу да Зэба илэ Салмун. Бунлара көрә сиз мәни әлэ салыб дејирдиниз: “Мәкәр Зэба илэ Салмун сәнин әлиндәдир ки, тагәтдән дүшмүш адамларына чөрәк верәк?”»^г **16** Чэдун Суггутун ағсагалларыны чөл тиканы вэ кол-косла дөјүб дәрсләрини верди.^г **17** Һәмчинин Фәнуил галасыны дағытды^д вэ шәһәрин әһалисини гырды.

18 Чэдун Зэба илэ Салмундан сорушду: «Табурда өлдүрдүјүнүз адамлар нечә адамлар иди? Онлар чаваб вердиләр: «Һамысы сәнин кими иди, шаһзадәјә охшајырды». **19** Онда о деди: «Онлар мәним анабир гардашларым иди. Јеһоваја анд олсун, әкәр онларын чанына гыјмасаждыныз, сизи өлдүрмәздим». **20** Чә-

ФӘС. 8

а һк 8:17

б һк 7:12

в Сј 32:34, 35

г һк 8:5, 6

г һк 8:7

д һк 8:8, 9

Сағ сүтүн

а 36 83:11

б һк 6:14

в Чк 15:18
1Иш 10:19
Әш 33:22
Әш 43:15

г Јр 16:11
Јр 25:13
Јр 28:9
Јр 37:28

г һк 8:21

д Чк 28:6
һк 17:5

е һк 6:11

ө һк 2:17

ж 36 106:36

з һк 6:1

дун илки Јатирә деди: «Галх онлары өлдүр». Анчаг оғлан һәлә кәнч иди, буна көрә дә горхуб гылынчыны чәкмәди. **21** Зэба илэ Салмун деди: «Кишисәнә, дур өзүн бизи өлдүр». Чэдун да дуруб Зэба илэ Салмуну өлдүрдү^а вэ дәвәләрин бојнундакы ајпаралары чыхарыб көтүрдү.

22 Исраиллиләр Чәдуна дедиләр: «Сән, оғлун, нәвән бизә һөкманлыг един. Чүнки сән бизи Мәдјәнин әлиндән гуртардын».^б **23** Амма Чэдун онлара деди: «Нә мән, нә дә оғлум сизә һөкманлыг етмәјчәјик, сизә Јеһова һөкманлыг едәчәк».^в **24** Сонра Чэдун деди: «Сиздән тәкчә бир хаһишим вар. Гој һәр кәс пајына дүшән гәнимәтдән мәнә бир бурун сырғасы версин. (Ахы исмајыллылар^г гызыл бурун сырғалары тахырдылар.) **25** Онлар: «Әлбәттә ки, верәрик», — дејиб јерә бир палтар сәрдиләр вә һәр кәс гәнимәтдән бир сырға көтүрүб ора атды. **26** Ајпара, пиләк, Мәдјән падшаһларынын кејиндији бәновшәји јун либаслар вә дәвәләрин бојун зәнчирләрини^г чыхмаг шәрти илэ, онун топладығы гызыл бурун сырғаларынын чәкиси 1700 шекел^д олду.

27 Чэдун һәмин гызылдан бир дөшлүк дүзәлтди^д вә ону өз шәһәри Өфрада^е гојду. Бүтүн Исраил Аллаһа хәјанәт едиб Чәдунун дүзәлтдији дөшлүјә ибадәт етмәјә башлады.^ө Бу, Чәдуна вә онун күлфәтинә тәлә олду.^ж

28 Беләликлә, Мәдјән^з исраиллиләрә бојун әјди, бир дә онлара мејдан охумады. Өлкә

8:26 * Шекел 11,4 г-а бәрабәрдир. Б14 әлавәсинә бах.

Ҷадунун дөврүндә гырх ил динч яшады.^а

29 Јуәш оғлу Јәруббаал^б евинә гајыдыб орада галды.

30 Ҷадунун јетмиш оғлу вар иди, чүнки арвадлары чох иди. **31** Онун Сиһамдакы чарјәсиндән дә бир оғлу олду вә адыны Әбумәлик^в гојду.

32 Јуәш оғлу Ҷадун узун өмүр сүрүб вәфат етди. Ону әбу-сәрлиләрин Өфра әразисиндә, атасы Јуәшин гәбриндә дөфн етдиләр.^г

33 Ҷадун вәфат едән кими исраиллиләр јенә дә Аллаһа хәјанәт едиб Бааллара ситајиш етмәјә башладылар^д вә Баал-Бәрити өзләринә аллаһ етдиләр.^е **34** Исраиллиләр өзләринин Аллаһы Јеһованы, онлары әтрафдакы халгларын әлиндән хилас едән Аллаһы јада салмадылар.^в **35** Онлар Јәруббаалын, јәни Ҷадунун Исраилә етдији јахшылығын мүгабилиндә онун күлфәтинә хејрихаллыг көстәрмәдиләр.^г

9 Јәруббаалын оғлу Әбумәлик^ж Сиһама, дајыларынын јанына кетди. Онлара вә ана бабасынын гоһум-әгрәбасына деди: **2** «Сиһамын бөјүкләринә* белә дејин: “Сизин үчүн һансы јахшыдыр? Јәруббаалын јетмиш оғлу^з сизә рәһбәрлик етсин, јохса бир нәфәр? Һәм дә унутмајын ки, әтим, ганын сизләрдәндир”».

3 Дајылары онун бу сөзләрини Сиһамын бөјүкләринә чатдырдылар. Онлар да: «О, өзүмүзүнкүдүр», – дејиб Әбумәликә мејил салдылар.

4 Баал-Бәритин^з евиндән она јетмиш күмүш вердиләр. Әбумәлик о пула авара, дәләдуз адамлары тутуб ардынча апар-

9:2 * Дикәр вариант: *торпаг саһибләринә*.

ФӘС. 8

а һк 3:11
һк 5:31

б һк 6:32
1Иш 12:11

в һк 9:1, 2
2Иш 11:21

г һк 6:11, 24

д һк 2:17, 19
һк 10:6

е һк 9:4

ж һк 3:7
36 106:43

з һк 9:16-18

ФӘС. 9

ж һк 8:30, 31

з һк 8:30

и һк 8:33
һк 9:46

Сағ сүтун

а һк 6:11
һк 8:27

б 2Пд 11:1
2См 21:4

в Гн 17:14
1Иш 8:7

г Гн 11:29
Јш 8:33
Јл 4:20

д һк 8:22

д һк 9:6

ды. **5** Сонра Әбумәлик Өфра-ја^а, атасы Јәруббаалын евинә кедиб онун оғулларыны, јетмиш гардашыны бир дашын үстүндә гәтлә јетирди.^б Тәкчә Јәруббаалын кичик оғлу Јутәм сағ галды, чүнки о гачыб кизләнмишди.

6 Сонра бүтүн Сиһам бөјүкләри вә бүтүн Бејт-Милоһ Сиһамда бөјүк ағачын јахынлығындакы сүтунун јанында топлашыб Әбумәлики падшаһ етдиләр.^в

7 Бу хәбәр кедиб Јутәмә чатды. О, Гәризим дағынын^г башына чыхыб учадан онлара деди: «Еј Сиһам бөјүкләри, мәни динләјин, Аллаһ да сизи динләјәр.

8 Күнләрин бир күнү ағачлар топлашыб өзләринә падшаһ сечмәк истәдиләр. Онлар кедиб зейтун ағачына дедиләр: “Падшаһымыз ол”.^д **9** Зейтун ағачы исә онлара чаваб верди: “Һеч рәвадырмы ки, Аллаһы вә инсаны шәрәфләндирән јағымы гојум, кедим башга ағачларын үстүндә јелләним?” **10** Онда ағачлар әнчир ағачына дедиләр: “Кәл падшаһымыз ол”. **11** Лакин әнчир ағачы онлара деди: «Һеч мән шипширин, дадлы мејвәләри ми гојуб башга ағачларын үстүндә јелләнәрәм?” **12** Сонра ағачлар үзүм мејнәсинә дедиләр: “Кәл падшаһымыз ол”. **13** Мејнә онлара деди: «Аллаһын, инсанларын үрәјини шад едән тәзә шәрабымы гојуб, ағачларын үстүндә јелләнәчәјәм?” **14** Ахырда ағачлар тикан колуна дедиләр: “Кәл падшаһымыз ол”.^е **15** Тикан колу онлара деди: “Әкәр сиз, доғрудан да, мәни падшаһлыға мәш еләмәк истәјирсинизсә, онда кәлин көлкәмә сығынын. Әкс һалда, гој мәнән алов чы-

хыб Ливанын сидр ағачларыны жандырыб күл етсин”.

16 Инди дејин, Әбумәлики падшаһ етмәклә сиз доғру, шәрәфли иш көрмүсүнүз?^a Јәрүббаала, онун күлфәтинә јажшылыг етмисиниз? Онунла әдаләтлә давраһнысыныз?

17 Атам сиздән өтрү вурушду,^b сизи мәдјәниләрин әлиндән гуртармаг үчүн өлүмлә үз-үзә дурду.^b **18** Амма сиз атамын күлфәтинә гаршы чыхдыныз, онун јетмиш оғлуну бир дашын үстүндә гәтлә јетирдиниз.^c Гарабашынын оғлу Әбумәлики,^c өзүнүзүнкүдүр дејә, Сиһамын бөјүкләри үзәриндә падшаһ еләдиниз.

19 Әкәр Јәрүббаала вә онун күлфәтинә гаршы доғру, шәрәфли иш көрмүсүнүзсә, онда гој Әбумәлик сизи шад етсин, сиз дә ону. **20** Јох әкәр белә дејилсә, гој Әбумәликдән алов чыхыб Сиһам вә Бејт-Милоһ бөјүкләрини жандырыб күл етсин,^d Сиһам вә Бејт-Милоһ бөјүкләриндән дә алов чыхыб Әбумәлики жандырыб күл етсин”».^e

21 Сонра Јутәм^o гачыб арадан чыхды вә Биирә кәлди. Гардашы Әбумәликин горхусундан орада јашады.

22 Әбумәлик үч ил Исраил үзәриндә һөкманлыг етди.

23 Сонра Аллаһ Әбумәликлә Сиһамын бөјүкләри арасында нифаг салды вә онлар Әбумәликә хәјанәт етдиләр. **24** Бу она көрә иди ки, Јәрүббаалын јетмиш оғлуна едилән зүлм јердә галмасын вә онларын ганынын гисасы гардаш гатили Әбумәликдән вә гардаш ганы ахытмагда она көмәк едән Сиһамын бөјүкләриндән алынысын.^ж

25 Сиһамын бөјүкләри дағларын башында адамлар гојуб она пусгу гурдулар. Бу

ФӘС. 9

a һк 9:6

b һк 7:9

в һк 8:28

г һк 9:5

ф һк 8:30, 31

д һк 9:6, 49

е һк 9:39, 53

ө һк 9:5

ж Јр 9:6

һк 9:5

Сағ сүтүн

a Јш 21:20, 21

Јш 24:1

b һк 8:33

в һк 6:32

адамлар јолдан кәлиб кечәнләри гарәт едирдиләр. Әһвалат Әбумәликин гулағына чатды.

26 Сонра Әбәдин оғлу Чәил гардашлары илә биркә Сиһамә кәлди,^a Сиһамын бөјүкләри үмидләрини она бағладылар. **27** Онлар бағлара кетдиләр, үзүм јығыб тапдаладылар. Сонра шәнлик гурдулар, аллаһларынын евинә кедиб^b јејиб-ичдиләр вә Әбумәликә ләнәт охудулар. **28** Әбәдин оғлу Чәил деди: «Јәрүббаалын^в оғлу Әбумәлик кимдир, Сиһамын дарғасы Зәбул кимдир ки, биз онлара гуллуг едәк? Онларданса, Сиһамын атасы һамурун өвладларына гуллуг едәк. Нә үчүн Әбумәликә гуллуг еләмәлијик? **29** Каш бу халг мәним итаәтимдә олајды, онда Әбумәлики нә говардым!» Сонра о, Әбумәликә мејдан охуду: «Ордуну топла, дөјүшә чых».

30 Шәһәрин дарғасы Зәбул Әбәд оғлу Чәилин сөзләрини ешитди вә бәрк гәзәбләнди. **31** О, хәлвәтдән Әбумәликә гасидләр көндәриб деди: «Әбәд оғлу Чәил гардашлары илә биркә Сиһамдадыр. Онлар шәһәри сәнә гаршы галдырырлар. **32** Адамларыны көтүр кечәјлә кәл, чөлдә пусгу гур. **33** Сүбһ тездән, күнәш доғардоғмаз галхыб шәһәрә һүчүм елә. Чәил адамлары илә сәнин гаршына чыханда ону мәғлуб етмәјинчә әл чәкмә».

34 Әбумәлик өз адамлары илә кечә икән галхды вә дөрд дәстәјә бөлүнүб Сиһамын әтрафында пусгу гурду. **35** Әбәд оғлу Чәил чыхыб шәһәр дарвазасынын ағзына кәләндә Әбумәлик өз адамлары илә пусгудан чыхды. **36** Чәил онлары көрүб Зәбула деди: «Дағларын

тәпәсиндән адамлар енир». Зәбул чаваб верди: «Јох, дағларын көлкәсидир, сәнә елә кәлир».

37 Бир гәдәр сонра Чәил деди: «Бах, мәркәз тәрәфдән адамлар енир. Бир дәстә дә Меннимдәки бөјүк ағач тәрәфдән кәлир». **38** Зәбул она деди: «“Әбумәлик кимдир ки, биз она гуллуғ едәк?” — дејиб јекә-јекә данышан сән дејилдин?^а Бунлар гарасынча данышдығын һәмин адамлардыр. Инди чых мејдана, дөјүш онларла».

39 Чәил Сиһамын бөјүкләринин габағында кедиб Әбумәликлә дөјүшдү. **40** Чәил Әбумәликин габағындан гачды, Әбумәлик ону говду. Јер та шәһәр дарвазасынын ағзына гәдәр мејитләрлә долду.

41 Әбумәлик Арумаһда галды. Зәбул^б Чәиллә гардашларыны Сиһамдан говду. **42** Ер-тәси күн халг шәһәрдән чыхыб саһәләрә кетди. Буну Әбумәликә хәбәр вердиләр. **43** О, адамларыны үч дәстәјә бөлүб чөлдә пусгу гурду. Чамаат шәһәрдән чыханда һүчум едиб онлары гырды. **44** Әбумәлик дәстәләри илә ирәли кедәрәк шәһәр дарвазасынын ағзында мөвге тутду. Бу арада, ики дәстә һүчум едиб чөлдәки чамааты гырды. **45** Әбумәлик бүтүн күнү вурущу шәһәри тутду. Әһалини гырды, шәһәри јерлә јексан едиб^в јеринә дуз сәпди.

46 Сиһам галасынын бөјүкләри буну ешидәндә дәрһал Ил-Бәрит^г евинин зирзәмисинә кирдиләр. **47** Әбумәликә хәбәр вердиләр ки, Сиһам галасынын бүтүн бөјүкләри бир јерә топлашыб. **48** О, дәрһал бүтүн адамлары илә биркә Сәлмун дағына галхды.

ФӘС. 9
а һк 9:28, 29

б һк 9:30

в 1Пд 12:25

г һк 8:33
һк 9:4, 27

Сағ сүтүн
а 2Иш 11:21

б Јр 9:6
һк 9:5, 24

в һк 6:32

г һк 9:7, 20

Балтаны әлинә алыб ағачдан бир будаг кәсди вә чижинә гојду. Әбумәлик јанындакылара деди: «Мән нә едирәмсә, сиз дә ону един. Чәлд олун!» **49** һамысы будаг кәсиб Әбумәликин ардынча кетди. Будаглары зирзәмнинин әтрафына дүзүб, зирзәмнини одладылар. Беләликлә, Сиһам галасынын да бүтүн адамлары өлдү, өләнләрин сајы кишили-гадынлы мин нәфәрә гәдәр иди.

50 Әбумәлик Тәбәзә кетди, шәһәрә гаршы ордукаһ гуруб ораны алды. **51** Шәһәрин ортасында мөһкәм гүллә вар иди. Бүтүн шәһәр чамааты, гадынлар, кишиләр вә шәһәрин бөјүкләри ораја гачды. Онлар гапыны бағлајыб гүлләнин башына чыхдылар. **52** Әбумәлик кәлиб гүлләјә һүчум етди. О, гүлләјә од вурмаг үчүн гапыја јахынлашды. **53** Бу вахт бир гадын Әбумәликин үстүнә дәјирман дашы туллајыб онун кәлләсини сындырды.^а **54** Әбумәлик тез силаһдарыны чағырыб деди: «Гылынчыны чәк, мәни өлдүр. Гој демәсинләр “ону арвад өлдүрдү”». Силаһдар гылынчына саплады вә Әбумәлик өлдү.

55 Исраиллиләр Әбумәликин өлдүјүнү көрәндә дағылышыб евләринә кетдиләр. **56** Беләчә, Аллаһ Әбумәликә јетмиш гардашыны гәтлә јетирәрәк атасына етдији пислијин әвәзини верди.^б **57** Аллаһ һәмчинин сиһамлыларын да пислијини өз башларына кәтирди. Беләликлә, Јәруббаал^в оғлу Јутәмин гарғышы^г онлары тутду.

10 Әбумәликин өлүмүндән сонра Исраили хилас етмәк үчүн Јәсакир гәбиләсиндән олан Додај оғлу Фуәһин оғлу Тоһла адлы бир адам

междана чыхды.^a О, Эфраим даглыг бөлкэсиндэ јерлэшэн Самирдэ јашајырды. **2** Тохла ијирми үч ил Израилдэ хаким олду вэ сонра вэфат етди. Ону Самирдэ дэфн етдилэр.

3 Ондан сонра киладлы Јаир междана чыхыб ијирми ики ил Израилдэ хаким олду. **4** Онун отуз улага минэн отуз оғлу вар иди. Оғулларынын отуз шәһәри вар иди. Бу шәһәрләр Киладда јерләшр вэ инди дэ Һаввут-Јаир^b адланыр. **5** Јаир өлдү. Ону Гамонда дэфн етдилэр.

6 Израиллиләр јенә дэ Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрмәјө башладылар.^a Онлар Бааллара^c, Эштүрөт бүтләринә, Арам, Сидон, Муаб аллаһларына,^f һәмчинин әмуниләрин вэ филиштлиләрин аллаһларына ибадәт етдилэр.^d Онлар Јеһованы атыдылар, Она гуллуг етмәдилэр. **7** Онда Јеһованын израиллиләрә гәзәби күкрәди, онлары филиштлиләрә вэ әмуниләрә тәслим етди.^e **8** Бу халглар һәмин илдән башлајараг, израиллиләрә зүлм едиб ган уддурдулар, дүз он сәккиз ил Иорданын о тајында, амориләрин торпағы Киладда онларә көз вериб ишыг вермәдилэр. **9** Үстәлик, әмуниләр Иорданы кечиб Јәһуда, Бинјамин вэ Эфраим гәбиләләрилә дэ вурушурдулар. Израил зүлм ичиндә иди. **10** Онда халг Јеһовадан имдад диләјиб^g деди: «Сәнә гаршы күнаһ етмишик. Сәни, Аллаһымызы атыб, Бааллара гуллуг етмишик».^ж

11 Јеһова исә израиллиләрә деди: «Мәкәр мисирлиләр^з, амориләр^д, әмуниләр, филиштлиләр^в, **12** сидонлу-

ФӘС. 10

а һк 2:16

б Гн 3:14

в һк 2:19

һк 4:1

һк 6:1

Һә 9:28

г һк 3:7

36 106:36-38

ф Сј 25:1, 2

д һк 16:23

1Иш 5:4

1Пд 11:5

2Пд 1:2

2Пд 23:13

е Гн 28:15, 48

Гн 31:17

һк 2:14

һк 4:2

ө Гн 4:30

ж һк 2:13

һк 3:7

1Иш 12:9, 10

з Чх 14:30

и Сј 21:23-25

ы һк 3:31

Сағ сүтун

а һк 2:12

б 2См 15:2

Мк 3:4

в 1Пд 18:27

г Әр 2:28

ф Гн 7:26

д 2См 7:14

2См 33:13,

15

36 106:44

Әш 63:9

е Јр 19:36, 38

һк 3:13

ө һк 11:1

ФӘС. 11

ж һк 12:7

1Иш 12:11

Иб 11:32

з һк 10:17

лар, әмалигәләр вә мәдјәниләр сизә әзаб верәндә Мән сизи онларын әлиндән гуртармадым? Мәнә фәрјад едәндә сизи онлардан хилас етдим. **13** Амма сиз Мәни атыб башга аллаһлары тутдунуз.^a Буна көрә дә сизи даһа хилас етмәјәчәјәм.^b **14** Кедин, сечдијиниз аллаһларын әтәјиндән јапшышын.^c Гој дар күнүнүздә онлар сизи гуртарсын».^г **15** Израиллиләр исә Јеһоваја јалвардылар: «Күнаһ етмишик. Бизә нә истәјирсән ет. Амма бизи дарда гојма, амандыр, бизи хилас ет». **16** Онлар јад аллаһлары тулладылар вә Јеһоваја гуллуг етмәјө башладылар.^д Артыг Аллаһ Израилн әзабыны көтүрә билмәди.^е

17 Бир күн әмуниләр^ө топлашыб Киладда дүшәркә салдылар. Израиллиләр дә јығышыб Миспаһда ордукаһ гурдулар. **18** Киладын чамааты вә башчылары бир-биринә деди: «Әмуниләрлә дөјүшә ким башчылыг едәчәк?»^ө Һәмин адам бүтүн Килад әһалиси үзәриндә хаким олачаг».

11 Киладлы Ифтаһ^ж чәсур вә икид адам иди. О, фаһишә гадынын оғлу иди, атасынын ады да Килад иди. **2** Киладын арвадындан да оғулары олду. Онлар бөјүјәндә Ифтаһа: «Атамызын евиндә сәнә мирас дүшмүр, сән башга гадынын оғлусан», – дејиб ону говдулар. **3** Ифтаһ гардашларындан гачыб Тубда мәскән салды. Бош-бикар адамлар да башына јығылыб онун ардынча кетдилэр.

4 Бир мүддәт сонра әмуниләр израиллиләрлә дөјүшә чыхды.^з **5** Әмуниләр израиллиләрлә дөјүшәндә Килад ағсагаллары Ифтаһы гајтарыб

кәтирмәк үчүн јубанмадан Туба кетдиләр. **6** Онлар Ифтаһа дедиләр: «Кәл бизим сәркәрдәмиз ол, кедиб әмуниләрлә дөјүшәк». **7** Ифтаһ Килад ағсагалларына деди: «Мәнә нифрәт едиб атамын евиндән гован сиз дејилдиниз?»^а Бәс инди нијә дара дүшәндә мәним јаныма кәлдиниз?» **8** Килад ағсагаллары Ифтаһа дедиләр: «Дүздүр, амма инди сәнин јанына кәлмишик. Әкәр бизимлә кедиб әмуниләрлә дөјүшсән, бүтүн Килад әһалиси үзәриндә башчы олачагсан».^б **9** Ифтаһ Килад ағсагалларына чаваб верди: «Әкәр мәни әмуниләрлә дөјүшмәк үчүн кери гајтарырсыңызса, Јеһова онлары мәнә тәслим етсә, мән сизин башчыныз олачагам!» **10** Килад ағсагаллары деди: «Гој Јеһова арамызда шаһид олсун ки, сәнин дедијин кими едәчәјик». **11** Ифтаһ Килад ағсагаллары илә кетди. Халг ону өзүнә башчы вә сәркәрдә тәјин етди. Ифтаһ Миспаһда Јеһованын өнүндә бүтүн сөзләрини тәқрар етди.^в

12 Сонра Ифтаһ әмуниләрин^г падшаһына гасидләр көндәриб деди: «Мәнә нә вермисиниз ки, ала билмирсиниз? Нијә өлкәмә басгын еләмисиниз?» **13** Әмун падшаһы Ифтаһын гасидләринә белә чаваб верди: «Исраил Мисирдән чыханда Әрнундан^д башлајыб Јәббуга, та Иордана гәдәр торпагларымы алмышды.^д Инди онлары хошлугла гајтар». **14** Ифтаһ гасидләрини јенидән Әмун падшаһынын јанына көндәриб **15** деди:

«Ифтаһ белә дејир: “Исраил нә Муабын^е, нә дә Әмунун^е торпагыны тутмајыб. **16** Исраил Мисирдән чыханда сәһ-

ФӘС. 11

а һк 11:2

б һк 10:18

в һк 10:17
һк 11:34

г Јр 19:36, 38

д Сј 21:26

д Сј 21:23, 24
Гн 3:16, 17

е Јр 19:36, 37
Гн 2:9

ө Гн 2:19, 37

Сағ сүтун

а Сј 14:25

б Сј 20:1

в Јр 36:1
Сј 20:14
Гн 2:4

г Јр 19:36, 37

д Сј 20:22

е Сј 21:4

ө Сј 21:11

ж Сј 21:13

з Сј 21:21-26
Гн 2:26, 27

и Гн 2:32, 33

и Јш 13:15, 21

ы Гн 2:36

ј Нө 9:22

к 1 Пд 11:7

ра илә Гырмызы дәнизә^а кәлмиш вә Гәдисә^б кетмишди. **17** Сонра Әдум^в падшаһына гасидләр көндәриб хаһиш етмишиди: “Изин вер, өлкәндән кечәк”. Әдум падшаһы рүксәт вермәмишди. Халг Муаб^г падшаһына да мүрачият еләмишди, амма о да разылашмамышды. Буна көрә дә Исраил Гәдисдә^д галмышды. **18** Онлар сәһра илә кедәндә Әдум вә Муаб торпагларындан јан кечмишдиләр.^д Муабын шәрг тәрәфи илә кедиб Әрнун бөлкәсиндә дүшәркә салмышдылар.^е Онлар Муабын сәрһәдини кечмәмишдиләр,^ө чүнки Әрнун Муабын сәрһәди иди.

19 Сонра Исраил Һәшбунда һөкмранлыг едән амори падшаһы Сиһуна гасидләр көндәриб демишиди: “Изин вер, сәнин мәмләкәтиндән кечиб өз торпагымыза кедәк”.^ж **20** Сиһун Исраилә етибар етмәјиб өз торпагындан кечмәјә ичазә вермәмишди. О, бүтүн адамларыны топлајыб Јаһасда дүшәркә салмыш вә Исраиллә дөјүшүшдү.^з **21** Онда Исраилин Аллаһы Јеһова Сиһуну вә онун адамларыны Исраилин элинә вермишди вә исраиллиләр онлары мәғлуб етмишдиләр. Исраил орада јашајан амориләрин торпагыны тутмушду.^и **22** Беләликлә, онлар Әрнундан Јәббуга гәдәр вә сәһрадан Иордана гәдәр амориләрин бүтүн торпагыны зәбт етмишдиләр.^ы

23 Амориләри исраиллиләрин өнүндән Исраилин Аллаһы Јеһова говмушду. Инди сән кәлиб бу торпаға саһиб чыхмаг истәјирсән? **24** Мәкәр сән өз аллаһын Кәмушун^к сәнә вердији торпаглары тутмурсан? Биз дә Аллаһымыз Јеһованын өнүмүздән говду-

гу халгларын торпагыны мүлк едэчэжик.^а **25** Мэкэр сэн Муаб падшаһы Сэфур оғлу Балагдан^б артыгсан? Неч о, Исраиллэ чэкишди, жахуд онунла вуршду? **26** Исраил үч жүз илдири ки Һэшбунда, Аруирдэ вэ онларын этрафындакы шәһәрләрдә,^в Эрнун боју шәһәрләрдә жашајыр. Нижэ бу вахта гэдэр онлары говмаг ағлыныза кэлмэјиб?^г **27** Мэн сэнэ пислик еләмэмишәм. Амма үстүмэ кэлмәклэ сэн сәһв еләмисән. Гој Һакимимиз Јехова^д исраиллиләрлэ әмуниләр арасында һаким олсун^е».

28 Амма Әмун падшаһы Ифтаһын сөзләрини вечинэ алмады.

29 Јехованын руһу Ифтаһын үзәринэ енди.^а О, Киладдан вэ Мәнәссэдән кечиб Киладдакы Миспиһә кэлди.^б Ораддан Әмун торпагларына доғру ирәлиләди.

30 Сонра Ифтаһ Јеховаја нәзир едиб^в деди: «Әкәр әмуниләри мәнә тәслим етсән, **31** онда әмуниләрлэ дөјүшдән сағ-саламат гајыданда мәни гаршыламаг үчүн евимин гапысындан илк чыхан Сәнин олачаг, еј Јехова.^г Ону јандырма гурбаны кими тәгдим едәчәјәм».^д

32 Ифтаһ әмуниләрлэ дөјүшә кетди вэ Јехова онларә она тәслим етди. **33** О, Аруирдән та Миннитә вэ Абил-Кәрамимә гэдәр онлары гырды, ијирми шәһәри дармадағын етди. Беләчә, әмуниләр исраиллиләрә бојун әјдиләр.

34 Ифтаһ Миспаһа^а, евинә гајытды. Гызы әлиндә гавал ојнаја-ојнаја онун габағына чыхды. О, Ифтаһын јеканә өвләды иди. Ондан башга нә оғлу, нә гызы вар иди. **35** Гызыны көрәндә Ифтаһ јахасыны

ФӘС. 11

а Чх 23:28
Чх 34:11
Сј 33:53
Гн 9:5
Гн 18:12

б Сј 22:2, 3
Јш 24:9

в Сј 21:25

г Сј 21:26

д Әш 33:22

е Һк 3:9, 10
Зк 4:6

в Һк 10:17

ө Гн 23:21

ж 1Иш 1:11

з 1Иш 1:24

и Һк 10:17
Һк 11:11

Сағ сүтун

а Сј 30:2
36 15:4
Ва 5:4

б Һк 11:30, 31

в 1Иш 1:22, 24

ФӘС. 12

г Һк 8:1

д Һк 11:29

д Гн 3:12, 13

чырыб деди: «Вај, гызым! Белими гырдын. Өз әлимлә баламы евдән дидәркин салдым. Амма Јеховаја нәзир етмишәм, сөзүмдән дөнә билмәрәм».^а

36 Гыз атасына деди: «Ата, сән Јеховаја нәзир етмисән, нәзирини јеринә јетир.^б Ахы Јехова дүшмәнләрин әмуниләрдән гисасыны алды».

37 Сонра атасына белә деди: «Амма бир истәјим вар. Мәни ики ајлыг бурах, гој дағлара кедим, рәфигәләримлә биркә бакирә галачағыма көрә ағлајым».

38 Атасы: «Кет», — дејиб ону ики ајлыг бурахды. Гыз рәфигәләрилә дағлара кедиб бакирә галачағына көрә ағлады.

39 Ики ајдан сонра атасынын јанына гајытды. Атасы да онунла бағлы вердији нәзири јеринә јетирди.^в Она неч вахт киши әли дәјмәди. Исраилдә белә бир адәт јаранды: **40** исраилли гызлар илдә дөрд күн кедиб Ифтаһын гызыны вәсф едирдиләр.

12 Әфраимлиләр топлашыб чајы кечдиләр вэ Сафона* кедиб Ифтаһа дедиләр: «Нижэ чајы кечиб әмуниләрлэ дөјүшә кедәндә бизи чағырмадын?^г Буна көрә сәни дә, евини дә јандырачағыг». **2** Ифтаһ онлара деди: «Мәним вэ чамаатымын әмуниләрлэ бәрк чәкишмәси варды. Сизи көмәчә чағырдым, сиз исә јериниздән тәрләнмәдиниз. **3** Көрәндә ки, сиздән сәс чыхмыр, һәјатымы тәһлүкәјә атыб әмуниләрин үстүнә кетдим.^д Јехова да онлары мәнә тәслим етди. Нә үчүн инди дуруб үстүмә даваја кәлмисиниз?»

4 Ифтаһ бүтүн киладлыларә топлајыб әфраимлиләрлэ

12:1* Дикәр вариант: *шимала*.

дөҗүшдү вә онлары мәҗ-луб етди. Чүнки эфраимлиләр: «Сиз, еј Эфраимлә Мәнэссә торпагында јашајан киладлылар, сиз Эфраим гачгынларысыныз», — дејирдиләр. **5** Киладлылар Эфраимин габагында Иордан чајынын кечидләрини кәсдиләр.^а Гачга иштәјән эфраимли кәлиб: «Гојун кечим», — дејәндә, ондан: «Эфраимлисән?» — дејә сорушурдулар. О да: «Јох!» — дејәндә, **6** она: «Шибболет де көрәк», — дејирдиләр. О исә сөзү дүз дејә билмәјиб: «Сибболет», — дејирди. Онда ону тутуб Иорданын кечидләриндә өлдүрүрдүләр. О вахт 42 000 эфраимли гырылды.

7 Киладлы Ифтаһ алты ил Израилдә һакимлик етди. Сонра Ифтаһ вәфат етди вә ону Киладда, өз шәһәриндә дәфн етдиләр.

8 Ондан сонра бејтләһмили Ибзан Израилдә һакимлик етди.^б **9** Онун отуз оғлу вә отуз гызы варды. О, гызларыны тајфасындан кәнара эрә вериб көндәрди вә оғланларыны евләндирмәк үчүн отуз гыз кәтирди. О, Израилдә једди ил һакимлик етди. **10** Ибзан вәфат етди вә Бејтләһмдә дәфн олунду.

11 Ондан сонра зәбулунлу Илун он ил Израилдә һаким олду. **12** Сонра зәбулунлу Илун вәфат етди вә ону Зәбулун торпагында, Ајалонда дәфн етдиләр.

13 Ондан сонра фирәтунлу Ѓиллал оғлу Эбдун Израилдә һаким олду. **14** Онун јетмиш улаға минән гырх оғлу вә отуз нәвәси варды. О, Израилдә сәккиз ил һакимлик етди. **15** Сонра фирәтунлу Ѓиллал оғлу Эбдун вәфат етди вә ону әмалигәләрин^в дагында, Эф-

ФӘС. 12

а һк 3:28
һк 7:24

б һк 2:16

в Јр 36:12
Чк 17:16
Сј 13:29
1Иш 15:2

Сағ сүтүн

ФӘС. 13

а һк 2:11, 19
һк 10:6

б Јш 13:1-3
һк 10:7

в Јр 49:16

г һк 16:31

Ғ Јш 15:20, 33
Јш 19:41, 48

д Јр 30:22, 23

е Јр 18:10
1Иш 1:20
Лк 1:11, 13

ө Сј 6:2, 3
Лк 1:15

ж Лв 11:26, 27

з Сј 6:2, 5

и һк 2:16
һк 13:1
Нә 9:27

ы һк 13:17, 18

раим торпагындакы Фирәтунда дәфн етдиләр.

13 Израиллиләр јенә дә Јеһованын өнүндә пис ишләр көрдүләр.^а Јеһова да онлары гырх ил филиштлиләрә табе етди.^б

2 О вахт Дан^в гәбиләсиндән Мәнүһ^г адлы сораһлы^г бир киши варды. Онун арвады сонсуз иди, ушағы олмурду.^д **3** Бир дәфә Јеһованын мәләји гадына көрүнүб деди: «Сән сонсузсан, ушағын олмур. Анчаг инди һамилә галыб бир оғул доғачагсан.^е **4** Мәбада дилинә шәраб, башга кефләндиричи ички,^ө нә дә һарам бир шеј вурасан.^ж **5** Сән һамилә галыб бир оғул доғачагсан. Онун башына үлкүч дәјмәмәлидир.^з Чүнки ушаг дүнјаја кәләндән Аллаһын нәзириси олачаг вә Израили филиштлиләрдән гуртарачаг».^и

6 Гадын кедиб әринә деди: «Јаныма бир Аллаһ адамы кәлмишди. О, Аллаһын мәләжинә охшајырды, көркәминдән эзәмәт јағырды. Мән онун һарадан кәлдијини сорушмадым, о да мәнә адыны демәди.»^й

7 Тәкчә буну деди: «Һамилә галыб оғул доғачагсан. Мәбада шәраб вә ја башга кефләндиричи ички ичәсән, дилинә һарам бир шеј вурасан. Чүнки ушаг дүнјаја кәләндән та өләнәдәк Аллаһын нәзириси олачаг».

8 Мәнүһ Аллаһа јалварыб деди: «Јеһова, нә олар, гој көндәрдијин Аллаһ адамы јенә кәлсин вә бизә баша салсын ки, ушағы нечә тәрбијә етмәлијик». **9** Аллаһ Мәнүһу ешитди, Аллаһын мәләји јенә гадынын јанына кәлди. Гадын бајырда отурмушду, әри Мәнүһ онула дејилди. **10** Гадын тез әринин јанына гачыб

деди: «Окүнкү адам женә кәлиб».^а

11 Мәнүһ арвады илә кәлиб һәммин адама деди: «Арвадымла данышан сән идин?» **О:** «Мән идим», — дејә чаваб верди. **12** Мәнүһ она деди: «Тәки дедикләрин чин олсун! Бәс ушаг һансы јолун јолчусу олачаг, нә ишин саһиби олачаг?»^б

13 Јеһованын мәләји Мәнүһа деди: «Гој арвадын она сөјләдијим шејләрдән узаг дурсун».^в

14 Мејнә мәһсулларындан һеч нә јемәсин, нә шәраб, нә башга кәфләндиричи ички ичмәсин,^г дилинә һеч бир һарам шеј вурмасын.^д Она бујурдугум һәр шеји јеринә јетирсин».

15 Мәнүһ Јеһованын мәләјинә деди: «Рича едирәм, ајаг сахла, гој сәнин үчүн оғлаг кәсәк».^е

16 Јеһованын мәләји Мәнүһа чаваб верди: «Лап галсам да, јемәк јемәјәчәјәм. Јох әкәр Јеһоваја јандырма гурбаны тәгдим етмәк истәјирсәнсә, онда бујур, елә». Мәнүһ билмирди ки, гаршысындакы Јеһованын мәләјидир. **17** О, Јеһованын мәләјиндән сорушду: «Сәнин адын нәдир?»^е Адыны сөјлә ки, дедикләрин јеринә јетәндә сәнә алгыш охујаг». **18** Лакин Јеһованын мәләји она деди: «Адымы нә едирсән? Адым харигүләдәдир».

19 Сонра Мәнүһ бир оғлаг вә тахыл тәгдимәси көтүрүб, дашын үстүндә Јеһоваја тәгдим етди. Мәнүһла арвады дуруб бахаркән О, гәрибә бир шеј етди. **20** Гурбанкаһдан алов чыхыб көјә галханда Јеһованын мәләји Мәнүһла арвадынын көзү габағында аловун ичиндә көјә галхды. Онларын икиси дә үзүстә јерә дешәнди. **21** Јеһованын мәләји даһа Мәнүһла арвадына көрүнмәди. Онда Мәнүһ баша

ФӘС. 13

а һк 13:3

б һк 13:8

в һк 13:4

г Сј 6:2, 3

д Лв 11:26, 27

е Јр 18:5, 7
һк 6:18, 19
Иб 13:2

е Јр 32:29
һк 13:6

Сағ сүтүн

а һк 6:22, 23

б Чх 33:20
Јһ 1:18

в һк 13:16

г Иб 11:32

д Јш 15:20, 33

д һк 18:11, 12

е һк 3:9, 10
һк 6:34
һк 11:29
1Иш 11:6

ФӘС. 14

ө Гн 7:3

ж һк 13:1

з һк 13:24, 25

дүшдү ки, сән демә, бу, Јеһованын мәләји имиш.^а **22** О, арвадына деди: «Биз Аллаһы көрмүшүк, һөкмән өләчәјик».^б **23** Арвады исә она деди: «Јеһова бизи өлдүрмәк истәсәјди, биздән јандырма гурбаныны, тахыл тәгдимәсини гәбул етмәзди».^в О, бүтүн бунлары бизә көстәрмәзди, бу шејләри бизә демәзди».

24 Вахт-вәдә јетишди, гадынын бир оғлу олду вә адыны Шимшон^г гојду. Ушаг бөјүјүр, Јеһова ону сахлајырды.

25 Бир мүддәт сонра Сорәһ илә Әштул^д арасында, Маһане-Данда^е Јеһованын руһу онун үзәринә енди*.^е

14 Шимшон Тимнаһа кетди. Орада бир филиштли гыз көрдү. **2** О, ата-анасынын јанына гајыдыб деди: «Көзүм Тимнаһда бир филиштли гызы тутуб, ону мәнә алын». **3** Ата-анасы деди: «Мәкәр гоһумларымызын арасындан, елимиздән бир гыз тапа билмәдин^ө ки, кедиб сүннәтсиз филиштлиләрдән гыз алырсан?» Лакин Шимшон исрар едиб атасына деди: «Ону мәнә ал. О, әсл мәнә лазым олан адамдыр». **4** Шимшонун ата-анасы баша дүшмүрдү ки, бу иш Јеһовадандыр, чүнки О, филиштлиләри чәзаландырмаг үчүн мәгам көзләјирди. һәммин вахт Исраил филиштлиләрин табелијиндә иди.^ж

5 Бир күн Шимшон ата-анасы илә Тимнаһа кетди. Тимнаһын үзүм бағларынын јахынлығында көрдү ки, бир шир нәрилдәјәрәк онун үстүнә кәлир. **6** Јеһованын руһу она күч верди^з вә о, јалын әллә шири оғлаг кими шаггалајыб

13:25 * һәрфән: ону јөнәлтмәјә башлады.

ики јерә бөлдү. Амма вали-дејнләринә бу барәдә һеч нә демәди. **7** Сонра кедиб гызла данышды. Гыз һәлә дә Шимшонун көзүндә мүнәсиб иди.^а

8 Бир мүддәт сонра гызы өз евинә кәтирмәк үчүн Шимшон ора кедирди.^б О, јолуну дәјишиб ширин лешинә бахмаға кетди. Лешдә ары сүрүсү вә бал вар иди. **9** О, балы сыйрыб овучуна алды вә јејә-јејә ата-анасынын јанына кәлди. Балдан онлара јемәјә верди. Амма балы ширин лешиндән јығдығыны демәди.

10 Шимшонун атасы гызы көрмәјә кетди. О өзү исә орада зијафәт гурду, чүнки, адәтән, чаванлар белә едирдиләр.

11 Шимшон кәләндә она отуз нәфәр сағдыш-солдыш гошдулар. **12** Онда Шимшон онлара деди: «Кәлин сизә бир тапмача дејим. Әкәр зијафәтин једди күнү әрзиндә тапмачанын ачмасыны тапыб мәнә де-сәниз, сизә отуз кәтан палтар вә отуз дәст либас верәчә-јәм. **13** Јох әкәр тапмасаныз, сиз мәнә отуз кәтан палтар вә отуз дәст либас верәчәк-синиз». Онлар дедиләр: «Бу-јур, тапмачаны де». **14** Шимшон онлара деди:

«Јејәндән чыхды
јемәли шеј,
Күчлүдән чыхды
ширин шеј».^в

Онлар үч күн тапмачанын чавабыны тапа билмәдиләр. **15** Дөрдүнчү күн Шимшонун арвадына дедиләр: «Бир фәңдлә әриндән тапмачанын чавабыны бизим үчүн өрән.^г Јохса сәни дә, атанын евини дә јандырачағыг. Бизи бура сојмаг үчүн чағырмысыныз?» **16** Гыз Шимшонун гаршысында ағлајыб деди: «Сән мәни севмирсән, мәндән зәһлән ке-

ФӘС. 14

а һк 14:2

б Јр 24:67
Мт 1:24

в һк 14:8, 9

г һк 16:5

Сағ сүтун

а һк 16:15

б һк 16:16, 18

в һк 14:14

г һк 14:15

Ғ һк 13:24, 25
һк 14:6
һк 15:14

д Јш 13:2, 3
һк 1:18

е һк 14:12

ө һк 14:2

ж һк 14:11
һк 15:1, 2

ФӘС. 15

з һк 14:17

и һк 14:11, 20

дир.^а Мәним халгыма тапмача сөјләмисән, амма чавабыны мәнә демирсән». Шимшон она чаваб верди: «Һеч ата-анама демәмишәм, сәнә дејәчәјәм?» **17** Гыз зијафәтин једдинчи күнүнә гәдәр ағлајыб көзүнүн јашыны төкдү. Нәһәјәт једдинчи күн Шимшон чавабы она деди, чүнки гыз онун чаныны боғаза јығмышды. Гыз да кедиб тапмачанын чавабыны өз халгына сөјләди.^б **18** Једдинчи күн күнәш батмаздан әв-вәл* шәһәрин кишиләри она дедиләр:

«Балдан ширин нә вар?
Ширдән күчлү нә вар?»^в

Шимшон чаваб верди:

«Әкәр мәним дүјәмлә
шумламасајдыныз,^г
Тапмачамын чавабыны
тапмаздыныз».

19 Онда Јеһованын руһу Шимшона күч верди.^Ғ О, Ашкелона^д кетди вә оранын чамаатындан отуз нәфәри өлдүрүб палтарларыны көтүрдү. Либаслары апарыб тапмачанын чавабыны тапанлара верди.^е Сонра һирсли-һирсли чыхыб атасынын евинә кетди.

20 Шимшонун арвадыны^ө онун сағдыш-солдышларындан биринә вердиләр.^ж

15 Бир мүддәт сонра, буғда бичини мөвсүмүндә Шимшон бир оғлаг көтүрүб арвадыны көрмәјә кетди. О деди: «Арвадымын јанына, кәрдәјә кирмәк истәјирәм». Лакин гајынатасы ону ичәри бурахмајыб **2** деди: «Елә билдим, гыздан зәһлән кедир,^з буна көрә ону сәнин сағдышына вердим.» Бах, кичик бачысы ондан да гәшәнкдир. Онун

14:18 * Дикәр вариант: једдинчи күн Шимшон көрдәјә кирмәздән әввәл.

жеринә буну ал». **3** Онда Шимшон деди: «Инди филиштлиләр-ин башына бир ојун ачым ки! Даһа мәни һеч ким күнаһландыра билмәз!»

4 Шимшон кедиб 300 түлкү тутду вә мәшәлләр көтүрдү. Түлкүләри чүт-чүт гујругуруға бағлајыб гујругларын арасына мәшәл гојду. **5** Сонра мәшәлләри одлајыб түлкүләри филиштлиләрин зәмиләринә бурахды. Беләчә, дәрзләри, зәмиләри, үзүмлүкләри вә зейтун бағларыны јандырды.

6 Филиштлиләр: «Буну ким еләјиб?» — дејә сорушдулар. Дедиләр: «Буну гимнаһлынын күрәкәни Шимшон едиб, чүнки о, Шимшонун арвадыны көтүрүб сағдышына вериб». ^а Филиштлиләр кедиб гызы вә ата-сыны јандырдылар. ^б **7** Шимшон онлара деди: «Инди ки белә еләдиниз, сиздән интигам алмамыш үрәјим сакитләшмәјәчәк». ^в **8** О аман вермәдән онлары гырыб бир-бир јерә сәрди. Сонра ениб Етам гајасындакы ојугда галды.

9 Бундан сонра филиштлиләр кәлиб Јәһудада дүшәркә салдылар вә Леһидә^г сојгунчулуг еләмәјә башладылар.

10 Јәһудалылар дедиләр: «Биздән нә истәјирсиниз?» Онлар: «Биз кәлмишик ки, Шимшону тутаг вә бизә етдијини она едәк», — дедиләр.

11 Онда 3000 јәһудалы Етам гајасындакы ојуға кедиб Шимшона деди: «Мәкәр билмир-сән ки, филиштлиләр үстүмүздә ағалы еләјир?»^д Бу нә иш-дир башымыза кәтирмисән?» Шимшон онлара деди: «Онларын мәнә етдикләрини өз башларына кәтирдим». **12** Јәһудалылар она дедиләр: «Биз кәлмишик сәни тутуб филиштлиләрә верәк». Онда Шимшон

ФӘС. 15

а һк 14:11, 20

б һк 14:15

в һк 14:4

г 2Иш 23:11, 12

F һк 13:1

Сағ сүтун

а һк 13:24, 25

һк 14:5, 6

б һк 16:9, 12

в һк 3:31

г һк 16:30

F һк 15:9

д Чк 17:6

е Јр 49:16

һк 2:16

һк 13:1, 5

һк 16:31

И6 11:32

деди: «Анд ичин ки, мәнә һеч нә етмәјәчәксиниз». **13** Онлар дедиләр: «Јох, сәнә һеч нә етмәјәчәјик, тәкчә әл-голуну бу бағлајыб филиштлиләрә верәчәјик».

Онлар ики тәзә кәндир көтүрүб ону сарыдылар вә гајадан чыхартдылар. **14** Шимшону Леһијә кәтирәндә филиштлиләр ону көрүб шадлыгларындан глј чәкдиләр. Онда Јеһованын руһу Шимшона күч верди^а вә голларындакы кәндирләр јанмыш кәтан ип кими олду, әлләринин бухову ачылды. ^б **15** О, тәзә өлмүш бир ешшәјин чәнә сүмүјүнү тапды. Сүмүјү әлине алыб мин нәфәри гырды. ^в **16** Сонра Шимшон деди:

«Ешшәјин чәнә сүмүјү илә бир галаг, ики галаг!

Ешшәјин чәнә сүмүјү илә мин нәфәри гырдым». ^г

17 Шимшон буну дејиб гуртарандан сонра сүмүјү тулады вә һәмин јери Рамат-Леһи^д адландырды. **18** Сонра о, бәрк сусады вә Јеһованы чағырыб деди: «Сән гулуна мөһтәшәм бир гәләбә вердин. Инди сусузлугдан өлүб сүнәтсизләрин әлине дүшәчәјәм?» **19** Аллах Леһидә ојуг јарды вә орадан су чыхды. ^а Шимшон ичди, өзүнә кәлиб чанланды. Буна көрә дә о јерин адыны Ејн-Һаггур^в гојду. О, бу күнәдәк Леһидәдир.

20 Шимшон филиштлиләрин дөврүндә ијирми ил Исраилин һакими олду. ^е

16 Бир күн Шимшон Гәззә-јә кетди. Орада бир фаһишә көрүб онун евинә кирди. **2** Гәззәлиләрә хәбәр чатды

15:17 * Мәнәсы: чәнә сүмүјү төпәси.

15:19 * Мәнәсы: фәриад едәнин чеш-мәси.

ки, Шимшон бурададыр. Онлар мұһасирә гуруб бүтүн кечәни шәһәр дарвазасында онун үчүн пусгуда дурдулар. «Дан јери сөкүләндә ону өлдүрәрик» дејиб бүтүн кечәни сәссиз-сәмирсиз көзләдиләр.

3 Шимшон кечә жарысынанчан јатды. Сонра дурду, шәһәр дарвазасынын гапыларындан јапшыбы дарвазаны јан дәрәкләр вә чәфтә гарышыг чыхартды, чижнинә гојуб һәбруна бахан дағын башына апарды.

4 Бир мүддәт сонра Шимшон Сорег вадисиндә јашајан Дилалә адлы бир гыза ашиг олду.^а **5** Филишт һакимләри гызын јанына кәлиб дедиләр: «Шимшонун гылыгына кир, өјрән көр онда бу күч һарадандыр.^б Биз ону нечә үстәләјә биләрик, нә илә сарыјыб тута биләрик. Бунун мұгабилндә һәрәмиз сәнә 1100 күмүш верәчәјик».

6 Дилалә Шимшона деди: «Сәндәки бу бөјүк күч һарадандыр? Сәни нә илә сарыјыб тутмаг олар?» **7** Шимшон она деди: «Мәни каман јајы дүзәлдилән једди тәзә, јаш иплә сарысалар, күчдән дүшүб ади адам кими оларам».

8 Филишт һакимләри каман јајы дүзәлдилән једди тәзә, јаш ип кәтирдиләр. Гыз онларла Шимшону сарыды. **9** Онлар ичәри отагда пусгуда дурмушдулар. Гыз Шимшону һајлады: «Шимшон, филиштлиләр үстүнә кәлир!» Шимшон голларындакы ипләри алов гарсамыш кәтан саптәк асанлыгла гырды.^в Онун күчүнүн сирри билинмәди.

10 Дилалә Шимшона деди: «Сән мәни алдатдын, јалан сөјләдин. Нә олар, де, сәни нә илә сарымаг олар?» **11** Шим-

ФӘС. 16

а һк 16:18

б һк 14:15

в һк 15:14

Сағ сүтун

а һк 16:9

б һк 16:7, 11

в һк 14:16

г һк 16:7

һк 16:11

һк 16:13

ф һк 14:17

д сј 6:5

һк 13:5, 7

е һк 16:5

шон гыза деди: «Әкәр мәни һеч вахт ишләнмәмиш, тәзә кәндирлә сарысалар, күчдән дүшүб ади адам кими оларам».^г **12** Дилалә тәзә кәндир көтүруб ону сарыды, сонра чағырды: «Филиштлиләр үстүнә кәлир, Шимшон!» (Ичәри отагда адамлар пусгуда дурмушду.) Шимшон голларындакы кәндири саптәк гырды.^д

13 Дилалә јенә Шимшона деди: «Сән елә һеј мәни алдадырсан, мәнә дүзүнү демирсән.^е Де, сәни нә илә сарымаг олар?» Шимшон она деди: «Једди һөрүјүмү тохучу дәзкахынын әриш ипи илә һөрсән, күчүмү итирәрәм». **14** Гыз онун һөрүкләрини тохучу дәзкахынын дарағы илә јығыб гышгырды: «Шимшон, филиштлиләр үстүнә кәлир!» Шимшон јухудан дуруб дарағы вә әриш ипини сачындан ачды.

15 Гыз Шимшона деди: «Үрәјини мәнә ачмаја-ачмаја нечә дејә биләрсән ки, мәни севирсән?»^в Үчүнчү дәфәдир ки, мәнә јалан данышырсан, күчүнүн һарадан олдуғуну мәнә демирсән.^г **16** О, һәр күн о гәдәр зыр-зыр едиб онун баш-бејини апарды ки, ахырда Шимшонун чаны боғазына јығылды.^д **17** вә сиррини она ачды: «Мән анаданкәлмә Аллаһын нәзирисјәм. Индијә гәдәр башыма үлкүч дәјмәјиб.^е Әкәр сачларымы гырхсалар, гүввәми итирәрәм, күчдән дүшүб ади адам кими оларам».

18 Дилалә көрәндә ки, Шимшон үрәјини она ачды, дәрһал Филишт һакимләрини чағыртдырыб^е деди: «Кәлин, бу дәфә о, үрәјини мәнә ачды». Филишт һакимләри пулу көтүруб онун јанына кәлдиләр. **19** Гыз Шимшону дизи-

нин үстүндө жатыртды, сонра адамыны чагырып онун једди һөрүјүнү кәсдирди. Бундан сонра гыз Шимшона үстүн кәлмәјә башлады, чүнки о, кет-кедә күчүнү итирирди. **20** Гыз: «Филиштлиләр үстүнә кәлир, Шимшон!» — дејә ону сәсләди. Шимшон јухудан ојаныб: «Јенә әввәлкитәк сычарайб чыхарам!»^а — дејә фириләшди. Амма о билмирди ки, Јеһова артыг ону тәрк едиб. **21** Филиштлиләр ону тутуб көзләрини чыхартдылар, Гәззәјә кәтирдиләр вә мис гандалларла гандалладылар. Шимшон зинданда дәјирман дашы һәрләдирди. **22** Онун гырхылмыш сачы исә узанырды.^б

23 Филишт һакимләри аллаһлары Дагона^в гурбанлар кәсиб бајрам етмәк үчүн бир јерә топлашдылар. Онлар дејирдиләр: «Аллаһымыз дүшмәнимизи, Шимшону бизә тәслим етди!» **24** Чамаат ону көрәндә өзләринин аллаһыны мәдһ едиб деди: «Аллаһымыз өлкәмизи талан едән,^г бизи гырыб-чатан дүшмәнимизи бизә тәслим етди».^д

25 һамынын кефи көк иди. Онлар дедиләр: «Шимшону кәтирин бизи әләндирсин». Шимшону зиндандан чыхарыб кәтирдиләр. Ону сүтунларын арасында дајандырдылар. **26** Шимшон онун әлиндән тутан ушаға деди: «Гој еви сахлајан сүтунлара тохунум, онлара сөјкәним». **27** Ев кишиләрлә, гадынларла долу иди. Бүтүн Филишт һакимләри ора топлашмышды. Дамдан үч минә јахын адам Шимшона тамаша едиб әләнирди.

28 Шимшон^з Јеһоваја јалварыб деди: «Еј Кулли-Ихтијар Јеһова, мәни јадына сал. Пәр-

ФӘС. 16

а һк 16:9
 һк 16:12
 һк 16:14

б һк 13:5

в 1Иш 5:4

г һк 15:4, 5

д һк 15:7, 8
 һк 15:15, 16

д Иб 11:32

Сағ сүтун

а һк 14:5, 6
 һк 14:19
 һк 15:14

б һк 16:21

в һк 16:27

г һк 14:19
 һк 15:7, 8
 һк 15:15, 16

д һк 13:2

д һк 13:8

е һк 2:16
 һк 15:20

ФӘС. 17

ә Јш 17:14, 15

ж Чк 20:4
 Лв 26:1
 Гн 27:15

з Чк 28:6
 һк 8:27

и Јр 31:19

вәрдикара, мәнә анчаг бу дәфәлик гүввәт вер,^а гој филиштлиләрден һеч олмаса бир көзүмүн һејфини чыхым».^б

29 Сонра Шимшон әлләрини еви сахлајан ики орта сүтуна дирәди, сағ әлини биринә, сол әлини о биринә сөјкәди. **30** Шимшон: «Гој мән дә филиштлиләрлә бир јердә өлүм!» — дејиб вар күчү илә сүтунлары итәлади. Ев орада олан һакимләрин вә чамаатын үстүнә учду.^в Беләликлә, Шимшон өләндә сағлығында өлдүрдүјүндән даһа чох адам мәнв етди.^г

31 Шимшонун гардашлары вә атасынын бүтүн ев әһли кәлиб онун мејитини апарды. Ону кәтириб Сорәһлә^д Әштул арасында, атасы Мәнуһун^е гәбриндә дәһн етдиләр. Шимшон Исраилдә ијирми ил һакимлик етди.^б

17 Әфраим дағлыг бөлкәсиндә^в Микә адлы бир адам јашајырды. **2** О, анасына деди: «Јадындаыр, сәндән 1100 күмүш оғурламышдылар, сән дә мәним јанымда оғруну ләнәтләмишдин? Күмүшләри мән көтүрүмүшдүм, онлар мәндәдир». Онда анасы деди: «Гој Јеһова оғлума јар олсун!» **3** Микә 1100 күмүшү анасына верди, анасы да деди: «Мән бунлары оғлумдан өтрү Јеһоваја һәср едиб бүтләр дүзәлтдирәчәјәм.»^ж Инди бунлары өзүнә гајтарырам».

4 Микә күмүшләри анасына гајтарандан сонра анасы 200 күмүш көтүрүб симкәрә верди. О, ојама вә төкмә бүт дүзәлтди. Бүтләри Микәнин евинә гојдулар. **5** Микәнин бүтханасы вар иди. О, дөшлүк^з вә ев бүтләри^и дүзәлтдирди вә

17:5 * Лүғәтә бах.

оғланларыннан бирини өзү үчүн каһин гојду.^а **6** О күнләрдә Исраилдә падшаһ жоһ иди.^б Һәр кәс өз билдијини едирди.^в

7 Јәһуда Бејтләһминдә^г, јәһудалы бир аиләдә мүвәгәти олараг бир чаван лавили^д јашајырды. **8** О, Јәһуда Бејтләһминдән чыхыб јашамаг үчүн јер ахтармаға кетди. Кәзә-кәзә кәлиб Әфраим дағлыг бөлкәсинә, Микәнин евинә чыхды.^д **9** Микә ондан сорушду: «Һарадан кәлирсән?» О: «Јәһуда Бејтләһминдән кәлирәм. Мән лавилијәм, јашамаға јер ахтарырам», — деди. **10** Микә деди: «Мәним јанымда гал. Мәнә нәсиһәтчи* вә каһин ол. Сәнә бир дәст палтар, јемәк вә илдә он күмүш верәрәм». Лавили онуңла галды. **11** Беләликлә, лавили Микәнин евиндә галмаға разылашды вә она оғул кими олду. **12** Микә лавилини өзү үчүн каһин гојду^е вә о, Микәнин евиндә јашады. **13** Микә деди: «Инди билирәм ки, Јеһова мәнә јар олачаг, чүнки лавили мәним каһиним олду».

18 О күнләрдә Исраилдә падшаһ жоһ иди.^а Дан гәбиләси* өзүнә ирс ахтарырды. Чүнки онлар о вахта гәдәр Исраил гәбиләләри арасында ирс алмамышдылар.^б

2 Данлылар өз араларындан, Сораһ вә Әштулдан^в беш чәсур адам сечиб кәшфијата, өлкәни көздән кечирмәжә көндәрдиләр. Онлара тапшырдылар: «Кедин, өлкәни диггәтлә көздән кечирин». Кәшфијатчылар Әфраим дағлыг бөлкәсинә, Микәнин евинә кәлдиләр^г вә орада кечәләдиләр. **3** Онлар Микәнин евинин ја-

17:10 * һәрфән: ата.

ФӘС. 17

а Сј 3:10
Гн 12:11, 13
2См 13:8, 9

б 1Иш 8:4, 5

в һк 21:25

г Мм 5:2

д Сј 3:45
Јш 14:3
Јш 18:7

е һк 17:1, 5

ж Сј 3:10
һк 17:5

ФӘС. 18

а һк 8:23
1Иш 8:4, 5

ж Јш 19:40

з Јш 19:47, 48
һк 1:34

и Јш 19:41, 48

ы һк 17:1, 5

Сағ сүтун

а һк 17:9, 10

б Јш 19:47, 48
һк 18:29

в һк 18:27

г Јш 15:20, 33
һк 18:2

д һк 18:7, 27

е Чх 3:8
Гн 8:7-9

ж һк 18:2

з 1Иш 7:1

хынлыгында оландә кәнч лавилинин сәсини таныдылар вә онун јанына кәлиб сорушдулар: «Сәни бураја ким кәтириб? Бурада нә едирсән? Нә ишин вар бурада?» **4** О чаваб верди: «Микә мәним үчүн буну-буну едиб. О, мәни муздла тутуб ки, она каһинлик едим».^а **5** Онда онлар дедилар: «Хаһиш едирик, Аллаһдан јолумузун уғурлу олуб-олмаја чағыны соруш». **6** Каһин онлара деди: «Саламат кедин, јолунуз боју Јеһованын нәзәри үстүнүздә олачаг».

7 Бу беш нәфәр јолуна давам едиб Лајишә^б кәлди. Онлар көрдүләр ки, буранын чамааты сидонлулар кими асудә вә архајын јашајыр. Онлар динч вә гајғысыз адамларды,^в өлкәжә дәјиб-долашан бир истилачы жоһ иди. Онлар сидонлулардан узагда јашајырдылар вә һеч кимлә элагәләри жоһ иди.

8 Кәшфијатчылар өз сојдашларынын* јанына, Сораһ вә Әштула^г гајыданда сојдашлары сорушдулар: «Нә өјрәнә билдиниз?» **9** Онлар чаваб вердиләр: «Онларын торпағыны көрдүк, чоһ көзәлдир. Галхын, онларын үстүнә кедәк. Нә дурмусунуз, тез олун, кедәк онларын торпағыны алаг. **10** Ора кәләндә гајғысыз бир халг^д вә учсуз-буцагсыз бир торпаг көрәчәксиниз. Аллаһ ораны сизә вериб. Орада дүнјанын бүтүн наз-немәти вар».^е

11 Онда Дан гәбиләсиндән 600 нәфәр адам силаһланыб Сораһ вә Әштулдан^е жола дүшдү. **12** Онлар Јәһудаја галхыб Кирјат-Јаримин^ж јахынлыгында дүшәркә салдылар.

18:8 * һәрфән: гардашларынын.

Буна көрә дә о јер индијә-дәк Маһане-Дан^{*а} адланыр вә Кирјат-Јаримдән гәрбдә јерләшир. **13** Онлар орадан Әфраим дағлыг бөлкәсинә, Микәнин евинә кетдиләр.^б

14 Сонра Ләјишә кәшфијата кетмиш беш нәфәр^в сојдашларына деди: «Хәбәриниз варки, бу евләрдә дөшлүк, ев бүтләри, һәмчинин башга бүтләрвар?^г Инди көрүн нә едирсиниз». **15** Онлар орада дајаныб Микәнин евинин јанында јашајан чаван лавилинин^д евинә кирдиләр вә ондан һал-әһвал тутдулар. **16** Әли силаһлы 600 данлы киши^е исә дарвазанын ағзында дурмушду. **17** Кәшфијата кетмиш беш нәфәр^в дөшлүјү^г, ев бүтләрини^ж вә о бири бүтләри^з көтүрмәк үчүн евә кирди. (Каһин^з әли силаһлы 600 нәфәрлә биркә дарвазанын ағзында иди.) **18** Онлар Микәнин евинә кириб ојма бүтү, дөшлүјү, ев бүтләрини вә төкмә бүтү көтүрдүләр. Онда каһин сорушду: «Нә едирсиниз?» **19** Онлар дедиләр: «Сус, сәсини чыхартма. Бизимлә кәл, бизә нәсиһәтчи вә каһин ол. Сәнинчүн бир адама каһинлик етмәк јахшыдыр,^б јохса Израилин бүтөв бир гәбиләсинә, бүтөв бир нәслинә?»^в **20** Бу сөзләр каһинин үрәјиндән олду. О, дөшлүјү, ев бүтләрини вә ојма бүтү^к көтүрүб онларла кетди.

21 Онлар ушағларыны, малгараны вә кәрәкли әшјаларыны габағларына салыб јола дүшдүләр. **22** Микәнин евиндән тәзәчә араланмышдыларки, Микәнин гонум-гоншулары кәлиб онлары һағлады. **23** Онлар данлы кишиләри сәсләдиләр. Данлылар дө-

ФӘС. 18

а һк 13:24, 25

б һк 17:1, 5

в һк 18:2
һк 18:29

г Гн 27:15
һк 17:4, 5

д һк 17:7, 12
һк 18:30

е һк 18:11

ж һк 18:2

з Чх 28:6
һк 8:27

ж Јр 31:19

з Лв 19:4
Гн 27:15
һк 17:3-5

и һк 17:12

ы һк 17:12

ј һк 18:30

к һк 17:4, 5

Сағ сүтүн

а Јш 19:47, 48
һк 18:29

б һк 18:7, 10

в Сј 13:17, 21

г Јр 30:6
Јр 32:28

д Јш 19:47, 48
һк 20:1
1Пд 4:25
1Пд 12:28, 29

е һк 18:7

ж һк 17:1, 4
һк 18:18

з Чх 2:21, 22

ж һк 17:12

з Чх 40:2
Јш 18:1
1Иш 1:3

ФӘС. 19

и 1Иш 8:4, 5

ы Јш 17:14, 15

ј Јр 35:19
Мк 5:2

нүб Микәдән сорушдулар: «Нә олуб? Нә јығышыб кәлмисиниз?» **24** Микә деди: «Сиз мәним бүтләримми, каһиними көтүрүб апармысыныз. Бәс мәнә нә галды? Һәлә бир сорушурсунуз ки, нә олуб?» **25** Данлы кишиләр она дедиләр: «Чығыр-бағыр салма! Јохса бу дәлиганлы адамлар үстүнүзә чумуб сәни дә, ев әһлини дә мәһв едәрләр». **26** Данлылар јолларына давам етдиләр. Микә дә онларын ондан күчлү олдуғуну көрүб евинә гајытды.

27 Данлылар Микәнин дүзәлтдији шејләри вә каһини көтүрүб Ләјишә,^а динч вә гајғысыз јашајан халғын үстүнә кетдиләр.^б Онлары гылынчдан кечириб шәһәрә од вурдулар. **28** Онларын дадына јетишән олмады, чүнки шәһәр Сидондан аралыда иди вә сакинләринин һеч кәслә әләгәси јох иди. Бу шәһәр Бејт-Рәһуб^в јахынлығындакы дәрәдә јерләширди. Данлылар шәһәри бәрпа едиб орада мәшкунлашдылар. **29** Онлар шәһәрин адыны дәјишиб өз әчдадларынын, Израил оғлу Данын^г шәрәфинә Дан гојдулар.^д Шәһәрин көһнә ады исә Ләјиш иди.^е **30** Сонра данлылар ојма бүтү^в орада өзләри үчүн гојдулар. Муса оғлу Һирсәмин^г оғлу Јонатан^ж вә онун оғуллары өлкә әһалиси сүркүн едиләнә гәдәр Дан гәбиләсинә каһинлик етдиләр. **31** Аллаһын евинин Шилода^з олдуғу бүтүн вахт әрзиндә Микәнин дүзәлтдији ојма бүт орада галды.

19 Израилдә падшаһ олмајан дөврдә^а Әфраим дағлыг бөлкәсинин^б учғар јериндә бир лавили јашајырды. О, Јәһуда Бејтләһминдән^в бир чарижә алды. **2** Чарижә

она садиг дежилди вә ону атыб Јәһуда Бейтләһминә, атасынын евинә кетди. Дөрд ај орада галды. **3** Лавили киши чарижәни дилә тутуб кери гайтармаг үчүн нөкәрини вә бир чүт улаг көтүрүб онун далынча кетди. Чарижә ону атасынын евинә кәтирди. Атасы кишини күләрүзлә гаршылады. **4** Гајынатасы – кәнч гадынын атасы ону бурахмајыб үч күн гонаг сахлады. Онлар јејиб-ичирдиләр вә о, орада галырды.

5 Онлар дөрдүнчү күн сәһәр тездән дуруб кетмәк истәјәндә гадынын атасы күрәкәнинә деди: «Бир логма чөрәк је ки, күчүн олсун. Сонра кедәрсиниз». **6** Онлар отуруб бир јердә јејиб-ичдиләр. Гадынын атасы күрәкәнинә деди: «Нә олар, бу кечә дә гал, үрәјин шадлансын». **7** Киши дуруб кетмәк истәјәндә гајынатасы јалвар-јахар етди вә о, һәмин кечәни дә орада галды.

8 Лавили бешинчи күн сүбһ тездән дуруб јола дүшмәк истәјәндә гајынатасы хаһиш еләди: «Бир логма чөрәк је, тагәтин олсун». Онлар күн күнортадан кечәнәчән орада јубандылар вә јејиб-ичдиләр. **9** Киши чарижәси вә нөкәри илә биркә дуруб кетмәк истәјәндә гајынатасы, кәнч гадынын атасы деди: «Бах, артыг үзү ахшама кедир. Бу кечәни дә гал. Күн әјилир. Кечәни бурада гал, гој үрәјин шадлансын. Сәһәр тездән дуруб евинә јола дүшәрсән». **10** Анчаг киши кечәни галмаг истәмәди, дуруб јола дүзәлди. Кәлиб Јәбуса, јәни Јерусәлимә^а чыхды. Онун ики паланлы улағы вар иди, чарижәси вә нөкәри дә онунла иди.

11 Онлар Јәбуса чатачатда артыг гаш гаралырды. Нөкәр

ФӘС. 19

а Јш 15:8, 63
Јш 18:28
Һк 1:8

Сағ сүтүн

а Јш 18:28

б Јш 18:21, 25

в Јр 19:2

г һк 19:1

Ғ Јш 18:21, 28

д һк 19:1, 2

е Јр 24:32

ө Јр 18:5
Јр 19:3

ағасындан сорушду: «Галыб јәбусиләрин шәһәриндә кечәләјәк?» **12** Ағасы исә она деди: «Јох, исраилли олмајан јаделлиләрин шәһәриндә галмајачағыг. Кибәһа^а кедәчәјик». **13** Сонра әләвә етди: «Кәлин чальшаг оралара чатаг. Ја Кибәһда, ја да Рамада^б кечәләјәк». **14** Беләликлә, онлар јолларына давам етдиләр. Күн гүрүба енәндә бинјаминлиләрин Кибәһ шәһәринә чатдылар.

15 Онлар орада ајаг сахладылар, кечәләмәк үчүн Кибәһа кирдиләр. Кедеб шәһәр мејданында отурдулар, амма һеч ким онлары евинә дәвәт етмәди.^в **16** Ахшам бир гоча киши тарлада ишини гуртарыб евинә гајыдырды. О, Әфраим дағлыг бөлкәсиндән^г иди вә бир мүддәт иди ки, Кибәһда јашајырды. Анчаг бу шәһәрин сакинләри бинјаминлиләр иди.^Ғ **17** Гоча көрдү ки, шәһәр мејданында јолчу отуруб. Јахынлашыб сорушду: «Һарадан кәлиб һара кедирсән?» **18** Киши чаваб верди: «Јәһуда Бейтләһминдән кәлирик. Јолумз Әфраим дағлыг бөлкәсинин учгар јеринәдир. Мән орданам. Јәһуда Бейтләһминә кетмишдим,^д инди Јеһованын евинә кедирәм*. Амма бир нәфәр јохдур ки, мәни кечәләмәјә евинә апарсын. **19** Улагларымызын саманы да вар, јеми дә.^е Өзүм, чарижәм вә нөкәрим үчүн чөрәк^ө дә вар, шәраб да. Һеч нәјә еһтијачымыз јохдур». **20** Гоча она деди: «Бу нә сөздүр! Бүтүн еһтијачларын мәним бојнума. Рәва билмәрәм ки, сән мејданда кечәләјәсән». **21** Беләчә, ону евинә кәтирди. Улагларына јем верди, сонра

19:18 * Дикәр вариант: *Јеһованын евиндә хидмәт едирәм.*

онлар ајагларыны јудулар вә жејиб-ичдиләр.

22 Онлар евдә динчәлән-дә шәһәрин јарамаз адамлары еви әһатәјә алыб гапыны сындырмаға башладылар. Онлар евин саһиби олан гоча киши-јә дејирдиләр: «Евинә кәлән кишини чыхарт онунла јахынлыг едәк».^а **23** Ев јијәси бајыра чыхыб онлара деди: «Јох, гардашларым, јалварырам, бу чүр пислији етмәјин. Бу киши евимдә гонагдыр. Белә алчагыга јол вермәјин. **24** Мәним бир бакирә гызым, кишинин дә чарижәси вар. Гојун онлары кәтирим, бу биабырчылыгы онларла един, онларла үрәјиниз истәјәни един.»^б Амма киши илә ишиниз олмасын».

25 Анчаг кишиләр она гулаг асмаг истәмәдиләр. Онда лавили киши чарижәсинин^в голундан тутуб бајыра, онларын јанына чыхартды. Онлар гадыны зорладылар вә бүтүн кечәни сәһәрә гәдәр онун башына ојун кәтирдиләр. Дан јери сөкүләндә ону бурахдылар. **26** Гадын сәһәр тездән кәлиб ағасы галан евин гапысынын кандарында јерә сәрилди вә һава ишыглашаначан орада галды. **27** Ағасы сәһәр дурду вә јола дүшмәк үчүн гапыны ачанда көрдү ки, чарижәси әлләри кандарда гапынын ағзына сәрилиб. **28** О, гадына деди: «Дур, кедәк». Анчаг ондан сәс чыхмады. Киши ону галдырыб улагын белинә гојду вә евинә јолланды.

29 Евә чатанда бир бычаг көтүрүб чарижәнин чәсәдини он ики һиссәјә бөлдү вә Израилин һәр бөлкәсинә бир һиссә көндәрди. **30** Буну көрән һәр кәс дејирди: «Исраил Мисирдән чыхандан бу күнә гәдәр белә бир иш нә олуб, нә

ФӘС. 19

а Јр 19:4, 5
Лв 20:13
Рм 1:27
1Кр 6:9, 10
Јд 7

б Јр 19:6-8

в һк 19:2

Сағ сүтүн

а һк 20:7

ФӘС. 20

б Јш 19:47, 48
һк 18:29

в Јш 22:9

г 1Иш 7:5
1Иш 10:17
2Пд 25:23

ф һк 20:17
2Иш 24:9

д һк 19:22

е һк 19:1, 2

ө һк 19:12, 14

ж һк 19:25, 26

з һк 19:29

и һк 19:30

ы һк 20:18
Мс 16:33

дә көрүнүб. Бу барәдә дүшүнүн, мәсләһәтләшиб^а бир гәрар верин».

20 Бүтүн исраиллиләр Дандан^б тутмуш Биир-Сәбаја кими һәр јердән, еләчә дә Килад торпагындан^в Миспаһа кәлдиләр. һамы бир нәфәр кими Јеһованын һүзурунда топлашды.^г **2** Халгын, Израилин бүтүн гәбиләларинин башчылары Аллаһын халгынын јығынчагында өз јерләрини тутду. Орада 400 000 әли гылынчлы пијада дөјүшчү вар иди.^ф

3 Бинјаминлиләр ешитдиләр ки, исраиллиләр Миспаһа јығышыб.

Исраиллиләр дедиләр: «Данышын көрәк бу дәһшәтли һадисә нечә баш вериб».^а **4** Лавили киши,^в өлән гадынын әри чаваб верди: «Мән чарижәлә кечәләмәк үчүн Бинјаминин Кибәһ шәһәринә кәлдим.»^г **5** Кибәһ сакинләри^д мәнә пислик етмәк нијәтилә кечәярысы галдыгын еви әһатәјә алдылар. Онлар мәни өлдүрмәк истәјирдиләр, амма чарижәми зорладылар вә о өлдү.^ж **6** Мән чарижәмин чәсәдини көтүрүб доғрадым вә һиссәларини Израилин һәр јеринә көндәрдим.^з Чүнки Исраилдә биабырчылыг вә алчагыг едилиб. **7** Инди, еј Исраил әһли, дејин көрәк нә мәсләһәт көрүрсүнүз».^и

8 һамы бир нәфәр кими галхыб деди: «Һеч ким евинә, чадырына гајытмајачаг. **9** Белә едәчәјик: пүшк атыб^ы Кибәһын үстүнә кедәчәјик. **10** Ордуја азугә тәдарүк етмәк үчүн Исраилин бүтүн гәбиләларинин һәр јүз нәфәрдән онуну,

20:5 * Дикәр вариант: *Кибәһын торпаг саһибләри.*

Һәр мин нәфәрдән жүзүнү, һәр он мин нәфәрдән минини сечәчәйик. Галанлары Исраилдә төрәдилмиш биабырчылыга көрә Бинјаминин Кибәһ шәһәринә һүчүм едәчәк». **11** Беләликлә, бүтүн исраиллиләр бир нәфәр кими Кибәһа гаршы бирләшди.

12 Исраил гәбиләләри Бинјаминин һәр јеринә адалар кәндәриб деди: «Бу нә мәнфур ишдир сиздән чыхыб? **13** Кибәһдакы о алчаглары^а верин өлдүрәк, Исраилдә пислијин көкүнү кәсәк».^б Амма бинјаминлиләр исраилли сојдашларына мөһәл гојмадылар.

14 Бинјаминлиләр исраиллиләрлә дөјүшмәк үчүн бүтүн шәһәрләрдән ахышыб Кибәһа кәлдиләр. **15** Һәмин күн Бинјаминин шәһәрләриндән 26 000 эли гылынчлы адам топланды. Үстәлик, Кибәһын өзүндән дә 700 сечмә адам варды. **16** Ордуда 700 сечмә солахај адам вар иди. Онларын һәр бири сапанддан атдығы дашла түкү белә, вура билирди вә һәдәфи боша чыхмырды.

17 Бинјаминлиләри чыхмаг шәртилә, исраиллиләрдән 400 000 эли гылынчлы адам топланды.^в Онларын һамысы маһир дөјүшчү иди. **18** Онлар Аллаһа мүрачиәт етмәк үчүн^г Бејтелә кәлдиләр. Исраиллиләр сорушду: «Бинјаминлиләрлә дөјүшмәјә габагда ким кетсин?» Јеһова деди: «Јәһуда гәбиләси».

19 Исраиллиләр сәһәр тездән галхыб Кибәһын гаршысында ордукаһ гурдулар.

20 Исраиллиләр бинјаминлиләрлә дөјүшмәјә галхдылар вә Кибәһда дүзүлдүләр. **21** Һәмин күн бинјаминлиләр Кибәһдан чыхыб 22 000 исраиллини тәләф етдиләр.

Фәс. 20
а һк 19:22, 25

б Гн 13:5
Гн 17:7
Гн 22:22
1Кр 5:6, 13

в һк 20:2

г Чх 28:30
Сј 27:21
һк 20:27

Сағ сүтүн

а һк 20:28

б һк 20:21

в һк 20:23

г 2См 20:3
Үз 8:21

ф Лв 1:3

д Лв 3:1

е Сј 27:21
һк 20:18

ө Чх 6:25
Сј 25:7

ж һк 20:23

з Јш 8:3, 4

и һк 20:20, 22

ы һк 20:36

22 Амма Исраил ордусу һүнәр кәстәриб биринчи дәфә олдуғу кими, јенә дә һәмин јердә дүзүлдү. **23** Исраиллиләр Бејтелә кедиб ахшама гәдәр Јеһованын өнүндә ағладылар вә Јеһовадан сорушдулар: «Јенә дә сојдашларымыз бинјаминлиләрин үстүнә кедәк?»^а Јеһова: «Кедин», — деди.

24 Беләчә, исраиллиләр икинчи дәфә бинјаминлиләрин үстүнә кетдиләр. **25** Бинјаминлиләр бу сәфәр дә Кибәһдан чыхыб исраиллиләрлә дөјүшдүләр вә онлардан эли гылынчлы 18 000 нәфәри өлдүрдүләр.^б **26** Онда бүтүн исраиллиләр јығышыб Бејтелә кетдиләр. Онлар Јеһованын өнүндә отуруб ағладылар^в вә һәмин күн ахшама гәдәр оруч тутдулар,^г Јеһоваја јандырма гурбаны^д вә үнсижәт гурбаны^е тәгдим етдиләр. **27** Сонра исраиллиләр Јеһоваја мүрачиәт етдиләр.^ө Чүнки Аллаһын Әһд сандығы о вахт орада иди. **28** О күнләрдә Һарун оғлу Әлјазарын оғлу Фәнһас^ө сандығын гаршысында хидмәт едирди. Онлар сорушдулар: «Сојдашларымыз бинјаминлиләрлә јенә дөјүшә чыхаг, јохса чыхмајаг?»^ж Јеһова деди: «Кедин, сабаһ онлары сизә тәслим едәчәјәм». **29** Онда исраиллиләр Кибәһын әтрафында пусгу гурдулар.^з

30 Исраиллиләр үчүнчү дәфә бинјаминлиләрин үстүнә кетдиләр. Бу дәфә дә онлар Кибәһын гаршысында дүзүлдүләр.^и **31** Бинјаминлиләр онларла дөјүшмәк үчүн шәһәрдән чыхдылар вә шәһәрдән араландылар.^ы О бири дәфәләрдә олдуғу кими, онлар һүчүм едиб бири Бејтелә, о бири Кибәһа кедән јолда исраиллиләри гырмаға башлады.

лар. Отуз исраиллинин мејити чөлүн дүзүндө сәрилиб галды.^a **32** Бинјаминлиләр дејирдиләр: «Кечән дәфәләрдә олдуғу кими онлары үстәләжирик».^b Исраиллиләр исә: «Кәлин кери чәкиләк, онлары шәһәрдән узаглашдырыб јоллара чыхардаг», – дедиләр. **33** Беләликлә, бүтүн исраиллиләр јерләриндән галхыб Баал-Тамарда дүзүлдүләр. Кибәһ этрафында кизләнән исраиллиләр дә пусгудан чыхыб һүчума кечдиләр. **34** Беләчә, бүтүн Исраилдән 10 000 сечмә дөјүшчү Кибәһын габағына кәлди вә шиддәтли дөјүш башлады. Бинјаминлиләр билмирдиләр ки, фәлакәт онлары һаглајыб.

35 Јеһова бинјаминлиләри Исраилин өнүндә мәғлуб етди^c вә һәмин күн исраиллиләр Бинјаминдә әли гылынчлы 25 100 нәфәри гырдылар.^c

36 Исраиллиләр бинјаминлиләрин өнүндән кери чәкиләндә бинјаминлиләр елә зәнн етдиләр ки, исраиллиләр бу дәфә дә мәғлуб олурлар.^d Исраиллиләр исә архајын идиләр. Кибәһын этрафында пусгу гојдуглары үчүн мејданы бинјаминлиләрә вермишдиләр.^e **37** Пусгудақылар чәлд галхыб Кибәһа һүчум етдиләр. Сонра сәпәләниб бүтүн шәһәри гылынчдан кечирдиләр.

38 Исраиллиләр сөзләшмишдиләр ки, шәһәрин этрафында пусгуда оланлар шәһәрдән галхан түстү илә онлара ишарә версинләр.

39 Исраиллиләр мејдандан гачанда бинјаминлиләр һүчум едиб отуз исраиллини өлдүрдүләр.^e Бинјаминлиләр дејирдиләр: «Бундан габақы дөјүшдә олдуғу кими, онлар јенә дә бизә мәғлуб олурлар».^e **40** Бу заман шәһәр-

ФӘС. 20

a һк 20:39

б һк 20:21, 25

в һк 20:28, 48

г һк 20:14, 15
һк 20:46

ф һк 20:31

д һк 20:29

е һк 20:31

ө һк 20:21, 25

Сағ сүтүн

a һк 20:15

б һк 21:13

в һк 20:15, 35

ФӘС. 21

г һк 20:1

ф һк 21:18

д һк 20:18, 26

дән ишарә олараг түстү галхмаға башлады. Бинјаминлиләр чеврилиб көрдүләр ки, шәһәрин түстүсү көјә бүләнд олуб. **41** Онда исраиллиләр кери дөндүләр. Бинјаминлиләри дәһшәт бүрүдү; онлар баша дүшдүләр ки, әчәл онлары һаглајыб. **42** Она көрә исраиллиләрин өнүндән гачыб сәһраја үз тутдулар, амма дөјүшчүләр онлары тәгиб етди. Шәһәрдән чыханлар да онлара гошулуб бинјаминлиләри гырмаға башлады. **43** Онлар һәр тәрәфдән бинјаминлиләри сыхышдырыб аман вермәдән говдулар вә Кибәһын гаршысында, шәһәрин шәрг тәрәфиндә онлары дармадағын етдиләр. **44** Нәтичәдә, 18 000 бинјаминли гырылды. Онларын һамысы маһир дөјүшчү иди.^a

45 Бинјаминлиләр дөнүб сәһралыға, Риммун гајасына гачдылар.^b Исраиллиләр әсас јоллар бојунча онлардан 5000 нәфәри өлдүрдүләр. Сонра Кидома гәдәр онлары тәгиб едиб даһа 2000 нәфәри дә мәһв етдиләр. **46** О күн үмумиликдә әли гылынчлы 25 000 бинјаминли гырылды.^c Онларын һамысы маһир дөјүшчү иди. **47** Амма онларын алты јүзү сәһралыға, Риммун гајасына чәкилди вә дөрд ај гајада јашады.

48 Исраиллиләр бинјаминлиләрин шәһәринә гајытдылар вә инсандан тутмуш һејванадәк бүтүн шәһәри гылынчдан кечирдиләр. Онлар һәмчинин јоллары үстүндәки бүтүн шәһәрләрә од вуруб јандырдылар.

21 Исраиллиләр: «Һеч биримиз бинјаминлиләрә гыз вермәјчәјик», – дејә Миспаһда^c анд ичмишдиләр.^f **2** Халг Бејтелә кәлиб^g

ахшамадэк Аллаһын гаршысында отурду, аглайыб аһ-вај еләди. **3** Онлар дејирдиләр: «Еј Исраилин Аллаһы Јеһова, нијә Исраилдә белә бир шеј баш верди? Нә үчүн бу күн Исраилин бир гәбиләси әс-килди?» **4** Ертәси күн чамаат тездән дуруб јандырма гурбаны вә үнсийјәт гурбаны^а кәтирмәк үчүн орада гурбанкаһ тикди.

5 Сонра Исраил халгы деди: «Исраил гәбиләләриндән Јеһованын өнүндәки топлантымыза ким кәлмәмишди?» Онлар анд ичмишдиләр ки, Миспаһа, Јеһованын өнүнә ким кәлмәсә, һөкмән өлдүрүләчәк. **6** Исраиллиләр өз сојдашлары бинјаминлиләрлә баш верәнләрә көрә һејифсиләнирдиләр. Онлар дејирдиләр: «Бу күн Исраилдән бир гәбилә гопарылды. **7** Бәс онлардан сағ галанлар үчүн һарадан арвад тапаг? Ахы онлара гыз вермәмәк үчүн Јеһоваја анд ичмишик».^б

8 Онлар сорушдулар: «Исраил гәбиләләриндән Миспаһа, Јеһованын өнүнә ким кәлмәмишди?»^в Мәлум олду ки, топланты дүшәркәсинә Јабеш-Киладдан һеч ким кәлмәмишди. **9** Халгы сајаркән көрдүләр ки, Јабеш-Киладдан һеч кәс жохдур. **10** Ичма 12 000 ән икид адамы көндәриб әмр етди: «Кедин, Јабеш-Килад әһлини гадынлыушаглы гылынчдан кечирин».^г **11** Белә едәрсиниз: бүтүн кишиләри вә киши әли дәјмиш гадынларын һамысыны мәнв един». **12** Јабеш-Килад әһли арасында киши әли дәјмәмиш 400 гыз тапдылар. Онлары Кәнан торпагына, Шилодакы^д дүшәркәјә кәтирдиләр.

13 Бүтүн ичма Риммун гажасындакы бинјаминлиләрә хә-

ФӘС. 21

а Лв 3:1

б Лв 5:4
Лв 19:12
һк 21:1, 18
Мт 5:33

в һк 20:1

г һк 21:5

д Јш 18:1

Сағ сүтүн

а һк 20:46, 47

б һк 21:8, 12

в һк 21:6

г Лв 19:12
һк 21:1

д Јш 18:1

е һк 21:12, 14

е һк 21:1, 18

бәр көндәриб^а онлары барышыға чағырды. **14** Онда бинјаминлиләр кери гајытдылар. Исраиллиләр Јабеш-Киладдан сағ галмыш гызлары онлара вердиләр,^б лакин һамысына гыз чатмады. **15** Халг бинјаминлиләрдән өтрү мәјус олду,^в чүнки Јеһова Исраил гәбиләләри арасында парчаланма салмышды. **16** Ичма ағсагаллары деди: «Бәс галан бинјаминлиләр үчүн нечә арвад тапаг? Ахы Бинјаминдәки бүтүн гадынлар һәлак олуб». **17** Онлар дедиләр: «Бинјаминдән сағ галанлара ирс верилмәлидир ки, Исраилин бүтөв бир гәбиләси итиб-батмасын. **18** Анчаг биз онлара гыз верә билмәрик, чүнки Исраил халгы: “Бинјаминә гыз верәнә ләнәт олсун”, — дејә анд ичиб».^г

19 Сонра онлар дедиләр: «Бейтелдән шималда, Бейтелдән Сиһама кедән јолун шәргиндә, Ләбнадан чәнубда јерләшән Шилода^д һәр ил Јеһоваја бајрам кечирилир». **20** Онлар бинјаминлиләрә тапшырдылар: «Кедин үзүм бағларында кизләнин. **21** Шило гызлары рәгс етмәјә кәләндә бағлардан чыхын. Гој һәр кәс Шило гызларындан бирини тутуб Бинјамин торпагына гајытсын вә өзүнә арвад етсин. **22** Әкәр онларын аталары, јахуд гардашлары үстүмүзә шикајәтә кәлсәләр, биз дејәчәјик: “Бизим хатиримизә онлары бағышлајын. Чүнки мұһарибәдә әсир алдығымыз гызлар һамысына чатмады.”^е Сиз дә онлара гыз верә билмәздиниз, чүнки күнаһа батардыныз”».^е

23 Бинјаминлиләр елә дә етдиләр. Һәр бири рәгс едән гызларын арасындан өзүнә бир гыз гачыртды. Сонра он-

лар өз торпагларына гајытдылар, шәһәрләри бәрпа едиб^а орада яшадылар.

24 Онда исраиллиләр дағылышдылар, һәр кәс өз гәби-

ФӘС. 21

^а һк 20:48

Сағ сүтун

^а һк 17:6
1Иш 8:4, 5

ләсинә, өз айләсинә гајытды. Һәр бири өз јурдуна дөндү.

25 О дөврдә Исраилдә падшаһ јох иди.^а Һәр кәс өз билдијини едирди.

РУТ

МӘЗМУН

- 1 Әлимәликин аиләси Муаба көчүр (1, 2)
Наимә, Орпа вә Рут дул галырлар (3–6)
Рут Наимәдән ајрылмыр (7–17)
Наимә Рутла Бейтләһмә гајыдыр (18–22)
- 2 Рут Буәзин зәмисиндә башаг јығыр (1–3)
Рут Буәзлә таныш олур (4–16)

- Рут Наимәјә Буәзин јахшылығындан данышыр (17–23)
- 3 Наимәнин Рута мәсләһәти (1–4)
Рут вә Буәз хырманда (5–15)
Рут Наимәнин јанына гајыдыр (16–18)
 - 4 Буәз гоһумлуг борчуну јеринә јетирир (1–12)
Буәзин Рутдан Абид адлы оғлу олур (13–17)
Давудун нәсил шәчәрәси (18–22)

1 Һакимләрин дөврүндә^а өлкәдә гытлыг башлады. Бу вахт Јәһуда Бейтләһминдән^б бир киши арвадыны вә ики оғлуну көтүрүб мүвәггәти Муаб^в торпағына көчдү. **2** Кишинин ады Әлимәлик*, арвадынын ады Наимә^г, оғланларынын ады исә Мәһлун^д вә Килјун^е иди. Онлар Јәһуда Бейтләһминдән олан әфратлылар идиләр. Онлар кәлиб Муаб торпағында мәскән салдылар.

3 Бир мүддәт сонра Наимәнин әри Әлимәлик өлдү вә о, ики оғлу илә галды. **4** Даһа сонра онун оғуллары Муаб

1:2 * Мәнәсы: *Аллаһым падшаһдыр.* ^в Мәнәсы: *сөфам.* ^д Еһтимал ки, бу ад *зөһфләмәк, хәстәләһнәк* мәнәсыны верән ибрани фелиндән јараныб. ^е Мәнәсы: *һалдан дүшән; сонунә јетишән.*

ФӘС. 1

^а һк 2:16

^б Мш 5:2

^в Јр 19:36, 37
Гн 2:9
һк 3:30

Сағ сүтун

^а Мт 1:5

гызлары илә евләндиляр. Кәлинләрдән биринин ады Орпа, о биринин ады Рут^а иди. Онлар орада он ил яшадылар. **5** Сонра Мәһлунла Килјун да өлдү. Наимә һәм әрсиз, һәм дә өвләдсыз галды. **6** Муаб торпағында оларкән бир күн Наимә ешитди ки, Јеһова Өз халғына рәһм едиб вә онлара чөрәк вериб. Буна көрә дә о, кәлинләри илә Муаб торпағындан керижә гајытмаг үчүн јола дүшдү.

7 Беләликлә, Наимә ики кәлини илә биркә јашадығы јердән чыхды. Онлар Јәһудәја апаран јолла кедәркән **8** Наимә кәлинләринә деди: «Гајыдын, ананызын евинә кедин. Гој Јеһова мәрһумлара вә мәнә көстәрдијиниз

мәһәббәтин әвәзиндә сиздән мәһәббәтини әсиркәмәсин.^a 9 Гоҗ Јеһова сизә әр евиндә раһатлыг бәхш етсин».^b Сонра о, кәлинләрени өпдү вә онлар һөнкүр-һөнкүр ағламаға башладылар. 10 Кәлинләри дедиләр: «Јох, биз дә сәнинлә халгынын јанына кедирик».

11 Наимә онлара деди: «Ғајыдын, ај гызларым. Нә үчүн мәнимлә кедирсиниз? Мәкәр мән јенә оғул доға биләрәм ки, сизә әр олсун?»^b 12 Ғајыдын, ај гызларым, кери дөнүн. Мән әрә кетмәк үчүн чох јашлыјам.

Десәм ки, елә бу кечә әрә кедәчәјәм вә оғуллар доғачағам, 13 онлар бөјүјәнә кими көзлә-јәчәксиниз? Әрә кетмәјиб су-бај галачагысыныз? Јох, ај гызларым, Јеһованын мәнә гәзәби тутуб^г вә сизин һалынызы дүшүндүкчә үрәјим ағрыјыр».

14 Онлар јенә дә һөнкүр-һөнкүр ағладылар. Сонра Орпа Ғајынанасыны өпүб ондан ајрылды. Рут исә онунла галды. 15 Наимә она деди: «Бах, дул галмыш елтин өз халгынын, өз аллаһларынын јанына Ғајытды. Сән дә онунла Ғајыт».

16 Рут она деди: «Сәни атыб кетмәји, кери Ғајытмағы мәнән истәмә. Сән һара кетсән, мән дә ора кедәчәјәм, һарада галсан, орада галачағам, халгын халгым олачағ, сәнин Аллаһын мәним Аллаһым олачағ.^г 17 Сән һарада өлсән, мән дә орада өләчәјәм вә мәни орада дәфн едәчәкләр. Әкәр өлүмдән башга бир шеј мәни сәндән ајырарса, гоҗ Јеһова чәзамы версин».

18 Наимә көрәндә ки, Рутун онунла кетмәк гәрәры гәтидир, даһа она һеч нә демәди. 19 Онда онлар јолларына давам едәрәк кәлиб Бејтләһмә

ФӘС. 1

а Чх 34:6
Рт 2:20

б Рт 3:1

в Гн 25:5, 6

г Рт 1:20

Ғ Рт 2:11, 12

Сағ сүтүн

а Рт 1:1, 2

б Рт 1:13

в Рт 1:3, 5

г Сј 21:13
Рт 1:1

Ғ Рт 2:23

ФӘС. 2

д Рт 2:20
Рт 4:21, 22
Мт 1:5
Лк 3:23, 32

е Льв 23:22
Гн 24:19

ө Рт 1:2

ж Рт 2:20

з Рт 1:3, 4
Рт 1:16, 22

и Льв 23:22
Гн 24:19

чатдылар.^a Бејтләһмә кәләндә шәһәрдә чанланма јаранды. Ғадынлар дејирдиләр: «Бу, Наимә дејил?» 20 О исә Ғадынлара дејирди: «Мәнә Наимә демәјин. Мәнә Мара* дејин, чүнки Гүдрәт Саһиби һәјатымы ачы етди.^б 21 Бурадан долу чыхдым, Јеһова исә мәни әлибош Ғајтарды. Мәни даһа Наимә чағырмајын. Ахы Јеһова мәнә дүшмән кәсилди, Гүдрәт Саһиби башыма бәдбәхтлик кәтирди».^в

22 Беләчә, Наимә муаби кәлини Рутла биркә Муаб торпағындан^г кери Ғајытды. Онлар Бејтләһмә кәләндә арпа бичини тәзәчә башламышды.^г

2 Наимәнин Буәз^д адында чох варлы-һаллы бир гоһуму вар иди. О, Наимәнин әри Әлимәликин гоһуму иди.

2 Бир күн муаби Рут Наимә-јә деди: «Ичазә вер, зәмијә кедим. Кимин көзүндә лүтф тапарамса, онун ардынча кедиб башаг јығарам».^е Наимә деди: «Кет, гызым». 3 Рут кетди вә бир зәмијә кириб бичинчиләрин ардынча башаг јығмаға башлады. О, тәсадүфән кәлиб Әлимәликин^ө гоһуму Буәзин^ж зәмисинә чыхмышды. 4 Бу арада Буәз Бејтләһмдән кәлди. О, бичинчиләрә деди: «Јеһова голунуза гүввәт версин*!» Онлар чаваб вердиләр: «Јеһова сәндән разы олсун!»

5 Сонра Буәз бичинчиләрин үстүндә дуран чавандан сорушду: «Бу гыз кимләрдән-дир?» 6 О чаваб верди: «Бу, Муаб торпағындан Наимә илә бураја кәлмиш Муаб гызыдыр.^з 7 О башаг етмәк,^и бичинчиләрдән дүшмүш сүнбүлләрдән

1:20 * Мәнәсы: ачы. 2:4 * һөрфән: Јеһова сизинлә олсун.

жырмаг* үчүн ичазэ истэди. Сө-
һәр кәләндән ајаг үстәдир, елэ
инди динчини алмаг үчүн чар-
дағын алтына кечиби отуруб».

8 Буэз Рута деди: «Гызым,
гулаг ас көр нә дежирәм. Башаг
жырмаг үчүн о бири зәми-
ләрә кетмә, бурада гал. Гара-
башларыма да јахын оларсан.»^а

9 Бах көр онлар һансы зәми-
ни бичирләр, сән дә далларын-
ча кет. Чаванлара тапшырмы-
шам сәнә дәймәсинләр. Суса-
јанда сәһәнкләрин јанына ке-
диби чаванларын чәкдији судан
ичәрсән».

10 Рут диз үстә дүшүб јерә
гәдәр тәзим етди вә деди:
«Мән нә етдим ки, сәнин
көзүндә лүтф тапдым, мән
ним гәјдимә галырсан? Мән
ки бир јаделлијәм^б». **11** Буэз
она чаваб верди: «Әрин өлән-
дән сонра гајынанан үчүн ет-
дијин һәр шејдән, ата-ана-
ны вә доғма јурдуну гојуб та-
нымадығын бир халгын јаны-
на кәлмәјиндән хәбәрим вар.»^в
12 Гој Јеһова сәнә бунун әвә-
зини версин!^г Ганадлары ал-
тына сығындығын^г Исраилин
Аллаһы Јеһовадан бол-бол му-
кафат аласан!» **13** Рут деди:
«Гој лүтфүн мәндән әскик ол-
масын, ағам. Мән сәнин гара-
башын да дејиләм, амма сән бу
гарабашына тәсәлли, үрәк-ди-
рәк вердин».

14 Наһар вахты кәләндә
Буэз Руту чағырды: «Јахын
кәл, бир аз чөрәк је, тикәни
сиркәјә батыр». Рут бичинчи-
ләрин јанында әјләшди. Буэз
она говурға узатды. Рут јејиб
дојду, јемәјиндән артыг да гал-
ды. **15** Сонра о башаг жырмаг^д
үчүн ајага галхды. Буэз чаван-
лара тапшырды: «Гој кедиби би-

2:7 * Дикәр вариант: *дәрзләрин ара-
сындан сүнбүл жырмаг.*

ФӘС. 2

а Рт 2:22

б Чх 23:9
Ль 19:34

в Рт 1:14, 16

г Рт 4:11, 17
Мт 1:5, 16

ф 36 17:8
36 36:7
36 57:1
36 63:7

д Ль 19:9
Рт 2:2

Сағ сүгүн

а Рт 2:9

б Рт 2:7

в Рт 2:14

г 36 41:1

ф Чх 34:6
Рт 1:8
36 36:7

д Рт 2:1

е Ль 25:25
Гн 25:5, 6
Рт 3:9, 12

ө Рт 2:8

ж Рт 1:22

з Рт 1:16

чилмиш сүнбүлләрин* арасын-
дан да башаг жығсын. Она дә-
мәјин.^а **16** Һәм дә дәрзләрин
арасындан бир аз сүнбүл чә-
киби гојун ки, о жығсын. Она һеч
нә демәјин».

17 Рут ахшама гәдәр башаг
жығды.^б Сонра жығдығы баша-
ғы дөјдү вә ондан бир ефаја*
јахын арпа чыхды. **18** О, ар-
паны көтүрүб шәһәрә гајыт-
ды вә гајынанасына көстәрди.
Һәмчинин јејиб дојдугдан сон-
ра наһардан галан јемәји^в чы-
харыб гајынанасына верди.

19 Гајынанасы ондан со-
рушду: «Бу күн һарада иш-
ләмисән, һарада башаг жығмы-
сан? Гој сәнә јахшылыг едән
адам хејир-бәрәкәт тапсын!»^г
Рут кимин зәмисиндә ишлә-
дијини гајынанасына сөјләди:
«Бу күн Буэз адлы бир киши-
нин зәмисиндә ишләдим».
20 Онда Наимә кәлининә
деди: «Дириләрдән вә өлүләр-
дән мәһәббәтини әсиркәмәјән
Јеһова^ф она хејир-дуа версин».
Сонра деди: «О, гоһумумуз-
дур,^д үзәринә гоһумлуг борчу
дүшән адамдыр*».^е **21** Муаби
Рут деди: «Һәм дә о, мәнә деди
ки, ишчиләри бүтүн мәһсулу
жығана гәдәр онларын јанын-
да галым».^ө **22** Наимә кәлини
Рута деди: «Гызым, онун га-
рабашлары илә ишләмәјин лап
јахшы олду, јохса башга зәми-
ләрдә сәни инчидәрдиләр».

23 Беләчә, Рут арпа вә буғ-
да бичини баша чатана кими^ж
Буэзин гарабашларынын ја-
нында башаг жығды. Рут гајын-
анасы илә јашајырды.^з

2:15 * Дикәр вариант: *дәрзләрин.* 2:17
* Ефа 22 литрлик габын тутумуна бә-
рабәрди. 614 еләвәсинә бах. 2:20
* һәрфән: *кери сатыналанымыздыр.*
Лүғәтдә «кери сатыналан» ифадәсинә
бах.

3 Бир күн гајынанасы Наимэ Рута деди: «Гызым, кэл сәни эрә верим, сәнин дә исти јуван олсун,^a хош күн көрәсән.

2 Бах, гарабашлары илә ишләдијин Буэз гоһумуздур.^b О, бу ахшам хырманда арпа со-вурачаг. **3** Дур јујун, әтирлән вә либасыны кејиниб хырмана ен. Амма о јејиб-ичмәји гуртар-мајынча, елә елә ки, сәни көрмәсин. **4** О јатмаға кедәндә бах көр нарада узаначаг, кедиб ајагларынын үстүнү ач, орада узан. Сонра нә етмәк лазымдырса, өзү сәнә дејәчәк».

5 Рут деди: «Нечә деми-сән, елә дә еләјәрәм». **6** Сонра хырмана энди вә гајын-анасынын дедији кими етди.

7 Буэз јејиб-ичмәјини гуртар-ды. О, кефи көк һалда дур-ду вә јатмаг үчүн тахыл та-јасынын о башына кетди. Рут сакитчә кәлиб онун ајағынын үстүнү ачды вә орада узан-ды. **8** Кечә јарысы Буэз сәк-сәнди. О дикәлди вә көрдү ки, ајаг учунда бир гадын хеј-лағы узаныб! **9** Буэз соруш-ду: «Сән кимсән?» «Гарабашын Рутам, — дејә о чаваб верди, —

этәјинлә гарабашынын үстүнү өрт, чүнки үзәриндә гоһумлуғ борчу* вар».^a **10** Онда Буэз деди: «Гој Јеһова сәнә јар ол-сун, гызым! Инди сән әввәл-киндән дә бөјүк јахшылыг ет-дин.^г Чүнки нә касыб, нә дә варлы чаванын ардынча дүш-мәдин. **11** Гызым, горхма. Нә истәсән, сәнин үчүн едәчәјәм,^г чүнки бу шәһәрдә һәр кәс сә-нин ләјагәтли гадын олдуғу-ну билир. **12** Дүздүр, үзәрим-дә гоһумлуғ борчу вар,^д анчаг мәнән дә јахын киши гоһу-мун вар.^е **13** Бу кечәни бура-

да гал, сабах о адам гоһум-луғ борчуну ичра едәрсә,^a лап јахшы. Әкәр етмәзсә, Јеһова-ја анд олсун ки, өзүм бу борчу үзәримә көтүрәчәјәм. Һәләлик сәһәрә кими бурада гал».

14 Рут сүбһәдәк онун ајаг учунда јатды. О, алагаранлыг-да галхды ки, һеч ким ону көр-мәсин. Буэз деди: «Һеч ким билмәсин ки, хырмана гадын кәлиб». **15** Сонра деди: «Ә-јиндәки бүрүнчәји ач бура тут». Рут бүрүнчәји ачды. Буэз бүрүнчәјин ичинә алты өлчү* арпа төкдү вә галдырыб онун башына гојду. Сонра дуруб шә-һәрә кетди.

16 Рут гајыданда гајынанасы сорушду: «Гызым, нечә олду?» Рут о кишинин онун үчүн етдији һәр шеји гајын-анасына данышды. **17** Сонра деди: «О, мәнә алты өлчү арпа вериб деди: “Гајынананын јанына әлибош гајытма”». **18** Онда Наимэ деди: «Гызым, отур көзлә, көр бу иш нә илә гуртарыр. О адам бу иши күнү бу күн һәлл етмәјинчә раһат-лашан дејил».

4 Буэз шәһәр дарвазасына^b чыхыб орада отурду. Бу вахт онун дедији һәмин гоһум*^в орадан кечирди. Буэз ону сәсләди: «Ај филанкәс, ја-хын кәл, әјләш». О јахынла-шыб әјләшди. **2** Сонра Буэз шәһәр ағсагалларындан^г он нәфәри чағырыб деди: «Кәлин әјләшин». Онлар да кәлиб ә-ләшдиләр.

3 Буэз һәмин гоһума^г деди: «Муаб торпағындан гајытмыш^д

3:15 * Еһтимал ки, алты сәа (төх. 44 литрлик габын тутдуғу гөдәр). 1 сәа 7,33 литрлик габын тутумуна бәрәбәр-дир. Б14 өләвәсинә бах. **4:1** * һәрфән: кери сатыналан.

ФӘС. 3

a Pt 1:9

b Pt 2:1, 20

в Лв 25:25
Гн 25:5, 6
Pt 2:20

г Pt 1:14, 16

г Pt 3:9

д Лв 25:25
Pt 2:20

е Pt 4:1

Сағ сүгүн

a Pt 4:5

ФӘС. 4

b Гн 25:7
Mc 31:23

в Pt 3:12

г Гн 16:18

г Лв 25:25
Гн 25:5, 6
Pt 2:20
Pt 3:9, 12

д Pt 1:1, 6

Наймэ, гардашымыз Элимэликин^а торпагыны сатмаг мөчбуријјэтиндэдир. **4** Мэн мәсләһәт билдим ки, бу мәселәни сәнә чатдырым. Шәһәр чамаатынын вә ағсагалларын өнүндә о торпағы ал.^б Әкәр алачагсанса, ал*. Алмајачагсанса, де, мән дә ишими билим. Чүнки ону алмаг һаггы сәнә дүшүр. Сәндән сонра мәнәм». О адам деди: «Мән алырам». **5** Онда Буэз она деди: «Торпағы Наимэдән аланда ону һәмчинин онун мәрһум оғлунун арвады муаби Рутдан да алмалысан ки, мәрһумун ады ирси васитәсилә јашасын». **6** О деди: «Мән ону ала билмәрәм, јохса өз мирасыма хөләл вурмуш оларам. Бу һүгугу сән өз үзәринә көтүр, ону сән ал, чүнки мән буну едә билмәрәм».

7 Гәдимдә Исраилдә кери сатын алмаг һүгугунун ичрасы вә өтүрүлмәси илә бағлы белә бир адәт вар иди, һәр чүр сөвдәләшмә рәсми сүрәтдә тәсдиг олунмалы иди. Адам сәндәлини чыхарыб^г о бири-нә верирди вә бу, Исраилдә разылашманы гүввәјә миндирди. **8** Буна көрә дә һәммин адам Буэзә: «Сән ал», — дејиб сәндәлини ајағындан чыхарды. **9** Буэз ағсагаллара вә чамаата деди: «Сиз бу күн шаһидсиниз^д ки, мән Элимәликә, Килјуна вә Мәһлуна мөхсус олмуш һәр шеји Наимэдән алырам. **10** Һәмчинин Мәһлунун арвады муаби Руту да өзүмә арвад алырам ки, мәрһумун адыны өз ирсинә гәјтарым.^е Онун ады гардашлары арасындан вә доғма шәһәриндән си-

4:4 * һәрфән: кери сатын алачагсанса, кери сатын ал.

ФӘС. 4

а Рт 1:2

б Јр 23:18
Өр 32:9, 10

в Рт 3:13

г Јр 38:7, 8
Гн 25:5, 6

д Гн 25:7, 9

е Јр 23:18
Рт 4:4
Өр 32:12

ж Јр 38:7, 8
Гн 25:5, 6

Сағ сүтүн

а Рт 4:4

б Јр 28:3
Јр 35:23-26
Јр 46:15, 18
Јр 46:22, 25

в Јр 35:19

г Рт 1:1
Мк 5:2

д 36 127:3

е Јр 38:29
Сј 26:20
Мт 1:3

ж Рт 1:14, 16

з Мт 1:5
Лк 3:23, 32

д 1Иш 17:12
Өш 11:1
Рм 15:12

е Рт 4:12
Мт 1:2-6

ж Јр 46:12
Сј 26:21
1См 2:5

з 1См 2:9-15

д Чк 6:23

е Рт 4:17
1Иш 16:1

ж 2Иш 7:8
1См 2:13, 15

линмәсин. Бу күн сиз буна шаһидсиниз».^а

11 Шәһәр дарвазасына топлашмыш чамаат вә ағсагаллар дедиләр: «Шаһидик! Гој Јеова сәнин очағына кәлән гадыны Исраил халгынын аналары Рәһилә вә Ләја кими барлы-бәһәрли етсин!»^б Сән дә Әфратда^в фираван јашајасан, Бејтләһмдә^г ад-сан саһиби оласан! **12** Гој Јеованын сәнә бу кәнч гадындан верәчәји өвләд^д сәјәсиндә сәнин евин Тамарын Јәһудәја доғдуғу Фарәсин^е еви кими олсун!»

13 Беләликлә, Буэз Руту алды вә Рут онун арвады олду. Буэз онунла јахынлыг етди. Јеованын изни илә Рут һәмилә галды вә бир оғул доғду. **14** Гоншу гадынлар Наимәјә дедиләр: «Јеоваја алгыш олсун! О, сәни јијәси* гојмады. Гој Исраилдә Онун ады вәсф едилсин! **15** Бу көрпә сәнә јени нәфәс верди, гочалыг чағында сәнә тагәт верди, чүнки ону сәни севән,^о сәнә једди оғулдан да артыг олан кәлинин доғду». **16** Наимә көрпәни көтүрүб бағрына басды. Она өзү бахды. **17** Гоншу гадынлар ушаға ад гојуб дедиләр: «Наимәнин оғлу олду». Көрпәнин адыны Абид^о гојдулар. О, Давудун атасы Јәссәнин^ж атасыдыр.

18 Фарәсин нәсил шәчәрәси^з будур: Фарәс һәсрунун^д атасы иди; **19** һәсрун Рамын атасы иди; Рам Әминәдабын атасы иди.^д **20** Әминәдаб/Нәһсунун атасы иди; Нәһсун Салманын атасы иди; **21** Салман Буэзин атасы иди; Буэз Абидин атасы иди. **22** Абид Јәссәнин атасы иди; Јәссә^е дә Давудун^ж атасы иди.

4:14 * һәрфән: кери сатыналансыз.

БИРИНЧИ ИШМУИЛ

МӘЗМУН

- 1 Өлгәна вә арвадлары (1–8)
Һәннә Аллаһдан оғул диләјир (9–18)
Ишмуил доғулур вә Јеһованын
евинә верилир (19–28)
- 2 Һәннәнин дуасы (1–11)
Әлинин ики оғлу (12–26)
Јеһова Әлијә һөкм чыхарыр (27–36)
- 3 Ишмуил пејғәмбәр сечилир (1–21)
- 4 Филиштлиләр сандығы әлә
кечирир (1–11)
Әли илә оғуллары өлүр (12–22)
- 5 Сандыг филиштлиләрин
өлкәсиндә (1–12)
Дагон алчалдылыр (1–5)
Филиштлиләрин үстүнә бәла
кәлир (6–12)
- 6 Филиштлиләр сандығы Израилә
гајтарыр (1–21)
- 7 Сандыг Кирјат-Јаримдә (1)
Ишмуил халгы Јеһоваја хидмәт
етмәжә сәсләјир (2–6)
Израиллиләр Миспаһда
гәләбә чалыр (7–14)
Ишмуил Израилә һакимлик
едир (15–17)
- 8 Израиллиләр падшаһ истәјир (1–9)
Ишмуил халга хәбәрдарлыг
едир (10–18)
Јеһова халгын истәјини
јеринә јетирир (19–22)
- 9 Ишмуил Талутла гаршылашыр (1–27)
- 10 Талут падшаһ кими
мәш едилир (1–16)
Талут халг гаршысында падшаһ
сечилир (17–27)
- 11 Талут әмуниләри мөғлуб едир (1–11)
Талут јенидән падшаһ
елан едилир (12–15)
- 12 Ишмуилин халга мүрачиәти (1–25)
«Бош шејләрин далынча
кетмәјин» (21)
Јеһова халгыны һеч вахт
атмајачаг (22)
- 13 Талут орду топлајыр (1–4)
Талутун өзбашына һәрәкәти (5–9)
Ишмуил Талуту тәнбәһ едир (10–14)
Израиллиләр әлијалын галыр (15–23)
- 14 Јонатан Миһмашы әлә кечирир (1–14)
Аллаһ Израилин дүшмәнләрини
гырыр (15–23)
Талут дүшүнмәдән анд верир (24–46)
Халг әти ганлы-ганлы јејир (32–34)
Талутун апардығы мүһарибәләр;
онун аиләси (47–52)
- 15 Талут Аллаһын сөзүндән чыхыб
Агагы сағ сахлајыр (1–9)
Ишмуил Талуту тәнбәһ едир (10–23)
Итаәт етмәк гурбандан
јахшыдыр (22)
Һакимијәт Талутдан алыныр (24–29)
Ишмуил Агагы өлдүрүр (30–35)
- 16 Ишмуил Давуду падшаһлыға
мәш едир (1–13)
Аллаһ үрәји көрүр (7)
Аллаһ руһуну Талутдан алыр (14–17)
Давуд Талут үчүн чәнк чалыр (18–23)
- 17 Давудун Чалут үзәриндә
гәләбәси (1–58)
Чалут Израилә мејдан охујур (8–10)
Давуд Чалутун чағырышына
һај верир (32–37)
Давуд Јеһованын ады илә
вурешур (45–47)
- 18 Давудла Јонатан достлашыр (1–4)
Талутун Давуда пахыллыгы
тутур (5–9)
Талутун Давуду өлдүрмәк
чәһдләри (10–19)
Давуд Талутун гызы Мөкјалы
алыр (20–30)
- 19 Талутун Давуда нифрәти
сојумајыб (1–13)
Давуд чаныны Талутдан
гуртарыр (14–24)
- 20 Јонатанын Давуда сәдагәти (1–42)
- 21 Давуд Нубда һүзүр чөрәкләриндән
јејир (1–9)

- Давуд Чатда өзүнү дэлилийе
вурур (10–15)
- 22 Давуд Эдулламда; Миспиде (1–5)
Талут Нуб каһинлерини
өлдүртдүрүр (6–19)
Өбжатар чаныны гуртарыр (20–23)
- 23 Давуд Гөйла эһлини филиштлелерин
өлиндөн алыр (1–12)
Талут Давуду төгиб едир (13–15)
Жонатан Давуду үрөклөндирер (16–18)
Талут аз гала Давуду жахалайыр;
Давуд гачыр (19–29)
- 24 Давуд Талутун чанына гыжмыр (1–22)
Давуд Жеованын мөш
едилмишинө өһтирам бөслөйир (6)
- 25 Ишмуилин өлүмү (1)
Набал Давудун адамларыны
өлибөш гајтарыр (2–13)
Абигајилин ағыллы һөрөкөти (14–35)
Жеова Давудун һөјатыны
горујачаг (29)
Жеова Набалы вурур (36–38)
Абигајил Давудун арвады
олур (39–44)
- 26 Давуд жең Талутун чанына
гыжмыр (1–25)
Давуд Жеованын
мөш едилмишинө
өһтирам бөслөйир (11)
- 27 Филиштлелер Сығлағы Давуда
верир (1–12)
- 28 Талут Ејн-Дорда бир чиндарын
жанына көлир (1–25)
- 29 Филиштлелер Давуда
етибар етмир (1–11)
- 30 Эмалигелер Сығлаға
басгын едир (1–6)
Жеова Давуда гүввөт верир (6)
Давуд эмалигелери мөғлуб
едир (7–31)
Давуд әсирлери кери
гајтарыр (18, 19)
Гөнимөти бөлүшдүрмөклө бағлы
көстөриш (23, 24)
- 31 Талутла үч оғлунун өлүмү (1–13)

1 Эфраим^а дағлыг бөлкәсин-
дә јерләшән Раматаим-Су-
фимдә^б Элгәна^в адлы бир
киши јашајырды*. Бу эфраим-
ли киши Јәраһимин оғлу иди.
(Јәраһим Әлиһунун, Әлиһу То-
хунун, Тоху Суфун оғлу иди.)
2 Онун ики арвады вар иди,
биринин ады һәннә, о бири-
нин ады Фәнинә иди. Фәнинә-
нин ушағлары вар иди, һәннә-
нин исә ушағы олмурду. **3** Бу
киши ордулар Аллаһы Жеова-
ја* ибадәт етмәк вә гурбан кә-
тирмәк үчүн һәр ил јашады-
ғы шәһәрдән Шилоја^г кедирди.
Орада Әлинин ики оғлу һүф-

1:1 * Јахуд Рамата Элгәна адлы суф-
лу бир киши јашајырды. 1:3 * Лүғәтдә
«ордулар Аллаһы Жеова» ифадесинө
бах.

ФӘС. 1

а Јш 16:5

б 1Иш 1:19
1Иш 7:15, 17

в 1См 6:22, 27

г Чк 23:14
Чк 34:23
Гн 12:5, 6
Јш 18:1
Һк 21:19
Лк 2:41**Сағ сүтун**а 1Иш 2:12, 22
1Иш 4:17б Сј 3:10
Гч 33:10
Мн 2:7

в Лв 7:15

г Гн 16:16
1Иш 2:18, 19

ни вә Фәнһас^а Жеоваја каһин
кими хидмәт едирди.^б

4 Һәр дөфә Элгәна гурбан
тәгдим едәндә арвады Фәни-
нәјә, онун оғул вә гызларына
пај верирди,^в **5** һәннә үчүн
исә хүсуси пај ајырырды, чүн-
ки ону чох себирди. Амма Же-
ова һәннәјә өвлад вермәмиш-
ди. **6** Жеова она ушаг вермә-
дији үчүн күнүсү дә ону әлә
салыб дилхор едирди. **7** О,
һәр ил белә едирди, һәр дөфә
Һәннә Жеованын евинә ке-
дәндә^г ону әлә салырды. Иш о
һәддә чатырды ки, һәннә ағла-
јыр вә чөрәк јемирди. **8** Әри
Элгәна исә она дејирди: «Һән-
нә, нә үчүн ағлајырсан, нијә је-
мәк јемирсән, ахы нијә үрәјини
сыхырсан? Мәкәр мән сәнин

үчүн он огулдан да артыг делелэм?»

9 Бир дэфэ онлар Шилода жејиб-ичэндэн сонра Һәннә ајага галхды. Һәмин вахт каһин Әли Јеһованын мәбәдинин*^а гапысы ағзында кәтилдә отурмушду. **10** Һәннә чох кәдәрли иди. О, ачы-ачы аглајараг Јеһоваја дуа етмәјә башлады^б **11** вә нәзир еләди: «Еј ордулар Аллаһы Јеһова, экәр бу гулу-нун дәрдинә биканә галмасан, мәнә нәзәр салсан, бу гулуну јада салыб мәнә бир огул версән,^в ону өмүрлүк Сәнә верәчәјәм, еј Јеһова, онун башына һеч вахт үлкүч дәјмәјәчәк». ^г

12 О, Јеһоваја хејли дуа етди. Бүтүн бу вахт әрзиндә Әли она бахырды. **13** Һәннә үрәјиндә даньшырды, тәкчә додаглары тәрпәнир, сәси исә ешидилмирди. Буна көрә дә Әлијә елә кәлди ки, о, сәрхошдур. **14** Әли она деди: «Нә гәдәр сәрхошлуг едәчәксән? Бәсдир шәраб ичдин!» **15** Һәннә чаваб верди: «Хејр, ағам! Мән үрәји губар бағламыш бир гадынам. Нә шәраб ичмишәм, нә дә башга бир ички. Мән Јеһоваја үрәјими бошалдырам. ^ф **16** Гулуну әскик гадын санма; дәрдим бөјүкдүр, бајагдан она көрә дуа едирәм». **17** Әли чавабында деди: «Саламат кет, гој Израилин Аллаһы сәни мурадына чатдырсын». ^д **18** Гадын: «Гој гулун көзүндә лүтф тапсын, аға», — дејиб кетди вә јемәк једи. Артыг онун чөһрәсиндә кәдәр олмады.

19 Онлар сүбһ тездән дуруб Јеһоваја сәчдә етдиләр, сонра Рамаја, евләринә гајытдылар.^е Әлгәна арвады Һәннә илә јахынлыг етди вә Јеһова она

1:9 * Јөни чадырынын.

ФӘС. 1

а Чх 25:8
1Иш 3:3
2Иш 7:2

б 36 55:22
36 65:2

в Јр 30:22

г Сј 6:5

ф 36 42:6
36 62:8
36 142:2

д 1Иш 1:11

е 1Иш 1:1

Сағ сүгүн

а 1Иш 1:11
36 66:19
Мс 15:29

б Јр 5:29
Јр 41:51
Чх 2:21, 22
Мт 1:21

в 1Иш 1:3

г Гн 16:16

ф 1Иш 1:11
1Иш 2:11
2См 31:16

д Сј 15:8-10

е Јш 18:1

е 1Иш 1:15

ж 1Иш 1:11, 17
36 66:19

ФӘС. 2

з 36 13:6
Лк 1:46

нәзәр салды.^з **20** Бир илин ичиндә* Һәннә һамилә галыб оғлан ушағы дүнјаја кәтирди. «Ону Јеһовадан истәдим», — дејәрәк ушағын адыны Ишмуил^з гојду.^б

21 Бир мүддәт сонра Әлгәна күлфәти илә бирликдә Јеһоваја иллик гурбаны^в вә нәзирини тәгдим етмәјә кетди. **22** Амма Һәннә онларла кетмәди.^г О, әринә деди: «Ушағы сүддән ајыран кими Јеһованын һүзуруна апарачағам. Гој һәмишәлик орада галсын». ^ф **23** Онда әри Әлгәна она деди: «Үрәјин нечә истәјир, елә дә ет. Ушаг сүддән кәсиләнәчән евдә гал. Гој Јеһова сән дејән кими етсин». Беләликлә, Һәннә евдә галды, ушаг сүддән кәсиләнәдәк ону әмиздирди.

24 Елә ки ушаг сүддән кәсилди, Һәннә бир үчиллик буға, бир ефа* ун вә бир бөјүк күп шәраб көтүрүб^д ушагла бирликдә Шилоја^е кетди. Шилода о, Јеһованын евинә кетди, ушаг да онунла иди. **25** Буғаны кәсдиләр вә сонра ушағы Әлинин јанына кәтирдиләр. **26** Һәннә деди: «Аға, мән бу јердә дуруб сәнин јанында Јеһоваја дуа едән һәмин гадынам.^в **27** Мән бу ушаг үчүн дуа едирдим, Јеһова да мәни мурадыма јетирди. ^ж **28** Инди ону Јеһоваја верирәм. О, өмрү боју Јеһоваја мәхсус олачағ». ^з

О*, орада Јеһоваја сәчдә гылды.

2 Онда Һәннә белә дуа етди: «Јеһова көнлүмү шад етди,^з

1:20 * Дикәр вариант: *вахты кәләндә.*
* Мөнәсы: *Аллаһын ады.* 1:24 * *Ефа* 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди.
Б14 өләвәсинә бах. 1:28 * *Көрүнүр,* Әлгәна.

Јехова мәнә
гүввәт верди*.
Ағзымы ачыб дүшмәнләри-
мә чаваб верәчәжәм,
Чүнки вердијин гуртулуш-
лара севинирәм.

2 Мүгәддәсликдә Јехованын
мисли јохдур.
Сәнә һеч ким тај
ола билмәз.^а
Аллаһымыз кими
гаја јохдур.^б

3 Бәсдин ловға-ловға
данышдыныз.
Ағзыныздан тәкәббүрлү
сөzlәр чыхмасын,
Чүнки Јехова һәр шеји
билән Аллаһдыр,^в
Һәр әмәлә гижмәти О верир.

4 Икидларин әлләриндә
охлары әсир,
Сәндирләјәнләр исә
күчә кәлир.^г

5 Тохлар чөрәкдән өтрү
муздурлуг едир,
Ачлар исә даһа ачлыг чәк-
мир.^д

Сонсуз гадын једди өвлад
доғур,^е
Чохлу өвлад анасы јалгыз
галыр.

6 Өлдүрән дә Јеховадыр,
јашадан да.
Мәзара* ендирән дә Одур,
орадан галдыран да.^в

7 Мүфлис едән дә Јеховадыр,
вар-дөвләт верән дә.^г
Алчалдан да Одур,
јүксәлдән дә.^д

8 О, фәгири тоз-торпағын
ичиндән чыхарыр,
Јохсулу күллүкдән*
галдырыр.^е
Онлары әсилзадәләрлә
јанашы әлләшдирир,

ФӘС. 2

а Чк 15:11
Гн 4:35
36 73:25
36 86:8
36 89:6

б Гн 32:4

в Әј 36:4
Әј 37:16
Рм 11:33

г Әш 40:29

д Лк 1:53

д 1Иш 1:11, 20

е Гн 32:39
Әј 14:13
36 30:3
36 49:15
36 68:20
Һш 13:14
Јһ 11:24
1Кр 15:55

ө Гн 8:18
Гн 28:12
2См 1:11, 12
Әј 42:12
Мс 10:22

ж 36 75:7

з 36 113:5, 7
Лк 1:52

Сағ сүгүн

а 36 102:25

б 36 91:11
36 97:10
36 121:3

в 36 37:28

г 36 33:16
Зк 4:6

д Чк 15:6

д 1Иш 7:10
2Иш 22:14
36 18:13

е 36 96:13
Һә 17:31

ө 36 2:6
36 110:1
Мт 28:18

ж Лк 1:69
Һә 4:27

з 1Иш 1:11
1Иш 3:1, 15

и 1Иш 2:22

ы Лв 7:34

ј Лв 3:3-5

Онлары шәрәф тахтында
отурдур.

Јерин тәмәлләри Јехова-
нын әлиндәдир,^а
Дүнјаны онларын үзәриндә
бәргәрар едиб.

9 О, садиг бәндәләринин
аддымларыны горујур,^б
Шәр адамлар исә зүлмәтдә
мәһв едиләчәк.^в
Чүнки инсан өз күчү илә
зәфәр чалмаз.^г

10 Јехова Онунла чәкишәнлә-
ри парча-парча едәчәк*,^д
Көјдән үстләринә илдырым
кими чахачаг.^е

Јехова бүтүн дүнјаны
мүһакимә едәчәк.^ө
Падышаһына гүввәт верә-
чәк,^ө

Мәш едилмишинин күчү-
нә күч гатачаг».^ж

11 Сонра Әлгәна Рамаја
евинә кетди, ушаг исә каһин
Әлинин нәзарәти алтында Је-
ховаја гуулуг етмәә башлады.^з

12 Әлинин оғуллари јара-
маз адамлар идиләр,^а Јеховаја
һөрмәт етмирдиләр. 13 Гур-
банлардан каһинә дүшән пәјла
белә едирдиләр:^б кимсә гур-
бан тәгдим едәндә әт һәлә гај-
најаркән каһинин хидмәтчиси
әлиндә үчдишли чәнкәл кә-
либ 14 әлини тештә, газана
ја да таваја салырды. Чәнкә-
лә нә кечирдисә, каһин өзүнә
көтүрүрдү. Онлар Шилоја кә-
лән бүтүн исраиллиләрин ба-
шына белә ојун ачырдылар.
15 Үстәлик, гурбан кәтирән
адам һәлә пији јандырмамыш/
каһинин хидмәтчиси кәлиб
она дејирди: «Каһинә гызарт-
маг үчүн әт вер. Гајнадыл-
мыш әт көтүрмәјәчәк, чиј
әт истәјир». 16 Гурбан кәти-
рән адам: «Гој әввәлчә пији

2:1 * һәрфән: *бујнузуму јүксәлти*. 2:6
* Ибр. *шеол*. Лүғәтә ба. 2:8 * Дикәр
вариант: *зибилликдән*.

2:10 * Дикәр вариант: *Јехова илә чәки-
шәнләр горхуја дүшәчәк*.

жандырсынлар,^а сонра нэ истә-
жирсэн көтүр», — дејәндә, хид-
мәтчи: «Јох, инди вер, вермә-
сэн, зорла көтүрәчәјәм!» — де-
жирди. **17** Беләликлә, хидмәт-
чиләр Јефованын өнүндә
бөјүк күнаһа батырдылар,^б
чүнки онлар Јеховаја кәтири-
лән гурбанлара һөрмәт гојмур-
дулар.

18 Балача Ишмуил исә әј-
ниндә кәтан дөшлүк^в Јехова-
нын һүзурунда хидмәт едир-
ди.^г **19** Анасы онун үчүн көј-
нәк тикир, һәр ил әри илә
иллик гурбаны тәгдим етмә-
жә кәләндә^д кәтириб она ве-
рирди. **20** Каһин Әли Әлгәна
илә арвадына хејир-дуа вериб
деди: «Јеховаја вердијин бу
ушағын јеринә гој Јехова бу
арвадыңдан сәнә башга өвлад
бәхш еләсин».^е Сонра онлар
евләринә гајытдылар. **21** Је-
хова һәннәјә нәзәр салды. О
һәмилә галды,^е даһа үч оғлан
вә ики гыз дүнјаја кәтирди. Ба-
лача Ишмуил исә Јефованын
өнүндә бөјүјүрдү.^е

22 Әли артыг чох гочал-
мышды. О, оғланларынын бү-
түн Исраиллә рәфтарындан,^ж
Һүзүр чадырынын киришиндә
хидмәт едән гадынларла әх-
лагсызлыг етдикләриндән хә-
бәрдар иди.^з **23** Әли онлара
дејирди: «Нијә белә иш-
ләр көрүрсүнүз? һамыдан си-
зин барәниздә пис-пис сөз-
ләр ешидирәм. **24** Јох, оғул-
ларым, белә олмаз. Јефованын
халгы арасында кәзән сөз-сөһ-
бәт гулағыма чатыр, ешитдик-
ләрим һеч дә хошакәлән де-
јил. **25** Адам башгасына гар-
шы күнаһ ишләсә, кимсә онун
үчүн Јеховаја жалварар*. Бәс
Јеховаја гаршы күнаһ ишлә-
сә,^и ким онун үчүн дуа едәр?»

2:25 * Дикер вариант: *Аллаһ онун үчүн
һавадарлыг едәр.*

ФӘС. 2

а Лв 3:16
Лв 7:25, 31

б 1Иш 2:29

в 2Иш 6:14

г 1Иш 2:11
1Иш 3:15

д Чх 23:14
1Иш 1:3, 21

е 1Иш 1:27, 28

ж Јр 21:1, 2
1Иш 1:19

з 1Иш 2:26
1Иш 3:19

и 1Иш 2:12-17

к Чх 38:8
Лв 21:6

л Сј 15:31
1Иш 2:17
1Иш 3:13, 14

Сағ сүтүн

а Мс 29:1
Мс 30:17

б 1Иш 2:21

в Чх 4:14, 27

г Чх 28:1
Лв 8:12
Сј 17:5, 8

д Сј 18:7

е Лв 2:3
Лв 6:16
Лв 10:14
Сј 5:9
Сј 18:9

ж Чх 25:8
Јш 18:1
1Иш 1:3

з 1Иш 2:14-16

и Чх 28:43

к 36 18:20
36 91:14

л 1Иш 3:14
1Иш 4:11, 18
1Иш 22:18
1Пд 2:27

м 36 78:60, 61

Амма онлар аталарынын сө-
зүнү вечләринә алмырдылар,
чүнки Јехова артыг онла-
рын өлүмүнә һөкм вермишди.^а
26 Балача Ишмуил исә бөјү-
јүр, һәм Јефованын, һәм дә
халгын рәғбәтини газанырды.^б

27 Күнләрин бир күнү бир
Аллаһ адамы Әлинин јанына
кәлиб деди: «Јехова белә де-
јир: “Мәкәр атанын еви Мисир-
дә фирон евинә кәләлик едән-
дә Мән Өзүмү онлара таныт-
мамышдым?”^в **28** О, бүтүн Ис-
раил гәбилләри арасындан
сечилмишди^г ки, Мәнә каһин
кими хидмәт етсин, гурбан кә-
тирмәк, бухур тәгдим етмәк*
үчүн гурбанкаһыма чыхсын^д
вә һүзурумда дөшлүк тах-
сын. Исраиллиләрин одда јан-
дырылан бүтүн тәгдимләри-
ни әчдадынын евинә вердим.^е
29 Нә үчүн мәскәнимдә тәг-
дим етмәји бујурдуғум гурбан
вә тәгдимләрә хор бахырсы-
ныз?^ж Сиз халгым Исраилын
тәгдим етдији гурбанларын ән
јахшы тикәләрини јејирсиниз.
Нә үчүн оғулларына Мәндән
чох һөрмәт гојурсан?^з

30 Буна көрә дә Исраилын
Аллаһы Јехова белә дејир:
“Мән демишдим ки, сәнин вә
әчдадынын еви һәмишә Мәнә
хидмәт едәчәк”.^к Амма инди
Јехова бәјән едир: “Артыг
буна јол вермәјәчәјәм. Мәнә
һөрмәт едәнә Мән дә һөрмәт
едәчәјәм,^л амма Мәнә һәгарәт
едәни Мән дә алчалдачағам!”
31 Күн кәләчәк, сәни вә атан
евини күчдән салачағам. Нәс-
линдән һеч ким аһыл ја-
шына чатмајачағ.” **32** Исраил
наз-немәтлә бәсләндији һал-
да, сән Мәним мәскәнимдә јал-
ныз дүшмән көрәчәксән.^м Сә-
нин евиндә даһа һеч вахт аһыл

2:28 * Дикер вариант: *гурбан түстүсү
учалтмағ.*

адам олмајачаг. **33** Евиндэн гурбанкаһымда хидмэт етмэк үчүн сағ сахладығым адам көзләринин нуруну алачаг, сәнә дәрәд кәтирәчәк. Нәслиндән оланларын чогу гылынчдан кечириләчәк.^а **34** Оғуларын һүфни вә Фәнһасын башына кәләнләр исә сәнә бир әламәт олачаг: икиси дә бир күндә өләчәк.^б **35** Сонра Өзүмә садиг каһин сечәчәжәм.^в О, Мәним үрәжимчә һәрәкәт едәчәк. Онун үчүн даими ев тикәчәжәм, о, һәмишә Мәним мәш едилмишим үчүн каһинлик едәчәк. **36** Сәнин евиндән сағ галанлар музд үчүн, бир тикә чөрәк үчүн она баш әјиб дејәчәк: «Нә олар, мәнә каһинликлә бағлы бир иш вер ки, бир тикә чөрәжим олсун».^г

3 Бу арада балача Ишмуил Әлинин нәзарәти алтында Јеһоваја гуллуғ едирди.^д О вахтлар Јеһованын сөзү һәрдән бир, вәһјләр^е исә надир һалларда назил олурду.

2 Әлинин көзләри зәифләмишди, о артыг көрмүрдү.^в Бир күн о, өз јатағында узанмышды. **3** Аллаһын чырағы^г һәлә сөнмәмишди. Ишмуил Аллаһын сандығы олан јердә, Јеһованын мәбәдиндә* узанмышды.^ж **4** Јеһова Ишмуили чағырды. О: «Бәли», — дејә чаваб верди **5** вә Әлинин јанына гачыи деди: «Бәли, ағам. Мәни чағырдын?» Әли: «Јох, чағырмамышам, кет јат», — деди. О да кедиб јеринә узанды. **6** Јеһова јенә: «Ишмуил!» — дејә чағырды. Ишмуил дуруб Әлинин јанына кетди вә она деди: «Бәли, ағам. Мәни чағырдын?» О исә: «Јох, оғлум, чағырмамышам, кет јат», — деди. **7** (О вахт

3:3 * Јөни чадырында.

ФӘС. 2

а 1Иш 22:18, 21

б 1Иш 4:11, 17

в 1Пд 2:27, 35
1См 29:22

г Льв 2:3
Сј 5:9

ФӘС. 3

д 1Иш 2:11, 18

е Сј 12:6
1См 17:15

ж 1Иш 4:15

з Льв 24:2

и 1Иш 1:9
1Иш 3:15

Сағ сүтун

а Ам 3:7

б 1Иш 4:17

в Сј 23:19
1Иш 2:31-34
Әш 55:10, 11

г 1Иш 2:22, 23
Јһ 15:22
Јр 4:17

д Сј 15:30
1Иш 2:12, 17

е Вә 8:11

ж 1Иш 4:11
1Иш 22:21
1Пд 2:27

Ишмуил һәлә Јеһованы јахындан танымырды вә Јеһова һәлә она Өз сөзүнү ачмамышды.^а **8** Јеһова үчүнчү дәфә: «Ишмуил!» — дејә ону сәсләди. Ишмуил дуруб Әлинин јанына кетди вә: «Бәли, ағам. Мәни чағырдын?» — деди.

Онда Әли баша дүшдү ки, ушағы чағыран Јеһовадыр. **9** Әли Ишмуилә деди: «Кет узан. Әкәр бир дә сәни чағырса, белә де: «Даныш, Јеһова, гулун Сәни ешидир»». Ишмуил кедиб јериндә узанды.

10 Јеһова јенә дә чағырды: «Ишмуил! Ишмуил!» Ишмуил: «Даныш, гулун Сәни ешидир», — деди. **11** Јеһова Ишмуилә деди: «Исраилдә елә шеј едәчәжәм ки, ешидәнләрин гулағы чинкилдәјәчәк.^б **12** О күн Мән Әлинин еви барәдә дедикләримин һамысыны әввәлдән ахырадәк јеринә јетирәчәжәм.^в **13** Она де ки, бу тәгсирә көрә евини һәмишәлик чәзаландырачағам.^г О, оғулларынын Аллаһы тәһгир етдијини^д билә-билә онлара гулағбурмасы вермир.^е **14** Буна көрә дә Әлинин еви үчүн анд ичмишәм ки, һеч бир гурбан, һеч бир тәғдимә онун евинин күнаһыны јумајачағ».^ж

15 Ишмуил јеринә узанды. Сәһәр дуруб Јеһованын евинин гапыларыны ачды. О, алдығы вәһји Әлијә данышмаға горхурду. **16** Әли Ишмуили чағырды: «Ишмуил, оғлум!» О: «Бәли», — дејә чаваб верди. **17** Әли сорушду: «О, сәнә нә деди? Хаһиш едирәм, мәндән һеч нә кизләтмә. Онун дедикләриндән бирчә кәлмә белә, мәндән кизләтсән, гој Аллаһ сәни чәзаландырсын».^з **18** Ишмуил һәр шеји олдуғу кими данышды, һеч нәји ондан кизләтмәди. Әли

деди: «Мэслэхэт Јеhovанындыр. Гој көзүндө нэ хошдурса, ону да етсин».

19 Ишмуил бөјүүрдү. Јеhова онунла иди^а вэ онун неч бир сөзүнү боша чыхартмырды. **20** Дандан тутмуш Биир-Сэбаја гэдэр бүтүн Исраилэ мэлум олду ки, Ишмуил Јеhovанын пејгэмбэри тэјин едилб. **21** Јеhова Шилода көрүнүрдү, чүнки Јеhова Ишмуилэ сөзлөрүни Шилода билдирмишди. Белэчэ, Јеhова Өзүнү Ишмуилэ бэлли етмишди.^б

4 Ишмуил Аллаһын сөзүнү бүтүн Исраилэ чатдырды.

О дөврдэ Исраил филиштлилэрлэ дөјүшмэјэ кетди. Онлар Ибнэзэрин јахынлыгында, филиштлилэр* исэ Әфигдэ дүшэркэ гурдулар. **2** Филиштлилэр Исраиллэ дөјүшмэк үчүн дүзүлдүлэр. Дөјүш ағыр кечди. Филиштлилэр Исраили мәғлуб етдилэр вэ дөјүш мејданында дөрд минэ јахын адамы гырдылар. **3** Дөјүшчүлэр дүшэркэјэ гајыданда Исраил ағсагаллары дедилэр: «Нэјэ көрө бу күн Јеhова бизи филиштлилэрэ мәғлуб етди?»^в Кэлин Шилодан Јеhovанын Әһд сандығыны кэтирэк.^г Гој јанымызда олсун вэ бизи дүшмэнин элиндән гуртарсын». **4** Белэчэ, халг Шилоја адам көндөриб кэррублар үзэриндэ* тахт гуран^ф ордулар Аллаһы Јеhovанын Әһд сандығыны кэтиртди. Элинин ики оғлу һүфни вэ Фәнһас^а да Әһд сандығынын јанында иди.

5 Јеhovанын Әһд сандығы дүшэркэјэ дахил оланда исраиллилэр елә һајгырдылар

4:1 * Бэзи мәнбэлэрэ әсасән, *филиштимлилер*. **4:4** * Дикөр вариант: *арасында*.

ФӘС. 3

а 1Иш 2:21

б 1Иш 3:1, 4
36 99:6**ФӘС. 4**в Гн 28:15, 25
Гн 32:30
Һк 2:14

г 2Иш 15:25

ф Чх 25:18
Сј 7:89
2Глд 19:15
36 80:1

д 1Иш 2:12

Сағ сүтуна Чх 14:25
Чх 15:14б Чх 7:5
36 78:43, 51в Гн 28:48
Һк 10:7
Һк 13:1г Лв 26:14, 17
Гн 28:25
1Иш 4:2ф 1Иш 2:31, 34
1Иш 4:3, 17
36 78:61, 64

д Јш 7:6

е 1Иш 4:4

ө 1Иш 3:2

ки, јер лэрзэјэ кэлди. **6** Филиштлилэр һајгырты сэслэрини ешидиб дедилэр: «Ибранилэрин дүшэркэсиндән кэлэн бу һајгыртылар нэди ки, исраиллилэр Јеhovанын сандығыны дүшэркэјэ кэтириблэр. **7** Филиштлилэр горхуја дүшүб: «Аллаһ дүшэркэјэ кэлиб!»^а — дедилэр. Онлар дедилэр: «Вај бизим һалымыза! Һэлэ индијэдэк белэ шеј олмайыб! **8** Вај һалымыза! Бу эзэмэтли Аллаһын элиндән бизи ким гуртарачаг? О, сәһрада мисирлилэри чүрбөчүр бэлаларла гырыб-төкән Аллаһдыр.^б **9** Еј филиштлилэр, чәсур олун! Мәрд дајанын ки, ибранилэр сизэ гуллуг етдији кими,^в сиз онлара гуллуг етмәјесиниз. Мәрд олун, вуршун!» **10** Филиштлилэр вуршуб исраиллилэри мәғлуб етдилэр.^г Исраиллилэрин һамысы өз чадырына гачды. Чох бөјүк гыргын олду вэ Исраил тәрәфиндән 30 000 пијада дөјүшчү һәлак олду. **11** Үстәлик, Аллаһын сандығы дүшмән элинэ кечди. Элинин ики оғлу, һүфни вэ Фәнһас исэ өлдү.^ф

12 Һәмин күн бир бинјаминли дөјүш јериндән гачараг Шилоја кэлди. О, јахасыны чырмыш, башына торпаг төкмүшдү.^а **13** О кәләндө үрәји Аллаһын сандығындан отру әсэн Әли јолун кәнарында, кәтилдә отуруб көзләјирди.^б Һәмин адам шәһәрэ кириб вәзијәти хәбәр верәндә бүтүн шәһәр фәрјад гопарды. **14** Шивән сәсини ешидән Әли: «Бу нә сәс-күјдүр?» — дејә сорушду. Һәмин адам тез кэлиб хәбәри Әлијә дә сөјләди. **15** (Элинин дохсан сәккиз јашы вар иди, онун көзләри көрмүрдү.^в) **16** О, Әлијә деди: «Мән дө-

јүш јериндән кәлирәм. Елә бу күн чәбһә хәттиндән гачмышам». Әли сорушду: «Оғлум, нә баш верди?» **17** Хәбәр кәтирән деди: «Исраиллиләр филиштлиләрин габағынын гачдылар. Халг бөјүк мәғлубижәтә уғрады.^а Сәнин ики оғлун, һүфни вә Фәнһас һәлак олду,^б Аллаһын сандығы исә дүшмән әлиһә кечди.»^в

18 Аллаһын сандығынын ады чәкилән кими Әли кәтилдән архасы үстә дарвазанын јанына јыхылды. О, гоча вә көк олдуғундан бојну сынды вә өлдү. Әли гырх ил Исраилдә һакимлик етмишди. **19** Онун кәлини, Фәнһасын арвады һамилә иди, доғмағына аз галмышды. Аллаһын сандығынын дүшмән әлиһә кечдијини вә гајынатасы илә әринин өлдүјүнү ешидәндә гәфилдән ону санчы тутду. О, санчыдан бүкүлдү вә доғду. **20** Гадын чан верәндә јанындакы гадынлар дедиләр: «Горхма, оғлун олду». Амма о чаваб вермәди, онларын сөзүнә мәһәл гојмады. **21** Аллаһын сандығынын әлә кечмәсинә, гајынатасы илә әринин өлүмүнә^г ишарә едәрәк: «Исраилин шәрәфи әсир дүшдү»,^д — деди вә ушағын адыны Икбуд^{*д} гојду. **22** О деди: «Исраилин шәрәфи әсир дүшдү, чүнки Аллаһын сандығы дүшмән әлиһә кечди.»^е

5 Филиштлиләр Аллаһын сандығыны әлә кечирәндән сонра^о ону Ибнәзәрден Ашдода апардылар. **2** Онлар Аллаһын сандығыны Дагонун евинә апарыб Дагонун һејкәлинин јанына гојдулар.^ж **3** Ертәси күн ашдодлулар тездән галханда көрдүләр ки, Дагонун һејкәли Јеһованын сан-

ФӘС. 4

а 1Иш 3:11

б 1Иш 2:34

в 1Иш 4:10, 11

г 1Иш 2:32, 34
1Иш 4:5, 11

F 36 78:61

д 1Иш 14:3

е 1Иш 4:11
Әр 7:12

ФӘС. 5

ө 1Иш 4:11

ж һк 16:23
1См 10:8-10

Сағ сүтун

а Чх 12:12
1См 16:26
36 97:7

б Әш 46:6, 7

в 1Иш 6:5, 6

г 1Иш 17:4

F 1Иш 5:6

д Јш 15:20, 45
2Пд 1:2
Ам 1:8

е 1Иш 5:7

дығынын гаршысында үзүстә јерә дүшүб.^з Онлар Дагону галдырыб өз јеринә гојдулар.^б **4** Нөвбәти күн сәһәр тездән дуранда көрдүләр ки, Дагон јенә Јеһованын сандығынын гаршысында үзүстә јерә јыхылыб, башы вә әлләри биләкдән кәсилиб кандара дүшүб, тәкчә балыға бәнзәр бәдәни бүтөв галыб. **5** Буна көрә дә Дагон кәһинләри вә Дагонун евинә кирәнләр бу күнәдәк Дагонун Ашдодакы евинин кандарына ајаг басмырлар.

6 Јеһованын әли ашдодлулара гаршы галхды. О, Ашдоду әтраф әразиси гаршыыг бабасил хәстәлијинә дүчар едиб чамааты бөјүк дәрдә мүбтәлә етди.^в **7** Ашдодлулар вәзијјәти белә көрәндә дедиләр: «Исраилин Аллаһынын сандығы биздә галмасын, чүнки Онун әли бизә вә аллаһымыз Дагона гаршы јаман галхыб». **8** Беләчә, онлар хәбәр көндәриб бүтүн Филишт һакимләрини топладылар вә онлардан сорушдулар: «Исраилин Аллаһынын сандығы илә нә едәк?» Онлар: «Исраилин Аллаһынын сандығыны Чата^г апарын», — дедиләр. Исраилин Аллаһынын сандығыны ора апардылар.

9 Сандығы ора апарандан сонра Јеһованын әли о шәһәрә гаршы галхды вә шәһәрдә вәһимә јаратды. О, бөјүкдән кичијә кими шәһәрин бүтүн әһалисини вурду вә онларда бабасил чыхды.^г **10** Буна көрә дә Аллаһын сандығыны Екрона^д көндәрдиләр, амма Аллаһын сандығы ора чатар-чатмаз екронлулар һарај-һәшир гопардылар: «Онлар бизи вә халгымызы мәһв етмәк үчүн Исраилин Аллаһынын сандығыны бура кәтирибләр!»^е **11** Онлар

хэбэр көндәриб бүтүн Филишт Hakimләрини топладылар вә дедиләр: «Исраилин Аллаһынын сандығыны бурадан узаглашдырын, ону өз жеринә гәйтәрын ки, биз вә халгымыз өлмәјәк». Бүтүн шәһәри өлүм горхусу бүрүмүшдү. Аллаһ онлары бәрк чәзаландырырды.^а **12** Сағ галанлар исә бабасил хәстәлијинә дүчәр олмушду. Шәһәрин фәрјады әршә галхмышды.

6 Jehovahнын сандығы^б једи ај филиштгиләрин өлкәсиндә галды. **2** Филиштгиләр каһинләри вә фалчылары^в топлајыб дедиләр: «Jehovанын сандығы илә нә едәк? Бизә дејин көрәк ону өз јеринә нечә гәйтәраг?» **3** Онлар чаваб вердиләр: «Исраилин Аллаһы Jehovahнын Әһд сандығыны кери гәйтәрмаг истәјирсинизсә, тәгдимәсиз гәйтәрмајын. Күнаһыныза көрә Она мүтләг тәгдимә верин.^г Јалныз о һалда шәфа тапарсыныз вә нә үчүн әлини үзәриниздән көтүрмәдијини биләрсиниз». **4** Филиштгиләр сорушдулар: «Күнаһымыза көрә Она нә тәгдим едәк?» Онлар дедиләр: «Филишт Hakimләринин сајына көрә^д беш гызыл бабасил шиши вә беш гызыл сичан көндәрин. Чүнки сизин вә Hakimләринизин башына мәһз бу бәла кәлиб. **5** Бабасил шишләринин вә өлкәни виран гојан сичанларын сурәгини^е дүзәлдин вә Исраилин Аллаһыны шәрәфләндириң. Бәлкә, онда О, сизин, аллаһларынызын вә өлкәнизин үзәриндән чәзаны көтүрдү.^в **6** Нә үчүн үрәјинизи мисирлиләр вә фирон кими инадқар едәсиниз?^г Аллаһ сәрт даврандыгда^ж онлар мәчбур олув исраиллиләри бурахдылар вә ис-

ФӘС. 5

а 1Иш 5:6, 9

ФӘС. 6

б 1Иш 4:11
1Иш 5:1
36 78:61в Гн 18:9, 10
Әш 2:6

г 1Иш 6:4, 17

д 1Иш 13:2, 3
1Иш 6:16

е 1Иш 6:18

в 1Иш 5:6, 11

ө Чх 7:13
Чх 8:15
Чх 14:17ж Чх 9:14, 16
Рм 9:17, 18

Сағ сүту

а Чх 6:1
Чх 11:1
Чх 12:33

б 1Иш 6:3, 4

в Јш 15:10, 12
Јш 21:8, 16
2См 28:18

г 1Иш 6:8, 9

д 1Иш 6:7

е Сј 3:30, 31

в Јш 21:8, 16

раиллиләр чыхыб кетдиләр.^а **7** Инди бир тәзә араба һазырлајын, һеч вахт бојундуруға гошулмамыш, ики јаныбалалы инәји арабаја гошун, балаларыны исә онлардан ајырыб дала гәйтәрын. **8** Jehovahнын сандығыны арабаја гојун, күнаһыныз үчүн Она тәгдим едәчәјиниз гызыл әшјалары мүчрүдә онун јанына гојун^б вә көндәрин. **9** Бахын: әкәр сандыг өз торпағына, Бејт-Шәмс^в јолуна галхарса, демәли, бу бөјүк бәланы бизә верән Одур. Јох әкәр ора кетмәзсә, онда биләчәјик ки, бизи вуран Онун әли дејилди. Бу, садчә бир тәсадүф иди».

10 Онлар елә дә етдиләр. Ики јаныбалалы инәји арабаја гошдулар, балаларыны исә евдә бағладылар. **11** Сонра Jehovahнын сандығыны, еләчә дә гызыл сичанлар вә бабасил шишләри олан мүчрүнү арабаја гојдулар. **12** Инәкләр Бејт-Шәмс јолу илә дүз кетдиләр,^г бөјүрә-бөјүрә, сағсола дәнмәдән баш јолла кетдиләр. Филишт Hakimләри Бејт-Шәмс сәрһәдинә гәдәр онларын ардынча кетдиләр. **13** Бејт-Шәмс чамааты дәрәдә буғда бичирди. Онлар башларыны галдырыб сандығы көрәндә чох севиндиләр. **14** Араба кәлиб бејт-шәмсли Јушәнин саһәсиндә, бөјүк дашын јанында дурду. Чамаат арабаны доғрады, инәкләри исә јандырма гурбаны олараг Jehovahја тәгдим етди.^ф

15 Лавилиләр^д Jehovahнын сандығыны, ичиндә гызыл әшјалар олан мүчрүнү арабадан ендириб бөјүк дашын үстүнә гојдулар. Бејт-шәмслиләр^е һәмин күн Jehovahја јандырма гурбанлары вә башга гурбанлар кәтирдиләр.

16 Филиштлиларын беш ха-
кими буну көрдүкдө һәм
күн Екрона гайтды. 17 Фи-
лиштлилар күнаһларын-
дан өтрү Јеһоваја гызыл ба-
басил шишлери тэгдим ет-
диләр:^а бирини Ашдод^б үчүн,
бирини Гэззэ үчүн, бирини
Ашкелон үчүн, бирини Чат^в
үчүн, бирини Екрон^г үчүн.
18 Гызыл сичанларын са-
йы, галалы шәһәрләрлө
ачыг эразиләрдеки кәнд-
ләр дә дахил олмага, беш
Филишт хакиминә мәхсус
шәһәрләрин сајына мұва-
фиг иди.

Јеһованын сандығыны
гојдулары бөјүк даш бејт-
шәмсли Јушәнин саһәсиндә
бу күн дә шаһид олараг ду-
рур. 19 Амма Јеһова Бејт-
Шәмс эһалисини гырыб төк-
дү, чүнки онлар Онун сан-
дығына бахмышдылар. Ал-
лаһ 50 070 адамы мәһв
етди. Халг Јеһованын он-
лара вердији бөјүк мүсибә-
тә^ф көрә јас тутду. 20 Бејт-
шәмслилар деди: «Мүгәддәс
Аллаһ Јеһованын^а һүзурунда
ким дура биләр? Каш О,
биздән узаглашыб башга-
ларынын јанына кедәјди».^в
21 Онлар Кирјат-Јарим^в
сакинләринә елчи көндәриб
дедиләр: «Филиштлилар
Јеһованын сандығыны
гајтарыблар. Кәлин, ону
апарын».^ж

7 Кирјат-Јарим эһалиси
кәлиб Јеһованын сандығыны
апарды вә Әбунәдәбин төпәдә
олан евинә гојду.^з Онун
оглу Әлјазары Јеһованын
сандығына кешикчи тәјин
етдиләр.

2 Сандығын Кирјат-Јаримә
кәтирилмәсиндән хејли мүд-
дәт, дүз ијирми ил кечди.
Бүтүн Исраил еви Јеһоваја
үз тутду.^и 3 Онда Ишмуил
исраиллиларә деди: «Әкәр
бүтүн гәлбинизлә Јеһоваја
дөнүрсү-

ФӘС. 6

а 1Иш 6:4
б 1Иш 5:1
в 1Иш 5:8
г һк 1:18
1Иш 5:10
ф Сј 4:15, 20
1См 13:10
д Лв 11:45
е Сј 17:12, 13
2Иш 6:8, 9
36 76:7
ө Јш 18:14
1См 13:5, 6
ж 1См 16:1
2См 1:4

ФӘС. 7

з 2Иш 6:2, 4
1См 13:5, 7
и Нә 9:28

Сағ сүтун

а 1Иш 12:24
б Јш 24:14, 23
һк 3:7
в һк 2:13
һк 10:6
1Пд 11:33
г Гн 10:20
Гн 13:4
Лк 4:8
ф Гн 28:1
д һк 10:16
е һк 20:1
1Иш 10:17
2Пд 25:23
Өр 40:6
ө 1Иш 12:23
Јг 5:16
ж 2См 20:3
Нә 9:1
Јл 2:12
з һк 10:10
и һк 2:18
ы Јш 13:2, 3
1Иш 6:4
ј 1Иш 12:19
Өш 37:4
к Лв 1:10
к 36 99:6
л 1Иш 2:10
2Иш 22:14
м Јш 10:10
һк 4:15
н Гн 20:4
Гн 28:7

нүзсә,^а онда јад илаһлары,^б
Әштурәт бүтләрини^в араныз-
дан рәдд един, үрәјинизи тә-
рәддүд етмәдән Јеһоваја ве-
рин вә јалныз Она хидмәт
един.^г О да сизи филиштли-
ларин әлиндән гуртарачаг».^ф
4 Исраиллилар Бааллары вә
Әштурәт бүтләрини атдылар,
тәкчә Јеһоваја хидмәт етмәјә
башладылар.^а

5 Ишмуил деди: «Бүтүн Ис-
раили Миспаһа топлајын.^в Мән
сизин үчүн Јеһоваја дуа едә-
чәәм».^в 6 Онлар Миспаһда
топлашдылар, һәмнин күн гују-
дан су чәкиб Јеһованын өнү-
дә јерә төкдүләр вә оруч тут-
дулар^ж. Орада исраиллилар:
«Биз Јеһоваја гаршы күнаһ ет-
мишик»,^з — дедиләр. Ишмуил
Миспаһда исраиллиларин ха-
кими^и кими хидмәт етмәјә
башлады.

7 Исраиллиларин Миспаһда
топлашмасы хәбәри филишт-
лиларә чатды. Филишт хаким-
ләри^в галхыб Исраилин үстү-
нә жүрүшә чыхдылар. Исраил-
лилар буну ешидәндә чанла-
рына горху дүшдү. 8 Онлар
Ишмуилә дедиләр: «Даянма,
Аллаһымыз Јеһоваја јалвар.
Гој дадымыза чатыб^ј бизи фи-
лиштлиларин әлиндән гуртар-
сын». 9 Ишмуил бир әмлик
гузу көтүрүб јандырма гур-
баны^к олараг Јеһоваја тәг-
дим етди вә Јеһовадан Исраил
үчүн имдад диләди. Јеһова
она чаваб верди.^к 10 Ишмуил
јандырма гурбаныны тәгдим
едәркән Исраиллә дөјүшә кә-
лән Филишт гошунлары ја-
хынлашырдылар. Јеһова һә-
мин күн филиштлиларин үс-
түнә шиддәтли илдырым
чахдырды,^л филиштлиларин
арасына вәлвәлә салды.^м Бе-
леликлә, филиштлилар Исраил-
лин гаршысында јенилдиләр.^н

11 Онда исраиллилэр Миспадан чыхдылар, филиштлилэри гыра-гыра Бейт-Гарын чанубуна гэдэр говдулар. 12 Ишмуил бир даш көтүрүб^а Миспахла Јэшна арасына гојду вэ «Јехова индијэ кими дадымыза јетишиб»,^б — дејэрэк адыны Ибнэзэр* гојду. 13 Белэликлэ, филиштлилэр сусдурулду. Онлар бир дэ Исраил торпагына сохулмадылар.^в Ишмуилин бүтүн өмрү боју Јехованын эли филиштлилэрэ гаршы олду.^г 14 Филиштлилэрин Екрондан Чата гэдэр Исраилдэн алдыгы шәһэрлэр Исраилэ гајытды. Исраил бу шәһэрлэрэ аид эразилэри дэ филиштлилэрин элиндэн алды.

Һәмчинин Исраиллэ аморилэрин арасында да сүлһ вар иди.^ф

15 Ишмуил бүтүн өмрү боју Исраилэ һакимлик етди.^з

16 О, һэр ил Бейтели^о, Килгалы^ө, Миспахы^ж кэзир, бүтүн бу јерлэрдэ Исраилэ һакимлик едирди. 17 Амма сонра Рамаја^з гајыдырды, чүнки еви орада иди вэ орада да Исраилэ һакимлик едирди. Ишмуил орада Јеховаја гурбанкаһ тикди.^и

8 Ишмуил гочаланда оғланларыны Исраил үзэриндэ һаким гојду. 2 Онун илкинин ады Јуил, икинчи оғлунун ады исэ Әбија иди.^ы Онлар Биир-Сэбада һакимлик едирдилэр. 3 Амма Ишмуилин оғуллары онун јолу илэ кетмирдилэр. Онлар һарам газанг күдүр,^ј рүшвэт алыб^к һагг-әдалэти тапдалајырдылар.^к

4 Бир мүддэт сонра бүтүн Исраил афсагаллары јыгышыб Рамаја, Ишмуилин јанына кэлдилэр. 5 Онлар деди-

ФӘС. 7

а Јш 4:9
Јш 24:26
б 36 44:3
в 1Иш 9:16
1Иш 13:5
г 1Иш 14:22,
23
1Иш 17:51
ф Јр 15:18, 21
д 1Иш 3:20
1Иш 12:11
1Иш 25:1
һв 13:20
е Јш 16:1
ө Јш 15:7, 12
1Иш 11:15
ж 1Иш 7:5
з 1Иш 1:1
1Иш 8:4
1Иш 19:18
и Чк 20:25

ФӘС. 8

ы 1См 6:28
ј Чк 18:21
к Чк 23:8
Гн 16:19
36 15:5
Мс 29:4
к Гн 24:17

Сағ сүтун

а Гн 17:14, 15
1Иш 12:13
һв 13:21
б һк 8:23
1Иш 10:19
1Иш 12:12
Әш 33:22
в Гн 9:24
г һк 2:19
ф 1Иш 10:25
д 1Иш 14:52
е 1Пд 9:22
1Пд 10:26
ө 1Пд 4:26
ж 2Иш 18:1
1См 27:1
з 2Пд 1:14
и 1См 27:26
ы 1Пд 4:7
ј 1Пд 4:26
к 1Пд 4:22
к 1См 27:28,
31

лэр: «Бах, сән артыг гочалмысан, оғланларың исэ сәнин јолунла кетмир. Башга халгларда олдуғу кими үстүмүзә падшаһ гој бизә һөкм етсин».^а

6 Онларын «бизә падшаһ вер ки, һакимимиз олсун» демәси Ишмуилә ағыр кәлди. Ишмуил Јеховаја дуа етди. **7** Јехова Ишмуилә деди: «Халг сәнә нә дејирсә, елә. Онлар сәни рәдд етмирләр, бир падшаһ кими Мәни рәдд едирләр.^б **8** Онлары Мисирдән чыхардығым күндән та бу күнә гэдэр нә едиләрсә, инди дә ону едирләр. Онлар мәни атыб^в башга аллаһлара гуллуғ едирләр.^г Сәнә дә ејни шеји едирләр. **9** Нә дејирләрсә, елә. Амма онлара чидди хәбәрдарлығ ет. Үзәрләриндә һөкмранлығ едәчәк падшаһын һүгуғларыны вә тәләбләрини онлара билдир».

10 Ишмуил ондан падшаһ истәјән халга Јехованын бүтүн сөзләрини чатдырыб **11** деди: «Үстүнүздә һөкмранлығ едәчәк падшаһын бу һүгуғлары вә бу тәләблери олачағ:^ф о, оғууларынызы апарыб^д чәнк арабаларына миндирәчәк,^ө сүвары едәчәк,^ө бәзиләрини исэ чәнк арабаларынын габағында гачырачағ. **12** Онлардан кимисини минбашы,^ж кимисини эллибашы^з гојачағ. Кимиси исэ онун торпағыны шумлајачағ,^и мәһсулуну јығачағ,^ы онун үчүн силаһ, арабалары үчүн ләвазимат дүзәлдәчәк.^ј **13** О, гызларынызы әтирчи, ашпаз, чөрәкчи ишләтмәк үчүн апарачағ.^к **14** Ән јахшы тарланызы, үзүм, зейтун бағынызы көтүрүб әжанларына верәчәк.^к **15** Зәминизин, үзүм бағынызын мәһсулунун онда бирини алыб сарај мәмурларына вә нөкәр-наибинә верәчәк.

16 Сизин нөкәр вә кәнизләринизи, мал-гаранызы, улагларынызын эн јахшысыны көтүрүб өз ишиндә ишләдәчәк;^a

17 сүрүләринизин онда бирини көтүрәчәк.^b Сиз онун гуллары олачагсыныз. 18 Күн кәләчәк, сечдијиниз падшанын әлиндән дад едәчәксиниз,^a амма онда Јеһова сизә һај вермәјәчәк».

19 Лакин халг Ишмуилә гулаг асмады вә деди: «Јох, гәрарымыз гәтидир, падшаһ истәјирик. 20 Гој биз дә башга халглар кими олаг, падшаһымыз бизә һакимлик етсин, габағымызда кедиб дәјүшләримизә рәһбәрлик етсин». 21 Ишмуил чамаатын сөзүнү динләјәндән сонра онлары Јеһоваја тәкрап еләди. 22 Јеһова Ишмуилә деди: «Онларын сөзүнә гулаг ас, үзәрләринә падшаһ гој».᠑ Онда Ишмуил иһраиллиләрә деди: «Һамы өз шәһәринә гајытсын».

9 Бинјамин гәбиләсиндә^f Киш^a адлы варлы-һаллы бир киши варды. О, Әбиин, Әбиил Сәрарын, Сәрар Бәкратын, Бәкрат Әфјанын оғлу иди. 2 Онун Талут^e адында кәнч, јарашыглы оғлу варды. Иһраилдә онун кими јарашыглысы јох иди. О, һамыдан бојча бир баш һүндүр иди.

3 Бир дәфә Талутун атасы Кишин улаглары итмишди. Киш оғлу Талута деди: «Нөкәрләрдән бирини көтүр, кет улаглары ахтар». 4 Онлар бүтүн Әфраим дағлыг бөлкәсини, Шалиша торпағыны кәздиләр, амма улаглары тапмадылар. Сонра Шалим торпағыны доландылар, улаглар орада да јох иди. Онлар бүтүн Бинјамин торпағыны да кәздиләр, анчаг улаглар тапылмады ки тапылмады.

ФӘС. 8

a 1Пд 5:15, 16

b 1Пд 4:22, 23

v 1Пд 12:3, 4

г 1Иш 8:7

Һш 13:11

ФӘС. 9

f Һк 21:17

d 1Иш 14:51

1См 8:33

Һв 13:21

e 1Иш 11:15

1Иш 13:13

1Иш 15:26

1Иш 28:7

1Иш 31:4

2Иш 1:23

Сағ сүгүн

a 1Иш 10:2

b 1Иш 3:19

v 1Иш 9:19

2Иш 15:27

1См 9:22

1См 29:29

г 1Иш 9:19

f 1Пд 3:2

1См 16:39

2См 1:3

d 1Иш 7:9

1Иш 16:5

5 Онлар кәлиб Суф торпагына чатдылар. Талут нөкәринә деди: «Кәл гајыдаг, јохса атам улаглары гојуб бизә көрә нараһат олачаг».᠑ 6 Нөкәр исә деди: «Бу шәһәрдә бир Аллаһ адамы вар. О, бөјүк һөрмәт саһибидир, нә дејирсә, һамысы дүз чыхыр.᠑ Кәл ора кедәк. Бәлкә, о, бизә деди һара кетмәлијик». 7 Талут сорушду: «Бәс о адама нә апараг? Һејбәмиздә чөрәк дә галмајыб. Аллаһ адамына нә совгат верәк? Ахы һеч нәјимиз јохдур». 8 Нөкәр чаваб верди: «Бах, мәндә күмүш сиккә* вар. Ону Аллаһ адамына верәрәм, о, бизә дејәр һара кетмәлијик». 9 (Кечмиш вахтларда Иһраилдә кимсә Аллаһын һөкмүнү өјрәнмәк истәјәндә белә дејәрди: «Кәлин көрүчүнүн^e јанына кедәк». О вахтлар пејгәмбәрә көрүчү дејәрдиләр.) 10 Талут нөкәринә деди: «Ағлабаган сөздүр, кәл кедәк». Беләчә, онлар Аллаһ адамынын олдуғу шәһәрә кетдиләр.

11 Онлар јошула шәһәрә галханда суја кедән гызлар көрдүләр. Гызлардан сорушдулар: «Көрүчү^г бурададыр?» 12 Гызлар: «Һә, бурададыр, — дедиләр. — Елә габағынызча кетди. Тәләсин. О, шәһәрә бу күн кәлиб. Чамаат бу күн сәчдәкаһда*^f гурбан кәтирәчәк.᠑ 13 Ону шәһәрә кирән кими, о, сәчдәкаһа јемәк јемәјә кетмәздән әввәл тапачагсыныз. О кәлмәјинчә чамаат чөрәк јемәјәчәк. Чүнки гурбана о хејир-дуа верир вә јалныз бундан сонра дәвәт олуанлар јејә биләрләр. Инди кетсәниз, ону тапарсыныз». 14 Онлар

9:8 * һәрфән: *шекелин дәрдә бири. Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди.* Б14 әләвәсинә бах. 9:12 * һәрфән: *јүксәкликдә.*

шәһәрә галхдылар. Шәһәрин ортасына чатачатда сәчдәкаһа кедән Ишмуиллә үз-үзә кәлди-ләр.

15 Талут кәлмәмишдән бир күн әввәл Јеһова Ишмуилә демиши: **16** «Сабаһ тәхминән бу вахт сәнин јанына Бинјамин торпағындан^а бир адам көндәрәчәјәм. Ону халгым Исраилин башчысы олараг мәш ет.^б О, халгымы филиштлиләрин әлиндән гуртарачаг. Чүнки Мән халгыма едилән зүмләри көрүрәм, онларын фәрјады мәнә чатыб».^в **17** Ишмуил Талуту көрәндә Јеһова она деди: «“Халгыма һөкманлыг едәчәк”, дедијим адам будур».^г

18 Талут дарвазанын јанында Ишмуилә јахынлашыб деди: «Деј биләрсән, көрүчүнүн еви һарададыр?»^д **19** Ишмуил: «Көрүчү мәнәм, — деди. — Бујур, кеч габага, сәчдәкаһа кедәк. Бу күн мәнимлә јемәк јејәчәксиниз.^е Сабаһ сәһәр сизи јола саларам. Һәм дә нә истәсәниз, сизә билдирәрәм. **20** Үч күн әввәл итән улаглар^а көрә исә нараһат олма, онлар артыг тапылыб. Бир дә ки, Исраилин бүтүн чаһ-чалалы кимә мәхсусдур? Мәкәр сәнә вә атанын евинә мәхсус дејил?»^б **21** Онда Талут деди: «Мән ки бинјаминлијәм, Исраилин ән кичик гәбиләсиндәнәм.^в Нәслим дә Бинјамин гәбиләсиндә ән кичик нәсилдир. Нә үчүн мәнә белә сөзләр дејирсән?»

22 Ишмуил Талутла нөкәрини јемәк отағына апарды. Онлары дәвәт олуналарын арасында јухары башда отуртду. Орада тәхминән отуз нәфәр адам вар иди. **23** Ишмуил ашпаза деди: «“Буну ғырага гој” дејиб сәнә вердијим пајы кәтир».^д **24** Онда ашпаз буду кә-

ФӘС. 9

а Јш 18:11

б 1Иш 10:1
1Иш 15:1в 36 106:43, 44
36 107:19г 1Иш 10:24
1Иш 15:17
һә 13:21

д 1Иш 9:13, 24

е 1Иш 9:3

б 1Иш 8:5, 19
1Иш 12:13

в һк 20:46, 47

Сағ сүтун

а 1Иш 9:13, 19

б 1Иш 9:3, 10

ФӘС. 10

в 1Иш 16:13
2Пд 9:2, 3г Чх 19:5
Гн 32:9д 1Иш 9:16
һә 13:21

е Јр 35:19

в 1Иш 9:3, 5

в Јр 28:19, 22

тириб Талутун габағына гојду. Ишмуил деди: «Бу, сәнин пајындыр, је. Бу пај сәнин үчүн ајрылыб. Мән онлара демишдим ки, гонагларым олачаг». Беләчә, һәмин күн Талут Ишмуиллә биркә чөрәк једи. **25** Сонра онлар сәчдәкаһдан ениб^а шәһәрә кәлдиләр. Ишмуил евин дамында Талутла сөһбәтини давам етдирди. **26** Онлар дан јери сөкүләндә галхдылар. Ишмуил дамдан Талуту чағырыб деди: «Һазырлаш, сәни јола салым». Талут һазырлашандан сонра Ишмуиллә бирликдә едән чыхдылар. **27** Онлар шәһәрин гуртарачағына енәркән Ишмуил Талута деди: «Нөкәринә^б де, габагда кетсин, сән исә ајаг сахла, сәнә Аллаһын сөзүнү билдирим». Нөкәр габагда кетди.

10 Ишмуил бир габ јағы Талутун башына төкдү^в вә ону өпүб деди: «Јеһова сәни Өз халгы^г үзәриндә башчы кими мәш едир.^д **2** Бу күн мәнән ајрыландан сонра Бинјамин торпағында Силсаһда, Рәһиләнин гәбри^д јахынлығында ики нәфәрә раст кәләчәксән. Онлар сәнә дејәчәкләр: “Ахтардығын улаглар тапылыб, анчаг инди атан улаглары гојуб сәнин үчүн нараһат олур.^е Атан дејир: “Оғлум һарада галды? Мән инди нә едим?” **3** Орадан Табурдакы бөјүк ағачын јанына кедәрсән, орада Аллаһа ибадәт етмәк үчүн Бејтелә^б кедән үч нәфәрлә растлашагагсан. Бири үч оғлаг, о бирис үч көмбә чөрәк, үчүнчү исә бир јекә күп шәраб апарачаг. **4** Онлар сәндән һал-әһвал тутачаг, сәнә ики чөрәк верәчәкләр. Чөрәкләри кәтүрәрсән. **5** Сонра филиштлиләрин кешикчи

дэстэсинин јерләшдији јерә, Аллах тәпәсинә кедәрсән. Шәһәрә чатанда сәчдәкаһдан кәлән бир дәстә пејғәмбәрә раст кәләчәкән. Онлар пејғәмбәрлик едәчәк, чамаат исә гаршыларында телли аләт, гавал, түтәк вә чәнк чалачаг. **6** Јеһованын руһу үзәринә енәчәк,^а сән дә онларла биркә пејғәмбәрлик едәчәксән, дәјишиб тамамилә башга бир адам олачагсан.^б **7** Бүтүн бу әламәтләр јеринә јетәндә вәзијәтә ујгун һәрәкәт ет, чүнки Аллах сәнинләдир. **8** Сонра мөндән габаг Килгала^в кедәрсән. Мән јандырма вә үнсийәт гурбаны тәгдим етмәк үчүн ораја сәнин јанына кәләчәјәм. Мән сәнин јанына кәләнәчән једди күн кәзлә. Кәлиб сәнә дејәчәјәм нә етмәлисән».

9 Талут дөнүб Ишмуилин јанындан кетмәк истәјәндә Аллах онун тәбиәтини дәјишдирди вә бүтүн бу әламәтләр һәмин күн јеринә јетди. **10** Онлар орадан тәпәјә кетдиләр. Јолда бир дәстә пејғәмбәр онун растына чыхды. Һәмин ан Аллаһын руһу онун үзәринә енди^г вә о, онларла пејғәмбәрлик етмәјә башлады.^г **11** Талуту әввәлдән таныјанлар онун пејғәмбәрләрлә биркә пејғәмбәрлик етдијини көрәндә бир-биринә дедиләр: «Кишин оғлуна нә олуб? Талут да пејғәмбәр олуб?» **12** Сонра оралы бир нәфәр деди: «О бири пејғәмбәрләрин атасы ким олуб ки?» Она көрә дә «Талут да пејғәмбәр олуб?» сөзү дилләрдә мәсәл олду.^д

13 Талут пејғәмбәрлик едәндән сонра сәчдәкаһа галхды. **14** Сонра Талутун әмиси ондан вә нөкәриндән сорушду: «Һара кетмишдиниз?» О чаваб верди: «Ешшәкләри ахтарма-

ФӘС. 10

а Сј 11:25

б 1Иш 10:10

в 1Иш 7:15, 16
1Иш 11:14г һк 14:5, 6
1Иш 11:6
1Иш 16:13д 1Иш 10:6
1Иш 19:23

д 1Иш 19:24

Сағ сүтун

а 1Иш 9:3

б 1Иш 7:5

в Чх 13:14
Гн 4:34г 1Иш 8:7
1Иш 12:12д Јш 7:16-18
Һв 1:24

д 1Иш 9:21

е һв 13:21

ө һк 1:1
Һк 20:18, 28
1Иш 23:2

ж 1Иш 9:2

з Гн 17:14, 15
1Иш 9:17

и 1Иш 8:11-18

га.^а Амма көрдүк ки, тапа билмирик, кетдик Ишмуилин јанына». **15** Онда Талутун әмиси сорушду: «Бәс Ишмуил сәнә нә деди?» **16** Талут чаваб верди: «Деди ки, ешшәкләр тапылыб». Лакин Ишмуилин падшаһлыг һагда дедикләрини она данышмады.

17 Сонра Ишмуил Миспаһда халгы Јеһованын һүзуруна чағырды.^б **18** О, исаирилләрә деди: «Исаирилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сизи Мисирдән Мән чыхартдым,^в мисирлиләрин вә сизә зүлм едән башга һөкмдарларын әлиндән сизи Мән гуртардым. **19** Амма сиз бу күн Аллаһынызы, сизи һәр чүр дәрәд-бәладан гуртаран Аллаһы рәдд етдиниз^г вә дединиз: “Јох, бизим үстүмүзә падшаһ гој”. Инди гәбиләләринизә вә нәсилләринизә көрә Јеһованын һүзурунда дүзүлүн”».

20 Ишмуил бүтүн Исаирил гәбиләләрини габаға чыхартды.^г Бинјамин гәбиләси сечилди.^д **21** Сонра Бинјамин гәбиләсинин нәсилләрини бир-бир габаға чыхартды. Матри нәсли сечилди. Ахырда Киш оғлу Талут сечилди.^е Амма ону ахтарыб тапа билмәдиләр. **22** Онда Јеһовадан сорушдулар:^в «О, бура кәлмәјиб?» Јеһова чаваб верди: «Одур, јүкләрин арасында кизләниб». **23** Тез кедиб Талуту орадан кәтирдиләр. О, чамаатын арасында дурду. Талут һамыдан бир баш һүндүр иди.^ж **24** Ишмуил бүтүн халга деди: «Көрүрсүнүз, Јеһова кими сечиб?»^з Халгын арасында онун кимиси јохдур!» һамы бир ағыздан: «Јашасын падшаһ!» — дејиб һајгырды.

25 Ишмуил халга падшаһын сәләһијәтләрини садалады,^и

онлары китаба жазыб Jehovahнын өнүнө гојду. Сонра халгы евлэринэ көндөрдү. **26** Талут да Кибана евинэ гајытды. Икидлэр онунла кетдилэр, чүнки буну Jehovah онларын үрөжинэ гојмушду. **27** Анчаг бэзи ярамаз адамлар: «Бу, бизи нечэ гуртарачаг?»^a — дејиб она һагарэт етдилэр вэ она неч бир бэхшиш кэтирмөдилэр.^b Амма Талут неч нэ демэди.

11 Эмуни^a Наһаш кэлиб Килладдакы Јабеш^г гаршысында дүшэркэ гурду. Бүтүн јабешлилэр Наһаша: «Бизимлэ сазиш багла, биз сэнэ гуллу едерик», — дедилэр. **2** Эмуни Наһаш онлара деди: «Бир шэртим вар. һамынызын сағ көзүнү ојуб чыхарачагам. Гој Израил рүсвај олсун». **3** Јабеш ағсагаллары она чаваб вердилэр: «Бизэ једди күн мөһлэт вер. Гој Израилин һэр јеринэ гасидлэр көндөрөк. Экэр дадымыза чатан олмаса, онда сэнэ тэслим оларыг». **4** Гасидлэр Талутун јашадығы Кибана^г кэлдилэр вэ бу сөзлэри халга сөйлөдилэр. Халг фэрјад гопарыб ағламаға башлады.

5 Талут нахырын архасында отлагдан кэлирди. О сорушду: «Чамаата нэ олуб? Нийэ һамы аглашыр?» Јабешлилэрин сөзлэрини она чатдырдылар. **6** Буну ешидөндө Jehovahнын руһу онун үзэринэ енди.^a Талут бэрк гезэблэнди. **7** Ики буға көтүрүб онлары тикэ-тикэ доғрады вэ гасидлэрэ вериб Израилин һэр јеринэ көндөрдү. Гасидлэр һэр јердө чар чөкдилэр: «Ким Талутла Ишмуилин ардынча кетмэсэ, онун мал-гарасы бу көкө салыначаг!» Халгы Jehovahнын вәһми бүрүдү. Һамы бир нэфэр кими дуруб кэлди. **8** Талут

ФӘС. 10

a 1Иш 11:12

b 1Пд 10:1, 10
2См 17:5

ФӘС. 11

v Гн 2:19

г һк 21:8
1Иш 31:11,
12

f 1Иш 10:26
1Иш 14:2

d һк 3:9, 10
һк 6:34
һк 11:29
һк 14:5, 6
1Иш 10:10,
11
1Иш 16:13

Сағ сүтун

a 1Иш 11:3

b 1Иш 11:1

v 1Иш 10:26,
27

г 2Иш 19:22

f 1Иш 7:15, 16

d 1Иш 10:17,
24

e Лв 7:11

e 1Пд 1:39, 40
2Пд 11:12, 14
1См 12:39,
40

ФӘС. 12

ж 1Иш 8:5
1Иш 10:24
1Иш 11:14,
15

Безэгдэ онлары сајды. Орада 300 000 исраилли, 30 000 јәһудалы вар иди. **9** Онлар гасидлэрэ дедилэр: «Килладдакы јабешлилэрэ белэ дејин: “Сабах күнөш гызан вахт сиз хилас олачагынызын”. Гасидлэр кедиб бу хэбэри јабешлилэрэ чатдырдылар. Онлар чох севиндилэр. **10** Јабешлилэр Наһаша дедилэр: «Сабах биз сизэ тэслим олачагыг. Онда нэ истэсэниз, бизимлэ едэрсиниз».^a

11 Ертэси күн Талут адамларыны үч һиссэјэ бөлдү. Онлар сөһөр нөвбэси* вахты дүшэркэнин ортасына кирдилэр вэ күнөш гызана гэдэр эмунилэри гырдылар.^b Сағ галанларын һэрэси бир тэрэфэ сепэлэнди. Белэ ки, ики нэфэри бир јердө көрмөк олмурду. **12** Онда халг Ишмуилэ деди: «“Талут бизэ падшаһ олачаг?” дејэн ким иди?»^b Онлары верин өлдүрөк». **13** Амма Талут деди: «Бу күн неч ким өлмөчөк.»^г Бу күн Jehovah Израилэ гуртулуш вериб».

14 Бир гэдэр сонра Ишмуил халга деди: «Кэлин Килгала^г кедөк. Талуту јенидэн падшаһ елан едөк».^a **15** Бүтүн халг Килгала кетди. Орада Jehovahнын һузурунда Талуту падшаһ етдилэр. Сонра Jehovahнын һузурунда үнсийэт гурбанлары тэгдим олунду.^e Талут вэ бүтүн Израил халгы бөјүк севинч ичиндө бајрам етди.^e

12 Ахырда Ишмуил бүтүн Израилэ деди: «Будур, мөндөн нэ истэдиниз, ону да етдим, үстүнүзэ падшаһ гојдум.»^ж **2** Инди өнүнүздэ кедэн

11:11 * Ибранилэр кечэни үч «нөвбө» јө бөлүрдү. Ахырынчы нөвбө олан сөһөр нөвбэси кечэ саат икиден сөһөр саат алтыјадөк давам едирди.

падшаһыныз вар!^а Мән исә артыг гочалмышам, башым ағарыб. Оғланларым сизин араныздадыр.^б Өзүм дә кәнчлимдән бу күнә гәдәр сизин өнүндәз кетмишәм.^в **3** Инди гаршыныздаҗам. Нә иддианыз варса, Јеһова илә мәсһ едилмишинин^г гаршысында үзүмә дејин: кимин өкүзүнү, ја ешшәјини көтүрмүшәм?^д Кимә фырылдаг кәлмишәм? Кимә зүлм етмишәм? Кимин әлиндән рүшвәт алыб әмәлинә көз јуммушам?^е Өкәр белә шеј олубса, дејин, әвәзини өдәјим».^ж **4** Онлар чаваб вердиләр: «Сән һеч кимә фырылдаг кәлмәмисән, зүлм етмәмисән, һеч кимдән һеч нә көтүрмәмисән». **5** Онда Ишмуил деди: «Јеһова да, Онун мәсһ едилмиши дә шаһиддир ки, сиз мәни һеч нәдә күнаһландыра билмәдиниз». Онлар: «О, шаһиддир», — дедиләр.

6 Ишмуил халга деди: «Мусаны вә Һаруну сечән, әчдадларынызы Мисир торпағындан чыхаран Јеһова^о шаһиддир. **7** Инди дурун, Јеһованын сизин вә әчдадларыныз үчүн етдији бүтүн һагг ишләри нәзәрә алараг сизи Јеһованын өнүндә мүһакимә едәчәјәм.

8 Јагуб Мисирә кетди.^к Сонра әчдадларыныз Јеһовадан имдад диләмәјә башлады.^л Јеһова Мусаны вә Һаруну көндәрди,^м улу бабаларынызы Мисирдән чыхарыб бурада мәскунлашдырды.^н **9** Лакин онлар Аллаһлары Јеһованы унутдулар. О да онлары Һәзур ордусунун башчысы Сисарын^и, филиштлиләрин^к, Муаб падшаһынын^к әлине верди.^н Онлар исраиллиләрлә мүһарибә едирдиләр. **10** Халг Јеһовадан имдад диләди:^м «Јеһова,

ФӘС. 12

а 1Иш 8:20
б 1Иш 8:1, 3
в 1Иш 3:19
г 1Иш 9:16, 17
1Иш 10:1
д Гн 16:19
е Чх 22:4
Лв 6:4
ө Чх 6:26
ж Јр 46:6
з Чх 2:23
и Чх 3:9, 10
ы Јш 11:23
ј һк 4:2
к һк 10:7
һк 13:1
к һк 3:12
л Гн 32:18, 30
һк 2:12, 14
м һк 2:18
һк 3:9

Сағ сүтун

а һк 10:10, 15
б һк 3:7
в һк 2:13
г һк 6:32
д Иб 11:32
е Лв 26:6
ө 1Иш 11:1
ж 1Иш 8:5, 19
з һк 8:23
1Иш 8:7
Өш 33:22
и 1Иш 9:16, 17
1Иш 10:24
ы Гн 10:12
Гн 17:19
ј Јш 24:14
к Гн 13:4
Гн 28:2
к Лв 26:14, 17
Гн 28:15
Јш 24:20
л 1Иш 8:7
һш 13:11
м 1Иш 7:5
1Иш 12:23

күнаһ етмишик,^а Сәни атыб Бааллара^б, Әштурәт бүтләринә^в сәчдә гылмышыг. Нә олар, инди бизи дүшмәнләримизин әлиндән гуртар. Биз Сәнә гуллуг едәрик». **11** Онда Јеһова Јәруббаалыг^г, Бәданы, Ифтаһы^д, Ишмуили^д көндәрди, сизи әтрафыныздакы дүшмәнләрин әлиндән гуртарды ки, әмин-аманлыгда јашајасыныз.^е **12** Сиз көрәндә ки, әмуниләрин падшаһы Наһаш^ө үстүнүзә кәлир, мәнә дединиз: «Јох, фикримиз гәтидир, биз падшаһ истәјирик!»^ж Һәрчәнд сизин падшаһыныз Аллаһыныз Јеһовадыр.^з **13** Будур, бу да сечдијиниз, истәдијиниз падшаһ. Јеһова үстүнүзә падшаһ гојду.^и **14** Јеһовадан горхсаныз,^ы Она гуллуг едиб^ј сөзүнә гулаг ассаныз,^к Јеһованын әмрләриндән чыхмасыныз, өзүнүз вә падшаһыныз Аллаһыныз Јеһованын јолу илә кетсәниз, лап јахшы. **15** Јох әкәр Јеһованын сөзүнә гулаг асманыз, Јеһованын әмрләринә аси чыхсаныз, онда Јеһованын әли сизә вә аталарыныза гаршы галхачаг.^к **16** Инди исә, дајанын, көрүн Јеһова өнүндәз нечә мөһтәшәм иш көрәчәк. **17** Инди буғда бичини мөвсүмүдүр. Амма мән Јеһоваја јалварачағам ки, шимшәк чыхыб јағыш јағсын. Онда баша дүшәчәксиниз ки, өзүнүз үчүн падшаһ истәмәклә Јеһованын көзүндә нечә пис иш тутмусунуз».^н

18 Ишмуил Јеһоваја јалварды. Јеһова һәмин күн илдырым чахдырыб јағыш јағдырды. Јеһованын вә Ишмуилин зәһми халгы басды. **19** Онлар Ишмуилә дедиләр: «Гулларын үчүн Аллаһын Јеһоваја дуа ет. ^м Биз өлмәк истәмирик.

Падшаһ истәмәклә күнаһларымызын үстүнә бир күнаһ да артырмышыг».

20 Ишмуил халга деди: «Горхмајын. Дүздүр, бу ишләри көрмүсүнүз. Анчаг Јеһованын јолундан дөнмәјин,^а Јеһоваја бүтүн үрәјинизлә гуллуғ един.^б **21** Бош шејләрин далынча кетмәјин.^в Онлардан фәјда јохдур,^г онлар сизи гуртара билмәјәчәк, чүнки онлар һеч нәдир. **22** Амма Јеһова Өз бөјүк ады наминә^д халгыны атмајачаг,^е чүнки Јеһова сизи Өз халгы етмәјә гәрар вериб.^ө **23** Мәнә кәлдикдә исә, һеч ағлыма да кәтирә билмәрәм ки, сиздән өтрү дуа етмәјә сон гојуб Јеһоваја гаршы күнаһ едим. Мән бундан сонра да сизә нәсиһәт вериб јахшы, дүз јола јөнәлдәчәјәм. **24** Бирчә сиз Јеһовадан горхун,^з Она сидги-үрәкдән, сәдагәтлә гуллуғ един. Бахын, О, сизин үчүн нечә мөһтәшәм ишләр көрүб.^ж **25** Амма сиз инад едиб шәр ишләр көрсәниз, сиз дә, падшаһыңыз да мәһв олуб кедәчәксиниз».^з

13 Талут падшаһ оlanda...^а јашы вар иди.^б О, ики ил иди ки, Израилин падшаһы иди. **2** Талут Израилдән 3000 адам сечди. Онларын ики мини Миһмашда вә Бејтелин дағлыг бөлкәсиндә Талутла бирликдә иди. Мин нәфәри исә Бинјаминдәки Кибәһда^в Јонатанла/ иди. Галан адамлары Талут өз чадырларына көндәрди. **3** Јонатан филиштлиләрин Кибәдакы^г кешикчи дәстәсини дармадағын етди.^д Бу хәбәр филиштлиләрә чатды. Талут бүтүн өлкәдә шејлуғ чалыб^е чар чәкдирди: «Гој ибра-

13:1 * Оригинал ибрани мөтниндә рөгәм јазылмајыб.

ФӘС. 12

а Гн 31:29
Јш 23:6
1Иш 12:15

б Гн 6:5

в Гн 32:21
Өр 2:11

г 36 115:4, 5
Өр 16:19

д Јш 7:9
36 23:3
36 106:8
Өр 14:21
Һә 20:14

е 1Пд 6:13
36 94:14
Рм 11:1

ө Чх 9:5
Гн 7:7

з 1Иш 12:14
36 111:10
Ва 12:13

ж Гн 10:12, 21

з Гн 28:15, 36
Јш 24:20

ФӘС. 13

и һв 13:21

ы Јш 18:28
1Иш 10:26

ј 1Иш 18:1
2Иш 1:4
2Иш 21:7

к Јш 21:8, 17

к Јш 13:2, 3
1Иш 9:16

л һк 3:26, 27
һк 6:34
2Иш 2:28

Сағ сүтүн

а Јш 5:9
1Иш 11:14

б Гн 20:1

в Јш 7:2
Јш 18:11, 12
1Иш 14:23

г 1Иш 14:11

д Сј 32:1, 33
Јш 13:24, 25

е 1Иш 15:22, 23

ө 1Иш 13:6, 8

ө 1Иш 13:5

ниләр ешитсин!» **4** Бүтүн Израил бу хәбәри ешитди: «Талут филиштлиләрин кешикчи дәстәсини дармадағын едиб. Инди филиштлиләрин Израилә нифрәти артыб». Беләликлә, Талута гошулмағ үчүн халгы Килгала^а топладылар.

5 Филиштлиләр дә Израиллә дөјүшмәк үчүн бир јерә топлашды. Онларын 30 000 чәнк арабасы, 6000 сүвариси, дәниз гуму гәдәр гошунлары вар иди.^б Онлар Бејт-Авендән^в шәргдә, Миһмашда ордукаһ гурдулар. **6** Израиллиләр көрдүләр ки, ишләри фәнадыр, чүнки онлар сыхышдырылырды. Халг мағараларда, ојугларда, гајаларда, зирзәмиләрдә, һовузларда кизләнди.^г **7** Һәтта ибраниләрин бир гисми Иорданы кечиб Чад вә Килад торпағына кетди.^д Лакин Талут һәлә дә Килгалда иди, јанындакыларын һамысы горхундан әсирди. **8** О, једди күн, Ишмуилин гојдуғу вахта гәдәр көзләди. Амма Ишмуил кәлиб чыхмырды. Талутун јанындакы адамлар дағылышмаға башлады. **9** Ахырда Талут деди: «Јандырма гурбаныны вә үнсижәт гурбанларыны бура кәтирин». О, јандырма гурбаныны тәгдим етди.^е

10 Талут јандырма гурбаныны тәзәчә тәгдим едиб гуртармышды ки, Ишмуил кәлди. Талут онун гаршысына чыхыб саламлады. **11** Ишмуил деди: «Сән нә етдин?» Талут чаваб вериб деди: «Көрдүм ки, чамаат дағылышыр,^ө сән дә дедијин вахтада кәлмирсән, бир тәрәфдән дә филиштлиләр Миһмашда топланыб.^ө **12** өз-өзүмә фикирләшдим: “Инди филиштлиләр Килгала ениб үстүмә кәләчәкләр. Амма мән һәлә Јеһованын ра-

зылыгыны алмамышам". Буна көрө дә мөчбур олуб жандырма гурбаныны тэгдим етдим».

13 Ишмуил Талута деди: «Ахмаглыг етдин. Аллаһын Jehovahын сәнә вердији эмрә табе олмадын.^a Экәр табе олсајдын, Jehovah сәнин тахтыны Исраилдә һәмишәлик мөһкәм-ләндирәрди. **14** Амма инди сәнин сүләлән давам етмәјә-чәк.^b Jehovah Өз көнлүнә јатан адам тапачаг.^a Jehovah ону халгына башчы гојачаг,^c чүнки сән Jehovahнын әмринә табе олмадын».^f

15 Ишмуил Килгалдан чы-хыб Бинјаминдәки Кибәһа кетди. Талут јанындакы адамлары сајды. Онларын сајы 600 нәфәр иди.^a **16** Талут, оғлу Јонатан вә онларын јанындакылар Бинјаминдәки Кибә-да^e галырдылар. Филиштлиләрин ордукаһы Миһмашда иди.^o **17** Филиштлиләрин дүшәркә-синдән үч дәстә чыхыб гәрәтчилик едирди. Бир дәстә Өфра јолуна, Шуал торпагына сары кедирди. **18** О бири дәстә Бејт-Һурун^ж јолуна, үчүнчү дәстә исә Сәбуим вадиси илә үзбәүз сәрһәдә кедән јола, сәһраја тәрәф кедирди.

19 Бүтүн Исраил мәмләкәт-индә бир нәфәр дә олсун дәм-мирчи јох иди. Чүнки филишт-лиләр дејирди: «Гој ибраниләр гылынч, низә дүзәлтмәсин-ләр». **20** Исраиллиләр кавә-һын, тоха, балта, ораг ити-ләмәк үчүн филиштлиләрин јанына кедирдиләр. **21** Ка-ваһын, тоха, јаба вә балта ити-ләмәјин, дәјәнәк бизини бәр-китмәјин гижмәти бир пим^к иди. **22** Дөјүш вахты Талут-ла Јонатанын јанындакы адам-лардан һеч биринин әлиндә

13:21 * Гәдим чәки ваһиди, төх. 8 г кү-мүш.

ФӘС. 13

a 1Иш 15:11

b 1Иш 15:28

v 1Иш 16:1

2Иш 7:15

36 78:70

һә 13:22

г Јр 49:10

2Иш 5:2

2Иш 7:8

1См 28:4

ф Мс 11:2

д 1Иш 13:7

1Иш 14:2

е 1Иш 13:3

ө 1Иш 13:2

ж Јш 10:11

Сағ сүтун

a 1Иш 17:47,

50

b 1Иш 13:2

1Иш 14:4, 5

ФӘС. 14

v 1Иш 14:49

1Иш 18:1

2Иш 1:4

г 1Иш 10:26

ф 1Иш 13:15

д Чх 29:5

Сј 27:21

е 1Иш 4:21

ө 1Иш 22:9

ж 1Иш 2:12

1Иш 4:17

з Јш 18:1

1Иш 1:3

и 1Иш 1:9

ы 1Иш 13:2, 3

ј Јр 17:9, 10

һк 14:3

һк 15:18

1Иш 17:36

1См 10:4

к һк 7:2

2Пд 6:15, 16

2См 14:11

гылынч, низә јох иди.^a Тәкчә Талутла оғлу Јонатанын сила-һы вар иди.

23 Филиштлиләрин кешик-чи дәстәси Миһмаш кечидинә чыхды.^b

14 Бир күн Талутун оғлу Јонатан^o силаһдарына деди: «Кәл о таја, филиштли-ләрин кешикчи дәстәси тәрә-фә кечәк». Амма атасынын бундан хәбәри јох иди. **2** Талут Кибәһын^г гуртарачагында, Мигронда нар ағачынын ал-тында галырды. Онун јанында тәхминән 600 адам вар иди.^ф **3** (Дөшлүјү^a Әхијјә тахырды. О, Икбундун^o гардашы Әхиту-бун^o оғлу иди, Әхитуб Фәнһа-сын^ж, Фәнһас Jehovahнын Ши-лодакы^з каһини Әлинин^и оғлу иди.) Јонатанын кетдијиндән һеч кимин хәбәри јох иди.

4 Филиштлиләрин кешикчи дәстәси олан јерә кетмәк үчүн Јонатан кечидләрдән кечмә-ли иди. Кечидләрин арасын-да ики шишучлу гаја вар иди, бири бир тәрәфдә, диқәри о бири тәрәфдә. Гајалардан би-ринин ады Бусис, о биринин ады Сәннә иди. **5** Бир гаја сү-тун кими шималда үзү Миһма-ша, о бири чәнубда үзү Кибәја тәрәф учалырды.^ы

6 Јонатан силаһдарына де-ди: «Кәл, о тәрәфә кечиб бу сүннәтсизләрин^ј ордукаһына кедәк. Бәлкә, Jehovah бизә јар олду. Jehovah истәсә, аз адамла да, чох адамла да гуртулуш верәр, Она һеч нә мане ола билмәз».^к **7** Силаһдары она деди: «Үрәјин нә истәјир, ет. Һара истәјирсән, кедәк, сән һара кетсән, мән дә сәнин-лә кедәчәјәм». **8** Сонра Јона-тан деди: «Кәл онлар тәрәфә кечәк, өзүмүзү онлар көстәр-әк. **9** Экәр: “Јериниздә ду-рун, инди сизин јаныныза

кәлирик”, — десәләр, олдуғу-муз јердә дураыг, онлара тәрәф кетмәрик. **10** Јох әкәр “јанымыза галхын” десәләр, онда үстләринә кедәрик, чүнки Јеһова онлары бизә тәслим едәчәк. Бу, бизим үчүн бир әламәт олачаг». ^а

11 Онлар өзләрини филишт-лиләрин кешикчи дәстәсинә көстәрдиләр. Филиштлиләр дедиләр: «Бахын, ибраниләр кизләндикләри дешикләрдән чыхыблар». ^б **12** Кешикчиләр Јонатанла силаһдарына дедиләр: «Јанымыза галхын, дәрсинизи верәк!» ^в Онда Јонатан силаһдарына деди: «Далымча кәл. Јеһова онлары Исраилә тәслим едәчәк». ^г **13** Јонатан әлләри илә тутатута јухары дырмашды, силаһдары да онун далынча кетди. Јонатан филиштлиләри вуруб-јыхырды, архадан кәлән силаһдары да онлары өлдүрүрдү. **14** Биринчи һүчүмдә Јонатанла силаһдары бир чүт өкүзүн күн әзиндә шумладығы саһә бојда әразидә ијирмијә гәдәр адам гырдылар.

15 Ордукаһа вә бүтүн кешикчиләрин чанына горху дүшдү, һәтта басгынчы дәстәләрини ^д ваһимә бүрүдү. Јер титрәди. Аллаһ һамынын чанына вәлвәлә салды. **16** Талуту Бинјаминдәки Кибәһдә ^е гојдуғу көзәтчиләр көрдүләр ки, һәр тәрәфә чахнашма дүшүб. ^в

17 Талут онун јанында оланлара деди: «Чамаатгы сајын, көрүн ким јохдур». Сајыб көрдүләр ки, Јонатанла силаһдары јохдур. **18** Талут Әхијәјә ^г деди: «Аллаһын сандығыны бура кәтир!» (Һәмин вахт Аллаһын сандығы исраиллиләрин јанында иди.) **19** Талут каһинлә данышан вахт филишт-лиләрин ордукаһында чахнаш-

ФӘС. 14

а Јр 24:14
Һк 7:11
1Иш 10:7

б 1Иш 13:6
1Иш 14:22

в 1Иш 14:10

г 1Иш 14:6
2Иш 5:23, 24
2Пд 6:15, 16

д 1Иш 13:17

е 1Иш 10:26
1Иш 14:2

в 1Иш 14:20

г 1Иш 14:3

Сағ сүтүн

а 1Иш 13:6

б Гн 33:29
Һк 2:18

в 1Иш 13:5

г Лә 5:4
Сј 30:2
Гн 23:21

д 1Иш 14:17

е 1Иш 14:24

ма лап артды. Талут каһинә деди: «Даян, әл сахла!» **20** Талут јанындакы адамларла дөјүшә кетди. Онлар көрдүләр ки, филиштлиләр бир-бирини гылынчдан кечирирләр; онларын арасына күчлү чахнашма дүшүшдү. **21** Һәмчинин филиштлиләрин тәрәфинә кечән вә онларын ордукаһына кәлән ибраниләр дә Талутла Јонатанын јанында олан исраиллиләрә гошулдулар. **22** Әфраим дағлыг бөлкәсиндә кизләнән исраиллиләр ^а филиштлиләрин гачдығыны ешидәндә дөјүшә атылыб онлары говмаға башладылар. **23** Һәмин күн Јеһова исраиллиләри хилас етди ^б вә Бејт-Авенә гәдәр һәр јер дөјүш мејданына чеврилди. ^в

24 Амма исраиллиләр һәмин күн тагәтдән дүшдүләр. Чүнки Талут чамаатгы анд вермишди: «Ахшамачан, мән өз дүшмәнләримдән интигам алана гәдәр дилинә чөрәк вуран кәсә ләнәт олсун!» Она көрә дә һеч ким бир тикә дә чөрәк јемәмишди. ^г

25 Онларын һамысы мешәјә кәлди. Јердә бал вар иди. **26** Адамлар мешәјә кирәндә дамчылајан балы көрдүләр, амма анддан горхдуғларына көрә һеч кәс дилинә бал вурмады. **27** Јонатан исә атасынын халга анд ичдирдијини ешитмәмишди. ^д Она көрә дә әлиндәки дәјәнәји узадыб учуну шаны балына батырды вә ағзына апарды, дәрһал көзләринә ишыг кәлди. **28** Онда бир нәфәр деди: «Атан халга анд ичдириб деммишди ки, ким бу күн чөрәк јесә, она ләнәт олсун!» ^е Она көрә дә халг һейдән дүшүб. **29** Јонатан деди: «Атам чамаата зүлм едир.

Бир аз бал једим, көр көзлэри-мэ нечэ ишыг кэлди. **30** Экэр халг бу күн дүшмэнлэрдэн алдыгы гәнимәтдән дојунча јесәди,^а көр нә оларды! Онда лап чох филиштлини гырарды!»

31 Онлар һәмин күн Миһ-машдан Ајалона^б гәдәр филиштлиләри гырдылар, халг тамам әлдән дүшдү. **32** Она көрә дә ачкөзлүклә гәнимәтин үстүнә атылдылар; гојунлары, инәкләри, даналары јердәчә кәсдиләр, әти ганлы-ганлы једиләр.^в **33** Талута хәбәр кәтирдиләр: «Халг Јеһованын өнүндә күнаһ еләјир, әти ганлы-ганлы јејир!»^г Талут деди: «Күнаһ етдиниз! Чәлд олун! Бир бөјүк даш јуварлајыб јаныма кәтирин». **34** Сонра деди: «Кедиб һамыја дејин: “Гој һәр кәс буғаны, гојуну бурада кәсиб јесин. Әти ганлы-ганлы јејиб Јеһованын габағында күнаһа батмајын»».^д Беләиклә, һәмин кечә һәр кәс буғасыны кәтириб орада кәсди. **35** Талут Јеһоваја гурбанкаһ тикди.^е Бу, онун Јеһова үчүн тикдији илк гурбанкаһ иди.

36 Сонра Талут деди: «Кәлин филиштлиләри кечә икән тәгиб едәк вә сәһәрә гәдәр онлары гарәт едәк. Онлардан бир нәфәри дә сағ гојмајаг». Халг чаваб верди: «Нечә мәсләһәт билирсән, елә дә ет». Каһин деди: «Кәлин бурада Аллаһдан сорушаг».^е **37** Онда Талут Аллаһдан сорушду: «Филиштлиләри тәгиб едим?»^е Онлары исраиллиләрин әлиһә верәчәксән? Амма Аллаһ һәмин күн она чаваб вермәди. **38** Буну көрән Талут деди: «Еј халгын башчылары, бура кәлин. Өјрәнин көрүн бу күн һансы күнаһа јол верилиб. **39** Исраили хилас

ФӘС. 14

а 1Иш 14:26

б Јш 10:12

в Јр 9:4
Лв 3:17
Лв 17:10
Гн 12:16
Һв 15:29

г Гн 12:23

д 1Иш 14:32

е 1Иш 7:15, 17

е Сј 27:21
1Иш 30:7, 8

ө һк 1:1
1Иш 30:8
2Иш 5:19

Сағ сүтүн

а Чк 28:30
Гн 33:8
Үз 2:62, 63

б Мс 16:33

в 1Иш 14:27

г 1Иш 14:24

д 1Иш 14:14

е 1Иш 14:6

е 1Иш 12:9

ө 1Иш 11:11

ж Јр 36:8

з 2Иш 10:6

и 1Иш 9:16, 17

ы Чк 17:14
Гн 25:19
1Иш 15:3

едән Јеһоваја анд олсун, оғлум Јонатан тәгсиркар олса белә, өләчәк». Амма һеч ким она чаваб вермәди. **40** Сонра о, исраиллиләрә деди: «Сиз бир тәрәфдә, мән вә оғлум Јонатан дикәр тәрәфдә дураг». Халг Талута деди: «Нечә мәсләһәт билирсән, елә дә ет».

41 Сонра Талут Јеһоваја деди: «Еј Исраилин Аллаһы, Туммим^а васитәсилә бизә чаваб вер!» Туммим Талутла Јонатаны көстәрди вә халг сәрбәст бурахылды. **42** Талут деди: «Мәнимлә оғлум Јонатан арасында пүшк атын^б». Пүшк Јонатана дүшдү. **43** Талут Јонатандан сорушду: «Де көрүм нә етмисән?» Јонатан чаваб верди: «Әлимдәки дәјәнәјин учунда бир аз бал јемишәм.^в Будур, гаршындајам! Өлмәјә һазырам!»

44 Талут деди: «Әкәр сән өлмәсән, Јонатан, гој Аллаһ мәни чәзаландырсын».^г **45** Лакин халг Талута деди: «Нечә? Исраилә бу бөјүк гәләбәни кәтирән Јонатан өләчәк?»^д Неч вахт! Јеһоваја анд олсун, онун башындан бир түк белә, әскик олмајачаг! Чүнки бу күн о, Аллаһын көмәји илә иш көрүб».^е Беләчәк, халг Јонатаны гуртарды вә о өлмәди.

46 Талут филиштлиләри даһа тәгиб етмәди, филиштлиләр дә өз торпагларына кетдиләр.

47 Талут Исраил үзәриндә һакимијјәтини мөһкәмләндирди вә бүтүн әтрафындакы дүшмәнләрилә — муабиләр^е, әмуниләр^ө, әдумиләр^ж, Собаһ^з падшаһлары вә филиштлиләрлә^и ворушду. О кетдији һәр јердә дүшмәнләрини мәғлуб едирди. **48** Талут рәшадәтлә дөјүшәрәк әмалигәләри мәғлуб етди^ы вә Исраили

басгынчыларын элиндән гуртарды.

49 Талутун оғуллары Жонатан, Жишви вә Мәлкиш^а иди. Онун ики гызы вар иди. Бөжүнүн ады Мераб^б, кичијини ады исә Мәкжал^в иди. **50** Талутун арвадынын ады Аһнаам иди, о, Әхимасын гызы иди. Ордусунун башчысы әмиси Нур оғлу Абнур^г иди. **51** Киш^д Талутун атасы иди, Абнурун атасы Нур^д Әбиинин оғлу иди.

52 Талут бүтүн хакимијәти дөврүндә филиштлиерлә шиддәтли дөјүшләр апарды.^е О, һарада күчлү вә чәсур адам көрүрдүсә, дәрһал јанына гуллуға көтүрүрдү.^е

15 Сонра Ишмуил Талута деди: «Јеһова мәни көндәрмишди ки, сәни халгы Исраил үзәриндә падшаһ кими мәһ едим.»^ж Инди Јеһованын сөзүнү динлә.^з **2** Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Исраил Мисирдән чыханда јолда онлара мүгавимәт көстәрдикләри үчүн әмалигәләрлә һагг-һесаб чәкәчәјәм.” **3** Инди галх, әмалигәләри гыр,^ы һәр шејләрини мәһв ет.^л Һеч кимә рәһм етмә: кишијә, гадына, ушаға, чағаја бахмајыб һамысыны өлдүр.^к Гојунлары, дөвәләри, ешшәкләри гыр^л». **4** Талут чамааты чагырыб Тәлајимдә сәјды: 200 000 пијада әскәр дикәр гәбиләләрдән, 10 000 адам да Јәһудадан топланды.^м

5 Талут кедиб әмалигәләрин шәһәри јахынлығында, вадинин јанында пусгу гурду.

6 О, гәниләрә^н деди: «Әмалигәләрдән ајрылын ки, сизи онларла бир јердә мәһв етмәјим.»^н Чүнки Исраил халгы Мисирдән чыханда сиз онлара хејирхаһлыг етмишдиниз».^о

ФӘС. 14

а 1Иш 31:2
1См 8:33
1См 9:39
б 1Иш 18:17
в 1Иш 18:27
1Иш 25:44
2Иш 3:13
2Иш 6:20
г 1Иш 17:55
2Иш 2:8
2Иш 3:27
д 1Иш 9:1
е 1Пд 2:5
ж 4р 49:27
1Иш 9:16, 17
з 1Иш 8:11
1Иш 10:26

ФӘС. 15

ж 1Иш 9:16
1Иш 10:1
з 1Иш 12:14
и Чх 17:8
Сј 24:20
Гн 25:17, 18
ы Чх 17:14
Гн 25:19
1См 4:43
ј Лв 27:29
1Иш 15:18
к Гн 9:1, 3
к Гн 13:17
Јш 6:18
л 1Иш 11:8
1Иш 13:15
м Сј 10:29, 32
Сј 24:21
Һк 1:16
н Јр 18:25
Јр 19:12, 13
Јш 6:17
о Чх 18:9, 12

Сағ сүтүн

а Јр 25:17, 18
б 1Иш 27:8
в Гн 25:19
1Иш 14:47, 48
г 1Иш 15:33
д Лв 27:29
1Иш 15:3
е 1Иш 7:12
ж 1Иш 13:13
1Иш 15:3
з 1Иш 16:1
и Јш 15:20, 55
к 2Иш 18:18
л 1Иш 15:3
м 1Иш 15:10,
11

Гәниләр Әмалиқдән ајрылдылар. **7** Бундан сонра Талут Һәвиләдән^а тутмуш Мисирин јахынлығында олан Шура^б гәдәр әмалигәләри гырды.^в **8** Талут Әмалиқ падшаһы Агагы дири-дири тутду,^г галан чамааты исә гылынчдан кечирди.^д **9** Талутла адамлары Агагы сағ сахладылар. Мал-гаранын, гојун-гузунун ичиндән јахшыларына, көк һејванлара, гочлара вә бүтүн јахшы шејләрә һејифләри кәлди.^е Амма бәјәнмәдикләри, лазымсыз шејләри мәһв етдиләр.

10 Ишмуилә Јеһованын сөзү назил олду: **11** «Талуту падшаһ гојдуғума пешманам, о, Мәним јолумдан дөнүб, сөзләримә әмәл етмир».^е Бу, Ишмуилә чох пис тәсир етди. О, бүтүн кечәни Јеһоваја фәрјад етди.^е **12** Сәһәр дуруб Талутун көрүшүнә кедәндә она деди: «Талут Кармелә^ж кедиб, орада өзү үчүн абидә гојуб,^з сонра да чыхыб Килгала кедиб». **13** Ишмуил Талутун јанына кәлиб чыханда о деди: «Еј Јеһованын мүбарәк бәндәси. Мән Јеһованын сөзүнү јеринә јетирдим». **14** Амма Ишмуил деди: «Бәс гулағыма кәлән бу гојун мәләшмәси, бу инәк бөјүртүсү нәдир белә?»^н

15 Талут деди: «Бунлары әмалигәләрдән кәтирибләр, чүнки гојунлары, мал-гаранын јахшыларына халгын һејифи кәлди, онлары сәнин Аллаһын Јеһоваја гурбан кәтирмәк үчүн сахлады, лакин галанларыны мәһв етмишик». **16** Онда Ишмуил Талута деди: «Дајан, Јеһованын өтән кечә мәнә дедикләрини сәнә сөјләјчәјәм».^н Талут: «Сөјлә», — деди.

17 Ишмуил сөзүнә давам етди: «Исраил гәбиләләринин башчысы тәјин олунанда, Је-

хова сәни Исраилин падшаһы кими мәш едәндә^а мэкәр өзүнү кичик саян сән дейилдин?^б

18 Сонра Јеһова сәнә тапшырды: «Кет о күнаһкар эмалигәләри мөһв ет.^в Онларла дөүшүб һамысыны гыр». **19** Бәс нә үчүн Јеһоваја итаәт етмәдин? Сән һәрисликлә гәнимәтин үстүнә чумдун!^г Јеһованын нәзәриндә пис иш тутдун!»

20 Амма Талут Ишмуилә деди: «Ахы мән Јеһоваја итаәт етдим, Јеһованын мәнә бујурдуғу иши көрмәжә кетдим, Әмалик падшаһы Агагы кәтирдим, эмалигәләри гырдым.»^д

21 Амма халг гәнимәтин ичиндән гојун вә мал-гараны, мөһв едилмәли шејләрин јахшыларыны сахлады ки, Килгалда сәнин Аллаһын Јеһоваја гурбан кәтирсин.»^е

22 Ишмуил деди: «Мэкәр Јеһоваја гурбандан чох Онун сөзүнә итаәт етмәк хош дейил?^в Буну бил, Јеһоваја итаәт етмәк гурбандан, гулаг асмаг гочларын пијиндән^ж јахшыдыр.» **23** Чүнки асилик^з фалчылыға^д, тәкәббүр исә сепр-базыға вә бүтпәрәстлијә бәрабәрди. Инди ки сән Јеһованын сөзүнү рәдд еләдин,^и О да сәни падшаһ кими рәдд етди.»^к

24 Талут Ишмуилә деди: «Күнаһ етдим. Јеһованын әрини вә сәнин сөзүнү јерә вурдум, халгдан горхдуғум үчүн онларын дедијини етдим. **25** Јалварырам, күнаһымы бағышла, мәнимлә биркә гајыт, гој Јеһоваја сәчдә едим.»^л **26** Ишмуил исә деди: «Јох, сәнинлә гајытмајачағам, чүнки сән Јеһованын сөзүнү рәдд етмисән. Јеһова да сәни рәдд едиб, сән даһа Исраилин үзәриндә падшаһ олмајачағсан.»^м **27** Иш-

ФӘС. 15

а 1Иш 9:16
1Иш 10:1

б 1Иш 9:21
1Иш 10:22

в 1Иш 15:3

г Гн 25:19

д Гн 13:17
1Иш 15:9

е Лв 27:29
Гн 7:16
1Иш 15:3, 9

ж 1Иш 15:15

з Өш 1:11

ж Лв 3:16

з Мс 21:3
Һш 6:6
Мр 12:33

и 1Иш 12:15

ы Лв 20:6
Гн 18:10, 12
1См 10:13

ј 1Иш 15:3

к 1Иш 13:14
1Иш 16:1
Һв 13:22

л 1Иш 15:30

м 1Иш 13:14
1Иш 16:1

Сағ сүтун

а 1Иш 13:14
1Иш 16:12, 13
Һв 13:22

б 1См 29:11

в Тт 1:2
Иб 6:18

г Сј 23:19

д 1Иш 15:25

е Чх 17:14
Гн 25:19
1Иш 15:3

ж 1Иш 16:1

з 1Иш 15:11

ФӘС. 16

ж 1Иш 15:35

з 1Иш 15:23, 26

и 1Пд 1:39

муил дөнүб кетмәк истәјәндә Талут онун чүббәсинин әтәјиндән јапышды. Чүббәнин әтәји чырылды. **28** Онда Ишмуил она деди: «Бу күн Јеһова Исраил үзәриндә һакимијјәти сәнин әлиндән алды. Ону сојдашларындан биринә, сәндән јахшысына верәчәк.»^а **29** Исраилин Алиси^б јалан данышмаз,^в фикриндән дөнмәз. Чүнки О, адам дейил ки, фикриндән дөнсүн.»^г

30 Онда Талут деди: «Күнаһ еләмишәм. Амма јалварырам, халгын ағсаггалларынын, Исраилин гаршысында мәни һөрмәтдән салма. Мәнимлә гајыт, гој Аллаһын Јеһоваја сәчдә гылым.»^д **31** Ишмуил Талутун ардынча кетди вә Талут Јеһоваја сәчдә гылды. **32** Сонра Ишмуил деди: «Әмалик падшаһы Агагы бура кәтирин». Агаг көнүлсүз-көнүлсүз* онун јанына кәлди, чүнки өлүм горхусунун артыг өтүшдүјүнү фикирләширди. **33** Ишмуил деди: «Гылынчын гадынлары нечә өвләдсыз гојурдуса, гој инди сәнин анан еләчә ағлар галсын». Ишмуил буну дейиб Килгалда Јеһованын өнүндә Агагы доғрады.»^е

34 Ишмуил Рамаја гајытды, Талут исә Кибәһа, евинә кетди. **35** Ишмуил өләнә кими даһа Талуту көрмәди. Ишмуил Талутдан өтрү дәрәд чәкирди.^ж Јеһова Талуту Исраилә падшаһ гојдуғуна пешман олмушду.»^з

16 Ахырда Јеһова Ишмуилә деди: «Нә вахтадәк Талута көрә јас тутачағсан?»^ж Мән ону Исраилин падшаһы кими рәдд етмишәм.^з Бујнузу јағла долдур,^и јола дүш.

15:32 * Дикәр вариант: *архајын-архајын.*

Сәни бейтләһмли Јәссәнин^а јанына көндәрирәм. Онун оғулларындан бирини падшаһ сечмишәм». ^б 2 Ишмуил деди: «Нечә кедим? Талут ешитсә, мәни өлдүрөр?». ^в Јеһова деди: «Өзүңләр бир дүјә көтүрәрсән вә дејәрсән ки, Јеһоваја гурбан кәсмәјә кәлмисән. 3 Јәссәни дә гурбан мәрәсминә чағырарсан. Сонра нә етмәли өлдүгүну сәнә дејәчәјәм. Көстәрдијим адамы мәш едәрсән». ^г

4 Ишмуил Јеһованын дедији кими етди. О, Бейтләһмә кәлди, ^д шәһәрин ағсагаллары ону көрәндә горхудан титрәјәрәк сорушдулар: «Кәлишин хејирдир?» 5 О: «Хејирдир, — деди. — Јеһоваја гурбан кәтирмәјә кәлмишәм. Пакланыб мәнимлә гурбан мәрәсминә кәлин». Сонра Ишмуил Јәссә илә оғулларыны пак етди вә гурбан мәрәсминә чағырды. 6 Онлар ичәри кирәндә о, Элјабы^д көрүп деди: «Бах бу, Јеһованын мәш олунмушудур ки, вар». 7 Јеһова исә Ишмуилә деди: «Онун көркәминә, бој-бухунуна бахма, ^е чүнки ону рәдд етмишәм. Аллаһ инсан кими бахмыр. Инсан захири көрүр, Аллаһ исә үрәји». ^ж 8 Сонра Јәссә Әбунәдәби^ж чағырыб Ишмуилин өнүнә чыхарды, амма о деди: «Бу да Јеһованын сечдији дејил». 9 Бундан сонра Јәссә Шамаһы^з көстәрди, амма бу дәфә дә Ишмуил: «Јеһова буну да сечмәјиб», — деди. 10 Јәссә бу минвалла једди оғлуну Ишмуилин гаршысына чыхарды, амма Ишмуил Јәссәјә деди: «Јеһова бунларын һеч бирини сечмәјиб».

11 Ахырда Ишмуил Јәссәдән сорушду: «Оғулларын елә бунлардыр?» Јәссә исә: «Ән кичији» галыб, о, чөлдә го-

ФӘС. 16

а Рт 4:17
1См 2:12
б Јр 49:10
1Иш 13:14
36 78:70
һв 13:22
в 1Иш 22:17
г 36 89:20
д Рт 4:11
1Иш 20:6
д 1Иш 17:28
1См 2:13
е 1Иш 10:21,
23
ө 1Пд 8:39
1См 28:9
36 7:9
Мс 24:12
Өр 17:10
һв 1:24
ж 1Иш 17:13
1См 2:13
з 2Иш 13:3
и 1Иш 17:14

Сағ сүтун

а 2Иш 7:8
36 78:70
б 1Иш 17:42
в 1Иш 13:14
36 89:20
һв 13:22
г 1Иш 16:1
1Пд 1:39
д Сј 11:17
һк 3:9, 10
1Иш 10:6
2Иш 23:2
д 1Иш 1:1, 19
е 1Иш 18:12
1Иш 28:15
ө 1Иш 18:10
1Иш 19:9
ж Мс 22:29
з 1Иш 17:32,
36
1Иш 17:45,
46
и 1Иш 16:12
ы 1Иш 18:12
ј 1Иш 17:15
к Мс 22:29

јун отарыр», ^а — деди. Ишмуил Јәссәјә деди: «Онун далынча адам көндәр, о кәлмәјинчә сүфрәјә отурмајачағыг». 12 Јәссә онун далынча адам көндәрди, ону кәтирдиләр. О, алјанаг, көзләри көзәл, гәшәнк оғлан иди. ^б Јеһова деди: «Дур ону мәш елә, бу, одур!» ^в 13 Ишмуил јағ бујрузуну көтүрүб ону гардашларынын гаршысында мәш етди. һәмин күндән башлајараг Јеһованын руһу Давудун үзәринә енди. ^д Сонра Ишмуил галхыб Рамаја гајытды. ^е

14 Јеһованын руһу Талуту тәрк етмишди. ^ө Јеһованын изни илә шәр руһ Талута эзаб верирди. ^ж 15 Талутун әјанлары она дедиләр: «Аллаһын изни илә шәр руһ сәнә эзаб верир. 16 Ја һөкмдар, гулларинына әмр ет, јахшы чәнк чалан адам тапсынлар. ^з Шәр руһ Аллаһын изни илә сәни нараһат едәндә о, чәнк чалар, сән дә өзүңү јахшы һисс едәрсән». 17 Талут әјанларына деди: «Јахшы чәнк чалан тапыб һүзүрума кәтирин».

18 Гуллугчулардан бири деди: «Бейтләһмли Јәссәнин бир оғлуну чәнк чаланда көрмүшәм, чох јахшы чалыр. Өзү дә чәсур, икид дөјүшчүдүр; ^а сөзүңүн јерини билән, жарашыглы оғландыр. ^б Јеһова онунладыр». ^в 19 Талут Јәссәнин јанына гасид көндәриб деди: «Гојунларыны отаран оғлун Давуду јаныма көндәр». ^г 20 Јәссә улаға чөрәк, бир тулуг шәрәб вә чәпиш јүкләјиб оғлу Давудла Талута көндәрди. 21 Давуд Талутун јанына кәлиб она хидмәт етмәјә башлады. ^д Талутун ондан чох хошу кәлди вә ону өзүңүн силаһдары етди. 22 Талут Јәссәјә хәбәр көндәрди:

«Ичазэ вер, Давуд жанымда галыб мэнэ хидмэт етсин, ондан чох хошум кэлир». **23** Елэ ки Аллаһын изни илэ шэр руһ Талуту нараһат едирди, Давуд элинэ чэнк алыб чалырды. Онда шэр руһ Талутдан узаг-лашырды, о сакитлэшиб өзүнэ кэлирди.^a

17 Филиштлилэр^b мүһарибэ үчүн гошунларыны топлайыб Јәһудаја мэхсус олан Согода^c чөмлэшдилэр, Сого илэ Эзга^г арасында јерлэшән Ефеш-Даммимдә^f ордукаһ гурдулар. **2** Талут вә Исраил кишиләри дә топлашыб Илаһ дәрәсиндә^d ордукаһ гурдулар вә филиштлиләрлә дөјүшмәк үчүн дүзүлдүләр. **3** Филиштлиләр бир дағын јамачында, исраиллиләр гаршы тәрәфдәки дағын јамачында гәрарлашмышдылар. Араларында дәрә вар иди.

4 Филишт ордукаһындан Чалут адлы чатлы^e бир пәһләван ирәли чыхды.^o Онун боју алты гулач бир гарыш^{*} иди. **5** Башында мис дөбилгә, әјниндә мисдән 5000 шекел^{*} ағырлығында пулчуглу зиреһ^ж вар иди. **6** О, балдырларына мис дизлик тахмыш, күрәјиндән мис мизраг^з асмышды. **7** Низәсинин сапы тохучу ағачы бојда,^г дәмир учлуғу исә 600 шекел^{*} ағырлығында иди. Галханыны дашыјан силаһдары онун өнүндә кедирди. **8** О, исраиллиләрин гурдуғу сәфин гаршысында дуруб гышгырмаға башлады:^в «Нә сәф гуруб дүзүлмүсүнүз? Мән филиштли, сиз Талутун нөкәрләри дејилсиниз? Араныздан бир киши сечин, гој бағағыма

17:4 * Төх. 2,9 м. Б14 әләвәсинә бах.
17:5 * Төх. 57 кг. Б14 әләвәсинә бах.
17:7 * Төх. 6,84 кг. Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 16

a 1Иш 16:14
1Иш 18:10
1Иш 19:9

ФӘС. 17

b һк 3:1, 3
1Иш 9:16
1Иш 14:52

в 2См 28:18

г Јш 15:20, 35
Әр 34:7

f 1См 11:12, 13

d 1Иш 21:9

e Јш 11:22
2Иш 21:20, 21

o 1Иш 17:23

ж 1Иш 17:38, 39
1Пд 22:34

з 1Иш 17:45

и 1См 20:5

ы Сј 33:55

Сағ сүтун

a 1Иш 17:26
2Пд 19:22

b 1Иш 17:58
Мк 5:2
Мт 2:6

в Рт 4:22

г Јр 35:16, 19
Рт 1:2

f 1См 2:13-15

d Сј 1:3

e 1Иш 16:6

o 1Иш 16:8

ж 1Иш 16:9

з 1См 2:13, 15

и 1Иш 16:11, 19

ы 1Иш 17:2
1Иш 21:9

j 1Иш 9:16, 17

чыхсын. **9** Әкәр мәнимлә дөјүшүб мәни өлдүрсә, биз сизә гул олачағыг, јох әкәр мән галиб кәлиб ону өлдүрсәм, онда сиз бизә гул олуб кәләлик едәчәксиниз». **10** Филиштли сонра белә деди: «Бу күн мән Исраил алајларыны мејдана сәсләјирәм.^a Мәнимлә тәкбәтәк дөјүшмәјә гаршыма адам чыхарын».

11 Талут вә исраиллиләр филиштлинин бу сөзләрини ешидәндә горхудан дәһшәтә кәлдиләр.

12 Давуд Јәһуданын Бејтләһм^b шәһәриндән олан Јәссә^o адлы бир әфратлынын^г оғлу иди. Јәссәнин сәккиз оғлу вар иди.^f Талутун дөврүндә о, артыг гочалыб јаша долмушду. **13** Јәссәнин үч бөјүк оғлу Талутун ардынча мүһарибәјә кетмишди.^d Дөјүшә кедән бу үч оғлундан бөјүјүнүн ады Әлјаб^e, ортанчылынын Әбунәдәб^o, үчүнчүсүнүн ады исә Шамаһ^ж иди. **14** Давуд онун сонбешији иди.^з Үч бөјүк оғлу Талутун ардынча кетмишди.

15 Талутун јанында гуллуғ едән Давуд атасынын сүрүсүнү отармағ^г үчүн Бејтләһмә кедиб-кәлирди. **16** Бу арада филиштли гырх күн сәһәр-ахам мејдана чыхырды.

17 Бир күн Јәссә Давуда деди: «Дур, бу бир ефа^{*} говурғаны, он көмбә чөрәји көтүр, тез гардашларын үчүн ордукаһа апар. **18** Бу он парча пендири дә минбашыја апар. Гардашларындан һал-әһвал тут, мәнә онлардан бир хәбәр кәтир». **19** Һәмин вахт онун гардашлары Талут вә исраиллиләрлә биркә Илаһ дәрәсиндә^в филиштлиләрлә мүһарибәдә идиләр.^j

17:17 * Ефа 22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдир. Б14 әләвәсинә бах.

20 Давуд сүбһ тездән галыбы сүрүнү бир нәфәрә тапшырды вә Јәссәнин бујурдуғу кими, азуғәни көтүрүб јола дүшдү. О, ордукаһа чатанда гошун нәрә чәкәрәк дүзүлмәјә кедирди. **21** Исраиллиләр вә филиштлиләр гаршыгаршыја сәф гуруб дүзүлдүләр. **22** Давуд тез боғчасыны тәдәрүк кешикчисинә вериб сәфләрәк тәрәф гачды. Ораја чатанда гардашларындан һал-әһвал тутду.^а

23 Давуд онларла данышан вахт Чат шәһәриндән олан Филишт пәһләваны Чалут^б филиштлиләрин гурдуғу сәфдән габаға чыхды вә әввәлки сөзләрини тәкрарлады.^в Давуд буну ешитди. **24** Исраиллиләр ону көрәндә горхуб гачдылар.^г **25** Онлар бир-биринә дејирдиләр: «Габаға чыхыб Исраилә мејдан охујан бу адамы көрдүнүз?»^д Ким ону өлдүрсә, падшаһ һәмин адамы дүнја малындан гәни едәчәк, гызыны она верәчәк,^е үстәлик, атасынын евини Исраилдә веркидән азад едәчәк».

26 Давуд јанындакы адамлардан сорушду: «О филиштлини өлдүрүб Исраили хәчаләтдән гуртарана нә верәчәкләр? Ахы бу сүннәтсиз филиштли кимдир ки, вар олан Аллаһын алајларына мејдан охујур?!»^ж **27** Адамлар дејиләнлери тәкрарладылар: «Ону өлдүрәнә буну-буну верәчәкләр». **28** Давудун бөјүк гардашы Әлјаб^з онун адамларла данышдығыны ешидәндә һирсләниб деди: «Бурада нә ишин вар? О бир-ики гојуну чөлдә кимә тапшырыб кәлмисән?»^и Сәнин өзбашына, бәднијәт олдуғуну билирәм, сән дөјүшә тамаша етмәјә кәлмисән». **29** Давуд деди: «Нә еләми-

ФӘС. 17

а 1Иш 17:17, 18

б 1Иш 17:4

в 1Иш 17:10

г 1Иш 17:11

д 1Иш 17:10

е 1Иш 15:16
1Иш 14:49
1Иш 18:17, 21

ж 1Иш 17:10
Әр 10:10

з 1Иш 16:6, 7
1См 2:13

и 1Иш 17:20

Сағ сүтун

а 1Иш 17:26

б 1Иш 17:25

в 1Иш 16:18

г 1Иш 17:42

д 1Иш 31:4

е 1Иш 17:10
Әр 10:10

ж 1Иш 7:21
2Пд 6:16
Иб 11:32-34

шәм ки? Бир сөз сорушдум да!» **30** О, буну дејиб башгасына тәрәф чеврилди вә ејни шеји сорушду.^а Јенә ејни чавабы вердиләр.^б

31 Давудун сөзләрини ешитдиләр вә кедиб Талута чатдырдылар. Талут ону чағьртдырды. **32** Давуд Талута деди: «Гој һеч ким ондан горхмасын. Сәнин гулун өзү кедиб о филиштли илә вурушачаг».^в **33** Талут исә Давуда деди: «Сән бу филиштли илә бачара билмәзсән, сән һәлә ушагсан,^г о исә кәнчлијиндән дөјүш мејданындадыр». **34** Давуд Талута деди: «Бу гулун атасынын сүрүсүнә чобанлыг едир. Вахт олуб ки, шир^д, јахуд ајы кәлиб сүрүдән гојун апарыб. **35** Онда мән онун дальнча дүшүб ону вурмушам, гојуну ағзындан алмышам. Үстүмә атыландә чәнәсиндән јапышараг јерә вуруб өлдүрмүшәм. **36** Бу гулун шир дә өлдүрүб, ајы да! Инди бу сүннәтсиз филиштли дә онларын күнүнә дүшәчәк, чүнки вар олан Аллаһын алајларына мејдан охујур».^е **37** Давуд сөзүнә давам етди: «Мәни ширин, ајынын пәнчәсиндән гуртаран Јеһова бу филиштлинин дә әлиндән гуртарачаг».^ж Талут Давуда деди: «Кет, гој Јеһова сәнә јар олсун!»

38 Талут өз палтарыны Давуда кејиндирди, башына мис дәбилгә гојду, әјнинә зиреһ тахды. **39** Давуд палтарын үстүндән гылынчыны бағлајыб јеримәк истеди, амма бачармады, чүнки бунларә өјрәшмәмишди. Онда Давуд Талута деди: «Бунларла јеријә билмирәм, өјрәшмәмишәм». Давуд онлары әјниндән чыхартды. **40** О, дөјәнәјини көтүрдү, чајлагдан беш һамар

даш сечиб чобан дагарчыгына гојду, элинде сапанд^а филишт-лијэ тэрэф кетди.

41 Филиштли дэ Давуда ја-хынлашмаға башлады. Гал-ханыны дашыјан силаһда-ры онүндө јеријирди. **42** Фи-лиштли гаршысында Давуду — алјанаг, гашәнк бир оғла-ны^б көрөндө һәгарәтлэ күлдү. **43** Филиштли Давуда: «Мәкәр мән итәм^в ки, үстүмә дәјәнәк-лэ кәлирсән?» — дејиб өз ал-лаһлары илэ ону ләнәтләди. **44** Сонра деди: «Јахын кәл. Сәнин мејитини көјүн гушла-рына вә чөл һејванларына јем едәчәјәм».

45 Давуд филиштлијэ чаваб верди: «Сән мәним үстүмә гы-лынч, низэ вә мизрагла^г кә-лирсән, мән исә сәнин үстүнә мејдан охудуғун^г Израил алај-ларынын Аллаһы, ордулар Ал-лаһы Јеһованын ады илэ кәли-рәм.^д **46** Бу күн Јеһова сәни мәнә тәслим едәчәк.^е Мән сәни өлдүрүб башыны бәдәниндән ајырачағам. Бу күн ордукаһ-дакы филиштлиләрин чәсәд-ләрини көјүн гушларына вә вәһши һејванлара јем едәчә-јәм. Онда бүтүн халглар билә-чәк ки, Израилдә Аллаһ вар.^ө

47 Бурада топлашанларын һа-мысына бәлли олачаг ки, Јеһо-ва гылынч вә низэ илэ хи-лас етмир,^ж чүнки бу дәјүш Је-һованындыр^з вә О, һамынызы бизә тәслим едәчәк.»^и

48 Филиштли гәти аддым-ларла Давуда сары кетмә-јэ башлады, Давуд да филишт-линин габағына чыхмаг үчүн чәлд мејдана гачды. **49** Әли-ни дагарчыгына апарды вә бир даш көтүрүб атды. О, филишт-лини дүз алнындан вурду, даш онун алнына батды, филиштли үзүстә јерә сәрилди.^ы **50** Бел-әчә, Давуд филиштлини са-

ФӘС. 17

а һк 20:15, 16
б 1Иш 16:12
1Иш 17:33
в 1Иш 24:14
2Иш 16:9
2Пд 8:13
г 1Иш 17:4, 6
Ғ 1Иш 17:10
2Пд 19:22
д 2Иш 5:10
И6 11:32-34
е Гн 9:1-3
Јш 10:8
ө Чх 9:16
Гн 28:10
1Пд 8:43
2Пд 19:19
Дн 3:29
ж 36 44:6, 7
3к 4:6
з 2См 20:15
Мс 21:31
и Гн 20:4
ы 1Иш 17:37
2Иш 21:22

Сағ сүтүн

а һк 3:31
һк 15:15, 16
1Иш 17:47
б 1Иш 21:9
в Гн 28:7
Јш 23:10
И6 11:32-34
г 1Иш 17:2, 19
Ғ Јш 15:20, 45
д Јш 15:20, 36
е 1Иш 21:9
ө 1Иш 14:50
ж 1Иш 16:19,
21
з 1Иш 17:54
и 1Иш 17:12
ы Рт 4:22
1Иш 16:1
1См 2:13, 15
Мт 1:6
Лк 3:23, 32
һә 13:22

ФӘС. 18

ј 1Иш 14:1, 49
к 1Иш 19:2
1Иш 20:17,
41
2Иш 1:26
к 1Иш 8:11
1Иш 16:22
1Иш 17:15
л 1Иш 20:8, 42
1Иш 23:18
2Иш 9:1
2Иш 21:7

панд вә дашла мәғлуб етди, элинде гылынч олмаја-олмаја филиштлини вуруб өлдүрдү.^а **51** Давуд гача-гача кәлиб Ча-лутун үстүнә чыхды. Филишт-линин гылынчыны^б гынындан сыјырды вә архајын олмаг үчүн онун башыны кәсди. Фи-лиштлиләр пәһләванларынын өлдүјүнү көрөндө гачдылар.^в

52 Онда Израил вә Јәһу-да нәрә чәкәрәк филиштлилә-ри вадидән^г та Екрон^г дарваза-сына гәдәр говду. Шәраим-дән^д Чата вә Екрона гәдәр јер филиштлиләрин чәсәди илэ долу иди. **53** Израилли-ләр аман вермәдән филишт-лиләри говдулар, сонра кери гајыдыб онларын ордукаһыны гарәт етдиләр.

54 Давуд филиштлинин ба-шыны көтүрүб Јерусәлимә кә-тирди, силаһларыны исә өз ча-дырына апарды.^ө

55 Давуд филиштлинин үс-түнә кедәндә Талут ону кө-рүб орду башчысы Абнур-дән^ө сорушмушду: «Абнур, бу кимин оғлудур?»^ж Абнур чаваб вермишди: «Еј падшаһ, чанын һаггы, билмирәм». **56** Пад-шаһ демишди: «Әјрән көр бу кәнч кимин оғлудур». **57** Да-вуд филиштлини өлдүрүб га-јыданда Абнур ону көтүрүб Талутун һүзуруна кәтирди. Филиштлинин башы^з Давудун элинде иди. **58** Талут ондан сорушду: «Кимин оғлусан?» Давуд: «Гулун бејтләһмли^и Јәс-сәнин оғлујам»,^ы — деди.

18 Давуд Талутла данышыб гуртаранда Јонатанын^ј гәлби Давуда бағланды. Јона-тан ону өз чаны кими севмәјә башлады.^к **2** О күндән Талут Давуду јанында сахлады вә ону даһа атасынын евинә бу-рахмады.^к **3** Јонатанла Давуд әһд-пејман бағладылар,^л чүнки

Жонатан ону өз чаны кими се-
вирди.^а **4** Жонатан эжиндэн
хэлэтини чыхарып өз либасы,
гылынчы, ох-каманы вэ гурша-
фы илэ бирликдэ Давуда вер-
ди. **5** Давуд жүрүшлэрэ чых-
маға башлады. О, Талутун тап-
шырдыгы һәр иши жарыдыр-
ды.^б Талут ону дөүшчүлөрин
үстүнө башчы гојду.^в Бу, һәм
халгын, һәм дэ Талутун эјанла-
рынын үрәјинчэ олду.

6 Давуд вэ дөүшчүлэр фи-
лиштлилэри дармадағын едиб
кери гајыданда бүтүн Израил
шәһәрләриндэн гадынлар әл-
ләриндэ гавал вэ сөтар маһ-
ны охују^г рэгс едә-едә^г се-
винч ичиндэ Талуту гаршыла-
маға чыхырдылар. **7** Шәнлик
едән гадынлар охујурдулар:

«Талут гырды минләри,
Давудса он минләри».^д

8 Бу нәғмә Талутун чох ачы-
ғына кәлди,^е о гәзәбләниб
деди: «Давуда он минләри де-
јирләр, мәнә исә минләри. Бир-
чә бу галыб ки, тахт-тачы
да она версинләр!»^ж **9** Һәмин
күндән Талут Давуда шүбһә
илә бахмаға башлады.

10 Сәһәриси күн Аллаһын
изни илэ шәр руһ Талуту ту-
танда^з о, евдә гәрибә һә-
рәкәтләр етмәјә башлады*. Да-
вуд һәмишәки кими чәнк ча-
лырды.^и Талутун исә элиндә
низә вар иди.^и **11** О, өз-өзү-
нә: «Гој Давуду дивара пәр-
чимләјим», — дејәрәк низәни
она атды.^и Амма Давуд ики
дәфә чаныны Талутдан гуртар-
ды. **12** Талут Давуддан горх-
маға башлады, чүнки Јеһова
Давудла иди,^и ондан исә әјрыл-
мышды.^к **13** Буна көрә Талут
ону өз јанындан узаглашды-
рып минбашы етди. Давуд дө-

18:10 * Јахуд пејғәмбәр кими һәрәкәт
етмәјә башлады.

ФӘС. 18

а Мс 17:17

Мс 18:24

б 1Иш 18:30

в 1Иш 14:52

г Чк 15:20, 21

һк 5:1

ф һк 11:34

д 1Иш 21:11

1Иш 29:5

е Јр 4:5

Мс 14:30

ө 1Иш 13:14

1Иш 15:27,

28

1Иш 16:13

1Иш 20:31

1Иш 24:17,

20

ж 1Иш 16:14

з 1Иш 16:16,

23

и 1Иш 19:9, 10

ы 1Иш 20:33

ј 1Иш 18:28,

29

к 1Иш 16:14

Сағ сүтүн

а 2Иш 5:2

б 1Иш 18:5

в Јр 39:2

Јш 6:27

1Иш 10:7

1Иш 16:18

г 1Иш 14:49

ф 1Иш 17:25

д 1Иш 25:28

е 1Иш 18:25

ө 2Иш 7:18

ж 2Иш 21:8

з 1Иш 14:49

1Иш 19:11

1Иш 25:44

2Иш 3:13

2Иш 6:16

и 1Иш 18:17

јүшләрдә ордуја башчылыг
едирди.^а **14** Давуд һәр ишин-
дә уғур газанырды^б вэ Јеһо-
ва онунла иди.^в **15** Талут Да-
вудун бөјүк уғурлар газанды-
ғыны көрөндә ондан горхду.
16 Бүтүн Израил вэ Јәһуда
исә Давуду сеvirди, чүнки
о, һәрби жүрүшләрә башчылыг
едирди.

17 Бир күн Талут Давуда
деди: «Бөјүк гызым Мерабы^г
сәнә верәчәјәм^г. Амма сән кә-
рәк бундан сонра да мәнә
шүчаәтини көстәрәсэн, Јеһо-
ванын мұһарибәләрини апара-
сан».^д Талут өз-өзүнә дејир-
ди: «Гој о, мәним јох, фи-
лиштлиләрин әли илә өлсүн».^е

18 Давуд Талута деди: «Мән
кимәм, гоһумларым, атамын
нәсли Израилдә нәчидир ки,
мән падшаһа күрәкән олум?»^ө
19 Амма Талутун гызы Мера-
бы Давуда вермәк вахты кә-
лөндә, белә мәлум олду ки, ону
артыг мәһлалы Әдраилә^ж ве-
рибләр.

20 Талутун кичик гызы
Мәкјал^з Давуда ашиг олмуш-
ду. Буну Талута хәбәр верән-
дә о сеvinди. **21** Талут деди:
«Гызы она вериб ону тәлә-
јә саларам. Беләчә, Давуду фи-
лиштлиләрин әли илә мәһв
едәрәм».^и Онда Талут икин-
чи дәфә Давуда деди: «Бу күн
мәнимлә гоһум олачагсан*».
22 Талут эјанларына тапшыр-
ды: «Хәлвәтә салыб Давуда де-
јин: «Падшаһын сәндән хошу
кәлир, елә бүтүн эјан-әшрәф
дә сәнә рәғбәт бәсләјир. Кәл
падшаһла гоһум ол»».
23 Та-
лутун эјанлары бунлары де-
јөндә Давуд деди: «Елә би-
лирсиниз, мәним кими касыб,

18:14 * Јахуд һәр ишини ағылла көрүр-
ду. **18:21** * Јахуд мәним күрәкәним
олачагсан.

кичик бир адам үчүн падшахла гоһум олмаг асан ишдир?»^а
24 Эжанлар Талута дедилэр: «Давуд белә-белә дейр».

25 Онда Талут деди: «Давуда белә дейин: “Падшаһ сөндөн башлыг истәмир.^б Падшаһын дүшмәнләриндән гисас алмаг үчүн жүз филиштлинин сүннәт этини^в кәтирсән, бәсдир”». Бу фәндлә Талут Давуду филиштиләрин элилә арадан көтүрмәк истәйирди. **26** Эжанлар бу сөzlәри Давуда сөйләдиләр. Падшаһла гоһум олмаг фикри она хош кәлди.^г Тәжин едилмиш вахт баша чатмамыш **27** Давуд адамлары илә кедиб ики жүз филиштлини өлдүрдү. Падшаһла гоһум олмаг үчүн онларын сүннәт этини кәтириб падшаһа верди. Талут гызы Мәкјалы она верди.^д
28 Талут баша дүшдү ки, Јеһова Давудладыр^е вә гызы Мәкјал ону сеvir.^в **29** Талут Давуддан даһа да горхмаға башлады. Талут өмрүнүн ахырына кими она гәним кәсилди.^г

30 Филишт һакимләри һүчумлар едирдиләр. Һәр дәфә онларла дөјүшдә Давуд Талутун эжанларынын һамысындан чох уғур газанырды*.^ж Онун шан-шөһрәти һәр јана јайылмышды.^з

19 Талут оғлу Јонатана вә эжанларына деди ки, Давуду арадан көтүрмәк лазымдыр.^а **2** Талутун оғлу Јонатан Давудун хәтрини чох истәдији үчүн^б ону хәбәрдар етди: «Атам Талут сәни өлдүрмәк истәйир. Сабаһ сәһәр көздә-гулагда ол, бир јер тапыб кизлән. **3** Мән кедиб чөлдә, сәнин олдуғун јердә атамла сә-

18:30 * Јахуд һамысындан ағыллы давранырды.

ФӘС. 18

а 1Иш 18:18

б Јр 29:18

в 1Иш 17:26,
36
2Иш 3:14

г 1Иш 18:21

д 1Иш 17:25

е 1Иш 16:13
1Иш 24:17,
20

в 1Иш 18:20

г 1Иш 18:9, 12
1Иш 20:33

д 1Иш 18:5

е 2Иш 7:9

ФӘС. 19

а 1Иш 18:9
Мс 27:4

б 1Иш 18:1
Мс 18:24

Сағ сүгүн

а 1Иш 20:9, 13
Мс 17:17

б 1Иш 22:14

в 1Иш 17:49

г 1Иш 20:32

д 1Иш 16:21
1Иш 18:2, 13

е 1Иш 16:14

в 1Иш 18:10,
11

г 36 59:Мүг, 3

нин барәндә сөһбәт едәчәјәм. Нә өјрәнсәм, кәлиб сәнә данышачағам».^а

4 Јонатан Давуду атасы Талута тәрифләйиб^б деди: «Гој падшаһ гулу Давуда гаршы күнаһ етмәсин. Онун сәнин гаршында тәгсири јохдур, сәнә анчаг јахшылығы кечиб. **5** О, өзүнү ода атыб филиштлини көбәртди.^в Јеһова да бүтүн Исраилә бөјүк гәләбә верди. Сән өзүн дә буну көрмүшдүн вә чох севинмишдин. Бәс инди нә үчүн сәбәбсиз јерә Давуду өлдүрүб күнаһсыз ган төкмәк истәйирсән?»^г **6** Талут Јонатаны динләди вә анд ичиб деди: «Јеһоваја анд олсун, ону өлдүрмәјчәјәм». **7** Сонра Јонатан Давуду чағырыб һәр шеји она данышды. Јонатан Давуду Талутун һүзуруна кәтирди вә о, әввәлки кими, падшаһын гулуғунда дурду.^д

8 Јенә мүһарибә башлады. Давуд гошун чәкиб филиштиләрлә вурушду вә онлары дармадағын етди. Филиштлиләр онун өнүндән гачдылар.

9 Јеһованын изни илә шәр руһ Талутун үзәринә енди.^е О, евиндә отурмушду, әлиндә низә вар иди. Давуд исә чәнк чалырды.^в **10** Талут Давуду низә илә дивара пәрчимләмәк истәди, амма Давуд Талутун низәсиндән јайынды, низә дивара санчылды. Давуд һәмин кечә гачыб чаныны гуртарды. **11** Талут Давудун евини күдмәјә адамлар көндәрди. Онлар сәһәр ачыланда Давуду өлдүрмәли идиләр.^г Амма Давудун арвады Мәкјал она деди: «Бу кечә гачыб чаныны гуртармасан, сәһәр бурадан мејитин чыхачаг». **12** Мәкјал чәлд Давуду пәнчәрәдән дүшүрдү. О гачыб чаныны гуртарды. **13** Мәкјал

ев бүтүнү* чарпайыја узатды, баш тәрәфинә исә кечи гылындан һөрүлмүш шал гојуб үстүнү палтарла өртдү.

14 Талут Давуду кәтиртмәк үчүн адамлар көндәрди, Мәкјал исә онун хәстә олдуғуну деди. **15** Талут адамларыны көндәрди ки, кедиб өз көзләри илә Давуду көрсүнләр вә онлар деди: «Ону ја-тағындача бураја кәтирин, чаныны алым».^а **16** Адамлар кәләндә көрдүләр ки, чарпайыја ев бүтү узадылыб, баш јеринә дә кечи гылындан шал гојулуб. **17** Талут Мәкјала деди: «Нә үчүн мәнә кәләк кәлдин? Дүшмәними^б бурахдын, о да гачыб гуртулду». Мәкјал чаваб верди: «О деди ки, “мәни бура, јохса сәни өлдүрәчәјәм”».

18 Давуд гачыб Рамаја Ишмуилин јанына кәлди.^в Талутун онун башына кәтирдикләрини бир-бир Ишмуилә данышды. Сонра онлар Најата кедиб орада галдылар.^г **19** Бир гәдәр сонра Талута хәбәр кәтирдиләр: «Давуд Рамада, Најатдадыр». **20** Талут Давуду тутмаг үчүн дәрһал адамлар көндәрди. Талутун адамлары пејғәмбәрлик едән јашлы пејғәмбәрләри вә онларын үстүндә дуран Ишмуили көрәндә Аллаһын руһу онларын үзәринә енди вә онлар да пејғәмбәр кими һәрәкәт етмәјә башладылар.

21 Буну Талута хәбәр вердиләр. О, дәрһал башга адамлары ора көндәрди, амма онлар да пејғәмбәр кими һәрәкәт етмәјә башладылар. Талут јенә адамлар көндәрди. Үчүнчү дәстә дә пејғәмбәр кими һәрәкәт етмәјә башлады. **22** Сонда Талут өзү Рама-

ФӘС. 19

а 1Иш 18:9

б 1Иш 18:29

в 1Иш 7:15, 17

г 1Иш 20:1

Сағ сүтүн

а 1Иш 19:18

б 1Иш 10:11

ФӘС. 20

в 1Иш 24:11
36 18:20

г 1Иш 19:6

ф 1Иш 18:1
1Иш 19:2

д 1Иш 27:1

е Сј 10:10
2См 2:4

ө 1Иш 16:4, 18

ја кетди. Сәкидәки бөјүк һовузун јанына чатанда сорушду: «Ишмуиллә Давуд һарададыр?» Чамаат деди: «Рамада, Најатдадырлар^а». **23** Рамадакы Најата кедәндә Аллаһын руһу Талутун үзәринә енди вә о, Рамадакы Најата кәлиб чыхана гәдәр бүтүн јол боју пејғәмбәр кими һәрәкәт етди. **24** Талут палтарларыны сојунду. О да Ишмуилин габағында пејғәмбәр кими һәрәкәт етди, бүтүн о күнү вә кечәни чылпаг һалда* јерә сәрилиб галды. Буна көрә дә дејирләр: «Талут да пејғәмбәр олуб?»^б

20 Давуд Рамадакы Најатдан гачды вә Јонатанын јанына кәлиб деди: «Мән нә етмишәм?»^в Тәгсирим нәдир? Атана гаршы нә күнаһ етмишәм ки, гәсдимә дуруб?» **2** Јонатан она деди: «Ола билмәз!» Сән өлмәјәчәксән. Истәр хырда иш олсун, истәрсә дә бөјүк, атам мәнә демәмиш һеч нә етмир. Буну нә үчүн мәнән кизләтсин? Белә шеј ола билмәз!» **3** Давуд анд ичиб деди: «Атан билир ки, сән мәним хәтрими чох истәјирсән,^г она көрә дә дејир: “Гој Јонатанын бу ишдән хәбәри олмасын, јохса кәдәрләнәр”. Јеһоваја анд олсун, сәнин чанын үчүн, мәнимлә өлүм арасында чәми бир аддым вар».^д

4 Јонатан Давуда деди: «Нә истәсән, сәнин үчүн едәчәјәм». **5** Давуд деди: «Сабаһ тәзә ај мәрәсимидир.^е Мән дә падшаһла бир сүфрәдә отурмалыјам. Изин вер кедим, бириси күн ахшама гәдәр чөлдә кизләним. **6** Әкәр атан мәни сорушса, дејәрсән, Давуд јалварыб мәнән ичазә истәди ки, өз шәһәринә, Бејтләһмә^ө

кедиб аиләси илэ бирликдэ иллик гурбан кәтирсин.^а **7** Экәр о: “Лап јахшы”, — десэ, демәли, хата-бала бу гулундан узагдыр. Амма гәзәбләнсә, бил ки, онун мәнә гаршы пис нијјәти вар. **8** Гулуна лүтф көстәр,^б чүнки Јеਹованын өнүндә гулунла әһд-пейман бағламысан.^в Амма тәгсирим варса,^г онда мәни өзүн өлдүр. Гојма атанын әлине дүшүм».

9 Јонатан Давуда деди: «Буну ағлына белә, кәтирмә! Билсәм ки, атамын сәнә гаршы пис нијјәти вар, сәнә демәрәм?»^д **10** Давуд Јонатандан сорушду: «Атан сәнә сәрт чаваб версә, мән нечә биләчәјәм?» **11** Јонатан: «Кәл, чөлә чыхаг», — деди. Онлар бирликдә чөлә чыхдылар. **12** Јонатан Давуда деди: «Гој Исраилин Аллаһы Јехова арамызда шаһид олсун ки, сабаһ бу вахт, ја да бириси күн атамын фикрини өјрәнәчәјәм. Экәр сәнә мүнәсибәти јахшы олса, адам көндәриб сәнә хәбәр чатдырачағам. **13** Јох экәр сәнә гаршы нијјәтинин пис олдуғуну көрүб, сәни бундан хали етмәсәм, сәни сағ-саламат бурахмасам, гој онда Јехова мәни чәзаландырсын. Гој Јехова атама јар олдуғу кими,^а сәнә дә јар олсун.^в **14** Амма сән дә һәм сағлығымда, һәм дә өләнән сонра мәнә Јеਹованын мәһәббәтини көстәр.^б **15** Неч вахт, һәтта Јехова сәнин дүшмәнләринин көкүнү јер үзүндән кәсәндә дә евимдән лүтфүнү әсик етмә».^в **16** Беләчә, Јонатан Давуд еви илэ әһд бағлајыб деди: «Јехова Давудун дүшмәнләри илэ һагг-һесаб чәкәчәк». **17** Јонатан Давуду ону чох истәдијинә тәкраән анд ичдирди. Чүнки о, она чаны гәдәр әзиз иди.^г

ФӘС. 20

а 1Иш 20:28, 29

б Мс 17:17

в 1Иш 18:3
1Иш 23:18

г 1Иш 20:1

д 1Иш 19:2

д 1Иш 10:7
1Иш 11:6

е 1Иш 16:13
1Иш 17:37

ө 2Иш 9:1, 3
2Иш 9:6, 7

ж 2Иш 21:7

з 1Иш 18:1, 3
2Иш 1:26
Мс 18:24

Сағ сүгүн

а 1Иш 20:5

б 1Иш 20:13, 14

в 1Иш 20:42

г 1Иш 20:5

д 1Иш 14:50

д Лв 11:23, 24
Лв 15:4, 5
Лв 15:16, 18
Сј 19:16

е 1Иш 17:12

ө 1Иш 20:6

18 Јонатан она деди: «Сабаһ тәзә ај мәрәсимидир,^а јерин бош олдуғу үчүн сәни ахтарачағлар. **19** Бириси күн исә јохлуғун даһа чох көрүнәчәк. Онда әввәл кизләндијин јерә кәлиб бу дашын јанында дуарсан. **20** Мән һәдфә атырмыш кими, дашын бир тәрәфинә үч ох атачағам. **21** Нөкәри көндәриб «кет, оху кәтир» дејәчәјәм. Экәр нөкәрә: “Бах, охлар сәнин бу тәрәфиндәдир, онлары көтүр”, — десәм, гајыдыб кәлә биләрсән. Анд олсун Јеховаја, демәли, һеч бир тәһлүкә јохдур, һәр шеј гајдасындадыр. **22** Амма нөкәрә: “Охлар, сәндән ирәлидәдир”, — десәм, онда кет, Јехова сәни бурахыр. **23** Пејманымыз кәлдикдә исә,^б гој Јехова һәмшәлик арамызда шаһид олсун».^в

24 Давуд чөлдә кизләнди. Тәзә ај мәрәсими башланды. Падша сүффә архасында отурду.^г **25** О, һәмишәки јериндә, диварын јанында отурмушду. Јонатан Талутун гаршысында, Абнур^д исә јанында әјләшмишди. Давудун јери бош иди. **26** Талут һәмин күн һеч нә демәди. О, үрәјиндә дејирди: «Көрүнүр, нәсә олуб, јәгин Давуд мурдардыр.^а Еләдир ки вар, напакдыр». **27** Тәзә ај мәрәсиминин ертәси күнү, икинчи күн дә Давудун јери бош галды. Онда Талут оғлу Јонатандан сорушду: «Нә үчүн Јәссәнин оғлу^в нә дүнән, нә дә бу күн сүффә архасында јохдур?» **28** Јонатан Талута чаваб верди: «Давуд Бејтләһмә кетмәк үчүн јалварыб мәнән изин истәди.^в **29** Мәнә деди: “Хәиш едирәм, ичазә вер, гој кедим, аиләмизин шәһәрдә гурбаны вар. Гардашым мәни чағырыб. Экәр

көзүндө лүтф тапмышамса, бурах кедим гардашларымы көрүм". Буна көрө да о, падшаһын сүфрәсинә кәлә билмә-
 жиб». **30** Онда Талут Жонатана бәрк гәзәбләнди вә деди: «Сән, еј анасы үсжанкар оғул, елә билирсән, Јәссәнин оғлунун тәрәфини тутмағындан хәбәрим јохдур? Һәм өзүнү биабыр едирсән, һәм да ананын башыны јерә сохурсан. **31** Нә гәдәр ки Јәссәнин оғлу јер үзүндә јашајыр, нә сән, нә дә сәлтәнәтин дурмајачаг.^а Тез бир адам көндәр ону јаныма кәтирсин. О өлмәлидир».^б

32 Жонатан атасы Талута деди: «Ахы нә үчүн өлмәлидир?»^в О нә едиб ки?» **33** Бу заман Талут низәни Жонатана туллајыб ону вурмаг истәди.^г Жонатан анлады ки, атасынын Давуду өлдүрмәк фикри гәтидир.^д **34** Жонатан һирслә сычрајыб сүфрәдән галхды. Тәзә ај мәрәсиминин икинчи күнү о, бир тикә дә олсун чәрәк јемәди. Һәм Давуда көрә, һәм дә атасынын ону алчалтдығына көрә ганы гаралмышды.^е

35 Сәһәр Жонатан Давудла көрүшмәк үчүн чөлә кетди, чаван нөкәри дә онунла иди.^ж

36 О, нөкәринә деди: «Гач, ох атачағам, тап кәтир». Нөкәр гачды. Жонатан оху ондан ирәли атды. **37** Нөкәр охун дүшдүјү јерә кәлиб чатанда Жонатан нөкәри һајлады: «Ох сәндән ирәлидәдир». **38** Сонра нөкәрә: «Тәләс, чәлд ол! Дајанма!» — деди. Жонатанын нөкәри охлары көтүрүб ағасынын јанына гајытды. **39** Нөкәр һеч нә баша дүшмәди. Бунун нә демәк олдуғуну јалныз Давудла Жонатан билирди. **40** Жонатан јараг-јасағыны нөкәринә вериб тапшырды: «Бунлары шәһәрә апар».

ФӘС. 20

а 1Иш 18:8

б 1Иш 19:6, 10

в 1Иш 19:5

Мс 17:17

Мс 18:24

г 1Иш 18:11

1Иш 19:10

д 1Иш 20:6, 7

е 1Иш 18:1

ж 1Иш 20:19-22

Сағ сүгүн

а 1Иш 20:17,

23

б 1Иш 23:18

2Иш 9:7

ФӘС. 21

в 1Иш 22:9, 19

г 1Иш 18:13

д Чх 25:30

Лв 24:5, 9

Мт 12:3, 4

е Чх 19:15

Лв 15:16

2Иш 11:11

ж Лв 15:18

з Лв 24:7-9

Мр 2:25, 26

Лк 6:3, 4

41 Нөкәр кедәндән сонра Давуд чәнуб тәрәфдән, јахынлыгдакы јердән галхды. О диз чөкүб үч дәфә тәзим етди. Сонра онлар өпүшүб аглашдылар, анчаг Давуд лап чох ағлады. **42** Жонатан Давуда деди: «Сағ-саламат кет. Биз икимиз дә Јеһованын адына анд ичиб^а демишик: "Тој Јеһова сәнинлә мәним, сәнин нәслинлә мәним нәслим арасында һәмишә шанид олсун"^б».

Давуд дуруб кетди, Жонатан исә шәһәрә гајытды.

21 Давуд Нуба, каһин Әхимәликин јанына кәлди.^в Әхимәлик Давуду көрәндә горхудан әсди: «Нијә тәксән, нијә јанында һеч ким јохдур?» — дејә сорушду.^г **2** Давуд каһин Әхимәликә чаваб верди: «Падшаһ мәни бир иш далынча көндәриб, амма тапшырыб ки, нә бу иш һагда, нә дә вердији көстәриш барәдә һеч ким билмәсин. Буна көрә адамларымла данышмышыг ки, филан јердә топлашаг. **3** Јанында беш көмбә чәрәк, јахуд башга бир шеј варса, мәнә вер». **4** Каһин Давуда деди: «Әлимдә ади чәрәк јохдур, тәкчә мүгәддәс чәрәк вар.^д Әкәр адамларын гадынла јахынлыг етмәжибләрсә, онлары верә биләрәм».^е **5** Давуд чаваб верди: «Әввәл-ки јүрүшләрдә олдуғу кими, инди дә гадына јахын кетмәмишик.^ж Ади тапшырыг аланда адамларым өзләрини пак сахлајырларса, сөзсүз ки, бу күн дә пак олачағлар». **6** Каһин мүгәддәс чәрәкләри она верди,^з чүнки орада һүзур чәрәкләриндән башга чәрәк јох иди. Бу чәрәкләр Јеһованын һүзурундан көтүрүлмүш вә һәмин күн тәзәләри илә әвәз олунмушду.

7 О күн Талутун нөкөрлөрүндөн бири орада иди, Jehovahнын һүзурунда галмышды. Бу адам Талутун баш чобаны, әдүми^а Дуэг^б иди.

8 Давуд Әхимәликә деди: «Сиздә низәдән, гылынчдан нә вар? Падшаһын тапшырығы тәчили олдуғундан өзүмлә нә гылынч, нә дә башга бир жарак көтүрмәишәм». 9 Каһин деди: «Илаһ дәрәсиндә^в өлдүрдүҗүн филиштли Чалутун гылынчы^г бурададыр, дөшлүҗүн^г архасында парчаја бүкүлү гоҗулуб. Көтүрмәк истәҗирсэнсә, көтүр, ондан башга һеч нә жохдур». Давуд деди: «Онун таҗы жохдур, ону мәнә вер».

10 Давуд о күн чыхыб кетди вә Талутдан гачды.^а Сонда Чат падшаһы Ахышын јанына кәлди.^ө 11 Ахышын әјанлары дедиләр: «Бу, о өлкәнин падшаһы Давуд дејил? Мәкәр адамлар рәгс едәрәк онун үчүн охумурдулар:

“Талут гырды минләри, Давудса он минләри?”^ә»

12 Давуд бу сөзләри үрәјинә салыб Чат падшаһы Ахышдан бәрк горхду.^ж 13 Онларын габағында өзүнү дәлиліјә вуруб,^з сәрсәмләмәјә башлады. Дарвазанын тајлары үстүндә шәкилләр чәкди, ағзынын сујуну саггалына ахытды. 14 Ахыш әјанларына деди: «Көрмүрсүңүз, бу дәлидир? Нә үчүн ону јаньма кәтирмисиниз? 15 Дәлиләрим аздыр ки, буну да гаршыма дәлилик етмәјә кәтирмисиниз? Бу чүр адамын мәнәним евимдә нә иши вар?»

22 Давуд орадан кедиб^и Әдуллам мағарасында^д кизләнди. Гардашлары, атасынын бүтүн күлфәти буну ешидәндә дуруб онун јанына

ФӘС. 21

а Јр 36:1

б 1Иш 22:9
36 52:Мҗ

в 1Иш 17:2, 50

г 1Иш 17:51,
54

ф Чх 28:6

д 1Иш 27:1

е Јш 11:22
1Иш 5:8
1Иш 17:4
1Иш 27:2
36 56:Мҗ

ө 1Иш 18:6-8
1Иш 29:4, 5

ж 36 56:3, 6

з 36 34:Мҗ

ФӘС. 22

и 1Иш 21:10

ы Јш 15:20, 35
2Иш 23:13
36 34:19
36 56:13

Сағ сүтүн

а Пр 4:10, 17
1Иш 14:47

б 1Иш 22:1

в 2Иш 24:11,
12
1См 21:9, 10
1См 29:29
2См 29:25

г 1Иш 23:3

ф 1Иш 10:26

д Пр 4:22

е 1Иш 8:11, 12

ө 1Иш 18:3
1Иш 20:17

ж 1Иш 21:1, 7
36 52:Мҗ

з 36 52:2, 3

и 1Иш 14:3
1Иш 22:20

кәлдиләр. 2 Дарда оланлар, борчулар, дәрдлиләр онун әтрафына топлашдылар. Давуд онларын башчысы олду. Онун башына дөрд жүз нәфәрә гәдәр адам јығылды.

3 Давуд орадан Муаб Миспиһинә кедиб Муаб^в падшаһына деди: «Хаһиш едирәм, Аллаһын мәним үчүн нә едәчәјини биләнәчән гој атам, анам сәнин јанында галсын». 4 О, ата-анасыны Муаб падшаһынын јанында гојду. Давуд истеккамда јашадығы мүддәтдә онлар онунла галдылар.^б

5 Бир мүддәт сонра Чад^в пејғәмбәр Давуда деди: «Даһа галада галма. Јәһуда торпағына кет». Ғ Давуд орадан чыхыб һарәт мешәсинә кетди.

6 Талута хәбәр чатды ки, Давудла адамлары тапылыб. Талут һәмин вахт Кибәһда,^г тәпәдәки јулғун ағачынын алтында әлиндә низә отурмушду. Әјан-әшрәфи дә әтрафында иди. 7 Талут әјанларына деди: «Гулаг асын, еј бинјаминлиләр. Елә билирсиниз, Јәссәнин оғлу^а сизә торпағлар, бағлар верәчәк? Јохса сизи минбашы, жүзбашы гојачаг?^ө 8 һамыңыз мәнә гаршы бирләшмисиниз. Оғлум Јәссәнин оғлу илә әһд-пејман бағлајанда^ө бир нәфәр дә буну мәнә демәјиб. һеч биринизин мәнә јазығы кәлмир. һеч ким мәнә билдирмәјиб ки, оғлум гулуму әлејһимә галдырыр, мәнә гаршы фитнә гурмаға она көмәк едир. Бу да ахыры, инди о, мәнә тәгиб едир».

9 Онда Талутун хидмәтчиләринин башында дуран әдуми Дуэг^ж деди:^з «Мән Јәссәнин оғлуну Нубда көрдүм, Әхитуб оғлу Әхимәликин^и јанына кәлмиши. 10 Әхимәлик онун үчүн Јеһоваја мүрачиәт

етди, она һәм азугә, һәм дә филиштли Чалутун гылынчыны верди». ^а **11** Падшаһ дәрһал адам көндәриб Әхитубун оғлу каһин Әхимәлики, атасынын евиндәки бүтүн каһинләри, Нубда јашајан каһинләри чағыртдырды. Онларын һамысы падшаһын һүзуруна кәлдиләр.

12 Талут деди: «Еј Әхитубун оғлу!» О: «Бәли, һөкмдар!» — дејә чаваб верди. **13** Талут сөзүнә давам етди: «Нә һәдлә Јәссанин оғлу илә бирләшиб мәнә гаршы суи-гәсд һазырлајырсыныз? Она чөрәк, гылынч вермисән, онун үчүн Аллаһа мүрачият етмисән. О, мәнә гаршы чыхыб фитнә гурур, мәни тәгиб едир». **14** Онда Әхимәлик падшаһа чаваб верди: «Әјанларынын ичиндә Давуд кими етибарлысы вармы?» ^б О, падшаһын күрәкәнидир, ^в баш мүһафизидир, евиндә сајылыб-сечилән адамдыр. ^г **15** Мәкәр биринчи дәфә иди ки, ондан өтрү Аллаһа мүрачият едирдим? ^д Дүнјасында ола билмәз ки, мән сәнә суи-гәсд гурум! Гој падшаһ мән гулуну, атамын евини јаманламын. Гулунун бу ишдән гәтијән хәбәри јохдур». ^е

16 Падшаһ деди: «Әхимәлик, сән өләчәксән!» ^ж Сән дә, атанын еви дә өлмәлидир!» ^з **17** Падшаһ әтрафиндакы мүһафизәчиләрә деди: «Јеһованын каһинләрини өлдүрүн. Онлар Давудун тәрәфинә кечибләр! Давудун гагач олдуғуну бил-бил мәнә хәбәр вермәјибләр». Амма падшаһын хидмәтчиләри Јеһованын каһинләринә әл галдырмаг истәмәдиләр. **18** Онда падшаһ Дуәгә ^и деди: «Дур, каһинләри өлдүр!» Әдүми ^й Дуәг каһинләри өлдүрдү. О, һәммин күн кә-

ФӘС. 22

а 1Иш 21:6, 9

б 1Иш 19:4
1Иш 20:32
1Иш 24:11
1Иш 26:23

в 1Иш 17:25
1Иш 18:27

г 1Иш 18:5, 13

д 1Иш 22:10

е 1Иш 21:1, 2

ж 1Иш 14:44
1Иш 20:31

з 36 52:Мүг

и 3р 25:30

Сағ сүтүн

а 1Иш 2:27, 31

б 1Иш 21:1
1Иш 22:9

в 1Иш 23:6
1Иш 30:7
2Иш 20:25
1Пд 2:27

г 1Иш 21:1, 7

д 1Пд 2:26

ФӘС. 23

д 3ш 15:20, 44

е 1Иш 30:8
2Иш 5:19
36 37:5

ж 1Иш 13:5
1Иш 14:52

з һк 6:39

и 1Иш 14:6
2Иш 5:19

й 1Иш 23:1

ж 1Иш 22:20

тан дөшлүк тахан сәксән беш адамы гәтлә јетирди. ^а **19** О һәмчинин каһинләр шәһәри Нубу да гылынчдан кечирди, ^б кишијә, гадына, ушаға, чағаја бахмады. Әкүзләрә, ешшәкләрә, гојунларачан гырды.

20 Әхитуб оғлу Әхимәликин оғуларындан бири, Әбјатар ^в чаныны гуртарыб Давудун јанына гачды. **21** Әбјатар Давуда деди: «Талут Јеһованын каһинләрини гырды». **22** Давуд Әбјатара деди: «Мән о күн әдүми Дуәги орада көрәндә билирдим ки, ^г кедиб Талута чуғуллуғ едәчәк. Атанын ев әһлинин өлүмүнә мән баис олдум. **23** Мәним јанымда гал. Сәнин чаныны алмаг истәјән әввәлчә мәним чанымы алмадыр. Горхма, сән мәним һимајәмдәсэн». ^д

23 Бир мүддәт сонра Давуда хәбәр вердиләр: «Филиштлиләр Гәјлаја ^а сохулуб хырманлары талан едибләр». **2** Онда Давуд Јеһовадан сорушду: ^б «Кедиб филиштлиләрлә вурушум?» Јеһова чаваб верди: «Кет филиштлиләри гыр, Гәјланы гуртар». **3** Лакин Давудун адамлары дедиләр: «Биз һәлә бурада, Јәһудада ^в икән горху ичиндәјик, көр Гәјлаја, Филишт ордусу илә мүһарибәјә кетсәк, һалымыз нечә олар?!» ^г **4** Онда Давуд јенә Јеһовадан сорушду. ^д Јеһова да она чаваб верди: «Галх, Гәјлаја кет. Филиштлиләри сәнә тәслим едәчәјәм». ^е **5** Давуд өз адамлары илә Гәјлаја кедиб филиштлиләрлә дөјүшдү. Онлары дармадағын едиб мал-гарасыны талан етди вә Гәјла әһлини гуртарды. ^ж

6 Әхимәликин оғлу Әбјатар ^з Гәјлаја Давудун јанына гачыб кәләндә дөшлүјү өзү илә кәтирмишди. **7** Талута

хэбэр вердилэр: «Давуд Гэлла-
жа кэлиб». Талут деди: «Ал-
лаһ ону кэтириб лап овчумун
ичинэ гојуб,^а чүнки о, дарва-
залы, чэфтэли шәһәрә кир-
мәклә өзү-өзүнү тәләжә са-
лыб». **8** Талут Гэллажа кедиб
Давуду адамлары илә бир-
кә мүһасирәжә алмаг үчүн хал-
гы сәфәрбәр етди. **9** Давуд
Талутун она гәсд назырлады-
ғыны биләндә каһин Әбјата-
ра: «Дөшлүжү бура кәтир», —
деди.^б **10** Давуд Аллаһа мү-
рачият етди: «Еј Исраилин Ал-
лаһы Јеһова! Бу гулун ешидиб
ки, Талут Гэллажа кэлиб мәнә
көрә шәһәри дағытмаг истә-
јир.^в **11** Гэлланын бөјүкләри*
мәни она верәчәк? Гулун дүз
ешидиб, Талут, доғрудан, кәлә-
чәк? Еј Исраилин Аллаһы Је-
һова, гулуна әјан елә». Онда
Јеһова деди: «О кәләчәк». **12**
Давуд сорушду: «Гэлла бө-
јүкләри мәни вә адамларымы
Талута верәчәк?» Јеһова: «Ве-
рәчәк», — деди.

13 Онда Давуд дәрһал ду-
руб тәхминән алты јүз нәфәр
адамы илә^г Гэлладан чыхды.
Онлар бир јердән о бири јерә
кедирдиләр. Талута чатдырды-
лар ки, Давуд Гэлладан чы-
хыб. Онда Талут онун далын-
ча кетмәди. **14** Давуд чөл-
лүкдә — Зиф чөллүјүнүн дағ-
ларында, әлчатмаз јерләрдә
галырды.^д Талут дурмадан ону
ахтарырды,^е амма Јеһова Да-
вуду онун әлинә салмырды.
15 Давуд билирди ки*, Хо-
решдә, Зиф чөллүјүндә олдуғу
вахт Талут онун чаныны алмаг
үчүн жола чыхыб.

16 Талутун оғлу Јонатан
Хорешә Давудун јанына кәл-

23:11 * Дикәр вариант: *торпаг саһиб-
ләри*. 23:15 * Дикәр вариант: *горхур-
ду ки*.

ФӘС. 23

а 1Иш 23:14

б Сј 27:21
1Иш 30:7

в 1Иш 22:19

г 1Иш 22:1, 2
1Иш 25:13
1Иш 30:9

д Јш 15:20, 55
1Иш 23:19
1Иш 26:1

е 1Иш 18:29
1Иш 20:33
1Иш 27:1

Сағ сүтун

а 36 37:5
Мс 17:17

б 1Иш 16:13
2Иш 2:4
2Иш 5:3

в 1Иш 20:31
1Иш 24:17,
20

г 1Иш 18:3
1Иш 20:42

д 1Иш 10:26

е 1Иш 26:1
36 54:Мүг

ж 1Иш 23:15

з 1Иш 23:24

и 1Иш 26:3

к 36 54:3

л 1Иш 23:14

м Гн 1:7

н Јш 15:20, 55
1Иш 25:2, 3

о 1Иш 26:2
36 54:3

п 1Иш 23:28

ди вә онун Јеһоваја инамыны
мөһкәмләндирди.^а **17** О, Да-
вуда деди: «Горхма. Атам Та-
лут сәни тапа билмәјәчәк.
Исраилин падшаһы сән ола-
чагсан,^б мән дә сәндән сон-
ра икинчи адам олачагам.
Буну атам Талут да билир».^в
18 Сонра онлар Јеһованын
өнүндә әһд бағладылар.^г Јона-
тан евинә гајытды, Давуд исә
Хорешдә галды.

19 Зифләр Кибаһа^д, Талу-
тун јанына кэлиб дедиләр:
«Давуд бизим јахынлығымыз-
дадыр,^е о, Хорешин^в әлчат-
маз јерләриндә, Јешимондан*^о
чәнубдакы һәгилә тәпәсин-
дә^ж кизләниб. **20** Еј падшаһ,
нә вахт үрәјин истәсә, кәл.
Ону сәнә верәчәјик».^з **21** Та-
лут деди: «Јеһова сиздән разы
олсун. Сиз халыма ачыдыныз.
22 Кедин ахтары, онун дә-
гиг јерини, кимләрин ону көр-
дүјүнү өјрәнин. Мәнә дејиб-
ләр ки, о, јаман һиләкәрдир.
23 Кизләндији јерләрин һамы-
сыны јахшы-јахшы өјрәнин, га-
јыдыб мәнә дәлил-сүбүт кәти-
рин. Онда мән сизинлә ке-
дәчәјәм вә әкәр о, мәмлә-
кәтдәдирсә, ону бүтүн Јәһуда
нәсилләри арасында ахтарыб
тапачагам».

24 Онлар Талутдан габаг
Зифә^д кетдиләр. Давуд адамла-
ры илә Јешимондан чәнубда-
кы Әрәбәдә^е, Мәун^в чөллүјүн-
дә иди. **25** Талут адамлары-
ны көтүрүб ону ахтармаға
кәлди.^ж Буну Давуда хэбәр ве-
рәндә о, гајалыға енди^з вә
Мәун чөллүјүндә галды. Талут
буну ешидәндә Давуду тутмаг
үчүн Мәун чөллүјүнә кетди.
26 Талут дағын бу бири тәрә-
финә кәлди, бу заман Давудла

23:19 * Дикәр вариант: *сәһрадан, чөл-
бијабандан*.

адамлары дагын о бири тәрәфиндә идиләр. Давуд Талуттан гачырды.^а Талут исә өз адамлары илә Давудла дәстәсинә јахынлашырды, ону јахаланамаг истәјирди.^б **27** Бу вахт гасид кәлиб Талута деди: «Тез кәл, филиштлиләр өлкәјә басгын едибләр!» **28** Талут Давуду тәгиб етмәји дајандырыб филиштлиләрлә дәјүшмәјә кетди.^в Буна көрә дә һәмнин јер Села-Һаммаһлегот* адларып.

29 Давуд орадан галхыб Ејн-Кединин^г әлчатмаз јерләриндә мәскән салды.

24 Талут филиштлиләри говуб гајыдандан сонра она хәбәр вердиләр: «Давуд Ејн-Кеди чөллүјүндәдир».^ф

2 Талут бүтүн Исраилдән 3000 сечмә адам көтүрүб Давудла дәстәсини ахтармаг үчүн даг кечиләри мәскунлашан гајальға кетди. **3** О, јолун үстүндәки гојун ағылларына кәлди. Орада мағара вар иди. Талут ајагјолуна кетмәк үчүн мағараја кирди. Давуд дәстәсилә мағаранын лап дәринлијиндә отурмушду.^д

4 Адамлары Давуда дедиләр: «Бу күн, Јеһованын “дүшмәнләрини сәнә тәслим едәчәјәм,^е онларла үрәјин истәдји кими рәфтар едә биләрсән” дедји күндүр». Давуд галхыб хәлвәтчә Талутун хәләтинин этәјиндән кәсди. **5** Амма сонра Талутун этәјиндән кәсдијинә көрә үрәји Давуду гынамаға башлады.^е **6** О, адамларына деди: «Һөкмдара, Јеһованын мәш едилмишинә әл галдырым? Ахы бу, Јеһоваја ағыр кедәр. О, Јеһованын мәш едилмишидир».^ж **7** Бу сөзләрлә Давуд адамла-

ФӘС. 23

а 36 31:22

б 36 17:9

в 36 54:7

г Јш 15:20, 62
Һф 1:14

ФӘС. 24

ф 1Иш 23:28,
29д 36 57:Мүг
36 142:Мүг

е 1Иш 26:8, 23

ө 2Иш 24:10

ж Чх 22:28
1Иш 26:11
2Иш 1:14
1См 16:22

Сағ сүтүн

а 1Иш 26:17

б 1Иш 26:19

в 1Иш 24:4

г 1Иш 9:16
1Иш 10:1
1Иш 26:9
36 105:15ф 1Иш 26:18
36 35:7

д 1Иш 23:14

е 1Иш 26:23

ө Гн 32:35

ж 1Иш 26:11

з 1Иш 26:20

и 1Иш 25:39
36 35:1

ы 1Иш 26:17

рыны сахлады*, Талутун үстүнә кетмәјә гојмады. Талут исә мағарадан чыхыб јолу илә кетди.

8 Давуд мағарадан чыхыб Талуту сәсләди: «Ја һөкмдар!»^а Талут архаја бојланды. Давуд диз чөкүб она тәзим етди. **9** Давуд Талута деди: «Нә үчүн: “Давуд сәнә јаманлыг етмәк истәјир” дејәнләр гугла асырсан?»^б **10** Бу күн өз көзүнлә көрдүн ки, Јеһова мағарада сәни мәнә тәслим етмишиди. Мәнә дедиләр, сәни өлдүрүм,^в амма мән сәнә гыјмадым, дедим: “Һөкмдарыма әл галдырмарам, о, Јеһованын мәш едилмишидир”.^г

11 Ата, бах, хәләтинин этәји әлимдәдир. Этәјиндән кәсәндә сәни өлдүрмәдим. Бил вә акаһ ол, сәнә јаманлыг етмәк, сәнә гаршы гијам галдырмаг фикрим јохдур. Сәнин гаршында һеч бир күнаһ етмәмишәм,^ф сәнә чаныма гәсд етмәк истәјирсән.^д **12** Гој Јеһова Өзү сәнинлә мәним арамда һаким олсун.^е Гој мәним гисасымы Јеһова Өзү сәндән алысн.^ө Мән исә сәнә әл галдырмајачағам.^ж **13** Гәдимдән белә бир мәсәл вар: “Јаманлыг јаман кәсдән чыхар”. Мән исә һеч вахт сәнә әл галдырмарам. **14** Көр Исраилин падшаһы кимин далынча дүшүб! Ахы, еј падшаһ, сән кими тәгиб едирсән?! Өлү көпәји? Бирәни?^з **15** Гој һакимимиз Јеһова олсун. О, бизи мұһакимә едәчәк. О, Өзү мәним чәкишмәми апарыб^и мәнә һагг газандырачаг, сәнин әлиндән гуртарачаг».

16 Давуд сөзүнү гуртаранда Талут: «Оғлум, Давуд, бу сәнин сәсиндир?»^ы — дејә-

24:7 * Дикәр вариант: *адамларыны бурахды.*

рәк һөнкүр-һөнкүр ағлады. **17** Давуда деди: «Сән мән-дән гат-гат һағлысан. Сән мәнә һахшылыг етдин, мән исә һахшылығынын әвәзиндә сәнә һаманлыг етдим.^a **18** Бу күн мәнә көстәрдин ки, мәнә мүнәсибәтин һахшыдыр. Јеһова мәни сәнә тәслим етди, сән исә мәни өлдүрмәдин.^b **19** Ким әлинә кечән бүшмәнини сағ бураһар? Ду күн мәнә етдижин һахшылығын әвәзини Јеһова сәнә верәчәк.^a **20** Мән билирәм, сән мүтләг падшаһ олачагсан,^c Исраилдә һакимийәт сәнин әлиндә гәрар тутачаг. **21** Инди Јеһоваја анд ич ки,^f мәнән сонра нәслимин көкүнү кәсмә-јәчәксән, атамын евиндән адымы силмәјәчәксән». **22** Давуд Талута анд ичди. Сонра Талут евинә һајытды,^g Давуд исә дәстәсилә галаја чәкилди.^o

25 Ишмуил^ж өлдү. Бүтүн Исраил онун һасына тоғлашды, ону Рамада евинин һанында^з дәфн етдиләр. Давуд сонра Фәран чөллүјүнә енди.

2 Мәунда^и бир адам һаша-һырды, онун мүлкү Кармелдә^и иди. Бу адам чоғ варлы иди, онун 3000 баш гојуну, 1000 баш кечиси вар иди. Һәмнин вахт о, Кармелдә гојунларыны гыр-һырды. **3** Онун ады Набал,^и арвадынын ады Абиһајил^и иди. Арвады чоғ ағыллы, көзәл бир һадын иди. Киши исә кобуд вә бәдхасийәт иди;^и о, Калиб^и нәслиндән иди. **4** Давуд чөллүкдә оландә ешитди ки, Набал гојунларыны гыр-һыр. **5** Давуд адамларындан он нәфәрини онун һанына көндәриб тапшырды: «Кармелә галһыб Набалын һанына ке-

25:2 * Јөһудада шөһәр. Кармел дағы дејил.

ФӘС. 24

a 1Иш 26:21

б 1Иш 24:4, 10

в 1Иш 26:25
36 18:20г 1Иш 13:14
1Иш 15:28
1Иш 18:8
1Иш 20:31
1Иш 23:17ф Льв 19:12
Гн 6:13д 2Иш 9:1
2Иш 21:7

е 1Иш 15:34

ө 1Иш 23:29

ФӘС. 25

ж 1Иш 1:20
1Иш 2:18
1Иш 3:20
36 99:6

з 1Иш 7:15, 17

и 1Иш 23:24

ы Јш 15:20, 55

ј 1Иш 25:25

к 1Иш 27:3

к 1Иш 25:17,
21л Сј 13:6
Сј 32:11, 12

Сағ сүтүн

a 1Иш 25:14-16

б Гн 15:7

в 1Иш 22:2

г 36 37:8
Мс 15:1
Ва 7:9

ф 1Иш 25:10

дин. Мәним адымдан ондан һал-әһвал тутун. **6** Сонра де-јин: «Өмрүн узун олсун, сән дә, күлфәтин дә, варын, дөвләтин дә саламат олсун. **7** Ешит-дим ки, инди јун гырһыды-рырсан. Чобанларын һанымыз-дә оландә онлары инчитмәми-шик,^a бизимлә Кармелдә ол-дуглары бүтүн вахт әрзиндә һеч нәләри итмәјиб. **8** Адам-ларындан да соруша биләрсән, сәнә дејәрләр. Инди гој мәним дә адамларым сәнин көзүндә лүтф тапсын, чүнки биз хош вахтда кәлмишик. Нәјә имка-нын чатырса, гулларына вә оғ-лун Давуда вер».^б

9 Давудун адамлары ке-диб онун адындан бүтүн бунлары Набала сөјләдиләр. Сөзләрини битирәндә **10** Набал Давудун адамларына белә деди: «Давуд кимдир? Јәссәнин оғлу ким-дир? Инди ағасындан гачан чоғлу гул вар.^в **11** Мән чө-рәјими, сујуму, гырһымчылар үчүн кәсдижим эти көтүрүб јери-јурду мәлум олмајан адам-лара верим?»

12 Давудун адамлары һа-һыдыб һәр шеји олдуғу кими она даньшыдылар. **13** Давуд дәр-һал деди: «Һәр кәс гылынчы-ны гуршасын!»^г Һамы гылын-чыны гуршады, Давуд да өз гылынчыны бағлады. **400** нә-фәрә гәдәр адам Давудла ке-тди, **200** нәфәр исә јүкүн һанын-да галды.

14 Бу арада нөкәрләрдән бири ке-диб Набалын арвады Абиһајилә деди: «Давуд чөл-лүкдән ағамызә һејир-бәрәкәт диләмәк үчүн һасидләр көн-дәрмишди, анчағ аға чығыр-бағыр салыб онлары тәһгир етди.^г **15** О адамлар бизә гар-шы һејирһаһ олублар, һеч вахт бизи инчитмәјибләр. Чөләр-дә онларла олдуғумуз вахт

һеч нәјимиз итмәјиб.^а **16** Онларын јанында гојунлары отаранда кечә-күндүз дивар-тәк бизи горујублар. **17** Инди бир чарә гыл, чүнки ағамызын да, ев әһлинин дә үстүнү бала кәсдириб.^б Аға да елә сәрт адамдыр ки,^в она бир сөз демәк олмур».

18 Абигајил^г чәлд 200 көмбә чөрәк, ики бөјүк күп шәраб, беш гојун чәмдәји, беш габ* говурға, 100 кишмиш лавашанасы, 200 әнчир лавашанасы көтүрүб улаглара јүкләди.^д **19** Сонра нөкәрләрә бујурду: «Сиз габагда кедин. Мән сизин арханызча кәлирәм». Әри Набала исә һеч нә демәди.

20 Абигајил улагын белиндә кизлинчә дағдан енирди. Бу дәм Давуд адамлары илә она сары кәлирди. Абигајил онларла растлашды. **21** Давуд бундан габаг демишди: «Наһаг јерә чөллүкдә бу адамнын малларыны горумушам. Онун бирчә шеји дә итмәди.^е Инди исә јашшылығыма јаманлыгла чаваб верир.^ф **22** Әкәр Набалын евиндәки киши хејлагларындан бирини сабаһа сағ сахласан, гој онда Давудун дүшмәнләриндән* Аллах Өзү интигам алсын».

23 Абигајил Давуду көрән кими тәләсик улагдан дүшкү вә Давудун өнүндә диз чөкүб јерә гәдәр тәзим етди. **24** Сонра онун ајағына дөшәниб деди: «Ағам, гој бу күнаһ мәним бојнума олсун, изин вер, бу гарабашын сәнә бир сөз десин, гарабашынын сөзүнү динлә. **25** Хаһиш едирәм, ағам, бу јарамаз Набала^о фи-

25:18 * һәрфән: *беш сөв* (тәх. 35 литрлик габын тутдуғу гәдәр). 1 сөв 7,33 литрлик габын тутумуна бәрабәр-дир. Б14 өләвәсинә бах. **25:22** * Дикәр вариант: *гој онда Давуддан*.

ФӘС. 25

а 1Иш 25:7

б 1Иш 25:13

в 1Иш 25:3

г 1Иш 25:3

д 2Иш 16:1
2Иш 17:27-29

е 1Иш 25:7

е 1Иш 25:10
36 35:12

ө 1Иш 25:17

Сағ сүгүн

а Јр 9:6

б Јр 20:6

в 1Иш 25:18

г 1Иш 22:2
1Иш 25:13

д 1Иш 15:28
2Иш 7:8, 11
1Пд 9:5

е 1Иш 17:45
1Иш 18:17

ө 1Иш 24:11
1Пд 15:5

ө 1Иш 13:13,
14
1Иш 23:17
2Иш 6:21
2Иш 7:8
36 89:20

ж Гн 32:35
1Иш 24:15

з Гн 19:10
1Иш 25:26

и 1Иш 25:24

ы 1Иш 25:18

кир вермә. Ады Набал* олдуғу кими, өзү дә ахмагдыр. Бу гарабашын исә көндәрди-јин адамлары көрмәјиб. **26** Еј ағам, Јеһоваја анд олсун, сәнин чанын һаггы, ган төкмәкдән,^а өз әлиңлә гисас алмагдан сәни сахлајан Јеһовадыр.^б Аға, гој дүшмәнләрин, сәнин пислијини иштәјәнләр Набалын күнүнә дүшсүнләр. **27** Бујур, гарабашынын кәтирдийи бу совгаты^в гәбул елә, архаңча кәлән чаһыллара вер.^г **28** Нә олар, кеч гарабашынын күнаһындан. Јеһова мүлтләг ағамын сүләләсини сарсылмаз едәчәк.^д Чүнки ағам Јеһованын мүһарибәләрини апарыр.^е Һәлә сәндә һеч бир күнаһ тапылмајыб.^ө **29** Кимсә сәнин изинә дүшүб чанына гәсд етмәк истәсә, даш-гашы боғчаја бүкүб нечә горујурларса, Аллаһын Јеһова да сәнин һәја-тыны елә горујачаг. Амма дүшмәнләринин чаныны сапанда гојуб даш кими атачаг. **30** Јеһова ағама вәд етдийи бүтүн јахшылыглары һәјата кечирәндә, сәни Исраилин һөкмдәри едәндә^ө **31** наһаг ган төкдү-јүнә көрә, өз әлиңлә гисасыны алдығына көрә* пешман олмајачагсан, үрәјин сәни гынамајачаг. Јеһова ағамын башына немәтләр јағдыранда мән гарабашыны јада саларсан».

32 Давуд Абигајилә деди: «Сәни мәним гаршыма көндәрән Исраилин Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун! **33** Ағлына бәрәкаллаһ! Мәни ган төкмәкдән,^з өз әлимлә гисасымы алмагдан чәкиндирдийинә көрә афәрин олсун сәнә! **34** Мәни сәнә пислик етмәқдән сахлајан Исраилин Аллаһы Јеһоваја анд олсун, әкәр чәлд тәрпәниб гаршыма кәлмәсәјдин,^и

25:25 * Мәнәсы: *ахмаг, ағылсыз*.

Набалын евиндэки киши хей-лагларындан бири дэ сабаһа сағ чыхмајачагды». ^a **35** Сонра Давуд Абигајилин кәтирдји ји совгаты гәбул етди вә деди: «Сағ-саламат кет. Мән сәни динләдим. Сөзүнү јерә салмајачағам».

36 Абигајил Набалын јанына гајытды. Набал евдә падшаһа лајиг зијафәт верирди. О, сәрхош оланачан ичмишди, кефи көк иди. Абигајил сәһәр ачыланачан она һеч нә демәди. **37** Сәһәр Набал өзүнә кәләндә исә һәр шеји она данышды. Набал мејит кими олду, ифлич вурмуштәк, даш кими дүшүб галды. **38** Тәхминән он күндән сонра Јеһова Набалы вурду вә о өлдү.

39 Давуд Набалын өлүм хәбәрини ешидәндә деди: «Јеһоваја алгыш олсун! О, ишимә бахыб ^b мәни Набалын тәһгирләриндән гуртарды, ^b гулуны пис эмәлдән сахлады. ^c Јеһова Набалын бәдхаллығыны онун өз башында чатлатды!» Сонра Давуд Абигајили алмаг үчүн она елчи көндәрди. **40** Давудун адамлары Кармелә Абигајилин јанына кәлиб дедиләр: «Давуд бизи елчилијә көндәриб, сәни алмаг истәјир». **41** О, дәрһал галхды, јерәдәк тәзим едиб деди: «Ағамын адамларынын ајағыны јујан ^f гарабаш олмаға һазырам». **42** Сонра Абигајил ^a чәлд дуруб улаға минди, беш кәнизини дә јанына алыб Давудун елчиләри илә кетди вә онун арвады олду.

43 Давуд јизраилли ^e Аһнаамы ^d да алмышды. Гадынларын һәр икиси онун арвады олду. ^ж

44 Лакин Талут гызы Мәјалы ^з, Давудун арвадыны галлимли Лајишин оғлу Фалтијә ^и вермишди.

ФӘС. 25

^a 1Иш 25:22

^б 1Иш 24:15
36 35:1

^в 1Иш 25:10,
14

^г 1Иш 25:34

^ф Јр 18:3, 4
Лк 7:44

^д 1Иш 25:3

^е Јш 15:20, 56

^ө 1Иш 27:3
2Иш 3:2
1См 3:1

^ж 1Иш 30:5
2Иш 5:13

^з 1Иш 18:20

^и 2Иш 3:14, 15

Сағ сүгүн

ФӘС. 26

^a Јш 15:20, 55

^б һк 19:14
1Иш 10:26

^в 1Иш 23:14
1Иш 23:19,
24
36 54:Мүг

^г 1Иш 24:2

^ф 1Иш 14:50
1Иш 17:55
2Иш 2:8
2Иш 3:27

^д Јр 10:15

^е 2Иш 2:18
1См 2:15, 16

^ө 2Иш 16:9
2Иш 18:5
2Иш 23:18

^ж 1Иш 24:4
1Иш 26:23

^з 1Иш 10:1

^и 1Иш 24:6
2Иш 1:14
1См 16:22
36 20:6

26 Бир мүддәт сонра зифләр ^a Кибәһа ^б Талутун јанына кәлиб дедиләр: «Давуд Јешимонун ^в гаршы тәрәфиндәки һәгилә тәпәсиндә кизләнир». ^г **2** Талут Исраилдән 3000 сечмә дөјүшчү көтүрүб Давуду ахтармаг үчүн Зиф чөллүјүнә кетди. ^г **3** О, Јешимонун гаршы тәрәфиндәки һәгилә тәпәсиндә, јолун кәнарында ордукаһ гурду. һәмин вахт Давуд чөллүкдә галырды. Она хәбәр вердиләр ки, Талут онун далынча чөллүјә кәлиб. **4** Давуд Талутун кәлдијини дәгигләшдирмәк үчүн адамлар көндәрди. **5** Сонра Давуд Талутун ордукаһ гурдуғу јерә кәлди вә Талутла орду башчысы Нур оғлу Абнурун ^ф јатдығы јери көрдү. Талут ордукаһын ортасында јатмышды, дөјүшчүләри исә чадырларыны онун әтрафында гурмушдулар. **6** Давуд һет ^a Әхимәликә вә Сәрјанын оғлу ^б, Јуабын гардашы Абшаја ^в деди: «Ким мәнимлә дүшәркәјә, Талутун јанына кедәр?» Абшај деди: «Мән кедәрәм». **7** Давудла Абшај кечәлрә гошунун јанына дүшдүләр вә көрдүләр ки, Талут дүшәркәдә јатыб, низәси башынын јанында јерә санчылыб. Абнур исә дөјүшчүләрлә онун дөврәсиндә јатырды.

8 Абшај Давуда деди: «Бу күн Аллах дүшмәнини сәнә тәслим едиб. ^ж Ичазә вер, бир низә зәрбәсилә ону јерә елә мыхлајым ки, икинчи дөфә вурмаг лазым кәлмәсин». **9** Амма Давуд Абшаја деди: «Она әл дәјмә! һеч Аллаһын мәш олунмушуна ^з әл галдыран күнаһсыз галар?» ^и **10** Ардынча деди: «Јеһоваја анд олсун ки, Јеһова

26:1 * Дикөр вариант: сәһранын, чөлбијабанын.

Өзү ону вурачаг.^а О ја өз эчө-ли илэ өлөчөк^б, ја да дөүшү-дэ һалак олачаг.^в **11** Јеһо-ванын мәш едилмишинэ эл галдырмағы ағлыма белэ, кәтирмәрәм!^г Бу, Јеһоваја ағыр кедәр! Онун башынын јанындакы низэни вә кузэни көтүр, чыхаг кедәк». **12** Давуд Талутун башынын јанындакы низэ илэ кузэни көтүрдү вә онлар кетдиләр. Неч ким онлары көрмәди.^г Јеһова дөүшүчүлэри дәрин јухуја гәрг етдији үчүн һамысы јатмышды, нә дү-јүг дүшән, нә дә ојанан олду. **13** Давуд гаршы тәрэфә кечи-б аралыда тәпәнин башында дурду, араларында хејли мәса-фә вар иди.

14 Давуд дөүшүчүлэри вә Нур оғлу Абнуру^а сәсләјиб деди: «Абнур, мәни ешидир-сән?» Абнур деди: «Кимдир падшаһа сәсләнән?» **15** Да-вуд Абнура деди: «Икид дејил-сән? Израилдә сәнин кимиси јохдур. Бәс онда нијә һөкмда-рынын кешијини чәкмирсән? Бир нәфәр дөүшүчү һөкмдары-ны өлдүрмәјә кәлмишди.^в **16** Ишини јахшы көрмүрсән! Јеһоваја анд олсун ки, сән өлүмә лајигсән! Чүнки һөкм-дарынын, Јеһованын мәш едилмишинин^в кешијини чәк-мирсән. Бах көр падшаһын ба-шынын јанындакы низэ илэ кузә^ж һарададыр?»

17 Талут Давудун сәсини таныјиб деди: «Оғлум Давуд, бу, сәнин сәсиндир?»^з Давуд: «Бәли, һөкмдар, мәним сә-симдир», — деди вә **18** элавә етди: «Нә үчүн падшаһым гу-луну тәгиб едир?» Ахы мән нә етмишәм? Нә күнаһым вар?^з

19 Еј һөкмдар, рича едирәм, гулунун сөзләрини динлә. Әкәр сәни мәнә гаршы галды-ран Јеһовадырса, онда гој О,

ФӘС. 26

а Гн 32:35
1Иш 24:12
1Иш 25:38
36 94:1, 23

б 36 37:12, 13

в 1Иш 31:3, 6

г Льв 19:18
1Иш 24:6
1См 16:22
36 105:15

ф 1Иш 24:4

д 1Иш 14:50
1Иш 17:55
2Иш 2:8
2Иш 3:8

е 1Иш 26:8

ө 1Иш 9:16, 17
1Иш 10:1

ж 1Иш 26:11

з 1Иш 24:8, 16

и 36 35:7

ы 1Иш 24:9, 11

Сағ сүтун

а 1Иш 24:9

б Чк 19:5
Гн 26:18

в 1Иш 24:14

г 1Иш 24:17

ф 1Иш 24:10
1Иш 26:11

д 36 7:8
36 18:20

е 1Иш 24:6
1Иш 26:9

ө 36 34:19

ж 1Иш 24:19

з 1Иш 24:22
1Иш 27:4

ФӘС. 27

и 1Иш 19:18
1Иш 22:1, 5

ы 1Иш 18:29
1Иш 23:23

ј 1Иш 25:13
1Иш 30:9

к 1Иш 21:10,
14
1Иш 27:12

тахыл тәгдимәми гәбул етсин. Јох әкәр инсандырса,^а гој Је-һова она ләнәт етсин. Чүн-ки онлар: «Кет, јад аллаһлара гуллуғ ет», дејиб мәни Јеһо-ванын ирсиндән^б ажры салыблар. **20** Гој ганым Јеһованын һү-зурундан кәнарда төкүлмәсин. Израилин падшаһы дағларда, санки, кәклик овлајыр, бир би-рәнин^в далынча дүшүб».

21 Талут деди: «Күнаһ елә-мишәм,^г оғлум Давуд, дала га-јыт. Сәнә бир даһа хәтәр јетирмәјәчәјәм. Чүнки бу күн чанымы дәјәрли сајдын.^г Мән ахмаглығ еләмишәм, бө-јүк сәһв етмишәм». **22** Давуд деди: «Будур падшаһын низә-си. Бир адам көндәр, кәлиб апарсын. **23** Һәр кәсин са-леһлијинин, сәдагәтинин әвә-зини Јеһова верәчәк.^д Бу күн Јеһова сәни мәнә тәслим етди, амма мән Јеһованын мәш едилмишинэ эл галдырмағ ис-тәмәдим.^е **24** Бу күн сәнин чаным мәним үчүн дәјәрли ол-дуғу кими, гој мәним дә ча-ным Јеһованын көзүндә дәјәр-ли олсун. Гој О, мәни һәр чүр дардан гуртарсын». **25** Та-лут Давуда деди: «Оғлум Да-вуд, гој Аллаһ сәнин мүкафа-тыны версин. Сән бөјүк ишләр көрәчәксән, мүтләг уғур га-заначагсан». ^ж Сонра Давуд өз јолу илэ кетди, Талут да өз је-ринә гајытды.^з

27 Давуд өз-өзүнә деди: «Бир күн Талутун әлин-дә өлөчәјәм. Јахшысы будур, Филишт мәмләкәтинә гачым». Онда Талут мәни Израилдә ах-тармагдан^ы безәр, мәним дә чаным онун әлиндән гурту-лар». **2** Давуд алты јүз адамы илэ галхыб Чат падшаһы Мәуһ оғлу Ахышын јанына кетди.^к **3** Онун адамлары да өз күл-фәтләрилә барабәр Чатда,

Ахышын јанында галды. Давудун һәр ики арвады, јизраилли Аһнаам^а вә Набалын дул галмыш арвады кармелли Аби-гајил^б онунла иди. **4** Давудун Чата гачдығыны Талута хәбәр вердиләр. Талут даһа ону ахтармады.^в

5 Давуд Ахыша деди: «Әкәр көзүндә лүтф тапмышамса, гој мәнә кичик шәһәрләрден бириндә јер версинләр, орада јашајым. Нәјә көрә бу гулун падшаһ шәһәриндә сәнинлә биркә јашасын?» **6** Һәммин күн Ахыш она Сығлағы^г верди. Буна көрә дә Сығлаг индијәдәк Јәһуда падшаһларына мәхсусдур.

7 Давуд филиштлиләрин мәмләкәтиндә бир ил дөрд ај галды.^д **8** Давуд адамлары илә гәшуриләрә^е, кизриләрә, әмалигәләрә^в басгынлар едирди. Онлар Тәламдан тутмуш Шура^з вә ашағыда Мисирә гәдәр олан әразиләрдә јашајырдылар. **9** Давуд һүчүн етдији јерләрдә һеч кими — нә кишиләри, нә дә гадынлары сағ бурахмырды.^ж Лакин гојунлары, маллары, ешшәкләри, дөвәләри вә пал-палтары көтүрүр, сонра Ахышын јанына гајыдырды. **10** Ахыш: «Бу күн һара басгын етмишдиниз?» — дејә сорушанда Давуд каһ «Јәһудадан^з чәнуба», каһ «јарәһмииләрдән^д чәнуба», каһ да «гәниләрдән^е чәнуба» дејирди. **11** Давуд һеч бир кишини, гадыны сағ сахламырды, истәмирди ки, онлары Чата кәтирсинләр. О дејирди: «Гој “Давуд белә-белә етди” дејиб бизи элә вермәсинләр». (Филиштлиләрин мәмләкәтиндә јашадығы бүтүн вахт әрзиндә о, белә едирди.) **12** Беләчә, Давуд Ахышын етибарыны гавзанды. Ахыш өз-өзүнә дејир-

ФӘС. 27

а 1Иш 25:43

б 1Иш 25:39, 42

в 1Иш 23:14
1Иш 26:25г 1Иш 19:1, 5
1Иш 30:1
2Иш 1:1
1См 12:1, 20

д 1Иш 29:3

е 1Иш 13:1, 2

ж 1Иш 36:12
Чх 17:8, 14
Сј 13:29
1Иш 15:2
2Иш 1:1з 1Иш 25:17, 18
Чх 15:22
1Иш 15:7д 1Иш 25:19
Гн 15:3

е 1Иш 15:1, 2

ж 1См 2:9

з 1Иш 24:21
1Иш 15:6**Сағ сүтүн****ФӘС. 28**

а 1Иш 14:52

б 1Иш 27:12
1Иш 29:3

в 1Иш 29:2

г 1Иш 25:1

д Чх 22:18
Лв 19:31
Лв 20:6, 27
Гн 18:10, 11
Вһ 21:8е 1Иш 19:17, 18
2Пд 4:8ж 1Иш 31:1
2Иш 1:21
2Иш 21:12

з 1Иш 28:20

д 1Иш 14:37

е Чх 28:30
Сј 27:21ж Чх 22:18
Лв 19:31
Лв 20:6
1Иш 15:23
1Иш 28:3

з 1Иш 17:11

д Гн 18:10, 11
1См 10:13

ди: «Давуд өз халгы Исраилли нифрәтини газаныб, даһа һәмишәлик мәним гуллуғумда дурачаг».

28 Һәммин күнләрдә филиштлиләр исраиллиләрлә муһарибә етмәк үчүн гошунларыны топладылар.^а Ахыш Давуда деди: «Јәгин билирсән ки, сән вә адамларын мәнимлә бирликдә муһарибәјә кедәчәксиниз».^б **2** Давуд чаваб верди: «Сән даһа јашшы биләрсән гулун нә етмәлидир». Ахыш Давуда деди: «Буна көрә дә сәни һәмишәлик өзүмә муһарибәчә гојурам».^в

3 Ишмуил вәфат етмишди. Бүтүн Исраил онун јасыны сахламышды. Ону өз шәһәриндә, Рамада дәфн етмишдиләр.^г Талут өлкәдән бүтүн чиндарларын вә фалчыларын көкүнү кәсмишди.^д

4 Филиштлиләр топлашыб Шунама^е кетдиләр вә орада ордукаһ гурдулар. Талут да бүтүн Исраилли топлајыб Килбуда ордукаһ гурду.^ж **5** Талут филиштлиләрин ордукаһыны көрәндә горхду, үрәји тиртир әсди.^з **6** Талут Јеһоваја мүрачиәт етсә дә,^д Јеһова она нә рәја, нә Урим^е, нә дә пејғәмбәрләр васитәсилә чаваб вермәди. **7** Ахырда Талут хидмәтчиләринә деди: «Мәним үчүн бир чиндар гадын^ж тапын, кеңиб онунла даныша-чағам». Хидмәтчиләри деди-ләр: «Ејн-Дорда^з чиндар гадын вар».

8 Талут башга палтар кејиниб көркәмини дәјишди. Өзү илә ики нәфәр көтүрүб кечә икән гадынын јанына кетди. Она деди: «Хәниш едирәм, мәним үчүн руһ чағыр, фала бах.^д Кими десәм, ону чағыр». **9** Амма гадын деди: «Билмәмиш олмазсан, Талут өлкәдән

чиндарларын, фалчыларын көкүнү кәсиб.^a Нәжә көрә мәни тәләжә салыб өлүмә жуварла-
 јырсан?»^b **10** Талут Јеһоваја анд ичиб деди: «Јеһоваја анд олсун, бу ишдә бојнуна күнаһ дүшмәјәчәк!» **11** Гадын сорушду: «Кими чағырым сәнин үчүн?» Талут деди: «Ишмуили». **12** Гадын Ишмуили* көрәндә^c бәркдән чығырды. О, Талута деди: «Мәни нијә алдатдын? Сән ки Талутсан!» **13** Падшаһ деди: «Горхма, де көрүм нә көрүрсән?» Гадын: «Јердән галхан илаһи бир мөхлуг көрүрәм», — деди. **14** Талут сорушду: «Көркәми нечәдир?» Гадын деди: «Јердән гоча киши галхыр, әјиндә чүббәг вар». Талут онун Ишмуил олдугуну аңлады. О диз чөкүб баш әјди, сонра јерә дөшәнди.

15 Ишмуил Талута деди: «Нә үчүн мәни чағырыб нараһат едирсән?» Талут чаваб верди: «Башым галдадыр. Филишттилер мәнимлә мүһарибә едир. Аллаһ исә мәни атыб, нә пејғәмбәрләрлә, нә дә рөјада мәнә чаваб вермир.^f Она көрә дә сәни чағырым ки, мәнә бир јол көстәрәсэн».^d

16 Ишмуил деди: «Бир һалда ки Јеһова сәни атыб,^e сәнә дүшмән олуб, даһа мәнә нә үчүн үз тутмусан? **17** Јеһова мәним дилимлә нә демишдисә, ону да едәчәк: Јеһова тахтачы сәндән алыб сојдашына, Давуда верәчәк.^g **18** Јеһованын сөзүнә бахмадығын үчүн, әмалигәләрдән Онун ачығыны чыхмадығын үчүн»^ж Јеһова бу күн бүтүн бунлары сәнин башына кәтирир. **19** Јеһова Ис-

28:12 * Бу әһвалат чиндар гадынын негтеји-незәри илә нәгл олунур. Чиндары Ишмуилин чилдинә кирмиш чин алдадырды.

ФӘС. 28

a 1Иш 28:3

b Чх 22:18
Лв 20:27

v 1Иш 28:3

г 1Иш 15:27

f 1Иш 28:6

d Лв 19:31

e 1Иш 15:23
1Иш 16:14

ө 1Иш 13:14
1Иш 15:28
1Иш 16:13
1Иш 24:20

ж 1Иш 15:9
1См 10:13

Сағ сүтүн

a 1Иш 28:1
1Иш 31:1

b 1Иш 31:2
1Иш 31:5
2Иш 2:8

v 1Иш 31:7

г Лв 20:27

f 1Иш 28:8

ФӘС. 29

d 1Иш 28:1

e Јш 19:17, 18
1Иш 29:11

ө 1Иш 28:2

ж 1Иш 27:7, 12

раили дә, сәни дә филиштти-
 ләрә тәслим едәчәк.^a Сабаһ оғулларыла бирликдә мәним јанымда олачагсан.^b Јеһова Исраилин ордусуну филиштти-
 ләрә мөғлүб едәчәк».^c

20 Буну ешитчәк Талут тир-
 тап јерә сәрилди. О, Ишмуилин сөзләриндән бәрк горхмушду. Чанында тагәт дә галмамышды, чүнки бүтүн күнү, бүтүн кечәни дилинә неч нә дәјмәмишди. **21** Гадын кәлиб Талутун һалыны көрәндә деди: «Сәнин гарабашын сөзүнә итаәт көстәрди. Мән өзүмү ода атыб дедијини етдим. **22** Кәл сән дә бу гарабашыны ешит. Гој бир тикә чөрәк кәтирим, је, чанына тагәт кәлсин. Ахы жола чыхачагсан».

23 Амма Талут јемәкдән имтина етди вә «истәмирәм» деди. Хидмәтчиләри дә гадынала биркә тәкид едәндә разылашды, јердән галхыб тахтын үстүндә отурду. **24** Гадынын евиндә бәсләнмиш дана вар иди. О, тез кедиб дананы кәсди, ун көтүрүб хәмир јоғурду вә мајасыз чөрәк биширди. **25** Талутла хидмәтчиләри үчүн сүфрә ачды вә онлар једиләр. Сонра онлар галхыб кечә икән жола дүшдүләр.^f

29 Филишттилер^a бүтүн гошунларыны Әфигдә топладылар. Исраиллилер исә Лизраилдәки^b булағын јанында ордукаһ гурдулар. **2** Филишт һакимләри јүз вә мин нәфәрлик алајларла ирәлиләјирди. Давуд вә дәстәси Ахышла бирликдә архада кедирди.^c **3** Филишт һакимләри дедиләр: «Ибраниләрин бурада нә иши вар?» Ахыш онлара чаваб верди: «Бу, Исраилин падшаһы Талутун гулу Давуддур. О, бир илдән чохдур ки, јанымдадыр».^ж Јаныма кәлдији күндән

бәри онда бир гәбәһәт тап-
мамышам». **4** Лакин Филишт
һакимләри она һирсләниб де-
диләр: «Ону кери көндәр, гоҗ
гаҗыдыб она вердиҗин җерә кет-
син.^а Бизимлә дөҗүшә кетмә-
син, җохса дөҗүш вахты бизә
гаршы чыхар.^б Ағасынын рәф-
бәтини газанмагдан өтрү онун
үчүн адамларымызын башын-
дан җахшы нә ола биләр?^в
5 Мәкәр чамаат бу Давуд үчүн
рәгс едиб охумурду:

“Талут гырды минләри,
Давудса он минләри?”^г»

6 Онда Ахыш^г Давуду ча-
гырыб деди: «Җеһоваҗа анд
олсун ки, сән дүз адам-
сан. Ордумла җүрүшә чыхма-
ғын мәнә хошдур,^д чүнки җаны-
ма кәлдиҗин күндән бәри сән-
дә бир гәбәһәт тапмамыш-
шам.^е Лакин һакимләр сәнә
етибар етмир.^ж **7** Саҗ-саламат
кери дөн, Филишт һакимлә-
рини гычыгландырма». **8** Да-
вуд Ахыша деди: «Ахы мән
нә етмишәм? Җанына кәлди-
җим күндән бәри бу гулунда
нә сәһв тапмысан? Еҗ һөкмдар,
нәҗә көрә сәнинлә биркә ке-
диб дүшмәнләринлә ворушма-
җым?» **9** Ахыш Давуда чаваб
верди: «Сән мәним үчүн Ал-
лаһын мөләҗи кимисән.^з Лакин
Филишт һакимләри деҗир ки,
сән бизимлә дөҗүшә кетмәҗә-
сән. **10** Сүбһдән галх, күн до-
ған кими дәстәнлә, падаһы-
нын гуллары илә бурадан кет».
11 Давуд адамлары илә бир-
кә ертәдән дуруб филиштлилә-
рин мәмләкәтинә гаҗытды. Фи-
лиштлиләр исә Јизраилә^ж кет-
диләр.

30 Давуд дәстәсилә үчүнчү
күн Сыҗлаҗа^з чатды. Бу
арада әмалигәләр^ж чәнуба^ж вә
Сыҗлаҗа басгын етмиш, Сыҗла-

ФӘС. 29

а 1См 12:19

б 1Иш 14:21

в 1Иш 18:7
1Иш 21:11

г 1Иш 21:10
1Иш 27:2

д 1Иш 28:2

е 1Иш 27:11,
12

ж 1Иш 29:3, 9

з 1Иш 27:12

ж 1Иш 19:17, 18
1Иш 29:1

ФӘС. 30

з 1Иш 15:21, 31
1Иш 27:5, 6

и 1Иш 36:12
1Иш 17:14
1Иш 15:2
1Иш 27:8

Саҗ сүтун

а 1Иш 27:3

б 1Иш 25:42
1Иш 25:43

в 36 18:6
36 31:1, 9
36 34:19
36 143:5

г 1Иш 22:20
1Пд 2:26

д 1Иш 23:9

е 1Иш 27:21
1Иш 20:28
1Иш 23:2, 11
1Иш 28:6

ж 1Иш 30:18
36 34:19

з 1Иш 23:13
1Иш 27:2

ж 1Иш 30:21

ғы тутуб шәһәрә од вурмушду-
лар. **2** Гадынлары вә кичик-
дән тутмуш бөҗүҗәдәк һамыны
әсир апармышдылар.^а Амма
һеч кәси көдүрмәмишдиләр,
адамлары өлтүрүб өз җоллары
илә гаҗытмышдылар. **3** Давуд
адамлары илә шәһәрә кирән-
дә көрдү ки, шәһәр җаныб
күлә дөнүб, гадынлар, гыз-
лар, оғланлар әсир апарылыб.
4 Һамы һөнкүрүб ағлады, о гә-
дәр ағладылар ки, ахырда та-
гәтләри галмады. **5** Давудун
иҗи арвады, јизраилли Аһнаам
вә кармелли Набалын дул гал-
мыш арвады Абиҗајил дә әсир
кетмишди.^б **6** Давуд чох сы-
хылырды, чүнки адамлар оғул-
гызларынын әсир дүшмәсин-
дән гәзәбләнәрәк ону дашҗа-
ла етмәк истәҗирдиләр. Амма
Давуд Аллаһы Җеһовадан гүв-
вәт алды.^в

7 Давуд Әхимәликин оғлу
каһин Әбјатара^г деди: «Дөшлү-
јү бура кәтир». ^г Әбјатар дөш-
лүҗү Давудун җанына кәтирди.
8 Давуд Җеһовадан сорушду:^д
«Басгынчылары тәҗиб едим?
Онлара чата биләрәм?» Аллаһ
деди: «Тәҗиб ет. Онлара чата-
чагсан, әсирләри гуртарачаҗ-
сан».^е

9 Давуд дәрһал җанындакы
600 нәфәрлә^ж җола дүшдү. Кә-
либ Бесор вадисинә чатдылар.
Адамлардан бир гисми орада
галды. **10** Давуд 400 нәфәрлә
җолуна давам етди, 200 нәфәр
исә чох җорулдугундан Бесор
вадисини кечә билмәҗиб орада
галды.^ж

11 Чөлдә бир мисирлиҗә
раст кәлдиләр. Ону тутуб Да-
вудун җанына кәтирдиләр. Она
чөрәк, су вердиләр. **12** Бир
дилим әнчир лавашанасы,
иҗи кишиш лавашанасы
вердиләр. Үч күн, үч кечә
онун дилинә нә су, нә чөрәк

дэjmэмншдн. Јејэндэн сонра онун чанына тагэт кэлдн.

13 Давуд ондан сорушду: «Кимин гулусан? Һарадансан?» О чаваб верди: «Мән мисирли-жәм, бир эмалигәннн гулујам. Хәстәләндијим үчүн үч күн әввәл ағам мәни атыб кетди. **14** Биз кәритиләрдән^а чәнуба, Јәһудая вә Калибдән^б чәнуба басгын етмишдик, Сылғаға од вуруб јандырмышдыг». **15** Давуд она деди: «Мәни о басгынчыларын јанына апара биләрсән?» О деди: «Әкәр Аллаһа анд ичсән ки, мәни өлдүрмәјәчәксән, јахуд ағама гәјтармајачагсан, сәни басгынчыларын јанына апарарам».

16 О, Давуду басгынчыларын јанына апарды. Онлар һәр јана сәпәләнмишдиләр. Филишт вә Јәһуда дијарында әлә кечирдикләри бөјүк гәннмәтә көрә јејиб-ичиб бајрам едирдиләр. **17** Давуд сәһәр алагаранлыгдан та ахшамадәк онлары гырды. Дәвәләрә миниб гачан 400 нәфәрдән башга һеч ким сағ галмады.^в **18** Давуд эмалигәләрин апардығы һәр шеји гәјтарды,^г өзүнүн ики арвадыны да хилас етди. **19** Онлар оғул-гызларыны, талан едилмиш малларыны кери гәјтардылар.^д Һеч нәләри, нә хырда, нә дә бөјүк шејләри әскик чыхмады. Давуд бүтүн апарылмыш шејләри кери гәјтарды. **20** О һәмчинин малгараны, гојун-гузуну да көтүрдү. Давудун адамлары бу һејванлары өз сүрүләринин габагына гатыб апарыр вә «бу, Давудун гәннмәтидир» дејирдиләр.

21 Сонра Давуд јорғун олдуғларыннан онунла кедә билмәјиб Бесор вадисиндә галмыш 200 нәфәрнн јанына кәлди.^е Онлар Давудла дәстә-

ФӘС. 30

а 2Иш 8:18
1Пд 1:38
1См 18:17
Һә 25:16
Сф 2:5

б Јш 14:13

в Чх 17:14

г 1Иш 30:3

д 1Иш 30:8
36 34:19

е 1Иш 30:10

Сағ сүтүн

а 1Иш 30:8

б 1Иш 30:10

в Сј 31:27
Јш 22:8
36 68:12

г Јш 19:4, 8

д Јш 15:20, 48
Јш 21:8, 14

е Јш 15:20, 50
Јш 21:8, 14

ж 1Иш 27:10
1См 2:9

з һк 1:16
1Иш 15:6

и Сј 21:3
Јш 19:1, 4
Һк 1:17

к Јш 14:13
2Иш 2:1

ФӘС. 31

и 1Иш 14:52
1Иш 29:1

ы 1Иш 28:4
2Иш 1:21
1См 10:1-5

ј 1См 8:33

к 1Иш 13:2

синин пишвазына чыхдылар. Давуд јахынлашыб онларла һал-әһвал тутду. **22** Амма Давудла кедәнләрин арасында олан јарамаз вә бәдхәл адамлар дедиләр: «Онлар бизимлә кетмәдиләр. Кери алдығымыз гәннмәтдән онлара һеч нә вермәјәчәјик. Гој жалныз арвадушағларыны көтүрүб кетсинләр». **23** Амма Давуд деди: «Јох, гардашларым, белә олмаз. Бунлары бизә Јеһова вериб. О, бизи горуду, үстүмүзә кәлән басгынчылары мәғлүб етди.^а **24** Сизин бу дедикләринизлә ким разылашар? Дөјүшә кедәнлә јүкләрин јанында галана ејни пәј дүшәчәк.^б Һамынын пәји бәрабәр олачаг». **25** Һәмин күндән етибарән, Давуд буну бүтүн Исраил үчүн гәјда вә ганун етди.

26 Давуд Сылғаға гәјйдандан сонра гәннмәтдән бир гәдәр көтүрүб достларына, Јәһуда ағсагалларына көндәрди вә деди: «Бујурун, бу, Јеһованын дүшмәнләриндән таланан гәннмәтдән сизә совгатдыр!» **27** О, Бейтел^г, Некевдәки^д Рамут, Јәттир^е, **28** Аруир, Шифмут, Иштима^в, **29** Рагал, јәрәһмиилләрин^з шәһәрләринин, гәниләрин^и шәһәрләринин, **30** Һорма^ж, Борашан, Атах, **31** Һәбрун^з ағсагалларына вә дәстәси илә олдуғу бүтүн јерләрә совгат көндәрди.

31 Филиштлиләр исраиллиләрә вурушдулар.^а Исраиллиләр филиштлиләрин өнүндән гачды. Чохлу сәјда исраилли Килбу дағында һәлак олду.^в **2** Филиштлиләр Талутла оғуларыны сыхшыдырдылар. Онлар Талутун оғулары^г Јонатаны^д, Әбунәдәби вә Мәлкишуну өлдүр-

30:27 * Јахуд чәнубдакы.

дүләр. **3** Талута гаршы дөјүш шиддәтләнди, охчулар ону тапыб ағыр жараладылар.^a **4** Талут өз силаһдарына деди: «Гылынчыны чәк, мәни вур. Јохса бу сүннәтсизләр^b кәлиб мәни вурачаг, мәнә ишкәнчә верәчәкләр». Амма силаһдары буну етмәди, чүнки бәрк горхурду. Онда Талут гылынчы көтүрүб өзүнү онун үстүнә атды.^c **5** Силаһдары Талутун өлдүжүнү көрәндә,^d о да өзүнү гылынчын үстүнә атды вә Талутла биркә өлдү. **6** Беләликлә, Талут, үч оғлу, силаһдары, онун бүтүн адамлары һәммин күн бир јердә һәлак олды.^e **7** Дәрәдәки, Иордан бөлкәсиндәки истраиллиләр Истраил дөјүшчүләринин гачдығыны, Талутла оғулларынын өлдүжүнү көрәндә өз шәһәрләриндән чыхыб гачдылар.^f Филишттилләр кәлиб о шәһәрләрдә мәскунлашдылар.

8 Нөвбәти күн филишттилләр өлүләри сојмаға кәлән-

ФӘС. 31

a 2Иш 1:4, 6

b 1Иш 17:26
2Иш 1:20

v 1См 10:4

г 1Иш 26:10
1См 10:13

ф 1Иш 28:19
1См 10:6, 7

д 1Иш 13:6

Сағ сүтүн

a 1Иш 28:4
1Иш 31:1
2Иш 1:6
1См 10:8-12

б һк 16:23

v 2Иш 1:20

г Јш 17:11
һк 1:27

ф 1Иш 11:1,
9-11

д 2Иш 21:12

e 2Иш 2:4, 5

дә Килбу дағында Талутун вә онун үч оғлунун мејитини тапдылар.^a **9** Талутун башыны кәсиб јараг-әсләһасини көтүрдүләр. Бу хәбәри бүтүн бүтханаларда^b, чамаат арасында чар чәкмәк үчүн Филишт мәмләкәтинин һәр тәрәфинә гасидләр көндәрдиляр.^c **10** Сонра Талутун јараг-әсләһасини Әштурәт бүтханасына гојдулар, чәсәдини исә Бејт-Шәнин^d диварына мыхладылар. **11** Јабеш-Киладлылар^e филишттилләрин Талутун башына кәтирдји шәјләри ешитдиляр. **12** Шәһәрин икидләри галхыб бүтүн кечәни јол кетдиляр. Кәлиб Талутла оғулларынын чәсәдини Бејт-Шәнин диварындан көтүрдүләр вә Јабешә гајыдыб чәсәдләри орада јандырдылар. **13** Сонра онларын сүмүкләрини^f Јабешдә^g јулғун ағачынын алтында дәфн етдиляр вә једди күн оруч тутдулар.

ИКИНЧИ

ИШМУИЛ

МӘЗМҮН

- 1 Давуд Талутун өлүмүндән хәбәр тутур (1–16)
Давуд мәрсижә дејир (17–27)
- 2 Давуд Јәһудада падшаһ олур (1–7)
Ишбошет Истраилдә падшаһ гојлулур (8–11)
Давуд еви илә Талут еви арасында мүһарибә (12–32)
- 3 Давуд еви күчләнир (1)
Давудун оғуллары (2–5)
Абнур Давудун тәрәфинә кечир (6–21)
Јуаб Абнурду өлдүрүр (22–30)

- Давуд Абнур үчүн мәрсижә дејир (31–39)
- 4 Ишбошетин гәтли (1–8)
Давуд гатилләри өлдүртдүрүр (9–12)
 - 5 Давуд бүтүн Истраилин падшаһы олур (1–5)
Јерусәлим өлә кечирилик (6–16)
Давуд шәһәри Сион (7)
Давуд филишттилләри мәғлуб едир (17–25)
 - 6 Әһд сандығынын Јерусәлиме кәтирилмәси (1–23)

- Үззәһ Әһд сандығыны тутанда өлүр (6–8)
Давуд Мәкјалын көзүндөн дүшүр (16, 20–23)
- 7 Мәбәди Давуд тикмәјөчөк (1–7)
Јеһова Давудла әһд бағлајыр (8–17)
Давудун шүкран дуасы (18–29)
- 8 Давудун гөләбәләри (1–14)
Давудун рәһбәрлији (15–18)
- 9 Давуд Мефибошетә јахшылыг едир (1–13)
- 10 Әмун вә Арам үзәриндә гөләбә (1–19)
- 11 Давуд Бадсәба илә зина едир (1–13)
Давуд Урјајы өлдүртдүрүр (14–25)
Бадсәба Давудун арвады олур (26, 27)
- 12 Натан пејғәмбәр Давуду мезәммет едир (1–15а)
Бадсәбанын оғлу өлүр (15б–23)
Бадсәба Сүлејманы дүнјаја кәтирир (24, 25)
Раббаһ шәһәри зәбт едилир (26–31)
- 13 Әмнун Тамары зорлајыр (1–22)
Абсалам Әмнуну өлдүрүр (23–33)
Абсалам Гәшура гачыр (34–39)
- 14 Јуаб вә төгуһалы гадын (1–17)
Јуабын нијјәти Давуда бәлли олур (18–20)
Абсалама кери гајытмаға изин верилир (21–33)
- 15 Абсаламын нијләкәр нијјәти вә гијамы (1–12)
Давуд Јерусәлимдән гачыр (13–30)
Әхтуфил Абсаламын тәрәфинә кечир (31)
Хушәј Давуддан тапшырыг алыр (32–37)
- 16 Зибәһ Мефибошетә бөһтан атыр (1–4)
Шимај Давуда ләнәт јағдырыр (5–14)
- Абсалам Хушәјы гәбул едир (15–19)
Әхтуфилин мәсләһәти (20–23)
- 17 Хушәј Әхтуфилин мәсләһәтини бөјәнмир (1–14)
Давуд Абсаламын әлиндән гуртулур (15–29)
Бәрзиллај Давудла адамларына пәј кәтирир (27–29)
- 18 Абсалам мәғлуб олур вә өлүр (1–18)
Давуд Абсаламын өлдүјүнү ешидир (19–33)
- 19 Давуд Абсалама көрә јас тутур (1–4)
Јуаб Давуду тәнғид едир (5–8а)
Давуд Јерусәлимә гајыдыр (8б–15)
Шимај Давуддан әфв диләјир (16–23)
Мефибошетин күнаһы јохдур (24–30)
Бәрзиллаја хүсуси һәрмәт (31–40)
Гәбиләләр арасында мүнағишә (41–43)
- 20 Сәбанын гијамы; Јуаб Амассаны өлдүрүр (1–13)
Сәбанын башы кәсилир (14–22)
Давуд халга рәһбәрлик едир (23–26)
- 21 Кибјонлулар Талутун ев әлиндән гисас алырлар (1–14)
Филиштлиләрлә дејүшләр (15–22)
- 22 Давуд Аллаһа шүкүр едир (1–51)
«Јеһова јалчын гајам» дыр (2)
Јеһова садигләрлә садигдир (26)
- 23 Давудун сон сөзләри (1–7)
Давудун икидләринин шүчәәти (8–39)
- 24 Давуд халгы сијаһыја алмагла күнаһ едир (1–14)
Азар 70 000 адамы тәләф едир (15–17)
Давуд гурбанкаһ тикир (18–25)
Давуд хырманы вә һејванлары һавајы көтүрмүр (24)

1 Талут өлдү. Эмалигэлери мæглоб едиб гајыдан Давуд ики күн Сығлагда^а галды. **2** Үчүнчү күн Талутун ордукаһындан бир адам кэлди. О, јахасыны чырмыш, башына торпаг төкмүшдү. Бу адам Давудун жанына кэлдикдә үзүгөјлү жерә дөшәнди.

3 Давуд ондан сорушду: «Һарадан кәлирсән?» О чаваб верди: «Исраил ордукаһындан гачмышам». **4** Давуд сорушду: «Даныш көрүм вәзижәт нә јердәдир?» О деди: «Дөјүшчүләр мејдандан гачды, жејли адам ғырылды. Талутла оғлу Јонатан да һәлак олду».^б **5** Давуд она хәбәр кәтирән чавандан сорушду: «Бәс сән һарадан билдин ки, Талутла оғлу Јонатан өлүб?» **6** О чаваб верди: «Тәсадүфән Килбу дағында идим.^в Талут да орада иди, низәсинә сөјкәнмишди. Чәнк арабалары вә атлылар артыг ону һаглајырды.» **7** О бојланыб мәни көрдү вә чәғырды. Мән: “Бујур, аға”, — дедим. **8** О, мәним ким олдуғу-му сорушду, мән дә дедим ки, эмалигәјәм.^г **9** Сонра о, мәнә деди: “Јахын кәл, мәни өлдүр, чүнки чан верирәм”. **10** Мән дә јахынлашыб ону өлдүрдүм.^д Билирдим ки, белә ағыр јаралардан сағ галмајачаг. Сонра онун башындакы тачы, голундакы голбағы көтүрүб бураја, ағама кәтирдим».

11 Онда Давуд әл атыб јахасыны чырды, жанындакы адамлар да елә етдиләр. **12** Онлар Талут үчүн, оғлу Јонатан үчүн, Јеһованын халгы вә Исраил еви үчүн налә чәкиб ағладылар вә ахшама гәдәр оруч тутдулар.^е Чүнки һамысы ғылынчдан кечирилмишди.

13 Давуд хәбәр кәтирәндән сорушду: «Һаралысан?» О:

ФӘС. 1

а 1Иш 27:5, 6

б 1Иш 31:1, 6
1См 10:4, 6

в 1Иш 28:4
1См 10:1

г 1Иш 31:3
1См 10:3

д Чк 17:16
Гн 25:19
1Иш 15:20
1Иш 30:1

е 1Иш 31:4

ж 1Иш 31:1
1Иш 31:11,
13

Сағ сүтүн

а Сј 12:8
1Иш 24:6
1Иш 26:9
1Иш 31:4

б 2Иш 4:10

в 2Иш 1:6, 10

г 1Иш 31:6

д 1Иш 10:13

е 1Иш 31:8

ж 1Иш 31:9

з 1Иш 31:1
1См 10:1

и Лв 27:16

к 1Иш 18:4
1Иш 20:20

л 1Иш 14:47

м 1Иш 18:1

«Мән гәриб оғлујам, эмалигәјәм», — деди. **14** Онда Давуд деди: «Нә чүрәтлә Јеһованын мәш едилмишинә әл галдырыб ону өлдүрдүн?»^а **15** Буну дејиб Давуд дөјүшчүләриндән бирини сәсләди: «Буну вур өлдүр». Дөјүшчү вуруб эмалигәни өлдүрдү.^б **16** Давуд эмалигәјә деди: «Гој ганын өз бојнунда галсын, чүнки: “Мән Јеһованын мәш едилмишинә өлдүрдүм”, — дејәрәк дилинлә өз әлејһинә шәһадәт вердин».^в

17 Давуд Талутла оғлу Јонатан үчүн ағы дејиб мәрсижә охуду.^г **18** Сонра тапшырды ки, «Каман» адландырдығы бу мәрсижәни Јәһуда чамаатына өјрәтсинләр. Бу мәрсижә Јашар китабында јазылмышдыр.^д

19 «Еј Исраил, көзәллијин уча јерләрдә мәһв олду,^е

Икидләрин јерә сәрилди!

20 Буну Чатда данышмајын,^ж Ашкелонун күчәләриндә чар чәкмәјин,

Гој Филишт гызлары

севинмәсин,

Сүннәтсизләрин гызлары бајрам етмәсин.

21 Еј Килбу дағлары,^з Устүнүзә шәһ дүшмәсин, јағыш жағмасын.

Гој эмилиләрин мүгәддәс тәгдимә јетишдирмәсин.^и

Чүнки икидләрин галханы орада ләјагәтдән дүшдү, Талутун галханына артыг јағ чәкилмир.

22 Дүшмәни ганына гәлтан етмәмиш, икидләрин бәдәнини дешмәмиш

Јонатанын каманы јеринә дөнмәзди,^к

Талутун ғылынчы бош гајытмазды.^л

23 Өмүрләри боју әзиз, севимли Талут вә Јонатан!^м

Өлүм дэ онлары
аыра билмэди.^а
Гаргалдан чевик,^б
Асландан күчлү идилэр.^в

24 Еј Исраил гызлары,
Талут үчүн аглајын.
О, сизэ ал-гырмызы,
бэрли-бээкли либаслар
кејиндирирди,
Либасынызы гызылларла
бэээјирди.

25 Аһ, икидлэр дөјүшдө
тэлэф олду!
Jonatan уча јерлөрдө
һэлэк олду!^г

26 Гардашым Jonatan,
сәнин үчүн үрәјим јаныр,
Сән мәнә чох әвиз идин.^д
Сәнин мәнәббәтин мәним
үчүн гадын мәнәббәтин-
дән үстүн иди.^е

27 Икидләр јерә сәрилди!
Силаһлар мәнв олду!»

2 Сонра Давуд Јеһовадан со-
рушду:^о «Јәһудаја кедим?»
Јеһова деди: «Кет». Давуд
јенә сорушду: «Һансы шәһә-
ринә кедим?» О чаваб вер-
ди: «Һәбруна^о». **2** Давуд һәр
ици арвадыны, јизраилли Аһ-
наамы^ж вә кармелли Набалын
дул галмыш арвады Абигаји-
ли^з көтүрүб Һәбруна галхды.
3 Давудун јанындакы адам-
лар^д да өз күлфәтләри илә
бирликдә онунла кетди. Он-
лар Һәбрунәтрафы шәһәрләр-
дә мәскунлашдылар. **4** Јәһу-
дальлар кәлиб Давуду Јәһуда
әһли үзәриндә падаһ олмаг
үчүн мәш етдиләр.^в

Давуда хәбәр вердиләр: «Та-
луту јабеш-киладлылар дәфн
етди». **5** Давуд Јабеш-Килада
гасидләр көндәриб деди: «Је-
һова сиздән разы олсун. Сиз
һөкмдарыныз Талута сәдагәт
көстәриб ону дәфн етмисиниз./
6 Гој Јеһова да сизә мәнәббәт

ФӘС. 1

а 1Иш 31:6
1См 10:6
б Әј 9:26
в Мс 30:30
г 1Иш 31:8
д 1Иш 18:1, 3
1Иш 19:2
1Иш 20:17,
41
1Иш 23:16-18
Мс 17:17
Мс 18:24

ФӘС. 2

е Сј 27:21
1Иш 28:6
ө Јр 23:2
Сј 13:22
Јш 14:14
Јш 20:7
2Иш 5:1
1Пд 2:11
ж 1Иш 25:43
з 1Иш 25:42
1Иш 30:5
и 1Иш 22:1, 2
1Иш 27:2
1См 12:1
ы Јр 49:10
1Иш 15:24,
28
1Иш 16:13
2Иш 5:4, 5
1См 11:3
ј 1Иш 31:11-13

Сағ сүтүн

а 2Иш 9:7
2Иш 10:2
б 1Иш 14:50
1Иш 17:55
1Иш 26:5
2Иш 4:1
1Пд 2:5
в 2Иш 4:5-8
2Иш 4:12
г Јр 32:1, 2
Јш 13:29, 30
д Јш 13:8, 11
1Иш 19:17, 18
е Јш 16:5-8
ө 2Иш 2:4
ж 1См 3:4
з 2Иш 2:8
и Јш 10:12
Јш 18:21, 25
Јш 21:8, 17
2Иш 20:8
2См 1:3
ы 1См 2:15, 16
ј 2Иш 8:16
2Иш 20:23
1Пд 1:5, 7

вә сәдагәт көстәрсин. Бу иши-
низин әвәзиндә мән дэ сизә
јахшылыг едәчәјәм.^а **7** Чәсур
олун, голунуза гүввәт кәл-
син. Һөкмдарыныз Талут һә-
ләк олуб. Јәһуда әһли мәни
мәш едиб өз үзәриндә падаһ
гојуб».

8 Талутун орду башчысы
Нур оғлу Абнур^б Талутун оғлу
Ишбошети^в көтүрүб Маһана-
јим^г кечмишди. **9** Ону Ки-
лад^д, ашурулар, Јизраил^е, Әф-
раим^о, Бинјамин вә бүтүн Ис-
раилин үзәриндә падаһ
гојмушду. **10** Талут оғлу Иш-
бошет Исраилин падаһы
оланда гырх јашында иди. О,
ици ил һакимјјәт сүрдү. Ла-
кин Јәһуда әһли Давудун тә-
рәфиндә иди.^о **11** Давуд Һәб-
рунда Јәһуда әһли үзәриндә
једди ил алты ај падаһ олду.^ж

12 Бир дәфә Нур оғлу Аб-
нур вә Талут оғлу Ишбоше-
тин әјанлары Маһанајимдән^з
Кибјона^и кетдиләр. **13** Сәр-
ја^в оғлу Јуаб^б да Давудун әјан-
лары илә кедиб Кибјонда-
кы чарховузун јанында онлар-
ла гаршы-гаршыја кәлди. Бир
дәстә чарховузун бу тәрәфин-
дә, о бири дәстә исә дикәр тә-
рәфиндә әјләшди. **14** Ахырда
Абнур Јуаба деди: «Гој чаван-
лар галхыб габағымызда ву-
рушсунлар». Јуаб деди: «Гој
вуршсунлар». **15** Бинјамин-
дән, Талут оғлу Ишбошети
тәрәфиндән он ици нәфәр вә
Давудун адамларындан он ици
нәфәр галхды вә гаршы-гар-
шыја дүзүлдү. **16** Онлар бир-
биринин башындан јапышды,
һәр бири гылынчыны гаршы-
сындакыны бөјрүнә саглады,
һамысы јерә сәрилди. Кибјон-
дакы бу јер Һәлкәт-Һассури^м
адланды.

2:16 * Мәнәсы: чакмагдашы бычаглары саһәси.

17 О күн чох шиддэтли дө-
жүш олду. Сонда Абнур вэ ис-
раиллилэр Давудун адамлары-
на мәглүб олдулар. 18 Сэрја-
нын^а үч оғлу Юаб^б, Абша^в вэ
Асаил^г дэ орада иди. Асаил чү-
жүр кими ајагдан ити иди.
19 Асаил Абнуру говмаға баш-
лады. О, саға-сола дөнмөдөн
дүз онун ардынча гачырды.
20 Абнур архаја боиланыб со-
рушду: «Асаил, сәнсэн?» О:
«Мәнәм», — деди. 21 Абнур
она деди: «Мәним далымча
дүшмө». Лакин Асаил эл чөкмөди.
22 Абнур женэ Асаилэ деди:
«Бәсдир мәни тәгиб етдин. Ва-
дар еләмә ки, сони өлдүрүм.
Сонра гардашын Юабын үзү-
нә нечэ бахарам?» 23 Лакин
о эл чөкмөди. Онда Абнур ни-
зәсинин арха учуну онун гар-
нына елә саплады^г ки, низэ бе-
линдән чыхды. О јыхылыб је-
риндәчэ кечинди. Асаилин јы-
хылыб өлдүјү јерэ кәләнләр
орада ајаг сахлајырдылар.

24 Юабла Абшај Абнурун
далынча дүшдүләр. Күн бата-
нда онлар Кибјон чөлү јолунда,
Киаһла үзбәүз олан Әммаһ тә-
пәсинә чатдылар. 25 Бинја-
минлиләр Абнурун әтрафында
топланыб дәстә илә тәпәнин
башында дурдулар. 26 Абнур
Юабы сәсләди: «Бу гылынч
нә гәдәр ганлар ахыдачаг?
Мәкәр билмирсэн ки, бунун
ахыры пис гуртарачаг? Нә
вахт бу халга дејәчәксән ки,
гардашларындан эл чәксин-
ләр?» 27 Юаб деди: «Аллаһа
анд олсун, әкәр сән дилләнмә-
сәјдин, сәһәрә гәдәр неч ким
гардашларыны говмагдан эл
чөкмәјәчәкди». 28 Юаб шеј-
пур чалды, онун адамлары тә-
гиби дајандырды вэ дөјүш
битди.

ФӘС. 2

а 1См 2:15, 16

б 2Иш 10:7
2Иш 24:2
1Пд 11:15
1См 11:6в 1Иш 26:6
2Иш 20:6
1См 11:20г 2Иш 3:27
2Иш 23:24
1См 27:1, 7

ф 2Иш 3:27

Сағ сүтуна Гн 1:7
Јш 12:2, 3б Јш 21:8, 38
2Иш 2:8в 2Иш 2:18
1См 2:15, 16г Јр 35:19
Пр 4:11
1Иш 16:1ф 2Иш 2:1, 3
1См 11:1**ФӘС. 3**д 1Иш 15:27,
28
1Иш 24:17,
20
1Иш 26:25

е 2Иш 2:17

ө 1См 3:1-4

ж 1Иш 25:43

з 2Иш 13:1

и 1Иш 25:42

ы 2Иш 13:37

ј 2Иш 15:12

к 1Пд 1:5

к 2Иш 2:8

л 2Иш 21:8-11

29 Абнур адамлары илә бү-
түн кечәни Әрәбә^а бојун-
ча ирәлиләди, Иордан чајы-
ны кечди вэ јарғаны* өтә-
рәк кәлиб Маһанајимә^б чатды.
30 Юаб Абнурун тәгибини да-
јандырандан сонра халгы бир
јерә топлады. Давудун хид-
мәтчилериндән, Асаили чых-
маг шәртилә, он доггуз нә-
фәр әскик иди. 31 Давудун
хидмәтчиләри бинјаминлилә-
ри вэ Абнурун адамларыны
мәглүб етмишдиләр. Онлардан
360 нәфәр өлмүшдү. 32 Асаи-
ли^в көтүрүб Бејтләһмдә^г, ата-
сынын гәбриндә дәфн етдиләр.
Юаб адамлары илә дуруб бү-
түн кечәни јол кетди вэ күн
доғанда Һәбуна^г чатды.

3 Талут еви илә Давуд еви
арасында мүһарибә узан-
ды. Давуд кетдикчә күчлә-
нир,^а Талут еви исә зәифләјир-
ди.^в

2 Бу араларда, Давудун Һәб-
рунда оғулары доғулду.^в Ил-
кини јизраилли Аһнаамдан^ж
доғулан Әмнун^з иди. 3 Икин-
чиси кармелли Набалын дул
галмыш арвады Абиғајилдән^д
доғулан Килаб*, үчүнчүсү Гә-
шур падшаһы Талмајын^б гызы
Мәкаһдан доғулан Абсалам,^в
4 дөрдүнчүсү һаггитдән до-
ғулан Әдунијјә^к, бешинчиси
Абиталдан доғулан Шәфәтај,
5 алтынчысы Давудун арвады
Игләдән доғулан Исрам. Бун-
лар Давудун Һәбрунда доғулан
оғуллары иди.

6 Талут еви илә Давуд еви
арасында чәкишмә давам
едирди. Бу арада Абнур* Талут
евиндә өз мөвгејини мөһкәм-
ләндирирди. 7 Талутун Рис-
па^в адында чарифәси вар иди,
о, Ајаһын гызы иди. Бир дөфә

2:29 * Дикөр вариант: Битруну. 3:3
* 1См 3:1 әјесиндә Дәһнал.

Ишбошет^а Абнура деди: «Нијә атамын чарийәси илә јахынлыг етмисән?»^б **8** Абнур Ишбошетин бу сөзүндән бәрк гәзәб-ләнди. О деди: «Мәкәр мән Јәһуда көпәјижәм? Бу күнә кими атан Талутун евинә, онун гардашларына вә достларына садиг олмушам, сәни Давуда сатмамышам. Сән исә бу күн мәнимлә бир гадынын сөһбәтини едирсән. **9** Әкәр Јеһованын Давуда анд ичдији кими^в етмәсәм, **10** падшаһлығы Талут евиндән алыб Давудун тахтыны Дандан тутмуш Биир-Сәбаја гәдәр Израил вә Јәһуда үзәриндә бәргәрар етмәсәм, гој онда Аллаһ мәни чәзаландырсын».^г **11** Ишбошет горхусундан Абнура чаваб вермәди.^г

12 Абнур дәрһал Давудун јанына гасидләр көндәриб деди: «Бу мәмләкәт киминдир? Кәл мәнимлә әһд бағла, онда мән әлимдән кәләни едиб Израили сәнин тәрәфинә дөндәрәчәјәм».^д **13** Давуд чаваб верди: «Лап јашшы. Сәнинлә әһд бағлајарам. Амма бир шәртим вар: мәнимлә көрүшә кәләндә Талутун гызы Мәкјалы^е кәтирмәлисән, јохса мәним үзүмү көрмәјәчәксән». **14** Давуд Талутун оғлу Ишбошетин^е јанына гасидләр көндәриб деди: «Јүз филиштлинин* сүннәт эти баһасына нишанландығым арвадым Мәкјалы мәнә вер».^ж **15** Ишбошет адам көндәриб Мәкјалы әри Лајиш оғлу Фәлтаилдән*^з алды. **16** Әри ағлаја-ағлаја Баһуримә^г гәдәр онун далынча кетди. Сонра Абнур она деди: «Гајыт дала!» О гајытды.

3:14 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, *филиштлилер*. **3:15** * 1Иш 25:44 ајәсиндә *Фалти*.

ФӘС. 3

а 2Иш 2:10

б 2Иш 16:21
1Пд 2:22в 1Иш 15:27,
28
36 78:70
36 89:20г һк 20:1
2Иш 24:2

ф 2Иш 3:39

д 2Иш 5:3

е 1Иш 18:20
1Иш 19:11
1См 15:29

ө 2Иш 2:10

ж 1Иш 18:25,
27

з 1Иш 25:44

и 2Иш 16:5
1Пд 2:8

Сағ сүтун

а 1Иш 13:14
1Иш 15:27,
28
1Иш 16:1, 13
36 89:3, 20
36 132:17
һв 13:22б 1Иш 10:20,
21
1См 12:29

в 2Иш 8:16

г 1Иш 14:51

ф 1Иш 14:50
2Иш 2:8, 22

17 Бу арада, Абнур Израил ағсаггалларына хәбәр көндәриб мүрачиәт етди: «Хејли вахтдыр сиз истәјирдиниз ки, Давуд үзәриниздә падшаһ олсун. **18** Инди дурун, чүнки Јеһова Давуда демишди: “Мән гулум Давудун^а әли илә халғым Израили филиштлиләрин вә бүтүн дүшмәнләринин әлиндән гуртарачағам”». **19** Сонра Абнур бинјаминлиләрә^б мүрачиәт етди. һәмчинин Давудла кизлиндә сөһбәт етмәк, Израилин вә бүтүн Бинјамин әһлинин разылашдығыны она данышмағ үчүн һәбруна кәлди.

20 Абнур ијирми нәфәрлә һәбруна Давудун јанына кәләндә Давуд онлар үчүн зијафәт гурду. **21** Абнур Давуда деди: «Ичазә вер кедим, бүтүн Израили һөкмдарым үчүн топлајым, онлар сәнинлә әһд бағласынлар, сән дә бүтүн Израил үзәриндә падшаһ оларсан». Давуд Абнуру бурахды, о да чыхыб сағ-саламат жола дүшдү.

22 Бу вахт Давудун адамлары илә Јуаб жүрүшдән гајытдылар. Онлар өзләрилә чохла мигдарда гәнимәт кәтирмишдиләр. Абнур исә һәбрунда Давудун јанында дејилди, чүнки Давуд ону сағ-саламат жола салмышды. **23** Јуаб^в гошуну илә кәлиб чатанда она хәбәр вердиләр: «Нур^г оғлу Абнур^г падшаһын јанына кәлимишди. Падшаһ ону бурахды, о да сағ-саламат чыхыб кетди». **24** Јуаб падшаһын јанына кәлиб деди: «Сән нә етдин?! Абнур өз ајағы илә бура кәлмишди. Нијә ону сағ-саламат бурахдын? **25** Мәкәр сән Нур оғлу Абнуру танымырсан? О, бура сәни алдатмаға, сәнин һәр аддымыны, һәр бир ишини өјрәнмәјә кәлмишди».

26 **Јуаб** Давудун јанындан чыхды вэ Абнурун далынча гасидлэр көндәрди. Ону Сираһ новузунун јанындан кери гайтардылар. Давудун бунлардан хәбәри јох иди. **27** Абнур Һәбруна гајыдаркән^а Јуаб кизлиндә сөһбәт етмәк бәһанәсилә ону дарвазанын ичинә чәкди вә гардашы Асаилин ганына көрә^б гылынчы онун гарнына сохуб өлдүрдү.^в **28** Давуд сонрадан буну ешидәндә деди: «Мән вә падшаһлығым Нур оғлу Абнурун ганына көрә^г Јеһованын өнүндә әбәди олараг күнаһсызыг. **29** Гој бу күнаһ Јуабла атасынын еви үзәриндә олсун.^д Гој Јуабын евиндән һеч вахт ифразатдан^а вә чүзамдан^б әзаб чәкән, иплик әјирән киши^{*}, гылынчдан өлән, чөрәјә мөһтач олан әскик олмасын!»^в **30** Беләчә, Јуабла гардашы Абшај^ж Абнуру^з гәглә јетирдиләр, чүнки о, Кибјондакы дөјүшдә онларны гардашы Асаили өлдүрмүшдү.^и

31 Давуд Јуаба вә онунла олан чамаата деди: «Јаханызы чырын, чула бүрүнүн вә Абнур үчүн ағлашын». Давуд падшаһ мәфәнин ардынча кедирди. **32** Абнуру Һәбрунда дөфн етдиләр. Падшаһ гәбир үстүндә учадан ағлады, бүтүн халг да она гошулуб ағлады. **33** Падшаһ Абнур үчүн мәрсижә деди:

«Мәкәр Абнур ахмаг адам-тәк өлмәли иди?»

34 Әлләрин бағланмамышды, Ајагларына гандал вурулмамышды, Чинајәткарлар өнүндә јыхылан адамтәк һәлак олдун».^б

Онда халг јенидән ағлады.

3:29 * Көрүнүр, сөһбәт гадын иши көрмәј мөһбур олан шикәст кишидән кедир.

ФӘС. 3

а 2Иш 3:20
б 2Иш 2:22, 23
в 1Пд 2:5
г Јр 9:6
Чк 21:12
Сј 35:33
Гн 21:9
ф 36 7:16
36 55:23
Мс 5:22
д Лв 15:2
е Лв 13:44
Сј 5:2
ө Гн 27:24
36 109:2, 10
ж 2Иш 2:24
з 2Иш 2:8
и 2Иш 2:23
ы 1Пд 2:31, 32

Сағ сүгүн

а һк 20:26
б 2Иш 3:28
1Пд 2:5
в 1Иш 14:50
2Иш 2:8
2Иш 3:12
г 2Иш 2:4
ф 1См 2:15, 16
д 2Иш 19:13
2Иш 20:10
е 2Иш 3:29
1Пд 2:5, 34

ФӘС. 4

ө 2Иш 2:8
ж 2Иш 3:27
з Јш 9:17
Јш 18:21, 25
и Нә 11:31, 33
ы 1Иш 20:16
ј 2Иш 9:3
к 1Иш 29:1, 11
к 2Иш 9:13
1См 8:34

35 Күн һәлә батмамышды. Чамаат кәлиб Давуда чөрәк тәклиф етди ки, бир аз тохтасын. Амма Давуд анд ичди: «Әкәр күнәш батмаздан өнчә дилимә чөрәк вә ја башга бир шеј вурсам, гој Аллах мәни чәзаландырсын!»^а **36** Халг буну көрдү. Падшаһын бүтүн ишләри кими, бу иш дә һамынын хошуна кәлди. **37** О күн бүтүн халг вә бүтүн Исраил баша дүшдү ки, падшаһ Нур оғлу Абнурун гәтлиндә күнаһкар дејил.^б **38** Падшаһ хидмәтчиләринә деди: «Билин, бу күн Исраилдә сәрдар вә бөјүк инсан һәлак олуб.^в **39** Бу күн мән падшаһ олараг мәш едилсәм дә,^г күчсүзәм. Бу адамларса, Сәрјанын оғуллары^д чоғ гәддардыр.^е Гој Јеһова пис адамын пслијинин әвәзини версин».^ө

4 Талут оғлу Ишбошет^ө Абнурун Һәбрунда өлдүјүнү^ж ешидәндә голлары сусталды. Бүтүн Исраили горху бүрүдү. **2** Талутун оғлунун басғынчы дәстәләриндә башчы олан ики адамы вар иди. Онлардан биринин ады Бәәннаһ, дикәринин ады Рәһаб иди. Онлар Бинјамин гәбиләсиндән бииротлу Риммунун оғуллары идиләр. (Биирот^з Бинјаминин бир һиссәси сајылыр. **3** Бииротлулар Китаимә^г гачмышдылар вә бу күнәдәк онлар орада гәриб кими јашајырлар.)

4 Талут оғлу Јонатанын^б бир чолаг оғлу вар иди.^д Јизраилдән^к Талутла Јонатанын гара хәбәри кәләндә о, беш јашында иди. Дәјәси ону гучағына алыб гачмышды. Тәләш ичиндә гачаркән ушағ әлиндән дүшүб шикәст олмушду. Ушағын ады Мефибошет^к иди.

5 Бииротлу Риммунун оғуллары Рәһабла Бәәннаһ күнүн

гызмар чагында Ишбошетин евинә кетдиләр. Күнорта олдуғундан Ишбошет динчәлирди. **6** Рәһаб вә гардашы Бәәннаһ^а буғда көтүрмәк адыла евә кириб хәнчәри онун гарнына сохдулар вә гачыб кетдиләр. **7** Онлар ичәри кирәндә Ишбошет жатаг отагында, чарпайыда узанмышды. Ону вуруб өлдүрдүләр, башыны кәсдиләр вә башыны көтүрүб бүтүн кечәни Әрәбә јолу илә кетдиләр. **8** Ишбошетин^б башыны һәбрунда Давуда кәтириб дедиләр: «Будур, чанынын гәсдинә дуран^в дүшмәнин^г Талут оғлу Ишбошетин башы. Бу күн Јеһова Талутдан вә онун өвладларындан һөкмдарымызын гисасыны алды».

9 Лакин Давуд бииротлу Риммунун оғуллары Рәһабла гардашы Бәәннаһа белә деди: «Чанымы бәлалардан гуртаран^г Јеһоваја анд олсун, **10** кәлиб мәнә “Талут өлдү” дедән адам,^д елә билирди ки, мәнә муштулуғ кәтириб. Мән ону Сығлагда өлдүрдүм.^е Гасидин мәнән алдығы мүкафат бу олду. **11** Инди шәр адамлар саләһ инсаны өз евиндә јатдығы јердә өлдүрүбсә, көр онларын агибәти нечә олачаг! Мән онун ганынын гисасыны алыб^в сизи дүнјадан јох едәчәјәм!» **12** Давуд адамларына онлары өлдүрмәји әмр етди.^ж Онлар бу ики нәфәрин әл-јағыны кәсиб һәбрундакы чарһовузун јанында асдылар.^з Ишбошетин исә башыны көтүрүб һәбрунда, Абнурун гәбриндә дәфн етдиләр.

5 Бир мүддәт сонра Израиллин бүтүн гәбиләләри һәбруна^а Давудун јанына кәлиб дедиләр: «Әтимиз, ганымыз бирди.^б **2** Әввәлләр Талут падшаһымыз оlanda Израил-

ФӘС. 4

а 2Иш 4:2
б 2Иш 2:10
в 1Иш 18:10, 11
1Иш 20:1, 33
1Иш 23:15
г 1Иш 18:28, 29
д 1Иш 24:12
1Иш 26:25
2Иш 12:7
36 34:7
е 2Иш 1:2, 4
ж 2Иш 1:13-15
з Јр 9:6
Чх 21:12
Сј 35:16, 30
ж 36 55:23
з Гн 21:22

ФӘС. 5

и 2Иш 2:1, 11
1См 12:23
ы 1См 11:1-3

Сағ сүтун

а 1Иш 18:13
1Иш 25:28
б Јр 49:10
1Иш 16:1
1Иш 25:30
2Иш 6:21
2Иш 7:8
1См 28:4
36 78:71
в 2Пд 11:17
г 1Иш 16:13
2Иш 2:4
һә 13:22
д 1См 29:26, 27
е Чх 23:23
Јш 15:63
һк 1:8, 21
ж 1См 11:4-6
з 1Пд 2:10
Һә 12:37
и 1Пд 9:15, 24
1Пд 11:27
2См 32:5
и 1См 11:7-9

ы 1Иш 16:13
2Иш 3:1
ј 1Иш 17:45

ли јүрүшләрә сән апарыб-кәтирирдин.^а Јеһова да сәнә демишди: “Халгым Израилә сән чобанлығ едәчәксән^б вә бүтүн Израиллин башчысы сән олачагсан”.^в **3** Белчә, бүтүн Израил ағсаггаллары һәбруна падшаһын јанына кәлдиләр. Давуд падшаһ һәбрунда Јеһованын өнүндә онларла әнд бағлады.^г Сонра онлар Давуду мәш едиб Израиллин падшаһы етдиләр.^г

4 Давуд падшаһ оlanda отуз јашында иди. О, гырх ил һакимийјәт сүрдү.^г **5** Једди ил алты ај һәбрунда Јәһуда үзәриндә, отуз үч ил дә Јерусәлимдә^д, бүтүн Израил вә Јәһуда үзәриндә падшаһ олду. **6** Падшаһ вә адамлары Јерусәлимдә јашајан јәбусиләрин^е үстүнә јүрүшә кетдиләр. Јәбусиләр ришхәндлә Давуда дедиләр: «Һеч вахт бура кирә билмәзсән. Ади корларла чолағлар сәни говачағлар». Онлар елә фикирләширдиләр ки, Давуд ора кирә билмәјәчәк.^е **7** Давуд исә инди Давуд шәһәри^ж адланан Сион галасыны әлә кечирди. **8** Һәмин күн Давуд деди: «Јәбусиләрә һүчум едәнләр јералты су хәндәјиндән кечиб Давудун нифрәт етдији о “чолағлары вә корлары” өлдүрмәлидир!» Буна көрә дејирләр: «Корларла чолағлар һеч вахт бу евә кирмәјәчәк!» **9** Сонра Давуд галада мәскән салды вә ора Давуд шәһәри адланды^з. Давуд Тәпәдән^з ичәријә доғру олан саһәни тикмәјә башлады.^з **10** Белчә, Давуд кетдикчә күчләнди.^ы Ордулар Аллаһы Јеһова онунла иди.^ј

5:2 * Лүғәтдә «чобан» сөзүнә бах. **5:9**

* Дикәр вариант: *ора Давуд шәһәри адыны гојду.* ^а Ибр. *Миллоһ.* Еһтималь ки, галајабәнзәр тикили.

11 Сур падшаһы Һирам^а Давуда гасидләр, һәмчинин сидр ағачлары^б, дүлкәрләр, бәннарлар көндәрди. Онлар Давуд үчүн сарај тикмәжә башладылар.^в 12 Давуд баша дүшдүки, Јеһова онун тахт-тачыны Израилдә мөһкәмләндириб,^г халгы Израил намин^е јүксәлдиди.^д

13 Давуд Һәбрундан Јерусәлимә кәләндән сонра да чариләләр^е вә арвадлар алды, онун башга оғулары вә гызлары олду.^в 14 Онун Јерусәлимдә доғулан ушағлары бунлардыр: Шаму, Шобаб, Натан^ж, Сүләман^з, 15 Ибһар, Әлишу, Нафиг, Јафја, 16 Әлшама, Әлјада, Әлфәлит.

17 Филиштлиләр ешитдиләр ки, Давуд Израилдә падшаһ олуб.^в Бүтүн филиштлиләр ону ахтармаға чыхдылар.^в Давуд буну ешидәндә галаја кетди.^л 18 Филиштлиләр кәлиб Рәфәјим дәрәсинә сәпәләндиләр.^к 19 Давуд Јеһовадан сорушду:^к «Филиштлиләрин үстүнә кедим? Онлары мәнә тәслим едәчәксән?» Јеһова Давуда чаваб верди: «Кет, Мән филиштлиләри мүтләг сәнә тәслим едәчәјәм».^л 20 Давуд Баал-Фарисим^ж кәлиб онлары гырды. О деди: «Јеһова сел кими өнүмдә кедиб дүшмән сәфләрини јарыб кечди».^м Буна көрә дә о, һәмин јери Баал-Фарисим^{жн} әдландырды. 21 Филиштлиләр бүтләрини орада атыб гачмышдылар; Давуд вә адамлары онлары апардылар.

22 Филиштлиләр јенә кәлиб Рәфәјим дәрәсинә сәпәләндиләр.^о 23 Давуд Јеһоваја мүрачиәт етди. Аллаһ деди: «Устләринә гаршыдан

ФӘС. 5

а 1Пд 5:1, 8
б 2См 2:3
в 2Иш 7:2
1См 14:1, 2
г 2Иш 7:16
3б 41:11
3б 89:21
д 1Пд 10:9
2См 2:11
е 3б 89:27
ж 2Иш 15:16
з 1См 3:5-9
1См 14:3-7
и Лк 3:23, 31
к 2Иш 12:24
л 2Иш 5:3
м 3б 2:2
н 1Иш 22:1, 5
1Иш 24:22
2Иш 23:14
1См 14:8
о Јш 15:8, 12
1См 11:15
1См 14:9
п Сј 27:21
р 1См 14:10-12
с 2Иш 22:41
т Әш 28:21
у Јш 15:8, 12
1См 11:15
1См 14:13-17

Сағ сүтүн

а Јш 18:21, 24
б Јш 16:10
в Лв 26:7

ФӘС. 6

г 1Иш 7:2
1Пд 8:1
1См 13:1-5
д 4ч 25:22
1Иш 4:4
1См 13:6-11
3б 80:1
е Гн 20:4
1Иш 1:3
1См 17:24
ж 4ч 25:14
Сј 7:9
Јш 3:14
з 1Иш 7:1
ж 1Иш 10:5
и 4ч 15:20
и 3б 150:3-5
к Сј 4:15
1См 15:2
л Мс 11:2
м Лк 10:1, 2
1Иш 6:19

кетмә, архаларындан доланыб бака колларынын габағында һүчума кеч. 24 Бака колларынын баш тәрәфиндә ајаг сәсләри ешидәндә чәлд һәрәкәт кеч. Бил ки, Јеһова Филишт ордусуну гырмаг үчүн өнүндә кедир». 25 Давуд Јеһованын бујурдуғу кими етди. Кибадан^а Чәзәрә^б гәдәр олан бүтүн јол боју филиштлиләри гырыб јерә сәрди.^в

6 Давуд јенидән Израилин бүтүн сај-сечмә дөјүшчүләрини топлады, 30 000 нәфәр топланды. 2 Сонра Давуд адамлары илә Аллаһын сандығыны кәтирмак үчүн Баали-Јәһудаја јолланды.^г (Халг сандығын өнүндә тахтыны кәррублар үзәриндә* гуран^д ордулар Аллаһы Јеһованы^а чағырыр.) 3 Онлар Аллаһын сандығыны тәзә арабаја гојуб^е Әбунәдәбин тәпәдә олан евиндән чыхартдылар.^е Әбунәдәбин оғулары Үззаһ вә Әхју арабанын габағында кедирди.

4 Беләчә, онлар Аллаһын сандығыны Әбунәдәбин тәпәдә олан евиндән апардылар. Әхју сандығын өнүндә кедирди. 5 Давуд вә бүтүн Израил әһли Јеһованын өнүндә шәнлик едир, ардыч ағачындан олан чүрбәчүр аләтләрдә, чәнкдә, башга телли аләтләрдә^ж, гавалда^з, шах-шахда вә синчдә^и чалырдылар. 6 Кәләкәлә Нахонун хырманына чатдылар. Орада һејванлар аз галмышды сандығы ашырсын. Үззаһ тез әлини уадыб Аллаһын сандығыны тутду.^к 7 Онда Јеһова Үззаһа бәрк гәзәбләнди, һөрмәтсизлик етдијинә көрә^л Аллаһ ону вурду.^к О, Аллаһын сандығынын јанындача өлдү. 8 Давуд

5:20 * Мәнәсы: *јарыгларын ағасы*.6:2 * Дикәр вариант: *арасында*.

Јехованын Үззаһа гәзәбләндинә көрә дилхор олду*. Һәмин јер бу күнәдәк Фарәс-Үззаһ^а адланыр. **9** О күн Давуд Јеһовадан горхуб^а деди: «Јехованын сандыгы јаныма нечә кәтирилә биләр?»^б **10** О, Јехованын сандыгыны өзүнүн јашадыгы јерә, Давуд шәһәринә^в кәтирмәк истәмәди. Ону чатлы Абид-Әдумун евинә көндәрди.^г

11 Јехованын сандыгы үч ај чатлы Абид-Әдумун евиндә галды. Јеһова Абид-Әдумун, онун күлфәтинин башына бәрәкәт јағдырды.^д **12** Давуд падшаһа хәбәр кәлди: «Јеһова Өз сандыгына көрә Абид-Әдумун ев-ешијинә бәрәкәт вериб». Онда Давуд Аллаһын сандыгыны Давуд шәһәринә кәтирмәк үчүн шәнлик едә-едә Абид-Әдумун евинә кетди.^е **13** Јехованын сандыгыны дашыјанлар^в алты адым атандан сонра Давуд бир буға вә бир бәсләнмиш һејваны гурбан кәсди.

14 Давуд әјнинә кәтан дөшлүк кејини бөјүк бир чошгу илә Јеһованын өнүндә рәгс едирди.^з **15** Давуд вә бүтүн Исраил әһли Јеһованын сандыгыны^ж шејпур сәси^з вә севинч һарајлары алтында^д кәтиридиләр. **16** Јеһованын сандыгы Давуд шәһәринә дахил оlanda Талутун гызы Мәкјал^в пәнчәрәдән бахырды. О, Давуд падшаһын Јеһованын өнүндә рәгс етдијини, һоппаныб-дүшдүјүнү көрәндә Давуд онун көзүндән дүшдү.^д **17** Јеһованын сандыгыны кәтириб Давудун ондан өтрү гурдуғу чадырын ичиндәки јеринә гојдулар.^к Сонра Давуд Јеһованын һүзурунда јандырма^к

ФӘС. 6

а 1Иш 6:20
36 119:120
б 1См 13:12-14
в 2Иш 5:7
г 1См 15:25
д 1См 15:25, 26
36 24:7
36 68:24
е Сј 4:15
Сј 7:9
Јш 3:3
1См 15:2, 15
ө 1См 15:27, 28
ж Чх 37:1
36 132:8
з 36 150:3
и 1См 15:16
ы 1Иш 14:49
1Иш 18:20, 27
2Иш 3:14
ј 1См 15:29
к 1См 15:1
к Лев 1:3

Сағ сүгун

а Лев 3:1
б 1См 16:1-3
в 1Иш 18:27
г Чх 22:28
д 1Иш 13:13, 14
1Иш 15:27, 28
1Иш 16:1, 12
д 1Иш 14:49
2Иш 6:16

ФӘС. 7

е 1См 17:1
ө 2Иш 12:1
1См 29:29
ж 2Иш 5:11
з 2Иш 6:17
и 1Пд 8:17
1См 17:2
1См 22:7

вә үнсијәт гурбанлары^а тәгдим етди.^б **18** Давуд јандырма вә үнсијәт гурбанлары кәтирдикдән сонра ордулар Аллаһы Јеһованын ады илә халга хејир-дуа верди. **19** Сонра бүтүн халга, бүтүн Исраил топлантысына, һәр кишијә вә гадына бир һалгавары чөрәк, бир хурма лавашанасы вә бир кишмиш лавашанасы верди. Сонра чамаат дағылышыб һәрә өз евинә кетди.

20 Давуд өз күлфәтинә дә хејир-дуа вермәк үчүн евинә дөнәндә Талутун гызы Мәкјал^в ону гаршыламаға чыхды. О деди: «Көр бу күн Исраилин падшаһы өзүнү нечә учалтды! О, башыбош бир адам кими, әјанларынын гарабашлары габағында сојунду». **21** Онда Давуд Мәкјала деди: «Мән Јеһованын өнүндә шәнләнирдим. Јеһова сәнин атанын вә онун евинин јеринә мәни сечиб Өз халгы Исраилин үзәриндә һөкмдар гојду.^г Буна көрә мән Јеһованын өнүндә шәнләнәчәјәм. **22** Өзүмү бундан да ашағы тутачағам вә өз көзүмдә даһа да кичиләчәјәм. Амма дедијин о гул-гарабашларын көзүндә учалачағам». **23** Буна көрә дә Талутун гызы Мәкјалын^д өләнә гәдәр ушағы олмады.

7 Падшаһ артыг өз евиндә мәскунлашды^ө вә Јеһова она әтрафындакы бүтүн дүшмәнләрин әлиндән раһатлыг верди. **2** Онда о, Натан^ө пејғәмбәрә деди: «Мән бурада сидр ағачындан олан^ж евдә јашајырам, Аллаһын сандыгы исә чадырда галыр». **3** Натан падшаһа деди: «Үрәјиндә нә нијјәт тутмусан, ону да ет. Јеһова сәнинләдир.»

4 Һәмин кечә Јеһованын сөзү Натана назил олду:

6:8 * Јахуд һирсләнди. # Мәнәсы: Үззаһын башына төкүлән гәзәб.

5 «Кет гулум Давуда сөjlә ки, Јеhова белә дејир: “Сән Мәнә ев тикәчәксән ки, орада јашајым?”^а 6 Исраили Мисирдән чыхартдығым күндән бәри Мән һеч бир евдә галмамышам.^б Анчаг чадырда^в, алачыгда ораја-бураја көчмүшәм. 7 Исраиллә кетдијим бүтүн бу вахт әрзиндә халгымын үзәриндә чобанлыг етмәјә гөјдүғүм гәбилә башчыларындан һансы биринә бир дәфә дә олсун “нијә Мәнә сидр ағачындан ев тикмәмисиниз?” демишәм?” 8 Гулум Давуда сөjlә ки, ордулар Аллаһы Јеhова белә дејир: “Сәни сүрүләри отардығын отлаглардан^г көтүрүб халгымы Исраилин башчысы гөјмушам.^д 9 Һара кетсән, сәнинлә олачағам,^е дүшмәнләрини өнүндән јох едәчәјәм,^ө сәнин адыны дүнјадакы бөјүк адамларын ады кими бөјүк едәчәјәм.^з 10 Халгым Исраил үчүн бир јер тәјин едиб ону орада мәскунлашдырачағам. Онлар орада јашајачаг вә даһа һеч вахт онлары нараһат едән олмајачаг, кечмишдә олдуғу кими залымлар даһа онлары сыхышдырмајачаг.^ж 11 Халгым Исраил үзәриндә һакимләр гөјдүғүм^з күнләрдән бәри олдуғу кими, бәдхаллар даһа онлары зүлм етмәјәчәк. Сәни бүтүн дүшмәнләрин әлиндән гуртарачағам.”

Јеhова һәмчинин сәнә демишид ки, Јеhова сәнин сүлаләни давамлы едәчәк.^и 12 Өмрүн тамам олуб^и әчдадларына говушмаг вахтын чатанда сәндән сонра сәнин өвладыны*, оғлуну ортаја чыхарачағам, онун тахт-тачыны бәргәрар едәчәјәм.^к 13 Мәним адыма о, ев тикәчәк.^к

7:12 * һәрфән: тохумуну.

ФӘС. 7

а 1Пд 5:3
1Пд 8:17-19
1См 17:4-6
1См 22:7, 8
б Јш 18:1
в Чх 40:18, 34
г 1Иш 16:11
д 2Иш 5:2
1См 17:7-10
1См 28:4
36 78:70, 71
д 1Иш 18:14
2Иш 5:10
е 2Иш 22:1
36 18:37
ө 1См 14:2, 17
ж һк 2:14
36 89:20, 22
з һк 2:16
и Гн 25:19
ы 1Пд 2:24
36 89:4
ј 1Пд 2:1
к Јр 49:10
1Пд 8:20
1См 17:11-14
36 132:11
Өш 9:7
Өш 11:1
Мт 21:9
Мт 22:42
Лк 1:32, 33
Јһ 7:42
һә 2:30
к 1Пд 5:5
1Пд 6:12
3к 6:12, 13

Сағ сүтүн

а 1Пд 1:37
1См 22:10
1См 28:7
36 89:4, 36
б 1См 28:6
Мт 3:17
Иб 1:5
в 36 89:30, 32
Өр 52:3
г 1Иш 15:23, 26
д 36 45:6
36 89:36
Дн 2:44
Иб 1:8
Вһ 11:15
е 1См 17:15
ө 1См 17:16-22
ө 1Иш 16:7
36 17:3
ж 36 25:14
з Гн 3:24
1См 16:25
и Чх 15:11
36 83:18
ы Гн 4:35
ј Гн 4:7
36 147:19, 20
к Чх 3:8
Чх 19:5
Өш 63:9
к Гн 10:21
л Чх 9:16

Мән дә онун падшаһ тахтыны әбәди бәргәрар едәчәјәм.^а 14 Мән она ата олачағам, о да Мәнә оғул олачаг.^б Сәһв едәндә ону инсан дәјәнәји илә, бәшәр* өвладынын көтәји илә тәрбијә едәчәјәм.^в 15 Сәнин гаршындан көтүрдүјүм Талутдан лүтфүмү кәсдијим кими,^г ондан кәсмәјәчәјәм. 16 Евин вә сәлтәнәтин әбәдијән асајишдә олачаг. Тахтын әбәди дурачаг».^д

17 Натан бүтүн бу сөзләри вә вәһји Давуда нәгл етди.^д

18 Онда падшаһ Давуд ичәри кириб Јеhованын өнүндә отурду. О деди: «Еј Күлли-Ихтијар Јеhова! Мән кимәм, әсил-нәчабәтим кимдир ки, мәни бу јерә кәтириб чыхартмысан?»^ө 19 Еј Күлли-Ихтијар Јеhова, һәлә үстәлик, гулуна онун евинин узаг кәләчәји барәдә данышырсан. Ја Күлли-Ихтијар Јеhова, бу көстәришин бүтүн бәшәријәт үчүндүр. 20 Бу гулун Давуд Сәнә нә дејә биләр, Сән ки мәни јашы таныјырсан,^ө ја Күлли-Ихтијар Јеhова! 21 Сән бүтүн бу мөһтәшәм ишләри сөзүн хатиринә вә үрәјинин нијәтинә көрә етмисән, сонра онлары гулуна ачмысан.^ж 22 Догрудан, Сән эзәмәтлисән,^з еј Күлли-Ихтијар Јеhова! Сәнин мислин јохдур.^и Сәндән башга Аллаһ јохдур.^и Бүтүн ешитдикләримиз буна сүбүтдур. 23 Дүнјада халгын Исраилә бәнзәр башга халг вармы?^и Еј Аллаһ, онлары Өз халгын билиб азад етдин,^к онлардан өтрү эзәмәтли, мөһтәшәм ишләр көрдүн,^к адыны учалтдың.^н Мисирдән азад етдијин үммәтин уғрунда халглары, онларын аллаһларыны гөвдун.

7:14 * Дикәр вариант: Адәм.

24 Исраили хәмишәлик Өзүнә халг етдин.^a Еј Јехова, Өзүн дә онларын Аллаһы олдун.^b

25 Еј Јехова Аллаһ! Вәд етдијин кими ет, гој бу гулун вә онун еви барәдә вердијин вәд хәмишә керчәк олсун.^a

26 Гој адын әбәдилик учалсын! Гој һамы: “Ордулар Аллаһы Јехова Исраилин Аллаһыдыр!” — десин. Гој гулун Давудун еви Сәнин өнүндә мөһкәм дурсун.^f 27 Чүнки Сән, еј Исраилин Аллаһы, еј ордулар Аллаһы Јехова, гулуна әјан еләдин: “Сәнин сүлаләни бәргәрар едәчәјәм.”^a Она көрә гулун Сәнә бу дуаны етмәјә чәсарәт тапды. 28 Еј Күлли-Ихтијар Јехова, Сән һагг Аллаһсан, сөзләрин һаггдыр.^o Сән бу көзәл шәјләри гулуна вәд етдин. 29 Гулунун евини мүбарәк гыл! Гој о, әбәдијән Сәнин өнүндә дурсун.^o Күлли-Ихтијар Јехова, буну Сән вәд етдин вә гој бу гулунун еви Сәнин бәхшишләринлә әбәди мүбарәк олсун!»^ж

8 Бир мүддәт сонра Давуд филиштлиләри³ мәғлүб едиб онлары өзүнә табе етдирди.^h Давуд Мәтиг-Әммаһы филиштлиләрин әлиндән алды.

2 О, муабиләри мәғлүб етди.^h Онлары сыра илә јерә узадыб өлчү ипи өлчүдү. Ики өлчү ипи узунлуғундакы гисми өлдүрдү, бир өлчү ипи узунлуғундакы гисми сағ сахлады.^l Муабиләр Давуда табе олуб она хәрәч вердиләр.^к

3 Собаһ^к падаһы Рәһубун оғлу Һәдадзәр Фәрат чајы бөлкәсиндә өз һакимијәтини бәрпа етмәјә кедәркән Давуд ону мәғлүб етди.^h 4 Давуд онун 1700 сүварисини вә 20 000 пияда әскәрини әсир алды. Сонра Давуд 100 гошгу атыны

ФӘС. 7

a Гн 26:18
b Чх 15:2
в 1См 17:23-27
36 89:20, 28
г 1См 29:11
36 72:19
Мт 6:9
Jh 12:28
F Әш 9:7
Өр 33:22
д 2Иш 7:11
e Cj 23:19
36 89:35
36 132:11
Jh 17:17
ө 36 89:20, 36
36 132:12
ж 2Иш 22:51
36 72:17

ФӘС. 8

з Jш 13:2, 3
2Иш 21:15
и 1См 18:1
ь Cj 24:17
Һк 3:29
1Иш 14:47
36 60:8
j Гн 23:3-6
к 2Пд 3:4
1См 18:2
к 2Иш 10:6
1Пд 11:23
36 60:Мүг
л Jр 15:18
Чх 23:31
1Пд 4:21
1См 18:3, 4

Сағ сүтүн

a Гн 17:16
36 20:7
36 33:17
b Әш 7:8
в 1См 18:5, 6
г Гн 7:24
2Иш 8:14
F 1См 18:7, 8
д 2Пд 14:28
e 1См 18:9-11
ө Jш 6:19
1Пд 7:51
1См 22:14
1См 26:27
ж 2Иш 8:2
з 2Иш 8:1
и 1Иш 30:18
ы 2Иш 8:7
j 1См 18:12,
13
36 60:Мүг
к Jр 25:23, 26
Jр 27:29, 37
Cj 24:18
к 36 60:12

сахлајыб галанларыны шикәст етди.^a

5 Дәмәшг^b арабиләри Собаһ падаһы Һәдадзәрә көмәјә кәләндә Давуд онларын 22 000 дөјүшчүсүнү гырды.^o

6 Давуд Дәмәшг Арамына кешикчи дәстәләри јерләшдирди вә арабиләр Давуда табе олуб она хәрәч вердиләр. Давуд һара кедирдисә, Јехова она гәләбә вериди.^г 7 Бундан әләвә, Давуд Һәдадзәрин хидмәтчиләринин гызыл галханларыны көтүрүб Јерусәлимә апарды.^г 8 Давуд падаһ Һәдадзәрин Бетәһ вә Беротај шәһәрләриндән күлли мигдарда мис көтүрдү.

9 Хәмәс^a падаһы Туј ешитди ки, Давуд Һәдадзәрин бүтүн ордусуну мәғлүб едиб.^o

10 Туј Давуддан һал-әһвал тутмаг, Һәдадзәрлә дөјүшдә галиб кәлмәси мүнәсибәтилә ону тәбрик етмәк үчүн оғлу Јурамы онун јанына јоллады. (Чүнки Һәдадзәр тез-тез Тујла дөјүшүрдү.) О, Давуда күмүшдән, гызылдан, мисдән бәхшишләр кәтирди. 11 Давуд падаһ бу бәхшишләри дикәр гызыл вә күмүшлә биркә Јехова үчүн ајырды. Бу гызыл-күмүшү өзүнә табе етдији халглардан.^o 12 Арамдан, Муабдан^ж, әмуниләрдән, филиштлиләрдән³, әмалигәләрдән^h вә Собаһ падаһы Рәһуб оғлу Һәдадзәрдән гәнимәт көтүрмүшдү.^h 13 Давуд Дуз вадисиндә 18 000 әдумини гырыб гајыданда да шөһрәтләнди.^l 14 О, Әдумда кешикчи дәстәләри јерләшдирди. Әдумун һәр тәрәфиндә кешикчи дәстәләри јерләшдирди вә әдумиләр Давуда гуллуғ етмәјә башладылар.^к Давуд һара кедирдисә, Јехова она гәләбә вериди.^к

15 Давуд бүтүн Исраил үзө-риндә һакимијјәт сүрүрдү.^а О, бүтүн халга һагг-әдаләтлә^б рәһбәрлик едирди.^в 16 Сәрја оғлу Јуаб^г орду башчысы иди. Әхилуд оғлу Јәһушафат^д салнамәчи иди. 17 Әхитуб оғлу Садыг^е вә Әбјатар оғлу Әхимәлик каһин иди, Сәрәјаһ исә катиб иди. 18 Ләһјадаг оғлу Бәнаји^ж кәритиләрин вә фәләслиләрин^з башчысы иди. Давудун оғуллары исә баш әжанлар идиләр.

9 Давуд деди: «Талут евиндән кимсә галыб? Јонатанын хатиринә она јахшылыг едим».^ж 2 Талут евиндән Зибәһ адлы бир гуллуғчу вар иди.^з Ону Давудун јанына чағырдылар. Падшаһ ондан сорушду: «Зибәһ сәнсән?» О: «Бәли, гуллуғунда һазырам», — дејә чаваб верди. 3 Падшаһ сорушду: «Талут евиндән кимсә галыб, она Аллаһын мәнәб-бәтини көстәрим?» Зибәһ чаваб верди: «Јонатанын бир оғлу галыб; ики ајағындан шикәстдир».^з 4 Падшаһ сорушду: «О һарададыр?» Зибәһ деди: «Лә-Дибәрдә, Әмаил оғлу Маһирин^в евиндәдир».

5 Давуд падшаһ дәрһал адам көндәриб ону Лә-Дибәрдән, Әмаил оғлу Маһирин евиндән кәтиртди. 6 Талут оғлу Јонатанын оғлу Мефибошет Давудун јанына кәлди вә кәлән кими үзүстә јерә дөшәнди. Давуд деди: «Мефибошет!» О чаваб верди: «Бәли, ағам. Гуллуғунда һазырам». 7 Давуд она деди: «Горхма. Атан Јонатанын хәтринә сәнә лүтф көстәрәчәјәм,^д бабан Талутун бүтүн торпағларыны сәнә гај-тараचाғам. Сән һәмишә мәним сүфрәмдә чәрәк јејәчәксән».^ж

8 Мефибошет тәзим едиб деди: «Ахы мән гулун кимәм

ФӘС. 8

а 2Иш 5:3, 5
б 1Пд 3:6
в 1См 18:14-17
г 2Иш 20:23
1См 11:6
д 2Иш 20:24
1Пд 4:3
е 2Иш 15:27
1См 6:8
1См 24:3
ж 2Иш 23:20
1Пд 1:44
1Пд 2:35
з 2Иш 15:18
2Иш 20:7

ФӘС. 9

ж 1Иш 18:1, 3
1Иш 20:15, 42
з 2Иш 16:1
2Иш 19:17
и 2Иш 4:4
2Иш 9:13
2Иш 19:26
ы 2Иш 17:27-29
ј Мс 11:17
к 2Иш 19:28
Мс 11:25

Сағ сүтүн

а 1Иш 24:14
б 2Иш 9:1
2Иш 16:4
2Иш 19:29
в 2Иш 19:28
г 2Иш 19:17
д 1См 8:34
1См 9:40
е 2Иш 9:7
2Иш 19:28
ж 2Иш 4:4

ФӘС. 10

е Јр 19:36, 38
Һк 10:7
Һк 11:12, 33
1Иш 11:1
ж 1См 19:1-5

ки, мәним кими өлү бир көпәјә^а лүтф көстәрирсән?»

9 Падшаһ Талутун гуллуғчусу Зибәһы чағыртдырыб она деди: «Аған Талута вә евинә мәнхус һәр шеји ағанын нәвәсинә верирәм.»^б 10 Сән, оғулларын вә гулларын онун үчүн торпағы бечәрәчәксиниз, мәнсулу јығачагсыныз. Бу, ағанын аиләси үчүн азугә олачаг. Ағанын нәвәси Мефибошет исә һәмишә мәним сүфрәмдә јејәчәк».^в

Зибәһын он беш оғлу вә ијирми гуллуғчусу вар иди.^г

11 Зибәһ падшаһа деди: «Һөкмдарым бу гулуна нә әмр едибсә, гулун һамысыны јеринә јетирәчәк». Беләчә, Мефибошет шаһзадә кими Давудун сүфрәсиндә* чәрәк јејирди. 12 Мефибошетин балача оғлу вар иди. Онун ады Микә иди.^д Зибәһын евиндә јашајанларын һамысы Мефибошетин гуллуғчусу олды. 13 Мефибошет Јерусәлимдә јашајыб һәмишә падшаһын сүфрәсиндә чәрәк јејирди.^е О, ики ајағындан шикәст иди.^ж

10 Әмуниләрин^в падшаһы өлдү, онун јеринә оғлу һанун тахта чыхды.^ж 2 Давуд деди: «Наһаш вахтикән мәнә јахшылыг еләмишди. Инди кәрәк мән дә онун оғлу һануна јахшылыг едим». Давуд һануна башсағлығы вермәк үчүн бир нечә хидмәтчисини онун јанына көндәрди. Лакин Давудун адамлары әмуниләрин мәмләкәтинә кәләндә 3 әмуниләрин әмирләри өз ағалары һануна дедиләр: «Елә билирсән ки, Давуд сәнин ата-на һөрмәт еләдији үчүн башсағлығы көндәриб? Давуд хидмәтчиләрини часуслуг етмәк,

9:11 * Дикөр вариант: мәним сүфрәмдә.

шәһәри көздән кечириб җыхмаг үчүн көндәриб». **4** Һанун Давудун адамларынын саггалынын бир тәрәфини гырхды,^a палтарларыны гуршагдан ашагы кәсиб кери көндәрди. **5** Буну Давуда хәбәр вердиләр. Давуд онлары гаршыламага адам көндәрди, чүнки онлар чох биабырчы һалда идиләр. Падшаһ онлара деди: «Саггалыныз узанана гәдәр Әриһада^b галын, сонра кәләр-синиз».

6 Әмуниләр Давуду гәзәб-ләндирдикләрини анладылар. Онлар Бејт-Рәһуб^a вә Собаһ^c арамирләриндән 20 000 пијада дөјүшчүнү, Мәкаһ^f падшаһыны 1000 адамы илә вә Иштубдан 12 000 адамы муздла тутдулар.^d **7** Бу хәбәр Давуда чатанда о, Јуабы, бүтүн ордуно вә икидләри даваја көндәрди.^e **8** Әмуниләр чыхыб шәһәр дарвазасынын ағзында дүзүлдүләр. Собаһ вә Рәһуб арамирләри Иштуб вә Мәкаһдан кәлән-ләрлә биркә аҗрыча дүзәнликдә дурмушдулар.

9 Јуаб һүчум гүввәләринин габагдан вә архадан онун үстүнә кәлдијини көрәндә Исраилин сечмә гошунларыны аҗырыб арамирләрә гаршы дүздү.^g **10** О, ордунун галан һиссәсини гардашы Абшаја^ж тапшырды. Онлар әмуниләрә^з гаршы дүзүлмәли идиләр. **11** Јуаб гардашына деди: «Әкәр арамирләр мәни үстәләсәләр, сән мәнә көмәжә кәләрсән, әкәр әмуниләр сәни үстәләсәләр, мән сәнә көмәжә кәләрәм. **12** Биз халгымыз вә Аллаһымызын шәһәрләри наминә мәтин, чәсур олмалыҗы.» Јеһова да нечә мәсләһәт биләрсә, елә едәр».^и

13 Јуаб гошуну илә арамирләрин үстүнә һүчума кечди.

ФӘС. 10

a Лв 19:27

б Јш 18:21

в Сј 13:21

г 2Иш 8:5

Ғ Јш 13:13

д 1См 19:6, 7

е 2Иш 23:8
1См 19:8, 9

ө 1См 19:10-13

ж 1Иш 26:6
2Иш 2:18
2Иш 23:18
1См 2:15, 16

з Сј 21:24

и Гн 31:6

ы 36 37:5
36 44:5
Мс 29:25**Сағ сүтүн**a 1См 19:14,
15

б 1См 19:16

в 2Иш 8:3-5

г Јр 15:18
Чх 23:31

Ғ 1См 19:17-19

д Гн 20:1
36 18:37, 38е Јр 15:18
Гн 20:10, 11**ФӘС. 11**

ө 2Иш 12:26

ж 1См 20:1

Онлар онун өнүндән гачдылар.^a **14** Әмуниләр арамирләрин гачдыгыны көрәндә Абшајын габагындан кери чәкилиб шәһәрә кирдиләр. Јуаб әмуниләрлә дөјүшдән сонра Јерусәлимә гәјйтды.

15 Исраил тәрәфиндән баһсылан арамирләр јенидән бир јерә топлашдылар.^б **16** Һәдадзәр^в адам көндәриб чај* бөлкәсиндәки^г арамирләри чағырды. Онлар Һәдадзәрин орду башчысы Шобагың башчылығы алтында Һелама кәлдиләр.

17 Буну Давуда хәбәр вердиләр. О, дәрһал бүтүн Исраили топлады, Иорданы кечиб Һелама кәлди. Арамирләр Давуда гаршы дүзүлүб онунла дөјүшдүләр.^Ғ **18** Анчаг арамирләр Исраилин габагындан гачдылар. Давуд арамирләрин 700 арабачысыны вә 40 000 сүварисини гырды, онларын орду башчысы Шобагың вуруб өлдүрдү.^д **19** Һәдадзәрин табелијиндә олан падшаһлар Исраилә мәғлуб олдугларыны көрәндә Исраиллә сүлһ бағлајыб она табе олдылар.^е Арамирләр бир даһа чүрәт едиб әмуниләрә көмәжә кәлмәдиләр.

11 Илин әввәлиндә*, падшаһлар јүрүшә чыхан вахт Давуд Јуабы, адамларыны вә бүтүн Исраил ордусуну әмуниләри мәһв етмәжә көндәрди. Онлар Раббаһы мүһасирәјә алдылар.^в Давуд исә Јерусәлимдә галмышды.^ж

2 Бир ахшам Давуд јатагындан галхыб сарајын дамында вар-кәл едирди. Дамдан баханда бир чимән гадын көрдү. Гадын чох көзәл иди. **3** Давуд адам көндәрди ки, гадынын ким олдугуну өј-

10:16 * Фәрат чајы. 11:1 * Јәни јазда.

рэнсин. Она хэбэр кэтирдилэр: «Бу, нет^а Урјајын^б арвады, Элжамын^в гызы Бадсэбадыр^г». **4** Давуд онун далынча адам көндәрди. ^д Гадын кэлди. Давуд онунла жакынлык етди.^а (Онда гадыны мурдарлыгдан* төмизләнмә вахты иди.)^е Сонра гадын евинә гаяйтды.

5 Гадын бојлу галды, Давуда хэбэр көндәриб һамилә олдуғуну билдирди. **6** Давуд адам јоллајыб Јуаба: «Һет Урјајы јаныма көндәр», — деди. Јуаб Урјајы Давудун јанына көндәрди. **7** Урјај Давудун јанына кэлди. Давуд ондан Јуабын, гошунларын вәзијәтини сорушду, мұһарибәнин кедишаты илә марагланды. **8** Сонра Урјаја деди: «Кет евинә динчәл». Урјај падашаһын евиндән чыхды. Падшаһ онун далынча совгат* көндәрди. **9** Амма Урјај падашаһын гуллуғчулары илә сарајын киришиндә јатды, евинә кетмәди. **10** Урјајын евә кетмәдијини Давуда билдирдиләр. Онда Давуд Урјаја деди: «Јолдан кәлмәмисән? Нә үчүн евинә кетмирсән?» **11** Урјај Давуда чаваб верди: «Сандыг^о, Исраил, Јәһуда чардагларда гала-гала, ағам Јуаб вә һөкмдарымын гуллары чөл-бијабанда ордукаһ гурдуглары бир вахт мән нечә евимә кедиб јејим, ичим, арвадымла јатым»^ж. Падшаһ сағ олсун, чанын һаггы, мән белә шеј етмәрәм!»

12 Давуд Урјаја деди: «Бу күн дә бурада гал. Сабаһ сәни јола саларам». Урјај о күн дә, о бириси күн дә Јерусәлимдә галды. **13** Сонра Давуд ону јанына чағырды вә онун-

11:4 * Ентимал ки, бурада сөһбәт ајбашы мурдарлығындан кедир. 11:8 * Јахуд падашаһ пайы (ев саһибинин һөрмәтли гонаға көндәрдији пай).

ФӘС. 11

а Јр 10:15
Гн 20:17

б 2Иш 23:8, 39
1Пд 15:5

в 1См 3:5, 9

г 2Иш 12:24
1Пд 1:11

д Чк 20:14, 17

е Лә 18:20
Лә 20:10
Мс 6:32
Иб 13:4

ж Лә 12:2
Лә 15:19
Лә 18:19

з 2Иш 6:17
2Иш 7:2

и Лә 15:16
1Иш 21:5

Сағ сүгүн

а 36 51:14
Мс 3:29

б 2Иш 12:9

в һк 6:32
һк 7:1

г һк 9:50-53

ла јејиб-ичди. Ону сәрхош оланачан ичиртди. Амма ахам о, ағасынын гуллуғчулары илә бир јердә, јатағында јатды, евинә кетмәди. **14** Сәһәр Давуд Јуаба мәктуб јазыб Урјаја көндәрди. **15** Мәктубда јазмышды: «Урјајы өн хәт-тә, дөјүшүн ән шиддәтли јеринә гојун, өзүнүзсә јанындан чәкилин. Гој ону вуруб өлдүрсүңләр».^а

16 Јуаб шәһәри күчлү нәзарәт алтында сахлајырды. О, икид дөјүшчүләрин һарада олдуғуну билирди. Урјајы һәмин јерә гојду. **17** Шәһәрин кишиләри чыхыб Јуабла дөјүшдүләр. Давудун адамларындан өләнләр олду. Онларын арасында һет Урјај да вар иди.^б **18** Јуаб мұһарибәнин кедишаты барәдә Давуда јерли-јатағлы мәлумат көндәрди. **19** О, гасиди өрәдиб деди: «Дөјүш барәдә падашаһа һәр шеји данышандан сонра, **20** ола билсин, падашаһ гәзәбләнби десин: “Нә үчүн шәһәрә бу гәдәр јахын кедиб вурушдунуз? Билмирдиниз ки, онлар диварын үстүндән сизә ох атачағлар? **21** Јәрубәшитин^в оғлу Әбумәлики ким вурмушду?” Тәбәздә диварын үстүндән дәјирман дашы атыб ону өлдүрән гадын дејилди? Нә үчүн дивара о гәдәр јахын кетдиниз?” Онда дејәрсән: “Гулун һет Урјај да өлдү”».

22 Гасид кедиб Јуабын тапшырдығы һәр шеји Давуда данышды. **23** Гасид Давуда деди: «Онларын адамлары бизә күч кәдиләр, шәһәрдән чыхыб үстүмүзә һәмлә етдиләр. Амма биз онлары дарвазанын ағзына гәдәр кери говдуг. **24** Охчулар диварын үстүндән гулларыны оха тутдулар. Гулларындан

өләнләр олду. Гулун һет Ур-
јај да өлдү». ² **25** Давуд гасидә
деди: «Јуаба дејәрсән ки, үрә-
јини сыхмасын. Гылынч каһ
бирини вурур, каһ о бирисини.
Гој шәһәрә гаршы һүчүмү күч-
ләндириб ону алсын. ⁶ Бу сөз-
ләрлә ону руһландыр».

26 Урјајын арвады әринин
өлүм хәбәрини аланда онун
үчүн јас тутду. **27** Јас мүд-
дәти битән кими Давуд адам
көндәриб ону евинә кәтиздир-
ди. О, Давудун арвады олду ^в вә
она оғул доғду. Амма Давудун
бу әмәли Јеһоваја чох ағыр
кетди. ^г

12 Јеһова Натаны ^г Давудун
јанына көндәрди. Натан
Давудун јанына кәлиб ^а белә
бир әһвалат данышды: «Бир
шәһәрдә ики киши вар иди.
Онлардан бири варлы, о бири-
си касыб иди. **2** Варлы киши-
нин сајсыз-һесабыз сүрүләри,
нахырлары вар иди. ^е **3** Касы-
бын исә алдығы балача гузу-
дан савајы һеч нәји јох иди. ^е
Киши бу гузуну бәсләјир, өз ја-
нында бөјүдүр, оғулларындан
ајырмырды. Гузуја өз тикәсин-
дән једиздирир, ону өз чамын-
дан ичиздирир, гојнунда јатыз-
дырырды. Гузу она доғма гызы
кими иди. **4** Бир күн варлы
кишинин гонағы кәлди. Анчаг
киши гонағына јемәк һазырла-
маг үчүн өз сүрүсүндән, нахы-
рындан һејван гыјмады, кедиб
касыбын гузусуну кәсди, гона-
ғы үчүн јемәк һазырлады». ^ж

5 Буну ешитчәк Давудун ки-
шијә гәзәби аловланды. О, На-
тана деди: «Јеһоваја онд ол-
сун, ^з бу киши өлүмә лајигдир! **6**
Инсафсызлыг етдијинә көрә
гузунун әвәзини дөрд гат өдә-
мәлидир». ^д

7 Натан Давуда деди: «Һә-
мин адам сәнсән! Израилин
Аллаһы Јеһова белә дејир:

ФӘС. 11

а 2Иш 11:17
б 2Иш 12:26
в 2Иш 5:13
2Иш 12:9
г Јр 39:7-9
1Пд 15:5
36 5:6
36 11:4
И6 13:4

ФӘС. 12

г 1Пд 1:8
1См 17:1
1См 29:29
д 36 51:Мүг
е 2Иш 5:13
2Иш 15:16
ө 2Иш 11:3
ж 2Иш 11:4
з Гн 6:13
и Чх 22:1

Сағ сүтун

а 1Иш 16:13
2Иш 7:8
б 1Иш 18:10,
11
1Иш 19:10
1Иш 23:14
в 1Иш 13:13,
14
1Иш 15:26,
28
г 2Иш 3:7
1Пд 2:22
д 2Иш 2:4
2Иш 5:5
е 2Иш 7:19
ж 4х 20:13
ө 2Иш 11:15,
27
ж 4х 20:14, 17
з Сј 14:18
2Иш 13:32
2Иш 18:33
Гт 6:7
и 2Иш 12:15,
19
2Иш 13:10-15
2Иш 15:14
ы 4х 21:24
өј 31:9-11
өј 34:11
ј 2Иш 16:21,
22
к 2Иш 11:4, 15
л Јр 39:9
36 32:5
36 38:3
36 51:Мүг, 4
Мс 28:13
л Чх 34:6
36 32:1
м Лә 20:10
36 103:10
н 2Иш 12:22
Јн 3:8, 9

“Мән сәни мәш едиб Израилә
падшаһ гојдум. ^а Сәни Талутун
әлиндән гуртардым. ^б **8** Сәнә
ағанын евини вердим. ^в Аға-
нын арвадарыны гојнуна сал-
дым. ^г Израил вә Јеһуда нә-
силләрини сәнә вердим. ^г Бу, аз
идисә, бундан артығыны едәр-
дим. ^д **9** Нә үчүн сән Јеһова-
нын сөзүнү тапдалајыб Онун
өнүндә пис иш тутдун? Һет
Урјајы гылынчын ағына вер-
дин! ^е Ону әмуниләрин гылын-
чы илә өлдүрүб ^ө арвадыны
өзүнә арвад етдин. ^ж **10** Сән
ки Мәнә хор бахыб һет Урја-
јын арвадыны өзүнә арвад
етдин, бундан сонра евин-
дән гылынч әскик олмајачаг”. ^з
11 Јеһова белә дејир: “Өз еви-
нин ичиндән башына бәлә кә-
тирәчәјәм. ^з Көзүн көрә-көрә
арвадарыны көтүрүб башга-
сына верәчәјәм, ^в о, күнүн кү-
норта чағы арвадарыныла јага-
чаг. ^г **12** Сән кизлиндә етдин, ^к
Мән исә буну күнүн күнорта
чағы бүтүн Израилин көзү
гаршысында едәчәјәм”.

13 Давуд Натана деди: «Је-
һоваја гаршы күнаһ ет-
мишәм». ^к Натан Давуда ча-
ваб верди: «Јеһова күнаһын-
дан кечир. ^н Сән өлмәјәчәксән. ^м
14 Амма бу һәрәкәтинлә Јеһо-
ваја гаршы бөјүк һөрмәтсиз-
лик көстәрдијин үчүн доғулан
оғлун өләчәк».

15 Натан өз евинә кетди.

Јеһова Давудун Урјајын ар-
вадындан доғулан ушағынын
чаньына азар салды. **16** Давуд
ушаға көрә Аллаһа јалвармаға
башлады. Оруч тутду, отағы-
на кириб бүтүн кечәни јердә
сәрили галды. ^н **17** Евинин ағ-
саггаллары башына топлашыб
ону јердән галдырмаг истәди-
ләр. Анчаг о галхмады, он-
ларла чөрәк јемәди. **18** Јед-
динчи күн көрпә өлдү. Даву-

дун хидмэтчилэри ушагын өлдүжүнү она демәжә горхдулар. Онлар дејирдиләр: «Ушаг һәлә сағ оlanda ону дилә тутдуг, амма о, бизә гулаг асмады. Инди она нечә дејәк ки, ушаг өлүб. Әлиндән бир хәта чыхар».

19 Давуд әжанларынын өз араларында пычылдашыгыны көрәндә баша дүшдү ки, ушаг өлүб. Онлардан сорушду: «Ушаг өлүб?» Онлар: «Бәли», — дејә чаваб вердиләр. **20** Онда Давуд јердән галхды, јујунуб әтирли јагла јағланды,^a палтарларыны дәјишди вә Јеһованын евинә кедиб^b сәчдә гылды. Сонра евинә гајыдыб јемәк истәди. Јемәк кәтирдиләр вә о једи. **21** Әжанлары дедиәр: «Сән нијә белә едирсән? Ушаг сағ оlanda оруч тутуб ағлајырдын, өләндә исә галхыб чөрәк јејирсән». **22** О деди: «Тифил сағ оlanda оруч тутуб^c ағлајырдым, фикирләширдим, ким билир, бәлкә, Јеһова мәнә рәһм едиб ону сағ сахлады.^г **23** Инди исә ушаг өлүб, даһа нә үчүн оруч тутум? Мәкәр ону гајтара биләчәјәм?^д О даһа мәнним јаныма гајыдан дејил,^е мән онун јанына кедәчәјәм».^е

24 Давуд арвады Бадсәбаны^е овундурду. Онун отагына кедиб онунла јахынлыг етди. Вәдәси тамам оlanda гадын бир оғлан доғду. Ушагын адыны Сүлејман^ж гојдулар. Ушаг Јеһоваја чох әзиз олду.^з **25** Аллаһ Натан^з пејғәмбәри көндәриб ушагын адыны Јәдидјә^ж гојду. Чүнки ушаг Јеһоваја чох әзиз иди.

26 Јуаб әмуниләрин^ы Рабаһ шәһәринә^ы гаршы вуру-

12:24 * Ибраничә сүлһ мәнәсыны вәрән сөзүн көкүндән өмөлә кәлиб.
12:25 * Мәнәсы: Јаһын севимлисис.

ФӘС. 12

a Pt 3:3
2Иш 14:2

b 2Иш 6:17

в 2Иш 12:16
Јл 1:14

г Әш 38:3, 5
Јл 2:13, 14
Ам 5:15
Јн 3:8, 9

д Вә 9:6

д Вә 9:5, 10

е Әј 30:23
Вә 3:20
һә 2:29, 34
һә 13:36

е 2Иш 11:3

ж 1См 3:5, 9
1См 22:9
1См 28:5
Мт 1:6

з 2Иш 7:12
1См 29:1

и 2Иш 7:4, 5
2Иш 12:1
1Пд 1:8

ы Гн 23:3, 6

ј Гн 3:11
Јш 13:24, 25

Сағ сүтун

a 2Иш 11:25
1См 20:1

b 2Иш 11:1

в 2Иш 8:11, 12
1См 20:2, 3

ФӘС. 13

г 1См 3:9

д 2Иш 3:2

д 2Иш 13:35

е 1Иш 16:9
1См 2:13

шурду. О, падшаһ шәһәрини тутду^a **27** вә Давуда гасид көндәриб деди: «Раббаһа гаршы дөјүшүб^b шәһәрин су мәнбәләрини^в әлә кечирмишәм. **28** Инди галан гошунлары топла, кәл шәһәрә гаршы ордукаһ гур. Јохса шәһәри мән алачағам, гәләбә мәнним адыма јазылачағ».

29 Давуд гошуну јығыб Рабаһын үстүнә кетди вә һүчүм едиб шәһәри алды. **30** О, Мәлкүмун башындан гызыл тачы көтүрдү. Гызылын чәкиси бир талант^г иди, тач дашгашла бәзәдилмишди. Тачы Давудун башына гојдулар. О һәм дә шәһәрдән чохла гәнимәт әлә кечирди.^д **31** Шәһәрин әһалисини көчүрдү. Онлары даш кәсән мишарларла, кәсичи дәмир әләтләрлә, дәмир балталарла көрүлән ишләрә вә кәрпич һазырлама ишинә тәһким етди. О, әмуниләрин бүтүн шәһәрләриндә белә етди. Ахырда Давуд гошуну илә бриликдә Јерусәлимә гајытды.

13 Давудун оғлу Абсаламын Тамар адында бир көзәл бачысы вар иди.^г Давудун оғлу Әмнун^г она ашиг олмушду. **2** Әмнун бачысы Тамарын дәрдиндән дәли-диванә иди. Гыз бакирә олдуғундан она әл дәјмәк Әмнуна мүшкүл көрүнүрдү. **3** Әмнун Јәһунәдаб^д адында досту вар иди. Јәһунәдаб Давудун гардашы Шимјаһын^е оғлу иди, өзү дә јаман һијләкәр иди. **4** О, Әмнуна деди: «Көрәсән, шаһзадә нијә күнү-күндән саралыб солур? Бәлкә, дәрдини ачыб дејәсән?» Әмнун деди:

12:27 * һәрфән: сулар шәһәрини.
12:30 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрdir.
Б14 өләвәсинә бах.

«Гардашым Абсаламын бачысы Тамара ашиг олмушам».^а **5** Јәһунәдаб она деди: «Кет јатагына узан, өзүнү нахошлуға вур. Атан сәнә баш чәкмәјә кәләнә она де: “Гој бачым Тамар кәлиб мәнә јемәк версин. Гој о, көзүмүн габагында нахош јемәји һазырласын, мән дә онун әлиндән јејим”».

6 Әмнун узаныб өзүнү нахошлуға вурду. Падшаһ Әмнунна баш чәкмәјә кәләнә о деди: «Гој бачым Тамар кәлиб көзүмүн габагында ики көкә биширсин, мән дә онун әлиндән јејим». **7** Давуд Тамара хәбәр көндәрди: «Гардашын Әмнунун евинә кет, она јемәк бишир». **8** Тамар гардашы Әмнунун евинә кәлди, о, јатагда иди. Гыз хәмир јоғурду, онун көзүнүн габагында көкә биширди. **9** Көкәләри тавадан көтүрүб онун габагына кәтирди. Амма Әмнун јемәди. О деди: «Ҳамы бурадан чыхсын!» Һамы чыхды.

10 Әмнун Тамара деди: «Јемәји мәним јатаг отагыма апар. Орада сәнин әлиндән јејим». Тамар биширдији көкәләри көтүрүб гардашы Әмнунун јатаг отагына апарды. **11** Јахынлашыб ону једиздирмәк истәјәнә Әмнун гызы туб деди: «Кәл јатагыма, бачың». **12** Амма гыз она деди: «Јох, гардаш! Намусуму ләкәләмә. Исраилдә белә шеј етмәк олмаз.^б Бу чүр бинамуслуг етмә.^в **13** Бу ләкәни үстүмдән нечә силәрәм? Сәнин өзүнә дә Исраилдә бигејрәт дәрәләр. Мәни падшаһдан истә, о, јох демәз». **14** Амма Әмнун гызын сөзүнә мәнәл гојмады. О, гызы зорлајыб намуսуну ләкәләди. **15** Сонра Әмнунун гыздан зәһләси кетди. Беләки, онун гыза нифрәти севки-

ФӘС. 13

а Лв 18:9
Лв 20:17

б Лв 18:9, 29
Лв 20:17
Гн 27:22

в Јр 34:2, 7
Һк 20:5, 6

Сағ сүтун

а Јш 7:6
Әс 4:1
Әр 6:26

б 2Иш 3:3
2Иш 13:1

в Лв 18:9
Гн 27:22

г Мс 19:13

ф Јр 34:7

д Мс 18:19

е Јл 11:54

ө 1Пд 1:9, 19

сіндән күчлү олду. Әмнун она деди: «Дур, рәдд ол!» **16** Гыз она деди: «Јох, гардаш. Мәни говмағын башыма кәтирдијин псликдән дә бетәр олар!» Лакин Әмнун гыза гулаг асмады.

17 Әмнун нөкәри чағырыб деди: «Буну бурадан чыхар, гапыны да далынча багла». **18** (Гыз бакирә шаһ гызларынын кејдији нахышлы* хәлтәдә иди.) Әмнунун нөкәри гызы бајыра чыхарыб далынча гапыны баглады. **19** Тамар башына күл әләди,^а нәфис хәләтинин јахасыны чырды. Башына дөјә-дөјә, ағлаја-ағлаја чыхыб кетди.

20 Абсалам^б бачысындан сорушду: «Сәнә гардашын Әмнун тохунуб? Ејби јохдур, бачы, сакитләш. О, сәнин гардашындыр.^в Чох үрәјинә салма». Беләликлә, Тамар тәнһалыға чәкилиб гардашы Абсаламын евиндә јашады. **21** Бу һадисә Давуд падшаһын гулағына чатанда о, бәрк гәзәбләнди.^г Амма о, Әмнунун хәтринә дәрәмәди. Чүнки ону чох севирди. Әмнун онун илк оғлу иди. **22** Абсалам да Әмнунна бир кәлмә олсун, нә јахшы, нә пис сөз демәди. Амма бачысы Тамарын намусуна тохундуғу үчүн^г Әмнунна кин сахлајырды.^д

23 Үстүндән ики ил кечди. Абсалам Әфраимин^ө јахынлыгында, Баал-Һәзурда гојунларыны гырхдырырды. Абсалам шаһзәдәләрин һамысыны ора дәрәт етмишди.^ө **24** О, падшаһын јанына кәлиб деди: «Бу гулун гојунларыны гырхыр. Хаһиш едирәм, гој падшаһ әјанлары илә ора, јаныма тәшриф бујурсун». **25** Падшаһ исә Абсалама деди: «Јох,

13:18 * Јахуд хүсуси.

бала. Ҳамымыз кетсэк, сэнэ жүк оларыг». Абсалам падшаһы дилэ тутса да, о разылашмады, анчаг она хејир-дуа верди. **26** Онда Абсалам деди: «Инди ки сэн кетмирсэн, неч олмаса гој гардашым Әмнун бизимлә кетсин». ^а Падшаһ она деди: «О, нэ үчүн сизинлә кетсин?» **27** Лакин Абсаламын тәкидиндән сонра падшаһ Әмнуну вә бүтүн шаһзадәләри онунла көндәрди.

28 Абсалам нөкәрләринә әмр етди: «Сәрвахт олун, елә ки Әмнун шәрәбдан мејхош олду, сизә “Әмнуну вурун” дејәчәјәм. Сиз дә ону вуруб өлдүрәрсиниз. Горхмајын. Бу, мәнин әмримдир. Мөһкәм, чәсур олун». **29** Нөкәрләр Абсаламын тапшырдыгы кими, вуруб Әмнуну өлдүрдүләр. Онда о бири шаһзадәләр өз гатырларына миниб гачдылар. **30** Онлар һәлә јолда оlanda Давуда хәбәр кәлди: «Абсалам бүтүн шаһзадәләри өлдүрүб, бири дә сағ галмајыб». **31** Буну ешитчәк падаш галхыб јахасыны чырды вә јерә сәрилди. Бүтүн әјанлар јахаларыны чырыб онун јанында дурдулар.

32 Давудун гардашы Шимјаһын^б оғлу Јәһунәдаб^в деди: «Ағам бүтүн шаһзадәләрин өлдүјүнү зәнн етмәсин. Тәкчә Әмнун өлүб. ^г Бу, Абсаламын әмри олуб. ^д Әмнун онун бачысы Тамарын намусуну ләкәләдији күндән о, бу нијјәтдә иди. ^а **33** Ағам падаш, “бүтүн шаһзадәләр өлүб” сөзүнү үрәјинә салма, тәкчә Әмнун өлүб».

34 Абсалам исә гачыб кетмишди. ^е Көзәтчи башыны галдырыб баханда көрдү ки, архадакы јолдан, дағын јамачын-

ФӘС. 13

а 36 55:21
Мс 10:18
Мс 26:24-26

б 1Иш 16:9
1См 2:13

в 2Иш 13:3

г 2Иш 12:10

д Јр 27:41
36 7:14
Мс 18:19

е Лв 18:9, 29
2Иш 13:12-14

е 2Иш 13:38

Сағ сүтүн

а 2Иш 13:3

б 2Иш 3:3

в Гн 3:14
Јш 12:4, 5
2Иш 14:23

ФӘС. 14

г 2Иш 2:18
1См 2:15, 16

д 2Иш 13:39
2Иш 18:33
2Иш 19:2

е 2См 11:5, 6
2См 20:20
Ам 1:1

е Вз 9:8
Дн 10:3

е Сј 35:19
Гн 19:11, 12

дан бөјүк бир дәстә кәлир. **35** Јәһунәдаб^а падаша деди: «Будур, шаһзадәләр гајыдыр. Бу гулунун дедији дүз чыхды». **36** О, сөзүнү гуртарар-гуртармаз шаһзадәләр һөнкүрә-һөнкүрә ичәри дахил олдулар. Падшаһ да, әјанлары да һөнкүрүрдүләр. **37** Абсалам гачыб Гәшур падашәы Амиһуд оғлу Талмајын^б јанына кетди. Давуд хејли мүддәт оғлу үчүн јас сахлады. **38** Гәшура^в гачан Абсалам үч ил орада јашады.

39 Вахт кечди, Давуд падаш Әмнунун өлүмү илә барышды. О, Абсаламы көрмәк истәди.

14 Сәрја оғлу Јуаб^г анлады ки, падашәын үрәји Абсалама тәрәф мејилләниб. ^д **2** Јуаб Тәгуһа^а адам көндәриб орадан ағыллы бир гадын кәтиртди вә она деди: «Өзүнү јаслы кими апар, јас палтары кејин, өзүнә әтирли јағ вурма. ^е Өзүнү елә көстәр ки, куја узун мүддәтдир киминчүнсә јас сахлајырсан. **3** Сонра падашәын јанына кедиб белә-белә де». Јуаб она нә демәли олдуғуну өјрәтди.

4 Тәгуһлу гадын падашәын јанына кетди, һүзурунда үзүгојлу јерә дөшәниб деди: «Ја һөкмдар, дадыма јетиш!» **5** Падаш ондан сорушды: «Дәрдин нәдир?» Гадын чаваб верди: «Әрим вәфат едиб, дул галмышам. **6** Еј ағам, мәним ики оғлум вар иди. Бир дөфә чөлдә давалары дүшдү. Орада неч ким јох иди ки, онлары ајырсын. Бири вуруб о бирисини өлдүрдү. **7** Инди бүтүн нәсил үстүмә галхыб ки, бәс гардаш гатилини вер, ондан гардашынын интигамыны ала. ^е Онун вәрәсә олуб-олмамағынын бизә неч бир дәхли

јохдур. Онлар очагымын олан-галан көзүнү дә сөндүрөчөк-лөр. Эримин јер үзүндө нә ады, нә дә јадикары галачаг».

8 Падшаһ гадына деди: «Евинә гајыт. Сәнин ишинә ән-чам чәкәчәјәм». **9** Тәгуһлу га-дын падшаһа деди: «Ја һөкм-дар, гој күнаһ мәним вә ата-мын евинин бојнуна олсун. Падшаһ да, тахты да тәг-сирсиздир». **10** Падшаһ деди: «Ким сәнә бир сөз десә, ону јаныма кәтир. Бир дә һү-нәр едиб сәни инчидә бил-мәз». **11** Амма гадын деди: «Еј падшаһ, Аллаһын Јеһова-ны јадыннан чыхарма. Гојма-ган интигамчысы^а бундан да бөјүк фәлакәт кәтирсин, оғлу-му мәһв етсин». Падшаһ деди: «Јеһоваја анд олсун,^б оғлунун башындан бир түк дә әскик олмајачаг». **12** Гадын деди: «Ја һөкмдар, изин вер, гара-башын сәнә бир сөз сөјләсин». Падшаһ: «Сөјлә!» деди.

13 Гадын деди: «Бәс нә үчүн сән Аллаһын халгына^в гаршы белә бир шеј етмәк фик-ринә дүшмүсән? Падшаһ, сән белә демәклә өзүнү мүгәссир едирсән. Чүнки гачаг дүшмүш оғлуну кери гајтармырсан.^г

14 Намымыз торпага төкүлән-дән сонра јығмаг мүмкүн ол-мајан су кими өлүб кедәчә-јик. Анчаг Аллаһ чаны ал-мыр, О чарә едир ки, говул-муш адам һәмишәлик ондан ајры дүшмәсин. **15** Еј пад-шаһ, чамат мәни горхутдуғу үчүн мән кәлиб дәрди ми сәнә әрз етдим. Бу гарабашын фи-кирләшди ки, “кедим, падша-һа данышым. Јәгин о, гараба-шынын хаһишини јерә салмаз. **16** Падшаһ гулаг асар, очагы-мы сөндүрүб мәни вә тәк оғ-луму Аллаһын вердији мирас-

ФӘС. 14

а Сј 35:19, 27
Гн 19:6

б Гн 6:13
Ва 8:4

в Чх 19:5
Сј 6:27

г 2Иш 13:38

Сағ сүтун

а 2Иш 14:2, 7

б 2Иш 14:1-3

в 2Иш 14:13

г 2Иш 13:38

ф Гн 3:14
2Иш 3:3
2Иш 13:37

дан мәһрум етмәк истәјәнлә-рин әлиндән бу гарабашыны гуртарар”.^а **17** Бу гарабашын өз-өзүнә деди: “Гој ағам һөкм-дар мәни архајын етсин”. Чүн-ки һөкмдарым хејирлә шәри ајыр д етмәкдә Аллаһын мәлә-ји кимидир. Гој Аллаһын Јеһо-ва сәнә јар олсун».

18 Падшаһ гадына деди: «Сәндән бир шеј сорушачағам, амма мәнәндән һеч нәји киз-ләтмә». Гадын: «Соруш, һөкм-дар», — деди. **19** Падшаһ со-рушду: «Бу, Јуабын ишидир?»^б Гадын чаваб верди: «Падшаһ сағ олсун, еләдир ки вар. Гу-лун Јуаб бүтүн бу сөзлә-ри мәнә өјрәдиб. **20** О, белә етди ки, сән мәсәләјә башга тәрәфдән бахасан. Ағам һөкм-дар Аллаһын мәләји кими мүд-риқидир, мәмләкәтдә баш верән һәр шејдән һалидир».

21 Падшаһ Јуаба деди: «Јахшы. Мән буну едәчәјәм.^в Кет, о чаваны, Абсаламы кери кәтир». **22** Јуаб үзүгојлу је-рә дөшәнди вә падшаһа ал-ғыш охујуб деди: «Бу күн гулу-на мәлум олду ки, о, сәнин кө-зүндә лүтф тапыб, еј һөкмдар. Чүнки сән гулунун хаһишини јерә салмадын». **23** Јуаб гал-хыб Гәшура^г кетди вә Абсала-мы Јерусәлимә кәтирди. **24** Анчаг падшаһ деди: «Гој о, өз евинә кетсин, көзүмә кө-рүнмәсин». Абсалам өз евинә кетди вә падшаһын көзүнә кө-рүнмәди.

25 Абсаламын јарашығы диллә әзбәри иди, бүтүн Ис-раилдә онун кимиси јох иди. Тәпәдән дырнаға кими онда бирчә дәнә дә ејиб јох иди. **26** Сачлары она ағырлыг етди-јиндән һәр илин ахыры сачы-ны кәсирди. Һәр дәфә ба-шыны гырханда сачы сарајын

чәки дашыҗла* ики жүз шекел^а кәлирди. **27** Абсаламын үч оғлу^а вә Тамар адында бир гызы вар иди. О, чох көзәл гыз иди.

28 Абсалам ики ил Јерусәлимдә јашады, амма падшаһын көзүнә көрүнмәди.^б

29 О, Јуабы падшаһын јанына көндәрмәк үчүн јанына чағыртдырды. Лакин Јуаб кәлмәди. Икинчи дәфә дә адам көндәриб ону чағыртдырды, Јуаб јенә дә кәлмәди. **30** Онда Абсалам гуллуҗчуларына деди: «Јуабын саһәси мәним саһәмин јанындадыр. Орада арпа битиб. Кедин зәмијә од вурун». Абсаламын нөкәрләри кедиб зәмини одладылар. **31** Јуаб Абсаламын евинә кәлиб деди: «Нә үчүн нөкәрләрин зәми ми јандырыблар?» **32** Абсалам Јуаба деди: «Сәнә хәбәр көндәрдим ки, дуруб кәләсән, сәни падшаһын јанына көндәрим. Сән дә она дејәсән: “Нә үчүн мән Гәшурдан кәлдим?”^в Орада галсајдым, бундан јашы оларды. Падшаһ, изин вер, һүзуруна кәлим. Әкәр күнаһым варса, мәни өлдүр”».

33 Јуаб падшаһын јанына кедиб онунла данышды. Падшаһ Абсаламы чағырды. О, падшаһын һүзуруна кәлди, өнүндә үзүгәјлу јерә дөшәнди. Падшаһ Абсаламы өпдү.^г

15 Бүтүн бунлардан сонра Абсалам өзү үчүн чәнк арабасы вә атлар һазырлады, һәмчинин габағында гачмаға әлли адам гојду.^д **2** Абсалам сәһәр тездән галхыб шәһәр дарвазасына кедән јо-

14:26 * Ола билсин, бу, ја сарајда ишләдилән стандарт чәки дашы иди, ја да ади шекелдән фәргләнән сарај шекели иди. ^а Тәх. 2,3 кг. 1 шекел 11,4 г-а бәрәбәрдир. Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 14

а 2Иш 18:18

б 2Иш 14:24

в 2Иш 14:23

г Јр 45:15

ФӘС. 15

ф 1Иш 8:11

1Пд 1:5

Мс 11:2

Сағ сүгүн

а Гн 25:7

Рт 4:1

б 1Иш 8:20

2Иш 8:15

в 36 10:9

36 55:21

Мс 26:25

г Мс 11:9

д 2Иш 3:2

е 2Иш 13:38

2Иш 14:23

ж Лв 22:21

з 2Иш 2:1

2Иш 5:1, 5

1См 3:4

лун кәнарында дурурду.^а Ишини падшаһ диванына кәтирән адам^б көрән кими, ону чағырыб сорушурду: «Һансы шәһәрдәнсән?» О да: «Бу гулун Исраилин филан гәбиләсиндәндир», — дејә чаваб верирди. **3** Абсалам она дејирди: «Сән һаглысан. Амма падшаһын адамлары арасында сәнин ишинә бахаҗаг кәс јохдур». **4** Сонра дејирди: «Каш мәни бу өлкәдә һаким гојардылар. Онда кимин нә иши, нә шикаҗәти олардыса, јаныма кәләрди, мән дә онун ишинә әдәләтлә бахардым».

5 Кимсә јахынлашыб она тәзим етмәк истәјәндә Абсалам әлини узадыб ону тутур вә өпүрдү.^в **6** Ишини падшаһ диванына кәтирән бүтүн иسرائилләрлә Абсалам белә едирди. Бу јолла Абсалам иسرائилләрин үрәјини әлә алырды.^г

7 Дөрд илин* сонунда Абсалам падшаһдан хаһиш етди: «Изин вер, һәбруна^д кедим, Јеһоваја дедијим нәзири јеринә јетирим. **8** Мән Арам Гәшурунда јашајанда^е нәзир едиб демишдим:^о “Әкәр Јеһова мәни Јерусәлимә гәјтарса, Јеһоваја гурбан кәсәчәјәм”. **9** Падшаһ она деди: «Кет, јолун аванд олсун». О дуруб һәбруна кетди.

10 Абсалам бүтүн Исраил гәбиләләринә часуслар көндәриб деди: «Шејпур сәсини ешидән кими: “Абсалам һәбрунда^о падшаһ олду!” — дејә чар чәкин». **11** Јерусәлимдән дәвәт етдији 200 нәфәр дә Абсаламла бирликдә ора кетмишди, амма онлар ора тәмиз нијјәтлә кетмишдиләр, һеч нәдән хәбәрләри јох

15:7 * Дижәр вариант: *гырх илин*.

иди. **12** Абсалам гурбан тэгдим едэндэ Киложа^а, Давудун мэслэхэтчиси^б килолу Эхтуфилин^в дальнча адам көндөрдү. Суи-гэсд гуранлар кет-кедө күчлөнирди. Абсаламын тэрэфдарларынын сајы чохалырды.^г

13 Бир гасид Давудун јанына кэлиб деди: «Исраиллилэр Абсалама мејил салыб».

14 Онда Давуд Јерусэлимдэ олан бүтүн эјан-эшрэфинэ деди: «Дурун гачаг,^д јохса неч биримиз Абсаламын элиндэн сағ чыхмајачагы! Чэлд олун, јохса о, гэфилдэн үстүмүзү кэсдириб башымызга бэла ачар, шэһэри гылынчдан кечи-рэр!»^е **15** Онда эјанлары дедилэр: «Еј падшаһ, нэ эмп етсән, гуллуғунда һазырыг».^е

16 Падшаһ бүтүн ев әһли илэ чыхды, тәкчә он чаријәсини^о евә бахмаг үчүн сахлады. **17** Падшаһ бүтүн адамлары илэ бирликдә кетди. Онлар Бејт-Мәрһагда дајандылар.

18 Падшаһла кедән бүтүн эјанлар, кэритилэр, фэлэслилэр,^ж Чатдан^з онунла бирликдә кэлмиш 600 чатлы^и кечиб кедирди, падшаһ да онлары нэзәрдән кечирирди. **19** Падшаһ чатлы Иттаја^ы деди: «Сән нијә бизимлә кедирсэн? Гајыт тәзә падшаһын јанында гал. Сән јаделлисән, онсуз да јурд-јувандан дидәркин дүш-мүсән. **20** Дүнән кэлмисән, бу күн сәни өзүмлэ сәркәрдан едим? Башымы көтүрүб кедәчәјим јерләрә өзүмлэ сүрүкләјим? Сојдашларыны^к да көтүр, гајыт. Гој Јеһова Өз мөһәббәгини, вөфасыны сәндән әсиркәмәсин!»^к **21** Амма Иттај падшаһа деди: «Јеһоваја анд олсун, падшаһын чаны

ФӘС. 15

а Јш 15:20, 51
б 36 41:9
36 55:12, 13
Јһ 13:18
в 2Иш 16:23
2Иш 17:14
2Иш 23:8, 34
г 36 3:1
Мс 24:21
ф 2Иш 19:9
36 3:Мүг
д 2Иш 12:11
е Мс 18:24
ө 2Иш 12:11
ж 2Иш 16:21
2Иш 20:3
з 2Иш 8:18
2Иш 20:7
1Пд 1:38
1См 18:17
и 1Иш 27:4
1См 18:1
к Јш 13:2, 3
ы 2Иш 18:2
л 2Иш 2:5, 6
36 25:10
36 57:3
36 61:7
36 89:14

Сағ сүтүн

а Мс 17:17
Мс 18:24
б 2Иш 18:2
в 1Пд 2:36, 37
2См 30:14
Јһ 18:1
г 2Иш 8:17
2Иш 20:25
1Пд 1:8
1Пд 2:35
1См 6:8
ф Чх 37:1
Лв 16:2
д Сј 8:19
е Сј 4:15
Сј 7:9
1См 15:2
ө 1Иш 22:20
1Иш 30:7
ж 2Иш 6:17
з 2Иш 7:2
36 26:8
36 27:4
и 1Иш 9:9
ы 2Иш 17:17
л 2Иш 15:36
2Иш 17:16,
21
к Мт 21:1
Мт 24:3
һә 1:12
к 36 3:Мүг
л 36 41:9
36 55:12, 13
Јһ 13:18
м 2Иш 16:23
2Иш 17:14
36 3:7

һагы, өлмәк дә варса, галмаг да варса, сәнинлә кедәчәјәм!»^а **22** Давуд Иттаја^б деди: «Онда кәл кеч». Чатлы Иттај бүтүн адамлары вә ушағлары илэ бирликдә о таја кечди.

23 Чамаат о таја кечәркән әһали һөнкүр-һөнкүр ағлајырды. Падшаһ Гидрон вадисини^в јанында дурмушду. һамы о таја кечиб сәһра јолуна чыхды. **24** Садыг^г да орада иди, Аллаһын Әһд сандығыны^д дашыјан лавилилэр^д онун јанында иди.^е Онлар Аллаһын сандығыны јерә гојдулар. Бүтүн чамаат шәһәрдән чыхыб вадини кечәнәдәк Әбјатар^о орада дурду. **25** Падшаһ Садыга деди: «Аллаһын сандығыны шәһәрә гајтар.»^ж Әкәр Јеһованын көзүндә лүтф тапсам, О, мәни кери гајтарыб сандығы, онун мәскәнини көр-мәјимә изин верәчәк.^з **26** Јох әкәр лүтф тапмасам, гој мәнимлә нечә истәјир, елә дә рэфтар еләсин. **27** Падшаһ каһин Садыга деди: «Сән ки көрүчүсән.»^и Әбјатарла бирликдә шәһәрә гајыдын, оғлун Әхимасы вә Әбјатарын оғлу Јонатаны да өзүнүзлә көтүрүн.^к Саламат кедин. **28** Сиздән бир хәбәр кәләнәдәк мән чөллүјүн кечидләриндә көзләјәчәјәм.»^л **29** Садыгла Әбјатар Аллаһын сандығыны көтүрүб Јерусэлимә гајытдылар вә орада галдылар.

30 Давуд башыөртүлү, ајағ-јалын ағлаја-ағлаја Зејтун дағына^к галхырды. Онун јанындакылар да башларыны өртүб ағлаја-ағлаја кедирдиләр. **31** Давуда хәбәр кәтирдиләр: «Эхтуфил Абсаламын^к јанында, гијамчыларын арасында-дыр.»^н Давуд деди: «Еј Јеһова, Эхтуфилин мэсләһәтини ахмаглыга чевири!»^м

32 Давуд Аллаһа сәчдә едилән зирвәжә чатанда арклы^а Хушай^б јахасы чырыг, башы тоз-торпаг ичиндә онун габагына чыхды. 33 Давуд она деди: «Әкәр мәнимлә кетсән, мәнә жүк олачагсан. 34 Јахшысы будур, шәһәрә кедиб Абсалама белә дејәсән: “Еј падшаһ, мән сәнин гулунам. Әв-вәлләр атанын гулу олмушам, инди исә сәнин гулунам”.»^в Онда Әхтуфилин мәсләһәтини позуб мәнә көмәк етмиш оларсан.^г 35 Каһинләр, Садыгла Әбјатар да сәнинлә олачаг. Падшаһын евиндән нә ешитсән, каһинләрә, Садыгла Әбјатара дејәрсән.^д 36 Садығын оғлу Әхимас^е вә Әбјатарын оғлу Јонатан^е да онларладыр. Нә ешитсәниз, онларла мәнә хәбәр көндәрәрсиниз». 37 Абсалам Јерусәлимә дахил олан заман Давудун досту Хушай^о да шәһәрә кирди.

16 Давуд дағын зирвәсиндән тәзәчә араланмышды^ж ки, Мефибошетин^з нөкәри Зибәһ^и ики жүз көмбә чөрәк, жүз кишмиш лавашанасы, жүз јай мејвәси лавашанасы, бир күп шәраб жүкләнмиш бир чүт паланлы ешшәклә ону гаршылады.^ы 2 Падшаһ Зибәһа деди: «Бунлары нијә кәтирмисән?» Зибәһ чаваб верди: «Ешшәкләри падшаһын күлфәтинин минмәси үчүн, чөрәкә јай мејвәләрини чаванлар үчүн, шәрабы чөлүкдә тагәтдән дүшәнләр үчүн кәтирмишәм». 3 Падшаһ сорушду: «Бәс ағанын оғлу ханы?»^ј Зибәһ деди: «О, Јерусәлимдә галды. Дејирди ки, бу күн Ибраил әһли атамын тахт-тачыны мәнә гајтарачаг». 4 Падшаһ деди: «Мефибошетин һәр шеји сәниндир». 5 Зибәһ деди: «Һүзурунда баш әјирәм, ја

ФӘС. 15

а Јш 16:1, 2

б 2Иш 16:16

в 2Иш 16:18, 19

г 2Иш 17:7, 14

д 2Иш 17:15, 16

е 2Иш 18:19

е 2Иш 17:17 1Пд 1:42

ө 2Иш 16:16 1См 27:33

ФӘС. 16

ж 2Иш 15:30

з 2Иш 9:6

и 2Иш 9:2, 9

ы 1Иш 25:18

ј 2Иш 17:27-29

к 2Иш 9:3

к 2Иш 19:25-27

л 2Иш 9:9, 10

Сағ сүтун

а Мс 26:22

б 2Иш 19:16 1Пд 2:8, 44

в Чх 22:28 Ва 10:20

г 1Иш 24:6, 7 1Иш 26:9, 11 36 3:1, 2 36 7:1 36 71:10, 11

д 1См 2:15, 16

д 1Иш 24:14

е Чх 22:28

ө 1Иш 26:8

ж 2Иш 19:22 1Пд 2:5

з 36 37:8 1Бт 2:23

и 2Иш 12:10

ы 2Иш 12:11 2Иш 15:14 2Иш 17:12

ј 2Иш 19:16

к Јр 29:32 Чх 3:7 36 25:18

к 36 109:28

л 2Иш 16:5

һөкмдар! Тәки сәнин көзүндә лүтф тапым». 5

5 Давуд падшаһ Баһуримә чатанда Талутун нәслиндән олан Гираһ оғлу Шимај^б ләнәт јағдыра-јағдыра она јахынлашырды.^в 6 О, Давудла әанларына, онун әтрафындакы чамаата вә јан-јөрасиндәки икидләрә даш атырды. 7 Шимај ләнәт охујараг дејирди: «Чых кет, рәдд ол, әлиганлы адам! Јарамазын бири јарамаз! 8 Јеһова сәндән тахтына јиләндијин Талутун евиндә төкдүјүн ганларын гисасыны алыр. Будур, Јеһова падшаһлығы оғлун Абсалама верир. Инди өз башын бәла чәкир, чүнки әлин ганлыдыр!»^г

9 Сәрја оғлу Абшай^г падшаһа деди: «Бу өлү көпәк^д нә һәдлә һөкмдарымы ләнәтләјир?»^ө Гој кедим, онун башыны бәдәниндән ајырым». 10 Падшаһ деди: «Еј Сәрја оғуллары, бундан сизә нә?»^ж Гој ләнәтләсин,^з Јеһова она бујуруб: “Давуду ләнәтлә!” Ким она дејә биләр: “Нијә белә едирсән?”

11 Сонра Давуд Абшайла әанларына деди: «Әкәр өз белимдән кәлән оғлум чанымын гәсиндә дурубса,^ы бу бинјаминлидән/ нә көзләмәк олар? Онулла ишиниз олмасын, гој ләнәтләсин, чүнки она Јеһова бујуруб. 12 Бәлкә, Јеһова чәкдијин эзәбы көрүб^к бу күн мәнә охунан ләнәтләрин мүгабилиндә мәнә јахшылыг едәр». 13 Давуд буну дејиб адамлары илә бирликдә јолуна давам етди. Шимај исә дағын јамачы илә онун бәрәбәриндә кедиб она гарғыш едир,^л үстүнә даш, торлаг атырды.

14 Падшаһла адамлары тагәтдән дүшүмүш һалда кәлиб мәнзилбашына јетишдиләр, орада динчләрини алдылар.

15 Бу арада, Абсаламла бүтүн исраиллиләр Јерусәлимә вардылар. Әхтуфил^а дә онларла иди. 16 Давудун досту арклы^б Хушај^в Абсаламын јанына кәлиб деди: «Јашасын падшаһ!^г Јашасын падшаһ!» 17 Абсалам Хушаја деди: «Достуна сәдагәтин будур? Нә үчүн достунла кетмәдин?» 18 Хушај Абсалама деди: «Хејр, мән Јеһованын, бу чамаатын вә Исраилин сечдији адамын тәрәфиндәјәм, онун да јанында галачағам! 19 Бир дә ки, мән достумун оғлуна хидмәт етмәјиб, кимә едәчәјәм? Нечә ки атана хидмәт едирдим, бундан сонра да сәнә хидмәт едәчәјәм».^д

20 Абсалам Әхтуфилдән сорушду: «Нә мәсләһәт көрүсән?»^е Нә едим?» 21 Әхтуфил Абсалама деди: «Евә бахмаг үчүн атанын гојуб кетдији чарјәләрлә^в јат.^г Онда бүтүн Исраил ешидәчәк ки, атанын нифрәтини газанмысан вә сәнин тәрәфиндә оланларын голуна күч кәләчәк». 22 Беләликлә, Абсалам үчүн дамда чадыр гурдулар^ж вә о, бүтүн Исраилин көзү гаршысында^з атасынын чарјәләри илә јахынлыг етди.^а

23 О күнләрдә Әхтуфилин мәсләһәти^б Аллаһдан кәлән сөзә бәрәбәр сајылырды. Давуд да, Абсалам да, Әхтуфилин бүтүн мәсләһәтләринә бу чүр бахырды.

17 Әхтуфил Абсалама деди: «Изин вер, 12 000 адам ајырыб бу кечә Давуду тәгиб едим. 2 О, јорғун, тагәтсиз олан вахт^в мән үстүнә кәлиб ону ваһимәјә саларам. Јанындакы адамлар гачар, мән тәкчә падшаһы өлдүрәрәм.^г 3 Сонра бүтүн халгы гајтарыб сәнин јанына кәтирәрәм. Һамынын

ФӘС. 16

а 2Иш 15:12, 31

б Јш 16:1, 2

в 2Иш 15:32, 37
1См 27:33

г 1Пд 1:25

д 2Иш 15:34

е 36 37:12

ж 2Иш 15:16

з Лв 18:8
Лв 20:11
1Пд 2:22

а 2Иш 11:2

б 2Иш 12:11, 12

в Гн 22:30
2Иш 20:3

г 2Иш 15:12
2Иш 17:14, 23

ФӘС. 17

а 2Иш 16:14

б 36 37:12
36 41:9
36 55:12, 13

Сағ сүтун

а 2Иш 15:32
2Иш 16:16

б 2Иш 15:34

в 1Иш 16:18
2Иш 15:18
2Иш 23:8, 18
1См 11:26

г Мс 17:12

д 1Иш 17:50
1Иш 18:7
1Иш 19:8
2Иш 10:18

е 1Иш 22:1
1Иш 23:19

ж Јр 49:9
2Иш 1:23
Өш 31:4

з 1Иш 18:5

а 1Пд 4:20

б Һк 20:1

гајйтмасы үчүн ахтардығын адамы арадан көтүрмәк лазымдыр. Онда бүтүн халг сүлһә говушар». 4 Бу тәклиф Абсаламын вә бүтүн Исраил ағсагалларынын хошуна кәлди.

5 Амма Абсалам деди: «Кәлин арклы Хушајы^в да чағыраг, онун да фикрини өјрәнәк». 6 Хушај Абсаламын јанына кәлди. Абсалам она деди: «Әхтуфил белә мәсләһәт вериб. Онун мәсләһәтинә гулаг асаг? Әкәр мүнәсиб билмирсәнсә, онда сән тәклифини елә». 7 Хушај Абсалама деди: «Јох, бу дәфә Әхтуфилин мәсләһәти јахшы дејил!»^г

8 Хушај сөзүнә давам еләди: «Сән өз атаны, онун адамларыны јахшы таныјырсан, билирсән ки, онлар икид адамлардыр.^д Инди онлар баласыны итирмиш ајы кими гәзәблидирләр.^е Устәлик, атан чәнкавәрди.^в О, кечәни чамаатла биркә кечирмәјәчәк. 9 Инди о, һансыса бир мағарада, ја да бәшга бир јердә кизләнир.^г Әкәр биринчи о һәмлә етсә, ешидән дејәчәк ки, “Абсаламын адамлары мәғлуб олду!” 10 Һәтта шир үрәкли^д чәсурларын белә, үрәји горхудан әријәчәк. Чүнки атанын икидлији, јанындакыларынын да шүчаәти бүтүн Исраилә бәллидир.^е 11 Мәним мәсләһәтим будур: гој Дандан Биир-Сәбаја кими бүтүн Исраилдән дәниз гуму гәдәр^ж адам јанына топлашсын.^з Сән дә онларын башында дөјүшә кет. 12 Ону арада тпасаг, үстүнә һүчум едәрик. Јерә дүшән шәһ кими үстләринә шығыјыб өзүнү дә, јанындакылары да мәнв едәрик, бир нәфәри дә сағ гојмарыг. 13 Әкәр о, шәһәрә чәкисә, бүтүн исраиллиләрлә кедиб шәһәрдә дашы даш үст-

дә гоҗмарыг, кәндирлә шәһәри чәкиб чаја төкәрик. Шәһәрдә бир чынғыл да сахламарыг».

14 Абсалам вә исраиллиләр дедиләр: «Арклы Хушајын мәсләһәти Әхтуфилинкиндән җахшыдыр!»^а Јеһова Абсаламын башына фәлакәт кәтирмәји гәрара алмышды.^б Одур ки, Јеһова Әхтуфилин ағыллы мәсләһәтини һечә чыхартды.^в

15 Хушај кәһинләрә, Садыгла Әбјатар деди:^г «Әхтуфил Абсалама вә Исраил аҗсаггалларына филан-филан мәсләһәти верди. Мән дә белә-белә дедим. **16** Инди тез Давуда хәбәр кәндәрин: “Бу кечә чөлүкдәки кечидләрдә” галма. О тәрәфә кеч, еј падшаһ, јохса сән дә, јанындакылар да мәнв олачагсыныз”».^д

17 Јонатанла^а Әхимас^б Ејн-Рокелдә^в галырдылар, чүн ки шәһәрдә көрүнә билмәздиләр. Бир гарабаш кедиб һал-гәзјјәни онлара данышды. Онлар хәбәри Давуд падшаһа чатдырмаг үчүн јола дүшдүләр. **18** Лакин бир чаван онлары көрүб Абсалама чуғулулуг етди. Јонатанла Әхимас чәлд баһуримли^ж бир кишинин евинә кирдиләр. Онун һәјәтиндә гују вар иди. Онлар гујуда кизләндиләр. **19** Кишинин арвады гујунун ағзына өртүк сәриб үстүнә јарма төкдү. Һеч ким бундан хәбәр тутмады. **20** Абсаламын нөкәрләри о евә кәлиб гадыннан сорушду: «Әхимасла Јонатан һарададыр?» Гадын деди: «Онлар бурадан кечиб чај тәрәфә кетдиләр».^з О адамлар онлары ахтардылар, амма тапмајыб Јерусәлимә гајытдылар.

21 Адамлар кәдәндән сонра Әхимасла Јонатан гујудан

ФӘС. 17

а Мс 21:1
б Гн 2:30
2См 25:20
в 2Иш 15:31,
34
2Иш 16:23
Мс 19:21
Мс 21:30
г 2Иш 8:17
2Иш 15:35
ф 36 35:24, 25
д 1Пд 1:42
е 2Иш 15:27,
36
2Иш 18:19
ө Јш 15:7, 12
Јш 18:16, 20
1Пд 1:9
ж 2Иш 16:5
2Иш 19:16
з Чк 1:19
Јш 2:3-5
1Иш 19:12,
14
1Иш 21:2

Сағ сүтүн

а 2Иш 17:1, 2
б Јш 15:20, 51
2Иш 15:12
в 2Пд 20:1
г 1Иш 31:4
1Пд 16:18
36 5:10
36 55:23
Мт 27:3, 5
һв 1:18
ф Јр 32:1, 2
Јш 13:24, 26
д 2Иш 19:13
2Иш 20:4, 10
е 2Иш 8:16
ө 1См 2:16, 17
ж Сј 32:1
Гн 3:15
з Гн 3:11
Јш 13:24, 25
2Иш 12:26,
29
и 2Иш 9:3-5
ы 2Иш 19:31,
32
1Пд 2:7
ј Мс 11:25
к 1Иш 25:18
2Иш 16:2

ФӘС. 18

к Мс 20:18
л 2Иш 8:16
2Иш 10:7
м 1См 2:15, 16
н 2Иш 23:18,
19
о 2Иш 15:19,
21

чыхдылар вә кедиб Давуд падшаһа сөјләдиләр: «Тез галх, чајы кеч. Әхтуфил сәнин әлејһинә белә-белә мәсләһәт вериб».^а **22** Давуд вә јанындакы адамлар дәрһал дуруб Иорданы кечдиләр. Сәһәр дан јери сөкүләндә артыг Иорданын бу тајында адам галмамышды.

23 Әхтуфил көрәндә ки, онун мәсләһәти кечмәди, улағыны паланлајыб өз шәһәринә, евинә кетди.^б Евиндәкиләрә вәсијјәт едәндән^в сонра өзүнү асды.^г Ону ата-бабаларынын гәбриндә дәфн етдиләр.

24 Давуд исә Маһанајимә^ф кетди. Абсалам исраиллиләрлә Иорданы кечди. **25** Абсалам Амассаны^д Јуабын јеринә орду башчысы гојмушду.^е Амасса исраилли Итра адлы бир кишинин оғлу иди. Итра Наһашын гызы, Јуабын анасы Сәрјанын бачысы Абигајиллә^ө јахынлыг етмишди. **26** Абсалам вә исраиллиләр Киладда^ж ордукаһ гурдулар.

27 Давуд Маһанајимә чатан кими әмуниләрин Раббаһ^з шәһәриндән Наһаш оғлу Шоби, Лә-Дибәрдән Әмаил оғлу Маһир^и вә Рәчлимдән киладлы Бәрзиллај^ы **28** јорған-дөшәк, тешт-ләјән, кил габ-гачаг, буғда, арпа, ун, говурға, пахла, мәрчи, гуру дән, **29** бал, јағ, гојун, пендир кәтириб кәлдиләр. Онлар бүтүн бунлары Давудла адамлары үчүн кәтирмишдиләр.^ј Дүшүнүрдүләр ки, чамаат чөлүкдә ач-сусуз, јорғундур.^к

18 Давуд јанындакы адамлары сајды вә онларын үзәринә јүзбашылар, минбашылар гојду.^к **2** Онларын үчдә бирини Јуаба^л, үчдә бирини Јуабын гардашы Сәрја^м оғлу Абшаја^н, о бири үчдә бирини исә чатлы Иттаја^о

тапшырды. Падшаһ деди: «Мән дә сизинлә дөјүшә кедәчәјәм».

3 Чамаат исә деди: «Јох, сән кетмә.^а Дөјүшчүләр гачса, һәтта гошунун жарысы өлсә белә, онларын вечинә олмајачаг. Чүнки сән бизим он минимизә бәрабәрсән.^б Она көрә дә јахшы олар ки, сән шәһәрдән бизә көмәк көндәрәсэн».

4 Падшаһ онлара деди: «Нечә мәсләһәт билирсиниз, елә дә едәрәм». Падшаһ шәһәр дарвазасынын јанында дурду. Гошун јүз-јүз, мин-мин шәһәрдән чыхды.

5 Падшаһ Јуаба, Абшаја вә Иттаја тапшырды: «Мәним хәтримә о чаванла, Абсаламла кобуд давранмајын».^в Падшаһын Абсаламла әлагәдар башчылары вердији көстәриши һамы ешитди.

6 Гошун исраиллиләрлә дөјүшмәк үчүн ирәлиләди. Дөјүш Әфраим мешәсиндә баш тутду.^г **7** Исраиллиләр^д Давудун адамлары гаршысында басылдылар.^е Һәмин күн чохла адам — 20 000 нәфәр ғырылды.

8 Дөјүш бүтүн бөлкәни бүрүдү. Устәлик, һәмин күн мешәдә өләнләрин сајы ғылынчдан өләнләрин сајындан чох олду.

9 Нәһәјәт, Абсалам Давудун дөјүшчүләри илә үз-үзә кәлди. Абсалам гатырын үстүндә кедирди. Гатыр бөјүк бир ағачын алтындан кечәндә онун сачы ағачын сых будагларына долашды. Гатыр кетди, о исә һавада асылы галды.

10 Бир нәфәр ону көрүб Јуаба^в хәбәр верди: «Абсаламы көрдүм, ағачдан асылыб галмышды».

11 Јуаб она деди: «Көрмүсән, бәс нијә елә орадача вуруб јерә сәрмәмисән? Белә етсәјдин, сәнә он күмүш, үстүндә дә бир гуршаг пешкәш едәрдим».

12 О адам исә Јуаба деди: «Мәнә мин күмүш

ФӘС. 18

а 2Иш 21:17

б 2Иш 17:1-3
Мрс 4:20

в 2Иш 18:12

г 2Иш 17:26

д 2Иш 16:15

е 36 3:7
Мс 24:21, 22

ж 2Иш 8:16
2Иш 18:2

Сағ сүтун

а 2Иш 18:5

б 2Иш 12:10
Мс 2:22
Мс 20:20
Мс 30:17

в Јш 7:24, 26
Јш 8:29
Јш 10:23, 27

г Јр 14:17

д 2Иш 14:27

е 2Иш 15:35,
36
2Иш 17:17

ж 36 9:4

з 2Иш 18:5

ж Јр 10:6

дә версәдиләр, јенә һөкмадырын оғлуна әл галдырмаздым. Падшаһын сәнә, Абшаја вә Иттаја: “Һамыныза дејирәм, о чавандан, Абсаламдан муғажат олун”, — тапшырдығыны өз гулағымызла ешитдик.^а

13 Әкәр падшаһын әмриндән чыхыб ону өлдүрсәдим, бу, падшаһдан кизли галмазды, һеч сән дә мәнә гаһмар чыхмаздын».

14 Онда Јуаб она деди: «Сәнинлә сөз күләшдирмәјә вахтым јохдур!» О, үч мизраг* көтүрдү вә ағачын будаглары арасында асылы галан вә һәлә сағ олан Абсаламын көксүнә саплады.

15 Јуабын он силаһдары кәлди вә Абсаламы вуруб өлдүрдү.^б **16** Јуаб шејпур чалыб тәгиби дајандырды. Дөјүшчүләр Исраили тәгиб етмәкдән әл чәкиб кери гајытдылар.

17 Онлар Абсаламын чәсәдини мешәдә бөјүк бир чухура атдылар вә үстүнә бөјүк бир даш галағы јығдылар.^в Бүтүн исраиллиләр дағылышыб евләринә гачдылар.

18 Абсалам сағлығында Падшаһ дәрсиндә^г өзү үчүн сүтун учалтмышды. О, өз-өзнә дејирди: «Оғлум јохдур ки, адымы јашатсын».^д Она көрә дә сүтуна өз адыны гојмушду. Сүтун бу күнәдәк Абсалам абидәси адланыр.

19 Садығын оғлу Әхимас^е деди: «Хаһиш едирәм, ичазә вер, кедим падшаһа хәбәр чатдырым. Јеһова ону дүшмәнләриндән гуртарыб, онун үчүн һагг-әдаләти бәргәрар едиб».^ж

20 Лакин Јуаб она деди: «Сән бу күн хәбәр апарма. Башга күн апарарсан, бу күн јох. Бу күн падшаһын оғлу өлүб».^з

21 Јуаб кушлу^ж бир адама

18:14 * Дикәр вариант: ох, низә. һәрфән: чубуг.

деди: «Кет, нэ көрмүсән падшаһа даныш». Кушлу Јуаба тәзим едиб гачды. **22** Садығын оғлу Әхимас бир дә Јуабдан хаһиш етди: «Нә олур-олсун, гој мән дә кушлунун даһынча гачым». Јуаб она деди: «Гачыб нә дејәчәксән, оғлум? Ахы сәнин үчүн апармаға хәбәр жохдур». **23** О исрар етди: «Нә олур-олсун, гој гачым». Онда Јуаб деди: «Гач!» Әхимас Иордан бөлкәси јолу илә гачыб кушлуну өтдү.

24 Давуд шәһәрин ики дарвазасы арасында отурмушду.^а Көзәтчи^б дивардакы дарвазанын дамына чыхыб бахды, бир нәфәрин гачдығыны көрдү. **25** Көзәтчи гышгырыб буну падшаһа билдирди. Падшаһ деди: «Әкәр о, тәкдирсә, демәли, хәбәр кәтирив». О адам кетдикчә јахынлашырды. **26** Көзәтчи башга бир адамын да гача-гача кәлдијини көрдү. Көзәтчи дарваза кешикчисини һајлајыб деди: «Бир нәфәр дә гача-гача кәлир!» Падшаһ деди: «О да хәбәр кәтирив». **27** Көзәтчи деди: «Биринчи адам гачмағындан Садыг оғлу Әхимаса бәнзәјир».^в Падшаһ деди: «О, јахшы адамдыр, јахшы хәбәрлә кәлир». **28** Әхимас падшаһы сәсләјиб деди: «Һәр шеј јахшыдыр!» Буну дејиб јерәдәк падшаһа тәзим етди. Сонра әләвә етди: «Еј һөкмдарым, гијамчылары сәнә тәслим едән Аллаһын Јеһоваја алгыш олсун!»^г

29 Падшаһ сорушду: «Абсалам сағ-саламатдыр?» Әхимас деди: «Еј һөкмдар, Јуаб сәнин гулуну вә мәни көндәрәндә көрдүм ки, орада нәсә гарышыгылыг вар, амма билмәдим нә олуб».^д **30** Падшаһ деди: «Кеч, бурада дур». Әхимас кечиб о тәрәфдә дурду.

ФӘС. 18

а 2Иш 18:4

б 2Пд 9:17

в 2Иш 18:19

г 2Иш 22:47
36 144:1

ф 2Иш 18:22

Сағ сүтун

а 2Иш 18:21

б 2Иш 22:49
36 55:18
36 94:1
36 124:2, 3

в 36 27:2

г 2Иш 12:10
2Иш 17:14
2Иш 19:1
Мс 19:13

ФӘС. 19

ф 2Иш 18:5
2Иш 18:14

д 2Иш 17:24

е 2Иш 18:33

ө 2Иш 3:2-5
2Иш 5:14-16

ж 2Иш 13:1

з 2Иш 5:13
2Иш 15:16

31 Кушлу кәлиб чатды^а вә деди: «Еј һөкмдарым падшаһ, сәнә хәбәрим вар. Бу күн Јеһова сәни гијамчыларын әлиндән гуртарараг һагг-әдаләти бәргәрар етди».^б **32** Падшаһ кушлудан сорушду: «Абсалам сағ-саламатдыр?» Кушлу деди: «Гој һөкмдарымын бүтүн дүшмәнләри, она гијам галдырыб хәтәр јетирмәк истәјәнләрин һамысы о чаванын күнүнә дүшсүн!»^в

33 Бу хәбәр падшаһы сарсытды. О, аглаја-аглаја дарвазанын үстүндәки отаға галхды. Кедә-кедә дејирди: «Оғлум, оғлум Абсалам, оғлум Абсалам! Каш сәнин јеринә мән өләјдим, Абсалам, оғлум, оғлум!»^г

19 Јуаба дедиләр: «Падшаһ аглајыр, Абсалама көрә јас тутур».^д **2** Һәмин күн халг үчүн гәләбә јаса чеврилди. Чүнки һамы ешитди ки, падшаһ оғлундан өтрү гәм ичиндәдир. **3** Һәмин күн халг дөјүш мејданындан гачан әскәрләр кими хәчаләт чәкә-чәкә сәссиз-сәмирсиз шәһәрә гајытды^д. **4** Падшаһ үзүнү өртүб учадан: «Оғлум Абсалам, оғлум, оғлум Абсалам!» — дејәрәк аглајырды.^е

5 Јуаб евә, падшаһын јанына кәлиб деди: «Сән бу күн сәни, оғуларыны^ө, гызларыны^ж, арвадларыны, чариләрини^з гуртаран бүтүн хидмәтчиләрини утандырдын. **6** Ким сәнә нифрәт едир, сән онлары севирсән, ким сәни севири, онлара нифрәт едирсән. Бу күн ачыг-ајдын көстәрдин ки, сәркәрдәләринин, хидмәтчиләринин сәнин көзүндә зәррә гәдәр дәјәри жохдур. Әминән ки, һамымыз өлсәјдик, тәкчә Абсалам сағ галсајды, сәнин үчүн даһа јахшы

оларды. **7** Галх, кет хидмэтчиләрини үрәкләндир. Әкәр кетмәсэн, Јеһоваја анд олсун ки, бу күн сәнин тәрәфиндә бир нәфәр дә галмајачаг. Бу, кәнчлијиндән бу күнәдәк башына кәлән мүсибәтләрин ән бетәри олачаг». **8** Падшаһ галхыб шәһәр дарвазасында отурду. Чамаата хәбәр верилди ки, падшаһ дарвазада отуруб. Намы ахышыб падшаһын һүзуруна кәлди.

Галан исраиллиләр гачыб һәрә өз евинә кетмишди.^а **9** Исраиллин бүтүн гәбиләләриндә мүбаһисә кедирди: «Падшаһ бизи дүшмәнләрдән хилас етмишди,^б филиштлиләрин әлиндән гургармышды. Амма инди өзү Абсалама көрә өлкәдән гачыб.^в **10** Падшаһ олараг мәш етдијимиз Абсалам^г дөјүшдә өлүб.^д Бәс падшаһы кери гајтармаг үчүн нијә һеч нә еләмирсиниз?»

11 Давуд падшаһ каһинләрә, Садыгла^а Әбјатара^б хәбәр көндәриб деди: «Јәһуда ағсагаллары илә данышыб^в белә дејин: “Исраилдә кәзән сөз-сөһбәт падшаһа чатыб. Сиз нијә падшаһы сараја гајтармагда ахыра галырсыныз? **12** Ахы сиз мәним гардашларымсыныз. Әтим, ганым сизләрдәндир. Нијә сиз падшаһы кери гајтармагда ахыра галырсыныз?” **13** Амассаја^ж да дејәрсиниз: “Әтин әтимдән, ганын ганымдандыр. Әкәр бундан сонра сәни Јуабын јеринә орду башчысы гојмасам,^з гој Аллаһ мәни чәзаландырсын”».

14 Беләликлә, о, бүтүн Јәһуданын үрәјини әлә алды. Онлар падшаһа хәбәр көндәрдиләр: «Хидмәтчиләринлә бирликдә кери гајыт».

15 Падшаһ јола дүшдү вә кәлиб Иордана чатды. Бүтүн

ФӘС. 19

а 2Иш 18:17

б 1Иш 17:50
1Иш 18:7
1Иш 19:5
2Иш 5:25
2Иш 8:5

в 2Иш 15:14

г 2Иш 15:10,
12

д 2Иш 18:14

д 2Иш 8:17
2Иш 15:25
1Пд 1:8

е 1Иш 22:20
1Иш 30:7
2Иш 15:24
1См 15:11,
12

ө 2Иш 2:4

ж 2Иш 17:25
1См 2:16, 17

з 2Иш 8:16
2Иш 18:5, 14

Сағ сүтүн

а Јш 5:9
1Иш 11:14

б 2Иш 16:5
1Пд 2:8, 9

в 2Иш 9:2, 10
2Иш 16:1

г 2Иш 16:5

д 2Иш 2:18

д 2Иш 23:18

е Чх 22:28
2Иш 16:7
1Пд 21:13

ө 2Иш 3:39
2Иш 16:10

ж 1Пд 2:8, 9

з 2Иш 9:3, 6
2Иш 16:3, 4

Јәһуда халгы падшаһы гаршыламаг вә ону Иордандан кечирмәк үчүн Килгала^а кәлди. **16** Баһуримдән олан бинјаминли Гираһ оғлу Шимај^б јәһудалыларла биркә Давуд падшаһы гаршыламага тәләсди.

17 Онунла бирликдә мин бинјаминли дә вар иди. Талут евиндә нөкәр олан Зибаһ^в он беш оғлу вә ијирми гуллугчусу илә тез-тәләсик кедиб өзүнү падшаһдан габаг Иордана чатдырды. **18** О*, падшаһын ев әһлини бу таја кечирмәк вә падшаһын гуллуғунда һазыр олмаг үчүн кечиддән о таја кечди. Падшаһ Иорданы кечмәјә һазырлашанда Гираһ оғлу Шимај онун өнүндә јерә дөшәниб **19** деди: «Ја һөкмдар, күнаһымдан кеч, Јерусәлимдән чыхдығын күн бу гулунун сәнин гаршында етдији тәгсирин унут.^г Гој һөкмдарым буну үрәјинә салмасын. **20** Билрәм ки, бөјүк һөләт еләмишәм, она көрә дә һөкмдары гаршыламаг үчүн Јусиф евиндән һамыдан габаг кәлмишәм».

21 Онда Сәрја^д оғлу Абшај^е деди: «Шимај өлмәли дејил? Ахы о, Јеһованын мәш олуңмушуна ләнәт охумушду».^ө **22** Амма Давуд деди: «Ахы сизин нә ишинизә галыб, еј Сәрја оғуллары?»^ж Нијә бу күн мәнә аси чыхырсыныз? Һеч белә бир күндә Исраилдә кимисә өлдүрмәк олар? Мәкәр мән билмирәм ки, Исраилдә падшаһ мәнәм?» **23** Сонра падшаһ анд ичиб Шимаја деди: «Сән өлмәјәчәксән».^з

24 Талутун нәвәси Мефибошет^з дә падшаһы гаршыламага кәлмишди. Падшаһын чыхыб кетдији күндән сағ-саламат гајытдығы күнә гәдәр о ајагла-

19:18 * Дикәр вариант: онлар.

рына бахаммыш, быгларыны сәлигәҗә салмамыш, палтарларыны јумамышды. **25** О, падшаһы гаршыламаг үчүн Јерусәлимә* кәләндә падшаһ она деди: «Мефибошет, нә үчүн мәнимлә кетмәдин?» **26** О деди: «Еј һөкмдар, гулум^а мәнә кәләк кәлди. Мән дедим ки: “Ешшәји паланлајым, миниб падшаһла кедим”. Ахы бу гулун шикәстдир.^б **27** Амма о, һөкмдарын јанында мәнә бөһтан атды.^в Инди, еј һөкмдар, сән Аллаһын мәләји кимисән. Сәнә нә хошдурса, ону да ет. **28** Һөкмдар атамын бүтүн нәслини өлүмә мәнкум едә биләрди, лакин мәнә сүфрәсиндә отуранларын арасында јер верди.^г Инди падшаһа шикајәт етмәјә мәним нә һаггымы вар?»

29 Падшаһ она деди: «Артыг данышмаға лүзум јохдур. Мән гәрарымы вермишәм, Зибәһла торпағы јары бөлүн».^д **30** Мефибошет она деди: «Инди ки һөкмдар сағсаламат өз сарајына гајыдыб, гој һамысы онун олсун».

31 Киладлы Бәрзиллај^а падшаһы Иордан чајына гәдәр өтүрмәк үчүн Рәчлимдән Иордана кәлмишди. **32** Бәрзиллај чох гоча иди, онун сәксән јашы вар иди. О, варлы-һаллы адам иди. Падшаһ Маһанәјимдә галдығы вахт әрзиндә о, падшаһы азугә илә тәмин етмишди.^в **33** Падшаһ Бәрзиллаја деди: «Мәнимлә бирликдә о таја кеч. Јерусәлимдә мәним сүфрәмдә отурарсан».^д **34** Амма Бәрзиллај падшаһа деди: «Нә өмрүм галыб ки, падшаһла Јерусәлимә кедим? **35** Сәксән јашым вар,^ж јахшыны писдән ајырды едә билми-

ФӘС. 19

а 2Иш 9:9

б 2Иш 4:4

в Льв 19:16
2Иш 16:3

г 2Иш 9:7-10

д 2Иш 16:4

е 2Иш 17:27-29
1Пд 2:7

ж Мс 3:27

з Мс 11:25

и 36 90:10

Сағ сүгүн

а Вә 2:8

б Јр 50:13

в 1Пд 2:7

г Јр 31:55
1Иш 20:41
һв 20:37

д 1Иш 11:14

е 2Иш 2:4

ж һк 8:1
һк 12:1
2Иш 19:15

з 36 78:68, 70

рәм, једијимин-ичдијимин дадыны билмирәм. Ханәндәләрин сәсиндән зөвг алмырам.^а Һеч рәвадырмы ки, бу гулун падшаһа јүк олсун? **36** Гулунун падшаһла Иордана гәдәр кәлмәси бәсдир. Нијә падшаһ мәнә белә мұкафат вермәлидир? **37** Изин вер гајыдым, өз шәһәримдә, ата-анамын гәбринин јанында өмрүмү баша вурум.^б Будур гулун Кимһам.^в Гој о, һөкмдарла чајы кечсин. Сән дә нә мәсләһәт биләрсән, онун үчүн едәрсән».

38 Онда падшаһ деди: «Кимһам мәнимлә кедәчәк. Сән нә истәсән, онун үчүн едәчәјәм. Нә диләјин вар, јеринә јетирәчәјәм». **39** Бүтүн чамаат Иорданы кечмәјә башлады. Падшаһ Иорданы кечәндә Бәрзиллајы өпүб^г она алгыш охуду. Бәрзиллај евинә гајытды. **40** Падшаһ Килгала^д тәррәф кечәндә Кимһам да онунла бирликдә кечди. Бүтүн јәһудалылар вә Исраил халгынын јарысы падшаһы чајдан кечирди.^е

41 Сонра бүтүн исраиллиләр падшаһа јахынлашыб дедиләр: «Нә үчүн гардашларымыз јәһудалылар сәни оғурладылар, сәни, ев әһлини вә адамларыны өзләри чајдан кечиртдиләр?»^в **42** Јәһудалылар исраиллиләрә дедиләр: «Чүнки падшаһ бизим гоһумуздур.^г Нијә ачығыныза кәлир? Бәјәм падшаһ бизи једириб, јохса бизә һәдијә вериб?»

43 Амма исраиллиләр јәһудалыларә дедиләр: «Сәлтәнәтдә бизим он пајымыз вар. Одур ки, Давуда сиздән чох бизим һаггымыз чатыр. Нә үчүн бизә хор бахдыныз? Падшаһымызы кери гајтармаға биз биринчи кетмәли дејилдик?» Амма јәһудалыларын

сөзү исаиллилерин сөзүндөн даһа кәсәрли олду.

20 Орада бинҗаминли Бихринин оғлу, Сәба адында бир мәрдимазар вар иди.^а О, шејпур чалыб^б деди: «Бизим Давудда пайымыз, Јәссә оғлунда ирсимиз јохдур.^в Еј Исаил, һајды, һәр кәс өз аллаһларына* гајытсын!»^г **2** Онда бүтүн исаиллилер Давуду атыб Бихри оғлу Сәбанын далынча кетдиләр.^д Јәһудалылар исә Иордандан Јерусәлимә гәдәр падшаһларындан ајрылмадылар.^е

3 Давуд Јерусәлимдәки сарајына^е кәләндә евә бахмаг үчүн гојдуғу он чаријәсини^о башга бир евдә нәзарәт алтында сахлады. Давуд онларын јемәк-ичмәјини верирди, лакин онларла јахынлыг етмирди.^ж Онлар әрләри ола-ола өмүрләринин ахырына гәдәр дул кими јашадылар.

4 Падшаһ Амассаја^з деди: «Үч күн әрзиндә бүтүн јәһудалылары јаныма топла, өзүңдә бурада ол». **5** Амасса јәһудалылары топламаға кетди, амма тәјин олунаң вахтда кәлиб чыхмады. **6** Давуд Абшаја^з деди: «Бихри оғлу Сәба^в бизә Абсаламдан бешбетәр хәтәр јетирә биләр.^ј Ағанын адамларыны көтүр, онун изинә дүш. Гој о, гала-шәһәрләр тапыб әлимиздән гуртул-масын». **7** Јуабын^к адамлары, кәритиләр, фәләслиләр^к вә бүтүн икидләр онунла кетдиләр вә Бихри оғлу Сәбаны тәгиб етмәк үчүн Јерусәлимдән чыхдылар. **8** Онлар Кибјонда^л бөјүк дашын јанына чатанда Амасса^м онларын гаршысына чыхды. Јуаб дөјүш палтары кејмиш, гылынчы гынына тахыб белинә бағламышды. О,

ФӘС. 20

а 2Иш 20:21

б һк 3:26, 27
2Иш 15:10

в 2Иш 19:43

г 1Пд 12:16

д Мс 24:21

е 2Иш 19:15
2Иш 19:41,
42

ж 2Иш 5:11

з 2Иш 15:16

ж 2Иш 16:21,
22

з 2Иш 17:25
2Иш 19:13
1См 2:17

и 1Иш 26:6
2Иш 10:10
2Иш 23:18
1См 18:12

ы 2Иш 20:1

ј 2Иш 15:12

к 2Иш 8:16

к 2Иш 8:18
2Иш 15:18
1Пд 1:38

л Јш 18:21, 25
Јш 21:8, 17

м 2Иш 17:25
2Иш 19:13

Сағ сүтүн

а 2Иш 3:27
1Пд 2:5

б 2Иш 20:1

в 1Пд 15:20
2Пд 15:29

ирәли аддым атанда гылынчы гынындан чыхыб јерә дүшдү.

9 Јуаб Амассаја деди: «Нечәсән, гардашым?» Сонра Јуаб сағ әлилә Амассанын сағалындан јапышды, куја ону өпмәк истәјирди. **10** Амасса Јуабын әлиндәки гылынча фикир вермәди. Јуаб гылынчы Амассанын гарнына сохуб^а бағырсағларыны јерә төхдү. Икинчи дәфә вурмаға ентијач олмады, бир зәрбә илә ону өлдүрдү. Сонра Јуабла гардашы Абшај Бихри оғлу Сәбанын далынча дүшдү.

11 Јуабын адамларындан бири чәсәдин јанында дуруб дејирди: «Ким Јуабын тәрәфиндәдир, ким Давуда садигдир, Јуабын далынча кәлсин!» **12** Амасса исә јолун ортасында ган ичиндә сәрилиб галмышды. Јуабын адамы һамынын кәлиб орада дајандығыны көрәндә Амассанын чәсәдини сүрүјүб чөлә апарды вә үстүнә палтар атды. Чүнки һәр кәс онун јанында дајанырды. **13** Чәсәди јолдан чәкәндән сонра һамы Јуабла бирликдә Бихри оғлу Сәбаны^б тәгиб етмәјә кетди.

14 Сәба Исаилин бүтүн гәбиләләриндән кечиб Бејт-Мәкаһдакы Абили^в кәлди. Бихриләр бир јерә јығышыб онун ардынча кетдиләр.

15 Јуабла адамлары кәлиб Бејт-Мәкаһдакы Абили мұһасирәјә алдылар вә мұһасирә бәнди илә дөврәләнмиш шәһәрә гаршы мұһасирә гурғусу гурдулар. Јуаб адамлары илә шәһәр диварыны учурмаг үчүн диварын алтыны газырды. **16** Бир ағыллы гадын шәһәр диварынын үстүндән гышгырыб деди: «Гулаг асын, гулаг асын! Јуаба дејин бура кәлсин, она дејиләси сөзүм вар».

17 **Јуаб** она **јахынлашды**. **Гадын** ондан сорушду: «**Јуаб сән-сэн?**» **О:** «**Мәнәм**», — **дејә чаваб верди**. **Гадын деди:** «**Гарабашынын сөзүнү динлэ**». **О:** «**Ешидирәм**», — **деди**. 18 **Гадын сөзүнә давам етди:** «**Гәдимдә белә дејирдиләр:** “**Абилдә сорушун, иш һәлл олунсун**”. 19 **Мән Израилин сүлһ-пәрвәр, садиг адамларынын адындан данышырам**. **Сән Израилин ана шәһәрини дағытмаг истәјирсэн**. **Ахы нә үчүн Јеованын ирсини мәнв етмәк истәјирсэн?**»^а 20 **Јуаб она чаваб верди:** «**Шәһәри дағытмаг, мәнв етмәк һеч ағлымдан да кечмәјиб**. 21 **Мәгсәдим бу дејил**. **Әфраим дағлыг бөлкәсиндән**^б **Бихри оғлу Сәба**^в **Давуд падшаһа гаршы гиям галдырыб**. **Тәкчә ону мәнә верин, шәһәрдән чәкилим кедим**». **Гадын Јуаба деди:** «**Онун башы дивардан сәнә атылачаг**».

22 **Гадын шәһәр әһлинин јанына кетди**. **Онлар Бихри оғлу Сәбанын башыны кәсиб Јуаба атдылар**. **Јуаб шејпур чалды, дејүшчүләр шәһәрин мүһасирәсини көтүрдүләр, һәрә өз евинә кетди**.^г **Јуаб исә Јерусәлимә, падшаһын јанына гајытды**.

23 **Јуаб бүтүн Израил орду-сунун башчысы иди**.^д **Јәһјадај**^а **оғлу Бәнәји**^е **кәритиләрин вә фәләслиләрин башчысы иди**.^в 24 **Әдурам**^ж **әмәк мүкәлләфиј-јәтлиләрин үзәриндә иди**, **Әхилуд оғлу Јәһушафат**^з **исә салнамәчи иди**. 25 **Шәвәһ катиб, Садыгла**^к **Әбјатар**^к **каһин идиләр**. 26 **Јаирли Ирах Давудун баш вәзири иди**.

21 **Давудун дөврүндә өлкәдә үч ил далбадал ачлары**^ј **олду**. **Давуд Јеоваја мүрачиәт етди**. **Јеова она деди:** «**Талутла ев әһлинин әли гана**

ФӘС. 20

а Чх 19:5
Гн 32:9
б Јш 17:14, 15
Һк 2:8, 9
в 2Иш 20:1
г Ва 9:14, 15
Вз 9:18
д 2Иш 8:16
2Иш 19:13
е 1См 12:27
ж 2Иш 23:20
1См 27:5
з 2Иш 8:18
2Иш 15:18
1Пд 1:38, 44
к 1Пд 4:6
1Пд 12:18
л 1Пд 4:3
м 2Иш 15:27
н 2Иш 17:15
2Иш 19:11
1Пд 4:4

ФӘС. 21

ј Лв 26:18, 20

Сағ сүтун

а Јр 9:6
Чх 20:13
Сј 35:30, 33
б Јш 9:3, 27
в Јр 10:15, 16
г Јш 9:15
д Сј 35:31
е 2Иш 21:1
ж 1Иш 9:17
з 1Иш 10:26
к Сј 25:4
Гн 21:22
л 1Иш 18:3
1Иш 20:42
м 2Иш 4:4
2Иш 9:10
2Иш 19:24
н 2Иш 3:7
ј 1Иш 18:20
1Иш 25:44
2Иш 3:14
2Иш 6:23
к 1Иш 18:19
л Сј 35:31
Гн 19:21

батыб, о, кибјонлулары өлдүр-мүшдү».^а 2 **Падшаһ кибјон-лулары**^б **чағырыб онларла да-нышды**. **(Кибјонлулар исраил-ли дејилдиләр, амориләрдән**^в **сағ галанлар идиләр**. **Исраил-лиләр онлары сағ сахламаға анд ичмишдиләр,**^г **амма Талут Исраил вә Јәһудадан өтрү тәәсүбкешлијинә көрә онла-ры гырмаг истәмишди.)** 3 **Давуд кибјонлулар деди:** «**Сизин үчүн нә едим? Бу күнаһы нечә јујум ки, Јеованын ирсинә ал-гыш охујасыныз?**» 4 **Кибјон-лулар она дедиләр:** «**Талут-дан вә нәслиндән гызыл-кү-мүш истәмирик**.^д **Исраилдә кимисә өлдүрмәјә дә һаггы-мыз јохдур**». **Онда падшаһ деди:** «**Үрәјиниз нә истәсә, ону да едәчәјәм**. 5 **Онлар падшаһа дедиләр:** «**Бизи өлдү-рән, бүтүн Исраилдән көкүм-зү кәсмәк истәјән адама**^е **көрә** 6 **онун оғулларынын једдисини бизә верин**. **Биз онларын чәсәдләрини Јеованын сечилмиши**^е **Талутун шәһәрин-дә, Кибәһдә**^в **Јеованын өнүндә асачағыг**».»^ж **Падшаһ деди:** «**Онлары сизә верәчәјәм**».

7 **Амма падшаһ Јеованын өнүндә Талут оғлу Јонатана ичдији анда**^з **көрә Талут оғлу Јонатанын оғлу Мефибошетә**^к **гыјмады**. 8 **Падшаһ Ајаһын гызы Риспанын**^л **Талутдан до-гулан ики оғлуну — Әрмунини вә Мефибошети, һәмчинин Талутун гызы Мәкялын**^м **јә мәлла-лы Бәрзиллајын оғлу Әдраил-дән**^н **олан беш оғлуну көтүрүб** 9 **кибјонлулар верди**. **Онлар да чәсәдләри Јеованын һузур-да дағда асдылар**.^к **Једдисидә бир јердә өлмүшдү, онлары бичинин биринчи күнүндә, арпа бичининин**

21:8 * Дижәр вариант: *Мерабын*.

эввэліндә өлдүрмүшдүләр. **10** Ајаһын гызы Риспа^а чул көтүрүб гаянын үстүнә сәрди. О, бичинин эввэліндән та көйдөн чәсәдләрнн үстүнә яғыш жаған күнә гәдәр орада галыб мејитләрн күндүзләр гушлардан, кечәләр јыртычы һејванлардан горуду.

11 Талутун чаріјәси Ајаһ гызы Риспанын нә етдијини Давуда дедиләр. **12** Давуд Талутун вә оғлу Јонатанын сүмүкләрини Јабеш-Килад башчыларындан* алды.^б Филиштлиләр Килбуда Талуту өлдүрән күн онларын чәсәдләрини Бејт-Шән мејданында асмышдылар. Јабеш-киладлылар да онлары кизлинчә орадан апармышдылар.^в **13** Давуд Талутла оғлу Јонатанын сүмүкләрини орадан кәтирди, һәмчинин едам олунанларын да сүмүкләрини јығдылар.^г **14** Талутла оғлу Јонатанын сүмүкләрини Бинјаминдәки Сәләдә^д, Талутун атасы Кишин^е гәбриндә дүрдү етдиләр. Падшаһын бујурдуғу һәр шеј јеринә јетириләндән сонра Аллаһ онларын өлкә үчүн етдији јалварышларла гулаг асды.^е

15 Јенә дә филиштлиләрлә исраиллиләр арасында мұһарибә башлады.^в Давуд адамлары илә кедиб филиштлиләрлә дөјүшдү. Амма Давуд тагәтдән дүшдү. **16** Рәфа өвладларындан^ж олан Ишбибәнөв адлы бир нәфәр Давуду өлдүрмәк истәди. Онун үч јүз шекел* ағырлығында низәси^з вә тәзә гылынчы вар иди. **17** Сәрја оғлу Абшај^и Давудун дадына чатыб^ы филиштлини өлдүрдү. Онда Давудун адамлары анд

21:12 * Дикәр вариант: *Јабеш-Киладын торпаг саһибләриндән*. 21:16 * Төх. 3,42 кг. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 21

а 2Иш 3:7
б 2Иш 2:5
в 1Иш 28:4
1Иш 31:1
1Иш 31:11,
12
2Иш 1:6
1См 10:8
г 2Иш 21:9
ф 1ш 18:28
д 1Иш 9:1
1Иш 10:11
е 1ш 7:24-26
2Иш 24:25
ө 2Иш 5:17, 22
ж Гн 2:11
з 1Иш 17:4, 7
1См 11:23
и 2Иш 23:18,
19
ы 2Иш 22:19

Сағ сүтун

а 2Иш 18:3
б 1Пд 11:36
1Пд 15:4
2Пд 8:19
в 1См 20:4
г 1См 11:26,
29
1См 27:1, 11
ф Јр 14:5
д 1См 20:5
е 1Иш 17:4, 7
ө 1См 20:6-8
ж 1Иш 17:10,
45
2Пд 19:22
з 1Иш 16:9
1Иш 17:13
1См 2:13
и 36 60:12

ФӘС. 22

ы 1Иш 23:14
36 18:Мүг
36 34:19
ј Чх 15:1
һк 5:1
к 36 31:3
к 36 18:2, 3
л Гн 32:4
1Иш 2:1, 2
м Јр 15:1
Гн 33:29
36 3:3
н 36 9:9
Мс 18:10
о 36 59:16
ө Өш 12:2
Лк 1:46, 47
Тт 3:4

ичиб дедиләр: «Сән бир дә бизимлә дөјүшә кетмәјәчәксән!»^а Исраиллин чырағыны сөндүрмә!»^б

18 Сонра јенә филиштлиләрлә Говда мұһарибә олду.^в О вахт нушаһлы Сиббикај^г Рәфа өвладларындан^ф олан Сафы өлдүрдү.

19 Јенә Говда филиштлиләрлә мұһарибә гопду.^а Бејт-ләһмли Јаәр-Үргимин оғлу Ил-кәнән чатлы Чалуту өлдүрдү. Чатлынын низәсинин сапы тохучу ағачы бојда иди.^е

20 Чатда јенә мұһарибә олду. Орада пәзәвәнк бир адам вар иди. Онун ајағлары вә әлләри алты бармағлы иди, ијирми дөрд бармағы вар иди. О да Рәфа өвладларындан иди.^в **21** О, Исраилә мејдан охујурду.^ж Давудун гардашы Шимајын^з оғлу Јонатан вуруб ону өлдүрдү.

22 Бу дөрд нәфәр Чатдакы Рәфа өвладларындан иди. Давудла адамлары онлары өлдүрдүләр.^и

22 Јеһова Давуду бүтүн дүшмәнләринин вә Талутун әлиндән гуртаранда^ы Давуд Јеһоваја бу нәғмәни^д 2 охуду:

«Јеһова јалчын гајам, истеккамымдыр,^к мәним ничатлымдыр.^к

3 Аллаһым гајамдыр^л, Она сығынырам, Галханым^м, күчлү хиласкарым^н, галамдыр^н.

Пәнаһым^о, хиласкарымдыр^о, мәни зүлмдән гуртарыр.

4 Јеһова тәрифә лајигдир, Ону чағырырам, Дүшмәнләримдән гуртуларам.

22:3 * һәрфән: *хилас бујнузум*.

- 5 Өлүм далгалары
мэни бүрүмүшдү,^а
Жарамаз адамларын
басгыны* мэни
дәһшәтә салмышды.^б
- 6 Мәзарын* ипләри
мәнә сарылмышды,^в
Чыхмышды гаршыма
өлүм тәләлери.^г
- 7 Бу дарлыгыда Јеһованы
чағырдым,^д
Имдад үчүн Аллаһыма
јалвардым.
Ешитди сәсини
мәбәдиндән,
Чатды гулағына фәрјадым.^е
- 8 Јер үзү силкәләнди,
јыргаланды,^ж
Көјләрин тәмәли
јериндән ојнады,^з
Титрәди Онун
гәзәбиндән.^и
- 9 Бурун пәрәләриндән
түстү чыхды,
Ағзындан шиддәтли
алов пүскүрдү,^к
Јанар көзләр сәпәләнди
Ондан.
- 10 Ашағы енәндә көјләр
әјилди,^л
Гаты зүлмәт ајаглары
алтында иди.^м
- 11 Кәрруба миниб^н учараг
кәлди,
Мәләјин* ганады* үзәриндә
зүһур етди.
- 12 Әтрафыны чадыр* кими
гаранлыға гәрг етди
Гара суларла,
топа булудларла.
- 13 Өнүндә парлајан шәфәгдән
көзләр аловланды.
- 14 Јеһова көјләрдән
курлады,^о
Һагг-Таала сәсини
учалтды.^п

22:5 * һәрфән: сели. 22:6 * Ибр. шеол.
Лүғәтә бах. 22:11 * Јахуд күләјин га-
нады.

ФӘС. 22

а 36 69:14
б 36 18:4
в 36 116:3, 4
г 36 18:5
д 36 142:1
е 2:2
ж 36 3:7
з 36 18:6
и 36 34:15
к 5:4
л 5:4
м 2:2
н 36 18:7-12
о 36 77:18
п 36 30:27
р 36 144:5
с 36 64:1
т 36 4:11
у 1:1
ф 36 18:9
х 36 97:2
ц 36 4:4
ч 36 80:1
ш 36 99:1
щ 36 1:7
щ 36 29:29
ц 36 19:16
ч 36 2:10
ш 36 18:13-16
щ 36 30:30

Сағ сүтүн

а 36 7:13
б 36 77:17
в 36 144:6
г 36 14:21
д 36 106:9
е 36 114:3
ж 36 15:8
з 36 18:16-19
и 36 124:2-4
к 36 144:7
л 36 3:7
м 36 56:9
н 36 19:11
о 36 23:26
п 36 15:10
р 36 31:8
с 36 149:4
т 36 26:23
у 36 8:32
ф 36 18:20-24
х 36 24:3, 4
ц 36 6:1
ч 36 19:9
ш 36 8:11
щ 36 84:11
щ 36 18:23
ц 36 14:16
ч 36 34:11
ш 36 18:24
щ 36 5:21
ц 36 3:10
ш 36 11:6

- 15 Охларыны^а атыб дүшмән-
ләри дармадағын етди,
Шимшәкләрлә онлары
чахнашмаја салды.^б
- 16 Јеһованын мезәмәтин-
дән,
Бурнундан чыхан нәфәсин
шиддәтиндән
Дәнизләрин диб
көрүндү,^в
Јерин тәмәлләри
ашкар олду.^г
- 17 О, јүксәкләрдән әлини уза-
дыб мэни тутду,
Дәрин сулардан мэни
чәкиб чыхартды.^д
- 18 Мәни голузорлу дүшмә-
нимдән,^е
Мәнимлә әдавәт апаран-
лардан гуртарды, онлар
мәндән күчлү иди.
- 19 Дар күнүмдә онлар
гаршымы кәсмишди,^ж
Лакин Јеһова мәнә
дајаг олду.
- 20 Мәни кенишлијә
чыхартды,^з
Мәни хилас етди, чүнки
мәндән разы иди.^и
- 21 Јеһова сәләһлијимә көрә
мәнә мүкафат верир,^к
Пак олдуғуму көрүб
әвәзини верир.^л
- 22 Чүнки мән Јеһованын
јолуну тутмушам,
Аллаһымы хайнчәсинә
тәрк етмәмишәм.
- 23 Онун бүтүн һөкмләри^м
көзүмүн өнүндәдир,
Ганунларындан дәнмәрәм.^н
- 24 Онун өнүндә
пак галачағам^о,
Гәбаһәт ишләрдән
узаг кәзәчәјим.^п
- 25 Јеһова сәләһлијимин,
Өнүндә күнаһсыз олмағы-
мын әвәзини версин.^р

- 26 Садиг адамла садигсэн,^а
Пак, икид адама гаршы
паксан.^б
- 27 Саф адамла
саф давранырсан,^в
Һижлэкэрэ гаршы
Һэнд ишлэдирсэн.^г
- 28 Һәлимләри хилас едирсэн,^д
Амма мәғрурлара гаршы
дурусан, онлары алчал-
дырсан.^д
- 29 Јеһова, чырағымсан!^е
Кечәми күндүз едән Јеһо-
вадыр.^е
- 30 Сәнин көмәжинлә гулдурла-
рын габагына чыхарам,
Аллаһын күчү илә сәдләр
ашарам.^ж
- 31 Аллаһын јолу камилдир,^з
Јеһованын сөзү сафдыр,^и
Худаваңд Она сығынан-
ларын һамысына сипәр-
дир.^и
- 32 Мәкәр Јеһовадан башга
Аллаһ вар?^ј
Аллаһымыздан савајы
ким гаја ола биләр?^к
- 33 Аллаһ мәним галамдыр,^к
О, јолуму камил едәр.^л
- 34 Ајағымы марал ајағытәк
чевик едир,
Мәни зирвәләрдә
сахлајыр.^м
- 35 Әлими дөјүшә өјрәдир,
Голум мис каманы кәрир.
- 36 Сән гуртулуш галханыны
мәнә верирсэн,
Лүтфүн мәни учалдыр.^н
- 37 Аддыларыма јол ачырсан,
Ајағларым сүрүшмәз.^о
- 38 Дүшмәнләrimi говуб
гырачағам,
Онлары јох етмәјинчә
кери гајытмајачағам.
- 39 Онлары гырыб-чатачағам,
галха билмәјәчәкләр,^п
Ајағларымын алтына
сәриләчәкләр.

ФӘС. 22

а 36 37:28
36 97:10
б 36 18:25-30
в Мт 5:8
1Бт 1:16
г 36 125:5
ф Өј 34:28
д Дн 4:37
1Бт 5:5
е 36 27:1
ө 36 97:11
ж 36 18:29
Фн 4:13
Иб 11:33, 34
з Гн 32:4
и 36 12:6
Мс 30:5
ы 36 35:2
36 91:4
ј Өш 44:6
к Гн 32:31
36 18:31-42
к 36 27:1
Өш 12:2
л Өш 26:7
м Өш 33:15, 16
һб 3:19
н 36 18:35
36 113:6-8
о 36 17:5
ө Чх 14:13

Сағ сүтун

а 1Иш 23:5
б 1Иш 17:49
36 44:3, 5
в Јр 49:8
г 36 18:40
ф 1Иш 28:6
мс 1:28
Өш 1:15
Мн 3:4
д 1Иш 30:6
2Иш 15:12
е 2Иш 8:3
36 2:8
36 60:8
ө 36 18:43-45
ж Гн 33:29
з Гн 32:4
и 36 18:46
36 89:26
ы 1Иш 25:29
2Иш 18:19
ј 36 18:47
36 110:1
36 144:1, 2
к 2Иш 5:12
2Иш 7:9
к 36 18:48
л Гн 32:43
36 117:1
м 1См 16:9
36 145:2
рм 15:9

- 40 Дөјүш үчүн белими
гүввәтлә гуршајарсан,^а
Јағы дүшмәними ајағымын
алтына сәрәрсән.^б
- 41 Дүшмәнләrimi мәғлубијә-
тә уғрадарсан.^в
Мәнә нифрәт едәнләри
јох едәрәм*.^г
- 42 Имдад диләсәләр дә, онла-
ры гуртаран јохдур,
Һәтта Јеһоваја јалварыр-
лар, лакин О һај вермир.^г
- 43 Онлары әзиб
тоз кими едәчәјәм,
Онлары күдәәки палчыг
кими тапдалајачағам.
- 44 Сән мәни елимин тәнәсин-
дән гуртарачағсан,^д
Халглар башчы гојмаг
үчүн мәни горујачағсан,^е
Танымадығым бир халг
мәнә гуллуғ едәчәк.^е
- 45 Јаделлиләр әсә-әсә өнүмә
кәләчәк,^ж
Сорағымы ешидиб мәнә
итаәт едәчәкләр.
- 46 О јаделлиләрин рәнки-руһу
гачачаг,
Кизләндикләри галалар-
дан әсә-әсә чыхачағлар.
- 47 Шүкүрләр олсун Гајама^з,
вар олан Јеһоваја!
Аллаһыма, мәни хилас
едән гајама ешг олсун!^н
- 48 Аллаһ гисасымы алыр,^ы
Халглары мәнә табе едир.^ј
- 49 О, мәни дүшмәнләrimдән
гуртарыр.
Сән мәни үстүмә кәләнләр-
дән үстүн едирсэн,^к
Мәни залымын әлиндән
алырсан.^к
- 50 Буна көрә, еј Јеһова,
Сәнә халглар арасында
шүкүр едәчәјәм,^л
Адыны нәғмәләрдә
тәрәннүм едәчәјәм.^м

51 О, мөһтәшәм ишләрлә
падшаһыны хилас едир,^a
Məsh етдијинә, Давуда вә
онун нәслинә
Әбәдилик мәнәббәт көстә-
рир».^b

23 Бу, Давудун сон сөзләри-
дир:^a

«Јәссә оғлу^r Давудун сөз-
ләри,

Јүксәкләрә учалдылмыш,^f
Јагубун Аллаһынын
мәш етдији^a адамын,
Исраилин семимли нәғмә-
карынын^o сөзләри.

2 Јеһованын руһу мәни
дилләндирди,^o
Онун кәламы дилимдә
иди.^ж

3 Исраилин Аллаһы
данышды,
Исраилин Гајасы³
мәнә деди:
“Һөкмдар салеһ оландә,^и
Аллаһ горхусу илә
һөкм едәндә,^м

4 Санки, сәһәр ачылыр,
Булдусуз сәмада
күнәш ишыг сачыр,^ј
Јағышдан сонра парлајан
шәфәгләр
Јердә от битирир”.^к

5 Мәним евим Аллаһын һүзу-
рунда бу чүрдүр!
Аллаһ мәнимлә әбәди
әһд бағлады,^к
Мөһүрләнмиш,
мүкәммәл бир әһд.
Бу, мәним гуртулушум,
зөвг-сәфамдыр.
Аллаһ ону
јетишидрәмәзми?^н

6 Бәдхәһлар исә тикан колу
кими атылыр,^м
Онлары әлә көтүрмәк
олмур.

7 Онлара тохунмаг истәјән
Дәмирлә, низә сапы илә
силаһланмалыдыр.

ФӘС. 22

a 36 2:6
36 21:1
б 36 89:20, 29
Лк 1:32, 33

ФӘС. 23

v Jr 49:1
Гн 33:1
г 1Иш 17:58
Мт 1:6
f 2Иш 7:8
д 1Иш 16:13
e 1См 16:9
ө Mp 12:36
2Тм 3:16
ж һә 1:16
2Бт 1:21
з Гн 32:4
36 144:1
и Mc 29:2
Әш 9:7
Әш 32:1
ы Чк 18:21
Әш 11:3
j Mn 4:2
Мт 17:2
Вһ 1:16
к 36 72:1, 6
к 2Иш 7:16, 19
1См 17:11
36 89:3
36 89:28, 29
36 132:11
л Әш 9:7
Әш 11:1
Ам 9:11
м 36 37:10

Сағ сүтун

a 2Иш 10:7
2Иш 20:7
1См 11:10
б 1См 11:11
в 1См 27:1, 4
г 1См 11:12-14
f һк 8:4
д һк 15:14, 16
1Иш 14:6
1Иш 19:5
e 36 3:8
36 44:3
ө Јш 15:20, 35
1Иш 22:1
ж Јш 15:1, 8
2Иш 5:22
1См 11:15-19
з 1Иш 22:1, 4
1См 12:16

Онлары јериндәчә күлә че-
вирмәк лазымдыр».

8 Давудун икидләри^a бун-
лар иди: үч икидин башчысы
тәкминли Јушиб-Бәссәбат.^o О,
низәсини галдырыб бир дәфә-
јә 800 нәфәри јерә сәрмишди.

9 Ондан сонра Әхуһи оғлу До-
дајын^o оғлу Әлјазар^r кәлирди.
О, Давудла бирликдә филишт-
лиләрә мејдан охујан үч ики-
дин арасында иди. Онлар ора-
да дәјүшә топлашмышдылар.
Исраилиләр кери чәкиләндә
10 о, јериндә дуруб голу јору-
лана гәдәр, гылынч тутмагдан
әли кејјәнә гәдәр филиштли-
ләри гырмышды.^f О күн Је-
һова бөјүк гәләбә вермишди.^д
Халг исә Әлјазарын ардынча
гајыдыб чәсәдләри гарәт ет-
мишди.

11 Ондан сонра һәрарлы
Әгинин оғлу Шамаһ кәлирди.
Бир дәфә филиштиләр Лели-
дә, мәрчи тарласында топлаш-
мышдылар. Чәмаат филиштли-
ләрин горхусундан гачыб кет-
мишди. 12 О исә тарланын
ортасында дуруб ораны гору-
муш вә филиштиләри гыр-
мышды. Онда Јеһова бөјүк гә-
ләбә вермишди.^o

13 Отуз башчыдан үчү би-
чин вахты Давудун јаны-
на Әдуллам мағарасына^o кет-
мишди. Филиштиләр Рәфа-
јим дәрәсиндә ордукаһ гур-
мушдулар.^ж 14 Давуд галада
иди.³ Филиштиләрин кешик-
чи дәстәси исә Бејтләһмдә
иди. 15 Онда Давуд һәсрәт-
лә демшиди: «Каш Бејтләһм
дарвазасы јанындакы һову-
зун сујундан олајды, ичәјдим!»
16 Онда һәмин о үч икид фи-
лиштиләрин ордукаһына со-
хулмуш вә Бејтләһм дарвазасы
јанындакы һовуздан су чәкиб
Давуда кәтирмишди. Лакин

Давуд сују ичмәмиш, Jehovahнын өнүндә жерә төкүб^а демишди: **17** «Ja Jehovah, неч мән буну едәрәмми?! Су кәтирмәк үчүн һәятларыны ода атан бу адамларын ганыны нечә ичим?^б» Давуд сују ичмәмишди. Бәли, о үч икид бу ишләри көрмүшдү.

18 Сәрја^а оғлу Јуабын гардашы Абшај^г башга үч икидин башчысы иди. О, низәсни галдырыб 300 нәфәри өлдүрмүшдү. Абшај да биринчи үч икид кими ад газанмышды.^г **19** О, үч икидин арасында ән мәшһуру иди вә онларын башчысы иди. Амма биринчи үч икидә чатмырды.

20 Јәһјадај оғлу Бәнаји^д чәсур адам иди. О, Кәбзилдә^е гәһрәмәнлыглар көстәрмишди. О, муаби Әрјилин ики оғлуну өлдүрмүшдү. Гарлы күндә су гујусуна ениб шир өлдүрмүшдү.^е **21** О һәмчинин бир пәзәвәнк мисирлини вуруб өлдүрмүшдү. Мисирлинин әлиндә низә варды. Бәнаји кәндирлә онун үстүнә кетмиш, низәни мисирлинин әлиндән алыб ону өз низәсилә кәбәртмишди. **22** Јәһјадај оғлу Бәнаји бунлары етмишди. О да үч икид кими ад газанмышды. **23** Отуз икиддән дә мәшһур иди, амма үч икидә чатмырды. Давуд ону баш муһафизи гојмушду.

24 Јуабын гардашы Асаил^ж отуз икидин арасында иди. Дикәр икидләр бунлар иди: бејтләһмли Додај оғлу Илкәнан,^з **25** харудлу Шамаһ, харудлу Әлга, **26** фәләгли Һәләз^и, тәгуһлу Игәш оғлу Ираһ^ы, **27** әнатутлу^й Әбусәр^к, һушаһлы Мәбуннај, **28** әхуһили Сәлмун, нәтуфаһлы Мәһарај^к, **29** нәтуфаһлы Бәәннаһ оғлу Һәләб, бинјаминлилә-

ФӘС. 23

а Лв 9:9
Лв 17:13
б Јр 9:4
Лв 17:10
в 2Иш 2:18
1См 2:15, 16
г 1Иш 26:6
2Иш 21:17
ф 1См 11:20, 21
д 2Иш 8:18
2Иш 20:23
1Пд 1:8
1Пд 2:29
1См 27:5, 6
е Јш 15:21
ө 1См 11:22-25
Мс 30:30
ж 2Иш 2:18, 23
1См 2:15, 16
1См 27:1, 7
з 1См 11:26-41
и 1См 27:1, 10
ы 1См 27:1, 9
й Јш 21:8, 18
әр 1:1
к 1См 27:1, 12
к 1См 27:1, 13

Сағ сүтун

а 1См 27:1, 14
б һк 2:8, 9
в 2Иш 15:31
2Иш 16:23
2Иш 17:23
1См 27:33
г 1См 2:53
ф 2Иш 11:3
1Пд 15:5

ФӘС. 24

д 2Иш 21:1
е 1См 27:23, 24
ө 1См 21:1-3
ж 2Иш 8:16
2Иш 20:23
з һк 20:1
и Сј 1:2
1См 21:4
ы Гн 2:36
Јш 13:8, 9
й Сј 32:34, 35
к Сј 32:40
к Јр 10:15
Јр 49:13
Јш 11:8

рин Кибаһ шәһәриндән Рибай оғлу Иттај, **30** фирәтунлу Бәнаји^а, Чааш^б вадиләриндән Гиддај, **31** әрәбәли Әбу-Әлбун, барһумлу Әзмут, **32** шалбунлу Илјәһба, Јашән оғулары, Јонатан, **33** һәрарлы Шамаһ, һәрарлы Шарар оғлу Әхјам, **34** мәкати оғлу Әһәзбәјин оғлу Әлфәлит, килолу Әхтуфил^в оғлу Әлјам, **35** кармелли Гизру, әрәбли Фәрај, **36** собаһлы Натан оғлу Јәгәл, чадлы Бәнни, **37** әмуни Салиг, Сәрја оғлу Јуабын силаһдары бииротлу Наһарај, **38** итрили Ираһ, итрили Гариб^г вә **39** һет Урјај^г. Чәми отуз једди нәфәр.

24 Jehovah jenә Исраилә гәзәбләнди.^а Бир кәс: «Кет Исраили вә Јәһуданы сая»,^е — дејиб Давуду онлара гаршы тәһрик етди.^е **2** Падшаһ јанында олан орду башчысы Јуаба^ж деди: «Дандан тутмуш Биир-Сәбаја^з гәдәр бүтүн Исраил гәбиләләрини кәзин, һаыны сијаһыја алын ки, халгын сајыны билим». **3** Јуаб падшаһа деди: «Гој Аллаһын Jehovah халгы јүз гат артырсын, һөкмдар да буну көрсүн. Нә үчүн һөкмдарым белә шеј етмәк истәјир?»

4 Амма падшаһын сөзү Јуабла сәркәрдәларин сөзүндән кәсәрли олду. Јуаб вә сәркәрдәләр падшаһын һүзүрудан чыхыб Исраил халгыны сијаһыја алмаға кетдиләр.^и **5** Онлар Иорданы кечиб вадинин ортасындакы шәһәрдән сағда, Аруирдә^ы дүшәркә салдылар, сонра чадлылар тәрәфә јолландылар, орадан исә Јазир^й тәрәфә кетдиләр. **6** Даһа сонра Килада^к вә Тахтым-Һүдси торпағына үз тутдулар, орадан да Дан-Јаһана кедиб Сидон^к әтрафыны долаш-

дылар. **7** Орадан Сур галасына^а кетдилэр, хивилэрин^б вэ кэнанилэрин бүтүн шәһэрлэрини кэздилэр, ахырда Некевдә^в, яэни Јәһудадакы Биир-Сәбада^г дајандылар. **8** Беләликләр, онлар бүтүн өлкәни кэздилэр вэ доггуз ај ијирми күндән сонра Јерусәлимә гайытдылар. **9** Јуаб сијаһыја алынган халгын сајыны падшаһа тәгдим етди. Израилдә әли гылынчлы 800 000 дөјүшчү, Јәһудада исә 500 000 адам вар иди.^ф

10 Халгы сајандан сонра Давудун үрәји ону гынамаға башлады^а. О, Јеһоваја деди: «Бу иши көрмәклә бөјүк күнаһ етмишәм^в. Јеһова, ахмаглыг еләмишәм, јалварырам, гулуну бағышла».^г **11** Давуд сәһәр галханда онун көрүчүсү Чада^ж Јеһованын сөзү назил олду: **12** «Кет Давуда сөјләки, Јеһова белә дејир: “Таршына үч сечим гојурам. Бирини сеч. Сәни о чүр чәзаландырачағам”».^з **13** Чада да Давудун јанына кәлиб деди: «Һансыны сечирсэн: өлкәдә једди ил ачлыг олсун,^и үч ај дүшмәнләрин сәни тәгиб етсин,^й ја да үч күн өлкәдә хәстәлик олсун? Јахшы-јахшы фикирләш, сөјлә, мәни көндәрәнә нә чаваб верим». **14** Давуд Чада деди: «Мәнә чох чәтиндир. Гојма инсан әлинә дүшүм.» Гој биз Јеһованын әлинә дүшәк,^к Онун мәрһәмәти бөјүкдүр».^л

15 Јеһова сәһәр ачыландан тәјин олунмуш вахта гәдәр Израилә хәстәлик көндәрди.^м Дандан тутмуш Биир-Сәбаја гәдәр^н 70 000 адам гырылды.^о **16** Мәләк әлини узадыб Јерусәлими тар-мар етмәк истәјәндә Јеһованын халға јазығыз кәлди^п вә халгы гыран мәләјә деди: «Бәсдир! Әл сахла!» Јеһованын мәләји јәбуси^р Ару-

ФӘС. 24

а Јш 19:24, 29

б Јш 11:19

в Јш 15:1

г Јр 21:31
Јш 15:21, 28F Cј 2:32
Cј 26:51
1См 21:5, 6
1См 27:23д 1Иш 24:5
Рм 2:15

е 2Иш 12:13

ө 1См 21:18-13
36 130:3
Һш 14:2
1Јһ 1:9ж 1Иш 22:5
1См 29:29

з Мс 3:12

и Лв 26:18, 20
2Иш 21:1

ы Лв 26:14, 17

ј Лв 26:16

к 2См 28:1, 5

к Иб 12:6

л 36 103:8
36 119:156м Cј 16:46
1См 27:24

н 2Иш 24:2

о 1См 21:14,
15ө 36 78:38
Өр 26:19
Јл 2:13п Јр 10:15, 16
Јш 15:8**Сағ сүгун**

а 2См 3:1

б 36 95:7

в 1См 21:16,
17г 1См 21:18-23
2См 3:1F Cј 16:46, 47
Cј 25:8
2Иш 24:15

д 1См 21:24-28

е Чх 20:25
1См 22:1ө 2Иш 21:14
2См 33:13наһын хырманынын^а јанында иди.

17 Давуд мәләјин халгы гырдығыны көрәндә Јеһоваја деди: «Күнаһ едән мәнәм, мән хәта етмишәм. Ахы бу јазыг гојунлар^б нә едибләр? Гој әлин мәнә, атамын евинә гаршы галхсын».^в

18 Чада һәммин күн Давудун јанына кәлиб деди: «Галх, кет Јеһова үчүн јәбуси Арунаһын хырманында гурбанкаһ тик».^г

19 Давуд Јеһованын әмр етдији кими, Чадын сөзү илә дуруб кетди. **20** Арунаһ падшаһа әјанларынын она тәрәф кәлдијини көрәндә тез бәјра чыхыб јерәдәк падшаһа тәзим етди вә деди: **21** «Ағам падшаһы бу гулунун јанына нә кәтириб?» Давуд деди: «Кәлмишәм сәнин хырманыны алыб Јеһоваја гурбанкаһ тиким вә халгын үзәринә кәлән бәлә дајансын».^ф **22** Арунаһ Давуда деди: «Гој падшаһ хырманы көтүрүб истәдијини тәгдим етсин. Бурада јандырма гурбаны үчүн һејван, јандырмаг үчүн одун әвәзинә вәл вә бојундуруглар вар. **23** Ја падшаһ, һамысы сәниндир». Сонра Арунаһ әләвә етди: «Гој Аллаһын Јеһова сәнә јар олсун».

24 Падшаһ исә Арунаһа деди: «Буну сәндән пулла алачағам. Аллаһым Јеһоваја јандырма гурбаныны һавајы көтүрүб тәгдим етмәрәм». Давуд әли шекел^в вериб хырманы вә һејванлары алды.^д **25** Давуд орада Јеһоваја гурбанкаһ тикди,^е јандырма вә үнсийәт гурбанлары тәгдим етди. Јеһова јалварышларына чаваб верди^ө вә Израилә кәлән бәлә совушду.

24:24 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

БИРИНЧИ

ПАДШАҢЛАР

МӘЗМУН

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Давуд вә Абишаг (1–4)
Әдунијәнин падашаһлыг
иддиасы (5–10)
Натанла Бадсәбанын тәдбири (11–27)
Сүлејманын мәш едилмәси үчүн
әмр (28–40)
Әдунијә гурбанкаһа гачыр (41–53)</p> <p>2 Давудун Сүлејмана вәсијјәти (1–9)
Давуд әлүр; тахта Сүлејман
чыхыр (10–12)
Әдунијә фәнд ишләдир (13–25)
Әбјатар каһинлик вәзифәсиндән
говулур; Јуаб әлдүрүлүр (26–35)
Шимај әлдүрүлүр (36–46)</p> <p>3 Сүлејман фиронун гызыны алыр (1–3)
Јеһова рәјада Сүлејмана
көрүнүр (4–15)
Сүлејман һикмәт диләјир (7–9)
Сүлејманын мүдрик һөкмү (16–28)</p> <p>4 Сүлејманын әјан-әшрәфи (1–19)
Сүлејманын дөврүндә
фираванлыг (20–28)
Динчлик дөврү (25)
Сүлејманын һикмәти вә
мәсәлләри (29–34)</p> <p>5 һирам Сүлејмана тикинти
материаллары көндәрир (1–12)
Сүлејман тикинти үчүн ишчи
топлајыр (13–18)</p> <p>6 Мәбәдин тикинтиси башланыр (1–38)
Ич отаг (19–22)
Кәррублар (23–28)
Диварлардакы ојмалар, гапылар,
ичәри һәјәт (29–36)
Мәбәдин тикинтиси
баша чатыр (37, 38)</p> <p>7 Сүлејманын сарајы (1–12)
Уста һирам мәбәдин
тикинтисиндә (13–47)
Ики мис сүтун (15–22)
Төкмә чән (23–26)
Он араба вә мис тештләр (27–39)
Гызыл лөвазиматлар (48–51)</p> | <p>8 Әһд сандығы мәбәдә
кәтирилир (1–13)
Сүлејман халга хитаб едир (14–21)
Һәср дуасы (22–53)
Сүлејман халга хејир-дуа
верир (54–61)
Һәср мәрәсими вә гурбанлар (62–66)</p> <p>9 Јеһова икинчи дөфә Сүлејмана
көрүнүр (1–9)
Сүлејманын Сур падашаһы һирама
һәдијјәси (10–14)
Дикәр тикинти лајиһәләри (15–28)</p> <p>10 Сәба мәликәси Јерусәлимә
кәлир (1–13)
Сүлејманын вар-дөвләти (14–29)</p> <p>11 Арвадлары Сүлејманы
јолдан чыхарырлар (1–13)
Сүлејмана гаршы әдавәт (14–25)
Әрубама он гәбилә вәд
олунур (26–40)
Сүлејман әлүр;
Рәһабам падашаһ олур (41–43)</p> <p>12 Рәһабамын халга сәрт чавабы (1–15)
Он гәбиләнин асилии (16–19)
Исраилин үзәриндә Әрубам
падашаһ олур (20)
«Гардашларыңыз исраиллиләрлә
мүһарибә етмәјин» (21–24)
Әрубам Исраили бүтпәрәстлијә
сүрүкләјир (25–33)</p> <p>13 Бејтелдәки гурбанкаһа гаршы
пејғәмбәрлик (1–10)
Гурбанкаһ ики јерә бөлүнүр (5)
Аллаһ адамынын итаәтсизлији (11–34)</p> <p>14 Әхијјәнин Әрубама гаршы сөйләдији
пејғәмбәрлик (1–20)
Рәһабам Јеһуда үзәриндә
падашаһлыг едир (21–31)
Шишагын Јерусәлимә
һүчүмү (25, 26)</p> <p>15 Јеһуда падашаһы Әбјам (1–8)
Јеһуда падашаһы Аса (9–24)
Исраил падашаһы Надаб (25–32)
Исраил падашаһы Баша (33, 34)</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 16 Јеһованын Башаја чыхардыгы һөкм (1–7)
Исраил падшаһы Илаһ (8–14)
Исраил падшаһы Зүмри (15–20)
Исраил падшаһы Омри (21–28)
Исраил падшаһы Өһөб (29–33)
Хаил Әриһа шөһәрини бөрпа едир (34)
- 17 Илјас пејғәмбәр гураглыг олачағыны дејир (1)
Гузғунлар Илјасы једирилләр (2–7)
Илјас Сарфатда дул гадынын евинә кәлир (8–16)
Дул гадынын оғлунун өлүб-дирилмәси (17–24)
- 18 Илјас Өбдија вә Өһөблә көрүшүр (1–18)
Илјас вә Баал пејғәмбәрләри Кармел дағында (19–40)
«Нә вахта гәдәр ики төрәфә әјиләчәксиниз?» (21)
Үч ил јарым сүрән гураглыг сона јетир (41–46)
- 19 Илјас Изәбилин горхусундан гачыр (1–8)
- Јеһова һурибдә Илјаса көрүнүр (9–14)
Јеһованын һәзаил, Јеһу вә Өлјәсә илә бағлы көстөриши (15–18)
Өлјәсә Илјасын хәләфи олур (19–21)
- 20 Арамиләр Өһөбин үстүнә мүһарибәјә галхырлар (1–12)
Өһөб арамиләри мәғлуб едир (13–34)
Өһөб барәдә пејғәмбәрлик (35–43)
- 21 Өһөб вә Набутун үзүм бағы (1–4)
Изәбил Набуту өлдүртдүрүр (5–16)
Јеһованын Өһөб барәдә һөкму (17–26)
Өһөб гуруруну сындырыр (27–29)
- 22 Јеһушафат Өһөблә иттифаг бағлајыр (1–12)
Микајын мәғлубијјәт барәдә пејғәмбәрлији (13–28)
Мәләк Өһөби товлајыр (21, 22)
Өһөб Рамут-Киладда өлдүрүлүр (29–40)
Јеһушафатын Јеһуда үзәриндә һөкманлығы (41–50)
Исраил падшаһы Өһәзја (51–53)

1 Давуд падшаһ јаша долуб гочалмышды.^а Онун үстүнү нә гәдәр өртсәләр дә, чаны гызмырды. **2** Ахырда әјанлары дедиләр: «Һөкмдар үчүн бакирә гыз тапмаг лазымдыр. О, падшаһа гуллуғ едәр, гојнуна кириб ону исиндирәр». **3** Онлар бүтүн Исраили гарыш-гарыш кәзиб көзәл гыз ахтардылар. Ахырда Шунамдан^б Абишаг^в адлы бир гыз тапыб падшаһын јанына кәтирдиләр. **4** Гыз мисилсиз көзәл иди. О, падшаһа гуллуғ етмәј башлады, амма падшаһ онунла јахынлығ етмәди.

5 Бу арада һаггитин оғлу Әдунијјә^г өјүнүб дејирди: «Мән падшаһ олачағам!» О, өзү үчүн чәнк арабасы вә сүвариләр һазырлады, һәмчинин га-

ФӘС. 1

а 2Иш 5:4
1См 29:26,
27

б Јш 19:17, 18

в 1Пд 2:17, 22

г 2Иш 3:2, 4
1См 3:1, 2

Сағ сүтун

а 2Иш 15:1

б 2Иш 20:25

в 1Пд 2:22

г 2Иш 8:17

д 2Иш 20:23
1См 27:5

е 2Иш 7:2
2Иш 12:1

ж 1Пд 4:7, 18

з 2Иш 23:8

и 1См 11:10

к 2Иш 15:12

бағында гачмаға әлли адам гојду.^а **6** Атасы һеч вахт ону мәзәммәт етмир, «бу нәдир едирсән?» демирди. Әдунијјә һәм дә чоғ јарашыглы иди. О, Абсаламдан сонра анадан олмушду. **7** О, Сәрја оғлу Јуаб вә каһин Өбјатарла^б данышды, онлар да Әдунијјәјә дајағ олачағларына сөз вердиләр.^в **8** Анчаг каһин Садыг^г, Јеһјадај оғлу Бәнаји^д, Натан^е пејғәмбәр, Шимај^е, Реј вә Давудун икидләри^е Әдунијјәнин төрәфинә кечмәдиләр.

9 Әдунијјә Ејн-Рокел јахынлығында, Зөһләтдәки дашын јанында гојун, гарамал, көк һејванлар гурбан кәсди^ж. Бүтүн гардашларыны, шаһ-задәләри, јеһудалылары вә падшаһын әјанларыны ора дөвәт етди. **10** Лакин Натан

пејгәмбәри, Бәнајини, икидләри вә гардашы Сүлејманы чағырмады. **11** Онда Натан^а Сүлејманын анасы^б Бадсәба^в деди: «Билирсән, һаггитин оғлу Әдунијя^г падшаһ олуб. Һөкмдарымыз Давудун исә бундан хәбәри жохдур. **12** Мәсләһәтимә гулаг ас, онда өзүнүн дә, оғлун Сүлејманын да чаныны өлүмдән гуртарарсан.^д **13** Давуд падшаһын јанына кедиб белә де: “Еј һөкмдар, мәкәр сән бу гарабашына анд ичиб демәмишдин ки, сәндән сонра мәним оғлум Сүлејман падшаһ олачаг, сәнин тахтында о отурачаг?^е” Бәс онда нә үчүн Әдунијя падшаһ олуб?” **14** Сән падшаһла данышан вахт мән далында кириб сәнин сөзләрини тәсдиг едәрәм».

15 Бадсәба падшаһын отағына кирди. Падшаһ чох гочалмышды, шунамлы Абишаг^ө она гуллуғ едирди. **16** Бадсәба падшаһын һүзурунда баш әјиб јерәчән тәзим етди. Падшаһ сорушду: «Диләјин нәдир?» **17** Бадсәба деди: «Еј һөкмдар! Мәкәр сән бу гарабашына Аллаһын Јеһованын ады илә анд ичиб демәмишдин ки, сәндән сонра оғлум Сүлејман падшаһ олачаг, сәнин тахтында о отурачаг?^ө **18** Амма будур, Әдунијя падшаһ олуб, һөкмдарын исә бундан хәбәри жохдур.^ж **19** Әдунијя чохлу сәјда буға, гојун, көк һејван гурбан кәсиб, бүтүн шаһзадәләри, каһин Әбјатары, орду башчысы Јуабы ора дөвәт едиб,^з лакин гулун Сүлејманы чағырмајыб.” **20** Еј һөкмдар, бүтүн Израил көзүнү сәнә дикиб. Һамы көзләјир ки, өзүндән сонра кими тахта чыхара чағыны бәјан едәсән. **21** Јохса падшаһ ата-бабаларына го-

ФӘС. 1

а 2Иш 7:4, 5

б 2Иш 12:24

в 2Иш 11:3, 27

г 2Иш 3:2, 4

д Һк 9:4-6

1Пд 1:21

2Пд 11:1

е 1См 22:9

1См 28:5

1См 29:1

ө 1Пд 1:1, 3

ө 1Пд 1:13

1См 22:9, 10

ж 1Пд 1:5, 11

з 1Пд 1:7

и 1Пд 1:9, 10

Сағ сүгүн

а 1Пд 1:14

б 1Пд 1:5

в 2Иш 15:12

г 1Пд 1:5, 7

д 1См 27:5

д 36 71:23

36 103:4

ө 2Иш 20:23

2Иш 23:20

1Пд 1:8

1См 27:5

вушан кими мәнә дә, оғлум Сүлејмана да хаин ады вериләчәк».

22 Бадсәба падшаһла данышан вахт Натан пејгәмбәр кәлди.^а **23** Падшаһа Натан пејгәмбәрин кәлдијини хәбәр вердиләр. О, падшаһын һүзуруна кәлиб јерә гәдәр тәзим етди. **24** Сонра Натан деди: «Еј һөкмдар! Мәкәр сән демисән ки, сәндән сонра Әдунијя падшаһ олачаг, тахтында о отурачаг?^б **25** Бу күн о кедиб чохлу сәјда буға, гојун, көк һејван гурбан кәсиб^в, бүтүн шаһзадәләри, сәркәрдәләри, каһин Әбјатары ора дөвәт едиб.^г Онлар онунла јејиб ичир, бир ағыздан: “Јашасын падшаһ Әдунијя!” — дејирләр. **26** Әдунијя нә бу гулуны, нә каһин Садығы, нә Јәһјадај оғлу Бәнајини^г, нә дә гулун Сүлејманы дөвәт етмәјиб. **27** Еј падшаһ, доғруданмы, гулларыннан бихәбәр он сәлаһијет вермисән? Өзүндән сонра тахта кимин отурачағыны гуларына билдирмәмисән?»

28 Давуд падшаһ бујурду: «Бадсәбаны јаныма чағырын». О кәлиб падшаһын һүзурунда дурду. **29** Падшаһ анд ичиб деди: «Мәни бүтүн бәлалардан гуртаран^д Јеһоваја анд олсун! **30** Сәнә Израилин Аллаһы Јеһованын ады илә анд ичиб “оғлун Сүлејман мәнән сонра падшаһ олачаг, мәним јеримдә, тахтымда о отурачаг!” дедијими бу күн һәјата кечирәчәјәм». **31** Бадсәба јерә гәдәр тәзим едиб падшаһа деди: «Ағам Давуд падшаһ вар олсун!»

32 Давуд падшаһ дәрһал бујурду: «Каһин Садығы, Натан пејгәмбәри, Јәһјадај оғлу Бәнајини^ө јаныма чағырын». Онлар падшаһын һүзуруна кәл-

диләр. **33** Падшаһ онлара деди: «Эжанларымы өзүнүзлө көтүрүн, оғлум Сүлејманы мәним гатырыма миндириб^а Кихона^б апарын. **34** Каһин Садыг вә Натан пејғәмбәр ону Исраилин падшаһы кими мәш етсинләр.^в Сонра шејпур чалыб: “Јашасын падшаһ Сүлејман!” — дејәрәк чар чәкин.^г **35** Өзүнүз дә онун ардынча кәлин. Гој о кәлиб тахтымда отурсун. Мән ону Исраилин вә Јәһуданын рәһбәри тәјин едәчәјәм, о, мәним јеримә падшаһ олачаг». **36** Јәһјадај оғлу Бәнаји падшаһа деди: «Амин! Гој һөкмдарым падшаһын Аллаһы Јеһова бу иши мүбарәк етсин! **37** Гој Јеһова һөкмдарым падшаһа јар олдуғу кими, Сүлејмана да јар олсун!^д Онун тахтачыны Давуд падшаһынкындан да мөһкәм етсин!»^е

38 Каһин Садыг, Натан пејғәмбәр, Јәһјадај оғлу Бәнаји,^в кәритиләр вә фәләслиләр^г Сүлејманы Давуд падшаһын гатырына миндириб^ж Кихона^з кәтирдиләр. **39** Каһин Садыг чадырдан^и јағ бујнузуну көтүрүб^ы Сүлејманы мәш етди.^к Сонра шејпур чалдылар вә бүтүн чамаат чар чәкди: «Јашасын падшаһ Сүлејман!» **40** Һамы шадјаналыгла, неј чала-чала онун ардынча кетди. Онларын сәсиндән јер ләрзәјә кәлирди.^к

41 Әдунијә вә онун дәвәт етдији адамлар јејиб-ичмәји^л гуртгарандан сонра бу сәс-күјү ешитдиләр. Јуаб шејпур сәсини ешитчәк сорушду: «Шәһәрдән кәлән бу сәс-күјү нәдир белә?» **42** Сөзү һәлә ағзында икән каһин Әбјатарын оғлу Јонатан^м кәлиб чыхды. Әдунијә она деди: «Кәл, сән јахшы адамсан. Кәтирдийин хәбәр дә јахшы олачаг». **43** Јонатан

ФӘС. 1

а 1Пд 1:38

Лк 19:33-35

б 2См 32:30

в 1Иш 16:13

г 1Иш 10:1, 24

2Иш 15:10

2Пд 11:12

ф 1См 28:20

д 1Пд 3:12

1Пд 10:23

36 72:8

е 1См 27:5

ө 2Иш 15:18

1См 18:17

ж 1Пд 1:33

Мт 21:7

з 2См 32:30

и 2Иш 6:17

ы Чк 30:23-25

1Иш 16:13

ј 1См 29:22

к 1Иш 4:5

к 1Пд 1:9, 25

л 2Иш 15:36

2Иш 17:17

Сағ сүтүн

а 1Пд 1:33, 34

б Чк 21:14

Чк 38:1, 2

1Пд 2:28

в 1Пд 2:23

Әдунијә деди: «Хејр. Һөкмдарымыз Давуд падшаһ Сүлејманы тахта чыхартды. **44** Падшаһ каһин Садығы, Натан пејғәмбәри, Јәһјадај оғлу Бәнајини, кәритиләри вә фәләслиләри Сүлејманла көндәрди, онлар да Сүлејманы падшаһын гатырына миндирдиләр.^а **45** Каһин Садыгла Натан пејғәмбәр ону Кихонда падшаһ олараг мәш етдиләр вә шадјаналыгла кери гајытдылар. Инди шәһәрдә бајрамдыр. Ешитдијиниз сәс-күјү дә бајрам сәс-күјүдүр. **46** Сүлејман артыг тахта чыхыб. **47** Һөкмдарымыз Давудун әјанлары да Давуд падшаһын јанына кәлиб ону тәбрик едәрәк дедиләр: “Гој сәнин Аллаһын Сүлејманын адыны сәнин адындан да уча етсин, тахтыны тахтындан да мөһкәм етсин!” Падшаһ да елә јатағындача тәзим етди. **48** Сонра падшаһ деди: “Исраилин Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун! О, тахтымы бош гојмады, мәнә дә буну көрмәји нәсиб етди”».

49 Әдунијәнин дәвәт етдији адамларын чанына горху дүшдү. Һамы дуруб дағылышды. **50** Әдунијә дә Сүлејманын горхусундан кедиб гурбанкаһын бујнузларындан јапышды.^б **51** Сүлејмана хәбәр кәтирдиләр: «Әдунијә Сүлејман падшаһын горхусундан кедиб гурбанкаһын бујнузундан јапышыб. О дејир: “Гој Сүлејман падшаһ мәнә анд ичсин ки, бу гулуну гылынчдан кечирмәјәчәк”. **52** Сүлејман деди: «Әкәр о, мәрд адам олса, башындан бир түк дә әс-кик олмајачаг. Лакин намәрдлик етсә,^в өләчәк». **53** Падшаһ Сүлејман онун далынча адам көндәриб ону гурбанкаһдан кәтиздирди. Әдунијә

кæлиб Сүлејман падшаһа тæзим етди. Сүлејман она деди: «Евинæ кет».

2 Давудун өлүмү јахынлашырды. О, оғлу Сүлејмана вәсијәт еләјиб деди: **2** «Артыг сон мәнзилә кедрәм. Сән мәтин ол,^а мәрд ол!^б **3** Аллахын Јеһоваја табе ол. Онун јолларыны тут, Мусанын Ганунда јазылаан әмрләрә, гајдалара, һөклмләрә, бујругларарајајәт ет.^в О заман гансы ишә эл атсан, һансы сәмтә үз тутсан, уғур газанарсан. **4** Јеһова да мәним һаггымда вердији сөзү јеринә јетирәр. О, белә демишди: “Әкәр оғулларын јолларына фикир версәләр, Мәним өнүмдә чан-дилдән, сәдагәтлә јерисәләр,^г онда Израил тахтында һәмишә сәнин сүләән олачаг”.^д

5 Сән јахшы билирсән Сәрја оғлу Јуаб мәнә нәләр едиб: Израилин ики сәркәрдәсини — Нур оғлу Абнуру^а вә Јатир оғлу Амассаны^в өлдүрүб әмин-аманлыг вахты ган төкмүш^в, белинин гуршағыны, ајағынын сәндәлини гана буламышдыр. **6** Инди сән һикмәтлә давраң, гојма онун ағармыш башы өз әчәли илә Мәзара^в енсин.^ж

7 Киладлы Бәрзиллајын^в оғулларындан исә һеч вахт јахшылығыны әсиркәмә. Гој онлар сүфрәндә әйләшәнларин арасында олсунлар. Чүнки мән сәнин гардашын Абсаламдан гачанда^г онлар мәним јанымда олмушдулар.^д

8 Јахынлыгда Баһуримдән олан бинјаминли Гираһ оғлу Шимај јашајыр. Мән Маһана-Шимә кедәркән^г о, мәнә ағыр гарғышлар јағдырмышды.^д Анчаг Йордана мәни гаршыламаға кәләндә мән она Јеһова-

ФӘС. 2

а Гн 31:6
Јш 1:6
1См 28:20

б 1Пд 3:7

в Гн 17:18-20

Ва 12:13

г Гн 6:5
2Пд 20:3
2Пд 23:3
2См 17:3
Мт 22:37

д 2Иш 7:12, 16
1Пд 8:25
1См 17:11
36 132:11, 12

е 2Иш 3:27, 30

в 2Иш 17:25
2Иш 20:10
1См 2:17

г Сј 35:33
2Иш 3:28

ж 2Иш 3:29
1Пд 2:31-34

з 2Иш 19:31

и 2Иш 15:14

ы 2Иш 17:27-29

ј 2Иш 17:24

к 2Иш 16:5-7

Сағ сүтүн

а 2Иш 19:23

б Чк 22:28

в 1Пд 2:44, 46

г 2Иш 5:7
1См 11:7
1См 29:26,
27
һв 2:29

д 1См 12:23

е 2Иш 5:4, 5

в 2Иш 7:8, 12
1См 29:23
2См 1:1
36 89:36, 37
36 132:12

г 1Пд 1:5, 25

ж 1См 22:9

з 1Пд 1:1, 3

нын ады илә анд ичдим ки, ону гылынчдан кечирмәјәчә-јәм.^а **9** Сән исә ону чәзасыз гојма.^в Сән ағыллысан, билирсән она нә етмәк лазымдыр. Онун ағармыш башыны гансына бәләјиб Мәзара^в ендир».^д

10 Сонра Давуд өз ата-бабаларына говушду, ону Давуд шәһәриндә дәфн етдиләр.^г

11 Давуд Израил үзәриндә гырх ил һакимийјәт сүрдү, једди ил һәбрунда^г, отуз үч ил дә Јерусәлимдә.^д

12 Сүлејман атасы Давудун тахтына отурду. Онун һакимийјәти кет-кедә мөһкәмләнди.^е

13 Бир күн һаггитин оғлу Әдунијә Сүлејманын анасы Бадсәбанын јанына кәлди. Бадсәба сорушду: «Кәлишин жејирдир?» О деди: «Јејирдир. **14** Сәнә сөзүм вар». Бадсәба: «Сөјлә», — деди. **15** Әдунијә сөзә башлады: «Өзүн дә јахшы билирсән ки, тахт-тач мәним олмалы иди. Бүтүн Израил мәним падшаһ олмағымы көзләјирди.^в Амма тахт-тач әлимдән чыхыб гардашымын олду, чүнки бу, Јеһовадан иди.^ж **16** Инди сәндән бирчә хаһишим вар. Мәни нәүмид гојма». О деди: «Сөјлә».

17 Әдунијә давам еләди: «Хаһиш едирәм, Сүлејман падшаһа де, гој шунамлы Абишагы^в мәнә версин, о, сәнә јох демәз». **18** Бадсәба деди: «Јахшы! Падшаһла данышарам».

19 Бадсәба Әдунијә барәдә данышмаг үчүн Сүлејман падшаһын һузуруна кәлди. Падшаһ ајаға галхыб ону гаршылады вә она тәзим етди. Сонра тахтына әйләшди вә анасы үчүн дә сағ тәрәфиндә тахт гојдурду. **20** Бадсәба деди: «Сәндән кичик хаһишим вар, мәнә јох демә».

Падшаһ деди: «Бујур ана, ха-
нишини де, сәнә јох демә-
рәм». **21** О деди: «Шунамлы
Абишагы гардашын Әдунијјә
вер». **22** Сүлејман падшаһ ча-
ваб верди: «Нә үчүн Әдунијјә-
јә тәкчә шунамлы Абишагы ис-
тәјирсэн? Тахт-тачы да истә,^а
ахы о, мәним бөјүк гардашым-
дыр.^б Онсуз да каһин Әбјатар-
ла Сәрја оғлу Јуаб^в да онун тә-
рәфиндәдирләр».^г

23 Сүлејман падшаһ Jeho-
ваја анд ичди: «Әкәр бу ха-
нишиндән сонра Әдунијјә сағ
галса, гој Аллах мәни чәзалан-
дырсын. **24** Мәни атам Даву-
дун тахтында отурдуб мөһ-
кәмләндирән,^д сөз вердији ки-
ми, мәнә ханәдан верән^е Је-
ховаја анд олсун ки, Әдунијјә
бу күн өләчәк!»^в **25** Сүлејман
падшаһ дәрһал Јәһјадај оғлу
Бәнајини^г көндәрди вә о кедиб
Әдунијјәни өлдүрдү.

26 Падшаһ каһин Әбјата-
ра^ж деди: «Әнатута, өз мүл-
күнә гајыт!»^з Сән өлүмә лајиг-
сән! Амма мән сәни өлдүрмәјә-
чәјәм, чүнки сән атам Давудун
өнүндә Күлли-Ихтијар Јеһован-
нын сандығыны дашымысан,^и
атамын чәкдији һәр эзаба сән
дә гатлашмысан».^й **27** Сүлеј-
ман Әбјатары Јеһованын каһи-
ни вәзифәсиндән узаглашдыр-
ды, беләчә Јеһованын Шило-
да^к Әли евинә гаршы дедији
сөзү јеринә јетди.^л

28 Бу хәбәр Јуаба чатан-
да о, Јеһованын чадырына га-
чыб^м гурбанкаһын бујузла-
рындан јапышды. Чүнки Јуаб
Абсалама гошулмаса да,^н Әду-
нијјәнин тәрәфини тутмуш-
ду.^м **29** Сүлејман падшаһа де-
диләр: «Јуаб Јеһованын ча-
дырына гачыб, инди гурбан-
каһын јанындадыр». Сүлејман
Јәһјадај оғлу Бәнајини көндә-
риб деди: «Кет ону өлдүр!»

ФӘС. 2

а 2Иш 16:21
б 1См 3:1, 2, 5
в 2Иш 8:16
г 1Пд 1:7
д 1См 22:9, 10
е 2Иш 7:11
1См 17:10
ж 1Пд 1:51, 52
з 2Иш 8:18
1Пд 1:8
1См 27:5
и 1Иш 22:20
1Пд 1:7
й 1Иш 21:8, 18
Әр 1:1
к 1Иш 23:6
2Иш 15:24
1См 15:11,
12
л 1Иш 22:22,
23
м 1Иш 18:1
н 1Иш 2:31
1Иш 3:12
о 1См 21:29
п 2Иш 18:14
қ 1Пд 1:7

Сағ сүтун

а Јр 9:6
Чк 21:14
Сј 35:33
Гн 19:13
1Пд 2:5
б 2Иш 2:8
в 2Иш 17:25
г 2Иш 3:26, 27
2Иш 20:10
д 2Иш 3:29
е 1См 11:24
1См 27:5
ж 1Иш 2:35
1См 6:50, 53
1См 12:28
1См 16:37,
39
1См 24:3
з 1Пд 2:8
и 2Иш 15:23
2Пд 23:6
Јһ 18:1
к 1Иш 21:10
1Иш 27:2

30 Бәнаји Јеһованын чады-
рына кедиб она деди: «Пад-
шаһ әмр едир ки, орадан чы-
хасан». Амма о деди: «Јох,
мән бурада өләчәјәм!» Бәнаји
Јуабын дедикләрини падшаһа
чатдырды. **31** Падшаһ деди:
«Кет, дедији кими елә, ону өл-
дүр вә басдыр. Мәни вә ата-
мын евини Јуабын төкдүјү на-
һаг гандан тәмизлә.»^а **32** Је-
хова она төкдүјү гана көрә
чәза верәчәк, чүнки о, өзүн-
дән салеһ, өзүндән јахшы ики
кишини — Исраилын орду баш-
чысы Нур оғлу Абнуру^б вә Јә-
һуданын орду башчысы Јатир
оғлу Амассаны^в атам Давуддан
хәбәрсиз гылынчдан кечириб.^г

33 Онларын ганы һәмишәлик
Јуабла өвләдларынын бојнун-
да галачаг.^д Давуда, онун өв-
ләдларына, евинә, тахт-тачы-
на исә гој Јеһова әбәдилик
әмин-аманлыг нәсиб еләсин».
34 Јәһјадај оғлу Бәнаји ке-
диб Јуабы өлдүрдү. Ону чөл-
лүкдәки евиндә дөфн етдиләр.
35 Падшаһ Јәһјадај оғлу Бәна-
јини^е Јуабын јеринә орду баш-
чысы гојду, Әбјатарын јеринә
исә каһин Садыгы^в тәјин етди.

36 Сонра падшаһ Шимајы^г
чағыртдырыб деди: «Јерусә-
лимдә өзүнә ев тик, јаша. Бу-
радан һеч јана кетмә. **37** Бил
ки, шәһәрдән чыхыб Гидрон
вадисини^ж кечдијин күн өлә-
чәксэн. Ганын да өз бојнунда
галачаг». **38** Шимај падшаһа
деди: «Сәнин сөзүн һагдыр. Ја
һөкмдар, нечә бујурурсанса,
бу гулун елә дә едәчәк». Ши-
мај жејли мүддәт Јерусәлимдә
јашады.

39 Үч илин сонунда Ши-
мајын ики гулу Чат падша-
һы Мөкаһ оғлу Ахышын јанына
гачды.^з Шимаја хәбәр кәтир-
диләр ки, гуллары Чатдадыр.
40 Шимај гулларыны тапмаг

үчүн дәрһал ешшәјини паланлајыб Чата, Ахышын јанына кетди. Шимај гулла-ры илә бирликдә Чатдан гајы-данда **41** Сүлејмана дедиләр: «Шимај Јерусәлимдән чыхыб Чата кетмишди, инди гајы-дыб». **42** Падшаһ Шимајы ча-гыртдырыб деди: «Ахы мән сәнә Јеһованын ады илә анд ичдириб хәбәрдарлыг етмиш-дим ки, бурадан чыхыб баш-га јерә кетдијин күн өләчәк-сән. Сән дә демишдин ки, “баш үстә, сөзүн һагдыр”. Еләдри?^а **43** Бәс онда нә үчүн Јеһова-ја ичдијин анды позмусан, әм-римдән чыхмысан?!» **44** Сон-ра падшаһ Шимаја деди: «Ата-ма нә пислик етдијини өзүн чох кезәл билирсән.^б Инди Је-һова о пислији сәнин башы-на кәтирәчәк.^в **45** Амма Сү-лејман падшаһ немәт саһиби олачаг,^г Давудун тахты Јеһо-ванын өнүндә әбәдилик ду-рачаг». **46** Падшаһ буну дејиб Јәһјадај оғлу Бәнајијә ону өл-дүрмәји әмр етди вә о кедиб Шимајы өлдүрдү.^ф

Беләликлә, һакимијјәт Сү-лејманын әлиндә мөһкәмлән-ди.^а

3 Сүлејман Мисир падшаһы фиронла гоһум олду. О, фи-ронун гызыны алыб^б ону Да-вуд шаһәринә^в кәтирди вә өз евини.^ж Јеһованын евини,^з һәмчинин Јерусәлимин гала диварларыны тикәнә гәдәр^з орада сахлады. **2** Халг сәчдә-каһларда^ж гурбан кәтирирди,^ы чүнки о вахтлар һәлә Јеһова-нын адына ев инша едилмә-мишди.^ј **3** Сүлејман атасы Давудун гајда-ганунуна әмәл едир, Јеһованы севириди, ан-чаг јандырма гурбаны вә ди-кәр гурбанлары сәчдәкаһлар-да тәгдим едирди.^к

3:2 * һәрфән: јуксәкликләрдә.

ФӘС. 2

а 1Пд 2:38
б 2Иш 16:5, 13
в 36 7:16
Мс 5:22
г 36 21:6
36 72:17
ф 1Пд 2:8, 9
д 2См 1:1
Мс 16:12

ФӘС. 3

е Гн 7:3, 4
1Пд 7:8
1Пд 9:24
1Пд 11:1
Нә 13:25-27
ө 2Иш 5:7
1См 11:7
ж 1Пд 7:1
з 1Пд 8:17-19
и 1Пд 9:15
ы 2См 33:17
ј Гн 12:5, 6
1Пд 5:3
1См 28:6
к 1Иш 7:9
1Иш 10:8
1См 21:26

Сағ сүгүн

а 1См 16:39,
40
1См 21:29
б 2См 1:3-6
в 2См 1:7-10
г 1Пд 21, 4
ф 1См 29:1
Өр 1:6
д Чх 19:5, 6
е Иб 5:14
ө 36 72:1
36 119:34
ж Мс 15:8
з 1См 22:12
1См 29:19
2См 1:11, 12
Мс 16:16
и Вә 1:16
1Јһ 5:14
ы 1Пд 4:29
Мс 2:3-5
Јр 1:5
ј Мр 12:42
к 36 84:11
Мр 6:33
Еф 3:20
к 1Пд 4:21
Вә 7:11
л 1Пд 10:23

4 Падшаһ гурбан кәсмәк үчүн Кибјона кетди, чүнки баш сәчдәкаһ орада иди.^а Сү-лејман орадакы гурбанкаһда 1000 јандырма гурбаны тәгдим етди.^б **5** Кибјонда кечә вахты Јеһова Сүлејмана јухуда кө-рүндү. Аллаһ деди: «Мәндән нә истәјирсән дилә, сәнә ве-рим». ^в **6** Сүлејман деди: «Мә-ним атам, гулун Давуд сәда-гәтлә, сәлеһликлә, сидги-үрәк-лә Сәнин јолунда јеријиб. Сән дә һәмишә она мәнәббәт көс-тәрмисән вә бу мәнәббәтини бу күнәдәк давам етдириб та-хтында отурмаг үчүн она оғул бәхш етмисән.^г **7** Еј Аллаһым Јеһова, чаванлығыма, нашы-лығыма бахмајараг,^ф Сән мәни, бу гулуну атам Давудун јери-нә падшаһ етмисән. **8** Бу гу-лун сечдијин халгын,^д саја-һе-саба кәлмәән халгын рәһбә-ридри. **9** Инди халгына һөкм етмәк, хејири шәрдән ајыра билмәк үчүн^ө гулуна итаәткар үрәк вер.^ө Ахы бу бойда* халга ким һөкм едә биләр?»

10 Сүлејманын буну истә-мәси Јеһоваја хош кетди.^ж **11** Аллаһ она деди: «Сән ки буну диләдин, өзүнә узун өмүр, вар-дөвләт диләмәдин, дүшмәнләринин мәнвини ист-тәмәдин, амма диван ишләри-ни апармаг үчүн ағыл-камал диләдин.^з **12** Мән дә диләји-ни јеринә јетирәчәјәм,^ж үрәји-нә һикмәт, дәрракә верәчәјәм.^ы Белә ки, сәнин кимиси нә сән-дән әввәл олуб, нә дә сән-дән сонра олачаг.^ј **13** Үстә-лик, сәнә диләмәдијин шејлә-ри^к — вар-дөвләт вә шан-шөһрәт дә верәчәјәм.^к Бүтүн өмрүн боју сәнә тај падшаһ ол-мајачаг.^н **14** Әкәр атан Давуд кими, гајда-ганунларыма вә

3:9 * Дикәр вариант: чәтин. һәрфән: ағыр.

эмрлэримә эмәл етсән, јолларымы тутсан,^а сәнә узун өмүр дә бәхш едәчәјәм».^б

15 Сүлејман ојананда буну рөја олдуғуну анлады. О, Јерусәлимә кәлди вә Јеһованын Әһд сандығынын өнүндә дуруб јандырма гурбаны вә үн-сисјәт гурбаны^в тәгдим етди, бүтүн әјан-әшрәфинә зијәфәт верди.

16 Бир күн ики фәишә гадын кәлиб падшаһын һүзү-рунда дурду. **17** Гадынлардан бири деди: «Ағам, бу гадынла мән бир евдә јашајырыг. Евдә онун јанында ушағым олду. **18** Мән доғандан үч күн сонра бу гадын да доғду. Биз бир јердә идик. Евдә биздән башга һеч ким јох иди, тәкчә икимиз идик. **19** Кечә бу гадынын оғлу онун алтында галыб өлдү. **20** О, кечә јарысы дурду, мән гарабашын јухуда икән ушағы јанымдан көтүрүб өз гојнуна салды, өзүнүн өлү оғлуну исә гојнума гојду. **21** Мән сәһәр оғлumu әмиздирмәк үчүн дуранда көрдүм ушаг өлүдүр. Она диггәтлә баханда көрдүм ки, бу, мәним ушағым дејил». **22** О бири гадын деди: «Јох, дири ушаг мәнимди, өлү сәннин». Биринчи гадын исә дејирди: «Јох, өлү ушаг сәннидир, дири мәним». Онлар беләчә падшаһын һүзурунда мүбәһисә едирдиләр.

23 Ахырда падшаһ деди: «Бири дејир, “сағ ушаг мәнимди, өлү сәннин”, о бири дејир, “јох, өлү ушаг сәннидир, сағ мәним”. **24** О бујурду: «Мәнә гылынч верин!» Падшаһа гылынч кәтирдиләр. **25** Падшаһ деди: «Сағ ушағы ики јерә бөлүн, јарысыны бир гадына, јарысыны о бири гадына верин». **26** Оғлу сағ олан гадын баласы үчүн үрәји јандығына көрә

ФӘС. 3

а 1Пд 15:5

б 36 21:4
36 91:14, 16
Мс 3:13, 16

в Лв 7:11

Сағ сүтүна 1См 29:23-25
36 7:5

б 1Пд 3:9, 10

ФӘС. 4в 2См 9:30
Ва 1:12г 1См 6:8
1См 27:16,
17Ғ 2Иш 8:17
1См 27:32д 2Иш 8:16
2Иш 20:24е 1Пд 1:8
1Пд 2:35
1См 27:5

ө 1Пд 2:26

ж 1Пд 1:9, 10

з 2Иш 15:37
1См 27:33и 2Иш 20:24
1Пд 5:14
1Пд 12:18

ы 1Пд 9:15

ј 1См 27:1

к Јш 19:42, 48

к 2Пд 23:29

падшаһа јалварды: «Амандыр, ағам! Ушағы өлдүрмә, вер она». О бири гадын исә дејирди: «Бөлүн! Гој нә мәним олсун, нә дә онун!» **27** Онда падшаһ деди: «Ушағы өлдүр-мәјин, биринчи гадына верин. Ушағын анасы одур».

28 Бүтүн Израил падшаһын вердији һөкм барәдә ешитди. Онлар падшаһа дәрин ештирам белләмәјә башладылар,^а чүнки көрдүләр ки, Аллаһ она әдаләтлә һөкм етмәк үчүн һикмәт вериб.^б

4 Сүлејман бүтүн Израилин үзәриндә падшаһ олду.^в **2** Онун әјанлары бунлар иди: каһин — Садыг^г оғлу Әзрија; **3** катибләр^ғ — Шиша оғлу Әлхуриф вә Әхијјә; салнамәчи — Әхилуд оғлу Јәһушафат^д; **4** орду башчысы — Јәһјадај оғлу Бәнәји^е; каһинләр — Садыг вә Әбјатар^ө; **5** баш вали — Натан^ж оғлу Әзрија; каһин — Натан оғлу Зәбуд. О, һәм дә падшаһын досту иди.^з **6** Әхшәр ешикағасы, Әбда оғлу Әдунирам^и исә мүкәлләфијјәтлиләр үзәриндә нәзарәтчи иди.^ы

7 Сүлејманын бүтүн Израилдә он ики валиси вар иди. Онлар падшаһы вә ев әһлини әрзагла тәмин едирди. Һәр биринә илдә бир ај әрзаг көндәрмәк нөвбәси дүшүрдү.^ј **8** Валиләр бунлар иди: Әфраим дағлыг бөлкәсиндә Хур оғлу; **9** Мағасда, Шалбимдә^к, Бејт-Шәмсдә вә Илун-Бејт-Һәнанда Дәгәр оғлу; **10** Арбутда Һәсәд оғлу (Соғо вә бүтүн Һәфәр дә онун нәзарәтиндә иди); **11** бүтүн Дор јамачларында Әбунәдәб оғлу (Сүлејманын гызы Тават онун арвады иди); **12** Танагда, Мекиддода^к вә Јизраилдән ашағыда, Сәрфанла гоншулуғда

жерләшән бүтүн Бейт-Шәәндә^а, Бейт-Шәәндән Абил-Мәһлаја вә Јуғмим^б бөлкәсинәдәк эразидә Әхилуд оғлу Бәәнна; **13** Рамут-Киладда^в Гәбәр оғлу (Мәнәссә оғлу Јаирин^г Киладдакы^г бүтүн чадыр кәндләри, Башандакы^д Аргуб бөлкәси^е: гала диварлы, мис рәзәли алтмыш бөјүк шәһәр онун нәзарәти алтында иди); **14** Мәһнајимдә^ө Идду оғлу Әхинәдаб; **15** Нифталыда Әхимас (О, Сүлејманын о бири гызы Бәсмәни алмышды); **16** Аширдә вә Билусда Хушәј оғлу Бәәнна; **17** Јәсакирдә Фәруһ оғлу Јәһушафат; **18** Бинјаминдә^ж Ила оғлу Шимај^з; **19** Киладда^а, амориләрин падашаһы Сихунун^ы вә Башан падашаһы Огун^ь өлкәсиндә Ур оғлу Гәбәр. Өлкәдәки бу валиләрин үзәриндә баш вали дурурду.

20 Јәһудалыларла исраилләләр дәниз гуму гәдәр чох идиләр.^к Онлар јејиб-ичир, Фивран вә Јашајырдылар.^к

21 Сүлејман чајдан* филиштлиләрин^а өлкәсинә вә Мисирин сәрһәдинәдәк олан бүтүн падашаһлыглар үзәриндә һакимийәт сүрүрдү.^н Онлар Сүлејманын өмрү боју она хәрәч вериб гуллуғ етдиләр.^м

22 Сүлејманын күндәлик азуғәсини 30 кор нарын ун вә 60 кор ун*, **23** 10 баш көк гарамал, отлагдан 20 баш гарамал, 100 баш гојун, һәмчинин мараллар, чејранлар, чүјүрләр, көк гуггу гушлары тәшкил едирди. **24** Тифсаһдан Гәззәјә^н гәдәр чајын бу тајындакы* һәр шеј, еләчә дә бүтүн падашаһлар онун

4:21 * Фәрат чаы. ^а Бәзи мәнбәләрә әсәсән, *филистимлиләр*. **4:22** * Кор 220 литрик габын тутумуна бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах. **4:24** * Јәни Фәратын гәрбиндәки.

ФӘС. 4

а Јш 17:11
1Иш 31:8, 10

б Јш 21:34

в Гн 4:41-43
1Пд 22:3

г Сј 32:41
Гн 3:14

д Сј 32:1

е Јш 13:8, 11

ө Гн 3:4

ә Јр 32:1, 2
2Иш 2:8, 9

ж Јш 18:11

з 1Пд 1:8

и Јш 17:1

ы Сј 21:21

ь Гн 3:4

к Јр 22:15, 17

к Вә 2:24

л Јр 15:18
Чх 23:31

2Иш 8:3
36 72:8-10

м 36 72:10

н Јр 10:19

Сағ сүтүн

а Јш 1:4

б 1Пд 5:4
1См 22:9
36 72:7

в Гн 17:15, 16
1Пд 10:24-26
2См 1:14, 17

г 1Пд 4:7

д 1Пд 10:23
2См 1:10
Мс 2:6

е һв 7:22

ө 36 89:Мүг

ә 36 88:Мүг

ж 1См 2:4, 6

з 1Пд 10:1, 7
Лк 11:31

и Мс 1:1

ы Вә 12:9

ы Нә 1:1

ь Чх 12:22

к Мс 30:30

к Мс 30:19

л Мс 6:6

л Мс 30:25

табелијиндә иди.^а Һәр јердә, онун бүтүн бөлкәләриндә әмин-аманлығ һөкм сүрүрдү.^б **25** Сүлејманын бүтүн өмрү боју Дандан Биир-Сәбаја гәдәр Јәһуда вә Исраилдә һәр кәс өз мејнәсинин, әнчир ағачынын алтында динчлик ичиндә јашајырды.

26 Сүлејманын 12 000 аты* вә чәнк арабаларынын атлары үчүн 4000^а ат төвләси вар иди.^б

27 Бу валиләр Сүлејман падашаһы вә онун сүфрәсиндә отуранлары әрзагла тәмин едирдиләр. Һәр биринә бир ај нөвбә дүшүрдү. Онлар нәзарәт едирдиләр ки, һеч бир шеј әскик олмасын.^г **28** Һәмчинин онларын һәр бири гошгу вә миник атлары үчүн ләзым олан јерләрә үзәрләринә дүшән мигдарда арпа-саман көндәридиләр.

29 Аллаһ Сүлејманә һәдсиз һикмәт вә бәсирәт, үрәјинә сонсуз дәрракә верди.^ф

30 Сүлејманын һикмәти шәрғ халгларынын, мисирлиләрин һикмәтиндән үстүн иди.^д

31 О, һәр кәсдән, әзраһлы Итандан^е, Һимандан^ө, Кәлкүлдән^ж, Дардадан, Мәһул оғулла-рындан һикмәтли иди. Онун шөһрәти бүтүн халглара јайылмышды.^з **32** О, үч мин мәсәл,^и мин беш нәғмә^ы гошмушду.

33 О, Ливандакы сидр ағачындан тутмуш диварда битән гарагыныға^ь гәдәр бүтүн биткиләрдән, һәмчинин һејванлардан^к, гушлардан^к, сүрүәннәлрдән^н, балыглардан бәһс едирди. **34** Сүлејманын һикмәтини ешитмәк үчүн бү-

4:26 * Јахуд сувариси. ^а Бәзи әлјазмаларда вә һадисәнин нәгл олундуғу паралел ајдә 4000 рәғәми јазылыб. Дикәр әлјазмаларда 40 000 рәғәми ишләнир.

түн халглардан адамлар, ел-чә дә дүнҗанын бүтүн кушәләр-риндән онун һикмәти барәдә ешитмиш падшаһлар кәлирди.^а

5 Сур^б падшаһы Һирам Сүлејманын мәш едилиб ата-сынын јеринә падшаһ олдуғу-ну ешидәндә өз әјанларыны онун јанына көндәрди. Һирам Давудун хәтрини чох истәјирди.^в **2** Сүлејман да Һирама хәбәр көндәрди:^г **3** «Сәнә мәлумдур ки, атам Давуд Јеһованын адына ев тикә билмәди, чүнки Јеһова дүшмәмләри она мәғлуб едәнәчән онлар һәр јандан онунла мүһарибә едирдиләр.^д **4** Инди Аллаһым Јеһова мәнә һәр тәрәфдән динчлик вериб.^е Һеч бир мүғавимәт, әнкәл јохдур.^в **5** Буна көрә дә Јеһованын атам Давуда вәд етдији кими, Аллаһым Јеһованын адына ев тикмәк истәјирәм. О демишди: “Мәним адыма еви сәнин јеринә тахта чыхарачағым оғун тикәчәк”.^з **6** Инди адамларына бујур, мәним үчүн Ливандан сидр ағачлары кәссинләр.^ж Мәним хидмәтчиләрим сәнинкиләрлә бирликдә ишләјәр, мән дә сәнин хидмәтчиләринә тәјин етдијин мәбләгдә зәһмәт һаггы верәрәм. Сән билирсән ки, биздә сидонлулар кими ағач кәсмәји бачаран јохдур”.^з

7 Һирам Сүлејманын тәклифини ешидәндә чох севинди вә деди: «Јеһоваја алгыш олсун! О, бу бөјүк халга рәһбәрлик еләмәк үчүн Давуда һикмәтли оғул вериб!»^ж **8** О, Сүлејман хәбәр көндәрди: «Тәклифини алдым. Истәјини јеринә јетириб сәнә сидр вә ардыч ағачлары јоллајачағам.^ж **9** Хидмәтчиләрим онлары Ливандан дәнизә кәтирәр, мән

ФӘС. 4

а 2См 9:1, 23

ФӘС. 5

б һә 27:3

в 2Иш 5:11

г 2См 2:3

д 2Иш 7:5
1См 22:7, 8

е 1Пд 4:24, 25

ж Мс 16:7

з 2Иш 7:12, 13
1См 22:9, 10
2См 2:4

ж 1Пд 6:9, 20

з 2См 2:8

и 2См 2:11, 12

ы 2Иш 6:5
1Пд 6:15
2См 3:5

Сағ сүтүн

а 2См 2:15, 16
Үз 3:7

б 2См 2:10

в 1Пд 3:12
1Пд 4:29
Јр 1:5

г 1Пд 9:15

д 2Иш 20:24
1Пд 4:6
1Пд 12:18

е 1См 22:15

ж 1Пд 16:10
1Пд 9:20-22
2См 2:2
2См 2:17, 18
2См 8:7-9

з 1Пд 9:23

ж Вһ 21:14

з 1Пд 6:7

и 1Пд 7:9
1См 22:2

ы Јш 13:1, 5

ФӘС. 6

ж Чк 12:14, 51

онлардан саллар дүзәлдиб дән-низлә дедијин јерә көндәрәрәм. Орада онлары ајырарам, сән дә дашыјарсан. Бунун әвәз-индә ев әһлими истәдијим әр-загла тәмин едәрсән».^а

10 Беләчә, Һирам Сүлејманна истәдији гәдәр сидр вә ардыч ағачы верди. **11** Сүлејман да Һирамын ев әһли үчүн 20 000 кор^в буғда вә 20 кор халлис зейтун јағы көндәрди. Сүлејман Һирама һәр ил бунлары верирди.^г **12** Јеһова вәд етдији кими, Сүлејманна һикмәт верди.^д Һирамла Сүлејман сүлһдә идиләр, онлар сазиш бағламышдылар.

13 Сүлејман падшаһ бүтүн Исраилдән адамлар топлајыб үзәрләринә мүкәлләфијәт гојду; 30 000 адам топланды.^д **14** Сүлејман һәр ај онлардан он минини нөвбә илә Ливана көндәрди. Онлар бир ај Ливанда, ики ај өз евләриндә галырдылар. Әдунирам^е мүкәлләфијәтлиләрин нәзарәтчиси иди. **15** Сүлејманын 70 000 фәһләси, дағларда 80 000 даш кәсән^в ишчиси вар иди.^г **16** Һәмчинин Сүлејманын бу адамлар нәзарәт едән 3300 мәмуру вар иди.^д **17** Падшаһын әмринә әсасән, евин тәмәлини^ж јонулмуш дашлардан^з гојмаг үчүн онлар бөјүк вә баһалы дашлары^ж газыб чыхарырдылар. **18** Сүлејманын вә Һирамын иншаатчылары, һәмчинин кебаллылар^ж дашлары кәсир, еви тикмәк үчүн шалбан вә дашлар һазырлајырдылар.

6 Исраиллиләрин Мисирдән чыхмаларынын^д дөрд јүз сәксәнинчи илиндә, Сүлејманын Исраил үзәриндә һаким-ијәтинин дөрдүнчү илиндә,

5:11 * Б14 өләвәсине бах.

икинчи ај олан зив* ајында^а Сүлејман Јеһованын мәбәдини^б тикмәжә башлады.^б **2** Сүлејман падшаһын Јеһова үчүн тикдији евин узунлуғу 60 гулач*, ени 20 гулач^в, хүндүрлүжү 30 гулач^г иди.^г **3** Евин гаршысындакы ејванын^г узунлуғу евин енинә мүвафиг олараг, 20 гулач, ени исә 10 гулач иди.

4 О, ев диварын ичинә доғру даралан пәнчәрәләр гојду.^г **5** Евин, јәни мәбәдин диварына битишик артырма тикди. Артырма Мүгәддәс јерлә ичәри отағын^д диварларыны дөврәләјирди. Орада отаглар вар иди.^д **6** Бу отагларын ени алт гатда 5 гулач, орта гатда 6 гулач, үст гатда 7 гулач иди. О, евин диварынын байыр тәрәфиндә чыхынтылар дүзәлтди, буна көрә дә евин диварларына һеч нә вурулмады.^д

7 Ев карханада чыхарылыб һазырланмыш дашлардан тикилди.^д Белә ки, ев тикилән вахт орада нә күрз, нә балта, нә дә башга бир дөмир аләт сәси ешидилмәди. **8** Артырма отагларын алт гатынын кириши евин чәнуб тәрәфиндә иди.^д Долама пилләкән орта гата, орадан да үст гата галхырды. **9** О, еви тикиб гуртарды,^д сонра еви сидр ағачындан олан тир вә тахталарла өртдү.^д **10** О, евин әтрафында һәр биринин хүндүрлүжү 5 гулач олан артырма отаглар тикди.^д Отаглар евә сидр тирләрлә бирләширди.

11 Бу арада Сүлејмана Јеһованын сөзү назил олду: **12** «Әкәр Мәним гајда-ганунларымла јерисән, һөкмләри ми јеринә јетирсән, әмрләримә

ФӘС. 6

- а 1Пд 6:37
б 1См 28:11, 12
2См 3:1, 2
в 2См 3:3
Үз 6:3
г 2См 3:4
Ғ һз 41:26
д Лә 16:2
2См 5:7
Иб 9:3
е 1Пд 6:10
Һз 41:5, 26
ө һз 41:6, 7
ж 1Пд 5:17
з һз 41:11
и 1Пд 6:38
Ы 1Пд 5:6
1Пд 6:20
ј 1Пд 6:5

Сағ сүтун

- а Гн 17:18, 19
1Пд 8:25
1См 28:9
б 2Иш 7:13
1См 22:9
в Чх 25:8
Лә 26:12
36 132:13
г 1См 28:20
Ғ 1Пд 5:8
2См 3:5
д 1Пд 6:5
е 2См 3:8, 9
Иб 9:3
ө Иб 9:2
ж 1Пд 7:24
з Чх 25:33
и Чх 40:21
1Пд 8:6
ы Иб 9:3
ј 1Пд 6:16
к Чх 30:1
1Пд 7:48
к Чх 26:29
2См 3:7
л Чх 26:33
м Чх 30:1, 3
Чх 40:5

мүвафиг һәрәкәт етсән,^д Мән дә атан Давуда сәнин барән-дә, хүсусән дә тикдијин евлә бағлы вердијим сөзү јеринә јетирәчәјәм.^д **13** Исраиллиларин арасында мәскән салачағам,^д халғым Исраили атмаја-чағам».^д

14 Сүлејман евин иншасыны давам етдирди. **15** О, евин ич диварыны сидр тахталарла өртдү. Ич диварларла дөшәмәдән таванын тирләринә гәдәр тахта вурду. Евин дөшәмәсини ардыч тахталарла дөшәди.^д **16** Евин арха диварындан 20 гулач өлчүб дөшәмәдән таванын тирләринә гәдәр сидр тахталары дүзүб бир бөлмә ајырды, беләчә евин ичиндә ич отаг^д — Ән мүгәддәс јер дүзәлтди.^д **17** Мәбәддә^д Ән мүгәддәс јерин габағындакы баш отаг 40 гулач иди. **18** Евин ичиндәки сидр тахталарын үстүндә балгабаг^ж вә ачымыш күл тәсвилләри ојду.^д Һәр јан сидр тахталарла өртүлмүшдү, даш көрүнмүрдү.

19 О, Јеһованын Әһд сандығыны^д гојмаг үчүн евин ич отағыны^д һазырлады. **20** Ич отағын узунлуғу 20 гулач, ени 20 гулач, хүндүрлүжү 20 гулач иди.^д Отағын диварларыны халис гызылла, гурбанкаһы^к исә сидр тахталарла өртдү. **21** Сүлејман евин ичини халис гызылла өртдү.^к Гызылла өртүлмүш ич отағын^д өнүндән гызыл зәнчирләр кечирди. **22** Бүтүн еви, евин һәр тәрәфини гызылла өртдү. О, ич отағын јанындакы гурбанкаһы да бүсбүтүн гызылла өртдү.^м

23 Ич отагда шам ағачындан* һәр бири 10 гулач хүндүр-

6:1 * Б15 өләвәсинә бах. # Б8 өләвәсинә бах. 6:2 * 26,7 м. 1 гулач 44,5 см-ә бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. # 8,9 м. ^ 13,4 м.

6:23 * һәрфөн: *јағ ағачындан*. Еһтималь, һөләб шамы.

лүјүндә ики кәрруб^а дүзәлтди.^б **24** Кәррубун бир ганады 5 гулач, о бири ганады 5 гулач иди. Бир ганадынын учундан о бири ганадынын учуна гәдәр 10 гулач иди. **25** Икинчи кәрруб да 10 гулач иди. Кәррубларын икисинин дә өлчүсү вә көркәми ејни иди. **26** Кәррубларын һәр икисинин һүндүрлүјү 10 гулач иди. **27** Сонра о, кәррублары^в ич отаға гојду. Кәррубларын ганадлары ачыг һалда иди, биринин ганады бир дивара, о биринин ганады о бири дивара чатырды. Онларын бу бири ганадлары отағын ортасына узаныр, бир-биринә дәјирди. **28** О, кәррублары гызылла өртдү.

29 О, евин һәм ич, һәм дә өн отағынын бүтүн диварларында кәрруб^г, хурма ағачлары^д вә ачмыш күл^е тәсвирләри ојду. **30** Һәм ич, һәм дә өн отағын дөшәмәсини гызылла өртдү. **31** Ич отағын кириши үчүн шам ағачындан икитај гапы, һәмчинин јан сүтунлар, јан тахталар дүзәлтди. Бу, бешинчи һиссә* иди. **32** Гапылар шам ағачындан иди. О, гапыларын үзәриндә кәрруб, хурма ағачы вә ачмыш күл тәсвирләри ојду. Гапылары гызылла өртдү. Гызылы дөјүб кәррубларын вә хурма ағачларынын үзәринә јајды. **33** Баш отағын кириши үчүн шам ағачындан јан тахталар дүзәлтди. Бу, дөрдүнчү һиссә^ж* аид иди. **34** О, ардыч ағачындан икитајлы гапы дүзәлтди. Гапынын дабан үстүндә фырланан һәр ики тајы гатланырды.^з **35** Онларын үзәриндә кәрруб, хурма ағачы, ачмыш күл тәсвирләри ојуб, үстүнү гызылла өртдү.

6:31, 33 * Ола билсин, сөһбәт гапы чәрчивәсинин гурулушундан, ја да гапыларын өлчүсүндән кедир.

ФӘС. 6

а Јр 3:24
2Пд 19:15
36 99:1

б 2См 3:10-13
2См 5:8

в 36 80:1
Өш 37:16
Иб 9:4, 5

г 2См 3:14

д Һә 41:17, 18

е Чх 25:33
1Пд 6:18

ж Һә 41:24, 25

Сағ сүтун

а 1Пд 7:12

б Чх 27:9
2См 4:9
2См 7:7

в 1Пд 6:1

г 1См 28:11,
12

ФӘС. 7

а 1Пд 9:10
Вә 2:4, 5

б 1Пд 10:16, 17
Өш 22:8

в 1Пд 5:8

г 1Пд 3:9, 28
Мс 20:8

ж 1Пд 10:18
36 122:2, 5

36 О, үч чин јонулмуш даш вә бир чин сидр тир дүзүб һасар тикди^а вә ичәри һәјәти дүзәлтди.^б

37 Дөрдүнчү илин зив ајында Јеһованын евинин тәмәли гојулду,^в **38** он биринчи илин сәккизинчи ајы олан бул* ајында ев лајиһадә олдуғу кими тикилиб гуртарды, бүтүн хырдалығына кими һәр шеји һазыр олду.^г Беләчә, евин иншасы једди ил чәкди.

7 Сүлејман өзүнүн бүтүн сарајыны он үч илә тикиб баша чатдырды.^д

2 О, Ливан Мешәси^е адланан еви тикди. Ев 100 гулач* узунлуғунда, 50 гулач^в ениндә, 30 гулач^г һүндүрлүјүндә олуб дөрд чәркә сидр сүтунларын үстүндә дурурду.^д Сүтунларын да үстүндә сидр тирләри вар иди. **3** Ев сүтунларын үстүндә јерләшән дајаглардан јухары сидр тахталарла өртүлмүшдү. Онларын сајы һәр чәркәдә он беш әдәд олмагла чәми гырх беш әдәд иди. **4** Евин үч чәркә чәрчивәли пәнчәрәси вар иди вә бу пәнчәрәләр гаршыдакы үч чәркә пәнчәрәләрлә үзбәүз иди. **5** Киришләр вә јан тахталар чәрчивәјә алынмышды. Үч чәркәдә үзбәүз јерләшән пәнчәрәләрин дә габағы белә иди.

6 О, 50 гулач узунлуғунда, 30 гулач ениндә сүтунлу ејван дүзәлтди. Онун габағында сүтунлу вә чыхынтысы олан башга бир ејван вар иди.

7 О һәмчинин тахт гуруб һөкм чыхармағ үчүн ејван-диванхана^в тикди.* Ораны дөшәмәдән таванын тирләринә гәдәр сидр ағачы илә өртдү.

8 Өзү үчүн јашамаға еви ејвандан аралыда башга һәјәтдә

6:38 * Б15 өләвәсинә бах. **7:2** * 44 м. Б14 өләвәсинә бах. ^в 22 м. ^г 13 м.

тикдирди.^а Амма тикилиши ејни иди. Сүлејман һәмчинин арвадына, фиронун гызына да бу ејвана бәнзәр ев тикди.^б

9 Бүтүн бу биналар тәмәлдән дама гәдәр вә бајыр тәрәфләриндән бөјүк һәјәтә^в гәдәр баһалы дашларла тикилмишди. Дашлар өлчүләринә көрә ичдән вә бајырдан даш мишары илә кәсилиб јонулмушду. **10** Тәмәл чох ири, баһалы дашлардан гојулмушду. Дашларын бәзиләри 10 гулач, бәзиләри 8 гулач иди. **11** Онларын үстүндән өлчүләринә көрә јонулмуш баһалы дашлар вә сидр ағачындан тирләр гојулмушду. **12** Јеһованын евинин ичәри һәјәтиндә вә евин ејванында^ж олдуғу кими, бөјүк һәјәтин әтрафына үч чин јонулмуш дашдан вә бир чин сидр тирдән һасар чәкилмишди.^з

13 Сүлејман падшаһ адам көндәриб Сурдан Һирамы^и кәтиртди. **14** О, Нифталы гәбиләсиндән бир дул гадынын оғлу иди. Атасы сурлу мискәр иди.^к Һирам чох бачарыглы, дәрракәли,^л мискәрлик сәнәтиндә маһир иди. О, Сүлејман падшаһын јанына кәлиб онун тапшырдығы ишләри көрмәјә башлады.

15 Һирам мисдән^м ики сүтун төкдү,^н һәр ики сүтунун һүндүрлүјү 18 гулач иди. Һәр сүтунун чеврәси өлчү ипи илә 12 гулач иди.^о **16** Сүтунларын башына гојмаг үчүн мисдән ики башлыг төкдү. Һәр ики башлығын һүндүрлүјү 5 гулач иди. **17** Сүтунларын башын-

7:12 * Јөни мөбәдин өн тәрәфиндәки кириш әразиси. **7:15** * Јахуд тунчдан. Бу һәшијә бу фәсилдә мис сөзүнүн раст кәлдији дикәр әјәләрә дә шамил едилир.

ФӘС. 7

а 2Пд 20:4

б 1Пд 3:1
1Пд 9:24
2См 8:11

в 2См 4:9

г 1Пд 5:17

д 1Пд 6:3

д 1Пд 6:36
2См 4:9
2См 7:7

е 1Пд 7:40
2См 2:13, 14

ө 2См 4:16

ж Чк 36:1

з 1Пд 7:21

и 2Пд 25:13, 17
2См 3:15
Әр 52:21

Сағ сүтун

а 2Пд 25:17
2См 4:12, 13

б 2Пд 25:17
2См 3:16
Әр 52:22, 23

в 1Пд 6:3
Һз 40:48

г 2См 3:17

д Чк 30:18
2Пд 25:13

д 2См 4:2-5

е 1Пд 6:18

ө Әр 52:20

дакы башлыгларын һәр бириндә һөрмә тор вә бурулмуш зәнчир нахышлары вар иди,^а һәр башлыгда једди дәнә. **18** О, сүтунларын үстүндәки башлыглары өртмәк үчүн торун дөврәсиндә ики сыра нар дүзәлтди, һәр башлыг үчүн белә етди. **19** Ејвандакы сүтунларын башлыглары занбаг шәклиндә иди, башлыгларын бу һиссәси 4 гулач һүндүрлүјүндә иди **20** вә ики сүтунун үстүндә, тора битишик даирәви һиссәнин јухарысында иди. Һәр башлыгда даирәви сыраларла 200 нар вар иди.^б

21 О, мөбәд ејванынын^в сүтунларыны гојду. Сағ тәрәфдәки сүтуну јерләшдириб она Јакин^г ады, сол тәрәфдәки сүтуну јерләшдириб она Буәз^д ады верди.^г **22** Сүтунларын башлыглары занбаг шәклиндә иди. Беләчә, сүтунлар һазырланыб гуртарды.

23 О, даирәви төкмә чән дүзәлтди.^е Онун һүндүрлүјү 5 гулач, чеврәси өлчү ипи илә 30 гулач иди. Бир ғырағындан о бири ғырағына гәдәр мәсәфә 10 гулач иди.^д **24** Онун ағзынын ашағысында һәр гулачда он дәнә олмагла, ики сыра дөврәләмә балгабаг нахышлары^ж вар иди. Онлар чәнлә бир төкүлмүшду. **25** Чән 12 буғанын^з үстүндә дурурду. Буғалардан үчүнүн үзү шимала, үчүнүнкү гәрбә, үчүнүнкү чәнуба, үчүнүнкү шәргә бахырды. Чән онларын үстүндә иди. Онларын сағрысы мәркәзә доғру иди. **26** Чәнин галынлығы дөрд бармаг^и иди, ағзы каса ағзы кими дүзәл-

7:21 * Мәнәсы: *roj O (Јеһова) мөһкәмләндирсин.* * Тәхмини мәнәсы: *гудрөтлә.* **7:26** * Тәх. 7,4 см. Б14 өләвәсинә бах.

дилмишди вә занбагвари иди. Чәнә 2000 бат* су төкүрдүләр.

27 Сонра о, он әдәд мис араба^а дүзәлтди. Арабаларын һәр бири 4 гулач узунлуғунда, 4 гулач ениндә, 3 гулач һүндүрлү-жүндә иди. **28** Арабалар белә дүзәлдилмишди: онларын жан лөвһәләри вар иди. Лөвһәләр чәрчивәләрин ичиндә иди. **29** Чәрчивәнин ичиндәки жан лөвһәләрин үзәриндә шир^б, буға, кәрруб^в тәсвирләри вар иди. Чәрчивәнин дә үзәриндә ејни тәсвирләр вар иди. Ширләрдән вә буғалардан јухарыда вә ашағыда габарыг чәләнкләр вар иди. **30** Һәр арабанын дөрд мис чархы вә мис охлары вар иди. Онун дөрд күнч дајағы бунлары сахлајырды. Бу күнч дајаглар тештин алтында иди, һәр бири үзәриндәки чәләнкләрлә биркә төкүлмүшдү. **31** Тештин ағзы чанағын ичиндә иди вә о, ашағыдан јухарыја бир гулач иди. Арабанын ағзы даирәви иди вә боғазы бир гулач жарым иди. Арабанын ағзында ојма тәсвирләр вар иди. Жан лөвһәләри даирәви јох, дөрдбучаг иди. **32** Дөрд чарх жан лөвһәләрин алтында иди. Чархлары дајаглары арабаја битишик иди. Һәр чархын һүндүрлүјү бир гулач жарым иди. **33** Чархлар ади араба чархлары кими иди, дајаглары, сағанаглары, охлары вә топлары төкмә иди. **34** Арабаларын дөрд күнчүндә дөрд дајаг вар иди. Дајаглар арабаларла бир төкмә иди. **35** Арабанын јухарысында жарым гулач һүндүрлүјүндә чәнбәр јерләширди. Арабанын јухарысындакы дајагчыглар вә жан лөвһәләр арабанын өзү илә бир төкмә

7:26 * Төх. 44 000 л. 1 бат 22 л-ә бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 7

а 2Пд 25:16
Әр 52:17

б һә 41:19

в Јр 3:24
Чх 25:18
1Пд 6:27
2См 3:7
һә 41:17, 18

Сағ сүтүн

а 1Пд 6:29
1Пд 6:32

б 1Пд 7:27

в 1Пд 7:15, 46
2См 4:3

г Чх 30:18

Ғ 2См 4:6, 10

д 1Пд 7:13
2См 2:13

е Чх 27:3
2Пд 25:14

ө Чх 24:6

ж 2См 4:11-17

з 1Пд 7:15

и 1Пд 7:17

ы 1Пд 7:20

ј 1Пд 7:27

к 1Пд 7:38

к 1Пд 7:23

иди. **36** О, дајагчыгларын вә жан лөвһәләрин үзәриндә јер чатан гәдәр кәрруб, шир, хурма ағачы вә дөврәләмә чәләнк тәсвирләри ојду.^а **37** О, он арабаны^б бу чүр дүзәлтди. Онларын һамысы ејни чүр төкмә иди,^в һамысынын өлчүсү вә гурулушу ејни иди.

38 О, он әдәд мис тешт^г дүзәлтди. Тештин һәр бири 40 бат* су тутурду. Һәр тешт 4 гулач иди. Он арабанын һәр бири үчүн бир тешт дүзәлтмишди. **39** О, арабалардан бешини евин сағ тәрәфинә, бешини сол тәрәфинә гојду. Чәни исә евин сағ тәрәфиндә, чәнуб-шәрг тәрәфдә гојду.^ғ

40 Һирам^д һәмчинин тештләр, күрәкләр^е вә ләјәнләр^в дүзәлтди. Беләчә, о, Јеһованын еви илә бағлы Сүлејман падаһын тапшырдығы бүтүн ишләри көрүб гуртарды.^ж О, бунлары дүзәлтди: **41** 2 сүтүн^з, сүтүнларын үстүндә 2 касавары башлыг, сүтүнларын үстүндәки ики касавары башлыгы өртмәк үчүн 2 тор^и, **42** сүтүнларын үстүндәки ики касавары башлыгы өртән торлар үчүн, һәр тора ики сыра олмагла, 400 нар^ы, **43** 10 араба^в вә арабаларын үстү үчүн 10 тешт^к, **44** чән^к вә чәнин алты үчүн 12 буға, **45** күл габлары, күрәкләр, ләјәнләр вә башга әшјалар. Һирам Јеһованын еви үчүн бүтүн әшјалары Сүлејман падаһын әмри илә пардагланмыш мисдән дүзәлтди. **46** Падшаһ онлары Йордан бөлкәсиндә, Сугутла Сәрфан арасында кил гәлибләр төкдү.

47 Әшјалар о гәдәр чох иди ки, Сүлејман онлары тәрәзидә төкмәди. Мисин чәкиси

7:38 * Төх. 880 л. Б14 өләвәсинә бах.

мүөжөн едилмэди.^а **48** Сүлејман Јеਹованын еви үчүн бүтүн эшјалары, гызыл гурбанкаһ^б, һүзур чөрәји гојмаг үчүн гызыл маса^в, **49** халис гызылдан чырагданлар^г (бешини ич отағын гаршысында сағ төрәфә, бешини сол төрәфә гојду), гызыл гөнчәләр^д, чыраглар вә машалар,^е **50** гызыл тештләр, фитил маггашлары^е, ләәнләр, чамлар^е, хәкәндазлар^ж, һәмчинин Ән мүгәддәс јер олан ич отағын гапылары^з вә баш отағын гапылары^и үчүн гызыл дабанлыг дүзәлтди.

51 Беләликлә, Сүлејман падшаһ Јеਹованын еви илә бағлы бүтүн ишләри тамамлады. Сонра атасы Давудун Аллаһ үчүн ајырыб гојдуғу эшјалары ичәри кәтирди.^ы Гызыл күмүшү вә эшјалары Јеਹованын евинин хәзинәсинә гојду.

8 О заман Сүлејман Исраил асгагалларыны, бүтүн гәбилә башчыларыны, Исраилин нәсил башчыларыны топлады.^а Онлар Давуд шәһәриндән, јәни Сиондан^б Јеਹованын Әһд сандығыны кәтирмәк үчүн Јерусәлимә, Сүлејман падшаһын јанына кәлдиләр.^в **2** Једдинчи ајда, етаним^г ајында кеңирилән бәјрамда^д бүтүн исраиллиләр Сүлејман падшаһын һүзурунда топлашдылар.^е **3** Бүтүн Исраил асгагаллары кәлди. Каһинләр сандығы галдырдылар.^ж **4** Онлар Јеਹованын сандығыны, һүзур чадырыны^з, чадырдакы бүтүн мүгәддәс эшјалары кәтирдиләр. Бүтүн бунлары каһинләрлә вәвиллиләр дашыдылар.^и **5** Сүлејман падшаһ вә онун һүзуруна чағырылмыш бүтүн Исраил

8:2 * Б15 өләвәсинә бах. # Чардаглар бәјрамы.

ФӘС. 7

а 1См 22:14, 16
2См 4:18-22
б Чх 37:25
в Чх 37:10
г Чх 37:17
Вһ 1:20
д 1Пд 6:18
е Өр 52:18
ж Лә 16:12
з 1Пд 6:31
и 1Пд 6:33
ы 2Иш 8:10-12
ј 2См 5:1

ФӘС. 8

к 2См 5:2, 3
Вз 1:1
к 2Иш 5:7
1См 11:5
л 2Иш 6:17
м Лә 23:34
н 1См 15:2, 15
2См 5:4-6
о Чх 40:2
2См 1:13

Сағ сүтүн

а 1См 16:1
б Чх 26:33
Чх 40:21
2Иш 6:17
Вһ 11:19
в 1Пд 6:27
2См 5:7
36 80:1
Һә 10:5
г Чх 25:20
2См 5:8-10
д Чх 25:14
Чх 37:4
е Чх 19:1
Сј 10:11, 12
ж Чх 24:8
з Чх 40:20
Гн 10:5
и Чх 40:34
Лә 16:2
и 2См 5:11-14
ы Чх 40:35
Һә 10:4
Һә 43:4
Һә 44:4
Һә 7:55
Вһ 21:23
ј Чх 20:21
Гн 5:22
2См 6:1, 2
36 18:11
36 97:2
к 36 78:69
36 132:13, 14
л 2См 6:3-11
Гн 12:11

ичмасы сандығын өнүндә иди. Саја-һесаба кәлмәјән мигдарда гојун, гарамал гурбан кәсилди.^а

6 Каһинләр Јеਹованын Әһд сандығыны кәтириб өз јеринә,^б мәбәдин ич отағына, Ән мүгәддәс јерә, кәррубларын ганады алтына гојдулар.^в

7 Кәррубларын ганадлары сандыг гојулан јерин үстүнә ачылмышды вә кәррублар сандыгла шүвүлләрин үстүнә кәлкә салырды.^г **8** Шүвүлләр^д елә узун иди ки, учлары ич отағын габағындакы Мүгәддәс јердән көрүнүрдү, анчаг бәјырдан көрүнүрдү. Онлар бу күнәдәк орададырлар. **9** Сандыгда ики даш лөвһәдән^е башга һеч нә јох иди. Муса онлары сандыға Һурибдә, Јехова Мисирдән чыхан^е исраиллиләрлә әһд бағлајандә^е гојмушду.^ж

10 Каһинләр Мүгәддәс мәкәндән чыханда булуд^з Јеਹованын евини долдурду.^и **11** Каһинләр булуда көрә орада галыб хидмәт едә билмәдиләр. Чүнки Јеਹованын еви Јеਹованын чалалы илә долмушду.^ы **12** О вахт Сүлејман деди: «Еј Јехова! Сән демишдин ки, гаты гаранлыгда мәскән сала чагсан.^ј **13** Мән Сәнин үчүн әзәмәтли бир ев, әбәди мәскән салмаг үчүн мәкан тикдим.»^к

14 Сонра падшаһ дөнүб ајаг үстә дуран Исраил ичмасына хејир-дуа верди.^к **15** О деди: «Өз дили илә атам Давуда вәд верән, сонра да вәдини керчәкләшдирән Исраилин Аллаһы Јеховаја алгыш олсун! О демишди: **16** “Халгым Исраили Мисирдән чыхартдығым күндән бәри адымы дашыја чаг ев” тикмәк үчүн Исраил гәбиләләри арасындан шәһәр сечмәдим. Лакин Давуду сечдим

ки, халгым Исраилин үзэриндә падшаһ олсун". **17** Исраилин Аллаһы Јеһованын адына ев тикмәк атам Давудун үрәјинин арзусу иди.^а **18** Амма Јеһова атам Давуда демишди: "Сән адыма ев тикмәк истәјирсән. Нийјәтин јахшыдыр. **19** Лакин еви сән тикмәјәчәксән, белиндән кәлән оғлун Мәним адыма ев тикәчәк".^б **20** Јеһова вәдини јеринә јетирди. Јеһованын вәд етдији кими, мән атам Давудун јеринә Исраил тахтында отурдум. Исраилин Аллаһы Јеһованын адына ев тикдим,^в **21** орада сандыг үчүн јер дүзәлтдим. Јеһованын ата-бабаларымызы Мисирдән чыхартдыгы вахт онларла бағладыгы әһд онун ичиндәдир".^г

22 Сулејман бүтүн Исраил ичмасынын өнүндә, Јеһованын гурбанкаһы гаршысында дуруб әлләрини көјә ачды.^д **23** О деди: «Еј Исраилин Аллаһы Јеһова! Нә јухарыда көјләрдә, нә ашағыда јердә Сәнин кими Аллаһ јохдур.^е Сән әһдинә садигсән, сидги-үрәкдән өнүндә јеријән гулларына мәһәббәт көстәирсән.^в **24** Сән атама, гулун Давуда вердијин вәдә әмәл етдин. Өз дилинлә вәд етдин вә бу күн һәмин вәди керчәкләшдирдин.^г **25** Инди, еј Исраилин Аллаһы Јеһова, атама, гулун Давуда вердијин сөзү јеринә јетир. Сән демишдин: "Әкәр оғулларын сәнин кими өнүмдә јерисәләр, јолларына фикир версәләр, онда һүзурумда Исраил тахтында һәмишә сәнин сүләлән олачаг".^ж **26** Еј Исраилин Аллаһы! Инди атама, гулун Давуда вердијин вәди керчәкләшдир.

27 Бәс Аллаһ јердә јашајармы?^з Сән көјләрә, көјләрин кө-

ФӘС. 8

- а 2Иш 7:1-3
1См 17:1, 2
- б 2Иш 7:12, 13
- в 1См 28:5, 6
- г Чх 34:28
Гн 9:9
Гн 31:26
- д 2См 6:12
- е Чх 15:11
1Иш 2:2
2Иш 7:22
- ж Гн 7:9
2См 6:14-17
- з 2Иш 7:12, 13
- ж 1Пд 2:4
36 132:12
- з Өш 66:1

Сағ сүтүн

- а 36 148:13
Өр 23:24
- б 2См 2:6
2См 6:18-21
Һә 9:6
Һв 17:24
- в Чх 20:24
2Иш 7:13
- г Дн 6:10
1Бт 3:12
- д 2См 7:13, 14
Дн 9:19
- е 2См 6:22, 23
- ж Өј 34:11
- ж Льв 26:14, 17
Јш 7:8, 11
2Пд 17:6, 7
- з Нә 1:11
- и 2Пд 19:19, 20
2См 6:24, 25
- ы 36 106:47
- ј һә 14:13
- к Льв 26:19
Гн 28:23
- к 2См 6:26, 27

јүнә сығмазсан,^а о ки галды мәним тикдијим евә!^б **28** Еј Аллаһым Јеһова! Гулунун дуасыны, лүтф диләјини динлә. Гулунун имдад чағырышыны, бу күн өнүндә етдији дуасыны ешит. **29** Гој нәзәрин кечәкүндүз бу евин, "адым бурада олачаг"^в дедијин јерин үстүндә олсун вә гулунун бу евә үз тутуб етдији дуаны ешит.^г **30** Бу гулунун лүтф диләјини вә бура үз тутуб дуа едән халгын Исраилин диләјини динлә, көјләрдәки мәсәниндән ешит.^д Ешит вә бағышла.^е

31 Әкәр кимисә башгасына гаршы күнаһда тәгсирләндирәр вә ону анд ичдириб андын мәсулијјәти алтына саларларса, о да андын мәсулијјәти алтында бу евдәки гурбанкаһынын өнүнә кәләрсә,^в **32** онда Сән көјләрдән ешит вә гулларыны мүһакимә ет. Шәр адамы күнаһкар чыхарыб еләдијини башына кәтир, сәләһ адамы да күнаһсыз елан едиб сәләһлијинә көрә мұкафатландыр.^г

33 Әкәр халгын Исраил Сәнә гаршы күнаһ етдијинә көрә дүшмәнә мәғлүб оларса,^ж бундан сонра Сәнә сары дөнүб адыны уча тутарса,^з бу евдә дуа едиб Сәндән лүтф диләјәрсә,^з **34** Сән көјләрдән ешит вә халгын Исраилин күнаһларыны бағышла, онлары әчдадларына вердијин торпаға гәјтар.^з

35 Халгын Сәнә гаршы күнаһ етдијинә көрә/ көјләр бағлананда,^к јерә јағыш јағмајанда онлар бу јерә үз тутуб дуа едәр вә адыны уча тутарларса, онлары рам етдијин үчүн күнаһларындан әл чәкәрләрсә,^к **36** Сән көјләрдән ешит вә гулларынын, халгын Исраилин күнаһыны бағышла. Беләчә, онлара кетмәли олдуғлары

доғру жолу өжрөт,^a халгына ирс вердийн торпага жагыш жағдыр.⁶

37 Өлкөдө ачлыг^a, хөстөлик баш галдыранда, сөмүм жели өсөндө, өлкөнү киф^г, чөйрүткө сүрүсү, ачкөз һөшөратлар басында, дүшмөндөр өлкөнүн һансыса шөһөрүнү мүһасирәжә аланда, жахууд башга бир бөла, мэрэз жайыланда^г **38** бир бөндө, жахууд бүтүн халгын Исраил эллөрүнү бу евә тәрәф ачыб дуа етсә, Сөндөн лүтф диләсә^д (ахы һәр кәс өз үрәжинин дәрдини билир),^e **39** Сән көйлөрдөн, Өз мәскәниндөн ешит,^e бағышла,^ж дурма, һәр кәс өз әмәлинә көрә әвәз вер,^з чүнки Сән инсанын үрәжини көрүрсән вә жалныз Сән инсанын үрәжиндәкиләриндөн акаһсан.^и **40** Онда ата-бабаларымыза вердийн торпагда жашадығы бүтүн вахт әрзиндә халгын Сөндөн горхар.

41 Һәмчинин халгын Исраилдән олмажан, узаг дижарлардан адыны тутуб кәлән јаделли^б **42** (чүнки онлар Сәнин бөјүк адын,^в күчлү элин, гүвәтли голун һагда ешидәчәк-ләр) бу евә үз тутуб дуа едәрсә, **43** Сән көйлөрдөн, мәскәниндән^г ону ешит, јаделлинин Сөндөн диләдији хаһиши јеринә јетир. Гој дүнјанын бүтүн халглары Сәнин адыны билсин, халгын Исраил кими, Сөндөн горхсун.^г Гој билсинләр ки, тикдијим бу ев Сәнин адыны дашыјыр.

44 Еј Јеһова, әкәр халгын Сәнин дедијин јолла дүшмөнлө мүһарибәжә кетсә,^г сечдијин шөһәрә,^г Сәнин адына тикдијим евә тәрәф үз тутуб дуа етсә,^г **45** көйлөрдөн онларын дуасыны, лүтф диләјини ешит, онлар үчүн әдаләти бәргәрар ет.

ФӘС. 8

а Өш 30:20
 Өш 54:13
 б 1Пд 18:1
 в Лв 26:16
 2Пд 6:25
 г Гн 28:21, 22
 Ам 4:9
 д 2См 6:28-31
 2См 33:12, 13
 е Мс 14:10
 ө Өш 63:15
 ж 36 130:4
 з Әј 34:11
 36 18:20
 и 1Иш 16:7
 1См 28:9
 өр 17:10
 ы Сј 9:14
 рт 1:16
 2Пд 5:15
 2См 6:32, 33
 Өш 56:6, 7
 һб 8:27
 ј Нә 9:10
 к 36 11:4
 к 36 67:2
 36 102:15
 л Чх 23:31
 1Пд 20:13
 м 36 78:68
 36 132:13
 н 2См 6:34, 35
 2См 14:11
 2См 20:5, 6

Сағ сүтүн

а 36 51:5
 36 130:3
 Ва 7:20
 Рм 3:23
 1Јһ 1:8
 б Гн 28:15, 36
 2Пд 17:6
 2Пд 25:21
 2См 6:36-39
 в Лв 26:40
 г Гн 30:1, 2
 ф На 1:6
 36 106:6
 Мс 28:13
 Дн 9:5
 д Гн 4:27, 29
 2См 33:12, 13
 е 1Иш 7:3
 ө Дн 6:10
 ж Өш 63:15
 з 2См 30:9
 Үз 7:28
 Нә 2:7, 8
 и Чх 14:30
 ы Чх 19:5
 Гн 4:20
 Гн 9:26
 ј 2См 6:40
 к 36 86:5
 36 145:18
 к Чх 19:6
 Гн 4:34
 Гн 32:9
 л 2См 6:12, 13

46 Әкәр онлар Сәнә гаршы күнаһ етсәләр (чүнки елә адам јохдур ки, күнаһ етмәсин)^а вә Сән гәзәбләниб онлары дүшмәнә тәслим ет-сэн, дүшмөндөр онлары јахын-узаг өлкөләрә әсир апарсалар^б **47** вә орада ағыллары башларына кәлсә,^в әсарәтдә олдуглары өлкәдә Сәнә сары дөнсәләр,^г “күнаһ етмишик, гәләт еләмишик, наһаг белә етдик”^г дејиб јалварсалар, лүтфүнү диләсәләр,^д **48** әсир кетдикләри јағы дижарында сидги-үрәкдән^е, чан-дилдән Сәнә тәрәф дөнсәләр, ата-бабаларына вердийн өлкәжә, сечдијин шөһәрә, адына тикдијим евә тәрәф үз тутуб дуа етсәләр,^e **49** Сән көйлөрдән, мәскәниндән онларын дуасыны, лүтф диләјини ешит,^ж онлар үчүн әдаләти бәргәрар ет. **50** Сәнә гаршы күнаһ едән халгыны бағышла, Сәнә гаршы етдикләри бүтүн тәгсирләрин үстүндән кеч. Онлары әсир апаранларын үрәжинә рәһм сал ки, онларла мәрһәмәтлә даврансынлар,^з **51** чүнки онлар Мисирдән, дәмирәридән собадан чыхардығын^и халгын, ирсиндир.^и **52** Гулунун, халгын Исраилин лүтф диләјинә нәзәр сал,^и һәр дәфә Сәни чағыранда ешит.^к **53** Чүнки Сән, еј Күлли-Ихтијар Јеһова, әч-дадларымызы Мисирдән чыхаранда гулун Муса васитәсилә бәјан етдијин кими, онлары дүнјанын бүтүн халгларын-дан ајырыб Өзүнә ирс етмишдин».^к

54 Сүлејман Јеһоваја бу дуаны едиб лүтф диләјөндән сонра Јеһованын гурбанкаһынын өнүндән, диз чөкүб әлләрини көжә ачдығы јөрдән галхды.^н **55** Сонра дуруб учадан бүтүн Исраил ичмасына хејир-

дуа верди: **56** «Јеховаја алгыш олсун! О вэд етдији кими, халгы Израилэ динчлик верди,^а гулу Муса васитэсилэ вердији көзэл вэдлэрин бир кәлмәси дэ боша чыхмады.^б **57** Гој Аллаһымыз Јехова ата-бабаларымыза жар олдуғу кими, бизэ дэ жар олсун!^в Гој О, һеч вахт бизи атмасын, тәрк етмәсин.^г **58** Гој О, үрәјимизи Өзүнә сары дөндөрсин^д ки, Онун јоллары илә кедәк, ата-бабаларымыза бујурдуғу әмрләрә, гајда-ганунлара, һөкмләрә риәјәт едәк. **59** Гој лүтфүнү алмағ үчүн Јеховаја етдијим бу јалварышлар кечә-күндүз Аллаһымыз Јехованын хатириндә олсун. Гој О, гулу вә халгы Израил үчүн күнбәкүн әдаләти бәргәрар етсин вә **60** дүнјанын бүтүн халглары билсин ки, Јехова Аллаһ тәкдир,^а Ондан башга Аллаһ јохдур!^б **61** Гој бу күн олдуғу кими, үрәјиниз бүтүнлүклә Аллаһымыз Јеховаја бағлы олсун,^в Онун гајда-ганунлары илә јеријиб әмрләринә бојун әјин».

62 Падшаһ вә онунла олан израиллиләр Јехованын һүзүрүндә чоһлу сайда гурбан кәтирдиләр.^ж **63** Сүлејман Јеховаја үнсийјәт гурбанлары тәгдим етди.^з О, 22 000 гарамал вә 120 000 гојун гурбан кәтирди. Беләликлә, падшаһ вә израиллиләр Јехованын евинин ачылышыны етдиләр.^и **64** О күн падшаһ Јехованын евинин гаршысындакы һәјәтин ортасыны пак етди ки, јандырма гурбанларыны, тахыл тәгдимәләрини, үнсийјәт гурбанларынын пијини орада тәгдим етсин. Чүнки јандырма гурбанлары, тахыл тәгдимәләри, үнсийјәт гурбанларынын пији^ы Јехова-

ФӘС. 8

а 1Пд 4:24, 25
б Гн 10:11;
Јш 21:45
в Гн 31:6;
Јш 1:5;
2См 32:7;
36 46:7
г Әш 41:10;
Иб 13:5
д 36 86:11;
36 119:36;
2Ск 3:5
е Јш 4:24;
1Иш 17:46;
Һә 36:23;
Һә 39:7
ж Гн 4:35, 39;
Әш 44:6
з Гн 18:13;
2Пд 20:3;
1См 28:9;
Мт 22:37
и 2См 7:4, 5;
з Лв 3:1
и Үә 6:16;
Нә 12:27
ы Лв 3:16

Сағ сүтүн

а 2См 4:1
б Јр 15:18
в Сј 34:5, 8
г Лв 23:34
д 36 31:19;
Әш 63:7
е Өр 31:12

ФӘС. 9

а 2См 7:11;
2См 8:1;
Ва 2:4
б 1Пд 3:5
в Гн 12:5, 6;
1Пд 8:28, 29
г 2См 6:40;
2См 16:9;
36 132:13
ж 36 78:70, 72
з 1См 29:17
и 1Пд 3:6
ы Ва 12:13
ј 2См 7:17, 18
к 2Иш 7:16, 17
л 1Пд 2:4;
36 89:20, 29
м 1Пд 11:4;
2См 7:19-22
н Лв 18:28;
Гн 4:26;
2Иш 7:14
о 2Пд 17:22, 23;
36 89:30-32
п 2Пд 25:9, 10
қ 2См 15:2

нын өнүндәки мис гурбанкаһа^а јерләшмирди. **65** Һәмин вахт Сүлејман бүтүн Израиллә, Ләбу-Һәмәсдән тутмуш Мисир вадисинәдәк^б өлкәнин һәр јериндән кәлән бөјүк ичма илә Аллаһымыз Јехованын өнүндә бајрам етди.^в Бајрам једди күн вә даһа једди күн, үмумиликдә он дөрд күн давам етди. **66** Бајрамдан сонрақы күн о, халгы јола салды. Халг падшаһа алгыш охуја-охуја евинә кетди. Һамы Јехованын гулу Давуда вә халгы Израилә көстәрдији кәрамәтә көрә севиниб-шадланырды.^г

9 Сүлејман Јехованын евини, падшаһ сарајыны вә тикмәк истәдији һәр шеји инша едиб гуртарды.^д **2** Јехова Кибјонда олдуғу кими, икинчи дәфә Сүлејмана көрүндү.^е **3** Јехова она деди: «Мән һүзурумда етдијин дуаны вә лүтф диләјини ешитдим. Адымы һәмишәлик сәнин тикдијин бу евә вериб ону мүгәддәс етдим.^в Гәлбим, нәзәрим һәмишә орада олачағ.^г **4** Әкәр сән атан Давуд кими, сидги-үрәклә^ж, дүрүстлүклә^з өнүмдә јерисән,^и әмрләримә јеринә јетирсән,^ы гајда-ганунларыма, һөкмләримә табе олсан,^ј **5** онда «Израил тахтында һәмишә сәнин сүлалән олачағ» дәрәк атан Давуда вәд етдијин кими, тахтыны бүтүн Израил үзәриндә бәргәрар едәчәјәм.^к **6** Лакин сиз вә оғулларыңыз Мәним јолумдан дөнсәни, сизә вердијим әмрләрә, ганунлара эмәл етмәсәни, башга аллаһлара гуллуғ едиб сәчдә гылсаныз,^к **7** Израили она вердијим дијардан јох едәчәјәм,^н адым үчүн мүгәддәс етдијим еви өнүмдән рәдд едәчәјәм.^о Израилә һәгарәт едәчәкләр, халглар ону мәсхәрәјә

гојачаг.^а **8** Бу ев харабазара дөнөчөк.^б Жолдан өтөнлөр мат-мат бахачаг, фит чалыб дејөчөк: “Нәјә көрә Јеһова бу өлкәни, бу еви бу күнә гојуб?”^в **9** Ардынча дејөчөклөр: “Чүнки онлар ата-бабаларыны Мисирдән чыхаран Аллаһлары Јеһованы атыб башга аллаһлардан жапышдылар, онлара сөчдө гылыб гуллуг етдиләр. Буна көрә дө Јеһова онларын башына бу мүсибәти кәтирди”.^г

10 Сүлејман ики еви — Јеһованын евини вә падшаһ сарајыны тикдији ијирми илин сонунда^г **11** Сур падшаһы һирама^д Чәлилә торпағындан ијирми шәһәр верди. (Һирам Сүлејманы сидр вә ардыч ағачлары илә, истәдији гәдәр гызылла тәмин етмишди.)^е **12** Һирам Сурдан чыхыб Сүлејманын вердији шәһәрләрә бахмаға кетди. Амма шәһәрләр хошуна кәлмәди. **13** О деди: «Гардашым, бу нә шәһәрләрди мәнә вермисән?» Буна көрә дө шәһәрләр бу күнәдәк Кабул дијары* адланыр. **14** Һирам Сүлејман падшаһа 120 талант* гызыл көндәрди.^ө

15 Сүлејман падшаһ Јеһованын евини^ж, өз сарајыны, Тәпәни*^з, Јерусәлимин диварларыны, Һәзуру^и, Мекиддону^ы вә Чәзәри^л тикмәк үчүн мүкәлләфијјәтли әмәјә адамлар тәјин етди.^к **16** (Мисир һөкмдары фирон Чәзәри зәбт едиб јандырмышды, шәһәрдә јашајан кәнаниләри^к исә гырмышды. О, шәһәри Сүлејмана вердији гызына^н тој һәдијјәси олараг бағышламышды.) **17** Сүлејман Чәзәри, Ашағы Бејт-Һуруну^м, **18** Баалаты^н, өлкәдәки

9:13 * Дикер вариант: *јарарсыз дијар*.
9:14 * Талант 34,2 кг-а бәрабәрди.
Б14 әлавәсинә бах. 9:15 * Ибр. *Миллоһ*. Ентимал ки, галајабәнзәр тикили.

ФӘС. 9

а Гн 28:37
36 44:14
б 2См 36:19
Өш 64:11
в Гн 29:24, 25
Өр 22:8, 9
г Гн 28:64
Өр 5:19
Өр 12:7
ф 1Пд 6:37-7:1
2См 8:1, 2
д 1Пд 5:1, 7
е 1Пд 5:8
ө 1Пд 10:21
ж 1Пд 6:37
з 2Иш 5:9
1Пд 11:27
2Пд 12:20
и Јш 19:32, 36
ы Јш 17:11
Һк 5:19
2Пд 9:27
ј Һк 1:29
к 1Пд 4:6
1Пд 5:13
к Јш 16:10
л 1Пд 3:1
м Јш 16:1, 3
2См 8:4-6
н Јш 19:44, 48

Сағ сүтүн

а 1Пд 4:26
б Сј 13:29
Гн 7:1
Һк 1:21
в 2См 8:7-10
г Јр 9:25
ф Лв 25:39
д 1Пд 5:16
2См 2:18
е 1Пд 3:1
1Пд 7:8
2См 8:11
ө 2Иш 5:9
ж 1Пд 9:15
з Чх 23:14
и 2См 8:12, 13
ы 2См 8:16
ј Гн 2:8
к 2См 8:17, 18
к 1Пд 5:12
л Јр 10:29
1См 29:3, 4
36 45:9

сәһралыгда јерләшән Тама-ры, **19** өзүнүн анбар шәһәрләрини, арабалар үчүн ајрылган шәһәрләри,^а сувариләр үчүн ајрылган шәһәрләри инша етди. О һәмчинин Јерусәлимдә, Ливанда вә бүтүн сәлтәнәтиндә көнлү истәдији һәр шеји тикди. **20** Исраилли олмајан амориләрдән, һетләрдән, фәризиләрдән, һивиләрдән, јәбусиләрдән^б сағ галанлары,^в **21** онларын өлкәдә јашајан нәсилләрини — исраиллиләрин мәнв едә билмәдикләри адамларын һамысыны Сүлејман көлә кими ишләтди. Бу, индијәдәк беләди.^г **22** Амма Сүлејман исраиллиләрдән һеч кими гул етмәди.^ф Онлар дөјүшчү, әјан, әмир, јавәр идиләр, арабачыларын вә сувариләрин башчысы идиләр. **23** Сүлејманын ишләринә 550 нәзарәтчи башчылыг едир, ишчиләрә нәзарәт едирди.^д

24 Фиронун гызы^е Давуд шәһәриндән^ө чыхыб Сүлејманын онун үчүн тикдији евә көчдү. Сүлејман Тәпәни һәмнин вахт тикди.^ж

25 Сүлејман Јеһова үчүн тикдији гурбанкаһда илдә үч дөфә^з јандырма вә үнсијјәт гурбанлары тәгдим едирди.^и Һәмчинин Јеһованын өнүндәки гурбанкаһдан гурбан түстүс галхырды. Беләчә о, еви тикиб гуртарды.^ы

26 Сүлејман падшаһ Әдум мәмләкәтиндә, Гырмызы дәниз саһилиндә јерләшән Елатын јанында, Әзјун-Гәбәрдә^ј кәмиләр дүзәлтди.^к **27** Һирам өзүнүн тәчрүбәли дәнизчиләрини Сүлејманын тәбәәләри илә ишләмәк үчүн кәмиләрлә көндәрди.^к **28** Онлар Офирә^л кетдиләр вә орадан Сүлејман падшаһа 420 талант гызыл кәтирдиләр.

10 Сүлежманын Jehovahнын ады сәјесиндә газандығы шөһрәтин сәдасы Сәба мәликәсинә дә чатды.^a Мәликә сәтин суалларла* Сүлежманы чынамаға кәлди.^b 2 О, бөјүк бир мәйјәтлә, балзам^a, чохла гызыл, даш-гаш жүкләнмиш дөвөләрлә Јерусәлимә, Сүлежманын јанына кәлди,^c үрәјиндән кечән шөјләр барәдә Сүлежманла сөһбәт етди. 3 Сүлежман онун бүтүн суалларына чаваб верди. Елә шөј олмады ки, ону изаһ едә билмәсин.

4 Сәба мәликәси Сүлежманын һикмәтини,^f тикдији сарајы,^d 5 сүфрәсиндәки тәамлары,^e әјан-әшрәфинин сүфрә архасында нечә отурдугуну, хөрәк пәјлајанларын хидмәтини, кејимләрини, падшаһын сагиләрини, Jehovahнын евиндә һәмишә тәгдим етдији јандырма гурбанларыны көрәндә мат галды. 6 О, падшаһа деди: «Өлкәмдә сәнин ишләрин, һикмәтин һагда ешитдикләрим дүз имиш. 7 Кәлиб өз көзләримлә көрмәјинчә инанмағым кәлмирди. Сән демә, мәнә көрдүкләримин неч јарысыны да данышмајыблар. Сән ешитдијимдән гат-гат һикмәтли, зәнкин имишсән! 8 Бәхтәвр сәнин һүзурунда дуруб һикмәтини динләјән адамларын, әјанларынын башына!^g 9 Гој сәни лајиг билиб Исраилин тахтына чыхаран Аллаһын Jehovahја алгыш олсун!^ж Jehovah Исраилә олан әбәди мәнәббәтиндән ирәли кәләрәк сәни падшаһ гојуб ки, әдаләти, сәләһлији бәргәрар едәсән!»

10 Сонра мәликә падшаһа 120 талант* гызыл, чохла балзам³ вә даш-гаш бәхш етди.^и

10:1 * Јахуд тапмачаларла. **10:10** * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 10

а 1Пд 4:29

б 2См 9:1, 2
Мт 12:42

в Чк 25:3, 6
2Пд 20:13

г 36 72:10

ф 1Пд 3:28
Ва 12:9

д 2См 9:3-8

е 1Пд 4:22

ө Мс 8:34

ж 1Пд 5:7

з Јр 43:11

и 36 72:10

Сағ сүтүн

а 1Пд 9:27, 28
36 45:9

б 2См 2:8

в 2См 9:10, 11

г 2См 5:12
36 150:3

ф 2См 9:12

д 2См 9:13, 14

е 1Пд 14:25, 26

ө 2См 9:15, 16

ж 1Пд 7:2

з 36 122:2, 5

и 2См 9:17-19

Даһа неч вахт Сүлежман падшаһа Сәба мәликәсинин кәтирдији балзам гәдәр балзам кәтирән олмады.

11 Фирдән гызыл кәтирән Хиранын кәмиләри^a орадан чохла мигдарда сәндәлә ағачы^б вә ләл-чәваһират да кәтирдиләр.^в **12** Падшаһ сәндәлә ағачындан Jehovahнын еви вә падшаһ сарајы үчүн мәнәччәк, тәли аләтләр дүзәлтди.^г Бундан сонра белә сәндәлә ағачы нә кәтирән олду, нә дә көрән.

13 Сүлежман падшаһ Сәба мәликәсинә онун арзуладығы, истәдији һәр шөји верди. Үс-тәлик, өз сәхавәтинә көрә дә она һәдијәләр верди. Мәликә адамлары илә биркә жола дүшүб өз өлкәсинә гајытды.^ф

14 Сүлежман ил әрзиндә 666 талант ағырлығында гызыл кәлирди.^д **15** Бундан башга, тачирләрдән, сәјар тачирләрдән, бүтүн әрәб падшаһларындан вә өлкәнин валлиләриндән дә кәлир кәлирди.

16 Сүлежман падшаһ гатышыг гызылдан 200 бөјүк галхан^ө (һәр галхана 600 шекел* гызыл сәрф олунмушду),^ө **17** гатышыг гызылдан 300 кичик галхан (һәр галхана үч мина* гызыл сәрф олунмушду) дүзәлтди. Сонра падшаһ онлары Ливан Мешәси^ж адланан евә гојду.

18 Падшаһ фил дишиндән мөһтәшәм тахт^з дүзәлдиб үс-түнү халис гызылла өртдү.^и **19** Тахтын алты пилләси вә архасында даирәви чыхынты вар иди. Отурачағын һәр ики тәрәфиндә голлары вар иди вә голларын јанында

10:16 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. **10:17** * Төвратдакы (Ибрани Јазылары) мина 570 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

ики шир^а һејкәли дурурду. **20** Алты пилләдә 12 шир дурурду; 6 шир бир тәрәфдә, 6 шир о бири тәрәфдә. Һеч бир сәлтәнәтдә буна бәнзәр шеј жох иди.

21 Сүлејман падшаһын бүтүн ички габлары гызылдан иди, Ливан Мешәси^б адлы евин дә бүтүн әшјалары саф гызылдан иди. Күмүшдән һеч нә жох иди. Чүнки Сүлејманын вахтында күмүш һеч нә сајылырды.^в **22** Сүлејман падшаһын Таршиш^г кәмиләри вар иди. Онлар һирамын кәмиләри илә биркә дәниздә идиләр. Таршиш кәмиләри үч илдә бир дәфә гызыл, күмүш, фил диши^г, мејмун, товуз гушу жүкәјиб кәтирирди.

23 Сүлејман падшаһ јер үзүнүн бүтүн падшаһларындан варлы^д вә һикмәтли иди.^е

24 Дүнјанын бүтүн халглары Сүлејманын һүзуруна кәлмәк истәјирди ки, Аллаһын онун үрәјинә гојдуғу һикмәти ешитсин.^е **25** Онлар өзләри илә һәдијәләр, гызыл-күмүш әшјалар, либаслар, силаһлар, балзам, атлар вә гатырлар кәтирирди вә бу, һәр ил белә олуруду.

26 Сүлејман чохла чәнк арабаларына, атлара^ж саһиб олду. Онун 1400 чәнк арабасы, 12 000 аты вар иди.^ж Сүлејман онлары арабалар үчүн ајрылан шәһәрләрдә вә Јерусәлимдә, өзүнә јахын јердә сахлајырды.^з

27 Падшаһ Јерусәлимдә күмүшү даш гәдәр, сидр ағачларыны Шәфладакы әнчир ағачлары гәдәр чохалтды.^з

28 Сүлејмана атлары Мисирдән кәтирирдиләр. Падшаһын тачирләри атлары илхы

ФӘС. 10

а Јр 49:9
Сј 23:24
Сј 24:9
б 1Пд 7:2
в 2См 9:20, 21
г Јр 10:4
36 72:10
Һә 27:12
Јн 1:3
Ғ 1Пд 10:18
д Ва 5:19
е 1Пд 3:12, 13
1Пд 4:29
2См 9:22-24
ө Мс 2:6
ж Гн 17:15, 16
1Пд 4:26
з 2См 1:14
2См 9:25
и 2См 1:15
2См 9:27

Сағ сүтүн

а 2См 1:16, 17
2См 9:28
б Јш 1:4

ФӘС. 11

в 1Пд 3:1
г Гн 17:15, 17
Һә 13:26
Ғ Јр 19:36, 37
д 1Пд 14:21
е 1Пд 16:30, 31
ө Јр 26:34, 35
ж Чх 34:16
Гн 7:3
Јш 23:12, 13
2Кр 6:14
з 1Пд 11:42
и Гн 7:3, 4
Һә 13:26
ы һк 2:11, 13
Һк 10:6
1Иш 7:3
ј Сф 1:5
к 1Пд 15:5
к Лв 26:30
Сј 33:52
2Пд 21:1, 3
л Лв 18:21
Һә 7:43
м 2Пд 23:13

илә алырдылар^{ж, а} **29** Мисирдән кәтирилән бир чәнк арабасынын гиймәти 600 күмүш, бир атын гиймәти исә 150 күмүш иди. Һет^в вә Арам падшаһлары да онлары Сүлејманын тачирләриндән алырды.

11 Сүлејман фиронун гызындан^в савајы башга јаделли гадынлара^г — Муаб^г, Эмун^д, Эдум, Сидон^е, Һет^е гызыларына да күнөл верди. **2** О халглар барәдә Јеһова ираиллиләрдә демишди: «Онлара гајнајыб-гарышмајын. Чүнки онлар үрәјинизи өз аллаһларына тәрәф дөндәрәчкәләр».^ж Амма Сүлејман онлара бәнд олду. **3** Онун једди јүз арвады — шаһбанусу, һәмчинин үч јүз чарийәси варды. Арвадлары јаваш-јаваш ону јолдан чыхартдылар. **4** Гоча вахтында^з арвадлары Сүлејманын үрәјини башга аллаһлара тәрәф дөндәрдиләр.^з Сүлејманын үрәји атасы Давуд кими бүтүнлүклә Аллаһы Јеһоваја бағлы галмады. **5** Сүлејман Сидон илаһәси Әшту-рәтә^м, әмуниләрин ијрәнч аллаһы Милгама^и ибадәт етмәјә башлады. **6** О, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү вә атасы Давуддан фәргли олара, бүтүнлүклә Јеһоваја бағланмады.^к

7 Һәмин вахт Сүлејман Јерусәлимлә үзбәүз дағда Муабын ијрәнч аллаһы Кәмуша сәчдәкаһ тикди.^к О һәмчинин әмуниләрин ијрәнч аллаһы Молекә^л дә сәчдәкаһ тикди.^м **8** Сүлејман бунлары өз аллаһларына гурбан түстүсү тәгдим едән, гурбан кәсэн јаделли арвадлары үчүн етди.

10:28 * Дикер вариант: Мисирдән вә Кувдан алырдылар; падшаһын тачирләри атлары Кувдан алырдылар. Еһтималь, Кув Киликијадыр.

9 Јеова Сүлејмана гезәб-ләнди, чүнки онун үрәји Исраилин Аллаһы Јеовадан узаглашмышды.^а О Аллаһдан ки, ики дәфә она көрүнүб,^б 10 башга аллаһларын далынча кетмәәји әмр етмишди.^в Анчаг Сүлејман Јеованын әмринә табе олмады. 11 Јеова Сүлејмана деди: «Сән ки бәлә етдин, бујруғуға гулаг асмајыб, әндими, ганунларымы поздун, Мән дә сәлтәнәти сәндән алыб нөкәрләриндән биринә верәчәјәм.»^г 12 Амма атан Давудун хатиринә буну сәнин сағлығында етмәјчәјәм. Сәлтәнәти оғлундан алачағам.^д 13 Амма бүтүн сәлтәнәти јох.^е Гулум Давудун вә сечдијим Јерусәлимин^о хатиринә бир гәбиләни сәнин оғлуна верәчәјәм».^з

14 Јеова Әдумун шаһ нәслиндән олан әдуми Һәдады Сүлејмана гаршы галдырды.^ж 15 Давуд Әдуму мәғлуб едәндә^з вә орду башчысы Јуаб мејитләри басдырмаға кедәндә Јуаб Әдумун бүтүн кишиләрини гырмышды. 16 (Әдумун бүтүн кишиләрини гырыб гуртараначан Јуаб вә бүтүн Исраил алты ај орада галмышды.) 17 Амма Һәдад атасынын әјанлары арасындан бир нечә әдуми илә Мисирә гачмышды. Онда Һәдад балача ушаг иди. 18 Онлар Мәдјәндән чыхыб Фәрана кетмишдиләр. Фәрандан^в өзләри илә бир нечә нәфәр дә көтүрүб Мисирә кетмишдиләр. Мисир һөкмдары фирон ону азугә илә тәмин етмиш, она ев вә торпаг вермишди. 19 Фирон Һәдады о гәдәр бәјәнмишди ки, өз арвадынын, мәлики Таһпәнинзин бачысыны она вермишди. 20 Һәдадын Таһпәнинзин бачысындан Чәнубат адлы оғлу ол-

ФӘС. 11

а Гн 7:3, 4
Мс 4:23б 1Пд 3:5
1Пд 9:2

в 2См 7:19, 20

г 2Пд 17:21

д 2См 10:18,
19

е 2Иш 7:12, 15

ж Гн 12:11

з 1Пд 12:20
2См 11:1ж Јр 27:40
2Иш 7:12, 14

з 2Иш 8:13

и Сј 10:12

Сағ сүтүн

а 1Пд 2:10

б 1Пд 2:34

в 2Иш 8:3

г 1Пд 11:14

д 2Иш 10:18

д 2Иш 8:5
1Пд 19:15
Өш 7:8е 1Пд 9:22
1Пд 11:31
1Пд 12:32
1Пд 14:10
2См 11:14
2См 13:3, 20

ө 2См 13:6

ж 1Пд 9:15, 24

з 2Иш 5:7

мушду. Таһпәниз ону фирон сарајында бөјүтмүшдү*. Чәнубат фиронун оғуллары илә бир јердә бөјүмүшдү.

21 Һәдад Мисирдә Давудун ата-бабаларына говушдуғуну^а вә орду башчысы Јуабын өлдүјүнү^б ешитди. О, фирона деди: «Мәни бурах өз өлкәмә кедим». 22 Фирон исә она деди: «Мәним јанымда нәјин әскикдир ки, өз өлкәнә кетмәк истәјирсән?» О чаваб верди: «Ғеч нәјим. Амма бурах кедим».

23 Аллаһ һәмчинин ағасы Собаһ падшаһы Һәдадзәрдән^в гачмыш Әлјада оғлу Ризуну да Сүлејмана гаршы галдырды.^г 24 Давуд собаһлылары мәғлуб едәндән сонра^д о, башына адамлар јығыб басгынчы дәстәси јаратмыш вә онларын башчысы олмушду. Онлар Дәмәшгә^е кедиб орада мәскунлашмыш, һакимијәти әлә кечирмишдиләр. 25 О, Сүлејманын өмрүнүн сонунадәк Исраиллә әдавәт апарды, Һәдадла јанашы о да Исраилә зиян вурду. Арамда һакимијәт сүрдүјү бүтүн мүддәт әрзиндә о, Исраилә нифрәт бәсләјрди.

26 Сүлејманын хидмәтчиләриндән бири, Зәрдадан олан әфраимли Нәбат оғлу Әрубам^ө да Сүлејмана үсјан етди.^ө Онун дул галмыш анасынын ады Зәруһ иди. 27 Онун падшаһа үсјан етмәсинин сәбәби бу олды: Сүлејман Тәпәни^ж тикмиш вә атасы Давудун шәһәринин^з диварыны һөрүб гуртармышды. 28 Әрубам бачарыглы адам иди. Сүлејман бу чаванын чалышганлығыны көрүб ону Јусиф евиндән олан

11:20 * Дикәр вариант: сүддән көсмишди. 11:27 * Ибр. Миллоһ. Еһтимал ки, галајәбәнзәр тикили.

мүкәлләфијәтли ишчиләрин үзәринә нәзарәтчи гојду.^a **29** Бир күн Әрубам Јерусәлимдән чыхыб кәлирди. Шилолу Әхијә пејғәмбәр^b јолда онун гаршысына чыхды. Әхијәнин әјиндә тәә палтар варды. Чөлдә онлардан башга һеч ким јох иди. **30** Әхијә әјиндәки тәә палтары чыхарыб он ики јерә бөлдү. **31** Сонра Әрубам деди:

«Он һиссәни көтүр. Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән падшаһлығы Сүлејманын әлиндән алырам, он гәбиләни сәнә верирәм.”^c **32** Амма гулум Давудун^d вә Исраил гәбиләләринин шәһәрләри арасындан сечдијим шәһәрин, Јерусәлимин хатиринә бир гәбилә онда галачаг.^e **33** Чүнки онлар мәни атыб^f сидонлуларын илаһәси Әштурәтә, Муаб аллаһы Кәмуша, әмуниләрин аллаһы Милгама сәчдә гылырлар. Онлар Сүлејманын атасы Давуддан фәрғли олараг, јолумла јеријиб бәјәндијим ишләри көрмүрләр, ганунларыма, һөкмләримә табе олмурлар. **34** Амма Мән бүтүн сәлтәнәти онун әлиндән алмајачағам. Нә гәдәр ки сағдыр, ону сечдијим гулум Давудун хатиринә рәһбәр олараг сахлајачағам,^g чүнки Давуд мәним әмрләримә, ганунларыма табе олурду. **35** Сәлтәнәти оғлунун әлиндән алыб он гәбиләни сәнә верәчәјәм.^h **36** Онун оғлуна бир гәбилә верәчәјәм ки, гулум Давудун чырағы һүзурумда, адымы гојмаг үчүн сечдијим шәһәрдә, Јерусәлимдә һәмишә јансын.ⁱ **37** Мән сәни сечирәм. Сән бүтүн Исраилин үзәриндә падшаһ олачаг, бүтүн халга һөкманлыг едәчәксән. **38** Әкәр сән гулум Давуд кими, бүтүн бујругларыма риаят

ФӘС. 11

a 1Пд 5:16

b 1Пд 12:15
1Пд 14:2
2См 9:29

v 1Пд 12:16

г Јр 49:10

f Гн 12:5, 6
1Пд 11:13
1Пд 12:20
2См 11:1
36 132:13

d Гн 28:15
2См 15:2

e 1Пд 9:4, 5
36 89:49
36 132:17
Әш 9:7

ө 1Пд 12:20
2См 10:16

ж 2Иш 7:29
1Пд 15:4
2Пд 8:19

Сағ сүтун

a 1Пд 15:5

b 2Иш 7:11

v 1Пд 12:16

г Јр 49:10
Әш 11:1
Лк 1:32, 33

f 1Пд 14:25

d 2См 10:2

e 2См 9:29-31

ө 1См 3:10
2См 13:7
Мт 1:7

ФӘС. 12

ж Јр 12:6
Јш 20:7, 9
һк 9:1, 2
һв 7:15, 16

з 2См 10:1-4

и 1Пд 11:26, 40

ы 1Иш 8:11-18
1Пд 4:7

j 2См 10:5-7

етсән, јолумла кетсән, ганунларыма, әмрләримә табе олуб бәјәндијим ишләри көрсән,^a Мән сәнинлә олачағам, Давудун сүләләси кими, сәнин дә сүләләни һәмишәлик тахтада сахлајачағам^b вә Исраили сәнә верәчәјәм. **39** Давудун нәслини исә пис әмәлләринә көрә алчалдачағам,^c анчаг һәмишәлик јох».^d

40 Онда Сүлејман Әрубамы өлдүрмәјә чәһд етди, амма Әрубам Мисирә, Мисир һөкмдары Шишагын^e јанына гачды^f вә Сүлејман өләнәдәк орада галды.

41 Сүлејманын галан ишләри, бүтүн етдикләри вә һикмәти Сүлејманын тарихи китабында јазылмышдыр.^g **42** Сүлејман гырх ил Јерусәлимдә һакимижәт сүрүб бүтүн Исраилин һөкмдары олду. **43** Сонра Сүлејман ата-бабаларына говушду вә атасы Давудун шәһәриндә дәфн едилди. Оғлу Рәһабам^ө онун јеринә тахта чыхды.

12 Рәһабам Сиһама^ж кетди. Бүтүн Исраил ону падшаһ етмәк үчүн ора топлашмышды.^з **2** Нәбат оғлу Әрубам бундан хәбәр тутду. Әрубам һәлә Мисирдә иди. О, Сүлејман падшаһдан гачыб Мисирә кетмишди вә орада јашајырды.)^и **3** Ону орадан чағыртдырдылар. Әрубам вә бүтүн Исраил ичмасы Рәһабамын јанына кәлиб деди: **4** «Атан бојнумуза ағыр бојундуруг гојмушду.^ы Әкәр атанын бизә јүкләдији ағыр иши, ағыр бојундуругу јүнкүлләшдирсән, сәнә гуллуг едәрик».

5 Рәһабам онлара деди: «Кедин, үч күндән сонра јаныма кәлин». Чамаат чыхыб кетди.^j **6** Рәһабам падшаһ атасы Сүлејмана хидмәт етмиш

аҕсаггаллары мэслэхэтэ чагырыб сорушду: «Чамаата нэ дедим, нэ мэслэхэт көрүрсүнүз?» **7** Онлар дедилэр: «Әкәр сән бу күн халгын хидмэтчиси олсан, онларын хаһишини јеринә јетириб мүсбэт чаваб версэн, онлар һәмишә сәнә гуллуғ едәчәкләр».

8 Амма Рәһабам аҕсаггалларын мэслэхәтини рәдд етди, өзү илә биркә бөјүмүш вә инди она хидмәт едән чаванларла мэслэхәтләшди.^а **9** Онлардан сорушду: «Чамаат мәнә дејир ки, атамын бојунларына гојдуғу ағыр бојундуруғу јүнкүлләшдирим. Сиз нә мэслэхәт көрүрсүнүз? Онлара нә дејәк?» **10** Онунла биркә бөјүмүш чаванлар дедиләр: «“Атан бојнумуза ағыр бојундуруг гојуб, ону јүнкүлләшдир” дејән халга белә чаваб вер: “Мәним чечәлә бармағым атамын белиндән жоғундур. **11** Атам бојнунуза ағыр бојундуруг гојмушду, мән исә бојундуруғунузу даһа да ағырлашдырачағам. Атам сизи гамчы илә чәзаландырырды, мән исә сизи бизли гамчы илә чәзаландырачағам”».

12 Әрубам үчүнчү күн чамаатла бирликдә Рәһабамын јанына кәлди, чүнки Рәһабам: «Үч күндән сонра кәлин», — демишди.^б **13** Падшаһ аҕсаггалларын мэслэхәтини рәдд едиб халга сәлт чаваб верди. **14** О, чаванларын мэслэхәтилә халга деди: «Атам бојнунуза ағыр бојундуруг гојмушду, мән исә бојундуруғунузу даһа да ағырлашдырачағам. Атам сизи гамчы илә чәзаландырырды, мән исә сизи бизли гамчы илә чәзаландырачағам». **15** Беләликлә, падшаһ халга гулаг асмады. Һадисәләрин бу чүр чәрәјән етмәси Јеһовадан иди^в

ФӘС. 12

а 2См 10:8-11

б 2См 10:12-15

в Гн 2:30
2См 22:7
Рм 9:18

Сағ сүгүн

а 1Пд 11:31

б 2См 10:16,
17в 1Пд 11:12, 13
2См 11:13,
16г 2Иш 20:24
1Пд 4:6
1Пд 5:13, 14Ғ 2См 10:18,
19

д 2Пд 17:21

е 1Пд 11:30, 31

ө 1Пд 11:12, 13
Һш 11:12ж 2См 11:1-4
2См 25:5

з 2См 12:5

и 1Пд 11:30, 31

ки, Јеһованын шилолу Әхијјә васитәсилә Нәбат оғлу Әрубама дедији сөз јеринә јетсин.^а

16 Исраиллиләр падшаһын онлара гулаг асмадығыны көрәндә она дедиләр: «Бизим Давудда нә пајымыз вар? Јәссә оғлунда ирсимиз јохдур. Еј Исраил, һајды, һәр кәс өз илаһларына гајытсын! Инди, еј Давуд, өз евинин дәрдени чәк». Исраиллиләр белә дејиб өз евләринә дағылышдылар.^б **17** Рәһабам анчаг Јәһуда шәһәрлериндә јашајан исраиллиләрин үзәриндә падшаһлығ етди.^в

18 Рәһабам падшаһ мүкәлләфијәтләләрин нәзарәтчиси Әдурамы^г исраиллиләрин јанына көндәрди. Амма исраиллиләр ону дашлајыб өлдүрдүләр. Рәһабам исә күч-бәла илә арабасына миниб Јерусәлимә гачды.^Ғ **19** Исраиллиләр бу күнә кими Давуд евинә гаршы асидиләр.^д

20 Исраиллиләр Әрубамын гајытдығыны ешидән кими ону топлантыја чағырдылар вә бүтүн Исраил үзәриндә падшаһ етдиләр.^е Тәкчә Јәһуда гәбиләси Давуд евинин тәрәфиндә галды.^ө

21 Сүлејман оғлу Рәһабам Јерусәлимә кәлән кими Исраил еви илә мүһарибә едиб сәлтәнәти кери гајтармаг үчүн бүтүн Јәһуда әһлини вә Бинјамин гәбиләсини — 180 000 тәлим көрмүш дејүшчүнү топлады.^ж **22** Аллаһ адамы Шәмаја^з Аллаһын сөзү назил олду: **23** «Јәһуда падшаһы Сүлејман оғлу Рәһабам, Јәһуда вә Бинјамин евинә, галан халга сөјлә ки, **24** Јеһова белә дејир: “Гардашларыңыз исраиллиләрлә мүһарибә етмәјин. Гој һәр кәс өз евинә гајытсын, чүнки бу иш Мәндән олуб”».“ Онлар Јеһованын

сөзүнә гулаг асдылар вә Јеһованын бујурдуғу кими өз евләринә кетдиләр.

25 Әрубам Әфраим дағлыг бөлкәсиндә Сиһамы^а тикиб орада јашады. Орадан кедиб Фәнуили^б инша етди. **26** Әрубам үрәјиндә деди: «Сәлтә-нәт әввәл-ахыр Давуд евинә гајыдачаг.^в **27** Әкәр халг бундан сонра да Јеһованын евиндә гурбан кәтирмәк үчүн Јерусәлимә кетсә,^г мејлини Јәһуда падшаһы Рәһабама салачаг. Онда мәни өлдүрүб һөкмдарлары Јәһуда падшаһына тәрәф гајыдачаглар». **28** Мәсләһәт-мәшвәрәт етдикдән сонра падшаһ ики гызыл дана дүзәлдиб^д халга деди: «Јерусәлимә кетмәк сизин үчүн әзијјәт-дир. Еј Исраил, сәни Мисирдән чыхаран Аллаһын будур».^е **29** Сонра о, даналардан бирини Бејтелә^ж, о бирини исә Дана^з гојду. **30** Бу, онлары күнаһа сүрүкләди.^и Халг Дана гәдәр кедиб данаја иба-дәт едирди.

31 Әрубам сәчдәкаһларда ибадәтханалар тикди вә халгын арасындан, лавили олмајанлардан каһинләр гојду.^л **32** О, сәккизинчи ајын он бешинчи күнү Јәһудада кечирилән бајрама бәнзәр бајрам тәсис етди.^м Бејтелдә тикдији гурбанкаһда^н дүзәлтдији даналара гурбан кәсди. Дүзәлтдији сәчдәкаһларда хидмәт етмәк үчүн Бејтелдә каһинләр гојду. **33** О, өзүнүн ујурдуғу вахта — сәккизинчи ајын он бешинчи күнү Бејтелдә дүзәлтдији гурбанкаһда гурбанлар кәтирмәјә башлады. О, Исраил халгы үчүн бајрам тәсис етди вә тәгдимәләр, гурбан түстүсү тәгдим етмәк үчүн гурбанкаһа галхды.

ФӘС. 12

а 1Пд 12:1

б Јр 32:30
Һк 8:13, 17

в 1Пд 11:38

г Гн 12:5, 6

д Чх 20:4
2Пд 10:29

е Чх 32:4, 8
2См 11:15, 16

ж Јр 12:8, 9
Јр 28:19

з Јр 14:14
Гн 34:1
Һк 18:29
Һк 20:1

и 2Пд 10:31
2Пд 17:21-23

л Сј 3:10
1Пд 13:33
2См 11:14
2См 13:9

м Лв 23:34

н Ам 7:13

Сағ сүтүн

ФӘС. 13

а 2Пд 23:16, 17

б 1Пд 12:32
Ам 3:14

в 2Пд 21:24
2Пд 22:1

г 2Пд 23:15, 16
2См 34:33

д 2См 16:10
Әр 20:2

е 2Пд 6:18

ж Чх 10:16, 17
Сј 21:7
Әр 37:3
Һә 8:24

13 Бир Аллах адамы^а Јеһованын бујруғу илә Јәһудадан чыхыб Бејтелә кәлди. Бу вахт Әрубам гурбан түстүсү тәгдим етмәк үчүн гурбанкаһын^б јанында дурмушду. **2** Аллах адамы Јеһованын бујруғу илә гурбанкаһа сәсләнди: «Ај гурбанкаһ! Ај гурбанкаһ! Јеһова белә дејир: “Давуд евиндә Јушијјә^в адлы бир оғул дүнјаја кәлчәк. О, сәнин үстүндә гурбан түстүсү тәгдим едән сәчдәкаһ каһинләрини елә сәнин үстүндәчә гурбан кәтирәчәк, сәнин үстүндә инсан сүмүкләри јандырачаг”». **3** Аллах адамы һәмин күн әләмәт вериб деди: «Јеһованын вердији әләмәт будур: гурбанкаһ бөлүнәчәк, үстүндәки күл јерә сәпәләнәчәк».

4 Әрубам падшаһ Аллах адамынын Бејтелдәки гурбанкаһ әлејһинә дедији сөзләри ешидәндә гурбанкаһдан әлини узадыб деди: «Ону тутун!»^г О анда падшаһын узатдығы әли гуруду^д, әлини өзүнә тәрәф чәкә билмәди.^е **5** Јеһованын бујруғу илә Аллах адамынын вердији әләмәтә көрә гурбанкаһ бөлүндү вә үстүндәки күл јерә дағылды.

6 Падшаһ Аллах адамына деди: «Хаһиш едирәм, мәндән өтрү Аллаһын Јеһоваја јалвар, дуа елә, гој мәнә рәһм еләсин, әлими әввәлки кими етсин».^в Аллах адамы Јеһовадан рәһм диләди вә падшаһын әли әввәлки кими олду. **7** Падшаһ Аллах адамына деди: «Кәл мәнимлә евимә кедәк, чәрәк је. Сәнә һәдијјә верим». **8** Лакин Аллах адамы падшаһа деди: «Мәнә һәтта евинин јарысыны версән белә, сәнинлә кетмәрәм, бу јердә чө-

13:4 * Јахуд ифлич олду.

рәк жеиб, су ичмәрәм. **9** Jehovah мәнә бурууб: “Чөрәк жемә, су ичмә вә кетдижин јолла гајытма”. **10** Беләчә, Аллаһ адамы башга јолла гајытды, Бејтелә кәлдији јолла кетмәди.

11 Бејтелдә бир гоча пејгәмбәр јашајырды. Онун оғулары евә кәлиб Аллаһ адамынын һәммин күн Бејтелдә етдикләрини, падшаһа дедикләрини она данышдылар. Һадисәни данышыб гуртаранда **12** аталары сорушду: «О, һансы јолла кетди?» Оғулары јәһудалы Аллаһ адамынын кетдији јолу көстәрдиләр. **13** О, оғуларына деди: «Мәним үчүн ешшәји паланлајын». Оғулары ешшәји паланладылар, о да миниб кетди.

14 О, Аллаһ адамынын изинә дүшүб ону бөјүк ағачын алтында отуран тапды. Ондан сорушду: «Јәһудадан кәлән Аллаһ адамы сәнсэн?»^а О: «Бәли», — дејә чәваб верди. **15** Гоча она деди: «Дур бизә кедәк, бир тикә чөрәк је». **16** Анчаг о деди: «Дәвәтини гәбул едиб сәнинлә гајыда билмәрәм, сәнинлә бу јердә чөрәк жеиб су ичә билмәрәм. **17** Jehovah мәнә белә дејиб: “Орада нә чөрәк је, нә дә су ич. Кетдижин јолла да кери гајытма”. **18** Онда гоча она деди: «Мән дә сәнин кими пејгәмбәрәм. Jehovahнын бујруғу илә бир мәләк мәнә деди: “Ону гајтарыб евинә кәтир, гој чөрәк жеиб су ичсин”. О, Аллаһ адамыны алдатды. **19** Аллаһ адамы онунла гајытды вә онун евиндә чөрәк жеиб су ичди.

20 Онлар һәлә сүфрә архасында отуранда Аллаһ адамынын јолдан гајтаран пејгәмбәрә Jehovahнын сөзү назил олду. **21** Пејгәмбәр јәһудалы Аллаһ

ФӘС. 13

а 1Пд 13:1

Сағ сүтун

а 1Пд 13:30
2Пд 23:17, 18

б 2Иш 6:7

1Пд 20:35, 36
2Пд 17:25

в 1Пд 13:9

г 1Пд 13:21, 22

адамына хитабән деди: «Jehova белә дејир: “Сән Jehovahнын әмриндән чыхдын, Аллаһын Jehovahнын сәнә вердији әмрә итаәт етмәдин, **22** кери гајыдыб сәнә “чөрәк жемә, су ичмә” дејилән бу јердә чөрәк жеиб, су ичдин. Она көрә дә мејитин ата-бабаларынын гәбринә гојулмајачаг”».^а

23 Аллаһ адамы чөрәк жеиб су ичәндән сонра гоча пејгәмбәр онун үчүн ешшәји паланлады. **24** О јола дүшдү. Јолда габағына шир чыхыб ону өлдүрдү.^б Онун мејити јолда сәрилиб галды. Ешшәкәл шир чәсәдин јанында дурмушду. **25** Јолдан кечәнләр јолда сәрилиб галан чәсәди вә онун јанында дуран шири көрдүләр вә гоча пејгәмбәр јашајан шәһәрә кедиб көрдүкләрини данышдылар.

26 Ону јолдан гајтаран пејгәмбәр буну ешидән кими деди: «О, Jehovahнын әмриндән чыхан Аллаһ адамыдыр.» Jehovah ону ширин пәнчәсинә верди. Jehovahнын дедији кими, шир ону парчалајыб өлдүрдү.^г **27** Сонра о, оғуларына деди: «Мәним үчүн ешшәји паланлајын». Онлар ешшәји паланладылар. **28** О кедиб јолда сәрили галан мејити тапды. Ешшәк вә шир мејитин јанында дурмушду. Шир мејити јемәмиш, ешшәји парчаламамышды. **29** Пејгәмбәр Аллаһ адамынын чәсәдини галдырыб ешшәјин белинә гојду вә ону аглајыб дәфн етмәк үчүн өз јашадығы шәһәрә апарды. **30** О, мејити өзү үчүн дүзәлтдији гәбрә гојду вә: «Гардашым вај!» — дејиб ону аглады. **31** Ону дәфн едәндән сонра оғуларына деди: «Мән өләндә мәни Аллаһ адамыны дәфн етдијим јердә

дәфн едәрсиниз. Сүмүкләри-ми онун сүмүкләринин јанына гојарсыныз.^а **32** Јеһованын бујруғу илә Бејтелдәки гурбанкаһын вә Сәмәријәни шәһәрләриндәки сәчдәкаһларда тикилән ибадәтханаларын әлејһинә онун дедији сөз^б мүтләг јеринә јетәчәк».^в

33 Бүтүн буналардан сонра да Әрубама тутдуғу пис јолдан дәнмәди. О, халгын арасындан сәчдәкаһларда хидмәт етмәк үчүн каһинләр тәјин едирди.^г О, каһин олмаг истәјән һәр кәси, «гој сәчдәкаһ каһини олсун!» дејиб каһин тәјин едирди.^д **34** Әрубам евинин бу күнаһы^е онларын мәнвинә, јер үзүндән јох едилмәләринә баис олду.^ф

14 Бир күн Әрубамын оғлу Әбијја хәстәләнди. **2** Әрубам арвадына деди: «Дур, гијафәни дәјиш ки, мәнним арвадым олдуғун билинмәсин. Шилоја кет, Әхијјә пејгәмбәр орададыр. Бу халгын үзәриндә падшаһ олачағымы о, мәнә демишди.^а **3** Өзүңлә он көмбә чөрәк, көкәләр вә бир күп бал көтүрүб онун јанына кет. О дејәчәк ушаға нә олачағ».

4 Әрубамын арвады онун дедији кими етди, дуруб Шилоја^б, Әхијјәнин евинә кетди. Әхијјә гочалдығындан көзләри тутулмушду, артыг көрмүрдү.

5 Јеһова Әхијјә деди: «Әрубамын арвады сәндән оғлу барәдә сорушмаға кәлир, чүнки оғлу хәстәдир. Мән сәнә дејәчәјәм она нә демәк лазымдыр. Гадын кәләндә кимлијини кизләдәчәк».

6 Гадын ичәри кирәндә Әхијјә онун ајаг сәсләрини ешидиб деди: «Әрубамын арвады, ичәри кәл! Кимлијини нијә кизләдирсән? Аллаһ сәнә

ФӘС. 13

а 2Пд 23:17, 18

б Лә 26:30

1Пд 12:29, 31

в 2Пд 23:15, 19

г 1Пд 12:25, 31

д 2См 11:14,

15

е 1Пд 16:30, 31

2Пд 3:1, 3

2Пд 10:31

2Пд 13:1, 2

ф 1Пд 14:10

1Пд 15:25-29

2Пд 17:22, 23

ФӘС. 14

ә 1Пд 11:30, 31

ж Јш 18:1

1Иш 4:3

Сағ сүтүн

а 1Пд 11:30, 31

1Пд 12:20

б 1Пд 12:16

в 1Пд 15:5

һв 13:22

г Гн 27:15

2См 11:15

д Нә 9:26

36 50:17

е 1Пд 15:25-29

ф 1Пд 15:25-29

ә Гн 8:7-9

Гн 29:28

Јш 23:15

2Пд 17:6

ж Гн 28:64

2Пд 15:29

2Пд 18:11

бәд хәбәр көндәриб. **7** Кет, Әрубама сөјлә ки, Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән сәни халгын арасындан јүксәлдиб халгым Исраилин үзәриндә һөкмдар гојдум.^а

8 Сәлтәнәти Давуд евиндән алыб сәнә вердим.^б Амма сән әмрләримә табе олан, сидги-үрәкдән јолумла кедән, Мәнә мәгбул ишләр көрән Давуд кими олмадың.^в **9** Сән сәләфләриндән дә бетәр олдун, өзүнә башға аллаһ, төкмә бүтләр дүзәлдиб Мәни тәһгир етдин,^г Мәнә арха чевирдин.^д **10** Буна көрә дә Мән Әрубам евинин башына фәләкәт кәтирирәм. Мән, бичарәләр, заваллылар да дахил олмагла, Исраилдән Әрубам евинин бүтүн кишиләринин көкүнү кәсәчәјәм.^е Пејини јердән нечә тәр-тәмиз тәмизләјирләрсә, Мән дә Әрубам евини о чүр силиб-сүпүрәчәјәм. **11** Әрубам евиндән шәһәрдә өләнләри итләр, чөлдә өләнләри көјүн гушлары јејәчәк. Чүнки буну Јеһова дејиб”.

12 Инди дур евинә кет. Ајағыны шәһәрә басан кими ушаг өләчәк. **13** Бүтүн Исраил ону ағлајыб дәфн едәчәк. Әрубамын аиләсиндән јалныз о, гәбрә гојулачаг, чүнки Исраилин Аллаһы Јеһова Әрубам евиндән јалныз онда јахшы бир шеј тапмышдыр. **14** Јеһова Өзү үчүн Исраил үзәриндә бир падшаһ гојачаг, о, Әрубамын нәслини елә һәмнин күн јох едәчәк,^ә бу, һәтта инди ола биләр. **15** Јеһова Исраили суда јырғаланан бир гамыш кими мәнв едәчәк, Исраили аталарына вердији көзәл диярдан гопарачаг,^ә онлары чажын* о тәрәфинә сәпәләјәчәк.^ж Чүнки онлар өзләринә Аше-

14:15 * Фәрат чајы.

ра бүтлери^а дүзэлдиб Jehovahы тәһгир етдиләр. **16** Аллаһ Әрубамын өзүнүн ишләди-ји вә Исраили сүрүкләдији күнаһлар учбатындан^б Исраили тәрк едәчәк».

17 Әрубамын арвады дуруб жола дүшдү вә Тирзәә кәлди. О, евин кандарына ајаг басан кими ушаг өлдү. **18** Ону дәфн етдиләр вә бүтүн Исраил јас тутду. Беләчә, Jehovahын Өз гулу Әхијә пејғәмбәр васитә-силә дедији сөз јеринә јетди.

19 Әрубамын галан ишләри, апардығы мұһарибәләр^в вә нечә һакимијјәт сүрмәси барәдә Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **20** Әрубам ијирми ики ил һакимијјәт сүрдү, сонра ата-бабаларына говушду.^г Оғлу Надаб онун јеринә тахта чыхды.^ф

21 Јәһудада Сүлејман оғлу Рәһабам падшаһ иди. О, падшаһ оланда гырх бир јашында иди вә Jehovahын Исраил гәбиләләринин шәһәрләри арасындан Өз адыны гојмаг үчүн^а сечдији^в шәһәрдә, Јерусәлимдә он једди ил һакимијјәт сүрдү. Падшаһын анасы әмуни Нәама иди.^в **22** Јәһудалылар Jehovahын бәјәнмәдији пис ишләр көрдүләр^ж вә күнаһлары илә Ону ата-бабаларындан да чох гәзәбләндириләр.^з **23** Онлар да һәр һүндүр тәпәнин үстүндә,^и һәр кур јарпаглы ағачын алтында^ы өзләри үчүн сәчдәкаһлар дүзәлтдиләр, дик дашлар^ж вә Ашера бүтләри гојдулар.^з **24** Өлкәдә һәмчинин мәбәд фаһишәлији илә мәшгул олан кишиләр варды.^к Онлар Jehovahын исраиллиләрин өнүндән говдуғу

14:15 * Луғәтә бах. **14:23** * Бу дашлар бүтпәрәстликдә ситајиш мәгсәдилә ис-тифадә олурурду.

ФӘС. 14

а Гн 12:3
б 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33, 34
в 2См 12:15
2См 13:3
г 2См 13:20
ф 1Пд 15:25
д Чк 20:24
Гн 12:5, 6
1Пд 8:16, 17
е 36 78:68
36 132:13
ө 1Пд 11:1
2См 12:13
ж 1Пд 11:7
2См 12:1
з Өш 65:2
и Өш 65:7
ы Гн 12:2, 3
Өш 57:5
Өр 2:20
Һш 4:13
ј Лв 26:1
к Гн 23:17, 18
1Пд 15:11, 12
1Пд 22:46
2Пд 23:7
Һш 4:14

Сағ сүтүн

а 1Пд 11:40
б 2См 12:2-4
в 1Пд 7:51
1Пд 15:18
2Пд 18:14, 15
2Пд 24:12, 13
г 1Пд 10:16, 17
2См 12:9-11
ф 1См 27:24
2См 12:15
д 1Пд 15:6
е 1Пд 11:43
ө 1Пд 11:1
2См 12:13
ж 1См 3:10
Мт 1:7

ФӘС. 15

з 1Пд 12:20
и 2См 13:1, 2
ы 2См 11:20-22
ј 2Иш 7, 8, 12
36 89:33-37
Өш 37:35
Өр 33:20, 21

1 ПАДШАҢЛАР 14:16—15:4

халгларын бүтүн ијрәнч ишләри илә мәшгул олурудулар.

25 Рәһабамын һакимијјәтинин бешинчи илиндә Мисир һөкмдары Шишаг^а Јерусәлимә һүчум етди.^б **26** О, Jehovahын евиндәки вә падшаһ сарајындакы хәзинәләри көтүрүб апарды.^в О, һәр шеји, о чүмләдән Сүлејманын дүзәлтдији гызыл галханлары да апарды.^г **27** Рәһабам падшаһ онларын јеринә мис галханлар дүзәлтди вә онлары падшаһ сарајынын гапы кешикчиләринин башчыларына верди. **28** Һәр дәфә падшаһ Jehovahын евинә кәләндә кешикчиләр бу галханлары дашыјыр, сонра апарыб кешикчи отағына гојурдулар.

29 Рәһабамын галан ишләри вә онун бүтүн етдикләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр.^ф **30** Рәһабамла Әрубам арасында һәмишә мұһарибә кедирди.^а **31** Рәһабам ата-бабаларына говушду. Ону Давуд шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр.^в Онун анасы әмуни Нәама иди.^в Онун јеринә оғлу Әбјам^ж тахта чыхды.

15 Нәбат оғлу Әрубам падшаһын һакимијјәтинин он сәккизинчи илиндә^з Әбјам Јәһуданын падшаһы олду.^и **2** О, үч ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы Абисаламын^ж нәвәси Мәкаһ^ы иди. **3** Әбјам атасынын етдији бүтүн күнаһлары тәк-рарлады, бабасы Давуддан фәргли олараг, онун үрәји Аллаһы Jehovahа бүтүнлүклә бағлы дејилди. **4** Амма Аллаһы Jehovahа Давудун хатиринә^ј

14:31 * Дикәр ады Әбија. **15:2** * Көрү-нур, Абсаламын дикәр адыдыр.

Жерусәлимдә онун чырагыны сөндүрмәди,^a ондан сонра оғлуну тахта чыгарды вә Жерусәлими сахлады. **5** Чүнки Давуд Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү, һет Урјајын мәсәләсини^b чыхмаг шәртилә, бүтүн өмрү боју Онун әмрләриндән чыхмады. **6** Рәһабамын бүтүн өмрү боју онунла Әрубам арасында мұһарибә олмушду.^c

7 Әбјамын галан ишләри вә бүтүн етдикләри Јеһуда падашаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр.^d Әбјамла Әрубам арасында да мұһарибә кедирди.^e **8** Әбјам атабабаларына говушду, ону Давуд шәһәриндә дәфн етдиләр. Онун јеринә оғлу Аса^f тахта чыхды.^g

9 Исраилин падашаһы Әрубамын һакимијәтинин ијирминчи илиндә Аса Јеһудада һакимијәт сүрмәә башлады. **10** О, Жерусәлимдә гырх бир ил һакимијәт сүрдү. Онун нәнәси Абисаламын нәвәси Мәкаһ^h иди. **11** Аса эчдады Давуд кими, Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.ⁱ **12** О, мәбәд фаһишәлији илә мәшғул олан кишиләри өлкәдән говду^j вә атабабаларынын дүзәлтдији бүтүн ијрәнч бүтләри^k мәһв етди. **13** О, һәтта нәнәси Мәкаһы^l да мәликәликдән мәһрум етди, чүнки о, Ашераја ибадәт үчүн ијрәнч бүт дүзәлтмишди. Аса онун ијрәнч бүтүнү кәсиб^m Гидрон вадисиндә јандырды.ⁿ **14** Амма сәчдәкаһлар јох едилмәди.^o Бунунла белә, Асанын үрәји өмрү боју бүтүнлүклә Јеһоваја бағлы галды. **15** О, өзүнүн вә атасынын Аллаһ үчүн ајырдығы шејләри – гызылы, күмүшү, чүрбәчүр әшјалары Јеһованын евинә кәтирди.^p

ФӘС. 15

a 1Пд 11:36
2См 21:7
36 132:13, 17

b 2Иш 11:4, 15
36 51:Мүг

v 1Пд 14:30
2См 12:15

г 2См 13:22

Ғ 2См 13:3

д 1См 3:10
Мт 1:7

е 2См 14:1

ө 2См 11:21,
22

ж 2См 14:2-5
2См 14:11
2См 15:17

з 1Гн 23:17, 18
1Пд 14:24
1Пд 22:45, 46

и 1Пд 11:7
1Пд 14:22, 23

ы 2См 11:18,
20

ј 1Гн 7:5
2Пд 18:1, 4
2См 34:1, 4

к 2Иш 15:23
2См 15:16-18
Јһ 18:1

к Сј 33:52
Гн 12:2
1Пд 22:41, 43

л 1См 26:26,
27

Сағ сүтүн

a 1Пд 16:3, 12

b Јш 18:21, 25

v 2См 16:1-6

г 2См 16:7

Ғ 2Пд 15:29

д һк 18:29
1Пд 12:28, 29

е 1Пд 14:17
ҺҒ 6:4

ө Јш 21:8, 17

ж Јш 18:21, 26
Һк 20:1
1Иш 7:5

Әр 40:6

з 2См 16:11-14

16 Аса илә Исраил падашаһы Башанын^q арасында һәмшә мұһарибә кедирди. **17** Исраил падашаһы Баша Јеһудаја һүчум етди вә Јеһуда падашаһы Асанын јанына кедиб-кәләләрин гаршысыны алмаг үчүн Раманы^r мөһкәмләндирмәјә башлады.^s **18** Онда Аса Јеһованын евиндәки вә падашаһын сарајындакы хәзинәдә галан бүтүн гызыл-күмүшү көтүрүб әжанларына верди. Сонра Аса падашаһ онлары Дәмәшгдә јашајан Арам падашаһы һәзјун оғлу Тәбриммунун оғлу Бәнһәдадын јанына көндәриб^t деди: **19** «Мәнимлә сәнин, мәним атамла сәнин атан арасында сазиш вар. Мән сәнә гызыл вә күмүш һәдијә көндәрирәм. Кәл, Исраилин падашаһы Баша илә бағладығын сазиши поз. Гој о, торпагларымдан чәкилсин». **20** Бәнһәдад Аса падашаһын сөзүнү гәбул етди вә сәркәрдәләрини Исраил шәһәрләринин үстүнә көндәрди. Онлар Ијуну^u, Даны^v, Абил-Бейт-Мәкаһы, бүтүн Кинарәти вә бүтүн Нифталы торпағыны дармадағын етдиләр. **21** Баша бунлары ешидән кими Рамадакы тикинтини дајандырды вә Тирзәдә^w галды. **22** Аса падашаһ һеч кими истисна етмәдән бүтүн Јеһуданы сәфәрбәт етди. Онлар Башанын тикинтидә истифадә етдији дашлары, тирләри Рамадан дашыдылар. Аса падашаһ онларла Бинјамин Кибасыны^x вә Миспаһы^y мөһкәмләндирди.

23 Асанын галан ишләри, гүдрәти, бүтүн етдији ишләр вә тикидији шәһәрләр барәдә Јеһуда падашаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. Гочаланда онун ајағлары хәстәлијә тутулду.^z **24** Аса ата-

бабаларына говушду. Ону бабасы Давудун шәһәриндә дөһн етдиләр. Оғлу Јәһушафат^а онун јеринә тахта чыхды.

25 Әрубам оғлу Надаб^б Јәһуда падшаһы Асанын һакимийәтинин икинчи илиндә Исраилин падшаһы олду. О, Исраилдә ики ил һакимийәт сүрдү. **26** О, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү вә атасынын јолу илә кедиб^в онун Исраили күнаһа сүрүкләјән ишләрини тәкрарлады.^г

27 Јәсакир евиндән Әхијјә оғлу Баша она суи-гәсд гурду. Надаб вә бүтүн Исраил филиштлиләрә мәхсус Кибтуну^г мұһасирәјә алан вахт ону орада өлдүрдү. **28** Беләликлә, Јәһуда падшаһы Асанын һакимийәтинин үчүнчү илиндә Баша Надабы өлдүрдү вә онун јеринә падшаһ олду. **29** О тахта чыхан кими Әрубамын бүтүн нәслини гырды, Әрубам евинә мәхсус бир нәфәри дә сағ гојмады, һамысыны өлдүрдү. Јеһованын Өз гулу, шилолу Әхијјә васитәсилә дедији сөз јеринә јетди.^д

30 Бу, Әрубамын һәм өзүнүн етдији, һәм дә Исраили сүрүкләдији күнаһларә көрә олду. Чүнки о, Исраилин Аллаһы Јеһованы бәрк гәзәбләндирмиши. **31** Надабын галан ишләри вә бүтүн етдикләри барәдә Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **32** Аса илә Исраил падшаһы Баша арасында һәмишә мұһарибә кедирди.^е

33 Јәһуда падшаһы Асанын һакимийәтинин үчүнчү илиндә Әхијјә оғлу Баша Тирзәдә, бүтүн Исраилин падшаһы олду вә ијирми дөрд ил һакимийәт сүрдү.^в **34** О да Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүрдү.^г О, Әрубамын јолу

ФӘС. 15

а 1Пд 22:42
2См 17:3, 4
2См 18:1
2См 19:4
Мт 1:8

б 1Пд 14:20

в 1Пд 14:7, 9

г 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33

д Јш 19:44, 48
Јш 21:20, 23
1Пд 16:15

е 1Пд 14:9, 10

в 2См 12:15

г 1Пд 16:8

ж 1Пд 16:7

Сағ сүтүн

а 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33

ФӘС. 16

б 2См 16:7

в 2См 19:2
2См 20:34

г 1Иш 2:8

д 1Пд 13:33

е 1Пд 14:10, 11
1Пд 15:29

в 1Пд 15:21, 33

г 1Пд 15:25-29

ж 2Пд 9:31

илә кетди вә онун Исраили күнаһа сүрүкләјән ишләрини тәкрарлады.^а

16 Һәнани^б оғлу Јәһуја^в Баша падшаһын әлејһинә Јеһовадан бү сөз назил олду: **2** «Мән сәни торпадан галдырыб халгым Исраилин һөкмдары етдим.^г Амма сән Әрубамын јолу илә кетдин, халгым Исраили күнаһа сүрүкләдин. Онлар да өз күнаһлары илә Мәни гәзәбләндирдиләр.^г **3** Буна көрә Мән Башаны вә онун нәслини мәһв едәчәјәм, онун евини Нәбат оғлу Әрубамын евинин күнүнә салачағам.^д **4** Баша евиндән шәһәрдә өләнләри итләр, чөлдә өләнләри көјүн гушла-ры јејәчәк».

5 Башанын галан ишләри, онун етдикләри вә гүдрәти барәдә Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **6** Баша ата-бабаларына говушду вә ону Тирзәдә^е дөһн етдиләр. Оғлу Илаһ онун јеринә тахта чыхды. **7** Һәнани оғлу Јәһу пејғәмбәр васитәсилә Баша вә онун еви әлејһинә Јеһованын сөзү назил олду. Она көрә ки, Баша Әрубам еви кими, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүб өз әмәлләри илә Ону гәзәбләндирмиши. Үстәлик, о, Надабы өлдүрмүшдү.^в

8 Јәһуда падшаһы Асанын һакимийәтинин ијирми алтынчы илиндә Баша оғлу Илаһ Тирзәдә Исраилин падшаһы олду вә ики ил һакимийәт сүрдү. **9** Онун әјаны, чәнк арабаларынын јарысынын башчысы Зүмри она суи-гәсд һазырлады. Һәмин вахт о, Тирзәдә ешикағасы Әрзанын евиндә ичиб сәрхош олмушду. **10** Зүмри ичәри кириб ону өлдүрдү^ж вә онун јеринә падшаһ

олду. Бу, Јәһуда падшаһы Асанын һакимијјәтинин ијирми једдинчи илиндә баш верди.

11 О, падшаһ олуб тахта чыхан кими Башанын нәслини гырды. Киши хејлағларындан һеч кими, истәр гоһуму олсун, истәр досту, бир нәфәри дә сағ гојмады. **12** Беләликлә, Јеһованын Јәһу пејғәмбәр васитәсилә Башанын әлејһинә дедији кими, Зүмри Башанын евини мәнв етди.^а **13** Бу, Башанын вә онун оғлу Илаһын етдикләри кунәһларә, һәмчинин Исраили сүрүкләдикләри кунәһларә көрә баш верди. Чүнки онлар пуч бүтләри илә Исраилин Аллаһы Јеһованы гәзәбләндиндиләр.^б **14** Илаһын галан ишләри вә бүтүн етдикләри һагда Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр.

15 Јәһуда падшаһы Асанын һакимијјәтинин ијирми једдинчи илиндә Зүмри Тирзәдә једди күн падшаһ олду. О вахт орду филиштлиләрә мәнхус Кибтуна^в гаршы ордукаһ гурмушду. **16** Зүмринин падшаһа гаршы суи-гәсд һазырлајыб ону өлдүрдүјү хәбәри ордукаһдакы дөјүшчүләрә чатды. Исраиллиләр орду башчысы Омрини^г һәммин күн ордукаһда падшаһ етдиләр. **17** Омри вә бүтүн исраиллиләр Кибтундан чыхыб Тирзәни мүһасирәјә алдылар. **18** Зүмри шәһәрин зәбт олундуғуну көрәндә сарајын бүрчүнә кирди вә еви јандырды, өзү дә орада өлдү.^г **19** Бу она көрә олду ки, о, Әрубамын јолу илә кедиб Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү, һәм өзү кунәһ етди, һәм дә Исраили кунәһ сүрүкләди.^д **20** Зүмринин галан ишләри вә һазырладығы суи-гәсд һагда Исраил падшаһ-

ФӘС. 16

а 1Пд 16:1-3

б Гн 32:21
1Иш 12:21
2Пд 17:15
Әш 41:29

в Јш 19:44, 48
Јш 21:20, 23
1Пд 15:27

г 2Пд 8:26
Ми 6:16

ф һк 9:53, 54
1Иш 31:4
2Иш 17:23

д 1Пд 12:28-30
1Пд 14:7, 9

Сағ сүтүн

а 1Пд 20:1
2Пд 17:24
Ам 6:1
һв 8:5

б Ми 6:16

в 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33

г 1Пд 16:33
1Пд 21:4
1Пд 21:20-22
2Пд 10:1

ф 1Пд 16:23, 24
Әш 7:9

ларынын тарихи китабында јазылмышдыр.

21 Һәммин вахт исраиллиләр ики һиссәјә бөлүндү. Бир һиссә Чинат оғлу Тибнинин тәрәфинә кециб ону падшаһ етмәк истәди. О бири һиссә Омринин тәрәфини тутду. **22** Амма Омринин тәрәфиндә оланлар Чинат оғлу Тибнинин адамларына үстүн кәлдиләр. Тибни өлдү вә Омри падшаһ олду.

23 Јәһуда падшаһы Асанын һакимијјәтинин отуз биринчи илиндә Омри Исраилин падшаһы олду вә он ики ил һакимијјәт сүрдү. О, Тирзәдә алты ил һакимијјәт сүрдү. **24** Омри Сәмирдән Сәмәријјә дағыны ики талант* күмүш алды вә орада шәһәр тикди. Шәһәрин адыны дағын әввәлки саһиби Сәмирин адына көрә Сәмәријјә^а гојду. **25** Омри Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү, сәләфләриндән дә бетәр олду.^б **26** О, Нәбат оғлу Әрубамын јолу илә кетди вә онун Исраили кунәһа сүрүкләдији ишләри тәкларлады, пуч бүтләри илә Исраилин Аллаһы Јеһованы гәзәбләндинди.^в **27** Омринин галан ишләри, бүтүн етдикләри вә гүдрәтли ишләри һагда Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **28** Омри ата-бабаларына говушду, ону Сәмәријјәдә дәфн етдиләр. Оғлу Әһәб^г онун јеринә тахта чыхды.

29 Омри оғлу Әһәб Јәһуда падшаһы Асанын һакимијјәтинин отуз сәккизинчи илиндә Исраилин падшаһы олду вә ијирми ики ил Сәмәријјәдә^г Ис-

16:24 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^а Мәнәсы: Сәмир тајфасына мәнхус.

раил үзәриндә һакимијәт сүрдү. **30** Омри оғлу Әһәб Јеһованын көзүндә өз сәләфләриндән дә бетәр иди.^а **31** О, Нәбат оғлу Әрубамын күнаһларыны тәкрарлады.^б Бу азымыш кими, Сидон^в падшаһы Исбаалын гызы Изәбили алды вә Баала ибадәт едиб сәчдә гылмаға башлады.^г **32** Сонра о, Сәмәријәдә тикдији Баал бүтханасында^д Баал үчүн гурбанкаһ тикди. **33** Әһәб һәмчинин Ашера бүтү^е дүзәлтти. Өз сәләфләриндән дә пис ишләр көрмәклә Исраилин Аллаһы Јеһованы гәзәбләндириди.

34 О күнләрдә бейтелли Хаил Әриһаны јенидән тикди. Јеһованын Нун оғлу Јушә васитәсилә дедији кими, шәһәрин тәмәлини илки Абирамын, дарвазаларыны исә сонбешији Сәгубун чаны баһасына гојду.^о

17 Килад^ж сакини, тишбейли Илјас^з Әһәбә деди: «Гуллуг етдијим Исраилин Аллаһы Јеһоваја анд олсун ки, мән демәјинчә бу илләр әрзиндә нә шеһ олачағ, нә дә јағыш јағачағ!»^з

2 Она Јеһованын сөзү назил олду: **3** «Дур шәргә кет, Иорданын шәргиндәки Кәрит вадисиндә кизлән. **4** Чајын сујундан ич. Мән гузғунлара бујурачағам сәнә јемәк кәтирсинләр».^д **5** О, дәрһал дуруб кетди вә Јеһованын дедији кими етди. О кедиб Иорданын шәргиндәки Кәрит вадисиндә галды. **6** Гузғунлар сәһәр-ахшам она чәрәк вә эт кәтирирдиләр, сују исә чајдан ичирди. **7** Амма өлкәјә јағыш јағмадығындан бир нечә күн сонра чај гуруду.^е

8 Она Јеһованын сөзү на-

1Пд 17:1* Мәнәсы: Аллаһым Јеһовадыр.

ФӘС. 16

а 1Пд 16:25
1Пд 21:25
2Пд 3:1, 2

б 1Пд 12:28-30

в Јр 10:15

г 1Пд 18:4, 19
1Пд 21:7
2Пд 9:30
Вһ 2:20

ф һк 2:11
һк 10:6
2Пд 10:19
2Пд 17:16

д 2Пд 10:21, 27

е Чк 34:13
2Пд 10:26, 28
2Пд 13:6

ө Јш 6:26

ФӘС. 17

ж Јш 22:9

з 1Пд 17:15, 16
1Пд 17:22, 24
1Пд 18:36, 38
1Пд 18:46
2Пд 2:8, 11
Лк 1:17
Јһ 1:19, 21

и Гн 28:15, 23
Әр 14:22
Лк 4:25
Јр 5:17

ы 36 37:25
Мт 6:11

ј Сј 11:23
һк 15:19

к 1Пд 18:5

Сағ сүтун

а Лк 4:25, 26

б Иб 11:32, 37

в 2Пд 4:2

г 36 34:10
36 37:17, 19
Фн 4:19

ф Мт 10:41, 42
Лк 4:25, 26

д 2Пд 4:19, 20

е Әј 13:26

ө 2Пд 4:21, 32

1 ПАДШАҢЛАР 16:30—17:20

зил олду: **9** «Дур, Сидонда олан Сарфата кет вә орада гал. Мән орада бир дул гадына бујурачағам ки, сәнә јемәк версин».^а **10** Илјас галхыб Сарфата кетди. Шәһәрин дарвазасына чатанда көрдү ки, орада бир дул гадын одун јығыр. Илјас гадыны чағырыб деди: «Мәнә бир парч су вер ичим».^б **11** Гадын су кәтирмәјә кедәндә Илјас архадан ону сәсләјиб деди: «Бир парча чәрәк дә кәтир». **12** Гадын деди: «Аллаһын Јеһоваја анд олсун, чәрәјим јохдур. Күндә бир овуч ун галыб, күпчәдә дә бир аз јағ».^в Инди бир-ики парча одун јығыб өзүм вә оғлумчүн бир шеј биширәчәләм. Ону јејәчәјик, сонра да өләчәјик».

13 Илјас она деди: «Горхма. Кет, дедијин кими елә. Амма әввәлчә онлардан мәним үчүн балача көмбә бишириб кәтир. Өзүңлә оғлун үчүн сонра биширәрсән. **14** Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Јеһова јерә јағыш јағдыраначан нә күпдә ун гуртарачағ, нә дә балача күпдә јағ түкәнәчәк”».^г

15 О кедиб Илјас дејәни етди. Гадынын, аиләсинин вә Илјасын узун мүддәт чәрәји олду.^д

16 Јеһованын Илјас васитәсилә дедији кими, нә күпдә ун гуртарды, нә дә күпчәдә јағ түкәнди.

17 Бундан бир мүддәт сонра ев саһибәсинин оғлу хәстәләнди. Онун хәстәлији елә шиждәтләнди ки, нәфәси дајанды.^е **18** Гадын Илјаса деди: «Еј Аллах адамы, мән-дән нә истәјирсән? Сән күнаһларымы јадыма салмаға, оғлуму өлдүрмәјә кәлмисән?»^ө **19** Илјас деди: «Оғлуну мәнә вер». Сонра ушағы онун гучағындан алыб галдығы јухары отаға апарды вә өз јағағына узатды.^ө **20** О, Јеһованы

чагырыб деди: «Еј Аллаһым Јехова,^а Сән евиндә галды-
 ғым бу гадынын да башына
 бәла кәтирирсэн? Онун оглуну
 өлдүрүрсән?» **21** Сонра о, үч
 дөфә ушағын үстүнә узанды
 вә Јехованы чагырыб деди: «Еј
 Аллаһым Јехова, жалварырам,
 ушағын чаныны өзүнә гайтар».
22 Јехова Илјасын хаһишини
 ешитди.^б Ушағын нәфәси өзү-
 нә гайтды вә о чанланды.^в
23 Илјас ушағы көтүрүб јуха-
 ры отагдан ашағы ендирди вә
 анасына вериб деди: «Бах, ог-
 лун сағдыр».^г **24** Гадын Илја-
 са деди: «Инди билдим ки, сән,
 доғрудан да, Аллаһ адамысан^г
 вә Јехованын сәнин васитән-
 лә дедији сөзләр һагдыр».

18 Бир мүддәт сонра, үчүн-
 чү илдә^а Илјаса Јехова-
 нын сөзү назил олду: «Кет
 Әһәбә көрүн. Мән јерә јағыш
 јағдырачағам».^б **2** Илјас Әһә-
 бин гаршысына кетди. Һәмин
 вахт Сәмәријәдә ачлыг түғјан
 едирди.^в

3 Бу арада Әһәб ешикаға-
 сы Әбдијаны јанына чағыр-
 ды. Әбдија Јеховадан чох
 горхурду. **4** Изәбил^ж Јехова-
 нын пејғәмбәрләрини өлдү-
 рәндә Әбдија јүз пејғәмбә-
 ри әлли-әлли мағараларда киз-
 ләтмишди, онлара чөрәк вә
 су вермишди. **5** Әһәб Әбдија-
 ја деди: «Кет өлкәнән бү-
 түн вадиләринә, булағларына
 бах. Бәлкә, от тапыб атлары,
 гатырлары сахлаја билдик ки,
 һејванларын һамысы тәләф ол-
 масын». **6** Беләчә, мәмләкәти
 кәзмәк үчүн өлкәни ики јерә
 бөлдүләр. Әһәб бир јолла, Әб-
 дија исә о бири јолла кетди.

7 Әбдија јолда оlanda Илјас
 онун гаршысына чыхды. Әбди-
 ја дәрһал ону таныды вә үзүс-
 тә јерә дүшүб деди: «Ағам
 Илјас, бу сәнсэн?»^з **8** О деди:

ФӘС. 17

а 36 99:6

б Јр 5:16

в Гн 32:39

1Иш 2:6

2Пд 4:32, 34

2Пд 13:21

Лк 7:15

Лк 8:54, 55

Јһ 5:28, 29

Јһ 11:44

Һә 9:40, 41

Һә 20:9, 10

Рм 14:9

Иб 11:17, 19

г Иб 11:35

ф Јһ 3:2

ФӘС. 18

д Лк 4:25

Јр 5:17

е 36 65:9, 10

Әр 14:22

ө Лв 26:26

Гн 28:24

ж 1Пд 16:31

з 2Пд 1:8

Сағ сүтун

а 1Пд 17:2, 3

б 2Пд 2:15, 16

Мт 4:1

Һә 8:39

в 1Пд 18:4

г Чх 20:4

1Пд 9:9

1Пд 16:30-33

ф Јш 19:26, 31

«Мәнәм. Кет ағана де ки, Илјас
 бурададыр». **9** Әбдија деди:
 «Аға, мән нә кұнаһын саһи-
 бијәм ки, мәни Әһәбин әли-
 нә өлүмә верирсэн? **10** Алла-
 Һын Јеоваја анд олсун, елә
 халг, елә сәлтәнәт галмајыб
 ки, ағам сәни ахтармағ үчүн
 ора адам көндәрмәсин. Онлар
 “о, бурада јохдур” дејәндә, о,
 һәмин сәлтәнәт вә халга сәни
 доғрудан тапмадығлары үчүн
 анд ичдирирди.^а **11** Инди сән
 мәнә дејирсэн “кет ағана сөј-
 лә Илјас бурададыр”. **12** Мән
 сәндән ажрылан кими, Јехова-
 нын руһу сәни бурадан кө-
 түрүб билмәдијим јерә апара-
 чағ.^б Мән Әһәбә дејәндә о,
 сәни тапмајачағ, онда мүт-
 ләг мәни өлдүрәчәк. Амма
 бу гулун кәнчлийиндән Јехова-
 дан горхур. **13** Аға, мәкәр
 сәнә демәјибләр ки, Изәбил
 Јехованын пејғәмбәрләрини
 өлдүрәндә мән Јехованын јүз
 пејғәмбәрини әлли-әлли ма-
 ғараларда кизләтмишдим, он-
 лара чөрәк, су вермишдим?»^в
14 Амма инди сән дејирсэн:
 “Кет, ағана сөјлә ки, Илјас бу-
 рададыр”. О, мәни өлдүрәчәк».
15 Илјас деди: «Гуллуг етди-
 јим ордулар Аллаһы Јеоваја
 анд олсун, бу күн мән она кө-
 рүнәчәјәм».

16 Әбдија кедиб Әһәби тап-
 ды вә бу хәбәри она чатдырды.
 Әһәб Илјасы көрмәјә кетди.

17 Әһәб Илјасы көрән кими
 деди: «Еј Исраилин бәласы, бу
 сәнсэн?»

18 Илјас деди: «Исраилин
 бәласы мән дејиләм, сәнсэн
 вә атанын евидир. Сиз Је-
 хованын әмрләриндән чыхыб
 Баалларын ардынча кетди-
 низ.^г **19** Инди бүтүн Исраили
 Кармел дағына, мәним јаны-
 ма топла. Изәбилин сүфрәсин-
 дә отуран 450 Баал пејғәмбә-

рини, 400 Ашера^а пейгэмбэрини дэ чагыр». **20** Эһэб бүтүн Исраилэ хэбэр көндәрди вэ пейгэмбэрлэри Кармел дагына топлады.

21 Илјас чамаата јахынлашыб деди: «Нэ вахта гэдэр ики тэрэфэ әжилэчәксиниз?»^б Экәр Јеһова Аллаһдырса, Онун да-лынча кедин.^в Јох экәр Баал Аллаһдырса, онда онун да-лынча кедин!» Амма халг бир кәлмә дэ олсун чаваб вермәди. **22** Онда Илјас чамаата деди: «Јеһованын пейгәмбэрләриндән тәкчә мән галмышам.^г Баалын исә 450 пейгәмбэри вар. **23** Гој бизә ики чаван буға версинләр. Онлар буғалардан бирини сечсинләр, кәсиб-доғрасынлар вэ одунун үстүнә гојсунлар, амма од вурмасынлар. Мән дэ о бири буғаны һазырлајыб одунларын үстүнә гојачағам, амма од вурмајачағам. **24** Сонра сиз өз аллаһынызын адыны чагырын,^д мән исә Јеһованын адыны чагырым. Һансы бири одла чаваб верәрсә, Аллаһ одур».^е Халг чаваб вериб деди: «Лап јахшы».

25 Илјас Баал пейгәмбэрләринә деди: «Сиз чохсунуз, өзүнүз үчүн буға сечин вэ биринчи сиз һазырлајын. Сонра аллаһынызын адыны чагырын. Амма од вурмајын». **26** Баал пейгәмбэрлэри онлара верилән буғаны һазырладылар вэ сәһәрдән күнортаја кими: «Баал, бизә чаваб вер!» — дејиб Баалы чагырдылар. Лакин сәс-со-раг олмады.^в Онлар дүзәлт-дикләри гурбанкаһын дөврәсиндә һоппаныб-дүшүрдүләр. **27** Күнорта Илјас онлары әлә салмаға башлады: «Бәркдән чығырын! Ахы о, аллаһдыр.^г Бәлкә, фикрә далыб, јахуд

ФӘС. 18

а 1Пд 16:33

б Әр 2:11
Һш 10:2
Мр 12:30
1Кр 10:21
2Кр 6:14, 15

в Чх 20:5
Јш 24:15
1Иш 7:3
36 100:3

г 1Пд 19:9, 10

д һк 6:31

д Лв 9:23, 24
Гн 4:24
Һк 6:21
1См 21:26
2См 7:1

е Әш 45:20
Әр 10:5
Дн 5:23
Һб 2:18, 19
1Кр 8:4

ө Әш 41:23

Сағ сүтун

а Әш 44:19, 20

б 1Пд 19:14

в Јр 32:28, 30
Јр 35:10
Әш 48:1

г Чх 20:25
Гн 27:6

д Јр 22:9
Лв 1:7, 8

е Чх 29:41

ж Јр 26:24
Јр 28:13

з Сј 16:28
Јһ 11:42

ајагјолуна кедиб*. Ја да ја-тыр, дурғузмаг лазымдыр!» **28** Онлар вар күчләри илә ба-гырыр, адәтләри үзрә бәдән-ләрини хәнчәрлә, низә илә ја-ралајыр, өзләрини гана боја-јырдылар. **29** Күнорта кечди. Онлар ахшам тахыл тәгдимәси кәтирилән вахта гэдәр чошуб дәлилик етдиләр, амма нә бир сәс-сәмир кәлди, нә дэ һај ве-рән олду.^а

30 Ахырда Илјас халга деди: «Јаныма кәлин». Һамы она јахынлашды. О, Јеһова-нын учурулмуш гурбанкаһы-ны дүзәлтди.^б **31** Илјас Јеһо-ванын «адын Исраил олачаг» дедији Јагубун^в оғулларын-дан тәрәјән гәбиләләрин сајы-на мувафиг он ики даш көтүр-дү. **32** Дашлардан Јеһованын адына гурбанкаһ дүзәлтди.^г Сонра гурбанкаһын дөврәсин-дә хәндәк газды. Үмуми саһә ики саа* тохум сәпилән јер бойда иди. **33** Бундан сонра о, одунлары сыра илә дүздү, бу-ғаны доғрајыб одунларын үс-түнә гојду^д вэ деди: «Дөрд ири күпү су илә долдурун, јандыр-ма гурбаны илә одунларын үс-түнә төкүн». **34** Сонра деди: «Бир дэ един». Онлар бир дэ етдиләр. О јенә деди: «Үчүн-чү дәфә төкүн». Онлар үчүнчү дәфә төкдүләр. **35** Су гурбан-каһын әтрафына ахды. О, хән-дәји дэ су илә долдуруду.

36 Ахшам тахыл тәгдимәси кәтирилән вахт^а Илјас пейгәм-бәр ирәли чыхыб деди: «Еј Иб-раһимин, Исчагын вә Исраи-лин Аллаһы Јеһова,^б гој бу күн мәлум олсун ки, Исраилдә Аллаһ Сәнсэн, мән Сәнин гулу-нам вә бүтүн буналары Сәнин буруғунла едирәм.^в **37** Чаваб вер мәнә, еј Јеһова! Јеһова,

18:27 * Дикәр вариант: сәфәрә чыхыб.

18:32 * Тәх. 10 кг. Б14 өләвесинә бах.

чаваб вер ки, бу халг Сэнин Аллах олдуғуну, онлары Өзүнэ тэрэф дөндәрдијини билсин».^а

38 Онда Јехова көјдән од көндәрди. Од јандырма гурбаныны, одунлары, дашлары, торпағы јандырды, хәндәкдәки сују удду.^б **39** Чамаат буну көрәндә үзүгөјлү јерә дөшөниб деди: «Аллах Јеовадыр! Јеовадыр Аллах!» **40** Илјас онлара деди: «Баал пејғәмбәрләрини тутун! Гојмајын бир нәфәри дә гачсын!» Онлары тутдулар. Илјас онлары Гишон^в чайына ендириб орада һаһысыны өлдүрдү.^г

41 Илјас Әһәбә деди: «Дур, је-ич. Чүнки лејсан сәси кәлир!»^д **42** Әһәб јејиб-ичмәјә кетди. Илјас исә Кармел дағынын башына чыхыб диз чөкдү, әјилиб үзүнү дизләри арасына гојду.^е **43** Сонра нөкәринә деди: «Галх, дәниз тәрәффә бах». О галхыб бахды вә «Һеч нә јохдур» деди. Илјас једди дәффә «кет бах» дејәрәк ону көндәрди. **44** Једдинчи дәффә нөкәр деди: «Дәниздән әл бойда булуд галхыр». Илјас деди: «Дур, кет Әһәбә де: “Арабаны һазырла. Ашағы ен ки, лејсана дүшмәјәсэн”». **45** Бу вахт көјүн үзүнү гара булудлар алды, күләк әсди, шиддәтли лејсан башлады.^ж Әһәб арабасыны сүрүб Јизраилә^з үз тутду. **46** Јехованын әли Илјасын үстүнә енди. О, палтарынын этәкләрини белинә доларыиб Јизраилә гәдәр Әһәбин габағынча гачды.

19 Әһәб^ж Илјасын еләдикләрини, пејғәмбәрләри гылынчдан кечирдијини Изәбилә^з данышды.^к **2** Изәбил гасид көндәриб Илјаса деди: «Әкәр сабах бу вахт сәни онларын күнүнә гојма-

ФӘС. 18

а Әр 31:18
Һә 33:11
б Лә 9:23, 24
Һк 6:21
1Пд 18:23, 24
2См 7:1
в Һк 5:20, 21
36 83:9
г Гн 13:1-5
Гн 18:20
д 1Пд 17:1
е Јр 5:17, 18
ж 1Иш 12:18
Әж 38:37
з 1Иш 19:17, 18
1Пд 21:1

ФӘС. 19

ж 1Пд 16:29
1Пд 21:25
з 1Пд 16:31
и 1Пд 18:40

Сағ сүтүн

а Јр 21:31
б Јш 15:21, 28
в Чх 2:15
1Иш 27:1
г Сј 11:15
Әж 3:21
Јн 4:3
д Дн 10:8-10
Һв 12:7
е Чх 3:1
Чх 19:18
Мл 4:4
ж 1Иб 11:32, 38
з Чх 20:4, 5
Сј 25:11
36 69:9
д Гн 29:24, 25
Һк 2:20
1Пд 8:9
2Пд 17:15
и 1Пд 18:4
ы 1Пд 19:2
Рм 11:2, 3
ж Чх 33:22
к 36 50:3
Әш 29:6
л 1Иш 14:15
Әж 9:6
36 68:8
Һә 1:5

сам, гој аллахлар мәним чәзәмы версин!» **3** Илјас горхду. Чаныны гуртармаг үчүн гачыб Јәһуданын Биир-Сәба^а шәһәринә^б кетди.^в Нөкәрини орада гојду, **4** өзү исә чөллүклә бир күн јол кетди. О кәлиб сүпүркә ағачынын алтында отурду. Өзүнә өлүм диләјиб деди: «Даһа бәсдир! Јехова, чанымы ал,^г мән ата-бабаларымдан артыг дејиләм».

5 Сонра Илјас узаныб сүпүркә ағачынын алтында јатды. Гәфилдән бир мәләк она тохунуб^д деди: «Дур јемәк је».^е

6 О бахыб көрдү ки, башынын јанында гызмар дашларын үстүндә бир көмбә чөрәк, бир кузә дә су вар. Чөрәји јејиб сују ичди вә јенә јатды. **7** Јехованын мәләји икинчи дәффә кәлиб она тохунду вә деди: «Дур јемәк је, чүнки сәфәрин ағыр олачаг». **8** О дурду, једи, ичди. Једијиндән алдығы күчә гырх күн, гырх кечә јол кедиб Һурибә, Аллаһын дағына чатды.^ж

9 Илјас орада мағараја^з кириб кечәләди. Она Јехованын сөзү назил олду: «Илјас, бурада нә едирсэн?» **10** О деди: «Еј ордулар Аллаһы Јеһова! Мән Сэнин гејрәтини чәкирәм,^ж чүнки Израил халгы Сэнин әһдини унудуб,^з гурбанкаһларыны учуруб, пејғәмбәрләрини гылынчдан кечириб.» Тәкчә мән галмышам. Инди дә мәним чанымы алмаг истәјирләр».^д **11** Амма Аллах деди: «Чых, дағда Јехованын өнүндә дур». Јехова орадан кечирди.^ж Шиддәтли, күчлү күләк Јехованын өнүндә дағлары јарыб гајалары парчалајырды,^к амма Јехова күләкдә дејилди. Күләкдән сонра зәлзәлә олду,^к амма Јехова зәлзәләдә дә дејилди. **12** Зәл-

зэлэдэн сонра алов олду,^а амма Јехова аловда да дејилди. Аловдан сонра сакит, һезин сәс кәлди.^б **13** Илјас сәси ешидән кими палтарыјла үзүнү өртдү^в вә чыхыб магаранын ағзында дурду. Сәс ондан сорушду: «Илјас, бурада нә едирсән?» **14** Илјас деди: «Еј ордулар Аллаһы Јехова! Мән Сәнин гејрәтини чәкирәм, чүнки Израил халгы Сәнин әһдини унудуб,^г гурбанкаһларыны учуруб, пејғәмбәрләрини гылынчдан кечириб. Тәкчә мән галмышам. Инди дә мәним чанымы алмаг истәјирләр».^ф

15 Јехова она деди: «Кери гајыт, Дәмәшг чөллүјүнә кет. Ора чатанда һәзаили^а мәш едиб Арама падшаһ гој. **16** Нимшинин нәвәси Јәһуну мәш едиб^б Израилә падшаһ гој. Абил-Мәһладан Шафат оғлу Әлјәсәни* исә өз јеринә пејғәмбәр олмаг үчүн мәш ет.^в **17** Һәзаилин гылынчындан гачаны^к Јәһу өлдүрәчәк,^з Јәһунун гылынчындан гуртуланы исә Әлјәсә өлдүрәчәк.^д **18** Мән Израилдә Баал өнүндә диз чөкмәјән,^е ону өпмәјән/једди мин адам сахламышам».^ж

19 Илјас орадан кедиб Шафат оғлу Әлјәсәни тапды. О, јер шумлајырды, өнүндә он ики чүт өкүз варды, өзү исә он икинчи чүтүн архасында кедирди. Илјас онун јанына кедиб палтарыны^к үстүнә атды. **20** Әлјәсә өкүзләри бурахыб Илјасын далынча гачды вә деди: «Гој кедим ата-анамы өпүм. Сонра сәнин далынча кәләрәм». Илјас деди: «Кет. Мәкәр мән сәни сахлајырам?» **21** Әлјәсә кери гајыдыб, бир чүт һејваны гурбан кәсди. Котанын тахталарыны јандырыб

19:16 * Мәнәсы: *Аллаһ хиләсдыр.*

ФӘС. 19

а Гн 4:11

б Чк 34:5, 6

в Чк 3:6

г Гн 31:20
36 78:37
Өш 1:4
Өр 22:9

ф Рм 11:2, 3

д 2Пд 8:7, 8
Ам 1:4

е 2Пд 9:1-3
2Пд 9:30-33

ө 2Пд 2:9, 15

ж 2Пд 8:12
2Пд 10:32
2Пд 13:3

з 2Пд 9:14, 24
2Пд 10:6, 7
2Пд 10:23, 25

и 2Пд 2:23, 24

ы Чк 20:5

ј һш 13:2

к Рм 11:4

к 2Пд 2:8

Сағ сүтүн

а Чк 24:13
2Пд 2:3
2Пд 3:11

ФӘС. 20

б 2Иш 8:6
2Пд 5:2
Өш 9:12

в 2Пд 8:7

г Гн 28:52
2Пд 6:24
2Пд 17:5

ф 1Пд 16:29

д Гн 28:15, 48

һејванларын әтини биширди. Әти чамаата пайлады, онлар једеләр. Сонра галхыб Илјасын далынча кетди вә она хидмәт етмәјә башлады.^а

20 Арам^б падшаһы Бәнһәдад^в бүтүн ордусуну топлады. Отуз ики падшаһ атлары вә арабалары илә бирликдә онунла кетди. О, Сәмәријјәни мұһасирәјә алды^г вә мұһарибәјә башлады. **2** Бәнһәдад шәһәрә, Израил падшаһы Әһәбин^г јанына гасидләр көндәриб деди: «Бәнһәдад белә дејир: **3** “Гызыл-күмүшүн мәнимдир. Арвадларынын вә оғулларынын да ән јахшысы мәнимдир”». **4** Израил падшаһы она чаваб верди: «Ағам падшаһ, дедијин кими, өзүм дә, һәр шејим дә сәниндир».^д

5 Бир мүддәт сонра гасидләр кәлиб дедиләр: «Бәнһәдад белә бујурур: “Мән сәнә хәбәр көндәриб: “Гызыл-күмүшүнү, арвадларыны вә оғулларыны мәнә верәчәксән”, — демишдим. **6** Анчаг сабаһ тәхминән бу вахт мән өз адамларымы сәнин јанына көндәрәчәјәм. Онлар сәнин, әјанларынын евини ахтарачаг, сәнин ән гиймәтли шејләрини көтүрүб апарачаглар”».

7 Онда Израил падшаһы өлкәнин бүтүн ағсаггалларыны чағырыб деди: «Көрүң бу адамын нијјәти нечә пидир. О, арвадларымы, оғулларымы, гызыл-күмүшүмү тәләб етди, мән дә имтина етмәдим». **8** Онда бүтүн ағсаггаллар вә халг: «Гулаг асма, разылашма», — дедиләр. **9** О, Бәнһәдадын гасидләринә деди: «Ағам падшаһа белә дејин: “Бу гулундан биринчи дәфә нә тәләб етмишдин, јеринә јетирәрәм, амма буну едә билмәјәчәјәм”».

Гасидләр бу хәбәрлә гајытдылар.

10 Бәнһәдад она бу хәбәри көндәрди: «Гошунум елә бө-јүкдүр ки, Сәмәријәнин торпағындан һәр әскәр бир овуч да чатмајачаг. Әкәр мән Сәмәријәдә дашы даш үстә гојсам, гој аллаһлар мәни чәзәландырсын!» **11** Израил падшаһы чаваб верди: «Она дејин ки, гој ярагланан адам ярағыны әниндән чыхаран адам кими өјүмәсин».^а **12** Бәнһәдад бу чавабы ешидәндә чадырда падшаһларла ички ичирди. О, адамларына бујурду: «Һүчума һазырлашын!» Онлар һүчума һазырлашдылар.

13 Бир пејғәмбәр Израил падшаһы Әһәб^б јахынлашыб деди: «Јеһова белә дејир: “Бу бөјүк күтләни көрүрсән? Бу күн онлары сәнә тәслим едәчәјәм, онда биләчәксән ки, Мән Јеһовајам”».^в **14** Әһәб сорушду: «Кимин васитәсилә?» О чаваб верди: «Јеһова белә дејир: “Әјаләт башчыларынын нөкәрләри васитәсилә»». Әһәб сорушду: «Дөјүшү ким башлајачаг?» О чаваб верди: «Сән!»

15 Әһәб башчыларын нөкәрләрини сајды: 232 нәфәр јығылды. Сонра исраиллиләри сајды, онларын сајы 7000 нәфәр олду. **16** Онлар күнорта вахты шәһәрдән чыхдылар. Бу вахт Бәнһәдад она көмәк едән отуз ики падшаһла чадырда ички ичмәкдә иди. **17** Биринчи әјаләт башчыларынын нөкәрләри чыхдылар. Бәнһәдад бу вахт гасидләр көндәрди. Онлар хәбәр кәтирдиләр: «Сәмәријәдән адамлар чыхды». **18** О деди: «Сүлһлә кәлибләр, ја дөјүшмәјә кәлибләр, фәрг јохдур, онлары дири тун». **19** Әјаләт башчылары-

ФӘС. 20

а Мс 16:18
Мс 27:1
Ва 7:8

б 1Пд 16:29

в Чх 14:18
36 37:20

Сағ сүтун

а Льв 26:8
Гн 28:7

б 1Пд 20:13

в Мс 20:18

г 2Иш 11:1

д 1Пд 20:1, 16

д 2Пд 13:17

е һк 6:5, 6
1Иш 13:5
2См 32:7

нын нөкәрләри вә онларын ардынча кәлән гошунлар шәһәрдән чыхдылар. **20** Һәр кәс гаршысына чыханы өлдүрдү. Арамиләр гачдылар,^а исраиллиләр дә онлары тәгиб етдиләр. Арам падшаһы ата миниб бир нечә сүвариси илә гачыб гуртулду. **21** Израил падшаһы чыхыб сүвариләри вә арабачылары гырмаға башлады. Арамиләр бөјүк тәләфәт вердиләр.

22 Сонра пејғәмбәр^б Израил падшаһынын јанына кәлиб деди: «Кет күч топла, нә едәчәјини көтүр-гој ет.»^в Кәлән илин әввәли* Арам падшаһы јенә дә сәнә һүчум едәчәк».^г

23 Арам падшаһынын әянарлары она дедиләр: «Онларын Аллаһы дағлар аллаһыдыр, буна көрә бизә үстүн кәлдиләр. Амма онларла дүзәнликдә вурушаг, галиб кәләрик. **24** Һәмчинин бүтүн падшаһлары вәзифәсиндән көтүр,^д онлары валиләрлә әвәз елә. **25** Ат јеринә ат, араба јеринә араба гојараг итирдијин орду кими өзүнә бир орду дүзәлт. Гој биз онларла дүзәнликдә вурушаг, мүтләг галиб кәләчәјик». Падаһ онларын мәсләһәтини динләди вә белә дә етди.

26 Илин әввәлиндә* Бәнһәдад арамиләри топлајыб Исраиллә дөјүшмәк үчүн Әфиғ^д кетди. **27** Исраиллиләр дә топлашдылар, тәдарук көрдүләр вә онларын гаршысына кетдиләр. Исраиллиләр онларын өнүндә ордукаһ гуранда ики кичик кечи сүрүсү кими идиләр, арамиләр исә бүтүн әразини долдурмушдулар.^е **28** Аллаһ адамы Ис-

20:22 * Јәни кәлән јаз. 20:26 * Јәни јазда.

раил падшаһынын јанына кәлиб деди: «Јеһова белә дејир: “Арамиләр дејирләр: “Јеһова дүзәнликләр аллаһы дејил, дағлар аллаһыдыр”. Буна көрә Мән бүтүн бу бөјүк күтләни сизә тәслим едәчәјәм.^а Сиз биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам”».^б

29 Онлар ордукаһ гуруб једди күн гаршы-гаршыја дурдулар. Једдинчи күн дөјүш башлады. Исраиллиләр бир күндә арамиләрдән 100 000 пијада дөјүшчүнү гырдылар. **30** Галанлары гачыб Әфигә,^в шәһәрин ичинә кирдиләр. Бу галан 27 000 нәфәрин дә үстүнә дивар учду. Бәнһәдад шәһәрә гачыб ич отагда кизләнди.

31 Онун әјанлары дедиләр: «Биз ешитмишик ки, Исраил евинин падшаһлары мәрһәмәтлидиләр. Изин вер, чул кејинәк, бојнумуза кәндир кечирәк вә Исраил падшаһынын һүзуруна кедәк. Бәлкә, о, сәни сағ гојду».^г **32** Беләчә, онлар чул кејиниб, бојнуларына кәндир салыб Исраил падшаһынын һүзуруна кәдиләр вә она дедиләр: «Гулун Бәнһәдад белә дејир: “Јалварырам, мәни сағ сахла”». Падшаһ деди: «О, сағдыр? О, мәним гардашымдыр». **33** Онлар буну јахшы әламәт кими гәбул етдиләр, онун сөзүндән јагышыб дедиләр: «Бәли, Бәнһәдад сәнин гардашындыр». О деди: «Кедин ону кәтирин». Бәнһәдад онун јанына кәлди, падшаһ ону өз арабасына миндирди.

34 Бәнһәдад она деди: «Атамын сәнин атандан алдығы шәһәрләри сәнә гајтарачағам. Мәним атам Сәмәријјәдә базарлар дүзәлтдији кими, сән дә Дәмәшгдә базарлар ачарсан».

ФӘС. 20

а Гн 32:26, 27
Һә 20:9
Һә 36:22

б Чх 6:7
Чх 7:5
36 83:18
Һә 6:14
Һә 39:7

в 1Пд 20:26

г Јн 3:8, 9

Сағ сүтун

а 2Пд 2:3

б 2Пд 10:24
Һә 12:19
Һә 16:27

в 1Пд 20:35

г Лв 27:29
1Иш 15:9
Өр 48:10

ф 1Пд 22:31, 35
2См 18:33

Әһәб чаваб верди: «Бу шәртләрлә сәни бурахарам кедәр сән».

Буну дејиб Бәнһәдадла сәзиш бағлады вә ону бурахды.

35 Пејғәмбәр оғуларын дан* бири^а Јеһованын бујруғу илә јолдашына деди: «Мәни вур». Јолдашы ону вурмағ истәмәди. **36** Онда о, јолдашына деди: «Јеһованын сөзүнә гулаг асмадығын үчүн јанымдан кедәндә сәни шир өлдүрәчәк». Јолдашы онун јанындан кедәндә растына шир чыхыб ону өлдүрдү.

37 О, башга бир адам тапыб деди: «Мәни вур». Һәмин адам ону вуруб јаралады.

38 Пејғәмбәр танынмамағ үчүн көзләрини сарыды вә кедиб падшаһын јолу үстүндә дурду. **39** Падшаһ орадан кечәндә о, падшаһы сәсләди: «Бу гулун дөјүш мејданынын ортасында иди. Орада бир дөјүшчү бир нәфәри јаныма кәтириб деди: “Бу адамын гаровулуну чәк. Әкәр о итсә, әвәзиндә ја чаныны верәчәксән,^б ја да бир талант* күмүш”. **40** Бу гулунун башы ора-бура гарышан вахт о адам арадан чыхды». Исраилин падшаһы она деди: «Сәнә елә о чүр һөкм чыхарылачағ, гәрары өзүн вермисән». **41** Онда о, тез көзүндәки сарғыны ачды, падшаһ онун пејғәмбәрләрдән бири олдуғуну көрдү.^в **42** О, падшаһа деди: «Јеһова белә дејир: “Мәһвә мәһкум етдијим адамы әлдән бурахдығын үчүн^г онун јеринә сән өләчәксән,^ф сәнин халғын онун халғынын јериндә

20:35 * Көрүнүр, пејғәмбәр оғулары дедикдә пејғәмбәрләрин төлим алдығы мәктәб вә ја пејғәмбәрләр бирлији нәзәрдә тутулур. **20:39** * Талант 34,2 кг-а бәрабәрди. Б14 өләвәсинә бах.

олачаг”». ^а **43** Исраил падшаһы ганыгара вә дилхор һалда Сәмәријјә ^б евинә кетди.

21 Бу һадисәләрдән сонра јизраилли Набутун үзүм бағы илә әлагәдар белә бир һадисә баш верди. Набутун бағы Јизраилдә ^в Сәмәријјә падшаһы Әһәбин сарајы илә јанбајан иди. **2** Әһәб Набута деди: «Сәнин үзүм бағын мәним сарајымын јанындадыр. Бағыны мәнә вер, өзүм үчүн бостан едим. Әвәзиндә сәнә бундан да јахшы бағ верәрәм. Истәсән, дәјәрини пулла өдәјәрәм». **3** Анчаг Набут Әһәб деди: «Ираг олсун! Ата-бабаларымын ирсини сәнә версәм, Јеһоваја ағыр кедәр». ^г **4** Әһәб ганыгара вә дилхор һалда евинә гајытды. Јизраилли Набутун «ата-бабаларымын ирсини сәнә вермәрәм» демәси онун ганыны гаралтмышды. О, јатағына узаныб үзүнү чевирди вә јемәк јемәди.

5 Әһәбин арвады Изәбил ^в онун јанына кәлиб сорушду: «Нијә бикефсән? Нә үчүн јемәк жемирсән?» **6** О деди: «Мән Набута дедим бағыны мәнә сатсын, ја да истәјирсә, әвәзиндә она башга бағ верим. О исә деди ки, бағыны мәнә вермәјәчәк». **7** Әһәбин арвады Изәбил деди: «Сән Исраиллин падшаһы дејилсән? Дур, јемәјини је, гој кефин ачылсын. Јизраилли Набутун бағыны өзүм сәнә верәчәјәм». ^д **8** О, Әһәбин адындан мәктуб јазыб онун мөһүрү илә мөһүрләди. ^е Мәктубу Набутун јашадығы шәһәрин ағсагалларына ^в вә әсилзадәләринә көндәрди. **9** Мәктубда јазмышды: «Оруч елан един. Набуту халгын өнүндә јухары башда әјләшди-рин. **10** Ики јарамаз адам тапыб онун гаршысында отузду-

ФӘС. 20

^а 2Пд 6:24
2Пд 8:12
2См 18:16

^б 1Пд 16:29

ФӘС. 21

^в Јш 19:17, 18

^г Лв 25:23
Сј 36:7

^д 1Пд 16:31
1Пд 18:4
1Пд 19:2
1Пд 21:25

^д Мк 2:1
Мк 7:3

^е Нә 9:38
Әс 8:8

^в Гн 16:18

Сағ сүтүн

^а Чк 20:16
Гн 17:6

^б Чк 22:28

^в Лв 24:16
Јһ 10:33

^г Ам 5:12
Һб 1:4

^д 2Пд 9:25, 26
Ва 4:1

^д Ва 5:8
Ва 8:14
Һб 1:13

^е 1Пд 21:7

^в 1Пд 17:1

^ж 1Пд 16:29

^з Јр 4:8, 10

^и Гн 5:21
Һб 2:9

^ы 1Пд 22:37, 38
2Пд 9:25, 26

^ј 1Пд 18:17
Ам 5:10

рун. Гој онлар Набутун үзүнә дуруб ^а Аллаһы вә падшаһы лә-нәтләдијини десинләр. ^б Сонра Набуту бајыра чыхарын, дашгалаг едиб өлдүрүн». ^в

11 Набутун јашадығы шәһәрин кишиләри — ағсагаллар вә әсилзадәләр Изәбилин мәктубунда јазылдығы кими етдиләр. **12** Онлар оруч елан етдиләр вә Набуту халгын өнүндә јухары башда отуртдулар. **13** Сонра ики јарамаз адам кәлиб онун гаршысында отурду вә чамаатын габағында онун үзүнә дуруб деди: «Набут Аллаһы вә падшаһы ләнәтлә-јиб». ^г Набуту шәһәрдән кәнара чыхардылар вә дашгалаг едиб өлдүрдүләр. ^д **14** Изәбилә хәбәр көндәриб дедиләр: «Набуту дашгалаг едиб өлдүрдүк». ^д

15 Изәбил Набутун дашгалаг едилдијини ешидәндә Әһәбә деди: «Дур, јизраилли Набутун сәнә сагмаг истәмәди-ји бағы өзүнә мүлк ет. ^е Набут сағ дејил, өлүб». **16** Әһәб Набутун өлдүјүнү ешидәндә дуруб јизраилли Набутун бағына саһиб олмаг үчүн ораја јолланды.

17 Тишбеһли Илјаса ^в Јеһованын сөзү назил олду: **18** «Дур Сәмәријјә кет. Исраил падшаһы Әһәби тап. ^ж О, инди Набутун бағындадыр. Бағы өзүнә мүлк етмәк үчүн ораја кедиб. **19** Она де: «Сән гәтл етмисән, ^з һәлә бир өлдүрдүјүн адамын мүлкүнә саһиб олмусан?» ^и Сонра она де ки, Јеһова белә дејир: «Набутун ганыны итләр јалајан јердә сәнин дә ганыны итләр јалајачаг». ^ы

20 Әһәб Илјаса деди: «Ах, мәним дүшмәним, ахыр ки кәлиб мәни тапдын!» Илјас деди: «Һә, тапдым. Јеһова белә дејир: «Сән ки бәјәнмәдијим пис

ишлэрдэн эл чэкирсэн,^а **21** Мэн дэ сэнин үстүнэ бэла көндэрэчэжэм, сэни јерли-дибли мэхв едэчэжэм, бичаралэр вэ заваллылар да дахил олмага, Израилдэ Өһэб евинин бүтүн кишилэринин көкүнү көсөчэжэм.^б **22** Сэнин нэслини Нэбат оғлу Әрубамын нэслинин вэ Әхијјэ оғлу Башанын нэслинин күнүнэ салачағам,^в чүнки сэн Мэни гээзблэндирмисэн вэ Израили күнаһа сүрүклэмисэн”. **23** Изэбил һаггында да Јеһова белэ дејир: “Изэбили Јизраил торпагында итлэр јејэчэк.”^г **24** Өһэб евиндэн шөһэрдэ өләнлэри итлэр, чөлдэ өләнлэри көјүн гушлары јејэчэк.^д **25** Һэлэ арвады Изэбилин тәһрикилә Јеһованын бәјәнмэдији пис ишлэр көрэн Өһэб кими инадкар олмајыб.^е **26** О, израиллилерин өнүндэн Јеһованын говдуғу аморилер кими ијрәнч бүтлэрэ ибадэт едэрэк сон дэрэчк мәнфур һэрэкәтлэр едир”». ^ж

27 Өһэб бу сөзлэри ешидэндэ јахасыны чырыб чула бүрүндү. Оруч тутду, чулда јатыб-дурду вэ гэм-гүссәјэ гәрг олду. **28** Тишбелли Илјаса Јеһованын сөзү назил олду: **29** «Көрүрсэн, Өһэб сөзүмә көрә гурууну нечә сындырды?» Өзүнү белэ ашағы тутдуғу үчүн дедијим фәлакәти евинин үстүнэ онун салығында кәтирмәјэчәжэм, оғлунун вахтында кәтирәчәжэм».^з

22 Үч ил Арамла Израил арасында муһарибә олмады. **2** Үчүнчү ил Јәһуда падшаһы Јәһушафат^а Израил падшаһынын јанына кетди.^б **3** Израил падшаһы әјанларына деди: «Билирсиниз, Рамут-Килад^в эслиндә бизимдир. Биз исә ораны Арам падшаһындан алмырыг».^г **4** О, Јәһуша-

ФӘС. 21

а 1Пд 16:30

б 2Пд 9:7-9
2Пд 10:7, 17

в 1Пд 15:25-29
1Пд 16:3, 11

г 2Пд 9:10, 35

д 1Пд 14:11
1Пд 16:4

е 1Пд 16:30
1Пд 16:31
2См 22:2, 3
Вһ 2:20

ж 4к 23:28
Гн 9:5

з 3б 78:34

и 2Пд 9:25, 26
2Пд 10:7, 11

ФӘС. 22

а 1Пд 15:24

б 2См 18:2, 3

в Јш 20:8, 9
1Пд 4:7, 13

Сағ сүгүн

а 2Пд 3:7
2См 19:2

б Сј 27:21
2См 18:4, 5

в 2Пд 3:11
2См 18:6, 7

г 1Пд 18:4

д 1Пд 21:20
2См 36:16

е Өш 30:9, 10
Әр 38:4

ж 2См 18:8-11

з һә 13:2, 3

фата деди: «Мәнимлә биркә Рамут-Киладда вурушмаға кедәрсэн?» Јәһушафат Израил падшаһына деди: «Сән нечә, мән дэ елә. Елә бил ки, мәним халгым сэнин халгын, атларым да сэнин атларындыр».^а

5 Бунунла белә, Јәһушафат Израил падшаһына деди: «Кәл әввәлчә көрәк Јеһова нә дејир».^б **6** Израил падшаһы дөрд жүзә гәдр пејғәмбәри бир јерә јығыб онлардан сорудду: «Рамут-Килада гаршы жүрүшә кедим, јохса јох?» Онлар дедиләр: «Кет, Јеһова ораны падшаһа тәслим едәчәк».

7 Онда Јәһушафат сорудду: «Бурада Јеһованын пејғәмбәри вар? Кәл онун да васитәсилә Аллаһа мүрачият едәк».^в

8 Израил падшаһы Јәһушафата деди: «Јеһоваја мүрачият етмәк үчүн бир нәфәр дэ вар,^г Јимла оғлу Микај. Амма ондан зәлләм кедир.^д О, неч вахт мәним хејримә пејғәмбәрлик етмир, анчаг пислијимә едир».^е **9** Јәһушафат деди: «Јох, падшаһ, белә демә».

9 Израил падшаһы сарај мәмуруну чағырыб деди: «Тез Јимла оғлу Микајы бура кәтир».^ж **10** Бу вахт Израил падшаһы вә Јәһуда падшаһы Јәһушафат әјинләриндә шаһ либасы Сәмәријјә дарвазасынын ағзындакы хырманда тахт гуруб отурмушдулар. Бүтүн пејғәмбәрләр онларын гаршысында пејғәмбәрлик едирди.^з **11** Кәнанәһ оғлу Сидгийә өзү үчүн дәмир бујнузлар дүзәлдиб деди: «Јеһова белә дејир: “Арамиләри бунларла вуруб мэхв едәчәксән”». **12** Башга пејғәмбәрләр дэ ејни чүр пејғәмбәрлик едирдиләр: «Рамут-Килада кет, гәләбә сэниндир! Јеһова ораны падшаһа тәслим едәчәк».

13 Микајы чагырмага кедэн гасид она деди: «Бура бах, бүтүн пейгәмбэрлэр бир ағыздан падшаһын хейринә пејгәмбэрлик едирләр. Гој сәнин дә сөзләрин онларынкы илә үст-үстә дүшсүн, падшаһын хейринә даныш».^а 14 Микај деди: «Јеһоваја анд олсун, Јеһова мәнә нә сөjlәјәчәк, ону да дејәчәјәм». 15 Сонра о, падшаһын һүзуруна кәлди. Падшаһ ондан сорушду: «Микај, Рамут-Килада гаршы јүрүшә кедәк, јохса јох?» О деди: «Кет, гәләбә сәниндир! Јеһова ораны падшаһа тәслим едәчәк». 16 Падшаһ она деди: «Сәни нечә дәфә Јеһованын адына анд верим ки, мәнә һәгигәти дејәсэн?» 17 Микај деди: «Мән истраилләрин чобансыз гојунлар кими дағлара сәпәләндијини көрүрәм.^б Јеһова деди: “Онларын ағасы јохдур, гој һәрә сағ-саламат евинә гајытсын”».

18 Истраил падшаһы Јеһушафата деди: «Мән сәнә демәдим, о, мәнним хейримә пейгәмбәрлик етмәјәчәк, пислијимә едәчәк?»^в

19 Микај сөзүнә давам етди: «Јеһованын сөзүнү динлә. Мән Јеһованы тахтында отуран көрдүм.^г Көјләрин ордусу Онун сағында-солунда дурду вә деди: “Мән товлајарам”. Јеһова сорушду: “Нечә?” 21 Ахырда бир мәләк^д габага чыхыб Јеһованын һүзурунда дурду вә деди: “Мән товлајарам”. Јеһова сорушду: “Нечә?” 22 О деди: “Мән кедиб пейгәмбәрләрин ағзына јалан сөзләр гојарам”.^е Аллаһ деди: “Сән ону товлајачагсан, сәндә алыначаг. Кет, дедијин кими елә”.

22:21 * һәфөн: *руһ*. Лүғәтдә «руһ» сөзүнә бах.

ФӘС. 22

а 2См 18:12-16

б Гн 28:15, 25

в 2См 18:17

г Әш 6:1
Һә 1:26

д 2См 18:18-22
Әј 1:6
Дн 7:9, 10
Мт 18:10
Вһ 5:11

е 36 104:4
Иб 1:7, 14

е 1Пд 22:6

Сағ сүтүн

а һә 14:9

б 1Пд 20:42

в 2См 18:23-27

г Иб 11:32, 36

д Сј 16:28, 29

е 2См 18:28-32

е 2См 35:22

е 1Пд 20:1

23 Инди Јеһова бүтүн бу пейгәмбәрләрин дилинә јалан сөзләр гојуб.^а Јеһова сәнин башына фәлакәт кәтирмәјә фәрман вериб».^б

24 Кәнанан оғлу Сидгијә Микаја јахынлашыб онун үзүнә шиллә вурду вә деди: «Көрәсэн, Јеһованын руһу һансы јолла мәнним јанымдан кечиб сәнинлә данышды?»^в 25 Микај деди: «Йчәри отага кириб кизләнмәјә јер ахтаранда биләчәксән һансы јолла». 26 Истраил падшаһы деди: «Микајы шәһәр дарғасы Амунла шаһзадә Јуәшин јанына апар. 27 Онлара де ки, падшаһ белә бујуруп: “Бу адамы зиндана салын.^г Мән саламат гајыдана гәдәр она гысым-гысым чөрәк вә су верин”». 28 Онда Микај: «Әкәр сән сағ-саламат гајытсан, демәли, мәннимлә Јеһова данышмајыб».^д — деди вә сонра әла-вә етди: «Ај чамаат, һамыныз ешидин!»

29 Истраил падшаһы вә Јеһуда падшаһы Јеһушафат Рамут-Килада кетдиләр.^а 30 Истраил падшаһы Јеһушафата деди: «Мән гијафәми дәјишиб дәјүшә кирәчәјәм. Сән исә шаһ либасыны кејин». Истраил падшаһы гијафәсини дәјишиб^б дәјүшә кирди. 31 Арам падшаһы чәнк арабаларынын отуз ики башчысына^в әмр етмишди: «Бахын, һеч кимлә дәјүшмүрсүнүз, јалныз Истраил падшаһы илә дәјүшүрсүнүз!» 32 Араба башчылары Јеһушафаты көрәндә дедиләр: «Бу, Истраил падшаһыдыр». Онлар Јеһушафата гаршы дәјүшмәк үчүн она тәрәф дөндүләр. Јеһушафат чыгырыб көмәк истәди. 33 Араба башчылары көрәндә ки, бу, Истраил падшаһы дејил, даһа ону тәгиб етмәдиләр.

34 Бир нэфэр нишан алмадан ох атды. Ох Исраил падшаһынын зирехинин тикишлэри арасындан кечиб ону жаралады. Падшаһ арабачысына деди: «Ағыр жараланмышам, дөн, мәни междандан чыхарт».^a

35 Бүтүн күнү шиддэтли дө-жүш кетди. Падшаһы арабада үзү арамилэрэ тэрэф аҗаг үстэ сахладылар. Онун жарасындан ган ахыб арабанын ичинэ төкүлүрдү. Ахшамүстү Әһәб өлдү.^b 36 Күн батанда бүтүн дүшәркәдә чар чәкиб дедиләр: «Һәр кәс өз шәһәринә! Һамы өз өлкәсинә!»^c 37 Беләликлә, падшаһ өлдү. Ону Сәмәријә-јә кәтириб орада дәфн етдиләр. 38 Әһәбин чәнк арабасыны Сәмәријә новузунун јанында јуанда, Јеһованын дедији кими, итләр онун ганыны јалајыр, фаһишәләр орада чимирди*.^г

39 Әһәбин галан ишләри, бүтүн етдикләри, фил дишиндән^f тикдији ев, салдығы шәһәрләр Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. 40 Әһәб ата-бабаларына говушду.^а Оғлу Әһәзја^ә онун јеринә тахта чыхды.

41 Аса оғлу Јәһушафат^ә Исраил падшаһы Әһәбин һакимијәтинин дөрдүнчү илиндә Јәһуданын падшаһы олду. 42 Јәһушафат тахта чыханда отуз беш јашында иди. О, ијирми беш ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү. Онун анасы Шилһи гызы Әзубә иди. 43 Јәһушафат атасы Асанын јолу илә кетди,^ж о јолдан дөнмәди. О, Јеһованын бәјәндији ишләри көрдү.^з Лакин сәчдәкаһ-

22:38 * Дикәр вариант: *Әһәбин чәнк арабасыны фаһишәләрин чимдији Сәмәријә новузунун јанында јуанда, Јеһованын дедији кими, итләр онун ганыны јалајырды.*

ФӘС. 22

a 2См 18:33, 34

б 1Пд 20:42

в 1Пд 22:17

г 1Пд 21:18, 19

ф 1Пд 10:22
Һә 27:15

д 1Пд 16:28

е 2Пд 1:2
2См 20:35

ә 1См 3:10
2См 17:1
2См 20:31
Мт 1:8

ж 1Пд 15:11
2См 14:11
2См 15:8

з 2См 17:3

Сағ сүтүн

а Гн 12:14
1Пд 14:23
1Пд 15:14

б 2См 18:1
2См 19:2

в Гн 23:17, 18
1Пд 14:24
1Пд 15:11, 12

г Јр 36:1, 9

ф 2Иш 8:14
2Пд 8:20-22
36 108:9

д 1Пд 10:22

е 1Пд 9:26
2См 20:35-37

ә 1Пд 2:10

ж 2Пд 8:16
2См 21:1, 5

з 2Пд 1:2

и 1Пд 21:25

ы 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33

ј 1Пд 16:30

к 1Пд 16:31, 32
2Пд 1:2

к ч 4х 20:3
ч 34:14

лар јох едилмәди. Халг һәләдә сәчдәкаһларда гурбан кәтирир, гурбан түстүсү тәгдим едирди.^а 44 Јәһушафат Исраил падшаһлары илә сүлһдә јашајырды.^б 45 Јәһушафатын галан ишләри, гүдрәтли ишләри вә апардығы мүһарибәләр Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. 46 О һәмчинин өлкәни атасы Асанын вахтындан галан, мәбәд фаһишәлији илә мәшғул олан кишиләрдән тәмизләди.^в

47 О вахт Әдумда^г падшаһ јох иди. Өлкәни чанишин идарә едирди.^ф

48 Јәһушафат Офирдән гызыл кәтирмәк үчүн Таршиш кәмиләри дүзәлтди.^а Амма кәмиләр ора кедиб чыха билмәди, Әзјун-Гәбәрдә парчланды.^в 49 Һәмин вахт Әһәб оғлу Әһәзја Јәһушафата демишди: «Гој кәмиләриндә сәнин адамларынла биркә мәним адамларым да кетсин». Амма Јәһушафат разы олмышды.

50 Јәһушафат ата-бабаларына говушуб^ә әчдады Давудун шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн олунду. Оғлу Јәһурам^ж онун јеринә тахта чыхды.

51 Әһәб оғлу Әһәзја^ә Јәһуда падшаһы Јәһушафатын һакимијәтинин он једдинчи илиндә Сәмәријәдә Исраилин падшаһы олду вә ики ил Исраилдә һакимијәт сүрдү. 52 О, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүр, атасы илә анасынын^в вә Исраили күнаһа сүрүкләјән Нәбат оғлу Әрубамын^г јолу илә кедирди.^д 53 О, атасы кими, Баала ибадәт едиб сәчдәгылыр,^к Исраилит Аллаһы Јеһованы гәзәбләндирирди.^к

ПАДШАҤЛАР

МӘЗМУН

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Илјасын пејғәмбәрлији:
Әһәзја өлөчөк (1–18)</p> <p>2 Илјас көјө галдырылып (1–18)
Әлјәсә Илјасын палтарыны
көтүрүр (13, 14)
Әлјәсә Әриһанын сујуну
саф едир (19–22)
Ајылар оғлан ушагларыны
парчалајыр (23–25)</p> <p>3 Исраил падшаһы Јәһурам (1–3)
Муабиләр исраиллиләрә гаршы
үсјан едир (4–25)
Муабиләр мәғлуб олур (26, 27)</p> <p>4 Әлјәсәнин јағ мөчүзәси (1–7)
Шунамлы гадынын
гонагпәрвәрлији (8–16)
Аллаһ гадына оғул нәсиб едир;
ушаг өлүр (17–31)
Әлјәсә ушағы дирилдир (32–37)
Әлјәсә хәрәји јемәли едир (38–41)
Әлјәсәнин чәрәк мөчүзәси (42–44)</p> <p>5 Неман чүзамдан сағалыр (1–19)
Гиһази чүзама тутулур (20–27)</p> <p>6 Әлјәсә балтаны судан чыхарыр (1–7)
Әлјәсә вә арами ордусу (8–23)
Әлјәсәнин нөкәринин
көзләри ачылып (16, 17)
Арамиләр кор олур (18, 19)
Сәмәријјәдә ачлыг һөкм
сүрүр (24–33)</p> <p>7 Әлјәсә гураглығын битөчәјини
хөбәр верир (1, 2)
Арамиләрин бош галмыш
дүшөркәси (3–15)
Әлјәсәнин сөзү керчөкләшир (16–20)</p> <p>8 Шунамлы гадынын торпағы
гајтарылып (1–6)
Әлјәсә, Бәнһәдәд вә һәзаил (7–15)
Јәһуда падшаһы Јәһурам (16–24)
Јәһуда падшаһы Әһәзја (25–29)</p> <p>9 Јәһу Исраилин падшаһы
сечилир (1–13)
Јәһу Јәһурамы вә Әһәзјаны
өлдүрүр (14–29)</p> | <p>Изәбил өлдүрүлүр, итләр онун
чәсәдини јејир (30–37)</p> <p>10 Јәһу Әһәбин ев әһлини гырыр (1–17)
Јәһунәдәб Јәһуја гошулур (15–17)
Јәһу Баала ибадәт едәнләри
өлдүрүр (18–27)
Јәһунун һакимийјәти (28–36)</p> <p>11 Әтәлја тахт-тачы өлә көчирир (1–3)
Јуәс хәлвәтчә падшаһ гојулур (4–12)
Әтәлја өлдүрүлүр (13–16)
Јәһјадајын апардығы
ислаһатлар (17–21)</p> <p>12 Јәһуда падшаһы Јуәс (1–3)
Јуәс мәбәди тәмир едир (4–16)
Арамиләрин басғыны (17, 18)
Јуәс өлдүрүлүр (19–21)</p> <p>13 Исраил падшаһы Јәһәз (1–9)
Исраил падшаһы Јуәс (10–13)
Әлјәсә Јуәси сынајыр (14–19)
Әлјәсә өлүр; сүмүкләри өлүнү
дирилдир (20, 21)
Әлјәсәнин сон пејғәмбәрлијинин
ичрасы (22–25)</p> <p>14 Јәһуда падшаһы Амисај (1–6)
Әдум вә Исраиллә мұһарибә (7–14)
Исраил падшаһы Јуәсин
өлүмү (15, 16)
Амисајын өлүмү (17–22)
Исраил падшаһы II Әрубам (23–29)</p> <p>15 Јәһуда падшаһы Әзрија (1–7)
Исраилин сонунчу падшаһлары:
Зәкәријјә (8–12), Сәллум (13–16),
Мәнаһим (17–22), Фәгај (23–26),
Фәга (27–31)
Јәһуда падшаһы Јутәм (32–38)</p> <p>16 Јәһуда падшаһы Әһәз (1–6)
Әһәз ашшурлулары пулла
өлә алып (7–9)
Әһәз бүтпәрәст гурбанкаһын
суретини дүзәлдир (10–18)
Әһәзин өлүмү (19, 20)</p> <p>17 Исраил падшаһы һушә (1–4)
Исраилин сүгуту (5, 6)</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- Исраил сүркүнә апарылып (7—23)
Сәмәријә шәһәрләриндә јаделлиләр
мәсқунлашыр (24—26)
Сәмәријәдә мүхтәлиф динләр (27—41)
- 18 Јәһуда падшаһы һизгијә (1—8)
Исраилин сүгүтү (9—12)
Синахериб Јәһуданы
истила едир (13—18)
Рәбсаг Јеһоваја мејдан охујур (19—37)
- 19 һизгијә Әшија пејғәмбәр васитәсилә
Аллаһдан көмәк диләјир (1—7)
Синахериб Јерусәлими
һәдәләјир (8—13)
Һизгијәнин дуасы (14—19)
Әшија Аллаһын чавабыны
чатдырыр (20—34)
Мәләк 185 000 ашшурлуну
гырыр (35—37)
- 20 һизгијәнин хәстәликдән
сағалмасы (1—11)
Бабил елчиләри (12—19)
Һизгијәнин өлүмү (20, 21)
- 21 Јәһуда падшаһы Мәнәссәнин
әмәлләри (1—18)
Јерусәлим дағылачаг (12—15)
Јәһуда падшаһы Амун (19—26)
- 22 Јәһуда падшаһы Јушијә (1, 2)
Мәбәдин тәмири үзрә
кестәришләр (3—7)
Төврат китабынын тапылмасы (8—13)
Һүлда бәла барәдә
хәбәр верир (14—20)
- 23 Јушијәнин апардығы
ислаһатлар (1—20)
Пасха бајрамы гејд олунур (21—23)
Јушијәнин диқәр ислаһатлары (24—27)
Јушијәнин өлүмү (28—30)
Јәһуда падшаһы Јәһәз (31—33)
Јәһуда падшаһы Јәһјақим (34—37)
- 24 Јәһјақимин үсјаны вә өлүмү (1—7)
Јәһуда падшаһы Јәһјақин (8, 9)
Бабилә сүркүн (10—17)
Јәһуда падшаһы Сидгијәнин
ғиямы (18—20)
- 25 Навуходоносор Јерусәлими
зәбт едир (1—7)
Јерусәлим вә мәбәд дағыдылып;
галан чамаат сүркүн едилир (8—21)
Гәдали вали төјин едилир (22—24)
Гәдали өлдүрүлүр;
чамаат Мисирә гачыр (25, 26)
Јәһјақин Бабилдә азадлығы
бураыхылып (27—30)

1 Әһәбин өлүмүндән сонра
Муаб^а Исраилә гаршы үсјан
етди.

2 Һәмин вахт Әһәзја Сәмә-
ријәдә јухары отағын шә-
бәкәли пәнчәрәсиндән јыхы-
лыб јараланды. О, гасидләр
көндәриб онлара тапшырды:
«Кедин, Екрон^б аллаһы Баал-
Зәбубдан сорушун көрүн саға-
лачағам?»^в **3** Јеһованын мә-
ләји тишбәһли Илјаса^г деди:
«Дур, Сәмәријә падшаһынын
гасидләринин габағына чых,
де: “Мәкәр Исраилдә Аллаһ
јохдур ки, сиз Екрон аллаһы
Баал-Зәбуба мүрачиәт етмәјә
кедирсиниз?»^д **4** Она көрә дә

1:3 * Мәнәсы: Аллаһым Јеһовадыр.

ФӘС. 1

а Јр 19:36, 37
2Иш 8:2
36 60:8

б Јш 13:2, 3
1Иш 5:10

в 2Пд 1:16

г 1Пд 17:1
1Пд 18:36

д Әш 8:19
Әр 2:11

Сағ сүтүн

а 1См 10:13,
14

Јеһова белә дејир: “Јатағын-
дан галхмајачағсан, өләчәк-
сән!”» Илјас буну дејиб кетди.

5 Гасидләр кери гајыданда
падшаһ сорушду: «Нијә гајыт-
дыныз?» **6** Онлар чаваб вер-
диләр: «Јолда бир нәфәр га-
бағымыза чыхыб деди: “Сизи
көндәрән падшаһын јанына га-
јыдыб она сөјләјин ки, Јеһо-
ва белә дејир: “Мәкәр Ис-
раилдә Аллаһ јохдур ки, сән
Екрон аллаһы Баал-Зәбуба мү-
рачиәт етмәјә адам көндәрир-
сән? Буна көрә дә јатағындан
галхмајачағсан, өләчәксән!”»^а

7 Онда падшаһ сорушду: «Га-
бағыныза чыхыб бу сөзләри
дејән адам һансы гијафәдә

иди?» **8** Онлар дедилэр: «Эжиндэ түклү палтар^a вар иди, белинэ дэри гуршаг багламышды». ^c Онда падшаһ деди: «О, тишбейли Илјасдыр».

9 Падшаһ бир эллибашыны элли адамы илэ онун далынча көндәрди. Эллибашы кэлэндэ Илјас дағын тәпәсиндә отурмушду. Эллибашы она деди: «Еј Аллах адамы,^e падшаһ әмр едир: “Ашағы дүш!”» **10** Илјас эллибашыја деди: «Јахшы, әкәр мән Аллах адамыјамса, гој көјдән од јағыб^г сәни дә, элли адамыны да мәнв етсин». Көјдән од јағыб эллибашыны вә јанындакы элли адамы мәнв етди.

11 Падшаһ башга бир эллибашыны элли адамы илэ онун далынча көндәрди. Эллибашы кәлиб она деди: «Еј Аллах адамы, падшаһ әмр едир: “Тез ашағы дүш!”» **12** Илјас онлара деди: «Инди ки мән Аллах адамыјам, гој көјдән од јағыб сәни дә, элли адамыны да мәнв етсин». Аллах көјдән од јағыдырыб эллибашыны вә јанындакы элли адамы мәнв етди.

13 Падшаһ үчүнчү дөфә бир эллибашыны элли адамы илэ онун далынча көндәрди. Эллибашы кәлиб Илјасын өнүндә диз чөкдү вә она јалварды: «Еј Аллах адамы, мәнә вә бу элли гулуна јазығын кәлсин. **14** Әввәлки ики эллибашыны, онларын һәр биринин элли адамыны көјдән јаған од мәнв еләди. Мәнә јазығын кәлсин».

15 Онда Јеһованын мәләји Илјаса деди: «Горхма, дур онунла кет». О галхыб онунла падшаһын јанына кетди. **16** Илјас падшаһа деди: «Јеһова белә дејир: “Сән Екрон^г аллаһы Баал-Зәубуба мүрачиәт етмәк үчүн гасидләр көндәр-

ФӘС. 1

a 1Пд 19:19
3к 13:4
И6 11:32, 37

b Мг 3:4

в Гн 33:1

г Сј 11:1
Сј 16:35
Лк 9:54
Јд 7

ф Јш 13:2, 3

Сағ сүтун

a 2Пд 1:3

b 2Пд 3:1
2Пд 9:22

в 2Пд 8:16

г 1Пд 22:51

ФӘС. 2

ф 1Пд 17:1

д 2Пд 2:11

е 1Пд 19:16

ө 2Пд 4:38

ж Јр 28:18, 19
1Пд 12:28, 29
2Пд 2:23

з 1Пд 19:16

и Јш 6:26
1Пд 16:34

дин. Мәкәр Исраилдә Аллах јохдур?^a Нијә Она мүрачиәт етмәдин? Она көрә дә ја-тағындан галхмајачагсан, өләчәксән». **17** Јеһованын Илјас васитәсилә дедији кими, Әһәзја өлдү. Оғлу олмадығындан онун јеринә тахта Јәһурам^б чыхды. Бу, Јәһуда падшаһы Јәһушафат оғлу Јәһурамын һакимијәтинин икинчи илиндә баш верди.^в

18 Әһәзјанын^г галан ишләри, бүтүн етдикләри Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр.

2 Јеһованын Илјасы^г гасыр-ға ичиндә көјләрә галдырмаг вахты чатанда^д Илјасла Әлјәсә^е Килгалдан^е чыхдылар. **2** Илјас Әлјәсәјә деди: «Сән бурада гал, Јеһова мәни Бејтелә көндәрир». Амма Әлјәсә деди: «Јеһоваја анд олсун, сәнин чанын үчүн, сәндән ајрылмајачағам». Онлар Бејтелә^ж кетдиләр. **3** Бејтелдә пејғәмбәр оғуллары* Әлјәсәнин јанына кәлиб дедиләр: «Билирсән ки, бу күн Јеһова ағаны апарачаг? О даһа сәнин устадын олмајачаг». ^з Әлјәсә деди: «Билирәм. Сусун».

4 Илјас Әлјәсәјә деди: «Әлјәсә, сән бурада гал, Јеһова мәни Әриһаја^д көндәрир». О деди: «Јеһоваја анд олсун, сәнин чанын үчүн, сәндән ајрылмајачағам». Онлар Әриһаја кетдиләр. **5** Әриһада пејғәмбәр оғуллары Әлјәсәнин јанына кәлиб дедиләр: «Билирсән ки, бу күн Јеһова ағаны апарачаг? О даһа сәнин устадын олмајачаг». Әлјәсә деди: «Билирәм. Сусун».

1:17 * Әһәзјанын гардашы. **2:3** * Көрүнүр, пејғәмбәр оғуллары дедикдә пејғәмбәрләрин тәлим алдығы мәктәб вә ја пејғәмбәрләр бирлији нәзәрдә тутулуыр.

6 Илјас Элјасеја деди: «Сән бурада гал, Јехова мәни Йордана көндәрир». Элјасе чаваб верди: «Јеховаја анд олсун, сәнин чанын үчүн, сәндән ајрылмајачагам». Икиси дә бир јердә кетди. 7 Кәлиб Йорданын јанында дурдулар. Пејғәмбәр оғулларындан әлли нәфәр дә архаларынча кәлиб узагдан онлара бахырды. 8 Илјас палтарыны^а чыхарыб бүрмәләди вә суја вурду, сулар ортадан ајрылды. Онлар гуру јердән чајы кечдиләр.^б

9 Чајы кечән кими Илјас Элјасеја деди: «Нәлә ки, Аллах мәни апармајыб, мәнән нә диләјин вар сөjlә». Элјасе деди: «Гој сәндәки руһдан ики паж^в алым». 10 О деди: «Чәтин шеј истәјирсән. Әкәр Аллаһын мәни апардығыны көрсән, истәјинә чатачагсан, әкәр көрмәсән, јох».

11 Онлар сөһбәт едә-едә көдәндә бирдән, санки, аловдан бир араба вә атлар^г пејда олуб онлары бир-бириндән ајырды. Илјас гасырғанын ичиндә көјә галхды.^д 12 Элјасе буна баха-баха гышгырырды: «Атам, атам! Исраилин арабасы, сүвариләри!»^е Илјас көздән итәндә Элјасе палтарыны ортадан чырды,^в 13 Илјасын әјниндән дүшән палтары^ж көтүрүб дала гајытды вә Йорданын саһилиндә дурду. 14 Сонра Илјасын палтарыны суја вуруб деди: «Илјасын Аллаһы Јехова һарададыр?» Элјасе палтары суја вуранда сулар ортадан ајрылды вә о, чанын дibi илә о тәрәфә кечди.^з

15 Әриһада олан пејғәмбәр оғуллары узагдан ону көрүб дедиләр: «Илјасын руһу Элјасәнин үзәриндәдир».^и Онлар онун габағына кәлиб јерә гәдәр тәзим етдиләр. 16 Она

ФӘС. 2

а 1Пд 19:19
б Чк 14:21, 22
Јш 3:17
2Пд 2:13, 14
в Гн 21:17
г Гн 34:9
1Пд 19:16
Лк 1:17
д 2См 6:17
36 68:17
е 2См 21:5, 12
Јһ 3:13
ж 1Пд 19:19
2Пд 1:8
3к 13:4
Мт 3:4
з Јш 3:13
2Пд 2:8
и Сј 11:24, 25
Сј 27:18, 20
2Пд 2:9

Сағ сүтун

а 1Пд 18:11, 12
б Јш 6:26
1Пд 16:34
в Гн 34:1-3
г Чк 15:23-25
2Пд 4:38-41
д 2См 36:15, 16
Лк 10:16
е 2Пд 1:10
ж 2Пд 4:25

ФӘС. 3

ж 2Пд 1:17

дедиләр: «Бу гулларынын јанында әлли дирибаш адам вар. Изин вер, кедиб ағаны ахтарсынлар. Јәгин, Јехованын руһу ону апарыб дағларын, ја да дәрәләрин биринә гојуб».^а Элјасе деди: «Лазым дедил, көндәрмәјин». 17 Амма онлар о гәдәр үз вурдулар ки, Элјасе начар галыб деди: «Јахшы, көндәрин». Әлли нәфәри көндәрдиләр. Онлар үч күн Илјасы ахтардылар, амма һеч јердә тапмајыб 18 Элјасәнин јанына, Әриһаја^б гајытдылар. Элјасе деди: «Сизә демәдим кетмәјин?»

19 Шәһәрин әһалиси Элјасеја деди: «Аға, шәһәр јахшы јердәдир,^в амма ки, сују пис, торпағы бәһәрсиздир*». 20 О деди: «Бир масгураја дуз төкүб мәнә кәтирин». Она масгура кәтирдиләр. 21 Элјасе кедиб дузу булаға атды^г вә деди: «Јехова белә дејир: “Мән бу сују саф едирәм. Артыг су өлүм, сонсузлуг* кәтирмәјәчәк”». 22 Элјасәнин сөзү илә су саф олду вә бу, индијә гәдәр беләдир.

23 Элјасе орадан Бејтелә кетди. Јолда шәһәрдән чыхан оғлан ушағлары ону әлә салдылар:^д «Кечәл, кет бурадан! Кечәл, кет бурадан!» 24 О чеврилиб онлара бахды вә Јехованын ады илә онлары ләнәтләди. Мешәдән ики ајы^е чыхыб гырх ики ушағы парчалады.^в 25 Элјасе орадан Кармел дағына^г кетди, орадан да Сәмәријјә гајытды.

3 Јәһуда падшаһы Јәһушафатын һакимийәтинин он сәккизинчи илиндә Әһәб оғлу Јәһурам^ж Сәмәријјәдә Исраилин падшаһы олду вә он ики

2:19* Дикәр вариант: *гадынларын ушағ салмасына баис олур.* 2:21* Дикәр вариант: *ушағсалма.*

ил хакимијэт сүрдү. **2** О, Jehovahнын өнүндө пис ишлөр көрүрдү, анчаг атасы, анасы гадэр жох. Белэ ки, о, атасынын дүзэлтдији Баал дашыны жох етди.^а **3** Анчаг Нэбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүкләдији күнаһлардан^б дөнмәди, онлары тәкрат етди.

4 Муаб падшаһы Миса го-јунчулугла мәшғул иди. О, Исраил падшаһына 100 000 гузу вә 100 000 гырхылмамыш гоч хәрач верирди. **5** Әһәб өлән-дә^в Муаб падшаһы Исраил падшаһына гаршы үсјан етди.^г **6** Јәһурам падшаһ һәммин вахт Сәмәријәдән чыхыб бүтүн Исраили топлады. **7** О һәм дә Јәһуда падшаһы Јәһушафата хәбәр көндәрди: «Муаб падшаһы мәнә үсјан едиб. Мәнимлә онун үстүнә мүһарибә-јә кедәрсән?» О: «Кедәрәм,^д — деди. — Сән нечә, мән дә елә. Елә һесаб ет ки, мәним халгым сәнин халгындыр, атларым да сәнин атларындыр».^е **8** Сонра ондан сорушду: «Һансы јолла кедәк?» О деди: «Әдум сәһралығына кедән јолла».

9 Исраилин падшаһы Јәһуда вә Әдум падшаһлары илә биркә јола чыхды.^в Једди күн долајы јолла кетдиләр. Гошун үчүн вә архадан кәлән һејванлар үчүн су жох иди. **10** Исраил падшаһы деди: «Ај аман! Јеһова бизи, бу үч падшаһы бура јығыб ки, Муабә тәслим етсин!» **11** Онда Јәһушафат деди: «Бурада Јеһованын бир пејғәмбәри жохдур ки, Јеһоваја мүрачигәт едәк?»^г Исраил падшаһынын гуллугчуларындан бири деди: «Шафат оғлу Әлјәсә^ж бурададыр. О, Илјасын элинә су төкәрди».^з **12** Јәһушафат деди: «Јеһова-

3:11 * Јахуд о, Илјасын хидмәтчиси иди.

ФӘС. 3

а 1Пд 16:30-33

б 1Пд 12:28-30

в 1Пд 22:37

г 2Иш 8:2

д 2См 19:2

е 1Пд 22:3, 4

ж 2Иш 8:14

з 1Пд 22:7

ж 1Пд 19:16

2Пд 2:15

з 1Пд 19:19, 21

Сағ сүтун

а 1Иш 2:30

һә 14:3

б һк 10:14

1Пд 18:19

1Пд 22:6

в 2См 17:3, 4

2См 19:3, 4

г Мс 15:29

д 1Иш 10:5

1См 25:1

е 1Пд 18:46

һә 1:3

һә 11:21

ж 36 107:35

з Әр 32:17

Мр 10:27

ж Гн 28:7

з Гн 3:5

и 2Пд 3:25

ы Чк 29:39, 40

нын сөзү онун дилиндәдир». Исраил падшаһы, Јәһушафат вә Әдум падшаһы онун јанына кетдиләр.

13 Әлјәсә Исраил падшаһына деди: «Мәндән нә истәјирсэн?»^а Кет атанын, ананын пејғәмбәрләриндән соруш».^б Амма Исраил падшаһы деди: «Јох, чүнки Муабә тәслим етмәк үчүн бу үч падшаһы бура Јеһова јығыб».

14 Әлјәсә деди: «Гуллуг етди-јим ордулар Аллаһы Јеһоваја анд олсун ки, Јәһуда падшаһы Јәһушафата^в һөрмәтим олма-сајды, сәнин һеч үзүнә дә бах-маздым.»^г **15** Јаныма чәнк чалан кәтирин».^д Чәнк чалан чалмаға башлајан кими Јеһованын әли Әлјәсәнин үзәринә енди.^е **16** О деди: «Јеһова белә дејир: “Бу вадидә јан-јана хәндәкләр газын. **17** Јеһова дејир ки, күләк әсмәјәчәк, јағыш јағмајачаг, амма вади су илә долачаг,^ж сиз дә, мал-гараныз да, ди-кәр һејванларыныз да орадан су ичәчәк”. **18** Бу, Јеһованын әлиндә һеч нәдир.»^з О, Муабы да сизә тәслим едәчәк.»^ж **19** Кедин бүтүн гала-шәһәрләри^з, баш шәһәрләри дармадағын един, бүтүн јахшы ағачлары кәсин, булагларын көзүнү баглајын, бүтүн јахшы тарлалары дашларла долдурун».^и

20 Сәһәр, тахыл тәгдимәси кәтирилән вахт^ы гәфләтән Әдум тәрәфдән су кәлди, вадини су басды.

21 Муабиләр падшаһларын онларла ворушмаға кәлдијини ешитдиләр. Онда әли силаһ тутан һәр кәси сәфәрбәр едиб сәрһәддә дурдулар. **22** Онлар сәһәр дуранда күнәш сујун үзүнә шәфәг салмышды. Гаршы тәрәфдә олан муабиләрин көзүнә су ган кими гырмызы

көрүндү. **23** Онлар дедилэр: «Бу, гандыр! Падшаһлар бир-бирини гырыблар. Һајды Муаб, гәнимәт ығмаға!»^а **24** Муабиләр Исраил ордукаһына кәлән-дә Исраиллиләр гаһыб онлары гырмаға башладылар. Муабиләр гачмаға үз тутдулар.^б Исраиллиләр Муабын ичәриләринә гәдәр онлары тәгиб едиб ғырдылар. **25** Шәһәрләри дағытдылар. Һәрә бир даш атыб јахшы тарлалары дашла долдурду. Булагларын көзүнү тутдулар,^в јахшы ағачлары кәсдиләр.^г Ахырда тәкчә Кир-Һәрәсәтин^д диварлары галмышды. Сапандчылар ону да мүһасирәжә алыб дағытдылар.

26 Муаб падшаһы мәғлүб олдуғуну көрәндә 700 нәфәр әлигғылынчлы көтүрдү вә сәфләри жарыб Әдум падшаһына^а чатмаг истәди, амма бачармады. **27** Онда о, илк оғлуну, вәлиәһдини диварын үстүндә јандырма гурбаны кими тәгдим етди.^б Исраиллиләрә гаршы күчлү гәзәб ојанды. Исраиллиләр кери чәкилиб өз өлкәларинә гајытдылар.

4 Пејғәмбәр оғуларыннан^а биринин арвады Әлјәсәү фәрјад едиб деди: «Сәнин гулун, мәним әрим өлүб. Сәнә мәлумдур ки, гулун һәмишә Јеһовадан горхуб.»^б Инди борч алдығымыз адам ушағларымын икисини дә апарыб гул етмәк истәјир». **2** Әлјәсә деди: «Сәнин үчүн нә едә биләрәм? Де көрүм евдә нәјин вар?» Гадын чаваб верди: «Гарабашынын евиндә бир күп јағдан башга һеч нә јохдур.»^в **3** Әлјәсә деди: «Кет, бүтүн гоншуларыннан бош габлар истә. Нә гәдәр чоһ олса, о гәдәр јахшыдыр. **4** Сонра оғуларынча бирликдә евә кир, гапыны ичәридән бағла. Габла-

ФӘС. 3

а Чк 15:9, 10

б Лв 26:7

в Јр 26:15
2См 32:4

г 2Пд 3:19

д Өш 16:7

е 2Пд 3:9

е Гн 12:31
2См 28:1, 3
36 106:37, 38

ФӘС. 4

ә 2Пд 2:3, 5

ж 1Пд 19:18

з 1Пд 17:9, 12

Сағ сүтүн

а Мр 6:41
Мр 8:6-8
Јһ 2:7-9

б Мт 14:19

в Јһ 5:12
1Пд 17:14

г Јһ 19:17, 18

д Јр 19:1-3
һк 13:15

е һк 3:20
1Пд 17:19

е Мт 10:41
Рм 12:13
Иб 13:2

ө 2Пд 5:25-27
2Пд 8:4

ж Јһ 19:17, 18

з Рм 16:6

и 2Пд 4:1, 2
Иб 6:10

ы 2Пд 8:3

ј Јр 15:2
Јр 30:1

2 ПАДШАҢЛАР 3:23—4:15

ры бир-бир јағла долдуруб гыраға гој». **5** Гадын кетди.

Оғулары илә евә кириб гапыны ичәридән бағлады. Оғулары габлары она өтүрүрдү, о да јағла долдурурду.^а **6** Габларын һамысы долду. О, оғлуна «габ вер»^б дејәндә ушағ «даһа габ галмајыб» деди. Онда јағ кәсилди.^в **7** Гадын кәлиб буну Аллаһ адамына сөйләди. О деди: «Кет, јағы сат, борчларыны гајтар. Әлиндә галанла да өзүнүз доланын».

8 Бир күн Әлјәсә Шунама^г кетди. Орада бир күбәр гадын јашајырды. Гадын ону дилә тутуб чөрәк јемәжә чағырды.^д Һәр дәфә Әлјәсәнин јолу Шунамдан кечәндә орада ајағ сахлајыб чөрәк јејирди. **9** Бир дәфә гадын әринә деди: «Мән билирәм ки, һәр дәфә бурадан кечән адам Аллаһын мүгәддәс бәндәсидир. **10** Кәл онун үчүн дамда балача отаг дүзәлдәк,^е ора чарпајы, маса, кәтил, чыраг гојаг. Бизә кәләндә орада галсын».^ө

11 Бир күн Әлјәсә онла-ра кәлди. О, јухары отаға кечи-б узанды. **12** Сонра нөкәри Гиһазижә^ө деди: «Шунамы^ж гадыны бура чағыр». Гиһазигадыны чағырды, гадын кәлиб онун гаршысында дурду. **13** Әлјәсә Гиһазижә бујурду: «Гадына де: “Бизим үчүн бу гәдәр әзијәт чәкирсән.”^з Сөйлә, сәнин үчүн нә едим?” Бәлкә, барәндә падшаһла, јахуд орду башчысы илә данышым?»^ж Гадын деди: «Јох, һәр шеј јахшыдыр. Мән өз халгымын арасында јашајырам». **14** Әлјәсә деди: «Бәс онда онун үчүн нә едим?» Гиһазига деди: «Онун оғлу јохдур,^ј әри исә гочадыр». **15** Әлјәсә деди: «Чағыр ону». Гиһазигадыны чағырды, гадын

кәлиб гапынын ағзында дурду. **16** Әлжәсә деди: «Кәлән ил бу вахт, гучағында огул тутачаг-сан».^a Гадын деди: «Јох, ағам. Сән Аллаһ адамысан, бу гара-башыны алдатма».

17 Әлжәсәнин деджи кими, гадын һамилә галды, һөвбә-ти ил һәмин вахт огул дүнјаја кәтирди. **18** Ушаг бө-јүдү. Бир күн о, саһәдә би-чинчиләрлә олан атасынын ја-нына кәлиб: **19** «Башым, ба-шым ағрыјыр», — дејәрәк за-рыды. Атасы һөкәрә деди: «Апар ону анасынын јанына». **20** Нөкәр ушағы анасынын ја-нына апарды. Ушаг күнорта-ја гәдәр анасынын гучағында отурду, сонра өлдү.^б **21** Га-дын галхыб ону Аллаһ адамы-нын чарпайысына узатды,^в га-пыны бағлајыб кетди. **22** О, әрини чағырыб деди: «Нөкәр-ләрдән биринә улаг вериб ја-ныма көндәр. Тез Аллаһ ада-мынын јанына кедиб кәли-рәм». **23** Әри деди: «Нијә бу күн онун јанына кедирсән? Бу күн ки нә тәзә ајдыр,^г нә дә шөнбәдир». Гадын деди: «На-раһат олма, һәр шеј јахшы-дыр». **24** Гадын ешшәји па-ланлајыб нөкәрә деди: «Тез кет. Мән демәјинчә дајанма».

25 Гадын Кармел дағына Аллаһ адамынын јанына кет-ди. Аллаһ адамы узагдан ону көрәндә нөкәри Гиһази-јә деди: «Шунамлы гадын кә-лир. **26** Кет ону гаршыла. Со-руш көр һәр шеј јахшыдыр, өзүнә, әринә, ушағына һеч нә олмайыб?» Гадын Гиһази-јә деди: «Саламатчылыгдыр». **27** Амма даға, Аллаһ адамы-нын јанына кәлиб чатанда онун ајагларына сарылды.^д Ги-һази кәлиб ону ғыраға чәкмәк истәди. Аллаһ адамы деди: «Ишин јохдур, онун дәрди вар.

ФӘС. 4

a Јр 18:10

б 1Пд 17:17

в 2Пд 4:9, 10

г Сј 10:10

Сј 28:11

ф Мт 28:9

Сағ сүгүн

a 2Пд 4:16

б 1Пд 18:46

в Мт 15:22, 28

г Мт 17:15, 16

Мр 9:17, 18

ф 2Пд 4:21

д 1Пд 17:19, 20

Јһ 11:41

һв 9:40

е 1Пд 17:21, 22

һв 20:9, 10

ө 2Пд 8:1, 5

ж Иб 11:35

з Гн 28:23, 24

2Пд 8:1

һв 14:13

и 2Пд 2:3, 5

ы 2Пд 4:12

Јеһова да мәнән кизләдиб, мәнә һеч нә билдирмәјиб».

28 Гадын деди: «Аға, мәкәр мән сәндән огул истәмийшим? Сәнә демәийшим, мәни бош јерә үмидләндирмә?»^ә

29 Әлжәсә дәрһал Гиһазијә деди: «Әтәјини белинә дола,^б әсамы көтүр кет. Һеч кимә са-лам вермә, һеч кимин саламы-ны алма. Апар, әсамы ушағын үзүнә гој». **30** Ушағын анасы деди: «Јеһоваја анд олсун, сә-нин чанын үчүн, сәнсиз кедән дејиләм».^в Әлжәсә галхыб онун-ла кетди. **31** Гиһази онлар-дан габаг кедиб әсаны ушағын үзүнә гојду. Амма ушагдан сәс чыхмады.^г О кери гајыдыб Әл-жәсәјә деди: «Ушаг ајылмады».

32 Әлжәсә евә кирди. Өлү ушағы онун јатағына узат-мышдылар.^д **33** О, ичәри ки-риб гапыны бағлады вә Је-һоваја дуа еләмәјә башлады.^е

34 Сонра јатаға чыхды, әји-ләрәк ағзыны ушағын ағзына, көзүнү көзүнә, овчуну овчу-на гојду вә онун үстүндә уза-ныглы галды. Ушағын бәдәни исинмәјә башлады.^ө **35** Әлжә-сә галхыб евдә вар-кәл етди. Јенә јатаға чыхыб ушағын ү-стүнә әјилди. Ушаг једди дәфә асгырыб көзләрини ачды.^ө **36** Әлжәсә Гиһазини чағырыб деди: «Шунамлы гадыны бура чағыр». О, гадыны чағырды, гадын кәлди. Әлжәсә деди: «Оғ-луну ал».^ж **37** Гадын ичәри кириб Әлжәсәнин ајагларына дүшдү, она тәзим етди. Сонра оғлуну көтүрүб чыхды.

38 Әлжәсә Килгала гајытды. Мәмләкәтдә ачлыг иди.^з Пеј-ғәмбәр оғуллары^и онун гаршы-сында отурмушдулар. Әлжәсә нөкәринә^и деди: «Ири газаны очаға гој, пејғәмбәр оғуллары үчүн шорба бишир». **39** Он-лардан бири әмәкөмәчи јығма-

га кетди. Чөлдө бир мејнә тапды, үстүндөки јабаны балгабаглары дөриб этәјини долдурду вә кери гајытды. Онларын нә олдуғуну билмәјә билмәјә доғрајыб газана төкдү. **40** Һамы үчүн хөрәк чөкдиләр. Шорбадан ағызларына гојанда гышгырдылар: «Еј Аллаһ адамы, газанын ичиндәки зәһәрди». Даһа шорбадан јејә билмәдиләр. **41** Әлјәсә деди: «Ун кәтирин». Уну газана төкүб деди: «Һамыја чәк, јесинләр». Газандакы хөрәк јемәли олду.^а

42 Баал-Шалишадан^б бир нәфәр кәлиб Аллаһ адамына нүбардан биширилмиш ијирми арпа чөрәји^в вә бир сәбәт тәзә тахыл кәтирди.^г Әлјәсә нөкәринә деди: «Һамыја пәјлә, јесинләр». **43** Анчаг нөкәр деди: «Буну јүз нәфәрин габағына нечә гојум?»^д Әлјәсә чаваб верди: «Сән пәјлә, гој јесинләр. Јеһова белә дејир: “Јејчәкләр, һәлә артыг да галачаг”».^е **44** Онда нөкәр чөрәји онларын габағына гојду, һамы једи, үстәлик, Јеһованын дејији кими, артыг да галды.^е

5 Арам падшаһынын орду башчысы Неман ағасынын рәғбәтини газанмыш һөрмәтли-иззәтли бир адам иди, чүнки Јеһова онун әлилә Арама гәлбә газандырмышды. О, икид дөјүшчү иди, анчаг чүзәма тугулмушду. **2** Јүрүшләрин бириндә арамиләр Израилдән балача бир гызы әсир көтүрмүшдүләр. Гыз Неманын арвадынын гуллугчусу иди. **3** Бир күн о, ханымына деди: «Каш ағам Сәмәријәдәки пәјғәмбәрин^о јанына кедәјди! О, ағамы чүзәмдан сағалдарды».^ж **4** О*, израилли

5:4 * Еһтимал ки, Неман.

ФӘС. 4

а Чк 15:23-25
2Пд 2:19-21

б 1Иш 9:3, 4

в Јһ 6:9

г 1Иш 9:6, 7

д Мт 14:17
Мр 8:4

е Мт 14:20
Мр 8:8

ж Лк 9:17
Јһ 6:13

ФӘС. 5

ә 1Пд 19:16

з Мт 8:2
Мт 11:5
Лк 4:27

Сағ сүтүн

а Гн 32:39

б 1Пд 17:24
1Пд 19:16
2Пд 3:11, 12
2Пд 8:4

в Лв 14:7
Сј 19:4

г Јһ 9:6, 7

д Әш 7:8

гызын дедикләрини падшаһа чатдырды.

5 Арам падшаһы деди: «Елә инди дур кет! Мән Израил падшаһына мәктүб јазарам». Неман он талант* күмүш, алты мин гызыл вә он дәст палтар көтүрүб јола чыхды. **6** Мәктүбу кәтириб Израил падшаһына верди. Мәктүбдә дејилирди: «Мәктүблә бирликдә сәнин јанына гулум Неманы да көндөрүрәм ки, ону чүзәмдан сағалдасан». **7** Израил падшаһы мәктүбу охујанда јахасыны чырыб деди: «Мәкәр мән Аллаһам ки, өлдүрүм, ја да һәјат верим?»^а О, бу адамы мәним јаныма көндәриб дејир ки, ону чүзәмдан сағалдым. Көрүрсүнүз, мәнимлә далашмаға бәһанә ахтарыр».

8 Аллаһ адамы Әлјәсә Израил падшаһынын јахасыны чырдығыны ешидәндә она хәбәр көндәрди: «Нә үчүн јаханы чырырсан? Ону јаныма көндәр. Гој билсин ки, Израилдә пәјғәмбәр вар!»^б **9** Неман атлары вә чәнк арабалары илә кәлиб Әлјәсәнин евинин габағында дурду. **10** Әлјәсә адам көндәриб она деди: «Кет, једди дәфә^в Иордана баш вур.^г Бәһәнин сағалыб тәмизләнәчәк». **11** Неман һирсләниб деди: «Мән елә билирдим ки, о, габағыма чыхачаг, бурада дуруб Аллаһы Јеһованын адыны чағырачаг. Әлини чүзәмынын үстүндә кәздириб мәни сағалдачаг. **12** Дәмәшгин^д Абана вә Парпар чајлары Израил чајларындан нә илә әскикдир? Мәкәр онларда чимиб тәмизләнә билмәздим?» О, бунлары дејәндән сонра гәзәбли-гәзәбли чеврилиб кетди.

5:5 * Талант 34,2 кг-а бәрабәрди. Б14 әлавәсинә бах.

13 Хидмэтчиләри она жа-хынлашыб дедиләр: «Атам, әкәр пейғәмбәр сәнә гејри-ади шеј бујурсајды, етмәјәчәқдин? Инди сәнә садәчә «кет чим, тәмизлән» дејир. Бурада чәтин нә вар ки?» 14 Онда Неман кедиб Аллаһ адамынын дедији кими, једди дәфә Иордана баш вурду.^а Бәдәни тәмизләниб^б ушағ бәдәни кими олду.^в

15 Неман мәијјәти илә Аллаһ адамынын јанына гајы-дыб^г онун гаршысында дурду вә деди: «Инди билдим ки, јер үзүндә Исраилдән башга һеч јердә Аллаһ јохдур.^д Хаһиш едирәм, гулундан бу һәдијјә-ни гәбул ет». 16 Әлјәсә исә деди: «Гуллуг етдијим Јеһова-ја анд олсун ки, көтүрмәјәчә-јәм».^е Неман нә гәдәр тәкид етсә дә, Әлјәсә разылашмады. 17 Ахырда Неман деди: «Јах-шы, аға, гој мәнә бу мәм-ләкәтдән ики гатыр јүкү тор-паг версинләр. Чүнки бу гу-лун Јеһовадан башга даһа һеч бир аллаһа нә јандырма гур-баны, нә башга бир гурбан кә-тирмәјәчәк. 18 Амма гој бир шејә көрә Јеһова гулуну ба-ғышласын. Һәкмдарым Римму-нун мәбәдинә кедиб сәчдә гы-ланда голума сөјкәнир, она көрә мән дә Риммунун мәбә-диндә әјилмәли олурам. Мән Риммун мәбәдиндә әјиләндә, гој Јеһова буна көрә бу гу-луну бағышласын». 19 Әлјәсә деди: «Саламат кет». Неман јола дүшдү. Бир гәдәр кедән-дән сонра 20 Аллаһ адамы^е Әлјәсәнин нөкәри Гиһази^е өз-өзүнә деди: «Ағам арами Не-манын^ж кәтирдији һәдијјәләри көтүрмәјиб ону бурахды. Је-һоваја анд олсун, далынча га-чыб ондан бир шеј алачағам». 21 Гиһази Неманын далынча гачды. Неман далынча кимин-

ФӘС. 5

а 2Пд 5:10

б Лк 4:27
Лк 5:13

в Әј 33:25

г Лк 17:15, 16

д 36 96:4, 5
Әш 43:10

е Мт 10:8

ж 1Пд 17:24

з 2Пд 4:12
2Пд 8:4и 2Пд 5:1
Лк 4:27

Сағ сүтун

а 2Пд 5:5

б 2Пд 5:16

в һв 5:8, 9

г Мт 10:8
Лк 12:15
һв 20:33
1Тм 6:10

д 2Пд 5:1

е Чк 4:6
Сј 12:10

ФӘС. 6

е 2Пд 2:3, 5
2Пд 9:1

сә гачдығыны көрәндә араба-дан дүшүб сорушду: «Хејир-дир?» 22 О деди: «Хејирдир. Ағам мәни көндәриб деди ки, елә индичә Әфраим дағлыр бөлкәсиндән пейғәмбәр оғул-ларындан ики кәнч јаныма кәлди. Онлара бир талант* кү-мүш вә ики дәст палтар вер».^а 23 Неман: «Јап ики талант кө-түр», — деди. О тәкид едиб^б ики талант күмүшлә ики дәст палтары ики кисәјә гојду вә бунлары ики нөкәринә верди. Онлар да Гиһазинин габағын-ча кедиб бунлары дашыдылар.

24 Гиһази Офелә* чатанда шејләри нөкәрләрин әлиндән алыб евә апарды, нөкәрлә-ри дә кери көндәрди. Он-лар кедәндән сонра 25 ичә-ри кириб ағасынын јанында дурду. Әлјәсә сорушду: «Гиһа-зи, һарадан кәлирсән?» Гиһа-зи чаваб верди: «Мән һеч јерә кетмәмишдим, аға».^в 26 Әлјә-сә деди: «Елә билирсән, о адам арабадан дүшүб сәни гаршылајанда үрәјим һисс елә-мәди? Мәкәр инди күмүш, пал-палтар, зејтунлуг, үзүм-лүк, гојунлар, мал-гара, гул-гарабаш саһиби олмағ вахты-дыр?» 27 Буна көрә дә Нема-нын чүзамы^г һәмишәлик сәнә вә нәслинә кечәчәк». Гиһази чүзама тутулду вә гар кими ағаппаг^д һалда онун јанындан чыхды.

6 Пејғәмбәр оғуллары^е Әлјә-сәјә дедиләр: «Сәнинлә гал-дығымыз бу јер чох дарысгал-дыр. 2 Изин вер, Иордана ке-дәк. Һәрәмиз орадан бир ағач көтүрүб өзүмүз үчүн галма-ға јер дүзәлдәк». О деди: «Ке-

5:22 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрdir. Б14 әләвәсинә бах. 5:24 * Офел Сәмә-ријјәдә јерләширди. Еһтимал ки, төпә, јахуд гала иди.

дин». **3** Онлардан бири деди: «Аға, сән дә бизимлә кедәр-сэн?» **О:** «Кедәрәм», — деди.

4 Элјәсә онларла кетди. Онлар Йордана чатдылар вә орада ағач кәсмәјә башладылар.

5 Бир пејғәмбәр ағач кәсәркән балтанын башы суја дүшдү. **О** гышгырды: «Вај, ағам! Ону борча көтүрмүшдүм».

6 Аллаһ адамы деди: «Һара дүшдү?» **О,** һәмин јери көстәрди. Элјәсә бир одун кәсиб ораја атды вә балта сујун үзүнә чыхды. **7** Элјәсә деди: «Көтүр ону». **О,** әлини узадыб балтаны көтүрдү.

8 Арам падшаһы Исраиллә муһарибәјә чыхды.^а **О,** өз әжан-әшрәфи илә мәшвәрәт етди вә деди: «Филан јердә ордукаһ гурачағыг». **9** Аллаһ адамы^б Исраил падшаһына хәбәр көндәрди: «Мәбада о јердән кечәсиниз, арадиләр ораја кәлир». **10** Исраил падшаһы Аллаһ адамынын хәбәрдарлыг етдији јерә адам көндәрди. Элјәсә һәр дәфә ону хәбәрдар едирди, о да һәмин јерә кетмирди.^в

11 Арам падшаһы бундан бәрк гәзәбләнди, әжанларыны чағырыб деди: «Мәнә дејин көрүм бизимкиләрдән ким Исраил падшаһынын тәрәфиндәдир?» **12** Әжанлардан бири деди: «Ја һөкмдар, һеч ким. Сәнин јатаг отағында дедијини Исраилдәки Элјәсә пејғәмбәр Исраил падшаһына сөйләјир».^г **13** Падшаһ деди: «Кедин көрүн, о, һарададыр! Адам көндәриб ону тутачағам!» Бир гәдәр сонра она хәбәр вердиләр: «О, Дуфандадыр».^д **14** Падшаһ дәрһал ора бөјүк гошун, атлар вә чәнк арабалары көндәрди. Онлар кечә икән кәлиб шәһәри муһасирәјә алдылар.

ФӘС. 6

а 1Пд 20:1, 34
1Пд 22:31

б 1Пд 17:24

в Мт 2:12

г Дн 2:22, 28

д Јр 37:16, 17

Сағ сүтүн

а Чк 14:13
36 3:6

б 2Иш 22:31
2См 32:7
36 18:2
36 27:3
36 46:7
36 55:18
36 118:11
Рм 8:31

в һә 7:56

г 2Пд 2:11
36 68:17
3к 6:1

д 36 34:7
Мт 26:53

е Јр 19:10, 11

ж 1Пд 16:29

з Мс 25:21
Рм 12:20

ж 2Пд 5:2

15 Аллаһ адамынын һөкәри сәһәр тездән галхыб бајыра чыхды. **О** көрдү ки, суварри гошун вә чәнк арабалары шәһәри муһасирәјә алыб. Нөкәр деди: «Вај, ағам! Инди нә едәк?» **16** Элјәсә деди: «Горхма,^а бизимлә оланлар онларла оланлардан чохдур».^б **17** Элјәсә дуа едиб деди: «Јеһова, нә олар, онун көзләрини ач, көрсүн».^в Јеһова һөкәрин көзләрини ачды вә **о** көрдү ки, бүтүн дағлыг бөлкәдә Элјәсәнин әтрафы аловдан олан атлар вә чәнк арабалары^г илә долудур.^д

18 Арамиләр ирәлиләјәндә Элјәсә Јеһоваја дуа етди: «Нә олар, онлары кор елә!»^а Аллаһ Элјәсәнин хаһиши илә онлары кор етди. **19** Элјәсә онлара деди: «Бу, о јол дејил, бу шәһәр дә һәмин шәһәр дејил. Мәним ардымча кәлин, сизи ахтардығыныз адамын јанына апарачағам». Анчаг Элјәсә онлары бирбаш Сәмәријәјә^е апарды.

20 Онлар Сәмәријәјә чатанда Элјәсә деди: «Јеһова, онларын көзүнү ач, көрсүнләр». Јеһова онларын көзүнү ачды. Онлар көрдүләр ки, дүз Сәмәријәнин ортасындадырлар. **21** Исраил падшаһы онлары көрәндә Элјәсәдән сорушду: «Атам, онлары гырым? Гырым онлары?» **22** Элјәсә исә деди: «Јох. Мәкәр сән гылынчынла, ох-каманынла әсир көтүрдүјүн адамлары өлдүрүрсән? Онлара чөрәк, су вер, гој јејиб-ичсинләр^е вә ағаларынын јанына гајытсынлар». **23** Падшаһ онлар үчүн зијафәт гурду. Јејиб-ичәндән сонра онлары ағаларынын јанына јола салды. Арамиләрин бу басгынчы дәстәләри^ж бир даһа Исраил торпағына ајаг басмады.

24 Бир мүддэт сонра Арам падшаһы Бәнһәдад бүтүн ордусуну топлады, жүрүш едиб Сәмәријәни мүһасирәә алды.^а

25 Сәмәријәни дәршәтлӣ ачлыг бүрүдү.^б Мүһасирә елә узун чәкди ки, ахырда ешшәк башынын^в гиймәти сәксән күмүшә, ики овуч* көјәрчин педининин гиймәти беш күмүшә галхды. 26 Бир дәфә Исраил падшаһы диварын үстү илә кедәндә бир гадын она фәрјад етди: «Дадыма чат, ја һөкмдар!» 27 Падшаһ деди: «Јеһова көмәк етмәјәндән сонра мән һарадан көмәк едим? Хырмандан? Үзүмсыхандан, јохса зейтунсыхандан?» 28 Падшаһ ондан сорушду: «Нә олуб?» Гадын чаваб верди: «Бу гадын мәнә деди ки, “оғлуну вер бу күн ону јејәк, сабаһ да мәнним оғлуму јејәрик”.^г 29 Биз дә мәним оғлуму бишириб једик.^г Сәһәри күн она дејәндә ки, оғлуну вер јејәк, о, оғлуну кизләтди».

30 Падшаһ гадынын сөзләрини ешидәндә јахасыны чырды.^д Падшаһ диварын үстүндә кедәркән халг онун алтдан чул кејиндијини көрдү. 31 О деди: «Әкәр бу күн Шафат оғлу Әлјәсәнин башыны бәдәниндән ајырмасам, гој Аллах мәнә чәзаландырсын!»^е

32 Әлјәсә евиндә отурмушду, ағсагаллар да онула иди. Падшаһ габағынча гасид көндәрди. Гасид һәлә кәлиб чатмамыш Әлјәсә ағсагаллара деди: «Бу гатил оғлуну^о көрүрсүнүз? Бојнуму вурмаг үчүн адам көндәриб. Көздә-гулагда олун, гасид кәләндә гапыны бағлајыб тутун ки, ичәри кирә билмәсин. Ағасы да ар-

6:25 * Ибр. гав. Гав 1,22 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 6

а Гн 28:52
1Пд 20:1

б Лв 26:26
Гн 28:15, 17

в Гн 14:3
Һә 4:14

г Лв 26:29
Гн 28:53-57
Һә 5:10

д Мрс 4:10

е Јр 37:29
1Пд 21:27

о Әр 38:4

ө 1Пд 18:13
1Пд 21:9, 10

Сағ сүтүн

ФӘС. 7

а Гн 32:36
2Пд 7:18

б Сј 14:11

в Сј 11:23

г 2Пд 7:17

д Лв 13:45, 46

е 2Пд 6:25

ө Гн 28:7
2Иш 5:24

дындан кәлир». 33 Әлјәсәнин сөзү һәлә ағзында икән гасид кәлди. Падшаһ деди: «Бу бәла Јеһовадандыр. Даһа нә үчүн Јеһованы көзләјим?»

7 Әлјәсә деди: «Јеһованын сөзүнү ешидин. Јеһова белә дејир: “Сабаһ бу вахт Сәмәријәнин дарвазасы ағзында бир сеа нарын унун* гиймәти бир шекел^з, ики сеа арпанын^д гиймәти бир шекел олачаг”». **2** Падшаһын етибар етдији јавәри Аллах адамына деди: «Һәтта Јеһова көјүн бәндләрини ачса да, белә шеј ола билмәз». **6** Онда Әлјәсә деди: «Буну көзләринлә көрәчәксән,^а амма јемәјәчәксән».^г

3 Шәһәр дарвазасынын ағзында дөрд чүзамлы отурмушду.^в Онлар бир-биринә дедиләр: «Биз нә үчүн бурада отуруб өлүмүмүзү көзләјирик? **4** Әкәр шәһәрә кирсәк, шәһәрдә ачлыгдыр,^д орада өлчәјик. Бурда отурсаг, бурада өлчәјик. Кәлин арамирәнин ордукаһына кедәк. Рәһм едәрләр, сағ галарыг, өлдүрәрләр, өләрик». **5** Онлар дуруб ахшам гаранлығында арамирәнин дүшәркәсинә јолландылар. Ора чатанда көрдүләр ки, бир инсчинс јохдур.

6 Јеһова елә етмишди ки, арами гошунларынын гулағына чәнк арабаларынын, атларынын, бөјүк ордунун курултусу кәлмишди.^е Онлар бир-биринә демишдиләр: «Исраил падшаһы бизимлә дөјүшмәк үчүн һет падшаһларыны вә Мисир падшаһларыны чағырыб!» **7** Онлар чадырларыны, атларыны, ешшәкләрини, бүтүн дүшәркәни нечә вар

7:1 * Тәх. 4 кг. Сеа 7,33 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^з Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^д Тәх. 10 кг.

елә гојуб ахшам гаранлығында чанларыны көтүрүб гачмышдылар.

8 Чүзамлылар дүшәркәжә чатанда чадырлардан биринә кирдиләр вә жејиб-ичдиләр. Орадан гызыл-күмүш, палпалтар көтүрдүләр, апарыб кизләтдиләр. Сонра гајыдыб башга чадыра кирдиләр, орадакы шејләри дә апарыб кизләтдиләр.

9 Ахырда бир-биринә деди-ләр: «Биз дүз еләмирик. Бу күн мүждә күнүдүр! Әкәр ләнкијиб күнәш чыханадәк көзләсәк, чәзаланаचाгыг. Кәлин кедәк сараја хәбәр верәк». **10** Онлар кедиб шәһәрин дарваза кешикчиләринә хәбәр вердиләр: «Биз арамыларын дүшәркәсинә кетмишдик. Орада һеч ким јох иди, адам сәси кәлмирди. Тәкчә бағлы атлар, улаглар вар иди. Чадырлар да олдуғу кими галмышды». **11** Дарваза кешикчиләри ғышгырыб хәбәри сараја чатдырдылар.

12 Падшаһ кечә икән галыхыб әжанларына деди: «Инди сизә дејәчәјәм арамылар бизә нә етмәк истәјир. Онлар билирләр ки, биз ачыг.^а Она көрә дә дүшәркәдән чыхыб чөлдә кизләнбиләр. Онлар дејирләр: “Шәһәрдән чыхарлар, биз дә онлары дири-дири тутарыг вә шәһәрә кирәрик”». **13** Әжанлардан бири деди: «Кәлин адам сечәк, шәһәрдә галан беш аты да онлара вериб ора көндәрәк, кедиб бахсынлар. Онсуз да онларын агибәти бурада галан исраиллиларинки кими олачаг. Онлар да бүтүн чамаат кими өләчәкләр». **14** Онлар атлара гошулмуш ики чәнк арабасы көтүрдүләр. Падшаһ: «Кедин бахын», — дејиб онлары ара-

ФӘС. 7

а 2Пд 6:25
2Пд 6:28, 29

б Јш 8:4, 12
Һк 20:29, 37

Сағ сүтүн

а Сј 23:19
2Пд 7:1
Өш 55:10, 11

б 2Пд 7:1, 2

ФӘС. 8

в 2Пд 4:32-35

г Лв 26:19
Гн 28:15, 23
1Пд 17:1

ф Јш 13:2, 3

мыларын ордукаһына јоллады. **15** Онлар Йордана гәдәр арамыларын изи илә кетдиләр. Бүтүн јол һөвлнак дуруб гачмыш арамыларын атдығы палпалтар вә әшјаларла долу иди. Гасидләр гајыдыб падшаһа хәбәр кәтирдиләр.

16 Халг шәһәрдән чыхыб арамыларын ордукаһыны гарәт етди. Беләчә, Јеһованын дедији кими, бир сеа нарын унун гијмәти бир шекел, ики сеа арпанын гијмәти бир шекел олду.^а **17** Падшаһ етибар етдији јавәрини дарвазанын ағзында гојмушду. О, кәлиб-кедәнләрин тапдағы алтында галыб өлдү. Падшаһ Аллаһ адамынын јанына кедәндә Аллаһ адамы нечә демишдисә, елә дә олду. **18** Бәли, Аллаһ адамынын падшаһа дедикләри јеринә јетди. О демишди: «Сабаһ бу вахт Сәмәријә дарвазасы ағзында бир сеа нарын унун гијмәти бир шекел, ики сеа арпанын гијмәти бир шекел олачаг». **19** Амма падшаһын јавәри демишди: «Һәтта Јеһова көјүн бәндләрини ачса да, белә шеј ола билмәз». Әлјәсә дә демишди: «Буну көзләринлә көрәчәксән, амма јемәјәчәксән». **20** Белә дә олду. О, дарвазанын ағзында кәлиб-кедәнләрин тапдағы алтында галыб өлдү.

8 Әлјәсә оғлуну һәјата гајтардығы гадына^а деди: «Дур айләни дә көтүр, һансы мәмләкәтә кедә билирсән кет, бир мүддәг орада јаша. Јеһова дејиб ки, ачлыг олачаг.^г Ачлыг дүз једди илә чәкәчәк». **2** Гадын Аллаһ адамынын дедији кими етди, айләси илә бирликдә кедиб једди ил филиштлиләрин^ф дијарында галды.

8:2 * Бәзи мәнбәләрә әсәсән, филистимлиләр.

3 Једди илин сонунда гадын филиштлилерин өлкөсіндөн гајытды. Евини, торпагыны алмаг үчүн падшаһын һузуруна кэлди. 4 Падшаһ Аллаһ адамынын нөкөри Гиһази илэ сөһбөт едирди. О, Элјәсәнин етдији бүтүн бөјүк ишлери^а данышмагы бујурмушду. 5 Нөкәр падшаһа Элјәсәнин өлүнү һәјата гајтармасындан^б данышан заман ушагы һәјата гајытмыш гадын кәлиб еви вә торпагы үчүн падшаһа јалвармага башлады. ^в Гиһази деди: «Һөкмдар, бу, һәмин гадындыр. Јанындакы да Элјәсәнин һәјата гајтардыгы оғлудур». 6 Падшаһ гадындан хаһиш елади, о да һәмин әһвалаты данышды. Падшаһ онун үчүн бир сарај мәмуру ајырды вә мәмура тапшырды: «Онун бүтүн мүлкүнү, өлкәдөн кетдији күндән индијәдәк торпагынын вердији бүтүн мәһсулу она гајтар».

7 Элјәсә Дәмәшг^г кетди. Арам падшаһы Бәнһәдад^д хәстә иди. Она хәбәр кәтирдиләр ки, Аллаһ адамы^е ора кәлиб. 8 Падшаһ Һәзаил^е деди: «Өзүңлә бәхшиш көтүр, Аллаһ адамынын јанына кет. ^о Гојо, Јеһовадан сорушсун, мән бу хәстәлијимдән сағалачағам, ја јох». 9 Һәзаил Дәмәшгин бүтүн наз-немәтиндән гырх дөвәјә һәдијләтәр јүкләјиб Элјәсәнин јанына кетди. Кәлиб онун гаршысында дурду вә деди: «Сәнин оғлун, Арам падшаһы Бәнһәдад мәни сәнин јанына көндәриб, хәстәлијиндән сағалыб-сағалмајачагыны сорушур». 10 Элјәсә она деди: «Кет она де ки, сағалачағ. Лакин Јеһова мәнә онун өлчәјини әјан едиб». ^ж 11 Элјәсә көзүнү Һәзаилә елә зилләди ки, о утанды. Сонра Аллаһ ада-

ФӘС. 8

а 2Пд 2:14
2Пд 2:20, 21
2Пд 3:17
2Пд 4:4, 7
2Пд 6:5-7
2Пд 7:1

б 2Пд 4:32-35

в Сј 36:9

г Өш 7:8

д 1Пд 20:1
2Пд 6:24

е 1Пд 17:24

е 1Пд 19:15

ө 1Иш 9:8
1Пд 14:2, 3

ж 2Пд 8:15

Сағ сүгүн

а 2Пд 10:32
2Пд 12:17
2Пд 13:3
Ам 1:3

б Гн 28:63
Ам 1:13

в 1Пд 19:15

г 2Пд 8:10

д 1Пд 16:8, 10
2Пд 11:1
2Пд 15:8, 10

е 1Пд 19:15

е 2Пд 1:17

ө 1Пд 22:50
2См 21:3, 5

ж 1Пд 16:32, 33
1Пд 21:25

з 1Пд 12:28-30

и 2Пд 8:26, 27
2См 18:1

ы 2См 21:6, 7

ј Јр 49:10
2Иш 7:16, 17

к 1Пд 11:36
36 132:17

к Јр 27:40
2Иш 8:14

л 1Пд 22:47
2См 21:8-10

мы ағламага башлады. 12 Һәзаил деди: «Аға, нијә ағлајыр-сан?» О деди: «Чүнки билирәм, сән исраиллиләрә нә диван тутачагсан. ^а Онларын истеһкамларына од вурчагсан, икидләрини гылынчдан кечирәчәк-сән, көрпәләрини парча-парча едәчәксән, һамилә гадынларын гарныны јыртачагсан». ^б 13 Һәзаил деди: «Аға, мәним кими ади бир көпәк белә шеји нечә едә биләр?» Элјәсә деди: «Јеһова мәнә әјан едиб ки, сән Арамын падшаһы олачагсан». ^в

14 Һәзаил Элјәсәнин јанындан чыхыб һөкмдарынын јанына гајытды. Бәнһәдад сорущу: «Элјәсә нә деди?» О чаваб верди: «Деди ки, сағалачагсан». ^г 15 Сәһәри күн Һәзаил өртүк көтүрүб суда ислатды вә онунла Бәнһәдадын үзүнү гапајыб ону өлдүрдү. ^д Һәзаил онун јеринә тахта чыхды. ^е

16 Исраил падшаһы Әһәб оғлу Јәһурамын һакимијәтин бешинчи илиндә, ^ө Јәһушафат Јәһуда падшаһы оландә ^ө Јәһушафат падшаһын оғлу Јәһурам тахта чыхды. 17 Јәһурам падшаһ оландә отуз ики јашында иди вә сәккиз ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү. 18 О, Әһәб евиндән оланлар кими, ^ж Исраил падшаһларынын јолу илә кетди, ^з чүнки онун арвады Әһәбин гызы иди. ^и Јәһурам Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүрдү. ^ы 19 Амма Јеһова гулу Давудун хатиринә Јәһуданы мәһв етмәк истәмәди, ^ј чүнки О, Давуда сөз вермишди ки, онун вә оғулларынын чырагы неч вахт сөнмәјәчәк. ^к

20 Онун дөврүндә әдумиләр Јәһудаја гаршы үсјан галдырыб ^к үзәрләринә падшаһ гојдулар. ^л 21 Јәһурам чәнк арабалары илә Заирә кечди.

О, кечә икән галхыб ону вә араба башчыларыны мұһасирәжә алан әдүмиләри мәғлуб етди. Әдүмиләр өз чадырларына гачдылар. **22** Лакин Әдүм бу күнә гәдәр Јәһудәја табе олмур. Һәммин вахт Либна^а да үсјан етди.

23 Јәһурамын галан ишләри, бүтүн етдикләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **24** Јәһурам ата-бабаларына говушду. Ону Давуд шәһериндә ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр.^б Оғлу Әһәзја^в онун јеринә тахта чыхды.

25 Исраил падшаһы Әһәб оғлу Јәһурамын һакимијјәтинин он икинчи илиндә Јәһуда падшаһы Јәһурамын оғлу Әһәзја тахта чыхды.^г

26 Әһәзја тахта чыханда ијирми ики јашында иди вә бир ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы Исраил падшаһы Омринин^д нәвәси Әтәлја^е иди. **27** О, Әһәб евинин јолу илә кетди,^в Әһәб еви кими, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү, чүнки Әһәб еви илә гоһум олмушду.^г **28** Беләчә, о, Әһәб оғлу Јәһурамла бирликдә Арам падшаһы Һәзаиллә ворушмаг үчүн Рамут-Килада^ж кетди. Арамиләр Јәһурамы јараладылар.^з **29** Јәһурам Рамада^и Арам падшаһы Һәзаиллә дөјүшдә арамиләрдән алдығы јаралардан сағалмаг үчүн Јизраилә^й гајытды.^и Јәһуда падшаһы Јәһурам оғлу Әһәзја Әһәб оғлу Јәһурамы көрмәк үчүн Јизраилә кетди, чүнки о јараланмышды^й.

9 Әлјәсә пејғәмбәр пејғәмбәр оғуларыннан бирини чағырыб деди: «Палтарынын әтәјини белинә дола, бу јағ ку-

8:29 * Рамут-Киладын ғыса ады. ^ж Ја-худ хәстә иди.

ФӘС. 8

а Јуһ 21:13
2Пд 19:8

б 1Пд 2:10
2См 21:18-20

в 1См 3:10, 11
2См 21:16, 17
2См 22:1, 2

г 2Пд 9:29

ф 1Пд 16:16, 23

д 2Пд 11:1
2Пд 11:13, 16

е 1Пд 16:33

ө 2Пд 8:16, 18
2См 22:3, 4

ж Јуһ 21:38
1Пд 22:2, 3

з 1Пд 19:17
2См 22:5

и Јуһ 19:17, 18
1Пд 21:1
2См 22:6

ы 2Пд 9:15

Сағ сүтүн**ФӘС. 9**

а 2Пд 8:25, 28

б 1Пд 19:16, 17

в 2См 22:7

г 1Пд 19:16

ф 1Пд 18:4
1Пд 19:2
1Пд 21:15, 25
Лк 18:7

д 1Пд 21:20, 21

е 1Пд 15:28, 29
1Пд 16:11, 12

ө 1Пд 21:23

ж 2Пд 9:3

зәсини көтүрүб Рамут-Килада кет.^а **2** Орада Нимши оғлу Јәһушафатын оғлу Јәһуну тап,^б ичәри кириб ону гардашлары арасындан дурғуз вә ич отага апар. **3** Сонра кузәдәки јағы онун башына төкүб де: “Јеһова белә дејир: “Мән сәни Исраилин падшаһы едирәм”,^в Сонра дәрһал гапыны ачыб гач».

4 Пејғәмбәрин нөкәри Рамут-Килада јола дүшдү. **5** О, ора кәлиб чатанда сәркәрдәләр орада отурмушду. О деди: «Еј сәркәрдә, сәнә сөзүм вар». Јәһу сорушду: «Һансымыза?» О деди: «Сәнә, еј сәркәрдә».

6 Јәһу галхыб евә кирди. Нөкәр јағы онун башына төкүб деди: «Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сәни Јеһованын халгы Исраил үзәринә падшаһ гојурам.”^г **7** Сән аған Әһәбин нәслини мәһв етмәлисан. Мән Јеһова Изәбилин гәтл етдији гулум пејғәмбәрләрин вә бүтүн гулларымын ганынын гисасыны алачағам.^д

8 Әһәбин бүтүн нәсли мәһв олачаг. Мән бичарәләр вә заваллылар да дахил олмагла, Исраилдән Әһәб нәслинин бүтүн кишиләринин көкүнү кәсәчәјәм.^е **9** Әһәбин евини Нәбат оғлу Әрубамын вә Әхијә оғлу Башанын евинин күнүнә салачағам.^ө **10** Изәбили исә Јизраил торпағында итләр јејәчәк,^ө ону басдырмаја чағлар”». Сонра нөкәр гапыны ачыб гачды.^ж

11 Јәһу о бири сәркәрдәләрин јанына гајыданда онлар сорушдулар: «Саламатчылыгдыр? Бу дәли сәнин јанына нијә кәлмишди?» О деди: «Сиз ки ону таныјырсыныз. Белә адам нә даныша биләр ки?» **12** Амма онлар деди-ләр: «Јалан дејирсэн. Бизә

дүзүнү де!» Јәһу деди: «О, мәнә буну-буну сөйләди, сонра деди ки, Јеһова белә дејир: “Сәни Исраилин падшаһы едирәм”». ^а **13** Буну ешидән кими һамысы палтарыны чыхарыб пилләкәнә, онун ајағынын алтына сәрди ^б вә шејпур чалыб дедиләр: «Јәһу падшаһ олду!» ^в **14** Бундан сонра Нимши оғлу Јәһушафатын оғлу Јәһу ^г Јәһурама суи-гәсд һазырлады.

Јәһурам бүтүн исраилли-ләрлә биркә Рамут-Килады Арам падшаһы Һәзаилин ^д һүчумундан горујурду. ^е **15** Анчаг о, Арам падшаһы Һәзаиллә дөјүшәркән арамирдән алдығы жаралары сағалтмаг үчүн Лизраилә ^ө гајытмышды. ^ө

Јәһу деди: «Әкәр мәнимлә разысынызса, онда гојмајын кимсә шәһәрдән гачыб Лизраилә хәбәр апарсын». **16** Јәһу арабасына миниб Лизраилә кетди. Јәһурам орада жаралы јатырды. Јәһуда падшаһы Әһәзја Јәһурамы көрмәјә кәлмишди. **17** Лизраилдә бир көзәтчи гүлләдән бахыб Јәһунун гошунунун јахынлашдығыны көрдү. О деди: «Гошун көрүрәм». Јәһурам әмр етди: «Онларын гаршысына бир чапар көндәр. Гој кәлишләринин хејир олуб-олмадығыны өјрәнсин». **18** Чапар Јәһуја јахынлашыб деди: «Падшаһ сорушур кәлишиниз хејирдир?» Јәһу деди: «Нә хејир? Ардымча кәл!»

Көзәтчи хәбәр верди: «Чапар кедиб чатды, амма гајытмыр». **19** О, икинчи чапары көндәрди. Чапар онлара јахынлашыб деди: «Падшаһ сорушур кәлишиниз хејирдир?» Јәһу деди: «Нә хејир? Ардымча кәл!»

20 Көзәтчи хәбәр верди: «Чапар кедиб чатды, амма га-

ФӘС. 9

а 2Пд 9:6

б Мт 21:7

в 2Иш 15:10
1Пд 1:34, 39

г 1Пд 19:16

д 1Пд 19:15
2Пд 8:15
2Пд 10:32

е 2Пд 8:28

ө Јш 19:17, 18
1Пд 21:1

ө 2См 22:6

Сағ сүтун

а 2Пд 8:25
2Пд 8:29
2См 22:7

б 1Пд 21:1, 15

в 1Пд 16:31
1Пд 18:4
1Пд 19:2
1Пд 21:7

г Льв 20:6
Гн 18:10
1Пд 18:19

д 1Пд 21:19

е 1Пд 21:29

ө Јр 4:8, 10
36 9:12
36 72:14

ө Јр 9:5
Льв 24:17

ж 1Пд 21:24

з 2Пд 8:29
2См 22:7

и Јш 17:11

јытмыр. Кәлән кәс араба сүр-мәјиндән Нимшинин нәвәси Јәһуја охшайыр, дәли кими сүрүр». **21** Јәһурам деди: «Арабаны гошун». Онун чәнк арабасыны гошдулар. Исраил падшаһы Јәһурамла Јәһуда падшаһы Әһәзја ^а һәрә өз арабасында Јәһунун гаршысына кетдиләр. Онлар јизраилли Набутун торпағында ^б гаршыгаршыја кәлдиләр.

22 Јәһурам Јәһуну көрәндә сорушду: «Јәһу, кәлишин хејирдир?» О деди: «Анан Изабилин ^в фәишәлији, чадукәрлији ^г олан јердә һансы хејирдән данышмаг олар?» **23** Онда Јәһурам Әһәзјаја: «Биз тәләдә-јик, Әһәзја!» — деди вә арабасыны дөндәриб гачмаг истәди. **24** Јәһу јајы чәкиб Јәһурамы күрәјинин ортасындан вурду. Ох онун үрәјинә санчылды вә о, арабаја јыхылды. **25** Јәһу јавәри Бидгара деди: «Ону көтүр, јизраилли Набутун торпағына ат. ^д Јадындадыр, сәнинлә бирликдә онун атасы Әһәбин далынча кедәндә Јеһова онун үчүн белә һөкм чыхармышды: ^е **26** “Дүнән Набутун вә онун оғулларынын ганыны көрдүм, ^ө — Јеһова бә-јан едир. — Елә бу торпагда да сәнә бунун әвәзини верәчәјәм, ^ө — дејә Јеһова бә-јан едир?” Инди ону галдыр вә Јеһованын дедији кими һәмин торпага ат.» ^ж

27 Јәһуда падшаһы Әһәзја ^з иши белә көрүб, бағ ^ж јолу илә гачды. (Јәһу сонра ону тәгиб едиб демишди: «Ону да өлдүрүн!») О, арабасында јохушла Јивламын ^з јанындакы Кура галханда ону вурмушдулар. О, Мекиддоја чатыб орада өлмүшдү. **28** Адамлары ону

2Пд 9:27* һәрфән: бағ өви.

арабада Јерусалим апарыб Давуд шәһәриндә^а ата-бабаларынын јанында, өз гәбриндә дәфн етмишдиләр. **29** Өһәб оғлу Јәһурамын һакимијјәтинин он биринчи илиндә Өһәз-ја^б Јәһуданын падшаһы олушду.)

30 Јәһу Јизраил^в кәлди. Изәбил^в буну ешидәндә көзләринә сүрмә чәкиб, сачына бәзәк вурду вә пәнчәрәдән ашағы бахды. **31** Јәһу дарвазадан ичәри кирәндә о деди: «Ағасынын гатили Зүмринин^г ишләри нечәдир?» **32** Јәһу пәнчәрәјә бахыб һајлады: «Ким мәним тәрәфимдәдир? Ким?»^д Дәрһал ики-үч сарај мәмурунун башы пәнчәрәдән көрүндү. **33** О деди: «Атын ону ашағы!» Изәбили пәнчәрәдән ашағы атдылар. Онун ганы дивара вә атларын үстүнә сычрады. Јәһу ону тапдалајыб кечди. **34** Ичәри кириб јејиб-ичди. Сонра деди: «О мәлунон чәсәдини көтүрүн басырын. Һәр нечә олса да, шаһ гызыдыр^е». **35** Ону басырмаг үчүн кедәнләр көрдүләр ки, анчаг кәлләси, ајаглары вә әлләринин ајасы галыб.^ж **36** Гајыдыб Јәһуја хәбәр верәндә о деди: «Јеһованын өз гулу тишбелли Илјаса дедији сөз јеринә јетди.^з О демишди: “Изәбили Јизраил торпағында итләр јејәчәк.^з **37** Изәбилин мејити Јизраил торпағында пејин олачаг. һеч ким бу, Изәбилдир дејә билмәјәчәк”».

10 Өһәбин^а Сәмәријјәдә јетмиш оғлу вар иди. Јәһу Јизраилин әјанларына, ағсагалларына, Өһәбин өвладларынын ләләләринә мәктуб јазыб Сәмәријјәдә көндәрди.^б Мәктубда јазылмышды: **2** «Ағанызын оғуллары јаныныздадыр. Чәнк араба-

ФӘС. 9

а 2Иш 5:7

б 2Пд 8:24

2См 22:2

в 1Пд 21:1

г 1Пд 16:31

1Пд 21:25

д Чк 32:26

36 94:16

е 1Пд 16:15-19

ж Өш 55:10, 11

з 1Пд 21:23

ФӘС. 10

и 1Пд 16:29

ы 1Пд 21:8

Сағ сүтун

а 2Пд 9:24, 27

б 1Пд 21:21

в 2Пд 9:14, 24

г 1Иш 15:29

Өш 14:27

ларыныз, атларыныз, гала-шәһәриниз, јага-јасағыныз да вар. Бу мәктуб сизә чатанда **3** ағанызын ән јахшы, ән лајигли оғлуну сечиб атасынын тахтында отурдун вә ағанызын еви уғрунда дөјүшүн».

4 Онлар горхуја дүшүб дедиләр: «Ики падшаһ онун гаршысында дуруш кәтирә билмәдисә,^а биз нечә дураыг?» **5** Сарајын ешикағасы, шәһәр дарғасы, ағсагаллар вә ләләләр Јәһуја хәбәр көндәриб дедиләр: «Биз сәнин гулларыныг. Әмринә мүнтәзирик. Биз һеч кими падшаһ гојмајачағыг. Нечә лазым билирсән, елә дә ет».

6 Јәһу икинчи дәфә мәктуб јазды: «Әкәр сиз мәним тәрәфимдәсинизсә, мәнә табе олмаға һазырсынызсә, сабаһ бу вахт шаһзадәләрин башыны Јизраилә, мәнә кәтирин».

Падшаһын јетмиш оғлу ләләләринин, шәһәрин нүфузлу адамларынын јанында иди. **7** Мәктуб кәлиб чатан кими онлар јетмиш шаһзадәнин һамысыны өлдүрдүләр,^б башларыны сәбәтә гојуб Јизраилә, Јәһуја көндәрдиләр. **8** Гасид ичәри кириб деди: «Шаһзадәләрин башларыны кәтирибләр». Јәһу деди: «Онлардан шәһәр дарвазасынын киришиндә ики галаг дүзәлдиб, сәһәр ачылана гәдәр сахлајын». **9** Сәһәр Јәһу чыхыб халгын гаршысында дурду вә деди: «Сизин һеч бир күнаһыныз жохдур. Мән суй-гәсд гуруб ағамы өлдүрмүшәм.^в Бәс бунлары ким өлдүрүб? **10** Инди билин вә акаһ олун. Јеһованын Өһәб еви әлејһинә дедикләри ичрасыз галмајачаг.^г Јеһованын бир кәлмәси дә боша чыхмајачаг. Јеһова гулу Илјас васитәсилә дедији сөзү јеринә

жетирди».^а **11** Јәһу Лизраилдә Әһәб евиндән галанлары, онун бүтүн нуфузлу адамларыны, достларыны, каһинләрини өлдүрдү,^б бир нәфәри дә сағ гојмады.^в

12 Јәһу галхыб Сәмәријјәә јолланды. Јолун үстүндә чобанларын гојун гырхдыглары ев вар иди. **13** Орада Јәһу Јәһуда падшаһы Әһәзјанын^г гардашлары илә растлашды. «Сиз кимсиниз?» — дејә онлардан сорушду. Онлар чаваб вердиләр: «Биз Әһәзјанын гардашларыјыг. Падшаһла мәликә ананын оғуларынын әһвалыны сорушмаға кедирик». **14** Јәһу деди: «Онлары диридири тутун!» Онлары тутуб гојун гырхылан евдәки новузун јанында өлдүрдүләр. Онлар гырх ики нәфәр идиләр. Бири дә сағ галмады.^ф

15 Јәһу орадан кедәндә ону гаршыламаға кәлән Рәһаб^а оғлу Јәһунәдабла^в растлашды. Ону саламлајыб деди: «Мәнин үрәјим сәнинлә олдуғу кими сәнин дә үрәјин мәнимләдир?»

Јәһунәдаб: «Бәли», — деди.

«Онда әлини мәнә вер».

Јәһунәдаб әлини она узатды. Јәһу ону дартыб арабаја миндирди. **16** О деди: «Мәнимлә кедәк, көр Јеһованын гејрәтини нечә чәкирәм».^г Беләчә, Јәһунәдабы Јәһунун арабасына миндириб апардылар. **17** Јәһу Сәмәријјәә кәлди вә орада Әһәб евиндән галанларын һамысыны гырды. Јеһованын Илјас васитәсилә дедији кими, бир нәфәри дә сағ гојмады.^ж

18 Јәһу халгы бир јерә јығыб деди: «Әһәб Баала аз ибадәт едирди.^з Јәһу ондан да чоғ гуллуғ едәчәк. **19** Буна көрә дә Баалын бүтүн пејғәмбәрләрини,^и каһинләрини,^и она иба-

ФӘС. 10

а 1Пд 21:19-24
2Пд 9:7, 36

б 1Пд 18:19
2Пд 23:19, 20

в 1Пд 21:21

г 2Пд 8:29
2Пд 9:21, 27
2См 22:1

ф 2См 22:8

д 1См 2:55

е Әр 35:6, 19

ө Сј 25:11
1Пд 19:10

ж 1Пд 21:20, 21
2Пд 9:8
2Пд 9:26
2См 22:7

з 1Пд 16:32, 33
1Пд 18:22

и 2Пд 3:13

ы 2Пд 10:11

Сағ сүтүн

а 1Пд 16:30, 32

б 2Пд 10:15
Әр 35:6, 19

в Чк 32:26, 27
Гн 13:6-9
Һә 9:5

г Ль 26:1

дәт едән һәр кәси чағырын. Һамы бир нәфәр кими јаныма кәлсин, чүнки Баала бөјүк гурбаным вар. Ким кәлмәсә, өләчәк». Јәһу Баала ибадәт едәнләри өлдүрмәк үчүн белә фәнд гурмушду.

20 Јәһу деди: «Баалын шәрфинә топланты чағырын». Топланты елан едилди. **21** Јәһу Исраилин һәр тәрфинә хәбәр көндәрди. Баала ибадәт едәнләрин һамысы бир нәфәр кими кәлди. Онлар Баалын бүтханасына^а кирдиләр. Бүтхана ағзыначан долду. **22** Јәһу палтарлара бахан адама деди: «Баала ибадәт едәнләрин һамысы үчүн палтар кәтир». О, онлар үчүн палтар кәтирди. **23** Јәһу Рәһаб оғлу Јәһунәдабла^б Баалын бүтханасына кирди. О, Баала ибадәт едәнләрә деди: «Бахын ки, бурада Јеһоваја ибадәт едәнләрдән бир кимсә олмасын, јалныз Баал ибадәтчиләри олсун». **24** Ахырда онлар јандырма гурбаны вә башга гурбанлар кәтирмәк үчүн ичәри кирдиләр. Јәһу адамларындан сәксән нәфәри бајырда гојуб демишди: «Ким сизә тәслим етдијим бу адамлардан бирини әлдән бурахса, әвәзиндә өз чаныны верәчәк».

25 Јәһу јандырма гурбаныны тәгдим едиб гуртаран кими кешикчиләрә вә јавәрләринә деди: «Кәлин, онлары гырын! Бир нәфәри дә бурахмајын!»^в Кешикчиләрлә јавәрләр онлары гылынчдан кечириб мејитләрини бајыра тулладылар. Онлар Баал бүтханасынын ичәри отағына гәдәр кедиб чыхдылар. **26** Сонра Баал бүтханасындакы дик дашлары^г чыхарыб јандырды-

10:26 * Бу дашлар бүтпәрәстликдә ситәјиш мөгсәдилә истифадә олунурду.

лар.^a **27** Баал дик дашыны^b вэ Баалын бүтханасыны^a дармадағын етдилэр. Ораны ајаг-јолуна чевирдилэр вэ бу, инди-јэдэ белэдир.

28 Белэликлэ, Јəһу Баалы Исраилдэн јох етди. **29** Анчаг о, Нəбат оғлу Əрубамын Исраили сүрүклэдији кұнаһлардан дөнмэди. Онун Бейтелдэ вэ Данда гојдуғу гызыл даналары^г сахлады. **30** Јеһова Јəһуја деди: «Дүзкүн һэрəkəт едиб бəјəндијим ишлэр көрдү-јүн үчүн, Əһəб евинə гаршы нијјəтими јеринə јетирдијин үчүн^г дөрд нəсил өвладларын Исраил тахтында отурачаг».^a **31** Јəһу Исраилин Аллаһы Јеһованын Ганунуна үрəкдэн табе олмаға чалышмады.^o О, Əрубамын Исраили сүрүклэдији кұнаһлардан дөнмэди.^o

32 Һəмин вахт Јеһова Исраил торпағындан парча-парча кəсиб мəмлəkəти кичилтмə-јə башлады. Һəзил бүтүн Исраил торпағларына, **33** Иорданнан шəргə доғру Чад, Рубəн, Мəнəссə гəбилəсинин јашадығы^ж бүтүн Килада, Əр-нун вадиси јахынлығында јерлəшən Аруирдэн Килада вэ Башана гэдэр^з һэр јана һүчумлар едирди.^и

34 Јəһунун галан ишлэри, бүтүн етдиклэри вэ гүдрəти Исраил падашларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **35** Јəһу ата-бабаларына говушду. Ону Сəмəријјэдэ дəфн етдилэр. Оғлу Јəһəз^и онун јеринə тахта чыхды. **36** Јəһу ијирми сəккиз ил Сəмəријјэдэ һакимијјəт сүрүб Исраилин һөкмдары олду.

11 Əһəзјанын анасы Əтл-ја^а оғлунун өлдүјүнү^к көрəндə галхыб бүтүн шаһ нəслини гырды.^к **2** Анчаг Јəһу-рам падашын гызы, Əһəзја-

ФƏС. 10

а Гн 7:25

б Лв 26:30
Гн 7:5

в 1Пд 16:30, 32

г 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33
Һш 8:6

ф 1Пд 21:21

д 2Пд 13:1, 10
2Пд 14:23
2Пд 15:8, 12е Гн 10:12
Һш 1:4ə 1Пд 12:28-30
1Пд 13:34
1Пд 14:16ж Сј 32:33
Јш 22:9з Гн 3:13-16
Гн 28:63
Јш 13:8-12и 1Пд 19:17
2Пд 8:12
2Пд 13:22

ы 2Пд 13:1

ФƏС. 11

ј 2Пд 8:26
2Пд 11:20
2См 21:5, 6
2См 24:7

к 2Пд 9:27

к 2См 21:4
2См 22:10-12

Сағ сүтун

а 2Пд 12:1

б 1Пд 14:27

в 2См 23:1-3

г 1Пд 7:1
2См 23:4-7

ф 2Пд 11:4

д 2См 23:8-11

е 1Пд 14:27

нын бачысы Јəһусəба өлүм һөкмү верилмиш шаһзадəлəрин ичиндэн Əһəзјанын оғлу Јуаси^а хəлвəтчə гачыртды вэ ону дајəси илə биркə ичəридəки јатаг отағында сахлады. Јуаси Əтəлјадан кизлəтдилэр вэ о сағ галды. **3** О, алты ил дајəсинин јанында Јеһованын мəбəдэндə кизлəнди. Бүтүн бу вахт əрзиндə Əтəлја өлкəдə һөкмранлығ едирди.

4 Једдинчи илдə Јəһјадај карјалы мұһафизəчилəрин вэ сарај кешикчилəринин јүзбашыларыны^б чағыртдырыб онлары Јеһованын евиндə өз јанына топлады. Јеһованын евиндə онларла сазиш бағлајыб онлара анд ичдирди. Сонра шаһзадəни онлара көстəриб^в **5** тапшырығ верди: «Белə едəчəксиниз: үчдə бириниз шəнбə күнү нөвбəтчи олуб сарајы горујачаг,^г **6** үчдə бириниз Тəмəл дарвазасынын јанында олачаг, үчдə бириниз дə сарај кешикчилəринин архасындакы дарвазда дурачаг. Нөвбə илə сарајын кешјини чəкəчəксиниз. **7** Шəнбə күнү нөвбэдə олмајан ики бөлүјүнүз падашаы горурамағ үчүн Јеһованын евинин кешјини чəкəчəк. **8** Һэр кəс əлиндə силаһ падашаы əһатəјə алсын. Сəфлəринизə кирən өлдүрүлсүн. Падаш һара кетсə, онун јанында олун».

9 Јүзбашылар^г һэр шеји кəһин Јəһјадајын дедији кими етдилэр. Һэр бири шəнбə күнү нөвбэдə олан вэ нөвбэдə олмајан адамларыны көтүрдү вэ кəһин Јəһјадајын јанына кəлди.^д **10** Кəһин јүзбашылара Давуд падашын Јеһованын евиндəки низлəрини вэ дəјирми галханларыны пайлады. **11** Сарај кешикчилəри^e əллəриндə силаһ сарајын сағ

тэрэфиндэн сол тэрэфинэ гэдэр һэр жанда, гурбанкаһын^а жанында, мэбэдин жанында, падшаһын дөврэсиндэ өз јерләрини тутдулар. **12** Јәһјадај шаһзадәни^б бајра чыхарды, тачы вә Шәһадәти^в онун башына гојду. Ону падшаһлыға мәш етдиләр. Әл чалыб: «Јашасын падшаһ!» — дедиләр.^г

13 Өтәлја гачан адамларын ајар сәсини ешидәндә дәрһал Јеһованын евиндәки чамаатын жанына кәлди.^г **14** Көрдүки, адәтә ујғун олараг, падшаһ сүтунун жанында дуруб,^а башчылар вә кәрәнәјчылар^б падшаһын жанындадыр. Өлкәнин бүтүн халгы севиниб кәрәнәј чалырды. Онда Өтәлја јахасыны чырыб чығырды: «Хәјанәт! Хәјанәт!» **15** Каһин Јәһјадај гошуну башчылыг едән јүзбашылар^б әмр етди: «Ону сәфләрин арасындан чыхарын. Ким онун далынча кетсә, гылынчдан кечирин!» Чүнки каһин демишди: «Ону Јеһованын евиндә өлдүрмәјин». **16** Өтәлјаны тутдулар вә атларын сараја^ж кирдији јерә кәтириб өлдүрдүләр.

17 Јәһјадај Јеһова илә падшаһ вә халг арасында әһд кәсди^з ки, онлар бундан сонра да Јеһованын халгы олсунлар. О һәмчинин падшаһла халг арасында да әһд бағлады.^з **18** Бундан сонра бүтүн өлкә чамааты Баал бүтханасына кетди. Онун гурбанкаһларыны дағытдылар,^в бүтләрини парча-парча етдиләр^в вә Баал каһини Маттаны гурбанкаһларын гаршысында өлдүрдүләр.^к

Каһин Јеһованын евинә нәзарәтчиләр тәјин етди.^к

11:12 * Ептимал ки, бу, Аллаһын ганунлары јазылмыш тумар иди.

ФӘС. 11

а 1Пд 8:22
2См 4:1
б 2Пд 11:2
в Чх 25:21
Чх 31:18
г 1Пд 1:39, 40
г 2См 23:12-15
д 2Пд 2:3
е 2См 5:12
ө 2Пд 11:4
2См 23:9
ж 1Пд 7:1
з 1Иш 10:25
2Иш 5:3
и 2См 23:16,
17
ы Гн 12:3
ј Гн 7:25
к Гн 13:5
к 2См 23:18-21

Сағ сүтүн

а 2Пд 11:4, 15
б 1Пд 14:27
в 2Иш 7:8, 16
г 2Пд 11:2
г 2См 24:1

ФӘС. 12

д 2Пд 11:2
1См 3:10, 11
е 1Пд 19:16
2Пд 10:30
ө 2См 24:1, 2
ж Сј 33:52
з 2См 31:12
и Чх 30:13
2См 24:9
ы Чх 25:2
Чх 35:21
ј 2См 24:7
к 2См 24:5
к 2Пд 11:4
2См 23:1
2См 24:15

19 Јеһованын евиндән чыхан падшаһы мүшајиәт етмәк үчүн каһин јүзбашылары^а, карјалы мүһафизчиләри, сарај кешикчиләрини^б вә бүтүн өлкә чамаатыны топлады. Онлар сарај кешикчиләринин дарвазасы јолу илә сараја кәлдиләр. Јуәс падшаһ тахтына отурду.^в **20** Өлкәнин бүтүн халгы севиниб-шадланырды. Шәһәрдә динчлик бәргәрар олду, чүнки Өтәлјаны сарајда гылынчдан кечириб өлдүрмүшдүләр.

21 Јуәс^г тахта чыханда једди јашында иди.^г

12 Јуәс^а Јәһунун^б һакимијјәтинин једдинчи илиндә тахта чыхды вә гырх ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы биир-сәбалы Сибјә иди.^б **2** Нә гәдәр ки Јәһјадај Јуәсә өјүд-нәсирәт верирди, Јуәс Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү. **3** Лакин сәчдәкаһлар^ж јох едилмәди, халг һәлә дә сәчдәкаһларда гурбан кәтирир, гурбан түстүсү тәгдим едирди.

4 Јуәс каһинләрә деди: «Мүгәддәс тәгдимәләр үчүн Јеһованын мәбәдинә кәтирилән пуллары,^з јәни чан веркисини,^з инсансы дәјәринә көрә верилән пулу вә һәр кәсин үрәјинин сөвгү илә Јеһованын евинә кәтирдији пулу^в көтүрүн. **5** Гој каһинләр таныдыглары ианәчиләрдән пулу шахсән өзләри көтүрсүнләр вә һәмин пулла мәбәдин учуг јерләрини тәмир еләсинләр».^ј

6 Јуәс падшаһын һакимијјәтинин ијирми үчүнчү илиндә каһинләр һәлә дә мәбәди тәмир етмәмишдиләр.^к **7** Јуәс падшаһ каһин Јәһјадајы^к вә башга каһинләри чағырыб

12:3 * һәрфән: јүксәкликләр.

деди: «Нә үчүн мәбәдин учуларыны тәмир етмирсиниз? Пулу евин бәрпасы үчүн хәрчләмирсинизсә, ианәчиләрдән пул көтүрмәјин».^а **8** Каһинләр разылашдылар ки, даһа халгдан пул көтүрәсинләр вә мәбәдин тәмири үчүн мәсулијәт дашымасынлар.

9 Каһин Јәһјадај бир сандыг^б көтүрүб гапағында дәлик ачды вә гурбанкаһын јанында, Јеһованын мәбәдинин киришинин сағ тәрәфиндә гојду. Гапычы каһинләр Јеһованын евинә кәтирилән пуллари ора атырдылар.^в **10** Һәр дәфә сандыгда пул чохаланда падшаһын катиби вә баш каһин кәлиб Јеһованын евинә кәтирилән пулу јығыр вә сајырды.^г **11** Сајылан пулу Јеһованын евиндә көрүлән ишин нәзарәтчиләринә тәһвил верирдиләр. Онлар да Јеһованын евиндә чалышан дүлкәләрин, усталарын, **12** бәнналарын, дашкәсэнләрин һагыны өдәјир,^д Јеһованын мәбәдини тәмир етмәк үчүн тирләр, јонулмуш дашлар алып, һәмчинин пулу мәбәдин башга тәмир ишләринә хәрчләјирдиләр.

13 Јеһованын евинә кәтирилән пулдан Јеһованын еви үчүн күмүш тешт, фитил маггашы, каса, кәрәнәј^е, диқәр гызыл-күмүш әшјалар дүзәлтмәјә истифадә едилмирди.^ө

14 Пулу ишчиләрә верирдиләр, онлар да бу пулла Јеһованын евини тәмир едирдиләр. **15** Онлар ишчиләрә өдәмәк үчүн пулу тәһвил вердикләри адамлардан һесабат тәләб етмирдиләр, чүнки бу адамлар етибарлы идиләр.^ж **16** Тәгсир гурбаны^з вә күнаһ гурбаны үчүн олан пуллар исә Јеһованын евинә кәтирилмирди, бу пуллар каһинләрә мәхсус иди.^и

ФӘС. 12

а 2См 24:6

б 2См 24:8
Мр 12:41
Лк 21:1

в 2См 24:10

г 2См 24:11

д 2Пд 22:4-6
2См 24:12

е 2См 24:14

ө 2Пд 22:7

ж Льв 5:15

з Льв 7:7
Сј 18:8

Сағ сүгүн

а 1Пд 19:15
2Пд 8:13
2Пд 10:32

б 1См 18:1

в 2См 24:23

г 1Пд 15:18
2Пд 16:8
2Пд 18:15

д 2См 24:25,
26
2См 25:27

е 2Иш 5:9
1Пд 9:15, 24
2См 32:5

ө 2Пд 14:1, 5

ж 2См 24:27

ФӘС. 13

ж 2Пд 8:26
2Пд 9:27

з 2Пд 11:2, 21

и 2Пд 10:30, 35

ы 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33
1Пд 14:16

ј Льв 26:14, 17
Иб 12:29

к 2Пд 13:24

к 1Пд 19:17
2Пд 8:12

2 ПАДШАҢЛАР 12:8—13:4

17 Һәмин вахт Арам падшаһы Һәзаил^а јүрүш едиб Чатла^б дөјүшдү вә ораны зәбт етди. Сонра Һәзаил Јерусалимә үз тутду.^в **18** Онда Јәһуда падшаһы Јуәс ата-бабалары, сәләфләри Јәһуда падшаһлары Јәһушафатын, Јәһурамын, Әһәзјанын, еләчә дә өзүнүн Аллах үчүн ајырдығы мүгәддәс тәгдимләри, Јеһованын мәбәдиндәки вә сарајдакы хәзинәнин бүтүн гызылларыны јығыб Арам падшаһы Һәзаилә көндәрди,^г о да Јерусалимдән чәкилди.

19 Јуәсин галан ишләри, бүтүн етдикләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **20** Онун әјанлары бирләшиб она гаршы суйгәсд гурдулар^д вә Силлаја енән јолда, Тәпәдәки^е галада* ону өлдүрдүләр. **21** Ону өлдүрән әјанлар Шимат оғлу Јүзгәр вә Сомир оғлу Јәһузабад иди.^ө Ону Давуд шәһәриндә дәфн етдиләр. Оғлу Амисај онун јеринә тахта чыхды.^ж

13 Јәһуда падшаһы Әһәзја^к оғлу Јуәсин һакимијәтинин ијирми үчүнчү илиндә^з Јәһу оғлу Јәһәз^и Сәмәријәдә Израилин падшаһы олду вә он једди ил һакимијәт сүрдү. **2** Јәһәз Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүр, Нәбат оғлу Әрубамын Израили сүрүкләдији күнаһлардан^ы дөнмүрдү, онлары тәқрар едирди. **3** Буна көрә дә Јеһова Израилә гәзәбләнди^ј вә онлары дөнә-дөнә Арам падшаһы Һәзаилын вә Һәзаил оғлу Бәнһәдадын^к басгынларына мәрүз гојду.^к

4 Бир мүддәт сонра Јәһәз Јеһовадан мәрһәмәт диләди. Јеһова онун дуасыны ешитди,

12:20 * Јахуд Бейт-Миллоһда.

чүнки Арам падшаһынын Исраилә етдији зүлмү көрүрдү.^а 5 Јеова Исраили Арамын зүлмүндән гуртармаг үчүн хиласкар јетирди.^б Исраиллиләр әввәлки кими* өз јурдларын-да јашадылар. 6 (Анчаг онлар Әрубамын Исраили сүрүкләдији күнаһдан дөнмәдиләр,^в Әрубам евинин күнаһындан тутуб кетдиләр. Ашера бүтү*^г дә Сәмәријјәдә галды.) 7 Јәһәзин чәми әлли сүвариси, он чәнк арабасы вә он мин пијада әскәри галмышды. Галанларыны Арам падшаһы хырман вахты^д галхан тоз кими әзиб мәнв етмишди.^е

8 Јәһәзин галан ишләри, бүтүн етдикләри вә гүдрәти Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. 9 Јәһәз ата-бабаларына говушду вә ону Сәмәријјәдә дәфн етдиләр.^о Оғлу Јуәс онун јеринә тахта чыхды.

10 Јәһуда падшаһы Јуәсин һакимијјәтинин отуз једдинчә илиндә Јәһәз оғлу Јуәс^о Сәмәријјәдә Исраилин падшаһы олду вә он алты ил һакимијјәт сүрдү. 11 О, Јеованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүр, Нәбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүкләдији күнаһлардан дөнмүрдү.^ж һәмин күнаһлардан тутуб кедирди.

12 Јуәсин галан ишләри, бүтүн етдикләри, гүдрәти вә Јәһуда падшаһы Амисајла дөјүшү^з Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. 13 Јуәс ата-бабаларына говушду. Оғлу Әрубам*^и онун јеринә тахта чыхды. Јуәс Сәмәријјәдә Исраил падшаһларынын јанында дәфн олунду.^ы

13:5 * Јәни сүлһ вә әмин-аманлыг ичиндә. 13:6 * Лүғәтә бах. 13:13 * II Әрубам.

ФӘС. 13

а Чх 3:7
һк 10:16
2Пд 14:26, 27

б Нә 9:27

в 2Пд 10:29
2Пд 17:21

г Гн 7:5
1Пд 14:15
1Пд 16:33

ф Ам 1:3

д 2Пд 8:12
2Пд 10:32

е 2Пд 10:35

ө 2Пд 14:1

ж 2Пд 10:29

з 2Пд 14:8, 13

и 2Пд 14:28

ы 2Пд 10:35
2Пд 13:9

Сағ сүтүн

а 1Пд 19:16

б 2Пд 2:11, 12

в 1Иш 29:1
1Пд 20:26

г 2Пд 13:25

ф 2Пд 1:1
2Пд 24:2

д Јһ 11:44
Иб 11:35

е 1Пд 19:15

ө 2Пд 8:12
2Пд 10:32

ж Јр 13:14-16

з Јр 26:3

и Јр 28:13
36 105:8
Мк 7:20

14 Әлјәсә^а хәстәләнмишди, өлүм јатағында иди. Исраил падшаһы Јуәс она баш чәкмә-јә кәлди вә ағлаја-ағлаја деди: «Атам, атам! Исраилин арабасы, сүвариләри!»^б 15 Әлјәсә она деди: «Ох-каман көтүр». О, ох вә каман көтүрдү. 16 Әлјәсә Исраил падшаһына деди: «Әлини каманын үстүнә гој». О, әлләрни каманын үстүнә гојду. Әлјәсә дә әлләрни падшаһын әлләринин үстүнә гојду. 17 Сонра деди: «Шәргә бахан пәнчәрәни ач». О, пәнчәрәни ачды. Әлјәсә деди: «Оху ат». Падшаһ оху атды. Әлјәсә деди: «Јеованын зәфәр оху, Арам үзәриндә гәләбә оху! Сән арадиләри Әфигдә^в тамамилә дармадағын едәчәксән».

18 Сонра Әлјәсә деди: «Охлары көтүр». О, охлары көтүрдү. Әлјәсә Исраил падшаһына деди: «Јерә вур». О, үч дәфә вуруб дајанды. 19 Аллаһ адамы һирсләниб деди: «Кәрәк беш, ја да алты дәфә вурардын! Онда Арамы тамамилә дармадағын едәрдин. Амма инди Арамы чәми үч дәфә мәғлүб едәчәксән».^г

20 Әлјәсә өлдү вә ону дәфн етдиләр. һәр ил, ил кирәндә* муабиләрин басгынчы дәстәләри өлкәјә басгын едирдиләр.^д 21 Бир дәфә бир өлүнү дәфн едәнләр басгынчы дәстәсини көрүб өлүнү Әлјәсәнин гәбринә атдылар вә гачдылар. Өлү Әлјәсәнин сүмүкләринә дөјән кими чанланыб^е ајаға дурду.

22 Арам падшаһы һәзаил^ө Јәһәзин өмрү боју Исраилә зүлм етди.^ө 23 Анчаг Јеова Ибраһимлә^ж, Исчагла^з, Јагубла^и бағладығы әһдин хатири-нә исраиллиләрә нәзәр салыб

13:20 * Көрүнүр, јазда.

лүтф, мәрһәмәт көстәрди,^a онлары мәнв етмәк истәмәди вә бу күнә гәдәр онлары һүзү-рундан рәдд етмәди. **24** Арам падшаһы Һәзаил өлдү, оғлу Бәнһәдад онун јеринә тахта чыхды. **25** Јәһәз оғлу Јуәс атасы Јәһәзин мұһарибәдә Һәзаилә удуздуғу шәһәрләри Һәзаил оғлу Бәнһәдаддан кери алды. Јуәс үч дөфә ону дармадағын едиб^b Исраил шәһәрләрини кери алды.

14 Исраил падшаһы Јәһәз оғлу Јуәсин һакимийјәтинин икинчи илиндә^a Јуәс оғлу Амисај Јәһуданын падшаһы олды. **2** О, ијирми беш јашында тахта чыхды вә ијирми доғгуз ил Јерусәлимдә һакимийјәт сүрдү. Онун анасы јерусәлимли Јәһуәддин иди.^г **3** Амисај Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү, амма әдады Давуд кими дејилди.^ф О, атасы Јуәсин јолу илә кетди.^а **4** Сәчдәкаһлар јох едилмәишиди,^е халг һәлә дә сәчдәкаһларда гурбан кәтирир, гурбан түстүсү тәғдим едирди.^в **5** Һакимийјәт әлиндә мөһкәмләнен кими Амисај атасы падшаһы гәтлә јетирән әјанлары өлдүрдү.^ж **6** Амма гатиләрин оғулларыны өлдүрмәди. Чүнки Мусанын Төвратында* Јеһова бујурмушду: «Ата өвладына көрә, өвлад да атасына көрә өлдүрүлмәмәлидир. Һәр кәс өз күнаһына көрә өлдүрүлмәлидир».^з **7** Амисај Дуз вадисиндәки дөјүшдә 10 000 әдумини гырды^а вә Селаны алыб адыны Југтил гојду.^б Оранын ады бу күнәдәк беләдир.

8 Амисај Исраил падшаһы Јәһу оғлу Јәһәзин оғлу Јуәсә гасидләр көндәриб деди: «Чых

14:6 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 13

а 2Пд 14:26, 27

б 2Пд 13:19

ФӘС. 14

в 2Пд 13:10

г 2См 25:1-4

ф 1Пд 15:5

д 2См 24:2

е 1Пд 15:14

ө 2Пд 12:1, 3

ж 2Пд 12:20

2См 24:25

з Гн 24:16

и 2Иш 8:13

2Пд 8:20

1См 18:12

ы 2См 25:11,

12

Сағ сүтүн

а 2См 25:17-19

б 2Пд 14:7

в 2См 25:15,

16

г Јш 15:10, 12

Јш 21:8, 16

ф 2См 25:20-24

д Нә 8:16

Нә 12:38, 39

е Әр 31:38

Зк 14:10

ө 2Пд 10:35

2Пд 13:9

ж һш 1:1

Ам 1:1

Ам 7:10

з 2Пд 14:1

мејдана, дөјүшәк!»^а **9** Исраил падшаһы Јуәс Јәһуда падшаһы Амисаја чаваб верди: «Ливанда гангал сидр ағачына хәбәр көндәрди: “Тызыны оғлу-ма вер”. Амма бир чөл һөјваны гангалы тапдалајыб кечди. **10** Дүздүр, сән Әдуму дармадағын етмисән.^б Она көрә дә үрәјин гүрурланыб. Кет отур евиндә гәләбәнә севин. Сәнә лазымдыр ки, башына бәлә ачыб Јәһуданы да өзүнлә бәрабәр учурума сүрүкләјәсән?» **11** Амма Амисај гулаг асмады.^в

Исраил падшаһы Јуәс кәлди вә Јәһуда падшаһы Амисајла Јәһуданын Бејт-Шәмс^г шәһәриндә гаршылашды.^ф **12** Јәһудалылар Исраилә мәғлуб олдулар. Һәр кәс өз евинә гачды. **13** Исраил падшаһы Јуәс Бејт-Шәмсдә Јәһуда падшаһы Әһәзја оғлу Јуәсин оғлу Амисајы әсир көтүрүб Јерусәлимә кәлди. Јуәс Әфраим дарвазасындан^а Күнч дарваза-ја^в гәдәр Јерусәлим диварынын 400 гулачыны* учуртду. **14** О, Јеһованын мәбәдиндә вә сарајын хәзинәсиндә олан бүтүн гызыл-күмүшү вә әшжалары јығыб әсирләрлә бирликдә Сәмәријјәә апарды.

15 Јуәсин галан ишләри, бүтүн етдикләри, гүдрәти вә Јәһуда падшаһы Амисајла дөјүшү Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **16** Јуәс ата-бабаларына говушду вә Сәмәријјәдә Исраил падшаһларынын јанында дәфн едилди.^ө Оғлу Әрубам^ж онун јеринә тахта чыхды.

17 Јәһуда падшаһы Јуәс оғлу Амисај^з Исраил падшаһы

14:13 * Тәх. 178 м. 1 гулач 44,5 см-ә бәрабәрдир. Б14 өләвәсинә бах. **14:16** * И Әрубам.

Јәһәз оғлу Јуәсин өлүмүндөн сонра он беш ил жашады.^а **18** Амисајын галан ишләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында жазылмышдыр. **19** Ахырда Јерусәлимдә она гаршы суи-гәсд гурдулар,^б О, Лаһишә гачды. Амма далынча адамлар көндәриб ону орада өлдүрдүләр. **20** Чәсәдини атлары үстүндә кәтириб Јерусәлимдә, Давуд шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр.^в **21** Јәһуда халгы он алты јашлы Әзријаны*^г атасы Амисајын јеринә тахта чыхартды.^д **22** Падшаһ ата-бабаларына говушандан сонра Әзрија Елаты^а Јәһудаја гајтарды вә бәрпа етди.^е

23 Јәһуда падшаһы Јуәс оғлу Амисајын һакимијјәтинин он бешинчи илиндә Исраил падшаһы Јуәс оғлу Әрубам^в Сәмәријјәдә тахта чыхды вә гырх бир ил һакимијјәт сүрдү. **24** О, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүр, Нәбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүкләдији күнаһлардан^ж дөнмүрдү. **25** О, Исраилин Аллаһы Јеһованын өз гулу чат-һәфәрли^з Амитај оғлу Јунус пејгәмбәр^з васитәсилә дедији кими, Ләбу-Һәмәсдән^д Эрәбә дәнизинә-дәк^д; Исраилин сәрһәдләрини бәрпа етди. **26** Чүнки Јеһова Исраилин чәкдији ағыр зүлмү көрмүшдү.^е Исраилин дадына јетишмәк үчүн бир кимсә, бир бичарә, бир заваллы белә, галмамышды. **27** Амма Јеһова вәд етмишди ки, Исраилин ады көләр алтындан силин-мәјәчәк.^ж Она көрә дә О, Јуәс оғлу Әрубамын әли илә Исраили гуртарды.^з

14:21 * Мәнәсы: *Јеһова көмәк етди.* 2Пд 15:13; 2См 26:1–23; Өш 6:1; 3к 14:5 ајәләриндә *Үзијә.* **14:25** * Шор дәниз, јәни Өлү дәниз.

ФӘС. 14

а 2Пд 13:10
2См 25:25-28
б 2Пд 12:20
в 1Пд 2:10
г 2Пд 15:1, 2
Мт 1:8
д 2См 26:1
е Гн 2:8
1Пд 9:26
2Пд 16:6
ж 2См 26:2
з Һш 1:1
Ам 1:1
д 1Пд 12:28-30
1Пд 13:34
36 106:20
з 1Ш 19:10, 13
и Јн 1:1
Мт 12:39
ы Сј 13:21
Сј 34:2, 7, 8
ј Гн 3:16, 17
к Чх 3:7
Һк 10:16
36 106:43, 44
к Әр 31:20
л 2Пд 13:4, 5

Сағ сүгүн

а 2Иш 8:6
б 2См 8:3
в 2Пд 15:8

ФӘС. 15

г 2Пд 14:1
д 2Пд 14:21
е 2См 26:1, 3
ж 2См 26:4, 5
з Сј 33:52
д Гн 12:13, 14
1Пд 22:41, 43
2Пд 14:1, 4
е Сј 12:10
2Пд 5:27
и Лв 13:45, 46
ы 2Пд 15:32
ј 2См 26:16-21
к 2См 26:22, 23
л Өш 6:1
л 2Пд 14:21
м 2Пд 14:29

28 Әрубамын галан ишләри, бүтүн етдикләри, гүдрәти, нечә дөјүшмәси, Дәмәшги^а вә Һәмәси^б Јәһуда илә Исраилин табелијинә салмасы Исраил падшаһларынын тарихи китабында жазылмышдыр. **29** Әрубам ата-бабаларына, Исраил падшаһларына говушду. Оғлу Зәкәријјә^в онун јеринә тахта чыхды.

15 Исраил падшаһы Әрубамын* һакимијјәтинин ијирми једдинчи илиндә Јәһуда падшаһы Амисајын^г оғлу Әзрија^д падшаһ олду.^а **2** О тахта чыханда он алты јашында иди вә әлли ики ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы јерусәлимли Јәһлијә иди. **3** О, атасы Амисај кими Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.^б **4** Анчаг сәчдәкаһлар јох едилмәмишди,^в халг һәлә дә сәчдәкаһларда гурбан кәтирир, гурбан түстүсү тәгдим едирди.^г **5** Јеһова падшаһын чанына азар салды вә о, өмрүнүн ахырынадәк чүзамлы^д галды. О, ајры евдә јашајырды,^е оғлу Јутәм^в сарајы идарә едир, халг һакимлик едирди.^д **6** Әзријанын^к галан ишләри, бүтүн етдикләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында жазылмышдыр. **7** Әзрија ата-бабаларына говушду.^к Ону Давуд шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр. Оғлу Јутәм онун јеринә тахта чыхды.

8 Јәһуда падшаһы Әзријанын^н һакимијјәтинин отуз сәккизинчи илиндә Әрубам оғлу Зәкәријјә^м Сәмәријјәдә Исраилин падшаһы олду вә алты ај

15:1 * II Әрубам. ^а Әзрија адынын мәнәсы: *Јеһова көмәк етди.* 2Пд 15:13; 2См 26:1–23; Өш 6:1; 3к 14:5 ајәләриндә *Үзијә.*

хакимијэт сүрдү. **9** О, ата-бабалары кими Јеованын бэјән-мэдији пис ишлэр көрдү, Нэбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүклэдији күнаһлардан дөнмэди.^а **10** Јабеш оғлу Сэллум суи-гэсд гуруб ону Јивламда^б өлдүрдү^в вэ онун јеринэ тахта чыхды. **11** Зэкэриј-јэнин галан ишлэри Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **12** Беләликлэ, Јеованын Јәһуја де-дији «дөрд нәсил өвладларын^г Исраил тахтында отурачаг^г» сөзү јеринэ јетди.

13 Јабеш оғлу Сэллум Јәһуда падшаһы Үзијјэнин хакимијэтинин отуз догузунчу илиндэ^а падшаһ олду вэ бир ај Сәмэријјэдэ хакимијэт сүрдү. **14** Сонра Чади оғлу Мэнаһим Тирзэдэн^е кэлиб Сәмэријјэдэ Јабеш оғлу Сэллуму өлдүрдү^в вэ онун јеринэ тахта чыхды. **15** Сэллумун галан ишлэри, гурдуғу суи-гэсд Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **16** Һәммин вахт Мэнаһим Тирзэдэн кэлиб Тифсаһы дағытды, шәһәр сакинлэрини вэ әтраф эһалини гырды. Чүнки онлар шәһәрин дарвазаларыны она ачмамышдылар. Мэнаһим шәһәри јерлэ јексан етди, һамилэ гадынларын гарныны јыртды.

17 Јәһуда падшаһы Әзријанын хакимијэтинин отуз догузунчу илиндэ Чади оғлу Мэнаһим Исраилин падшаһы олду вэ он ил Сәмэријјэдэ хакимијэт сүрдү. **18** О, Јеованын бэјәнмэдији пис ишлэр көрдү, бүтүн өмрү боју Нэбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүклэдији күнаһлардан дөнмэди.^ж **19** Ашшур падшаһы Пүл^з Исраилэ јөрүш етди. Мэнаһим Пүлүн күмәјилэ хакимијэтини күчлэндирмэк

ФӘС. 15

а 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33
1Пд 14:16

б Јш 17:11

в Һш 1:4
Ам 7:9

г 2Пд 13:1, 10
2Пд 14:23, 29

г 2Пд 10:30

д 2См 26:1

е 1Пд 14:17
1Пд 15:21
1Пд 16:8, 17

ө 2Пд 15:10

ж 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33
1Пд 14:16

з 1См 5:26

Сағ сүтүн

а 2Пд 12:18
2Пд 16:8

б 2Пд 23:35

в 2Пд 15:14

г 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33
1Пд 14:16

г 2См 28:6

д 2См 28:6
Өш 7:1, 4

е 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33
1Пд 14:16

ө 2Пд 16:7
1См 5:6
1См 5:26
2См 28:19,
20

үчүн она 1000 талант* күмүш верди.^а **20** Мэнаһим Исраилин нүфузлу, варлы адамларындан күмүш топлајыб^б Ашшур падшаһына һәр адам үчүн 50 шекел* күмүш верди. Ашшур падшаһы өлкәдә галмады, чыхыб кетди. **21** Мэнаһимин^в галан ишлэри, бүтүн етдиклэри Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **22** Мэнаһим ата-бабаларына говушду. Оғлу Фәгај онун јеринэ тахта чыхды.

23 Јәһуда падшаһы Әзријанын хакимијэтинин әллинчи илиндэ Мэнаһим оғлу Фәгај Сәмэријјэдэ Исраилин падшаһы олду вэ ики ил хакимијэт сүрдү. **24** О, Јеованын бэјәнмэдији пис ишлэр көрдү, Нэбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүклэдији күнаһлардан дөнмэди.^г **25** Онун јавәри Рәмәли оғлу Фәга^г она суи-гэсд гурду. Фәга өзү илә әлли киладлы көтүрүб Аргуб вэ Ар-јәһлә бирликдә Сәмэријјэдә сарајын бүрчүндә Фәгајы өлдүрдү вэ онун јеринэ тахта чыхды. **26** Фәгајын галан ишлэри, бүтүн етдиклэри Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр.

27 Јәһуда падшаһы Әзријанын хакимијэтинин әлли икинчи илиндә Рәмәли оғлу Фәга^а Сәмэријјэдә Исраилин падшаһы олду вэ ијирми ил хакимијэт сүрдү. **28** О, Јеованын бэјәнмэдији пис ишлэр көрдү, Нэбат оғлу Әрубамын Исраили сүрүклэдији күнаһлардан дөнмэди.^ө **29** Исраил падшаһы Фәганын дөврүндә Ашшур падшаһы Тиглатпаласар^ө һүчум едиб Ијуну,

15:19 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. 15:20 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. 15:20 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. 15:20 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. 15:20 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди.

Абил-Бейт-Макаһы^а, Јәнуһу, Гәдәси^б, Һәзуру, Килады^в, Чәли-ләни, бүтүн Нифталы дија-рыны^г тутуб эһалисини Аш-шура сүркүн етди.^д **30** Илах оғлу Һушә^а суи-гәсд гуруб Рәмәли оғлу Фәганы өлдүрдү вә Үзијә оғлу Јутәмин һакимийјә-тинин ијирминчи илиндә онун јеринә тахта чыхды.^е **31** Фәганын галан ишләри, бүтүн етди-кләри Исраил падаһлары-нын тарихи китабында јазыл-мышдыр.

32 Исраил падаһы Рәмәли оғлу Фәганын һакимийјәтинин икинчи илиндә Јәһуда падаһы Үзијә^ә оғлу Јутәм^ж падаһ олду. **33** О тахта чыхан-да ијirmi беш јашында иди вә он алты ил Јерусәлимдә һакимийјәт сүрдү. Онун ана-сы Садығын гызы Јәрусә иди.^з **34** О, атасы Үзијә кими, Је-һованын бәјәндији ишләри кө-рүрдү.^и **35** Анчаг сәчдәкаһ-лар јох едилмәишиди, халг һәлә дә сәчдәкаһларда гур-бан кәтирир, гурбан түстүсү тәгдим едирди.^и О, Јеһова-нын мәбәдинин јухары дар-вазасыны тикди.^и **36** Јутәмин галан ишләри, бүтүн етди-кләри Јәһуда падаһларынын тарихи китабында јазылмыш-дыр. **37** О күнләрдә Јеһова Арам падаһы Рәсини вә Рәмәли оғлу Фәганы^к Јәһуда-нын үстүнә көндөрмәјә баш-лады.^к **38** Јутәм ата-бабала-рына говушду. Ону әчдады Давудун шәһериндә ата-баба-ларынын јанында дәфн етди-ләр. Оғлу Өһәз онун јеринә тахта чыхды.

16 Рәмәли оғлу Фәганын һакимийјәтинин он јед-динчи илиндә Јәһуда падаһы Јутәмин оғлу Өһәз^н падаһ олду. **2** Өһәз тахта чы-ханда ијirmi јашында иди вә

ФӘС. 15

а 1Пд 15:20
б Јш 20:7, 9
в Сј 32:40
г Өш 9:1
д Лв 26:38
Гн 28:64
2Пд 17:22, 23
Өш 8:4
е 2Пд 17:1
ж 2См 27:1
и 2См 27:2
к 2Пд 15:27
2См 28:6
л Өш 7:1
Өш 7:1
Һш 1:1
Мк 1:1
Мт 1:9

ФӘС. 16

л Өш 1:1
Өш 7:1
Һш 1:1
Мк 1:1
Мт 1:9

Сағ сүтүн

а 2См 28:1-4
б 1Пд 12:28-30
1Пд 16:33
в Лв 20:2, 3
Гн 12:29-31
2См 33:1, 6
Өр 7:31
г Сј 33:52
д Гн 12:2
е 2Пд 15:37
2См 28:5, 6
ж 1Пд 15:18, 19
з Ам 1:4, 5
и Өш 9:11
к Гн 12:30
л Өш 8:2

он алты ил Јерусәлимдә һа-кимийјәт сүрдү. О, әчдады Да-вуддан фәргли олараг, Алла-һы Јеһованын бәјәндији ишлә-ри көрмәди.^а **3** Исраил па-даһларынын јолу илә кетди,^б һәтта Јеһованын исраиллилә-рин өнүндән говдуғу халгла-рын ијрәнч әмәлләрини тәк-рарлајараг оғлуну одда јан-дырды.^в **4** О, сәчдәкаһларда^г, тәпәләрдә, һәр кур јарпаглы ағачын алтында гурбан кәти-риб, гурбан түстүсү тәгдим едирди.^г

5 Һәмин вахт Арам падаһы Рәсин вә Исраил падаһы Рәмәли оғлу Фәга Јерусәлимә һүчум етдиләр.^д Онлар Өһәзи мүһасирәјә алдылар, анчаг шә-һәри ала билмәдиләр. **6** Онда Арам падаһы Рәсин Елаты Өдума гајтарды^е вә јәһудиләри орадан говду. Әдумиләр Елата кириб ораны тутдулар. Бу, ин-дијәдәк беләдир. **7** Өһәз Аш-шур падаһы Тиглатпаласа-ра^ә хәбәр көндәрди деди: «Мән сәнин нөкәрин вә оғлунам. Кәл, мәни үстүмә һүчум едән Арам падаһы илә Исраил падаһынын әлиндән гуртар». **8** Өһәз Јеһованын мәбәдиндә вә сарајын хезинәсиндә олан гызыл-күмүшү јығыб Ашшур падаһына һәдијә көндәрди.^ж **9** Ашшур падаһы онун хаһи-шини гәбул етди, јүрүш едиб Дәмәшги алды, әһалисини Ки-раһа сүркүн етди,^з Рәсини исә өлдүрдү.^и

10 Өһәз падаһ Ашшур падаһы Тиглатпаласарла кө-рүшмәк үчүн Дәмәшгә кет-ди. Өһәз падаһ Дәмәшгәки гурбанкаһы көрүб онун тәс-вирини, лајиһәсини вә гурулу-шуну каһин Урјаһа көндәрди.^к **11** Каһин Урјаһ/ Өһәз падаһ-нын Дәмәшгдән көндәрдији көстәришләрә әсәсэн гурбан-

каһ тикди.^a Өһэз падшаһ Дәмәшгдән гаҗыдана гәдәр гурбанкаһы тикиб гуртарды.

12 Падшаһ Дәмәшгдән гаҗыдыб гурбанкаһы көрдү вә гурбанкаһа хахынлашыб орада гурбан тәгдим етди.^b **13** О, һәммин гурбанкаһын үстүндә өз җандырма гурбаныны, тахыл тәгдимәсини җандырыр, шәраб тәгдимәсини төкүр вә үнсийјәт гурбанынын ганыны онун үзәринә чиләјирди.

14 Өһэз Јеһованын һүзурундакы мис гурбанкаһы^c јериндән, мәбәдин габағындан, өз гурбанкаһы илә Јеһованын мәбәди арасындан көтүрүб өз гурбанкаһынын шимал тәрәфинә гојду. **15** Өһэз падшаһ каһин Урјаһа^г деди: «Сәһәр җандырма гурбаныны, ахшам тахыл тәгдимәсини^г бөјүк гурбанкаһын үстүндә җандыр.^д Падшаһын җандырма гурбаныны вә тахыл тәгдимәсини, һәмчинин халгын җандырма гурбанларыны, тахыл тәгдимәләрини вә шәраб тәгдимәләрини дә орада тәгдим ет. Җандырма гурбанларынын вә башга гурбанларын ганыны онун үстүнә чилә. Мис гурбанкаһа кәлинчә, бахым көрүм онунла нә едәрәм». **16** Каһин Урјаһа Өһэз падшаһын бујурдуғу кими етди.^e

17 Өһэз падшаһ арабаларын јан лөвһәләрини кәсди,^ө тештләри онларын үстүндән көтүрдү.^ж Чәни ону сахлајан мис бугаларын үстүндән көтүрүб^з даш сәкинн үстүнә гојду.^з **18** О, Ашшур падашаһынын горхусундан мәбәддә шәнбә күнү үчүн тикилмиш өртүлү јери вә падшаһларын Јеһованын мәбәдинә кирдији гапыны көтүрдү.

19 Өһәзин галан ишләри, бүтүн етдикләри Јәһуда пад-

ФӘС. 16

a Әр 23:11
Һә 22:26

b 2См 28:22,
23
2См 28:25

v 2См 4:1

г Әш 8:2

г Чх 29:39-41

д 2См 28:23

е 2Пд 16:11

ө 1Пд 7:27, 28

ж 1Пд 7:38
2См 4:6

з 1Пд 7:23, 25

и 2См 28:24
2См 29:19

Сағ сүтүн

a 2См 28:26,
27

b 2Пд 18:1
2См 29:1
Әш 1:1
Һш 1:1
Мт 1:9

ФӘС. 17

v 2Пд 15:30

г 2Пд 18:9
Әш 10:5, 6
Һш 10:14, 15

г 2Пд 18:14

д Әш 31:1

е һш 13:16

ө Лв 26:32, 33
Гн 4:27
Гн 28:64
1Пд 14:15

ж 2Пд 18:9-11
1См 5:26

з Чх 20:2

и Чх 20:5

2 ПАДШАҺЛАР 16:12–17:7

шаһларынын тарихи китабында җазылмышдыр.^a **20** Өһэз ата-бабаларына говушду. Ону Давуд шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр. Оғлу Һизгијя^б онун јеринә тахта чыхды.

17 Јәһуда падшаһы Өһәзин һакимийјәтинин он икинчи илиндә Илаһ оғлу Һушә^в Сәмәријјәдә Исраилн падшаһы олду вә доггуз ил һакимийјәт сүрдү. **2** О, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүрдү, амма өзүндән әввәлки Исраил падшаһлары гәдәр јох. **3** Ашшур падшаһы Салманасар Һушәнин үстүнә јүрүш етди.^г Һушә она гуллуғ едиб хәрач өдәмәјә башлады.^г **4** Ашшур падшаһы Һушәнин она хәјәнәт етдијиндән хәбәр тутду. Чүнки Һушә Мисир һөкмдары Сонун јанына гасидләр көндәрмишди^д вә әввәлки илләрдә олдуғу кими, Ашшур падшаһына хәрач вермәмишди. Она көрә дә Ашшур падшаһы онун әл-голуну гандаллајыб зиндана атды.

5 Ашшур падашаһынын гошунлары бүтүн өлкәјә сохулду. О, Сәмәријјәдә кәлиб үч ил ораны мүһасирәдә сахлады. **6** Һушәнин һакимийјәтинин доггузунчу илиндә Ашшур падашаһы Сәмәријјәни алды.^ө Исраил халгыны Ашшур сүркүн етди,^ө онлары Һалаһда, Гозан чаји саһилиндә јерләшән Һаборда вә Мада^ж шәһәрлериндә мәскунлашдырды.^ж

7 Бу она көрә баш верди ки, исраиллиләр онлары Мисир һөкмдары фиронун зүлмүндән гуртарыб Мисирдән чыхаран Аллаһлары Јеһоваја гаршы күнаһ етдиләр.^з Онлар башга аллаһлара ибадәт етдиләр,^з

16:20 * Мәнәсы: Јеһова күчләндирир.
17:6 * Мидаја.

8 Jehovahнын онларын өнүндөн говдуғу халгларын адэт-энэнэсини мәнимсәдиләр, Исраил падшаһларынын гојдуғу адәтләрлә кетдиләр.

9 Исраиллиләр Аллаһлары Jehovahа мағбул олмажан ишләрин далынча дүшдүләр. Бүтүн шәһәрләриндә көзәтчи гүлләсиндән гала-шәһәрә гәдәр* сәчдәкаһлар тикдиләр.^а

10 Һәр һүндүр тәпәнин үстүндә, һәр кур жарпағлы ағачын^б алтында дик дашлар, Ашера бүтләри^в гојдулар. 11 Сәчдәкаһларда Jehovahнын онларын өнүндән говдуғу халглар кими гурбан түстүсү тәғдим етдиләр.^г Онлар мәнфур ишләри илә Jehovahны тәһгир етдиләр.

12 Jehovahнын «белә етмәжин!» дедижинә бахмајарағ, исраиллиләр ијрәнч бүтләрә гуллуғ етдиләр.^д 13 Jehovah бүтүн пејғәмбәрләри вә көрүчүләри васитәсилә Исраиллә Јәһудаяа хәбәрдарлығ едирди:^е «Мәнфур јолларыныздан дөнүн!^в Ата-бабаларыныза вердијим ганунда јазылан вә көндәрдијим пејғәмбәрләр васитәсилә сизә бујурдуғум әмрләрә, гајдалара риәјәт един». 14 Амма онлар гулағ асмадылар, Аллаһлары Jehovahа иман кәтирмәјән әчдадлары кими дикбашлығ етдиләр.^г 15 Аллаһын ганунларыны, аталары илә бағладығы әнди,^д онлара вердији хәбәрдарлығлары рәдд етдиләр,^е дәјәрсиз бүтләрин далынча кедиб^в өзләри дә дәјәрдән дүшдүләр,^г Jehovahнын «онларын етдијини етмәјин» әмрини гулағардына вуруб әтраф халгларын јолу илә кетдиләр.^д

17:9 * Јөни әһалинин сөјрәк мәскунлашдығы јөрдән тутмуш сых мәскунлашдығы јерәдән һәр јердә.

ФӘС. 17

а һш 12:11
б Гн 12:2
Әш 57:5
в Чх 34:13
Гн 16:21, 22
г Лв 20:23
д Чх 20:3-5
Лв 26:1
Гн 4:23
1Пд 12:28-30
1Пд 21:25, 26
е 2См 24:18, 19
2См 36:15, 16
Әр 25:4
ж Өш 55:7
з Гн 1:32
Гн 31:27
и Гн 5:2
Гн 29:12
к һш 4:6
л Гн 32:21
1Иш 12:21
м 36 115:4-8
Өш 44:9
н Гн 12:30

Сағ сүтүн

а 1Пд 12:28-30
б 1Пд 14:15
1Пд 16:33
в Гн 4:19
Әр 8:2
г 1Пд 16:30, 31
1Пд 22:51, 53
2Пд 10:21
2Пд 23:4, 5
д 2Пд 16:1, 3
е Гн 18:10
Ми 5:12
ж 1Ш 23:12, 13
Әш 42:24
з 1Пд 14:22
Әр 3:8
и Һә 23:4, 11
к 1Пд 12:20
л 1Пд 12:28-30
м Гн 28:45, 63
1Пд 14:16
Һш 1:4
Ам 5:27
Ми 1:6
н 2Пд 18:11
к 2Пд 19:11, 13

16 Онлар Аллаһлары Jehovahнын әмрләриндән үз дөндәриб төкмә бүтләр, ики дана^а вә Ашера бүтү^б дүзәлтдиләр, сәма ордусуна^в сәчдәгылыб, Баала гуллуғ етдиләр.^г 17 Оғул вә гызларыны одда јандырдылар,^д рәммаллығ,^е фалчылығ етдиләр, гәсдән Jehovahнын бәјәнмәдији пис ишләр көрүб Ону тәһгир етдиләр.

18 Одур ки, Jehovah Исраилә бәрк гәзәбләнди, онлары өнүндән рәдд елади.^в Тәкчә Јәһуда гәбиләсини сахлады.

19 Һәтта Јәһуда да Аллаһы Jehovahнын әмрләрини тутмады.^в Онлар да Исраилин адәтләрини көтүрдүләр.^ж 20 Jehovah бүтүн Исраил өвладларыны рәдд етди, онлары алчалдыб басгынчыларын басгынларына мәрүз гојду, ахырда онлары һүзурундан тамамилә рәдд етди. 21 О, Исраили Давуд евиндән гопарды. Онлар Нәбат оғлу Әрубамы падшаһ етдиләр.^з Әрубам исраиллиләри Jehovahнын јолундан дөндәрди, онлары бөјүк күнаһа сүрүкләди. 22 Исраил халгы Әрубамын күнаһларындан дөнмәди, онлары тәкрарлады.^и 23 Ахырда Jehovah пејғәмбәрләри васитәсилә бәјән етдији кими, Исраили өнүндән рәдд етди.^л Исраил өз өлкәсиндән Ашшур мәмләкәтинә сүркүн едилди.^м Бу күнә гәдәр дә онлар орададырлар.

24 Ашшур падшаһы Бабилдән, Кутдан, Аввадан, Һәмәсдән, Сәфарваимдән^к адамлар кәтириб исраиллиләрин јеринә Сәмәријәнин шәһәрләриндә мәскунлашдырды. Онлар Сәмәријәгә саһиб олуб онун шәһәрләриндә јашадылар. 25 Тәзә-тәзә орада јашајанда онлар Jehovahдан горх-

мурдулар. Буна көрә Јехова онларын үстүнә ширләр көндәрирди^а вә ширләр онлары парчалајырды. **26** Ашшур падшаһына хәбәр вердиләр: «Сүркүн едиб Сәмәријә шәһәрләриндә мәскунлашдырдығын халглар бу өлкәнин Аллаһынын ајинләрени билмирләр. Буна көрә О, халгын үстүнә ширләр көндәрир, ширләр дә онлары парчалајыр. Чүнки онлардан һеч ким бу өлкәнин Аллаһынын ајинләрени билмир».

27 Онда Ашшур падшаһы әмр етди: «Гој орадан сүркүн олунан каһинләрден бири гајыдыб орада јашасын вә бу өлкәнин Аллаһынын ајинләрени халга өјрәтсин». **28** Сәмәријәдән сүркүн едилмиш каһинләрден бири гајыдыб Бейтелдә^б јашады вә онлара Јевоја ибадәт етмәји өјрәтмәјә башлады.^в

29 Бунунла јанашы, һәр халг өзү үчүн аллаһ дүзәлдиб сәмәријәлиләрин сәчдәкаһларда тикдији ибадәтханалара гојду. Һәр халг јашадығы шәһәрләрдә белә етди. **30** Бабиллиләр Суггуд-Бенод, кутллар Нергал, һәмәсиләр^г Ашима, **31** аввалылар Нибһаз вә Дартаг бүтләри дүзәлтдиләр. Сәфарваимлиләр оғуларыны Сәфарваим аллаһлары^г Әдрамәлик вә Аһуммәлик үчүн одда јандырырдылар. **32** Онлар Јевојадан горхурдулар, ејни заманда, халгын арасындан сәчдәкаһда хидмәт етмәк үчүн каһинләр сечирдиләр. Каһинләр дә сәчдәкаһлардаки ибадәтханаларда хидмәт едирдиләр.^д **33** Беләликлә, онлар һәм Јевојадан горхур, һәм дә сүркүндән әввәл јашадығлары өлкәнин халгларынын ајинләренинә ујун олара, өз аллаһларына ибадәт едирдиләр.^е

ФӘС. 17

а Чк 23:29

б Јр 28:18, 19
Јш 16:1
1Пд 12:28, 29

в Јһ 4:20-22

г 2Пд 17:24

Ғ 2Пд 18:34

д 1Пд 12:31, 32
1Пд 13:33

е 2Пд 17:24, 41

Сағ сүгүн

а Јр 32:28

б Чк 19:5
Чк 24:7
Ғн 29:1в Чк 20:3-5
Чк 23:24
Чк 34:14
Ғн 5:9

г Чк 6:6

Ғ Ғн 6:12, 13

д Ғн 31:9

е Ғн 4:23

ө 2Пд 17:34

ж Үә 4:1, 2

ФӘС. 18з 2Пд 15:30
2Пд 17:1

и 2Пд 16:2, 20

ы 2См 28:27
Мт 1:9

ј 2См 29:1, 2

к 1Пд 15:5

к 2Пд 20:3
2См 31:20,
21
36 119:128

34 Бу күнә гәдәр онлар өз көһнә ајинләрени ичра едирләр. Һеч бири Јевојаја ибадәт етмир, Јевојанын адыны Израил гојдуғу Јагубун^а оғуларына вердији ганунлара, гајдалара, һөкмләрә, әмрләрә риајәт етмир. **35** Јевоја онларла әһд бағлајанда^б онлара әмр етмишди: «Башга аллаһлардан горхмајын, онлара сәчдә гылыб ибадәт етмәјин, онлара гурбан кәтирмәјин.^в **36** Бөјүк күчү вә гүдрәтли голу илә сизи Мисир өлкәсиндән чыхаран Јевојадан,^г јалныз Онда горхун,^Ғ Она сәчдә гылыб гурбан кәтирин. **37** Сизин үчүн јазылан ганунлара, гајдалара, һөкмләрә, әмрләрә^д һәмишә диггәтлә риајәт един. Башга аллаһлардан горхмајын. **38** Сизинлә бағладығым әһди унутмајын,^е башга аллаһлардан горхмајын. **39** Тәкчә Аллаһыныз Јевојадан горхун, чүнки сизи дүшмәнләринизин әлиндән О гуртарачағ».

40 Лакин онлар гулаг асмадылар. Көһнә ајинләрени ичра етдиләр.^ө **41** Беләчә, бу халглар һәм Јевојадан горхур,^ж һәм дә өз ојма бүтләринә гулулг едирдиләр. Оғулары да, нәвәләри дә ата-бабалары кими етдиләр. Бу, индијәдәк беләдир.

18 Израил падшаһы Илаһ оғлу Һушәнин һакимийәтинин үчүнчү илиндә^з Јеһуда падшаһы Әһәзин^и оғлу Һизгијә^ы падшаһ олду. **2** О тахта чыханда ијирми беш јашында иди вә ијирми доғгуз ил Јерусәлимдә һакимийәт сүрдү. Онун анасы Зәкәријәнин гызы Әби* иди.^ј **3** Һизгијә әчдады Давуд кими,^к Јевојанын бәјәндији ишләри көрүрдү.^к **4** О,

18:2 * Әбија адынын гыса формасы.

сәчдәкаһлары јох етди,^а дик дашлары парча-парча етди, Ашера бүтүнү кәсди.^б Һәмчинин Мусанын дүзәлтдији мисиланы^в да сындырды, чүнки о күнә гәдәр иһраиллиләр она гурбан түстүсү тәгдим едир, ону Нәһуштан* адландырырдылар. **5** Һизгијә Иһраилин Аллаһы Јеһоваја күвәнирди.^г Јәһуда падшаһлары арасында нә ондан әввәл, нә дә ондан сонра онун кимиси олмады. **6** О, Јеһоваја бағлы галды,^д Онун јолундан дәнмәди, Јеһованын Мусаја вердији әмрләрә әмәл етди. **7** Јеһова да ону ла иди. О, һәр аддымыны һикмәтлә атырды. Һизгијә Ашшур падшаһына үсан едиб она гуллуғ етмәди.^е **8** О, филиштиләри Гәззәјә вә онун әразиләринәдәк, көзәтчи гүлләсиндән гала-шәһәрәдәк һәр јердә* мәғлүб етди.^ө

9 Һизгијә падшаһын һакимийәтинин дөрдүнчү иһиндә, јәни Иһраил падшаһы Илаһ оғлу Һушәнин һакимийәтинин једдинчи иһиндә^з Ашшур падшаһы Салманасар Сәмәријәјә јүрүш едиб ону мұһасирәјә алды.^ж **10** Үчиллик мұһасирәнин сонунда шәһәри алдылар.^з Һизгијә падшаһын һакимийәтинин алтынчы иһиндә, Иһраил падшаһы Һушәнин һакимийәтинин доғгузунчу иһиндә Сәмәријәјә ишғал олунду. **11** Ашшур падшаһы Иһраили Ашшура сүркүн етди^ж вә онлары Һалаһда, Гозан чајы саһилиндә јерләшән Һабарда вә Мада шәһәрләриндә мәскунлашдырды.^и **12** Бу, она көрә олду ки, онлар Аллаһлары Јеһованын сө-

18:4 * Јәни мис илан. **18:8** * Јәни еһалинин сәјрәк мәскунлашдығы јердән тутмуш сых мәскунлашдығы јерәдәк һәр јердә.

ФӘС. 18

а Сј 33:52
1Пд 3:2
2Пд 14:1, 4

б Гн 7:5
Гн 12:3
2См 31:1

в Сј 21:8, 9

г 2Пд 19:15
2См 32:7, 8

д Гн 10:20
Јш 23:8

е 2Пд 16:7

ө 2См 28:18, 19
Өш 14:28, 29

з 2Пд 17:1

ж 2Пд 17:3-6

з Һш 13:16
Ам 3:11
Мн 1:6

и Өш 8:4
Ам 6:1, 7

ы 2Пд 17:6
1См 5:26

Сағ сүгүн

а Гн 8:20
1Пд 14:15

б Өш 10:5

в 2См 32:1
Өш 36:1

г 2Пд 12:18
2Пд 16:8
2См 16:2, 3

д 1Пд 6:33-35
2См 29:1, 3

е Јш 15:20, 39
2См 11:5, 9

ж 2См 32:9

з Өш 36:2, 3

и 2Пд 19:2
Өш 22:20-24

и 2См 32:10
Өш 36:4-10

зүнү ешитмәдиләр. Онлар Јеһованын әһдини позур, Онун гулу Мусанын бүтүн бујругларындан чыхырдылар.^а Онлара гулағ асмыр, әмәл етмирдиләр.

13 Һизгијә падшаһын һакимийәтинин он дөрдүнчү иһиндә Ашшур^б падшаһы Синахериб галхыб Јәһуданын бүтүн гала-шәһәрләрини истила етди.^в **14** Јәһуда падшаһы Һизгијә Лаһишә, Ашшур падшаһына хәбәр көндәриб деди: «Тәгсиркарам, өлкәмдән чәкил кет. Нә гәдәр хәрач истәсән, вермәјә һазырам». Ашшур падшаһы Јәһуда падшаһы Һизгијәдән 300 талант* күмүш, 30 талант гызыл тәләб еләди.

15 Һизгијә Јеһованын мәбәдиндәки вә сарајын хәзинәсиндәки бүтүн күмүшү јығыб верди.^г **16** Һәмин вахт Һизгијә Јеһованын мәбәдинин гызылла өртдүјү гапыларыны^д вә јан тахталарыны чыхарыб Ашшур падшаһына верди.

17 Ашшур падшаһы тартаны*, рәбсариси^е, рәбсагы^ө бөјүк гошунла Лаһишдән^з Јерусәлимә, Һизгијә падшаһын јанына көндәрди.^ж Онлар Јерусәлимә кәлиб чамашырчы тарласына кедән баш јолун үстүндәки јухары чарховузун су кәмәринин јанында дуруб^з **18** падшаһы чағырдылар. Ешикағасы Хилгијә оғлу Әлјаким,^ж катиб Сәбна^з вә салнамәчи Асәф оғлу Јуаһ бајыра, онларын габағына чыхдылар.

19 Рәбсағ онлара деди: «Һизгијәјә дејин ки, бөјүк һөкмдар, Ашшур падшаһы белә дејир: “Сән нәјә архаланырсан?” **20** Дејирсән: “Мұһарибә апармағ үчүн ағлым

18:14 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах. **18:17** * Сәркәрдә. * Сарајын баш мөмуру. ^ Баш сағи.

да вар, күчүм дэ”. Лакин бунлар бош сөзлөрдир. Кимэ күвәнирсән ки, мәнэ гаршы чыхмаға һүнәр етмисән?^а **21** Сән о сынгы гамыша, Мисирэ архаланырсан?^б О гамыша она сөжкәнәнин әлине батыб ону дешәр. Мисир һөкмдары фирон она күвәнәнләрин һамысы үчүн беләдир. **22** Бәлкә дејәчәксиниз: “Аллаһымыз Јеһоваја күвәнирик”?^в Мәкәр бу, һәмин о Аллаһ дејил ки, һизгијә Онун сәчдәкаһларыны, гурбанкаһларыны дағдыб^г вә Јәһуда илә Јерусәлимә јалныз Јерусәлимдәки гурбанкаһын габағында сәчдә гылмағы бујуруб?^д **23** Кәл һөкмдарым Ашшур падшаһы илә мәрчә кир: әкәр сән 2000 сүвари тапсан, сәнә о гәдәр ат верәрәм.^е **24** Сән арабалар вә сүвариләр үчүн Мисирә күвәндијин һалда, һөкмдарымын ән кичик хидмәтчиси олан валиләриндән бирини нечә мәғлүб едә биләрсән? **25** Елә билирсән, мән Јеһовадан ичазәсиз бураны дағытмаға кәлмишәм? Јеһова Өзү мәнә дејиб: “Бу өлкәјә һүчүм ет, ораны дармадағын елә”.

26 Онда Хилгијә оғлу Әлјаким, Сәбна^е вә Јуаһ рәбсага^о дедиләр: «Гулларыңла арами дилиндә^ж даныш, биз баша дүшүрүк. Јәһудиләрин дилиндә данышма, диварын үстүндәки халг ешидир».^з **27** Рәбсаг онларә деди: «Мәкәр һөкмдарым мәни көндәриб ки, бу сөзләри тәкчә ағанызла сизә дејим? Диварда отуран адамлар да буну ешитмәлидир. Онлар да сизинлә бирликдә нәчисләрини јејиб сидикләрини ичәчәкләр».

28 Рәбсаг дуруб јәһудиләрин дилиндә уча сәслә деди: «Бөјүк һөкмдар Ашшур

ФӘС. 18

а 2Пд 18:7

б Өш 30:1, 2

в 2См 32:8

г 2См 31:1

д Гн 12:11, 13
2См 32:12

е Өш 10:12, 13

ж 2Пд 18:18

з 2Пд 18:17

ж Үз 4:7
Дн 2:4

з Өш 36:11, 12

Сағ сүтүн

а Өш 36:13-20

б 2См 32:15

в 2Пд 19:32-34

г 2Пд 17:6

д Сј 13:21

е 2Пд 17:24

ж 2Пд 17:6

з 2Пд 19:17-19
2См 32:15
Өш 37:23

ж Өш 36:21, 22

падшаһынын сөзүнү ешидин.^а

29 Падшаһ дејир: “Гој һизгијә сизи алдатмасын. О, сизи мәним әлимдән гуртара билмәјәчәк!^б **30** Гој һизгијә: “Јеһова бизи мүтләг хилас едәчәк, Ашшур падшаһы бу шәһәрә кирә билмәјәчәк”, — дејиб сизи Јеһоваја архајын етмәсин”.^в **31** һизгијәјә гулаг асмајын. Ашшур падшаһы дејир: “Мәнимлә сүлһ бағлајын, мәнә тәслим олун. Онда һәр бириниз өз мејнәсинин, өз әнчир ағачынын мејвәсини јејәчәк, өз һовузунун сүјуну ичәчәк. **32** Сонра мән кәлиб сизи өлкәнизә бәнзәр бир өлкәјә, тахыл, тәзә шәраб, чөрәк, үзүмлүкләр, зејтунлуғлар олан, бал ахан дијара апарачағам.^г Онда өлмәзсиниз, сағ галарсыңыз. һизгијәјә гулаг асмајын. О, “Јеһова бизи хилас едәчәк” дејиб сизи алдадыр. **33** Халғларын аллаһларындан һансы бири өз өлкәсини Ашшур падшаһынын әлиндән гуртара билиб? **34** һаны һәмәсин^д, Арпадын аллаһлары? һаны Сәфарваимин^е, һинанын, Ивваһын аллаһлары? Онлар Сәмәријәни мәним әлимдән гуртара билдиләр?^е **35** Өлкәләрин аллаһларындан һансы бири өз өлкәсини мәним әлимдән гуртара билиб ки, Јеһова да Јерусәлими мәним әлимдән гуртарсын?^о»^о

36 Халг динмәз-сөјләмәз дајаныб она бир кәлмә дә чаваб вермәди. Чүнки падшаһдан әмр кәлишиди ки, һеч ким она чаваб вермәсин.^ж **37** Ешикағасы Хилгијә оғлу Әлјаким, катиб Сәбна, салнамәчи Асәф оғлу Јуаһ јахаларыны чырыб һизгијәнин јанына кәлдиләр вә рәбсагын сөзләрини она чатдырдылар.

19 Һизгијә падшаһ буну ешидәндә јахасыны чырды, чула бүрүнүб Јеһованын мәбәдинә кетди.^а **2** Сонра ешикағасы Әлјакими, катиб Сәбнаны, каһинләрин ағсагалларыны Амуз оғлу Әшија пејғәмбәрин јанына көндәрди.^б Онлар да чула бүрүнмүшдүләр. **3** Онлар кәлиб Әшија пејғәмбәрә дедиләр: «Һизгијә белә дејир: “Бу күн дәрд, тәнә, рүсвајчылыг күнүдүр. Бәтндәки ушаглар кәлир, амма аналарын доғмаға күчү јохдур.»^в **4** Бәлкә, Аллаһын Јеһова Ашшур падшаһынын вар олан Аллаһа мејдан охумаға көндәрдиди рәбсагын сөзләрини ешидәр.^г Дедији сөзләрә көрә Аллаһын Јеһова онунла һаггһесаб чәкәр. Она көрә сағ галанлар үчүн Аллаһа дуа ет».^д

5 Һизгијә падшаһын әяналары Әшијанын јанына кәлдиләр.^е **6** Әшија деди: «Һөкмдарыныза чатдырын ки, Јеһова белә дејир: “Ешитдийин сөзләр, Ашшур падшаһынын әяналарынын Мәнә гаршы дедији күфрләр сәни горхуја салмасын.»^ж **7** Мән онун ағлына бир фикир салачағам. О, бир хәбәр ешидиб өз өлкәсинә гајыдачағ. Мән ону өз өлкәсиндә гылынч ағзына верәчәјәм».^з

8 Рәбсаг Ашшур падшаһынын Лаһишдән чыхдығыны ешидәндә^и онун јанына габытды вә көрдү ки, о, Либлина илә вурушур.^к **9** Падшаһа Һәбәш падшаһы Тирһаганын онунла дөјүшмәјә кәлдији хәбәри чатмышды. Одур ки, јенидән Һизгијә гасидләр көндәриб^л деди: **10** «Јәһуда падшаһы Һизгијә сөйләјин: “Гој күвәндийин Аллаһ “Ашшур падшаһы Јерусәлими алмајачағ” дејиб сәни алдатмасын.»^м **11** Ашшур пад-

ФӘС. 19

а Әш 37:1-4

б Әш 1:1

в Әш 26:17, 18

г 1Иш 17:45

2Пд 18:35

ф 2Иш 22:7

2См 20:9

2См 32:20

36 50:15

д Әш 37:5-7

е Гн 20:3

2Пд 18:17

Әш 41:10

Әш 51:7

ж 2См 32:21

Әш 37:37, 38

з 2Пд 18:14

и Әш 37:8-13

к 2Пд 18:17

л 2См 32:15

Сағ сүтүн

а 2Пд 17:5

2См 32:10,

13

Әш 10:8-11

б Јр 11:31

в 2Пд 17:24

2Пд 18:33, 34

г 1Пд 8:30

Әш 37:14-20

ф 2См 32:20

д Чк 25:22

е 1См 29:10,

11

ж 1Пд 8:29

36 65:2

з 2См 16:9

Дн 9:18

и 2Пд 16:8, 9

2Пд 17:6, 24

к 2См 41:29

л Әр 10:3

м 36 83:17, 18

Әш 45:5, 6

н 2Пд 19:15

Әш 37:21, 22

шаһларынын бүтүн мәмләкәтләри виран гојдуғу сәнә мәлумдур.^а Елә билирсән, сән хилас олачагсан? **12** Аталарымын мәһв етдији халгларын аллаһлары онлары гуртара билди? Һаны Гозан, һарран^б, Рәсәф? Һаны Тәл-Әссарда олан Әдән чамааты? **13** Һаны Һәмәс падшаһы, Арпад падшаһы, Сәфарваим шәһәрләринин, Һинанын, Ивваһын падшаһлары?»^в

14 Һизгијә гасидләрдән мәктублары алыб охуду. Сонра Јеһованын мәбәдинә кетди, онлары Јеһованын өнүндә ачыб јерә сәрди.^г **15** Һизгијә Јеһоваја дуа етди:^д «Еј кәррублар үзәриндә* отуран^е Исраилин Аллаһы Јеһова! Дүнјадакы бүтүн сәлтәнәтләрин Аллаһы тәк Сәнсэн.^ж Көјләри, јери Сән хәлг етмисән. **16** Гулаг вер, Јеһова, ешит!^з Нәзәр сал,^и ја Јеһова, көр! Еј вар олан Аллаһ, Сәнә мејдан охујан Синахерибин сөзләрини ешит. **17** Јеһова, дүздүр, Ашшур падшаһлары халглары, онларын мәмләкәтләрини дармадагын едибләр.^к **18** Онларын аллаһларыны ода атыб јандырыблар, чүнки онлар аллаһ дејил,^л инсан әлинин ишидир,^м тахтадыр, дашдыр. Елә она көрә онлары мәһв едә библиләр. **19** Еј Аллаһымыз Јеһова, јалварырам, бизи онун әлиндән гуртар. Гој бу чahanдакы бүтүн сәлтәнәтләр билсин ки, тәк Сән Аллаһсан, еј Јеһова».^н

20 Амуз оғлу Әшија Һизгијә хәбәр көндәриб деди: «Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән сәнин Ашшур падшаһы Синахериблә бағлы етдијин дуаны ешитдим.»^о

19:15 * Дикер вариант: арасында.

21 Jehovah онун һаггында белә дејир:

“Бакирә Сион гызы һәга- рәт едиб сәни лаға гојур. Јерусәлим гызы сәнә бахыб башыны булајыр.

22 Сән кимә мејдан охујурдун? Кимә күфр едирдин?^а Кимә сәсини галдырыр- дын?^б

Кимә мәғрур көзләрлә бахырдын?

Исраилин Мүгәддәсинә?!^в

23 Гасидләрини көндәриб^г Jehovahа мејдан охудун:^г “Сайсыз чәнк арабала- рымла

Дағларын зирвәсинә галха- чағам,

Ливанын учгарларынадәк кедәчәјәм.

Онун әзәмәтли сидрләри- ни, сечмә ардычларыны кәсәчәјәм.

Ән учгар јерләринә, сых мешәләринә кирәчәјәм.

24 Јад дијарда гујулар газыб суларыны ичәчәјәм,

Дабанымла Мисирин бүтүн чајларыны гурудачағам”.

25 Ешитмәмисән ки, бинеји- гәдимдән бу гәрара алын- мышдыр?^д

Кечмиш күнләрдән буну һазырламышам,^е

Инди исә һәјата кечирәчә- јәм.^е

Сән галалы шәһәрләри хара- базара чевирәчәксән.^ж

26 Онларын сакинләри чарә- сиз галачаг.

Онлары дәһшәт бүрүјәчәк, рүсвәј олачаглар.

Онлар чөлләрин от-әләфи олачаглар,^з

Дамларда битән,

сәмум јелинин гарсадығы от олачаглар.

ФӘС. 19

а 2Пд 19:10

б 2Пд 18:30
Әш 10:12, 13

в Әш 37:23-25

г 2Пд 18:17

г 2См 32:17
Әш 10:10, 11

д Әш 14:24

е 36 33:11

ө Әш 46:10

ж Әш 10:5
Әш 37:26, 27

з Әш 40:7

Сағ сүгун

а Мс 5:21
Әш 37:28, 29
Иб 4:13

б 36 46:6
Әш 10:5, 15

в 2Пд 18:35
Әш 10:12, 13

г 36 32:9

г 2Пд 19:33

д Льв 25:4-6

е Әш 37:30-32

ө 2См 32:22
Әш 10:20

ж Әш 59:17
Зк 1:14, 15

з Әш 10:24

и 2См 32:22

ы Әш 37:33-35

ј 2Пд 20:6
Өр 23:5

к Әш 31:5

к 1Иш 12:22
Әш 43:25
Һә 36:22

27 Амма Мән сәнин отурушун- дан, дурушундан, кири- шиндән, чыхышындан, Мәнә олан һиддәтиндән акаһам.^а

28 Мәнә гаршы гәзәбин,^б нәрәләрин гулағыма чатыб.^в

Гармағымы бурнуна кечи- рәчәјәм, јүјәними ағзына салачағам,^г

Кәлдијин јолла сәни кери гајтарачағам”.^г

29 Еј һизгијә, сәнин үчүн әләмәт бу олачаг: бу ил өз-өзү- нә битән* мәһсулу, икинчи ил ондан чүчәрән тахылы јејәчәк- синиз.^д Үчүнчү ил тохум сәпиб әкин бичәчәксиниз, үзүмлүк- ләр салыб барыны јејәчәксиниз.^е 30 Јәһуда евиндән гуртуланлар, сағ галанлар^ө ашағы көк атыб јухары бәһрә кәтирә- чәкләр. 31 Галанлар Јерусә- лимдән, гуртуланлар Сион да- ғындан чыхачаг. Ордулар Аллаһы Jehovah буну Өз гејрәти илә едәчәк.^ж

32 Jehovah Ашшур падшаһы һагда белә дејир:^з

“О, бу шәһәрә кирмәјәчәк,” Бураја ох атмајачаг, Гаршысына галханла кәл- мәјәчәк,

Әтрафында мүһасирә бән- ди гурмајачаг.^ы

33 Кәлдији јолла

кери гајыдачаг.

Бу шәһәрә ајаг басмаја- чаг”, — бәјан едир Jehovah.

34 “Өз адым наминә,

Гулум Давудун хатиринә/^ј бу шәһәри горујачағам,^к хилас едәчәјәм”». ^к

35 Һәмин кечә Jehovahнын мәләји кәлиб ашшурлуларын

19:29 * Јахуд јерә дүшән тахыл дәнлә- риндән битән.

ордукаһында 185 000 нәфәри гырды.^а Чамаат сәһәр галханда көрдү ки, һәр тәрәф межитлә долудур.^б **36** Ашшур падшаһы Синахериб кери әкилиб Нејнәваја*^в кетди вә орада галды.^г **37** Аллаһы Нәсруһун мәбәдиндә сәчдә гыланда оғуллары Әдрамәликлә Шарасар ону гылынчла өлдүрдүләр^г вә Урарту^д өлкәсинә гачдылары. Оғлу Асархаддон^е Синахерибин јеринә тахта чыхды.

20 О вахт Һизгийә хәстәләниб өлүм јатағына дүшдү.^о Амуз оғлу Әшија пејғәмбәр онун јанына кәлиб деди: «Јеһова белә дејир: “Ев әһлине вәсијјәтини елә, чүнки сағалмајачагсан, өләчәксән”».^ж **2** О, үзүнү дивара чевириб Јеһоваја дуа етди: **3** «Јеһова, јалварырам, нә олар, јадыва сал, мән нечә өнүндә сидгирәклә, сәдагәтлә јеримишәм, Сәнә мәгбул ишләр көрмүшәм».^з Һизгийә ачы-ачы ағлады.

4 Әшија сарајын орта һәјәтинә чатмамыш Јеһованын сөзү она назил олду:^з **5** «Гајыт, халгымын һөкмдары Һизгийәјә де ки, әчдадын Давудун Аллаһы Јеһова белә дејир: “Дуаны ешитдим. Көз јашларыны көрдүм.»^и Сәнә шәфа верәчәјәм.^ј Үчүнчү күн Јеһованын мәбәдинә кедәчәксән.»^к **6** Өмрүнү он беш ил артырачағам. Сәни дә, бу шәһәри дә Ашшур падшаһынын әлиндән гуртарачағам.^к Өз адым нами нә вә гулум Давудун хатиринә бу шәһәри горујачағам”».^л

7 Әшија деди: «Әнчир лавашанасы кәтирин». Лавашананы кәтириб чибанын үстүнә гојдулар. Һизгийә јаваш-јаваш сағалды.^м

19:36 * Ниневија.

ФӘС. 19

а 2См 32:21
Әш 31:8

б Чк 12:30
Әш 37:36-38

в Јн 1:2

г 2Пд 19:7, 28

д 2См 32:21

е Јр 8:4

е Үз 4:2

ФӘС. 20

ө 2См 32:24

ж Әш 38:1-3

з 2См 31:20, 21
36 25:7
36 119:49

и Әш 38:4-6

ы 36 39:12

ј Гн 32:39
36 41:3
36 103:3
36 147:3

к 36 66:13
36 116:12-14

к 2См 32:22
Әш 10:24

л 2Пд 19:34
Әш 37:35

м Әш 38:21, 22

Сағ сүтүн

а һк 6:17
Әш 7:11

б Әш 38:7, 8

в Јш 10:12
2См 32:31

г Әш 39:1, 2

д 2См 32:27

е Әш 39:3, 4

е Әш 39:5-7

8 Һизгийә Әшијадан сорушмушду: «Јеһованын мәни сағалдачағына, үчүнчү күн Јеһованын мәбәдинә кедәчәјимә әламәт^а нә олачаг?» **9** Әшија демишди: «Јеһова дедији сөзү јеринә јетирәчәк. Јеһова сәнә бу әламәти верир: нечә истәјирсән, көлкә пилләкәнин* үстү илә он пиллә габаға кетсин, јохса он пиллә дала?»^б **10** Һизгийә деди: «Көлкәнин он пиллә габаға кәлмәси он пиллә дала кетмәсиндән асандыр». **11** Әшија пејғәмбәр Јеһоваја дуа етди. Аллаһ Әһәз пилләкәнин пилләләринә дүшмүш көлкәни он пиллә дала апарды.^в

12 Бабил падшаһы Баладан оғлу Бәрдах-Баладан Һизгийәнин хәстәләндјини ешидиб она мәктүләр вә һәдијәләр көндәрди.^г **13** Һизгийә елчиләрә хошкәлдин еләди, бүтүн хәзинәсини^г — гызыл-күмүшү, балзамы, башга баһалы јағлары, чәббәханасыны вә хәзинәсиндә олан һәр шеји онлара көстәрди. Евиндә вә бүтүн сәлтәнәтиндә елә шеј галмады ки, онлара көстәрмәсин.

14 Әшија пејғәмбәр Һизгийә падшаһын јанына кәлиб сорушду: «Бу адамлар һарадан кәлмишдиләр? Нә дедиләр?» Һизгийә деди: «Узаг дијардан, Бабилдән кәлмишдиләр».^д **15** Әшија сорушду: «Сарајында нәләри көрдүләр?» Һизгийә деди: «Һәр шеји. Хәзинәмдә онлара көстәрмәдијим шеј галмады».

16 Әшија деди: «Јеһованын сөзүнү динлә.^е **17** “Елә күн кәләчәк ки, сарајындакы һәр шеји, ата-бабаларынын бу күнә гәдәр јығдығы нә варса,

20:9 * Еһтимал ки, бу пилләкәндән күнәш сааты кими истифаде олуурду.

хамысыны Бабилә апарачаглар.^а Җеч нә галмајачаг, — де-јир Јеһова. — 18 Сәндән төрәјәчәк огулларынын да бәзиләрини апарачаглар.^б Онлар Бабил падшаһынын сарајында сарај мәмуру олачаглар^в».^д

19 Һизгијә Әшијаја деди: «Јеһованын дедији бу сөз һагдыр».ґ Сонра элавә етди: «Тәки мәним дөврүмдә сүлһ, әмин-аманлыг олсун».ґ

20 Һизгијәнин галан ишләри, бүтүн гүдрәтли ишләри, чарһовуз^а, су кәмәри тикиб шәһәрә су чәкмәси^б Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. 21 Һизгијә ата-бабаларына говушду.^в Оғлу Мәнәссә^ж онун јеринә тахта чыхды.^з

21 Мәнәссә^и тахта чыхан-да он ики јашында иди вә әлли беш ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү.^и Анасынын ады Һәфсиба иди. 2 Мәнәссә Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү, Јеһованын Исраил халгынын өнүндән говдуғу халгларын ијрәнч ишләрини тәкрар етди.^л 3 О, ата-сы Һизгијәнин дагытдығы^м сәчдәкаһлары бәрпа етди, Исраил падшаһы Әһәб кими, Баал үчүн гурбанкаһлар тикди, Ашера бүтләри дүзәлтди.^н сәма ордусуна сәчдә гылыб гуллуғ етди.^о 4 Јеһованын «адымы Јерусәлимдә јашадачағам» дедији јердә,^п Јеһованын мәбәдиндә гурбанкаһлар тикди.^р 5 О, Јеһованын мәбәдинин ики һәјәтиндә^с бүтүн сәма ордусуна гурбанкаһлар тикди.^т 6 Оғлуну одда јандырды, сәһрбазлыг етди, фала бахды,^у чиндарлар, бахычылар тәјин етди.^ф Јеһованын бәјәнмәдији мәнфур ишләр көрүб Ону тәһгир етди.

ФӘС. 20

а 2Пд 24:12, 13
2Пд 25:13
2См 36:7, 18
Әр 27:21, 22
Дн 1:2
б 2Пд 24:12
в Дн 1:19
Дн 2:49
г 36 141:5
ґ Әш 39:8
д Јһ 9:11
е 2См 32:30
ө 1Пд 2:10
ж 2Пд 21:16
2Пд 23:26
2См 33:11-13
з 2См 32:33

ФӘС. 21

и 1См 3:13
Мт 1:10
ы 2См 33:1
ј Гн 12:30, 31
к 2См 33:2-6
2См 36:14
һә 16:51
к 2Пд 18:1, 4
к 1Пд 16:30, 32
2Пд 23:4
л Гн 4:19
м Гн 12:5
2Иш 7:12, 13
1Пд 8:29
1Пд 9:3
н Әр 32:34
о 1Пд 6:36
1Пд 7:12
ө һә 8:16
п Ль 19:26
р Ль 20:27
гн 18:10, 11

Сағ сүтун

а 2Пд 23:6
б 2См 33:7-9
в Гн 28:1
г 1См 17:9
ґ Гн 7:1
д 2См 33:10
2См 36:15, 16
Әр 7:25
Мт 23:37
е Јр 15:16
ө Ль 18:24, 25
2Пд 23:26
2Пд 24:3
Әр 15:4
ж 2Пд 22:16, 17
Мк 3:12
з Әр 19:3
и 2Пд 17:6
һә 23:33
ы Әш 28:17
Мрс 2:8
ј 1Пд 21:21
2Пд 10:11
к Әр 25:9
к Гн 32:9
2Пд 17:18
л Ль 26:25
Гн 28:63
м Гн 9:21
Гн 31:29
һк 2:11, 13

7 Мәнәссә дүзәлтдији Ашера ојма бүтүнү^а мәбәдә гојду. О мәбәдә ки, онун һаггында Јеһова Давуда вә оғлу Сүлеймана демшиди: «Бу мәбәд вә Исраил гәбиләләринин шәһәрләри арасындан сечдијим Јерусәлим һәмишәлик адымы дашыјачаг.^б 8 Әкәр исраиллиләр онлара вердијим бујруглар, гулум Мусанын вердији Гануна дәгигликлә әмәл етсәләр,^в бир дә онлары әчдадларына вердијим өлкәдән дидәркин салмајачағам».ґ 9 Анчағ онлар гулаг асадылар. Мәнәссә онлары јолдан чыхарды, онлары Јеһованын исраиллиләрин өнүндән јох етдији халглардан^ф да бетәр ишләрә сүрүкләди.

10 Јеһова пејғәмбәрләри васитәсилә дејирди:^а 11 «Јәһуда падшаһы Мәнәссә бүтүн бу мәнфур ишләри көрдү-јү үчүн, өзүндән габаг јаша-јан аморилрдән^б дә бешбетәр даврандығы үчүн,^в ијрәнч бүтләрилә Јәһуданы күнаһа сүрүкләдији үчүн 12 Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: «Јерусәлимлә Јәһуданын башына елә бәлә кәтирәчәјәм ки,^ж ешидәнләрин ики гулағы да чинкилдәјәчәк.^з 13 Сәмеријәни^и өлчдүјүм өлчү ипи^и илә Јерусәлими дә өлчәчәјәм, Әһәб еви үчүн ишләтдијим таразы^м онун үчүн дә ишләдәчәјәм,^л касаны нечә силиб үзүстә гојруларса, Јерусәлими дә елә силәчәјәм.^н 14 Ирсимдән галанлары атачағам,^о онлары дүшмән әлине верәчәјәм. Дүшмәнләр онлары талан едиб әсир апарачағ.^п 15 Чүнки бәјәнмәдијин пис ишләр көрдүләр, әчдадлары Мисирдән чыхандан бу күнәдәк Мәни тәһгир етдиләр^р».^с

16 Мәнәссә Јеһованын бә-
јәнмәдији пис ишләр көрәрәк
Јәһуданы күнаһа сүрүкләмәк-
дән әләвә, чохла күнаһсыз ган
төкдү, Јерусәлими гана гәрг
еләди.^а 17 Мәнәссәнин галан
ишләри, бүтүн етдикләри, кү-
наһлары Јәһуда падшаһлары-
нын тарихи китабында јазыл-
мышдыр. 18 Мәнәссә ата-ба-
баларына говушду, ону сара-
јындакы бағда, Үзза бағында
дәфн етдиләр.^б Оғлу Амун
онун јеринә тахта чыхды.

19 Амун^в тахта чыханда
ијirmi ики јашында иди вә
ики ил Јерусәлимдә һакимиј-
јәт сүрдү.^г Онун анасы јүтбә-
ли Хәрузун гызы Мәсәлимәт
иди. 20 Амун атасы Мәнәссә
кими, Јеһованын бәјәнмәдији
пис ишләр көрдү,^д 21 атасы-
нын јолу илә кетди, атасынын
ибадәт етдији ијрәнч бүтләр-
рә сәчдә гылыб ибадәт етди.^е
22 О, ата-бабаларынын Алла-
һы Јеһовадан үз дөндәрди, Је-
һованын јолу илә кетмәди.^в
23 Амунун әјанлары суй-гәсд
гуруб ону өз евиндә өлдүрдү-
ләр. 24 Амма халг Амун пад-
шаһа суй-гәсд гуранларын һа-
мысыны өлдүрдү вә оғлу Ју-
шијјәни онун јеринә тахта чы-
харды.^з 25 Амун падшаһын
галан ишләри, бүтүн етдик-
ләри Јәһуда падшаһларынын
тарихи китабында јазылмыш-
дыр. 26 Ону Үзза бағындакы
гәбриндә дәфн етдиләр.^ж Оғлу
Јушијјә^з онун јеринә тахта
чыхды.

22 Јушијјә^и тахта чыханда
сәккиз јашында иди вә
отуз бир ил Јерусәлимдә һаки-
мијјәт сүрдү.^и Онун анасы боз-
гатлы/ Адајын гызы Јәдда иди.
2 О, Јеһованын бәјәндији иш-
ләри көрүб әчдады Давудун
јолу илә кетди,^и ондан саға,
сола дөнмәди.

ФӘС. 21

а 2Пд 24:3, 4
Әр 2:34
Мт 23:30
Иб 11:37

б 2Пд 21:23, 26

в Мт 1:10

г 2См 33:21

д 2См 33:22,
23

е 2Пд 21:1, 3

в 2Пд 22:16, 17
Әр 2:13

ж 2См 33:25

з 2Пд 21:18

и Мт 1:10

ФӘС. 22

и 1Пд 13:2
Әр 1:2
Сф 1:1

ы 2См 34:1, 2

ј Јш 15:20, 39

к 1Пд 15:5

Сағ сүтүн

а 2См 34:8

б 1См 6:13

в 2Пд 12:4, 5
2Пд 12:9
2См 24:8
2См 34:9

г 2Пд 12:11, 12
2См 34:10

д 2См 34:11

е 2Пд 12:15
2См 34:12

в 2Пд 22:3

ж Гн 31:24-26

з 2См 34:14,
15

и 2См 34:16-18

и Гн 31:9

ы 2См 34:19-21
Јл 2:13

ј 2Пд 22:22
Әр 26:24

3 Јушијјә падшаһ һакимиј-
јәтинин он сәккизинчи илин-
дә Мәшуллам оғлу Әзлијаһын
оғлу катиб Шафаны Јеһова-
нын мәбәдинә көндәриб деди:^а
4 «Баш каһин Хилгијјәнин^б ја-
нына кедин, гој о, гапы кешик-
чиләринин халгдан јығдығы,
Јеһованын мәбәдинә кәтири-
лән пулу топласын.^в 5 Пулу
Јеһованын мәбәдиндәки иш-
ләрә нәзарәт едәнләрә вер-
синләр. Онлар да Јеһованын
мәбәдинин учуг-сөкүјүнү тә-
мир едән ишчиләрә,^г 6 јәни
сәнәткарлара, усталара, бән-
налара версинләр. Онлар мә-
бәди тәмир етмәк үчүн тир-
ләр вә јонулмуш дашлар ал-
сынлар.^д 7 Лакин вердијиниз
пула көрә онлардан һесабат
истәмәјин, чүнки онлар ети-
барлы адамлардыр».^е

8 Баш каһин Хилгијјә катиб
Шафана^в деди: «Јеһованын мә-
бәдиндә Төврат китабыны^ж
тапмышам». Хилгијјә китабы
Шафана верди, о да охума-
ға башлады.^ж 9 Катиб Ша-
фан падшаһын јанына кәлиб
деди: «Гулларын мәбәддәки
сандығы бошалдыб пуллары
Јеһованын мәбәдиндәки иш-
ләрә нәзарәт едәнләрә верди-
ләр».^з 10 Ардынча деди: «Ка-
һин Хилгијјә мәнә бир китаб^и
верди». Шафан китабы падша-
һын һүзурунда охумаға баш-
лады.

11 Падшаһ Төвратда јазы-
ланлары ешидәндә јахасыны
чырды.^и 12 Каһин Хилгијјә,
Шафан оғлу Әхигәмә/ Микај
оғлу Аһбура, катиб Шафана вә
өз гуллуғчусу Әсјаһа бујурду:
13 «Кедин мәним үчүн, халг
үчүн, Јәһуда үчүн Јеһоваја
мүрачиәт един, өрәнин көрүн
тапылмыш бу китабда јазылан
сөзләр нә демәкдир. Ата-ба-

22:8 * Лүғәтә бах.

баларымыз бу китабдакы сөзлөрө итаэт етмәйибләр, бизим үчүн языланлара риајәт етмәйибләр, буна көрә Јеһова бизә чох гәзәбләниб».^а

14 Каһин Хилгйјә, Әхигәм, Аһбур, Шафан, Әсјаһ гадын пејғәмбәр^б һүлданын јанына кетдиләр. О, Хархас оглу Тигванын оглунун, палтарлара бахан Сәллумун арвады иди вә Јерусәлимин икинчи мәнәлләсиндә јашајырды. Онлар орада онунла данышдылар.^в **15** Гадын деди: «Исраилин Аллаһы Јеһова дејир: “Сизи Мәнә мүрачиәт етмәјә көндәрән адама сөјләјин ки, **16** Јеһова белә дејир: “Мән бу јерин, онун сакинләринин башына бәла кәтирәчәјәм. Јәһуда падшаһынын китабда охудуғу^г һәр кәлмә керчәкләшәчәк. **17** Чүнки онлар Мәни тәрк едибләр. Башга аллаһлар^д үчүн гурбанлар јандырыр, әлләринин иши илә Мәни тәһгир едирләр.^е Бу јерә гаршы гәзәбим аловлана чаг, сөнмәјәчәк!”^в **18** Лакин сизи Јеһоваја мүрачиәт етмәјә көндәрән Јәһуда падшаһына дејин ки, ешитдији сөзләрә кәлинчә, Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: **19** “Сән ки бу јерлә сакинләринин бәла вә ләнәт һәдәфи ола чагларыны дедијими ешидәндә үрәјин сызлады, өзүнү Мәним, Јеһованын өнүндә ашағы тутдун,^г јаханы чырыб^д һүзурумда агладын, Мән дә сәни ешитдим, — Јеһова белә бәјан едир. — **20** Буна көрә дә сәни әчдадларына говушдура чагам^е, сүлһ ичиндә гәбрә кедәчәксән, бу јерә кәтирәчәјим бәланы көзләрин көрмәјәчәк”^в). Онлар кәлиб бу чавабы падшаһа билдирдиләр.

22:20 * Ибраниләрдә өлүмү бәдии диллә тәсвир едән ифадә.

23 Сонра падшаһ хәбәр көндәриб Јәһуданын вә Јерусәлимин бүтүн ағсаггалларыны чағырды.^а **2** Падшаһ, онунла биркә бүтүн јәһудалылар, Јерусәлим сакинләри, каһинләр, пејғәмбәрләр, бир сөзлә, кичикдән тутмуш бөјүјә гәдәр һамы Јеһованын мәбәдинә кетди. О, Јеһованын мәбәдиндән тапылан әһд^б китабында^в јазыланлары онлар үчүн охуду.^г **3** Падшаһ сүтунун јанында дуруб Јеһованын өнүндә әһд бағлады ки,^д Јеһованын јолу илә кедәчәк, китабда јазылмыш әһдин сөзләрини јеринә јетирәчәк, Онун әмрләринә, ојүдләринә, ганунларына сидги-үрәкдән, чан-дилдән табе олачаг. Бүтүн халг бу әһди гәбул етди.^е

4 Падшаһ баш каһин Хилгйјә^в, көмәкчи каһинләрә вә гапы кешикчиләринә Јеһованын мәбәдиндән Баал, Ашера бүтү^г вә бүтүн сәма ордусу үчүн дүзәлдилмиш әшјалары чыхармағы әмр етди. Онлары Јерусәлимдән кәнарда, Гидрон әтәкләриндә јандырды, күлүнү Бејтелә^д апарды. **5** О, Јәһуда падшаһларынын Јәһуда шәһәрләриндә вә Јерусәлимин әтрафындакы сәчдәкаһларда гурбан түстүсү тәгдим етмәк үчүн гојдуғу јад аллаһларын каһинләрини, һәмчинин Баала, күнәшә, аја, бүрчләрә вә бүтүн сәма ордусуна^е гурбан түстүсү тәгдим едән каһинләри говду. **6** О, Јеһованын мәбәдиндәки Ашера бүтүнү^в дә Јерусәлимдән чыхарыб Гидрон вадисинә апарды вә орада јандырды.^д Ону әзиб тозуну халг гәбирис-танлығына сәпәләди.^г **7** Һәмчинин мәбәд фаһишәлијилә мәшғул олан кишиләрин Јеһованын мәбәдиндәки евләрини

ФӘС. 22

а Гн 4:24
Гн 29:27
Гн 31:17

б Чх 15:20
Һк 4:4
Һө 6:14
Лк 2:36
Һә 21:8, 9

в 2См 34:22-28

г 2Пд 22:8

д Чх 20:3
Гн 32:17
Һк 2:12
Әр 2:11

е Өш 2:8

ж Гн 32:22
Өш 33:14
Әр 7:20
Һә 20:48

з 1Пд 21:29
Јр 4:6

и 2Пд 22:11

Сағ сүтүн**ФӘС. 23**

а 2См 34:29,
30

б Чх 24:8

в Гн 31:26

г 2Пд 22:8

д 2Пд 11:17
2См 15:10,
12

е Јш 24:24, 25
2См 34:31,
32

ж 2Пд 22:4

з 2Пд 21:1, 7
2См 34:4

и 1Пд 12:28, 29

к 2Пд 21:1, 3
Әр 8:1, 2

л 2Пд 21:1, 7

м Гн 7:25

н 2См 34:4

дағытды.^a Орада гадынлар Ашера бүтүнә ибадәт етмәк үчүн чадыр тохуярдылар.

8 Сонра падшаһ Јәһуда шәһәрләриндән бүтүн каһинләри топлады, Кибадан^b Биир-Сәба-ја^c кими каһинләрин гурбан түстүсү тәгдим етдији сәчдәкаһлары мурдарлады. Шәһәр дарвазасынын кирәчәжин сол тәрәфиндә јерләшән, шәһәр дарғасы Јушәнин дарвазасы ағзындакы сәчдәкаһлары дағытды. **9** Сәчдәкаһ каһинләри Јеһованын Јерусәлимдәки гурбанкаһында хидмәт етмирдиләр,^d амма гардашлары илә бирликдә мајасыз чөрәкләрдән јејирдиләр. **10** О, Бәни-Һинном вадисиндә^e јерләшән Тофет сәчдәкаһыны^f мурдарлады ки, һеч ким оғлуну вә ја гызыны одда јандырыб Молекә гурбан вермәсин.^g **11** О, Јәһуда падшаһларынын күнәшә һәср етдији атларын Јеһованын евинә кирмәсинә гадага гојду. Белә ки, атлары сарај мәмуру Натанмәликин ејванда јерләшән отағындан^h мәбәдә салырдылар. О, күнәшәⁱ һәср олуңмуш арабалары јандырды. **12** Падшаһ һәмчинин Јәһуда падшаһларынын Әһезин јухары отағынын дамында гојдуғу гурбанкаһлары,^j Мәнәссәнин Јеһованын мәбәдинин ики һәјәтиндә гојдуғу гурбанкаһлары дағытды.^k Онлары әзиб тозуну Гидрон вадисинә сәпәләди. **13** Јушијә Исраил падшаһы Сүлејманын сидонлуларын ијрәнч илаһәси Әштурәт, Муабын ијрәнч аллаһы Кәмуш, әмуниләрин мурдар аллаһы Милгам^l үчүн Јерусәлимин гаршысында, Фәлакәт дағынын чәнуб тәрәфиндә тикди-

23:10 * Лүғәтә бах. **23:11** * Јахуд јемәк отағындан.

ФӘС. 23

a Лв 18:22
Гн 23:17, 18
1Пд 15:11, 12
1Пд 22:46

b Јш 21:17, 19
1Пд 15:22

v Јр 21:31

г һә 44:10
Мн 2:7, 8

f Јш 15:8

d Әр 7:31

e 2Пд 16:2, 3
Әр 32:35

ө Гн 4:19
һә 8:16

ж Әр 19:13
Сф 1:4, 5

з 2Пд 21:1, 5

и Сф 1:4, 5

Сағ сүгүн

a 1Пд 11:5, 7

b Чх 23:24
Гн 7:5
2См 34:1, 3

v 1Пд 12:28, 33

г 2См 34:6, 7

f 1Пд 13:2

d 1Пд 13:1

e 1Пд 13:30, 31

ө 1Пд 12:25, 31
1Пд 13:32
2Пд 17:9

ж 2См 34:6, 7

з 1Пд 13:2

и Чх 12:3-14
2См 35:1

ји сәчдәкаһлары мурдар етди.^a

14 Дик дашлары парча-парча етди, Ашера бүтләрини кәсди,^b онларын јерини инсан сүмүкләри илә долдурду. **15** О, Бејтелдәки гурбанкаһы, Нәбат оғлу Әрубамын тикиб Исраили күнаһа сүрүкләдији сәчдәкаһы дағытды.^c Гурбанкаһы вә сәчдәкаһы дағыдандан сонра сәчдәкаһы јандырды, әзиб тоза дөндәрди, Ашера бүтүнү дә јандырды.^d

16 Јушијә дөнәндә дағда гәбирләр көрдү. Јеһованын сөзүнү бәјан едән Аллаһ адамынын габагчадан дедији кими, о, гәбирләрдән сүмүкләри чыхарды, гурбанкаһын үстүндә јандырыб ораны мурдар етди.^e **17** Сонра сорушду: «Орадакы нә гәбир дашыдыр?» Шәһәр чамааты деди: «Бу, јәһудалы Аллаһ адамынын^f гәбридир. О, сәнин Бејтелдәки гурбанкаһа бунлары едәчәјини габагчадан демишди». **18** Јушијә деди: «Онунла ишиниз олмасын. Гојун сүмүкләри галсын». Нә онун, нә дә Сәмәријәдән кәлән пејғәмбәрин сүмүкләринә дәјмәдиләр.^g

19 Јушијә Сәмәријәнин шәһәрләриндәки сәчдәкаһларда тикилән ибадәтханаларын һамысыны дағытды.^h Исраил падшаһлары онлары Аллаһы тәһгир етмәк үчүн тикмишдиләр. О, Бејтелдәки сәчдәкаһа нә етмишдисә, онлара да ону етди.ⁱ **20** Орадакы сәчдәкаһ каһинләрини гурбанкаһларда гурбан кәтирди вә инсан сүмүкләрини гурбанкаһларын үстүндә јандырды.^j Сонра Јерусәлимә гајытды.

21 Падшаһ бүтүн халга бујурду: «Әһд китабында јазылдығы кими, Аллаһыныз Јеһова үчүн Пасха кечирин».^k

22 Исраилдә һакимләр дөв-

рүндән бу јана, нә Исраил падшаһларынын, нә Јәһуда падшаһларынын дөврүндә бу чүр Пасха бајрамы кечириләмешди.^а **23** Јеһоваја һәср олунмуш бу Пасха бајрамы Јерусәлимдә Јушијә падшаһын һакимијәтинин он сәккизинчи илиндә кечирилди.

24 Каһин Хилгијәнин Јеһованын мәбәдиндә тапдығы китабындә^б јазылан ганунлары јеринә јетирмәк үчүн Јушијә Јәһуданы вә Јерусәлими чиндарлардан, бахычылардан^в, ев бүтләриндән^г, ијрәнч бүтләрдән вә бүтүн мәнфур шејләрдән тәмизләди.^д **25** Нә ондан әввәл, нә дә ондан сонра Мусанын Ганунунда јазылдығы кими, бүтүн гәлби, бүтүн варлығы,^е вар күчү илә Јеһоваја үз тутан падшаһ олмады.

26 Амма Мәнәссәнин Јеһованы гәзәбләндирән әмәлләринә көрә Онун Јәһудаја гаршы аловланан гәзәби сојумды.^о **27** Јеһова деди: «Јәһуданы да Исраил кими^п өнүмдән рәдд едәчәјәм.» Сечдијим шәһәрдән, Јерусәлимдән, “адымы дашыјачаг” дедијим мәбәддән^р үз дөндәрәчәјәм».

28 Јушијәнин галан ишләри, бүтүн етдикләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр. **29** Онун дөврүндә Мисир падшаһы Неһо Фәрат чаы саһилиндә Ашшур падшаһына көмәк етмәјә кетди. Јушијә падшаһ онунла дөјүшмәјә чыхды. Неһо Мекиддодда онунла гаршылашыб ону өлдүрдү.^с **30** Јушијәнин адамлары онун чәсәдини арабаја гојуб Мекиддоддан Јерусәлимә кәтирдиләр вә өз гәбриндә дәфн етдиләр. Өлкә сакинләри Јушијә-

23:24 * Лүгәтә бах.

ФӘС. 23

а 2См 35:18, 19

б 2Пд 22:8

в Лв 19:31
Гн 18:10, 11
2Пд 21:1, 6
Өш 8:19

г Јр 31:19

д Гн 12:2

е Гн 4:29

ж 2Пд 21:11, 12
2Пд 24:3, 4
Өр 15:4

з 2Пд 18:11
2Пд 21:13

и Гн 29:28
2Пд 25:11
Һә 23:33

к Гн 12:5
1Пд 8:29
1Пд 9:3

л 1Пд 9:15
2См 35:20-25
3к 12:11

Сағ сүгүн

а 2См 36:1, 2

б Өр 22:11

в 2Пд 24:18

г 2Пд 21:1, 2
2Пд 21:19-21

д 2Пд 23:29

е Өр 39:5
Өр 52:10

ж 2См 36:3

з 2См 36:4, 5

и Өр 22:11, 12

к Өр 1:3
Өр 22:18, 19

л 2См 36:5

м 2См 28:24, 25
2См 33:1, 4

н Өр 26:21
Өр 36:22-24

ФӘС. 24

к Өр 25:1
Өр 46:2
Дн 1:1
Дн 3:1
Дн 4:33

к һб 1:6

нин оғлу Јәһәзи мәш едиб ата-сынын јеринә тахта чыхарды.^а

31 Јәһәз^б тахта чыханда ијirmi үч јашында иди вә үч ај Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү. Онун анасы либналы Өрәмјанын гызы Хамутал иди.^в **32** О, ата-бабалары кими, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү.^г **33** Фирон Неһо^д ону Јерусәлимдә һакимијәтдән узаглашдырараг һәмәс мәмләкәтиндә, Риблаһда^е зиндана салды. Сонра өлкәнин үстүнә јүз талант* күмүш вә бир талант гызыл хәрач гојду.^ж **34** Фирон Неһо Јушијәнин јеринә онун оғлу Әлјакими тахта чыхарды вә адыны дәјишиб Јәһјаким гојду. Јәһәзи исә Мисирә апарды^з вә о, орада өлдү.^и **35** Јәһјаким Фирона гызыл-күмүш хәрач верди. Фиронун тәләб етдији күмүшү өдәмәк үчүн өлкә үзәринә верки гојмалы олду. О, өлкәнин адамларынын һәр бириндән торпагдан газандығы кәлирә көрә гызыл-күмүш алыб фирон Неһоја верди.

36 Јәһјаким^к тахта чыханда ијirmi беш јашында иди вә он бир ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү.^л Онун анасы румаһлы Фәдајын гызы Зәбидә иди. **37** О, ата-бабалары кими^м Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү.^н

24 Јәһјакимин дөврүндә Бабил падшаһы Навуходоносор^к Јәһудаја јүрүш етди. Јәһјаким үч ил она гуллуғ етди, амма сонра үсјан етди. **2** Јеһова онун үстүнә кәлдәниләрин^к, арамирләрин, муабиләрин, әмуниләрин басгынчы дәстәләрини көндәрди. Јеһова пејғәмбәрләри васитәсилә

23:33 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

дедији кими, Јәһуданы дармадағын етмәк үчүн онлары көндәрирди.^а **3** Бүтүн бунлар Јәһуданын башына Јеһованын әмри илә кәлирди. Аллаһ онлары өнүндән јох етмәк истәјирди.^б чүнки Мәнәссә чохла күнаһ етмишди,^в **4** о гәдәр күнаһсыз ган төкмүшдү^г ки, Јерусәлими гана гәрг етмишди. Јеһова буну бағышламаг истәмәди.^д

5 Јәһјакимин галан ишләри, бүтүн етдикләри Јәһуда падшаһларынын тарихи китабында јазылмышдыр.^а **6** Јәһјаким ата-бабаларына говушду.^б Оғлу Јәһјаким онун јеринә тахта чыхды.

7 Мисир падшаһы бир дө өз өлкәсиндән чыхмады, чүнки Бабил падшаһы Мисир вадисиндән^в Фәрат чајына^г гәдәр Мисир падшаһынын бүтүн торпагларыны тутмушду.^д

8 Јәһјаким^а тахта чыханда он сәккиз јашында иди вә үч ај Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү.^б Онун анасы јерусәлимли Әлнәтанын гызы Нәһушта иди.

9 Јәһјаким атасы кими, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү. **10** Һәмин вахт Бабил падшаһы Навуходоносорун адамлары Јерусәлимдә гаршы јүрүш едиб шәһәри мүһасирә-јә алдылар.^а **11** Шәһәр мүһасирәдә икән Бабил падшаһы Навуходоносор ора кәлди.

12 Јәһуда падшаһы Јәһјаким анасы, әјанлары, әмирләри, сарај мәмурлары^б илә бирликдә Бабил падшаһынын гаршысына чыхды.^в Бабил падшаһы өз һакимијјәтинин сәккизинчи илиндә ону әсир апарды.^г **13** О, Јеһованын мәбәдинин хәзинәсини вә сарај хәзинәсини көтүрдү.^д М Јеһованын дедији кими, Ис-

ФӘС. 24

а Лв 26:27, 28
Гн 28:15
2Пд 23:27
б Лв 26:33
Гн 4:26
в 2Пд 21:11
2Пд 23:26
г 2Пд 21:16
Әр 2:34
Әр 19:4
Ф Әр 15:1
Мрс 3:42
д 2См 36:8
е Әр 22:18, 19
Әр 36:30
ә Сј 34:2, 5
ж Јр 15:18
1Пд 4:21
з Әр 46:2
и Әр 24:1
Әр 37:1
ы 2См 36:8
ј Дн 1:1
к Әр 29:1, 2
к 2См 36:9, 10
Әр 24:1
һә 17:12
л Әр 52:28
м 2Пд 20:13, 17

Сағ сүтүн

а 1Пд 7:48-50
Үз 1:7
Дн 5:2
б Дн 1:3, 6
в Әр 24:1
г 2Пд 25:12
ф 2Пд 25:27
1См 3:17
Әр 22:24, 25
д 1См 3:15
е 2См 36:10-12
Әр 37:1
Әр 52:1
е 2Пд 23:31
ж 2Пд 23:36, 37
Әр 24:8
Әр 37:1, 2
Әр 38:5, 6
һә 21:25
з 2Пд 23:27
и 2См 36:11, 13
Әр 27:12
Әр 38:17
һә 17:12-15

ФӘС. 25

ы Әр 27:8
Әр 43:10
Дн 4:1
ј 2См 36:17
Әр 34:2
һә 24:1, 2

раил падшаһы Сүлејманын Јеһованын мәбәди үчүн дүзәлтдији бүтүн гызыл әшјалары парча-парча етди.^а **14** Бүтүн Јерусәлим әһлини, әмирләри^б, икид адамлары, сәнәткарлары, дәмирчиләри^в әсир апарды.^г Үмумиликдә 10 000 нәфәр әсир кетди. Фағыр-фүгәрадан башга өлкәдә һеч ким галмады.^д **15** Беләчә, о, Јәһјакимни Бабилә әсир апарды.^е Һәмчинин падшаһын анасыны, арвадларыны, сарај мәмурларыны вә өлкәнин ән нүфузлу адамларыны Јерусәлимдән Бабилә сүркүн еләди. **16** Бабил падшаһы 7000 дөјүшчүнүн һамысыны, 1000 сәнәткар вә дәмирчини^в Бабилә апарды. Онларын һамысы дөјүш тәлими алмыш икидләр иди. **17** Бабил падшаһы Јәһјакимин јеринә онун әмиси Мәтәнјаһы^а тахта чыхарды вә адыны дәјишиб Сидгијә гојду.^б

18 Сидгијә тахта чыханда ијirmi бир јашында иди вә он бир ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы либналы Әрәмјанын гызы Хамутал иди.^в **19** О да Јәһјаким кими, Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдү.^г **20** Јеһова гәзәбләндији үчүн Јерусәлим вә Јәһуданын башына бу ишләр кәлирди. Ахырда Аллаһ онлары өнүндән рәдд етди.^д Сидгијә Бабил падшаһына үсјан етди.^е

25 Сидгијәнин һакимијјәтинин доггузунчу илиндә, онунчу ајын онунчу күнүндә Бабил падшаһы Навуходоносор^а бүтүн ордусу илә Јерусәлимә јүрүш етди.^б Орада

24:14 * Дикәр вариант: *истәһкам тикәнләри.* **24:16** * Дикәр вариант: *истәһкам тикәни.*

ордукаһ гуруб, шәһәрин әтрафында мүһасирә дивары тикди.^а **2** Шәһәр Сидгийә падшаһын һакимийәтинин он биринчи илинә гәдәр мүһасирәдә галды. **3** Дөрдүнчү ајын догузунчу күнү шәһәрдә күчлү ачлыг вар иди,^б өлкәдә чөрәк галмамышды.^в **4** Һәмин күн шәһәр дивары сындырылды.^г Кечә, кәлданиләр шәһәрин әтрафында икән бүтүн дәүшүчүләр падшаһ бағынын јанындакы гоша диварын арасында јерләшән дарвазадан гачдылар. Падшаһ Әрәбә јолу илә кетди.^д **5** Амма кәлданиләрин гошуну падшаһы тәғиб едиб Әриһа чөллүјүндә ону јахалады. Падшаһын бүтүн гошуну гачыб дағылды. **6** Кәлданиләр падшаһы тутуб^а Риблаһа, Бабил падшаһынын һүзуруна кәтирдиләр вә она һөкм чыхардылар. **7** Сидгийәнин оғулларыны онун көзү габағында гәтлә јетирдиләр. Сонра Навуходоносор Сидгийәнин көзләрини чыхартды, ону мис гандалларла гандаллајыб Бабилә апарды.^б

8 Бешинчи ајын једдинчи күнүндә, Бабил падшаһы Навуходоносорун һакимийәтинин он догузунчу илиндә Бабил падшаһынын хидмәтчиси, кешикчибашы Нәбузардан^в Јерусәлимә кәлди.^г **9** О, Јеһованын мәбәдини,^д сарајы^е вә Јерусәлимдәки бүтүн евләри,^в о чүмләдән күбар адамларын евләрини јандырды.^ж **10** Кешикчибашы илә кәлән кәлдани гошуну Јерусәлимин әтраф диварларыны учурду.^з **11** Кешикчибашы Нәбузардан шәһәрдә галан адамлары, Бабил падшаһына тәрәф кечәнләри вә јердә галан әһалини әсир апарды.^и **12** Амма үзүмчүлүк

ФӘС. 25

а Әш 29:3
Әр 32:2, 28
Әр 39:1
Әр 52:4, 5
Һә 4:1, 2
Һә 21:21, 22
б Лә 26:26
Гү 28:53
Әр 37:21
Әр 38:2
Мрә 4:4
Һә 4:16
Һә 5:10, 12
в Әр 52:6-11
г Әр 21:4
Әр 39:2, 4-7
Һә 33:21
д Һә 12:12
е Әр 21:7
ф Һә 12:12
г Әр 32:4, 5
Һә 12:12, 13
Һә 17:16
д Әр 40:1
ж Әр 52:12-14
Мрә 4:12
з 1Пд 9:8
36 74:3
36 79:1
Әш 64:11
Әр 7:14
Мрә 1:10
Мрә 2:7
Мш 3:12
и 1Пд 7:1
ы Әр 34:22
ј 2См 36:19
к Һә 1:3
Әр 39:8
к Әр 15:2
Әр 39:9
Әр 52:15, 30
Һә 5:2

Сағ сүтун

а Әр 39:10
Әр 52:16
б 1Пд 7:15
в 1Пд 7:27
г 1Пд 7:23
д 2Пд 20:17
Әр 52:17-20
е 1Пд 7:48, 50
ж 2См 24:14
2См 36:18
Уз 1:7, 10, 11
Дн 5:2
и 1Пд 7:47
ж 1Пд 7:15
з 1Пд 7:16, 20
Әр 52:21-23
и Уз 7:1
ы Әр 21:1, 2
Әр 29:25, 29
ј Әр 52:24-27
к 2Пд 25:8
Әр 39:9
Әр 40:1
к Әр 39:5
л Сј 34:2, 8
1Пд 8:65

вә әкинчиликлә мәшғул олмаг үчүн өлкәнин ән касыб әһалисиндән бир гәдәр сахлады.^а **13** Кәлданиләр Јеһованын мәбәдиндәки мис сүтунлары^б сындырдылар. Һәмчинин Јеһованын мәбәдиндәки арабалары^в, мис чәни^г дә сындырдылар. Миси Бабилә апардылар.^д **14** Онлар күл габларыны, күрәкләри, фитил маггашларыны, чамлары вә мәбәддә ишләнән бүтүн мис әшјалары апардылар. **15** Кешикчибашы халис гызылдан^а вә күмүшдән олан хәкәндазлары вә касалары көтүрдү.^б **16** Сүлејманын Јеһованын мәбәди үчүн дүзәлтдији ики сүтунун, чәнин вә арабаларын мисини чәкмәк мүмкүн дејилди.^в **17** Сүтунларын һәр бири он сәккиз гулач* һүндүрлүјүндә иди,^ж сүтун башлығы мисдән иди. Сүтун башлығынын һүндүрлүјү үч гулач иди. Онун әтрафындакы тор вә нарлар мисдән дүзәлтди мишиди.^з Икинчи сүтун да үстүндәки торла бирикдә биринчинин ејни иди.

18 Кешикчибашы бөјүк каһин Сәрәјаһы^а, көмәкчи каһин Сәфәнјаны^б вә үч гапы кешикчисини әсир апарды.^в **19** О, шәһәрдән дөјүшчүләрә башчылыг едән сарај мәмуруну, падшаһын шәһәрдә олан беш шәхси мәсләһәтчисини, өлкә әһлини сәфәрбәр едән вә орду башчысынын катиби олан мәмуру, һабелә рәијјәтдән шәһәрдә галан алтмыш нәфәри әсир апарды. **20** Кешикчибашы Нәбузардан^к онлары Риблаһа, Бабил падшаһынын һүзуруна апарды.^к **21** Бабил падшаһы онлары Һәмәсдәки^н Риблаһда өлдүрдү. Беләликлә,

25:17 * Гулач 44,5 см-ә бәрәбәрди.
Б14 өләвәсинә бах.

јәһудалылар өз өлкөлөриндөн сүркүн олундулар.^а

22 Бабил падшаһы Навуходоносор Шафан^б оғлу Эхигамин^в оғлу Гэдалини^г Јәһудада сахладығы эһалинин үстүнә нэзарэтчи гојду.^д **23** Сәркәрдәләр вә онларын адамлары Бабил падшаһынын Гэдалини башчы гојдугуну ешидәндә Миспаһа, онун јанына кәлдиләр. Кәләнләр Нәсәнијә оғлу Исмајыл, Гәрјаһ оғлу Јуһәнна, нәтуфаһлы Тәнһумәт оғлу Сәрәјаһ, мөкати оғлу Эзнија вә онларын адамлары иди.^е **24** Гэдали онлара вә адамларына анд ичиб деди: «Кәлданиләрә гуллуғ етмәкдән горхмајын. Өлкәдә јашајыб Бабил падшаһына гуллуғ етин, онда хејир тапарсыныз».^ж

25 Једдинчи ајда шаһ нәслиндән олан Элшама оғлу Нәсәнијәнин оғлу Исмајыл^з он

ФӘС. 25

а Гн 28:36, 64
2Пд 23:27
Әр 25:11

б 2Пд 22:8

в Әр 26:24

г Әр 39:13, 14

д Әр 40:5, 6

е Әр 40:7-9

ж Әр 27:12

з Әр 40:15

Сағ сүтун

а Әр 41:1, 2

б Әр 41:17, 18
Әр 42:14
Әр 43:4, 7

в 2Пд 24:8, 12
Әр 24:1
Мт 1:11

г Әр 52:31-34

нәфәрлә кәлиб Гэдалини, Миспаһда онунла олан јәһудиләри вә кәлданиләри өлдүрдү.^а

26 Онда кичикдән тутмуш бөјүјә гәдәр бүтүн халғ, о чүмләдән сәркәрдәләр галхыб кәлданиләрин горхусундан Мисирә кетдиләр.^б

27 Јәһуда падшаһы Јәһјакинин^в сүркүн олунмасынын отуз једдинчи илиндә он икинчи ајын ијирми једдинчи күнүндә Бабил падшаһы Эвилмәрдук тахта чыхды. Елә һәммин ил о, Јәһуда падшаһы Јәһјакини зиндандан чыхартды.^г **28** Онунла меһрибан данышды, ону Бабилдә јанында олан падшаһлардан уча тутду. **29** Јәһјакин һәбс палтарыны чыхарды. О, өмрүнүн ахырына гәдәр падшаһын сүфрәсиндә отурду. **30** Падшаһ она өмрүнүн сонун гәдәр күндәлик јемәк пајы верди.

БИРИНЧИ

САЛНАМЭЛЭР

МЭЗMUN

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Адәмдән Ибраһимәдәк (1–27)
Ибраһимин өвладлары (28–37)
Әдумиләр; падшаһлары;
шејхләри (38–54)</p> <p>2 Исраилин 12 оғлу (1, 2)
Јәһуданын өвладлары (3–55)</p> <p>3 Давудун өвладлары (1–9)
Давудун падшаһ сүлаләси (10–24)</p> <p>4 Јәһуданын дикәр өвладлары (1–23)
Јабәсин дуасы (9, 10)
Шәмун өвладлары (24–43)</p> <p>5 Рубән өвладлары (1–10)
Чад өвладлары (11–17)
Һәчәриләр мөғлуб едилир (18–22)
Мөнәссә гәбиләсинин јарысы (23–26)</p> | <p>6 Лави өвладлары (1–30)
Мәзмур охујанлар (31–47)
Һарун өвладлары (48–53)
Лавилиләрин јурдлары (54–81)</p> <p>7 Јәсакир (1–5), Бинјамин (6–12),
Нифталы (13), Мөнәссә (14–19),
Әфраим (20–29) вә Ашир
өвладлары (30–40)</p> <p>8 Бинјамин өвладлары (1–40)
Талутун нәсли (33–40)</p> <p>9 Сүркүндән гајыданларын нәсил
шәчәрәси (1–34)
Талутун шәчәрәси
тәқрарланыр (35–44)</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 10 Талутла огулларынын өлүмү (1–14)
- 11 Давуд бүтүн Исраилдин падшаһы олур (1–3)
Давуд Сиону өлө кечирир (4–9)
Давудун икидләри (10–47)
- 12 Давудун төрөфдарлары (1–40)
- 13 Сандыг Кирјат-Јаримдөн кәтирилир (1–14)
Үззаһ өлүр (9, 10)
- 14 Давудун тахт-тачы мөһкөмлөнир (1, 2)
Давудун айләси (3–7)
Филиштлилер мәғлуб олур (8–17)
- 15 Лавилилер сандыгы Јерусәлимә кәтириләр (1–29)
Давуд Мәкјалын көзүндөн дүшүр (29)
- 16 Өһд сандыгы чадыра гојулур (1–6)
Давудун шүкран нәғмәси (7–36)
«Јеһова падшаһ олду» (31)
Сандыгын өнүндә хидмәт (37–43)
- 17 Мәбәди Давуд тикмәјәчәк (1–6)
Давудла падшаһлыг барәдә өһд (7–15)
Давудун шүкран дуасы (16–27)
- 18 Давудун гәләбәләри (1–13)
Давудун әјан-әшрәфи (14–17)
- 19 Әмуниләр Давудун гасидләрини төһгир едирләр (1–5)
Әмун вә Арам үзәриндә гәләбә (6–19)
- 20 Раббаһ мүһасирәјә алыныр (1–3)
Филиштли пәһләванлар өлдүрүлүр (4–8)
- 21 Давуд халгы сјаһыја алыр (1–6)
Јеһовадан кәлән чәза (7–17)
Давуд гурбанкаһ тикир (18–30)
- 22 Давуд мәбәд үчүн төдарүк көрүр (1–5)
Давудун Сүлејмана вәсијәти (6–16)
Башчылар Сүлејмана көмәк етмәлидир (17–19)
- 23 Давуд лавилиләри бөлүкләрә ајырыр (1–32)
һарунла огуллары хусуси хидмәтә тәјин олунур (13)
- 24 Давуд каһинләри 24 бөлүјә ајырыр (1–19)
Лавилиләрин дикәр тәјинатлары (20–31)
- 25 Аллаһын евиндә хидмәт үчүн сечилмиш мусигичиләр (1–31)
- 26 Дарваза кешикчиләринин бөлүкләри (1–19)
Хәзинәдарлар вә дикәр мәмурлар (20–32)
- 27 Падшаһын мәмурлары (1–34)
- 28 Давудун мәбәд тикинтиси илә бағлы нитги (1–8)
Сүлејмана верилән көстәришләр; иншаат лајиһәси (9–21)
- 29 Мәбәд үчүн ианәләр (1–9)
Давудун дуасы (10–19)
Чамаат шәнлик едир;
Сүлејман падшаһ олур (20–25)
Давуд өлүр (26–30)

- 1** Адәм,
Шејс,^a
Әнуш,
2 Гинан,
Мәһлаил,^b
Јарәд,^c
3 Һәнуг,^d
Мәтушәләһ,
Ләмек,^e
4 Нух,^f
Сам,^g Һам вә Јафәс.^h

ФӘС. 1

a Јр 4:25
b Јр 5:12, 15
в Јр 5:18
г Иб 11:5
f Јр 5:25, 28
d Јр 5:29
e Јр 11:10
ө Јр 6:10

Сағ сүтүн

a Әш 66:19
b һә 27:13
в Јр 10:2
г Јр 10:3
һә 27:14

5 Јафәсин огуллары бунлар иди: Күмәр, Мәчуч, Мадај, Јавән, Тубал,^a Мәшәг^b вә Тирас.^в

6 Күмәрнин огуллары бунлар иди: Әшкиназ, Рифәт вә Түчарма.^г

7 Јавәнин огуллары бунлар иди: Әлиша, Таршиш, Киттим вә Роданим.^г

1:7 * Јр 10:4 әјәсиндә Дуданим.

8 Намын огуллары бунлар иди: Куш^а, Мисраим, Пут вэ Кэнан.^б

9 Кушун огуллары бунлар иди: Сива^в, Гэвилэ, Сэбтэ, Рэһма^г вэ Сэбтэкэ.

Рэһманын огуллары Сэба вэ Дидан иди.^г

10 Кушун Нэмруд адында оғлу олду.^д О, јер үзүндэ илк гүдрэтли адам олду.

11 Мисраимин Лудим^е, Энамим, Лэһабим, Нэфтуним,^е 12 Патрусим^ж, Кэслуним (филиштгиллэр^з ондан төрөјиб) вэ Кэфтурим^и адында огуллары олду.

13 Кэнанын огуллары бунлар иди: илки Сидон^ы, Һет,^ј 14 һәмчинин јэбусиллэр^к, амориллэр^к, киргашиллэр^н, 15 нивиллэр^м, аргиллэр, синиллэр, 16 арвадиллэр^н, сәмариллэр, һәмәсиллэр.

17 Самын огуллары бунлар иди: Елам^о, Ашшур^о, Эрфәһсад, Луд вэ Арам.

Һәмчинин Уз, Һул, Гэтар вэ Маш^п.

18 Эрфәһсадын Салех^р, Салехин Абир адында оғлу олду.

19 Абирин ики оғлу олду. Биринин ады Фалиг^с иди, чүнки онун јашадығы вахта јер^д бөлүнмүшдү. Гардашынын ады Гэһтан иди.

20 Гэһтанын Элмудад, Сәлиф, Һазармавэд, Јарәһ,^т 21 Һэдурам, Узал, Дигла, 22 Обал, Абимаил, Сэба, 23 Офир^у, Гэвилә^у вэ Јубаб адында огуллары олду. Бунларын һамысы Гэһтанын огуллары иди.

1:12 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, *филлистгилләр*. 1:17 * Бунлар Арамын огулларыдыр. Јр 10:23 әјәсинә бах. 1:19 * Мәнәсә: бөлүнмә. ^а Јахуд јерин өһалиси.

ФӘС. 1

а Әш 11:11
б Јр 10:6
в 36 72:10
г һа 27:22
д Јр 10:7
е Әр 10:8, 9
ж Һа 29:14
з Јш 13:2, 3
и Гн 2:23
и Ам 9:7
ы Әш 23:2
ј Јр 10:15-18
к һк 1:21
к Јр 15:16
с Ј 13:29
гн 3:8
л Гн 7:1
м Јш 9:3, 7
н һа 27:11
о Үз 4:9
ө һа 27:23
п Јр 10:22, 23
р Јр 11:14
с Јр 11:19
т Јр 10:26-29
у 1Пә 9:28
ү Јр 2:11
јр 25:18

Сағ сүтун

а Јр 11:19
б Јр 11:21
в Јр 11:23
г Јр 11:25
д Јр 11:26
е Јр 17:5
ж Јр 21:3
з Јр 16:11, 12
и Јр 28:9
к һа 27:21
и Јр 25:13-15
ы Јр 25:1-4
ј Јр 37:28
к өј 2:11
к Әш 21:13
л Әш 60:6
м һв 7:8
н Јр 25:25
о Јр 32:28
ө Јр 36:4, 5
п өв 9
р Јр 36:11, 12
с Јр 36:13
т Јр 36:8
у Јр 36:20, 21

24 Сам, Эрфәһсад, Салех,

25 Абир, Фалиг^а, Рәһу^б,

26 Сәруч^в, Наһур^г, Тарих^г,

27 Ибрам, јәни Ибраһим.^д

28 Ибраһимин огуллары Ишаг^е вэ Исмајыл^е иди.

29 Онларын өвладлары бунлар иди: Исмајылын илки Нэбајут^ж, ондан сонра Гэдар^з, Әдбиил, Мишшам,^и 30 Мишшам, Думаһ, Масса, Гәдад, Тәма, 31 Јәтур, Нафиш вэ Гәдма. Бунлар Исмајылын огуллары иди.

32 Ибраһимин кәнизи Гәтурәдән^ы доғулан огуллары бунлар иди: Зимран, Јөгшән, Мәдан, Мәдјән^и, Ишбаг вэ Шуаһ^к. Јөгшәнин огуллары Сэба вэ Дидан^к иди.

33 Мәдјәнин огуллары бунлар иди: Ифаһ^н, Ифәр, Һәнуг, Әбидә вэ Әлдаһ. Бунларын һамысы Гәтурәнин өвладлары иди.

34 Ибраһимин Ишаг адында оғлу олду.^м Ишагын огуллары Ејс^н вэ Исраил^о иди.

35 Ејсин огуллары бунлар иди: Әлифәз, Руил, Јәуш, Јаһлам вэ Гарун.^ө

36 Әлифәзин огуллары бунлар иди: Тәһман^п, Өмәр, Сәфи, Гәтам, Гәназ, Тимнә вэ Әмалик.^р

37 Руилин огуллары бунлар иди: Нәһат, Зараһ, Шамаһ вэ Мизаһ.^с

38 Саирин^т огуллары бунлар иди: Лутан, Шубал, Сибун, Анаһ, Дишон, Исәр вэ Дишән.^ү

39 Лутанын огуллары бунлар иди: Хури вэ Һумам^ф. Лу-

1:39 * Јр 36:22 әјәсиндә һәјмәм.

танын бачысынын ады Тимнэ иди.^а

40 Шубалын огуллары бунлар иди: Алван, Манаһат, Ејбал, Шәфи вә Унам.

Сибунун огуллары Ајаһ вә Анаһ иди.^б

41 Дишон Анаһын оғлу иди.

Дишонун огуллары бунлар иди: Һәмдан, Эшбан, Ифран вә Кәран.^в

42 Исәрин^г огуллары бунлар иди: Билһән, Зәван вә Эган.

Дишәнин огуллары Уз вә Аран иди.^г

43 Исраиллеләрин падшаһы олмаздан әввәл Эдум^а дијарында падшаһлыг едәнләр бунлар иди:^б Баур оғлу Вәләһ. Онун шәһәри Динһаб адланьырды. **44** Бәләһ өлөндә онун јеринә бозраһлы^в Зараһ оғлу Јубаб падшаһ олду.

45 Јубаб өлөндә онун јеринә тәһманиләрин дијарындан олан Һушәм падшаһ олду.

46 Һушәм өлөндә онун јеринә Муаб торпағында мәдјәниләри мәглүб едән Бәдад оғлу Һәдад падшаһ олду. Онун шәһәри Авит адланьырды.

47 Һәдад өлөндә онун јеринә мәсригалы Сәмла падшаһ олду. **48** Сәмла өлөндә онун јеринә чај^а кәнарындакы Рәһбутдан олан Шаул падшаһ олду. **49** Шаул өлөндә онун јеринә Аһбур оғлу Баалһәннән падшаһ олду. **50** Баалһәннән өлөндә онун јеринә Һәдад^а падшаһ олду. Онун шәһәри Пај адланьырды. Арвады Мәһзаб гызы Мәтрәдин гызы Мәһитаб иди. **51** Сонра Һәдад өлдү.

Эдум шејхләри^а бунлар иди: шејх Тимнә, шејх Алва,

1:48 * Фәрат чајы. **1:50** * Јр 36:39 әјәсиндә Һәдар. **1:51** * Гәбилә башчылары.

ФӘС. 1

а Јр 36:22
б Јр 36:23, 24
в Јр 36:25, 26
г 1См 1:38
д Јр 36:27, 28
е Јр 36:31-39
ө Әр 49:13

Сағ сүтүн

а Јр 36:40-43

ФӘС. 2

б Јр 32:28
в Јр 29:32
Јр 49:3, 4
г Јр 29:33
д Јр 29:34
Јр 49:5-7
е Јр 29:35
Јр 49:8-12
Иб 7:14
ж Јр 30:18
Јр 49:14, 15
з Јр 30:20
Јр 49:13
и Јр 30:4-6
Јр 49:16-18
ј Јр 30:22, 24
Јр 49:22-26
к Јр 35:16, 18
Јр 49:27
л Јр 30:7, 8
Јр 49:21
м Јр 30:9-11
Јр 49:19
н Јр 30:12, 13
Јр 49:20
о Јр 38:2-5
п Јр 38:7
қ Јр 38:11

р Лк 3:23, 33
с Цј 26:21
д Гн 7:26
Јш 6:18
Јш 22:20
л Јш 7:15, 18
п 1Иш 27:10
с Рт 4:19-21
Мт 1:3
т Мт 1:4, 5
у Цј 2:3
ү Лк 3:23, 32
ф Рт 2:1

х Рт 4:17, 22
1Иш 16:1
һ 1Иш 17:13

1 САЛНАМӘЛӘР 1:40—2:13

шејх Јәтат,^а **52** шејх Әһулибам, шејх Илаһ, шејх Финун, **53** шејх Гәназ, шејх Тәһман, шејх Мибсар, **54** шејх Мәгдиил вә шејх Ирам. Бунлар Эдум шејхләри иди.

2 Исраилин^б огуллары бунлар иди: Рубән^в, Шәмун^г, Лави^д, Јәһуда^а, Јәсакир^е, Зәбулун^б, **2** Дан^ж, Јусиф^з, Бинјамин^и, Нифталы^к, Чад^л вә Ашир^м.

3 Јәһуданын огуллары бунлар иди: Әир, Онан вә Саләһ. Онун бу үч оғлу кәнани гадын-дан,^к Шуанын гызындан доғулмушду. Јәһуданын илки Әир Јеһованын көзүндә пис адам иди, буна көрә дә ону өлдүрдү.^н **4** Кәлини Тамардан^м Јәһуданын Фарәс^н вә Зараһ адында огуллары олду. Јәһуданын беш оғлу вар иди.

5 Фарәсин огуллары Һәсрун вә Һәмүл^о иди.

6 Зараһын огуллары бунлар иди: Зүмри, Итан, Һиман, Кәлкүл вә Дара. Чәми беш оғул.

7 Ахар^а Гарминин оғлу иди. О, мәһв едилмәли шејләрлә^б бағлы сәдагәтсизлик едит Исраилин башына бәлә кәтирмишди.^в

8 Итанын оғлу Әзрија иди.

9 Һәсрунун огуллары бунлар иди: Јарәһмиил^д, Рам^е вә Кәлубај^з.

10 Рам Әминәдабын ата-сы иди.^г Әминәдаб Нәһсунун^д ата-сы иди. Нәһсун Јәһуда өвләдларынын башчысы иди.

11 Нәһсун Салманын^д, Салма Буәзин^е, **12** Буәз Абидин, Абид Јәссәнин ата-сы иди.^ж **13** Јәссәнин огуллары бунлар иди: илки Әлјаб, икинчиси Әбунәдәб^з,

2:7 * Мәнәсы: бәлә кәтирән; мәһрумијәтә сәбәб олан. Дикәр ады Ахан. Јш 7:1 әјәсинә бах. **2:9** * 18, 19 вә 42-чи әјәләрдә Калиб.

үчүнчүсү Шима^а, 14 дөрдүнчүсү Нэснаил, бешинчиси Раддај, 15 алтынчысы Өзэм, жеддинчиси Давуд^б, 16 Онларын бачылары Сәрја вә Абигајил^в иди. Сәрјанын үч оғлу вар иди: Абшај^г, Јуаб^г вә Асаил^д. 17 Абигајилин Амасса^е адында оғлу олду. Амассанын атасы исмайлылы Јатир иди.

18 Һэсрун оғлу Калибин арвады Өзубэдән вә Јөрүфдан оғуулары олду. Онун оғуулары бунлар иди: Јашир, Шобаб вә Ардун. 19 Өзубэ өлөндө Калиб Өфраты^е алды вә ондан Хур^ж олду. 20 Хурун Ур адында, Урун Бэсалил^з адында оғлу олду.

21 Сонра Һэсрун Киладын атасы Маһирин^ж гызы илэ јахынлыг етди. Алтмыш јашында икән алдығы бу гадындан Сэгуб доғулду. 22 Сэгубун Јаир^з адында оғлу олду. Онун Килад^ж торпағында ијирми үч шөһәри вар иди. 23 Сонралар Гәшур^ж вә Арам^ж Һаввут-Јаири^ж, Кәнаты^ж вә онун бүтүн этраф шөһәрләрини, чәми алтмыш шөһәри онларын элиндән алды. Бунларын һамысы Киладын атасы Маһирин өвладлары иди.

24 Һэсрун^ж Калиб-Өфратда өлөндән сонра арвады Өбијја ондан Тәгуһун^о атасы Ашһуру^о доғду.

25 Һэсрунун илки олан Јарәһмиилин оғуулары бунлар иди: илки Раһ, Буһаһ, Өрән, Өзәм вә Өхијјә. 26 Јарәһмиил Өтарэ адында башга арвад да алды. О, Унамын анасы иди. 27 Јарәһмиилин илки Раһын оғуулары бунлар иди: Мәаз, Јәмин вә Өгәр. 28 Унамын оғуулары Шаммај вә Јада иди. Шаммајын оғуулары Надаб

ФӘС. 2

а 1Иш 16:6-10

б 1Иш 16:13
1Иш 17:12
Мт 1:6

в 2Иш 17:25

г 2Иш 21:17
2Иш 23:18,
19д 2Иш 8:16
1См 11:6е 2Иш 2:18
2Иш 3:30
2Иш 23:24ж 2Иш 19:13
1Пд 2:5

з 1См 4:4

ж Чх 17:12
Чх 24:14з Чх 31:2-5
Чх 36:1
Чх 37:1и Јр 50:23
Сј 26:29
Јш 17:1
1См 7:14ы Гн 3:14
Јш 13:29, 30

ј Сј 32:40, 41

к 2Иш 3:3
2Иш 13:38

к 2Иш 8:6

л 1Пд 4:13

м Сј 32:42

н Јр 46:12

о Нө 3:5

е 1См 4:5

Сағ сүтун

а 1См 2:9

б Јш 15:20, 58
Нө 3:16

вә Абишур иди. 29 Абишурун арвадынын ады Абиһаил иди. Абиһаилдән Өхбан вә Молид доғулду. 30 Надабын оғуулары Салид вә Афаим иди. Салид дүнјадан оғулсуз көчдү. 31 Афаимин оғлу Јиши иди. Јишинин оғлу Шишан, Шишанын оғлу Өһлај иди. 32 Шаммајын гардашы Јаданын оғуулары Јатир вә Јонатан иди. Јатир дүнјадан оғулсуз көчдү. 33 Јонатанын оғуулары Фәләс вә Заза иди. Бунлар Јарәһмиилин өвладлары иди.

34 Шишанын оғлу јох иди, јалныз гызлары вар иди. Шишанын Јарһај адлы мисирли нөкәри вар иди. 35 Шишан гызыны нөкәри Јарһаја верди. О да она Аттајы доғду. 36 Аттај Натанын, Натан Зәбадын, 37 Зәбад Ифлалын, Ифлал Абидин, 38 Абид Јәһунун, Јәһу Өзријанын, 39 Өзрија Һәләзин, Һәләз Илјасаһын, 40 Илјасаһ Сисмајын, Сисмај Сәллумун, 41 Сәллум Јәгмијјәнин, Јәгмијјә Өлшаманын атасы иди.

42 Јарәһмиилин гардашы Калибин^а оғуулары бунлар иди: Зифин атасы олан илк оғлу Миса вә Һәбрунун атасы Мәрашын оғуулары. 43 Һәбрунун оғуулары бунлар иди: Гарун, Тәффуга, Рәгим вә Шәма. 44 Шәма Раһамын атасы иди. Раһам Јоргамын атасы иди. Рәгим Шаммајын атасы иди. 45 Шаммајын оғлу Мәун иди, Мәун исә Бејт-Сурун^о атасы иди. 46 Калибин чаријәси Ифаһ Һараны, Мосаны вә Чәзизи доғду. Һаран Чәзизин атасы иди. 47 Јоһдајын оғуулары бунлар иди: Ригәм, Јутәм, Гәшән, Фәләт, Ифаһ

вә Шааф. **48** Калибин чарияси Мөкаһ Сәбәри вә Тирһаны доғду. **49** Сонралар о, Мағдәннанын^а атасы Шаафы, Мәһбәнанын вә Кибанын^б атасы Шәваһы доғду. Калибин^в гызынын ады Ахша^г иди. **50** Бунлар Калибин өвладлары иди.

Әфратын^г илк оғлу Хурун^д оғулары бунлар иди: Кирјат-Јаримин^е атасы Шубал, **51** Бејтләһмин^е атасы Салма, Бејт-Гәдрин атасы Һәрәф. **52** Кирјат-Јаримин атасы Шубалын өвладлары Һәрјуһ вә менуһотлуларын жарысы иди. **53** Кирјат-Јаримдә јашајан нәсилләр бунлар иди: итрилиләр^ж, путлулар, шуматлылар вә мишралылар. Сорһлылар^з вә әштуллулар^з онлардан төрәмишдиләр. **54** Салманын өвладлары бунлар иди: Бејтләһмдә^з, Нәтуфәһда, Атрут-Бејт-Јуабда јашајанлар, манатлыларын жарысы вә суриләр. **55** Јабәсдә јашајан мирзәләрин нәсилләри бунлар иди: тиратлылар, шиматлылар вә суһатлылар. Бунлар Рәһаб^и евинин атасы Һәммәсдән төрәјән гәниләр^к иди.

3 Давудун Һәбрунда доғулан оғулары бунлар иди:^к илкени јизраилли Аһнаамдан^л доғулан Әмнун^м, икинчиси кармелли Абиғајилдән^н доғулан Дәнјал, **2** үчүнчүсү Гәшуур падшаһы Талмајын гызы Мөкаһдан доғулан Абсалам^о, дөрдүнчүсү Һаггитдән доғулан Әдунијә^о, **3** бешинчиси Абиталдан доғулан Шәфәгај, алтынчысы арвады Игләдән доғулан Исрам. **4** Давудун бу алты оғлу Һәбрунда доғулмушду. Давуд орада једди ил алты ај, Јерусәлимдә исә отуз үч ил һакимијәт сүрмүшдү.^п

ФӘС. 2

а Јш 15:21, 31
б Јш 15:20, 57
в 1См 2:18
г Јш 15:16, 17
д 1См 2:19
д Чк 17:12
Чк 24:14
е Јш 15:9, 12
1См 13:5
ө Јр 35:19
Јһ 7:42
ж 1См 11:10, 40
з 1См 4:2
и Јш 15:20, 33
ы Јр 35:19
Мт 2:1
ј 2Пд 10:15
Әр 35:6, 19
к һк 1:16
һк 4:11
1Иш 15:6

ФӘС. 3

к 2Иш 3:2-5
л 1Иш 25:43
м 2Иш 13:32
н 1Иш 25:2, 39
о 2Иш 13:28, 37
2Иш 15:10
2Иш 18:14
ө 1Пд 1:5, 11
1Пд 2:24
п 2Иш 5:5

Сағ сүтүн

а 2Иш 5:13-16
1См 14:3-7
б 2Иш 11:3, 27
в Лк 3:23, 31
г Мт 1:7
Ғ 2Иш 13:1
д 1Пд 11:43
е 2См 13:1
ө 2См 14:1
ж 2См 20:31
з 2См 21:5
и 2См 22:2
ы 2См 24:1
ј 2См 25:1
к 2Пд 14:21
к 2См 27:1
л 2См 28:1
м 2См 29:1
н 2Пд 21:1
о 2Пд 21:19
ө 2Пд 22:1
п 2Пд 23:34
2См 36:5
р 2Пд 24:17
2См 36:11
с 2Пд 24:6, 8
2Пд 25:27
Әс 2:6
т Үә 5:2
Мт 1:12
Лк 3:23, 27

5 Давудун Јерусәлимдә доғулан ушағлары бунлар иди:^а Әмаилин гызы Бадсәбадан^б доғулан дөрд оғлу — Шима, Шобаб, Натан^в вә Сүлејман^г. **6** Дикәр доғгуз оғлу: Ибһар, Әлшама, Әлфәлит, **7** Нуға, Нафиг, Јафја, **8** Әлшама, Әлјада вә Әлфәлит. **9** Чарияләрин оғулларындан башга Давудун бүтүн оғулары бунлар иди. Онларын Тамар адында бачысы вар иди.^ғ

10 Сүлејманын оғлу Рәһабам^д, онун оғлу Әбийја^е, онун оғлу Аса^е, онун оғлу Јәһушафат^ж, **11** онун оғлу Јәһурам^з, онун оғлу Әһәзја^з, онун оғлу Јуәс^з, **12** онун оғлу Амисај^и, онун оғлу Әзрија^к, онун оғлу Јутәм^к, **13** онун оғлу Әһәз^л, онун оғлу Һизгийә^л, онун оғлу Мәнәссә^л, **14** онун оғлу Амун^о, онун оғлу Јушијә^о иди. **15** Јушијәнин оғулары бунлар иди: илки Јуһәнна, икинчиси Јәһјаким^н, үчүнчүсү Сидгийә^н, дөрдүнчүсү Сәллум. **16** Јәкунја^с Јәһјакимин оғлу иди, Сидгийә Јәкунянын оғлу иди. **17** Әсирлијә апарылмыш Јәкунянын оғулары бунлар иди: Шәәлтиил, **18** Мәлкирам, Фәдај, Синәзәр, Јәгмијә, Һушам вә Нәдәбја. **19** Фәдајын оғулары Зәрубабил^т вә Шимај иди. Зәрубабилин оғулары Мәшуллам вә Һәнанијә^т иди. (Сәлимәт онларын бачысы иди.) **20** Дикәр беш оғлу — Һашуб, Онил, Бәрхија, Һәсәди, Јушаб-Һәсәд. **21** Һәнанијәнин оғулары Фәлати вә Јашај иди. Јашајын оғлу Рәфај, Рәфајын оғлу Әрнан, Әрнанын оғлу Әбдија, Әбдијанын оғлу Сәкәнја иди. **22** Сәкәнянын өвладлары Шәмај вә онун оғулары Һәттуш, Јәгәл, Бәрјах, Нәрја вә Шафат иди. Чәми алты нәфәр.

23 Нэрjанын огуллары бунлар иди: Илjэнаj, Һизгиjа вэ Эзригэм. Чэми үч огул. 24 Илjэнаjын огуллары бунлар иди: Худавиijэ, Элjасиб, Фэлаj, Аггуб, Јуһэнна, Дэлаj вэ Өнани. Чэми jедди огул.

4 Јәһуданын огуллары бунлар иди: Фарэс^а, Һәсрун^б, Гарми, Хур^в вэ Шубал^г. 2 Шубалын оғлу Рәjанын Јаһәс адында, Јаһәсин Ахумаj вэ Јаһад адында оғлу олду. Бунлар сораһлыларын^д нәсилләри иди. 3 Етамын^а атасынын* огуллары бунлар иди: Лизраил, Исма, Идбәс (бачыларынын ады Һәсләлпәна иди), 4 Чәдурун атасы Фәнуйл вэ Һушаһын атасы Исәр. Бунлар Әфратын илк оғлу, Бейтләмин^е атасы Хурун^о огуллары иди. 5 Тәгуһун^ж атасы Ашһурун^з Һәла вэ Нара адында ики арвады вар иди. 6 Нара она Әһуззәми, Һәфәри, Тәмәни вэ Ахаштары доғду. Бунлар Наранын огуллары иди. 7 Һәладан доғулан огуллар бунлар иди: Сәрит, Исһар вэ Итан. 8 Гузун өвладлары бунлар иди: Әнүб, Собба вэ Һарум оғлу Әһраилин нәсли.

9 Јабәс гардашлары ичиндә ән һөрмәтлисиди иди. Анасы: «Ону ағры ичиндә доғдум», — дөjәрәк адыны Јабәс* гоjмушду. 10 Јабәс Исраилин Аллаһыны чағырыб деди: «Нә олар, мәнә хеjир-дуа вер, торпағымы кенишләндир, мәнә дәjаг ол, хата-баладан мәни узаг ет». Аллаһ онун диләjини jеринә jетирди.

11 Шуһаһын гардашы Кәлубун Мөһир адында оғлу олду.

4:3 * Бу фәсилдә бәзи адлар инсан jох, jер адларыдыр. Белә һалларда ата сөзү бани мәнәсында ишләнир. 4:9 * Епти-мал ки, Јабәс ады ибрани дилиндә ағры мәнәсыны верән сөзлә өлагелидир.

ФӘС. 4

а Јр 38:29
Сj 26:20
Рt 4:18
Мt 1:3

б Јр 46:12
1См 2:5

в Чк 17:12
Чк 24:14
1См 2:19

г 1См 2:50

д 1См 2:53

е 2См 11:5, 6

ж Ми 5:2

з 1См 2:19

ж 2См 11:5, 6

з 1См 2:24

Сағ сүтун

а Јш 15:16, 17
Һк 3:9, 11

б Сj 32:11, 12
Јш 15:13

в Јр 38:2, 5
Сj 26:20

Мөһир Әстунун атасы иди. 12 Әстунун Бейтрәфа, Фасиһ вэ Тәһиннаһ адында огуллары олду. Тәһиннаһ Ир-Наһашын атасы иди. Бунлар рәгаһлылар иди. 13 Гәнәзын огуллары Үсниил^а вэ Сәрәjаһ иди. Үсниилин Хәтат адында оғлу вар иди. 14 Мәһнутаjын Өфра адында оғлу олду. Сәрәjаһын Јуаб адында оғлу олду. Јуаб Чәһәршимин* атасы иди. Онлар сәнәткар олдуғларын-дан шәһәр белә адланьырды.

15 Јуфәнна оғлу Калибин^б огуллары бунлар иди: Иру, Илаһ вэ Наам. Илаһын Гәнәз адында оғлу вар иди. 16 Јәһалилин огуллары бунлар иди: Зиф, Зифаһ, Тирjа вэ Әсарил. 17 Әзранын огуллары бунлар иди: Јатир, Меред, Ифәр вэ Јалун. О* һамилә галыб она Мәрjәми, Шаммаjы вэ Иштиманьын атасы Ишбаны доғду. 18 (Онун jәһуди арвады Чәдурун атасы Јәрәди, Согонун атасы Һабири вэ Зәнаһын атасы Јәгусәили доғду.) Бунлар Мередин арвады фирон гызы Бидиjәнин огуллары иди.

19 Наһамын бачысы, Һудjанын арвадынын огуллары керемли Гәjланьын вэ мәкати Иштиманьын атасы иди. 20 Шәмунун огуллары бунлар иди: Әмнун, Ринна, Бәнһәнан вэ Тилон. Јишинин огуллары Зөһәт вэ Бәнзөһәт иди.

21 Јәһуданын оғлу Сәлөһин^в өвладлары бунлар иди: Ләчаһын атасы Әир, Мәрашьын атасы Ладаһ, Әшбија нәслиндән зәриф парча тохужан усталарын аиләләри, 22 Југим, кәзбалылар, Јуәш, Сәраф (бунлар муаби арвадлар алмышдылар), Јәшубләһм. Бу мәлумат

4:14 * Мәнәсы: сәнәткарлар вадиси. 4:17 * Көрүнүр, бу, 18-чи әjәдә ады чәкилән Бидиjәдир.

гәдим жазылардан көтүрүлүб. **23** Онлар Нэтаим вә Чәдәрәдә жашајан дулусчулар идиләр, орада жашајыб падшаһ үчүн ишләјирдиләр.

24 Шәмунун^а оғуллары бунлар иди: Нәмуил, Јәммин, Јариб, Зараһ, Шаул.^б **25** Шаулун оғлу Сәллум, Сәллумун оғлу Мибшам, Мибшамын оғлу Мишма иди. **26** Мишманын өвладлары бунлар иди: Һәмуил, онун оғлу Зәггур, онун оғлу Шимај. **27** Шимајын он алты оғлу, алты ғызы вар иди; гардашларынынса бу гәдәр оғлу јох иди. Онларын һеч биринин аиләсиндә Јәһуданын оғулларында олдуғу гәдәр оғлан јох иди.^в **28** Онларын жашадығы јерләр бунлар иди: Биир-Сәба^г, Молад^г, Һазар-Шуал^г, **29** Бәлһә, Эзәм^е, Толад, **30** Бәтуил^е, Һорма^ж, Сығла^з, **31** Бејт-Мәрәкбут, Һазар-Сузим^и, Бејт-Бири вә Шәраим. Бу шәһәрләр Давудун падшаһлыг етдији вахта гәдәр онларын иди.

32 Онларын жашајыш мәскәнләри бунлар иди: Етам, Ајин, Риммун, Түкән вә Ашан^а. Чәми беш шәһәр. **33** Онларын бу шәһәрләр әтрафында олан жашајыш мәскәнләри Баала гәдәр узанырды. Бу, онларын нәсил шәчәрәси вә жашадығы јерләрин адларыдыр. **34** Шәмунун нәсил шәчәрәсинә бунлар да дахилдир: Мешобаб, Јәмләк, Амисај оғлу Јушәһ, **35** Јуил, Эсаилин нәтичәси, Сәрәјаһын нәвәси, Јушибјанын оғлу Јәһу, **36** Илјәнај, Јагубаһ, Јәшуһај, Эсјаһ, Адаил, Јәсмиил, Бәнаји, **37** Зиза (Зиза Шифинин, Шифи Аллунун, Аллун Јадајын, Јадај Шимринин, Шимри Шәмајын оғлу иди). **38** Адлары садаланан бу адам-

ФӘС. 4

а Јр 46:10

б Сј 26:12, 13

в Сј 26:22

г Јш 19:1, 2

Ғ Јш 15:21, 26

д Јш 15:21, 28

Јш 19:1, 3

Һә 11:25-27

е Јш 15:21, 29

ө Јш 19:1, 4

ж һк 1:17

з Јш 15:20, 31

Јш 19:1, 5

1Иш 27:5, 6

и Јш 19:1, 5

ы Јш 19:1, 7

Сағ сүтун

а Јр 10:6, 20

б 2См 29:1

в Јр 36:8

г Чк 17:14, 16

1Иш 15:7

ФӘС. 5

Ғ Јр 29:32

Јр 49:3, 4

д Јр 35:22

е Јр 49:22, 26

Јш 14:4

ө Јр 49:8, 10

Сј 2:3

Сј 10:14

Һк 1:1, 2

36 60:7

ж Мт 2:6

И6 7:14

з Јр 46:9

Чк 6:14

и 2Пд 16:7

лар нәсил башчылары идиләр; онларын нәсли артыб-чоخالмышды. **39** Онлар сүрүләринә отлаг ахтара-ахтара вадинин шәргинә, Чәдур шәһәринин киришинә гәдәр кәлиб чыхмышдылар. **40** Ахырда көмкөј отлаглар тапдылар. О дијар кениш, сакит вә динч јер иди. Эввәлләр орада һәмн^а нәслиндән оланлар жашајырды. **41** Адлары гејдә алыннан бу адамлар Јәһуда падшаһы Һизгијәнин^б дөврүндә ора кәлиб орада жашајан һамлылары вә мәунларын чадырларыны дағытдылар, һамысыны ғырыб көкүнү кәсдиләр вә торпаглаарында мәскунлашдылар, чүнки орада сүрүләри үчүн отлаглар вар иди.

42 Шәмунлулардан 500 нәфәр Јиши оғуллары Фәлатинин, Нәрјанын, Рәфајын вә Үззиилин башчылығы алтында Саир дағына^в кеңиб **43** сағ галан әмалигәләри^г ғырдылар вә орада мәскән салдылар. Онлар бу күнәдәк орада жашајырлар.

5 Исраилин илки Рубән^г иди. О, илк оғул олса да, атасынын јатағыны ләкәләдији үчүн^д илк оғуллуғ һаггы Исраил оғлу Јусифин оғулларына верилмишди.^е Беләликлә, о, нәсил шәчәрәсиндә илк оғуллуғ һаггыла гејдә алынмады. **2** Јәһуда^а гардашларындан үстүн олса да, рәһбәр ондан кәлсә дә,^ж илк оғуллуғ һаггы Јусифә мәхсус иди. **3** Исраилин илки Рубәнин оғуллары бунлар иди: Һәнуг, Фәллу, Һәсрун вә Гарми.^з **4** Шәмај Јуилин оғлу иди. Онун оғлу Јәчуч, онун оғлу Шимај, **5** онун оғлу Микә, онун оғлу Рәја, онун оғлу Баал, **6** онун оғлу Бијраһ иди. Ону Ашшур падшаһы Тиглатпаласар^и

эсир апармышды. О, рубэнли-
лэрин башчысы иди. **7** Онун
нэсил шэчэрэсиндэ аилэлэри-
нэ көрө, мэншэлэринэ көрө
гардашлары бунлар иди: баш-
чы Јаэл, Зэкэријя **8** вэ Ју-
лин нэтичэси, Шэманын нэвэ-
си, Эзазын оғлу Бэлэһ. О,
Аруирдэ^а, Нэба вэ Баал-Мәу-
на^б гэдэр олан эразидэ јаша-
ырды. **9** Шэргдэ онун тор-
паглары Фэрат чајы^в саһилин-
дэки чөллүјүн башланғычына
гэдэр иди. Чүнки онларын сү-
рүлэри Килад торпағында^г чох
артмышды. **10** Талутун дөв-
рүндэ онлар һэчэрилэрлэ
мүһарибэ едид онлары мәҗ-
луб етмишдилэр. Белэчэ, он-
лар Киладдан шэргдэки бүтүн
торпагарда чадыр гуруб мәс-
кән салдылар.

11 Онларын јанында, Сэл-
хэјэдэк^д Башан дијарында
Чад өвладлары јашајырды.
12 Јуил башчы иди, ондан
сонра Шафам кәлирди, Ја-
нај вэ Шафат да Башанда
башчы идилэр. **13** Онларын
нэсиллэриндән олан гоһум-
лары бунлар иди: Микајыл,
Мәшуллам, Сэба, Јурај, Јакан,
Зија, Абир. Чәми једди нэфэр.
14 Бунлар Абиһаилин оғулла-
ры иди. Абиһаил Хуринин,
Хури Јурјаһын, Јурјаһ Кила-
дын, Килад Микајылын, Мика-
јыл Јәшишајын, Јәшишај Јәһ-
дунун, Јәһду Бузун оғлу иди.
15 Гуни оғлу Әбдиилин оғлу
Әхи онларын нэсил башчысы
иди. **16** Онлар Киладда^а, Ба-
шанда^в вэ онун этраф шәһәр-
лэриндэ, бүтүн Шарон отла-
ларынын эразисиндэ јашајыр-
дылар. **17** Онларын адлары
Јәһуда падшаһы Јутәмин^в вэ
Исраил падшаһы Әрубамын^гж
дөврүндэ нэсил шэчэрэлэрин-
дэ гејд олунду.

5:17 * II Әрубам.

ФӘС. 5

а Гн 2:36

б Сј 32:34, 38
Јш 13:15, 17
Һә 25:9, 10

в Јр 15:18
Гн 1:7
Јш 1:4
2Иш 8:3

г Јш 22:9

д Гн 3:8, 10
Јш 12:4, 5

е Сј 32:1

ж Гн 3:3, 13
Гн 32:14

з 2Пд 15:32
2См 27:1
Өш 1:1
Иш 1:1
Мл 1:1

ж 2Пд 14:16, 28

Сағ сүтүн

а 1См 5:10

б Јр 25:13, 15
1См 1:31

в 36 20:7
36 22:4

г Јш 10:42
1Иш 17:45,
47
2См 20:15

д 2Пд 15:29
2Пд 17:6

е Јш 13:29, 30

ж Гн 4:47, 48

з Гн 5:7-9
Һк 2:17
Һк 8:33
2Пд 17:10, 11

ж Үз 1:1
Мс 21:1

з 2Пд 15:19, 29

18 Рубэнлилэр, чадлылар
вэ Мәнэссэ гәбиләсинин јары-
сынын дөјүшә габил, гылынч-
галхан тутан, јәј-каманла си-
лаһланмыш 44 760 икид дө-
јүшчүсү вар иди. Онларын
һамысы һәрби тәлим кечмиш-
ди. **19** Онлар һэчэрилэрлэ^а,
Јәтурла, Нафишлэ^б вэ Нә-
дубла мүһарибэ етмишдилэр.
20 Мүһарибдә көмәк алдыг-
ларындан һэчэрилэри вэ он-
ларын мүттәфиғләрини мәҗ-
луб етмишдилэр. Онлар мүһа-
рибэ вахты Аллаһдан имдад
диләмишдилэр, Аллаһ да Она
күвәндикләри үчүн^в онларын
јалварышына чаваб вермиш-
ди. **21** Онларын һејванлары-
ны — 50 000 дэвә, 250 000 го-
јун, 2000 ешшәк әлэ кечирмиш,
100 000 нэфэр адамы эсир кө-
түрмүшдүлэр. **22** О вахт чох-
лу адам һәлак олмушду. Чүнки
мүһарибәни Аллаһ апарырды.^г
Онлар сүркүнә гэдәр өз јурд-
ларында јашадылар.^д

23 Мәнэссэ гәбиләсинин ја-
рысы^а Башан дијарындан
Баал-Һәрмуна, Сәнирә вэ Һәр-
мун дағына^в гэдәр олан тор-
пагарда јашајырды. Онла-
рын сајы-һесабы јох иди.
24 Онларын нэсил башчыла-
ры бунлар иди: Ифәр, Јиши,
Әлиил, Әзриил, Әрәмја, Худа-
вијя, Јәһдил. Онлар икид дө-
јүшчүләр, адлы-санлы адам-
лар, нэсил башчылары идиләр.
25 Амма ата-бабаларынын Ал-
лаһына сәдагәтсизлик етди-
ләр, Аллаһын онларын өнүндә
мәһв етдији өлкә халғларынын
аллаһлары илә Она хәјанәт ет-
диләр.^в **26** Буна көрә Исраи-
лин Аллаһы Ашшур падшаһы^ж
Пүлүн (Ашшур падшаһы Тиг-
латпаласар)^з үрәјиндә нијјәт
ојатды, о, рубәнлилэри, чадлы-
лары вэ Мәнэссэ гәбиләсинин
јарысыны һалаһа, һабора, һа-

раја вә Гозан чајынын саһилинә сүркүн етди.^а Онлар бу күнәдәк орададырлар.

6 Лавинин^б оғулла-ры бунлар иди: Ёирсән, Кәһат^в вә Мерар.^г **2** Кәһатын оғулла-ры бунлар иди: Имран, Ис-һар^д, Һәбрун вә Үззиил^е. **3** Имранын^ө өвладлары бунлар иди: Һарун^ө, Муса^ж вә Мәр-јәм^з. Һарунун оғулла-ры бунлар иди: Надаб, Абиһу^и, Әлја-зар^и вә Исамар^и. **4** Әлјазарын Фәнһас^к адында оғлу олду. Фәнһасын Абишу, **5** Абишунун Бугги, Буггинин Уззи, **6** Уззинин Зараһја, Зараһја-нын Мәрјут, **7** Мәрјутун Әма-ријә, Әмарийәнин Әхитуб^к, **8** Әхитубун Садығ^н, Садығын Әхимас^м, **9** Әхимасын Әзри-ја, Әзријанын Јуһәнна, **10** Ју-һәннанын Әзрија адында оғлу олду. О, Сүлејманын Јерусә-лимдә тикдији мәбәддә каһин иди.

11 Әзријанын Әмарийә, Әмарийәнин Әхитуб, **12** Әхи-тубун Садығ^н, Садығын Сәл-лум, **13** Сәллумун Хилгијә^ө, Хилгијәнин Әзрија, **14** Әзри-јанын Сәрәјәһ^ө, Сәрәјәһын Јә-һусадиг^н адында оғлу олду. **15** Јеһова Навуходоносорун әли илә Јәһуда вә Јерусәлим әһалисини сүркүнә көндәрән-дә Јәһусадиг дә онларын ара-сында иди.

16 Лавинин оғулла-ры бунлар иди: Ёирсәм^а, Кәһат вә Мерар. **17** Ёирсәмин оғулла-рынын адлары Либни вә Ши-мај иди.^б **18** Кәһатын оғулла-ры бунлар иди: Имран, Исһар, Һәбрун вә Үззиил.^в **19** Мера-рын оғулла-ры Мәһли вә Муши иди.

Лавилиләрин нәсил башчы-ларынын адлары:^г **20** Ёирсә-мин өвладлары:^д Либни, онун

6:16 * 1-чи әјәдә Ёирсән.

ФӘС. 5

а 2Пд 17:6
2Пд 18:11

ФӘС. 6

б Јр 29:34
Чх 6:16
в Чх 6:18
Сј 3:27
г Сј 3:17
Сј 26:57
ф Чх 6:21
д Чх 6:22
Лв 10:4
е Чх 6:20
ө 1См 23:13
ж Чх 6:26
һв 7:37, 38
з Чх 15:20
и Чх 24:1
Лв 10:1
ы Сј 3:32
Гн 10:6
ј Чх 6:23
Чх 28:1
Сј 4:28
1См 24:2, 4
к Чх 6:25
Сј 25:11
к 2Иш 8:17
л 1Пд 1:8
1Пд 2:35
м 2Иш 15:27,
36
н Нә 11:11
о 2См 34:14
ө 2Пд 25:18
п һр 1:1
р Сј 3:18
с Сј 3:19, 20
г Сј 26:57
у Сј 3:18

Сағ сүтүн

а Сј 16:1, 32
Сј 26:10, 11
Јд 11
б Чх 6:24
в 1Иш 1:1
г 1Иш 1:20
ф 1Иш 8:1, 2
д Чх 6:19
1См 23:21
е 2Иш 6:17
1См 15:16
ө 1Пд 6:14
ж 2См 35:15
з 1См 15:16,
17
и 1Иш 8:1, 2
ы 1Иш 1:1

оғлу Јаһәс, онун оғлу Зим-маһ, **21** онун оғлу Јуаһ, онун оғлу Идду, онун оғлу За-раһ, онун оғлу Јәтрај. **22** Кә-һатын өвладлары: Әминә-даб, онун оғлу Гарун^а, онун оғлу Әсир, **23** онун оғлу Әл-гәна, онун оғлу Әбиасәф^б, онун оғлу Әсир, **24** онун оғлу Та-һат, онун оғлу Уриил, онун оғлу Үззијә, онун оғлу Шаул. **25** Әлгәнанын оғулла-ры: Әмә-сај вә Әхимут. **26** Әлгәнанын өвладлары: Софај, онун оғлу Нәһат, **27** онун оғлу Әлјаб, онун оғлу Јәраһим, онун оғлу Әлгәна^в. **28** Ишмуилин^г оғул-лары: илки Јуил, икинчиси Әбијја.^д **29** Мерарын өвлад-лары: Мәһли,^е онун оғлу Ли-бни, онун оғлу Шимај, онун оғлу Үззаһ, **30** онун оғлу Ши-ма, онун оғлу Һәггија, онун оғлу Әсјаһ.

31 Әһд сандығы Јеһованын евинә кәтириләндән сонра Да-вуд орада мәзмур охујанлар үзәриндә рәһбәрләр тәјин ет-мишди.^ө **32** Сүлејман Јерусә-лимдә Јеһованын евини тикә-нә гәдәр^ө онлар Мүгәддәс ча-дырын, јәни Һүзур чадырынын өнүндә мәзмур охујурдулар. Һәр бири она һәвалә олу-нан вәзифәни јеринә јетир-мәклә хидмәтини ичра едир-ди.^ж **33** Оғулла-ры илә биркә хидмәт едәнләр бунлар иди: кәһатлылардан мәзмур оху-јан Һиман^з. Һиман Јуилин^и, Јуил Ишмуилин, **34** Ишмуил Әлгәнанын^ы, Әлгәна Јәраһи-мин, Јәраһим Әлиилин, Әлиил Тоаһын, **35** Тоаһ Суфун, Суф Әлгәнанын, Әлгәна Маһатын, Маһат Әмәсајын, **36** Әмәсај Әлгәнанын, Әлгәна Јуилин, Јуил Әзријанын, Әзрија Сә-фәнјанын, **37** Сәфәнја Таһа-тын, Таһат Әсирин, Әсир Әбиасәфин, Әбиасәф Гарунун,

38 Гарун Исхарын, Исхар Кәһатын, Кәһат Лавинин, Лави Исраилин оғлу иди.

39 Һиманын янында гардашы Асәф^а дурурду. Асәф Бәрхижанын, Бәрхижа Шиманын, **40** Шима Микайылын, Микайыл Бәәссәнин, Бәәссә Мәлкижәнин, **41** Мәлкижә Иснинин, Исни Зараһын, Зараһ Адайын, **42** Адай Итанын, Итан Зиммаһын, Зиммаһ Шимажын, **43** Шимаж Јаһәсин, Јаһәс Һирсәмин, Һирсәм Лавинин оғлу иди.

44 Солда гардашлары Мера^бр^б өвләдларындан Итан дурурду.^в Итан Гишинин, Гиши Әбдәнин, Әбдә Мәллухун, **45** Мәллух Һәшбижәнин, Һәшбижә Амисаын, Амисај Хилгижәнин, **46** Хилгижә Амсинин, Амси Бәннинин, Бәнни Сәмирин, **47** Сәмир Мәһлинин, Мәһли Мушинин, Муши Мера^врын, Мера^вр Лавинин оғлу иди.

48 Онларын гардашлары лавилләрә Аллаһын евиндәки, Мүгәддәс чадырдакы бүтүн ишләр һәвалә олунмушду.^г **49** Һарун вә оғулары^г Исраилин күнаһларынын кәффәрәси үчүн^д Аллаһын гулу Мусанын вердiji бүтүн әмрләрә ујғун олараг, сон дәрәчә мүгәддәс шејләрлә әлагәдар бүтүн ишләрә јеринә јетирир, јандырма гурбанкаһында^е вә бухур гурбанкаһында^е гурбан түстүсү тәгдим едирдиләр. **50** Һарунун өвләдлары.^ж Әлјазар^з, онун оғлу Фәнһас, онун оғлу Абишу, **51** онун оғлу Бугги, онун оғлу Уззи, онун оғлу Зараһја, **52** онун оғлу Мәрјут, онун оғлу Әмаријә, онун оғлу Әхитуб^и, **53** онун оғлу Садыг^ы, онун оғлу Әхимас.

54 Онларын јашадығы вә дүшәркә салдығы торпаглар бунлардыр. Илк пүшк Кәһат

ФӘС. 6

а 1См 25:1
2См 5:12
36 50:Мүг

б 1См 23:6

в 1См 15:16,
17

г Сј 3:5-7

г Чх 28:1
Сј 3:10

д Чх 30:10
Лв 4:20
Лв 17:11
2См 29:24

е Чх 29:38

ө Чх 30:7

ж Чх 6:23

з Чх 28:1
Сј 3:32

и 2Иш 8:17

ы 1Пд 2:35

Сағ сүгүн

а Сј 13:22
Јш 21:8, 11

б Јш 14:13
Һк 1:20

в Сј 35:12, 13

г Јш 20:7, 9

г Јш 15:20, 42

д Јш 15:20, 48

е Јш 21:13-16

ө һк 1:11

ж 1См 4:24, 32

з Јш 15:10, 12

и Јш 18:21, 24

ы Јш 21:8, 18
Әр 1:1

ј Јш 21:4

к Јш 21:5

к Јш 21:27-33

л Јш 21:34-40

м Сј 35:2-4

нәслиндән олан Һарун өвләдларына дүшдү. **55** Јәһуда торпағында олан Һәбрунла^а әтраф отлаглары онлара верилди. **56** Лакин шәһәрин торпаг саһәләри вә кәндләри Јуфәнна оғлу Калибә верилди.^б **57** Һарунун оғуларына сығыначаг шәһәрләр^в кими Һәбрун^г, еләчә дә Либна^г илә отлаглары, Јәттир^д, Иштима илә отлаглары,^е **58** Хиләзлә отлаглары, Дәбирлә^е отлаглары, **59** Ашанла^ж отлаглары, Бејт-Шәмслә^ж отлаглары, **60** Бинјамин гәбиләсинин торпағындан Киба^и илә отлаглары, Әлимәт илә отлаглары вә Әнатугла^и отлаглары верилди. Онларын нәсилләринин үмумиликдә он үч шәһәри вар иди.^ј

61 Галан кәһатлылара дикәр гәбиләнин наслинин вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысынын торпагларындан пүшклә он шәһәр верилди.^к

62 Нәсилләринә көрә һирсәмлиләрә Јәсакир, Ашир, Нифталы гәбиләринин торпагларындан вә Мәнәссә гәбиләсинин Башандакы торпағындан он үч шәһәр верилди.^к

63 Нәсилләринә көрә мәрарлылара Рубән, Чад вә Зәбулун гәбиләринин торпагларындан пүшклә он ики шәһәр верилди.^л

64 Беләчә, исраиллиләр лавилләрә отлаглары илә бирликдә бу шәһәрләри вердиләр.^м **65** Бундан әләвә, онлара пүшклә Јәһуда, Шәмун вә Бинјамин гәбиләринин торпагларындан адлары садаланан бу шәһәрләр верилди.

66 Кәһат нәсилләриндән бир гисминә Әфраим гәбиләсинин торпағындан шәһәрләр

6:57 * Дикәр вариант: шәһәр (Јш 21:13 әјәсинә есасән).

верилди.^a **67** Онлара сыгыначаг шәһәрләр* кими Эфраим дағлыг бөлкәсиндә Сиһамла^b отлаглары, еләчә дә Чәзәрла^a отлаглары, **68** Јуғмимлә отлаглары, Бејт-Һурунла^c отлаглары, **69** Ајалонла^f отлаглары, Чат-Риммунла^d отлаглары верилди. **70** Галан Кәһат нәсилләринә Мәнәссә гәбиләсинин жарысынын торпағындан Анерлә отлаглары вә Биламла отлаглары верилди.

71 Һирсәмлиләрә бу шәһәрләр верилди: Мәнәссә гәбиләсинин жарысынын торпағындан Башанда Гулан^e илә отлаглары вә Әштәрута отлаглары,^g **72** Јәсакир гәбиләсинин торпағындан Гәдәслә отлаглары, Дәбрәтлә отлаглары,^h **73** Рамутла отлаглары, Анемлә отлаглары, **74** Ашир гәбиләсинин торпағындан Машалла отлаглары, Әбдунла отлаглары,ⁱ **75** Һугогла отлаглары, Рәһубла^j отлаглары, **76** Нифталы гәбиләсинин торпағындан Чәлиләдә^k Гәдәслә отлаглары, Һәммула отлаглары вә Кирјатаимлә отлаглары.

77 Галан мерарлылары бу шәһәрләр верилди: Зәбулун гәбиләсинин торпағындан^l Риммуну илә отлаглары, Табурла отлаглары, **78** Рубән гәбиләсинин торпағындан Иордан бөлкәсиндә, Әриһа јахынлығында, Иорданын шәргиндә чөллүкдә јерләшән Бәсерлә отлаглары, Јаһасла^m отлаглары, **79** Кәдимутлаⁿ отлаглары, Мәһпатла отлаглары. **80** Чад гәбиләсинин торпағындан Киладда Рамутла отлаглары, Маһанајимлә^o отлаглары, **81** Һәшбунла^p отлаглары вә Јазирлә^q отлаглары.

6:67 * Дикәр вариант: шәһәр (Јш 21:21 ајәсинә есәсән).

ФӘС. 6

a Јш 21:20-26

b Јш 20:7, 9

b Јш 16:10

г Јш 10:11

f Јш 10:12
Һк 1:35

d Јш 19:45, 48

e Гн 4:41-43

ө Јш 21:27

ж Јш 19:12, 16
Јш 21:8, 28

з Јш 21:8, 30

и Јш 19:28, 31
Һк 1:31

ы Мт 3:13

j Јш 20:7, 9
Јш 21:32, 33

к Јш 21:34-39

к Cј 21:23

л Гн 2:26

m Јр 32:1, 2
2Иш 2:8

н Cј 21:26

o Cј 32:1

Сағ сүгүн

ФӘС. 7

a Јр 46:13
Cј 26:23, 24

b Cј 26:25

b Јр 35:16, 18
Cј 26:38, 39

г 1См 8:1

f Јр 46:21

d 1См 7:10

e Cј 26:41

ө 1См 7:6

1 САЛНАМӘЛӘР 6:67–7:11

7 Јәсакирин оғуллары бунлар иди: Тоһла, Фуәһ, Јәшуб, Шимрун.^a Чәми дөрд оғул. **2** Тоһланын оғуллары бунлар иди: Уззи, Рәфәј, Әриил, Јәһма, Ибсам вә Шамуил. Һамысы нәсил башчылары иди. Тоһладан төрәјәнләр икид дөјүшчүләр иди. Давудун дөврүндә онларын сајы 22 600 нәфәр иди. **3** Изрәһја Уззинин оғлу иди. Изрәһјанын оғуллары бунлар иди: Микајыл, Әбдија, Јуил, Ишја. Онларын беши дә башчы иди. **4** Онларла ордуда мәншәләринә, нәсилләринә көрә дөјүшә јарарлы 36 000 дөјүшчү вар иди. Чүнки онларын нәсилләриндә чохла арвадлар вә оғлан ушағлары вар иди. **5** Онларын бүтүн Јәсакир нәсилләриндән олан гардашлары икид дөјүшчүләр иди. Нәсил шәчәрәсиндә гејд олундуғу кими, онларын сајы 87 000 нәфәр иди.^b

6 Бинјаминин^c оғуллары бунлар иди: Бәләһ^d, Бәкир^e, Јәдаил^f. Чәми үч нәфәр. **7** Бәләһин оғуллары бунлар иди: Әзбун, Уззи, Үззиил, Әримут, Ири. Бу беш нәфәр нәсил башчысы вә икид дөјүшчү иди. Онларын нәсил шәчәрәсиндә 22 034 нәфәр гејд олунмушду.^g **8** Бәкирин оғуллары бунлар иди: Зәмрах, Јуәш, Әлјәзәр, Илјәнај, Омри, Әрәмут, Әбијја, Әнатут, Әлимәт. Бунларын һамысы Бәкирин оғуллары иди. **9** Онларын нәсил шәчәрәсиндә мәншәләринә көрә, нәсил башчыларына көрә 20 200 икид дөјүшчү гејд олунмушду. **10** Билһән Јәдаилин^h оғлу иди. Билһәнин оғуллары бунлар иди: Јәуш, Бинјамин, Әһуд, Кәнанәһ, Зәтан, Таршиш, Әхсәһәр. **11** Бунлар нәсил башчыларына көрә Јәдаил

өвладларыдыр. Онларын арасында дөјүшө чыхмаға һазыр 17 200 нәфәр икид дөјүшчү вар иди.

12 Ирин^а оғуллары Шуффим вә һуффим иди. Хуштулар Ахирин өвладлары иди.

13 Нифталынын оғуллары бунлар иди:^б Јәһзил, Гуни, Јасир вә Сәллум. Бунлар Бәлһәнин өвладлары иди.^в

14 Әсриил Мәнәссәнин^г оғлу иди. Ону арами чарижә доғмушду. (Бу гадын Киладын атасы Маһири^г доғмушду.

15 Маһир һуффимә вә Шуффимә арвад алды. Бачыларынын ады Мәкаһ иди.) Икинчи оғлу Сәләвһәд^а иди. Сәләвһәдин јалныз гызлары вар иди.^в

16 Маһирин арвады Мәкаһ она оғул доғду вә адыны Фәрәш гојду. Гардашынын ады Сарәс иди. Онун оғуллары Улам вә Рәгим иди. **17** Уламын оғлу Бәдан иди. Бунлар Мәнәссә оғлу Маһирин оғлу Киладын оғулары иди. **18** Киладын бачысы Мәликә иди. Мәликәнин Ишһуд, Әбусәр вә Мәһла адлы ушағлары олду. **19** Шәмидин оғулары бунлар иди: Әхјан, Сиһам, Лигһи вә Әнјам.

20 Шүтәләһ^в Әфраимин^ж оғлу иди. Онун оғлу Бәрәд, онун оғлу Таһат, онун оғлу Илјада, онун оғлу Таһат, **21** онун оғлу Зәбад, онун оғлу Шүтәләһ иди. Исәр вә Илјад да Әфраимин оғулары иди. О торпағын јерли сакинләри олан чатлылар^з онлары өлдүрдүләр, чүнки онларын мал-гарасыны апармаға кәлмишдиләр. **22** Аталары Әфраим узун мүддәт јас сахлады. Гардашлары тәсәлли вермәк үчүн онун јанына кәлирдиләр. **23** Сонра о, арвады илә јахынлыг етди вә

ФӘС. 7

а 1См 7:7

б Сј 26:48, 49

в Јр 30:3, 8
Јр 46:24, 25

г Јр 41:50, 51

Ғ Јр 50:23
Сј 26:29
Ғн 3:15

д Сј 26:33

е Сј 27:1, 7

ө Сј 26:35

ж Сј 1:33

з 1Иш 7:14
1Иш 17:4

Сағ сүтун

а Јш 16:1, 3
Јш 16:5
Јш 21:20, 22
2См 8:3, 5

б Чх 33:11
Сј 11:28
Сј 32:11, 12
Ғн 34:9
Јш 1:1

в Јр 28:16, 19
Јш 16:1, 2

г Јш 17:11
1Иш 31:8, 10

Ғ һк 5:1, 19

д һк 1:27
1Пд 9:15

е 1Пд 4:7, 11

ө Сј 26:44, 45

ж Јр 46:17

арвады һамилә галыб оғул доғду. Оғлунун адыны Бәрја* гојду, чүнки арвады ону евләринә бәла кәлән вахт доғмушду. **24** Онун гызы Шәраһ иди. О, Ашағы вә Јухары Бејт-һуруну^а вә Үззән-Шәраһы тикмишди. **25** Рәфаһ вә Решеф Әфраимин өвладлары иди. Решефин оғлу Тәләһ, онун оғлу Тәһан, **26** онун оғлу Ладан, онун оғлу Амийуд, онун оғлу Әлшһама, **27** онун оғлу Нун, онун оғлу Јушә^б иди.

28 Онларын торпағлары вә јашадығлары әразиләр бунлар иди: Бејтел^в вә әтраф шәһәрләр, шәргдә Наһаран, гәрбдә Чәзәр вә әтраф шәһәрләр, Сиһам вә әтраф шәһәрләр, һәмчинин Ајјаһа* вә әтраф шәһәрләрә гәдәр олан әрази; **29** Мәнәссә өвладларынын сәрһәдинин јанында Бејт-Шәән^г вә әтраф шәһәрләр, Танағ^г вә әтраф шәһәрләр, Мекиддо^д вә әтраф шәһәрләр, Дор^в вә әтраф шәһәрләр. Бурада Исраил оғлу Јусифин өвладлары јашајырды.

30 Аширин өвладлары бунлар иди: Имнаһ, Ишва, Јишви, Бәрја^в вә онларын бачылары Сәра.* **31** Бәрјанын оғулары һабир вә Бирзәјитин атасы Мәлкиил иди. **32** һабирин оғулары бунлар иди: Јафләт, Сомир вә Һотам. Шуа онларын бачысы иди. **33** Јафләтин оғулары бунлар иди: Фәсаг, Бимһал вә Әшваз. Онлар Јафләтин оғулары иди. **34** Сәмирин* оғулары бунлар иди: Әхи, Рукаһ, Хубба вә Арам. **35** Гардашы Һәләмин* оғулары бунлар иди: Софаһ,

7:23 * Мәнәсы: бәла илә. 7:28 * Дикәр вариант: Гәззәјә. Бу, Филиштдәки Гәззә дејил. 7:34 * 32-чи ајәдә Сомир. 7:35 * Көрүнүр, бу, 32-чи ајәдә ады чәкилен һотамдыр.

Имна, Шәлиш вә Амал. **36** Софаһын оғуллари бунлар иди: Суаһ, Һарнәфәр, Шуал, Бири, Имраһ, **37** Бәсәр, Һуд, Шамма, Шилшаһ, Ифран вә Бијир. **38** Јатирин оғуллари бунлар иди: Јуфәнна, Фиспа вә Әра. **39** Улланын оғуллари бунлар иди: Әраһ, Һәнаил вә Риза. **40** Бунларын һамысы Аширин оғуллари иди. Онлар нәсил башчысы, саҗ-сечмә икид дөјүшчү вә башчыларын башчысы иди. Онларын нәсил шәчәрәсиндә^а дөјүшә жарарлы 26 000 нәфәр^б гејд олунмушду.

8 Бинјаминин^а оғуллари бунлар иди: илк оғлу Бәләһ^г, икинчиси Әшбил^г, үчүнчүсү Әһра, **2** дөрдүнчүсү Нуха, бешинчиси Рафа. **3** Бәләһин оғуллари бунлар иди: Аддар, Гираһ^д, Абиһуд, **4** Абишу, Неман, Әхја, **5** Гираһ, Шуфам вә Хурам. **6** Манаһата әсир апарылан, Кибә^а сакинләринин нәсил башчылары олан Әһуд оғуллари бунлар иди: **7** Неман, Әхијә вә Гираһ. Халгы әсирлијә апаран Гираһ Үзза вә Әхиудун атасы иди. **8** Сәһәрәјим онлары көндәрәндән сонра Муабда оғуллари олду. Һушим вә Бәарә онун арвадлары иди*. **9** О бири арвады Һудисдән доғулан оғуллари бунлар иди: Јубаб, Зибја, Миса, Мәлкум, **10** Јәус, Сәкја вә Мирмаһ. Онун бу оғуллари нәсил башчылары идиләр.

11 Сәһәрәјимин арвады Һушимдән доғулан оғуллари Әбитуб вә Илфәал иди. **12** Илфәалын оғуллари бунлар иди: Абир, Мишам, Шамид (о, Унуһу^в вә әтраф шәһәрләри илә бирликдә Лоду^ж тикмишиди), **13** Бәрја вә Шәма. Он-

8:8 * Дикәр вариант: *Сәһәрәјим арвадлары Һушим вә Бәарәни көндәрәндән сонра Муабда оғуллари олду.*

ФӘС. 7

а Чк 30:14

б Сј 1:41
Сј 26:47

ФӘС. 8

в Јр 35:16, 18

г 1См 7:6

ф Јр 46:21

д Јр 46:21

е Јш 21:8, 17
1Иш 13:16

ө Нә 6:2

ж Үз 2:1, 33

Сағ сүгүн

а Јш 19:42, 48
Јш 21:8, 24

б Јш 9:15, 17
Јш 21:8, 17
1См 21:29

в 1См 9:35-38

г 1Иш 14:50

ф 1Иш 9:1, 2
1Иш 11:15

д 1Иш 14:45

е 1Иш 14:49

ө 1Иш 31:2

ж 2Иш 2:8
1См 9:39-44

з 2Иш 4:4

и 2Иш 9:12

лар Ајалон^а сакинләринин нәсил башчылары идиләр. Онлар Чат сакинләрини говмушдулар. **14** Әхју, Шашаг, Әрәмут, **15** Зәбәдја, Арад, Әдәр, **16** Микајыл, Ишпа вә Јоһа Бәрја оғуллари иди. **17** Зәбәдја, Мәшуллам, Һизги, Һабир, **18** Исмерәј, Ислијаһ вә Јубаб Илфәал оғуллари иди. **19** Јагим, Зәкри, Зәбди, **20** Әлјәнај, Силтај, Әлиил, **21** Адај, Бәрјаһ вә Шимрат Шимај оғуллари иди. **22** Ишпан, Абир, Әлиил, **23** Әбдун, Зәкри, Һәнан, **24** Һәнанијә, Елам, Әнатуги, **25** Ифдәј вә Фәнуил Шашаг оғуллари иди. **26** Шәмширај, Шәһрија, Әтәлја, **27** Јаәршијә, Илјас вә Зәкри Јәраһим оғуллари иди. **28** Бунлар мәншәләринә көрә нәсил башчылары иди. Онлар Јерусәлимдә јашајырдылар.

29 Кибјонун атасы Јаәл Кибјонда^б јашајырды. Арвадынын ады Мөкаһ иди.^в **30** Онун оғуллари бунлар иди: илк оғлу Әбдун, ондан сонра Сур, Киш, Баал, Надаб, **31** Чәдур, Әхју вә Зәкар. **32** Мигллот Шимјаһын атасы иди. Онларын һамысы гардашлары илә бирликдә Јерусәлимдә дикәр гардашларынын јанында јашајырдылар.

33 Нурун^г Киш адында, Кишин Талут^ф адында, Талутун Јонатан^д, Мәлкишу^е, Әбунәдәб^в вә Ишбаал^ж адында оғлу олду. **34** Јонатанын Мериб-Баал^з адында, Мериб-Баалын Микә адында оғлу олду.^и **35** Микәнин оғуллари бунлар иди: Фисун, Мәлик, Тарај вә Әһәз. **36** Әһәзин Јәһуаддај адында, Јәһуаддајын Әлимәт, Әзмут вә Зүмри адында оғлу олду. Зүмринин Моса адында,

8:33 * Дикәр ады *Ишбошет*. **8:34** * Дикәр ады *Мефибошет*.

37 Мосанын Бинэја адында, Бинэянын Рафаһ адында, Рафаһын Илјасаһ адында, Илјасаһын Азил адында оғлу олду. 38 Азилин алты оғлу вар иди: Эзригэм, Бәһру, Исмајыл, Шәәријјә, Әбдија вә Һәнан. Бунлар Азилин оғулла-ры иди. 39 Гардашы Әшигин оғулла-ры бунлар иди: илк оғлу Улам, икинчиси Јәуш, үчүнчүсү Әлфәлит. 40 Уламын оғулла-ры маһир охатан, икид дө-јүшчү иди. Онларын чохла оғлу вә нәвәси вар иди — 150 нәфәр. Бунларын һамысы Бин-јамин өвладлары иди.

9 Бүтүн исраиллиләр нәсил шәчәрәсиндә гејд олун-мушду вә бу, Израил пад-шаһларынын китабында ја-зылмышдыр. Јәһуда сәдагәт-сизлијинә көрә Бабилә сүркүн едилмишди.^а 2 Өз шәһәрлә-риндәки торпагларына гајы-дан илк сакинләр бәзи ис-раиллиләр, каһинләр, лавили-ләр вә мәбәд гуллуғчулары иди.^б 3 Јәһуда^в, Бинјамин^г, Әфраим вә Мәнәссә өвлад-ларындан да бәзиләри Је-русәлимдә мәскунлашдылар: 4 Јәһуда оғлу Фарәсин^д өвлад-ларындан Бәннинин көтүчәси, Имринин нәтичәси, Омринин нәвәси, Амиһудун оғлу Утај. 5 Шилолулардан* айләнин бө-јүк оғлу Әсјаһ вә онун оғулла-ры. 6 Зараһ^з өвладларындан Јәил вә онларын 690 гардашы.

7 Бинјамин өвладларындан: Һәссәнунун нәтичәси, Ху-давијјәнин нәвәси, Мәшулла-мын оғлу Саллу, 8 Јәраһимин оғлу Ибни, Михри оғлу Уззи-нин оғлу Илаһ, Ибнијјәнин нә-тичәси, Руилин нәвәси, Шәфә-

9:5 * Бурада Шило шәһәринин сакинлә-ри јох, Јәһуданын үчүнчү оғлу Салейин өвладлары нәзәрдә тутулур. Јр 46:12 ајәсинә бах.

ФӘС. 9

а Әр 39:9

б Јуу 9:3, 27
Үз 2:43-54
Үз 2:70
Үз 8:20
Һә 7:73
Һә 11:3

в Һә 11:4, 5

г Һә 11:7-9

д Јр 46:12
1См 2:4

е 1См 2:4, 6

Сағ сүтун

а Һә 11:10-14

б Һә 11:15

в 1См 2:54
Һә 12:28

г Үз 2:1, 42
Һә 11:19

д Һә 3:29

тајын оғлу Мәшуллам. 9 Нә-сил шәчәрәсиндә онларын 956 гардашы гејдә алынмышды. Онларын һамысы нәсил баш-чылары иди.

10 Каһинләрдән: Јадај, Јә-һујариб, Јакин,^а 11 Эзрија (Эзрија Хилгијјәнин, Хилгиј-јә Мәшулламын, Мәшуллам Са-дығын, Садыг Мәрјутун, Мәр-јут Аллаһын евиндә башчы-лардан бири олан Әхитубун оғлу иди), 12 Мәлкијјәнин нә-тичәси, Фәшһурун нәвәси, Јә-раһимин оғлу Адај, Мәәссај (Мәәссај Адаилин, Адаил Јәһ-зәранын, Јәһзәра Мәшулла-мын, Мәшуллам Мәшмәлитин, Мәшмәлит Иммирин оғлу иди) 13 вә онларын гардашлары. Икид, бачарыглы, һамысы нә-сил башчысы олан бу адамла-рын сајы 1760 нәфәр иди. Он-лар Аллаһын евиндә хидмәт едирдиләр.

14 Лавилиләрдән: Мерар өвладларындан Һәшбијјәнин нәтичәси, Эзригәмин нәвә-си, Һәшшубун оғлу Шәмај;^б 15 Бәгбәгәр, Һәрәш, Галал; Асәфин нәтичәси, Зәкринин нәвәси, Микәнин оғлу Мә-тәнјаһ; 16 Јадитунун нәтичә-си, Галалын нәвәси, Шәмајын оғлу Әбдија; нәтуфаһлыларын кәндләриндә^в јашајан Әлгәна оғлу Асанын оғлу Бәрхија.

17 Дарваза кешикчиләри^г бунлар иди: Сәллум, Аг-губ, Тәлмун, Әхиман. Онла-рын гоһуму Сәллум баш-чы иди 18 вә о вахта гәдәр о, шәргдәки падшаһ дарваза-сында дурурду.^д Бунлар лави-лиләрин дүшәркә кешикчилә-ри иди. 19 Гарунун нәтичә-си, Әбиасәфин нәвәси, Горә-нин оғлу Сәллум вә онун нәслиндән олан гоһумлары га-рунлулар хидмәт ишинә нәза-рәт едир, чадырын кешијини

чәкирдиләр. Онларын аталары Јеһованын дүшәркәсинин киришиндә кешикчи олмушдулар. **20** О вахтлар онларын башчысы Әлжазар^а оғлу Фән-һас^б иди. Јеһова онунла иди. **21** Мәшәләмја оғлу Зәкәријя^в һүзур чадырынын киришиндә кешикчилик етмишди.

22 Астаналарда кешик чәк-мәјә тәјин олунанларын сајы 212 нәфәр иди. Һамысы нәсил шәчәрәләринә^г мұвафиг олараг, өз кәндләриндә јашајырдылар. Давудла көрүчү^г Ишмуил бу иши онлара етибар етди. **23** Онлар вә оғуллары Јеһованын евинин, чадырын* киришиндә кешик чәкирдиләр.^д **24** Онлар дөрд тәрәфдә — шәрг, гәрб, шимал вә чәнуб тәрәфдә дурурдулар.^е

25 Гардашлары јашадыглары јерләрдән нөвбә илә једди күнлүјә онларла хидмәт ет-мәјә кәлирдиләр. **26** Лавилеләрдән дөрд кешикчибашына Аллаһын евиндәки отаглар* вә хәзинә етибар олунмушду.^е **27** Онлар кечәни Аллаһын евинин әтрафындакы мөвгеләриндә кечиридиләр, чүнки онлара кешикчилик иши һәвалә олунмушду. Ачар онларда олурду вә һәр сәһәр мәбәди ачырдылар.

28 Онлардан бәзиләри хидмәт заманы ишләдилән әш-јалара бахырдылар,^ж онлары ичәри апарыб-кәтирәндә сәјырдылар. **29** Бәзиләри исә галан әшјалара, мүгәддәс әш-јалара^з, нарын уна^и, шәраба^и, јаға^и, күндүрә^к вә балзама^к көрә чавабдәһ идиләр. **30** Канин оғулларындан бәзиләри балзамдан әтирли јағ дүзәлдирдиләр. **31** Лавилеләрдән гарунлу Сәллумун илк оғлу

9:23 * Һәрфән: чадыр евинин. 9:26 * Јахуд јемәк отаглары.

ФӘС. 9

а Чх 6:25
Сј 3:32

б Сј 25:11, 13
Јш 22:30
Һк 20:28

в 1См 26:14, 19

г 1См 9:1

г 1Иш 9:9

д 2См 23:16, 19
Нә 12:45

е 1См 26:14-16

е 1См 26:20
1См 28:11, 12
2См 31:12

ж Сј 1:50

з 1Пд 8:4

и Лв 2:1
1См 23:29

ы Лв 23:12, 13

ј Чх 27:20

к Лв 2:1, 2

к Чх 25:3, 6

Сағ сүтун

а Лв 2:5, 7

б 2См 2:4
2См 13:11

в Лв 24:6, 8

г Јш 21:8, 17

г 1Иш 14:50

д 1Иш 9:1, 2
1Иш 11:15

е 1Иш 14:45
1Иш 18:1
2Иш 1:23

е 1Иш 14:49

ж 1Иш 31:2

з 2Иш 4:4

и 2Иш 9:12

Мәттәсјаһ сачда назик чөрәк-ләрин биширилмәсинә^а нәзарәт едирди. **32** Онларын кәһатлылардан олан бәзи гардашлары үст-үстә гојулан чөрәкләрин*^б һәр шәнбә һазырланмасына нәзарәт едирдиләр.^в

33 Бунлар мәзмур охујанлар, лавилеләрин нәсил башчылары идиләр вә отагларда* отурурдулар. Башга мәсулиј-јәтләрдән азад идиләр, чүнки кечә-күндүз иш башында олмалы идиләр. **34** Мәншәләринә көрә нәсил башчылары олан бу лавилеләр Јерусәлимдә јашајырдылар.

35 Кибјонун атасы Јаәл Кибјонда^г јашајырды. Арвадынын ады Мәкаһ иди. **36** Онун оғуллары бунлар иди: илк оғлу Әбдун, ондан сонра Сур, Киш, Баал, Нур, Надаб, **37** Чәдуур, Әхју, Зәкәријя^в вә Миглот. **38** Миглот Шимјамын атасы иди. Онларын һамысы гардашлары илә бирликдә Јерусәлимдә дикәр гардашларынын јанында јашајырдылар.

39 Нурун^г Киш адында, Кишин Талут^д адында, Талутун Јонатан^е, Мәлкишу^е, Әбунәдәб^ж вә Ишбаал адында оғлу олду. **40** Јонатанын Мериб-Баал^з адында, Мериб-Баалын Микә адында оғлу олду.^и

41 Миканин оғуллары бунлар иди: Фисун, Мәлик, Тәхри вә Әһәз. **42** Әһәзин Јара адында, Јаранын Әлимәт, Әзмут вә Зүмри адында оғлу олду. Зүмринин Моса адында, **43** Мосанын Бинәја адында, Бинәјанын Рәфај адында, Рәфајын Илјасаһ адында, Илјасаһын Азил адында оғлу олду. **44** Азилин алты оғлу вар иди:

9:32 * Јәни һүзур чөрәјинин. 9:33 * Јахуд јемәк отагларында.

Эзригэм, Бәһру, Исмајыл, Шәријә, Әбдија вә Һәнан. Бунлар Азилин оғуллары иди.

10 Филиштлиләр исраилли-ләрлә вурушдулар. Исраиллиләр филиштлиләрин өнүндән гачды. Чохлу сәјда исраили Килбу дағында һәлак олду.^а **2** Филиштлиләр Талутла оғулларыны сыхышдырдылар. Онлар Талутун оғулларыJonathan, Әбунәдүн вә Мәлкишуну^б өлдүрдүләр. **3** Талута гаршы дөјүш шиддәтләнди, охчулар ону јахалајыб јараладылар.^в **4** Талут өз силаһдарына деди: «Гылынчыны чәк, мәни вур. Јохса бу сүнәтсизләр кәлиб мәнә ишкәнчә верәчәкләр».^г Амма силаһдары буну етмәди, чүнки бәрк горхурду. Онда Талут гылынчы көтүрүб өзүнү онун үстүнә атды.^д **5** Силаһдары Талутун өлдүјүнү көрәндә о да өзүнү гылынчыны үстүнә атыб өлдү. **6** Беләликлә, Талут, үч оғлу вә евиндәкиләрдән онун јанында оланларын һамысы өлдү.^е **7** Дәрәдәки исраиллиләр дөјүшчүләрин гачдығыны, Талутла оғулларынын өлдүјүнү көрәндә өз шәһәрләриндән чыхыб гачдылар. Филиштлиләр кәлиб о шәһәрләрдә мәскунлашдылар.

8 Нөвбәти күн филиштлиләр өлүләри сојмаға кәләндә Килбу дағында Талутун вә онун оғулларынын мејитини тапдылар.^б **9** Талуту сојуб јараг-әсләһәсини көтүрдүләр вә башыны кәсдиләр. Бу хәбәри бүтләринә^в вә чамаата чатдырмаг үчүн Филишт мәмләкәтинин һәр тәрәфинә гасидләр көндәрдиләр. **10** Сонра Талутун јараг-әсләһәсини аллаһларынын мәбәдинә гојдулар, кәлләсини исә Дагонун мәбәдиндә^ж асдылар.

ФӘС. 10

а 1Иш 31:1-5
2Иш 1:21, 25
б 1См 8:33
в 1Иш 26:9, 10
г һк 16:21, 23
д 1См 10:13
д 1Иш 31:6, 7
е 1Иш 28:4
1Иш 31:8-10
ө һк 16:23, 24
ж 1Иш 5:2

Саг сүтүн

а 1Иш 11:1
б 1Иш 31:11-13
в 2Иш 2:5
2Иш 21:12
г 1Иш 13:13
1Иш 15:22, 23
д 1Иш 20:6
1Иш 28:7
д Рт 4:17
1Иш 13:14
1Иш 15:27, 28
2Иш 5:3

ФӘС. 11

е Сј 13:22
2Иш 2:1
2Иш 5:5
1См 12:23
ө 2Иш 5:1, 2
ж 1Иш 18:6, 13
з 2Иш 6:21
2Иш 7:8, 9
36 78:70, 71
и 1Иш 15:27, 28
1Иш 16:13
2Иш 2:4
2Иш 5:3
ы Јш 15:63
һк 1:21
һк 19:10
ј Јр 10:15, 16
Јр 15:18, 21
Чк 3:17
к 2Иш 5:6-10
к 1Пд 2:10
л 1Пд 8:1
36 2:6
36 48:2

11 Киладдакы Јабеш^а сакинләри филиштлиләрин Талутун башына кәтирдји шејләри ешитдиләр.^б **12** Онда шәһәрин икидләри кедиб Талутла оғулларынын чәсәдини Јабешә кәтирдиләр. Орада бөјүк ағачын алтында онларын сүмүкләрини дәфн етдиләр^в вә једди күн оруч тутдулар.

13 Беләликлә, Талут Јеһованын сөзүндән чыхыб Јеһоваја сәдагәтсизлик етдијинә көрә^г өлдү. Һәм да о, чиндара мүрачият етмишди,^д **14** һалбуки Јеһоваја мүрачият етмәли иди. Аллаһ ону өлүмә вериб Јәссә оғлу Давуду тахта чыхарды.^д

11 Бир мүддәт сонра исраиллиләр һәбуна,^б Давудун јанына кәлиб дедиләр: «Әтимиз, ганымыз бирдир.» **2** Әввәлләр Талут падшаһ оландә Исраили јүрүшләрә сән апарыб-кәтирирдин.^ж Аллаһын Јеһова да сәнә демишди: «Халгым Исраилә сән чобанлыг едәчәксән»^в вә халгым Исраилин башчысы сән олачәгсан».^з **3** Беләчә, бүтүн Исраил ағсагаллары һәбуна падшаһын јанына кәлдиләр. Давуд һәбрунда Јеһованын өнүндә онларла әһд бағлады. Сонра Јеһованын Ишмуил вә ситәсилә дедији кими, Давуду мәш едиб Исраилин падшаһы етдиләр.^д

4 Давуд вә бүтүн Исраил Јерусәлимә, јәни Јәбусә јүрүш етдиләр.^д Орада јәбусиләр^д јашајырды. **5** Јәбус сакинләри ришхәндлә Давуда дедиләр: «Һеч вахт бура кирә билмәзсән!»^к Давуд исә инди Давуд шәһәри^к адланан Сион^д галасыны әлә кечирди. **6** Давуд деди: «Ким јәбусиләрә бирин-

11:2 * Лүғәтдә «чобан» сөзүнә бах.

чи һүчүм етсә, башчы вә әмир олачаг». Сәрја оғлу Јуаб^а биринчи ора кетди вә башчы олду. **7** Сонра Давуд галада мәскән салды, буна көрә ора Давуд шәһәри адланды. **8** Давуд Тәпәдән* тутмуш онун бүтүн әтраф јерләринә гәдәр шәһәри тикди. Јуаб исә шәһәрин галан јерләрини бәрпа етди. **9** Беләчә, Давуд кетдикчә күчләнди.^б Ордулар Аллаһы Јеһова онунла иди.

10 Давудун икидләринин башчылары бүтүн Исраиллә бирликдә онун падшаһлығына күчлү дајаг идиләр. Онлар Јеһованын Исраилә вердији вәдә ујғун олараг, Давуду падшаһ етмишдиләр.^в **11** Давудун икидләри бунлар иди: үч икидин башчысы, һәкминлиләрдән биринин оғлу Јәшубәм.^г О, низәсини галдырыб бир дәфәјә 300 нәфәри јерә сәрмишди.^д **12** Ондан сонра әхуһили^е Додајын оғлу Әлјазар^ө кәлирди. О, үч икидин арасында иди. **13** О, филиштлиләрин дөјүшмәк үчүн топлашдығы Пас-Даммимдә^ө Давудла бирликдә иди. Орада арпа тарласы вар иди, чамаат филиштлиләрин горхусундан гачыб кетмишди. **14** О исә тарланын ортасында дуруб ораны горумуш вә филиштлиләри гырмышды. Онда Јеһова бөјүк гәләбә вермишди.^ж

15 Отуз башчыдан үчү гајаја, Давудун јанына Әдуллам мағарасына кетмишди.^з Бу вахт Филишт ордусу Рәфайим дәрәсиндә ордукаһ гурмушду.^а **16** Давуд галада иди. Филиштлиләрин кешикчи дәрәси исә Бејтләһмдә иди. **17** Онда Давуд һәсрәтлә демишди: «Каш Бејтләһм^б дар-

11:8 * Ибр. Миллоһ. Еһтимал ки, галаја-бәнзәр тикили.

ФӘС. 11

а 2Иш 2:18

б 2Иш 3:1

в 1Иш 16:12, 13

г 2Иш 23:8
1См 27:1, 2

д 1Иш 23:10

е 1См 8:1, 4

ө 2Иш 23:9, 10
2Иш 23:15-17

ө 1Иш 17:1

ж 36 18:50

з 1Иш 22:1

и 1Иш 15:8, 12
2Иш 23:13-17

ы 1Иш 20:6

Сағ сүтүн

а Јр 9:4
Лв 17:10

б 1Иш 26:6
2Иш 2:18
2Иш 3:30
2Иш 18:2

в 2Иш 23:18, 19

г 1Пд 4:4
1См 27:1, 5

д 1Иш 15:21

е 1Иш 14:5, 6
1Иш 17:36, 37
2Иш 23:20-23

ө 1Иш 17:4

ө 1Иш 17:7

ж 1Иш 17:51

з 1См 11:19

взасынын јанындакы һовузун сујундан олајды, ичәјдим!»

18 Онда һәмин о үч икид филиштлиләрин ордукаһына сохулмуш вә Бејтләһм дарвзасынын јанындакы һовуздан су чәкиб Давуда кәтирмишди. Лакин Давуд сују ичмәмиш, Јеһованын өнүндә јерә төкүб **19** демишди: «Аллаһыма ағыр кедәр! Буну едә билмәрәм! Су кәтирмәк үчүн һәјатларыны ода атан бу адамларын ганыны нечә ичим?»^а Ахы онлар бу сују кәтирмәк үчүн чанларыны тәһлүкәјә атыблар». Давуд сују ичмәмишди. Бәли, о үч икид бу ишләри көрмүшдү.

20 Јуабын гардашы Абшай^б башга үч икидин башчысы иди. О, низәсини галдырыб 300 нәфәри өлдүрмүшдү. Абшай да биринчи үч икид кими ад газанмышды.^в **21** О, үч икидин арасында о бири ики нәфәрдән мәшһур иди вә онларын башчысы иди. Амма биринчи үч икидә чатмырды.

22 Јәһјадај оғлу Бәнаји^г чәсур адам иди. О, Кәбзилдә^д гәһрәмәнлыглар көстәрмишди. О, муаби Әрјилин ики оғлуну өлдүрмүшдү. Гарлы күндә су гујусуна ениб шир өлдүрмүшдү.^е **23** О һәмчинин боју беш гулач^ө олан бир пәзәвәнк мисирлини вуруб өлдүрмүшдү. Мисирлинин әлиндә тохучу ағачы бојда низә варды.^ө Бәнаји кәндирлә онун үстүнә кетмиш, низәни мисирлинин әлиндән алыб ону өз низәсилә кәбәртмишди.^ж **24** Јәһјадај оғлу Бәнаји бунлары етмишди. О да үч икид кими ад газанмышды. **25** Отуз икидән дә мәшһур иди, амма үч икидә^з чатмырды. Давуд ону баш муһафизиги гојмушдү.

11:23 * Төх. 2,23 м. Б14 өләвәсинә бах.

26 Ордунун икид дөүшүчүлөри бунлар иди: Јуабын гардашы Асаил^а, бейтлэхмли Додај оғлу Илкәнән,^б 27 һарорлу Шамут, фэлунлу Һэлэз, 28 тэгүһлу Игәш оғлу Ирах^в, энатутлу Әбусәр^г, 29 һушаһлы Сиббикај^г, әхуһили Илај, 30 нәтуфаһлы Мәһарај^д, нәтуфаһлы Бәәннаһ оғлу Һэлэд^е, 31 бинјаминлиларин^е Кибашәһериндән Рибаж оғлу Исај, фирәтунлу Бәнаји, 32 Чааш^ж вадиләриндән Хурај, әрәбәли Әбиил, 33 баһуримли Әзмут, шалбунлу Илјәһба, 34 кизонлу Һашим оғулары, һәрарлы Шаги оғлу Јонатан, 35 һәрарлы Сәкар оғлу Әхјам, Ур оғлу Әлифал, 36 мөһралы Һәфәр, фэлунлу Әхијә, 37 кармелли Һизру, Избај оғлу Наарај, 38 Натанын гардашы Јуил, Һәчри оғлу Мибһар, 39 әмуни Салиг, Сәрја оғлу Јуабын силаһдары бииротлу Наһарај, 40 итрили Ирах, итрили Гариб, 41 һет Урјај^з, Әһлај оғлу Зәбад, 42 рубәнлиларин башчысы рубәнли Шиза оғлу Әдһин вә онунла олан отуз нәфәр, 43 Мәкаһ оғлу Һәнән, метенли Јушафат, 44 әштәрүтлу Уззај, аруирли Һотам оғулары Сама вә Јаәл, 45 Шимри оғлу Јәдаил, тислинин гардашы Јоһа, 46 маһавлы Әлиил, Илман оғулары Әрибај вә Јушәјја, муаби Исмаһ, 47 Әлиил, Абид, мисобалы Јәсиил.

12 Давуд Киш оғлу Талутдан кизләнәндә^а Сығлағи^а онун јанына адамлар кәлмишди. Онлар дөүшүдә Давуда көмәк едән икидләрден иди. 2 Бинјамин гәбиләсиндән, Талутун гардашларыннан олан бу адамлар ох-каманла силаһланмышдылар, һәм сағ, һәм дә сол әллә сапандла даш атма-

ФӘС. 11

а 2Иш 2:18, 23
1См 27:1, 7

б 2Иш 23:24-39

в 1См 27:1, 9

г 1См 27:1, 12

д 2Иш 21:18
1См 27:1, 11

е 1См 27:1, 13

ж 1См 27:1, 15

з Һк 20:15
1См 12:1, 2

ж Јш 24:30

з 2Иш 11:3, 17
2Иш 12:9
1Пд 15:5

ФӘС. 12

и 1Иш 27:1

ы 1Иш 27:5, 6
2Иш 1:1

ј 1См 11:10

Сағ сүтүн

а 1Иш 17:49

б Јр 49:27
Һк 3:15
Һк 20:15, 16

в 1Иш 11:4

г 1См 11:26,
33

д 1См 11:15

е Јш 9:3

ж Сј 26:10, 11

з 1Иш 23:14,
29
1Иш 24:22
1См 11:16

ж Јр 49:19
Гн 33:20

з Ль 26:8

и 1Иш 22:1
1Иш 23:14
1Иш 24:22

ғы^а вә ох атмағы бачарырдылар.^б 3 Онларын башчысы кибәһлы^в Шәмманын оғлу Әх-јәзәр иди. Онунла бирликдә гардашы Јуәш, Әзмут^г оғулары Јәзаил вә Фәләт, Бәрәкәт, энатутлу Јәһу, 4 отуз икиддән^г бири олуб онлара башчылыг едән кибјонлу^д Исмаја, һәмчинин Әрәмја, Јаһәзил, Јуһәнна, чәдәрәли Јузабад, 5 Илүзәј, Әримут, Бәлјаһ, Шимрај, харифли Шәфәтај, 6 Гарунун нәслиндән^е олан Әлгәна, Ишја, Әзарил, Јүзәр, Јәшубәм, 7 чәдурлу Јәраһим оғулары Јулаһ вә Зәбәдја иди.

8 Чадлылардан бәзиләри сәһрада, галада јашајан Давудун тәрәфинә кечди.^з Онлар дөүш тәлими көрмүш, бөјүк галханы, низәси һазыр вәзижәтдә олан, үзү шир үзүнә бәнзәјән, дағлардакы чүјүр кими чәлд икидләр идиләр. 9 Исәр башчы иди, Әбдија икинчи, Әлјаб үчүнчү, 10 Мишманна дөрдүнчү, Әрәмја бешинчи, 11 Атгај алтынчы, Әлиил једдинчи, 12 Јуһәнна сәккизинчи, Илзәбад доғгузунчу, 13 Әрәмја онунчу, Мәһбәннај он биринчи иди. 14 Бу сәркәрдәләр чадлылар^ж иди. Онларын ән зәифи јүз нәфәрә, ән күчлүсү мин нәфәрә дәјәрди.^з 15 Онлар биринчи ајда, Иордан чајы дашан вахт чајы кечиб дүзләрдә јашајанлары шәргә, гәрбә говмушдулар.

16 Бинјамин вә Јәһудадан да бәзиләри Давудун истәһкамына^а кәлмишди. 17 Давуд онларын гаршысына чыхыб демишди: «Әкәр сиз јаныма хош нијјәтлә, көмәк этмәк мәгсәдилә кәлмисинизсә, достларымсынын, јох әкәр һеч бир тәғсирим олмаја-олмаја мәни

дүшмөнлөрүмө сатмага кэлми-синизсә, гој ата-бабаларымызын Аллаһы буну көрүб һөкм чыхарсын».^а **18** Һәмин вахт отуз нәфәрин башчысы Әмәсаян үзәринә Аллаһын руһу енди^б вә о деди:

«Еј Давуд, биз сәниник,
еј Јәссә оғлу,
биз сәнинләјик,^в

Салам, салам олсун сәнә,
һәм дә сәнә
көмәк едәнә,

Чүнки сәнә көмәк едән
Аллаһындыр».^г

Давуд онлары гәбул едиб гошунларынын башчысы тәјин етди.

19 Давуд филиштлиләрлә бирликдә Талутла дөјүшмә-жә кедәндә Мәнәссәдән дә бәзиләри Давудун тәрәфинә кечмишди. Амма о, филиштлиләрә көмәк етмәмишди, чүнки Филишт һакимләри^г мәсләһәтләшиб: «Давуд ағасы Талутун тәрәфинә кечәчәк, бу да бизә һәјатымыз баһасына баша кәләчәк», — дејәрәк ону кери көндәрмишдиләр.^д **20** Давуд Сығлаға^е гәјйдәндә Мәнәссәдән бу адамлар онун тәрәфинә кечмишди: Аднах, Јузабад, Јәдаил, Микајыл, Јузабад, Әлиһу, Силтај. Бунлар Мәнәссә гәбиләсинин минбашылары иди.^е

21 Онлар Давуда басгынчы дәрәҗәлә ворушмаға көмәк етмишдиләр, чүнки һамысы икид, чәсур адамлар иди.^ж Сонра онлар сәркәрдә олдулар. **22** Һәр күн Давуда көмәк етмәјә адамлар кәлирди.^з Ахырда онлардан Аллаһын ордусу кими, бөјүк бир орду јаранды.^и

23 Јеһованын әмринә әсәсән, Талутун падшаһлығыны Давуда вермәк үчүн Һәбуруна^й,

ФӘС. 12

а 1Иш 24:12,
15
1Иш 26:23
36 7:6

б һк 6:34
һк 13:24, 25

в 2Иш 15:21

г 36 54:4

ф һк 3:1, 3

д 1Иш 29:2-4

е 1Иш 30:1

ж Гн 33:17

з 1См 5:23, 24
1См 11:10

и 2Иш 2:3

и 2Иш 3:1

й 2Иш 2:1
2Иш 5:1

Сағ сүтүн

а 1Иш 16:1, 13
1См 11:10

б 1См 27:1, 5

в 1См 6:49

г 2Иш 8:17
1Пд 1:8
1Пд 2:35
1См 6:1, 8
1См 27:16,
17

ф 1См 8:1, 33
1См 12:1, 2

д Сј 32:33
Јш 13:8

онун јанына кәлән силаһланмыш дөјүшчүләрин сајы будур:^а **24** јәһудалылардан бөјүк галхан вә низә дашыјан, силаһланмыш 6800 нәфәр; **25** шәмунлулардан 7100 икид, чәсур дөјүшчү.

26 Лавилиләрдән 4600 нәфәр. **27** Јәһјадај^б һарун оғуларынын башчысы иди.^в Онунла 3700 нәфәр вар иди. **28** Икид, чәсур кәнч Садыг^г да өз нәслиндән 22 башчы илә бирликдә кәлмишди.

29 Бинјаминлиләрдән, Талутун гардашларындан^г 3000 нәфәр. Онларын бөјүк әксәријәти вахтилә Талут евинә сәдиг иди. **30** Әфраимлиләрдән өз нәслиндә танынмыш, икид, чәсур 20 800 нәфәр.

31 Мәнәссә гәбиләсинин јарысындан Давуду падшаһ етмәк үчүн ора кәлмәјә тәјин олуан 18 000 нәфәр. **32** Јәсакир гәбиләсиндән Исраилин нә вахт нә етмәли олдуғуну биләнләр — 200 башчы. Бүтүн гардашлары онларын табелијиндә иди. **33** Зәбулундан дөјүшә габил, дөјүш силаһлары илә сәфләрдә дүзүлән вә сидги-үрәкдән Давуда гошулан 50 000 нәфәр. **34** Нифталыдан 1000 башчы вә онларла бирликдә бөјүк галхан вә низә тутан 37 000 нәфәр. **35** Данлылардан дөјүш низамы илә дүзүлән 28 600 нәфәр. **36** Аширдән дөјүшә габил, дөјүш низамы илә дүзүлән 40 000 нәфәр.

37 Иорданын о тајындан^д олан рубәнлиләрдән, чадлылардан вә Мәнәссә гәбиләсинин јарысындан һәр чүр силаһла силаһланан 120 000 дөјүшчү. **38** Онларын һамысы дөјүшә һазыр, сәф гуруб дүзүлән дөјүшчүләр иди. Онлар сидги-үрәкдән Давуду бүтүн

Исраилин падшаһы етмэк истрәэрәк Һәбуруна кәлмишдиләр. Һәмчинин галан исраиллиләр дә Давуду падшаһ етмәкдә јекдил идиләр.^а **39** Онлар үч күн орада Давудла галдылар, јејиб-ичдиләр. Сојдашлары* онлар үчүн һазырлыг көрмүшдү. **40** Һәм јахында, һәм дә узагда, Јәсакир, Зәбулун, Нифталы торпагларында јашајанлар улагларын, дөвәләрин, гатырларын, өкүзләрин белиндә ун, әнчир лавашанасы, кишмиш лавашанасы, шәраб, јағ, чохла малгара, гојун-гузу кәтирмишдиләр. Чүнки бүтүн Исраил севинч ичиндә иди.

13 Давуд минбашыларла, јүзбашыларла вә бүтүн башчыларла^б мәсләһәтләшди. **2** Сонра бүтүн Исраил ичмасына деди: «Әкәр сизин көзүңүздә хошдурса вә Аллаһымыз Јеһоваја мәғбулдурса, кәлин Исраилин бүтүн бөлкәләриндәки гардашларымыза, һәмчинин өз шәһәрлиндә* јашајан каһинләрә вә лавилләрә^в хәбәр көндәрәк ки, кәлиб бизә гошулсунлар. **3** Кәдиб Аллаһымызын сандығыны кәтирәк».^г Онлар Талутун вахтында сандығы јаддан чыхармышдылар.^д **4** Бу фикир һамянын үрәјинчә олду, бүтүн ичма бу ишә гол гојду. **5** Беләчә, Давуд Кирјат-Јаримдән Аллаһын сандығыны кәтирмәк үчүн Мисир чајындан тутмуш Ләбу-Һәмәсәдәк^е бүтүн Исраили топлады.^ж

6 Давуд вә бүтүн Исраил Јәһудаја мәхсус олан Баалата^з, јәни Кирјат-Јаримә тахтыны кәррублар үзәриндә* гуран Је-

12:39 * һәрфән: гардашлары. **13:2** * һәрфән: отлаглары олан шәһәрләриндә. **13:6** * Дикер вариант: арасында.

ФӘС. 12
а Јр 49:8, 10
1См 11:10

ФӘС. 13
б 1См 15:25

в Сј 35:2

г 1Иш 7:2

д 1Иш 14:18

е Сј 34:2, 8

ж 1Иш 6:21-7:1
2Иш 6:1, 2
1См 15:3

з Јш 15:9, 12

Сағ сүтүн

а Чх 25:22
Сј 7:89
1Иш 4:4
2Иш 6:2

б Чх 37:5

в 2Иш 6:3-8

г Чх 15:20

д 1См 25:1

е 2См 5:13

ж Сј 4:15

з Лв 10:1, 2

ж 2Иш 6:9-11

з Јр 30:27
Јр 39:5

ФӘС. 14
и 1Пд 5:6, 8

ы 2Иш 5:11, 12

ј 36 89:20, 21

к 2Иш 7:8

к Гн 17:17

һова Аллаһын сандығыны кәтирмәјә кетди.^а (Халг сандығын өнүндә Аллаһын адыны чағырырды.) **7** Онлар Аллаһын сандығыны тәзә арабаја гојуб^б Әбунадәбин евиндән чыхартдылар. Үззаһ вә Әхју арабанын габағында кәдирди.^в **8** Давуд вә бүтүн Исраил Аллаһын өнүндә бөјүк чошгу илә шәнлик едир, чәнкдә, башга телли аләтләрдә, гавалда^г, синчдә^д вә кәрәнајда чалыб-охујурдулар.^е **9** Кәләкәлә Кидунун хырманына чатдылар. Орада һејванлар аз галмышды сандығы ашырсын. Үззаһ тез элини узадыб сандығы тутду. **10** Онда Јеһова Үззаһа бәрк гәзәбләнди, элини сандыға узатдығы үчүн ону вурду.^ж О, Аллаһын өнүндә өлдү.^з **11** Давуд Јеһованын Үззаһа гәзәбләндијинә көрә дилхор олду*. Һәмин јер бу күнәдәк Фарәс-Үззаһ^а адланыр.

12 О күн Давуд Аллаһдан горхуб деди: «Аллаһын сандығыны јаныма нечә кәтирим?»^ж **13** О, сандығы өзүнүн јашадығы јерә, Давуд шәһәринә кәтирмәди. Ону чатлы Абид-Әдумун евиндә көндәрди. **14** Аллаһын сандығы үч ај чатлы Абид-Әдумун евиндә галды. Јеһова онун күлфәтинә вә мал-мүлкүнә бәрәкәт верди.^з

14 Сур падшаһы Һирам^а Давуда гасидләр, һәмчинин сидр ағачлары, бәнналар, дүлкәрләр көндәрди ки, Давуда сарај тиксинләр.^б **2** Давуд баша дүшдү ки, Јеһова онун тахт-тачыны Исраилдә мөһкәмләндириб,^в халгы Исраил наминә јүксәлдиб.^г

3 Давуд Јерусәлимдә дә арвадлар алды,^д онун башга

13:11 * Јахуд һирсләнди. * Мәнәсы: Үззаһын башына төкүлән гәзәб.

оғуллары вә гызлары олду.^а
4 Онун Јерусәлимдә доғулан ушағлары бунлардыр:^б Шаму, Шобаб, Натан^в, Сүлејман^г, **5** Ибһар, Әлишу, Илфәлит, **6** Нуға, Нафиг, Јафја, **7** Әлшама, Бәлјад, Әлфәлит.

8 Филиштлиләр ешитдиләр ки, Давуд Исраилдә падшаһ олуб.^г Бүтүн филиштлиләр ону ахтармаға чыхдылар.^д Давуд буну ешидәндә онлара һүчум етди. **9** Филиштлиләр Рәфајим дәрәсинә басғын етмәјә башладылар.^е **10** Давуд Аллаһдан сорушду: «Филиштлиләрин үстүнә кедим? Онлары мәнә тәслим едәчәксән?» Јеһова Давуда чаваб верди: «Кет, Мән онлары мүтләг сәнә тәслим едәчәјәм».^е **11** Давуд Баал-Фарисим^ж кәлиб онлары гырды. О деди: «Аллаһ мәним әлимлә дүшмән сәфләрини сел кими жарыб кечди». Буна көрә дә һәммин јери Баал-Фарисим^к адландырдылар. **12** Филиштлиләр бүтләрини орада атыб гачмышдылар; Давудун әмри илә онлары јандырдылар.^з

13 Филиштлиләр јенидән дәрәјә басғын етдиләр.^и **14** Давуд јенә Аллаһа мүрачият етди. Аллаһ деди: «Үстләринә гаршыдан кетмә, архаларындан доланыб бака колларынын габағында һүчума кеч.^ы **15** Бака колларынын баш тәрәфиндә ајаг сәсләри ешидәндә һүчума кеч, бил ки, Аллаһ Филишт ордусуну гырмаг үчүн өнүндә кедир».^й **16** Давуд Аллаһын бујурдуғу кими етди,^к Кибјондан Чәзәрә^л гәдәр Филишт ордусуну гырды. **17** Давудун шөһрәти бүтүн өлкәләрә јайылды. Јеһова елә етди ки, бүтүн халғлары Давудун вәһми басды.^м

14:11 * Мәнәсы: *јарығларын ағасы.*

15 О, Давуд шәһәриндә өзү үчүн евләр тикди вә Аллаһын сандығы үчүн јер һазырлајыб чадыр гурду.^а **2** Онда Давуд деди: «Лавилиләрдән башга һеч ким Аллаһын сандығыны дашымајачаг. Чүнки Јеһова онлары сечиб ки, Јеһованын сандығыны дашысынлар вә һәмишә Она хидмәт етсинләр».^б **3** Давуд бүтүн Исраили Јерусәлимә топлады ки, Јеһованын сандығыны һазырладығы јерә кәтирсинләр.^в

4 Давуд һарун өвладларыны^г вә лавилиләри^д топлады. **5** Кәһатлылардан башчы Уриил вә онун 120 гардашы, **6** мерарлылардан башчы Әсјаһ^е вә онун 220 гардашы, **7** һирсәмлиләрдән башчы Јуил^е вә онун 130 гардашы, **8** Әлсәфан^е өвладларындан башчы Шәмәј вә онун 200 гардашы, **9** һәбрун өвладларындан башчы Әлиил вә онун 80 гардашы, **10** Үззиил^ж өвладларындан башчы Әминәдаб вә онун 112 гардашы кәлди. **11** Давуд һәмчинин каһин Садығы^з вә Әбјатары^и, лавили Уриили, Әсјаһы, Јуили, Шәмәјы, Әлиили вә Әминәдабы чағырыб **12** деди: «Сиз лавилиләрин нәсил башчыларысыныз. Сиз дә, гардашларыныз да пакланын вә Исраилин Аллаһы Јеһованын сандығыны һазырладығым јерә кәтирин. **13** Биринчи дәфә сандығы сиз кәтирмәдиниз^ы дејә, Аллаһымыз Јеһованын бизә гәзәби тутду.^й Чүнки биз Онун көстәришинә әмәл етмәмишдик».^к **14** Беләчә, каһинләр вә лавилиләр Исраилин Аллаһы Јеһованын сандығыны кәтирмәк үчүн пакландылар.

15 Јеһованын бујурғујла Мусанын әмр етдији кими,

ФӘС. 14

а 2Иш 5:13-16

б 1См 3:5-9

в Лк 3:23, 31

г 1Пд 1:47
Мт 1:6

г 1См 11:3

д 2Иш 5:17
36 2:2

е 2Иш 5:18, 22
2Иш 23:13

е 2Иш 5:19-21

ж Өш 28:21

з Гн 7:25

и 2Иш 5:22-25

ы Јш 8:2
36 18:34

ј Гн 23:14
һк 4:14

к Јр 6:22
Чк 39:32

к Јш 16:10

л Гн 2:25
Гн 11:25
Јш 2:9

Сағ сүтүм

ФӘС. 15

а 2Иш 7:1, 2
1См 16:1
36 132:1-5

б Сј 4:15
Гн 10:8

в 2Иш 6:12
1См 13:5

г Сј 3:2, 3

г 1См 6:1

д 1См 6:29, 30

е 1См 23:6-8

е Чк 6:18, 22

ж Чк 6:16, 18

з 2Иш 8:17

и 1Иш 22:20
1Пд 2:27, 35

ы 2Иш 6:3

ј 2Иш 6:8

к Сј 4:15
Гн 31:9

лавилелэр Аллаһын сандыгыны шүвүллөрдөн тутуб чийинлэри үстэ дашыдылар.^a

16 Давуд лавилелэрин башчыларына тапшырды ки, мээмур охужан гардашларыны чалгы алэтлэринин — телли алэтлэрин, чэнк^b вэ синчлэрин мүшәјәтиглә шөвглә мээмур охумаға тәјин етсинләр.^в

17 Лавилелэр Жуил оғлу Һиман^г, онун гардашларындан Бәрхија оғлу Асәфи^г, гардашлары мерарлылардан Гушјаһ оғлу Итаны^д бу ишә тәјин етдиләр. **18** Икинчи бөлүкдөн^е олан гардашлары Зәкәријә, Бән, Јәзиил, Шамирмут, Јәһжил, Унни, Әлјаб, Бәнәји, Мәсејә, Мәттәсјаһ, Әлфәлиһ, дарваза кешикчилэри Мигнијә, Абид-Әдум вә Јаәл онларла бирликдә иди. **19** Мээмур охужанлар Һиман^г, Асәф^ж вә Итан мис синч^з, **20** Зәкәријә, Әзаил, Шамирмут, Јәһжил, Унни, Әлјаб, Мәсејә, Бәнәји аламут^и үстүндә көкләнмиш телли алэтләр чалырдылар. **21** Мусиги рәһбәрлэри Мәттәсјаһ^ы, Әлфәлиһ, Мигнијә, Абид-Әдум, Јаәл, Әзәзи шеминит^к үстүндә көкләнмиш чэнк чалырдылар. **22** Лавилелэрин башчысы Кәнәнја^к дашына ишинә нәзарәт едирди, чүнки о, бу ишә јахшы бәләд иди. **23** Бәрхија вә Әлгәна сандыгын кешикчиси иди, **24** каһинләр — Шәбани, Јушафат, Нәснаил, Әмәсај, Зәкәријә, Бәнәји вә Әлјәзәр Аллаһын сандыгы өнүндә учадан кәрәнәј чалырды,^к Абид-Әдум вә Јәһијә дә сандыгын кешијини чәкирди.

25 Давуд, Израил ағсагаллары вә минбашылар Јеһованын Әһд сандыгыны кәтирмәк үчүн шәнлик едә-едә

15:20, 21 * Лүгәтә бах.

ФӘС. 15

а Чх 25:14
Сј 4:6
2См 5:9

б 36:33:2

в 1См 16:5
2См 5:12, 13

г 1См 6:31, 33
1См 25:5

д 1См 6:31, 39
1См 25:1, 2
36:83:Мүг

е 1См 6:31, 44

ж 1См 25:9

з 1См 6:31-33

и 1См 25:1

ы 1См 13:8

к 36:46:Мүг

ы 1См 16:4, 5

к 36:6:Мүг

к 1См 15:27

к 1См 16:4, 6

Сағ сүтүн

а 2Иш 6:4, 5
2Иш 6:12
1См 13:14

б 2Иш 6:13

в 2Иш 6:14, 15

г 1См 13:8

д 2Иш 6:13, 6

е 1См 17:1

ж 1Иш 18:27
2Иш 3:13, 14

з 2Иш 6:16

ФӘС. 16

з 1Пд 8:1
1См 15:1

и 2Иш 6:17-19
1Пд 8:5

ы Лв 1:3
Лв 3:1

к 1См 6:31, 39

к 1См 15:18

Абид-Әдумун евинә кетдиләр.^а

26 Јеһова Әһд сандыгыны дашыјан лавилеләрә көмәк етди. Буна көрә онлар 7 буға, 7 гоч гурбан кәтирдиләр.^б **27** Давуд, еләчә дә сандыгы дашыјан лавилелэрин һамысы, мээмур охујанлар, сандыгы дашыјанларын вә мээмур охујанларын башчысы Кәнәнја зәриф парчадан голсуз көјнәк кејинмишди. Давудун әјиндә кәтан дөшлүк дә вар иди.^в **28** Бүтүн израиллиләр севинч һарајлары^г, шејпур, кәрәнәј^г, синч сәдалары алтында, телли алэтләрдә вә чәнкләрдә учадан чала-чала Јеһованын Әһд сандыгыны кәтирдиләр.^д

29 Јеһованын Әһд сандыгы Давуд шәһәринә^е дахил оланда Талутун гызы Мәкјал^е пәнчәрәдән бахырды. Давуд падашаһын һоппаныб-дүшдүјүнү, шәнлик етдијини көрәндә Давуд онун көзүндән дүшдү.^ж

16 Беләликлә, Аллаһын Әһд сандыгыны кәтириб Давудун ондан өтрү гурдуғу чадыра гојдулар.^з Сонра Аллаһын һүзурунда јандырма вә үнсijјәт гурбанлары тәгдим етдиләр.^и **2** Давуд јандырма вә үнсijјәт гурбанлары^ы кәтирдикдән сонра Јеһованын ады илә халга хејир-дуа верди. **3** Сонра бүтүн израиллиләрә, һәр кишијә вә гадына бир көмбә чөрәк, бир хурма лавашанасы вә бир кишиши лавашанасы верди. **4** О, лавилеләрдән бәзиләрини Јеһованын Әһд сандыгы өнүндә хидмәт етмәјә, Израиллин Аллаһы Јеһоваја һәмд-сәна етмәјә, шәнинә алгышлар сөјләмәјә тәјин етди.^к **5** Башчы Асәф^к иди, ондан сонра Зәкәријә^к, сонра Јаәл, Шамирмут, Јәһжил, Мәттәсјаһ, Әлјаб, Бәнәји, Абид-Әдум вә Јаәл^к. Онлар

телли алэтлэрдэ вэ чэнклэрдэ чалырды.^а Асэф синчдэ чалырды,^б **6** каһинлэр Бэнаји вэ Јаһезил даим Аллаһын Әһд сандығы өнүндэ кэрэнај чалырдылар.

7 Һәммин күн илк дэфэ Давуд Јеһоваја шүкран нэгмәси гошду вэ Асэфлә^а гардашларына бу нэгмәни охумағы тапшырыб деди:

8 «Јеһоваја шүкүр един,^г адыны чағырын, Халглар арасында ишләрини бәјан един.^ф

9 Шәнинэ нэгмә дејин, Ону нэгмэлэрдэ тәрәннүм един,^д Һејрэтамиз ишләри барэдэ дәриндән дүшүнүн*.^е

10 Мүгәддәс ады илә фәхр един.^о Гој Јеһованы ахтаранларын үрәји шад олсун!^ж

11 Јеһованы ахтары,^з Ондан күч диләјин. Даим Онун чамалыны ахтарын.^з

12 Мөһтәшәм ишләрини,^ы Мөчүзэләрини, ағзындан чыхан һөкмләри хатырлајын,

13 Еј гулу Исраилин нәсли,^ј Еј Јагубун оғуллары, сечдији бәндәләр!^к

14 О, Аллаһымыз Јеһовадыр,^к Һөкмләри бүтүн дүнјада ичра олунур.^л

15 Әһдини әбәдијјәт боју, Вәдини мин нәслә гәдәр хатырлајын,^м

16 Ибраһимлә бағладығы әһди,^н Ишага ичдији анды.^о

17 Буну Јагуб үчүн фәрман,^о Исраил үчүн һәмишәлик бир әһд етди.

ФӘС. 16

а 1См 15:21
б 1См 15:17, 19
в 1См 6:31, 39
г 3б 106:1
ф 3б 67:2
3б 105:1-6
Әш 12:4
д 2Иш 23:1
Еф 5:19
е 3б 107:43
ө Лә 22:32
Әш 45:25
Әр 9:24
ж 1См 28:9
Фп 4:4
з Ам 5:4
Сф 2:3
и 3б 24:5, 6
ы 3б 111:2-4
ј Әш 41:8
к 3б 135:4
к 3б 95:7
л 3б 105:7-11
м Гн 7:9
н Јр 15:18
Пр 17:1, 2
о Јр 26:3-5
ө Јр 28:14

Сағ сүтүн

а Јр 12:7
Јр 17:8
Јр 35:12
Гн 32:8
б Јр 34:30
Гн 26:5
3б 105:12-15
в Јр 20:1
Јр 46:6
г Јр 31:7, 42
ф Јр 12:17
Јр 20:3
д Јр 20:7
е 3б 40:10
3б 96:1-6
ө Чх 15:11
ж Әш 45:20
1Кр 8:4
з Әш 44:24
и Гн 33:26
3б 8:1
ы 1Тм 1:11
ј 3б 68:34
3б 96:7-13
к Гн 28:58
Һә 9:5
3б 148:13
к 1См 29:3-5
Мт 5:23
л Гн 26:10

18 Деди: “Кәнан торпағыны Сәнә мирас верәчәјәм”.^а

19 О вахт онлар сајча аз идиләр, Бәли, чох аз идиләр, орада гәриб кими јашајырдылар.^б

20 Елдән-елә долашыр, Мәмләкәтдән мәмләкәтә көчүрдүләр.^в

21 Һеч кими гојмады ки, онлары инчитсын,^г Онлардан өтрү падашаһлары тәнбәһ етди.^ф

22 “Мәш етдикләримә дәјмәјин, Пејғәмбәрләримә пислик етмәјин!” — деди.^д

23 Јеһованын шәнинә нэгмә оху, еј дүнја! Вердији гуртулушу күнбәкүн бәјан един.^е

24 Халглара шан-шөһрәтини, Бүтүн елләрә харигәләрини бәјан един.

25 Јеһова бөјүкдүр, һәдсиз тәрифә лајигдир, Бүтүн аллаһлардан зәһмлидир.^о

26 Ахы халгларын аллаһлары һечдир,^ж Јеһова исә көјләрин јарадандыр.^з

27 Әзәмәт вә чалал һүзурунда,^з Гүдрәт вә севинч дәркаһындадыр.^ы

28 Еј халгларын тајфалары, Јеһоваја шәрәф верин! Әзәмәтина, күчүнә көрә Јеһоваја шәрәф верин!^л

29 Јеһоваја адына лајиг шәрәф верин!^к Бәхшиш кәтириб Онун һүзуруна кәлин.^к Мүгәддәс либасларда* Јеһоваја сәчдә гылын.^л

16:9 * Дикәр вариант: *барәдә данышын.*

16:29 * Дикәр вариант: *мүгәддәслијинин еһтишамына көрә.*

- 30** Онун өнүндө тир-тир эс,
еј дүнја.
Јер мөһкөм гурулуб,
эсла сарсылмаз.^а
- 31** Гој көлөр севинсин,
жер үзү шадлансын,^б
Халглар чар чэкин:
“Јевоа падшаһ олду”^в
- 32** Дэниз вэ дэниздэ нэ варса,
курласын.
Чөл-бијабан, орада нэ вар-
са, чуша кэлсин,
- 33** Мешэдэки ағачлар да
севинч һараји салсын
Јехованын өнүндэ;
О, дүнјаны мұһакимэ етмэ-
јэ кэлир.
- 34** Јевоаја шүкүр едир,
чүнки кэрамэтлидир,^г
Мәһэббэти әбэдиدير.^д
- 35** Дејин, “бизи хилас ет,
еј хиласкар Аллаһымыз,^е
Бизи халгларын арасындан
топла, хилас ет ки,
Сэнин мүгэддэс адына
һәмд едәк,^ө
Ифтихарла Сэни учалдаг”^з.
- 36** Исраилин Аллаһы Јевоаја
Әзэлдән әбэдијетэдәк
алгыш олсун!»

Бүтүн халг: «Амин!» — дејиб
Јевоаја алгыш етди.

37 Давуд Асәфлә^ж гардаш-
ларыны Јехованын Әһд сан-
дыгынын өнүндэ гојду.^з Онлар
күндәлик ишләрини көрмөк
үчүн даим сандыгын өнүндэ
хидмәт етмәли идиләр.” **38** О
һәмчинин Абид-Әдумла гар-
дашларыны, 68 нәфәри орада
хидмәт етмәјэ тәјин етди. Ја-
дитун оғлу Абид-Әдуму вэ Һу-
сэни кешикчи гојду. **39** Ка-
нин Садыг^и вэ о бири кәһин-
ләр Кибјондакы сәчдәкәһда^й
Јехованын чадыры өнүндэ ду-
рурдулар. **40** Онлар јандыр-
ма гурбаны үчүн олан гур-

16:39 * һәрфән: жүксәкликдә.

ФӘС. 16

- а 36 104:5
Ва 1:4
б 36 97:1
в Вһ 19:6
г 2См 5:13
Лк 18:19
д 36 103:17
Әр 31:3
Мрс 3:22
е 36 68:20
ө 36 122:4
з Өш 43:21
ж 1См 15:16,
17
з 1См 16:4-6
и Чх 29:38
2См 13:11
Үз 3:4
ы 1См 12:28
ј 1Пд 3:4

Сағ сүтүн

- а Чх 29:39
2См 2:4
б 1См 25:1
в 2См 5:13
Үз 3:11
г 1См 16:4
д 1См 6:31, 33
1См 15:16,
17
е 1См 25:1, 3

ФӘС. 17

- е 1Пд 1:8
1См 29:29
ө 1См 14:1
ж 2Иш 7:1-3
1См 15:1
2См 1:4
з 2Иш 7:4-7
1Пд 8:17-19
1См 22:7, 8
и Чх 40:2
Сј 4:24, 25
2Иш 6:17
36 78:60
ы 1Иш 16:11,
12
1Иш 17:15
1Иш 25:30
2Иш 7:8-11
36 78:70, 71

банкаһда Јевоаја мүнтәзәм
олараг, сәһәр-ахшам јандырма
гурбаны кәтирмәли, Јевоа-
нын Исраилә верджи Ганунда
јазыланлары јеринә јетирмә-
ли идиләр.^а **41** Онларын ја-
нында һиман, Јадитун^б вэ мә-
һәббәти әбэди олан Јевоаја
һәмд етмәјә^в тәјин олунан се-
чилмиш адамлар вар иди.^г
42 Һиман^г вэ Јадитун кәрәнај,
синч вэ Аллаһа мәһд охунар-
кән чалынан башга аләтләр
чалмалы иди. Јадитун оғул-
лары^д дарвазанын ағзында
дурурдулар. **43** Бундан сонра
һамы евинә кетди, Давуд да
күлфәтинә хејир-дуа вермәјэ
кетди.

17 Давуд өз евиндә мәскун-
лашдыгдан сонра Натан
пејғәмбәрә^е деди: «Мән бурада
сидр ағачындан олан евдә^ө ја-
шајырам, Јехованын Әһд сан-
дыгы исә чадырда галыр».^ж

2 Натан Давуда деди: «Үрәјин-
дә нә нијәт тутмусан, ону да
ет. Аллаһ сәнинләдир».

3 Һәмин кечә Натана Алла-
һын сөзү назил олду: **4** «Кет
гулум Давуда сөјлә ки, Јево-
ва белә дејир: “Мәнә јашамаг
үчүн еви сән тикмәјәчәксән.”^з

5 Исраили Мисирдән чыхарт-
дыгын күндән бәри Мән һеч
бир евдә галмамышам. Даим
чадырдан-чадыра, алачыгдан-
алачыга көчмүшәм.” **6** Ис-
раиллә кетдијин бүтүн бу вахт
әрзиндә халгымын үзәриндә
чобанлыг етмәјэ гојдуғум һа-
кимләрин һансы биринә бир
дәфә дә олсун “нијә Мәнә сидр
ағачындан ев тикмәмисиниз?”
демишәм?”

7 Гулум Давуда сөјлә ки, ор-
дулар Аллаһы Јевоа белә де-
јир: “Сәни сүрүләри отарды-
гын отлағлардан көтүрүб
халгын Исраилин башчысы
гојмушам.”^и **8** Һара кетсән, сә-

нинлэ олачагам,^a дүшмэнлэрини өнүндөн жох едэчэжэм,^d сәнин адыны дүнјадакы бөйүк адамларын ады кими едэчэжэм.^b **9** Халгым Исраил үчүн бир жер тәжин едиб ону орада мәскүнлашдырачагам. Онлар орада жашајачаг вә даһа һеч вахт онлары нараһат едән олмајачаг, кечмишдә олдуғу кими, залымлар даһа онлары сыхышдырмајачаг.^г **10** Халгым Исраил үзәриндә һакимләр гојдуғум күнләрдән бәри олдуғу кими,^г бәдхәһлар даһа онлар зүлм етмәјәчәк. Бүтүн дүшмәнләрини мәғлуб едәчәжэм.^d Үстәлик, сәнә дејирәм, Мән Јеһова сәнин сүлаләни давамлы едәчәжэм.

11 Өмрүн тамам олуб әддадларына говушмаг вахтын чатаңда сәндән сонра өвләданы, оғланларындан бирини ортаја чыхарачагам,^e онун тахтачыны бәргәрар едәчәжэм.^e **12** Мәним үчүн еви о тикәчәк.^ж Мән дә онун тахтыны әбәди бәргәрар едәчәжэм.^з **13** Мән она ата олачагам, о да Мәнә огул олачаг.^и Сәндән әввәлки падшаһдан лүтфүмү кәсдијим кими,^и ондан кәсмәјәчәжэм.^и **14** Ону әбәдилик евим вә сәлтәнәтим үзәринә гојачагам.^к Тахты әбәди дурачаг^к».^к

15 Натан бүтүн бу сөзләри вә вәһји Давуда нәгл етди.

16 Онда падшаһ Давуд ичәри кириб Јеһованын өнүндә отурду. О деди: «Еј Јеһова Аллах! Мән кимәм, әсилнәчәбәтәим кимдир ки, мәни бу јерә кәтириб чыхартмысан?» **17** Пәрвәрдикара, һәлә үстәлик, гулуна онун евинин узаг кәлчәји барәдә данышырсан.^к Мәни даһа бөйүк шәрәфә лајиг көрүрсән, еј Јеһова Аллах. **18** Бу шәрәфин гар-

ФӘС. 17

а 1Иш 18:14
2Иш 8:6
б 1Иш 25:29
1Иш 26:10
36 89:20, 22
в 1Иш 18:30
г Чк 2:23
Ғ һк 2:16
д 36 18:40
е 1Пд 8:20
36 132:11
ө 2Иш 7:12-11
1Пд 9:5
1См 28:5
Әр 23:5
ж 1Пд 5:5
1См 22:10
з 36 89:3, 4
Өш 9:7
Дн 2:44
и 2Иш 7:14
Лк 9:35
Иб 1:5
ы 1Иш 15:24,
28
1См 10:13,
14
ј Өш 55:3
к Дн 2:44
Јн 1:49
25:1:11
к 36 89:36
Әр 33:20, 21
Лк 1:32, 33
Иб 1:8
Вн 3:21
л 2Иш 7:8
2Иш 7:18-20
м Мт 22:42
һә 13:34
Вн 22:16

Сағ сүтүн

а 36 139:1
б 2Иш 7:21-24
в Чк 15:11
г Өш 43:10
Ғ Гн 4:7
36 147:20
д Чк 19:5
36 77:15
е Гн 4:30
Һә 9:10
Өш 63:12
Һә 20:9
ө Гн 7:1
Јш 10:42
Јш 21:44
ж 1Иш 12:22
з Јр 17:7
Гн 7:6, 9
и 2Иш 7:25-29
ы 2См 6:33
36 72:19
Мт 6:9
Јһ 12:28
ј 36 89:35, 36

ФӘС. 18

к 1Иш 5:8
2Иш 1:20
к 2Иш 8:1
л Сј 24:17
36 60:8

шысында Мән Давуд даһа нә дејә биләрәм? Сән ки бу гулуну јахшы таныјырсан.^a **19** Еј Јеһова, Сән әзәмәтгини көстәриб гулунун хатиринә, үрәжини нијјәтинә көрә бүтүн бу мөһтәшәм ишләри етмисән.^б

20 Еј Јеһова, Сәнин мислин жохдур,^в Сәндән башга Аллах жохдур.^г Бүтүн ешитдикләри-миз бунә сүбүтдур. **21** Дүнјада халгын Исраилә бәнзәр башга халг вармы?^г Еј Аллах, Сән онлары Өз халгын билиб азад етдин,^д әзәмәтли, мөһтәшәм ишләрлә адыны учалтдын.^е Мисирдән азад етдијин үммәтин өнүндән халглары говдун.^е **22** Исраили һәмишәлик Өзүнә халг етдин.^ж Еј Јеһова, Өзүн дә онларын Аллаһы олдуң.^з **23** Еј Јеһова Аллах! Вәд етдијин кими ет, гој бу гулун вә онун еви барәдә вердијин вәд һәмишә керчәк олсун.^и **24** Гој адын әбәди јашасын, учалсын.^и Гој һамы: “Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова Исраилдә Аллаһдыр!” – десин. Гој гулун Давудун еви Сәнин өнүндә мөһкәм дурсун.^и **25** Чүн-ки Сән, еј Аллах, гулуна әжан еләдин ки, сүлаләсини бәргәрар едәчәксән. Она көрә гулун Сәнә инамла дуа едир. **26** Еј Јеһова, Сән һагг Аллаһсан, гулун барәдә бу көзәл шәјләри вәд етдин. **27** Гулунун евини мүбарәк гыл! Гој о, әбәдијән Сәнин өнүндә дурсун. Еј Јеһова, бу гулунун евини мүбарәк гылмысан. О, әбәдилик мүбарәк олачаг!»

18 Бир мүддәт сонра Давуд филиштлиләри мәғлуб едиб онлары өзүнә табе етдирди. Давуд Чаты^к вә әтраф шәһәрләри филиштлиләрин әлиндән алды.^к **2** Сонра муабиләри мәғлуб етди.^н

Муабилэр Давуда табе олуб она хэрэч вердилэр.^а

3 Собаһ^б падшаһы Һададзэр^в Фэрат чајы бөлкэсиндэ өз хакимијэтини бэрпа етмэҗә жә кедәркән Давуд Һәмэс^г јахынлығында ону мәғлуб етди.^г

4 Давуд онун 1000 арабасыны, 7000 сүварисини вә 20 000 пиджада әскәрини әсир алды.^д Сонра Давуд 100 гошгу атыны сахлајыб галанларыны шикәст етди.^д

5 Дәмәшг арадиләри Собаһ падшаһы Һададзэрә көмәјә кәләндә Давуд онларын 22 000 дөјүшчүсүнү гырды.^е

6 Сонра Давуд Дәмәшг Арамына кешикчи дәстәләри јерләшдирди вә арадиләр Давуда табе олуб она хэрэч вердилэр. Давуд һара кедирдисә, Јеһова она гәләбә верирди.^ж

7 Бундан әләв, Давуд Һададзәрин хидмәтчиләринин гызыл галханларыны көтүрүб Јерусәлимә апарды. **8** Давуд Һададзәрин Тивһат вә Кун шәһәрләриндән күлли мигдарда мис көтүрдү. Сүлејман бундан мис чән^з, сүтунлар вә әшјалар дүзәлтди.^з

9 Һәмэс падшаһы Туј ешитди ки, Давуд Собаһ падшаһы Һададзәрин бүтүн орду суну мәғлуб едиб.^ы **10** Давуддан һал-әһвал тутмаг, Һададзәрлә дөјүшдә галиб кәлмәси мүнәсибәтилә ону тәбрик етмәк үчүн дәрһал оғлу Һәдүмәш^к онун јанына јоллады. (Чүнки Һададзәр тез-тез Тула дөјүшүрдү.) О, Давуда гызылдан, күмүшдән, мисдән бәхшишләр кәтирди. **11** Давуд падшаһ бу бәхшишләри диқер гызыл вә күмүшлә биркә Јеһова үчүн ајырды.^к Бу гызыл-күмүшү башга халглардан: Әдумдан, Муабдан, әмуниләр-

ФӘС. 18

а 2Иш 8:2

2Пд 3:4

б 1Иш 14:47

2Иш 10:6

36 60:Мур

в 1Пд 11:23

г 2См 8:3

ф Јр 15:18

Чх 23:31

2Иш 8:3, 4

д 36 20:7

е Гн 17:16

36 33:17

ө 2Иш 8:5-8

ж 1См 17:8

з 1Пд 7:23

и 1Пд 7:15, 45

ы 2Иш 8:3

2Иш 8:9-11

ј Јш 6:19

2См 5:1

Сағ сүтүн

а 1См 20:1

б 2Иш 5:25

в 1Иш 27:8, 9

1Иш 30:18,

20

г 1См 2:15, 16

ф 1Иш 26:6

2Иш 3:30

2Иш 10:10

2Иш 20:6

2Иш 21:17

д 2Иш 8:13, 14

е Јр 25:23

Јр 27:40

ө 36 18:48

36 144:10

ж 1Пд 2:11

з 2Иш 8:15-18

2Иш 23:3, 4

36 78:70-72

и 1См 11:6

ы 1Пд 4:3

ј 1Иш 30:14

Сф 2:5

к 1Пд 1:38

ФӘС. 19

к 2Иш 10:1-5

л 2Иш 9:7

м Јр 19:36, 38

н Лв 19:27

дән^а, филиштлиләрдән^б, әмәлигәләрдән^в гәнимәт көтүр-мүшдү.

12 Сәрја^г оғлу Абшај^ф Дуз вадисиндә 18 000 әдумини гырды.^г **13** О, Әдумда кешикчи дәстәләри јерләшдирди. Әдумиләр Давуда гуллуғ етмәјә башладылар.^г Давуд һара кедирдисә, Јеһова она гәләбә верирди.^г

14 Давуд бүтүн Исраил үзәриндә сәлтә-нәт сүрүрдү.^ж О, бүтүн халга һагг-әдаләтлә рәһбәрлик едирди.^з **15** Сәрја оғлу Јуаб орду башчысы иди.^з Әхилүд оғлу Јәһушафат^ы салнамәчи иди.

16 Әхитуб оғлу Садыг вә Әбјатар оғлу Әхимәлик каһин иди, Шавша исә кәтиб иди. **17** Јәһјадај оғлу Бәнәји кәритиләрин^и вә фәләслиләрин^к башчысы иди. Давудун оғланлары исә падшаһдан сонра икинчи адам идиләр.

19 Әмуниләрин падшаһы Наһаш өлдү, онун јеринә оғлу тахта чыхды.^к **2** Давуд деди: «Наһаш вахтикән мәнә јахшылығ еләмишди.^н Инди кәрәк мән дә онун оғлу һануна јахшылығ едим». Давуд һануна башсағлығы вермәк үчүн онун јанына гасидләр көндәрди. Лакин Давудун адамлары һануна башсағлығы вермәк үчүн әмуниләрин^м мәмләкәтинә кәләндә **3** әмуниләрин әмирләри һануна дедиләр: «Елә билирсән ки, Давуд сәнин атана һөрмәт еләдји үчүн башсағлығы көндәриб? Давуд хидмәтчиләрини часуслуг етмәк, өлкәни көздән кечириб сәни јыхмаг үчүн көндәриб». **4** һанун Давудун адамларынын саггалыны гырхды,^н палтарларыны гуршагдан ашағы кәсиб кери көндәрди. **5** Буну Давуда хәбәр вердиләр. Давуд онла-

ры гаршыламага адам көндөрдү, чүнки онлар чох биабырчы халда идилэр. Падшаһ онлара деди: «Саггалыңыз узанана гөдөр Әриһада^а галын, сонра кәләрсиниз».

6 Әмуниләр Давуду гөзәб-лөндирдикләрини анладылар. Онда һанунла әмуниләр Ики-чајарасындан*, Арам-Мөкаһдан вә Собаһдан^б чәнк арабалары вә сүвариләр кәтиртмәк үчүн 1000 талант^с күмүш музд көндөрдиләр. **7** Беләчә, онлар 32 000 чәнк арабасыны, Мөкаһ падшаһы илә адамларыны муздла кәтиртдиләр. Сонра Мәдәбәнин^в өнүндә ордукаһ гурдулар. Әмуниләр шәһәрләриндән кәлиб бир јерә топлашдылар вә дөјүшә чыхдылар.

8 Бу хәбәр Давуда чатанда о, Јуабы^г, бүтүн ордуну вә икидләри даваја көндөрдү.^г

9 Әмуниләр чыхыб шәһәр дарвазасынын ағзында дүзүлдүләр. Падшаһлар исә ајрыча дүзәнликдә дурмушдулар.

10 Јуаб һүчум гүввәләринин габагдан вә архадан онун үстүнә кәлдијини көрөндә Израилин сечмә гошунларыны ајырыб арамиләрә гаршы дүздү.^д **11** О, ордунун галан һиссәсини гардашы Абшаја^е тапшырды. Онлар әмуниләрә гаршы дүзүлмәли идиләр. **12** Јуаб гардашына деди: «Әкәр арамиләр^е мәни үстәләсәләр, сән мәнә көмәјә кәләрсән, әкәр әмуниләр сәни үстәләсәләр, мән сәнә көмәјә кәләрәм. **13** Биз халгымыз вә Аллаһымызын шәһәрләри наминә мәтин, чәсур олмалы-јыг.^ж Јеһова да нечә мәсләһәт биләрсә, елә едәр».

19:6 * Месопотамија. 19:6; 20:2 # Талант 34,2 кг-а бәрәбәрdir. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 19

а 1Пд 16:34

б 1Иш 14:47
2Иш 8:3
2Иш 10:6

в Јш 13:8, 9

г 2Иш 8:16

д 2Иш 10:7, 8
2Иш 23:8

е 2Иш 10:9-12

ж 1См 11:20,
21

з 2Иш 8:5

и Гн 31:6
Јш 1:9

Сағ сүтун

а Льв 26:7, 8
Гн 28:7
2Иш 10:13,
14

б 2Иш 8:3

в 2Иш 10:15,
16

г 2Иш 10:17-19

д 36 18:39

е 1См 14:17
36 18:44

ФӘС. 20

а 1См 11:6

б Гн 3:11

в 2Иш 11:1

г 2Иш 12:26

14 Јуаб гошуну илә арамирәнин үстүнә һүчума кечди. Онлар онун өнүндән гачдылар.^а **15** Әмуниләр арамирәнин гачдығыны көрөндә Јуабын гардашы Абшајын габағындан кери чәкилиб шәһәрә кирдиләр. Бундан сонра Јуаб Јерусәлимә кәлди.

16 Израил тәрәфиндән басылан арамиләр чај* бөлкәсиндә^б, һәдадзәрин орду башчысы Шофагың башчылығы алтында олан арамиләри топламаг үчүн гасидләр көндөрдиләр.^в

17 Буну Давуда хәбәр вердиләр. О, дәрһал бүтүн Израили топлајыб Иорданы кечди вә арамиләрин гаршысына кәлиб гошунуну онлара гаршы дүздү. Арамиләрлә дөјүшмәк үчүн о, гошунуну дөјүш низамы илә дүздү. Арамиләр онунла дөјүшдүләр.^г

18 Анчаг арамиләр Израилин габағындан гачдылар. Давуд арамиләрин 7000 арабачысыны вә 40 000 пијада дөјүшчүсүнү гырды, онларын орду башчысы Шофагы өлдүрдү. **19** һәдадзәрин хидмәтчиләри Израилә мәғлуб олдуғларыны көрөндә^д Давудла сүлһ бағлајыб она табе олдулар.^е Арамиләр бир даһа әмуниләрә көмәк етмәдиләр.

20 Илин әввәлиндә*, падшаһлар јүрүшә чыхан вахт Јуаб^е һәрби сәфәрә чыхыб әмуниләрин өлкәсини дармадағын етди. О кәлиб Раббаһы^в муһасирәјә алды. Давуд исә Јерусәлимдә галмышды.^ж Јуаб Раббаһа һүчум едиб шәһәри тар-мар етди.^з **2** Онда Давуд Мәлкүмун башындан гызыл тачы көтүрдү. Гызылын чәкиси бир талант^и

19:16 * Фәрат чајы. 20:1 * Јәни јазда.

иди, тач даш-гашла бэзэдилмишди. Тачы Давудун башына гојдулар. О һәм дә шәһәрдән чохлу гәнимәт элэ кечирди.^а **3** Шәһәрин эһалисини кечүрдү. Онлары даш кәсэн мичарларла, кәсичи дәмир аләтләрлә, балталарла көрүлән ишләрә тәһким етди.^б Давуд әмуниләрин бүтүн шәһәрләриндә белә етди. Ахырда о, гошуну илэ бирликдә Јерусәлимә гајытды.

4 Сонра Чәзәрдә филишттилләрлә мүһарибә олду. О вахт һушаһлы Сиббикај^а Рәфа өвләдларындан^г олан Сиппајы өлдүрдү. Филишттилләр исраиллиләрин табелијинә кечди.

5 Јенә филишттилләрлә мүһарибә олду. Јаир оғлу Илкәнан чатлы Чалутун^г гардашы Лаһмини өлдүрдү. Чатлынын низәсинин сапы тохучу ағачы бојда иди.^д

6 Чатда^е јенә мүһарибә олду. Орада пәзәвәнк^е бир адам вар иди. Онун ајағлары вә әлләри алты бармагы вар иди. О да Рәфа өвләдларыннан иди.^ж **7** О, Исраилә мејдан охујурду.^з Давудун гардашы Шиманын^и оғлу Јонатан ону вуруб өлдүрдү.

8 Бунлар Чатдакы^и Рәфа өвләдларыннан^и иди. Давудла адамлары онлары өлдүрдүләр.

21 Шејтан* Исраилә гаршы чыхыб Давуду исраиллиләри сажмаға тәһрик етди.^к **2** Давуд Јуаба^к вә халгын башчыларына деди: «Кедин, Биир-Сәбадан Дана^л гәдәр исраиллиләри сајы, сонра мәнә онларын сајыны билдирин». **3** Амма Јуаб деди: «Гој Јеһова халгыны јүз гат артырсын! Мә-

ФӘС. 20

а 2Иш 8:11, 12
2Иш 12:30,
31

б 1Пд 9:20, 21

в 2Иш 21:18
1См 11:26,
29

г Гн 3:13

ф 1Иш 17:4, 7
1Иш 21:9

д 2Иш 21:19
1См 11:23,
24

е Јш 11:22
1Иш 7:14

ө Сј 13:33
Гн 2:10
Гн 3:11

ж 2Иш 21:16
2Иш 21:20-22

з 1Иш 17:10
2Пд 19:22

и 1См 2:13

ы 1Иш 17:4

ј Гн 2:11

ФӘС. 21

к 2Иш 24:1-3

к 2Иш 8:16

л һк 18:29
2Иш 17:11

Сағ сүтүн

а 2Иш 24:4, 8

б 2Иш 24:9

в Сј 1:47

г 1См 27:23,
24

ф 2Иш 12:13

д 2Иш 24:10-14
36 25:11
36 51:1

е 1См 29:29

ө Лв 26:26

ж Лв 26:14, 17

з Лв 26:25

и 2Пд 19:35

ы 2См 28:9

ј Чк 34:6
36 51:1

Әш 55:7
Мрс 3:22

к Сј 16:46

к 2Иш 24:15,
16

көр онларын һамысы ағам падшаһын гуллары дејил? Нә үчүн һөкмдарым белә шеј етмәк истәјир? Ахы нәјә көрә Исраили күнаһа батырыр?»

4 Амма падшаһын сөзү Јуабын сөзүндән кәсәрли олду. Јуаб бүтүн Исраили кәзиб-долашды, сонра Јерусәлимә гајытды.^а **5** Јуаб сijaһыја алыннан халгын сајыны Давуда тәгдим етди. Бүтүн Исраилдә әли гылынчылы 1 100 000 нәфәр, Јәһудада 470 000 нәфәр вар иди.^б **6** Лакин Лави вә Бинјамин онларла биркә сijaһыја алынмады,^в чүнки Јуабын падшаһын әмриндән ачығы кәлмишди.^г

7 Бу иш Аллаһа чох ағыр кетди, одур ки, О, Исраилә бәла көндәрди. **8** Онда Давуд Аллаһа деди: «Бу иши көрмәклә бөјүк күнаһ етмишәм.^г Ахмаглыг еләмишәм, јалварырам, гулуну бағышла».^д **9** Давудун көрүчүсү Чада^е Јеһованын сөзү назил олду: **10** «Кет Давуда сөјлә ки, Јеһова белә дејир: “Гаршына үч сечим гојурам. Бирини сеч. Сәни о чүр чәзәландырачағам»». **11** Чада да Давудун јанына кәлиб деди: «Јеһова белә дејир: “Сеч: **12** ја өлкәдә үч ил ачлыг олсун,^е ја үч ај дүшмән гылынчы сәни јахалајыб мәғлуб етсин,^ж ја да үч күн Јеһованын гылынчы — хәстәлик өлкәјә һаким кәсилсин,^з Јеһованын мәләји бүтүн Исраил мәмләкәтинә бәла кәтирсин”». Инди фикирләш, сөјлә, мәни көндәрәнә нә чаваб верим». **13** Давуд Чада деди: «Мәнә чох чәтиндир. Гојма инсан әлинә дүшүм.^и Гој биз Јеһованын әлинә дүшәк, Онун мәрһәмәти бөјүкдүр».^ј

14 Јеһова Исраилә хәстәлик көндәрдик^к вә Исраилдә 70 000 адам өлдү.^к **15** Үс-

21:1 * Дикер вариант: өлејһдар.

тәлик, Аллаһ Јерусәлими тар-мар етмәк үчүн мәләк көндәрди. Јеһова көрәндә ки, мәләк шаһәри тар-мар етмәк үзрәдир, халга јазыгы кедди^а вә халгы гыран мәләжә деди: «Бәдир!^б Әл сахла!» Јеһованын мәләји јәбуси^в Орнанын* хырманынын^г јанында дурмушду.

16 Давуд башыны галдырыб көрдү ки, Јеһованын мәләји әлиндәки сирлилмиш гылынчы Јерусәлимә тәрәф узадыб јерлә көј арасында дуруб.^д Чула бүрүнмүш^е Давуд вә ағсагаллар үзүстә јерә дөшәндиләр.^в

17 Давуд Аллаһа деди: «Мәкәр халгы мән сажмадым? Күнаһ едән мәнәм, мән хәта етмишәм.^г Ахы бу јазыг гојунлар нә едибләр? Еј Аллаһым Јеһова, гој элин мәнә, атамын евинә гаршы галхсын. Халгынын башына бу бәланы кәтирмә».^ж

18 Јеһованын мәләји Чад васитәсилә^з Давуда билдирди ки, о кедиб јәбуси Орнанын хырманында Јеһоваја гурбанкаһ тиксин.^и **19** Давуд Јеһованын ады илә данышан Чадын дедији кими, дуруб кетди. **20** Бу арада Орнан чеврилиб мәләји көрдү. Јанында олан дөрд оғлу кизләнди. Орнан бугда дөјүрдү. **21** Давуд она тәрәф кәләндә Орнан ону көрдү вә тез хырмандан чыхыб Давудун гаршысында јерәдәк тәзим етди. **22** Давуд Орнана деди: «Хырман јерини мәнә сат, орада Јеһоваја гурбанкаһ тиким. Там гижмәтинә сат. Гој халгын үзәринә кәлән бәла дајансын».^к **23** Орнан Давуда деди: «Бујур, елә бил ки, өз мүлкүндүр. Гој ағам падшаһ истәдијини еләсин. Лап јандырма гурбаны үчүн һејван, одун әвәзи вәл^л, тахыл

21:15 * 2Иш 24:16 әјәсиндә Арунаһ.

ФӘС. 21

а Чх 32:14
Гн 32:36

б 36 90:13

в 2Иш 5:6

г 2См 3:1

д 2Иш 22:31
Јш 5:13

е 2Пд 19:1

ж 2Иш 24:17

з 36 51:4

и Чх 32:12
Сј 16:22

к 2Иш 24:11

л 2Иш 24:18-23
2См 3:1

м Сј 25:8

н ј Әш 28:27

Сағ сүтүн

а 2Иш 24:24,
25

б Чх 20:25

в Лв 9:23, 24
1Пд 18:38
2См 7:1

г 2Иш 24:16
36 103:20

д 1Пд 3:4
1См 16:39
2См 1:3

ФӘС. 22

д Гн 12:5, 6
2Иш 24:18
2См 3:1

е 1Пд 9:20, 21
2См 2:17, 18

ж 1Пд 5:15, 17
1Пд 6:7
1Пд 7:9

тәгдимәси кими бугда да верирәм. Һәр шеји верирәм».

24 Давуд падшаһ исә Орнана деди: «Јох, буну сәндән өз гижмәтинә алачағам. Сәнин малыны һаваји көтүрүб Јеһоваја вермәрәм, јандырма гурбаны тәгдим етмәрәм».^а **25** Беләчә, Давуд һәмин јер үчүн Орнана 600 шекел* ағырлығында гызыл верди. **26** Давуд орада Јеһоваја гурбанкаһ тикди,^б јандырма вә үнсижәт гурбанлары тәгдим етди. О, Јеһованы чағырды, Аллаһ да јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһын үстүнә көјдән од көндәриб она чаваб верди.^в **27** Онда Јеһова мәләжә гылынчыны гынына гајтармағы бујурду.^г **28** Давуд Јеһованын јәбуси Орнанын хырманында она чаваб вердијини көрәндә Она орада гурбан кәтирмәжә башлады. **29** Амма о вахт Мусанын сәһрада Јеһова үчүн дүзәлтдији чадыр вә јандырма гурбаны үчүн олан гурбанкаһ Кибјондакы сәчдәкаһда иди.^д **30** Лакин Давуд Аллаһа мүрачизәт етмәк үчүн ора кедә билмирди, чүнки Јеһованын мәләјинин гылынчындан горхурду.

22 Давуд деди: «Бурада Јеһова Аллаһын еви дурачаг вә Исраил үчүн үзәриндә јандырма гурбаны кәтириләчәк гурбанкаһ олачаг».^а

2 Сонра Давуд Исраил мәләкәтиндә јашајан јаделлиларин^б топланмасыны әмр етди вә онлары Аллаһын евинин тикингисиндә дашкәсэн тәјин етди. Онлар даш кәсмәли вә јонмалы идиләр.^в **3** О һәмчинин гапы тајларынын мыхлары вә рәзәләри үчүн күлли

21:25 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

мигдарда дэмир тэдэрүк көрдү, чэкијэ кэлмэз гэдэр мис,^а 4 сажсыз-несабсыз сидр тирлэри^б јыгды. Сидонлулар^в вэ сурлулар^г Давуда күлли мигдарда сидр тирлэри кэтирмишдилэр. 5 Давуд деди: «Оғлум Сүлејман кэнч вэ сэриштэ-сиздир.^д Јеһоваја тикилэчэк ев исэ мөһтөшэм олмалыдыр,^е Онун шөһрәти, эзэмәти^ж чүмлө чаһана јайылмалыдыр.^з Оғлум үчүн һазырлыг көрмәли-јәм». Белэчэ, Давуд өмрүнүн сонуна кими чохла һазырлыг көрдү.

6 Бундан эләвэ, оғлу Сүлејманы јанына чағырыб она Израилин Аллаһы Јеһоваја ев тикмәји вәсијјет етди. 7 Давуд оғлу Сүлејмана деди: «Мән чох истәјрдим ки, Аллаһым Јеһованын адына ев тиким.^к 8 Амма Јеһова мәнэ деди: “Сән чохла ган төкмүсән, бөјүк мұһарибэләр ет-мисән, өнүмдә јерә чохла ган ахытмысан. Буна көрә сән Мәним адыма ев тикмәјэчәксән.^л 9 Сәнин бир оғлун олачаг.” О, сүлһ адамы олачаг, она этрафһндакы бүтүн дүшмәнләрин элиндән динчлик верәчәјәм.^м Ады Сүлејман* олачаг.^н Онун дөврүндә Израилә сүлһ, әмин-аманлыг верәчәјәм.^о 10 Мәним адыма еви о тикәчәк.^п О, Мәнэ огул олачаг, Мән дә она ата олачағам.^р Израилдә онун тахт-тачыны әбәди бәргәрар едәчәјәм.”^с

11 Гој Јеһова сәнә јар олсун, оғлум. Ишин аванд олсун, сәнин һаггында дедији кими, Аллаһын Јеһованын евини инша ет.^т 12 Јеһова сәнә Израил үзәриндә һакимијјет верәндә гој һикмәт вә дәррәкә дә версин ки,^у Аллаһын Јеһо-

22:9 * Ибраничә сүлһ мәнасыны верән сөзүн көкүндән өмөлә келиб.

ФӘС. 22

а 1Пд 7:47
б 2Иш 5:11
в 1Пд 5:6, 8
г 2См 2:3
д 1Пд 3:7
е 2См 2:5
ж ерґ 2:3
з 36 68:29
и Гн 12:5, 6
к 2Иш 7:2
л 36 132:3-5
м 1См 17:4
н 1См 28:5
о 2Иш 7:12, 13
п 1Пд 4:25
р 1Пд 5:4
с 2Иш 12:24
т 36 72:7
у 1Пд 5:5
ф 2Иш 7:14
х Иб 1:5
ц 1См 17:12-14
ч 36 89:35, 36
ц 1См 28:20
о 2См 1:10
п 36 72:1

Сағ сүтүн

а Гн 4:6
б Лв 19:37
в 1См 28:7
г Гн 12:1
д Гн 17:18, 19
е Јш 1:8
ж 1Пд 2:3
з 1См 28:7
и 36 19:8, 11
к Гл 1:6, 9
л 1См 28:20
м 1См 29:6, 7
н 1См 29:2-4
о 1Пд 5:17
п 1Пд 6:7
р 1Пд 7:9
с 1Пд 7:13, 14
д 1См 22:3
е 2См 1:1
ж Гн 4:29
з 2См 20:3
и Дн 9:3
к 1Пд 6:1
л Гн 12:21
м 1Пд 8:29
н 1Пд 9:3
о 1Пд 8:6, 21

ФӘС. 23

к 1Пд 1:33, 39
л 1См 28:5
м 1Ч 29:8, 9
н Сј 3:6
о Сј 4:2, 3

ванын ганунуна әмәл едәсән.^а 13 Јеһованын Муса васитәсилә Израилә вердији ганунлара, һөкмләрә дәгигликлә әмәл ет-сән,^б уғур газанарсан.^в Чәсур ол, мөһкәм ол. Горхса, тәлаша дүшмә.^г 14 Бах, бөјүк зәһмәт-лә Јеһованын еви үчүн 100 000 талант* гызыл, 1 000 000 талант күмүш, чэкијэ кэлмэз гэдәр мис вэ дэмир јығмышам,^д тир-шалбан, даш тэдэрүк көр-мүшәм.^е Сән дә бунларын үс-түнә эләвэ едәчәксән. 15 Ихтијарында чохла ишчиләр — дашкәсәнләр, бәнналар,^ж дүл-кәрләр вә һәр чүр пешәкар уста вар.^з 16 Гызылын, күмүшүн, мисин, дәмирин чәкиси өлчүјә кэлмэз.^и Галх ишә башла, гој Јеһова сәнә јар олсун».^к

17 Сонра Давуд бүтүн Израил башчыларына оғлу Сүлејмана көмәк етмәји вәсиј-јәт едиб деди: 18 «Аллаһыныз Јеһова сизинләдир, О, сизә һәр тәрәфдән динчлик вериб. Бу өлкә сакинләрини мәнә тәслим едиб. Өлкә Јеһоваја вә Онун халгына табе-дир. 19 Аллаһыныз Јеһованы бүтүн үрәјинизлә, варлыгынызла ахтармаға гәрарлы олун,^л Јеһова Аллаһын мәскәнини инша етмәјә башлајын ки,^м Јеһованын Әһд сандығыны вә Аллаһын мүгәддәс әшјаларыны Јеһованын адына тиклимиш евә^н кәтирәсиниз».^о

23 Давуд гочаланда, өмрүнү баша вурмаг үзрә оlanda оғлу Сүлејманы Израил үзәриндә падшаһ гојду.^к 2 Сонра бүтүн Израил башчыларыны, каһинләри^л вә лавилләри^м топлады. 3 Отуз јашында вә бундан јухары јашда олан лавилләри сајдылар.^н

22:14 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 эләвәсинә бах.

Кишиләр бир-бир саялды, онлар 38 000 нәфәр иди. **4** Онлардан 24 000 нәфәр Jehovahнын евиндәки ишләрә нәзарәтчи, 6000 нәфәр мәмур вә һаким кими хидмәт едирди.^a **5** 4000 нәфәр дарваза кешикчиси^b иди, 4000 нәфәр исә Давудун «мәдһ сөйләмәк үчүн дүзәлтмишәм» дедији аләтләрдә Jehovahны мәдһ едирди.^a

6 Давуд онлары Лави оғуларына, Һирсән, Кәһат вә Мерара^c көрә бөлүкләрә аярды.^f **7** Һирсәнлиләрдән Ладан вә Шимај. **8** Ладанын оғулары: башчы Јәһжил, Зәтам вә Јуил,^d үч нәфәр. **9** Шимајын* оғулары: Сәламут, Һәзиил вә Һаран, үч нәфәр. Онлар Ладанын нәслиндә нәсил башчылары идиләр. **10** Шимајын* оғулары: Јаһәс, Зина^e, Јәуш вә Бәрја. Бу дөрд нәфәр Шимајын оғлу иди. **11** Јаһәс башчы, Зизаһ ондан сонра икинчи иди. Јәушла Бәрјанын оғулары чох олмадығындан онлар бир нәсил саялырды вә ејни иши көрүрдүләр.

12 Кәһатын оғулары: Иман, Исһар^e, Һәбрун вә Үззиил,^g дөрд нәфәр. **13** Имранын оғулары: Һарун^ж вә Муса.^з Һарунла оғулары даима Ән мүгәддәс јери мүгәддәс етмәјә, Jehovahнын өнүндә гурбан тәгдим етмәјә, Она хидмәт етмәјә вә Онун ады илә халга хејир-дуа вермәјә^и тәјин олунду.^и **14** Аллаһын гулу Мусанын оғуларынын ады Лави гәбиләсинин арасында иди. **15** Мусанын оғулары: Һирсәм^л вә Әлјәзәр.^к **16** Һирсәмин оғуларындан Шәбуил^к башчы иди. **17** Әлјәзәр өвләдларыннан Рәһабја^н баш-

23:9 * Көрүнүр, бу, башга Шимајдыр. 23:10 * Көрүнүр, бу, 7-чи ајәдә ады чөкилән Шимајдыр. ^а 11-чи ајәдә Зизаһ.

ФӘС. 23

а Гн 16:18
1См 26:29
2См 19:8
б 1См 26:12
в 1См 6:31, 32
г Чк 6:16
ф 2См 8:14
2См 31:2
д 1См 26:21, 22
е Чк 6:21
ө Чк 6:18
ж Чк 4:14
з Чк 6:20, 26
и Лв 9:22
Сј 6:23-27
Гн 21:5
ы Чк 28:1
ј Чк 2:21, 22
к Чк 18:3, 4
к 1См 26:24
л 1См 26:25

Сағ сүгүн

а Сј 3:27
б 1См 24:20, 22
в 1См 24:20, 23
г Чк 6:22
ф Чк 6:19
д 2Иш 7:1
е 1Пд 8:12, 13
36 135:21
ө Сј 4:15
ж Сј 3:9
з 1Пд 6:36
и Лв 24:5, 6
1См 9:32
ы Чк 29:1, 2
Лв 2:4

чы иди. Әлјәзәрин башга оғлу јох иди. Рәһабјанын исә чохла оғлу вар иди. **18** Исһар^a оғуларындан Сәлимәт^b башчы иди. **19** Һәбрунун оғулары: башчы Әрјаһ, икинчиси Әмарийә, үчүнчүсү Јаһәзил, дөрдүнчүсү Јәгмәм.^в **20** Үззиилин оғулары:^г башчы Мика, икинчиси Ишја.

21 Мерарын оғулары: Мәһли вә Муши.^ф Мәһлинин оғулары: Әлјазар вә Киш. **22** Әлјазар оғул саһиби олмадан өлдү, онун јалныз гызлары вар иди. Онлары әмиләри Кишин оғулары алды. **23** Мушинин оғулары: Мәһли, Әдәр вә Әрәмут, үч нәфәр.

24 Нәсилләринә, нәсил башчыларына көрә Лави өвләдлары бунлардыр. Ијирми јашында вә бундан јухары јашда олуб Jehovahнын евиндә хидмәт едәнләр адбаад саялыбы сийаһыја алынды. **25** Чүнки Давуд демишди: «Исраилин Аллаһы Jehovah халгыны динчлијә говушдуруб,^а О, Јерусәлимдә әбәдилик мәскән салачаг.^ө **26** Беләчә, лавилиләр Мүгәддәс чадыры вә ибадәттә ишләдилән әшјалары артыг дашымалы олмајачаг». **27** Давудун сон көстәришләринә әсасән, ијирми јашында вә бундан јухары јашда олан лавилиләр сийаһыја алынды. **28** Онлар Һарун оғуларынын гуллуғунда дуруб^ж Jehovahнын евиндә бу ишләри көрүрдүләр: һәјәтләрә^з, јемәк отагларына бахыр, мүгәддәс әшјалары паклајыр, Аллаһын евиндәки башга ишләри көрүр, **29** үст-үстә гојулан чөрәкләр^и, тахыл тәгдимәси үчүн нарын ун, мајасыз хәмирдән биширилмиш лаваш,^и

23:29 * Јөни һүзур чөрәји.

сач чөрөжи, жагла жоғрулмуш хәмир^а һазырлајыр вә бүтүн өлчү вә чәки габларына бахырдылар. **30** Онлар һәр сәһәр^б вә һәр ашхам өз јерләриндә Јеһоваја шүкүр едид мәдһ охујурдулар.^в **31** Һәмчинин шәнбә күнләриндә,^г тәзә ај мәрасимләриндә^д вә байрам күнләриндә^е Јеһоваја јандырма гурбаны тәгдим едиләндә јардым едирдиләр. Ганунда јазылмыш көстәришләрә ујғун олараг, даим Јеһованын һүзурунда белә едирдиләр. **32** Һабелә, һүзур чадырыја, мүгәддәс мөканла, гардашлары Һарун оғуллаы илә бағлы вә зифәләрини јеринә јетириб Јеһованын евиндә хидмәт едирдиләр.

24 Һарун өвладларынын бөлүкләри бунлар иди: Һарунун оғуллаы — Надаб, Абиһу,^а Әлјазар вә Исамар.^в **2** Лакин Надабла Абиһу оғул саһиби олмадан аталарындан әввәл өлдүләр.^ж Әлјазар^з вә Исамар исә каһин кими хидмәт едирди. **3** Давуд Әлјазар өвладларындан Садыгла^д вә Исамар өвладларындан Әхимәликлә биркә Һарун өвладларыны көрәчәкләри ишә көрә бөлүкләрә ајырды. **4** Әлјазар өвладлары арасында Исамар өвладларындан чох башчы олдугу үчүн онлары белә бөлдүләр: Әлјазар өвладларындан нәсил башчысы он алты нәфәр, Исамар өвладларындан нәсил башчысы сәккиз нәфәр.

5 Сонра онлар бу ики дәстәни пүшклә бөлдүләр.^е Чүнки һәм Әлјазар өвладлары, һәм Исамар өвладлары арасындан мүгәддәс мөканда вә Аллаһын һүзурунда хидмәт едир рәһбәрләр вар иди. **6** Лавени катиб Нәснаил оғлу Шәмај падшаһын, әжанларын, каһин

ФӘС. 23

а Лв 7:12

б Чк 29:39

в 1См 16:4, 37

г Чк 20:10

д Сј 10:10
36 81:3

е Гн 16:16

ФӘС. 24

е Лв 10:1

ө Чк 6:23
Чк 28:1

ж Сј 26:61

з Сј 16:39, 40

и 2Иш 8:17

ы Мс 16:33

Сағ сүгүн

а 1Пд 2:35

б 2Иш 19:11
1Пд 1:5, 7

в 2Иш 8:17

г Лк 1:5

д 2Пд 11:9
Лк 1:8, 23

е Чк 6:18

е 1См 23:16
1См 26:24

ө 1См 23:17

ж 1См 23:18

з 1См 26:31

Садығын^а, Әбјатар^б оғлу Әхимәликин^в вә каһинләрлә лавилләрин нәсил башчыларынын өнүндә онларын адыны гејд етди. Бир нәсил Әлјазар өвладларындан, бир нәсил Исамар өвладларындан сечилди.

7 Пүшкүн нәтичәси белә олду: биринчи Јәһујариб, икинчи Јадај, **8** үчүнчү Һарим, дөрдүнчү Сәурим, **9** бешинчи Мәлкијә, алтынчы Мижәмин, **10** једдинчи Һәггуз, сәккизинчи Әбијја^г, **11** доггунчү Јешу, онунчү Сәкәнја, **12** он биринчи Әлјасиб, он икинчи Јагим, **13** он үчүнчү Һуффа, он дөрдүнчү Јишбаб, **14** он бешинчи Билкаһ, он алтынчы Иммир, **15** он једдинчи Хәзир, он сәккизинчи Һәбзис, **16** он доггунчү Фәтһи, ијирминчи Һизгијал, **17** ијирми биринчи Јакин, ијирми икинчи Гамул, **18** ијирми үчүнчү Дәлај, ијирми дөрдүнчү Мәази.

19 Онлар Исраилин Аллаһы Јеһованын әчдадлары Һаруна әмр етдији кими, Һарунун вердији тапшырыға ујғун олараг, бу сыра илә Јеһованын евинә кедиб өз вәзифәләрини јеринә јетирмәли идиләр^д.

20 Дикәр лавилләр: Имран^а өвладларындан Шубаил^в, Шубаил оғуларындан Јәһдијә, **21** Рәһабја^в нәслиндән, Рәһабја оғуларындан башчы Ишја, **22** Исһар өвладларындан Сәламут^ж, Сәламут өвладларындан Јаһәс, **23** Һәбрун өвладларындан башчы Әрјаһ^з, икинчи Әмаријә, үчүнчү Јаһәзил, дөрдүнчү Јәгмәм. **24** Үззиил өвладларындан Микә, Микә оғуларындан Самир. **25** Ишја Микәнин гардашы иди. Ишја өвладларындан Зәкәријә.

26 Мерар^а оғуллаһы: Мәһли вә Муши. Јәзијә өвладларындан Бәно. 27 Мерар өвладларындан, Јәзијә өвладларындан Бәно, Шоһам, Зәггур вә Ибри. 28 Мәһли оғуллаһындан Әлјазар. Әлјазары оғуллаһы олмайыб.^б 29 Киш нәслиндән, Киш оғуллаһындан Јарәһмиил. 30 Муши оғуллаһы: Мәһли, Әдәр вә Әримут.

Нәсилләринә көрә Јави өвладлары бунлар иди. 31 Онлар да гардашлары һарун өвладлары кими, Давуд падшаһын, Садығын, Әхимәликин вә һаһинләрлә лавилләрин нәсил башчыларынын өнүндә пүшк атдылар.^в Бөјүк гардашын нәсилләри илә кичик гардашын нәсилләри бир тутулду.

25 Сонра Давуд вә мәбәдәки хидмәтә башчылыг едәнләр Асәфин, һиманын вә Јадитунун^г бир нечә оғлуну чәнкин, телли аләтләрин^г вә синчин мүшајиәтилә пејғәмбәрлик етмәк үчүн сечди.^д Бу хидмәтә тәјин олуналар бунлар иди: 2 Асәфин оғуллаһындан Зәггур, Јусиф, Нәсәнијә вә Әшарил. Онлар аталары Асәфин табелијиндә идиләр, Асәф дә падшаһын табелији алтында пејғәмбәрлик едирди. 3 Јадитун^е нәслиндән, Јадитун оғуллаһындан: Гәдали, Сәри, Јашај, Шимај, Һәшбијә, Мәттәсјаһ^в, алты нәфәр. Онлар чәнкин мүшајиәтилә пејғәмбәрлик едән, Јеһоваја һәмд-сәна сөйләжән^ж аталары Јадитунун табелији алтында идиләр. 4 Һиман^з нәслиндән, Һиман оғуллаһындан: Бугјаһ, Мәтәнјаһ, Үззиил, Шәбуил, Әримут, Һәнанијә, Һәнани, Әлјата, Чилдәт, Рүмәпти-Әзәр, Јушбига-шај, Мәлути, Һутир, Мәһәзјут.

ФӘС. 24

а Јр 46:11

б 1См 23:22

в Мс 16:33

ФӘС. 25

г 1См 16:41, 42
2См 5:11, 12
2См 35:15

ф 1Иш 10:5

д 1См 15:16

е 1См 16:41, 42

ө 1См 15:16, 18

ж Еф 5:19

з 1См 15:16, 19

Сағ сүгүн

а 1См 13:8
1См 15:16
1См 16:5

б Мс 16:33

в 1См 25:1, 2

г 1См 25:1, 3

ф 1См 25:1, 2

д 1См 25:1, 2

е 1См 25:1, 4

5 Бунлар Һиманын оғуллаһы иди. Һиман падшаһын көрүчүсү иди вә Аллаһын сөзләрини бәян едәрәк Ону шәрәфләндирди. Аллаһ да она он дөрд оғул вә үч гыз бәхш етмишди. 6 Бүтүн бу адамлар аталарынын башчылыгы алтында Јеһованын евиндә мәзмур охујурдулар. Онлар синч, телли аләтләр, чәнк чалыб^а Аллаһын евиндә хидмәт едирдиләр.

Асәф, Јадитун вә Һиман падшаһын табелијиндә иди.

7 Јеһоваја мәзмур охумаг үчүн тәлим алмыш бу адамлары вә онлары гардашларынын сајы 288 нәфәр иди, онларын һамысы пешәкар иди.

8 Онларын һамысы, бөјүјү дә, кичији дә, пешәкары да, шакирди дә нөвбәләрини билмәк үчүн пүшк атды.^б

9 Пүшкүн нәтичәси белә олду: биринчи Асәф оғлу Јусиф^в, икинчи Гәдали^г (о, гардашлары вә оғуллаһы, 12 нәфәр), 10 үчүнчү Зәггур^д, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 11 дөрдүнчү Исри, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 12 бешинчи Нәсәнијә^д, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 13 алтынчы Бугјаһ, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 14 једдинчи Әрсилә, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 15 сәккизинчи Јашај, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 16 догузунчу Мәтәнјаһ, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 17 онунчу Шимај, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 18 он биринчи Әзәрил, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 19 он икинчи Һәшбијә, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 20 он үчүнчү Шубаил^е, оғуллаһы вә гардашлары, 12 нәфәр, 21 он дөрдүнчү Мәттәсјаһ, оғуллаһы

вэ гардашлары, 12 нэфэр, **22** он бешинчи Эрэмут, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **23** он алтынчы Һәнанијә, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **24** он једдинчи Јушбигашај, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **25** он сәккизинчи Һәнани, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **26** он доггузунчу Мәлүти, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **27** ијирминчи Элјата, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **28** ијирми биринчи Һутир, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **29** ијирми икинчи Чилдәт^а, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **30** ијирми үчүнчү Мәһәзүт^б, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр, **31** ијирми дөрдүнчү Рүмәрти-Эзәр^в, огуллары вэ гардашлары, 12 нэфэр.

26 Дарваза кешикчиләринин^г бөлүкләри бунлардыр: гарунлулардан Асәф оғлу Горәнин оғлу Мәшәләм-ја^а. **2** Мәшәләмјанын огуллары: илк оғлу Зәкәријә, икинчиси Јәдаил, үчүнчүсү Зәбәд-ја, дөрдүнчүсү Јәтнаил, **3** бешинчиси Елам, алтынчысы Јәһүкәнан, једдинчиси Илјә-Һәнај. **4** Абид-Әдүмун огуллары: илк оғлу Шәмај, икинчиси Јәһузабад, үчүнчүсү Јуаһ, дөрдүнчүсү Сәкар, бешинчиси Нәснаил, **5** алтынчысы Әмаил, једдинчиси Јәсакир, сәккизинчиси Фулатај. Аллаһ Абид-Әдүма бу чүр не-мәт вермишди.

6 Абид-Әдүмун оғлу Шәмајын огуллары олду. Онлар икид вэ бачарыглы олду-глары үчүн өз нәсилләриндә башчы идиләр. **7** Шәмајын огуллары: Үснү, Рәфаил, Абид, Ил-зәбад. Онун гардашлары Әли-һу вэ Сәмәкја да бачарыглы

ФӘС. 25

а 1См 25:1, 4

б 1См 25:1, 4

в 1См 25:1, 4

ФӘС. 26

г 1См 9:2, 22
2См 23:16, 19

ф 1См 26:14, 19

Сағ сүтун

а 1См 26:14, 19

б Мс 16:33

в 1См 26:4, 5

г 1См 26:10, 11

ф 1См 26:15

д 1См 26:16

иди. **8** Бунлар Абид-Әдүмун огуллары иди. Онлар, огуллары вэ гардашлары бачарыглы, хидмәтә жарарлы адамлар иди. Абид-Әдүмун нәслинә **62** нэфәр мәхсус иди. **9** Мәшәләм-јанын^а бачарыглы огуллары вэ гардашлары вар иди. Онларын сајы **18** нэфәр иди. **10** Мерар огулларындан олан Һүсәнин огуллары: илк оғул Һумса да, атасынын башчы гојдуғу Шимри, **11** икинчиси Хилгијә, үчүнчүсү Тәбәлја, дөрдүнчүсү Зәкәријә. Һүсанин огулларынын вэ гардашларынын сајы **13** нэфәр иди.

12 Бу кешикчи бөлүкләринә башчылыг едәнләрин дә гардашлары кими Јеһованын евиндә өз ишләри вар иди. **13** Онлар нәсилләринин бөјүклүјүндән-кичиклијиндән асылы олмајараг, һәр дарваза үчүн пүшк атдылар.^б **14** Шәләмјаја шәрг тәрәф дүшдү. Онун оғлу мүдрик мәсләһәтчи Зәкәријә үчүн пүшк атдылар. Она шимал тәрәф дүшдү. **15** Абид-Әдүма чәнуб тәрәф, огулларына^в анбарлар дүшдү. **16** Шуффим вэ Һүсәј^г гәрб тәрәф, јохуш јолун гырағындакы Шалкит дарвазасынын јаны дүшдү. Кешикчи дәстәләри јанбајан дурурду. **17** Шәргдә алты лавили, һәр күн шималда дөрд нэфәр, чәнубда дөрд нэфәр дурурду. Анбарлары^ф кешијини ики чүт кешикчи чәкирди. **18** Гәрбдәки ејванын кешијини јолда^а дөрд нэфәр, ејванын өзүндә исә ики нэфәр чәкирди. **19** Бунлар Гарун огулларындан вэ Мерар огулларындан ибарәт кешикчи бөлүкләри иди.

20 Лавилиләрдән Әхијә Аллаһын евиндәки хәзинәјә вә мүгәддәс едилмиш шеј-

ләрин гоулдуғу хэзинәжә нэзарәт едирди.^а **21** Ладан оғулларындан, хирсэнли Ладан нэслиндән, хирсэнли Ладан нэсилләренин башчыларындан **Җәһили**^б, **22** **Җәһили**нин оғуллары **Зәтам** вә гардашы **Јуил** **Јеһованын** евинин хэзинәсинә^в нэзарәт едирдиләр. **23** **Имранлылардан**, **исхарлылардан**, **һәбрунлулардан**, **үззииллиләрдән**^г, **24** **Мусанын** оғлу **Хирсәмин** өвладларындан **Шәбуил** анбарларынын баш нэзарәтчиси иди. **25** **Шәбуилин** гардашларындан, **Әлјәзәр**^ф өвладларындан **Рәһабја**^д, **Јашај**, **Јурам**, **Зәкри**, **Сәләмут**. **26** **Сәләмут** вә онун гардашлары **Давуд** падшаһын, нәсил башчыларынын, минбашыларынын, жүзбашыларынын сәркәрдәләрин мүгәддәс етдији шәләрин^е гоулдуғу хэзинәжә нэзарәт едирди.^е **27** Онлар мүһарибәләрдә^ж әлдә етдикләри гәнимәтин^з бир һиссәсини **Јеһованын** евини јахшы вәзијјәтдә сахламағ үчүн ајырмышдылар. **28** **Көрүчү**^и **Ишмуилин**, **Киш** оғлу **Талутун**, **Нур** оғлу **Абнурун**^и, **Сәрја**^и оғлу **Јуабын**^и да ајырдығы шәләр, үмумијәтлә, **Аллаһ** үчүн ајрылан һәр шәј **Сәлимәтин**^и вә гардашларынын нэзарәти алтында иди.

29 **Исхарлылардан**^к **Кәнанја** вә оғуллары **мәбәддәнхари**ч ишләрлә мәшғул олурдулар — **Исраилдә** мәмур вә **һаким**^л идиләр.

30 **Һәбрунлулардан**^м **Һәшбијјә** вә гардашлары, **1700** бачарығлы киши **Иорданын** гәрб бөлкәсиндәки **Исраил** торпағларында **Јеһованын** вә падшаһын ишинин ичра олунмасына рәһбәрлик едирдиләр. **31** **Һәбрунлулардан** **Әрјаһ**^н

26:28 * 25 вә 26-чы ајәләрдә *Сәләмут*.

ФӘС. 26

а 1Пд 7:51
1Пд 14:25, 26
1См 9:26
1См 18:10,
11

б 1См 29:8

в 1Пд 15:18

г Сј 3:27

ф Чк 18:3, 4

д 1См 23:17

е Сј 31:50
1См 18:10,
11

ө 1См 29:3, 4
1См 29:6, 7

ж Јш 6:19

з Сј 31:28

и 1Иш 9:9

ы 1Иш 14:50

ј 2Иш 2:18

к 2Иш 20:23

к 1См 23:12

л Гн 17:9
2См 19:8

м 1См 23:12

н 1См 23:19

Сағ сүтүн

а 1См 29:26,
27

б Јш 13:24, 25
Јш 21:8, 39

ФӘС. 27

в Чк 18:25
Гн 1:15
1Иш 8:11, 12

г 1См 28:1

ф 1См 11:11

д Сј 26:20, 21

е 1См 8:1, 4

ө 2Иш 23:9

ж 1См 12:27

з 2Иш 23:20-23
1Пд 4:4

и 2Иш 2:18
2Иш 23:8, 24
1См 2:15, 16

Һәбрун нәсилләринин вә аиләләринин башчысы иди. **Давуд** **һакимијјәтинин** гырхынчы илиндә^а **Һәбрунлуларынын** арасында икид, бачарығлы адамлар ахтардылар вә **Киладдаки** **Јазирдә**^б тапдылар. **32** **Әрјаһын** һәр бири нәсил башчысы олан **2700** бачарығлы гардашы вар иди. **Давуд** падшаһ **Аллаһын** вә падшаһын ишләринин ичрасы үчүн онлары рубәнлиләрин, чадлыларынын вә **Мәнәссә** гәбиләсинин жарысынын үзәриндә башчы гојду.

27 Падшаһын ордусунда гуллуғ едән **Исраил** бөлүкләринә нәсил башчылары, минбашылар, жүзбашылар^в вә бу бөлүкләрә хидмәт едән забитләр дахил иди.^г **Илин** һәр ајында бир бөлүк нөвбә чәкирди. Бөлүкләрин һәр бириндә **24 000** адам вар иди. Бөлүкләр булар иди:

2 **Илин** биринчи ајында хидмәт едән биринчи бөлүжә **Зәбдиил** оғлу **Јәшубәм**^ф башчылығ едирди. Онун бөлүжүндә **24 000** адам вар иди. **3** **О**, **Фарәс**^д өвладларындан иди вә биринчи ај хидмәт етмәжә тәјин олуна бөлүжүн бүтүн башчыларынын бөјүжү иди. **4** **Икинчи** ај хидмәт едән бөлүжүн башчысы **Әхуили**^е **Додај**^е иди. Бөлүжә **Миглот** рәһбәрлик едирди. Онун бөлүжүндә **24 000** адам вар иди. **5** **Үчүнчү** ај хидмәт едән бөлүжә бөјүк каһин **Јәһадајын**^ж оғлу **Бәнаји**^з башчылығ едирди. Онун бөлүжүндә **24 000** адам вар иди. **6** **Бәнаји** отуз икидән бири иди вә онларын башчысы иди. Онун бөлүжүнә оғлу **Амизабад** башчылығ едирди. **7** **Дөрдүнчү** ај хидмәт едән бөлүжә **Јуабын** гардашы **Асаил**^н башчылығ едирди.

Ондан сонра оғлу Зэбэдја кәлрди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **8** Бешинчи ај хидмәт едән бөлүжә изрәһялы Шамһут башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **9** Алтынчы ај хидмәт едән бөлүжә тәгүһлу^а Игәш оғлу Ирах^б башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **10** Једдинчи ај хидмәт едән бөлүжә эфраимлиләрдән фәлунлу Һәләз^в башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **11** Сәккизинчи ај хидмәт едән бөлүжә зараһлылардан^г һушаһлы Сиббикај^д башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **12** Догузунчу ај хидмәт едән бөлүжә бинјаминлиләрдән әнатутлу^е Әбусәр^ж башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **13** Онунчу ај хидмәт едән бөлүжә зараһлылардан^з нәтуфаһлы Мәһарај^и башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **14** Он биринчи ај хидмәт едән бөлүжә эфраимлиләрдән фирәтунлу Бәнаји^и башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди. **15** Он икинчи ај хидмәт едән бөлүжә Үсниил нәслиндән нәтуфаһлы Һәлдај башчылыг едирди. Онун бөлүжүндө 24 000 адам вар иди.

16 Исраил гәбиләләринин рәһбәрләри бунлар иди: рубәнлиләрдән Зәкри оғлу Әлјәзәр, шәмунлулардан Мәкаһ оғлу Шәфәтај, **17** Лави өвладларындан Гамуил оғлу Һәшбјјә, һарун өвладларындан Садыг, **18** Јәһуда өвладларындан Давудун гардашы Әлиһу^а, Јәсакир өвладларындан Микајыл оғлу Омри, **19** Зәбулун өвладларындан Әбдија оғлу Исмаја, Нифталы өвлад-

ФӘС. 27

а 2См 11:5, 6
Ам 1:1

б 2Иш 23:8, 26

в 1См 11:10,
27

г Сј 26:20

д 2Иш 21:18

е 1См 6:60, 64

ж 2Иш 23:8, 27

з Сј 26:20

и 2Иш 23:8, 28

и 1Иш 16:1, 6
1Иш 17:28

Сағ сүтүн

а 1Иш 14:50
2Иш 3:27

б Јр 15:5

в 2Иш 24:2, 15
1См 21:6, 7

г 2Пд 18:15

д 2См 26:9, 10

е 2См 9:27

е Әш 35:2

ларындан Әзриил оғлу Әримут, **20** эфраимлиләрдән Әзази оғлу Һушә, Мәнәссә гәбиләсинин јарысындан Фәдај оғлу Јуил, **21** Мәнәссә гәбиләсинин Киладдакы јарысындан Зәкәријә оғлу Идду, Бинјамин өвладларындан Абнур^а оғлу Јәсиил, **22** Дан өвладларындан Јәраһим оғлу Әзарил. Бунлар Исраил гәбиләләринин әмирләри иди.

23 Давуд ијирми вә бундан ашағы јашда оланлары сајмады. Чүнки Јеһова вәд етмишди ки, исраиллиләрин сајыны көйдәки улдузлар гәдәр чохалдачар.^б **24** Сәрја оғлу Јуаб исраиллиләри сајмаға башлады, амма ахыра гәдәр сајмады. Аллаһын Исраилә гәзәби тутду^в вә бу сај Давуд падшаһын тарихи китабына дахил едилмәди.

25 Падшаһ хәзинәсинә^г Адаил оғлу Әзмут нәзарәт едирди. Үзијә оғлу Јонатан дикәр бөлкәләрдәки, шәһәрләрдәки, кәндләрдәки вә галалардакы анбарлара нәзарәт едирди. **26** Торпағы әкиб-бечәрән әкинчиләрин нәзарәтчиси Кәлуб оғлу Изри иди. **27** Үзүмлүкләрә рамалы Ши-мај, шәраб үчүн јығылан үзүм мәнсулуна исә шәфәмли Зәбди нәзарәт едирди. **28** Шәфладакы^д зейтунлуглара вә әнчирағачларына^е чәдәрли Баалһәнан, јағ анбарларына Јуаш нәзарәт едирди. **29** Шаронда^в отарылан мал-гараја шаронлу Шитрај, дәрәдәки мал-гараја исә Адлај оғлу Шафат нәзарәт едирди. **30** Дәвәләре исмајыллы Обил, ешшәкләрә мәрунутлу Јәһдијә, **31** гојункечијә һәчәри Јәзиз нәзарәт едирди. Давуд падшаһын әмлакына нәзарәт едән адамлар бунлар иди.

32 Давудун гардашы оғлу Жонатан^а ағыллы адам иди, о, мэслэхэтчи вэ катиб иди. Һәкмин оғлу Јәһјиш падшаһ оғуларынын^б лэләси иди. 33 Әхтуфил^а падшаһын мэслэхэтчиси иди. Арклы Хушај^г падшаһын досту иди. 34 Әхтуфилдән сонра падшаһын мэслэхэтчиси Бәнаји^г оғлу Јәһјадај вэ Әбјатар^д олду. Падшаһын орду башчысы Јуаб^е иди.

28 Давуд Исраилин бүтүн башчыларыны: гәбилә эмирләрини, падшаһа гуллуғ едән бөлүк башчыларыны,^а минбашылары, јүзбашылары,^б падшаһла оғуларына^в мэхсус әмлака, мал-һејвана чавабдеһ оланлары,^г сарај мәмурларыны, икид вэ бачарыглы кишиләри^д Јерусәлимә топлады. 2 Сонра Давуд падшаһ ајаға галхыб онлара хитаб етди:

«Мәни динләјин, еј гардашларым, еј халгым. Чох истәјирдим ки, Аллаһымыз үчүн ев тиким. Бу ев Јеһова Аллаһын Әһд сандығы үчүн даими мәскән вә Онун үчүн кәтил олсун. Һәтта бундан өтрү һазырлыг да көрмүшдүм.^к 3 Амма Аллаһ мәнә деди: “Мәним адыма еви сән тикмәјәчәксән,^к чүнки сән мүһарибә адамысан, чохлу ган төкмүсән.”^л 4 Бунунла белә, Исраилин Аллаһы Јеһова атамын евиндән мәни сечди ки, һәмийәшәлик Исраилин падашаһы олум.^м О, башчы олараг Јәһуданы сечмишди.^н Јәһуда евиндән атамын евини сечди.^о Атамын оғулары арасында Исраилин падашаһы кими мәни көрдү.^п 5 Сонра Јеһова мәнә нәсиб етдији чохлу оғулар^п арасындан Сүләјманы^р сечди ки, Јеһованын Исраил үзәриндәки тахтында о отурсун.^с

6 О, мәнә деди: “Мәним евини вә һәјәтләrimi оғлун Сү-

ФӘС. 27

а 2Иш 13:3
2Иш 21:21
б 1См 3:1-9
в 2Иш 15:12
2Иш 16:23
2Иш 17:23
г 2Иш 15:37
2Иш 16:16,
17
д 2Иш 23:20-23
1Пд 2:35
е 1Пд 1:7
е 1См 11:6

ФӘС. 28

ә 1См 27:1
ж Чх 18:25
з 1См 3:1-9
и 1См 27:25,
29
ы 1См 11:10
ј 36 132:3-5
к 1См 22:2-4
к 1См 17:4
л 1См 22:7, 8
м 1Иш 16:1, 13
2Иш 7:8
36 89:20
н Јр 49:10
1См 5:2
36 60:7
о Рт 4:22
ә 1Иш 13:14
1Иш 16:11,
12
л 1См 3:1-9
р 1См 22:9
с 1См 17:14
2См 1:8

Сағ сүгүн

а 2Иш 7:13, 14
б Гн 12:1
1Пд 6:12
в 1См 17:13,
14
36 72:8
г Гн 6:3
д Гн 10:12
д 1Иш 16:7
1См 29:17
мс 17:3
Вһ 2:23
е Гн 31:21
36 139:2
ә Мт 7:7
И6 11:6
Јр 4:8
ж Гн 31:17
2См 15:2
И6 10:38
з 2См 3:4
и Лв 16:2
1Пд 6:19
ы 1Пд 6:36
1Пд 7:12
ј 1См 9:26
1См 26:20
к И6 8:5
к 1См 24:1

1 САЛНАМӨЛӨР 27:32—28:14

лејман тикәчәк. Мән ону сечмишәм, о, Мәнә оғул, Мән дә она Ата олачағам.^а 7 Әкәр о, индики кими, әмрләримә, һөкмләримә чидд-чәһдлә әмәл етсә,^б тахт-тачыны әбәдилик бәргәрар едәчәјәм.”^в 8 Бүтүн Исраилин, Јеһованын ичмасынын вә Аллаһымызын өнүндә сизә дејирәм: Аллаһыныз Јеһованын әмрләрини өрәнәиб онлара дәгиғликлә әмәл един ки, бу көзәл дијарда галасыныз^г вә ону өзүнүздән сонра өвладларыныза әбәди ирс кими өтүрәсиниз.

9 Сән исә, оғлум Сүләјман, атанын Аллаһыны таны, Она сидги-үрәкдән^г, севинчлә хидмәт ет. Чүнки Јеһова үрәкләри арашдырыр,^д инсанын фикирләриндән, нијәтләриндән акаһдыр.^е Ону ахтарсан, тапа чагсан.^е Амма Ондан үз дөндәрсән, О, сәни әбәдилик рәдд едәчәк.^ж 10 Бах, Јеһова сәни сечиб ки, мүгәддәс мөкан ола чаг еви тикәссән. Чәсур ол, ишә башла!»

11 Давуд оғлу Сүләјмана еванын^з, отағларын, анбар отағларынын, јухары отағларын, ичәри отағларын, кәффарә отағынын^з, 12 һәмчинин Аллаһын руһу илә она әјан олан һәр шејин — Јеһованын евинин һәјәтләринин^д, әтрафдакы јемәк отағларынын, Аллаһын евинин хәзинәсинин вә мүгәддәс едилмиш шејләрин гојулдуғу хәзинәнин/лајиһәсини^к верди. 13 Бундан әләвә, она каһинләрин вә лавилләрин бөлүкләринә,^к Јеһованын евиндә көрүлән ишләрә, Јеһованын евиндә ишләдилән эш-јалара аид көстәришләр верди. 14 Һәмчинин мүхтәлиф

28:11 * Јахуд гапағын гојулдуғу отағын. Бурада сөһбәт сандығын гапағындан кедир.

ишлэрдэ истифадэ олуначаг, гызыл вэ күмүш эшжалара сэрф олуначаг гызылын вэ күмүшүн чэкисини, **15** истифадэсіндэн асылы олараг, дүзэлдилэчэк гызыл вэ күмүш чырагданлар^а вэ онларын чыраглары үчүн гызылын вэ күмүшүн чэкисини, **16** үстүстэ гожулан чөрөклэрин* масалары^б үчүн айры-айрылыгда гызылын чэкисини, күмүш масалар үчүн күмүшүн чэкисини, **17** жабаларын, касаларын, саф гызылдан долчаларын, гызыл вэ күмүш масгураларын^в (айры-айрылыгда һәр масгуранын) чэкисини, **18** бухур гурбанкаһы үчүн саф гызылын чэкисини верди.^г О һәмчинин арабаны тәмсил едэн,^д ганадаларыны ачыб Јеһованын Эһд сандыгына көлкө салан гызыл кэррублар^е үчүн саф гызылын чэкисини верди. **19** Давуд деди: «Јеһованын эли үзэримдэ иди. О, лајиһэни^е тэфсилаты илэ јазыја көчүрмэк үчүн мәнэ анлајыш верди».^е

20 Сонра Давуд оғлу Сүлејмана деди: «Чэсур ол, мөһкәм ол, ишэ башла! Горхма, тэлаша дүшмэ, Јеһова Аллаһ, мәним Аллаһым сәнинләдир.^ж О, сәни атмајачаг, тәрк етмәјэчэк.^з Јеһова еви илэ бағлы бүтүн ишләр баша чатана гәдәр сәнинлән олачаг. **21** Будур, қаһинләрин вэ лавилләрин^и бөлүкләри^и Аллаһын евиндэ хидмәт етмәјэ һазырдыр. Һәр чүр иши көрмәјэ һазыр олан пешәкар ишчиләр,^и һабелә башчылар^к вэ бүтүн халг әмринә мүнтәзирдир».

29 Давуд падшаһ бүтүн ичмаја деди: «Аллаһын сечилмиши, оғлум Сүлејман^к кәнч вэ сәриштәсиздир.^н Иш

28:16 * Јәни һүзүр чөрәјинин.

ФӘС. 28

а 2См 4:7
б 2См 4:8, 19
в 1Пд 7:48, 50
г 1Пд 7:48
д Чк 36:18:10
е 1См 28:11, 12
ж Гн 31:6
з Јш 1:5
и 1См 24:20
к 1См 24:1
л Чк 36:1, 2
м 1См 22:17
н 1См 28:1

ФӘС. 29

к 1См 28:5
л 1Пд 3:7

Сағ сүтүн

а 2См 2:4
б 1См 22:3, 16
в 1См 22:4, 14
г 36:26:8
36:27:4
36:122:1
д 1См 21:24
е 1См 21:24
ж 1См 27:25, 29
1См 27:31
з 1См 6:1
и 1См 26:22

исә бөјүкдүр. Чүнки мәбәд инсан үчүн јох, Јеһова Аллаһ үчүн тикилэчэк.^а **2** Бүтүн күчүмү сәфәрбәр едиб Аллаһымын еви үчүн тәдарүк көрмүшәм. Гызыл эшјалар үчүн гызыл, күмүш эшјалар үчүн күмүш, мис эшјалар үчүн мис, дәмир эшјалар үчүн дәмир^б, тахта-шалбан иши үчүн тахта-шалбан^в, дамарлы әгиг, сувағын үстүнә вурмаг үчүн даш-гаш, рәнк-бәрәнк дашлар, чүрбәчүр гиймәтли дашлар, күлли мигдарда әһәнкдашы һазырламышам. **3** Аллаһымын евини севдijимә көрә^г бу мүгәддәс ев үчүн һазырладығым шејләрдән башга өз гызыл-күмүшүмдән^г дә Аллаһымын евинә верирәм. **4** Отагларын диварларына чәкмәк үчүн 3000 талант* Офир гызылы,^д 7000 талант саф күмүш, **5** гызыл эшјалар үчүн гызыл, күмүш эшјалар үчүн күмүш вэ сәнәткар ишләри үчүн ләвазимат верирәм. Ким Јеһоваја көнүллү бәхшиш вермәк истәјирсә, бујурсун версин».^е

6 Нәсил башчылары, Исраил гәбиләләринин әмирләри, минбашылар, јүзбашылар,^е падшаһын ишләри үзәриндә дуран башчылар^ж ирәли чыхыб **7** Аллаһын евинә 5000 талант гызыл, 10 000 дарик*, 10 000 талант күмүш, 18 000 талант мис вэ 100 000 талант дәмир вердиләр. **8** Кимдә гиймәтли даш вар идисә ону һирсәнли^з Јәһјилин^н нәзарәти алтында олан Јеһованын евинин хәзинәсинә верди. **9** Чамаат бу көнүллү тәгдимләри кәтирдijинә көрә севинирди,

29:4 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах. 29:7 * Фарс гызыл сиккәси. Б14 өләвәсинә бах.

чүнки бунлары Јеховаја үрөкдөн вермишдилэр.^а Давуд падшаһын да севинчи ашыб-дашырды.

10 Давуд бүтүн ичманын гаршысында Јеховаја алгыш охууб деди: «Атамыз Исраилин Аллаһы Јехова, Сәнэ эзэлдөн эбәдијјәтәдәк алгыш олсун! **11** Еј Јехова, эзәмәт^б, гүдрәт^в, чаһ-чалал, шан-шөһрәт, һәшәмәт^г Сәниндир, јердә вә көјдә нә варса, һәр шеј Сәниндир.^д Сәлтәнәт дә Сәниндир, еј Јехова.^е Сән һәр кәсдән учасан. **12** Вар-дөвләти, шан-шөһрәти Сән верирсән.^ө Һәр шејин үзәриндә һөкмрансан.^ж Күч^з, гүдрәт^з Сәндәдир, Сән инсаны учалдырсан,^з она күч верирсән.^з **13** Еј Аллаһымыз, Сәнэ шүкүр едирик, көзәл адына мәдһ охууруг.

14 Амма мән кимәм, халгым кимдир ки, Сәнэ белә бәхшишләр верәк? Һәр шеји бизә Сән вермисән, Сәнин элиндән алдығымызы Сәнин Әзүнә гәјтарырыг. **15** Ата-бабаларымыз кими, гаршында гәрибик, јадыг.^ј Бу дүнјада өмрүмүз көлкә кими өтүб-кечир.^к **16** Еј Аллаһымыз Јехова, мүгәддәс адына ев тикмәк үчүн назыр-ладығымыз вар-дөвләт Сәндәндир, һамысы Сәниндир. **17** Билирәм, еј Аллаһым, Сән үрәкләри арашдырырсан,^к дүзлүјү севирсән.^н Мән саф үрәклә, чан-дилдән бу шејләри тәгдим едирәм. Халгынын бура кәлиб Сәнэ бәхшиш вердијини көрмәк мәни севиндир. **18** Еј Ибраһимин, Исаһагын, Исраилин, ата-бабаларымызын Аллаһы Јехова, гој халгынын үрәјиндә һәмишә бу чүр истәкләр, бу чүр нијјәтләр олсун. Гој үрәкләри Сәнэ бағансын.^м **19** Оғлум Сүлејмана көмәк ет ки, Сә-

ФӘС. 29

а 2Кр 9:7
б 36 145:3
1Тм 1:17
в Вһ 5:13
г 1См 16:27
36 8:1
д 36 24:1
Әш 42:5
е Гн 8:18
Мс 10:22
Фп 4:19
ө 2См 20:6
ж Әш 40:26
з Гн 3:24
Еф 1:19
Вһ 15:3
и 2См 1:11, 12
ы 2См 16:9
36 18:32
Әш 40:29
ј Лв 25:23
Иб 11:13
к Әј 14:1, 2
Јр 4:13, 14
л 1См 28:9
м Мс 11:20
Мс 15:8
Иб 1:9
н Мс 10:17
36 86:11

Сағ сүтун

а 1Пд 6:12
Мр 12:30
б 1См 22:14
в Лв 1:3
г Лв 23:12, 13
Сј 15:5
д 1Пд 8:63, 64
е Гн 12:7
2См 7:10
Нә 8:12
ж 1Пд 2:35
з 1Пд 1:38-40
1См 23:1
и 1См 28:5
к 1См 22:17
л 1См 28:1
м 1См 3:1-9
н 1Пд 3:12
2См 1:1, 12
Ва 2:9
о 2Иш 2:11
к 2Иш 5:4, 5
л 1Пд 1:1

нин әмрләринә, нәсиһәтләринә, гәјда-ганунларына сидги-үрөкдән табе олсун,^а бүтүн бу ишләри көрсүн, иншасына һазырлыг көрдүјүм^б мәбәди тиксин».

20 Сонра Давуд бүтүн ичмаја деди: «Аллаһыныз Јеховаја алгыш едина!» Бүтүн ичма ата-бабаларынын Аллаһы Јеховаја алгыш охуду. Һамы Јеховаја сәчдә гылды, падшаһа тәзим етди. **21** Чамаат ертәси күн дә Јеховаја гурбан кәсди, Јеховаја јандырма гурбанлары^в тәгдим етди. Онлар 1000 чаван буға, 1000 гоч, 1000 еркәк тоғлу гурбан кәсдиләр вә бунунла јанашы шәраб, тәгдимәси^г кәтирдиләр. Бүтүн Исраил үчүн чоғлу гурбанлар кәтирдиләр.^д **22** Һәмин күн Јехованын өнүндә јејиб-ичиб шәнлик етдиләр.^е Давудун оғлу Сүлејманы тәқрарән падшаһ елан етдиләр. Јехованын өнүндә ону һөкмдар кими, Садығы исә каһин кими^ө мәш етдиләр.^ө **23** Сүлејман атасы Давудун јеринә Јехованын тахтында отурду.^ж О, уғурлу олду вә бүтүн исраиллиләр онун итаәтиндә дурду. **24** Бүтүн башчылар^з, икидләр^з, Давуд падшаһын оғулларынын^з һамысы Сүлејман падшаһа табе олду. **25** Јехова Сүлејманы бүтүн Исраилин көзүндә чоғ учалтды, она Исраилин әввәлки падшаһларында олмајан эзәмәти бәхш етди.^ј

26 Јәссә оғлу Давуда кәлинчә, о, бүтүн Исраилин һөкмдары олмушду. **27** О, Исраил үзәриндә гырх ил һакимијјәт сүрмүшдү, једди ил Һәбрунда,^к отуз үч ил дә Јерусәлимдә.^к **28** О, узун өмүр сүрүш^н сәрвәт вә шөһрәтдән дојмуш һалда вәфат етди. Јеринә

оғлу Сүлејман падшаһ олду.^а
29 Давудун илк ишләриндән
сон ишләринә гәдәр һамысы
көрүчү Ишмуилин, Натан пеј-
ғәмбәрин^б вә көрүчү Чадын^в
жазыларында гејдә алыныб.

ФӘС. 29

а 1Пд 2:10-12

б 2Иш 7:2
2Иш 12:1

в 1См 21:9, 10

30 Һәмчинин орада онун пад-
шаһлығы, эзәмәти, башына
кәлмиш һадисәләр, Исраилдә
вә әтраф мәмләкәтләрдә баш
вермиш һадисәләр барәдә ја-
зылыб.

ИКИНЧИ

САЛНАМЭЛЭР

МЭЗMUN

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Сүлејман Аллаһдан
 никмәт диләјир (1–12)
 Сүлејманын вар-дөвләти (13–17)</p> <p>2 Мәбәдин тикитисинә һазырлыг (1–18)</p> <p>3 Сүлејман мәбәдин тикитисинә
 башлајыр (1–7)
 Ән мүгәддәс јер (8–14)
 Ики мис сүтун (15–17)</p> <p>4 Гурбанкаһ, чән вә тештләр (1–6)
 Чырагданлар, масалар вә
 һәјәтләр (7–11а)
 Мәбәдин бүтүн аваданлығы
 һазырланыр (11б–22)</p> <p>5 Мәбәдин ачылышына һазырлыг (1–14)
 Әһд сандыгы мәбәдә
 кәтирилир (2–10)</p> <p>6 Сүлејманын халга мүрачиәти (1–11)
 Мәбәдин ачылышында
 Сүлејманын дуасы (12–42)</p> <p>7 Јеһованын чалалы
 мәбәди долдурур (1–3)
 Мәбәдин ачылыш мәрәсими (4–10)
 Јеһова Сүлејмана көрүнүр (11–22)</p> <p>8 Сүлејманын дикәр
 тикинти лајиһәләри (1–11)
 Мәбәддә мүгәддәс хидмәт (12–16)
 Сүлејман падшаһын көмиләри (17, 18)</p> <p>9 Сәба мәликәси
 Јерусәлимә кәлир (1–12)
 Сүлејманын вар-дөвләти (13–28)
 Сүлејманын өлүмү (29–31)</p> | <p>10 Исраиллиләр Рәһабамга гаршы
 гијамга галхыр (1–19)</p> <p>11 Рәһабамын һөкмранлығы (1–12)
 Сәдагәтли лавилиләр Јеһудаја
 кәлирләр (13–17)
 Рәһабамын аиләси (18–23)</p> <p>12 Шишагын Јерусәлимә һүчуму (1–12)
 Рәһабамын һөкмранлығынын
 сону (13–16)</p> <p>13 Јеһуда падшаһы Әбијја (1–22)
 Әбијја Әрубамы
 мәғлуб едир (3–20)</p> <p>14 Әбијјанын өлүмү (1)
 Јеһуда падшаһы Аса (2–8)
 Аса бир милјонлуғ һәбәш ордусуну
 мәғлуб едир (9–15)</p> <p>15 Асанын ислаһатлары (1–19)</p> <p>16 Аса Арамла сазиш бағлајыр (1–6)
 Һәнани Асаны мезәммет едир (7–10)
 Асанын өлүмү (11–14)</p> <p>17 Јеһуда падшаһы Јеһушафат (1–6)
 Јеһушафат әмирләри тәлим вермәјә
 кәндәрир (7–9)
 Јеһушафатын һәрби гүввәси (10–19)</p> <p>18 Јеһушафат Әһәблә
 иттифағ бағлајыр (1–11)
 Микај мәғлубијјәт һагда
 пејғәмбәрлик едир (12–27)
 Әһәб Рамут-Киладда
 һәлак олур (28–34)</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 19 Јəһу Јəһушафаты
мэзэммэт едир (1–3)
Јəһушафатын ислаһатлары (4–11)
- 20 Гоншу халглар Јəһуданы
һэдэлəјир (1–4)
Јəһушафат Аллаһдан көмөк
дилəјир (5–13)
Јəһова һај верир (14–19)
Јəһуданын мөчүзөви хиласы (20–30)
Јəһушафатын һөкмранлығынын
сону (31–37)
- 21 Јəһуда падшаһы Јəһурам (1–11)
Илјас пејғәмбəрдөн кəлөн
намə (12–15)
Јəһурамын агибəти (16–20)
- 22 Јəһуда падшаһы Əһəзја (1–9)
Əтəлја тахт-тачы əлə кечирир (10–12)
- 23 Јəһјадај мүдахилə едир;
Јуəс падшаһ олур (1–11)
Əтəлја əлдүрүлүр (12–15)
Јəһјадајын апардығы
ислаһатлар (16–21)
- 24 Јуəсин һөкмранлығы (1–3)
Јуəс мəбəди бəрпа едир (4–14)
Јуəсин дөнүклүјү (15–22)
Јуəс гəтлə јетирилир (23–27)
- 25 Јəһуда падшаһы Амисај (1–4)
Əдумла мүһарибə (5–13)
Амисај бүтпəрəстлик јолуна
дүшүр (14–16)
Исраил падшаһы Јуəслə
мүһарибə (17–24)
Амисајын əлүмү (25–28)
- 26 Јəһуда падшаһы Үзијјə (1–5)
Үзијјəнин һəрби јүрүшлəри (6–15)
Үзијјə чүзам хəстəлијинə
тутулур (16–21)
Үзијјə əлүр (22, 23)
- 27 Јəһуда падшаһы Јутəм (1–9)
- 28 Јəһуда падшаһы Əһəз (1–4)
Арамла Исраил Əһəзи
мəғлуб едир (5–8)
Одид Исраилə хəбəрдарлыг
едир (9–15)
- Јəһуда алчалыр (16–19)
Əһəз бүтпəрəстлик јолуна дүшүр;
онун əлүмү (20–27)
- 29 Јəһуда падшаһы һизгијјə (1, 2)
Һизгијјəнин ислаһатлары (3–11)
Мəбəд тəмизлəнир (12–19)
Мəбəд хидмəти бəрпа едилир (20–36)
- 30 һизгијјə Пасханы гејд едир (1–27)
- 31 һизгијјə əлкəдə бүтпəрəстлијин
көкүнү кəсир (1)
Каһинлəрлə лавилилəрə мадди
тəминат верилир (2–21)
- 32 Синахериб Јерусəлими
һэдэлəјир (1–8)
Синахериб Јəһоваја
мејдан охујур (9–19)
Мəлəк Ашшур ордусуну
мəһв едир (20–23)
Һизгијјəнин хəстəлији вə
гүррəлөнмəси (24–26)
Һизгијјəнин наилијјəтлəри вə
əлүмү (27–33)
- 33 Јəһуда падшаһы Мəнəссə (1–9)
Мəнəссə тəвбə едир (10–17)
Мəнəссəнин əлүмү (18–20)
Јəһуда падшаһы Амун (21–25)
- 34 Јəһуда падшаһы Јушијјə (1, 2)
Јушијјəнин ислаһатлары (3–13)
Тəвратын тапылмасы (14–21)
Һүлданын бəла һагда
пејғәмбərлији (22–28)
Јушијјə китабы халга охујур (29–33)
- 35 Јушијјə Пасха бајрамыны
гејд едир (1–19)
Јушијјə фирон Неһо илə дөјүшдə
һəлак олур (20–27)
- 36 Јəһуда падшаһы Јəһəз (1–3)
Јəһуда падшаһы Јəһјаким (4–8)
Јəһуда падшаһы Јəһјакин (9, 10)
Јəһуда падшаһы Сидгијјə (11–14)
Јерусəлим дағылыр (15–21)
Куруш мəбəдин бəрпасы һагда
фəрман верир (22, 23)

1 Давуд оғлу Сүлежманын хакимијјети мөһкэмлэнди. Аллаһы Јеһова онунла иди вэ ону чох учалтды.^а

2 Сүлежман Исраилин һәр тәрәфинә хәбәр көндәриб мин-башчылары, жүзбашчылары, хакимләри, бүтүн Исраил башчыларыны, нәсил башчыларыны чағырды. **3** Сүлежман вэ бүтүн ичма Кибјондакы сәчдәкаһа* кетди.^б Чүнки Аллаһын һүзур чадыры, Јеһованын гулу Мусанын сәһрада дүзәлт-дији чадыр орада иди. **4** Аллаһын сандығыны исә Давуд Кирјат-Јаримдән кәтириб^в Јерусәлимдә онун үчүн гурдуғу чадыра гојмушду.^г **5** Хур оғлу Урун оғлу Бәсалилин^д дүзәлт-дији мис гурбанкаһы^е Јеһованын чадырынын гаршысына гојмушдулар. Сүлежман вэ бүтүн ичма онун гаршысында дуа едирди. **6** Сүлежман һүзур чадырынын гаршысындакы мис гурбанкаһда, Јеһованын өнүндә 1000 јандырма гурбаны тәгдим етди.^ө

7 Һәммин кечә Аллаһ Сүлежманә көрүнүб деди: «Мәндән нә истәјирсән дилә, сәнә верим».^ж **8** Сүлежман Аллаһа деди: «Сән атам Давуда бөјүк мәнәббәт көстәрмисән^з вэ ондан сонра мәни тахта чыхартмысан.^и **9** Еј Јеһова Аллаһ, атам Давуда вердијин вәдә әмәл ет,^й чүнки мәни сајы гум дәнәләри гәдәр олан халгын үзәриндә падшаһ гојмусан.^ј **10** Мәнә һикмәт вер, билик вер ки,^к бу халгы идарә едим, ахы бу бојда халга ким һөкм едә биләр?»^к

11 Аллаһ Сүлежманә деди: «Мадам ки Мәндән буну диләдин, Мәндән вар-дөвләт, шан-шөһрәт, дүшмәнләринин

ФӘС. 1

а 1См 29:25
Вә 2:9
Мт 6:28, 29
Мт 12:42

б 1Пд 3:4
1См 21:29

в 1См 13:5

г 1См 16:1

д Чх 31:2-5

е Дч 38:1, 2

ө 1Пд 3:4

ж 1Пд 3:5-9

з 2Иш 7:8

и 1См 28:5
36 89:28, 29

й 2Иш 7:12
1См 28:6
36 132:11

к Јр 13:14, 16

л Мс 2:6
Јр 1:5

м 36 72:1, 2

Сағ сүтүн

а 1Пд 3:10-13
1Пд 3:28

б 1См 29:25
2См 9:22
Вә 2:9

в 1Пд 3:4

г Гн 17:16
1Пд 4:26

д 2См 8:5, 6

е 2См 9:25

ө 1Пд 10:21

ж 1Пд 10:27
2См 9:27

з 2См 9:28

и 1Пд 10:28, 29

ФӘС. 2

и Гн 12:11
1См 22:10

к 1Пд 7:1

л 1Пд 5:15

м 1Пд 5:16
1Пд 9:22
2См 2:17, 18

өлүмүнү диләмәдин, узун өмүр истәмәдин, сәни үзәриндә һөкмдар гојдуғум халгыма һөкм етмәк үчүн билик, һикмәт истәдин,^а **12** сәнә нәинки һикмәт вэ билик верәчәјәм, үстәлик, вар-дөвләт, шан-шөһрәт дә верәчәјәм. Белә вар-дөвләт, шан-шөһрәт нә сәндән әввәлки падшаһларда олуб, нә дә сонракы падшаһларда олачаг».^б

13 Сүлежман Кибјондакы сәчдәкаһдан,^в һүзур чадырынын өнүндән Јерусәлимә кәлди вэ Исраилдә хакимијјәт сүрдү. **14** О, чохла чәнк арабаларына, атлара саһиб олду. Онун 1400 чәнк арабасы, 12 000 аты* вар иди.^г Сүлежман онлары арабалар үчүн ајрылан шәһәрләрдә^д вэ Јерусәлимдә, өзүнә јахын јердә сахлајырды.^е **15** Падшаһ Јерусәлимдә гызылы вэ күмүшү даш гәдәр,^ө сидр ағачларыны Шәфладакы әнчи ағачлары гәдәр чохалтды.^ж **16** Сүлежманә атлары Мисирдән кәтирирди-ләр.^з Падшаһын тачирләри атлары илхы илә алырдылар*.^и **17** Мисирдән кәтирилән бир чәнк арабасынын гijмәти 600 күмүш, бир атын гijмәти исә 150 күмүш иди. Һет вэ Арам падшаһлары да онлары Сүлежманын тачирләриндән алырды.

2 Сүлежман Јеһованын адына ев^в вэ өзү үчүн сарај тикмәк барәдә фәрман верди.^б **2** Сүлежман 70 000 фәһлә, дағларда даш кәсмәк үчүн 80 000 ишчи^г вэ бүтүн бу адамларә нәзарәт етмәк үчүн 3600 нәзарәтчи сечди.^д **3** Сонра о, Сур

1:14 * Јахуд сүвариси. **1:16** * Дижәр вариант: Мисирдән вэ Кувдан алырдылар; падшаһын тачирләри атлары Кувдан алырдылар. Еһтимал ки, Кув Киликијадыр.

1:3 * һәрфән: јүксәклија.

падшаһы Һирама^а хәбәр көндәрди: «Атам Давудла әлагәләриниз сых иди. О, өзүнә ев тикәндә она сидр тирләри көндәрмишдин.^б **4** Инди мән Аллаһым Јеһоваја һәср етмәк үчүн Онун адына ев тикирәм. Истәјирәм ки, һәр сәһәр-ахшам,^в шәнбә күнләриндә,^г тәзә ај мәрәсимләриндә^д вә Аллаһымыз Јеһованын бајрамларында^е орада, Аллаһын өнүндә әтирли бухур јандырым,^ж һүзур чөрәји^з гојум вә јандырма гурбанлары тәгдим едим. Бу, Израил үчүн әбәди гајдадыр. **5** Тикдијим ев бөјүк олачаг, чүнки бизим Аллаһымыз бүтүн аллаһлардан учадыр. **6** Онун үчүн ев тикмәјә кимин күчү чатар? О, көләрә, көләрин көјүнә сығмаз.* Мән кимәм ки, Онун үчүн ев тиким. Тәкчә өнүндә гурбан түстүсү тәгдим етмәк үчүн ев тикә биләрәм. **7** Мәнә гызыл, күмүш, мис,^а дәмир, бәнөвшәји јун, түнд-гырмызы, көј ипликалә ишләмәји бачаран, һәкәклығы сәнәтиндән башы чыхан сәнәткар көндәр. О, Јеһуда вә Јерусәлимдә атам Давудун ихтијарыма вердији сәнәткарларла бирликдә ишләјәр.» **8** Мәнә Ливандан сидр, ардыч^в вә сәндәл^г тирләри көндәр. Мән билирәм ки, сәнин хидмәтчиләрин Ливан ағачлары кәсмәји бачарырлар.^ж Мәним хидмәтчиләрим сәнинкиләрлә бирликдә ишләјиб^к **9** мәним үчүн чохла тир һазырлајар, чүнки тикдијим ев чох бөјүк олачаг. **10** Мән исә сәнин хидмәтчиләрини, ағач кәсәнләри әрзагла тәмин едәрәм.^з Онлара 20 000 кор* буғда, 20 000 кор арпа, 20 000

2:10 * Кор 220 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 2

а 1Пд 5:1
б 2Иш 5:11
в Сј 28:4
г Сј 28:9
д Гн 16:16
е Чх 30:7
ж 1Пд 8:27
Әш 66:1
Һә 17:24
з 1Пд 7:13, 14
и 1См 22:15
ы 1Пд 5:6, 8
2См 3:5
ј 1Пд 10:11
к 1Пд 5:9
к 1Пд 5:14
л 1Пд 5:11

Сағ сүгүн

а 1Пд 5:7
2См 1:11, 12
б 1Пд 7:13, 14
2См 4:11-16
в 2См 3:14
г Чх 31:2-5
д 2См 2:10
е 1Пд 5:6, 8
ж 1См 22:2
2См 8:7, 8
з 1Пд 5:17, 18
1См 22:15
и 1Пд 5:15, 16

ФӘС. 3

ы Јр 22:2, 14
ј 1Пд 6:1
1Пд 6:37

бат* шәраб вә 20 000 бат јағ верәрәм».

11 Сур падшаһы Һирам Сүлејмана намә көндәрди: «Јеһова Өз халғыны севдији үчүн сәни онларын падшаһы едиб». **12** Ардынча белә деди: «Јерикөјү јарадан Израилин Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун! О, Давуд падшаһа ағыллы, һикмәтли, дәрракәли оғул вериб!^а Бу оғул Јеһова үчүн ев тикәчәк, падшаһ сараји инша едәчәк. **13** Будур, сәнә бачарыглы, ишинин устасы олан Һирамабини көндәрирәм.^б **14** О, данлы гадынын оғлудур. Атасы сурлудур. Гызыл, күмүш, мис, дәмир, даш, тир, бәнөвшәји јун, түнд-гырмызы вә көј иплика, зәриф парча илә ишләмәји бачарыр,^в һәкәклығын һәр сирринә бәләддир, әлиндән һәр иш кәлир.^г О, сәнин вә атанын, ағам Давудун бачарыглы сәнәткарлары илә биркә ишләјәр. **15** Гој ағам да сөз вердији кими, хидмәтчиләринә буғда, арпа, јағ, шәраб көндәрсин.^д **16** Биз дә сәнә лазым олан гәдәр Ливан ағачлары кәсиб көндәрәрик.^е Онлары салларын үстүндә дәниз јолу илә Јаффаја кәтирәрик,^ж сән дә орадан Јерусәлимә апарсан».^з

17 Сүлејман атасы Давуд кими, Израилдә јашајан бүтүн јаделлиләри сәјды.* Онларын сәји 153 600 нәфәр иди. **18** Сүлејман онларын 70 000 нәфәрини фәһлә, 80 000 нәфәрини дағларда даш кәсэн,^а 3600 нәфәрини исә бу ишчиләрә нәзарәтчи гојду.^б

3 Сүлејман Јерусәлимдә, Јеһованын Давуда көрүндүјү Муријә дағында^в Јеһова үчүн мәбәд тикмәјә башлады.^г

2:10 * Бат 22 л-ә бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

Атасы Давуд бурада, јәбуси Орнанын хырманында јер һазырламышды.^а **2** О, һакимиј-јәтинин дөрдүнчү илиндә, икинчи ајын икинчи күнү тикинти ишинә башлады. **3** Сүлејман гәдим өлчү ваһидилә 60 гулач* узунлуғунда, 20 гулач ениндә^б Аллаһын евинин төмәлини гојду. **4** Евин гаршысындакы ејванын узунлуғу евин енинә мувафиг олараг, 20 гулач, һүндүрлүјү 120* иди. Онун ичини халис гызылла өртдү.^в **5** Эсас отағы ардыч ағачы илә өртүч үстүнә халис гызыл чәкди,^г үзәрини хурма ағачы^д вә зәнчир тәс-вирләри илә бәзәди.^е **6** Сонра мәбәди көзәл, гижмәтли дашларла бәзәди.^ж Ишләтдији гызыл^з Пәрвајимдән кәтирилмишди. **7** О, мәбәди, тирләри, кандары, диварлары вә гапылары гызылла өртдү,^и диварларын үстүндә кәрруб тәс-вирләри ојду.^ы

8 О, Эн мүгәддәс јери дүзәлтди.^к Онун узунлуғу евин енинә мувафиг олараг, 20 гулач, ени 20 гулач иди. Ораны 600 талант* халис гызылла өртдү.^л **9** Мыхлар үчүн ајрылмыш гызылын чәкиси 50 шекел* иди. Уст отаглары да гызылла өртдү.

10 Сонра о, Эн мүгәддәс јердә ики кәрруб дүзәлтди вә үстләрини гызылла өртдү.^м **11** Кәррубларын ганадларын^н үмуми узунлуғу 20 гулач иди. Биринчи кәррубун бир ганады 5 гулач иди вә дивара дә-

3:3 * Стандарт гулач 44,5 см-дир. Лакин бәзиләринин фикринчә, гәдим өлчү ваһиди дејиләркән, узунлуғу 51,8 см олан узун гулач нәзәрдә тутулар. Б14 өләвәсинә бах. **3:4** * Өлчү ваһиди мөлүм дејил. **3:8** * Талант 34,2 кг-а бәрабәр-дир. Б14 өләвәсинә бах. **3:9** * Шекел 11,4 г-а бәрабәр-дир. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 3

а 2Иш 24:18
2Иш 24:25
1См 21:18
1См 21:22

б 1Пд 6:2

в 1Пд 6:3

г 1Пд 6:15, 22

д 1Пд 6:29

е 1Пд 6:21

ж 1См 29:2, 8

з 1См 29:3, 4

и Чх 26:29

к Чх 26:1
1Пд 6:29

л Чх 26:33
1Пд 8:6
Иб 9:24

м 1Пд 6:20

н 1Пд 6:23-28

о 1Пд 8:6
1См 28:18

Сағ сүтун

а Мр 27:51
Иб 10:19, 20

б Чх 26:31, 33

в 2Пд 25:13

г 1Пд 7:15-22
2Пд 25:17
2См 4:11-13
Әр 52:22, 23

ФӘС. 4

а Чх 38:1, 2
1Пд 8:22

б Чх 30:20
Чх 38:8

в 1Пд 7:23-26

г 1Пд 6:18

ж Әр 52:20

јирди. О бири ганады да 5 гулач иди вә о бири кәррубун ганадына дәјирди. **12** Икинчи кәррубун бир ганады 5 гулач иди вә о бири дивара дәјирди. О бири ганады да 5 гулач иди вә биринчи кәррубун ганадына дәјирди. **13** Кәррубларын ганадлары 20 гулач узунлуғунда ачылмышды. Онлар ајаг үстә иди вә үзләри Мүгәддәс јерә бахырды.

14 О һәмчинин түнд-гырмызы вә көј ипликдән, бәнөвшәји јундан, зәриф парчадан пәрдә^а тикди вә үзәриндә кәрруб тәсвирләри ишләди.^б

15 Даһа сонра мәбәдин габағында ики сүтун дүзәлтди.^в Сүтунларын һүндүрлүјү 35 гулач, үстләриндәки сүтун башлыгларынын һәр бири 5 гулач иди.^г **16** О, бојунбағыја бәнзәр зәнчирләр дүзәлдиб сүтун башлыгларына гојду, һәмчинин 100 нар дүзәлдиб зәнчирләрә бәркитди. **17** Сүтунлары мәбәдин гаршысына, бирини сағ тәрәфә, о бирини сол тәрәфә гојду. Сағдакына Јакин*, солдакына Буэз^д адыны верди.

4 Сонра Сүлејман 20 гулач узунлуғунда, 20 гулач ениндә вә 10 гулач һүндүрлүјүндә мис гурбанкак дүзәлтди.^е

2 О, даирәви төкмә чән дүзәлтди.^а Онун һүндүрлүјү 5 гулач, чеврәси өлчү ипи илә 30 гулач иди. Бир ғырағындан о бири ғырағына гәдәр мәсафә 10 гулач иди.^б **3** Ашағыда, һәр гулачда он дәнә олмагла, ики сыра дөврәләмә балгабаг нахышлары^в вар иди. Онлар чәнлә бир төкүлмүшдү.

4 Чән 12 буғанын^г үстүндә ду-

3:17 * Мәнәсы: гој О (Јеһова) мөһкәм-ләндирсин. ^д Төхмини мәнәсы: гүд-рәтлә.

рурду. Буғалардан үчүнүн үзүшмала, үчүнүнкү гэрбэ, үчүнүнкү чәнуба, үчүнүнкү шэргэ бахырды. Чән онларын үстүндэ иди. Онларын сағрысы мэркэзэ доғру иди. **5** Чәнин галынлығы дөрд бармаг* иди, ағзы каса ағзы кими дүзәлдилмишди вә занбағары иди. Чән 3000 бат^а су тутурду.

6 Сонра о, 10 тешт дүзәлдиб, бешини саға, бешини сола гојду.^а Тештләрдеки су илә јандырма гурбанлары^б үчүн ишләдилән шейләри јујурдулар. Чәндәки су илә исә каһинләр әл-ајағыны јујурду.^в

7 О, мүјјән едилдији кими^г 10 гызыл чырагдан дүзәлдиб,^г бешини сағ тәрәфә, бешини сол тәрәфә гојду.^д

8 Һәмчинин 10 маса дүзәлдиб онлары мәбәдә — бешини сағ тәрәфә, бешини сол тәрәфә гојду.^е Сонра 100 гызыл каса дүзәлтди.

9 Каһинләр һәјәтини,^е бөјүк һәјәти^ж вә онларын гапыларыны дүзәлтди. Гапыларын үстүнү мислә өртдү. **10** Чәни сағ тәрәфдә, чәнуб-шәрг тәрәфдә гојду.^з

11 Һирам һәмчинин күл габлары, күрәкләр вә ләјәнләр дүзәлтди.^и

Беләчә, о, Аллаһын еви илә бағлы Сүлејман падшаһын тапшырдығы ишләри көрүб гуртарды. О, бунлары дүзәлтди:^к **12** 2 сүтун,^к сүтунларын үстүндә 2 касавары башлыг, сүтунларын үстүндәки ики касавары башлыгы өртмәк үчүн 2 тор,^к **13** сүтунларын үстүндәки ики касавары башлыгы өртән торлар үчүн, һәр тора ики сыра олмагла, 400 нар,^к

4:5 * Тәх. 7,4 см. Б14 әлавәсинә бах.
* Тәх. 66 000 л. 1 бат 22 л-ә бәрабәрди.
Б14 әлавәсинә бах.

ФӘС. 4

а 1Пд 7:38, 39

б Льв 1:9
Льв 9:14

в Чх 29:4

г 1См 28:12,
15

д Чх 37:17

е Чх 40:24

е 2См 4:19

ө Чх 27:9

Льв 6:16
1Пд 6:36

ж 1Пд 7:12

з 1Пд 7:39

и Чх 27:3

ы 1Пд 7:40-46

ј 2См 3:17

к 1Пд 7:17

к 1Пд 7:20
Өр 52:22**Сағ сүтун**

а 1Пд 7:27, 38

б 1Пд 7:23, 25

в Чх 38:3

г 2См 2:13, 14

д 1Пд 7:47

1См 22:3, 14
Өр 52:20

е 2Пд 24:13

ө Чх 37:25, 26

Вһ 8:3

ж Чх 25:23, 24
1Пд 7:48-50

2См 4:8

з Чх 25:31, 37

и 1Пд 6:31, 32

ы 1Пд 6:33-35

ФӘС. 5

ј 1Пд 6:38

к 1См 22:14

к 1Пд 7:51

1См 26:26

л 2Иш 6:12

1Пд 8:1, 2

2См 1:4

36 2:6

м Льв 23:34

2См 7:8

14 10 араба вә арабаларын үстү үчүн 10 тешт,^а **15** чән вә онун алты үчүн 12 буға,^б **16** күл габлары, күрәкләр, јабалар^в вә башга әшјалар. Һирамабиб^г Јеһованын еви үчүн бүтүн бу шейләри Сүлејман падшаһын әмри илә пардагланмыш мисдән дүзәлтди. **17** Падшаһ онлары Иордан бөлкәсиндә, Суггутла^г Зәрда арасында кил гәлибләрә төкдү. **18** Сүлејман бүтүн бу шейләрдән чохла сајда дүзәлтди. Мисин чәкиси һесаба алынмады.^д

19 Сүлејман Аллаһын еви үчүн бүтүн әшјалары,^е гызыл гурбанкаһ,^е һүзур чөрәји гојулан масалар,^ж **20** гајдаја көрә, ич отағын габағында јандырмаг үчүн халис гызылдан чырагданлар вә онларын чырағлары,^з **21** ән сағ гызылдан гөнчәләр, чырағлар вә машалар, **22** халис гызылдан фитил маггашлары, ләјәнләр, чамлар, хәкәндазлар, һәмчинин гызылдан мәбәдин киришләрини, Ән мүгәддәс јерин ичәри гапыларыны^и вә мәбәдин гапыларыны дүзәлтди.^к

5 Беләликлә, Сүлејман Јеһованын еви илә бағлы бүтүн ишләри тамамлады.^л Сонра атасы Давудун Аллаһ үчүн ајырыб гојдуғу әшјалары ичәри кәтириди.^к Гызыл-күмүшү вә әшјалары Аллаһын евинин хәзинәсинә гојду.^к **2** О заман Сүлејман Исраил ағсаггалларыны, бүтүн гәбилә башчыларыны, Исраилин нәсил башчыларыны топлады. Онлар Давуд шәһәриндән, јәни Сиондан Јеһованын Әнд сандығыны кәтирмәк үчүн Јерусәлимә кәлдиләр.^н **3** Једдинчи ајда кечирилән бајрамда^м

5:3 * Чардағлар бајрамы.

бүтүн исраиллилэр падшаһын һүзурунда топлашдылар.

4 Бүтүн Исраил аҕсаггаллары кэлди. Лавилилэр сандығы галдырдылар.^a **5** Онлар сандығы, һүзур чадырыны,^b чадырдакы бүтүн мүгәддәс эш-жалары кәтирдиләр. Бүтүн бунлары каһинләрлә лавилиләр дашыдылар. **6** Сүлејман падашаһ вә онун һүзуруна чағырылмыш бүтүн Исраил ичмасы сандығын өнүндә иди. Саја-һесаба кәлмәјән мигдарда гојун, гарамал гурбан кәсилди.^c **7** Каһинләр Јеһованын Әһд сандығыны кәтириб өз јеринә, мәбәдин ич отағына, Ән мүгәддәс јерә, кәррубларын ганады алтына гојдулар.^d **8** Кәррубларын ганадлары сандыг гојулан јерин үстүнә ачылмышды вә кәррублар сандыгла шүвүлләрин^e үстүнү өртүрдү. **9** Шүвүлләр елә узун иди ки, учлары ич отағын габағындакы Мүгәддәс јердән көрүнүрдү, анчаг бајырдан көрүнүрдү. Онлар бу күнәдәк орададырлар. **10** Сандыгда ики лөвһәдән^f башга һеч нә јох иди. Муса онлары сандыга һурибдә, Јеһова Мисирдән чыхан исраиллиләрлә әһд бағлајанда гојмушду.^g

11 Каһинләр Мүгәддәс мәкандан чыхдылар (мәнсуб олдуғлары бөлүкдән асылы олмајараг,^h орадакы бүтүн каһинләр пакланмышды^и). **12** Асәф^j, Һиман^к, Јадитун^л, онларын оғуллари вә гардашлары — мәзмур охујан бүтүн лавилиләр^м зәриф парчадан палтар кејинмиш, әлләриндә синч, телли аләтләр вә чәнк гурбанкаһын шәрг тәрәфиндә дурмушдулар, онларла бирликдә 120 каһин кәрәнај чалырды.^н **13** Кәрәнајчылар вә мәзмур охујанлар бир ағыздан

ФӘС. 5

a Чх 25:14
Cj 4:15
1Пд 8:3-5
1См 15:2, 15

b Чх 40:35
Cj 4:29, 31

в 2Иш 6:13

г 1Пд 6:20, 23
1Пд 8:6-9

Ф Чх 25:14

д Чх 34:1
Чх 40:20

е Чх 19:1
Чх 19:5
Чх 24:7

ө 1См 24:1

ж Чх 19:10
Cj 8:21

з 1См 6:31, 39

и 1См 6:31, 33

ы 1См 16:41
1См 25:1, 6
1См 25:3

ј 1См 15:16

к 1См 15:24

Сағ сүтүн

a 1См 16:34

b Чх 40:34, 35
1Пд 8:10, 11

в 2См 7:1, 2
Һә 10:4
Бһ 21:23

ФӘС. 6

г Чх 20:21
1Пд 8:12, 13
36 97:2

Ф 36 132:13, 14

д 1Пд 8:14-21

е Гн 12:5, 6

ө 36 48:1

ж 2Иш 7:8
1См 28:4

з 2Иш 7:2
1Пд 5:3

и 1См 17:4

ы 1См 17:11

ј 1См 28:5
1См 29:23

Јеһоваја һәмд-сәна едирдиләр. Онлар «О, кәрәмәтлидир, мәһәббәти әбәдидир»^a дејиб Јеһованы мәдһ едәндә, кәрәнајын, чәнкин, башга аләтләрин сәси көјә јүксәләндә булуд мәбәди, Јеһованын евини долдурду.^b **14** Каһинләр булуда көрә орада галыб хидмәт едә билмәдиләр. Чүнки Јеһова Аллаһын еви Онун чалалы илә долмушду.^в

6 О вахт Сүлејман деди: «Еј Јеһова! Сән демишдин ки, гаты гаранлыгда мәскән салачагсан.^г **2** Мән Сәнин үчүн эзәмәтли бир ев, әбәди мәскән салмаг үчүн мәкан тикдим».^д

3 Сонра падашаһ дөнүб ајар үстә дуран Исраил ичмасына хејир-дуа верди.^е **4** О деди: «Өз дили илә атам Давуда вәд верән, сонра да вәдини керчәкләшдирән Исраилин Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун! О демишди: **5** “Халгым Исраили Мисирдән чыхартдығым күндән бәри адымы дашыјачаг ев^ө тикмәк үчүн Исраил гәбиләләри арасындан шәһәр сечмәдим, халгым Исраил үзәриндә рәһбәр гојмадым. **6** Лакин Јерусәлими сечдим^ө ки, адым орада јашасын. Давуду сечдим ки, халгым Исраилин үзәриндә падашаһ олсун”.^ж **7** Исраилин Аллаһы Јеһованын адына ев тикмәк атам Давудун үрәјинин арзусу иди.^з **8** Амма Јеһова атам Давуда демишди: “Сән адыма ев тикмәк истәјирсән. Нијјәгин јахшыдыр. **9** Лакин еви сән тикмәјәчәксән, белиндән кәлән оғлун Мәним адыма ев тикәчәк”.^и **10** Јеһова вәдини јеринә је-тирди. Јеһованын вәд етдији кими,^ы мән атам Давудун јеринә Исраил тахтында отурдум.^ј Исраилин Аллаһы Јеһованын адына ев тикдим, **11** санды-

гы ора гојдум. Јеhovанын Исраил халгы илэ бағладыгы әнд онун ичиндәдир».^а

12 Сүлејман бүтүн Исраил ичмасынын өнүндә, Јеhovанын гурбанкаһы гаршысында дуруб әлләрини көјә ачды.^б

13 (Сүлејман мисдән күрсү дүзәлдиб һәјәтин ортасына гојмушду.^в Онун узунлуғу 5 гулач*, ени 5 гулач, һүндүрлүјү 3 гулач иди. О, күрсүнүн үстүндә дурмушду.) О, бүтүн Исраил ичмасынын өнүндә диз чөкүб әлләрини көјә ачды^г вә **14** деди: «Еј Исраилин Аллаһы Јеhова! Нә көјдә, нә јердә Сәнин кими Аллаһ јохдур. Сән әһдинә садигсән, сидгирәкдән өнүндә јеријән гулларына мәһәббәт көстәрирсән.^д **15** Сән атама, гулун Давуда вердијин вәдә әмәл етдин.^е Өз дилинлә вәд етдин вә бу күн һәмин вәди керчәкләшдирдин.^ө **16** Инди, еј Исраилин Аллаһы Јеhова, атама, гулун Давуда вердијин сөзү јеринә јетир. Сән демишдин: “Әкәр оғуларын сәнин кими өнүмдә јерисәләр, ганунума әмәл етсәләр, онда һүзурумда, Исраил тахтында һәмишә сәнин сүләлән олачаг”.^з **17** Еј Исраилин Аллаһы Јеhова! Инди атама, гулун Давуда вердијин вәди керчәкләшдир.

18 Бәс Аллаһ јердә, бәшәр өвладлары арасында јашајармы?^ж Сән көјләрә, көјләрин көјүнә сығмазсан,^з о ки галды мәмин тикдијим евә!^и **19** Еј Аллаһым Јеhова! Гулунун дуасыны, лүтф диләјини динлә. Гулунун имдад чағырышыны, бу күн өнүндә етдији дуаны ешит. **20** Гој нәзәрин кечәкүндүз бу евин, “адым бурада олачаг”^й дедијин јерин үс-

ФӘС. 6

а	Чк 40:20
	1Пд 8:9
б	1Пд 8:22
в	1Пд 6:36
г	1Пд 8:54
д	Гн 7:9
е	1Пд 8:23-26
ө	1Пд 3:6
з	2Иш 7:12, 13
	1См 22:10
ж	1Пд 2:4
	36 132:12
и	Һв 7:48
й	2См 2:6
	Өш 40:12
	Һв 17:24
я	1Пд 8:27-30
	Өш 66:1
ы	Гн 26:2

Сағ сүтүн

а	Дн 6:10
б	2Пд 19:20
	2См 30:27
в	2См 7:12-14
	Мк 7:18
г	1Пд 8:31, 32
д	Ф Өј 34:11
е	Өш 3:10, 11
	Һә 18:20
ө	Лв 26:14, 17
	Јш 7:8, 11
	Һк 2:14
з	Дн 9:3, 19
ж	Үз 9:5
и	1Пд 8:33, 34
й	Өш 57:15
я	36 106:47
я	Һә 14:13
к	Лв 26:19
	Гн 28:23
к	1Пд 8:35, 36
л	Өш 30:20, 21
	Өш 54:13
м	1Пд 18:1
н	Рт 1:1
	2Пд 6:25
о	Лв 26:14, 16
	Гн 28:21, 22
ө	Ам 4:9
	Һр 2:17

түндә олсун вә гулунун бу евә үз тутуб етдији дуаны ешит. **21** Бу гулунун имдад диләјини вә бура үз тутуб дуа едән^а халгын Исраилин јалварышларыны динлә, көјләрдәки мәскәниндән ешит.^б Ешит вә бағышла.^в

22 Әкәр кимисә башгасына гаршы күнаһда тәгсирләнди-рәр вә ону анд ичдириб андын мәсулијјәти алтына саларларса, о да андын мәсулијјәти алтында бу евдәки гурбанкаһынын өнүнә кәләрсә,^г **23** онда Сән көјләрдән ешит вә гулларыны мұһакимә ет. Шәр адамын еләдијини башына кәтириб ону чәзаландыр,^д сәлех адамы да күнаһсыз елан едиб сәлехлијинә көрә мұкафатландыр.^е

24 Әкәр халгын Исраил Сәнә гаршы күнаһ етдијинә көрә дүшмәнә мәғлуб оларса,^ө бундан сонра дөнүб адыны уча тутарса,^з бу евдә дуа едиб^ж Сәндән лүтф диләјәрсә,^з **25** Сән көјләрдән ешит,^и халгын Исраилин күнаһларыны бағышла, халгыны онлара вә әчдадларына вердијин торпаға гәјтар.^й

26 Халгын Сәнә гаршы күнаһ етдијинә көрә^я көјләр бағлананда, јерә јағыш жағмајанда^к онлар бу јерә үз тутуб дуа едәр вә адыны уча тутарларса, онлары рам етдијин үчүн күнаһларындан әл чәкәләрсә,^к **27** Сән көјләрдән ешит вә гулларынын, халгын Исраилин күнаһыны бағышла. Беләчә, онлара кетмәли олдуғлары доғру јолу өјрәт,^л халгына ирс вердијин торпаға јағыш жағдыр.^м

28 Өлкәдә ачлығ,^н хәстәлик баш галдыранда,^ө сәмум јели сәнәндә, өлкәни киф,^ө чәјирткә сүрүсү, ачкөз һәшәрәтлар

6:13 * Гулач 44,5 см-ә бәрабәрди. Б14 өләвәсинә бах.

басанда,^а дүшмэнлэр өлкөнин хансыса шәһәрини мүһасирәжә аланда,^б јахуд башга бир бәла, мәрәз јабыланда^в **29** бир бәндә, јахуд бүтүн халгын Израил әлләрини бу евә тәрәф^г ачыб дуа етсә,^д Сәндән лүтф диләсә^е (ахы һәр кәс өз дәрдини, гәмини билир),^е **30** Сән көйләрдән, Өз мәскәниндән ешит,^ж бағышла^з вә һәр кәсә өз әмәлинә көрә әвәз вер, чүнки Сән инсанын үрәжини көрүрсән вә јалһыз Сән инсанын үрәјиндә-киләрдән акаһсан.^ы **31** Онда ата-бабаларымыза вердијин торпагда јашадығы бүтүн вахт әрзиндә халгын Сәндән горхар, Сәнин јолунла кедәр.

32 Һәмчинин халгын Израилдән олмајан, Сәнин уча адын, күчлү әлин, гүввәтли голун һагда ешидиб узаг дијарлардан кәлән јаделли^а бу евә үз тутуб дуа едәрсә,^б **33** Сән көйләрдән, мәскәниндән ону ешит, јаделлинин Сәндән диләдији хаһиши јеринә јетир. Гој дүнјанын бүтүн халглары Сәнин адыны билсин,^в халгын Израил кими, Сәндән горхсун. Гој билсинләр ки, тикдијим бу ев Сәнин адыны дашыјыр.

34 Әкәр халгын Сәнин де-дијин јолла дүшмәнлә мүһа-рибәжә кетсә,^г сечдијин бу шәһәрә, Сәнин адына тикдијим евә тәрәф үз тутуб дуа етсә,^д **35** көйләрдән онларын дуасыны, лүтф диләјини ешит, онлар үчүн әдаләти бәргәрар ет.^е

36 Әкәр онлар Сәнә гаршы күнаһ етсәләр (чүнки елә адам јохдур ки, күнаһ етмәсин)^ж вә Сән гәзәбләниб онлары дүшмәнә тәслим етсән, дүшмәнләр онлары јахын-узаг өлкәләрә әсир апарсалар^з **37** вә орада ағыллары башларына кәлсә, әсарәтдә олдулары өлкәдә Сәнә сары дөн-

ФӘС. 6

а Гн 28:38
Јл 1:4
б 2См 12:2
2См 32:1
в 1Пд 8:37-40
г Дн 6:10
д 2См 20:5, 6
д 2См 33:13
е Мс 14:10
ө Өш 63:15
ж 36 130:4
з 1Иш 16:7
1См 28:9
Әр 11:20
Өр 17:10
и Чк 12:48
Рт 1:16
2Пд 5:15
Өш 56:6, 7
һв 8:27
ы 1Пд 8:41-43
ј 36 22:27
36 46:10
к Сј 31:2
Јш 8:1
һк 1:1, 2
1Иш 15:3
к 1Пд 8:44, 45
2См 14:11
2См 20:5, 6
л Өш 37:36
м 36 130:3
Вс 7:20
Рм 3:23
н Льв 26:34
1Пд 8:46-50
Дн 9:7

Сағ сүтун

а Льв 26:40
Уз 9:6
Һә 1:6
36 106:6
Дн 9:5
б Гн 30:1-3
Дн 9:2, 3
в 1Иш 7:3
г Дн 6:10
д Өр 51:36, 37
д 2См 7:15
2См 16:9
36 65:2
Өш 37:17
е 1См 28:2
ө 36 65:4
36 132:8-10
ж 1Пд 1:34
36 18:50
з һв 13:34

ФӘС. 7

и 1Пд 8:54
ы Льв 9:24
1См 21:26
ј Чк 40:34, 35
к 1Пд 8:11
к 1Пд 8:62, 63

сәләр, “күнаһ етмишик, гәләт еләмишик, наһаг белә етдик” дејиб јалварсалар,^а лүтфүнү диләсәләр, **38** әсир кетдик-ләри дијарда^б сидги-үрәкдән,^в чан-дилдән Сәнә тәрәф дөнсәләр, ата-бабаларына вердијин өлкәжә, сечдијин шәһәрә^г, адына тикдијим евә тәрәф үз тутуб дуа етсәләр, **39** Сән көйләрдән, мәскәниндән онларын дуасыны, лүтф диләјини ешит, онлар үчүн әдаләти бәргәрар ет.^д Сәнә гаршы күнаһ едән халгыны бағышла.

40 Еј Аллаһым, нә олар, бу јердә едилән бүтүн дуалара нәзәр сал, онлары ешит.^е

41 Инди, еј Јеһова Аллах, гүд-рәтинә дәләләт едән сандыгла динчлик мәканына галх.^ө Еј Јеһова Аллах, гој каһинләрин бәјан етсин ки, гуртулуш Сәндәндир. Гој садиг бәндәләрин кәрәмәтинә севинсин.^ж **42** Еј Јеһова Аллах, мәш олунмушундан үз чевирмә.^з Гулун Давуда олан мәнәббәтини унутма.^ы

7 Сүлејман дуасыны гуртара-нан кими^а көјдән алов ениб^б јандырма гурбаныны вә ди-кәр гурбанлары удду. Јеһованын чалалы бүтүн еви дол-дурду.^в **2** Јеһованын еви Јеһованын чалалы илә долду. Буна көрә каһинләр Јеһованын евинә кирә билмәди.^г **3** Халг көјдән аловун ендијини вә Јеһованын чалалынын евин үстүндә дурдуғуну көр-рәндә сәкидә үзүстә јерә дө-шәнди вә Јеһоваја һәмд едиб: «О, кәрәмәтлидир, мәнәббәти әбәдидир», — деди.

4 Сүлејман падшаһ вә бү-түн халг Јеһованын һүзурунда гурбанлар кәтирди.^д **5** Падшаһ 22 000 гарамал вә 120 000 гојун гурбан кәтирди. Белә-ликлә, о вә бүтүн халг Ал-

лахын евинин ачылышыны етди.^а **6** Каһинләр өз жерлериндә дурмушдулар. Лавилиләр дә Јеһоваја мазмур охунаркән чалынан аләтләри элдериндә тутуб дурмушдулар.^в (Бу аләтләри Давуд падшаһ «Онун мөһәббәти әбәдидир» шүкраныны охумаг үчүн дүзәлтмишди. О, онларла* Јеһоваја һәмд едирди.) Каһинләр онларын гаршысында уладан кәрәнәј чалырдылар.^в Израилләр исә бу вахт ајаг үстә дурмушдулар.

7 Сонра Сүлејман Јеһованын евинин гаршысындакы һәјәтин ортасыны пак етди ки, јандырма гурбанларыны, үнсийәт гурбанларынын пијини орада тәгдим етсин. Чүнки јандырма гурбанлары^г, тахыл тәгдимләри^г вә пиј Сүлејманын дүзәлтдији мис гурбанкаһа^д јерләшмирди.^е **8** Һәмин вахт Сүлејман бүтүн Израиллә, Ләбу-Һәмәсдән тутмуш Мисир вадисинәдәк^е өлкәнин һәр јериндән кәлән бөјүк ичма илә једди күн бајрам кечирди.^ж **9** Сәккизинчи күн* тәнтәнәли топланты кечирдиләр.^з Белә ки, једди күн гурбанкаһын ачылыш мәрәсимини, једди күн дә бајрам мәрәсимни кечирмишдиләр. **10** Једдинчи ајын ијирми үчүнчү күнү Сүлејман халгы евинә јола салды. Јеһованын Давуда, Сүлејмана вә халгы Израилә көстәрдији кәрамәтә көрә һамы севинибшадланырды.^и

11 Сүлејман Јеһованын евини, падшаһ сарајыны инша едиб гуртарды.^и О һәмчинин Јеһованын еви вә өз еви илә бағлы истәдији бүтүн ишлә-

ФӘС. 7

а Үз 6:16
 б 1См 25:7
 2См 5:11, 12
 в 2См 5:13
 г Лв 1:3
 ф Лв 2:1
 д 2См 4:1
 е Лв 4:8-10
 1Пд 8:64-66
 ө Сј 34:2, 5, 8
 ж Лв 23:34
 Гн 16:13
 з Лв 23:36
 и Гн 16:15
 2См 6:41
 ы Вә 2:4

Сағ сүгүн

а 1Пд 9:1-3
 б 2См 1:7
 в Гн 12:5, 6
 36 78:68
 г Әш 43:10
 ф Лв 26:41
 2См 33:12, 13
 д Әш 55:7
 е 2См 6:39
 ө 2См 6:40
 ж Гн 12:21
 з 2См 6:20
 и 1Пд 9:4, 5
 ы 1Пд 2:4
 ј 36 89:28, 29
 к 2Иш 7:12, 13
 к Чк 20:5
 1Пд 9:6-9
 л Гн 4:25, 26
 2Пд 17:20
 м Гн 28:37
 Әр 24:9
 н 2См 29:8
 Дн 9:12
 о Гн 29:24, 25
 2Пд 25:8, 9
 Әр 22:8, 9
 ө Чк 12:51

ри јекунлашдырды.^а **12** Јеһова кечә Сүлејмана көрүнүб деди:^б «Мән сәнин дуаны ешитдим. Бу еви сечдим ки, бурада Мәнә гурбан кәтирсинләр.^в **13** Мән көјләри бағлајыб јерә јағыш көндәрмәјәндә, чәјирткә сүрүсүнә өлкәни вилан гојмағы бујуранда, халгымын арасына хәстәлиј јоллајанда **14** адымы дашыјан халгы^г гуруруну сындырарса^г, дуа едиб Мәни ахтарарса, пис јолларындан дөнәрсә,^д онда Мән көјләрдән ешидәчәјәм, онларын күнаһыны бағышлајачағам, торпағларына шәфа верәчәјәм.^е **15** Бу јердә едилән дуалара нәзәр салачағам, онлары ешидәчәјәм.^е **16** Бу еви сечиб мүгәддәс етдим ки, һәмишә адымы дашысын.^ж Гәлбим, нәзәрим һәмишә орада олачағ.^з

17 Әкәр сән атан Давуд кими, өнүмдә јерисән, әмрләримни јеринә јетирсән, гајда-ганунларыма, һөкмләриме табе олсан,^и **18** онда «Израилә рәһбәрлик едән һәмишә сәнин сүләлән олачағ^ы» дејәрәк атан Давудла әһд бағладығым кими,^ј тахтыны бәргәрар едәчәјәм.^к **19** Лакин сиз Мәним јолумдан дөнсәниз, сизә вердијим ганунлара, әмрләрә әмәл етмәсәниз, башга аллаһлара гуллуғ едиб сәчдә гылсаныз,^к **20** Израили она вердијим дијардан јох едәчәјәм,^н адым үчүн мүгәддәс етдијим еви рәдд едәчәјәм, елә едәчәјәм ки, она һәгарәт етсинләр, халғлар арасында мәсхәрәјә гојсунлар.^м **21** Бу ев харабәзара дөнәчәк. Јолдан өтәнләр мат-мат бахыб^н дејәчәк: «Нәјә көрә Јеһова бу өлкәни, бу еви бу күнә гојуб?»^о **22** Ардынча дејәчәкләр: «Чүнки онлар атабабаларыны Мисирдән чыхаран^ө Аллаһлары Јеһованы

7:6 * Ентимал ки, лавилиләрлә. 7:9

* Бајрамдан сонрақы күн, јөни он бешинчи күн.

а тыб^а башга аллаһлардан жапышдылар, онлара сәчдә гылыб гуллуг етдиләр.^б Буна көрә дә О, онларын башына бу мүсибәти кәтирди^в».^а

8 Сүлејман Јеһованын евини вә өз евини ијирми илә тикди.^г **2** Сонра Ёирамын^г вердији шәһәрләри бәрпа едиб исаиллиләри орада мәскунлашдырды. **3** Сүлејман һәмәс-Собаһа һүчум едиб ораны әлә кечирди. **4** О, сәһрадакы Тадмуру вә һәмәсдә^д тикдији анбар шәһәрләрини^е бәрпа етди. **5** Јухары вә Ашағы Бејт-һуруну,^е чәфтәли дарвазалары олан гала-шәһәрләрини, **6** Баалаты^ж, өзүнүн анбар шәһәрләрини, арабалар үчүн аҗрылан шәһәрләри,^з сүвариләр үчүн аҗрылан шәһәрләри инша етди. О һәмчинин Јерусәлимдә, Ливанда вә бүтүн сәлтәнәтиндә көнлү истәдији һәр шеји тикди.

7 Исаилли олмајан һетләрдән, амориләрдән, фәризиләрдән, нивиләрдән, јәбусиләрдән^а сағ галанлары,^б **8** онларын өлкәдә јашајан нәсилләрини — исаиллиләрин һәмв етмәдији адамларын һамысыны^в Сүлејман көлә кими ишләтди. Бу, индијәдәк беләдир.^г **9** Амма исаиллиләрдән һеч кими өз ишиндә гул кими ишләтмәди.^д Онлар дөјүшчү идиләр, јавәр, арабачы вә сүвариләрин башчысы идиләр.^е **10** Сүлејман падшаһын ишләринә 250 нәзарәтчи башчылыг едир, ишчиләрә нәзарәт едирди.^ж

11 Сүлејман фиронун гызыны^а Давуд шәһәриндән чыхарыб онун үчүн тикдији евә кәтирди.^б О деди: «О, мәним арвадым олса да, Исаил падашаһы Давудун евиндә јаша-

ФӘС. 7

а 2См 15:2
б Өш 2:8
Әр 2:11
в 2См 36:17

ФӘС. 8

г 1Пд 6:37, 38
1Пд 7:1
1Пд 9:10
ф 1Пд 5:1
д 2Пд 14:28
е 1Пд 9:17-19
ө Јш 16:1, 3
Јш 16:5
1См 7:24
ж Јш 19:44, 48
з 1Пд 4:26
и Јр 15:18-21
сј 13:29
ы 1Пд 9:20-23
ј Јш 15:63
Јш 17:12
к Јш 16:10
2См 2:17, 18
к Лв 25:39
л 1Иш 8:11, 12
м 1Пд 5:16
1Пд 9:23
2См 2:18
н 1Пд 3:1
о 1Пд 7:8
1Пд 9:24

Сағ сүгүн

а Чх 29:43
б 1Пд 6:3
в 2См 4:1
г Лв 1:3
ф сј 28:9
д сј 28:11-15
е Гн 16:16
ө Лв 23:6
ж Лв 23:15, 16
з Лв 23:34
и 1См 24:1
ы 1См 6:31, 32
1См 15:16
1См 16:37, 42
1См 25:1
ј 1См 26:1
к 1Пд 6:1
к 1Пд 7:51
л сј 33:1, 35
1Пд 22:48
м Гн 2:8
2Пд 14:21, 22
2Пд 16:6
н 1Пд 9:26-28
о 2Иш 5:11
ө 1Пд 22:48
36:45;9
л 1Пд 10:22
вә 2:8

мамалыдыр, чүнки Јеһованын сандығынын олдуғу јерләр мүгәддәсдир».^а

12 Сонра Сүлејман ејванын^б габағында дүзәлтдији Јеһованын гурбанкаһы^в үзәриндә Јеһоваја јандырма гурбанлары кәтирди.^г **13** О, күндәлик тәгдимәләри вә шәнбә күнләри^г, тәзә ај мәрасимләри^д, илдә үч дәфә гејд олунан байрамлар^е — Мајасыз чәрәк байрамы^е, һәфтәләр байрамы^ж вә Чардаглар байрамы^з илә бағлы Мусанын вердији көстәришләрә ујғун олараг, гурбанлар кәтирди. **14** һәмчинин о, атасы Давудун тәсис етдији гајдаја әсасән, каһин бөлүкләрини^н өз мөвгеләринә, лавилләри күндәлик гајдаја көрә каһинләрин јанында Аллаһы мәдһ етмәјә^м вә хидмәт етмәјә гојду. һәр дарвазаја бөлүкләринә көрә кешикчиләр тәјин етди.^н Чүнки Аллаһ адамы Давуд белә бујурмушду. **15** Онлар һәр мәсәләдә, анбарларла бағлы мәсәләләрдә падшаһын каһинләрә вә лавилләрә вердији әмрә риәјәт етдиләр. **16** Јеһованын евинин тәмәли гојуландан^к тикинти гуртарана гәдәр Сүлејман бүтүн ишләри јахшы тәшкил етмишди. Беләчә, Јеһованын евинин иншасы баша чатды.^к

17 һәмин вахт Сүлејман Әзјун-Гәбәрә^н вә Әдум мәмләкәтиндә, дәниз саһилиндә јерләшән Елата^м кетди.^н **18** Ёирам^о хидмәтчиләри васитәсилә она кәмиләр вә тәчрүбәли дәнизчиләр көндәрди. Онлар Сүлејманын хидмәтчиләри илә Офир^ө кедир вә орадан Сүлејман падшаһа 450 талант* гызыл кәтирди.^п

8:18 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

9 Сүлөйманын сәдасы Сәба мөликәсинә^а чатды. Мөликә чәтин суалларла* Сүлөйманы сынамаг үчүн Јерусәлимә кәлди. О, бөјүк бир мәйјәтлә, балзам, чохла гызыл^б, даш-гаш жүкәнмиш дөвөләрлә Сүлөйманын јанына кәлди, үрәјиндән кечән шејләр барәдә Сүлөјманла сөһбәт етди.^в **2** Сүлөјман онун бүтүн суалларына чаваб верди. Елә шеј олмады ки, ону изаһ едә билмәсин.

3 Сәба мөликәси Сүлөйманын һикмәтини^г, тикдији сарајы,^д **4** сүфрәсиндәки тәамлары^е, әјан-әшрәфинин сүфрә арахасында нечә отурдуғуну, хөрәк пәјлајанларын хидмәтини, кејимләрини, падашаһын сагиләрини, онларын кејимләрини, Јеһованын евиндә һәмишә тәгдим етдији јандырма гурбанларыны^е көрәндә мат галды. **5** О, падашаһа деди: «Өлкәмдә сәнин ишләрин, һикмәтин һагда ешитдикләрим дүзимиш. **6** Кәлиб өз көзләримлә көрмәјинчә инанмағым кәлмирди.^е Сән демә, мәнә сәнин бөјүк һикмәтинин^ж неч јарысыны да данышмајыблар. Сән мәним ешитдијимдән дә әзәмәтли имишсән.^з **7** Бәхтәвәр сәнин һүзурунда дуруб һикмәтини динләјән адамларын, әјанларынын башына! **8** Гој сәни лајиг билиб Өз тахтына чыхаран, Ону тәмсил етмәк үчүн падашаһ гојан Аллаһын Јеһоваја алгыш олсун! Аллаһын Јеһова Израили севдији үчүн,^и халг әбәди вар олсун дејә, сәни онун үзәриндә падашаһ гојуб ки, әдаләти, сәләһлији бәргәрар едәсән!»

9 Сонра мөликә падашаһа 120 талант* гызыл,^ы чохла бал-

9:1 * Јахуд тапмачаларла. 9:9 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. 9:1 * Јахуд тапмачаларла. 9:9 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 9

а Мт 12:42
Лк 11:31

б 36 72:15

в 1Пд 10:1-3

г 1Пд 3:28
Ва 12:9

д 1Пд 10:4-9

е 1Пд 4:22, 23

е 2См 8:12, 13

ө Лк 11:31

ж Ва 1:16

з 1Пд 4:31, 34
2См 1:11, 12

и 2См 2:11

ы 36 72:10

Сағ сүтүн

а 1Пд 10:10

б 1Пд 9:27, 28
1Пд 10:22
2См 8:18

в 1Пд 10:11, 12

г 1Пд 6:8
1Пд 7:1

д 1См 25:1
36 92:3

е 1Пд 10:13

е 1Пд 10:14, 15
2См 1:15
36 68:29
36 72:15

ө 36 72:10

ж 2См 12:9

з 1Пд 10:16, 17

и 1Пд 7:2

ы 1Пд 10:18-20

зам вә даш-гаш бәхш етди. Даһа неч вахт Сүлөјман падашаһа Сәба мөликәсинин кәтирдији балзам кими балзам кәтирән олмады.^а

10 Фирдән гызыл кәтирән Һирамын вә Сүлөйманын хидмәтчиләри^б орадан сәндәл ағачы вә ләл-чәвахират да кәтирдиләр.^в **11** Падашаһ сәндәл ағачындан Јеһованын еви вә падаша сарајы үчүн пилләкән,^г мусигичиләр үчүн чәнк, телли аләтләр дүзәлтди.^д Јәһуда мәмләкәтиндә неч вахт бунларын бәнзәри олмамышды.

12 Сүлөјман падашаһ Сәба мөликәсинә онун арзуладығы, истәдији һәр шеји верди. Мөликәјә кәтирдијиндән дә артыг* һәдијәләр верди. Мөликә адамлары илә биркә жола дүшүб өз өлкәсинә гајытды.^а

13 Сүлөјмана ил әрзиндә 666 талант ағырлығында гызыл кәлирди.^б **14** Бундан башга, она тачирләр, сәјјар тачирләр, бүтүн әрәб падашаһлары вә өлкәнин валиләри дә гызыл вә күмүш кәтирди.^в

15 Сүлөјман падашаһ гатышыг гызылдан 200 бөјүк галхан^ж (һәр галхана 600 шекел* гатышыг гызыл сәрф олунмушду),^з **16** гатышыг гызылдан 300 кичик галхан (һәр галхана үч мина* гызыл сәрф олунмушду) дүзәлтди. Сонра падашаһ онлары Ливан Мешәси адланан евә гојду.^и

17 Падашаһ фил дишиндән мөһтәшәм тахт дүзәлдиб үстүнү халис гызылла өртдү.^и **18** Тахтын алты пилләси вар

9:12 * Дикөр вариант: мөликәнин кәтирдијинин дәјәриндә олан һәдијәләрдән артыг. 9:15 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. 9:16 * Төвратдакы (Ибрани Јазылары) мина 570 г-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

иди, она гызыл кэтил бэр-кидилмишди. Отурачагың һәр ики тэрэфиндә голлары вар иди вә голларың янын-да ики шир^а һејкәли дурурду. **19** Алты пилләдә 12 шир^б дурурду; 6 шир бир тэрэфдә, 6 шир о бири тэрэфдә. Һеч бир сәлтәнәтдә буна бәнзәр шеј жох иди. **20** Сүлејман падшаһын бүтүн ички габлары гызылдан иди, Ливан Мешәси адлы евин дә бүтүн әшјалары саф гызылдан иди. Күмүшдән һеч нә жох иди. Чүнки Сүлејманың вахтында күмүш һеч нә сајылырды.^в **21** Падшаһын кәмилиәри Таршишә кеҗиб-кәлирди^г вә бу кәмилиәри Һирамың хидмәтчиләри^д идарә едирди. Таршиш кәмилиәри үч илдә бир дәфә гызыл, күмүш, фил диши^а, мејмун, товуз гушу жүкләјиб кәтирди.

22 Сүлејман падшаһ јер үзүнүн бүтүн падшаһларын-дан варлы вә һикмәтли иди.^б **23** Дүнјаның бүтүн падшаһлары Сүлејманың һүзуруна кәлмәк истәјирди ки, Аллаһын онун үрәјинә гојдуғу һикмәти ешитсин.^в **24** Онлар өзләри илә һәдијләләр, гызыл-күмүш әшјалар, либаслар^ж, силаһлар, балзам, атлар вә га-тырлар кәтирди вә бу, һәр ил белә олурду. **25** Сүлејма-нын 4000 ат төвләси, чәнк ара-балары вә 12 000 аты* вар иди.^з Онлары арабалар үчүн ајры-лан шәһәрләрдә вә Јерусәлим-дә, өзүнә јахын јердә сахлајырды.^д **26** Сүлејман чајдан* фи-лиштлиләрин^е өлкәсинә вә Мисирин сәрһәдинәдәк олан бүтүн падшаһларын үзәриндә һакимијәт сүрүрдү.^в **27** Пад-шаһ Јерусәлимдә күмүшү даш

9:25 * Јахуд сүвариси. 9:26 * Фәрат чајы. # Бәзи мәнбәләрә әсасән, филис-тимлиләр.

ФӘС. 9

а Јр 49:9
б Сј 23:24
в 1Пд 10:21, 22
1Пд 10:27
г 36 72:10
Јн 1:3
д 1Пд 9:27
е 1Пд 10:18
ж Мт 6:29
з Гн 17:16
1Пд 4:26
и 1Пд 10:26
ы 1Пд 4:21

Сағ сүтүн

а 1Пд 10:27
1См 27:28
б 1Пд 10:28
2См 1:16
в 1Пд 11:41-43
г 2Иш 7:2
2Иш 12:1
1Пд 1:8
1См 29:29
д 2См 12:15
2См 13:22
е 1Пд 11:26
ж 2Иш 5:9
1Пд 2:10
ж 1Пд 14:21

ФӘС. 10

з Јш 20:7
Јш 24:1
Һк 9:1
и 1Пд 12:1-4
ы 1Пд 11:28
ј 1Пд 11:40
к 1Иш 8:11-18
1Пд 4:7
к 1Пд 12:5-7

гәдәр, сидр ағачларыны Шәф-ладакы әнчир ағачлары гәдәр чоһалтды.^а **28** Сүлејмана ат-лары Мисирдән вә башга өлкә-ләрдән кәтирирдиләр.^б

29 Сүлејманың галан ишлә-ри,^в илк ишләриндән сон иш-ләринә гәдәр һамысы Натан пејғәмбәрин јазыларында,^г ши-лолу Әхијәнин^д пејғәмбәрли-јиндә вә көрүчү Иддунун^е Нә-бат оғлу Әрубам^в һаггында гәләмә алынмыш вәһјләриндә јазылмышдыр. **30** Сүлејман 40 ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрүб бүтүн Исраилин һөк-мәдәри олду. **31** Сүлејман ата-бабаларына говушду вә ата-сы Давудун шәһәриндә дәфн едилди.^в Оғлу Рәһабам онун је-ринә тахта чыхды.^ж

10 Рәһабам Сиһама кетди.^з Бүтүн Исраил ону пад-шаһ етмәк үчүн ора топлаш-мышды.^д **2** Нәбат оғлу Әру-бам^в бундан хәбәр тутду вә кери гајытды. (Әрубам һәлә Мисирдә иди. О, Сүлејман пад-шаһдан гачыб Мисирә кет-мишди.)^д **3** Ону орадан ча-ғыртдырдылар. Әрубам вә бү-түн Исраил Рәһабамын јанына кәлиб деди: **4** «Атан бојнуму-за ағыр бојундуруг гојмуш-ду.^к Әкәр атаның бизә жүкләди-ји ағыр иши, ағыр бојундуруғу јүнкүлләшдирсән, сәнә гуллуғ едәрик».

5 Рәһабам онла­ра деди: «Үч күндән сонра јаныма кәлин». Чамаат чыхыб кетди.^к **6** Рә-һабам падшаһ атасы Сүлејма-на хидмәт етмиш ағсагалла-ры мәсләһәт чағырыб соруш-ду: «Чамаата нә дејим, нә мәс-ләһәт көрүрсүнүз?» **7** Онлар дедиләр: «Әкәр сән бу халгла јахшы рәфтар етсән, онлары разы салсан вә мүсбәт чаваб версән, онлар һәмишә сәнә гуллуғ едәчәкләр».

8 Амма Рәһабам ағсаггалларынын мәсләһәтини рәдд етди, өзү илә биркә бөјүмүш вә инди она хидмәт едән чаванларла мәсләһәтләшди.^а 9 Онлардан сорашду: «Чамаат мәнә дейр ки, атамнын бојунларына гојдуғу ағыр бојундуруғу јүнкүлләшдирим. Сиз нә мәсләһәт көрүрсүнүз? Онлар нә дејәк?» 10 Онунла биркә бөјүмүш чаванлар дедиләр: «Атан бојнумуза ағыр бојундуруғу гојуб, ону јүнкүлләшдир» дејән халга белә чаваб вер: «Мәним чечәлә бармағым атамнын белиндән јоғундур. 11 Атам бојнунуза ағыр бојундуруғу гојмушду, мән исә бојундуруғунузу даһа да ағырлашдырачағам. Атам сизи гамчы илә чәзаландырырды, мән исә сизи бизли гамчы илә чәзаландырачағам».

12 Әрубам үчүнчү күн чамаатла бирликдә Рәһабамнын јанына кәлди, чүнки Рәһабам: «Үч күндән сонра јанымна кәлин», — демишди.^б 13 Падшаһ Рәһабам ағсаггалларын мәсләһәтини рәдд едиб халга сәрт чаваб верди. 14 О, чаванларын мәсләһәтигә халга деди: «Мән бојундуруғунузу даһа да ағырлашдырачағам. Атам сизи гамчы илә чәзаландырырды, мән исә сизи бизли гамчы илә чәзаландырачағам». 15 Беләликлә, падшаһ халга гулаг асмады. Һадисәләрин бу чүр чәрәјән етмәси Аллаһдан иди ки.^в Јеһованын шилолу Әхијә васитәсилә Нәбат оғлу Әрубама дедији сөз јеринә јетсин.^г

16 Исраиллиләр падшаһнын онлара гулаг асмадығыны көрәндә она дедиләр: «Бизим Давудда нә пайымыз вар? Јәссә оғлунда ирсимиз јохдур. Еј Исраил, һајды, һәр кәс өз иләһ-

ФӘС. 10

а 1Пд 12:8-11

б 1Пд 12:12-15

в Гн 2:30
2Иш 17:14

г 1Пд 11:29-31

Сағ сүгүн

а 1Пд 11:32

б 1Пд 12:16, 17

в 1Пд 11:35, 36

г 2Иш 20:24
1Пд 4:6

Ғ 1Пд 12:18, 19

ФӘС. 11

д Јр 49:27
2См 14:8

е 1Пд 12:21-24

ө 2См 12:15

ж 1Пд 11:31
2См 10:15з Јр 35:19
Мт 2:1

и Ам 1:1

ы 2См 28:18

ј 1Иш 22:1

к 1См 18:1

к 1Иш 23:14

л 2См 32:9

м Јш 10:10
Әр 34:7

н Јш 19:42, 48

о Јш 14:14, 15
2Иш 2:1

ларына гајытсын! Инди, еј Давуд, өз евинин дәрдини чәк».^а Исраиллиләр белә дејиб өз евләринә дағылышдылар.^б

17 Рәһабам анчаг Јәһуда шәһәрләриндә јашајан исраиллиләрин үзәриндә падшаһлыг етди.^в

18 Рәһабам падшаһ мүкәлләфијәтлиләрин нәзарәтчиси Һәдурамы^г исраиллиләрин јанына көндәрди. Амма исраиллиләр ону дашлајыб өлдүрдүләр. Рәһабам исә күч-бәлә илә арабасына миниб Јерусәлимә гачды.^г 19 Исраиллиләр бу күнә кими Давуд евинә гаршы асидиләр.

11 Рәһабам Јерусәлимә кәлән кими Исраиллә мүһарибә едиб сәлтәнәти кери гајтармаг үчүн бүтүн Јәһуда вә Бинјамин әһлини^а — 180 000 тәлим көрмүш дөјүшчүнү топлады.^б 2 Аллаһ адамы Шәмаја^в Јеһованын сөзү назил олду: 3 «Јәһуда падшаһы Сүлејман оғлу Рәһабам, Јәһудада вә Бинјаминдәки бүтүн исраиллиләрә сөјлә ки, 4 Јеһова белә дејир: “Гардашларынызла мүһарибә етмәјин. Гој һәр кәс өз евинә гајытсын, чүнки бу иш Мәндән олуб».^ж Онлар Јеһованын сөзүнә гулаг асыб кери гајытдылар вә Әрубама һүчүм етмәдиләр.

5 Рәһабам Јерусәлимдә јашады вә Јәһудада гала-шәһәрләр салды. 6 Шәһәрләр булар иди: Бејтләһм^з, Етам, Тәгуһ^д, 7 Бејт-Сур, Сого^д, Әдуллам^д, 8 Чат^д, Мәраш, Зиф^д, 9 Әдурајим, Лаһиш^д, Әзга^д, 10 Сораш, Ајалон^д вә Һәбрун^д. Бу гала-шәһәрләр Јәһудада вә Бинјаминдә јерләширди. 11 Сонра о, галалары мөһкәмләндириб ора рәисләр гојду. Галалара әрзаг, јағ вә шәраб еһтијаты јығды.

12 Һәр шәһәри галхан вә ниләләрлә тәһниз етди. Шәһәрләрин мұһафизәсини әмәлли-башлы күчләндрди. Јәһуда вә Бинјамин онун табелијндә галды.

13 Бүтүн Исраилдә олан кәһинләр вә лавилиләр өз јерләриндән кәлиб Рәһабамын тәрәфинә кечдиләр. 14 Лавилиләр отлагларыны вә мүлкләрини гојуб^а Јәһудajā вә Јерусәлимә кәлдиләр. Чүнки Әрубам вә оғуллары онлары Јеһованын һүзурунда ичра етдикләри кәһинлик хидмәтиндән узаглашдырмышды.^б 15 Әрубам сәчдәкәһларда кечижәбәнзәр чинләрә^в вә дүзәлтдији даналар^г хидмәт етмәк үчүн кәһинләр тәјин етди.^д 16 Исраилин бүтүн гәбиләләриндән Исраилин Аллаһы Јеһованы сидги-үрәкдән ахтаран һәр кәс ата-бабаларынын Аллаһы Јеһовajā гурбан кәтирмәк үчүн онларын ардынча Јерусәлимә кәлди.^а 17 Онлар үч ил әрзиндә Јәһуда падшаһлығыны мөһкәмләндирдиләр вә Сүлејман оғлу Рәһабамын тәрәфиндә олдулар. Үч ил Давудла Сүлејманын јолу илә кетдиләр.

18 Рәһабам Мәһаләти алды. Мәһаләтин атасы Давуд оғлу Әримут, анасы Јәссә оғлу Әлјабын^е гызы Абиһајил иди. 19 Мәһаләтин дүнјajā кәтирдји оғуллар: Јәуш, Шимрај вә Зәһам. 20 Рәһабам Мәһаләтдән сонра Абсаламын^е нәвәси Мәкаһы алды. Мәкаһын дүнјajā кәтирдји оғуллар: Әбијја^ж, Аттај, Зиза вә Сәлимәт. 21 Рәһабам Абсаламын нәвәси Мәкаһы бүтүн арвадларындан вә чариләриндән^з чох сеvirди. Онун 18 арвады, 60 чарияси, 28 оғлу вә

11:15 * Лв 17:7 нашіјәсинә бах.

ФӘС. 11

а Сј 35:2, 3

б 1Пд 12:31, 32

в Лв 17:7

г 1Пд 12:26, 28

д 1Пд 13:33

д Гн 12:11
1См 22:1
2См 15:8, 9
2См 30:10,
11

е 1Иш 16:6
1Иш 17:13

ө 2Иш 13:1
2Иш 18:33

ж 1Пд 15:1
2См 12:16
Мт 1:7

з Гн 17:17

Сағ сүтүн

а 2См 11:5, 11

ФӘС. 12

б 2См 11:17

в Гн 32:15
2См 26:11,
16

г 1Пд 11:40
1Пд 14:25

д На 3:9

д 1Пд 12:22-24

е Гн 28:15
2См 15:2

ө 2См 33:10,
12

ж 1Пд 21:29
2См 34:26,
27

60 гызы вар иди. 22 Рәһабам Мәкаһдан доғулан Әбијјаны гардашлары арасында башчы вә рәһбәр гојду. Чүнки өзүндән сонра Әбијјаны падшаһ гојмаг истәјрди. 23 Рәһабам ағылла давраныб оғуларындан бир нечәсини бүтүн Јәһуда вә Бинјамин бөлкәләринә, бүтүн гала-шәһәрләрә^а көндәрди. Онлары һәр шејлә тәмин етди вә онлара чохлу арвад алды.

12 Рәһабам һакимијјәти күчләнәндә^б вә өзү гүвәтләнәндә Јеһованын Гануну рәдд етди.^в Бүтүн Исраил онун јолу илә кетди. 2 Онун һакимијјәтинин бешинчи илиндә Мисир һөкмдары Шишаг Јерусәлимә јүрүш етди.^г Чүнки исраиллиләр Јеһовajā хәјанәт етмишдиләр. 3 Шишагын 1200 чәнк арабасы, 60 000 сүвариси вар иди. Мисирдән онунла бирликдә ливиялылардан, зуглулардан вә һәбәшләрдән^д ибарәт учубучагы көрүнмәјән гошун кәлмишди. 4 Шишаг Јәһуданын гала-шәһәрләрини ишғал едәдә кәлиб Јерусәлимә чыхды.

5 Шәмај^а пејғәмбәр Рәһабамын вә Шишагын горхусундан Јерусәлимә топлашан Јәһуда әмирләринин јанына кәлиб деди: «Јеһова белә дејир: “Сиз Мәни тәрк етдиниз, буна көрә сизи Шишага тәслим едирәм”». 6 Онда Исраил әмирләри вә падшаһ Аллаһа бојун әјиб^б дедиләр: «Јеһова һағдыр». 7 Јеһова көрдү ки, онлар Она бојун әјдиләр. Онда Шәмајә Јеһованын сөзү назил олду: «Онлар Мәнә бојун әјдиләр. Буна көрә онлары мәнв етмәјәчәјәм.» Тез бир заманда онлары хилас едәчәјәм. Шишагын әлилә Јерусәлимә гәзәби-ми јағдырмајачағам. 8 Лакин

онлар Шишага гуллуг едәчәк-ләр. Гој көрсүнләр һансы јахшыдыр: Мәнә гуллуг етмәк, јохса башга падшаһлара».

9 Мисир һөкмдары Шишаг Јерусәлимә һүчүм етди. О, Јеһованын евиндәки вә падшаһ сарајындакы хәзинәләри^а көтүрүб апарды. О, һәр шеји, о чүмләдән Сүлејманын дүзәлтдији гызыл галханлары да апарды.^б **10** Рәһабам падшаһ онларын јеринә мис галханлар дүзәлтди вә онлары падшаһ сарајынын гапы кешикчиләринин башчыларына верди. **11** Һәр дэфә падшаһ Јеһованын евинә кәләндә кешикчиләр кәлиб бу галханлары дашыјыр, сонра апарыб кешикчи отағына гојурдулар. **12** Рәһабам гуруруну сындырдыгы үчүн Јеһованын она гаршы галхан гәзәби јатды.^в Аллаһ халгы бүсбүтүн мәһв етмәди.^г Һәм дә, һәлә Јеһудадә јахшы иш көрәнләр вар иди.^д

13 Рәһабам падшаһ Јерусәлимдә тахтыны мөһкәмләндириб һакимијјәт сүрдү. О, падшаһ оландә гырх бир јашында иди вә Јеһованын Израил гәбиләринин шәһәрләри арасындан Өз адыны гојмаг үчүн сечдији шәһәрдә, Јерусәлимдә он једди ил һакимијјәт сүрдү. Падшаһын анасы әмуни Нәама иди.^е **14** Рәһабам пис ишләр көрүрдү, чүнки үрәјиндә Јеһованы ахтармагы гәт етмәмишди.^в

15 Рәһабамын илк ишләриндән сон ишләринә гәдәр һамысы Шәмај^о пејғәмбәрин вә көрүчү Иддунун^к јаздығы нәсил шәчәрәсиндә гејдә алыныб. Рәһабамла Әрубам арасында һәмишә мұһарибә олурду.^з **16** Рәһабам ата-бабаларына говшду. Ону Давуд шәһәриндә дэфн етди-

ФӘС. 12

- а 1Пд 7:51
б 1Пд 10:16, 17
1Пд 14:25-28
в 2См 33:10, 12
г Мрс 3:22
д 1Пд 18:23-25
1Пд 14:1, 13
2См 19:2, 3
е 1Пд 12:22-24
ж 2См 9:29
2См 13:22
з 1Пд 14:30, 31

Сағ сүтүн

- а 2Иш 5:9
б Мт 1:7

ФӘС. 13

- в 1Пд 15:1, 2
г Јш 18:28
1Иш 10:26
д 2См 11:20, 21
е 1Пд 15:6
ж 2См 11:1
з 36 89:28, 29
ж 2Иш 7:12, 13
1См 17:11, 14
Лк 1:32
з Јр 49:10
2Иш 7:8
36 78:70, 71
и 2См 10:2
ы 1Пд 11:26, 27
1Пд 12:20
ј 1Пд 12:26, 28
2См 11:15
к 2См 11:14
к 1Пд 12:31, 33
1Пд 13:33

ләр.^а Онун јеринә оғлу Әбијја^б тахта чыхды.

13 Әрубам падшаһын һакимијјәтинин он сәккизинчи илиндә Әбијја Јеһуданын падшаһы олду.^в **2** О, үч ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы кибаһлы^г Уриилин гызы Микај^д иди. Әбијја илә Әрубам арасында мұһарибә кедирди.^е

3 Әбијја тәлим көрмүш 400 000 икид дөјүшчүдән^в ибарәт орду илә һәрбә киришди. Әрубам исә 800 000 нәфәр тәлим көрмүш икид дөјүшчү илә она гаршы дөјүш низамы илә дүзүлдү. **4** Әбијја Әфраим дағлыг бөлкәсиндә јерләшән Сәмрајим дағында дуруб деди: «Еј Әрубам, еј истраиллиләр, мәни динләјин! **5** Мәкәр билмирсиниз ки, Израилин Аллаһы Јеһова Израил үзәриндә һөкмранлығы дуз әһди^в илә* һәмишәлик Давуда вә оғуллаарына^к вериб?^з **6** Амма Давуд оғлу Сүлејманын гулу Нәбат оғлу Әрубам^г галхыб ағасына гаршы үсјан етди.^д **7** Авара, јарамаз адамлар онун јан-јәрәсинә јығышыб Сүлејман оғлу Рәһабам гаршы чыхдылар. О вахт Рәһабам кәнч иди, онлара гаршы дурмаға чүрәти чатмады.

8 Чох олдуғунуза көрә, Әрубамын аллаһ кими дүзәлтдији гызыл даналарыныз вар дејә, фикирләширсиниз ки, Давуд оғуллаарына верилән Јеһованын падшаһлығы гаршысында дајана биләрсиниз?^г **9** Сиз Јеһованын каһинләрини^д, һарун өвләдләрыны, һәмчинин лавилиләри говдуруз, башга мәмләкәтләрин халғлары кими, өзүнүз каһинләр сечдиниз.^е Ким кәлиб бир чаван

13:5 * Јәни даими, дөјишмәз әһдлә.

буға вә једди гоч кәтирирдисә, аллаһ олмајан бүтләрин кәһини олурду. **10** Бизим исә Аллаһымыз Јеһовадыр,^а биз Ондан үз дөндәрмәмишик. Кәһинләримиз — һарун өвладлары Јеһоваја гуллуғ едир, лавилләр дә онлара көмәк едир. **11** Кәһинләр сәһәр-ахшам^б Јеһоваја әтирли бухур^в, јандырма гурбаны тәгдим едирләр. Онлар халис гызылдан дүзәлмиш масанын үстүнә һүзур чөрәкләри^г гојурлар, һәр ахшам гызыл чырагданы^д, онун чырагларыны^е јандырырлар. Биз Аллаһымыз Јеһованын өнүндә өз вәзифәмизи јеринә јетирirik, сиз исә Ондан үз дөндәрмисиниз. **12** Бәли, Аллаһ бизимләдир, башымызын үстүндәдир. Кәрәнај чалыб бизи сизинлә дөјүшә чағыран кәһинләр дә бизимләдир. Сиз, еј исаиллиләр, ата-бабаларынызын Аллаһы Јеһова илә дөјүшмәјин, уғур газанмајачагысыз».^ө

13 Лакин Әрубам дөјүшчүләр көндәриб онларын архасында пусгу гурду. Беләки, јәһудалыларын гаршысында әсас гошун, архада исә пусгудақы дөјүшчүләр дуруду. **14** Јәһудалылар чеврилиб көрдүләр ки, онлара һәм гаршыдан, һәм дә архадан һүчум олуначаг. Онлар Јеһовадан имдад диләмәјә башладылар,^ө кәһинләр исә учадан кәрәнај чалырдылар. **15** Јәһудалылар нәрә чәкдиләр. Онлар нәрә чәкәндә Аллаһ Әрубамы вә бүтүн исаиллиләри Әбијја илә јәһудалыларын гаршысында мәғлуб етди. **16** Исаиллиләр јәһудалылардан гачмаға башладылар. Аллаһ онлары јәһудалыларга тәслим етди. **17** Әбијјанын гошуну онлары бөјүк тәләфата уғратды. Ис-

ФӘС. 13

а 2См 11:16

б Чк 29:39

в Чк 30:1

г Чк 25:30

д Чк 25:31

е Чк 27:20

ө Сј 10:9

ө 2См 14:11

2См 18:31

Сағ сүтун

а 2Пд 18:1, 5

1См 5:20

2См 16:8

36 22:5

36 37:5

На 1:7

б 1Пд 12:28, 29

в Јһ 11:54

г 1Иш 25:38

1Пд 14:20

һв 12:21-23

д Гн 17:17

е 2См 9:29

2См 12:15

ФӘС. 14

ө 2Иш 5:9

ө Гн 7:5

ж Чк 23:24

з 1Пд 14:22, 23

2Пд 18:1, 4

и 2См 34:1, 4

ы 2См 11:5

раиллиләрдән 500 000 тәлим көрмүш дөјүшчү тәләф олду. **18** Беләчә, исаиллиләр јенилиб рәзил олдулар. Јәһудалылар исә ата-бабаларынын Аллаһы Јеһоваја архаландыглары үчүн гәләбә газандылар.^а **19** Әбијја Әрубамы тәгиб етди. Онун бир нечә шәһәрини, Бејтели^б, Јәшнаны, Әфраини^в вә онларын әтраф шәһәрләрини ишғал етди. **20** Әбијјанын дөврүндә Әрубам бир даһа әввәлки гүдрәтини гајтара билмәди. Сонра Јеһова ону чәзаландырды вә о өлдү.^г

21 Әбијја исә кет-кедә күчләнди. О, 14 арвад алды^д, онун 22 оғлу, 16 гызы олду. **22** Әбијјанын галан ишләри, әмәлләри вә сөзләри Идду пејгәмбәрин јазыларында гејдә алыныб.^д

14 Әбијја ата-бабаларына говушду, ону Давуд шәһәриндә^ө дәфн етдиләр. Онун јеринә оғлу Аса тахта чыхды. Асанын һакимижәти дөврүндә он ил өлкәдә әмин-аманлыг олду.

2 Аса Аллаһы Јеһованын көзүндә јахшы, мәғбул ишләр көрүрдү. **3** О, јад аллаһларын гурбанкаһларыны^ө, сәчдәкаһлары өлкәдән јох етди, дик дашлары* парча-парча етди,^ж Ашера бүтләрини^ж кәсди.^з **4** Јәһудалылар ата-бабаларынын Аллаһы Јеһоваја ибадәт етмәји, Онун Ганунуна, әмрләринә әмәл етмәји бујурду. **5** О, Јәһуданын бүтүн шәһәрләриндән сәчдәкаһлары, бухур гурбанкаһларыны јох етди.^и Онун һакимижәти заманы сәлтәнәтдә әмин-аманлыг һөкм сүрүрдү. **6** Аса Јәһудада гала-шәһәрләр тикди,^и

14:3 * Бу дашлар бүтпәрәстликдә ситәјиш мәгсәдилә истифадә олунурду.
^ж Лүғәтә бах.

чүнки о илләрдә өлкәдә эмин-аманлык иди. Јеһова она динчлик вердији үчүн һеч ким онунла мүһарибә етмирди.^а 7 Аса јәһудалылар деди: «Кәлин бу шәһәрләри инша едәк, әтрафына дивар чәкәк, бүрчләр^б тикәк, чәфтәли дарвазалар гојаг. һазырда өлкә бизимдир, чүнки биз Аллаһымыз Јеһоваја ибадәт едирик. Биз Она ибадәт етдијимиз үчүн О, һәр тәрәфдән бизә динчлик вериб». Беләчә, онлар уғурла шәһәрләри инша етдиләр.^в

8 Асанын ордусунда јәһудалылардан бөјүк галхан вә низә илә силаһланмыш 300 000 дөјүшчү, бинјаминлиләрдән кичик галхан вә ох-каманла силаһланмыш 280 000 икид дөјүшчү вар иди.^г

9 Сонралар һәбәш Зараһ 1 000 000 нәфәрлик орду вә 300 чәнк арабасы илә онлара гаршы јүрүш етди.^д О, Мәраша^е чатанда 10 Аса онун гаршысына чыхды вә гошунуну Мәрашда јерләшән Зефат вадисиндә дүздү. 11 Аса Аллаһы Јеһованы чағырыб^в деди: «Јеһова, Сәнин үчүн фәрг етмәз, Сән күчлүнүн дә, күчсүзүн дә дадына чатырсан.^г Јетиш дадымыза, еј Аллаһымыз Јеһова! Биз Сәнә архаланырыг^ж, бу издиһамын габағына Сәнин адынла чыхмышыг.^з Јеһова, Сәнсэн бизим Аллаһымыз! Гојма фани инсан Сәнә үстүн кәлсин».^а

12 Јеһова һәбәшләри Асанын вә јәһудалыларын өнүндә мәғлул етди. Һәбәшләр дөјүш мејданындан гачдылар.^б

13 Асанын ордусу Гәрарадәк^в онлары тәгиб етди. Һәбәшләрин һамысы гырылды, бир нәфәр дә сағ галмады. Јеһованын көмәјилә Асанын ордусу һәбәшләри гырыб-чатды. Јәһу-

ФӘС. 14

а 2См 15:15
Мс 16:7

б 2См 32:2, 5

в 36 127:1

г 2См 11:1, 12
2См 13:3

д 2См 16:8

е Јш 15:20, 44
2См 11:5, 8

ж Чх 14:10
1См 5:20
2См 32:20

з һк 7:7
1Иш 14:6

а 2См 13:12
2См 32:7, 8

б 1Иш 17:45
36 20:5
Мс 18:10

в Јш 7:9
36 9:19

г Гн 28:7

д Јр 20:1

Сағ сүтүн

ФӘС. 15

а Јр 4:8

б Әш 55:6

в 1См 28:9
Иб 10:38

г Гн 33:8, 10
2См 17:8, 9
Мл 2:7

д 36 106:43, 44
Әш 55:7

е Гн 28:15, 48

ж Јш 1:9
1См 28:20

з 2Пд 23:24

далылар чохла гәнимәт әлә кечирдиләр. 14 Һәмчинин онлар Гәра әтрафындакы бүтүн шәһәрләри дармадағын етдиләр. Чүнки оранын чамаатыны Јеһованын вәһми басмышды. Јәһудалылар бу шәһәрләри талан етдиләр. Орада чохла гәнимәт вар иди. 15 Онлар чобанларын чадырларына да һүчүм етдиләр вә чохла сәјда гојун-гузу, дәвә әлә кечирдиләр. Сонра Јерусәлимә гајытдылар.

15 Оидид оғлу Әзријанын үзәринә Аллаһын руһу енди. 2 О, Асанын гаршысына чыхыб деди: «Еј Аса, јәһудалылар вә бинјаминлиләр, мәни динләјин! Нә гәдәр ки сиз Јеһова иләсиниз, О да сизинләдир.^а Ону ахтарсаныз, тапачагсыныз,^б јох әкәр Ону тәрк етсәниз, О да сизи тәрк едәчәк.^в 3 Исраил узун мүддәт Аллаһдан, кәһин һәсиндән, ганундан узаг олуб.^г 4 Анчаг онлар дар күндә Исраилин Аллаһы Јеһоваја үз тутуб Ону ахтаранда О, Өзүнү онлара ашкар етмишди.^д 5 О вахтлар јола чыхмаг горхулу иди, чүнки өлкәдә һәрч-мәрчлик һөкм сүрүрдү. 6 Бир гөвм о бири гөвмү, бир шәһәр о бири шәһәри мәнһ едирди, чүнки Аллаһ онларын башына чүрбәчүр бәла кәтириб,^е онлары чашгынлыга салмышды. 7 Анчаг сиз мөһкәм олун, руһдан дүшмәјин.^ж 8 Зәһмәтинизә көрә мүкафат алачагсыныз».

8 Аса Әзријанын сөзләрини вә Оидид пејгәмбәрин сөјләдији пејгәмбәрлији ешидәндә чәсарәтләнди, бүтүн Јәһуда вә Бинјамин торпағындан, Әфраим дағлыг бөлкәсиндә әлә кечирдији шәһәрләрдән ијрәнч бүтләри јох етди.^з О,

Јехованын мэбэдинин гаршысындакы ејванын өнүндө јерлэшэн Јехованын гурбанкаһыны бәрпа етди.^а **9** Бүтүн Јәһуда вэ Бинјамин сакинләрни, Әфраим, Мәнэссэ, Шәмун торпагындан кэлэн јадәлчиләри топлады.^б Јехованын Аса илә олдуғуну көрэн чохла сәјда адам Израилдән онун јанына кәлмишди. **10** Беләликлә, онлар Асанын һакимијјәтинин он бешинчи илинин үчүнчү ајында Јерусәлимә топлашдылар. **11** Һәмин күн кәтирдикләри гәнимәтдән Јеһоваја 700 гарамал, 7000 гојун гурбан вердиләр. **12** Һәмчинин әһд етдиләр ки, ата-бабаларынын Аллаһы Јеһоваја бүтүн гәлбләри, бүтүн варлыглары илә ибадәт едәчәкләр.^в **13** ким Израилин Аллаһы Јеһоваја ибадәт етмәсә, бөјүк, кичик, гадын, киши, фәрғи јохдур, һәр кәс өлдүрүлчәк.^г **14** Беләликлә, онлар кәрәнәја, шәјпур сәдалары алтында севинч һарајлары илә, уча сәслә Јеһоваја анд ичдиләр. **15** Бүтүн Јәһуда бу анда көрә севинирди. Чүнки онлар үрәкдән анд ичмишдиләр, Она чан-дилдән үз тутмушдулар, О да Өзүнү онлара ашкар етмишди.^д Јеһова бундан сонра да онлара һәр тәрәфдән динчлик вериди.^е

16 Аса падшаһ нәнәси Мәкаһы^о мәликәликдән мәррум етди, чүнки о, Ашераја ибадәт үчүн ирәнч бүт дүзәлтмишди.^о Аса онун ирәнч бүтүнү кәсиб парча-парча етди вэ Гидрон вадисиндә јандырды.^ж **17** Сәчдәкаһлар исә Израилдән јох едилмәди.^з Бунунла белә, Асанын үрәји өмрү боју бүтүнлүклә Аллаһа бағлы галды.^и **18** О, өзүнүн вэ атасынын Аллаһ үчүн ајырдығы

ФӘС. 15

а 2См 8:12

б 2См 11:16
2См 30:25в Гн 4:29
2Пд 23:3
Нә 10:28, 29

г Чк 22:20

д 2См 15:2

е Мс 16:7

ж 1Пд 15:9, 10

з Гн 13:6-9

и 1Пд 15:13, 14

а 1Пд 14:22, 23
1Пд 22:43
2Пд 14:3, 4
2Пд 23:19, 20

и 1Пд 8:61

Сағ сүтүна 1Пд 7:51
1Пд 15:15
1См 26:26

б 2См 14:1

ФӘС. 16

в 1Пд 15:25, 27

г Јш 18:21, 25

д 1Пд 15:17-19

е 1Пд 7:51

ж 1Пд 20:1
2Пд 12:18
2Пд 16:8

з 2Пд 15:29

и Гк 18:29

а 1Пд 15:20-22

и 1Пд 15:17

ы Јш 18:21, 25

ј Јш 18:21, 24
1См 6:60, 64к Јш 18:21, 26
Гк 20:1л 1Пд 16:1
2См 19:2
2См 20:34

м Әр 17:5

шејләри — гызылы, күмүшү, чүрбәчүр әшјалары Аллаһын евинә кәтирди.^а **19** Асанын һакимијјәтинин отуз бешинчи илинәдәк мұһарибә олмады.^б

16 Асанын һакимијјәтинин отуз алтынчы илиндә Израил падшаһы Баша^в Јәһудаја һүчум етди вэ Јәһуда падшаһы Асанын јанына кедиб-кәләнләрин гаршысыны алмаг үчүн Раманы^г мөһкәмләндирмә башлады.^г **2** Онда Аса Јехованын евиндәки вэ падшаһын сарајындакы хәзинәдән гызыл-күмүш көтүрүб^д Дәмәшгдә јашајан Арам падшаһы Бәнһәдада^е көндәрди вэ деди: **3** «Мәнимлә сәнин, мәним атамла сәнин атан арасында сазиш вар. Мән сәнә гызыл вэ күмүш көндәрирәм. Кәл, Израилин падшаһы Баша илә бағладығын сазиши поз. Гој о, торпағларымдан чәкилсин».

4 Бәнһәдад Аса падшаһын сөзүнү гәбул етди вэ сәркәрдәләрини Израил шәһәрләринин үстүнә көндәрди. Онлар Ијуну^о, Даны^ж, Абил-Маими вэ Нифталы шәһәрләриндәки бүтүн анбарлары дармадағын етдиләр.^з **5** Баша бунлары ешидән кими Рамадакы тикинтини дајандырды. **6** Аса падшаһ бүтүн Јәһуданы сәфәрбәр етди. Онлар Башанын тикинтидә истифадә етдији дашлары,^и тирләри Рамадан^и дашыдылар. Аса падшаһ онларла Кибаны^к вэ Миспаһы^к мөһкәмләндирди.

7 Һәмин вахт көрүчү Һәнани^к Јәһуда падшаһы Асанын јанына кәлиб деди: «Сән Аллаһын Јеһоваја јох, Арам падшаһына архаландығын үчүн Арам падшаһынын ордусу сәнин әлиндән гуртулду.^л **8** Мәкәр һәбәшләрин, ливиялыла-

рын гошунлары аз иди? Онларын о гэдэр чэнк арабалары, сүварилэри вар иди. Амма Је-хова Она архаландыгын үчүн онлары сэнэ тәслим етди.^а 9 Јехова бүтүн јер үзүнү нәзәрден кечирир ки.^б сидги-үрәкдән Она бағлы оланларын рифаһы үчүн күчүнү көстәр-син.^в Сән исә ахмаглыг етдин, бундан сонра һәмишә мұһари-бә ичиндә олачагсан».^г

10 Бу сөзләр Асаја тохунду. О, бәрк гәзәбләнди вә көрүчү-нү зиндана салды. О вахт Аса башгаларына да зүлм етмәјә башлады. 11 Асанын илк иш-ләриндән сон ишләринә гэдәр һамысы Јәһуда вә Исраил пад-шаһларынын китабында јазы-лыб.^г

12 һакимижәтинин отуз доггузунчу илиндә Асанын ајаглары хәстәлијә тутулду. Кет-кедә хәстәлији шиддәт-ләнди. һәтта хәстә һалын-да да о, Јеховаја јох, тәбибләр-дә үз тутду. 13 Аса һакимижә-тинин гырх биринчи илиндә өлүб ата-бабаларына говуш-ду.^а 14 Ону Давуд шәһәриндә^в өзү үчүн дүзәлтдији мөһ-тәшәм гәбирдә дәфн етдиләр. Ону балзамла, мұхтәлиф јағ-лардан хүсуси һазырланмыш әтирлә долу јатаға гојдулар.^в һәмчинин онун шәрәфинә мис-ли көрүнмәмиш мигдарда бу-хур јандырдылар.

17 Асанын јеринә оғлу Јә-һушафат тахта чыхды.^ж О, Исраилдә тахтыны мөһкәм-ләндивди. 2 Јәһуданын бүт-түн гала-шәһәрләринә гошун јерләшдивди. Јәһуда мәмләкә-тинә вә атасы Асанын иш-ғал етдији Әфраим шәһәрләр-инә^з кешикчи дәстәләри гој-ду. 3 Јехова Јәһушафата јар олурду. Чүнки о, өзүндән га-баг јашајан улу бабасы Да-

ФӘС. 16

а 2См 14:9, 11
36 37:39, 40

б 3к 4:10

в 1Бт 3:12

г 1Пд 15:32

Ғ 1Пд 15:23

д 1Пд 15:24

е 2Иш 5:7

ө Мр 16:1
Лк 23:55, 56
Јһ 19:40

ФӘС. 17

ж 1Пд 15:24
1Пд 22:41

з 2См 15:8

Сағ сүгүн

а 2Иш 8:15

б Гн 4:29
2См 26:1, 5

в 1Пд 12:28-30
1Пд 13:33

г 1Пд 9:4, 5
36 132:12

Ғ 2См 18:1

д Гн 7:5
1Пд 22:42, 43

е Гн 33:8, 10
Мн 2:7

ө Гн 31:11
Јш 1:7, 8
Нә 8:7

ж 2См 18:1

з 2См 14:2, 6

и 1Пд 9:19
2См 8:3, 4

вудун јоллары илә кедир,^а Бааллара сәчдә етмирди. 4 Атасынын Аллаһына иба-дәт едир,^б Онун әмләринә табе олурду, Исраил падшаһ-ларынын јолу илә кетмир-ди.^в 5 Јехова да һакимижәти онун әлиндә мөһкәмләндир-ди.^г Бүтүн Јәһуда Јәһушафа-та бәхшиш веривди. Онун зәнкин сәрвәти, бөјүк шөһрә-ти вар иди.^г 6 Јәһушафат Је-хованын јолунда чәсарәтлән-ди. О, һәтта Јәһуда торпағыны сәчдәкаһлардан, Ашера бүтләр-индән тәмизләди.^д

7 Јәһушафат һакимижәти-нин үчүнчү илиндә Јәһуда шә-һәрләриндә халга тәлим вер-мәк үчүн әмирләри — Бә-наили, Әбдијаны, Зәкәријәни, Нәснаили вә Микајы чағырды. 8 Лавилиләрдән Шәмај, Нәсә-нијә, Зәбәдја, Асаил, Шамир-мут, Јәһунатан, Әдунијә, Туб-јаһ, Тубадуннијә, каһинләрдән^е Әлшама вә Јәһурам да онлар-ла иди. 9 Онлар өзләри илә Јехованын вердији Ганун ки-табыны^в көтүрүб Јәһудада тә-лим вермәјә башладылар. Бү-түн Јәһуда шәһәрләрини кә-зиб халга тәлим верирдиләр.

10 Јәһуда илә гошлу олан бүтүн мәмләкәтләри Јехова-нын хофу басмышды. Онлар Јәһушафатла мұһарибә етмир-диләр. 11 Филиштлиләр Јә-һушафата бәхшишләр вә хә-рач верирдиләр. Әрәбләр она өз сүрүләриндән 7700 гоч, 7700 кечи кәтиривдиләр.

12 Јәһушафат кетдикчә күчләндивди.^ж О, Јәһудада га-лалар^з вә анбар шәһәрләр^и ти-кирди. 13 О, Јәһуда шәһәрләр-индә бөјүк ишләр көрдү. Јерусәлимдә онун әскәрлә-ри вә икид дөјүшчүләри вар иди. 14 Нәсилләринә көрә онларын сијаһысы будур:

Јәһудадан олан минбашылар, башчы Аднаһ, онунла 300 000 икид дөјүшчү.^а **15** Онун башчылыгы алтында башчы Јәһукәнан, онунла бирликдә 280 000 дөјүшчү. **16** Һәмчинин Аднаһын башчылыгы алтында Јеһоваја чан-дилдән хидмәт едән Зәкри оғлу Амасја, онунла 200 000 икид дөјүшчү. **17** Бинјаминдән^б икид дөјүшчү Әлјада, онунла биркә ох-каман вә галханла силаһланмыш 200 000 нәфәр.^в **18** Онун башчылыгы алтында Јәһузабад, онунла бирликдә дөјүшә һазыр 180 000 нәфәр. **19** Бунлар падшаһын бүтүн Јәһудадакы гала-шәһәрләр^г гојдуғу дөјүшчүлөрдән әләвә она хидмәт едән дөјүшчүләр иди.

18 Јәһушафатын зәнкин сәрвәти, бөјүк шөһрәти вар иди.^д Амма о, Әһәблә гоһум олду.^е **2** Бир нечә ил сонра Јәһушафат Сәмәријјә Әһәбин јанына кетди.^в Әһәб Јәһушафатла адамлары үчүн чохла гојун-кечи, мал-гара гурбан кәсди. Сонра ону Рамут-Киладын^г үстүнә јүрүш етмәјә тәһрик етди. **3** Исраил падшаһы Әһәб Јәһуда падшаһы Јәһушафата деди: «Мәнимлә Рамут-Килада кедәрсән?» О чаваб верди: «Сән нечә, мән дә елә. Елә бил ки, мәним халғым сәнин халғындыр. Сәнинлә чийин-чийинә дөјүшәчәјик».

4 Јәһушафат Исраил падшаһына деди: «Кәл әввәлчә көрәк Јеһова нә дејир».^д **5** Исраил падшаһы дөрд жүзә гәдәр пејғәмбәри бир јерә јығыб онлардан сорушду: «Рамут-Килада гаршы јүрүшә кедәк, јохса јох?» Онлар дедиләр: «Кет, Аллаһ ораны падшаһа тәслим едәчәк».

ФӘС. 17

а 2См 13:3
2См 26:11-13

б Јр 49:27

в 2См 14:8

г 2См 11:5, 23

ФӘС. 18

д 2См 17:5

д 1Пд 16:28, 33
1Пд 21:25

е 1Пд 22:2-4
2См 19:2

в Гн 4:41-43
1См 6:77, 80

ж 2Иш 2:1
1Пд 22:5, 6

Сағ сүгүн

а 2Пд 3:11

б 1Пд 22:7, 8

в 1Пд 18:4
1Пд 19:9, 10

г Әр 38:4

д 1Пд 22:9-12

д Ми 3:5

е Әш 30:9, 10

е 1Пд 22:13-17

ж Әр 23:28
Һә 20:27

6 Онда Јәһушафат сорушду: «Бурада Јеһованын пејғәмбәри вар?»^а Кәл онун да васитәсилә Аллаһа мүрачиәт едәк».^б

7 Онда Исраил падшаһы Јәһушафата деди: «Јеһоваја мүрачиәт етмәк үчүн бир нәфәр дә вар,^в Јимла оғлу Микај. Амма ондан зәһләм кедир. О, һеч вахт мәним хејримә пејғәмбәрлик етмир, анчаг пислијимә едир».^г Јәһушафат деди: «Јох, падшаһ, белә демә».

8 Исраил падшаһы сарај мәмуруну чағырыб деди: «Тез Јимла оғлу Микајы бура кәтир».^д **9** Бу вахт Исраил падшаһы вә Јәһуда падшаһы Јәһушафат әјинләриндә шаһ либасы Сәмәријјә дарвазасынын ағзындакы хырманда тахт гуруб отурмушдулар. Бүтүн пејғәмбәрләр онларын гаршысында пејғәмбәрлик едирди. **10** Кәнанәһ оғлу Сидгијјә өзү үчүн дәмир буһнузлар дүзәлдиди деди: «Јеһова белә дејир: «Арамирләри бунларла варуб мәнв едәчәксән»». **11** Башга пејғәмбәрләр дә ејни чүр пејғәмбәрлик едирдиләр: «Рамут-Килада кет, гәләбә сәниндир!»^а Јеһова ораны падшаһа тәслим едәчәк».

12 Микајы чағырмаға кедән гасид она деди: «Бура бах, бүтүн пејғәмбәрләр бир ағыздан падшаһын хејринә пејғәмбәрлик едирләр. Гој сәнин дә сөзләрин онларынкы илә үст-үстә дүшсүн,^в падшаһын хејринә даныш».^г **13** Микај деди: «Јеһоваја анд олсун, Аллаһым мәнә нә сөйләјәчәк, ону да дөјәчәјәм».^д **14** Сонра о, падшаһын һүзуруна кәлди. Падшаһ ондан сорушду: «Микај, Рамут-Килада гаршы јүрүшә кедәк, јохса јох?» О деди: «Кет, гәләбә сәниндир! Онлар сизә тәслим едиләчәк».

15 Падшаһ она деди: «Сәни нечә дәфә Јеһованын адына анд верим ки, мәнә һәгигәти дејәсэн?» 16 Микај деди: «Мән исраиллиләрин чобансыз гојунлар кими^а дағлара сәпәләндијини көрүрәм. Јеһова деди: “Онларын ағасы јохдур, гој һәрә сағ-саламат евинә гајытсын”».

17 Исраил падшаһы Јәһушафата деди: «Мән сәнә демәдим, о, мәним хејримә пејғәмбәрлик етмәјәчәк, пислијимә едәчәк?»^б

18 Микај сөзүнә давам етди: «Јеһованын сөзүнү динләјин. Мән Јеһованы тахтында отуран көрдүм.^в Көјләрин ордусу^г Онун сағында-солунда дурмушду.^д 19 Јеһова деди: “Ким Әһәби товлайыб Рамут-Килада көндәрә биләр ки, орада өлсүн?” Һәрә бир шеј деди. 20 Ахырда бир мәләк^а габага чыхыб Јеһованын һүзурунда дурду вә деди: “Мән товлајарам”. Јеһова сорушду: “Нечә?” 21 О деди: “Мән кедиб пејғәмбәрләрин ағзына јалан сөзләр гојарам”. Аллаһ деди: “Сән ону товлајачагсан, сәнә алынчаг. Кет, дедијин кими ел”. 22 Инди Јеһова бүтүн бу пејғәмбәрләрин дилинә јалан сөзләр гојуб.^е Јеһова сәнин башына фәлакәт кәтирмәјә фәрман вериб».

23 Кәнанаһ оғлу Сидгијя^б Микаја^в јахынлашыб онун үзүнә шиллә вурду^в вә деди: «Көрәсән, Јеһованын руһу һансы јолла мәним јанымдан кечиб сәнинлә данышды?»^в 24 Микај деди: «Ичәри отаға кириб кизләнмәјә јер ахтаранда биләчәксән һансы јолла». 25 Исраил падшаһы деди: «Микајаы шәһәр дарғасы Аму-

18:20 ^а һәрфән: *руһ*. Лүғәтдә «руһ» сөзүнә бах.

ФӘС. 18

а Лв 26:14, 17
Сј 27:16, 17

б 1Пд 22:18

в Әш 6:1
Һә 1:26
Вһ 20:11

г Әј 1:6
Дн 7:9, 10

д 1Пд 22:19-23

е Зб 104:4

е Әш 19:14
Һә 14:9

ө 2См 18:10

ж 2См 18:7

з Әр 20:2
Мр 14:65

и 1Пд 22:24-28

Сағ сүтун

а 2См 16:10
Һә 5:18

б Сј 16:29

в Јш 20:8
1Пд 22:29-33
2См 18:2

г Чх 14:10
2См 13:14

д 1Пд 22:34, 35

д 2См 18:22

ла шаһзадә Јуәшин јанына апарын. 26 Онлара дејин ки, падшаһ белә бујуруп: “Бу адамы зиндана салын.^а Мән саламат гајыдана гәдәр она гысым-гысым чөрәк вә су верин”». 27 Онда Микај: «Әкәр сән сағ-саламат гајытсан, демәли, мәнимлә Јеһова данышмајыб»,^б — деди вә сонра әлавә етди: «Ај чамаат, һамыңыз ешидин!»

28 Исраил падшаһы вә Јәһуда падшаһы Јәһушафат Рамут-Килада кетдиләр.^в 29 Исраил падшаһы Јәһушафата деди: «Мән гијафәми дәјишиб дөјүшә кирәчәјәм. Сән исә шаһ либасыны кејин». Исраил падшаһы гијафәсини дәјишди вә онлар дөјүш мејданына атылдылар. 30 Арам падшаһы чәнк арабаларынын башчыларына әмр етмишди: «Бахын, һеч кимлә дөјүшмүрсүнүз, јалныз Исраил падшаһы илә дөјүшүрсүнүз!» 31 Араба башчылары Јәһушафаты көрәндә дедиләр: «Бу, Исраил падшаһыдыр». Онлар Јәһушафата гаршы дөјүшмәк үчүн она тәрәф дөндүләр. Бу заман Јәһушафат чығырыб көмәк истәди^г вә Јеһова она көмәк етди, арадиләри башга истигамәтә јөнәлтди. 32 Араба башчылары көрәндә ки, бу, Исраил падшаһы дејил, даһа ону тәгиб етмәдиләр.

33 Бир нәфәр нишан алмадан ох атды. Ох Исраил падшаһынын зиреһинин тикишләри арасындан кечиб ону јаралады. Падшаһ арабачысына деди: «Ағыр јараланмышам, дөн мәни мејдандан чыхарт».^д

34 Бүтүн күнү шиддәтли дөјүш кетди. Падшаһы ахшама гәдәр үзү арадиләрә тәрәф арабада ајаг үстә сахладылар. Күн батанда о өлдү.^д

19 Јәһуда падшаһы Јәһушафат сағ-саламат Јерусәлимә, сарајына гајытды.^а

2 Көрүчү Һәнани^б оғлу Јәһу^в Јәһушафат падшаһын гаршысына чыгыб деди: «Пис адама көмөк етмәклә,^г Јеһоваја нифрәт едәнләри севмәклә дүзкүн иш көрүрсән?»^д Буна көрә Јеһова сәнә гәзәбләниб. **3** Амма Аллах сәнәдә јахшы шејләр көрүб.^е Сән өлкәни Ашерә бүтләриндән тәмизләмисән, үрәјиндә Аллаһы ахтармағы гәт етмисән».^ө

4 Јәһушафат Јерусәлимдә јашады. О, халгы ата-бабаларынын Аллаһы Јеһоваја тәрәф дөндөрмәк^з үчүн јенә дә Биир-Сәбадан Әфраим дағлыг бөлкәсинәдәк^ж бүтүн өлкәни кәзиб-долашды. **5** Бүтүн мәмләкәттә, Јәһуданын галашәһәрләринин һәр бириндә һакимләр тәјин етди.^з **6** О, һакимләрә деди: «Нә етдијинизә фикир верин, чүнки инсан үчүн јох, Јеһова үчүн һөкм чыхарырсыныз. Сиз һөкм чыхараңда О, сизинлә олачаг.» **7** Јеһовадан горхун.^ы Нә етдијинизә фикир верин. Аллаһымыз Јеһовада һагсызлыг,^ј тәрәфкешлик јохдур^к, Ону сатын алмаг мүмкүн дејил».^л

8 Јәһушафат Јерусәлимдә дә лавилиләрдән, каһинләрдән вә Исраилин нәсил башчыларындан бәзиләрини тәјин етди ки, Јеһованын өнүндә һәким кими хидмәт етсинләр вә Јерусәлим сакинләринин ишинә бахсынлар.^м **9** Падшаһ онлара әмр етди: «Вәзифәнизи Јеһовадан горхараг, сәдагәтлә, сидги-үрәкдән јеринә јетирин. **10** Өз шәһәрләриндә јашајан гардашларыныз истәр

19:3 * Һәрфән: үрәјини Аллаһы ахтармаға һазырламысан.

ФӘС. 19

а 2См 18:31,
32

б 2См 16:7

в 1Пд 16:1

г 1Пд 21:25

д 36 139:21

е 1Пд 14:1, 13

ж 2См 17:3-6

з 2См 15:8

и Јш 17:14, 15

к Гн 16:18

л Гн 1:16, 17
36 82:1

м Чх 18:21

н Јр 18:25
Гн 32:4

о һә 10:34
Рм 2:11
1Бт 1:17

п Гн 10:17
Гн 16:19

р Гн 17:9
Гн 21:5
Гн 25:1

Сағ сүтүн

а Гн 17:8

б Мн 2:7

в 2См 15:2

ФӘС. 20

г һк 3:14
2Иш 8:2
36 83:2, 6

д Јр 19:36-38

е Јш 15:1

ж Јш 15:20, 62

з 2См 19:1, 3

и Гн 4:29-31

к 1Пд 8:23
Мт 6:9

ган төкүлмәси^а илә бағлы, истәр ганун, әмр, гајда, јахуд һөкмлә бағлы мәсәлә илә јаныныза кәләндә онлара хәбәрдарлыг едн ки, Јеһованын гаршысында күнаһ етмәсинләр. Јохса Аллаһын сизә вә гардашларыныза гәзәби тутар. Онлара хәбәрдарлыг едн ки, күнаһкар олмајасыныз. **11** Будур, Јеһованын ишләри үчүн бөјүк бөјүк каһин Әмарийә,^б падшаһын ишләри үчүн исә Јәһуда гәбиләсинин башчысы Исмајыл оғлу Зәбәдја сизә башчы олачаг. Лавилиләр сизин үчүн нәзарәтчи олачаглар. Чәсур олун, ишә башлајын. Гој Јеһова бу саваб ишинизи аванд етсин».^в

20 Бундан сонра муабиләр^г, әмуниләр^д вә әммуналардан^е бәзиләри бирләшиб Јәһушафатла мүһарибә етмәјә кәлдиләр. **2** Јәһушафата хәбәр вердиләр: «Дәниз^ж тәрәфдән, Әдумдан^з сәнин үстүнә бөјүк бир издиһам кәлир. Онлар һасун-Тамарда, јәни Ејн-Кедидәдирләр^и». **3** Јәһушафат буну ешидәндә горхуја дүшдү. О, Јеһоваја үз тутду^к вә бүтүн Јәһудадә орус елан етди. **4** Јәһудалылар Јеһоваја мүрашиәт етмәк^л үчүн бир јерә топлашдылар. Онлар Јәһуданын бүтүн шәһәрләриндән кәлдиләр ки, Јеһова онлара бир јол көстәрсин.

5 Јәһушафат Јеһованын мәбәдиндә, јени һәјәттә дуран Јәһуда вә Јерусәлим чамаатынын өнүндә дајаныб **6** деди:

«Еј ата-бабаларымызын Аллаһы Јеһова! Еј көјләрдә јашајан Аллах!^м Сән бүтүн халгларын сәлтәнәтләри үзәрин-

20:1 * Дикөр вариант: мәуниләрдән.

20:2 * Көрүнүр, Өлү дәниз нәзәрдә тутулур.

дә һөкмранлыг едирсэн.^а Күч, гүввэт Сэндәдир. Ким Сәнә гаршы дура биләр?^б **7** Мәкәр Сән, еј Аллаһымыз, бу өлкәнин сакинләрини Исраилин гаршысындан говуб өлкәни һәмшишлик достун Ибраһимин өвләдларына вермәдин?^в **8** Онлар да бурада мәскән салыб Сәнин адына мүгәддәс мәкан дүзәлтдиләр^г вә дедиләр: **9** “Әкәр бизә фәлакәт — гылынч, һөкм, хәстәлик, ачлыг үз верәрсә, бу евин гаршысында, Сәнин һүзурунда дуруб (чүнки бу ев Сәнин адыны дашыјыр)^д дар күнүмүздә Сәндән имдад диләјәрик, Сән дә ешидиб бизим дадымыза јетишәрсән”.^е **10** Амма инди көр әмуниләр, муабиләр вә Саир дағынын^ө сакинләри нә едиләр. Мисирдән чыхыб кәләндә Сән исраиллиләрә изин верәмешдин ки, онлара һүчум етсинләр. Исраиллиләр дә онлардан јан кечиб онлары мәнв етмәмишди.^ж **11** Инди онун әвәзини бизә көр нечә вериләр, Сәнин вердијин мирасдан бизи говмаг истәјирләр.^з **12** Еј Аллаһымыз, онлары җәзаландырмајачагсан?^и Ахы үстүмүзә кәлән бу бөјүк издиһамын гаршысында ачизик, билмирик нә едәк, “көзүмүзү Сәнә дикмиши^и”.

13 Бу арада гадынлы, ушагы, көрпәли бүтүн Јәһуда халгы Јеһованын өнүндә дурмушду.

14 О вахт Јеһованын руһу чамаатын арасында олан Јаһәзилдин үзәринә енди. (Асәф өвләдларындан лавили Јаһәзил Зәкәријәнин, Зәкәријә Бәнәјинин, Бәнәји Јаәлин, Јаәл Мәтәнјаһын оғлу иди.) **15** О деди: «Еј Јәһуда, Јерусәлим сакинләри, Јәһушафат падшаһ, ешидин! Јеһованын сизә

ФӘС. 20а 1См 29:11
Дн 4:17б 1См 29:12
Өш 40:15, 17
Дн 4:35в Јр 12:7
Нә 9:7, 8
Өш 41:8
Јг 2:23

г 2См 2:4

д 2См 6:20

е 1Пд 8:33, 34
2См 6:28-30

ж Јр 36:8

з Сј 20:17, 18
Гн 2:5, 9, 19и жк 11:23, 24
36 83:2, 4и з жк 11:27, 28
36 7:6

и 2Пд 6:15, 16

ы 2См 14:11
36 25:15
36 62:1**Сағ сүгүн**а Гн 1:29, 30
Јш 11:4, 6
2См 32:7, 8

б Өш 30:15

в Чх 14:13, 14
Чх 15:2
1Иш 2:1
1См 16:23
Мрс 3:26г Гн 31:8
Јш 10:25д Сј 14:9
2См 15:2

е 1См 23:12

ж 1См 15:16

з 2См 11:5, 6

и ж Чх 14:31
Чх 19:9

з 1См 15:16

и Чх 34:6

сөзү будур: “Бу бөјүк гошундан горхмајын, дәһшәтә кәлмәјин. Бу дөјүш сизин дедил, Аллаһындыр.”^а **16** Сабаһ онларын үстүнә кедин. Онлар Сис кечиди илә јухары галхачаглар. Онлары вадинин гуртарачағында, Јәруил чөллүјүнүн өнүндә көрәчәксиниз. **17** Бу дәфә сиз дөјүшмәјәчәксиниз. Сәф гурун, дуруб көзләјин^б, көрүп Јеһова сизи нечә хилас едир.^в Еј Јәһуда вә Јерусәлим, горхмајын, дәһшәтә кәлмәјин!^г Сабаһ онларын үстүнә кедин, Јеһова сизинлә олачар^д”.^е

18 Онда Јәһушафат јерәдәк тәзим етди, бүтүн Јәһуда вә Јерусәлим сакинләри Јеһоваја сәчдә гылдылар, Јеһованын һүзурунда јерә дөшәндиләр. **19** Сонра Кәһат^д вә Гарун оғулларындан олан лавилләр галхыб вар күчләри илә Исраилин Аллаһы Јеһоваја һәмд охудулар.^е

20 Онлар ертәси күн сәһәр тездән галхыб Тәгуһ^ө чөллүјүнә кетдиләр. Кедәндә Јәһушафат онларын гаршысында дуруб деди: «Еј Јәһуда вә Јерусәлим сакинләри, мәни динләјин. Аллаһыныз Јеһоваја инанын, онда мөһкәм дура биләчәксиниз. Онун пејгәмбәрләринә инанын,^ж онда уғур газанагсныыз».

21 Халгы мәсләһәтләшдикдән сонра Јәһушафат мүгәддәс либасда Јеһоваја мәзмур охујан^з, Ону мәдһ едән кишиләр тәјин етди. Онлар гошунун өнүндә кедиб: «Јеһоваја шүкүр един, Онун мәнәббәти әбәдидир»,^и — дедә охујурдулар.

22 Онлар севинчлә мәдһ охумаға башлады. Онда Јеһова Јәһудаја һүчум едән әмуниләрә, муабиләрә вә Саир дағынын сакинләринә

гаршы пусгу дүзэлтди. Онлар бир-бирини гырмага башладылар.^а **23** Эмунилэрлэ муабилэр Саир дагынын^б сакинлэринэ хүчүм едиг онлары гырдылар. Саир сакинлэрини гырыб гуртарандан сонра бир-бирини өлдүрдүлөр.^в

24 Јәһудальылар чөллүкдәки^г көзәтчи гүлләсинә чатдылар. Онлар дүшмән гошунларына тәрәф баханда көрдүлөр ки, һәр јер мејитлә долудур,^д бир нәфәр дә сағ адам јохдур. **25** Јәһушафатла адамлары мејитләри сојмага кетдиләр. Чохлу мал, палтар, гиймәтли шејләр тапдылар. О гәдәр шеј көтүрдүлөр ки, дашымага күчләри чатмады.^е Гәнимәт чох олдуғундан ону үч күнә дашыдылар. **26** Дөрдүнчү күн Бәрәкәт дәрәсиндә јыгышыб Јеһоваја алгыш етдиләр. Беләликлә, һәмјин јерин адыны Бәрәкәт дәрәси гојдулар^в вә ора бу күнәдәк белә адланыр.

27 Сонра бүтүн јәһудальылар вә јерусәлимилләр Јәһушафатын башчылығы алтында шәнлик ичиндә Јерусәлимә јајытдылар. Јеһова дүшмәнләрини мәғлуб едиг онлара гәләбә севинчи бәхш етмишди.^з **28** Онлар телли аләтләр, чәнк^ж, кәрәнәј^з чала-чала Јерусәлимә дахил олдулар вә Јеһованын мәбәдинә кәлдиләр.^д **29** Јеһованын Исраилин дүшмәнләринә гаршы дөјүшдүјүнү ешидәндә бүтүн сәлтәнәтләри Аллаһын хофу бүрүдү.^е **30** Беләликлә, Јәһушафатын сәлтәнәтиндә әмин-аманлыг олду. Аллаһы она һәр тәрәфдән динчлик верди.^в

31 Јәһушафат бундан сонра да Јәһуда үзәриндә һакимийәт сүрдү. О, тахта чыханда отуз беш јашында иди вә ијирми беш ил Јерусәлимдә һаки-

ФӘС. 20

а һк 7:22
1Иш 14:20
б Гн 2:5
в Чк 14:25
һә 38:21
г 2См 20:16
д Чк 14:30
36 110:5, 6
Әш 37:36
е Чк 12:35
2Пд 7:15, 16
ж Чк 17:14, 15
1Иш 7:12
з 1Иш 2:1
36 20:5
36 30:1
ж 2Иш 6:5
1См 16:5
з Сј 10:8
1См 13:8
2См 29:26
и 36 116:19
ы Чк 15:13, 14
Јш 9:3, 9
2См 17:10
ј Јш 23:1
2Иш 7:1
2См 15:15

Сағ сүтун

а 1Пд 22:41, 42
б 1Пд 15:11
в 2См 17:3, 4
2См 19:2, 3
г 1Пд 15:14
1Пд 22:43
2См 17:1, 6
д 1Пд 18:21
е 1Пд 16:1
2См 19:2
ж 2Пд 1:2, 16
з Сј 33:1, 35
Гн 2:8
1Пд 9:26
и 2См 19:2
36 127:1
ы 1Пд 22:48

ФӘС. 21

ј 1Пд 22:50
к 2См 11:5, 23
л 2Пд 8:16

мијәт сүрдү. Онун анасы Шилһи гызы Әзубә иди.^а **32** Јәһушафат атасы Асанын јолу илә кетди,^б о јолдан дөнмәди. О, Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.^в **33** Лакин сәдәкаһлар јох едилмәди.^г Халгын үрәји һәлә дә ата-бабаларынын Аллаһына тәрәф мејилләnmәмишди.^д

34 Јәһушафатын галан ишләри, илк ишләриндән сон ишләринә гәдәр һамысы Исраил падшаһларынын китабына дахил едилән һәнани^а оғлу Јәһунун^б јазыларында гејдә алыныб. **35** Бу һадисәдән сонра Јәһуда падшаһы Јәһушафат пис ишләр көрән Исраил падшаһы Әһәзја илә иттифаг бағлады.^в **36** Онлар бирликдә Таршишә кедән кәмиләр^ж дүзәлтмәк гәрарына кәлдиләр вә кәмиләри Әзјун-Гәбәрдә дүзәлтдиләр.^з **37** Амма Мераш оғлу Дудәвахын оғлу Әлјәзәр Јәһушафатын әлејһинә пејғәмбәрлик едиг деди: «Әһәзја илә иттифаг бағладығын үчүн Јеһова сәнин ишини позачаг».^д Беләликлә, кәмиләр гәзәја уғрады,^е Таршишә кедиб чыхмады.

21 Јәһушафат ата-бабаларына говушуб Давуд шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн олунду. Оғлу Јәһурам онун јеринә тахта чыхды.^ј **2** Онун гардашлары, Јәһушафатын оғуллары бунлар иди: Әзрија, Јәһјил, Зәкәријјә, Әзрија, Микајыл вә Шәфәгај. Бунлар Исраил падшаһы Јәһушафатын оғуллары иди. **3** Јәһушафат онлара чохлу һәдијәләр — гызыл, күмүш вә башга гиймәтли әшјалар, һәмчинин Јәһудада гала-шәһәрләр^к бағышлады. Сәлтәнәти исә Јәһурама^л верди, чүнки о, илк оғул иди.

4 Јәһурам атасынын тахтында отурду. О, бүтүн гардашларыны, еләчә дә Исраилдә бир нечә әмири гылынчдан кечириб^а өз мөвгејини мөһкәмләндирди. 5 Јәһурам падшаһ оланди отуз ики јашында иди вә сәккиз ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү.^б 6 О, Әһәб евиндән оланлар кими, Исраил падшаһларынын јолу илә кетди,^в чүнки онун арвады Әһәбин гызы иди.^г Јәһурам Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрүрдү. 7 Амма Јеһова гулу Давудла кәсдији әһд намин^д Давудун нәслини мөһв етмәк истәмәди, чүнки О, Давуда сөз вермишди ки, онун вә оғууларынын чырағы һеч вахт сөнмәјәчәк.^е

8 Онун дөврүндә әдумиләр Јәһудая гаршы үсјан галдырыб^б үзәрләринә падшаһ гојдулар.^в 9 Јәһурам сәркәрдәләри вә чәнк арабалары илә Әдума кечди. О, кечә икән галхыб ону вә араба башчыларыны мұһасирәјә алан әдумиләри мәғлуб етди. 10 Лакин Әдум бу күнә гәдәр Јәһудая табе олмур. Һәмин вахт Либна^ж да Јәһурама гаршы үсјан етди, чүнки о, ата-бабаларынын Аллаһы Јеһованы тәрк етмишди.^з 11 Һәмчинин Јәһуда дағларында сәчдәкаһлар^и дүзәлдиб Јерусәлим сакинләрини Аллаһа хәјәнәтә сүрүкләмиш вә Јәһуданы јолдан чыхармышды.

12 Она Илјас^ы пејғәмбәрдән бир намә кәлди. Намәдә јазылмышды: «Улу бабан Давудун Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сән атан Јәһушафатын^к вә Јәһуда падшаһы Асанын^к јолу илә кетмирсән. 13 Исраил падшаһларынын јолу илә кедиб^к Јәһуданы вә Јерусәлим сакинләрини Әһәб еви

ФӘС. 21

а Һк 9:5, 6
б 2Пд 8:17-19
в 1Пд 14:7, 9
Һш 4:1
г 2См 22:2
Һә 13:26
д 2Иш 23:5
36 89:20, 28
Әр 33:20, 21
е 2Иш 7:12, 16
1Пд 11:36
36 132:11
ж 2Пд 7:40
з 1Пд 22:47
2Пд 8:20-22
и 2См 15:2
Әр 2:13
к 1Пд 12:2
л 2Пд 2:1, 11
м 2См 17:3
н 1Пд 15:11
2См 14:2, 5
о 1Пд 16:25, 33

Сағ сүтүн

а Чк 34:15
2Пд 9:22
Әр 3:8
б 2См 21:4
в Јш 13:1, 2
2Иш 8:1
г 2См 17:11
д 1Пд 11:14
2См 33:11
Әш 10:5
е 1Пд 14:25, 26
ж 2См 22:1
з Һә 12:21-23
и 2См 16:13,
14
Әр 34:4, 5
к 1Пд 2:10
л 2См 24:24,
25
2См 28:27

ФӘС. 22

ы 2См 21:16,
17

2 САЛНАМӘЛӘР 21:4—22:1

кими хәјәнәтә^а сөвг едирсән. Сән һәтта өзүндән јахшы олан гардашларыны, атанын оғууларыны да гәтлә јетирмисән.^б

14 Буна көрә дә Мән Јеһова сәнин халгына, оғууларына, арвадларына вә мал-мүлкүнә ағыр зәрбә ендирәчәјәм.

15 Сән исә чохла хәстәлијә дүчар олачагсан, бағырсаг хәстәлијинә тутулачагсан, кетдикчә хәстәлијин о гәдәр шиддәтләнәчәк ки, ахырда бағырсагларын төкүләчәк”».

16 Сонра Јеһова филиштлиләри^в вә һәбәшләрин гоншулуғунда јашајан әрәбләри^г Јәһурама гаршы галдырды.^д

17 Онлар Јәһудая сохулуб падшаһын евини талан етдиләр,^е оғууларыны, арвадларыны апардылар. Тәкчә падшаһын кичик оғлу Јәһәз^ж галды.^з 18 Бундан сонра Јеһова Јәһурамы сағалмаз бағырсаг хәстәлијинә мүбтәла етди.^и

19 Арадан ики ил кечди, хәстәлик үзүндән онун бағырсағлары төкүлдү. О, әзаб чәкәчәкә өлдү. Јәһурамын ата-бабалары үчүн бухур јандыран халг онун үчүн бухур јандырмады.^к 20 Јәһурам падшаһ оланди отуз ики јашында иди вә сәккиз ил Јерусәлимдә һакимијәт сүрдү. Һеч ким онун өлүмүнә һејифсиләнмәди. Ону Давуд шәһәриндә дәфн етдиләр,^л амма падшаһ гәбиристанлығында дәфн етмәдиләр.^м

22 Јерусәлим әһли Јәһурамын јеринә онун кичик оғлу Әһәзјаны тахта чыхарды. Чүнки басгынчылар әрәбләрлә биркә кәлиб онун бөјүк гардашларыны өлдүрмүшдүләр.^н Беләчә, Јәһурам оғлу Әһәзја Јәһудадә һакимијәт сүрмәјә

21:17 * Дикәр ады Әһәзја.

башлады.^a **2** О тахта чыханда ијирми ики јашында иди вә бир ил Јерусәлимдә һакимиј-јәт сүрдү. Онун анасы Омринин^b нәвәси Өтәлја^c иди.

3 Өһәзја да Өһәб евинин јолу илә кетди,^f чүнки анасы ону пис јола јөнәлдирди. **4** О, Өһәб еви кими, Јеһованын бә-јәнмәдији пис ишләр көрүрдү, чүнки атасынын өлүмүндән сонра Өһәб евинин сөзү илә отуруб-дурурдү. Бу, онун мәһвинә кәтириб чыхарды. **5** Өһәзја онларын сөзү илә Исраил падшаһы Өһәб оғлу Јәһурамла бирликдә Арам падшаһы һәзаиллә^f вурушмаг үчүн Рамут-Килада^g кетди. Орада охатанлар Јәһурамы жаралалды. **6** О, Рамада Арам падшаһы һәзаиллә дөјүшдә алдыгы жаралардан сағалмаг үчүн Јизраилә^g гајытды.^o

Јәһуда падшаһы Јәһурам^ж оғлу Өһәзја* Өһәб оғлу Јәһурамы^з көрмәк үчүн Јизраилә кетди, чүнки о жараланмышды^з.^h **7** Өһәзјанын Јәһурама баш чәкмәси онун мәһвинә сәбәб олду. Бу иш Аллаһдан иди. Өһәзја орада оlanda Јәһурамла биркә Нимшинин нәвәси Јәһунун^ы гаршысына чыхды. Јеһова Јәһуну Өһәб евини јох етмәк үчүн^и мәш етмишди. **8** Јәһу Өһәб нәслинә кәсилән һөкмү ичра етмәјә башлады. О, Јәһуда әмирләрини вә Өһәзјаја хидмәт едән гардашлары оғулларыны көрүб онлары өлдүрдү.^к **9** Сонра Өһәзјаны ахтарды. Ону Сәмәријәдә кизләндији јердә тапдылар вә Јәһунун јанына кәтириб өлдүрдүләр. «О, Јеһоваја сидгирүрәкдән ибадәт етмиш Јәһушафатын нәвәсидир»^к дејиб ону дәфн етдиләр.^н Бунунла да

22:6 * Бәзи ибрани әлјазмаларында Өзрија. ^h Јахуд хәстә иди.

ФӘС. 22

a 2Пд 8:24-26

б 1Пд 16:28

в 2Пд 11:1
2Пд 11:13, 16
2См 24:7г 1Пд 16:33
2Пд 8:27, 28
Мк 6:16f 2Пд 8:15
2Пд 10:32д 1Пд 22:3
2См 18:14

e Јш 19:18, 23

ө 2Пд 9:15

ж 2Пд 8:16

з 2Пд 3:1

и 2Пд 9:16

ы 1Пд 19:16
2Пд 9:20, 21

j 2Пд 9:6, 7

к 2Пд 10:10-14

к 2См 17:3, 4

л 2Пд 9:27, 28

Сағ сүтүн

a 2См 22:2

б 2Пд 11:1-3

в 2Пд 8:16

г 2Пд 11:21

f 2См 23:1

д 2Иш 7:12, 13
1Пд 15:4
2См 21:7**ФӘС. 23**

e 2Пд 11:4

ө 2См 8:14

ж 2Иш 5:3

з 2Иш 7:8, 12
1Пд 2:4
1Пд 9:5
36:89-20, 29и 2Пд 11:5-8
1См 9:22-25
1См 24:3
1См 26:1

ы 1Пд 7:1

Өһәзјанын евиндә падшаһлыг етмәјә габил бир кимсә галмады.

10 Өһәзјанын анасы Өтәлја^a оғлунун өлдүјүнү көрөндә галхыб бүтүн Јәһуд евинин шаһ нәслини гырды.^б **11** Анчаг Јәһурам^в падшаһын гызы Јәһусәбат өлүм һөкмү верилмиш шаһзадәләрин ичиндән Өһәзјанын оғлу Јуәси^г хәлвәтчә гачыртды вә ону дәјәси илә биркә ичәридәки јатаг отағына апарды. Падшаһын гызы Јәһусәбат (о, каһин Јәһјадајын^г арвады, Өһәзјанын бачысы иди) Јуәси Өтәлјадан кизләдә билди. Өтәлја ону өлдүрмәди.^д

12 Јуәс алты ил онларын јанында Аллаһын мәбәдиндә кизләнди. Бүтүн бу вахт әрзиндә Өтәлја өлкәдә һөкмранлыг едирди.

23 Једдинчи илдә каһин Јәһјадај чәсур аддым атараг јүзбашыларла^e — Јәраһим оғлу Өзрија, Јәһүкәнан оғлу Исмајыл, Абид оғлу Өзрија, Адај оғлу Мәсејә вә Зәкри оғлу Әлсәфатла сазиш бағлады. **2** Сонра онлар бүтүн Јәһуданы долашыб Јәһуданын бүтүн шәһәрләриндән лавилиләри^ө топладылар. Һәмчинин Исраилин нәсил башчыларыны чағырдылар. Һамысы Јерусәлимә кәлди. **3** Бүтүн ичма Аллаһын евиндә падшаһла әһд бағлады.^ж Јәһјадај онлара деди:

«Јеһованын Давуд оғуллары илә бағлы вердији вәдә әсасән, падшаһын оғлу тахтда отурачаг.^з **4** Белә едәчәксиниз: шәнбә күнү нөвбә чәкән каһинләрин вә лавилиләрин үчдә бири гапыда кешик чәкәчәк,^и **5** үчдә бириниз падшаһын сараында^ы, үчдә бириниз Тәмәл дарвазасынын јанында олачаг. Бүтүн чамаат

исэ Јеһованын евинин һәјәт-ләриндә^а дурачаг. **6** Хидмәтини ичра едән каһинләрдән вә лавилиләрдән башга һеч кими Јеһованын евинә кирмәјә гојмајын.^б Онлар мүгәддәс олдуғлары үчүн ичәри кирә биләрләр. Чамаат исэ Јеһованын гаршысында дашыдығлары мәсулијјәти јеринә јетирсин. **7** Лавилиләр әлләриндә силаһ падшаһы әһатәјә алсын, мәбәдә кирән өлдүрүлсүн. Падшаһ һара кетсә, онун јанында олун».

8 Лавилиләр вә бүтүн јәһудалылар һәр шеји каһин Јәһјадајын дедији кими етдиләр. Һәр бири шәнбә күнү нөвбәдә олан вә нөвбәдә олмајан адамларыны көтүрдү.^а Чүнки каһин Јәһјадај бөлүкләрин һеч бирини нөвбәдән азад етмәмишди.^г **9** Каһин Јәһјадај јүзбашылар^г Давуд падшаһын Аллаһын евиндәки^д низәләрини, кичик галханларыны вә дәјирми галханларыны пайлады.^е **10** Халгы әлиндә силаһ сарајын сағ тәрәфиндән сол тәрәфинә гәдәр һәр јанда, гурбанкаһын јанында, мәбәдин јанында, падшаһын дөврәсиндә јерләшдирди. **11** Сонра онлар шаһзадәни^е байыра чыхардылар, тачы вә Шәһадәти^ж онун башына гојдулар. Јәһјадај вә оғуллары шаһзадәни падшаһлыға мәш едиб: «Јашасын падшаһ!»^з — дедиләр.

12 Әтәлја гачан, падшаһа алгыш охујан адамларын сәсини ешидәндә дәрһал Јеһованын евиндәки чамаатын јанына кәлди.^и **13** Көрдү ки, падшаһ киришдә, өз сүтунунун јанында дуруб, әјанлар^и вә кәрәнәјчылар падшаһын јанындадыр. Өлкәнин бүтүн халгы

23:11 * Еһтимал ки, бу, Аллаһын ганулары јазылмыш тумар иди.

ФӘС. 23

а 1Пд 7:12

б 1См 23:28, 32

в 2Пд 11:9-12

г 1См 24:1
1См 26:1

д 2Пд 11:4

е 1См 26:26, 27
2См 5:1

ж 2Иш 8:7

з 2Пд 11:2

и 1Иш 10:1, 24

и 2Пд 11:13-16

ы 2См 23:1

Сағ сүтүн

а 1Пд 1:39, 40

б 2Пд 11:17, 18
2См 34:1, 31

в 2Пд 10:27, 28

г Гн 12:3
2См 34:1, 4

д Гн 13:5
1Пд 18:40

е Чх 29:38
Сј 28:2

ж 1См 23:6
1См 23:30, 31

з 1См 9:26
1См 26:1, 13

и 2Пд 11:9

свиниб^а кәрәнәј чалырды. Мусиги әләтләриндә чала-чала мәзмур охујанлар падшаһы алгышлајан халга рәһбәрлик едирдиләр. Онда Әтәлја јахасыны чырыб чығырды: «Хәјәнәт! Хәјәнәт!» **14** Каһин Јәһјадај гошуна башчылыг едән јүзбашылары көндәриб әмр етди: «Ону сәфләрин арасындан чыхарын. Ким онун далынча кетсә, гылынчдан кечирин!» Чүнки каһин демишди: «Ону Јеһованын евиндә өлдүрмәјин». **15** Әтәлјаны тутдулар вә сарајын Ат дарвазасына кәтириб өлдүрдүләр.

16 Јәһјадај өзү илә халг вә падшаһ арасында әһд кәсди, онлар сөз вердиләр ки, һәмишә Јеһованын халгы олачағлар.^б **17** Бундан сонра бүтүн өлкә чамааты Баал бүтханасына кедиб ону дағытды.^в Онун гурбанкаһларыны вә бүтләрини парча-парча етдиләр,^г Баал каһини^г Маттаны гурбанкаһларын гаршысында өлдүрдүләр. **18** Каһин Јәһјадај каһинләри вә лавилиләри Јеһованын евинә нәзарәтчи гојду. Әввәлләр Давуд бөлүкләринә көрә онлары Јеһованын евиндә нәзарәтчи гојмушду, онлар Мусанын Ганунуна уғун олараг,^д Јеһоваја јандырма гурбанлары кәтиридиләр^д вә буну Давудун тапшырдығы кими севинч ичиндә, мәзмур охујараг едирдиләр. **19** Јәһјадај һәмчинин Јеһованын евинин дарвазаларына кешикчиләр^е гојду ки, һәр һансы сәбәбә көрә натәмиз олмуш кимсә ора кирмәсин. **20** О, јүзбашылары^ж, әсилзадәләри, халгын башчыларыны вә бүтүн өлкә чамаатыны топлады. Падшаһы Јеһованын евиндән чыхарыб јухары дарвазадан падшаһ сарајына

кәтирдиләр вә тахтда отуртдулар.^а **21** Өлкәнин бүтүн халгы севиниб-шадланырды. Шәһәрдә динчлик бәргәрар олду, чүнки Өтәлјаны ғылынчдан кечириб өлдүрмүшдүләр.

24 Јуәс тахта чыханда једди јашында иди^б вә ғырх ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы биир-сәбалы Сибјә иди.^в **2** Каһин Јәһјадајын сағлығында Јуәс Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.^г **3** Јәһјадај она ики арвад алды, онун оғуллары вә ғызлары олду.

4 Јуәсин үрәјиндә Јеһованын евини тәмир етмәк арзусу ојанды.^д **5** О, каһинләри, лавиләри топлајыб онлара тапшырды: «Јәһуда шәһәрләрини кәзин, һәр ил Аллаһынызын евини тәмир етмәк үчүн Исраилдән пул ығын.^е Ләнкимәјин, ишә башлајын!» Лавиләләр исә ләнкидиләр.^е **6** Онда падшаһ башчы Јәһјадајы чағырыб ондан сорушду:^е «Нәјә көрә лавиләрдән тәләб етмирсән ки, Јәһудадан вә Јерусәлимдән Јеһованын гулу Мусанын бујурдуғу мүгәддәс веркини,^ж Шәһадәт^з чадыры^з үчүн Исраил ичмасындан ығылан веркини топласынлар? **7** Ахы Өтәлјанын^з, о нанәчиб гадынын оғуллары Аллаһын евини талан едибләр.^б Јеһованын евиндәки мүгәддәс әшјалары Бааллар үчүн ишләдибләр». **8** Онда падшаһын әмри илә сандыг^г дүзәлдиб Јеһованын евинин дарвазасынын ағзына гојдулар.^к **9** Сонра да бүтүн Јәһудада вә Јерусәлимдә чар чәкиб дедиләр ки, һамы Аллаһын гулу Мусанын сәһрада исраилләрә бујур-

24:6 * Шәһадәт сандығынын јерләшдији Мүгәддәс чадыр.

ФӘС. 23

а 1Пд 7:7
2Пд 11:19, 20

ФӘС. 24

б 2Пд 11:21

в Јр 21:14
2Иш 3:10
2Пд 12:1

г 2Пд 12:2

д 2Пд 22:3-5

е 2Пд 12:4, 5
2См 29:1, 3
2См 34:9, 10

ж 2Пд 12:6

з 2Пд 12:7

к Чк 30:12-16

л Сј 1:50

м 2См 22:2, 3

н 2См 28:24

о Мр 12:41

п 2Пд 12:9

Сағ сүтүн

а Чк 30:12-16
Нә 10:32
Мт 17:24

б 1См 29:9

в 2Пд 12:10

г 2Пд 12:11, 12
2См 34:10,
11

д Чк 37:16
Сј 7:84

е Сј 2:3

дуғу мүгәддәс веркини^а Јеһоваја кәтирсин. **10** Бүтүн халг вә халгын башчылары севинч ичиндә иди.^б Онлар веркини кәтириб сандыға атырдылар, сандыг ағзыначан долурду*.

11 Лавиләләр сандығы кәтириб падшаһа тәһвил верирдиләр. Сандыг пулла долу оlanda падшаһын катиби вә бөјүк каһинин көмәкчиси кәлиб сандығы бошалды^в вә сонра апарыб јеринә гојурдулар. Һәр күн белә едирдиләр. Беләчә, чохла пул ығылырды. **12** Падшаһ вә каһин Јәһјадај пулу Јеһованын евиндәки ишә нәзарәт едәнләрә верирдиләр. Онлар да Јеһованын евини бәрпа етмәк үчүн муздла дашкәсэнләр, сәнәткарлар,^г һәмчинин Јеһованын евини тәмир етмәк үчүн дәмир вә мислә ишләјән усталар тутурдулар. **13** Беләчә, нәзарәтчиләрин рәһбәрлији алтында тәмир иши башлады. Онларын нәзарәти алтында иш ирәлиләјирди. Нәһајәт, Аллаһын евини бәрпа едиб әввәлки вәзијјәтинә салдылар вә ону мөһкәмләндирдиләр. **14** Иш гуртарандан сонра артыг галан пулу кәтириб падшаһа вә Јәһјадаја вердиләр. Онлар да бу пула Јеһованын еви үчүн әшјалар, хидмәт вә тәгдимәләр үчүн әшјалар, чамлар, ғызыл вә күмүш әшјалар дүзәлтдиләр.^г Јәһјадајын сағлығында һәр күн Јеһованын евиндә јандырма гурбанлары^д тәгдим олуурду.

15 Јәһјадај гочалыб јаша долду вә өлдү. О вәфат едәндә јүз отуз јашы вар иди. **16** Ону Давуд шәһәриндә пад-

24:10 * Дикәр вариант: онлар веркини кәтириб сандыға атырдылар вә беләчә, һамысы веркини вериб гуртарды.

шаһларын янында дэфн етдиләр.^а Чүнки о, Исраилдә Аллах үчүн вә мәбәд үчүн јахшы ишләр көрмүшдү.^б

17 Јәһјадајын вәфатындан сонра Јәһуда эмирләри кәлиб падшаһа тәзим етдиләр. Падшаһ онларын сөзүнү динләди.

18 Халг ата-бабаларынын Аллаһы Јеһованын евини тәрк едиб Ашера бүтләринә вә башга бүтләрә сәчдә гылмаға башлады. Онларын бу күнаһына көрә Аллаһын Јәһудажә вә Јерусәлимә гәзәби тутду. **19** Јеһова онларын јанына дәнә-дәнә пејғәмбәрләр көндәрди ки, онлары Өз јолуна гајтарсын. Пејғәмбәрләр онлара хәбәрдарлыг едир, онларса гулаг асмырды.^в

20 Аллаһын руһу каһин Јәһјадајын^г оғлу Зәкәријјәнин үзәринә енди. О, халгын гаршысында дуруб онлара хитаб етди: «Аллаһ белә дејир: “Нә-јә көрә Јеһованын әмрләрини позурсунуз? Хејир тапма-јачагсыныз! Сиз ки Јеһованы тәрк етдиниз, О да сизи тәрк едәчәк”». **21** Онда падшаһын әмрилә суи-гәсд гуруб^д ону Јеһованын мәбәдинин һәјәтиндә дашгалаг етдиләр.^е **22** Беләликлә, Јуәс падшаһ Јәһјадајын она етдији јахшылығы јада салмады, онун оғлуну өлдүрдү. Зәкәријјә өлүм ајағында оларкән бу сөзләри деди: «Гој Јеһова Өзү билсин сәнинлә».^ж

23 Нөвбәти илин әввәлиндә Арам ордусу Јуәсин үс-түнә һүчум чәкиб Јәһудажә вә Јерусәлимә сохулду.^з Онлар халгын башчыларыны^и өлдүрдүләр вә бүтүн гәнимәти Дәмәшг падшаһына көндәрдиләр. **24** Арамиләр кичик гошунла һүчума кечсәләр дә, Јеһова бөјүк бир орду-ну^к онлара тәслим етди. Чүн-

ФӘС. 24

а 1Пд 2:10

б 2См 23:1

в 2Пд 17:13, 14
2См 36:15, 16
Әр 7:25, 26

г 2См 23:11

д Гн 29:24, 25
1См 28:9
2См 15:2

е Әр 11:19

ж Мт 23:35
Лк 11:51

з Јр 9:5
36 94:1
Әр 11:20
Иб 10:30

и 2Пд 12:17

к 2См 24:17, 18

л Лв 26:17, 37
Гн 32:30

Сағ сүгүн

а 2Пд 12:20

б 2См 24:20, 21

в 2Иш 5:9
1Пд 2:10

г 2См 21:16, 20
2См 28:27

д 2Пд 12:21

е 2См 24:20

ж 2См 24:13

ФӘС. 25

а 2Пд 14:1-6

ж 2См 24:26

ки јәһудалылар ата-бабаларынын Аллаһы Јеһованы тәрк етмишдиләр. Беләчә, арами-ләр Јуәсин чәзасыны вердиләр. **25** Онлар чыхыб кәдәндән сонра (онлар Јуәси ағыр жараламышдылар) әјанлары суи-гәсд гуруб ону јатағындача өлдүрдү.^а Чүнки о, каһин Јәһјадајын оғулларыны^б гәтлә јетирмишди.^в Беләликлә, падшаһ өлдү, ону Давуд шәһәриндә дэфн етдиләр,^г амма падшаһ гәбиристанлығында дэфн етмәдиләр.^д

26 Она суи-гәсд гуран адамлар^е бунар иди: Шимат адында әмуни гадынын оғлу Зәбад вә Шимрит адында муаби гадынын оғлу Јәһузабад. **27** Јуәсин оғуллары барәдә, онун әлејинә сөјләнән һөкмләр,^ж Аллаһын евини бәрпа етмәси^з һаггында Падшаһлар китабынын шәрһиндә јазылыб. Онун јеринә оғлу Амисај тахта чыхды.

25 Амисај ијирми беш јашында тахта чыхды вә ијирми доггуз ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы јерусәлимли Јәһуәддән иди.^а **2** Амисај Јеһованын бәјәндији ишләри көрүдү, амма буну сидги-үрәкдән етмирди. **3** һакимијјәт әлиндә мөһкәмләнен кими Амисај атасы падшаһы гәтлә јетирән әјанлары өлдүрдү.^к **4** Амма гагилләрин оғулларыны өлдүрмәди. Төвратда^л, Мусанын китабында јазыланлара ујғун давранды. Орада Јеһова бујурмушду: «Ата өвладына көрә, өвлад да атасына

24:25 * Јахуд оғлуну. Еһтимал ки, бу сөзүн чәмдә ишләнмәси Јәһјадајын пејғәмбәр вә каһин олан оғлу Зәкәријјәнин үстүн вә дөјәрли кејфијјәтләре малик олдуғуна ишарә едир. **25:4** * Лүғәтә бах.

көрә өлмәмәлидир. Һәр кәс өз күнаһына көрә өлмәлидир».^а

5 Амисај җәһудалылары бир җерә топлалды. О, җәһудалылары, бинҗаминлилери минбашыларын вә жүзбашыларын башчылығы алтында нәсилләринә көрә дүздү.^б Иҗирми вә бундан јухары јашда оланлары сијаһы-ја алды.^в Дөјүшә габил, низә вә галхан дашыјан, тәлим алмыш дөјүшчүләрин сајы 300 000 нәфәр олду. 6 Сонра о, 100 талант* күмүш вериб Исраилдән 100 000 нәфәр икид дөјүшчү тутду. 7 Бир Аллаһ адамы онун јанына кәлиб деди: «Еј падшаһ, гој Исраил ордусу сәнинлә кетмәсин.^г Јеһова Исраили, әфраимлилери тәрк едиб. 8 Өзүн тәк кет. Чәсур ол, дөјүшә атыл. Јохса Аллаһ сәни дүшмәнләринә тәслим едәр. Аллаһ сәнә көмәк дә едә биләр,^д дүшмәнә тәслим дә едә биләр». 9 Онда Амисај Аллаһ адамына деди: «Бәс Исраил дөјүшчүләринә вердијим 100 талант нечә олсун?» Аллаһ адамы деди: «Аллаһ сәнә ондан да артығыны верә биләр».^е 10 Амисај Әфраимдән онун јанына кәлмиш гошуну керижә, өз мәмләкәтинә көндәрди. Онлар Јәһудаја бәрк һирсләндиләр, гызғын гәзәблә өз мәмләкәтләринә гајытдылар.

11 Амисај чәсарәтини топлалыб гошунларыны Дуз вадисинә^ө апарды. О, 10 000 саирлини^ө гырды. 12 Јәһудалылар 10 000 нәфәри дири-дири әлә кечирдиләр. Онлары учурумун канарына кәтириб ашағы атдылар. Һамысы тикә-парча олду. 13 Бу арада Амисајын дөјүшә апармајыб кери көндәрдији гошун^ж Сәмәријәдән^з

25:6 * Талант 34,2 кг-а бәрабәрdir. Б14 әлавәсинә бах.

ФӘС. 25

а Гн 24:16

б 1Иш 8:11, 12

в Сј 1:2, 3

г 2См 19:2

д 2См 14:11

е 2См 20:6

ж 2См 20:10, 11

з 1Пд 16:29

а 2См 8:3, 5

б Чх 20:3, 5

Гн 7:25

2См 28:22, 23

в 2См 24:20

36 115:8

Әр 2:5

Әр 10:5

г 2См 16:10

2См 18:25, 26

Ф Әш 30:10

д 1Иш 2:25

Мс 29:1

е 2Пд 14:8-10

ө 2См 25:11

ж 2Пд 14:11-14

з 2См 22:7

а Гн 24:16

б 1Иш 8:11, 12

в Сј 1:2, 3

г 2См 19:2

д 2См 14:11

е 2См 20:6

ж 2См 20:10, 11

з 1Пд 16:29

а 2См 8:3, 5

б Чх 20:3, 5

Гн 7:25

2См 28:22, 23

в 2См 24:20

36 115:8

Әр 2:5

Әр 10:5

г 2См 16:10

2См 18:25, 26

Ф Әш 30:10

д 1Иш 2:25

Мс 29:1

Бейт-Һуруна^а гәдәр бүтүн Јәһуда шәһәрләринә басгын етди. Онлар 3000 нәфәри өлдүрдүләр вә чохла гәнимәт әлә кечирдиләр.

14 Амисај әдумиләри гырыб гајыданда саирлиләрин аллаһларыны кәтириб өз аллаһы етди.^б Гаршыларында баш әјиб онлара гурбан түстүсү тәгдим етди. 15 Јеһова Амисаја бәрк гәзәбләнди. Онун јанына пејғәмбәр көндәрди. Пејғәмбәр она деди: «Өз халгыны сәнин әлиндән гуртара билмә-јән аллаһлара нијә баш әјдин?»^в 16 Падшаһ онун сөзүнү ағзында гојуб деди: «Мәкәр сәни падшаһын мәсләһәтчиси гојублар?»^г Өлмәк истәмирсәнсә, кәс сәсини!»^д Пејғәмбәр чавабында: «Бирчә буну билирәм ки, бу әмәлинә көрә, мәнә гулаг асмадығына көрә Аллаһ сәни мәһв етмәји гәт едиб»^е, — деди вә сусду.

17 Јәһуда падшаһы Амисај мәсләһәтчиләри илә мәшвәрәт едәндән сонра Исраил падшаһы Јәһу оғлу Јәһәзин оғлу Јуәсә исмарыч көндәрди: «Чых мејдана, дөјүшәк!»^ө 18 Исраил падшаһы Јуәсә Јәһуда падшаһы Амисаја чаваб верди: «Ливанда гангал сидр ағачына хәбәр көндәрди: “Гызыны оғлума вер”. Амма бир чөл һејваны гангалы тапдалајыб кечди. 19 Сән дејирсән: “Мән Әдуму дармадағын етмишәм”.^ө Она көрә дә үрәјин гүрурланыб. Кет отур евиндә. Сәнә лазымдыр ки, башына бәла ачыб Јәһуданы да өзүнлә бәрабәр учурума сүрүкләјәсән?»

20 Амма Амисај гулаг асмады.^ж Бу иш Аллаһдан иди ки, онлары дүшмән әлинә тәслим етсин,^з чүнки онлар Әдум аллаһларына сәчдә едирди-

лэр.^а **21** Беләликлә, Исраил падшаһы Юэс кәлди вә Јәһуда падшаһы Амисајла Јәһуданын Бејт-Шәмс^б шәһәриндә гаршылашды. **22** Јәһудалылар Исраилә мәғлуб олдулар. Һәр кәс өз евинә гачды. **23** Исраил падшаһы Юэс Бејт-Шәмсдә Јәһуда падшаһы Јәһәз^в оғлу Јуәсин оғлу Амисајы әсир кәтүрүб Јерусәлимә кәлди. Юэс Әфраим дарвазасындан^г Күнч дарвазаја^г гәдәр Јерусәлим диварынын 400 гулачыны^д учуртду. **24** О, Аллаһын мәбәдиндә Абид-Әдумун ихтијарында олан вә сарајын хәзинәсиндә олан бүтүн гызыл-күмүшү вә әшјалары кәтүрүб^е әсирләрлә бирликдә Сәмәријә^ж апарды.

25 Јәһуда падшаһы Юэс^з оғлу Амисај^и Исраил падшаһы Јәһәз оғлу Јуәсин өлүмүндән сонра он беш ил јашады.^ы **26** Амисајын галан ишләри, илк ишләриндән сон ишләринә гәдәр һамысы Јәһуда вә Исраил падшаһларынын китабында јазылыб. **27** Амисај Јеһованын јолундан дөнөндән сонра Јерусәлимдә она гаршы суи-гәсд гурдулар.^ј О, Лаһишә гачды. Амма далынча адамлар көндәриб ону орада өлдүрдүләр. **28** Чәсәдини атларынын үстүндә кәтириб Јәһуда шәһәриндә ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр.

26 Јәһуда халгы он алты јашлы Үзијјәни^к атасы Амисајын јеринә тахта чыхартды.^л **2** Падшаһ ата-бабаларына говушандан сонра Үзијјә Елаты^м Јәһудаја гайтарды вә бәрпа етди.^н **3** О^о тахта чыханда он алты јашында иди вә әлли ики ил Јерусәлим-

25:23 * Дикәр ады *Әһәзја*. * Тәх. 178 м. Б14 әләвәсине бах. 26:1 * 2Пд 14:21 әјәсиндә *Әзрија*.

ФӘС. 25

а 2См 25:14
б Јш 21:8, 16
1Иш 6:19
в Нә 8:16
Нә 12:38, 39
г 2См 26:9
Әр 31:38
3к 14:10
ф 1Пд 7:51
1Пд 15:18
2Пд 24:12, 13
2Пд 25:13-15
2См 12:9
д 2Пд 13:10
е 2Пд 14:1
ө 2Пд 14:17-20
ж 2Пд 12:20
2Пд 15:8, 10
2Пд 21:23

ФӘС. 26

з Мт 1:8
и 2Пд 14:21
ы 1Пд 9:26
2Пд 16:6
ј 2Пд 14:22
к Әш 1:1
Әш 6:1

Сағ сүтүн

а 2Пд 15:2
б 2Пд 14:1, 3
в 2См 14:7
36 1:2, 3
г 2Иш 8:1
2См 21:16
Әш 14:29
ф 1См 18:1
д Јш 15:11, 12
е Јш 15:20, 46
1Иш 5:1
ө 2См 17:11
ж Јр 19:36, 38
һк 11:15
з 2Пд 14:13
Әр 31:38
3к 14:10
и Нә 3:13
ы 2См 14:2, 7
ј 2Пд 9:17
к 2См 24:11
к Сј 1:2, 3
2Иш 24:9

дә һакимийәт сүрдү. Онун анасы јерусәлимли Јәһлијә иди.^а **4** О, атасы Амисај кими, Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.^б **5** Үзијјә она Аллаһдан горхмағы өјрәдән Зәкәријјәнин сағлығында Аллаһа ибадәт едирди. О, Јеһоваја ибадәт етдији мүддәттә Аллаһ онун ишини аванд едирди.^в

6 О, филиштлиләрг дөјүшә чыхды, Чат^г, Јабнеһ^д, Ашдод^е шәһәринин диварларыны учуртду. Сонра Ашдод әразисиндә, филиштлиләрин торпағында шәһәрләр тикди. **7** Аллаһ филиштлиләрә, Курбаалда јашајан әрәбләрә^ө вә мәунлара гаршы јүрүшләрдә она көмәк едирди. **8** Әмуниләр^ж Үзијјә хәрач верирдиләр. Ахырда онун шөһрәти Мисирәдәк јайылды. Чүнки о, чох гүдрәтли иди. **9** Үзијјә Јерусәлимдә Күнч дарвазанын^з, Вади дарвазасынын^и вә Истинад диварынын јанында бүрчләр тикди^ы вә онлары мөһкәмләндирди. **10** О, сәһрада галалар^ј тикди, чохла һовузлар газды (чүнки онун чохла мал-һејваны вар иди). Шәфлада вә дүзәнликдә дә белә етди. Онун дағларда вә Кармелдә әкинчиләри вә үзүмчүләри вар иди, чүнки әкинчилији сефирди.

11 Бундан әләвә, Үзијјәнин мүһарибәјә һазыр ордусу вар иди. Дөјүшчүләр бөлүк һалында һәрби јүрүшләрә чыхырдылар. Онлары падшаһын әјаны һәнанийәнин табелијиндә олан катиб^к Јаәллә мәмур Мәсејјә саяыб сјаһыја алмышды^л. **12** Бу икид дөјүшчүләрин башында дуран нәсил башчыларынын саяы 2600 нәфәр иди. **13** Онларын табелијиндә олан гошун дөјүшә һазыр 307 500 нәфәрдән ибарәт иди. Бу гүввәтли гошун

дүшмэнлэ мүбаризэдэ падшаһа дајаг олурду.^а **14** Үзижэ бүтүн ордуну галхан, низо^б, дэбилгэ, зирех^в, ох вэ сапанд дашы^г илэ тэчһиз етди. **15** О, Јерусалимдэ усталарын ихтира етдији дөјүш гургулары дүзэлтдирди. Онлары бүрчлэрин^д, шәһәр диварларынын күнчләринэ гојдулар. Гургулар ох вэ бөјүк дашлар атмаг үчүн иди. Падшаһ алдығы бөјүк көмөк сажәсиндэ гүввәтләнди, онун шөһрәти јахын-узаг елләрә јајылды.

16 Амма о, күчләнәндэ гурурланды вэ бу гүрүр ону учурума апарды. О, Аллаһы Јеһоваја хаинлик етди, бухур гурбанкаһында бухур јандырмаг үчүн Јеһованын мәбәдинә кирди.^а **17** Каһин Әзрија вэ Јеһованын 80 нәфәр чәсур каһини дәрһал онун даһынча мәбәдә кирди. **18** Онлар Үзижә падшаһа гаршы дурдулар вэ дедиләр: «Үзижә, Јеһоваја бухур јандырмаг сәнин ишин дејил!» Бухур јандырмаг јалһыз каһинләрин, һарун өвләдларынын ишидир,^в бу ишә онлар тәјин олунублар. Мүгәдәс мөкәндан чых. Сән хаинлик етдин, бу һәрәкәтинә көрә Јеһова Аллаһын разылығыны газанмајачагсан».

19 Әлиндә бухур јандырмаг үчүн бухурдан тутан Үзижә гәзәбләнди.^ж О, каһинләрә гәзәбләнән вахт Јеһованын мәбәдиндәки бухур гурбанкаһынын јанында, каһинләрин өнүндә онун алһында чүзам^з чыхды. **20** Бөјүк каһин Әзрија вэ о бири каһинләр Үзижә-јә баханда көрдүләр ки, онун алһында чүзам чыхыб. Тез ону бајыра чыхармаға тәләсдиләр. О өзү дө чыхмаға тәләсди, чүнки Јеһованын гәзәбинә туш кәлмишди.

ФӘС. 26

- а 2См 11:1
2См 13:3
2См 14:8
2См 17:14
2См 25:5
- б 2См 11:5, 12
- в 1Иш 17:4, 5
- г һк 20:16
1Иш 17:49
1См 12:1, 2
- д 2См 14:2, 7
- е Цј 1:51
- ж 2См 16:39, 40
Цј 18:7
- з Чк 30:7
1См 23:13
- к 2См 16:10
2См 25:15, 16
- л Цј 12:10
2Пд 5:27

Сағ сүтүн

- а Лә 13:45, 46
Цј 5:2
Цј 12:14, 15
- б 2Пд 15:5-7
- в Әш 1:1
Әш 6:1
- г 2Пд 15:32

ФӘС. 27

- ф Әш 1:1
Һш 1:1
Ми 1:1
Мт 1:9
- д 2Пд 15:33
- е 2Пд 15:34, 35
2См 26:3, 4
- ж 2См 26:16-18
- з Әр 26:10
- к 2См 33:1, 14
Не 3:26
- л Јш 14:12, 13
2См 11:5
2См 14:2, 7
- м 2См 17:12
- н 2Пд 9:17
2См 26:9, 10
- о һк 11:4
2Иш 10:6
2См 20:1
Әр 49:1
- к 2См 26:8

21 Үзижә падшаһ өмрүнүн ахырынадәк чүзамлы галды. О, чүзамлы олдуғу үчүн ажры евдә јашајырды.^а Ону Јеһованын евиндән узаглашдырмышдылар. Оғлу Јутәм сарајы идәрә едир, халга һакимлик едирди.^б

22 Үзижәнин галан ишләрини, илк ишләриндән сон ишләринә гәдәр һамысыны Амуз оғлу Әшија пејгәмбәр^в јазыб. **23** Үзижә ата-бабаларына говушду. Ону ата-бабаларынын јанында дәфн етдиләр. Амма чүзамлы олдуғу үчүн ону падшаһ гәбиристанлығындан кәнардакы торпаг саһәсиндә дәфн етдиләр. Оғлу Јутәм онун јеринә тахта чыхды.^г

27 Јутәм^д тахта чыханда ијирми беш јашында иди вэ он алты ил Јерусалимдә һакимийәт сүрдү. Онун анасы Садығын гызы Јәрусә иди.^е **2** О, атасы Үзижә кими, Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.^в Анчаг о, Јеһованын мәбәдинә кирмәди.^г Халг исә һәлә дә мәнфур ишләр көрүрдү. **3** О, Јеһованын евинин јухары дарвазасыны^ж тикди, Офел^з диварынын үзәриндә чохла тикинти ишләри көрдү. **4** Јәһуда дағлыг бөлкәсиндә дә шәһәрләр салды,^к мешәлик јерләрдә истәһкамлар^л, галалар тикди.^м **5** Јутәм әмуниләрин падшаһы илэ мұһарибә етди^н вэ әмуниләрә үстүн кәлди. Әмуниләр она һәмин ил 100 талант* күмүш, 10 000 кор^п буғда вэ 10 000 кор арпа хәрәч вердиләр. Әмуниләр она икинчи вэ үчүнчү ил дә бу мигдарда хәрәч вердиләр.^к **6** Јутәм кет-кедә даһа да күчләнирди, чүнки о, Аллаһы Је-

27:5 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. * Б14 өләвәсинә бах.

хованын өнүндө дүзкүн эмэл сахиби иди.

7 **Јутэмин** галан ишлэри, етдији мұһарибэлэр вэ онун эмэллэри Исраил вэ Јәһуда падшаһларынын китабында жазылыб.^а **8** О, ијирми беш јашында тахта чыхды вэ он алты ил Јерусәлимдә хакимијјәт сүрдү.^б **9** Јутәм ата-бабаларына говушду, ону Давуд шәһәриндә^в дәфн етдиләр. Оғлу Әһәз онун јеринә тахта чыхды.^г

28 Әһәз^а тахта чыханда ијирми јашында иди вэ он алты ил Јерусәлимдә хакимијјәт сүрдү. О, әчдады Давуддан фәргли оларга, Јеһованын бәјәндији ишлэри көрмәди.^б **2** Исраил падшаһларынын јолу илә кетди,^в һәтта Баалларын төкмә бүтләрини дүзәлтди.^г **3** О, Јеһованын исраиллиләрин өнүндән говдуғу халгларын ијрәнч эмәлләрини тәкрарлајараг Бәни-Һинном вадисиндә^д гурбан түстүсү тәгдим етди вэ оғуларыны одда јандырды.^е **4** О, даим сәчдәкаһларда, тәпәләрдә, һәр кур јарпагы ағачын алтында^ж гурбан кәтириб, гурбан түстүсү тәгдим едирди.^з

5 Одур ки, Аллаһы Јеһова ону Арам падшаһынын әли-нә верди.^и Арамиләр ону мәҗлүб етдиләр, чохла әсир көтүрүб Дәмәшгә^к апардылар. Аллаһ Әһәзи Исраил падшаһына да тәслим етди. Исраил падшаһы ону бөјүк тәләфата уфратды. **6** Рәмәли оғлу Фәга^л Јәһудада бир күндә 120 000 икиди гәтлә јетирди, чүнки онлар ата-бабаларынын Аллаһы Јеһованы тәрк етмишдиләр.^м **7** Әфраимли дөјүшчү Зәкри падшаһын оғлу Мәсеј-

28:3 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 27

а 2Пд 15:36

б 2Пд 15:33

в 2Иш 5:9

г 2Пд 15:38

ФӘС. 28

ф Һш 1:1

мә 1:1

Мт 1:9

д 2Пд 16:2

е 1Пд 12:26, 28
1Пд 16:33

ә Чх 34:17

ж Гн 12:31
2См 33:1, 6
Әр 7:31

з Әш 57:4, 5

и Лв 26:30

ы 2Пд 16:5, 6
2См 24:24

ј 2Иш 8:6
1См 18:5

к 2Пд 15:37
Әш 7:1

к 2См 15:2
36 73:27

Сағ сүтүн

а 1Пд 16:23, 24
1Пд 22:51

б һк 2:14
һк 3:8

в Лв 25:39, 46
2См 8:9

г 2См 28:8

јәни, ешикағасы Әзригәми вэ падшаһдан сонра икинчи олан Әлгәнаны өлдүрдү. **8** Бундан әләвә, исраиллиләр сојдашларындан* 200 000 нәфәри, онларын гадынларыны, оғул-гызларыны әсир көтүрдүләр, чохла гәнимәт әлә кечириб Сәмәриј-јәә^а апардылар.

9 Орада Јеһованын Оид адында бир пејгәмбәри вар иди. О, Сәмәриј-јәә гајыдан орду-нун гаршысына чыхыб деди: «Ешидин! Ата-бабаларынызын Аллаһы Јеһова јәһудалыларга гәзәбләндији үчүн онлары сизә тәслим етди.^б Сиз исә онлары елә амансызлыгла гәтлә јетирдиниз ки, сәдасы көјләрә кедиб чыхды. **10** Инди дә Јәһуда вэ Јерусәлим әлини өзүнүзә гул-гарабаш етмәк истә-јирсиниз.^в Мәкәр өзүнүз Аллаһыныз Јеһованын гаршысында тәмизсиниз? **11** Инди мәнә гулаг асын! Әсир көтүрдүјүнүз сојдашларынызы кери гајтарын, Јеһова сизә чох гәзәбләниб».

12 Бу вахт Әфраим башчыларындан Јәһукәнан оғлу Әзрија, Мәшилмут оғлу Бәрхија, Сәллум оғлу Јәһизгијә, Һадлај оғлу Амасса јүрүшдән кәлән гошунун гаршысына чыхыб **13** деди: «Әсирләри бура кәтирмәјин, јохса Јеһованын гаршысында күнаһа батарыг. Бу һәрәкәтинизлә күнаһымызын үстүнә күнаһ, тәгсиримизин үстүнә тәгсир көтирәчәксиниз. Онсуз да күнаһымыз чохдур. Аллаһ Исраилә бәрк гәзәбләниб». **14** Беләчә, силаһлы әскәрләр әсирләри вэ гәнимәти^г башчыларын вэ бүтүн ичманын ихтијарына вердиләр. **15** Адбаад тәјин олуномуш адамлар галхдылар

28:8 * һәрфөн: гардашларындан.

вэ эсирлэри көтүрүб чылпаг оланлара гәнимәтин арасындан палтар вердиләр. Эжинләринә палтар, аягларына сәндәл кејиндирдиләр, једириб-чирдиләр, бәдәнләринә јағ сүртдүләр. Чанында тагәт галмајанлары улаға миндирдиләр. Эсирләрин һамысыны хурма ағачлары шәһәринә, Әриһаја, сојдашларынын јанына апардылар. Өзләри исә Сәмәријјәја гајытдылар.

16 Бу заман Әһәз падшаһ Ашшур падшаһларындан көмәк истәди.^а **17** Әдумиләр јенә Јәһудаја һүчүм етдиләр вә јәһудалылары эсир апардылар. **18** Филиштлиләр^б Јәһуданын Шәфла^в вә Некев бөлкәсиндәки шәһәрләрә басгын етдиләр. Бејт-Шәмси^г, Ајалону^г, Чәдаругу тутдулар, Соґо, Тимнаһ^д, Кимзә вә онларын әтраф шәһәрләрини истила етдиләр вә орада мәсқунлашдылар. **19** Беләчә, Исраил падшаһы Әһәз көрә Јеһова Јәһуданы алчалтды. Чүнки Әһәз Јеһоваја гаршы хаинлик етмишди. О, Јәһудада позғунлуғун баш алыб-кетмәсинә баис олмушду.

20 Ахырда Ашшур падшаһы Тиглатпаласар^е Әһәзин үстүнә кәлди. Она көмәк етмәк әвәзинә, ону сыхышдырды^е. **21** Вахтилә Әһәз Јеһованын евиндә, сарајда вә әјанларын евләриндә нә вар идисә, һамысыны Ашшур падшаһына һәдијјә еләмишди.^ж Амма бунун она һеч бир көмәји дәјмәди. **22** Чәтин күнүндә Әһәз падшаһ Јеһоваја даһа бетәр хәјанәт етди. **23** О, ону мәғлуб етмиш дәмәшглиләрин аллаһларына гурбан кәтирмәјә башлады.^з О деди: «Арам падшаһларынын аллаһлары онлара көмәк едирләр. Онлара гур-

ФӘС. 28

а 2Пд 16:7, 8
Әш 7:10-12

б 2См 26:1, 6

в 2См 26:10

г Јш 15:10, 12

д 2См 11:10

е һк 14:1

е 2Пд 15:29
2Пд 16:7, 8
1См 5:26

ө 2Пд 17:5
Әш 7:20

ж 2Пд 18:15, 16
2См 12:9

з 2Пд 16:10-13
2См 25:14

Сағ сүтүн

а Әр 44:18

б 2Пд 16:17

в 1Пд 6:33, 34
2См 29:7

г 1Пд 14:22, 23
2Пд 15:32, 35
2См 21:5, 11
2См 33:1, 3

д 2Пд 16:19

д 2См 21:16,
20
2См 33:20

ФӘС. 29

е Әш 1:1
Һш 1:1
Мт 1:10

ө 2Пд 18:1, 2

ж 1Пд 15:5
2Пд 18:3
2См 31:20

з 1Пд 6:33, 34
2См 28:24

и 1См 15:11,
12

ы 2Пд 18:4

ј 2См 28:22,
23
Әр 44:21

бан кәсим ки, мәнә дә көмәк етсинләр».^а Амма бу аллаһлар ону вә бүтүн Исраили јыхды. **24** Әһәз Аллаһын евиндәки әшјалары јығыб онлары парча-парча етди.^б Сонра Јеһованын евинин гапыларыны бағлады^в вә Јерусәлимин һәр тининдә өзү үчүн гурбанкаһ дүзәлтди. **25** Башға аллаһлара гурбан түстүсү тәғдим етмәк үчүн Јәһуданын бүтүн шәһәрләриндә сәчдәкаһлар дүзәлтди^г вә бунула ата-бабаларынын Аллаһы Јеһованы гәзәбләндирди.

26 Әһәзин галан ишләри, илк ишләриндән сон ишләринә гәдәр һамысы Јәһуда вә Исраил падшаһларынын китабында јазылыб.^д **27** Әһәз ата-бабаларына говушду, ону Јерусәлим шәһәриндә дәфн етдиләр. Амма Исраил падшаһларынын гәбиристанлығында дәфн етмәдиләр.^е Оғлу Һизгијә онун јеринә тахта чыхды.

29 Һизгијә^ө тахта чыханда ијирми беш јашында иди вә ијирми доғгуз ил Јерусәлимдә һакимијјәт сүрдү. Онун анасы Зәкәријјәнин гызы Әбијә иди.^ж **2** О, әчдады Давуд кими, Јеһованын бәјәндији ишләри көрүрдү.^з **3** Һизгијә һакимијјәтинин биринчи илинин биринчи ајында Јеһованын евинин гапыларыны ачды вә онлары тәмир етди.^з **4** Сонра каһинләри вә лавилләри чағырыб шәргдәки мејданчаја топлады. **5** Һизгијә онлара деди: «Гулаг асын, лавилләр. Инди өзүңүз дә пакланын,^и ата-бабаларынызын Аллаһы Јеһованын да евини паклајын. Мүгәддәс мәкандан мурдар шәјләри чыхарын.^ы **6** Аталарымыз хәјанәт етдиләр, Аллаһымыз Јеһованын бәјәнмәдији пис ишләр көрдүләр.^ј Онлар Аллаһы тәрк

етдилэр, Jehovahын чадырына арха чевирдилэр, Аллахдан үз дөндөрдилэр.^a 7 Онлар еванын гапыларыны багладылар,^b чыраглары сөндүрдүлөр.^a Мүгөддэс жердэ Исраилин Аллаһы үчүн бухур яндырмадылар,^c яндырма гурбаны катирмэдилэр.^f 8 Она көрө дэ Jehovahын Jәһуда вэ Јерусалимгэ гезэби тутду.^d Онлары дөһшөт рэмзинэ чевирди, халглр онларын башына кэләнлэри көрүб матгалды, онлары мэхсэрәжә гојду. Өзүнүз дэ бунун шаһидисиниз.^e 9 Буна көрә ата-бабаларымыз гылынчдан кечирилди,^g арвадларымыз, оғулгызларымыз эсир апарылды.^h 10 Инди Исраилин Аллаһы Jehovah илэ әһд кәсмәк³ истәжирәм ки, Онун бизә күкрәжән гезэби јатсын. 11 Өвладларым, инди бош дурмаг вахты дејил. Jehovah сизи сечиб ки, Онун һүзурунда дуруб Она хидмәт едәсиниз,^h гурбан түстүсү тәгдим едәсиниз.^h

12 Онда лавилиләрден олан бу адамлар ишә башладылар: кәһатлыларданⁱ Әмәсај оғлу Маһат вэ Әзрија оғлу Јуил, мерарлылардан^k Әбдә оғлу Киш вэ Јәһалил оғлу Әзрија, һирсэнлиләрден^k Зиммаһ оғлу Јуаһ вэ Јуаһ оғлу Әдән, 13 Әлсәфан өвладларындан Шимири вэ Јәил, Асәф өвладларынданⁿ Зәкәријә вэ Мәтәнјаһ, 14 һиман өвладларындан^m Јәһјил вэ Шимај, Јадитун өвладларынданⁿ Шәмај вэ Үззиил. 15 Онлар гардашларыны бир јерә топладылар, пакландылар вэ Jehovahын сөзүнә әсасән падшаһын әмр етдији кими, Jehovahын евини тәмизләмәжә кетдилэр.^o 16 Каһинләр Jehovahын евини тәмизләмәк үчүн ичәри

ФӘС. 29

a Әр 2:27
Һә 8:16
б 1Пд 6:33, 34
в Лв 24:2
г Чх 30:8
Ғ Чх 29:38
д 2См 24:18
е Лв 26:32
Гн 28:15, 25
ө Лв 26:14, 17
ж 2См 28:5-8
з 2См 15:10-13
и Сј 3:6
Гн 10:8
ы 1См 23:13
ј Сј 4:2, 3
1См 23:12
к 1См 23:21
к 1См 23:7
л 1См 15:16,
17
1См 25:1, 2
м 1См 25:5
н 1См 25:1
о 2См 29:5

Сағ сүтун

a 1Пд 6:36
б 2Пд 23:4, 6
2См 15:16
Јһ 18:1
в 1Пд 6:3
1См 28:11
г 2См 4:1
Ғ 1Пд 7:40
д 1Пд 7:48
е 2См 28:1, 2
2См 28:24
ө 2См 29:5
ж Лв 4:3
Лв 4:13, 14
Сј 15:22-24
з Лв 4:4
и Лв 4:7, 18

кирдилэр, Jehovahын мәбәдиндәки бүтүн мурдар шејләри чыхарыб Jehovahын евинин һәјәтинә^a гојдулар. Сонра лавилиләр онлары Гидрон вадисинә^b дашыдылар. 17 Беләликлә, биринчи ајын биринчи күнү мәбәди тәмизләмәжә башладылар, ајын сәккизинчи күнү Jehovahын мәбәдинин еванына³ чатдылар. Сәккин күн Jehovahын евини тәмизләдиләр вэ биринчи ајын он алтынчы күнү иши гуртардылар.

18 Бундан сонра һизгијә падшаһын һүзуруна кәлиб дедиләр: «Jehovанын евини тәмизләјиб гуртардыг. Јандырма гурбанлары үчүн олан гурбанкаһы^г вэ онун бүтүн әшјаларыны^Ғ, һүзур чөрәји гојулан масаны^д вэ онун бүтүн әшјаларыны тәмизләдик. 19 Һәмчинин һакимијјәт сүрдүјү вахт Әһәз падшаһын хәјәнәткарчасына^e гыраға тулладығы әшјалары һазыр едиб пакладыг.^o Онлар Jehovahын гурбанкаһы гаршысындадылар».

20 Һизгијә сәһәр тездән галхыб шәһәрин бөјүк адамларыны топлады вэ Jehovahын евинә кетди. 21 Онлар сәлтәнәт үчүн, мүгәддәс мәскән үчүн вэ Јәһуда үчүн күнаһ гурбаны олараг 7 буға, 7 гоч, 7 тоғлу вэ 7 тәкә кәтирдиләр.^ж Падшаһ һарун өвладлары олан каһинләрә бу һејванлары Jehovahын гурбанкаһында тәгдим етмәји бујурду. 22 Буғалары кәсдиләр.^з Каһинләр гандан көтүрүб гурбанкаһын үстүнә чиләди.^и Сонра гочлары кәсиб ганыны гурбанкаһын үстүнә чиләдиләр. Ардынча тоғлулары кәсиб ганыны гурбанкаһын үстүнә чиләдиләр. 23 Ахырда күнаһ гурбаны олан тәкәләри падшаһын вэ ичманын

гаршысына кәтирдиләр вә әлләрини тәкәләрин башына гојдулар. **24** Каһинләр онлары кәсдиләр вә онларын ганыны гурбанкаһын үстүндә күнаһ гурбаны кими тәгдим етдиләр, бүтүн Исраил үчүн кәффарә кәтирдиләр. Чүнки падшаһ әмр етмишди ки, бүтүн Исраил үчүн яндырма гурбаны вә күнаһ гурбаны тәгдим олунсун.

25 Падшаһ бу вахт әрзиндә Давудун^а, көрүчү Чадын^б вә Натан^в пејғәмбәрин әмр етдији кими, лавилиләри әлләриндә синч, телли ашләләр вә чәнк Јеһованын евиндә гојмушду.^г Бу әмри Јеһова пејғәмбәрләри васитәсилә вермишди. **26** Беләчә, лавилиләр әлләриндә Давудун аләтләри, каһинләр әлләриндә кәрәнај орада дурмушду.^г

27 Һизгијә әмр етди ки, гурбанкаһда яндырма гурбанлары тәгдим етсинләр.^д Яндырма гурбанларыны тәгдим етмәјә башлајанда Јеһоваја мәзмур охумаға вә Исраил падшаһы Давудун аләтләринин сәдасы алтында кәрәнај чалмаға башладылар. **28** Мәзмур охунан вә кәрәнај чалынан вахт бүтүн ичма тәзим едирди. Бу, яндырма гурбанлары тәгдим олунуб гуртаранадәк давам етди. **29** Яндырма гурбаныны тәгдим едиб гуртаран кими падшаһ вә онун јанында оланлар баш әјиб сәчдә гылдылар. **30** Һизгијә падшаһ вә башчылар лавилиләрә Давудун вә көрүчү Асәфин мәзмурлары^е илә Јеһованы мәдһ етмәји бујурдулар. Лавилиләр севинчлә Аллаһы мәдһ етдиләр, баш әјиб сәчдә гылдылар.

31 Сонра Һизгијә деди: «Инди ки Јеһоваја хидмәт ет-

ФӘС. 29

а 1См 28:12, 13
2См 8:12, 14

б 2Иш 24:11, 12
1См 29:29

в 2Иш 7:2
2Иш 12:1

г 1См 25:1, 6
2См 9:11

д Сј 10:8
1См 15:24

е Лв 1:3, 4

ж 2Иш 23:1
1См 16:7

Сағ сүтун

а Лв 1:3

б 1Пд 3:4
1Пд 8:63
1См 29:21, 22

в 2См 30:2, 3

г Сј 8:19
2См 30:17
2См 35:10, 11

д 2См 29:32

е Лв 3:1
Лв 3:14-16

ж Сј 15:5

з 2См 30:12

ФӘС. 30

ж 2См 11:14, 16

з 2См 34:1, 6, 7

и Чх 12:43
Лв 23:5
Гн 16:2
2См 35:1

ы Сј 9:10, 11

ј 2См 29:34

мәк үчүн пакланмысыныз, кәлин Јеһованын евиндә гурбанлар вә шүкран гурбанлары тәгдим един». Ичма гурбанлар вә шүкран гурбанлары кәтирмәјә башлады. Һәмчинин үрәји истәјән һәр кәс яндырма гурбанлары да кәтирди.^а **32** Ичма яндырма гурбаны олараг 70 гарамал, 100 гоч, 200 еркәк тоғлу (бунлар Јеһоваја тәгдим олунан яндырма гурбанлары иди),^б **33** мүгәддәс тәгдимәләр олараг 600 гарамал, 3000 гојун кәтирди. **34** Амма яндырма гурбанлары кими кәтирилән һејванлары сојмаг үчүн кифәјәт гәдәр каһин јох иди. Иш гуртарана вә каһинләр пакланана гәдәр^в гардашлары лавилиләр онлары көмәк етдиләр.^г Чүнки лавилиләр пакланмаг мәсәләсинә каһинләрдән чидди јанашырдылар. **35** Һәм дә яндырма гурбанлары^г, үнсийәт гурбанларынын пији^д, яндырма гурбаны илә кәтирилән шәраб тәгдимәләри^е чох иди. Беләчә, Јеһованын евиндә хидмәт јенидән ичра олунмаға башлады. **36** Һизгијә вә бүтүн халг Аллаһын халг үчүн етдији ишләрә көрә севинди.^е Чүнки бүтүн бунлар чох тез бир заманда баш верди.

30 Һизгијә бүтүн Исраил^ж вә Јәһудаја хәбәр кәндәрди, Әфраимлә Мәнәссәјә^з намә дә көндәрди ки, һамы Исраилин Аллаһы Јеһованын шәрәфинә Пасханы гејд етмәк үчүн Јерусәлимә, Јеһованын евинә кәлсин.^а **2** Лакин падшаһ, әжанлар вә бүтүн Јерусәлимдәки ичма Пасханы икинчи ајда^б гејд етмәјә гәрар вердиләр. **3** Чүнки јетәринчә каһин өзүнү пакламадығындан^в вә чамаат Јерусәлимә топлашмадығындан байрамы вах-

тында^а кечирэ билмэмишдилэр. **4** Бу фикир падшаһа вә бүтүн ичмаја мэгбул көрүндү. **5** Беләчә, гәрара кәлдиләр ки, Биир-Сәбадан Дана^б гәдәр бүтүн Исраилдә чар чәкиб халгы Јерусәлимә, Исраилин Аллаһы Јеһованын шәрәфинә Пасханы гејд етмәјә дәвәт етсинләр. Чүнки бир ичма кими јазылана ујғун олараг Пасханы гејд етмәмишдиләр.^в

6 Падшаһын әмр етдији кими, гасидләр падшаһла әјанларын јаздыгы намәләрлә бүтүн Исраил вә Јеһуданы долашдылар вә чар чәкдиләр: «Еј Исраил халгы, Ибраһимин, Ишагы, Исраилин Аллаһы Јеһоваја дөнүн. Дөнүн ки, О да Ашшур падшаһларынын^г әлиндән гуртулул сағ галмыш адамлар тәрәф дөнсүн. **7** Әчдадларынызын Аллаһы Јеһоваја хәјанәт едән ата-бабаларыныз, гардашларыныз кими олмајын. Аллаһ онлары дәншәт рәмзи етди. Буна өзүнүз дә шаһидсиниз.^д **8** Ата-бабаларыныз кими тәрс олмајын.^е Јеһоваја табе олун, Онун һәмшәлик пак етдији мүгәддәс мәканына кәлин,^е Аллаһыныз Јеһоваја гуллуғ един. Белә етсәниз, Онун сизә гаршы аловланан гәзәби сөнәр.^е **9** Әкәр Јеһоваја дөнсәниз, гардашларынызы, оғулларынызы әсир апаранлар рәһмә кәлиб^ж онлары бу өлкәјә гајтарацаг.^з Чүнки Аллаһыныз Јеһова рәһмли вә мәрһәмәтлидир.^и Она дөнсәниз, сиздән үз дөндәрмәјәчәк».^и

10 Гасидләр бүтүн Әфраим, Мәнәссә торпағыны,^ј Зәбулуна гәдәр өлкәни шәһәрбәшәһәр долашдылар. Халг исә онлары әлә салыб күлүрдү.^к **11** Лакин Ашир, Мәнәссә вә Зәбулул гәбиләсиндән бәзи адамлар

ФӘС. 30

а Чх 12:18

б һк 18:29

в 2См 35:18

г 2Пд 15:29
1См 5:26
2См 28:20,
21

д 2См 29:8, 9

е Чх 32:9

ж Гн 12:5, 6
36 132:13

з 2См 29:10

и 1Пд 8:49, 50

к Гн 30:1-3

л Чх 34:6
36 86:5
Ми 7:18м 2См 15:2
Әш 55:7
Јр 4:8

н 2См 30:1

о 2См 36:15,
16**Сағ сүгүн**а 2См 11:14,
16

б Сј 9:10, 11

в Лв 23:6

г 2Пд 18:22

д 2См 28:24

е Лв 1:5

ж 2См 29:34

з 2См 30:1

и 36 86:5

к Сј 9:6, 10

л 2См 19:2, 3
Үә 7:10

гурурларыны сындырыб Јерусәлимә кәлдиләр.^а **12** Аллаһын лүтфү сәјәсиндә Јеһуда чамааты да һәмрәј олуб падшаһла әјанларын Јеһованын сөзү илә вердији әмри јеринә јетирдиләр.

13 Икинчи ајда^б Мајасыз чөрәк бајрамыны^в гејд етмәк үчүн чохлу сәјда инсан Јерусәлимә топлашды. Бајрама кәләнләрин сајы-һесабы јох иди. **14** Онлар Јерусәлимдәки бүтүн гурбанкаһлары,^г бухур гурбанкаһларыны^г көтүрүб Гидрон вадисинә атдылар. **15** Икинчи ајын он дөрдүнчү күнүндә Пасха гурбаны кәсдиләр. Каһинләрлә лавилиләр утаныб өзләрини пак едиләр вә Јеһованын евинә јандырма гурбанлары кәтирдиләр. **16** Онлар Аллаһын гулу Мусанын Ганунуна ујғун олараг, јерләрини тутдулар. Сонра каһинләр лавилиләрин вердији ганы гурбанкаһын үстүнә чиләдиләр.^д **17** Чамаатын ичиндә чохлары өзүнү пак етмәмишди. Буна көрә дә лавилиләрә бу адамлар үчүн Пасха гурбаны кәсиб онлары Јеһованын өнүндә пак етмәк тапшырылмышды.^е **18** Халгын бөјүк бир һиссәси, хүсусилә дә Әфраим, Мәнәссә,^е Јәсакир вә Зәбулул гәбиләләриндән оланлар пакланмамышдылар. Ванунла белә, гануна зидд олараг, Пасха гурбанындан онлар да једиләр. Һизгијә онлар үчүн дуа едиб деди: «Гој мәрһибан Аллаһ Јеһова^ж онлары әфв етсин. **19** Мүгәддәслик гајдаларына^з әмәл етмәјиб пакланмаса да, үрәјиндә Аллаһы, ата-бабаларынын Аллаһы Јеһованы ахтармағы гәт едән^и һәр кәси бағышласын».

30:19 * Јахуд үрәјини... ахтармаға һазырлајан.

20 Jehovah Һизгијјенин дуасыны гәбул етди вә халгы бағышлады.

21 Јерусәлимә топлашан исаиллиләр једди күн шадјаналыглыга^а Мајасыз чөрәк бајрамыны^б гејд етдиләр. Лавилләр вә каһинләр һәр күн Jehovahны мәдһ едир, мусиги алатләрини^в учадан чалараг Jehovahны учалдырдылар. **22** Һизгијјә Jehovahнын өнүндә ишини јахшы көрән лавилләрлә данышыб онлары руһландырды. Халг бајрам күнләриндә, једди күн бајрам јемәји једи,^г үнсийјәт гурбанлары^г тәгдим едиб ата-бабаларынын Аллаһы Jehovahја шүкүрләр етди.

23 Сонра бүтүн ичма гәраба кәлди ки, даһа једди күн бајрам кечирсинләр. Онлар једди күн дә севинч ичиндә бајрам кечирдиләр.^а **24** Јәһуда падшаһы Һизгијјә ичма үчүн 1000 буға, 7000 гојун, әјанлар исә 1000 буға, 10 000 гојун верди.^б Бу арада чохла сажда каһин пакланды.^в **25** Бүтүн Јәһуда ичмасы, каһинләр, лавилләр, Исаилдән кәлән чамаат^ж, Исаил торпағындан кәлән вә Јәһуда торпағында јашајан јаделлиләр^з севинибшадланырды. **26** Јерусәлим бөјүк шәнлик ичиндә иди. Исаил падшаһы Давуд оғлу Сүлейманын дөврүндән бәри Јерусәлимдә һәлә белә бајрам олмамышды.^д **27** Ахырда лавили каһинләр галхыб халга хејир-дуа вердиләр.^е Аллаһ онларын сәсини ешитди, дуалары Онун мүгәддәс мәскәнинә, көјләрә чатды.

31 Бајрамдан сонра Јерусәлимә топлашан исаиллиләр Јәһуда шәһәрләринә кетдиләр. Јәһуда, Бинјамин, Әфраим вә Мәнәссә^ж торпагла-

ФӘС. 30

а Гн 12:5, 7

Һө 8:10

б Лв 23:6

в 2См 29:25

г Лв 23:6

ф Лв 3:1

д 1Пд 8:65

е 2См 35:7, 8

ө 2См 29:34

ж 2См 30:11, 18

з Чх 12:49

и 1Пд 8:65, 66

ы Сј 6:23-26
Гн 10:8**ФӘС. 31**

ј 2См 30:1, 18

Сағ сүгүн

а Чх 23:24

б Гн 7:5

2Пд 18:1, 4

2См 14:2, 3

2См 34:1, 3

в Гн 12:2

2См 23:16,

17

г 1См 23:6

1См 24:1

ф 2См 8:14

д 1См 23:13

1См 23:27-30

е 2См 30:24

ө Чх 29:39

ж Сј 28:9

з Сј 10:10

и Гн 16:16

ы Сј 18:21

Һө 10:38, 39

ј Сј 18:12

к Чх 22:29

Чх 23:19

Һө 10:37

к Мс 3:9

л Лв 27:30

Гн 14:28

м Лв 23:16

н Лв 23:24

рындакы дик дашлары^а, Аше-ра бүтләрини парча-парча етдиләр,^б сәчдәкаһлары вә гурбанкаһлары дағытдылар,^в һамысыны мәһв етдиләр. Сонра бүтүн исаиллиләр өз шәһәрләринә, һәр кәс өз мүлкүнә гајытды.

2 Һизгијјә каһинләри вә лавилләри, һәр бирини өз бөлүјүндә^г өз хидмәтинә гојду.^г Онлар јандырма вә үнсийјәт гурбанлары тәгдим етмәли, хидмәт етмәли вә Jehovahнын һәјәтләринин дарвазаларында Аллаһа һәмд-сәна етмәли идиләр.^д **3** Падшаһ Jehovahнын Ганунунда јазылана ујун олараг, јандырма гурбанлары^е — сәһәр вә ахшам тәгдимәләринин^ө, шәнбә күнләринин^ж, тәзә ај мәрасимләринин^з, бајрамларын^д јандырма гурбаны үчүн өз мүлкүндән паж абырды.

4 О, каһинләрин вә лавилләрин Jehovahнын ганунуну чидд-чәһдлә ичра етмәси үчүн Јерусәлимдә јашајан чамаата әмр етди ки, онлара дүшән пажы^в версинләр. **5** Бу Фәрман чыхан кими исаиллиләр тахылын, тәзә шәрабын, јағын,^г балын вә торпағын бүтүн мәһсулунун нүбарындан^д чохла паж кәтирдиләр. Онлар һәр шејин онда бириндән бол-бол вердиләр.^е **6** Јәһуда шәһәрләриндә јашајан исаиллиләр вә јәһудалылар да мал-гаранын, гојун-гузунун вә Аллаһлары Jehovah үчүн ајрылмыш мүгәддәс шејләрин онда бирини кәтирдиләр.^ж Беләчә, халг чохла паж кәтирди. **7** Үчүнчү ај^з халгын кәтирдји пажлары бир јерә жығамаға башладылар вә једдинчи ај^д гуртардылар. **8** Һизгијјә вә әјанлар кәлиб бунлары көрәндә Jehovahја ал-

гыш охудулар вэ Исраил халгына хејир-дуа вердилэр.

9 Һизгијя каһинлэрдэн вэ лавилилэрдэн халгын кәтирдији паж барэдә сорушду. **10** Садыг евиндэн олан бөјүк каһин Эзрија деди: «Халг Јеһованын евинә паж^а кәтирәндән бәри һәр кәс дојунча јејир, һәлә артыг да галыр. Јеһова халгына бәрәкәт вердији үчүн бу гәдәр шеј артыг галыр».^б

11 Онда Һизгијя әмр етди ки, Јеһованын евиндә анбар отаглары^{*в} һазырлансын. Онун әмрилә анбарлар һазырланды. **12** Пажлары, ондабирләри^г вә мүгәддәс шејләри вичданла ора кәтирирдилэр. Бу ишә лавили Кәнәнја нәзарәт едирди. Онун мүавини гардашы Шимај иди. **13** Һизгијя падшаһын әмрилә Јәһјил, Эзәзи, Нәһат, Асаил, Әримут, Јузәбад, Әлиил, Исмәһја, Маһат вә Бәнәји Кәнәнја илә гардашы Шимајын көмәкчиләри тәјин олуңмушдулар. Аллаһын евинин нәзарәтчиси Эзрија иди.

14 Шәрг тәрәфдә дарваза кешикчиси олан лавили^г Имнаһ оғлу Горә Аллаһа кәтирилән көнүллү тәгдимәләрә^а көрә чавабдәһ иди. О, Јеһоваја кәтирилән пажлары^в вә сон дәрәчә мүгәддәс шејләри^в бөлүшдүрүрдү. **15** Әдән, Минјамин, Јешу, Шәмәј, Әмаријя вә Сәкәнја онун башчылығы алтында иди. Онлара каһинләр шәһәриндә^ж бөлүкләрдәки гардашларына^з, бөјүклү-кичикли һамысына ејни бәрәбәрдә паж ајырмаг һәвалә олуңмушду.

16 Бу паж ады нәсил шәчәрәсиндә гејдә алынән вә һәр күн Јеһованын евиндә хидмәт етмәјә кәлән вә бөлүкләринә көрә үзәрләринә дүшән иши

31:11 * Јахуд јемәк отаглары.

ФӘС. 31

а Сј 18:8

б Мл 3:10

в Нә 10:38, 39
Нә 12:44

г Лв 27:30
Гн 14:28

ф 1См 26:17,
19

д Гн 12:5, 6
Гн 16:10

е Сј 18:8

ө Лв 2:10
Лв 7:1

ж Јш 21:19

з 1См 24:1

Сағ сүтүн

а 1См 24:4

б 1См 23:6

в Сј 4:2, 3
Сј 8:24
1См 23:24

г Лв 25:33, 34
Сј 35:2
Јш 21:13

ф 2См 29:35

ФӘС. 32

д 2См 31:20

е 2Пд 18:7, 13
Өш 36:1

2 САЛНАМӘЛӘР 31:9—32:2

ичра едәнләрә верилән паждан әләвә паж иди. (Нәсил шәчәрәсиндә үч јашында вә ондан јухары јашда оланларын ады гејдә алынмышды.)

17 Нәсил шәчәрәсиндә нәсилләринә көрә^а каһинләрин вә бөлүкләриндәки^б вәзифәләринә көрә ијирми јашында вә бундан јухары јашда олан лавилиләрин ады гејдә алынмышды.^в **18** Нәсил шәчәрәсиндә бүтүн Лави ичмасынын — лавилиләрин, арвадларынын, ушагларынын, оғулларынын, гызларынын ады вар иди. Чүнки онлара һәвалә олуңмуш мүгәддәс иш үчүн өзләрини пак сахлајырдылар. **19** Нәсил шәчәрәсинә һәмчинин шәһәр әтрафындакы өрүшләрдә^г јашајан һарун өвләдләри, каһинләр дә дахил иди. Каһин нәслиндәки бүтүн кишиләрә вә лавилиләрин нәсил шәчәрәсинә дахил олан һәр кәсә паж вермәк үчүн бүтүн шәһәрләрдә кишиләр тәјин олуңмушду.

20 Һизгијя бүтүн Јәһуда шәһәрләриндә белә етди. О, бундан сонра да Аллаһы Јеһованын өнүндә саһә вә һагг ишләр көрдү, Она садиг галды. **21** О, Аллаһы Јеһоваја ибадәттә һәр иши — Аллаһын евиндәки хидмәтләр^г, Гануңла, әмрлә бағлы һәр бир иши чанла-башла көрдү вә уғур газанды.

32 Бүтүн бунлардан вә Һизгијянин сәдагәтли ишләриндән^а сонра Ашшур падшаһы Синахериб јүрүш едиб Јәһудаја сохулду. О, гала-шәһәрләри мүһасирәјә алды ки, диварларыны учуруб шәһәрләри истила етсин.^в

2 Һизгијя Синахерибин Јерусәлимә гаршы мүһарибә етмәјә кәлдијини көрәндә

3 эмирлэри, икидлэри илэ мэслэхэтлэшиб гэрара кэлди ки, шәһәрдән кәнардакы булагларын көзүнү тутсун.^a Онлар бу ишдә Һизгијјә дәстәк олдурлар. 4 Хейли адам јығылды. Халг: «Нә үчүн Ашшур падшаһлары кәлиб бу гәдәр су тапсын», — дејиб булагларын, өлкәдән ахан чајын габағыны кәсди.

5 Бундан әләвә, Һизгијјә чәсарәтини топлајыб учмуш дивары бәрпа етди, үстүндә бүрчләр учалтды вә байыр тәрәфдә икинчи дивар да тикди. Һәмчинин Давуд шәһәриндәки Тәпәни^b бәрпа етди, хейли силаһ вә галхан дүзәлтди. 6 Халгын үзәриндә сәркәрдәләр гојду. Онлары шәһәр дарвазасынын јанындакы мејдана топлајыб үрәкләндирди: 7 «Чәсур олун, мөһкәм олун! Ашшур падшаһындан^c, онун бөјүк гошунундан горхуб дәһшәтә кәлмәјин! Бизимлә оланлар онунла оланлардан чождур.^г 8 О, инсан күчүнә архаланыр, бизим исә архамызда Аллаһымыз Јеһова дуруб. О, бизим дөјүшләрими зи апарачаг».^г Халг Јәһуда падшаһы Һизгијјәнин бу сөзләриндән үрәкләнди.^д

9 Бундан сонра ордусу илэ бирликдә Лаһишдә^e ола Ашшур падшаһы Синахериб адамларыны Јерусәлимә^ө, Јәһуда падшаһы Һизгијјәнин вә јәһудалыларын јанына көндәриб деди:

10 «Ашшур падшаһы Синахериб белә дејир: “Сиз кимә күвәнирсиниз^ж ки, мүһасирәдә ола-ола Јерусәлимдә белә раһат отурмусунуз? 11 Һизгијјә “Аллаһымыз Јеһова бизи Ашшур падшаһынын

ФӘС. 32

a 2Пд 20:20

б 2Иш 5:9
1Пд 9:24
1Пд 11:27
2Пд 12:20

в 2Пд 19:6

г Гн 31:6, 8
Јш 1:6, 9
2Пд 6:16, 17
2См 20:15

г Сј 14:9
Гн 20:1, 4
Јш 10:42
Әр 17:5

д 2См 20:20

е Өш 37:8

ө 2Пд 18:17
Өш 36:2

ж 2Пд 18:19
Өш 36:4

Сағ сүтүн

a 2Пд 18:29, 30
2Пд 19:10

б 2Пд 18:1, 4
2См 31:1

в 2Пд 18:22
Өш 36:7

г 2Пд 15:29
2Пд 17:5
Өш 37:12

г 2Пд 18:33, 34
2Пд 19:17, 18

д Чх 14:3
Чх 15:9

е 2Пд 18:29

ө Чх 5:2
Гн 32:27
Дн 3:14, 15

ж 2Пд 19:14

з Өш 37:29

и 2Пд 17:6
2Пд 19:12

ы 2Пд 18:26, 28
Өш 36:11, 13

әлиндән гуртарачаг” демәклә сизи алдадыр.^a О, сизи ачлыгдан, сусузлугдан өлдүрәчәк. 12 Бу, һәмин о Һизгијјә дејил, Аллаһынызын сәчдәкаһларыны, гурбанкаһларыны дағыдыб^б Јәһуда вә Јерусәлимә: “Јалныз бир гурбанкаһын габағында сәчдә гылын, онун үстүндә гурбанлар јандырын”, — демишди?^в 13 Мәкәр мәним, ата-бабаларымын халгларә нә етдијиндән сизин хәбәриниз јохдур?^г Мәкәр о халгларын аллаһлары онларын торпагларыны мәним әлимдән гуртара билди?^г 14 Ата-бабаларымын мәһв етдији халгларын аллаһларындан һансы бири халгыны мәним әлимдән хилас едә билди ки, сизин дә Аллаһыныз сизи мәним әлимдән гуртарсын?^г 15 Гојмајын ки, Һизгијјә сизи алдатсын, сизи белә аздырсын!^ө Она инанмајын, чүнки һеч бир халгын, һеч бир сәлтәнәтин аллаһы халгыны мәним, ата-бабаларымын әлиндән гуртара билмәјиб, о ки галды сизин Аллаһыныз!”^ө

16 Синахерибин адамлары Јеһова Аллаһын вә Онун гулу Һизгијјәнин әлејһинә башга сөзләр дә дедиләр. 17 О, намә јазыб^ж Исраилин Аллаһы Јеһованы тәһгир етди^з вә Она гаршы белә деди: «Нечә ки башга халгларын аллаһлары өз халгларыны мәним әлимдән гуртара билмәјиб,^з Һизгијјәнин Аллаһы да өз халгыны мәним әлимдән гуртара билмәјәчәк». 18 Онлар учадан јәһуди дилиндә данышырдылар ки, шәһәр диварынын үстүндә олан Јерусәлим әһлини горхудуб дәһшәтә салсынлар вә шәһәри зәбт етсинләр.^ы 19 Онлар башга халгларын әллә дүзәлдилән аллаһларынын әлејһинә дедикләри

32:5 * Ибр. Миллоһ. Еһтимал ки, галајабәнзәр тикили.

сөзлэри Јерусалимин Аллаһы үчүн дә дедилэр. **20** Амма Һизгијя падшаһ вә Амуз оғлу Әшија пејғәмбәр^а бу барәдә дурмадан дуа едир, көлрә әл ачыб имдад диләјирдиләр.^б

21 Онда Јеһова мәләк көндәриб Ашшур падшаһынын ордукаһындакы бүтүн дөјүшчүләри, сәркәрдәләри, башчылары мәһв етди.^в Беләликлә, падшаһ рүсвајчылыгы ичиндә өлкәсинә гајытды. Бир күн өз аллаһынын мәбәдиндә оlanda доғма оғуллары ону гылыңчла өлдүрдү.^г **22** Беләчә, Јеһова Һизгијјәни вә Јерусәлим сакинләрини Ашшур падшаһы Синахерибин вә башга дүшмәнләринин әлиндән гуртарыб онларә һәр тәрәфдән динчлик верди. **23** Чохлары Јерусәлимә Јеһоваја бәхшышләр, Јәһуда падшаһы Һизгијјә көзәл совгатлар кәтирди.^д Бундан сонра Һизгијјә бүтүн халгларын көзүндә бөјүк һөрмәт газанды.

24 О вахт Һизгијјә хәстәләниб өлүм јатағына дүшдү. О, Јеһоваја дуа етди.^е Аллаһ Һизгијјәнин дуасыны гәбул едиб она әләмәт верди.^в **25** Һизгијјә исә она едилән јахшылығын гаршысында наһүкүрлүк етди. О гүрурланды, һәм өзүнү, һәм дә Јәһуда илә Јерусәлими Аллаһын гәзәбинә дүчар етди. **26** Лакин Һизгијјә гүруруну сындырды,^г бәли, о вә Јерусәлим әһли Аллаһа бөјүн әјди. Она көрә дә Һизгијјәнин дөврүндә Јеһованын гәзәби онларын үзәринә кәлмәди.^д

27 Һизгијјә чохла вар-дөвләт, шөһрәт газанды.^е О, гызыл, күмүш, даш-гаш, балзам, галхан вә гимәтли әшјалар јығмаг үчүн анбарлар^в тикди. **28** Тахыл, тәзә шәрәб, јағ анбарлары, еләчә дә гојун-

ФӘС. 32

а 2Пд 19:2, 20
Әш 37:2

б 2Пд 19:14, 15
2См 14:11

в 36 76:5

г 2Пд 19:35-37
Әш 37:37, 38

д 1Пд 4:21
2См 17:1, 5

е 2Пд 20:1, 2
Әш 38:1, 2

ж 2Пд 20:5, 9
2См 32:31
Әш 38:8

з Әр 26:18, 19

и 2Пд 20:19

к 2См 1:11, 12
2См 17:1, 5

л 1Пд 9:17-19

Сағ сүтүн

а 1Пд 1:33, 45

б 2См 32:4

в 2Иш 5:9

г 2Пд 20:8-11
2Пд 20:12
Әш 38:8
Әш 39:1

д Јр 22:1

е Гн 8:2
36 7:9
36 139:23

ж 2См 31:20,
21

з Әш 1:1

и 2Пд 20:20

к 1Пд 11:43

ФӘС. 33

и Мт 1:10

ы 2Пд 21:1

ј 2Пд 21:2-6

к 2Пд 18:1, 4

л Гн 4:19
2Пд 23:5

м Гн 12:11
2См 6:6

н 2Пд 16:10, 11

и 1Пд 6:36
1Пд 7:12

кечи үчүн ағыллар, башга һејванлар үчүн төвләләр тикди. **29** Өзү үчүн шәһәрләр инша етди, чохла гојун-кечи, мал-гара саһиби олду. Аллаһ она чохла вар-дөвләт верди. **30** Һизгијјә Киһон^а суларынын јухары мәнбәјини бағлајыб^б онлары гәрбә, Давуд шәһәринә^в тәрәф јөнәлтди. О көрдүјү һәр ишдә үғур газанды. **31** Амма Бабил әјанлары ондан өлкәдә баш вермиш әләмәт^г барәдә сорушмаг үчүн елчиләрини көндәрәндә Аллаһ ону тәк бурахды ки, ону сынаға чәксин^д вә үрәјиндәкиләри үзә чыхарсын.^е

32 Һизгијјәнин галан ишләри, хејрхәһ әмәлләри^в Амуз оғлу Әшија пејғәмбәрин алдығы вәһјдә^г, Јәһуда вә Исраил падшаһларынын китабында јазылыб.^д **33** Һизгијјә ата-бабаларына говушду, ону Давуд оғулларынын гәбиристанлығына галхан јохушда дәфн етдиләр.^е Бүтүн Јерусәлим әһли вә Јәһуда ону һөрмәтлә дәфн етди. Оғлу Мәнәссә онун јеринә тахта чыхды.

33 Мәнәссә^а тахта чыханда он ики јашында иди вә әлли беш ил Јерусәлимдә һакимийјәт сүрдү.^б

2 Мәнәссә Јеһованын бәјән-мәдији пис ишләр көрдү, Јеһованын Исраил халгынын өнүндән говдуғу халгларын ијрәнч ишләрини тәкрар етди.^в **3** О, атасы Һизгијјәнин дағытдығы сәчдәкаһлары^г бәрпа етди, Бааллар үчүн гурбанкаһлар тикди, Ашера бүтләри дүзәлтди, сәма ордусуна сәчдә гылыб гуллуғ етди.^д **4** Јеһованын «адым Јерусәлимдә әбәдијјән олачағ»^е дедији јердә, Јеһованын мәбәдиндә гурбанкаһлар тикди.^ж **5** О, Јеһованын мәбәдинин ики һәјәтиндә^з

бүтүн сәма ордусуна гурбанкаһлар тикди. **6** Оғулларыны Бәни-Ғинном вадисиндә одда јандырды,^а сепһбазлыг^б, рәм-маллыг вә чадукәрлик етди, чиндарлар, бахычылар тәјин етди.^в Јеһованын бәјәнмәдији мәнфур ишләр көрүб Ону тәһ-гир етди.

7 Мәнәссә дүзәлтдији ојма бүтү мәбәдә гојду.^г О мәбәдә ки онун һаггында Аллаһ Давуда вә оғлу Сүлејмана демишди: «Бу мәбәд вә Израил гәбиләләринин шәһәрләри арасындан сечдијим Јерусәлим һәмишәлик адымы дашыјачаг.^г

8 Экәр исраиллиләр Муса вәситәсилә верилән ганунлара, гајдалара, һөкмләрә, әмр етдијим һәр шејә дәгигликлә әмәл етсәләр, бир дә онлары әчдадларына вердијим өлкәдән дидәркин салмајачағам». **9** Мәнәссә Јәһуданы вә Јерусәлим әһлини јолдан чыхарды, онлары Јеһованын исраиллиләрин өнүндән јох етдији халглардан да бетәр ишләрә сүрүкләди.^д

10 Јеһова Мәнәссә илә, онун халгы илә дәфәләрлә данышды, онлар исә вечләринә алмадылар.^е **11** Онда Јеһова Ашшур падшаһынын сәркәрдәләрини онларын үстүнә көндәрди. Ашшурлулар Мәнәссәни тутдулар, ону гармаглајыб* мис гандалла гандалладылар вә Бабилә апардылар. **12** Бәләја дүшәндә о, Аллаһы Јеһоваја јалварыб рәһм диләди, ата-бабаларынын Аллаһы гаршысында өзүнү чох алчалтды. **13** Мәнәссә дурмадан Аллаһа јалварыб-јахарды. Аллаһ онун јалварышларыны гәбул етди, лүтф дуаларыны ешитди вә ону Јерусәлима, тахтына гајтарды.^е Онда Мә-

33:11 * Дикәр вариант: *Мәнәссәни ојуда тапыб.*

ФӘС. 33

а Јш 15:8, 12

2Пд 16:1, 3

2Пд 23:10

б Лв 19:26

в Лв 20:6

Ғн 18:10, 11

г 2Пд 23:6

Ғ 2Пд 21:7-9

2Пд 23:27

2См 7:16

д Лв 18:24

Јш 24:8

2Пд 21:11, 16

е 2См 36:15,

16

ө Әш 1:18

Сағ сүтун

а Дн 4:25

б 2Иш 5:9

2См 32:2, 5

в 2См 32:30

г Нә 3:3

Ғ 2См 27:1, 3

д 2Пд 21:1, 7

е 2Пд 21:1, 4, 5

ө 2См 29:18

ж Лв 3:1

Лв 7:12

з 2См 33:12,

13

и 2Пд 21:2, 9

ы 2Пд 21:3, 7

ј 2Пд 21:18, 19

к Мт 1:10

нәссә анлады ки, Јеһова тәк олан Аллаһдыр.^а

14 Бундан сонра о, Давуд шәһәри^б үчүн вадидәки Кихондан гәрбә,^в Балыг дарвазасына^г гәдәр байыр дивары тикди. Дивар чох һүндүр иди вә Балыг дарвазасындан башлајыб шәһәри әһатә едир, Офелә^г чатырды. Мәнәссә һәмчинин Јәһуданын бүтүн гала-шәһәрләриндә сәркәрдәләр гојду.

15 О, Јеһованын евиндән јад аллаһлары вә ојма бүтү чыхарды,^д Јеһованын евинин јерләшдији дағда вә Јерусәлимдә тикдији гурбанкаһлары көтүрдү^е вә һамысыны шәһәрдән кәнара атды. **16** Бундан әләвә, Мәнәссә Јеһованын гурбанкаһыны һазырлады^ө вә онун үстүндә үнсийәт вә шүкран гурбанлары^ж кәтирмәјә башлады. Јәһудая Исраилин Аллаһы Јеһоваја ибадәт етмәји бујурду. **17** Халг исә һәлә дә сәчдәкаһларда гурбан кәтирирди. Амма бу гурбанлары Аллаһлары Јеһоваја кәтирирдиләр.

18 Мәнәссәнин галан ишләри, Аллаһына етдији дуа, онула Исраилин Аллаһы Јеһованын адындан данышан көрүчүләрин сөзләри Исраил падшаһларынын тарихи китабында јазылыб. **19** Һәмчинин онун дуасы^з, јалварышына алдығы чаваб, күнаһлары, сәдағәтсизлији,^и төвбә етмәздән багаг сәчдәкаһлар тикдији јерләрин, ојма бүтләр вә Ашера бүтләри^ы гојдуғу јерләрин ады онун көрүчүләринин јазыларында гејдә алыныб. **20** Мәнәссә ата-бабаларына говушду, ону евинин јанында дәфн етдиләр. Оғлу Амун онун јеринә тахта чыхды.^ј

21 Амун^к тахта чыханда ијирми ики јашында иди вә ики ил Јерусәлимдә һакимиј-

жэт сүрдү.^а **22** Атасы Мәнэс-сэ кими, Јеhovанын бэјәнмэ-дији пис ишлэр көрдү.^б Амун атасы Мәнэссэнин дүзэлтди-ји бүтүн ојма бүтлэрэ^в гур-бан кэтириб, онлара ситајиш етди. **23** Амма атасы Мәнэс-сэдэн фэргли олараг, Јеhovанын өнүндэ гүруруну сындыр-мады.^г Эксинэ, Амун күнаһла-рынын үстүнэ күнаһ кэтирди. **24** Ахырда эјанлары суи-гэсд гурубу^д ону өз евиндэ өлдүрдү-лэр. **25** Амма халг Амун пад-шаһа суи-гэсд гуранларын һа-мысыны өлдүрдү^е вэ оғлу Ју-шијјэни онун јеринэ тахта чы-харды.^е

34 Јушијјэ^е тахта чыханда сэккиз јашында иди вэ отуз бир ил Јерусалимдэ һа-кимижјэт сүрдү.^ж **2** О, Јеhovанын бэјәндији ишлэри көрүб эчдады Давудун јолу илэ кет-ди, ондан саға, сола дөнмэди.

3 һакимијјэтинин сэкки-зинчи илиндэ, һэлэ ушаг икэн о, эчдады Давудун Аллаһы-на ибадэт етмэјэ,^з һакимијјэ-тинин он икинчи илиндэ Јә-һуда вэ Јерусалими сачдэкаһ-лардан^и, Ашера бүтлэриндэн, ојма бүтлэрдэн^й, төкмэ бүт-лэрдэн тэмизләмэјэ^к башла-ды. **4** Онун нэзарэти алтын-да Баалларын гурбанкаһла-рыны дағытдылар. О, гур-банкаһларын үстүндэ олан бухурданлары кэсди. Ашера бүтлэрини, ојма вэ төкмэ бүт-лэри парча-парча едиб тоза дөндәрди, тозуну онлара гур-бан кэтирэнлэрин гөбирлэри үстүнэ сәпди.^к **5** Эз гурбан-каһлары үстүндэ каһинлэрин сүмүклэрини јандырды.^к Белэ-чэ, Јушијјэ Јәһуда вэ Јерусә-лими тэмизләди.

6 Јушијјэ һәмчинин та Ниф-талыја гэдэр Мәнэссэ, Эф-раим,^л Шәмун гәбилэлэри-

ФӘС. 33

а 2Пд 21:19-24

б 2См 33:1, 2

в 2Пд 21:1, 7

г 2См 33:12, 13
Фр 8:12ф 2Пд 12:20
2См 25:27

д 2См 25:1, 3

е 2Пд 21:25, 26

ФӘС. 34

ө 1Пд 13:2

Сф 1:1
Мт 1:10

ж 2Пд 22:1, 2

з 2См 15:2

и 2См 33:17

й 2См 33:21, 22

ј 2Пд 23:4, 14

к 2Пд 23:6

к 1Пд 13:2
2Пд 23:16л 2Пд 23:19
2См 30:1**Сағ сүтүн**

а 2Пд 17:41

б 2См 31:1

в 2Пд 22:12

г 2Пд 22:3-6

ф 2См 30:11, 18

д 2Пд 12:11, 12

е 2Пд 12:15

ө 1См 23:6

ж 2См 20:19

з 1См 25:1

и 2См 8:14

нин шәһэрлэриндэ вэ онла-рын этраф харабалыгларында **7** гурбанкаһлары дағытды, Ашера бүтлэрини, ојма бүтлэ-ри^а эзиб тоз етди, бүтүн Ис-раил торпағындакы бухур гур-банкаһларыны кэсди.^б Сонра Јушијјэ Јерусәлимэ гајытды.

8 Јушијјэ һакимијјэтинин он сэккизинчи илиндэ, өлкәни вэ мәбәди тэмизләјәндән сонра Эзлијаһ оғлу Шафаны^в, шә-һәр дарғасы Мәсејјэни, сална-мәчи Јаһэз оғлу Јуаһы Аллаһы Јеhovанын мәбәдини тәмир етмэјэ көндәрди.^г **9** Онлар баш каһин Хилгијјэнин јаны-на кәлиб Аллаһын евинэ кә-тирилиш пулу она вердилэр. Бу пулу гапычы лавилилэр Мә-нэссэдэн, Эфраимдэн вэ га-лан исаиллилэрдэн,^д о чүм-ләдән Јәһудадан, Бинјаминдән вэ Јерусәлим сакинлэриндән јығмышдылар. **10** Пулу Је-hovанын мәбәдиндэ көрүлән иш-лэрэ нэзарэт едәнлэрэ верди-лэр. Јеhovанын мәбәдиндәки ишчилэр дэ һәмин пулла мәбә-ди тәмир етмэјэ башладылар. **11** Сәнәткарлара вэ бәннала-ра пул верилди ки, јонулмуш дашлар, дајаглар үчүн тирлэр алсынлар вэ Јәһуда падшаһла-рынын хараба гојдуглары ев-лэрин тахтасыны дәјишсин-лэр.^е

12 Бу адамлар иши сәда-гәтлэ көрүрдүлэр.^ө Лавили-лэр: мерарлылардан^ж Јаһэс вэ Эбдија, кәһатлылардан^з Зә-кәријјэ вэ Мәшуллам онла-ра нэзарәтчи тәјин олунмуш-ду. һәмчинин һамысы пешә-кар мусигичи олан лавилилэр^и **13** фәһлэлэрин вэ һәр чүр иш көрән ишчилэрин нэзарәтчи-си иди. Лавилилэрдән бәзилэ-ри катиб, мәмур вэ дарваза ке-шикчилэри^и иди.

14 Јеhovанын евинэ кәтирилмиш пулу^а мәбәддән чыхаранда каһин Хилгијә Јеhovанын Муса васитәсилә^б вердији Төвраты* тапды.^в 15 Хилгијә катиб Шафана деди: «Јеhovанын мәбәдиндә Төврат китабыны тапмышам». Хилгијә буну дејиб китабы Шафана верди. 16 Шафан китабы падшаһын һүзуруна кәтириб деди: «Гулларын онлара тапшырылан ишләри көрүрләр. 17 Онлар Јеhovанын мәбәдиндәки сандығы бошалдыб пуллары мәсул кишиләрә вә иши көрәнләрә верибләр». 18 Ардынча деди: «Каһин Хилгијә мәнә бир китаб верди».᠒ Шафан китабы падшаһын һүзурунда охумаға башлады.᠓

19 Падшаһ Төвратда јазыланлары ешидәндә јахасыны чырды.^д 20 Хилгијә, Шафан оғлу Әхигәмә^е, Микә оғлу Әбдуна, катиб Шафана вә өз гуллуғчусу Әсјаһа бујурду: 21 «Кедин мәним үчүн, Исраилдә вә Јәһудада галанлар үчүн Јеhovаја мүрачиәт едир, өјрәнин көрүн тапылмыш бу китабда јазылан сөзләр нә демәкдир. Ата-бабаларымыз бу китабдакы сөзләрә итаәт етмәјибләр, Јеhovанын сөзүнү јеринә јетирмәјибләр, буна көрә Јехова үстүмүзә бөјүк гәзәбини јағдырачағ».᠔

22 Хилгијә, падшаһын онула көндәрдији адамларла биркә гадын пејгәмбәр^ж һүлданын јанына кетди. О, Хархас оғлу Тигванын оғлунун, палтарлар бахан Сәллумун арвады иди вә Јерусәлимин икинчи мәнәлләсиндә јашајырды. Онлар орада онула данышдылар.^з 23 Гадын деди: «Исраилин Аллаһы Јехова дејир:

ФӘС. 34

а 2Пд 22:4

б Лв 26:46

в Гн 17:18

Гн 31:24-26

Јш 1:8

2Пд 22:8

г 2Пд 22:8

ф Гн 17:18, 19

д 2Пд 22:11-13

е 2Пд 25:22

Өр 40:14

ө Гн 30:17, 18

Гн 31:16

Гн 31:24-26

Јш 1:8

ж Чх 15:20

Һк 4:4

Лк 2:36

Һв 21:8, 9

з 2Пд 22:14-20

Сағ сүтүн

а Өр 35:17

б Лв 26:16

Гн 28:15

Гн 30:17, 18

Дн 9:11

в Гн 28:20

г 2Пд 21:1, 3, 6

2См 28:1, 3

ф Гн 29:22, 23

Өр 7:20

д 2См 34:19

е 2См 32:26

2См 33:11,

13

ө 1Пд 21:29

Өш 39:8

ж 2Пд 23:1

з 2Пд 23:2

2См 17:3, 9

Һө 8:3

“Сизи Мәнә мүрачиәт етмәјә көндәрән адама сөјләјин ки, 24 Јехова белә дејир: “Мән бу јерин, онун сакинләринин башына бәла кәтирәчәјәм.^а Јәһуда падшаһынын һүзурунда охуудғлары китабда јазылан бүтүн ләнәтләр^б онларын башына кәләчәк. 25 Чүнки онлар Мәни тәрк едибләр.^в Башга аллаһлар үчүн гурбанлар јандырыр, әлләринин иши илә Мәни тәһгир едирләр.^г Бу јерә гаршы гәзәбими јағдырачағам, гәзәбим сөнмәјәчәк”.^д 26 Лакин сизи Јеhovаја мүрачиәт етмәјә көндәрән Јәһуда падшаһына дејин ки, ешитдији сөзләрә^е кәлинчә, Исраилин Аллаһы Јехова белә дејир: 27 “Сән ки бу јерлә сакинләри барәдә дедидим сөзү ешидәндә үрәјин сызлады, өзүнү өнүмдә ашағы тутдун, алчалтдын, јаханы чырыб һүзурумда ағладын, Мән дә сәни ешитдим.^ө Мән Јехова белә бәјән едирәм. 28 Буна көрә дә сәни өз әчдадларына говшудрачағам”, сүлһ ичиндә гәбрә кедәчәксән, бу јерин вә сакинләринин үстүнә кәтирәчәјим бәланы көзләрин көрмәјәчәк”.^ж

Онлар кәлиб бу чавабы падаша билдирдиләр. 29 Падшаһ хәбәр көндәриб Јәһуданын вә Јерусәлимин бүтүн ағсаггалларыны чағырды.^з 30 Падшаһ, онула биркә бүтүн јәһудалылар, Јерусәлим сакинләри, каһинләр, лавилләр, бир сөзлә, кичикдән тутмуш бөјүгә гәдәр һамы Јеhovанын мәбәдинә кетди. О, Јеhovанын мәбәдиндә тапыланы әһд китабында јазыланлары онлар үчүн охуу.^з 31 Падшаһ өз јериндә дуруб Јеhovанын өнүндә әһд

34:28 * Ибраниләрдә өлүмү бәдии диллә тәсвир едән ифадә.

бағлады^а ки, Jehovahнын жолу илэ кедэчэк, китабда жазылмыш^б әһдин сөзләренин жеринэ жетирэчэк, Онун әмләренинэ, өүдләренинэ, гайда-ганунларына сидги-үрөкдән, чан-дилдән^в табе олачаг. **32** Һәмчинин о, Јерусәлим сакинләренинэ, бинјаминлиләрэ бу әһди гәбул етмәји бујурду вә Јерусәлим сакинләренин ата-бабаларынын Аллаһынын әһдинэ ујғун јашамаға башлады.^г **33** Сонра Јушијә исаиллиләренин торпагларын-дан бүтүн ијрәнч шейләри* јох етди^д вә әмр етди ки, Исаилдә һәр кәс Аллаһы Jehovahја гулләр етсин. Онун дөврүндә һеч ким ата-бабаларынын Аллаһы Jehovahнын јолундан чыхмады.

35 Јушијә Јерусәлимдә Jehovahнын шәрәфинэ Пасха кечирди.^а Биринчи ајын он дөрдүнчү күнүндә^б Пасха гурбаны кәсдиләр.^в **2** О, каһинләри өз вәзифәләренинэ тәјин етди вә онлара Jehovahнын евиндә хидмәт етмәји бујурду.^ж **3** Сонра Jehovah үчүн мүгәддәс олан вә исаиллиләрэ тәлим верән лавилиләрэ^з тапшырды: «Мүгәддәс сандығы Исаил падаһы Давуд оғлу Сүлејманын тикдији мәбәдә гојун.» Даһа ону чижининиздә дашымајачагсыныз.^д Инди Аллаһыныз Jehovahја вә Онун халгы Исаилә хидмәт етин.**4** Исаил падаһы Давудун/ вә оғлу Сүлејманын јаздығы кими, нәсилләрениниз вә бөлүкләренинизә көрә хидмәт етмәјә һазырлашын.^е **5** Мүгәддәс мәкәндә нәсилләренинизә көрә бөлүнүб дурун вә нәсилләренинэ көрә бөлүнмүш галан чамаатын, сојдашларынызын мувафиг бөлүкләренинэ хидмәт етин. **6** Пасха гурбаныны кә-

34:33 * Јахуд бүтләри.

ФӘС. 34

а Уә 10:3

б Гн 31:24-26
2Пд 22:8

в Гн 6:5

г 2См 30:1, 12
2См 33:1, 16

Ғ 2Пд 23:5

ФӘС. 35

д Чк 12:3-11
2Пд 23:21

е Лв 23:5
Гн 16:1

ө Чк 12:21

ж 2См 23:18
2См 31:2

з Гн 33:10
2См 17:8, 9
Нә 8:7, 8

и 1Пд 6:38
2См 5:7

ы Сј 4:15
1См 23:25,
26

ј 1См 23:6

к 2См 8:14

Сағ сүгүн

а Чк 12:21
2См 30:1, 15

б 2См 30:24

в 2Пд 23:4
2См 34:14

г 1См 23:6

Ғ Чк 12:3, 6

д 2См 30:16

е 2См 29:34

ө Чк 12:8
Гн 16:6, 7

син,^а пакланын вә һазырлыг көрүн ки, гардашларыныз Jehovahнын Муса васитәси илэ вердији сөзү жеринэ јетирә билсинләр».

7 Јушијә чамаат үчүн, орада олан халг үчүн еркәк тоғлу, чаван тәкә, үмумиликдә 30 000 гојун-кечи, еләчә дә 3000 гарамал верди. Пасха гурбаны үчүн олан бу һејванлар падаһынын өз мүлкүндән иди.^б **8** Әжанлар да халг, каһинләр вә лавилиләр үчүн көнүллү тәгдимәләр кәтирдиләр. Аллаһын евинин башчылары олан Хилгијә^в, Зәкәријә вә Јәһјил каһинләрә 2600 Пасха гурбаны вә 300 гарамал вердиләр. **9** Лавилиләренин башчылары Кәнәнја вә гардашлары Шәмај, Нәснаил, һәмчинин Һәшбијә, Јаәл, Јузабад лавилиләр үчүн 5000 Пасха гурбаны вә 500 гарамал вердиләр.

10 Хидмәт үчүн һазырлыг көрүлдү, каһинләр өз јерләриндә дурду, лавилиләр дә падаһынын әмр етдији кими, бөлүкләренинэ көрә^г дурдулар. **11** Пасха гурбанлары кәсилди,^д каһинләр ганы лавилиләрден көтүрүб гурбанкаһа чиләдиләр,^е лавилиләр исә бу вахт һејванларын дәрсини сојурдулар.^ж **12** Онлар јандырма гурбанларыны һазырладылар ки, нәсилләренинэ көрә бөлүнмүш халга пајлашынлар вә бу гурбанлар Мусанын китабында жазылдығы кими, Jehovahја тәгдим олунсун. Гарамалы да белә етдиләр. **13** Пасха гурбанынын әтини адәтә көрә очағын үстүндә биширдиләр*.^з Мүгәддәс тәгдимәләрин әтини газанда, тијанда вә тавада биширдиләр вә дәрһал галан чамаатын јанына

35:13 * Дикөр вариант: гызартдылар.

кәтирдиләр. **14** Сонра исә өzlәри вә каһинләр үчүн Пасха гурбаны хазырладылар, чүнки һарун өвләдлары олан каһинләр кечәјечән јандырма гурбанлары вә пјј тәгдим етмишдиләр. Беләчә, лавилиләр һәм өzlәри үчүн, һәм каһинләр үчүн Пасха гурбаны хазырладылар.

15 Асәф^а өвләдларындан олан мәзмур охујанлар Давудун^б, Асәфин^в, һиманын, падшаһын көрүчүсү Јадитунун^г бујурдуғу кими, өз јерләриндә дајанмышдылар. Дарваза кешикчиләри дарвазаларда дурмушду.^д Онларын хидмәтдән ајрылмағына лүзум јох иди, чүнки гардашлары лавилиләр онлар үчүн Пасха гурбаны хазырламышдылар. **16** Беләликлә, һәмзин күн Јушијә падшаһын әмри илә Пасханы кечирмәк^е үчүн вә Јеһованын гурбанкаһында јандырма гурбанлары тәгдим етмәк үчүн Јеһованын тәләб етдији һәр шеји хазырладылар.

17 Орада олан исраиллиләр һәмзин вахт Пасханы кечиртдиләр вә једди күн Мајасыз чөрәк бајрамыны гејд етдиләр.^е

18 Ишмуил пејғәмбәрин дөврүндән бәри һәлә Исраилдә белә Пасха кечирилмәмишди. Исраил падшаһларындан һеч бири Јушијәнин, каһинләрин, лавилиләрин, орада олан јәудалыларла исраиллиләрин вә Јерусәлим сакинләринин кечирдији кими Пасха кечирмәмишди.^е **19** Бу Пасха бајрамы Јушијә падшаһын һакимијәтинин он сәккизинчи илиндә кечирилди.

20 Бүтүн бунлардан сонра, Јушијә мәбәди тәмир едиб гуртарандан сонра Мисир һөкмдары Неһо^ж Фәратын сахилиндә јерләшән Кархемишә

ФӘС. 35

а 1См 16:37

б 1См 23:5

в 1См 25:1, 2

г 1См 16:41, 42
1См 25:3

ф 1См 26:12, 13

д Лв 23:5
2Пд 23:21е Чх 12:15
Лв 23:6
Гн 16:3
2См 30:1, 21ө 2Пд 23:22, 23
2См 30:5, 26

ж Әр 46:2

Сағ сүтүн

а 2Пд 23:29

б 1Пд 22:30

в һк 1:27
һк 5:19
3к 12:11
Вһ 16:16г 2Пд 23:30
2См 34:28

ф Әр 1:1

д Әр 9:17, 20

е 2Пд 23:28

ФӘС. 36ө 1См 3:15
Әр 22:11

ж 2Пд 23:30, 31

дөјүшә кетди. Јушијә онун гаршысына чыхды.^а **21** Неһо она гасид көндәриб деди: «Еј Јәһуда падшаһы, сәнин мәнимлә нә ишин вар? Мән сәнин үстүнә кәлмирәм, мәним давам башгасы иләдир. Аллах да мәнә тәләсмәји бујурур. Аллах мәнимләдир, өзүнә јазығын кәлсин, Аллаһа гаршы чыхма, јохса сәни мәһв едәр». **22** Јушијә исә Неһодан әл чәкмәди, онунла дөјүшмәк үчүн гијафәсини дәјишди.^б О, Аллаһын сөзләрини дејән Неһоја гулаг асмады. Беләликлә, о дөјүшмәк үчүн Мекиддо дүзүнә^в кетди.

23 Охатанлар Јушијә падшаһы јараладылар. Падшаһ хидмәтчиләринә деди: «Јарам ағырдыр. Мәни бурадан чыхарын». **24** Хидмәтчиләри ону арабадан көтүрүб о бири арабасына миндирдиләр вә Јерусәлимә кәтирдиләр. Јушијә өлдү. Ону ата-бабаларынын гәбриндә дәфн етдиләр.^г Бүтүн Јәһуда вә Јерусәлим әһли Јушијәни ағлады. **25** Әрәмја^ф Јушијә үчүн мәрсижә охуду. Бүтүн киши вә гадын мәрсижәханлар^д бу күнә гәдәр Јушијә үчүн мәрсижә охујур. Бу мәрсижәләри охумаг Исраилдә әдәтә чеврилиб. Бунлар мәрсижәләр топлусуна дахил едилиб.

26 Јушијәнин галан ишләри, Јеһованын Ганунунда јазыланлара ујғун олараг етдији хејирхаһ әмәлләр, **27** илк ишләриндән сон ишләринә гәдәр һамысы Исраил вә Јәһуда падшаһларынын китабында јазылып.^е

36 Сонра өлкә сакинләри Јушијәнин оғлу Јәһәзи^ө атасынын јеринә Јерусәлимдә тахта чыхарды.^ж **2** Јәһәз тахта чыханда ијirmi үч јашында

иди вэ үч ај Јерусалимдә хаки-
мијјэт сүрдү. **3** Мисир һөкм-
дары ону Јерусалимдә тахтдан
салды. Өлканин үстүнә 100 тал-
ант* күмүш вэ бир талант
гызыл хәрач гојду.^а **4** Мисир
һөкмдары Нехо^б Јәһезин јери-
нә гардашы Әлјаками Јәһуда
вә Јерусалимин падшаһы етди
вә адыны дәјишиб Јәһјаким
гојду. Јәһези исә Мисирә апар-
ды.^в

5 Јәһјаким^г тахта чыханда
ијirmi беш јашында иди вэ
он бир ил Јерусалимдә хаки-
мијјэт сүрдү. О, Аллаһы Јеһо-
ванын бәјәнмәдији пис ишләр
көрдү.^д **6** Бабил падшаһы На-
вуходоносор^е онун үстүнә јү-
рүш етди ки, ону мис гандалла
гандаллајыб Бабилә апарсын.^ж
7 Навуходоносор Јеһованын
мәбәдиндән бәзи әшјалары кө-
түрүб Бабилә апарды вэ онла-
ры Бабилдәки сарајына гојду.^з
8 Јәһјакимин галан ишләри,
мәнфур әмәлләри, үзә чыхан
тәгсирләри Израил вә Јәһуда
падшаһларынын китабында ја-
зылыб. Оғлу Јәһјакин онун је-
ринә тахта чыхды.^и

9 Јәһјакин^з тахта чыханда
он сәккиз јашында иди вэ үч ај
он күн Јерусалимдә хакимиј-
јәт сүрдү. Јәһјакин Јеһованын
бәјәнмәдији пис ишләр көрдү.^к
10 Илин әввәлиндә* Навухо-
доносор падшаһ адам көндә-
риб ону Јеһованын мәбәдин-
дәки гижмәтли әшјаларла бир-
кә Бабилә кәтиртди.^л Онун
әмиси Сидгијәни Јәһуда вә Је-
русалимин падшаһы етди.^м

11 Сидгијә^к тахта чыханда
ијirmi бир јашында иди вэ он
бир ил Јерусалимдә хакимиј-
јәт сүрдү.^н **12** О, Јеһованын

36:3 * Талант 34,2 кг-а бәрабәрди.
Б14 өләвәсинә бах. **36:10** * Еһтимал
ки, јазда.

ФӘС. 36

а 2Пд 18:14
2Пд 23:33
б 2Пд 23:29
Әр 46:2
в 2Пд 23:34
Әр 22:11, 12
г Әр 26:20, 21
Әр 36:32
ф 2Пд 23:36, 37
д 2Пд 24:1
2Пд 25:1
Әр 25:1
е 2Пд 24:16
Дн 1:1
ө Үә 1:7
Әр 27:16
Дн 1:2
Дн 5:2
ж 2Пд 24:5, 6
з Әр 22:24
Мт 1:12
и 2Пд 24:8, 9
ы 2Пд 24:10
2Пд 24:13
Әр 27:17, 18
Әр 29:1, 2
Һә 1:2
ј 2Пд 24:17
к Әр 37:1
к 2Пд 24:18-20
Әр 52:1-3

Сағ сүтун

а Әр 21:1, 2
Әр 34:2
Әр 38:14, 24
б 2Пд 24:20
Һә 17:12-15
в 2Пд 16:11
Һә 8:10, 11
г 2См 30:1, 10
ф Әр 5:12
д Әр 20:7
е 36:74:1
ө 2Пд 24:2
ж Лв 26:31
Гн 28:25
36 79:2
Һә 9:7
з Мрс 2:21
и Гн 28:49-51
ы 2Пд 20:16, 17
Әш 39:6
Әр 27:19-22
Әр 52:17
ј 36 74:4-7
к Әр 52:14
к 1Пд 9:7
2Пд 25:9, 10
36 79:1
л 2Пд 25:21
36 137:1

бәјәнмәдији пис ишләр көр-
дү. Јеһованын әмри илә даны-
шан Әрәмја пејғәмбәрин гар-
шысында гүруруну сындырма-
ды.^а **13** Үстәлик, ону Аллаһа
әд вердирән Навуходоносор
падшаһа гаршы гижам етди.^б
О, тәрслијиндән, инадындан
әл чәкмәди, Израилин Алла-
һы Јеһоваја дөнмәди. **14** Ка-
һинләрин рәһбәрләринин, елә-
чә дә халгын хәјәнәти һәд-
ди ашмышды, онлар халгла-
рын бүтүн ијрәнч әмәлләрини
тәқрарлајыр, Јеһованын Јеру-
салимдә мүгәддәс етдији мәбә-
ди мурдарлајырдылар.^в

15 Ата-бабаларынын Алла-
һы Јеһова елчиләрини көндә-
риб дөнә-дөнә онлара хәбәр-
дарлыг етди, чүнки халгы-
на, мәскәнинә јазығы кәлирди.
16 Онларса Аллаһын елчилә-
рини лаға гојур,^г Онун сөзлә-
ринә хор бахыр,^д пејғәмбәрлә-
рини әлә салырдылар^е. Ахыр-
да башга чарә галмады, Јеһо-
ва халгынын үстүнә гәзәбини
јағдырды.^ф

17 Аллаһ кәлданиләрин
падшаһыны онларын үстүнә
көндәрди.^г О, онларын чаван-
ларыны мүгәддәс меканда гы-
лынчдан кечиртди,^ж нә оғ-
лана, нә гыза, нә гочаја, нә
дә хәстәјә рәһм етмәди.^з Аллаһ
һәр шеји онун әлинә верди.^и
18 О, Аллаһын евиндәки бала-
ча, бөјүк, бүтүн әшјалары, Је-
хованын евиндәки хәзинәни,
падшаһын вә әјанларынын хә-
зинәләрини — һәр шеји Баби-
лә апарды.^л **19** Аллаһын мә-
бәдини јандырды,^м Јерусали-
мин диварларыны јерлә јексан
етди,^н галаларына од вурду,
шәһәрдә дәјәрли нә вар идисә,
һамысыны мәһв етди.^к **20** Гы-
лынчдан гуртуланлары Баби-
лә әсир апарды,^н онлар Фарс
шаһларынын хакимијјәтинә

гэдэр^а она вэ оғуллаарына гул олдулар.^б **21** Бунунла да Јеһованын Әрэмја васитәсилә дедији сөз јеринә јетди,^в торпаг итирдији шәнбәләрини гајтарды.^г Торпаг виранә галдығы вахт әрзиндә, јетмиш ил тамам оланадәк^д шәнбәни гејд етди.

22 Әрэмја васитәсилә Јеһованын дедији сөз^а һәјата кечсин дејә, Фарс шаһы Курушун^{*е} һакимијјәтинин бирин-

36:22 * Кир.

ФӘС. 36

а Үә 1:1-3
б Әр 27:6, 7
в Әр 25:9
г Лә 26:34
д Әр 25:12
3к 1:12
д Әр 29:14
Әр 32:42
Әр 33:10, 11
е Әш 44:28
Әш 45:1

Сағ сүтүн

а Үә 1:1-4
б Дн 5:18
в Әш 44:28
г Үә 7:12, 13

чи илиндә Јеһова Курушун үрәјиндә истәк ојатды. Шаһ фәрман јазыб бүтүн сәлтәнәтиндә чар чәкдирди:^а

23 «Фарс шаһы Куруш белә дејир: “Көјләрин Аллаһы Јеһова дүнјанын бүтүн сәлтәнәтләрини мәнә вериб^б вә мәнә Јәһудада, Јерусәлимдә Она ев тикмәји бујуруб.^в Аранызда Онун халгына мәнсуб олан һәр кәсә Аллаһы Јеһова јар олсун! Гој о адам Јерусәлимә кетсин”».^г

ҮЗЕЈИР

МЭЗМУН

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Шаһ Куруш мәбәдин бәрпасы үчүн фәрман верир (1–4)
Әсирләрин Бабилдән чыхмасы үчүн һазырлыг (5–11)</p> <p>2 Сүржүндән гајыданларын сиаһысы (1–67)
Мәбәд гуллуғчулары (43–54)
Сүләјманын нөкәрләринин нәсли (55–57)
Мәбәд үчүн көнүллү тәгдимәләр (68–70)</p> <p>3 Гурбанкаһ тикилир;
гурбанлар кәтирилир (1–7)
Мәбәдин бәрпасы башланыр (8, 9)
Мәбәдин тәмәли гојулур (10–13)</p> <p>4 Мәбәдин бәрпасына әнкәл төрәдилир (1–6)
Дүшмәнләр шаһ Артаксерксә шикајәтнамә көндәрирләр (7–16)
Артаксерксин чавабы (17–22)
Мәбәдин тикинтиси дајаныр (23, 24)</p> <p>5 Јәһудиләр мәбәдин тикинтисинә башлајырлар (1–5)</p> | <p>Тәттанајын шаһ Дараја намәси (6–17)</p> <p>6 Дара арашдырыр вә фәрман верир (1–12)
Мәбәдин ачылышы (13–18)
Пасха кечирилир (19–22)</p> <p>7 Үзејир Јерусәлимә кәлир (1–10)
Артаксерксин Үзејирә намәси (11–26)
Үзејир Јеһоваја алгыш охујур (27, 28)</p> <p>8 Үзејирлә гајыданларын сиаһысы (1–14)
Сәфәрә һазырлыг (15–30)
Бабилдән чыхыб Јерусәлимә кәлирләр (31–36)</p> <p>9 Израиллиләрин јаделлиләрлә никаһы (1–4)
Үзејирин күнаһлара көрә дуасы (5–15)</p> <p>10 Јаделли арвадларла бағлы әһд (1–14)
Јаделли арвадлар јола салыныр (15–44)</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Эрэмја васитәсилә Јеһованын дедији сөз^а һәјата кечсин дејә, Фарс шаһы Курушун^б һакимијәтинин биринчи илиндә, Јеһова Курушун үрәјиндә истәк ојатды. Шаһ фәрман јазыб бүтүн сәлтәнәтиндә чар чәкдирди.^в

2 «Фарс шаһы Куруш белә дејир: “Көјләрин Аллаһы Јеһова дүнјанын бүтүн сәлтәнәтләрини мәнә вериб^г вә мәнә Јәһудада, Јерусәлимдә Она ев тикмәји бујуруб.^д **3** Аранызда Онун халгына мәнсуб олан һәр кәсә Аллаһы јар олсун! Гој о адам Јәһудаја, Јерусәлимә кетсин вә Аллаһын, Исраилин Аллаһы Јеһованын Јерусәлимдәки евини јенидән тиксин^е. **4** Гој кери гајыданлара гоншулары көмәк етсинләр.^ж Онлара гызыл, күмүш, һејванлар, әшјалар, һәмчинин Аллаһын Јерусәлимдәки еви үчүн көнүллү тәгдимәләр версинләр^з».^и

5 Онда Аллаһын тәшвиғ етдији һәр кәс: Јәһуда вә Бинјамин гәбиләләринин нәсил башчылары, каһинләр, лавилләр јола дүшмәјә вә Јеһованын Јерусәлимдәки евини инша етмәјә һазырлашды. **6** Бүтүн гоншулары онлара көмәк етди. Онлара көнүллү тәгдимәләрлә јанашы, чүрбәчүр шејләр, күмүш әшјалар, гызыл, һејванлар вә гиймәтли әшјалар вердиләр.

7 Һәмчинин шаһ Куруш Јеһованын евинә мәхсус олан әшјалары чыхартды. Бу әшјалары Навуходоносор Јерусәлимдән кәтириб өз аллаһынын евинә гојмушду.^а **8** Фарс шаһы Куруш онлары хезинә-

ФӘС. 1

а Әр 25:12
Әр 29:14
Әр 33:10, 11

б Өш 45:1
Дн 10:1

в 2См 36:22,
23

г Дн 4:34, 35

д Өш 44:28

е 2Пд 17:6
Әр 9:16

ж Чх 35:21
1См 29:9
Үз 7:14-16

з 2Пд 24:11, 13
2См 36:7, 18
Үз 6:5
Дн 1:1, 2
Дн 5:2

Сағ сүтун

а Үз 5:14, 16
Һр 1:1, 14
Һр 2:23

б 2Пд 24:14, 15
2См 36:20

ФӘС. 2

в Үз 8:1

г 2Пд 24:15, 16
2Пд 25:11
2См 36:20

д Нә 7:6, 7

е Үз 1:8, 11
Һр 1:14
Мт 1:12

ж Үз 3:8
Үз 5:2
Зк 3:1

з Нә 7:8-38

и Нә 6:17, 18

а Үз 10:30, 44
Нә 3:11

и Үз 10:26, 44

ы Үз 10:27, 44

дар Митридадын нәзарәти алтында кәтиздирди. Митридад Јәһуда башчысы Шешбассар^а үчүн әшјаларын сијаһысыны тутду.

9 Әшјалар бунлар иди: 30 әдәд гызыл сәбәт, 1000 әдәд күмүш сәбәт, 29 әдәд еһтијат габ, **10** һәмчинин 30 әдәд гызыл масгура, 410 әдәд күмүш масгура вә 1000 әдәд башга әшја. **11** Бүтүн гызыл вә күмүш әшјаларын сајы 5400 әдәд иди. Шешбассар әсирләри^б Бабилдән Јерусәлимә кәтирәндә бүтүн бу әшјалары өзү илә көтүрүб кәтирди.

2 Бунлар сүркүндә оланларын арасындан гајыдан әјаләт сакинләридир.^в Онлары Бабил падшаһы Навуходоносор Бабилә сүркүнә апармышды.^г Сонралар исә онлар Јерусәлимә вә Јәһудаја, һәр кәс өз шәһәринә гајытмышды.^д **2** Онлар Зәрубабил^а, Јешу,^е Нәһәмја, Сәрәјаһ, Рәләј, Мәрдәһај, Бишшән, Миспар, Бәгвај, Рәһүм вә Бәәннаһ илә биркә гајытмышдылар.

Исраилли кишиләрин сајы:^в **3** Фаруш өвладлары 2172 нәфәр; **4** Шәфәтај өвладлары 372 нәфәр; **5** Әраһ^ж өвладлары 775 нәфәр; **6** Јешу вә Јуаб нәслиндән Фәһат-Муаб өвладлары^з 2812 нәфәр; **7** Елам өвладлары^и 1254 нәфәр; **8** Зәтту өвладлары^ы 945 нәфәр; **9** Зәккај өвладлары 760 нәфәр; **10** Бәнни* өвладлары 642 нәфәр; **11** Бәбај өвладлары 623 нәфәр; **12** Әзчад өвладлары 1222 нәфәр; **13** Әдунигам өвладлары 666 нәфәр; **14** Бәгвај өвладлары 2056 нәфәр; **15** Адһин өвладлары 454

1:8 * Көрүнүр, бу, 2:2; 3:8 әјәләриндә ады чөкилән Зәрубабилдир. **2:2** * Һр 1:1 вә Зк 3:1 әјәләриндә Јушә. **2:10** * Нә 7:15 әјәсиндә Бәнја.

1:1 * Кир. 1:3 * Дикер вариант: вә Јерусәлимдә гәрар тутан Аллаһын, Исраилин Аллаһы Јеһованын евини јенидән тиксин.

нәфәр; **16** Һизгијә нәслиндән Атир өвладлары 98 нәфәр; **17** Бисај өвладлары 323 нәфәр; **18** Јураһ* өвладлары 112 нәфәр; **19** Һәшум өвладлары^а 223 нәфәр; **20** Чаббар* өвладлары 95 нәфәр; **21** Бејтләһм сакинләри 123 нәфәр; **22** Нәтуфаһ сакинләри 56 нәфәр; **23** Әнатут сакинләри^б 128 нәфәр; **24** Әзмут сакинләри 42 нәфәр; **25** Кирјат-Јарим, Кәфирә вә Бирут сакинләри 743 нәфәр; **26** Рама^в вә Киба^г сакинләри 621 нәфәр; **27** Миһмас сакинләри 122 нәфәр; **28** Бејтел вә Ај^д сакинләри 223 нәфәр; **29** Нәба сакинләри^е 52 нәфәр; **30** Мәғбиш сакинләри 156 нәфәр; **31** о бири Еламын нәслиндән оланлар 1254 нәфәр; **32** Һарим өвладлары 320 нәфәр; **33** Лод, Һәдид вә Унуһ сакинләри 725 нәфәр; **34** Әриһа сакинләри 345 нәфәр; **35** Сәнаһ сакинләри 3630 нәфәр.

36 Каһинләр:^о Јешу^о нәслиндән Јадај^ж өвладлары 973 нәфәр; **37** Иммир өвладлары^з 1052 нәфәр; **38** Фәшһур өвладлары^ж 1247 нәфәр; **39** Һарим өвладлары^д 1017 нәфәр.

40 Лавилиләр:^д Худавијјә нәслиндән Јешу вә Гәдмаил өвладлары^к 74 нәфәр. **41** Мәзмур охујан* Асәф өвладлары^л 128 нәфәр. **42** Дарваза кешикчиләринин нәслиндән^м Сәллум өвладлары, Атир өвладлары, Тәлмун^н өвладлары, Аггуб^о өвладлары, Хәтит өвладлары, Шубај өвладлары, чәми 139 нәфәр.

43 Мәбәд гуллуғчулары:^о Зиһа оғуллары, Һәсуф оғуллары, Тәбаут оғуллары, **44** Гируз оғуллары, Сијаһ оғуллары, Фәдун оғуллары, **45** Ләбән

2:18 * Нә 7:24 әјәсіндә Хариф. 2:20 * Нә 7:25 әјәсіндә Кијон.

ФӘС. 2

а Үз 10:33, 44

б Јш 21:8, 18
Әр 1:1

в Јш 18:21, 25

г Јш 18:21, 24

Ғ Јш 7:2

д Үз 10:43, 44

е Нә 7:39-42

ө 1См 24:3, 11

ж 1См 9:2, 10
Нә 11:3, 10

з 1См 24:3, 14
Үз 10:20, 44

и Үз 10:22, 44

ы 1См 24:3, 8
Үз 10:21, 44

ј Нә 7:43

к Үз 3:9
Нә 12:8, 24

к Нә 7:44

л 1См 15:16, 17
Нә 11:3, 17

м Нә 7:45

н 1См 9:2, 17
Нә 11:3, 19

о Нә 12:25, 26

ө Јш 9:3, 27
1См 9:2
Нә 3:26
Нә 7:46-56

Сағ сүтүн

а Нә 7:57-60

б Нә 7:61-65

в 1См 24:3, 10
Нә 3:21

г 2Иш 17:27-29
1Пд 2:7

оғуллары, Һагаб оғуллары, Аггуб оғуллары, **46** Һәгаб оғуллары, Салмај оғуллары, Һәнан оғуллары, **47** Гиддил оғуллары, Һаһар оғуллары, Рәја оғуллары, **48** Рәсин оғуллары, Нагуд оғуллары, Гәззәм оғуллары, **49** Үзза оғуллары, Фасиһ оғуллары, Бишај оғуллары, **50** Әсна оғуллары, Мәуним оғуллары, Һәфисим оғуллары, **51** Бағбуг оғуллары, Һагуф оғуллары, Хархур оғуллары, **52** Бәслут оғуллары, Мәһид оғуллары, Хәрша оғуллары, **53** Бәргуз оғуллары, Сисар оғуллары, Тәмаһ оғуллары, **54** Нази оғуллары, Һатиф оғуллары.

55 Сүлејманын нөкәрләринин нәсли: Сутај оғуллары, Сөфрәт оғуллары, Фәруд оғуллары,^а **56** Јалаһ оғуллары, Дәргун оғуллары, Гиддил оғуллары, **57** Шәфәтај оғуллары, Хәттил оғуллары, Фүкрат-Һәззәбајим оғуллары, Ами оғуллары.

58 Мәбәд гуллуғчулары вә Сүлејманын нөкәрләринин нәслиндән оланлар, чәми 392 нәфәр.

59 Тәл-Мәлаһдан, Тәл-Һәршәдән, Кәррубдан, Әддундан вә Иммирдән кәлмиш, анчаг мәншәләрини, һансы нәсилдән олдуғларыны вә Исраил халғындан олуб-олмадығларыны сүбүт едә билмәјәнләр бунлардыр:^б **60** Дәлај өвладлары, Тубијјә өвладлары, Нагуд өвладлары, чәми 652 нәфәр. **61** Каһинләр нәслиндән: Һабај оғуллары, Һәггуз оғуллары^в, киладлы Бәрзиллајын гызларындан арвад алыб онларын адыны көтүрән Бәрзиллај оғуллары^г. **62** Бу адамлар һансы нәсилдән олдуғларыны мүйјән етмәк үчүн нәсилләринин адыны нәсил шә-

чэрэлериндә ахтардылар, лакин тапмадылар. Буна көрә дә каһинликдән мәһрум олдылар.^а **63** Вали* онлара деди ки, Урим вә Туммим^б атан каһин^в олмаҗынча онлар сон дә-рәчә мүгәддәс җемәкләрдән јејә билмәзләр.^а

64 Бүтүн чамаатын саҗы 42 360 нәфәр иди.^г **65** Бунлардан башга 7337 нәфәр гул-гарабаш, 200 нәфәр киши вә гадын мүғәнни вар иди. **66** Онларын 736 аты, 245 гатыры, **67** һәмчинин 435 дәвәси вә 6720 ешшәји вар иди.

68 Онлар Јеһованын Јерусәлимдәки евинә кәлиб чатанда нәсил башчыларындан бәзиләри Аллаһын евини әввәлки јериндә^г тикмәк үчүн көнүллү тәгдимәләр вердиләр.^д **69** Онлар имканларына көрә бу иш үчүн олан хәзинәјә 61 000 гызыл дирһәм*, 5000 күмүш мина** вә 100 дәст каһин либасы вердиләр. **70** Беләчә, каһинләр, лавилиләр, халгын бир гисми, мәзмур охујанлар, дарваза кешикчиләри, мәбәд гуллуғчулары вә галан исраиллиләр өз шәһәрләриндә мәс-кунлашдылар.^е

3 Једдинчи аҗ^ж чатанда өз шәһәрләриндә јашајан исраиллиләр бир нәфәр кими Јерусәлимдә топлашды. **2** Јәһусадиг оғлу Јешу^з илә онун каһин јолдашлары вә Шәәлтиил^з оғлу Зәрубабиллә^з гардашлары Аллаһын гулу Мусанын Ганунунда јазылдығы кими,^и јандырма гурбанлары

2:63 * Јахүд тиршата. Фарс империясында вилајәт һакиминин титулу. ^б Луғәтә бах. **2:69** * Дирһәм, адәтән, 8,4 г-лыг фарс гызыл дарикинә бәрәбәр тутулу. Инчилдәки дирһәмдән фәргләнир. Б14 өләвәсинә бах. ^в Төвратдакы (Ибрани Јазылары) мина 570 г-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 2

а Сј 3:10
б Чх 28:30
Сј 27:21
1Иш 28:6
в Лв 2:3
Лв 6:26
Сј 18:11
г Нә 7:66-69
Әш 10:21
Әр 23:3
д 2См 3:1
е Чх 35:5
1См 29:5
Нә 7:70-72
ж Уә 8:25
ө Нә 7:73

ФӘС. 3

ж 1Пд 8:2
з һр 1:1
и 1См 3:17
Мт 1:12
ы Уә 1:7, 8
Лк 3:23, 27
ј Чх 20:24
Чх 40:29

Сағ сүтүн

а Уә 4:4
б Сј 28:3, 4
в Чх 23:16
Лв 23:34
г Чх 29:38
Сј 29:12, 13
д Чх 29:39, 42
е Гн 16:16
ө Гн 12:5, 6
ж Сј 29:1
з 1Пд 5:17
и Уә 5:8
ы Уә 1:2, 3
Уә 6:3, 4
ј Јш 19:46, 48
1См 22:3, 4
2См 2:10, 16
к Нә 7:6, 7

кәтирмәк үчүн Исраилин Аллаһына гурбанкаһ тикдиләр.

3 Онлар әтраф халглардан^а горхсалар да, гурбанкаһы әввәлки јериндә тикдиләр. Онун үзәриндә Јеһоваја сәһәр вә ахшам јандырма гурбаны^б тәгдим етмәјә башладылар. **4** Сонра јазылдығы ки ми, Чардаглар бајрамы кечирдиләр.^в Бајрам күнләриндә һәр күн тәләб олуна сајда јандырма гурбанлары кәтирриләр.^г **5** О вахтдан етибарән даими јандырма гурбаны кәтирриләр,^г һәмчинин тәзә ај мәрасимләриндә,^д Јеһоваја һәср олуномуш бајрамларда^е тәгдимәләр, еләчә дә Јеһоваја сәмими-гәлбдән көнүллү тәгдимә^ө кәтирәнләрин гурбанларыны тәгдим етдиләр. **6** Онлар једдинчи аҗын биринчи күнүндән^ж етибарән, Јеһоваја јандырма гурбаны кәтирмәјә башладылар. Һәрчәнд Јеһованын мәбәдинин бүнвәрәси һәлә гојулмамышды.

7 Онлар дашкәсэнләрә^з вә сәнәткарларә^и пул өдәдиләр; Фарс шаһы Курушун вердији ихтијарла^и дәниз јолу илә Ливандан Јаффаја сидр тирләри кәтирмәк үчүн сидонлуларә вә сурлуларә әрзаг, ички вә јағ вердиләр.^и

8 Аллаһын Јерусәлимдәки евинә кәлишләринин икинчи илинин икинчи аҗында Шәәлтиил оғлу Зәрубабил, Јәһусадиг оғлу Јешу, онларын диқәр гардашлары, каһинләрлә лавилиләр вә әсирликдән Јерусәлимә гајыдан галан чамаат^к ишә башлады. Јашы ијирми вә ијирмидән јухары олан лавилиләри Јеһованын евиндәки ишләрә нәзарәтчи гојдулар. **9** Беләликлә, Аллаһын евиндәки ишчиләрә бирликдә нәзарәт едәнләр бунлар иди:

Јәһуда* өвладларындан Јешу, оғуллары вә гардашлары, Гәд-маил вә оғуллары, һәмчинин лавили Һәнадад оғуллары^а, онларын оғуллары вә гардашлары.

10 Бәнналар Јеһованын мәбәдинин тәмәлини гојанда^б Исраил падшаһы Давудун вердији кәстәришә ујғун олараг, рәсми либас кејмиш каһинләр кәрәнајларла^в вә лавилиләр-дән Асәф өвладлары синчләр-лә Јеһованы мәдһ етмәк үчүн ајаға галхдылар.^г **11** «О, кәрәмәтлидир, Исраилә гаршы мәһәббәти әбәдидир»,^г — дејәрәк нөвбә илә^д Јеһованы мәдһ етмәжә вә Она һәмд сөйләмәжә башладылар. Бүтүн халг исә уча сәслә һајгыраг Јеһованы мәдһ етди, чүнки Јеһованын евинин тәмәли гојулмушду. **12** Әввәлки еви көр-мүш^е јашлы нәсилдән олан бир чох каһин, лавили, нәсил башчысы евин тәмәлинин гојулдугуну көрәндә һөнкүр-һөнкүр ағламаға башлады, галанлары исә севинчдән һајгырырды.^е **13** Севинч вә ағлаш-ма сәсләрини бир-бириндән ајырмаг мүмкүн дејилди. Ча-маат елә һајгырырды ки, сәсләри чох-чох узагларда ешиди-лирди.

4 Јәһудалыларын вә бинјаминлиләрин дүшмәнләри^ж ешидәндә ки, әсирликдән гәјыдан халг^з Исраилин Аллаһы Јеһова үчүн мәбәд тикир, **2** дәрһал Зәрүбабилин вә нәсил башчыларынын јанына кәлиб дедиләр: «Гојун биз дә сизинлә биркә мәбәди тикәк. Чүнки бизи бура кәтирән Ашшур падшаһы Асархаддонун^з дөврүндән бәри биз дә сизин

3:9 * Үз 2:40 ајәсиндә *Худавијә*. Нө 7:43 ајәсиндә *Худав*.

ФӘС. 3

а Нө 3:18

б Зк 4:9

в Сј 10:8

г 1См 6:31, 32
1См 23:5
1См 25:1

Ғ 1См 16:34
2См 7:3

д Чк 15:21
Нө 12:24

е 1Пд 6:22
Һг 2:3

ө 36 126:1, 6
Әш 35:10
Зк 4:9

ФӘС. 4

ж Үз 4:6-8
Нө 4:7, 8

з Үз 2:1, 64

и 2Пд 17:24
2Пд 19:36, 37

Сағ сүтүн

а 2Пд 17:33, 34

б Нө 2:19, 20
Јһ 4:9, 22

в 2См 36:23
Үз 1:1-3
Үз 6:3, 4

г Нө 6:9

Ғ Нө 6:10-12

д Үз 4:24
Үз 5:5
Үз 6:1

е 2Пд 18:26

ө Јр 10:9, 10

ж Нө 1:1
Әс 1:2
Дн 8:2

з Јр 10:22
Әш 11:11
Өр 49:35, 36

Аллаһыныза ибадәт едирик^а, Она гурбанлар кәтиририк». **3** Лакин Зәрүбабил, Јешу вә Исраилин дикәр нәсил башчылары онлара дедиләр: «Бизә гошулуб Аллаһымызын евини тикмәжә һаггыныз жохдур.^б Фарс шаһы Курушун бизә әмр етдији кими, Исраилин Аллаһы Јеһова үчүн еви өзүмүз тикәчәјик».^в

4 Онда әтраф халглар Јәһуда халгыны руһдан салмаға, әлини ишдән сојутмаға башлады.^г **5** Онлар халгын нијәтини боша чыхармаг үчүн^г Фарс шаһы Курушун дөврүндән та Фарс шаһы Даранын^д һакимијәтинәдәк мәсләһәтчиләр тутдулар. **6** Онлар Аһашвершун һакимијәтинин әввәлиндә Јәһуда вә Јерусәлим әһалисинин әлејһинә иттиһам-намә јаздылар. **7** Бундан әләвә, Фарс шаһы Артаксерксин дөврүндә Бишлам, Митридад, Табиил вә онун дикәр мүттәфигләри шаһ Артаксерксә намә јаздылар. Намәни арами дилинә^е тәрчүмә етдиләр вә арами һәрфләри илә јаздылар*.

8 * Баш мәмур Рәһум вә мирзә Шимшај Јерусәлим әлејһинә шаһ Артаксерксә намә јаздылар. Намәдә јазылмышды: **9** (Намә баш мәмур Рәһумун, мирзә Шимшајын, онларын дикәр мүттәфигләринин, һакимләрин, вали наибләринин, катибләрин, әрәклиләрин^е, бабиллиләрин, Шуш^ж халгынын, јәни еламлыларын^з, **10** бөјүк вә шанлы Асенапарын* сүркүн едиб Сәмәриј-

4:7 * Дикәр вариант: *намә арами дилиндә јазылды, сонра тәрчүмә едилди.*

4:8 * Бу ајәдән 6:18 ајәсинә кими оријинал мәтн арами дилиндә јазылыб.

4:9 * Суз. **4:10** * Јәни Ашшурбанипалын.

јә шәһәрләриндә јерләшдирди-
ји дикәр халгларын^а вә чајын*
о тајындакы бөлкәнин дикәр
халгларынын адындан јазыл-
мышды. **11** Шаһа көндәрил-
миш наәмнин сурәти будур.)

«Шаһ Артаксерксә чајын
о тајындакы бөлкәдә ја-
шајан гулларындан. **12** Шаһа
мәлум олсун ки, онун јанын-
дан чыхыб мәмләкәтимизә кә-
лән јәһудиләр артыг Јерусә-
лимдәдиләр. Онлар бу мән-
фур вә үсјанкар шәһәри бәрпа
едир, диварларыны һөрүб гур-
тарыр,^б шәһәрин бүнөврәси-
ни тәмир едиләр. **13** Гој шаһ
билсин ки, әкәр бу шәһәр бәр-
па едилсә, диварлары һөрү-
лүб гуртарса, онлар нә верки,
нә хәрәч^в, нә дә торпагбасды
верәчәкләр вә шаһларын хә-
зинәләринә зијан дәјәчәк.
14 Биз сарајын чөрәјини* јеји-
рик, буна көрә дә шаһын зәр-
рәк чәкмәсинә көз јума билмә-
рик. Одур ки, шаһа намә көн-
дәриб ону бу ишдән акаһ
едирик. **15** Гој ата-бабалары-
нын салнамәси арашдырыл-
сын.^г Онда шаһ бу шәһәрин
үсјанкар олдуғуну, падшаһла-
ра вә әјаләтләрә зијан вурду-
ғуну, гәдим дөврдән бәри ги-
јамчыларын мәскәни олдуғуну
биләчәк. Мәһз буна көрә шә-
һәр јерлә јексан едилмишди.^д
16 Шаһа билдиририк ки, әкәр
бу шәһәр бәрпа едилсә, дивар-
лары тикилиб гуртарса, чајын
о тајындакы^а бүтүн торпаг-
лар шаһын нәзарәтиндән чы-
хачаг».

17 Шаһ баш мәмур Рәһума,
мирзә Шимшаја, онларын Сә-
мәријәдә јашајан дикәр мүттә-
фигләринә вә чајын о тајында-
кы бөлкәдә јашајан дикәр са-
кинләрә белә чаваб көндәрди:

4:10; 5:3 * Фәрат чајы. 4:14 * һәрфән:
дузуну.

ФӘС. 4

а 2Пд 17:24

б Нә 1:3

в 2Пд 23:35
Нә 5:4

г Әс 2:23
Әс 6:1

д Әр 52:3

д Гн 11:24

Сағ сүтүн

а 2Пд 18:1, 7
2Пд 24:20
Үс 4:15

б Үс 4:13

в Үс 5:5
Үс 6:1
Һр 1:14, 15

ФӘС. 5

г Һр 1:1

д Нә 12:1, 4

д Зк 1:1

е Мр 1:12

ө Зк 6:11

ж Үс 3:2, 8

з Үс 6:14
Һр 2:4, 21
Зк 4:7

«Сизә салам олсун! **18** Би-
зә көндәрдијиниз намә һү-
зурумда охунду*. **19** Әмрим-
лә арашдырма апарылды вә бу
шәһәрин гәдим дөврдән бәри
падшаһлара гаршы галхдығы,
үсјан вә гијам етдији үзә чых-
ды.^а **20** Јерусәлимдә гүдрәт-
ли падшаһлар олуб, онлар ча-
јын о тајындакы бөлкәни ида-
рә едиләр. Чамаат онлара
верки, хәрәч вә торпагбас-
ды вериб. **21** Инди әмр верин
бу адамлар иши дәјандырсын-
лар вә мәним көстәришим ол-
мадан шәһәрин бәрпасына
башламасынлар. **22** Бахын,
бу ишдә сәһләнкарлыға јол
вермәјин. Гојмәјын ки, јенә
шаһлара зијан дәјсин».^б

23 Шаһ Артаксерксдән кә-
лән наәмнин сурәти Рәһумун,
мирзә Шимшајын вә онларын
мүттәфигләринин өнүндә оху-
нанда онлар тәләсик Јерусә-
лимә, јәһудиләрин јанына ке-
диб зор күчүнә иши дајан-
дырдылар. **24** Бунунла да Ал-
лаһын Јерусәлимдәки евинин
тикинҗиси дајандырылды вә
Фарс шаһы Даранын һакимий-
јәтинин икинчи илинә гәдәр
белә галды.^в

5 Һәгҗәј пејғәмбәр^г вә Идду-
нун^д нәвәси Зәкәријә пеј-
ғәмбәр^а Јәһуда вә Јерусәлим-
дә олан јәһудиләрә Исраилин
Аллаһынын* ады илә пејғәм-
бәрлик едирдиләр. **2** Һәммин
вахт Шәәлтиил оғлу Зәруба-
бил^в вә Јәһусадиг оғлу Јешу^ө
Аллаһын Јерусәлимдәки еви-
ни тикмәјә башладылар.^ж Ал-
лаһын пејғәмбәрләри дә онла-
рын јанында идиләр вә онлара
көмәк едирдиләр.^з **3** Онда ча-
јын* о тајындакы бөлкәнин

4:18 * Дикәр вариант: һүзурумда тәр-
чүмә едилиб охунду. 5:1 * һәрфән: он-
ларын үстүндә олан Исраилин Аллаһы-
нын.

валиси Тэттанай, Шизар-Бузнай вэ онларын мүттәфиглери кәлиб јәһудиләрә дедиләр: «Бу еви вэ бу тикилини кимин көстәриши илә тикирсиниз?» 4 Сонра онлардан сорушдулар: «Бинаны тикәнләрин адлары нәдир?» 5 Амма Аллаһын нәзәри јәһуди ағсагалларынын үстүндә иди.^а Дараја хәбәр көндәриб ондан бу мәсәлә илә бағлы намә аланадәк бу адамлар иши дајандырмадылар.

6 Чајын о тајындакы бөлкәнин валиси Тэттанайын, Шизар-Бузнајын вэ онун мүттәфигләринин, чајын о тајындакы бөлкәнин вали наибләринин шаһ Дараја көндәрдији намәнин сурәти будур. 7 Онларын көндәрдији намәдә јазылмышды:

«Шаһ Дараја.

Шаһа салам олсун! 8 Шаһа мәлум олсун ки, биз Јәһуда әјаләтинә, Улу Аллаһын евинә кетмишдик. Бу ев ири дашларла тикилир, диварларын ичинә тир гојулур. Чамаат вар күчү илә чалышыр, ишләри габага кедир. 9 Биз онларын ағсагалларындан сорушдуг: “Бу еви вэ бу тикилини кимин көстәриши илә тикирсиниз?”^б 10 Һәмчинин онлардан адларыны сорушдуг ки, ишә башчылыг едән адамларын адыны јазыб сәнә көндәрәк.

11 Онлар бизә белә чаваб вердиләр: “Биз јерин вэ көјүн Аллаһынын гулларыјыг. Чох илләр әввәл Исраилин өзәмәтли падшаһынын тикдији еви бәрпа едирик.^в 12 Ата-бабаларымыз көјләрин Аллаһыны гәзәбләндирдији үчүн^г Аллаһ онлары Бабил падшаһы кәлдәни Навуходоносора тәслим етмишди.^д О да бу еви јерлә јексан едиб^е халгы Баби-

ФӘС. 5

а Үз 7:6, 28
Үз 8:22

б Үз 5:3, 4

в 1Пд 7:51

г Гн 31:17
2См 34:24,
25

д 2Пд 24:1
2Пд 25:1

е 2Пд 25:8, 9

Сағ сүтун

а 2Пд 25:11

б Үз 1:1-3

в 2Пд 25:14, 15
2См 36:7, 18

г Үз 1:8, 11

д Үз 1:1, 14

е Үз 1:2, 7

ж Үз 3:10
Һр 2:18
Зк 4:9

з Үз 4:23, 24

ж 2См 36:22,
23
Үз 6:3, 4

ФӘС. 6

з 2См 36:22,
23
Үз 1:1-3

лә әсир апармышды.^а 13 Анчаг Бабил һөкмдары Куруш һакимијәтинин биринчи илиндә Аллаһын евинин јенидән тикилмәси үчүн фәрман вермишди.^б 14 Һәмчинин шаһ Куруш Навуходоносорун Аллаһын Јерусәлимдәки мәбәдиндән көтүрүб Бабил мәбәдинә апардыгы гызыл вә күмүш габлары Бабил мәбәдиндән чыхардыб,^в Шешбассара^г, вали тәјин етдији адама^д вермиш 15 вә она демишди: “Бу габлары көтүр вә онлары Јерусәлимдәки мәбәдә апар. Гој Аллаһын еви әввәлки јериндә тикилсин”.^д 16 Онда Шешбассар Јерусәлимә кәлиб Аллаһын евинин бүнөврәсини гојду.^е О вахтдан бәри мәбәд тикилир, амма һәлә тамамланмајыб”.^о

17 Инди шаһ мәсләһәт билирсә, гој Бабилдәки сарај хәзинәси^а ахтарылсын вә Аллаһын Јерусәлимдәки евинин иншасы үчүн шаһ Курушун әмр вериб-вермәдији мүәјјән олунсун.^б Сонра шаһын бу мәсәлә илә бағлы гәрары бизә көндәрилсин».

6 О заман шаһ Даранын әмри илә Бабил хәзинәсиндә олан дәфтәрхана ахтарылды. 2 Мада^а әјаләтиндә, Агбатана^б шәһәриндәки галада бир тумар тапылды. Тумарда јазылмышды:

3 «Шаһ Куруш һакимијәтинин биринчи илиндә Аллаһын Јерусәлимдәки еви һаггында белә фәрман вериб:^в “Бу ев инша едилсин, орада гурбан кәтирилсин. Тәмәли гојулсун, һүндүрлүјү 60 гулач^г, ени 60

5:14 * Көрүнүр, бу, 2:2; 3:8 әјәләриндә ады чөкилән Зәрубабилдир. 5:17 * Јахуд дәфтәрханасы. 6:2 * Мидија. # Екбатан. 6:3 * Төх. 26,7 м. Б14 әләвәсинә бах.

гулач олсун.^а **4** Үч чәркә ири даш вә бир чәркә тир дүзүлсүн.^б Хәрчләр шаһ сарајынын һесабына өдәнилсин.^в **5** Һәмчинин Навуходонсорун Аллаһын Јерусәлимдәки мәбәдиндән Бабиллә кәтирдиди гызыл вә күмүш габлар^г өз јеринә, Јерусәлимдәки мәбәдә, Аллаһын евинә гајтарылсын^д.^е

6 Сиз, чајын* о тајындакы бөлкәнин валиси Тәттаная, Шизар-Бузнај вә мүттәфигләр-иниз, чајын о тајындакы бөлкәнин вали наибләри,^а ордан узаг дурун, **7** Аллаһын евинин иншасына мане олмајын. Гој јәһудиләрин валиси вә ағсагаллары Аллаһын евини әввәлки јериндә тиксинләр. **8** Бундан әләвә, әмр едирәм ки, Аллаһын евинин иншасында јәһудиләрин ағсагалларына бу көмәји көстәрәсиниз: иш дајанмасын дејә, сарај хәзинәсиндән^е, чајын о тајындакы бөлкәндә топланан веркилдән бу адамларын мәсрәфләри вахтлы-вахтында өдәнилсин.^о **9** Јерусәлимдәки каһинләрин дедији һәр шеји, көјләрин Аллаһына јандырма гурбаны тәгдим етмәк үчүн чаван буға^ж, гоч^з вә гузу^и, үстәлик, буғда^к, дуз^л, шәраб^м вә јағ^н һөкмән һәр күн верилсин. **10** Онлар да һәмишә көјләрин Аллаһына мәғбул олан гурбанлар кәтирсинләр вә шаһла оғуларынын чанына дуа етсинләр.^п **11** Һәмчинин әмр едирәм ки, ким бу әмрә табе олмаса, һәмин адамын евиндән бир тир чыхарылсын вә о, бу тирдән асылсын, бу әмәлинә көрә еви үмуми ајағолу* олсун. **12** Гој бу әмри позмаға вә Аллаһын Јерусәлимдәки евини дағытмаға чалышан һәр бир падша-

ФӘС. 6

- а 1Пд 6:2
б Уә 3:7
Уә 5:8
в Уә 7:20
Өш 49:23
г 2Пд 25:13-15
2См 36:7, 18
Дн 1:1, 2
Дн 5:2
д Уә 1:8, 11
е Уә 5:3, 6
ж Уә 7:20
Һр 2:7, 8
з Уә 5:5
ж Лв 1:3, 5
з Лв 1:10
и Сј 28:3
ы Лв 2:1
ј Лв 2:13
к Сј 15:5
к Чк 27:20
Лв 2:4
л Уә 7:23

Сағ сүтүн

- а Гн 12:5, 6
2См 7:16
б Уә 5:6
в Һр 1:12
г Уә 5:1, 2
Зк 1:1, 7
Зк 6:15
д Уә 3:8
Уә 4:3
д 2См 36:23
Уә 1:2, 3
Өш 44:28
е Уә 6:12
ө Уә 7:12, 13
ж Һр 1:8
з 1См 9:2
Нә 7:73
и 2См 7:5
ы Сј 3:6
ј 1См 23:6
к Чк 12:2, 14
Лв 23:5
Гн 16:1
Өс 3:7
к Чк 30:19, 20
Лв 21:8
Лв 22:2, 3

һы вә халгы ораны Өз адына мәскән сечән^а Аллах јох етсин. Мән Дара бу әмри верирәм. Әмрим дәрһал јеринә јеттирилсин».

13 Чајын о тајындакы бөлкәнин валиси Тәттаная, Шизар-Бузнај^б вә мүттәфигләри шаһ Даранын әмр етдији һәр шеји дәрһал јеринә јетирдиләр. **14** Јәһудиләрин ағсагаллары исә һәҗгај^в пејғәмбәр-ин вә Иддунун нәвәси Зәкәријәнин^г пејғәмбәрлик сөзләриндән үрәкләнәрәк тикинти ишини давам етдирдиләр; иш габаға кедирди^г. Беләчә, онлар Исраилин Аллаһынын, о чүмләдән Фарс шаһлары Курушун^д, Даранын^е вә Артаксерксин^ө әмринә әсасән, еви тикиб гуртардылар.^ж **15** Евин иншасы шаһ Даранын һаким-ијәтинин алтынчы илиндә, адар* ајынын үчүнчү күнүндә баша чатды.

16 Исраил халгы, каһинләр, лавилиләр^з вә әсирликдән гајыдан дикәр адамлар Аллаһын евинин ачылышыны шадјаналыгла гејд етдиләр. **17** Аллаһын евинин ачылышы үчүн 100 буға, 200 гоч, 400 гузу вә гәбиләләрин сајына мувафиг олараг, бүтүн Исраил халгы үчүн күнаһ гурбаны кими 12 тәкә тәгдим етдиләр.^и **18** Мусанын китабында јазылдығы кими,^ы каһинләри дәстәләринә көрә, лавилиләри бөлүкләринә көрә Јерусәлимдә Аллаһа хидмәтә тәјин етдиләр.^ј

19 Әсирликдән гајыданлар биринчи ајын он дөрдүнчү күнүндә Пасха бајрамыны гејд етдиләр.^к **20** Каһинләрин вә лавилиләрин һамысы бир нәфәр кими пакланыб тәмиз олду.^к Онлар әсирликдән гајыданларын һамысы үчүн, еләчә

6:6 * Фәрат чајы. 6:11 * Дикәр вариант: зибиллик; нәчис галағы.

6:15 * Б15 әләвәсине бах.

дә каһин јолдашлары вә өзләри үчүн Пасха гурбаны кәсдиләр. **21** Әсирликдән гәјтәмьш исаилииләр вә Исраилин Аллаһы Јеһоваја ибадәт етмәк үчүн әтраф халгларын натәмизлијиндән узаглашыб онлара гошуланларын һамысы бу гурбандан једиләр.^а **22** Онлар једди күн Мајасыз чәрәк бајрамыны шәнлик ичиндә гејд етдиләр.^б Чүнки Јеһова онлара севинч бәхш етмишди вә Ашшур һөкмдарынын үрәјиндә онлара гаршы лүтф ојатмышды^в, һөкмдар Аллаһын, Исраилин Аллаһынын евинин иншасында онлара көмәк етмишди.

7 Бу һадисәләрдән сонра, Фарс шаһы Артаксерксин^г һакимийәти дөврүндә Үзејир^{*ғ} Бабилдән чыхды. Үзејир Сәрәјаһын^д, Сәрәјаһ Әзријанын, Әзрија Хилгизјәнин^е, 2 Хилгизјә Сәллумун, Сәллум Садығын, Садыг Әхитубун, 3 Әхитуб Әмаријәнин, Әмаријә Әзријанын^е, Әзрија Мәрјутун, 4 Мәрјут Зараһјанын, Зараһја Уззинин, Уззи Буггинин, 5 Бугги Абишунун, Абишу Фәнһасын^ж, Фәнһас Әлјазарын^з, Әлјазар исә бөјүк каһин һарунун оғлу^и иди. **6** Бабилдән чыхан бу Үзејир мирзә иди вә Исраилин Аллаһы Јеһованын Мусаја вердији Ганунун биличиси^к иди.^л Аллаһы Јеһова Үзејирә јар олдуғу үчүн шаһ онун һәр хаһишини јеринә јетирмишди.

7 Шаһ Артаксерксин һакимийәтинин једдинчи илиндә исаилииләрдән, каһинләрдән, лавилииләрдән^м, мәзмур охујанлардан^н, дарваза кешикчиләриндән^к вә мәбәд гуллуғчуларындан^л бәзиләри Јерусәлимә

7:1 * Ибр. *Езра*. Мәнасы: көмәк. 7:6 * Јахуд *пешәкар* көчүрүчүсү.

ФӘС. 6

а Чх 12:48
Сј 9:14

б Чх 12:17
Лв 23:6

в Үз 7:27
Мс 21:1

ФӘС. 7

г Нө 2:1

ғ Нө 8:2
Нө 12:26

д 1См 6:14

е 2Пд 22:8

ө 2См 31:10

ж Сј 25:11
һк 20:28

з Чх 6:23, 25
Сј 3:32
Гн 10:6

и Чх 7:1
Чх 28:1

ы Нө 8:1, 4

ј Үз 8:18, 19

к 1См 6:31, 32

к 1См 9:22-27

л 1См 9:2
Үз 8:20

Сағ сүтүн

а Үз 8:22

б Гн 5:1
Гн 17:10

в Гн 33:8, 10
Мн 2:7

г Үз 6:14
Нө 2:1

ғ Үз 1:2, 3

д Үз 1:5, 6
Үз 8:25

е Лв 1:3

ө Лв 1:10

ж Сј 28:3

з Сј 15:4

и Сј 15:5

кетди. **8** Үзејир шаһын һакимийәтинин једдинчи илиндә, бешинчи ајда Јерусәлимә кәлди. **9** О, Бабилдән биринчи ајын биринчи күнүндә јола чыхмышды, Аллаһын көмәји илә бешинчи ајын биринчи күнүндә Јерусәлимә чатды.^а **10** Үзејир Јеһованын Ганунуну тәдгиг вә тәтбиг етмәји^б, Исраилдә гајда-ганунлары вә һөкмләри өјрәтмәји үрәјиндә гәт етмишди^в.^г

11 Јеһованын Исраилә бујурдуғу әмрләрин вә гајдаларын биличиси олан мирзә вә каһин Үзејирә шаһ Артаксерксин вердији намәнин сурәти будур:

12 * «Шаһәншаһ Артаксерксдән^г көјләрин Аллаһынын Ганунунун көчүрүчүсү каһин Үзејирә саламлар олсун! **13** Мән фәрман верирәм ки, сәлтәнәтимдә јашајан Исраил халғындан, каһинләрдән вә лавилиләрдән ким сәнинлә Јерусәлимә кетмәк истәјирсә, кетсин.^ғ

14 Шаһ вә онун једди мәсләһәтчиси сәни көндәрип ки, кедиб Јәһуда вә Јерусәлимдә Аллаһын Ганунуна, сәндә олан гануна әмәл едилиб-едилмәдјини өјрәнәсән. **15** Мәскәни Јерусәлимдә олан Исраилин Аллаһына шаһ вә онун мәсләһәтчиләринин бәхшиш кими вердији гызыл-күмүшү, **16** һәмчинин Бабил әјәләтиндә сәнә верилән бүтүн гызыл-күмүшү вә каһинләрлә халғын Аллаһын Јерусәлимдәки өзинә вердикләри бәхшишләри өзүнлә апар.^д **17** Вахт итирмәдән бу пула буға^е, гоч^ө, гузу^ж, еләчә дә тахыл тәгдимәси^з вә шәраб тәгдимәси^и ал. Онлары Ал-

7:10 * Јахуд *өјрәтмәје үрәјини һазырламышды*. 7:12 * Бу ајәдән 7:26 ајәсинә кими оригинал мән арами дилиндә јазылыб.

лаһынызын Јерусәлимдәки евинин гурбанкаһында тәгдим ет.

18 Гызыл-күмүшүн галаһындан исә сән вә гардашларын Аллаһынызын ирадәсинә ујғун олараг, истәдјиниз кими истифадә едә биләрсиниз. **19** Аллаһынын евиндә ибадәт заманы истифадә едилән габларын һамысыны көтүрүб Јерусәлимә, Аллаһын һүзуруна апар.^а **20** Аллаһынын еви үчүн башга нәсә лазым олса, сарај хәзинәсиндән өдәрсән.^б

21 Мән, шаһ Артаксеркс чајын* о тајындакы бөлкәнин бүтүн хәзинәдарларына әмр едирәм ки, көјләрин Аллаһынын Ганунунун көчүрүчүсү каһин Үзејирин^а сиздән истәдји һәр шеји дәрһал она верәсиниз.

22 Она 100 таланта* гәдәр күмүш, 100 кора^в гәдәр буғда, 100 бата^а гәдәр шәраб^б, 100 бата гәдәр јағ^в вә истәдји гәдәр дүз^а верин. **23** Гој көјләрин Аллаһынын Өз еви илә әлағәдәр бујурдуғу һәр шеј сәјлә јеринә јетирилсин^б вә беләчә, шаһын сәлтәнәти вә оғуллары Аллаһын гәзәбинә туш кәлмәсин.^б **24** Буну да билин ки, каһинләрдән, лавилиләрдән, мусигичиләрдән^ж, гапы кешикчиләриндән, мәбәд гуллуғчуларындан^з вә Аллаһын евиндә иш көрәнләрдән верки, хәрач^в вә торпагбасды алынмамалыдыр.

25 Сән Үзејир, Аллаһын сәнә вердји һикмәтлә мәмурлар вә һакимләр тәјин ет ки, чајын о тајындакы бөлкәнин бүтүн әһалисинә, Аллаһынын ганунларыны биләнләрин һамысына һакимлик етсинләр.

7:21 *Фәрат чајы. 7:22 *Талант 34,2 кг-а бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^а Кор 220 литријк габын тутумуна бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах. ^а Бат 22 л-ә бәрәбәрди. Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 7

а Үз 8:30

б Үз 6:3, 4
Үз 6:8

в Үз 7:6
Һә 8:2

г Үз 15:5

ф Үз 27:20
Лә 2:1

д Лә 2:13

е Үз 1:2

ө Үз 6:9, 10

ж 1См 15:16

з 1См 9:2

и Һә 5:4

Сағ сүтүн

а Һә 8:2, 3

б Үз 6:22
Мс 21:1
Әш 60:13

в Үз 7:14

г Үз 9:9
Һә 1:11

ФӘС. 8

ф Үз 7:7

д 1См 6:3, 4

е Үз 6:23

ө Үз 2:1, 6

ж Үз 2:1, 8
Үз 10:27, 44

з Үз 2:1, 15

и Үз 2:1, 7

ы Үз 2:1, 4

ј Үз 2:1, 11
Үз 10:28, 44

Ким ганунлары билмирсә, өјрәдин.^а **26** Ким сәнин Аллаһынын Ганунуна вә шаһын ганунуна әмәл етмәсә, дәрһал лајиг олдуғу чәза илә — өлүм, сүркүн, чәримә, јахуд һәбс чәзасы илә чәзаландырылсын^а.

27 Јеһованын Јерусәлимдәки евини көзәлләшдирмәк фикрини шаһын үрәјинә гојан ата-бабаларымызын Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун!^б

28 О, шаһын, онун мәсләһәтчиләринин^в вә бүтүн нүфузулу әјанларынын өнүндә мәнә лүтф көстәрди.^г Аллаһым Јеһова мәнә јар олдуғу үчүн үрәкләндим вә мәнимлә биркә кетмәк үчүн Исраил башчыларыны топладым.

8 Шаһ Артаксерксин^г һакимјәти заманы мәнимлә биркә Бабилдән чыхан вә нәсилләринә көрә гејдә алынған нәсил башчылары бунлардыр: **2** Фәнһас^а нәслиндән Һирсәм, Исамар^б нәслиндән Дәнјал, Давуд нәслиндән Һәттуш; **3** Фаруш нәслиндән олан Сәкәнја өвләдларындан Зәкәријә вә онунла биркә гејдә алынған 150 киши; **4** Фәһат-Муаб нәслиндән^в Зараһја оғлу Илјәһәнәј вә онунла биркә 200 киши; **5** Зәтту нәслиндән^ж Јаһәзил оғлу Сәкәнја вә онунла биркә 300 киши; **6** Адһин нәслиндән^з Јонатан оғлу Әбәд вә онунла биркә 50 киши; **7** Елам нәслиндән^и Әтәлја оғлу Јашај вә онунла биркә 70 киши; **8** Шәфәгај нәслиндән^и Микајыл оғлу Зәбәдја вә онунла биркә 80 киши; **9** Јуаб нәслиндән Јәһјил оғлу Әбдија вә онунла биркә 218 киши; **10** Бәнни нәслиндән Јусфија оғлу Сәлимәт вә онунла биркә 160 киши; **11** Бәбај нәслиндән^ј Бәбај оғлу Зәкәријә вә онунла биркә 28 киши;

12 Эзчад нэслиндэн^a Һаггатан оғлу Јуһәнна вэ онунла биркэ 110 киши; **13** Эдунигам нэслиндэн^b сонунчулар: Элфэлит, Јаэл, Шэмај вэ онларла биркэ 60 киши; **14** Бэгвај нэслиндэн^c Утај илэ Зэббуд вэ онларла биркэ 70 киши.

15 Онлары Әһаваја ахан чајын^г кэнарына топладым вэ биз дүшэркэ салыб үч күн орада галдыг. Амма халгы вэ каһинләри јохлајанда онларын арасында лавилилэрдән һеч кими тапмадым. **16** Онда хэбэр көндэриб башчылардан Элјэзэри, Әријили, Шэмајы, Элнэтаны, Јариби, Элнэтаны, Натаны, Зэкэријјэни вэ Мэшулламы, мүәллимлэрдән Јәһјариби вэ Элнэтаны чағырдым. **17** Сонра онлара эмп етдим ки, Гасифјэдэ башчы олан Иддунун јанына кетсинлэр. Иддуја вэ онун мәбэд гуллуғчулары олан Гасифјэдэки гардашларына десинлэр ки, Аллаһымызын еви үчүн бизэ хидмэтчилэр кәтирсинлэр. **18** Аллаһымыз бизэ јар олдуғу үчүн онлар Исраил оғлу Лавинин нэвәси Мәһлинин^г өвладларындан ағыллы бир адамы, Шәрбијаны^д, онун огулларыны вэ гардашларыны, 18 нәфэри, **19** Һәшбијјэни, мерарлылардан^e Јашај илэ гардашларыны вэ онларын оғулларыны, 20 нәфэри, **20** һәмчинин Давудун вэ әјанларын лавилилэрин гуллуғуна вердији мәбэд гуллуғчулары арасындан адбаад сечилимиш 220 нәфэри јанымыза кәтирдилэр.

21 Сонра Аллаһымызын гаршысында өзүмүзү ашағы тутмаг үчүн, Ондан бизи, өвладларымызы, мал-мүлкүмүзү бәлү горуамасыны, јолда бизэ бәләдчилик етмәсини диләкәк үчүн Әһава чајынын кэнарын-

ФӘС. 8

a Үз 2:1, 12

b Һә 7:6, 18

v Үз 2:1, 14

г Үз 8:31

f Cj 3:20

d Үз 8:24, 25

e 1См 6:16

Сағ сүгүн

a 2См 16:9

Үз 7:6

Үз 7:28

Зк 4:6

b 2См 15:2

v 2См 7:14

Әр 29:10, 12

Әр 50:4, 5

г Үз 8:18, 19

f Үз 7:14-16

Үз 7:19

d Лә 21:6-8

Өш 52:11

e Үз 7:19

Үз 8:33

да оруч елан етдим. **22** Шаһдан јолбоју бизи дүшмәндән горумаг үчүн әскәр вэ атлылар истәмәјә үзүм кәлмәди, чүнки шаһа демишдик: «Аллаһымыз Она үз тутанлара јар олура,^a Ондан үз дөндэрәнләрә исә күчүнү вэ гәзәбини көстәрир».^b **23** Беләчә, биз оруч тутдуг, Аллаһымыза јалвардыг, О да јалварышымызы ешитди.^c

24 Каһинләрин рәһбәрләриндән 12 нәфэри – Шәрбијаны, Һәшбијјэни^г вэ онларын гардашларындан 10 нәфэри сечдим. **25** Сонра шаһын, онун мәсләһәтчиләринин, әјанларынын вэ орадакы исраиллиләрин Аллаһымызын еви үчүн вердији әшјалары, гызылы, күмүшү чәкиб онлара вердим.^f **26** Онлара чәкиб вердијим шејләр бунлардыр: 650 талант* күмүш, 2 талант дәјериндә 100 әдәд күмүш әшја, 100 талант гызыл, **27** 1000 дарик* дәјериндә 20 әдәд гызыл масгура вэ парлаг гырмызы рәнкдә, гызыл гәдәр гиймәтли, јахшы мисдән 2 әдәд габ.

28 Сонра онлара дедим: «Сиз Јеһова үчүн мүгәддәсси-низ,^д бу әшјалар да мүгәддәсдир. Бу күмүш вэ гызыл ата-бабаларынызын Аллаһы Јеһоваја верилән көнүллү тәгдимәдир. **29** Бунлары Јерусәлимдә, Јеһованын евинин отагларында*, каһинләрлә лавилиләрин рәһбәрләринин вэ Исраил нәсилләринин башчыларынын өнүндә чыхарыб чәкәнә гәдәр бәрк-бәрк горујун».^e **30** Каһинләрлә лавилиләр онлара чәкилиб верилмиш гызыл-күмүшү вә әшјала-

8:26 * Талант 34,2 кг-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә бах. **8:27** * Фарс гызыл сиккәси. Б14 өләвәсинә бах. **8:29** * Јахуд јемәк отагларында.

ры Јерусалимэ, Аллаһымызын евинэ апармаг үчүн көтүрдүлөр.

31 Биринчи ајын он икинчи күнүндэ^а Эһава чајынын^б кэнарындан Јерусалимэ жола дүшдүк. Бүтүн жолбоју Аллаһымыз бизэ жар олду, бизи дүшмэнлэрдэн вэ пусгулардан гуртарды. **32** Нэһажэт, Јерусалимэ кэлиб чатды,^в үч күн орада галды. **33** Дөрдүнчү күн исэ Аллаһымызын евиндэ гызыл-күмүшү вэ эш-јалары чэкиб^г Урјаһ оғлу каһин Мэримута^д вердик. Фэн-һас оғлу Элјазар, лавилилэрдэн Јешу оғлу Јузабад^е вэ Бэнја^е оғлу Нудај да онларын јанында иди. **34** Һэр шеј сајылыб чэкилди вэ чэки гејдэ алынды. **35** Сүркүндөн гајыдан эсирлэр Исраилин Аллаһына јандырма гурбанлары кэтирдилэр: 96 гоч^е, 77 еркэк гузу, күнаһ гурбаны олараг 12 тэкэ^ж вэ бүтүн Исраил үчүн 12 буға^з. Бунлар Јеһоваја кэтирилэн јандырма гурбанлары иди.^и

36 Сонра шаһын эмлрлерини чанишинлеринэ вэ чајын* о тајындакы бөлкөнин^м валилэринэ чатдырдыг./ Онлар халга вэ Аллаһын евинэ жардым етдилэр.^к

9 Бүтүн бунлардан сонра башчылар мэнэ јахынлашыб дедилэр: «Исраил халгы, каһинлэр вэ лавилилэр этраф халглардан — кэнанилэрдэн, һетлэрдэн, фэризилэрдэн, јэбусилэрдэн, эмунилэрдэн, муабилэрдэн, мисирлилэрдэн^к, аморилэрдэн^л вэ онларын ијрэнч эмэллериндэн^м узаг дурмајыблар. **2** Онларын гызларындан өзлэринэ вэ оғулларына арвад алыблар.» Мүгэддэс

8:36 * Фэрат чајы.

ФӘС. 8

а Әс 3:7
б Үә 8:15, 21
в Үә 7:8
г Үә 7:19
Үә 8:29
д Нә 3:4, 21
е Нә 8:7
ж Нә 12:1, 8
з Лә 1:10
и Лә 22:18, 19
к Лә 1:3
л Үә 7:17
м Үә 15:18
н Үә 7:21
о Үә 6:13

ФӘС. 9

к Лә 18:3
л Јр 15:16
м Лә 20:23
н 12:29, 30
о Чк 34:15, 16
Үә 10:44

Сағ сүтүн

а Чк 19:5, 6
б Нә 13:1, 3
в Чк 29:41
г Сј 28:4, 5
д Дн 9:7
е Сј 32:14
2См 29:6
ж 2Пд 10:32
2См 36:17
з 2Пд 17:22, 23
2Пд 25:6, 7
и 2Пд 17:20
к Нә 9:32
л Нә 9:31
36 138:7
м Нә 9:36, 37
н Үә 1:1-3
о Үә 6:14
3к 4:9

нэсил^а этраф халгларла гарышыб^б. Бу хэјанэтдэ башчылар вэ мәмурлар өндэ кедирлэр».

3 Бу хэбэри ешидэндэ јахамы чырыб сач-сагалымы жолдум вэ сарсынты ичиндэ јерэ чөқдүм. **4** Ахшам тахыл тэгдимэси вахтынадэк белэчэ отурдум.^в Бу арада, Исраилин Аллаһынын сөзлэринэ еһтирам бэслэјэн адамлар эсирликдөн гајыданларын хэјанэти илэ элагэдэр этрафыма топлашды.

5 Ахшам тахыл тэгдимэси вахты кэлди.^г Јахам чырыг, пэришан һалда отурдугум јердөн галхдым. Диз чөкүб эллэримиси Аллаһым Јеһоваја ачдым **6** вэ дедим: «Еј Аллаһым, Сэнин һузурунда хэчалэт чэкирэм, башымы галдырмаға утанырам. Аллаһым, тэгсирлэримиз башымыздан ашыр, күнаһларымыз көјлэрэ чатыб.^д **7** Ата-бабаларымызын дөврүндөн бу күнэ кими бөјүк күнаһлар етмишик.^е Күнаһларымыза көрө биз, падшаһларымыз, каһинлэримиз јаделли падшаһлара тэслим едилдик, гылынч^е, эсарэт^е, талан^ж, рүсвајчылыг учбатындан зүлм чөқдик. Бу зүлмү инди дэ чэкирик.^з **8** Инди исэ, еј Аллаһымыз Јеһова, бизэ бир анлыг лүтф көстәрдин. Еј Аллаһымыз, бизи мәнв олмага гојмадын, мүгэддэс мөканында бизэ тәһлүкэсиз бир јер вердин^и ки, көзүмүз парласын, көләликдэ икэн бир гэдәр дирчэлэк. **9** Биз көләжик,^м амма Сэн, еј Аллаһымыз, бизи көләликдэ тәрк етмэдин, Фарс шаһларынын өнүндэ бизэ лүтф көстәрдин.^л Бизи дирчэлтдин ки, Сэнин евини тикэк,^к онун харабалығларыны абад едэк, Јеһуда вэ Јерусалимдэ өзүмүзү,

санки, мөһкәм диварлар арха-сында hiss едәк.

10 Еј Аллаһымыз, бүтүн бунлардан сонра нә де-жәк? Сәнин әмрләрини поздуг. **11** Сән пейғәмбәр гулларын васитәсилә бизә бујурмушдун: «Саһиб олачағыныз о торпаг мурдар торпагдыр, чүнки сакинләри натәмиздир, ораны башдан-баша ијрәнч әмәлләри илә, мурдарлыгылары илә булашдырыблар.^а **12** Одур ки, нә онларын огулларына гыз верин, нә дә огулларыныза онлардан гыз алын.^б Неч вахт онларын әмин-аманлығы вә рифаһы үчүн чалышмајын.^в Онда сиз мөһкәмләнәр, торпағын немәтләриндән јејәр вә о торпаға һәмишәлик саһиб олуб ону огулларыныза ирс гојарсыныз». **13** Сән, еј Аллаһымыз, бизимлә тәгсирләримизә көрә рәфтар етмәдин,^г бурада олан бизләрә сағ галмаға изин вердин.^д Шәр әмәлләримиз, ағыр күнаһымыз учбатындан башымыза кәлән бу гәдәр мүсибәтдән сонра **14** һансы һагла јенә Сәнин әмрләрини позуруг, ијрәнч әмәлләр едән халгларла гоһум олуруг?^е Инди сән бизә гәзәбләнмәзсән? Бир нәфәри дә сағ сахламајыб һамымызы мөһв етмәзсән? **15** Еј Израилн Аллаһы Јеһова, Сән адилсән!^ө Чүнки биз бу күнә гәдәр сағ галмышыг. Будур, күнаһлы һалда Сәнин гаршындајыг. Бу әмәллә Сәнин һүзурунда дурмаг мүмкүн дејил».^ә

10 Үзејир Аллаһын евинин гаршысында јерә дешәниб аглаја-аглаја дуа едир,^ж халгын күнаһыны етираф едирди. Бу заман исраилли кишиләр, гадынлар вә ушаглардан ибарәт бөјүк бир издиһам онун јанына топлашды. Һамы-

ФӘС. 9

а Лв 18:24
Гн 12:30, 31
Гн 18:9-11

б Чх 23:32
Чх 34:15, 16
Гн 7:3, 4
Јш 23:12, 13

в Гн 23:3, 6

г 36 103:8, 10
Мрс 3:22

д 36 106:46

е Үз 9:1
Нә 13:23

ө Нә 9:33
Дн 9:7

ә 36 130:3
36 143:2

ФӘС. 10

ж Үз 9:5, 6

Сағ сүтун

а Үз 2:1, 7

б Үз 10:26, 44

в Үз 9:2

г 2Пд 11:17
2См 29:10
2См 34:31

д Үз 9:4

е Нә 10:28-30

ө Үз 9:3, 4
Дн 9:3-5

ә Үз 7:26

сы һөнкүр-һөнкүр аглајырды. **2** Елам өвладларындан^а Јәһ-јил^б оғлу Сәкәнја Үзејирә деди: «Биз Аллаһымыза хәјанәт етмишик, әтрафымыздакы халглардан јаделли арвадлар алмышыг.^в Амма һәлә дә Исраилн үмиди вар. **3** Гој Јеһова илә әһд баглајыб^г Аллаһымызын көстәришинә вә Онун әмрләринә еһтирам бәсләйләрин көстәришинә әсасән, бүтүн јаделли арвадларымызы, онлардан доғулан ушагларымызы јола салаг,^д Гануна риаяјет едәк. **4** Галх! Бу ишә көрә сән мәсулијјәт дашыјырсан. Биз дә сәнинләјик, үрәкли ол, ишә башла!»

5 Онда Үзејир ајаға галхды. О, каһинләрин, лавилиләрин рәһбәрләрини вә бүтүн Исраилн бу сөзә әмәл едәчәкләринә анд ичдирди.^е Һамысы анд ичди. **6** Үзејир дуруб Аллаһын евинин гаршысындан Әл-јасиб оғлу Јәһукәнанын отағына^ө кетди. Лакин орада нә чәрәк једи, нә су ичди, чүнки әсирликдән гајыданларын хә-јанәтинә көрә јас ичиндә иди.^ә

7 Сонра Јәһудада вә Јерусәлимдә елан едилди ки, бүтүн әсирликдән гајыданлар Јерусәлимә топлашсынлар.

8 Башчыларын вә ағсаггалларын гәрарына әсасән, ким үч күн әрзиндә кәлмәсә, онун мал-мүлкү мүсадирә едилчәк, өзү исә әсирликдән гајыдан халгын арасындан говулачаг.^ө

9 Беләчә, бүтүн Јәһуда вә Бинјамин гәбиләсинин кишиләри үч күн әрзиндә Јерусәлимә топлашдылар. Доғгузунчу ајын ијирминчи күнү иди. Бүтүн халг Аллаһын евинин һә-јәтиндә отурмушду. Онлар һәм бу мәсәләјә көрә, һәм дә көј-

10:6 * Јахуд јемәк отағына.

дән жаған лејсана көрә титрә-
жирдиләр.

10 Каһин Үзејир ајаға галх-
ды вә онлара деди: «Сиз хә-
жанәт етмисиниз. Јаделли ар-
вадлар алыб^а Исраилин кү-
наһларыны артырмысыныз.
11 Инди ата-бабаларынызын
Аллаһы Јеһованын өнүндә кү-
наһынызы етираф един, Онун
истәдији кими һәрәкәт един.
Этраф халглардан, јаделли ар-
вадлардан ајрылын».^б **12** Ча-
маат уча сәслә деди: «Сәнин
сөзүнә эмәл етмәк бизим бор-
чумузду. **13** Амма адам чо-
дур, һәм дә јағыш мөвсүмүдүр,
бајырда дајанмаг мүмкүн де-
јил. Итаәтсизлијимиз о гәдәр
бөјүкдүр ки, бу иши бир-и-
күнә һәлл едиб гуртара билмә-
рик. **14** Буна көрә гој башчы-
ларымыз бүтүн халгы тәмсил
етсин.^в Вахт тәјин едилсин вә
шәһәрләримиздә јаделли ар-
вад алмыш һәр адам өз шәһә-
ринин ағсагаллары вә һаким-
ләри илә кәлсин. Онда бу иш
там һәлл олунар вә биз Ал-
лаһымызын бизә гаршы галх-
мыш гәзәбини јатырарыг».

15 Амма Асаил оғлу Јона-
тан вә Тигва оғлу Јәһзиј-
јә буна гаршы чыхды, лавили
Мәшулламла Шәбтај^г да онла-
ра дәстәк олду. **16** Әсирлик-
дән гајытмыш чамаат бу сөзә
эмәл етди. Онунчу ајын бирин-
чи күнүндә каһин Үзејир вә
адбаад сечилмиш бүтүн нәсил
башчылары бу иши арашдыр-
маг үчүн тәкликдә көрүшдү-
ләр. **17** Онлар биринчи ајын
биринчи күнүнә гәдәр јадел-
ли арвад алмыш бүтүн киши-
ләрин ишинә бахыб гуртарды-
лар. **18** Мәлум олду ки, каһин
оғуларындан да базиләри ја-
делли арвад алмышлар.^д Бу-
лар Јәһусадиг оғлу Јешунун^е
оғуларындан вә гардашла-

ФӘС. 10

а Нә 13:23

б Гн 7:3, 4
Нә 13:3
2Кр 6:17

в Үз 9:1

г Нә 8:7
Нә 11:16

д Үз 9:1, 2
Нә 13:28
Һә 44:22
Мн 2:7, 8

е Үз 2:1, 2
Үз 3:2
Зк 6:11

Сағ сүгүн

а Лә 5:17, 18

б 1См 24:3, 14
Үз 2:1, 37

в 1См 24:3, 8
Үз 2:1, 39

г Үз 2:1, 38

д Үз 2:1, 3
Нә 3:25

е Үз 2:1, 7
Үз 8:1, 7

ж Үз 10:2

з Үз 2:1, 8

и Үз 2:1, 11
Үз 8:1, 11

к Үз 2:1, 6

л Үз 2:1, 32

м Нә 3:11

н Үз 2:1, 19
Нә 8:4

рындан Мәсејјә, Әлјәзәр, Ја-
риб вә Гәдали иди. **19** Онлар
сөз вердиләр ки, арвадлары-
ны жола салачаглар вә тәгсир-
ли олдулары үчүн бу күнаһа
көрә сүрүдән бир гоч тәгдим
едәчәкләр.^а

20 Јаделли арвад аланлар
бунлар иди: Иммир өвладла-
рындан^б һәнани вә Зәбәд-
ја; **21** һарим өвладларындан^в
Мәсејјә, Илјас, Шәмај, Јәһ-
јил вә Үзијјә; **22** Фәшһур өв-
ладларындан^г Илјәнај, Мәсеј-
јә, Исмајыл, Нәснаил, Јузабад
вә Илјасаһ; **23** лавилиләрдән
Јузабад, Шимај, Гәлјаһ (Га-
лит), Фәһти, Јәһуда вә Әлјә-
зәр; **24** мәзмур охујанлардан
Әлјасиб; дарваза кешикчилә-
риндән Сәллум, Тәләм вә Ур.

25 Исраиллиләрдән, Фаруш
өвладларындан^д Рамјај, Иззи-
ја, Мәлкијә, Мијәмин, Әлјазар,
Мәлкијә вә Бәнаји; **26** Елам
өвладларындан^е Мәтәнјаһ, Зә-
кәријјә, Јәһјил^в, Әбдә, Әрә-
мут вә Илјас; **27** Зәтту өв-
ладларындан^г Илјәнај, Әлјә-
сиб, Мәтәнјаһ, Әрәмут, Зәбад
вә Әзза; **28** Бәбај өвладла-
рындан^д Јәһүкәнан, һәна-
нијјә, Зәббај вә Атлај; **29** Бән-
ни өвладларындан Мәшул-
лам, Мәллүх, Адај, Јәшуб,
Шиал вә Әрәмут; **30** Фәһат-
Муаб өвладларындан^е Адна,
Кәлал, Бәнаји, Мәсејјә, Мәтән-
јаһ, Бәсалил, Бәнја вә Мәнәс-
сә; **31** һарим өвладларын-
дан^ж Әлјәзәр, Ишјаһ, Мәлкијә^з,
Шәмај, Шәмун, **32** Бинјамин,
Мәллүх вә Шимрај; **33** һә-
шум өвладларындан^и Мәттә-
нај, Маттата, Зәбад, Әлфә-
лит, Әрәми, Мәнәссә вә Шимај;
34 Бәнни өвладларындан
Мааддај, Имран, Үјил, **35** Бә-
наји, Бәдјаһ, Кәлуһи, **36** Бән-
јаһ, Мәримут, Әлјасиб, **37** Мә-
тәнјаһ, Мәттәнај вә Јәсај;

38 Бәнја өвладларындан Шимај, 39 Шәләмја, Натан, Адај, 40 Мәһнәдбај, Шашај, Шарај, 41 Әзарил, Шәләмја, Шимрај, 42 Сәллум, Әмаријјә вә Јусиф; 43 Нәба өвладларындан

Сағ сүтун

ФӘС. 10

а Гн 7:3, 4

б Үс 10:16, 17

Јаәл, Мәттәсјаһ, Зәбад, Зәбин, Јаддај, Јуил вә Бәнаји. 44 Бунларың һамысы јаделли арвад алмышды.^а Онлар арвадларыны оғуллари илә биркә жола салдылар.^б

НӘҺӘМЈА

МӘЗМУН

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Јерусәлимдән хәбәр (1–3)
Нәһәмјаның дуасы (4–11)</p> <p>2 Нәһәмја Јерусәлиме кәндәрилир (1–10)
Нәһәмја шәһәр диварларының көздән кечирир (11–20)</p> <p>3 Диварларын бәрпасы (1–32)</p> <p>4 Мүгавимәтә бахмајараг иш ирәлиләјир (1–14)
Ишчиләр силаһланыб тикинтини давам етдирирләр (15–23)</p> <p>5 Нәһәмја истисмара сон гојур (1–13)
Нәһәмјаның фәдакарлығы (14–19)</p> <p>6 Тикинтијә мүгавимәт давам едир (1–14)
Дивар 52 күнә тикилиб гуртарыр (15–19)</p> <p>7 Шәһәр дарвазалары вә дарваза кешикчиләри (1–4)
Сүркүндән гајыданларын сијаһысы (5–69)
Мәбәд гуллуғчулары (46–56)</p> | <p>Сүләјманың нәкәрләринин нәсли (57–60)
Иш үчүн ианәләр (70–73)</p> <p>8 Төврат охунур, халга изаһ едилер (1–12)
Чардағлар бајрамы кечирилир (13–18)</p> <p>9 Халг күнаһларыны етираф едир (1–38)
Јеһова бағышлајан Аллаһдыр (17)</p> <p>10 Халг Гануна табе олачағына сөз верир (1–39)
«Аллаһын еви илә бағлы хидмәтә лагејд јанашмајачағыг» (39)</p> <p>11 Јерусәлим мәскунлашыр (1–36)</p> <p>12 Каһинләр вә лавилиләр (1–26)
Диварын төнтәнәли ачылышы (27–43)
Мәбәд хидмәти өз гајдасына дүшүр (44–47)</p> <p>13 Нәһәмјаның сонрақы ислаһатлары (1–31)
Ондабирләр верилмәлидир (10–13)
Шәнбә күнүнү мурдарламамалы (15–22)
Јаделлиләрлә никаһ мүһакимә олунур (23–28)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 һәғали оғлу Нәһәмјаның^{*а} сөзләри: ијирминчи илин[#] кислев^а ајында мән Шуш^б галасында идим. **2** О заман гардашларымдан бири, һәнани^в

1:1 * Мәнасы: *Јаһ төсәлли верир.*
Фарс шаһы I Артаксерксин һакимийәтинин ијирминчи или. ^а Б15 әләвәсинә бах. ^в Суз.

ФӘС. 1

а Нә 1:11

Нә 5:14

Нә 10:1

б Әс 1:2

Әс 3:15

Дн 8:2

в Нә 7:2

Сағ сүтун

а Әр 52:30

Јәһудадан олан башга адамларла биркә кәлди. Мән онлардан әсирликдән гуртулуб өлкәјә гајытмыш јәһудиләрин^а вәзијјәти вә Јерусәлим бәрәдә һал-әһвал тутдум. **3** Онлар дедиләр: «Әсирликдән гајыдыб әјаләтдә јашајан јәһудиләр ачыначағлы һалдадыр,

русвајчылыг ичиндэdir.^a Јерусалимин диварлары учуг-сөкүкдүр,^b дарвазалары жаныб күл олуб». ^b

4 Буну ешидэндэ отуруб агладым. Күнлэрлэ яс сахладым, оруч тутдум^г вэ көjlөрин Аллаһына дуа етдим. **5** Дедим: «Еј көjlөрин Аллаһы, еј эһдинэ садиг галан, Сэни севиб эмрлэринэ риајэт едэнлэрэ мәнэббэт көстэрэн бөјүк вэ зәһмли Аллаһ Jehova!»^г **6** Јалварырам, бу күн гулунун Сэнин өнүндэ етдији дуаны ешит, мәнэ нэзэр сал, дуама гулаг ас. Гулларын исраиллилэрдэн өтрү кечэ-күндүз Сэнэ дуа едирэм,^д Исраил халгынын Сэнэ гаршы етдији күнаһлары етираф едирэм. Биз күнаһ ишлэмизишк, мән дә, халгым да*.^е **7** Сэнин өнүндэ рэзилдик етмишик,^е гулун Мусаја вердијин эмрлэрэ, гајда-ганунлара, һөкмлэрэ эмэл етмэмизишк.^ж

8 Нэ олар, гулун Мусаја дедијин бу сөзү хатырла: “Экэр хэјанэткарлыг етсэниз, сизи халглар арасына сепэлэ-јечэјэм.” **9** Јох экэр Мәнэ тэрэф дөнсэниз, эмрлэrimэ табе олуб онлара эмэл етсэниз, јерин учгарларынадэк сепэлэнсэниз белэ, сизи орадан топлајачағам,^з адым үчүн мөскэн сечдијим јерэ^и кэтирчэјэм”. **10** Ахы онлар Сэнин гулларын, Сэнин халгындыр. Сэн онлары бөјүк гүд-рэтинлэ, гүввэтли голунла гуртардын.^и **11** Еј Jehova, јалварырам, бу гулунун дуасыны вэ Сэнин адына сидги-үрөкдэн еһтирам едэн гулларынын дуасыны ешит. Нэ олар, бу күн гулуна уғур вер, гој бу адамын мәнэ рәһми кәлсин». ^к

1:6 * һәрфөн: атамьн еви дә.

ФӨС. 1

а 1Пд 9:7

Һө 9:36, 37

36 79:4

б 2Пд 25:10

в Һө 2:17

Мрс 1:4

г 2См 20:3

Үз 8:21

ф Гн 7:9

Дн 9:4

д 36 88:1

Лк 18:7

е 2См 29:6

Үз 9:6

ө 36 106:6

ж Лв 27:34

Сј 36:13

Гн 12:1

Һө 9:34

з Лв 26:33

Гн 4:27

Гн 28:64

и Гн 30:1-4

ы Гн 12:5

36 132:13

ј Лв 25:42

Гн 5:15

Гн 9:26, 29

к 1Пд 8:49, 50

Үз 7:6

36 106:46

Мс 21:1

Сағ сүгүн

а Һө 2:1

ФӨС. 2

б Үз 7:1

Һө 13:6

в Һө 1:1

г Һө 1:11

ф Һө 1:2, 3

д 1Иш 1:13

е Дн 9:25

ө Һө 5:14

Һө 13:6

ж Һө 1:11

з Јш 1:4

и Үз 5:3

ы Һө 7:2

ј Һө 1:3

О заман мән шаһын сагиси идим.^а

2 Шаһ Артаксерксин^б һа-кимијјэтинин ијирминчи или^в, нисан* ајы иди. Шаһын һүзуруна шэраб кэтирилди вэ мән һэмизиш олдуғу кими, шэрабы шаһа узатдым.^г Эввэллэр мән һеч вахт шаһын һүзурунда кэдэрли олмамышдым. **2** Шаһ мәнэ деди: «Хэстэ олмағына, хэстэ дејилсэн. Бэс нијэ чөһрэн кэдэрлидир? Дејэсэн, дәрдин вар». Буну ешитчэк бәрк горхдум.

3 Шаһа дедим: «Шаһ сағ олсун! Кэдэрләнмәјим, нэ едим? Ата-бабаларымын дэфн олундуғу шәһәр хараба галыб, дарвазалары јандырылыб». ^ф **4** Онда шаһ сорушду: «Диләјин нәдир?» Мән дәрһал көјлэрин Аллаһына дуа етдим.^д **5** Сонра шаһа дедим: «Еј шаһ, экэр мәсләһәт билирсәнсә, экэр бу гулун көзүндә лүтф тапыбса, мәни Јәһудаја, ата-бабаларымын дэфн олундуғу шәһәрә көндәр, кедим ораны бәрпа едим». ^е **6** Онда шаһ мәнән сорушду: «Сәфәрин нэ гәдәр чәкәр? Нэ вахт гајыдарсан?» (Бу заман мәликә онун јанында әјләмишиди.) Мән истәдијим мөһләти^ө шаһа билдирдим вэ о, мәни көндәрмәјә разы олду.^ж

7 Сонра шаһа дедим: «Экэр шаһ мәсләһәт билирсә, чажын*^з о тајындакы бөлкәнин валиләри^и үчүн мәнэ намәләр верилсин ки, Јәһудаја чатана гәдәр торпагларындан манеәсиз кечә билим. **8** Шаһын мешәсинә нәзарәт едән Асәф үчүн дә намә верилсин. Гој о, мәбәдин Гала^ы дарвазаларынын, шәһәрин диварларынын/

2:1 * Б15 өлавесинә бах. 2:7 * Фәрат чажы.

вә евимин тикинтисиндә ишләдиләчәк тирләр үчүн мәнә ағач версин». Беләчә, шаһ мәнә намәләри верди,^а чүнки Аллаһым мәнә жар иди.^б

9 Мән чајын о тајындакы бөлкәннин валиләринин јанына кедиб шаһын намәләрини онлара вердим. Шаһ мәнимлә биркә сәркәрдәләр вә атлылар да көндәрмишди. **10** Һурунлу Санбалат^в вә әмуни^г мәмур Тубијјә^д бундан хәбәр тутду. Онлар биләндә ки, исраиллиләрин хејринә чалышан бир адам кәлиб, бәрк гәзәбләндиләр.

11 Нәһәјәт, кәлиб Јерусәлимә чатдым, үч күн орада галдым. **12** Кечә икән мән вә јанымдакы бир нечә адам галхдыг. Амма мән Аллаһымын Јерусәлимлә бағлы үрәјимә гојдуғу нијјәти һеч кимә ачмадым. Јанымда миндијим һејвандан башга һејван јох иди. **13** Кечә Вади дарвазасындан^а чыхдым вә Нәһәнк илан чешмәсинин гаршысындан кечиб Күл дарвазасына^б тәрәф кетдим. Јерусәлимин учурулмуш диварларыны, күлә чеврилмиш дарвазаларыны нәзәрән кечирдим.^в **14** Сонра Булаг дарвазасынын^г јанындан кечиб Падшаһ һовузуна тәрәф кетдим. Лакин миндијим һејван бу јердән кечә билмәди. **15** Буна бахмајараг, мән јолума давам етдим. Кечә вахты вади^д бојунча јухары галхараг диварлары көздән кечирдим, сонра кери гајыдыб Вади дарвазасындан ичәри кирдим.

16 Мәмурлар^е һара кетдијимдән вә нә етдијимдән хәбәрсиз идиләр. Јәһудиләрә, кәһинләрә, әсилзадәләрә, мәмурларә вә иши көрәчәк адамларә һәлә һеч нә демәмишдим. **17** Ахырда онлара дедим: «Өзүңүз дә көрүрсүңүз, нечә

ФӘС. 2

а Үз 7:21

б Үз 7:6

в Нә 4:1

Нә 6:2

г Нә 13:1

д Нә 2:19

Нә 4:3

Нә 6:14

Нә 13:7

д 2См 26:9

е Нә 3:13

ө Нә 1:3

Мрс 1:4

Мрс 2:9

ж Нә 3:15

Нә 12:37

з 2Иш 15:23

Јһ 18:1

и Нә 4:14

Сағ сүгүн

а Үз 7:6, 28

Нә 2:7, 8

б Дн 9:25

в Нә 1:14

г Нә 13:1, 2

д Нә 6:14

д Нә 4:7

Нә 6:1, 2

е 36 79:4

ө Нә 6:6

ж 36 127:1

з Үз 4:1-3

ФӘС. 3

и Нә 12:10

Нә 13:4, 28

ы Јһ 5:2

ј Нә 12:30

к Нә 12:38, 39

к Әр 31:38

Зк 14:10

л Үз 2:1, 34

м 2См 33:1, 14

Сф 1:10

н Нә 2:7, 8

о Үз 8:33

Нә 3:21

ө Нә 3:30

Нә 6:17, 18

л Нә 3:27

Ам 1:1

ачыначаглы вәзијәтдәјик. Јерусәлим хараба галыб, дарвазалары јандырылыб. Кәлин Јерусәлимин диварларыны бәрпа едәк ки, бу русвајчылыгдан гуртулаг». **18** Сонра Аллаһымын мәнә жар олдуғуну^а вә шаһын мәнә дедији сөзләри онлара данышдым.^б Онлар: «Кәлин ишә башлајаг», — дејиб чанлабашла бу хејирли ишә һазырлашмаға башладылар.^в

19 Һурунлу Санбалат, әмуни^г мәмур Тубијјә^д вә әрәб Гәшәм^а бундан хәбәр тутанда бизи лаға гојуб^б кин-күдурәтләрини кизләтмәдән дедиләр: «Бу нә ишдир тутурсүңүз? Шаһа гаршы галхырсыңыз?»^в **20** Мән исә онлара дедим: «Көјләрин Аллаһы ишимизи аванд едәчәк.^ж Онун гуллары олан бизләр дуруб диварлары бәрпа едәчәјик. Сизинсә Јерусәлимдә нә бир пајыңыз, нә бир һаггыңыз вар, бурада һеч бир изиниз јохдур».^з

3 Баш кәһин Әлјасиб^в вә онун кәһин гардашлары Гојун дарвазасыны^г тикмәјә башлады, сонра ону һәср едиб/гапыларыны гојдулар, Миаһ гүлләсинә^д вә Һәнанил гүлләсинә^е гәдәр һиссәни һәср етдиләр. **2** Онларын јанында әриһалылар^в, онларын да јанында Имри оғлу Зәгтур ишләјирди.

3 Һәснәә оғуллары Балыг дарвазасыны^г тикдиләр, тахта чәрчивә^д гојуб, гапыларыны, чәфгәләрени вә рәзәләрени јеринә тахдылар. **4** Онларын јанында һәгуз оғлу Урјаһын оғлу Мәримут^е тәмир ишләри көрүрдү. Онун јанында Мәшизабил оғлу Бәрхијанын оғлу Мәшуллам^б, онун да јанында Бәәнна оғлу Садыг ишләјирди. **5** Онун јанында тәгуһлулар^г бәрпа иши көрүрдү. Онларын

әсилзадәләри исә тәјин олунмуш нәзарәтчиләрә табе олуб бу иши көрмәји шәнләринә сығышдырмадылар.

6 Фасиһ оғлу Јуада вә Бәсуд оғлу Мәшуллам Гәдим шәһәр дарвазасыны^а бәрпа етдиләр, тахта чәрчивә гојуб, гапыларыны, чәфтәләрини вә рәзәләрини тахдылар. **7** Онларын јанында кибјонлу^б Мәлат вә мәрунутлу Јадун бәрпа ишләри көрүрдү. Онлар чаян^в о тајындакы бөлкәнин валисинин табелијиндә олан Кибјон вә Миспаһдан^г идиләр. **8** Онларын јанында зәркәрләрдән бири олан Хәрај оғлу Үззиил ишләјирди. Онун јанында әтријјатчы Һәнанијә бәрпа ишләри көрүрдү. Онлар Јерусәлимдә Кениш дивара^г гәдәр јерә даш дөшәдиләр. **9** Онларын јанында Јерусәлим вилајәтинин бир јарысынын башчысы Хур оғлу Рәфај бәрпа ишләри көрүрдү. **10** Онун јанында Һарумаф оғлу Јадај өз евинин гаршысында бәрпа иши көрүрдү, онун јанында да Һәшбәнја оғлу Һәттуш ишләјирди.

11 Һарим^а оғлу Мәлкијә вә Фәһат-Муаб^б оғлу Һәшшуб диварын дикәр һиссәсини вә Соба гүлләсини^в бәрпа едирди. **12** Онларын јанында Јерусәлим вилајәтинин дикәр јарысынын башчысы Луһиш оғлу Сәллум гызлары илә бирликдә ишләјирди.

13 Вади дарвазасыны^ж Һанун вә зәнаһлылар^з тәмир етдиләр, ону тикиб, гапыларыны, чәфтәләрини, рәзәләрини тахдылар. Һәмчинин Күл дарвазасына^д гәдәр мин гулач^д узунлуғунда диварлары бәр-

3:7 * Фәрат чајы. 3:13 * Төх. 445 м. 1 гулач 44,5 см-ә бәрәбәрди. Б14 өла-вәсинә бах.

ФӘС. 3

а Нә 12:38, 39

б 2Иш 21:2

в Јр 15:18

г Јш 18:21, 26
2См 16:6
Әр 40:6

Ғ Нә 12:38

д Үз 2:1, 32

е Үз 2:1, 6

ө Нә 12:38

ж 2См 26:9

з Јш 15:20, 34
Нә 11:25, 30

и Нә 2:13

Сағ сүгүн

а Әр 6:1

б Јш 18:21, 26

в Нә 2:14
Нә 12:37

г Әр 39:4

Ғ Өш 22:9

д 2Иш 5:7

е Нә 12:37

ө Јш 15:20, 58
2См 11:5-7

ж 1Пд 2:10
2См 16:13,
14

з Нә 2:14

и Јш 15:20, 44

ы Үз 2:1, 40

ј 2См 26:9
Нә 3:24

к Үз 10:28, 44

к Нә 3:1
Нә 13:4

па етдиләр. **14** Күл дарвазасыны исә Бејт-Һәкарим^а вилајәтинин башчысы Рәһаб оғлу Мәлкијә тәмир етди, ону тикиб, гапыларыны, чәфтәләрини, рәзәләрини тахды.

15 Миспаһ^б вилајәтинин башчысы Көлһүз оғлу Сәлун Булаг дарвазасыны^в тәмир етди. О, дарвазаны вә дамыны тикди, гапыларыны, чәфтәләрини вә рәзәләрини тахды. Һәмчинин Падшаһ бағы^г үчүн олан Шеләһ* һовузунун^г диварларыны Давудун шәһәриндән^д енән Пилләкәнә^ө гәдәр бәрпа етди.

16 Сәлундан сонра Бејт-Сур^ө вилајәтинин бир јарысынын башчысы Әзбуг оғлу Нәһәмја ишләјирди. О, Давуд гәбиристанлығынын^ж гаршысындаң әвәлләр тикилмиш һовуза^з вә Икидләр евинә гәдәр бәрпа ишләри көрүрдү.

17 Ондан сонра лавилиләрдән Бәнни оғлу Рәһум ишләјирди, онун јанында Гәјла^а вилајәтинин бир јарысынын башчысы Һәшбијә өз вилајәтинин пајына дүшән һиссәни бәрпа едирди. **18** Һәшбијәдән сонра онларын гардашлары ишләјирди. Онлара Гәјла вилајәтинин бир јарысынын башчысы Һәнадад оғлу Бәввај нәзарәт едирди.

19 Онун јанында Миспаһ башчысы Јешу^в оғлу Исәр ишләјирди. О, Истинад диварындакы^в Чәббәханаја чыхан јохушун гаршысындакы һиссәни бәрпа едирди.

20 Ондан сонра Зәббај^к оғлу Бәрух Истинад диварындан баш кәһин Әлјасибин^к евинин киришинә гәдәрки һиссәни чанла-башла бәрпа едирди.

3:15 * Мәнәсы: канал. Бу һовуз канал сүју илә долурду.

21 Ондан сонра Һәггуз оғлу Урҗаһын оғлу Мәримут^а Әл-җасибин евинин киришиндән евин ахырына гәдәрки һиссәни бәрпа едирди.

22 Ондан сонра Иордан^б бөлкәсиндә* җашаҗан каһинләр бәрпа ишләри көрүрдүләр. 23 Онлардан сонра Бин-җаминлә Һәшшуб өз евләринин өнүндә бәрпа ишләри көрүрдүләр. Онлардан сонра Әнаннә иллә оғлу Мәсејәнин оғлу Әзрија өз евинин җанында бәрпа ишләри көрүрдү. 24 Ондан сонра Һәнадад оғлу Бәнја Әзријанын евиндән Истинад диварына^в вә күнчә гәдәрки һиссәни бәрпа едирди.

25 Ондан сонра Узај оғлу Пәлал Истинад диварынын вә Падшаһ сарајындан^г жүксәлән гүлләнин өнүндә бәрпа ишләри көрүрдү. (Бу јухары гүллә Кешикчи һәјәтинә^д аид иди.) Пәлалдан сонра Фаруш^а оғлу Фәдај ишләјирди.

26 Офелдә^е җашаҗан мәбәд гуллугчулары^в шәргдәки Су дарвазасынын^ж өнүнә вә дивардан бајыра чыхан гүллә-јә гәдәрки һиссәни бәрпа едирди.

27 Онлардан сонра тәгуһлулар^з дивардан бајыра чыхан бөјүк гүлләнин өнүндән Офел диварынадәк һиссәни бәрпа едирдиләр.

28 Каһинләр Ат дарвазасындан^д јухарыда, һәр бири өз евинин гаршысында бәрпа ишләри көрүрдү.

29 Онлардан сонра Иммир оғлу Сады^ы өз евинин өнүндәки һиссәни бәрпа едирди.

Ондан сонра Шәрг гапысынын^и көзәтчиси Сәкәнја оғлу Шәмај бәрпа ишләри көрүрдү.

3:22 * Дикер вариант: *гоншу бөлкәдә.*

ФӘС. 3

- а Уә 8:33
- б Јр 13:10
- в Нә 3:19
- г 2Иш 5:11
Нә 12:37
- д Уә 2:1, 3
- е 2См 27:1, 3
2См 33:1, 14
Нә 11:21
- ө Јш 9:3, 27
1См 9:2
Уә 2:43-54
Уә 8:17, 20
- ж Нә 8:1
Нә 12:37
- з Нә 3:5
- и Әр 31:40
- ы Нә 13:13
- ј 1См 9:17, 18

Сағ сүтүн

- а Нә 6:17, 18
- б Нә 3:26
- в Нә 3:1
Јл 5:2

ФӘС. 4

- г Нә 2:10
Нә 6:1, 2
Нә 13:28
- д Нә 13:1, 2
- е Нә 2:19
- ө 36 123:3
- ж 36 79:12
- з Әр 18:23

30 Ондан сонра Шәләмја оғлу Һәнанијә вә Салафын алтынчы оғлу Һанун дикәр һиссәни бәрпа едирди.

Ондан сонра Бәрхија оғлу Мәшулла^а өз евинин* гаршысында бәрпа ишләри көрүрдү.

31 Ондан сонра зәркәрләр иттифагынын үзвү Мәлкијә Нәзарәт дарвазасынын гаршысында јерләшән мәбәд гуллугчуларынын^б вә тачирләрин евинә гәдәр, еләчә дә диварын күнчүндәки үст отаға гәдәр бәрпа ишләри көрүрдү.

32 Күнчдәки үст отагла Гожун дарвазасы^в арасындакы һиссәни зәркәрләрлә тачирләр бәрпа едирдиләр.

4 Дивары бәрпа етдијими-зи ешидәндә Санбалатын^г ганы гаралды, о, гәзәбләнди вә јәһудиләри лаға гојмаға башлады. 2 О, гардашларынын вә Сәмәријә ордусунун гаршысында деди: «Бу јәһудиләр, јазыглар нә едирләр? Олмаја, инанырлар ки, бу бојда ишин өһдәсиндән кәлә биләчкәләр?! Гурбан кәсәчәкләр? Буралары бир күнүн ичиндә бәрпа едәчәкләр? Мәкәр дағынтыларын ичиндән чыхардыглары јанмыш дашлары өввәлки шәклә сала биләрләр?»^д

3 Онын јанында дуран әмуни^а Тубијә^е деди: «Тикдикләри дивара бир бахын! Үстүнә түлкү чыхса, дағылар».

4 Мән дедим: «Ешит, еј Аллаһымыз, көр бизә нечә һәгарәт едирләр.^ө Бизә етдикләри ришхәндләрә гој өзләри дүчар олсунлар,^ж талан малы кими јад өлкәјә апарылсынлар. 5 Онлары тәгсирләринә, күнаһларына көз јумма! Онлары әфв етмә!^з Чүнки бәнналары тәгир едирләр».

3:30 * Јахуд отағынын.

6 Биз дивары тикмэжэ давам етдик. Бүтүн шөһөр диварыны жарыжа гэдэр галдырдыг. Чамаат үрөкдөн чальшырды.

7 Санбалат, Тубижж^а, эрөблөр^б, әмуниләр вә ашдодулар^в ешидэндә ки, Јерусәлим диварынын бәрпасы ирәлиләјир, арадакы бошлуглар һөрүлүр бәрк һирсләндиләр. 8 Онлар Јерусәлимә һүчүм етмәк вә шөһәрдә иғтишаш јаратмаг үчүн әлбир олдулар. 9 Биз исә Аллаһымыза дуа етдик. Онлардан мүһафизә олунмаг үчүн кечә вә күндүз нөвбә чәкмәжә көзәтчи гојдуг.

10 Амма Јәһуда халгы дејирди: «Ишчиләр тагәтдән дүшүб, учуглар исә чохдур! Диварлары тикиб гуртара билмәјчәјик».

11 Дүшмәнләримиз дә бир јандан дејирди: «Онлар хәбәр тутана гәдәр, бизи көрәнә гәдәр артыг онларын арасында оларыг, онлары өлдүрүб иши дајандырарыг».

12 Һәмчинин дүшмәнләримизин гоншулуғунда јашајан јәһудиләр һәр дәфә јанымыза кәләндә елә һеј дејирдиләр: «Дүшмәнләр һәр тәрәфдән үс-түмүзә һүчүм чәкәчәк».

13 Буна көрә дә мән диварын архасында, ашағыда, ачыг јерләрдә нәсилләринә көрә гылынчлы, низәли, ох-каманлы адамлар гојдум. 14 Онларын горхуја дүшдүјүнү көрәндә дәрһал әсилзадәләр^г, мәмурлар вә бүтүн чамаата дедим: «Онлардан горхмајын!»^г Јеһованы, бөјүк вә зәһмли Аллаһы^д јада салын! Гардашларыныз, оғул-гызларыныз, арвадларыныз вә евләриниз үчүн вурушун!»

15 Дүшмәнләримизә хәбәр чатды ки, биз онларын гурду-

ФӘС. 4

а Нө 4:3

б Нө 2:19

в Јш 13:2, 3
Нө 13:23

г Нө 13:17

ф Сј 14:9
Гн 20:3
Јш 1:9

д Гн 7:21
Гн 10:17

Сағ сүтүг

а Нө 5:16

б Нө 11:1

в Сј 10:9
2См 13:12

г Гн 1:30
Јш 23:10

ф Нө 13:19

ФӘС. 5

д Гн 15:9

гу фитнәдән акаһыг вә Аллах онларын нијәтини боша чыхарыб. Бундан сонра һәр биримиз дивары тикмәжә гајытдыг. 16 О күндән етибарән, адамларымын жарысы тикинтидә чальшыр,^а дикәр жарысы исә зиреһ кејиниб әлиндә низә, галхан вә ох-каман тутурду. Башчылар^б јәһудиләрин архасында дуруб онлара дајаг олурдулар. 17 Јәһудиләр исә дивары тикирдиләр. Фәһләләр бир әли илә ишләјир, о бири әли илә низә тутурдулар. 18 Бәнналарын һәр бири белинә гылынч бағлајыб ишләјирди, шејпурчу^в исә мәним јанымда дајанмышды.

19 Мән әсилзадәләрә, мәмурлар вә бүтүн чамаата дедим: «Ишимиз бөјүкдүр. Һәррәмиз диварын бир тәрәфиндә ишләјирик, бир-биримиздән аралыјыг. 20 Буна көрә дә шејпур сәси ешидән кими јанымыза јығышын. Аллаһымыз бизим үчүн вурушачаг!»^г

21 Беләчә, дан јери сөкүләндән улдузлар көрүнәнәдәк жарымыз ишләјир, жарымыз да әлиндә низә тутурду. 22 О заман мән чамаата дедим: «Гој һәр кәс өз нөкәри илә кечәләр Јерусәлимдә галсын. Кечәләр кешијимизи чәксин, күндүзләрсә ишләсин». 23 Нә мән, нә гардашларым, нә нөкәрләрим^д, нә дә архамча кәлән кешикчиләр — һеч биримиз палтарымызы әјнимиздән чыхармырдыг, силаһы сағ әлимиздән јерә гојмурдуг.

5 Халгын киши вә гадынлары јәһуди гардашларындан дад етмәжә башладылар.^д 2 Бәзиләри дејирди: «Күлфәтимиз бөјүкдүр, оғлу-муз, гызымыз чохдур. Јашамаг үчүн бизә тахыл лазымдыр».

3 Башгалары исә дејирди: «Гытлыг заманы тахыл алмаг үчүн тарлаларымызы, үзүм бағларымызы, евләримизи Киров гојуруг». **4** Бир башгалары: «Шаһа хәрач өдәмәк үчүн тарлаларымызы, үзүм бағларымызы Киров гојуб борча пул көтүрмүшүк.^а **5** Ахы бизим дә чанымыз гардашларымызын чаны кими чандыр, өвләдларымыз онларынкындан һеч дә әскик дејил. Амма биз оғул-гызларымызы көлә етмәк мәчбуријјәтиндәјик. Гызларымыздан бир нечәси артыг көләдир.^б Әлимиздән исә һеч нә кәлмир. Тарлаларымыз, үзүм бағларымыз инди башгаларынын мүлкүдүр», — дејә шикајәт едирдиләр.

6 Онларын килеј-күзарыны, сөзләрини ешидәндә бәрк һирсләндим. **7** Көтүр-гој етдикдән сонра әсилзадәләрә вә мәмуларә наразылығымы билдириб дедим: «Бу нә ишдир тутурсунуз? Һәр кәс гардашындан сәләм тәләб едир!»^в

Сонра мән онларә көрә бөјүк јығынчаг топладым. **8** Онларә дедим: «Биз башга халглара сатылмыш јәһуди гардашларымызы имканымыз дахилиндә сатын алмышыг. Инди дә сиз өз гардашларынызы сатачагысыыз,^г биз дә онларә сатын алачагыыз?» Онлар сусуб, бир сөз дејә билмәдиләр. **9** Мән онларә дедим: «Јахшы иш тутурсунуз. Һеч Аллаһымыздан горхмурсунуз?»^д Ахы нијә дүшмән халглар бизә тәнә етмәлидир? **10** Мән дә, гардашларым да, нөкәрләрим дә халга пул вә тахыл борч веририк. Амма рича едирәм, кәлин сәләмлә пул вермәјә сон гојаг.^е **11** Күнү бу күн онларын тарлаларыны, үзүм вә зейтун бағ-

ФӘС. 5

а Гн 28:15, 33
Һә 9:36, 37

б Чх 21:7
Гн 15:12

в Чх 22:25
Гн 23:19
36 15:5
Һә 22:12

г Лә 25:35
Гн 15:7, 8
Өр 34:8, 9

д Лә 25:36
Һә 5:15

е һә 18:5, 8

Сағ сүтүн

а Һә 5:3

б Үә 8:1

в Һә 10:1

г Һә 2:1

д Һә 13:6

е 1Кр 9:14, 15
2Сх 3:8

ж Һә 5:9
2Кр 11:9
2Кр 12:14

з Һә 20:33
2Кр 12:17

ларыны, евләрини өзләринә гајтарын.^а Һәмчинин борч вердијиниз пулун, тахылын, тәзә шәрабын вә јағын јүздә бирини* онларә керә верин».

12 Онлар дедиләр: «Һәр шеји гајтарачагыг, онлардан һеч нә истәмәјәчәјик. Дедијин кими едәчәјик». Онда кәһинләри чағырдым вә тәгсиркарлары бу сөзә әмәл едәчәкләринә анд ичдирдим. **13** Сонра јаһама силкәләјиб дедим: «Гој Аллаһ сөзүнүн үстүндә дурмајан һәр кәси ев-ешијиндән, мүлкүндән бу чүр силкәләјиб атсын. Гој о адамы бу чүр силкәләјиб, һеч нәји балмасын». Чамаат бир ағыздан: «Амин!» — дејиб Јеһованы мәдһ етди. Онлар дедикләри кими етдиләр.

14 Бундан әлава, шаһ Артаксерксин^б мәни Јәһуда торпағына вали^в тәјин етдији күндән етибарән, он ики ил әрзиндә, јәни шаһын һакимијјәтинин ијирминчи илиндән^г отуз икинчи илинә^д гәдәр нә мән, нә дә гардашларым валијә чатан чөрәкдән јемәдик.^е **15** Мәндән әввәлки валиләр исә халгын чижинә ағыр јүк гојмушдулар, һәр күн онлардан чөрәк вә шәраб үчүн гырх күмүш шекел* алырдылар. Валиләрин гуллугчулары да чамаата зүлм едирди. Мән исә Аллаһдан горхдуғум үчүн белә етмирдим.^ж

16 Үстәлик, диварын тикилмәсинә мән дә көмәк едирдим. Хидмәтчиләримин дә һамысы ишләјирди. Биз бир тарла белә, алмадыг.^з **17** Сүфрәмдә 150 нәфәр јәһуди вә мәмур, һабелә әтраф халглардан јанымыза кәләнләр јемәк јејирди.

5:11 * Јахуд бир фаизини, јәни ајда бир фаизини. 5:15 * Шекел 11,4 г-ә бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах.

18 Һәр күн мәним үчүн 1 өкүз, 6 көк гоҗун вә гушлар һазырланырды. Һәмчинин он күндән бир сүфрәмдә нөвбәнөв болуча шәраб олурду. Анчаг мән валиләрәм чатан чөрәҗи тәләб етмирдим, онсуз да халг ағыр жүк алтында иди. 19 Еҗ Аллаһым, бу халг уҗрунда көрдүҗүм ишләрә көрә мәни җахшылыгга хатырла.^а

6 Санбалат, Тубиҗә^б, әрәб Гәшәм^в вә дикәр дүшмәнләримизә чатдырдылар ки, мән дивары бәрпа едиб^г гуртармышам, дивардакы бүтүн аралар һөрүлүб. (Һәрчәнд о вахт дарвазаларын гапы таҗларыны һәлә тахмамышдым.)^г 2 Санбалатла Гәшәм дәрһал мәнә бу хәбәри җолладылар: «Кәл вахт тәҗин едиб Унуһ^д вадисиндәки кәндләрден бириндә көрүшәк». Әслиндә, онларын мәгсәди мәнә пислик етмәк иди. 3 Мән онлара гасидләрлә бу чавабы көндәрдим: «Чох ваҗиб ишлә мәшғулам, кәлә билмәрәм. Ишими гоҗуб сизин җаныныза кәлсәм, иш даҗанар». 4 Онлар дүз дөрд дәфә мәнә еҗни хәбәри көндәрдиләр, мән дә һәр дәфә онлара еҗни чавабы көндәрдим.

5 Санбалат бешинчи дәфә еҗни хәбәрлә җаныма өз хидмәтчисини көндәрди. Онуң әлиндә мөһүрсүз намә вар иди. 6 Орада җазылмышды: «Халглар арасында сөз-сөһбәт кәзир ки, сән җәһудиләрлә бир-кәзә үсҗан һазырлаҗырсан.^е Буну Гәшәм^в дә деҗир. Дивары да мәһз буна көрә тикирсән, деҗиләнә көрә онларын падшаһы олмаг истәҗирсән. 7 Һәт-та пеҗғәмбәрләр тәҗин етмисән, сәнин барәндә бүтүн Јерусәлимдә: “Јәһудада падшаһ вар!” — деҗиб чар чәксинләр.

ФӘС. 5

а Нә 13:14
36 18:24
Әш 38:3
Мл 3:16

ФӘС. 6

б Нә 2:10
Нә 4:3

в Нә 2:19
Нә 4:7

г Дн 9:25

г Нә 3:1, 3

д 1См 8:12
Нә 11:31, 35

е Үз 4:14, 15

ө Нә 2:19

Сағ сүтүн

а Үз 4:4

б 36 68:35
36 138:3
Әш 41:10

в Сҗ 1:51
Сҗ 18:7
2См 26:18,
19

г Нә 2:10

г Нә 4:3, 4

Бил ки, бүтүн бунлар падшаһа чатдырылачаг. Кәл көрүшүб данышаг».

8 Онда мән она белә чаваб көндәрдим: «Дедикләринин һеч бири доғру деҗил, бунлары өзүндән үдүрурсан». 9 Бәли, онларын һамысы бизи горхутмаг истәҗирди, онлар деҗирдиләр: «Әлләри ишдән соҗуҗаҗаг, иши гуртара билмәҗәчәкләр». ^а Еҗ Аллаһым, голума күч вер!^б

10 Мән Мәһитаб оғлу Дәләҗын оғлу Шәмаҗын евинә кетдим. О, евинә гапанмышды. Мәнә деди: «Кәл вахт тәҗин едиб Аллаһын евиндә, мәбәдин ичиндә көрүшәк. Гапылары бағлаҗаг, чүнки сәни өлдүрмәҗә кәләчәкләр, кечә кәлиб сәни өлдүрәчәкләр». 11 Мән исә дедим: «Һеч мәним кими адам гачар? Мәним кимиси мәбәдә кириб нечә сағ галар?»^в Әсла кирмәрәм!» 12 Онда баша дүшдүм ки, Шәмаҗы Аллаһ көндәрмәҗиб, мәним зәрәримә пеҗғәмбәрлик етмәк үчүн ону Тубиҗә илә Санбалат^г тутуб. 13 Шәмаҗы муздла тутмушдулар ки, мәни горхудуб күнаһа батырсынлар. Беләчә, адымы ләкәләмәк үчүн әлләриндә әсас олсун вә мәни иттиһам етсинләр.

14 Еҗ Аллаһым, Тубиҗәни^г, Санбалаты, онларын әмәлләрини, кечә-күндүз мәни горхутмаға чалышан гадын пеҗғәмбәр Нудиҗәни вә дикәр пеҗғәмбәрләри унутма.

15 Беләликлә, елул^ә аҗынын иҗirmi бешинчи күнүндә, әлли ики күнә дивар бәрпа едилиб гуртарды.

16 Дүшмәнләримиз буну ешидәндә вә әтрафымыздакы халглар буну көрәндә биабыр

6:15 * Б15 әләвәсинә бах.

олдулар.^a Баша дүшдүләр ки, бу иш Аллаһымызын көмәжилә көрүлүб. **17** О күнләрдә Јәһуданын әсилзадәләри^b Тубийјәә чохлу намә көндәрир вә ондан намә алырдылар. **18** Јәһудада чох адам Тубийјәә садиг галачағына анд ичмишди, чүнки о, Әраһ^c оғлу Сәкән-јанын күрәкәни иди вә онун оғлу Јәһукәнан Бәрхија оғлу Мәшулламын^d гызыны алмышды. **19** Устәлик, јанымда онун барәсиндә јахшы шәјләр данышырдылар. Мәнимсә сөзләри ми она чатдырырдылар. Сонра да Тубийјә мәни горхутмаг үчүн намәләр көндәрирди.^e

7 Дивар һазыр олан кими^a гапылары јеринә тахдым.^b Сонра дарваза кешикчиләри^c, мәзмур охујанлар^d вә лавилләр^e тәјин етдим. **2** Гардашым Һәнани^f илә Гала^g рәиси Һәнанијәни Јерусәлимә башчы гојдум. Чүнки Һәнанијә чох етибарлы адам иди, онун кими Аллаһдан горхан^h адам аз тапыларды. **3** Мән онлара тапырдым: «Күн гызана гәдәр Јерусәлимин дарвазалары ачылмамалыдыр. Ахшам кешикчиләр һәлә нөвбә чәкәркән дарвазалары бағламалы, рәзәләри вурмалыдырлар. Јерусәлим сакинләрини дә кешисчи гојун, бәзиләри тәјин олундуғу јерләрдә, дикәрләри исә өз евинин габағында кешик чәксин». **4** О вахт шәһәр кениш вә бөјүк иди, әһалиси исә аз иди,^k орада һәлә ев тикләмәишди.

5 Аллаһым үрәјимә гојду ки, әсилзадәләри, мәмурлары вә халгы топлајыб адларыны нәсил шәчәрәсинә јазым.^k О заман мән илк гајыданларын нәсил шәчәрәсини тапдым. Орада јазылмышды:

ФӘС. 6

a Нә 4:7
36 129:5
б Нә 5:7
в Үз 2:1, 5
г Нә 3:4
Ғ Нә 6:9
Һә 6:10, 13

ФӘС. 7

д Нә 2:17
Нә 6:15
Дн 9:25
е Нә 3:1, 6, 13
ә 1См 26:1
Үз 2:1, 42
ж 1См 9:33
Үз 2:1, 41
з Үз 3:8
и Нә 1:2
ы Нә 2:8
ј Нә 5:15
к Нә 11:1
к 1См 9:1
Үз 2:59, 62

Сағ сүтүн

a 2Пд 25:1
Дн 3:1
б 2Пд 24:12, 14
2См 36:17,
20
Әр 39:9
Әр 52:15, 28
в Үз 2:1
г Үз 1:8, 11
Зк 4:9
Мт 1:12
Ғ Үз 3:8
Үз 5:2
Һр 1:14
Зк 3:1
д Үз 2:2-35
е Нә 6:17, 18
ә Үз 8:1, 9
ж Үз 10:30, 44
з Үз 10:26, 44
и Јш 11:19
2Иш 21:2
Нә 3:7
ы Јш 21:8, 18
Әр 1:1
ј 1Иш 7:2
к Јш 18:25, 28
к Јш 18:21, 24
л 1Иш 13:5
м 1Пд 12:32
н Јш 7:2

6 «Бунлар сүркүндән гајыдан әјаләт сакинләри-дир. Онлары Бабил падшаны Навуходоносор^a сүркүнә апармышды.^b Сонралар исә онлар Јерусәлимә вә Јәһудаја, һәр кәс өз шәһәринә гајытмышды.^c **7** Онлар Зәрубабил^d, Јешу^e, Нәһәмја, Әзрија^f, Рами^g, Нәһмани, Мәрдәһај, Билшән, Мисфарәс^h, Бәгвај, Нәһум^и вә Бәннаһ илә биркә гајытмышдылар.

Исраилли кишиләрин сајы:^a **8** Фаруш өвладлары 2172 нәфәр; **9** Шәфәтај өвладлары 372 нәфәр; **10** Әраһ^b өвладлары 652 нәфәр; **11** Јешу вә Јуаб^c нәслиндән Фәһат-Муаб өвладлары^d 2818 нәфәр; **12** Елам өвладлары^e 1254 нәфәр; **13** Зәтту өвладлары 845 нәфәр; **14** Зәккај өвладлары 760 нәфәр; **15** Бәнја өвладлары 648 нәфәр; **16** Бәбај өвладлары 628 нәфәр; **17** Әзчад өвладлары 2322 нәфәр; **18** Әдунигам өвладлары 667 нәфәр; **19** Бәгвај өвладлары 2067 нәфәр; **20** Адһин өвладлары 655 нәфәр; **21** Һизгијә нәслиндән Атир өвладлары 98 нәфәр; **22** Һәшум өвладлары 328 нәфәр; **23** Бисај өвладлары 324 нәфәр; **24** Хариф өвладлары 112 нәфәр; **25** Кибон^f өвладлары 95 нәфәр; **26** Бејтләһм вә Нәтуфаһ сакинләри 188 нәфәр; **27** Әнатут^g сакинләри 128 нәфәр; **28** Бејт-Әзмут сакинләри 42 нәфәр; **29** Кирјат-Јарим^h, Кәфирә вә Бирут^к сакинләри 743 нәфәр; **30** Рама вә Кибә^к сакинләри 621 нәфәр; **31** Миһмас^л сакинләри 122 нәфәр; **32** Бејтел^м вә Ај^н сакинләри 123 нәфәр; **33** о бири Нәба са-

7:7 * Үз 2:2 әјәсиндә *Сәрајаһ*. ^h Үз 2:2 әјәсиндә *Рәлај*. ^а Үз 2:2 әјәсиндә *Мислар*. ^и Үз 2:2 әјәсиндә *Рәһум*.

кинлэри 52 нэфэр; **34** о бири Еламын нэслиндэн оланлар 1254 нэфэр; **35** Нарим өвладлары 320 нэфэр; **36** Әриһа сакинлэри 345 нэфэр; **37** Лод, Һәдид вә Унуһ^а сакинлэри 721 нэфэр; **38** Сәһаһ сакинлэри 3930 нэфэр.

39 Каһинләр^б: Јешу нэслиндән Јадај өвладлары 973 нэфэр; **40** Иммир өвладлары 1052 нэфэр; **41** Фәшһур өвладлары^в 1247 нэфэр; **42** Нарим^г өвладлары 1017 нэфэр.

43 Лавилиләр^г: Худав өвладларындан, Гәдмаил^а нэслиндән Јешу өвладлары 74 нэфэр. **44** Мәзмур охуҗан^в Асәф^в өвладлары 148 нэфэр. **45** Дарваза кешикчиләри^ж олан Сәллум өвладлары, Атир өвладлары, Тәлмун өвладлары, Аггуб^з өвладлары, Хәтит өвладлары, Шубај өвладлары, чәми 138 нэфэр.

46 Мәбәд гуллуҗчулары^и: Зиһа оғулары, Һәсуф оғулары, Тәбаут оғулары, **47** Гируз оғулары, Сија* оғулары, Фәдун оғулары, **48** Ләбән оғулары, Һагаб оғулары, Салмај оғулары, **49** Һәнән оғулары, Гиддил оғулары, Гаһар оғулары, **50** Рәја оғулары, Рәсин оғулары, Нагуд оғулары, **51** Гәззәм оғулары, Үзза оғулары, Фасиһ оғулары, **52** Бишај оғулары, Мәуним оғулары, Нәфишәсим* оғулары, **53** Бағбуг оғулары, Һагуф оғулары, Хархур оғулары, **54** Бәслит* оғулары, Мәһид оғулары, Хәрша оғулары, **55** Бәргуз оғулары, Сисар оғулары, Тәмаһ оғулары, **56** Нази оғулары, Һатиф оғулары.

7:47 * Үз 2:44 әјәсиндә Сијаһ. 7:52 * Үз 2:50 әјәсиндә Нәфисим. 7:54 * Үз 2:52 әјәсиндә Бәслут.

ФӘС. 7

а Нө 6:2
Нө 11:31, 35

б Үз 2:36-39

в Үз 10:22, 44

г 1См 24:3, 8

Ғ Үз 2:40

д Үз 3:9

е 1См 25:7
Үз 2:41

ө 1См 6:31, 39

ж Үз 2:42
Нө 7:1

з 1См 9:2, 17
Нө 11:19
Нө 12:25

и Јш 9:3, 27
1См 9:2
Үз 2:43-54
Үз 2:58

Сағ сүтүн

а Үз 2:55-58
Нө 11:3

б Јш 9:3, 27
Нө 3:26

в Үз 2:59-63

г 1См 24:3, 10
Нө 3:21

Ғ 2Иш 17:27-29
2Иш 19:31
1Пд 2:7

д Сј 18:7

е Нө 8:9
Нө 10:1

ө Чх 28:30
1Иш 28:6

ж Лв 2:3
Сј 18:8, 9

з Үз 2:64-67

и Лв 25:44

ы Чх 15:21
1Иш 18:6

57 Сүлејманын нөкәрләринин нәсли^а: Сутај оғулары, Сөфрәт оғулары, Фәрид* оғулары, **58** Јалаһ оғулары, Дәргун оғулары, Гиддил оғулары, **59** Шәфәтај оғулары, Хәттил оғулары, Фүкрат-Һәззәбајим оғулары, Амун* оғулары. **60** Мәбәд гуллуҗчулары^б вә Сүлејманын нөкәрләринин нэслиндән оланлар, чәми 392 нэфэр.

61 Тәл-Мәлаһдан, Тәл-Һәршәдән, Кәррубдан, Әддундан вә Иммирдән кәлмиш, анчаг мәншәләрини, һансы нәсилдән олдуҗларыны вә Исраил халғындан олуб-олмадыҗларыны сүбүт едә билмәјәнләр бунлардыр:^в **62** Дәлај өвладлары, Тубијә өвладлары, Нагуд өвладлары, чәми 642 нэфэр. **63** Каһинләр нэслиндән: Һабај оғулары, Һәгуз^г оғулары, киладлы Бәзиллајын^г гызларындан арвад алыб онларын адыны көтүрән Бәзиллај оғулары. **64** Бу адамлар һансы нәсилдән олдуҗларыны мүәјјән етмәк үчүн нәсилләринин адыны нәсил шәчәрәләриндә ахтардылар, ләкин тапмадылар. Буна көрә дә каһинликдән мәһрум олдулар.^д **65** Вали*^е онлара деди ки, Урим вә Туммим^в атан каһин^в олмајынча онлар сон дәрәчә мүгәддәс јемәкләрдән^ж јејә билмәзләр.

66 Бүтүн чамаатын сајы 42 360 нэфәр иди.^з **67** Бунлардан башга 7337 нэфәр гул-гарабаш^и, 245 нэфәр киши вә гадын мүгәнни^и вар иди. **68** Онларын 736 аты, 245 гатыры, **69** һәмчинин 435 дөвәси вә 6720 ешшәји вар иди.

7:57 * Үз 2:55 әјәсиндә Фәруд. 7:59 * Үз 2:57 әјәсиндә Ами. 7:65 * Јахуд тиршата. Фарс империясында виләјәт һакиминин титулу. * Лүғәтә бах.

70 Нәсил башчыларындан бәзиләри ишин ичрасы үчүн ианә вермишдиләр.^a Вали хәзинәжә 1000 гызыл дирһәм*, 50 каса, 530 каһин кејими^b вермишди. 71 Нәсил башчыларындан бәзиләри бу иш үчүн олан хәзинәжә 20 000 гызыл дирһәм вә 2200 күмүш мина* ианә етмишдиләр. 72 Галан чамаат исә 20 000 гызыл дирһәм, 2000 күмүш мина вә 67 каһин кејими вермишди.

73 Беләчә, каһинләр, лавилләр, дарваза кешикчиләри, мәзмур охујанлар^e, халгын бир хиссәси, мәбәд гуллуғчулары вә галан исраиллиләр өз шәһәрләриндә мәскунлашдылар.^г Једдинчи ај башлајанда^f исраиллиләр артыг өз шәһәрләриндә јашајырдылар.^д

8 Бүтүн халг бир нәфәр кими Су дарвазасынын^e гаршысындакы мејдана топлашды. Онлар мирзә Үзејирдән^o хаһиш етдиләр ки, Јеһованын Исраилә вердији Мусанын Төвратыны*ж кәтирсин. 2 Каһин Үзејир Төвраты ичманын — кишиләрин, гадынларын вә ағлы кәсэн ушағларын гаршысына кәтирди.³ Једдинчи ајын биринчи күнү иди.⁴ 3 О, Су дарвазасынын гаршысындакы мејданда топлашмыш кишиләрин, гадынларын вә ағлы кәсэн ушағларын өнүндә Төвраты сәһәр сүбһдән күнортага гәдәр учадан охуду.⁵ Бүтүн чамаат диггәтлә гулағ асырды.^ј 4 Мирзә Үзејир бу тәдбирдән өтрү һазырланмыш тахта күрсүнүн үстүндә дурмушду.

7:70 * Дирһәм, адәтән, 8,4 г-лыг фарс гызыл дарикинә бәрәбер тутулар. Инчилдәки дирһәмдән фәргләнер. Б14 әлавәсинә бах. 7:71 * Төвратдакы (Ибрани Јазылары) мина 570 г-а бәрәбәрди. Б14 әлавәсинә бах. 8:1 * Лүгәтә бах.

ФӘС. 7

a Үз 2:68, 69

б Лв 6:10

в Нә 7:1

г Нә 11:20

f Лв 23:24, 27
1Pd 8:2
Үз 3:1

д Үз 2:70

ФӘС. 8e Нә 3:26
Нә 12:37

ө Үз 7:6

ж Лв 27:34
Гн 31:9
Јш 1:8з Гн 31:12
2См 17:8, 9
Мл 2:7и Лв 23:24
1Pd 8:2ы һә 13:15
һв 15:21ј һә 16:14
һв 17:11**Сағ сүгүн**

a Нә 12:40, 42

б Гн 27:26

в Нә 9:4

г Үз 8:33
Нә 11:16

f Гн 33:8, 10

д Лк 24:27
һв 8:30, 31

e Үз 7:11

ө Лв 23:24

ж Әс 9:19

з 36 126:1-3

Онун сағ тәрәфиндә Мәттәс-јаһ, Шәма, Әнај, Урјај, Хилгиј-јә, Мәсејјә, сол тәрәфиндә исә Фәдај, Мүсаил, Мәлкијә^a, Һәшум, Һәшбәдан, Зәкәријә вә Мәшуллам дајанмышды.

5 Үзејир чамаатдан жүксәдә дурмушду. Буна көрә дә о, китабы ачанда чамаат буну көрдү вә ајаға галхды. 6 Үзејир Улу Аллах Јеһованы мәдһ етди вә бүтүн халг: «Амин! Амин!»^б — дејиб әлләрини көјә галдырды. Сонра үзүстә дүшүб Јеһоваја сәчдә етдиләр. 7 Лавилләрдән Јешу, Бәнни, Шәрбија^в, Јәмин, Аггуб, Шәб-тај, Һудја, Мәсејјә, Галит, Әзрија, Јузабад^г, Һәнән вә Фәлај халга Төвраты изаһ едирдиләр,^ф халг да ајағ үстә динләјирди. 8 Онлар Төвраты, Аллаһын китабыны учадан охујур, охудуғларыны ајдын изаһ едир, мәнәсны ачыглајырдылар. Беләчә, онлар халга оху-дугларыны баша салдылар.^д

9 Бүтүн халг Төвратда јазыланлары динләдикчә ағлајырды. Буна көрә дә һәмин вахт вали олан Нәһәмја, каһин вә мирзә Үзејир^ө, еләчә дә халгы өјрәдән лавилләр бүтүн халга дедиләр: «Бу күн Аллаһынынз Јеһова үчүн мүгәддәс күндүр.^ө Көз јашы төкмәјин, ағламајын». 10 О деди: «Кедин, ләзиз јемәкләр јејин, шәр-бәт ичин, һазырлыг көрә бил-мәәнләрә пәј көндәрин,^ж ахы бу күн Рәббимиз үчүн мүгәддәс күндүр. Кәдәрләнемәјин, чүнки Јеһованын бәхш етдији севинч сизә галадыр». 11 Лавилләр дә халгы сакитләшдирәрәк дејирдиләр: «Кәдәрләнемәјин, сакит олун, ахы бу күн мүгәддәс күндүр». 12 Беләчә, халг јејиб-ичмәјә, пәј көндәрмәјә вә шәнлик етмәјә^з кет-

ди. Чүнки дежилэнлэри баша дүшүмүшдүлөр.^а

13 Ертэси күн халгын нэсил башчылары, каһинлэр вэ лавиллэр Төвраты даһа дэриндэн анламаг үчүн мирзэ Үзејирин јанына топлашдылар. **14** Онлар көрдүлөр ки, Јеһованын Муса васитэсилэ вердији Төвратда белэ јазылыб: једдинчи ајда кечирилэн байрам күнлэриндэ исраиллилэр чардагларда јашамалыдырлар.^б **15** Һәмчинин бүтүн шәһэрлэрдэ вэ Јерусалимин һәр тәрәфиндэ чар чәкиб^в демәлидирләр: «Дағлара чыхыб зейтун, шам ағачы, мәрсин, хурма вэ башга сыхјарпаглы ағачларын будагларыны јығыб кәтирин вэ јазылана ујғун оларга чардаг гурун».

16 Һәр кәс өз евинин дамында, һәјәтиндә, һәмчинин Аллаһын евинин һәјәтләриндә, Су дарвазасынын^г вэ Әфраим дарвазасынын^д мејданларында чардаг гурмаг үчүн кедиб будаг кәтирди. **17** Беләчә, әсирликдән гајытмыш бүтүн чамаат чардаглар гуруб орада галды. Исраиллэр үрәкдән севиниб-шадланырды,^е чүнки Нун оғлу Јушәнин^ө дөврүндән бу күнә кими исраиллилэр бу байрамы белә кечирмәмишдиләр. **18** Байрам једди күн давам етди. Байрамын биринчи күнүндән ахырынчы күнүнә гәдәр Аллаһын вердији Төврат китабы һәр күн учадан охунурду.^ж Сәккизинчи күн исә тәләб олундуғу кими, тәнтәнәли топланты кечирилди.^з

9 Һәмин ајын ијирми дөрдүнчү күнүндә исраиллилэр бир јерә топлашдылар. Онлар чул кәјиниб оруч тутдулар вэ башларына торпаг сәпдиләр.^и **2** Мәншәчә исраилли оланлар

ФӘС. 8

а Нө 8:8

б Лв 23:34, 42
Гн 16:13, 16
Јһ 7:2

в Лв 23:4

г 1Пд 6:36
1Пд 7:12
2См 4:9
2См 20:5ф Нө 3:26
Нө 8:1, 3д 2Пд 14:13
Нө 12:38, 39

е Гн 16:14, 15

ө Јш 1:1

ж Гн 31:10-12

з Лв 23:34, 36

ФӘС. 9и Јш 7:6
Јн 3:5, 6**Сағ сүтун**а Үә 9:1, 2
Нө 13:3б Лв 26:40
Үә 9:6
36 106:6
Дн 9:8

в Нө 8:3, 8

г Нө 8:7

ф Нө 8:4

д Әр 33:10, 11

е Гн 6:4

ө Јр 12:1, 2

ж Јр 11:31

з Јр 17:5

и Јр 22:10-12

ы Јр 15:18

бүтүн јаделлилэрдән ајрылдылар^а вэ дуруб һәм өз күнаһларыны, һәм дә аталарынын тәгсирләрени етираф етдиләр.^б

3 Сонра күнүн үч сааты* Аллаһлары Јеһованын вердији Төврат^в китабыны ајаг үстә дурдуглары јердә учадан охудулар.^г Үч саат исә Аллаһлары Јеһоваја күнаһларыны етираф етдиләр, Она сәчдә гылдылар.

4 Јешу, Бәнни, Гәдмаил, Шәбани, Бүнни, Шәрбија^г, Бәни вэ Кәнани лавилләрин күрсүсүндә^д дуруб уча сәслә Аллаһлары Јеһоваја јалвардылар. **5** Лавиллэрдән Јешу, Гәдмаил, Бәни, Һәшбәнја, Шәрбија, Һудја, Шәбани вэ Фәтһи дедиләр: «Галхын! Аллаһыныз Јеһоваја әбәдијән мәдһләр сөйләјин!^а Еј Аллах, гој шанлы адыны мәдһ етсинләр, о адыны ки вәсфинә һеч бир тәриф, һеч бир алгыш јетмәз.

6 Еј Јеһова, Сән тәксән.^ө Көјләри, көјләрин көјүнү, көјләрин бүтүн ордусуну, јери вә үзәриндәки һәр шеји, дәннзләри вә ичиндәкиләри Сән јаратмышан. Онларын һамысыны јашадан Сәнсэн, көјләрин ордусу Сәнин һүзурунда сәчдә гылып. **7** Ибрамы^ө сечиб кәлданиләрин Ур шәһәриндән^ж чыхаран, она Ибраһим^з адыны верән Аллах Сәнсэн, еј Јеһова. **8** Онун Сәнә гәлбән садиг олдуғуну көрдүн.^и Онунла әһд бағладын ки, кәнаниләрин, һетләрин, амориләрин, фәризиләрин, јәбусиләрин вэ киргашиләрин торпағыны онун өвладларына^ж верәчәксән.^и Сән сөзүнүн үстүндә дурдун, чүнки һагсан.

9:3 * Һәрфән: күнүн дөрддә бир һиссәси. **9:8** * Һәрфән: тохумуна.

9 Ата-бабаларымызын Мисирдә чәкдији эзаб-эзијәти көрдүн,^а Гырмызы дәнизин саһилиндә фәрјадларыны ешитдин. **10** Фирунун, онун гул-гулчуларынын вә бүтүн халгынын әлејинә әләмәт вә мөчүзәләр көстәрдин,^б чүнки ата-бабаларымыза вердикләри зүлмдән акаһ идин.^в О вахт адыны учалтдын, адын бу күнә кими уцадыр.^г **11** Онларын өнүндә дәнизи жардын, гуру јолла дәнизи кечдиләр.^д Онлары тәғиб едәнләри исә даш тәки азғын суларын дибинә атын.^е **12** Күндүзләр булуд сүтуну илә онлара бәләдчилик едирдин, кечәләрсә алов сүтуну илә јолларыны ишыгландырыб онлара јол көстәрирдин.^ө **13** Сина дағына ендин,^ө онларла көјләрдән данышдын.^ж Онлара адил һөкмләр, етибарлы ганунлар, көзәл гәјдалар вә әмрләр вердин.^з **14** Онлара мүгәддәс шәнбәни бујурдун,^и гулун Муса васитәсилә ганун, әмрләр вә гәјдалар вердин. **15** Ата-бабаларымыз ачандә көјләрдән чөрәк јетирдин,^й сусајанда гәјадан су чыхардын.^ј Онлара бујурдун ки, анд ичәрәк вәд етдијин торпаға кириб ора саһиб олсунлар. **16** Лакин ата-бабаларымыз гүррәләндиләр,^к дикбаш^к олдулар, Сәнин әмрләринә табе олмадылар. **17** Сәнә гулаг асмадылар,^л онларын арасында көстәрдијин мөһтәшәм ишләрини хатырламадылар, дикбаш олдулар, Мисир көләлијинә гәјытмағ үчүн өзләринә башчы сечдиләр.^м Амма Сән онлары тәрк етмәдин,^н чүнки Сән бағышлајан, рәһмли, мәрһәмәтли, сәбирли, мәһәббәти бол^о Аллаһсан. **18** Онлар өзләри үчүн төкмә дана дүзәлдиб “бизи Мисирдән чы-

ФӘС. 9

а Чх 2:23-25
Чх 3:7
б Чх 7:3
Гн 6:22
в Чх 5:2
г Чх 9:16
д Чх 14:21, 22
е Чх 15:1, 5, 10
ө Чх 13:21
Чх 14:19, 20
ө Чх 19:11
ж Гн 4:10, 36
з Гн 4:8
и Чх 16:29
Чх 20:8-11
Гн 5:12-14
й Чх 16:4
ј Чх 17:6
к Сј 14:44
л Гн 9:6
л Сј 14:11, 41
м Сј 14:1, 4
н Гн 4:31
о Чх 34:6
Сј 14:18

Сағ сүтун

а Чх 32:1, 4
б Сј 14:19, 20
в Чх 40:38
Сј 9:15
г Сј 11:17, 25
д Чх 16:14, 15
е Сј 20:8
ө Чх 16:35
Сј 14:33
Гн 2:7
ө Гн 29:5
ж Јш 11:23
з Сј 21:23, 24
Сј 21:26
Гн 2:31
и Сј 21:33, 35
й Јр 15:1, 5
ј Јр 12:7
Јр 26:3
к Сј 14:29-31
Јш 21:43
л Јш 18:1
л Гн 3:4, 5
Гн 8:7-9
м Јш 24:13
н Гн 31:20
Гн 32:15
һк 2:12

харан Аллаһымыз будур”^а дөјөндә, Сәнә гаршы сајғысызлыг етмәкдән әл чәкмәјөндә **19** Сән мәрһәмәтинин бөјүклүјүнә көрә онлары сәһрада тәрк етмәдин.^б Күндүзләр булуд сүтуну онлара бәләдчилик едирди, кечәләрсә алов сүтуну јолларыны ишыгландырыб онлара јол көстәрирди. Неч вахт үстләриндән әскич олмурду.^в **20** Өз көзәл руһунла онлара анлајыш вердин.^г Онлардан маннаны әсиркәмәдин,^д сусајанда онлара су вердин.^е **21** Гырх ил сәһрада онлары бәсләдин,^ө неч нәдән корлуг чәкмәдиләр. Палтарлары сүзүлмәди,^ө ајаглары шишмәди.

22 Мәмләкәтләри вә халглары торпагларыны һиссә-һиссә бөлүшдүрүб онлара вердин.^ж Онлар һәшбун падшаһы Сиһунун,^з Башан падшаһы Огун^и торпагларына саһиб олдулар. **23** Өвладларыны көјдәки улдузлар гәдәр чохалтдын.^й Сонра онлары ата-бабаларына вәд етдијин, кириб саһиб олачагларыны дедијин дијара кәтирдин.^ј **24** Өвладлары кәлиб о торпаға саһиб олдулар.^к Ораннын сакинләрини — кәнаниләри онлара табе етдин,^к орадакы падшаһлары вә халглары онлара тәслим етдин ки, онларла истәдикләри кими рәфтар етсинләр. **25** Онлар гала-шәһәрләри, бәрәкәтли торпағы фәтһ етдиләр,^л наз-немәтлә долу евләрә, газылмыш һовузлара, үзүм вә зейтун бағларына^м, чохул мејвә ағачларына саһиб олдулар. Халг дојунча јејир, бәсләнир, Сәнин бол кәрәмәтиндән ләззәт алырды.

26 Лакин онлар Сәнин итаәтиндән чыхдылар,^н Сәнә гаршы үсјан етдиләр, вер-

дижин Гануна арха чевирдиләр. Хәбәрдарлыг едәрәк онлары Сәнә тәрәф дөндәрмәә чалышан пейғәмбәрләрини өлдүрдүләр, сажысызлыг етмәкдән әл чәкмәдиләр.^а **27** Буна көрә онлары һәр дәфә дүшмәнләринин элинә верирдин,^б онлара зүлм чәкдиридиләр.^в Дарда оlanda Сәнә фәрјад едирдиләр, онлары көләрәдән ешидирдин. Мәрһәмәтинин бөјүклүјүнә көрә онлара хиласкар јетириддин, халгыны дүшмән элиндән гуртарырдылар.^г

28 Елә ки әмин-аманлыға чыхырдылар, јенә Сәнин өнүндә пис ишләр көрүрдүләр.^д Сән дә онлары дүшмән элинә тәслим едирдин, дүшмән онларын үстүндә ағалыг едирди.^е Онда Сәнә тәрәф дөнүб имдад диләјирдиләр,^в Сән дә көјләрдән фәрјадларыны ешидирдин, мәрһәмәтинин бөјүклүјүнә көрә^з һәр дәфә онлары хилас едирдин. **29** Гануна тәрәф дөндәрмәк үчүн онлара хәбәрдарлыг едирдин. Онларса тәкәббүр көстәриб әмрләринә табе олмурдулар,^ж гајдаганунларыны, һөкмләрини позуб күнаһ едирдиләр. Һалбуки бу һөкмләрә әмәл едән һәјат тапар.^з Амма онлар инадла Сәнә арха чевирир, дикбашлыг едирдиләр, Сәнә гулаг асмырдылар. **30** Сән исә узун илләр боју онлара сәбир едир,^и руһунла, пейғәмбәрләрин вәситәсилә онлара хәбәрдарлыг едирдин, анчаг онлар гулаг асмырдылар. Ахырда онлары әтрафдакы халгларын элинә вердин.^ы **31** Лакин мәрһәмәтинин бөјүклүјүнә көрә онлары атмадын, мәнв етмәдин.^ь Чүнки Сән рәһмли вә мәрһәмәтли Аллаһсан.^я

32 Еј улу, гүдрәтли, зәһмли Аллаһ! Сән әһдинә са-

ФӘС. 9

а 2Пд 21:11

36 106:38

б һк 2:14

в Гн 31:17

г һк 2:18

һк 3:9, 15

1Иш 12:11

2Пд 13:4, 5

Ф һк 2:19

д һк 4:1, 2

һк 6:1

е һк 6:6

ө 36 106:43-45

ж 2Пд 17:13, 14

2См 24:19

з Лв 18:5

и Рм 10:21

ы 2См 36:15,

16

Өш 42:24

Өр 40:2, 3

ј һә 14:22

к Чх 34:6

Гн 4:31

Сағ сүтүн

а Гн 7:9

Дн 9:4

б 2Пд 17:6

в 2Пд 24:12, 14

г Әр 34:18-20

Ф Мрс 4:13, 14

д Дн 9:5

е Гн 28:47

Гн 32:15

ө Гн 28:48

Үә 9:9

ж Гн 28:15, 33

Нә 5:4

з 2Пд 23:3

2См 15:12

Үә 10:3

и Нә 10:28, 29

ФӘС. 10

ы Нә 9:38

диг галдын, мәнәббәт көстәрдин.^а Инди, еј Аллаһымыз, Ашшур падшаһларынын^б дөврүндән бу күнә гәдәр бизим чәкдијимиз, падшаһларымызын, башчыларымызын^в, каһинләримизин^г, пейғәмбәрләримизин^д, ата-бабаларымызын, Өз халгынын чәкдији эзаб-әзијјәтә биканә јанашма. **33** Нәләр кәлмәјиб башымыза, амма бүтүн бунларда Сән һағлы олмусан, пис ишләр көрән биз олмушуг,^д Сәнә садиг даврамысан. **34** Падшаһларымыз, башчыларымыз, каһинләримиз, ата-бабаларымыз Сәнин Гануна әмәл етмәди, әмрләринә, хәбәрдарлыг етмәк үчүн вердијин өјүдләрә мәнәл гојмадылар. **35** Һәтта өз сәлтәнәтләриндә оlanda, бәхш етдијин бол немәтләрдән ләззәт аланда, вердијин кениш, бәрәкәтли торпагда јашајанда белә, Сәнә гуллуғ етмәдиләр,^е пис ишләриндән әл чәкмәдиләр. **36** Будур, бу күн биз көләјик.^в Бары илә, бәрәкәти илә бәсләнмәк үчүн ата-бабаларымыза вердијин һәмин торпагда көләјик. **37** Бу торпағын бол мәнәсулу күнаһларымыза көрә үзәримизә гојдугун јаделли падшаһлара нәсиб олу.^ж Онлар бизимлә, һејванларымызла истәдикләри кими рәфтар едирләр. Зүлм-зилләт ичиндәјик.

38 Бу сәбәбдән биз јазылы сурәтдә әһд бағлајыб үзәримизә өһдәчилик көтүрүрүк.^з Бу әһд башчыларымызын, лавиләрин вә каһинләримизин^и мөһүрү илә тәсдигләнир^ь.

10 Әһди мөһүрләјиб^ы тәсдигләәнләр бунлар иди:

Һәғали оғлу вали Нәнәмја, Сидгијә, **2** Сәрәјаһ, Әзрија, Әрәмја, **3** Фәшһур, Әмаријә, Мәлкијә, **4** Һәттуш,

Шәбани, Мәллүх, **5** Һарим^а, Мәримүт, Әбдиҗа, **6** Дәнҗал^б, Кинәтун, Бәрух, **7** Мәшуллам, Әбиҗа, Миҗәмин, **8** Мәәзи, Билкәҗ вә Шәмаҗ. Бунлар каһинләр иди.

9 Лавилиләр: Әзниҗа оғлу Јешу, Һәнадад оғулларындан Бәнҗа, Гәдмаил^в **10** вә гардашлары Шәбани, Һудҗа, Галит, Фәлаҗ, Һәнән, **11** Микә, Рәһүб, Һәшбиҗә, **12** Зәггур, Шәрбиҗа^г, Шәбани, **13** Һудҗа, Бәнни вә Бәнун.

14 Халгын башчылары: Фаруш, Фәһат-Муаб^д, Елам, Зәтү, Бәнни, **15** Бүнни, Әзчәд, Бәбәҗ, **16** Әдуниҗә*, Бәҗваҗ, Адһин, **17** Атир, Һизгиҗә, Аззур, **18** Һудҗа, Һәшум, Бисаҗ, **19** Хариф*, Әнатут, Нәбәҗ, **20** Мәғфәш, Мәшуллам, Хәзир, **21** Мәшизабил, Садыг, Јәдвә, **22** Фәлати, Һәнән, Әнаҗ, **23** Һуш, Һәнаниҗә, Һәшшүб, **24** Луһиш, Филһа, Шубиг, **25** Рәһүм, Һәшбәнә, Мәсеҗә, **26** Әхиҗә, Һәнән, Әнан, **27** Мәллүх, Һарим вә Бәнһаһ.

28 Чамаатын галан һиссәси: каһинләр, лавилиләр, дарваза кешикчиләри, мәзмур охуҗанлар, мәбәд гуллуҗчулары вә Аллаһын Гануна әмәл этмәк үчүн әтраф халглардан аҗрыланлар,^а онларын арвадлары, оғуллары, гызлары, билик вә анлаҗыш саһиби олан һәр кәс* **29** гардашларына, халгын әсилзадәләринә гошулду. Онлар Аллаһын Өз гулу Муса васитәсилә вердиҗи Гануна табе олачагына вә Рәббимиз Јеһованын бүтүн әмрләринә, һөкмләринә, гәҗда-ганунларына дәғиг-

ФӘС. 10

а Үз 2:1, 39

б Үз 8:1, 2

в Үз 3:9
Һә 12:8

г Һә 12:24

д Һә 7:6, 11

д Һә 8:1
Һә 9:2

Сағ сүтүн

а Чх 34:15, 16
Гн 7:3, 4

б Чх 12:16
Чх 20:10
Сҗ 29:1, 12

в Чх 23:10, 11
Лв 25:4, 5

г Гн 15:1-3

д Чх 30:13

е Сҗ 28:9

в Сҗ 28:11-13
1См 23:31

г Лв 24:5-7

д Чх 29:40, 41

е Гн 16:16

ж Лв 16:15

з Лв 1:7
Лв 6:12, 13

и Чх 23:19
Сҗ 18:8, 13
Гн 26:2

ликлә әмәл едәчәкләринә анд ичиб ләнәт јүкү алтына кирдиләр. **30** Анд ичдик ки, нә әтраф халглары гыз верәчәк, нә дә оғуларымыза онлардан гыз алачагы.^а

31 Әтраф халглар шәнбә күнү сатмаға мал вә нөвбәнөв тахыл кәтирәндә биз нә шәнбә күнүндә, нә дә башга мүгәддәс күндә онлардан һеч нә алмаҗачагы.^б Једдинчи илдә торпагы динчә гоҗачаг^в вә бүтүн борчлары бағышлаҗачагы.^г

32 Бундан әлавә, Аллаһымызын евиндә көрүлән хидмәт үчүн адамбашына һәр ил шекелин* үчдә бир һиссәсини вермәҗи өһдәмизә көтүрдүк.^д

33 Бу пулу шәнбә күнүндә^е, тәә аҗ мәрәсимләриндә^в кәтирилән һүзур чөрәҗи^г, даими тахыл тәғдимәси^ж вә даими јандырма гурбанлары үчүн, еләчә дә, баҗрамлар^з вә мүгәддәс шейләр үчүн, Исраилин күнаһларынын кәффәрәси олараг кәтирилән күнаһ гурбанлары^и вә Аллаһымызын евиндә көрүлән бүтүн ишләр үчүн истифадә едәчәҗик.

34 Гануна әсасән, Аллаһымыз Јеһованын гурбанкаһында одун јандырмаг үчүн һәр ил тәҗин олунмуш вахтларда Аллаһымызын евинә одун кәтирмәкдән өтрү нәсилләринә көрә каһинләрин, лавилиләрин вә халгын арасында пүшк атдыг.^а **35** Һәмчинин сөз вердик ки, һәр ил торпагымызын, һәр нөв меҗвә аҗачынын нүбарыны Јеһованын евинә кәтирәчәҗик.^б **36** Ганунда јазылдығы кими, илк оғуларымызы, һейжанларымызын, мал-гарамызын, гојун-кечимизин илк

10:32 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрди. Б14 әлавәсине бах.

10:16 * Үз 2:13 аҗесиндә Әдуниҗа.

10:19 * Үз 2:18 аҗесиндә Јураһ. 10:28

* Дикөр вариант: ағлы кәсән һәр кәс.

баласыны Аллаһымызын евинә, орада хидмәт едән каһинләрин янына кәтирәчәйик.^а **37** Бундан әләвә, тахылын илк жармасыны^б, бәхшишләри, һәр шөв ағачын мејвәсини^в, тәзә шәрабы вә јағы^г Аллаһымызын евинин анбар отагларына^{*, ф} каһинләрә кәтирәчәйик. Һәмчинин торпағымызын мәһсулунун онда бирини лавилләрә верәчәйик.^д Чүнки әкинбичин саһәләри олан шәһәрләримиздә ондабирләри онлар жығырлар.

38 Лавилләр ондабирләри жығанда һарун оғулларындан олан каһин онларын яныннда олмалыдыр. Лавилләр дә ондабирләрин онда бирини Аллаһымызын евинә, анбардакы отаглар апармалыдырлар.^е **39** Исраилләр вә лавилләр тахыл, тәзә шәраб вә јағ^о бәхшишләрини анбардакы отагларә кәтирмәлидирләр.^ж Чүнки мүгәддәс каһинин әшјалары орададыр, каһинләр, дарваза кешикчиләри, мәзмур охујанлар орада хидмәт едир. Биз Аллаһын еви илә бағлы хидмәтә лагејд јанашмајачағыг.^з

11 О вахт халгын башчылары Јерусәлимдә јашајырды.^а Халгын галан һиссәси исә пүшк атды^б ки, һәр он нәфәрдән бири мүгәддәс Јерусәлим шәһәриндә, галан доггуз нәфәр исә о бири шәһәрләрдә јашасын. **2** Халг көнүллү оларәг Јерусәлимә көчәнләрә хејир-дуа верди.

3 Јерусәлимдә јашајан Јәһуда әјаләтинин башчылары бунлардыр. (Галан исраилләр, каһинләр, лавилләр, мәбәд гуллуғчулары^г вә Сүлејманын нөкәрләринин өвлад-

ФӘС. 10

а Чх 13:2
Сј 18:8, 11
Сј 18:15
1Кр 9:13

б Сј 15:20

в Лв 27:30

г Сј 18:8, 12
Гн 18:1, 4

ф 2См 31:11

д Сј 18:21

е Сј 18:26

ө Гн 14:23

ж Гн 12:5, 6

з Нә 13:10, 11

ФӘС. 11

и Нә 7:4

ы Мс 16:33

ј Јш 9:3, 27
Үс 8:17

Сағ сүтун

а Үс 2:58

б Үс 2:70

в Сј 26:20

г 1См 9:3, 7

ф 1См 9:10-13

д 1См 6:12

е Әр 21:1, 2
Әр 38:1

лары^а Јәһуданын дикәр шәһәрләриндә, һәр кәс өз шәһәриндә, өз мүлкүндә јашајырды.^б

4 Һәмчинин јәһудалылардан вә бинјаминлиләрдән бәзиләри Јерусәлимдә јашајырды.) Јәһуда башчылары: Фарәс нәслиндән^в Атајјаһ (Атајјаһ Үзијјәнин, Үзијјә Зәкәријјәнин, Зәкәријјә Әмаријјәнин, Әмаријјә Шәфәтајын, Шәфәтај Мәһлаилин оғлу иди), **5** Саләһ нәслиндән Мәсејјә (Мәсејјә Бәрухун, Бәрух Көлһүзүн, Көлһүз Хәзәјјанын, Хәзәјја Адајын, Адај Јәһјарибин, Јәһјариб Зәкәријјәнин оғлу иди). **6** Фарәс нәслиндән Јерусәлимдә 468 нәфәр бачарыглы адам јашајырды.

7 Бинјамин башчылары: Саллу^г (Саллу Мәшулламын, Мәшуллам Јуәдин, Јуәд Фәдајын, Фәдај Голајын, Голај Мәсејјәнин, Мәсејјә Исаилин, Исаил Јашајын оғлу иди), **8** о чүмләдән Габбај вә Саллај, чәми 928 нәфәр. **9** Зәкри оғлу Јуил онларын нәзарәтчиси иди вә һәссәнүһ оғлу Јәһуда шәһәр дарғасындан сонра икинчи адам иди.

10 Каһинләрдән: Јәһјариб оғлу Јадај, Јакин,^ф **11** Сәрәјаһ (Сәрәјаһ Хилгијјәнин, Хилгијјә Мәшулламын, Мәшуллам Садығын, Садыг Мәрјутун, Мәрјут Аллаһын евиндә башчылардан бири олан Әхитубун^д оғлу иди) **12** вә онларын мәбәд ишләри илә мәшғул олан гардашлары, чәми 822 нәфәр; Адај (Адај Јәраһимин, Јәраһим Фәлалын, Фәлал Амсинин, Амси Зәкәријјәнин, Зәкәријјә Фәшһурун^е, Фәшһур Мәлкијјәнин оғлу иди) **13** вә онун нәсил башчысы олан гардашлары, чәми 242 нәфәр; Амашшај

(Амашшај Ғзарилин, Ғзарил Ғхзәјин, Ғхзәј Мәшилмутун, Мәшилмут Иммирин оғлу иди) **14** вә онун чәсур вә икид гардашлары, чәми 128 нәфәр. Онларын нәзарәтчиси нүфузлу бир аиләдән олан Зәбдиил иди.

15 Лавилиләрдән: Шәмај^а (Шәмај Һәшшубун, Һәшшуб Ғзригәмин, Ғзригәм Һәшбијәннин, Һәшбијә Бүннинин оғлу иди) **16** вә Аллаһын евинин бајыр ишләринә нәзарәт едән лавили башчылар Шәбтајла^б Јузабад^в; **17** һәмчинин мәдһ нәғмәләринин ифасына рәһбәрлик едән вә дуа заманы алғыш сөйләжән^г Мәтәнјаһ^г (Мәтәнјаһ Микәнин, Микә Зәбдинин, Зәбди Асәфин^д оғлу иди), гардашлары арасында икинчи олан Бағбуги, еләчә дә Ғбда (Ғбда Шамунун, Шаму Галалын, Галал Јадитунун^е оғлу иди). **18** Мүгәддәс шәһәрәки бүтүн лавилиләрин сајы 284 нәфәр иди.

19 Дарваза кешикчиләри: Аггуб, Тәлмун^о вә дарвазаларда кешик чәкән гардашлары, чәми 172 нәфәр.

20 Исраиллиләрин, каһинләрин, лавилиләрин јердә галанлары Јәһуданын диқрә шәһәрләриндә идиләр, һәр кәс ирс алдығы мүлкдә јашајырды. **21** Мәбәд гуллуғчулары^ж Офелдә јашајырды.^з Онлара Зиһа илә Гишпа рәһбәрлик едирди.

22 Јерусәлимдәки лавилиләрә мәзмур охујан Асәф өвләдләриндән олан Уззи (Уззи Бәннинин, Бәнни Һәшбијәннин, Һәшбијә Мәтәнјаһын^и, Мәтәнјаһ Микәнин оғлу иди) рәһбәрлик едирди. О, Аллаһын евиндәки ишләрә нәзарәт едирди. **23** Чүнки шаһ мәз-

ФӘС. 11

а 1См 9:2, 14
б Үз 10:14, 15
в Үз 8:33
Һә 8:7
г 1См 16:4
2См 5:13
Ғ Һә 11:22
Һә 12:25
д Һә 7:6, 44
е 1См 16:41, 42
2См 35:15
ө 1См 9:2, 17
Үз 2:1, 42
Һә 12:25
ж Үз 2:1, 58
з 2См 27:1, 3
Һә 3:26
и 1См 9:2, 15

Сағ сүтүн

а Үз 6:3, 9
Үз 7:21-24
б Јр 23:2
Јш 14:15
в Јш 15:21
2Иш 23:20
г Јш 15:21, 26
Јш 19:1, 2
Ғ Јш 15:21, 27
д Јш 19:1, 3
е Јш 15:21, 31
Јш 19:1, 5
1Иш 27:5, 6
ө Јш 15:21, 32
ж Јш 15:20, 33
Јш 19:40, 41
з Јш 15:20, 34
Һә 3:13
и Јш 15:20, 39
Өш 37:8
ы Јш 15:20, 35
ј Јш 15:8, 12
2Пд 23:10
к Јш 18:21, 24
к Јр 28:19
Јш 18:11, 13
л Јш 21:8, 18
м 1Иш 21:1
н Јш 18:21, 25
о 1См 8:12
Үз 2:1, 33

ФӘС. 12

ө Үз 1:8, 11
Мт 1:12
л 3к 3:1

мур охујанларла бағлы фәрман вермишди.^а Онларын күндәлик тәләбатларынын өдәнилмәси үчүн дәјишмәз гајда вар иди. **24** Халғын бүтүн ишләриндә шаһа мәсләһәтчиси Фәтһи көмәк едирди. (Фәтһи Јәһуданын оғлу Зараһын нәслиндән олан Мәшизабилин оғлу иди.)

25 Тарлалары олан јашајыш јерләринә кәлинчә, јәһудалыларын бир гисми Кирјат-Арбада^б вә әтраф шәһәрләрдә, Дибунда вә әтраф шәһәрләрдә, Јәкәбзилдә^в вә онун кәндләриндә јашајырды. **26** Һәмчинин Јешуда, Моладда^г, Бејт-Фәләтдә^г, **27** Назар-Шуалда^д, Биир-Сәбада вә онун әтраф шәһәрләриндә, **28** Сығлагда^е, Мәһнада вә онун әтраф шәһәрләриндә, **29** Ејн-Риммунда^е, Сорәһда^ж, Јармутда, **30** Зәнаһда^ж, Әдулламда вә онларын кәндләриндә, Лаһиш^и вә онун әтраф торпағларында, Ғзга^и вә әтраф шәһәрләрдә јашајырдылар. Онлар Биир-Сәбадан Һиннома вадисинә^о гәдәр әразидә мәскунлашмышдылар.

31 Бинјаминлиләр Кибада,^к Миһмашда, Ајјада, Бејтелдә^к вә онун әтраф шәһәрләриндә, **32** Әнатутда^н, Нубда^н, Әнанннәдә, **33** Һәзурда, Рамада^н, Китаимдә, **34** Һәдиддә, Сәбуимдә, Нәбалатда, **35** Лодда вә Унуһда^о, сәнәткарлар вадисиндә јашајырдылар. **36** Јәһудада јашајан лавилиләрин бәзи бөлүкләри Бинјамин торпағларына көчүрүлдү.

12 Шәәлтиил оғлу Зәрубабил^о вә Јешу^н илә биркә гајыдан каһинләр вә лавилиләр бунлар иди: Сәрәјаһ, Өрәмја, Үзејир, 2 Әмарийә, Мәлух, Һәттуш, 3 Сәкәнја, Рәһум, Мәримут, 4 Идду, Кинә-

тај, Әбијја, **5** Мијәмин, Мәдја, Билкаһ, **6** Шәмај, Јәһјариб, Јадај, **7** Саллу*, Амог, Хилгиј-јә вә Јадај. Бунлар Јешунун вахтында каһинләрин вә гардашларынын башчылары иди.

8 Лавилиләр: Јешу, Бәнја, Гәдмаил^а, Шәрбија, Јәһуда вә гардашлары илә һәмд нәғмәләринин ифасына рәһбәрлик едән Мәтәнјаһ^б. **9** Гардашлары Бағбуғи вә Унни кешик чәкән вахт* онларың гаршысында дурурду. **10** Јешу Јәһјәкимин, Јәһјәким Әлјасибин^в, Әлјасиб Јуаданың, **11** Јуада Јонатаның, Јонатан Јәдваның атасы иди.

12 Јәһјәкимин дөврүндә нәсил башчылары олан каһинләр бунлар иди: Сәрәјаһ^г нәслиндән Мәрјаһ, Әрәмја нәслиндән Ыәнанијә, **13** Үзејир^д нәслиндән Мәшуллам, Әмаријә нәслиндән Јәһүкәнан, **14** Маллухи нәслиндән Јонатан, Шәбани нәслиндән Јусиф, **15** һарим нәслиндән^е Адна, Мәрјут нәслиндән Хилгај, **16** Идду нәслиндән Зәкәријә, Кинәтун нәслиндән Мәшуллам, **17** Әбијја^в нәслиндән Зәкри, Минјамин нәслиндән (...)*, Муадај нәслиндән Пилтај, **18** Билкаһ^ж нәслиндән Шаму, Шәмај нәслиндән Јәһунатан, **19** Јәһјариб нәслиндән Мәттәнај, Јадај^з нәслиндән Уззи, **20** Саллај нәслиндән Галлај, Амог нәслиндән Абир, **21** Хилгијә нәслиндән Һәшбијә, Јадај нәслиндән Нәснаил.

22 Әлјасиб, Јуада, Јуһәнна вә Јәдваның^и дөврүндә, Фарс шаһы Дараның һакимијәтинә гәдәр јашамыш лавилиләрин

12:7 * 20-чи әјәдә Саллај. 12:9 * Дикәр вариант: хидмәт заманы. 12:17 * Көрүнүр, ибрани мөтиндә ад бурашылыб.

ФӘС. 12

а Үә 2:1, 40
Үә 3:9

б 1См 9:2, 15
Һә 11:17
Һә 12:25

в Һә 3:1

г Һә 13:28

д Һә 11:3, 11

е Һә 12:1

ж Үә 2:1, 39

з Һә 12:1, 4

и Һә 12:1, 5

и Һә 12:1, 6

и Һә 12:10, 11

Сағ сүтүн

а Үә 2:1, 40

б Һә 8:7

в 1См 16:4
1См 23:28,
30

г 1См 9:2, 15

д 1См 9:17
Үә 2:1, 42
Һә 11:1, 19

е 1См 9:22-27

ж Үә 3:2, 8

з Үә 7:1, 6

и 2См 5:13
2См 7:6

и 1См 2:54
1См 9:2, 16
Һә 7:6, 26

и Јш 15:7, 12

ы Јш 21:8, 17
Һә 11:31

ј Үә 2:1, 24

нәсил башчылары, еләчә дә каһинләр гејдә алынды.

23 Лавили нәсил башчыларынын адлары Әлјасиб оғлу Јуһәннаның дөврүнә гәдәр салнамәләрә гејд едилди.

24 Лавили башчылар бунлар иди: Һәшбијә, Шәрбија вә Гәдмаил^а оғлу Јешу^б. Онларың гардашлары Аллаһ адамы Давудун көстәришләринә уғун олараг, Аллаһа һәмд вә тәрифләр сөйләмәк үчүн онларың гаршысында дурурду.^в Бир кешикчи дәстәси о бири кешикчи дәстәсинә мұвафиг дурурду. **25** Дарваза кешикчиләри бунлар иди: Мәтәнјаһ^г, Бағбуғи, Әбдија, Мәшуллам, Тәлмун вә Аггуб^д. Онлар дарвазаларың јанындакы анбарларда кешик чәкирдиләр.^д **26** Бу адамлар Јозадаг оғлу Јешунун^е оғлу Јәһјәкимин, вали Нәһәмјаның, каһин вә мирзә Үзејирин^в дөврүндә хидмәт едирдиләр.

27 Јерусәлим диварының тәнтәнәли ачылышыны севинчлә, һәмд нәғмәләрилә, синч, чәнк вә телли аләтләрин мұшајәти илә гејд етмәк үчүн һәр јердән Јерусәлимә лавилиләри тапыб кәтирдиләр.^ж **28** Иордан вилајәтиндән, Јерусәлимин әтрафындан вә нәтуфаһлыларың кәндләриндән^з мәзмур охуанларың оғулары* бир јерә топлашдылар. **29** Бејт-Килгалдан^и, Кибав^и вә Әзмут^ј торпагларындан да кәләнләр вар иди, чүнки мәзмур охуанлар Јерусәлимин әтрафында өвләри үчүн кәндләр салмышдылар. **30** Каһинләрлә лавилиләр өвләрини, халгы, шәһәр

12:28 * Јахуд төлим алмыш мәзмур охујанлар.

дарвазаларыны вә диварыны пак етдиләр.^а

31 Сонра мән Јәһуда башчылары илә диварын үстүнә чыхдым. Һәмчинин Аллаһа һәмд охумаг үчүн ики бөјүк дәстә ајырдым вә онлары мүшәјәт едән адамлар тәјин етдим. Дәстәләрдән бири диварын үстү илә сағ тәрәфә, Күл дарвазасына^б сары кетди.

32 Онларын ардынча кедәнләр бунлар иди: Һушијјә, Јәһуда башчыларынын жарысы,

33 Әзрија, Үзејир, Мәшуллам,

34 Јәһуда, Бинјамин, Шәмај,

Әрәмја. **35** Әлләриндә кәрәнәј тутан^в каһин оғуларын-

дан бир нечәси дә онларын ардынча кедирди. Зәкәријјә (Зәкәријјә Јонатанын, Јонатан Шәмајын, Шәмај Мәтәнјаһын, Мәтәнјаһ Микајын, Микај Зәггурун, Зәггур Асәфин^г оғлу иди) онларын арасында иди.

36 Онун гардашлары, әлләриндә Аллаһ адамы Давудун мусиги аләтләри^г олан Шәмај, Әзарил, Милалај, Гилалај, Мәәј, Нәснаил, Јәһуда вә Һәнани дә онларын ардынча кедирди. Онларын өнүндә мирзә Үзејир^д кедирди. **37** Онлар Булаг дарвазасыны^е кечиб Давуд шәһәринин^е Пилләкәни^ж илә галхдылар вә Давуд евинин үст тәрәфиндәки диварла үзүјухары кедәрәк шәргдәки Су дарвазасына^з кәлдиләр.

38 Һәмд охујан о бири дәстә әкс истигамәтә кедирди, мән дә башчыларын жарысы илә бирликдә онларын ардынча кедирдим. Онлар диварын үстү илә Соба гүлләсини^и, Кениш дивары^и,

39 Әфраим дарвазасыны^и, Гәдим шәһәр дарвазасыны^к, Балыг дарвазасыны^к, Һәнанил гүлләсини^л, Миаһ гүлләсини вә Го-

ФӘС. 12

а Чх 19:10

Һө 6:15

Һө 7:1

б Һө 2:13

Һө 3:13

в Сј 10:2

2См 5:12

г 1См 25:1, 2

ф 1См 23:5

д Һө 8:4

е Һө 2:14

ә 2Иш 5:7, 9

ж Һө 3:15

з Һө 3:26

Һө 8:1

и Һө 3:11

ы Һө 3:8

ј 2Пд 14:13

Һө 8:16

к Һө 3:6

к 2См 33:14

Һө 3:3

л Әр 31:38

Зк 14:10

Сағ сүгүн

а Һө 3:1

Јһ 5:2

б Үә 6:16, 17

в Әр 31:13

г Үә 3:10, 13

ф Һө 10:39

д Һө 10:35-37

е 2См 31:11

ә Һө 10:38

Һө 13:12, 13

ж Сј 18:21

з Чх 34:26

Сј 15:18, 19

Гн 26:2

и 1См 25:1, 6

ы Үә 3:2

Һр 1:12

Лк 3:23, 27

јун дарвазасыны^а кечиб Кешикчи дарвазасында дајандылар.

40 Нәһәјәт, һәмд охујан һәр ики дәстә Аллаһын евинин гаршысында дајанды. Мән вә мәнимлә олан мәмурларын жарысы, **41** әлләриндә кәрәнәј олан каһинләр — Әлјаким, Мәсејјә, Минјамин, Микај, Илјәнәј, Зәкәријјә вә Һәнанијјә, **42** һәмчинин Мәсејјә, Шәмај, Әлјазар, Үзи, Јәһүкәнән, Мәлкіјјә, Елам вә Исәр орада дајандыг. Мәзмур охујанлар Изрәһянын рәһбәрлији алтында уча сәслә охујурдулар.

43 О күн чохла гурбанлар кәсилди, шадлыг олду,^б чүнки Аллаһ халга бөјүк севинч бәхш етмишди. Гадынлар да, ушаглар да севинирди.^в Јерусәлимдән галхан севинч сәдалары узагларда ешидилирди.^г

44 О күн бәхшишләр^г, нүбарлар^д вә ондабишләр сахланылан анбарлара^е анбардарлар тәјин олунду.^е Бу анбарлара Ганунда каһинләр вә лавилиләр^ж үчүн тәләб олунан пәјлар, јәни шәһәрләрин әтрафындакы торпаглардан јығылан мәнсуллар топланачагды.^з

Каһинләр вә лавилиләр хидмәт етдијинә көрә бүтүн Јәһуда севинч ичиндә иди. **45** Каһинләрлә лавилиләр ибадәтлә вә паклама иши илә бағлы вәзифәләрини ичра етмәјә башладылар. Мәзмур охујанлар да, дарваза кешикчиләри дә Давудун вә оғлу Сүлејманын вердији кәстәришә әсасән өз вәзифәләрини ичра етмәјә башладылар. **46** Чүнки гәдимдә, Давудун вә Асәфин вахтында мәзмур охујанлара, Аллаһ мәдһ нәғмәләри, һәмдләр охујанлара рәһбәрлик едәнләр вар иди.^и **47** Зәрубабин^и вә

Нәһәмҗанын вахтында бүтүн Исраил халгы мәзмур охуҗанлара^а вә дарваза кешикчиләринә^б онларын күндәлик тәләбатыны өдәмәк үчүн пәҗ вәҗирди. Халг лавилиләрә дә пәҗ аҗырырды,^в лавилиләр исә, өз нөвбәсиндә, Һарунун оғулларына пәҗ аҗырырды.

13 Һәммин күн халга Мусанын китабы охунду.^г Китабда җазылмышды ки, әмуниләр вә муабиләр^д һеч вахт Аллаһын ичмасына дахил ола билмәзләр.^е **2** Чүнки онлар исраиллиләри су илә, чөрәклә гаршыламамыш, әксинә, онлара ләнәт җағдырмаг үчүн Бәләми муздла тутмушдулар.^в Лакин Аллаһымыз ләнәти хеҗирдуаҗа чевиришди.^г **3** Халг Төвратда* җазылан бу сөзләри ешидән кими бүтүн җәделлиләри исраиллиләрден аҗырмаҗа башлады.^ж

4 Бундан габаг Аллаһымызын евинин анбар отагларына*^з Тубиҗәнин^д гоһуму каһин Әлҗасиб^е нәзарәт едирди. **5** О, бөҗүк бир анбар отагыны Тубиҗәнин ихтиҗарына вермишди. Әввәлләр орада тахыл тәгдимәси, күндүр, әшҗалар, еләчә дә лавилиләр, мәзмур охуҗанлар вә дарваза кешикчиләри үчүн аҗрылан тахылын, тәзә шәрабын, җағын/ онда бири, һәмчинин каһинләр үчүн верилән бәхшишләр сахланылырды.^ж

6 Бу һадисәләр баш верәндә мән Јерусәлимдә деҗилдим, чүнки Бабил һөкмдары Артаксерксин^к һакимийҗәгинин отуз икинчи илиндә^л һөкмдарын җанына кетмишдим. Бир мүддәт сонра кери җаҗытмаг үчүн ондан изин истәдим. **7** Сонра

13:3 * Лүғәтә бах. 13:4 * Јахуд җемәк отагларына.

ФӘС. 12

а Нә 11:23

б Нә 10:39

в Сҗ 18:21

ФӘС. 13

г Гн 31:11

Һә 8:2, 3

Һә 15:21

ф Јр 19:36-38

д Гн 23:3, 6

е Сҗ 22:4-6

ө Сҗ 23:8

Сҗ 24:10

ж Үз 10:10, 11

Нә 9:1, 2

з Нә 10:37, 38

и Нә 2:10

ы Нә 3:1

ј Гн 18:3, 4

к Сҗ 18:24

Нә 12:44

к Үз 7:1

Нә 2:1

л Нә 5:14

Сағ сүгүн

а Нә 12:10

б Нә 4:7

в Лә 2:14, 15

Нә 10:39

г Нә 10:37

Нә 12:47

ф Мл 3:8

д Сҗ 35:2

е Үз 9:2

ө Нә 10:39

ж Лә 27:30

Сҗ 18:21

з Нә 10:38, 39

Мл 3:10

и Нә 5:19

ы Иб 6:10

ј Чх 20:10

Чх 34:21

Чх 35:2

к Әр 17:21, 27

Јерусәлимә җаҗытдым вә Әлҗасибин^а көрдүҗү пис әмәлдән хәбәр тутдум. О, Аллаһын евинин һәҗәтиндә Тубиҗәҗә^б анбар отағы вермишди. **8** Бу, мәнин һеч хошума кәлмәди. Буна көрә дә Тубиҗәнин бүтүн әшҗаларыны отагдан баҗыра тулладым. **9** Сонра тапшырдым ки, анбар отагларыны тәмизләсинләр. Аллаһын евинин әшҗаларыны, тахыл тәгдимәсини вә күндүрү җенидән ора гоҗдум.^в

10 Һәмчинин өҗрәндим ки, лавилиләрин пәҗлары^г верилмәдиҗинә көрә^ф хидмәт едән лавилиләр вә мәзмур охуҗанлар чыхыб өз торпагларына кеҗибләр.^д **11** Мән мәмурлары^е тәнбәһ едиб дедим: «Нә үчүн Аллаһын еви диггәтсиз галыб?»^ө Сонра лавилиләри топладым вә онлары җенидән өз ишләринин башына гоҗдум. **12** Бүтүн Јәһуда халгы да тахылын, тәзә шәрабын вә җағын онда бирини^ж анбар отагларына кәтирди.^з **13** Сонра мән анбар отагларынын нәзарәтини каһин Шәләмҗаҗа, мирзә Садыҗа, лавили Фәдаҗа һәвалә етдим вә Мәтәнҗаһ оғлу Зәггурун оғлу Һәнаны онлара көмәкчи гоҗдум. Чүнки бу адамлар етибарлы адамлар кими танынырды. Онларын вәзифәси гардашларына пәҗ бөлүшдүрмәк иди.

14 Еҗ Аллаһым, мәни җадындан чыхартма.^д Сәнин евин үчүн, евиндәки хидмәтләрин ичрасы үчүн сәдагәтлә чалышдыҗымы хатириндән силмә.^е

15 О вахтлар көрдүм ки, Јәһудада халг шәнбә күнү үзүмсыханда үзүм тапдалаҗыр,^г улаглара тахыл, шәраб, үзүм, әнчир вә дикәр маллар жүкләҗиб Јерусәлимә кәтирир.^к

Мән онлара хәбәрдарлыг етдим ки, бир дә һәммин күн һеч нә сатмасынлар*. **16** Јерусәлимдә јашајан сурлулар балыг вә чүрбәчүр маллар кәтириб шәнбә күнү шәһәрдә јәһудалылар сатырдылар.^а **17** Онда мән Јәһуда әсилзадәләрини тәнбег едиб дедим: «Бу нә ишдир тутурсунуз? Нијә шәнбә күнүнү мурдарлајырысыыз? **18** Мәкәр Аллаһымызын бүтүн бу бәлалары бизим вә бу шәһәрин башына кәтирмәсинә сәбәб ата-баларынызын елә бу әмәлләри олмайыб? Инди сиз шәнбә күнүнү мурдарлајараг Аллаһын Исраилә гаршы гәзәбини даһа да аловландырысыныыз».^б

19 Һәлә шәнбә башламамыш, Јерусәлимдин дарвазалары үзәринә көлкә дүшәркән мән дарвазалары бағлатдырдым вә шәнбә гуртарана гәдәр ачмамағы әмр етдим. Бир нечә нөкәримин дарвазаларын ағзына гојдум ки, шәнбә күнү шәһәрә һеч бир јүк кәтирилмәсин. **20** Буна көрә дә тачирләр вә чүрбәчүр маллар кәтириб сатанлар бир-ики дәфә Јерусәлимдән кәнарда кечәләмәли олдулар. **21** Онда мән онлара хәбәрдарлыг едиб дедим: «Нијә бүтүн кечәни диварын өнүндә кечирисиниз? Бир дә белә етсәниз, сизи говачағам!» О вахтдан онлар даһа шәнбә күнү кәлмәдиләр.

22 Мән лавилиләрә тапшырдым ки, шәнбә күнүнү мүгәддәс тутмағ^в үчүн һәмишә өзләрини пакласынлар вә кәлиб дарвазаларда кешик чәксинләр. Еј Аллаһым, буна көрә дә мәни јахшылыгга хатырла,

13:15 * Дикәр вариант: мән һәммин күн онлара хәбәрдарлыг етдим ки, һеч нә сатмасынлар.

ФӘС. 13

а Нә 10:31

б Чк 20:8-10

в Гн 5:12

Сағ сүтун

а Нә 5:19
Нә 13:14
Нә 13:30, 31

б Јш 13:2, 3

в Гн 23:3, 4

г Үә 9:1, 2
Үә 10:10
2Кр 6:14

ф Гн 25:2
Үә 7:26

д Гн 7:3, 4
Нә 10:30

е 1Пд 3:12, 13
2См 9:22

ө 2Иш 12:24

ж 1Пд 11:1-5

з Үә 10:2

и Нә 3:1
Нә 13:4

ы Нә 12:10

ј Нә 2:10
Нә 6:14

к Чк 40:15
Сј 25:11-13
Мн 2:4

к 1См 23:6
1См 25:1

л Нә 10:34

м Нә 5:19

бөјүк мәһәббәтинә көрә мәнә рәһм ет.^а

23 Һәмчинин о күнләрдә ашдодулардан^г, әмуниләрдән вә муабиләрдән^в арвад алан јәһудиләри көрдүм.^г **24** Онларын ушағларынын јарысы Ашдод дилиндә вә башга халгла­рын дилиндә даньшырды. Һеч бири јәһуди дилини билмирди. **25** Мән онлары тәнбег едиб ләнәтләдим, бир нечә кишини дөјүб^ф сачыны јолдум. Онлары Аллаһа анд ичдириб дедим: «Нә онларын оғулларына гыз верин, нә дә өзүнүзә вә оғулларыныза онлардан гыз алын.^а **26** Мәкәр Исраил падшаһы Сүләјман да бун­лара көрә күнаһа батмамышды? Халглар ичиндә онунтәк падшаһ јох иди.^б О, Аллаһын севимли бәндәси иди.^в Аллаһ ону бүтүн Исраил үзәриндә падшаһ гојмушду. Јаделли арвадлар һәтта ону да күнаһа ба­тырдылар.^ж **27** Сиз дә јаделли арвадлар алараг Аллаһа хә­јанәт етдиниз. Бу чүр мәнфур һәрәкәт, белә бир биабырчы­лыга нечә јол вердиниз?»^з

28 Баш каһин Әлјасибин^и оғлу Јуаданын^ы оғулларындан бири һурунлу Санбалатын^ј кү­рәкәни иди. Буна көрә мән ону говдум.

29 Еј Аллаһым, онлары ја­д­да сахла, онлар каһинлији, ка­һинләрлә вә лавилиләрлә бағ­ланан әһди^к мурдарлајыблар.

30 Мән онлары бүтүн јадел­ләрин тәсириндән тәмизлә­дим, каһинләрлә лавилиләрин һәр бирини өз ишинә гој­дум.^к **31** Онлара тәјин олун­муш вахтда одун^л вә мәһсулун нүбарыны кәтирмәји тапшыр­дым.

Еј Аллаһым, мәни јахшылыг­ла хатырла.^м

ӘСТӘР

МӘЗМУН

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Шаһ Аһашверошун Шушдакы зијафәти (1–9)
Мәликә Ваштинин итаәтсизлији (10–12)
Шаһ мүдрикләрлә мәсләһәтләшир (13–20)
Шаһ фәрман көндәрир (21, 22)</p> <p>2 Тәзә мәликә ахтарылыр (1–14)
Әстәр мәликә олур (15–20)
Мәрдәһәј гәсдин үстүнү ачыр (21–23)</p> <p>3 Шаһ һәманы жүксәлдир (1–4)
Һәмән йәһудиләри гырмаг гәсдинә дүшүр (5–15)</p> <p>4 Мәрдәһәј дәрәд ичиндә (1–5)
Мәрдәһәј Әстәрә шаһын јанына кетмәји тапшырыр (6–17)</p> | <p>5 Әстәр шаһын һүзуруна кәлир (1–8)
Һәманын һирси;
ловғаланмасы (9–14)</p> <p>6 Шаһ Мәрдәһәја һөрмәт кәстәрир (1–14)</p> <p>7 Әстәр һәманы ифша едир (1–6а)
Һәмән дирәкдән асылыр (6б–10)</p> <p>8 Мәрдәһәј жүксәлир (1, 2)
Әстәр шаһа јалварыр (3–6)
Шаһын дикәр фәрманы (7–14)
Йәһудиләр шадланыр (15–17)</p> <p>9 Йәһудиләрин геләбәси (1–19)
Пурим бајрамы (20–32)</p> <p>10 Мәрдәһәјын шәһрәти (1–3)</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Аһашверошун* һакимијәти дөврү иди. Аһашверош һинддән һәбәшә# гәдәр жүз ијирми једди әјаләт үзәриндә һөкмранлыг едирди.^а **2** О заман шаһ Аһашверош Шуш*^б галасында тахтада отурмушду. **3** О, һакимијәтинин үчүнчү илиндә бүтүн әјанлары вә гуллуғчулары үчүн зијафәт гурду. Фарс^в вә Мада*^г ордусу, әсилзәдәләр вә әјаләт башчылары онун һүзуруна кәлди. **4** О, дүз жүз сәксән күн әзәмәтинин чаһ-чалалыны, еһтишамыны, шанлы падшаһлығынын варыны, дөвләтини нүмајиш етдирди. **5** Бундан сонра шаһ бөјүкдән тутмуш кичијә кими Шуш галасында оланларын һамысы үчүн шаһ сарајынын бағында једди күн зијафәт верди. **6** Бағ кәтан, ха-

ФӘС. 1

^а Әс 8:9
Дн 6:1

^б Үз 4:9
Һә 1:1
Дн 8:2

^в Үз 1:2

^г Әш 21:2
Әр 51:11
Дн 5:28

Сағ сүтүн

^а Әс 1:12
Әс 2:1, 17

лис памбыг вә мави рәнкли гумаш пәрдәләрлә бәзәнмишди. Пәрдәләр зәриф гајтанлар вә бәнөвшәји јун ипләрлә мәрмәр сүтунлара бәркидилмиш күмүш һалгалардан асылмышды. Сумагдашы, ағ мәрмәр, сәдәф вә гара мәрмәрдән салынмыш дөшәмәдә гызыл вә күмүш тахтагәт гојулмушду.

7 Шаһын сүфрәсиндә һәр шәј онун адына лајиг тәрзәдә иди. Шәрәб су јеринә ахыр, фәргли-фәргли гызыл пијаләләрдә пајланырды. **8** Мәчлис бу гајда үзрә кечирди: һеч кими ичмәјә мәчбур етмирдиләр*. Чүнки шаһ сарај ағаларына тапшырмышды ки, һәр кәсин истәји тәмин едилсин.

9 Мәликә Вашти^а дә шаһ Аһашверошун сарајында гадынлар үчүн зијафәт гурмушду.

1:8 * Јахуд ичкијә мөһдудийәт гојулмамышды.

1:1 * I Даранын оғлу I Ксеркс олдуғу күман едилир. # Јахуд Куша. 1:2 * Суз. 1:3 * Мидија.

10 Jedдинчи күн шаһ Аһашверош шэрабдан мэст оланда хидмэтиндэ дуран jedди сарај мемуруна, Мәһмана, Биззэтә, Һәрбуна^а, Бигдәјә, Абэхтә, Зитара вә Кәркәзә әмр етди ки, **11** мәликә Ваштини башында мәликә өрпәји* онун һүзуруна кәтирсинләр. Мәликә чох көзәл иди. Шаһ онун көзәллијини бүтүн чамаата вә әјанлара көстәрмәк истәјирди. **12** Лакин мәликә Вашти шаһын сарај мемурларынын кәтирдји шаһ бујруғуну тәкрар-тәкрар рәдд етди. Шаһ бундан бәрк гәзәбләнди, һирсиндән алышыб-јанды.

13 Шаһ бу чүр һаллары јахшы билән мүдрикләрлә көрүшдү. (Чүнки шаһа аид мәсәләләр бу гајда үзрә ганун вә мәнкәмә ишләриндә сәриштәли адамлара тәгдим едилирди. **14** Онун јахын мәсләһәтчиләри исә Фарс вә Мада өлкәсинин jedди әјаны^б Кәршан, Шизар, Әдмәс, Таршиш, Мәрәс, Мәрсан вә Мәмкан иди. Бу адамлар падшаһлыгыда ән јүксәк мөвгә тутурдулар вә шаһын һүзуруна чыхмаг ихтијарына малик идиләр.) **15** Шаһ онлардан сорушду: «Мәликә Вашти шаһ Аһашверошун сарај мемурлары васитәсилә көндәрдији бујруға табе олмады. Гануна әсәсән она нә едилмәлидир?»

16 Мәмкан шаһа вә әјанлара деди: «Мәликә Вашти бу һәрәкәти илә тәкчә шаһа гаршы дејил, һәм дә шаһ Аһашверошун бүтүн әјанларына, әјаләтләрдәки бүтүн халглара гаршы күнаһ ишләди.^в **17** Чүнки мәликәнин һәрәкәти гадынларын гулағына чатанда әрләринә һәгарәт едиб дејәчәкләр:

ФӘС. 1

а Әс 7:9

б Үз 7:14

в Әс 1:12

Сағ сүтун

а Әс 8:8

Дн 6:8

б Әс 3:12, 14

ФӘС. 2

в Әс 1:1

г Әс 1:12

ф Әс 1:19

д Әс 8:9

е Әс 2:15

“Шаһ Аһашверош мәликә Ваштини һүзуруна чағырды, амма о кәлмәди”. **18** Индән белә Фарс вә Мада өлкәсиндә әјан арвадлар һәрәкәтинин һәрәкәтини ешидиб әрләри илә онун кими данышчагаглар, нәтичәдә һөрмәтсизлик вә мүнәгишәләр баш алыб кедәчәк. **19** Әкәр шаһ мәсләһәт билирсә, гој шаһын адындан фәрман верилсин вә Вашти даһа онун һүзуруна бурахылмасын. Бу фәрман ләғволунмаз Фарс-Мада ганунларына^а эләвә едилсин. Сонра шаһ онун јеринә даһа лајигли гадыны мәликә гојсун. **20** Шаһын фәрманы онун бөјүк сәлтәнәтиндә јајыланда бүтүн гадынлар әрләринә, истәр нүфузлу олсун, истәр јох, һөрмәт едәчәк».

21 Бу мәсләһәт шаһын вә әјанларын хошуна кәлди. Шаһ Мәмканын дедији кими етди. **22** Шаһ бүтүн әјаләтләрә, һәрәсинин өз јазысында вә һәр халгын өз дилиндә јазылмыш фәрманлар көндәрди ки,^б бүтүн кишиләр евиндә аға олсун вә өз халгынын дилиндә данышсын.

2 Бир мүддәт кечди. Шаһ Аһашверошун^в гәзәби сојуду. Ваштинин һәрәкәти^г вә онун барәсиндә верилмиш гәрар шаһын јадына дүшдү.^ф **2** Онда шаһын вәзир-вәкили она деди: «Гој шаһ үчүн көзәл бакирә гызлар ахтарылсын. **3** Гој шаһ сәлтәнәтинин бүтүн әјаләтләриндә адамлар тәјин етсин.^д Онлар бүтүн көзәл бакирә гызлары топлајыб Шуш галасына, һәрәмханаја кәтирсинләр. Гызлар шаһ хачәси вә һәрәмағасы һәгајын^е сәрәнчамына верилсин. Онлара әтирли јағларла сығал верилсин. **4** Шаһын хошуна кәлән гыз Ваштинин јеринә мә-

ликэ олсун».^а Шаһ бу фикри бәјәнди вә белә дә етди.

5 Шуш^б галасында Мәрдәһај^в адлы бир јәһуди вар иди. О, бинјаминли^г Киш оғлу, Ши-мај оғлу, Јаирин оғлу иди.

6 Онлар Бабил падшаһы Навуходоносорун сүркүн етдији Јәһуда падшаһы Јәкунја^ф илә биркә Јерусәлимдән чыхарылыб сүркүн едилмиш чамаатдан идиләр.

7 Мәрдәһај әмиси гызы^д Һәдәссәнин^е, јәни Әстәрин гәјјуму иди. Гызын атанасы өләндә ону өвләдлыға көтүрмүшдү. Әстәр шух гамәтли көзәл бир гыз иди.

8 Шаһын әмри вә фәрманы елан едиләндә чохла сәјда гыз Шуш галасында топланыб Һәгајын сәрәнчамына верилди.^ө Әстәр дә шаһын сарајына кәтирилиб һәрәмағасы Һәгајын сәрәнчамына верилди.

9 Бу гыз Һәгајын үрәјинә јатды вә онун һүсн-рәғбәтини газанды. Һәгај гызә этирли јағларла сығал вермәк^з вә ону хусуси јемәкләрлә тәмин етмәк барәдә дәрһал көстәриш верди. Үстәлик, о, шаһ евиндән једди гыз ајырыб Әстәрин гуллуғуна верди, ону вә гызлары һәрәмхананын ән көзәл һиссәсинә кечиртди. **10** Әстәр Мәрдәһајын^ж тапшырдығы кими, халгы вә нәсли барәдә һеч нә данышмады.^з **11** Мәрдәһај Әстәрин һалындан, әһвалындан хәбәр тутмағ үчүн һәр күн һәрәмхананын гаршысында кәзиширди.

12 Гызларын һәр бири нөвбә илә шаһ Аһашверошун јанына кәтирилди. Буна гәдәр һәр гыза он ики ај әрзиндә көзәллик гуллуғу тәјин едилди. Онлара алты ај мүрр

2:6 * 2Пд 24:8 әјәсиндә *Јәһјакин*. 2:7 * Мәнәсы: *мәрсин*. Әстәрин ибрани ады.

ФӘС. 2

а Әс 1:19

б Үз 4:9

Һө 1:1

Әс 1:2

Дн 8:2

в Әс 3:2

Әс 10:3

г Јр 49:27

1Иш 9:21

ф 2Пд 24:14, 15

1См 3:16

2См 36:9, 10

Әр 22:28

Әр 24:1

Әр 37:1

Әр 52:31

Мт 1:11

д Әс 2:15

е Әс 2:3

ө Әс 2:12

ж Әс 2:7

з Әс 3:8

Әс 4:12-14

Сағ сүтүн

а Мс 7:17

Һф 3:6

б Јр 43:11

1Пд 10:2

2Пд 20:13

в Әс 2:3

г Әс 4:11

ф Әс 2:7

д Әс 1:3

е Әс 1:19

ө Әс 4:14

ж Әс 2:3, 4

з Әс 2:5, 6

Әс 3:8

јағы^а илә, алты ај балзам јағы^б вә мүхтәлиф мәлһәмләрлә сығал верилди. Һәр бир гыз бу чүр көзәллик гуллуғу кечмәли иди. **13** Јалныз бундан сонра гыз шаһын јанына кәлә биләрди. Гыз һәрәмханадан чыхыб шаһын евинә кедәндә үрәји истәдији һәр шеј она верилди. **14** О, ахшам шаһын јанына кирип, сәһәр исә шаһ хачәси, чарижәләрин һәрәмағасы Шәшһазын сәрәнчамында олан о бири һәрәмханаја гајыдырды.^а Шаһ ону бәјәниб ады илә чағыртдырмаса, о, бир даһа шаһын јанына кәлмәзди.^г

15 Шаһын јанына кирмәк үчүн нөвбә Мәрдәһајын өвләдлыға көтүрдүјү,^ф әмиси Абиһаилин гызы Әстәрә чатды. Әстәр шаһ хачәси вә һәрәмағасы Һәгајын дедијиндән савајы, һеч бир шеј истәмәди. (Бу мүддәт әрзиндә Әстәр ону көрән һәр кәсин һүсн-рәғбәтини газанмышды.) **16** Әстәр шаһ Аһашверошун һакимијәтинин једдинчи илиндә,^д онунчу ај олан тевәт^е ајында сараја, шаһын јанына апарылды. **17** Шаһ Әстәри дикәр гызлардан чоһ севди. Бүтүн гызлар ичиндә шаһын ән чоһ хошуна кәлән вә һүсн-рәғбәтини газанан о олды. Шаһ мәликә өрпәјини онун башына гојду вә ону Ваштинин јеринә^ө мәликә етди.^ө **18** Сонра шаһ Әстәрин шәрәфинә мәчлис гуруб бүтүн әјанларына вә гуллуғчуларына бөјүк зијәфәт верди. Шаһ әјаләтләрдә әфв елан етди вә шаһа лајиг һәдијәләр пәјлады.

19 Гызлар^ж икинчи дәфә топлананда Мәрдәһај шаһ дарвазасында отурмушду. **20** Әстәр Мәрдәһајын тапшырдығы кими, халгы вә нәсли барәдә һеч нә данышмырды.^з О,

2:16 * Б15 әләвәсинә бах.

Мөрдөһажын химајәсиндә олду-
фу вахтларда етдији кими,
инди дә онун сөзүнә эмәл
едирди.^а

21 Мөрдөһаж шаһ дарваза-
сында отуран вахтлар ша-
һын ики мәмуру, гапы кеш-
икчиләри Бигтан вә Тәрәш
ачыгланыб шаһ Аһашвероша
суи-гәсд һазырламышдылар.
22 Бу ишдән хәбәр тутан Мәр-
дөһаж дәрһал буну мәликә Әс-
тәрә билдирди, Әстәр дә Мәр-
дөһажын адындан шаһа чат-
дырды. **23** Мәсәлә арашды-
рылды вә сүбута јетирилди.
Һәмин ики нәфәр дирәкдән
асылды. Бу һадисә шаһын һү-
зурунда салнамәләр китабына
жазылды.^б

3 Бу һадисәләрдән сонра
шаһ Аһашверош агаглы^в
Һәмәдат оғлу Һәманы жүк-
сәлдиб тахтыны дикәр әјән-
ларынкындан^г јухары гојду.^в
2 Шаһын әмринә әсасән, шаһ
дарвазасында дуран бүтүн
шаһ гуллуғчулары Һәмана баш
әјиб тәзим едирди. Мөрдөһаж
исә баш әјиб тәзим етмир-
ди. **3** Шаһ дарвазасында ду-
ран шаһ гуллуғчулары она де-
диләр: «Нә үчүн шаһын әмрин-
дән чыхырсан?» **4** Һәр күн
Мөрдөһаја белә дејирдиләр,
о исә әһәмијјәт вермирди.
Онда онлар Һәмана хәбәр вер-
диләр ки, көрсүнләр Мөрдөһа-
јын бу һәрәкәтинә көз јумула-
чаг, ја јох.^д Чүнки Мөрдөһаж јә-
һуди олдуғуну онлара демиш-
ди.^е

5 Һәман көрәндә ки, Мөрдө-
һаж она баш әјиб тәзим етмир,
гәзәб ону чулғады.^е **6** Анчаг
тәкчә Мөрдөһаји арадан кө-
түрмәк она аз көрүндү, чүнки
онун һансы халгдан олдуғуну
она чатдырмышдылар. Одуру
ки, Һәман Мөрдөһажын халгы-
ны, Аһашверошун сәлтәнәтин-

ФӘС. 2

а Әс 2:7, 10

б Әс 6:1, 2

ФӘС. 3

в Чк 17:16
Сј 24:7
Гн 25:19
1Иш 15:8, 32

г Әс 1:14

ф Әс 3:10
Әс 8:7
Әс 9:24

д Дн 6:13

е Әс 2:5

ө Әс 5:9

Сағ сүтүн

а Әс 9:24

б Әс 9:1

в Әс 1:3
Әс 2:16

г Әс 1:1

ф Гн 4:27
Һә 1:8
Әр 50:17

д Јр 41:42

е Сј 24:7
1Иш 15:8, 32

ө Әс 3:1
Әс 8:2

ж Әс 8:9

з Дн 6:8

и Әс 8:8
Дн 6:17

дә јашајан бүтүн јәһудиләри
гырмағы гәт етди.

7 Күнү вә аји мүәјјән ет-
мәк үчүн пур, јәни пүшк
атылды. Пүшк^а он икинчи ај
олан адара^б дүшдү.^б Пүшкәт-
ма шаһ Аһашверошун һаким-
мијјәтинин он икинчи илиндә,^в
биринчи ај олан нисан^г ајын-
да Һәманын һүзурунда кечди.
8 Онда Һәман шаһ Аһашве-
роша деди: «Сәлтәнәтинин
бүтүн әјәләтләриндә^г халг-
лар арасында сәпәләнмиш^ф
бир халг вар. Ганунлары ди-
кәр халгларын ганунларындан
фәрглидир вә онлар шаһын ган-
унларына табе олмурлар, он-
ларын сағ галмағынын шаһа
хејри олмаз. **9** Әкәр шаһ мәс-
ләһәт билирсә, гој јәһудиләри
мәһв етмәк үчүн фәрман вер-
илсин. Мән дә шаһ хәзинәси-
нә гојмаг үчүн мәмурлара он
мин күмүш талант^в верәрәм^д».

10 Шаһ мөһүр үзүјүнү бар-
мағындан чыхартды^д вә јәһу-
диләр гәнин кәсилмиш
агаглы^е Һәмәдат оғлу Һәма-
на вериб^ө **11** деди: «Күмүш
дә, халг да сәнин ихтија-
рындадыр, онлара нә истә-
јирсән елә». **12** Биринчи ајын
он үчүнчү күнү шаһын кати-
бләри^ж чағырылды. Онлар
Һәманын әмрини шаһын чани-
шинләринә, бүтүн әјәләтләрин
валиләринә вә халгларын баш-
чыларына јаздылар.^з Бу фәр-
ман шаһ Аһашверошун адын-
дан һәр әјәләтин өз јазысында
вә һәр халгын өз дилиндә ја-
зылыб шаһын мөһүр үзүјү илә
мөһүрләнди.^и

13 Гасидләр мәктублары
шаһын бүтүн әјәләтләринә

3:7 * Б15 өләвәсинә бах. **3:9** * Талант
34,2 кг-а бәрәбәрдир. Б14 өләвәсинә
бах. * Дикәр вариант: *шаһ хәзинәси-
нә он мин талант верәрәк бу иши ичра
едәнләрин һаггыны едәјәрәм.*

апардылар. Он икинчи ај олан адар ајынын он үчүнчү күнү бүтүн јәһудиләр гырылыб көк-лөри касилмәли иди.^а Чаван, гоча, ушаг, гадын бир күнүн ичиндә гырылмалы, мал-мүлк-лөри талан едилмәли иди.^б **14** Фәрманын сурәти бир ганун кими һәр әјәләтә чат-дырылмалы вә бүтүн халгла-ра бәјан едилмәли иди ки, о күнә һазыр олсунлар. **15** Гасидләр шаһын әмри илә чәлд жола дүшдүләр.^в Ганун Шуш^г галасында да охунду. Шаһ вә һәман шәраб ичмәјә әјләшди. Шуш шәһәри исә чашгынлыг ичиндә иди.

4 Мәрдәһај^г бу ишдән хәбәр тутанда^а јахасыны чырды, чула бүрүнүб башына күл төк-дү. О, учадан налә чәкиб фәр-јад едә-едә шәһәрин ортасы-на кетди. **2** О, шаһ дарваза-сына кими кетди, амма ичәри кирмәди, чүнки чула бүрүн-мүш адам шаһ дарвазасындан ичәри кирә билмәзди. **3** Бү-түн әјәләтләрдә,^в шаһын әмри вә фәрманы јетишән һәр јердә јәһудиләр бөјүк јас гурмушду-лар, оруч тутуб^в аһу-фәған едирдиләр. Чохлары чул ичин-дә, күл ичиндә отурмушду.* **4** Әстәрин кәнизләри вә хачә-ләри кәлиб бу барәдә она хә-бәр вердиләр. Мәликә чох пис олду. Мәрдәһаја палтар көн-дәрди ки, чулу чыхарыб онла-ры кејсин. Лакин Мәрдәһај гә-бул етмәди. **5** Онда Әстәр шаһ хачәләриндән онун гуллу-фуна верилмиш һәтагы чағы-рыб тапшырды ки, Мәрдәһајын јанына кетсин вә нә баш вер-дијини өјрәнсин.

6 һәтаг Мәрдәһајын јаны-на, шаһ дарвазасынын гар-шысындакы мејдана чыхды. **7** Мәрдәһај башына кәлән һал-гәзијјәни, һәманын јәһудиләри

ФӘС. 3

а Әс 9:1

б Әс 8:11, 12

в Әс 8:14

г Үз 4:9
Һә 1:1
Дн 8:2**ФӘС. 4**

г Әс 2:5

д Әс 3:8-11

е Әс 1:1

ө 2См 20:3
Үз 8:21

ж Дн 9:3

Сағ сүтун

а Әс 3:9

б Әс 3:8, 13

в Әс 3:14, 15

г Әс 2:20

г Әс 2:5, 7

д Әс 5:1

е Әс 5:2
Әс 8:4ө 1Иш 12:22
Әш 54:17

ж Әс 2:17

з 2См 20:3
Үз 8:21

и Әс 5:1

мәһв етмәк үчүн шаһ хәзинә-синә нә гәдәр пул бојун олду-фуну^а она данышды.^б **8** Сонра Мәрдәһај бу гырғын һагда Шушда^в верилмиш ганунун сурәтини она верди ки, Әстәрә көстәриб изаһ етсин. һәмчи-нин Әстәрә десин ки,^г шаһын һүзуруна кетсин, ондан аман диләјиб халгы үчүн јалварсын.

9 һәтаг кәлиб Мәрдәһајын сөзләрини Әстәрә чатдырды. **10** Әстәр дә һәтага тапшы-рыб деди ки, Мәрдәһаја^г бунла-ры јетирсин: **11** «Шаһын бү-түн гуллуғчулары вә онун әја-ләтләриндә јашајан чамаат би-лир ки, ким чағырылмадан шаһын ичәри һәјәтинә кирәр-сә,^д истәр киши олсун, истәр гадын, ганун бирдир: һәмни адам өлмәлидир. Јалныз шаһ гызыл әсасыны она узадарса,^ө сағ гала биләр. Мән исә отуз күндүр ки, шаһын јанына ча-ғырылмырам».

12 Әстәрин сөзләрини Мәр-дәһаја чатдырдылар. **13** Мәр-дәһај Әстәрә белә чаваб көн-дәрди: «Елә дүшүнмә ки, шаһ евиндә олдуғун үчүн јәһудилә-рин арасындан сән сағ гала би-ләчәксән. **14** Әкәр белә бир вахта суссан, јәһудиләрә гур-тулуш вә ничат башга јердән кәләр,^ө сән вә атанын нәсли исә јох оларсынын. Ким билир, бәлкә, сән елә бу күн үчүн мә-ликә олмусан».*

15 Әстәр Мәрдәһаја белә ча-ваб көндәрди: **16** «Кет Шуш-да олан бүтүн јәһудиләри топ-ла. Мәндән өтрү оруч тутун,^з үч күн-үч кечә нә јемәјин, нә ичмәјин.» Мән дә кәнизләрим-лә оруч тутарам, сонра исә ша-һын јанына кедәрәм, һәрчәнд бу, гануна зиддир. Өлмәли-јәмсә, гој өлүм». **17** Мәрдә-һај кејиб Әстәрин тапшырды-ғы кими етди.

5 Үчүнчү күн^а Әстәр мәликә либасыны кејиниб шаһ сарајынын һәјәтиндә, сарајын гаршысында дурду. Шаһ сарајда, сарајын кириши илә үзбәүз, тахтында әлләшмишди. **2** О, һәјәтдә дурмуш мәликә Әстәри көрәндә үзү күлдү вә әлиндәки гызыл әсаны она узатды.^б Әстәр јахынлашыб әсанын учуна тохунду.

3 Шаһ Әстәрә деди: «Еј мәликә Әстәр, нә исә олуб? Нә диләјин вар? Һәтта сәлтәнәтимин жарысыны истәсән, сәнә вериләчәк!» **4** Әстәр сәди: «Әкәр шаһа хошдурса, бу күн бујуруб Һәманла^в биркә шаһын шәнинә һазырладығым зијафәтә кәлсин». **5** Шаһ бујруг верди: «Һәмана дејин, гој тез кәлсин. Әстәрин истәји јеринә јетирилсин». Беләчә, шаһ вә Һәман Әстәрин гурдуғу зијафәтә тәшриф бујурдулар.

6 Шәраб мәчлисиндә шаһ Әстәрдән сорушду: «Хаһишин нәдир? Де, сәнә вериләчәк! Нәдир диләјин? Һәтта сәлтәнәтимин жарысыны истәсән, сәнә вериләчәк!»^г **7** Әстәр чаваб верди: «Хаһишим, диләјим будур: **8** әкәр мән шаһын илтифатыны газанмышамса вә хаһишими, диләјими чин етмәк шаһа хошдурса, гој шаһ Һәманла сабаһ онлар үчүн һазырладығым зијафәтә кәлсин. Диләјими сабаһ билдирәчәјәм».

9 О күн Һәман орадан кефи көк, дамағы чағ чыхды. Амма шаһ дарвазасында отуран Мәрдәһајын онун һүзурнда ајаға галхмадығыны, ондан горхмадығыны көрәндә һирсиндән алышыб-јанды.^д **10** О, һирсини боғуб евинә кетди. Сонра достларыны вә арвады Зәрәши^е чағыртдырды. **11** Һәман онлара ашыб-

ФӘС. 5
а Әс 4:16

б Әс 4:11
Әс 8:4

в Әс 3:1, 10

г Әс 7:2

д Әс 3:2-5

е Әс 5:14
Әс 6:13

Сағ сүтүн
а Әс 9:7-10

б Әс 3:1

в Әс 5:5

г Әс 5:8

д Әс 6:4
Әс 7:9

ФӘС. 6
д Әс 10:2

е Әс 2:21, 23

в Әс 4:11

ж Әс 5:14

з Әс 3:1

дашан вар-дөвләтиндән, чохла оғулларындан,^а шаһын ону дикәр әјан вә гуллуғчулардан даһа уча мәнсәбә галдырмасындан^б данышыб өјүн-мәјә башлады.

12 Һәман сонра деди: «Үс-тәлик, мәликә Әстәр гурдуғу зијафәтә шаһла бәрабәр һеч кими јох, јалныз мәни чағырыб.^в Сабаһ да шаһла бәрабәр онун гонағыјам.^г **13** Лакин бу јәһуди Мәрдәһајын шаһ дарвазасында отурдуғуну көрәндә һәр шеј көзүмдән дүшүр». **14** Онда арвады Зәрәш вә достлары она мәсләһәт көрдүләр: «Әлли гулач^д һүндүрлүјүндә бир дирәк гојдур. Сабаһ сәһәр шаһа дејәрсән, Мәрдәһајы бу дирәкдән асдырсын.^е Сонра шаһла зијафәтә кедиб кеф едәрсән». Бу фикир Һәманын хошуна кәлди вә о, бир дирәк гојдурду.

6 Һәмин кечә шаһын јухусу гачмышды. Шаһ әмр етди ки, салнамәләр китабы^а кәтирилсин. Китаб онун һүзурнда охунду. **2** Орада шаһын ики мәмуру, гапы кешикчиләри Бигтан вә Тәрәшин шаһы өлдүрмәк гәсдләри барәдә Мәрдәһајын хәбәр вердији јазылмышды.^б **3** Шаһ сорушду: «Бу ишинә көрә Мәрдәһај һансы шәрәфә вә шана лајиг көрүлүб?» Шаһын вәзир-вәкили чаваб верди: «Она һеч нә верил-мәјиб».

4 Даһа сонра шаһ деди: «Һәјәтдә ким вар?» Бу вахт Һәман һәјәтдә иди.^в О кәлмишди ки, шаһла данышыб һазырладығы дирәкдән Мәрдәһајы асдырсын.^ж **5** Шаһын гуллуғчулары дедиләр: «Һәјәтдә Һәман^з дуруб». Шаһ бујурду: «Гој ичәри кәлсин!»

5:14 * Төх. 22,3 м. Б14 өләвәсинә бах.

6 Һәман ичәри кирәндә шаһ ондан сорушду: «Шаһын һөрмәт көстәрмәк истәдији адам үчүн нә едилмәлидир?» Һәман үрәјиндә дүшүндү: «Шаһ мән-дән саваји кимә һөрмәт көстәрмәк истәјәчәк ки?»^a 7 вә белә чаваб верди: «Шаһын һөрмәт көстәрмәк истәдији кәс үчүн 8 гој шаһын кејиндији шаһ либасыны^б вә башына шаһ чәләнки гојулмуш, шаһын миндији аты кәтирсинләр. 9 Либас вә ат шаһын нәчәбәтли әјанларындан биринә һәвалә едилсин. Либасы шаһын һөрмәт көстәрмәк истәдији адама кејиндирсинләр, ону атын белиндә шәһәр мејданында кәздирсинләр вә өнүндә чәр чәксинләр: «Шаһ һөрмәт көстәрмәк истәдији адама бу чүр һөрмәт көстәрир».^в 10 Шаһ Һәмана бујурду: «Онда тез либасы вә аты көтүр вә дедијини шаһ дарвазасында отуран јәһуди Мәрдәһај үчүн ет. Һеч нәји унутма!»

11 Һәман либасы вә аты көтүрдү, Мәрдәһај^г кејиндирди. Ону атын белиндә шәһәр мејданында кәздириб өнүндә чәр чәкди: «Шаһ һөрмәт көстәрмәк истәдији адама бу чүр һөрмәт көстәрир». 12 Бундан сонра Мәрдәһај шаһ дарвазасына гајытды. Һәман исә башыны өртүб дилхор һалда евинә тәләсди. 13 О, башына кәләнләри арвады Зәрәшлә^г достларына данышды. Башбиләнләри вә арвады Зәрәш она дедиләр: «Сәндән јүк-сәјә галхмыш бу Мәрдәһај јәһудидирсә, она күчүн чатмајачаг. Онун гаршысында мүтләг мәғлуб олачагсан».

14 Онлар һәлә данышаркән шаһын мәмурлары кәлдиләр вә Һәманы тәләсик Әстәрин вердији зијәфәтә апардылар.^д

ФӘС. 6

а Әс 3:2
Әс 5:11

б Әс 8:15

в Јр 41:42, 43

г Әс 2:5, 6

Ғ Әс 5:10, 14

д Әс 5:8

Сағ сүгүн

ФӘС. 7

а Әс 3:1

б Әс 5:3, 6

в Әс 2:5, 7

г Әс 3:8, 9
Әс 3:13
Әс 4:7, 8

Ғ Әс 1:10

д Әс 6:2

е Әс 5:14

7 Шаһла Һәман^а мәликә Әстәрин зијәфәтинә кәлдиләр. 2 Шаһ икинчи күн дә шәраб мәчлисиндә Әстәрә деди: «Мәликә Әстәр, хаһишин нәдир? Де, сәнә вериләчәк! Нәдир диләјин? Һәтта сәлтәнә-тимин јарысыны истәсән, сәнә вериләчәк!»^б 3 Мәликә Әстәр чаваб верди: «Еј шаһ! Әкәр мән шаһын илтифатыны газанмышамса вә шаһа хошдурса, хаһишим будур ки, шаһ мәнә һәјат бәхш етсин, диләјим будур ки, халгыма^в гыјмасын. 4 Чүнки биз, мән вә халгым гыргына, өлүмә, мәһвә сатылмышыг.^г Әкәр кәләлијә сатылсајдыг, сусардым. Бу фәлакәтә јол верилсә, шаһ зијан чәкәчәк».

5 Онда шаһ Аһашверош мәликә Әстәрә деди: «Буна ким чүрәт едиб?! Кимдир о адам? Һаны о?» 6 Әстәр деди: «Һәмин адам, һәмин јағы дүшмән, бу залым Һәмандыр!»

Шаһла мәликәнин вәһми Һәманын чанына дүшдү. 7 Шаһ һирслә шәраб сүфрәсиндән галхыб сарај бағчасына чыхды. Һәман исә шаһын ону чәзасыз гојмајачагыны көрәндә дуруб мәликә Әстәрдән аман диләди. 8 Шаһ сарај бағчасындан шәраб сүфрәси ачылмыш отаға гајыданда көрдү ки, Һәман Әстәрин тахтына дөшәниб. Шаһ гышгырды: «Бу, һәлә бир мәликәни зорлајачаг, өзү дә мәним өз евимдә?!» Сөз шаһын ағзындан чыхар-чыхмаз Һәманын үзүнү өртдүләр. 9 Шаһ мәмуру Һәрбун^г деди: «Һәман, һәм дә шаһы хилас етмиш хәбәри кәтирән Мәрдәһај^д үчүн әлли гулач һүндүрлүјүндә дирәк һазырлајыб.^е Дирәк Һәманын евиндәдир. Шаһ бујурду: «О дирәкдән онун өзүнү асын!» 10 Белләчә,

Һәманы Мәрдәһаж үчүн һазыр-ладыгы дирәкдән асдылар вә шаһын һирси јатды.

8 Елә һәмин күн шаһ Аһаш-верош јәһудиләрин дүшмәни Һәманын^а евини мәликә Өстәрә верди.^б Мәрдәһаж шаһын һүзуруна кәлди, чүнки Өстәр Мәрдәһажын онун нәји олдуғуну^в шаһа данышмышды. **2** Шаһ Һәмандан кери алдыгы мөһүр үзүҗүнү^г чыхарып Мәрдәһаж верди. Өстәр дә Һәманын евинин идарәсини Мәрдәһаж тапшырды.^д

3 Сонра Өстәр јенә шаһа мүрачиәт етди, онун ајағларын да дүшүп ағлаја-ағлаја јалварды ки, агаглы Һәманын мәкринин, јәһудиләрә гаршы гурдуғу гәсдин гаршысыны алсын.^е

4 Шаһ гызыл әсасыны Өстәрә тәрәф узатды.^ө Өстәр ајага галхыб шаһын өнүндә дурду. **5** О деди: «Әкәр шаһа хошдурса, әкәр онун илтифатыны газанмышамса, әкәр шаһа мәгбулдурса вә мәнә рәбәт бәсләјирсә, гој о фитнәкар агаглы^з Һәмәдат оғлу Һәманын шаһын бүтүн әјаләтләриндә јәһудиләри мәһв етмәк үчүн јаздыгы фәрманы ләғв едән^ж башга фәрман јазылсын. **6** Ахы халгымын башына кәләчәк мүсибәтә, әзизләримин гырылмасына нечә дуруб бахым?»

7 Шаһ Аһашверош мәликә Өстәрә вә јәһуди Мәрдәһаж деди: «Будур, Һәманын евини Өстәрә вермишәм,^з өзүнү исә јәһудиләрин гәсдинә дурдуғу үчүн дирәкдән асмышам.» **8** Инди сиз шаһын адындан јәһудиләр үчүн мүнәсиб билдијиниз фәрман јазыб шаһын мөһүр үзүҗү илә мөһүрләјин. Чүнки шаһ адындан јазылмыш вә шаһын мөһүр үзүҗү басылмыш фәрман ләғв-олунмаздыр.»^и

ФӘС. 8

а Әс 3:8
Өс 9:24

б Әс 5:11

в Әс 2:5, 7

г Јр 41:41, 42
Әс 3:10
Дн 6:17

д Дн 2:48

е Әс 3:9
Әс 7:4
Өс 9:24, 25

ө Әс 4:11

з Чх 17:16
Сј 24:7
Гн 25:19
1Иш 15:8, 33

ж Әс 3:12, 14

з Әс 8:1

и Әс 7:10

ы Дн 6:8, 15

Сағ сүтүн

а Дн 6:1

б Әс 9:3

в Әс 8:2

г Әс 9:5-10

д Әс 3:13
Әс 9:1, 2
Өс 9:16, 17

е 36 149:6, 7

ө Јз 4:9
Һә 1:1
Әс 1:2
Дн 8:2

ә Әс 6:7, 8

9 Үчүнчү ај олан сиван* ајынын ијирми үчүнчү күнү шаһын катибләри чағырылды. Онлар јәһудиләрә, һабелә, чанишинләрә^а, валиләрә вә һинддән Һәбәшә гәдәр јүз ијирми једди әјаләтин башчыларына^б Мәрдәһажын әмр етдији һәр шеји јаздылар. Бу әмр һәр әјаләтин өз јазысында вә һәр халгын өз дилиндә јазылды. Јәһудиләр үчүн дә онларын јазысында вә дилиндә гәләмә алынды.

10 Мәрдәһаж фәрманы шаһ Аһашверошун адындан јазыб шаһын мөһүр үзүҗү^в илә мөһүрләди. Гасидләр намәләри шаһ төвләләриндәки јејин чапар атларын белиндә апардылар. **11** Бу намәләрдә шаһ бүтүн шәһәрләрдә олан јәһудиләрә бирләшиб өз чанларыны горумаға, онлара һүчум едән гүввәләри, һәтта гадын вә ушағлары мәһв етмәјә, гырыб өлдүрмәјә вә мал-мүлкләрини талан етмәјә изин верирди.^г

12 Бу иш шаһ Аһашверошун бүтүн әјаләтләриндә ејни күндә, он икинчи ај олан адар* ајынын он үчүнчү күнүндә олмалы иди.^д **13** Фәрман бүтүн әјаләтләрдә ганун олмалы вә бүтүн халғлара чар чәкилмәли иди ки, јәһудиләр һәмин күн дүшмәнләриндән гисас алмаға^е һазыр олсунлар. **14** Гасидләр шаһын әмри илә шаһ гуллуғунда олан јејин чапар атларын белиндә дәрһал јола дүшүб дәрднала чапдылар. Ганун Шуш^ө галасында да охунду.

15 Мәрдәһаж әјниндә көј вә ағ гумашдан шаһ либасы, башында бөјүк гызыл тач вә зәриф бәнөвшәји јун хәләт-дә^з шаһын һүзурундан чыхды. Шуш шәһәрини шәнлик сәслә-

8:9, 12 * Б15 өләвәсинә бах.

ри бүрүмүшдү. **16** Јәһудиләр үчүн раһатлыг, севинч, шадлыг вә шәрәф күнлери кәлмишиди. **17** Шаһын фәрманы вә гануну нансы шәһәрә, нансы әжаләтә чагырдыса, јәһудиләр арасында севинч вә шадлыг, тој-бајрам олурду. Өлкәдәки халгларын ичиндән чохлары өзүнә јәһуди дејирди,^а чүнки чанларына јәһуди хофу дүшмүшдү.

9 Он икинчи ај олан адар* ајынын он үчүнчү күнү^б шаһ фәрманынын вә ганунунун ичрасы вахты чатды.^в Дүшмәнләр һәмин күн јәһудиләрә үстүн кәләчәкләрини күман едирдиләр, амма һәр шеј тәрсинә олду, јәһудиләр дүшмәнләри гырдылар.^г **2** Јәһудиләр онларын гәсдинә дуранлары мәһв етмәк үчүн шаһ Аһашверошун бүтүн әжаләтләриндә,^д јашадылары шәһәрләрдә бир јерә топлашдылар. Онларын хофу бүтүн халглары бүрүдүјүндән^е һеч ким гаршыларында дуруш кәтирә билмирди. **3** Бүтүн әжаләт башчылары, чанишинләр^в, валиләр вә шаһ мәмурлары Мәрдәһајын горхусундан јәһудиләрә көмәк етдиләр. **4** Чүнки Мәрдәһај шаһ сарајында нүфүз саһиб олмушду.^г Онун гүдрәти кетдикчә артыр, шан-шөһрәти бүтүн әжаләтләрә јајылырды.

5 Јәһудиләр дүшмәнләрини гылынчдан кечирдиләр, һамысыны гырыб мәһв етдиләр, онлара әдавәт бәсләјәнләрә истәдикләрини етдиләр.^ж **6** Шуш^з галасында јәһудиләр беш јүз нәфәри гәтлә јетирдиләр. **7** Онлар һәмчинин Пәршандаты, Дәлфуну, Әспаты, **8** Фураты, Әдалајы, Әридаты, **9** Фәрмәсти, Әрсајы, Әридајы,

9:1 * Б15 өлавәсинә бах.

ФӘС. 8

а 3к 8:23

ФӘС. 9

б Әс 3:7
Әс 8:11, 12

в Әс 3:13

г Гн 32:36
2Иш 22:41

д Әс 1:1

е Әс 8:17

в Дн 6:1

г Әс 8:15

ж Әс 8:11

з Үз 4:9
Һә 1:1
Әс 1:2
Дн 8:2

Сағ сүтүн

а Әс 3:8, 10
Әс 7:4-6

б Әс 8:11
Әс 9:16

в Әс 9:16

г Әс 5:8
Әс 7:3
Әс 8:5

д Әс 8:11

е Әс 7:10

в Әс 9:21, 22

г Әс 7:3

ж Әс 8:13
36 149:6, 7

з Әс 9:1, 2

и Әс 9:13, 15

Вәјсәти өлдүрдүләр. **10** Бу он нәфәр јәһудиләрин дүшмәни һәмәдат оғлу һәманын^а оғуллары иди. Лакин јәһудиләр талана киришмәдиләр.^б

11 О күн Шуш галасында гырыланларын сајы шаһа билдирилди.

12 Шаһ мәликә Әстәрә де-ди: «Јәһудиләр Шуш галасында беш јүз нәфәри гырдылар, һәманын он оғлуну гәтлә јетирдиләр. Көр шаһын о бири әжаләтләриндә нәләр едибләр?!^в Даһа нә хаһишин вар? Де, сәнә вериләчәк. Инди нә диләјирсән? Де, јеринә јетәчәк». **13** Әстәр чаваб верди: «Әкәр шаһ мәгбул билирсә,^г гој Шушдакы јәһудиләрә изин верилсин ки, букүнкү ганун^д сабаһ да ичра етсинләр вә һәманын он оғлу дирәқдән асылсын». **14** Шаһ бу ишләрин ичрасына әмр верди. Шушда фәрман чыхды. һәманын оғуллары дирәқдән асылды.

15 Беләкә, Шушдакы јәһудиләр адар ајынын он дөрдүнчү күнү^е дә топлашыб Шушда үч јүз нәфәри гырдылар, лакин талана киришмәдиләр.

16 Шаһын әжаләтләриндәки дикәр јәһудиләрә кәлинчә, онлар топлашыб өз чанларыны горумушдулар.^в Дүшмәнләриндән гисас алмыш,^ж онлара әдавәт бәсләјәнләрдән јетмиш беш мин нәфәри гырмышдылар, лакин талана киришмәмишдиләр. **17** Бу һадисә адар ајынын он үчүнчү күнүндә баш вермишиди. Ајын он дөрдүнчү күнүндә онлар динчәдиләр, о күн онлар үчүн тој-бајрам күнү олду.

18 Шушдакы јәһудиләр һәм ајын он үчүнчү,^з һәм дә он дөрдүнчү күнү^и топламышдылар. Ајын он бешинчи күнү онлар динчәдиләр,

о күн онлар үчүн тој-бајрам күнү олду. **19** Вилајет шәһәрләриндә јашајан јәһудиләрсә адар ајынын он дөрдүнчү күнүнү тој-бајрам күнү етдиләр, онлар шәнлик едир, ^а бир-биринә пәј көндәрирдиләр. ^б

20 Мәрдәһај^а бу һадисәләри гәләмә алды. О, шаһ Аһашверошун узаг вә јахын әјәләтләриндәки бүтүн јәһудиләрә намә көндәриб **21** онлара һәр ил адар ајынын он дөрдүнчү вә он бешинчи күнүнү гејд етмәји бујурду. **22** Чүнки бу күнләрдә јәһудиләр дүшмәнләриндән гуртулмушдулар, һәммин ај кәдәрләри севинчә, јаслары шәнлијә чеврилмишди. ^г Бу күнләрдә онлар тој-бајрам етмәли, бир-биринә пәј көндәрмәли, касыблара сәдәгә вермәли идиләр.

23 Јәһудиләр Мәрдәһајын намәдә јаздыгларыны гәбул етдиләр, бајрамы бундан сонра да гејд етмәјә разы олдулар. **24** Бүтүн јәһудиләрин дүшмәни агаглы^г һәмәдат оғлу һәмман^д јәһудиләри гырмаг үчүн гәсд гурмушду, ^е онлары ваһимәјә салыб мәнһ етмәк үчүн пур, јәни пүшк атмышды. ^б **25** Лакин Әстәр шаһын һүзуруна кәлмиш вә шаһ фәрман вермишди: ^ж «Гој һәманын јәһудиләрә гаршы гурдуғу гәсд^з онун өз башына кәтирилсин». Беләчә, ону вә оғулларыны дирәкдән асмышдылар. ^д **26** Бу бајрам пур^е сөзүндән Пури́м адланды. ^в Јәһудиләр Мәрдәһајын намәсиндә јазыланларын, башларына кәлиб көзләри илә көрдүкләринин әсасында **27** бу ики күнү мүтләг гејд етмәјә бојун олдулар. Өзләри, өвладлары вә он-

9:26 * Мәнәсы: пүшк. Чәмдә пурим. Дини төгвимин 12-чи ајында гејд олунаң јәһуди бајрамы. Б15 өләвәсинә бах.

ФӘС. 9

а 36 124:2, 6

б Нә 8:10

в Әс 2:5, 6

г Әс 4:1-3

Ғ Чх 17:16
Сј 24:7
Гн 25:19
1Иш 15:8, 33

д Әс 3:1

е Әс 3:8, 9

ө Әс 3:7

ж Әс 8:10

з Әс 8:3

и Әс 5:14
Әс 7:10
Әс 9:14

ы Әс 3:7

Сағ сүтүн

а Льв 24:22
Әс 8:17

б Әс 1:1
Әс 8:9

в 2См 20:3

г Әс 4:1

Ғ Әс 9:20, 21

д Әс 9:27

е Әс 9:26

ФӘС. 10

ө Әс 2:5, 6

ж Әс 8:15
Дн 2:48

з Әс 1:3
Дн 6:15

и Үз 4:15
Әс 6:1

лара гошуланлар^а һәр ил тәјин едилмиш вахтда вә јазыланлара мұвафиг олараг, бајрам етмәли идиләр. **28** Бу күнләр нәсилдән-нәслә, һәр аиләдә, һәр әјәләтдә вә һәр шәһәрдә анылыб гејд едилмәли иди. Јәһудиләр Пури́м күнләрини итирмәмәли, кәләчәк нәсилләри бу күнләри даим гејд етмәли идиләр.

29 Даһа сонра Абиһаилин гызы мәликә Әстәр вә јәһуди Мәрдәһај там сәләһијәтлә Пури́млә бағлы башга намә јазыб тәсдиг етдиләр. **30** Сонра хош вә етимадалајиг сөзләрлә јазылмыш намә Аһашверошун сәлтәнәтинин јүз ијирми једди әјәләтиндә^б јашајан бүтүн јәһудиләрә көндәрилди. **31** Бу намә Пури́м күнләринин тәјин олунмуш тарихдә оруч^в вә јалварышларла^г кечирилмасини тәсдиг едирди. Бу барәдә јәһуди Мәрдәһај вә мәликә Әстәр көстәриш вермишди, ^г үс-тәлик, халг өзүнүн вә өвладларынын адындан буна бојун олмушду. ^д **32** Әстәрин әмри Пури́млә^е бағлы гајдалары тәсдиг етди вә китаба јазылды.

10 Шаһ Аһашверош дәниз адалары да дахил олмагла бүтүн мәмләкәти үзәриндә эмәк мүкәлләфијјәти гојду.

2 Онун бүтүн мөһтәшәм вә гүдрәтли ишләри, шаһын Мәрдәһајы^ө јүксәлтдији шөһрәтлә^ж бағлы тәфәрруатлар Мада вә Фарс^з шаһларынын сална-мәләр китабында^д јазылмышдыр. **3** Јәһуди Мәрдәһај шаһдан сонра икинчи адам иди, јәһудиләр арасында онун бөјүк нүфузу варды. Бүтүн сојдашлары^е она һөрмәт бәсләјирди, чүнки о, халгынын күзәрәни вә онларын кәләчәк нәслинин рифаһы үчүн чалышырды.

10:3 * һөрфөн: гардашлары.

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Өжжуб; онун дөвләти (1–5)
Шейтан Өжжубун камиллијинә шәкк кәтирир (6–12)
Өжжуб вар-дөвләтини вә өвләдларыны итирир (13–19)
Өжжуб Аллаһы тәгсирләндирмир (20–22)</p> <p>2 Шейтан јенә Өжжубун камиллијинә шәкк кәтирир (1–5)
Шейтан Өжжубу азара дүчар едир (6–8)
Өжжубун арвады: «Ләнәт ет Аллаһа, ел гуртар!» (9, 10)
Өжжубун үч јолдашынын кәлиши (11–13)</p> <p>3 Өжжуб доғулдуғу күнү ләнәтләјир (1–26)
Әзабларынын сәбәбини арајыр (20, 21)</p> <p>4 Өлифәзин биринчи нитги (1–21)
Өжжубун тәмизлијини лаға гојур (7, 8)
«Руһ» дан ешитдији сөзләр (12–17)
«Аллаһ гуллуғчуларына етибар етмир» (18)</p> <p>5 Өлифәзин нитгинин давамы (1–27)
«Аллаһ ағыллылары елә өз фәндләри илә тутур» (13)
«Сән Гүдрәт Саһибинин тәрбијесини рәдд етмә!» (17)</p> <p>6 Өжжубун чавабы (1–30)
Фәрјадына һагг газандырыр (2–6)
Тәсәлли вермәјә кәлән јолдашлары хаиндир (15–18)
«Дүз сөз һеч дә ачы олмаз!» (25)</p> <p>7 Өжжубун чавабынын давамы (1–21)
һәјат ағыр зәһмәтдир (1, 2)
«Нијә мәни Өзүнә һәдәф сечмисән?» (20)</p> <p>8 Билдадын биринчи нитги (1–22)
Өжжубун оғланларынын күнаһ иш тутдуғуна ејһам (4)
«Сән доғрудан да пак адам олсајдын» (6)</p> | <p>Өжжубун «Аллаһсыз адам» олдуғуна ишарә едир (13)</p> <p>9 Өжжубун чавабы (1–35)
Фани инсан Аллаһла чәкишмәдә нечә һаггы чыха биләр? (2–4)
Аллаһ дәркедилмәз ишләр көрүр (10)
Инсан Аллаһла мүбаһисә едә билмәз (32)</p> <p>10 Өжжубун чавабынын давамы (1–22)
«Нијә мәнимлә чәкиширсән?» (2)
Аллаһла фани инсан арасындакы фәрг (4–12)
Гој бир азча үзүм күлсүн (20)</p> <p>11 Сөфәрин биринчи нитги (1–20)
Өжжубу бош-бош сәһбәтләрдә итиһам едир (2, 3)
Пислији кәнара гој (14)</p> <p>12 Өжжубун чавабы (1–25)
«Сиздән әскик дејиләм» (3)
«Јолдашларымын көзүндә күлүнч олмушам» (4)
Һикмәт Аллаһдадыр (13)
Аллаһ һакимләрдән, падшаһлардан учадыр (17, 18)</p> <p>13 Өжжубун чавабынын давамы (1–28)
«Мән Гүдрәт Саһиби илә данышмаг истәрдим» (3)
Јарарсыз тәбибләр (4)
«Билирәм ки, һаглыјам» (18)
«Нијә мәни дүшмән санырсан?» (24)</p> <p>14 Өжжубун чавабынын давамы (1–22)
Инсанын өмрү кәдәкдир, әзијәтлә долудур (1)
Һәтта ағач үчүн үмид вар (7)
«Каш мәни Мөзарда кизләдәјдин» (13)
«Инсан өлсә, бир дә јашармы?» (14)
Аллаһ әлләринин ишинин һәсрәтини чәкир (15)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 15 Əlifəзин икинчи нитги (1–35)
 Əjjубун Аллаһдан горхмадығыны
 иддиа едир (4)
 Əjjубу ловғалыгда
 иттиһам едир (7–9)
 «О, мөләкләринә белә
 күвәнмир» (15)
 Шәр адам ишкәнчә чәкир (20–24)
- 16 Əjjубун чавабы (1–22)
 «Сиз тәсәлли әвәзинә өзәб
 верирсиниз!» (2)
 Аллаһ мәни Өзүнә һәдәф
 сечди (12)
- 17 Əjjубун чавабынын давамы (1–16)
 «Ришхәндчиләр мәнә
 дөврәјә алыб» (2)
 «Аллаһ мәни дилә-дишә салыб» (6)
 «Мәзар евим олар» (13)
- 18 Билдадын икинчи нитги (1–21)
 Күнаһлы адамларын агибәти (5–20)
 Əjjубун Аллаһы танымадығына
 ејһам вурур (21)
- 19 Əjjубун чавабы (1–29)
 Јолдашларынын ғынағларыны
 рәдд едир (1–6)
 «Таныш-билиш мөндән
 үз дөндәриб» (13–19)
 «Хиласкарым јашајыр» (25)
- 20 Сөфәрин икинчи нитги (1–29)
 Əjjубун ғынағы шәнинә
 тохунур (2, 3)
 Əjjубун шәр адам олдугуна
 ејһам вурур (5)
 Əjjубун писликдән хошландығына
 ишарә едир (12, 13)
- 21 Əjjубун чавабы (1–34)
 «Нә үчүн шәр адам
 узун өмүр сүрүр?» (7–13)
 Јолдашларыны ифша едир (27–34)
- 22 Əlifəзин үчүнчү нитги (1–30)
 Инсандан Аллаһа хәјир
 вармы? (2, 3)
 Əjjубу хәсисликдә вә һагсызлыгда
 иттиһам едир (6–9)
 Аллаһа тәрәф гајытсан,
 фираванлығын гајыдар (23)
- 23 Əjjубун чавабы (1–17)
 Ишини Аллаһын һүзурунда
 әрз етмәк истәјир (1–7)
 Аллаһы тапа билмәдијини
 дејир (8, 9)
 Онун јолуну тутмушам,
 азмамышам (11)
- 24 Əjjубун чавабынын давамы (1–25)
 Нијә Аллаһ һөкм вахтыны
 тәјин етмир? (1)
 Аллаһын пислијә мәһәл
 гојмадығыны дејир (12)
 Күнаһ саһибләри
 гаранлығы сеvirләр (13–17)
- 25 Билдадын үчүнчү нитги (1–6)
 Инсан Аллаһ гаршысында һаглы
 чыха биләрми? (4)
 Инсанын дүрүстлүјүнүн
 әбәс олдугуну иддиа едир (5, 6)
- 26 Əjjубун чавабы (1–14)
 «Күчсүз адама әчәб көмәк
 етдин!» (1–4)
 Аллаһ Јери һечликдә асыб (7)
 Аллаһын ишләринин бир
 зәррәси (14)
- 27 Əjjубу паклығыны горумаг
 гәтијјәтиндәдир (1–23)
 «Сон нәфәсимәдәк
 төмиз галачағам!» (5)
 Аллаһсыз адам үчүн
 үмид јохдур (8)
 «Нијә бош-бош
 данышырсыныз?» (12)
 Пис адамын алачағы пәј (13–23)
- 28 Əjjубу јерин сәрвәтини һикмәтлә
 мүгајисә едир (1–28)
 Инсан әмәји (1–11)
 һикмәт мирваридән дә
 гижмәтлидир (18)
 Јеһовадан горхмаг
 әсл һикмәтдир (28)
- 29 Əjjубу имтаһандан габагкы
 хошбәхт күнләрини
 хатырлајыр (1–25)
 Шәһәр дарвазасында
 һөрмәти варды (7–10)
 һагг-әдаләт јолундан
 ајрылмырды (11–17)

- хамы мәсләһәтини
динләйирди (21–23)
- 30 Әжжуб өз һалына яныр (1–31)
Фәрсизләр она күлүр (1–15)
Аллаһдан көмөк көрмүр (20, 21)
Дәрим гаһгара гаралыб (30)
- 31 Әжжуб камиллијини
мүдафиә едир (1–40)
«Көзләримлә әһд
бағламышам» (1)
«Гој Аллаһ мәни дүз тәрәзидә
чәксин» (6)
Зинакар олмайыб (9–12)
Пулпәрәст олмайыб (24, 25)
Бүтпәрәст олмайыб (26–28)
- 32 Әлиһу сөһбәтә гатылыр (1–22)
Әжжуба вә јолдашларына
гәзәби тутуб (2, 3)
Еһтирамла кәнарда дуруб
сөз алмағы көзләди (6, 7)
Ағыл јашда дејил (9)
Әлиһунун үрәји долудур (18–20)
- 33 Әжжуб өзүнү Аллаһдан һағлы сайдығы
үчүн Әлиһу ону ғынајыр (1–33)
Аллаһ фидјә тапыр (24)
Чаванлыгдакы күмраһлыға
гајыдыш (25)
- 34 Әлиһу Аллаһын әдаләтини вә
ишләрини учалдыр (1–37)
Әжжубун дедијинә көрә, Аллаһ
ондан әдаләти әсиркәјиб (5)
Аллаһ пислик, һағсызлығ етмәз (10)
Әжжубун сөзләриндә
һикмәт јохдур (35)
- 35 Әлиһу Әжжубун јанылдығыны
кәстәрир (1–16)
Әжжуб өзүнү Аллаһдан һағлы
сајыр (2)
Аллаһ учалардадыр, күнаһын
Онун үзәриндә һөкмү јохдур (5, 6)
Әжжуб сәбирлә Аллаһы
көзләмәлидир (14)
- 36 Әлиһу Аллаһын ағласығмаз
бөјүклүјүндән данышыр (1–33)
Итаәткар адамлар фираван
јашајыр; Аллаһсызлар
рәдд едилир (11–13)
- Аллаһ кими нәсиһәтчи вармы? (22)
Әжжуб Аллаһы учалтмалыдыр (24)
Аллаһын бөјүклүјү
ағласығмаздыр (26)
Аллаһ јағыш вә илдырымын
ағасыдыр (27–33)
- 37 Тәбиәт гүввәләри Аллаһын
бөјүклүјүнә дәләләт едир (1–24)
Аллаһ инсанын әлини ишдән
сахлаја биләр (7)
Аллаһын харигүләдә ишләринә
нәзәр сал (14)
Инсан Гүдрәт Саһибини
дәрк едә билмәз (23)
Аллаһ өзүнү ағыллы сајанлары
бөјәнмир (24)
- 38 Јараданла мүғажисәдә
инсанын кичиклији (1–41)
«Мән дүнјанын тәмәлини гојанда
сән һарада идин?» (4–6)
Аллаһ оғуллary
севиниб-шадланырдылар (7)
Тәбиәт һадисәләри илә бағлы
суаллар (8–32)
Фәза ганунлары (33)
- 39 Инсан һејванат аләминдән
бихәбәрдир (1–30)
Дағ кечиләри, мараллар (1–4)
Чөл ешшәји (5–8)
Чөл өкүзү (9–12)
Дәвәғушу (13–18)
Ат (19–25)
Шаһин вә гартал (26–30)
- 40 Јеһова Әжжубу сорғу-суала
чәкир (1–24)
Әжжубун демәјә сөзү јохдур (3–5)
«Сән әдаләтимә шөкк
едәчәксән?» (8)
Бөһемотун күчү (15–24)
- 41 Ливјатан (1–34)
- 42 Әжжубун Јеһоваја чавабы (1–6)
Үч јолдаша мезәммәт (7–9)
Әжжубун фираванлығы гајыдыр (10–17)
Әжжубун оғланлары вә
ғызлары (13–15)

1 Уз дијарында Әжүб*^а адлы бир киши јашајырды. О, дүрүст, камил^б инсан иди.^б Аллаһдан горхур, шәрдән узаг дуррду.^в **2** Әжүб једди оғул, үч гыз атасы иди. **3** Онун једди мин баш гојуну, үч мин баш дәвәси, мин баш гарамалы, беш јүз улағы варды. Һәмчинин чохлу нөкәри варды. Бу киши Шәргдә эн нүфузлу адам иди.

4 Оғуллари һәрәси өз күнүндә евләриндә зијафәт гурар вә бачыларынын үчүнү дә өзләри илә јејиб-ичмә-јә дәвәт едәрди. **5** Зијафәтләр баша чатанда Әжүб оғулларыны пакламаг үчүн онлары јанына чағырарды. О, сәһәр тездән дурар вә «бәлкә, оғулларым күнаһ едиб, үрәјиндә Аллаһа күфр сөјләјибләр» дејәрәк һәр бири үчүн јандырма гурбаны тәғдим едәрди.^г Әжүб һәмишә белә едәрди.^г

6 Бир күн Аллаһ оғуллары*^д Јеһованын һүзуруна кәлди.^е Шејтан^е да онларын арасында иди.^ж

7 Јеһова Шејтандан сорушду: «Һарадан кәлирсән?» «Дүн-јаны кәзиб-долашырдым»,^з — дејә Шејтан Јеһоваја чаваб верди. **8** Јеһова она деди: «Гулум Әжүба фикир вердин? Дүнјада онун кими дүрүст, камил^и, Аллаһдан горхан, шәрдән узаг дуран икинчи адам јохдур». **9** Шејтан Јеһоваја чаваб верди: «Мәкәр Әжүб Аллаһдан елә-белә горхур?»^и **10** Чаныны, евини, мал-мүлкүнү горујан* Сән дејилсән?! Әлинин зәһмәтинә бәрәкәт вермисән,^к сүрүләри һәр јана

1:1 * Тәхмини мәнәсы: *әдавәт һәдәфи*.
 * Јахуд *әјибсиз*. 1:6 * Бу ифадә ибрани дилиндә мөләкләрлә өлағәдар ишләдилір. Лүғәтдә «Аллаһын оғлу» ифадәсинә бах. 1:10 * һәрфән: *чөлпәрә алан*.

ФӘС. 1

а һә 14:14
 Јр 5:10, 11

б Јр 6:9

в Әј 2:3

г Јр 8:20
 Јр 12:7, 8

д Јр 18:17, 19

е Јр 6:2
 Гн 33:2
 Әј 38:7

ж 1Пд 22:19
 36 103:20
 Дн 7:13

з 3к 3:1
 Мт 4:1, 3
 Лк 22:31
 Јһ 13:2
 Вһ 12:9

и Әј 2:1-3

к 1Бт 5:8

л Јр 6:9

м Вһ 12:10

н Јр 15:1
 Јр 31:7

о к Јр 26:12

Сағ сүтун

а Әј 2:7

б Әј 1:4

в Јр 11:28

јајылыб. **11** Амма әлини узадыб онун варына, јохуна тохун, о, дүз Сәнин үзүнә ләнәт едәчәк». **12** Јеһова Шејтана деди: «Будур, онун һәр шејини сәнин ихтијарына верирәм. Тәкчә өзүнә дәјмә!» Беләликлә, Шејтан Јеһованын һүзурундан чыхыб кетди.^а

13 Күнләрин бир күнү Әжүбун оғуллары вә гызлары бөјүк гардашларынын евиндә јејиб-ичирди.^б **14** Бу заман нөкәрләриндән бири Әжүбун јанына кәлиб деди: «Өкүзләр чүт сүрүрдү, улағлар да онларын јанында отлајырды. **15** Бирдән сәбалылар һүчүм чәкиб онлары апарды, нөкәрләри исә гылынчдан кечирди. Бирчә мән гачыб гуртулдум, кәлдим сәнә хәбәр верим».

16 О, сөзүнү гуртармамыш башга бир нөкәр кәлиб деди: «Аллаһ көјдән од јағдырды*^а, алов гојунлары вә чобанлары удду. Бирчә мән гачыб гуртулдум, кәлдим сәнә хәбәр верим».

17 О, сөзүнү гуртармамыш башга бир нөкәр кәлиб деди: «Кәлданиләр^в үч дәстәјә бөлүнүб басгын етдиләр, дәвәләри көтүрүб апардылар, нөкәрләри исә гылынчдан кечирдиләр. Бирчә мән гачыб гуртулдум, кәлдим сәнә хәбәр верим».

18 О, сөзүнү гуртармамыш башга бир нөкәр кәлиб деди: «Оғулларынла гызларын бөјүк гардашларынын евиндә јејиб-ичирдиләр. **19** Гәфләтән чөл-лүкдән туфан кәлди, еви һәр тәрәфдән ағушуна алды. Ев чаванларын үстүнә учду, онлар тәләф олдулар. Бирчә мән

1:16 * Дикөр вариант: *шимшәк чахдырды*.

гачыб гуртулдум, кәлдим сәнә хәбәр верим».

20 Әжуб дуруб јахасыны чырды, сачыны гырхды вә јерә дөшәниб **21** деди:

«Анамын бәтниндән чылпаг чыхмышам, Чылпаг да кедәчәәм.^а Верән дә Јеһовадыр,^б алан да Јеһовадыр. Јеһованын адына алгыш олсун».

22 Бүтүн бунларын мүгабилиндә, Әжуб нә күнаһ етди, нә дә Аллаһы тәгсирләндирди.

2 Бир күн јенә Аллаһ оғулары^а Јеһованын һүзуруна кәлдиләр.^г Шејтан да онларын арасында Јеһованын һүзуруна кәлди.^ф

2 Јеһова Шејтандан сорушду: «Һарадан кәлирсән?» «Дүнјаны кәзиб-долашырдым»,^д — дејә Шејтан Јеһоваја чаваб верди. **3** Јеһова она деди: «Гулум Әжуба фикир вердин? Дүнјада онун кими дүрүст, камил,^е Аллаһдан горхан, шәр-дән узаг дуран икинчи адам јохдур. Наһагдан Мәни вадар едирсән ки, ону мәһв едим,^о һалбуки о, камиллијиндән дөнмүр».^ж **4** Шејтан Јеһоваја чаваб верди: «Дәри әвәзинә дәри! Инсан чанындан өтрү һәр шејини верәр. **5** Әлини узадыб онун әтинә, сүмүјүнә тохун, о, дүз Сәнин үзүнә ләнәт едәчәк».^з

6 Онда Јеһова Шејтана деди: «Будур, о, сәнин ихтијарындадыр. Тәкчә чанына дәм!» **7** Беләликлә, Шејтан Јеһованын һүзурундан чыхыб кетди вә Әжубу тәпәдән-дырнағачан ағрыјан чибанларла^и вурду. **8** Әжуб јараларыны га-

ФӘС. 1

а Јр 3:19
36 49:17
Ва 5:15
Ва 12:7
1Тм 6:7

б Ва 5:19
Јр 1:17

ФӘС. 2

в Јр 6:2
Гн 33:2
Өј 38:7

г 36 103:20
Дн 7:13

ф Өј 1:6-8

д 15т 5:8

е Јр 6:9

ө Өј 1:11

ж Өј 27:5

з Лә 24:15, 16
Өј 1:11, 12
Вһ 12:10

и Өј 30:30

Сағ сүгүн

а Өр 6:26

б Өј 1:21

в Јр 5:10, 11

г Өј 4:1
Өј 15:1
Өј 22:1
Өј 42:7, 9

ф Јр 25:1, 2

д Өј 8:1
Өј 18:1
Өј 25:1

е Өј 11:1
Өј 20:1

ө һә 27:30, 31

ж Өј 16:6

ФӘС. 3

з Өр 20:14, 15

и Өј 10:18, 19
Өр 15:10

шымаг үчүн бир сахсы парчасы көтүрүб күлүн ичиндә отурду.^а

9 Ахырда арвады она деди: «Сән һалә дә камил галмаг истәјирсән? Ләнәт ет Аллаһа, өл гуртар!» **10** «Ләп сәфәһ гадынлар кими данышырсан. Дејирсән, Аллаһдан анчаг јахшы шејләри гәбул едәк, пис шејләри гәбул етмәјәк?»^б — дејә Әжуб чаваб верди. Бүтүн бунларын мүгабилиндә Әжубун диллиндән она күнаһ газандыран бир кәлмә сөз чыхмады.^в

11 Әжубун башына кәлмиш бу мүсибәтләри ешидән үч јолдашы — тәһмани Әлифәз^г, шуһи^ф Билдад^д вә нәһмати Сөфәр^о — һәр бири өз мәмләкәтиндән јола дүшүб кәлди. Онлар данышдылар ки, бирликдә Әжубун јанына кедиб онун дәрдинә шәрик олсунлар вә она тәсәлли версинләр. **12** Бу кишиләр узагдан баханда Әжубу танымадылар. Һөнкүр-һөнкүр ағлајыб јахаларыны чырдылар вә торпаг көтүрүб башларына төкдүләр.^о **13** Једди күн, једди кечә Әжубла биркә јердә отурдулар. Һеч бири ағзыны ачыб сөз демәди, ахы көрүрдүләр ки, онун дәрди бөјүкдүр.^ж

3 Сонра Әжуб сөзә башлајыб доғулдуғу күнә ләнәт јағдырды.^з **2** Әжуб белә деди:

3 «Каш нә доғулдуғум күн олајды,^и

Нә дә “ана бәтнинә бир оғул дүшдү” дејилән кечә.

4 Каш о күн зүлмәт олајды, Аллаһ көјдән она нәзәр салмајайды, Ишыг үзү көрмәјәјди.

5 Каш о күн зүлмәтә гәрг олајды,

Үзәринә гара булуд енәјди,
Каш гаранлыг ону
дәһшәтә салајды.

- 6** О кечә! Каш о кечәни
зил гаранлыг бүрүјәјди,^a
Каш илин күнләри ичиндә
она севинч нәсиб
олмајәјды,
Ајын күнләри сырасына
дүшмәјәјди.
- 7** Каш о кечә гысыр олајды,
Каш о вахт шәнлик сәси
олмајәјды.
- 8** Каш күнләрә
ләнәт охујанлар
о күнә ләнәт јағдырајды,
Кимләр ки ливјатаны*^b
ојатмаға гадирдир.
- 9** Каш онун дан улдузлары
сөнәјди,
Каш ишыға
һәсрәт галајды,
Сүбһ шәфәгини
көрмәјәјди.
- 10** О, анамын бәтнинин гапы-
ларыны бағламады,^b
Эзаб-әзијјәти мәнән
кизләтмәди.
- 11** Нијә доғулан кими өлмә-
дим?
Нијә ана бәтниндән чыхан-
да өлмәдим?^г
- 12** Нијә мәни
гучаға* алдылар,
Нијә мәнә дөш вердиләр?
- 13** Инди раһатча узанмыш-
дым,^г
Јатырдым, динчәлирдим,^д
- 14** Тикдикләри виранә гал-
мыш* дүнја падшаһлары
илә, вәзирләрилә,
- 15** Евләрини
күмүшлә долдурмуш,

3:8 * Еһтимала көрә, тимсаһ, јахуд баш-
га ири, күчлү су һејваньдыр. 3:12 * Ја-
худ диз үстүнә. 3:14 * Дикер вариант:
өзләри үчүн бош, кимсәсиз јерләр тик-
миш.

ФӘС. 3

a Әј 10:18, 19

б Әј 41:1, 10
36 104:25, 26

в Әј 10:18

г Әр 20:17, 18

F Bә 9:5, 10

д Jһ 11:11

Сағ сүтун

a 36 146:4
Bә 9:10
Өш 57:1, 2б Әј 30:23
36 49:10, 12
Bә 8:8
Bә 9:2в IИш 1:10
2Пд 4:27г Cј 11:11, 15
1Пд 19:3, 4
Әј 7:15, 16
Jн 4:2, 3F Әј 12:14
Әј 19:8

д 36 102:9, 10

e 36 22:1
36 38:8

ФӘС. 4

ө Әј 2:11
Әј 15:1
Әј 22:1
Әј 42:7, 9

Гызыл топламыш
рәһбәрләрлә.

- 16** Ахы нијә өлү доғулмуш,
Ишыг үзү көрмәјән ушаг-
лар кими олмадым?
- 17** Орада шәр адамларын
ачығы битир,
Тагәтсизләр динчәлир,^a
- 18** Мәһбуслар
раһатлыг тапыр,
Онлары ишләдәнләрин
сәсини ешитмирләр.
- 19** Орада кичик дә, бөјүк дә еј-
нидир,^б
Гул ағасындан азаддыр.
- 20** Ахы нијә Аллах эзаб чәкә-
нә ишыг верир?
Нијә һәјаты ачы оланы
јашадыр?^в
- 21** Нә үчүн өлүм арзулајанлар
өлүм тапмыр?^г
Ахы онлар
дәфинә ахтармагдан чох
буну ахтарырлар,
- 22** Гәбир тапанда
хошбәхт олурлар,
Севиниб-шадланырлар.
- 23** Нијә Аллах һәр тәрәфдән
сәдд гојдуғу инсана,
Јолу-изи итирмиш адама
ишыг верир?^г
- 24** Аһ-наләм
јемәјимә гарышыб,^д
Аһ-зарым^ө су кими ахыр.
- 25** Чүнки горхдуғум шеј
башыма кәлиб,
Һүркдүјүм шеј
габағыма чыхыб.
- 26** Раһатлығым, динчлијим,
сакитлијим јохдур,
Эзабларым гуртармыр ки
гуртармыр».
- 4** Онда тәһмани Әлифәз^ө
сөзә башлады:
- 2** «Кимсә нә
бир сөз демәк истәсә,
һөвсәлән даралмаз ки?
Ахы ким суса биләр?

- 3 Дүздүр, сән чохларына
нәсипәт верәрдин,
Күчсүз голлара
күч верәрдин.
- 4 Кимсә бүдрәжәндә
сөзүмлә галдырардын,
Тагәтсиз дизләрә
гүввәт верәрдин.
- 5 Фәгәт инди
өзүн бу хала дүшәндә таб
кәтирмирсән,
Бәлә сәнә тохунанда өзүнү
итирирсән.
- 6 Мәкәр Аллах хофу
сәнә күвәнч вермир?
Мәкәр тәмиз һәятын^a
сәнә үмид вермир?
- 7 Бир хатырла: һансы тәг-
сирсиз инсан мәһв олуб?
Һарада көрүнүб ки, әмәли-
сәләһ һәлак олсун?
- 8 Мән көрмүшәм ки,
фитнә-фәсад әкәнләр,
Бәдбәхтлик тохуму сәпән-
ләр әкдијини бичир.
- 9 Онлар Аллаһын нәфәси
илә јох олур,
Гәзәбинин ани шиддәти
илә мәһв олур.
- 10 Аслан нәрә чәкир,
кәнч аслан нәрилдәјир,
Амма күчлү асланын да
диши гырылыр.
- 11 Ов тапмајанда шир өлүр,
Балалары пәрән-пәрән
дүшүр.
- 12 Мәнә кизлинчә бир сөз
чатды,
Гулағыма бир пычылты
кәлди.
- 13 Инсанлар дәрин јухуда
оларкән,
Кечә рөјаларында нараһат
дүшүнчәләр ичиндә икән
- 14 Чаныма јаман
титрәмә дүшдү,

ФӘС. 4

a Өј 1:1

Сағ сүтүн

a Јр 3:19

- Сүмүкләримә
ваһимә һопду.
- 15 Гаршымдан бир руһ кечди,
Түкләрим биз-биз олду.
- 16 О дајанды,
Амма симасыны
ајырд едә билмәдим.
Көзүмүн өнүндә
бир сурәт вар иди.
Сүкунәт иди.
Сонра сәс ешитдим:
17 “Фани инсан Аллахдан
адил ола биләрми?
Инсан Јараданнан
пак ола биләрми?”
- 18 Аллах гуллуғчуларына ети-
бар етмирсә,
Өз мәләкләриндә*
сәһв тутурса,
19 Көр палчыг евләрдә
јашајанларда,
Бүнөврәси торпаг
оланларда,^a
Күвә кими тез әзиләнләрдә
нечә гүсүр тапачаг!
- 20 Онлар сәһәрлә ахшам ара-
сында мәһв олуб кедир-
ләр,
Әбәдилик јох олурлар,
һеч ким дә вечинә
алмыр.
- 21 Мәкәр онлар ипләри бо-
шалмыш чадыра бәнзә-
мир?
Онлар һикмәтсиз өлүрләр.
- 5 Чағыр көрәк сәнә
чаваб верән олачаг?
Һансы мүгәддәсә
үз тутачарсан?
- 2 Сәфәһи һирс мәһв едәр,
Наданы
пахыллыг өлдүрәр.
- 3 Мән сәфәһин көк салдығы-
ны көрмүшәм,
Амма онун јурду
гәфләтән ләнәтләнир.

4:18 * Јахуд елчиләриндә.

- 4 Огуллары эмин-аманлыг тапмыр,
Шәһәр дарвазасында тап-даланыр,^a хилас едәнлә-ри олмур.
- 5 Топладығы мәһсулу ачлар јејир,
Тиканларын арасындан чәкиб апарырлар.
Варыны, јохуну тәлә гапыр.
- 6 Чүнки пис шеј торпагдан чыхмыр,
Дәрд-бәла јердән битмир.
- 7 Нечә ки гығылчым хаваја галхыр,
Инсан да эзаб чәкмәк үчүн доғулур.
- 8 Амма мән үзүмү Аллаһа тутардым,
Иддиамы Аллаһа билдирәрдим.
- 9 О ки бөјүк, ағласығмаз ишләр көрүр,
Сајсыз-һесабысыз харигәләр јарадыр,
- 10 Јерә јағыш верир,
Тарлалара су көндәрир,
- 11 Мәзлumu јүксәјә галдырыр,
Пәришан адама ничат верир.
- 12 О, һижләкәрин фәндләрини позур ки,
Әлинин иши аванд олмасын.
- 13 О, ағыллылары елә өз фәндләри илә тутур ки,^б
Фәрасәтли адамларын ниј-јәтини алт-үст етсин.
- 14 Онлар күнүн күнортасын-да гаранлыға дүшүрләр,
Күнорта чағы кор кими кә-зирләр, елә бил, кечәдир.
- 15 О, инсаны онларын дили-нин гылынчындан,

ФӘС. 5

a Мс 22:22
Ам 5:12

- Јохсулу күчлүнүн әлиндән гуртарыр.
- 16 Беләчә, мәзлум үчүн үмид вар,
Һагсызлығынса ағзы јумулуб.
- 17 Бах, Аллаһын тәнбег етди-ји бәндә хошбәхтдир!
Сән Гүдрәт Саһибинин тәрбијәсини рәдд етмә!
- 18 Чүнки О јаралајыр,
амма јараны сарыјыр,
Парча-парча едир,
амма әлләри илә сағалдыр.
- 19 Алты бәладан сәни гуртарар,
Једдинчи бәла сәндән јан өтәр.
- 20 О, сәни гытлыг заманы өлүмүн пәнчәсиндән,
Дөјүш вахты гылынчын ағ-зындан алар.
- 21 Гамчылајан дилдән^a горунарсан,
Талан кәләндә горхмазсан.
- 22 Гырғына, ачлыға күләрсән,
Јердәки вәһши һејванлар-дан горхмазсан.
- 23 Тарландакы дашлар сәнә зәрәр вурмаз,
Вәһши һејван сәнинлә асајишдә јашар.
- 24 Чадырынын саламат галачағындан архајын оларсан,
Өрүшүнү јохлајанда әскиклик тапмазсан.
- 25 Балаларын артыб чохалар,
Өвладларын јерин оту гәдәр олар.
- 26 Вахтында топланмыш дәрз кими,
Гәбрә күмраһ кедәрсән.
- 27 Бу беләдир ки вар,
биз буну арашдырмышыг,
Сән дә гулаг ас, өјрән».

б 1Кр 3:19

Сағ сүтүн
a Мс 12:18

- 6** Әжүб белә чаваб верди:
2 «Каш дәрдим^а
ағрыларымла биркә
Тәрәзијә гојулуб чәкиләјди!
3 Инди онлар дәнизләрин гу-
мундан да ағырдыр,
Буна көрә ағлыма кәләни
даньшырам.^б
4 Гүдрәт Саһибинин охлары
мәнә санчылыб,
Руһум онларын зәһәрини
ичир,^в
Аллаһдан кәлән дәһшәтләр
мәнә гаршы
сәф гуруб.
5 Мәкәр от оlanda
чөл ешшәји^г ангырар?
Јем оlanda өкүз бөјүрәр?
6 Мәкәр шит јемәји
дузсуз јејәләр?
Әмәкәмәчи селијиндә
дад олар?
7 Бунлара әл вурмарам.
Онлар јемәјими
зәһәрләјир.
8 Каш диләјим
јеринә јетәјди,
Каш Аллаһ арзуму
чин едәјди!
9 Каш Аллаһ мәни әзәјди,
Әлини узадыб
һәјатымы кәсәјди!^г
10 Бу, мәни овундуларды.
Ағрыларым кәскин олса
да, атылыб-дүшәрдим,
Ахы Мүгәддәс Аллаһын^д
сөзүнү рәдд етмәмишәм.
11 Мәкәр мәнәдә күч галыб ки,
көзләјим?^е
Ахырым нечә олачаг ки,
јашајым?
12 Мәкәр мән дашданам?
Ја бәдәним дәмйрдәндир*?
13 Бир архам, бир дајағым
галмајыб,

6:12 * һәрфән: мисдәндир.

ФӘС. 6

а 36 31:9

б Ва 7:7

Јр 3:2

в Мс 18:14

г Әј 24:5

ғ Сј 11:11, 15

1Пд 19:3, 4

Јн 4:3

д Лә 19:2

һш 11:9

е Әј 7:6, 7

36 103:15, 16

Сағ сүтүн

а Мс 3:3

Мс 19:22

һш 6:6

3к 7:9

б 1Јһ 3:17

в Әј 19:19

36 38:11

г Әш 21:13, 14

ғ Әј 1:14, 15

д Әј 13:4

е 36 38:11

ө Әј 32:11, 12

ж Мс 12:18

Мс 25:11

з Әј 16:2, 3

Әј 21:34

Нечә дәрдимә
чарә гылым?

- 14** Башгасындан јахшылығы
әсиркәјән^а
Гүдрәт Саһибиндән дә
горхмајачаг.^б
15 Гардашларым
хаин чыхды,^в
гыш сулары кими,
Гупуру гурујан
гыш сулары кими.
16 Бузлу палчыгдан
буланырлар,
Әријән гар онларын ичин-
дә көрүнмүр.
17 Јај кәләндә гурујур, итир,
Истиләр дүшәндә
јох олулар.
18 Мәчралары дәјишир,
Сәһралыға ахыб
јоха чыхырлар.
19 Тәма^г карванлары
онлары ахтарыр,
Сәба^ғ сәјјаһлары
онлары көзләјир.
20 Онлара үмид бағладыгла-
ры үчүн утанырлар,
Ора јахынлашанда
мәјус олулар.
21 Сиз мәним үчүн
бу чүр олдунуз,^д
Мүсибәтими көрүб
горхдунуз.^е
22 Мәкәр сиздән
нәсә истәмишәм?
Јохса мәнән өтрү вары-
ныздан бәхшиш вермәји
хаһиш етмишәм?
23 Мәни дүшмән әлиндән гур-
тармағы,
Залымлардан хилас етмәји
истәмишәм?
24 Мәни баша салын, сусум,^ө
Сәһвими дејин, билим.
25 Дүз сөз һеч дә ачы олмаз!^ж
Бәс сизин данлағыныз нәјә
јарыјыр?^з

- 26 Фикриниз меним, бичарэ адамын сөзлэринэ,^a
Һаваја дедији сөзлэрэ дүзэлиш вермәкдир?
- 27 Сиз јетимдән өтрү пүшк атарсыныз,^b
Өз достунузу сатарсыныз!^b
- 28 Инди мәнә бахын,
Сизэ јалан данышмајача-
Ғам.
- 29 Бир дә фикирләшин,
мәни дүз баша дүшүн,
Јенә фикирләшин,
һалә салеһлијимдән дөн-
мәмишәм.
- 30 Мәкәр дилимдә
һагсызлыг вар?
Куја мән баша дүшмүрәм
ки, нә исә дүз дејил?
- 7** Мәкәр бу дүнјада
фани инсанын һәјаты
ағыр зәһмәт дејил?
Күнләри муздурун күнлә-
риндән нә илә фәрглә-
нир?^c
- 2 О, гул кими
көлкәјә һәсрәтдир,
Муздуну көзләјән
муздур кимидир.^f
- 3 Мәним дә нәсибим
пуч ајлар олду,
Пајыма эзаблы кечәләр
дүшдү.^d
- 4 Јатанда: “Нә вахт дурача-
Ғам?”^e — дејирәм,
Кечә узанырам, сүбһәдәк
јеримдә гурдаланырам.
- 5 Тоз-торпаг ичиндәјәм,^e
бәдәнимә гурдлар дара-
шыб,
Дәрим Ғајсаг баҒлајыб,
иринләјиб.^ж
- 6 Өмрүм тохучу мәкикин-
дән* дә сүрәтлидир,^з

7:6 * Тохучу дэзкаһында иплик сарынан узунсов овал гуту.

ФӘС. 6

a Өј 10:1
б Өј 31:21, 22
Мн 3:5
в Јр 37:28

ФӘС. 7

г Өј 14:5, 6
36 39:4
Ғ Лв 19:13
Ғн 24:15
д 36 6:6
е Өј 2:8
Өј 30:17
ө Өј 30:19
ж Өј 30:30
з 36 102:11
36 103:15
36 144:4

Сағ сүтун

a Өј 17:15
б 36 89:47
Вз 2:11
в Өј 7:21
Јр 4:14
г Өј 10:21
Өј 14:12
36 78:39
Вз 9:10
Ғ 36 103:15, 16
36 146:4
Вз 9:5
д 1Иш 1:10
Өј 10:1
Мс 14:10
е Өј 3:20, 21
ө Јр 27:46
1Пд 19:4
Өј 10:1
Јн 4:3
ж 36 62:9
36 144:4
Вз 6:12

з 36 8:4
36 103:15
36 144:3

- Үмидсизлик ичиндә
баша чатыр.^a
- 7 Унутма, һәјатым
эсэн күләкдир,^б
Даһа хош күн
көрмәјәчәјәм.
- 8 Мәнә бахан көзләр бир дә
мәни көрмәјәчәк,
Көзләрин мәни ахтарачаг,
мән исә олмајачаҒам.^в
- 9 Нечә ки булуд даҒылар,
кечиб-кедәр,
Мәзара* енән дә чыхмаз,^г
- 10 Бир даһа евинә Ғајытмаз,
Јери-јурду ону
јада салмаз.^Ғ
- 11 Буна көрә сусмајачаҒам,
Ғәлбим* јана-јана
данышачаҒам,
Чаным үзүлә-үзүлә
дәрдими дејәчәјәм.^д
- 12 Мәкәр мән дәнизәм,
ја дәниз әждаһасыјам?
Нијә үзәримә
кешикчи гојурсан?
- 13 Мән: “ЈатаҒым
мәни овундулар,
ЈорҒан-дөшәјим дәрдимә
шәрик олар”, — дејәркән
- 14 Мәни јухуларла
горхудурсан,
Рәјаларла
ваһимәјә салырсан.
- 15 Белә ки, боғулуб өлмәји,
Өлүмү бу вүчудда јашамаг-
дан үстүн тутурам.^е
- 16 Безмишәм,^ө
даһа јашамаг истәмирәм,
Мәндән әл чәк, күнләрим
бухар* кимидир.^ж
- 17 Фани инсан нәдир ки,
она мәһәл гојурсан,
Диггәтини ондан
ајырмырсан,^з

7:9 * Ибр. *шеол*. ЛүҒәтә бах. 7:11
* һәрфән: *руһум*. 7:16 * һәрфән: *нә-
фәс*.

- 18 Һәр сәһәр ону жохлайырсан,
Һәр ан ону сынайырсан?^a
- 19 Нә олар, нәзәрини үстүм-
дән көтүр,
Мәнә удгунмага
мачал вер.^b
- 20 Еј бәшәри сејр едән,^a
күнаһым варса да,
Сәнә нә зәрәри?
Нијә мәни Өзүнә
һәдәф сечмисән?
Сәнә жүк олмушам?
- 21 Нә үчүн сәһвими
бағышламырсан?
Нә үчүн тәгсиримдән
кечмирсэн?
Бир аздан торпаг алтда
јатачағам,^г
Мәни ахтарачағсан, мән
исә артыг олмајачағам».
- 8** Онда шуһи^г Билдад^a сөзә
башлады:
- 2 «Нә вахтачан
белә данышачағсан?^e
Сөзләрин
шиддәтли күләкдән
башга бир шеј дејил!
- 3 Мәкәр Аллах
әдаләти позар?
Һеч Гүдрәт Саһиб
салеһлији тәһриф едәр?
- 4 Јәгин оғулларын Она гар-
шы күнаһ ишләјиб,
О да гијамларына көрә он-
лары чәзаја мәнкум едиб.
- 5 Амма сән садәчә
Аллаһа сары дөнсәјдин,^ө
Гүдрәт Саһибиндән
лүтф диләсәјдин,
- 6 Әкәр сән доғрудан да пак,
дүрүст адам олсајдын,^ж
О, сәнә диггәт јетирәрди,
Сәни лајигли јеринә гајта-
рарды.
- 7 Әввәлин пис олса да,
Ахырын јахшы оларды.^з

ФӘС. 7

a Әј 23:10

б Әј 14:6

в Әј 34:21
Мс 5:21
Өр 16:17
Иб 4:13
1Бт 3:12г Јр 3:19
36 104:29
Ва 12:7

ФӘС. 8

f Јр 25:1, 2
Әј 42:9д Әј 18:1
Әј 25:1

e Әј 11:3

ө Әј 5:8, 9
Әј 11:13
Әј 22:23

ж Әј 1:8

з Әј 11:14, 17

Сағ сүгүн

a Әј 15:17, 18

б Әј 5:3

в Әј 20:9

г Әј 20:5

- 8 Кәл өтән нәсилләрдән со-
руш,
Аталарынын көрүб өјрән-
дији шејләрә нәзәр сал.^a
- 9 Биз дүнән доғулмушуг,
нә билирик ки?!
- Бу дүнјада өмрүмүз
бир көлкәзә бәнзәјир.
- 10 Мәкәр онлар
сәни өјрәтмәзләр?
Билдикләрини
сәнә данышмазлар?
- 11 Һеч батаглыг олмајан јердә
гамыш* бој атар?
Су олмајан јердә
гарғы бој атар?
- 12 О, тумурчуғу үстүндә, кә-
силмәмиш,
Башга отлардан әввәл гу-
рујар.
- 13 Бах, Аллаһы јаддан чыха-
ранларын агибәти белә-
дир.
Аллаһсыз адамын үмиди
итәчәк,
- 14 Онун күвәнчи пучдур,
О, зәиф һөрүмчәк торуна
бел бағлајыб.
- 15 О, евинә сөјкәнәр, ев учар,
Ондан тутар, о дағылар.
- 16 О, күн алтында
ширәли биткидир,
Бағында гол-будаг атыр.^б
- 17 Көкләри даш галағына сар-
машыр,
Дашлар арасында
јува ахтарыр.
- 18 Амма јериндән гопарылса,
Јери ону даныб: “Сәни та-
нымырам”, — дејәр.^в
- 19 О, беләчә итиб кедәр^г
Вә торпагдан
башгалары битәр.
- 20 Аллаһ камил* адамы
әсла рәдд етмәз,

8:11 * һөрфөн: папирус. 8:20 * Јахуд
ејибсиз.

Гәтијән шәр адама
дәстәк олмаз.

21 О, женә сәнин додагларына
күлүш бәхш едәчәк,
Дилиндән шаграг сәдала-
ры әскик етмәјәчәк.

22 Сәнә нифрәт едәнләр
рүсвајчылыға бүрүнәчәк,
Пис адамларын чадыры
јыхылачаг».

9 Өжјуб белә чаваб верди:

2 «Мән билирәм бу,
беләдир,
Фани инсан
Аллаһла чәкишмәдә нечә
һағлы чыхар?»^а

3 Кимсә Аллаһла мүбаһисәјә
галхмаг истәсә*,^б
Онун мин суалындан бири-
нә дә чаваб верә билмәз.

4 Онун үрәјиндә һикмәт,
голунда гүввәт вар,^в
Ким Она инад көстәриб
сағ гала биләр?»^г

5 О, һеч кимин хәбәри олма-
дан дағлары силкәләјир,
Гәзәби илә онлары
алт-үст едир.

6 Дүнјаны јериндән ојнадыр,
Сүтунларыны сарсыдыр.^д

7 Күнәшә әмр едир ки,
ишыг сачмасын,
Улдузларын ишығыны
өртүб мөһүрләјир.^е

8 О Өзү көјләри јајыр,^в
Һүндүр далғаларын
үзәри илә кедир.^г

9 Ајиш, Кәсил,
Кимаһ бүрчләрини*,^ж
Чәнуб сәмасынын бүрчлә-
рини јарадан Одур.

9:3 * Јахуд Аллаһы мөһкәмәјә вермәк
истәсә. 9:9 * Еһтимала көрә, Ајиш Бө-
јүк Ајы бүрчү, Кәсил Орион бүрчү, Ки-
маһ исә Буға бүрчүндәки Үлкәр улдуз-
ларыдыр.

ФӘС. 9

а Гн 32:4
36 143:1, 2
Рм 3:23

б Өј 40:2
Рм 9:20

в Өј 36:5
36 104:24
Әш 40:26
Дн 2:20

г Мс 14:16
Мс 28:14
Әш 30:1
Дн 5:18, 20
Зк 7:12
Рм 2:5

д 36 75:3

е Јр 1:16

в Јр 1:1
36 33:6
Әш 44:24

ө Өј 38:8-11

ж Өј 38:31
Ам 5:8

Сағ сүтүн

а Әш 40:28
Рм 11:33

б 36 40:5

в Дн 4:35
Рм 9:20

г Гн 32:22

д Өј 26:12

е Өј 10:15

е Өј 2:3
Өј 34:5, 6

ө Әш 40:28

10 О, мөһтәшәм, дәркедилмәз
ишләр көрүр,^а
Сајсыз-һесабыз харигәләр
јарадыр.^б

11 Јанымдан кечир,
Ону көрмүрәм,
Кечиб-кедир,
Ону сечә билмирәм.

12 О көтүрүб апаранда
ким Она мане ола биләр?
Ким Она “нә едирсэн?” дејә
биләр?»^в

13 Худаваңд
гәзәбини сахламаз.^г
Раһаба*^д дәстәк оланлар да
Онун өнүндә диз чөкәр.

14 Беләдирсә, мән Она
чаваб верәндә
Кәрәк һәр сөзүмү
көтүр-гој едим!

15 Лап һағлы олсајдым да,
Она чаваб верә билмәз-
дим.^д

Һакимимдән* жалныз
лүтф диләјәрдим.

16 Ону чағырсам,
мәнә һај верәрми?

Инанмырам мәни ешидә.

17 Ахы мәни туфанла дөјүр,
Наһагдан
јараларымы артырыр.^е

18 Нәфәс алмаға
аман вермир,
Мәни зәггумла дојурур.

19 Сөһбәт күчдән кедирсә,
Одур күчлү!^в
Әдаләтдән кедирсә,
О дејир: “Ким Мәндән һе-
сабат тәләб едә биләр?”

20 Лап һағлы олсам да,
дилим мәни
иттиһам едәр,

9:13 * Еһтимала көрә, дөниз әждаһасы.

9:15 * Дикәр вариант: мөһкәмәдә рәги-
бимдән.

- Тэгсирим олмаса да,
О, мэни
тэгсиркар чыхарар.
- 21 Тэгсирсиз олсам да, өзүм-
дэн архајын дежилэм,
Даһа јашамаг истэмирэм.
- 22 Нэ фэрги.
Буна көрә дејирэм:
“О, тэгсирсизи дә мөһв
едир, шәр адамы да”.
- 23 Әкәр дашгын гәфил өлүм
кәтирәрсә,
О, мәсумун бичарәлијинә
күләр.
- 24 Дүнја шәрин ихтијарына
верилиб.^а
Аллаһдыр хакимләрин
көзүнү баглајан.
О дејилсә, бәс кимдир?
- 25 Күнләрим чапардан да
сүрәтлидир,^б
Онлар өтүб-кедир, мән исә
бир күн көрмәмишәм.
- 26 Гамыш гајыг кими
үзүб-кедирләр,
Ов үстүнә шығыјан
гартал кимидирләр.
- 27 “Дәрди ми унуда чағам,
Үзүм күләчәк, ејним ачыла-
чағ” десәм дә,
- 28 Јенә ағрыларыма көрә гор-
хурам.^в
Билирәм мэни
тэгсирсиз сәјмазсан.
- 29 Онсуз да
тэгсирли чыха чағам.
Нижә бош-бошуна әлләши-
рәм?^г
- 30 Гар сују илә јујунсајдым,
Әлләrimi килабы* илә ју-
сајдым,^д
- 31 Онда мэни чалаја салар-
дын,
Палтарларым да
мәндән ијрәнәрди.

9:30 * Јахуз поташ. Ағач күлүндән алы-
нан маддә.

ФӘС. 9

а 1Jh 5:19

б Әј 7:6
36 90:10
Јр 4:14

в Әј 21:6

г 36 73:13

ф Әр 2:22
Мн 3:2

Сағ сүгүн

а Өш 45:9
Рм 9:20

б Әј 13:21

ФӘС. 10

в Сј 11:11, 15
1Pd 19:3, 4
Әј 7:16
Јн 4:3г Әј 14:15
36 138:8
Өш 64:8

д 36 90:2

е Әј 10:14

е Әј 1:8
36 139:1

ө Гн 32:39

ж 36 119:73
36 139:13-16

- 32 О, мэним кими инсан дејил
ки, Она чаваб верим,
Мәһкәмәдә үз-үзә кәләк.^а
- 33 Бир кәс јохдур ки,
бизи мүһакимә етсин,
Бизә хаким олсун.
- 34 О, дәјәнәјини үстүмдән кө-
түрсә,
Зәһми мэни горхутмаса,^б
- 35 Чәкинмәдән
Онунла данышарам.
Онунла данышмагдан горх-
мурам.
- 10** һәјатымдан безмишәм.^в
Дәрди ми
ачыб-төкәчәјәм,
Јана-јана данышачағам.
- 2 Аллаһа дејәчәјәм: “Мэни
тэгсиркар чыхарма.
Ахы нијә мэнимлә чәки-
ширсән, де билим.
- 3 Мәкәр зүлм етмәјин,
Өз зәһмәтинин бәһрәсинә^г
хор бахмағын,
Писләрин мәсләһәтини бә-
јәнмәјин Сәнә хејри вар?
- 4 Мәкәр Сәнин көзүн
инсан көзүдүр?
Ја Сән фани инсан кими ба-
хырсан?
- 5 Күнләрин
фани инсанын күнләри,
Илләрин
бәшәрин илләридир ки,^д
- 6 Мәндә сәһв ахтарырсан?
Мәндә күнаһ арајырсан?^е
- 7 Өзүн дә билирсән ки,
тэгсирсизәм.^е
Амма ким мэни Сәнин
әлиндән гуртара биләр?^ө
- 8 Сәнин әлләрин јаратды
мэни, вүчудума
гурулуш верди,^ж
Инди дә мэни
мөһв едирсән.

- 9 Унутма, мэни палчыгдан дүзэлтмисэн,^а
Инди исэ мэни торпага гайтарырсан.^б
- 10 Мэкэр мэни сүд кими төкүб,
Пендир кими бэркитмэдин?
- 11 Эти вэ дэрини эјнимэ кејиндирдин,
Мэни сүмүклэрлэ, вэтэрлэрлэ тохун.^в
- 12 Мэнэ һәјат вердин,
хејирхаһлыг көстәрдин,
Гайғынла руһуму* горудун.^г
- 13 Амма үрәјиндэ кизли нијјэт вар иди.
Билирәм,
бунлар Сәндәндир.
- 14 Күнаһ етмишдимсә,
көрәрдин,^г
Тәгсиримдән кечмәздин.
- 15 Күнаһкарамса,
вај һалыма!
Тәгсирим олмаса да,
башымы дикәлдә билмә-рәм.^д
Рүсвајчылыг, дәрд-бәла мэни чулғайыб.^е
- 16 Башымы дикәлдәндә мэни аслан кими овлајырсан,^е
Јенә дә мәнә гаршы күчүнү көстәрирсән.
- 17 Әлејнимә јени шаһидләр чыхарырсан,
Мәнә гаршы гәзәбини артырырсан.
Әзабымын үстүнә әзаб кәлир.
- 18 Ахы нә үчүн мэни ана бәт-ниндән чыхартдын?^ж
Каш өләјдим,
һеч ким мэни көрмәзди,

10:12 * Јахуд нәфәсими; һәјатымы. Лү-гәтдә «руһ» сөзүнә бах.

ФӘС. 10

а Јр 2:7
Өш 45:9
Өш 64:8
Рм 9:21

б Јр 3:19
36 104:29
Ва 12:7

в 36 139:15

г 36 8:4

ғ 36 139:1

д Әј 9:15

е 36 119:153

ө Өш 38:13

ж Әј 3:11
Әр 20:18

Сағ сүгүн

а Әј 7:6
Әј 14:1, 2
36 39:5, 6
36 103:15, 16

б Әј 9:27

в Әј 7:9
36 115:17
Өш 38:11

г Әј 38:17
36 88:12
Ва 9:10

ФӘС. 11

ғ Әј 20:1
Әј 42:9

д Әј 12:4

е Әј 6:10

ө Әј 6:29
Әј 10:7

ж Әј 38:1

- 19 Каш дүнјаја кәлмәз олајдым,
Бәтндән бирбаша гәбрә көчүрүләјдим”.
- 20 Мэкәр өмрүмә чох галыб?^а
Гој мэни раһат бурахсын,
Гој көзләрини үстүмдән чәксин,
бир азча үзүм күлсүн^б
- 21 Көчүб кетмәздән әввәл кедәр-кәлмәзә,^в
Гаты гаранлыг дијарына,^г
- 22 Зил гаранлыг,
Гаты зүлмәт, гармагары-шыглыг дијарына.
Орада ишыг да гаранлыгдыр».

11 Нәһмати Сөфәр^ғ сөзә башлады:

- 2 «Бу гәдәр сөз нечә чавабсыз галсын?
Мэкәр чох данышмаг адама һагг газандырап?
- 3 Бош-бош сөһбәтләрин кимисә сусдура биләр?
Ришхәндинә көрә кимсә сәни мәзәммәт етмәмәлидир?^а
- 4 Ахы сән: “Мәним тәлимим сафдыр,^в
Аллаһын көзүндә пакам”,^в — дејирсән.
- 5 Бирчә Аллаһ данышыб Ағзыны сәнә гаршы ачајды!^ж
- 6 Онда сәни һикмәтин сирләриндән акаһ едәрди,
Ахы һикмәт чошшахәлидир.
Биләрдин ки, Аллаһ сәнин бәзи күнаһларынын үстүндән кечиб.
- 7 Сән Аллаһын дәрин һикмәтини гавраја биләрсән?
Гүдрәт Саһиби барәдә һәр шеји билә биләрсән?

- 8 Бунлар көйлөрдән учадыр,
сән нә едә биләрсән?
Мәзардан* дәриндир,
сән нә биләрсән?
- 9 Дүнҗадан узун,
Дәниздән кенишдир.
- 10 Әкәр О кәлиб кимисә
көтүрсә, мәһкәмә гурса,
Ким Она мугавимәт көстә-
рә биләр?
- 11 Инсан кәләкбазлыг едәндә
О, бундан акаһ олур.
Мәкәр О, пислији көрәндә
диггәт јетирмәз?
- 12 Чөл ешшәјиндән
инсан догуланда
Ағылсыз адам да
баша дүшәр.
- 13 Бирчә сән
үрәјини дүзәлдәјдин*,
Әлләрини Она ачајдын.
- 14 Әлиндә пислик варса,
кәнара гој,
Гојма һагсызлыг чадырын-
да мәскән салсын.
- 15 Онда үзүн ағ олар,
башыны дик тутарсан,
Сарсылмазсан,
горхмазсан.
- 16 Дәрд-сәри унударсан,
Ону ахыб кетмиш су кими
хатырларсан.
- 17 Өмрүн күндүздән дә
ајдын олар,
Гаранлыг чағлар
сүбһ шәфәгинә дөнәр.
- 18 Архајын оларсан,
чүнки үмид вар,
Әтрафа көз кәздириб,
динч јатарсан.
- 19 Раһатча узанарсан,
сәни горхудан олмаз,
Рәғбәтини газанмаг истә-
јән чох олар.
- 20 Амма шәр адамын көзүнүн
нуру сөнәр,

11:8 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. 11:13
* Јахуд *һазырлајадын*.

Сағ сүгүн

ФӘС. 11

а Әј 8:13, 14
Әј 18:5, 14

ФӘС. 12

б 36 91:15
Мһ 7:7в Әј 16:10
Әј 17:2
Әј 30:1
36 22:7
Иб 11:36г 36 37:35
36 73:12
Әр 12:1

ф Әј 21:7, 9

д Сј 16:22
36 104:30
Бә 12:7
Һә 18:4

е Әј 34:3

Сығынмаға јер тапмаз,
Онун үчүн јеканә үмид
өлүм олар».^а

12 Әјжуб белә чаваб верди:

- 2 «Һә, башбилән
сизсиниз,
Һикмәт дә елә сизинлә
өләчәк!
- 3 Мәним дә ағлым вар,
Сиздән әсикк дејиләм.
Бунлары ким билмир ки?
- 4 Мән, Аллаһы чағырыб
чаваб көзләјән бир адам^б
Инди јолдашларымын кө-
зүндә күлүнч олмушам.^в
Саләһ вә ејибсиз адам
күлүш һәдәфидир.
- 5 Дәрдсиз адам
бәла барәдә дүшүнмүр,
Онун фикринчә, һәлак
сәбатсызлар үчүндүр.
- 6 Сојғунчунун чадырында
динчлик вар,^г
Аллаһы гәзәбләндирәнләр,
Илаһларыны әлләриндә ту-
танлар раһат јашајыр.^ф
- 7 Кәл һејванлардан соруш,
сәнә өјрәдәр,
Көјдәки гушлардан соруш,
онлар сәнә данышар.
- 8 Јерә диггәт вер*,
о, сәнә ашылајар,
Дәниздәки балыглар
сәнә анладар.
- 9 Бунлардан һансы бири бил-
мир ки,
Буну Јеһованын әли едиб?
- 10 Һәр чанлынын һәјаты,
Һәр инсанын руһу*
Онун әлиндәдир.^д
- 11 Дил јемәјин дадыны
билдији кими,
Сөзүн дә хиридиары
гулаг дејилми?^е

12:8 * Дикәр вариант: *јерлә даныш*.
12:10 * Јахуд *нәфәси*. Лүғәтә «руһ»
сөзүнә бах.

- 12 Мәкәр һикмәт аһылларда дежил?^а
Дәрракә
узун өмүрлә кәлмир?
- 13 Һикмәт дә, гүдрәт дә
Ондадыр,^б
Нәсихәт дә, анлајыш да Он-
дадыр.^в
- 14 Онун јыхдығы
бир даһа тикилмәз,^г
О бағладыса,
һеч кәс ача билмәз.
- 15 О, сулары сахлајанда
торпаг гурујур,^ғ
Көндәрәндә исә
јер үзүнү бүрүјүрләр.^д
- 16 Гүдрәт дә, һикмәт дә
Ондадыр,^е
Алданан да, алдадан да
Онундур.
- 17 О, мәсләһәтчиләри
ајағјалын гојур,
Һакимләрин
ағлыны алып,^е
- 18 Падшаһларын вурдуғу бу-
хову бошалдыр,^ж
Белләринә кәмәр бағлајыр,
- 19 Каһинләри
ајағјалын гојур,^з
Сарсылмаз гүдрәт саһиб-
ләрини девирир.^и
- 20 Етибарлы мәсләһәтчиләри
сусдурур,
Ағсаггалларын
ағлыны алып.
- 21 Әсилзадәләрин үстүнә
нифрәт јағдырыр,^й
Күчлүләри зәиф едир.
- 22 Гаты гаранлығы
ишыгландырыр,^ј
Зүлмәтдәки дәрин шејләри
үзә чыхарыр.
- 23 Халғларын гүдрәтини
артырыр ки, сонра
мәһв етсин,
Үммәтләри бөјүдүр ки, сон-
ра сүркүнә көндәрсин.

ФӘС. 12

а Әј 32:6, 7

б Әј 9:4
Дн 2:20

в Әј 36:5
36 147:5
Әш 40:14
Әр 10:12
Рм 11:34

г Јд 7

ғ Јр 8:1
Чх 14:21
На 1:4

д Јр 6:17

е Рм 1:20

е Әш 29:14
Әш 44:25

ж Дн 2:21

з Әр 14:18

и Лк 1:52

ы 36 107:40

ј Дн 2:22

Сағ сүтун

а 36 107:40

б 36 107:27

в Гн 28:29

ФӘС. 13

г Әј 23:3, 4
Әј 31:35

ғ Әј 16:2

д Мс 17:28
Јр 1:19

е 36 139:23
Әр 17:10

- 24 Халгын башчыларынын
зәһнини кор едир,
Онлары јолсуз-ризсиз
харабазарда сәркәрдан
едир.^а

- 25 Онлары сәрхош кими
долашмаға вадар едир.^б
Ишыгсыз јердә, гаранлығы-
да кор кими кәзирләр.^в

- 13** Бәли, бүтүн бунлары
көзүм көрүб,
Гулағым ешидиб,
дәрк едиб.

- 2 Сизин билдијинизи
мән дә билирәм,
Һеч дә сиздән
кери галмырам.

- 3 Амма мән Гүдрәт Саһиб
илә данышмаг истәрдим,
Аллаһын өнүндә һаггымы
мүдафиә едәрдим.^ғ

- 4 Сиз исә мәнә
гара јахырсыныз,
Һамыныз јарарсыз тәбиб-
ләрсиниз.^ғ

- 5 Каш сусајдыныз,
Онда ағыллы иш көрмүш
олардыныз.^д

- 6 Бирчә мәним етиразлары-
ма гулаг асын,
Дилимдән гопан јалварыш-
лары динләјин.

- 7 Аллаһы мүдафиә етмәкдән
өтрү һагсыз данышчаг-
сыныз?

- Ондан өтрү
јалан сөјләјәчәксиниз?

- 8 Она тәрәфкешлик едәчәк-
синиз?
Аллаһын мүдафиәсинә гал-
хачагсыныз?

- 9 Әкәр О, сизи јохласа,
орталыға нә чыхар?^е
Јохса фани инсантәк
Ону да алдадарсыныз?

- 10 Әкәр алтдан-алтдан
тәрәфкирлик етсәниз,

- О, сизи мүтлэг
тәнбей едэр.^a
- 11** Мәкәр Онун эзәмәти
сизи горхутмаз?
Јахуд вәһми
сизи бүрүмәз?
- 12** Сизин даһи дејимләриниз
күлдүр,
Мүдафиәниз кил сипәр
кими көврәкдир.
- 13** Сусун, гојун данышым,
Гој башыма нә кәлирсә,
кәлсин!
- 14** Нәдән өтрү һәјатымы
тәһлүкәжә атырам?
Нә үчүн өзүмү ода,
алова атырам?
- 15** Лап мәни өлдүрсә дә,
Ону көзләјәчәјәм,^b
Онун өнүндә һаггымы
мүдафиә едәчәјәм.
- 16** Онда О, мәним гуртулушум
олачаг,^b
Ахы аллаһсыз адам Онун
һүзуруна чыха билмәз.^г
- 17** Сөзүмү јахшы-јахшы
динләјин,
Дедикләримә диггәт един.
- 18** Будур, мәһкәмәјә һазырам.
Билирәм ки, һаглыјам.
- 19** Ким мәнимлә чәкишәчәк?
Инди суссам, өләрәм*.
- 20** Еј Аллах, мәним үчүн
ики шеји ет,
Онда Сәндән кизләнмәрәм.
- 21** Ағыр әлини
үзәримдән көтүр,
Бир дә ки, гој вәһмин мәни
басмасын.^г
- 22** Ја Сән чағыр,
мән чаваб верим,
Ја да изин вер мән даны-
шым, Сән чаваб вер.

13:19 * Дикәр вариант: *беләси варса,*
агзымы ачмадан өләрәм.

Фәс. 13

a 36 50:20, 21
Јr 2:9

b Өj 19:25
36 23:4

v Чx 15:2
36 27:1
Өш 12:2

г Өj 27:8
Өj 36:13
Өш 33:14

ф Өj 9:34, 35
Өj 33:6, 7

Сағ сүгүн

a 36 10:1
36 13:1
36 44:24

b Өj 16:9
Өj 19:11
Өj 33:8-11

Фәс. 14

v 36 39:5, 6
Јr 4:14

г Јр 3:19
Јр 47:9
36 90:10
Вз 2:23

ф 36 103:15, 16
Өш 40:6
Јr 1:10, 11
1Бт 1:24

д 1См 29:15
36 102:11
36 144:4

e 36 143:2

ө Јр 5:3
36 51:5
Рм 5:12

ж 36 39:4

- 23** Нәдир тәгсирим,
нәдир күнаһым?
Асилијими, күнаһымы
көстәр мәнә.
- 24** Нијә үзүнү кизләдирсэн?^a
Нијә мәни
дүшмән санырсан?^b
- 25** Күләјин совурдуғу јарпағы
горхудачагсан?
Гуру саман чөпүнү
говачагсан?
- 26** Әлејһимә ағыр иттиһамлар
јазырсан,
Чаванлыг сәһвләримин
чәзасыны чәкдирирсән.
- 27** Үстәлик, ајагларыма
бухов вурурсан,
Бүтүн јолларымы
арашдырырсан,
Ајаг гојдуғум јери
ишарәләјирсэн.
- 28** Бәли, адам* чүрүјүб-кедир,
Санки, күвә јемиш палтар-
дыр.

14 Инсанын,
гадындан доғуланан
Өмрү көдәкдир,^b
әзаб-әзијәтлә долудур.^г

- 2** Чичәк кими ачыр,
сонра солур*,^г
Көлкә кими гачыр вә
көздән итир.^d
- 3** Сән ону
мүшаһидә едирсэн,
Ону чәкиб
мәһкәмәјә кәтирирсән.^e
- 4** Ким напакдан
пак доғула биләр?^e
Һеч ким!
- 5** Өмрү мүәјјән едилмишсә,
Демәли, ајларынын сајы
Сәнин әлиндәдир.
Сән она һәдд гојмусан,
ону кечә билмәз.^ж

13:28 * һәрфөн: o. Еһтимал ки, Өјжуб.
14:2 * Дикәр вариант: *дерилир.*

- 6 Нәзәрини онун үстүндән көтүр,
 Һәлә ки муздуртэк күнүнү баша вурмајыб,
 гој динчәлсин.^a
- 7 Һәтта ағач үчүн үмид вар,
 Кәсилсә, јенә чүчәрәр,
 Пөһрәләри чүчәриб бој атар.
- 8 Көкү јердә гочалса да,
 Көтүјү торпагда өлсә дә,
- 9 Сујун ијини дујан кими зоғ атар,
 Чаван битки кими гол-будаг атар.
- 10 Инсан исә өлүр, ачиз һалда јердә галыр,
 Сон нәфәсини верир.
 Һаны о?^b
- 11 Дәниздән сулар јох олур,
 Чајларын сују азалыб гурујур.
- 12 Инсан да узаныр,
 бир дә галхмыр.^c
 Көјләр јох оланадәк ојанмајачаг,
 Кимсә ону јухудан ојатмајачаг.^f
- 13 Каш мәни Мәзарда* кизләдәјдин,^f
 Гәзәбин сојујана гәдәр кизлиндә сахлајадын,
 Вахт тәјин едәјдин, сонра мәни јада салајдын.^d
- 14 Инсан өлсә,
 бир дә јашармы?^e
 Көләлик* күнләрим бојунча көзләрәм,
 Та азадлыға чыханадәк.^g
- 15 Сән чағырачагсан,
 мән һај верәчәјәм,^ж
 Әлләринин ишинин һәсрәтини чәкәчәксән.

14:13 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. 14:14
 * Мөчази мөнада өлүмүн көләлијинә ишарә едир.

ФӘС. 14

a 36 39:13

b Ba 3:19, 20
 Ba 9:10

v Ba 9:5
 Ba 12:5

r 36 13:3
 Jh 11:11
 һә 7:59, 60

f 1Иш 2:6
 Әш 57:1, 2

d Лк 23:42
 Jh 5:28, 29
 Иб 11:35

e Jh 11:25
 һә 26:8
 1Кр 15:12
 Bһ 20:13

ө Әј 19:25

ж Дн 12:13
 Jh 5:28, 29
 Jh 11:43, 44

Сағ сүтүн

a Ba 8:8
 Әш 57:16

b Ba 9:5, 6

ФӘС. 15

v Әј 2:11
 Әј 4:1

- 16 Амма инди һәр аддымымы сајырсан,
 Анчаг күнаһымы көрүрсән.
- 17 Тәгсирләрим бир торбада мөһүрләниб,
 Сән сәһвләримни горујуб сахлајырсан.
- 18 Дағлар учуб дағылдығы кими,
 Гајалар јериндән гопдуғу кими,
- 19 Сулар дашлары овдуғу кими,
 Селләр торпағы јујуб апардығы кими,
 Сән дә фани инсанын үмидини мәһв етдин.
- 20 Сән она үстүн кәлирсән,
 о јох олур,^a
 Көркәмини дәјиширсән вә жола салырсан.
- 21 Оғуллары һөрмәт-иззәт гәзаныр, онун хәбәри јох,
 Һөрмәтдән дүшүр,
 бунун фәрғинә вармыр.^b
- 22 Јалныз сағ икән ағры дујур,
 Јалныз дири икән јас тутур».
- 15** Тәһмани Әлифәз^a белә чаваб верди:
- 2 «Һеч һикмәтли адам бош-бош дәлилләр кәтирәр,
 Үрәјини јанлыш фикирләрлә долдулар?
- 3 Сөзлә тәнбәһ етмәк фәјдәсыздыр,
 Данышмагла кар ашмаз.
- 4 Сән Аллаһ горхусуну гүввәдән салырсан,
 Аллаһа сајғыны чылызлашдырырсан.
- 5 Ағзыны өјрәдән тәгсирләринди, Дилиндән һиләкәрлик төкүлүр.

- 6 Сәни мәһкум едән мән дежиләм, өз дилиндир, Өз додагларын әлејһинә данышыр.^a
- 7 Олмаја, илк доғулан адам сәнсэн?
Бәлкә, сән тәпәләрдән өнчә доғулмусан?
- 8 Неч Аллаһын сирләринә гулаг асырсан?
Бәлкә, һикмәт тәкчә сәндәдир?
- 9 Сән нәји билирсэн ки, биз билмирик?^b
Нәји анлајырсан ки, биз анламырыг?
- 10 Арамызда ағсачлы да вар, аһыл да вар,^b
Атандан јашлыдырлар.
- 11 Мәкәр Аллаһын тәсәллиси, Јумшаг дежилән сөзләр сәнә бәс еләмир?
- 12 Нијә үрәјин белә гүррәлә-
нир?
Нијә көзләриндән алов пүскүрүр?
- 13 Сән Аллаһын Өзүнә ачыг-
ланмысан,
Ағзындан бу чүр сөзләр чыхарырсан.
- 14 Фани инсан нәдир ки, тәмиз олсун?
Гадындан доғулан нәдир ки, салеһ олсун?^г
- 15 Бах, О, мәләкләринә* белә, күвәнмир,
Һәтта көјләр
Онун көзүндә пак дежил.^ф
- 16 О ки галды иjrәнч, позғун адам ола!^д
О адам ки һагсызлыгы су кими ичир.
- 17 Гулаг ас, сәнә сөјләјим,
Көрдүкләрими нәгл едим,

15:15 * һәрфән: мүгәддәсләринә.

Фәс. 15

a Әј 42:8

b Әј 13:2

Әј 16:2

v Әј 32:6

г Әј 25:4

ф Әј 25:5, 6

Әј 42:7

д Әј 4:18, 19

Сағ сүтун

a Әј 8:8

b Әј 18:11

Әј 20:25

v Әј 18:12

- 18 Буну һикмәтлиләр дејиб,
Аталарындан ешидибләр,^a
кизләтмәјибләр.
- 19 О аталар ки мәмләкәт јал-
ныз онлара верилмишди,
Һеч бир јаделли араларына
кирмәмишди.
- 20 Шәр адам, залым
өмрү боју,
Она ајрылан илләр боју
ишкәнчә чәкир.
- 21 Гулагында дәһшәт уғулту-
су сәсләнир,^b
Динч дөврдә үстүнә
сојғунчу кәлир.
- 22 Зүлмәтдән чыхачағына
инанмыр,^b
Ону гылынч көзләјир.
- 23 Ора-бура вурнухуб
чәрәк ахтарыр,
дејир “һарададыр?”
Билир ки, зүлмәт күнү ба-
шынын үстүнү кәсдириб.
- 24 Дәрд-губар ону горхудар,
Һүчума һазыр дуран пад-
шаһ кими ону
мәғлуб едир.
- 25 О, әлини Аллаһа гаршы
узадыб,
Гүдрәт Саһибини сајмыр*,
26 Галын, мөһкәм галханыны
көтүрүб,
Дикбашлыгла Онун үстүнә
чумур,
- 27 Өзүнү ловға апарыр,
Гарны пиј баглајыб.
- 28 О, јерлә јексан олачаг шә-
һәрләрдә,
Кимсәсиз галачаг
евләрдә јашајыр.
Онлар даш галағына
дөнәчәк.
- 29 О варланмајачаг, вар-дөв-
ләти артмајачаг,

15:25 * Јахуд Гүдрәт Саһибиндән үстүн
олмаг истәјир.

Мал-мүлкү
мәмләкэтэ жайылмажачаг.

30 Зүлмэтдэн гуртулмажачаг,
Пөһрәсини
алов гурудачаг,
Аллаһын бир үфүрүмүнэ
јох олачаг.^a

31 Гој о, бош шејләрә бел бағ-
лајыб алданмасын,
Нәсиби јалныз
пучлуг олачаг,

32 Күнү кәлмәмиш
бу баш верәчәк.
Будаглары
чичәк ачмајачаг,^b

33 Мејнә кими гораларыны,
Зејтун ағачы кими
чичәкләрини төкәчәк.

34 Аллаһсызлар ичмасында
һәјат јохдур,^a
Рүшвәтхорлуг чадырыны
алов күл едәр.

35 Онлар бәлаја һамилә галыб
шәр доғурлар,
Бәтнләринин бары мәкр-
дир».

16 Өјјуб белә чаваб верди:

2 «Бу чүр сөзләри
чох ешитмишәм,
Сиз тәсәлли әвәзинә
әзаб верирсиниз!^г

3 Бу бош-бош сөзләрин
сону олачаг?
Нә үчүн белә чаваб
верирсиниз?

4 Мән дә сизин кими
даньша биләрдим.
Мәним јеримдә
сиз олсајдыныз,
Әлејһинизә бәлагәтли сөз-
ләр дејәрдим,
Сизә бахыб
башымы булајардым.^ф

5 Амма јох,
ағзымдан чыхан сөзләр-
лә сизә дајаг олардым,

ФӘС. 15
a Әј 4:9

b Әј 22:15, 16

v Әј 8:11-13

ФӘС. 16
г Әј 13:4, 5
Әј 19:2, 3

ф 36 109:25
Мт 27:39

Сағ сүтун
a Мс 27:9
Мт 7:12
Рм 12:15
1Бт 3:8

b Әј 2:13

v Әј 7:3

г Әј 10:16

ф Әј 33:8-10

д 36 22:13

e 36 35:15

ө 36 27:12

ж Әј 1:12, 17

з Әј 7:20

и 36 73:21

ы 1Пд 21:27
2Пд 6:30

ј Әј 30:19
36 7:5

Дилимин тәсәллиси илә
овундураддым.^a

6 Данышсам да,
ағрым кәсмир,^b
Суссам да,
нә тәфавүтү вар?

7 Инди О, мәни үзүр,^в
Күл-күлфәтими
гырыб-төкүб.

8 Будур шәһадәт — Сән әл
атыб мәни тутдун,
Белә ки, бу чылыз бәдәним
галхыб үзүмә дурду.

9 Аллаһын гәзәби
мәни дидир,
О, мәнә әдавәт бәсләјир,^г
Мәнә дишләрини гычајыр.
Дүшмәнимин бахышлары
мәни дәлиб-кечир.^ф

10 Онлар үстүмә
ағызларыны ачыблар,^д
Тәһгир едиб
үзүмә шиллә вурурлар,
Дәстә-дәстә
әлејһимә топлашырлар.^e

11 Аллаһ мәни чаһыл-чуһула
тәслим едир,
Пис адамларын әлине
атыр.^ө

12 Раһат јашајырдым,
О, мәни силкәләди,^ж
Пејсәримдән јапышыб
мәни әзди,
Өзүнә һәдәф сечди.

13 Охатанлары мәни
әһатәјә алыр,^з
О, бөјрәкләrimi дешир,^и
јазығы кәлмир,
Өдүмү јерә төкүр.

14 Бәдәними дәлик-дешик
едир,
Чәнкавәр кими
үстүмә јүјүрүр.

15 Әјнимә чул тикмишәм,^ы
Шәрәфими*
јерә басдырмышам.^ј

16:15 * Јахуд гүдрәтими. Нәрфөн: бујну-
зуму.

- 16 Ағламагдан жанагларым гы-
зарыб,^а
Көз гапагларыма
өлүм көлкәси чөкүб.
- 17 Һәрчәнд әлимдә
зоракылыг жохдур,
Дуам да пакдыр.
- 18 Еј торпаг,
ганымын үстүнү өртмә!^б
Гој фәрјадым динмәсин!
- 19 Будур,
шаһидим көләрдәдир,
Мәндән өтрү шәһадәт ве-
рән учалардадыр.
- 20 Жолдашларым
мәни әлә салыр,^в
Худаваңдин гаршысында
көз јашы төкүрәм*.^г
- 21 Гој инсанла Аллаһ арасын-
да кимсә һөкм чыхарсын,
Ики нәфәр арасында
олдуғу кими.^д
- 22 Өмрүмүн илләри түкәнир,
Мән кедәр-кәлмәзә
кедәчәјәм.^е
- 17** Күчүм түкәниб, күнлә-
рим сәнүб кедир,
Мәни гәбир көзләјир.^в
- 2 Ришхәндчиләр мәни
дөврәјә алыб,^в
Онларын дүшмәнчилији
көзүмүн габағындадыр.
- 3 Киров верирәм, көтүр,
гој Сәндә галсын,
Сәндән башга
ким әлими сыхыб
мәнә замин дурар?^ж
- 4 Онларын үрәјини дәрракә-
нин үзүнә бағладың,^з
Буна көрә дә
онлары јүксәлтмирсән.
- 5 Ушагларынын көзләринин
нур сөнүр,
О исә достларыны
пај көтүрмәјә чағырыр.

16:20 * Дикәр вариант: *јухусуз көзлә-
римлә Худаваңдә бахырам.*

ФӘС. 16

а 36 6:6
36 31:9
Мрс 1:16

б Јр 4:8, 10
36 72:14

в Әј 12:4

г 36 40:1
36 142:2

д Әј 31:35

е Әј 7:9
Әј 14:10
Вә 12:5

ФӘС. 17

е 36 88:3, 4
Әш 38:10

ө 36 35:16
Иб 11:36

ж Мс 17:18

з 2Иш 17:14
Әш 6:10
Мт 11:25

Сағ сүтун

а 36 69:11, 12

б Әј 30:9, 10

в Әј 16:16
36 6:7
36 31:9

г 36 119:165

д 36 24:3, 4
36 84:5, 7

е Әј 6:29

ө Әј 7:6
Әј 9:25
Әш 38:10

ө Јг 4:13, 14

ж Вә 12:5, 7

з Әј 10:21, 22

и 36 49:7, 9
36 143:7

ы Әј 7:6
Әј 14:19
Әј 19:10

ј Јр 3:19
Әј 3:19

ФӘС. 18

к Әј 2:11
Әј 8:1

- 6 Аллаһ мәни
дилә-дишә салыб,^а
Үзүмә түпүрүрләр.^б
- 7 Дәррдән көзүм тор салыб,^в
Бәдәним көлкәдән фәрг-
ләнмир.
- 8 Дүрүст адамлар
буна мат галыр.
Аллаһсызлар мәсумлары
дилхор едир.
- 9 Саләһ адам
јолунда әзмлидир,^г
Әли тәмиз адам
кет-кедә күчләнир.^д
- 10 Амма, бујурун,
иттиһамларынызын да-
вамыны кәтирин,
Анчаг аранызда һикмәтли
адам көрмүрәм.^е
- 11 Күнләрим баша чатыб,^ө
Нијәтләрим,
гәлбимин арзулары
чилик-чилик олуб.^ө
- 12 Онлар: “Һәр кечәнин бир
күндүзү вар”, — дәрәрак
Кечәни күндүзә чевириләр.
- 13 Дуруб көзләсәм,
Мәзар* евим олар,^ж
Јатағымы
зүлмәтдә сәрәрәм.^з
- 14 Гәбрә*:^и “Атам сәнсән”,
Торпаг гурдуна:
“Анам-бачым сәнсән”, —
дәрәрәм.
- 15 Һаны үмидим?^ы
Ким ону көрүр?
- 16 Һамымыз торпағын алтына
кедәндә
О да гапысы чәфтәли
Мәзара* енәчәк».^ј
- 18** Шуһи Билдад* белә ча-
ваб верди:
- 2 «Бу сөзләриниз
нә вахт гуртарачаг?

17:13, 16 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.
17:14 * Јахуд *чухура*.

- Бир аз дэрракэниз олса,
биз дэ данышардыг.
- 3** Нэ үчүн көзүңүздө һејван
кими олмалыјыг?^а
Нэ үчүн көзүңүздө
сәфәһ* олмалыјыг?
- 4** Истәјирсэн, һирсиндән
өзүнү дидиб-парчала.
Мәкәр сәнә көрө
дүнја унудулачаг,
Јохса гајалар јериндән го-
пачаг?
- 5** Бәли, шәр адамын ишығы
сөнәчәк,
Очағы алов сачмајачаг.^б
- 6** Чадырында ишыг
гаранлыға дөнәчәк,
Чырағы сөнәчәк.
- 7** Онун шух, ири аддымлары
гысалыб.
Фәндләри онун өзүнү
јыхачаг,^в
- 8** Ајаглары ону торун үстүнә
апарачаг,
О, дүз торун ичинә дүшә-
чәк.
- 9** Тәлә ону топуғундан
гапачаг,
Чәлә ону тутачаг.^г
- 10** Онун үчүн торпагда
кәндир кизләдилиб,
Јолу үстүндә тәлә гојулуб.
- 11** Һәр јанда дәһшәт ону сәк-
сәндирир,^д
Аддымбааддым изләјир.
- 12** Тагәти кәсилир.
Бәлә^е ону ахсадачаг.
- 13** Дәриси чүрүјүр,
Өлүмчүл хәстәлик
гол-гычыны удур,
- 14** О, динч чадырындан чыха-
рылыб,^в
Дәһшәтләр һөкмдарынын*
јанына апарылыр.

18:3 * Дикөр вариант: *натәмиз*. 18:14
* Јахуд дәһшәтли өлүмүн.

ФӘС. 18

а 36 73:22

б Өј 8:13, 14
Өј 11:20

в Өј 5:13

г Өј 5:5
Өј 22:5, 10

д Өј 15:21
Өј 20:25

д Өј 15:23

е Өј 11:20

Сағ сүтун

а Гн 29:22, 23

ФӘС. 19

б 36 42:10

в 36 55:21
Мс 12:18

г Мс 18:24

- 15** Онун чадырында
јадлар јашајачаг,
Јурдуна
күкүрд төкүләчәк.^а
- 16** Алтында
көкләри гурујачаг,
Үстүндә будаглары.
- 17** Јер үзүндә
хатирәси галмајачаг,
Күчәдә, мәһәлләдә
ады чәкилмәјәчәк.
- 18** Ајдынлыгдан
гаранлыға атылачаг,
Торпагдан говулачаг.
- 19** Елиндә нә өвлады, нә дә
нәвә-нәтичәси галачаг,
Обасында
бир кимсәси галмајачаг.
- 20** Онун фәлакәт күнүндә
гәрб сакинләри
һејрәтләнәчәк,
Шәрг сакинләрини
дәһшәт бүрүјәчәк.
- 21** Бәдәмәл адамын чадыры
бах, бу көкә дүшүр,
Аллаһы танымајанын јурду
бу күнә галыр».

19 Өјјуб белә чаваб верди:

2 «Нә вахтадәк
мәни тәнкә кәтирәчәк-
синиз,^б

Сөзләринизлә мәни
әзәчәксиниз?»^в

3 Дөнә-дөнә* мәни
гынадыныз^д,
Утанмадан мәнимлә
кобуд давранырсыныз.^г

4 Туталым, мән
сәһв етмишәм,
Бабалы өз бојнума.

5 Инди ки өзүңсүзү
үстүн тутурсунуз,
Алдығым тәнбеһә лајиг ол-
дуғуму дејирсиниз,

19:3 * Һәрфән: *он дөфә*. ^в Јахуд төһгир
етдиниз.

- 6 Билин ки, мәни Аллаһ чаш-
гынлыға салыб,
О, торуну үстүмә атыб,
мәни овлајыб.
- 7 “Зүлм!” — дејә фәрјад еди-
рәм, һај верән јохдур,^а
Имдад диләјирәм,
һагг-әдаләт јохдур.^б
- 8 О, јолума сәдд чәкиб,
аша билмирәм,
Јолларымы
зүлмәтә бүрүјүб.^в
- 9 О, шәрәфими
әлимдән алыб,
Тачы башымдан көтүрүб.
- 10 О, мәни һәр тәрәфдән јы-
хыр ки, мәһв олум,
Үмидими ағачтәк
көкүндән гопарыр.
- 11 Мәнә гаршы
гәзәби алышыр,
Мәни өзүнә
дүшмән саныр.^г
- 12 Ордулары бирләшиб
мәни мүһасирәјә алыр,
Чадырымын әтрафында дү-
шәркә салыр.
- 13 О, гардашларымы
мәндән узаглашдырыб.
Таныш-билиш
мәндән үз дөндәриб.^д
- 14 Достларым* јоха чыхыб,
Јолдашларым мәни уну-
дуб,^е
- 15 Евимдәки гонаглар^в да,
гарабашларым да
мәни јад саныр,
Онларын көзүндә
јаделли олмушам.
- 16 Нөкәрими чағырырам,
һај вермир,
Дил ачыб јалварырам ки,
мәнә үрәји јансын.
- 17 Арвадым
нәфәсимдән ијрәнир,^ж
Гардашларым үчүн
үфунәт олмушам.

19:14 * Јахуд *гоһум-әгрәбам*.

ФӘС. 19

а 36 22:2
һ6 1:2

б Лк 18:7

в Әј 3:23
36 88:8

г Әј 13:24

д 36 31:11
36 69:8

е 36 38:11

ж Әј 31:32

з Әј 2:9

Сағ сүтун

а Әј 17:6
36 88:8

б 36 109:5

в Әј 30:30
36 102:5

г Әј 1:10-12
36 38:2

д Әј 2:9, 10

е 36 69:26

ж Әј 14:14
36 19:14
36 69:18
36 103:2, 4
Мт 20:28
Мр 10:45

з 36 17:15

и 36 69:26

к Гн 32:41

л 36 58:11
Мт 7:1
Рм 14:4
Јр 4:12

- 18 Ушаглар да
мәнә хор бахыр,
Елә ки ајаға галхырам,
мәни әлә салырлар.
- 19 Јахын достларымын
мәндән зәһләси кедир,^а
Әзизләрим
әлејһимә чыхыр.^б
- 20 Бир дәри,
бир сүмүк галмышам,^в
Дишимин дәрис илә
гуртулурам.
- 21 Инсафыңыз олсун, ај дост-
ларым, мәнә рәһм един,
Ахы мәнә
Аллаһын әли дәјиб.^г
- 22 Нијә сиз дә Аллаһ кими
мәни тәгиб едирсиниз,^д
Мәнә арамсыз
һүчүм едирсиниз?^е
- 23 Каш сөзләрим
гәләмә алынајды,
Каш онлар
китаба јазылајды!
- 24 Дәмир гәләмлә,
гурғушунла
Гајаја һәкк олунуб
әбәди галајды!
- 25 Мән билирәм ки,
хиласкарым^в јашајыр,
О, сонра кәләчәк, кәлиб
јерин үзәринә галхачаг.
- 26 Дәрим беләчә
јох оландан сонра,
Һәлә сағ икән
Аллаһы көрәчәјәм,
- 27 Ону көрәчәјәм,
Ону мәним көзләрим көрә-
чәк, башгасынын јох!^г
Руһум тәлатүм ичиндәдир.
- 28 Чүнки сиз: “Биз она зүлм
едирик?” — дејирсиниз,^ж
Санки, бу зилләтә
баис өзүмәм.
- 29 Гылынчдан өзүнүз горхун!^з
Гылынч күнаһын үстүнә
чәза илә кәлир.
Билин ки, һаким вар».^и

20 Нәһмати Сөфәр^а белә
чаваб верди:

- 2 «Бунлар мәни
тәшвишә салыб,
Дүшүнчәләрим мәни
раһат гојмур,
данышмаға вадар едир.
- 3 Ешитдијим гынаг
шәнимә тохунур,
Ағлым мәчбур едир ки,
чаваб верим.
- 4 Өзүн дә билирсән ки,
Бәшәр* хәлг едиләндән
бәри^б
- 5 Шәр адамын севинч һарајы
гыса чәкир,
Аллаһсызын шадлығы
ани олур.^в
- 6 Өзәмәти көјләрә
учалса да,
Башы булудлара дәјсә дә,
7 Өз нәчиси кими
әбәдилик јох олачаг,
Ону көрәнләр:
“О, һарададыр?” —
дејә сорушачаглар.
- 8 Хәјал кими учуб-кедәчәк,
тапылмајачаг,
Кечә рөјасы кими
говулачаг.
- 9 Нә ону көрмүш көз,
Нә дә мәканы ону
бир даһа көрмәјәчәк.^г
- 10 Өвладлары касыб-кусубдан
лүтф диләјәчәк,
Сәрвәтини өз әли илә
кери верәчәк.^д
- 11 Бир вахтлар сүмүкләринә
долмуш кәнчлик гүввәси
Онунла бәрәбәр
торпаг алтында јатачаг.
- 12 Пислик ағзында шәрбәт
дадса да,
Ону дилинин алтында
кизләтсә дә,

Фәс. 20

а Әј 2:11
Әј 11:1

б Әј 8:8

в Әј 8:13, 19
Әј 21:28

г Әј 8:13, 18

д Әј 20:18

Сағ сүтүн

а Әј 20:10

- 13 Өзизләјиб бәсләсә дә,
Дамағында сахласа да,
- 14 Лоғмасы гарнында
туршујачаг,
Ичиндә илан* зәһәринә дө-
нәчәк.
- 15 Једији вар-дөвләти
гусачаг,
Аллаһ гарнындан
чыхарачаг.
- 16 О, илан зәһәрини әмәчәк,
Күрзә ону чалыб
өлдүрәчәк.
- 17 Көзләри бир даһа
кур сулары,
Јағ, бал селләрини
көрмәјәчәк.
- 18 Топладығы мал-мүлкү
кери верәчәк,
јејә билмәјәчәк,
Тичарәтдән газандығы
вар-дөвләт она севинч
кәтирмәјәчәк.^а
- 19 Чүнки касыб-кусубу
әзиб-тапдалајыб,
Өзү тикмәдији еви
әлә кечириб.
- 20 Гәлбиндә
раһатлыг олмајачаг,
Вар-дөвләти
ону гуртармајачаг.
- 21 Ашырыб јемәјә
һеч нә галмајыб,
Она көрә фираванлығы
узун сүрмәјәчәк.
- 22 Вар-дөвләти башындан
ашанда раһатлығыны
итирәчәк,
Бәдбәхтлик вар гүввәсилә
онун үстүнә кәләчәк.
- 23 О, гарныны дојдуранда
Аллаһ шиддәтли гәзәбини
онун үзәринә төкәчәк,
Һиддәтини үзәринә јағды-
рачаг, кедиб бағырсагла-
рына чатачаг.

- 24 О, дэмир силаһын
габағындан гачанда
Мис камандан атылан ох-
лар ону дәлиб-дешәчәк.
- 25 Оху күрәјиндән,
Бәрг вуран оху
өд кисәсиндән чыхарыр,
Ону дәһшәт бүрүјүр.^a
- 26 Хәзинәси зүлмәтә
нәсиб олачаг,
Һеч кимин желләјиб алыш-
дырмадығы од ону јанды-
рачаг,
Чадырында сағ галанын
вај һалына!
- 27 Көјләр онун пахырыны
ачачаг,
Јер она гаршы галхачаг.
- 28 Лејсан јағыш
евини учуруб апарачаг.
Бәли, Аллаһын гәзәб кү-
нүндә селләр чошачаг.
- 29 Будур шәр адамын
Аллаһдан алдығы паж,
Будур Аллаһын она ајыр-
дығы мирас».
- 21** Әјјуб белә чаваб верди:
2 «Мәнә јахшы-јахшы
гулаг асын,
Онда мәнә тәсәлли вермиш
оларсыныз.
- 3 Бир аз сәбир един,
мән данышым,
Сонра лағ едәрсиниз.^b
- 4 Мәкәр мән шикајәтими
инсана әрз едирәм?
Белә олсајды,
һөвсәләм даралмазды?
- 5 Үзүмә бахын, мат галын,
Әлинизи
ағзынызын үстүнә гојун.
- 6 Бу һагда дүшүнәндә
өзүмә јер тапмырам,
Бүтүн бәдәним әсир.
- 7 Нә үчүн шәр адам
узун өмүр сүрүр,^b

ФӘС. 20

a Әј 15:21
Әј 18:5, 11

ФӘС. 21

b Әј 16:10, 20
Әј 17:2
Иб 11:36

v һб 1:3, 13

Сағ сүтун

a Әј 12:6
36 37:7
36 73:3
36 73:12
Әр 12:1

b 36 73:3, 5

v Әш 5:12
Әш 22:13
Ам 6:4, 5r 36 10:4, 11
36 73:3, 11f Чх 5:2
36 10:4
Һш 13:6

d Мл 3:14

e Лк 12:19, 20

ө 36 1:1

ж Мс 13:9
Мс 20:20
Мс 24:20

Јаша долур, вар-дөвләти
башындан ашыр?^a

- 8 Өвладлары даим көзүнүн
габағындадыр,
Нәвә-нәтичә көрүр.
- 9 Евиндә әмин-аманлыг вар,
горху-һүркүдән узагдыр,^b
Аллаһ дәјәнәјилә
ону вурмур.
- 10 Буғасы чүтләшир,
тохуму һәдәр кетмир,
Инәји доғур, бала салмыр.
- 11 Оғуллари дәстә-дәстә
чөлә гачыр,
Ушағлары атылыб-дүшүр.
- 12 Авазларыны гавалла, чәнк-
лә гоша јүксәлдирләр,
Неј сәси алтында
шадланырлар.^b
- 13 Онлар фираван
өмүр сүрүр,
Мәзара* да
раһатча енирләр.
- 14 Амма Аллаһа дејирләр:
“Биздән әл чәк!
Сәнин јолуну
танымаг истәмирик.^г
- 15 Гүдрәт Саһиби кимдир ки,
Она гуллуғ едәк?^f
Ону танымагла
нә газаначағы?^д”
- 16 Амма билирәм ки,
онларын фираванлығы
өз әлләриндә дејил.^e
Шәр адамын дүшүнчәси*
мәндән узагдыр.^ө
- 17 Чох көрмүсүнүз,
писләрин чырағы сөн-
сүн?^ж
Бәләја дүчар олсунлар?
Худавәнд гәзәбләниб
онлары мөһв етсин?
- 18 Онлар нә вахтса
күләјин говдуғу
саман чөпү кими,
- 21:13 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. 21:16
* Јахуд *мәсләһәти*; *фитнәси*.

- Гасырғанын совурдуғу чөр-чөп кими олублир?
- 19 Аллаһ адамын чэзасыны оғуларына сахлајачаг. Амма гој Худавэнд онун өзүнә чәкдирсин ки, о, буну билсин.^а
- 20 Гој о, мәһвини өз көзләри илә көрсүн, Гүдрәт Саһибинин гезәбини өзү ичсин.^б
- 21 Чүнки өмрүнүн ајлары јарыда кәсилсә,^в Өлүб-кедәндән сонра она нә, өвладлары илә нә олачаг?
- 22 Мәкәр кимсә Аллаһа билик верә биләр?^г О ки јүксәкләрдә оланлары мүһакимә едир.^ғ
- 23 Бир адам дәрд-сәри олмадан өлүр, Бәдәни күмраһ,^д
- 24 Будлары жоғун, Сүмүкләри гүввәтли һалда өлүр.
- 25 О бириси исә дәрд ичиндә, Һәјатдан кам алмамыш өлүр.
- 26 Икиси дә торпагда ујујачаг,^е Икисинин дә бәдәнинә гурдлар даращачаг.^ө
- 27 Сизин фикирләриниздән, Мәнә јаманлыг етмәк үчүн* гурдуғунуз фәнд-ләрдән акаһам.^ж
- 28 Дејирсиниз: “Һаны әсилзадәнин еви? Һаны шәр адамын чадыры, Һаны онун мәскәни?”^з
- 29 Јолчулардан сорагламадыныз? Онлары мүшаһидәсини аращдырыб-өјрәнмәдиниз ки,

21:27 * Дикәр вариант: *мәнә зүлл ет-мәк үчүн.*

ФӘС. 21

- а 36 11:6
Әш 26:11
- б 36 75:8
Әш 51:17
Әр 25:15
Бһ 14:10
- в 36 55:23
- г Әш 40:13, 14
Рм 11:34
1Кр 2:16
- ғ Әш 40:23
- д 36 49:17
36 73:12, 19
Мт 24:38, 39
Лк 12:19, 20
- е Әј 3:19
Вә 9:2
- ө Әј 24:20
- ж 36 59:3
- з Әј 20:5, 7
- Сағ сүтун**
- а Әј 3:17
- б Рм 5:12
- в Әј 16:2, 3
- ФӘС. 22**
- г Әј 2:11
Әј 4:1
- ғ Әј 15:14, 15
- д Әј 2:3
Әј 32:3
- е Әј 1:8
Әј 4:7
- ө Әј 31:19, 22
- ж Әј 31:17, 22

- 30 Фәләкәт күнүндә шәр адама аман верилир, Гезәб күнүндә о гуртулур?
- 31 Ким онун һәрәкәтини үзүнә вурар, Әмәлләринин һејфини чыхар?
- 32 Бәли, о, гәбиристанлыға апарылачаг, Гәбринин кешијиндә дурачаглар.
- 33 Торпаг она хош олачаг.^а Бүтүн бәшәр онун ардынча кедир,^б Ондан габаг кедәнләрин дә сајы билиммир.
- 34 Белә исә, бош тәсәллиз нәјимә кәрәкдир?^в Сөзләриниз башдан-баша јаландыр!»

22 Тәһмани Әлифәз^г белә чаваб верди:

- 2 «Инсандан Аллаһа нә фәјда? Ағыллы адамын Она нә хејри?»^ғ
- 3 Мәкәр сәнин сәләһлијин Гүдрәт Саһибинә лазым-дыр*?^д Јохса тәмиз һәјатынын Она хејри вар?»^е
- 4 Һеч мөминлијинә көрә Аллаһ сәнә чәза верәр? Сәнинлә чәкишәр?
- 5 Мәкәр бу, сәнин һәдсиз пислијинә көрә дејил? Битиб-түкәнмәјән тәгсир-ләринә көрә дејил?»^ө
- 6 Наһагдан гардашларындан киров көтүрүрсән, Чамааты сојуб лүт гојурсан.^ж
- 7 Јорғун адамдан бир гуртум сују, Ач адамдан бир тикә чөрә-ји әсиркәјирсән.^з

22:3 * Јахуд хошдур.

- 8 Торпаг күчлүнүн элиндәдир,^а
Орада севилиб-сечилмиш-
ләр жашајыр.
- 9 Сән исә дул гадынлары элибош гәјтардын,
Јетимләрин гол-ганадыны гырдын.
- 10 Буна көрә әтрафына тәләләр дүзүлүб,^б
Гәфил горху сәни сарсыдыр,
- 11 Буна көрә зүлмәтдәсән, көзүн көрмүр,
Азғын сулар сәни гәрг едир.
- 12 Мәкәр Аллах уча көјләрдә дејил?
Улдузлара бах, көр нечә жүксәкдәдирләр.
- 13 Сән исә дејирсән:
“Аллаһ нә билир?
Зүлмәтин архасындан
О, нечә мұһакимә едә биләр?”
- 14 О, көј гүббәси үзәриндә кәзишәндә
Булудлар Онун габағыны кәсир ки, көрмәсин”.
- 15 Сән пис адамларын гојдуғу
Гәдим јолла кедәчәксән?
- 16 Өлүм онлары вахтындан әввәл һаглајыб,
Бүнөврәләрени сел јујуб-апарыб.^в
- 17 Аллаһа дејирдиләр:
“Биздән әл чәк!
Гүдрәт Саһиби бизә нә едә биләр?”
- 18 Кәл ки онларын евини наз-немәтлә долдуран
О олуб.
(Мәнсә белә пис фикирләр-
дән узағам.)
- 19 Сәлеһләр онларын мәһви-
ни көрүб севинәчәк,
Мәсумлар онлара күләчәк:

ФӘС. 22

а Әј 31:25, 28

б Әј 18:5, 9

в Әј 4:18, 19

Сағ сүтүн

а Әј 11:13

б Әј 8:5, 6

в 1Пд 9:28

Әј 28:16

36 45:9

Әш 13:12

ФӘС. 23

г Әј 10:1

- 20 “Дүшмәнләримиз
гырылды,
Онлардан нә галдыса,
јаныб күл олду”.
- 21 Кәл сән Аллаһы таны,
онда раһатлыг тапарсан,
Хејир тапарсан.
- 22 Онун ағзындан чыхан
гануну ешит,
Сөзләрини
үрәјиндә^а сахла.
- 23 Гүдрәт Саһибинә тәрәф
гајытсан, әввәлки фира-
ванлығын гајыдар.^б
Һагсызлығы чадырындан
узаглашдырсан,
- 24 Гызыл күлчәләрени
торпаға,
Офир гызылыны^в
дашлы дәрәјә атсан,
- 25 Гүдрәт Саһиби
сәнин гызылын,
Сәнин халис күмүшүн
олар.
- 26 Гүдрәт Саһиби
сәнин севинчин олар,
Башыны галдырыб
Аллаһа бахарсан.
- 27 Она јалварарсан,
сәни ешидәр,
Нәзирләрини
јеринә јетирәрсән.
- 28 Нијәтләрин баш тутар,
Јолуна нур әләнәр.
- 29 Лакин ловғалансан,
рәзил оларсан.
Һәлим адамы исә
О хилас едәр.
- 30 О, мәсуму гуртарар.
Әлин тәмиздирсә, сән дә
мүтләг гуртуларсан».
- 23** Әјјуб белә чава верди:
2 «Бу күн дә шикајәтим
сәнкимәјәчәк.^г
Аһ-вај етмәкдән
тагәтим кәсилиб.

- 3 Каш Аллаһын јерини биләдим,^а
Онда бирбаша мөканына кедәрдим,^б
- 4 Ишими һүзурунда әрз едәрдим,
Бүтүн дәлилләримини онунә дүзәрдим.
- 5 Онун вердији чавабы биләрдим,
Сөзләринин үзәриндә дүшүнәрдим.
- 6 Мәкәр О,
бөјүк гүдрәти илә мәнимлә чәкишәрди?
Әсла! О, мәни мүтләг динләјәрди.^в
- 7 Орада әмәлисаләһ адам сәласини Онунла һәлл едә биләр.
Мән дә һакимимдән һәмишәлик бәрәәт алыб кедәрдим.
- 8 Амма шәргә кедирәм,
орада јохдур,
Кери гајыдырам,
Ону тапмырам.
- 9 О, солда чалышыр, амма
Она баха билмирәм,
Саға дөнүр,
јенә Ону көрмүрәм.
- 10 О исә тутдуғум јолу јахшы билир.^г
Онун сынағындан саф гызыл кими чыхарам.^д
- 11 Мән Онун аддымларынын изилә кетмишәм,
Онун јолуну тутмушам,
азмамышам.^е
- 12 Ағзындан чыхан әмрләри позмамышам,
Тәләб етдијиндән дә артығыны етмишәм.^в
- 13 О гәт етдисә, ким Она әнкәл ола биләр?^з
Көнүл нә истәсә,
ону да едәр.^ж

ФӘС. 23

а Өј 13:3
Өј 16:21

б Өј 31:37

в 36 22:24
Әш 57:16

г Өј 1:8
36 1:6
36 139:1

д Өј 31:6
36 17:3

е 36 18:21
36 44:18

в 36 119:11,
127
Өр 15:16

ө Рм 9:19

ж Сј 23:19
36 135:6
Әш 14:24
Әш 46:10

Сағ сүтүн

ФӘС. 24

а һб 1:2

б Гн 19:14
Гн 27:17
Мс 23:10
һш 5:10

в Гн 24:17

г 36 109:16
Мс 22:16
Әш 10:1, 2
Јр 5:4

д Өш 32:14
Өр 14:6

д Чх 22:26, 27
Гн 24:13

- 14 Мәнимлә бағлы нијјәтини ахырадәк јеринә јетирәчәк.

Һәлә нә гәдәр
белә ишләр көрәчәк!

- 15 Одур ки, Она көрә раһатлығым итиб,
Ону дүшүнәндә мәни горху басыр.

- 16 Аллаһ чәсарәтимини әлимдән алыб,
Гүдрәт Саһибини мәни горхуја салыб.

- 17 Анчаг мәни нә гаранлығы,
Нә дә үзүмү өртән зүлмәт сусдура билиб.

24 Нијә Гүдрәт Саһибини һөкм вахтыны тәјин етмир?^а

Нијә Ону таныјанлар
Онун күнүнү* көрмүр?

- 2 Адамлар сәрһәд нишанларыны дәјишдирир,^б
Гојун-гузулары оғурлајыб өз өрүшләринә апарыр.

- 3 Јетим-јесирин улағыны апарырлар,

Дул гадынын өкүзүнү киров көтүрүрләр.^в

- 4 Касыб-кусубу итәләјиб јолдан салырлар.

Дүнјанын фағырлары кизләнмәјә мәчбурдур.^г

- 5 Касыблар чөл ешшәји^д кими јемәк ахтарыр,
Балалары үчүн чөл-бијабанда чөрәк ахтарыр.

- 6 Башгасынын тарласында мәһсул топламалы олурлар*,

Шәр адамын үзүмлүјүндә башаг јығырлар.

- 7 Кечә чылпаг јатырлар,^е
Сојугда үстләрини өртмәјә һеч нәләри јохдур.

24:1 * Јәни Онун һөкм күнүнү.

24:6 * Дикәр вариант: тарлада јем топламалы олурлар.

- 8 Дагларда жаган лејсандан
исланьрлар,
Далдаланачаг тапмајыб
гајаја сыгынырлар.
- 9 Шәр адамлар атасыз уша-
ғы дөшдән ајырыр.^а
Јохсулларын палтарыны
киров көтүрүрләр.^б
- 10 Онлары вадар едирләр ки,
лүт, чылпаг,
Ач-јалавач тахыл дәрзлэри
дашысынлар.
- 11 Күнорта истиде
бағ һасарлары арасында
әлләширләр*,
Үзүмсыханда үзүм тапда-
лајыр, өзләри исә сусуз-
лугдан јанырлар.^в
- 12 Шәһәрдән өләнләрин
зарылтысы кәлир,
Ағыр јараланмыш адамлар
имдад диләјир,^г
Аллаһ исә бүтүн бунлара
мәһәл гојмур*.
- 13 Еләләри вар ки,
нура гаршы чыхыр,^д
Нурун јолуну танымыр,
Јоллары илә кетмирләр.
- 14 Гатил күн доғанда галхыр,
Фағыры, касыбы өлдүрүр,^д
Кечә исә оғурлуг едир.
- 15 Зинакар гаш гаралан вах-
ты көзләјир.^е
“Һеч ким мәни көрмәз!”^е —
дејиб үзүнү өртүр.
- 16 Онлар гаранлығда
ев јарыр,
Күндүз чөлә чыхмыр,
Күн ишығындан гачыр.^ж
- 17 Сәһәр онлар үчүн
зүлмәтә бәрәбәрдир,
Ахы зүлмәтин дәһшәти
онлара танышдыр.

24:11 * Дикәр вариант: *јағ сыхырлар.*24:12 * Дикәр вариант: *Аллаһ һеч кими төгсирли чыхармыр.***ФӘС. 24**

а 2Пд 4:1

б Чк 22:26, 27
Гн 24:13в Әр 22:13
Јр 5:4

г Вз 4:1

д Јһ 3:19

е 36 10:4, 8

ж Мс 7:8-10

ө 2Иш 12:9, 12
36 94:3, 7
Мс 30:20

ж Јһ 3:20

Сағ сүтуна Гн 28:15, 16
Мс 3:33б 36 49:13, 14
36 55:15
Лк 12:20в Мс 10:7
Вз 8:10
Вз 9:5г Вз 8:11
Өш 56:12
Лк 12:19д 36 11:4
Мс 5:21
Мс 15:3е 36 37:10
36 92:7
Јр 1:11

ж Вз 8:12, 13

ФӘС. 25ө Әј 2:11
өј 8:1

- 18 Ди кәл, сел-су онлары
сүрәтлә апарыр,
Торпаглары
ләнәтләнәчәк,^а
Үзүм бағларына
гајытмајачаглар.
- 19 Гураглыг вә исти
гары әридиб апардығы
кими,
Мәзар* да күнаһкары
апарачаг.^б
- 20 Анасы ону унудачаг,
торпаг гурду бәдәнини је-
јәчәк,
Хатирәләрдән силинәчәк.^в
Һагсызлыг ағачтәк
гырылыб-сыначаг.
- 21 Күнаһкар адам сонсуз га-
дыны сојуб-талајыр,
Дул гадына
һагсызлыг едир.
- 22 Аллаһ голузорлулары
гүдрәти илә јыхачаг.
Јүксәлсәләр дә, онларын
һәјагына зәманәт јохдур.
- 23 Аллаһ јол верир ки,
онлар архајын-архајын ја-
шасынлар,^г
Амма онларын һәр адды-
мына көз гојур.^д
- 24 Гыса мүддәтә учалыр,
сонраса јох олурлар.^д
Ашағы салынырлар,^е
һамы кими, онлары да јы-
ғырлар,
Сүнбүл кими кәсирләр.
- 25 Инди ким мәни
јаланчы чыхара биләр?
Ким сөзүмү
тәкзиб едә биләр?»
- 25** Шуһи Билдад^ө белә ча-
ваб верди:
- 2 «О, һөкмрандыр,
О, зәһмлидир,
Одур көјдә сүлһү
бәргәрар едән.

24:19 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

- 3 Ким Онун гошунларыны саја биләр?
Нуру кимин үзэринә доғ-маз?
- 4 Белә исә, фани инсан Аллаһын гаршысында һаглы чыха биләрми?^а
Гадыннан доғулан тэгсир-сиз* ола биләрми?^б
- 5 Бах, һәтта ај парлаг дежил, Онун көзүндә улдузлар белә, пак дежил.
- 6 О ки галды торпаг гурду олан фани инсан, Сохулчандан фәргләнмәјән бәшәр оғлу!»
- 26** Әјјуб белә чаваб верди:
2 «Күчсүз адама әчәб көмәк етдин!
Тагәтсиз голу әчәб хилас етдин!^в
- 3 Никмәтсиз адама нечә көзәл мәсләһәт вердин!^г
Ағыл-камалыны ортаја гојдун!
- 4 Бу сөзләри кимә дејирсән? Кимдән тәб алыб буңлары дејирсән?
- 5 Өлүмүн дустаглары тир-тир титрәјир. Онлар дәниздән, дәниздәки мәхлуглардан ашағыдадыр.
- 6 Аллаһын гаршысында Мәзар* чылпагдыр,^д
Гара торпаг^е ачыгдыр.
- 7 О, шимал сәмасыны бошлу-ғун үзэринә сәриб,^ж
Јери һечликдә асыб.
- 8 Сулары булудларына бүкүр ки,^з
Булудлар ағырлыгдан јыртылмасын.

25:4 * Јахуд пак. 26:6 * Ибр. шеол. Лү-ғәтә бах. # һәрфән: һәлак јери.

ФӘС. 25

а Әј 4:17, 18
Әј 22:3

б Әј 15:14, 15

ФӘС. 26

в Әј 16:2, 3

г Әј 12:2
Әј 17:10

д 36 139:8
Иб 4:13

е Әј 9:8
36 104:2
Өш 42:5

ж Мс 30:4
Вз 11:3

Сағ сүтун

а 36 97:2

б Мс 8:27
Өр 5:22

в 36 74:13
Өш 51:15

г Әј 9:13

д 36 92:5
Вз 3:11
Өш 55:9

е Әј 37:5

ФӘС. 27

е Әј 34:5

ж Пр 1:20
2Пд 4:27

з Јр 2:7
Өш 42:5
һә 17:25

- 9 Булудлары тахтынын үзэринә јајараг^а
Ону көздән кизләдир.

- 10 Суларын сәтһиндә үфүг чызыр,^б
Ишыгла гаранлыг арасын-да сәрһәд гојур.

- 11 Көјүн сүтунлары силкәләнир,
Онун сәсиндән донуб галыр.

- 12 О, гүввәтилә дәнизи чалхалајыр,^в
Дәниз әждаһасыны* һикмәтилә парча-парча едир.^г

- 13 Нәфәсилә* көјү ајдын едир,
Онун әли сүрүнән иланы әзир.

- 14 Бүтүн бунлар Онун ишлә-ринин бир зәррәсидир,^д
Онун һагғында ешитдији-миз зәиф бир пычылыты-дыр!
Бәс онда мөһтәшәм курул-тусуну ким анлаја би-ләр?»^е

- 27** Әјјуб сөзүнә давам етди:
2 «Әдаләти мәнә чох кө-рән,^ж мәни инчидән^з

Гүдрәт Саһибинә,
Аллаһа анд олсун!

- 3 Нә гәдәр ки нәфәсим кедиб-кәлир,
Бурнумда Аллаһын вердији руһ вар,^ж

- 4 Ағзымдан һеч бир һагсыз-лыг чыхмајачаг,
Дилим јалан данышмајачаг!

- 5 Әсла сизә һагг газандырмарам!

26:12 * һәрфән: раһабы. 26:13 * Јахуд күләкә.

Мэн сон нэфэсимэдэк
садиг галачагам*!^a

- 6** Салехлижими горујачагам,
элдэн вермэјэчэјэм!^b
Нэ гэдэр ки сагам, үрэјим
мэни гынамајачаг.
- 7** Гој дүшмэним пис адама,
Мэнэ һүчүм едэн күнаһка-
ра тај олсун.
- 8** Аллаһсыз адам мөһв олан-
да,^a Худаваңд чаныны
аланда,
Үмиди нэјэ галар?
- 9** Башына
дэрд-бэла кэлэндэ
Аллаһ онун фэрјадыны
ешидэчэкми?^г
- 10** Гүдрэт Саһиби
онун севинчи олачагмы?
О, Аллаһа кечэ-күндүз
јалварачагмы?
- 11** Сизэ Аллаһын гүдрэти һаг-
гында билик верэчэјэм*,
Гүдрэт Саһиби барэсиндэ
һеч нэ кизлэтмэјэчэјэм.
- 12** Экэр һамыныз
вэһјлэр алмысынызса,
Онда нијэ бош-бош
данышырсыныз?
- 13** Пис адамын
Аллаһдан алачағы пай,^г
Зүлмкарын
Гүдрэт Саһибиндэн
алачағы мирас будур.
- 14** Оғуллары чоһалса да,
гылынчдан өлэчэк,^д
Нэсли гарындолусу
чэрэк јемэјэчэк.
- 15** Ондан сонра сағ галанлар
бэладан тэлэф олачаг,
Дул галмыш арвадлары он-
лардан өтрү ағламајачаг.

27:5 * Јахуд тэмизлижими горујуб-сахла-
јачагам. 27:11 * Дикөр вариант: сизэ
Аллаһын эли илә билик верэчэјэм.

ФЭС. 27

a Өј 22:1, 5
Mc 27:11

b Өј 2:3

v Өј 13:15, 16
Өј 36:13

г Өј 35:12
36 18:37, 41
Mc 28:9
Өр 11:11
Јр 4:3

F 36 11:6
Ba 8:13
Mn 3:5

d Өс 9:7-10
Һш 9:13

Сағ сүтүн

a Mc 12:22
Mc 28:8
Ba 2:26

b Өш 1:8
Mpc 2:6

v 36 73:3, 19

г Mт 7:26, 27

F Өш 10:3
Am 2:14

d 36 83:15

e Mpc 2:15

ФЭС. 28

ө Mc 17:3
Mn 3:3

ж Гн 8:7, 9

16 Гум гэдэр күмүш
јығыб-топласа да,
Кил јығыны кими либасы
үст-үстэ јығса да,

17 Гој јығысын,
Онлары салех кејэчэк,^a
Күмүшүнү мәсүмлар бө-
лүшдүрэчэк.

18 Тикдији ев мөһкэм дејил,
санки, күвэ комасыдыр,
Көзэтчи чардағы^b кими-
дир.

19 О, варлы-һаллы јатачаг,
мөһсулу бичилмэјэчэк,
Бир дә көзүнү ачачаг ки,
лүт-үрјан галыб.

20 Дәһшәт үстүнэ
сел кими кэлэчэк,
Кечэ вахты туфан ону
алыб апарачаг.^a

21 Шәрг күләји ону совурачаг,
о јох олачаг,
Ону јериндэн сүпүрүб
апарачаг.^г

22 О гачыб чаныны гуртармаг
истәјәндэ^г
Күләк амансызчасына
үстүнэ атылачаг,^д

23 Өз мәскәниндән чәпик ча-
лыб бу адама лағ едэчэк,
Ону фитэ басачаг*.^e

28 Бәли, күмүшүн
мәдәни вар,
Гызылы сафлашдырмаг
үчүн јер вар.^ө

2 Дәмир торпагдан
чыхарылып,
Мис гајалардан алыныр.^ж

3 Инсан гаранлығы
мәғлуб едир,
Соначан зүлмәттә,
гаранлыгда
Филиз ахтарыр.

27:23 * Дикөр вариант: онлар мәскән-
ләриндән чәпик чалыб бу адама лағ
едэчәкләр, ону фитэ басачаглар.

- 4 Журдлардан узагларда,
инсан ајағы дэјмэмиш,
Хатырланмајан јерлэрдэ
мэдэн ачыр.
Бэзилэри кэндирдэн салла-
ныб ашағы енир.
- 5 Јерин үстүндэ
азугэ јетишир,
Алты исэ, санки, аловдан
тэлатүмэ кэлир*.
- 6 Орада дашларда көј јагут,
Торпагда гызыл вар.
- 7 Оранын јолуну
јыртычы гушлар билмэз,
Гара чалағанын
көзү көрмэз,
- 8 Мэғрур һејванлар
ораны тапдаламајыб,
Ораја кәнч асланын ајағы
дэјмэјиб.
- 9 Инсан эли
чахмагдашыны чапыр,
Дағлары
јериндэн ојнадыр.
- 10 Гајалыгда
су архлары^а ачыр,
Көзү һәр чүр гиймэтли
дашы сезир.
- 11 Чајларын мәнбэјинэ
бэнд гојур,
Кизлини ашкара чыхарыр.
- 12 Бэс һикмэти
һарадан тапмаг олар?^б
Дэрракэнин мәнбэји
һарадыр?^в
- 13 Онун гиймэтини
инсан билмэз,^г
О, ишыглы дүнјада*
тапылмаз.
- 14 Дэрин сулар дејир:
“Мэндэ јохдур!”
Дэниз дэ дејир:
“Мэндэ јохдур!”^д

28:5 * Көрүнүр, сөһбөт газынты ишлө-
риндөн кедир. 28:13 * Һөрфөн: *дири-
лөр өлкөсіндө.*

ФӘС. 28

а 2Пд 20:20
2См 32:30

б Мс 2:6
Јр 1:5

в Өј 28:28

г Мс 3:15

д Рм 11:34

Сағ сүтүн

а Мс 3:13, 14

б Өш 13:12

в Мс 16:16

г Мс 8:11
Мс 20:15

д Чх 28:15, 17

е Өј 28:12

вз 8:17
1Кр 2:8, 11

ө Јр 1:5

ж Мс 15:3
Зк 4:10
1Бт 3:12

з 36 148:8
Вз 1:6

и Өј 5:10
Өј 26:8
Өј 37:10
36 135:7
Мс 30:4
Өш 40:12

ы Зк 10:1

ј Өј 38:25

- 15 О, саф гызылла алынмаз,
Онун дэјериндэ
күмүш чэкилэ билмэз,^а
- 16 Офир гызылына,^б
Дамарлы эгигэ,
көј јагута сатылмаз.
- 17 Гызыл вэ шүшэ
она тај ола билмэз,
Халис гызыл
габа дэјишилмэз.^в
- 18 Јанында мэрчанын,
дағ бүллунун ады белэ,
чэкилмэз,^г
Чүнки һикмэт мирваридэн
дэ гиймэтлидир.
- 19 Куш топазы^д
она тај ола билмэз,
Ону эн саф гызыла
ала билмэзсэн.
- 20 Бэс һикмэт
һарадан кэлир?
Дэрракэнин мәнбэји
һарадыр?^е
- 21 О, бүтүн чанлыларын кө-
зүндөн кизлидир,^ө
Көјдэ учан гушлардан да
кизләдилиб.
- 22 Һалак вэ өлүм дејир:
“Гулағымыз анчаг
сорағыны ешидиб”.
- 23 Онун мэскэнини
јалныз Аллаһ билир,
О билир ону
нечэ тапмаг олар.^ө
- 24 Чүнки О, дүнјанын учгар-
ларынадэк бахыр,
Сэма алтында
һәр шеји көрүр.^ж
- 25 О, күлэжэ^з күч верэндэ,
Сулари өлчөндө,^и
- 26 Јағыша ганун гојанда,^и
Гара булуда, шимшэжэ^и
јол чызанда,^и
- 27 Һикмэти көрдү,
ону изаһ етди,

Ону назырлады,
ону сынады.

28 Инсана деди:

“Јеһовадан горхмаг,
бах будур һикмәт,^a

Писликдән узаг дурмаг,
будур дәрракә!”^b

29 Әжүб сөзүнә давам етди:

2 «Каш өтән чағларыма
гайыда биләдим,

Аллаһын мәни
һифз етдији күнләрә.

3 О вахтлар чырағы
башымын үстүндә
ишыг сачарды,

Онун нуру илә гаранлығы
ярыб-кечәрдим.^b

4 Һәҗатымын чошгун чағла-
рыны јашајырдым,
Чадырымда Аллаһын
достлуғуну дүјурдум,^c

5 Гүдрәт Саһиби
һәлә мәнимлә иди,
Балаларым*
әтрафымда иди.

6 О вахтлар ајағларым гајмаг
ичиндә иди,
Гајалардан мәнә
јағ сүзүлүрдү.^c

7 Шәһәр дарвазасына
чыхардым,^d
Мејданда әjlәшәрдим.^e

8 Чаванлар мәни көрәндә
јол верәрди,
Һәтта јашлылар
ајаға дуруб дајанарды,^e

9 Башчылар
сусуб данышмазды,
Әлләри илә
ағзыны јумарды.

10 Бәјләр дилини ударды,
Сәсләри чыхмазды.

11 Сөһбәтими ешидәнләр
барәмдә хош сөзләр де-
јәрди,

29:5 * Јахуд нөкәрләрим.

ФӘС. 28

a Гн 4:6
36 111:10
Мс 9:10
Вз 12:13
Рм 1:20

b Мс 3:7

ФӘС. 29

a 36 18:28
36 119:105

г 36 25:14
Мс 3:32

f Гн 32:13
Гн 33:24

d Рт 4:1
Мс 31:23

e Нә 8:1

ө Лв 19:32

Сағ сүгүн

a Мс 21:13
Мс 24:11

b Јг 1:27

a Гн 24:12, 18

г Гн 10:17, 18

f Лк 14:13
Јг 1:27

d Мс 29:7

e 36 58:6
Мс 30:14

ө Јр 25:8
2Пд 22:20

ж өј 29:9

з 36 72:6
Мс 16:15

Мәни көрәнләр
хејримә данышарды.

12 Чүнки мән
имдад диләјән касыбы,^a
Јетими, кимсәсизи
гуртарырдым.^b

13 Һәлакдан гуртардығым фә-
гирләр мәнә
хејир-дуа верәрди,^b
Дул гадынын гәлбини
шад едәрдим.^c

14 Мән сәлһлији кејинирдим,
Әдаләтим мәнә әба кими,
чалма кими иди.

15 Корлара көз,
Топаллара ајаг идим,

16 Касыблара ата идим,^f
Јадларын ишинә
бахардым,^d

17 Күнаһкарын
әнкини әзәрдим,^e
Овуну дишиндән дартыб
алардым.

18 Дејәрдим: “Күнләрим
гум гәдәр олачаг,
Сон нәфәсими
очағымда верәчәјәм,^e

19 Көкләрим
сулара кедиб-чыхачаг,
Будағларымда
шеһ кечәләјәчәк.

20 Шөһрәтим солмајачаг,
Әлимдә каманың
дөнә-дөнә атачаг”.

21 Инсанлар мәни
интизарла динләјәрди,
Сусуб мәсләһәтими
көзләјәрди.^ж

22 Сөзүмүн үстүндән демәјә
сөз тапмаздылар,
Сөзүм онларын гулағына
хош кәләрди.

23 Јағышы көзләјәнтәк
мәни көзләјәрдиләр,
Сөзләrimi баһар јағышы-
тәк ичәрдиләр.^з

- 24 Үзләринә күлүмсәјәндә көзләринә инанмаздылар, Үзүмүн нуру онлара архајынлыг верәрди*.
- 25 Башчы кими онлара јол көстәрәрдим. Мән гошунларынын ичиндә падшаһ кими,^а Јаслылара тәсәлли верән кими јашајырдым.^б
- 30** Амма инди дүнәнки ушаглар һалыма күлүр.^в Вахтилә онларын аталарыны сүрүмү горујан итләрин јанына гојмаздым.
- 2 Онларын күчү нәјимә лазым иди? Онларда чан галмајыб,
- 3 Јохсуллуғ, ачлыг тагәтләрини кәсиб. Виран галмыш, бәрбад олмуш Гуру торпағы чәјнәјирләр.
- 4 Коллуғдан дузлу битки јығырлар, Сүпүркә колунун көкләрини јејирләр.
- 5 Чамаат онлары ел арасындан говур,^г Оғру кими үстләринә чығырыр.
- 6 Онлар дәрә јамачларында, Торпагдакы, гајалардакы ојугларда јашајырлар.
- 7 Коллуғдан гышгырырлар, Кичиткән алтында бир-биринә гысылырлар.
- 8 Ахмагларын, адсыз-сансыз адамларын оғуллары кими Мәмләкәтдән говулурулар.

29:24 * Дикәр вариант: үзүмүн нуруну туттуңлашдырмаздылар.

ФӘС. 29

а Әј 1:3

б Ва 7:2

ФӘС. 30

в Әј 12:4

г Јр 4:12
36 109:10
Дн 4:25

Сағ сүгүн

а Әј 17:6

б 36 69:12
Мрс 3:14

в Әј 19:13

г Сј 12:14
Гн 25:9
Әш 50:6
Мт 27:30

ф Әј 16:2
36 69:26

д 36 22:14

е Әј 10:15

ө 36 6:2

ж Әј 2:8, 13
Әј 7:4

- 9 Инди исә мәни мәсхәрәјә гојрулар,^а Маһны гошуб лағ едирләр.^б
- 10 Мәндән икраһ едир, кен кәзирләр,^в Чәкинмәдән үзүмә түпүрүрләр.^г
- 11 Чүнки Аллаһ јарағ-јасағымы алды, мәни зәлил етди, Онлар да габағымда азғынлашыблар.
- 12 Сағ тәрәфдән дәстә илә үстүмә кәлирләр, Мәни гачағ едирләр, Јолумда өлүм сәдләри гојрулар.
- 13 Јолуму бәрбад едирләр, Дәрдимә дәрд гатырлар,^д Габагларыны алан јохдур*.
- 14 Елә бил, дивардакы ири јарыгдан чыхырлар, Виранәлијин ортасында пејда олурулар.
- 15 Дәһшәт мәни чулғајыб, Санки, ләјагәтими күләк созуруб апарыр, Гуртулушум булуд кими тез кечиб-кедир.
- 16 Чаным әлдән кедир,^е Гара күнләр мәни һаглајыб,^ө
- 17 Кечәләр ағрыдан сүмүкләрим дешилир,^ө Бәдәним көнәјир, ағры кәсилмир.^ж
- 18 Шиддәтиндән палтарым корланыб*, Јахалыг кими мәни боғур.
- 19 Аллаһ мәни палчыға батырыб, Тоз кими, күл кими олмушам.

30:13 * Дикәр вариант: һеч кимдән көмәк дә алмырлар. 30:18 * Дикәр вариант: шиддәтли өзәбдан көркәмим дәјишиб.

- 20 Сәндән имдад диләжирәм,
амма чаваб вермирсән,^a
Дуруб дажанмышам, Сән
исә һеј мәнә бахырсан.
- 21 Мәнә гаршы
рәһмсиз олмусан,^b
Әлинин бүтүн күчү илә һү-
чум едирсән.
- 22 Мәни галдырыб
күләклә совурусан,
Туфанын ичиндә
чалхалајырсан*.
- 23 Билирәм ки, мәни өлүмә,
Һамынын кедәчәји евә
јоллајачасан.
- 24 Амма гара күнүндә имдад
диләјән, тапданыб-әзил-
миш инсана^b
Һеч ким әл галдырмаз.
- 25 Мәкәр мән дара дүшәнләр
үчүн ағламырдым?
Мәкәр касыблардан өтрү
үрәјим ағрымырды?^г
- 26 Јахшылыг көзләдијим јер-
дә јаманлыг кәлди,
Ишыг көзләјәркән
зүлмәт кәлди.
- 27 Тәлатүм ичиндәјәм,
раһатлығым јохдур,
Гара күнләрлә үзләшдим.
- 28 Күнәш шәфәг сачмыр, гәм-
гүссә ичиндә кәзирәм,^г
Чамаат арасында
галхыб гышгырырам,
имдад диләжирәм.
- 29 Мән чагаллара
гардаш олмушам,
Дәвәгушу^a балаларына јол-
даш олмушам.
- 30 Дәрим гапгара гаралыб, тө-
күлүб,^o
Сүмүкләрим
истидән* јаныр.
- 31 Чәнким анчаг ағы дејир,
Нејим ағлајыр.

30:22 * Дикер вариант: мәни әзиб јох едирсән. 30:30 * Дикер вариант: гыз-дырмадан.

ФӘС. 30

a Әј 19:7

36 22:2

b Әј 7:20

Әј 19:6

в Әј 13:25

г Мс 14:21

Мс 14:31

Мс 19:17

f 36 38:6

36 42:9

36 43:2

d Ми 1:8

e Әј 7:5

Мрс 4:8

Сағ сүгүн

ФӘС. 31

a Мс 6:25, 26

Мт 5:28

b Әј 31:9, 10

в Әј 20:26-29

36 73:3, 18

Мс 10:29

г Јр 16:13

2См 16:9

36 139:3

Мс 5:21

Әр 32:19

f 36 26:5

Мс 6:16, 18

d 1Иш 2:3

e Әј 2:3

Әј 27:5

36 7:8

ө Гн 11:16

Әр 10:23

ж Сј 15:39

Ва 11:9

Һә 6:9

Мт 5:29

1Јһ 2:16

з Лв 26:16

и Әј 31:1

Мт 5:28

ы Әј 24:15

j 2Иш 12:9, 11

Әр 8:10

к Јр 38:24

Лв 20:10

Гн 22:22

31 Көзләримлә
әһд бағламышам,^aБир гыза пис көзлә
нечә баха биләрәм?^b2 Белә етсәм, Аллаһ мәнә
һансы пајы верәр?Учалардакы Гүдрәт Саһи-
би һансы мирасын верәр?3 Мәкәр һагсызларын башы-
на бәла кәлмир?Бәдбәхтлик бәдәмәл адам-
лара үз вермир?^в4 Мәкәр О, мәним јолларымы
көрмүр?^гМәкәр һәр аддымымы
сајмыр?5 Һеч мән јалан јолунда*
аддымламышам?Һилә-кәләк далынча
гачмышам?^г6 Гој Аллаһ мәни
дүз тәрәзидә чәксин,^aСадиғ олдуғуму көрсүн.^o7 Әкәр ајағым
һаг јолундан чыхыбса,^oҮрәјим көзләримин ардын-
ча кедибсә,^ж

Әлим чиркаба булашыбса,

8 Гој сәпдијим тохуму
башгасы јесин,^зӘкдијим көкүндән
гопарылсын*.9 Әкәр бир гадынын торуна
дүшмүшәмсә,^иГоншумун гапысыны
пусмушамса,^ж10 Гој арвадым башгасынын
дәнини үјүтсүн,Онун јанына
јад кишиләр кирсин.^ј11 Ахы бу, абырсыз һәрәкәт
оларды,Мәһкәмәлик иш
сајыларды.^к

31:5 * Дикер вариант: фырылдагчылар-ла гоша. 31:8 * Јахуд нәслимин көкү кәсилсин.

- 12 Бу, мөһведичи жангын оларды,^а
Мөһсулumu көкүнэдэк
жандыран алов оларды.
- 13 Экәр гул-гарабашымын шикајетини рәдд едиб,
Һагсызлыг етмишәмсә,
- 14 Аллаһла үз-үзә дајананда
нә едәрәм?
Мәни һагг-һесаба чәкәндә
нә чаваб верәрәм?^б
- 15 Мәкәр ана бәтниндә
мәни јарадан
онлары да јаратмајыб?^в
Һәр биримизә бәтндә
гурулуш верән О дејил?^г
- 16 Экәр касыба истәдијини
вермәмишәмсә,^д
Дул гадынын көзүнү
кәдәрә гәрг етмишәмсә,^е
- 17 Тикәми тәк јејиб
Јетимә вермәмишәмсә^ж
- 18 (Һәрчәнд кәнчлијимдән
бәри она аталыг етмишәм,
Ушаглыгымдан бәри
дул гадыны ганадым алтына алмышам),
- 19 Экәр үстүнү өртмәјә
бир шеји олмајан касыбы,
Әјин-башы олмадыгын­дан
тәләф оланы көрүб
јан кечмишәмсә,^з
- 20 О, гојунларымын јуну илә
исинәндә
Мәнә алгыш охумајыбса,^и
- 21 Шәһәр дарвазасында^а мән­
дән көмәк уман* јетимә
Јумруг көстәриб
һәдәләмишәмсә,^б
- 22 Гој голум чийимдән
гопуб дүшсүн,
Әлим дирсәкдән
гырылсын.

31:21 * Дикәр вариант: шәһәр дарваза­сында тәрәфдарларымы көрөндә.

ФӘС. 31

- а Мс 6:25-27
Мс 7:27
- б Мс 22:22, 23
Өш 10:1-3
- в Әј 34:19
Мс 14:31
Мс 22:2
Мн 2:10
- г Зб 139:16
- д Гн 15:7, 8
- е Гн 10:18
Мс 28:27
- ж һа 18:5, 7
Јр 1:27
1Јһ 3:17
- з Әш 58:7
Лк 3:11
Јр 2:15, 16
- и Гн 24:13
- а Мс 31:23
- и Мс 14:21
- Сағ сүтүн**
- а Зб 49:6, 7
1Тм 6:17
- б Гн 8:17, 18
- в Әс 5:11
Зб 62:10
Мс 11:28
- г Гн 4:19
- д Мс 17:5
Мс 24:17, 18
- е Мр 5:44
Рм 12:14
- ж Јр 18:5
Рм 12:13
- з Јр 19:1, 3
Иб 13:2
1Бт 4:9
- и Јр 3:8
Мс 28:13
һә 5:8

- 23 Ахы Аллаһын бәласындан
горхурдум.
Онун эзәмәти гаршысында
дура билмәздим.
- 24 Экәр гызыла
күвәнмишәмсә,
Јахуд сағ гызыла: “Архам
сәнсэн”,^а — демишәмсә,
- 25 Экәр вар-дөвләтимин
чохлуғу илә,^б
Мал-мүлкүмүн чохлуғу илә
фәхр етмишәмсә,^в
- 26 Экәр парлајан күнәшә,
Фүсункарлыгла кәрдиш
едән аја баханда^г
- 27 Көнлүм
кизличә алданыбса,
Әлимлә
онлара өпүш көндәриб
ситајиш етмишәмсә,^д
- 28 Бу да мөһкәмәлик иш
оларды,
Чүнки көјдәки Аллаһы
данмыш олардым.
- 29 Һеч мән дүшмәнимин
һәлакына севинмишәм?^е
Јахуд башына бәла кәлән­
дә шадланмышам?
- 30 Јох, гојмамьшам дилим кү­
наһа батсын,
Онун чанына
гарғыш етмәмишәм.^ж
- 31 Мәкәр чадырымдакы
адамлар
“Онун вердији јемәкдән
дојмајан тапылармы?” де­
мирдиләр?^з
- 32 Бир гәриб дә кечә
күчәдә галмазды,^и
Гапым јолчуларын үзүнә
ачыг иди.
- 33 Мәкәр башгалары кими
асилијими өрт-басдыр ет­
мишәм,^а
Тәгсирими гојнумда
кизләтмишәм?

34 Олмаја, чамаатын фикрин-
дэн горхдуғум үчүн,
Ел нифрэтиндэн дәһшәтә
кәлдижим үчүн
Сусмушам, гапыдан бајыра
чыхмамышам?

35 Каш мәни бир динләјән
олајды!^а
Сөзүмүн ахырында
имза гојардым.
Гој Гүдрәт Саһиби
мәнә һај версин!^б
Каш рәгибим бүтүн идди-
сыны бир сәнәдә жазајды!

36 Ону чијнимдә
кәздирәрдим,
Тач кими башыма
гојардым.

37 Аддымбашы Она
һесабат верәрдим,
Һүзуруна алныачыг,
шаһзадә кими кәләрдим.

38 Әкәр торпағым мәнә көрә
фәрјад едибсә,
Шырымлары
биркә ағлајыбса,

39 Әкәр мәһсулуну
һавајы јемишәмсә,^в
Торпаг саһибләрини
чар-начар гојмушамса,^г

40 Онда гој буғда јеринә
гангал,
Арпа әвезинә
алаг* јетирсин».
Бурада Әјжубун сөзләри
битир.

32 Беләчә, бу үч киши даһа
чаваб вермәди, чүнки
Әјжуб өз салеһлијинә әмин
иди.^ф **2** Амма Рам нәслиндән
бузи^а Бәрәкил оғлу Әлиһу
бәрк гәзәбли иди. О, Әјжу-
ба чох һирсләнмишди, чүн-
ки Әјжуб Аллаһы јох, өзү-
нү һағлы чыхармаға чалышыр-

31:40 * Јахуд пис ијли алаг оту.

ФӘС. 31

а Әј 19:7

б Әј 13:22

в Јр 5:4

г 1Пд 21:15

ФӘС. 32

ф Әј 6:29

Әј 27:6

д Јр 22:20, 21

Сағ сүтун

а Әј 10:2, 3

б Чх 20:7

Әј 4:18-20

Әј 22:2, 3

Әј 25:5, 6

Әј 42:8

в Лв 19:32

г Әј 15:10

ф 1Тм 5:1

1Бт 5:5

д 1Пд 3:12

1Пд 4:29

Әј 35:11

Мс 2:6

Ва 2:26

Дн 1:17

Мт 11:25

Јр 1:5

е 36 119:100

Ва 4:13

ө Мс 15:28

ж Јр 1:19

ды.^а **3** Әјжубун үч јолдашына
да бәрк гәзәбләнмишди, чүн-
ки онлар Әјжуба дүзкүн чаваб
верә билмәмиш, Аллаһ һағда
һаһаг сөзләр сөйләмәшидиләр.^б
4 Әлиһу онлардан јашча ки-
чик иди, буна көрә Әјжуба сөз
демәк үчүн дуруб көзләјирди.^в
5 Көрәндә ки, бу үч нәфәрин
даһа демәјә сөзү јохдур, гәзәб-
дән алышыб-јанды. **6** Белә-
ликлә, бузи Бәрәкил оғлу Әли-
һу сөзә башлады:

«Мән чаванам,

Сиз исә аһыл јашдасыныз.^г

Буна көрә һөрмәт едиб

сәсими чыхармадым,^ф

Билдикләримни данышмаға
чүрәт етмирдим.

7 Дедим: “Гој јаш данышсын,
Гој узун өмүр
һикмәт өјрәтсин”.

8 Лакин инсана дәрракә ве-
рән ондакы руһдур,
Гүдрәт Саһибинин
нәфәсидир.^д

9 Ағыл тәкчә јашда дејил,
Дүзкүнлүјү анчаг аһыллар
анламыр.^е

10 Буна көрә дејирәм:

“Мәнә гулаг асын,

Мән дә билдикләримни
сөйләјим”.

11 Бахын, сиз данышанда
мән көзләдим.

Сиз сөз ахтараркән^ө

Фикирләринизә

гулаг асдым.^ж

12 Диггәт кәсилдим,

Һеч бириниз Әјжубун

сәһв олдуғуну көстәрә

билмәдиниз,

Онун дәлилләринә

чаваб верә билмәдиниз.

13 Буна көрә дә:

“Биз һикмәт саһибијик,

Ону тәкзиб едән инсан
дежил, Аллахдыр”, —
демәјин!

14 Онун сөзләри
мәнә жөнәлмәмишди,
Она чавабым да сизин дә-
лилләринизлә олмајачаг.

15 Онлар чашыб галыб,
ағызларыны јумублар,
Демәјә сөз тапмырлар.

16 Көзләдим,
даһа данышмадылар,
Лал-динмәз дурублар,
чаваб вермирләр.

17 Мән дә сөзүмү дејәчәјәм,
Билдикләrimi сөјләјәчә-
јәм.

18 Чүнки синәм
сөзлә долудур,
Ичимдәки руһ
мәни вадар едир.

19 Ағзы бағлы шәраб кимидир
ичим,
Тәзә тулуг кими инди парт-
лајачаг.^а

20 Гој бир кәлмә дејим,
раһатланым,
Ағзымы ачыб данышым.

21 Һеч кимин тәрәфини
тутмајачағам,^б
Һеч бир инсана
јалтагланмајачағам,

22 Мән јалтағлыг нәдир
билмирәм.

Белә етсәм, Јарадан
мәни дәрһал јох едәр!

33 Инди исә, Әјјуб,
мәни динлә,
Сөзләримә гулаг ас.

2 Ағзымы ачаҗағам,
Дилим данышачаг.

3 Сөзләрим үрәјимин дүзлү-
јүндән хәбәр верир,^в
Дилим билдикләrimi
дүз данышачаг.

ФӘС. 32

а Мт 9:17

б Лв 19:15
Мс 24:23
Јр 3:17

ФӘС. 33

в Мт 12:34
Лк 6:45

Сағ сүтун

а 36 119:73

б Јр 2:7
Вз 12:7
Һв 17:25

в Јр 2:7

г Әј 10:7
Әј 16:16, 17
Әј 23:11

Ғ Әј 29:14

д Әј 13:24
Әј 16:9
Әј 19:11

е Әј 13:27
Әј 14:16
Әј 31:4

ө Әј 12:13
36 8:4
Әш 40:25
Әш 55:9

ж Әш 45:9
Рм 9:20

з Әј 13:24

и Сј 12:6
Дн 4:5

4 Мәни јарадан
Аллаһын руһудур,^а
Мәнә һәјат верән Гүдрәт
Саһибинин нәфәсидир.^б

5 Бачарырсанса,
мәнә чаваб вер,
Дәлилләрини кәтир,
чых гаршыма.

6 Бах, Аллаһын өнүндә
мән дә, сән дә ејнијик,
Мән дә килдән
дүзәлдилмишәм.^в

7 Буна көрә мәндән горхма,
Сөзләрим ағыр олуб
сәни әзмәсин.

8 Анчаг дедикләрин
гулағымдадыр,
Сөзләрини инди дә
ешидирәм.

9 Дејирсән: “Мән пакам,
тәгсирсизәм,^г
Тәмизәм,
гәбаһәтим јохдур.^Ғ

10 Лакин Аллаһ мәнә гаршы
бәһанә ахтарыб,
Мәни Өзүнә
дүшмән саныр.^д

11 Ајағларыма
бухов вурурсан,
Бүтүн јолларымы
арашдырырсан”.^е

12 Бу јердә сән һағсызсан,
будур сәнә чавабым:
Аллаһ фани инсандан
гат-гат үстүндүр!^ө

13 Нијә Ондан
шикајәтләнирсән?^ж
Сәнин һеч бир сөзүнә
чаваб вермәдији үчүн?^з

14 Һеч ким мәһәл гојмаса да,
Аллаһ бир кәрә дејир,
ики кәрә дејир

15 Кечә јухуда, рәјада,^и
Инсан
дәрин јухуја кедәндә,
Јатағында ујујанда.

- 16 О вахт онун гулағыны ачыр,^а
Она нәсирәтини ашылајыр ки,
- 17 Инсаны пис әмәлдән дөндәрсин,^б
Тәкәббүрдән узаг сахласын.^в
- 18 Аллаһ инсанын чаныны гәбирдән*,^г
Һәјатыны гылынчдан горујур.
- 19 Һәм дә јатағында чәкдији ағылар,
Сүмүкләриндә кәсилмәјән сызылтылар инсана нәсә өјрәдир.
- 20 Бүтүн варлығы илә чөрәкдән икраһ едир,
Ләзиз тәамы белә, рәдд едир.^д
- 21 Әти әријиб јох олур,
Сүмүкләри үзә чыхыр.
- 22 Чаны гәбрә,
Һәјаты өлүм кәтирәнләрә јахынлашыр.
- 23 Бир гасид*,
Мининин ичиндән бир һавадар
Инсана әмәлисәләһлији өјрәдәрсә,
- 24 Аллаһ она лүтф кәстәриб дејәр:
“Ону гәбирдән гуртар!”^е
Мән фидјә тапмышам!^в
- 25 Гој бәдәни кәнчлик чағындакындан да тәрәвәтли* олсун,^г
Чаванлыгдакы күмраһлыгына гајытсын”.^д
- 26 О јалварар,^е
Аллаһ ону гәбул едәр.
О, севинч һајгыртысы илә Аллаһын чамалына бахар,

33:18 * Јахуд чухурдан. 33:23 * Јахуд мөләк. 33:25 * Јахуд сағлам.

ФӘС. 33

а Әј 36:10

б Јр 20:6, 7
Мр 27:19

в Дн 4:24, 25

г Јр 31:24

д 36 107:17, 18

е Әј 14:13

е Әј 19:25
Мр 20:28

ө 2Пд 5:14

ж Гн 34:7
Әј 42:16
36 103:3-5

з 36 30:8

Сағ сүтүн

а 2Иш 12:13
36 32:5
Мс 28:13
Лк 15:21
1Јһ 1:9б 36 19:14
Өш 38:17

в 36 56:13

Аллаһ да фани инсаны јенидән Өз доғрулуғуна говушдуар.

- 27 Онда инсан башгаларына чар чәкәр:
“Күнаһ етдим,^а
дүзү әјри етдим,
Лакин лајигли чәзамы алмадым*.”
- 28 О, чанымы гуртарды, гәбрә дүшмәјә гојмады,^б
Һәјат нуру көрәчәјәм”.
- 29 Бәли,
Аллаһ бүтүн бунлары Инсан үчүн ики дәфә, үч дәфә едир ки,
- 30 Ону гәбирдән гајтарсын,
Һәјат нуру илә ишыгландырсын.^в
- 31 Диггәт вер, Әјјуб,
бир гулаг ас!
Сүкут ејлә, гој сөзүмә давам едим.
- 32 Кәл ки демәјә сөзүн варса, де мәнә.
Даныш, сәни һағлы чыхармаг истәјирәм.
- 33 Амма сөзүн јохдурса, мәни динлә,
Сүкут ејлә, гој сәнә һикмәт ашылајым».
- 34** Сонра Әлиһу деди:
2 «Еј һикмәтлиләр,
сөзүмү динләјин,
Еј билик саһибләри,
мәнә гулаг асын.
- 3 Дил јемәјин дадыны дудуғу кими,
Сөзүн дә хиридары гулагдыр.
- 4 Кәлин арамызда арашдыраг,
Нәјин доғру, нәјин јахшы олдуғуна гәрар верәк.

33:27 * Дикәр вариант: бу, мәнә һејир кәтирәмәди.

- 5 Чүнки Өжүб дејир:
“Мән наглыјам,^а
Лакин Аллах мөндөн
эдалети эсиркэјиб.^б
- 6 Лажиг олдугум һөкм барэдэ
һеч јалан данышараммы?
Тэгсирим јохдур, амма
јарам сағалмаздыр”.^в
- 7 Өжүб кимиси вармы?
О, ришхөндлөри су кими
гуртум-гуртум ичир.
- 8 О, бөдөмөл адамларла
јолдашлыг едир,
Башына шөр адамлар
топлашыб.^г
- 9 Чүнки о дејир:
“Аллаһы разы салмаг
Инсана хөјир кәтирмөз”.^д
- 10 Инди мәнә гулаг асын,
еј агилләр!
Аллаһ
гәтијән пислик етмөз,^е
Гүдрәт Саһиби
һагсызлыг етмөз!^ө
- 11 О, инсана
эмәлләринә көрә,
Тутдуғу јола көрә
өвөз вөрөчөк.^ө
- 12 Аллаһ
гәтијән пислик етмир,^ж
Гүдрәт Саһиби
эдалети тәһриф етмир.^з
- 13 Ким дүнјаны
Она әманәт едиб?
Ким бүтүн дүнјаны
Онун ихтијарына вериб?
- 14 Әкәр инсанларла
көзүнү зилләјиб,
Онларын руһуну, нәфәсини
көтүрүрсә,^и
- 15 Һамысы мөһв олар,
Бүтүн бөшәр
торпаға гајыдар.^и
- 16 Дәрракәниз варса,
бунларла диггәт јетирин,

ФӘС. 34

а Өј 29:14
Өј 33:9
б Өј 27:2
в Өј 9:17, 18
г Мс 1:10, 15
Мс 4:14
д Өј 9:22-24
Өј 35:3
е Өј 18:25
2См 19:7
36 92:15
ж Гн 32:4
Рм 9:14
И6 6:10
ө 1См 28:9
36 62:12
Мс 24:12
Өр 32:19
Һә 33:20
Рм 2:6
2Кр 5:10
Гт 6:7
1Бт 1:17
Вһ 22:12
ж Јр 1:13
з 36 89:14
36 97:2
36 99:4
Рм 2:11
и 36 104:29
Вз 12:7
Өш 42:5
Һә 17:25
ы Јр 3:19
36 146:4
Вз 3:20

Сағ сүтүн

а Чх 22:28
Вз 8:2-4
Вз 10:20
б Гн 10:17
2См 19:7
Һә 10:34
Рм 2:11
Еф 6:9
в Өј 31:13-15
Мс 22:2
г 36 73:3, 19
Һә 12:21-23
д Чх 12:29
Дн 5:30
е Јр 6:5
2См 16:9
Өј 31:4
Мс 5:21
Мс 15:3
Өр 16:17
Өр 32:19
1Бт 3:12
ө 36 139:11, 12
Өш 29:15
Өр 23:24
Ам 9:3
И6 4:13
ж Һә 21:26, 27
Дн 2:21
Дн 4:25
з Һш 7:2
и 1Иш 4:17
Дн 5:30

Сөзүмә диггәтлә
гулаг асын.

- 17 Һеч эдаләт дүшмәни дә
ағалыг едәр?
Ихтијар саһиби салеһдир-
сә, ону мұһакимә едәрсин-
низ?
- 18 Падшаһа: “Јарамазсан”,
Әсилзадәјә: “Шәр адам-
сан”, — дејәрсиниз?^а
- 19 Аллаһ башчыларла
үзкөрәнлик етмир,
Варлы илә қасыб арасында
фәрг гојмур.^б
Чүнки һамысыны
Онун әлләри јарадыб.^в
- 20 Онлар бир көз гырпымын-
да,^г һәтта кечә јарысы^д
өлә биләрләр.
Онлар силкәләнир
вә көчүб кедирләр.
Гүдрәт саһибләри дә инсан
әли дәјмәдән јерләрин-
дән көтүрүлүрләр.^е
- 21 Аллаһ инсанын јолларына
бахыр,^ө
Атдығы һәр аддымы көрүр.
- 22 Елә бир гаранлыг,
елә бир зүлмәт јохдур ки,
Бөдөмөл адам орада
кизләнә билсин.^ө
- 23 Аллаһ һеч кимә
вахт тәјин етмир ки,
Онун һүзуруна
мәһкәмәјә кәлсин.
- 24 О, күчлүләри
сорғу-суалсыз јыхыр,
Онларын јеринә
башғасыны гојур.^ж
- 25 Чүнки онларын әмәллә-
риндән хәбәрдардыр,^з
Кечә икән онлары јыхыр,
онлар мөһв олуурлар.^и
- 26 Шәр әмәлләринә көрә
онлары

- Һамынын көзү габағында
вурур.^а
- 27 Чүнки Ондан дөндүлөр, ар-
дынча кетмәдиләр,^б
Жолларындан һеч биринә
мәһәл гојмадылар.^в
- 28 Јохсулу вадар едирләр ки,
Она фәрјад етсин.
Мәзлумун аһ-наләси
Онун гулағына чатыр.^г
- 29 Аллах сүкут едәндә ким
Ону иттиһам едә биләр?
Үзүнү халгдан,
ја инсандан кизләдәндә
ким Ону көрә биләр?
Бунлары она көрә едир ки,
- 30 Аллаһсыз адам
ағалыг етмәсин,^д
Халг үчүн тәлә гурмасын.
- 31 Ким Аллаһа дејә биләр:
“Тәгсирим олмаја-олмаја
чәза чәкдим.”^е
- 32 Бәлкә, нәсә көзүмдән јайы-
ныб, Сән мәнә өјрәт.
Пис иш көрмүшәмсә,
бир дә көрмәрәм?”
- 33 Сән Онун һөкмүнү
рәдд едирсәнсә, нечә
сәнә истәдијин мұкафаты
версин?
Өзүн гәрар вер, мән јох.
Нә билирсәнсә, бујур,
мәнә даныш.
- 34 Агилләр мәнә дејәчәк,
Мәни динләјән һәр мүдрик
адам дејәчәк:
- 35 “Әјјуб авам-авам
данышыр,^ж
Сөзләриндә мәнә јохдур”.
- 36 Шәр адамлар кими
данышдығы үчүн
Јој Әјјуб
ахырадәк сынансын*.
- 37 Чүнки кұнаһынын үстүнә
гијам әләвә едир,^з

34:36 * Дикөр вариант: *Атам, гој Әјјуб
сынанын.*

ФӘС. 34

а Сј 12:10

б 1Иш 15:11

в 36 28:5

г Чх 22:22, 23
Јр 5:4д Фә 13:16
Өј 27:8е Дн 9:7
Рм 3:23ж өј 35:16
өј 38:2
өј 42:3з өј 10:1
өј 19:6

Сағ сүгүн

а өј 35:2

ФӘС. 35

б өј 10:7
өј 16:16, 17
өј 34:5в өј 9:22-24
өј 34:9
36 73:13

г өј 2:11

д 36 68:34

е Мс 8:36
Мс 9:12

ж Мс 9:13

з Рм 11:35

ж Мс 29:2

з өш 51:12, 13
1Бт 4:19и 36 42:8
36 149:5
һә 16:25ы 36 94:12
өш 48:17

ј Јр 1:26

Ришхәндлә гаршымызда
чәпик вурур,
Һеј Аллаһа гаршы
данышыр».^а

35 Сонра Әлиһу деди:

2 «Јәни сән
һағлы олдуғуна
о гәдәр әминсән ки,

“Мән Аллаһдан
һағлыјам”,^б – дејирсән?

3 “Сәнин үчүн нә фәрги?*

Кұнаһ етсәјдим, куја нәсә
дәјишәчәкди?”^в – дејир-
сән.

4 Сәнә дә, јанындакы јолдаш-
ларына^г да
Мән чаваб верәчәјәм.

5 Сәмаја нәзәр сал,
Башынын үстүндәки
булудлара бах.^д

6 Кұнаһ етсән,
Она нә зијанын олар?^е
Тәгсирләрини чоһалтсан,
Она нә етмиш оларсан?^ж

7 Јахуд сәләһ олсан,
Она нә вермиш оларсан?
О, сәндән нә алар?^з

8 Пислијин анчаг өзүн кими
бир бәндәјә зәрәр вурар,
Сәләһлијиндән дә
бәшәр оғлу хејир көрәр.

9 Инсанлар зүлм әлиндән
налә чәкир,
Голузорлунун ағалығын-
дан дад едирләр.^и

10 Јенә дә һеч ким демир:
“Һаны Аллаһ,
Һаны Улу Јараданым,^и
Һаны кечәләр
нәғмәләр сәсләндирән?”^и

11 О, јердәки һејванлардан
чоһ бизи өјрәдир,^и
Бизи көјдәки гушлардан
мүдрик едир.^ј

35:3 * Чоһ күман ки, Аллаһа мүрачиәт
едилир.

- 12 Инсанлар фэрјад едир,
О исә писләрин тәкәббүрү-
нә көрә^а һај вермир.^б
- 13 Аллах бош чағырышы*
әсла динләмәз,^в
Гүдрәт Саһиби
она нәзәр салмаз,
- 14 О ки галмышды
Ону көрмәдијиндән
шикајәтләнмәјинә!^г
Сәнин ишин Онун өнүндә-
дир, сәбир елә, көзлә.^ф
- 15 Чүнки О, һирслә һагг-һесаб
чәкмәјиб,
Сәнин бу бојда ағылсызлы-
ғына да фикир вермәјиб.^д
- 16 Әјјуб исә ағзыны
бош-бошуна ачыр,
Һеј авам-авам данышыр».^е
- 36** Әлиһу сөзүнә давам
етди:
- 2 «Бир аз сәбир елә,
мән сәнә изаһ едәчәјәм,
Аллаһын ләһинә дејиләси
сөзүм вар.
- 3 Билдијим шејләри әтрафлы
сөйләчәјәм,
Јараданымын адил олдуғу-
ну бәјан едәчәјәм,^ө
- 4 Сөзләримдә гәтијјән
јалан јохдур.
Бах, камил билик Саһиби^ж
өнүндәдир.
- 5 Аллах гүдрәтлидир,^з
һеч кими рәдд етмәз,
Һикмәти дәриндир.
- 6 Шәр адамы јашатмаз,^и
Мәзлума исә
әдаләт бәхш едәр.^ы
- 7 Саләһләрдән
көзүнү чәкмәз,^к
Падшаһларла биркә
тахта чыхарар*,^к онлары
әбәдилик јүксәлдәр.

35:13 * Јахуд јаланы. 36:7 * Дикәр ва-
риант: *падшаһлары тахта чыхарар.*

ФӘС. 35

а Мс 1:28, 29
1Бт 5:5

б 36 18:41

в Мс 15:29
Әш 1:15
Әр 11:11

г Әј 9:11

ф 36 37:5

д 36 103:10-12

е Әј 34:35
Әј 38:2

ФӘС. 36

ө Гн 32:4
36 11:7
36 139:14
Дн 9:14
Вһ 15:3

ж 1Иш 2:3
Әј 37:16

з 36 24:8
36 99:4
Әр 32:18

и 36 9:17
36 68:2
2Бт 2:9

ы 36 10:14
36 140:12
Мс 22:22, 23

ј 36 33:18
36 34:15

к 36 78:70, 71
36 113:7, 8
Әш 9:7

Сағ сүгүн

а һә 18:30

б Әр 26:13

в Әј 33:16-18
Әш 1:19, 20
РМ 2:8

г 36 55:23

ф 1Пд 14:24

д Әш 30:21

е 36 18:19

ө Әш 55:2

ж Мс 2:22
Әр 25:31

- 8 Әкәр онлар буховлансалар,
Бәдбәхтлик ипләри
онлары сарыса,
- 9 Онлара әмәлләрини,
Тәкәббүрләриндән доған
асиликләрини билдирәр.
- 10 Онларын гулағларыны
өјүдләринә сары ачар,
Онлары пис јолдан дөnmәјә
сәсләрә.^а
- 11 Әкәр Она гулағ асыб
гуллуғ едәрләрсә,
Өмрүнүн күнләрини
фираванлығ ичиндә баша
вурарлар,
Илләри шад-хүррәм кечәр.^б
- 12 Јох әкәр гулағ асмасалар,
ғылынча туш кәләрләр,^в
Чәһаләт ичиндә
өлүб кедәрләр.
- 13 Аллахсызлар үрәјиндә
кин сахлајар.
Аллаһ онлары буховлајан-
да имдад диләмәзләр.
- 14 Онлар чаван икән
өлүрләр,^г
Өмүрләри мәбәд фаһишә-
ләри*^ф арасында кечир*^з.
- 15 Мәзлуму исә
Аллаһ дардан гуртарыр,
Зүлм-зилләт чәкәндә
гулағыны ити едир*.
- 16 Сәни бәдбәхтлијин пәнчә-
синә вермир,^д
Һүдудсуз кенишлијә чыха-
рыр,^е
Сәни овуңдурур, өнүндә
долу сүфрә ачыр.^ө
- 17 Һөкм вериләндә,
әдаләт бәргәрар оландә,
Шәр адамларә чыхарылан
һөкмү көрәндә
раһатлығ тапачагсан.^ж

36:14 * Мәбәдләрдә чинси әләгә үчүн
истифадә едилән кишиләр. ^з Дикәр
вариант: *битир.* **36:15** * Јахуд гулағы-
ны ачыр.

- 18 Амма бах,
гәзәб сәни бәдхәһлыға
сүрүкләмәсин,^а
Бөјүк рүшвәт сәни
јолдан чыхармасын.
- 19 Чарпышмағын,
фәрјадларын
Сәни дәрәд-губардан
горујармы?^б
- 20 Инсанын өз јериндән
јох олдуғу заманы,
Кечәни арзулама.
- 21 Өзүнү көзлә,
шәрә мејил салмајасан,
Буну әзәбдан үстүн
тутмајасан.^в
- 22 Бах! Аллаһ
гүдрәтилә учадыр,
Онун кими нәснһәтчи
вармы?
- 23 Ким Она
јол көстәрә биләр?^г
Ким Она: “Сәһв етми-
сән”, — дејә биләр?^д
- 24 Јадда сахла,
Онун ишләрини,^д
Инсанларын
тәрәннүм етдији ишләри
учалтмалысан.^е
- 25 Бәшәр бу ишләри
көзү илә көрүр,
Фани инсан бунлары
узагдан сејр едир.
- 26 Бәли, Аллаһын бөјүклүјү
ағласығмаздыр,^е
Илләри дәркедилмәздир.^ж
- 27 О, су дамаларыны
јухары галдырыр,^з
Онлар Онун думанындан
јағыша чеврилирләр.
- 28 Сонра булудлар јағышы
јерә төкүр,^з
Онлар бәшәр үзәринә
кур-кур јағыр.

36:23 * Дикәр вариант: *ким Онун јолу-
ну тәнгид едә биләр?; Ким јолуна көрә
Онунла һагг-һесаб чәкә биләр?*

ФӘС. 36

а Мс 19:19
Мс 29:22

б Әј 34:20
36 33:16
Мс 11:4

в Иб 11:24, 25

г Әш 40:14

ф Әј 34:10
Рм 9:14

д 36 92:5
36 104:24

е Чх 15:1

ө 36 145:3
36 148:13
Бһ 15:3

ж 36 90:2
36 102:25-27
1Тм 1:17
Иб 1:10-12

з Јр 2:6
Ам 5:8

и Мс 3:20
Әш 55:10
Әр 14:22

Сағ сүтүн

а 2Иш 22:12

б Әј 37:3

в һә 14:17

г 2Иш 22:15
36 18:14
36 144:6

ФӘС. 37

ф Әј 37:11
36 97:4

д Әј 40:9
36 29:3
36 68:33

е 2Иш 22:14

ө Вз 3:11
Бһ 15:3

ж 36 147:16

з Ам 9:6

- 29 Булудларын
нечә јајылдығыны,
Онун чадырындан чахан
илдырымы ким дәрк
едә биләр?^а

- 30 Бах, шимшәјини
онун үзәринә јајыб,^б
Дәнизин дибини өртүб.

- 31 Бунларла халглары
јашадыр*,
Онлара бол-бол азугә
верир.^в

- 32 Шимшәји
овчунда кизләдир,
Һәдәфинә доғру атыр.^г

- 33 Илдырым
Онун чарчысыдыр,
Һәтта һејванлар кимин*
кәлдијини хәбәр верир.

- 37** Буна көрә үрәјим чыр-
пыныр, бәрк дөјүнүр.

- 2 Онун сәсини
курултусуна,
Ағзындан чыхан илдыры-
ма гулаг ас!

- 3 Ону сәма алтында
ачыб бурахыр,
Шимшәјини^г јерин дөрд тә-
рәфинә көндәрир.

- 4 Сонра курулту гопур.
О, мөһтәшәм сәси илә
курулдајыр,^д
Сәси ешидиләндә
гаршысыны алмыр.

- 5 Аллаһын сәси курлајыр,^е
һејрәт доғурур,
О, дәркедилмәз, әзәмәтли
ишләр көрүр.^е

- 6 Аллаһ гара: “Јерә јар!”^ж
Лејсана: “Кур-кур јар!” —
дејир.^з

- 7 Бүтүн бәшәрин ишини
дајандырыр ки,
Һамы Онун
ишләрини өјрәнсин.

36:31 * Дикәр вариант: *халглары мүда-
фиә едир. 36:33 * Дикәр вариант: нә-
јин.*

- 8 Вәһши һејванлар
өз јувасына кирир,
Орада галыр.
- 9 Туфан отағындан
чыхыб әсир,^а
Сојуғу шимал күләји
кәтирир.^б
- 10 Аллах үфүрүр,
буз жараныр,^в
Әнкин сулар буз бағлајыр.^г
- 11 Булудлары
рүтүбәтлә јүкләјир,
Шимшәјини
булудлара јајыр.^д
- 12 Булудлар јөнәлтдији сәмтә
бурулурлар,
Јер үзүндә Онун әмрини
ичра едирләр.^е
- 13 Буну ја чәза үчүн,^ө
ја торпагдан өтрү,
Ја да һејирхахлыг наминә
едир.^ө
- 14 Әјјуб, гулаг ас,
Бир дајан, Аллаһын
харигүладә ишләринә
јахшы-јахшы фикир вер.^ж
- 15 Билирсән, Аллах булудла-
ра нечә нәзарәт едир?
Шимшәји онларын арасын-
дан нечә чахдырыр?
- 16 Булудлар сәмада
нечә сүзүр?^з
Бунлар камил билик Саһи-
бинин харигәләридир!^з
- 17 Чәнуб күләји јер үзүнә
сүкунәт кәтирәндә
Палтарларын
нә үчүн гызыр?^и
- 18 Сәрт мис күзкүјә
бәнзәјән сәманы
Онула бирликдә
дөјүб јаја биләрсән?^и
- 19 Сөјлә, Она нә дејәк?
Гаранлыгдајыг,
сөз тапа билмирик.

ФӘС. 37

а 36 104:3
б Мс 25:23
в 36 147:16
г Өј 38:29, 30
д Өј 37:3
е Чх 9:23
1Иш 12:17,
18
ө 1Пд 18:45
Өј 36:29, 31
Өј 38:25-27
Јр 5:17, 18
ж 36 111:2
36 145:5
з Өј 36:29
и Өј 36:4
36 18:30
36 104:24
ы Лк 12:55
ј Өш 44:24

Сағ сүтун

а Рм 11:34
б 1См 16:27
36 8:1
в 36 145:3
Ва 3:11
Рм 11:33
г 1См 29:11
Өј 36:22
Өш 40:26
д 1Кр 12:55
36 11:7
36 33:5
36 37:28
36 71:19
е Мс 3:7
Мт 11:25
Рм 11:20
Рм 12:16
1Кр 1:26

ФӘС. 38

ө Чх 19:16, 19
1Пд 19:11
ж Өј 42:3
з Јр 1:1
Һә 9:6
36 136:6
Мс 8:29
Иб 1:10

- 20 Мәкәр Она дејилмәлидир
ки, мәним Она сөзүм
вар?
Инсан елә бир вачиб шеј
дејиб ки, Она чатдырыл-
сын?^а
- 21 Ишыг* сәмада бәрг вурур,
Анчаг күләк әсиб
булудлары говмајынча
Инсанлар ону көрмүр.
- 22 Шималдан гызылы
шәфәгләр сачыр.
Аллаһын еһтишамы^б
һејрәт доғурур.
- 23 Гүдрәт Саһиб
дәркедилмәздир,^в
Күчү мөһтәшәмдир,^г
О, һаггы, әдаләти
һеч вахт позмаз.^д
- 24 Буна көрә гој инсанлар
горхсун Ондан!^д
О, өзүнү ағылы сајанлары
бәјәнмир».^ө
- 38** Сонра Јеһова гасырға-
нын ичиндән^ө Әјјуба
деди:
- 2 «Кимдир бу,
авам-авам данышыб,
Нијјәтимин үстүнә
көлкә салан?»^ж
- 3 Инди киши кими
белини гурша,
Мән сорушачағам,
сән дә Мәнә де.
- 4 Мән дүнјанын
тәмәлини гојанда
сән һарада идин?^з
Билирсәнсә, сөјлә.
- 5 Бәлкә, билирсән,
ким она өлчү вериб,
Өлчү ипини әтрафына
ким чәкиб?
- 6 Тәмәли
нәјин үзәриндә дурур?

37:21 * Јәни күнәшин шәфәги.

- Онун кушә дашыны
ким гојуб?^а
- 7 Дан улдузлары^б биркә
севиниб-шадлананда,
Аллаһ оғулларынын^{*а} һа-
мысы һајғырыб алгыш
охујанда сән һарада
идин?
- 8 Дәниз күкрәјиб
бәтндән чыханда
Онун ағзына
ким бәнд гојду?^г
- 9 Мән булудлары
она кејиндирәндә,
Ону зүлмәт гаранлығы
бәләјәндә,
- 10 Онун үчүн
сәрһәд чызанда,
Гапылары, чәфтәләри
гојанда,^г
- 11 “Бура гәдәр кәл,
о тәрәфә кечмә,
Мәғрур далғаларынын һәд-
ди бурадыр”,^а — дејәндә
сән һарада идин?
- 12 Һеч өмрүндә
сәһәрә әмр вермисән?
Һеч сүбһ шәфәгинә
жерини өјрәтмисән ки,^ө
- 13 Јери учғарларындан тутуб
силкәләсин,
Писләри орадан атсын?^ө
- 14 Јер мөһүр алтындакы кил
кими дәјишир,
Онун чизкиләри,
палтар чизкиләри кими
ајдын көрүнүр.
- 15 Шәр адамынса
ишығы әлиндән алыныр,
Јухары галхан әли
кәсилир.
- 16 Һеч дәнзизин гајнағларына
әнмисән?
Дәрин сулары
тәдгиг етмисән?^ж

38:7 * Бу ифадә ибрани дилиндә мө-
лөкләрлә әлагәдар ишләдилир. Лүғәт-
дә «Аллаһын оғлу» ифадәсинә бах.

ФӘС. 38

а 36 104:5

б Bһ 22:16

в Jр 6:2
1Пд 22:19
Өј 1:6
Өј 2:1
36 89:6г 36 33:7
Mc 8:29ф Jр 1:9
Өр 5:22

д Mc 8:29

е Jр 1:5
36 74:16ө Әј 24:15
1Cж 5:7ж Jр 1:2
36 77:19

Сағ сүгүн

а 36 9:13
Mр 16:18

б Әј 10:21, 22

в 36 74:17
36 89:11

г Әш 45:7

ф Әј 37:6

д Jш 10:11
Әш 30:30е Чх 9:24
Һә 13:13

ө 36 135:7

ж Әј 28:26

з 36 104:13
36 107:35

и 36 147:7, 8

ы 1Иш 12:18
Әш 30:23
Өр 5:24

j Jр 27:28

- 17 Өлүм гапылары^а
сәнә көстәрилиб?
Олмаја, гаты зүлмәтин*
гапыларыны көрмүсән?^б
- 18 Бәс јерин әнкинлијини
дәрк етмисән?^в
Бүтүн бунлары билирсән-
сә, даныш.
- 19 Ишығын мәканы
һансы тәрәфдәдир?^г
Бәс гаранлығын мәканыны
таныјырсан?
- 20 Белә ки, ону дијарына
апарасан,
Евинин јолуну анлајасан.
- 21 Јәни о заман
доғулмушдун?
Илләрин о гәдәр чохдур
ки, бунлары биләсән?
- 22 Һеч гар^г анбарларына
кирмисән?
Долу^а анбарларыны
көрмүсән?
- 23 Мән онлары
мүсибәт күнү үчүн,
Дөјүш вә муһарибә күнү
үчүн сахлајырам.^ө
- 24 Бәс ишыг*
һансы сәмтдән јајылыр?
Шәрг күләји јер үзүнә
һарадан әсир?^ө
- 25 Ким селләрә арх,
Курулдајан гара булуда
јол чәкиб ки,^ж
- 26 Инсан јашамајан торпағ-
лара,
Инс-чинс олмајан чөлләрә
јағыш жағдырсын,^з
- 27 Дағылмыш, виран галмыш
јерләри дојдуруб,
Битки чүчәртсин?^и
- 28 Јағышын атасы вармы?^ы
Бәс шәһ дамаларынын
атасы кимдир?^и
- 29 Көјдән кәлән шахтаны
ким доғуб?

38:17 * Јахуд өлүм көлкәсинин. 38:24
* Дикер вариант: шимшәк.

- Буз кимин бәтниндән чыхыб?^a
- 30** Белә ки, үмmanın сәтһи буз бағлајыр, Сулар, санки, даш алтында кизләнир.^b
- 31** Кимаһ бүрчүнүн* бағларыны дүүнлјә биләрсән? Бәс Кәсил бүрчүнүн* бағларыны ача биләрсән?^a
- 32** Сән бүрчү өз вахтында чыхара биләрсән? Ајиш бүрчүнә*, онун оғулларына бәләдчи ола биләрсән?
- 33** Бәс көјләрин ганунларыны^г билирсән? Јердә онлары* һакимијјәтини бәргәрар едә биләрсән?
- 34** Сел-сулар сәни өртсүн дејә, Сәсини булудлара галдыра биләрсән?^г
- 35** Шимшәкләри көндәрә биләрсән? Онлар кәлиб сәнә: “Бурадајы!” — дејәрләр?
- 36** Бәс булудларын ичинә* һикмәти ким гојуб?^a Сәмаја* ағлы ким вериб?^ә
- 37** Булудлары сәймаға кимин һикмәти чатар? Көјдәки су күпләрини ким ашыра биләр?^ә
- 38** О заман торпаг ләһмә олуб ахыр, Палчыг топалары бир-биринә јапышыр.
- 39** Сән аслан үчүн ов овлаја биләрсән?

38:31 * Ентимала көрә, Буға бүрчүндәки Үлкәр улдузларыдыр. ^a Ентимала көрә, Орион бүрчү. **38:32** * Ентимала көрә, Бөјүк Ајы бүрчү. **38:33** * Дикәр вариант: *Онун.* **38:36** * Дикәр вариант: *инсанын дахилинә.* ^a Дикәр вариант: *ағыла.*

ФӘС. 38

a 36 147:16

b Өј 37:10

v Ам 5:8

г Мс 3:19
Өр 31:35
Өр 33:25

г Зк 10:1

д Өр 10:12

е 36 136:5
Мс 3:20

ә Өр 10:13

Сағ сүтүн

a 36 104:21
36 145:15, 16
На 2:12

b 36 147:9
Мт 6:26
Лк 12:24

ФӘС. 39

v 36 104:18

г 36 29:9

г Өј 24:5
36 104:10, 11

д Гн 33:17

- Кәнч асланларын гарныны дојура биләрсән?^a
- 40** О вахт ки онлар јуваларында јерә јатыр, Јуваларында пусгу гурур.
- 41** Балалары Аллаһа фәрјад едәндә, Ач-јалавач долашанда Ким гузғуна јем һазырлајыр?^б
- 39** Сән дағ кечиләринин^в доғдуғу вахты билирсән?
- Маралларын доғдуғуну көрмүсән?^г
- 2** Ајларынын нә вахт тамам олдуғуну һесабламысан? Доғачағлары вахты билирсән?
- 3** Онлар јерә чөкүб балалајыр, Ағрыдан азад олурулар.
- 4** Балалары күчләнир, чөлләрдә бөјүјүрләр, Кедирләр вә онларын јанына гајытмырлар.
- 5** Бәс чөл ешшәјинин ипини ким ачыб?^г Чөл ешшәјини ким асудә бурахыб?
- 6** Чөлләри она мәскән вердим, Шоран дүзләри она јурд етдим.
- 7** О, шәһәрдәки сәс-күјә күлүр, Ону гованын сәсини ешитмир.
- 8** Отлаг тапмаг үчүн тәпәләри кәзир, Јашыл от ахтарыр.
- 9** Неч чөл өкүзү сәнә гуллуг едәр?^д Неч о, төвләндә кечәләјәр?
- 10** Неч о, сәнин ардынча вадидә торпаг шумлајар? Шырымдан чыхмасын дејә, ону иплә тута биләрсән?

- 11 Күч-гүввәтинә күвәниб
Ағыр ишини
она тапшырарсан?
12 Тахылыны кәтириб
Хырманына ыҗаҗағына
әмин ола биләрсән?
13 Бахма ки, дәвәгушу шән-
шән ганадларыны чыр-
пыр,
Һеч онун ганады,
пәрләри лејләјинкинә
тај ола биләр?^а
14 О, јумурталарыны
јерә гојур,
Гумда исидир.
15 Амма унудур ки, онлар ајар
алтда галыб сынар,
Онлары чөл һејванлары
тапдалајар.
16 Балаларына гаршы
рәһмсиздир, елә бил,
өкејдирләр,^б
Горхмур ки, зәһмәти
һәдәр кедәр.
17 Чүнки Аллах һикмәти
ондан әсиркәјиб,
Она дәрракәдән
пај вермәјиб.
18 Амма ајаға галхыб
ганадларыны чырпаркән
Ата да, атлыја да күләр.
19 Бәс ата гүввәти
сән вермисән?^в
Бојнуна далғаланан јалы
сән тахмысан?
20 Ону чәјирткә кими
һоппандыра биләрсән?
Онун мәғрур фынхыртысы
вахимә доғурур.^г
21 О, вадидә торпагы ешир,
вар күчү илә сычрајыр,^д
Дөјүшә атылыр.^д
22 Горхуја күлүр,
һеч нәдән һүркмүр,^е
Ғылынч габағындан
кери чәкилмир.
23 Низә учу,
мизраг парылдајыр,

ФӘС. 39

а 36 104:17
3к 5:9

б Мрс 4:3

в 36 147:10
Әш 31:1

г Әр 8:16

ф һк 5:22
36 32:9д Мс 21:31
Әр 46:9
Әр 47:3
Һб 1:8е Әш 5:28
Әр 8:6

Сағ сүтун

а Әр 46:4

б Мс 23:5
Әш 40:31в Әр 49:16
Әб 4г Әј 9:26
Әр 49:22

ф Мрт 24:28

ФӘС. 40

д Әј 33:12, 13
Әш 45:9е Әј 13:3
Әј 23:3-5
Әј 31:35

ө Әј 42:5, 6

ж 36 39:9
Мс 30:32

з Әј 38:1

Охдан она дәјиб
чинкилдәјир.

- 24 Чошур, ирәли шығыјыр,
Шејпур сәсини ешидәндә
дура билмир*.
25 Шејпур чалынанда
чошуб кишнәну,
Дөјүш гохусуну
узагдан дујур,
Сәркәрдәләрин нәрәсини,
дөјүш һарајыны ешидир.^а
26 Мәкәр шаһин сәнин ағлын
сајәсиндә һавада сүзүр,
Ганадыны чәнуба кәрир?
27 Гартал сәнин әмринлә
јүксәкләрә учур,^б
Јувасыны
јүксәкликдә гурур?^в
28 О, јалчын гајада кечәләјир,
Истеһкамы
сылдырым гајададыр.
29 Шиқарыны
орадан ахтарыр,^г
Көзләри узағлары көрүр.
30 Балалары гуртум-гуртум
ган ичир,
Һарада леш олса,
о да орададыр».^д
40 Сонра Јеһова Әјјуба
деди:
2 «Инсан Гүдрәт Саһибиндә
нөгсан тапа биләрми?
Онунла мүбаһисә
едә биләрми?^а
Гој Аллаһы ғынајан
буна чаваб версин».^б
3 Онда Әјјуб Јеһоваја деди:
4 «Мән һечәм.^в
Сәнә нә чаваб верим?
Әлими ағзымын үстүнә го-
јурам.»^г
5 Бир кәрә данышдым,
даһа чавабым јох,
Ики кәрә данышдым,
даһа сөзүм јохдур».
6 Јеһова гасырғанын ичин-
дән^д Әјјуба деди:

39:24 * Дикер вариант: инана билмир.

- 7 «Дур, киши кими белини гурша, Мән сорушачағам, сән дә Мәнә де.^a
- 8 Сән әдаләтимә шәкк едәчәксән? Өзүнә һагт газандырмаг үчүн Мәни иттиһам едәчәксән?^b
- 9 Мәкәр сәнин голун Аллаһын голу кими күчлүдүр?^b Јохса сәсин Онун сәси кими курлаја биләр?^r
- 10 Бујур, шан-шәрафәтлә өзүнү бәзә, Өзәмәтә, чалала бүрүн.
- 11 Гәзәбинин аловуну пүскүрт, Гүрурлу адамлара бах, онлары ашағы сал.
- 12 Гүрурлу адамлара бах, онларын гүруруну сындыр, Писләри јериндәчә тапдала.
- 13 Онларын һамысыны торпаға басдыр, Онлары зүлмәт јердә бағла.
- 14 Онда Мән дә гәбул едәрәм* ки, Сағ әлин сәни гуртармаға габилдир.
- 15 Бах, сәни јаратдығым кими, беһемоту* да Мән јаратмышам, О, өкүзтәк јашыл от јејир.
- 16 Сән онун сағрысында күчә, Гарын әзәләләриндәки гүввәтә бах!
- 17 Гујруғуну сидр ағачытәк бәрк едир. Буд әзәләләри бир-биринә һөрүлүб.

40:14 * Јахуд сәни тәрифләјәрәм.
40:15 * Ибрани дилиндә беһемот адланан бу һејван, күман ки, бекемотдур.

ФӘС. 40

a Өј 38:3
өј 42:4

b 36 51:4
Рм 3:4

v Чх 15:6
36 89:13
Өш 40:26
1Кр 10:22

r Өј 37:4
36 29:3

Сағ сүтун

a Јш 3:15

ФӘС. 41

b 36 104:25, 26

- 18 Онун сүмүкләри мис бору, Ајаглары дөјмә дәмир чубугдур.
- 19 Аллаһын јаратдығларынын башында дурур, Тәкчә јараданы хәнчәрилә она јахынлаша биләр.
- 20 Дағлар барыны она верир, Орада бүтүн чөл һејванлары ојнашыр.
- 21 Иннаб ағачларынын алтында узаныр, Батаглыгда, гамышларын арасында кизләнир.
- 22 Иннаб ағачлары онун үстүнә көлкә салыр, Дәрәдәки говаг ағачлары ону дөврәјә алыр.
- 23 Чај күкрәсә дә, горхмаз, Иордан чајы^a дашыб үстүнә кәлсә дә, өзүнә архајындыр.
- 24 Көзләри ачыг икән ким ону тута биләр? Ким гармагла онун бурнуну дешә биләр?
- 41** Бәс ливјатаны^{*b} гармагла тута биләрсән? Дилини кәндирлә бағлаја биләрсән?
- 2 Бурун пәрәләринә ип кечирә биләрсән? Чәнәсини гармагла дешә биләрсән?
- 3 О, сәндән аман диләјәрми? Сәнинлә мұлајим данышармы?
- 4 Даим гулун олмаг үчүн Сәнинлә әһд бағлајармы?
- 5 Гушла ојнадығын кими, онунла ојнаја биләрсәнми? Балача гызларыны әлләндирмәк үчүн ону нохталаја биләрсәнми?
- 6 Балыгчылар ону нәјәсә дәјишәрләр?

41:1 * Еһтимал ки, тимсаһ.

- Тачирләрин арасында
бөлүшдүрәләр?
- 7 Сән онун дәрисинә гармаг,^a
Башына балыгчы мизрағы
санча биләрсән?
- 8 Сән бир она тохун,
көр нә олур!
Бу дөјүшү
һеч вахт унутмазсан,
бир дә белә етмәзсән.
- 9 Ону рам етмәк арзусу
хамхәјалдыр,
Адичә көркәминдән
сәни ваһимә басар.
- 10 Һеч ким чүрәт едиб
ону гызышдырмаз.
Белә исә, Мәним гаршымда
ким дура биләр?^b
- 11 Ким Мәнә нәсә вериб ки,
Мән дә әвәзини верим?^b
Сәма алтында һәр шеј
Мәнимдир.^c
- 12 Онун әзаларындан,
Онун гүввәтиндән,
гәдд-гамәтиндән даныша-
чағам.
- 13 Үстүндәки өртүјү
ким көтүрә биләр?
Ким ачыг чәнәсинин
арасына кирә биләр?
- 14 Ким ағзынын тајларыны
ачмаға чүрәт едәр?
Горхунчдур онун дишләри.
- 15 Белиндә сыра-сыра
пулчуглар дүзүлүб*,
Бирликдә мөһкәм-мөһкәм
басылыб.
- 16 Елә сыхдырлар ки,
Араларындан
һава белә, кечмәз.
- 17 Бири о биринә јапышыб,
Бир-биринә битишиб,
ајырмаг олмур.
- 18 О фынхыранда
ишыг сачыр,

41:15 * Дикәр вариант: *сыра-сыра дү-
зүлән пулчуглары онун гүрурудур.*

ФӘС. 41

a Əj 41:26

b 2См 20:6
Дн 4:35
Һв 11:17
Рм 9:19

v Рм 11:35

г Гн 10:14
36 24:1
36 50:12
1Кр 10:26

Сағ сүтүн

a Əj 41:7

b Əш 41:15

- Көзләри, санки,
сүбһ шәфәгидир.
- 19 Ағзындан шимшәк чахыр,
Гығылчымлар сачылыр.
- 20 Бурун пәрәлариндән
түстү чыхыр,
Санки, күләшлә галанмыш
күрәдир.
- 21 Нәфәсиндән
көмүрләр одланыр,
Ағзындан алов пүскүрүр.
- 22 Бојнунда күч-гүввәт вар,
Гаршысына тәлаш јајыр.
- 23 Бәдәнинин гатлары
битишиқдир,
Сәртдир, дәмир кимидир,
тәрпәтмәк олмур.
- 24 Үрәји бәрқдир даш кими,
Дәјирманын алт дашы
кими.
- 25 О галханда
һәтта күчлүләр горхур,
Зәрбәләри һејрәт доғурур.
- 26 Гылынч, низә, мизраг, ох
Она дәјсә, кар еләмәз.^a
- 27 Дәмир онун үчүн
ади күләшдир,
Мис онун үчүн
чүрүк одундур.
- 28 О, охдан гачмаз,
Сапанд дашы онун гаршы-
сында саман чөпүдүр.
- 29 Онун көзүндә дәјәнәк дә
саман чөпүдүр,
О, мизрағын выјылтысына
күлүр.
- 30 Гарнынын алты ити сахсы
парчаларына бәнзәјир,
Палчыг үзәринә вәл* кими
јајханыр.^b
- 31 Үмманы
газан кими гајнадыр,
Дәнизи мәлһәм күпүтәк
чалхалајыр.
- 32 Архасынча
изи ишылдајыр,
Үмман ағсачлы көрүнүр.

41:30 * Тахыл дөјөн аләт.

33 Јер үзүндө
тајы-барабәри јохдур,
Горхубилмәз мәхлугдур.

34 Бүтүн мәғрур һејванларын
үзүнә дик бахыр.
О, бүтүн нәһәнк һејванла-
рын шаһыдыр».

42 Онда Әјјуб Јеһоваја
деди:

2 «Инди билдим ки,
Сән һәр шејә гадирсән,
Гәт етдијин елә бир шеј
јохдур ки, керчәкләшди-
рә билмәјәсән.^а

3 Сән дедин: “Кимдир бу,
авам-авам данышыб,
нијјәтимин үстүнә
көлкә салан?”^б
Мән надан-надан
данышдым,
Билмәдијим, һејрәтамыз
шејләрдән бәһс етдим.^в

4 Дедин: “Инди гулаг ас,
Мән данышачағам,
Мән сорушачағам,
сән дә Мәнә де”.^г

5 Гулағым Сәнин
сорағыны алмышды,
Инди исә Сәни
көзүм көрүр.

6 Буна көрә сөзләrimi
кери көтүрүрәм,^д
Торпаг ичиндә, күл ичиндә
төвбә едирәм».^е

7 Јеһова Әјјубла данышыб
гуртарды. Сонра Јеһова тәһ-
мани Олифәзә деди:

«Сәнә вә сәнин ики јол-
дашына^а бәрк гәзәбләнми-
шәм. Чүнки сиз гулум Әјјуб-
дан фәрғли олараг, Мәним
барәмдә һәгигәти данышма-
дыныз.^б 8 Инди једди буға,
једди гоч көтүрүб гулум Әјју-
бун јанына кедин вә өзү-
нүздән өтрү јандырма гурба-
ны тәгдим един. Гулум Әјјуб
да сиздән өтрү дуа едәчәк.^в
Мән онун хаһишини гәбул едә-

ФӘС. 42

а Јр 18:14
36 135:6
Өш 43:13
Өш 55:10, 11
Өр 32:17
Мр 10:27
Лк 18:27

б Әј 38:2

в 36 40:5
36 139:6

г Әј 38:3
Әј 40:7

д Әј 40:4

е Үә 9:6
36 51:17

ж Әј 2:11

з Әј 11:6
Әј 15:14, 15
Әј 22:2, 3

и Јр 20:17
Јр 5:15

Сағ сүтүн

а Мт 6:14

б Әј 2:6, 7
Јр 5:11

в Јр 32:10
1Иш 2:7
2См 25:9
Мс 22:4
Өш 61:7

г Әј 19:13

д Мс 3:33
Мс 10:22
И6 11:6
Јр 5:11

е Әј 1:3

ж Әј 1:1, 2

чәјәм вә ахмаглыг етдијини-
зә көрә, гулум Әјјубдан фәрғли
олараг, Мәним барәмдә һәги-
гәти данышмадығыныза көрә
сизә чәза вермәјәчәјәм».

9 Тәһмани Олифәз, шуһи
Билдад вә нәһмати Сөфәр ке-
диб Јеһованын дедикләрини
јеринә јетирдиләр. Јеһова да
Әјјубун дуасыны гәбул етди.

10 Әјјуб јолдашларындан
өтрү дуа етдиқдән^а сонра Је-
һова ону эзабдан гуртарды^б
вә она әввәлки фираванлығы-
ны гәјтарды. Јеһова онун вар-
дөвләтини әввәлкіндән ики-
гат артырды.^в 11 Әјјубун бү-
түн бачы-гардашлары, кечмиш
достлары^г јанына кәлиб сүф-
рәсиндә әјләшдиләр. Онлар
онун дәрдинә шәрик олуб, Је-
һованын изни илә Әјјубун
башына кәлмиш бәлалардан
өтрү она тәсәлли вердиләр.
Онларын һәр бири Әјјуба бир
парча күмүш вә гызыл үзүк
бәхш етди.

12 Беләчә, Јеһова Әјјуба
өмрүнүн сонракы илләриндә
әввәлкіндән чох хејир-бәрә-
кәт верди.^д Онун он дөрд мин
гојуну, алты мин дөвәси, мин
чүт мал-гарасы вә мин диши
ешшәји олду.^е 13 Әјјубун је-
нидән једди оғлу вә үч гызы
олду.^в 14 О, биринчи гызы-
на Јәмимә, икинчисинә Гәзи-
јә, үчүнчүсүнә исә Гәрәһһәф-
фиг ады гојду. 15 Бүтүн мәм-
ләкәтдә Әјјубун гызларына кө-
зәлликдә тај јох иди. Аталары
онlara да гардашлары илә бә-
рабәр мирас верди.

16 Бундан сонра Әјјуб јүз
гырх ил јашады вә дөрд нәс-
лә гәдәр нәвә-нәтичә көрдү.
17 Әјјуб узун өмүр сүрдү вә
һәјатдан дојмуш һалда вәфат
етди.

ЗӘБУР

МӘЗМУН

- 1 Ики фәргли јол
Аллаһын ганунуну охујан
хошбәхтдир (2)
Салех барлы ағач кимидир (3)
Шәр адам саман кимидир (4)
- 2 Јеһова вә Онун мәш етдији
Јеһова халглара күлүр (4)
Јеһова падшаһ тәјин едир (6)
Оғула еһтирам (12)
- 3 Тәһлүкә гаршысында Јеһоваја
төвәккүл
Нә үчүн дүшмәнләрим
чоһалды? (1)
«Гуртулуш Јеһовадандыр» (8)
- 4 Төвәккүл дуасы
«Һирсләнәндә күнаһ
ишләмәјин» (4)
«Раһат јатарам» (8)
- 5 Јеһова саләһин пәнәһкаһыдыр
Аллаһ залыма нифрәт едир (4, 5)
«Мәни һағ јолунда апар» (8)
- 6 Рәһм диләји
Өлүләр Аллаһы учалда билмәз (5)
«Рәһм диләдијими Јеһова
ешидәчәк» (9)
- 7 Јеһова адил һакимдир
«Мәни мүһакимә ет» (8)
- 8 Аллаһын өзәмәти; инсана вердији
шәрәф
«Нә өзәмәтли адын вар» (1, 9)
«Фани инсан нәдир ки, ону
хатырлајырсан?» (4)
Инсанын башында шәрәф тачы (5)
- 9 Аллаһын харигүладә ишләриндән
данышмағ
Јеһова сығыначағдыр (9)
Аллаһын адыны таныјан
Она төвәккүл едир (10)
- 10 Јеһова мәзлумун мүдафиәчисидир
Шәр адам дејир:
«Аллаһ јохдур» (4)
Фағыр үзүнү Аллаһа тутар (14)
Јеһова әбәдијән Падшаһдыр (16)
- 11 Јеһоваја сығынам
«Јеһова Өз мүғәддәс
мәбәдиндәдир» (4)
Аллаһ зоракылығы севәнләрә
нифрәт едир (5)
- 12 Јеһова ајаға галхыр
Аллаһын сөзләри сафдыр (6)
- 13 Јеһовадан ничат көзләмәк
«Нә вахтадәк мәни
унудачагсан?» (1, 2)
Јеһова јахшылығыны
әсиркәмәјиб (6)
- 14 Ағылсыз адамын тәсвири
Ағылсызлар дејир:
«Јеһова јохдур» (1)
«Бир нәфәр дә дүз әмәл саһиби
јохдур» (3)
- 15 Јеһованын чадырында ким
меһман олар?
Үрәјиндә һәғигәти данышан (2)
Дилиндән бөһтан чыхмајан (3)
Зәрәринә олса белә, әһдиндән
дөнмәјән (4)
- 16 Јеһова јахшылығын мәнбәјидир
«Јеһова нәсибимдир» (5)
«Кечәләр үрәјим мәни
ислаһ едир» (7)
«Јеһова сағымда дуруб» (8)
«Мәни Мәзарда гојмазсан» (10)
- 17 Имдад дуасы
«Гәлбими арашдырдын» (3)
«Ганадларынын көлкәсиндә» (8)
- 18 Гуртулуша көрә Аллаһа алгыш
«Јеһова јалчын гајамдыр» (2)
Јеһова садиг адамла садигдир (25)
Аллаһын јолу камилдир (30)
«Лүтфүн мәни учалдыр» (35)
- 19 Хилгәт вә ганунун шәһадәти
«Көјләр Аллаһын өзәмәтини
бәјан едир» (1)
Аллаһын камил гануну
гүввәт верир (7)
«Билмәдән етдијим күнаһларымы
әфв ет» (12)

- 20 Аллаһ мәш етдији падшаһы
нифз етсин
Чәнк арабаларына, атлара јох,
Аллаһын адына күвәнирик (7)
- 21 Јеһоваја күвәнән падшаһын
мүкафаты
Падшаһа узун өмүр верилир (4)
Аллаһын дүшмәнләри
мәғлуб олачаг (8–12)
- 22 Пәришанлыг; сонра алгыш
«Аллаһым, нијә мәни
тәрк етдин?» (1)
«Либасым үчүн
пүшк атырлар» (18)
«Топланты ичиндә Сәни
мәдһ едәчәјәм» (22, 25)
Бүтүн дүнја Аллаһа
сәчдә гылмалыдыр (27)
- 23 «Јеһова мәним Чобанымдыр»
«Мәһтач олмарам» (1)
«Чаныма гүввәт верир» (3)
«Пижаләм долуб-дашыр» (5)
- 24 Шанлы Падшаһ дарвазалардан
кирир
«Јер, онун үзәриндәки һәр шеј
Јеһованындыр» (1)
- 25 Нәсиһәт вә әфв барәдә дуа
«Мәнә јолларыны өјрәт» (4)
Јеһова илә достлуг (14)
«Бүтүн күнаһларымы әфв ет» (18)
- 26 Камиллик јолунда јеримәк
«Мәни имтаһан ет, еј Јеһова» (2)
«Јаланчыларла
отуруб-дурмурам» (4, 5)
«Гурбанкаһынын башына
доланарам» (6)
- 27 Јеһова өмрүмүн галасыдыр
Аллаһын мәбәдинә мәһәббәт (4)
Ата, ана атса да,
Јеһова гәбул едәр (10)
«Үмидини Јеһоваја бағла» (14)
- 28 Давудун дуасы ешидилир
«Јеһова күчүм, галханымдыр» (7)
- 29 Јеһованын курултулу сәси
Мүгәддәс либасларда сәчдә (2)
«Өзәмәтли Аллаһ курлајыр» (3)
- Јеһова халгына күч-гүввәт
верир (11)
- 30 Шивән севинчә чевриләр
Аллаһын лүтфү өмүр боју
давам едәр (5)
- 31 Јеһоваја сығынмаг
Руһуму әлине әманәт едирәм (5)
Һагг Аллаһы Јеһова (5)
Аллаһын кәрәмәти болдур (19)
- 32 Хош о кәсин һалына ки, бағышланыр
«Күнаһымы Сәне
етираф етдим» (5)
Аллаһ өјрәдир (8)
- 33 Јараданын мәдһи
«Шәнинә јени нәғмә охујун» (3)
Јеһованын сөзү вә нәфәси илә
јараныблар (6)
Јеһованын халгы бәхтијардыр (12)
Јеһованын кезү ондан
горханларын үзәриндәдир (18)
- 34 Јеһова гулларыны хилас едир
«Јеһованы биркә јүксәлдәк» (3)
Јеһованын мөләји хилас едир (7)
«Дадын, көрүн нечә көзәлдир
Јеһова» (8)
«Һеч бир сүмүјү
сынмамашдыр» (20)
- 35 Дүшмәнләрин әлиндән имдад дуасы
Дүшмәнләр говулсун (5)
Аллаһ чамаат арасында
мәдһ едилир (18)
Наһаг јерә нифрәт едирләр (19)
- 36 Аллаһын мәһәббәти
Пис адам Аллаһ горхусу
билмир (1)
Аллаһ һәјат мәнбәјидир (9)
«Сәнин нурунла көрүрүк биз
нур» (9)
- 37 Јеһоваја күвәнән уғурлу олар
«Шәр иш көрәнләрдән өтрү
ганыны гаралтма» (1)
«Гој сәадәтин Јеһова олсун» (4)
«Јолуну Јеһоваја тапшыр» (5)
«Һәлимләр јер үзүнә
саһиб олачаг» (11)
Саләһин диләндији көрүнмәјиб (25)

- Салехләр җердә әбәди
јашајачаг (29)
- 38 Төвбәкарын дуасы
«Кәдәр мәни чулғајыб» (6)
Јеһова Ону көзләјәнләри
ешидир (15)
«Күнаһым учбатындан өзүмә
јер тапмырдым» (18)
- 39 Өмрүн ғысалығы
Инсан садәчә нәфәсдир (5, 11)
«Көз јашларыма биканә
галма» (12)
- 40 Мисилсиз Аллаһа шүқран
Аллаһын көрдүјү ишләр
саја кәлмәз (5)
«Сән гурбан вә төгдимә
истәмәдин» (6)
«Истәјини јеринә јетирмәкдән
һөзз алырам» (8)
- 41 Хәстә вахты Давудун дуасы
Аллаһ хәстәнин јастығыны
јүнкүл өдәр (3)
Јахын достун хәјанәти (9)
- 42 Улу Хиласкарын вәсфи
«Марал ахар сулара
һәсрәт галдығы кими» (1, 2)
«Нижә ғырылмысан,
еј көнлүм?» (5, 11)
«Сән Аллаһы көзлә» (5, 11)
- 43 Аллаһ һөкм чыхарыб гуртарыр
«Нуруну, һәгигәтини көндәр» (3)
«Нижә ғырылмысан, еј көнлүм?» (5)
«Сән Аллаһы көзлә» (5)
- 44 Имдад дуасы
«Бизи дүшмәнләрдән гуртаран
Сән олдун» (7)
«Бизи кәсимлик гојун
һесаб едирләр» (22)
«Галх, еј Имдадымыз» (26)
- 45 Мәш олунмуш падшаһын никаһы
«Ағзындан ләтафәтли сөзләр
төкүлүр» (2)
«Тахтынын төмәли Аллаһдыр» (6)
Падшаһ кәлинин көзәллијинә
мөфтундур (11)
Оғуллары бүтүн јер үзүндә
әмир олачаг (16)
- 46 «Аллаһ пәнаһымыздыр»
Аллаһ һәјрәтли ишләр едиб (8)
Аллаһ бүтүн јер үзүндә
дејүшләри кәсир (9)
- 47 Аллаһ дүнја үзәриндә падшаһдыр
«Јеһова зәһмлидир» (2)
Аллаһы нәғмәләрдә
тәрәннүм един (6, 7)
- 48 Бөјүк Падшаһын шәһәри Сион
Дүнјанын севинчи (2)
Шәһәри вә гүлләләрини
нәзәрдән кечирин (11–13)
- 49 Вар-дөвләтә күвәнмәк
ағылсызлыгдыр
Инсан гардашы үчүн фидјә
верә билмәз (7, 8)
«Мәним чанымы Аллаһ Мәзарын
пәнчәсиндән гуртарачаг» (15)
Сәрвәт инсаны өлүмдән
гуртара билмәз (16, 17)
- 50 Аллаһ садиг бөндәләри илә шәр
адамлар арасында һөкм чыхарыр
Аллаһ гурбан кәтирәнләрә
әһд бағлајыр (5)
«Аллаһ һакимдир» (6)
Бүтүн һәјванлар
Аллаһындыр (10, 11)
Аллаһ шәр адамлары
ифша едир (16–21)
- 51 Төвбә дуасы
Һәлә ана бәтниндән күнаһлыјыг (5)
«Мәни күнаһдан төмизлә» (7)
«Мәндә төмиз үрәк јарат» (10)
Пешман үрәк Аллаһа
мәғбулдур (17)
- 52 «Мәнсә Аллаһын мөһәббәтинә
күвәнәчәјәм»
Писликлә өјүнәнләрә
хәбәрдарлыг (1–5)
Аллаһсызлар вар-дөвләтә
бел бағлајырлар (7)
- 53 Ағылсызларын төсвири
«Јеһова јохдур» (1)
«Бир нәфәр дә дүз әмәл саһиби
јохдур» (3)
- 54 Јағылар арасында имдад дуасы
«Аллаһ мәнә јардымчыдыр» (4)

- 55 Досту хаин чыханда Давудун дуасы
 Јахын достун ришхэнди (12–14)
 «Сән гајғы јүкүнү
 Јевоваја вер» (22)
- 56 Тәгиб олунанда дуа
 «Аллаһа бел бағламышам» (4)
 «Көз јашларымы тулуғуна јығ» (8)
 «Инсан мәнә нә едә биләр?» (4, 11)
- 57 Лүтф диләји
 Аллаһын ганадлары алтында
 сығыначаг (1)
 Дүшмәнләр газдыглары
 гујуја дүшүрләр (6)
- 58 Дүнјаны мұһакимә едән Аллаһ вар
 Шәрләрин чезаланмасы үчүн
 дуа (6–8)
- 59 Аллаһ сипәр вә сығыначагдыр
 Хаинләрә рәһм етмә (5)
 «Сәнин гүдрәтинә нәғмә
 дејәрәм» (16)
- 60 Аллаһ дүшмәнләрини әзир
 Инсандан хилас көзләмәк
 әбәсдир (11)
 «Биз Аллаһдан күч аларыг» (12)
- 61 Аллаһ дүшмәндән горунмаг үчүн
 мөһкәм галадыр
 «Даим чадырында јашарам» (4)
- 62 Керчәк гуртулуш Аллаһдан кәлир
 «Сакичә Аллаһы көзләјирәм» (1, 5)
 Үрәјинизи Аллаһа ачын (8)
 Инсан ади бир нәфәсдир (9)
 Үрәјинизи вар-дөвләтә
 бағламајын (10)
- 63 Мәзмурчу Аллаһын нәсрәтиндәдир
 «Мәһәббәтин һәјатдан
 шириндир» (3)
 Аллаһ Өз бәндәсини ән јахшы
 нәмәтләрлә дојурур (5)
 Давуд кечәләр Аллаһ һагда
 дүшүнүр (6)
 «Көнлүм Сәнә бағланыб» (8)
- 64 Кизли һәмләләрден мұдафиә
 «Аллаһ онлара ох атачаг» (7)
- 65 Аллаһ Јерә гајғы көстәрир
 «Еј дуалары ешидән» (2)
- Сечдијин инсан нә хошбәхтдир (4)
 Аллаһын кәрәмәти
 ашыб-дашыр (11)
- 66 Аллаһын ишләри ваһимәлидир
 «Кәлин, Аллаһын ишләринә
 бахын!» (5)
 «Нәзирләримни јеринә
 јетирәрәм» (13)
 Аллаһ дуалары ешидир (18–20)
- 67 «Дүнјанын дәрәд тәрәфиндә
 јашајанлар Ондан горхачаг»
 Аллаһын јолу танынмалыдыр (2)
 «Гој халглар Сәни мәдһ етсин,
 еј Аллаһ» (3, 5)
 Аллаһ бизә хејир-бәрәкәт
 верәчәк (6, 7)
- 68 «Гој Аллаһын дүшмәнләри
 пәрән-пәрән олсун»
 Јетимләрин атасы (5)
 Аллаһ кимсәсизләрә јурд-јува
 верир (6)
 Гадынлар мүждәни
 бәјан едирләр (11)
 Инсан тимсалында һәдијәләр (18)
 Јевова һәр күн јүкүмүзү
 дашыјыр (19)
- 69 Давуд гуртулуш һагда дуа едир
 «Евинин гејрәти мәни
 јандырыб-јахыр» (9)
 «Тезликлә мәнә чаваб вер» (17)
 «Мәнә сиркә вердиләр» (21)
- 70 Давуд чыхылмаз вәзијәтдә
 «Дадыма тез јетиш» (5)
- 71 Аһылларын күвәнчи
 «Та кәнчлијимдән күвәнчим
 Сәнсән» (5)
 «Күчүм түкәнәндә мәни
 тәрк етмә» (9)
 «Аллаһым, кәнчлијимдән бәри
 мәнә тәрбијә верирсән» (17)
- 72 Аллаһын гојдуғу падшаһын
 динч һөкмранлығы
 «Саләһ адам чичәкләнәчәк» (7)
 Сәлтәнәти дәниздән-дәнизә
 узаначаг (8)
 Инсанлары зоракылыгдан
 гуртарачаг (14)

- Жердә черәк бол олачаг (16)
Аллаһын адына даим алгыш
едилсин (19)
- 73 Мөмин бәндәнин тәрәддүдү вә
дүзәлиши
Ајагларым аз гала сапмышды (2)
«Бүтүн күнү дәрәд-сәр
чәкмишәм» (14)
«Та Аллаһын мүгәддәс мөканына
кирәнәдәк» (17)
Шәр адамлар сүрүшкән
жердәдирләр (18)
Аллаһа јахынлашмаг хошдур (28)
- 74 Халгыны јада салмасы үчүн
Аллаһа жалварыш
Аллаһын вердији мөһтәшәм
гуртулушлар (12–17)
Дүшмәнин ришхәндләрини
унутма (18)
- 75 Аллаһ әдаләтлә мұһакимә едир
Писләр Јеһованын чамындан
ичәчәкләр (8)
- 76 Сионун дүшмәнләри үзәриндә
Аллаһын гәләбәси
Аллаһ һәлимләри гуртарыр (9)
Дүшмәнләрин гүруруну
сындырыр (12)
- 77 Мәзмурчунун дар күндә етдији дуа
Аллаһын ишләрини
дүшүнмәк (11, 12)
«Еј Аллаһ! Сәнинтәк бөјүк
аллаһ вармы?» (13)
- 78 Аллаһын гајғысы вә Исраилин
имансызлығы
Кәләчәк нәсилләрә
нәгл едилмәли ишләр (2–8)
Аллаһа инанмадылар (22)
Көјләрин тахылы (24)
Исраилин Мүгәддәсини
инчитдиләр (41)
Мисирдән вәд едилмиш
дијарадәк (43–55)
Аллаһы сынамагдан әл
чәкмәдиләр (56)
- 79 Дүшмән тәчавүзү гаршысында дуа
Бүтүн әр-әтраф бизи лаға гојур (4)
Адын наминә бизә јардым ет (9)
Тәһгирләрини једи гат
башларына кәтир (12)
- 80 Исраилин Чобанындан диләк
«Худаја, бизи әввәлки һалымыза
гајтар» (3)
Исраил Аллаһын үзүм тәнәји (8–15)
- 81 Итаәткарлығы чағырыш
Јад аллаһлара сәчдә етмәмәли (9)
Каш халгым Мәнә гулаг асајды (13)
- 82 Инсафла һөкм чыхармаға чағырыш
Аллаһ илаһлар арасында
мұһакимә апары (1)
Мәзлуму мұдафиә един (3)
Сиз илаһларсыныз (6)
- 83 Дүшмәнлә үз-үзә кәлән
мәзмурчунун дуасы
Сусма, Илаһи (1)
Дүшмәнләри соврулан
тикан комасына чевир (13)
Аллаһын ады Јеһовадыр (18)
- 84 Аллаһын мәскәнинин һәсрәтиндә
Гушлар белә гурбанкаһында
мәскән тапыр (3)
Сәнин һәјәтиндә кечән бир күн (10)
Аллаһ күнәшимдир,
сипәримдир (11)
- 85 Кечмиш күнләрә дәнмәк диләји
Јеһова садиг бәндәләринә сүлһ
барәдә данышачаг (8)
Мәһәббәтлә сәдагәтин көрүшү (10)
- 86 Јеһова кимиси јохдур
Јеһова бағышламаға һазырдыр (5)
Бүтүн халглар Јеһованын өнүндә
сәчдә едәчәк (9)
Мәнә Өз јолунда тәлим вер (11)
Үрәјими бүтөв ет (11)
- 87 Аллаһын шәһәри Сион
Сионда догуланлар (4–6)
- 88 Өлүмдән гуртулмаг диләји
Чаным Мәзарын
кандарындадыр (3)
Дуам һәр сәһәр дәркаһына
галхыр (13)
- 89 Јеһованын мәһәббәтинин тәрәннүмү
Давудла бағланмыш әһд (3)
Давудун өвлады әбәдилек
бәргәрар едилчәк (4)

- Аллаһын мәш етдији
Ону Ата чағырыр (26)
Давудла кәсилән әһд
гәтидир (34–37)
Инсан чаныны Мәзардан
гуртара билмәз (48)
- 90 Әбәди Аллаһ вә ғыса өмүрлү инсан
Мин ил өтән бир күнә бәнзәр (4)
Инсан 70-80 ил јашајыр (10)
Бизи өјрәт ки, күнләримизин
гәдрини биләк (12)
- 91 Аллаһа пәнаһ кәтирән
мүдафиә олунор
Овчунун төләсиндән гуртулуш (3)
Аллаһын ганадлары алтында
сығыначаг (4)
Мин адам јыхылар,
сәнә хәтәр дөјмөз (7)
Мәләкләр Аллаһын бәндәләрини
горујар (11)
- 92 Јеһова әбәдилик учадыр
Јеһованын бөјүк ишләри,
дәрин дүшүнчәләри (5)
Саләһләр ағачтәк
чичәкләнәчәк (12)
Аһыллар да бар верәчәкләр (14)
- 93 Јеһованын өзәмәтли һөкмранлығы
«Јеһова падшаһ олду!» (1)
Өјүдләрин етибарлыдыр (5)
- 94 Гисасы јердә гојмајан Аллаһ
Нә вахтачан писләр
бајрам едәчәк? (3)
Јеһованын тәрбијә етдији инсан
бәхтијардыр (12)
Јеһова халғыны атмаз (14)
Ганун ады илә пислик
тәрәдәнләр (20)
- 95 Нагг дин итаәткарлыгга гоша
аддымлајыр
Бу күн Она гулаг асын (7)
Үрәјинизи инадкар етмәјин (8)
«Онлар истираһәтимә
говушмајачаглар» (11)
- 96 Јеһованын шәнинә јени нәғмә охујун
Јеһова һәдсиз тәрифә лајигдир (4)
- Халгларын аллаһлары һечдир (5)
Мүгәддәс либасларда
сәчдә ғылын (9)
- 97 Јеһова башга аллаһлардан учадыр
Јеһова падшаһ олду! (1)
Јеһованы севин,
пислијә нифрәт един (10)
Саләһ адам үчүн парлајан
ишыг (11)
- 98 Јеһова хиласкардыр, әдаләтли
һакимдир
Јеһова гуртулушуну
изһар етди (2, 3)
- 99 Јеһова мүгәддәс падшаһдыр
О, көррүблар үзәриндә өлшәшиб (1)
Јеһова әфв едир, амма чәзасыз
да гојмур (8)
- 100 Јарадана һәмд
Јеһоваја севинчлә ибадәт ет (2)
Бизи Аллаһ јарадыб (3)
- 101 Камиллик јолунда јеријән һөкмдар
Тәкәббүрлү адамы көрмәјә
көзүм јохдур (5)
Көзүм садиг инсанлары көзәр (6)
- 102 Бичарә мәзлумун дуасы
Тәнһа гуш кимијәм (7)
Өмрүм көлкә кими гејб олур (11)
Јеһова Сиону бәрпа едәчәк (16)
Јеһова һәмишә вар олачаг (26, 27)
- 103 Јеһоваја алгыш ет, өј варлығым
Аллаһ күнаһларымызы биздән
узаглашдырыр (12)
Аллаһ ата кими рәһмлидир (13)
Аллаһ торпаг олдуғумузу
унутмур (14)
Јеһованын тахты вә
һөкмранлығы (19)
Мәләкләр Аллаһын сөзүнә
әмәл едирләр (20)
- 104 Хилгәт мөчүзәләринә көрә
Аллаһа алгыш
Јер мөһкәм тәмәлләр үзәриндә
гурулуб (5)
Чәрәк вә шәраб инсан үчүн
јарадылыб (15)

- Көрдүјүн ишләр нечә дә
чохдур! (24)
Нефәсләрини кәсирсән,
өлүрләр (29)
- 105 Јеһованын Өз халгына
көстәрдији сәдагәт
Аллаһ әһдини унутмур (8–10)
Мәш етдикләримә дәјмәјин (15)
Көләлијә сатылмыш Јусиф вә
Аллаһын һикмәти (17–22)
Аллаһын Мисирдә
көстәрдији мөчүзәләр (23–36)
Исраилин Мисирдән
чыкмасы (37–39)
Аллаһ Ибраһимә вердији вәди
унутмајыб (42)
- 106 Гәдирбилмәз Исраил
Аллаһын ишләрини тез
унутдулар (13)
Аллаһын чалалыны дана сурәтинә
дәјишдиләр (19, 20)
Аллаһын вәдинә иман
кәтирмәдиләр (24)
Баала ситајиш етмәјә
башладылар (28)
Ушагларыны чинләрә гурбан
кәтирдиләр (37)
- 107 һејрәтли ишләринә көрә Аллаһа
шүкүр един
Онлары доғру јолла апарырды (7)
Сусузлары вә ачлары дојурурду (9)
Онлары зүлмәтдән
азад едирди (14)
Сөзү илә онлары сағалдырды (20)
Фәгири зүлмдән горујур (41)
- 108 Гәләбә үчүн дуа
Инсандан хилас көзләмәк
әбәсдир (12)
Биз Аллаһдан күч аларыг (13)
- 109 Дәрдли адамын дуасы
Гој вәзифәсини башгасы тутсун (8)
Аллаһ фағырын сағында дурур (31)
- 110 Мәликсадиг тимсаллы падшаһ вә
каһин
Дүшмәнләринин арасында
һакимијәт сүр (2)
- Чалышган кәнчләр шеһә
бәнзәјирләр (3)
- 111 Мөһтәшәм ишләринә көрә
Јеһоваја алгыш един
Онун ады мүгәддәсдир,
зәһмлидир (9)
Һикмәтин башы Јеһовадан
горхмагдыр (10)
- 112 Саләһ Јеһовадан горхар
Сәхавәтлә борч верән адамын
иши аванд олар (5)
Саләһин ады һеч вахт
унудулмаз (6)
Сәхавәтли адам јохсулларла
бөлүшүр (9)
- 113 Јеһова мәзлуму галдырыр
Јеһованын ады тәриф едилсин (2)
Аллаһ әјилиб көјә, јерә бахыр (6)
- 114 Мисирдән гуртулуш
Еј дәниз, нијә гачдын? (5)
Дағлар гоч кими
атылыб-дүшүрдү (6)
Аллаһ сәрт гајадан булаг
чыхартды (8)
- 115 Јалныз Јеһова шәрәфә лајигдир
Чансыз бүтләр (4–8)
Јер бәшәр оғулларына
верилиб (16)
Өлүләр Јаһа алгыш етмәзләр (17)
- 116 Шүкран нөгмәси
Јеһоваја нә верә биләрәм? (12)
Ничат пијаләсини кәтүрәрәм (13)
Нәзирләрим
јеринә јетирәрәм (14, 18)
Садигләрин өлүмү баһадыр (15)
- 117 Халғлар, Јеһоваја алгыш един!
Јеһованын мәнәббәти бөјүкдүр (2)
- 118 Јеһованын чалдығы зәфәрә шүкран
Јаһы чағырдым, мәнә һај верди (5)
Јеһова тәрәфимдәдир (6, 7)
Күнчүн әсас дашы (22)
Јеһованын ады илә кәлән (26)
- 119 Аллаһын Кәламынын вәсфи
Чаван јолуну нечә пак
сахласын? (9)

- Өјүдләрин мәнә әзиздир (24)
Сөзүнә үмид
бағламышам (74, 81, 114)
Ганунуну елә севирам ки! (97)
Мүәллимләрден дә зәкалы (99)
Сөзүн аддымларыма
чырагдыр (105)
Сөзүнүн бүнөврәси
һәгигәтдир (160)
Ганунуну севәнләр сүлһ ичиндә
јашајыр (165)
- 120 Сүлһ ахтаран гәриб
Чанымы һиләкәр дилдән гуртар (2)
Мән сүлһ истәјирәм (7)
- 121 Јеһова халгыны горујур
Көмәјим Јеһовадандыр (2)
Јеһова әсла јатмаз (3, 4)
- 122 Јерусәлим үчүн сүлһ диләји
Јеһованын евинә кетмәк
севинчи (1)
Ваһид, бүтөв шәһәр (3)
- 123 Мәзмурчу Аллаһдан лүтф көзләјир
Биз Јеһоваја бахырыг (2)
Тәһгирләрдән чана дојмушуг (3)
- 124 Јеһова бизимлә олмасајды
Гырылмыш төләдән гуртулуш (7)
Јеһованын ады көмәјимиздир (8)
- 125 Јеһова халгыны горујур
Јерусәлими дөврәләјән дағлар (2)
Гој Израилдә әмин-аманлыг
олсун (5)
- 126 Сион севинчлә бәрпа едилир
Јеһова мөһтәшәм ишләр көрдү (3)
Көз јашы илә әкәнләр
севинә-севинә бичәчәкләр (5, 6)
- 127 Аллаһ олмајан јердә
һәр шәј әбәсдир
Еви Јеһова тикмәзсә (1)
Өвладлар Аллаһдан пәјдыр (3)
- 128 Аллаһдан горхмаг хошбәхтлиг
кәтирир
Арвад барлы мејнә кими (3)
Јерусәлим хош күзәран ичиндә
олсун (5)
- 129 Уғурсуз һәмлә
Сиона нифрәт едәнләрин
русвајчылығы (5)
- 130 Үмидсизлик дәрјасындан
Сәни сәсләјирәм
Анчаг сәһвләримизи көрсәјдин (3)
Јеһова һәгигәтән
бағышлајандыр (4)
Јеһованы чох көзләјирәм (6)
- 131 Сүддән кәсилмиш ушаг кими сакит
Бөјүк шәјләр далынча
дүшмәдим (1)
- 132 Јеһова Давуду вә Сиону сечди
Мәш етдијини рәдд етмә (10)
Сиондакы кәһинләр гуртулуш
либасы кејинәчәк (16)
- 133 Гардашлар бир јашајанда
Һарунун башына чәкилән јағ (2)
Һәрмун шеһи (3)
- 134 Кечәләр Јеһоваја јүксәлән
алгышлар
Өлләринизи мүгәддәсликлә
көјә ачын (2)
- 135 Јаһын учалығына алгыш един
Мисирә гаршы әләмәтләр,
мөчүзәләр (8, 9)
Сәнин адын әбәдидир (13)
Чансыз бүтләр (15–18)
- 136 Јеһованын мәһәббәти әбәдидир
Көјләр вә Јер һикмәтлә
јарадылыб (5, 6)
Фиронун Гырмызы дәниздә
өлүмү (15)
Аллаһ мискин һалда оланлары
унутмур (23)
Бүтүн чанлылар рузи верир (25)
- 137 Бабил чајларынын кәнарында
Сион барәдә нәғмә охунмур (3, 4)
Бабил вәран едиләчәк (8)
- 138 Аллаһ уча олса да...
Мәнә һај вердин (3)
Тәһлүкәдән гуртулуш (7)
- 139 Јеһова гулларыны јахшы таныјыр
Аллаһын руһундан кизләнемәк
олмаз (7)

- Нә ечазкар јарадылмышам (14)
Көзләрин рүшәјимими
көрмүшдү (16)
Әбәдијет јолунда мәнә
бәләдчи ол (24)
- 140 Гүдрәтли хиласкар Јеһова
Писләрин дили – илан дили (3)
Гәддар адамын јыхылмасы (11)
- 141 Мүдафиә һаггында диләк
Дуам өнүндә бухур кими олсун (2)
Саләһин тәнбеһи баша чәкилән
јағ кимидир (5)
Писләр өз торларына дүшәчәк (10)
- 142 Тәғибчиләрдән гуртулуш диләји
Гачмаға јерим јохдур (4)
Нәсибим Сәнсэн (5)
- 143 Чаным Сәнин үчүн тәшнәдир
Бүтүн ишләрин барәдә
фикирләширәм (5)
Ирадәнә әмәл етмәји
мәнә өјрәт (10)
Гој руһун мәни һамар јолла
апарсын (10)
- 144 Гәләбә үчүн дуа
Инсан нәдир ки?! (3)
Дүшмәнләри пәрән-пәрән ет (6)
Јеһованын халгы бәхтијардыр (15)
- 145 Бөјүк падшаһ олан Аллаһын
шәнинә тәрифләр
- Аллаһын бөјүклүјүнү
бәјан едәрәм (6)
Јеһова һамыја гаршы
кәрәмәтлидир (9)
Садиг бәндәләрин Сәни
мәдһ едәр (10)
Аллаһын әбәди падшаһлығы (13)
Аллаһ һамыны истәјинә
чатдырыр (16)
- 146 Инсанлара јох, Аллаһа күвәнин
Инсан өләндә дүшүнчәләри
јох олур (4)
Јеһова гәдди әјиләнләри
дикәлдир (8)
- 147 Аллаһа ишләринә көрә алгыш
Гәлбисыныглара шәфа верир (3)
Һәр улдузу ады илә чағырыр (4)
Ағ јун кими гар јағдырыр (16)
- 148 Бүтүн хилгәт Јеһоваја алгыш етсин
Мәләкләри Аллаһа алгыш етсин (2)
Күнәш, ај, улдузлар
Аллаһа алгыш етсин (3)
Чаванлар, гочалар
Аллаһа алгыш етсин (12, 13)
- 149 Аллаһын зәфәринә алгыш нәғмәси
Аллаһ халгындан зөвг алыр (4)
Шәрәф садиг бәндәләрә
мәхсусдур (9)
- 150 Бүтүн мәхлугат Јаһа алгыш етсин!
Јаһа алгыш един! (1, 6)

БИРИНЧИ БӨЛМӘ (1–41-чи мәзмурлар)

- 1** Хошбәхтдир о кәс ки,
писләрин сөзү илә
отуруб-дурмур,
Күнаһкарларын јолуна
ајаг басмыр,^а
Ришхәндчиләрин арасында
әјләшмир.^б
- 2** О, Јеһованын ганунундан
һәзз алыр,^в
Кечә-күндүз Онун гануну-
нун дәринлијинә варыр*.^г

ФӘС. 1

а Мс 4:14
б Мс 22:10
в 36 19:7
36 40:8
36 112:1
Мт 5:3
Рм 7:22
Јр 1:25

г Јш 1:8
36 119:97
1Тм 4:15

Сағ сүтун

а 1См 22:13
Әр 17:7, 8

- 3** О, ахар сулар кәнарында
әкилмиш,
Барыны мөвсүмүндә верән
ағачтәк олар,
Јарпаглары солмаз,
Һәр ишиндә
уғур газанар.^а
- 4** Шәр адамлар исә
белә дејил,
Онлар күләјин
совуруб апардығы
саман кимидир.

1:2 * Јахуд ганунуну алчаг сәслә охујур.

- 5 Буна көрә шәр адамлар
һөкм күнүндә,^а
Күнаһкарлар
салеһләрин мәчлисиндә
дура билмәзләр.^б
- 6 Јеһова салеһләрин јолун-
дан акаһдыр,^в
Шәр адамларын тутдуғу
јол исә јох олачагдыр.^г
- 2** Нијә халғлар вурнухур,
Үммәтләр бош-бош
фитнә гурур?^ф
- 2 Дүнјанын падшаһлары
галхыр,
Рәһбәрләри
бир нәфәр кими
Јеһоваја вә
Онун мәш етдијинә*^д
гаршы бирләшир.^е
- 3 «Онларын буховларыны
гопараг,
Ипләрини үзәримиздән
сыјырыб атаг», — дејир-
ләр.
- 4 Тахты көјләрдә олан
күләчәк,
Јеһова онлара
истеһза едәчәк.
- 5 О заман онларла
гәзәблә данышачаг,
Һиддәти онлары
ләрзәјә салачаг,
- 6 «Мән падшаһымы
мүгәддәс дағымда,
Сионда^е әлләшдирми-
шәм!»^ж — дејәчәк.
- 7 Јеһованын фәрманыны
бәјан едирәм;
О, мәнә деди:
«Сән Мәним оғлумсан,^з
Бу күн Мән сәнә
ата олдум,^и»
- 8 Истә Мәндән, халғлары
мирас кими верим сәнә,
Јер үзү башдан-баша
сәнин мүлкүн олсун.^ы

ФӘС. 1

а Мт 25:41
б Мл 3:18
Мт 13:49, 50
в 36 37:18
Әр 12:3
1Бт 3:12
г Мс 14:12

ФӘС. 2

ф һв 4:25-28
д 36 89:20
Әш 61:1
е Мт 27:1, 2
Лк 23:10, 11
Вһ 19:19
ө 2Иш 5:7
Вһ 14:1
ж 36 45:6
Һә 21:27
Дн 7:13, 14
Вһ 19:16
з Мт 3:16, 17
Мр 1:9-11
Рм 1:4
и һә 13:33
Иб 1:5
Иб 5:5
ы 36 72:8
Иб 1:2
Вһ 11:15

Сағ сүтун

а Вһ 12:5
Вһ 19:15
б Дн 2:44
Вһ 2:26, 27
в Фп 2:9-11
г Јһ 3:36

ФӘС. 3

ф 2Иш 15:14
д 2Иш 15:12
2Иш 16:15
е 2Иш 12:11
ө 2Иш 16:7, 8
ж Јр 15:1
з Әш 45:25
и 36 27:6
ы 2Иш 15:25
36 2:6
ј 36 4:8
Мс 3:24
к 2Пд 6:15, 16
36 27:3
Рм 8:31

- 9 Онлары дәмир дәјәнәклә^а
гырачагсан,
Сахсы габ кими
чилик-чилик едәчәксән».^б
- 10 Инди, еј падшаһлар,
дүшүнүн,
Еј јер үзүнүн һакимләри,
ағлынызы башыныза јы-
ғын,
- 11 Јеһовадан горхун вә
Она хидмәт едир,
Онун өнүндә
титрәјәрәк севинин.
- 12 Оғула еһтирам көстә-
рин* ки,^в Аллаһ гәзәблән-
мәсин,
Сиз дә кетдијиниз јолда
мәһв олмајасыныз,^г
Чүнки Онун гәзәби
гәфил алышар.
Нә хошбәхтир
Она пәнәһ кәтирәнләр!
- Оғлу Абсаламдан гачдығы заман^ф
Давудун јаздығы мәзмур.
- 3** Аһ Јеһова,
нә үчүн дүшмәнләрим
бу гәдәр чоһалды?^д
Нә үчүн бир белә адам
мәнә гаршы чыхыр?^е
- 2 Чохлары барәмдә дејир:
«Аллаһ ону хилас етмәјә-
чәк».^е (Селәһ)*
- 3 Амма Сән, еј Јеһова,
мәним галханымсан,^ж
Мәним шәрәфимсән,^з
башымы дикәлдән
Сәнсэн,^и
- 4 Мән Јеһованы чағырарам,
О, мүгәддәс дағындан^ы
мәнә һәј верәр. (Селәһ)
- 5 Мән узаныб јатарам,
Дајағым Јеһовадыр,
мүтләг ојанарам.^ј
- 6 Бүрүсә дә дөрд јанымы
он минләрлә адам,
Онлардан горхмарам.^к

2:12 * һәрфән: оғулу өпүн. 3:2 * Лүғә-
тә бах.

- 7 Галх, еј Јехова!
Гуртар мәни,^а еј Аллаһым!
Дүшмәнләримин
әнкиндән вур,
Писләрин дишләрени гыр.^б
- 8 Әлин халгынын үзәриндә-
дир.
Гуртулуш Јеховадандыр.^в
(*Celah*)
- Дирижора.
Симли аләтләрин мүшајәтилә.
Давудун мазмуру.
- 4 Еј адил Аллаһым,^г
чагыранда мәнә һај вер.
Дарда олдуғум заман мәни
кенишлијә чыхар.
Мәнә лүтф ејлә,
дуамы ешит.
- 2 Сиз, еј бәшәр оғуллары,
нә вахтадәк шәрәфими
тапдалајачагсыныз?
Нә вахтадәк фани шәјләри
севәчәксиниз,
Јалан далынча гачагасы-
ныз? (*Celah*)
- 3 Билин ки, Јехова Өз садиг
бәндәсини учалдар;
Мән чагыранда
Јехова ешидәр.
- 4 Нирсләнәндә
күнаһ ишләмәјин,^ф
Јатағынызын ичиндә, үрә-
јиниздә данышын, сәси-
низ чыхмасын. (*Celah*)
- 5 Саләһлик гурбанлары
кәтирин.
Јеховаја күвәнин.^д
- 6 Чохлары: «Ким бизи ағ кү-
нә чыхарачаг?» — дејир.
Еј Јехова, үзүнүн нуруну
үстүмүзә сал.^е
- 7 Сән гәлбими
севинчлә долдурмусан,
Бол мәнсулу, тәзә шәрабы
оланларын севинчиндән
дә бөјүк бир севинчлә.

ФӘС. 3

а 1Тм 4:10

б 2Сж 1:6

в 36 37:39
Әш 43:11
Вһ 19:1

ФӘС. 4

г 36 11:7

ф Еф 4:26

д 36 37:3
36 62:8
Мс 3:5
1Бт 4:19е Сј 6:26
36 80:7
Мс 16:15
1Бт 3:12

Сағ сүтун

а 36 3:5
Мс 3:24, 26

б Ль 25:18

ФӘС. 5

в 36 65:2
1Бт 3:12

г 36 55:16, 17

ф Мр 1:35

д 36 89:14
Мс 6:16-19
Һб 1:13е 36 15:1-5
Мс 12:19ө Рһ 12:9
Иб 1:9ж Мс 20:19
Јһ 8:44
Кл 3:9
Вһ 21:8з Јр 9:6
36 55:23
Мс 6:16, 17
1Бт 3:10

и 36 69:13

ы 1Иш 3:3
1См 16:1ј 36 28:2
36 138:2к 36 25:4, 5
36 27:11к Мс 29:5
Рһ 3:13

- 8 Раһат узаныб јатарам,^а
Јехова, јалныз Сәнин са-
јәндә архајын јашајырам.^б

Дирижора. Давудун мазмуру.
Неһилот* үчүн.

- 5 Еј Јехова, ешит
сөзләrimi,^в
Аһ-зарыма диггәт вер.
- 2 Сәнә јалварырам,
ја Падшаһым, Аллаһым,
Фәрјадыма гулағ ас.
- 3 Сүбһ чағы сәсимми ешидәр-
сән,^г еј Јехова,
Сәһәр чағы
үрәјими Сәнә ачарам,^ф
дуруб чаваб көзләјәрәм.
- 4 Чүнки Сән шәрдән хошла-
нан Аллаһ дејилсән,^д
Сәнин јанында пис адама
әсла јер јохдур.^е
- 5 Дикбаш адамлар
һүзурунда дајана билмәз.
Залымлара
нифрәт едирсән,^ө
- 6 Јалан данышанлары
мәһв едәрсән.^ж
Зоракы, һиләкәр адамдан
икраһ едирсән,^з
еј Јехова.
- 7 Мән исә бөјүк мәһәббәтин
сајәсиндә^и
Сәнин евинә^ы кәләрәм,
Мүгәддәс мәбәдинә сары
дөнүб еһтирамла
сәчдә гыларам.^ј
- 8 Еј Јехова, мәни
һагг јолунда апар,
Дүшмәнләrimә көрә
өнүмдә јолуну һамар ет.^к
- 9 Онларын ағзындан
дүз сөз чыхмыр,
Үрәкләри пислик јувасы,
Боғазлары ачыг гәбирдир,
Јағлы дилләрини
ишә салырлар.^к

5:Мүг * Лүғәтә бах.

- 10 Еј Аллаһым, онлары тэгсиркар чыхарарсан, Газдыглары гујуја өзлэри дүшэрлэр.^а
Гој хэдсиз кунанһларына көрө узаглара атылсынлар,
Чүнки онлар
Сэнэ гаршы галхыблар.
- 11 Сэнэ пенаһ кәтирәнләр исө севинәр,^б
Һеј севинч сәдалары учалдар.
Ганадыны онларын үзәринә кәрәрсән,
Адыны әзиз тутанларын хэдсиз севинчи Сән оларсан.
- 12 Чүнки Сән, салеһ адамы мүбарәк едәрсән, еј Јеһова,
Лүтфүн онун әтрафында галхан олар.^в
- Дирижора. Шеминит* үстүндә көкләнмиш симли аләтләрин мүшајиәтилә. Давудун мазмуру.
- 6** Јеһова, мәни гәзәблө тәнбөһ етмә,
Мәни һиддәтлә ислаһ етмә.^г
- 2 Аман, Јеһова, саралыб-солурам, мәнә рәһм ет.
Сүмүкләрим әсир, Јеһова, мәнә шәфа вер.^д
- 3 Чаныма вәлвәлә дүшүб,^е
Јеһова, нә вахта кими көзләјәчәксән?^в
- 4 Кәл, чанымы гуртар,^ж
еј Јеһова,
Мәһәббәтин* хатиринә мәни хилас ет.^з
- 5 Чүнки өлүләр Сәни ана билмәз,
Мәзарда* Сәни ким учалдар?^а

6:Мүг * Лүғәтә бах. 6:4 * Ибр. хесед. Лүғәтдә «хесед» сөзүнә бах. 6:5 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах.

ФӘС. 5

а 2Иш 15:31
2Иш 17:23
36 7:14, 15

б 36 40:16

в Јр 15:1
36 3:3

ФӘС. 6

г 36 38:1
Әр 10:24

д 36 41:4
36 103:2, 3

е Мт 26:38, 39

ж 36 13:1, 2

з 36 50:15

а 36 119:88
Мрс 3:22

з 36 30:9
36 115:17
Вз 9:5, 10

Сағ сүтүн

а 36 69:3

б 36 39:12

в 36 31:9

г 36 3:4
36 145:18, 19
Иб 5:7

д 36 31:22
36 40:1
Јн 2:2

е 36 40:14
Әр 20:11

ФӘС. 7

е 36 18:2
Мс 18:10

ж Өр 15:15
2Кр 4:9
2Бт 2:9

з 36 10:9

а Мс 17:13

- 6 Тәнкә кәлмишәм аһ-наләмдән,^а
Јатағым бүтүн кечәни агламагдан јамјаш олуб,
Сел кими ахыр јорган-дөшәјимә көз јашларым.^б
- 7 Дәррдән көзүм тор салыб,^в
Дүшмәнләрин әлиндән көзүмдә нур галмады.
- 8 Сиз, еј залымлар, чәкилин башымдан,
Јеһова һөнкүртүмү ешидәчәк.^г
- 9 Рәһм диләдијими Јеһова ешидәчәк,^д
Јеһова дуамы гәбул едәчәк.
- 10 Бүтүн дүшмәнләрим хар олачаг, дәһшәтә кәләчәк,
Онлар бир анда хәчил олуб кери чәкиләчәкләр.^е

Бинјаминли Кушун сөзләриндән өтрү Давудун Јеһоваја охудуғу гәмли нәғмә.

- 7** Еј Аллаһым Јеһова,
Сәнә сығынмышам,^в
Тәгибчиләрдән мәни гору, хилас ет,^г
- 2 Јохса аслантәк мәни парчалајачаглар,^д
Сүрүјүб апарачаглар, гуртаран олмајачаг.
- 3 Еј Јеһова,
гәбаһәт иш тутмушамса,
Һагсызлыг етмишәмсә,
- 4 Јахшылыға јаманлыг етмишәмсә,^ж
Наһаг јерә дүшмәними сојмушамса*,
- 5 Гој дүшмән чанымы тәгиб етсин, тутсун,
Мәни* јерә вуруб тапдаласын,
Шәрәфими јерә сохсун. (Селәһ)

7:4 * Дикәр вариант: наһагдан өлејһимә чыханы сағ сахламышамса. 7:5 * һәрфөн: һәјатымы.

- 6 Гәзәбинлә галх, еј Јехова,
Дүшмәнләримин һиддәтинин
габағыны кәс,^а
Мәнә көрә галх, тәләб ет,
әдаләт бәргәрар олсун.^б
- 7 Гој халглар
дөврәндә топлашсын,
Сән дә учалардан
онлара һөкм ет.
- 8 Јеһовадыр халглара
һөкм чыхаран.^в
Саләһлијим әсасында,
еј Јехова,
Паклығым әсасында
мәни мүһакимә ет.^г
- 9 Нә олар, шәр адамларын
пислијинә сон гој,
Саләһ адамы исә һифз ет.^д
Адил Аллах^д үрәкләри,^е
ән дәрин дујғулары сына-
јар.^е
- 10 Аллаһдыр, үрәјидүз адам-
ларын^ж хиласкарыдыр
мәним галханым.^з
- 11 Худаваңд адил һакимдир,^и
Бәјан едир һәр күн һөкмлә-
рини.
- 12 Инсан пис јолундан дөн-
мәзсә,^и О, гылынчыны
итиләр,^и
Каманыны чәкиб
нишан алар.^к
- 13 Өлүм силаһларыны
һазырлар,
Алов сачан охларыны
дүзәлдәр.^к
- 14 Бах, бири бәтниндә
пислик дашыјыр,
О, фитнәјә һамилә галыб,
јалан доғар.^л
- 15 Бир гују газды,
газдыгча газды,
Амма газдығы гујуја
өзү дүшәчәк,^л
- 16 Гурдуғу фитнә
өз башына кәләчәк,^л

ФӘС. 7

а 36 3:7
36 35:1
б 36 103:6
в Јр 18:25
36 9:7, 8
г 36 18:20
36 26:11
36 41:12
ф 36 37:25
д Гн 32:4
Вһ 15:3
е 1Иш 16:7
ө 1См 28:9
Өр 17:10
Вһ 2:23
ж Мс 2:21
з Јр 15:1
Мс 30:5
и Јр 18:25
36 9:4
36 98:9
ы Әш 55:7
ј Гн 32:41
к Гн 32:21, 23
к Гн 32:42
л Јр 1:15
м Әс 7:10
36 10:2
36 35:7, 8
36 57:6
Мс 26:27
н Әс 9:24, 25

Сағ сүтун

а 36 35:28
б Дн 4:17
в Әш 25:1
И6 13:15
Вһ 15:4

ФӘС. 8

г 1Пд 8:27
36 104:1
36 148:13
ф Мт 21:16
Лк 10:21
1Кр 1:27
д 36 19:1
36 104:19
Әш 40:26
Рм 1:20
е Јр 1:29
Јр 9:3
36 144:3
Мт 6:25, 30
Јһ 3:16
һә 14:17
И6 2:6-8
ө Јр 1:26
Јр 9:1, 2
ж Јр 1:28
Јр 9:3

Зоракылығы
өзүнә гајыдачар.

- 17 Әдаләтинә көрә Јеһоваја
алгыш едәчәјәм,^а

Һагг-Таала^б Јеһованын
адыны нәғмәләрдә
тәрәннүм едәчәјәм.^б

Дирижора. Киттит* үчүн.
Давудун мәзмуру.

- 8 Ја Рәббимиз Јеһова,
бүтүн дүнјада исмин
нечә эзәмәтлидир,

Еһтишамыны көјләрдән
јүксәјә галдырдын!^в

- 2 Сәнә гаршы чыханлардан
өтрү,

Дүшмәни, гисасчыны
сусдурмагдан өтрү

Ушағларын, көрпәләрин
дили илә^г күчүнү көстәр-
дин.

- 3 Хәлг етдијин көјләрә,
әлләринин ишинә,
Јаратдығын аја, улдузлара
баханда дүшүнүрәм.^д

- 4 Фани инсан нәдир ки,
ону хатырлајырсан?

Бәшәр оғлу нәдир ки,
онун гејдинә галырсан?^е

- 5 Сән ону мәләкләрдән*
бир аз ашағы јаратдын,

Башына шәрәф,
эзәмәт тачы гојдун.

- 6 Она әлләринин иши үзә-
риндә ағалыг вердин,^е

Һәр шеји ајағлары алтына
атдын:

- 7 Бүтүн сүрүләри,
нахырлары,
Бүтүн вәһши һејванлары,^ж

- 8 Көјдәки гушлары,
дәниздәки балығлары,
Дәрјадакы чанлыларын һа-
мысыны.

8:Мүг * Лүғәтә бах. 8:1 * Дикәр ва-
риант: еј еһтишамы көјләрдән јухарыда
вәсф Едилән! 8:5 * Јахуд илаһи вар-
лығлардан.

- 9 Жа Рэббимиз Јехова,
бүтүн дүнјада исмин
нечэ эзэмэтлидир!
Дирижора. Мутлаббен* үчүн.
Давудун мээмуру.
- ✠ [Алеф]#
- 9 Бүтүн гэлбимлә Сэни
мәдһ едэрәм, еј Јехова,
Харигүладэ ишләриндән
даньшарам.^а
- 2 Фэрәһим, һэдсиз севинчим
Сәнсэн,
Адыны нәғмәләрдә
тәрәннүм едэрәм,
еј һагг-Таала!^б
- ☩ [Бем]
- 3 Дүшмәнләр кери чәки-
ләндә^в
Бүдрәјиб өнүндән
јох олачаглар.
- 4 Мәним һагг ишими
мүдафиә едирсэн;
Тахтына әјләшәрәк
әдаләтлә һөкм едирсэн.^г
- λ [Гилел]
- 5 Халглары мазэммет етдин,^д
писләрин көкүнү кәсдин,
Адларыны әбәдилик сил-
дин.
- 6 Дүшмән һәмишәлик
мәһв олуб,
Шәһәрләрини јерлә јексан
етмисән,
Хатирәләри дә бүсбүтүн
мәһв олачаг.^е
- ☪ [Һе]
- 7 Лакин Јехова тахтында
әбәди әјләшиб,^ө
О, тахтыны әдаләт үчүн
гуруб.^з
- 8 О, дүнјаны әдаләтлә
мүһакимә едәчәк,^ж
Үммәтләрә һагг һөкмләр
чыхарачаг.^з

9:Мүг; 9:16 * Лүғәтә бах. 9:1 # Ибрани
әлифбасынын илк һәрфидир. Бу мээмур
оригинал мәтндә әлифба сырасы илә
јазылмышдыр.

ФӘС. 9

а 1См 16:12
1См 29:11
Вһ 4:11

б 36 28:7

в 36 56:9

г 36 89:14
1Бт 2:23

д Гн 9:4

е Гн 25:19

ө 36 90:2
1Тм 1:17

ә Рм 14:10
Вһ 20:11

ж Јр 18:25
36 85:11
Өш 26:9

з 36 96:13
36 98:9
һв 17:31

Сағ сүтун

а 36 91:2

б 36 46:1
36 54:7

в 36 91:14
Мс 18:10
Өр 16:21

г 2См 20:12
36 25:15
2Кр 1:10

д 36 96:10
36 107:19, 22
Өш 12:3, 4

е Јр 4:9, 10
Јр 9:5
Гн 32:43
2Пд 9:24, 26
2Пд 24:3, 4
Лк 11:49-51

ө Чх 3:7
36 72:13, 14
Лк 18:7

ә 36 30:3
Өш 38:9, 10
Вһ 1:17, 18

ж Өр 17:19, 20

з 36 13:5
36 20:5

и Гн 32:35
Мс 5:22

ы Чх 14:4
Јш 2:10
2Пд 19:19

ј Мс 26:27
Өш 3:11

¶ [Ваә]

- 9 Јехова мәзлумлар үчүн
пәнаһ јери,^а
Дар күндә сығыначагдыр.^б
- 10 Адыны таныјанлар Сәнә
тәвәккүл едир,
еј Јехова,^в
Сәни ахтаранлардан
үз дөндәрмәзән.^г
- ☪ [Зайн]
- 11 Сионда јашајан Јеhovаны
нәғмәләрдә тәрәннүм
един,
Халглар арасында
ишләриндән данышын!^д
- 12 Ганларынын интигамыны
Алан онлары јадда сахла-
јыр,^е
О, мәзлумларын фәрјады-
ны унутмаз.^ө

☪ [Хем]

- 13 Лүтф ет, еј Јехова,
еј мәни өлүм гапыларын-
дан галдыран,^ә
Мәнә нифрәт едәнләрин
зүлмүнү көр.
- 14 Онда Сион гызынын
гапыларында
Тәрифли ишләрини
бәјан едәрәм,^ж
Вердијин гуртулуша
севинәрәм.^з

☩ [Тем]

- 15 Халглар газдыглары гујуја
өзләри дүшүб,
Ајаглары сәрдикләри
тора илишиб.^а
- 16 Јехова ичра етдији һөкм-
ләрлә таныныр.^б
Шәр адам өз әмәлләринин
тәләсинә дүшүб.^в
Һингајон*. (Селәһ)

* [Јуд]

- 17 Шәр адамлар, Аллаһы уну-
дан бүтүн халглар
Мәзара* кедәчәк.

9:17 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах.

18 Јохсулларса һәмишәлик
унудулмаз,^а
Фағырларын үмиди
һеч вахт итмәз.^б

☞ [Каф]

19 Галх, еј Јеһова! Гојма фани
инсан үстүн кәлсин,
Гој халглар Сәнин әнүндә
мәһкум едилсин.^а

20 Еј Јеһова, халгларын чаны-
на горху сал,^г
Гој билсинләр ки,
фани инсандырлар.
(Селәһ)

☞ [Ләләд]

10 Нийә узагда дурмусан,
еј Јеһова?

Нийә дар күнүмдә кизлә-
нирсән?^г

2 Шәр адам гүрурланыб
мәзлуму тәгиб едир,^д
Амма гурдуғу фитнәләрин
торуна өзү дүшәчәк.^е

3 Шәр адам
нәфси илә өјүнәр,^е
Ачкөзә алгыш едәр*;

☞ [Нун]

О, Јеһоваја сајғысызлыг
едәр.

4 Шәр адам гүрурундан Ал-
лаһы ахтармаз,
«Аллаһ јохдур», — дејәр.^ж

5 Фираван јашајар,^з
Сәнин һөкмләрини
дәрк етмәз,^з
Онунла әдавәт апаранла-
рын үстүнә фынхыرار.

6 Үрәјиндә дејәр:
«Әсла сарсылмарам,
Нәсилләр кәлиб-кедәр,
мәнә һеч нә олмаз».^д

☞ [Пе]

7 Ағзы ләнәт, јалан, һәдә илә
долудур,^д
Дилинин алтында бәла
вар, шәр вар.^к

ФӘС. 9

а 36 12:5
36 72:4
б 36 10:17
Мт 5:5
в Јр 18:25
36 82:8
г Чх 15:16
Чх 23:27

ФӘС. 10

ф 36 13:1
36 22:1
Әр 14:8
д Чх 14:17
е 36 7:14, 16
36 37:7
Мс 5:22
Мс 26:27
ө Чх 15:9
һш 12:8
ж 36 14:1, 2
36 53:1
Сф 1:12
з 36 37:35
и Әш 26:11
һш 14:9
ы Мс 14:16
Вә 8:11
ј Рм 3:14
к 36 7:14
36 12:2
36 55:21

Сағ сүтүн

а Мс 1:10, 11
б 36 17:9, 11
в Әј 38:39, 40
36 17:12
36 59:3
г 36 140:5
Әр 5:26
Вә 8:11
д 36 73:3, 11
36 94:3, 7
һә 8:12
һә 9:9
е 36 3:7
ө Мн 5:9
ж 36 9:12
36 35:10
з 2Пд 9:26
2См 6:23
и 1Бт 4:19
ы Гн 10:17, 18
36 146:9
Иб 13:6
ј Әј 38:15
к Чх 15:18
36 145:13
Әр 10:10
Дн 4:34
1Тм 1:17
к 36 9:5
36 44:2

8 Кәндләрин гырағында
пусгу гуарар,
Хәлвәт јердән чыхыб
күнаһсызы өлдүрәр.^а

☞ [Ају]

Көзү бәдбәхтләри
ахтарар.^б

9 Јувада отурмуш аслан
кими пусар,^в
Мәзлуму гапмаг үчүн
күдәр,

Торуну дартыб ону тутар.^г

10 Гурбанлары әзиләр,
тапданар,
Бичарәләр онун пәнчәсинә
кечәр.

11 Үрәјиндә дејәр:
«Аллаһ унудуб,^г
Үзүнү јана чевириб,
Һеч вахт буна
фикир вермәз».^д

☞ [Коф]

12 Еј Јеһова, галх!^е
Еј Аллаһым, она гаршы
галдыр әлини!^е
Көмәксизи унутма.^ж

13 Нийә шәр адам
Сәнә сајғысызлыг етсин?
Үрәјиндә:
«Аллаһ һагг-һесаб
чәкмәјәчәк», — десин.

☞ [Рејш]

14 Лакин Сән дәрди, әзабы
көрүрсән,
Мүдахилә етмәк үчүн
бунлары изләјирсән.^з
Фағыр үзүнү Сәнә тутар,^д
Јетимин дајағы Сәнсән.^д

☞ [Шин]

15 Писин, шәр адамын
әл-голуну гыр ки,^д
Ахтаранда даһа тапмајасан
пислијини.

16 Јеһова
әбәдијән падшаһдыр!^к
Халглар силиниб
јер үзүндән.^к

10:3 * Дикөр вариант: ачкөз өзүнә ал-
гыш охујар.

Г / *Taa*]

- 17 Сән һәлимләрин диләјини ешидәрсән, еј Јеһова,^а Онлары үрәкләндирәрсән,^б сәсләрини диггәтлә динләјәрсән.^в
- 18 Летимә, әзиләнә һагг газандырарсан ки,^г Торпагдан јаранмыш фани инсан бир даһа онлары горхутмасын.^ф

Дирижора. Давудун мәзмуру.

- 11** Јеһоваја сығынмышам,^д Нечә мәнә дејирсиниз: «Гуш олуб дағына уч!
- 2 Бах, писләр каманыны дартыр, Үрәјидүз адамы вурмаг үчүн гаранлыгда дуруб, Оху јајын үстүнә гојурлар.
- 3 Тәмәлләр* јыхыланда, Салехин әлиндән нә кәләр ки?»
- 4 Јеһова Өз мүгәддәс мәбәддәдир,^е Јеһованын тахты көјләрдәдир,^е Көзләри һәр кәси көрүр, О, бәшәр оғууларына көз гојур.^ж
- 5 Бәли, Јеһова салехи дә, шәри дә јохлајыр,^з О, зоракылығы севәнләрә нифрәт едир.^и
- 6 О, шәр адамларын үстүнә тәлә* јагдырачаг; Онларын пажы алов, күкүрд^ы вә сәмум јели олачаг.
- 7 Чүнки Јеһова әдаләт-лидир,^ј салех әмәлләри сеvir,^к Үрәјидүз адамлар Онун лүтфүнү* көрәчәк.^к

11:3 * Јахуд әдаләт тәмәлләри. 11:6 * Дикәр вариант: *јанар көз*. 11:7 * һәрфән: *үзүн*.

ФӘС. 10

а 36 9:18

б 1См 29:18, 19

в Мс 15:8 1Бт 3:12

г 36 72:4

ф Өш 51:12

ФӘС. 11

д 2См 14:11 36 7:1 36 56:11

е Мш 1:2 һб 2:20

ө 2См 20:6 36 103:19 Бһ 4:2, 3

ж 2См 16:9 Мс 15:3 3к 4:10 Иб 4:13

з Јр 6:5 Јр 7:1

и Мс 3:31 Мс 6:16, 17

ы Јр 19:24 һз 38:22

ј Гн 32:4

к 36 146:8

к Өј 36:7 36 34:15 1Бт 3:12

Сағ сүтүн

ФӘС. 12

а 36 28:3

б Чх 15:9, 10 1Иш 2:3 һз 28:2

в 36 10:5

г Чх 3:7

ф 2Иш 22:31 36 19:8

д 1Иш 2:9

е Вз 8:11

Дирижора. Шеминит* үстүндә. Давудун мәзмуру.

- 12** Еј Јеһова, мәни гуртар, чүнки садиг адам галмајыб,
- Вәфалы адам бәшәр оғуулары арасындан јоха чыхыб.
- 2 һамы бир-биринә јалан сатыр, Дил төкүб јалтаглары, рижакарлыгга* данышыр.^а
- 3 Јеһова јалан дили гопарсын, Јекәхана данышан ағзы јумсун;^б
- 4 Дејирләр: «Дилимизлә үстүн кәләрик, Ағыз бизим, дил бизим, Ким бизә ағалыг едә биләр?»^в
- 5 Јеһова дејир: «Будур, ајаға галхырам, Чүнки мәзлумлар сыхышдырылыр, јохсуллар аһналә едир,^г Онлары һәгарәт едәнләрдән горујачағам».
- 6 Јеһованын сөзләри сафдыр,^ф Кил күрәдә* әридилмиш, једди дәфә сафлашдырылмыш күмүшә бәнзәр.
- 7 Еј Јеһова, Сән Өзүн онлары горујачағсан,^д Һәр бирини бу нәсилдән әбәдилик һифз едәчәк-сән.
- 8 Шәр адамлар асудә кәзир, Чүнки бәшәр оғуулары азғынлығы тәрәннүм едир.^е
- Дирижора. Давудун мәзмуру.
- 13** Аһ Јеһова, нә вахтадәк мәни унудачағсан? Әбәдиликми?

12:Мүг* Лүгәтә бах. 12:2* Јахуд һача үрәклә. 12:6* Дикәр вариант: *јердә гојулан әритмә күрәсиндә*.

- Нә вахтадәк мәнә
нәзәр салмајачагсан*?^a
- 2 Нә вахтадәк чаным
бу эзаба дөзәчәк,
Күнбәкүн бу дәрди
гәлбимдә дашыјачағам?
Нә вахтадәк дүшмән
мәнә үстүн кәләчәк?^b
- 3 Нәлымә бах, еј Аллаһым
Јеһова, мәнә һај вер.
Көзүмә нур вер ки,
өлүм јухусуна далмајым
- 4 Вә дүшмәним: «Ону үстәлә-
дим!» — демәсин,
Рәгибләрим јыхылмағымы
көрүб севинмәсин.^b
- 5 Сәнин мәнәббәтинә күвә-
нирәм,^г
Үрәјим вердијин гуртулуш-
дан шадланачағ.^г
- 6 Јеһованын шәнинә нәғмә
дејәрәм, јахшылығыны
мәндән әсиркәмәјиб.^d
- Дирижора. Давудун мәзмуру.
- 14** Ағылсызлар үрәјиндә:
«Јеһова јохдур», —
дејир.^e
Онларын һәрәкәтләри поз-
фун, әмәлләри ијрәнчдир,
Бир нәфәр дә дүз әмәл
саһиби јохдур.^e
- 2 Амма Јеһова көјләрдән
бәшәр оғулларыны
сејр едир,
Бахыр ки, көрсүн дәрк
едән, Јеһованы ахтаран
вармы.^ж
- 3 Намы јолуну азыб,^з
Намы позғунлашыб,
Бир нәфәр дә дүз әмәл са-
һиби јохдур,
Бир нәфәр белә.
- 4 Бәдәмәлләр һеч нә
баша дүшмүрмү?

13:1 * һәрфән: мәнән үзүнү кизләдә-
чәксән.

ФӘС. 13

a Әј 13:24
36 6:3
36 22:2
б 36 22:7, 8
в 36 25:2
36 35:19
г 36 52:8
36 147:11
15т 5:6, 7
ф 1Иш 2:1
д 36 116:7
36 119:17

ФӘС. 14

e 36 10:4
Әш 29:16
ө 36 53
Рм 3:10-12
ж 2См 16:9
36 33:13-15
Иб 11:6
з Ва 7:29

Сағ сүтун

a Чх 15:16
б 36 9:9
36 142:5
в Рм 11:26, 27

ФӘС. 15

г 36 2:6
36 24:3, 4
ф 36 1:1
д Әш 33:15, 16
һв 10:34, 35
e Мс 3:32
Еф 4:25
ө Лв 19:16
36 101:5
Мс 20:19
ж Мс 14:21
Рм 12:17
з Чх 23:1
и Әс 3:2
ы Јш 9:18-20
һк 11:34, 35
36 50:14
Мт 5:33
ј Чх 22:25
к Чх 23:8
к 36 16:7, 8
Мс 12:3
2Бт 1:10

ФӘС. 16

л 36 25:20

- Халгымы чөрәк јеринә
јејирләр,
Јеһованы чағырмырлар.
- 5 Бах, онларын чанына
вахимә дүшәчәк,^a
Чүнки Јеһова
саләһләрин* јанындадыр.
- 6 Мәзлумун нијјәтини алт-
үст етмәк истәјирсиниз,
Амма о, Јеһоваја
сығыныб.^б
- 7 Каш Сиондан Израилин
гуртулушу кәләјди!^в
Јеһова әсир халгыны
гајтаранда,
Гој Јагуб севинсин,
Исраил шадлансын!

Давудун мәзмуру.

- 15** Еј Јеһова, чадырында
ким мейман олар?
Мүгәддәс дағында
ким јашајар?^г
- 2 О кәс ки камиллик јолу илә
кедир,^г
Әмәлләри доғрудур,^d
Үрәјиндә
һәгигәти данышар,^e
- 3 Дилиндән бөһтан чыхмаз,^ө
Башгасына пислик етмәз,^ж
Достуна гара јахмаз,^з
- 4 Алчағ адамы
көрән көзү јохдур,^и
Амма Јеһовадан горханла-
ра һөрмәт едәр,
Зәрәринә олса белә,
әһдиндән дөнмәз,^ы
- 5 Сәләмлә пул вермәз,^ј
Күнаһсызын әлејинә
рүшвәт алмаз.^к
Бу чүр адам
әсла сарсылмаз.^к

Давудун михтамы*.

- 16** Еј Аллаһым, мәни гору,
чүнки Сәнә сығынмы-
шам.^л

14:5 * һәрфән: саләһ нәслин. 16:Мүг
* Лүғәтә бах.

- 2 Jehovahа дедим:
«Сән Jehovahсан,
јахшылығымын мәнбәји.
- 3 Јердәки мүгәддәс бәндә-
ләр дир,
О нәчиб адамлардыр зөвгү-
сәфам».^а
- 4 Јад аллаһларын ардынча
дүшәнләр дәрәд-сәрини
артыра, ^б
Онларын кәтирдији
ган тәгдимәсинә
әсла шәрик олмарам,
Адларыны дилимә
алмарам.^в
- 5 Jehovah нәсибим, пајым-
дыр, ^г пијаләмә^г дүшән
пајдыр.
Мирасымы Сән горујурсан.
- 6 Пајыма көзәл јерләр
дүшдү,
Мирасымдан чох разыјам.^д
- 7 Мәнә нәсиһәт верән Jeho-
ваја^е шүкүрләр олсун!
Кечәләр үрәјим* дә
мәни ислаһ едир.^е
- 8 Jehovahны даим көзүмүн
өнүндә сахлајырам,^ж
Сағымда дуруб,
әсла сарсылмарам!^з
- 9 Буна көрә гәлбим севинир,
бүтүн варлығым шадла-
ныр.
Архајын јашајырам,
- 10 Чүнки мәни
Мәзарда* гојмазсан,^и
Гојмазсан вәфалы бәндән
гәбир көрсүн^й.^и
- 11 Мәнә һәјат јолуну
өјрәдирсэн,^й
Һүзурунда севинч, шадлыг
ашыб-дашыр,^к
Сағымда олмаг мәнә
әбәди сәадәт кәтирир.

16:7 * Јахуд өн кизли фикирләрим. һәр-
фән: бөјрәкләрим. 16:10 * Ибр. шәол.
Лүгәтә бах. ^а Дикер вариант: чүрүсүн.

ФӘС. 16

а 36 119:63
б Гн 8:19
36 97:7
Јн 2:8
в Чх 23:13
Јш 23:6, 7
г 36 73:26
ф 36 23:5
д 36 78:55
е Өш 48:17
ө 36 17:3
36 26:2
ж 36 139:17, 18
з 36 73:23
һә 2:25-28
и 36 49:15
һә 2:31
һә 3:15
Вһ 1:17, 18
ы Әј 14:13, 14
һә 13:34-37
ј Мс 12:28
к 36 21:6
Мт 5:8

Сағ сүтун

ФӘС. 17

а 36 145:18
б 36 37:5, 6
в 36 11:5
36 16:7
1Қр 4:4
г 36 26:2
Мн 3:3
1Бт 1:6, 7
ф 36 119:9
д 36 18:36
36 94:18
36 119:133
36 121:3
е 36 55:16
ө Өш 37:17
ж 36 31:21
Мрс 3:22
з Гн 32:9, 10
Зк 2:8
и Пр 2:12
36 36:7
36 57:1
ы 1Иш 24:11
36 35:4

Давудун дуасы.

- 17 Еј Jehovah, һагдан өтрү
јалварышымы динлә
Имдад диләјирәм, ешит,
Һиләсиз дилимдән чыхан
дуја гулаг вер.^а
- 2 Мәнә әдаләтли һөкмү
Сән Әзүн чыхар,^б
Гој көзләрин
доғрулуғу көрсүн.
- 3 Гәлбими арашдырдын,
кечәләр мәни јохладын,^в
Мәни арытдын*;^г
Көрәчәксән ки,
фитнә гурмамышам,
Дилимдән күнаһ чыхмајыб.
- 4 Инсан әмәлинә кәлдикдә
исә,
Сәнин сөзүнә бахыб
гарәтчинин јолундан
узаг кәзирәм.^д
- 5 Гој Сәнин јолларында
аддымлајым ки,
Ајагларым бүдрәмәсин.^д
- 6 Сәни чағырырам,
еј Аллаһым, чүнки мәнә
һај верәрсән.^е
Нә олар,
гулағыны мәнә тәрәф әј,
дедикләrimi ешит.^е
- 7 Мәһәббәтини
харигәләрлә көстәр,^ж
Еј Сәнә гаршы чыханлар-
дан гачыб
Сағ әлинә сығынанларын
хиласкары.
- 8 Мәни көз бәбәјин кими
гору,^з
Ганадларынын көлкәсиндә
мәни кизләт.^и
- 9 Мәнә һүчум едән
шәр адамлардан,
Мәни дөврәә алан
јағы дүшмәндән мәни
һифз ет.^ы

17:3 * Ибрани дилиндә бурада ишләнән
сөз металын әридилиб тәмизләнмәсини
билдирир.

- 10** Онлар габалашыблар*,
Ағызларындан
гудурғанлыг төкүлүр.
- 11** Аддымымызы
дөврәжә алырлар,^a
Фүрсәт ахтарырлар,
бизи јерә вурсунлар.
- 12** Һәр бири аслантәк
гурбаныны парчаламаға
чан атыр,
Хәлвәтдә пусан кәнч аслан
кими көзләјир.
- 13** Галх, еј Јеһова,
онларла үз-үзә дур,^b
гәддләрини әј,
Гылынчыны сыјыр, чаны-
мы писләрден гуртар.
- 14** Еј Јеһова, Өз әлинлә
гуртар мәни,
Бу дүнјанын адамларын-
дан, бу һәјатдан пәј алан,^b
Гарынларыны наз-немәтлә
долдурдуғун адамлар-
дан,^c
Чохсајлы өвладларына
мирас гојан адамлардан.
- 15** Мән исә сәләһлијимлә
үзүнү көрәрәм;
Һүзурунда ојанаркән
шад олурам.^f

Дирижора.
Јеһованын гулу Давудун мәзмуру.
Јеһова Давуду бүтүн
дүшмәнләринин вә Талутун әлиндән
гуртаранда онун Јеһоваја охудуғу
нәғмә.^d

- 18** Сәни севирәм, еј Јеһова,
гүввәтим Сәнсэн.^e
- 2** Јеһова јалчын гајам,
истеһкамымдыр,
мәним ничатымдыр.^e
Аллаһым гајамдыр,^ж
Она сығынырам,
Галханым, күчлү хиласка-
рым*, галамдыр.^з
- 3** Јеһова тәрифә лајигдир,
Ону чағырырам,

ФӘС. 17

a 1Иш 23:26

б 36 7:6

в 36 73:12

г Мт 5:45

ф 36 65:4

ФӘС. 18

д 2Иш 22:1

е 36 18:32
Әш 12:2

ө 36 3:3
36 37:39, 40
36 40:17

ж Гн 32:4

з Јр 15:1
2Иш 22:2-4

Сағ сүгүн

a 36 50:15

б 1Иш 20:3
36 116:3

в 2Иш 20:1
2Иш 22:5, 6
36 22:16

г Ва 9:12

ф 36 11:4

д 2Иш 22:7

36 10:17
36 34:15
1Бт 3:12

е һк 5:4

ө 2Иш 22:8-16
36 77:18

ж Әш 30:27

з 36 144:5
Әш 64:1

и 2Иш 22:10

ы 36 99:1

ј 36 104:3
Иб 1:7

к 36 97:2

к өј 36:29

Дүшмәнләримдән гуртула-
рам.^a

- 4** Өлүм ипләри
мәнә доланмышды,^б
Јарамаз адамларын басгы-
ны* мәни дәншәтә сал-
мышды.^в
- 5** Мәзарын* ипләри
мәнә сарылмышды,
Чыхмышды гаршыма
өлүм тәләләри.^г
- 6** Бу дарлыгда
Јеһованы чағырдым,
Имдад үчүн
Аллаһыма јалвардым.
Ешитди сәсими мәбәдин-
дән,^д
Чатды гулағына фәрјадым.^д
- 7** Јер үзү сикләнди,
јырғаланды,^е
Дағларын тәмәли
јериндән ојнады,
Титрәди Онун
гәзәбиндән.^ө
- 8** Бурун пәрәләриндән
түстү чыхды,
Ағзындан шиддәтли
алов пүскүрдү,^ж
Јанар көзләр
сәпәләнди Ондан.
- 9** Ашағы енәндә
көјләр әјилди,^з
Гаты зүлмәт
ајағлары алтында иди.^и
- 10** Кәрруба миниб
учараг кәлди,^и
Мәләјин* ганады үзәриндә
шығыды ашағы.^ј
- 11** Гаранлығы Өзүнә
өртүк етди,^к
Чадыр кими әтрафыны
бүрүмүшдү
Гара сулар, топа булудлар.^к
- 12** Өнүндә парлајан шәфәгдән
Долу вә көз чыхыб
булудлары јарды кечди

18:4 * һәрфән: сели. **18:5** * Ибр. шеол.
Лүғәтә бах. **18:10** * Јахуд күләјин.

17:10 * Јахуд пијләнибләр. **18:2** * Һәр-
фән: хилас бунузум.

- 13 Йеһова көҗләрдә курлады,^а
Һагг-Таала
сәсини учалданда^б
Долу вә жанар көзләр
төкүлдү.
- 14 Охларыны атыб дүшмәнлә-
ри дармадағын етди,^в
Чахан шимшәкләри илә он-
лары чахнашмаја салды.^г
- 15 Еј Йеһова, Сәнин мээммә-
тиндән, бурнундан чыхан
нәфәсин шиддәтиндән
Суларын диби көрүндү,^д
Јерин тәмәлләри
ашкар олду.^е
- 16 О, жүксәкләрдән әлини уза-
дыб мәни тутду,
Дәрин сулардан
мәни чәкиб чыхартды.^ж
- 17 Мәни голузорлу дүшмә-
нимдән,
Мәнимлә әдавәт апаран-
лардан гуртарды,^з онлар
мәндән күчлү иди.^и
- 18 Дар күнүмдә онлар
гаршымы кәсмишди,^к
Лакин Йеһова мәнә
дајаг олду.
- 19 Мәни кенишлијә чыхартды,
Мәни хилас етди,
чүнки мәндән разы иди.^л
- 20 Йеһова салеһлијимә көрә
мәнә мұкафат верир,^м
Пак олдуғуму көрүб
әвәзини верир.^н
- 21 Чүнки мән Йеһованын
јолуну тутмушам,
Аллаһымы хаинчәсинә
тәрк етмәмишәм.
- 22 Онун бүтүн һөкмләри
көзүмүн өнүндәдир,
Ганунларына
һөрмәтсизлик етмирәм.
- 23 Онун өнүндә
пак галачағам,^о
Гәбаһәт ишләрдән
узаг кәзәчәјәм.^п

ФӘС. 18

а 1Иш 2:10
1Иш 7:10
б 2Иш 22:14
36 29:3
в Өш 30:30
г Өј 36:32
36 144:6
д 36 74:15
36 106:9
36 114:1, 3
е 2Иш 22:17-20
36 124:2-4
ж 36 3:7
з 1Иш 19:11
1Иш 23:26
и 36 149:4
ы 1Иш 26:23
1Пд 8:32
ј 1Иш 24:11
2Иш 22:21-25
36 24:3, 4
к 36 84:11
л 2Иш 22:24
м 14:16

Сағ сүтүн

а 2Иш 22:25
м 5:21
өш 3:10
и 6 11:6
б 36 97:10
в 2Иш 22:26-31
өј 34:11
өр 32:19
г м 5:8
ф 36 125:5
д өј 34:28
е м 6:16, 17
өш 2:11
л 18:14
ө 36 97:11
өш 42:16
ж 2Иш 5:19
и 6 11:32-34
з 2Иш 22:30
ф 4:13
и г 32:4
д 4:37
в 15:3
ы 36 12:6
36 19:8
ј 36 18:2
36 84:11
к 36 86:8
өш 45:5
л г 32:31
1Иш 2:2
2Иш 22:32-43
л 36 84:5, 7
м өш 26:7
н һ 3:19
о јр 15:1
г 33:29
36 28:7
ө 2Иш 22:36
36 113:6-8
л 36 17:5

- 24 Йеһова салеһлијимин,
Өнүндә күнаһсыз олмағы-
мын әвәзини версин.^а
- 25 Садиг адамла садигсэн,^б
Пак адама гаршы паксан.^в
- 26 Саф адамла
саф давранырсан,^г
Һијләкәрә гаршы
фәнд ишләдирсэн.^д
- 27 Мәзлумлары
хилас едирсэн,^е
Мәғрурлары алчалдырсан.^ж
- 28 Йеһова, чырағымы
јандыран Сәнсэн;
Аллаһым кечәми
күндүз едир.^з
- 29 Сәнин көмәјинлә гулдурла-
рын габағына чыхарам,^и
Аллаһын күчү илә
сәдләр ашарам.^к
- 30 Аллаһын јолу камилдир,^л
Йеһованын сөзү сафдыр,^м
Худавәнд Она сығынанла-
рын һамысына сипәрдир.^н
- 31 Мәкәр Йеһовадан башга
Аллаһ вар?^о
Аллаһымыздан савајы
ким гаја ола биләр?^п
- 32 Белими гүввәтлә гуршајан
Аллаһдыр,^к
О, јолуму камил едәр.^л
- 33 Ајағымы марал ајағытәк
чевик едир,
Мәни зирвәләрдә
сахлајыр.^м
- 34 Әлими дөјүшә өјрәдир,
Голум мис каманы кәрир.
- 35 Сән гуртулуш галханыны
мәнә верирсэн,^н
Сағ әлин мәнә дајаг олур,
Лүтфүн мәни учалдыр.^о
- 36 Аддымларыма јол ачырсан,
Ајағларым сүрүшмәз.^п
- 37 Дүшмәнләримни говуб
јахалајачағам,
Онлары јох етмәјинчә
кери гајытмајачағам.

- 38 Онлары гырачағам,
галха билмәјәчәкләр,^а
Ајағымын алтына
сәриләчәкләр.
- 39 Дөјүш үчүн белими
гүвәтлә гушјајарсан,
Јағы дүшмәними ајағымын
алтына сәрәрсән.^б
- 40 Дүшмәнләrimi
мәғлубижәтә уғрадарсан.
Мәнә нифрәт едәнләри
јох едәрәм*.^в
- 41 Имдад диләсәләр дә,
онлары гуртаран јохдур,
Һәтта Јеһоваја јалварыр-
лар, лакин О һај вермир.
- 42 Онлары әзиб
күләјин совурдуғу тоз
кими едәчәјәм,
Күчәдәки палчыг кими
онлары туллајачағам.
- 43 Сән мәни елин тәнәсіндән
гуртарачагсан,^г
Халглара башчы
гојачагсан,^д
Танымадығым бир халг
мәнә гуллуғ едәчәк.^е
- 44 Сорағымы ешидиб
мәнә итаәт едәчәкләр,
Јаделлиләр әсә-әсә
өнүмә кәләчәк.^ж
- 45 О јаделлиләрин
рәнки-руһу гачачаг,
Кизләндикләри галалар-
дан әсә-әсә чыхачаглар.
- 46 Шүкүрләр олсун Гајама,^з
вар олан Јеһоваја,
Хиласкарым Аллаһа
ешг олсун!^и
- 47 Аллаһ гисасымы алып,^й
Халглары мәнә табе едир.
- 48 О, мәни ачыглы дүшмәнлә-
римдән гуртарыр.
Сән мәни үстүмә кәләнләр-
дән үстүн едирсән,^к

18:40 * һәрфән: сусдурарам.

ФӘС. 18

- а 36 2:8, 9
б 36 44:5
в 2Иш 22:41
36 34:21
г 1Иш 30:6
д 2Иш 8:3
36 2:8
е Гн 33:29
ж Гн 32:4
з Чх 15:2
2Иш 22:47-49
и Гн 32:35
На 1:2
Рм 12:19
к 2Иш 7:9
36 59:1

Сағ сүтүн

- а Гн 32:43
36 117:1
Әш 11:10
б 2Иш 22:50,
51
1См 16:9
Рм 15:9
в 36 2:6
36 144:10
г 2Иш 7:15-17
1Пд 3:6
36 89:20, 36
Әш 9:7
Лк 1:32, 33
Вһ 5:5

ФӘС. 19

- ф 36 8:3, 4
Әш 40:22
Рм 1:20
д 36 150:1
Вһ 4:11
е Рм 10:18
ө 36 104:19
ж 36 119:72
з 36 23:3
и 36 119:111,
129
й Мс 1:5
2Тм 3:15

Мәни залымын әлиндән
алырсан.

- 49 Буна көрә, еј Јеһова,
Сәни халглар арасында
учалдачағам,^а
Адыны нәғмәләрдә тәрән-
нүм едәчәјәм.^б
- 50 О, мөһтәшәм ишләрлә
падшаһыны хилас едир,^в
Мәш етдијинә, Давуда вә
онун нәслинә*
Әбәдилик
мәһәббәт көстәрир.^г

Дирижора. Давудун мәзмуру.

19 Көјләр Аллаһын әзәмә-
тини бәјан едир,^д

Асиман әлләринин ишин-
дән данышыр.^е

- 2 Һәр күн дилләриндән
сөзләр сүзүлүр,
Һәр кечә бир һикмәт
ачырлар.

- 3 Нә бир сөз, нә бир кәлмә,
Нә бир сәс ешидилмир.

- 4 Амма сәдалары*
дүнјаја јајылыр,
Шәһадәтләри јерин учгар-
ларына чатыр.^б

Аллаһ күнәш үчүн
көјдә бир чадыр гуруб,

- 5 Күнәш, санки, тәзәбәјдир,
кәрдәјиндән чыхыр,

Шадланыр гачыша чыхан
бир икид кими.

- 6 Көјүн бир учундан чыхар,
О бири учунадәк
сәјаһәт едәр.^в

Истисиндән
һеч нә кизләнмәз.

- 7 Јеһованын гануну камил-
дир,^г чана гүввәт верир,^д
Јеһованын өјүдләри ети-
барлыдыр,^е нашы адамы
мүдрик едир,^ж

18:50 * һәрфән: тохумуна. 19:4 * Ди-
кәр вариант: онларын өлчү ипи.

- 8 Jehovahын бузруглары догрудур, үрәји севиндирир,^a
Jehovahын әмри сафдыр, көзләрә нур верир,^b
- 9 Jehova өнүндә горху^b пакдыр, әбәди галыр, Jehovahын һөкмләри догрудур, һамысы әдаләттидир.^г
- 10 Онлар гызылдан, чохла саф гызылдан да артыг севилер,^г
Балдан, шаныдан даман балдан да шириндир.^d
- 11 Онлар гулуна нәсиһәт* верир,^e
Онлара әмәл едәнин бөжүк мүкафаты вар.^e
- 12 Өз сәһвләрини ким дәрк едә биләр?^ж
Билмәдән етдижим күнаһларымы әфв ет,
- 13 Гулуну өзбашына һәрәкәтләрдән сахла,^з
Гојма онлар мәнә ағалыг етсин.^и
Онда камил оларам,^ы
Бөжүк хәталардан узаг оларам.
- 14 Гој ағзымдан чыхан сөзләр, гәлбимдәки дүшүнчәләр Сәни мәмнун етсин,^й
еј Jehova, гајам,^к
хиласкарым!^к
- Дирижора. Давудун мәзмуру.
- 20** Гој дар күнүндә Jehova сәнә һај версин,
Јагубун Аллаһынын ады сәни горусун.^л
- 2 Мүгәддәс мөкәндан көмәјини көндәрсин,^м
Сиондан сәнә дајаг олсун.^н
- 3 Кәтирдийин бәхшишләрәдән разы галсын,
Јандырма гурбанларыны гәбул етсин. (*Селәһ*)

19:11 * Јахуд хөбәрдарлыг.

ФӘС. 19

a 2См 24:9, 10
б Мс 4:4
Мс 6:23
Мт 6:22
в Гн 10:12
Мс 1:7
Мн 3:16
г 36 119:137, 160
Вһ 16:7
г 36 119:127
Мс 8:10
д 36 119:103
Мс 16:24
е 36 119:11
ө 36 119:165
ж 1Кр 4:4
з Јр 20:6
Гн 17:12
1Иш 15:23
2Иш 6:7
2См 26:16-18
и 36 119:133
ы Өш 38:3
ј 36 49:3
36 51:15
36 143:5
Фн 4:8
к 36 18:2
к Өј 19:25
Өш 43:14

ФӘС. 20

л 36 9:10
Мс 18:10
м 2См 20:8, 9
н 2Иш 5:7
36 50:2
36 134:3

Сағ сүтүн

a 36 21:1, 2
б 36 59:16
в 1Иш 17:45
г 36 2:2, 4
г 36 17:7
д 36 33:17
Өш 31:1
е 2См 14:11
2См 20:12
2См 32:8
ө һк 5:31
36 125:1
ж 36 18:50
з 36 44:4

ФӘС. 21

и 36 63:11
ы 36 28:7
ј 36 2:8
36 20:4
к 2Иш 12:30
к 36 13:3
36 61:6

- 4 Сәнә үрәјинә көрә версин,^a
Бүтүн нијәтләрин керчәкләшсин.
- 5 О заман вердијин гуртулуша көрә севиниб-чошарыг,^b
Аллаһымызы ады илә бајрагларымызы галдырарыг.^в
Гој Jehova сәнин бүтүн диләкләрини чин етсин.
- 6 Инди билерәм ки,
Jehova мәш етдијини хилас едир,^г
Сағ әли илә бөжүк гуртулуш верир,^г
Мүгәддәс көјләрдән она һај верир.
- 7 Кимиси чәнк арабаларына, кимиси атлара күвәнир,^d
Анчаг биз Аллаһымыз Jehovahын адыны чағырырыг.^e
- 8 Онлар чөкдүләр, јерә сәрилдиләр,
Анчаг биз ајага галхдыг, димдик дурдуг.^e
- 9 Еј Jehova,
падшаһы һифз ет!^ж
Имдад диләдидимиз күн бизә һај вер.^з

Дирижора. Давудун мәзмуру.

- 21** Еј Jehova, падшаһ Сәнин гүдрәтинлә севинир,^и
О, Сәндән кәлән гуртулуша шадланыр.^ы
- 2 Ону арзусуна чатдырдын,^й
Ағзындан чыхан диләји рәдд етмәдин. (*Селәһ*)
- 3 Ону бол-бол немәтләрлә гаршылајырсан,
Башына халис гызылдан тач гојурсан.^к
- 4 Сәндән узун өмүр диләди, вердин,^к
Өмрүнү узатдын әбәдидијәтә гәдәр.

- 5 Вердижин ничат ону
учалара галдырыр,^a
Она шан-шөһрэт,
эзэмэт бэхш едирсэн.
- 6 Эбәдилик немәтләр
бағышламысан,^b
Һузурунун севинчини
она даддырырсан.^b
- 7 Чүнки падшаһ
Јеһоваја архаланыр,^г
Һагг-Тааланын мәнәһбәти
ону сарсылмаға гојмаз.^г
- 8 Әлин бүтүн дүшмәнләрини
тапар,
Јағылары сағ әливлә
тутарсан.
- 9 Сән үзүнү көстәрәндә
соба кими алышчааглар.
Јеһова гәзәби илә һамысы-
ны удачаг, онлары
алов мәнв едәчәк.^d
- 10 Онларын нәслини*
јер үзүндән силәчәксән,
Тохумуну бәшәр оғуллары
арасындан јох едәчәксән.
- 11 Сәнә пислик етмәјә чалыш-
дылар,^e
Тәдбир төкдүләр, әлләрин-
дән бир шеј кәлмәди.^e
- 12 Сән јајы чәкиб
онлары нишан аланда
Кери дөнүб гачачааглар.^ж
- 13 Еј Јеһова, галх,
көстәр күчүнү!
Гүдрәтини нәғмәләрдә
тәрәннүм едәрик!
Дирижора. Давудун мәзмуру.
«Сүһ маралы»* үчүн.
- 22** Аллаһым, Аллаһым,
нијә мәни тәрк етдин?^з
Нијә фәғанымдан узагда-
сан, ешитмирсэн?^з
Нијә дадыма јетишмирсэн?
2 Еј Аллаһым, кечә-күндүз
сәни сәсләјирәм,

21:10 * һәрфән: бәһәрини. 22:Мүр
* Ола билсин, мелодијанын вә ја муси-
ги үслубунун адыдыр.

ФӘС. 21

a 2Иш 7:8, 9

б 36 72:17

в 36 16:11
36 45:7

г 1Иш 30:6

г 36 16:8

д Гч 32:22
36 110:5
Мн 4:1

е 36 34:16

ө 36 2:1

ж 36 9:3
36 56:9

ФӘС. 22

з 36 22:16
Мт 27:46
Мр 15:34

и Иб 5:7

Сағ сүтүн

a 36 42:3

б Әш 6:3
1Бт 1:15

в Јр 15:1, 6

г Чх 14:13
Иб 11:32-34г 36 25:2
36 99:6
Рм 10:11д 36 31:11
Әш 53:3

е 36 35:16

ө 36 109:25

ж Мт 27:41-43
Лк 23:35, 56з 36 71:6
36 139:16

и 36 10:1

ы Лк 23:46
Иб 5:7

ј 36 68:30

к һә 39:18

к 36 57:4
Мт 26:4
1Бт 5:8Сән исә мәнә
һәј вермирсэн.^a3 Сән мүгәддәссән,^б
Исраилин мәдһләри
бүрүјүб тахтыны.4 Аталарымыз Сәнә
бел бағладылар,^в
Күвәндиләр, Сән дә онла-
ры хилас етдин.^г5 Сәндән имдад диләдиләр,
гуртулдулар,
Сәнә архаландылар,
пешман олмадылар.^г6 Мән исә тәнә,
нифрәт һәдәфијәм,
Санки, инсан дејиләм,
торпаг гурдујам.^д7 Һәр көрән
мәни лаға гојур,^е
Дишләрини ағардыр,
башыны булајыб^ө дејир:8 «Үзүнү Јеһоваја тапшыр-
мышды, гој ону
хилас етсин!Әкәр Она әзиздирсә,
гој ону гуртарсын!»^ж9 Мәни анамын бәтниндән
чыхаран,^з
Анамын гучағында мәнә
динчлик верән Сәнсэн.10 Доғулдуғум андан
Сәнин әлләриндәјәм,
Анамын бәтниндән
Аллаһым Сәнсэн.11 Мәндән узаглашма,
чүнки бәла јахындыр,^д
Сәндән башга
јардымчым јохдур.^ы12 Буғалар әтрафыма
топлашыб,^ј
Башанын күчлү өкүзләри
мәни дөврәјә алыб.^к13 Нәрә чәкән, овуну парчала-
јан аслан кими,
Мәнә диш гычајырлар.^к14 Су кими јерә төкүлмүшәм,
Сүмүкләрим
ојнағлардан чыхыб.

- Үрәжим мум кими олуб,^a
Әрижиб ичимә төкүлүб.^b
- 15** Күчүм сахсы парчасы кими
гуружуб,^a
Дилим дамағыма жапышыб,^f
Мәни торпаға көмүрсән.^f
- 16** Көпәк сүрүсү кими
мәни дөврәжә алыб^a
Дүшмәнләрим
үстүмә кәлирләр.^e
Шир кими әл-ајағымы диш-
ләйрләр.^e
- 17** Көзләрини зилләйиб
мәнә бахырлар.
Сүмүкләrimi бир-бир
саја билирәм.^ж
- 18** Палтарымы араларында
бөлүшдүрүрләр,
Либасым үчүн
пүшк атырлар.^з
- 19** Амма Сән, еј Јехова,
мәндән узаг дурма,^и
Гүввәтим Сәнсән,
имдадыма тез јетиш.^м
- 20** Чанымы гылынчдан,
Шириң чанымы көпәклә-
рин пәнчәсиндән гуртар.^ј
- 21** Мәни аслан ағзындан,
вәһши өкүзләрин бујну-
зундан гуртар;^к
Мәнә һај вер, мәни гуртар.
- 22** Сәниң адыны гардашлары-
ма билдирәчәјәм,^к
Топланты ичиндә
Сәни мәдһ едәчәјәм.^л
- 23** Сиз, еј Јеховадан горхан-
лар, Она алгыш едін!
Еј Јагуб нәсли,
Ону учалдын!^м
Еј Израил нәсли,
Ондан горхун!
- 24** О, мәзлумун дәрдини
рәдд етмәди,^н
Ситәминдән ијрәнмәди,
Ондан үз дөндәрмәди,^о
Фәрјадыны ешитди.^о

ФӘС. 22

а Лк 22:44
Јһ 12:27
б Мт 26:38
Мр 14:33
в Мс 17:22
г Јһ 19:28
ф Әш 53:12
1Кр 15:3, 4
д 36 59:5, 6
Лк 22:63
е 36 86:14
ө Мт 27:35
Јһ 20:25
ж 36 34:20
Јһ 19:36
з Мр 15:24
Лк 23:34
Јһ 19:23, 24
и 36 10:1
ы 36 40:13
ј 36 22:16
к 36 35:17
к Јһ 17:6
л 36 40:9
Иб 2:11, 12
м 36 50:23
н 36 34:6
36 69:33
о Сј 6:25
е Иб 5:7

Сағ сүтүн

а 36 35:18
36 40:10
36 111:1
б 36 37:11
Әш 65:13
в Сф 2:3
г Јр 22:18
Вһ 7:9
Вһ 15:4
ф 1См 29:11
Вһ 11:17

ФӘС. 23

д 36 80:1
Әр 23:3
Һә 34:12
1Бт 2:25
е 36 34:9
36 84:11
Мт 6:33
Фн 4:19
Иб 13:5
ө һә 34:13, 14

- 25** Бөјүк мәчлис ичиндә
Сәни мәдһ едәчәјәм,^a
Сәндән горханларың гар-
шысында нәзирләrimi
јеринә јетирәчәјәм.
- 26** Һәлимләр јејиб дојачаг,^b
Јеhovаны ахтаранлар
Ону учалдачаг.^b
Гој онларың үрәји
әбәди дөјүнсүн.
- 27** Дүнјаның учгарлары
Јеhovаны јада салачаг,
Она тәрәф дөнәчәк.
Бүтүн халглар нәсилбәнә-
сил Сәнә сәчдә гылачаг.^г
- 28** Чүнки Јеhovаныңдыр
тахт-тач,^г
Халгларә һөкманлыг едән
Одур.
- 29** Дүнјаның бүтүн бәхтәвәр-
ләри јејиб-ичәчәк вә
сәчдә гылачаг,
Торпаға кедәнләрин һамы-
сы Онун өнүндә диз чөкә-
чәк.
Онлар ки чанларыны белә,
дири сахлаја билмирләр.
- 30** Онларың өвладлары
Она гуллуг едәчәк;
Кәләчәк нәслә Јехова ба-
рәдә нәгл едиләчәк.
- 31** Онлар кәлиб Онун әдаләт-
тиндән сөз ачагаглар,
Онун ишләрини
сонракы нәсилләрә
билдирәчәкләр.
Давудун мәзмуру.
- 23** Јехова мәним Чобаным-
дыр*,^д мөһтач олма-
рам.^о
- 2** Јашыл отлагларда
динчәлдир мәни,
Јахшы суварылан
сакит јерләрә апарыр*.^о

23:1 * Лүғәтә бах. **23:2** * Дикөр ва-
риант: мәни сакит сулара апарыр.

- 3 Чаныма гүввәт верир,^а
Өз ады наминә мәни салеһ-
лик јоллары илә апарыр.^б
- 4 Гаранлыг дәрәдән
кечәндә белә,^в
Һеч нә мәни горхутмур,^г
Чүнки Сән мәнимләсән,^д
Әсан, чомағын
мәнә үрәк-дирәк верир.
- 5 Дүшмәнләримин көзү
өнүндә мәнә
сүфрә ачырсан,^а
Башыма јағ чәкирсән,^б
Пијаләм долуб-дашыр.^в
- 6 Өмрүм боју
Сәнин кәрәмәтини*,
мәһәббәтини дадачағам,^ж
Нә гәдәр ки сағам,
Јеһованын евиндә гала-
чағам.^з

Давудун мәзмуру.

- 24** Јер, онун үзәриндәки
һәр шеј,
Торпаг вә онун үстүндә
јашајанлар Јеһованын-
дыр.^а
- 2 О, Јери дәнизин үзәриндә
гојду,^б
Ону чајларын үзәриндә
бәркитди.
- 3 Јеһованын дағына
ким чыха биләр?^в
Мүгәддәс меканында
ким дура биләр?
- 4 Әлләри пак,
гәлби тәмиз адам,^г
Варлығыма* јаландан
анд ичмәјән,
Сахта анд вермәјән адам.^д
- 5 О, Јеһовадан
хејир-бәрәкәт алар,^е
Хиласкары Аллаһын^ж
ризасыны газанар*.

23:6 * Хејирхалыг, лүтфкарлыг, сәхавәт кими хүсусијәтләри дахил едөн үлви кејфијәт. 24:4 * Јәни Јеһова Аллаһын варлығына. 24:5 * Јахуд хиласкары Аллаһдан һагг-әдаләт көрәр.

ФӘС. 23

а 36 19:7
36 51:12
б 36 31:3
в Өј 38:17
г 36 3:6
36 27:1
Әш 41:10
д Өш 43:2
Ры 8:31
е 36 22:26
36 31:19
ж Өк 7:46
Јр 5:14
з 36 16:5
36 103:17
и 36 15:1-5
36 27:4
36 65:4
36 122:1

ФӘС. 24

и 1См 29:11
Өј 41:11
1Кр 10:26
ы Јр 1:9
Өј 38:11
36 136:6
Өр 5:22
ј 36 15:1-5
к 2Иш 22:21
Өш 33:15, 16
Мт 5:8
к 36 34:12, 13
Мл 3:5
л 36 128:1-5
м Өш 12:2

Сағ сүгүн

а 36 118:19
36 122:2
б 2Иш 6:15
36 48:1-3
в 36 93:1
г Чх 15:3
1Иш 17:47
2См 20:15
Өш 42:13
ф 36 118:19
д 1См 29:11

ФӘС. 25

е Өш 26:3
д Рм 10:11
ж 36 41:11
з 36 69:6
и 36 31:17
ы Чх 33:13
36 86:11
36 143:8
ј 36 27:11

- 6 Еј Јагубун Аллаһы, онлар-
дыр Сәни ахтаран,
Сәнин чамалыны көрмәк
истәјән. (Селәһ)
- 7 Башынызы галдырын,
еј дарвазалар,^а
Ачылын, еј гәдими кечид-
ләр,
Шанлы Падшаһ кирсин
ичәри!^б
- 8 Кимдир бу шанлы Падшаһ?
Күчлү, гүдрәтли Јеһова,^в
Дөјүшдә гүдрәтли Јеһова!^г
- 9 Башынызы галдырын,
еј дарвазалар,^д
Ачылын, еј гәдими кечид-
ләр,
Шанлы Падшаһ кирсин
ичәри!
- 10 Кимдир бу шанлы Падшаһ?
Ордулар Аллаһы Јеһова!
Одур шанлы Падшаһ!^а
(Селәһ)

Давудун мәзмуру.

✠ [Алеф]*

25 Сәнә үз тутмушам,
еј Јеһова,

☩ [Бет]

- 2 Еј Аллаһым, Сәнә күвәнми-
шәм,^а
Мәни хәчәләтдә гојма.^б
Гојма дүшмәнләрим һалы-
ма күлсүн.^ж
- ☩ [Гимел]
- 3 Үмидини Сәнә бағлајанла-
рын һеч бири хәчил ол-
маз,^в
Наһагдан мәнә бадалаг кә-
ләнләр исә рүсвај олар.^д
- ☩ [Далет]
- 4 Мәнә јолларыны көстәр,
еј Јеһова,^б
Мәнә јолларыны өјрәт.^ј

25:1 * Ибрани әлифбасынын илк һәрфи-
дир. Бу мәзмур орижинал мөтндә әлиф-
ба сырасы илә јазылмышдыр.

𐌆 [he]

- 5 Мэни һагг јолунда јерит,
мэнэ тэлим вер,^a
Ej Аллаһым,
Сэнсэн хиласкарым.

𐌆 [Vav]

Элим һәр заман
Сэнин этэјиндәдир.

𐌆 [Zajin]

- 6 Ej Јехова, мәрһәмәтини,
мәһәббәтини јада сал,^b
Онлары эзәлдән бәри
көстәрирсән.^a

𐌆 [Xem]

- 7 Нә олар, чаванлыг сәһвлә-
рими, күнаһларымы
јадына салма.
Кәрамәтин наминә,
ej Јехова,^c
Мэни мәһәббәтинлә^f
хатырла.

𐌆 [Tem]

- 8 Јехова кәрамәтлидир,
һагдыр,^a
О, күнаһкара дүзкүн јаша-
магы өјрәдир.^e

𐌆 [Jud]

- 9 О, һәлимләри доғрулуға
јөнәлдәр,^o
Онлара Өз јолуну өјрәдәр.^ж

𐌆 [Kaf]

- 10 Әһдина, өјүдләринә³
табе оланлар үчүн^н
Јехованын бүтүн јоллары
мәһәббәт вә сәдагәт јолу-
дур.

𐌆 [Lamed]

- 11 Адын наминә, ej Јехова,^ы
Мэни бағышла, һәрчәнд
күнаһым бөјүкдүр.

𐌆 [Mel]

- 12 Ким ки Јеховадан горхур,ⁱ
Аллаһ она лазымы јолу көс-
тәрәчәк.^к

𐌆 [Hun]

- 13 Фираванлыг көрәр
о инсан,^к

ФӘС. 25

a 36 43:3

б Чх 34:6
Өш 55:3

в 36 103:17
36 136:1

г Чх 33:19
36 27:13

Ғ 36 6:4
36 51:1

д 36 92:15
36 119:68
36 145:9
һә 14:17

е 36 119:33
Өш 30:20
Ми 4:2

ө Сф 2:3

ж 36 32:8

з 36 19:7

и Гн 29:1

ы 36 31:3
36 79:9
36 109:21
36 143:11
һә 36:22
Дн 9:19
Мг 6:9

ј 36 111:10

к 36 37:23

к 36 31:19

Сағ сүтүн

a 36 37:11

б Мс 3:32
Јһ 15:15

в Јр 18:17
Јр 22:17
Ам 3:7

г 36 141:8

Ғ 36 91:3
36 124:6-8

д 36 73:21

е 2Иш 16:12

ө 36 32:5
36 51:9

ж 36 17:8
36 121:7

з 36 41:12

и 36 37:34

ФӘС. 26

ы 2Пд 20:3

ј 36 21:7

Нәсли дә* јери
мирас алачаг.^a

𐌆 [Salex]

- 14 Јеховадан горханларын
пајы Онун достлуғудур,^б
О, онлара
Өз әһдини билдирир.^в

𐌆 [Ajin]

- 15 Көзләrimi
Јеховаја дикмишәм,^г
О, ајағымы
тордан гуртарар.^Ғ

𐌆 [Pe]

- 16 Нә олар, үзүнү мәнә чеви-
р, мәнә лүтҒ көстәр,
Ахы тәһһајам, начарам.

𐌆 [Tsade]

- 17 Көнлүмүн губары артыб,^a
Гәм јүкүнү
үстүмдән көтүр.

𐌆 [Reju]

- 18 Дәрдими, әзабымы көр,^ө
Бүтүн күнаһларымы
әфв ет.^ө

- 19 Бах, көр дүшмәнләrim
нә гәдәрдир,
Мәнә амансыз
нифрәт едирләр.

𐌆 [Shin]

- 20 Чанымы һифз ет,
мәни гуртар,^ж
Гојма русвај олум,
ахы Сәнә сығынмышам.

𐌆 [Tav]

- 21 Гој камиллик вә дүрүстлүк
мәни горусун,^з
Чүнки үмидим Сәнсэн.^н

- 22 Ej Аллаһым, Исраили
бүтүн бәлалардан
гуртар.

Давудун мәзмуру.

- 26 Ej Јехова, камиллик
јолунда јеријирәм,
мәнә һагг газандыр,^ы
Јеховаја етибарым
сарсылмаздыр.^ј

25:13 * һәрфән: тохуму да.

- 2 Мэни имтаһан ет,
еј Јеһова, мэни сына,
Үрәјими,
ән дәрин дуғуларымы
хэлбирдән кечир.^а
- 3 Мәһәббәтини һеч вахт
унутмурам,
Һағ јолунда јеријирәм.^б
- 4 Јаланчыларла
отуруб-дурмурам,^в
Ич үзүнү кизләдәнләрә
гајнајыб-гарышмырам.
- 5 Јарамазларын мәчлисин-
дән зәһләм кедир,^г
Шәр иш көрәнләрлә
биркә әјләшмирәм.^ф
- 6 Әлләrimi күнаһсызлыг
ичиндә јујарам,
Гурбанкаһынын башына
доланарам, еј Јеһова,
- 7 Шүкранларымы
учадан сөјләјәрәм,^д
Бүтүн харигәләрини
бәјан едәрәм.
- 8 Јеһова, мәскән етдијин
еви,^е
Чалалынын сакин олдуғу
јери севирам.^ө
- 9 Күнаһкарларла биркә
чанымы мәһв етмә,^ж
Зоракыларла биркә
һәјатыма сон гојма.
- 10 Онларын әлиндә
пислик* вар,
Сағ әлләри
рүшвәтлә долудур.
- 11 Мән исә камиллик јолун-
дан дөнмәрәм,
Мэни хилас ет,
мәнә лүтф көстәр.
- 12 Ајағым дүз јердә дурур,^з
Бөјүк мәчлисдә
Јеһоваја алгыш едәрәм.^и
- Давудун мәзмуру.
- 27** Јеһова нурум,^ы нича-
тымдыр,
Мэни ким горхуда биләр?^ј

26:10 * һәрфән: азҒЫНЛЫГ.

ФӘС. 26

а 36 17:3
36 66:10

б 36 43:3
36 86:11

в өр 15:17

г 36 139:21

ф 36 1:1

д 36 50:23
36 95:2

е 1Иш 3:3
1См 16:1
36 27:4

ө 36 63:2

ж 1Иш 25:29

з 1Иш 2:9
Мс 10:9

и 36 111:1

ФӘС. 27

ы 36 36:9
36 43:3
36 119:105

ј 36 23:4
Рм 8:31
Иб 13:6

Сағ сүтун

а 36 62:6
Өш 12:2

б 36 22:16

в 2См 20:15
2См 32:7
36 3:6

г 36 23:6
36 65:4

ф 1Иш 3:3
1См 16:1
36 26:8

д 36 32:7
36 57:1
Сф 2:3

е 36 61:4

ө 36 40:2

ж 36 130:2

з 36 4:1
36 5:2

и 36 63:1
36 105:4
Сф 2:3

ы 36 69:17
36 143:7

ј 36 46:1

Јеһова өмрүмүн
галасыдыр,^а

Ким мэни
дәһшәтә сала биләр?

- 2 Бәдәмәлләр
мэни парчаламаг үчүн
үстүмә чуманда^б
Бүдрәдиләр, јыкылдылар
бу јағылар,
бу дүшмәнләр.

- 3 Мәнә гаршы бир орду
дүшәркә салса да,
Үрәјимә горху дүшмәз.^в
Мәнә гаршы
дөјүш башласа да,
Јенә архајынам.

- 4 Јеһовадан бир шеј
диләдим,
Арзум будур ки,
Өмрүм боју Јеһованын
евиндә галым,^г
Јеһованын һүснүнү көрүм,
Мәбәдинә һејран-һејран
тамаша едим.^ф

- 5 Дар күнүмдә
мэни пәнаһында сахлар,^д
Чадырында,
хәлвәт јердә кизләдәр.^ө
Уча гаја башына галдырар.^ө

- 6 Башым дөврәмдәки дүш-
мәнләрдән јухарыдыр,
Онун чадырында шадјана-
лыгла гурбан кәтирәрәм,
Јеһованы нәғмәләрдә
тәрәннүм едәрәм.

- 7 Сәнә фәрјад едәндә
мэни ешит, еј Јеһова,^ж
Мәнә лүтф көстәр,
мәнә һај вер.^з

- 8 «Чамалымы ахтарын»
Сөзләрини
үрәјим сәсләндирди.
Ахтарарам чамалыны,
еј Јеһова.^и

- 9 Үзүнү мәнән кизләтмә,^ы
Гулуно гәзәблә говма.
Сәнсэн көмәјим,^ј

Мәни атма, тәрк етмә,
еј ничатымын Аллаһы.

- 10 Доғма атам, анам
мәни атсалар белә,^а
Јеһова гәбул едәр.^б
- 11 Еј Јеһова,
мәнә јолуну өјрәт,^в
Мәни дүшмәнләримдән
горујуб дүз јолла апар,
- 12 Мәни дүшмәнләримин
әлине салма.^г
Мәнә гаршы јаланчы ша-
һидләр галхыб,^д
Мәнә һәдә-горху кәлирләр.
- 13 Ишыглы дүнјада* Јеһова-
нын кәрәмәтини көрәчә-
јимә инанмасајдым,
һалым нечә оларды!..^д
- 14 Үмидини Јеһоваја багла,^е
Чәсур, мөһкәм ол.^в
Бәли, үмидини Јеһоваја
багла.

Давудун мәзмуру.

- 28** Сәни чағырырам, еј Је-
һова, еј мәним гајам,^ж
Сәсимә гулағыны тыхама,
Сәсимә һај вермәсән,
Гәбрә енәнләрә бәнзәрәм.^з
- 2 Әлләримә мәбәдинин ич
отағына тәрәф ачанда,^и
Сәндән имдад диләјәндә
јалварышымы ешит.
- 3 Мәни пис, залым адамларә
гатыб апарма,^и
О кәсләрлә ки, адамла мөһ-
рибан данышыр, үрәклә-
ри исә писликлә
долудур.^и
- 4 Онларә әмәлләринә көрә
вер,^к
Писликләринин чәзасыны,
Ишләринин әвәзини вер,

27:13 * Һәрфән: дириләр өлкәсиндә.
" Дикәр вариант: шәксиз инанырам ки,
дириләр өлкәсиндә Јеһованын кәрәмә-
тини көрәчәјәм.

ФӘС. 27

а 36 69:8
б Әш 49:15
в 36 25:4
36 86:11
Әш 30:20
Әш 54:13
г 36 31:8
36 41:2
36 41:11
д Мт 26:59-61
е 36 25:3
36 62:5
ө Әш 40:31

ФӘС. 28

ж Гн 32:4
Әш 26:4
з Әј 33:28
и 36 5:7
ы Сј 16:25, 26
36 26:9
ј 36 62:4
к 36 59:12
Әр 18:22

Сағ сүтүн

а 36 62:12
2Сж 1:6
б Әј 34:26, 27
Әш 5:12
в Әш 12:2
г Јр 15:1
2Иш 22:3
36 3:3
д 1Иш 16:13
2Иш 22:3
36 20:6
е Гн 9:29
ө Әш 40:11

ФӘС. 29

ж 1См 16:28,
29
з 1Иш 7:10
36 18:13
и 36 104:3
ы Әј 26:11
Әј 40:9

Әмәлләрини
башларына кәтир.^а

- 5 Онлар Јеһованын ишлә-
ринә,
Әлләринин јаратдыглары-
на мәһәл гојмурлар.^б
О, онлары јыхачаг,
ајаға галдырмајачаг.
- 6 Јеһоваја шүкүрләр олсун,
Јалварышларымы ешитди.
- 7 Јеһова күчүм,^в
галханымдыр,^г
Үрәјим Она архаланыр,^д
Онун көмәјини көрдүм,
гәлбим севинчдән чошур,
Нәғмәмлә Ону
тәрәннүм едәрәм.
- 8 Јеһова Өз халгынын
күчүдүр,
Мәш етдијинә мөһтәшәм
гуртулуш верән истәһ-
камдыр.^д
- 9 Еј Аллаһым, халгыны гур-
тар, ирсини мубәрәк ет,^ө
Онларын чобаны ол, әбә-
дијән гучағында кәздир.^ө

Давудун мәзмуру.

29 Еј гүдрәтлиләрин оғул-
лары, Јеһоваја шәрәф
верин,

Әзәмәтина, күчүнә көрә
Јеһоваја шәрәф верин.^ж

- 2 Јеһоваја адына лајиг
шәрәф верин,
Мүгәддәс либасларда*
Јеһоваја сәчдә гылын.
- 3 Јеһованын сәси
сулар үзәриндә сәсләнир,
Әзәмәтли Аллаһ курлајыр.^з
Јеһова әнкин сулар үзә-
риндәдир.^и
- 4 Јеһованын сәси
күчлүдүр!^ы
Јеһованын сәси
әзәмәтлидир!

29:2 * Дикәр вариант: мүгәддәслијинин
еһтишамына көрә.

- 5 Jehovahын сәси сидр ағачларыны сындырыр, Бәли, Jehovah Ливан сидрләрини хынчым-хынчым едир.^a
- 6 О, Ливаны бузов кими сычрадар, Ширјуну^b вәһши өкүз баласы кими ојнадар.
- 7 Jehovahын сәси алов сачар,^a
- 8 Jehovahын сәсиндән чөл титрәјәр,^г Jehovah Гәдис^г чөлүнү силкәләјәр.
- 9 Jehovahын сәсиндән мараллар доғар, Мешәләр чылпаг галар,^d Мәбәдиндә һәр кәс Она: «Ешг олсун!» — дејәр.
- 10 Jehovah сел-сулар үзәриндә тахтада отуруб,^e Jehovah падшаһ кими тахтында әбди отуруб.^e
- 11 Jehovah халгына күч-гүввәт верәр,^ж Jehovah халгына әмин-аманлыг бәхш едәр.^з
- Евин ачылышы үчүн
Давудун мәзмуру.
- 30** Сәни учалдачағам, еј Jehovah, мәни галдырдын, Гојмадын дүшмәнләрим севинсин.^и
- 2 Еј Аллаһым Jehovah, Сәндән имдад диләдим, мәнә шәфа вердин.^и
- 3 Jehovah, чанымы Мәзардан* галдырдын,^и Гојмадын гәбрә еним, мәни јашатдын.^и
- 4 Jehovahны нәғмәләрдә тәрәннүм едим, еј Онун садиг бәндәләри,^и Онун мүгәддәс адына^и шүкүр едим,

30:3 * Ибр. *шеол*. Лүгәтә бах.

ФӘС. 29

а Әш 2:12, 13
б Гн 3:8, 9
в Чх 19:18
г 36 77:18
г Әш 13:13
Иб 12:26
ф Сј 13:26
д Әш 10:17, 18
Һә 20:47
е Әј 38:25
ө 1Тм 1:17
ж Әш 40:29
з 36 72:7

ФӘС. 30

и 36 25:2
36 41:11
ы 2Пд 20:5
36 6:2
36 103:3
ј 36 86:13
к 36 16:10
36 28:1
Әш 38:17
Јн 2:6
к 36 32:11
л Чх 3:15

Сағ сүтүн

а Әш 12:1
б Әш 54:8
в 36 126:5
г 2Иш 5:12
36 89:17
ф 36 10:1
36 143:7
д 36 34:6
36 77:1
е 36 28:1
ө 36 6:5
36 115:17
Вә 9:10
ж 36 88:11
Әш 38:18
з 36 143:1
и 36 28:7

ФӘС. 31

ы 36 18:2
ј 36 22:4, 5
Рм 10:11
к 36 143:1
к 36 40:17
36 70:1
36 71:2

- 5 Чүнки гәзәби ани олар,^a Лүтфу исә өмүр боју давам едәр.^б Ахшам шивән гопарса, сабаһ севинч сәдалары илә ачылар.^в
- 6 Мән динчлик тапанда дедим: «Һеч вахт сарсылмарам». 7 Еј Jehovah, лүтфүнлә мәни дағтәк сарсылмаз етдин.^г Мәндән үз дөндәрәндә чаныма горху дүшдү.^г
- 8 Сәни чағырдым, еј Jehovah.^д Jehovahдан лүтф диләдим.
- 9 Өлсәм, гәбрә дүшсәм, нә фәјдасы?^е Торпаг Сәни мәдһ едәрми?^е Сәдагәтиндән данышармы?^ж
- 10 Сәсими ешит, мәнә лүтф көстәр, еј Jehovah.^з Jehovah, мәним көмәјим ол.^и
- 11 Сән јасымы шәнлијә чевирдин, Чулу чыхардыб әјнимдән мәни севинчә бүрүјүрсән,
- 12 Та ки көнлүм* сусмасын, Сәни тәрәннүм етсин. Еј Jehovah, еј Аллаһым, Сәни әбәдијән учалдачағам!
- Дирижора. Давудун мәзмуру.
- 31** Сәнә сығынмышам, еј Jehovah,^и Гојма хәчил олум,^и Әдаләтин наминә мәни гуртар.^и
- 2 Гулағыны мәнә сары әј, Имдадыма чат, мәни хилас ет.^и Дағ үстүндә истәһкамым ол,

30:12 * һәрфән: *шәрәфим*.

- Мөһкәм бир галатәк
нифз ет мәни.^а
- 3** Ахы јалчын гајам,
истеһкамым Сәнсэн,^б
Адын наминә^в мәни јөнәл-
дирсэн, јол көстәрирсән.^г
- 4** Мәни кизлиндә гојулмуш
тордан горујарсан,^д
Ахы галам Сәнсэн.^е
- 5** Руһуму Сәнин элинә
эманәт едирәм.^е
Еј һагг Аллаһы*^ө Јеһова,
Сән мәни гуртармысан.
- 6** Мәнәсыз, бош бүтләрә
сәчдә ғыланлара нифрәт
едирәм,
Мән Сәнә архаланырам,
еј Јеһова.
- 7** Сәнин мөһәббәтиндә һәд-
сиз севинч тапачағам,
Чүнки әзаб-әзијәтими
көрдүн,^ж
Гәлбимдәки дәрди
билирсэн.
- 8** Мәни дүшмән элинә
салмадын,
Ајаг гојдуғум јери
кенишләндирирсән.
- 9** Дардајам, еј Јеһова,
мәнә лүтф көстәр,
Дәррдән көзүмүн нуру
сөнүб,^з вүчудум гурујуб.^и
- 10** Өмрүм гәм-гүссә илә,^и
Илләрим аһ-зарла кечир.^и
Тәгсирим учбатындан
мәндә тагәт галмајыб,
Сүмүкләрим әријиб кедир.^к
- 11** Мәнә ришхәнд едир
бүтүн дүшмәнләр,^к
Гонум-гоншу исә
онлардан бетәр,
Таныш-билиш
мәндән сәксәнир,
Чөл-бајырда мәни көрәндә
гачырлар.^л

31:5 * Јахуд етибарлы Аллаһ.

ФӘС. 31

а 2Иш 22:3
36 18:2

б 2Иш 22:2

в 36 25:11
Әр 14:7

г 36 23:3

д 36 91:3
Мт 6:13

е Мс 18:10

е Лк 23:46
һв 7:59

ө Гн 32:4

ж 36 9:13

з 36 6:7

и 36 22:14

ы Мс 15:13

ј 36 71:9

к 36 32:3
36 102:3, 5

к 36 22:6
36 42:10
36 102:8

л 36 38:11

Сағ сүгүн

а Әр 20:10

б 36 57:4

в 36 56:4

г 36 43:5

д 36 142:6

д Сј 6:25

е 36 25:2
Әш 50:7

ө Нә 6:16
Әш 41:11
Әр 20:11

ж 1Иш 2:9

з 36 12:3
36 63:11

и 36 73:1
Әш 63:7

ы Әш 64:4
1Кр 2:9

ј 36 126:2
Әш 26:12

к 36 27:5
36 32:7

- 12** Өлмүш адам кими
јадларындан чыхмышам,
унудулмушам.

Сыныг габ кими олмушам.

- 13** Чохлу ифтиралар
ешидирәм,
Һәр јандан мәни
дәһшәт бүрүјүр.^а
Онлар мәнә гаршы
билләшир,
Чанымы алмаг үчүн
тәдбир төкүрләр.^б

- 14** Амма мән, еј Јеһова,
Сәнә күвәнирәм.^в
«Аллаһым Сәнсэн!»^г —
дејирәм.

- 15** Һәјәтым Сәнин әлиндәдир,
Мәни дүшмәнләрин,
тәгибчиләрин әлиндән
гуртар.^д

- 16** Үзүнүн нуруну
гулунун үстүнә сал,^е
Мөһәббәтинлә мәни
гуртар.

- 17** Еј Јеһова, Сәни чағыранда
гојма хәчил олум.^е

Гој шәр адамлар
рүсвај олсунлар,^ө
Гој онлар Мәзарда* суссун-
лар.^ж

- 18** Јаланчы дилләр,
Саләһин әлејһинә
ловғалыгла, һәгарәтлә
данышан азғын дилләр
лал олсун.^з

- 19** Сәнин кәрәмәтин
нечә болдур!^и
Ону сәндән горханлар
үчүн сахлајырсан,^и
Һамынын өнүндә
Сәнә сығынанлара
көстәрирсән.^и

- 20** Онлары инсанларын гәс-
диндән горујуб
Һүзурунун пәнаһына
алырсан,^к

31:17 * Ибр. шөол. Лүғәтә бах.

Давакар диллэрдэн
Чадырында кизлэдирсэн.^а

21 Шүкүр олсун ЈеҺоваја!
Мүһасирэјә дүшмүш шә-
һәрдә ағласығмаз јоллар-
ла мәнә мәнәһббәтини
көстәрди.^б

22 Тәләша дүшүб демишдим:
«Көзләринин габағындан
јох олачағам».^в
Лакин Сәндән имдад ди-
ләјәндә фәрјадымы ешит-
дин.^г

23 ЈеҺованы севин, еј Онун
садиг бәндәләри!^д
ЈеҺова вәфалы бәндәләри
һифз едәр,^е

Тәкәббүрлү адамын чәза-
сыны артыгламасы илә
верәр.^е

24 Сиз, еј ЈеҺоваја күвәнән-
ләр,^е
Чәсур олун, мөһкәм олун!^ж

Давудун мәзмуру. Маскил*.

32 Хош о кәсин һалына ки,
асилији бағышланыр,
күнаһы әфв олунур.^з

2 Хош о кәсин һалына ки,
ЈеҺова ону тәгсирли
билмәз,^з

Гәлбиндә һиллә јохдур.

3 Мән сусдугча бүтүн күнү
инилдәдим, сүмүкләрим
әриди.^з

4 Кечә-күндүз әлин*
үзәримдә ағыр јүк олду,^з
Јајын истисиндә
бухарланан су кими,
күчүм јох олду. (Селәһ)

5 Нәһәјәт, күнаһымы
Сәнә етираф етдим,
Тәгсирими кизләтмәдим.^к
Дедим: «ЈеҺоваја күнаһла-
рымы ачым».^к
Сән дә күнаһларымдан
кечдин.^н (Селәһ)

32:Мүг * Лүғәтә бах. 32:4 * Јахуд на-
разылығын.

ФӘС. 31

а 36 64:2, 3
б 1Иш 23:7
36 17:7
в Јн 2:4
г 2См 33:13
36 6:9
Мс 15:29
И6 5:7
ф Гн 10:12
д 1Иш 2:9
36 145:20
е 2Иш 22:28
Әш 2:11
Јр 4:6
ө 36 62:1
Мрс 3:20, 21
Мн 7:7
ж Әш 35:4

ФӘС. 32

з Әш 1:18
һә 3:19
и Рм 4:7, 8
ы Мс 28:13
ј 36 38:2
к 36 38:18
36 51:4
1Јн 1:9
к Лв 5:5
36 41:4
л 2Иш 12:13
36 86:5
36 103:3
Әш 44:22

Сағ сүтүн

а 36 65:2, 3
б 36 69:13
Әш 55:6
в 36 9:9
г Чх 15:1
2Иш 22:1
ф 36 86:11
д Мс 3:6
е Мс 26:3
Әр 8:6
ө 36 34:8
Мс 13:21
Мс 16:20

ФӘС. 33

ж Фн 4:4
з 36 40:3
36 98:1
36 149:1
Әш 42:10
Вн 5:9
и 36 12:6

6 Буна көрә садиг бәндәләр
Сәнә дуа едәчәк,^а
Һәлә вахт вар икән
Сәни ахтарачағлар.^б
Һәтта ашыб-дашан сулар
онлары апармаз.

7 Пәнәһкаһым Сәнсэн,
Мәни бәладан горујарсан,^в
Мәни гуртулуш сәдалары
илә дөврләјәрсән.^г
(Селәһ)

8 Дедин: «Сәни өјрәдәчәјәм,
доғру јола јөнәлдәчәјәм,^д
Сәнә нәсигәт верәчәјәм,
көзүм үстүндә олачағ.^д

9 Ат кими, гатыр кими
шүүрсүз олма.^е
Онларын дәлисовлуғу
чилов, нохта илә
рам едиләр,
Јохса јанына кәлмәзләр».

10 Писләрин башы
чоһ ағыр чәкәр,
ЈеҺоваја күвәнәнләри исә
Онун мәнәһббәти
әһатә едәр.^е

11 Еј сәләһләр, севинчиниз
ЈеҺова олсун, шадланын,
Үрәјидүз оланлар,
севинчдән һарај салын!

33 Еј сәләһләр, ЈеҺованын
ишләринә көрә
севиниб-шадланын!^ж

Дүрүст адамын дилинә
Аллаһа тәриф јарашыр.

2 Чәнк* чалыб
ЈеҺоваја һәмд един,
Он телли аләтдә
Ону тәрәннүм един.

3 Шәнинә јени нәғмә охујун,^з
Көзәл чалын,
шән сәсинизи јүксәлдин.

4 Чүнки ЈеҺованын сөзү
доғрудур,^з
Бүтүн ишләри
етибарлыдыр.

33:2 * Ибр. киннор. Гәдим јөһудиләрдә
симли аләт.

- 5 Jehovah салеһлији, эдаләти сеvir.^a
Mәһәббәти јер үзүнү бүрүјүб.^b
- 6 Көjlәр Jehovahнын сөзү илә,
Орада оланлар ағзынын нәфәси илә јаранды.^a
- 7 Дәниз суларына, санки, бәнд чәкиб сахлар,^r
Чаглајан сулары анбарлара јыгар.
- 8 Гој бүтүн дүнја Jehovahдан горхсун,^f
Јер үзүндә јашајанлар ләрзәј кәлсин.
- 9 Чүнки О деди,
һәр шеј вар олду,^d
Әмр етди,
һәр шеј бәргәрар олду.^o
- 10 Jehovah халгларын нијјәти-ни алт-үст етди,^o
Үммәтләрин тәдбирини пуча чыхарды.^ж
- 11 Jehovahнын гәрарлары исә әбәди дурар.³
Гәлбинин дүшүнчәләри нәсилдән-нәслә јашар.
- 12 Аллаһы Jehovah олан халг нә бәхтијардыр!^н
Онун Өзүнә мүлк етдији халг нә бәхтијардыр!^м
- 13 Jehovah көjlәрдән сејр едир,
Бүтүн бәшәр огулларыны көрүр.^ј
- 14 Мәскәниндән дүнјанын бүтүн сакинләринә бахыр.
- 15 Һәр гәлби шәклә салан,
Һәр кәсин ишинә гижмәт верән Одур.^к
- 16 Неч бир падшаһ гошунунун чоһлуғу илә гуртулмаз,^к
Күч-гүввәт икиди хилас етмәз.^л
- 17 Гуртулуш* үчүн ата күвәнмәк әбәсдир,^м

33:17 * Јахуд гәләбә.

ФӘС. 33

a Ә 37:23
36 11:7
36 45:7

b 36 145:16
һә 14:17

в И6 11:3

г Јр 1:9
Әј 38:8-11
Мс 8:29
Өр 5:22

Ғ Bh 14:7

д 36 148:4, 5
е 36 119:90

ө Әш 8:10
Әш 19:3

ж 36 21:8, 11

з Мс 19:21
Әш 46:10

и Гн 33:29

ы 36 65:4
36 135:4
1Бг 2:9

ј 36 11:4
36 14:2
Мс 15:3
И6 4:13

к 1См 28:9
Әј 34:21
Мс 24:12

к Јш 11:6

л 2См 32:21
36 44:4, 5

м 2Пд 7:6, 7
36 20:7
Мс 21:31
Әш 31:1

Сағ сүтүн

a Әј 36:7
36 34:15

b Әш 33:15, 16

в Гн 33:29

г 36 28:7
Мс 18:10

Ғ 36 32:10

д Мк 7:7

ФӘС. 34

e 1Иш 21:12,
13

ө Әр 9:24
1Кр 1:31

ж 36 35:27

з И6 5:7

и 36 18:48

Бөјүк күчү гуртулуша
зәманәт вермәз.

- 18 Jehovahнын көзү
Ондан горханларын,
Ондан мәһәббәт уманла-рын үзәриндәдир ки,^a
- 19 Чанларыны өлүмдән гуртарсын,
Гытлыг заманы онлары сағ сахласын.^b
- 20 Гәлбимиз Jehovahны көзләр,
Одур јардычымыз,
Одур галханчымыз.^в
- 21 Көнлүмүз Онунла севинәр,
Онун мүгәддәс адына тәвәккүл едирик.^г
- 22 Еј Jehovah, мәһәббәтини биздән әсиркәмә,^Ғ
Чүнки Сәнә үмид бағламышыг.^д
Давудун мәзмуру.
Әбумәликин гаршысында өзүнү дәлилијә вуруб^e говуландә.

34 Һәр заман Jehovahја шүкүр едәрәм,
Дилим даим
Она алгыш дејәр.

2 [Bet]

2 Көнлүм Jehovah илә өјүнәр,^o
Һәлимләр ешидиб севинәр.

3 [Gimel]

3 Jehovahны мәнимлә биркә учалдын,^ж
Кәлин Онун адыны биркә јүксәлдәк.

7 [Dalat]

4 Jehovahја үз тутдум, мәнә һај верди,³
Мәни бүтүн горхулардан азад етди.^н

7 [He]

5 Көзүнү Она дикәнләрин чөһрәси парлады,

34:1 * Ибрани әлифбасынын илк һәрфи-дир. Бу мәзмур орижинал мөтндә әлиф-ба сырасы илә јазылмышдыр.

Үзләри хәчаләтдән гызар-
маз.

† [Zajh]

- 6 Бу мәзлум чағырды,
Јехова ешитди,
Бүтүн бәлалардан
ону гуртарды.^а
- П [Xem]
- 7 Јехованын мәләји Ондан
горханларын әтрафында
дүшәркә гурур,^б
Онлары хилас едир.^в
- ‡ [Tem]
- 8 Дадын, көрүн нечә
көзәлдир* Јехова,^г
Она сығынан
нә бәхтијарды!
- * [Jyd]
- 9 Јеховадан горхун, еј Онун
мүгәддәс бәндәләри,
Ондан горхан
корлуг чәкмәз.^г
- ‡ [Kaf]
- 10 Кәнч, күчлү асланлар
ач-јалавач кәзәр,
Јехованы ахтаранлар
һеч бир немәтдән
корлуг чәкмәз.^д
- ‡ [Laled]
- 11 Кәлин, гулаг асын мәнә,
еј оғулларым,
Сизә Јеховадан горхмағын
нә олдуғуну өјрәдим.^е
- ‡ [Mel]
- 12 Ким һәјатдан һәзз алмаг,
Јахшы күн көрмәк
истәјирсә,^е
- ‡ [Hun]
- 13 Гој дилини шәрдән,^ж
Ағзыны мәкрдән
сахласын.^з
- ‡ [Salex]
- 14 Гој шәрдән чәкинсин,
хејрә чан атсын,^и
Сүлһ ахтарсын,
сүлһә чан атсын.^ы

34:8 * Јахуд кәрамәтлидир.

ФӘС. 34

а 2Иш 22:1
б 2Пд 6:17
36 91:11
Мт 18:10
Иб 1:7, 14
в 2Пд 19:35
Дн 6:22
һә 5:18, 19
һә 12:11
г 1Бт 2:3
Ғ 36 23:1
Фн 4:19
д 36 23:6
36 84:11
е Өј 28:28
Мс 1:7
Мс 8:13
ө Гн 6:1, 2
Гн 30:19, 20
1Бт 3:10-12
ж Јг 1:26
Јг 3:8
з Мс 12:19
Мс 15:4
1Бт 2:1
и 36 37:27
36 97:10
Ам 5:15
Рм 12:9
ы Мт 5:9
Иб 12:14

Сағ сүтун

а Өј 36:7
36 33:18
б 36 18:6
Өш 59:1
в 36 37:10
Мс 10:7
г 36 145:18, 19
Ғ 2См 32:22
һә 12:11
д 36 147:3
Өш 61:1
е 36 51:17
Өш 57:15
Өш 66:2
ө Мс 24:16
2Тм 3:12
ж Дн 6:21, 22
1Кр 10:13
з Јһ 19:36
и 36 84:11

ФӘС. 35

ы 1Иш 24:15
ј 36 3:7
к Чх 15:3
к Өш 42:13
л 1Иш 23:26

‡ [Ajh]

- 15 Јехованын көзү сәләһлә-
рин үзәриндәдир,^а
Гулағы онлары
јалварышыны ешидир.^б
- ‡ [Pe]
- 16 Јехова үзүнү шәр иш
көрәнләрдән дөндәрир,
Онлары адыны белә,
јер үзүндән силәчәк.^в
- ‡ [Tcade]
- 17 Сәләһлә чағырды,
Јехова ешитди,^г
Онлары бүтүн бәлалардан
гуртарды.^г
- ‡ [Kof]
- 18 Јехова гәлбисыныгла
јахындыр,^д
Пәришан инсанлары
азад едир.^е
- ‡ [Reju]
- 19 Сәләһин дәрди-сәри
чоһ олар,^е
Лакин Јехова ону бүтүн
бәлалардан гуртарар.^ж
- ‡ [Shin]
- 20 Бүтүн сүмүкләрини
горујур,
Һеч бири сынмамышдыр.^з
- ‡ [Tav]
- 21 Шәр адамын башына бәла
кәләр, ону мәнв едәр,
Сәләһә нифрәт едәнләр
мәһкум олар.
- 22 Јехова гулларынын
чаныны хилас едәр,
Она пәнаһ кәтирәнләрин
бири дә мәһкум едилмәз.^и
- Давудун мәзмуру.
- 35** Еј Јехова, мәнимлә
чәкишәнләрлә чәкиш,^ы
Дөјүшәнләрлә дөјүш.^ј
- 2 Сипәр-галханыны* көтүр,^к
Кәл, гору мәни.^к
- 3 Низәни, балтаны далымча
дүшәнләрин үстүнә гал-
дыр,^л

35:2 * Јахуд кичик галханыны вә бөјүк галханыны.

«Сәнин ничатына»
де мәнә.^а

- 4** Гој чаныма гәсд едәнләр
рүсвај олсунлар, алчал-
сынлар,^б
Мәнә гаршы пис нијјәти
оланлар биабыр олуб
кери чәкилсинләр.
- 5** Күләјин совурдуғу саман
чөпү кими олсунлар,
Јеһованын мөләји онлары
габағына гатыб говсун.^в
- 6** Гој јоллары сүрүшкән ол-
сун, зүлмәт олсун,
Јеһованын мөләји онлары
гованда.
- 7** Наһагдан чаным үчүн
чала газдылар,
Үзәринә тор сәрдиләр.
- 8** Гој башларына гәфил
фәлакәт кәлсин,
Гурдуглары тора
өзләри дүшсүн,
Чалаја јыхылыб
тәләф олсунлар.^г
- 9** Гәлбимин севинчи
Јеһова олачаг,
Көнлүм Онун вердији гур-
тулуша шадланачаг.
- 10** Бүтүн варлығымла дејим:
«Еј Јеһова, мәзлumu
голузорлунун әлиндән,^д
Бичарәни, касыбы
гәсбкардан гуртаран,^е
Сәнин кимиси вармы?»
- 11** Фитнәкар шаһидләр
галхыр,^ө
Билмәдијим шејләри
сорушурлар.
- 12** Чаным матәм ичиндәдир,
Јахшылығымын әвәзиндә
јаманлыг едирләр.^ө
- 13** Анчаг онлар хәстәләнәндә
мән чула бүрүнәрдим,
Оруч тутуб чаныма
гәсд едәрдим,
Дуам чавабсыз галанда,

Фәс. 35

а Әш 12:2

б Әр 17:18

в Чх 14:19, 20
Әш 37:36

г 36 57:6
36 141:10

ф 36 18:17

д 36 40:17
Мс 22:22, 23

е 36 27:12
Мр 26:59

ө 1Иш 19:4, 5
1Иш 20:33
Әр 18:20

Сағ сүтүн

а 36 37:12

б һб 1:13

в 36 142:6

г 36 22:20
36 57:4

ф 36 22:22

д 36 69:4
Јһ 15:24, 25

е Мс 6:12, 13

ө 36 31:13
Әр 11:19
Мр 26:4

ж 36 28:1

14 Санки, достум, гардашым-
дан өтрү гәмә батардым;
Анасына јас тутан адам
кими кәдәрдән гәддим
бүкүләрди.

15 Онлар исә мән ахсајанда
севиндиләр, топлашды-
лар,
Топлашыб бирләшдиләр,
мәни хәлвәтдән вурмаг
үчүн.

Мәни парчаладылар,
мәнә һеј бөһтан атдылар.

16 Аллахсызлар
мәни лаға гојурлар*.
Мәнә диш гычајырлар.^а

17 Еј Јеһова, нә вахтадәк
дуруб бахачагсан?^б
Чанымы онларын
һәмләсиндән,^в
Ширин чанымы кәнч
асланын пәнчәсиндән
гуртар.^г

18 Онда бөјүк мәчлис ичрә
Сәнә һәмд едәрәм,^д
Чамаат арасында
Сәни мәдһ едәрәм.

19 Гојма наһагдан
мәнә дүшмән кәсиләнләр
һалыма севинсин,
Наһаг јерә мәнә нифрәт
едәнләр^а бир-биринә
көз вурсун.^б

20 Чүнки онларын дилиндән
хош сөз* чыхмаз,
Дүнјанын динч сакинләри-
нә гаршы фитнә-фәсад гу-
рарлар.^в

21 Мәни иттиһам етмәк үчүн
ағызларыны кениш ачыр,
«Аһа! Көзүмүзлә көр-
дүк!» — дејирләр.

22 Еј Јеһова, бүтүн бунлары
көрүрсән, сусма.^ж

35:16 * Дикер вариант: *аллахсызлар бир көкөжә мәни лаға гојурлар.* **35:20**
* һәрфән: *сүлһ сөзләри.*

Јеһова, мәнән узаг дурма.^а

- 23 Галх, мәни мүдафиә ет, Еј Аллаһым Јеһова, мәнкәмәдә тәрәфими тут.
- 24 Мәни әдаләтинлә мүһакимә ет,^б еј Аллаһым Јеһова, Гој онлар һалыма севинмәсин.
- 25 Үрәкләриндә: «Охаж! Мурадымыза чатдыг», — демәсинләр, «Әчәб онун башыны једик», — сөјләмәсинләр.^в
- 26 Пис күнүмә севинәнләрин һамысы хәчил, биабыр олсун. Өнүмдә гүррәләнәнләр рүсвајчылыға, рәзиллијә бүрүнсүнләр.
- 27 Гој салеһлијимә севинибшадлананлар Дурмадан десинләр: «Гулунун әмин-аманлығына севинән Јеһоваја ешг олсун!»^г
- 28 Онда әдаләтин дилимдән дүшмәз,^д Бүтүн күнү Сәнә алгыш едәрәм.^е

Дирижора.

Јеһованын гулу Давудун мәзмуру.

- 36** Пис адамын үрәјинин дәринлијиндә күнаһ пычылдајыр, О, Аллаһ горхусу билмир.^а
- 2 Өзүндән елә разыдыр ки, Нә күнаһыны көрүр, нә ондан икраһ едир.^б
- 3 Дилиндән фитнә-фәсад дүшмүр, Јахшы иш көрмәјә дүшүнчәси чатмыр.
- 4 Јатағында белә, фитнә гурур, Әјри јолда дајаныр, Шәри өзүндән говмуру.

ФӘС. 35

а 36 10:1
36 71:12

б 36 26:1
36 96:13

в 36 41:1, 2

г 36 84:11
36 149:4

д 36 51:14

е 36 71:24

ФӘС. 36

е Рм 3:18

ө Гн 29:19, 20

Сағ сүтун

а 36 103:11

б 36 71:19

в Рм 11:33

г 36 145:9
1Тм 4:10

д Мм 7:18

е Рг 2:12
36 17:8
36 91:4

е 36 65:4

ө 36 16:11

ж Әј 33:4

Өр 2:13
Һә 17:28
Вһ 4:11

з 36 27:1
36 43:3
Јр 1:17
1Бт 2:9

и 36 103:17

ы 36 7:10
36 97:11

ј 36 1:5

ФӘС. 37

к 36 73:3
Мс 23:17

к 36 73:12, 19

- 5 Еј Јеһова, Сәнин мәнәһббәтин көјләрә чатыр,^а Сәдагәтин булудлара дирәнир.
- 6 Әдаләтин вүгарлы дағлар кимидир,^б Һөкмләрин әнкин сулара бәнзәр.^в
- Еј Јеһова, инсаны да, һејваны да Сәнсэн горујан.^г
- 7 Пәрвәрдиқара, мәнәһббәтин* нечә дә әзиздир!^д Бәшәр оғуллары ганадларынын көлкәсинә сығынар.^е

- 8 Евинин немәтләрини бол-бол дадырлар,^ө Кур ахан зөвг-сәфа суларыны ичирдирсән онлара.^з
- 9 Һәјат мәнбәји Сәнсэн,^ж Сәнин нурунла көрүрүк биз нур.^з
- 10 Сәни таныјанлардан мәнәһббәтини,^и Үрәјидүз адамлардан әдаләтини әсиркәмә.^ы
- 11 Гојма тәкәббүрлү адам үстүмә ајаг алсын, Шәр адам мәни јурд-јувамдан етсин.
- 12 Бах, күнаһқарлар јыхылды, Јерә сәрилди, ајаға дура билмирләр.^ј

Давудун мәзмуру.

№ [Алеф]*

- 37** Шәр иш көрәнләрдән өтрү ганыны гаралтма, Һагсызлыг едәнләрин пахыллығыны чәкмә,^к
- 2 Чүнки онлар от кими тез гурујачаг,^к

36:7 * Ибр. хәсед. Лүғәтдә «хәсед» сөзүнә бах. 37:1 * Ибрани әлифбасынын илк һәрфидир. Бу мәзмур орижинал мәтндә әлифба сырасы илә јазылмышдыр.

Лашыл чэмэнтэк саралыб-
солачаглар.

□ [Бет]

- 3** Сэн Јевоваја күвэн,
јахшылыг ет,^а
Јер үзүндэ јаша,
сэдагэтлэ аддымла.^б
- 4** Гој сэадэтин Јевова олсун,
О, гэлбинин мурадыны
чин едэр.
λ [Гимел]
- 5** Јолуну Јевоваја тапшыр,^в
Она күвэн, О, сөнин ишини
насил едэр.^г
- 6** Салехлијини сүбһ шэфэги-
тэк,
Эдалэтини күнорта күнэ-
шитэк парладар.
γ [Далет]
- 7** Јевовадын һүзурунда
сүкут ет,^д
Ону сэбирлэ көзлэ.
Фитнэ-фэсадла уғур газа-
нан адамдан өтрү
ганыны гаралтма.^д
π [Һе]
- 8** Гэээби бурах, һиддэтдэн
чэкин,^е
Дилхор олуб
шэрэ эл атма*.
- 9** Пислэрин көкү кэсилэчэк,^е
Јевоваја күвэнэнлэр исэ
јер үзүнэ саһиб олачаг.^ж
ι [Вав]
- 10** Аз галыб!
Артыг пис адам олмајачаг,^з
Јеринэ бахачагсан,
о, јохдур.^и
- 11** Һәлимлэр јер үзүнэ
саһиб олачаг,^и
Әмин-аманлығын боллу-
фундан һәзз алачаглар.^и
κ [Зайн]
- 12** Шәр адам
салехин гәсдинэ дурур,^к
Она диш гычајыр.

37:8 * Дикөр вариант: *дилхор олма, чүнки бу, зијандан башга һеч нә кәтир-мәз.*

ФӘС. 37

а Әш 1:17
Иб 13:16

б Мс 28:20

в 36 55:22
Мс 16:3

г Мг 6:33
Фн 4:6
1Бт 5:6, 7

д 36 62:1
Мрс 3:26

е Әј 21:7
36 73:3
Өр 12:1

ж Мс 14:29
Еф 4:26

з 36 55:23

и 36 25:12, 13
36 37:29
Мг 5:5
2Бт 2:9

к Әј 24:24

л 1Иш 25:39
36 52:4, 5

м Әш 45:18
Мг 5:5
Вһ 21:3

н 36 72:7
36 119:165
Әш 48:18

о 1Иш 18:21,
25

Сағ сүтун

а 1Иш 26:9, 10

б 2Иш 17:23
Өс 7:10
36 7:15

в Мс 16:8
Мс 30:8, 9
1Тм 6:6

г 36 16:11

д Мс 10:7

е Гн 15:11
Әј 31:16, 22
36 112:9
Мс 19:17

ж 36 37:9

- 13** Амма Јевова она күләчәк,
Ахы билир ки,
онун сону кәлир.^а

π [Хет]

- 14** Шәр адамлар гылынч чә-
кир, каман кәрир,
Мәзлуму, фағыры јыхмаг
үчүн,
Јолу дүрүст оланын
чаныны алмаг үчүн.

- 15** Лакин гылынчлары
өз үрәкләринә батачаг,^б
Каманлары
гырыг-гырыг олачаг.
ϰ [Тет]

- 16** Салехин аз малы,
Чохлу шәр адамын сәрвә-
тиндән јашыдыр.^в

- 17** Чүнки шәрләрин голу
сыначаг,
Салехләрә исә Јевова
арха дурачаг.

ι [Јуд]

- 18** Јевова саф инсанларын
нәләр чәкдијини билир,
Онларын мирасы
даима дурачаг.^г

- 19** Дара дүшәндә
хәчаләт чәкмәјәчәкләр,
Ачлыг күнләриндә
тох јашајачаглар.

κ [Каф]

- 20** Шәр адамлар исә
јох олачаг,^д
Јевовадын дүшмәнләри
әлван чәмэнтэк
солуб кедәчәк,
Думан кими дағылачаглар.

λ [Лалед]

- 21** Шәр адам борч көтүрәр,
гајтармаз,
Салех адам исә сәхавәтли-
дир, әлиачыгдыр.^д

- 22** Аллаһын мүбарәк бәндәлә-
ри јерә саһиб олачаг,
Онун ләнәтладији кәслә-
ринсә көкү кәсиләчәк.^е

᠒ [Мел]

23 ЈеҺова инсанын жолундан
разы галанда^а

Онун аддымларыны
јөнөлдир.^б

24 О инсан бүдрәсә дә
јыхылмаз,^в

Чүнки ЈеҺова
онун әлиндән тутур.^г

᠓ [Нун]

25 Чаванлығымдан бәри,
бу гоча јашымадәк,

Нә салеһ адамын
атылдығыны,^д

Нә дә өвладларынын
чөрәк диләндијини
көрмәмишәм.^е

26 О, һәмишә сәхавәтлә
борч верәр,^в

Өвладлары да
хејир-бәрәкәт көрәр.

᠔ [Самех]

27 Шәрдән гачыб
јашшылыг етсән,^г

Әбәди јашајарсан.

28 Чүнки ЈеҺова
әдаләти сеوير,

Садиг бәндәләрини
тәрк етмәз.^д

᠕ [Ајн]

Онлар даима һифз олунар,^е
Писләринсә нәсли
кәсиләчәкдир.^в

29 Салеһләр јерә
саһиб олачаг,^г

Орада әбәди јашајачаглар.^д

᠖ [Пе]

30 Салеһ адамын ағзындан
һикмәт төкүлүр,

Дилиндән әдаләт јағыр.^е

31 Аллаһынын гануну
онун гәлбиндәдир,^в

Ајағы бүдрәмәз.^г

᠗ [Тсаде]

32 Шәр адам салеһи күдүр,
Ону өлдүрмәк үчүн
фүрсәт ахтарыр.

ФӘС. 37

а Мс 11:20

б Мс 16:9

в 36 34:19

Мс 24:16

г 36 91:11, 12

д 36 94:14

Мт 6:33

Иб 13:5

д Гн 24:19

36 145:15

Мс 10:3

е Гн 15:7, 8

36 112:5

ө 36 34:14

Өш 1:17

ж 2Иш 22:26

з 36 97:10

Мс 2:7, 8

и Мс 2:22

ы Гн 30:20

36 37:9

Мс 2:21

Мт 5:5

ј Мт 25:46

Вн 21:3, 4

к Мт 12:35

Еф 4:29

Кл 4:6

к Гн 6:6

36 40:8

л 36 121:3

Сағ сүтүн

а 2Бт 2:9

б 36 109:31

в 36 37:22

г 36 52:5, 6

д Өс 5:11

Өј 21:7

д Чх 15:9, 10

е 36 37:10

ө Өј 1:1

ж Өј 42:12, 16

з 36 1:4

Мс 10:7

2Бт 2:9

и Өш 12:2

ы 36 9:9

Өш 33:2

ј Өш 46:4

1Кр 10:13

к 36 22:4

Дн 3:17

Дн 6:23

ФӘС. 38

к Әр 10:24

л 36 32:4

33 Лакин ЈеҺова салеһи шәр
адамын әлинә салмаз,^а

Ону мәһкәмәдә тәгсирли
чыхармаз.^б

᠘ [Коф]

34 Үмидини ЈеҺоваја бағла,
Онун жолуну тут,

О, сәни јүксәлдәчәк, јер
үзүнә саһиб олачагсан,

Писләрин көкү кәсиләндә^в
көзүнлә көрәчәксән.^г

᠙ [Реју]

35 Амансыз, залым адамы
көрдүм,

Јашыл ағачтәк гол-будаг
атмышды өз торпа-
ғында.^д

36 Лакин гәфил солду,
јох олуб кетди,^е

Ахтардым ону, тапмадым.^в

᠐ [Син]

37 Камил адама фикир вер,
Әмәлисалеһә бах,^г

Белә адамын кәләчәји
әмин-аман олачаг.^д

38 Лакин асиләрин һамысы
мәһв едиләчәк,

Шәр адамларын
ахыры јохдур.^е

᠑ [Тав]

39 Салеһләрин хиласы
ЈеҺовадандыр,^в

Дар күндә онларын
пәнаһи Одур.^г

40 ЈеҺова онларын имдадына
јетиб хилас едәчәк,^д

Онлары шәр адамын әлин-
дән гуртарыб ничат верә-
чәк,

Чүнки Она сығыныблар.^е

Давудун мәзмуру. Өјүд.

38 Еј ЈеҺова, мәни гәзәблә
тәнбә етмә,

Һиддәтлә ислаһ етмә
мәни.^в

2 Охларын ичимә санчылыб,
Әлин үзәримдә ағырдыр.^г

- 3 Гәзәбиндән бүтүн бәдәним ағрыйыр,
Күнаһым учбатындан ратлығымы итиришәм.^а
- 4 Тәгсирләрим башымдан ашыр,^б
Санки, ағыр жүкдүр, дашымаг олмур.
- 5 Ағылсызлығым учбатындан
Жараларым иринләйиб, иј верир.
- 6 Кәдәр мәни чулғайыб, гәддим тамам бүкүлүб,
Бүтүн күнү гәмли-гәмли кәзирәм.
- 7 Ичим од тутуб яныр,
Бүтүн бәдәним ағрыйыр.^в
- 8 Тагәтдән дүшдүм,
бүсбүтүн әзилмишәм,
Гәлбимин сызылтысындан фәған едирәм.
- 9 Еј Јеһова, арзу-диләјим өнүндәдир,
Аһ-зарым Сәндән кизли дејил.
- 10 Үрәјим чырпыныр,
тагәтим кәсилиб,
Көзүмүн нуру сөнүб.^г
- 11 Дост-ашна азарымы көрүб мәнән кен кәзир,
Таныш-билиш узагда дурур.
- 12 Чанымын гәсдинә дуранлар мәнә тәлә гурурлар,
Мәни јыхмаг истәјәнләр әлејһимә данышырлар,^д
Сәһәрдән ахшамадәк пычыч едиб һијлә гурурлар.
- 13 Мән исә, елә бил, карам, ешитмирәм,^е
Санки, дилим лалдыр, ағзымы ачмырам.^е
- 14 Гулаглары ешитмәјән,
Мүдафиә үчүн сөзү олмајән адам кими олмушам.
- 15 Чүнки Сәни көзләјирдим,
еј Јеһова,^е

ФӘС. 38

а 36 6:2
36 41:4
36 51:8

б Үз 9:6
36 40:12

в 36 38:3

г 36 6:7

д 2Иш 16:7
36 62:4

е 2Иш 16:11

е 36 39:2, 9

е 2Иш 16:12
36 123:2

Сағ сүтүн

а 36 138:3

б 36 77:2

в 36 32:5

г 36 51:3

д 36 22:11
36 35:22

д 36 27:1
36 62:2
Өш 12:2

ФӘС. 39

е 1См 16:41
1См 25:1

е Мс 18:21

ж 36 141:3

з 36 38:13
Мт 27:12
1Бт 2:23

Сән дә һај вердин,
еј Аллаһым Јеһова.^а

- 16 Дедим: «Гојма бәдбәхтлијимә севинсинләр,
Ајағым сүрүшәндә өнүмдә гүррәләнсинләр».

- 17 Аз гала јыхылачагдым,
Изтирабым һәмишә мәнимлә иди.^б

- 18 Тәгсирими ачыб данышдым,^в

Күнаһым учбатындан өзүмә јер тапмырдым.^г

- 19 Дүшмәнләрим күмраһдыр,
күчлүдүр*,
Наһагдан мәнә нифрәт едәнләр чохалыб.

- 20 Јахшылығымын әвәзини јаманлыгла гајтардылар,
Јахшылыг далынча дүшдү-
јүмчүн әлејһимә чыхдылар.

- 21 Јеһова, мәни тәрк етмә,
Узаг дурма мәнән,
еј Аллаһым.^д

- 22 Имдадыма тез јетиш,
Еј мәним гуртулушум,
Јеһова!^д

Дирижора. Јадитун*ө үчүн.
Давудун мәзмуру.

- 39 Дедим: «Һәр аддымыма
фикир верәчәјәм ки,
Дилимләр күнаһ ишләмә-
јим.»^е

Шәр адам өнүмдә дурдугча
Ағзыма чилов вурарам».^ж

- 2 Дилими сахладым, сусдум,^з
Јахшы шејләрдән белә,
данышмадым.

Амма дәрдим ағырлашды,

- 3 Гәлбим көксүмдә көзәрди,
Фикирләшдикчә алышыб
јанды,

38:19 * Дикәр вариант: *наһагдан мәнә дүшмән кәсиләнләр чохдур.* 39:Мүг * Лүгәтә бах.

- О заман дилимдән
бу сөzlәр гопду:
- 4** «Ah Jehова, ахырым нечә
олачаг, мәнә билдир,
Өмрүмдән нә гәдәр галыб?»^a
Де билим, өмрүм
нә гәдәр гысадыр?
- 5** Hәгигәтән, мәнә вердијин
hәјат чох гыса,^b
Өмрүм Сәнин өнүндә
бир heчдир.^a
Инсан ыхылмаз көрүнсә
дә, садәчә бир нәфәсдир.^г
(*Selah*)
- 6** Бәли, инсан көлкәтәк
кәзиб-долашыр,
Бош јерә әлләшиб вуру-
шур,
Вар-дөвләт ығыр, кимә
галачағыны билмир.^г
- 7** Белә исә, еј Jehова,
үмидими нәјә баглајым?
Үмидим бирчә Сәнсэн.
- 8** Бүтүн тәгсирләримдән
кеч,^d
Гојма ахмаг адам
мәни хар етсин.
- 9** Мән сусдум, лал олдум,
Диниб-даныша билмәдим,^e
Чүнки бу иш Сәндән иди.^e
- 10** Көндәрдијин бәланы
үстүмдән көтүр,
Амансыз әлиндән
чанымда чан галмајыб.
- 11** Сән инсаны күнаһына көрә
чәзаландырыб ислаһ
едирсән,^ж
Она әзиз шејләри
мәһв едирсән,
санки, күвә јејир.
Доғрудан да, инсан садәчә
бир нәфәсдир.^з
(*Selah*)
- 12** Дуамы ешит, еј Jehова,
Јалварышымы динлә,^з
Көз јашларыма
биканә галма.

ФӘС. 39

a 36 90:12

b 36 90:9
Jr 4:14

в 36 90:4

г 36 62:9
36 144:4г 36 49:10
Ba 2:18, 19
Ba 4:8
Лк 12:19, 20д 36 25:11
Mm 7:19e Әј 40:4
36 38:13

ө 2Иш 16:10

ж 36 90:8

з 36 39:5
36 102:11

и 36 28:1

Сағ сүтунa Лә 25:23
1См 29:15

б Иб 11:13

ФӘС. 40

в 36 34:15

г 36 33:3
36 98:1

г Bh 15:3

д 36 139:17, 18

e Чх 15:11

ө 1Иш 15:22
36 51:16, 17
hш 6:6

ж Әш 50:5

з Иб 10:5-9

Сәнин өнүндә бир
гәрибәм,^a
Ата-бабаларым кими
бир јолчујам.^б

- 13** Күкрәјән гәзәбини
мәндән јан елә,
Гој өлүб кетмәздән әввәл
үзүм күлсүн».

Дирижора. Давудун мәзмур.

- 40** Jehоваја үмид багла-
мышдым,
Гулағыны мәнә сары әјди,
фәрјадымы ешитди.^б

- 2** Мәни угултулу дәрәдән,
Лил-батаглыгдан
чәкиб чыхартды.
Ајағымы гаја үзәринә гојду,
Ајағымын алтыны
бәркитди.

- 3** Дилимә јени нәғмә,^г
Аллаһымыза мәдһ нәғмәси
гојду.

Чохлары көрүб горхачаг,
Jehоваја бел баглајачаг.

- 4** Нә хошбәхтдир
Jehоваја архаланан,
Асиләрә, јаланчыларә
үз тутмајан адам!

- 5** Еј Аллаһым Jehова, көрдү-
јүн ишләр саја кәлмәз,
Mөчүзәләрин, бизимлә бағ-
лы фикирләрин нә чох-
дур!^г

Онлардан данышмаға
башласам,

Сајыб гуртара билмәрәм.^д
Сәнин мислин-бәрабәрин
јохдур.^д

- 6** Сән гурбан вә тәгдимә
истәмәдин;^ө

Mәним гулагларымы
ачдын.^ж

Јандырма гурбаны, күнаһ
гурбаны истәмәдин.^з

- 7** О заман дедим:
«Будур, кәлмишәм,

- Тумарда мәним һаггымда
жазылыб.^а
- 8 Еј Аллаһым, истәјини јери-
нә јетирмәкдән һәзз алы-
рам,^б
Ганунун гәлбимдәдир.^в
- 9 Бөјүк мәчлисдә
саләһлик мүждәсини
бәјан едирәм,^г
Сусмурам,^д
Еј Јеһова, бундан акаһсан.
- 10 Сәнин әдаләтини
үрәјимдә кизләтмирәм,
Сәдагәтини,
вердијин гуртулушу
бәјан едирәм,
Бөјүк мәчлисдә мәһәб-
бәтиндән, һәгигәтиндән
данышырам, кизләтми-
рәм».^д
- 11 Еј Јеһова, мәрһәмәтини
мәндән әсиркәмә,
Гој мәһәббәтин, һәгигәтин
даим мәни горурусун.^е
- 12 Бәлалар мәни әһатәјә алыб,
сајы-һесабы јохдур,^е
Тәгсирләрим
башымдан ашыр,
јолуму көрә билмирәм,^ж
Башымын түкүндән дә
чоһдур онлар.
Көнлүм пәришандыр.
- 13 Аман, Јеһова,
гуртар мәни,^з
Јеһова, тез кәл,
дадыма јетиш.^з
- 14 Гој чанымын гәсдинә
дуранларын һамысы
Рүсвај олсун, рәзил олсун,
Гој фәлакәтимә севинәнләр
Биабыр олуб
кери чәкилсин.
- 15 «Охај, әчәб олду!» —
дејәнләр
Хәчаләтдән чашбаш
галсын.
- 16 Гој Сәни ахтаранлар^ы
Сәндә севинч тапсын,
фәрәһләнсин.^ј

ФӘС. 40

а Лк 24:44

б Јһ 4:34

в Зб 37:31
Рм 7:22

г Зб 22:22

д Иб 13:15

е Иб 2:12

е Зб 61:6, 7

е Зб 71:20

ж Зб 38:4

з Зб 25:17

и Зб 38:22
Зб 70:1-5

ы Гн 4:29

ј Зб 13:5

Сағ сүгүн

а Зб 35:27

б Зб 54:4
Әш 50:7
Иб 13:6

в Зб 143:7

ФӘС. 41

г Гн 15:7, 8
Зб 112:9
Мс 14:21
Мс 22:9

д Мт 5:7

д 2Бт 2:9

е 2Пд 20:5
Зб 103:3

е Зб 51:1

ж Зб 32:5
Зб 38:3
Мс 28:13з Зб 6:2
Зб 147:3

Сәндән ничат көзләјәнләр
дурмадан:
«Гој Јеһова учалсын!» —
десин.^а

- 17 Көмәксизәм, фәгирәм,
Јеһова Әзү мәнә
нәзәр салсын.
Сәнсэн имдадым,
хиласкарым,^б
Нә олар, еј Аллаһым,
ләнкимә.^в

Дирижора.
Давудун мәзмуру.

41 Фағыра нәзәр салан
бәхтијардыр,^г

Дар күнүндә Јеһова
ону гуртарар.

- 2 Јеһова ону һифз едәр,
һәјатыны горујар,
Бәхтәвәр дејәрләр
чаһанда она!^д

Ону әсла дүшмәнләринин
пәнчәсинә вермәзсэн,^д

- 3 Јатаға дүшәндә, Јеһова,
она дајаг оларсан,^е
Хәстәләнәндә јастығыны
јүнкүл едәрсән*.

- 4 Дедим: «Јеһова,
мәнә рәһм ет.»^е

Сәнә гаршы күнаһ ет-
мишәм,^ж чаныма шәфа
вер».^з

- 5 Дүшмәнләрим әлејһимә
данышараг дејирләр:
«Бу, нә вахт өләчәк, ады
нә вахт итиб-батачаг?»

- 6 Онлардан бири мәни көр-
мәјә кәләндә үрәјиндән
јалан кечәр,
Көзү нәсә ахтарар,
Сонра чыхыб
аләмә чар чәкәр.

- 7 Мәнә һифрәт едәнләр
јығышыб пыч-пыч едир,
Ајағымын алтыны
газырлар.

41:3 * һәрфән: јатағыны бүсбүтүн дәји-
шәрсән.

- 8 Дежирләр: «Елэ бир дэрдэ дүчар олуб ки, Јатаға дүшүб, бир даһа галхмаз».^а
- 9 Һэтта күвэндийим кэс, јахын достум,^б Чөрэк кэсдијим адам мәнэ хэјанэт етди*.^а
- 10 Еј Јеһова, мәнэ рәһм ет, ајаға галдыр, Гој онлардан әвэз чыхым.

41:9 * Һәрфөн: мәнэ дабаныны галдырды.

ФӘС. 41

а 36 3:2
36 71:10, 11
б 2Иш 15:12
Өј 19:19
36 55:12, 13
в Мр 14:18
Јһ 13:18
Јһ 13:26

Сағ сүгүн

а 36 31:8
Өр 20:13
б 36 25:21
Мс 2:7
в 36 34:15
г 1См 16:36
1См 29:10

- 11 Дүшмәнимин зәфәр сәси јүксәлмәзсә,
Биләрәм ки,
мәндән разысан.^а
- 12 Камил олдуғум үчүн мәнэ арха олурсан,^б Мәни һәмишәлик һүзурунда сахларсан.^в
- 13 Исраилин Аллаһы Јеһоваја
Әзәлдән әбәдијәтәдәк алғыш олсун!^г
Амин! Амин!

ИКИНЧИ БӨЛМӘ (42–72-чи мәзмурлар)

- Дирижора.
Гарун оғуллары^а үчүн Маскил*.
- 42** Марал ахар сулара һәсрәт галдығы кими, Көнлүм Сәнин һәсрәтиндәдир, Пәрвәрдиқара.
- 2 Гәлбим Аллаһын, вар олан Аллаһын һәсрәтиндәдир.^б
Нә вахт кедиб
Аллаһын һүзурунда дурачағам, билмирәм.^в
- 3 Көз јашларым мәнэ гида олуб кечә-күндүз, Чамаатса бүтүн күнү:
«Һаны сәнин Аллаһын?» — дејир.^г
- 4 Өтән күнләри хатырладыҗа үрәјим сызылдајыр.
Вахт вар иди издиһамла бир аддымлајырдым,
Байрам едән чамаатын Севинч, шүқран сәсләри учаларкән
Онларын өнүндә Аллаһын евинә кедирдим.^ғ
- 5 Нијә гырылмысан, еј көнлүм?^а
Нијә көксүмдә чырпынырсан?

42:Мүг * Лүғәтә бах.

ФӘС. 42

а 2См 20:19

б 36 63:1

в 36 27:4
36 84:2

г 36 3:2
36 42:10
36 79:10

ғ Гн 16:14, 16
2См 30:23,
24

д 36 55:4
Мр 14:34

Сағ сүгүн

а 36 37:7
Мрс 3:24
Мм 7:7

б 36 43:5

в 36 22:1
Јһ 12:27

г Јн 2:7

ғ 36 88:7

д 36 27:1

е 36 13:1

ө 36 38:6
36 43:2

- Сән Аллаһы көзлә,^а
Чүнки мән һәлә Аллаһымы,
Улу Хиласкарымы учалдачағам.^б
- 6 Еј Аллаһым, көксүмдә гәлбим гырылыб.^в
Буна көрә
Иордан торпағында,
Һәрмун зирвәләриндә,
Мизар дағында
Јада салырам Сәни.^г
- 7 Шәләләләринин сәсини ешидиб
Үмман үмманы сәсләјир.
Далғаланан суларын ашыб үстүмдән кечир.^ғ
- 8 Күндүзләр Јеһова мәһәббәтини көстәрәр,
Нәғмәси дилимдән дүшмәз кечәләр,
Һәјатымын Аллаһына^а
о дуалар.
- 9 Аллаһыма, јалчын гајама дејәрәм:
«Нијә мәни унутмусан?^ө
Нијә дүшмәнләримин зүл-мүнә көрә гәмли кәзим?»^ө
- 10 Дүшмәнләрим нифрәтлә* истәһза едир,

42:10 * Дикәр вариант: сүмүкләримни гырантәк.

Бүтүн күнү: «Һаны сәнин Аллаһын?» — дејә риш-хәнд едирләр.^а

11 Нијә ғырылмысан, еј көнлүм?

Нијә көксүмдә чырпыныр-сан?

Сән Аллаһы көзлә,^б
Чүнки мән һәлә Аллаһымы,
Улу Хиласкарымы
учалдачағам.^в

43 Еј Аллаһ, Сән мәни мұһакимә ет,^г

Вәфасыз халгла
чәкишмәми көр,^д

Һијләкәрдән,
хаиндән гуртар мәни,

2 Чүнки Аллаһым,
ғалам Сәнсэн.^е

Нијә мәни тәрк етдин?
Ахы нијә дүшмәндән
зүлм көрүб кәдәрли
кәзмәлијәм?^в

3 Нуруну, һәгигәтини көн-дәр,^г

Гој мәнә јол
көстәрсинләр,^д

Мүгәддәс дағына,
мөһтәшәм чадрына^е
апарсынлар мәни.

4 Онда Аллаһын гурбанка-һына кәләрәм,^в

Ашыб-дашан севинчимә,
Аллаһыма јахынлаша-рам.

Чәнк чалыб^г Сәни тәрән-нүм едәрәм, еј Аллаһым,
еј мәним Аллаһым!

5 Нијә ғырылмысан,
еј көнлүм?

Нијә көксүмдә чырпыныр-сан?

Сән Аллаһы көзлә,^д
Чүнки мән һәлә Аллаһымы,
Улу Хиласкарымы
учалдачағам.^е

ФӘС. 42

а 36 3:2
36 4:2
36 79:10

б 36 37:7

в 36 42:5
36 43:5

ФӘС. 43

г 36 26:1
36 35:24

д 36 35:1
Мс 22:22, 23

е 36 28:7
36 140:7

ж 36 42:9

з 36 40:11
Мс 6:23

и 36 5:8
36 27:11
36 143:10

к 1См 16:1
36 78:68, 69

л 36 84:3

м 2Иш 6:5

н 36 37:7

о 36 42:5, 11

Сағ сүтүн

ФӘС. 44

а 2См 20:19

б Чх 13:14
Сј 21:14
Һк 6:13

в Гн 7:1

г Чх 15:17
36 78:55
36 80:8, 9

д Јш 10:5, 11
36 135:10, 11

е Гн 4:38
Јш 24:12

ж 1Иш 12:22
ө Өш 63:11-13

з Гн 7:7, 8

и 36 74:12
Өш 33:22

к 36 18:39
Фп 4:13

л 36 60:12

м 1Иш 17:45
36 20:7
36 33:16

н Јш 24:8

Дирижора.

Гарун оғулларынын мәзмуру.^а
Маскил*.

44 Еј Аллаһ, гулағымызла
ешитмишик,

Ата-бабаларымыз
бизә данышыб,^б

Онларын дөврүндә,
Гәдим заманларда көрдү-
јүн ишләри.

2 Сән халғлары әлинлә
говдун,^в

Ата-бабаларымызы орада
мәсқунлашдырдын.^г

Халғлары дармадағын ет-
дин, онлары говдун.^д

3 Онлар бу торпаға
ғылынчлары илә
јијәләнмәдиләр,^е

Голларынын гүввәти илә
гәләбә чалмадылар,^в

Сәнин гүдрәтин, сағ әлин^г
вә үзүнүн нуру илә
олду бүтүн бунлар,

Чүнки онлары севирдин.^ж

4 Сән падшаһымсан,
еј Аллаһым,^з

Јағуба там гәләбә вер.

5 Дүшмәнләримизи
көмәјинлә говарыг,^и
Үстүмүзә галханлары
Сәнин адынла әзәрик.^к

6 Чүнки ох-каманыма
күвәнмирәм,
Мәни гуртаран
ғылынчым дејил.^л

7 Бизи дүшмәнләрдән гурта-
ран Сән олдун,^м
Бизә нифрәт едәнләри
русвај етдин.

8 Һәр күн Аллаһа
алғыш едәрик,
Даима адына
шүкүр едәрик. (Селәһ)

9 Инди бизи тәрк едиб
хар етмисән,

44:Мүр * Лүғәтә бах.

- Ордуларымызын үстүндө дөжүшө чыхмырсан.
- 10** Бизи дүшмәнләрин габагындан гачмага вадар едирсэн,^а Бизә нифрәт едәнләр бизи сојуб-талајыр.
- 11** Гојдун ки, бизи гојун кими јесинләр, Халглар арасына пәрән-пәрән салдын.^б
- 12** Халгыны дәјәр-дәјмәзә сатырсан,^в Неч бир газанч көтүрмүр-сән.
- 13** Бизи гоншуларын јанында рүсвај едирсэн, Этрафдакылар бизи лага гојур, әлә салырлар.
- 14** Халглар арасында дилә-дишә салырсан,^г Башларыны јырғалајыб бизә күлүрләр.
- 15** Бүтүн күнү хәчәләт ичиндәјәм, Утандығымдан башымы галдыра билмирәм,
- 16** Истәһза едәнләрин, тәһгир едәнләрин сәсиндән, Дүшмәнләримизин, биздән гисас алмаг истәјәнләрин әлиндән.
- 17** Бүтүн бунлар башымыза кәлди, фәгәт Сәни унутмадыг, Әһдина^г хәјанәт етмәдик.
- 18** Үрәјимиз Сәндән дөнмәјиб, Аддымларымыз јолундан ајрылмыр.
- 19** Чаггалларын мөканында әздин бизи, Гаты гаранлыға гәрг етдин.
- 20** Аллаһымызын адыны унутсаг, Јад аллаһа әл ачсаг,
- 21** Аллах буну үзә чыхармазмы?

ФӘС. 44

а Гн 28:15, 25

б Гн 28:64

в Гн 32:30

г Гн 28:37
2См 7:20

ф Чх 34:10

Сағ сүтуна 36 139:1
Ва 12:14
Әр 17:10

б Рм 8:36

в 36 7:6
36 78:65, 66г Әј 13:24
36 13:1
36 88:14

ф 36 119:25

д 36 33:20

е 36 130:7

ФӘС. 45

ә 2См 20:19

ж 36 2:6

з Әш 8:1

и 2Иш 23:2
Үз 7:6

ы Јһ 7:46

ј 36 72:17

к Әш 9:6

к Иб 1:3

л Вһ 1:16
Вһ 19:15

м Вһ 19:11

н Вһ 6:2

Ахы О, үрәјин сирләрин-дән акаһдыр.^а

22 Сәнә көрә бүтүн күнү өлдүрүлүрүк,
Бизи кәсимлик гојун һесаб едирләр.^б

23 Аһ Јеһова, нијә јатмысан?
Нә олар, галх.^в

Бизи һәмишәлик тәрк етмә. Нә олар, ојан!^г

24 Нијә биздән үз дөндәрирсэн?
Нијә чәқдијимиз зүлмү,
әзабы көрмүрсән?

25 Бах, торпаға гәдәр әјилмишик,
Бәдәнимиз јерә јапышыб.^ф

26 Нә олар, галх,
еј Имдадымыз,^д
Мәһәббәтин* наминә бизи гуртар.^е

Дирижора. «Занбаглар»* үчүн. Гарун оғуларынын мәзмуру.^ә Маскил^з. Мәһәббәт нәғмәси.

45 Көзәл бир сөзлә чағла-јыр гәлбим,
Дејирәм: «Бу нәғмәм пад-шаһ һағдадыр».^ж
Дилим маһир бир хәттатын гәләми^з кими олсун.^и

2 Сән бәшәр оғуларынын ән көзәлисән,
Ағзындан ләтафәтли сөзләр төкүлүр.^к
Буна көрә Аллаһ сәнә әбә-ди немәтләр верәчәк.^л

3 Еј икид!^к Әзәмәтинлә,
чалалынла^к
Гылынчыны^л белинә тах.

4 Нәгигәт, тәвәзәкарлыг,
саләһлик наминә^м
Атына мин, гәләбәјә доғру чап әзәмәтинлә!^н

44:26 * Ибр. хесед. Лүғәтдә «хесед» сөзүнә бах. **45:Мүг** * Мәнәсы там мөлүм дејил. Сими аләт, мусиги жанры, јахуд мелодија олдуғу еһтимал едилир.
^н Лүғәтә бах.

Сағ элин һејбәтли
ишләр көрәчәк.

5 Охларын нә итидир!

Халглары габағында
јерә сәрир,^а

Падшаһын дүшмәнләри-
нин көксүнә сапланыр.^б

6 Тахтынын тәмәли Аллаһ-
дыр*, әбәдијән, сонсуза-
дәк,^в

Падшаһлыг әсан
әдаләт әсасыдыр.^г

7 Саләһлији сеvir,^г
пислијә нифрәт едирсән,^д

Буна көрә Аллаһ, сәнин
Аллаһын сәни јолдашла-
рындан даһа чох шадлыг
јағы^е илә мәсһ етди.^ө

8 Бүтүн либасларын мүрр,
әзвәј, дарчын әтри гохур,
Ширмајы илә бәзәнмиш
мөһтәшәм сарајында
телли аләтләрин авазы
сәни хошһал едир.

9 Мөтәбәр ханымларынын
арасында падшаһ гызла-
ры вар,

Офир гызылы^ж илә бәзән-
миш мәликә сағ јанында
дурур.

10 Гулаг ас, гызым, диггәт
вер, көр нә дејирәм,
Халгыны, ата евини унут.

11 Гој падшаһ сәнин көзәлли-
јинә мәфтун олсун,
Бил ки, о, сәнин ағандыр,
Она тәзим ет.

12 Сур гызы әлиндә
совгат кәләчәк.

Варлы-дөвләтлиләр сәндән
илтифат диләјәчәк.

13 Падшаһ гызы евдәдир,
чаһ-чалал ичиндә,
Зәр нахышлы либасында-
дыр.

45:6 * һәрфән: тахтын Аллаһдыр.

ФӘС. 45

а 36 2:9
2Ск 1:7, 8

б Вһ 17:14
Вһ 19:19

в 36 89:29, 36

г Әш 11:4
Әр 33:15
Иб 1:8, 9

г Иб 7:26

д Мт 7:23

е 36 21:6

ө Әш 61:1
һә 10:38

ж Әш 13:12

Сағ сүтун

а Әш 32:1

б 36 72:17

ФӘС. 46

в 2См 20:19

г Мс 14:26
Әш 25:4

г Гн 4:7
36 145:18, 19
На 1:7

д Әш 54:10

е 36 93:4
Әр 5:22

ө 2См 6:6

ж Гн 23:14
36 132:13
Әш 12:6

з Чк 14:24

14 Нәфис* либасында падша-
һын гаршысына чыхары-
лачаг.

Рәфигәләри, ардынча ке-
дән гызлар да сәнин һү-
зуруна кәтириләчәк.

15 Онлар сеvинчлә, шадјана-
лыгла кәтириләчәк,
Падшаһ сарајына кирәчәк-
ләр.

16 Ата-бабаларынын јерини
оғулларынын тутачаг,
Онлары бүтүн јер үзүндә
әмир гојачагсан.^а

17 Адыны кәләчәк нәсилләрә
таныдачағам.^б
Халглар сәнә әбәдијән,
сонсузадәк
алгыш дејәчәк.

Дирижора. Гарун оғулларынын
мәзмуру.^в Аламут* үслубунда.

46 Аллаһ күчүмүз, пәнаһы-
мыздыр,^г

Дар күндә көмәјә
һазырдыр.^г

2 Дүнја алт-үст олса да,
Дағлар сарсылыб дәнизин
дибинә дүшсә дә,
биз горхмарыг.^д

3 Дәнизин сулары чошуб
көпүкләнсә дә,^ө
Күкрәјишиндән дағлар
титрәсә дә, горхмарыг.
(Селаһ)

4 Бир чај вар, сулары
Аллаһын шәһәринә,
Һагг-Тааланын мөһтәшәм,
Мүгәддәс чадырына
сеvинч ахыдыр.^ө

5 Аллаһ орададыр,^ж
о шәһәр фәтһ едилмәз,
Дан јери сөкүләндә Аллаһ
онун дадына чатар.^з

6 Халглар чошар,
сәлтәнәтләр сарсылар,

45:14 * Дикөр вариант: нахышлы.

46:Мүг * Лүгәтә бах.

Онун сәси курулдады,
жер үзү әриди.^a

7 Ордулар Аллаһы Јеһова
бизимләди!^б

Јагубун Аллаһы галамыз-
дыр! (Селәһ)

8 Кәлин, Јеһованын көрдүјү
ишләрә бахын,

Көрүн јер үзүндә нечә һеј-
рәтли шејләр едиб.

9 Јерин бир учундан о бири
учунадәк

дөјүшләри кәсир,^в

Каманы гырыр,
низәни сындырыр,

Чәнк арабаларыны* ода
атыр.

10 «Тәслим олун, еј инсанлар,
билин ки, Аллаһ Мәнәм.

Халглар арасында
учалачағам,^г

Бүтүн дүнјада учалача-
ғам».^г

11 Ордулар Аллаһы Јеһова
бизимләди!^д

Јагубун Аллаһы галамыз-
дыр!^д (Селәһ)

Дирижора.

Гарун оғуллаарынын мәзмуру.^е

47 Әл чалын, еј халглар,
Зәфәр нидалары,

севинч сәдалары илә
Аллаһы мәдһ един!

2 Чүнки һагг-Таала Јеһова
зәһмлидир,^ж

Бүтүн дүнја үзәриндә
бөјүк падшаһдыр.^з

3 Үммәтләри бизә табе едәр,
Халглары ајағымызын

алтына сәрәр.^и

4 Севдији Јагубун^й

ифтихарыны,
Мирасымызы бизим үчүн
О сечәр.^й (Селәһ)

5 Јеһова Аллаһ
севинч сәдалары илә,

ФӘС. 46

a Јш 2:24

б Јш 1:9

Әр 1:19

Рм 8:31

в Әш 11:9

Мн 4:3

г Әш 2:11

ф 1См 29:11

д 2См 20:17

е 36 48:3

36 125:2

ФӘС. 47

ө 2См 20:19

ж 36 76:12

з 36 22:28

и Гн 33:29

ы Гн 7:6

Мн 1:2

ј Гн 9:5

Сағ сүтүн

a Әр 10:7

3к 14:9

б 1См 16:31

36 96:10

36 97:1

Вн 19:6

в 36 97:9

ФӘС. 48

г 2См 20:19

ф 36 47:8

36 135:21

Мт 5:34, 35

д Мрс 2:15

е 36 125:1

Шејпур сәсләри илә
јүксәлди.

6 Тәрәннүм един Аллаһы,
нәғмәләрдә

тәрәннүм един!

Тәрәннүм един Падшаһы-
мызы, нәғмәләрдә тәрән-
нүм един!

7 Чүнки Аллаһ бүтүн дүнја-
нын падшаһыдыр,^а

Ону нәғмәләрдә тәрәннүм
един вә ағылла һәрәкәт
един.

8 Аллаһ халглар үзәриндә
падшаһ олду,^б

Аллаһ мүгәддәс

тахтында әйләшиб.

9 Ибраһимин Аллаһынын
халгы илә

Бир јерә топлашды халгла-
рын әсилзадәләри.

Чүнки јер үзүнүн һакимлә-
ри Аллаһа мәхсусдур.

О, учалардан учадыр.^в

Гарун оғуллаарынын мәзмуру.^г

48 Јеһова бөјүкдүр, Алла-
һымызын шәһәриндә,

Мүгәддәс дағында
бөјүк тәрифләрә лајиг-
дир.

2 Бөјүк Падшаһын шәһәри,^ф
Учгар шималда Сион дағы

Учадыр, көзәлдир,
севинчидир дүнјанын.^д

3 Онун гала бүрчләриндә
Аллаһ Өзүнү сығыначаг

кими көстәрди.^е

4 Бах, падшаһлар бирләшди-
ләр,

Бир јердә кәлдиләр,

5 Шәһәри көрәндә чашыб
галдылар,

Тәлаша дүшдүләр, горхуб
гачдылар.

6 Чанларына вичвичә дүшдү,
Һамилә гадынтәк

онлары санчы тутду.

- 7 Сән шәрг күләји илә
Таршиш кәмиләрини
парчалајырсан.
- 8 Гулағымыз ешидәнләри,
инди көзүмүз көрүр,
Ордулар Аллаһы Јеһова-
нын шәһәриндә, Аллаһы-
мызын шәһәриндә.
Аллаһ ону әбәдијән
һифз едәчәк.^а (Селәһ)
- 9 Еј Аллаһ,
мәбәдиндә дајаныб
Сәнин мәһәббәтин барәдә
дүшүндүк.^б
- 10 Адын кими, Сәнә дејилән
тәрифләр дә
Јерин һудудларына чатыр.^в
Сағ әлин һагг-әдаләтлә
долудур.^г
- 11 Сәнин һөкмләринә көрә
Сион дағы^д севинсин,
Јәһуда шәһәрләри*
шадлансын.^д
- 12 Сионун әтрафыны кәзиб-
долашын,
Гүлләләрини сајын.^е
- 13 Мөһкәм сәддинә^е
нәзәр салын,
Гала бүрчләринә
диггәтлә бахын ки,
Кәләчәк нәсилләрә даны-
шасыңыз.
- 14 Бу Аллаһ әбәдијән
бизим Аллаһымыздыр,^ж
Әбәдијән* бизә
јол көстәрәчәк.^з

Дирижора.

Гарун оғулларынын мәзмуру.^а

- 49** Гулаг асын, еј халглар,
Динләјин, еј дүнја әһли,
2 Еј кичикләр, еј бөјүкләр,
Еј варлылар, еј касыблар.
3 Ағзымы һикмәтлә
ачачағам,
Үрәјимдән дәрин
дүшүнчәләр чыхачағ.^б

48:11 * һәрфән: *гызлары*. 48:14 * Ди-
көр вариант: *биз өләнәдәк*.

ФӘС. 48

а 36 87:5
Әш 2:2
Мш 4:1

б 36 26:3
36 40:10
36 63:3

в 36 113:3

г 36 17:7
36 60:5
36 98:2

д 36 78:68

е 36 97:8

е Нә 12:38, 39

ө Әш 26:1

ж 36 31:14

з Әш 58:11

ФӘС. 49

и 2См 20:19

ы 36 143:5

Сағ сүтүн

а 36 27:1

б Гн 8:17, 18
Мс 18:11

в Әр 9:23
1Тм 6:17

г Мс 11:4
Мт 16:26

д 36 89:48

д Ва 2:16
Рм 5:12

е 36 39:6
Мс 11:4
Мс 23:4
Вз 2:18
Лк 12:19, 20

ө 36 39:5
Јр 1:11

ж 36 49:20

з Лк 12:19, 20

- 4 Мәсәлә гулаг асачағам,
Тапмачаны чәнкин муша-
јиәтилә ачачағам.
- 5 Ајағымдан дартанларын
пислији әтрафымы
бүрүјәндә,
Ағыр күнләр кәләндә
нәдән горхмалыјам ки?^а
- 6 Малына, мүлкүнә
күвәнәнләрин,^б
Вар-дөвләти илә
өјүнәнләрин^в
- 7 һеч бири гардашыны
гуртара билмәз,
Онун үчүн Аллаһа
фидә верә билмәз.^г
- 8 (Инсан һәјәтынын фидјәси
елә баһадыр ки,
һеч вахт она әли чатмаз.)
- 9 Белә ки, о, әбәди јашасын,
гәбрә кетмәсин.^д
- 10 О көрүр ки, һикмәтли дә,
Ағылсыз да, ахмаг да
өлүб кедир,^д
Онларын малы, мүлкү
башгасына гальыр.^е
- 11 Үрәкдә арзулајырлар ки,
евләри дурдугча дурсун,
Јурд-јувалары
нәсилдән-нәслә галсын.
Мүлкләринә өз адларыны
верибләр.
- 12 Инсан нә гәдәр адлы-санлы
олса да, әбәди галан
дејил,^ө
Өлүб јох олан һејвана
бәнзәр сону.^ж
- 13 Ағылсыз адамларын агибә-
ти беләдир,^з
Бош сөзләриндән хошһал-
ланыб далларынча дү-
шәнләрин дә. (Селәһ)
- 14 Онлар Мәзара* сүрүләчәк
гојун кимидир,
Өлүм онлары отарачағ,

49:14 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

Сабаһ ачыланда эмәли-
салеһләр онлара ағалыг
едәчәк,^a

Онлардан әсәр-әламәт гал-
мајачаг,^b

Мәскәнләри имарәт јох,
Мәзар^a олачаг.^г

15 Мәним исә чанымы Аллах
Мәзарын* пәнчәсиндән
гуртарачаг,^г

Өзү мәни тутачаг. (Селәһ)

16 Кимсә варлананда,
Евинин чаһ-чалалы артан-
да горхма.

17 Чүнки өләндә өзү илә
һеч нә апармаз,^a
Сәрвәти даһынча
торпага кетмәз.^б

18 Өмрү боју
өз-өзүнү тәрифләјир.^в
(Уғурлу оlanda
һамы сәни тәрифләјир.)^ж

19 Нәһәјәтдә әчдадларына
говушар.
Бир даһа ишыг үзү
көрмәјәчәк онлар.

20 Буну дәрк етмәјән инсан
нә гәдәр адлы-санлы
олса да,^з
Өлүб јох олан
һејвана бәнзәр сону.

Асәфин мәзмуру.^и

50 Аллахлар Аллаһы
Јеһова^и данышыр,
Күндөгәндән күнбата-
надәк

Бүтүн дүнјаны чағырыр.

2 Аллах Сиондан, көзәллик
зирвәсиндән/ парлајыр.

3 Аллахымыз кәләчәк,
сусуб дурмајачаг.^к
Өнүндән јандырыб-јахан
алов чыхыр,^к

Дөврәсиндә шиддәтли
фыргыналар гопур.^л

4 Халгыны мүһакимә етмәк
үчүн^м

ФӘС. 49

a Мн 4:3

б 36 39:11

в Өј 24:19

г 1Иш 2:6

Өј 7:9

ф Өј 33:28

36 16:10

36 30:3

36 86:13

д Өј 1:21

Ва 5:15

1Тм 6:17

е Өш 10:3

ө Лк 12:19

ж Мс 14:20

з 36 49:12

ФӘС. 50

и 1См 25:1

ы 36 95:3

ј 36 48:2

Мрс 2:15

к Өш 65:6

к Чх 19:18

Дн 7:9, 10

Иб 12:29

л 36 97:3, 4

м Мн 6:2

Сағ сүтүн

a Гн 30:19

Гн 32:1

Өш 1:2

б Чх 24:8

в 36 75:7

г Нә 9:30

36 81:8

ф Чх 20:2

д 1Иш 15:22

Өш 1:11

Өр 7:22, 23

Һш 6:6

е Мн 6:7

ө 1См 29:14

Һә 17:24

ж Өј 38:41

з Гн 10:14

Өј 41:11

1Кр 10:26

и Мн 6:6-8

ы 36 69:30, 31

Мс 21:3

Һш 6:6

Иб 13:15

ј Гн 23:21

36 76:11

Ва 5:4

Јухарыда көјү,
ашағыда јери сәсләјир:^a

5 «Гурбан кәтириб Мәнимлә
әһд бағлајан кәсләри,^б

Садиг бәндәләrimi
јаныма топлајын».

6 Көјләр Онун әдаләтини
бәјән едир,

Чүнки Аллах һакимдир.^в
(Селәһ)

7 «Динлә, еј халгым,
Мән данышачағам,
Еј Израил, сәнә гаршы
шәһадәт верәчәјәм.^г

Мәнәм Аллах,
сәнин Аллаһын.^г

8 Сизи нә тәгдим етдијиниз
гурбанлара көрә,
Нә дә даим һүзурума кәтир-
дијиниз јандырма гурбан-
ларына көрә тәнбәһ ет-
мирәм.^д

9 Нә төвләниздән бир буғаја,
Нә ағылларыныздан бир
тәкәјә еһтијачым вар.^д

10 Чүнки бүтүн мешә
һејванлары,
Мин дағда јашајан һејван-
лар Мәнимдир.^в

11 Дағлардакы бүтүн гушла-
ры бир-бир таныјырам,^ж
Чөлләрдәки сүрү-сүрү һеј-
ванлар Мәнимдир.

12 Ач олсајдым да,
сизә демәздим,
Чүнки торпаг, торпағын
үстүндәки һәр шеј Мә-
нимдир.^з

13 Мәкәр Мән
буға әти јејирәм?
Мәкәр Мән
тәкә ганы ичирәм?^и

14 Гој Аллаһа кәтирдијиниз
гурбан шүкранлар
олсун,^и

Һагг-Таалаја етдијиниз нә-
зирләри јеринә јејирин.^ј

- 15 Дар күнүнүздө
Мэни чагырын,^а
Сизи гуртарарам, сиз дә
Мэни учалдарсыңыз».^б
- 16 Шәр адамлара исә
Аллаһ дејәчәк:
«Нә һагла гайда-ганунмдан
данышырсыңыз,^в
Әһдими дилинизә кәтирир-
синиз?»^г
- 17 Сиз ки өјүд-нәсифәтә
хор бахырсыныз,
Сөзләrimi гулагардына
вурурсунуз.^ф
- 18 Бир оғру көрәндә
әлини сыхырсыңыз*,^д
Зинакара јолдаш
олурсунуз.
- 19 Дил-додағыныз
анчаг шәр јајыр,
Дилиниздән һижлә әскик
олмур.^е
- 20 Отуруб доғма гардашыны-
зын әлејһинә данышыр-
сыңыз,^ж
Ананызын оғлунун ејиблә-
рини ачырсыныз.
- 21 Сиз белә едәндә динмәдим,
Елә билдиниз ки,
Мән дә сизин кимијәм.
Хејр! Сизи тәнбеш едәчәјәм,
Әмәлләринизи
габағыныза дүзәчәјәм.^з
- 22 Еј Аллаһы унуданлар,^з
буну нәзәрә алын,
Јохса сизи тикә-тикә едә-
рәм, гуртаран олмаз.
- 23 Шүқранлардан гурбан кә-
тирән Мэни учалдыр.^и
Һагг јолда мөһкәм дуран
Аллаһдан ничат көрәр».^и
- Дирижора. Давудун мәзмуру.
Давуд Бадсәба/ илә јахынлыг едәндән
сонра Натан пејғәмбәр
онун јанына кәләндә.
- 51** Мәһәббәтинлә
мәнә рәһм ет,^к
Пәрвәрдикара,

50:18 * Дикәр вариант: она гошулурсу-
нуз.

ФӘС. 50

а 2См 33:12,
13
36 91:15
б 36 22:21-23
36 50:23
в Әр 7:4
Мт 7:22, 23
Рм 2:21
г Гн 31:20
Иб 8:9
ф Нә 9:26
Әш 5:24
д Әш 5:22, 23
е Әр 9:5
ө Лә 19:16
ж 36 50:4
Вз 12:14
з 36 9:17
Әр 2:32
Һш 4:6
и 1См 5:18
Иб 13:15
ы Мм 6:8

ФӘС. 51

ј 2Иш 11:3
к Сј 14:18
36 25:7
36 41:4

Сағ сүтун

а 36 103:13
Мс 28:13
Әш 43:25
Әш 44:22
б Әш 1:18
1Кр 6:11
в Иб 9:13, 14
1Јл 1:7
г 36 32:5
36 40:12
ф Јр 39:9
2Иш 12:13
д 2Иш 12:9
36 38:18
е Рм 3:4
ө Әј 14:4
Рм 3:23
Рм 5:12
ж 1Иш 16:7
2Пд 20:3
1См 29:17
з Лә 14:3, 4
Иб 9:13, 14
и Әш 1:18
ы 36 6:2
36 38:3
Әш 57:15
ј 36 103:12
Әш 38:17
к Мм 7:19
к Әр 32:39
л һз 11:19
Еф 4:23
м 36 21:1

- Бөјүк мәрһәмәтинлә
күнаһларымы сил.^а
- 2 Мэни тәгсиримдән
тәмизлә,^б
Күнаһымдан пак ет.^в
- 3 Тәгсирләrimi
јахшы билирәм,
Күнаһым
көзүмүн өнүндә дуруб.^г
- 4 Сәнә, Сәнә гаршы
күнаһ етдим,^ф
Көзүндә пис олан иши
тутдум,^д
Одур ки, сөзләрин һагг,
Һөкмүн адилдир.^е
- 5 Мән тәгсир ичиндә
дүнјаја кәлдим,
Анамын бәтнинә дүшәндән
мәндә күнаһ јашајыр.^ө
- 6 Фәгәт Сән үрәкдә гәрар
тутмуш доғрулуғу
хошлајырсан,^ж
Үрәјимә әсл һикмәт
ашыла.
- 7 Мэни күнаһдан тәмизлә*,
пак олум,^з
Мэни ју, гардан да
ағ олум.^и
- 8 Мәнә шәнлик, шадлыг
сәдалары ешитдир ки,
Әзиб гырдығын сүмүкләр
шәфа тапсын*.^и
- 9 Күнаһларымдан
үзүнү јан чевир,^ј
Тәгсирләrimин һамысыны
сил.^к
- 10 Мәндә тәмиз үрәк јарат,^к
Ичимә тәзә,
мәтин бир руһ гој.^л
- 11 Мэни һүзурундан
рәдд етмә,
Нә олар, мүгәддәс руһуну
мәндән алма.
- 12 Сәндән кәлән гуртулуш се-
винчини гој јенә дадым,^м

51:7 * һәрфөн: мәни гарағыныг илә кү-
наһдан тәмизлә. 51:8 * һәрфөн: се-
винсин.

Сәнә итаәт етмәј
һәвәс ојат ичимдә.

- 13 Гануну позанлара
Сәнин јолларыны өјрәдә-
чәјәм ки,^а

Күнаһкарлар
Сәнә сары дөнсүн.

- 14 Еј Аллах,
еј ничатымын Аллаһы,^б
мәни ган күнаһындан
азад ет,^в

Гој дилим Сәнин әдаләтини
шөвглә бәјан етсин.^г

- 15 Јеһова, нә олар,
додагларымы ач,
Дилим Сәнә
тәрифләр сөјләсин.^д

- 16 Сән гурбан истәмирсән,
јохса кәтирәдим,^е
Јандырма гурбанларындан
хошһал олмурсан.^е

- 17 Пешман руһдур
Аллаһа мәғбул гурбан.
Чилик-чиликл олмуш,
пешман үрәји рәдд ет-
мәзсән,^е еј Аллах.

- 18 Лүтфүнлә Сиона јахшылыг
ет,
Јерусәлимин диварларыны
тик.

- 19 О заман салеһликлә кәти-
рилән гурбанлар,
Јандырма гурбаны, бүтөв
гурбан Сәнә хош олар.
О заман гурбанкаһында бү-
ғалар тәгдим едиләчәк.^ж

Дирижора. Маскил*.
Давудун мәзмуру. Әдуми Дуәг
Талутун јанына кедиб Давудун
Әхимәликин евинә кәлдијини
дејәндә.^з

- 52 Нә үчүн пислијинлә өјү-
нүрсән, еј голузорлу
инсан?^з

Бил ки, Аллаһын мәнәббә-
ти һеч вахт түкәнмәз.^з

- 2 Дилин үлкүч кими итидир,^ж
Фитнә гуарар,
һижлә ишләдәр.^к

ФӘС. 51

а һә 2:38
б 36 38:22
Әш 12:2
Вһ 7:10
в Јр 9:6
г Нә 9:33
36 35:28
36 59:16
Дн 9:7
д 36 34:1
36 109:30
Иб 13:15
е 1Иш 15:22
36 40:6
Һш 6:6
ө 2Пд 22:18, 19
2См 33:13
36 22:24
36 34:18
Мс 28:13
Әш 57:15
Лк 15:22-24
Лк 18:13, 14
ж һш 14:2

ФӘС. 52

з 1Иш 22:9
и 1Иш 21:7
36 94:3, 4
ы 36 103:17
ј 36 57:4
36 59:7
к 1Иш 22:9, 18
36 109:2

Сағ сүтун

а Мс 12:19
Мс 19:9
б 36 37:9
в Мс 2:22
г 36 37:34
д 36 58:10
е 36 17:5
ж 36 49:6, 7
Мс 11:28
ө 36 13:5
36 147:11
ж 36 50:15
з 36 27:14
36 123:2
Мс 18:10

ФӘС. 53

и 36 10:4
Рм 1:21
ы 36 14:1-7
Рм 3:10
ј 36 11:4
36 33:13-15
Өр 16:17
Өр 23:24
к 1См 28:9
2См 15:2
2См 19:1, 3
Әш 55:6
1Бт 3:12

- 3 Јахшылыгдан чох јаманы,
Һәгигәтдән чох
јаланы севдин. (Селәһ)

- 4 Еј һижләкәр дил,
Зәһәрли сөзләри севдин.

- 5 Аллаһ сәни
әбәдилик јыхачаг,^а
Сәни јерә вурачаг,
чадырындан дартыб
чыхарачаг,^б
Ишыглы дүнјадан көкүнү
гопарачаг.^в (Селәһ)

- 6 Салеһләр буну көрүб
горхачаг,^г

- Онун һалына күләчәкләр:^д
7 «Бахын, бу адам Аллаһы
өзүнә гаула етмәди,^е

Вар-дөвләтинә
бел бағлады,^е

Фитнә-фәсады
өзүнә сипәр етди».

- 8 Мәнсә Аллаһын евиндә
јашыл зејтун ағачыгәк
олачағам,

Әбәдијән Аллаһын мәнәб-
бәтинә күвәнәчәјәм.^ө

- 9 Көрдүјүн ишләрдән өтрү
Сәни учалдачағам,^ж

Садиг бәндәләринин
өнүндә
Адына үмид бағлајачағам,^з
чүнки бу, јахшыдыр.

Дирижора. Маһалат* үслубунда.
Маскил*. Давудун мәзмуру.

- 53 Ағылсызлар үрәјиндә:
«Јеһова јохдур», —
дејир.^з

Онлар һагсызлыг едир,
әјри, мәнфур ишләрә
гуршаныблар,

Бир нәфәр дә дүз әмәл
саһиби јохдур.^з

- 2 Амма Аллаһ көјләрдән
бәшәр огулларыны
сејр едир,^ж

Бахыр ки, көрсүн дәрк
едән, Јеһованы ахтаран
вармы.^к

- 3 Һамы жолуну азмыш,
Һамы позғунлашыб,
Бир нәфәр дә
дүз әмәл саһиби јохдур,
Бир нәфәр белә.^а
- 4 Бәдәмәлләр һеч нә
баша дүшмөрмү?
Халгымы чөрәк јеринә
јејирләр,
Јеһованы чағырмырлар.^б
- 5 Бах, онларын чанына
ваһимә дүшәчәк,
Елә бир ваһимә ки,
беләсини көрмәјибләр*.
Сәнин үстүнә гошун чәкән-
ләрин Аллах сүмүкләри-
ни сындырыб туллајачаг,
Онлары хар едәчәксән,
чүнки Јеһова онлардан
үз дөндәриб.
- 6 Каш Сиондан Исраилин
гуртулушу кәләјди!^в
Јеһова әсир халгыны
гајтаранда
Гој Јагуб севинсин,
Исраил шадлансын!
- Дирижора. Симли аләтләрин
мүшәјиәтилә. Маскил*. Давудун
мәзмуру. Зифләр Талугун јанына
кедиб: «Давуд арамьзда
кизләниб», — дејә хәбәр верәндә.^г
- 54** Еј Аллаһым, адынла
мәни гуртар,^г
Гүдрәтинлә һагымы
мүдафиә ет.^д
- 2 Еј Аллаһым, дуамы ешит,^е
Ағзымдан чыхан сөзү
динлә.
- 3 Чүнки јадлар
үстүмә галхдылар,
Залымлар чаныма
гәсд едир.^е
Һеч бири Аллаһы таны-
мыр.^ж (Селәһ)
- 4 Бах, Аллах мәнә
јардымчыдыр,^з

53:5 * Дикер вариант: *лакин горхуласы бир шеј олмајан јердә чанларына ваһимә дүшәчәк.* 54:Мүг; 55:Мүг * Лүгәтө бах.

ФӘС. 53

а Ва 7:20

Рм 3:12

б Әј 21:7, 14

в Әш 12:6

ФӘС. 54

г 1Иш 23:19

1Иш 26:1

ф 36 20:1

36 79:9

Мс 18:10

д 36 43:1

е 36 13:3

36 65:2

ө 36 22:16

36 59:3

ж 36 36:1

з 1См 12:18

Иб 13:6

Сағ сүтун

а Рм 12:19

б 36 143:12

в 36 50:14

Иб 13:15

г 36 7:17

36 52:9

ф 2Иш 4:9

36 34:19

36 37:39

д 36 37:34

36 59:10

ФӘС. 55

е 1Бт 3:12

ө 36 28:2

36 143:7

ж Әш 38:14

з 36 17:1

и 2Иш 16:5-7

ы 36 69:29

ј 36 18:4

36 116:3

Әш 38:10

к 2Иш 15:14

к 1Иш 23:14

Јеһова мәнә дајаг оланлар-
ладыр,

- 5 Дүшмәнләримин пислији-
ни өз башларына кәтирә-
чәк.^а

Сәдагәтинлә
онларын көкүнү кәс.^б

- 6 Сәнә сидги-үрәкдән
гурбан кәтирәрәм,^в
Адыны мәдһ едәрәм,
еј Јеһова,
чүнки бу, мәнә хошдур.^г

- 7 О, мәни бүтүн бәлалардан
гуртарыр,^г
Дүшмәнләримә мүзәффәр
бахышларла бахачағам.^д

Дирижора. Симли аләтләрин
мүшәјиәтилә. Маскил*.

Давудун мәзмуру.

55

Пәрвәрдикара,
дуамы ешит,^е

Лүтф диләјирәм,
диләјими рәдд етмә.^е

- 2 Нә олар, мәни динлә,
һај вер.^ж

Дәрд-сәрдән динчлијими
итиришәм.^з

Ағлым башымдан чыхыб,

- 3 Дүшмәнин сөзләриндән,
Шәр адамын зорундан.
Үзәримә пислик јағдырыр-
лар,

Мәнә гаршы
ачыглыдырлар,
әдавәт бәсләјирләр.^и

- 4 Көксүмдә үрәјим
ағрыдан сызылдајыр,^ы
Өлүм дәһшәти
чөкүб үстүмә.^ј

- 5 Горхудан чаныма
титрәмә дүшүб,
Вүчудум тир-тир әсир.

- 6 Дејирәм: «Каш көјәрчинтәк
ганадларым олајды!

Учуб сакит јердә
мәскән салардым.

- 7 Гачыб узағлар кедәрдим,^к
Чөл-бијабанда
јашајардым.^к (Селәһ)

- 8 Сәрт күләжин, гасырғанын
элиндән
Тез далдаја кирәрдим».
- 9 Еј Јеһова,
онлары чашбаш гој,
нијјәтләрини алт-үст ет*,^а
Чүнки шәһәрдә зоракылыг,
дава-далаш көрдүм.
- 10 Кечә-күндүз диварларын
үстүндә долашырлар,
Шәһәрдәсә фитнә-фәсад
вар, пислик вар.^б
- 11 Орада әдавәт
баш алыб кедир,
Мејданындан зүлм-ситәм,
фырылдаг әскилмир.^в
- 12 Мәни дүшмән әлә
салсајды,^г
Дөзәрдим.
Үстүмә јағы кәлсәјди,
Ондан кизләнәрдим.
- 13 Амма бу сәнсэн,
мәним кими бир инсан,^д
Өз рәфигим, јолдашым.^д
- 14 Сәнинлә көзәл достлуғу-
муз вар иди,
Чамаата гошулуб Аллаһын
евинә гоша кедәрдик.
- 15 Гој дүшмәнләрим
мәһв олсун,^е
Дири-дири Мәзара*
дүшсүнләр,
Чүнки араларында,
үрәкләриндә пислик
јашајыр.
- 16 Мән исә Аллаһымы чағыра-
чағам,
Јеһова мәни гуртарачаг.^е
- 17 Сәһәр, күнорта, ашхам
дәрд-сәр элиндән
аһ-зар едирәм,^ж
О, сәсими ешидир.^з
- 18 Дүшмәнләр алај-алај үстү-
мә кәлир,

55:9 * Нәрфән: дилләрини ајыр. 55:15
* Ибр. шеол. Лүғәтә бах.

ФӘС. 55

а 2Иш 15:31
2Иш 17:7

б 2Иш 17:1

в 36 109:2

г 36 41:9
Мт 26:21
Јһ 13:18

д 2Иш 15:12
2Иш 16:23

е Лк 22:21
Лк 22:48

ж 2Иш 17:23
2Иш 18:14
36 109:15
Мт 27:3, 5
һә 1:16, 18

з 36 91:15

ж 36 119:147
Дн 6:10

з 36 5:3

Сағ сүтүн

а 2См 32:7
36 3:6

б Гн 33:27
36 90:2

в 36 143:12

г 36 36:1

д 2Иш 15:12

е 2Иш 5:3
Ва 8:2

ж 2Иш 16:23

з 36 28:3
36 62:4

ж 36 43:5
1Бт 5:6, 7

з 36 37:5
36 68:19
Фн 4:6, 7

и 36 37:23, 24
36 62:2
36 121:3

ы 36 55:15

ј 36 5:6
Мс 10:27

ФӘС. 56

к 1Иш 21:10

Аллаһ чаныма
динчлик верәр,
онларын һәмләсиндән
гуртарар.^а

- 19 Әзәлдән бәри тахтында
әйләшән Аллаһ^б
Мәни ешидәр, онлара гар-
шы чыхар.^в (Селәһ)
О кәсләр ки Аллаһ горхусу
билмирләр,^г
Онлар пис јолларындан
дөнмәзләр.
- 20 Рәфигим достларына
әл галдырды,^д
Илгарыны позду.^д
- 21 Онун дили јағдан да
јумшагдыр,^е
Үрәји исә дава ахтарыр.
Сөзләри зејтун јағындан да
зәрифдир,
Лакин сијрилмиш гылынча
бәнзәр.^е
- 22 Сән гајғы јүкүну
Јеһоваја вер,^ж
О, сәнә дајаг олар,^з
О, һеч вахт сәлех инсаны
јыхылмаға гојмаз.^з
- 23 Еј Аллаһым, Сән онлары
ән дәрин гәбрә салар-
сан,^и
Бу әлиганлы,
мәкрли адамларын өмрү
јарыја да чатмајачаг.^и
Мән исә Сәнә күвәнәчәјәм.

Дирижора. «Узаглардакы сәссиз
көјәрчин» үчүн. Давудун мәзмуру.
Михтам*. Чатда филиштлиләрин^и
әлине кечәндә.^и

56 Мәнә лүтф ет, Илаһи,
фани инсан
үстүмә кәлир,
Кечә-күндүз мәнимлә ву-
рушур, мәни сыхышды-
рыр.

2 Дүшмәнләр бүтүн күнү
үстүмә чумур,

56:Мүг * Лүғәтә бах. * Бәзи мәнбәлә-
рә есасән, филистимлиләр.

Чохлары гүррәләниб
мәнимлә савашыр.

- 3** Мәни горху бүрүжәндә^а
Сәнә күвәнирәм.^б
- 4** Сөзүнү вәсф етдијим
Аллаһа,
Аллаһа бел бағламышам,
горхмурам,
Инсан мәнә нә едә биләр?^в
- 5** Кечә-күндүз
мәнә зијан вурурлар,
Һеј зәрәримә фикирләшир-
ләр.^г
- 6** Пусгу гурур,
һүчум чәкирләр,
Һәр аддымымы изләјирләр
ки,^д
Чанымы алсынлар.^е
- 7** Худажә, шәр әмәлләринә
көрә онлары рәдд ет,
Гәзәбинлә халғлары
јерә вур.^ж
- 8** Сәркәрдан кәздијим јолла-
ры гејдә алырсан.^з
Көз јашларымы
тулуғуна јығ.^и
Ахы онлар Сәнин китабын-
да јазылыб.^й
- 9** Сәни чағырдығым күн
дүшмәнләрим кери чәки-
ләчәк.^к
Бир шејдән архајынам —
Аллаһ тәрәфимдәдир.^л
- 10** Сөзүнү вәсф етдијим
Јеһоваја,
Сөзүнү вәсф етдијим
Аллаһа,
- 11** Аллаһ-Таалаја бел бағла-
мышам, горхмурам,^м
Инсан мәнә нә едә биләр?^н
- 12** Еј Аллаһым, Сәнә дедијим
нәзирләр бојнумдадыр,^о
Сәнә шүкрән гурбанлары
кәтирәчәјәм.^п
- 13** Чанымы өлүмдән гуртар-
дын ки,^р

ФӘС. 56

а 1Иш 21:12
б 36 18:2
в 36 27:1
36 56:10, 11
Рм 8:31
Иб 13:6
г Әр 18:18
д Лк 20:20
е 36 59:3
36 71:10
ж Әр 18:23
з 1Иш 27:1
и 36 39:12
й Мл 3:16
к 36 18:40
л Рм 8:31
м 36 27:1
н 36 56:4
өш 51:7, 12
п Сј 30:2
Вз 5:4
р 36 50:23
с 2Кр 1:10

Сағ сүтүн

а 36 94:18
36 116:8
б Әј 33:29, 30

ФӘС. 57

в 1Иш 22:1
1Иш 24:3
36 142:Мүг
г 36 18:2
д Пр 2:12
36 17:8
е 36 144:7
һв 12:11
ж 36 40:11
36 61:7
з 36 22:13
36 35:17
и 36 52:2
36 64:3
Мс 25:18
к 36 57:11
36 108:5
л 36 35:7
м 36 42:6
н 1Иш 24:4
Мс 26:27
о 36 112:7

Ајағымы бүдрәмәкдән го-
рудун ки,^а

Һәјәт нурунда Сәнин өнүн-
дә аддымлајым.^б

Дирижора. «Мәһв етмә». Давудун
мәзмуру. Михтам*. Талутдан гачыб
мағарада кизләнәндә.^в

57 Лүтф ет мәнә, Илаһи,
лүтф ет!

Чанымы Сәнә әманәт етми-
шәм,^г

Дәрәд-бәлә совушаначан
ғанадларынын алтына
сығыначағам.^д

2 Аллаһы чағырырам,

Һағғ-Тааланы,
Мәни дәрәд-бәладан гурта-
ран о тәк Аллаһы.

3 Көјдән көмәк көндәриб
мәни хилас едәчәк,^е

Мәнә һәмлә едәни
чашбаш гојачағ. (Селәһ)

Аллаһ мәнәһбәғтини,
сәдагәтини көстәрәчәк.^ж

4 Чаным ширләрин арасын-
дадыр,^з

Чәрәсизәм, мәни удмағ ис-
тәјәнләрин арасында ја-
тырам.

Дишләри низәдир, охдур,
Дилләри ити гылынчдыр.^и

5 Худажә,

көјләр үзәриндә учал,
Гој чалалын
бүтүн чаһаны бүрүсүн.^к

6 Ајағларым үчүн

тор гурдулар,^л
Гәддим әјилди.^м
Јолумда гују газдылар,
Фәгәт өзләри дүшдү.^н
(Селәһ)

7 Үрәјим мәтиндир,

еј Аллаһ,^о
Үрәјим мәтиндир.
Чалыб охујачағам.

- 8 Ојан, еј варлығым,
Диллэнин,
еј телли алэтлэр,
еј чэнклэр!
Мэн сүбһ шэфэгини ојада-
рам.^а
- 9 Сэни еллэр арасында учал-
дарам, еј Јеһова,^б
Халғлар арасында шэнинэ
нэфмэлэр дејэрэм.^в
- 10 Чүнки мэфэббэтин бөјүк-
дүр, көјлэрэ чатыр,^г
Вэфадарлығын
асимана учалыр.
- 11 Худаја,
көјлэр үзэриндэ учал,
Гој чалалын
бүтүн чаһаны бүрүсүн.^д
Дирижора. «Мэфв етмэ».
Давудун мэмзур. Михтам*.
- 58** Еј бэшэр оғуллеры, суса-
суса салеһликдэн да-
ныша билэрсинизми?^а
Эдалэтли һөкм чыхара
билэрсинизми?^в
- 2 Хејр, сиз ки үрэжиниздэ
һағсызлығ тохујурсунуз,^б
Элиниз өлкэдэ
зоракылығ сәпир.^ж
- 3 Шэр адамлар һэлэ ана бэт-
ниндэн азғындыр,
Доғулмамышдан јолуну
азыб, һеј јалан даньшыр.
- 4 Зэфэрлэри илан зэфэринэ
бэнзэр,^з
Гулағыны тыхајан кобра
кими кардырлар.
- 5 О, иланојнаданын
сэсини ешитмэз,
Овсунлары нэ гэдэр
күчлү олса да.
- 6 Еј Аллах,
онларын дишлэрини гыр,
Бу асланларын энкини эз,
еј Јеһова.

58:Мүг; 59:Мүг * Лүғөтә бах.

ФӘС. 57

а 36 108:2-5

б 36 9:11
36 145:11, 12

в Рм 15:9

г 36 36:5
36 103:11ф 36 8:1
36 57:5
36 108:5**ФӘС. 58**

д 2См 19:6

е 36 82:2

ө Вә 3:16
Мм 3:9ж Вә 5:8
Өш 10:1, 2з 36 140:3
Јр 3:8**Сағ сүтун**а Мс 10:25
Өр 23:19б 36 52:5, 6
36 64:10
Һә 25:17
Вһ 18:20

в Мс 21:18

г Өш 3:10

ф 36 9:16
36 98:9**ФӘС. 59**

д 1Иш 19:11

е 1Иш 19:12
36 18:48
36 71:4ө 36 12:5
36 91:14ж 1Иш 19:1
36 10:9
36 71:10з 1Иш 24:11
1Иш 26:18
36 69:4

- 7 Гој онлар су кими ахыб
јох олсунлар,
Онлар јерэ јыхылынча Сэн
ох-каманыны һазыр тут.
- 8 Гој онлар сүрүндүкчә эри-
јән илбиз кими олсунлар,
Өлү доғулмуш ушаг кими
күн ишығы көрмәсинлэр.
- 9 Алышан чыр-чырпынын
истиси газанларыныза
дәјмәмиш
Аллаһ күчлү күләктәк
чырпылары совурачаг,
јашы да, јанары да.^а
- 10 Салеһ адам гисасы көрөндә
севинәчәк,^б
Ајағларыны пислэрин
ганында јујачаг.^в
- 11 О заман инсанлар дејәчәк:
«Һәгигәтән, салеһин
мүкафаты вар!»
Дүнјаны мұһакимә едән
Аллаһ вар!»^г
Дирижора. «Мэфв етмә».
Давудун мэмзур. Михтам*.
Талут Давуду өлдүрмәк үчүн евини
күдмәјә адам көндәрәндә.^д
- 59** Дүшмәнләримин әлин-
дән гуртар мәни,
еј Аллаһым,^е
Үстүмә кәләнләрдән
мәни гору.^ө
- 2 Залымларын әлиндән
гуртар,
Ганичәнләрдән
һифз ет мәни.
- 3 Бах! Чаным үчүн
пусгу гурублар,^ж
Голузорлулар мәнә
һүчум едирлэр.
Һалбуки тәгсирсизәм,
һеч бир күнаһым јохдур,^з
еј Јеһова.
- 4 Бир тәгсирим јох икән,
һүчума һазырлашырлар,
Сэни чағырырам,
дур, һалыма бах.

- 5 Исраилин Аллаһы Сэнсэн,
еј ордулар Аллаһы
Јеһова,^а
Галх, бүтүн халглары
көздөн кечир,
Хаинлэрин неч биринэ
рәһм етмэ.^б (Селәһ)
- 6 Онлар һәр ахшам
гајыдырлар,^в
Ит кими мырылдајырлар,^г
шәһәрдә сүләнирләр.^д
- 7 Көр ағызларындан
нэләр төкүлүр,
Додаглары
гылынч кимидир,^е
Дејирләр:
«Ким ешидәчәк?»^ж
- 8 Амма Сән Јеһова,
онлара күләчәксән,^з
Бүтүн халглар
ришхәнд едәчәксән.^к
- 9 Көзүмү Сәнә дикмишәм,
еј күчүм, гүдрәтим.^л
Аллаһ мәним галамдыр.^м
- 10 Мәнә мәнәһбәт көстәрән
Аллаһ дадыма јетәр,^н
Дүшмәнләримин сүгутуну
көстәрәр мәнә.^о
- 11 Онлары өлдүрмә,
гој халгым
бу шејләри унутмасын.
Бөјүк күчүнлә
онлары дидәркин сал,
Еј галханьмыз Јеһова,^п
онлары јерә вур,
- 12 Дилләриндән чыхан сөзләр,
ағызларынын күна-
һына көрә.
Ләнәтләриндән,
јаланларындан өтрү,
Гој тәкәббүрләри онлара
тәлә олсун.^р
- 13 Гәзәбинлә онларын
ахырына чых,^с
Ахырларына чых,
јох олсунлар.

ФӘС. 59

а Гн 33:29
б Мс 2:22
в 1Иш 19:11
г 36 22:16
д 36 59:14
е 36 57:4
36 64:3
ж 36 10:4, 11
36 73:3, 11
з 36 37:12, 13
к 36 33:10
л 36 27:1
36 46:1
м 36 9:9
36 62:2
н 36 6:4
о 36 54:7
п Јр 15:1
Гн 33:29
36 3:3
р 36 64:8
Мс 12:13
Мс 16:18
с 36 7:9

Сағ сүтүн

а 1Иш 17:46
36 9:16
36 83:17, 18
б 36 59:6
в 36 109:2, 10
г Өј 37:23
36 21:13
36 145:10-12
д 1Иш 17:37
36 61:3
е Мс 18:10
ж Өш 12:2
з 36 59:10

ФӘС. 60

ж 2Иш 8:13
1См 18:3
з 36 60:10
и Өш 51:17

Гој билсинләр ки,
Аллаһ Јагубун үзәриндә,
дүнјанын учгарларына-
дәк һөкмранлыг едир.^а
(Селәһ)

- 14 Гој онлар
ахшам гајытсынлар,
Ит кими мырылдајыб
шәһәрдә сүләсинләр.^б
- 15 Гој бир тикә чөрәкдән өтрү
кәзсинләр,^в
Гарынлары дојмасын,
јатмаға јер тапмасынлар.
- 16 Мән исә Сәнин гүдрәтинә
нәғмә дејәрәм,^г
Сәһәрләр мәнәһбәтиндән
шөвлә данышарам,
Чүнки Сән мәнә пәнәһкаһ,^д
Дар күнүмдә
сығыначаг олдун.^е
- 17 Еј күчүм, гүдрәтим,
Сәни нәғмәләрдә
тәрәннүм едәрәм,^ж
Аллаһ мәнәһбәт Аллаһы-
дыр, мәним галамдыр О!^з

Дирижора. «Хатирә занбағы».
Михтам*. Давудун мазмуру.

Тәлим үчүн. Давуд Арам-Нәһраим вә
Арам-Собаһ илә дөјүшәркән Јуаб
кери дөнүб Дуз вадисиндә
12 000 әдумини гыранда.^к

60 Худаја, бизи тәрк етдин,
чәркәләримизи јарыб
кечдин,^а

Бизә гәзәбләндин.
Инди гәбул ет бизи,
нә олар.

- 2 Јери титрәтдин,
чат-чат етдин,
Јер титрәјир, онун
чатларыны битишдир.
- 3 Халгына сыхынты вердин,
Бизә кичәлләндиричи
шәраб ичиртдин.^б
- 4 Сәндән горханлара
ишарә вер ки*,

60:Мүг * Лүғәтә бах. 60:4 * Дикер ва-
риант: Вердин ки.

Онлар гачыб охдан гуртул-
сунлар. *(Селәһ)*

- 5 Сағ элинлә бизә гуртулуш
вер, бизә һај вер,
Гој истәкли бәндәләрин
ничат тапсын.^а
- 6 Мүгәддәс Аллаһ* деди:
«Севиниб-чошачағам,
Сиһамы истәдијим кәсә
пај верәчәјәм,^б
Суггут дәрәсини өлчүб
бөләчәјәм.^в
- 7 Килад Мәнимдир,
Мәнәссә Мәним,^г
Әфраим башымын дәбилгә-
сидир*,
Јәһуда әлимдә
өндәр әсасыдыр.^д
- 8 Муаб јујунмаг үчүн
тештимдир,^е
Сәндәлими Әдума туллаја-
чағам,^ж
Фишлистин үстүнә
зәфәр һарајы чәкәчәјәм».^з
- 9 Ким мәни мүһасирәдәки*
шәһәрә апарар?
Ким мәни Әдума гәдәр
апарар?^к
- 10 Сәндән башга ким буну
едәр, еј Аллаһ?
Еј бизи тәрк едән,
даһа ордуларымызын үс-
түндә дөјүшә чыхмајан
Аллаһымыз.^л
- 11 Бизә көмәк ол,
сыхынтыдан гуртулаг,
Әбәсдир инсандан
хилас көзләмәк.^м
- 12 Биз Аллаһдан күч аларыг,^н
О, дүшмәнләримизи
тапдалајар.^о
- Дирижора. Симли аләтләрин
мүшәјиәтилә. Давудун мәзмуру.
- 61** Еј Аллаһым,
фәрадымы ешит,
дуамы динлә.^п

60:6 * Дикәр вариант: *Аллаһ Өз мүгәд-
дәс мөканында.* 60:7 * һәрфән: *истәһ-
камыдыр.* 60:9 * Дикәр вариант: *ис-
тәһкамлы.*

ФӘС. 60

а 36 18:35
36 21:8
36 108:6
36 118:15
Өш 41:10
б Јр 12:6, 7
в Јш 13:27, 28
36 108:7-9
г Јш 13:29-31
д Јр 49:10
е Сј 24:17
2Иш 8:2
ж Сј 24:18
2Иш 8:14
з 2Иш 8:1
к 2Иш 8:14
36 108:10-13
л Гн 1:42
Гн 20:4
Јш 7:12
м И 36 62:9
36 118:8
36 146:3
н Ы 36 18:32
о ј 2Иш 10:12
36 44:5

ФӘС. 61

к 36 5:2
36 17:1
36 28:2
36 55:1

Сағ сүтун

а Јн 2:2
б 36 27:5
36 40:2
в 1Иш 17:45
36 18:2
Мс 18:10
г 36 23:6
36 27:4
д 36 63:7
е 36 115:13
ж 36 18:50
36 21:1, 4
з 2Иш 7:16, 17
к 36 41:12
л 36 40:11
36 143:12
Мс 20:28
м 36 146:2
н И 36 65:1
36 66:13
Вә 5:4

ФӘС. 62

ы 36 37:39
36 68:19
Өш 12:2
ј 36 18:2
к 36 37:23, 24
2Кр 4:8, 9
л 36 38:12

- 2 Гәлбим губар бағлајыб,
Сәни дүнјанын учгарла-
рындан сәсләјирәм,^а
Мәни әлчатмаз гајаја гал-
дыр.^б
- 3 Ахы пәнаһым Сәнсэн,
Дүшмәндән горујан
мөһкәм галамсан.^в
- 4 Даим чадырында јашарам,^г
Ганадларын алтына
сығынарам.^д *(Селәһ)*
- 5 Сән дедијим нәзирләри
ешитдин,
Мәнә адындан горханлара
мәхсус мирас вердин.^е
- 6 Падшаһын өмрүнү
узадарсан,^ж
Илләри нәсилдән-нәслә
кечәр,
7 Даим Аллаһын өнүндә
тахтта отуар.^з
Она мәнәббәт, сәдагәт
әта ет ки, ону горуСУН.^к
- 8 Дүнја дурдугча
адыны нәғмәләрдә
тәрәннүм едәрәм,^л
Нәзирләримә һәр күн
јеринә јетирәрәм.^м
Дирижора. Јадитун* үчүн.
Давудун мәзмуру.

62 Сакитчә Аллаһы көзлә-
јирәм,

- Гуртулушум Ондандыр.^н
- 2 О, мәним гајам,
хиласкарым, галамдыр,^о
Сарсылмарам, јыхылма-
рам.^п
- 3 Нә вахтадәк адамын үстү-
нә кәлиб ганыны төкмәјә
чан атачагсыныз?^к
Һәр бириниз әјилмиш ди-
вар, бир үфүрүмә бәнд
даш дивар кими хаталы-
сыныз*.

62:Мүг * Лүғәтә бах. 62:3 * Дикәр ва-
риант: *еј сизләр, санки, о, бир әјилмиш
дивар, бир үфүрүмә бәнд даш дивар-
дыр.*

- 4 Адамы шэрэфдэн салмаг үчүн мөшвэрэт гурурлар, Жаланы сеvirлэр. Дилдэ хежир-дуа, үрэкдэ исэ лэнэт охуурлар.^a (Селah)
- 5 Еј гэлбим, сүкут ет, Аллаһы көзлэ,^b Чүнки үмидим Она бағлыдыр.^b
- 6 О, мәним гајам, хиласкарым, галамдыр, Эсла сарсылмарам.^г
- 7 Гуртулушум, шэрэфим-шаным Аллаһдандыр, Сарсылмаз гајам, пэнаһым Аллаһдыр.^ф
- 8 Еј инсанлар, даим Она күвэнин. Үрэјинизи Она ачын.^д Аллаһдыр сығыначағымыз.^e (Селah)
- 9 Инсан ади бир нэфэсdir, Бэшэр оғлу јаландыр,^e һамысыны топлајыб тэрэ-зијэ гојсан, нэфэсдэн дэ јүнкүл кэлэр.^ж
- 10 Гулдурлуға күвэнмэјин, Сојғунчулуға архаланмајын эбэс јерэ, Вар-дөвлэтиниз чохалса да, үрэјинизи она бағла-мајын.^з
- 11 Аллаһ бир дэфэ деди, мэн ики дэфэ ешитдим: Гүдрэт Аллаһындыр!^и
- 12 Мәһэббэт дэ Сэнинdir, еј Јеһова,^и Һәр кэсэ эмэлине көрә верирсэн.^и
- Јәһуда чөлүндэ оларкэн Давудун јаздығы мәзмур.^к
- 63** Еј Аллаһ, Сәнсэн Аллаһым, Сэни ахтарырам,^к Бүтүн варлығым Сэнин һэсрэтиндэдир.^л Гураг, чансыхычы, сусуз торпагда Сәнэ тэшнэ галмышам.^л

ФӘС. 62

а 36 5:9
36 28:3
36 55:21
б 36 43:5
Ми 7:7
в 36 62:1, 2
36 71:5
г 36 16:8
Mc 10:30
ф 36 95:1
Өш 26:4
д 1Иш 1:15
е Mc 14:26
ө 36 60:11
ж Өш 40:15
з Гн 6:10-12
Өј 31:24, 28
Mc 11:4, 28
Mc 23:4, 5
Мт 6:19, 24
Мр 8:36
Лк 12:15
1Тм 6:17
1Јн 2:16
и Өј 9:4
На 1:3
Вн 19:1
ы 36 36:7
36 86:15
Ми 7:18
ј Өј 34:11
Mc 24:12
Рм 2:6
2Кр 5:10
Гт 6:7
2Тм 4:14
Вн 20:12, 13
Вн 22:12

ФӘС. 63

к 1Иш 23:14
к Өш 26:9
л 36 42:2
м 36 63:Мур
36 143:6

Сағ сүтүн

а 1См 16:28
36 96:6
б 36 30:5
36 100:5
в 36 66:16, 17
г 36 71:23
36 135:3
ф 36 119:55,
148
д 1Иш 17:37
е 36 5:11
36 57:1
36 61:4
ө Өш 41:10

ФӘС. 64

ж 36 55:1

- 2 Мүгәддэс мәканында Сәнэ бахардым, Гүдрэтини, эзэмэтини көрәрдим.^а
- 3 Мәһэббэтин һәјатдан ширинdir,^б Дилим Сәнэ алгыш дејир.^в
- 4 Сәнэ өмрүм боју һәмд едәчәјәм, Әллэrimi адынала көјә ачачағам.
- 5 Чаным ән јахшы, јағлы тикәләрлә дојар, Севинч нидалары илә Сәнэ тәриф сөјләјәчәјәм.^г
- 6 Јатағымда Сэни јада салырам, Кечәләр* Сэни дүшүнүрәм.^ф
- 7 Чүнки мәним көмәјим Сәнсэн,^д Ганадларынын көлкәсиндэ шадјаналыгла мәдһ сөјләјирәм.^e
- 8 Көнлүм Сәнэ бағланыб, Сағ элин мәни бәрк-бәрк тутар,^ө
- 9 Амма чаныма гәсд гуранлар Јерин дэринлијинэ кирәчәкләр.
- 10 Гылынча туш кәләчәк, Чаггаллара јем олачағлар.
- 11 Падшаһынса севинчи Аллаһ олачаг. Аллаһын адына анд ичән һәр кэс фәхр дујачаг, Јалан даньшанларын ағзы јумулачаг.
- Диријора. Давудун мәзмур.
- 64** Пәрвәрдикара, сәсими ешит, Сәнэ јалварырам.^ж Һәјатымы дүшмәнин һәдәсиндән гору.

63:6 * Јахуд кечә нөвбәсиндә.

- 2 Шэр адамын кизли фитнэлэриндэн,^а
Бэдэмэл адамларын изди-
намындан мэни һифз ет.
- 3 Онлар диллэрини гылынч
кими итилэјир,
Ачы сөзлэрини ох кими һә-
дэфә тушлајырлар,
4 Мәсуму хэлвәт јердән вур-
маг истәјирләр.
Онлар гәфилдән вурур,
һеч горхмурлар.
- 5 Пис нијјәтләриндән бәрк-
бәрк јапышыблар,
Тәлэләрини кизлиндә гој-
маг барәдә мәсләһәтлә-
ширләр.
Дејирләр: «Кимдир бунла-
ры көрән?»^б
- 6 Күндә бир һагсызлыг
ичад едирләр,
Хэлвәтдән мәкрли
фәндләр гурурлар,^в
Үрәкдәки дүшүнчәләри
сирлидир.
- 7 Лакин Аллах онлара
ох атачаг,^г
Гәфилдән јаралана чаглар.
- 8 Өз дилләри
онлары јыха чаг,^д
Бахан башыны булаја чаг.
- 9 Онда бүтүн инсанлар
горхачаг,
Аллаһын нә етдијиндән
даньшачаг,
Онун ишләрини
дәрк едәчәкләр.^е
- 10 Саләһ инсанын севинчи
Јеһова ола чаг,
Она сығына чаг,^ж
Үрәјидүз адамлар
Онунла фәхр едәчәк.
Дирижора. Давудун мәзмуру.
- 65** Еј Аллах, Сионда Сәни
мәдһиләр көзләјир,^з
Сәнә дедијимиз нәзирләри
јеринә јетирәчәјик.^к

ФӘС. 64

а 36 56:6
36 109:2

б 36 10:4, 11
36 59:7

в 36 140:5

г 36 7:11, 12

д 36 12:13
36 18:7

е 36 107:40, 43

ж 36 58:10
36 68:2, 3

ФӘС. 65

ө 36 76:2

ж 36 116:18
Вз 5:4

Сағ сүтүн

а 36 145:18
һә 10:31
1Jh 5:14

б 36 40:12
Pm 7:23, 24
Гт 5:17

в 36 51:2
Өш 1:18
1Jh 1:7

г 36 15:1-5
36 27:4
36 84:1-4
36 84:10

д 1Иш 3:3
1См 16:1

д 36 36:7, 8

е Гн 10:21
Вһ 15:3

ө 36 22:27

ж 36 93:1

з 36 89:9
36 107:29

и Өш 17:12, 13
Өш 57:20

ы 36 66:3

ј Гн 11:11, 12
һә 14:17

к 36 104:14, 15

- 2 Еј дуалары ешидән, һәр чүр
инсан һүзуруна кәләчәк.^а
- 3 Күнаһларым
мәни үстәләди.^б
Лакин Сән тәгсирләримизи
әфв едирсән.^в
- 4 Һәјәтиндә јашамаг үчүн
сечдијин,
Өзүнә јахынлашдырдығын
инсан нә хошбәхтдир.^г
Евинин,
мүгәддәс мәбәдинин^д
Немәтләри илә дојарыг.^е
- 5 Мөһтәшәм, һагг ишләрин-
лә^ө бизә һај верәрсән,
Еј ничатымызын Аллаһы,
Дүнјанын һүдудларында,
Узагларда, дәнизин
о тајында јашајанларын
күвәнчисән!^ж
- 6 Күчүнлә дағлары бәркит-
мисән,
Гүдрәтинә гуршанмысан.^з
- 7 Уғулдајан дәнизләри,^и
Курулдајан далғалары,
чахнашан халғлары
рам едирсән.^к
- 8 Көстәрдијин әләмәтләр
дүнјанын учғарларында
јашајанлары ләрзәјә са-
лар;^л
Күндөгәндән күнбатана
кими һәр кәсә
шәнлик верәрсән.
- 9 Сән Јерә гағгы
көстәрирсән,
Ону наз-немәтлә
долдурурсән.^м
Еј Аллах,
чајларын курсулудур,
Инсанын чөрәјини
Сән јетирирсән.^н
Бәли, Јери бу чүр гурму-
сан.
- 10 Торпағын шырымларыны
сулајыр, шумуну һамар-
лајырсан,

Кур жағышларла торпағы
жумшалдыр, чүчәртиләри-
нә бәрәкәт верирсэн.^a

11 Кәрамәтинлә илин башына
тач гојурсан,

Ләпирләрин наз-немәтлә
ашыб-дашыр.^b

12 Чөл-чәмәндән
бәрәкәт ахыр,^a

Тәпәләр шәнлик дону
кејиниб.^c

13 Сүрүләр отлаглара јајы-
лыб,

Дүзләрә башдан-баша
тахылдан халы салыныб.^d

Онлар севинчдән һарај
салыб нәғмә дејирләр.^d

Дирижора. Мәзмур.

66 Еј дүнја, шаграг сәслә
Аллаһа нида ет!^e

2 Онун шанлы адына
нәғмәләр оху,

Она мөһтәшәм тәрифләр
сөйлә!^e

3 Аллаһа дејин: «Ишләрин
нечә ваһимәлидир!»^ж

Гүдрәтинин эзәмәтиндән
дүшмәнләр өнүндә
јерә дөшәнәчәк.^з

4 Бүтүн дүнја гаршында
баш әјәчәк,^и

Сәни нәғмәләрдә
тәрәннүм едәчәк,
Адыны нәғмәләрдә
вәсф едәчәк!»^и *(Селәһ)*

5 Кәлин, еј инсанлар,
Аллаһын ишләринә

бахын!
О, бәшәр оғуллаары уғрунда
нечә дә мөһтәшәм ишләр
көрүр!^ж

6 Дәнизи гуруја чевирди,^к
Чајы пијада кечдиләр.^к

Орада О, бизи
севиндирди.^л

7 О, даим гүдрәти илә
һөкмранлыг едәр,^м

ФӘС. 65

a 36 147:7, 8

b Јр 27:28

Гн 33:16

Мн 3:10

v Әш 35:1

г Әш 55:12

ф Әш 30:23

d һв 14:17

ФӘС. 66

e 36 98:4

ә 36 72:19

Һх 4:11

ж Чх 15:16

36 76:12

Әш 2:19

Әр 10:10

з 36 81:15

и 36 22:27

Мл 1:11

ы Әш 42:10

Вх 15:4

ј 36 46:8

Сф 2:11

к Чх 14:21, 22

к Јш 3:15, 16

л Чх 15:1

м Дн 4:34

1Тм 1:17

Сағ сүтүн

a 36 11:4

Мс 15:3

Иб 4:13

b Әш 37:29

v Гн 32:43

Рм 15:10

г 1Иш 25:29

ф 1Иш 2:9

36 121:3

d Гн 8:2

e Сј 15:3

ә 36 56:12

36 116:14

Вз 5:4, 5

ж Сј 30:2

һк 11:35

з 36 22:24

и Әј 27:8, 9

Мс 15:29

Мс 28:9

Әш 1:15

Јһ 9:31

Көзләри халглары
сејр едәр.^a

Гој дикбашлар
өзүнү өјмәсин.^b *(Селәһ)*

8 Еј халглар, Аллаһымыза
алгыш един,^a

Гој Она дедијиниз алгыш-
ларын сәдасы кәлсин.

9 О, бизи јашадыр,^г

Ајағымызы бүдрәмәјә гој-
мур.^г

10 Бизи сынадын, еј Аллаһ,^d
Күмүштәк сафлашдырдын.

11 Бизи овчу торуна салдын,
Күрәјимизә ағыр јүк
гојдун.

12 Фани инсаны үстүмүздән
кечиртдин,

Оддан, судан кечдик,
Сонра бизә динчлик

вердин.

13 Евинә јандырма гурбанла-
ры^ә илә кәләрәм,
Нәзирләримни
јеринә јетирәрәм.^ә

14 О нәзирләри ки
дилим дејиб,^ж

Дар күнүмдә
ағзымдан чыхыб.

15 Бәсләнмиш һејванлардан
Сәнә јандырма гурбаны
верәрәм,

Кәтирдийим гоч гурбанла-
рынын түстүсү
дәрқаһына галхар,

Буғалар, тәкәләр
тәгдим едәрәм. *(Селәһ)*

16 Еј Аллаһдан горханлар,
кәлин, динләјин,
Мәним үчүн нәләр етдији-
ни сизә данышым.^з

17 Ағзымы ачыб
Ону чағырдым,
Дилим Она алгыш деди.

18 Үрәјимдә пслик кеч-
сәјди,
Јеһова мәни ешитмәзди.^и

- 19 Амма Аллах ешитди,^а
О, дуаларымы динләди.^б
- 20 Аллаһа шүкүрләр олсун,
дуамы рәдд етмәди,
Мәһәббәтини мәнән әсир-
кәмәди.

Дирижора. Симли аләтләрин
мүшәйәтилә. Мәзмур.

- 67** Аллах бизә
лүтф көстәрәчәк,
хејир-бәрәкәт верәчәк,
Үзүнү нуруну үстүмүзә
салачаг.^в (*Селәһ*)

- 2 Бүтүн дүнјада
Сәнин јолун танынсын,^г
Хиласкар олдуғуну
бүтүн халглар ешитсин.^д

- 3 Гој халглар Сәни
мәдһ етсин, еј Аллах,
Бүтүн халглар бир ағыздан
Сәни мәдһ етсин.

- 4 Гој халглар шадлансын,
севинч сәдалары
јүксәлтсин,^е

Чүнки Сән үммәтләри
әдаләтлә мүһакимә едә-
чәксән,^е

Јер үзүндә халглара
рәһбәрлик едәчәксән.
(*Селәһ*)

- 5 Гој халглар Сәни учалтсын,
еј Аллах,
Бүтүн халглар бир ағыздан
Сәни учалтсын.

- 6 Јер үзү бәһрәсини верә-
чәк,^е
Аллах, бизим Аллаһымыз
бизә рузи-бәрәкәт верә-
чәк.^ж

- 7 Аллах бизә хејир-бәрәкәт
верәчәк,
Дүнјанын дөрд тәрәфиндә
јашајанлар Ондан горха-
чаг.^з

Дирижора. Давудун мәзмуру.

- 68** Гој Аллах ајаға галхсын,
дүшмәнләри пәрән-пә-
рән олсун,
Она нифрәт едәнләр
гачсын өнүндән.^и

ФӘС. 66

а 36 34:6
36 65:2
36 116:1
1Jh 3:22

б И6 5:7

ФӘС. 67

в Cj 6:25
Mc 16:15

г Pm 10:18
Kл 1:23

д 36 98:2
Өш 49:6
Лк 2:30, 31
Һә 28:28
Тт 2:11

д Өш 42:10

е 36 9:8
36 96:10
36 98:9
Pm 2:5

ө Лв 26:4
36 85:12
Өш 30:23
Һә 34:27

ж Jp 17:7

з 36 22:27
Bh 15:4

ФӘС. 68

и Cj 10:35
36 21:8

Сағ сүгүн

а Ha 1:6

б 36 32:11

в Өш 12:4

г Чх 6:3

д Өш 57:15

д Чх 22:22-24
Гн 10:17, 18
36 10:14
36 146:9

е 36 113:9

ө Өш 61:1

ж Гн 28:15, 23
36 107:33, 34

з Чх 13:21

и 36 114:1, 4
И6 12:26

ы Чх 19:18
Һк 5:4, 5

ј Cj 10:34

- 2 Думан нечә дағылырса,
онлары елә дағыт.
Мум одда нечә әријирсә,
Писләр дә Аллаһын өнүн-
дән еләчә јох олсун.^а

- 3 Саләһләр исә севинсин,^б
Аллаһын өнүндә
шәнләнсин,
Севинчдән чуша кәлсин-
ләр.

- 4 Аллаһын шәнинә
нәғмә дејин,^в
Адыны нәғмәләрдә
вәсф един,
Сәһралары ашыб кечәнин*
шәнинә нәғмә дејин,
Онун ады Јаһдыр#!^г
Севинин Онун өнүндә!

- 5 Аллах мүгәддәс мәскәнин-
дәдир,^д
О, јетимләрә ата,
дул гадынлара архадыр.^д

- 6 Аллах кимсәсизләрә
јурд верир, јува верир,^е
Дустаглары азад едир,
онлары фираванлыға
чыхары,^е
Дикбашлар исә гарсымыш
торпагда јашајачаг.^ж

- 7 Пәрвәрдиқара,
Сән халгыны апараркән,^з
Сәһрада өнләриндә кедәр-
кән (*Селәһ*)

- 8 Гаршында јер титрәди,^и
Көјләр јағыш олуб төкүлдү.
Сина дағы Аллаһын,
Исраилин Аллаһынын
өнүндә әсди.^и

- 9 Кур јағышлар јағдырдын,
Худаја,
Тагәтдән дүшмүш халгына
јени күч вердин.

- 10 Онлар дүшәркәндә
јашады,^ј
Еј Аллах, мәзлумлара рузи
вердин кәрәмәтинлә.

68:4 * Дикәр вариант: *булудлара сүвар оланын*. * Јеһова адынын гыса формасы.

- 11 Бузрук Јеһовадан кәлир;
Мүждәни бәян едән гадын-
лар бөјүк ордудур.^а
- 12 Гошунларын падшаһлары
гачырлар, гачырлар!^б
Евдә отурмуш гадынса
гәнимәтдән пәј алыр.^в
- 13 Ордукаһын тонгаллары
арасында* узансаныз да,
Көјәрчин ганадларыныз
олачаг, үстү күмүшдән,
Ләләкләри
халис гызылдан.
- 14 Сәлмуна гар јағды,
Гадири-Мүтләг
онун падшаһларыны
јер үзүнә пәрән-пәрән
саланда.^г
- 15 Башан^г дағы
Аллаһын дағыдыр*,
Башан дағы
зирвәли дағдыр.
- 16 Еј зирвәли уча дағлар,
Нијә Аллаһын Өзүнә
мәскән сечдији даға^д
һәсәдлә бахырсыныз?
Бәли! Јеһова орада
әбәдијән галачаг.^е
- 17 Аллаһын чәнк арабалары
чоходур, минләрчә,
он минләрчәдир.^е
Јеһова Сина дағындан мү-
гәддәс мәканына кәлди.^ж
- 18 Сән көјә галхдын,^з
Өзүңлә эсирләр апардын,
Инсан тимсалында
һәдијәләр көтүрдүн,^и
һәтта инадкарлары^и
Ки, онларын арасында ола-
сан, еј Јаһ, еј Аллаһ.
- 19 Һәр күн јүкүмүзү дашыјан
Јеһоваја,^ј
Бизә гуртулуш верән Ал-
лаһа шүкүрләр олсун.
(Селәһ)

68:13 * Дикер вариант: гојун ағылында.

68:15 * Јахуд өзәмәтли дағдыр.

ФӘС. 68

- а Чх 15:20
Һк 5:1
Һк 11:34
1Иш 18:6
- б Сј 31:25-27
Јш 10:12, 16
Јш 12:7
Һк 5:19
- в Сј 31:27
1Иш 30:23-25
- г Сј 21:3
Јш 10:5, 10
- д 1См 11:5
36 48:2, 3
36 132:13
- е Гн 12:5, 6
1Пд 9:3
И6 12:22
- ж 2Пд 6:16, 17
Мт 26:53
- з Чх 19:23
Гн 33:2
- и 2Иш 5:7
- и Еф 4:8, 11
- ы Гн 2:36
Гн 7:22
- ј 36 55:22
1Бт 5:6, 7

Сағ сүтүн

- а Өш 12:2
Өш 45:17
- б Гн 32:39
- в 36 55:23
Һз 18:26
- г Сј 21:33
- д 1См 15:25,
28
36 24:7
- е 1См 15:16
36 87:7
36 150:3
- е Һк 11:34
1Иш 18:6
- ж 36 95:6
Өш 44:2
- з Јр 49:27
1Иш 9:21
- и 36 138:8
- ы 1Пд 6:1
1См 16:1
Үз 5:14
- ј 1Пд 10:10
2См 32:23
36 72:10

- 20 Аллаһ бизим үчүн
гуртулуш Аллаһыдыр,^а
Өлүмдән гуртулуш
Күлли-Ихтијар
Јеһованын әлиндәдир.^б
- 21 Худавәнд дүшмәнләрин
башыны,
Күнаһындан әл чәкмәјән-
ләрин тәпәсини әзәчәк.^в
- 22 Јеһова деди:
«Онлары Башандан
гајтарачағам,^г
Дәнизин дибиндән
чәкиб чыхарачағам ки,
23 Ајағыныз ганда јујунсун,^г
Итләриниз дүшмән ганыны
јаласын».
- 24 Еј Аллаһ, онлар Сәнин зә-
фәр јүрүшүнү көрүрләр,
Аллаһымын, Падшаһымын
мүгәддәс мәкана
зәфәр јүрүшүнү.^д
- 25 Өндә мәзмур охујанлар,
архада телли әләтләрдә
чаланлар,^е
Ортада дәфчалан гызлар
кедир.^е
- 26 Еј һәјатыны Исраилин чеш-
мәсиндән аланлар,^ж
Бөјүк мәчлисләрдә
Јеһова Аллаһы
мәдһ един.
- 27 Онлары кичик
Бинјаминин^з гәбиләси
рам едәр,
Сәс-күјлү издиһамла
Јәһуда бәјләри,
Зәбулун бәјләри,
Нифталы бәјләри.
- 28 Аллаһын фәрман вериб,
сәнә гүввәт кәлсин.
Күчүнү көстәр, Пәрвәрди-
кара, индијәдәк уғрумуз-
да көстәрдијин кими.^и
- 29 Јерусәлимдәки
мәбәдинә^и көрә
Падшаһлар Сәнә
бәхшиш кәтирәчәк.^ј

30 Гамышлыгдакы
вәһши һејванлары,
Өкүз сүрүләрини^а вә дана-
ларыны әһлиләшдир,
Та ки халглар күмүш кәти-
риб* бојун әјсин.
Вурушган халглары исә
О пәрән-пәрән салыр.

31 Мисирдән тунч кәтирәчәк-
ләр*,^б

Куш өлкәси Аллаһа бәх-
шиш кәтирмәјә тәләсә-
чәк.

32 Еј дунја сәлтәнәтләри,
Аллаһы нәғмәләрдә
тәрәннүм един,^в

Нәғмәләрдә вәсф един
Јеһованы, (*Селәһ*)

33 Әзәли көјләр көјүнә
сүвар оланы.^г

Ешидин! Онун сәси,
Онун кур сәси
курулдајыр.

34 Аллаһын гүдрәтини
таныјын,^д

Онун әзәмәти Исраилин
үзәриндәдир,
Гүдрәти асимандадыр.

35 Мүгәддәс мәканындан чы-
хан Аллаһ зәһмлидир,^е

О, Исраилин Аллаһыдыр,
халгына күч, гүввәт
верир.^ө

Аллаһа алгыш олсун!

Дирижора. «Занбаглар» үчүн.
Давудун мәзмуру.

69 Гуртар мәни, еј Аллаһ,
сулар боғазыма
чыхыб.^ө

2 Дәрин батаглыға
дүшмүшәм,
Ајағымын алтында
бәрк јер јохдур.^ж

Дәрин сулара дүшмүшәм,
Күчлү ахын апарыр мәни.^з

68:30 * Дикәр вариант: күмүшү тапда-
лајыб. **68:31** * Дикәр вариант: Мисир-
дән елчиләр көләчәк.

ФӘС. 68

а һә 39:18

б Өш 45:14
Өш 60:5

в Гн 32:43

г 36 104:3

ф 36 96:7

д 36 47:2
36 66:5

е 36 29:11
Өш 40:29-31

ФӘС. 69

ө 36 144:7
Мрс 3:54
Јн 2:5

ж 36 40:2

з 36 32:6
Јн 2:3

Сағ сүтун

а 36 22:2

б 36 119:32
36 119:123
Өш 38:14

в Лк 23:22
Јһ 15:24, 25

г 36 22:6
Өр 15:15

ф Өш 50:6
Мт 26:67
Мт 27:29

д Өј 19:13
36 31:11
Јһ 1:11
Јһ 7:5

е 1Пд 19:10
36 119:139
Мт 21:12, 13
Мр 11:15-17
Јһ 2:13-17

ө Рм 15:3

3 Фәрјад етмәкдән
тагәтим кәсилиб,^а
Боғазым гурујуб.
Аллаһымы көзләмәкдән
көзләримин көкү сара-
лыб.^б

4 Мәнә һаһагдан
нифрәт едәнләр^в
Башымын түкүндән
чохдур,
Һаһагдан дүшмән
кәсиләнләр,
Мәни сүкута гәрг етмәк
истәјәнләр чохалыб.

Көтүрмәдијим шејләри
гајтармалы олдум.

5 Еј Аллаһым, ағылсызлыг
етдијими билирсән,
Күнаһларым Сәндән
кизли дејил.

6 Еј Күлли-Ихтијар, еј орду-
лар Аллаһы Јеһова,
Гој Сәнә үмид баглајанлар
мәнә көрә утанмасын.
Еј Исраилин Аллаһы,
Гој Сәни ахтаранлар
мәнә көрә хар олмасын.

7 Сәнин уғрунда
тәһгирләрә дөзүрәм,^г
Үзүмү русвајчылыг
бүрүјүб.^д

8 Гардашларыма јад,
Анамын оғулларына
өзкә олмушам.^е

9 Евинин гејрәти
мәни јандырыб-јахыр,^ө
Сәнә гаршы дејилән тәһ-
гирләрә мән туш кәли-
рәм.^ө

10 Оруч тутуб тәвәзә етдим*,
Мәни тәһгир етдиләр.

11 Палтар әвәзинә
чул кејинәндә
Дилә-дишә дүшдүм.

12 Шәһәр дарвазасында оту-
ранлар һеј мәнән даны-
шырлар,

69:10 * Дикәр вариант: ағлајыб оруч
тутдум.

- Әјжашлар мәнә
маһны гошурлар.
- 13** Гој дуаларым, еј Јеһова,
Сәнә илтифат вахты
чатсын.^а
Бөјүк хејирхаһлығына
көрә,
Еј Аллах,
Мүтлэг ничатынла
мәнә һај вер.^б
- 14** Чыхар батаглыгдан мәни,
Гојма батым.
Дүшмән әлиндән,
Дәрин сулардан
гуртар мәни.^в
- 15** Гојма күчлү ахын
мәни апарсын,^г
Гојма үмман мәни удсун,
Гујунун ағзы
үзәримә гапансын.^д
- 16** Еј Јеһова, мәнә һај вер,
чүнки мәһәббәтин
шириндир,^е
Бөјүк мәрһәмәтинлә
үзүмә бах.^ж
- 17** Бу гулундан
үз дөндәрмә,^з
Дардајам, нә олар,
тезликлә мәнә
чаваб вер.^и
- 18** Јетиш, чанымы хилас ет,
Дүшмәнләрдән
мәни гуртар.
- 19** Көрдүјүм тәһгирләрдән,
хәчәләтдән, рүсвајчылыг-
дан акаһсан,^ы
Мәнә дүшмән кәсиләнләр
көзүнүн габағындадыр.
- 20** Тәһгирләр үрәјими дешди,
јарам сағалмаздыр,
һалыма јанан ахтардым,
тапылмады,^я
Һеј көзләдим,
тәсәлли верән олмады.^к
- 21** Мәнә јемәк әвәзинә
зәһәр вердиләр,^л
Сусајанда сиркә вердиләр.^м

ФӘС. 69

а Әш 49:8
Иб 5:7

б 36 68:20

в 36 144:7

г 36 69:2

д 36 16:10

е 36 63:3
36 109:21

ж 36 25:16

з 36 27:9
36 102:2и 36 31:9
36 40:13

к 36 22:6

л 36 142:4

м 36 19:14

н Мт 27:34
Мр 15:23о Мт 27:48
Мр 15:36
Лк 23:36
Јһ 19:29

Сағ сүгүн

а Рм 11:9, 10

б 36 21:9

в һв 1:20

г Чх 32:33

д Фп 4:3
Бһ 3:5
Бһ 13:8

е 36 109:22

ж 36 50:13-15
һш 14:2з 36 10:17
36 102:17
Әш 66:2и 36 146:7
Әш 61:1
Лк 4:18

22 Гој сүфрәләри
онлара тор олсун,
Фираванлыгылары
онлара тәлә олсун.^а

23 Көзләри тор салсын,
көрә билмәсинләр.
Гој гычларыны
әсмәчә тутсун.

24 Ырсини онларын
башына төк,
Аловлу гәзәбин
онлары јахаласын.^б

25 Обалары бош галсын,
Чадырларында
кимсә јашамасын.^в

26 Сәнин вурдуғун адамы
тәгиб едирләр,
Јараладығын кәсин
ағрыларындан данышыб
һәзз алырлар.

27 Онларын тәгсиринин үстү-
нә тәгсир кәтир,
Гој Сәнин сәләһлијиндән
онлара пај дүшмәсин.

28 Адлары һәјат китабындан
силинсин,^г
Сәләһләрлә биркә
јазылмасын.^д

29 Сыхынты ичиндәјәм,
ағры ичиндәјәм,^е
Еј Аллах, гој гуртарычы
күчүн мәни һифз етсин.

30 Аллаһын адыны нәғмәләр-
дә тәрәннүм едәчәјәм,
Ону һәмдләрлә
учалдачағам.

31 Бу, Јеһоваја
буға гурбанларындан,
Бујнузлу-дырнағлы чөнкә-
ләрдән даһа хошдур.^ж

32 Һәлимләр буну көрүб
севинәчәк.
Еј Аллаһы ахтаранлар,
гој үрәјиниз дирчәлсин.

33 Чүнки Јеһова фағырлары
ешидир,^з
Әсирликдә олан халгыны
унутмаз.^и

34 Гој көј вә јер,
Дәниләр вә ичиндәки мэх-
луглар Она алгыш
етсин.^а

35 Аллах Сиону хилас
едәчәк,^б
Јәһуда шәһәрләрини
тәздәдән тикәчәк,
Онлар орада јашајачаг,
о торпаға саһиб олачаг-
лар.

36 Гулларынын өвладлары
ораны мирас алачаг,^в
Адыны севәнләр
орада јашајачаг.^г

Дирижора.
Давудун мәзмуру. Өјүд үчүн.

70 Аман Аллаһым,
гуртар мәни,
Еј Јеһова, тез кәл,
дадыма јетиш!^д

2 Гој чанымын гэсдинә
дуранлар
Рүсвај олсун, рәзил олсун.
Гој фәлакәтимә севинәнләр
Биабыр олуб
кери чәкилсин.

3 «Охај, әчәб олду!» —
дејәнләр
Хәчаләтдән кери дөнсүн.

4 Гој Сәни ахтаранлар
Сәндә севинч тапсын,
фәрәһләнсин.^е
Сәндән ничат көзләјәнләр
дурмадан:
«Гој Аллах учалсын!» —
десин.

5 Көмәксизәм, фәгирәм,^в
Пәрвәрдикара,
дадыма тез јетиш,^г
Јардымчым,
хиласкарымсан.^ж
Нә олар, ләнкимә,
еј Јеһова.^з

71 Сәнә сығынмышам,
еј Јеһова,
Һеч вахт мәни хәчаләтли
гојма.^а

ФӘС. 69

а 36 96:11
Әш 49:13

б 36 51:18

в Әш 61:9
Әш 66:22

г 36 91:14
Јр 1:12

ФӘС. 70

ф 36 40:13-17

д 36 5:11
Мрс 3:25

е 36 109:22

ө 36 141:1

ж 36 18:2

з 36 13:3

ФӘС. 71

и 36 25:2
36 31:1-3
Әш 45:17
Әр 17:18

Сағ сүтун

а 36 34:15

б 2Иш 22:2, 3
36 18:2
36 144:2

в 36 17:8, 9
36 59:1
36 140:4
Мт 6:13

г 1Иш 17:45
Әр 17:7

ф 36 22:9, 10
36 139:16
Әш 46:3

д 36 51:15
Иб 13:15

е 36 92:14

ө 36 73:26
Вз 12:3

ж 2Иш 17:1, 2

з 36 3:2
36 42:10
Мт 27:42, 43

2 Әдаләтинлә мәни гуртар,
ничат вер.

Нә олар, гулағыны мәнә
тәрәф әј, мәни хилас ет.^а

3 Гаја үзәриндә
гала ол мәнә,
Һәр вахт ора кирә билим.
Нә олар, хиласым үчүн
әмр вер,

Ахы јалчын гајам, истекка-
мым Сәнсэн.^б

4 Еј Аллаһым, мәни
шәр адамын әлиндән,
Инсафсыз залымын
пәнчәсиндән гуртар,^в

5 Чүнки үмидим Сәнсэн,
еј Күлли-Ихтијар Јеһова,
Та кәнчлијимдән
күвәнчим Сәнсэн.^г

6 Догулдугум күндән
Сәнә күвәнмишәм,
Анамын бәтгиндән
мәни чыхаран Сәнсэн,^д
Даима Сәнә
алгыш дејәчәјәм.

7 Чохлары мәнә
һејрәтлә бәхыр,
Амма Сән мөһкәм сығына-
чағымсан.

8 Дилим алгышла долудур,^е
Кечә-күндүз Сәнин чала-
лындан данышыр.

9 Јаша доланда мәни атма,^ө
Күчүм түкәнәндә
мәни тәрк етмә.^ж

10 Чүнки дүшмәнләрим әлеј-
һимә данышыр,
Чанымын гэсдинә дуран-
лар биркә мәсләһәтлә-
шир.^ж

11 Дејирләр: «Аллаһ ону тәрк
едиб,
Ону күдүб јахалајаг,
онсуз да дадына чатан
олмајачаг».^з

12 Еј Аллах,
мәндән узаг дурма,

- Еј Аллаһым,
имдадыма чат.^а
- 13** Мәнимлә дүшмәнчилик
едәнләр
Биабыр олсунлар,
јох олсунлар.^б
Бәдбәхтлијими истәјәнләр,
Рүсвај олуб
јерә кирсинләр.^в
- 14** Мән исә һеј Сәни көзләрем,
Сәни мәдһ етдикчә,
мәдһ едәрәм.
- 15** Сәнин әдаләтин
дилимдән дүшмүр,^г
Вердијин гуртулушлардан
данышырам кечә-күндүз,
Һәрчәнд онлары
сајмагла гуртармаз.^ғ
- 16** Еј Күлли-Ихтијар Јеһова,
Кәлиб Сәнин гүдрәтли иш-
ләриндән данышачағам,
Сәнин, јалныз Сәнин әдалә-
тиндән данышачағам.
- 17** Еј Аллаһым,
кәнчлијимдән бәри мәнә
тәрбијә верирсән,^д
Бу күнәдәк һејрәт доғуран
ишләрин дилимдәдир.^е
- 18** Гочалыб сачым ағаранда да
мәни тәрк етмә,
еј Аллаһ,^ө
Гој кәләчәк нәслә дә
гүввәтли голундан
данышым,
Сонраки нәсилләрә
гүдрәтини сөjlәјим.^ж
- 19** Әдаләтин көйләрә учалыр,
еј Аллаһ,^з
Еј Аллаһ, нечә бөјүк
ишләр көрмүсән!
Сәнин кимиси вармы?“
- 20** Һәрчәнд мәнә чохла
сыхынтылар, бәлалар
көстәрдин,^и
Мәни јенидән дирчәлт,
Јерин дибиндән
чәкиб чыхар.^ј

ФӘС. 71

а 36 22:11
36 35:22
36 38:21, 22

б 2Иш 17:23

в 36 109:29

г 36 35:28
36 40:9

ғ 36 40:5

д 36 71:5

е 2Иш 22:1
1См 16:4
36 9:1

ө 36 37:25
36 71:9

ж Чх 13:8
1См 29:10,
11
36 78:2-4

з 36 36:6

и Чх 15:11
36 86:8
36 89:6
Өр 10:7

ы 2Иш 12:10,
11

ј 36 40:2
36 86:13

Сағ сүгүн

а 36 25:10
36 108:4
36 146:6

б 36 63:5
36 104:33

в 2Иш 4:9
36 103:4

г 36 71:8

ғ 36 71:13

ФӘС. 72

д 1См 22:11,
12
1См 29:19
Өр 23:5

е 1Пд 3:9, 28

ө Өш 11:4

ж 36 89:36, 37
Лк 1:32, 33
Вһ 11:15

з 2Иш 23:3, 4
Мс 16:15
Мс 19:12

- 21** Шан-шөһрәтими артыр,
Јенә мәни гору,
јенә тәсәлли вер.
- 22** Онда Сәни телли аләтдә
вәсф едәрәм,
Чүнки садигсән,
еј Аллаһым.^а
Сәни чәнкдә
тәрәннүм едәрәм,
Еј Исраилин Мүгәдәси.
- 23** Дил-додағым шөвглә
Сәнә нәғмә дејәр,^б
Чүнки чанымы хилас ет-
дин.^в
- 24** Сәнин әдаләтин
кечә-күндүз
дилимдән дүшмәјәчәк,^ғ
Өлүмүмү арзулајанлар
рүсвај олачаг,
хар олачаглар.^ғ
Сүлејман барәдә.

72 Еј Аллаһ, падшаһа
һөкмләрини өјрәт,
Падшаһ оғлуна әдаләтин-
дән пәј вер.^д

- 2** Гој халгынын ишинә
инсафла бахсын,
Мәзлүмларына адил
һөкм чыхарсын.^ө
- 3** Гој дағлар халга
сүлһ кәтирсин,
Тәпәләр сәләһлик кәтир-
син.
- 4** Гој падшаһ халгын фағыр-
ларынын ишинә бахсын,
Касыб-кусубун
баласыны горуսун,
Гәсбкары исә
әзиб-тапдаласын.^ө
- 5** Күнәш вар олдугча,
Ај јериндә дурдугча,
Нәсилләр бојунча
Сәндән горхачаглар.^ж
- 6** Падшаһ бичилмиш чәмәнә
јаған јағшы кими,
Торпағы сулајан бәрәкәтли
јағмур кими олачаг.^з

- 7 Онун дөврүндә салеһ адам чичәкләнәчәк,^a
Ај дурдугча һәр янда сүлһ олачаг.^b
- 8 Сәлтәнәти дәниздән-дәнизә,
Чайдан* тутмуш та дүнјанын һудудларынадәк уза-начаг.^a
- 9 Сәһраларын мәскунлары она тәзим едәчәк,
Дүшмәнләри торлағы јалајачаг.^г
- 10 Таршиш вә ада падшаһлары хәрач кәтирәчәк,^г
Сәба вә Сиба падшаһлары бәхшиш верәчәк.^d
- 11 Бүтүн падшаһлар она тәзим едәчәк,
Бүтүн халглар гуллуғунда дурачаг.
- 12 О, имдад дејиб чағыран фағыры,
Мәзлуму, бичарәни хилас едәчәк.
- 13 О, фағыр-фүгәранын һалына ачыјачаг,
Фәгирләрин чаныны хилас едәчәк.
- 14 Чанларыны зүлмдән, зоракылыгдан гуртарачаг,
Ганлары онун көзүндә дәрјери олачаг.

72:8 * Фәрат чајы.

Фәс. 72

a Әш 61:11

b 1Пд 4:25

1См 22:9

Әш 2:4

Әш 9:6

v Чк 23:31

1Пд 4:21

36 2:8

36 22:27, 28

Дн 2:35

3к 9:10

г 36 2:9

36 110:1

г 1Пд 4:21

д 1Пд 10:1, 2

Сағ сүтүн

a 1Пд 10:10

b Әш 30:23

v Әш 35:1, 2

г 1Пд 4:20

г 36 45:17

36 89:35, 36

д Јр 22:18

Гт 3:14

e 1См 29:10

ә Чк 15:11

ж Вһ 5:13

з Сј 14:21

Һб 2:14

и 1Иш 17:58

- 15 Јашасын падшаһ!

Сәба гызылындан она

пај верилсин,^a

Онун чанына даим

дуа едилсин,

Һәр күн шәһинә

тәриф дејилсин.

- 16 Јердә чөрәк* бол олачаг,^b

Дағ башында зәмиләр

ашыб-дашачаг.

Онун мәһсулу Ливан мешә-

ситәк бол олачаг,^в

Шәһәр чамааты от-чичәк

кими көјәрсин.^г

- 17 Гој ады даим јашасын,^г

Күнәш вар олдугча

о да парласын,

Сажәсіндә инсанлар

хејир-бәрәкәт тапсын,^d

Бүтүн халглар ону

бәхтәвәр чағырсын.

- 18 Алгыш олсун, Јеһова Алла-

һа, Израилин Аллаһына,^e

Һејрәт доғуран ишләрин

јеканә Јараданына!^ә

- 19 Алгыш олсун, даима

Онун уча адына,^ж

Чалалы бүтүн јер үзүнү

бүрүсүн,^з

Амин! Амин!

- 20 Јәссә оғлу Давудун^и дуала-

ры бурада битир.

72:16 * һәрфән: тахыл.

ҮЧҮНЧҮ БӨЛМӨ
(73–89-чу мәзмурлар)

73

Асафин мәзмуру.^a

Доғрудан да, Аллаһ
Исраилә, үрәјитәмиз
инсана гаршы хејир-
хаһдыр.^b

- 2 Фәгәт мәним ајагларым
аз гала сапмышды,
Ајагларым аз галмышды
сүрүшсүн.^в

- 3 Чүнки пискләрин
хош күзәрәныны көрдүм,
Ловғалара һәсәд апардым.^г

Фәс. 73

a 2См 35:15

b 36 84:11

Мт 5:8

v 36 94:18

г Әј 21:7

Әр 12:1

Сағ сүтүн

a Вә 7:15

b Әј 12:6

Әј 21:7, 9

v Әр 12:1

г Әј 21:14, 15

- 4 Чүнки онлар өләндә

ағры чәкмирләр,

Чанлары сапсағламдыр*.^a

- 5 Онларын

башга инсанлартәк

дәрд-сәри јохдур,^b

Башгалары кими әзаб-әзиј-

јәт чәкмирләр.^в

- 6 Тәкәббүр, санки, онлар

үчүн бојунбағыдыр,^г

73:4 * Јахуд гарынлары пиј бағлајыб.

- Зоракылыг либас кими
эжинләрини өртүр.
- 7** Көклүкдән көзләри
домбалыб чыхыр,
Үрәкләринин арзулары
артыгламасы илә керчәк-
ләшиб.
- 8** Онлар истәһза едир,
ачы сөzlәр дејирләр,^a
Ловғаланыб
һәдә-горху кәлирләр.^b
- 9** Ағызларыны ачыб даны-
шанда көjlә кедирләр,
Тәкәббүрлү дилләри
бүтүн дүнјаны кәзир.
- 10** Беләчә, Онун халгы
онлар тәрәф дөнүб,
Онларын су долу чамыны
ичирләр.
- 11** «Аллаһ һарадан билир?»^b
Һагг-Тааланын нә хәбәри
вар?» — дејирләр.
- 12** Бах, пис адамлар беләдир,
һәр ишләри аванд олур.^c
Елә һеј вар-дөвләт топла-
ырлар.^f
- 13** Демәли, әбәс јерә
үрәјими саф етмишәм,
Әлләримә күнаһсызлыг
сујунда јумушам.^d
- 14** Бүтүн күнү дәрд-сәр
чәкмишәм,^e
Һәр сәһәр мезәммәт
ешитмишәм.^e
- 15** Амма әкәр бу шејләри
дилимә кәтирсәјдим,
Онда Сәнин халгына
хәјанәт етмиш олардым.
- 16** Буну дәрк етмәјә чалы-
шанда
Бәрк нараһат олдум,
- 17** Та Аллаһын мүгәддәс мә-
канына кирәнәдәк.
Орада онларын агибәти
мәнә ајдын олду.
- 18** Доғрудан да, онлары
сүрүшкән јерә гојурсан,^ж

ФӘС. 73

a 36 53:1

б 1Пд 21:7

в 36 10:4, 11

36 94:3, 7

Һә 8:12

Сф 1:12

г 36 37:35

f 36 17:14

д Әј 34:7, 9

Әј 35:3

е 36 34:19

ө Әј 7:17, 18

ж 36 35:6, 7

Өр 23:11, 12

Сағ сүгүн

a 36 37:10, 20

36 55:23

Мс 3:33

б Әј 21:23

36 37:1, 2

Өш 30:13

в 36 73:3

г 36 16:8

36 63:8

Өш 41:10

f 36 25:9

36 32:8

36 37:23

36 143:10

Мс 3:6

д 36 37:34

е 36 42:2

36 84:2

Өш 26:9

ө 36 16:5

Мрс 3:24

ж Сј 15:39

Јр 4:4

з 36 65:4

Јр 4:8

и 36 118:17

Һамысыны һәлака
јуварлајырсан.^a

- 19** Бах, бир анда һәјатлары
алт-үст олур.^b

Онларын ахыры гәфил кә-
лир, агибәти дәһшәтли
олур.

- 20** Нечә ки јухудан ајыланда
рөјалар унудулар,
Сән дә ајаға галханда онла-
рын сурәтини унударсан,
еј Јеһова.

- 21** Гәлбим ачы зәһәрлә дол-
мушду,^b
Ичимдә* шиддәтли ағры
һисс едирдим,

- 22** Ағылсыз, надан идим,
Сәнин нәзәриндә ганмаз
һејван кими идим.

- 23** Амма инди һәмишәлик
Сәнинләјәм,
Мәним сағ әлимдән тутму-
сан.^c

- 24** Өјүд-нәсиһәтинлә
мәнә јол көстәрирсән,^f
Сонра да мәни шан-шөһрә-
тә јүксәлдәчәкәсэн.^d

- 25** Көjlәрдә башга кимим вар?
Јердә дә Сәндән савајы һеч
нә кәрәјим дејил.^e

- 26** Чаным тагәтдән дүшә би-
ләр, үрәјим дә,
Лакин гәлбимин гајасы Ал-
лаһдыр, нәсибим әбәди-
јән Одуր.^e

- 27** Һәгигәтән дә, Сәндән узаг-
лашанлар јох олачаглар,
Сәнә хәјанәт едәнләри
мәһв едәчәкәсэн.^ж

- 28** Мәнимчүнәс Аллаһа јахын-
лашмаг хошдур.^з
Күлли-Ихтијар Јеһоваја
сығындым ки,
Онун бүтүн ишләрини
бәјан едим.^и

73:21 * һәрфән: бөјрәкләримдә.

Маскил*. Асафин мазмуру.^a

74 Аһ Аллаһым, нијә бизи
һәмишәлик тәрк ет-
дин?^б

Нијә өрүшүнүн сүрүсүнә
гаршы гәзәбин күкрә-
жир?^в

2 Гәдим заманларда
саһиб олдуғун халгы,^г
Фидјә илә гуртарыб Өзү-
нүнкү етдијин гәбиләни,^д
Мәскән етдијин

Сион дағыны^е јада сал.

3 Аддымларыны әбәди хара-
ба галмыш јерләрә дөн-
дәр,^ө

Дүшмән мүгәддәс мәканы
виран гојуб.^ә

4 Дүшмәнләрин ибадәткәһы-
нын ортасында нәрә
чәкирди,^ж

Бајрагларыны ора санчыб-
лар.

5 Онлар галын мешәјә балта
чаланлара бәнзәјирди.

6 Мүгәддәс мәканынын ојма
нахышларыны^з балтајла,
линклә гырыб-төкдүләр,

7 Мүгәддәс мәканына
од вурдулар,^и
Адыны дашыјан чадыры
учуруб мурдарладылар.

8 Онлар вә өвладлары үрәк-
ләриндә дедиләр:
«Аллаһын бу торпагдакы
бүтүн ибадәткәһларыны
јандырыб күл едәчәјик!»

9 Даһа бир пејгәмбәр
галмајыб,

Бир эламәт көрмүрүк.

Нә вахтадәк белә олачаг,
һеч биримиз билмирик.

10 Еј Аллаһ, нә вахтадәк дүш-
мән Сәнә ришхәнд едә-
чәк?^й

Јохса сонсузадәк јағы Сә-
нин адына күфр едәчәк?/

ФӘС. 74

а 1См 25:1
2См 35:15

б Мрс 5:20

в Гн 29:19, 20
36 100:3

г Гн 9:29

д Гн 4:20
Гн 32:9

е 36 48:2
36 132:13

ө Дн 9:17

ә 36 79:1

ж Мрс 2:7

з 1Пд 6:18, 35

и 2Пд 25:9
Өш 64:11

ы 36 13:2
36 79:4

ј һә 36:23

Сағ сүтүн

а 36 44:23
Өш 64:12
Мрс 2:3

б Чх 15:2
Өш 33:22

в Чх 14:21
Һә 9:10, 11

г Өш 48:21

д Јш 3:13

д Јр 1:3, 5
36 136:7, 8

е һв 17:26

ө Јр 8:22

ж Өш 52:5

з 36 12:5

и Үә 3:11

11 Ахы нә үчүн әлини,
сағ әлини тутуб сахла-
јырсан?^а

Ону гојнундан чыхарт,
онлары мәһв ет.

12 Фәгәт Аллаһ әзәлдән
мәним падшаһымдыр,
Дүнјада мөһтәшәм гурту-
лушлар көстәрән Одур.^б

13 Сән күчүнлә дәнизи
тәлатүмә кәтирдин,^в
Дәниз әждаһаларынын
башларыны суда гырдын.

14 Ливјатанын* башларыны
әзиб хынчым-хынчым
етдин,
Ону сәһра сакинләринә
јем етдин.

15 Сән булаглар ачдын,
сулары ахытдын,^г
Гурумајан чајлары
гурутдун.^д

16 Күндүз дә Сәниндир,
кечә дә Сәнин,
Ишығы да, күнәши дә
Сән јаратмысан.^е

17 Јерин һудудларыны
чызан,^ө
Јајы да, гышы да јарадан
Сәнсэн.^ә

18 Еј Јеһова, унутма, дүшмә-
нин ришхәндләрини,
Надан бир халг
Сәнин адына күфр едир.^ж

19 Өз гумуру гушунун чаныны
јыртычы һејвана вермә,
Мәзлум бәндәләринин һәја-
тыны һәмишәлик унутма.

20 Бизимлә бағладығын әһди
јада сал,
Чүнки дүнјанын гаранлыг
јерләри зоракылыг јува-
сына дөнүб.

21 Гојма әзиләнләр
хар олсун,^з
Гој мәзлумлар, фағырлар
Сәнин адыны мәдһ
етсин.^и

- 22 Галх, еј Аллах, гој әдаләт бәргәрар олсун, Наданын бүтүн күнү Сәнә ришхәнд етдијини унутма.^а
- 23 Дүшмәнләринин сөзләрини унутма, Сәни сәјмајанларын һарајы кәсилмир.

Дирижора. «Мәһв етмә». Асафин мәзмуру.^б

75 Шүкүр едирик Сәнә, Илаһи, шүкүр едирик; Сән бизимләсән.^в

Инсанлар харигүләдә ишләрини бәјан едир.

- 2 Сән дејирсән:
«Мән вахт тәјин едәндә Әдаләтлә мұһакимә едирәм.
- 3 Дүнја вә сакинләри ләрсәјә кәләндә Онун сүтунларыны тутуб сахлајан Мән идим». (*Selah*)
- 4 Ловғаја: «Бәсдир ловғалыг етдин», — дејирәм, Шәр адама исә:
«Күчүнлә өјүнмә*»,
- 5 Күчүнлә чох өјүнмә, Ловға-ловға данышма, — дејирәм, —
- 6 Чүнки башыучалыг нә гәрбдән, нә шәргдән, Нә дә чәнубдан кәмир.
- 7 Аллаһдыр һаким, г О, кимини алчалдыр, киминисә жүксәлдир.^ф
- 8 Јеһова әлиндә бир чам тутуб,^д Ичи көпүкләнән түнд шәрабла долудур. О, чамы дибинәдәк бошалдачаг, Дүнјанын бүтүн писләри ону сон дамласынадәк ичәчәк».^е

ФӘС. 74

а 36 89:50, 51
Әш 52:5

ФӘС. 75

б 2См 35:15

в Әш 30:27

г 36 50:6
36 58:11

ф 1Иш 2:7
Дн 2:21
Дн 4:17
Лк 1:52

д 36 11:5, 6

е Әј 21:19, 20
Әр 25:15, 28
Әр 49:12
Вһ 14:9, 10
Вһ 16:19
Вһ 18:6

Сағ сүтун

ФӘС. 76

а 2См 35:15

б 36 48:1, 3

в 2См 2:5

г Јр 14:18

ф 36 74:2
36 132:13
36 135:21

д 2См 32:21
36 46:9

е Лк 1:51

ө Әш 31:8
Әш 37:36

ж На 2:13

з 36 89:7

и Әр 10:10
На 1:6

ы 1Пд 8:49

ј 2См 20:29
36 2:4, 5

к 36 147:6
Мс 3:34
Сф 2:3

к Мс 16:4
Дн 3:19, 28

- 9 Мән исә буну әбәдијән бәјан едәчәјәм, Јагубун Аллаһыны нәғмәләрдә тәрәннүм едәчәјәм.
- 10 О дејир: «Мән шәр адамын бујнузуну сындырачағам. Салехинсә күчү* учалачагдыр».

Дирижора. Сими аләтләрин мұшајиәтилә. Асафин мәзмуру.^а

76 Аллаһ Јәһудада таныныр,^б

Исраилдә Онун ады учадыр.^в

- 2 Чадыры Сәлимдә јерләшир,^г Сиондур Онун мәскәни.^ф
- 3 Орада гырды камандан атылан јанар охлары, Галханы, ғылынчы, бүтүн јараг-јасағы.^а (*Selah*)
- 4 Сән нура бүрүнмүсән, Шикар долу дағлардан да вүғарлысан.
- 5 Чәсур үрәкләри овладың,^ө Јатыб јухуја далдылар, Әрәнләрин Голу сусталды.^ө
- 6 Еј Јагубун Аллаһы, Сәнин һөкмүндән Арабаны сүрән дә, ат да дәрин јухуја далды.^ж
- 7 Сән, јалныз Сән зәһмлисән!^з Аловлу гәзәбин гаршысында ким дура биләр?^и
- 8 Сән һөкмүнү көјләрдән елан етдин,^ы Јер горхду, сүкута гәрг олду,^ј
- 9 Чүнки Аллаһ ајаға галхды, һөкмүнү вермәк үчүн, Дүнјанын һәлим инсанларыны гуртармаг үчүн.^к (*Selah*)
- 10 Инсанын гәзәби белә, Сәни учалдыр,^к

75:4 * һәрфән: бујнузуну галдырма.

75:10 * һәрфән: бујнузу.

Инсан гәзәбинин сон изһа-
ры илә Өзүнү бәзәрсэн.

- 11 Еј Аллаһын әтрафына
топлашанлар,
Аллаһыңыз Јеһоваја
нәзирләр дејин,
Онлары јеринә јетирин,^а
Горху ичиндә
Она бәхшиш кәтирин.^б
- 12 О, рәһбәрләрин
гүруруну сындырар,
Дүнјанын падшаһларыны
дәһшәтә салар.
Дирижора. Јадитун* үчүн.
Асафин мәзмуру.^в
- 77** Аллаһы сәсләрәм,
Она фәрјад едәрәм,
Ону чағырарам,
О, мәни ешидәр.^г
- 2 Дар күндә Јеһованы
ахтарырам,^д
Кечәләр көјләрә әл ачырам
дурмадан,
Үрәјим бир јердә
гәрар тутмајыр.
- 3 Аһ-налә илә Аллаһы
јада салырам,^е
Динчлијими итирмишәм,
тагәтим әријиб кедир.^в
(*Selah*)
- 4 Көзүмү јуммаға гојмурсан,
Нараһатам,
даныша билмирәм.
- 5 Кечмиш күнләри,
Архада галмыш илләри
дүшүнүрәм.^г
- 6 Кечәләр телләрин авазы*
јадыма дүшүр,^д
Гәлбим дүшүнчәләрә да-
лыр,^е
Руһум дәрин ахтарышда-
дыр.
- 7 Көрәсэн, Јеһова биздән һә-
мишәлик үз дөндәриб?''
Мәкәр О, бир дә бизә
рәғбәт көстәрмәјәчәк?^в

77:Мүг * Лүғәтә бах. 77:6 * Јахуд нәф-
мәм.

ФӘС. 76

а Сј 30:2

б 2См 32:23
36 89:7

ФӘС. 77

в 2См 35:15

г 36 34:6
Мс 15:29

д 36 18:6
36 50:15

е 36 42:5

ж 36 143:4

з 36 143:5
Өш 51:9

и 36 42:8

ы 36 77:12

я 36 74:1

ы 36 79:5

Сағ сүтүн

а Өш 49:14
Өш 63:15

б 36 31:22

в 1См 16:9
36 143:5

г 4х 15:11
36 89:8

д 36 72:18
Вһ 15:3

е 4х 9:16
Өш 52:10
Дн 3:29
Дн 6:26, 27

ж 4х 6:6
Гн 9:29

з 4х 14:21
Јш 3:16
36 114:1-3

и 2Иш 22:15
36 144:6

я 36 29:3

и 36 97:4

- 8 Олмаја, хејирхаһлығы
әбәдилик түкәниб?
Олмаја, вәди һеч вахт
јеринә јетмәјәчәк?
- 9 Бәлкә, Аллаһ лүтфүнү
унудуб?^а
Јахуд гәзәби рәһминин
габағыны кәсиб? (*Selah*)
- 10 Нијә ахы елә һеј:
«Бу дәрд ичими көјнәдир,^б
Һагг-Таала биздән үз дөн-
дәриб», — демәлијәм?
- 11 Мән Јаһын көрдүјү ишләри
хатырлајарам,
Гәдимдәки мөчүзәләрини
јада саларам.
- 12 Әмәлләрин барәдә дүшүн-
чәләрә даларам,
Бүтүн ишләрини дәрин-
дәрин дүшүнәрәм.^в
- 13 Пәрвәрдиқара,
јолларын мүгәддәсдир.
Еј Аллаһ! Сәнинтәк
бөјүк аллаһ вармы?^г
- 14 Харигәләр јарадан
керчәк Аллаһ Сәнсэн,^д
Халғлара күчүнү
изһар етмисән.^е
- 15 Халғыны голунун
гүввәти илә гуртардын,^в
Јагубун, Јусифин
оғулларыны. (*Selah*)
- 16 Сулар Сәни көрдү,
еј Аллаһ,
Сулар Сәни көрдү,
һәјәчана кәлди.^г
Үмманын чанына вәлвәлә
дүшдү.
- 17 Булудлар сулары төкдү,
Гара булудлу көјләр
курулады,
Охларын ора-бура
учушурду.^д
- 18 Курултун^з чәнк арабалары-
нын сәси кимијди,
Шимшәјин јер үзүнү ишыг-
ландырды,^и

Жер титрәди, ләрзәжә кәл-
ди.^а

19 Жолун дәннздән кечирди,^б
Энкин суларда чыгыр ач-
дын,

Амма ләпирин галмады.

20 Халгыны сүрү кими апар-
дын,^в

Мусанын, Һарунун
әли илә.^г

Маскил*. Асафин мәзмуру.^ф

78 Еј халгым, ганунума
гулаг ас,

Ағзымдан чыхан сөзләри
динлә.

2 Ағзымы мәсәллә ачачағам,
Гәдим тапмачалары
данышачағам,^а

3 О шәйләри ки ешитмишик,
билирик,

Ата-бабаларымыз
бизә данышыб.^в

4 Оғулларымыздан
кизләтмәрик,

Кәләчәк нәсилләрә
нәгл едәрик,^в

Јеһованын тәрифәләјиг
әмәлләрини, күчүнү,^ж

Харигүләдә ишләрини.^з

5 О, Јағуба өјүдләрини
верди,

Исраилдә ганун гојду,

Ата-бабаларымыза әмрләр
верди ки,

Онлары оғулларына
өјрәтсинләр.^и

6 Беләчә, кәләчәк нәсил,
Дүнјаја көз ачачаг ушаглар
бунлары билсин,^ы

Онлар да өз өвладларына
данышсын.^й

7 Беләчә, Аллаһа күвәнәр,
Аллаһын ишләрини унут-

мазлар,^к

Әмрләринә табе оларлар.*

ФӘС. 77

а Чх 19:18
2Иш 22:8
б Нә 9:10, 11
һб 3:15
в Чх 13:21
36 78:52
г Әш 63:11
һв 7:35, 36

ФӘС. 78

ф 1См 25:1
д Мс 1:5, 6
Мт 13:34, 35
е Чх 13:8
36 44:1
ө Гн 4:9
Гн 6:6, 7
Гн 6:21
Гн 11:18, 19
Јш 4:6, 7
ж Әш 63:7
з 36 98:1
и Јр 18:19
Гн 6:6, 7
ы 36 71:17, 18
36 102:18
ј Гн 4:10
к Гн 4:9
36 103:2
к Гн 5:29

Сағ сүтун

а Чх 32:9
Гн 1:43
Гн 31:27
2Пд 17:13, 14
һә 20:18
һв 7:51
б 36 81:11, 12
Әр 7:24-26
в Гн 31:16
г 2См 13:8, 9
Нә 9:26
ф Гн 32:18
2См 13:12
36 106:21, 22
Әр 2:32
д Гн 4:34
Нә 9:10
е Сј 13:22
ө Чх 14:21, 22
Чх 15:8
ж Чх 13:21
Чх 14:20, 24
з Чх 17:6
Сј 20:11
36 105:41
Әш 48:21
1Кр 10:4
и Гн 8:14, 15
ы Гн 9:21, 22
36 95:8
Иб 3:16
ј 36 106:14
к Чх 16:8

8 Онда ата-бабалары кими
олмазлар.

Онлар кими дикбаш,
аси нәсил,^а

Үрәји сәбатсыз,^б

Аллаһа вәфасыз бир нәсил
олмазлар.

9 Әфраим оғуллары ох-ка-
манла јарагланса да,
Саваш мејданындан
кери гачдылар.

10 Аллаһын әһдини позду-
лар,^в

Гануну илә кетмәдиләр.^г

11 Онун ишләрини,
Онлара көстәрдији харигә-
ләри унутдулар.^ф

12 О, ата-бабаларынын көзү
өнүндә мөчүзәләр көс-
тәрди,^а

Мисир торпағында,
Суан дијарында.^в

13 Дәнизи јарыб онлар үчүн
јол ачды,

Сулар дивар кими дурду.^в

14 Онлара күндүз булудла,
Бүтүн кечәни шәфәг сачан
аловла јол көстәрди.^ж

15 Сәһрада гајалары јарды,
Онлара дојунча су ичирди,
санки, үммандан.^з

16 Сал гајадан су фишгыртды,
Сулар чај кими ахды.^и

17 Онлар исә даһа да чох кү-
наһ етдиләр,

Һагг-Таалаја гаршы гијам
галдырдылар сәһрада.^ы

18 Гәлбләриндә Аллаһы
сынадылар,^й

Тамарзы галдыглары тәам-
лары тәләб етдиләр Он-
дан.

19 Аллаһын әлејһинә даны-
шыб дедиләр:

«Мәкәр Аллаһ бу чөл-бија-
банда сүфрә ача биләр?»^к

- 20 Бах! О, гајаја вурду,
Сулар ахды, селләр
дашды.^a
Женә дедиләр:
«Бәс чөрәк дә верә биләр?
Халгы үчүн әт јетирә би-
ләр?»^b
- 21 Јеһова буну ешидәндә
јаман һирсләнди,^a
Од аловланды^г Јагуба
гаршы.
Онун Исраилә гәзәби күк-
рәди.^f
- 22 Чүнки Аллаһа инанмады-
лар,^d
Онун гуртулуш күчүнә
етибар етмәдиләр.
- 23 О, булудлу самаја әмр етди,
Көјләрин гапыларыны
ачды.
- 24 Онлара көјләрин тахылы-
ны верди,
Манна жағдырды ки, јесин-
ләр.^e
- 25 Инсан гүдрәттилерин^{*a}
чөрәјини једи,
Аллаһ онлара дојунча
јемәк көндәрди.^ж
- 26 Көјләрдә шәрг күләји
әсдирди,
Гүввәти илә чәнуб күләји
ојатды.^з
- 27 Әти онларын үзәринә
тоз кими жағдырды,
Гушлар дәниз гуму гәдәр
иди.
- 28 Онлары дүшәркәнин
ортасына,
Чадырларын һәндәвәринә
төкдү.
- 29 Једиләр, боғазларына
дүртдүләр.
Үрәкләри истәјән һәр шеји
онлара верди,^и
- 30 Амма һәлә иштаһаларыны
дојуздурмамыш,

78:25 * Јахуд мәләкләрин.

ФӘС. 78

- a Чх 17:6
б Чх 16:3
в Сј 11:10
г Иб 12:29
Ғ Сј 11:1
д 36 106:24
Иб 3:10
Јд 5
е Чх 16:14, 35
Чх 16:31, 32
Сј 11:7
Гн 8:3
Јһ 6:31
1Кр 10:2, 3
ө 36 103:20
ж Чх 16:12
з Сј 11:31-34
и Сј 11:19, 20

Сағ сүтун

- a Сј 11:10
б Сј 11:34
в Сј 14:2-4
Сј 25:3
1Кр 10:8-10
г Чх 16:15
Гн 8:14, 15
Ғ Сј 14:29, 35
Гн 2:14
д Сј 21:7
Һк 4:3
е Гн 32:4
ө Чх 6:6
ж 36 95:10
Иб 3:10
з Гн 31:20
Әр 31:32
и Чх 34:6
Сј 14:18
Һә 9:31
ы Сј 14:19, 20
Әр 30:11
Мрс 3:22
ј Һә 9:27
Әш 48:9
Һә 20:9
к 36 103:14
к Сј 14:11

- Лохмалары һәлә ағызла-
рында икән,
31 Онлара гаршы Аллаһын
гәзәби галхды,^a
Онларын пәһләванларыны
өлдүрмәјә башлады,^б
Исраилин чаһыл оғулла-
рыны јерә сәрди.
32 Бунула белә, күнаһдан
әл чәкмәдиләр,^в
Онун харигүладә ишләри-
нә иман кәтирмәдиләр.^г
33 Буна көрә онларын күнлә-
рини кәсди, нәфәс кими,^Ғ
Өмүрләрини нагафил дәһ-
шәтләрлә сона јетирди.
34 Һәр дәфә Аллаһ онлары гы-
ранда Ону ахтардылар,^д
Гајыдыб Ону арадылар.
35 Јадларына дүшүрдү ки,
Аллаһдыр онларын
гајасы,^е
Аллаһ-Тааладыр
онларын хилсакары.^ө
36 Додағлары илә Ону алдат-
маға чалышдылар,
Дилләри илә Она
јалан данышдылар.
37 Үрәкләри Она
бағлы дејилди,^ж
Онун әһдинә вәфа етмәди-
ләр.^з
38 Амма О, мәрһәмәт көстә-
рирди,^и
Күнаһларындан кечирди,
онлары мәһв етмирди,^ы
Дәфәләрлә һирсини
боғурду,^ј
Гәзәбини там ојатмырды.
39 Унутмурду ки, онлар әтдән,
сүмүкдәндирләр,^к
Әсиб кери гајытмајан
күләк кимидирләр*.
40 Нечә дәфә сәһрада
Она аси олдулар,^к

78:39 * Дикәр вариант: руһ чыхыр вә кери гајытмыр.

- Бижабанда Ону
кэдэрлэндирдилэр.^a
- 41 Дөнэ-дөнэ Аллаһы
сынадылар,^b
Исраилин Мүгэддэсини
инчитдилэр.
- 42 Жада салмадылар
Онун күчлү элини,
Онлары дүшмэндэн
гуртардығы күнү,^b
- 43 Мисирдэ көстәрдији
эламәтлери,^c
Суан дижарындакы
мөчүзэлэрини.
- 44 Ахар сулар ичмели
олмасын дежэ,
Нил архларынын сујуну
нечэ гана чевирдијини
унутдулар.^f
- 45 Онлары көндәрдији моза-
ланлара јем етди,^d
Өлкәни виран гојмаг үчүн
гурбағалар көндәрди.^e
- 46 Экинләрини
ачкөз чәјирткәјэ,
Әлләринин зәһмәтини
чәјирткә сүрүсүнә
верди.^g
- 47 Үзүм тәнәкләрини
долу илә,
Энчир ағачларыны долу
дәнәләри илә мәнв етди.^ж
- 48 Јүк һејванларыны долујла,
Сүрүләрини илдырымла*
вурду.^з
- 49 Онларын үзәринә
аловлу гәзәб,
Һирс, һиддәт, бәла
јағдырды,
Фәлакәт мәләкләрини көн-
дәрди, алајларла.
- 50 Гәзәбинә јол ачды,
Чанларыны өлүмдән гур-
тармады,
Онлары азара дүчар етди.
- 51 Ахырда Мисирдәки
бүтүн илкинләри,

78:48 * Дикер вариант: *гыздырма илә.*

ФӘС. 78

a Әш 63:10
Еф 4:30
Иб 3:16

b Сј 14:22
Гн 6:16
36 95:8, 9

в Чх 14:30

г Гн 4:34
Нә 9:10
36 105:27-36

Ғ Чх 7:19

д Чх 8:24

е Чх 8:6

ө Чх 10:14, 15

ж Чх 9:23

з Чх 9:25

Сағ сүгун

a Чх 12:29
36 105:36

b 36 77:20
36 105:37

в Чх 14:20
Иб 11:29

г Чх 14:27
Чх 15:10

Ғ Чх 15:17
36 44:3

д Јш 24:12
36 44:2

е Јш 13:7

ө Нә 9:24, 25

ж Гн 31:16
Гн 32:15
Һк 2:11
2Иш 20:1
Нә 9:26

з 2Пд 17:15
Өр 44:23

и Гн 9:7
Һк 3:6

ы һш 7:16

ј Гн 12:2
Һк 2:2
Һз 20:28

к һк 2:12
1Иш 7:3

к һк 2:20

л Јш 18:1
1Иш 4:11
Өр 7:12

- Һамын чадырларындакы
илк өвладлары мәнв
етди.^a
- 52 Сонра халгыны сүрүтәк
орадан чыхартды,^b
Сүрүтәк апарды
сәһрада онлары.
- 53 Онлары асајишлә апарды,
Горху нәдири билмәдиләр,^b
Дүшмәнләрини исә
дәрјада гәрг етди.^c
- 54 Онлары мүгәддәс мәка-
нына,
Сағ әли илә фәтһ етдији
дағлыг бөлкәјә кәтирди.^f
- 55 Онларын гаршысындан
халглары бир-бир говду,^d
Ирс торпагларыны өлчү
ипи илә араларында бө-
лүшдүрдү,^e
Исраил гәбиләләрини өз
јурдларында мәсқунлаш-
дырды.^g
- 56 Онлар исә Аллах-Тааланы
сынамагдан, Она гаршы
чыхмагдан әл чәкмәди-
ләр,^ж
Онун өјүдләрини һеј гулаг-
ардына вурдулар.^з
- 57 Аталары кими дөнүклүк
етдиләр, хәјанәт етди-
ләр,^и
Етибарсыз чыхдылар,
ипи бошалмыш
камана бәнзәдиләр.^ы
- 58 Сәчдәкаһлары* илә
Ону гәзәбләндирдиләр,^ј
Ојма бүтләри илә Онун
һирсини ојатдылар.^к
- 59 Бунлары ешидән Аллах
бәрк һиддәтләнди,^к
Исраилдән тамамилә
үз дөндәрди.
- 60 Ахырда Шилодакы чады-
рыны,
Инсанлар арасында галды-
ғы чадыры тәрк етди.^л

78:58 * һәрфен: *јүксәкликләри.*

- 61 Күчүнүн нишаныны эсарэтэ көндәрди, Көзәллижини дүшмәнә тәслим етди.^a
- 62 Халгыны гылынчын габагына верди,^b Ирсинә гаршы гәзәбләнди.
- 63 Чаванларыны алов удду, Гызларына тој маһнысы охунмады.
- 64 Каһинләри гылынчдан кечирилди,^b Дул галан арвадлары көз јашы төкмәди.^f
- 65 О заман Јеһова, санки, јухудан ојанды,^f Санки, пәһләван^a шәрабын тәсириндән ајылды.
- 66 Дүшмәнләри кери атды,^e Онлары әбәдилки хар етди.
- 67 Јусифин чадырыны рәдд етди, Әфраим гәбиләсини сечмәди.
- 68 Јәһуда гәбиләсини, Севдији Сион дагыны сечди.^o
- 69 Мүгәддәс мөканыны көјләр кими,^ж Әбәдилик гојдуғу Јер кими даими бина етди.^з
- 70 Гулу Давуду сечди,^з Ону гојун ағылларындан көтүрдү,^ы
- 71 Јаныбалалы гојунларын ардындан көтүрдү, Халгы Јагубун, Ирси Исраилин үзәринә чобан гојду.^ј
- 72 Давуд да онлары садиг үрәклә отарды,^к Бачарыглы әли илә онлара рәһбәрлик етди.^к
- Асәфин мәзмуру.^л
- 79** Еј Аллах, халглар Сәнин мүлкүнә тәчәвүз етди,^к Мүгәддәс мәбәдини мурдар етдиләр,^н

ФӘС. 78

а 1Иш 4:21
1Иш 5:1
б 1Иш 4:2, 10
в 1Иш 2:33, 34
1Иш 4:11
г 1Иш 4:19
д 36 44:23
е 1Иш 42:13
ж 36 76:2
з 36 104:5
36 119:30
вз 1:4
и 1Иш 16:12, 13
ы 1Иш 17:15
ј 2Иш 6:21
2Иш 7:8
к 2Иш 8:15
1Пд 3:6
1Пд 9:4
1Пд 15:5
к 1Иш 18:14

ФӘС. 79

л 1См 25:1
м Чк 15:17
н 2Пд 24:12, 13
36 74:3, 7
Мрс 1:10

Сағ сүтүн

а 2Пд 25:9, 10
2См 36:17-19
Әр 52:13
б Әр 7:33
Әр 15:3
Әр 34:20
в Әр 16:4
Әр 16:4
г Гн 28:37
һз 36:4
д 36 74:1
36 85:5
Әш 64:9
е 2См 36:20, 21
ж Нә 9:34
з 36 69:17
Мрс 3:22
и 1См 16:35
ы Јш 7:9
1Иш 12:22
2См 14:11
36 115:1, 2
Әш 48:9
Әр 14:7
ј Јл 2:17
к Әр 51:35
һз 36:23
к Чк 2:23
Әш 42:6, 7

- Јерусәлими харабалыға чевирдиләр.^a
- 2 Гулларынын чәсәдини гушлара јем етдиләр, Садиг бәндәләринин әтини һејванлара вердиләр.^б
- 3 Јерусәлимин јан-јөрәсиндә ганларыны су кими ахыт-дылар, Чәсәдләри басдырмаға бир адам галмајыб.^в
- 4 Гоншуларымыз бизә ришхәнд едир,^г Бүтүн әр-әтраф бизи лага гојур, әлә салыр.
- 5 Јеһова, нә вахтадәк һирсли галачагсан? Әбәдиликми?^г Нә вахтадәк һиддәтин од тутуб јаначаг?^д
- 6 Гәзәбини Сәни танымајан халгларын, Адыны чағырмајан сәл-тәнәтләрин үзәринә јағ-дыр.^е
- 7 Чүнки Јагуб нәслинин ахырына чыхдылар, Ону јурдуну виранә гојдулар.^е
- 8 Нә олар, ата-бабаларымыз-зын күнаһына көрә бизи чәзаландырма.^ж Тәләс, бизә рәһм ет,^з Лап зәлил олмушуг.
- 9 Бизә јардым ет, еј хиласкар Аллаһымыз,^н Шанлы адын наминә. Адын наминә бизи гуртар, күнаһларымызы әфв ет.^ы
- 10 Нәјә көрә халглар: «Һаны онларын Аллаһы?» — десин?^ј Гој көзүмүз көрә-көрә бүтүн халглара мәлум олсун ки, Гулларынын ахыдылмыш ганы јердә галмајыб.^к
- 11 Мәһбусларын аһ-наләси дәрқаһына галхсын,^к

Өлүмэ мэхкум оланлары
күчлү элинлэ һифз ет*.^а

12 Гоншуларымызын Сэнэ ет-
дийи тәһгирләри^б

Једди гат башларына кә-
тир,^в еј Јеһова.

13 Онда биз, Сәнин халгын,
өрүшүнүн сүрүсү,^г
Әбәди Сәнэ шүкүр едәрик,
Мәдһини нәсилдән-нәслә
учалдарыг.^г

Дирижора. «Занбаглар» үчүн. Өјүд.
Асәфин мәзмуру.^д

80 Еј Исраилин Чобаны*,
ешит,

Сәнсэн Јусифи^е сүрү кими
апаран.^е

Еј кәррублар үзәриндә^д
тахтда отуран,^е

Шәфәг сач!

2 Әфраимин, Бинјаминин,
Мәнәссәнин өнүндә

Гүдрәтини ојандыр,^ж

Кәл, бизи гуртар.^з

3 Худаја, бизи әввәлки һалы-
мыза гајтар,^и

Үзүнүн нуруну үстүмүзә
сал, ничат тапаг.^и

4 Еј ордулар Аллаһы Јеһова,
нә вахтачан халгынын
дуасына ачыгланачаг-
сан?^и

5 Онларын көз јашыны
онлара чөрәк кими једи-
рирсэн,
Көзләринин горасыны
онлара о ки вар ичирдир-
сэн.

6 Елә едирсэн ки, гоншула-
рымыз үстүмүздә бәһсә
кирир,
Дүшмәнләримиз кефләри
истәдији кими бизи әлә
салыр.^к

7 Еј ордулар Аллаһы, бизи
әввәлки һалымыза гај-
тар,

79:11 * Дикәр вариант: *азад ет.* 80:1
* Лүгәтә бах. ^в Јәни Исраили. ^д Ди-
кәр вариант: *арасында.*

ФӘС. 79

а 36 102:19, 20

б 36 74:18

в Әр 12:14

г 36 74:1

36 95:7

36 100:3

г 36 145:4

Әш 43:21

ФӘС. 80

д 1См 25:1

е 36 77:20

Әш 40:11

Әр 31:10

Һә 34:12

1Бг 2:25

ө Чх 25:20, 22

1Иш 4:4

ж Әш 42:13

з Әш 25:9

и 36 85:4

Мрс 5:21

ы Сј 6:25

36 67:1, 2

ј 36 74:1

36 85:5

Мрс 3:44

к 36 44:13

36 79:4

Сағ сүтун

а 36 80:3, 19

б Әш 5:7

в 36 44:2

36 78:55

Әр 2:21

г Чх 23:28, 30

Јш 24:12, 13

1Пд 4:25

г Јр 15:18

Чх 23:31

1Пд 4:21

36 72:8

д Әш 5:5

е На 2:2

ө 2Пд 18:9

2Пд 24:1

2Пд 25:1

2См 32:1

Әр 39:1

ж Әш 63:15

з Әш 5:7

Әр 2:21

и Чх 4:22

Әш 49:5

ы 36 79:5

Әр 52:12, 13

ј 36 89:20, 21

к 36 80:7

Үзүнүн нуруну үстүмүзә
сал, бизи гуртар.^а

8 Үзүм тәнәјини^б
Мисирдән кәтирдин,

Ону әкмәк үчүн
халглары говдун.^в

9 Торпағы тәмизләдин ки,
О көк атсын,
өлкәни бүрүсүн.^г

10 Көлкәси дағларын үстүнү,
Будаглары Аллаһын
сидр ағачларыны өртүб.

11 Гол-будағы дәнизәдәк,
Шахәләри чаја* гәдәр ча-
тыб.^г

12 Онун даш диварларыны
нә үчүн учурдун?^д

Нә үчүн јолдан кечән
һәр кәс әл атыб
мејвәсини дәрир?^е

13 Мешә габаны тәнәји јејиб
мәһв едир,

Чөлүн һејванлары
онунла бәсләнир.^е

14 Еј ордулар Аллаһы,
нә олар, дән,

Көјләрдән һалына бах,
Гејдинә гал бу тәнәјин,^ж

15 Сағ элинлә әкдијин фида-
нын.^з

Өзүн үчүн күчләндирдијин
пөһрәјә нәзәр сал.^и

16 Ону сындырыб
ода атырлар.^и

Үзүнүн зәһминдән
мәһв олурлар.

17 Гој элин сағында дуранын,
Өзүн үчүн күчләндирдијин

бәшәр оғлунун
үзәриндә олсун.^ј

18 Биз Сәндән дәнмәјәчәјик,
Бизи јашат ки,

Сәнин адыны чағыраг.

19 Еј ордулар Аллаһы Јеһова,
бизи әввәлки һалымыза
гајтар,

Үзүнүн нуруну үстүмүзә
сал, ничат тапаг.^к

80:11 * Фәрат чајы.

Дирижора. Киттит* үчүн.
Асафин мээмуру.^a

81 Гүдрәтли Аллаһымыза^b севинч сәдалары учал- дын,

Ягубун Аллаһына
зәфәр һарајы жүксәлдин!

- 2 Маһны сәси учалдын,
әлинизә гавал,
Хош авазлы чәнк,
телли аләт көтүрүн.
- 3 Ај тәзәләнәндә,
ај бәдирләнәндә,
Бајрам етдијимиз күн
шејпур чалын.^ә
- 4 Бу, Исраилдә гајдадыр,
Ягубун Аллаһынын
һөкмүдүр.^ҕ
- 5 Худаваңд Мисирин
үзәринә кедәндә^ґ
Буну Јусифә бир нишан
кими вермишди.^д
Мән орада намәлум бир
сәс ешитдим:
- 6 «Чијиндән жүкү
көтүрдүм,^ө
Әлләри сәбәтдән
азад олду.
- 7 Дара дүшәндә Мәни чағыр-
дын, сәни гуртардым,^ө
Шимшәк кизләнән јердән
сәнә һај вердим.^ж
Мәриба суларында
сәни сынадым.^з (Селәһ)
- 8 Ешит, еј халгым, сәнә гар-
шы шәһадәт едәчәјәм,
Каш Мәни динләјјдин,
еј Исраил.^и
- 9 Аранызда өзкә аллаһ
олмамалыдыр,
Јад аллаһа сәчдә
етмәмәлисиниз.^ы
- 10 Сәнин Аллаһын Мәнәм,
Јеһова,
Сәни Мисирдән чыхаран
Аллаһ.^ј

81:Мүг * Лүҕәтә бах.

ФӘС. 81

а 1См 25:1
б 36 28:8
в Чх 23:16
Сј 10:10
Сј 29:1
г Ль 23:23, 24
ґ Чх 12:12
д Чх 12:14
е Чх 1:13, 14
Чх 6:6
ө Чх 14:10, 13
36 91:15
ж Чх 19:16, 19
з Чх 17:6, 7
и Чх 15:26
ы Чх 20:2-5
Гн 6:13, 14
ј Гн 5:6

Сағ сүтун

а Гн 32:13, 14
б Чх 32:1
Гн 32:15
в Әр 7:23, 24
Әр 11:7, 8
Мм 6:16
г Гн 32:29
ґ Гн 5:29
Әш 48:17, 18
д Сј 14:9
е 36 147:14
ө Гн 32:13, 14

ФӘС. 82

ж 1См 25:1
з 2См 19:6
и Чх 18:21, 22
36 82:6
Јһ 10:34, 35
ы Ль 19:15
Вз 5:8
ј Гн 1:16, 17
2См 19:7
Мс 18:5
к Гн 24:17
к Әр 22:3
л Мм 3:1

АҒзыны кениш ач,
сәни дојурум.^а

- 11 Амма халгым
сәсими ешитмәди,
Исраил Мәнә бојун әјмәди.^б
- 12 Мән дә онлары үрәклә-
ринин инадына бурах-
дым ки,
Өз билдикләрини етсин-
ләр.^в
- 13 Каш халгым Мәнә
гулаг асајды,^ґ
Исраил јолларымла
кедәјди!^ґ
- 14 Онда дүшмәнләрини
тез рам едәрдим,
Әлими јағыларын
үзәринә галдырардым.^д
- 15 Јеһоваја нифрәт едәнләр
кәлиб гаршысында
јерә дөшәнәчәк.
Онларын һалы әбәдијән
белә олачаг.
- 16 О, сәни ән јахшы буғда илә
бәсләјәчәк,^ө
Гајадан чыхан балла доју-
рачаг».^ө
Асафин мээмуру.^ж
- 82 Аллаһ илаһи мәчлисдә
јерини тутур.^з
О, илаһлар арасында
мүһакимә апарыр:^и
- 2 «Нә вахтадәк инсафсыз-
лыгла мүһакимә едәчәк-
синиз?»^ы
Писләрин тәрәфини тута-
чагыныз?! (Селәһ)
- 3 Сиз мәзлуму, јетими
мүдафиә един,^к
Фағыр-фүгәраја
әдаләт көстәрин.^к
- 4 Мәзлуму, касыбы
хилас един,
Онлары шәр адамын
әлиндән гуртарын».
- 5 Онлар исә билмирләр,
дәрк етмирләр,^л

Зүлмәт ичиндә кәзирләр.
 Јерин тәмәлләри
 ләрзәә кәлир.^а

- 6 «Демешәм:
 “Сиз илаһларсыныз”,^б
 һамыныз һагг-Тааланын
 оғулларысыныз.^в
- 7 Һејһат, һамы кими
 сиз дә өләчәксиниз,^г
 Башга башчылар кими јы-
 хылачагысыныз!”^г
- 8 Галх, еј Аллаһ,
 дүнјаја һөкм кәс,^ф
 Чүнки бүтүн халглар
 Сәнин мүлкүндүр!

Асәфин мәзмуру.^а

- 83** Нә олар, еј Аллаһым,
 сүкут етмә.^б
 Сусма Илаһи, сәссиз галма!
 2 Бах, дүшмәнләр күкрәјир,^в
 Сәнә нифрәт едәнләр
 ловғаланыр.
 3 Халгына гаршы
 фитнә-фәсад гурурлар,
 Эвиз бәндәләринә
 гәсд һазырлајырлар.
 4 Дејирләр: «Кәлин бу халгы
 јер үзүндән силәк,^ж
 Исраилин ады бир дә
 дилә кәлмәсин».
 5 Сәнә гаршы
 иттифаг бағлајыблар,
 Јекдил олуб
 мәшвәрәтләширләр:^з
 6 Әдумун вә Исмајыл оғулла-
 рынын чадырлары,
 муабиләр^д, һәчәриләр^д,
 7 Кебал, Әмун^д вә Әмалик,
 Филишт^д вә бүтүн
 Сур^д чамааты.
 8 Ашшур^д да онлара гошул-
 муш,
 Лут оғуларына^д
 дәстәк олмушлар. (Селаһ)

82:6 * Јахуд аллаһ кимисиниз. # Лү-
 фәтдә «Аллаһын оғлу» ифадәсинә бах.
 83:8 * Јәни 6, 7-чи әјәләрдә ады чәкилән
 муабиләрә вә әмуниләрә.

ФӘС. 82

а 36 11:3
 Мс 29:4
 б Јһ 10:34, 35
 1Кр 8:5
 в 36 49:12
 г 36 146:3, 4
 ф 36 96:13

ФӘС. 83

д 2См 20:14
 е 36 28:1
 ө 36 2:1, 2
 ж Чх 1:8-10
 2См 20:1
 Әс 3:6
 з 2Иш 10:6
 Әш 7:2, 5
 и 2См 20:1, 10
 ы 1См 5:10
 ј Әр 49:2
 к Чх 15:14
 36 60:8
 к Ам 1:9
 л 2Пд 17:5
 м Јр 19:36-38
 Гн 2:9

Сағ сүтүн

а һк 8:10, 12
 б һк 4:2, 7, 15
 в Јш 17:11
 г һк 7:25
 ф һк 8:21
 д Әш 17:13
 е 36 144:5
 На 1:6
 ө Әш 30:30
 ж 36 11:6
 з Чх 6:3
 36 68:4
 Әш 42:8
 Әш 54:5
 и 36 59:13
 36 92:8
 Дн 4:17

ФӘС. 84

ы 2См 20:19
 ј 36 27:4
 36 43:3
 36 46:4
 к 36 42:1, 2
 36 63:1, 2

- 9 Мәдјәнә етдијини,^а
 Гишон вадисиндә Сисара
 вә Јавинә етдијини
 онларын башына кәтир.^б
- 10 Онлар Ејн-Дорда^в
 мәһв едилди,
 Торпагда пејин олдулар.
- 11 Әсилзәдәләрини Өрәб вә
 Зәәб кими ет,^г
 Бүтүн рәһбәрләри Зәба вә
 Салмун кими олсун.^ф
- 12 Чүнки онлар демешдиләр:
 «Кәлин Аллаһын мәскәни-
 ни әлә кечирәк».
- 13 Еј Аллаһым, онлары совру-
 лан тикан комасына,
 Күләјин сүпүрдүјү
 саман чөпүнә чевир.^д
- 14 Јанғын мешәни
 јандырдығы кими,
 Алов дағлары
 гарсыдығы кими,^ө
- 15 Онлары туфанынла гов,^ө
 Гасырғанла дәһшәтә сал.^ж
- 16 Онларын үзүнү
 шәрәфсизлијә бүрү ки,
 Сәнин адыны ахтарсынлар,
 еј Јеһова.
- 17 Гој әбәдилик рүсвај олуб
 горхуја дүшсүнләр,
 Рәзил олуб мәһв олсунлар.
- 18 Гој инсанлар билсин ки,
 ады Јеһова олан Сән,^з
 Дүнјада тәк Сән учасан*.^з
 Дирижора. Киттит* үчүн.
 Гарун оғуларынын мәзмуру.^ж
- 84** Еј ордулар Аллаһы
 Јеһова,
 Әзәмәтли мәскәнин
 нечә дә көзәлдир!^д
- 2 Бүтүн варлығым
 Јеһованын һәјәтләринин
 һәсрәтиндәдир,^к
 һәсрәтдән саралыб-солму-
 шам.

83:18 * Јахуд һагг-Тааласан. 84:Мүр
 * Лүғәтә бах.

Үрәјим, вүчудум вар олан
Аллаһа севинч сәдалары
учалдыр.

- 3 Еј ордулар Аллаһы Јеһова,
еј Падушәһым, Аллаһым,
Сәнин мөһтәшәм гурбанка-
һынын јанында
Гушлар белә, мәскән та-
пыр,
Гарангушлар јува гурур,
Балаларыны орада бәслә-
јир.
- 4 Нә хошбәхтдир
евиндә јашајанлар!^а
Һеј Сәнә алгыш дејирләр.^б
(*Selah*)
- 5 Сәндән гүввәт алан инсан,^в
Евинә кедән јоллара көнүл
бағлајан инсан нә хош-
бәхтдир!
- 6 Бака дәрәсиндән кечәндә,
Ораны чешмәли бир мәка-
на дөндәрир,
Илк јағыш да ораны
бәрәкәтлә өртүр*.
- 7 Онлар јеридикчә
күчләри артар,^г
Һәр бири Сиона,
Аллаһын һүзуруна кәләр.
- 8 Еј ордулар Аллаһы Јеһова,
нә олар, дуамы ешит,
Динлә, еј Јагубун Аллаһы.
(*Selah*)
- 9 Мәш етдијинин үзүнә бах,^д
Бах, еј сипәримиз,^е
еј Аллаһымыз*.
- 10 Сәнин һәјәтиндә кечән
бир күнү,
Өзкә јердә кечирдијим
мин күнә дәјишмәрәм.^ө
Аллаһын евинин
кандарында дурмаг
Шәр адамын чадырында
јашамагдан гат-гат јах-
шыдыр.

84:6 * Дикөр вариант: усад бәрәкәтә
бүрүнүр. 84:9 * Дикөр вариант: сипә-
римизә бах, еј Аллаһ.

ФӘС. 84

а 36 23:6
36 65:4
б 1См 25:7
36 150:1
в 36 28:7
г 36 18:32
Өш 40:29-31
Һб 3:19
ф 1Иш 2:10
д Јр 15:1

е 36 26:8
36 27:4
36 43:3, 4

Сағ сүгүн

а 36 27:1
Өш 60:19, 20
б Гн 33:29
2Иш 22:3
36 144:2
в 36 34:9
36 37:18
г 36 146:5
Өр 17:7

ФӘС. 85

ф 2См 20:19
д Лв 26:42
Јл 2:18
е Үз 2:1
Өр 30:18
Һә 39:25
ө Өр 50:20
Ми 7:18
ж 36 103:9
Өш 12:1
з 36 80:3, 4
и 36 74:1
36 79:5
ы Үз 3:11
Өр 33:10, 11
ј Мрс 3:22

к Өш 57:19

к Гн 8:17, 18
36 78:7

- 11 Јеһова Аллаһ күнәшим-
дир,^а сипәримдир,^б
О лүтф көстәрәр вә
шан-шөһрәт бәхш едәр.
Камиллик јолунда јеријән-
ләрдән Јеһова јахшылы-
ғыны әсиркәмәз.^в
- 12 Еј ордулар Аллаһы Јеһова,
Нә хошбәхтдир
Сәнә күвәнән адам!^г
Дирижора.
Гарун оғуллерынын мәзмуру.^д
- 85** Өз өлкәнә лүтф көстәр-
дин,^е еј Јеһова,
Јагубун әсир өвладларыны
кери гајтардын.^ө
- 2 Халгынын тәгсирини
бағышладын,
Бүтүн күнаһларыны
әфв етдин.^з (*Selah*)
- 3 Сән бүтүн һиддәтини
сахладың,
Шиддәтли гәзәбини
јатырдын.^ж
- 4 Еј хиласкарымыз Аллаһ,
бизи кечмиш күнләримиз-
зә гајтар,
Даһа бизә ачыгланма.^з
- 5 Бизә сонсузадәк һирсләнә-
чәксән?^и
Гәзәбини нәсилдән-нәслә
узадачагсан?
- 6 Мәкәр бизи дирчәлтмәјә-
чәксән ки,
Халгын Сәндә севинч тап-
сын?^й
- 7 Бизә мәһәббәтини көстәр,
еј Јеһова,^ј
Бизә гуртулуш бәхш ет.
- 8 Јеһова Аллаһын сөзләри-
ни динләјәчәјәм,
О, Өз халгына, садиг бән-
дәләринә сүлһ барәдә да-
ньшачаг,^к
Тәки онлар јенә дә
дикбаш олмасынлар.^к
- 9 Онун ештишәми
өлкәмиздә јашасын дејә,

Вердији гуртулуш Ондан
горханлара жахындыр.^а

- 10 Мәһәббәтлә сәдагәт
көрүшәчәк,
Саләһликлә сүлһ
өпүшәчәк.^б
- 11 Сәдагәт јердән чүчәрәчәк,
Доғрулуғ көјләрдән
бојланачаг.^в
- 12 Јеһова да немәт верәчәк,^г
Торпағымыз мәһсулуну
битирәчәк.^д
- 13 Саләһлик Онун өнүндә
кедәчәк,^е
Аддымлары үчүн
чығыр ачачаг.

Давудун дуасы.

- 86** Динлә мәни, еј Јеһова,
мәнә һај вер,
Ахы мәзлумама, јазығам.^о
- 2 Нә олар, чанымы гору,
мән ки садигәм.^п
Сәнә күвәнән бу бәндәни
гуртар,
Ахы Сәнсэн мәним
Аллаһым.^к
- 3 Бүтүн күнү Сәни
чағырырам,^з
Еј Јеһова, мәнә лүтф
көстәр.^и
- 4 Гулунун көнлүнү севин-
дир, еј Јеһова,
Сәнә үз тутмушам.
- 5 Еј Јеһова, кәрамәтлисән,^л
бағышлајансан,^м
Сәни чағыранлара гаршы
мәһәббәтин болдур.^н
- 6 Дуамы динлә, Јеһова,
Нә олар, јалварышыма
нәзәр сал.^к
- 7 Дар күнүмдә
Сәни чағырырам,^п
Билирәм, Сән мәни
чавабсыз гојмазсан.^к
- 8 Еј Јеһова,
аллаһлар арасында
Сәнин кимиси јохдур,^к

ФӘС. 85

а Өш 46:13
б 36 72:3
в Өш 32:17
г Өш 26:9
д Өш 45:8
е 36 84:11
ж 1:17
з Лә 26:4
и 36 67:6
к Өш 25:6
л Өш 30:23
м 36 89:14

ФӘС. 86

е 36 34:6
ж Өш 66:2
з 36 37:28
и 2См 16:9
к 36 25:5
л 36 57:1
м 36 25:8
н 36 145:9
о Лк 18:19
п Өш 55:7
к Мк 7:18
л 36 130:7
м 36 17:1
н 36 18:6
о 36 116:1
п Чк 15:11
к 36 96:5
л Кр 8:5, 6

Сағ сүтүн

а Гн 3:24
б 36 104:24
в Өш 2:2, 3
г 3к 14:9
д Вһ 7:9, 10
е Вһ 15:4
ж 36 72:18
з Дн 6:27
и Гн 6:4
к 36 83:18
л Өш 44:6
м 1Кр 8:4
н 36 27:11
о 36 119:33
п 36 143:8
к Өш 54:13
л е 36 43:3
м Өв 12:13
н Өр 32:39
о Мт 22:37
п Өј 33:28
к 36 56:13
л 36 116:8
м и 2Иш 15:12
н 36 10:4
о 36 54:3
п ј Чк 34:6
к На 9:17
л Јн 4:2
м к 36 25:16
н к 36 28:7

Әмәлләринин
тајы-бәрабәри јохдур.^а

- 9 Хәлг етдијин бүтүн
халглар
Һүзуруна кәлиб өнүндә
сәчдә едәчәк, еј Јеһова,^б
Сәни адыны мәдһ едәчәк.^в
- 10 Чүнки бөјүксән,
харигәләр јарадырсан,^г
Јалныз Сәнсэн Аллаһ!^д
- 11 Јеһова, мәнә Өз јолунда
тәлим вер,^е
Һәгигәтиндә аддымлајым.^о
Үрәјими бүтөв ет ки,
адындан горхум.^п
- 12 Јеһова Аллаһым,
бүтүн гәлбимлә
Сәни учалдырам,^к
Әбәдијән адыны
мәдһ едәчәјәм,
- 13 Чүнки мәнә бәсләдијин мә-
һәббәт бөјүкдур,
Чанымы Мәзарын* дибин-
дән азад етдин.^з
- 14 Еј Аллаһым, гүррәлиләр
әлејһимә галхыр,^и
Залымлар дәстәси
чаныма гәсд едир,
Сәни сажыр онлар.^л
- 15 Амма Сән, еј Јеһова,
рәһмли, мәрһәмәтли
Аллаһсан,
Сәбирлисән, мәһәббәтин,
сәдагәтин болдур.^м
- 16 Мәнә тәрәф дән,
мәнә лүтф көстәр.^н
Нә олар, бу бәндәнә
гүввәт вер,^к
Кәнизинин оғлуну
хилас ет.
- 17 Кәрамәтиндән
мәнә бир нишан вер,
Гој мәнә нифрәт едәнләр
буну көрүб утансын.
Чүнки, еј Јеһова,
јардымчым, тәсәллим
Сәнсэн.

Гарун оғулларынын мазмуру.^а

87 Мүгәддәс дағлар
Аллаһын шәһәринин
тәмәлидир.^б

2 Жагубун бүтүн чадырла-
рындан чох

Сион дарвазалары
Јеһоваја эзиздир.^в

3 Еј Аллаһын шәһәри,
сәни тәриф едирләр.^г
(*Селәһ*)

4 Мәни таныјанлар сырасын-
да Раһабын*^д,^е Бабилин
адыны чәкәрәм,

Филишт, Сур, Куш да
бу сырададыр.

Дејәчәкләр: «Бунлар
Сионда доғулуб».

5 Сион барәдә исә дејиләчәк:
«Бунларын һәр бири
орада доғулуб».

Һагг-Таала ону бәркидәчәк.

6 Јеһова халғлары сијаһыја
аланда:
«Бу да орада доғулуб», —
дејә бәјан едәчәк. (*Селәһ*)

7 Мүғәнниләр^а, һалај вуруб
рәгс едәнләр:^б

«Бүтүн чешмәләрим
сәндәдир»,^в — дејәчәк.

Гарун оғулларынын мазмуру.^ж
Дирижора. Маһалат* үслубунда.
Нөвбә илә охумағ үчүн.
Әзраһлы Һиманын^з Маскили*.

88 Јеһова, еј гуртулушумун
Аллаһы,^а

Күндүзләр

Сәнә јалварырам,

Кечәләр

һүзуруна кәлирәм.^б

2 Гој дуам Сәнә јетишсин,^в
Гулағыны фәрјадыма
сары әј.^г

3 Дәрд-бәлә әлиндән
тәнкә кәлмишәм,^д

ФӘС. 87

а 2См 20:19

б 3б 48:1

в 3б 78:68
3б 132:13

г 3б 48:2
Әш 60:14

д 3б 89:10
Әш 30:7

е 1См 15:16

ж 3б 150:4

з 3б 46:4

ФӘС. 88

ж 2См 20:19

з 1Пд 4:30, 31
1См 2:6

и 3б 27:9
Әш 12:2

ы 3б 22:2

ј 1Пд 8:30

к 3б 141:1

к 3б 71:20

Сағ сүтүн

а Әш 38:10

б 3б 143:7

в 3б 31:12

г 3б 90:7
3б 102:10

д Өј 19:13, 19
3б 31:11
3б 142:4

е Өј 17:7
3б 42:3
Мрс 3:49

ж 3б 55:17

з Өј 14:14
3б 115:17
Әш 38:18

и Вә 2:16
Вә 8:10
Вә 9:5

к 3б 46:1

Чаным Мәзарын* канда-
рындадыр.^а

4 Гәбрә дүшәнләрин арасын-
да сајылырам,^б

Бичарә адам олмушам,^в

5 Гәбирдә јатан гәтл олун-
мушлар кимијәм.

Елә бил, мәни өлүләрин

арасында атыб кедибләр,

Артыг јада салмадығын,

Гајғындан мәһрум олмуш-
ларын арасында.

6 Мәни ән дәрин гәбрә
гојмусан,

Зүлмәтә, дибсиз гујуја

гәрг етмисән.

7 Гәзәбин бүтүн ағырлығы
илә үстүмә чөкүб,^г

Сәрт далғаларынла мәни
вуруб јыхырсан. (*Селәһ*)

8 Дост-танышы мәнән
узаглашдырмысан,^д

Онларда мәнә гаршы
икраһ ојатмысан.

Мәһбусам, һеч јана
чыха билмирәм.

9 Чәкдијим әзаблардан
көзүмүн нуру сөнүб.^е

Еј Јеһова, бүтүн күнү

Сәни чағырырам,^в

Әлләримә Сәнә ачмышам.

10 Мәкәр харигәләрини
өлүләрә көстәрәчәксән?

Мәкәр ачиз өлүләр галхыб

Сәни мәдһ едәчәк?^з

(*Селәһ*)

11 Мәкәр мәһәббәтин гә-
бирдә,

Сәдагәтин торпағ алтында
бәјан едиләчәк?

12 Мәкәр мөчүзәләрин зүл-
мәтдә,

Әдаләтин унутулмушлар
дијарында билинәчәк?^и

13 Јенә дә, еј Јеһова, Сәндән
имдад диләјирәм,^к

87:4 * Еһтимал ки, Мисир. 88:Мүр

* Лүғәтә бах.

88:3 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

Дуам хэр сэхэр
дэркаһына галхыр.^а

- 14 Ахы ниэ мэни Өзүндэн кэ-
нар едирсэн, еј Јехова?^б

Ахы ниэ мэндэн
үз дөндэрирсэн?^в

- 15 Ушаглыгдан мээлүмам,
Өлүмүн бир аддымлыгын-
дајам,^г

Вердијин зүлмлөрдэн
кејләшиб галмышам.

- 16 Аловлу гэээбин
башымдан басыр,^д
Ваһимэли ишлэрин
мэни мөһв едир.

- 17 Сел сулары кими этрафы-
мы бүрүјүр бүтүн күнү,
Һэр тэрэфдэн* үстүмэ кэ-
лир.

- 18 Достуму, јолдашымы
мэндэн узаглашдырдын,^е
Зүлмэт олуб һәмдэмим.

Эзраһлы Итанын^о Маскили*.

- 89** Јехованын мөһөббэтини
даим нэгмэлөрдэ
тэрэннүм едэрэм.
Дилим Сэнин сэдэгэтини
бүтүн нэсиллэрэ бөјан
едэчэк.

- 2 Дејирэм: «Мөһөббэтин
эбэди дурачаг.^о

Сэдэгэтини көјлөрдэ
бэргэрар етмисэн».

- 3 Сэн дедин: «Сечдијим гу-
лумла эһд бағламышам,^ж
Гулум Давуда
анд ичмишэм:^з

- 4 “Өвладыны* эбэдилик
бэргэрар едэчэјэм,^и
Тахтыны гурачагам,
нэсиллэр боју дурачаг”»,^л
(Селәһ)

- 5 Еј Јехова, көјлөр
харигэлэрини мэдһ едир,

88:17 * Дикер вариант: *һамысы бир-
дөн.* 89:Мүг* Лүгөтө бах. 89:4 * Һөр-
фөн: *тохумуну.*

ФӘС. 88

а 36 55:17
36 119:147
б 36 43:2
в Әј 13:24
36 13:1
г Әј 17:1
д 36 102:10
Әј 19:13
36 31:11
36 38:11
36 142:4

ФӘС. 89

е 1Пд 4:30, 31
1См 2:6
ө 1См 16:41
Әш 54:10
ж 2Иш 7:8
1Пд 8:16
Лк 1:32, 33
з 36 132:11
Һз 34:23
Һш 3:5
Јһ 7:42
и 1См 17:11
Вһ 22:16
ы 2Иш 7:12, 13
Иб 1:8

Сағ сүтүн

а 36 40:5
36 71:19
б Әј 38:7
в Әш 6:2, 3
г Дн 7:9, 10
д 1Иш 2:2
36 84:12
д Гн 32:4
е Әр 31:35
ө 36 65:7
36 107:29
ж Әш 30:7
з Чх 14:26
Чх 15:4
и Чх 3:20
Гн 4:34
Лк 1:51
ы 1Кр 10:26
ј 1См 29:11
36 50:12
к Јш 19:22, 23
к Гн 3:8
Јш 12:1
л Чх 6:6
м Чх 13:3
н 36 44:3
о Гн 32:4
36 71:19
Вһ 15:3
е Чх 34:6
Әр 9:24
л Сј 10:10
36 98:6

Мүгөддәсләр мөчлисиндә
сэдэгэтини.

- 6 Көјлөрдә Јехованын тајы-
бәрабәри вармы?^а

Аллаһ оғуллаарындан*^б һан-
сы бири Јеховаја бәнзәр?

- 7 Мүгөддәсләр мөчлисиндә
Аллаһа еһтирам вар,^в

О, дөврәсиндә оланлар
үчүн бөјүкдүр, зәһмли-
дир.^г

- 8 Еј ордулар Аллаһы Јехова,
Еј Јаһ, Сәндәки күч
кимдә вар?^д

Сэдэгэтин этрафыны
бүрүјүб.^е

- 9 Күкрәјән дәнизи
рам едирсэн,^ө

Габаран далғалары
јатырырсан.^ө

- 10 Сән Раһабы*^ж эзиб
леш етдин,^з

Гүввәтли голунла дүшмән-
ләри пәрән-пәрән сал-
дын.^и

- 11 Көјләр дә Сәниндир,
јер дә Сәнин,^л

Јер үзүнү, ону долдуран
һәр шеји Сән јаратмысан.^л

- 12 Шималы да, чәнубу да
јарадан Сәнсэн,

Табур^к вә Һәрмун^к севинч-
дән чошуб адыны
мэдһ едир.

- 13 Сәнин голун гүввәтлидир,^н
Әлин күчлүдүр,^м
Сағ элин учадыр.^н

- 14 Доғрулуғ вә адаләт
тахтынын тәмәлидир,^о
Мөһөббәтлә сэдәгәт
өнүндә дурур.^ө

- 15 Шадлығ сәси билән халғ
нә бәхтијардыр!^п
Онлар үзүнүн нурунда је-
ријир, еј Јехова.

89:6 * Јахуд мөлөклөрдөн. 89:10 * Еһ-
тимал ки, Мисир, јахуд фирон.

- 16 Адын онлара севинч
бэхш едир кечэ-күндүз,
Эдалэтинлэ жүксэлирлэр.
- 17 Чүнки гүввэтлэринин тачы
Сэнсэн.^а
Лүтфүн күчүмүзү учал-
дыр*.^б
- 18 Галханамыз Јеһовадан-
дыр,
Бизэ падшаһы верэн Ис-
раиллин Мүгэддэсидир.^в
- 19 О заман садиг бэндэлэри-
нэ вәһјдэ сөјләдин:
«Бир икидэ
гүввэт вермишэм,^г
Халгын арасындан сечди-
јими жүксэлтмишэм.^г
- 20 Гулум Давуду тапыб^д
Мүгэддэс јағымла
мәш етмишэм.^е
- 21 Әлим она дајаг олачаг,^е
Голум она гүввэт верәчәк.
- 22 Неч бир дүшмән ондан хә-
рач ала билмәјәчәк,
неч бир шәр адам она
зүлм етмәјәчәк.^ж
- 23 Өнүндән дүшмәнлэрини
дармадағын едәчәјәм,^з
Она нифрәт едәнлэри
вуруб јыхачағам.^з
- 24 Сәдагәтим, мәнәббәтим
онунладыр,^и
Гүдрәти адымла жүксәл-
чәк.
- 25 Онун әлини* дәнизләрин,
Сағ әлини чајларын
үзәринә гојачағам.^и
- 26 О, Мәни: “Сән Атамсан,
Аллаһымсан, хиласкар
гајамсан”, — дејә чағыра-
чаг.^и
- 27 Мән дә ону илк оғул,^к
Дүнјанын шаһәншаһы едә-
чәјәм.^л

89:17 * Нәрфән: бујнузумузу жүксәлдир.

89:25 * Јахуд нүфузуну.

ФӘС. 89

а 36 28:7
б 1Иш 2:10
в 36 2:6
г 1Иш 18:14
д 2Иш 7:8
е 1Иш 16:12,
13
в 10:38
ж 36 80:17
з 42:1
и 1См 17:9
к 2Иш 3:1
л 2Иш 7:9
м 36 110:1
н 2Иш 7:15
о 1См 17:13
п 13:34
р 1Пд 4:21
с 36 72:8
т 2Иш 22:47
у 36 18:2
ф 36 2:7
х 1Иб 1:5
ц 1Тм 6:15
ч 1Вх 1:5
ш 1Вх 19:16

Сағ сүтун

а в 13:34
б 2Иш 23:5
в 36 89:34
г Өш 9:7
д Өр 33:17
е 1Иб 1:8
ж 2Иш 7:14
з 1Пд 11:14, 31
и 2Иш 7:15
к 1Пд 11:32, 36
л Өр 33:20, 21
м Јр 1:17
н Сј 23:19
о 36 132:11
п 2Иш 7:16, 17
к 36 72:17
л Өш 11:1
м Өр 23:5
н Јл 12:34
о 1Вх 22:16
п Дн 7:14
к 1Лк 1:32, 33
и 1См 28:9

- 28 Мәнәббәтим әбәдијән
онунла олачаг,^а
Онунла бағладығым әһд
әсла позулмајачаг.^б
- 29 Өвладыны әбәди
бәргәрар едәчәјәм,
Тахты көјләр дурдугча ду-
рачаг.^в
- 30 Оғуллары ганунумдан
чыыхыб
Һөкмләримә әмәл етмәзсә,
31 Гајдаларымы позуб
Әмрләримә риаят етмәзсә,
32 Онлары итаәтсизлијә көрә
чубугла дојәчәјәм,^г
Тәгсирләринә көрә
көтәкләјәчәјәм.
- 33 Амма ону мәнәббәтимдән
мәһрум етмәјәчәјәм,^г
Вәдимә хилаф чыхмаја-
чағам.
- 34 Әһдими поэмајачағам,^д
Ағзымдан чыхан сөзү
дәјишмәјәчәјәм.^д
- 35 Мүгэддәслијимә бир кәрә
анд ичмишәм,
Давуда јалан данышмарам.^е
- 36 Өвлады әбәди галачаг,^ж
Күнәш дурдугча тахты
һүзурумда дурачаг,^з
- 37 Сәмадакы вәфалы шаһид
кими,
Ај кими, әбәдилик бәргә-
рар олачаг». (Селәһ)
- 38 Лакин Сән мәш етдијини
атдын, рәдд етдин,^ж
Она гаршы гәзәбин алов-
ланды.
- 39 Гулунла бағладығын әһди
ләғв етдин,
Онун тачыны јерә атыб
мурдарладын.
- 40 Даш һасарларыны
учуруб дағытдын,
Истәккамларыны
јерлә јексан еләдин.

- 41 Һәр жолдан кечэн ону сојуб-талады, Гоншуларын јанында үзүгара олду.^а
- 42 Дүшмәнләринә гэләбә вердин,^б Бүтүн дүшмәнләрини севиндирдин.
- 43 Үстәлик, онун гылынчыны кери гайтардын, Дөјүшдә ону мүвазинәтдән чыхартдын.
- 44 Шан-шөһрәтини әлиндән алдын, Тахтыны јерә салдын.
- 45 Кәнчлик илләрини гысалтдын, Ону рүсвајчылыға бүрүдүн. (Селәһ)
- 46 Еј Јеһова, нә вахтадәк мәндрән үз дөндәрәчәксән? Әбәдилликми?^в
- Гәзәбин нә вахтадәк алов-ланачаг?

ФӘС. 89

а Гн 28:37

б Гн 28:25

в 36 13:1

Сағ сүтүн

а Әј 7:7
36 39:5б Әј 30:23
36 49:7, 9в 2Иш 7:12-15
36 132:11
Әш 55:3г 36 41:13
36 72:18

- 47 Унутма ки, өмрүм чох гысадыр.^а Мәкәр бәшәр оғуллаарыны бош јерә јаратмысан?
- 48 Һансы инсан јашајыб өлүмү дадмајачаг?^б Мәзарын* пәнчәсиндрән чаныны гуртарачаг? (Селәһ)
- 49 Еј Јеһова, әввәлки лүтфүн һарада галды, Давуда сәдагәтлә анд ичдијин лүтфүн?^в
- 50 Унутма, еј Јеһова, бәндәләринә атылан истәһзалары, Нечә халгларын тәнәсини көксүмдә кәздирирәм.
- 51 Унутма, дүшмәнләрин нечә тәһгирләр сөјләјир, Мәш етдијинин һәр аддымыны нечә тәһгир едирдиләр, еј Јеһова.
- 52 Јеһоваја әбәди алгыш олсун! Амин! Амин!^г

89:48 * Ибр. шөвл. Лүғәтә бах.

ДӨРДҮНЧҮ БӨЛМӨ (90–106-чы мәзмурлар)

Аллаһын гулу Мусанын^а дуасы.

- 90** Еј Јеһова, бүтүн нәсилләр боју мәскәнимиз* Сәнсэн.^б
- 2 Дағлар доғулмаздан әввәл, Сән дүнјаны, торпағы вар етмәздән әввәл^в Әзәлдән әбәдијетә Аллаһ Сәнсэн.^г
- 3 Фани инсаны торпаға гайтарысан, «Еј бәшәр оғуллаары, торпаға гајыдын», — дејирсэн.^д
- 4 Сәнин көзүндә мин ил өтүб кечән күн кимидир,^е Кечә нөвбәсинә бәнзәр.
- 5 Онлары силиб-сүпүрүрсән,^в јухутәк кечиб кедирләр,

ФӘС. 90

а Гн 33:1

б Гн 33:27
36 91:1

в Әр 10:12

г 36 93:2
Әш 40:28
Һб 1:12д Тм 1:17
Бһ 1:8
Бһ 15:3е Јр 3:19
36 104:29
36 146:3, 4в Ва 3:20
Ва 12:7

д 2Бт 3:8

е Әј 9:25

Сағ сүтүн

а 36 103:15
15т 1:24

б Әј 14:2

в Сј 17:12, 13
Гн 32:22

г Әр 16:17

д Мс 24:12
Иб 4:13Сәһәр чағы онлар, санки, чүчәрән отлардыр.^а

- 6 Сәһәр чичәк ачыр, тәзә-тәр олуր, Ахшам чағы солур, гурујуб кедир.^б
- 7 Гәзәбин бизи бүрүјуб удур,^в Һиддәтин чанымыза ваһимә салыр.
- 8 Тәгсирләримиздән акаһсан*,^г Үзүнүн нуру сирләримизи ашкар едир.^д
- 9 Гәзәбиндрән өмүр-күнүмүз битир, Илләримиз пычылтытәк кәсилир.

90:8 * һәрфән: тәгсирләримизи гаршына гојурсан.

90:1 * Дикәр вариант: сығыначағымыз.

- 10 Јетмиш ил анчаг јашарыг,
Чаны сағлам олан,
бэлкә, сәксәнә^а јетишә.
О да ки эзабла,
гәм-гүссә илә кечәр,
Өмрүмүз тез өтүр,
учуб кедирик.^б
- 11 Гэээбинин шиддәтини
ким анлаја биләр?
Һиддәтин чанымыздакы
хофун гәдәр бөјүкдүр.^в
- 12 Бизи өјрәт ки, күнләримизин
гәдрини биләк,^г
Үрәјимиз һикмәтли олсун.
- 13 Гајыт, еј Јеһова!^г
Ахы нә вахтадәк
белә давам едәчәк?^д
Бәндәләринә
јазығын кәлсин.^е
- 14 Сүбһ тездән бизи мәһәббә-
тинлә дојуздур ки,^е
Шаграг сәсимиз жүксәлсин,
өмүр боју севинчимиз
ашыб-дашсын.^ж
- 15 Гәм-гүссә вердијин күнлә-
рин сајы гәдәр,^з
Эзаб-әзијәт чәкдијимиз
илләрин сајы гәдәр^и
севинч вер бизә.
- 16 Гој ишләрин гулларына
бәлли олсун,
Эзәмәтин онларын оғулла-
ры үзәринә шәфәг сач-
сын.^ы
- 17 Аллаһымыз Јеһованын
лүтфү үстүмүздән әскик
олмасын,
Гој элимизин иши
аванд олсун.
Өзүн ишимизи аванд елә.^ј
- 91** һагг-Тааланын пәнаһын-
да јашајан^к
Гүдрәт Саһибинин көлкә-
синдә јува тапар.^к
- 2 Јеһоваја дејәрәм: «Пәнаһ-
каһым, истәһкамым,^л
Аллаһым Сәнсэн,
Сәнә күвәнирәм».^м

ФӘС. 90

а 2Иш 19:34,
35
б Әј 14:10
36 78:39
Лк 12:20
Јг 4:13, 14
в Әш 33:14
Лк 12:5
г 36 39:4
Ғ 36 6:4
д 36 89:46
е Гн 32:36
36 135:14
ө 36 36:7
36 51:1
36 63:3
36 85:7
ж 36 149:2
з 36 30:5
и Гн 2:14
ы Сј 14:31
Јш 23:14
ј 36 127:1
мс 16:3
Әш 26:12
1Кр 3:7

ФӘС. 91

к 36 27:5
36 31:20
36 32:7
к 36 57:1
л 36 18:2
мс 18:20
м мс 3:5

Сағ сүтүн

а Чх 19:4
Гн 32:11
Пр 2:12
б 36 57:3
36 86:15
в Јр 15:1
36 84:11
г 36 121:4, 6
Әш 60:2
Ғ 36 64:2, 3
Әш 54:17
д Чх 12:13
е 36 71:3
36 90:1
ө мс 12:21
ж 2Пд 6:17
36 34:7
Мт 18:10
з Чх 23:20
Иб 1:7, 14
и 36 37:24
Әш 63:9
Мт 4:6
Лк 4:10, 11
ы Лк 10:19
ј 36 18:2
к 36 9:10
мс 18:10
к Рм 10:13
Иб 5:7

- 3 О, сәни овчунун тәләсин-
дән,
Өлүм кәтирән азардан
гуртарар.
- 4 Пәрләрини үстүнә кәрәр,
Ганадлары алтына
сығынарсан,^а
Сәдагәти^б сәнә галхан,^в
истәһкам олар.
- 5 Нә кечәнин ваһимәсиндән
горхарсан,^г
Нә күндүз атылан охдан,^г
- 6 Нә зүлмәтдә долашан
азар-безардан,
Нә күнорта чалыб-чапан
гырғындан.
- 7 Јан-јөрәндә мин адам,
Сағ тәрәфиндә он мин адам
јерә сәриләр,
Сәнә исә хәтәр дәјмәз.^д
- 8 Буну көзүңлә көрәчәксән,
Писләрин алдығы чезанын
шаһиди олачагсан.
- 9 Ахы: «Јеһовадыр мәним
пәнаһым», — демишдин,
Һагг-Тааланы өзүнә
мәскән* етмишдин.^е
- 10 Сәнә бәдбәхтлик
үз вермәз,^е
Бәла чадырына
јахын кәлмәз.
- 11 Аддымларыны горусунлар
дејә,
Мәләкләринә^ж әмр едәчәк,^з
- 12 Ајағын даша дәјмәсин дејә,
Сәни әлләри үстүндә апа-
рачаглар.^и
- 13 Кәнч асланы, кобраны
тапдалајарсан,
Шири, нәһәнк иланы
ајағынла эзәрсән.^ы
- 14 Аллаһ дејир: «О ки Мәни
севди, ону гуртарачағам,^ј
Аддымы таныдығы үчүн ону
һифз едәчәјәм.^к
- 15 Мәни чағырачағ,
она һај верәчәјәм,^к

Дар күнүндэ
янында олачагам,^a
Ону гуртарачагам,
шэрэфэ жүксэлдэчэжэм.

16 Она узун өмүр
бэхш едэчэжэм,^b

Гуртулушуму
она көстэрэчэжэм».^b

Шэнбэ күнү үчүн мээмур.

92 Нэ жахшыдыр Сэнэ
хэмд етмэк, еј Јехова,^г

Нэ жахшыдыр адыны
нэгмэдэ тэрэннүм етмэк,
еј һагг-Таала!

2 Сэһэрлэр мэхэббэтиндэн,^г
Кечэлэр сэдагэтиндэн
даньшмаг,

3 Сетарын, он телли алэтин,
Чэнкин авазы алтында.^д

4 Эмэллэринлэ мэни севин-
дирдин, еј Јехова,
Эллэринин ишиндэн
чуша кэлэрэм.

5 Еј Јехова, нечэ дэ бөжүк
ишлэр көрмүсэн!^е

Дүшүнчэлэрин
нечэ дэринди!^е

6 Надан адам
буллары билмэз,
Сэфегин ағлы
буну кэсмэз:^ж

7 Пислэрин алаг оту кими
битмэси,
Бэдэмэллэрин чичэклен-
мэси

Онлары эбэдилик
мэһвэ апарыр.^з

8 Сэн исэ, еј Јехова,
эбэдилик учасан.

9 Бах! Еј Јехова,
мүзэффэр нэээрлэ
дүшмэнлэринэ бах,
Көр онлар нечэ жох олачаг,
Бэдэмэллэрин һамысы
пэрэн-пэрэн дүшэчэк.^и

10 Мэни исэ чөл күшүзүтэк
күчлү едэрсэн.

ФЭС. 91

a 36 138:7
Өш 43:2
б 36 21:1, 4
Мс 3:1, 2
в Өш 45:17

ФЭС. 92

г 36 50:23
г Өш 63:7
д 1См 15:16
1См 25:6
2См 29:25
е 36 40:5
36 145:4
Вз 3:11
Вһ 15:3
ө Өј 26:14
РМ 11:33
ж 36 14:1
1Кр 2:14
з 36 37:35, 38
Өр 12:1-3
и Гн 28:7
36 68:1

Саг сүгүн

a 36 23:5
б 36 37:34
в 36 52:8
Өш 61:3
Өш 65:22
г 36 100:4
г 36 71:18
Мс 16:31
Өш 40:31
Өш 46:4
д Өр 17:7, 8
е Гн 32:4

ФЭС. 93

ө 36 96:10
36 97:1
Өш 52:7
Вһ 11:17
Вһ 19:6
ж 36 145:13
з 36 90:2
и 36 65:7
ы 36 8:1
36 76:4
ј 36 19:7
36 119:111
к һа 43:12
1Бт 1:16

ФЭС. 94

к Гн 32:35
Һа 1:2
РМ 12:19

Бэдэнимэ
тэээ јағ сүртэрэм.^a

11 Көзүм мүзэффэр нэээрлэ
дүшмэнлэрэ бахар,^б

Гулағым үстүмэ кэлэн
пислэрин мэглубијјэтини
ешидэр.

12 Салелһэр хурма ағачытэк
чичэкленэчэк,
Ливандакы сидр ағачытэк
уча олачаг.^в

13 Онлар Јехованын евиндэ
экилиб,
Аллаһымызын һэјэтиндэ
чичэк ачыр.^г

14 Сачлары ағаранда да
бар верэчэклэр,^г
Сапсағлам,
тэравэтли олачағлар.^д

15 Бэјан едэчэклэр ки,
Јехова доғрудур.
О, мэним гајамдыр,^е
Онда һагсызлыг жохдур.

93 Јехова падшаһ олду!^е
Эзэмэти кејинди,
Јехова гүдрэтэ бүрүндү,
Ону гуршаг кими тахды.
Јер мөһкэм гурулуб,
Әсла сарсылмаз.

2 Тахтын эввэлдэн гурулуб,^ж
Сэн эзэлдэн бэри варсан.^з

3 Чајлар күкрэди, еј Јехова,
Чајлар күкрэјиб уғулдады.
Чајлар күкрэјиб кур-кур
ахыр.

4 Учаларда олан эзэмэтли
Јехова,
Әнкин суларын уғултусун-
дан мөһтэшэм,^и
Дэнизлэрин нэһэнк далға-
ларындан күчлүдүр.^и

5 Өјүдлэрин етибарлыдыр.^ј
Мүгәддэслик даим Сэнин
евини бэзэјир,^к еј Јехова.

94 Еј Јехова, гисасы јердэ
гојмајан Аллаһ,^к
Еј гисасы јердэ гојмајан Ал-
лаһ, нуруну сач!

- 2 Еј дүнжанын Һакими,^а
галх,
Мәғрурларын
лайигли чэзасыны вер.^б
- 3 Еј Јеһова, нэ вахтачан,
Нэ вахтачан
писләр бажрам едәчәк?^в
- 4 Онлар бош-бош, ловға-лов-
ға данышырлар.
Бәдәмәл инсанлар
өзләри илә өјүнүрләр.
- 5 Еј Јеһова, халгыны
эзиб-тапдалајыр,^г
Ирсинә зүлм едирләр.
- 6 Дуллары, гәрибләри
өлдүрүрләр,
Јетимләри ғырырлар.
- 7 Дејирләр:
«Јаһ буну көрмүр,^д
Јагубун Аллаһы
бунлара фикир вермир».^д
- 8 Баша дүшүн, еј наданлар!
Еј ағылсызлар, нэ вахт
дәрракәниз олачаг?^е
- 9 Гулағы јарадан
ешитмәзми?
Көзә гурулуш верән
көрмәзми?^е
- 10 Халглары тәрбијә едән
тәнбәһ етмәзми?^ж
Инсанлара билик верән
Одур!^з
- 11 Јеһова инсанын дүшүнчә-
ләрини билир,
Билир ки, онлар пучдур.^и
- 12 Еј Јаһ, тәрбијә етдијин,^и
Ганунуну өјрәтдијин инсан
нә бәхтијардыр!^и
- 13 Писләрә гәбир газылана-
дәк,
Ағыр күнләриндә
она динчлик верирсән.^к
- 14 Јеһова халгыны атмаз,^к
Ирсини^л тәрк етмәз.
- 15 Һөкм јенә әдаләтлри олачаг,
Үрәјидүз адамлар
она табе олачаг.

ФӘС. 94

а Јр 18:25
Һә 17:31
б 36 31:23
в 36 73:3
36 74:10
г 36 14:4
д 36 59:2, 7
Һә 8:12
е Мс 1:22
ө 36 34:15
ж 36 9:5
Өш 10:12
з 36 25:8
Өш 28:26
Јһ 6:45
и 1Кр 3:20
ы 36 119:71
Мс 3:11
1Кр 11:32
Иб 12:5, 6
ј 36 19:8
к 36 55:23
2Бт 2:9
к 1Иш 12:22
36 37:28
Иб 13:5
л Гн 32:9

Сағ сүтүн

а 36 124:2, 3
2Кр 1:10
б 1Иш 2:9
36 37:24
36 121:3
Мрс 3:22
в 36 86:17
Фн 4:6, 7
г Өш 10:1
Дн 6:7
Һә 5:27, 28
д 1Пд 21:13
е 36 18:2
ө Мс 5:22
2Сж 1:6
ж 1Иш 26:9, 10

ФӘС. 95

з 2Иш 22:47
и 36 50:23
36 100:4
ы Чх 18:11
Өр 10:10
1Кр 8:5, 6

- 16 Ким мәним үчүн
писләрлә дөјүшәчәк?
Ким мәним үчүн бәдәмәл-
ләрин габағына чыхачаг?
- 17 Јеһова көмәк етмәсәди,
Аз гала јох олмушдум.^а
- 18 «Ајағым бүдрәјир», —
дејәндә
Мәһәббәтин мәнә дајаг ол-
ду,^б еј Јеһова.
- 19 Фиқирләр мәни чулғајанда
Мәнә тәсәлли вериб
овутдун.^в
- 20 Ганун ады илә
пислик төрәдән^г
Һагсызлыг тахты*
Сәнә мүттәфиг олармы?
- 21 Онлар салеһә
амансыз һүчум едир,^д
Күнаһсыза өлүм һөкүм
чыхарырлар.^д
- 22 Јеһова мәнә мөһкәм сығы-
начаг олачаг,
Аллаһым сығыначаг гајам-
дыр.^е
- 23 Аллаһ онларын пислијини
өз башларына кәтирә-
чәк,^ө
Шәр әмәлләри илә
өзләрини мәнв едәчәк.
Аллаһымыз Јеһова
онлары мәнв едәчәк.^ж
- 95** Кәлин Јеһоваја севинч
сәдалары јүксәлдәк!
Гуртулуш гајамызы зәфәр
нидалары илә мәдһ едәк!^з
- 2 Онун һузуруна шүкранлар-
ла кәләк,^и
Она нәғмә охујаг,
зәфәр сәдалары учалдаг!
- 3 Чүнки Јеһова
әзәмәтли Аллаһдыр,
Бүтүн аллаһлар үзәриндә
уча һөкүмдардыр.^и
- 4 Јерин дәрин гатлары
Онун әлиндәдир,
- 94:20 * Јахуд һөкүмдарлары, һаким-
ләри.

Дагларын зирвэлэри
Онундур.^а

- 5 Жаратдыгы дэнинин саһибин
Одур,^б

Торпаг да Онун эллэринин
ишидир.^в

- 6 Кэлин Она ибадэт едэк,
гаршысында баш әжәк,
Халигимиз Јеһованын
өнүндә диз чөкәк.^г

- 7 Ахы О, Аллаһымыздыр,
О, бизи сүрүтәк бәсләйиб-
әзизләйир,
Биз Онун отлағынын
халгыгыз.^д

Бу күн Она гулаг асын.^е

- 8 Үрәжинизи инадкар етмә-
жин,

Сәһрада,
Масаһда олдугу кими,
Мәрибада олдугу кими.^ө

- 9 О заман аталарыңыз
Мәни сынадылар,^з
Етдикләримиз көрә-көрә
Мәни сынаға чәкдиләр.^ж

- 10 Гырх ил бу нәслә
нифрәт етдим вә дедим:
«Бу халгын үрәжи
елә һеј азыр,
Јолларымы танымырлар».

- 11 Буна көрә гәзәбләниб
анд ичдим:
«Онлар истираһәтимә
говушмајачаглар».^з

- 96** Јеһованын шәнинә
јени нәғмә охујун.^и

Јеһованын шәнинә
нәғмә оху, еј дүнја!^и

- 2 Јеһованын шәнинә
нәғмә дејин,
адыны тәрәннүм един,
Вердији гуртулушу
күнбәкүн мүждәләјин.^ј

- 3 Халглар шаһ-шөһрәтини,
Бүтүн елләрә харигәләри-
ни бәјан един.^к

ФӘС. 95

а Ам 4:13

Ам 9:3

б Әр 5:22

в Јр 1:9, 10

г 36 100:3

Мт 4:10

Бһ 14:7

ф 36 23:1

Әш 40:11

д Иб 3:7-11

Иб 4:7

е Чх 17:7

Иб 3:15

ө 36 78:18

1Қр 10:9

ж Сј 14:22, 23

з Јр 2:3

Сј 14:22, 23

Иб 4:3

ФӘС. 96

и 36 33:3

36 40:3

36 98:1

36 149:1

Әш 42:10

ы 1См 16:23-25

36 66:4

ј 36 40:10

36 71:15

Әш 52:7

к Мт 28:19

1Бт 2:9

Бһ 14:6

Сағ сүтүн

а 36 97:7

Әш 44:10

б 1См 16:26

1Қр 8:4

в Чх 24:9, 10

Әш 6:1-3

һз 1:27, 28

Бһ 4:2, 3

г 1См 16:27

1См 29:11

ф 1См 16:28-33

36 29:1

д 36 29:2

36 72:19

е 36 93:1

36 97:1

Бһ 11:15

Бһ 19:6

ө 36 67:4

36 98:9

ж 36 98:7

з 36 65:13

и 1См 16:33

ы Јр 18:25

36 9:8

36 98:9

һв 17:31

2Бт 3:7

ј Гн 32:4

- 4 Јеһова бөјүкдүр,
һәдсиз тәрифә лајигдир,
Бүтүн аллаһлардан
зәһмлидир.

- 5 Ахы халгларын аллаһлары
һечдир.^а

Јеһова исә көјләрин јара-
даныдыр.^б

- 6 Әзәмәт вә чалал
һүзурунда,^в

Гүдрәт вә көзәллик мүгәд-
дәс мәканындадыр.^г

- 7 Еј халгларын тајфалары,
Јеһоваја шәрәф верин!
Әзәмәтинә, күчүнә көрә
Јеһоваја шәрәф верин!^д

- 8 Јеһоваја адына лајиг
шәрәф верин!^е

Бәхшиш кәтириб
Онун һәјәтләринә кәлин.

- 9 Мүгәддәс либасларда*
Јеһоваја сәчдә гылын,
Онун өнүндә тир-тир әс,
еј дүнја!

- 10 Халглара чар чәкин:
«Јеһова падшаһ олду!»^ө

Јер мөһкәм гурулуб,
әсла сарсылмаз,
О, халглары инсафла
мүһакимә едәчәк».^з

- 11 Гој көјләр севинсин,
јер үзү шадлансын,
Дәниз вә дәниздә нә варса,
курласын.^ж

- 12 Чөл-бијабан, орада
нә варса, чуша кәлсин,^з
Мешәдәки ағачлар да
севинч һарајы салсын^и

- 13 Јеһованын өнүндә,
чүнки О кәлир,
Дүнјаны мүһакимә етмәјә
кәлир.

О, дүнјаны әдаләтлә,^и
Халглары Өз сәдагәтилә
мүһакимә едәчәк.^ј

96:9 * Дикер вариант: мүгәддәслијинин
еһтишамына көрә.

- 97** Jehovah падшаһ олду!^a
 Гој јер севинсин,^b
 Адалар шадлансын.^b
- 2** Булудлар, гаты зүлмәт
 Онун этрафындадыр,^c
 Доғрулуғ вә әдаләт
 тахтынын тәмәлидир.^f
- 3** Өнүндә алов кедир,^d
 һәр тәрәфдә дүшмәнләри-
 ни јандырыб күл едир.^e
- 4** Шимшәкләри
 торпагы ишыгландырыр,
 Јер буну көрүб титрәјир.^g
- 5** Дағлар мум кими әријир
 Jehovahнын өнүндә,^ж
 Худавәнди-аләмин өнүндә.
- 6** Көјләр Онун әдаләтини
 бәјан едир,
 Халглар Онун чалалыны
 көрүр.^з
- 7** Гој утансын ојма бүтләрә
 гуллуғ едәнләр,^и
 Пуч аллаһлары илә
 өјүнәнләр.^и
 Онун гаршысында әјилин,
 еј бүтүн аллаһлар!^и
- 8** Еј Jehovah,
 һөкмләрини ешидәндә
 Сион севинди,^к
 Јәһуда шәһәрләри*
 шадланды.^к
- 9** Чунки дүнјада һагг-Таала
 Сәнсэн, еј Jehovah,
 Бүтүн аллаһлардан
 гат-гат учасан.^л
- 10** Еј Jehovahны севәнләр,
 пислијә нифрәт един,^м
 О, садиг бәндәләринин
 чаныны нифз едир,^м
 Онлары писләрин әлиндән
 гуртарыр.^о
- 11** Саләһ адам үчүн
 ишығ парлады,^о
 Үрәјидүз адамлар үчүн
 севинч әләнди.

97:8 * һәрфән: *гызлары.*

ФӘС. 97

a 36 96:10
 Bһ 11:16, 17
 Bһ 19:6
 б Әш 49:13
 в Әш 60:9
 г Чх 20:21
 F 36 99:4
 д 36 50:3
 Дн 7:9, 10
 е На 1:2, 6
 Мл 4:1
 ө Чх 19:16, 18
 36 77:18
 36 104:32
 ж һк 5:5
 На 1:5
 һб 3:6
 з һб 2:14
 и Әр 10:14
 Ы Әш 37:19
 j Чх 12:12
 Чх 18:11
 к Әш 51:3
 к 36 48:11
 л Чх 18:11
 Әш 44:8
 м 36 34:14
 36 101:3
 36 119:104
 Рм 12:9
 Иб 1:9
 н 36 37:28
 36 145:20
 о Дн 3:28
 Мт 6:13
 ө 36 112:4
 Мс 4:18
 Әш 30:26
 Ми 7:9

Сағ сүтүн

ФӘС. 98

a 36 33:3
 36 96:1
 36 149:1
 Әш 42:10
 б Чх 15:11
 36 111:2
 в Чх 15:6
 Әш 52:10
 Әш 59:16
 Әш 63:5
 г Лк 2:30, 31
 F Әш 5:16
 д Лв 26:42
 Лк 1:54, 55
 е Әш 49:6
 һә 28:28
 Рм 10:18
 ө 36 47:1
 36 67:4
 ж Сј 10:10
 1См 15:28
 2См 29:27
 з Әш 44:23
 и 36 9:8
 36 67:4
 36 96:10
 һә 17:31
 Рм 2:6

- 12** Еј саләһләр, Jehovah олсун
 севинчиниз,
 Онун мүгәддәс адына
 шүкүр един!

Мәзмур.

- 98** Jehovahнын шәнинә
 јени нәғмә охујун,^a
 О, харигәләр јаратды,^b
 Сағ әли илә,
 мүгәддәс голу илә
 гуртулуғ кәтирди.^б
- 2** Jehovah гуртулушуну
 изһар етди,^г
 Әдаләтини халгларын
 өнүндә нүмајиш етдир-
 ди.^г
- 3** Исраил евинә вәд етдији
 мөһәббәти вә сәдағәти
 јада салды.^д
 Аллаһымызын вердији хи-
 лас дүнјанын һудудла-
 рында ашкар олду.^д
- 4** Еј дүнја, Jehovahја
 зәфәр нидалары јүксәлт,
 Шадлан, һарај сал,
 Аллаһын шәнинә нәғмә-
 ләр сөјлә.^д
- 5** Jehovahны чәнқдә
 тәрәннүм ет,
 Чәнқдә, көзәл һава илә.
- 6** Кәрәнај, шејпур сәсләри
 алтында^ж
 Падшаһ Jehovahнын өнүндә
 зәфәр һарајы учалт.
- 7** Гој дәниз,
 онун ичиндәкиләр,
 Јер үзү, онун сакинләри
 курласын.
- 8** Гој чајлар әл чалсын,
 Дағлар биркә
 севинч һарајы салсын^з
- 9** Jehovahнын өнүндә,
 чүнки О, дүнјаны
 мүһакимә етмәјә кәлир.
 Дүнјаны әдаләтлә,
 Халглары инсафла
 мүһакимә едәчәк.^и

- 99** **JeHova падшаh олду!**^a
 Гој халглар титрэсин.
 О, кэррублар үзэриндэ* эј-
 лэшиб. ^бГој дүнја лэрээжэ
 кэлсин.
- 2** **JeHova Сионда**
 эзэмэтлидир,
 О, бүтүн халглар үзэриндэ
 учадыр.^в
- 3** **Гој Сэнин улу адына**
 тэриф десинлэр,^г
 Чүнки адын зэһмлидир,
 мүгэддэсдир.
- 4** **Сэн эдалэти сэвэн**^г
 гүдрэтли һөкмдарсан.
 Доғрулуғу гуруб мөһкэмлэ-
 дэн Сэнсэн.
 Јагубда эдалэт вэ салеһ-
 лик бэргэрар етдин.^д
- 5** **Аллаһымыз JeHovаны**
 учалдын,^е ајаг кэтили
 өнүндэ сэчдэ един,^е
 О, мүгэддэсдир.^ж
- 6** **Онун каһинләри арасында**
 Муса вэ Һарун олуб,^з
 Адыны чағыранлар ара-
 сында Ишмуил дэ олуб.^и
 Онлар JeHovаны
 чағыбырды,
 О һај верирди.^и
- 7** **Онларла булуд сүтуну**
 ичиндэн данышырды.^ј
 Онун өјүдлэринэ, гајда-га-
 нунуна эмэл едирдилэр.^к
- 8** **Еј Аллаһымыз JeHova,**
 Сэн онлара һај верир-
 дин,^к
 Эфв едэн Аллаһ олдуғуну
 көстэрирдин,^л
 Амма күнаһларынын да
 чэзасыны верирдин.^м
- 9** **Аллаһымыз JeHovаны**
 учалдын,^н
 Мүгэддэс дағынын өнүндэ
 сэчдэ един,^о
 Чүнки Аллаһымыз JeHova
 мүгэддэсдир!^о

99:1 * Дикэр вариант: арасында.

ФЭС. 99

а 36 93:1
 Вh 11:17
 б Чх 25:22
 в 36 83:18
 г 36 8:1
 36 148:13
 Вh 15:4
 ф Әј 36:6
 д Гн 10:17, 18
 Әр 9:24
 е Чх 15:2
 ө 1См 28:2
 36 132:7
 ж Лв 19:2
 з Чх 24:6
 Сј 14:19, 20
 и 1Иш 7:9
 ы Чх 15:24, 25
 1Иш 15:10
 ј Чх 19:9
 к Чх 40:16
 1Иш 12:3
 л Гн 9:19
 м Мк 7:18
 н Чх 34:6, 7
 Чх 15:2
 о 36 2:6
 ө 1Иш 2:2
 Әш 6:3

Сағ сүтүн

ФЭС. 100

а 36 95:1, 2
 36 98:4
 б Гн 12:12
 Нә 8:10
 в Гн 6:4
 г 36 149:2
 ф 36 95:6, 7
 һа 34:31
 1Бт 2:25
 д 36 50:23
 36 66:13
 36 122:1, 2
 е 36 65:4
 ө 36 96:2
 Иб 13:15
 ж 36 86:5
 Лк 18:19
 з Чх 34:6, 7
 Гн 7:9
 36 98:3

ФЭС. 101

и 1Пд 9:4
 36 78:70, 72
 ы 36 97:10

Һәмд мэмзүру.

100 **Еј дүнја, JeHоваја**
 шадлыг сэдалары
 јүксэлт!^а

- 2** **JeHоваја севинчлэ**
 ибадэт ет,^б
 Шадјаналыгла Онун һүзу-
 руна кэл.
- 3** **Бил ки, JeHовадыр Аллах,**^в
 Бизи О јарадыб,
 биз Она мэхсусуг*,^г
 Биз Онун халгыјыг,
 отлағынын сүрүсүјүк.^г
- 4** **Дарвазаларындан шүкран-**
 ли кечин,^д
 Һәјәтлэринэ мэдһлэрлэ ки-
 рин.^е
 Аллаһа шүкүр един,
 адына тэриф дејин,^е
- 5** **Чүнки JeHova кэрамэтли-**
 дир,^ж
 Мәһәббәти әбәдидир,
 Сәдагәти
 нәсилдән-нәслә галар.^з

Давудун мэмзүру.

101 **Мәһәббәтини,**
 эдаләтини нәғмәдә
 тәрәннүм едәрәм,

- Еј JeHova, шәнинә
 нәғмәләр дејәрәм.
- 2** **Камалла, камилликлэ**
 отуруб-дуарам.
 Нә вахт дадыма чатачаг-
 сан?
 Евимин ичиндэ дэ
 саф үрәклә јашарам.^и
- 3** **Налајиг шәлэри көзүмүн**
 өнүнә гојмарам.
 Дүз јолдан дөнәнлэрин
 эмәллэринә нифрәт еди-
 рәм,^и
- Белә шәлэри
 јахына бурамарам.
- 4** **Гәлби әри адамлар**
 мәнән узагдыр,
 Писликлә барышмарам.

100:3 * Дикэр вариант: бизи О јарадыб,
 өзүмүз јох.

- 5 Гоншусуна хэлвәтдән бөһ-
тан атаны^а сусдуарам.
Бахышы тәкәббүрлү,
үрәји гүррәли адамы
Көрмәжә көзүм жохдур.
- 6 Көзүм дүнјадакы
садиғ инсанлары кәзәр,
Истәрәм жанымда
һеј онлар олсун.
Камиллик јолунда јеријән
инсан гуллуғумда дурар.
- 7 Кәләкбаз адам
евимдә галмаз,
Јаланчы бир кимсә
һүзурумда дурмас.
- 8 Дүнјанын писләрени
һәр сәһәр сүкута
гәрг едәрәм ки,
Јеһованын шәһериндән
бәдәмәлләрин көкүнү кә-
сим.^б

Бичарә бир мәзлум дуада үрәјини
Јеһоваја бошалдыр.^в

- 102** Еј Јеһова,
дуамы ешит,^г
Гој фәрјадым Сәнә чатсын.^д
- 2 Бу дар күнүмдә
үзүнү мәнән кизләтмә,^д
Нә олар,
гулағыны мәнә сары әј,
Сәни чағыранда
мәнә тез һај вер.^е
- 3 Күнләрим түстүтәк
јох олуб кедир,
Сүмүкләрим
соба кими көзәриб.^е
- 4 Үрәјим бичилмиш от кими
гурујуб,^ж
Иштаһам тамам күсүб.
5 Аһ-зар етмәкдән^з
Дәрим сүмүјүмә јапышыб.^и
- 6 Чөллүкдәки гутана
бәнзәјирәм,
Виранәлик бајгушу
кимијәм.
- 7 Көзүмә јуху кетмир*,

102:7 * Дикәр вариант: *әлдән дүшмү-
шөм.*

ФӘС. 101

а Мс 20:19

б Мс 20:8

ФӘС. 102

в 36 61:2
36 142:2г 36 55:1
Дн 9:17

д Чк 2:23

е 36 27:9
Мрс 1:20ж 36 143:7
Өш 65:24

з Мрс 1:13

и 36 143:4

и 36 6:6
36 38:8и Өј 19:20
Мс 17:22

Сағ сүгүн

а 36 38:11

б 36 31:11
36 74:10
36 79:4

в Мрс 3:15

г 36 80:5

д 36 39:5

д Өј 14:1, 2
36 102:4

е 36 90:2

ж Чк 3:15

ж Өш 49:15

з Өш 60:10

и Үз 1:1, 2
Өш 40:2
Дн 9:2и Һә 2:3
36 137:5

ј 36 79:1

к Өш 60:3
Зк 8:22к 36 147:2
Өр 33:7

л Өш 60:1

м Дн 9:20, 21

н 36 22:24

о 36 78:4

рм 15:4

Дамда отуран
тәнһа гуш кимијәм.^а

- 8 Дүшмәнләрим бүтүн күнү
мәнә лағ едир,^б
Мәни әлә саланлар адымы
гарғыша чевирибләр.
- 9 Чөрәк јеринә күл јејирәм,^в
Көз јашларым
ичәчәјим гарышыб,^г
- 10 Сәни гәзәбиндән, һиддә-
тиндән.
Чүнки мәни галдырдын,
сонра кәнара атдын.
- 11 Өмрүм көлкә кими
гејб олур,^д
От кими гурујурам.^д
- 12 Сән исә, еј Јеһова,
әбәди вар олачагсан,^е
Шан-шөһрәтин*
нәсилбәнәсил галачаг.^е
- 13 Сән һөкмән галхыб Сиона
мәрһәмәт көстәрәчәк-
сән.^ж
Инди она лүтф көстәрмәк
вахтыдыр,^з
Ахы вәдә јетишиб.^и
- 14 Гулларын онун дашларыны
әзиз тутур,^и
Меһрләрини тоз-торпағы-
на/ бағлајыблар.
- 15 Халглар Јеһованын адын-
дан,
Дүнја падшаһлары чала-
лындан горхачаг.^к
- 16 Јеһова Сиону
бәрпа едәчәк,^к
Чалалында заһир олачаг.^л
- 17 Јохсулларын дуасыны дин-
ләјәчәк,^м
Онларын дуасыны
рәдд етмәјәчәк.^н
- 18 Бунлар кәләчәк нәсил
үчүн јазылыб ки,^о
Мејдана кәләчәк бир халг
Јаһа алгыш етсин.

102:12 * Јахуд адын.

- 19 Јеһова учалардакы мүгәд-
дәс мəkанындан бахыр,^a
Көйләрдән јери
сејр едир ки,
20 Мəһбусларын наләсини
ешитсин,^b
Өлүмә мəһкумлары
азад етсин.^b
21 Белəчə, Јеһованын ады
Сионда бəјан едилсин,^г
Јерусəлимдə шəнинə
тəрифләр учалсын,
22 Јеһоваја гуллуг етмəк үчүн
Халглар, сəлтəнəтләр
бир јердə топлашанда.^г
23 О, јары јолда күчүмү алды,
Өмрүмү гысалтды.
24 Дедим: «Еј Аллахым,
Еј əбəди вар олан,^д
Өмрүмү јарыда кəсмə.
25 Јерин бунəврəсини
гəдимдə Сəн гојмусан,
Көйләр дə əлинин ишидир.^д
26 Онлар јох олуб кедәр,
Сəн исə нəмишə вар ола-
чагсан,
Һамысы палтар кими
кəһнəләр.
Онлары либастəк дəјишəр-
сəн, өмүрлəri баша ча-
тар.
27 Амма Сəн дəјишмəз галыр-
сан, иллəрин түкəнмəз-
дир.^д
28 Бəндəлəринин өвладлары
əмин-аманлыгда јашаја-
чаг,
Нəсиллəri Сəнин өнүндə
мөһкəм дурачаг».^ж
- Давудун мəзмүрү.
- 103** Јеһоваја алгыш ет,
еј варлыгым,
Еј вүчүдүм, Онун мүгəддəс
адына алгыш ет!
2 Јеһоваја алгыш ет,
еј варлыгым,
Онун јахшылыгларыны
унутма.^з

ФӘС. 102

a 2См 16:9
б Чх 3:7
Әш 61:1
в 2См 33:12,
13
36 79:11
г 36 9:13, 14
36 22:22
Әш 51:11
ф Әш 11:10
Әш 49:22
Әш 60:3
д 36 90:2
Һб 1:12
Вһ 1:8
е 36 8:3
Әш 48:13
Иб 1:10-12
ө еј 36:26
Мн 3:6
Јр 1:17
ж Әш 66:22

ФӘС. 103

з Гн 8:2
36 105:5

Сағ сүтүн

a 2Иш 12:13
Әш 43:25
б Чх 15:26
36 41:3
36 147:3
Әш 33:24
Јр 5:15
Вһ 21:4
в 36 56:13
г Мк 7:18
ф 36 23:5
36 65:4
д 36 51:12
Әш 40:31
е 36 9:8
36 12:5
Мс 22:22, 23
Јр 5:4
ө Чх 24:4
Сј 12:8
36 147:19
ж Әш 55:7
Јр 5:11
з Чх 34:6
Јл 2:13
Јн 4:2
и 36 30:5
ы Әш 57:16
ј Нə 9:31
к Үә 9:13
36 130:3
Әш 55:7
к 36 103:17
Әш 55:9
л Лв 16:21, 22
Әш 43:25
Өр 31:34
м 36 78:38
Әш 49:15
Мн 3:17
Јр 5:15
н 36 78:39
о Јр 2:7
ө 36 90:5, 6
151 1:24

- 3 Одур күнаһларыны бағыш-
лајан,^a
Дəрдлəринə шəфа верэн,^б
4 Одур сəнин һəјатыны гə-
бирдэн гуртаран,^в
Башына мəһəббəт, мəрһə-
мəт тачы гојан.^г
5 О, сəни өмүрн боју јахшы
немəтлəрлə дојуруп,^г
Сəн дə гартал кими тəзəлə-
нирсən, чаванлашырсан.^д
6 Јеһова бүтүн мəзлүмлара
Һагт вə əдалəт кəстəрир.^д
7 О, јолуну Мусаја,
Ишлəрини Исраил оғулла-
рына əјан етди.^д
8 Јеһова мəрһəмəт,
шəфгəт саһибидир,^ж
Сəбирлидир,
мəһəббəти* болдур.^з
9 Даим нөгсан ахтармаз,^и
Əбəдијжən ачыглы галмаз.^ы
10 Бизимлə күнаһларымыза
көрə рəфтар етмир,^ј
Тəгсирлəримизə көрə пəјы-
мыза дүшəн чəзаны вер-
мир.^к
11 Чүнки көйләр јердэн
нə гəдər учадырса,
Мəһəббəти дə Ондан гор-
ханлара о гəдər бөјүк-
дүр.^к
12 Шəрг гəрбдэн нə гəдər
узагдырса,
Күнаһларымызы биздэн
о гəдər узаглашдырды.^л
13 Ата өвладларына
нечə рəһм едирсə,
Јеһова Ондан горханлара
елə рəһм едир.^м
14 Чүнки нечə јарандыгымы-
зы јахшы билир,^н
Торпаг олдуғумузу
унутур.^о
15 Фани инсанын өмүр
от өмүрү кими гысадыр,^о

103:8 * Ибр. хесед. Лүғəтдə «хесед» сө-
зүнə бах.

Чәмән күлләри кими
чичәк ачар.^а

- 16 Устүндән жел әсән кими
јох олар,
Елә бил, һеч вахт
о јердә битмәјиб.
17 Јеһованын мәһәббәти исә
әбәдијән
Ондан горханларладыр.^б
Әдаләтини
онларын нәвәләринә.^в

- 18 Әһдинә бағлы галанлара,^г
Әмрләрини унутмајыб
әмәл едәнләрә көстәрир.
19 Јеһова тахтыны көјләрдә
бәргәрар едиб,^д

О, һәр шејин үзәриндә
һөкманлыг едир.^е

- 20 Јеһоваја алгыш един,
еј Онун мәләкләри,^е
еј гүдрәтлиләр,
Еј Онун сөзүнү ешидиб
әмәл едәнләр!^е
21 Јеһоваја алгыш един,
еј Онун бүтүн ордулары,^ж
Еј Онун ирадәсинә
хидмәт едәнләр!^з

- 22 Јеһоваја алгыш ет,
еј хилгәт,
Онун һөкманлыг етдији
һәр јердә!
Јеһоваја алгыш ет,
еј варлығым!

104 Јеһоваја алгыш ет,
еј варлығым!^и

Еј Јеһова, еј Аллаһым,
Сән нечә дә бөјүксән!^и
Әзәмәтә, чалала
бүрүнмүсән,^и

- 2 Нуру либас кими
кејинмисән,^к
Көјләри чадыр кими
кәрмисән,^к
3 Үст һүчрәләрини јухарыда-
кы суларын үзәриндә гој-
мусан,^н
Булуллары Өзүнә араба
етмисән.^н

ФӘС. 103

а Әј 14:1, 2
б Лк 1:50
в Чх 20:6
г Чх 19:5
Гн 7:9
36 25:10
Ғ 2См 20:6
Әш 66:1
д 36 47:2
36 145:13
Дн 4:25
е Дн 7:10
ө 2Пд 19:35
Лк 1:19
ж 1Пд 22:19
36 148:2
Лк 2:13, 14
з Мт 13:41
Иб 1:7

ФӘС. 104

и 36 103:1
ы 36 86:10
ј 1См 16:27
һә 1:27, 28
Дн 7:9
к Јр 1:17
1Јһ 1:5
к Әш 40:22
л 36 18:11
Ам 9:6
м Гн 33:26
Әш 19:1

Сағ сүтүн

а 2Иш 22:11
Әј 38:1
б һә 1:13
Иб 1:7, 14
в Әј 38:4, 6
36 24:1, 2
г Ва 1:4
Ғ Јр 1:2
д Јр 1:9
е Мс 8:25
ө Әј 38:8-10
36 33:7
Мс 8:29
Әр 5:22
ж Әј 38:37
36 147:8
Әр 10:13
Ам 9:6
Мт 5:45
з 36 65:9
һә 14:17
и Јр 1:29, 30
Јр 9:3
ы Ва 9:7

Күләјин ганадлары үстүн-
дә кәзән Сәнсэн.^а

- 4 Мәләкләрини
күчлү күләк* едирсэн,
Хидмәтчиләрини
јандырыб-јахан алов
едирсэн.^б
5 Јери мөһкәм тәмәлләр
үзәриндә гурмусан,^в
Һеч вахт јериндән
тәрпәнмәз.^г
6 Әнкин сулары либас кими
она кејиндирмисән.^ғ
Сулар дағлары өртмүшдү.
7 Сулар Сәнин әмринлә
чәкилди,^д
Шимшәјинин сәсиндән
горхуб гачды
8 Тәјин етдијин јерә.
Дағлар галхды,^е
дәрәләр чөкдү.
9 Сулара сәрһәд гојдун ки,
ону ашмасынлар,^ө
Бир дә дүнјаны өртмә-
синләр.
10 Дәрәләрдә су чыхарырсан,
Дағларын арасындан ахыр.
11 Бүтүн чөл һејванлары
бу сулардан ичир,
Орада вәһши ешшәкләр
јанғысыны сөндүрүр,
12 Башында гушлар
јува гурур,
Кур јарпаглар арасындан
чәһ-чәһләри ешидилир.
13 Сән дағлары үст һүчрәлә-
риндән суварысан,^ж
Әмәјинин бәһрәси илә
дүнјаны дојуурсан.^з
14 Мал-һејван үчүн
јашыл от битирирсән.
Инсан үчүн биткиләр
битирирсән ки,^и
Ишләјиб торпагдан
азугә јығсын,
15 Үрәјини шәнләндирән
шәраб,^н

104:4 * һәрфән: руһ.

- Үзүнә сығал верән
зейтун жағы,
Чаныны гүввәтләндирән
чөрәк јетирирсән.^а
- 16 Јеһованын ағачлары,
Әкдији Ливан сидрләри
дојунча су ичир,
- 17 Гушлар онларда јува гурур.
Јейләјин еви^б
ардыч ағачыдыр,
- 18 Дағ кечисинин^в ојлағыдыр
уча дағлар.
Јалчын гајалар гајадовша-
нына сығыначагдыр.^г
- 19 Вахтлары бәлли етмәк
үчүн ајы јаратды,
Күнәш дә гүруб едәчәји
вахты билир.^д
- 20 Мешәдәки бүтүн һейванлар
кәзишдији вахтда
Гаранлығы ендирирсән,
кечә олур.^е
- 21 Кәнч асланлар шикар үчүн
нәрә чәкир,^в
Јемләрини Аллаһдан истә-
јирләр.^г
- 22 Дан јери сөкүләндә
Гејб олурлар, јуваларына
чәкилиб јатырлар.
- 23 Инсан иш башына кедир,
Ахшамадәк чалышыр.
- 24 Еј Јеһова, көрдүјүн ишләр
нечә дә чохдур!^ж
Һәр бирини
һикмәтлә көрмүсән.^з
Јер үзү хилгәтинлә долу-
дур:
- 25 Бах, дәниз — нә бөјүк,
нә әнкин!
Орада сәјсыз чанлылар,
хырда, ири мәхлуглар гај-
нашыр.^и
- 26 Үзәриндә кәмиләр үзүр.
Ливјатаны^ы да јаратмысан
орада ојнамаг үчүн.

104:26 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 104

а Ва 10:19

б Әр 8:7

в Әј 39:1

г Мс 30:26

д Јр 1:16
36 19:6
Әр 31:35

е Јр 1:5
36 74:16
Әш 45:7

ж Ам 3:4

з 36 147:9

и Нә 9:6

з Мс 3:19
Әр 10:12

и Јр 1:21

ы Әј 41:1

Сағ сүтүн

а 36 136:25
36 145:15
36 147:9
Мт 6:26

б Лк 12:24

в 36 107:9
36 145:16

г Јр 3:19
Әј 34:14, 15
36 146:3, 4
Ва 3:19, 20
Ва 12:7

д Әј 33:4
һв 17:28

е Јр 1:31

ж Чх 19:18

и 36 13:6

ж 36 146:2

з 36 37:10, 38
Мс 2:22

ФӘС. 105

и 36 136:1

27 Бунларын һамысы
Сәни көзләјир ки,
Рузиләрини вахтлы-вах-
тында верәсән.^а

28 Нә верирсән,
ону јығырлар,^б
Әлини ачырсән,
наз-немәтлә дојурлар.^в

29 Үзүнү кизләдирсән,
вурнухурлар,
Нәфәсләрини кәсирсән*,
өлүб торпаға гајыдыр-
лар.^г

30 Руһуну көндәрирсән,
јаранырлар;^д
Јерин үзәрини тәзәләјир-
сән.

31 Јеһованын әзәмәти
әбәди вар олачаг!
Јеһова ишләриндән
һәзз алачаг.^е

32 О, јерә баханда
јер титрәјир,
Дағлара тохунанда
орадан түстү галхыр.^ж

33 Өмрүм боју Јеһованын шә-
нинә нәғмә дејәрәм,^з
Нә гәдәр ки варам,
Аллаһымы нәғмәләрдә
тәрәнүнм едәрәм.^и

34 Гој дүшүнчәләрим
Она хош олсун*.
Мән Јеһовада
севинч тапарам.

35 Күнаһкарларын көкү
јер үзүндән кәсиләчәк,
Шәр адамлар
бир даһа олмајачаг.^ж
Еј варлығым,
Јеһоваја алгыш ет!
Јаһа алгыш един!

105 Јеһоваја шүкүр
един,^и адыны чағы-
рын,

104:29 * Јахуд онларын руһуну көтү-
рүрсән. Лүғәтдә «руһ» сөзүнә бах.
104:34 * Дикәр вариант: гој Онулла бағ-
лы дүшүнчәләрим хош олсун.

- Халглар арасында
ишләрини бәян един.^а
- 2 Шәнинә нәғмә дејин,
Ону нәғмәләрдә тәрән-
нүм един,
Һејрәтамиз ишләри барәдә
дәриндән дүшүнүн*.^б
- 3 Мүгәддәс ады илә
фәхр един.^в
Гој Јеһованы ахтаранла-
рын үрәји шад олсун!^г
- 4 Јеһованы ахтарын,^д
Ондан күч диләјин.
Даим Онун чамалыны
ахтарын.
- 5 Мөһтәшәм ишләрини,
Мөчүзәләрини, ағзындан
чыхан һөкмләри хатыр-
лајын,^е
- 6 Еј гулу Ибраһимин нәсли,^ж
Еј Јагубун оғуллары,
сечдији бәндәләр!^з
- 7 О, Аллаһымыз Јеһовадыр,^и
Һөкмләри бүтүн дүнјада
ичра олунур.^к
- 8 О, әһдини әбәдијәт боју,
Вәдини мин нәслә гәдәр
хатырлар.^л
- 9 Ибраһимлә бағладығы
әһди,^м
Исһага ичдији анды
унутмаз.^н
- 10 Буну Јагуб үчүн фәрман,
Исраил үчүн һәмишәлик
бир әһд етди.
- 11 Деди: «Кәнан торпағыны
Сәнә мирас верәчәјәм».^о
- 12 О вахт онлар
сајча аз идиләр,^п
Бәли, чох аз идиләр, орада
гәриб кими јашајырды-
лар.^р
- 13 Елдән-елә долашыр,
Мәмләкәтдән мәмләкәтә
көчүрдүләр.^с

105:2 * Дикәр вариант: *барәдә даны-
шын.*

ФӘС. 105

а 1См 16:8-13
36 96:3
36 145:11, 12
Әш 12:4

б 36 77:12
36 119:27

в Әр 9:24

г 36 119:2

д Ам 5:4
Сф 2:3

е Гн 7:18, 19

ж Чк 3:6

з Чк 19:5, 6
Әш 41:8

и Чк 20:2
36 100:3

к 1См 16:14-18
Әш 26:9
Вһ 15:4

л Гн 7:9
Һә 1:5

м Лк 1:72, 73

н Јр 17:1, 2
Јр 22:15-18

о Јр 26:3

п Јр 12:7
Јр 13:14, 15

р Јр 15:18
Јр 26:3

с Јр 28:13
36 78:55

д Јр 34:30

е Јр 17:8
Јр 23:4

ж 1См 16:19-22
Һә 7:4, 5

и Мр 20:1
Јр 46:6

Сағ сүтүн

а Јр 31:7, 42

б Јр 12:17
Јр 20:2, 3

в Јр 26:9, 11

г Јр 41:30, 54
Јр 42:5

д Јр 7:11

е Јр 37:28, 36
Јр 45:4, 5

ж Јр 50:20

з Јр 39:20

и һә 7:10

к Јр 41:14

л Јр 41:39-41
Јр 41:48

м Јр 45:8

н Јр 41:33, 38

о Јр 46:4, 6

п Чк 1:7
Һә 7:17

р Чк 1:8, 9

- 14 Һеч кими гојмады ки,
онлары инчитсин,^а
Онлардан өтрү падшаһла-
ры тәнбег етди.^б
- 15 «Мәш етдикләримә
дәјмәјин,
Пејғәмбәрләримә
пислик етмәјин!» — деди.^в
- 16 Өлкәјә гытлыг көндәрди,^г
Әрзаг тәдарүкүнү кәсди.
- 17 Онларын габағынча
бир нәфәри,
Көләлијә сатылмыш
Јусифи көндәрди.^д
- 18 Онун ајагларыны зәнчир-
ләдиләр,^е
Бојнуна дәмир һалга тах-
дылар*,
- 19 Јеһованын сөзү
керчәкләшәнә гәдәр.^ж
Аллаһын сөзү
ону сафлашдырды.
- 20 Падшаһ ону азад етмәк
үчүн,
Бәли, халгларын һөкмдары
ону зиндандан чыхармаг
үчүн адам көндәрди.^з
- 21 Ону ев әһли үзәриндә
аға гојду,
Варидатыны онун ихтија-
рына верди ки,^и
- 22 Наибләри үзәриндә
сәләһијәти олсун,
Ағсагалларына
һикмәт өјрәтсин.^к
- 23 Сонра Исраил Мисирә
кәлди,^л
Јагуб һәм өлкәсиндә
гәриб кими јашады.
- 24 Аллаһ халгыны орада
бәһрәли етди,^м
Ону дүшмәнләриндән
күчлү етди.^н
- 25 Дүшмәнләринин үрәјиндә
халгына гаршы нифрәт
ојатды ки,

105:18 * Јахуд чаны дөмирин ичинә са-
лынды.

Гууларына гаршы гэсд гур-
сунлар.^а

- 26 О, гулу Мусаны,^б
Сечдији Һаруну көндәрди.^в
- 27 Онлар мисирлилэр арасын-
да Аллаһдан эламэтлэр,
Һам өлкәсиндә Оунун мөчү-
зэләрини көстәрдилэр.^г
- 28 Аллаһ гаранлыг көндәрди,
өлкәжә зүлмәт чөкдү.^г
Онлар Оунун сөзүндән
чыхмадылар.
- 29 О, өлкәнин суларыны
гана дөндәрди,
Балыгларыны тәләф етди.^д
- 30 Бүтүн өлкәжә
гурбагалар долушду,^е
Падшаһларын отагларына
гәдәр.
- 31 О әмр етди мозаланлар
кәлсин,
Мығмығалар бүтүн әрази-
ләри бүрүсүн.^е
- 32 Жағыш јеринә долу
јағдырды,
Торпагларына илдырым
көндәрди.^ж
- 33 О, үзүм бағларыны, әнчир
ағачларыны мәһв етди,
Өлкәнин бүтүн ағачлары-
ны гырды.
- 34 Әмр етди чәјирткәләр кәл-
син,
Сайсыз-һесабыз бала чә-
јирткәләр ахышсын.^з
- 35 Онлар өлкәдәки
бүтүн биткиләри,
Торпағын бар-бәһәрини
једиләр.
- 36 О, өлкәдәки бүтүн илкин-
ләри,
Белләриндән кәлән илкин-
ләри* өлдүрдү.^и
- 37 Халгыны гызыл-күмүшләр
орадан чыхартды,^й

105:36 * Һәрфән: кишилик күчләринин
нубарыны.

ФӘС. 105

а Чх 1:10
һә 7:18, 19
б Чх 3:10
Чх 4:12
Чх 6:11
в Чх 4:14
Чх 7:1
г Һә 9:10
36 78:43-51
д Чх 10:22, 23
Чх 7:20, 21
е Чх 8:6
ө Чх 8:17, 24
ж Чх 9:23-26
з Чх 10:13-15
и Чх 12:29
й Јр 15:13, 14
Чх 3:22
Чх 12:35, 36

Сағ сүтүн

а Чх 12:33
б Чх 14:19, 20
в Чх 13:21
г 36 78:27
д Чх 16:12-15
36 78:24
е 36 78:15, 16
ө Јр 12:7
Јр 15:13, 14
Чх 2:24
Гн 9:5
ж Сј 33:3
з Јш 11:23
Јш 21:43
Һә 9:22
36 78:55
һә 13:19
и Гн 6:10, 11
Јш 5:11, 12
й Гн 4:40

ФӘС. 106

ј Лк 18:19
к 1См 16:34
Үз 3:11
36 103:17
36 107:1
к 36 40:5
л 36 15:1, 2
Өш 64:5
м Һә 5:19
36 51:18
36 119:132

Гәбиләләри арасында
бүдрәјән олмады.

- 38 Онлар чыханда
Мисир севинирди,
Чүнки Израил хофу
онлары бүрүмүшдү.^а
- 39 Худавәнд булуддан
сәдд чәкди,^б
Кечәни ишыгландырмаг
үчүн алов көндәрди.^в
- 40 Онлар әт истәјәндә
билдирчин көндәрди,^г
Онлары сәмави чөрәклә
дојурду.^г
- 41 Гајаны жарды,
су фышгырды,^д
Сәһрада чај кими ахды.^е
- 42 Чүнки гулу Ибраһимә вер-
дији мүгәддәс вәдини
унутмамышды.^е
- 43 О, халгыны фәрәһ ичиндә,^ж
Сечилмишләрини севинч
сәдалары илә азад етди.
- 44 Онлара халгларын торпаг-
ларыны верди;^з
Јаделлиләр зәһмәт чәкди,
бәһрәси онлара галды,^и
- 45 Белә ки, Оунун фәрманла-
рына әмәл етсинләр,^й
Ганунларына бағлы гал-
сынлар.
Јаһа алгыш един!
- 106** Јаһа алгыш един!
Јеһоваја шүкүр един,
чүнки кәрәмәтли-
дир,^ј
Мәһәббәти әбәдидир.^к
- 2 Ким Јеһованын мөһтәшәм
ишләриндән даныша би-
ләр?
Ким Оунун тәрифәләјиг иш-
ләрини бәјән едә биләр?^к
- 3 Хошбәхтдир о кәсләр ки,
һагг-әдаләтә бағлыдыр,
Һәр заман
дүрүст давраныр.^л
- 4 Еј Јеһова,
халгына лүтф көстәрәндә
мәни дә јада сал.^м

- Гејдимә гал,
мәнә ничат вер ки,
5 Сечилмишләринә^а нәсиб
етдијин кәрәмәтдән
мән дә дадым,
Халгынла биркә
севиниб-шадланым,
Ирсинә гошулб
Сәни фәхрлә тәриф едим.
6 Ата-бабаларымыз кими,
биз дә күнаһ етдик,^б
Надүрүстлүк етдик,
пис ишләр көрдүк.^в
7 Ата-бабаларымыз Мисирдә
Сәнин мөһтәшәм ишләр-
ринин гәдрини билмәди-
ләр,
Сәнин бол мәнәһбәтени
јаддан чыхартдылар,
Сәнә гаршы галхдылар, дән-
изин, Гырмызы дәнизин
кәнарында.^г
8 Лакин О, Өз ады наминә
онлары гуртарды ки,^д
Гүдрәтини әјан етсин.^д
9 О әмр етди
Гырмызы дәниз гуруду,
Онлары дәнизин диби илә
чөллүкдә апарырмыш
кими апарды.^е
10 Онлары дүшмән әлиндән,
Јағы пәнчәсиндән
чәкиб алды.^е
11 Сулар дүшмәнләрин
үстүнү өртдү,
Бири дә сағ галмады.^ж
12 О заман Онун вәдинә
инандылар,^з
Она нәғмә дедиләр.^з
13 Амма чох чәкмәди ки,
ишләрини унутдулар;^и
Мәсләһәтини көзләмәди-
ләр.
14 Сәһрада нәфсә ујдулар,^и
Бијабанда
Аллаһы сынадылар.^к
15 О да истәдикләрини
онлара верди

ФӘС. 106

- а Чх 9:5
б Нә 9:16
36 78:8
в Үз 9:6
Дн 9:5
г Чх 14:11, 12
ф 36 143:11
Һә 20:14
д Чх 9:16
РМ 9:17
е Чх 14:21, 22
ө Чх 14:30
Өш 49:26
ж Чх 14:13, 28
з Чх 14:31
и Чх 15:1
ы Чх 15:24
Чх 16:2, 3
Чх 17:7
ј Сј 11:4
Гн 9:22
1Кр 10:6
к Чх 17:2
36 78:18
1Кр 10:9
Иб 3:8, 9

Сағ сүтүн

- а Сј 11:31, 33
36 78:29-31
б Лә 21:8
Сј 16:5-7
в Сј 16:3
г Сј 16:27, 32
ф Сј 16:35
д Чх 32:4
Гн 9:12
е Чх 20:4
ө Гн 32:18
ж Гн 4:34
з 36 78:51
и Чх 14:25
ы Чх 32:10, 11
Гн 9:14, 19
ј Сј 13:32
Гн 8:7-9
к Сј 14:11
к Сј 14:2
Гн 1:27
л Сј 14:22, 23
м Сј 14:28, 29
Иб 3:11

- Вә чанларына гырыб-төкән
азар салды.^а
16 Дүшәркәнин ичиндә
Мусаја,
Јеһованын мүгәддәс бән-
дәси Һаруна^б пахыллыг
етдиләр,^в
17 Онда јер араланыб
Датаны удду,
Абирамын башына топла-
шанлары өзүнә гәрг
етди.^г
18 Бу күтләнин арасына
од дүшдү,
Алов шәр адамлары
мәһв етди.^г
19 Һурибдә дана дүзәлтдиләр,
Төкмә бүтә сәчдә етдиләр.^д
20 Мәним чалалымы
От јејән дананын
сурәтинә дәјишдиләр.^е
21 Аллаһы, хиласкарларыны
унутдулар,^е
Мисирдә әзәмәтли
ишләр көрәни,^ж
22 Һам өлкәсиндә мөһтәшәм
ишләр көрәни,^з
Гырмызы дәниздә
вәһмли ишләр
көрәни^и унутдулар.
23 О, аз галмышды онларын
мәһвинә әмр версин,
Амма сечдији гулу Муса
Она јалварды ки,
Мәһведичи гәзәбини
јатырсын.^и
24 Фүсункар торпагдан
икраһ етдиләр,^и
Онун вәдинә
иман кәтирмәдиләр.^к
25 Өз чадырларында
һеј дејиндиләр,^к
Јеһованын сөзүнү
ешитмәдиләр.^н
26 О да әлини галдырыб
анд ичди ки,
Чәсәдләрини сәһрада
јерә сәрәчәк,^м

- 27 Нэсиллэрини халглар арасында ыяхачаг, Онлары дијарбэдијар сепэлэјэчэк.^а
- 28 Онлар Фаур Баалына ситајиш етмэжэ,^б Өлүлэрэ* кэтирилэн гурбанлары жемэжэ башладылар.
- 29 Эмэллэри илэ Ону гээзб-лэндирдилэр,^в Ичлэринэ гырғын дүшдү.^г
- 30 Фэнһас галхыб ишэ гарышанда Гырғын кэсилди.^г
- 31 Бу, нэсиллэр боју, эбэдилик Онун үчүн салеһлијэ жазылды.^д
- 32 Сонра Мэриба суларында Ону һирслэндирдилэр, Онларын учбатындан Муса зэрэр чэкди.^е
- 33 Ону эсэбилэшдирдилэр, О да дүшүнмэдэн данышды.^е
- 34 Онлар Јеһованын эмриндэн чыхдылар,^ж Халглары мөһв етмэдилэр.^з
- 35 Башга халгларла гајнајыб-гарышдылар,^и Онларын адэтлэрини көтүрдүлэр.^и
- 36 Онларын бүтлэринэ ситајиш етдилэр,^и Бу, онлара тэлэ олду.^к
- 37 Оғулларыны, гызларыны Чинлэрэ гурбан кэтирдилэр.^к
- 38 Мэсумларын ганыны төкүрдүлэр,^л Кэнан бүтлэринэ гурбан верэрэк Өз оғул-гызларынын ганыны ахыдырдылар.^л

106:28 * Ола билсин, өлү инсанлар, ја-худ чансыз аллаһлар нөзөрдө тутулуp.

ФӘС. 106

а Лв 26:33
Гн 4:27
б Сј 25:3
Һш 9:10
в Сј 25:6
Гн 32:16
г Сј 25:9
1Кр 10:8
ф Сј 25:7, 8
д Сј 25:11-13
е Сј 20:2, 12
Сј 27:13, 14
ө Сј 20:10
ж Јш 16:10
Јш 17:12
Һк 1:21
з Сј 33:52
Гн 7:1, 2
и Јш 15:63
Һк 1:33
ы Өш 2:6
ј Һк 2:11, 12
2Пд 17:12
к Чх 23:32, 33
к Гн 12:31
2Пд 16:1, 3
2Пд 17:17, 18
Өр 7:30, 31
1Кр 10:20
л 2Пд 21:16
м һз 16:20

Сағ сүтун

а Өр 3:9
б Гн 32:30
Һк 3:8
в Һк 10:6-8
г Һк 10:11, 12
1Иш 12:11
ф Һк 4:1
д Һк 6:1-5
е Һк 2:18
ө Һк 3:9
ж Чх 34:6
Гн 32:36
Өш 63:7
Мрс 3:32
Јл 2:13
з Үз 9:9
и 36 79:9
ы Өр 32:37
ј 1См 16:35
к 1См 29:10
36 41:13
Лк 1:68

- Белэчэ, өлкэ гана буланыб мурдар олду.
- 39 Эмэллэри илэ өзлэрини мурдарладылар, Хэјанэт етдилэр*.^а
- 40 Ахырда Јеһованын гээзэби халгына гаршы күкрэди, Өз ирсинэ нифрэт етди.
- 41 Дэфэлэрлэ онлары халгларын өһдэсинэ бурахды ки,^б Онлара нифрэт едэнлэр онлара аға олсун.^в
- 42 Дүшмэнлэр онлара зүлм етди, Онларын эли алтында галдылар.
- 43 О, онлары дэфэлэрлэ гуртарырды,^г Лакин онлар аси олуб итаат көстэрмирдилэр,^г Өз тэгсирлэри учбатындан рэзил олурдулар.^д
- 44 Амма О, ачыначаглы һалларыны көрүрдү,^е Фэрајдларыны ешидирди.^е
- 45 Онларын хатиринэ әһдини јада салырды, Бол мөһэббэтинэ көрө рәһм көстэрирди.^ж
- 46 Онлары әсир едэнлэрин гэлбиндэ Онлара гаршы мөрһәмэт ојадырды.^з
- 47 Еј Аллаһымыз Јеһова, бизи хилас ет,^и Бизи халгларын арасындан топла ки,^и Сэни мүгәддэс адына һәмд едэк, Ифтихарла Сэни учалдаг.^и
- 48 Исраилин Аллаһы Јеһоваја Өзәлдән әбәдијетәдэк алгыш олсун!^к Бүтүн бәшәр «амин» десин. Јаһа алгыш един!

106:39 * һөфһөн: зина етдилэр.

БЕШИНЧИ БӨЛМӨ
(107–150-чи мазмурлар)

- 107** **1** **Жеоваја шүкүр един,**
чүнки кәрамәтли-
дир.^а
Мәһәббәти әбәдидир.^б
- 2** Белә десин **Жеованын**
хилас етдији,
Дүшмән әлиндән
азад етдији кәсләр.^в
- 3** Дијар-дијар **йығдығы,**^г
Шәргдән, гәрбдән,
Шималдан, чәнубдан топ-
ладығы кәсләр.^г
- 4** Онлар сәһрада, бијабанда
долашырдылар,
Бир шәһәрә јол тапмырды-
лар ки, кедиб орада јаша-
сынлар.
- 5** Онлар ачырдылар,
сусајырдылар,
Тагәтсизликдән нушлары-
ны итирirdиләр.
- 6** Дар ајагда **Жеоваја**
фәрјад едирдиләр,^д
О да онлары эзаб-әзијјәт-
дән гуртарырды.^е
- 7** Мәскән салмаг үчүн
бир шәһәрә чатанадәк^е
Онлары доғру јолла апар-
ды.^ж
- 8** Гој инсанлар **Жеоваја**
шүкүр етсин^з
мәһәббәтинә көрә,
Бәшәр оғлу үчүн көрдүјү
һејрәтли ишләринә көрә.^з
- 9** Чүнки сусузлара су ичир-
дир,
Ачлары немәтләрлә доју-
рур.^и
- 10** Бәзиләри зүлмәтин дибин-
дә јашајырды,
Дәмир буховлардан әзијјәт
чәкирди, мәһбус иди,
- 11** Чүнки Аллаһын сөзүнә
гаршы чыхмышдылар,
Һагг-Тааланын мәсләһәти-
ни рәдд етмишдиләр.^й
- Фәс. 107**
а Лк 18:19
б 1См 16:34
36 103:17
в Әш 35:10
Әр 15:21
Ми 4:10
г 36 106:47
Әр 29:14
Ғ Әш 43:5, 6
Әр 31:8
д һш 5:14, 15
е Әш 41:17
ө Нә 11:3
ж Әш 30:21
з 1См 16:8
и 36 40:5
ы 36 34:10
Әш 55:2
Лк 1:53
ј 36 106:43
Мрс 3:42
- Сағ сүтүн**
а Лә 26:21
б 36 68:6
36 146:7
Әш 49:8, 9
Әш 61:1
в Мрс 3:22
г Әш 45:1, 2
Ғ Әр 2:19
д Мрс 3:39
е 36 147:3
ө Лә 7:12
36 50:14
- 12** Одур ки, сыхынтыларла
үрәкләрини рам етди.^а
Јыхылырдылар, онлары
көмәк едән олмурду.
- 13** Дар ајагда **Жеовадан**
имдад диләјирдиләр,
Јенә дә онлары
бәладан гуртарырды.
- 14** Онлары зүлмәтин дибин-
дән азад едирди,
Буховларыны гопарыб
ачырды.^б
- 15** Гој инсанлар **Жеоваја**
шүкүр етсинләр
мәһәббәтинә көрә,^в
Бәшәр оғулларына көстәр-
дији һејрәтли ишләринә
көрә.
- 16** Мис гапылары сындырды,
Дәмир рәзәлери гырды.^г
- 17** Ахмаглар асиликләри илә,^г
Күнаһлары илә башларына
бәла ачырдылар.^д
- 18** Һәр јемәкдән ијрәнирди-
ләр,
Өлүмүн гапыларына јахын-
лашырдылар.
- 19** Дар ајагда **Жеовадан**
имдад диләјирдиләр,
Јенә дә онлары бәладан
гуртарырды.
- 20** Сөзүнү көндәрирди,
онлары сағалдырды,^е
Онлары дүшдүкләри гују-
лардан чыхарырды.
- 21** Гој инсанлар **Жеоваја**
шүкүр етсинләр
мәһәббәтинә көрә,
Бәшәр оғулларына көстәр-
дији һејрәтли ишләринә
көрә.
- 22** Гој шүкранларыны
гурбан кәтирсинләр,^ө
Онун ишләрини севинч сә-
далары илә бәјан етсин-
ләр.

- 23 Кәми илә дәннздә сәјаһәт едәнләр, Дәрјаларда тичарәт едәнләр^а
- 24 Јеһованын ишләрини, Әнкин сулардакы харигәләрини,^б
- 25 Сөзү илә туфан гопдуғуну,^в Далғалары габартдығыны көрдүләр.
- 26 Онлар көйләрә галхыр, Дәринлијә енирләр. Бәдбәхтлик јахынлашанда чанлары әлдән кедир.
- 27 Сәрхош адам кими фырланыр, сәндәләјирләр, Бачарылары пуча чыхыр.^г
- 28 Дар ајагда Јеһоваја фәрјад едирләр,^ғ Онлары бәладан гуртарыр.
- 29 Гасырғаны рам едир, Дәннзин далғалары јатыр.^д
- 30 Сакитлик чөкәндә севириләр, Онлары истәдикләри лимана апарыр.
- 31 Гој инсанлар Јеһоваја шүкүр етсинләр мәнәббәтинә көрә, Бәшәр оғулларына көстәрдији һејрәтли ишләринә көрә.^е
- 32 Гој чамаат ичиндә Ону учалтсынлар,^ө Ағсаггаллар мәчлисиндә тәриф етсинләр.
- 33 О, чајлары сәһраја, Ахар сулары гурагыға,^ж
- 34 Бәрәкәтли торпағы шоранлыға дөндәрир,^з Орадакы сакинләрин шәр әмәлләринә көрә.
- 35 Сәһралығы көлә чевирир, Гураг јердә чешмәләр гајнадыр.^и
- 36 Ачлары орада мәскунлашдырыр ки,^й Шәһәр салыб јашасынлар.^ј

ФӘС. 107

а 2См 9:21
һә 27:9

б Јр 1:21
36 104:25

в 36 135:7
Әр 10:13
Јн 1:4

г Јн 1:4, 13

ғ Јн 1:14

д 36 65:7
36 89:9
Јн 1:15

е 36 105:5

ө 36 111:1

ж 1Пд 17:1, 7
Әш 42:15
Ам 4:7

з Јр 13:10
Гн 29:22, 23

и 2Пд 3:17
Әш 35:7
Әш 41:18

ы 36 146:7
Лк 1:53

ј 36 107:7

Сағ сүтун

а Әш 65:21

б һә 14:17

в Гн 7:13, 14

г Әј 12:21, 24

ғ 1Иш 2:8

д 36 58:10

е Чх 11:7
36 63:11

ө 36 64:9
һш 14:9

ж 36 77:12
36 143:5
Әр 9:24

ФӘС. 108

з 36 57:7-11
36 104:33

и 36 81:2

ы 36 36:5
36 103:11

- 37 Онлар әкин әкир, үзүмлүкләр салырлар,^а Бол мәнсул топлајырлар.^б

- 38 Онлара хејир-бәрәкәт верир, чохалырлар, Мал-ғараларынын сајы азалмыр.^в

- 39 Амма сыхынты, әзаб, гәм-гүссә көрәндә Јенә халгын сајы азалыр, бели бүкүлүр.

- 40 О, әсилзәдәләрин үстүнә нифрәт јағдырыр, Онлары јолсуз-ризсиз сәһрада сәркәрдан едир.^ғ

- 41 Фәгири исә зүлмдән горујур,^ғ Аиләсини бөјүдүр, сүрү кими чохалдыр.

- 42 Дүрүст адамлар буну көрүб севинир,^д Надүрүстләрсә ағзыны јумур.^ө

- 43 Ағыллы кимдирсә, гој бунлары нәзәрә алсын,^ө Јеһованын хејирхаһ әмәлләринә јахшы-јахшы диггәт етсин.^ж

Давудун мәзмуру.

108 Үрәјим мәтинди́р, еј Аллаһ,

Бүтүн варлығым шәнинә нәғмә дејәчәк.^з

- 2 Дилләнин, еј телли аләтләр, еј чәнкләр!^и

Мән сүбһ шәфәғини ојадарам.

- 3 Сәни елләр ичиндә учалдарам, еј Јеһова,

Халглар арасында шәнинә нәғмә дејәрәм.

- 4 Чүнки мәнәббәтин бөјүкдүр, көйләрә чатыр,^й Вәфадарлығын асимана учалыр.

- 5 Худажә, көйләр үзәриндә
учал,
Гој чалалын бүтүн чаһаны
бүрүсүн.^a
- 6 Сағ әлинлә
бизә гуртулуш вер,
мәнә һај вер,
Гој истәкли бәндәләрин
ничат тапсын.^b
- 7 Мүгәддәс Аллах* деди:
«Севиниб-чошачағам,
Сиһамы истәдијим кәсә
пај верәчәјәм,^c
Суггут дәрәсини
өлчүб бөләчәјәм.^г
- 8 Килад^г Мәнимдир,
Мәнәссә Мәним,
Әфраим башымын
дәбилгәсидир*,^d
Јәһуда әлимдә
өндәр әсасыдыр.^e
- 9 Муаб јујунмағ үчүн
тештимдир,^o
Сәндәлими Әдума туллаја-
чағам,^ж
Филиштин үстүнә зәфәр
һарајын чәкәчәјәм».^з
- 10 Ким мәни истәһкамлы
шәһәрә апарар?
Ким мәни Әдума гәдәр апа-
рар?»
- 11 Сәндән башга ким буну
едәр, еј Аллах?
Еј бизи тәрк едән,
даһа ордуларымызын
үстүндә дөјүшә чыхмајан
Аллаһымыз.^ы
- 12 Бизә көмәк ол,
сыхынтыдан гуртулаг,^ј
Әбәсдир инсандан
хилас көзләмәк.^к
- 13 Биз Аллаһдан күч аларыг,^к
О, дүшмәнләримизи тапда-
лајар.^л

108:7 * Дикер вариант: *Аллаһ Өз мүгәддәс мөканында.* 108:8 * һөрфөн: *истәһкамдыр.*

ФӘС. 108

a 36 8:1
36 57:5, 11

b 36 20:6
36 60:5

в Jш 17:7

г Jр 33:17
36 60:6-8

г Jш 13:8, 11

д Гн 33:17

е Jр 49:10

ө 2Иш 8:2

ж Cј 24:18
2Иш 8:14

з 2Иш 8:1

и 36 60:9-12

ы Гн 23:14

ј 36 18:6

к 36 118:8
36 146:3, 4

к 1Иш 2:4
2Иш 22:40
Өш 40:29-31

л 36 44:5

Сағ сүтун

ФӘС. 109

a 36 33:1

b 2Иш 15:2, 3
36 31:18

в 2Иш 15:12
2Иш 16:5-7
36 69:4

г 2Иш 13:39

г 36 35:11, 12
36 38:19, 20

д 36 55:12-14

е Өш 1:15
Мк 3:4

ө 36 55:23
Мт 27:5

ж һв 1:16-20

з 36 37:28

Дирижора. Давудун мәзмуру.
109 Еј мәдһ етдијим
Аллаһ,^a сусма!

- 2 Чүнки шәр, фырылдағ
адамлар ағызларыны
әлејһимә ачыб,
Јаланчы дилләри
мәндән данышыр.^b
- 3 Һәр тәрәфдән мәнә
ачы сөзләр јағдырырлар,
Наһагдан мәнимлә
дава едирләр.^в
- 4 Севкимин әвәзиндә
мәнә гаршы чыхырлар,^г
Мән исә һеј дуа едирәм.
- 5 Јахшылығима јаманлыгла,^г
Мәһәббәтимә нифрәтлә
чаваб верирләр.^д
- 6 Гој онун һакими
шәр адам олсун,
Сағ јанында әлејһдары
дурсун.
- 7 Мүһакимә олуғанда
мүгәссир чыхсын,
Һәтта дуасы да
күнаһа јазылсын.^e
- 8 Гој өмрү көдәк олсун,^o
Вәзифәсини*
башғасы тутсун.^ж
- 9 Балалары јетим галсын,
Арвады дул галсын.
- 10 Өвладлары дәрбәдәр дүш-
сүн, диләнчи олсун,
Чөрәк ахтарсын,
виранәликдә јашасын.
- 11 Варыны, јохуну
сәләмчи әлиндән алсын,
Газандығыны јаделлиләр
талајыб апарсын.
- 12 Һеч кимсәдән
мәһәббәт көрмәсин,
Јетим галмыш балаларына
кимсәнин јазығы кәлмә-
син.
- 13 Гој онун төрәмәләри
гырылсын,^з

109:8 * Нәзарәтчи вәзифәсини.

- Адлары бир нәсилдә итиб-батсын.
- 14 Гој Јеһова онун ата-бабасынын тәгсирини унутмасын,^а Анасынын күнаһы силин-мәсин.
- 15 Гој күнаһлары даим Јеһованын өнүндә галсын, Гој Аллах онларын адыны јер үзүндән силсин.^б
- 16 Чүнки белә адам хејирхалыг етмәји унутуб,^в Фағыр-фүгәраны, гәлби ғырыг адамы Өлдүрмәк үчүн тәгиб едиб.^г
- 17 Гарғышы сеvirди, өз башына кәлди, Алғышы хошламаырды, алғыш көрмәди.
- 18 Гарғыш әјиндә палтар олду, Су кими вүчудуна, Јағ кими сүмүкләринә һопду.
- 19 Гој гарғышлары әјиндәки палтар кими ону бүрүсүн,^д Кәздирдији гуршаг кими белинә долансын.
- 20 Будур Јеһованын вердији һагг мәнә гаршы чыхана,^е Әлејһимә пис сөzlәр данышана.
- 21 Сән, еј Күлли-Ихтијар Јеһова, Адын наминә мәнә көмәк ет,^в Мәни гуртар, ахы хејирхалығын бөјүкдүр.^з
- 22 Мән бичарәјәм, фағырам,^ж Көксүмдә үрәјим дәлик-дешиқдир.^з
- 23 Гејб олан көлкәтәк чәкилиб кедирәм, Силкиниб атылмышам чәјирткә кими.
- 24 Оруч тутмагдан дизләрим әсир,

ФӘС. 109а 2Иш 3:28, 29
2Иш 21:1

б 36 34:16

в Јр 2:13

г 2Иш 16:11
2Иш 17:1, 2
36 10:2
36 37:32

д 36 109:29

е 2Иш 17:23

в 36 25:11
36 31:3ж 36 36:7
36 69:16
36 86:5

з 36 40:17

з 36 102:4

Сағ сүтүн

а 36 31:11

б 36 22:7
Мр 27:39

в 36 35:26

г 36 22:22

ФӘС. 110д Мр 22:43, 44
Мр 12:36
Лк 20:42, 43
Һә 2:34, 35
РМ 8:34
1Кр 15:25
Еф 1:20
Иб 1:3, 13
Иб 8:1
Иб 10:12, 13
Иб 12:2д 36 2:8, 9
36 45:4, 5
Мр 28:18
Вһ 6:2
Вһ 12:5
Вһ 19:11, 15

Бир дәри бир сүмүк галмышам.

- 25 Мәнә лағ едирләр,^а Мәни көрәндә башларыны булајырлар.^б
- 26 Мәнә көмәк ет, еј Аллаһым Јеһова, Мәһәбәтинлә мәни гуртар.
- 27 Гој билсинләр ки, бу Сәнин әлиндир, Буну Сән етдин, еј Јеһова, Сән.
- 28 Гој онлар гарғыш етсинләр, Сән исә мәнә хејир-дуа сөjlә. Гој онлар үстүмә галхдыгда хәчил олсунлар, Гулун исә севинсин.
- 29 Гој әлејһдарларым рәзаләтә бүрүнсүн, Рүсвајчылығы палтар кими әјинләринә кејсинләр.^в
- 30 Дилимдән Јеһоваја тәрифләр ахар, Издиһам гаршысында Ону мәдһ едәрәм,^г
- 31 Чүнки О, фағырын сағында дурур, Ону мәһв етмәјә чалышанлардан горујур.

Давудун мәмуру.

110 Јеһова ағамә деди:
«Дүшмәнләрини кәтил кими ајағынын алтына гојанадәк

Сағымда отур».^д

- 2 Јеһова сәнин гүдрәт әсаны Сиондан узадачаг,
«Кет, дүшмәнләринин арасында һакимијјәт сүр», — дејәчәк.^д
- 3 Сән ордуларыны топлалдығын күн халгын һазыр дурачаг,
Сүбһ шәфәгиндән доған шәһә бәнзәр бир јығын кәнч

Көзгамашдырычы мүгәд-
дәслик ичиндә жанына кә-
ләчәк.

- 4 Йеова анд ичиб,
гәраыны дәјишмәз.
«Сән Мәликсадиғ тим-
саллы
Әбәди каһинсән».^а
- 5 Йеова сәнин сағ тәрәфин-
дә олачаг,^б

Гәзәб күнүндә падшахла-
ры гырыб-төкәчәк.^в

- 6 Халглара чыхардығы һөк-
мүнү ичра едәчәк,^г
Јери чәсәдләрлә долдура-
чаг.^г
Учсуз-бучагсыз дијарын*
башчысыны әзәчәк.

- 7 Јол үстүндәки чешмәдән
су ичәчәк,
Буна көрә башыны
дик тутачаг.

111 Јаһа* алгыш един!^а

Ⲛ [Алеф]

Дүз адамларын ичиндә,
онларын мәчлисиндә

Ⲛ [Бет]

Бүтүн гәлбимлә Йеованы
учалдарам.^е

ⲗ [Гимел]

- 2 Йеованын ишләри бөјүк-
дүр,^е

ⲓ [Далет]

Онлардан һәзз аланлар
онлары арашдырыр.^ж

ⲓ [Һе]

- 3 Онун әмәлләриндә
еһтишам, әзәмәт вар,

ⲓ [Вав]

Әдаләти әбәдидир.^з

ⲓ [Зәји]

- 4 Мөһтәшәм ишләрини
јаддашлара һәкк едир.^и

ⲓ [Хет]

Йеова шәфгәтлидир,
мәрһәмәтлидир.^ы

ФӘС. 110

а Јр 14:18
И6 5:5, 6
И6 6:19, 20
И6 7:3, 11
И6 7:21, 28
б 36 16:8
в 36 2:2
Рм 2:5
Вһ 11:18
Вһ 19:19
г 36 79:6
ғ Әр 25:31-33

ФӘС. 111

д 36 68:4
36 113:1
Вһ 19:1
е 36 9:1
ө 36 98:1
36 139:14
Вһ 15:3
ж 36 77:12
36 143:5
з 36 103:17
и Гн 31:19
Јш 4:5-7
ы Чх 34:6
Јр 5:11

Сағ сүтүн

а 36 37:25
Мр 6:33
б 36 89:34
36 105:8
в 36 44:2
36 105:44
г Гн 32:4
ғ 36 19:8
Өш 55:10, 11
д 36 19:9
е Чх 15:13
Лк 1:68
Вһ 7:10
ө 36 89:7
Өш 6:2, 3
Лк 1:49
Вһ 4:8
ж Әј 28:28
Мс 1:7
Вә 12:13
з Гн 4:6
Јш 1:7, 8
1Пд 2:3
36 119:100
2Тм 3:14, 15

ФӘС. 112

и Чх 15:2
Вһ 19:1
ы 36 111:10
ј 36 1:1, 2
36 40:8

Ⲛ [Тет]

- 5 Ондан горханларын
рузисини јетирәр.^а

Ⲛ [Јуд]

Әһдини даим јадда сахлар.^б

Ⲛ [Каф]

- 6 Халгларын мирасыны
Өз үммәтинә верәрәк^в

Ⲛ [Ламед]

Ишләринин гүдрәтини
онлара нүмајиш етдириб.

Ⲛ [Мем]

- 7 Һәгигәтдир, әдаләтдир
әлләринин иши.^г

ⲓ [Нун]

Бүтүн бујруглары етибар-
лыдыр.^ғ

Ⲛ [Самех]

- 8 Онлар һәмишә, индидән та
әбәдијәтәдәк сабитдир,

Ⲛ [Ајн]

Һәгигәтдән, сәһәһликдән
јаранмышлар.^а

Ⲛ [Пе]

- 9 О, халгына гуртулуш
верди.^е

Ⲛ [Тсаде]

Әһдини әбәдилик
бәргәрәр едиб.

ⲓ [Коф]

Онун ады мүгәддәсдир,
зәһмлидир.^е

ⲓ [Рејш]

- 10 Һикмәтин башы
Йеовадан горхмагдыр.^ж

Ⲛ [Син]

Әмрләринә әмәл едән
ағыллы адамдыр.^з

ⲓ [Тав]

Гој О, дүнја дурдугча
мәдһ олунсун!

112 Јаһа алгыш един!^и

Ⲛ [Алеф]

Нә хошбәхтдир
Йеовадан горхан,^ы

Ⲛ [Бет]

Онун әмрләриндән
зөвг алан адам.^ј

110:6 * Јахуд бүтүн дүнјанын. 111:1

* Йеова адынын гыса формасы.

λ [Гимел]

- 2 Онун соју жер үзүндө
гүдрәтти олачаг.

Г [Далет]

Дүрүст адамын нәсли
мүбарәк олачаг.^a

η [He]

- 3 Евиндә боллуг вар,
дөвләт вар,

ι [Вав]

Саләһлији әбәди дураp.

ι [Зайн]

- 4 О, дүрүстләр үчүн зүлмәт-
дә шәфәг сачан нурдур.^b

π [Хет]

О, шәфәгәтлидир, мәрһәмәт-
лидир,^a саләһдир.

τ [Тет]

- 5 Сәхавәтлә борч верән ада-
мын иши аванд олар.^г

ʿ [Йуд]

О, һәр ишиндә әдаләтли-
дир.

к [Каф]

- 6 О, әсла сарсылмаз.^г

л [Ләмед]

Саләһин ады унудулмаз.^a

м [Мем]

- 7 Бәд хәбәр ону горхутмаз,^o

н [Нун]

Үрәји архајындыр,
Јеһоваја күвәниp.^o

с [Сәлех]

- 8 Үрәји титрәмәз, горхмаз,^ж

ʃ [Ајн]

Нәһәјәтдә дүшмәнинә мү-
зәффәр нәзәрлә бахар.³

ʒ [Пе]

- 9 О, сәхавәтлә пәјләјыр,
јохсуллара верир.^и

ʔ [Тсаде]

Саләһлији әбәди дураp,^и

ך [Коф]

Гүдрәти шан-шөһрәтлә
јүксәләр.

ך [Реји]

- 10 Шәр адам буну көрәндә
пахыллығы тутар,

ФӘС. 112

a 36 25:12, 13
36 37:25, 26

b 36 97:11
15г 2:9

v Лк 6:36
Еф 4:32

г Гн 15:7, 8
36 41:1
Мс 19:17
Лк 6:34, 35
һв 20:35
Иб 13:16

г 36 15:5
36 125:1

д Нв 5:19
Мс 10:7

е 36 27:1
Мс 3:25

o 36 62:8
Өш 26:3

ж Мс 28:1

з 36 59:10

и Гн 15:11
Мс 11:24
Мс 19:17

ы Гн 24:12, 13
2Кр 9:9
Иб 6:10

Сағ сүтүн

a Мс 11:7

ФӘС. 113

б 1См 16:36
1См 29:10
36 106:48

v 36 72:19
36 86:9
Өш 59:19
Мл 1:11

г 36 97:9
36 99:2

г 1Пд 8:27

д Чх 15:11

е 36 18:35
36 138:6
Өш 57:15
Өш 66:2

o 1Иш 2:7

ж 1Иш 2:5
Өш 54:1

ФӘС. 114

з Чх 12:41

и Чх 6:7
Чх 19:6
Гн 32:9

ψ [Шин]

Дишләрини гычајар,
әријиб кедәр.

Г [Тав]

Шәр адамын арзулары
көзүндә галар.^a

- 113** Јаһа алгыш един!
Еј Јеһованын гулла-
ры, Ону учалдын,

Јеһованын адыны
мәдһ един!

- 2 Јеһованын ады
тәриф едилсин
Индидән сонсузадәк.^б

- 3 Јеһованын ады
мәдһ едилсин
Күндөгәндән күнбатана-
дәк.^в

- 4 Јеһова бүтүн халглар
үзәриндә учадыр,^г
Әзәмәти көјләрдән дә
јүксәқдир.^г

- 5 Аллаһымыз Јеһованын
мисли вармы?^д
Онун мәскәни учаларда-
дыр,

- 6 О әјилиб көјә бахыр,
жерә бахыр,^o

- 7 Мәзлуму тоз-торпагдан
галдырыр,
Јохсулу күллүкдән*
чыхарыр ки,^o

- 8 Ону әсилзадәләрлә,
Халгынын әсилзадәләри
илә јанашы туртсун.

- 9 Сонсуз гадына
јурд-јува верир,
Оғул-ушаг саһиби,
бәхтәвәр ана едир.^ж
Јаһа алгыш един!

- 114** Исраил Мисирдән
чыханда,³

Јағуб еви јад дилдә даны-
шан халгдан ајрыланда

- 2 Аллаһын мүгәддәс мәканы
Јәһуда,
Сәлтәнәти Исраил олду.^и

113:7 * Дикәр вариант: зибилликдән.

- 3 Дәниз буну көрүб гачды,^а
Иордан чаы кери
чәкилди.^б
- 4 Дағлар гоч кими,^в
Тәпәләр гузу кими атылыб-
дүшдү.
- 5 Еј дәниз, сәнә нә олду,
нијә гачдын?^г
Еј Иордан,
нијә кери чәкилдин?^г
- 6 Еј дағлар, нијә гоч кими
атылыб-дүшүрдүнүз?
Еј тәпәләр, нијә гузу кими
атылыб-дүшүрдүнүз?
- 7 Еј јер үзү,
Рәббин өнүндә,
Јагубун Аллаһынын өнүн-
дә ләрзәјә кәл.^д
- 8 О, гајаны көлә чевирир,
Сәрт гајадан булаг чыха-
рыр.^е
- 115** Бизи јох, еј Јеһова,
бизи јох,
Өз адыны шәрәфләндир,^ө
Мәһәббәтинә,
вәфадарлығына көрә.^ж
- 2 Нијә халглар:
«Һаны онларын Алла-
һы?» — десин.^з
- 3 Аллаһымыз көјләрдәдир,
Истәдији һәр шеји едир.
- 4 Амма онларын бүтләри
гызылдыр, күмүшдүр,
Инсан әлинин ишидир.^и
- 5 Ағызлары вар,
даныша билмир,^ы
Көзләри вар,
көрә билмир,
- 6 Гулаглары вар,
ешидә билмир,
Бурунлары вар,
гоху билмир,
- 7 Әлләри вар,
һисс етмир,
Ајағлары вар,
јеријә билмир,^ј
Боғазларындан
сәс чыхмыр.^к

ФӘС. 114

а Чх 14:21
б Јш 3:16
в Чх 19:18
һк 5:4
г Чх 15:8
ф Јш 4:23
д 1См 16:29,
30
е Чх 17:6
сј 20:11
Гн 8:14, 15
36 107:35

ФӘС. 115

ө Әш 48:11
Јһ 12:28
ж 36 138:2
з Чх 32:12
сј 14:15, 16
Гн 32:26, 27
36 79:10
и 36 135:15-18
Әш 40:19
Әш 46:6
Өр 10:3, 4
Өр 10:8, 9
һә 19:26
1Кр 10:19
ы һб 2:19
ј 1Иш 5:3
Әш 46:7
к һб 2:18

Сағ сүтүн

а 36 97:7
Әш 44:9
б Мс 3:5
в Гн 33:29
36 33:20
г Чх 28:1
ф Мс 16:20
д 36 84:11
е Јр 12:2
ө Јр 13:16
ж 36 96:5
з 36 3:8
и Әш 66:1
ы Јр 1:28
36 37:29
Әш 45:18
һә 17:26
ј 36 31:17
к 36 6:5
Вә 9:5

ФӘС. 116

к 36 18:6

- 8 Онлары дүзәлдәнләр дә,
Онлара күвәнәнләр дә
онлар кими олачаг.^а
- 9 Еј Израил, Јеһоваја күвән,^б
Одур сәнин көмәјин,
Одур галхананы.^в
- 10 Еј Һарун еви,^г
Јеһоваја бел багла,
Одур көмәјиниз,
Одур галхананыз.
- 11 Еј Јеһовадан горханлар,
Јеһоваја күвәнин,^ф
Одур көмәјиниз,
Одур галхананыз.^д
- 12 Биз Јеһованын хатириндә-
јик, О, бизә
хејир-бәрәкәт верәчәк,
Израил евинә
хејир-бәрәкәт верәчәк,^ө
Һарун евинә
хејир-бәрәкәт верәчәк.
- 13 Јеһова Ондан горханлара,
Кичијә дә, бөјүјә дә
хејир-бәрәкәт верәчәк.
- 14 Јеһова сизи,
Сизи вә оғуллаарынызы чо-
халдачаг.^ө
- 15 Гој јери-көјү јарадан Јеһо-
ваның^ж
Хејир-дуасы үзәриниздә
олсун.^з
- 16 Көјләр Јеһованындыр,^и
Јери исә бәшәр оғуллаары-
на вериб.^ы
- 17 Өлүләр, сүкут дијарына
дүшәнләр^ј
Јаһа алгыш етмәзләр.^к
- 18 Биз исә Јаһа шүкүр едә-
рик,
Индидән сонсузадәк.
Јаһа алгыш един!
- 116** Јеһованы севирәм,
Чүнки ешидир* сәси-
ми, ешидир јалвары-
шымы.^к

116:1 * Дикәр вариант: мән севирәм,
чүнки Јеһова ешидир.

- 2 Гулағыны мәнә тәрәф әжир.^а
Нә гәдәр ки варам,
Ону сәсләрәм.
3 Өлүм ипләри мәнә долан-
мышды,
Мәзар мәни
ағушуна алмышды*,^б
Дәрд-бәла мәни
үстәләмишди.^в
4 Амма мән Јеhovанын ады-
ны чағырдым.^г
«Аман, Јеhова,
гуртар чанымы!»
5 Јеhова шәфгәтлидир,
әдаләтлидир,^д
Аллаһымыз мәрһәмәтли-
дир.^е
6 Јеhова нашы адамы
һифз едир.^ө
Рәзил олмушдум,
О, мәни гуртарды.
7 Гој кәнлүм јенә раһат ол-
сун,
Чүнки Јеhова мәнә
јахшылыг етди.
8 Сән чанымы өлүмдән,
Көзүмү јаш төкмәкдән,
ајағымы бүдрәмәкдән
гуртардын.^ә
9 Мән Јеhovанын өнүндә,
ишыгы дүнјада*
кәзәчәјәм.
10 Иман етдијим үчүн
даньшдым,^ж
Һәрчәнд әзаблар ичиндә
идим.
11 Тәлаша дүшәндә дедим:
«Бүтүн инсанлар јаланчы-
дыр».^з
12 Мәнә етдији јахшылыгла-
рын әвәзиндә
Јеhоваја нә верә биләрәм?
13 Ничат пијаләсини көтүрә-
рәм,

116:3 * һәрфән: *шеолун бәласы мәни тапмышды*. Лүғәтдә «Мәзар» сөзүнә бах. 116:9 * һәрфән: *дириләр өлкәсиндә*.

ФӘС. 116

а 36 34:15

б Өш 38:10

в 36 18:4
36 38:6г 36 34:6
Рм 10:13

д Гн 32:4

е Чх 34:6
Нә 9:17
Дн 9:9

ө 36 19:7

ә 36 56:13
36 94:18

ж 2Кр 4:13

з Рм 3:4

Сағ сүгүн

а 36 22:25
Јн 2:9б 1Иш 25:29
Өј 1:12
36 91:14
3к 2:8
2Бт 2:9

в 36 107:14

г Льв 7:12
36 50:23д 36 22:25
36 76:11

е 36 116:14

ө 36 96:8

ә Вһ 19:1

ФӘС. 117

ж Вһ 7:9, 10

з Рм 15:11

и Мрс 3:22

ы 36 25:10
36 91:4

ј 36 100:5

к 36 111:1

ФӘС. 118

к Мт 19:17

Јеhovанын адыны чағыра-
рам.

- 14 Јеhоваја дедијим нәзирлә-
ри јеринә јетирәрәм,
Бүтүн халгынын өнүндә.^а
15 Садиг бәндәләринин
өлүмү
Јеhова үчүн баһадыр.^б
16 Амандыр, еј Јеhова,
Мән ки Сәнин гулунам,
Гулунам, кәнизинин оғлу-
јам.
Сән мәни буховлардан
азад етдин.^в
17 Сәнә шүкранлардан гурбан
кәтирәрәм,^г
Јеhovанын адыны чағыра-
рам.
18 Јеhоваја дедијим нәзирлә-
ри јеринә јетирәрәм,^д
Бүтүн халгынын өнүндә,^е
19 Јеhovанын евинин
һәјәтиндә,^ө
Сәнин мәркәзиндә,
еј Јерусәлим.
Јаһа алгыш един!^ә
117 Еј халглар, Јеhоваја
алгыш един!^ж
Еј үммәтләр,
Ону учалдын!^з
2 Чүнки бизә гаршы
мәһәббәти бөјүкдүр,^д
Јеhovанын садагәти^в
әбәдидир.^е
Јаһа алгыш един!^ө
118 Јеhоваја шүкүр един,
чүнки кәрамәтли-
дир,^ж
Мәһәббәти әбәдидир.
2 Гој Израил десин:
«Мәһәббәти әбәдидир».
3 Һарун еви десин:
«Мәһәббәти әбәдидир».
4 Јеhовадан горханлар
десин:
«Мәһәббәти әбәдидир».

- 5 Дара дүшэндә
 Јаһы чағырдым,
 Јаһ мәнә һај верди,
 кенишлијә чыхарды.^а
- 6 Јеһова мәним тәрәфимдә-
 дир, горхмарам,^б
 Инсан мәнә нә едә биләр?^в
- 7 Јеһова мәним тәрәфимдә-
 дир, мәним көмәјимдир*,^г
 Мәнә нифрәт едәнләрә
 мүзәффәр бахышларла
 бахарам.^д
- 8 Јеһоваја пәнаһ кәтирмәк,
 Инсана күвәнмәкдән јах-
 шыдыр.^е
- 9 Јеһоваја пәнаһ кәтирмәк,
 Әсилзадәләрә күвәнмәк-
 дән јахшыдыр.^ө
- 10 Бүтүн халглар мәни дөврә-
 јә алмышды,
 Онлары Јеһованын ады
 илә кери атдым.^з
- 11 Мәни дөврәләјиб мүһаси-
 рәјә алмышдылар,
 Онлары Јеһованын ады
 илә кери атдым.
- 12 Ары кими әтрафымы бүрү-
 мүшдүләр,
 Лакин коллуға дүшән алов
 кими тезчә сөндүрүлдү-
 ләр,
 Онлары Јеһованын ады
 илә кери атдым.^ж
- 13 Мәни зәрблә итәләдиләр*
 ки, јыхылым,
 Амма Јеһова
 дадыма јетишди.
- 14 Јаһ пәнаһымдыр,
 гүввәтимдир,
 О, мәним ничатымдыр.^з
- 15 Саләһләрин чадырындан
 Гуртулуш, севинч сәдала-
 ры јүксәлир.
 Јеһованын сағ әли
 гүввәтини көстәрир.^и

118:7 * Дикөр вариант: мәнә көмәк едәнләрлә биркә. 118:13 * Дикөр ва-
 риант: итәләдин.

ФӘС. 118

- а 36 18:19
 б 36 27:1
 в Әш 51:12
 Рш 8:31
 Иб 13:6
 г Мт 26:52, 53
 F 36 54:7
 д 36 40:4
 36 146:3, 4
 Әр 17:5
 е һә 29:6, 7
 ө 2См 20:15,
 17
 ж 2См 14:11
 з Чх 15:2
 36 18:2
 Әш 12:2
 и 36 89:13
 Әш 63:12

Сағ сүтун

- а Чх 15:6
 Әш 40:26
 б 36 6:5
 36 71:17
 в 36 66:10
 36 94:12
 г 36 16:10
 F Әш 26:2
 Вһ 22:14
 д 36 24:3, 4
 е 36 116:1
 ө Әш 28:16
 Лк 20:17
 һә 4:11
 1Кр 3:11
 Еф 2:19, 20
 1Бт 2:4-7
 ж һә 5:31
 з Мр 12:10, 11
 и Мт 21:7-9
 Мт 23:39
 Мр 11:7-10
 Лк 19:37, 38
 ы 36 18:28
 1Бт 2:9
 ј Лв 23:34
 36 42:4
 к Чх 27:2

- 16 Јеһованын сағ әли
 јухары галхыр,
 Јеһованын сағ әли
 гүввәтини көстәрир.^а
- 17 Өлмәрәм,
 јашајачағам ки,
 Јаһын ишләрини
 елан едим.^б
- 18 Јаһ мәни чидди
 тәнбег етди,^в
 Амма өлүмә
 тәслим етмәди.^г
- 19 Саләһлик дарвазаларыны
 үзүмә ачын,^д
 Орадан кириб
 Јаһа алгыш едәчәјәм.
- 20 Бу, Јеһованын дарвазасы-
 дыр,
 Орадан саләһләр кирәр.^е
- 21 Сәнә алгыш едәрәм,
 чүнки мәнә һај вердин,^ө
 Мәним хиласкарым олдун.
- 22 Бәнналарын
 рәдд етдији даш
 Күнчүн әсас дашы олду.^з
- 23 Буну едән Јеһовадыр,^ж
 Биз буна һејран
 галмышыг.^з
- 24 Бу, Јеһованын јаратдығы
 күндүр,
 О күндә севиниб шад
 оларыг.
- 25 Аман, Јеһова,
 бизи хилас ет!
 Јеһова, бизә гәләбә вер!
- 26 Јеһованын ады илә кәләнә
 ешг олсун!^и
 Јеһованын евиндән
 сизә алгыш дејирик.
- 27 Јеһова Аллахдыр,
 Бизә нур верир.^ы
 Әлиниздә будаглар бајрам
 јүрүшүнә гошулун,^ј
 Та гурбанкаһын бујнузла-
 рына гәдәр кедин.^к
- 28 Аллаһым Сәнсэн,
 Сәни тәриф едәрәм,

Еј Аллаһым,
Сәни учалдарам.^а

- 29 ЈеҺоваја шүкүр един,^б
чүнки кәрәмәтлидир,
Мәһәббәти әбәдидир.^в

Ⲛ [Алеф]*

119

Нә хошбәхтдир јолун-
да камил олан,
ЈеҺованын гануну илә
аддымлајан инсан!^г

- 2 Нә хошбәхтдир Онун өјүд-
ләринә риајәт едән,^г

Бүтүн гәлби илә
Ону ахтаран инсан!^д

- 3 Беләләри һагсызлыг ет-
мәз,
Онун јолларында аддым-
лајар.^е

- 4 Сән бизә әмр етдин ки,
Бујругларына диггәтлә
әмәл едәк.^е

- 5 Гајда-ганунуна
риајәт етмәк үчүн^ж
Таки јолумда әзмлә дура
биләјдим,

- 6 О заман бүтүн әмрләрини
көтүр-гој едәндә
Хәчаләт чәкмәздим.^з

- 7 Адил һөкмләрини өјрән-
дикчә
Сәни сидги-үрәкдән учал-
дарам.

- 8 Гајда-ганунуна
риајәт едәрәм,
Нә олар, мәни бүсбүтүн
тәрк етмә.

Ⲓ [Бем]

- 9 Чаван адам јолуну
нечә пак сахлаја биләр?
Сәнин сөзүнә бахыб
өзүнү көзләмәклә.^и

- 10 Мән бүтүн гәлбимлә
Сәни ахтарырам,
Гојма әмрләриндән чы-
хым.^ы

ФӘС. 118

а Чк 15:2
Өш 25:1

б 36 50:23

в Үз 3:11
36 118:1

ФӘС. 119

г 2Гд 20:3
Јр 1:25

г 36 19:7

д 2См 31:20,
21

е Өш 38:3

ө Гн 5:33
Өр 7:23
Јр 2:10

ж 36 51:10

з 36 119:80

и Мс 6:20, 22

ы 36 25:5

Сағ сүтун

а 36 112:1

б 36 19:13
36 37:31

в 36 19:8, 10
36 119:72
Өр 15:16

г 36 119:93
36 119:100

г 36 25:10

д Јр 1:23-25

е Өш 38:20

ө 1См 29:15

ж Гн 28:15

з 36 119:14
36 119:168

и Гн 17:18-20
36 119:105
2Тм 3:16, 17

- 11 Сөзләрини гәлбимдә
һифз едирәм ки,^а
Сәнә гаршы күнаһ етмә-
јим.^б

- 12 Сәнә алгыш олсун,
еј ЈеҺова,
Мәнә гајда-ганунуну өјрәт.

- 13 Ағзындан чыхан бүтүн
һөкмләри
Дилимлә бәјан едирәм.

- 14 Дүнјанын сәрвәтиндән
чоҳ

Сәнин өјүдләрин
мәнә севинч верир.^в

- 15 Бујругларын барәдә
дәриндән дүшүнәрәм,^г
Сәнин јолларындан
көзүмү ажырамар.^г

- 16 Тәләбләрин мәнә әзиздир,
Сәнин сөзүнү унутмарам.^д

ⲗ [Гилел]

- 17 Бу гулуна јахшылыг ет,
Гој јашајыб Сәнин сөзүнә
гулаг ассын.^е

- 18 Көзләримә ач,
Гој ганунундакы көзәл-
ликләри ајдын көрүм.

- 19 Бу дијарда бир гәрибәм,^ө
Әмрләрини мәнән
кизләтмә.

- 20 Даим һөкмләринин
Интизарыны чәкирәм.

- 21 Сән әмрләрини позан-
лары,
Ләнәтә кәлмиш ловғала-
ры мәһкум етдин.^ж

- 22 Һәгарәти, нифрәти
мәнән кәнәр ет,
Ахы өјүдләринә
әмәл етмишәм.

- 23 Һәтта башчылар топ-
лашыб әлејһимә даны-
шанда

Бу гулун гајда-ганунун ба-
рәдә дүшүнүр.

- 24 Өјүдләрин мәнә әзиздир,^з
Онлар мәсләһәтчимдир.^и

119:1 * Ибрани әлифбасынын илк һәр-
фидир. Бу мазмун орижинал мәтнә
әлифба сырасы илә јазылмышдыр.

¶ [Далет]

- 25 Чаным торпаға сәрилиб,^а
Вердијин сөзә көрә
јашат мәни.^б
- 26 Јолларымы Сәнә билдир-
дим, мәнә һај вердин.
Ғајда-ганунуну өјрәт
мәнә.^в
- 27 Бујругларынын мәнәсыны
мәнә анлат ки,
Мөһтәшәм ишләринин дә-
ринликләринә варым.^г
- 28 Гәм-гүссә әлиңдән
јата билмирәм,
Вердијин сөзә көрә
мәнә гүввәт вер.
- 29 Гојма јалан јола
гәдәм басым,^ғ
Мәнә лүтф көстәр,
ганунуну өјрәт.
- 30 Мән сәдагәт јолуну
сечмишәм,^д
Һөкмләрини һағлы сајы-
рам.
- 31 Өјүдләринә сарылмы-
шам,^е
Мәни пешман ејләмә,
еј Јеһова.^ө
- 32 Әмрләринин јолунда гача-
чағам,
Чүнки Сән бу истәји
үрәјимә гојмусан*.
- ¶ [he]
- 33 Еј Јеһова, ғајда-ганунуну
јолуну мәнә өјрәт,^ж
Ахырадәк бу јолда јеријә-
рәм.^з
- 34 Мәнә дәррақә вер,
ганунуна риәјәт едим,
Бүтүн гәлбимлә она
әмәл едим.
- 35 Әмрләринин јолунда
мәнә бәләдчи ол,^и
Чүнки онлардан һәзз алы-
рам.

ФӘС. 119

а 36 22:15

б 36 119:154
36 143:11

в 36 86:11

г 36 145:5

ғ 36 141:4
Мс 30:8

д Јш 24:15

е 36 19:7

ө 36 25:20
36 119:80

ж Әш 48:17
Јһ 6:45
Јр 1:5

з 36 119:112

и 36 23:3

Сағ сүгүн

а Лк 12:15
1Тм 6:10
Иб 13:5

б Сј 15:39
Мс 4:25
Мс 23:4, 5

в 36 19:9
36 119:75

г 36 51:1
36 90:14

ғ 36 119:76

д 36 119:33

е 36 118:5

ө Рм 1:16

ж Әј 23:12
36 119:174
Рм 7:22

з 36 119:127

- 36 Үрәјими кәлир-газанча
јох,
Өјүдләринә тәрәф јөнәлт.^а
- 37 Гојма көзүм
пуч шејләрә бахсын,^б
Өз јолунда мәни јашат.
- 38 Гулуна вердијин сөзү
јеринә јетир,
Гој Сәндән горхсун*.
- 39 Горхдугум биабырчылығы
мәндән совушдур,
Ахы һөкмләрин
доғрудур.^в
- 40 Бујругларына нечә дә та-
марзыјам,
Доғрулуғунла мәни јашат.

¶ [Ваә]

- 41 Еј Јеһова,
гој мәнәһбәтини,^г
Вәд етдијин гуртулушу
дадым.^ғ
- 42 Онда мәнә лағ едәнин
чавабыны верәрәм,
Ахы мән Сәнин сөзүнә
күвәнит сәм.
- 43 Һәгигәт сөзүнү бүсбүтүн
дилимдән алма,
Ахы үмидими Сәнин һөк-
мүнә бағламышам.
- 44 Ганунуна һәмишә
бағлы галачағам,
Әбәдијән.^д
- 45 Архајын кәзиб-доланача-
ғам,^е
Чүнки бујругларыны ара-
јырам.
- 46 Өјүдләрин барәдә
падшаһларын өнүндә
даньшарам,
Әсла утанмарам.^ө
- 47 Әмрләрин мәнә әзиздир,
Онлар сеvirәм.^ж
- 48 Әмрләрини сеvirәм,
әлләрим и онлара тәрәф
ачарам,^з

119:32 * Дикәр вариант: Сән мәним
үрәјимә әминлик верирсән.

119:38 * Дикәр вариант: Сәндән гор-
ханлара вердијин сөзү.

Гайда-ганунун барэдэ
дэриндэн дүшүнэрэм.^а

† [Zajh]

- 49 Гулуна вердијин сөзү
јада сал,
Онунла Сэн мэнэ
үмид вермисэн.
- 50 Мэни дэрд сыханда бун-
дан тэсэлли тапырам,^б
Чүнки сөзүн мэни јаша-
дыр.
- 51 Мэғрурлар мэнэ
һэдсиз һэгәрәт едирләр,
Амма мэн Сэнин ганунун-
дан дөнмүрэм.^в
- 52 Еј Јеһова, эзэлдэн верди-
јин һөкмлэри хатырла-
јырам,^г
Онлардан тэскинлик та-
пырам.^д
- 53 Ганунуну тәрк едэн пис-
лэрэ көрә
Гэзэбим алышыб-јаныр.^е
- 54 Һарада јашасам
Гайда-ганунун
мэним нәғмәмдир.
- 55 Ганунунла јашамағ үчүн,
Еј Јеһова, кечэләр адыны
јада салырам.^ж
- 56 Буну адәт етмишәм,
Чүнки бујругларына
эмәл едирәм.
‡ [Xem]
- 57 Еј Јеһова, нәсибим
Сәнсэн,^з
Анд ичмишәм,
сөзүндән чыхмарам.^и
- 58 Бүтүн гәлбимлә
Сәнә јалварырам,^к
Нә олар, сөз вердијин
кими мэнә лүтф көстәр.^л
- 59 Өмүр јолума
нәзәр салдым ки,
Аддымларымы өјүдләри-
нә сары дөндәрим.^м
- 60 Әмрләринә эмәл етмәјә
тәләсирәм,
Ләнкимәрәм.^н

ФӘС. 119

а 36 119:23
36 119:71

б 36 94:19
Рм 15:4

в 36 119:157

г Сј 16:5
Гн 1:35, 36
Гн 4:3

д Рм 15:4

е 36 119:158
36 139:21
Мс 28:4

ж 36 63:6
Өш 26:9

з 36 16:5

и Чх 19:8

к 36 51:17

л 36 57:1

м 36 119:101
Еф 5:15

н 2См 29:1, 3

Сағ сүтүн

а 1Иш 26:8, 9
2См 29:1, 2

б 36 42:8

в Мс 13:20

г 36 33:5
36 104:13

д 1Пд 3:9
36 94:10
Дн 2:21
Фн 1:9

е 36 119:11

ж 36 86:5
Мр 10:18

з Өш 48:17

и Өш 6:10

к 36 40:8
Рм 7:22

л 1Кр 11:32
Иб 12:9-11

м Гн 17:18, 19

н 36 19:7, 10
Мс 3:13-15

- 61 Писләрин ипләри мэнә
сарыныб,
Лакин мән ганунуну унут-
мамышам.^а
- 62 Кечә жарысы галхыб
Адил һөкмләринә көрә
Сәнә шүкүр едирәм.^б
- 63 Сәндән горханларла,
Бујругларына эмәл едән-
ләрлә достам.^в
- 64 Еј Јеһова, мәнәббәтин
дүнјаны бүрүјүб.^г
Мәнә гайда-ганунуну өјрәт.
‡ [Tem]
- 65 Еј Јеһова, Өз сөзүнә көрә
Бу гулунла хош рәфтар
етдин.
- 66 Мәнә бәсирәт вә билик
ашыла,^д
Ахы әмрләринә
бел бағламышам.
- 67 Башым мүсибәт чәкмәз-
дән әввәл јолуму азыр-
дым,
Инди исә сөзүнә
эмәл едирәм.^е
- 68 Сән кәрамәт саһибсэн,^ж
ишләрин дә кәрамәтли-
дир.
Мәнә гайда-ганунуну
өјрәт.^з
- 69 Мәғрурлар мәнә гара ја-
хыр,
Мән исә бүтүн гәлбимлә
бујругларына эмәл еди-
рәм.
- 70 Онларын үрәји
һиссијатсыздыр,^и
Мәнсә ганунуну
әзиз тутурам.^к
- 71 Өзаба гатлашмағым хејри-
мә олду,^л
Белә ки, Сэнин гайда-гану-
нуну мэнимсәдим.
- 72 Ағзындан чыхан ганун
хејримәдир,^м
Минләрлә гызыл-күмүш-
дән дә гиймәтлидир.^н

* [Јуд]

- 73** Мәни Сәнин әлләрин жаратды, мәнә онлар шәкил верди.
Мәнә дәрракә вер ки, әмр-ләрини дәрк едим.^a
- 74** Сәндән горханлар мәнә бахыб севинир,
Чүнки Сәнин сөзүнә үмид бағламышам.^b
- 75** Һөкмләрин һагдыр, еј Јеһова, билирәм,^b
Мәни чәзаландырмагла да сәдагәт көстәрмисән.^c
- 76** Бу гулуна вәд етдијин кими,
Мәһәббәтин^c мәнә тәсәлли олсун.
- 77** Мәнә мәрһәмәт көстәр, гој јашајым,^d
Чүнки ганунун мәнә әзиз-дир.^e
- 78** Гој мәғрурлар утансын, Чүнки һаһагдан*
мәнә пислик едирләр.
Мән исә бујругларыны дү-шүнүрәм.^e
- 79** Гој Сәндән горханлар, Өјүдләрини биләнләр
јаныма гајытсын.
- 80** Гој үрәјим гајда-ганунуна камил риәјәт етсин ки,^ж
Һеч хәчаләт чәкмәјим.^з
- ☩ [Каф]
- 81** Хиласынын һәсрәтиндә-јәм,^и
Ахы Сәнин сөзүнә үмид бағламышам.
- 82** Көзүм сөзүнүн интиза-рындадыр,^и
Дејирәм: «Мәнә нә вахт тәсәлли верәчәксән?»^и
- 83** Түстүдән гурумуш тулуғ кими олмушам,
Амма гајда-ганунуну унут-мурам.^к

ФӘС. 119

a 1См 22:12
Өј 32:8

б 36 119:147

в 36 119:160

г Гн 32:4
Иб 12:11Ғ Чх 34:6
36 86:5д 36 51:1
36 103:13
36 119:116
Дн 9:18
Лк 1:50

е Рм 7:22

ө 36 119:45

ж 1Пд 8:58

з 36 119:5, 6
1Јн 2:28

и Ми 7:7

ы 36 69:3

ј 36 86:17
36 102:2к 36 119:61
36 119:176

Сағ сүтун

а 36 7:6
Вһ 6:9, 10

б 36 142:6

в 36 89:2
36 119:152

г Гн 7:9

Ғ 36 104:5
Ва 1:4д Мс 6:23
Мт 4:4е Ль 18:5
Гн 30:16
Јһ 6:63
Рм 10:5ө 36 86:2
Өш 41:10

ж 36 119:15

- 84** Бу гулун даһа нә гәдәр көзләсин?
Мәни тәгиб едәнләрин чәзасыны нә вахт верә-чәксән?^a

- 85** Ганунуну позан мәғ-рурлар
Мәнә гују газырлар.

- 86** Бүтүн әмрләрин етибар-лыдыр.
Мәни һаһаг јерә тәгиб едирләр, имдадыма је-тиш.^b

- 87** Аз гала мәни јер үзүндән јох едәчәкдиләр,
Амма мән бујругларыны позмадым.
- 88** Мәһәббәтинлә мәни јашат,
Гој ағзындан чыхан өјүд-ләрә эмәл едим.

☩ [Ламед]

- 89** Еј Јеһова, Сәнин сөзүн көјләрдә
Әбәди дурачаг.^б
- 90** Сәдагәтин нәсилдән-нәс-лә галыр.^г
Јери мөһкәм гурмусан ки, дурдугча-дурсун.^Ғ
- 91** Һөкмләринә әсасән онлар бу күн дә дурур,
Һамысы* Сәнин гуллуғун-дадыр.
- 92** Әкәр ганунун мәнә әзиз олмасајды,
Әзаб-әзијјәтдән мәһв олуб кетмишдим.^д
- 93** Бујругларыны һеч вахт унутмарам,
Чүнки онларла мәни јашадырсан.^е
- 94** Мән Сәнә мәхсусам,
мәнә ничат вер,^ө
Ахы мән бујругларыны арамышам.^ж
- 95** Шәр адамлар өлдүрмәк үчүн мәни күдүрләр,

- Мэн исэ Сэнин өүдлэринэ диггэт верирэм.
- 96** Һәр чүр камиллијин һэддини көрмүшәм, Анчаг Сэнин әмрин интәһасыздыр*.
- ‡ [Мел]
- 97** Ганунуну елә сеvirәм ки!^а Кечә-күндүз ону дүшүнүрәм.^б
- 98** Әмрләрин мәни дүшмән-ләримдән ағыллы едир,^в Чүнки әбәдијән мәнимлә-дир.
- 99** Мүәллимләримдән дә закалы олмушам,^г Чүнки өүдлэринә фикир верирәм.
- 100** Аһыл адамлардан да мүдрик давранырам, Чүнки бујругларына әмәл едирәм.
- 101** Һәр чүр пис јолу рәдд едирәм ки,^г Сэнин сөзүнә баглы га-лым.
- 102** Һөкмләриндән чыхмырам, Ахы мәни өјрәдән Сәнсэн.
- 103** Сөзләрин дамағыма нечә шириндир, Онлар ағзымда балдан да шириндир.^д
- 104** Бујругларын сәјәсиндә мүдрик давранырам,^е Һәр чүр әјри јола нифрәт едирәм.^е
- ‡ [Нун]
- 105** Сөзүн аддымларыма чыраг, Јолларыма ишыгдыр.^ж
- 106** Анд ичмишәм адил һөкм-ләринә әмәл едим, Андымы јеринә јетирә-чәјәм.
- ФӘС. 119**
- а 36 40:8
б 36 1:2
в 36 19:7
Мс 2:6
Мс 10:8
г Мт 11:25
Лк 2:46, 47
Ғ 36 18:23
36 119:59
д 36 19:7, 10
Мс 24:13, 14
е 36 119:100
ө 36 97:10
36 101:3
Мс 8:13
Мс 13:5
Рм 12:9
ж 36 43:3
Мс 6:23
Әш 51:4
Рм 15:4
2Тм 3:16, 17
2Бт 1:19
- Сағ сүгүн**
- а 36 34:19
б 36 119:88
36 143:11
в 36 50:23
Һш 14:2
Иб 13:15
г Гн 33:10
Әш 48:17
Ғ 36 119:61
д 36 119:87
е 36 19:8
36 119:129
Өр 15:16
ө 1Пд 18:21
Вһ 3:16
ж 36 40:8
36 119:97
з 36 32:7
36 91:2
и 36 130:5
ы 36 26:5
ј Әш 41:10
к 36 25:2
Рм 10:11
к Әш 41:13
л Јш 1:8
36 119:48
м 1См 28:9
36 95:10
- 107** Бөјүк мүсибәт көрдүм,^а Сөзүнә көрә мәни јашат, еј Јеһова.^б
- 108** Мәдһләрдән кәтирдийим көнүллү тәгдимәләри гәбул ет, еј Јеһова,^в Һөкмләрини мәнә өјрәт.^г
- 109** Һәјәтым һәр ан тәһлүкә-дәдир, Лакин ганунуну унутму-рам.^г
- 110** Шәр адамлар мәнә тәлә гурублар, Лакин мән бујругларын-дан чыхмамышам.^д
- 111** Өүдләрини өзүмә мирас едирәм, Чүнки онлар гәлбимин севинчидир.^е
- 112** Өзүм үчүн гәрар верми-шәм ки, Даима, сонәдәк гәјда-гану-нунә табе олум.
- ‡ [Салех]
- 113** Үрәји началанан адамлара нифрәт едирәм,^е Лакин ганунуну сеvirәм.^ж
- 114** Сән мәним пәнаһымсан, галханымсан,^з Ахы Сэнин сөзүнә үмид бағламышам.^и
- 115** Мәндән узаг дурун, сиз, еј писләр,^й Гојун Аллаһымын әмрлэ-ринә риајәт едим.
- 116** Вәд етдијин кими мәнә дајаг ол, јашајым,^ј Гојма үмидим боша чыхсын.^к
- 117** Мәнә дајаг ол, гуртулум,^к Онда көзүмү гәјда-гануну-на дикәрәм.^л
- 118** Гәјда-ганунуну позанлары рәдд едирсэн,^м Чүнки онлар һијләкәр, сахтакардырлар.

- 119** Дүнжанын бүтүн пислэри-
ни зибил* кими
јох едирсэн,^а
Буна көрә дә өјүдләрени
севирәм.
- 120** Зәһминдән бәдәним
тир-тир әсир,
Һөкмләриндән горхурам.
У [Ајн]
- 121** Мән инсафла, дүрүстлүк-
лә давранырам,
Мәни зүлмкарларыма
тәслим етмә.
- 122** Бу гулун хејри үчүн
она замин дур,
Гөјма мәғрурлар
мәнә зүлм етсин.
- 123** Гуртулушунун, һагг вәди-
нин интизарындан^б
Көзүмүн көкү саралыб.^в
- 124** Гулуна мәнәббәтини көс-
тәр,^г
Мәнә гајда-ганунуну
өјрәт.^ф
- 125** Мән Сәнин гулунам.
Мәнә дәрракә вер ки,^д
Өјүдләрени гаврајым.
- 126** Јеһованын һәрәкәтә кеч-
мәк вахты јетишиб,^е
Чүнки онлар ганунуну
позублар.
- 127** Әмрләрини гызылдан,
Саф гызылдан да чох
севирәм.^е
- 128** Буна көрә Сәндән кәлән
һәр бујруг мәним үчүн
доғрудур;^ж
Һәр чүр әјри јола
нифрәт едирәм.^з
Ә [Пе]
- 129** Өјүдләрән көзәлдир,
Буна көрә дә онлара
әмәл едирәм.
- 130** Сөзүн ачыглананда
нур сачылыр,^и

119:119 * Һәрфән: *поса* (филиз әриди-
лөндә ајрылан галыг).

ФӘС. 119

а Мс 2:22

Мс 25:4, 5

Һә 22:18

б 36 119:81

в 36 69:3

36 143:7

г 36 69:16

ф 36 143:10

д 36 119:34

2Тм 2:7

Јр 1:5

е 36 9:19

Өр 18:23

ө 36 19:9, 10

36 119:72

Мс 3:13, 14

ж 36 19:8

з 36 119:104

и 36 119:105

Мс 6:23

2Кр 4:6

2Бт 1:19

Сағ сүтүн

а 36 19:7

Мс 1:1, 4

2Тм 3:15

б 36 42:1

1Бт 2:2

в 1Иш 1:10, 11

2Иш 16:11,

12

Өш 38:9, 20

Иб 6:10

г 36 19:13

Рм 6:12

ф Сј 6:25

36 4:6

д һә 9:4

2Бт 2:7, 8

е Гн 32:4

ө Вһ 16:5, 7

ж 2Пд 10:16

36 69:9

Јһ 2:17

з 36 12:6

36 119:160

и 36 119:97

ы 36 22:6, 7

ј 36 36:6

к Чх 34:6

36 119:160

Јһ 17:17

Нашы адама дәрракә
верир.^а

131 Ағзымы ачыб аһ чәкирәм,
Чүнки әмрләрини ешит-
мәјин интизарындајам.^б

132 Адыны севәнләр үчүн
гојдуғун адәтә көрә,
Мәнә сары дөн,
мәнә лүтф көстәр.^в

133 Сөзүнлә аддымларымы
тәһлүкәсиз јола јөнәлт,
Гој һеч бир пислик
мәнә ағалыг етмәсин.^г

134 Зүлмкарлары әлиндән
мәни гуртар,
Сәнин бујругларына
әмәл едәчәјәм.

135 Үзүнүн нуруну
гулунун үстүнә сал,^ф
Гајда-ганунуну
мәнә өјрәт.

136 Көз јашларым
сел кими ахыр,
Чүнки инсанлар
гануна табе олмур.^д

У [Тсаде]

137 Сән һагсан, еј Јеһова,^е
Һөкмләрин дә һагг.^е

138 Өјүдләрин һаггдыр,
Там етибарлыдыр.

139 Гејрәтим мәни јандырыб-
јахыр,^ж
Чүнки рәгибләрим Сәнин
сөзләрини унудублар.

140 Сәнин сөзүн бүсбүтүн
сафдыр,^з
Гулун ону сеvir.^и

141 Мәни сажмырлар,
һагарәтлә бахырлар,^и
Амма мән бујругларыны
унутмадым.

142 Әдаләтин әбәди әдаләт-
дир,^и
Ганунун һәгигәтдир.^к

143 Башыма дәрәд-бәла
кәлсә дә,
Әмрләрин мәним үчүн
әзиздир.

- 144** Өжүдләринин доғрулуғу
эбәдидир.
Мәнә дәрракә вер,^а
гој яшајым.
¶ [Кoф]
- 145** Бүтүн гәлбимлә жалвары-
рам, еј Јехова,
мәнә һај вер.
Ғајда-ганунуна
әмәл едәрәм.
- 146** Сәни сәсләјирәм,
гуртар мәни!
Сәнин өжүдләринә
гулаг асарам.
- 147** Дан јери сөкүлмәмиш
ојаныб Сәндән
имдад диләјирәм.^б
Ахы Сәнин сөзләринә
үмид бағламышам.
- 148** Кечә јарысы ојанырам ки,
Вердијин сөз һаггында дү-
шүнүм.^в
- 149** Мәһәббәтин наминә сәси-
ми ешит.^г
Еј Јехова, әдаләтинлә
мәни јашат.
- 150** Позғунлуғ дүшкүнләри
мәнә јахынлашыр,
Онлар Сәнин ганунундан
узагдырлар.
- 151** Еј Јехова, Сән мәнә јахын-
сан,^д
Бүтүн әмрләрин
һәгигәтдир.^е
- 152** Өжүдләрини әбәдилик бәр-
гәрар етмисәм,
Буну чохдан өјрәнмишәм.^ө
¶ [Рејш]
- 153** Әзаб-әзијәтими көр,
мәни гуртар,^ж
Ахы ганунуну унутмадым.
- 154** Мәни мүдафиә ет,
мәни гуртар,^з
Вәд етдијин кими
мәни јашат.
- 155** Шәр адамлар
гуртулуш көрмәјәчәк,

ФӘС. 119

а 36 119:34

б 36 5:3
36 88:13
Мр 1:35в 36 63:6
Лк 6:12г 36 51:1
Әш 63:7д Гн 4:7
36 46:1
36 145:18е 36 19:9
Јһ 17:17ө 36 119:144
Вз 3:14

ж 36 9:13

з 1Иш 24:15
36 43:1

Сағ сүтүн

а 2Пд 17:15, 18
36 73:27
Мс 15:29б 1См 21:13
36 86:15
Әш 55:7
2Кр 1:3
Јр 5:11

в 36 25:19

г 36 139:21

д 36 119:40, 88
Мрс 3:22е 2Иш 7:28
36 12:6
Јһ 17:17

ө 36 119:23

ж 2Пд 22:19

з Әр 15:16

д 36 101:7
36 119:29,
104

е 36 1:2

ж 36 1:2, 3
Мс 3:1, 2
Әш 32:17
Әш 48:18Чүнки онлар Ғајда-гануну-
ну ахтармырлар.^а**156** Мәрһәмәтин бөјүкдүр,
еј Јехова,^бӘдаләтинә көрә
мәни јашат.**157** Мәнә зүлм едән,
мәнә дүшмән кәсилән
чохдур,^вАмма мән өжүдләриндән
ајрылмадым.**158** Хаинләрә икраһла бахы-
рам,
Чүнки Сәнин сөзүнәәмәл етмирләр.^г**159** Көр бујругларыны
нә гәдәр сеvirәм!Еј Јехова, мәһәббәтинлә
мәни јашат.^д**160** Сөзүнүн бүнөврәси һәги-
гәтдир,^еБүтүн адил һөкмләрин
эбәдидир.

¶ [Син], јахуд [Шин]

161 Сәрдарлар һаһагдан
мәни тәгиб едир,^өМәнимсә үрәјим Сәнин
сөзләриндән горхур.^ж**162** Бөјүк хәзинә тапан
адам кимиСәнин сөзләринә севини-
рәм.^з**163** Јалана нифрәт едирәм,
икраһ едирәм,^дГанунуну исә сеvirәм.^е**164** Адил һөкмләриндән өтрү
Күндә једди дәфә

Сәнә алгыш едирәм.

165 Ганунуну севәнләрин
әмин-аманлығы
болдур,^жОнлары һеч нә бүдрәт-
мәз.**166** Гуртулушуна үмид еди-
рәм, еј Јехова,Әмрләрини јеринә јетири-
рәм.

- 167 Өүдләринә гулаг асырам,
Онлары елә сеvirәм ки!^a
- 168 Бујругларына, өүдләринә
эмәл едирәм,
Бүтүн жолларымдан
хәбәрдарсан.^b
Г | *Taa*]
- 169 Гој фәрјадым Сәнә јетиш-
син, Јеһова,^в
Дедијин кими,
мәнә ағыл-камал вер.^г
- 170 Гој илтифат диләјим
дәрқаһына галхсын.
Вәд етдијин кими,
мәнә ничат вер.
- 171 Гој додагларымдан Сәнә
мәдһләр төкүлсүн,^д
Чүнки мәнә гәјда-гануну-
ну өрјәдирсән.
- 172 Гој дилим сөзләрини
нәғмәдә охусун,^е
Чүнки бүтүн әмрләрин
сәләһдир.
- 173 Гој элин көмәјим олсун,^е
Чүнки бујругларына
табе олмағы сечмишәм.^е
- 174 Еј Јеһова,
гуртулушунун
интизарындајам,
Ганунун мәнә әзиздир.^ж
- 175 Јашат мәни,
гој Сәни мәдһ едим,^з
Гој һөкмләрин көмәјим
олсун.
- 176 Итмиш гојун кими азы-
шам;^и бу гулуну ахтар,
Ахы Сәнин әмрләрини
унутмамышам.^и

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

120 Дар ајагда Јеһованы чағырдым,^ј

Мәнә һәј верди.^к

- 2 Еј Јеһова, чанымы јалан
данышан додаглардан,
Һијләкәр дилдән гуртар.

120:Мүг; 121:Мүг * Лүғәтә бах.

ФӘС. 119

а 36 1:2
36 40:8
РМ 7:22
б 36 139:3
Мс 5:21
Мс 15:11
И6 4:13
в 36 18:6
г 1См 22:12
Мс 2:3, 5
д 36 63:5
36 71:17
36 145:7
е 36 40:9
е 36 60:5
ө Гн 30:19
Јш 24:15, 22
ж 36 1:2
з 36 9:13, 14
Өш 38:19
и 36 95:7
Лк 15:4
1Бт 2:25
ы Вэ 12:13

ФӘС. 120

ј 36 18:6
к 36 50:15
Јн 2:1, 2

Сағ сүтун

а Мс 12:22
б 36 7:13
в 36 140:10
г Јр 10:2
д Өр 49:28
е 36 57:4

ФӘС. 121

е 36 125:2
ө 36 46:1
Өш 41:13
Өр 20:11
И6 13:6
ж 36 91:11, 12
Мс 3:26
з Өш 27:3
Өш 40:28
и 36 16:8
36 109:31
ы 36 91:1
Өш 25:4
ј Өш 49:10
Вһ 7:16
к 36 91:5, 6
к 36 91:10
Мс 12:21
л 36 97:10
36 145:20

- 3 Еј һијләкәр дил, билирсән,
Аллаһ сәнә нә едәчәк?
Билирсән, чәзан нә ола-
чаг?^a
- 4 Чәнқавәрин ити охлары,^б
Сүпүркә колунун
јанар көзләри.^в
- 5 Јазыг чаным,
Мәшәгдә^г гәрибәм,
Гәдар^г чадырлары арасын-
да јашајырам.
- 6 Көр нечә вахтдыр
Сүлһә дүшмән оланларын
арасында јашајырам.^д
- 7 Мән сүлһ истәјирәм,
Амма ағзымы ачан кими
даваја галхырлар.

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

121 Көзүмү дағлара дик- мишәм,^е

Көмәјим һарадан кәләчәк?

- 2 Мәним көмәјим
Јери-көјү јарадан
Јеһовадан кәлир.^е
- 3 О, сәнин ајағыны
бүдрәмәјә гојмаз,^ж
Сәни горујан
әсла мүркүләмәз.
- 4 Бах! Исраилин кешијиндә
дуран
Әсла мүркүләмәз,
әсла јатмаз.^з
- 5 Јеһова сәни горујур,
Јеһова сағ тәрәфиндә^и
сәнә көлкәди.^и
- 6 Күндүзләр күнәш,^ј
Кечәләр ај сәнә
хәтәр јетирмәз.^к
- 7 Јеһова сәни һәр бәладан
һифз едәр,^к
Чаныны горујар.^л
- 8 Јеһова сәнин кедишини,
кәлишини
Индидән сонсузадәк гору-
јачаг.

Давудун мээмуру.
Шэхэрэ галхаркэн*.

- 122** Мэнэ: «Јеһованын
евинэ кедэк», —
дејэндэ
Севинчим ашыб-дашды.^а
2 Инди исэ, еј Јерусэлим,
Ајагларымыз дарвазанын
кандарында дурур.^б
3 Јерусэлим көзэл инша еди-
либ,
Ваһид, бүтөв бир шэхэр-
дир.^в
4 Исраилэ верилмиш гајдаја
көрә,
Јеһованын адына һәмд ет-
мэк үчүн
Исраил гәбилэләри,
Јаһын гәбилэләри ора гал-
хыр.^г
5 Орада һөкм тахтлары
гурулуб,^д
Давуд евинин тахтлары.^е
6 Еј инсанлар, Јерусэлимә
эмин-аманлыг диләјин.^ө
Еј шэхэр, сәни севәнләр
динч јашајачаг.
7 Гој диварларынын арха-
сында һәмишә сүлһ ол-
сун,
Гала бүрчләринин ичиндә
динчлик олсун.
8 Гардашларымдан, достла-
рымдан өтрү дејирәм:
«Гој сәндә эмин-аманлыг
олсун!»
9 Јеһова Аллаһымызын
евиндән өтрү^ө
Сәнә фираванлыг диләји-
рәм.

Мээмур. Шэхэрэ галхаркэн*.

- 123** Еј көләрдә тахт гу-
ран,
Көзүмү Сәнә дикмишәм.^ж
2 Нөкәр ағасынын элинә,
Гарабаш ханымынын
элинә бахдығы кими,

122:Мүг; 123:Мүг; 124:Мүг; 125:Мүг
* Лүгөтә бах.

ФӘС. 122

а 2Иш 6:15
36 27:4
36 42:4
36 84:10

б 2См 6:6
36 84:7
36 100:4

в 2Иш 5:9

г Чх 23:17
Гн 12:5, 6

д Гн 17:8, 9
2См 19:8

е 2Иш 7:16
1Пд 10:18
1См 29:23

ө 36 51:18

ж 1См 29:3
36 26:8
36 69:9

ФӘС. 123

ж 36 25:15
36 121:1

Сағ сүтүн

а 36 119:82
36 130:6

б Мрс 3:25
Мк 7:7

в Нә 4:4
36 44:13

ФӘС. 124

г 36 46:7
Рм 8:31
Иб 13:6

д 36 54:4
36 118:6

е 36 3:1
36 22:16

ө 36 56:1

ж 36 27:2

з 1Иш 23:26-28
2Иш 17:21,
22

и 36 25:15
36 91:3

ы Мс 18:10

ФӘС. 125

ј Әр 17:7

к 1Пд 8:12, 13
36 48:2
36 132:13, 14

к 1Пд 11:7
һә 1:12

Биз дә Аллаһымыз Јеһова-
ја бахырыг,^а

Ондан лүтф көзләјирик.^б

- 3 Лүтф көстәр бизә,
еј Јеһова, лүтф көстәр,
Тәһгирләрдән
чана дојмушуг.^в

- 4 Гајғысыз јашајанларын
ришхәнди,
Мәғрурларын һәғарәти
бизи чана дојурду.

Давудун мээмуру.
Шэхэрэ галхаркән*.

124 «Јеһова бизимлә
олмасайды,^г —

Гој Исраил десин, —

- 2 Јеһова бизимлә
олмасайды,^д
Дүшмәнләр үстүмүзә
һүчүм едәркән,^е

- 3 Бизә гаршы гәзәбдән
альшыб јанаркән^ө
Дири-дири бизи ударды-
лар.^ө

- 4 Сулар бизи јујуб апарарды,
Селләр үстүмүздән ашар-
ды.^ж

- 5 Азғын сулар бизи басыб
кечәрди.

- 6 Јеһоваја шүкүр олсун,
Бизи онларын
дишинә вермәди.

- 7 Чанымыз бир гуш кими
Овчунун тәләсиндән
гуртулду.^з

- Тәлә гырылды,
Биз азад олдуг.^з

- 8 Јери-көјү јараданын,
Јеһованын адыдыр көмәји-
миз».^и

Мээмур. Шэхэрэ галхаркән*.

125 Јеһоваја күвәнәнләр
сарсылмаз,^ј

Әбәди дуран

Сион дағына бәнзәр.^к

- 2 Јерусәлими дөврәләјән
дағлар кими,^к

Јеһова да халгынын этра-
фындадыр,^а

Инди́дән сонсузадәк.

- 3 Пислик асасы салеһләрин
пај торпағында галмаја-
чаг,^б

Јохса салеһләр шәрә
әл атар.^в

- 4 Еј Јеһова, јахшылара јах-
шылыг ет,^г

О кәсләрә ки,

Әрәји дүздүр.^д

- 5 Әри жола дүшәнләри
Јеһова шәр адамларла бир-
кә говачаг.^д

Гој Израилдә әмин-аман-
лыг олсун.

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

126

Јеһова Сионун сүр-
күнләрини гайта-
ранда^е

Елә бил, јуху көрүрдүк.

- 2 О заман додагларымыздан
күлүш төкүлүрдү,
Дилимиз севинч сәдалары
јүксәлдирди.^е

О заман халглр дејирди:
«Јеһова онлар үчүн мөһтә-
шәм ишләр көрдү».^ж

- 3 Бәли, Јеһова бизим үчүн
мөһтәшәм ишләр көрүб,^з
Биз севиниб-шадланырыг.

- 4 Ахар сулары Некевә гайтар-
дығын кими,
Әсирликдә олан гардашларымызы
гајтар, еј Јеһова.

- 5 Көз јашы илә әкәнләр
Севинә-севинә бичәчәкләр.

- 6 Көз јашы төкә-төкә
Тохум кисәсини апаран
Севинә-севинә

Дәрзләрини кәтирәчәк.^и

Сүлејманын мәзмуру.
Шәһәрә галхаркән*.

127

Еви Јеһова тикмәзсә,
Усталарын зәһмәти
әбәсдир.^ы

126:Мүг; 127:Мүг; 128:Мүг * Лүгәтә
бах.

ФӘС. 125

а 36 34:7

Әш 31:5

3к 2:4, 5

б Әш 14:5

в Ва 7:7

г 36 51:18

д 36 36:10

36 73:1

д 1См 10:13

36 53:5

Әш 59:8

ФӘС. 126

е Уә 1:2, 3

36 85:1

ө Уә 3:11

36 106:47

Әш 49:13

Әр 31:12

ж Јш 2:9, 10

Нә 6:15, 16

з Уә 7:27, 28

Әш 11:11

и 36 30:5

Әш 9:3

Әш 61:1-3

ФӘС. 127

ы Мс 3:6

Мс 10:22

Мс 16:3

Сағ сүтун

а Әш 27:3

б 36 3:5

Ва 5:12

в Јр 33:4, 5

Јр 48:3, 4

1Иш 2:21

г Јр 41:51, 52

Лә 26:9

Әј 42:12, 13

36 128:3

д Мс 17:6

д Јр 50:23

ФӘС. 128

е 36 112:1

И6 5:7

ө 36 119:1

Мш 6:8

ж Ва 5:18

Әш 65:22

з Чх 23:26

36 127:3

и 36 127:4, 5

ы 36 122:6

Әш 33:20

Шәһәри Јеһова горумазса,^а
Кешкичиләрин ајыглыгы
әбәсдир.

- 2 Әбәс јерә еркән галхыб
Кеч јатырсыныз,

Ағыр зәһмәтлә
чөрәк газанырсыныз,

Ахы Аллах истәкли бәндә-
синә рузи дә верир, јуху
да.^б

- 3 Оғулар* Јеһованын вер-
дији мирасдыр,^в
Бәтнин бәһрәси бир пај-
дыр.^г

- 4 Инсанын чаванлыгда доғу-
лан оғулары

Бир икидин әлиндә
охлара бәнзәр.^д

- 5 Охданыны онларла долду-
ран хошбәхт адамдыр.^д

Онлар шәһәр дарвазасын-
да дүшмәнлә чәкишәр-
кән,

О, хәчаләтли олмаз.

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

128

Нә хошбәхтдир
Јеһовадан горхан,^ө
Онун јоллары илә
јеријән инсан!^ө

- 2 Сән өз зәһмәтинин бәһрә-
сини јејәчәксән,
Сәадәт вә уғур сәнә јар
олачагдыр.^ж

- 3 Евиндә арвадын бар кәти-
рән үзүм мејнәси кими,^з
Сүфрә архасында өвлад-
ларын зејтун пөһрәләри
кими олачаг.

- 4 Бах, Јеһовадан горхан
адам

Бу чүр хејир-бәрәкәт ала-
чаг.^и

- 5 Јеһова Сиондан сәнә хејир-
бәрәкәт верәчәк.

Өмрүн боју Јерусәлими
хош күзәрәнлы көрәсән,^ы

127:3 * Јахуд өвладлар.

- 6 Огулларынын огулларыны
көрөсөн!
Гој Израилдә әмин-аман-
лыг олсун!

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

129 «Кәнчлийимдән бәри мәнимлә чәкишди- ләр,^a —

Гој Израил дөсин, —

- 2 Кәнчлийимдән бәри мәним-
лә чәкишдиләр,^b
Лакин үстүн кәлә билмәди-
ләр.^b

- 3 Чүтчүләр күрәжимдә
котан сүрдүләр,^c
Узун-узун шырымлар ачды-
лар».

- 4 Амма Јеһова һагдыр,^f
О, шәр адамларын сарыды-
ғы ипләри гырды.^d

- 5 Сиона нифрәт едәнләрин
һамысы
Рүсвәј олуб хәчаләт ичин-
дә кери дөнәр.^e

- 6 Онлар дамларда битән,
Гопармаздан габаг гурујан
от кимидирләр.

- 7 О от ки бичинчинин ову-
чуну,
Дәрз топлајанын
гучағыны долдурмаз.

- 8 Јолдан кечәнләр онлара:
«Јеһованын хејир-дуасы
үзәриниздә олсун.
Сизә Јеһованын ады илә
хејир-дуа веририк», —
демәзләр.

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

130 Аһ Јеһова, үмидсиз- лик дәрјасындан Сәни сәсләјирәм.^a

- 2 Сәсими ешит, еј Јеһова,
Наләләримә гулаг вер.
3 Еј Јаһ*, анчаг сәһвләримиз
көрсәјдин^g,

129:Мүр; 130:Мүр; 131:Мүр; 132:Мүр
* Лүғәтә бах. 130:3 * Јеһова адынын
гыса формасы. ^g Јахуд гәјдә алсајдын.

ФӘС. 129

a Чх 5:6, 9

b Мрс 1:3

v 36 118:13
36 125:3

г 36 66:12
Әш 51:23

f Yз 9:15
Нә 9:33

д 36 124:7

e Нә 4:4
Нә 6:15, 16
Әс 6:13
Әс 9:5
36 137:7
3к 12:3

ФӘС. 130

e Мрс 3:55
Јн 2:1, 2

Саг сүтүн

a 36 38:4
36 103:14
36 143:1, 2
Әш 55:7
Дн 9:18
Рм 3:20
Тт 3:5

b Чх 34:6, 7
36 25:11

v Әр 33:8, 9

г 36 119:147
Ми 7:7

f 36 86:5

ФӘС. 131

д 36 78:70
36 138:6

e 1Иш 18:23

e 1Иш 30:6
36 62:1
Әш 30:15
Мрс 3:26

ж 36 130:7
Ми 7:7

ФӘС. 132

з 1Иш 20:1

Ким дајана биләрди,
еј Јеһова?^a

- 4 Сән һәгигәтән бағышлајан-
сан,^b

Та ки үрәкләрдә
Сәнин хофун олсун.^b

- 5 Үмидими Јеһоваја бағла-
мышам, бүтүн варлығым
Она үмид едир,

Онун сөзүнү көзләјирәм.

- 6 Көзәтчиләр сәһәрин ачыл-
масыны,

Бәли, көзәтчиләр сәһәрин
ачылмасыны көзләр,

Көнлүм Јеһованы
бундан да чох көзләјир.^c

- 7 Гој Израил даим

Јеһованы көзләсин,

Чүнки Јеһова мәһәббәтин-
дә садигдир,^f

Хилас едән күчү бөјүкдүр.

- 8 О, Израили бүтүн тәгсир-
ләриндән азад едәчәк.

Давудун мәзмур.
Шәһәрә галхаркән*.

131 Еј Јеһова, үрәјим гү- рурланмады,

Көзүм гүррәләнмәди,^d

Әлчатмаз шејләр,

Бөјүк шејләр далынча дүш-
мәдим.^e

- 2 Сүддән кәсилмиш ушаг
ана гучағында овундуғу
кими,

Мән дә гәлбими* овунду-
руб сакитләшдирдим.^e

Гәлбим гојнумда сүддән
кәсилмиш ушаг кими
сакитдир.

- 3 Гој Израил үмидини Јеһо-
ваја бағласын,^ж
Индијән сонсузадәк.

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

132 Еј Јеһова, Давуду, Онун бүтүн әзабла- рыны јада сал,^з

131:2 * һәрфән: чанымы.

- 2 Жада сал, еј Јехова,
Сәнә нечә анд ичмишди,
Јагубун гүдрәтли Аллаһы-
на әһд етмишди:^а
- 3 «Евимә, чадырыма кирмә-
рәм,^б
Јатағыма, дөшәјимә галх-
марам,
4 Лухуну көзләримдән гова-
рам,
Кирпик гырпмарам,
5 Јехова үчүн бир мөкан,
Јагубун гүдрәтли Аллаһы-
на әзәмәтли мәскән тапа-
на гәдәр».^в
- 6 Бах! Әфратда^г онун барә-
синдә ешитдик,
Ону мешәлиқдә тапдыг.^д
- 7 Кәлин Аллаһын мәскәнинә
кедәк,^е
Ајаг кәтили өнүндә
сәчдә едәк.^ж
- 8 Галх, еј Јехова,
Гүдрәтинин рәмзи олан
сандығынла мәскәнинә
кир.^з
- 9 Каһинләрин саләһлији
кејинсин,
Садиг бәндәләрин
севиниб-шадлансын.
- 10 Гулун Давудун хатиринә
Мәш етдијини рәдд етмә.^с
- 11 Јехова Давуда анд ичиб,
Һеч вәчһлә сөзүндән дөн-
мәз:
«Сәнин нәслиндән кәләни
Тахтында әjlәшдирәчәјәм».^д
- 12 Әкәр оғулларын әһдимә,
Верәчәјим өјүдләрә
садиг галарса,^е
Онларын оғуллары да
әбәдијән
Сәнин тахтында отура-
чаг».^ж
- 13 Чүнки Јехова Сиону
сечди,^з

ФӘС. 132

а 2Иш 7:2, 3
б 2Иш 5:11
в 2Иш 7:2
1Пд 8:17
1См 15:3, 12
һв 7:45, 46
г 1Иш 17:12
д 1Иш 7:1
1См 13:6
е 36 43:3
ж 1См 28:2
36 5:7
з Сј 10:35
2Иш 6:17
2См 6:41, 42
с 1Пд 15:4
2Пд 19:34
д 1Пд 8:25
36 89:3, 4
36 89:20, 36
Әш 9:7
Өр 33:20, 21
Мт 9:27
Лк 1:69
һв 2:30, 31
һв 13:22, 23
и 1См 29:19
ы 2Иш 7:12, 16
1См 17:11,
12
36 89:20, 29
ј 36 48:2, 3
36 78:68
Иб 12:22

Сағ сүтун

а 36 87:2
б 36 46:5
Әш 24:23
в 36 22:26
36 147:12, 14
г 36 149:4
д 36 132:8, 9
е 1Пд 11:36
1Пд 15:4
2См 21:7
ж 36 2:6
36 72:8
Әш 9:6
Вһ 11:15

ФӘС. 133

ә Јр 13:8
Јһ 13:35
Кл 3:14
Иб 13:1
ж Мс 27:9
з Чх 29:4, 7
и 36 125:2
ы Гн 3:8, 9
1См 5:23

ФӘС. 134

ј Вһ 19:5
к 1См 9:33
1См 23:27,
30
Лк 2:37
Вһ 7:15

Истәди ки, ора мәскәни ол-
сун:^а

- 14 «Бура Мәним
әбәди мәскәнимдир,
Бурада јашајачағам,^б
истәјим будур.
- 15 Бу јерә рузи-бәрәкәт јағды-
рачағам,
Јохсулларыны чөрәклә
дојурачағам.^в
- 16 Каһинләринә гуртулушдан
либас кејиндирәчәјәм,^г
Бу јерин садиг бәндәләри
севиниб-шадланчаг.^д
- 17 Бурада Давудун күчүнү
артырачағам*.
Мәш етдијим үчүн
чыраг һазырламышам.^е
- 18 Дүшмәнләрини рүсвәјчы-
лыға бүрүјәчәјәм,
Онунса тачы парлајачаг».^ж

Давудун мәзмуру.
Шәһәрә галхаркән*.

133 Нә јахшыдыр,
нә хошдур,

Гардашлар бир олуб,
бир јашајанда!^ә

- 2 Бу, баша чәкилән
баһалы јаға,^б
Ахыб саггала сүзүлән,
Һарунун саггалына,^в
Палтарынын јахасына
сүзүлән јаға бәнзәр.
- 3 Сион дағларына^г енән
Һәрмун^д шеһинә бәнзәр.
Јехова фәрман вериб ки,
орада Онун немәти,
Әбәди һәјат олсун.

Мәзмур. Шәһәрә галхаркән*.

134 Јеховаја алгыш един,
Еј Јехованын гулла-
ры,^а

Кечәләр Јехованын
евиндә дуранлар.^б

132:17 * һәрфән: бујнузуну јүксәлдәчә-
јәм. 133:Мүг; 134:Мүг * Лүғәтә бах.

- 2 Әлләринизи мүгәддәслик ичиндә* көјә ачын,^а
Јеһоваја алгыш един!
- 3 Гој јери-көјү јарадан Јеһова
Сиондан сәнә хејир-бәрә-кәт версин.
- 135** Јаһа алгыш един!
Јеһованын адына алгыш един!
- Јеһоваја алгыш един,
еј Онун гуллары,^б
- 2 Еј Јеһованын евиндә,
Аллаһымызын евинин һә-јәтләриндә дуранлар.^в
- 3 Јаһа алгыш един, чүнки Јеһова кәрәмәтлидир,^г
Адыны нәғмәләрдә тәрән-нүм един, чүнки бу, хош-дур.
- 4 Јаһ Јағубу Өзү үчүн сечиб,
Исраил Онун хусуси мүл-күдүр.^д
- 5 Јеһова учадыр,
буну билирәм,
Рәббимиз бүтүн аллаһлар-дан јухарыдыр.^е
- 6 Көјдә вә јердә, дәнннзләрдә,
бүтүн үмманларда Јеһова истәдији һәр шеји едир.^в
- 7 О, јерин учгарларындан булуд галдырыр,
Јағыш үчүн шимшәк чах-дырыр*,
Анбарларындан күләк чыхарыр.^з
- 8 О, Мисирин илкинләрини вурду,
Һәм инсаны, һәм һејваны.^ж
- 9 Еј Мисир, сәнин торпагла-рында фиронла нөкәр-наибинин үзәринә Җләмәтләр, мөчүзәләр көн-дәрди.^з

134:2 * Дикәр вариант: мүгәддәс мә-кәнда. 135:7 * Дикәр вариант: јағыш үчүн гапылар дүзәлдир.

ФӘС. 134

а 36 28:2
36 141:2

ФӘС. 135

б 36 113:1
Вһ 19:5

в 36 96:8
36 116:19

г 36 119:68
Мт 19:17

д Чх 19:5
Гн 7:6

е Гн 10:17
36 97:9

ж 36 115:3
Әш 46:10

з Чх 14:21
Сј 11:31
Әр 10:13
Әр 51:16
Јн 1:4

ж Чх 12:12, 29

з Чх 7:20
Чх 8:6, 17
Чх 9:6, 10
Чх 9:23
Чх 10:12, 21
36 136:15

Сағ сүтун

а 36 44:2

б Јш 12:7, 8

в Сј 21:23, 24

г Сј 21:33-35

д Јш 11:23

е Чх 3:15
36 102:12

ж Чх 14:31

з Гн 32:36

ж 36 115:4-8
Әш 46:6
Һә 17:29
1Кр 10:19

з һб 2:19

и Әр 10:14

ы 36 97:7
Әш 44:9

ј Гн 10:8

к 36 48:1
36 132:13
Әр 3:17

к Вһ 19:6

- 10 О, нечә-нечә халгы гырды,^а
Гүдрәтли падшаһлары
мәһв етди,^б
- 11 Амориләрин падшаһы Си-
һуну,^в
Башан падшаһы Огу,^г
Бүтүн Кәнан падшаһлыгла-
рыны мәғлуб етди.
- 12 Онларын торпағыны
мирас верди,
Халгы Исраилә мирас вер-
ди.^д
- 13 Еј Јеһова, Сәнин адын
әбәдидир,
Еј Јеһова, шан-шөһрәтин
нәсилдән-нәслә кечир.^е
- 14 Јеһова халгыны мүдафиә
едәр,^ж
Бәндәләринә шәфгәт
көстәрәр.^з
- 15 Халгларын бүтләри
гызылдыр, күмүшдүр,
Инсан әлинин ишидир.^ж
- 16 Ағызлары вар,
даныша билмир,^з
Көзләри вар,
көрә билмир,
- 17 Гулағлары вар,
ешидә билмир,
Ағызларында
нәфәс јохдур.^и
- 18 Онлары дүзәлдәнләр дә,
Онлара күвәнәнләр дә
онлар кими олачаг.^ы
- 19 Еј Исраил еви,
Јеһоваја алгыш един,
Еј Һарун еви,
Јеһоваја алгыш един,
- 20 Еј Лави еви,
Јеһоваја алгыш един,^ј
Еј Јеһовадан горханлар,
Јеһоваја алгыш един!
- 21 Јерусәлимдә мәскән сал-
мыш Јеһоваја
Сиондан мәдһләр
учалсын.^к
Јаһа алгыш един!*

- 136** Jehovaha шүкүр един!
О, кэрәмэтлидир,^a
Мәһәббәти* әбәдидир.^b
- 2** Аллаһлар Аллаһына
шүкүр един,^a
Мәһәббәти әбәдидир.
- 3** Ағалар Ағасына
шүкүр един,
Мәһәббәти әбәдидир.
- 4** Тәк Одур харигәли ишләр
көрән,^c
Мәһәббәти әбәдидир.^f
- 5** Одур көйләри
һикмәтлә* јарадан,^d
Мәһәббәти әбәдидир.
- 6** Одур Јери
сулар үзәриндә гуран,^e
Мәһәббәти әбәдидир.
- 7** Одур сәмадакы кур ишыг-
лары јарадан,^e
Мәһәббәти әбәдидир.
- 8** Одур күндүзү күнәшин
ихтијарына верән,^ж
Мәһәббәти әбәдидир.
- 9** Одур кечәни ајын, улдузла-
рын ихтијарына верән,^з
Мәһәббәти әбәдидир.
- 10** Одур Мисирин илкинләри-
ни гыран,^и
Мәһәббәти әбәдидир.
- 11** Одур Исраили орадан
чыхаран,^и
Мәһәббәти әбәдидир.
- 12** Онлары күчлү әли,^и гүввәт-
ли голу илә чыхаран,
Мәһәббәти әбәдидир.
- 13** Одур Гырмызы дәнизи
икијә ајыран,^к
Мәһәббәти әбәдидир.
- 14** Исраили дәнизин диби илә
апаран,^к
Мәһәббәти әбәдидир.
- 15** Фиронла ордусуну
Гырмызы дәнизә атан,^н
Мәһәббәти әбәдидир.

136:1 * Ибр. хәсед. Лүғәтдә «хәсед» сө-
зүнә бах. 136:5 * һәфән: мәһәббәтлә.

ФӘС. 136

а Лк 18:19
б 2См 7:3
2См 20:21
36 106:1
36 107:1
в 36 97:9
Дн 2:47
г Чх 15:11
Вһ 15:3
Ғ 36 103:17
д Әј 38:36
Мс 3:19, 20
е Јр 1:9
36 24:1, 2
ө Јр 1:14
ж Јр 1:16
Әр 31:35
з 36 8:3
и Чх 12:29
ы Чх 12:51
ј Чх 13:14
к Чх 14:21
к Чх 14:29
л Чх 14:27, 28

Сағ сүтүн

а Чх 13:18
Чх 15:22
б Јш 12:7, 8
в Сј 21:21-24
г Сј 21:33-35
Ғ Сј 32:33
д Гн 32:36
е Нә 9:32
ө һк 3:9
һк 6:9
ж 36 145:15
36 147:9

ФӘС. 137

з Әр 51:13
Һә 3:15
Дн 10:4
и Дн 9:2, 3
ы Әш 24:8
ј 36 123:4

- 16** Халгыны сәһрадан кечи-
риб апаран,^a
Мәһәббәти әбәдидир.
- 17** Одур шанлы падшаһлары
јерә вуран,^b
Мәһәббәти әбәдидир.
- 18** Одур гүдрәтли падшаһла-
ры гыран,
Мәһәббәти әбәдидир.
- 19** Амориләрин падшаһы Си-
һуну^b мәһв едән,
Мәһәббәти әбәдидир.
- 20** Башан падшаһы Огу^г
мәһв едән,
Мәһәббәти әбәдидир.
- 21** Онларын мәмләкәтини
мирас верән,^Ғ
Мәһәббәти әбәдидир.
- 22** Гулу Исраилә мирас верән,
Мәһәббәти әбәдидир.
- 23** Одур мискин һалымызда
бизи унутмајан,^d
Мәһәббәти әбәдидир.^e
- 24** Бизи дәфәләрлә
дүшмәндән гуртаран,^ө
Мәһәббәти әбәдидир.
- 25** Одур бүтүн чанлыларә
рузи верән,^ж
Мәһәббәти әбәдидир.
- 26** Шүкүр един көйләрин
Аллаһына,
Мәһәббәти әбәдидир!

137 Бабил чајларынын^з
кәнарында отуруб
Сиону јада саланда агла-
јырдыг.^и

- 2** Орада* говаг ағачла-
рындан
Чәнкләримизи асмышдыг.^ы
- 3** Бизи әсир едәнләр нәғмә
охумағымызы истәјирди-
лә,^ј
Бизи әлә саланлар
шәнләнемәк үчүн:
«Бизә Сион барәдә нәғмә
охујун», — дејирдиләр.

137:2 * Јәни Бабилдә.

- 4 Ахы жад елдә
 Jehovahын нәғмәсини
 нечә охујаг?
- 5 Eј Jerуcәлим,
 әкәр сәни унутсам,
 Сағ әлим бачарығыны
 жадырғасын*.^a
- 6 Әкәр сәни хатырламасам,
 Әкәр Jerуcәлим
 Севинчимин зирвәси олмаса,^b
 Гој дилим гурусун*.
- 7 Eј Jehова, әдүмиләрин
 дедији сөзләри хатырла,
 Онлар Jerуcәлимин сүгут
 күнү демишдиләр:
 «Дағыдын! Тәмәлләринә
 гәдәр ону дағыдын!»^b
- 8 Eј тезликлә виран едилә-
 чәк Бабил гызы!^г
 Хошбәхтдир о кәс ки,
 сәнә әвәзини верәчәк,
 Бизә етдијини сәнин
 өз башына кәтирәчәк.^ғ
- 9 Хошбәхтдир о кәс ки,
 өвладларыны тутуб
 гајага чырпачаг,
 Онлары парча-парча едә-
 чәк!^д
- Давудун мәзмуру.
- 138** Бүтүн гәлбимлә
 Сәни мәдһ едәрәм,^е
 Башга аллаһларын
 күзү өнүндә
 Шәнинә нәғмә дејәрәм*.
- 2 Мүгәддәс мәбәдинә тәрәф
 тәзим едәрәм,^е
 Исминә алгыш едәрәм,^ж
 Мәһәббәтинә,
 сәдагәтинә көрә.
 Чүнки сөзүнү вә исмини
 һәр шејдән уча етдин*.

137:5 * Дикәр вариант: *гурусун*. 137:6
 * һәрфән: *дамағыма жапышсын*. 138:1
 * Дикәр вариант: *башга аллаһларын
 зиддинә Сәнә нәғмә гошарам*. 138:2
 * Дикәр вариант: *чүнки сөзләрини ис-
 миндән дә уча етдин*.

ФӘС. 137

a Нә 2:3
 36 84:2
 36 102:13, 14
 Әш 62:1
 Әр 51:50

b 36 122:1

в Әр 49:7
 Мрс 4:22
 һә 25:12
 Әб 10:13

г Әш 47:1
 Әр 25:12
 Әр 50:2

ғ Әр 50:29
 Вһ 18:6

д Әш 13:1, 16

ФӘС. 138

e 36 9:1

ө 1Иш 3:3
 1См 16:1
 36 28:2

ж Јһ 17:6

Сағ сүтүн

a 36 18:6

b 36 29:11
 Әш 12:2
 Әш 41:10

в 36 102:15
 Әш 60:3

г 1Пд 8:10, 11

ғ 1Иш 2:8
 36 113:6-8
 Әш 57:15

д Јр 4:6

15т 5:5

e 36 71:20

ө 36 103:17

ж Әј 14:15
 36 71:18

ФӘС. 139

з 1Иш 16:6, 7
 1См 28:9
 36 17:3
 36 139:23
 Әр 20:12

и Јр 16:13

ы 36 94:11

ј Јр 28:15
 2Иш 8:14

әј 31:4
 36 121:8

мс 5:21

к Иб 4:12

- 3 Сәни чағырдығым күн
 мәнә һај вердин,^a

Мәнә күч вердин,
 чәсур етдин.^b

- 4 Eј Jehова, бүтүн дүнја
 падшаһлары Сәнә алгыш
 едәчәк,^в

Чүнки сөјләдијин вәдләр
 гулағларына чатачаг.

- 5 Jehovahын јолларыны
 тәрәннүм едәчәкләр,

Чүнки Jehovahын чалалы
 мөһтәшәмдир.^г

- 6 Jehова нә гәдәр уча олса
 да, тәвәзөкар адама нә-
 зәр салыр,^ғ

Тәкәббүрлү адамы исә
 јахына бурахмыр.^д

- 7 Тәһлүкә илә үзбәүз дурсам
 да, мәни јашадарсан,^е

Әлини дүшмәнләримин
 гәзәбинә гаршы галды-
 рарсан,

Сағ әлинлә мәни гуртарар-
 сан.

- 8 Jehова мәнимлә бағлы
 һәр шеји һәјата кечирәр.

Eј Jehова, мәһәббәтин
 әбәдидир,^ө

Нә олар, әлләринин ишини
 тәрк етмә.^ж

Дирижора. Давудун мәзмуру.

- 139** Eј Jehова,
 мәни јохламысан,
 јахшы таныјырсан.^з

- 2 Отурушуму-дурушуму
 билирсән,^и

Фикирләримни узагдан
 охујурсан.^ы

- 3 Јол кедәндә, јатанда
 мәнә бахырсан,
 Бүтүн јолларымдан акаһ-
 сан.^ј

- 4 Сөз ағзымдан чыхмамыш
 Нә дејәчәјими билирсән,
 еј Jehова.^к

- 5 Архадан, өндән
мәни горујурсан,
Элин үзәримдәдир.
- 6 Ағлым бу шејләри
сығышдыра билмир,
Буну дәрк едә билмирәм.^a
- 7 Һара кедим ки,
руһун орада олмасын?
Һарада кизләним ки,
мәни көрә билмәјәсэн?^b
- 8 Әкәр көјләрә чыхсам,
Сән орадасан,
Јерими Мәзарда* салсам,
орада да мәни тапарсан.^a
- 9 Сүбһ шәфәгинин ганадла-
рыны тахыб
Јашамаг үчүн ән узаг дәни-
зә учсам,
- 10 Һәтта орада элин
мәнә јол көстәрәр,
Сағ элин мәни тутар.^г
- 11 «Гаранлыг мәни кизлә-
дәр», — десәм,
Онда әтрафымда
кечә бәјаз олар.
- 12 Зүлмәт гаранлыг белә, Сә-
нин үчүн гаранлыг дејил,
Кечә күндүз кими ишыглы-
дыр,^г
Гаранлыг ишыгла ејнидир
Сәнин үчүн.^d
- 13 Бөјрәкләрими Сән јарат-
дын,
Анамын бәтниндә
мәни кизләтдин*.^e
- 14 Шүкүр Сәнә!
Нә һејрәтли, нә ечазкар
јарадылмышам!^g
Ишләрин һејрәтамыздыр,^ж
Буну көзәл билирәм.
- 15 Кизли јердә хәлг едиләндә,
Анамын бәтниндә
парчатәк тохунанда
Сүмүкләрим Сәндән кизли
дејилди.^з

139:8 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. 139:13
* Дикәр вариант: *һөрдүн*.

ФӘС. 139

a Әј 26:14
Әј 42:3
36 40:5
Рм 11:33

б Јн 1:3

в Әј 26:6
Мс 15:11

г 36 63:8
36 73:23
Әш 41:13

д Дн 2:22

е Иб 4:13

ж 36 22:9
36 71:6
Әр 1:5

з Јр 1:26

ж 36 19:1
36 104:24
36 111:2
Вһ 15:3

з Әј 10:10, 11

Сағ сүтун

a Әш 55:9

б Рм 11:33

в 36 40:5

г 36 63:6

д Чх 20:7

е 2См 19:2
2Кр 6:14

ж 36 119:158

ж 36 101:3

з Әр 20:12

и 36 94:19

ы 36 17:3

ј 36 5:8
36 143:8
36 143:10

ФӘС. 140

к 36 18:48
36 59:1

- 16 Көзләрин рүшејмими
көрмүшдү.
Һәлә һеч бири јох икән
Бәдәнимин бүтүн һиссә-
ләри,
Онларын әмәлә кәләчәји
күнләр
Сәнин китабында јазыл-
мышды.
- 17 Фикирләрин мәним үчүн
чох дәјәрлидир,^a
Илаһи, онларын
сајы-һесабы јохдур.^б
- 18 Сајмаг истәсәм, гум дәнә-
ләриндән чохдур.^в
Јухудан ојананда
јенә фикримдә Сәнсэн*.^г
- 19 Еј Аллах,
каш писләри гырајдын,^д
Онда зоракылар
мәндән узаг оларды.
- 20 Онлар Сәнин барәндә
пис-пис данышырлар,
Сәнә дүшмәндирләр,
адына күфр едирләр.^d
- 21 Еј Јеһова, Сәнә нифрәт
едәнләрә нечә нифрәт
етмәјим?^e
Сәнә гаршы чыханлардан
нечә икраһ етмәјим?^е
- 22 Бүтүн нифрәтимлә
онлара нифрәт едирәм,^ж
Онлар мәним
гаты дүшмәнимдир.
- 23 Худаја, мәни јохла,
гәлбими өјрән,^з
Мәни имтаһан ет, нараһат
дүшүнчәләрими бил,^и
- 24 Көр мәндә пис мејил
вармы.^ы
Әбәдијәт јолунда
мәнә бәләдчи ол!^ј
Дирижора. Давудун мәзмурү.
Еј Јеһова, мәни шәр
адамлардан гуртар,
Залымлардан гору.^к

140 Еј Јеһова, мәни шәр
адамлардан гуртар,
Залымлардан гору.^к

139:18 * Дикәр вариант: *һәлә дә сајы-
рам*.

- 2 Онлар үрәкләриндә фитнә гурурлар,^a
Бүтүн күнү дава ахтарырлар.
- 3 Дилләри илан дили кими итидир,^b
Ағызларында күрзә зәһәри вар.^a (Селәһ)
- 4 Еј Јеһова, мәни шәр адамлардан,^c
Залымлардан гору,
Онлар мәнә бадалаг вурмаг истәјирләр.
- 5 Мәғрурлар мәнә тәлә гурурлар,
Јолумун үстүндә ипләрдән тор сәрирләр,^f
Мәнә чәлә гурурлар.^a (Селәһ)
- 6 Јеһоваја дејирәм:
«Сән мәним Аллаһымсан.
Еј Јеһова, јалварышларымы ешит».^g
- 7 Еј Күлли-Ихтијар Јеһова,
гүдрәтли хиласкарым,
Дөјүш күнү башымын үзәриндә галхан тутурсан.^g
- 8 Еј Јеһова, гојма писләр мурада чатсын,
Гојма гәсдләри баш тутсун,
гүррәләнсінләр.^ж (Селәһ)
- 9 Әтрафымы бүрүјәнләрин ағзындан чыхан пислик Гој өз башларына кәлсин.^з
- 10 Гој башларына көз төкүлсүн,^и
Ода дүшсүнләр,
Дәрин чалаја дүшсүнләр,^и
даһа дура билмәсинләр.
- 11 Бөһтанчы адам јер үзүндә көк салмасын,^и
Пислик гәддар адамы изләјиб јерә вурсун.
- 12 Билирәм ки, Јеһова мәзлумудәфиә едәчәк,
Јохсула адил һөкм чыхара чаг.^к

ФӘС. 140

a 36 64:2, 6

b 36 52:1, 2
36 58:3, 4в Рм 3:13
Јр 3:8г 36 17:8
36 36:11
36 71:4

f 36 10:9

д Әр 18:22

e 36 28:2
36 55:1

ө 1Иш 17:37

ж 2Иш 15:31
36 27:12з 36 7:16
Mc 12:13

и 36 11:5, 6

ы 36 55:23

ј 36 12:3

к 36 10:17, 18
36 22:24

Сағ сүтүн

a 36 23:6

ФӘС. 141

a 36 23:6

b 36 31:17

в 36 40:13
36 70:5

г 36 39:12

f Чх 30:34-36
Лк 1:9, 10
Вһ 5:8
Вһ 8:3, 4

д Чх 29:41

e Mc 13:3
Mc 21:23
Јр 1:26ө 1Пд 8:58
36 119:36ж 2Иш 12:7, 9
Mc 17:10
Гт 6:1з Mc 6:23
Јр 5:14и Mc 9:8
Mc 19:25
Mc 25:12ы 2См 20:12
36 25:15

- 13 Саләһләр Сәнин адына шүкүр едәчәк,
Әмәлисаләһләр өнүндә јашајачаг.^a

Давудун мәзмуру.

141 Аман, Јеһова,
Сәни чағырырам,^bНә олар, дадыма тез јетиш,^aСәни чағыранда јалварышымы ешит.^г

- 2 Гој Сәнин өнүндә дуам һазырланмыш бухур кими,^f
Көјә ачылмыш әлләрим ахамын тахыл тәгдимәси кими олсун.^a

- 3 Еј Јеһова,
дилим нәзарәтчи,
Догагларымын гапысына көзәтчи гој.^g

- 4 Гојма гәлбим пислијә мејил етсин,^g

Бәдәмәл адамларын мәнфур ишләринә шәрик олсун,

Гојма онларын ләзиз тәамларындан дадым.

- 5 Саләһ адам мәни вурса,
истәдијиндәндир,^ж
Мәни тәнбәһ етсә, санки,
башыма јағ чәкәр,^з

Буну әсла рәдд етмәрәм.^и
Башына бәла кәлсә дә,
дуамда ону хатырларам.

- 6 Халгын һакимләрини гајалардан ашағы атырлар,
Мәни исә халг динләјәчәк,
чүнки сөзләрим хошдур.

- 7 Јер шумланаркән торпаг сәпәләндији кими,
Сүмүкләримиз Мәзарын^{*} ичинә сәпәләнди.

- 8 Амма мән көзләрим
Сәнә дикмишәм,
еј Күлли-Ихтијар Јеһова,^и

Сәнә сығынмышам,
Чанымы алма.

- 9 Мәни бәдәмәл адамларын
тәләсіндән,
Мәнә гурулмуш тәләнин
ағзындан гору.
- 10 Писләрин һамысы
өз торларына дүшәчәк,^a
Мән исә сағ-саламат кечиб-
кедәчәжәм.

Давудун мәзмуру. Мағарада оларкән
сөйләдији дуа.^b Маскил*.

142

Јеһованы чағырырам,
Ондан имдад дилә-
јирәм,^a

Јеһованы чағырырам,
Ондан лүтф диләјирәм.

- 2 Нүзурунда дәрди ми
ачыб төкүрәм,
Нүзурунда дәрд-сәримдән
данышырам^г
- 3 Руһдан дүшәндә.
Бу заман јолума
көз гојурсан.^г
Јолумун үстүндә
Мәнә тәлә гурурлар.
- 4 Сағыма* бах,
көрәчәксән ки,
Һеч кимә лазым дејиләм.^d
Гачмаға јерим јохдур,^e
Кимсә мәни итириб-ахтар-
мыр.
- 5 Еј Јеһова,
Сәни көмәјә чағырырам,
«Пәнаһым Сәнсэн,^e
Ишыглы дүнјада* нәсибим
Сәнсэн», — дејирәм.
- 6 Фәрјадыма нәзәр сал,
Мәндә тагәт галмајыб,
Тәгибчиләрдән мәни гору,^ж
Онлар мәндән күчлүдүр.
- 7 Чанымы бу зиндандан чы-
хар,
Гој адыны учалдым.
Гој әтрафыма
сәләһләр топлашсын,

142:Мүг * Лүғәтә бах. 142:4 * һәрфән:
сағ әлимә. 142:5 * һәрфән: дириләр
өлкәсиндә.

ФӘС. 141

a Әс 7:10
36 7:14, 15
36 9:15
36 57:6

ФӘС. 142

b 1Иш 22:1
1Иш 24:3
Иб 11:32, 38

v 36 28:2
36 141:1

г 36 18:6
Јн 2:7
Мг 26:38, 39
Мр 15:34
Иб 5:7

f 36 139:3

d 36 31:11
36 69:20

e 1Иш 23:11

ө Мс 18:10

ж 1Иш 20:33
1Иш 23:26
1Иш 25:29

Сағ сүтун

ФӘС. 143

a 36 65:2

b Әј 9:2
36 130:3
Ва 7:20
Рм 3:20
Гт 2:16
1Јн 1:10

v 36 142:3

г 36 102:4

f 36 77:5, 6
36 77:11, 12
36 111:2, 3

d 36 63:1

e 36 40:13
36 70:5

ө 36 142:3

ж 36 27:9

з 36 28:1

и 36 5:8
Мс 3:6

ы 36 59:1
36 61:3, 4
36 91:1

j 36 25:4

Сән мәнимлә
хош рәфтар едирсән.

Давудун мәзмуру.

143

Еј Јеһова,
дуамы ешит,^a

Јалварышымы динлә,
Сәдагәтинлә, әдаләтинлә
мәнә һај вер.

- 2 Гулуну мәһкәмәјә чәкмә,
Ахы Сәнин онүндә
һеч ким һаглы
чыха билмәз.^b
- 3 Дүшмән мәни тәгиб едир,
Мәни јерә вуруб тапта-
лады,
Мәни чохдан өлүб кедән-
ләр кими зүлмәтдә
мәскун етди.

4 Руһдан дүшмүшәм,^b
Көксүмдә үрәјим кејијиб.^г

- 5 Өтән күнләри јада салы-
рам,
Бүтүн ишләрин барәдә
фикирләширәм,^г
Әлләринин ишинә
диггәт верирәм.

6 Әлләrimi Сәнә ачмышам,
Чаным гураг торпаг кими
Сәнин үчүн тәшнәдир.^d
(*Селәһ*)

7 Нә олар, мәнә тез һај вер,
еј Јеһова,^e

Тагәтим түкәниб.^e
Мәндән үз дөндәрмә,^ж
Јохса гәбрә ененләрә
бәнзәрәм.^з

8 Гој сәһәрләр
мәһәббәтини дујум,
Чүнки Сәнә күвәнирәм.
Мәнә јол көстәр,
о јолла кедим,^и
Чүнки Сәнә үз тутмушам.

9 Мәни дүшмәнләримдән
гуртар, еј Јеһова,
Сәнә пәнәһ кәтиришимәм.^и

10 Ирадән әмәл етмәји
мәнә өјрәт,^ј

Ахы Аллаһым Сәнсэн.
Сәнин руһун көзәлдир,
Гој мәни һамар јолла* апар-
сын.

- 11 Адын хатиринә мәни јашат,
еј Јеһова,
Әдаләтинлә чанымы
дардан гуртар.^а
- 12 Мәһәббәтинлә дүшмәнлә-
рими јох ет,^б
Мәнә зүлм едәнләри
мәһв ет,^в
Ахы мән Сәнин гулунам.^г

Давудун мәзмуру.

144 Әлләrimi саваша, Бармағларымы дөјүшә һазырлајан,

Гајам Јеһоваја^г алгыш ол-
сун!^а

- 2 О, мәним хејирхаһымдыр!
Одур истәһкамым,
Пәнәһкаһым, хиласкарым,
Галам, галханым,^в
Одур халғлары
мәнә табе едән.^в
- 3 Еј Јеһова, инсан нәдир ки,
она нәзәр салырсан?

Фани инсан нәдир ки,
она диггәт јетирирсән?^ж

- 4 Инсан ади бир нәфәсдир,^з
Өмрү гејб олан
көлкә кимидир.^з
- 5 Еј Јеһова, көјләри әј,
ашағы ен,^ы
Дағлара тохун,
түстү галхсын.^ј
- 6 Илдырым чәхдыр, дүшмән-
ләри пәрән-пәрән ет,^к
Охларыны ат,
онлары чәхнашмаја сал.^к

- 7 Көјләрдән әлини узат,
Мәни гуртар,
сел-сулардан чыхар,
Мәни јадларың әлиндән
ал.^н

143:10 * Јахуд доғрулуғ дијарында.

ФӘС. 143

а 36 31:1
б 1Иш 25:29
1Иш 26:9, 10
в 1Иш 24:12
г 36 89:20

ФӘС. 144

Ғ Гн 32:4
д 2Иш 22:35
36 18:2, 34
е 2Иш 22:2, 3
ө 36 18:47
ж 36 8:4
Иб 2:6
з 36 39:5
и 1См 29:15
Әј 14:1, 2
ы 36 18:9
ј Чх 19:18
к Әј 36:32
к 2Иш 22:15
л 2Иш 22:17,
18
36 18:16, 17
36 54:3

Сағ сүтун

а 36 33:3
36 40:3
36 96:1
Әш 42:10
Вһ 5:9
Вһ 14:3
б 2Иш 5:19
36 18:50
в 1Иш 17:45,
46
2Иш 21:15,
17
г 36 33:12
36 37:9
36 37:37
36 146:5

ФӘС. 145

Ғ Әш 33:22
Вһ 11:17
д 1См 29:10
е 36 119:164

- 8 Онларың ағзындан
јалан төкүлүр,
Сағ әлләрини галдырыб
јаландан анд ичирләр.

- 9 Илаһи, шәнинә
јени нәғмә охујарам,^а
Он телли аләтдә
Сәни тәрәннүм едәрәм.

- 10 Сәнсэн падшаһлара
зәфәр верән,^б
Гулун Давуду сирлимиш
гылынчдан гуртаран.^в

- 11 Мәни гуртар,
ағзындан јалан төкүлән,
Сағ әлләрини галдырыб
јаландан анд ичән
Јадларың әлиндән ал
мәни.

- 12 Онда оғулларымыз
тезчә бој атмыш фидана,
Гызларымыз сарајдакы
ојма күнч сүтунларына
бәнзәр.

- 13 Анбарларымыз нөвбәнөв
немәтләрлә долуб-дашар,
Чөлдәки сүрүләримиз мин-
ләрлә, он минләрлә бала-
лар,

- 14 Боғаз мал-ғарамыз
бала салмаз, өлү доғмаз,
Мејданларымызда
шивән гопмаз.

- 15 Бунлары дадан халғ
нә бәхтәвәрди!
Аллаһы Јеһова олан халғ
нә бәхтијардыр!^г

Давудун мәзмуру. Мәдһијә.

№ [Алеф]*

- ## 145 Сәни учалдарам, еј Аллаһым, Падшаһым,^г Әбәдијән адына алгыш едәрәм!^а

□ [Бем]

- 2 Кечә-күндүз Сәни
мәдһ едәрәм,^ө

145:1 * Ибрани әлифбасының илк һәр-
фидир. Бу мәзмур оригинал мәтндә
әлифа сырасы илә јазылмышдыр.

Әбәдијән адына
алгыш едәрәм!^a

‡ [Гимел]

- 3 Јеһова бөүкдүр, ән көзәл
тәрифләрә лайигдир,^b
Бөүккүлүү ағласығмаздыр.^a

¶ [Далет]

- 4 Нәсилдән-нәслә әмәлләрин
тәриф едиләр,
Гүдрәтли ишләрин
бәјән едиләр.^c

¶ [Һе]

- 5 Еһтишамындан, әзәметин-
дән данышырлар.^f
Мән дә харигәли ишләрин
үзәриндә дүшүнәрәм.

‡ [Вау]

- 6 Һејрәтли ишләриндән*
данышырлар,
Мән дә бөүккүлүүнү
бәјән едәрәм.

‡ [Зайн]

- 7 Бол кәрәмәтиндән даны-
шанда сөзләри гуртар-
маз,^d

Әдаләтиндән өтрү севинч-
ләри ашыб-дашар.^e

¶ [Хет]

- 8 Јеһова шәфгәтлидир,
мәрһәмәтлидир,^g
Чох сәбирлидир,
мәһәббәти бөүкдүр.^ж

‡ [Тет]

- 9 Јеһова һамыја гаршы
кәрәмәтлидир,^з
Бүтүн ишләриндә
мәрһәмәти көрүнүр.

‡ [Јуд]

- 10 Бүтүн ишләрин Сәни учал-
дар, еј Јеһова,^и
Садиг бәндәләрин
Сәни мәдһ едәр.^к

‡ [Каф]

- 11 Падшаһлығынын чалалын-
дан данышар,^л
Гүдрәтин һаггында
сөз ачарлар,^м

ФӘС. 145

а 36 146:2
б 36 150:2
Рм 1:20
Вһ 15:3
в Әј 26:14
36 139:6
Рм 11:33
г Чк 12:26, 27
Ғ 36 8:1
д 1Пд 8:66
36 13:6
36 31:19
Әш 63:7
Әр 31:12
е 36 51:14
Вһ 15:3
ә 2См 30:9
Еф 2:4
ж Чк 34:6
Һә 9:17
з 36 25:8
На 1:7
Мт 5:44, 45
Һә 14:17
Јр 1:17
и 36 19:1
ы 36 30:4
Иб 13:15
ј Лк 10:8, 9
к Гн 3:24
1См 29:11
Вһ 15:3

Сағ сүтүн

а 36 98:1
б 36 103:19
в 36 146:10
1Тм 1:17
г 36 37:23, 24
36 94:18
Ғ 36 146:8
д Јр 1:30
36 136:25
е 36 104:27, 28
36 107:9
36 132:14, 15
ә Јр 18:25
Гн 32:4
ж 36 18:25
Вһ 15:3, 4
з 36 17:1
36 34:18
Јр 4:8
и 36 34:9
ы 36 37:39, 40
36 50:15
ј 36 31:23
36 97:10
к Мс 2:22
к 36 34:1
36 51:15

‡ [Ламед]

- 12 Инсанлара гүдрәтли ишлә-
рини,^a
Падшаһлығынын чаһ-чала-
лыны танытмаг үчүн.^b

‡ [Мел]

- 13 Падшаһлығын әбәди
падшаһлыгдыр,
Һакимијәтин нәсилдән-
нәслә давам едәр.^a

‡ [Салех]

- 14 Јеһова ыһыланлара
дајаг олур,^c
Гәдди әжиләнләри
ајаға галдырыр.^f

‡ [Ајн]

- 15 һамысы үмидлә Сәнә
бахыр,
Рузиләрини вахтында
верирсэн.^d

‡ [Пе]

- 16 Әлини ачырсан,
Һәр бир мәхлугу истәјинә
чатдырырсан.^e

‡ [Тсаде]

- 17 Јеһова бүтүн јолларында
әдаләтлидир,^g
Һәр ишиндә
сәдагәтлидир.^ж

‡ [Коф]

- 18 Јеһова Ону чағыранлара,
Ону сәмими-гәлбдән* чағы-
ранлара јахындыр.^з

‡ [Реју]

- 19 Ондан горханлары мурады-
на чатдырар,^и
Фәрјадларыны ешидәр,
онлары гуртарар.^к

‡ [Шин]

- 20 Јеһова Ону севән һәр кәси
һифз едир,^л
Лакин писләрин һамысы-
ны јох едәр.^м

‡ [Тав]

- 21 Дилим Јеһованы
мәдһ едәр.^к

Гој бүтүн мэхлугат эбэди-
жэн Онун мүгэддэс адына
алгыш десин!^а

146 Жаһа алгыш един!^б Гој бүтүн варлыгым Јеһоваја алгыш етсин!^в

- 2 Өмрүм боју Јеһоваја
алгыш едэрэм,
Нэ гэдэр ки варам,
Аллаһымы нэгмэлэрдэ
тэрэннүм едэрэм.
- 3 Эсилзэдэлэрэ,
Гуртулуш верэ билмэјэн
бэшэр оғлуна күвәнмэ-
јин.^г
- 4 Онун руһу* чыхыр,
өзү торпаға гајыдыр,^д
Дүшүнчэлэри һәмн күн-
дэчэ јох олу.^е
- 5 Хошбэхтдир о кэс ки, көмә-
ји Јагубун Аллаһыдыр,^в
Үмиди Аллаһы Јеһовадыр.^з
- 6 О Аллаһ ки көјү, јери,
Дэнизи, онлары долдуран
һэр шеји јарадыб,^к
Һәмшешэ сэдагэтлидир,^л
- 7 Мэзлумун һаггыны горујур,
Ачлара чөрэк верир.^м
Јеһова мэхбуслары
азад едир.^н
- 8 Јеһова корларын
көзлэрини ачыр,^о
Јеһова гэдди әјиләнлэри
дикэлдир,^п
Јеһова салеһлэри себир.
- 9 Јеһова гәриблэри горујур,
Јетимә, дул гадына
архадыр,^к
Пислэринсә нијјәтини
алт-үст едир.^р
- 10 Јеһова эбэдијјән
падшаһ олачаг,^с
Еј Сион, Аллаһын
нәсилдән-нәслә
падшаһ олачаг.
Јаһа алгыш един!

146:4 * Јахуд нәфәси. Лүғәтдә «руһ»
сөзүнә бах.

ФӘС. 145

а 36 117:1
36 150:6

ФӘС. 146

б Вһ 19:6
в 36 103:1
г 36 62:9
36 118:8, 9
Әш 2:22
Өр 17:5
ф Јр 3:19
36 104:29
Вз 3:20
Вз 12:7
д Ва 9:5, 10
Әш 38:18
е 36 46:7
ө 36 71:5
Өр 17:7
ж һа 4:24
Вһ 14:7
з Гн 7:9
и 36 107:9
36 145:16
ы 36 107:14
36 142:7
ј Әш 29:18
Әш 35:5
к 36 145:14
2Кр 7:6
к Гн 10:18
36 68:5
л 36 145:20
м Чк 15:18
Дн 6:26
Вһ 11:15

Сағ сүтун

ФӘС. 147

а 36 135:3
б 36 102:16
в Гн 30:1-3
һз 36:24
г Әш 40:26
ф На 1:3
д Әш 40:28
Рм 11:33
е 36 37:11
ө 1Пд 18:45
Өр 14:22
Мт 5:45
ж Әј 38:25-27
Әш 30:23
з Әј 38:41
36 136:25
Лк 12:24
и Әш 31:1
һш 1:7
ы 1Иш 16:7
ј Мн 3:16
к 36 33:18

- ## 147
- Јаһа алгыш един!
Аллаһымызы
нэгмэлэрдә
тэрәннүм етмәк
нә јахшыдыр,
Она алгыш етмәк нә хош-
дур, алгыш Она јарашыр.^а
- 2 Јеһова Јерусәлими
инша едир,^б
Пәрән-пәрән дүшмүш
Исраили бир јерә
тоглајыр.^в
 - 3 О, гәлбисыныглара
шәфа верир,
Сызылдајан јараларыны
сарыјыр.
 - 4 О, улдузларын сајыны
һесаблајыр,
Һәр бирини ады илә чағы-
рыр.^г
 - 5 Рәббимиз әзәмәтлидир,
гүдрәти бөјүкдүр,^д
Һикмәти һәдсиздир.^е
 - 6 Јеһова һәлимләри галды-
рыр,^в
Шәр адамлары исә
јерә вурур.
 - 7 Јеһоваја һәмд нэгмәләри
охујун,
Аллаһымызы чәнкдә
тэрәннүм един.
 - 8 О, көјләри булулдарла
өртүр,
Јер үзүнә
јағышлар јағдырыр,^з
Дағларда
јашыл отлар битирир,^ж
 - 9 һејванлары,
Чығырышан гузғун балала-
рыны једиздирир.^з
 - 10 Она зөвг верән
атын күчү дејил,^и
Инсанын мөһкәм ајаглары
Ону һејрәтә салмаз.^ы
 - 11 Јеһова Ондан горханлар-
дан,^ј
Мәһәббәтинә үмид бағла-
јанлардан хошланыр.^к

- 12 Еј Јерусәлим,
Јеһованы мәдһ ет!
Еј Сион,
Аллаһа алгыш сөjlә!
- 13 Чүнки О, сәнин дарваза-
ларынын рәзәләрини
бәркидир,
Оғуларына хејир-бәрәкәт
верир.
- 14 Торпағына әмин-аманлыг
бәхш едир,^а
Сәни ән јахшы бугда илә
бәсләјир.^б
- 15 Бујруғуну јерә көндәрир,
Сөзү чапартәк
сүрәтлә гачыр.
- 16 Гар јағдырыр, ағ јун кими,^в
Гыров сәпир, күл кими.^г
- 17 Долу төкүр,
чөрәк тикәләри кими,^д
Сојуғуна ким дөзәр?^е
- 18 Әмр едир, онлар әријир.
Күләји әсдирир,^ж
сулары ахыдыр.
- 19 Сөзүнү Јагуба,
Гајда-ганунуну, һөкмләри-
ни Израилә бәјан едир.^з
- 20 Башга һеч бир халга
буну етмәјиб,^и
Онлар Онун һөкмләри ба-
рәдә һеч нә билмириләр.
Јаһа алгыш един!^к

148 Јаһа алгыш един! Јеһоваја көјдән алгыш един!^а

- Она учаларда алгыш един!
- 2 Еј Онун мәләкләри,
Она алгыш един!^б
Еј Онун ордусу,
Она алгыш ет!^в
- 3 Еј күнәш, еј ај,
Она алгыш ет!
Еј парлајан улдузлар,
Она алгыш един!^г
- 4 Еј көјүн дәрин гатлары,
Она алгыш един!
Еј сәмадакы булудлар,
Она алгыш един!

ФӘС. 147

а Лв 26:6
Әш 60:17

б Гн 8:7, 8
36 132:14, 15

в Әј 37:6

г Әј 38:29

д Јш 10:11

е Әј 37:10

ж Гн 4:5

з Чх 19:5
Чх 31:16, 17
Гн 4:8
1См 17:21
Рм 3:1, 2

и Вһ 19:6

ФӘС. 148

и 36 89:5

к 36 103:20
Лк 2:13

л Әр 32:18
Јд 14

м 36 19:1

Сағ сүтун

а 36 33:6

б 36 89:37

в 36 119:31
Әр 31:35, 36
Әр 33:25

г Чх 9:23
36 107:25
Әш 30:30

д 36 98:8

е 1См 16:33
Әш 44:23

ж Әш 43:20

з 36 2:10, 11

и 36 8:1
Әш 12:4

к 1Пд 8:27
1См 29:11

ФӘС. 149

и 36 33:3
36 96:1
Әш 42:10
Вһ 5:9

- 5 Гој онлар Јеһованын ады-
на алгыш етсинләр,
Чүнки Онун әмри илә
јарандылар.^а
- 6 О, онлары әбәдилик
јериндә тутур,^б
Буну үчүн дәјишмәз фәр-
ман верди.^в
- 7 Јеһоваја јердән
алгыш един!
Еј дәниз мәхлуғлары,
еј үмманлар,
- 8 Еј шимшәк, еј долу, еј гар,
еј топа булудлар,
Еј Онун сөзүнә әмәл едән
туфан,^г
- 9 Еј дағлар, еј тәпәләр,^д
Еј мејвә ағачлары,
еј сидр ағачлары,^е
- 10 Еј чөл һејванлары,^ж
еј ев һејванлары,
Еј сүрүнәнләр,
еј ганад чалан гушлар,
- 11 Еј дүнја падшаһлары,
еј бүтүн үммәтләр,
Еј ағалар,
еј дүнјанын һакимләри,^з
- 12 Еј оғланлар, еј гызлар,
Еј гочалар, еј ушағлар!
- 13 һамыныз Јеһованын ады-
на алгыш един!
Чүнки јалныз Онун ады үн-
јетмәз учалыгдадыр,^и
Әзәмәти јердән дә,
көјдән дә јүксәкдир.^к
- 14 О, халгынын күчүнү учал-
дачағ*,
Садиг бәндәләринин,
Она әзиз олан
Исраил оғулларынын
Шан-шөһрәти наминә.
Јаһа алгыш един!

149 Јаһа алгыш един! Јеһованын шәнинә јени нәғмә охујун,^а

148:14 * һәрфән: бујнузуну јүксәлдә-
чәк.

- Садиг бэндэлэринин мөч-
лисиндэ Ону мэдh един.^а
- 2 Гој Израилин севинчи
Улу Жараданы олсун,^б
Сион огулларынын севин-
чи онларын Падшаһы ол-
сун.
- 3 Гој рэгс едэрэк Онун адына
алгыш етсинлэр,^в
Гавалла, чэнклэ
Ону тэрэннүм етсинлэр.^г
- 4 Јеһова халгындан
зөвг алып,^д
Һәлимлэри бэзәјир гурту-
лушла.^е
- 5 Гој садиг бэндэлэри шан-
шөһрэтэ севинсин,
Севинчдән јатагда
нәғмә охусун.^ж
- 6 Гој дилләриндә Аллаһа
мэдh нәғмәси,
Әлләриндә икиағызлы
гылынч,
- 7 Халглардан гисас алсын-
лар,
Үммәтләрин чэзасыны вер-
синлэр,
- 8 Падшаһлары гандалласын-
лар,
Әсилзадэлэри дәмир бухо-
ва салсынлар,
- 9 Онлара чыхарылмыш һөк-
мү ичра етсинлэр.^з

ФӘС. 149

а 36 22:22

б 36 100:3
Әш 54:5

в һк 11:34

г Чх 15:20
36 150:4

д 36 84:11

е 36 132:16
Әш 61:10

ж 36 63:6

з Гн 7:1

Сағ сүтун

ФӘС. 150

а Вһ 19:6

б 36 116:19

в 36 19:1

г 36 107:15
Вһ 15:3д Гн 3:24
36 145:3

е 36 81:3

ж 1См 15:28

з Чх 15:20

и 36 92:1, 3
36 144:9

к 1Иш 10:5

л 2Иш 6:5
1См 15:19

м 1См 16:5

н Вһ 5:13

Бу шәрәф Онун бүтүн
садиг бэндэлэринә
мәхсусдур.

Јаһа алгыш един!

150 Јаһа алгыш един!^а
Мүгәддәс мөканында
Аллаһа алгыш
един!^б

Гүдрәтинин әнкинлијиндә*
Она алгыш един!^в

2 Мөһтәшәм ишләринә көрә
Она алгыш един!^г

Һәдсиз эзәмәтинә көрә
Она алгыш един!^д

3 Шејпур сәси илә
Она алгыш един!^е

Телли аләтдә, чәнқдә
Она алгыш един!^ж

4 Гавал чалын, халај вуруб
Она алгыш един!^з

Телләрин авазы илә,^и
нејин авазы илә

Она алгыш един!^к

5 Чинкилдәјән синчләрлә
Она алгыш един!

Қур сәсли синчләрлә
Она алгыш един!^л

6 Бүтүн мәхлуғат
Јаһа алгыш етсин!

Јаһа алгыш един!^м

150:1 * Јахуд гүдрәтинә шәһадәт едән
сәмада.

МЭСЭЛЛЭР

МЭЗМУН

- 1 Мәсәлләрин мөгсәди (1–7)
Пис јолдашларын хәтәси (8–19)
Һәгиги һикмәт чағырыр (20–33)
- 2 Һикмәтин дөјәри (1–22)
Һикмәти дөфинә кими ахтар (4)
Дүшүнчә адамы горујур (11)
Әхлағсызлыг бәладыр (16–19)
- 3 Мүдрик ол вә Јеһоваја
етибар ет (1–12)
Сәрвәтинлә Јеһованы
шәрәфләндин (9)
Һикмәт тапан хошбәхтдир (13–18)
Һикмәт динчлик кәтирир (19–26)
Инсанларла дүзкүн рәфтар (27–35)
Инсанлара јахшылыг етмәк (27)

- 4 Ата нәсихәти (1–27)
 Өн әсасы һикмәтдир (7)
 Шәр јолла кетмә (14, 15)
 Саләһләрин јолу кетдикчә
 ишығланьр (18)
 Үрәјини гору (23)
- 5 Өзүнү позғун гадындан көзлә (1–14)
 Арвадыннан кам ал (15–23)
- 6 Киров бојун олмағ хаталыдыр (1–5)
 Тәнбәл вә гарышга (6–11)
 Јарамаз, бәдәмәл адам (12–15)
 Јеһованын зәһләси кетдији
 једди шеј (16–19)
 Ајағысүрүшкән гадыннан
 гору (20–35)
- 7 Аллаһын әмрләри вә узун өмүр (1–5)
 Гадын нашы чаваны товлајыр (6–27)
 Кәсилмәјә кедән буға кими (22)
- 8 һикмәт данышыр (1–36)
 Илк хилгәт – һикмәт (22)
 Аллаһын јанында уста кими
 чалышырдым (30)
 Бәшәр өвләдләри кәнлүмүн
 севинчи иди (31)
- 9 һәгиги һикмәтин дәвәти (1–12)
 Мәним сәјәмдә әмрүн узанар (11)
 Ахмағ гадынын дәвәти (13–18)
 Оғурлуг су ширин олар (17)
- 10 Сүләлманын мөсәлләри (10:1–24:34)
 Ағыллы оғул атасыны
 севиндирәр (1)
 Чалышган әлләр сәрвәт кәтирәр (4)
 Сөз чоһлуғунун хәтасы (19)
 Јеһованын бәрәкәти сәрвәт
 кәтирир (22)
 Јеһовадан горхмағ әмрү
 узадар (27)
- 11 һикмәт төвәзәкар инсанладыр (2)
 Аллаһсызын дили инсаны
 мөһв едәр (9)
 Чохлу мөсләһәтчи оlanda (14)
 Сәхавәтли адам боллуға
 јетишәр (25)
 Сәрвәтинә күвәнән јыхылар (28)
- 12 Мәзәммәтә нифрәт едән
 ағылсыздыр (1)
- Дүшүнүлмәмиш сөз –
 гылынч зәрбәси (18)
 Сүлһпәрвәрин үрәји шад олар (20)
 Јеһова јалан дилдән икраһ едир (22)
 Никаранчылығ үрәји сыхыр (25)
- 13 Мәсләһәт ахтаран һикмәтлидир (10)
 Узун интизар үрәји хәстә салыр (12)
 Етибарлы елчи сәфа кәтирир (17)
 һикмәтли илә отуруб-дуран (20)
 Тәрбијә севкинин ифадәсидир (24)
- 14 Үрәк өз дәрдини билир (10)
 Јол вар ки, адама дүз көрүнүр (12)
 Садәләһ һәр сөзә инанар (15)
 Варлы адамын досту чоһ олар (20)
 Сакит үрәк чаны сағлам едәр (30)
- 15 Мүлајим чаваб һирси јатырар (1)
 Јеһованын көзләри һәр јерә
 бахыр (3)
 Дүз адамын дуасы хошдур (8)
 Мәсләһәтсиз нијјәт боша чыхар (22)
 Чаваб вермәздән бага
 фикирләш (28)
- 16 Јеһова нијјәтләри јохлар (2)
 һәр ишини Јеһоваја тапшыр (3)
 Дүз тәрәзи Јеһовадандыр (11)
 Сүгутдан өнчә тәкәббүр кәләр (18)
 Аф сач кәзәллик тачыдыр (31)
- 17 Јахшылыға јаманлыгла чаваб
 вермә (13)
 Дава башламамыш узаглаш (14)
 Әсл дост һәр заман севәр (17)
 Шад үрәк чана мөлһәмдир (22)
 Ағыллы адам аз данышар (27)
- 18 Тәнһалыға чәкилән (1)
 Јеһованын ады мөһкәм галадыр (10)
 Вар-дәвләт хәјали галадыр (11)
 һәр ики тәрәфи динләмәк ағыллы
 ишдир (17)
 Дост вар, гардашдан јахындыр (24)
- 19 Анлајыш гәзәби сојудар (11)
 Давакар арвад даман дама
 бәнзәр (13)
 Ағыллы арвад Јеһовадандыр (14)
 һәлә үмид вар икән ушаға
 тәрбијә вер (18)
 Мәсләһәтә гулаг ас (20)

- 20 Шэраб инсаны күлүнч едир (1)
Тәнбөл гышда шум шумламаз (4)
Үрејин дүшүнчөлери дэрин сулардыр (5)
Тез-тэлэсик нэзир демэ (25)
Чаванын шэрэфи онун күчүдүр (29)
- 21 Падшаһын үреји Јеһованын әлиндәдир (1)
Һагг иш гурбандан јахшыдыр (3)
Чалышган уғур газанар (5)
Фәгири динләмәјән ешидилмәјечөк (13)
Јеһоваја зидд һикмәт јохдур (30)
- 22 Тәмиз ад бөјүк сәрвөтдән үстүндүр (1)
Еркән тәрбијә өмүрлүкдүр (6)
Тәнбөл бајырдакы ширдән горхар (13)
Тәрбијә ахмаглығы узаглашдырар (15)
Уста падшаһ һүзурунда гуллуғ едәр (29)
- 23 Гоначлығда әдәб-әркан (2)
Вар-дөвләт далынча гачма (4)
Вар-дөвләт учуб кедәр (5)
Шэраб дүшкүнләринә гошулма (20)
Ички илан кими чалар (32)
- 24 Пис адамларә һесәд апарма (1)
Ев һикмәтлә тикиләр (3)
Саләһ јыхылса да, галхар (16)
Пислијин өвезини вермә (29)
Тәнбәллик сәфаләт кәтирәр (33, 34)
- 25 Низгиллә падшаһын адамларынын гәләмә алдығы суләјманын мәсәлләри (25:1–29:27)
Мәхфилик горунмалыдыр (9)
Мәғамында дејилән сөз (11)
Гоншунун евинә тез-тез кетмә (17)
Дүшмәнин башына көз јығмағ (21, 22)
Шад хәбәр сәрин су кимидир (25)
- 26 Тәнбәлин тәсвири (13–16)
Башгасынын давасына гарышма (17)
Јерсиз зарафат етмә (18, 19)
Одун олмајанда очағ сөнәр (20, 21)
Бөһтанчынын сөзләри дадлы тикәләрә бәнзәр (22)
- 27 Дост мөзәммәти хејир кәтирәр (5, 6)
Оғлум, һикмәтли ол (11)
Дәмир дәмири итиләр (17)
Сүрүнү јахшы таны (23)
Вар-дөвләт һөмишөлик дејил (24)
- 28 Гануна гулаг тыхајанын дуасы ијрәнчдир (9)
Күнаһыны бојнуна алан мәрһәмәт тапар (13)
Тез варланмағ истәјән төмиз галмаз (20)
Мөзәммәт јалтаглыгдан јахшыдыр (23)
Сәхавәтли адам корлуғ чөкмөз (27)
- 29 Әркөјүн ушағ хәчаләт кәтирир (15)
Вөһј олмајанда һәрч-мәрчлик олур (18)
Һирсли адамын хәтасы чох олар (22)
Садә адам шэрәфә јүксәләр (23)
Инсан горхусу тәнәдир (25)
- 30 Ағурун сөзләри (1–33)
Мәни нә касыб елә, нә дә варлы (9)
Дојмағ билмәјән шејләр (15, 16)
Из гојмајан шејләр (18, 19)
Зинакар гадын (20)
Һејванларын һикмәти (24)
- 31 Ләмуил падшаһын кәламлары (1–31)
Јахшы арвады ким тапар? (10)
Ишли-күчлү, зөһмәткеш (17)
Хејрхаллығ гануна дилиндәдир (26)
Өвладлары вә әри ону тәрифләр (28)
Мәләһәт вә көзәллик кечиб кедәндир (30)

1 Исраил падшаһы,^а Давуд оғлу^б Сүлейманын мөсәлләри.^в

2 Бу мөсәлләр инсанын һикмәт^г вә тәрбијә алмасы, Мүдрик кәламлары дәрк етмәси үчүндүр.

3 Анлајыш, сәләһлик^г, инсаф^д,

Доғрулуғ ашылајан тәрбијә^е верир;

4 Нашылары узагкөрәнлик,^е Кәнчләрә билик вә дүшүнчә^ж верир.

5 Һикмәтли гулағ асар, елмини артырар.^з Дәрракәли адам мүдрик мөсләһәт тапар.^и

6 Белә адам мөсәли, мүүммалы дејимләри,

Агилләрин сөзләрини, тапмачаларыны баша дүшәр.^к

7 Јеһовадан горхмагдыр билијин башы,^л

Јалныз ахмаглар һикмәтә, тәрбијәјә хор бахар.^м

8 Оғлум, атанын тәрбијәсинә гулағ ас,^н

Ананын өјүд-нәсиһәтини рәдд етмә.^о

9 Чүнки онлар сәнин башына көзәл бир чөләнк,^п Бојнуна нәфис бојунбағыдыр.^р

10 Оғлум, гојма күнаһкарлар сәни јолдан чыхарсын.^с

11 Әкәр десәләр:
«Кәл бизимлә кедәк,
Хәлвәтдә дуруб ган төкәк,
Күнаһсыза пусгу гуруб әјләнәк,

12 Онлары Мәзар* кими дири-дири ашырағ,

ФӘС. 1

а 1Пд 2:12

б 2Иш 12:24

в 1Пд 4:29, 32

вз 12:9

г Мс 8:11

д Иб 12:11

д 1Пд 3:28

е Мс 3:11, 12

ө Мс 15:5

ж Мс 2:11

Мс 3:21

Мс 8:12

з Мс 9:9

и 1Иш 25:32,

33

Мс 24:6

ы вв 12:11

ј Әј 28:28

Мс 9:10

к Мс 5:12, 13

Мс 18:2

к Гн 6:6, 7

Еф 6:4

Иб 12:9

л Льв 19:3

Мс 31:26

2Тм 1:5

м Мс 4:7, 9

н Мс 3:21, 22

о Јр 39:7, 8

Гн 13:6-8

Сағ сүгүн

а Мс 4:14

Мс 13:20

1Кр 15:33

б Мс 6:16-18

Рм 3:15

в Мс 15:27

г Рм 16:27

1Кр 1:20

Јр 3:17

д Мт 10:27

д Мс 8:1-3

Мс 9:1, 3

е Јл 18:20

Һә 20:20

ө Мс 5:12, 13

Јл 3:20

ж 36 141:5

Вн 3:19

Гәбрә дүшәнләр кими бүтөв удағ,

13 Бүтүн сәрвәтләрини әлә кечирәк,

Евимизи гәнимәтлә долдурағ.

14 Сән дә бизә гошул, Гәнимәти бәрабәр бөләк*»,

15 Бах, оғлум, сән онлары гошулма, Јолларындан узағ дур.^а

16 Чүнки онларын ајағы пислик етмәјә гачыр, Онлар ган төкмәјә тәләсирләр.^б

17 Гуша көзү габағында тор гурмағ мәнәсыздыр.

18 Одур ки, онлар ган төкмәк үчүн пусгу гурур,

Чана гәсд етмәк үчүн хәлвәтдә дурур.

19 Һарам газанч далынча дүшәнин јолу беләдир.

Бу газанч инсанын чаныны әлиндән алачағ.^в

20 Һәгиги һикмәт^г бајырда һај салыр.^г

Мејданларда сәсини учалдыр.^д

21 Сәсли-күјлү күчәләрин тинләриндә чағырыр.

Шәһәр дарвазаларынын ағзында белә дејир:^е

22 «Еј чаһилләр, нә вахтадәк чаһил галачагсыныз?

Еј ришхәндчиләр, нә вахтачан ришхәнддән һәзз алачагсыныз?

Еј ағылсызлар, нә вахта гәдәр елми рәдд едәчәксиниз?»

23 Мәзәммәтими гәбул едиб дүзәлин,^ж

Онда руһуму үзәринизә төкәрәм,

Сөзлэримдэн сизи
акаһ едэрэм.^а

- 24** Мадам сизи чагырдым,
ешитмэдиниз,
Сизэ элими узатдым,
саја салмадыныз,^б
- 25** Нэсихәтлэрими
гулагардына вурдуноз,
Сәһвлэринизи көстөрөндө
мәһәл гојмадыныз,
- 26** Мән дэ башыныза
бәлә кәләндә күләчәјәм,
Горхдуғунуз башыныза
кәләндә лағ едәчәјәм;^в
- 27** Онда ки, ваһимә туфан
кими сизә һүчүм чәкәчәк,
Бәлә ғыртына кими
кәләчәк,
Дара, сыхынтыја дүшәчәк-
синиз.
- 28** Бәли, о заман мәни
чағырачаглар, лакин
чаваб вермәјәчәјәм,
Мәни чох ахтарачаглар,
амма тапмајачаглар,^г
- 29** Чүнки онлар елмә
нифрәт етдиләр,^д
Јеһовадан горхмаг истәмә-
диләр.^е
- 30** Мәсләһәтимә
гулаг асмадылар,
Сәһвлэрини көстөрөндө
вечләринә алмадылар.
- 31** Буна көрә дэ эмәллэринин
бәһрәсини бичәчәкләр,^ж
Нижәтлэри ичиндә
боғулачаглар.
- 32** Чаһиллэрин өзбашыналы-
ғы онлары өлдүрәчәк,
Ағылсызларын лагејдлији
онлары мәһв едәчәк.
- 33** Мәни динләјән исә әмин-
аманлыгыда јашајачаг,^з
Фәлакәт горхусу
билмәјәчәк».^к

ФӘС. 1

а Әш 54:13
б Әш 65:12
в һк 10:13, 14
г Мрс 3:44
д һш 4:6
е һк 5:8
ж 2Пд 6:15, 16
Әш 26:3
2Бт 2:9

Сағ сүгүн

ФӘС. 2

а Гн 6:6, 8
б Мс 1:5
в Иб 5:14
г 1Пд 3:11, 12
Мс 9:10
2Тм 2:7
д Фп 1:9
е 3б 19:9, 10
ж 28:15-18
з 28:28
Мс 8:13
Әр 32:40
к 29:24
1Јһ 5:20
л 31:2, 3
1Пд 4:29
2Тм 3:16, 17
Јр 3:17
м 36:41:12
Мс 28:18
н 36:97:10
о 36:12:13
Мн 6:8
Мт 22:37-40
п 36:119:111
қ һв 17:11
р 36:7:12
с Мс 8:13
т Јһ 3:19

- 2** Оғлум, әкәр сөзлэрими
гәбул етсән,
Һөкмлэрими
горујуб сахласан,^а
- 2** Гулағыны һикмәтә сары
ачсан,^б
Гәлбини бәсирәтә мејил-
ләндирсән,^в
- 3** Әкәр дәрракәни чағырыб
Бәсирәти сәсләсән,^г
- 4** Онлары күмүш кими
арасан,^д
Дәфинә кими ахтарсан,^е
- 5** Онда Јеһовадан горхмағын
нә олдугуну анларсан,^ж
Аллаһын елминә јетишәр-
сән.^к
- 6** Ахы һикмәт верән
Јеһовадыр,^з
Елмлә бәсирәт
Онун дилиндән чыхыр.
- 7** Аллаһ һикмәти дүрүст
адамлар үчүн горујур,
О, камиллик јолу илә ке-
дәнләрә галхандыр.^л
- 8** Нәзәри һагғын јолларынын
үстүндә олар,
Садиғ бәндәлэринин јолу-
ну һифз едәр.^м
- 9** Беләчә, сән доғрулуғу,
һагг-әдаләти,
Хејрин бүтүн јолларыны
дәрк едәрсән.^н
- 10** Һикмәт үрәјиндә
гәрар тутанда,^о
Билик көнлүнә јатанда^к
- 11** Дүшүнчә сәни горујар,^п
Бәсирәт сәни һифз едәр.
- 12** Сәни пис јолдан,
Јалан даньшанлардан,^м
- 13** Доғру јолдан азыб
Зүлмәтдә јеријәнләрдән,^н
- 14** Пис ишләрдән хошланан,
Шәрдән, алчаг эмәлләрдән
һәзз аланлардан,

- 15 Әјри жолла кедәнләрден,
Һәјатыны јалан үзәриндә
гуранлардан,
- 16 Позғун арваддан,
Әхлагсыз гадынын ширин
дилиндән горујар.^а
- 17 Бу гадын чаванлыг һәмдә-
мини атмыш,^б
Аллаһы илә әһдини унут-
мушдур.
- 18 Онун еви өлүмә апарыр,
Чығырлары өлүм дуस्ताгла-
рынын јанына кедир.^в
- 19 Онун јатагына кирән
кери гајытмаз,
Бир даһа дириләрин јолуна
дәнмәз.^г
- 20 Хүләсә, јахшыларын јолу
илә кет,
Салеһләрин јолуну тут,^д
- 21 Чүнки јер үзүндә
дүз адамлар јашајачаг,
Орада камил адамлар гала-
чаг.^е
- 22 Писләрин исә көкү
јер үзүндән кәсиләчәк,^ө
Хаинләр орадан
гопарылыб атылачаг.^ө
- 3** Оғлум,
нәсиһәtimi* унутма,
Һөкмләрими
сидги-үрәкдән тут.
- 2 Онлар сәнин өмрүнү,
күнүнү узадар,
Һәјатына раһатлыг кәти-
рәр.^ж
- 3 Хејирхаһлыгы, сәдагәти
әлдән бурахма,^з
Онлары бојнуна сары,
Үрәјинин лөвһәсинә јаз.^и
- 4 Онда Аллаһ да, бәндә дә
үзүнә хош бахар,^й
Анлајыш саһибитәк таны-
нарсан.

3:1 * Јахуд ганунуму.

ФӘС. 2

а Јр 39:10-12
Мс 6:23, 24
Мс 7:4, 5

б Јр 2:24
Мс 5:18

в Мс 5:3, 5
Мс 5:20, 23
Мс 9:16-18
Еф 5:5

г Вә 7:26
Вһ 22:15

д Мс 13:20

е 36 37:11, 29

ө 36 104:35
Мс 10:7
Мт 25:46

ө Гн 28:45, 63

ФӘС. 3

ж Гн 5:16

з һш 12:6

и Гн 6:6, 8

ы 2Кр 8:21

Сағ сүтун

а Әш 26:4
Әр 17:7

б Мс 28:26
Әр 10:23
1Кр 3:18

в 1Иш 23:2, 4
Нә 1:11
Фн 4:6

г Јш 1:7
36 25:9
Јр 1:5

д Мс 26:12
Рм 12:16

е Чх 23:19

ө Сј 31:50
Гн 16:16
Лк 16:9
1Тм 6:18

ө 2См 31:10
Мн 3:10

ж Мс 15:32
Иб 12:5, 6

з 36 94:12

и Гн 8:5
Иб 12:7, 9
Вһ 3:19

ы Вә 7:12

ј Әј 28:15, 18

к Фн 4:9

- 5 Бүтүн гәлбинлә Јеһоваја
етибар ет.^а

Өз ағлына күвәнмә.^б

- 6 Һәр ишиндә Ону дүшүн,^в
О да јолларыны рәван
едәр.^г

- 7 Өз көзүндә ағыллы олма,^д
Јеһовадан горх,
писликдән чәкин.

- 8 Онда чанын сағлам олар,
Вүчудун* тәрәвәтли.

- 9 Сәрвәтинлә, мәһсулунун
нүбарилә^е
Јеһованы шәрәфләндир.^ө

- 10 Онда анбарларын ағзына-
чан долар,^ө

Күпләрин тәзә шәрәбла
ашыб-дашар.

- 11 Оғлум, Јеһованын тәрбијә-
синә хор бахма,^ж
Тәнбеһиндән икраһ етмә.^з

- 12 Чүнки ата әзиз оғлуну,
Јеһова да севдији кәси
тәнбеһ едәр.^и

- 13 Хошбәхт о кәсдир ки,
һикмәт тапыб,^й
О кәсдир ки, бәсирәтә
наил олуб.

- 14 Һикмәт газанмаг күмүш
газанмагдан јахшыдыр,
Бу газанч гызылдан сәрфә-
лидир.^ј

- 15 О, мәрчанлардан гијмәтли-
дир,
Арзуладығын шејләрдән
һеч бири она тај ола бил-
мәз.

- 16 Сағ әлиндә узун өмүр,
Сол әлиндә сәрвәт вә
шәрәф вар.

- 17 Јолларында сәадәт,
Чығырларында
әмин-аманлыг вар.^к

- 18 Һикмәт она бағлананлар
үчүн һәјат ағачыдыр,

3:8 * һөфөн: сүмјүн.

- Ондан жапышанлар
бэхтэвэр адланар.^а
- 19 Јехова јерин тэмэлини
һикмэтлэ гуруб,^б
Көйлэри зэкасы илэ
бэргэрар едиб.^в
- 20 Елми илэ энкин сулар
бөлүнүб,
Көјүн булудларындан
шеһ чилэниб.^г
- 21 Оғлум, бунлары
нэзэриндэн гачырма.
Һикмэти, дүшүнчэни гору,
22 Онлар сэнэ һэјат верэр,
Богазына көзэл бојунбағы
олар.
- 23 Асудэ, раһат кэзэрсэн,
Ајағын һеч вахт бүдрэмэз.^д
- 24 Јатанда горхмазсан,^е
Јатағында ширин јухуја
кедэрсэн.^е
- 25 Гэфил бэлаја дүшмөкдэн,
Бэдэмэллэри һаглајан
туфандан^о горхмазсан.^ж
- 26 Јехова сэнэ дајаг олар.^з
Ајағыны тэлэдэн горујар.^и
- 27 Әлиндэн јахшылыг
кәлирсэ,
Еһтијачы олан кәсдэн
әсиркәмә.^ы
- 28 Әкәр бу күн имканын вар-
са, гоншуна:
«Кет, сонра кәлэрсэн.
Сабаһ верэрәм», — демә.
- 29 Сэндэн архајын јашајан
гоншуна
Фитнә гурма.^л
- 30 Сэнэ пислији дәјмәјән
адамла
Наһаг јерә чәкишмә.^м
- 31 Гәддар адама
һәсәд апарма,^н
Онун јолларыны тутма.
- 32 Јехова фитнәкардан
икраһ едәр,^н
Амма салеһ адамла
достлуг едәр.^м

ФӘС. 3

а 36 1:1, 2
б 36 104:24
в Мс 8:27
Әр 10:12
г Әј 36:27
Әј 38:37
Әр 10:13
ф Әш 26:7
д 36 3:5
Мс 6:22
е Вә 5:12
ө 36 73:12, 19
ж 36 27:1
з Мс 10:29
Мс 28:1
и 36 91:14
ы Гн 15:7, 8
Мс 28:27
Јр 2:15, 16
ј Мс 6:16, 18
к Мс 18:6
Мс 20:3
РМ 12:18
к 36 37:1
Мс 23:17
л Мс 6:16, 17
м 36 15:1, 2
36 24:3, 4
36 25:14

Сағ сүтун

а Гн 28:15
Јш 7:24, 25
Әс 9:24, 25
б Әј 42:12, 13
36 37:25
в Мс 19:29
г 36 37:11
36 138:6
Әш 57:15
Јр 4:6
ф Әс 6:11, 12
Мс 12:8

ФӘС. 4

д Гн 6:6, 7
Мс 19:20
Еф 6:1
е 1См 28:9
ө 1Пд 2:12
ж 1Пд 1:16-21
з Гн 4:9
и Лә 18:5
ы Нә 8:3, 8
Мс 9:10
ј Вә 7:12
к Мс 15:14
Мр 13:23
И6 5:14
к Дн 1:17, 20
л 1Пд 4:29

- 33 Јехованын ләнәти
шәр адамын еви
үзәриндә олар,^а
Салеһин евинә исә
О, хејир-бәрәкәт верәр.^б
- 34 Ришхэндчиләрә
истеһза едәр,^в
Һәлимләрә лүтф көстәрәр.^г
- 35 Һикмәтлиларин нәсиби
шәрәф олар,
Ахмаглар рәзилликлә
фәхр едәр.^д
- 4 Балаларым, ата тәрбијәси-
нә гулаг асын,^д
Дәрракәли олмаг үчүн
диггәтли олун.
- 2 Сизә көзәл нәсиһәт верә-
рәм,
Тәлим-тәрбијәми
гулагардына вурмајын.^ө
- 3 Мән атама әсл оғул олму-
шам,^ө
Анамын чијәрпарәси
олмушам.^ж
- 4 Атам нәсиһәт едәрди:
«Сөзләrimi үрәјиндә
бәрк-бәрк сахла,^з
Һөкмләrimi тут ки,
өмрүн узун олсун.»
- 5 Һикмәт газан,
дәрракә газан.^ы
Сөзләrimi унутма,
онлардан кәнара чыхма.
- 6 Һикмәти атма,
о, сәни горујар.
Ону сев, о, сәни һифз едәр.
- 7 Ән әсасы һикмәтдир,^ј
һикмәт газан.
Нә газанырсан газан,
амма дәрракә газанмағы
унутма.^к
- 8 Һикмәти уча тут,
о да сәни учалдар.^к
Ондан жапышсан,
сәни шәрәфә чатдырар.^н
- 9 Башына көзәл чәләнк
гојар,

- Сэни зинэт тачы илэ
бээзэр».
- 10 Гулаг ас, оғлум,
сөзләрими ешит,
Онда өмрүн узун олар.^а
- 11 Сэни һикмэт јолу илэ
апарарам,^б
Доғрулуғ јолларында
кәздирәрәм.^в
- 12 Кедәркән јолунда манеә
олмаз,
Јүјүрәндә бүдрәмәзсэн.
- 13 Тәрбијәни мөһкәм тут,
ону әлдән вермә,^г
Гору, чүнки о,
сәнин һәјатындыр.^д
- 14 Шәр адамларың јолуна
ајағ басма,
Бәдәмәлләрин јолу илэ
кетмә.^е
- 15 О јола јахын кетмә, чәкил,^ө
Јолуну дәјиш,
ондан јан кеч.^ж
- 16 Онлар пислик етмәсәләр,
көзләринә јуху кетмәз,
Кимисә јыхмасалар,
јухулары гачар.
- 17 Онлар јаманлығ чөрәји
јејир,
Зоракылығ шәрабы
ичирләр.
- 18 Саләһләринсә јолу
сүһ шәфәғи кимидир,
Күн күнорта јеринә галх-
дығча даһа да ишыгла-
нынр.^з
- 19 Шәр адамларың јолу
зүлмәтдир.
Билмирләр нәдән бүдрәјир-
ләр.
- 20 Оғлум, сөзләримә
диггәтли ол,
Дедикләримә гулаг вер.
- 21 Көзүнү онлардан чәкмә,
Онлары гәлбинин дәрин-
ликләриндә сахла.^и
- 22 Чүнки онлары тапан
һәјат тапыр,^й
Чансағлығы тапыр.

ФӘС. 4

- а Гн 5:16
б 1Пд 4:29
в Өш 26:7
г Мс 8:10
Иб 2:1
Иб 12:5, 6
д 36 1:1
1Кр 15:33
е Ам 5:15
Еф 5:11
ө Мс 5:3, 8
1Ск 5:22
ж 2Иш 23:3, 4
36 119:105
1Кр 13:12
2Кр 4:6
2Бт 1:19
з 36 40:8
Мс 2:1
и 1Тм 4:8

Сағ сүтун

- а Әр 17:9
Мр 7:21-23
Еф 6:14
б 1Бт 2:1
в Мг 6:22
г Еф 5:15
д Гн 12:32
Јш 1:7

ФӘС. 5

- д 1Пд 4:29
Јр 1:19
е Мс 15:7
ө Мс 7:14-21
ж Мс 9:16, 17
з Ва 7:26
и Мс 6:32, 33
ы Мс 9:14, 15
ј Мс 29:3
к Мс 6:33-35
Мс 7:23
л Мс 31:3
Лк 15:30

- 23 Һәр шејдән чох
үрәјини гору,^а
Чүнки һәјат булаглары
ондан чыхыр.
- 24 Сахта сөзләрдән узағ дур,^б
Фитнәкар сөзләри
өзүндән кәнар елә.
- 25 Көзләрин дүз габаға бах-
сын,
Нәзәрин ирәли зилләнсин.^в
- 26 Јолуну һамар ет*,^г
Бүтүн јолларың динч олар.
- 27 Саға, сола дөнмә,^д
Ајағыңы писликдән чәк.
- 5 Оғлум, һикмәтимә
диггәт јетир.
Бәсирәтимә гулаг вер,^е
- 2 О заман ағлыңы горујар-
сан.
Гој дилиндән билик
әскик олмасын.^ө
- 3 Позғун гадының дилиндән,
санки, бал төкүлүр,^ж
Дили јағдан да јумшағдыр.^з
- 4 Фәгәт о, ачы јовшандыр,^и
Икиағызлы ғылынчтәк
јаралар.^й
- 5 Ајағлары өлүмә апарыр,
Аддымлары дүз Мәзара*
кедир.
- 6 Һәјат јолу нәдир,
фикирләшмәз.
Јоллары долашығдыр,
һара кетдијини билмәз.
- 7 Оғлум, гулаг ас,
Сөзүмдән чыхма.
- 8 Белә гадындан узағ кәз,
Евинин гапысына јахын
кетмә ки,^л
- 9 Ләјагәтин тапдаланмасын,^м
Өмрүн бада кетмәсин.^н
- 10 Варыны јадлар таламасын,^к
Зәһмәтлә топладығың
өзкәнин евинә кетмәсин.

4:26 * Дикер вариант: аддымларыны өлчүб-бич. 5:5 * Ибр. шеол. Лүгәтә бах.

- 11 **Јохса өмрүн сона чатанда,**
Чанын тагэтдэн дүшэндэ
аh-налэ чэкэрэк^а
- 12 **Белэ дејэрсэн:** «Ңејиф,
тэрбијэжэ хор бахдым!
Үрөјимдэ өјүд-нэсифэтэ
һэгэрэт етдим!
- 13 **Устадларыма**
гулаг асмадым,
Мүэллимләримин сөзүнэ
бахмадым.
- 14 **Елин көзү көрә-көрә**
Учурума јуварландым». ^б
- 15 **Өз новузундан,**
Өз чешмэндэн ахан сују
ич. ^в
- 16 **Нижэ булагларын кэнара,**
Архларын шәһәр мејданла-
рына ахсын?^г
- 17 **Гој онлар анчаг сәнинки**
олсун,
Јадларла пајлашма. ^д
- 18 **Гој чешмән**
бәрәкәтли олсун,
Чаванлығында алдығын
арвадындан кам ал. ^е
- 19 **Гој севимли маралын,**
көзэл чејранын*^е
Һәмишә сәни дөшләри илә
мәст етсин.
Јалныз онун ешгинин
әсири ол. ^о
- 20 **Оғлум, нә үчүн позғун**
гадынын әсири оласан,
Әхлагсыз гадынын
гојнуна кирәсэн?^ж
- 21 **Инсанын јоллары Јехова-**
нын көзү өнүндәдир,
Онун һәр аддымыны јох-
лар. ^з
- 22 **Шәр инсан өз сәһви илә**
тәләјә дүшәр,
Өз күнаһынын кәмәндинә
дүшәр. ^и
- 23 **Тәрбијәни рәдд етдији**
үчүн һәлак олар,

5:19 * һәрфөн: дағ кечин.

ФӘС. 5

а Мс 7:22, 23

б Мс 6:27-29

в 1Кр 7:3
Иб 13:4

г Мс 5:20

ф Јр 2:24

д Гн 24:5
Вз 9:9

е Нф 2:9

ө Јр 26:8
Јр 29:20
Нф 8:6

ж Мс 22:14

з 2См 16:9
36 11:4
36 17:3
Әр 17:10
Иб 4:13

и 36 7:14-16
Гт 6:7

Сағ сүтун

ФӘС. 6

а Мс 17:18

б Мс 11:15
Мс 20:16

в Мс 18:7

г Мт 5:25

ф Мс 10:26
Мс 26:13-15

д Мс 30:24, 25

е Мс 20:13
Мс 24:33, 34
Вз 4:5

ө Мс 13:4
Мс 20:4
Мс 24:30-34

ж Мс 16:27
Јр 3:6

Һәдсиз сәфәһлијинә көрә
јолуну азар.

- 6** **Оғлум, башгасындан өтрү**
киров бојун олмусанса, ^а
Јадла әл сыхыб разылыға
кәлмисәнсә, ^б
- 2** **Вәд едәрәк тәләјә дүшмү-**
сәнсә,
Дилиндән чыхан сөз сәни
тора салыбса, ^в
- 3** **Чаныны гуртар, оғлум.**
Чүнки онун пәнчәсинә кеч-
мисән.
Белә ет: кет онун ајағына
дүш, јалвар, јахар. ^г
- 4** **Көзүнә јуху вермә,**
Көз гапагларын јумулма-
сын.
- 5** **Овчудан гачан чејран кими**
гач гуртул,
Сәјјадын әлиндән чыхан
гуштәк чаныны гуртар.
- 6** **Еј тәнбәл,**
кет гарышгаја бах. ^д
Ону мүшаһидә елә,
һикмәт газан.
- 7** **Онун нә ағасы, нә башчы-**
сы, нә һөкмдары вар.
- 8** **Азугәсини јајда тәдарүк**
едәр, ^е
Јемини бичин мөвсүмүндә
јығар.
- 9** **Ај тәнбәл,**
нә вахтадәк јатачагсан?
Һачан јухудан дурачагсан?
- 10** **Бир аз да јатсан,**
бир аз да мүркүләсэн,
Бир аз да әл-голуну
саллајыб отурсан, ^о
- 11** **Јохсуллуғ гулдур кими ба-**
шынын үстүнү кәсәчәк,
Еһтијач сојғунчу кими
үстүнә чумачаг. ^о
- 12** **Јарамаз, бәдәмәл адам**
дилиндә сахта сөзләр кә-
зәр. ^ж

- 13 Көз вурар,^a ајаглары илэ ишарэ едэр, бармаглары илэ көстэрэр.
- 14 Үрәји мэкрлидир, Даима фитнэ гурар,^b нифаг салар.^a
- 15 Она көрә дә сону гәфил кәләр, Бир ан ичиндә јыхылыб наәлач галар.^г
- 16 Алты шеј вар ки, Јеһованын зәһләси кедир, Једди шејдән икраһ едир:
- 17 Тәкәббүрлә бахан көзләр,^г јалан данышан дил,^д күнаһсыз ган төкән әлләр,^е
- 18 Фитнә гуран үрәк,^е шәр үчүн тәләсэн ајаг,
- 19 Нәфәси јаланла кедиб-кәлән шаһид,^ж Гардашлар арасына нифаг салан кәс.^з
- 20 Оғлум, атанын әмрини јеринә јетир, Ананын нәсиһәтиндән чыхма.^и
- 21 Онлары һәмишәлик үрәжинә һәкк ет. Бојнуна дола.
- 22 Онлар кетдијин јолда сәнә бәләдчилик едәр, Јатанда кешијини чәкәр, Ојананда сәнинлә данышар*.
- 23 Чүнки әмр чырагдыр,^и Нәсиһәт нурдур.^и Тәрбијә вә мәзәммәт һәјата апаран јолдур.^к
- 24 Онлар сәни ајағысүрүшкән гадындан горујар,^к Әхлагсыз гадынын ширин дилиндән һифз едәр.^н
- 25 Онун көзәллијинә ашиг олма,^м Гојма шәһвәтли бахышла-ры сәни әсир алсын.

6:22 * Јахуд сәнә нәсиһәт верәр.

ФӘС. 6

а Мс 10:10
Мс 16:30
б 36 36:1, 4
Әш 32:7
Ми 2:1
в Мс 16:28
Рм 16:17
г 36 73:12, 18
Ғ 36 101:5
Мс 8:13
Мс 16:5
д Мс 12:22
Вһ 21:8
е Јр 4:8, 10
Сј 35:31
Гн 27:25
ө Мс 11:20
Зк 8:17
Мн 2:16
ж Чх 23:1
з Льв 19:16
Гт 5:20, 21
Јр 3:14, 15
и Гн 21:18, 21
Еф 6:1
ы 36 119:105
ј Әш 51:4
к Мс 4:13
Иб 12:11
к Ва 7:26
л Мс 5:3
Мс 7:4, 5
м Мт 5:28
Јр 1:14, 15

Сағ сүтун

а Мс 29:3
Лк 15:16, 30
б Гт 6:7
в 2Иш 11:4
2Иш 12:10,
11
Мс 6:32-35
Иб 13:4
г Чх 22:1, 4
Ғ Мс 2:18, 19
Мс 5:20, 23
Мн 3:5
1Қр 6:9, 10
Иб 13:4
д Мс 5:8, 9
е 1Пд 15:5
1См 5:1
Мт 1:6
ө Јр 39:19, 20

ФӘС. 7

ж Мс 10:14
з Льв 18:5
Гн 5:16
Әш 55:3
Јһ 12:50
и Мс 2:10, 11

- 26 Фаһишәнин учбатындан адам әлиндә јаван чөрәк галар,^a Өзкә арвады әзиз чаны овламаға чыхар.
- 27 Адам гојнуна од көтүрсә, мәкәр палтары јанмаз?^б
- 28 Көз үстүндә кәзәнин ајаглары бишмәз?
- 29 Башгасынын арвады илэ јахынлыг едәнин дә һалы белә олар. Она тохунан чәзасыз галмаз.^в
- 30 Ач адам гарныны дојдур-маг үчүн оғурларса, Кимсә ону гынамаз.
- 31 Анчаг әлә кечсә, једди гатыны өдәјәр, Евинин вар-јохуну верәр.^г
- 32 Гадынла зина едән ағылсыздыр, Белә адам өзү өзүнү мәһв едир.^г
- 33 О, өзүнә јара вурар, өзүнү һөрмәтдән салар,^д Рүсвајчылыг дамғасы үстүндән кетмәз.^е
- 34 Чүнки гысганчыг гадынын әрини чошдурар, Гисасы амансыз олар.^е
- 35 Бундан өтрү нә версән дә јумшалмаз*, һеч бир һәдијә илэ һирси сојумаз.
- 7 Оғлум, гој сөзләрим гулағында галсын, Әмрләrimi горујуб сахла.*
- 2 Әмрләrimә бағлы гал ки, өмрүн узун олсун,^з Нәсиһәtimи* көз бәбәјин кими гору.
- 3 Онлары бармагларына сары, Үрәјинин лөвһәсинә көчүр.*

6:35 * Јахуд фидјә көтүрмәз. 7:2 * Јахуд ганунуму.

- 4 Никмэтэ:
«Бачымсан», — де,
Дэрракэжэ:
«Эгрэбамсан», — сөjlэ.
- 5 Онда онлар сэни позгун
гадындан гору jar,^a
Эхлагсыз гадындан, онун
ширин дилиндэн сахлар.^b
- 6 Евимин пэнчэрэсиндэн,
Шэбэкэ архасындан
ашагы бахыб
- 7 Нашы кэнчлэрэ
тамаша едирдим.
Онларын арасында
ағылсыз бир чаван
диггэтим чэлб етди.^в
- 8 О, хэмин гадынын евинин
тининдэн кечирди,
Онун евинэ тэрэф кедирди.
- 9 Гаш гаралыр,
ахшам дүшүрдү,^г
Кечэнин зүлмэти
jaxынлашырды.
- 10 Бахыб көрдүм ки,
фаишэ либаслы,^г
үрэйи фэнд-феллэ долу
Бир гадын онун габагына
чыхды.
- 11 О, һаj-күjчүдүр,
һэjасыздыр,^д
Ажагы евэ jығылмыр.
- 12 Каһ күчэлэрэ, каһ меjдан-
лара чыхыр,
Һэр тинин башында
пусгу гурур.^е
- 13 О, оғланы тутуб өндү,
Арсыз-арсыз деди:
- 14 «Jандырма гурбаны
кэсмэли идим.^е
Бу күн нэзирими
jerинэ jетирдим.
- 15 Она көрэ дэ пишвазына
чыхдым,
Сэни ахтарыб тапдым.
- 16 Чарпайыма зэриф өртүк-
лэр,
Элван Мисир кэтаны сэр-
мишэм.^ж

ФЭС. 7

a Mc 23:27, 28

b Mc 2:11, 16
Mc 5:3
Mc 6:23, 24

v Mc 6:32
Mc 9:16, 17

г Әj 24:15

ф Әр 4:30

д Mc 9:13-18

е Mc 23:27, 28

ө Лв 19:5

ж һз 27:7

Сағ сүгүн

a Hф 3:6
Hф 4:14

b Mc 5:3

v 1Кр 6:18

г Mc 5:8-11

ф Mc 5:8

д Bз 7:26

е 1Кр 10:8

ФЭС. 8

ө Mc 1:20, 21

ж Mт 10:27

- 17 Jатагыма мүрр, эзваj,
дарчын сәпмишэм.^a
- 18 Кэл ешг бадәсини
сүбһэдэк ичәк,
Севки атәши илэ
аловланаг.
- 19 Әрим евдә жохдур,
Узаг сәфәрэ чыхыб.
- 20 Пул кисәсини көтүрүб,
Бир дэ әj бәдирләнэндә
гаjыдачаг».
- 21 Гадын дил төкүб
чаваны товлады,^б
Ширин диллэ ону jолдан
чыхартды.
- 22 Чаван да кәсилмәjә кедән
буға кими,
Күндәjә салыныб чезалан-
дырылан ахмаг кими,
онун ардынча кетди.^в
- 23 Ахырда чижәринә
ох саплана чаг.
О, гуш кими тора дүшмәjә
тәләсир, билмир ки,
чаны алыначаг.^г
- 24 Еj оғулларым,
сөzlәримә гулаг верин,
Дедикләримә
диггэт кәсилин.
- 25 Мәбада үрәжин о гадынын
jолларына меjил салсын,
Мәбада онун кечдији jола
гәдәм гоjасан.^д
- 26 Чүнки о, нечәсини
мәһв едиб.^д
Тәләф етдији адамларын
саjы-һесабы жохдур.^е
- 27 Онун еви Мәзара* апарыр,
Өлүмүн дәрин отагларына
кедиб чыхыр.
- 8** Мәкәр һикмэт чағырмыр?
Мәкәр бәсирәт һаjгыр-
мыр?^е
- 2 Һүндүр jерләрдә,^ж
jолларын кәнарында,
Jолаjычыларында дурур.

7:27 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах.

- 3 Шэһэр дарвазалары жанында,
Гапы киришлэриндэ учадан сэслэнир:^a
- 4 «Еј инсанлар, сизинлэјэм,
Еј бэшэр өвлэдлары, сизэ хитаб едирэм.
- 5 Сиз, еј чаһиллэр, узагкөрән олун,^b
Еј сөфөһлэр, мүдрик үрэк газанын.
- 6 Динлэјин, мүһүм шејләри нэгл едирэм,
Ағзымдан доғру сөзлэр чыхыр.
- 7 Дилим һәгигәти пәсдән сөјлэр,
Додағларым шәрдән икраһ ејлэр.
- 8 Ағзымдан чыхан сөзлэр доғрудур,
Әјри, сахта сөзлэр данышмарам.
- 9 Сөзләрим арифә ајдындыр,
Елм саһибләри үчүн һәгигәтдир.
- 10 Күмүшү јох, тәрбијәми сечин,
Саф гызылданса елми гәбул един.^a
- 11 Һикмәт мәрчандан үстүндүр,
Үрәјин арзуладығы һеч бир шеј она тај ола билмәз.
- 12 Мән һикмәтәм, узагкөрәнлик мәндә мәскән салыб,
Елм дә, дүшүнчә дә мәндәдир.^f
- 13 Јеһовадан горхмаг шәрә нифрәт етмәкдир.^f
Тәкәббүрә, гүрура,^d шәр ишә, һијләкәр дилә нифрәт едирәм.^e
- 14 Јахшы мәсләһәт, тәдбир мәндәдир,^e
Дәрракәж, гүдрәт саһиб^g мәнәм.
- ФӘС. 8**
a һә 20:20
б 36 19:7
в 36 19:9, 10
36 119:72, 127
Мс 3:13-15
г Мс 2:11
Мс 5:1, 2
Ғ 36 97:10
36 101:3
Мс 16:6
Рм 12:9
д 36 101:5
1Бт 5:5
е Мс 4:24
ө Мс 2:7
ж Мс 4:7
з Мс 24:5
- Сағ сүтун**
a 36 72:1
б Мс 2:4, 5
в Мс 3:13, 14
г Јһ 1:1-3, 14
Ғ Кн 1:15-17
д Мм 5:2
Јһ 8:58
Јһ 17:5
е Јр 1:2
- 15 Һөкмдарлар мәним сәјәмдә һөкмранлыг едир,
Әжанлар әдаләтли фәрманлар верир.^a
- 16 Башчыларын һакимијјәт дирәји мәнәм,
Әсилзадәләр сәјәмдә адил һөкмләр чыхарыр.
- 17 Мәни севәнләри севирәм.
Ахтаранлар мәни мүтләг тапачаг.^b
- 18 Сәрвәт вә шәрәф,
Түкәнмәз хәзинә вә сәләһлик мәнимләдир.
- 19 Мәним барым гызылдан, халис гызылдан үстүндүр,
Бәһрәм әла күмүшдән јахшыдыр.^b
- 20 Сәләһлик јолунда јеријирәм,
Һагг-әдаләт ризләринин ортасында кедирәм.
- 21 Мәни севәнләрә зәнкин мирас верирәм,
Онларын анбарларыны долдурурам.
- 22 Јеһова мәни хәлг етди.
Онун јарадычылыг јолунун әзәли мәнәм,^г
Гәдим әсәрләринин илки мәнәм.^ғ
- 23 Та бинеји-гәдимдән, лап әзәлдән,
Дүнја јаранмаздан габаг јерими тутмушам.^d
- 24 Мән пејда оландә һәлә әнкин сулар јох иди,^e
Чағлајан буағлар мөвчуд дејилди.
- 25 Дағлар учалмаздан, Тәпәләр вар олмаздан әввәл мән тәвәллүд тапмышам.
- 26 О һәлә јери, онун дүзләрини,
Јерин илкин даш-кәсәјини јаратмамышды.

- 27 О, көйлэри хазырлајанда^а
мэн орада идим.
Үфүгү суларын үзэринэ
чэкэндэ,^б
- 28 Булудлары јухарыда јер-
ләшдирэндэ,
Дэринликлэрин гајнагла-
рыны бина едэндэ,
- 29 Сулары эмриндэн чыхма-
сын дејэ дэнизэ фэрман
верэндэ,^в
Јерин тэмэллэрини гојан-
да мэн вар идим.
- 30 Онун јанында уста кими
чалышырдым,^г
Һэр күн көнлүнү
шад едирдим,^д
Һүзурунда һэр заман севи-
нирдим.^е
- 31 Онун хэлг етдији алэмэ
көрэ фэрәһләнирдим,
Бәшәр өвладлары көнлү-
мүн севинчи иди.
- 32 Оғулларым,
инди мәни динләјин.
Мәним јолларымла кедән
бәхтијардыр!
- 33 Тәрбијәјэ гулаг асын,^о
ағыллы олун.
Ону һеч вахт гулагардына
вурмајын.
- 34 Хошбәхт о кәсдир ки,
мәнэ гулаг асыр,
Һэр күн сүбһдән гапыма
кәлир,
Кандарымда көзләјир.
- 35 Чүнки мәни тапан
һәјат тапар,^ө
Јеһова ондан разы галар.
- 36 Мәни саја салмајан өзүнэ
пислик едир,
Мәнэ нифрәт едән
өлүмү сеvir».^ж
- 9** Һәгиги һикмәт
евини тикиб,
Једди сүтунуну јонуб.
2 Һејванларыны кәсиб,
Шәрабына әдва гатыб,
Сүфрәсини ачыб.

ФӘС. 8

а 36 33:6
Әр 10:12

б Јр 1:6, 7
Әј 26:10

в Әј 38:8-11
36 33:7
36 104:6-9
Әр 5:22

г Јр 1:26
Јһ 1:1, 3
Јһ 17:5
Кл 1:15, 16

д Фш 42:1
Мт 3:17

е Әј 38:7

ж Мс 3:11
Мс 4:13
Иб 12:7, 9

з Мс 13:14

и Мс 5:23

Сағ сүтун

ФӘС. 9

а Мс 1:20-22

б 36 119:130

в Мс 4:5
Мс 13:20

г Мс 15:12

д 1Пд 21:20, 21
1Пд 22:8
2См 25:15,
16
Мт 7:6

е 36 141:5
Мс 27:6
Мс 28:23

ж Мс 1:5
Мс 15:31
Мс 17:10
Мс 25:12

з 36 111:10

и 1См 28:9
Мт 11:27
Јһ 17:3

к Гн 6:1, 2
Мс 8:35
Мс 10:27

л Мс 7:10, 11

м Мс 23:27, 28

- 3 Кәнизлэрини көндәриб.
Шәһәрин һүндүр јерләрин-
дә чар чәкирләр:^а
- 4 «Чаһилләр бура кәлсин».
О, ағылсыза белә дејир:
- 5 «Кәлин чөрәјимдән јејин,
Түнд шәрабымдан ичин.
- 6 Чәһаләти атын вә јашајын,^б
Дәрракә јолу илә јеријин».^в
- 7 Ришхәндчијэ өјүд-нәсиһәт
верән һөрмәтдән дүшәр,^г
Шәр адамы данлајан
јараланар.
- 8 Ришхәндчини мазәммәт
етмә, јохса сәндән зәһлә-
си кедәр,^д
Ағыллы адамы мазәммәт
ет, сәни севәр.^е
- 9 Ағыллы адама өјүд-нәси-
һәт версән, һикмәти ар-
тар.^ө
Саләһә билик версән,
елми чоһалар.
- 10 Јеһовадан горхмагдыр
һикмәтин башы,^о
Мүгәддәс Аллаһын
елми^ж дәрракә верир.
- 11 Чүнки мәним сәјәмдә
өмрүн узанар,^з
Илләринин үстүнә
илләр кәләр.
- 12 Һикмәтли олсан,
хејир тапарсан,
Ришхәндчилик етсән,
зәрәрини өзүн чәкәрсән.
- 13 Ахмаг гадын
һај-күј салар.^и
О, чаһилдир,
һеч нә ганмыр.
- 14 О, шәһәрин һүндүр је-
риндә,
Евинин гапысында
кәтил гојуб отурур.^к
- 15 Јолдан кечәнләри
чағырыр,
Өз јолу илә кедәнләри
һајлајыр:

- 16 «Чаһиллэр бура кэлсин». Ағылсызлара дейр:^а
- 17 «Оғурлуг су ширин олар, Кизли јејилән чөрәјин башга ләззәти вар».^б
- 18 Амма онларын хәбәри јох-дур ки, өлүмүн душтагла-ры орададыр. Онун гонаглары Мәзарын* дәринликләриндәдир.^в
- 10** Сүлејманын мәсәлләри.^г Ағыллы оғул атасыны севиндирәр,^д Ахмаг оғул исә анасына дәрд олар.
- 2 Һарам јолла јығылан хәзи-нә хејир кәтирмәз, Саләһлик исә өлүмдән гуртарар.^е
- 3 Јеһова саләһи ач гојмаз,^ж Амма писләрин арзусуну көзүндә гојар.
- 4 Тәнбәл әлләр саһибини јохсуллуға салар,^з Чалышган әлләрсә сәрвәт кәтирәр.^и
- 5 Ағыллы оғул јайда мәнсул јығар, Бичин вахты јатан оғулса рүсвәјчыдыр.^й
- 6 Саләһ адам чамаатын рәғбәтини газанар,^к Шәр адамын дили гәддарлығы өрт-басдыр едәр.
- 7 Саләһ алгышла хатырла-нар,^л Шәр адамынса ады ит-бат олар.^м
- 8 Мүдрик үрәк саһибни нәсиһәти гәбул едәр,^н Сәфәһ-сәфәһ данышан ајағлар алтда галар.^о
- 9 Камиллик јолу илә јеријән динч јашајар,^п Әјри јоллары тутан ифша олар.^р

9:18 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

ФӘС. 9

а Мс 6:32
б Мс 7:18, 19
в Мс 2:18, 19
Мс 7:23, 26
Мс 23:27, 28

ФӘС. 10

г Мс 1:1
д Мс 11:4
е 36 33:18, 19
36 37:25
Мт 6:33
ж Мс 20:4
Вә 10:18
з Мс 12:24
Мс 13:4
Мс 21:5
и Мс 6:6, 9
й Чх 23:25
Мс 28:20
к Мс 11:2-6
Вә 7:1
л 36 9:5
м Гн 4:6
н 36 19:7
36 119:34
36 119:100
о Мс 18:6
п 36 25:21
р 1Тм 5:24

Сағ сүгүн

а Мс 6:12, 13
б Мс 18:21
в Мс 11:30
г Мт 12:35
д Јр 3:5
е Мс 17:9
1Кр 13:4, 7
1Бт 4:8
ж Мс 17:9
д Әш 50:4
е Мс 26:3
ж Мс 9:9
з Мс 13:3
Мс 18:7
и Мс 19:7
Мс 30:8, 9
Вә 7:12
й Мт 7:17
к 1Иш 18:17,
21
л Вә 5:2
м 36 39:1
н Мс 17:27
Мс 21:23
Јр 1:19
о Мс 12:18
Мс 16:13
п Әр 3:15

- 10 Һилә илә көз вуран әзаб кәтирәр,^а Сәфәһ-сәфәһ данышан ајағлар алтда галар.^б
- 11 Саләһин дили һәјат чешмәсидир,^в Шәр адамын дили гәддарлығы өрт-басдыр едәр.^г
- 12 Нифрәт нифаг салар, Амма мәнәббәт бүтүн күнаһлары өртәр.^д
- 13 Бәсирәтли адамын дилин-дән һикмәт төкүләр,^е Амма ганмазын күрәји көтәк јејәр.^ж
- 14 Ағыллы адам билији горујуб сахлар,^з Амма сәфәһин дили өлүм ахтарар.^и
- 15 Варлы адамын сәрвәти онун үчүн галалы шәһәр-дир, Јохсуллуғ касыбы јыхар.^й
- 16 Саләһин әмәлләри һәјата апарар, Шәр адамынса газанчы күнаһа апарар.^к
- 17 Тәрбијәлә бағланан һәјата јол ачар*, Тәнбәһ мәнәл гојмажан башгаларыны јолдан чы-харар.
- 18 Кинини кизләдән јалан данышар,^л Ифтиралар јаян ағылсыздыр.
- 19 Сөз чох олан јердә хәта әскик олмаз,^м Дилини сахлајан исә ағыллы иш көрүр.^н
- 20 Саләһ адамын дили саф күмүшдүр,^о Шәр адамын үрәји исә һеч нәјә дәјмәз.
- 21 Саләһ адамын дили чохларыны бәсләјәр,^п

10:17 * Дикәр вариант: *һәјата апаран јолдадыр*.

Ахмагы ағылсызлыгы
мәһв едәр.^а

22 Јеованын вердији бәрә-
кәтдир инсана сәрвәт кә-
тирән.^б

О, бу бәрәкәтә кәдәр гат-
маз.

23 Ахмаг адам үчүн
абырсызлыг әләнчәдир,
Бәсирәтли адама исә
һикмәт хасдыр.^в

24 Шәр адамын горхдуғу шеј
башына кәләр,
Салех адам исә
мурадына јетишәр.^г

25 Туфан кәлиб кечәндә
шәр адам јох олар,^д
Салех адам исә әбәди ду-
ран бүнөврәјә бәнзәр.^е

26 Дишләр үчүн сиркә, көзләр
үчүн түстү нечәдирсә,
Тәнбәл дә она иш бујуран
үчүн еләдир.

27 Јеовадан горхмаг
өмрү узадар.^ж
Амма шәр адамларын
өмрү гысалар.^з

28 Салехләрин үмиди
севинч кәтирәр,^к
Амма шәр адамларын үми-
ди пуча чыхар.^л

29 Јеованын јолу
камилләр үчүн галадыр,^м
Бәдәмәл үчүнсә мәһвдир.^н

30 Салехи һеч нә јыхмаз,^о
Амма шәр адамлар
јер үзүндә галмаз.^п

31 Салехин дилиндән
һикмәт сүзүләр,
Әјри дил исә кәсиләр.

32 Салехин дили нәјин хош
олдуғуну билир,
Амма шәр адамын дилин-
дән фитнә төкүлүр.

11 Јеова әјри тәрәзидән
икраһ едир,
Амма дүзкүн чәкидән
разы галыр.^р

2 Тәкәббүр ардынча
шәрәфсизлик кәтирәр,^с

ФӘС. 10

а һш 4:6
б Гн 8:17, 18
36 37:22
1Тм 6:6
в Мс 2:10, 11
Мс 14:9
Мс 15:21
г 36 37:4
1Јһ 5:14
ф 36 37:10
д Мт 7:24, 25
е 36 91:15, 16
ө 36 55:23
ж 36 16:9
Рм 12:12
з Мс 11:7
и Мс 18:10
Өш 40:31
ы Рм 2:6-8
ј 36 16:8
к 36 37:9

ФӘС. 11

к Лв 19:36
л Мс 16:18
Лк 14:8, 9

Сағ сүтун

а Мн 6:8
1Бт 5:5
б 36 26:1
Мс 13:6
в Мс 28:18
г һз 7:19
Мт 16:26
ф Јр 7:1
д 2Иш 17:23
Өс 7:10
Мс 5:22
е Әр 39:18
ө Мс 1:32
ж Чх 15:9, 10
Лк 12:18-20
з Әс 7:9
Мс 21:18
Дн 6:23, 24
и Мс 2:10-12
ы Чх 15:20, 21
Өс 9:19, 22
ј Мс 14:34
к Јр 3:6
к Мс 17:27
1Бт 2:23
л Лв 19:16
Мс 20:19
Мс 26:22

Һикмәт исә тәвазәкар
инсанладыр.^а

3 Дүз адама камиллији јол
көстәрәр,^б

Хәјанәткары фитнәси
мәһв едәр.^в

4 Гәзәб күнүндә сәрвәтдән
бир хејир дәјмәз,^г
Салехлик исә өлүмдән
хилас едәр.^д

5 Камил инсанын салехлији
јолларыны дүз едәр,
Шәр адамы исә
пислији јыхар.^е

6 Дүз адамы салехлији
гуртарар,^ж
Амма хаини нәфси тора
салар.^з

7 Шәр адам өләр,
үмиди јох олар,
Күчүнә күвәнчи дә
пуч олар.^к

8 Салех бәладан гуртулар,
Онун јеринә
шәр адам бәләја дүшәр.^с

9 Аллаһсызын дили
гоншусуну мәһв едәр,
Салехи исә
елми хилас едәр.^л

10 Салехләрин паклыгы
бүтүн шәһәри шад едәр,
Писләр өләндә дә севинч
сәдалары учалар.^м

11 Дүз адамларын бәрәкәти
шәһәри учалдар,^н
Шәр адамларын дили исә
ону виранә гојар.^о

12 Ағылсыз
нифрәтини көстәрәр,
Амма әсил бәсирәт саһиб
дилини сахлајар.^п

13 Бөһтанчы
мәхфи сөһбәти јајар,^р
Етибарлы адам исә
сирри сахлар.

14 Ағыллы мәсләһәт олмајан
јердә халг јыхылар,

- Чохлу мэслэхэтчи олан
јердэ исэ угур кэлэр.^а
- 15 Јад үчүн киров бојун ола-
нын агибэти пис олар,^б
Тэлэсик эл сыхыб
разылыг вермэјенин
башы саламат олар.
- 16 Нэчиб гадын
шэрэф газанар,^в
Залым адам
сэрвэтдэн јапышар.
- 17 Хејирхаһ адам
өзүнэ хејир едир,^г
Гэддар исэ өз башына
бэла ачар.^д
- 18 Шэр адамын газанчы
гэлпдир,^е
Салехлик тохуму экэнин
исэ мүкафаты хэгиги-
дир.^ж
- 19 Салехлик тэрэфиндэ мөһ-
кэм дуран хэјат јолунда-
дыр,^з
Шэр далынча гачан
өлүмэ кедир.
- 20 Јеһова үрэји мэкрли адам-
дан икраһ едир,^к
Амма камиллик јолунда
јерјэндэн разы галыр.^л
- 21 Архајын ол, пис адам
чэзасыз галмаз,^м
Салехин исэ өвладлары
ничат тапар.
- 22 Ағыл-камалы рэдд едэн
гадынын көзэллии
Донузун бурнунда
гызыл халгаја бэнзэр.
- 23 Салехин арзусу
хејрэ апарыр,^н
Шэр адамын үмиди
гэзэб доғурур.
- 24 Элиачыг адамын
бэрэкэти артар,^о
Хэсислик едэн
јохсуллашар.^п
- 25 Сэхавэтли боллуға јети-
шэр,^к
Су верэнэ су верилэр.^п

ФӘС. 11

а Мс 15:22
Мс 20:18
Мс 24:6

б Мс 6:1, 5
Мс 20:16

в 1Иш 25:39
1Бт 3:3, 4

г Лк 6:38

д Јр 5:3, 4

е Ёј 27:13, 14

ж Гт 6:7, 8

з Һв 10:34, 35
Вн 2:10

к Жб 36:18:26
Мс 3:32

л з 36 51:6
Мс 15:8

м И Ва 8:13
Һа 18:4

н Ёш 26:9
Мт 5:6

о ј Гн 15:10
Мс 19:17
Ва 11:1, 2

п к Һг 1:6
к Һв 20:35
2Кр 9:6

л Лк 6:38

Сағ сүгун

а Мс 12:2

б Ёс 7:10
36 10:2

в Ёј 31:24, 28
36 52:5, 7

г 36 1:2, 3
36 52:8

д Јш 7:15

е Мс 15:4

ж 1Кр 9:20-22
Јр 5:19, 20

з Һв 18:24
2Сж 1:6
1Бт 4:18

ФӘС. 12

ж Мс 4:13

з 36 32:9

и Гн 25:1
1Пд 8:31, 32

ы 36 37:10, 38

ј Мс 18:22
Мс 19:14

к 1Пд 21:25

к 2Иш 17:1, 2

- 26 Тахылы кизләдэнэ
халг лэнэт едэр,
Тахылы сатана исэ
алгыш охунар.
- 27 Јахшылыг етмэјэ чан атан
лүтф ахтарар,^а
Шэр ардынча дүшэн
шэрэ үрчаһ олар.^б
- 28 Сэрвэтинэ күвэнэн
јыхылар,^в
Салех адам јашыл јарпаг-
тэк олар.^г
- 29 Аилэсини бэлаја саланын
нэсиби пучлуг* олар,^д
Ахмаг адам ағыллыја
гул олар.
- 30 Салехин бары
хэјат ағачыдыр,^е
Чанлар газанан
һикмэтлидир.^ж
- 31 Экэр бу дүнјада салех елэ-
дјинин эвэзини алырса,
Онда көр шэр адамы,
күнаһкары нэ көзләјир?^з

12 Тэрбијани севэн
билији севэр,^к

Мэзэмметэ нифрэт едэн
ағылсыздыр!^а

- 2 Јеһова јахшы адамдан
разы галар,
Фитнекары исэ
мәһкум едэр.^в
- 3 Инсан шэрлэ бэргэрар
олмаз,^в
Салехин исэ көкү
гопарылмаз.
- 4 Јахшы арвад эринин
башына тачдыр,^г
Адбатыран арвад исэ
эринин сүмүклэрини
чүрүдэр.^к
- 5 Салехин дүшүнчэлэри
хагдыр,
Шэрин мэслэхэти исэ
мэкрлидир.
- 6 Шэрин сөзләри
өлүм пусгусудур,^к

11:29 * һәрфөн: күләк.

- Дүз адамын дили исэ гуртулушдур.^а
- 7 Пислэр деврилэндэ јох олар, Салехлэрин еви исэ мөһкөм дурар.^б
- 8 Ағылла данышан тэриф газанар,^в Гэлби әјријә исэ һәгарәт едиләр.^г
- 9 Гул саһиби олан адсыз-сансыз адам Јемәјә чөрәк тапмајан ловгадан јахшыдыр.^д
- 10 Салех адам һейванларынын да гајғысына галар,^е Шәр адамын мәрһәмәтиндә белә, залымлыг вар.
- 11 Торпағыны әкиб-бечәрән дојунча чөрәк јејәр,^е Ағылсыз исэ бош шејләрин дальынча дүшәр.
- 12 Пис писин шикарына гибтә едәр, Салехин көкү исэ бәһрә верәр.
- 13 Шәр адамы зәһәрли дили тора салар,^е Салех исэ дардан гуртулар.
- 14 Дили хејир данышан хејир тапар,^ж О, зәһмәтинин мүкафатыны алар.
- 15 Ахмағын јолу өз көзүндә дүз көрүнүр,^з Ағыллы адам исэ мәсләһәти ешидәр.^и
- 16 Сәфәһ һирсини дәрһал бүрүзә верәр,^ы Узагкөрән исэ тәһгирин үстүндән кечәр.
- 17 Доғру шаһид һәгигәти сөјләр, Јаланчы шаһид исэ јалан данышар.
- 18 Дүшүнмәдән дејилән сөз гылынч зәрбәсинә бән-зәр,

ФӘС. 12

а Әс 7:3, 4
 Мс 14:3
 б Мс 24:3
 Мт 7:24, 25
 в Јр 41:39
 1Иш 16:18
 г 1Иш 25:14, 17
 Мт 27:3, 4
 д Мс 13:7
 е Јр 33:12-14
 Чх 23:12
 Гн 22:4, 10
 Гн 25:4
 Јн 4:11
 ж Мс 28:19
 Еф 4:28
 з 1Пд 2:23, 24
 36 5:6
 Ва 5:6
 ж Мс 13:2
 Мс 18:20
 з Мс 3:7
 Мс 26:12
 и Мс 1:5
 ы Мс 29:11

Сағ сүтун

а Мс 16:24
 б 1Бт 3:10
 в Мс 19:9
 һә 5:3, 5
 г Мт 5:9
 д 36 91:9, 10
 е Мс 1:30, 31
 Әш 48:22
 ж 36 5:6
 Мс 6:16, 17
 Вһ 21:8
 з Мс 10:19
 ж Јр 39:4
 1Пд 11:28
 з Мс 19:15
 и 36 38:6
 Мс 13:12
 Мс 15:13
 ы Мс 16:24
 Әш 50:4
 ј Мс 26:13-15
 к 36 37:27
 Мс 10:7
 һб 2:4

ФӘС. 13

к Иб 12:7, 9
 л 1Иш 2:22-25
 Мс 9:7
 м Мс 12:14
 Мс 18:20
 н 36 39:1
 36 141:3
 Мс 21:23
 о Мс 10:19
 Мт 12:36

- Һикмәтли инсанын дили исэ мөлһәмдир.^а
- 19 Дүз сөз әбәди јашар,^б Јаланын өмрү исэ бир ан олар.^в
- 20 Фитнә гуранын үрәјиндә мәкр вар, Сүлһпәрвәрин исэ үрәји шад олар.^г
- 21 Салехә һеч бир хәтәр дәјмәз,^д Шәр адамларын исэ башы бәладан гуртулмаз.^е
- 22 Јеһова јалан данышан дил-дән икраһ едир,^е Һагг иш саһиби исэ Онун үрәјинчәдир.
- 23 Узагкөрән билдијини ачыб төкмәз, Ахмағын исэ үрәји сәфәһлијини үзә верәр.^е
- 24 Чалышган ағалыг едәр,^ж Тәнбәл исэ нөкәрчилик.^з
- 25 Никаранчылыг үрәји сы-хар,^и Хош сөз көнлү шад едәр.^и
- 26 Салех адам отлағларыны јохлајар, Амма шәрин јолу ону аздырар.
- 27 Тәнбәл овуну изләмәз,^ј Чалышганлыг исэ бөјүк сәрвәтдир.
- 28 Салехлик јолу һәјата апарыр,^к Бу јолда өлүм јохдур.
- 13** Ағыллы оғул ата нәсиһә-тинә гулаг асар,^к Ришхәндчи исэ мәзәммәти гулагардына вурар.^л
- 2 Дили хејир данышан хејир тапар,^м Хаинин исэ көнлүндән зоракылыг кечәр.
- 3 Дилини сахлајан чанынын горујар,^н Бошбоғаз исэ мәнв олар.^о

- 4 Тэнбэлин үрэјиндэн чох шеј кечэр, анчаг неч нэји олмаз.^а
Чалышган исэ боллуға јетишэр.^б
- 5 Салех адам јалана нифрэт едэр.^в
Шэр адамын эмэллэри рэзалэт вэ рүсвајчылыг кэтирэр.
- 6 Камиллик јолу илэ кедэн-лэри салехлик горујар,^г Күнаһкары пислик јыхар.
- 7 Адам вар өзүнү варлы көстэрир, амма неч нэји јох-дур,^д
Адам да вар, өзүнү јохсул көстэрир, амма вары башындан ашыр.
- 8 Сэрвэт саһибинин һэјаты үчүн фидједир,^е
Касыб исэ һэдэ-горху белэ, ешитмэз.^ж
- 9 Салех адамын нуру пар-пар парлајар,^з
Шэр адамын исэ чырағы сөнэр.^и
- 10 Тэкэббүр мұнагишэ јарадар,^к
Мэслэһэт ахтаран исэ һикмэтлидир.^л
- 11 Тез топланан сэрвэт дағылар,^м
Дамла-дамла топланан сэрвэт исэ артар.
- 12 Узун интизар үрэји хэстэ салар,^н
Чин олан арзу исэ һэјат ағачыдыр.^о
- 13 Нэсиһэтэ хор бахан чэза чэкэр,^п
Эмрэ һөрмэт едэнин мұкафаты вар.^р
- 14 Һикмэтлинин тэлими һэјат чешмэсидир,^с
Инсаны өлүм тэлэсиндэн узаглашдырар.
- 15 Дэрнэ анлајыш лүтф газандырар,

ФӘС. 13

а Мс 26:13-15
б Мс 10:4
Мс 12:24
в 36 119:163
Мс 8:13
Еф 4:25
г 36 25:21
д Мс 12:9
е Әр 41:8
е Әр 39:10
ө 36 97:11
ж Мс 24:20
з һк 8:1
и Мс 11:2
Мс 24:6
һв 15:5, 6
ы Мс 28:8
Әр 17:11
ј 36 143:7
к Јр 21:5-7
Лк 2:29, 30
к 2См 36:15, 16
л 36 19:8, 11
Мс 13:18
м Мс 24:14

Сағ сүтун

а Мс 14:15
б 1Иш 25:25
в 2Иш 4:9, 10
г Мс 25:25
д 36 141:5
Мс 15:32
Иб 12:11
е 1Пд 1:47, 48
е Ам 5:10
ө һв 4:13
ж Јр 34:1, 2
з Гн 28:20
и Рм 2:9, 10
ы Гн 6:10, 11
ј 1Иш 3:12, 13
1Пд 1:5, 6
Мс 29:15
к Гн 6:6, 7
Мс 19:18
Мс 22:15
Еф 6:4
Иб 12:6
к 36 34:10
36 37:25
л Өш 65:13

ФӘС. 14

м Мс 24:3
Мс 31:26

- Хаинин исэ јолу кэлэ-көтүр олар.
- 16 Узагкөрән камалла отуруб-дурар,^а
Ахмаг исэ сәфехлијини нүмајиш етдирэр.^б
- 17 Пис гасид бәләја дүшэр,^в
Етибарлы елчи исэ сәфа кэтирэр.^г
- 18 Тәрбијәни вечэ алмајан мүфлислэшэр,
һөрмәтдән дүшэр,
Мәзәммәт көтүрән һөрмәтли минэр.^д
- 19 Чин олан арзу ширин олар,^е
Шәрдән әл чәкмәк сәфехдә икраһ доғурар.^ж
- 20 Һикмәтли илэ отуруб-дуран һикмәтли олар,^з
Ахмагларла ајағлашан бәдбәхт олар.^и
- 21 Бәла күнаһкары гарабагара излэр,^к
Салех адамын мұкафаты фираванлыг олар.^л
- 22 Јахшы адам нәвэләринә мирас гојар,
Күнаһкар исэ сэрвәтини салех үчүн топлајар.^м
- 23 Касыбын әкини бол мәһсул верэр,
Амма әдаләт олмајан јердә бада кедэр*.
- 24 Оғлундан көтәји әсиркәјән она нифрәт едир,^н
Оғлуну севән онун тәрбијәси илэ чидди* мәшғул олар.^о
- 25 Салех адам јејиб дојар,^п
Амма шәр адамын гарны ач галар.^р
- 14** Мүдрик гадын евини тикэр,^с
Ахмаг гадын исэ өз әлилә евини дағыдар.

13:23 * Јахуд о бада кедәр. 13:24

* Дикер вариант: дәрһал.

- 2 Доғрулуғ жолунда жеријән
Јеһовадан горхур,
Әри жолун жолчусу исә
Она кәч бахыр.
- 3 Ахмағын сөзләри
тәкәббүр дәјәнәјидир,
Һикмәтлини исә
дили горујар.
- 4 Мал-гара олмајанда
ахур тәр-тәмиз олур,
Амма өкүзүн күчү илә
мәһсул бол олар.
- 5 Етибарлы шаһид
јалан данышмаз,
Јаланчы шаһидинсә нәфә-
си јаланла кедиб-кәләр.^а
- 6 Ришхәндчи һикмәти
һеј сорағлар, тапмаз,
Амма дәрракәли адамын
јанына билик өзү кәләр.^б
- 7 Ахмағ адамдан узағ дур,
Онун дилиндән ағыллы сөз
ешитмәзсән.^в
- 8 Узағкөрән тутдуғу јолу
һикмәтилә дәрк едәр,
Ахмағ исә өз сәфәһлијилә
алданар*.^г
- 9 Күнаһ сәфәһләри
әјләндирәр,^д
Дүз адамлар исә
барышыға һазырдыр.
- 10 Үрәк өз дәрдини билир,
Севинчини дә өзкәләр
дуја билмәз.
- 11 Шәр адамын еви дағылар,^е
Дүз адамын исә чадыры
абад олар.
- 12 Јол вар ки,
адама дүз көрүнүр,^ж
Амма ахыры өлүмдүр.^з
- 13 Һәрдән күләндә дә
инсанын гәлби ағлар,
Бәзән севинчин дә сону
кәдәр олур.

14:8 * Дикәр вариант: *ахмағ исә башга-
ларыны алдадар.*

ФӘС. 14

а Мс 6:16, 19
Мс 19:5

б Мс 18:15

в Мс 13:20

г Мс 14:12

д Мс 10:23
Мс 30:20

е Мс 21:12

ж Мс 30:12

з Мс 16:25

Сағ сүтүн

а Мс 1:32

б Гт 6:7, 8

в Нә 6:2, 3
Мс 27:12

г Мс 12:16
Мс 16:32

д Мс 4:7-9

е Мс 19:7

ж Мс 19:4

з 36 41:1
Мс 19:17
Әш 58:7, 8

и Әј 42:10
36 25:10

к Мс 28:19

л Мс 27:22

- 14 Өзбашына адам әмәлләри-
нин нәтичәсини бичәр,^а
Јахшы адам әмәлләринин
мүкафатыны алар.^б
- 15 Садәләвһ һәр сөзә инанар,
Узағкөрән һәр аддымыны
өлчүб-бичәр.^в
- 16 Мүдриқ адам еһтијатлы-
дыр, шәрдән гачыр,
Ахмағ исә башысојугдур,
өзүндән разыдыр.
- 17 Тез өзүндән чыхан
ағылсызлығ едәр,^г
Тәдбирли* адамы да чамаа-
тын көзү көтүрмәз.
- 18 Чаһил ахмағлығы ирс алар,
Узағкөрәнин исә башына
елмдән тач гојулар.^д
- 19 Пис адам јахшынын габа-
ғында,
Шәр адам сәһеһин гапы-
сында әјиләчәк.
- 20 Касыбдан гоншуларынын
да зәһләси кедәр,^е
Амма варлы адамын досту
чоһ олар.^ж
- 21 Башгасына һәғарәт едән
күнаһ ишләјир,
Фәғирә рәһм едән
бәхтијардыр.^з
- 22 Мәкәр фитнә гуранын јол-
лары долашмаз?
Хош мәрамлы инсан мәһәб-
бәтә, сәдағәтә говушар.^и
- 23 Һәр зәһмәтдә фәјда вар,
Бош-бош сөһбәтләр исә
инсаны еһтијача салар.^к
- 24 Һикмәтлинин тачы
онун сәрвәтидир,
Ахмағын исә иши-күчү
сәфәһлиқдир.^л
- 25 Дүрүст шаһид
чанлары гуртарар,
Амма јаланчынын нәфәси
јаланла кедиб-кәләр.

14:17 * Јахуд дүшүнчәли.

- 26 Jehovahдан горхан там архајындыр,^a
Онун өвлэдлары да пəнаһ тапар.^b
- 27 Jehovah хофу һəјат чешмә-сидир,
Инсаны өлүм тэлəсиндэн узаглашдырар.
- 28 Тəбəэсинин чохлуғу пад-шаһын эзəмəтидир,^a
Тəбəэсиз һөкмдар исə сүгут едэр.
- 29 Өзүндэн тез чыхмајан бəсирəт саһибидир,^г
Һөвсəлəсиз исə сəфəһлији-ни нүмəјиш етдирэр.^ф
- 30 Сакит үрək чаны сағлам едэр,
Гысганчлығ сүмүклəri чүрүдэр.^д
- 31 Мəзлума бадалаг кəлэн онун Јараданыны тəһгир едэр,^о
Касыба мəрһəмəт кəстэрэн Јарадана шэрəф кəти-рэр.^о
- 32 Шэр адамы өз пислији јыхар,
Салəһ исə камиллији сығыначаг олар.^ж
- 33 Никмəт дəрракəли инсанын үрəјиндə јува салар,^з
Амма ахмағларын арасында өзүнү зорла кəстэрэр.
- 34 Салəһлик халгы учалдар,^и
Күнаһ исə ели хар едэр.
- 35 Падшаһ ағыллы гулундан разы галар,^ы
Амма адбатыран гул онун гəзəбинə туш кəлэр.^ј
- 15** Мүлајим чаваб һирси јатырар,^к
Кобуд сөз гəзəб ојадар.^к
- 2 Мүдрик дилини хејирə ишлэдэр,^н
Ахмағын ағзындан сəфəһлик төкүлэр.

ФӘС. 14

а 36 34:9
Рм 8:31
б Мс 18:10
Әр 15:11
в 1Пд 4:21
г Мс 17:27
Јр 1:19
ф Мс 25:28
Мс 29:11
Вз 7:9
д Јр 37:3, 4
1Иш 18:8, 9
е Гн 24:14, 15
36 12:5
ө Мт 19:21
ж Мс 2:7
Мс 10:9
з Мс 15:28
и Гн 4:6
ы 2Иш 15:32-34
Мс 22:29
ј 1Пд 2:44, 46

ФӘС. 15

к һк 8:2, 3
1Иш 25:32, 33
Мс 25:15
к 1Пд 12:14, 16
л Мс 16:23
Әш 50:4

Сағ сүтүн

а 2См 16:9
36 11:4
Иб 4:13
б Мс 12:18
Мс 16:24
Мс 17:27
в 1Иш 2:22-25
г 36 141:5
Мс 13:1
Иб 12:11
ф Јр 5:3, 4
д 36 37:30
Мт 10:27
е Мт 12:34, 35
ө Әш 1:11
ж Јр 5:16
1Бт 3:12
1Јһ 3:21, 22
з 36 146:9
и Әш 26:7
ы 1Пд 18:17, 18
ј Лв 26:21
Мс 1:32
к 36 139:8
к Әр 17:10
Иб 4:13
л Мс 9:7
Јһ 3:20
Јһ 7:7
м 2См 18:6, 7
н Мс 12:25
Мс 17:22
о 36 119:37
һв 17:11
ө Әш 30:9, 10

- 3 Jehovahнын көзлəri һәр јерə бахыр,
Писи дə, јажшыны да көрүр.^a
- 4 Сакит дил*
һəјат ағачыдыр,^б
Әјри сөзлэр үрək јаралар.
- 5 Ахмағ өвлəd ата тəрбијəси-ни вечинə алмаз,^в
Амма узагкөрэн мəзəммəти гəбул едэр.^г
- 6 Салəһин евиндə долу хəзинə олар,
Шэр адамы əмəллəri бəлаја салар.^ф
- 7 Никмəтлинин дили елм јајар,^д
Амма ахмағын үрəји белə дејил.^о
- 8 Шэр адамын гурбанындан Jehovah икраһ едэр,^о
Амма дүз адамын дуасындан хошланар.^ж
- 9 Шэр адамын јолундан Jehovahнын зəһлəси кедэр,^з
Салəһлијə чан атаны исə О севэр.^и
- 10 Дүз јолдан сапанлара тəрбијə ағыр көрүнэр,^б
Тəнбөдөн ачығы кəлəнлэр мəһв олар.^ј
- 11 Мəзар* вə гара торпаг*
Jehovанын көзү өнүндə ачығдыр,^к
О ки галды инсанын үрəји!^к
- 12 Ришхəндчи она ирад тутаны севмəз,^н
Ағыллы адамла мəслəһəт-лəшмəз.^м
- 13 Көнлү шад оланын чөһрəсиндэн севинч јағар,
Гəлб ағысы руһу эээр.^н
- 14 Мүдрик үрək елм ахтарар,^о
Ахмағларын дили исə сəфəһликлə гидаланар.^о

15:4 * Јахуд шəфа верən дил. 15:11 * Ибр. шөл. Лүғəтə бах. # һəрфөн: һə-лак јери.

- 15 Мэзлумун хэр күнү гара-
дыр.^а
Амма көнлү шад олан үчүн
хэмишэ байрамдыр.^б
- 16 Аза гане олуб
Јеһова хофу илэ јашамаг^в
Варлы олуб сәксәкә ичиндә
јашамагдан јахшыдыр.^г
- 17 Мәһәббәт олан јердә
тәрәвәз јемәк^д
Нифрәт олан јердә јағлы
дана әти јемәкдән јахшы-
дыр.^е
- 18 Кәмһөвсәлә
дава-далаш јарадар,^ж
Сәбирли исә
даваны јатырар.^з
- 19 Тәнбәлин јолу
тикан чәпәринә бәнзәр,^к
Амма дүз адамын јолу,
санки, һамар јолдур.^к
- 20 Ағыллы оғул
атасыны севиндирәр,^л
Ахмаг адам
анасына хор бахар.^л
- 21 Ағылсыз
ахмаглыгдан зөвг алар,^м
Бәсирәтли адам
дүз јолла јерижәр.^м
- 22 Мәсләһәтсиз нијјәт
боша чыхар,
Мәсләһәт верән чох олар-
са, уғур олар.^н
- 23 Вердији дүзкүн чаваб
инсаны севиндирәр,^н
Јериндә дејилән сөз
нә көзәлди!^н
- 24 Анлајыш саһибинин һәјат
јолу үзү јухарыдыр,^о
Ону ашағыда олан Мәзар-
дан* горујар.^о
- 25 Јеһова тәкәббүрлү адамын
евини јыхар,^п
Амма дул гадынын сәрһә-
дини горујар.^п

15:24 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах.

ФӘС. 15

а Әј 3:11
б һә 16:23-25
в 36 37:16
г Мс 15:17
д 36 133:1
е Мс 17:1
ж Мс 10:12
з Јр 13:8, 9
и Иш 25:23, 24
к Мс 25:15
л Јр 1:19
м Мс 26:13-15
н Әш 30:21
о Мс 27:11
п Мс 23:22
қ Мс 30:17
р Мс 26:18, 19
с Вә 7:4
т Мс 10:23
у Еф 5:15, 16
ф Јр 3:13
х Мс 20:18
ц Еф 4:29
ч Мс 1Иш 25:32, 33
ш Мс 25:11
щ Мт 7:13, 14
ъ Мс 8:35, 36
ы Лк 18:14
э 36 146:9

Сағ сүтун

а Мс 6:16, 18
б 36 19:14
в Гн 16:19
г Иш 8:1, 3
д Мс 1:19
е Әш 33:15, 16
ж Мс 16:23
з 36 34:15, 16
и 36 138:6
к 36 145:19
л Јн 9:31
м Мс 16:24
н Мс 25:25
о Мс 9:8
п Мс 19:20
қ Мс 5:12, 14
р Иб 12:25
с Мс 13:18
т Мт 7:24, 25
у 36 111:10
ф Мс 18:12
х Јр 4:10

ФӘС. 16

ј Әр 1:9
к Лк 12:11, 12
л 1Иш 15:13, 14
м 36 36:1, 2
н Мс 21:2
о Әр 17:9
п 1Иш 16:6, 7
қ Мс 24:12
р 36 37:5
с Фн 4:6, 7

- 26 Јеһова шәр адамын нијјәт-
ләринә нифрәт едәр,^а
Хош сөзләр
Онун көзүндә сафдыр.^б
- 27 Һарам газанан аиләсини
бәлаја салар*,^в
Рүшвәтдән икраһ едән
өмрүнү узадар.^г
- 28 Саләһ адам чаваб вермәз-
дән* габаг үрәјиндә фи-
кирләшәр,^д
Шәр адамын ағзындан исә
пислик төкүләр.
- 29 Јеһова пис адамлардан
узагдыр,
Амма саләһләрин дуасыны
ешиди.^е
- 30 Нурлу көзләр
үрәји шад едәр,
Шад хәбәр
чана чан верәр*.^ж
- 31 Һәјатверән елми динләјән
Мудрикләрин арасында
јашар.^з
- 32 О кәс ки тәрбијәни рәдд
едир, һәјатындан безиб,^к
Мәзәммәтә гулаг асан
дәрракә газанар.^к
- 33 Јеһова хофу һикмәтли ол-
мағы өјрәди,^л
Саделик шәрәф кәтирәр.^л
- 16** Үрәкдәки фикирләр
инсандан,
Верилән чаваб
Јеһовадан олур.^л
- 2 Инсанын бүтүн јоллары
өз көзүндә дүз көрүнәр,^м
Амма Јеһова онун нијјәтләр-
рини јохлар.^м
- 3 Һәр ишини Јеһоваја
тапшыр,^н
Онда нијјәтин баш тутар.
- 4 Јеһова һәр шеји
Өз мәгсәди үчүн гуруб,
15:27 * Јахуд русвај едәр. 15:28 * Ја-
худ данышмаздан. 15:30 * Һәрфән:
сүмүкләри јағлы едәр.

- Һәтта писләрин фәлакәт күнүндә мәһв олмасыны да.^a
- 5 Үрәји тәкәббүрлү адамдан Јеһова икраһ едир,^b
Бил ки, о, чәзасыз галмаз.
- 6 Мәһәббәт вә сәдагәт күнаһы јујар,^a
Јеһова хофу инсаны шәрдән сахлајар.^г
- 7 Јеһова бәндәнин тутдуғу јолдан разы галарса, һәтта дүшмәнини дә онунла барышдырар.^ғ
- 8 Һалал јолла кәлән хырда кәлир^d
Һарам јолла кәлән бөјүк кәлирдән јахшыдыр.^e
- 9 Инсан үрәјиндә өзү үчүн јол гурар,
Амма аддымларыны Јеһова јөнәлдәр.^e
- 10 Падшаһын дилиндән Аллаһын һөкмләри чых-малыдыр,^ж
О кәрәк һеч вахт һаггы тапдаламасын.^з
- 11 Дүз тәрәзи илә чәки Јеһовадандыр,
Торбадакы чәки дашлары Ондандыр.^и
- 12 Шәр әмәлләр падшаһ үчүн ијрәнчдир,^б
Чүнки тахт-гач һагла бәргәрар олар.^ј
- 13 Доғру сөһбәт падшаһлара хош олар,
Онлар дүз данышаны севәрләр.^к
- 14 Падшаһын гәзәби өлүм гасидидир,^к
Амма ағыллы адам ону өзүндән өтүшдүрәр.^н
- 15 Падшаһын үзүнүн нуру һәјатдыр,
Лүтфү јағмурулу баһар булу-дудур.^м
- ФӘС. 16**
a Чх 14:4
Рм 9:21
б Мс 6:16, 17
Мс 8:13
Мс 21:4
в һә 3:19
г На 5:8, 9
2Кр 7:1
ғ Јр 31:24
Чх 34:24
д 1Тм 6:6
е 3б 37:16
Әр 17:11
ө Мс 16:1
Әр 10:23
ж Гн 17:18, 19
1Пд 3:28
з 3б 72:1, 14
и Ль 19:36
Мс 11:1
ы Мс 20:26
ј Мс 29:14
Вһ 19:11
к 3б 101:6
к 1Иш 22:17, 18
1Пд 2:29
л Ва 10:4
м 3б 72:1, 6
- Сағ сүгүн**
a Ва 7:12
б Мс 4:7
в Мс 10:9
г Мс 11:2
Дн 4:30-32
ғ Әш 57:15
д Мс 4:7
е Лк 4:22
Кл 4:6
ө Мс 22:17, 18
Мр 12:35
ж Мс 4:20-22
Мс 12:18
з Мс 14:12
Мр 7:22, 23
и Ва 6:7
ы Мс 6:12, 14
ј Јр 3:6
- 16 Һикмәт газанмаг гызылдан гат-гат јахшыдыр!^a
Күмүшдәнсә дәрракә га-занмаг вачибдир.^б
- 17 Дүз адамын јолу писликдән узагдыр,
Јолуна фикир верән чаныны горујар.^в
- 18 Әчәлдән габаг гүрүр,
Сүгутдан өнчә тәкәббүр кәләр.^ғ
- 19 Садә олуб һәлимләрлә отуруб-дурмаг
Мәғрурларла гәнимәт бөлүшдүрмәкдән јахшыдыр.^ғ
- 20 Мәсәләјә анлајышла јана-шан уғур тапар,
Јеһоваја күвәнән нә бәхтијардыр!
- 21 Үрәји һикмәтли олан кәс ағыллы адланар,^d
Ширин дил инандырычы олар.^e
- 22 Анлајыш өз саһиби үчүн һәјат чешмәсидир,
Амма ахмағы өз ахмаглығы чәзаландырар.
- 23 Мүдрик адамын үрәји дилини ариф едәр,^e
Сөзләрини инандырычы едәр.
- 24 Хош сөзләр ары шаныдыр,
Чана ширын,
сүмүкләрә мәлһәмдир.^ж
- 25 Јол вар ки,
адама дүз көрүнүр,
Амма ахыры өлүмдүр.^з
- 26 Зәһмәткеш өзү үчүн зәһмәт чәкәр,
Чүнки ачлыг ону вадар едәр.^и
- 27 Јарамаз адам гурдалајыб пис шеји үзә чыхарар,^б
Онун сөзләри алов кими гарсыдар.^ј

- 28 Аравуран нифаг салар,^a
Бөһтанчы
јахын достлары аяыраp.^b
- 29 Гэддар адам
гоншусуну товлајар,
Ону әри жола чәкәр,
- 30 Фитнә гуруб көз вурар,
Пислик едиб гымышар.
- 31 Салеһлик јолунда агаран
сачлар
Көзәллик тачыдыр.^b
- 32 Сәбрини басан^г күчлү
адамдан јахшыдыр,
Тәмкинли адам шәһәр
аландан үстүндүр.^f
- 33 Пүшк атылар,^a
Амма нәтичәси Јеһовадан
олар.^e
- 17** Сакит јердә бир тикә
гуру чөрәк.^e
Дава-далашлы евдәки
зијафәтдән јахшыдыр.^ж
- 2 Ағыллы нөкәр адбатыран
оғулун ағасы олар,
Гардашлар арасында мирас
пајы алар.
- 3 Күмүш үчүн күрә вар,
гызыл үчүн соба,^з
Үрәкләри исә
Јеһова арашдырар.^и
- 4 Шәр адамын диггәти
зијанкар дилләрдәдир,
Јаланчы фитнәкар дилә
гулаг асар.^й
- 5 Јохсула лаг едән онун Ја-
раданыны тәһгир едир,^ј
Башгасынын мүсибәтинә
севинән чәзасыз галмаз.^к
- 6 Нәвәләр аһылларын тачы-
дыр,
Оғулларын да шәрәфи
аталардыр.
- 7 Сарсаға ағыллы сөз
јарашмаз,^к
Әсилзадәјә исә јалан да-
нышмаг һеч јарашмаз.^л

ФӘС. 16

a Jr 3:16
б Jr 3:1
1Иш 24:9
Рм 16:17
в Лв 19:32
Әј 32:7
36 92:12-14
Мс 20:29
г Мс 14:29
Јр 1:19
ф Мс 25:28
д Сј 26:55
Мс 18:18
е 1Иш 14:41,
42
һә 1:24, 26

ФӘС. 17

ә 36 37:16
ж Мс 15:16, 17
Мс 21:9, 19
з Мс 27:21
и 36 26:2
Мс 21:2
Мс 24:12
ы Әр 5:31
ј Мс 14:31
к Мс 24:17
Әб 12
к Мс 26:7
л Мс 16:10

Сағ сүтун

a Jr 32:20
2Иш 16:1
б 1Иш 25:18,
35
Мс 18:16
Мс 19:6
в Мс 10:12
1Бт 4:8
г Мс 16:28
ф 36 141:5
Мс 9:8
д Мс 27:22
е 2Иш 18:15
2Иш 20:1, 22
1Пд 2:22, 24
ә Мс 27:3
ж 2Иш 12:8-10
з Jr 13:8, 9
Мс 25:8
Мт 5:39
Рм 12:18
и Чх 23:7
1Пд 21:13
Әш 5:22, 23
ы Мс 1:22
Рм 1:20, 21
ј Мс 18:24
Јһ 15:13
к Рт 1:16, 17
1Иш 19:2
к Мс 11:15
Мс 22:26, 27
л Jr 3:16
м 2Иш 15:2-4

- 8 Бәхшиш өз саһиби үчүн
чавахирдир,^a
Һара үз тутарса,
иши аванд олар.^б
- 9 Күнаһы бағышлајан
мәһәббәтә чан атыр,^в
Амма мәсәләни шиширдән
әзиз достлары ајырыр.^г
- 10 Ганана бир кәлмә бәсдир,^ф
Амма ганмаза јүз көтәк дә
кар етмәз.^д
- 11 Пис адам анчаг иғтишаш
ахтарар,
Ону чәзаландырмаға аман-
сыз елчи көндәриләчәк.^е
- 12 Балаларыны итирмиш ајы-
ја раст кәлмәк
Сәрсәмләјән ахмаға раст
кәлмәкдән јахшыдыр.^ә
- 13 Јахшылығы јаманлыгла
чаваб верәнин
Евиндән пислик
әскик олмаз.^ж
- 14 Даваны башламаг су бән-
дини ачмаға бәнзәр;
Дава башламамыш
орадан узаглаш.^з
- 15 Шәрә бәрәат верән вә
һағлыны мәһкум едән,^и
Һәр икиси Јеһовада
икрәһ јарадыр.
- 16 Сәфәһдә һикмәт газанмаг
үчүн имкан олса да,
нә фајда?
Онун ки башында
ағыл јохдур.^й
- 17 Әсл дост
һәр заман севәр,^ј
О, дар күн үчүн
доғулмуш гардашдыр.^к
- 18 Ағылсыз әл сыхыб
разылашар,
Гоншусунун јанында киров
бојун олар.^к
- 19 Дава-далаш севән
күнаһи севәр,^л
Гапысыны һүндүр едән
әчәлини чағырар.^м

- 20 Әјри үрәкли хејир тапмаз,^а
 Јалан данышанын еви
 јыхылар.
- 21 Ахмағын атасы дәрәд чәкәр,^б
 Ағылсызын атасы
 шадлыг-севинч билмәз.^б
- 22 Шад үрәк чана мөлһәм-
 дир,^в
 Сыныг гәлб чаны үзәр.^г
- 23 Шәр адам әдаләти позмаг
 үчүн
 Голтуг алтындан
 рүшвәт көтүрәр.^г
- 24 Никмәт бәсирәтли адамын
 өнүндә дурар,
 Амма сәфәһин көзләри
 дүнјанын о тајында
 долашар.^д
- 25 Ахмаг оғул атасына
 гәм-гүссә кәтирәр,
 Ону дүнјаја кәтирәни
 губарладар.^е
- 26 Саләһ инсаны чәзаландыр-
 маг јахшы дејил,
 Һөрмәтли адамы көтәклә-
 мәк әдаләтә зиддир.
- 27 Чох билән аз данышар,^е
 Ағыллы* адам
 тәмкинени позмаз.^ж
- 28 Һәтта сәфәһ сусанда
 ағыллы көрүнәр,
 Ағына гыфыл вуран да
 бәсирәтли.
- 18** Тәнһалыға гапылан
 худбинлијинин
 далынча дүшүр,
 Һәр чүр никмәти
 рәдд едир.
- 2 Ахмаг дәрракәни севмәз,
 Һеј үрәјини ачыб төкәр.^з
- 3 Шәр адамла һәгарәт кәләр,
 Рәзаләтлә биабырчылыг.^и
- 4 Инсанын дилиндән чыхан
 сөzlәр дәрин сулардыр.^л
 Никмәт чешмәси
 гајнајан булагдыр.

17:27 * Јахуд бәсирәтли.

ФӘС. 17

а 36 18:26
 Мс 6:14, 15
 б 1Иш 2:22-25
 1Иш 8:1-3
 2Иш 15:14
 в Мс 12:25
 Мс 15:13
 г Мс 18:14
 Ғ Чх 23:8
 д Вә 2:14
 е Мс 15:20
 ө Мс 10:19
 Јр 1:19
 ж Мс 15:4
 Вә 9:17
 Јр 3:13

ФӘС. 18

з Мс 10:19
 и Мс 11:2
 ы Мс 10:11

Сағ сүтүн

а Гн 1:16, 17
 Мс 28:21
 б 1Пд 21:9, 10
 в Мс 13:10
 г Мс 19:19
 Ғ Мс 13:3
 д Ль 19:16
 е Мс 26:22
 ө Мс 10:4
 ж 1Иш 17:45,
 46
 36 20:1
 з 36 18:2
 36 91:14
 и 36 49:6, 7
 Мс 11:4
 Әр 9:23
 Лк 12:19-21
 ы Мс 11:2
 Дн 5:23, 30
 һә 12:21-23
 ј Мс 22:4
 1Бт 5:5
 к Мс 25:8
 к Әј 1:21
 2Кр 4:16
 2Кр 12:10
 л Мс 17:22
 м 1Пд 3:7-9
 Мс 9:9
 н Јр 43:11
 Мс 17:8
 о 2Иш 16:3, 4
 ө 2Иш 19:25-27
 Мс 25:8

- 5 Бир пис адамын тәрәфини
 тутмаг,^а
 Бир дә ки саләһин һаггыны
 тапдаламаг јахшы дејил.^б
- 6 Ахмағын ағзы
 галмагал јарадар,^в
 Дили көтәк чағырар.^г
- 7 Ахмағы ағзы јыхар,^г
 Өз дили өз чанына
 тәләдир.
- 8 Бөһтанчынын сөzlәри
 дадлы тикәләрә бәнзәр,^д
 Дүз мәдәнин дибинә дү-
 шәр.^е
- 9 Ишиндә сәһләнкар адам
 Таланчыја гардашдыр.^е
- 10 Јеһованын ады
 мөһкәм галадыр.^ж
 Саләһ ора гачыб горунар*.^з
- 11 Варлынын дөвләти
 онунчүн истехкамлы
 шәһәрдир,
 Онун хәјалында
 гала диварыдыр.^и
- 12 Фәләкәтдән әввәл
 үрәк гүррәләнәр,^ы
 Амма садәлик
 шәрәф кәтирәр.^ј
- 13 Динләмәдән чаваб вермәк
 Сәфәһлик вә рәзилликдир.^к
- 14 Инсан нахошлајанда
 руһу она дајаг олар,^к
 Амма руһ үзкүндүрсә,
 буна ким дөзәр?^л
- 15 Дәрракәли инсанын үрәји
 елм газанар,^м
 Никмәтлинин гулағы
 билик сораглар.
- 16 Бәхшиш инсана јол ачар,^н
 Бөјүк адамларын һүзуруна
 гапы ачар.
- 17 Биринчи иддиа галдыран
 һаглы көрүнәр,^о
 Та гаршы тәрәф кәлиб
 сорғу-суал едәнәдәк.^ө

18:10 * Һәрфөн: һүндүрдә олар. Јәни
 һеч кимин әли чатмаз.

- 18 Пүшк мүбәһисәјә
сон гојар,^а
Инадлы рәғибләрин ишини
јолуна гојар.
- 19 Инчик гардашын көнлүнү
алмаг истейкамлы шәһә-
ри алмагдан чәтиндир,^б
Елә чәкишмәләр вар ки,
гала гапысынын рәзәси
кимидир.^в
- 20 Дилин бары
гарны тох едәр;^г
Инсан додагларынын кә-
тирдији бәһрәни јејәр.
- 21 Өлүм вә һәјат
дилин әлиндәдир,^д
Ону севәнләр
бәһрәсини бичәр.^е
- 22 Јахшы арвад тапан
инчи тапыб,^ө
Јеһованын лүтфү
онунладыр.^з
- 23 Касыб јалвар-јахарла
данышар,
Амма варлынын чавабы
сәрт олар.
- 24 Јолдашлар вар бир-бирини
дидмәјә һазырдыр,^ж
Амма дост вар,
гардашдан јахындыр.^з
- 19** Камиллик јолу илә ке-
дән касыб инсан^и
Ахмагдан вә јаланчыдан
јахшыдыр.^ы
- 2 Елмсиз олмаг јахшы дејил,^ј
Тәләсэн күнаһа батар.
- 3 Инсан өз ахмаглығына
көрә јолундан азар,
Амма үрәјиндә
Јеһоваја гәзәбләнәр.
- 4 Варлы адамын
дост-ашнасы чох олар,
Амма касыбдан
досту да үз дөндәрәр.^к
- 5 Јаланчы шаһид
чәзасыз галмаз,^к

ФӘС. 18

а Јш 14:1, 2
Һө 11:1
Мс 16:33
б Јр 27:41
2Иш 13:22
в 2Иш 14:28
Һә 15:37-39
г Мс 12:14
Мс 13:2
д Мт 15:18
Еф 4:29
Јр 3:6, 9
е Ва 10:12
ж Мс 31:10
ө Мс 19:14
Ва 9:9
з 2Иш 15:31
Мт 26:49
и 1Иш 19:2, 4
Мс 17:17

ФӘС. 19

и Мс 15:16
Јр 2:5
ы Мс 28:6
ј Рм 10:2
к Мс 14:20
к Гн 19:18, 19

Сағ сүтун

а Мс 19:9
б Мс 14:20
в Ва 9:14, 15
г Јр 2:2, 3
д Мс 15:32
е Мс 2:2, 5
д Мс 19:5
Бһ 21:8
е 2Иш 3:24
2Иш 3:38, 39
Мс 30:21, 22
Ва 10:7
ө Мс 14:29
Мс 16:32
Јр 1:19
ж Јр 50:19-21
Мт 18:21, 22
Еф 4:32
з Мс 16:14
Мс 20:2
Дн 2:12
и 2Иш 16:21,
22
ы Мс 21:9, 19
Мс 27:15
ј Јр 24:14
Мс 18:22
Мс 31:10
к Мс 23:21
Мс 24:33, 34
2Сж 3:10
к Мс 16:17

- Нәфәси јаланла кедиб-кә-
лән чаныны гуртармаз.^а
- 6 Нәчәбәтлинин лүтфүнү
чохлары ахтарар,
Бәхшиш верәнлә
һәр кәс дост олар.
- 7 Касыбдан бүтүн гардашла-
рынын зәһләси кедәр,^б
Көр достлары
ондан нечә јан кәзәр.^в
Далларынча дүшүб јалва-
рар, бирчәси дә һај вер-
мәз.
- 8 Ағыл газанан өзүнү семир,^г
Бәсирәтлә отуруб-дуран
угур тапыр.^д
- 9 Јаланчы шаһид
чәзасыз галмаз,
Нәфәси јаланла кедиб-кә-
лән мәһв олар.^е
- 10 Ахмаға чаһ-чалал ичиндә
јашамаг јарашмыр,
Нөкәрә исә ағалара һаким-
лик етмәк һеч јарашмыр!^ө
- 11 Анлајыш
һиддәти ләнкидәр,^з
Күнаһын үстүндән кечмәк
инсанын јарашығыдыр.^ж
- 12 Падшаһын гәзәби
шир нәрәсинә бәнзәр,^з
Лүтфү исә чәмәнә дүшән
шеһ кимидир.
- 13 Ахмаг оғул
атасыны бәлаја салар,^и
Давакар* арвад
даман дама бәнзәр.^ы
- 14 Ев-ешик, вар-дөвләт
атадан мирас галар,
Ағыллы арвад исә
Јеһовадандыр.^ј
- 15 Тәнбәллик
дәрин јухуја салар,
Сәһләнкар адам ач галар.^к
- 16 Әмрләрә әмәл едән
чаныны сахлар,^к

19:13 * Јахуд зәһләтөкән.

- Бивеч адамын эмэллэри
хэлака апарар.^а
- 17 Фагыра лүтф елэжэн
Јеһоваја борч верир,^б
Аллаһ да она
эвэзини верэр.^в
- 18 Һэлэ үмид вар икэн
оғлуну тәрбијә ет,^г
Онун өлүмүнә баис олма.^д
- 19 Кәмһөвсэлә чәза чәкәр,
Ону гуртармаг истәсән,
елә һей гуртармалы ола-
чагсан.^е
- 20 Мәсләһәтә гулаг ас,
тәрбијәни гәбул ет,^ж
Ахырда һикмәтли олар-
сан.^з
- 21 Инсанын үрәјиндә
нијјәти чох олар,
Амма Јеһова нәји мәсләһәт
биләрсә, о баш тутар.^к
- 22 Хејирхаллыг
инсанын жарашығыдыр,^к
Касыб олмаг јаланчы ол-
магдан јахшыдыр.
- 23 Јеһова хофу
һәјәт кәтирәр,^л
Адам кечәләри раһат јатар,
она хәтәр дәјмәз.^м
- 24 Тәнбәл әлини чама салар,
Чыхарыб ағзына апармаға
әринәр.^н
- 25 Ришхәндчини вур ки,^к
чаһил камала јетишсин,^к
Дәрракәли адамы данла,
гој билији артсын.^н
- 26 Атасы илә пис давранан,
анасыны гован оғул
Адбагыран, үз гаралдан
өвладдыр.^м
- 27 Оғлум, өјүд-нәсиһәтә
гулаг асмасан,
Һикмәтли кәламлардан
узаг дүшәрәсән.
- 28 Јарамаз шаһид
әдаләтә лағ едәр,^н

ФӘС. 19

а Мс 15:32
б Гн 15:7, 8
36 37:25, 26
Иб 13:16
в Мс 11:24
Мт 5:7
Иб 6:10
г Мс 13:24
Мс 22:6, 15
ф 1Иш 3:12, 13
д 1Иш 24:16-18
1Иш 26:21
е Мс 4:13
ө Гн 8:14, 16
Иб 12:7, 11
ж Јр 11:6, 7
Јр 50:19, 20
Мс 21:30
Дн 4:35
Һә 5:38, 39
з Мв 6:8
и Мс 14:27
Мн 3:16
ы Мс 12:21
ј Мс 6:9-11
Мс 15:19
Мс 24:30, 31
Мс 26:14, 15
к Гн 25:2
к Мс 15:5
л Мс 9:9
Мс 21:11
м Чк 20:12
Лв 20:9
Мс 20:20
Мс 30:17
н 1Пд 21:9, 10

Сағ сүтүн

а Мс 4:16, 17
б Мс 9:12
в Мс 10:13
Мс 26:3

ФӘС. 20

г Јр 9:20, 21
Мс 23:29-35
ф Өш 28:7
д 1Кр 6:10
Гт 5:21
Еф 5:18
е Мс 19:12
Ва 10:4
ө 1Пд 2:22-24
ж Мс 14:29
2Тм 2:23
з Мс 18:6
Ва 7:9
и Мс 6:10, 11
2Ск 3:10
ы Өј 1:1
Лк 1:5, 6
ј 36 37:25, 26
к 1Пд 7:7
к 1Пд 3:28
36 72:1, 4
Мс 16:12
л Өј 14:4
м 36 51:5
Ва 7:20
Јр 3:2
н Мс 11:1
Ам 8:5
Мв 6:11

- Пис адамын ағзы
шәри бүтөв-бүтөв удар.^а
- 29 Ришхәндчиләр үчүн һөкм,^б
Ахмагларын күрәји үчүн
көтәк һазыр дуруб.^в
- 20 Шәраб инсаны күлүнч
едәр,^г ички галмагал
јарадар,^г
- Онларын учбатындан јолу-
ну азан ағылсыздыр.^д
- 2 Падшаһын зәһми
шир нәрәсинә бәнзәр,^ө
Ону гәзәбләндрән
чанына гәсд едир.^ө
- 3 Мүнагишәдән чәкинмәк
башучалығыдыр,^ж
Ахмаглар
мүнагишәјә киришәр.^з
- 4 Тәнбәл гыш дүшдү дејә,
шум шумламаз,
Бичин заманы да һеч нә
тапмајыб диләнәр*.^к
- 5 Үрәјин дүшүнчәләри
дәрин сулара бәнзәр,
Бәсирәтли адам
онлары чакиб чыхарар.
- 6 Чохлары јахшылыгдан
дәм вурар,
Анчаг етибарлы инсаны
ким тапа биләр?
- 7 Саләһ камилликлә
өмүр сүрәр,^л
Ондан сонра кәлән өвлад-
лары да хошбәхт олар.^л
- 8 Падшаһ диван тахтына
отуранда^к
Көзләри пислији хәлбирлә-
јиб үзә чыхарар.^к
- 9 Ким дејә биләр: «Үрәјими
тәмизләмишәм,^н
Күнаһымы јумушам?»^м
- 10 Әјри тәрәзи вә һарам чәки.
Һәр икиси Јеһовада
икраһ јарадыр.^н
- 11 Һәтта ушаг да
эмәлләриндән таныныр,

20:4 * Дикәр вариант: Бичин вахты һеч
нә тапмаз.

- Отурушу-дурушу тэмизми,
дүрүстмү бэлли олур.^а
- 12 Эшидэн гулаг, көрөн көз.
Һәр икисини
Јеова јаарадыб.^б
- 13 Јатаған олма,
јохсуллашарсан,^в
Ојаг гал,
онда чөрөк тапарсан.^г
- 14 Мүштәри «писдир, писдир»
дејер,
Амма алыб кедәндән сонра
өјүнәр.^д
- 15 Гызыл гызылдыр,
мәрчанлар да өз јериндә,
Амма ағылла данышан
дил чавахирдир.^е
- 16 Јад үчүн замин дуранын
либасыны ал,^ж
Јаделли гадындан өтрү
замин дурарса,
ондан киров ал.^з
- 17 Фырылдагла газанылан
чөрөк ширин кәләр,
Амма сонра ағзы
чынғылла долдуар.^и
- 18 Мәсләһәтли иш
угуру олар;^й
Даваны ағыллы мәсләһәт-
лә апар.^ј
- 19 Бөһтанчы
сирләри ачыб јајар.^к
Гејбәтчиләрлә отуруб-
дурма.
- 20 Ата-анасына ләнәт едәнин
Гаранлыг дүшәндә чырағы
сөнәр.^л
- 21 Тамаһла јијәләнмиш ми-
расын
Сонда хејир-бәрәкәти
олмаз.^м
- 22 Демә: «Пислијин һејфини
чыхачағам»,^н
Үмидини Јеоваја бағла,^о
О, сәни гуртарар.^п
- 23 Јеова һарам чәкидән
икраһ едир,

ФӘС. 20

а Мс 22:15
б Чх 4:11
в Мс 10:4
г Мс 12:11
д Лә 19:13
е Мс 21:6
ж Мс 3:13-15
з Мс 11:15
и Мс 27:13
й Мс 6:30, 31
ј Мс 15:22
к Мс 11:14
л Мс 24:6
м Лк 14:31, 32
н Лә 19:16
о Мс 11:13
п Мс 25:9, 23
ј Чх 20:12
лә 20:9
мс 19:26
к Мс 28:8, 20
1Тм 6:9, 10
к Гн 32:35
Мс 24:29
Мт 5:38, 39
Рм 12:17, 19
1Сх 5:15
л 36 37:34
м 36 34:7
1Бт 4:19

Сағ сүтүн

а 36 37:23
Әр 10:23
б Лә 27:9
в Сј 30:2
Вә 5:4, 6
Мт 5:33
г 36 101:8
ф Әш 28:27
д 36 61:6, 7
е 36 21:7
ө Вә 11:9
ж Лә 19:32
мс 16:31
з 36 119:71

ФӘС. 21

и Чх 14:4
Үз 7:27
ы Нә 2:7, 8
Әш 44:28
Вһ 17:17
ј 36 36:1, 2
мс 16:2
к 1Иш 16:6, 7
мс 24:12
Әр 17:10
к 1Иш 15:22,
23
һш 6:6
ми 6:7, 8
Мт 12:7
л 36 10:4

- Әри тәрәзи
әсла јахшы дејил.
- 24 Инсанын аддымларыны
јөнәлдән Јеовадыр,^а
Инсан өз јолуну
нечә анлаја биләр?
- 25 Тез-тәләсик:
«Мүгәддәсдир» дејиб,^б
Сонрадан дедији нәзири
фикирләшән өзүнү
тәләјә салыр.^в
- 26 Мүдрик падшаһ хәлбирлә-
јиб шәр адамлары үзә чы-
харар.^г
Онларын үстү илә
вәл сүрдүрәр.^д
- 27 Инсанын нәфәси
Јеованын чырағыдыр,
Инсан варлығынын дәрин-
ликләрини арашдырыр.
- 28 Лүтф вә доғрулуғ
падшаһы һифз едәр,^е
Тахты лүтфкарлыгла
бәргәрар олар.^ж
- 29 Чаванын шәрәфи
онун күчүдүрсә,^з
Аһылын шаны
ағ сачларыдыр.^и
- 30 Ганчыр вә ја
шәрдән тәмизләјәр,^й
Көтәк батини саф едәр.
- 21** Падшаһын үрәји
Јеованын әлиндә-
дир,^ј
Ону су ахыны кими истәди-
ји сәмтә јөнәлдәр.^к
- 2 Инсанын бүтүн јоллары
өз көзүндә дүз көрүнәр,^л
Амма Јеова
үрәкләри арашдырар.^м
- 3 Доғру вә һагг иш
Јеова үчүн гурбандан
даһа хошдур.^н
- 4 Мәғрур көзләр вә
тәкәүбкәзәрлү чырақ
Шәр адамын чырағыдыр,
күнаһдыр.^о

- 5 Чалышганын нијэти
уғур кәтирәр,^а
Тәләскән
еһтијача јуварланар.^б
- 6 Јаланла топланан хәзинә
Дағылан думана,
өлүм тәләсинә бәнзәр*.^в
- 7 Шәр адамы гәддарлығы
мәһв едәр,^г
Чүнки һаггы, әдаләти
тапдалајыр.
- 8 Күһаһкарын јолу
әри-үрүдүр,
Пак адамын исә әмәлләри
сафдыр.^д
- 9 Давакар* арвадла бир евдә
јашамагданса,
Дамы бир күнчүндә
јашамаг јахшыдыр.^е
- 10 Шәр адам шәрә чан атар,^ж
Гоншусуна рәһми кәлмәз.^з
- 11 Ришхәндчини чәзәландыр-
сан, чаһил ағылланар,
Ағыллы адама баша салан-
да елм газанар*.^и
- 12 Һагг Саһиби шәр адамын
евини мушаһидә едәр,
Шәри јыхыб мәһв едәр.^к
- 13 Ким гулағыны фәгирин
фәрјадына тыхајарса,
Өзү имдад диләјәндә
һај верән олмаз.^л
- 14 Кизли һәдијә
һирси сојудар,^м
Голтуг алтындакы рүшвәт
күчлү гәзәби јатырар.
- 15 Саләһ үчүн һагг иш көрмәк
севинчдир,^н
Бәдәмәл үчүнсә
дәһшәтдир.
- 16 Камал јолундан сапан
Өлүм душтагларынын ара-
сында ујуар.^о

21:6 * Дикөр вариант: *Өлүм ахтаран-
лар үчүн дағылан думана бәнзәр.*

21:9 * Јахуд зәһләтөкөн. 21:11 * Јахуд
ишини биләр.

ФӘС. 21

а Мс 13:4
б Мс 14:29
в Мс 1:19
Мс 20:21
г 36 7:14-16
д 36 37:37
Мс 16:17
1Бт 1:22
е Мс 17:1
Мс 21:19
Мс 25:24
Мс 27:15
ж Јр 6:5
36 36:1, 4
з 1Иш 25:10,
11
и Мс 9:9
Мс 19:25
з Јр 19:29
36 37:10, 20
2Бт 2:4
2Бт 3:5, 6
и Гн 15:9
Мс 28:27
Јр 5:4
ы Мс 18:16
ј 36 106:3
к Јр 1:15
2Бт 2:21

Сағ сүгүн

а Ва 7:4
Лк 15:13, 14
б Әс 7:10
в Мс 17:1
Мс 21:9
Мс 25:24
Мс 27:15
г Мс 15:6
Ва 5:19
ф Лк 15:13, 14
д Мс 15:9
Мс 22:4
Мт 5:6
Рм 2:6, 7
е Ва 7:19
2Кр 10:4
ө 36 141:3
Мс 10:19
Ва 10:20
ж Сј 14:44
Әс 6:4
з Мс 6:6-11
Мс 13:4
Мс 19:24
и 36 37:25, 26
36 112:9
Лк 6:30
ы 1Иш 15:22,
23
Мс 15:8
Өш 1:11
ј Гн 19:18, 19
Мс 19:5
к Мс 28:14
Мс 29:1

- 17 Ејш-ишрәти севән
мүфлисләшәр,^а
Меј вә јағ һәриси
варланмаз.
- 18 Шәр адам саләһ үчүн,
Хаин дә әмәлисаләһ үчүн
фидјә олар.^б
- 19 Давакар, ачыглы арвадла
јашамагданса,
Чөл-бијабанда јашамаг
јахшыдыр.^в
- 20 Ағыллынын евиндән долу
хәзинә, јағ әскик олмаз,^г
Ахмаг исә вар-јохуну
һаваја совуар.^д
- 21 Саләһлијә, лүтфкарлығы
чан атан
Һәјата, саләһлијә, һөрмәтә
јетишәр.^е
- 22 Мүдрик адам дырмашыб
икидләрин шәһәринә
кирәр,
Күвәндикләри күчү
тар-мар едәр.^ж
- 23 Дилинә-ағзына јијә дуран
Башыны бәладан сахлар.^з
- 24 Сајмазјана, тәкәббүрлә
һәрәкәт едән инсан
Мәғрур, һарынламыш
ловға адланар.^и
- 25 Тәнбәлин истәји
ону өлүмә апарар,
Чүнки әлләри
зәһмәт чәкмәк истәмәз.^к
- 26 О, бүтүн күнү һәрисликлә
арзулар,
Амма саләһ әсиркәмәдән
бөлүшәр.^л
- 27 Шәр адамын кәтирдији
гурбан ијрәнчдир,^м
Пис нијәтлә кәтирәрсә,
лап бетәрдир.
- 28 Јаланчы шаһид мәһв олар,^н
Динләмәти бачаранын
шәһадәти уғурлу олар.
- 29 Шәр адам сир-сифәтини
зәһмли тутар,^о

Дүз адам јолунда
мөһкәм дурар.^а

30 Јеһоваја зидд һикмэт, бә-
сирэт, мәсләһэт јохдур.^б

31 Аты дөјүш күнү үчүн
һазырлајарлар,^в
Хилас исә Јеһовадан
кәләр.^г

22 Тәмиз ад бөјүк сәрвәт-
дән үстүндүр,^д

Шәрәф ғызыл-күмүшдән
јашыдыр.

2 Касыбын да, варлынын да
бир охшарлығы вар:
Һәр икисини Јеһова
хәлг едиб.^е

3 Узагкөрән бәланы дујуб
кизләнәр,
Чаһил исә габаға кедиб
зијан тапар.

4 Тәвазәкарлығын вә
Јеһова хофунун бәһрәси
Сәрвәт, шәрәф вә
һәјатдыр.^ж

5 Әјри адамын јолунда
тикан олар, тәлә олар.
Чанынын гәдрини билән
онлардан узаг кәзәр.^з

6 Ушаға дүзкүн јолу өјрәт,^и
Гочаланда да о јолдан
чыхмаз.^й

7 Варлы
касыбын ағасы олар,
Борч алан да
борч верәннин нөкәри.^к

8 Надүрүстлүк әкән
фәләкәт бичәр,^л
Онун гәзәб әсасы јох олар.^м

9 Әлиачыг адамын рузиси
бол олар,
Чүнки чөрәјини
касыб-кусубла бөлүшүр.^н

10 Ришхәндчини гов,
Дава-далаш кәсиләр,
Сөз-сөһбәт, тәһгир
арадан галхар.

Фәс. 21

а Мс 11:5
б Сј 23:7, 8
Мс 19:21
Һә 5:38, 39
в 36 20:7
36 33:17
Өш 31:1
г 2См 20:15,
17
36 68:20
Вһ 7:10

Фәс. 22

ф Вә 7:1
д һв 17:26
е 36 34:9
Мс 18:12
ө Мс 4:14, 15
ж Јр 18:19
Гн 6:6, 7
Еф 6:4
з 2Тм 3:14, 15
и 2Пд 4:1
Мт 18:25
ы Гт 6:7, 8
ј 36 125:3
к Гн 15:7, 8
Мс 11:25
Иб 6:10

Сағ сүгүн

а 36 45:2
Мс 16:13
Мт 5:8
б һв 13:8-10
в Мс 26:13-15
г Мс 5:3
Вә 7:26
ф Јр 8:21
д Мс 13:24
Мс 19:18
е 36 12:5
Мс 14:31
ө Мс 13:20
ж Мс 15:14
з Мс 15:7
и Мс 2:10
Мс 24:14
ы Мс 23:10
ј Чх 23:6
Ам 5:12

11 Сафлығы севән,
дили ләтафәтли адам
Падшаһа дост олар.^а

12 Јеһованын көзү
елмин һамисидир.
Хаинләрин исә сөзләрини
О пуч едәр.^б

13 Тәнбәл дејәр:
«Бајырда шир вар,
Күчәјә чыхсам,
мәни парчалар».^в

14 Позғун гадынын дили
дәрин гујудур,^г
Јеһованын рәдд етдији кәс
ора дүшәр.

15 Ахмаглыг ушағын үрәјиндә
көк салар,^д
Тәрбијә көтәји ону
ушагдан узаглашдырар.^е

16 Сәрвәтини артырмаг үчүн
касыба кәләк кәлән,^ө
Һәмчинин варлыја
һәдијјәләр верән
Ахырда јохсул олар.

17 Гулағыны ач, мүдрикләрин
сөзләрини динлә,^ж
Елмини бүтүн үрәјинлә
мәнимсә.^з

18 Һәмишә дилиндә
олсунлар дејә^и
Онлары көксүндә сахла-
сан, чох әчәб олар.^й

19 Јеһова күвәнч јерин
олсун дејә
Бу күн сәнә билик
верирәм.

20 Индијәдәк сәнә
Мәсләһәтләр, нәсиһәтләр
јазмышам ки,

21 Доғру-дүрүст сөзләр
өјрәдим,
Сәни көндәрәнә
дүзкүн хәбәр апарасан.

22 Касыбы касыб олдуғу үчүн
сојма,^к
Мәзлүму шәһәр дарваза-
сында әзиб-тапдалама.^л

- 23 Чүнки онларын ишинә
Јеһова Өзү бахачаг,^а
Онлара фырылдаг кәләнин
чаныны алачаг.
- 24 Өзүндән тез чыханла
јолдаш олма,
Һирсли адамла
отуруб-дурма.
- 25 Јохса онун јолларына
алышарсан,
Өзүнү тора саларсан.^б
- 26 Әл сыхыб Киров бојун
оланларын,
Борча замин дуранларын
арасында олма.^в
- 27 Борчу вермәјә бир шејин
олмаса,
Алтындан јатағыны
апарлар.
- 28 Гәдимдән,
әчдадлардан галма
Сәрһәд нишаныны
јериндән тәрпәтмә.^г
- 29 Ишиндә уста адамы көрмү-
сән?
О, ади адамларын јох,
Падшаһларын һүзурунда
дурар.^д
- 23** Падшаһла бир сүфрәјә
әјләшәндә
Габағына јахшы-јахшы бах.
- 2 Иштаһан бөјүк олса да,
Богазына бычаг гој.
- 3 Онун ләзиз тәамларына
тамаһ салма,
Чүнки бунлар алдадычы
тәамлардыр.
- 4 Вар-дөвләт газанмаг үчүн
өзүнү јорма.^а
Дајан вә дүшүн*,
- 5 Бир дә бахыб көрәчәксән
ки, јохдур.^б
Гарталтәк ганад ачыб
көјләрә учачаг.^в

23:4 * Дикәр вариант: өз фикрини көна-
ра гој.

ФӘС. 22

а 1Иш 24:12
36 12:5

б Мс 13:20

в Мс 6:1-3

г Гн 19:14
Мс 23:10
Һш 5:10

д 1Иш 16:18,
19
1Пд 7:13, 14

ФӘС. 23

д Мс 28:20
Јһ 6:27
1Тм 6:9, 10

е 1Јһ 2:16, 17

ө Мс 27:24

Сағ сүгүн

а Мс 9:7
Мс 26:4

б Мг 7:6

в Гн 19:14
Мс 22:28

г Чх 22:22, 23
36 10:14

д Мс 13:24
Мс 19:18
Еф 6:4

д Мс 27:11
3Јһ 4

е 36 37:1

ө 36 111:10
2Кр 7:1

ж 36 37:37
Мс 24:14

- 6 Хәсис адамын чөрәјини
јемә,
Онун ләзиз тәамларына
тамаһ салма.
- 7 Чүнки о, һәр шејин
һесабыны тутар,
«Бујур, је, ич» десә дә,
боғаздан јухары дејәр.
- 8 Једијин лоғманы гусарсан,
Тәрифләрин дә һәдәр ке-
дәр.
- 9 Ахмаға сөз демә,^а
Чүнки сәнин ағыллы
сөзләринә һәгарәт едәр.^б
- 10 Гәдим сәрһәд нишаныны
јериндән тәрпәтмә,^в
Јетим-јесирин саһәсинә
кирмә.
- 11 Чүнки онларын һамиси
күчлүдүр,
Сәндән етдикләри шикајә-
тә О бахачаг.^г
- 12 Үрәјини тәрбијәјә јөнәлт,
Гулағыны
билијә сары чевир.
- 13 Ушагдан
тәрбијәни әсиркәмә,^д
Ону көтәкләсән, өлмәз.
- 14 Ону көтәклә ки,
Мәзардан* горујуб сахлаја-
сан.
- 15 Оғлум, әкәр үрәјин
һикмәтли олса,
Көнлүм шад олар.^а
- 16 Дилиндән дүз сөзләр
чыхса,
Ичим* севинчлә долар.
- 17 Гој үрәјин күнаһкарлара
һәсәд апармасын,^б
Һәр күнүнү
Јеһова хофу илә јаша.^в
- 18 Јалныз о вахт кәләчәјин
олар,^г
Үмидин пуча чыхмаз.

23:14 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах. 23:16
* һәрфән: бөјрәкләрим.

- 19 Оғлум, динлә, һикмәтли ол,
Гэлбини дүз жола жөнәлт.
- 20 Шәраб дүшкүнләринә,^а
Эт һәрисләринә гошулма.^б
- 21 Чүнки әјјаш вә гарыңгулу
јохсуллуға дүшәр,^в
Мүркү дөјән чыр-чындыр
ичиндә галар.
- 22 Сәнә һәјат верән атана
гулағ ас,
Бирчәји ағарыб дејә анана
хор бахма.^г
- 23 Һәгигәти ал, ону сатма,^д
Һикмәти, тәрбијәни,
дәрракәни дә ал.^е
- 24 Салех адамын атасы
севинәр,
Ағыллы өвладын атасы
фәрәһләнәр.
- 25 Атан, анан севинәр,
Сәни дүнјаја кәтирән анан
шад олар.
- 26 Оғлум, гэлбини мәнә вер,
Гој көзләрин јолларымдан
һәзз алсын.^в
- 27 Фаһишә дәрин чаладыр,
Әхлағсыз гадын
дар гујудур.^г
- 28 О, гулдур кими
пусгуда дурар,^д
Хәјанәткар кишиләрин
сајыны артырар.
- 29 Ким аһ-вај едәр?
Кимин дәрди-сәри олар?
Кимин башы галмагалдан
ачылмаз?
Ким килеј-күзар едәр?
Кимин бәдәни
јара-јара олар?
Кимин көзләри
донуг олар?
- 30 Шәраб архасындан
дурмајанын,^е
Көзләри түнд шәраб
ахтаранын.
- 31 Шәрабын ал рәнкинә,
Бадәдә парламасына,
раһат ичилмәсинә бахма.

ФӘС. 23

а Мс 20:1
Әш 5:11
Рм 13:13
1Бг 4:3

б Мс 28:7
1Кр 10:31

в Гн 21:20, 21
Мс 21:17

г Чх 20:12
Чх 21:17
Мр 15:5, 6
Еф 6:1

д Фп 3:7, 8

е Мс 4:5
Мс 16:16

ж 36 107:43

з Мс 22:14

д Мс 7:10, 12
Ва 7:26

з Мс 20:1
Еф 5:18

Сағ сүтүн

а һш 4:11

б Јр 19:33

ФӘС. 24

в 36 26:5
Мс 1:10

г Мс 9:1
Мс 14:1

д 1Пд 10:23
Мс 15:6

д Мс 8:14
Мс 21:22

е Мс 20:18
Лк 14:31, 32

ө Мс 11:14
Мс 13:10
Мс 15:22
һә 15:5, 6

ж Мс 14:6
1Кр 2:14

з Мс 6:12-14

и Мс 22:10

- 32 Ахырда илан кими чалар,
Күрзә кими зәһәр бурахар.
- 33 Көзләринә гәрибә шејләр
көрүнәр,
Үрәјинә әјри-үјрү фикирләр
кәләр.^а
- 34 Өзүнү дәнизин
тән ортасында узанмыш,
Дор ағачынын башында
јатмыш санарсан.
- 35 Дејәрсән: «Мәни вурдулар,
һисс еләмәдим,
Дөјдүләр, хәбәрим олмады.
Көрәсән, нә вахт ајылача-
ғам?»^б
Јенә ичәрдим».

24 Пис адамларә
һәсәд апарма,
Онларә гошулмағы
арзулама.^в

2 Чүнки үрәкләриндән
зоракылығ кечир,
Дилләри

писликдән данышар.

3 Ев һикмәтлә тикиләр,^г
Бәсирәтлә мөһкәмләнәр.

4 Билик сәјәсиндә
отағлар доллар
Гижмәтли, көз охшајан
хәзинәләрлә.^д

5 Күч мүдриқдәдир,^е
Инсанын елми
гүввәтини артырар.

6 Даваны ағыллы
мәсләһәтлә апар,^ө
Мәсләһәтчи чох оларса,
гәләбә чалынар.^ө

7 Ахмағ үчүн әсл һикмәт
әлчатмаздыр,^ж
О, шәһәр дарвазасында
демәјә сөз тапмаз.

8 Шәр гуранын ады
Уста фитнәкар галар.^з

9 Ахмағ нијјәтләр
күнаһ төрәдәр,
Халгын ришхәндчидән
зәһләси кедәр.^и

- 10 Дар күндэ руһдан дүшсэн,
Күчүн түкэнэр.
- 11 Өлүмэ апарыланлары
хилас ет,
Мэһвин астанасында олан-
лары кери чэк.^а
- 12 Десэн:
«Хэбэримиз јох иди»,
Мэкэр үрэклэри јохлајан
буну билмэз?^б
Элбэттэ ки, сәни мүшаһи-
дэ едэн буну билэр,
Һәр кәсә эмәлинә көрә
эвэз верэр.^в
- 13 Оғлум бал је,
бл хејирлидир.
Шаны балы
ағзы ширин едэр.
- 14 Бил ки, һикмэт дә
чана хејирдир,^г
Ону тапсан, кәләчәјин вар,
Үмидин пуча чыхмаз.^д
- 15 Салехин еви јанында
хаинчәсинә пусгу гурма,
Онун јурдуну
виран гојма.
- 16 Салех једди дәфә јыхылар,
јенә галхар,^е
Шәр адамы исә мүсибәт
бирдәфәлик јыхар.^в
- 17 Дүшмәнин јыхыланда
севинмә,
О бүдрәјәндә
үрәјин шадланмасын.^г
- 18 Јохса Јеһова көрәр,
Она ағыр кедәр,
Гәзәбини ондан дөндәрәр.^д
- 19 Пис адамлара көрә
дилхор олма,
Шәр адамлара гибтә етмә.
- 20 Чүнки писин кәләчәји
јохдур,^е
Шәр адамын чырағы
сөнәр.^в
- 21 Оғлум, Јеһовадан да,
падшаһдан да горх.^г
Хәјанәткарлара
јолдаш олма.^д

ФӘС. 24

а 36 82:4

б Мс 5:21
Мс 17:3
Мс 21:2в 36 62:12
Мт 16:27
Рм 2:5, 6г 36 19:9, 10
36 119:103

д Мс 23:18

е 36 34:19
2Кр 1:10в 1Иш 26:9, 10
Әс 7:10г Әј 31:29
Мс 17:5
Мс 25:21, 22д ж һә 26:2, 3
3к 1:15е з 36 73:18, 27
Мс 10:7

в и Мс 13:9

г ы 1Иш 24:6, 7
1Бт 2:17

д ж 2Иш 15:12

Сағ сүгүн

а а Сј 16:2, 31

б б Мс 20:2

в в Лв 19:15
Гн 1:16, 17
Гн 16:19
2См 19:7
1Тм 5:21

г г Мс 17:15

д ф Лв 19:17
1Тм 5:20

е д Мс 28:23

в е Мс 27:5

г ө Чх 20:16

д ж Еф 4:25

е з Мс 20:22
Рм 12:17, 19
1Ск 5:15

в и Мс 6:10, 11

г ы Мс 20:4
Мс 22:13
Ва 10:18д ж Мс 10:4
Мс 23:21

- 22 Чүнки онларын ахыры
гәфил кәләр.^а
О икисинин* онлара верә-
чәји чәзаны ким билир?^б
- 23 Бунлар да мүдрикләрин
кәламыдыр:
Мәһкәмәдә тәрәфкешлик
етмәк јахшы дејил.^в
- 24 Шәр адама: «Салехсэн»,
дејәни^г
Елләр ләнәтләр,
халглар гынајар.
- 25 Амма ону тәнбей едәнләр-
рин агибәти хош олар,^д
Башларына немәт јағар.^е
- 26 Дүрүст чаваб верәнин
диллиндән өпәрләр*.^в
- 27 Чөл ишләрини саһмана
сал, тарлада һәр ишини
көр гуртар,
Сонра евини тик.
- 28 Наһагдан башгасынын
әлејинә шаһид дурма,^г
Мәбада дилин башгалары-
на јалан сатсын.^д
- 29 Демә: «Мәнә етдијини
она едәчәјәм,
Әмәлинин әвәзини
верәчәјәм».^е
- 30 Тәнбәлин тарласынын,^в
Ағылсызын бағынын
јанындан кечдим.
- 31 Көрдүм һәр јаны
алаг басыб,
Кичиткән бүрүјүб,
Даш-дивары учуб.^г
- 32 Бахдым, фикрә далдым,
Өзүмә ибрәт көтүрдүм:
- 33 Бир аз јатсан,
бир аз мүркүләсэн,
Бир аз әл-голуну саллајыб
отурсан,
- 34 Јохсуллуғ гулдур кими
башынын үстүнү кәсәр,
Еһтијач сојғунчу кими
үстүнә кәләр.^д

24:22 * Јәни Јеһова илә падшаһын.
24:26 * Дикөр вариант: ачыг чаваб
өпүш кимидир.

25 Бунлар да Сүлејманын мөсәлләридир.^a Јәһуда падшаһы Ызгијјәнин^b адамлары онлары гәләмә алдылар*.

- 2 Мәсәләни сирли сахламаг Аллаһа шәрәф кәтирир,^a Иши арашдырмаг исә падшаһлары учалдыр.
- 3 Көјләр нә гәдәр учадырса, јер нә гәдәр дәриндирсә, Падшаһын да гәлби елә дәркедилмәзdir.
- 4 Күмүшү туллантадан ајыр, Онда саф олар.^c
- 5 Шәр адамы падшаһын һүзурундан узаглашдыр, Онда тахты әдаләтлө бәргәрар олар.^f
- 6 Падшаһын һүзурунда өзүнү учалтма.^d Әсилзадәләрин арасында дурма.^e
- 7 Гој о, сәнә: «Бујур, јухары баша кеч», — десин, Нәинки әсилзадәләрин өнүндә алчалтсын.^e
- 8 Мәһкәмә ачмаға тәләсмә, Гоншун сәни күнаһкар чыхарса, нә едәчәксән?^ж
- 9 Гоншунла чәкишмәни апар,^з Амма араныздакы сирри ачма.^и
- 10 Ким ешитсә, сәни утандырар, Јајдығын сөз-сөһбәти дә јығыб-јығышдырмаг олмаз.
- 11 Мәгамында дејилән сөз Күмүш габда гызыл алмалара бәнзәр.^ы
- 12 Сөзешидәнә һикмәтли мәзәммәтчи Гызыл сырға, саф гызылдан дүзәлмиш зинәт кимидир.^ј

25:1 * Јахуд үзүнү көчүрдүләр вә толпадылар.

ФӘС. 25

a 1Пд 4:29, 32

Ва 12:9

b 2См 29:1

v Гн 29:29

Рм 11:33

г Мс 17:3

Ғ 1Пд 2:44, 46

Мс 20:28

Мс 29:14

д Мс 27:2

e 36 131:1

ө Лк 14:8-10

1Бт 5:5

ж Мс 18:17

Мт 5:25

з Мт 18:15

и Мс 11:13

ы Мс 15:23

Өш 50:4

ј 36 141:5

Мс 1:8, 9

Мс 9:8

Сағ сүтун

a Мс 13:17

b Мт 5:37

v Јр 32:4, 5

Мс 15:1

г Мс 25:27

Ғ Чх 20:16

д 36 137:3, 4

e Чх 23:5

2Пд 6:21, 22

Мс 24:17

Мт 5:44

ө Рм 12:20

ж 36 101:5

13 Бичин күнү гардан кәлән сәринлик нечәдирсә, Етибарлы гасид дә ону көндәрән үчүн еләдир.

О, ағасынын руһуну тәзәләр.^a

14 Олмајан һәдијјә илә өјүнән адам

Јағышсыз булуда, күләјә бәнзәр.^b

15 Сәбирлә сәркәрдә фәтһ едиләр.

Һәлим дил дашы да јумшалдар*.^a

16 Бал тапмысанса, гәдәриндә је,

Чох јесән, гусарсан.^г

17 Гоншунун евинә тез-тез кетмә,

Јохса бәзәр, сәндән зәһләси кедәр.

18 Адамын үзүнә дуран јаланчы шаһид^г

Топпуза, гылынча, ити оха бәнзәр.

19 Дар күндә етибарсыз адам* бел бағламаг

Сыныг дишә, чолаг ајаға күвәнмәјә бәнзәр.

20 Гәлби губарлыја

нәғмә охујан^д

Сојуг һавада палтарыны сојунан адама,

Јахуд гәләви үстә төкүлән сиркәјә бәнзәр.

21 Дүшмәнин ачдырса, ону једиздир,

Сусузурса, она шу вер.^ө

22 Беләчә, онун башына көз јығарсан*,^ө

Јеһова да сәндән јахшылығыны әсиркәмәз.

23 Шимал күләји

лејсан кәтирәр,

Гејбәтчи дил дә гәзәб.^ж

25:15 * Һәрфән: сүмүјү гырар. 25:19

* Дикәр вариант: намәрдә. 25:22

* Инсаны јумшалтмаг, гәлбиндәки бузу әритмәк нәзәрдә тутулуру.

24 Давакар* арвадла бир евдэ
 јашамагданса,
 Дамын бир күнчүндө
 јашамаг јакшыдыр.^а

25 Јорғун адам үчүн
 сәрин су нечәдирсә,
 Узга дијардан кәлән
 шад хәбәр дә еләдир.^б

26 Шәр адама тәслим олан
 салеһ
 Буланыг чешмәјә,
 дағылмыш гујуја бәнзәр.

27 Чохлу бал јемәк
 јакшы дејил,^в
 Өзүнү учалтмаг да
 учалыг дејил.^г

28 Тәкинсиз адам*
 Дивары учурулмуш, дивар-
 сыз шәһәрә бәнзәјир.^д

26 Јаја гар, бичин мөвсүмү-
 нә јағыш јарашмадығы
 кими,

Ахмага да шәрәф јараш-
 мыр.^е

2 Гуш бош јерә пырылдамаз,
 гарангуш бош јерә учмаз,
 Гарғыш да бош јерә
 адамы тутмаз*.

3 Ата гамчы, ешшәјә нохта
 нечә јарашырса,^в
 Ахмагларын да күрәјинә
 көтәк елә јарашыр.^г

4 Ахмага ахмаглығына көрә
 чаваб вермә,
 Јохса она тај оларсан.

5 Ахмага ахмаглығына көрә
 чаваб вер ки,
 Өзүнү ағыллы санмасын.^ж

6 Ишини ахмага тапшыран
 Ајағыны шикәст едиб өзү-
 нә зијан вурана бәнзәр.

7 Ахмагын дилиндән
 чыхан мәсәл

25:24 * Јахуд зөһләтөкөн. 25:28 * Ја-
 худ өзүнү чиповлаја билмәјөн. 26:2
 * Дикер вариант: *наһаг гарғыш адамы
 тутмаз.*

ФӘС. 25

а Мс 21:9, 19
 Мс 27:15

б Мс 15:30
 Әш 52:7

в Мс 25:16

г Мс 27:2
 Јһ 5:44
 Фп 2:3

д 1Иш 20:33
 Мс 16:32
 Мс 22:24, 25
 Мс 29:11

ФӘС. 26

д Мс 30:21, 22
 Вә 10:7

е 36 32:9

в Мс 27:22

ж Мт 21:23-25

Сағ сүтун

а Мс 17:7

б Мс 19:10
 Мс 26:1

в 2Бт 2:22

г Мс 12:15
 1Кр 3:18
 1Кр 8:2

д Мс 22:13

е Мс 6:9
 Мс 19:15
 Мс 24:33, 34

ж Мс 19:24

з 1Ск 4:11
 1Бт 4:15

ж Мс 15:21

Чолағын ахсаг ајағына
 бәнзәр.^а

8 Ахмағы учалтмаг
 Сапанда даш гојмага
 бәнзәр.^б

9 Сәрхошун әлиндә тикан
 колу нечәдирсә,
 Ахмагын чәкдији мәсәл дә
 еләдир.

10 Ахмағы, јолдан кечәни
 муздла тутан
 Кими кәлди јаралајан
 охатана бәнзәр.

11 Көпәк өз гусунтусуна
 гајытдығы кими,
 Ахмаг да ахмаглығыны
 тәкрарлар.^в

12 Өзүнү ағыллы сајан адам
 көрмүсән?^г
 Ахмагын дүзәлмәјинә
 ондан чох үмид вар.

13 Тәнбәл дејәр:
 «Јолда аслан вар,
 Мејданда шир долашыр!»^д

14 Гапы өз дабаны үстдә,
 Тәнбәл дә јатағында
 фырланар.^е

15 Тәнбәл әлини чама салар,
 Чыхарыб ағзына апармага
 һеји олмаз.^в

16 Тәнбәл адам өзүнү
 Ағыллы чаваб верән једди
 нәфәрдән һикмәтли сајар.

17 Башгасынын давасына
 көрә өзүндән чыхан*
 јолчу,

Санки, итин гулагларын-
 дан тутур.^г

18 Одлу мизраглар,
 охлар атан, өлүм сачан
 дәли нечәдирсә,

19 Гоншусуна кәләк кәлиб
 сонра «зарафат етдим»
 дејән дә еләдир.^ж

20 Одун олмајанда
 очаг сөнәр,

26:17 * Дикер вариант: *башгасынын да-
 васына гарышан.*

Бөһтанчы олмајанда да
дава кәсиләр.^а

- 21 Көмүр көз салар,
одун очағы алышдырар,
Давакар адам да даваны
гызышдырар.^б
- 22 Бөһтанчынын сөзләри
дадлы тикәләрә бәнзәр,
Дүз мәдәнин дибинә дү-
шәр.^в
- 23 Шәр үрәкдән кәлән
ширин сөзләр
Сахсы габын үстүнә чәкил-
миш күмүшә бәнзәр.^г

- 24 Дүшмән кинини
дили илә өртәр,
Амма үрәјиндә
фитнә бәсләр.
- 25 Мәһрибан-мәһрибан
даньшса да она инанма,
Чүнки гәлбиндә једди чүр
ижрәнчлик вар*.

- 26 Нифрәтини јаланла
өрт-басдыр етсә дә,
Кини чамаат ичиндә
фаш олар.
- 27 Гују газан,
өзү о гујуја дүшәр,
Ким дашы јуварлајарса,
даш онун үстүнә гајы-
дар.^д

- 28 Јаланчы дил јыхдығы кәс-
ләрә нифрәт едәр,
Јалтаг дил исә
виранәлик јарадар.^е

27 Сабаһла өјүнмә,
Чүнки сабаһын нә доға-
чағыны билмирсән.^в

- 2 Өзүн өзүнү тәрифләмә,
гој сәни башгасы тәриф-
ләсин,
Гој башгаларынын дили
сәнә тәриф десин,
өзүнүнкү јох.^г

- 3 Даш да ағырдыр, гум да,

26:25 * Јахуд гәлби бүсбүтүн чиркин-
дир.

ФӘС. 26

а Мс 22:10
Јр 3:6

б Мс 3:30
Мс 16:28
Мс 17:14

в Мс 18:8

г 2Иш 20:9, 10

д Фс 7:10
36 9:15
Мс 28:10
Вз 10:8

е Мс 29:5

ФӘС. 27

е Лк 12:19, 20
Јр 4:13, 14

ө Мс 25:27
Өр 9:23
2Кр 10:18

Сағ сүтүн

а 1Иш 25:25

б Јр 37:9-11
Мс 14:30
Һә 17:5

в Лә 19:17
Мр 18:15

г 2Иш 12:7, 9
36 141:5
Вһ 3:19

д 1Иш 23:16
Мс 15:23
Мс 16:24

е Мс 17:17
Мс 18:24

ж Мс 10:1
Мс 23:15
2Јһ 4

з Әј 1:8, 9

и Мс 18:10
Әш 26:20
Иб 11:7

к Мс 20:16

Амма ахмағын јаратдығы
дилхорчулуғ икисиндән
дә ағырдыр.^а

- 4 Һиддәт амансыздыр,
гәзәб ашыб-дашар,
Амма гысганчлығын* гар-
шысында ким дура би-
ләр?^б
- 5 Ачығ мәзәммәт кизли мә-
һәббәтдән јахшыдыр.^в
- 6 Достун вурдуғу јара
сәдагәтиндәндир.^г
Дүшмән исә өлдүкчә
өпәр*.
- 7 Тох адам шаны балыны да
рәдд едәр,
Амма ач адама ачы да
ширин кәләр.
- 8 Јурдундан дидәркин дү-
шән адам
Јувасындан ајры дүшән
гуша бәнзәр.
- 9 Көнлү хошһал ејләр
јағ илә бухур,
Бир дә ки саф өјүддән
доған ширин достлуғ.^д
- 10 Нә өз достуну, нә дә
атанын достуну атма,
Дар күнүндә гардашынын
евинә кетмә.
Јахын гоншу узагдакы гар-
дашдан јахшыдыр.^е
- 11 Оғлум, һикмәтли ол,
гәлбим севинсин,^ө
Мәнә мејдан охујана*
чаваб верә билим.^ө
- 12 Узагкөрән бәланы дүјүб
кизләнәр,^ж
Чаһил исә габаға кедиб
зијан тапар.
- 13 Өзкәдән өтрү замин дура-
нын либасыны ал,
Јаделли гадындан өтрү
замин дурарса, ондан
киров ал.^з

27:4 * Јахуд пахыллығын. 27:6 * Ди-
кәр вариант: Дүшмәнин исә өлушлә-
ри сундир. 27:11 * Јахуд мәни төһгир
едәнә.

- 14 Ким уча сәслә сәһәр
сүбһдән башгасына
алгыш охујарса,
Онун алгышы
гаргыш сајылар.
- 15 Давакар* арвад
јағышлы күндә
даман дама бәнзәр.^a
- 16 Ону чиловламаг
күләји тутмаға,
Сағ овучда јағы сахламаға
бәнзәр.
- 17 Дәмир дәмири итиләр,
Инсан да инсаны.^b
- 18 Әнчир ағачына гуллуғ едән
бәһрәсини јејәр,^b
Ағасына јахшы бахан
һөрмәт газанар.^c
- 19 Чамалын әкси суја дүшәр,
Бир адамын үрәји дә
о биринин үрәјини
әкс етдирәр.
- 20 Мәзар* вә гара торпаг^а һеч
вахт дојмадығы кими,^f
Инсанын көзләри дә
һеч вахт дојмаз.
- 21 Күмүш үчүн күрә вар,
гызыл үчүн соба,^d
Инсан исә
тәрифлә жохланар.
- 22 Һәвәнкдәстәдә
буғда дөјән кими
Ахмағы дөјсән дә,
Ахмагылығы
чаньндан чыхмаз.
- 23 Сүрүнү јахшы таны,
Гојунларына јахшы бах.^e
- 24 Чүнки вар-дөвләт
һәмишәлик дејил,^g
Тач да әбәдилик
нәсилдән-нәслә кечмәз.
- 25 Јашыл от жох олар,
јеринә тәзәси битәр,
Дағларын отуну ығарлар.

27:15 * Јахуд зәһләтөкән. 27:20 * Ибр.
шәол. Лүғәтә бах. ^a һәрфән: һәлак
јери.

ФӘС. 27

a Mc 21:9, 19

b 1Иш 23:16
Иб 10:24, 25

в Mc 13:4

г Јр 39:2
Mc 17:2

f Mc 30:15, 16

д Mc 17:3

е Кл 3:23

ө Mc 23:4, 5
1Тм 6:17

Сағ сүтун

ФӘС. 28

a Дн 3:16, 17
һв 4:13б 1Пд 16:8, 15
1Пд 16:22

в Дн 4:27

г Mc 14:31

f Cj 25:6-8
1Иш 15:22,
23
Еф 5:11д 36 25:14
Мр 4:11, 12
Јр 1:5е Mc 16:8
Mc 19:1ө Mc 23:20
1Кр 15:33

ж Гн 23:19

з Mc 13:22
Mc 19:17и 36 66:18
Mc 15:29
Өш 1:15

- 26 Гочларын сәни кејиндирәр,
Тәкәләрдән
тарла пулу чыхар.
- 27 Кечиләрин о гәдәр
сүд верәр ки,
Өзүн дә, күлфәтин дә,
гарабашларын да дојар.
- 28** Шәр адамы гован олма-
са да гачар,
Саләһ исә аслан кими
архајындыр.^a
- 2 Өлкәдә гијам оландә
күндә бир рәһбәр олар,^b
Амма бәсирәтли, ариф ада-
мын сајәсиндә рәһбәрин
һакимијәти узун сүрәр.^b
- 3 Мәзлумлара фырылдаг кә-
лән касыб^г
Бүтүн азугәни јујуб апаран
лејсана бәнзәр.
- 4 Гануну сајмајанлар
шәр адамы учалдар,
Гануна әмәл едәнләрсә
онлара гәзәбләнер.^f
- 5 Шәр адамлар әдаләт нәдир
билмәз,
Амма Јеһованы ахтаран
кәсләр һәр шеји дәрк
едәр.^d
- 6 Камиллик јолу илә јеријән
касыб инсан
Јолу әјри варлыдан јахшы-
дыр.^e
- 7 Дәрракәли оғул гануна
әмәл едәр,
Гарыңгулулара јолдаш
олан исә атасыны
рүсвај едәр.^e
- 8 Сәләмлә, мүамилә илә,
сәрвәт ығанын^ж вары
Касыба сәхавәт көстәрәнә
галар.^з
- 9 Ким ки гулағыны тыхајыб
гануну ешитмир
Онун дуасы да ијрәнчдир.^и

- 10 Дүз адамы пис жола чэкэн газдыгы гужуа өзү дүшэр,^а
Камиллэрин исэ нэсиби хејир олар.^б
- 11 Варлы адам өз көзүндэ һикмэтли көрүнэр,^в
Амма бэсирэтли касыб онун үрәјини охујар.^г
- 12 Салехлэрин зэфэри алгышланар,
Амма пислэр һакимијјэтэ кэлэндэ халг кизлэнэр.^д
- 13 Күнаһларыны өрт-басдыр едэн хејир тапмаз,^е
Күнаһыны бојнуна алыб ондан эл чэкэнэ рәһм едилэр.^ж
- 14 Һәмишэ көздэ-гулагда олан кэс бәхтијардыр,
Амма үрәјини инадкар едэн бәдбәхтлијэ дүчар олар.^з
- 15 Мәзлум халгын үзәриндэ-ки рәһмсиз һөкмдар Нәрилдәјән аслана, гызышмыш ајыја бәнзэр.^и
- 16 Бэсирэtsiz рәһбэр мән-сәбиндән суи-истифадэ едэр,^к
Һарам газанча нифрэт едән өмрү узун олар.^л
- 17 Гана баис олан гәбрәчән гачар.^м
Гој һеч ким она көмәк еләмәсин.
- 18 Камиллик јолу илә кедән гуртулар,^н
Амма әјри јолун јолчусу гәфил јыхылар.^о
- 19 Торпағыны әкиб-бечәрә-нин чөрәји бол олар,
Амма бош шejләрин далын-ча дүшән мүфлисләшэр.^п
- 20 Садиј инсанын хејир-бәрәкәти олар.^р

ФӘС. 28

а 36 7:14-16
б Гн 7:12
36 37:11, 18
36 84:11
в Мс 18:11
г Мр 10:21
д 1Пд 17:1-3
Мс 29:2
е 2Иш 12:13
2См 33:12, 13
36 32:3, 5
36 51:1
ө Чк 7:22
Һә 9:29
Мс 29:1
Әр 16:12, 13
ж Сф 3:3
Мт 2:16
з Һә 5:15
Ам 4:1
и Өш 33:15, 16
ы Јр 9:6
1Пд 21:19
Мт 27:3-5
ј 36 25:21
к 36 73:12, 18
1Сж 5:3
Вһ 3:3
л Мс 23:21
Лк 15:13, 14
м 1Иш 18:5
Һә 7:2
36 101:6

Сағ сүтүн

а 2Пд 5:20-22
Әр 17:11
1Тм 6:9
б Лә 19:15
Мс 18:5
Јр 2:1
в 2Иш 12:7, 9
Гт 2:11
г 36 141:5
Мс 27:6
д Мр 7:10, 11
Мс 19:26
е 1Пд 3:11-13
ө Мс 3:5
Әр 17:9
ж Әј 28:28
з Гн 15:7, 10
36 41:1
Мс 19:17
Иб 13:16
и Өс 8:17

ФӘС. 29

ы Чк 11:10
2См 36:11-13
ј 1Иш 2:22-25
2См 36:15, 16
к Өс 3:13, 15
к Мс 27:11
л Мс 5:8-10
Мс 6:26
Лк 15:13, 14

Тез варланмаг истәјән тәмиз галмаз.^а

- 21 Үзкөрәнлик јахшы дејил.^б
Бир тикэ чөрәкдән өтрү инсан хэта төрәдә билэр.
- 22 Пахыл* адамын вар-дөвләтдән өтрү үрәји кедир,
Даһа билмир ки, јохсуллуг ону јахалајачаг.
- 23 Инсана сәһвини көстәрән кәс^в
Јалтагланан адамдан чох лүтф тапар.^г
- 24 Ата-анасыны сојуб:
«Бу күнаһ дејил», дејән^д
Гарәтчиләрә јолдашдыр.^е
- 25 Тамаһкар* ихтилаф јарадар,
Амма Јеһоваја күвәнәнин күзәрәны хош олар.^ө
- 26 Өз үрәјинә етибар едән ахмагдыр,^ө
Һикмәтлә јерижән исэ саламат галар.^ж
- 27 Јохсуллара әл тутан корлуг чәкмәз,^з
Амма көзүнү онлардан гачыран ләнәт јијәси олар.
- 28 Пислэр һакимијјэтэ кэләндэ халг кизләнэр,
Амма онлар јох оланда салехләр чохалар.^и
- 29** Чохлу төһмәтләрдән сонра да дикбашлыг едән,^к
Гәфләтән јыхылыб наәлач галар.^л
- 2 Салех чохдурса, халг шад олар,
Һөкмдар писдирсә, халг налә чәкәр.^м
- 3 Һикмәти севән атасыны севиндирәр,^н
Фаһишәләрә ашна олан вар-јохуну һаваја сову-рар.^о

28:22 * Јахуд ачкөз. 28:25 * Дикәр ва-риант: гуррулу инсан.

- 4 Падшаһ адалэтлэ өлкэдэ сабитлик жарадар,^а
Рүшвэтхор исэ өлкэни тар-мар едэр.
- 5 Гоншусуну жаландан тариф-лэжэн
Онун ајағы алтына тор сәрир.^б
- 6 Шәр адамын күнаһы она тәләдир,^в
Салех исэ шад олар, фәрәһиндән чуша кәләр.^г
- 7 Салех адам мәзлумун һаггыны дүшүнәр,^д
Пис адамын исэ бу, вечинә дежил.^е
- 8 Ловға адамлар шәһәрә од-алов салар,^ж
Һикмәтлиләр исэ гәзәби јатырар.^з
- 9 Һикмәтли адам ахмагла чәкишмәјә киришсә,
Бошбоғазлыг вә ришхәнддән савајы ортада бир шеј олмаз.^к
- 10 Ганичән адам мәсум адама нифрәт едәр,^л
Тәмиз адама гәсд етмәк үчүн фүрсәт ахтарар*.
- 11 Ахмаг адам һирсини ортаја төкәр,^м
Һикмәтли исэ тәмкинени поэмајыб сакит галар.^н
- 12 Јалана гулаг асан һөкм-дарын
Нөкәр-наибі јаман олар.^о
- 13 Мәзлумла залымын бир шејдә охшарлығы вар:
Икисинин дә көзүнә нуру Јеһова вериб.
- 14 Фағыр-фүгәраја адаләтлэ һөкм едән падшаһын^п
Тахты һәмишәлик дурар.^қ
- 15 Көтәк вә төһмәт һикмәт кәтирәр,^р

29:10 * Дикәр вариант: *тәмиз адам исә чаныны горумаға чалышар.*

ФӘС. 29

а 2Иш 8:15
36 89:14
Әш 9:7
б Мс 26:28
Рм 16:18
в Мс 5:22
г 36 97:11
д Әр 5:28
е Јр 3:6
ө һә 19:29, 35
ж Мс 26:4
з Јр 27:41
1Иш 20:31
1Јһ 3:11, 12
и Мс 12:16
Мс 25:28
ы Мс 14:29
ј 1Пд 21:8-11
Әр 38:4, 5
к 36 72:1, 2
к Мс 20:28
Мс 25:5
Әш 9:7
л Мс 22:6
Мс 22:15
Мс 23:13
Еф 6:4

Сағ сүтүн

а 36 37:34
Вһ 18:20
б И6 12:11
в һш 4:6
г Мс 19:16
Јһ 13:17
Јр 1:25
д Ва 5:2
Јр 1:19
е Мс 14:29
Мс 21:5
ө Мс 15:18
ж 1Иш 18:8, 9
Јр 3:16
з Әс 6:6, 10
Јр 4:6
и Мс 18:12
Мт 18:4
Фп 2:8, 9
ы Лв 5:1
ј Мт 10:28
Мт 26:75
к 2См 14:11
Мс 18:10
к 36 62:12
Лк 18:6, 7
л 36 119:115
36 139:21
м Јһ 7:7
1Јһ 3:13

- Амма әркөјүн ушаг анасыны хәчил едәр.
- 16 Писләр артанда асилик артар,
Амма салехләр онларын сүгутуну көрәр.^а
- 17 Оглуна нәсипәт версэн, сәнә динчлик кәтирәр,
Үрәјини шад едәр.^б
- 18 Илаһидән вәһј назил олмајанда һәрч-мәрчлик олур,^в
Амма гануна эмәл едәнләр бәхтијардыр.^г
- 19 Нөкәрә сөз кар еләмәз,
Чүнки баша дүшсә дә, гулаг асмаз.^д
- 20 Тез-тәләсик сөз дејән адам көрмүсән?^е
Ахмагын кәләчәјинә даһа чох үмид вар,
нәинки онун.^ө
- 21 Нөкәри ушаглыгдан әркөјүн етсән,
Ахырда нанкор олар.
- 22 Өзүндән тез чыхан дава жарадар,^ж
Һирсли адамын хәтасы чох олар.^з
- 23 Тәкәббүр инсаны алчалдар,^з
Садә адам шәрәфә јүксәләр.^и
- 24 Оғруја гошулан өзүнә дүшмән олар,
Гарғышы ешитсә дә, билдијини ачыб демәз.^ы
- 25 Инсан горхусу тәләдир,^ј
Амма Јеһоваја күвәнән һифз олар.^к
- 26 Чохлары һөкмдарын һүзу-руну арзулар*,
Амма һагг-әдаләт Јеһовадан кәләр.^к
- 27 Салехин һагсыздан,^л
Начинсин дә дүз адамдан зәһләси кедәр.^м

29:26 * Дикәр вариант: *лутфуну газан-маг истәјәр.*

30 Жаги оғлу Ағурун Исаилэ
вэ Үчала дедији кәлам-
лар.

- 2** Мән һәр кәсдән чаһиләм,^а
Бәшәри идрака
малик дежиләм.
- 3** Нә һикмәтә јијәләнмишәм,
Нә дә Мүгәддәсин елминә
чатмышам.
- 4** Ким көйләрә галхыб?
Орадан ким ениб?^б
Ким күләји овучларына
јығыб?
Ким сују палтарына
бүкүб?^в
Ким јерин һудудларыны
бәргәрар едиб?^г
Онун адыны билирсэн?
Бәс оғлунун адыны?
- 5** Аллаһын һәр кәлмәси
сафдыр.^д
Аллаһ Она пәнаһ апаран-
лар үчүн галхандыр.^д
- 6** Онун сөзләринә
һеч нә әләвә етмә,^е
Јохса сәни тәнбег едәр.
Јаланчы чыхарсан.
- 7** Сәндән ики шеј истәјирәм.
Нә гәдәр ки сағам,
онлары мәнән әсиркәмә.
- 8** Сахтакарлығы вә јаланы
мәнән узаг ет.^е
Мәни нә касыб елә,
нә дә варлы.
Гәдәриндә јејим ки,^ж
- 9** Тохлугдан Сәни данмајым,
«Јеһова кимдир?»
демәјим.^з
Нә дә јохсул олуб
оғурлуг етмәјим,
Аллаһымын адына
ләкә кәтирмәјим.
- 10** Ағанын јанына кедиб
нөкәри шәрләмә,
Јохса сәнә гарғыш едәр,
сән дә тәгсиркар олар-
сан.^и

ФӘС. 30

- а Әј 42:3
б Јһ 3:13
в Әш 40:12
г Әј 38:4
д Јр 15:1
2Иш 22:31
36 84:11
е Гн 4:2
Вһ 22:18
ө Мс 12:22
ж Мт 6:11
1Тм 6:8
з Гн 6:10-12
и Дн 6:24

Сағ сүтун

- а Лә 20:9
Мс 19:26
Мр 7:10, 11
б 36 36:1, 2
Әш 65:5
1Јһ 1:8
в 36 101:5
Мс 6:16, 17
г 36 14:4
Мс 22:16
Әш 32:7
д Мс 27:20
е Лә 20:9
Гн 21:18, 21
Мс 20:20
ө Мс 7:10, 11

- 11** Нәсил вар ки,
атасына ләнәт едир,
Анасына һөрмәт гојмур.^а
- 12** Нәсил вар ки,
өзүнү тәмиз сајыр,^б
Амма чиркабындан
тәмизләнмәјиб.
- 13** Нәсил вар ки, көјлә кедир,
Көзләриндән
тәкәббүр јағыр!^в
- 14** Нәсил вар ки, дишләри,
санки, гылынчдыр,
Чәнәси хәнчәрди.
Дүнјанын мәзлумларыны,
Касыб-кусубу
дири-дири удур.^г
- 15** Зәлинин «вер, вер»
гышгыран ики гызы вар.
Үч шеј вар ки,
дојмаг билмәз.
Дөрд шеј вар ки,
«јетәр» демәз.
- 16** Мәзар*,^д гысыр бәтн,
Гураг торпаг,
«Бәсдир» демәјән алов.
- 17** Атаја ришхәнд едәнин,
ана сөзүнә бахмајанын^д
көзләрини
Дәрә гузғунлары дәләр,
Гартал балалары јејәр.^е
- 18** Ағлым кәсмәјән
үч шеј вар,
Дөрд шеји баша дүшмүрәм:
- 19** Гарталын сәмада јолуну,
Иланын гаја үзәриндә
јолуну,
Кәминин дәрјада јолуну,
Кишинин гызын гәлбинә
јолуну.
- 20** Зинакар гадынын
јолу беләдир:
Јејир, ағзыны силир,
Сонра дејир:
«Нә пис иш көрмүшәм
ки?»^ө

30:16 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

- 21 Үч шеј вар ки,
јери лэрзэјэ кэтирир,
Дөрд шејэ јер дөзмүр:
- 22 Гулун падшаһлыг
етмэсинэ,^а
Ахмагын хиртдэјэчэн
јемэсинэ,
- 23 Севилмэјэн гадынын
эрэ кетмэсинэ,
Кэнизин өз ханымынын
јерини тутмасына.^б
- 24 Дүнјада кичичик
дөрд шеј вар,
Амма онлар фөвгэл
никмэт саһибидир.^в
- 25 Гарышгалар
күчлү мэхлуг дејил,
Амма јајда
азугэ тэдәрүк едирлэр.^г
- 26 Гајадовшанлары^д да күчлү
дејил,
Амма јуваларыны
гајаларда гурурлар.^е
- 27 Чэјирткэлэрин^е һөкмдары
олмур,
Амма һамысы
низамла ирэлилэјир.^о
- 28 Кэртэнкэлэ^ж ајаглары илә
јапыша-јапыша
Падшаһ сарајына кирир.
- 29 Үч шеј вар ки,
јериши мөһтөшәмдир,
Дөрд шеј вар ки,
кедиши эзэмәтлидир:
- 30 Һејванлар арасында
ән күчлүсү,
Һеч нэјин гаршысындан
кери чэкилмэјэн аслан,^з
- 31 Тазы, тэкэ,
Орду өнүндэ кедән пад-
шаһ.
- 32 Экэр ахмаглыг едиб өзүнү
учалтмысанса,^и
Јахуд үрэјиндән белэ бир
шеј кечибсэ,
Элинлә ағзыны јум.^и

30:28 * Кеккон кэртэнкөлөси.

ФӘС. 30

а Мс 19:10
Ва 10:7
Өш 3:4

б Јр 16:5

в Өј 35:11

г Мс 6:6-8

д Лв 11:5

е 36 104:18

ж Чк 10:14
Јл 1:4

з Јл 2:7

и Лв 11:29, 30

о Сј 23:24
Өш 31:4

и Мс 26:12

ы Мс 27:2

Сағ сүтун

а Мс 26:21

ФӘС. 31

б Мс 1:8
2Тм 1:5

в 1Иш 1:11, 28

г һш 4:11

д Гн 17:15, 17
1Пд 11:1-3
Һө 13:26

е Ва 10:17
Өш 28:7

ж 36 104:15
Мт 27:34

з Өр 16:7

и 36 82:4

о Гн 1:16, 17
2Иш 8:15
36 72:1, 2
Өш 11:4

и Пр 3:10, 11
Мс 12:4
Мс 19:14

- 33 Чүнки сүдү чалхалајанда
јағ јығылып,
Бурну эзэндэ ган кэлир,
Гэзэби гызышдыранда
дава дүшүр.^а

31 Ләмуил падшаһын сөз-
ләри. Анасынын өјүд ве-
рэрэк она сөјләдији кәламлар.^б

- 2 Нә сөјләјим сәнә, оғул?
Еј бәтнимдән чыхан,
Еј нәзир-нијазла
тапдығым оғул!^в
- 3 Күчүнү гадынлара вермә,^г
Падшаһлары јыхан јолла
кетмә.^д
- 4 Падшаһлара јарашмаз,
еј Ләмуил,
Шәраб ичмәк падшаһлара
јарашмаз.
«Һаны ички?» — демәк
рәһбәрә ләјиг дејил.^е
- 5 Јохса ичиб фәрманы
унударлар,
Фағырын һаггыны
тапдалајарлар.
- 6 Ичкини мәһв оланлара,^о
Шәрабы дәрди оланлара
вер.^о
- 7 Гој ичиб јохсуллуғларыны
унутсунлар,
Бир дә дәрдләрини
јада салмасынлар.
- 8 Дилсиз-ағызсызларын
мүдафиэсинә галх,
Мәһв оланларын
һаггыны гору.^ж
- 9 Онларын мүдафиэсинә
галх, әдаләтлә һөкм ет,
Мәзлумларын, јохсулларын
һаггыны гору.^з
- ✠ [Алеф]
- 10 Јахшы арвады ким тапар?^и
О, ләл-чәваһиратдан да
гijмәтлидир.

Ⲛ [Bem]

- 11 Эринин үрәји ондан архајындыр. Корлуг нәдир, билмәз.
- λ [Гимел]
- 12 О, өмрү боју Эринин габағына шәр јох, хејир чыхарар.
- Ⲛ [Далет]
- 13 Јун вә кәтан ахтарыб тапар, һәр ишә һәвәслә әл атар.^а
- Ⲛ [He]
- 14 О, тачир кәмиләри кимидир,^б Узаглардан азугә кәтирәр.
- Ⲛ [Вау]
- 15 Алагаранлыгда галхар, Аиләсинә јемәк һазырлар, Кәнизләринә дә јемәк пайлар.^в
- Ⲛ [Зайн]
- 16 Тарлаја бахыб сонра алар, Әлинин зәһмәти илә үзүмлүк салар.
- Ⲛ [Хет]
- 17 Иш көрмәјә һазырлашыр,^г Голларына гүввәт верир.
- Ⲛ [Тет]
- 18 Алыш-веришинин хејрини көрәр, Кечәләр дә чырағы сөнмәз.
- Ⲛ [Јуд]
- 19 Әлләри чәһрә әјирәр, Мили овчунда тутар.^д
- Ⲛ [Каф]
- 20 Мәзлумлар үчүн әли ачыгдыр, Касыба әл тутар.^е
- Ⲛ [Ламед]
- 21 Гар јағанда аиләсинә көрә нараһат олмәз, Чүнки һамысынын исти палтары вар.

ФӘС. 31

а 1Иш 2:18, 19
Тт 2:3-5

б 2См 9:21

в 1Тм 5:9, 10

г Јр 24:15, 20

д Чх 35:25

е 1Иш 25:18
Мс 19:17
1Тм 2:10
Иб 13:16

Сағ сүтүн

а Рт 4:1
Өј 29:7, 8

б һк 13:22, 23
1Иш 25:30,
31
Өс 5:8
Тт 2:3

в Мс 14:1
1Тм 5:9, 10
Тт 2:3-5

г 2Пд 9:30
Өс 1:10-12
Мс 6:25, 26

д Јр 24:60
Һк 5:7
1Бт 3:3, 4

е Рт 3:10, 11

е Рм 16:1, 2

Ⲛ [Мем]

- 22 Чарпайысы үчүн өртүк тохујар, Кәтандан, бәнөвшәји јундан либас кејинәр.
- Ⲛ [Нун]
- 23 Әри ағсаггалларла отурар,^а Шәһәр дарвасасында јахшы танынар.
- Ⲛ [Салех]
- 24 Гадын кәтандан палтар дүзәлдиб сатар, Тачирләрә гуршаглар верәр.
- Ⲛ [Ајн]
- 25 Күчә, әзәмәтә бүрүнәр, Сабаһа көрә үрәји архајын олар.
- Ⲛ [Пе]
- 26 Ағзыны һикмәтлә ачар,^б Хејирхахлыг гануну дилиндәдир.
- Ⲛ [Тсаде]
- 27 Евиндәки ишләрә нәзарәт едәр, Мүфтә чөрәк јемәз.^в
- Ⲛ [Коф]
- 28 Өвладлары галхыб ону алгышлар, Әри дә ону тәрифләр:
- Ⲛ [Рејш]
- 29 Јахшы гадынлар чохдур, Амма сәнин тајын-бәрабәрин јохдур.
- Ⲛ [Шин]
- 30 Мәләһәт алдадычыдыр, көзәллик кечиб кедәндир,^г Јеһовадан горхан гадына исә алгыш охунар.^д
- Ⲛ [Тав]
- 31 Она зәһмәтенин мүкафатыны верин,^е Гој әмәји шәһәр дарвазасында ону учалтсын.^е

ВАИЗ

МЭЗМУН

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Һәр шеј пучдур (1–11)
 Јер әбәди дурур (4)
 Күләк даим әсир (5–7)
 Јени һеч нә јохдур (9)
Инсан һикмәти мөһдуддур (12–18)
 Күләк далынча гачмаг (14)</p> <p>2 Сүләйманын көрдүјү ишләр (1–11)
Инсан һикмәтинин мөһдудлуғу (12–16)
Зәһмәтин пучлуғу (17–23)
Јејиб-ичмәк вә зәһмәтдән зөвг (24–26)</p> <p>3 Һәр шејин өз вахты вар (1–8)
Һәјатдан һәзз – Аллаһын
 бәхшиши (9–15)
 Инсанын үрәјиндә әбәдијәт (11)
Аллаһ әдаләтлә мұһакимә
 едир (16, 17)
Инсан да өлүр, һејван да (18–22)
 һамы торпаға гајыдыр (20)</p> <p>4 Зүлм өлүмдән бәтәрدير (1–3)
Әмәјә таразлы бахыш (4–6)
Дост немәтدير (7–12)
 Ики нәфәр бир нәфәрдән
 јахшыдыр (9)
Падшаһ һәјаты да пуч олар (13–16)</p> <p>5 Аллаһа еһтирамла јанашын (1–7)
Бөјүјүн үзәриндә бөјүк дурур (8, 9)
Вар-дөвләт пучдур (10–20)
 Пул севән пулдан дојмаз (10)
 Зәһмәткешин јухусу шириндир (12)</p> <p>6 Варлы, амма ләззәтсиз һәјат (1–6)
Хәјал далынча гачма (7–12)</p> <p>7 Јахшы ад вә өлүм күнү (1–4)
һикмәтлинин мөзәммәти (5–7)</p> | <p>Ишин ахыры әввәлиндән
јахшыдыр (8–10)
Һикмәтин үстүнлүјү (11, 12)
Јахшы күн вә пис күн (13–15)
Ифрата вармамаг (16–22)
Ваизин мұшаһидәләри (23–29)</p> <p>8 Накабил инсанын башчылығы (1–17)
 Падшаһын фәрманына
 гулаг ас (2–4)
 Инсан ағалығынын зијаны (9)
 Чәза тез верилмәјәндә (11)
 Је, ич, шад ол (15)</p> <p>9 һамынын агибәти бирдир (1–3)
Фани һәјатдан һәзз ал (4–12)
 Өлүләр һеч нә билмир (5)
 Мөзарда һәјат јохдур (10)
 Вахт вә тәсадүф (11)
 Һикмәтә һәмишә дөјәр
 верилмир (13–18)</p> <p>10 Кичик ағылсызлыг һикмәтлини
 һеч едир (1)
 Ахмаглығын хәтасы (2–11)
 Ахмағын бәдбәхтлији (12–15)
 Падшаһ ахмаг оlanda (16–20)
 Гушлар әсини апарар (20)</p> <p>11 Фүрсәти әлдән вермә (1–8)
 Чәрәјини суја бурах (1)
 Сәһәрдән ахшама тохум сәп (6)
 Чаванлығыны ағылла јаша (9, 10)</p> <p>12 Чаванлығында Улу Јараданы
 хатырла (1–8)
 Ваизин чыхартдығы нәтичә (9–14)
 Мүдрик сөзләр чомаға бәнзәр (11)
 Аллаһдан горх (13)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Ваизин*,^а Јерусәлимдә падшаһлыг едән^б Давуд оғлунун сөзләри.

2 «Пучун пучу! — деди ваиз.
Пучун пучу!
 Һәр шеј пучдур!»^в

1:1 * Ибр. *гоһелет*. Мәнәсы: *јығынчаг чағыран*.

ФӘС. 1

^а 1Пд 8:1, 22
^б 1Пд 2:12
 2См 9:30
^в 36 39:5
 Рм 8:20

Сағ сүтун

^а Вә 2:11
 Мт 16:26
 Ут 6:27
^б 36 78:69
 36 104:5
 36 119:30

3 Күнәш алтында чәкдији ағыр зәһмәтдән, Әзијјәтдән инсана нә фәјда?^а

4 Бир нәсил кедир, о бири нәсил кәлир, Амма Јер әбәди дурур.^б

5 Күнәш чыхыр, күнәш батыр,

Сонра тэээдэн доҕачагы
жерэ тэлэсир.^а

- 6** Күлэк чэнуб сэмтинэ эсир,
сонра шимал сэмтинэ
дөнүр;

Елэ һей дөвр едир. Күлэк
тэкrap-тэкrap дөвр едир.

- 7** Бүтүн чајлар ахыб денизэ
төкүлүр, амма дениз
һеч вахт дашмыр.^б

Чајлар башладыҕлары жерэ
гајыдыр ки, тэээдэн
ахсын.^в

- 8** Һәр шеј جورучудур;
Һәр шеј барэдэ данышмаҕа
сөз чатмаз.

Көз көрмөкдэн дојмаз,
Гулаг ешитмөкдэн.

- 9** Нэ олубса, женэ олачаг;
Нэ едилибса,
женэ едилөчөк;

Күнөш алтында
јени һеч нэ жохдур.^г

- 10** Мәкәр елә бир шеј вар ки,
дејесән: «Бах,
бу, јени бир шејдир»?

О да чохдан вар имиш,
Зэманэмиздэн эввэл
мөвчуд имиш.

- 11** Кечмишдәки инсанлар
хатырланмыр.

Сонрадан кәләнләр дэ
елэ олачаг,

Онлар да даһа сонра кәлән-
ләр тәрәфиндэн хатыр-
ланмајачаг.^д

- 12** Мән ваиз Јерусәлим-
дә Исраилин падшаһыјам.^е

- 13** Сәма алтында^в едилән һәр
шеји — Аллаһын бәшәр өв-
ладларына мәшғул олмаг үчүн
вердији мискин ишләри өјрә-
ниб һикмәтлә^г арашдырмаг иста-
дәдим.

- 14** Күнөш алтында едилән
бүтүн ишләри сејр етдим,

ФӘС. 1

а Јр 8:22
36 19:6

б Әј 38:8, 10

в Әј 36:27, 28
Өш 55:10
Ам 5:8

г Јр 8:22
Вз 1:4

д Вә 2:16
Вә 9:5
Өш 40:6

д 1Пд 11:42
Вә 1:1

е Вә 8:16

е 1Пд 4:29, 30

Сағ сүтүн

а 36 39:5, 6
Вә 2:11, 18
Вә 2:26
Лк 12:15

б Вә 2:9

в 1Пд 3:28
1Пд 4:29-31
2См 1:10-12

г Вә 2:2, 3
Вә 2:12
Вә 7:25

д Вә 2:15
Вә 12:12

ФӘС. 2

д 36 104:15
Вә 10:19

е 1Пд 9:17-19
2См 9:15, 16

е 1Пд 7:1, 8

ж 1Пд 4:25
Һф 8:11

з 1Иш 8:10, 13
1Пд 9:22

и 1Пд 4:22, 23

Көрдүм ки, һәр шеј пучдур,
күлөк далынча гачмаҕа
бәнзәјир.^а

- 15** Әјрини дүзәлтмәк олмаз,
Олмајан шеји
сајмаг олмаз.

16 Үрәјимдә дедим: «Бах!
Мән бөјүк һикмәт газандым,
мәндән габаг Јерусәлимдә ја-
шајанлардан гат-гат чох һик-
мәтә јијәләндим.^б Үрәјим бө-
јүк һикмәт, елм газанды».^в

17 Үрәјими һикмәтин, дәлили-
јин, ахмаглығын нә олдуғуну
өјрәнмәјө вердим.^г Бу да күлөк
далынча гачмаҕа бәнзәјир.

- 18** Һикмәт чохаланда
кәдәр дэ чохалыр,
Елмини артыран
дәрдини артырыр.^д

2 Сонра үрәјимдә дедим:
«Кәл зөвг-сәфанын дадына
бах, көр нечәдир». Амма көр-
дүм ки, бу да пучдур.

- 2** Күлмәк һагда:
«Дәлиликдир!»

Зөвг-сәфа барэдә: «Нә фај-
дасы вар?» — дедим.

3 Гәрара алдым ки, шәра-
бын ләззәтини дадым,^е көрүм
ондан нә фајда вар, амма ағ-
лымы ајыг сахладым. Һәтта сә-
фәһлији гојнума алдым ки, кө-
рүм сәма алтындагы бир нечә
күнлүк өмүрләриндә инсан-
лар үчүн ән јахшы шеј нәдир.

4 Бөјүк ишләр көрдүм.^в Өзү-
мә евләр тикдим,^г үзүмлүкләр
салдым.^д **5** Бағчалар, бағлар
салдым, чүрбөчүр мејвә ағач-
лары әкдим. **6** Су һөвзәләри
дүзәлтдим ки, мешәлији сува-
рыб ағачлар бөјүдүм. **7** Гул-
гарабаш алдым,^з евимдә нө-
кәрләрим доғулду. Мал-гарам,
сүрүләрим Јерусәлимдә јаша-
мыш сәләфләриминкиндән чох
иди.^и **8** Өзүмә гызыл, күмүш

йыгдым,^а падшаһларда, әжаләт-ләрдә олан хәзинәләрден топладым.^б Киши вә гадын ханәндәләр кәтирдим, бәшәр оғулардына бөјүк зөвг верән чохлу гадыным олду. **9** Лүксәлдим, мәндән габаг Јерусәлимдә јашајанларын һамысындан әзәмәтли олдум.^в Анчаг һикмәти-ми итирмәдим.

10 Үрәјимин һеч бир истәјинә јох демәдим.^г Өзүм һеч бир ләззәтдән мәһрум етмәдим, чүнки әлимин бүтүн зәһмәти көнлүмү шад едирди. Бу, әмәјимин мүкафаты иди.^д **11** Амма дөнүб әлләримин көрдүјү бүтүн ишләрә, чәқдијим зәһмәтә баханда^е көрдүм ки, һәр шеј пучдур, күләк даһынча гачмаға бәнзәјир.^в Әслиндә, күнәш алтында һеч нәјин дәјәри јохдур.^о

12 Сонра һикмәт, дәлилик вә ағылсызлығын нә олдуғуна диггәт вердим.^ж Өз-өзүмә дүшүндүм: «Падшаһдан сонра кәлән индијәдәк көрүлән ишләрдән артыг нә едә биләр ки?» **13** Анладым ки, ишыг гаранлыгдан үстүн олдуғу кими, һикмәт дә ағылсызлыгдан үстүндүр.^з

14 Һикмәтлинин көзләри јериндәдир,^а ахмаг исә зүлмәтдә кәзир.^б Бир шеји дә баша дүшүм: һәр икисини ејни агибәт көзләјир.^в **15** Сонра үрәјимдә дедим: «Мәним дә агибәтим ахмағынқы кими олачаг».^г Бәс онда бу гәдәр һикмәтин мәнә нә фәјдасы вар? Одур ки, үрәјимдә дедим: «Бу да пучдур». **16** Нә һикмәтли, нә дә ахмаг һәмишәлик јаддашларда галмајачаг.^д Кәләчәкдә һамы унудулачаг. Һикмәтли ејнән ахмаг кими өләчәк.^е

17 Беләчә, һәјата нифрәт етдим,^ж чүнки күнәш алтында

ФӘС. 2

а 1Пд 9:14, 28
1Пд 10:10
2См 1:15
б 1Пд 10:14, 15
2См 9:13, 14
в 1Пд 3:13
1Пд 10:23
г Ва 11:9
ф Ва 3:22
Ва 5:18
Ва 9:9
д 1Пд 7:1
е 36 49:10
Ва 1:14
Ва 2:16
1Тм 6:7
ө Ва 1:3
Ва 2:17
ж Ва 1:17
Ва 7:25
з Мс 4:7
Ва 7:11, 12
и Мс 4:25
ы Мс 14:8
Мс 17:24
Јһ 3:19
1Јһ 2:11
ј Ва 3:19, 20
Ва 9:2, 3
Ва 9:11
к 36 49:10
к Чк 1:8
Ва 1:11
л Ва 6:8
Рм 5:12
м 1Пд 19:2, 4
Әр 20:17, 18

Сағ сүгүн

а Әј 7:6
Ва 2:21
Рм 8:20
б Ва 1:14
Ва 5:16
в Ва 2:4-8
г 36 39:6
Лк 12:20
ф 1Пд 12:6, 8
2См 12:1, 9
д Ва 2:18
Ва 5:15, 16
е Ва 1:3
Ва 3:9
ө Әј 14:1, 2
Лк 12:29
ж Јр 31:40, 41
з Гн 12:18
Ва 3:22
Ва 8:15
һә 14:17
и Ва 3:12, 13
Ва 5:18, 19
ы 1Пд 4:7
1Пд 4:22, 23
1Пд 10:4, 5
1Пд 10:21
ј 1Иш 18:14
Мс 3:32, 33
Әш 3:10
к Гн 6:10, 11
Мс 13:22
Мс 28:8

едилән һәр шеј мәнә чансыхычы кәлди, чүнки һәр шеј пучдур,^а күләк даһынча гачмаға бәнзәјир.^б **18** Күнәш алтында әмәк сәрф етдијим һәр шејә нифрәт етдим,^в чүнки онлары өзүмдән сонра кәләнә гојуб кедәчәјәм.^г **19** Өзү дә ким билир, о, һикмәтли олачаг, јохса сәфәһ.^д Ди кәл, мәним күнәш алтында әрсәјә кәтирмәк үчүн ағыл ишләдиб чан гојдугум һәр шејә саһиблик едәчәк. Бу да пучдур. **20** Күнәш алтында чәқдијим бүтүн зәһмәтә көрә үрәјимдә мәјус олдум. **21** Чүнки адам һикмәт, ағыл вә бачарығыны сәрф едиб чалышыр, амма газандығы һеч бир зәһмәт чәкмәмиш адама галыр.^е Бу да пучдур, бөјүк дәррдир.

22 Күнәш алтындакы бүтүн зәһмәтиндән, ону бу зәһмәтә сөвг едән истәклиндән инсана нә фәјда?^ө **23** Чүнки көрдүјү иш бүтүн өмрү боју она кәдәр вә мәјуслуғ кәтирир,^ө һеч кечәләр дә үрәји раһат олмур.^ж Бу да пучдур.

24 Инсан үчүн јејиб-ичмәкдән, зәһмәтнән зөвг алмагдан јахшы шеј јохдур.^з Көрдүм ки, бу да Аллаһдандыр.^а **25** Мәкәр мәндән јахшы јејиб-ичән вар?^б

26 Аллаһ разы галдығы адама һикмәт, елм вә севинч бәхш едир,^в күнаһкара исә вар-дөвләт топламаг зәһмәтини верир ки, сонра јығдығыны Аллаһын разы галдығы бәндәјә сахласын.^д Бу да пучдур, күләк даһынча гачмаға бәнзәјир.

3 Һәр шејин өз вахты вар, Сәма алтында һәр ишин өз вахты вар:

2 Доғулмағын өз вахты, өл-мәјин өз вахты;

Экмэјин өз вахты, экилэни чыхартмағын өз вахты;
3 Өлдүрмэјин өз вахты, шәфа вермэјин өз вахты;
 Сөкмэјин өз вахты, тикмэјин өз вахты;
4 Агламағын өз вахты, күлмэјин өз вахты;
 Фэған етмэјин өз вахты, рэгс етмэјин өз вахты;
5 Даш атмағын өз вахты, дашы бир јерэ јығмағын өз вахты;
 Гучагламағын өз вахты, гучагламамағын өз вахты;
6 Ахтармағын өз вахты, итки илә барышмағын өз вахты;
 Сахламағын өз вахты, атмағын өз вахты;
7 Чырмағын өз вахты,^a тикмэјин өз вахты;
 Сусмағын өз вахты,^b данышмағын өз вахты;^c
8 Севмэјин өз вахты, нифрэт етмэјин өз вахты;^г
 Мүһарибөнин өз вахты, сүлһүн өз вахты вар.
9 Чәкдији зәһмәтдән инсана нә фәјда?^г **10** Аллаһын бәшәр өвладларына вердији мәшғулијјәти көрдүм. **11** О, һәр шеји вахтында вә көзәл етди.^д Инсанларын үрәјинә әбәдијјәт гојду. Һәрчәнд онлар һеч вахт Аллаһын ишини әввәлдән ахыра кими дәрк етмәјәчәкләр.
12 Баша дүшдүм ки, онлар үчүн ән јахшы шеј өмүр боју севинмәк вә јахшы иш көрмәкдир;^е **13** һәм дә һәр кәс јејиб-ичмәли вә зәһмәтиндән һәзз алмалыдыр. Бу, Аллаһын бәхшишидир.^е
14 Көрдүм ки, Аллаһын етдији һәр шеј әбәдиликдир. Она

ФӘС. 3

a 2Иш 3:31

б 36 39:1

в 1Иш 19:4
1Иш 25:23, 24

Әс 4:13, 14
36 145:11
Мс 9:8

г 36 139:21
Рм 12:9

ф Вә 1:3
Вә 5:15, 16

д Јр 1:31
Рм 1:20

е 36 37:3
1Сж 5:15

ө Вә 5:18, 19
Өш 65:21, 22

Сағ сүгүн

a Әр 10:7
Вһ 15:4

б Вә 1:9

в 36 82:2
36 94:16, 21

г Вә 12:14
Һв 17:31
Рм 2:5, 6

ф Әј 14:10
36 39:5
36 89:48

д Јр 7:22
36 104:29
Вә 12:7

е Вә 9:10

ө Јр 2:7, 19

ж Јр 3:19
Әј 10:9

з 36 146:3, 4
Вә 3:19
Вә 9:10

и Гн 12:7
Вә 5:18

ы Әј 14:21
Вә 6:12

ФӘС. 4

ј 36 69:20
36 142:4

нә бир шеј артырмаг олар, нә дә әскилтмәк. Аллаһ Өзү буну белә едиб ки, инсанлар Ондан горхсун.^a

15 Инди нә олурса, артыг олуб, нә олачагса, индијәдәк олуб.^б Амма Аллаһ ахтарыланы ахтарыр*.

16 Күнәш алтында буну да көрдүм: әдаләтин јериндә шәр, сәләһлијин јериндә пислик дурур.^в **17** Она көрә үрәјимдә дедим: «Аллаһ сәләһләри дә, писләри дә мүһакимә едәчәк,^г чүнки һәр иш вә һәр һәрәкәт үчүн бир вахт вар».

18 Мән һәм дә үрәјимдә дедим ки, Аллаһ бәшәр өвладларыны сынајачаг вә онлара көстәрәчәк ки, һејвандан фәрғли дејилләр. **19** Чүнки инсанын да ахыры вар, һејванын да. Һәр икисинин сону ејнидир.^г Нечә ки бу өлүр, елә дә о бири өлүр. Икиси дә ејни руһа маликдир.^д Беләликлә, инсан һејвандан әсла үстүн дејил! Чүнки һәр шеј пучдур. **20** Һамы бир јерә кедир.^е Һамысы торпагдан јараныб,^е торпаға да гајыдыр.^ж **21** Инсанын руһу јухарымы галхыр, һејванын руһу ашағымы, јерәми енир?^з Буну ким дејә биләр? **22** Көрдүм ки, инсан үчүн әмәјиндән зөвг алмагдан јахшы һеч нә јохдур,^и чүнки бу, онун мүкафатыдыр. Ахы ондан сонра нә олачағыны ким она көстәрә биләр?^ы

4 Мән јенә күнәш алтында едилән зүлмләрә фикир вердим, мәзлумларын көз јашыны көрдүм, онлара тәсәлли верән јох иди.^ј Күч залымларын әлиндә иди, онлара тәсәлли верән јох иди. **2** Онда өлүләри дириләрдән

3:15 * Дикәр вариант: Аллаһ өтүб-көчәнләри ахтарыр.

хошбэхт сандым.^а **3** Амма онлардан да хошбэхт о адамдыр ки, хэлэ дүнјаја кэлмэјиб,^б күнэш алтында чэкилэн эзијјэт-лэри көрмэјиб.^в

4 Һәм дэ көрдүм ки, инсанлар арасындакы рэгабэт нэ гэдэр зэхмэт, нэ гэдэр мэхарэт һасил едир.^г Бу да пучдур, күлэк далынча гачмаға бэнзэјир.

5 Ахмаг элини элинин үстүнэ гојуб отурур вэ чаны гурујур.^д

6 Бир овуч истираһэт ики овуч зэхмэтдэн вэ күлэк далынча гачмагдан јахшыдыр.^е

7 Мэн күнэш алтында пуч олан башга бир шејэ диггэт јетирдим: **8** бири вар, тэк-тэнһадыр, нэ өвлэды вар, нэ гардашы, нэ бир јолдашы. Амма елә һеј эллэшиб-вурушур, көзү дүнја малындан дојмур.^ж Һеч өзүндэн сорушмур: «Көрэсэн, кимин үчүн зэхмэт чэкирэм, нијэ өзүмү зөвг-сәфадан мэхрум едирэм?»^з Бу да пучдур, бөјүк дәрдиір.^и

9 Ики нэфәр бир нэфәрден јахшыдыр,^к чүнки чэкдикләри зэхмэтин мұкафаты көзэл олачаг. **10** Экәр бири јыхылса, диқәри јолдашыны галдырачаг. Амма кимсә јыхыланда галдыраны олмаса, һалы нечә олар?

11 Ики нэфәр бир јердә јатарса, бир-бирини исиндиірәр. Бәс тэк јатан нечә исинсин? **12** Тэк адамы кимсә мәглүб едә биләр, ики нэфәрсә онун һүчумуна таб кәтирәр. Үчгат ип тез ғырылмаз.

13 Касыб, амма ағылылы чаван даһа мәсләһәт гәбул етмәјән гоча, сәфеһ падшаһдан јахшыдыр.^л **14** О*, мәмләкәт-

ФӘС. 4

а Әј 3:17
в Вә 2:17
б Әр 20:18
в Ва 1:14
г Гт 5:26
д Мс 6:10, 11
е Мс 20:4
д Зб 36:17
е Мс 15:16
ж Мс 16:8
и Мс 17:1
к Мс 27:20
л Ва 5:10
м Зб 39:6
н Лк 12:18-20
о Вә 2:22, 23
п Јр 2:18
қ Мс 27:17
р 1Пд 22:8
с См 25:15, 16
т Мс 9:1
у Мс 28:6, 16

Сағ сүтүн

а 2Иш 7:8
б Әј 5:11
в Јр 41:14, 40
г 2Иш 20:1

ФӘС. 5

г Зб 15:1, 2
д Гн 31:12
е һә 17:11
ж 1Иш 13:12, 13
з 1Иш 15:22
и Мс 21:27
к Әш 1:13
л һш 6:6
м е Сј 30:2
н 1Иш 14:24
о Мс 10:19
п Жт 6:25, 34
қ Лк 12:18-20
р Мс 10:19
с Мс 15:2
т Гн 23:21
у Зб 76:11
ф Мт 5:33
х Ва 10:12
я Сј 30:2
к Зб 66:13
л Гн 23:22
м Мс 20:25
н һк 11:35
о Лв 5:4
п Зб 127:1
қ һр 1:11
р Ва 5:3
с Ва 12:13
т Ва 3:16

дә касыб доғулса да,^а зиндан-дан белә, чыхыб падшаһ олар.^б

15 Мэн күнэш алтында кәзиб-долашан бүтүн адамлара вэ падшаһын јеринә кәлән чаван хәләфин һал-әһвалына фикир вердим. **16** Онун тәрәф-дашлары чоһ олса да, сонра-кылар ону бәјәнмәјәчәк.^в Бу да пучдур, күлэк далынча гачма-ға бэнзэјир.

5 Аллаһын евинә кедәндә аддымларына фикир вер.^г Ораја гулаг асмаг^д үчүн кир-мәк ахмаглар кими гурбан кәтирмәкдән јахшыдыр.^е Онлар анламырлар ки, етдикләри пис һәрәкәтдиір.

2 Гој дилин тәләсмәсин. Аллаһын һүзурунда сөз демәјә үрәјин тәләсмәсин.^в Чүнки Аллаһ көјдәдиір, сән исә јердә. Она көрә дә нә дедијинә фикир вер.^г **3** Чохлу гајғы јуху кәтир-ир,^ж сөз чоһ оlanda исә сәр-сәм сөһбәт алыныр.^з **4** Алла-һа нәзир дејәндә јеринә јетирмәјә јубанма,^и чүнки Онун ағылсызлардан хошу кәлмир.^к Нәзирини јеринә јетир.^л **5** Нә-зир демәмәк нәзир дејиб ону јеринә јетирмәмәкдән јахшы-дыр.^м **6** Гојма дилин сәни кү-наһа батырсын.^н Аллаһын мә-ләјинә: «Сәһв етмишәм», — демә.^о Ахы нәјә көрә Ал-лаһ сөзләринә гәзәбләниб әл-ләринин ишини мәһв етсин?^п **7** Чүнки чоһлу гајғы јуху кәтирдији кими,^қ чоһлу сөз дә пучлуг јарадыр. Сән Аллаһдан горх.^р

8 Экәр көрсән ки, јашады-ғын вилајәтдә мәзлума зүлм едилир, һагг-әдаләт тапдала-нын, тәәччүб етмә.^с Һәр мән-сәб саһибинә ондан бөјүјү нә-зарәт едир, онларын да ба-шында онлардан бөјүкләр вар.

9 Торпағын кәлирини бу адамлар бөлүшүр, падшаһын да жемәји тарладан кәлир.^a

10 Күмүш севән күмүшдән доймаз, вар-дөвлөт севән дә гаянчдан.^b Бу да пучдур.^c

11 Вар-дөвлөт чоһалдыгча жејәнләр дә чоһалыр.^d Саһибинә баһмагдан савајы нә галыр?^e

12 Зәһмәткеш аз да јесә, чоһ да јесә, јухусу ширин олур, амма варлынын дөвләти ону јатмаға гојмур.

13 Күнәш алтында бөјүк бир дәрд көрдүм: саһибинин зијаны үчүн горунан сәрвәт. 14 Бу сәрвәт бәдбәхт һадисә учбатындан итир, онун оғлу оlanda она мирас гојмаға һеч нәји олмур.^f

15 Инсан анасынын бәтниндән лүт кәлир, лүт дә кедир.^g Әмәјинин бәһрәсиндән өзү илә һеч нә апармыр.^h

16 Бу да бөјүк дәрддир: инсан нечә кәлирсә, елә дә кедир. Күләк үчүн әлләшиб-вурушмағын нә хејри вар?ⁱ

17 Једији жемәјин дадыны билмир, өмүр боју жемәјини мәјислуг, хәстәлик ичиндә, әсәби һалда жејир.^j

18 Көрдүм ки, ән јахшы вә дүзкүн шеј будур: инсан кәрәк Аллаһын она вердији бир нечә күнлүк өмүрүндә жејиб-ичсин вә күнәш алтында чәкдији зәһмәтдән һәзз алсын,^k чүн-ки бу, онун мұкафатыдыр.^l

19 Әкәр Аллаһ инсана вар-дөвләт вә мал-мүклә^m јанаши онлардан зөвб алмаг габилјијәти дә веригә, инсан өз мұкафатыны алмалыдыр вә зәһмәтиндән севинч дүјмалыдыр. Бу, Аллаһын бәхшишидир.ⁿ 20 Аллаһ онун башыны севинчлә гарышдырдығы үчүн өмүрүнүн нечә кечдијиндән хәбәр тутмајачаг.^o

ФӘС. 5

a 1Иш 8:11, 12
1Пд 4:7
2См 26:9, 10
Һф 8:11

b Вә 4:8

v Мт 6:24
Лк 12:15
1Тм 6:10

г 1Пд 4:22, 23

Ғ Мс 23:4, 5
1Јһ 2:16

д Мс 23:4, 5
Мт 6:19

e Әј 1:21

ө 36 49:17
Лк 12:20
1Тм 6:7

ж Мт 16:26
Јһ 6:27

з 1Тм 6:10

и 1Пд 4:20

ы Вә 2:24
Вә 3:22
Әш 65:21, 22

ј 1Пд 3:12, 13
Әј 42:12

к Гн 8:10
Вә 3:12, 13
1Тм 6:17
Јр 1:17

к Гн 28:8
36 4:7

Сағ сүгүн

ФӘС. 6

a Вә 4:2, 3

b Әј 3:11, 13
Әј 14:1

v Әј 30:23
Вә 3:20
Рм 5:12

г Јр 3:19
Мс 16:26

Ғ 36 49:10
Вә 2:15, 16

д 1См 29:15
Әј 8:9
Әј 14:1, 2
36 102:11

6 Күнәш алтында көрдүјүм бир дәрд дә вар ки, инсанлар арасында чоһ јајылыб: **2** кимисинә Аллаһ вар-дөвләт, мал-мүлк, һөрмәт-иззәт нәсиб едир, о, һеч нәдән корлуг чәкир. Ди кәл, Аллаһ она бунларын ләззәтини дүјмаг имканы вермир, јадын бири онун малы илә кеф едир. Бу да пучдур, ағыр әзабдыр. **3** Әкәр инсан јүз ушаг атасы олур, узун өмүр сүрүб аһыл јашына чатыр, лакин һәјатдан ләззәт алмајыб гәбрә кедирсә, мәнчә, өлү доғулмуш ушаг ондан јахшыдыр.^a **4** Чүнки о ушаг бош јерә доғулур, зүлмәт ичиндә итиб-кедир, ады да зүлмәтә гәрг олур. **5** О, нә күнәши көрүр, нә дә бир шеј билир, амма һәмин адамдан даһа раһатдыр.^b **6** Адам ики дәфә мин ил јашасын, лакин һәјатдан ләззәт алмасын, бундан нә фајда? Мәкәр һамы ејни јерә кетмир?^c

7 Инсан гарны үчүн әлләшиб-вурушур,^d амма һеч вахт дојмур. **8** бикмәтлинин ағылсыздан нә үстүнлүјү вар?^e Јохсул адам јашамағын тәһарини билсә дә, бунун она нә хејри?^f **9** Көзлә көрмәк хәјал далынча дүшмәкдән јахшыдыр. Бу да пучдур, күләк да-лынча гачмаға бәнзәјир.

10 Нә варса, ады чоһдан гојулмушдур, инсанын да хисләти мәлумдур. Инсан өзүндән күчлүсү илә чәкишә билмәз.

11 Сөз чоһлуғу* пучлуғу чоһалдыр. Бунун инсана нә фајдасы вар? **12** Көрәсән, ким билир, көлкә кими кечән ғыса, пуч һәјатында инсан үчүн ән јахшысы нәдир?^g Ким инсана дејә биләр ки, ондан сонра күнәш алтында нәләр олачаг?

6:11 * Дикәр вариант: чоһлу шеј.

7 Јахшы ад^а эла жагдан, өлүм күнү дэ доғум күнүндөн жахшыдыр. **2** Јас евинэ кетмэк зијафэт евинэ кетмөкдөн жахшыдыр,^б чүнки һәр кэсин ахыры будур. Һәр бир јашајан буну јадында сахламалыдыр. **3** Гэм күлүшдөн јахшыдыр,^в чүнки чөһрәнин гәми үрәји көзәл едир.^г **4** Никмәт-линин үрәји јас евиндәдир, ағылсызын үрәји исә шәнлик евиндә.^д

5 Никмәтлинин мазэммати-ни^а ешитмэк ахмагларын нәғ-мәсинә гулаг асмагдан јахшыдыр. **6** Чүнки ағылсызын күлүшү газан алтында јанан тиканын чырылтысына бәнзәјир.^б Бу да пучдур. **7** Амма зүлм никмәтлини дәли едәр, рүшвәт үрәји корлајар.^в

8 Ишин ахыры әввәлиндән јахшыдыр. Сәбирли олмаг тәкәббүрлү олмагдан јахшыдыр.^ж **9** Күсәјән олма,^з инчиклик ахмагларын көксүндә јува сальр*.^и

10 Демә: «Әввәлки күнләр индикиндән јахшы иди». Мүдрик адам белә демәз.^и

11 Никмәт мирасла гоша оlanda көзәлдир, күнәш ишығы көрән һәр кәс үчүн фәјдалыдыр. **12** Чүнки никмәт дэ пул кими инсанын сипәридир.^л Амма елмин үстүнлүјү бундадыр ки, никмәт өз саһибинин һәјатыны һифз едир.^м

13 Аллаһын ишинә диггәт јетир, Онун әјдијини ким дүзәлдә биләр?^н **14** Јахшы күнүндә сән дэ шад-хүррәм ол,^н пис күндә исә буну бил: һәр чүр күнү Аллаһ верир^м ки, инсан сабаһ башына нәләр кәләчәјини билмәсин.^н

7:9 * Дикәр вариант: *инчиклик ахмағын нишаныдыр.*

ФӘС. 7

а Мс 10:7
Мс 22:1
Әш 56:5
Лк 10:20
б Әш 5:11, 12
в 36 119:71
Лк 6:21
г 2Кк 7:10
Иб 12:11
ф 1Иш 25:36
Мс 21:17
д 36 141:5
Мс 15:31
е Ва 2:2
ө Чк 23:8
Гн 16:19
1Иш 8:1-3
Мс 17:23
ж Мс 13:10
Јр 5:10
1БҮ 5:5
з Мс 16:32
Јр 1:19
и Јр 4:5
Өс 5:9
Мс 14:17, 29
Мс 29:11
ы Лк 9:62
ј Мс 4:5, 6
Мс 10:15
к Мс 3:13, 18
Мс 8:35
Мс 9:11
к өҮ 9:12
Әш 14:27
л Јр 5:13
м өҮ 2:10
Әш 45:7
н Мс 27:1
Ва 9:11
Јр 4:13, 14

Сағ сүтүн

а 36 39:5
б Јр 4:8
1Иш 22:18
в өҮ 21:7
36 73:12
г Әш 65:5
МҮ 6:1
Ры 10:3
Ры 14:10
ф Мс 3:7
Ры 12:3
д Мс 16:18
е 36 14:1
Мс 14:9
ө 36 55:23
Мс 10:27
ж Фл 4:5
з Мс 21:22
Мс 24:5
и 2См 6:36
36 51:5
Ры 3:23
1Јн 1:8
ы 1Иш 24:9
ј Јр 3:2, 8, 9
к 36 36:6
36 139:6
Әш 55:9
Ры 11:33
к Ва 1:17
Ва 2:12
л Јр 39:7-9
м Мс 5:3, 14
Мс 7:22, 23
Мс 22:14
н Ва 1:1

15 Бу фани һәјатымда^а һәр шеј көрмүшәм — сәләһлијинә бахмајараг, мәһв олан сәләһи^б дэ, пислијинә бахмајараг, узун өмүр сүрән писи дә.^в

16 Һәддән артыг сәләһ олма,^г өзүнү һәддән артыг мүдрик көстәрмә.^г Ахы нәјә көрә өзүнү мәһв едәсән?^а **17** Һәддән артыг пис олма, нә дә ахмаг олма.^в Ахы нәјә көрә вахтындан тез өләсән?^в **18** Јахшы олар ки, бу нәсиһәтдән бәрк јапышасан, о бирисини дэ әлдән бурахмајасан.^ж Чүнки Аллаһдан горхан һәр икисинә әмәл едәр.

19 Никмәт мүдрики шәһәр-дәки он күчлүдән дэ күчлү едир.^з **20** Дүнјада елә сәләһ адам јохдур ки, һеч вахт күнаһ етмәсин, анчаг јахшылыг етсин.^и

21 Һәр дејилән сөзә фикир вермә.^ы Јохса нөкәринин сәни јаманладығыны ешидәр-сән. **22** Ахы үрәјин јахшы бил-ир ки, өзүн дэ башгаларыны дәфәләрлә јаманламысан.^ј

23 Бунларын һамысыны никмәтлә сынадым, «никмәтли олачағам» дедим. Амма бачармадым. **24** Кечмишдә оланлар әлчатмаздыр, чох-чох дәрриндир. Ким онлары дәрк едә биләр?^к **25** Үрәјимдә гәрар вердим ки, никмәти, һәр шејин сәбәбини өјрәним, ахтарыб арашдырым, ахмаглығын пислијини, дәлилијин сәфәһлијини баша дүшүм.^к **26** Бир шеји анадым: овчу тәләси-нә бәнзәјән гадын өлүмдән дэ бетәрдир. Онун үрәји, санки, тор, әлләри гандалдыр. Аллаһы разы салан адам гачыб чаныны ондан гуртарар,^л күнаһкар исә она әсир дүшәр.^м

27 Ваиз^н деди: «Бах буну өјрәндим, нәтичә чыхартмаг

үчүн һәр шеји бир-бир арашдырдым, **28** ахтардым, амма ахтардығымы тапмадым. Мин нэфэрин ичиндэн бир киши* тапдым, амма онларын арасындан бир гадын тапмадым. **29** Бир буну баша дүшдүм ки, Аллаһ инсанлары камил жаратмышды,^а амма онларын һәрәси бир нијјәтин далынча дүшдү.^б

8 Никмәтли адама ким тај ола биләр? Мүшкүлүн һәллини ким тапа биләр? Инсанын һикмәти чөһрәсини нурландыра, сәрт үзүнү јумшалдар.

2 Бах, дејирәм: «Аллаһа ичдијин анда көрә падшаһын фәрманына гулаг ас».^а **3** Падшаһын һүзурундан чыхмаға тәләсмә.^б Пислијин тәрәфиндә дурма.^в Чүнки падшаһ истәдијини едә биләр, **4** ахы онун сөзү мүтләгдир,^г ким она: «Нә едирсэн?» — дејә биләр.

5 Әмрә әмәл едән зәрәр көрмәз.^д Никмәтли үрәк вахты вә гајданы билир.^е **6** Чүнки һәр шејин өз вахты вә өз гајдасы вар,^ж ахы инсанларын дәрд-бәласы чохдур. **7** Нә олачағыны һеч ким билмир, бәс онда ким дејә биләр, нә нечә олачаг?

8 Нечә ки һеч кимин руһ үзәриндә һөкмү, руһу тутуб сахламаға игтидары јохдур, өлүм күнү үзәриндә дә һеч кимин һөкмү јохдур.^з Мүһарибә заманы һеч ким тәрхис олунамадығы кими, пислик дә гојмаз ки, пислик едәнләр чанларыны гуртарсын*.

9 Күнәш алтында едилән бүтүн ишләри үрәјимдә көтүр-гој едәндән сонра бун-

7:28 * Јахуд бир дүрүст киши. **8:8** * Дикөр вариант: пислик јијәсинин чаныны гуртармаз.

ФӘС. 7

а Јр 1:26, 31

б Јр 3:6
Јр 6:12
Гн 32:5

ФӘС. 8

в 2Иш 5:3
Мс 24:21, 22

Рм 13:1
Тт 3:1
1Бт 2:13

г Вә 10:4

ф 1Пд 1:5, 7
Мс 20:2

д 1Пд 2:24, 25

е Рм 13:5
1Бт 3:13

ө 1Иш 24:12, 13
1Иш 26:8-10
36 37:7

ж Вә 3:17

з 36 89:48

Сағ сүтүн

а Чк 1:13, 14
Мм 7:3

б Мс 10:7

в 1Иш 2:22, 23
36 10:4, 6

г 36 34:9
36 103:13
36 112:1
Өш 3:10
2Бт 2:9

ф 36 37:10
Өш 57:21

д Өј 24:24

е Вә 7:15

ө 36 37:7
36 73:12

ж 36 100:2

з Вә 2:24
Вә 3:12, 13

и Вә 1:13
Вә 7:25

лары өјрәндим. Бүтүн дөвр-ләрдә инсанын инсана ағалыг етмәси инсанын зәрәринә олуб.^а **10** Бир вахтлар мүгәд-дәс мәскәнә кириб-чыхан пис-ләрин дәфнини көрдүм, амма бә чүр даврандыглары шәһәр-дә тезликлә јаддан чыхдылар.^б Бу да пучдур.

11 Пис әмәлә көрә чәза тез верилмәдији үчүн инсанларын үрәји пислик етмәјә чүрәт-ләнир.^в **12** Буну билирәм ки, күнаһкар јүз дәфә пислик едиб узун өмүр сүрсә дә, јенә Аллаһдан горханлар хејир тапа-чаг, чүнки онлар Аллаһдан горхурлар.^г **13** Амма пис адамын ахыры јахшы олмајачаг.^ф О, көлкәјә бәнзәр күнләрини узада билмәјәчәк,^д чүнки Аллаһдан горхмур.

14 Јер үзүндә пуч бир шеј вар: елә инсан вар ки, салеһ-дир, амма онунла шәр иш көр-рән адам кими давранырлар,^е елә инсан да вар ки, писдир, амма инсанлар она салеһләрә лајиг мүнәсибәт бәсләјирләр.^ө Дедим ки, бу да пучдур.

15 Она көрә дә севиниб-шадланмағы төвсијә етдим,^ж чүнки күнәш алтында инсан үчүн јејиб-ичмәкдән вә шад олмагдан јахшы шеј јохдур. Бу, Аллаһын күнәш алтында вер-дији һәјатда инсанын чәкдији зәһмәтлә гоша олмалыдыр.^з

16 Мән үрәјимдә нијјәт ет-дим ки, кечә-күндүз јуху бил-мәдән һикмәт газаным, јер үзүндә едилән ишлә-ри көрүм*.^д **17** Сонра Аллаһын бүтүн ишләринә фикир

8:16 * Дикөр вариант: мән үрәјимдә нијјәт етдим ки, һикмәт газаным, јер үзүндә едилән ишләри, инсанларын кечә-күндүз јуху билмәдән етдији ишлә-ри көрүм.

вердим вэ баша дүшдүм ки, инсан күнэш алтында баш вер-рэнлэри дэрк едэ билмэз.^a Инсан нэ гэдэр эллэшиб-вурушса да, буну дэрк едэ билмэз. Һэ-та мүдрик олдуғуну, буну дэрк едэчэјини десе дә, јенэ дэрк едэ билмэз.^b

9 Бүтүн бунлары үрәјимдә арашдырдым. Бу гәнаэтә кәлдим ки, салеһләр дә, мүд-рикләр дә, онларын ишлэри дә Аллаһын әлиндәдир.^a Инсанлар өзләриндән өнчә олмуш севкидән вә нифрәтдән хә-бәрдар дејилләр. **2** Һамынын агибәти бирдир:^c салеһин дә, писин дә,^d јахшынын да, тәми-зин дә, натәмизин дә, гурбан кәтирәнин дә, гурбан кәтирмә-јәнин дә. Јахшы адамын сону күнаһкарынкы кими олачаг; анд ичәнин дә сону анд ич-мәкдән горханынкы кими ола-чаг. **3** Күнэш алтында мөв-чуд олан бир дәрр вар: һәр кә-син агибәти ејни^a олдуғу үчүн инсанларын үрәји писликлә долудур. Нэ гэдэр ки јашајыр-лар, үрәкләриндә дәлилик вар. Сонра исә өлүб кедирләр.

4 Инсан нэ гэдәр ки сағдыр, онун үчүн үмид вар, нечә ки дири ит дә өлү ширдән јахшы-дыр.^e **5** Дириләр өләчәкләри-ни билир,^f лакин өлүләр һеч нэ билмир.^g Артыг онлара һеч бир музд верилмир, чүнки он-ларын хатирәси дә унутулуб.^h **6** Онларын севкиси дә, нифрә-ти дә, пахыллығы да јох олуб. Күнэш алтында көрүлән һеч бир ишдә артыг пәјлары јох-дур.ⁱ

7 Кет шад-хүррәм чөрәјини је, шән үрәклә шәрабыны ич,^j чүнки Аллаһ сәнин ишләрин-дән разыдыр.^k **8** Гој һәмишә

ФӘС. 8

a Ва 3:11
Рм 11:33

b Әј 28:12
Ва 7:24
Ва 11:5

ФӘС. 9

v Гн 33:3

1Иш 2:9
36 37:5

г Ва 5:15

ф Ва 8:10

д Әј 3:17-19
Ва 2:15

е Әш 38:19

ө Јр 3:19
Рм 5:12

ж 36 88:10
36 115:17
36 146:4
Әш 38:18
Јһ 11:11

з Әј 7:9, 10
Ва 2:16

и Ва 9:10

ы Гн 12:7
36 104:15
Ва 2:24

ј Гн 16:15
Һә 14:17

Сағ сүгүн

a Дн 10:2, 3

b Мс 5:18

v Ва 5:18

г 36 115:17
36 146:3, 4
Әш 38:18

ф 1Иш 17:50
36 33:16

д Ва 2:15

е 2Иш 17:23

ө Ва 8:8
Јр 4:13, 14

ж Ва 9:11

з Мс 21:22
Мс 24:5
Ва 7:12, 19
Ва 9:18

и Мр 6:3
1Кр 2:8

палтарын аг* олсун, башын-дан әтирли јағ әскик олма-сын.^a **9** Аллаһын күнэш ал-тында сәнә вердији фани өм-рүндә, фани һәјатынын бүтүн күнләриндә севкили арвадын-ла һәјатдан кам ал.^b Чүнки бу, сәнин һәјатда пәјын, кү-нэш алтында чәкдијин зәһмә-тин мұкафатыдыр.^c **10** Әлин-дән нә кәлирсә, вар күчүнлә ет, чүнки кедәчәјин Мәзарда* нә иш, нә нијјәт, нә елм, нә дә һикмәт вар.^d

11 Күнэш алтында бир шеј дә көрдүм: гачышы һәмишә бәрк гачанлар удмур, дөјүш-дә һәмишә икидләр галиб кәл-мир.^e Чөрәк һәмишә мүдриклә-рә, вар-дөвләт һәмишә ағыл-лылара нәсиб олмур,^f уғуру да һәмишә биликли адам газан-мыр.^g Чүнки һамысынын габа-ғына вахт вә тәсадүф чыхыр.^h **12** Инсан өз вахтыны билмир.ⁱ Балыг амансыз тора, гуш тәлә-јә дүшдүјү кими, инсан өвла-дыны да гәфил кәлән фәлакәт күнү о чүр јахалајыр.

13 Күнэш алтында һикмәт-лә бағлы бир шеј көрдүм, мәнә чох тәсир етди: **14** әһа-лиси аз, балача бир шәһәр варды. Бир күчлү падшаһ һүчүм чәкиб шәһәри мұһа-сирәјә алды, әтрафында бө-јүк мұһасирә гургулары гур-ду. **15** Һәмин шәһәрдә касыб, амма ағыллы бир адам вар иди. О, өз һикмәти илә шә-һәри хилас етди. Лакин һеч кәс бу касыбы хатырламады.^ж **16** Өз-өзүмә дедим: «Һикмәт гүдрәтдән үстүндүр,^з лакин касыбын һикмәтинә һәгарәт едилер, онун сөзләринә мәһәл гојулмур».^и

9:8 * Јөнә јас палтары јох, шән овгата ишарә едән ачыг рәнкли палтар. **9:10** * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

17 Никмэтли адамын сакит-сакит дедији сөзлэрэ гулаг асмаг ахмагларын арасындакы башчынын гышгырыгына диггэт вермөкдөн жахшыдыр.

18 Никмэт һәрб силаһын-дан үстүндүр, лакин төк бир күнаһкар чохлу көзөл шейләри мөһв едә биләр.^а

10 Өлү милчөкләр әтирдү-зәлдәнин јағыны иjlә-диб хараб етдији кими, кичик ағылсызлыг да никмәт вә һөр-мәт саһибини көздән салыр.^б

2 Никмәтлинин үрәји дүз жола јөнәлир, ахмагын үрәји исә әри жола.^в 3 Ахмаг һансы јолла кедирсә-кетсин, ахмаг-дыр ки, ахмагдыр.^г О, сәфәһли-јини һамыја көстәрәр.^г

4 Әкәр һаким сәнә гәзәб-ләнсә, јериндән тәрпәнмә,^д чүнки динч дурмаг бөјүк хәта-лары совушдуар.^д

5 Күнәш алтында бир дәр-д көрдүм, о да һакимижәт са-һибләринин етдији сәһвдир:^е 6 ахмаглар жүксәк вәзифәјә го-јулур, лајигли инсанлар исә јердә галыр.

7 Нөкәрләри ат белиндә, әсилзәдәләри нөкәр кими пә-пијада көрдүм.^ж

8 Гују газан, өзү о гујуја дү-шәр,^з дивар сөкәни илан ча-лар.

9 Даш јаран өзүнү јарала-јар, одун јарана одун хәтәр је-тирәр*.

10 Балта күтдүрсә, ағзы итиләнмирсә, чохлу күч тәләб олунар. Никмәт исә уғур кәти-рәр.

11 Илан овсундан әввәл ча-ларса, даһа маһир овсунчуја еһтијач олмас.

10:9 * Дикәр вариант: одун јаран да өзүндән муғажат олмалыдыр.

ФӘС. 9

а Јш 22:20
1Кр 5:6
И6 12:15

ФӘС. 10

б Сј 20:10, 12
2Иш 12:9-11

в Мс 14:8

Мс 17:16

г Мс 10:23

д Мс 13:16

Мс 18:7

е Вә 8:2, 3

ж 1Иш 25:23,

24

Мс 25:15

з 1Иш 26:21

1Пд 12:13, 14

к Мс 30:21-23

л Мс 26:27

Сағ сүтун

а 1Пд 10:6, 8

36 37:30

Лк 4:22

Еф 4:29

б 36 64:2, 8

Мс 10:14, 21

Мс 14:3

в 1Иш 25:10,

11

г Мс 10:19

Мс 15:2

д Мс 27:1

Вә 6:12

Јр 4:13, 14

е 2См 13:7

2См 36:9

ж Мс 31:4, 5

з Мс 21:25

Мс 24:33, 34

к 36 104:15

Вә 9:7

л Вә 7:12

м Чк 22:28

ФӘС. 11

н Мс 22:9

о Гн 15:10, 11

Мс 19:17

Лк 14:13, 14

И6 6:10

к 36 37:21

Лк 6:38

2Кр 9:7

1Тм 6:18

л Мс 20:4

12 Мудрик адамын дилин-дән чыхан сөзләр она рәғ-бәт гасандырар,^а ахмагын исә дили ону мөһв едәр.^б 13 Сө-зүнүн әввәли сәфәһлик олар,^в ахыры мүдһиш бир дәһилик.^в 14 Ди кәл, ахмаг һеј даньшар.^г

Һеч ким нә олачагыны бил-мир. Ондан сонра нә олачагы-ны адама ким дејә биләр?^г

15 Ахмаг әлләшиб-вурушар, һалдан дүшәр, чүнки һеч шә-һәрә кедән јолу да билмир.

16 Әкәр падшаһ ушагдыр-са, әжанлар сәһәрдән зијафә-тә башлајырса, вәј өлкәнин һа-лына!^д 17 Хош о мәмләкәтин һалына ки, падшаһы әсил-зәдәдир, әжанлары да әјјашлыг үчүн јох, күч топламаг үчүн өз вахтында сүфрәјә отурур.^д

18 Тәнбәлликдән евин да-мы чөкәр, әлләрини саллајыб отуранын таваны дамар.^д

19 Чөрәк үзү күлдүрәр, меј һәјаты шән едәр,^ж пул исә һәр еһтијачын һаггыны өдәјәр.^ж

20 Һәтта үрәјиндә* белә, падшаһа ләнәт демә,^ж јатаг отагында белә, варлы адамы ләнәтләмә. Чүнки гушлар сә-сини апарар, ганадлы мәхлуғ-лар сөзләрини чатдырар.

11 Чөрәјини суја бурах,^з күнләр кечәр, ону јени-дән тапарсан.^з 2 Ондан једди, лап сәккиз нәфәрә пәј вер,^к чүнки билмирсән јер үзүнә һансы фәләкәт кәлчәк.

3 Булудлар су илә доланда јерә јагыш төкүр; ағач истәр чәнуб, истәр шимал тәрәфә јы-хылсын, орадача галыр.

4 Күләјә бахан тохум сәп-мәз, булуда бахан бичин бич-мәз.^к

10:20 * Дикәр вариант: јатагында.

5 Ана бәтниндәки ушағын сүмүкләриндә руһун нечә ишләдијини билмәдијин кими,^a һәр шеји едән Аллаһын да ишни билмирсән.^b

6 Тохумуну сәһәр чағы сәп, ахшама гәдәр гој элин бош дурмасын,^c чүнки билмирсән әввәлки чүчәрәчәк, сонраки чүчәрәчәк, јохса һәр икиси.

7 Ишыг көзәлдир, көзләр үчүн күнәши көрмәк хошдур.

8 Инсан узун өмүр сүрүрсә, гој өмрүнүн бүтүн илләриндән һәзз алсын.^г Амма унутмасын ки, гара күнләри дә чо олачаг. Нә олачагса, пучдур.^г

9 Севин, еј чаван, нә гәдәр ки чавансан! Гој чаванлыг күнләриндә үрәјин шад олсун! Көнлүнүн истәдији, көзүнүн көрдүјү јолла кет. Амма бил ки, Аллаһ бүтүн бунлара көрә сәндән һагг-һесаб истәјәчәк.^д 10 Одур ки, зәрәрли шејләри үрәјиндән чыхарт, шәри чисминдән узаглашдыр. Чаванлыг да, өмрүн баһар чағы да пучдур.^е

12 Чаванлыг күнләриндә Улу Јараданыны хатырла.^о Әзијәтли күнләр кәлмәздән габаг,^к «һәјатдан һәзз алмырам» дејәчәјин иллә јетишмәздән әввәл, 2 күнәш, ишыг, ај, улдузлар гаралмаздан,^з лејсандан сонра булудлар* гајытмаздан әввәл Ону хатырла. 3 О күн кәләндә еви горујанлар титрәјәчәк, күчлү кишиләр бүкүләчәк, гадынлар азалдығындан дән үүтмәјәчәк, пәнчәрәдән бахан ханымларын көзү гаранлыг көрәчәк;^ж 4 онда күчәјә ачы-

12:2 * Дикер вариант: *лејсанла булудлар.*

ФӘС. 11

а 36 139:15
б Әј 26:14
36 40:5
Ва 8:17
Рм 11:33
в Ва 9:10
2Кр 9:6
Кл 3:23
г Ва 5:18
Ва 8:15
ф Ва 12:1
д Ва 3:17
Ва 12:14
Рм 2:6
е 36 25:7
2Тм 2:22

ФӘС. 12

ә 36 71:17
36 148:7, 12
Лк 2:48, 49
2Тм 3:15
ж 36 90:10
з 1Иш 4:15
и Јр 48:10

Сағ сүтун

а 2Иш 19:34,
35
б Мс 16:31
в Әј 30:23
Ва 9:10
г Јр 50:7, 10
ф Јр 3:19
36 146:4
д Јр 2:7
Әј 27:3
Әј 34:14, 15
36 104:29
Әш 42:5
е 1Пд 8:1
ә Ва 1:2, 14
ж 1Пд 10:1, 3
1Пд 10:6, 8
з 1Пд 4:29, 32
Мс 1:1
и Мс 16:24
Мс 25:11
ы һә 2:37
И6 4:12
ј Ва 1:18
к Әј 28:28
36 111:10
Мс 1:7
к 1Јһ 5:3
л Гн 6:1, 2
Гн 10:12
м 36 62:12
Ва 11:9
Мт 12:36, 37
һә 17:31
2Кр 5:10
1Тм 5:24

лан гапылар бағланачаг, дәјирманын сәси азалачаг, адам гуш сәсинә ојаначаг, маһны охујан бүтүн гызларын сәси зәифләјәчәк.^а 5 Һүндүрлүк горхуда-чаг, күчә ваһимәјә салачаг. Бадам ағачы чичәкләнәчәк,^б чәјирткә өзүнү күчлә сүрүјәчәк, јергулағынын тумурчуғу партлајачаг. Чүнки инсан даими мәскәнинә јол алачаг^в вә тәзијәдарлар күчә илә кедәчәкләр.^г 6 Күмүш ип гырылмамыш, гызыл чам сынмамыш, булаг башындакы кузә гырылмамыш, гујунун чархы сынмамыш; 7 торпаг әввәлки јеринә гајытмамыш,^ф руһ* ону верән Аллаһа дөнмәиш Јараданыны хатырла.^д

8 Ваиз^е дејир: «Пучун пучу! Һәр шеј пучдур».^о

9 Ваиз һикмәтли олмагла јанашы, билдикләрини һәмишә халга өјрәдирди.^ж О дүшүнүр, дәрин ахтарышлар апарыр, чохла мәсәлләр тәртиб едирди.^з 10 Ваиз чалышырды ки, ләтиф кәлмәләр^и тапсын вә һәгигәт сөзләрини дүзкүн јазсын.

11 Мүдрикләрин сөзләри чомаға бәнзәр,^ы топладыгла-ры дејимләри мөһкәм вурулмуш мыхлар кимидир; һамысыны бир чобан вермишдир. 12 Бунлардан артыг нә варса, оғлум, өзүнү көзлә: чохлу китаб јазмағын ахыры јохдур, онлара алудә олмаг чаны тагәт-дән салар.^ј

13 Хүласә, дејиләнләрин мәғзи будур: Аллаһдан горх,^к Инсан өзүнүн јеринә јетир.^к Инсанын вәзифәси будур.^л

14 Чүнки Аллаһ һәр иши, һәр кизли шеји — јахшыны да, писи дә мүһакимә едәчәк.^м

12:7 * Јахуд *һәјат гүввәси.*

НӘҒМӘЛӘР НӘҒМӘСИ

МӘЗМУН

ШУЛАМ ГЫЗЫ СҮЛЕЙМАН ПАДШАҢЫН
ЧАДЫРЫНДА (1:1–3:5)

- 1 Нәғмәләр нәғмәси (1)
Гыз (2–7)
Жерусәлим гызлары (8)
Падшаһ (9–11)
«Сәнә гызыл һәлгәләр
дүзәлдәрик» (11)
Гыз (12–14)
«Мәһбубум әтирли мүрр кисәси
кимидир» (13)
Чобан (15)
«Аһ дилбәрим, көзәлсән!»
Гыз (16, 17)
«Еј мәһбубум,
нә көзәлсән» (16)
- 2 Гыз (1)
«Мән ади зәфәран күлүјәм»
Чобан (2)
«Севкилим занбаға бәнзәр»
Гыз (3–14)
«Гәлбимдә мәһәббәт
ојатмајын» (7)
Чобанын сөзләри (106–14)
«Көзәлим, кәл чыхаг
кедәк» (106, 13)
Гызын гардашлары (15)
«Түлкүләри тутун»
Гыз (16, 17)
«Мәһбубум мәнимдир,
мән дә онун» (16)
- 3 Гыз (1–5)
«Кечәләр көнүл һәмдәмими
ахтардым» (1)

ШУЛАМ ГЫЗЫ ЖЕРУСӘЛИМДӘ (3:6–8:4)

- 3 Сион гызлары (6–11)
Сүләйманын әзәмәтинин нүмајиши
- 4 Чобан (1–5)
«Еј севкилим, нә көзәлсән!» (1)
Гыз (6)
Чобан (7–16а)
«Гәлбими әсир алмысан,
еј нишанлым» (9)
Гыз (16б)

- 5 Чобан (1а)
Жерусәлим гадынлары (1б)
«Нәвазишләрдән мәст олун!»
Гыз (2–8)
Јухусуну данышыр
Жерусәлим гызлары (9)
«Мәһбубун башгаларындан
нә илә сечилир?»
Гыз (10–16)
«Он мин нәфәрин ичиндән
сечилир» (10)
- 6 Жерусәлим гызлары (1)
Гыз (2, 3)
«Мән мәһбубумун јарыјам,
мәһбубум мәним» (3)
Падшаһ (4–10)
«Сән Тирзә кими көзәлсән» (4)
Гадынларың сөзләри (10)
Гыз (11, 12)
Падшаһ (вә башгалары) (13а)
Гыз (13б)
Падшаһ (вә башгалары) (13в)
- 7 Падшаһ (1–9а)
«Нә ширинсән, еј дилбәр» (6)
Гыз (9б–13)
«Мән мәһбубумун јарыјам,
онун мејли мәнәдир» (10)
- 8 Гыз (1–4)
«Каш гардашым олајдын!» (1)

Вәфалы ШУЛАМ ГЫЗЫ ГАҢЫДЫР (8:5–14)

- 8 Гызын гардашлары (5а)
«Јарыны гучаглајыб кәлән
кимдир белә?»
Гыз (5б–7)
«Мәһәббәт өлүм гәдәр
күчлүдүр» (6)
Гызын гардашлары (8, 9)
«О, дивар олсајды...
гапы олсајды» (9)
Гыз (10–12)
«Мән диварам» (10)
Чобан (13)
Гој мән дә сәсини дујум
Гыз (14)
Тәләс, чевик чејран кими

- 1** Сүлејманын гошдуғу нәғмәләр нәғмәси.^а
- 2** «Гој ләбләрин мәни өпсүн, Чүн нәвазишләрин шәрабдан шириндир.^б
- 3** Этиринин гохусу нә хошдур,^в
Адын баша төкүлән этирли јағ кимидир.^г
Буна көрә гызлар сәнә ашигдир.
- 4** Мәни өзүнлә апар, кәл гачаг.
Падшаһ мәни ичәри отагларына кәтириб!
Кәл биркә севиниб-шадланаг,
Нәвазишләрини шәрабдан чох вәсф едәк.
Ахы гызлар сәнә ашиг олмасын, нејләсин!
- 5** Еј Јерусәлим гызлары, гара олсам да, гәшәнкәм, Гәдар^г чадырлары кими, Сүлејманын чадырларынын^д гумашы кими.
- 6** Бахмајын рәнким белә гарадыр,
Мәни күнәш гаралдыб бахышларыјла.
Анамын оғуллары мәнә һирсләнмишдиләр,
Мәни үзүм бағларына көз олмаға көндәрмишдиләр,
Мәнсә һеч өз бағыма көз ола билмәдим.
- 7** Еј истәкли жарым, Сөјлә, сүрүнү һарада отарырсан,^е
Күнорталар һараларда јатырарсан?
Сөјлә ки, јаслы гадынлар-тәк јашмаг вуруб
Јолдашларынын сүрүләри арасында кәзмәјим».
- 8** «Еј көзәлләр көзәли, билмирсәнсә,

ФӘС. 1

а 1Пд 4:29, 32

б Нф 4:10

в Мс 27:9
Вә 9:8
Нф 5:5

г Вә 7:1

ф 36 120:5
Һә 27:21

д Чх 36:14

е Нф 6:3

Сағ сүтүна 1Пд 10:28
2См 1:16, 17
Нф 6:4

б Нф 4:13, 14

в Чх 30:23, 25
Өс 2:12
36 45:8
Нф 4:6
Нф 5:13г Јш 15:20, 62
1Иш 23:29
2См 20:2

ф Нф 4:13

д Нф 4:1
Нф 5:2

е Нф 5:10

ФӘС. 2

а Нф 2:16

Сүрүнүн изи илә кет.
Чапишләрини чобанларын чадырлары јанында отар».

- 9** «Еј севкилим, сән фирунун арабаларына гошулмуш маджана^а бәнзәјирсән.
- 10** Јанагларын бәзәкләр* арасында,
Кәрдәнин бојунбағы ичиндә нә көзәлдир.
- 11** Сәнә күмүшлә бәзәнмиш Гызыл һәлгәләр дүзәлдәрик».
- 12** «Падшаһ сүфрә архасында отуаркән
Этиримин^б гохусу јайылып.
- 13** Мәһбубум кечәләр гојнумдакы
Этирли мүрр^в кисәси кимидир.
- 14** Мәһбубум мәним үчүн
Ејн-Кеди^г үзүмлүкләриндә бир дәстә хынакүлү^г кимидир».
- 15** «Аһ дилбәрим, көзәлсән!
Көзәлсән,
көјәрчин көзлүсән!»^д
- 16** «Еј мәһбубум, нә көзәлсән, нә гәдәр ширинсән!^е
Јатағымыз јашыл чәмәндир.
- 17** Евимизин дирәкләри сидрләр,
Тирләри ардыч ағачларыдыр.
- 2** «Мән саһилбоју дүзләрдә битән ади зәфәран күлү-јәм,
Дәрәләрин занбағыјам».^ө
- 2** «Гызлар ичиндә севкилим
Тиканлар ичиндә занбаға бәнзәр».

1:10 * Дикер вариант: һөрүкләр.

- 3** «Оғланлар арасында
мәһбубум
Мешә ағачлары арасында-
кы алма ағачына бәнзәр.
Көлкәсиндә отурмағ мәнә
һәзз верир,
Мејвәси дамағымда ширин-
дир.
- 4** О, мәни зијафәт евинә*
кәтирди,
Мәһәббәти үзәримдә бај-
рағ олду.
- 5** Мән ешг хәстәсијәм,
Кишмишли көкә верин
гүввәтләним,^a
Алма верин чана кәлим.
- 6** Сол әли башымын алтын-
дадыр,
Сағ әли мәни гучаглајыр.^b
- 7** Еј Јерусәлим гызлары,
сизи анд верирәм
Чејранлара,^a
чөлләрдәки мараллара,
Гәлбимдә мәһәббәт ајылт-
майын, ојатмайын,
өзү ојанмайынча.^г
- 8** Бу, мәһбубумун үнүдүр!
Будур өзү,
дағлары аша-аша,
Тәпәләри атыла-дүшә
кәлир.
- 9** Мәһбубум чејрана,
чаван марала бәнзәр.^г
Будур, диварын архасында
дуруб,
Пәнчәрәдән бојланыр,
Шәбәкәдән ичәри бахыр.
- 10** Мәһбубум дилләниб деди:
“Севкилим, дур,
Көзәлим,
кәл чыхағ кедәк.
- 11** Бах, гыш өтдү,
Јағышлар кәсилди,
гуртарды.
- 12** Јурдумуз чичәк ачды,^a
Будама вахты јетишди,^ә

2:4 * һәрфән: шәраб евинә.

ФӘС. 2

a 1Иш 30:11,
12

b Нф 8:3

в 2Иш 2:18

г Нф 3:5
Нф 8:4

ғ Нф 2:17
Нф 8:14

д Нф 6:11

e Өш 18:5
Јһ 15:2

Сағ сүгүн

a Әр 8:7

b Өш 28:4
На 3:12

в Нф 5:2
Әр 48:28

г Нф 8:13

ғ Нф 1:5
Нф 6:10

д Нф 7:10

e Нф 2:1
Нф 6:3

ә Нф 1:7

ж 2Иш 2:18

з Нф 2:9
Нф 8:14

ФӘС. 3

и Нф 1:7

ы Нф 5:6

ј Нф 5:7

Гумруларын тәранәси еши-
дилир.^a

- 13** Әнчир ағачы јеләнчири^b
кәтириб,
Үзүм чичәкләјиб әтир са-
чыр.

Севкилим, дур кедәк,
Көзәлим, кәл кедәк.

- 14** Ај јалчын гајаларда,
Гаја ојугларында кизләнән
көјәрчиним.^a

Гој көрүм чамалыны,
динләјим сәсини,^г

Сәсин мәләһәтли,
гамәтин көзәлдир”^г.^ғ

- 15** «Түлкүләри тутун,
о бала түлкүләри,
Үзүм бағымызы корлајыр-
лар,
Мејнәләр чичәкләјиб».

- 16** «Мәһбубум мәнимдир,
мән дә онун.^a
О, сүрүсүнү занбағлар^ә
ичиндә отарыр.^ә

- 17** Ахшам сәрини дүшмәмиш,
көлкәләр итмәмиш гајыт,
Јубанма, еј мәһбубум;
Чејран кими,^ж чаван марал^з
кими ајрылыг дағлары-
ны* ашыб кәл.

- 3** «Кечәләр јатағымда
Көнүл һәмдәмими ахтар-
дым,^и
Һеј ахтардым, тапмадым.^и

- 2** Дурум шәһәри долашым,
Күчәләрдә, мејданларда
Көнүл һәмдәмими ахтар-
рым.

Һеј ахтардым, тапмадым.

- 3** Шәһәри долашан кешикчи-
ләр мәни көрдү.^ј
Сордум “көнүл һәмдәмими
көрмәмисиниз?”

- 4** Онлардан ајрылан кими
Көнүл һәмдәмими тапдым.

2:17 * Дикәр вариант: јарғанлы дағла-
ры. Јахуд Бејтер дағларыны.

- Жапышдым ондан,
бурахмадым,
Та анамын евинә,
Мәни бәтниндә кәздирән
гадынын ич отағына кә-
тирәнәчән бурахмадым.^a
- 5 Еј Јерусәлим гызлары,
сизи анд верирәм
Чејранлара,
чөлләрдәки мараллара,
Гәлбимдә мәнәббәт ајылт-
мајын, ојатмајын,
өзү ојанмајынча».^b
- 6 «Мүрр, күндүр гохан,
Тачирләрин чешид-чешид
киршанларынын әтрини
гохан,^a
Түстү бурумларытәк сәһ-
радан кәлән нәдир белә?»
- 7 «Бу ки Сүләјманын тахт-
рәваныдыр!
Алтмыш икидин,
Исраил икидләринин әһа-
тәсиндә.^г
- 8 Һәр бири гылынч гурша-
јыб,
Һәр бири әсл чәнкавәрdir.
Кечә тәһлүкәсини
дәф етмәкчүн
Һәр биринин белиндә
гылынчы һазыр».
- 9 «Бу, падшаһ Сүләјманын
кәчавәсидир,
Ливан ағачындан дүзәлт-
дирдији кәчавәсидир.^ф
- 10 Дирәкләри күмүшдәндир,
Сөјкәнәчәји гызылдан.
Отурачағы бәнөвшәји јун-
дандыр,
Јерусәлим гызлары бәзә-
мишләр
Ичини чан-дилдән».
- 11 «Еј Сион гызлары,
чыхын, бахын,
Анасынын^a дүзәлтдији,

ФӘС. 3

a Нә 8:2

б Нә 2:7

Нә 8:4

в Чх 30:23, 24

Чх 30:34

г 1Пд 9:22

ф 1Пд 5:8, 9

д 2Иш 12:24

Мс 4:3

Сағ сүтун

ФӘС. 4

a Сј 32:1

Гн 3:12

Нә 6:5-7

б Нә 1:10

в Нә 3:25

Нә 7:4

г 2Иш 8:7

2Пд 11:10

ф Нә 7:3

д Вә 2:5

е Нә 4:1

ө Гн 3:25

Тој күнүнә, көнлүнүн шад
күнүнә дүзәлтдији
Бәј тачыны* башына гој-
муш падшаһ Сүләјмана
бахын!»

4 «Еј севкилим, нә көзәлсән!
Нә көзәлсән!

Өрпәк алтда көзләрин
көјәрчин көзләридир.
Зүлфүн Килад дағларын-
дан енән

Кечи сүрүсүнә бәнзәр.^a

2 Дишләрин јеничә гырхыл-
мыш,

Јујунуб ағармыш гојун сү-
рүсүнә бәнзәр.

Һамысы әкиз балалы,
Һеч бири баласыны итир-
мәјиб.

3 Ләбләрин ал-гырмызы ипә
бәнзәр,

Дилин шипшириндир.

Өрпәк алтда јанағларын,
Санки, нар дилимидир.

4 Бојнун^б чин-чин дашдан
тикилмиш,

Давуд гүлләси кимидир.^в

Үстүндән минләрлә галхан,
Икидләрин кирдә галхан-
лары асылмыш о гүллә-
дир.^г

5 Дөшләрин занбағлар ара-
сында отлајан

Бир чүт марал баласы,
Әкиз чејран баласыдыр».^ф

6 «Ахшам сәрини дүшмә-
миш, көлкәләр итмәмиш
Дурум мүрр дағына чыхым,
Күндүр тәпәсинә галхым».^д

7 «Башдан ајаға көзәлсән,^е
Ејибсизсән, ај севкилим.

8 Еј нишанлым, кәл биркә
енәк Ливандан,

Кәл, гоша енәк Ливандан.^ө

3:11 * Јахуд чөләнкини.

- Ен Амана зирвәсиндән,
Сәнир, Һәрмун зирвәсин-
дән.^а
Асланлар јуvasындан,
бәбирләр дағындан ен.
- 9** Гәлбими әсир алмысан,^б
еј бачым, еј нишанлым.
Гәлбими әсир алмысан
бирчә бахышынла,
Бојунбағынын бир мунчу-
ғула.
- 10** Нәвазишләрин нә
инчәдир,^в еј бачым,
еј нишанлым,
Нәвазишләрин шәрабдан
шириндир,^г
Әтиринин гоxусу һәр бир
әдвaдан хошдур!^г
- 11** Еј нишанлым, ләбләриндән
шаны балы сүзүлүр,^д
Дилинин алтында бал вар,
сүд вар.^е
Либасындан Ливанын
әтри кәлир.
- 12** Мәни бачым, нишанлым
гыфыллы бағ кимидир,
Гыфыллы бағ,
мөһүрлү булаг кимидир.
- 13** Фиданларын* нар бағы-
дыр^ж,
Көзәл-көзәл мејвәләр,
хынакүлү, нард битән
бағдыр.
- 14** Ичиндә нард^з, эфәран,
әтирли гамыш^и, дарчын^ы,
Һәр нөв күндүр ағачы,
мүрр вә әзвaј^ы вардыр,
Һәр чүр әтријјат^ы вардыр.
- 15** Сән бағ чешмәсисән,
саф сулу гујусан,
Ливандан ахан чајларсан.^л
- 16** Ојан, еј гузеј меһи,
Дур кәл, еј күнеј меһи.
Бағымда хәфифчә әс,
Гој әтир бүрүсүн бағымы».

4:13 * Дикөр вариант: дәрин. # Һәр-
фөн: нар чәннәтидир.

ФӘС. 4

а Гн 3:8, 9
36 133:3

б Mc 5:18, 19

в Нф 7:12

г Нф 1:2, 4

ф Әс 2:12
Нф 1:12

д Mc 16:24

е Нф 5:1

ө Јһ 12:3

ж Әш 43:24

з Mc 7:17

и 36 45:8

ы Чх 30:23, 24
Чх 30:34
һә 27:2, 22

ј Әр 18:14

Сағ сүгүн

ФӘС. 5

а Нф 4:16

б Нф 4:13, 14

в Нф 4:11

г Нф 1:2

ф Нф 3:1

д Лк 2:8

«Гој мәнбубум өз бағына
кирсин,
Көзәл-көзәл мејвәләрдән
дадсын».

- 5** «Еј бачым, еј нишанлым.
Мән бағыма кирдим,^а
Мүрр, әдвa дәрдим.^б
Шаныдан, балдан даддым.
Шәраб ичдим, сүд ичдим».^в
«Јејин әзиз достлар!
Ичин, нәвазишләрдән
мәст олуң!»^г
- 2** «Өзүм јатсам да,
көнлүм ојағдыр.^г
Будур, мәнбубум
гапыны дөјүр!»
«Гапыны ач, еј бачым,
еј севкилим,
Еј көјәрчиним,
ејибсиз көзәлим!
Исланды телләрим шәб-
нәмдән,
Сачымын буруглары
кечә нәминдән».^д
- 3** ««Либасымы сојунмушам,
Тәзәдән кејинимми?
Ајағларымы јумушам.
Тәзәдән булашдырыммы?»
- 4** Мәнбубум гапы дәлијиндән
чәкди әлини,
Һиссләрим көксүмдә
чошду, күкрәди.
- 5** Дурдум мәнбубумчүн
гапыны ачым,
Әлимдән мүрр дамырды,
Бармағларымдан
мүрр сүзүлүрдү
Чәфтә үстүнә.
- 6** Мәнбубума гапыны ачдым,
О исә дөнүб кетмишди,
чыхыб кетмишди.
О кетди, пәришан олдум*.
Ону арадым тапмадым,^е
Чағырдым һај вермәди.

5:6 * Дикөр вариант: о данышанда ча-
ным мәни төрк етди.

е Нф 3:1, 3

- 7 Шәһәри долашан кешикчиләр мәни көрдү.
Мәни вурдулар, жараладылар.
Дивардакы кешикчиләр өрпәими алдылар.
- 8 Сизи анд верирәм,
еј Јерусәлим гызлары,
Мәһбубуму көрсәниз,
Дејин ки, ешг хәстәсијәм».
- 9 «Мәһбубун башгаларындан нә илә сечилир,
Еј көзәлләр көзәли?
Мәһбубун башгаларындан нә илә сечилир ки,
Белә анд верирсән бизләри?»
- 10 «Мәһбубум шәфәг сачыр,
алјанагдыр,
Он мин нәфәрин ичиндән сечилир.
- 11 Башы, санки, гызылдыр,
халис гызылдыр.
Телинин буруглары хурма будағыдыр*,
Гузғун кими зил гарәдир.
- 12 Көзләри сүддә чимән,
Допдолу новузун кәнарында* отуран,
Чай гырағындакы көјәрчинә бәнзәјир.
- 13 Јанаглары әтирли күлүстанә бәнзәјир,^а
Әтирли отлар топасыдыр.
Додаглары, санки, занбагдыр,
ләбләриндән мүрр дамыр.^б
- 14 Әлләри даш-гашла* бәзәнмиш гызыл лүләдир,
Гарны көј јагутла өртүлү чилаланмыш ширмајыдыр.
- 15 Ајаглары мәрмәр сүтундур,
алтлығы саф гызылдан.

5:11 * Дикәр вариант: *салхымыдыр*.5:12 * Дикәр вариант: *чешмә кәнарында*. 5:14 * Јахуд хризолитлә.

ФӘС. 5

а Нә 6:2

б Нә 1:13

Сағ сүтун

а 36 92:12

б Нә 2:3

ФӘС. 6

в Нә 1:7

Нә 2:16

г Нә 7:10

ґ Нә 2:16

д 1Пд 14:17

1Пд 15:33

е Нә 1:9

ө 36 48:2

ж Нә 6:10

з Нә 1:15

Нә 4:9

Нә 7:4

и Нә 4:1-3

Көркәми Ливана бәнзәр,
сидр ағачытәк мисилсиздир.^а

- 16 Ағзы шириндән дә шириндир,
Тәпәдән дырнагадәк истәклидир.^б
Бах бу чүрдүр мәһбубум,
бу чүрдүр севкилим,
ај Јерусәлим гызлары».

6 «Еј көзәлләр көзәли,
Мәһбубун һа јана кетди,
Һа јана үз тутду?
Кәл кедәк ону ахтараг».

- 2 «Мәһбубум өз бағына,
Әтирли күлүстанына кетди.

Сүрүсүнү бағларда отармаға,
Занбаг дәрмәјә кетди.^в

- 3 Мән мәһбубумун јарыјам,
Мәһбубум мәним.^г
О, занбаглар ичиндә сүрүсүнү отарыр».^г

- 4 «Сән Тирзә^а кими көзәлсән,
мәним чананым,^ө
Јерусәлимтәк гәшәнксән,^ө
Бајраглар алтында топлашан
гошунлартәк әзәмәтлисән.»^ж

- 5 Бахышыны јана чәк,^з
Мәни әсир едир.
Зүлфун Килад дағларындан
енән
Кечи сүрүсүнә бәнзәр».^и

- 6 «Дишләрин јеничә гырхылмыш,
Јујунуб ағармыш гојун сүрүсүнә бәнзәр.
Һамысы әкиз балалы,
Һеч бири баласыны итирмәјиб.

- 7 Өрпәк алтда јанаглары,
Санки, нар дилимидир.

- 8 Алтмыш мәликә олса да,
Сәксән чария олса да,

- Сайсыз-һесабысыз чаван
гызлар олса да,^a
- 9** Көжәрчиним^б, ејибсиз көзә-
лим јеканәдир.
Анасынын бир данәсидир,
Ону доған гадынын көзү-
нүн гарәсидир.
Гызлар көрәндә
она бәхтәвәрлик охујур,
Мәликәләр, чаријәләр
алгыш сөјләјир:
- 10** “Дан јеритәк шәфәг сачан
кимдир белә?
Бәдир ајтәк көзәл,
Күнәш ишығытәк саф,
Байраглар алтында топла-
шан гошунлартәк әзәмәт-
ли кимдир белә?”^в
- 11** «Мән гоз бағына ендим ки,^г
Јашыллашан дәрәјә бахым.
Бахым мејнәләр
зоғ атыбмы,
Нарлар чичәк ачыбмы.
- 12** Һеч өзүм дә билмәдән
Һәвәсим мәни апарды,
Аличанаб халгымын араба-
лары үстүнә чыхдым».
- 13** «Гајыт, гајыт,
еј Шулам гызы!
Гајыт, гајыт,
Гој сәнә тамаша едәк!»
«Бу Шулам гызынын нәјинә
тамаша едирсиниз?»^г
«О, Маһанајим* рәгсинә
бәнзәјир!»
- 7** «Сәндәлли ајагларын
нә көзәлдир,
Еј ханым гыз!
Сағрыларын
чавахирә бәнзәјир,
Елә бил, уста әлиндән
чыхыб.
- 2** Көбәјин кирдә пијаләдир,
Гој шәрабы түкәнмәсин.
Гарнын буғда топасыдыр,
Әтрафында занбаглар.

ФӘС. 6

a 1Пд 11:1

б Нғ 2:14

в Нғ 6:4

г Ва 2:5

г Нғ 1:6

Сағ сүтүн

ФӘС. 7

a Нғ 4:5

б Нғ 1:10

в Нғ 4:4

г Нғ 4:1

г Сј 21:25
Јш 21:8, 39

д Өш 35:2

е Нғ 6:5

ө Өс 8:15

ж Нғ 7:3
Нғ 8:10

з Нғ 2:16
Нғ 6:3

и Нғ 1:14

- 3** Дөшләрин бир чүт марал
баласы,
Әкиз чејран баласыдыр.^a
- 4** Бојнун^б ширмајы
гүлләдир.^в
Көзләрин^г Һәшбундакы^г,
Бат-Раббим гапысындакы
һовузлара бәнзәр.
Бурнун Дәмәшгә бахан
Ливан гүлләсидир.
- 5** Башын Кармел^а дағына
бәнзәр,
Телләрин^б бәнөвшәји јуна.^в
Төкүлән зүлфләринин
әсиридир падишаһ.
- 6** Нә гәшәнксән,
нә ширинсән,
Еј дилбәр, вердијин зөвгә
зөвг чатмаз!
- 7** Гамәтин хурма ағачына
бәнзәр,
Дөшләрин хурма салхым-
ларыдыр.^ж
- 8** Дедим “хурма ағачына
чыхым,
Мејвәли будагларындан
тутум”.
Каш дөшләрин үзүм салхы-
мы олајды,
Нәфәсин алма әтри
гохајды,
- 9** Дамағын әла шәраб
олајды». «Гој о, ширин-ширин јатан-
ларын додағындан ахыб
Мәһбубумун дамағыны
мәст етсин.
- 10** Мән мәһбубумун јарыјам,^з
Онун мејли мәнәдир.
- 11** Кәл, еј мәһбубум,
Чөлләрә чыхаг,
Хынакүлләр арасында
јува гураг.”
- 12** Сүбһдән ојаныб,
үзүм бағларына кедәк,
Бахаг мејнәләр
зоғ атыбмы,

Чичәкләр күл ачыбмы,^а
Нарлар чичәкләнибми.^б
Орада сәнә ешгими
изһар едим.^в

- 13 Адамкөкүнүн^г әтри кәлир,
Гапымызда чүрбәчүр меј-
вәләр вар.^д
Тәзәдән дә, көһнәдән дә
Сәнинчүн сахламышам,
еј мәнбурум».

- 8 «Каш анамын дөшүндән
сүд әммиш
Гардашым олајдын!
Чөлдә раст кәләндә
сәни тутуб өпәрдим,^а
Кимсә мәни гынамазды.
2 Көтүрүб сәни апарардым,
Анамын евинә
кәтирәрдим,^в
Мәнә тәрбијә верән гады-
нын евинә.
Сәнә әдвалы шәраб сүзәр-
дим,
Нар ширәси ичирәрдим.
3 Сол әли башымын алтында
оларды,
Сағ әли мәни
гучаглајарды.^г
4 Сизи анд верирәм,
еј Јерусәлим гызлары,
Гәлбимдә мәнәббәт ајылт-
мајын, ојатмајын
өзү ојанмајынча».^д
5 «Јарынын голуна кириб
Сәһрадан кәлән
кимдир белә?»
«Алма ағачынын алтында
јатмышдын, ојатдым
сәни.
Анан о јердә санчы чәк-
мишди,
Орада ағры чәкиб
сәни доғмушду.
6 Мәни үрәјинин башында,
Голунда мөһүр ејлә.
Чүн мәнәббәт өлүм гәдәр
күчлүдүр,^е

ФӘС. 7

а НҒ 2:13

б НҒ 6:11

в НҒ 1:2
НҒ 4:10

г Јр 30:14

д НҒ 4:16

ФӘС. 8

д НҒ 1:2

е НҒ 3:4

ө НҒ 2:6

ж НҒ 2:7
НҒ 3:5

з Јһ 15:13
Еф 5:25
Вһ 12:11

Сағ сүтүн

а Гн 4:24
1Јһ 4:8

б 1Кр 13:8, 13

в Рм 8:38, 39

г НҒ 1:6

д Ва 2:4

д НҒ 1:6
НҒ 6:11

е НҒ 2:14

ө НҒ 2:9, 17

Сәдагәт Мәзар* кими
дөнмәзди.
Алову алышыб-јаныр;
Јаһын^д аловудур.^а

- 7 Кур сулар мәнәббәти
сөндүрә билмәз,^б
Чајлар јујуб апарә билмәз.^в
Мәнәббәти алмаг үчүн
инсан бүтүн евини
версә дә,
Јенә бир һеч сајылар*».
8 «Балача бачымыз вар,^г
Һәлә дөшләри чыхмајыб.
Она елчи кәләндә,
Бачымызла нә едәк?»
9 «О, дивар олсајды,
Үстүндә күмүшдән
гала дишләри тикәрдик.
Гапы олсајды,
Сидр тири илә бағлајар-
дыг».
10 «Мән диварам,
Дөшләрим гала бүрчүдүр.
Одур ки, мән онунчүн
Гәлби раһат бир гызам.
11 Сүлејманын Баал-Һәмунда
үзүм бағы вар иди.^д
О, бағы бағбанлара
әманәт етмишди.
Бағын мејвәси үчүн һәрәси
она мин күмүш верирди.
12 Мәнимсә бағым
өз ихтијарымдадыр.
Еј Сүлејман,
мин күмүш сәнә чатыр,
Ики јүз күмүш
мејвә јетишидирәнләрә».
13 «Еј бағларда јашајан,^е
Достлар сәсини ешидир.
Гој мән дә дујум».^в
14 «Тәләс, мәнбурум,
Чевик чејран кими,^г
Чаван марал кими,
Әтирли отлар битән
дағларә тәләс».

8:6 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. ^д Јеһо-
ва адынын гыса формасы. 8:7 * Дикәр
вариант: *јенә о инсан бир һеч сајылар*.

ӘШИЈА

МӘЗМУН

- 1 Ата вә аси оғулар (1–9)
Јеһова заһири ибадәтә
нифрәт едир (10–17)
Арамыздакы мәсәләләри
һәлл едәк (18–20)
«Саләһлик шәһәри»,
«Садиг шәһәр» (21–31)
- 2 Јеһованын дағы учалачаг (1–5)
Гылынчлардан каваһын
дүзәлдәчәкләр (4)
Јеһованын күнүндә
гүррәлиләр алчалыр (6–22)
- 3 Рәһбәрләр халгы јолдан
чыхарыр (1–15)
Сионун әдалы гызларына һөкм (16–26)
- 4 Једди гадын бир кишидән
јапышачаг (1)
Јеһованын чүчәртдији фиданын
чалалы (2–6)
- 5 Јеһованын үзүм бағы һаггында
нәғмә (1–7)
Үзүм бағына чыхарылан һөкм (8–24)
Аллаһ Өз халгына гәзәбләнир (25–30)
- 6 Јеһова Өз мәбәдиндә
Әшијәја көрүнүр (1–4)
«Мүгәддәсдир, мүгәддәсдир,
мүгәддәсдир» (3)
Әшијанын додағлары пакланыр (5–7)
Әшијә тапшырыг алыр (8–10)
«Мән кедәрәм! Мәни көндәр!» (8)
«Еј Јеһова, нә вахтадәк?» (11–13)
- 7 Өһәз падшаһа хәбәр (1–9)
Шаарјашуб (3)
Имануил (10–17)
Вәфасызлығын
ачы нәтичәләри (18–25)
- 8 Ашшур истиласы јахынлашыр (1–8)
Маһир-Шәләл-Һәш-Баз (1–4)
Горхмајын, Аллаһ бизимләдир! (9–17)
Әшијә вә өвладлары нишанәдир (18)
Чинләрә јох, гануна мүрачиәт (19–22)
- 9 Чәлилә торпағында парлаг ишыг (1–7)
Сүлһ әмири (6, 7)
- Аллаһын әли Исраилә
гаршыдыр (8–21)
- 10 Аллаһын әли Исраилә гаршыдыр (1–4)
Ашшур Аллаһын гәзәб
дәјәнәјидир (5–11)
Ашшур чәзасыз галмајачаг (12–19)
Јағуб өвиндән галанлар
гајыдачаг (20–27)
Аллаһ Ашшуру мүһакимә
едәчәк (28–34)
- 11 Јәссәнин фиданынын
һакимијјәти (1–10)
Гурдла гузу бир јердә (6)
Дүнја илаһи биликлә долачаг (9)
Сағ галанлар топланачаг (11–16)
- 12 Шүкран нәғмәси (1–6)
Јаһ, Јеһова күчүмдүр (2)
- 13 Бабилә гаршы һөкм (1–22)
Јеһованын күнү јахындыр! (6)
Мадалылар Бабили девирәчәк (17)
Бабил мәскунлашмајачаг (20)
- 14 Исраил өз јурдунда јашајачаг (1, 2)
Бабил падшаһына мәсхәрә (3–23)
Улдузтәк парлајан
көјдән дүшәчәк (12)
Јеһованын әли ашшурлуну
вурачаг (24–27)
Филиштлиләрә гаршы һөкм (28–32)
- 15 Муаба гаршы һөкм (1–9)
- 16 һөкмүн давамы (1–14)
- 17 Дәмәшгә гаршы һөкм (1–11)
Јеһова үммәтләри
тәнбәһ едәчәк (12–14)
- 18 һәбәшистан әлејһинә хәбәр (1–7)
- 19 Мисирә гаршы һөкм (1–15)
Мисирдә Јеһованы таныјачаг (16–25)
Мисирдә Јеһованын адына
гурбанкаһ (19)
- 20 Мисир вә һәбәш үчүн әламәт (1–6)
- 21 Дәниз сәһрасына гаршы һөкм (1–10)
Кәзәтчи гүлләсиндә кәзәтчи (8)
Бабил јыхылды! (9)

- Думаһа вә сәһраја гаршы
һөкм (11–17)
«Ај кезәтчи, бу кечә нә олду?» (11)
- 22 Вәһј дәрәси барәдә һөкм (1–14)
Сәбна говулур,
Әлјаким кәтирилир (15–25)
Символик мых (23–25)
- 23 Сур барәдә һөкм (1–18)
- 24 Јеһова дијары бомбош гојачаг (1–23)
Јеһова Сионда падшаһ олду (23)
- 25 Аллаһ халгына бол немәтләр
верир (1–12)
Әла шәрәбдан зијәфәт (6)
Өлүмү мөһв едәчәк (8)
- 26 Күвәнч вә гуртулуш нәғмәси (1–21)
Јаһ, Јеһова әбәди гајадыр (4)
Јерин сакинләри сәләһлији
өјрәнирләр (9)
Өлүләрин јашајачаг (19)
Ичәри отаглара кириб кизләнин (20)
- 27 Јеһова ливјатаны өлдүрүр (1)
Үзүм бағы Израил һагда нәғмә (2–13)
- 28 Әфраим өјјашларынын
вај һалына (1–6)
Каһин вә пејғәмбәрләр
сәндәләјир (7–13)
Өлүмлә бағланмыш әһд (14–22)
Сионда күшә дашы (16)
Јеһованын гејри-ади иши (21)
Јеһованын вердији тәрбијә (23–29)
- 29 Әрјилин вај һалына (1–16)
«Халг Мәнә дилдә
јахынлашыр» (13)
Карлар ешидәчәк;
корлар көрәчәк (17–24)
- 30 Мисирин көмәји пучдур (1–7)
Чамаат вәһји рәдд едир (8–14)
«Етибар сизин күчүнүз
оларды» (15–17)
Јеһованын халгына көстәрдији
лүтф (18–26)
Бөјүк Нәсифәтчи Јеһова (20)
«Јол будур» (21)
Ашшурә гаршы һөкмүн
ичрасы (27–33)
- 31 Әсл көмәк Аллаһдандыр (1–9)
Мисир атлары чисимдир (3)
- 32 Адил падшаһ вә рәһбәрләр (1–8)
Архајын гадынлара
хәбәрдарлыг (9–14)
Руһун јағдырдығы немәтләр (15–20)
- 33 Сәләһләр үчүн әдаләт вә үмид (1–24)
Јеһова һаким, Ганунверән вә
Падшаһдыр (22)
«Хәстәјәм» дејән олмајачаг (24)
- 34 Јеһова халглардан
интигам алачаг (1–8)
Әдум виланә галачаг (9–17)
- 35 Чәннәт бәрпа едиләчәк (1–7)
Корлар көрәчәк,
карлар ешидәчәк (5)
Гуртулмушлар Мүгәддәслик
јолунда (8–10)
- 36 Синахериб Јеһуданы
истила едир (1–3)
Рәбсаг мејдан охујур (4–22)
- 37 һизгијә Аллаһдан
көмәк диләјир (1–7)
Синахериб Јерусәлими
һәдәләјир (8–13)
Һизгијәнин дуасы (14–20)
Аллаһын чавабы (21–35)
Мәләк 185 000 ашшурлуну
гырыр (36–38)
- 38 һизгијә хәстәләнир; сағалыр (1–22)
Шүкран нәғмәси (10–20)
- 39 Бабилдән кәлмиш елчиләр (1–8)
- 40 Халг үчүн тәсәлли (1–11)
Чөллүкдә сәс (3–5)
Аллаһын өзәмәти (12–31)
Халгләр бир дамла су кими (15)
Аллаһ јерин даирәси үзәриндә (22)
Һәр улдуз ады илә чағырылыр (26)
Аллаһ јорулмур (28)
Јеһоваја күвәнәнләрин күчү (29–31)
- 41 Күндөгәндән галхан фәтәһ (1–7)
Аллаһын гулу Израил (8–20)
«Достум Ибраһим» (8)
Јеһова бүтләрә мејдан охујур (21–29)
- 42 Аллаһын гулу вә тапшырығы (1–9)
«Мән Јеһовајам. Адым будур» (8)
Јеһованын шәнинә јени нәғмә (10–17)
Израил кардыр, кордур (18–25)

- 43 Јеһова халгыны топлајыр (1–7)
Сахта аллаһларын мәнкәмәси (8–13)
«Шаһидләримсиниз» (10, 12)
Бабилдән гуртулуш (14–21)
«Кәл икимиздә иддиамызы ортаја гојаг» (22–28)
- 44 Аллаһ халгына немәтләр верир (1–5)
Јеһовадан башга Аллаһ јохдур (6–8)
Инсан әлинин иши олан бүтләр пучдур (9–20)
Исраилин Гуртарычысы (21–23)
Куруш васитәсилә бәрпа (24–28)
- 45 Куруш Бабилди тутачаг (1–8)
Кил дулусчу илә чәкишмәз (9–13)
Халғлар Исраили таныјачаг (14–17)
Аллаһын ишләри вә вәһјләри етибарлыдыр (18–25)
Јери јашајыш үчүн јарадыб (18)
- 46 Бабил бүтләри вә Исраилин Аллаһы (1–13)
Аллаһ кәләчәкдән хәбәр верир (10)
Күндөгәндән јыртычы гуш (11)
- 47 Бабилин сүгуту (1–15)
Мүнәччимләр ифша едилер (13–15)
- 48 Исраил сафлашдырылыр (1–11)
Јеһова Бабилә гаршы галхачаг (12–16а)
Аллаһын өјүдү хејирлидир (16б–19)
Бабилдән чыхын! (20–22)
- 49 Јеһованын гулунун тапшырығы (1–12)
Халғлар үчүн нур (6)
Исраил үчүн тәсәлли (13–26)
- 50 Исраилин күнаһлары башына бәладыр (1–3)
Јеһованын итаәткар гулу (4–11)
Арифләрин дили (4)
- 51 Сион Әдән бағы кими олачаг (1–8)
Халигин Сиона вердији тәсәлли (9–16)
Јеһованын гәзәб чамы (17–23)
- 52 Ојан, еј Сион (1–12)
Мүждәчиләрин гәдәмләри кезәлдир (7)
Сионун кезәтчиләри сәс-сәсә вериб (8)
Мүгәддәс әшјалары дашыјанлар пак олмалыдыр (11)
Јеһованын гулу јүксәләчәк (13–15)
Әчаиб хала салынмышды (14)
- 53 Јеһованын гулунун әзабы, өлүмү вә дәфни (1–12)
Она һәғарәт едирдилер (3)
Азар-бездарымызы чәкирди (4)
Кәсмәјә апарылан гојун (7)
Чохларынын күнаһыны дашыды (12)
- 54 Сонсуз Сионун чохла оғуллары (1–17)
Јеһова Сионун әридир (5)
Сион оғуллары Јеһовадан елм алачаг (13)
Сиона гаршы силаһлар јарарсыздыр (17)
- 55 һаваји јемәјә дөвәт (1–5)
Јеһованы вә сөзүнү ахтарын (6–13)
Аллаһын јоллары инсан јолларындан уадыр (8, 9)
Аллаһын сөзү мөгсәдинә чатачаг (10, 11)
- 56 Јаделлиләрлә хәдимләр үчүн немәтләр (1–8)
Һамы үчүн дуа еви (7)
Кор кезәтчиләр, лал итләр (9–12)
- 57 Саләһләрин вә садиг адамларын вәфаты (1, 2)
Исраилин руһани фаһишәлији (3–13)
Фағырларла тәсәлли (14–21)
Пис адамлар дәниз кимидир (20)
Шәр адамлар сүлһ кәрмәјәчәк (21)
- 58 һәгиги вә сахта оруч (1–12)
Шәнбәнин кәтирдији севинч (13, 14)
- 59 Аллаһ күнаһларла көрә халғындан үз дөндәриб (1–8)
Етираф (9–15а)
Аллаһ төвбәкарлары гуртарыр (15б–21)
- 60 Јеһованын чалалы Сион үзәриндә (1–22)
Кејәрчинтәк јувасына учанлар (8)
Мис јеринә гызыл (17)
Кичикдән мин нәфәр (22)
- 61 һәлимләрә мүждә верән (1–11)
Јеһованын илтифат или (2)
Бөјүк саләһлик ағачлары (3)
Јаделлиләрин кәмәји (5)
Јеһованын каһинләри (6)
- 62 Сионун јени ады (1–12)

- 63 Јеова халглардан гисас алып (1–6)
Кечмишдәки хейрхаллығы (7–14)
Төвбә дуасы (15–19)
- 64 Дуанын давамы (1–12)
Јеова дулусчумуздор (8)
- 65 Јеованын бүтпәрәстләрә
һөкмү (1–16)
Бәхт вә Тале аллаһлары (11)
Мәним гулларым јејечөк (13)

- Јени көјләр вә јени јер (17–25)
Евләр тикиләчөк; бағлар
салыначағ (21)
Наһағ јерә әлләшмәјечөкләр (23)
- 66 Әсл вә сахта дин (1–6)
Ана Сион вә оғуллары (7–17)
Јерусәлимдә ибадәтә
топлашанлар (18–24)

1 Јәһуда падшаһлары^а Үзиј-
јә^б, Јутәм^в, Әһәз^г вә Низ-
гијәнни^д дөврүндә Амуз оғлу
Әшијанын^әд Јәһуда вә Јерусә-
лимлә бағлы алдығы вәһј.

2 Динләјин, еј көјләр,
ешит, еј јер!^е

Јеова белә дејир:
«Оғулар бөјүдүб
боја-баша чатдырдым,^в

Онлар исә
Мәнә аси чыхдылар.^ж

3 Өкүз јијәсини,
Ешшәк саһибинин ахуруну
јахшы таныјыр.

Лакин Израил
Мәни танымыр,^з
Мәним Өз халғым
ганмазлығ едир».

4 Бу күнаһкар халғын,^и
Тәгсирләр ичиндә батан
үммәтин,
Бу шәр нәслин, позғун
оғуларын вај һалына!
Онлар Јеовадан узаглаш-
дылар,^ы
Израилин Мүгәддәс Алла-
һына һөрмәтсизлик етди-
ләр,

Она арха чевирдиләр.

5 Нә гәдәр дөјүлмәк олар?
Бәсдир үсјан етдиниз!^ј

1:1 * Мәнәсы: *Јеованын вердији гурту-
луш.*

ФӘС. 1

- а Мт 1:9
б 2См 26:22
Әш 6:1
в 2См 27:1, 2
г 2См 28:1
д 2См 29:1, 2
2См 32:20
е 36 50:4
ө Гн 1:31
ж Гн 4:25, 26
Һә 20:8
з һш 4:6
и Дн 9:11
ы Гн 31:16
Әр 2:5
ј Әр 5:3

Сағ сүтун

- а Нә 9:34, 35
Дн 9:8
б Лк 10:34
в Гн 28:33, 63
г 2Пд 18:11
д 2Пд 18:13, 14
Әш 8:7, 8
е Јр 19:24, 25
Гн 29:22, 23
Рм 9:29
е Јр 13:13
Әш 3:8, 9

Башынызы јара басыб,
Үрәјиниз азара дүшүб.^а

6 Тәпәдән дырнағачан
бәдәниниздә саламат јер
јохдур.

Јараларыныз, ганчырлары-
ныз, јери сојумамыш зә-
дәләриниз тәмизләнмә-
јиб, сарынмајыб,

Онлара мәлһәм
гојулмајыб.^б

7 Өлкәниз виранә галыб,
Шәһәрләриниз јандыры-
лыб,

Јаделлиләр көзүнүз баха-
баха јурдунузу
талан едир,^в

Һәр јан харабалығдыр,
санки, өлкәјә јағылар
басғын едиб.^г

8 Сион гызы үзүмлүкдәки
чардағ,

Хијар бостанындакы кома
кими,

Мүһасирәјә алынмыш шә-
һәр кими тәрк едилиб.^д

9 Ордулар Аллаһы Јеова*
бир нечә адам сағ гојма-
сајды,

Биз Сәдум кими олардығ,
Әмурәјә бәнзәјәрдик.^е

10 Сиз, еј залым Сәдум баш-
чылары, Јеованын сөзү-
нә гулаг асын!^ө

1:9 * Лүғәтдә «ордулар Аллаһы Јево-
ва» ифадәсинә бах.

Аллаһымызын гануну
динләјин, еј Әмурә сакин-
ләри!^а

- 11** Јеһова дејир: «Сизин
чоһсајлы гурбанларыныз
нәјимә кәрәкдир?»^б

Јандырма гоч гурбанла-
рындан,^в көк һејванла-
рын пијиндән^г артыг
дојмушам,

Бугаларын^д, гузуларын,
кечиләрин^е ганы^ө
Мәнә хош дејил.

- 12** Ким сиздән һузурума
кәлмәји,^ө

Мәбәдимин һәјәтини
тапдаламағы истәјиб?^ж

- 13** Бәсдир даһа мәнәсыз та-
хыл тәғдимәси кәтирди-
низ!

Бухур тәғдимәниз
Мәндә икраһ доғурур.^з

Тәзә ај мәрәсимләри,^з
шәнбәләр^и, топланты-
лар!^и...

Тәнтәнәли мәчлис чағы-
раркән сәһрли гүввәләрә
үз тутмағыныза дөзә
билмирәм.^к

- 14** Тәзә ај мәрәсимләриниз-
дән, бајрамларыныздан
зәһләм кедир.

Онлар Мәним үчүн
јүкә чеврилиб,

Онлары дашымагдан јорул-
мушам.

- 15** Сиз әлләринизи көјә гал-
дыранда

Көзләрими јумурам.^к

Нә гәдәр дуа едирсиниз
един,^л

Сизи ешитмирәм;^м

Әлләриниз бүсбүтүн
гана батыб.^н

- 16** Јујунуб пакланын,^ө

Шәр әмәлләринизи көзү-
мүн өнүндән узаглашды-
рын,

Писликдән әл чәкин.^ө

ФӘС. 1

а Гн 32:32
Д 7
б 1Иш 15:22
Мс 15:8
Һш 6:6
Мк 6:7
в Чх 29:38
г Лв 3:14-16
ф Лв 4:18, 21
д Лв 16:5
е Лв 17:11
ө Гн 16:16
ж Вә 5:1
Мн 1:8
з Мс 21:27
Һә 8:11, 12
и Сј 28:11
ы Чх 31:13
ј Лв 23:2
к Лв 19:26
к Мс 15:29
л Мг 6:7
м Мс 28:9
Өш 59:2
Мрс 3:44
н Ми 3:2-4
о Әр 4:14
ө Әш 55:7

Сағ сүтүн

а Ми 6:8
б Гн 10:18
Әр 22:3
в Ми 6:2
Јг 4:8
г 36 51:7
Өш 44:22
Ми 7:19
ф Гн 28:1, 2
Јн 2:19
д Лв 26:33
Мс 29:1
е 36 48:2
ө Әр 2:20
ж 2Иш 8:15
1Пд 3:28
з 2См 19:9, 10
и Ми 3:1-3
Лк 13:34
ы һә 22:18
ј Әш 3:14
Ми 3:9-11
к Чх 23:8
к Чх 22:22
Әр 5:28

- 17** Јахшылыг етмәји өјрәнин,
әдаләтә чан атын,^а
Залымы дүз јола чәкин,
Јетимин һаггыны горујун,
Дул гадына һимајәдарлыг
един».^б

- 18** Јеһова дејир:
«Кәлин арамыздакы мә-
сәләләри һәлл едәк.»^в

Күнаһларыныз ал-гырмы-
зы олса да,

Онлары гар кими ағаппаг
едәчәјәм,^г

Түнд-гырмызы парча рәнк-
дә олса да,

Онлары јун кими едәчәјәм.

- 19** Итаәткар олуб сөзә бахса-
ныз,

Торпағын немәтләриндән
јејәчәксиниз.^ф

- 20** Јох әкәр дикбашлыг едиб
сөзүмә гулаг асмасаныз,
Гылынч ағзына дүшәчәкси-
низ.^д

Буну дејән Јеһовадыр!»

- 21** Көр садиғ шәһәр^ө
нечә дөнүб фаһишә
олду!^ө

Вахтилә әдаләтин
һөкм сүрдүјү,^ж

Саләһлијин мәскән салды-
ғы шәһәр^з

Инди гатилләр јувасыдыр.^и

- 22** Күмүшүнүз зир-зибилә^ө
чеврилиб,^ы

Пивәнизә су гатылыб.

- 23** Башчыларыныз дикбаш-
дыр, оғруларла әлбир-
дир.^ј

Һәр бири рүшвәт һәриси-
дир, бәхшиш далынча дү-
шүр.^к

Јетимин һаггыны горумур,
Дул гадын онларын гапы-
сына дүшә билмир.^к

1:22 * һәрфөн: *посаја* (филиз әридилән-
дә ајрылан галыг).

- 24 Буна көрө Рэбб,
ордулар Аллаһы Јехова,
Исраилин гүдрэтли
Аллаһы бəян едир:
«Јетэр! Әлејһдарларымдан
азад олачағам,
Дүшмөнлөрүмдөн
гисас алачағам.»^а
- 25 Әлим сәнə гаршы галхачаг,
Сəни әридиб зир-зибилдөн
тəмизлəјəчəјəм,
Бүтүн гатышығыны
арытлајачағам.^б
- 26 Сәнə јенə дə илк вахтлар
олдуғу кими һакимлэр,
Башланғычда олдуғу кими,
мəслəһəтчилэр верəчə-
јəм.^в
Бундан сонра сəни Салəһ-
лик шəһəri, Садиг шəһər
адландырачағлар.^г
- 27 Сион əдалəт сажəсиндə,
Ора гајыданлар салəһлик
сајəсиндə гуртулачағ.^г
- 28 Үсјанкарларла кунаһкар-
лар бир вахтда гырыла-
чағ,^д
Јеhovаны тəрк едэнлэр
јох олачағлар.^е
- 29 Сиз севдијиниз ири ағачла-
ра көрə хəчəлəт чəkəчək-
синиз,^е
Сечдијиниз бағлара* көрə
утаныб јерə кирəчəkси-
низ.^ж
- 30 Чүнки сиз жарпағлары
солан бəјүк ағача,^з
Сусуз галан баға бəнзəјə-
чəkсиниз.
- 31 Күчлү адам кəтан лифитəк,
Əмəјинин бəһраси исə
гығылчым кими олачағ.
Икиси дə бир вахтда
алышыб јаначағ,
Аловуну сөндүрэн
олмајачағ».

1:29 * Көрүнүр, сөһбөт бүтлөрө ибадәт-
лө бағлы олан ағач вө бағлардан кедир.

ФӘС. 1

а һә 5:13

б Әр 6:29, 30
Әр 9:7
Мл 3:3в Сј 12:3
1Иш 12:1, 3
Әш 32:1
Һә 34:23

г Әш 62:1

ф Әр 31:11

д һә 20:38

е 1Пд 9:6, 7

ө һә 6:13

ж Әш 65:3
Әш 66:17

з Әр 17:5, 6

Сағ сүтүн

ФӘС. 2

а Әш 1:1

б 3к 8:3

в 3б 72:1, 8
3б 86:9
Мк 4:1-3
Һр 2:7
Һә 10:34, 35

г 3к 8:23

ф Әш 54:13

д Әш 51:4

е 3б 46:9

ө 3б 72:7
Әш 60:18
Мр 26:52

ж Әш 60:19, 20

з Гн 31:16, 17

и Гн 18:10

2 Амуз оғлу Әшијанын Јəһу-
да вə Јерусəлим барəсиндə
көрдүклəri.^а

2 Заманын сонунда
Јеhovанын евинин дурду-
ғу дағ

Дағлардан уча бəргəрар
олачағ,^б

Тəпəлəрдən јухары
учалачағ,

Бүтүн халғлар она сары
ахышачағ.^в

3 Чох үммəтлэр

кəлиб дəјəчək:

«Кəлин Јеhovанын дағына,
Јағубун Аллаһынын евинə
галхағ.^г

О, бизə јолуну өјрəтсин,
Биз дə Онун јолу илə
јеријək».^г

Чүнки ганун Сиондан,
Јеhovанын сөзү

Јерусəлимдən чыхачағ.^д

4 О, халғлар арасында
һаким олачағ,

Чох халғлара айд мəсəлə-
лəri һəлл едəчək.

Онлар гылынчларындан
кавахын*,

Низəлəриндən орағ
дүзəлдəчək.^е

Халғ халғын үстүнə гы-
лынч галдырмајачағ,
Артыг мұһарибə етмəји
өјрəнмəјəчəkлэр.^е

5 Кəлин, еј Јағуб еви,

Кəлин Јеhovанын нурунда
јеријək.^ж

6 Сən халғыны,

Јағуб евини тəрк етдин,^з

Чүнки онлар шəргдən
чох шеј мəнимсəдилэр.

Онлар филиштлилэр* кими
сəһбазлығ" едир,

2:4 * Хышын јери шумлајан дөмир һис-
сəси. 2:6 * Бəзи мөнбөлөрө əсəсən,
филистимлилэр.

Араларында әчнәбиләрин ушаглары нә гәдәрдир!

- 7** Өлкәләри гызыл-күмүшлә долуб,
Хәзинәләри ашыб-дашыр.
Мәмләкәтләри атларла долуб,
Чәнк арабаларынын сајы-һесабы јохдур.^а
- 8** Өлкәләри пуч аллаһларла долудур.^б
Онлар әлләри илә дүзәлт-дикләринә,
Бармаглары илә гурулуш вердикләринә сәчдә гылырлар.
- 9** Инсан јерә дөшәнир,
алчалыр.
Сән ону бағышламазсан.
- 10** Јеһованын зәһминдән,
Әзәмәтинин еһтишамындан
Гајаја кир, торпагда кизлән.^в
- 11** Инсанын тәкәббүрлә бахан көзү алчалачаг,
Инсан гуруру әжиләчәк.
О күн јалныз Јеһова јүксәләчәк.
- 12** Чүнки о күн ордулар Аллаһы Јеһованын күнүдүр.^г
О күн ловғаларын,
гүррәлиләрин,
Ағаларын, рәијјәтин,
һамынын башына кәләчәк.^д
- 13** О күн Ливанын бүтүн уча,
вүгарлы сидр ағачларынын,
Бүтүн Башан палыдларынын башына кәләчәк,
- 14** Бүтүн улу дағларын,
Һүндүр тәпәләрин,
15 Бүтүн јүксәк гүлләләрин,
мөһкәм диварларын,
16 Бүтүн Таршиш кәмиләринин,^е

ФӘС. 2

а Гн 17:15, 16

б 2См 28:1, 2
2См 33:1, 7

в Чк 20:18

г Сф 1:4, 7

д Фш 66:16

д 1Пд 10:22
Һә 27:25

Сағ сүтун

а Өш 27:9

б Өш 2:10
2Ск 1:9

в Вһ 6:15

г Өш 30:22
Өш 31:7

ФӘС. 3

д Лв 26:26
Гн 28:49, 51
Өр 37:21
Һә 4:16

д һә 13:9

е Чк 18:21

ө Гн 18:10, 12
Өш 8:19

Көзәл гајыгларын башына кәләчәк.

- 17** Инсан гуруру алчалачаг,
Инсан тәкәббүрү әжиләчәк.
О күн јалныз Јеһова јүксәләчәк.
- 18** Пуч аллаһлар тамамилә јох едиләчәк.^а
- 19** Јеһова дүнјаны ләрзәјә кәтирмәк үчүн ајаға галханда
Зәһминдән, әзәмәтинин еһтишамындан^б
Инсанлар гаја ојугларына,
Јерин дәлмә-дешијинә кирәчәк.^в
- 20** О күн инсанлар ситајиш үчүн
Гызылдан-күмүшдән дүзәлтдикләри пуч, дәјәрсиз аллаһлары
Јерешәнләрә, јарасалара атачаг,^г
- 21** Јеһова дүнјаны силкәләмәк үчүн ајаға галханда
Онун зәһминдән,
Әзәмәтинин еһтишамындан
Гаја ојугларына,
Гаја дәликләринә кирәчәк-ләр.
- 22** Бәшәр оғлуна күвәнмәјин,
Ахы о, бурнундакы нәфәс кимидир,
Ондан нә фајда?
3 Будур, Рәбб,
ордулар Аллаһы Јеһова Јерусәлимлә Јәһудадан һәр чүр дајағы,
тәминаты,
Чөрәји вә сују кәсәчәк,^д
- 2** Икиди вә чәнкавәри,
Һакими, пејғәмбәри^е,
фалчыны, ағсаггалы,
3 Әллибашыны^е, әјаны,
мәсләһәтчини,
Уста сәһрбазы, пүхтә чаду-кәри јох едәчәк.^ө

- 4 Онларын үзәринә ушагла-
ры башчы гоҗачағам,
Сәбатсызлар онлара
рәһбәрлик едәчәк.
- 5 Инсан инсана,
Јолдаш јолдаша
зүлм едәчәк.^а
Ушаг гочаја гаршы,
Рәијјәт мөһтәрәм адама
гаршы азғынлыг едәчәк.^б
- 6 Һәр кәс атасынын евин-
дәки гардашыны тутуб
дејәчәк:
«Сәнин әјниндә әба вар,
кәл бизә башчы ол.
Гој бу харабалыглар сәнин
ихтијарында олсун».
- 7 Гардашы исә о күн
етираз едиб дејәчәк:
«Мән јаранызы
сарыја билмәрәм.
Евимдә нә чөрәк вар,
нә дә либас,
Мәни халгын үзәринә
башчы гојмајын».
- 8 Јерусәлим бүдрәди,
Јәһуда јыхылды,
Чүнки сөзләри дә, әмәл-
ләри дә Јеһоваја гаршы-
дыр,
Чалал Саһибинин өнүндә
дикбашлыг едирләр.^в
- 9 Сифәтләри әлејһләринә
шәһадәт едир.
Онлар Сәдум кими өз кү-
наһларыны чар чәкир-
ләр,^г
Буну кизләтмирләр.
Вај онларын һалына!
Өзләри өз башларына
бәла кәтирирләр.
- 10 Саләһләрә дејин,
хош онларын һалына,
Әмәлләринин бәһрәсини
көрәчәкләр.^г
- 11 Пис адамынса вај һалына!
Башына бәла кәләчәк,
Әмәлләри габагына чыха-
чаг!

ФӘС. 3

а Әр 9:4, 5
Мк 3:2, 3

б Ль 19:32

в 2См 33:1, 6
Һә 9:9г Јр 18:20
Әш 1:10
Јд 7ф Вә 8:12
Сф 2:3

Сағ сүгүн

а Әр 5:31
Һб 1:4б Әш 1:23
Әр 5:26-28
Мк 2:1, 2
Мк 6:10

в Мк 3:2, 3

г Әш 3:24

ф Һк 8:26

- 12 Халгымы гул кими ишлә-
дирләр,
Халгымы гадынлар
идарә едир.
Еј халгым, рәһбәрләриниз
сизи јолдан чыхарып,
Сизи аздырып.^а
- 13 Јеһова халглары
мүһакимә етмәк,
Һөкмүнү онлара билдир-
мәк үчүн ајаға галхыр.
- 14 Јеһова халгынын ағсагал-
ларына, башчыларына
һөкм кәсәчәк.
«Сиз үзүмлүјү јандырып
күлә чевирдиниз,
Јохсуллары талајыб евлә-
ринизи долдурдуруз.^б
- 15 Һансы чүрәтлә халгымы
әзирсиниз,
Фәгирләрә олмазын зүлм
едирсиниз?»^в — дејир
Күлли-Ихтијар Саһиби,
ордулар Аллаһы Јеһова.
- 16 Јеһова дејир: «Мадам ки
Сион гызлары гүррәли-
дир,
Башыны дик тутуб кәзир,
Көз-гаш ојнадыр,
әда илә јеријир,
Ајағындакы хал-халлары
чинкилдәдир,
- 17 Јеһова да Сион гызлары-
нын башына готур сала-
чаг.
Јеһова онларын алныны
чылпаг гојчагаг.^г
- 18 О күн Јеһова онларын бәр-
бәзәкли хал-халларыны,
Баш бәзәкләрини*, ајпара
шәкилли зинәтләрини^г
дартыб гопарачаг.
- 19 Сырғаларыны, голбаглары-
ны, өрпәкләрини,
20 Шалларыны, ајаг бәзәклә-
рини, кәмәрләрини,

3:18 * һәрфөн: хырда күнәшләрини. Еһ-
тимал ки, бу бәзәкләр көј чисимләри
шәклиндә иди.

Әтир мүчрүләрени,
һәмаилләрини,

- 21 Үзүкләрени,
бурун һалгаларыны,
22 Бајрам либасларыны,
үст палтарларыны, хә-
ләтләрини, чанталарыны,
23 Әл күзкүләрини,^а
кәтан палтарларыны,
Чалмаларыны, өртүкләри-
ни әлләриндән алачаг.

- 24 О күн балзам жағынын^б
әтри јеринә үфунәт гоха-
чаг,

Кәмәр јеринә кәндир,
Сач дүзүмү јеринә кечәл-
лик,^в

Баһалы либас әвәзинә чул,^г
Көзәллик јеринә дамға ола-
чаг.

- 25 Кишиләрениз гылынчдан
кечириләчәк,
Икидләриниз дөјүшдә
гырылачаг.^д

- 26 Шәһәрин дарвазалары
налә чәкиб јас тутачаг,^е
Шәһәр бомбош галачаг,
јерә чөкәчәк».^е

- 4** О күн једди гадын бир ки-
шидән^о јапышыб дејәчәк:
«Өз чөрәјимизи јејиб
Өз палтарымызы кејинә-
рик,
Тәки адын үстүмүздә ол-
сун,
Рүсвајчылыгдан гурту-
лаг».^ж

2 О күн Јеһованын чү-
чәртдији фидан фүсункарлы-
ға, чалала бүрүнәчәк. Торпа-
ғын бар-бәһәри Израилдән сағ
галанларын ифтихары олачаг.^з

3 Сионда вә Јерусәлимдә сағ
галанлар, Јерусәлимдә јаша-
маг үчүн гејдә алынанларын
һамысы мүгәддәс адланачаг.^и

4 Јеһова һөкм руһу илә вә
аловлу гәзәби илә Сион
гызларынын чиркабыны јуја-

ФӘС. 3

а Чх 38:8

б Әс 2:12

в Ми 1:16

г Мрс 2:10

д Мрс 2:21

е Мрс 1:4

е Мрс 2:10

ФӘС. 4

ә Әш 3:25

ж Јр 30:22, 23
Лк 1:24, 25

з Әш 30:23
Јл 3:18
Зк 9:17

и Чх 32:32, 33

Сағ сүтун

а һә 36:25

б һә 22:20-22

в Чх 13:21
Сј 9:15
Зк 2:4, 5

г 36 121:5
Әш 25:4

ФӘС. 5

д Мрт 12:33
Мр 12:1

е һш 10:1

ә Ми 6:2

ж 2См 36:15
Һә 24:13

з Лв 26:31, 33
Һә 2:3
36 7:1

чаг,^а Јерусәлими төкдүјү ган-
дан тәмизләчәк.^б **5** Онда Је-
һова бүтүн Сион дағы үзәрин-
дә, топланты јерләриндә күн-
дүзләр булуд вә думан салачаг,
кечәләр кур алов јандырачаг.^в
Белә ки, шанлы мәкан башдан-
баша мұһафизә алтында ола-
чаг. **6** Орада күндүзләр гыз-
мар истидән горунмаг үчүн,
јағышдан, јағмурдан далдалан-
маг үчүн чардаг олачаг.^г

5 Гојун севкилимә севкилим
барәдә,

Онун үзүм бағы^д барәсиндә
нәгмә охужум.

Барлы-бәһәрли јамачда
севкилимин үзүм бағы
вар иди.

- 2** О, торпағы белләјиб
дашлардан тәмизләди.
Орада әла гырмызы үзүм
әкди,

Бағын ортасында бир гүл-
лә тикди,

Үзүм сыхмаг үчүн
чала газды.^д

Үмид едирди ки, мејнә
јахшы үзүм верәчәк,
Амма мејнә чыр үзүм
верди.^е

- 3** «Еј Јерусәлим сакинләри,
еј Јәһуда әһли,

Мәнимлә үзүмлүјүм ара-
сында һаким олун.»^ә

- 4** Үзүмлүјүм үчүн еләмәди-
јим шеј галмады,^ж

Башга нә едим?

Бәс нијә јахшы үзүм
көзләдијим јердә

Мәнә чыр үзүм верди?

- 5** Инди кәлин сизә дејим
Бағымла нә едәчәјәм:

Онун чәпәрени
сөкәчәјәм,

О јаныб күл олачаг.^з

Һасарыны јыхачағам,

Тапдаг алтында галачаг.

- 6 Ону виранәлијә чевирәчә-
јәм.^а
О буданмајачаг,
тохаланмајачаг.
Ону кол-кос, алаг басачаг.^б
Булудлара әмр едәчәјәм,
Ора јағыш төкмәјәчәк.^в
- 7 Ордулар Аллаһы Јехова-
нын үзүм бағы Исраил
евидир,^г
Меһр салдығы мејнәлик
Јәһуда халгыдыр.
О, әдаләт көзләјирди,^д
Һагсызлыг көрдү,
Саләһлик көзләјирди,
Фәрјад ешитди».^е
- 8 Еви евә гатанларын,^ж
Тарланы тарлаја гатанла-
рын^з вәј халына!
Бир гарыш да јер галмајыб,
Бу торпагда сиздән башга
кимсә јашамыр.
- 9 Ордулар Аллаһы Јехова-
нын андыны ешитдим:
Нечә-нечә имарәтләр
Бош галачаг,
Виранәлијә чевриләчәк.^и
- 10 Он саһә* үзүм бағы чәми
бир бат^к үзүм верәчәк.
Бир һомер^л тохум чәми бир
ефа^м мәһсул верәчәк.^н
- 11 Сәһәрин көзү ачылмамыш
ички далынча дүшәнлә-
рин,^о
Кечәјәдәк шәрәб ичиб
гызышанларын
вәј халына!
- 12 Мәчлисләриндә чәнк,
телли аләт,
Гавал вә неј чалыныр,
шәрәб пајланыр.
Лакин Јехованын ишләри-
нә фикир вермириләр,

5:10 * Төх. 4 һектар. ^а Бат 22 л-ә бө-
рабәрдир. Б14 әлавәсинә бах. ^б Хо-
мер 220 литрлик габын тутумуна бө-
рабәрдир. Б14 әлавәсинә бах. ^в Ефа
22 литрлик габын тутумуна бөрабәрдир.
Б14 әлавәсинә бах.

ФӘС. 5

а Гн 29:22, 23
Әр 25:11
Әр 45:4

б Әш 32:13

в Гн 11:16, 17

г Зб 80:8
Әр 12:10

д Ми 6:8

е Гн 15:9

ж Ми 2:1, 2

з Пд 21:15, 16

и ЗСм 36:20,
21
Әш 27:10

к Гн 28:15, 17
Јл 1:17

л Лк 21:34
Рм 13:13

Сағ сүтун

а Әш 27:11
Әр 8:7
Һш 4:6

б Мрс 4:9

в Гн 28:63

г Әш 6:3
Вһ 4:8

д Гн 32:4

е Әр 5:12
Әр 17:15
Һә 12:22

ж Мс 17:15
Мн 2:17

Әлләринин ишини көрмүр-
ләр.

- 13 Халгым Мәни танымадығы-
на көрә^а

Сүркүн едиләчәк,
Адлы-санлы адамлары
ачлыг чәкәчәк,^б
Чамаат сусузлуғдан
јаначаг.

- 14 Буна көрә Мәзар*
кенишләнди,
Ағзыны тајбатај ачды.^в
Шәһәрин шан-шәрафәти^г,
сәс-күјлү әһалиси,
кеф мәчлисләри
Ораја енәчәк.

- 15 Бәни-адәм јерә дөшәнәчәк,
Бәни-инсан диз чөкәчәк,
Мәғрур көзләр јерә дикилә-
чәк.

- 16 Ордулар Аллаһы Јехова
һагг-әдаләтилә учалачаг,
Аллаһ, мүгәддәс Олан^д
әдаләти^е илә мүгәддәс-
лијини учалдачаг.

- 17 Онларын отлағларында
гузулар отлајачаг,
Бир вахтлар көк һејванла-
рын мәскәни олан вира-
нәликдә јаделлиләр јејиб-
ичәчәк.

- 18 Чинајәтини јалан ипләри
илә дартанларын,
Күнаһыны арабатәк чәкән-
ләрин вәј халына!

- 19 Онлар дејирләр:
«Гој тәләссин,
Ишини сүрәтләндирсин,
биз дә көрәк.
Гој Исраилин Мүгәддәси-
нин нијјәти керчәкләш-
син,
Биз дә биләк!»^а

- 20 Писә јахшы, јахшыја пис
дејәнләрин,^б

5:14 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах. ^а Јахуд
әсилзәделләри.

- Зүлмәтә нур, нура зүлмәт
дејәнләрин,
Ачыја ширин, ширинә ачы
дејәнләрин вај халына!
- 21** Өз көзүндә һикмәтли олан-
ларын,
Өз көзүндә ағыллы олан-
ларын вај халына!^а
- 22** Шәрәб ичмәкдә
пәркар оланларын,
Ичкини ичкијә гатмагда
уста оланларын вај халы-
на!^б
- 23** Шәр адама рүшвәтлә һагг
газандыранларын,^в
Саләһдән һагг-әдаләти
әсиркәјәнләрин вај халы-
на!^г
- 24** Буна көрә алов гуру оту,
Алов дилләри саманы
уддуғу кими,
Онларын да көкү еләчә
чүрүјәчәк.
Чичәкләри тоз кими
һаваја соврулачаг.
Чүнки ордулар Аллаһы
Јеһованын ганунуну*
рәдд етдиләр,
Исраилин Мүгәддәсинин
сөзүнә һөрмәтсизлик ет-
диләр.^д
- 25** Буна көрә Јеһова халгына
бәрк гәзәблидир,
Әлини галдырыб ону вура-
чаг.^е
Дағлар тир-тир титрәјәчәк,
Чәсәдләр зибил кими
күчәнин ортасында
галачаг.^в
Јенә дә Онун гәзәби
сојумур,
Јенә дә әлини ашағы сал-
мыр.
- 26** О, узағлардакы халг үчүн
нишан гојду,^г
Дүнјанын учгарларында
јашајанлары фит чалыб
сәсләди.^д

5:24 * Јахуд нәсипәтини.

ФӘС. 5

- а Мс 3:7
Рм 12:16
- б Мс 23:20
Мс 31:4, 5
- в Гн 16:19
Өш 1:23
Ми 3:11
- г 1Пд 21:13
Мс 17:15
- д Гн 31:20
2Пд 17:13, 14
На 9:26
Өш 1:4
- е Әр 16:4
- ө Әр 52:4
- ж Гн 28:49, 50
Әр 5:15

Сағ сүтун

- а Әр 4:13
- б һб 1:8
- в Әр 50:17
- г Әр 6:23
- д Әр 4:23

ФӘС. 6

- д 2См 26:23
- е 1Пд 22:19
Дн 7:9
- ө Чх 15:11
Вһ 4:8

- Будур! Онлар гача-гача
кәлир.^а
- 27** Онлар јорғун дејил,
ајағлары долашмыр,
Һеч бири мүркүләмир,
јатмыр.
Белләриндә кәмәрләри
бошалмајыб,
Сәндәлләринин бағы
ғырылмајыб.
- 28** Бүтүн охлары итидир,
Бүтүн јајлары дартылыб.
Атларынын дырнағлары
чахмағдашы кими,
Арабаларынын төкәрләри
јел кимидир.^б
- 29** Онларын нәрәси
аслан нәрәсинә,
Кәнч асланын нәрәсинә
бәнзәјир.^в
Нәрә чәкиб шикарыны
гапачаг,
Сүрүјүб апарачаг,
кимсә әлиндән алмајачаг.
- 30** О күн онлар шикарын
үстүндә дәниз кими
нәрилдәјәчәкләр.^г
Бу мәмләкәтә бахан
мүдһиш зүлмәт көрәчәк.
Булулдар ишығы
гаранлыға дөндәрәчәк.^д
- 6** Падшаһ Үзијә өлән^а ил
мән Јеһованы көрдүм. О,
мөһтәшәм, уча бир тәхтда
отурмушду.^в Либасынын әтәк-
ләри мәбәди долдурурду.
2 Онун һүзурунда серафлар
дурмушду. Онларын һәр бири-
нин алты ганады вар иди. Га-
надларын икиси илә үзләрини,
икиси илә ајағларыны өртүр,
икиси илә учурдулар.
- 3** Серафлар бир-бирини
сәсләјәрәк дејирдиләр:
«Ордулар Аллаһы Јеһова
мүгәддәсдир, мүгәддәс-
дир, мүгәддәсдир!»^в
Бүтүн дүнја Онун чалалы
илә долудур!»

4 Онларын сәсіндән гапы дабанлары титрәди вә ев түс-тү илә долду.^a

5 Мән дедим: «Вәј халыма!

Мәһв олдум,

Чүнки ағзы мурдар

адамам,

Ағзы мурдар халгын ичин-дә јашајырам.^б

Ахы Падшаһы, ордулар

Аллаһы Јеһованы

көзүмлә көрдүм!»

6 Онда серафлардан бири мәнә сары учду. Әлиндә гурбанкаһдан^в маша илә көтүрдү-јү көз^г вар иди. 7 Ону додагларыма вуруб деди:

«Бах, бу көз сәнин додагларына дәјди,

Тәгсирин бағышланды,

Күнаһын јујулду!»

8 Сонра Јеһованын сәсини ешитдим: «Кими көндәрим? Бизим үчүн ким кедәр?»^г Мән чаваб вердим: «Мән кедәрәм! Мәни көндәр!»^д

9 О деди:

«Кет! Бу халга сөјлә:

“Ешитмәјинә ешидәчәксиниз,

Лакин анламајачагсыныз,

Көрмәјинә көрәчәксиниз,

Лакин бир шеј өјрәнмәјәчәксиниз”.^е

10 Бу халгын үрәјини һиссијатсыз ет,^в

Гулагларыны тыха,^ж

Көзләрини бағла ки,

Көзләри илә көрмәсинләр,

Гулаглары илә ешитмәсинләр,

Үрәкләри илә дәрк етмәсинләр,

Шәфа тапмаг үчүн кери дөнмәсинләр».

11 Мән дедим: «Еј Јеһова, нә вахтадәк?» О деди:

ФӘС. 6

a Bh 15:8

б Әш 29:13

в Bh 8:5

г һә 10:2

F Jp 1:26
Jh 1:1, 2
Jh 12:41

д 36 110:3
Mt 4:19, 20

e Әр 5:21
Mt 13:14, 15
Лк 8:9, 10
һә 28:25-27

ө һә 3:7

ж Әр 6:10
Jh 3:20

Сағ сүтүн

a 2См 36:20,
21
Әш 3:26
Әш 24:1

б 2Пд 25:11

ФӘС. 7

в 2Пд 16:1, 2

г 2Пд 15:37
2См 28:6

F 2Пд 16:5

д Әш 8:18

e 2Пд 18:17

ө 2Пд 15:30
Әш 8:6, 7

ж 2Пд 16:5

«Шәһәрләр харабазара

дөнүб сакинсиз,

Евләр адамсыз,

Торпаг виранә галанадәк;^a

12 Јеһова инсанлары узагла-ра көндәрәнәдәк,^б

Өлкә башдан-баша бијабана дөнәнәдәк.

13 Орада халгын онда бири галачаг, амма о да аловун агушуна атылачаг. Нәһәнк ағач, палыд ағачы кәсиләндә көтү-јү галдығы кими, онун да көтү-јү галачаг. Бу көтүк мүгәддәс бир нәсил* олачаг».

7 Јәһуда падшаһы Үзијјә оғлу Јутәмин оғлу Әһезин^в дөврүндә Арам падшаһы Рәсин илә Исраил падшаһы Рәмәли оғлу Фәга^г Јерусәлимә һүчум етди. Лакин о*, ораны ала билмәди.^г 2 Давуд евинә хәбәр верилди ки, Арам Әфраимлә гүввәләрини бирләшдириб.

Әһезин дә, халгын да үрәји мешә ағачлары күләкдән титрәнтәк титрәди.

3 Јеһова Әшијаја деди: «Дур, оғлун Шаарјашубу^д көтүрүб Әһәзи гаршыламаг үчүн јухары чарховузун су кәмәринин^е ахырына, чамашырчы тарласына кедән баш јола чых. 4 Она белә де: “Архајын ол, горхма. Гој үрәјин бу түстүләнән ики одун парчасынын, Арам падшаһы Рәсинлә Рәмәли оғлунун^ө һиккәси гаршысында әсмәсин. 5 Бахма ки, Арам, Әфраим вә Рәмәли оғлу сәнин гәсдинә дуруб дејирләр: 6 “Кәл Јәһуданын үстүнә кедәк, ону парчалајыб* зәбт еләјәк, Табилин оғлуну ора падшаһ гојаг”.^ж

6:13 * һәрфән: тохум. 7:1 * Дикәр вариант: онлар. 7:3 * Мәнәсы: јалныз сағ галанлар дөнәчәк. 7:6 * Дикәр вариант: чанына горху салыб.

7 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:

“Бу олмајачаг,
Бу иш баш тутмајачаг.

8 Чүнки Арамын башы
Дәмәшгдир,
Дәмәшгин башы Рәсиндир.
Алтмыш беш ил кечмәмиш
Әфраим дармадағын ола-
чаг, бу адда халг олмаја-
чаг.^а

9 Әфраимин башы Сәмәријјә-
дир,^б
Сәмәријјәнин башы исә
Рәмәли оғлудур.^в
Әкәр иманыныз мөһкәм
олмаса,
Чох дура билмәјәчәкси-
низ”.

10 Сонра Јеһова Әһәзә белә деди: 11 «Аллаһын Јеһо-
вадан бир әләмәт истә,^г гој
лап Мәзар* кими дәрин, көләр
кими уча олсун». 12 Әһәз исә
деди: «Истәмәјәчәјәм, Јеһова-
ны да сынамајачағам».

13 Онда пејғәмбәр деди: «Еј
Давуд еви, бир гулаг ас. Инсан-
лары бездирдијиниз бәс дејил,
һәлә бир Аллаһымы да безди-
рисиниз?»^д 14 Буна көрә Је-
һова Өзү сизә әләмәт верәчәк:
ғыз һамилә галыб бир оғул до-
ғачаг.^е вә адыны Имануил* го-
јачаг.^в 15 Бу ушаг писи рәдд
едиб, јахшыны сечмәји бачара-
надәк анчаг јағ вә бал јејәчәк.
16 Бил ки, бу оғлан писи рәдд
едиб, јахшыны сечмәји өјрәнә-
нәдәк гаршысында тир-тир әс-
дијин бу ики падшаһын тор-
пағы бомбош галачаг.^з 17 Је-
һова сәнә, халғына вә атанын
евинә елә күнләр көстәрәчәк
ки, беләләри Әфраим Јәһуда-
дан ајрыландан бәри олма-

7:11 * Ибр. шеол. Лүғәтә бах. 7:14
* Мәнәсы: Аллаһ бизимләдир.

ФӘС. 7

а 2Пд 17:6
һш 1:6

б 1Пд 16:23, 24

в 2Пд 15:27

г һк 6:36, 37
Әш 37:30
Әш 38:7, 8

д 2См 36:15,
16

е Әш 9:6
Јһ 1:14
1Тм 3:16

ж Мт 1:23
Лк 1:30-35

з 2Пд 15:29
2Пд 16:8, 9
Әш 8:3, 4
Әш 17:1

Сағ сүтун

а 1Пд 12:20

б 2Пд 18:13, 14
2См 28:19,
20
Әш 36:1

в 2Пд 16:7

ФӘС. 8

г Әш 30:8

д 2Пд 16:10

д Әш 8:18

јыб.^а О, Ашшур падшаһыны үс-
түнүзә көндәрәчәк.^б

18 О күн Јеһова фит ча-
лыб Мисирдә Нилдән ајрылан
узаг архлардакы милчәкләри
вә Ашшур торпағындакы ары-
лары чағырачаг. 19 Онлар да
кәлиб дәрин дәрәләрдә, гаја
ојугларында, бүтүн тиканлы
коллугларда вә бүтүн сутутар
јерләрдә отурачағлар.

20 О күн Јеһова чај* бөлкә-
синдән муздла көтүрдүјү үл-
күчлә, јәни Ашшур падшаһы-
нын^в әли илә сач-сагталынызы
вә ајағларынызын түкүнү гыр-
хыб атачаг.

21 О күн кимсә сүрүдән
бир дүјә вә ики гојун гуртара-
чаг. 22 Сүдүн боллуғундан о,
јағ јејәчәк; о торпагда сағ га-
лан һәр кәс анчаг јағ вә бал је-
јәчәк.

23 Бир заманлар мин кү-
мүш дәјәриндә олан мин үзүм
тәнәјинин јериндә о күн кол-
кос битәчәк. 24 Оралара јал-
ныз ох-јајла кедәчәкләр, чүнки
бүтүн өлкәни кол-кос басачаг.
25 Бир заманлар тохаланыб
тәмизләнмиш дағлары кол-кос
басдығындан ора кедә билмә-
јәчәксән. Ора өкүзләрин отла-
дығы вә гојун-гузунун тапта-
ладығы бир јер олачаг».

8 Јеһова мәнә деди: «Бөјүк
ләвһә көтүр^г вә үзәриндә
ади гәләмлә Маһир-Шәләл-
Һәш-Баз* јаз. 2 Гој садиг ша-
һидләр, каһин Урјај^д илә
Јәбрәкијјә оғлу Зәкәријјә буну
Мәним үчүн јазылы сурәтдә
тәсдиг етсин».

3 Сонра мән пејғәмбәр ар-
вадымла јахынлыг етдим вә о
һамилә галыб бир оғлан доғ-
ду.^е Онда Јеһова мәнә деди:

7:20 * Фәрат чајы. 8:1 * Тәхмини мәнә-
насы: гәнимәт көтүрмәјә тәләсир, гарәт
етмәк үчүн гачыр.

«Онун адыны Маһир-Шәләл-Һәш-Баз гој. 4 Чүнки ушаг һәлә ата-ана кәлмәсини демәмиш, Дәмәшгин сәрвәти, Сәмәријәнин гәнимәти Ашшур падшаһынын һүзуруна апарылачаг».^а

5 Сонра Јеһова мәнә деди:

6 «Бу халг сакит ахан Шилаһ суларыны рәдд етди,^б

О, Рәмәли оғлуја вә Рәсинлә өјүнүр.^в

7 Буна көрә Јеһова Бөјүк, кур-кур ахан чајы* Ашшур падшаһыны^г бүтүн әзәмәти илә онун үзәринә кәтирәчәк. О, мәрәсәсиндән чыхыб

Әр-әтрафы басачаг,

8 Јәһуданы басачаг,

Һәр јери тутачаг, басыб кечәчәк,

боғазына галхачаг,^д

Ганадыны кәриб сәнин өлкәни башдан-баша өртәчәк,

Еј Имануил!^е»

9 Еј халглар, сиз јаманлыг един, амма билин ки, дармадағын олачагсыныз!

Еј дүнјанын учгарларында јашајанлар, ешидин!

Сиз дөјүшә һазырлашын, амма билин ки, дармадағын олачагсыныз!^в

Сиз дөјүшә һазырлашын, амма билин ки, дармадағын олачагсыныз!

10 Сиз фитнә гурун, амма билин ки, боша чыхачаг! Нә десәниз, баш тутмајачаг, Чүнки Аллаһ бизимлә дир*!^г

11 Јеһованын гүдрәтли әли үзәримдә иди. О, мәни бу хал-

ФӘС. 8

а 2Пд 15:29
2Пд 16:8, 9
2Пд 17:6
Әш 7:16
Әш 17:1

б 2Пд 17:16
Әр 17:13

в Әш 7:1

г 2Пд 17:5
2Пд 18:9

д 2См 28:19,
20
Әш 7:17, 20
Әш 10:28-32

е Әш 7:14
Мт 1:23

в 2См 32:21

ө Гн 20:1
36 44:3

Сағ сүгүн

а Ва 12:13
Мт 10:28

б Лв 10:3
Лв 22:32

в Мт 21:42, 44
Лк 20:17, 18
Рм 9:31-33
1Қр 1:23
1Бт 2:7, 8

г Гн 31:16, 17
36 33:20
Мк 3:4

д Иб 2:13

д Әш 7:14, 16
Әш 8:3, 4

е Лв 20:6
Гн 18:10, 11
36 146:4
Ва 9:5, 10

ө Мс 4:19

ж Гн 28:15, 48

гын кетдији јолдан сахламаг үчүн белә деди:

12 «Сиз бу халгын гурдуғу суи-гәсдләрә гошулма-јын!

Онларын горхдуғу шејләрдән горхмајын, Титрәмәјин.

13 Сиз ордулар Аллаһы Јеһовадан горхуб титрәјин,^а

Ону мүгәддәс тутун!»^б

14 О, мүгәддәс мөкан олачаг. Ејни заманда Исраилин һәр ики евини бүдрәдән даш,^в

Јыхан гаја олачаг.

Јерусәлим сакинләри үчүн тор вә тәлә олачаг.

15 Бир чохлаы бүдрәчәк, јыхылыб әзиләчәк, Тәләјә дүшүб галачаг.

16 Шәһадәтнамәни бүрмәлә, Гануну шакирдләримин јанында мөһүрлә!

17 Мән Јагуб евиндән үз чевирмиш Јеһованы көзләјәчәк-јәм,^г Она үмид баглајачағам.

18 Мән вә Јеһованын мәнә бәхш етдији өвладлар^д Сион дағында мәскунлашан ордулар Аллаһы Јеһованын Исраилә вердији нишанә^е вә мөчүзәл-рик.

19 Сизә “пыч-пыч едән, мыртылдајан чиндарларын, фалчыларын јанына кедин” десәләр, кедәчәксиниз? Мәкәр халг өз Аллаһына үз тутмалы дејил? Неч дириләр барәдә өлүләрдән сорушарлар?^в

20 Гануна, шәһадәтнамәјә мүрачият един!

Бу сөзләрә ујғун данышмајанда онлар үчүн нур сачмајачаг.^г 21 Өлкәдә һамы дәр-гәм ичиндә, ач-јалавач кәзә-чәк.^ж Ач олдуғундан гәзәб ичиндә көјә бахыб падшаһына вә Аллаһына ләнәт јағдырачаг.

22 Јерә бахыб дәрд-бәла вә гаранлыг, зүлм-зилләт вә зил гаранлыг, гаты зүлмәт көрәчәк.

9 Лакин бу дәфәки зүлмәт өлкә әзаб чәкәркән олдуғу кими олмајачаг. О заман Зәбулун вә Нифталы торпағы хар олмушду.^а Сонра исә О, дәннискәнары јол бојунча узанан, Иордан бөлкәсиндә јерләшән, јаделлиләр јашајан Чәлиленни шәрәфләндирәчәк.

2 Зүлмәтдә кәзән халг Парлаг ишыг көрдү. Зүлмәт дијарында јашајанларын үзәринә Нур әләнди.^б

3 Сән бу халгы чохалтдын, Севинчини артырдын. Бичин вахты севинән адамлартәк, Гәнимәти бөлүшдүрән адамлартәк Сәнин өнүндә севиндиләр.

4 Сән онларын ағыр бојундуруғуну, Чијинләри үстүндә дуран чомағы, онлары ишләдәнләрин дәјәнәјини, Мәдјәнин мәғлубијјәт күнүндә олдуғу кими сындырдын.^в

5 Аддымларкән јери титрәдән һәр бир әскәр ајаггабысы, Гана булашмыш һәр бир палтар Ода јем олачаг.

6 Бизим үчүн көрпә доғулду,^г Бизә оғул бәхш едилди. һакимијјәт онун чијниндә олачаг.^д

Онун ады Мүдрик мәсләһәтчи,^е Гүдрәтли илаһ^в, Әбәдијјәт атасы, Сүлһ әмири олачаг.

7 һакимијјәти учгарларадәк јабылачаг, Сүлһүн сону олмајачаг.^з

ФӘС. 9

а 2Пд 15:29

б Мт 4:13-16
Лк 1:78, 79
Лк 2:30-32
Јһ 1:9
Јһ 8:12

в һк 8:12, 28
Өш 10:26, 27

г Лк 1:35
Лк 2:11

д Јр 49:10
36 2:6
3к 6:13
Лк 22:29
Вһ 19:16

е Өш 11:2
Мт 7:28, 29
Мт 12:42

ж 36 45:3
Јһ 1:18

з 36 72:1, 7
Дн 2:44

Сағ сүтун

а Лк 1:32, 33

б Өш 42:1
Мт 12:18

в 36 45:6
Өш 32:1
Өр 23:5
Иб 1:8

г 2Иш 7:16, 17
Вһ 11:15

д 2Пд 17:6

е Ам 5:11

ж 2См 28:18

з Гн 31:17

и Өш 5:25
Өш 10:4

к 2Пд 17:13, 14
Һш 7:10
Ам 4:6
Ам 5:6

л 2Пд 17:6
Һш 10:15

О, Давудун тахтында,^а падшаһлығынын башында отурачаг.

Һакимијјәтини индидән сонсузадәк

Әдаләт^б вә сәләһлик^в үзәриндә бәргәрар едәчәк.^г

Буну ордулар Аллаһы Јеһованын гејрәти едәчәк.

8 Јеһова Јагуба бир һөкм көндәрди, Вә о, Исраилин үзәринә кәлди.^д

9 Бүтүн халг, Әфраим дә, Сәмәријјә сакинләри дә буну биләчәк.

Үрәкләри гүрурлу, ловға олдуғундан дејирләр:

10 «Кәрпич евләр учду, Әвзиндә даш евләр тикәрик.^е

Әнчир ағачлары кәсилди, Онлары сидрлә әвәз едәрик».

11 Лакин Јеһова Рәсинин дүшмәнләрини онун үстүнә кәтирәчәк, Јағыларыны ајаға галдырачаг,

12 Шәргдән Арамы, гәрбдән филиштлиләри галдырачаг.^в

Онлар ағызларыны ачыб Исраили удачаглар.^г

Јенә дә Онун гәзәби сојумур,

Јенә дә әлини ашағы салмыр.^д

13 Халг исә ону чәзаландыран Аллаһа тәрәф дөнмүр, Ордулар Аллаһы Јеһованы ахтармыр.^е

14 Јеһова бир күнүн ичиндә Исраилдән башы вә гујруғу, Пөһрәни вә гарғыны* кәсәчәк.^ж

9:14 * Дикәр вариант: хурма будағыны вә гамышы.

- 15 Баш һөрмәтли адам вә ағсаггалдыр,
Гујруг исә јалан тәлим верән пејғәмбәрди.^а
- 16 Бу халгын бәләдчиләри ону аздырыр,
Онларын ардынча кедәнләр чашгынлыг ичиндә дир.
- 17 Буна көрә Јеһова онларын чаванларына баханда фәрәһләнмәјәчәк,
Јетиминә, дулуна рәһм көстәрмәјәчәк.
Чүнки онларын һамысы дөнүкдүр, бәдәмәлдир,^б
Сәфеһ-сәфеһ данышырлар.
Јенә дә Онун гәзәби сојумур,
Јенә дә әлини ашағы салмыр.^в
- 18 Јаманлыг од кими аловланыр,
Кол-косу јандырыб-јахыр.
Галын мешәлији бүрүјәчәк,
Орадан бурум-бурум түстү галхачаг.
- 19 Ордулар Аллаһы Јеһованын гәзәбиндән Торпаг од тутуб јаныр,
Инсанлар алова јем олачаг.
Һәтта гардаш гардаша рәһм етмәјәчәк.
- 20 Бири сағда кәсиб јејәчәк,
Јенә ач галачаг,
О бири солда јејәчәк,
Лакин дојмајачаг.
Һәр бири өз голуну јејәчәк.
- 21 Мәнәссә Әфраими,
Әфраим Мәнәссәни јејәчәк.
Онлар бирликдә Јәһуданын үстүнә кедәчәкләр.^г
Јенә дә Онун гәзәби сојумур,
Јенә дә әлини ашағы салмыр.^д

ФӘС. 9

а Гн 13:1-3

б Гн 4:25, 26

в Өш 5:25

г 2См 28:6

ф Өш 5:25

Сағ сүгун

ФӘС. 10

а Лв 19:15
Гн 1:16, 17

б Ам 2:7, 8

в Гн 27:19
Јр 1:27

г һш 9:7

ф Гн 28:49, 50

д һш 5:13

е Өш 5:25
Өш 9:12

ө Јр 10:9, 11

ж 2Пд 17:3
Өш 8:3, 4
Өш 10:24

з 2Пд 17:6

и Гн 28:45, 63
2Пд 17:22, 23

10

Һагсыз гајдалар јазанларын,^а

Гәддар фәрманлар чыхаранларын вәј һалына!

- 2 Чүнки сиз касыбын һаггыны тапдајырсыныз,
Халгымын мәзлумларын-дан әдаләти әсиркәјирсиниз,^б
Дул гадынлары сојурсунуз,
Јетимләри талан едирсиниз!^в
- 3 Һагг-һесаб күнүндә,^г
Узагдан һәлак кәләндә нә едәчәксиниз?^д
Гачыб кимдән көмәк истәјәчәксиниз?^а
Вар-дөвләтинизи кимә гојуб кедәчәксиниз?
- 4 Дустаглар арасында әјилмәкдән,
Тәләф олмушларын сырасына дүшмәкдән башга Сизә нә галачаг?!
Јенә дә Онун гәзәби сојумур,
Јенә дә әлини ашағы салмыр.^е
- 5 «Бах! Ашшур^ө
гәзәб дәјәнәјимди,^ж
Әлиндәки чомаг исә гејзимин изһарыдыр!
- 6 Ону дөнүк халгын,
Мәни гәзәбләндирән халгын үстүнә көндәрәчәјәм.^з
Әмр едәчәјәм
халгы талан едиб сојсун,
Күчәдәки палчыг кими тапдаласын,^и
- 7 Һәтта онун нијјәти башга олса да,
Үрәјиндә белә истәк олмаса да.
Һалбуки үрәји чохла халглары мәнв етмәји,

- Онларын көкүнү кәсмәји бәрк арзулајыр.
- 8** О, белә дејир:
“Мәкәр әмирләримин һәр бири падшаһ дејил?^а”
- 9** Мәкәр Галноһ^б
Кархемишин^в тајы дејил?
Һәмәс^г Арпадла^г
ејни дејил?
Сәмәријә^д Дәмәшгә^е
бәнзәмир?
- 10** Ојма бүтләри Јерусәлимлә
Сәмәријәдәкинән гат-
гат чоһ олан
Пуч аллаһларын падшаһ-
лығларыны әлә кечир-
дим!^е
- 11** Сәмәријәјә вә онун пуч
аллаһларына етдијими,
Мәкәр Јерусәлимлә онун
бүтләринә дә етмәјәчә-
јәм?^ж”
- 12** Јеһова Сион дағында вә
Јерусәлимдә һәр ишини би-
тирәндән сонра Ашшур пад-
шаһыны тәкәббүрлү үрәји-
нә, гүррәли вә мәғрур бахы-
шына көрә чәзаландырачағ.^з
- 13** Чүнки о дејир:
“Буну голумун гүввәтилә,
Ағлымла едәчәјәм, чүнки
мәндә һикмәт вар.
Халғларын сәрһәдләрини
көтүрәчәјәм,^и”
Сәрвәтләрини
гарәт едәчәјәм,^и
Бир чәнкавәр кими сакин-
ләрини мәғлуб едәчәјәм.^и
- 14** Әлими гуш јувасына
узадар кими,
Халғларын сәрвәтини
көтүрәчәјәм,
Јијәсиз јумурталары
јығар кими,
Бүтүн дүнјаны
зәбт едәчәјәм!

ФӘС. 10
а 2Пд 18:19, 24
б Ам 6:2
в 2См 35:20
г 2Пд 17:24
д 2Пд 19:11, 13
е 2Пд 17:5
2Пд 18:9, 10
ж 2Пд 16:8, 9
з 2Пд 19:17, 18
и 2Пд 18:33, 34
2См 32:16, 19
й 2Пд 18:19
2Пд 18:28, 35
к 2Пд 15:29
2Пд 17:6
2Пд 18:11
1См 5:26
л 2Пд 16:8
2Пд 18:16
м 2Пд 18:19, 25

Сағ сүтүн
а Әш 10:5
б 2См 32:21
в Әш 30:30, 31
г 36 84:11
д Әш 9:5
Әш 30:27
Әш 31:8, 9
На 1:6
е Әш 37:36
ж 2См 28:20, 21
Һш 5:13
Һш 14:3
з Әш 65:9
Һш 1:10, 11

- Ганад чырпан, ағзыны ачыб чиккилдәјән олмајачағ”».
- 15** Һеч балта өзүнү одунчудан үстүн тутар?
Ја да мишар мишарчынын гаршысында гүррәләнәр?
Мәкәр әса^а ону галдырана ағалығ едә биләр?
Мәкәр дәјәнәк ону тутаны јухары галдыра биләр?
- 16** Рәбб, ордулар Аллаһы Јеһова
Онун пијләнмиш кишилә-
ринин үстүнә азар көндә-
рәчәк.^б
Шан-шөһрәтини алов
јандырыб-јахачағ.^в
- 17** Исаилин Нуру^г од^г,
Мүгәддәс Аллаһы алов
олачағ.
Ашшурун кол-косуну
бир күнүн ичиндә
јандырыб күл едәчәк.
- 18** Мөһтәшәм мешәсини вә
бағыны мәһв едәчәк,
Онлар хәстә кими бүсбү-
түн солуб-кедәчәк.^д
- 19** Мешәсиндә о гәдәр аз ағач
ғалачағ ки,
Ушағ да саја биләчәк.
- 20** О күн Исаилдән сағ га-
ланлар,
Јағуб евинин хилас олан-
лары
Онлары вурана бир дә
бел бағламајачағ.^е
Онлар сидги-үрәкдән
Јеһоваја,
Исаилин Мүгәддәсинә
бел бағлајачағлар.
- 21** Јалныз сағ галанлар*,
Јағубун нәслиндән
сағ галанлар
Гүдрәтли Аллаһа тәрәф
дөнәчәк.^е
- 10:21** * Ибр. *Шаарјашуб*. 7:3 әјәсинә бах.

22 Еј Исраил,
Халгын дөниз гуму гэдэр
олса да,
Ондан аз сайда сағ галан
дөнөчөк.^а

Гыргын гарары верилиб,^б
һағг-әдаләт чошуб
онлары басачаг.^в

23 Бәли, ордулар Аллаһы,
Күлли-Ихтијар Јеһова-
нын вердији гыргын
гарары
Бүтүн өлкәдә ичра едилә-
чөк.^г

24 Буна көрә ордулар Алла-
һы, Күлли-Ихтијар Јеһова де-
јир: «Еј Сионда јашајан хал-
гым, дәјәнәјини Мисир кими
үстүнә галдырыб сәни чомаг-
ла вурмуш Ашшурдан горхма.^д

25 Чүнки һөкм тезликлә сона
јетәчөк, гәзәбим онлары мәһв
едәчөк.^е 26 Ордулар Аллаһы
Јеһова Мәдјәни Өрәб^в гајасын-
да вурдуғу кими, ону да гамчы
илә вурачаг.^з Дәјәнәјини Ми-
сирин үстүнә галдырдығы ки-
ми, дәнизин дә үстүнә галды-
рачаг.^ж

27 О күн Ашшур падшаһынын
јүкү чижниниздән,^з
Бојундуруғу бојунуздан
көтүрүләчөк,^и
Бојундурут јағ^к көрә
сыначаг».^л

28 О, Ајата/ һүчум етди,
Мигрондан кечди,
Јүкүнү Миймашда^к гојду.

29 Кечиддән кечиб
Кибада^к кечәләјир.
Рама әһли тир-тир әсир.
Талутун шәһәри Кибаһын^л
сакинләри гачды.^м

10:27 * Ептимал ки, Чәдунун 300 әскә-
ринин чырағларга төкдүјү вә ја падша-
ларын башына чөкилән јағ нәзәрдә ту-
тулур.

ФӘС. 10

а Әш 1:9
б Әш 28:22
в Рм 9:27, 28
г Гн 28:45, 63
д Чк 14:3, 9
2Пд 18:13
Әш 10:5
д 2Пд 19:35
е һк 7:25
һк 8:21
36 83:11
ө 2См 32:21
Әш 30:32
На 3:7
ж Чк 14:21, 27
з Әш 9:4
На 1:13
и Әш 14:25
ы 2Пд 19:35
Әш 37:35, 36
ј Јш 7:2
к 1Иш 13:2
1Иш 14:31
к Јш 21:8, 17
2См 16:6
л һк 20:13
м һш 5:8

Сағ сүтун

а Јш 21:8, 18
Әр 1:1
б 1Иш 22:18,
19
в 2См 32:21
Әш 37:36

ФӘС. 11

г 36 132:11
Әш 53:2
Вһ 5:5
Вһ 22:16
д Пр 4:17
1Иш 17:58
Мт 1:1, 6
Лк 3:23, 32
һв 13:22, 23
Рм 15:12
д Әр 23:5
Әр 33:15
3к 3:8
3к 6:12
е Әш 42:1
Јһ 1:32
һв 10:38
ө Лк 2:52
ж Әш 9:6
з Иб 5:7
и Јһ 7:24
Јһ 8:16
ы 36 2:9
36 110:2
Вһ 19:11, 15

30 Еј Галлим гызы, һарај сал!
Еј Лајыш, динлә!
Еј заваллы Әнатут^а!

31 Мадринәһ әһли гачды,
Гөбим сакинләри
сығыначаг ахтарыр.

32 Елә һәмин күн о,
Нубда^б дајаначаг.
О, Сион гызынын дағыны,
Јерусәлим дағыны
јумругла һәдәләјир.

33 Будур, Рәбб,
ордулар Аллаһы Јеһова
Күчлү шаггылты илә
будағлары касиб-төкүр.^в
Ән һүндүр ағачлар кәси-
лир,
Учалар алчалыр.

34 О, галын мешәни
балтајла гырыб-төкүр,
Гүввәтлинин әли
Ливаны јыхачаг.

11 Јәссәнин көтүјүндән
фидан^г галхачаг,^д
Көкүндән бој атан пөһрә^е
барлы олачаг.

2 Јеһованын руһу
онун үзәриндә олачаг,^ө
Һикмәт^ө вә дәрракә руһу,
Өјүд-нәсифәт вә
гүдрәт^ж руһу,
Елм вә Јеһовадан
горхмаг руһу
онун үзәриндә олачаг.

3 О, Јеһова хофунда^з
зөвг тапачаг.
Көзләринин көрдүјү илә
һөкм етмәјәчөк,
Гулағы илә ешитдијинә
көрә тәнбөһ етмәјәчөк.^и

4 О, фағыр-фүгәра үчүн
инсафла һөкм чыхарачаг.
Дүнјадакы һәлимләрин
хатиринә әдаләтлә
тәнбөһ едәчөк.
Дүнјаны ағзынын
дәјәнәји илә вурачаг.^ы

Шәр адамы ағзындан чыхан нәфәслә* өлдүрәчәк.^а

5 О, белини салеһликлә гуршајачаг,

Сәдагәт онун кәмәри олачаг.^б

6 Гурдла гузу сүлһдә јашајачаг,^в

Бәбирлә чәпиш јан-јана узаначаг.

Бузов, аслан вә бәсләнмиш һејван бир јердә олачаг*.^г

Онлары балача ушаг отарачаг.

7 Инәклә ајы биркә отлајачаг,

Балалары гоша узаначаг. Шир өкүз кими саман јејәчәк.^д

8 Сүдәмәр ушаг илан јувасы үстүндә ојнајачаг, Сүддән кәсилмиш ушаг әлини зәһәрли иланын јувасына салачаг.

9 Мүгәддәс дағымын һеч бир јериндә онлардан хәтәр кәлмәјәчәк,^е һеч нәји тәләф етмәјәчәк-ләр.^ө

Чүнки сулар дәнизи долдурдуғу кими, Дүнја башдан-баша Јеһова барәдә биликлә долачаг.^з

10 О күн Јәссәнин көкү^ж халглар үчүн нишан кими дурачаг.^з Халглар мәсләһәт үчүн онун јанына кәләчәк,^и Онун мәканы әзәмәтли олачаг.

11 О күн Јеһова Ашшурдан^ы, Мисирдән^и, Патросдан^к, Кушдан^к, Еламдан^н, Шинардан^к, Һәмәсдән вә дәниздәки адалардан^м халгынын сағ га-

11:4 * һәрфән: руһла. 11:6 * Дикәр вариант: бузовла аслан бир јердә јем јејәчәк. 11:11 * Бабилистан.

ФӘС. 11

а 2Ск 2:8
б Вһ 3:14
в Әш 65:25
г һа 34:25
д һш 2:18
е Әш 2:4
Әш 35:9
Әш 60:18
Ми 4:4
ө Әш 51:3
Әш 56:7
Әш 65:25
з 36 22:27
һб 2:14
ж Рм 15:12
Вһ 22:16
з Јр 49:10
Әш 49:22
Әш 62:10
и һв 11:18
һв 28:28
ы Әш 11:16
ј Әш 27:13
Әр 44:28
Ми 7:12
к Әр 44:15
к Сф 3:10
л Дн 8:2
м Әш 66:19

Сағ сүтун

а Үз 1:2, 3
Әш 49:22
Әш 62:10
б 36 147:2
Әш 66:20
в 2См 30:1, 10
Әр 31:6
г Әр 3:18
һа 37:16, 19
һш 1:11
д Ам 9:11, 12
ө 6 18
д Әш 25:10
е Әр 49:2
ө Чх 14:22
ж Јр 15:18
з Үз 1:2, 3
и Әш 19:23
Әш 27:13
Әш 35:8
Әш 40:3
Әш 57:14
Әр 31:21

ФӘС. 12

ы Гн 30:3
36 30:5
36 85:1
36 126:1
Әш 40:2
Әш 66:13

ланларыны гуртармаг үчүн тәкрарән, икинчи дәфә әлини узадачаг. 12 О, халглар үчүн нишан гојачаг вә Исраилин пәрән-пәрән дүшмүш өвладларыны ығачаг,^а Јәһуданын сәпәләнмиш өвладларыны дүнјанын дөрд бир кушәсиндән топлајачаг.^б

13 Әфраимин пахыллыгы битәчәк,^в

Јәһудаја әдавәт бәсләјән-ләр ғырылачаг.

Әфраим Јәһудаја пахыллыг етмәјәчәк,

Јәһуда да Әфраимә әдавәт бәсләмәјәчәк.^г

14 Онлар гәрбә, филиштлиләр-ин јамачына һүчум едәчәк,

Бирликдә шәрг халгларыны талан едәчәкләр.

Онлар Әдуму^г вә Муабы^д мәғлуб едәчәк,

Әмуниләр онлара табе олачаг.^ө

15 Јеһова Мисир дәнизинин көрфәзини бөләчәк*^ө,

Чајы^ж јумруғу илә һәдләјәчәк.

Шиддәтли нәфәсилә чајын једди голуну вурачаг^а,

Адамлар ону сәндәллә кечәчәк.

16 Исраил Мисир торпағындан чыхдығы күн олдуғу кими,

Халгындан сағ галанлар^з үчүн Ашшурдан бөјүк бир јол ачылачаг.^и

12 О күн дејәчәксән:

«Еј Јеһова,

Сәнә шүкүр едирәм! Мәнә гәзәбләнмишдин, Амна гәзәбин сојуду, мәни оутдун.^ы»

11:15 * Дикәр вариант: гурудачаг. ^ж Фәрат чајы. ^а Дикәр вариант: чајы једди гола ајырачаг.

- 2 Аллах ничатымдыр.^а
Она күвәнәрәм,
һеч бир горхум олмаз.^б
Чүнки Јаһ*, Јеһова күчүм,
гүввәтимдир,
О, мәним ничатымдыр!»^в
- 3 Сиз ничат чешмәләриндән
Севинә-севинә су чәкәчәк-
синиз.^г
- 4 О күн белә дејәчәксиниз:
«Јеһоваја шүкүр един!
Онун адыны чағырын.
Халглар арасында
ишләрини бәјан един.^д
Сөјләјин ки,
Онун ады учадыр.^е
- 5 Јеһованы нәғмәләрдә
тәрәннүм един!^о О, мөһ-
тәшәм ишләр көрдү,^з
Гој бүтүн чаһан билсин!
- 6 Еј Сион сакини,
севин, һарај сал,
Аранызда олан Исраилин
Мүгәддәс Аллаһы бөјүк-
дүр!»
- 13** Амуз оғлу Әшијанын^ж
Бабилә гаршы вәһјдә ал-
дығы һөкм:^з
- 2 «Дағда, чылпаг гаја үзәрин-
дә нишан гојун.»^а
Онлары сәсләјин,
әл еләјин,
Кәлиб әсилзадәләрин
гапыларындан кирсин-
ләр.
- 3 Мән сечдијим* дејүшчүлә-
рә әмр вердим.^б
Вүгарла севинән икидлә-
рими
Гәзәбими төкмәк үчүн
чағырдым.
- 4 Ешидин! Дағлардан изди-
һам сәси кәлир!
Санки, бөјүк бир халгын
сәсидир бу.

12:2 * Јеһова адынын ғыса формасы.
13:3 * Јахуд мүгәддәс етдијим.

ФӘС. 12

а Әш 45:17

б Әш 26:4

в 36 118:14
һш 1:7

г Әш 49:10

д 1См 16:8
36 105:1, 2

е Чх 15:2

ж 36 149:3

з 36 98:1

ФӘС. 13

ж Әш 1:1

з Әр 25:12
Әр 50:1-3
Вһ 18:2и Әр 51:12
Әр 51:27, 28

ы Әш 45:1

Сағ сүтүн

а Дн 5:28

б Әр 50:15

в Әр 50:9
Әр 51:28

г Әр 51:11

д Әш 13:18
Әр 50:13

е Әр 50:43

ж Дн 5:6

з Әр 50:23, 29

ж Әј 9:9
Әј 38:31
Ам 5:8з 36 137:8
Әр 51:37
Вһ 18:2

- Ешидин! Бир јерә топлаш-
мыш сәлтәнәтләрин,^а
Халгларын курултусу-
дур бу.
Ордулар Аллаһы Јеһова
чәнк үчүн орду топла-
јыр.^б
- 5 Онлар узаг бир өлкәдән,^в
Көјләрин гуртараचाғындан
кәлирләр.
Јеһова вә Онун гәзәб
силаһлары
Бүтүн өлкәни виран етмәк
үчүн кәлир.^г
- 6 Фәрјад един! Јеһованын
күнү јахындыр!
Сонсуз Гүдрәт Саһибиндән
мәһв күнү олачаг о.^д
- 7 Буна көрә бүтүн әлләр
ашағы дүшәчәк,
Һәр кәсин горхудан
үрәји әријәчәк.^е
- 8 Һамы телаш ичиндәдир.^о
Онлары санчы тутуб,
гыч олублар,
Доған гадына бәнзәјирләр.
Дәһшәтлә бир-бириләринә
бахырлар,
Әзабдан сифәтләри пәр-
түб.
- 9 Будур! Јеһованын амансыз
күнү
Һиддәтлә, одлу-аловлу
гәзәблә кәлир ки,
Өлкәни виран гојсун,^з
Бүтүн күнаһкарлары
орадан јох етсин.
- 10 Көјдәки улдузлар,
бүрчләр^ж ишылдамајачаг.
Күнәш гара доғачаг,
Ај нуруну сачмајачаг.
- 11 Мән дүнјаны јаманлығына
көрә,^з
Шәр адамлары тәгсирләри-
нә көрә мүһакимә едәчә-
јәм.

Мәғрурларын гүруруну
сындырачағам,
Залымларын тәкәббүрүнү
алчалдачағам.^a

12 Инсан оғлу халис гызылдан,
Бәшәр оғлу Офир гызылындан^b да надир олачағ.^a

13 Бунун үчүн көјү силкәләјәчәјәм;

Ордулар Аллаһы Јеһованын гәзәби чошан күн
Онун һиддәтиндән јер мәнвәриндән
титрәјәчәк.^c

14 Говулан чејран кими,
чобансыз сүрү кими
Һәр кәс өз халгынын јанына
гајыдачағ,
Һәр кәс өз өлкәсинә
гачачағ.^d

15 Ким әлә кечсә,
бәдәни дешиләчәк,
Ким јахаланса,
гылынч ағзына вериләчәк.^e

16 Өвладлары көзү габағында
парча-парча едиләчәк,^e
Евләри талан едиләчәк,
Арвадлары зорланачағ.

17 Күмүшү һеч сајан,
Гызылдан зөвг алмајан
мадалылары^e
Онларын үстүнә галдырачағам.

18 Охлары чаванлары
јерә сәрәчәк.^ж
Ушаға рәһм етмәјәчәкләр,
Бәтнин бәһрәсинә јазығлары
кәлмәјәчәк.

19 Сәлтәнәтләрин тачы,
Кәлданиләрин гүруру,
еһтишамы олан Бабил^з
Аллаһын дағытдығы Сәдум
вә Әмурә кими олачағ.^и

20 Орада һеч вахт инсан
јашамајачағ.

ФӘС. 13

a Әр 50:29
Дн 5:22, 23

b 1Pd 10:11

v Әр 50:30
Әр 51:3, 4

г Әр 51:29

Ғ Әр 50:16

д Әр 51:3, 4

е 36 137:8, 9

ө Әш 21:2
Әр 50:9
Әр 51:11
Дн 5:30, 31

ж Әр 50:14

з Әш 47:1
Әш 47:5
Дн 4:30

и Јр 19:24, 25
Әр 50:40

Сағ сүтүн

a Әр 50:3, 13
Әр 51:29, 37
Bh 18:21

b Bh 18:2

v Әр 51:33

ФӘС. 14

г Лв 26:42

Ғ 3к 1:17

д Гн 30:1-3
Әш 66:20
Әр 24:6
Һә 36:24

е Әш 56:6, 7
Әш 60:3
3к 8:22, 23

ө Әш 61:5
3к 2:8, 9

ж Үз 3:1
Үз 9:8
Әр 30:10

з Әр 50:23

и 36 125:3

Нәсилләр кәлиб-кечәчәк,
кимсә орада мәскунлаш-
мајачағ.^a

Әрәб орада чадыр гурмајачағ,

Чобанлар орада сүрүләрини
динчәлтмәјәчәк.

21 Орада вәһши һејванлар
динчәләчәк,
Евләринә бајгушлар
долушачағ,

Орада дәвәгушулар
мәскунлашачағ,^b

Чөл кечиләри*
һоппаныб-дүшәчәк.

22 Гала бүрчләриндә
улашан һејванлар,
Чаһ-чалаллы сарајларында
чаггаллар улајачағ.

Онун вахтына аз галыб,
өмрү узадылмајачағ».^в

14 Јеһова Јағуба мәрһәмәт едәчәк,^г О, Исраили јенидән сечәчәк,^Ғ онлары өз јурдларында мәскун едәчәк.^д Јаделлиләр онлара гошулачағ, Јағуб евинә бирләшәчәк.^е **2** Халғлар онлары торпағларына гајтарачағ. Исраил еви онлары Јеһованын торпағында өзүнә гул-гарабаш едәчәк.^ө Ону әсир едәнләри әсир едәчәк, ону гул кими ишләдәнләрә ағалыг едәчәк.

3 Јеһова сәни ағры-ачыдан, көләлик бојундуругундан азад едәчәји^ж күн **4** сән Бабил падшаһы барәдә бу мәсәли дејәчәксән:

«Көр залымын сону
нечә јетишиди,

Көр зүлмү нечә битди!»^з

5 Јеһова писләрин дәјәнәјини,
Һөкмдарларын әсасыны
гырды.^и

13:21 * Дикәр вариант: *кечијәбәнзәр чинләр.*

- 6 О, һеј гәзәблә халглары
вурурду.^а
Халглары амансыз тәғиб
едирди, онлары һиддәтлә
рам едирди.^б
- 7 Инди исә бүтүн дүнја
раһатдыр, динчәлир,
Инсанларын севинчи
жерә-көжә сығмыр.^в
- 8 Ардыч ағачлары да,
Ливанын сидрләри дә
сәнин агибәтинә
севиниб дејир:
“Сән јыхыландан бәри
Одунчу бизи кәсмәжә
кәлмир”.
- 9 Ашағыда Мәзара* да
Сәни гаршыламағ үчүн
әл-ајаға дүшүб.
О, өлүмүн дуस्ताгларыны,
Дүнјанын залым башчыла-
рыны^г сәнә көрә ојадыб.
Халгларын бүтүн падшаһ-
ларыны тахтларындан
галдырыб.
- 10 Намысы бир ағыздан
сәнә дејир:
“Һә... сән дә бизә
тај олдун?!
Сән дә бизим кими
бичарә галдын?!
11 Сәнин гүрурун да,
Телли аләтләринин авазы
да Мәзара* енди.^г
Јорғанын гурд,
Дөшәјин сохулчан олачағ”.
- 12 Еј парлаг улдуз,
еј дан оғлу,
Көр нечә көјдән дүшдүн!
Сән, еј халглары рам едән,
Көр нечә кәсилиб
жерә дәјдин!^г
- 13 Үрәјиндә дејирдин:
“Көјләрә чыхачағам,^д

14:9, 11, 15 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.
14:9 ^в һәрфән: *тәкәләрини*.

ФӘС. 14

а 2См 36:17
Әр 50:17

б һб 1:6
Зк 1:15

в 36 126:2
Әш 49:13
Әр 51:48
Вһ 18:20

г Вһ 18:22

ф 2См 36:17
Әр 51:7
Һә 29:19
Дн 5:18, 19

д Әш 47:7
Дн 4:30

Сағ сүтун

а Дн 5:22, 23

б 36 48:1, 2

в Әр 51:25

г 2Пд 25:21
Әш 64:10

ф 2Пд 24:12, 14
2Пд 25:11

Тахтымы Аллаһын улдуз-
ларындан јухарыда гоја-
чағам.^а

Топланты дағында,
Шималын учгарларында
отурачағам.^б

14 Булулдардан јухары
галхачағам.
Өзүмү һагг-Таалаја
бәнзәдәчәјәм”.

15 Хејр! Мәзара* енәчәксән,
Дүз гәбрин дибинә
дүшәчәксән.

16 Көрәнләр көзүнү сәнә
зилләјәчәк,
Сәни диггәтлә сүзүб
дејәчәк:

“Дүнјаны силкәләјән,
Сәлтәнәтләри ләрзәјә са-
лан,^в

17 Дүнјаны сәһралыға дөндә-
рән,
Шәһәрләрини јерлә јексан
едән,^г
Әсирләри јурдларына бу-
рахмајан бу дејилди?”^ф

18 Бүтүн халгларын
падшаһлары,
Һәр бири өз сәрдабәсиндә
Шәрәфлә дәфн олунуб.

19 Сән исә дәфн едилмәдин,
Атылдын јарарсыз бир чү-
чәрти кими.

Гылынчла өлдүрүлүб
Дашлы чалаја дүшән мејит-
ләрин алтында галмысан.
Тапдағ алтда галмыш
чәсәдсән.

20 О падшаһлар кими гәбрә
дүшмәјәчәксән,
Чүнки өз өлкәни
виран гојдун,
Өз халгыны гырдын.
Залымларын нәсли
даһа јад едилмәјәчәк.

21 Аталарынын тәгсиринә
көрә

Өвладлар үчүн едам көтүү
назырлајын ки,
Галхыб дүнјаны
зэбт етмәсинләр,
Јер үзүнү шәһәрләрлә
долдурмасынлар».

22 Ордулар Аллаһы Јеһова
дејир: «Мән онлара гаршы гал-
хачағам».^а

Јеһова дејир: «Мән Бабилін
адыны, ондан галанлары, нәс-
лини, сојуну јер үзүндән силә-
чәјәм».^б

23 Ордулар Аллаһы Јеһова
бәјан едир: «Ону охлу кирпилә-
рин јувасына, батаглыға чеви-
рәчәјәм. Ону ғырғын сүпүркә-
сијлә сүпүрәчәјәм».^в

24 Ордулар Аллаһы Јеһова
анд ичир:
«Нә нијјәт етмишәм,
о да керчәкләшәчәк,
Нечә гәрар вермишәм,
елә дә олачаг.

25 Ашшурлуну торпағымда
мәһв едәчәјәм,
Дағларында тапдалајача-
ғам.^г
Халгымын чининдән
онун јүкүнү,
Бојнундан бојундуруғуну
көтүрәчәјәм».^д

26 Будур бүтүн дүнја
кәсилән һөкм.
Будур бүтүн халглара гар-
шы галхан әл.

27 Ордулар Аллаһы Јеһова
һөкм верди,
Ким ону ләғв едә биләр?^е
Онун әли галхыб,
Ким ендирә биләр?^в

28 Падшаһ Әһәз өлән^г ил
бу хәбәр назил олды:

29 «Еј филиштлиләр,
севинмәјин ки,
Сизи дөјән дөјәнәк ғы-
рылды.

ФӘС. 14

а Әш 43:14
Әр 50:25
Әр 51:56

б Әр 51:62

в Әш 13:1, 21
Әр 50:35, 39
Вһ 18:2

г 2См 32:21, 22
Әш 30:31
Әш 31:8
Әш 37:36, 37

д Әш 10:24

д 36 33:11
Мс 19:21
Мс 21:30
Әш 46:11

е 2См 20:5, 6
Әш 43:13

ө 2Пд 16:20
2См 28:27

Сағ сүтүн

а 2См 26:3, 6

б 2Пд 18:1, 8

в Әр 47:1
Һә 25:16
Јл 3:4
Ам 1:6-8
Сф 2:4
Зк 9:5

г 36 48:1-3
36 87:1, 2
36 132:13, 14

ФӘС. 15

д Әр 9:25, 26
Һә 25:11

д Сј 21:28
Гн 2:9

е 2Пд 3:24, 25
Әр 48:31

ө Әр 48:18

ж Әр 48:1

з Сј 21:30
Јш 13:15-17

и Гн 14:1
Әр 48:36, 37

Чүнки иланым^а көкүндән
зәһәрли илан^б чыхачаг.
Онун төрәмәси учан алов-
лу илан олачаг.

30 Јохсулларын илкинләри
дојунча јејечәк,
Касыблар динч јатачаг.
Сәнинсә көкүнү
гытлыггла кәсәчәјәм,
Сағ галанларыны
мәһв едәчәјәм.^в

31 Еј дарваза, налә чәк!
Еј шәһәр, фәрјад ет!
Еј филиштлиләр,
әлиниз бошалачаг!

Чүнки шималдан түстү
кәлир,
Дүшмән әскәрләри
низамы позмадан кәлир».

32 О халгын елчиләринә
чаваб нә олачаг?
Јеһова Сионун тәмәлини
гојуб дејәчәкләр,^г
Халгынын фағырлары
ора пәнаһ апарачаг.

15 Муаба гаршы һөкм:^д

Бир кечәнин ичиндә
тар-мар едилди,
Муабын Ар шәһәри^а
сүкута гәрг олды.

Бир кечәнин ичиндә
тар-мар едилди,
Муабын Кираһ шәһәри^ө
сүкута гәрг олды.

2 О ағламаг үчүн мәбәдә вә
Дибун^в,
Сәчдәкаһлар^г чыхды.
Муаб Нәба^ж вә Мәдәбәдән^з
өтрү фәрјад едир.
Һамы сач-саггалыны ғыр-
хыб.^и

3 Күчәләрдә чула бүрүнүб-
ләр,
Дамларда, мејданларда
ағлашма гурублар.

15:2 * һәрфән: јүксәкликләринизә.

- Аглаја-аглаја ашағы енир-ләр.^а
- 4 Һәшбунла Илал^б аһ-налә едир,
Сәсләри та Јаһаса^в чатыр.
Одур ки, Муабын әскәрләри ғышгырыб-бағырыр.
О, тир-тир әсир.
- 5 Муабдан өтрү үрәжим ағры-јыр.
Гагынлары Соһарадәк^г,
Еглат-Шәлишјајадәк^д
гачыблар.
Луһит јохушу илә
аглаја-аглаја галхырлар.
Башларына кәлән бәладан
Һорнаим јолунда шивән
гопарырлар.^а
- 6 Нимрим сулары гупгуру
гурујуб.
Чөл-чәмән гурујуб,
Көј отлар јох олуб,
бир јашыллыг галмајыб.
- 7 Буна көрә чамаат тәдарү-
күнү, мал-дөвләтини
көтүрүб
Говаглар дәрәсиндән
кечирир.
- 8 Халгын фәрјады бүтүн
Муабы бүрүјуб,^е
Аглашма сәси Еглајимә
чатыр;
Аглашма сәси Биир-Елимә
чатыр.
- 9 Чүнки Диман сулары
гана дөнүб.
Диманын башына бир бәла
да кәтирәчәјәм:
Муабдан гачанларын,
Өлкәдә галанларын үстүнә
шир көндәрәчәјәм.^е
- 16** Селадан сәһра јолу илә
Өлкәнин һөкмдарына,
Сион гызынын дағына
гоч көндәрин.
- 2 Муаб гызлары Әрнун
кечидләриндә^ж
Јувасындан атылмыш
гуш кими олачаглар.^з

ФӘС. 15

а Әр 48:38

б Сј 32:37
Әш 16:9

в һк 11:20

г Јр 13:10

д Әр 48:34

д Әр 48:3, 5

е Әр 48:20

ө 2Пд 17:25, 26

ФӘС. 16

ж Сј 21:13

з Әр 48:19

Сағ сүтун

а Әр 48:8, 42

б 2Иш 7:16, 17

в 36 45:6
36 72:1, 2
Әш 9:6, 7
Әш 32:1
Әр 23:5г Әр 48:26, 29
Сф 2:9, 10

д Ам 2:1

д Әш 15:2
Әр 48:20

е 2Пд 3:24, 25

ө Јш 13:15, 17

ж Сј 32:37, 38
Јш 13:15, 19з Јш 13:24, 25
Әр 48:32

- 3 «Мәсләһәт вер, гәрар вер.
Күнорта чағы салдығын
көлкәни кечә кими гаран-
лыг ет.
Сүркүнләри кизләт,
гачынлары әлә вермә.
- 4 Еј Муаб, гој сүркүнләрим
сәнин ичиндә јашасын.
Онлары виранчылардан
һифз ет.^а
Зүлмкарын сону кәләчәк,
Виранәчилик гуртарачаг.
Инсанлары әзиб тапта-
лајанлар јер үзүндән
јох олачаг.
- 5 О заман мәһәббәт үзәрин-
дә тахт гурулачаг.
Давудун чадырында,
һәмин тахтда отуран
садиғ олачаг.^б
О, әдаләтлә һөкм едәчәк вә
сәләһ ишләрдә чевиқ ола-
чаг».^в
- 6 Муабын тәкәббүрү барәдә
ешитмишиқ —
чоқ тәкәббүрлүдүр;^г
Ловғадыр, мәғрурдур,
һиддәтлидир.^д
Лакин о, һәдәр јерә бошбо-
ғазлыг едир.
- 7 Муаб Муабдан өтрү аглаја-
чаг.
Һамысы аглајачаг.^д
Мәғлублар Кир-Һәрәсәтин^е
кишмишли көкәләриндән
өтрү аглајыб-сызлајачаг,
8 Чүнки Һәшбунун^ө үзүмлүк-
ләри,
Сибмаһ^ж мејнәси гурујуб.
Халгларын башчылары
онун ал-гырмызы будаг-
ларыны* тапдалајыб.
О будаглар Јазирә һагла-
мышды,^з
Сәһраја гәдәр узанмышды.

16:8 * Јахуд ал-гырмызы үзүмлә долу
будагларыны.

Шахәләниб дәнизә чат-мышды.

9 Буна көрә Сибмаһ мејнә-сини Јазирә ағладығым кими ағлајачағам.

Еј һәшбун, еј Илал,^а

сизи көз јашларымла исладачағам.

Чүнки јәј мејвәсиндән вә мәһсулдан өтрү учалан сәсләр кәсилиб*.

10 Бағлардан севинч, фәрәһ кәсилиб.

Үзүм бағларындан шәнлик сәси, шадлығ сәси кәл-мир.^б

Үзүмсыхан даһа үзүмсы-ханда үзүм тапдаламыр.

Чүнки Мән шадлығ сәдала-рыны кәсдим.^в

11 Буна көрә ичим Муабдан өтрү

Чәнкин симләритәк инлә-јир,^г

Гәлбим Кир-Һәрәсәтдән^д өтрү сызлајыр.

12 Муаб сәчдәкаһда өзүну јорса да, кедиб мүгәддәс јериндә дуа етсә дә, һеч бир хеј-ри олмајачағ.^а

13 Бу, Јеһованын Муаб һа-ғында кечмишдә дедији сөз-дүр. **14** Инди исә Јеһова белә дејир: «Муздурун иллә-ри илә сәјсағ, үч илин ичин-дә чәқдији мүсибәтләр Муа-бын еһтишамыны јерә вурачағ. Сағ галан чох аз вә әһәмијјәт-сиз олачағ».^е

17 Дәмәшгә гаршы һөкм:^е
«Будур! Дәмәшг шәһәр-ләр сырасындан чыха-чағ,

Харабазара чевриләчәк.»^ж

2 Аруир^з шәһәрләри бошала-чағ,

16:9 * Дикәр вариант: чүнки сәнин јәј мејвәһини вә мәһсулуһун үстүнә дөјүш һәрәси кәлиб.

ФӘС. 16

а Әш 15:4
Әр 48:34

б Әр 48:33

в Сф 2:9

г Әш 15:5
Әр 48:36

д Әш 15:1

д Әр 48:7, 35

е Әш 25:10
Әр 48:46, 47
Сф 2:9

ФӘС. 17

е Әр 49:23
Зк 9:1

ж 2Пд 16:8, 9
Әш 8:4
Ам 1:5

з Сј 32:34
Јш 13:15, 16
2Пд 10:32, 33

Сағ сүтун

а 2Пд 17:6
Әш 7:8
Әш 28:1, 2
Һш 5:14

б 2Пд 16:8, 9

в Јш 15:8, 12
Јш 18:11, 16

г Гн 4:27
Гн 24:20

д 2См 31:1
Һш 8:6, 11

д һш 10:14
Ам 3:11

Ораларда сүрүләр узаныб динчәләчәк.

Онлары һүркүдән олмаја-чағ.

3 Әфраимдә истекамлы шәһәр,^а

Дәмәшгдә тахт-тач галмаја-чағ.^б

Арамын сағ галанлары Бәни-Исраилин шан-шөһ-рәти кими олачағ», — дејир ордулар Аллаһы Јеһова.

4 «Чүнки о күн Јағубун шан-шөһрәти алчалачағ, Бәдәнинин пији әријәчәк.

5 Бичинчи зәмини бичәндә, Әли илә сүнбулләри бичәндә

О, Рәфајим дәрәсиндә^в башағ јыған адам кими олачағ.

6 Зејтун ағачы дөјүлдүкдән сонра

Башында ики-үч дәјмиш зејтун галдығы кими,

Будағларында дөрд-беш зејтун галдығы кими,

Тәкчә галығ галачағ»,^г — дејир Исраилин Аллаһы Јеһова.

7 О күн инсан Јараданына бахачағ, көзүну Исраилин Мүгәддәсинә дикәчәк. **8** О, әли илә јаратдығы гурбанкаһла-ра^д, бармағлары илә дүзәлтди-ји Ашера бүтләринә*, бухур-данлара бахмајачағ.

9 О күн онун истекамлы шәһәрләри мешәликдә бахымсыз галмыш јерә охшајачағ,^а

Исраилин гаршысында јијәсиз галмыш бир будаға охшајачағ.

Бомбош виланәлик олачағ.

17:8 * Лүғәтә бах.

10 Чүнки сәни гуртаран Аллаһы унутмусан,^а

Сығындығын Гајаны^б
хатырламырсан.

Әвэзіндә көзәл бағлар
салырсан,

Орада өзкәнин* пөһрәсини
әкирсән.

11 Күндүзләр бағыны јахшы-
јахшы чәпәрләјирсән,
Сүһдән дуруб тохумуну
чүчәрдирсән,

Лакин сән азара туту-
ланда, чарәсин ағрылар
кечирәндә мәнсулун
јох олачаг.^в

12 Шишин! Чохсајлы халгла-
рын һај-күјү

Уғулдајан дәниз кими!

Үммәтләрин сәс-күјү

Чошгун суларын
нәрилтиси кими!

13 Үммәтләрин сәси кур сула-
рын сәсинә охшајачаг.

О, онлары тәнбеш едәчәк,
онлар узағлара гачачаг,

Дағ башында күләјин со-
вурдуғу саман чөпүнә,

Туфанын апардығы тикан
комасына бәнзәјәчәкләр.

14 Кечәләр ваһимә басыр.

Сәһәр ачылмамыш

јох олурлар.

Бизи талан едәнләрин пайы
будур,

Бизи гарәт едәнләрин нә-
сиби будур.

18 Һәбәш^г чајларынын ах-
дығы бөлкәнин,

Вызылдајан ганадлы һәшә-
ратлар дијарынын вај на-
лына!

2 О, дәниз јолу илә,

Суларын о тајына гамыш
гајығларда гасидләр көн-
дәриб дејир:

ФӘС. 17

а 36 50:22

Һш 8:14

б Гн 32:4

2Иш 22:32

в Гн 28:30

Һш 8:7

ФӘС. 18

г Әш 20:3, 4

Һә 30:4

Сағ сүтун

а 2См 12:2, 3

2См 14:9

2См 16:8

«Еј јејин гасидләр,
јола дүзәлин!

Учабојлу, һамар дәрили
халгын,

Һәр јана горху салан,^а

Күчлү, фәтеһ халгын,

Торпағыны чајлар јујан
халгын јанына кедин».

3 Еј јер үзүндә јашајанлар,
еј дүнја сакинләри!

Сиз, санки, дағ башында
нишан көрәчәксиниз,

Санки, шејпур сәси
ешидәчәксиниз.

4 Јеһова мәнә белә деди:

«Мән күнәшин јери гызды-
ран шәфәгләритәк,

Истидә, бичин вахты
шеһ булудутәк

Архајын-архајын дуруб
мәканыма* бахачағам.

5 Бичиндән әввәл,

Чичәкләнмә гуртаранда,
горалар јетишмәјә баш-
лајанда

Пөһрәләр бағ гајчысы илә
кәсиләчәк,

Бығчығлар кәсилиб атыла-
чаг.

6 Һамысы дағлардакы јырты-
чы гушлара,

Јердәки вәһши һејванлара
јем едиләчәк.

Јыртычы гушлар бүтүн
јајы,

Вәһши һејванлар бичин
мөвсүмү онларла гидала-
начаг.

7 О заман ордулар Аллаһы
Јеһоваја

Учабојлу, һамар дәрили
халгдан,

Һәр јана горху салан,

Күчлү, фәтеһ халгдан,

Торпағыны чајлар јујан
халгдан бәхшиш кәтири-
ләчәк.

Ордулар Аллаһы Јеһованын адыны дашыјан јерә, Сион дағына^а».

19 Мисирә гаршы һөкм:^б
Будур! Јеһова сүрәтлә учан булудун үстүнә миниб Мисирә кәлир.

Мисирин пуч аллаһлары Онун гаршысында титрә-јәчәк,^в

Мисирин үрәји көксүндә әријәчәк.

2 «Мисирлини мисирлинин үстүнә галдырачағам, Бир-бири илә вурушачағлар.

Гардаш гардаша, јолдаш јолдаша гаршы, Шәһәр шәһәрә, падшаһлыг падшаһлыға гаршы вурушачағ.

3 Мисир дурухуб галачағ.

Мән онун нијјәтини алт-үст едәчәјәм.^г

Онлар пуч аллаһларын, Овсунчуларын, чиндарларын, фалчыларын^д үстүнә гачачағлар.

4 Мән Мисири гәддар ағаја тәслим едәчәјәм, Онларә әзәзил һөкмдар ағалыг едәчәк»,^д — бәјан едир Рәбб, ордулар Аллаһы Јеһова.

5 Дәнизин сују гурујачағ, Чај гупгуру олачағ.^е

6 Чајлар ијләнәчәк. Мисирин Нилдән әјрылан архлары бошалыб гуруја-чағ.

Гамышлар, гарғылар чүрүјәчәк.^е

7 Нил чајы кәнарындакы, Нилин ағзындакы битки-ләр,

Нил бојунча әкилмиш тарлалар^ж гурујачағ,^з Соврулуб јох олачағ.

ФӘС. 18

а Әш 8:18
Әш 24:23

ФӘС. 19

б Әр 25:17, 19
Һә 29:2
Јл 3:19

в Чх 12:12
Әр 43:12
Әр 46:25
Һә 30:13

г Әш 19:11, 13

д Әш 8:19
Һә 16:16
Бһ 18:23

д Әш 20:3, 4
Әр 46:25, 26
Һә 29:19

е һә 30:12
Зк 10:11

е Чх 2:3

ж Гн 11:10

з һә 29:10

Сағ сүтүн

а Чх 9:25, 31
Мс 7:16

б 36 78:12
Һә 30:14

в Әш 44:25

г Јр 41:8
1Pd 4:30
Һә 7:22

д Әр 46:14
Һә 30:13

д Әј 12:20, 24
Әш 19:3

8 Балыгчылар гәмә батачағ, Нилә тилов атанлар көз јашы төкәчәк, Суја тор атанлар һалдан дүшәчәк.

9 Даранмыш кәтанла^а ишлә-јәнләр, Ағ гумаш тохујанлар хәчаләт чәкәчәк.

10 Мисирин тохучулары пәришан олачағ,

Муздурлары дәрәд басачағ.

11 Суан^б бәјләри ахмагдыр. Фиронун ән мүдрик мүша-вирләри ағылсыз мәслә-һәтләр верир.^в

Сиз нечә фирона:
«Мән мүдрикләрин,
Гәдим падшаһларын
нәслиндәнәм», — дејә би-ләрсиниз?

12 Һаны сәнин башбиләнлә-рин?^г

Билирләрсә, гөј сәнә десин-ләр ордулар Аллаһы Је-һованын Мисирлә бағлы гәрарыны.

13 Суан бәјләри ахмаглыг етди,

Ноф^ж бәјләри алданды.

Мисир гәбиләләринин баш-чылары Мисири аздырды.

14 Јеһова Мисирин үстүнә чашгынлыг руһу төкдү.^д

Онлар Мисири һәр бир ишдә аздырдылар,

О, гусунтусунун ичиндә ләнкәр вуран сәрхош ки-ми, сәндәләди.

15 Мисирин әлиндән һеч нә кәлмәјәчәк.

Нә баш, нә гујрут,
Нә пөһрә, нә дә гарғы^ж
бир шеј едә билмәјәчәк.

19:13 * Мемфис шәһәринин ибрани ады. **19:15** * Дикәр вариант: нә хурма будағы, нә дә гамыш.

16 О күн Мисир гадына бәнзәјәчәк. Ордулар Аллаһы Јеһова әлини она гаршы галдыранда горхудан тир-тир әсәчәк.^а 17 Јәһуда торпағы Мисирани ваһимәјә салачаг. Јәһуданын ады кәләндә онлар ордулар Аллаһы Јеһованын Мисирлә бағлы гәрарына көрә вәлвәләјә дүшәчәк.^б

18 О күн Мисир торпағында Кәнан дилиндә данышан вә ордулар Аллаһы Јеһованын адына анд ичән беш шәһәр олачаг.^в Онлардан бири Виран шәһәри адланачаг.

19 О күн Мисирин ортасында Јеһованын адына гурбанкаһ гурулачаг, сәрһәндә Јеһованын шәрәфинә сүтун гојулачаг. 20 Бу, Мисир торпағында ордулар Аллаһы Јеһованын адына нишан вә шәһадәт олачаг. Онлар залымларын әлиндән Јеһоваја дад едәчәк вә О, бөјүк хиласкар көндәриб онлары гуртарачаг. 21 Јеһова Өзүнү мисирлиләрә таныдачаг вә о күн мисирлиләр Ону таныјачаг. Она гурбанлар, бәхшишләр кәтирәчәкләр, Јеһоваја нәзир едәчәк вә јеринә јетирәчәкләр. 22 Јеһова Мисирин чәзаландырачаг,^г вурачаг вә сағалдачаг. Онлар Јеһоваја гәрәф дөнәчәкләр, О, јалварышларыны ешидиб онлара шәфа верәчәк.

23 О күн Мисирдән Ашшура кими бөјүк јол узаначаг.^д Ашшур Мисирә, Мисир дә Ашшура кедиб-кәләчәк. Мисирлә Ашшур Аллаһа гуллуғ едәчәк. 24 О күн Израил Мисирлә Ашшура гошулачаг^е вә дүнја үчүн бир немәт олачаг. 25 Чүнки ордулар Аллаһы Јеһова онлара хејир-дуа вериб дејәчәк: «Халгым Мисир, әлимин иши

ФӘС. 19

а Әш 11:15

б Әш 20:3, 4
Әр 25:17, 19
Әр 43:10, 11
Һә 29:6

в Әр 43:4, 7
Әр 44:1

г Әш 19:1
Әр 46:13

д Әш 11:16
Әш 35:6
Әш 40:3

е Зк 2:11

Сағ сүтун

а Гн 32:9
36 115:12
Әш 61:9

ФӘС. 20

б Јш 13:2, 3

в Ам 1:8

г Әш 1:1

д Әш 19:1

е Әш 18:1

в Әш 8:18

г Әш 19:4

ФӘС. 21

ж Әш 13:1, 20

з Әш 13:4, 18

и Әр 51:11, 28
Дн 5:28, 30

ы 36 137:1
Әш 14:4, 7
Әш 35:10

Ашшур вә ирсим Израил мүбарәк олсун».^а

20 Ашшур падшаһы Саргонун әмриләр тартан* Ашшуда^б һүчум едиб ону зәбт етдији^в ил 2 Јеһова Амуз оғлу Әшијаја^г белә деди: «Кет, белиндән чулу, ајағындан сәндәли чыхар». О, бујруға әмәл едиб чылпаг* вә ајағалын кәзмәјә башлады.

3 Сонра Јеһова деди: «Гулум Әшија Мисир^д вә һәбәш^е үчүн әләмәт вә нишанә^в олараг үч ил чылпаг вә ајағалын кәздији кими, 4 Ашшур падшаһы да Мисир вә һәбәш әсирләрини,^г һәм чаваны, һәм гочаны чылпаг, ајағалын, гуршагдан ашағы лүт сүркүнә апарачаг. Мисирин ејиб јерләри бајырда галачаг. 5 һәбәшә үмид бағлајанлар, Мисирлә фәхр едәнләр дәһшәтә кәләчәк, хәчаләг чәкәчәкләр. 6 О күн бу саһилјаны әразинин сакинләри дејәчәкләр: “Бу да Ашшур падшаһындан гуртулмаг үчүн көлкәсинә сығындығымыз пәнәһкаһымыз, үмид јеримиз! Инди биз нечә хилас олачағыг?”»

21 Дәниз сәһрасына гаршы һөкм.*

Сәһрадан, дәһшәтли өлкәдән елә бир фәләкәт кәлир ки,
Санки, чәнубу сүпүрән туфандыр.^з

2 Мәнә дәһшәтли вәһј назил олду:

Хаин хаинлик едир,
Виранчы виранчылыг.
Һајды, Елам, ирәли!
Һајды, Мада*, һүчума!^д

Онун баис олдуғу фәрајдлара сон гојачағам.^е

20:1 * Сәркәрде. 20:2 * Јахуд јарычылпаг. 21:2 * Мидија.

- 3** Одур ки, күчлү агры ичин-дәјәм.^а
Тамам гыч олмушам,
Доған гадына бәнзәјирәм.
Дәрд әлиндән һеч нә ешит-мирәм,
Һәјәчандан һеч нә көрмү-рәм.
- 4** Үрәјим чырпыныр, горху-дан әсим-әсим әсирәм.
Көнлүмү охшајан алагаран-лыг инди мәни горхудур.
- 5** Сүфрәни ачын,
јерләри һазырлајын!
Јејин, ичин!^б
Еј бәјләр, дурун,
галханлара јағ чәкин!
- 6** Јеһова мәнә белә деди:
«Кет, көзәтчи гој.
Гој көрдүкләрини
хәбәр версин».
- 7** О, чәнк арабалары көрдү;
бирини атлар чәкирди,
Бирини ешшәкләр,
Бирини дәвәләр.
О, көзүнү зилләјиб
диггәтлә бахырды.
- 8** Сонра аслан кими ба-ғырды:
«Еј Јеһова, күндүзләр
көзәтчи гүлләсиндә
дурурам,
Кечәләри јеримдән
тәрпәнмирәм.»^в
- 9** Бах кәлир:
Атлар гошулмуш чәнк ара-басында адамлар!»^г
Сонра о чар чәкди:
«Јыхылды!
Бабил јыхылды!»^д
Аллаһларынын бүтүн
ојма бүтләри дүшүб
парча-парча олду!»^е
- 10** Еј тахыл кими дөјүлмүш
халгым!
Еј хырманымын өвладла-ры!»^ж

ФӘС. 21

а һ6 3:16

б Дн 5:1

в һа 3:17
һ6 2:1

г Әр 50:3, 9
Әр 51:27, 28

д Әш 13:19
Әш 14:4
Әш 45:1
Әр 51:8
Дн 5:28, 30
Вһ 14:8
Вһ 18:2

е Әр 50:2
Әр 51:44, 52

ж 1Пд 8:46

Сағ сүтүн

а Јр 32:3
Гн 2:8
36 137:7

б Әр 25:17, 23

в Әј 6:19
Әр 25:17, 23

г Јр 25:13
36 120:5
Һф 1:5
Әш 42:11
Әр 49:28
Һа 27:21

ФӘС. 22

д Әр 6:6

Исраилин Аллаһы, ордулар
Аллаһы Јеһовадан ешит-дикләримиз сизә билдир-дим.

11 Думаһа* гаршы һөкм:

Бир нәфәр Саирдән^а
мәни сасләјир:

«Ај көзәтчи,
бу кечә нә олду?
Ај көзәтчи,
бу кечә нә олду?»

12 Көзәтчи сөјләди:

«Сәһәрин ачылмағына аз
галыб, јенә кечә олачаг.
Нәсә сорушмаг истәсәниз,
сорушун.
Јенә кәлин!»

13 Сәһраја гаршы һөкм:

Еј Дидан^б карванлары,
Бијабандакы мешәликдә
кечәләјәчәксиниз.

14 Сусајанлары гаршылајын,
онлара су кәтирин.

Еј Тәма^в сакинләри,
Гачгынлара чөрәк кәтирин.

15 Чүнки онлар гылынчдан,
сијрилмиш гылынчдан,
Кәрилмиш јај-камандан,
гызғын дөјүшдән гачыб-лар.

16 Јеһова мәнә белә деди:
«Муздурун илләри илә сајсаг,
бир илин ичиндә Гәдарын^г еһ-тишамы јох олачаг. **17** Гәдар
охчуларындан, чәнкавәрләр-дән аз адам галачаг. Буну Ис-раилин Аллаһы Јеһова деди».

22 Вәһј дәрәси* барәдә
һөкм:^д

Нә олуб, нијә һамыныз
дама чыхмысыныз?

2 Сән ки курултулу,
Һәјлы-күјлү, бүсатлы
бир шәһәр идин.

21:11 * Мәнәсы: сүкут. 22:1 * Көрү-нүр, Јерусәлим нәзәрдә тутулу.

Һәлак оланларын
гылынчдан өлмәди,
Дөүшдә мәһв олмады.^а

3 Залым башчыларын
һамысы биркә гачды.^б
Онлары ох-камансыз
әсир көтүрдүләр.
Әлә кечәнләрин һамысы
әсир көтүрүлдү,^в
Һәрчәнд узаға гачмышды-
лар.

4 Буна көрә дедим:
«Бахмајын мәнә,
Гојун ачы-ачы ағлајым.^г
Мәни овундурмајын,
Чүнки халгым
тар-мар олуб.^ф

5 Бу күн Вәһј дәрәсіндә
Күлли-Ихтијар, ордулар
Аллаһы Јеһовадан
Чашгынлыг, мәғлубијәт,
вурнухма күнүдүр.^д
Диварлар јыхылып,^е
Гышгырыг сәси дағлара
галхыр.

6 Елам^а охданыны, атла-
рыны,
Чәнк арабаларыны көтү-
рүб.
Кираһ^ж галханыны
һазыр тутуб.

7 Ән көзәл дүзләрин
Чәнк арабалары илә дола-
чаг,
Дарвазаларын гаршысын-
да атлар дүзүләчәк.

8 Јәһуданын пәрдәси*
көтүрүлдү.

О күн сиз “Мешә еви”^з де-
јилән силәһ анбарына тәрәф
бахачагсыныз. **9** Көрәчәкси-
низ ки, Давуд шәһәринин
диварлары дешик-дешикдир.^д
Ашағы чарһовуза^в су јығачаг-
сыныз. **10** Јерусәлимдәки ев-
ләри сајачаг, онлары учура-
чагсыныз ки, дивары бәрки-
дәсиниз. **11** Көһнә чарһову-

ФӘС. 22

а Әш 3:1
Әр 38:2
Мрс 4:9

б 2Пд 25:4, 5

в 2Пд 25:11

г Әр 4:19
Әр 8:18, 19
Әр 9:1

ф Мк 1:8, 9

д Мк 7:4

е 2Пд 25:10
Һә 1:3

ө Јр 10:22

ж 2Пд 16:9

з 1Пд 7:1, 2

и 2Пд 25:9, 10
Әр 52:7

ы Һә 3:15

Сағ сүтүн

а Јл 2:17

б Әш 5:12
Әш 56:12
Ам 6:1, 4
Лк 17:27
Јр 5:5

в 1Кр 15:32

г Лә 26:31
Әш 1:11
Әр 15:1
Һә 24:13

ф 2Пд 18:37
2Пд 19:2

д 2Пд 18:26, 37

е Јр 41:41, 42
Әс 8:15

зун сују үчүн ики дивар
арасында су анбары дүзәл-
дәчәксиниз. Лакин ону дүзәл-
дән Улу Јарадана бахмајачаг-
сыныз, буну чохдан һазырлаја-
ны көрмәјәчәксиниз.

12 О күн Күлли-Ихтијар,
ордулар Аллаһы Јеһова
Сизә ағлајыб јас тутмағы,^а
Башынызы даз гырхыб
чула бүрүнмәји бујура-
чаг.

13 Лакин бунун әксинә,
шәнлик, бүсат едилир,
Мал-гара, гојун-гузу кәси-
лир,
Әт јејилиб, шәраб ичилир,^б
“Кәлин јејиб-ичәк, онсуз да
сабаһ өләчәјик”^в.

14 Сонра ордулар Аллаһы
Јеһова бу шеји мәнә ачды:
«“Бу күнаһын сиз өләнәдәк
кәффәрәси олмајачаг”,^г — дејир
Күлли-Ихтијар, ордулар Алла-
һы Јеһова».

15 Күлли-Ихтијар, ордулар
Аллаһы Јеһова дејир: «Дур,
ешикағасы Сәбнанын^ф јанына
кедиб она де ки, **16** “Сәнин
бурада нә ишин вар? Сән нә
ихтијарла бурада өзүнә сәрда-
бә ојурсан?” О өзү үчүн јүксәк
јердә сәрдабә дүзәлдир, гаја-
да мәскән ојур. **17** “Ај киши,
бах Јеһова сәни шиддәтлә
ашағы туллајачаг. Сәни тута-
чаг, **18** бәрк-бәрк бүкүб топ
кими кен бир дијара атачаг.
Орада өләчәксән, өјүндүјүн
арабалар орада галыб ағанын
еви үчүн биабырчылыг олачаг.
19 Сәни вәзифәндән атачағам,
мөвгәјиндән салачағам.

20 О күн гулум Хилгијә
оғлу Әлјакими^д чағырачағам,
21 сәнин либасыны она кејин-
дирәчәјәм, кәмәрини онун бе-
линә бағлајачағам,^е сәнин сәла-
һијәтини она верәчәјәм. О, Је-
русәлим әһлинә, Јәһуда евинә

ата олачаг. **22** Давуд евинин ачарыны^а онун чижинә тахача-гам. Онун ачдыгыны багла-жан, багладыгыны ачан олмажа-чаг. **23** Мән ону мых кими бәрк жерә чалачагам. О, атасы еви үчүн шөһрәт тахты ола-чаг. **24** Атасы евинин бүтүн шан-шөвкәти, нәсли вә өвлад-лары — балача габлар, касалар вә бөјүк күпләр — һамысы он-дан асылачаг”.

25 Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир: “О күн бәрк жерә чалынмыш мых кәнар едилә-чәк,^б кәсилиб дүшәчәк вә он-дан асылмыш һәр шеј дүшүб сыначаг. Буну Јеһованын Өзү дејир”».

23 Сур барәдә һөкм:^а
Еј Таршиш кәмиләри^г,
налә чәкин!

Лиман дағылды.
Артыг ора кирмәк олмур.
Бу хәбәр онлар Киттим^г
торпагындан кәлди.

2 Еј саһилјаны сакинләр,
сусун!

Дәнизи үзүб кечәнләр,
Сидон^а тачирләри
сәни варландырырды.

3 Сәнин газанчыны —
Сихорун^б тахылы,
Нилин мәһсулу
Суларын үзәри илә дашы-
нырды,

Башга халглар да
газанч верирди.^в

4 Еј Сидон, утан!
Сән, еј дәниз истехкамы,
Чүнки дәниз дејир:
«Мән һеч доғуш ағрысы
чәкмәмишәм, доғмамы-
шам,
Нә оғул, нә гыз бөјүтмү-
шәм».^ж

5 Сур һагында хәбәр
Инсанлары Мисир һаггын-
дакы хәбәр^з кими
бәрк үзәчәк.^з

ФӘС. 22
а Вһ 3:7

б Әш 22:15, 17

ФӘС. 23
в Әр 25:17, 22
Әр 47:4
Һә 26:3
Һә 27:2
Јл 3:4
Ам 1:9, 10
Зк 9:3, 4

г 2См 9:21
Һә 27:25

ф Јр 10:2, 4
Әр 2:10
Һә 27:6

д Јр 10:15
Һә 27:8

е Әр 2:18

ө һә 27:32, 33
Һә 28:4

ж Әр 47:4

з Әш 19:1, 16

и һә 27:35
Һә 28:19

Сағ сүтун

а һә 28:2

б Дһ 4:37
Јр 4:6

в Әш 23:1
Һә 26:14, 17

г һә 26:5, 15

ф һә 26:13

д һә 27:6

е Әш 13:19
Һб 1:6

ө Әш 10:12
Һә 3:18
Сф 2:13

ж һә 26:8, 9

- 6** Таршишә үзүн!
Еј саһил сакинләри,
ачы-ачы аглајын!
- 7** Та гәдимдән, кәнчлијиндән
севиниб шәнләнән
шәһәриниз будур?
Ајағлары ону узаг дијарла-
ра јашамаға апарырды.
- 8** Башлара тачлар гојан,
Тачирләри бәј,
Түччарлары дүнјанын һөр-
мәтли адамлары олан
Сура гаршы бу һөкмү
ким чыхартды?^а
- 9** Бу һөкмү ордулар Аллаһы
Јеһова чыхартды,
Көзәллијиндән дудуғу гү-
руру сындырмаг үчүн,
Дүнјанын сајыб-сечилән
адамларыны алчалтмаг
үчүн.^б
- 10** Еј Таршиш гызы,
Нил кими өлкәни
бу башдан о баша кеч.
Артыг тәрсанә* јохдур.^в
- 11** Аллаһ әлини дәнизин үзә-
ринә узатды,
О, сәлтәнәтләри сарсытды.
Јеһова Финикија галала-
рынын дағылмасы барәдә
әвр верди.^г
- 12** Деди: «Еј заваллы гыз,
еј бакирә Сидон гызы!
Бир дә үзүн күлмәјәчәк.^ф
Дур, Киттимә^д гач.
Амма орада да раһатлыг
тапмајачагсан».
- 13** Будур, Кәлдан өлкәси!^ө
Мәһз бу халг ону сәһра са-
кинләринә нәсиб етди,
Ашшур^е јох.
Онлар мұһасирә гүлләләри
тикдиләр,
Гала бүрчләрини дағытды-
лар,^ж
Ону јерлә јексан етдиләр.
- 14** Налә чәкин,
еј Таршиш кәмиләри,

23:10 * Дикәр вариант: лиман.

Чүнки истейкамыңыз
дагылыб.^а

15 О күн Сур бир падша-
хын күнлэри гэдэр, жетмиш
ил эрзиндэ^б унудулачаг. Жет-
миш илин сонунда Сур фаишэ
хаггындакы маһныда дежилди-
ји кими олачаг:

16 «Еј унудулуш фаишэ,
элинэ чэнк көтүр,
шәһәри долан.

Мәһарәтлә чал,
Чохлу һавалар чал,
Гој сәни јада салсынлар».

17 Жетмиш илин сонунда
Јеһова Сура нәзәр салачаг,
Сур көһнә пешәсинә гајыда-
чаг, дүнјанын бүтүн сәлтәнәт-
ләри илэ фаишәлик едәчәк.

18 Амма онун кәлири, газан-
чы Јеһоваја һәср олуначаг.
Онлары йыга билмәјәчәк, кәна-
ра гоја билмәјәчәк, чүнки
газанчы Јеһованын һүзурун-
да јашајанларла чатачаг. Онлар
дојунча јејәчәк вә көзәл-көзәл
либаслар кејәчәк.^в

24 Будур! Јеһова дијары
бомбош гојуб виранәјә
дөндәрир,^г

Алтыны үстүнә чевирир,^г
сакинләрини пәрән-пә-
рән салыр.^д

2 Бу, һамынын
башына кәләчәк —
Халгын да, каһинин дә,
Нөкәрин дә, ағанын да,
Гарабашын да,
ханымын да,
Альчынын да,
сатычынын да,
Борч верәнин дә,
борч аланын да,
Сәләмчинин дә,
сәләм өдәјөнин дә.^е

3 Өлкә бүсбүтүн бошалачаг,
Тамамилә таланачаг,^е
Бу сөз Јеһованын ағзын-
дан чыхыб.

ФӘС. 23

а Әш 23:1

б Әр 25:8, 11

Әр 27:3, 6

в Әш 60:5

ФӘС. 24

г Әш 5:5

Әр 4:6

Һә 6:6

ф 2Пд 21:13

д Гн 28:63, 64

Нә 1:8

Әр 9:16

е Һә 7:12, 13

ө Лв 26:31

Гн 29:28

Сағ сүтүн

а Әр 4:28

Мрс 1:4

б Лв 18:24

Сј 35:33, 34

2См 33:9

Әр 3:1

Әр 23:10, 11

Мрс 4:13

в 2Пд 22:13

Дн 9:5

г Мн 3:11

ф Чх 19:3, 5

Чх 24:7

Әр 31:32

Әр 34:18-20

д Лв 26:15, 16

е Гн 4:27

Гн 28:15, 62

ө Әр 8:13

Јл 1:10

ж Әш 32:12

з Әр 7:34

и 2Пд 25:8-10

ы Мрс 5:15

ј Әш 32:14

Әр 9:11

Мрс 1:4

Мрс 2:8, 9

к Гн 24:20

4 Өлкә јаса бүрүнүб^а,^а
созалыб кедир.

Торпаг саралыб-солур.

Өлкәнин адлы-санлы адам-
лары солухур.

5 Сакинләр өлкәни
мурдарлады,^б

Гануну тапдалады,^в

Гајдалары дәјишди,^г

Даими әһди позду.^г

6 Буна көрә ләнәт өлкәни
мәһв едир,^д

Сакинләри тәгсиркардыр.

Буна көрә өлкәнин
сакинләри азалды,

Бир овуч инсан галды.^е

7 Тәзә шәрәб һүзн чәкир*,
мејнә солур,^ө

Фәрәһлә чошан үрәкләр
инди инләјир.^ж

8 Шән гаваллар сусуб,
Шәнлик сәсләри кәсилиб,
Чәнкин хош авазы ешидил-
мир.^з

9 Меј мәчлисләри
нәғмесиз кечир,
Ичкинин дады ичәнә ачы
кәлир.

10 Бомбош галмыш шәһәр
харабазара дөнүб,^и
Бүтүн евләр гыфыллыдыр,
кирмәк олмур.

11 Күчәләрдә гышгырыб
шәрәб истәјирләр.
Севинчдән әсәр-әләмәт
галмајыб,
Шәнлик өлкәдән
үз дөндәриб.^и

12 Шәһәр виранә галыб,
Дарвазалар дармадағын
олуб.^и

13 Зејтун ағачы дөјүләндән
сонра нечә олурса,^к
Јығымдан сонра мејнәдә
нечә тәк-түк үзүм
галырса,

24:4, 7 * Дикер вариант: гурујур.

Дүнјада, халглар арасында галанлар да елэ олачаг.^а

14 Онлар һајгырачаг, Севинчдән һарај салачаглар.

Дәниздән* Јеһованын әзә мәтини бәјан едәчәкләр.^б

15 Буна көрә нур дијарында* Јеһованы мәдһ едәчәкләр,^в

Дәниздәки адаларда Исраилин Аллаһы Јеһованын адыны учалдачаглар.^г

16 Дүнјанын һүдудларындан нәғмәләр ешидилир:

«Һагг Саһибинә ешг олсун!»^д

Мән исә дејирәм: «Үзүлмүшәм, үзүлмүшәм!

Вај мәним һалыма!

Хаинләр хәјанәт едир.

Бәли, хаинләр хаинчәсинә хәјанәт едир».^е

17 Еј бу дијарын сакини, сәни дәһшәт, чала, тәлә көзләјир.^ж

18 Дәһшәт сәсиндән гачан чалаја дүшәчәк,

Чаладан чыхан тәләјә дүшәчәк,^з

Чүнки көјүн бәндләри ачылачаг,

Јерин өзүлләри титрәјәчәк.

19 Јер жарылыб, Ләрзәјә дүшүб, Бәрк силкәләнир.^и

20 Јер сәрхош кими сәндәләјир,

Көзәтчи чардағытәк, санки, күләкдән јырғаланыр.

Асилији ағыр јүк кими ону әзир,^к

О чөкәчәк, бир дә галха билмәјәчәк.

ФӘС. 24

а Әр 6:9
Һә 6:8

б Әш 40:9
Әр 31:12
Әр 33:10, 11

в Әш 43:5

г Әш 11:11
Әш 60:9

д Чк 15:11
Үз 9:15
36 145:7
Вһ 15:3

е Әр 9:2, 3

ж Әр 8:3
Һә 14:21

з Әр 48:44

и Әр 4:24

к 2Пд 21:16
2См 36:15, 16
Әр 14:20

Сағ сүтун

а Вһ 21:23

б 36 132:13
Әш 12:6
Јл 3:17
Ми 4:7
3к 2:10

в 1Пд 8:11

г 36 97:1
Вһ 11:17

ФӘС. 25

д 36 40:5
36 98:1
36 107:8
36 145:1, 4

е 36 33:11

ж Гн 32:4
Нә 9:33

з 36 46:10
36 66:3
Һә 38:23

и 36 46:1
На 1:7
Сф 3:12

к 36 91:1
36 121:5-7
Әш 49:10

21 О күн Јеһова көјдә — көјдәки ордуна, Јердә — јердәки падшаһлары чәзаландырачаг.

22 Онлары чаладакы мәһбуслар кими,

Бир јерә жығыб

Зиндана атачаглар.

Хејли мүддәт сонра јохланачаглар.

23 Бәдирләниш әј хәчаләт чәкәчәк,

Парлаг күнәш утаначаг,^а

Чүнки ордулар Аллаһы

Јеһова Сион^б дағында,

Јерусәлимдә,

Халгынын ағсагаллары гаршысында шанлы^в падшаһ олду!^г

25 Еј Јеһова, Сәнсән Аллаһым!

Сәни учалдырам,

адыны тәриф едирәм,

Чүнки харигәләр

јаратмысан.^д

Әзәлдән бәри нијјәтләри-ни^е сәдагәтлә^ж,

Јәгинликлә ичра етмисән.

2 Шәһәри даш галағына дөндәрдин,

Истехкамлы шәһәри харабазара чевирдин.

Јаделлинин галасы

даһа шәһәр дејил,

Бир дә бәрпа олунмајачаг.

3 Буна көрә күчлү халг

Сәни учалдачаг,

Залым халгларын шәһәри Сәндән горхачаг.^з

4 Сән фағыра,

Дарда олан јохсула

гала олдун,^и

Лејсан јағышдан далдаланачаг,

Гызмар истидә

көлкәлик олдун.^к

24:14 * Јахуд гәрбдән. 24:15 * Јахуд шәрғдә.

Залымларын нәфәси
дивара чырпылан
лејсан кими,

5 Гураг торпагда гызмар
исти кими оlanda

Сән јадларын нәрилтисини
рам едирсән.

Булудун көлкәси истинин
гаршысыны нечә алырса,

Залымларын нәгмәси
еләчә сусдурулур.

6 Ордулар Аллаһы Јеһова
бу дағда^а бүтүн халглар
үчүн

Јағлы хөрәкләрдән,
Әла шәрабдан зијәфәт гу-
рачаг.^б

Бәли, орада иликлә долу
јағлы хөрәкләр,
Сүзкәчдән кечмиш,
әла шәраб олачаг.

7 Бу дағда О, бүтүн үммәтлә-
ри өртән пәрдәни,

Бүтүн халгларын үзәринә
сәрилмиш өртүјү јох едә-
чәк.

8 Өлүмү әбәдилик
мәһв едәчәк.^в

Күлли-Ихтијар Јеһова
бүтүн үзләрдән көз јаш-
ларыны силәчәк.^г

Халгынын русвајчылығы-
ны бүтүн дүнјадан көтү-
рәчәк.

Јеһова Өзү буну дејиб.

9 О күн дејәчәкләр:
«Бах, будур бизим Аллаһы-
мыз!»^д

Она үмид бағладыг,^д
О, бизи хилас едәчәк.^е

Будур Јеһова!

Биз она үмид бағладыг.

Кәлин Онун вердији
гуртулуша севиниб-
шадланаг».^е

10 Јеһованын әли бу дағын
үстүндә олачаг.^ж

ФӘС. 25

а Әш 11:9
Әш 65:25

б 36 72:16
36 85:11, 12
Әр 31:12

в һш 13:14
1Кр 15:54
2Тм 1:10
Вһ 20:14

г Әш 35:10
Вһ 7:17
Вһ 21:4

ф Әш 25:1

д 36 37:34
36 146:5

е Ми 7:7

ө 36 20:5
Сф 3:14, 15

ж 36 132:13, 14
Әш 12:6

Сағ сүтун

а Әш 15:1
Сф 2:9

б Әр 48:29
Јр 4:6

ФӘС. 26

в Чх 15:1
2Иш 22:1
Әш 12:5
Әр 33:10, 11

г 36 48:2, 12

ф Әш 60:18
3к 2:4, 5

д Әш 60:11

е 36 119:165
Әш 54:13
Фн 4:6, 7

ө 36 9:10
Әр 17:7

ж 2См 20:20
36 62:8
Мс 3:5

з Гн 32:4, 31

Муаб исә саман пејиндә
тапдаландығы кими,
Јериндәчә тапдаланачаг.^а

11 Үзкүчү суда әл-гол атдығы
кими,

О, әлләрини онун* үзәринә
узадачаг,

Әлләринин сәрраст
һәрәкәтләри илә

Онун гүруруну
алчалдачаг.^б

12 Истәһкамлы шәһәри,
Сәнин һүндүр мүдафиә
диварларыны дағыдачаг,
Јыхыб јерлә јексан едәчәк.

26 О күн Јеһуда дијарында
белә маһны охуначаг.^в

«Күчлү бир шәһәримиз
вар.»^г

Шәһәрин диварлары, сәд-
ләри Аллаһын вердији
гуртулушдур.^д

2 Дарвазалары ачын,^д
гој салеһ халг,

Сәдагәтини горујан халг
ичәри кирсин.

3 Сәнә там бел бағлајанла-
ры* һифз едәрсән,

Онлара түкәнмәз сүлһ
бәхш едәрсән,^е

Чүнки Сәнә күвәнирләр.^е

4 Әбәди олараг Јеһоваја
күвәнин,^ж

Чүнки Јаһ*, Јеһова
әбәди гајадыр.^з

5 О, һүндүрлүкдә, јухарыда
дуран шәһәрин сакинлә-
рини алчалтды.

Ону ашағы салыр,

Ону јерә атыр.

Ону тоз-торпаға туллајыр.

6 О, ајаг алтда галачаг,
Мәзлумун, фағырын
ајағы алтда».

25:11 * Муабын. 26:3 * Дикәр ва-
риант: мәтин оланлары. 26:4 * Јеһова
адынын гыса формасы.

- 7 Салехин жолу доғрудур.
Сән доғру олдуғун үчүн
Салехин жолуну һамарла-
жарсан.
- 8 Еј Јеһова, һөкмләринин
јолунда
Сәнә үмид бағлајырыг.
Арзумудур һәмишә
адын анылсын,
Сән аныласан.
- 9 Кечәләр варлығым
һәсрәтини чәкир,
Руһум Сәни ахтарыр;^а
Јердә һөкмләрин
ичра оlanda
Јерин сакинләри
салехлији өјрәнирләр.^б
- 10 Пис адама лүтф көстәрил-
сә дә,
Салехлији өјрәнән дејил.^в
Доғрулуғ дијарында да
пислик едәчәк,^г
Јеһованын эзәмәтини
көрмәјәчәк.^д
- 11 Еј Јеһова, әлин галхыб,
амма онлар көрмүрләр.^е
Онлар халгын үчүн көс-
тәрдијин гејрәти көрәндә
рүсвај олачағлар.
Бәли, дүшмәнләриндән
өтрү јандырдығын алов
онлары күлә дөндәрәчәк.
- 12 Еј Јеһова, бизә сүлһү
Сән бәхш едәчәксән,^в
Ахы һәр бир ишимизи
Сән баша чатдырырсан.
- 13 Еј Аллаһымыз Јеһова,
Сәндән башга ағалар
бизә ағалыг етди,^г
Амма дилимиздә јалныз
Сәнин адындыр.^ж
- 14 Онлары мәһв етмәк,
хатирәләрини белә,
јох етмәк үчүн
Онлары чәзаландырдын.
Онлар артыг өлүдүрләр,
даһа јашамајачағлар.

ФӘС. 26

а 36 63:6
36 119:62
Лк 6:12

б 36 9:8
36 58:10, 11
36 85:11, 13
36 96:13
36 97:2
Өш 61:11

в 36 106:43

г Әр 2:7
Һш 11:7

д 36 28:5
Өш 5:12

е Өш 6:9

ж Өш 57:19
Әр 33:6, 7

з 2См 12:7, 8

и 2Тм 2:19

Сағ сүтун

а Әр 51:39

б Өш 60:21

в 1Пд 4:21

г 36 78:34, 35
Һш 5:15

д Өш 25:8
Һш 13:14
Мр 12:26
Јһ 5:28, 29
Јһ 11:24, 25
Һә 24:15
1Кр 15:21
1Ск 4:14
Вһ 20:12, 13

е Јр 3:19

ж Јр 7:15, 16
Чх 12:22, 23
Мс 18:10

Өлүмүн душтағыдырлар,
бир дә ајаға галхмајачағ-
лар.^а

- 15 Сән халгы чоһалтдын,
еј Јеһова,
Халгы артырдын;
Өзүнү шөһрәтләндирдин.^б
Өлкәнин бүтүн сәрһәдлә-
рини кен-кен кенишлән-
дирдин.^в
- 16 Еј Јеһова, башларына бәла
кәләндә Сәнә үз тутду-
лар.
Онлары чәзаландыранда
пычылтыјла, һәзин-һәзин
дуа едирдиләр.^г
- 17 Еј Јеһова, Сән бизи
доғуш санчысы тутан,
Санчы чәкән,
Ағрыдан гышгыран
гадын кими етдин.
- 18 һамилә идик,
доғуш санчысы чәқдик,
Амма, санки,
күләк доғдуғ.
Нә өлкәјә гуртулуш
верә билдик,
Нә дә орада јашамағ үчүн
өвлад доғулуғ.
- 19 «Сәнин өлүләрин јашаја-
чағ.
Мәним өлүләрим*
ајаға галхачағ.^д
Галхын, севинч сәдалары
учалдын,
Еј торпағ алтында
јатанлар!^е
Сәнин шәһин сүбһ шәһинә#
бәнзәјир,
Јер өлүмүн душтағларыны
дирчәлдәчәк.
- 20 Еј халғым, ичәри отағлары-
ныза кирип,
Арханызча гапылары
бағлајын.^ж

26:19 * һәрфөн: Мәнә мәхсус чәсәд.
Дикөр вариант: битки (әмәкәмечи)
үстдә шәһә.

Гэээб кечэнэчэн,
Гыса мүддэтэ кизлэнин.^а

21 Чүнки бах, Јехова өлкөнин сакинлэрини тэгсирлэринэ көрө чээландырмага үчүн

Өз мөканындан келир.
Торпаг төкүлмүш ганлары ашкар едөчөк,
Артыг өлдүрүлнлэри кизлэтмөжөчөк».

27 О күн Јехова амансыз, бөжүк, күчлү гылынчыјла^б ливјатанын*, о сүрүнэн иланын чээасыны верөчөк, Ливјатанын, о гыврылан иланын,

О дөниздөки эждаһанын ахырына чыхачаг.

2 О күн онун үчүн бу нэгмөни охујун:
«Көпүклү* шөраб верэн баг!^в

3 Мән Јехова ону горујурам.^г Тез-тез ону сулајурам.^д Кечө-күндүз кешијини чөкирэм,
Кимсэ зэрэр вурмасын.^е

4 Мән даһа она гэээбләнми-рэм.^ө

Ким үстүмө тиканла,
гангалла дөјүшө чыхса,
һамысыны ајаглајарам,
јандырыб күл едэрэм.

5 Јахшысы будур,
пөнаһыма сығынсын,
Гој Мөнимлэ барышсын,
Мөнимлэ сүлһ бағласын».

6 Көлөчөк күнлөрдө
Јагуб көк атачаг,
Исраил чичөклөнөчөк,
шахэләнөчөк,^ө
Өлкөни өз бары илэ долду-рачаг.^ж

27:1 * Лүгөтө бах. 27:2 * Бурада гыч-гырма просеси нөзөрдө тутулуру.

ФӘС. 26

а 36 27:5
36 91:4

ФӘС. 27

б Гн 32:41
Өр 47:6

в 36 80:8
Өш 5:1
Өр 2:21

г Гн 33:29

д Өш 35:6
Өш 41:18
Өш 58:11

е 36 121:4
Өш 46:3, 4

ө 36 85:2, 3
Өш 12:1

ж Һа 39:25
Һш 14:5

з Өш 60:21, 22
Өр 30:18, 19

Сағ сүтүн

а Өр 4:11
Һа 13:13

б Өш 4:4
Өш 48:10

в Ми 5:13, 14

г Өш 6:11, 12
Өр 26:18
Мрс 2:5
Һа 36:4

д Өш 32:14

е Гн 32:28
Өш 1:3
Өр 4:22
Һш 4:6

ө 2См 36:15,
16
Һа 9:9, 10

ж Өр 34:2, 5

з Гн 30:3
Һө 1:9
Өш 11:11, 12
Ам 9:14

4 Өш 49:22
Өш 62:10

и 2Пд 17:6
Өш 11:16
Һш 9:3

7 О, ону вуранын зербәсилә вурулмалы-дырмы?

Јахуд ону өлдүрөнин гыр-гыныјла өлмөлидирми?

8 Горхунч сәслә онунла чөкишиб ону говачагсан. Шәрг күлөји әсэн күн О, шиддәтлә үфүрүб ону говачаг.^а

9 Беләчә, Јагубун тэгсири-нин кәффәрәси верилә-чөк;^б

Күнаһынын силинмәси бу бәһрәни верөчөк:

О, гурубанһын бүтүн дашларыны Тәбашир кими әзиб тоза дөндәрәчөк.

Нә Ашера бүтлөри, нә дә бухурдан галачаг.^в

10 Истехкамлы шәһәр сакинсиз галачаг; Отлағлары бијабан кими саһибсиз олачаг,^г Орада бузов отлајачаг, јатыб динчөлөчөк.

Онун будағларыны јејиб мөһв едөчөк.^д

11 Будағлар гурујанда Гадынлар кәлиб онлары гопарачаг,

Онлардан очаг галајачаг. Бу халг надан халгдыр.^е

Буна көрә Јараданы она рәһм етмөжөчөк,

Халиги она лүтф көстөрмө-јөчөк.^ө

12 О күн Јехова кур-кур ахан чајдан* тутмуш Мисир вадисинә^ө кими бары вуруб төкөчөк. Беләчә, еј Исраил әһли, бир-бир топланачагсы-ныз.^ж **13** О күн бөжүк шејпур чалыначаг.^з Ашшур^д торпа-ғында тәләф оланлар, Мисир

27:12 * Фәрат чајы.

торпагына сәпәләнәнләр^а кәлиб Јерусәлимдә, мүгәддәс дағда Јеһоваја сәчдә едәчәкләр.^б

28 Вај һалына, еј Әфраим^а әјјашларынын тәкәб-бүр тачы*,

Еј шәраб дүшкүнләринин барлы дәрәсинин башында олан,

Онун фүсункар көзәллижинин солан чичәји!

2 Будур, Јеһова күчлү-гүввәтли бир нәфәри көндәрәчәк.

О, курултујла јаған долу, дағыдычы гасырға кими, Күчлү туфан кими

Ону зәрблә јерә вурачаг.

3 Әфраим әјјашларынын тәкәббүр тачлары

Тапдаг алтда галачаг,^г

4 Онун фүсункар көзәллижинин солан чичәји дә, Барлы дәрәнин башында олан чичәји,

Јај кәлмәмиш јетишән јеләнчири кими олачаг, Ону көрән дәрһал дәрби јејир.

5 О күн ордулар Аллаһы Јеһова халгыннан сағ галанлар үчүн чалал тачы, көзәллик чәләнки олачаг.^г **6** О, һаким күрсүсүндә отуран үчүн әдаләт руһу, һүчуму дарваза ағзында дәф едәнләр үчүн күч мәнбәји олачаг.^д

7 Бунлар да шәрабын тәсириндән јолуну азыр, Ички онлары сәндәләдир. Каһин дә, пејғәмбәр дә ичкидән јолуну азыр, Шәраб онларын башыны думанландырыр,

28:1 * Көрүнүр, бурада пајтахт Сәмәријә нәзәрдә тутулур.

ФӘС. 27

а Әр 43:4, 7
Зк 10:10

б Әш 2:3
Әш 25:6
Әш 52:1
Әр 3:17

ФӘС. 28

в Әш 7:2

г 2Пд 17:6
Әш 17:3

ф Әш 11:16

д 36 18:34
36 68:35

Сағ сүтун

а 2Пд 16:10, 11
Әр 5:31

б 2Пд 21:13
Әш 28:17
Мрс 2:8

в Гн 28:49, 50
Әр 5:15
1Кр 14:21

г 36 81:10, 11

ф Әш 28:17

д 2См 36:15, 16
Әш 8:14, 15

Онлар ичкидән сәндәләјир-ләр.

Алдыглары вәһјләр онлары аздырыр,

Мүһакимәләриндә сәбатсыздырлар.^а

8 Сүфрәләри ијрәнч гусунту ичиндәдир,

Бир тәмиз јер галмајыб.

9 Бу адам кими өјрәдир? Хәбәри кимә анладаыр?

Тәзәчә сүддән кәсилмиш, Дөшдән ајрылмыш ушаға?

10 «Әмр үстүнә әмр, әмр үстүнә әмр, Өлчү ипи^б үстүнә өлчү ипи, өлчү ипи үстүнә өлчү ипи,

Бир аз бурадан, бир аз орадан».

11 О, бу адамларла кәкәлә-јән адамлар васитәсилә, јад дилдә данышачаг.^в **12** О, бир дәфә онлара демишди: «Бура динчәлмә јеридир. Гој јорғунлар кәлиб динчәлсин, бура тәрәвәт мөканыдыр». Амма онлар ешитмәк истәмәди.^г

13 Јеһова онлара белә дејәчәк:

«Әмр үстүнә әмр, әмр үстүнә әмр,

Өлчү ипи^г үстүнә өлчү ипи, өлчү ипи үстүнә өлчү ипи,

Бир аз бурадан, бир аз орадан».

Белә ки, онлар јеријәндә Бүдрәјиб архасы үстә јыхылсынлар,

Әзилсинләр, тәләјә дүшсүнләр, әлә кечсинләр.^д

14 Инди Јеһованын сөзүнү ешидин, еј ловғалар,

Еј бу халгын Јерусәлимдә-ки рәһбәрләри,

- 15** Сиз дејирсиниз:
«Өлүмлө эңд бағладыг,^а
Мэзарла* сазиш бағладыг*.^б
Дашгын сулары ашыб-да-
шанда
Бизэ чата билмэјэчэк,
Чүнки жаланы өзүмүзэ
сыгыначаг етмишик,
Жаланы архасында
кизлэнмишик».^б
- 16** Буна көрө Күлли-Ихтијар
Јеова белэ дејир:
«Мэн Сионда тэмэл кими
сынанымыш даш^в гојурам,
Мөһкөм тэмелин гијмәтли
кушэ дашыны.^г
Она иман көтирән тәлаша
дүшмәјэчэк.^г
- 17** Мэн әдаләти өлчү ипи^д,
Саләһлији тараз едәчәјәм.^д
Јаланлар сыгыначагыны
долу дағыдачаг,
Пәнаһ јерини сулар баса-
чаг.
- 18** Өлүмлө бағладыгыныз әңд
ләғв едиләчэк,
Мэзарла* бағладыгын са-
зиш гүввәдә галмајачаг.^д
Дашгын сулары дашыб кә-
ләндә
Сизи басыб әзәчэк.
- 19** Һәр дәфә кәләндә
Сизи сүпүрүб апарачаг.*
Һәр сәһәр кәләчэк,
Күндүз кәләчэк,
кечә кәләчэк.
Јалныз ваһимә онлара
ешитдикләрини анлада-
чаг*».
- 20** Јатаг узанмаг үчүн гыса,
Јорған бүрүнмәк үчүн
дардыр.

28:15, 18 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.
28:15 ^а Дикөр вариант: *Мэзарла вәһј*
һасил етдик. 28:19 * Дикөр вариант:
онлар дәрк едәндә дөһшәтә кәләчәк-
ләр.

ФӘС. 28

- а Әш 28:18
б Әш 30:9, 10
в 36 118:22
г Мт 21:42
Мр 12:10
Лк 20:17
һә 4:11
Еф 2:19, 20
ф Рм 9:33
Рм 10:11
1Бт 2:4, 6
д 2Пд 21:13
е Әр 11:20
ө Әш 28:15
ж Әш 24:1

Сағ сүтүн

- а Јш 10:8-14
2Иш 5:20
1См 14:10-16
б Мрс 2:15
һб 1:5-7
в 2См 36:15,
16
Әр 20:7
г Әш 10:23
Әш 24:1
ф 36 30:5
36 103:9
Мм 7:18
д Чх 9:31, 32
һз 4:9
е 36 119:71
ө Әш 41:15
Ам 1:3
ж 36 103:9
Әш 21:10
Мм 7:18

- з Лв 26:44
Әр 10:24

- 21** Јеова Фарисим дағында-
кы кими галхачаг,
Кибјон јанындакы дәрәдә
олдуғу кими чошачаг ки,^а
Өз әмәлини, харигәли әмә-
лини,
Өз ишини, гејри-ади ишини
һәјата кечирсин.^б
- 22** Сиз лағ етмәјин,^в
Јохса буховларыныз сыхы-
лачаг.
Чүнки Күлли-Ихтијар, ор-
дулар Аллаһы Јеовадан
ешитдим ки,
Бүтүн мәмләкәтә* мәһв
һөкмү чыхарылыб.^г
- 23** Гулаг верин,
сәсими динләјин,
Диггәтли олун,
дејижими ешидин.
- 24** Мәкәр сәпин үчүн шумла-
јан бүтүн күнү шумла-
јыр?
Мәкәр дурмадан торпағы
әзиб малалајыр?^г
- 25** Торпағы һамарлајандан
сонра
Гара зирә, чирә сәпмир?
Буғданы, дарыны,
арпаны — һәрәсини
өз јериндә әкмир?
Тирәләрә пәринч^д әкмир?
- 26** Беләчә, Аллаһы ону дүзкүн
јолла тәриби^е едир,
Ону өјрәди.^е
- 27** Гара зирә тахылдөјәнлә^е,
Чирә вәллә дөјүлмүр.
Бәли, гара зирә дөјәнәклә,
Чирә чубугла дөјүлүр.
- 28** Һеч чөрәклик тахылы
әзиб хырдалајырлар?
Јох, ону фәсиләсиз
дөјмүрләр.*
Атлара гошулмуш тахыл-
дөјәнлә үстүндән кечсә-
ләр дә,
Ону әзиб хырдаламаырлар.^з

28:22 * Јахуд бүтүн дүнјаја.

- 29 Бу да ордулар Аллаһы
 Јеһовадандыр,
 Онун амалы көзәлдир,
 Ыкмәти бөјүкдүр.^а
- 29** «Әрјилин*^а, Давудун
 ордукаһ салдығы
 Әрјилин вај халына!^б
 Или илә чалајын,
 Иллик бајрамларынызы
 кечирин.^в
- 2 Амма Мән Әрјилә
 бәла кәтирәчәјәм,^г
 Орада матәм,
 аглашма олачаг,^д
 О, Мәним үчүн гурбанкаһ
 очағына чевриләчәк.^е
- 3 Сәнин әтрафында
 ордукаһ гурачағам,
 Паја чәпәр чәкиб сәни
 мұһасирәјә алачағам,
 Мұһасирә гурғулары
 гурачағам.^в
- 4 Алчалачагсан,
 Торпағын ичиндән
 даньшачагсан,
 Ағзынын сөзләри
 тоза бүрүнәчәк.
 Сәсин чиндарын сәси кими
 Јердән^в кәләчәк,
 Сөзләрин тоз-торпагдан
 чиккилти кими чыхачаг.
- 5 Јағыларын издиһамы
 тоз кими,^ж
 Амансызлар күтләси
 саман кими олачаг,^з
 Гәфилдән, бир көз гырпы-
 мында.^и
- 6 Ордулар Аллаһы Јеһова
 сәни хилас едәчәк,
 Курултујла, зәлзәләјлә,
 кур сәслә,
 Фыртынајла, гасырғайла,
 јандырыб-јахан аловла.^к

29:1 * Тәхмини мәнәси: Аллаһын гур-
 банкаһынын очағы. Көрүнүр, Јерусәли-
 мә аиддир.

ФӘС. 28

а 36 40:5
 Әр 32:19
 РМ 11:33

ФӘС. 29

б 2Иш 5:7, 9

в Гн 16:16

г Гн 28:53-55

д Әш 51:19
 Мрс 1:4

е Әр 15:14
 Сф 1:7

ж 2Пд 24:11
 2Пд 25:1

з Әш 51:23

и Әш 13:19
 Әш 14:22
 Әш 21:9

к Әш 13:11
 Әш 17:13

л Әш 47:9
 Әш 48:3

м 1Иш 2:10
 Әр 50:25
 На 1:3

Сағ сүтүн

а Әр 25:12, 14

б Әш 10:12
 Әр 51:24

в һб 1:5

г Әш 6:9

д Әш 6:10
 РМ 11:8

е Әр 14:14
 Әр 27:15

ж Мн 3:7

з Әш 8:16

и Әш 48:1
 Әр 5:2

- 7 Онда Әрјиллә мұһарибә
 едән бүтүн халгларын
 издиһамы,^а

Бүтүн онунла вурушанлар,
 Она гаршы гојулан
 мұһасирә гүлләләри,
 Бүтүн она зүлм едәнләр
 Јухуја, бир рөјаја дөнәчәк.

- 8 Нечә ки јухуда јемәк
 једијини көрән ач адам
 Ојананда гарны ач олур,
 Нечә ки јухуда су ичдијини
 көрән сусамыш адам
 Ојананда сусузлугдан
 јаныр, һалсыз олур,
 Сион дағы илә
 мұһарибә едән
 Бүтүн халгларын издиһа-
 мы да елә олачаг.^б

- 9 Мат-мәәттәл галын,^в
 Көзүнүзү кор един,
 кор олун.^г
 Онлар сәрхошдурлар,
 анчаг шәрабдан јох.
 Онлар сәндәләјирләр,
 анчаг ичкидән јох.

- 10 Јеһова үзәринизә
 ағыр јуху төкүб,^д
 О, сизин көзләринизи гапа-
 ды, еј пејғәмбәрләр^е,
 О, сизин башынызы өртдү,
 еј көрүчүләр^в.

11 Сизин үчүн һәр вәһј мө-
 һүрләнмиш бир китабын сөз-
 ләринә чеврилир.^з Ону оху-
 мағы бачаран кимәсә вериб
 дејәндә «хаһиш едирәм буну
 оху», о дејир «бачармарам, чүн-
 ки мөһүрлүдүр». 12 Ону оху-
 мағы бачаран кимәсә вериб де-
 јәндә «хаһиш едирәм буну
 оху», о дејир «охумағы бачар-
 мырам».

- 13 Јеһова дејир: «Бу халг
 Мәнә дилдә јахынлашыр,
 Дилдә Мәнә һөрмәт едир,^и
 Үрәкдә исә Мөндән
 узаглашыб.

- Онлара тэлгин едилән
Аллаһ хофу инсан әмрлә-
ринә дајаныр.^a
- 14** Буна көрә Мән бу халгын
башына һејрәтли ишләр
кәтирәчәјәм,^b
Һејрәтли, гәрибә ишләр.
Мүдрикләринин һикмәти
јох олачаг,
Агилләрин ағлы
јоха чыхачаг».^a
- 15** Нијјәтләрини вар күчү
илә Јеһовадан кизләтмә-
јә чалышанларын вај ха-
лына!^c
Ишләрини гаранлыг јердә
көрүрләр,
Дејирләр:
«Кимдир бизи көрән?
Кимдир бизи таныјан?»^f
- 16** Көр нечә позулмусунуз!
Һеч кил дулусчуја
тај тутулар?^d
Һеч әшја ону дүзәлдән
барәдә:
«О, мәни дүзәлтмәјиб»,^e
Мәмулат емалчысы
һаггында:
«Онун һеч нәдән
башы чыхмыр», — дејәр?^g
- 17** Бир аздан Ливан мејвә ба-
ғына дөнәчәк,^h
Бағ исә мешә сајылачаг.^g
- 18** О күн карлар китабдакы
сөзләри ешидәчәк,
Көр көзләр гаранлыгдан,
зүлмәтдән азад олуб
көрәчәк.^h
- 19** Јеһова һәлимләрин
һәдсиз севинчи олачаг,
Халгын касыблары
Исраилин Мүгәддәсиндә
севинч тапачаг.^h
- 20** Артыг залымлар олмајачаг,
Ловғалар јох олачаг,
Фикри-зикри јаманлыг
оланлар мәһв олачаг,ⁱ

ФӘС. 29

a Мт 15:7-9
Мр 7:6-8

b Әш 28:21
Һб 1:5

v Әр 8:9
1Кр 1:19

г Әш 30:1

F һә 8:12

d Әш 64:8

e Әр 18:6

ә Рм 9:20, 21

ж Әш 35:1
Әш 41:19

з Әш 32:14, 15

и Әш 35:5
Әш 42:16

ы Әш 41:16

j Мм 2:1

Сағ сүтун

a Ам 5:10

b һә 13:19

v Нә 9:7
Мм 7:20

г Јл 2:27

F Әш 45:11

d Әш 8:13
Һш 3:5

ФӘС. 30

e Әш 1:2
Әш 63:10
Әш 65:2

ә Әш 29:15

ж Сј 27:21
1Пд 22:7

з Әш 31:1
Һә 29:6

- 21** О кәсләр ки, јаланла баш-
гасыны тәгсиркар чыхар-
дыр,
Шәһәр дарвазасындакы
мүдафиәчи* үчүн тәлә гу-
рур,^a
Бош-бош бәһанәләрлә
саләһи әдаләтдән мәһрум
едирләр.^b

22 Буна көрә Ибраһими гур-
таран Јеһова^c Јагуб евинә
белә дејир:

«Јагуб даһа хәчаләт чәкмә-
јәчәк,

Үзү даһа солмајачаг*.^c г

- 23** О, Мәним әлимин иши олан
өвләдләрыны^f
Әтрафында көрәндә
Бирликдә Мәним адымы
мүгәддәс тутачаглар,
Бәли, Јагубун Мүгәддәси-
ни мүгәддәс тутачаглар,
Исраилин Аллаһынын гар-
шысында еһтирамла ду-
рачаглар.^d

- 24** Инадчыл адамлар дәрракә-
ли олачаг,
Килејләнәнләр нәсихәти
гәбул едәчәк».

30 Јеһова дејир:
«Тәрс оғулларын
вај һалына!»^e

Өз нијјәтләрини һәјата
кечирирләр, Мәним јох,^ә
Руһма ујғун олмајан
иттифаглар гурурлар,
Беләчә, күнаһа
күнаһ гатырлар.

- 2** Мәнимлә мәсләһәтләшмә-
дән^ж Мисирә кедирләр
ки,^з
Фирон галасында
кизләнсинләр,
Мисирин көлкәсинә
сығынсынлар.

29:21 * һәрфән: төһмәт верән. **29:22**
* Јәни хәчаләт вә мәјуслугдан.

- 3** Лакин фирон галасы сизин үчүн үз гарасы, Мисирин көлкәси рүсвајчылыг олачаг.^а
- 4** Онун әжанлары Суандадыр,^б Елчиләри Һанисә кедиб чыхыб.
- 5** Намы Мисирә көрә рүсвај олачаг, Чүнки бу халгдан һеч кимә фајда јохдур. Онлардан һеч бир көмәк, хејир кәлмир, Тәкчә рүсвајчылыг, хәчаләт кәлир».^в
- 6** Чәнуб һејванларына гар-шы һөкм:
Елчиләр мал-дөвләтләрини ешшәјин белинә,
Тәдарүкләрини дөвә донга-рына јүкләјиб
Зүлм-зилләт дијарындан,
Асланлар,
нәрилдәјән асланлар,
Күрзәләр, учан аловлу иланлар дијарындан ке-чириб апарырлар.
Амма бүтүн бунларын халга һеч бир хејри дәјмәјәчәк.
- 7** Чүнки Мисирин көмәји бошдур, һеч нәдир,^г Буна көрә она «тәрпәнмәз Раһаб^д» адыны вердим.
- 8** «Инди дур кет онларын көзүнүн габағында буну лөвһәјә һәкк ет, Китаба јаз.^е
Гој кәләчәк күн үчүн Даими шәһадәт олараг галсын.^в
- 9** Чүнки онлар аси халгдыр,^г јаланчы нәсилдир,^ж Јеһованын ганунуну* ешитмәк истәмәјән сојдур.^з

30:9 * Јахуд нәсипәтини.

ФӘС. 30

а Әр 17:5
б Әш 19:11
Һә 30:14
в Әш 31:3
Әр 2:36
г Әш 31:1
Әр 37:7, 8
д 36 87:4
36 89:10
е Әш 8:1
Әр 36:2
ж Рм 15:4
з Гн 31:27
Әш 1:4
Әр 44:3
ж Әш 59:3
Әр 9:3
з 2См 33:10
2См 36:15,
16
Һә 9:29
Әр 7:13

Сағ сүтун

а 2См 16:10
2См 18:7
Әр 11:21
Әр 26:11
б Әр 23:16, 17
Һә 13:7
Мк 2:11
в Ам 7:13, 16
г Ам 2:4, 5
д 1См 5:20
2См 16:8
Әш 26:3
е Мт 23:37
Һә 7:51
ж Гн 28:49, 50
Әр 4:13
Мрс 4:19
Һә 1:6, 8

- 10** Көрүчүјә “көрмә”, Вәһј алана “бизә доғру вәһјләр сөјләмә”^а дејир-ләр.
Дејирләр: “Бизә хош олан сөзләр сөјлә, ујдурма хә-јаллар даныш,^б
- 11** Јолдан дөн, чығырдан чых. Јанымызда Исраилин Мү-гәддәсинин адыны чәк-мә”.^в
- 12** Буна көрә Исраилин Мү-гәддәси белә дејир:
«Бу сөзү рәдд едиб^г Јалана, сахтакарлыға күвәндиниз,
Онлара архаландыныз.^д
- 13** Бу тәгсириниз чатламыш дивар кими олачаг, Јыхылмаг үзрә олан гарын вермиш дивар кими,
Гәфилдән, бир көз гырпы-мында учачаг.
- 14** О, ири кил күп кими сына-чаг,
Чилик-чилики олачаг,
Бир гырығы белә, очагдан көз көтүрмәјә,
Көlmәчәдән* су көтүрмәјә јарамајачаг».
- 15** Күлли-Ихтијар Јеһова, Исраилин Мүгәддәси белә дејир:
«Мәнә сары дөнүб архајынлашсајдыныз, хилас олардыныз.
Сакитлик вә етибар сизин күчүнүз оларды».^е
Амма истәмәдиниз.^в
- 16** Әксинә, дединиз: «Хејр, ата миниб гачаҗагы!»
Бәли, гачаҗагыныз.
«Јүрәк атлара миниб чапачагы!»^г
Елә сизи гованлар да јүрәк олачаг.^ж

30:14 * Дикәр вариант: чарховуздан.

17 Мин нәфәр бир нәфәрин
һәдәсиндән әсәчәк,^а

Беш нәфәрин һәдәсиндән
гача чагсыныз,

Сиздән галанлар
даг башындакы дирәк,
Тәпә башындакы
бајраг кими оланәдәк.^б

18 Лакин Јеһова
сәбирлә көзләјир ки,
сизә лүтф көстәрсин,^в
О галхачаг ки, сизә мәрһә-
мәт көстәрсин.^г
Чүнки Јеһова
һагг Аллаһдыр.^д
Нә хошбәхтдир үмидини
Она бағлајанлар*!^а

19 Чамаат Сиона, Јерусәли-
мә^е гајыдыб орада јашајан-
да артыг ағламајачагсан.^в Сән
фәрјад едәндә О, сәнә лүтф
көстәрәчәк, сәсини ешит-
чәк сәнә һај верәчәк.^ж 20 Је-
һова сәнә дәрди чөрәк кими,
зүлмү су кими версә дә,^з Бөјүк
Нәсирәтчин артыг Өзүнү киз-
ләтмәјәчәк, Бөјүк Нәсирәтчи-
ни^и өз көзүнлә көрәчәксән.
21 Ишдир, саға вә ја сола дөн-
сән,^ы гулағына архадан бу сәс
кәләчәк: «Јол будур./ Бу јолла
кет».

22 Оја бүтләринизин кү-
мүш өртүјүнү, төкмә бүтләри-
низин гызыл өртүјүнү мурдар-
лајачагсыныз.^к Онлары ајбашы
әскиси кими туллајыб дејә-
чәксиниз: «Итил!»^{жж} 23 Онда
Аллаһ сәпдијиниз тохумла-
ра јағыш јағдырачаг,^н торпа-
ғын мәһсулу бол вә бәрәкәт-
ли олачаг.^м О күн мал-гараныз
кениш отлағларда отлајачаг.^н
24 Саһәдә ишләјән өкүз вә еш-
шәк күрәклә, јаба илә соврул-
муш, туршәнк гатылмыш јем

30:18 * Јахуд Ону көзләјәнләр. 30:22
* Дикөр вариант: туллајыб онлара
«кир» дејәчәксиниз.

ФӘС. 30

а Лә 26:36
Гн 32:30
б һа 12:16
в Чх 34:6
Һа 36:9, 10
г 36 102:13
Рм 9:15
ф 36 99:4
Өр 10:24
д Өр 17:7
е Нә 11:1
Әш 44:28
Әш 62:1
Өр 31:6
Зк 1:17
ө Нә 12:27
Әш 61:3
ж Өр 29:11, 12
з Лә 26:26
36 80:5
и Өј 36:22
36 32:8
36 71:17
36 119:102
ы Гн 5:32
Јш 1:7, 8
Мс 4:27
ј 36 25:8, 9
к Чх 32:4
Гн 7:5, 25
Һк 17:3, 4
к һш 14:8
Зк 13:2
л 36 65:9
Зк 10:1
м һш 2:21, 22
н Өш 65:10

Сағ сүтун

а Өш 41:18
Әш 44:3
б Мрс 2:13
в Өр 33:6
Ам 9:11
г Өш 60:20
Вһ 21:23
Вһ 22:5
ф Өш 10:17
На 1:6
Сф 3:8
д 2Пд 19:28
36 32:9
е Гн 16:14
36 42:4
Өр 33:10, 11
ө Гн 32:4
Әш 26:4
ж 36 29:3, 4
з На 1:2
и 36 18:3
ы һк 5:4
ј Јш 10:11
к Чх 15:16
36 98:1

јејәчәк. 25 Бөјүк гырғын кү-
нүндә, гүлләләр јыхыланда
һәр уча дағда, һәр һүндүр тә-
пәдә чајлар, архлар ахачаг.^а

26 Јеһова Өз халгынын сы-
нығыны сарыдығы^б күн, вур-
дуғу ағыр јараны сағалтдығы^в
күн бәдирләнмиш ајын ишы-
ғы күнәш ишығы кими ола-
чаг, күнәш ишығы исә једди
гат парлаг олачаг,^г једди кү-
нүн ишығы кими.

27 Будур, узағлардан
Јеһованын ады
Гәзәби илә алышыб ја-
нараг, топа булудларла
кәлир.

Ағзы һирсли сөзләрлә до-
лудур,

Дили јандырыб-јахан
алов кимидир.^ф

28 Онун руһу* боғаза чыхан
сел кимидир,
Халғлары һәлак әләјиндә
әләјәчәк.
Үммәтләри јолдан аздыр-
маг үчүн ағызларына
јүјән тахачаг.^д

29 Сизин маһныныз исә
Бајрама һазырлашдығыныз
кечә охунан маһны кими
олачаг,^е

Үрәјиниз Јеһованын дағы-
на, Исраилин Гајасына^ө
галхан,

Кедә-кедә түтәк чалан
адам кими чуша кәләчәк.

30 Јеһова гүдрәтли сәсини^ж
ешитдирәчәк.
Шиддәтли гәзәблә,^з
јандырыб-јахан аловла,^и
Ләјсанла^ы,
көј курултусујла,
Долу^к илә енән голуну^к
ашкар едәчәк.

30:28 * Јахуд нәфәси. Лүғәтдә «руһ»
сөзүнә бах.

- 31** Јеһованын сәсиндән
Ашшур ләрзәжә кәләчәк;^а
О, ону дәјәнәклә вурачаг.^б
- 32** Ашшурун үзәринә Јеһова-
нын ендирдији чәза дәјә-
нәјинин һәр зәрбәси
Гавал сәси, чәнк сәси илә
мүшәјиәт олуначаг,^в
О, јарағыны ојнадараг
онларла вурушачаг.^г
- 33** Онун үчүн Тофет^{*ғ}
артыг һазырдыр,
Падшаһы үчүн дә
һазырдыр.^д
Одун галағы үчүн јери
дәрин вә енли едиб,
Орада чохлу одун вә
күчлү алов вар.
Јеһованын нәфәси пүс-
күрән күкүрд шырнағы
кими,
Ону јандырыб-јахачаг.

- 31** Көмәк үчүн
Мисирә кедән,^е
Атлара күвәнән,^ө
Чәнк арабаларынын сајына
архаланан,
Күчлү дөјүш атларына*
бел бағлајан кәсләрин
вај һалына!
Онлар Исраилин Мүгәддә-
синә тәрәф бахмыр,
Јеһованы ахтармырлар.
- 2** О, һикмәт саһибидир,
бәла кәтирәр,
Сөзүнү кери көтүрмәз,
О, шәр иш көрәнләрин
евинә гаршы,
Бәдәмәлләри дәстәкләјән-
ләрә гаршы галхар.^ж
- 3** Ахы мисирлиләр Аллах де-
јил, фани инсандыр;
Атлары руһ дејил, чисим-
дир.^з

30:33 * Бурада Тофет мөһвин рәмзи олан мөчази јанар јери билдирир. **31:1** * Јахуд сүвариләрә.

ФӘС. 30

а Әш 37:36

б Әш 10:12

в Чх 15:20
һк 11:34

г Әш 10:24, 26

ғ 2Пд 23:10
Әр 7:32

д Әш 37:37, 38
һз 32:22

ФӘС. 31

е Әш 30:2

ө Гн 17:15, 16

ж һз 29:6, 7

з 36 33:17
Мс 21:31

Сағ сүтун

а Гн 32:11, 12
36 91:4

б Әш 55:7
Јл 2:12

в 2Пд 19:35
2См 32:21
Әш 37:36

Јеһова әлини узаданда
Көмәк едән бүдрәјәчәк,
Көмәк алан јыхылачаг;
Икиси дә бир јердә
мәһв олачаг.

- 4** Јеһова мәнә белә деди:
«Ордулар Аллаһы Јеһова
Сион дағы вә онун тә-
пәси үчүн вурушмаға
кәләндә
Башына топлашмыш чо-
банларын сәсиндән
горхмајан,
Онларын һај-күјү гаршы-
сында кери чәкилмәјән,
Шикарынын үстүндә
нәрилдәјән шир кими,
чаван, күчлү шир кими
кәләчәк.
- 5** Ордулар Аллаһы Јеһова
гуштәк шығыјыб кәлә-
чәк, Јерусәлими мүдафиә
едәчәк.^а
Ону горујуб хилас едәчәк.
Ону һифз едиб гуртара-
чаг».
- 6** «Еј Исраил әһли, гудурған-
часына аси чыхдығыныз Кәсә
тәрәф гајыдын.^б **7** Чүнки о
күн һәр кәс өз әлләринин иши
олан, күмүшдән, гызылдан дү-
зәлдилмиш пуч аллаһларыны
рәдд едәчәк.
- 8** Ашшурлу гылынчдан өлә-
чәк, амма инсан гылын-
чыннан јох,
Гылынчын ағзына дүшә-
чәк, амма инсан гылын-
чынын јох.^в
Гылынчдан гачачаг,
Чаванлары көлә едиләчәк.
- 9** Гајасы дәһшәтдән
јоха чыхачаг,
Әјанлары бајрағы көрәндә
чанларына вәлвәлә дү-
шәчәк».

Чырағы Сионда, очағы Је-
русалимдә олан Јеһова
белә бәјан едир.

32 Будур, падшаһ^а салеһ-
лик уғрунда һөкмран-
лыг едәчәк,^б

Рәһбәрләр әдаләт уғрунда
башчылыг едәчәк.

2 Һәр бири күләкдән
далдаланачаг,
Лејсандан сығыначаг,
Сусуз дијарда ахар чајлар,^в
Истидән говрулан дијарда
нәһәнк гаја көлкәси кими
олачаг.

3 О заман көрән көзләр даһа
бағланмајачаг,
Ешидән гулаглар динләјә-
чәк.

4 Чылғын гәлбләр билијә
мејил салачаг,
Пәлтәк дилләр апајдын да-
нышачаг.^г

5 Даһа ахмаға сәхавәт
саһиби,
Алчаг адама аличәнаб
демәјәчәкләр.

6 Ахмаг адам сәфәһ-сәфәһ
данышар,
Үрәјиндә фитнә-фәсад
гурар,^д

Иши-күчү кафирлик*,
Јеһоваја гаршы күфр
данышмагдыр,

Ач адамы јемәксиз,
Сусајаны сусуз гојмагдыр.

7 Алчаг адамын јоллары
мәкрлидир;^е
О, рәзиллији тәрифләјир,
Јаланларла мәзлумун
һәјатыны мәһв едир,^в
Бахмајараг, јазыг һәгигәти
данышыр.

8 Сәхавәтли инсанынса
нијјәтләри нәчибдир,

ФӘС. 32

а Јр 49:10
36 2:6
Лк 1:32, 33
Јһ 1:49

б 36 45:6
36 72:1
Әш 9:7
Әш 11:4, 5
Әр 23:5
Зк 9:9
Иб 1:9
Вһ 19:11

в Әш 35:6

г Әш 35:6

д Ми 2:1

е Әр 5:26
Ми 7:3

е 1Пд 21:9, 10

Сағ сүтун

а Әш 3:16

б Мрс 2:12
Сф 1:13

в Әш 3:24

г Әш 22:2
Мрс 2:15

д 2Пд 25:9, 10

е 2См 27:1, 3
Нә 3:26

е Әш 27:10

в Әш 44:3

ж Әш 29:17
Әш 35:1, 2

з Әш 42:1, 4
Әш 60:21

и 36 119:165
Әш 55:12

Онун амалы һәр ан
сәхавәт көстәрмәкдир.

9 «Еј архајын отурмуш га-
дынлар, јериниздән гал-
хын, сәсимә гулаг верин!

Еј гајғысыз гызлар,^а
сөзүмү динләјин!

10 Бир илин үстүндән бир
аз өтәчәк, гајғы чәкмәјән
сизләр тәлаша дүшәчәк-
синиз,

Чүнки үзүм јығымы мөвсү-
мү битәчәк, амма мәһсул
олмајачаг.^б

11 Титрәјин, еј архајын
отурмуш гадынлар!
Әсим-әсим әсин,
еј гајғысызлар!

Лүт сојунун,
Белинизә чул бағлајын.^в

12 Көзәл тарлалардан, мәһ-
сулдар мејнәләрдән өтрү
Ағы дејиб синә дојун.

13 Халгымын торпағыны,
Вахтилә шәнлик сәдалары
илә чағлајан евләри,
О шад-хүррәм шәһәри ти-
кан, кол-кос басачаг.^г

14 Гала бүрчләри бомбош,
Һајлы-күјлү шәһәр
сакинсиздир.^д
Офел^е, көзәтчи гүлләси
әбәди бијабана дөнүб,
Чөл ешшәјинин ојлағына,
Сүрү отлағына чеврилиб.^е

15 Үстүмүзә јухарыдан
руһ јағмајынча,^в
Сәһра мејвә бағына
дөнмәјинчә,
Бағ мешәтәк олмајынча
белә олачаг.^ж

16 Онда сәһралыгда
әдаләт мәскән салачаг,
Мејвә бағында салеһлик
јува гурачаг.^з

17 Әсл салеһлик сүлһ кәти-
рәчәк,^и

Әсл салеһлијин бәһрәси даими динчлик, әмин-аманлыг олачаг.^а

18 Мәним халгым динчлик һөкм сүрән јурдларда, Тәһлүкәсиз јерләрдә, сакит мәканларда јашајачаг.^б

19 Мешәни исә долу дүзәнка-һа чевирәчәк, Шәһәр јерлә јексан олачаг.

20 Еј бүтүн сулар кәнарында тохум сәпәнләр, Өкүзү, ешшәји сәрбәст бураханлар, нә бәхтијар-сыныз!»^в

33 Вај һалына, еј виран көр-мәмиш виранчы,^г

Еј хәјанәт дадмамыш хаин! Виранчылығын баша чатанда сән дә виран гала-чагсан,^д

Хаинлијин баша чатанда сән дә хәјанәт дадачаг-сан.

2 Еј Јеһова, бизә лүтф көс-тәр,^е

Үмид јеримиз Сәнсэн. Һәр сәһәр күчүмүз^{*ө} ол, Дар күндә ничатымыз ол.^ө

3 Курултундан халглар га-чыр.

Сән галханда үммәтләр пәрән-пәрән олу.^ж

4 Ачкөз чәјирткәләртәк дарашыб малыны талан едәчәкләр;

Чәјирткә сүрүләри кими малынын үстүнә чума-чаглар.

5 Јеһова учалачаг, Чүнки мәскәни учаларда-дыр.

О, Сиону әдаләтлә, салеһликлә долдурачаг.

6 О, сәнин дөврүнүн сәбатыдыр,

ФӘС. 32

а һә 37:26
Мк 4:3, 4

б Әш 60:18
Әш 65:22
Әр 23:6
Һә 34:25
Һш 2:18

в Әш 30:23, 24

ФӘС. 33

г 2Пд 18:13
Әш 10:5

д Әш 10:12
На 3:7

е 36 123:2

ө 36 44:3
Әш 52:10

ж 36 46:1
На 1:7

з 36 46:6
36 68:1
Әш 17:13

Сағ сүгүн

а Мс 19:23

б 36 27:1

в 2Пд 18:19, 20

г Әш 37:24

д На 1:4

е 36 46:10

ө Әш 5:24

ж Әш 9:18

з Гн 28:66, 67

з Гн 32:22
На 1:6
Иб 12:29

Онун хәзинәси

Јеһова хофудур,^а сајакәл-мәз гуртулушлардыр,^б һикмәтдир, биликдир.

7 Будур, онларын гәһрәман-лары күчәдә бағырыр; Сүһ елчиләри ачы-ачы ағлајыр.

8 Баш јоллар бомбошдур; Јолларла кедиб-кәлән јохдур.

О*, әһди позду, Шәһәрләрә һәгарәт етди; Онун үчүн инсан һеч нә-дир.^в

9 Өлкә јас тутуб*, саралыб солур. Ливан хәчаләт чәкир,^г чүрүјүб кедиб.

Шарон сәһратәк олуб, Башанла Кармел јарпағыны төкүр.^д

10 Јеһова дејир: «Будур, галхырам, Өзүмү учалдачағам,^е Өзүмү јүксәлдәчәјәм.

11 Бәтндә гуру от дашыјыб күләш догурсунуз, Өз руһунуз сизи јандырыб күлә дөндәрәчәк.^ө

12 Халглар јанмыш әһәнк кими олачаг. Кәсилмиш тикан кими јандырылачаглар.^ж

13 Еј узагда оланлар, нә едәчәјими ешидин! Сиз, еј јахындакылар, Мәним күчүмү таныјын.

14 Сион күнаһкарлары горху ичиндәдир.^з Дөнүкләри әсмәчә тутуб: “Јандырыб-јахан од олан јердә һансымыз јашаја биләр?”^з

33:8 — Дүшмән. **33:9** * Дикәр вариант: *гурујур*.

- Сөнмәз алова
хансымыз дөзә биләр?»^а
- 15** Даима салеһликдә
аддымлајан,^а
Доғру данышан,^б
Һарам, надүрүст кәлири
рәдд едән,
Әлини рүшвәтдән узаг
тутан,^в
Ган төкәнләрин мәшвәрә-
тинә гулаг тыхајан,
Пислији көрмәмәк үчүн
көзләрини бағлајан кәс
- 16** Уча зирвәләрдә јашар,
Гаја истеккамлары она
сығыначаг олар,
Рузиси түкәнмәз,
Сују гуртармаз».^г
- 17** Сәнин көзләрин падшаһы
чаһ-чалалында көрәчәк,
Узағлардакы дијары
көрәчәк.
- 18** О дәһшәти ағлындан
кечирәрәк дејәчәксән:
«Һаны о мирзә?
Һаны о хәрәчы өлчән?»^д
Һаны о бүрчләри сајан?»
- 19** Даһа о азғын халгы
көрмәјәчәксән,
О халгы ки дили анлашыл-
маздыр,
Нә кәкәләдијини
баша дүшмүрсән.^д
- 20** Сиона, бајрамлар кечирди-
јиниз шәһәрә бир бах!^е
Көрәчәксән, Јерусәлим
динчлик мәканыдыр,
Сөкүлмәз бир чадыр кими-
дир.^е
Мыхлары чыхарылмаз,
Ипләриндән бири дә
гырылмаз.
- 21** Әзәмәт Саһиби Јеһова
Бизим үчүн гојнундан
чајлар, енли архлар ахан
мәкан олачаг,

ФӘС. 33

а һә 18:17

б 1См 29:17

в Чх 23:8
Гн 16:19г 1Пд 19:5, 6
36 34:9, 10
Әш 65:13

ф 2Пд 15:19

д Гн 28:49, 50
Әш 28:11
Әр 5:15

е Гн 12:5, 6

е 36 125:1

Сағ сүгүна Јр 18:25
36 50:6
36 98:9б Ль 26:3
Јг 4:12в 36 44:4
36 97:1
Вһ 11:15, 17г Әш 12:2
Сф 3:17

ф Әш 33:4

д Гн 7:15
Вһ 21:4
Вһ 22:1, 2е Әр 50:20
Ми 7:18, 19**ФӘС. 34**е Әр 25:15
Јл 3:12
Сф 3:8
3к 14:3ж Әш 30:27
На 1:2

з Вһ 19:11, 15

и Әр 25:33

ы һә 39:4

Ораја аварлы кәми донан-
масы кирмәз,
Әзәмәтли кәмиләр
орадан кечмәз.

22 Чүнки Јеһова бизим
Һакимимиздир,^а

Јеһова бизим
Ганунверәнимиздир,^б
Јеһова бизим

Падшаһымыздыр,^в
Бизи гуртаран Одур.^г

23 Сәнин ипләрин бошалачаг;
Дор ағачы мөһкәм дурмур,
јелкән тарым чәкилмир.

О вахт чохла талан малы
пајланачаг,
Һәтта ахсағлар бол гәни-
мәт көтүрәчәк.^ф

24 Неч бир сакин
«хәстәәм» демәјәчәк.^д
Орада јашајанларын
күнаһы бағышланачаг.^е

34 Еј халғлар,
јахын кәлиб ешидин,
Динләјин, еј үммәтләр!
Гој јер үзү вә ону долду-
ранлар,
Торпаг вә онун мәһсулу
гулаг версин.

2 Јеһованын гәзәби бүтүн
халғларга гаршыдыр,^е
Һиддәти ордуларына
гаршыдыр;^ж

Онлары мәһв едәчәк,
Гылынч ағзына верәчәк.^з

3 Онларын лешләри
атылыб галачаг,
Чәсәдләриндән
үфунәт галхачаг.^и

Ганлары дағлары
исладачаг*.^ы

4 Көјләрин бүтүн ордусу
чүрүјәчәк,
Көјләр тумар кими
бүкүләчәк.

34:3 * Јахуд дағлардан ахачаг.

- Гуру жарпаг мејнәдән дүш-
дүју кими,
Бүзүшмүш әнчир
ағачдан төкүлдүју кими,
Онун бүтүн ордусу солухуб
төкүләчәк.
- 5 «Гылынчым көјдә ислана-
чаг.^а
Әдүмун^б, мәнвә мәнкум ет-
дијим о халгын үзәринә
ениб
Һәкмү ичра едәчәк.
- 6 Јеһованын гылынчы
дојунча ган ичәчәк,
Дојунча пиј^в јејәчәк,
Гочларын, тәкәләрин га-
ныны,
Гочларын бөјрәк пијини.
Јеһова Бозраһда гурбан
кәсәчәк,
Әдум торпағында
бөјүк гырғын төрәдәчәк.^г
- 7 Онларла бирликдә өкүзләр
дә гырылачаг,
Чөнкәси дә, јекәси дә.
Ганлары өлкәләрини исла-
дачаг,
Пијләри торпаға һопачаг».
- 8 Јеһованын интигам
күнүдүр,^д
Сиона едилән зүлмләрә
көрә гисас илидир.^е
- 9 Онун* чајлары гатрана,
Торпағы күкүрдә дөнәчәк.
Өлкәси јанар гатран кими
олачаг.
- 10 Кечә-күндүз јаначаг,
сөнмәјәчәк.
Әбәди түстүләнәчәк.
О, нәсилдән-нәслә
виранә галачаг,
Бир дә ораја инсан ајағы
дәјмәјәчәк.^в
- 11 Орада гутан, охлу кирпи
мәскән салачаг,

34:9 * Көрүнүр, Әдүмун пајтахты Боз-
раһ нәзәрдә тутулур.

ФӘС. 34

а Гн 32:41

б 36 137:7
Әр 49:7, 22

в Лв 3:16

г Әш 63:1-3
Әб 8, 9

д Гн 32:41
36 94:1

е Әш 35:4

е Мл 1:4

Сағ сүтүн

а Мл 1:3

Гулаглы бајгуш,
гузғун јашајачаг.
О, ону виранәлик ипи илә,
Бошлуг шагулу илә өлчә-
чәк.

- 12 Әсилзадәләриндән
һеч бири падшаһлыға
дәвәт алмајачаг,
Бәјләринин нәсли кәсилә-
чәк.
- 13 Бүрчләриндә тикан
битәчәк,
Галаларыны кичиткән,
гангал басачаг.
Ора чаггал јувасына,^а
Дәвәгушу ојлағына
чевриләчәк.
- 14 Орада сәһра һејванлары
улајан һејванларла көрү-
шәчәк,
Чөл кечиләри*
бир-бирини сәсләјәчәк,
Чобаналдадан јува салачаг,
динчлик тапачаг.
- 15 Орада илан јува салыб
јумурта гојачаг,
Балаларыны јумуртадан
чыхарыб көлкәсинә јыға-
чаг.
Орада чалағанлар чүтләри
илә топлашачаг.
- 16 Јеһованын китабыны
арашдыр вә ону учадан
оху.
Бах, һеч бири әскик дејил,
Һәр биринин чүтү
јанындадыр,
Чүнки бу фәрман Јеһова-
нын ағзындан чыхыб,
Онун руһу онлары
бир јерә топлајыб.
- 17 О Өзү онлар үчүн
пүшк атды,
Өз әли илә өлчүб онлара
јер верди.

34:14 * Дикәр вариант: кечијәбәнзәр
чинләр.

Һәмишәлик о јерә
саһиб олачаглар,
Нәсилдән-нәслә
орада јашајачаглар.

35 Сәһра вә гураг торпаг севинәчәк,^a

Дүзләр шадланачаг, зәфә-
рантәк чичәкләнәчәк,^b

2 Күл-чичәк ачачаг,^a Шадланыб чуша кәләчәк. Ливанын әзәмәти,^г

Кармеллә^г Шаронун^a чаһ-
чалалы она вериләчәк.
Инсанлар Јеһованын әзә-
мәтини, Аллаһымызын
чалалыны көрәчәкләр.

3 Сүстләшмиш голлары гүввәтләндин, Титрәјән дизләрә тәпәр верин.^o

4 Үрәји тәләш кечирәнләрә дејин:

«Мөһкәм олун, горхмајын!
Аллаһыныз гисас алмаға
кәләчәк,
Интигам алмаға кәләчәк.^o
Кәлиб сизә ничат верә-
чәк».^ж

5 О вахт корларын көзләри ачылачаг,³ Карларын гулаглары ешидәчәк.^н

6 О вахт ахсаглар марал кими сычрајачаг,^м Лалларын дили севинчдән чәһ-чәһ вурачаг.^ј

Сәһрада булаглар
гајнајачаг,
Дүзләрдә чајлар ахачаг.

7 Гарсымыш торпаг гамышлы көлә, Сууз торпаг булаглар дија- рына дөнәчәк.^к Чаггалларын јувасы,^к динчлик јерләри чајыр-чәмән олачаг, Гарғы, гамыш битирәчәк.

ФӘС. 35

a Әш 29:17
Әш 32:14, 15
б Әш 4:2
Әш 27:6
Әш 35:6
Әш 51:3
Һә 36:35
в һш 14:5, 6
г Әш 60:13
Ғ Әр 50:19
д Әш 65:10
e Иб 12:12
ә Әр 51:56
ж Әш 25:9
Зә 3:16, 17
з 36 146:8
Әш 42:16
Мр 9:28-30
и Әш 29:18
Әр 6:10
Мр 7:32-35
Лк 7:22
ы Мр 11:5
Һә 8:7
Һә 14:8-10
ј Мр 15:30
к Әш 44:3
к Әр 9:11

Сағ сүтун

a Үз 1:3
Әш 11:16
Әш 49:11
Әш 62:10
Әр 31:21
б Әш 52:1
в Әш 11:6, 7
Әш 65:25
Һә 34:25
Һш 2:18
г 36 107:2, 3
Әш 62:12
Ғ Гн 30:4
д Әш 51:11
Әр 31:11, 12
e Әр 33:10, 11
ә Әш 30:19
Әш 65:19

ФӘС. 36

ж Әш 10:5
з 2Пд 18:13
2См 32:1
Әш 8:7, 8
Әш 10:28-32
Әш 33:8
и 2См 32:9
ы 2Пд 19:8
ј Әш 7:3
к 2Пд 18:17, 18
к Әш 22:20, 21
л 2Пд 19:2

8 Орада кениш бир јол олачаг,^a О јол Мүгәддәслик јолу адланачаг.

Бу јолла мурдар адам
јеримәјәчәк.^б

Бу јол он сечәнләрин јолу
олачаг,

Ахмаг тәсадүфән бу јола
чыхмајачаг.

9 Орада асланлар кәзмәјә- чәк,

Јыртычы һејванлар бу јола
чыхмајачаг,

Онлара орада
раст кәлинмәјәчәк.^в

Јалныз фидјә илә гуртул-
мушлар бу јолла кедә-
чәк.^г

10 Јеһованын гуртулуш вер- дикләри гајыдачаг,^г севинч сәдаларыјла Сиона кәләчәк.^д

Сонсуз фәрәһ башларынын
тачы олачаг.^e

Онларын нәсиби шадлыг
вә севинч олачаг,

Гәм-гүссә гачыб кедәчәк.^o

36 Һизгијә падшаһын һа-
кимијјәтинин он дөр-
дүнчү илиндә Ашшур^ж падша-
һы Синахериб галхыб Јәһуда-
нын бүтүн гала-шәһәрләрини
истила етди.³ **2** Ашшур пад-
шаһы рәбсагы^{*и} бөјүк гошунла
Лаһишдән^ы Јерусәлимә, Һиз-
гијә падшаһын јанына көн-
дәрди. Онлар кәлиб чамашыр-
чы тарласына кедән баш јолун
үстүндәки јухары чарһовузун
су кәмәринин^ј јанында дурду-
лар.^к **3** Онда ешикағасы Хил-
гијә оғлу Әлјаким,^к катиб Сәб-
на^н вә салнамәчи Асәф оғлу
Јуаһ онларын габағына чых-
дылар.

4 Рәбсаг онлара деди: «Һиз-
гијәјә дејин ки, бөјүк һөкмдар,

36:2 * Баш саги.

Ашшур падшаһы белә де-
 жир: “Сән нәјә архаланырсан?^а
 5 Дејирсэн: “Мүһарибә апар-
 маг үчүн ағлым да вар, күчүм
 дә”. Лакин бунлар бош сөз-
 ләрдир. Кимә күвәнирсән ки,
 мәнә гаршы чыхмаға һүнәр
 етмисән?^б 6 Сән о сыныг га-
 мыша, Мисирә архаланырсан?
 О гамыш она сөјкәнәнин әли-
 нә батыб ону дешәр. Мисир
 һөкмдары фирон она күвәнән-
 ләрин һамысы үчүн беләдир.^в
 7 Бәлкә дејәчәксиниз: “Алла-
 һымыз Јеһоваја күвәнирик?”
 Мәкәр бу, һәммин о Аллаһ дејил
 ки, һизгијә Онун сәчдәкаһла-
 рыны, гурбанкаһларыны дағы-
 дыб^г вә Јәһуда илә Јерусәлимә
 јалһыз Јерусәлимдәки гурбан-
 каһын габағында сәчдә гылма-
 ғы бујуруб?^д 8 Кәл һөкмда-
 рым Ашшур падшаһы^д илә мәр-
 чә кир: әкәр сән ики мин сүва-
 ри тапсан, сәнә о гәдәр ат
 верәрәм. 9 Сән арабалар вә
 сүвариләр үчүн Мисирә күвән-
 дијин һалда, һөкмдарымын ән
 кичик хидмәтчиси олан вали-
 ләриндән бирини нечә мәғлу-
 б едә биләрсән? 10 Елә билир-
 сән, мән Јеһовадан ичазәсиз
 бураны дағытмаға кәлмишәм?
 Јеһова Өзү мәнә дејиб: “Бу өл-
 кәјә һүчүм ет, ораны дармада-
 ғын елә”.

11 Онда Әлјаким, Сәбна^е вә
 Јуаһ рәбсага^е дедиләр: «Гулла-
 рынла арами дилиндә^ж даныш,
 биз баша дүшүрүк. Јәһудилә-
 рин дилиндә данышма, дива-
 рын үстүндәки халг ешидир».^з
 12 Рәбсаг деди: «Мәкәр һөкм-
 дарым мәни көндәриб ки, бу
 сөзләри тәкчә ағанызла сизә
 дејим? Диварда отуран адам-
 лар да буну ешитмәлидир. Он-
 лар да сизинлә бирликдә нә-
 числәрини јејиб сидикләрини
 ичәчәкләр».

ФӘС. 36

а 2Пд 18:19-25
 2Пд 19:10

б 2Пд 18:1, 7

в 2Пд 17:4
 Әш 30:2, 7
 Әр 37:7

г 2Пд 18:1, 4
 2См 31:1

ф Гн 12:11
 2См 7:12
 2См 32:12

д 2Пд 18:13

е Әш 22:15

е 2Пд 18:17

ж Уз 4:7
 Дн 2:4

з 2Пд 18:26, 27

Сағ сүгүн

а 2См 32:18

б 2Пд 18:28-35

в 2См 32:11,
 15
 Дн 3:15

г 2Пд 19:22

ф 2Пд 17:6
 2Пд 17:22, 23

д 2Пд 19:11, 12
 2См 32:14
 Әш 37:11, 12

е Әр 49:23

е 2Пд 17:24

ж 2Пд 17:6
 2Пд 17:22, 23
 Әш 10:11

з 2Пд 19:17, 18
 2См 32:15
 Әш 37:23

и 2Пд 18:36, 37
 Мс 9:7

ы Әш 22:15

13 Рәбсаг дуруб јәһудилә-
 рин дилиндә уча сәслә де-
 ди:^а «Бөјүк һөкмдар Ашшур
 падшаһынын сөзүнү ешидин.»^б

14 Падшаһ дејир: “Гој һизгијә
 сизи алдатмасын. О, сизи гур-
 тара билмәјәчәк!» 15 Гој һиз-
 гијә: “Јеһова бизи мүтләг
 хилас едәчәк, Ашшур пад-
 шаһы бу шәһәрә кирә билмәјә-
 чәк”, — дејиб сизи Јеһоваја ар-
 хајын етмәсин.^г 16 һизгијәјә
 гулаг асмајын. Ашшур падша-
 һы дејир: “Мәнимлә сүлһ ба-
 лајын, мәнә тәслим олун. Онда
 һәр бириниз өз мејнәсинин,
 өз әнчир ағачынын мејвәси-
 ни јејәчәк, өз һовузунун сују-
 ну ичәчәк. 17 Сонра мән кә-
 либ сизи өлкәнизә бәнзәр бир
 өлкәјә, тахыл, тәзә шәрәб,
 чөрәк, үзүмлүкләр олан ди-
 јара апарачағам.^д 18 Гој һиз-
 гијә сизи “Јеһова бизи хи-
 лас едәчәк” дејә алдатма-
 сын. Халгларын аллаһларындан
 һансы бири өз өлкәсини
 Ашшур падшаһынын әлиндән
 гуртара билиб?^е 19 һаны һә-
 мәсин, Арпадын аллаһлары?^е
 һаны Сәфарваимин^е аллаһла-
 ры? Онлар Сәмәријәни мәним
 әлимдән гуртара билдиләр?^ж
 20 Өлкәләрин аллаһларындан
 һансы бири өз өлкәсини мә-
 ним әлимдән гуртара билиб
 ки, Јеһова да Јерусәлими мә-
 ним әлимдән гуртарсын?^з»^з

21 Халг динмәз-сөјләмәз да-
 јаныб она бир кәлмә дә чаваб
 вермәди. Чүнки падшаһдан
 әмр кәлмишди ки, һеч ким она
 чаваб вермәсин.^д 22 Еши-
 кағасы Хилгијә оғлу Әлјаким,
 катиб Сәбна^е, салнамәчи Асәф
 оғлу Јуаһ јахаларыны чырыб
 һизгијәнин јанына кәдиләр
 вә рәбсагын сөзләрини она
 чатдырдылар.

37 Һизгијә падшаһ буну ешидәндә јахасыны чырды, чула бүрүнүб Јеһованын мәбәдинә кетди.^а **2** Сонра ешикағасы Әлјакими, катиб Сәбнаны, каһинләрин ағсагалларыны Амуз оғлу Әшија пејғәмбәрин^б јанына көндәрди. Онлар да чула бүрүнмүшдүләр. **3** Онлар кәлиб Әшија пејғәмбәрә дедиләр: «Һизгијә белә дејир: “Бу күн дәрд, тәнә, рүсвајчылыг күнүдүр. Бәтндәки ушаглар кәлир, амма аналарын доғмаға күчү јохдур.»

4 Бәлкә, Аллаһын Јеһова Ашшур падшаһынын вар олан Аллаһа мејдан охумаға көндәрдији рәбсагын сөзләрини ешидәр.^г Дедији сөзләрә көрә Аллаһын Јеһова онунла һаггһесаб чәкәр. Она көрә сағ галанлар^г үчүн Аллаһа дуа ет^д».

5 Һизгијә падшаһын әјанлары Әшијанын јанына кәлдиләр.^е **6** Әшија деди: «Һәкмдарыныза чатдырын ки, Јеһова белә дејир: “Ешитдијин сөзләр, Ашшур падшаһынын әјанларынын^е Мәнә гаршы дедији күфрләр сәни горхуја салмасын.^ж **7** Мән онун ағлына бир фикир салачағам. О, бир хәбәр ешидиб өз өлкәсинә гајыдачаг.^з Мән ону өз өлкәсиндә гылынч ағзына верәчәјәм^з».

8 Рәбсаг Ашшур падшаһынын Лаһишдән чыхдығыны ешидәндә онун јанына гајытды вә көрдү ки, о, Либна илә вурушур.^ы **9** Падшаһа һәбәш падшаһы Тирһаганын онунла дөүшмәјә кәлдији хәбәри чатмышды. О, бу хәбәри ешидәндә јенидән Һизгијәјә гасидләр^ј көндәриб деди: **10** «Јәһуда падшаһы Һизгијәјә сөйләјин: “Гој күвәндијин Аллаһ “Ашшур падшаһы Јерусәлими алмајачаг” дејиб сәни алдат-

ФӘС. 37

- а 2Пд 19:1-4
 б 2См 26:22
 Әш 1:1
 в Әш 26:17, 18
 г 1Иш 17:45
 2Пд 18:28, 35
 д 2Пд 17:18
 е 2См 32:20
 36 50:15
 Јл 2:17
 ж Гн 20:1
 з Мс 21:1
 и 2См 32:21
 Әш 37:37, 38
 ы Јш 10:29, 30
 2Пд 8:22
 2Пд 19:8-13
 ј 2Пд 18:17

Сағ сүтун

- а 2См 32:15
 б 2Пд 17:5, 6
 2См 32:13
 Әш 10:11
 в Әш 36:19
 г Јр 11:31
 д 2Пд 17:24
 Әш 36:19
 е 1Пд 8:30
 2См 6:20
 2См 20:9
 Дн 9:3
 ж 36 46:7
 Әш 8:13
 з 2См 6:40
 36 65:2
 ы 2См 16:9
 15т 3:12
 и Әш 37:4
 ј 2Пд 15:29
 2Пд 16:8, 9
 1См 5:26
 к 2Пд 10:11
 л 2Пд 40:19
 Әш 41:7
 Әр 10:3
 һш 8:6
 һв 17:29
 к Гн 32:31, 39
 36 83:18
 36 96:5

масын.^а **11** Ашшур падшаһларынын бүтүн мәмләкәтләри виран гојдуғу сәнә мәлумдур.^б Елә билирсән, сән хилас олачагсан? **12** Атала­рымын мәһв етдији халгла­рын аллаһлары онлары гур­тара билди?^в Һаны Гозан, Һар­ран^г, Рәсәф? Һаны Тәл-Әссарда олан Әдән чамааты? **13** Һаны Һәмәс падшаһы, Арпад па­шаһы, Сәфарваим^г шәһәрләри­нин, Һинанын, Ивваһын па­дшаһлары?»

14 Һизгијә гасидләрдән мәктублары алыб охуду. Сонра Јеһованын мәбәдинә кетди, онлары Јеһованын өнүндә ачыб јерә сәрди.^д **15** Һиз­гијә Јеһоваја дуа етди:^е **16** «Еј кәррублар үзәриндә* отуран ордулар Аллаһы^е, Ис­раилин Аллаһы Јеһова! Дүнја­дакы бүтүн сәлтәнәтләрин Алла­һы тәк Сәнсән. Көјләри, јери Сән хәлг етмисән. **17** Гу­лаг вер, Јеһова, ешит!^ж Нә­зәр сал, ја Јеһова, көр!^з Еј вар олан Аллаһ, Сәнә мејдан охујан Синахерибин сөзлә­рини ешит.” **18** Јеһова, дүз­дүр, Ашшур падшаһлары бү­түн мәмләкәтләри, елә өз мәм­ләкәтләрини дә дармадағын едибләр.^ы **19** Онларын аллаһ­ларыны ода атыб јандырыб­лар,^ј чүнки онлар аллаһ дејил, инсан әлинин ишидир, тахта­дыр, дашдыр.^к Елә она көрә онлары мәһв едә билибләр. **20** Еј Аллаһымыз Јеһова, бизи онун әлиндән гуртар. Гој бу чаһандакы бүтүн сәлтәнәтләр билсин ки, тәк Сән Аллаһсан, еј Јеһова.»^к

21 Амуз оғлу Әшија Һизги­јәјә хәбәр көндәриб деди: «Ис­раилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сән Ашшур падшаһы

Синахериблә бағлы Мәнә дуа етдијин^а үчүн **22** Јеһова онун һаггында белә дејир:

“Бакирә Сион гызы һәгарәт едиб сәни лаға гојур. Јерусәлим гызы сәнә бахыб башыны булајыр.

23 Сән кимә мејдан охујурдун?^б

Кимә күфр едирдин? Кимә әсинә галдырыр-дын?^в

Кимә мәғрур көзләрлә бахырдын?

Исраилин Мүгәддәсинә?!^г

24 Гулларыны көндәриб Јеһоваја мејдан охудун:^г “Сајсыз чәнк арабала-рымла

Дағларын зирвәсинә галхачағам,^д

Ливанын учғарларынадәк кедәчәјәм.

Онун әзәмәтли сидрләри-ни, сечмә ардычларыны кәсәчәјәм.

Ән һүндүр јерләринә, сых мешәләринә кирәчәјәм.

25 Гујулар газыб суларыны ичәчәјәм, Дабанымла Мисирин чајларыны гурудачағам”.

26 Ешитмәмисән ки, бинеји-гәдимдән бу гәра алынмышдыр?

Кечмиш күнләрдән буну һазырламышам,^е

Инди исә һәјата кечирәчә-јәм.^е

Сән галалы шәһәрләри харабазара чевирәчәксән.^ж

27 Онларын сакинләри чарәсиз галачағ.

Онлары дәшәт бүрүјәчәк, рүсвај олачағлар.

Онлар чөлләрин от-әләфи олачағлар,

ФӘС. 37

а 2Пд 19:20, 21

б 2Пд 19:4, 16

в 2Пд 18:30, 35
Әш 10:12, 13

г Чк 15:11
2Пд 19:22-24
Әш 10:20
Һә 39:7

ф 2См 32:17

д Әш 10:10, 11

е 36 33:11
Әш 46:10

е Әш 55:10, 11

ж 2Пд 19:25, 26

Сағ сүтүн

а Мс 5:21
Мс 15:3
Иб 4:13

б 2Пд 19:27, 28

в 36 46:6
Әш 10:15
Әш 37:23

г Әш 36:4, 20

ф 36 32:9

д 2Пд 19:29-31

е Әш 1:9
Әш 10:20, 21

е 2Пд 19:4

ж Әш 59:17
Јл 2:18
Зк 1:14, 15

з Әш 10:24

и 2См 32:22
Әш 10:32

ы 2Пд 19:32-34

ј Гн 32:27
1Иш 12:22
1Пд 15:4
2Пд 20:6
Әш 31:5
Һә 36:22

Дамларда битән, сәмум јелинин гарсадығы от олачағлар.

28 Амма Мән сәнин отурушундан, дурушундан, киришиндән, чыхышын-дан,^а

Мәнә олан һиддәтиндән акаһам,^б

29 Мәнә гаршы гәзәбин,^в нәрәләрин гулағыма чатыб.^г

Гармағымы бурнуна кечи-рәчәјәм, јүјәними^г ағзына салачағам,

Кәлдијин јолла сәни кери гајтарачағам”.

30 Еј һизгијә, сәнин үчүн әләмәт бу олачағ: бу ил өз-өзү-нә битән* мәһсулу, икинчи ил ондан чүчәрән тахылы јејәчәк-синиз. Үчүнчү ил тохум сәпиб әкин бичәчәксиниз, үзүмлүк-ләр салыб барыны јејәчәк-синиз.^д **31** Јәһуда евиндән гуртуланлар, сағ галанлар^е ашағы көк атыб јухары бәһрә кәтирә-чәкләр. **32** Галанлар Јерусә-лимдән, гуртуланлар Сион да-ғындан чыхачағ.^е Ордулар Ал-лаһы Јеһова буну Өз гејрәти илә едәчәк.^ж

33 Јеһова Ашшур падшаһы һагда белә дејир:^з

“О, бу шәһәрә кирмәјәчәк,”

Бураја ох атмајачағ,
Гаршысына галханла
кәлмәјәчәк,
Әтрафында мүһасирә бән-ди гурмајачағ.^ы

34 Кәлдији јолла кери гајыдачағ.
Бу шәһәрә ајағ басмај-чағ”, — бәјан едир Јеһова.

35 “Өз адым наминә,
Гулум Давудун хатиринә
бу шәһәри горујачағам,
хилас едәчәјәм”». ^ј

37:30 * Јахуд јерә дүшән тахыл дәнлә-риндән битән.

36 Јеованын мэләји кәлиб ашшурлуларын ордукаһында 185 000 нәфәри гырды. Чамаат сәһәр галханда көрдүки, һәр тәрәф мејитлә долу-дур.^а 37 Ашшур падышаһы Синахериб кери чәкилиб Нејнәваја*^б кетди вә орада галды.^в 38 Аллаһы Нәсруһун мәбәдиндә сәчдә ғыландә оғулары Әдрамәликлә Шарасар ону ғылынчла өлдүрдүләр^г вә Урарту^г өлкәсинә гачдылар. Оғлу Асархаддон^д Синахерибин јеринә тахта чыхды.

38 О вахт Һизгијә хәстәләниб өлүм јатағына дүшдү.^е Амуз оғлу Әшија пејғәмбәр^е онун јанына кәлиб деди: «Јеһова белә дејир: “Ев әһли-нә вәсијјәтини елә, чүнки сағалмајачаған, өләчәксән”».^ж 2 Һизгијә үзүнү дивара чевириб Јеһоваја дуа етди: 3 «Јеһова, јалварырам, нә олар, јадына сал,^з мән нечә өнүндә сидги-үрөклә, сәдагәтлә јери-мишәм,^з Сәнә мәғбул ишләр көрмүшәм». Һизгијә ачы-ачы ағлады.

4 Онда Әшијаја Јеһовадан бу сөз назил олду: 5 «Ғајыт, Һизгијә де ки,^и әцдадын Давудун Аллаһы Јеһова белә дејир: “Дуаны ешитдим.^и Көз јашларыны көрдүм.^к Өмрүнү он бешил артырачағам.^к 6 Сәни дә, бу шәһәри дә Ашшур падышаһынын әлиндән гуртарачағам, бу шәһәри горујачағам.^л 7 Јеһова дедији сөзү јеринә јетирәчәк. Јеһова сәнә бу әләмәти верир:^м 8 Мән күнәш ендикчә Әһәз пилләкәнинә* дүшән көлкәни он пиллә дала апарачағам”».^н Беләчә, көлкә пилләләрлә он пиллә дала Ғајытды.

37:37 * Ниневија. 38:8 * Еһтимал ки, бу пилләкәндән күнәш сааты кими истифаде олунаурду.

ФӘС. 37

а 2Пд 19:35-37
2См 32:21

б Јр 10:8, 11
Јн 1:2

в 2Пд 19:7, 28

г 2См 32:21

д Јр 8:4

е Үз 4:1, 2

ФӘС. 38

е 2См 32:24

ө 2Пд 19:20
Өш 1:1

ж 2Пд 20:1-3

з Нә 13:22
36 20:1-3
Иб 6:10

и 2См 31:20,
21

ы 2Пд 20:4-6

ј Мс 15:29
1Јһ 5:14

к 36 39:12
36 56:8

к Гн 32:39
1Иш 2:6

л 2См 32:22

м 2Пд 20:8-11

н Јш 10:12, 13

Сағ сүтүн

а 36 6:5
Ва 9:5

б 36 146:4
Ва 8:8

в Әј 17:1

г 36 39:10

Ғ 36 102:7

д Өш 59:11

е 36 39:7

ө 36 39:12
36 119:82,
123

9 Јәһуда падышаһы Һизгијәнин хәстәләниб сағаландан сонра јаздығы сөзләр.

10 Дедим:

«Өмрүмүн ортасында Мәзарын* гапыларындан кечмәлијәм, Галан илләримдән мәһрум олурам».

11 Дедим:

«Јаһы* көрмәјәчәјәм, даһа ишыгы дүңјада^а Јаһы көрмәјәчәјәм,^а

Һәр шејин сона чатдығы јерин сакинләри арасына дүшәндә

Даһа инсан үзү көрмәјәчәјәм.

12 Журдум чобан алачығытәк сөкүлдү,

Әлимдән алынды.^б

Тохучу парчаны бүкәнтәк һәјатымы бүкдүм.

О, мәни әриш ипләритәк кәсир.

Сән мәни сүбһдән күн батанадәк өлүмүн ағушуна атырсан.^в

13 Сәһәрә гәдәр өзүмү овундурурам.

О, аслан кими бүтүн сүмүкләрим гирыр.

Сән мәни сүбһдән күн батанадәк өлүмүн ағушуна атырсан.^г

14 Узунганатәк, гаратојугтәк* чығырырам.^ғ

Көјәрчинтәк инилдәјирәм.^а Көзләрим јорғун-јорғун јухары бахыр:^ө

“Јеһова, јаман дардајам, Мәнә көмәк ол!”^ө

15 Нә дејим?

О, мәнә дедијини етди.

38:10 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. **38:11**

* Јеһова адынын ғыса формасы.

^а һәрфөн: *дириләр өлкәсиндә*. **38:14**

* Дикер вариант: *дурнатәк*.

Дәрдимин ачысындан
Галан илләrimi
сакит жашајачағам.

16 Еј Јеһова,
инсаны бунлар* жашадыр.
Руһум онларла жашајыр.
Мәнә шәфа верәрсән,
мәни жашадарсан.^а

17 Әмин-аманлығ әвәзинә
ағры-ачы көрдүм.
Мәнә олан мәнәббәтиндән
Мәни һәлак гәбриндән
горудун.^б
Бүтүн күнаһларымы
архана тулладың.^в

18 Ахы Мәзар* Сәни учалт-
маз,^г
Өлүм Сәнә тәриф демәз.^д
Гәбрә енәнләр
сәдагәтинә күвәнмәз.^е

19 Дириләр, жалныз дириләр
Сәни тәрифләр,
Мән бу күн етдијим кими.
Ата оғуларына Сәнин сә-
дагәтиндән бәһс едәр.^е

20 Еј Јеһова, мәни гуртар.
Онда өмрүмүз боју
Јеһованың евиндә^о
Телли аләтләрин авазында
нәғмәләrimни охуярыґ.^ж

21 Сонра Әшија деди: «Ән-
чир лавшанасы кәтирин вә
чибаның үстүнә гојун ки, о са-
ғалсын».^з **22** Һизгijә соруш-
мушду: «Јеһованың мәнәди-
нә кедәчәrimә әламәт нә ола-
чағ?»^и

39 Бабил падшаһы Баладан
оғлу Мәрдуқ-Баладан
Һизгijәнин хәстәләндијини
вә сонра сағалдығыны ешидиб
она мәктублар вә һәдијәләр
көндәрди.^ы **2** Һизгijә елчи-
ләрә үрәкдән хошкәлдин елә-
ди, хәзинәсини^я — гызыл-кү-
мүшү, балзамы, башга баһалы

38:16 * Јәни Аллаһын сөзләри вә ишлә-
ри. **38:18** * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

ФӘС. 38

а 1Иш 2:6
Әј 33:28
36 71:20
б 36 30:3
36 86:13
Јн 2:6
в Әш 43:25
Мк 7:18
г 36 30:9
д Вә 9:5, 10
е Јр 18:19
Гн 4:9
Јш 4:21-24
ө 2Пд 20:5
36 84:2
ж 36 30:11, 12
з 2Пд 20:7
и 2Пд 20:8

ФӘС. 39

ы 2Пд 20:5
2Пд 20:12, 13
2См 32:23
ј 2См 32:27

Сағ сүтүн

а 2Пд 20:14, 15
б 2Пд 24:11, 13
2Пд 25:13
2См 36:18
Дн 1:1, 2
в 2Пд 20:16-18
г 2Пд 24:12
Дн 2:49
Дн 5:29
ф 2Пд 20:19

ФӘС. 40

д Әш 49:13
Әш 51:3
2Кр 1:3, 4
е 36 79:8, 9
Өр 31:34
Өр 33:8
ө Өр 16:18
Дн 9:11, 12
ж Әш 35:8
Әш 57:14
Мн 3:1

јағлары, бүтүн чәббәханасыны
вә хәзинәсиндә олан һәр шеји
онларә көстәрди. Евиндә вә
бүтүн сәлтәнәтиндә елә шеј
ғалмады ки, онларә көстәрмә-
син.

3 Әшија пејғәмбәр Һизгijә-
јә падшаһын јанына кәлиб со-
рушду: «Бу адамлар һарадан
кәлмишдиләр? Нә дедиләр?»
Һизгijә деди: «Узағ дијар-
дан, Бабилдән кәлмишдиләр».^а

4 Әшија сорушду: «Сарајың-
да нәләри көрдүләр?» Һизгijә-
јә деди: «Һәр шеји. Хәзинәмдә
онларә көстәрмәдијим шеј ғал-
мады».

5 Әшија деди: «Ордулар Ал-
лаһы Јеһованың сөзүнү дин-
лә. **6** “Елә күн кәләчәк ки,
сарајындакы һәр шеји, ата-ба-
баларының бу күнә гәдәр јыґ-
дығы нә варса, Бабилә апарача-
ғлар. Һеч нә ғалмајачағ,^б —
дејир Јеһова.» — **7** Сәндән тө-
рәјәчәк оғуларындан да бә-
зиләrimни апарачағлар. Онлар
Бабил падшаһының сарајында
сарај мәмуру олачағлар”.^г

8 Һизгijә Әшијаја деди:
«Јеһованың дедији бу сөз
һағдыр». Сонра әләвә етди:
«Чүнки мәним дөврүмдә сүлһ,
әмин-аманлығ олачағ».^д

40 Аллаһының дејир:
«Тәсәлли верин халғы-
ма, тәсәлли верин».^е

2 Јерусәлимин ғәлбини
овундурун,
Она бәјан един ки, ичбари
хидмәти баша чатыб,
Тәгсиринин һағғы өдәни-
либ.^ө

Бүтүн күнаһларының чә-
засыны Јеһовадан бүтөв-
лүклә алыб».^ө

3 Чөллүкдә кимсә ғышғы-
рә:
«Јеһова үчүн јолу тәмизлә-
јин!»^ж

- Аллаһымыз үчүн сәһрада
намар жол^а дүзэлдин.^б
- 4** Гој бүтүн дәрәләр
јүксәлсин,
Бүтүн дағлар, тәпәләр
алчалсын.
Әјри-үјрү торпаг
намар олачаг,
Кәлә-көтүр јерләр
дүзәнкаһа дөнәчәк.^в
- 5** Јеһованын чалалы
ашкар олачаг,^г
Бүтүн бәшәр буну көрә-
чәк,^ф
Чүнки буну Јеһова дејиб».
- 6** Динләјин! Бири дејир:
«Гышгыр!»
О бири сорушур:
«Нә гышгырым?»
«Бүтүн бәшәр јашыл от ки-
мидир.
Хејирхаһлығы
чөл чичәјинә бәнзәр.^д
- 7** Јеһованын нәфәси
үзәринә әсир,^е
От гурујур,
Чичәкләр солур.^ө
Инсан да ки јашыл отдан
фәргләнмир.
- 8** От гурујар,
Чичәк солар,
Лакин Аллаһымызын сөзү
әбәди галар».^ж
- 9** Еј Сиона мүждә кәтирән
гадын,^з
Уча даға галх.
Еј Јерусәлимә мүждә кәти-
рән гадын,
Сәсини учалт, горхма,
сәсини учалт!
Јәһуда шәһәрләринә елан
ет: «Будур Аллаһыныз!»^и
- 10** Будур, Күлли-Ихтијар Јеһо-
ва күч-гүдрәтлә кәлир,
Онун голу һакимијјәт сүрә-
чәк.^ы
Будур, Онун верәчәји
мүкафат јанындадыр,
Өдәјәчәји музд өнүндәдир.^й

ФӘС. 40

а Әш 11:16

б Мт 3:1, 3
Мр 1:2-4
Лк 3:3-6
Јһ 1:23

в Әш 42:16

г Әш 24:15

ф Әш 49:6
Әш 52:10д Әј 14:1, 2
36 90:5, 6

е 36 103:15, 16

ө Јр 1:11

ж Әш 46:10
1Бт 1:24, 25

з Әш 52:7

и Әш 12:2
Әш 25:9ы Әш 53:1
Јһ 12:37, 38ј Әш 62:11
Вһ 22:12**Сағ сүтүн**а Әш 49:10
Һә 34:15, 16
1Бт 2:25б Јр 33:13
1Бт 5:2, 3

в Мс 30:4

г Әј 38:4, 5

ф Әј 36:22, 23
Рым 11:34
1Кр 2:16

д 36 147:5

е 36 62:9

ө Дн 4:35

ж Әш 41:11, 12

з Чх 8:10
36 86:8
Әр 10:6, 7и Гн 4:15, 16
Һә 17:29

ы 36 115:4-8

- 11**
- Чобан кими сүрүсүнә баха-
-
- чаг,
- ^а

Әли илә гузуларыны
бир јерә топлајачаг,
Онлары гојнунда апарачаг,
Јаныбалалылары
нәвазишлә сүрәчәк.^б

- 12**
- Ким сүју овчу илә өлчүб,
- ^в
-
- Ким көјләри гарышы илә
-
- өлчүб?

Ким јерин торпағыны
өлчү габына јығыб,^г
Ким дағлары, тәпәләри
тәрәзидә чәкиб?

- 13**
- Ким Јеһованын руһуну
-
- өлчүб*?

Ким Она мәсләһәт верә
биләр?^ф

- 14**
- О нәји исә анламаг үчүн
-
- кимдән көмәк истәјиб?

Ким Она әдаләт јолуну
өјрәдир,

Ким Она елм верир,
Ким Она әсл идрак
јолуну көстәрир?^д

- 15**
- Халглар чәлләкдән даман
-
- бир дамна су кимидир,
-
- Тәрәзинин көзүндәки
-
- тоз сајылыр.
- ^ө

Будур, О, адалары тоз кими
һаваја галдырыр.

- 16**
- Һәтта Ливанын бүтүн ағач-
-
- лары оду горумаға чат-
-
- маз,

Оранын һејванлары
јандырма гурбаны үчүн
бәс еләмәз.

- 17**
- Бүтүн халглар онун өнүн-
-
- дә һечдир,
- ^ө

Онлар Онун үчүн
һеч нәдир, бош шејдир.^ж

- 18**
- Бәс онда сиз Аллаһы
-
- кимә охшадардыныз?
- ^з

Ону нәјә бәнзәдәрдиниз?^и

- 19**
- Уста бүт төкүр,
-
- Зәркәр ону гызылла
-
- өртүр,
- ^ы

40:13 * Дикәр вариант: *дәрк едиб.*

- Күмүш зәнчирләр дүзәл-
дир.
- 20 Тәгдимә үчүн чүрүмәжән
бир ағач сечир,^a
Jerиндә мөһкәм дуран бүт
дүзәлтдирмәк үчүн
Маһир уста ахтарыр.^b
- 21 Мәкәр хәбәрин жохдур?
Мәкәр ешитмәмисән?
Мәкәр башланғычдан
сәнә дежилмәжиб?
Jerин тәмәли гојуландан
бәри дәрк етмәмисән?^b
- 22 Jerин даирәси үзәриндә
Мәскунлашан вар,^c
Jerин сакинләри исә
чәйирткә кимидир.
О, көйләри зәриф парча
кими сәрир,
Онлары яшајыш чадыры-
тәк ачыр.^f
- 23 О, мәнсәб саһибләрини
алчалдыр,
Jerин һакимләрини
пуч едир.
- 24 Онлар әкиләр-әкилмәз,
Сәпиләр-сәпилмәз,
Көвдәләри көк атар-атмаз,
Үфүүән кими гурујурлар,
Күләк онлары саман кими
совурур.^a
- 25 О мүгәддәс Олан белә де-
јир: «Мәни кимә бәнзә-
дәрсиниз ки, Мәни она
тај тутасыңыз?
- 26 Башынызы галдырыб
көйләрә бахын,
Бүтүн бунлары
ким јададыб?^o
Көйләрин ордусуну
сајы илә Чыхаран!
О, онларын һәр бирини
ады илә чағырыр.^o
Онун һәдсиз гүввәси, мөһ-
тәшәм күчү сәјәсиндә^ж
Бирчәчији дә әскилмир.
- 27 Еј Јагуб, еј Исраил,
нә үчүн дејирсән:

ФӘС. 40

a Әш 44:14, 15

b Әш 41:7
Әш 46:6, 7
Әр 10:3, 4

b 36 19:1
РМ 1:20

г Әш 66:1

F Әш 44:24
Әр 10:12
3к 12:1

д 1Пд 21:20, 21
2Пд 10:10, 11
Әр 22:24, 30

e 36 102:25

ө 36 147:4

ж 36 89:13

Сағ сүтун

a Әш 49:14
Һә 37:11

b Јр 21:33
36 90:2
Әр 10:10
1Тм 1:17

b 36 121:4
Әш 27:3

г 36 139:4, 6
36 147:5
Әш 55:9
РМ 11:33
1Кр 2:16

F 36 29:11
Әш 40:26
Фн 4:13
Иб 11:33, 34

д 36 103:5

e 1Пд 18:46
36 84:7

ФӘС. 41

ө Әш 41:21

ж Әш 44:28
Әш 46:11
Вһ 16:12

з Әш 45:1

“Јеһова нәләр чәкдијими
көрмүр,
Аллаһ мәнән әдаләти
әсиркәјир”?^a

- 28 Мәкәр хәбәрин жохдур?
Мәкәр ешитмәмисән?
Jerин һүдудларыны ја-
дан Јеһова әбәдијән
Аллаһдыр.^b
О, әсла јорулмур,
тагәтдән дүшмүр.^b

Онун зәкасы
ағласығмаздыр.^c

- 29 О, јорғунлара күч,
Тагәтсизләрә гүввәт
верир.^f

- 30 Чаванлар јорулар,
тагәтдән дүшәр,
Чаһыллар бүдрәјиб јыхы-
лар,

- 31 Амма Јеһоваја бел бағ-
лајанларын күчү тәзәлә-
нәр.

Гарталтәк ганад ачыб
сүзәр.^a

Гачандә тагәтдән дүшмәз,
Јеријәндә јорулмазлар».^e

- 41** «Еј адалар,
сусуб Мәни динләјин;
Гој халғлар күчүнү тәзәлә-
син,
Гој јахын кәлиб
данышсынлар.^o
Кәлин топлашыб
мәһкәмә гураг.

- 2 Ким бир нәфәри күндоған-
дан ајаға галдырды?^ж

Ким ону һагт наминә ајағы-
на чағырды ки,
Халғлары ихтијарына вер-
син,
Падшаһлары она
табе етдирсин?^з

Ким онлары онун гылынчы
гаршысында әзиб тоз
едир,

Каманы гаршысында
күләјин совурдуғу самана
дөндәрир?

- 3 О, онлары тәгиб едир,
Ајаг басмадыгы чыгырлар-
дан манеэсиз кечир.
- 4 Ким эзэлдән нәсилләри
ортаја чыхарыб,
Ким бу иши әрсәјә кәти-
риб?
Илк Мәнәм, Мән Јеһова;^а
Сонунчуларын дөврүндә дө-
һәминкијәм».^б
- 5 Адалар буну көрүб горхду-
лар.
Јерин нәһәјәтләри тит-
рәди.
Онлар јахына кәлиб
габаға чыхырлар.
- 6 Һәр бири јолдашына
көмәк едир,
Гардашына «мөһкәм ол»
дејир.
- 7 Сәнәткар да ејнилә
зәркәрә^в үрәк-дирәк ве-
рир;
Дәмири чәкичлә јастылајан
Дәмири зиндан үстүндә дө-
јәни руһландырыб дејир:
«Ләһим әла алынды».
Ахырда бүтү мыхла бәрки-
дирләр ки, јыхылмасын.
- 8 «Сән исә, еј Израил,
Мәним гулумсан.^г
Сән, еј Јагуб,
еј Мәним сечилмишим,^д
Еј достум Ибраһимин
өвлады*^е,^д
- 9 Сән, еј дүнјанын гуртарача-
ғындан кәтирдийим,^е
Еј јерин учгарларындан
чағырдығым.
Сәнә дедим:
“Сән Мәним гулумсан.”^е
Мән сәни сечдим,
сәни рәдд етмәдим.^ж
- 10 Горхма, Мән сәнинләјәм.^з
Тәләша дүшмә,
сәнин Аллаһын Мәнәм.”^и

41:8 * һәрфән: тохуму.

ФӘС. 41

- а Әш 43:10
Әш 44:6
Әш 48:12
Вһ 1:8
- б Әш 46:4
Мн 3:6
Јр 1:17
- в Әш 44:12
Әш 46:6
- г Чх 19:5, 6
Лв 25:42
- д 2См 20:7
Јр 2:23
- е 36 107:2, 3
- ө Әш 43:10
- ж 1Иш 12:22
Әр 33:25, 26
- з Гн 20:1
36 46:1
Рм 8:31
- и Әш 60:19, 20

Сағ сүтун

- а Гн 33:27
36 115:9
- б Әш 45:24
- в Әш 40:17
Әш 60:12
- г Әш 54:17
- д Гн 7:7
- е Әш 43:14
Әш 47:4
- ө Мн 4:13
- ж Әш 25:9
- з Әш 12:6
- и Гн 28:48
Ам 8:11

Сәнә гүввәт верәчәјәм,
сәнә көмәк едәчәјәм,^а
Һагг олан сағ әлимлә сәни
бәрк-бәрк тутачағам”.

- 11 Сәнә кин бәсләәнләрин
һамысы биабыр олачағ,
хар олачағ.^б
Сәнинлә ворушанлар
јох олачағ, мәһв олачағ.^в
- 12 Сәнинлә әдавәт апаран-
лары ахтарачағсан,
тапмајачағсан.
Сәнинлә савашанлар
һечә дөнәчәк,
елә бил, һеч олмајыблар.^г
- 13 Мән, Аллаһын Јеһова
сәнин сағ әлиндән
тутмушам,
Сәнә дејирәм: “Горхма!
Сәнә көмәк едәчәјәм”.^д
- 14 Горхма, еј Јагуб,
еј торпаг гурду*^е,^д
Еј Израил халгы, сәнә кө-
мәк едәчәјәм!»
Буну Гуртарычын,^е
Израилин Мүгәддәси
Јеһова бәјан едир.
- 15 «Будур, сәни вәл етмишәм,^ө
Дишләри икитијәли, тәзә
тахылдөјән етмишәм.
Дағлары басыб әзәчәксән,
Тәпәләри самана дөндәрә-
чәксән.
- 16 Сән онлары совурачағсан,
Онлары күләк апарачағ,
Гасырға онлары
пәрән-пәрән едәчәк.
Онда севинчин
Јеһова олачағ,^ж
Израилин Мүгәддәси
фәхрин олачағ».^з
- 17 «Касыблар, јохсуллар су ах-
тарыр, амма су гәһәтә чы-
хыб.
Сузузлугдан дил-додагла-
ры гурујуб.”^и

41:14 * Јәни мүдафиәсиз вә фағыр.

- Мән, Јеһова онлара
һај верәчәјәм.^а
Мән, Исраилин Аллаһы
онлары атмарам.^б
- 18** Јалын тәпәләрдән чајлар,^а
Дүзәнкахларда
булаглар ахыдачағам.^г
Сәһралығы гамышлы көлә,
Сусуз торпағы булаглар ди-
јагына чевирачәјәм.^ф
- 19** Сәһрада сидр,
Акасија, мәрсин,
шам ағачы,^д
Чөллүкдә ардыч,
Көјрүш, сәрв ағачы әкәчә-
јәм.^е
- 20** Беләчә, һамы көрүб билә-
чәк,
Диггәт вериб баша дүшә-
чәк ки,
Бунлары Јеһованын
әли едиб,
Исраилин Мүгәддәси
әрсәјә кәтириб».^е
- 21** Јеһова дејир:
«Дәлилләринизи ортаја
гојун».
Јагубун Падшаһы дејир:
«Сүбутларынызы изһар
един».
- 22** «Дәлилләр кәтириб дејин
кәләчәкдә нәләр олачаг.
Кечмишдә оланлары
данышын ки,
Көтүр-гој едиб нәләр ола-
чағыны биләк.
Јахуд дејин бизи гаршыда
нә көзләјир.»^ж
- 23** Дејин кәләчәкдә нәләр
олачаг,
Биләк ки, сиз аллаһсыныз.^з
Пис, јахшы, нә исә бир шеј
един,
Көрүб һејрәтә кәләк.»^и
- 24** Әслиндә, сиз һечсиниз,
Әмәлләриниз дә һечдир.^ы
Сизи сечәнләр мәнфурдур.^ј

ФӘС. 41

а Әш 30:19
Әш 55:1
б 36 94:14
Әш 42:16
И6 13:5
в Әш 30:25
г Јл 3:18
ф 36 107:35
д Әш 32:14, 15
Әш 60:21
е Әш 51:3
Әш 55:13
ө һә 39:28
ж Әш 42:9
Әш 46:9, 10
Әш 48:5
з Әш 44:6, 7
и Әр 10:5
ы Әш 44:10
Әр 10:14, 15
ј Гн 7:26
Гн 27:15
36 115:4, 8

Сағ сүтун

а Әш 44:28
Әш 45:1
Әр 51:28, 29
б Әш 46:11
Вһ 16:12
в Мл 7:10
г Әш 43:9
Әш 44:7
Әш 45:21
ф һб 2:18, 19
д Әш 43:10
е Үә 1:1, 2
Әш 40:9
ө 36 115:4-8
Әш 44:9
1Кр 8:4

ФӘС. 42

ж Әш 49:7
Лк 9:35
з Мт 3:17
Јһ 6:27
2Бт 1:17
и Әш 52:13
ы Әш 61:1
Мт 3:16
ј Мт 12:15-18
к 3к 9:9
Мт 12:16, 19

- 25** Мән шималдан бир нәфәри
ајаға галдырмышам,
о кәләчәк.^а
О күндөгәндән кәлән^б
Мәним адымы чағырачаг.
Дулусчу кил тапдалајан
кими,
Башчылары тапдалајачаг.^в
- 26** Бунлары әввәлдән
ким дејиб ки, биз дә
биләк,
Кечмиш заманларда
ким сөjlәјиб ки, дејәк
“дүз дејир”?^г
Ахы һеч ким һеч нә демә-
јиб!
Һеч ким хәбәр вермәјиб!
Һеч ким сизин ағзыныздан
һеч нә ешитмәјиб!»^ф
- 27** Сиона биринчи Мән деми-
шәм: «Будур! Кәлирләр!»^д
Јерусәлимә мүждәчини
Мән көндәрәчәјәм.^е
- 28** Дуруб бахырдым,
бир нәфәр дә јох иди,
Араларында бир нәфәр дә
јох иди ки, мәсләһәт вер-
син.
Мән исә онлардан
чаваб истәјирдим.
- 29** Бах, онларын һамысы
бир хәјалдыр.
Әмәлләри, ишләри һеч нә-
дир.
Дәмир бүтләри күләкдир,
хүлјадыр.^ө
- 42** Будур, дајаг олдуғум,
Сечдијим^ж, үрәјимчә
олан^з гулум!^и
Руһуму онун ичинә
гојмушам.^ы
О, халглара әдаләт кәтирә-
чәк.^ј
- 2** О гышгырмајачаг,
сәсини галдырмајачаг.
Күчәдә сәси ешидилмәјә-
чәк.^к

- 3** Әзилмиш гамышы
сындырмајачаг,
Көзәрән пилтәни
сөндүрмәјәчәк.^а
Садиг олуб һагг-әдаләт
кәтирәчәк.^б
- 4** О, јер үзүндә әдаләти
бәргәрар едәнәдәк^в
јорулмаг билмәјәчәк,
күчдән дүшмәјәчәк.
Адалар онун ганунунун*
интизарындадыр.
- 5** Көйләри јарадыб,
онлары јаян,^г
Јери вә үзәриндәки
немәтләри јайыб сәрән,^д
Дүнјанын инсанларына
нәфәс верән,^е
Јерин үзәриндә кәзәнләрә
руһ верән,^в
Вар олан Аллах Јеһова
белә дејир:
- 6** «Мән Јеһова сәни һагг
наминә чағырдым;
Сәнин әлиндән тутмушам.
Сәни горујачағам,
сәни халг үчүн әһд,^з
Үммәтләр үчүн нур
едәчәјәм ки,^и
- 7** Кор көзләри ачасан,^ы
Мәһбуслары мәһбәсдән,
Зүлмәттә отуранлары
зинданан азад едәсән.^а
- 8** Мән Јеһовајам.
Адым будур.
Шанымы һеч кәсә вермә-
рәм*,
Мәнә учалан мәдһләри
бүтләрә вермәрәм.^б
- 9** Бах, әввәлкиләр һәјата
кечди;
Инди Мән јениләрини
бәјан едирәм.
Онлар һәлә олмамыш
сизә әјан едирәм».^в

42:4 * Јахуд нәсиһәтинин. 42:8 * Јахуд
шанымы башгасы илә бөлүшмәрәм.

ФӘС. 42

а Мт 11:28, 29
Иб 2:17

б Әш 11:3, 4
Мт 12:20
Јһ 5:30
Вһ 19:11

в Әш 9:7
Әш 49:8

г Әш 40:22, 26

д Әр 10:12

е Јр 2:7
һә 17:24, 25

з Әј 12:10

и Әш 49:8

ж Әш 49:6
Лк 2:29-32
Јһ 8:12

з Әш 35:5

и Әш 61:1
1Бт 2:9

ы Чх 34:14

ј Әш 41:23
Әш 43:19
2Бт 1:21

Сағ сүтун

а Әш 51:5

б 36 96:1
36 98:1
Вһ 14:3

в Әш 44:23

г Јр 25:13
Әш 60:7

д Әш 35:1

е 36 22:27
Әш 24:15
Әш 66:19

з Әш 59:17

и Чх 15:3

ж 1Иш 2:10

з 36 107:33
Әш 44:27
Әш 50:2

и Әш 29:18
Әш 35:5
Әр 31:8

ы Әш 30:21

- 10** Еј дәнизә чыханлар вә
онун немәтләрилә дола-
нанлар,
Еј адалар вә ада сакинлә-
ри,^а
Јеһованын шәнинә
јени нәғмә охујун,^б
Дүнјанын нәһәјәтләриндән
Ону тәрәннүм един.^в
- 11** Гој сәһра вә онун шәһәр-
ләри,
Гәдарын^г јашадығы обалар
һајгырсын.^д
Гој гајалыгда јашајанлар
севинчдән һарај салсын,
Гој дағларын башындан
сәсләри јүксәлсин.
- 12** Гој онлар Јеһованы учалт-
сынлар,
Адаларда шәнинә
тәриф десинләр.^е
- 13** Јеһова пәһләван кими
чыхачаг,^з
Чәнқавәр кими гејрәтини
ојадачаг,^и
Һајгырачаг, дөјүш нәрәси
чәкәчәк,
Дүшмәнләриндән күчлү
олдуғуну көстәрәчәк.^ж
- 14** «Хејли вахт сусдум.
Динмәдим,
Өзүмү сахладым.
Инди исә доған гадын кими
зарыјачағам,
Тәнкнәфәс олачағам.
- 15** Дағлары, тәпәләри
виран гојачағам,
Бүтүн јашыллығыны
бомбоз едәчәјәм.
Чајлары адалара чевирәчә-
јәм,
Гамышлы көлләри
гурудачағам.^з
- 16** Корлары танымадығлары
јолла апарачағам,^и
Набәләд чығырларда
кәздирәчәјәм.^ы

- Зүлмәти гаршыларында
ишыға дөндәрәчәјәм,^а
Кәлә-көтүр торпағы
намар едәчәјәм.^б
Бәли, онлар үчүн буну едә-
чәјәм. Онлары тәрк етмә-
рәм».
- 17 Бүтләрә күвәнәнләр,
Дәмир һејкәлләрә «аллаһы-
мыз сәнсэн» дејәнләр
Кери чәкилиб биабыр ола-
чаглар.^в
- 18 Еј карлар, ешидин,
Еј корлар, бахыб көрүн.^г
- 19 Мәним гулумдан башга кор
вармы?
Елчим гәдәр кар вармы?
Бу немәт саһиби гәдәр кор,
Јеһованын гулу гәдәр
кор олан вармы?^г
- 20 Көзүн чох шеј көрүр,
Амма диггәт јетирмирән.
Гулағын ачыгдыр,
амма ешитмирән.^д
- 21 Өз әдаләти наминә
Гануну учалдыб шәрәфә
чатдырмаг Јеһоваја хош-
дур.
- 22 Бу халг исә гарәт олунмуш,
таланмыш халгдыр.^е
Һамысы гујулара салыныб,
мәһбәсләрдә гыфылла-
ныб.^е
Онлар шикар олдулар,
гаһмар чыхан олмады,^ж
Гәнимәт олдулар, «кери гај-
тар» дејән олмады.
- 23 Сизләрән ким буну
ешидәчәк?
Кәләчәк үчүн ким гулаг
асыб динләјәчәк?
- 24 Јагубу талана,
Исраили гарәтә ким вериб?
Мәкәр әлејһинә күнаһ ет-
дикләри Јеһова етмәјиб?
Онлар Онун јолу илә
кетмәк истәмәдиләр,

ФӘС. 42

а Әш 60:1, 20
б Әш 40:4
в Әш 44:10, 11
Әш 45:16
г Әш 6:9, 10
Әш 43:8
ф Әш 56:10
Әр 4:22
Һә 12:2
д һә 33:31
е Гн 28:15, 33
Әр 50:17
ө 36 102:19, 20
ж Гн 28:29, 52

Сағ сүтун

а һк 2:12, 14
2См 15:3, 6
36 106:41
б Гн 32:22
Һә 1:6
в Әш 9:13
Әр 5:3
Һш 7:9
г Әш 57:11

ФӘС. 43

ф 36 100:3
Әш 43:15
Әш 44:2, 21
д Әш 44:23
Әр 50:34
е Чх 14:29
ө Јш 3:15, 16
2Пд 2:8
ж Чх 19:5, 6
з Гн 7:8
Әр 31:3
и Әш 41:10
Әш 44:2
Әр 30:10
ы Гн 30:1-3
36 106:47
Әш 66:20
Һә 36:24
Мк 2:12
3к 8:7
ј Әр 3:18

Ганунуна* табе олмады-
лар.^а

- 25 Одур ки, О, һирсини,
гәзәбини,
Мүһарибә аловуну
онун үстүнә төкдү.^б
Алов әр-әтрафыны гарса-
мышды, амма о мәһәл гој-
мурду.^в
Ону јандырыб-јахырды,
амма вечинә алмырды.^г

43 Еј Јагуб, сәни јарадан,
Еј Исраил, сәнә шәкил
верән Јеһова белә
дејир:^ф

«Горхма, чүнки сәни һагг
өдәјиб гуртардым,^д

Сәни адынла чағырдым.
Сән Мәнә мәхсуссан.

- 2 Сујун ичиндән кечсән дә,
сәнинлә олачағам,^е

Чајлардан кечсән дә,
батмајачагсан,^е

Одун ичиндән кечсән дә,
јанмајачагсан,

Алов сәни гарсамајачаг.

- 3 Ахы Мән сәнин Аллаһын
Јеһовајам,

Исраилин Мүгәддәси,
хиласкарынам.

Мисири сәнин үчүн
фидјә вердим,

Һәбәши, Сибаны
әвәз олараг вердим.

- 4 Мәнә әзиз олдун,^ж

Сәни шәрәфләндирдим,
сәни севдим,^з

Сәнин әвәзинә инсанлары,
Чанынын әвәзинә
халглары верәчәјәм.

- 5 Горхма, Мән сәнинләјәм.^и
Өвладларыны күндоған-
дан кәтирәчәјәм,

Сәни күнбатандан
топлајачағам.^ы

- 6 Шимала дејәчәјәм:
«Онлары бурах!»^ј

42:24 * Јахуд нәсифәтинә.

Чәнуба дејәчәјәм:

“Онлары сахлама!

Оғулларымы узаглардан,
гызларымы дүнјанын
учгарларындан кәтир,^а

7 Адымла адланан,^б
Шаныма хәлг етдијим,
Шәкил вериб јаратдығым
бүтүн о кәсләри”.^в

8 Көзү ола-ола кор олан
халгы,
Гулағы ола-ола кар олан
халгы кәтир.^г

9 Гој бүтүн халглар
бир јерә јығышсын,
Үммәтләр топлашсын.^д
Онлардан һансы бири
буну дејә биләр?
Һансы бири илк шејләр*
барәдә сөјләјә биләр?^е
Гој һаглы чыхмағ үчүн
шаһидләр кәтирсинләр,
Онлар да динләјиб десин:
“Дүздүр!”^е

10 Јеһова бәјан едир:
«Сиз Мәним шаһидлә-
римсиниз,^в
Бәли, сечдијим гулумсу-
нуз.^ж
Белә ки, Мәни таныјыб
иман едәсиниз,
Мәним һәмишә ејни олду-
ғуму дәрк едәсиниз.^з
Нә Мәндән габаг,
Нә дә Мәндән сонра
Аллаһ мөвчуд олмајыб!»^и

11 Мәнәм, Мәнәм Јеһова^и,
Мәндән башга хиласкар
јохдур!»^ј

12 «Аранызда јад аллаһ
јох икән
Бәјан едән дә, гуртаран да,
билдирән дә Мән олму-
шам.^к
Одур ки, сиз Мәним шаһид-
ләримсиниз, — дејир Је-
һова, — Аллаһ да Мәнәм.^к

43:9 * Еһтимал ки, кәләчәкдә илк баш
верәчәк шејләрә аиддир.

ФӘС. 43

а Әр 31:8

б Әр 33:16

в 36 100:3
Әш 29:23

г Әш 6:9, 10
Әш 42:18, 19

д Әш 41:1

е Әш 41:21, 22
Әш 44:7

е 1Пд 18:24, 25

ө һә 1:8
Вһ 1:5

ж Гн 4:37

з Әш 41:4

и Әш 44:8

ы Гн 6:4

ј Әш 12:2
һш 13:4
1Тм 2:3
Јд 25

к Гн 32:12

к Әш 46:9, 10

Сағ сүгүн

а Әш 41:4
Вһ 1:8

б Гн 32:39

в Әш 14:27
Дн 4:35

г Әш 44:6
Әш 63:16

д Әш 54:5

е Әш 45:1, 2

ө Әр 50:10

ө 36 89:18

ж Әш 43:1

з Гн 33:5
36 74:12
Әш 33:22
Вһ 11:17

и Чх 14:16
Јш 3:13

ы Чх 15:4

ј Әр 51:39

к Әш 42:9

к Әш 11:16
Әш 40:3

л Әш 41:18

м Әш 41:17
Әр 31:9

13 Мән һәмишә ејнијәм,^а
Һеч ким әлимдән һеч нәји
гопара билмәз.^б
Мән бир иш көрәндә
ким мане ола биләр?»^в

14 Сәнин гуртарычын^г,
Исраилин Мүгәддәси^г
Јеһова белә дејир:
«Сизин хатиринизә
Бабилә адам көндәриб
дарвазанын рәзәләрини
сөкәчәјәм,^д

Кәмиләрдәки кәлданиләр
дәррдән фәрјад едәчәк.^е

15 Мән сәнин Мүгәддәсин^ө
Јеһовајам,
Исраилин Јараданы,^ж
сәнин Падшаһын». ^з

16 Јеһова, дәниздән јол ачан,
Курлајан суларда чығыр
ачан,^и

17 Арабаны вә аты,^ы
Ордуну вә икид чәнкәвәр-
ләри ирәли чыхаран
белә дејир:

«Онлар јерә сәриләчәк,
галхмајачаглар.^ј

Јанан пилтә кими
үфүрүләчәк, сөнәчәк-
ләр».

18 «Әввәлки шејләри
јада салмајын,
Һеј кечмиши дүшүнмәјин.

19 Будур, Мән јени бир иш
көрүрәм,^к
Артыг әрсәјә кәлмәкдәдир,
Мәкәр көрмүрсүнүз?
Мән сәһралыгда
бир јол ачачағам,^к

Сәһрада чајлар ахыдача-
ғам.^л

20 Чөл һејванлары, чаггаллар,
Дәвәгушулар Мәни шәрәф-
ләндирәчәк.
Сәһралыгда су,
Сәһрада чајлар ахыдырам
ки,^м

Халгым, сечилмишим^а ич-син.

21 Бу халгы Өзүм үчүн жарат-мышам ки,
Шәнимә тәрифләр учалт-сын.^б

22 Лакин сән, еј Јагуб,
Мәнә үз тутмадын,^в
Чүнки Мәндән безмишдин,
еј Исраил.^г

23 Јандырма гурбаны үчүн
гојун кәтирмәдин,
Гурбан кәтириб Мәнә
еһтирам көстөрмәдин.
Сәни бәхшиш кәтирмәди
мәчбур етмәмишәм,
Күндүр тәләб едиб сәни
тәнкә кәтирмәмишәм.^ф

24 Пул вериб Мәнә әтирли га-
мыш алмадын,
Гурбанларынын пији илә
Мәни дојуздурмадын,^д
Әксинә, күнаһларынла
Мәни жүкләдин,
Тәгсирләринлә Мәни јор-
дун.^е

25 Өз хатиримә сәнин аси-
ликләрини силән Мәнәм,
Мән.^е
Сәнин күнаһларыны
јада салмарам.^ж

26 Кәл икимиз дә иддиамызы
ортаја гојаг,
Бәраәт газанмаг үчүн дә-
лилләр кәтир, бир јадыма
сал.

27 Сәнин илк әчдадын
күнаһ етди,
Сәнин нүмајәндәләрин*
Мәнә аси чыхды.^з

28 Буна көрә дә, мүгәддәс мә-
канын башчыларыны
рәзил едәчәјәм,
Јагубу мәһвә верәчәјәм,
Исраили тәһгир һәдәфи
едәчәјәм.^и

43:27 * Еһтимал ки, ганун мүәллимләри нәзәрде тутулур.

ФӘС. 43

а 36 33:12

Әш 41:8

15ҫ 2:9

б Өш 60:21

в Өш 64:7

г Әр 2:5

Һш 7:10

Ми 6:3

ф Өш 66:3

д Лв 3:14-16

е Өш 1:14, 15

ө 36 25:7

36 79:8, 9

Әш 1:18

Әр 50:20

Һз 20:9

ж Әр 31:34

з Өш 28:7

Әр 5:31

и 36 79:4

36 137:3

Сағ сүтүн

ФӘС. 44

а Јр 17:1, 7

Јр 35:10, 11

Өш 41:8

б Өш 43:1

Өш 44:21

в Өш 41:10

Әр 30:10

г Гн 32:15

Гн 33:5, 26

ф Өш 41:17

д Өш 32:14, 15

е Өш 61:11

ө 3к 13:9

ж Гн 33:5

Өш 33:22

з Чх 6:6

Әр 50:34

и Өш 41:4

Өш 48:12

Вһ 22:13

ы Гн 4:35, 39

Өш 43:10

ј Өш 46:9

к Өш 43:9

Өш 45:21

44 Еј гулум Јагуб,
Еј сечдијим Исраил,
инди Мәни динлә.^а

2 Сәнин Јараданын,
сәнә шәкил верән,^б
Та бәтндән сәнә көмәк
едән Јеһова белә дејир:
“Горхма, гулум Јагуб,^в
Горхма, сечдијим
Јешурун*^г.”

3 Мән сусуз торпағы
сулајачағам,^ф

Гураг торпагда
чајлар ахыдачағам.

Өвладларынын үзәринә
руһуму төкәчәјәм,^д

Төрәмәләринин үзәринә
бәрәкәtimi јағдырача-
ғам.

4 Онлар јашыл отлар кими,
Чај кәнарындакы говаглар
кими бој атачағлар.^е

5 Бири дејәчәк: “Мән
Јеһоваја мәхсусам”.^ө

О бири өзүнә Јагубун ады-
ны верәчәк,

Бир башғасы әлине
“Јеһоваја мәхсусдур”
јазачаг,

Дикәри Исраилин адыны
көтүрәчәк”.

6 Исраилин падшаһы*к вә
гуртарычысы^з Јеһова,
Ордулар Аллаһы Јеһова
белә дејир:

“Биринчи Мәнәм,
ахырынчы да Мәнәм.”

Мәндән башга Аллаһ
јохдур.^и

7 Мәним кимиси вармы?^ј
Онда гој сәсини чыхарт-
сын, данышсын, сүбут ет-
син!^к

Гәдим халга гурулуш
верәндән бәри етдијим
кими,

44:2 * Мәнәсы: дүрүст. Исраилә вери-лән шәрәфли ад.

- Гаршыдан кәлән,
Кәлчәкдә олачаг шејләри
хәбәр версин.
- 8** Ваһимәләnmә,
Дәһшәт сәни басмасын.^а
Мәкәр һәр биринизә
габагчадан демәмишәм,
мәкәр билдирмәмишәм?
Сиз Мәним шаһидләрим-
синиз.^б
Мәндән башга Аллаһ
вармы?
Хејр! Башга гаја^в жохдур,
башгасыны танымы-
рам”».
- 9** Бүт дүзәлдәнләрин һамы-
сы пучдур,
Әзиз тутдуғлары шејләр
фајдасыз олачаг.^г
Шаһидләри кими, онлар*
да һеч нә көрмүр,
һеч нә билмирләр.^г
Онлары дүзәлдәнләр
хар олачағлар.^д
- 10** Пуч аллаһ сурәти дүзәл-
дән,^е дәмирдән бүт төкән
кимдирсә,
- 11** Онун јолдашлары
хар олачаг!^е
Сәнәткар ади инсандыр.
Гој һамысы јығышыб
јерини тутсун.
Һамысы дәһшәтә кәлиб
биабыр олачаг.
- 12** Дәмирчи дәмири аләтлә
көзүн үстүндә гыздырыр,
Ону чәкичлә дөјүб
шәкил верир,
Күчлү голу илә
онун үстүндә ишләјир.^ж
Сонра ачыр, күчү түкәнир,
Су ичмир, тагәтдән дүшүр.
- 13** Дүлкәр өлчү ипини ачыр,
гырмызы тәбаширлә
нишан гојур.

44:9 * Бүтләр.

ФӘС. 44

а Әш 41:10

б Әш 43:10

в Гн 32:4
2Иш 22:32

г һк 10:14
1Пд 18:26
1Кр 8:4

ғ 36 115:4, 5

д Әр 51:17

е Әр 10:5
һв 19:26

ө 1Иш 5:3, 7

ж Әш 40:19
Әш 41:7
Әш 46:6

Сағ сүгүн

а Чк 20:4
Гн 4:15, 16
һв 17:29

б Гн 27:15

в Әш 40:20
Әр 10:3

г Чк 20:4, 5
Лв 26:1
һб 2:18, 19

ғ Әш 37:37, 38
Әш 45:20
Әш 46:7

д Әр 10:8, 14
Рм 1:21-23

Сонра искәнә илә
ағачын үзәриндә ишлә-
јир, пәркарла чызыр.

Евә гојмаг үчүн

Она инсан сурәти верир,^а

Көзәл инсан тәсвири ја-
дыр.^б

14 Кимисинин сәнәти
сидр кәсмәкдир.

О, бир ағач,

палды ағачы сечир,

Көзләјир ки, мешәдәки
ағачларла биркә бөјү-
сүн.^в

О, дәфнә ағачы әкир,
јағыш ону бөјүдүр.

15 Сонра бу ағач јаначаг олур.

Инсан јарысыны исинмәк
үчүн ишләдир,

Очаг галајыб чәрәк биши-
рир.

Јарысындан исә аллаһ
дүзәлдиб ситајиш едир,
Бүт дүзәлдиб гаршысында
сәчдә гылыр.^г

16 Јарысындан очаг галајыр,
Үстүндә әт гызардыб јејир,
гарны дојур.

Һәмчинин чаныны исинди-
риб дејир:

«Охај! Ода бахыб исин-
дим».

17 Јарысындан исә аллаһ дү-
зәлдир, бүт дүзәлдир,
Өнүндә сәчдә гылыб
ибадәт едир.

Она дуа едиб дејир:

«Мәни хилас ет, ахы сән
мәним аллаһымсан».^ғ

18 Онлар һеч нә билмир,
һеч нә баша дүшмүрләр,^д

Чүнки көзләри бағлыдыр,
көрмүрләр,

Үрәкләри дәрк етмир.

19 Бири дә үрәјиндә
дүшүнмүр,

- Билији, дәррақәси јохдур ки, десин:
 «Јарысындан очаг гала-
 дым,
 Көзүндә чөрәк биширдим,
 әт гызартдым.
 Инди дуруб жарысындан
 мәнфур шеј дүзәлдим?»^а
 Дуруб одун парчасына
 сәчдә ғылым?»
- 20** Онун гидасы күлдүр.
 Алданмыш үрәји
 ону аздырыб.
 Чаныны гуртара билмир,
 демир ки,
 Ахы сағ әлимдә
 јалан тутмушам.
- 21** «Еј Јагуб, еј Исраил,
 бунлары јадда сахла,
 Чүнки сән Мәним гулум-
 сан.
 Сәни Мән јаратмышам,
 сән Мәним гулумсан.»^б
 Еј Исраил, Мән сәни унут-
 марам.»^в
- 22** Асиликләрини булудла,
 Күнаһларыны
 гаты булудла өртәрәм.^г
 Мәнә сары дөн,
 Сәни гуртарарам.»^д
- 23** Еј көјләр,
 севинч һарајы учалдын,
 Јеһова һәрәкәтә кечди!
 Еј јерин дәринликләри,
 зәфәр сәдалары учалдын!
 Еј дағлар, еј мешә,
 Еј мешәдәки бүтүн ағач-
 лар, шадлыг сәдалары
 учалдын!^а
 Јеһова Јагубу гуртарды,
 Исраилин үзәриндә
 Өз чалалыны көстәрди.»^б
- 24** Јеһова, сәнин Гуртары-
 чын.»^в
 Бәтндә сәнә шәкил верән
 белә дејир:
 «Мән Јеһовајам, һәр шеји
 Мән јаратмышам.

ФӘС. 44

а Гн 27:15

б Әш 43:1
 Әш 44:1

в Әш 49:15

г 36 51:1
 36 103:12
 Әш 1:18
 Әш 43:25
 Әр 33:8
 һә 3:19

д Әш 1:27
 Әш 48:20
 Әш 59:20

е Әш 49:13
 Әш 55:12

ж Әш 60:21

з Әш 44:6

Сағ сүтүн

а Әј 26:7
 Әш 40:22

б Әш 42:5
 Әш 48:13

в һш 9:7

г 2Иш 15:31
 Әш 29:14

д Јш 23:14
 Әш 55:10, 11
 3к 1:6

е 36 147:2

ж Әш 60:10

з Әш 61:4

ж Әш 42:15
 Әр 50:38
 Вһ 16:12

з Үз 1:1, 2
 Әш 41:25
 Әш 45:1
 Әш 46:11
 Дн 10:1

и Әш 48:14

ы 2См 36:22,
 23
 Үз 6:3
 Әш 45:13

ФӘС. 45

ј Үз 1:1, 2
 Әш 44:28

к Әш 45:4

к Әш 13:17
 Әш 41:25

Көјләри Мән јаймышам,^а
 Јери Мән сәриб ачмышам.^б
 Мәкәр јанымда
 кимсә вар иди?

- 25** Бошбоғазларын* әламәтлә-
 рини пуча чыхаран
 Мәнәм,
 Фалчылары ахмаг hala са-
 лан Мәнәм.»^в

Мүдрикләри пәрт едән,
 Елмләрини чәфәнқијата
 дөндәрән Мәнәм!»^г

- 26** Гулумун сөзүнү
 керчәкләшдирән Мәнәм.
 Елчиләримин пејғәмбәрли-
 јини чин едән Мәнәм.»^д

Јерусәлим һаггында
 “ора мәскунлашачаг”,^а
 Јәһуда шәһәрләри һаггын-
 да “ора јенидән тикилә-
 чәк»,^б

Харабалыгларыны бәрпа
 едәчәјәм” дејән Мәнәм,^в

- 27** Дәрин сулара “бухарлан,
 Бүтүн чајларыны гурудача-
 гам” дејән Мәнәм.»^г

- 28** Куруш*^з һаггында
 “о, Мәним чобанымдыр,
 О, Мәним ирадәми
 бүсбүтүн ичра едәчәк”,^д
 Јерусәлим һаггында
 о, јенидән тикиләчәк”,
 Мәбәд һаггында
 “тәмәлин гојулачаг”
 дејән Мәнәм.»^е

- 45** Јеһова мәсһ етдији
 Куруша,^а

Өнүндә халглары
 баш әјдирмәк,
 Падшаһлары тәрксиләһ
 етмәк,

Гаршысында гапылар
 бағлы олмасын дејә
 икитајлы дарвазаны
 тајбатај ачмаг үчүн сағ
 әлиндән тутдуғу кәсә^к
 белә дејир:“

44:25 * Јахуд сахта пејғәмбәрләрин.
44:28 * Кир.

- 2 «Мән сәнин өнүндә кедәчәјәм,^а
Тәпәләри дүзәнкан едәчәјәм.
Мис гапылары гырыб парча-парча едәчәјәм,
Дәмир рәзәләри кәсиб доғрајачағам.^б
- 3 Гаранлыг јерләрдәки хәзинәләри,
Кизли јерләрдә сахланылан хәзинәләри сәнә верәчәјәм^в ки, биләсэн,
Мән Јеһовајам,
Сәни адынла чағыран
Исраилин Аллаһыјам.^г
- 4 Гулум Јагубун, сечдијим
Исраилин хатиринә
Сәни адынла чағырамы,
Мәни танымадығын һалда,
сәнә шәрәфли ад верирәм.
- 5 Јеһова Мәнәм,
башгасы јохдур.
Мәндән башга Аллах јохдур.^д
Мәни танымадығын һалда,
белини кип гуршајачағам ки,
- 6 Күндөғандан күнбатана-
дәк бүтүн инсанлар билсин,
Мәндән башгасы јохдур.^е
Јеһова Мәнәм,
башгасы јохдур.^в
- 7 Нуру^з да, зүлмәти^ж дә
Мән јададырам,
Динчлији^з дә, фәлакәти^ж дә
Мән кәтирирәм;
Бүтүн бунлары едән
Мәнәм, Јеһова.
- 8 Еј көјләр,
јухарыдан јағыш төкүн,^ы
Гој булудлар һагг-әдаләт
јағдырсын.
Гој јер көксүнү ачсын, гур-
тулуш бары кәтирсин,

ФӘС. 45

а Әш 13:4
б 36 107:16
в Әр 50:35, 37
г Үз 1:1, 2
Әш 44:28
д Гн 4:35, 39
Гн 32:39
е 1Иш 17:46
36 102:15, 16
Әш 37:20
ж 36 83:18
з Јр 1:3
Әр 31:35
и 4х 10:21
36 104:20
к Әш 26:12
л Вз 7:14
Ам 3:6
ы һз 34:26

Сағ сүтүн

а Әш 61:11
б Әш 29:16
Әр 18:6
Рм 9:20
в Әш 43:3
г һш 1:10
д Јр 1:1
Әш 40:28
е Јр 1:27
ж Әш 44:24
Әр 32:17
Зк 12:1
з 2См 36:23
Үз 1:2, 3
Әш 44:28
и Әш 13:17
ы Әш 14:16, 17
Әш 43:14
Әш 49:25

Онунла бирликдә
һагг-әдаләт битирсин.^а
Буну јададан Мәнәм,
Јеһова».

- 9 Јараданы илә чәкишәнин
вај һалына!
О, јерә дүшүмш сахсы пар-
чаларындан биридир.
Һеч кил дулусчуја «бу нә-
дир дүзәлдирсән» дејәр?^б
Һеч дүзәлтдијин әшја сәнә
«бунун әлләри јохдур»
дејәр?^в
- 10 Атаја «белиндән кәләнә
бах»,
Анаја «доғдуғуна бах»^г
дејәнин вај һалына!
- 11 Исраилин Мүгәддәси,^д
ону јададан Јеһова
белә дејир:
«Бәлкә, Мәндән кәләчәк ба-
рәдә сорушмаг истәјир-
синиз,

Бәлкә, оғулларымыла,^г
ја да әлләримин иши илә
бағлы көстәриш вермәк
истәјирсиниз?

- 12 Јерә гурулуш верән,^д
үзәриндә инсаны јададан
Мәнәм.^е
Әлләрилә көјләри јајан,^в
Көјләрин бүтүн ордусуна
әмр едән Мәнәм».^г
- 13 «Мән бир нәфәри һагг на-
минә ајаға галдырмы-
шам.^ж
Онун бүтүн јолларыны
дүз едәчәјәм.
Мәнин шәһәрим о тикә-
чәк.^з
Әсирликдә оланларымы
фидјәсиз, бәхшишсиз^и
азад едәчәк»,^ы — дејир
ордулар Аллаһы Јеһова.
- 14 Јеһова белә дејир:

45:9 * Дикәр вариант: һеч кил «дүзәлт-
дијин мәмулатын гуллары јохдур»
дејәр? 45:10 * Јахуд ағры чәкиб доғ-
дуғуна бах.

«Мисирин кәлири»^{*}, Һәбәшин маллары[†], бој-бухунлу сәбалылар сәнә кәләчәк, сәнин олачаг.

Әл гандаллы арханча кедәчәкләр.

Онлар кәлиб өнүндә тәзим едәчәк,^a

Јалвара-јалвара дејәчәкләр: “Аллаһ сәнинләдир,^b ондан башгасы јохдур, ондан башга Аллаһ јохдур”^c.

15 Еј Хиласкар,^d

еј Исраилн Аллаһы, Сән Әзүнү пүнһан сахлајан Аллаһсан.

16 Онларын һамысы алчалыб хар олачаг,

Бүт дүзәлдәнләрин һамысы рүсвајчылыг ичиндә рәдд олачаглар.^e

17 Исраил исә Јеһовадан әбәди гуртулуш алачаг!^f

Сиз һеч вахт рүсвај олуб хәчаләт чәкмәјәчәк-синиз.^g

18 Көйләри јарадан,^h

вар олан Аллаһ, Јерә гурулуш верән, ону мөһкәм тәмәл үстдә гуран Халиг,^h

Ону бош јерә дејил^{*}, јашајыш үчүн^ж јарадан Јеһова белә дејир:

«Јеһова Мәнәм, башгасы јохдур.

19 Мән хәлвәт јердә,^g гаранлыг дијарда данышмадым,

Јагуб нәслинә “Мәни ахтарын, онсуз да фәјдасы олмајачаг” демәдим.

Мән һаггы данышан, доғруну бәјан едән Јеһовајам.^h

20 Еј халгларын әлиндән гуртуланлар, јығышыб кәлин,

ФӘС. 45

a Әс 8:17
Әш 14:1, 2
Әш 49:23
Әш 60:14
Әш 61:5

b Зк 8:23

v Әш 43:11
Әш 60:16
Тт 1:3

г 36 97:7
Әш 44:9

f Әш 26:4
Әш 51:6

d Әш 29:22
Әш 54:4
Јл 2:26
Сф 3:11

e Әш 42:5
Өр 10:12

ө 36 78:69
36 104:5
36 119:90
Мс 3:19

ж Јр 1:28
Јр 9:1
36 37:29
36 115:16

з Әш 48:16

и 36 111:7, 8
36 119:137

Сағ сүтүн

a Әш 66:20
Өр 50:28

b Әш 42:17
Өр 50:2

v Әш 43:3

г Гн 4:39
Әш 44:8
Мр 12:32

f Мн 7:7

d Гн 4:35

e Әш 55:10, 11

ө Гн 6:13
Рм 14:11

ж Әш 61:9

ФӘС. 46

з Әр 50:2
Өр 51:44

и Әш 45:20

Бир јердә јахынлашын.^a

Ојма бүтләри кәздирән, Гуртулуш верә билмәјән аллаһа дуа едәнләр һеч нә билмир.^b

21 Данышын, ишинизи ортаја гојун.

Гој биркә мәшвәрәт етсинләр.

Ким буну әзәлдән хәбәр вериб?

Ким буну та гәдимдән бәјан едиб?

Мәкәр Мән Јеһова етмәмишәм?

Мәндән башга Аллаһ јохдур,

Мән адил Аллаһам, хиласкарам.^b гејриси јохдур.^c

22 Еј јерин һудудлары, Мәнә тәрәф дөнүн, ничат тапын,^d

Аллаһ Мәнәм, башгасы јохдур.^d

23 Варлығыма анд ичдим, Ағзымдан чыхан сөз

доғрудур, Кери гајытмаз,^e

Бүтүн дизләр гаршымда бүкүләчәк,

Бүтүн дилләр анд ичиб дејәчәк:^e

24 “Мүтләг доғрулуғ вә күч Јеһоваја мәхсусдур.

Она һиддәтләнәнләрин һамысы хәчаләт ичиндә һүзуруна кәләчәк.

25 Бүтүн Исраил нәсли Јеһованын сәјәсиндә һаглы чыхачаг,^ж онунла өјүнәчәкләр”^ж.

46 Бел диз чөкүр,^з Нәбу^{*} әјилир.

Онларын бүтләр һејванлар, јүк һејванларына јүкләниб,^з

45:14 * Дикәр вариант: ишчиләри.

[†] Дикәр вариант: тачирләри. 45:18

* Дикәр вариант: бош олмағ үчүн дејил.

46:1 * Бел вә Нәбу Бабил аллаһлары олуб.

- Жорғун һейванларын белин-
дә ағыр жүк олублар.
- 2 Икиси дә биркә әжилер,
диз чөкүрләр,
Бу жүкләри хилас едә бил-
мирләр,
Өзләри әсир кедирләр.
- 3 «Еј доғуладан бәри
дајағ олдугум,
Бәтндән бәри кәздирдијим
Јагуб еви,
Еј Исраил евиндән галан-
лар, Мәнә гулаг асын.»^а
- 4 Сиз гочаланда да
Мән ејни галачағам,^б
Башыныз ағаранадәк
сизи кәздирәчәјәм.
Һәмишә етдијим кими,
сизи кәздирәчәјәм,
сизи дашыјачағам,
сизи хилас едәчәјәм.»^в
- 5 Мәни кимә бәнзәдәрдиниз,
кимә тај тутардыныз,
кимә охшадардыныз ки,^г
Биз ејни олаг?^д
- 6 Кимиси кисәсини ачыб
боллуча гызыл төкүр,
Чәки илә күмүш верир,
Уста* тутуб бунлардан
аллаһ дүзәлтдирир.^д
Сонра јерә дөшәниб
она сәчдә гылыр.»^е
- 7 Ону галдырыб
чијинә көтүрүр,^е
Апарыб јеринә гојур,
О, орада дурур,
јериндән тәрпәнмир.»^ж
Она јалварыр,
о исә чаваб вермир,
Һеч кими дардан
гуртара билмир.»^з
- 8 Еј асиләр,
бундан ибрәт көтүрүн.
Буну јадда сахлајын вә
мәрд олун.
- 9 Гәдимдә оланлары
хатырлајын,

ФӘС. 46

а Чх 19:4
Гн 1:31
Әш 1:9
Әш 44:2

б Әш 41:4

в Әш 43:13

г Чх 15:11

д һә 17:29

д Әш 40:19
Әр 10:8, 9

е Әш 44:16, 17
Дн 3:1, 5

ө Әр 10:5

ж 1Иш 5:3

з 1Пд 18:26
Әш 37:37, 38
Јн 1:5

Сағ сүтун

а Гн 33:26

б Әш 42:9
Әш 45:21

в 36 33:11

г 36 135:6
Әш 55:10, 11

д Уә 1:1, 2
Әш 44:28
Әш 48:14

е Сј 23:19
Әј 23:13

ө Әш 12:2
Әш 51:5
Әш 62:11

ж Әш 44:23
Әш 60:21

ФӘС. 47

з 36 137:8
Әр 50:41, 42

и Дн 5:30

ы Гн 32:35, 41
36 94:1

Аллаһ Мәнәм,
башгасы јохдур.
Аллаһ Мәнәм,
Мәним мислим јохдур.»^а

- 10 Ахыры әввәлдән,
Баш вермәмиш һадисәләри
әзәлдән хәбәр верирәм.»^б
Дејирәм: “Мәним һөкмүм
дәјишмәјәчәк,”^в
Нийјәтимдә олан һәр шеји
едәчәјәм.”^г
- 11 Күндөгәндән јыртычы
гуш,^д
Һөкмүмү јеринә јетирмәк
үчүн узаг дијардан
бир нәфәр чағырырам.^д
Дедим, едәчәјәм.
Нийјәт етдим,
һәјата кечирәчәјәм.»^е
- 12 Еј үрәји инадкарлар,
Еј салеһликдән узаг олан-
лар, Мәнә гулаг асын.
- 13 Әдаләтим јахынлашыр,
Узагда дејил.
Ничатым кечикмәјәчәк.»^ө
Сиона ничат, Исраилә ча-
лалымы бәхш едәчәјәм.»^ж
- 47** Еј бакирә Бабил гызы,
Ашағы дүш, тоз-торпаг
ичиндә отур.»^з
- Еј Кәлдан гызы,
Тахтсыз гуру торпагда
отур.»^и
Даһа сәнә инчә, назәнин
демәјәчәкләр.
- 2 Әлдәјирманыны
көтүр буғда үјүт,
Өрпәјини ач,
Туманыны чыхарт,
балдырларыны чырмала-
јыб
Чајлары кеч.
- 3 Лүт-үрјан олачагсан,
Ејиб јерләрин көрүнәчәк.
Мән гисас алачағам,^ы
һеч ким Мәни сахлаја
билмәз*.

47:3 * Дикөр вариант: һеч кимә рәһм
етмәјәчәјәм.

- 4 «Бизи азад едән,
Исраилин Мүгәддәсидир.
Онун ады ордулар Аллаһы
Јеһовадыр».^а
- 5 Еј Кәлдан гызы,
Лал-динмәз отур,
гаранлыға чәкил.^б
Даһа сәнә сәлтәнәтләр мә-
ликәси демәјәчәкләр.^в
- 6 Мән халгыма гәзәбләндим,^г
Ирсими алчалдыб
сәнә тәслим етдим.^ф
Амма сәнин онлара
јазығын кәлмәди.^д
Һәтта гочаларын да белинә
ағыр јүк гојдун.^е
- 7 Дејирдин: «Мән һәмишә,
әбәдијән мәликә олача-
ғам».^з
Һеч нәјә мәнәл гојмурдун,
Дүшүнмүрдүн, бунун ахы-
ры нечә олачағ.
- 8 Инди исә гулаг ас,
еј ејш-ишрәт дүшкүнү!^ж
Тәһлүкәсиз јердә отуруб
үрәјиндә дејирсән:
«Мән јеканәјәм,
мәндән башғасы јохдур».^з
Мән дул галмајачағам,
Өвлад иткиси дадмајача-
ғам».^и
- 9 Амма бил ки, икиси дә бир
күндә башына кәләчәк,^ы
Өвлад иткиси дә,
дуллуғ да.
Чадуқәрлијинә,
күчлү овсунларына
көрә*^ј
Бунлары бүтөвлүклә дада-
чаған.^к
- 10 Шәр әмәлләринә күвәнир-
дин,
Дејирдин: «Кимдир мәни
көрән?!»
Сәнин елмин, һикмәтин
сәни јолдан чыхартды,

ФӘС. 47

а Әш 41:14
Әш 43:3
Әш 44:6

б Әш 47:1

в Әш 13:19
Әш 14:4
Вһ 17:5

г 2См 36:15,
16
Әш 42:24, 25
3к 1:15

ф Гн 28:63
Әр 52:14
Һә 24:21

д 2Пд 25:18-21
36 137:8

е Гн 28:49, 50

ө Дн 4:30
Вһ 18:7

ж Вһ 18:3

з Дн 5:22, 23

и Вһ 18:7

ы Вһ 18:10

ј һә 21:21
Дн 5:7
Вһ 18:23

к Әр 51:29

Сағ сүтун

а Вһ 18:10

б Дн 2:2

в Дн 5:7

г Әр 51:6

Үрәјиндә дејирсән:
«Мән јеканәјәм,
мәндән башғасы јохдур».

- 11 Амма башына фәләкәт
кәләчәк,
Һеч бир тилсимин бунун
гаршысыны ала билмәјә-
чәк.
Мүсибәтләр көрәчәксән,
јаханы гуртара билмәјә-
чәксән.
Һеч вахт көрмәдијин
виранәлик көрәчәксән.^а
- 12 Инди кет овсунларыны
оһу, чадуқәрлијини елә,^б
Чаванлығындан чан гојду-
ғун сәнәтинлә мәшғул ол,
Бәлкә, бир хејри дәјди,
Бәлкә, инсанларын чанына
ваһимә сала билдин.
- 13 Мәсләһәтчиләринин чоһлу-
ғундан безара кәлмиш-
дин.
Инди бу көјләрә сәчдә гы-
ланлар*, улдузлары излә-
јәнләр,^в
Тәзә ај чыханда сәни көз-
ләјән һадисәләри хәбәр
верәнләр
Гој дуруб сәни хилас етсин-
ләр.
- 14 Онлар саман кимидир,
Алов онлары удачағ.
Өзләрини аловдан
гуртара билмәјәчәкләр.
Бу алов исинмәк үчүн,
Гырағында отурмағ үчүн
дејил.
- 15 Чаванлығындан биркә
чалышдығын овсунчулар
Сәнин үчүн бундан артығ
олмајачағ.
Һамыси дағылышачағ,
һәрәси бир јана кедәчәк.
Сәни хилас едән
тапылмајачағ.^г

47:13 * Дикәр вариант: көјләри јаран-
лар; мүнәччимләр.

- 48** Динлә, еј Јагуб еви,
Еј өзүнү Исраилин ады
илә адландыран,^а
Еј Јәһуда суларындан
чыхан*,
Еј Јеһованын адына
анд ичән,^б
Исраилин Аллаһыны
чағыран,
Лакин буну һәгигәтә ујғун,
салеһликлә етмәјән.^в
- 2** Онлар дејирләр ки, мүгәд-
дәс шәһәрдәндирләр,^г
Ады ордулар Аллаһы
Јеһова олан
Исраилин Аллаһына
үз тугурлар.^д
- 3** «Кечмишдә оланлары Мән
лап әзәлдән демишдим,
Бу шејләр Мәним ағзымдан
чыхмышды,
Онлары Мән әјан етмиш-
дим.^е
Сонра гәфил һәрәкәтә
кечдим, онлар керчәк-
ләшди.^в
- 4** Билирдим, сиз чох инад-
карсыныз,
Бојнурузун әзәләләри*
дәмирдән, алныныз мис-
дәндир,^г
- 5** Она көрә сизә лап әввәл-
дән демишдим,
Бу шејләр баш вермәмиш-
дән сизә билдирдим ки,
Сонра демәјәсиниз, “буну
мәним бүтүм еләјиб,
Ојма бүтүмүн, төкмә бүтү-
мүн һөкмү илә олуб”.
- 6** Сиз бүтүн бунлары ешидиб
көрдүнүз.
Мәкәр бунлары бәјан етмә-
ли дејилсиниз?^д
Инди исә Мән сизә
јени шејләри,

48:1 * Дикәр вариант: *еј Јәһудадан тө-
рәјән.* **48:4** * Јахуд вәтәрләри.

ФӘС. 48

а Јр 32:28
б Гн 6:13
в Лв 19:12
Сф 1:4, 5
г Әш 52:1
д Әр 21:1, 2
е Әш 42:9
ж Әш 42:9
з Әш 55:10, 11
д Чк 32:9
2Пд 17:13, 14
2См 36:15,
16
36 78:8
Һә 3:7
ж Әш 43:10

Сағ сүтүн

а Әш 42:9
Әш 65:17
б Әш 29:10
в Әр 5:11
Әр 9:2
г Гн 9:7
36 95:10
д 1Иш 12:22
36 25:11
36 79:9
Әр 14:7
д Нә 9:30, 31
36 78:38
е Мс 17:3
ө Әш 1:25
Әр 9:7
ж Әш 48:9
з һә 20:9
и Әш 43:13
Әш 46:4
ы Әш 44:6
Вһ 1:8
Вһ 22:13
ј Әј 38:4

к Әш 40:22
Әш 42:5

Кизли сахланылан, билмә-
дијиниз шејләри әјан еди-
рәм.^а

- 7** Бунлар инди керчәкләшир,
бу чүр шејләр гәдимдә
олмајыб,
Индијәдәк бунлар барәдә
ешитмәсиниз.
Одур ки, дејә билмәзиниз
“әши, мән бунлары
билирдим”.
- 8** Хејр, ешитмәсиниз,^б
билмирсиниз,
Та кечмишдән гулаглары-
ның тыханмышдыр.
Сизин нечә хәјанәткар
олдуғунузу билирәм,^в
Та доғуландан
адының асидир.^г
- 9** Адым наминә гәзәбими
сахлајачағам,^д
Шаным наминә сәбир көс-
тәриб
Сизи мәһв етмәјәчәјәм.^е
- 10** Сизи күмүш кими олмаса
да, сафлашдырдым.^в
Сизи әзаб собасында
сынадым*.^г
- 11** Өз хатиримә, Өз хатиримә
һәрәкәтә кечәчәјәм,^д
Адымын ләкәләнмәсинә
јол вермәрәм.^е
Шанымы һеч кәсә
вермәрәм*.
- 12** Еј Јагуб, еј чағырдығым
Исраил, Мәни динлә.
Мән һәмишәкијәм.^в Илк
Мәнәм, сон да Мәнәм.^д
- 13** Јерин тәмәлини гојан
Мәним әлим олуб,^г
Көјләри сағ әлим јајыб.^д
Онлары чағыран кими
һамысы һазыр дурур.
- 14** Һамыныз топлашыб
гулаг асын.

48:10 * Дикәр вариант: *сечдим.* **48:11**

* Јахуд шанымы башгасы илә бөлүш-
мәрәм.

Бунлардан һансы бири
бу шејләри хәбәр вериб?
Јеһова она меһр салды.^а
О, Бабилә истәдијини
едәчәк.^б

Онун голу кәлданиләрин
үзәринә енәчәк.^в

15 Мән демишәм, ону Мән ча-
ғырмышам,^г

Ону Мән кәтирмишәм,
онун јолу уғурлу олачаг.^д

16 Јахын кәлин,
көрүн нә дејирәм.
Мән һеч вахт хәлвәтдә да-
нышмамышам.^е

Бу шејләр башлајандан
Мән орада идим».

Мәни Күлли-Ихтијар
Јеһова вә Онун руһу
көндәрди.

17 Сәнин Гуртарычын,
Исраилн Мүгәддәси
Јеһова белә дејир:^а

«Мән сәнин Аллаһын
Јеһовајам,

Мән сәнин хејринә
сәни өјрәдирәм,^б

Сәни кетмәли олдуғун јол-
ла апарырам.^в

18 Каш әмрләримә
диггәт јетирәдин!^г

Онда әмин-аманлығын
чај кими,^д

Саләһлијин дәниз далғала-
ры кими оларды.^е

19 Нәслин гум гәдәр,
Өвладларын гум дәнәләри
гәдәр оларды.^ж

Адлары һеч вахт өнүмдән
силиниб јох олмазды».

20 Бабилдән чыхын!^а
Кәлданиләрдән гачын!
Севинч сәдалары илә
бәјан един, чар чәкин!^б
Дүнјанын нәһәјәтләринә
чатдырын,^в
Дејин: «Јеһова гулу Јағубу
азад етди!»^г

ФӘС. 48

а Әш 45:1
б Әш 44:28
в Әш 13:19
Әр 50:13
г Әш 41:2
д Әш 45:5
е Әш 43:14
Әш 44:6
Әш 54:5
ө 1Пд 8:36
36 25:8
Әш 54:13
Ми 4:2
ж 36 32:8
Әш 30:20, 21
Әш 49:10
з Гн 5:29
36 81:13, 14
и 36 119:165
Әш 32:18
Әш 66:12
ы Ам 5:23, 24
ј Јр 22:15, 17
Әр 33:22
Һш 1:10
к Әр 50:8
Вһ 18:4
к Әш 49:13
л Әр 50:2
м Әр 31:10, 11

Сағ сүгүн

а Чх 15:24, 25
Гн 8:14, 15
Әш 43:19
б Чх 17:5, 6
Сј 20:11
в Әш 57:20, 21

ФӘС. 49

г Әш 55:4
д Әш 44:2
Әш 46:3
е Әш 51:16
ж Әш 43:10
ө Әш 44:23
ж Әш 40:10
з Әш 56:8

21 Онлары бијабанла апаран-
да онлар сусамадылар.^а

Онлар үчүн гајадан су
ахытды,
Гајаны јарыб кур су чы-
хартды».^б

22 Јеһова дејир: «Шәр адам-
лар сүлһ көрмәјәчәк».^в

49 Еј адалар,
Мәни динләјин,
Еј узаг елләр,
Мәнә диггәт верин!^г
Мән һәлә доғулмамыш
Јеһова мәни чағырды.^д
Мән һәлә анамын бәтниндә
икән О, адымы чәкди.

2 О, дилими* ити гылынчтәк
етди;
Мәни әлинин көлкәсиндә
кизләтди.^а

О, мәни чилаланмыш ох
етди,
Охданында кизләтди.

3 Мәнә деди: «Еј Исраил,
сән Мәним гулумсан,^б
Сәнин үзәриндә чалалымы
көстәрәчәјәм».^в

4 Мән дедим: «Бош јерә
зәһмәт чәкмишәм.
Күчүмү һеч нәјә,
һәдәр јерә сәрф етмишәм.
Анчаг мәним һакимим
Јеһовадыр,
Һаггымы Аллаһым верә-
чәк».^г

5 Инди исә анамын бәтниндә
мәнә шәкил вериб
Өз гулу едән Јеһова
Мәнә Јағубу кери гајтарма-
ғы бујуруб ки,
Исраил Онун јанына
топлашсын.^д
Мән Јеһованын көзүндә
шан-шөһрәтә јүксәләчә-
јәм,
Аллаһым мәним гүввәтим
олачаг.

49:2 * һәрфән: аҒЗЫМЫ.

6 О деди: «Јагубун гәбиләлә-рини ајаға галдырмаг, Исраилдән сағ галанлары кери кәтирмәк үчүн Гулум олмағын кифајәт дејил. Сәни һәм дә халглар үчүн нур етмишәм ки,^а Вердијим ничат јерин нә-һајәтләринә кими јетиш-син».^б

7 Һөкмдарларын гулу олан, инсанларын һәгарәт етдији,^в халгын нифрәт бәсләдији шәх-сә Исраилин Гуртарычысы вә Мүгәддәси^г Јеһова дејир:

«Сәни сечмиш Исраилин Мүгәддәсинә,^д Садиг Аллах Јеһоваја кәрә^е Падшаһлар көрдүкләри гаршысында ајаға галха-чаг, Әжанлар диз чөкәчәк».

8 Јеһова белә дејир: «Илтифат вахты сәнә чаваб вердим,^ж Хилас күнү сәнә көмәк етдим.^з Сәни горудум ки, сәни халг үчүн әһд едим,^и Горудум ки, өлкәни дирчәлдәсән, Виран галмыш ирсләри саһибләринә гәјтарасан,^й

9 Мәһбуслара: “Чыхын!”^к Зүлмәтдә оланлара:^л “Ишыға чыхын!” — дејә-сән. Онлар јоллар кәнарында отлајачаг, Бүтүн кедиш-кәлишли чы-ғырлар* боју онлар үчүн отлаг олачаг.

10 Онлар ач, сусуз галмајачаг-лар,^м

49:9 * Дикер вариант: бүтүн чылпаг тө-пәләр.

ФӘС. 49

а Әш 42:6
Мт 12:18
Лк 2:30, 32

б 36 98:2
Әш 11:10
Әш 52:10
Һә 13:47

в Әш 53:3

г Әш 43:14

д Әш 42:1

е Гн 7:9

ж 36 69:13

з Лк 1:69
Лк 22:43
2Кр 6:2
Иб 5:7

и Әш 42:6, 7

й Әш 54:3

к 36 102:19, 20

л 36 112:4
Әш 9:2
Лк 1:68, 79

м Әш 55:1
Әш 65:13

Сағ сүгүн

а Әш 32:2

б һә 34:23

в 36 23:1, 2
Әр 31:9
Вһ 7:16, 17

г 36 107:6, 7
Әш 11:16
Әш 40:3, 4

д Гн 30:4

е Әш 43:5, 6

ж Әш 42:10

з Әш 55:12

и Әш 12:1
Әш 40:1
Әш 66:13

к Әш 44:23
Әш 61:3
Әр 31:13

л Әш 54:7

м Мрс 5:20

н Әш 44:21
Әр 31:20

о Әш 43:5, 6
Әш 60:4

Онлары гызмар күнәш вурмајачаг,^а Чүнки онлара мәрһәмәт көстәрән онлары јөнәл-дәчәк.^б

Онлары су гәйнагларына апарачаг.^в

11 Мән бүтүн дағларымы јола дөндәрәчәјәм, Јолларым һүндүрлүкдән кечәчәк.^г

12 Будур, узаглардан кәлирләр.^д Кими шималдан, кими гәрбдән, Кими Синим дијарындан кәлир».^е

13 Еј көјләр, севинч сәдалары јүксәлдин, еј јер, шадлан!^ж

Гој дағлар севиниб сәсини учалтсын,^з

Чүнки Јеһова халгына тәсәлли верди,^и

Мәзлум бәндәләринә мәрһәмәт көстәрди.^к

14 Сион исә дејирди: «Јеһова мәни атыб,^л Јеһова мәни унудуб».^м

15 Һеч ана сүдәмәр көрпәси-ни унудар?

Мәкәр бәтниндә дашыдығы баласына јазығы кәлмәз?

Ана ушағыны унутса белә, Мән сәни һеч вахт унутмарам.^н

16 Бах, адыны овчумун ичинә һәкк етдим. Сәнин диварларын даим көзүмүн габағындадыр.

17 Оғулларын јејин-јејин кә-лир.

Сәни дағыдыб виран едән-ләр сәндән кәнар олачаг.

18 Башыны галдырыб әтрафа бах.

Һамысы топлашыб јанына кәлир.^о

Јеһова бәјан едир:
«Варлығыма анд олсун,
Онларла өзүнү
бәзәјәчәксән,

Онлары кәлин кими
үстүнә тахачагсан.

19 Бир вахт торпагларын
виранә, бомбош галса да,
харабалыға дәнсә дә,^а

Инди орада јашајанлар
дарлыг едәчәк,^б

Сәни тар-мар едәнләр^в
сәндән узаг олачаг.^г

20 Мәһрумијјәт дөврүндә
доғулан оғулар
сәнә дејәчәк:

“Бу јер мәнә дарлыг едир,
Јашамаг үчүн бизә јер
вер”.^д

21 Үрәјиндә дејәчәксән:
“Бунларын атасы кимдир?
Ахы мән өвладларындан
мәһрум олмуш сонсуз га-
дынам,
Сүркүндәјәм, мәһбусам.
Бунлары ким боја-баша
чатдырыб?”^е

Ахы мән тәк галмышдым,^ө
Бунлар һарадан чыхды?”^ө

22 Күлли-Ихтијар Јеһова
белә дејир:

«Мән әлими галдырыб
халглара,
Бајрағымы галдырыб
үммәтләрә ишарә едәчә-
јәм.»^ж

Онлар сәнин оғулларыны
гучагларында,
Гызларыны чийинләриндә
кәтирәчәкләр.^з

23 Падшаһлар
гуллуғунда дурачаг,^и
Шаһзадә гызлар
сәнә дәјә олачаг.

Онлар өнүндә үз үстә дү-
шүб тәзим едәчәк,^и

Ајағынын тозуну
јалајачаглар,^и

ФӘС. 49

а Әш 51:3

б Әр 30:18, 19

в Әр 51:34

г Әр 30:16

ф Әш 54:1, 2

д Әш 43:5
Әр 31:17

е Мрс 1:1

ө Әш 62:4

ж Үс 1:3
Әш 11:10, 12
Әш 62:10

з Әш 60:4
Әш 66:20

и Әш 60:10, 16

ы Әш 60:14

ј Мм 7:16, 17

Сағ сүтүн

а Әш 25:9

б Әр 29:14
Әр 46:27
Һш 6:11
Јл 3:1

в Әш 52:2
Әр 29:10
Әр 50:34
Зк 9:11

г Әш 54:17

ф һә 39:28

д 1Тм 1:1

е Әш 41:14
Әш 48:20

ө Әш 60:16

ФӘС. 50

ж Гн 24:1

з 2Пд 17:16, 17

и Әш 59:2
Әр 3:1

ы Әр 35:15

ј Әш 40:28
Әш 59:1

Онда биләчәксән ки,
Мән Јеһовајам;
Мәнә тәвәккүл едәнләр
хәчил олмаз».^а

24 Һеч күчлү адамын әлиндән
әсирләри чыхартмаг
олар?

Залымын әлиндән әсирлә-
ри гуртармаг олар?

25 Јеһованын исә сөзү будур:
«Күчлүнүн белә, әлиндән
әсирләр чыхарылачаг,^б

Залымын белә, әлиндән
әсирләр гуртарылачаг.^в

Сизә гәним кәсиләнләрә
гәним кәсиләчәјәм.^г

Сизин оғулларынызы
Мән хилас едәчәјәм.

26 Сизә зүлм едәнләрә
өз бәдәнләринин әтини
једирдәчәјәм,
Ширин шәрәб ичмиш кими
өз ганларындан
сәрхош олачаглар.

Онда һамы биләчәк ки,
Мән Јеһовајам,^д

Сәнин хиласкарын^д,
гуртарычын^е,

Јағубун гүдрәтли
Аллаһыјам.»^ө

50 Јеһова белә дејир:
«Һаны бошадығым
ананызын талағы?»^ж

Һансы борчверәнә
сизи сатмышам?

Сиз өз тәгсирләриниз^з
учбатындан сатылмысы-
ныз,

Асилијиниз учбатындан
ананыз говулду.^и

2 Мән кәләндә нијә һеч ким
јох иди?

Чағыранда нијә һеч ким
чаваб вермәди?^и

Мәкәр сизи гуртармаг
үчүн әлим зәифдир?

Мәкәр сизи хилас етмәјә
күчүм чатмыр?^и

Мән бир сөзүмлә
дәнизи гурудурам,^а
Чайлары гупгуру сәһраја
дөндәрирәм.^б

Балыглары сусуз галыб
чүрүјүр,
Сусузлугдан тәләф олур-
лар.

3 Мән көјләрә
зүлмәт кејиндирирәм,^в
Әјинләрини чулла өртү-
рәм».

4 Күлли-Ихтијар Јеһова
мәнә арифләрин дилини
вериб ки,^г
Јериндә дејилмиш сөзлә
јорғунлара һај верә би-
лим*.^д

Һәр сәһәр мәни ојадыр,
Гулағымы ојадыр ки,
арифләр кими динләјим.^д

5 Күлли-Ихтијар Јеһова
гулағымы ачды,
Мән инад етмәдим,^е
Үзүмү чевирмәдим.^е

6 Мәни вуранлара
күрәјими ачдым,
Саггалымы јоланлара
јанағымы узатдым.
Тәһгирләрдән, түпүрчәк-
ләрдән сифәтими кизләт-
мәдим.^ж

7 Күлли-Ихтијар Јеһова
мәнә көмәк олар,^з
Хәчил олмарам.
Одур ки, үзүмү чахмагда-
шы кими етмишәм,^и
Билирәм, әсла рүсвај олма-
рам.

8 Мәнә һагг газандыран
јанымдадыр.
Ким мәни иттиһам едә би-
ләр?^ы
Кәлин бир јердә
ајаға галхаг.

50:4 * Дикөр вариант: *тәрәвәт верә би-
лим.*

ФӘС. 50

а Чх 14:21, 29
36 106:9
Әш 51:10

б 36 107:33
36 114:1, 3
Әш 42:15
Һа 1:4

в Чх 10:21

г Чх 4:11
Әр 1:9

д Јһ 7:15, 46

е Мт 13:54

ж 36 40:6-8

з Мт 26:39
Фн 2:8

и Мт 26:67
Мр 14:65
Лк 22:63
Јһ 18:22

ы Әш 49:8

и һа 3:8, 9

ы Рм 8:33

Сағ сүтун

а Әш 42:1
Әш 53:11

ФӘС. 51

б Јр 21:2

в Јр 12:1
Јр 15:2

г 1Пд 4:20

д 36 102:13
Әш 66:13
Әр 31:12

е Әш 44:26
Әш 61:4

Кимин мәнә гаршы
иддиасы вар?

Гој јахынлашсын.

9 Күлли-Ихтијар Јеһова
көмәјимдир.

Ким мәни мүгәссир чыха-
рар?

Онларын һамысы палтар
кими көһнәлиб кедәчәк.
Онлары күвә јејиб
мәһв едәчәк.

10 Аранызда Јеһовадан гор-
хан,

Гулунун сәсинә
гулаг асан вармы?^а

Ишыг үзү көрмәјиб
зүлмәтдә кәзән вармы?

Гој о, Јеһованын адына
күвәнсин,
Аллаһына бел бағласын.

11 «Сиз, еј од галајанлар,
Гығылчым сачдыранлар,
Аловунузун ишығында,
Гығылчымларынызын ара-
сында кәзин.

Әлимдән алачағыңыз пај
бу олачак:

Шиддәтли ағрыдан
јерә сәриләчәксиниз.

51 Динләјин, еј салеһлик
ардынча кедәнләр,

Еј Јеһованы ахтаранлар!
Јонулуб алындығыңыз га-
јаја,

Газылыб чыхарылдығыңыз
чалаја бахын.

2 Атаныз Ибраһимә,
Сизи дүнјаја кәтирән
Сараја^б бахын.

Мән ону чағыранда
о, тәк иди,^в

Она бәрәкәт вериб
чохалтдым.^г

3 Јеһова Сиона тәсәлли
верәчәк.^д

Бүтүн харабалыларына
тәскинлик кәтирәчәк,^д

Онун сәһрасыны
Әдән^а кими,

Чөлләрини Јеһованын
бағы кими едәчәк.^б

Орада шадлыг,
севинч олачаг,

Шүкранлар,
нәғмәләр охуначаг.^в

- 4 Еј халгым,
Мәнә диггәт вер,
Еј үмәтим, Мәни ешит.^г
Мән бир ганун
чыхарачағам,^д
Әдаләтими халглара
нур едәчәјәм.^е

- 5 Әдаләтим јахынлашыр,^ө
Ничатым артыг јолдадыр,^ө
Голум халглары
мүһакимә едәчәк.^ж
Адалар Мәнә
үмид бағлајачаг,^з
Гүввәтли голуму
көзләјәчәкләр.

- 6 Башынызы галдырыб
көјләрә бахын,
Ајағынызын алтындакы
јерә бахын.
Көјләр түстү кими
дағылачаг,
Јер палтар кими
көһнәләчәк.

Сақинләри ағчаганад кими
мәһв олачаг.

Мәним ничатым исә
әбәди галачаг,^и

Әдаләтим сарсылмајачаг.^и

- 7 Динләјин,
еј сәләһлији таныјанлар,
Ганунуму үрәјиндә
кәздирәнләр.^й
Фани инсанын ришхәндин-
дән горхмајын,
Гој онун тәһгирләри
сизи дәһшәтә салмасын.

- 8 Чүнки күвә ону
палтар кими јејәчәк,

ФӘС. 51

а Јр 2:8

б Әш 35:1
Әш 41:18

в Әр 33:10, 11

г Чх 19:6
Гн 7:6

д Әш 2:3
Мл 4:2

е Мс 6:23

ө Әш 46:13

ө Әш 12:2
Әш 56:1

ж 1Иш 2:10
Әш 2:4

з Әш 60:9

и Әш 45:17

ы 36 102:25-27

Мт 24:35

ј Әр 31:33

Сағ сүтун

а Әш 50:9

б Әш 45:17
Лк 1:50

в Лк 1:51

г 36 87:4
36 89:10
Әш 30:7

д Чх 15:4
На 9:10, 11
36 106:22
һз 29:3

д Чх 14:21, 22

ө 36 106:9

ө Әр 31:11
Зк 10:10

ж Әш 35:10

з Әш 61:7

и Әш 25:8
Әш 65:18, 19

ы Әш 49:13
Әш 66:13

ј 36 118:6
Дн 3:16, 17
Мт 10:28

к Әш 40:22

к Әш 44:2

Палтар күвәси* ону јун
кими јејиб гуртарачаг.^а

Мәним әдаләтим исә
әбәдијәт боју,

Ничатым нәсилләр боју
галачаг».^б

- 9 Ојан! Ојан! Күчлән,
Еј Јеһованын голу!^в
Гәдимдә, кечмиш нәсиллә-
рин заманында олдуғу
кими ојан!

Раһабы*г вуруб
парча-парча едән,
Дәниз әждаһасыны дәлиб-
дешән сән дејилдин?^д

- 10 Дәнизи, үмман сулары
гурудан,^е
Гуртулмушлары кечирмәк
үчүн дәнизин дибиндән
јол ачан сән дејилдин?^ө

- 11 Јеһованын гуртулуш вер-
дикләри гајыдачаг.^ө
Севинч сәдаларыјла
Сиона кәләчәк,^ж
Сонсуз фәрәһ башларынын
тачы олачаг.^з
Онларын нәсиби
шадлыг вә севинч олачаг,
Гәм-гүссә гачыб кедәчәк.^и

- 12 «Сән тәсәлли верән
Мәнәм.^и
Бу күн вар олуб, сабах
јох олан фани инсандан,^й
От кими солуб кедән бәни-
адәмдән нијә горхурсан?

- 13 Көјләри јајан,^к
Јерин тәмәлини гуран
Халигин^к Јеһованы нијә
унудурсан?
Зүлмкарын гәзәбиндән
бүтүн күнү горху ичиндә
идин,
Санки, һәр ан кәлиб сәни
мәһв едәчәкди.

51:8 * Дикер вариант: гурд. 51:9 * Лү-
гәтә бах.

- Һаны инди о зүлмкарын гәзәби?
- 14** Голу гандаллы, гәдди бүкүлү олан бир аздан азадлыға чыхачаг.^a
О өлүб гәбрә дүшмәјәчәк, Чәрәксиз галмајачаг.
- 15** Мән дәнизи чалхалајан, Далғалары шаһә галдыран Аллаһын Јеһовајам.^b
Мәним адым ордулар Аллаһы Јеһовадыр.^a
- 16** Сөзләрим сәнин ағзына гојачағам,
Әлимини көлкәсиндә сәни кизләдәчәјәм^c ки, Көјләри бәргәрар едим, јерин тәмәлини гојум,^f
Сиона “сән Мәним халгым-сан” дејим.^d
- 17** Ојан! Ојан! Галх, еј Јеһованын әлиндәки гәзәб чамыны ичән Јерусәлим.^e
Гәдәһи ичдин, Сәрхош едән чамы бошалтдын.^g
- 18** Доғдуғу оғулардан бири јохдур ки, ону апарсын, Боја-баша чатдырдығы оғулардан бири јохдур ки, голундан тутсун.
- 19** Башына ики шеј кәлди, Һалына ким ачыјачаг?
Мәһв вә виранәлик, ачлыг вә ғылынч!^ж
Ким сәнә тәсәлли верәчәк?^з
- 20** Оғуларын нушуну итириб,^и
Тора дүшмүш чөл гојуну кими,
Күчә тинләриндә јыхылыб галыблар.
Онлар Јеһованын гәзәбини,
Сәнин Аллаһынын тәнбенини сон дамласына гәдәр ичибләр».

ФӘС. 51

a Yә 1:2, 3
Әш 48:20
Әш 52:2

b Әр 31:35, 36
Јн 1:4

v Әш 47:4

г Гн 33:27
36 91:1

f Әш 65:17
Әш 66:8, 22

d Әш 60:14
Әр 31:33
3к 8:8

e Әш 52:1
Әш 60:1

ө Әр 25:15

ж һә 14:21

з Мрс 1:17

и Мрс 2:11

Сағ сүтун

a Әш 51:17

b Әш 54:9
Әш 62:8

v Әш 49:25

ФӘС. 52

г Әш 51:17

f һг 2:4

d Әш 61:3

e Әш 35:8
Әш 60:21
Вһ 21:27

ө Әш 51:14
Әш 61:1

ж Әш 50:1

з Әш 45:13

и Јр 46:5-7

- 21** Одур ки, еј шәрәбсыз сәрхош олмуш,
Еј бәдбәхт гадын, гулаг ас!
22 Халгыны горујан Аллаһын,
Рәббин Јеһова белә дејир:
«Сәрхош едән чамы,
О гәдәһи, Мәним гәзәб чамымы әлиндән алачағам,^a
Бир дә ондан ичмәјәчәк-сән.^b
- 23** Ону сәнә ишкәнчә верәнләрин әлинин ичинә гојачағам.^a
Ахы онлар сәнә “әјил сәни тапдалајыб кечәк” дејир-диләр.
Сән дә күрәјини торпаг кими,
Күчә кими етмишдин ки, кечсинләр».

52 Ојан! Ојан! Еј Сион^г, гүдрәтә бүрүн!^f

Еј мүгәддәс шәһәр Јерусәлим, көзәл либасыны кејин!^d

Даһа һеч бир сүннәтсиз, һеч бир мурдар адам сәнин дарвазандан кирмәјәчәк.^e

- 2** Еј Јерусәлим, јердән галх, үстүнүн тозуну чырп, шәрәфли јердә әјләш.
Еј әсирликдә олан Сион ғызы, бојнундакы бухову чыхар!^g
- 3** Јеһова белә дејир:
«Сиз һавајы сатылмышдыныз,^ж
Пулсуз кери алыначаксыныз».^з
- 4** Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:
«Әввәл халгым Мисирә кетди, орада гәриб кими јашады,^и
Сонра Ашшур һаһагдан она зүлм етди».

- 5 «Бәс инди Мән нејләмәли-
жәм? — дејир Јеһова, —
Халгымы мүфтә көтүрүб
апарыблар.
Онлара ағалыг едәнләр
зәфәр һарајы учалдыр-
лар,^а — дејир Јеһова, —
Кечә-күндүз адыма
күфр едилик.^б
- 6 Бу сәбәбдән халгым адымы
биләчәкдир,^в
Бу сәбәбдән о күн онлар
биләчәк ки, буну дејән
Мән идим.
Бәли, Мән!»
- 7 Дағларын ашыб кәлән мүж-
дәчинин гәдәмләри
нә көзәлдир!^г
О, сүлһ хәбәри кәтирир,^д
Көзәл хәбәр мүждәләјир,
Ничат хәбәрини елан едир,
Сиона дејир: «Сәнин Алла-
һын падшаһ олду!»^д
- 8 Бир гулаг ас! Сәнин көзәт-
чиләрин ғышгырыр.
Һамысы сәс-сәсә вериб
севинчдән һарај салыр,
Көрүрләјр ки, Јеһова Сиону
топлајыб кери гајтарыр.
- 9 Еј Јерусәлимин хараба-
лығлары, шадланын,
бир ағыздан севинч
һарајы учалдын,^е
Чүнки Јеһова халгына
тәскинлик верди,^е
Јерусәлими азад етди.^ж
- 10 Јеһова бүтүн халғларын
көзү габағында мүгәддәс
голуну чырмалады.^з
Дүнјанын бүтүн нәһәјәтлә-
ри Аллаһымызын вердији
гуртулушу көрәчәк.^з
- 11 Чыхын, чыхын, ораны тәрк
един,^ы мурдар шејләрә
тохунмајын!^ы
Ораны тәрк един,^ы
өзүнүзү пак сахлајын,

ФӘС. 52

а 36 137:3
Әр 50:17
б 36 74:10
Рм 2:24
в һә 20:44
г Әш 40:9
Һа 1:15
һә 8:4
Рм 10:15
Еф 6:14, 15
д 36 93:1
Әш 33:22
Мм 4:7
Мт 24:14
Вһ 11:15, 17
е Әш 61:4
ө Әш 66:13
ж Әш 44:23
з Әш 51:9
и 36 22:27
Әш 49:6
ы Әш 48:20
Әр 50:8
Әр 51:6
Зк 2:6
ј Лә 5:2
һә 44:23
к 2Кр 6:17
Вһ 18:4

Сағ сүтүн

а Лә 10:3
Сј 3:6, 8
Үә 1:7
Үә 8:30
б Чх 13:21
1См 14:15
в Әш 58:8
г Әш 42:1
Әш 61:1
Фн 2:5-7
д 36 2:6
36 110:1
Әш 9:6
Мт 28:18
е 36 2:2
36 2:10
36 72:11
ө Рм 15:20, 21

ФӘС. 53

ж Рм 10:16
з Әш 40:5
Әш 51:9
Јһ 12:37, 38
и Әш 11:1
Зк 6:12
ы Әш 52:14
Јһ 1:10
Фн 2:7
ј 36 22:7
Мт 26:67, 68
Јһ 6:66
15т 2:4

- Еј Јеһованын евинин әшја-
ларыны дашыјанлар.^а
- 12 Сиз һәјәчан ичиндә
чыхмајачагсыныз,
Чанынызы көтүрүб
гачмајачагсыныз.
Чүнки Јеһова
өһүнүздә кедәчәк,^б
Исраилин Аллаһы
сизи архадан горујачаг.^в
- 13 Мәним гулум^г бәсирәтлә
һәрәкәт едәчәк.
О јүксәләчәк,
Учалдыгча учалачаг.^д
- 14 Чохлары һејрәт ичиндә
она бахдығы кими
(О, чох әчаиб һала салын-
мышды, башгаларындан
чох,
Чамалы чох корланмышды,
бәшәринкиндән чох),
- 15 О, чохлу халғлары
һејрәтә салачаг.^д

Гаршысында падшаһлар
ағзыны јумачаг,^е
Чүнки онлара даньшыл-
мамшы шејләри көрәчәк-
ләр,
Ешитмәдикләри шејләрә
диггәт верәчәкләр.^е

53 Ким биздән ешитдијинә*
иман кәтирди?^ж

- Јеһова күчүнү^ж
кимә нүмајиш етдирди?^ж
- 2 О, онун* өһүндә пөһрә^ж
кими, гуру торпагда
көк кими чүчәрәчәк.
Көркәминдә нә вүгар,
нә чаһ-чалал вар,^ы
Баханда көркәми
бизи өзүнә чәкмир.
- 3 Она һәгарәт едирдиләр,
ондан кен кәзирдиләр,^ј

53:1 * Дикәр вариант: *бизим ешитдији-
мизә.* * һәрфән: *голуну.* 53:2 * Бура-
да ја инсан, ја да Аллаһ нәзәрдә тугу-
лур.

О, дәрд әһли иди,
азар-безары билән иди.
Санки, чөһрәси биздән
кизли иди*.

Она һәғарәт едирдиләр,
биз ону һеч саярдыг.^а

4 Әслиндә, о, азар-безары-
мызы чәкирди,^б
Дәрдимизи үзәринә көтүр-
мүшдү.^в

Биз исә елә билирдик,
ону Аллах вуруб, дәрдә,
бәләја дүчар едиб.

5 Асилијимизә^г көрә
онун бәдәни дешилди,^д
Тәгсирләримизә көрә
әзаб чәкди.^е

Әмин-аманлығымыз уғрун-
да чәза чәкди.^ө

Биз онун јаралары илә
шәфа тапдыг.^з

6 һамымыз гојун кими
азыб галмышдыг,^ж

Һәрә бир јана үз тутмушдү;
Јеһова һамымызын тәгси-
рини онун үзәринә гојду.^з

7 Она зүлм вердиләр,^и о әзаб
чәкмәјә разы олду,^й
Ағзыны да ачмады.

Ону кәсмәјә апарылан го-
јун кими апардылар,^ј

Гырхымчыларын габағын-
да дилсиз-ағызсыз дуран
гојун кими иди,

Ағзыны ачыб динмәди.^к

8 О, зүлм көрдү,
һагсыз мәһкум едилиб
арадан көтүрүлдү.

Кимдир онун әсил-нәчабә-
ти илә марагланан?!

Ону ишыглы дүнјадан*
јох етдиләр;^к

О, халгымын асилији учба-
тындан вурулду.^н

ФӘС. 53

а 3к 11:13
Jh 18:39, 40
һә 3:13, 14
һә 4:11
б Мт 8:14-17
в Лв 16:21, 22
1Бт 2:24
1Jh 2:1, 2
г Дн 9:24
Рм 4:25
Ф 3к 12:10
Jh 19:34
д Мт 20:28
Рм 5:6, 19
е Кл 1:19, 20
ө 1Бт 2:24
ж 1Бт 2:25
з 1Бт 3:18
и 3б 22:12
3б 69:4
ы 1Бт 2:23
ј Jh 1:29
1Кр 5:7
к Мт 27:12-14
һә 8:32, 33
к Дн 9:26
Мт 27:50
л 3к 13:7
Jh 11:49, 50
Рм 5:6
Иб 9:26

Сағ сүтун

а Мт 27:38
б Мт 27:57-60
Мр 15:46
Jh 19:41
в 1Бт 2:22
г Лв 16:11
2Кр 5:21
Иб 7:27
Ф Өш 9:7
1Тм 6:16
д Кл 1:19, 20
е Өш 42:1
ө Рм 5:18, 19
ж 1Бт 2:24
з 3б 22:14
Мт 26:27, 28
Иб 2:14
и Мр 15:27
Лк 22:37
Лк 23:32, 33
ы Мт 20:28
1Тм 2:5, 6
Тт 2:13, 14
Иб 9:28
ј Рм 8:34
Иб 7:25
Иб 9:26
1Jh 2:1, 2

ФӘС. 54

к Өш 62:4
к Өш 66:7, 8
л Өш 44:23
Өш 49:13

9 Она шәр бәндәләрин
јанында,^а

Өләндә дөвләтлиләрин*
јанында јер верилди,^б

Һалбуки һеч бир пислик^в
етмәмишди,

Ағзындан бир һијләли сөз
чыхмамшыды.^г

10 Ону әзаба, азар-безара
дүчар етмәк Јеһоваја
мәғбул иди.

Онун чаныны тәгсир гурба-
ны олараг тәгдим етсән,^г

О, өвладларыны көрчәк,
өмрүнү узадачаг,^д

Јеһованын истәји онун ва-
ситәсилә һәјата кечәчәк.^д

11 Чәкдији чәфанын сәфасы-
ны көрүб разы галачаг.

Мәним саләһ бәндәм,
гулум^ө

Елми илә чохлаарыны са-
ләһлијә чатдырачаг**.^ө

Онларын тәгсир јүкүнү
дашыјачаг.^ж

12 Буна көрә она чохлаары
арасында паж верәчәјәм,

О, күчлү адамларла
гәнимәт бөләчәк,

Чүнки чаныны өлүмә вер-
ди,^з

Асиләрә тај тутулду,^и

Чохлаарынын күнаһ јүкүнү
дашыды,^й

Асиләр үчүн имдад дилә-
ди.^ј

54 Јеһова белә дејир:
«Еј дүнјаја өвлад кә-
тирмәмиш сонсуз га-
дын, севин, чуша кәл!»^к

Еј доғуш санчысы чәкмә-
миш гадын,^к шадлан,

шаграг сәсин кәлсин,^л

Чүнки атылмыш гадынын
оғуллары

53:3 * Дикер вариант: *адамларын үз чө-
вирдији кәс кими иди.* 53:8 * Һөрфөн:
дириләр өлкәсиндән.

53:9 * Һөрфөн: *дөвләтли адамын.* * Ја-
худ зоракылыг. 53:11 * Јахуд чохлаары-
на бәраәт газандырачаг.

Әрли гадынын оғуларын-
дан чоҳдур.^а

- 2 Чадырыны бөјүт,^б
Мәсканинин өртүјүнү
бөјүк ач.
Үрәкли ол,
чадырынын ипләрини
узат,
Мыхларыны јерә мөһкәм
чал.^в
- 3 Сән саға-сола
шахәләнәчәксән.
Өвладларын халғлары
әлә кечирәчәк,
Бош галмыш шәһәрләрдә
мәскунлашаҗағлар.^г
- 4 Горхма,^д биабыр олмаҗаҗа-
сан,^д
Өзүнү һәгир тутма,
мәјүс олмаҗаҗаҗасан.
Сән чаванлығынын хәчалә-
тини унудаҗаҗасан,
Дулуғунун рүсвајчылығы-
ны јада салмаҗаҗаҗасан».
- 5 Аллаһын белә дејир:
«Чүнки сәни әрин*^е
Улу Јараданындыр^в,
Ады ордулар Аллаһы
Јеһовадыр.
Гуртарычын^ж Исраилин
Мүгәддәсидир.
О, бүтүн дүнјанын Аллаһы
адланачағдыр.^з
- 6 Јеһова сәни атылмыш,
дәрдли гадынтәк,^и
Чаванлығда әрдә олуб сон-
радан атылмыш гадын-
тәк чағырды».
- 7 «Мән сәни гыса бир мүддә-
тә атмышдым,
Лакин бөјүк мәрһәмәтлә
топлајыб кери кәтирәчә-
јәм.^к
- 8 Бир анлыға чошгун гәзәблә
сәндән үз чевирмишдим,^л
Лакин түкәнмәз мәһәббәт-
лә сәнә мәрһәмәт едәчә-
јәм».^м

ФӘС. 54

а Гт 4:26, 27

б Әш 49:20

в Әш 33:20

г Әш 49:8
һз 36:35

д Әш 41:10

е Әш 61:7

ж һз 16:8
һш 2:16

з Әш 44:2

и Әш 44:6

к 3к 14:9
Рм 3:29

л Әш 49:14
Әш 62:4

м Гн 30:1, 3
36 30:5
36 106:47
Әш 27:12
Әр 29:10

н Әш 47:6
һз 39:23

о Әш 55:3

Сағ сүтун

а Әш 48:17
Әш 49:26

б Јр 7:23

в Јр 8:21

г Әр 31:35, 36
һз 39:29

д Әш 51:6

е Әш 55:3

ж Әш 14:1

з Мрс 1:2, 17

и Әш 52:2

к Вһ 21:19

л Әр 31:34
Јһ 6:45

м 36 119:165
Әш 66:12
Әр 33:6

н Әш 1:26
Әш 60:21

о Әш 52:1

п Әр 23:4
Сф 3:13

р һз 38:16, 22
3к 2:8
3к 12:3

Сәнин гуртарычын^а Јеһова
белә дејир.

- 9 «Мән буну Нуһун дөврүнә
бәнзәдирәм.^б
Нуһун суларынын бир даһа
јери басмаҗаҗағына анд
ичдијим кими,^в
Инди дә анд ичирәм ки,
сәнә бир дә гәзәбләнмәјә-
чәјәм, сәни тәнбег етмә-
јәчәјәм.^г
- 10 Дағлар јериндән галхса да,
Тәпәләр јериндән
сарсылса да,
Мәһәббәтим үстүндән
галхмаҗаҗағ,^д
Сүлһ әһдим јериндән
сарсылмаҗаҗағ».^д
Буну сәнә мәрһәмәт едән
Јеһова дејир.^е
- 11 «Еј туфана дүшмүш,
тәсәлли алмамыш,^е
башы бәлалы гадын,^ж
Дашларыны јахшы палчыг-
ла һөрүрәм,
Тәмәлини көј јагутдан гоју-
рам.^з
- 12 Гала дишләрини јагутдан,
Дарвазаларыны
бәрг вуран даш-гашдан,
Сәрһәдләрини ләл-чәваһи-
ратдан тикәчәјәм.
- 13 Бүтүн оғулларын
Јеһовадан елм алачағ,^и
Оғулларынын әмин-аман-
лығы битиб-түкәнмәјә-
чәк.^к
- 14 Салһликдә бәргәрар ола-
чаҗасан.^л
Зүлмдән узағ олачаҗасан.^к
Горху, дәһшәт үчүн
бир сәбәб олмаҗаҗағ,
Онлар артыг сәнә јахын
кәлмәјәчәк.^к
- 15 Кимсә сәнә һүчүм етсә,
Бил ки, бу, Мәндән дејил.
Сәнә һәмлә едән
мәғлуб олачағ».^л

16 «Көзү үфүрэрэк силаһ дү-
зэлдэн устаны Мән жарат-
дым.

Дағыдыб виран гојан
адамы да Мән жаратдым.^а

17 Сәнә гаршы дүзэлдилән
һеч бир силаһ кара кәл-
мәјәчәк,^б

Мәһкәмәдә әлејһинә галхан
һәр дили һагсыз чыхара-
чагсан.

Јеһованын гулларынын
ирси будур,
Онларын салеһлији Мән-
дән кәлир», — дејә
Јеһова бәјан едир.^в

55 Еј сусајанлар,^г кәлин,
кәлин су канарына!^д

Еј пулу олмајанлар, кәлин,
көтүрүн, јејин!

Һајды, кәлин, шәрабы, сүдү
пулсуз-парасыз алын.^е

2 Нијә чөрәк олмајан шејә
пул верирсиниз,
Нијә газанчынызы гарны
дојдурмајан шејләрә
хәрчләјирсиниз?

Мәнә диггәтлә гулаг асын,
јахшы шејләр јејин,^в

Гој чаныныз ләзиз тәам-
лардан ләззәт алсын.^г

3 Мәнә гулаг верин,
јаныма кәлин.^д

Гулаг асын ки,
сағ галасыныз.

Онда сизинлә әбәди әһд
бағлајачағам,^е

Давуда көстәрдијим сар-
сылмаз мәһәббәтлә
һәмәһәнк бир әһд.^в

4 Будур! Мән ону халглара
шаһид^г,

Үммәтләрә өндәр/ вә
сәрдәр^д етмишәм.

5 Будур! Сән танымадығын
халгы чағырачагсан.

ФӘС. 54

а Өш 10:5

б 36 2:2, 4
Өш 41:12

в Өр 23:6

ФӘС. 55

г 36 42:2

36 63:1

Ам 8:11

Мт 5:6

ф Өш 41:17

д Јл 3:18

Бһ 21:6

Бһ 22:17

е Өш 25:6

ө 36 36:7, 8

36 63:5

ж Јр 4:8

з Өш 61:8

и 2Иш 7:8, 16

2Иш 23:5

36 89:28, 29

Өр 33:25, 26

һә 13:34

ы Бһ 1:5

Бһ 3:14

ј Дн 9:25

Мт 23:10

к Јр 49:10

Сағ сүтүн

а 3к 8:23

б Өш 49:3

Өш 60:9

в 1См 28:9

г 36 145:18

Јр 4:8

ф һә 18:21

һә 3:19

д Чх 34:6

2См 33:12,

13

е Сј 14:18

36 103:12, 13

Өш 43:25

ө 36 40:5

ж 36 103:11

з Сј 23:19

Өш 46:11

и Јш 23:14

Өш 45:23

ы 36 135:6

Өш 46:10

Халгын ичиндән сәни
танымајанлар Аллаһын
Јеһованын^а,

Исраилин Мүгәддәсинин
хагирина гача-гача
јанына кәләчәк.

Чүнки О, сәни шан-шөһрә-
тә јүксәлдәчәк.^б

6 Нә гәдәр ки тапмаға имкан
вар, Јеһованы ахтарын.^в

Һәлә ки О јахындадыр,
Ону чағырын.^г

7 Гој пис адам пис јолуну,
Шәр адам шәр фикирләри-
ни атсын.^д

Гој Јеһоваја тәрәф дөнсүн,
она мәрһәмәт көстәрәр.^е
Аллаһымыза тәрәф гајыт-
сын, ону чомәрдликлә
әфв едәр.^в

8 Јеһова бәјан едир:
«Мәним фикирләрим си-
зин фикирләриниз дејил,^г

Мәним јолларым
сизин јолларыныз дејил.

9 Көјләр јердән нә гәдәр уча-
дырса,

Мәним јолларым
сизин јолларыныздан,
Мәним фикирләрим
сизин фикирләриниздән
о гәдәр учадыр.^д

10 Јағыш вә гар көјдән
јерә јағыр,
Торпағы ислатмамыш, ону
барлы-бәһәри етмәмиш,
Әкинчијә тохум,
јејәнә чөрәк вермәмиш
кери гајытмыр.

11 Ағзымдан чыхан сөз дә
белә олачаг.^в

О, јаныма әлибош гајытма-
јачаг,^г

Әксинә, истәјими һөкмән
һәјата кечирәчәк,^д

Ону көндәрдијим мәгсәдә
мүтләг наил олачаг.

- 12 Сиз севинә-севинә чыхачагсыныз,^а
Сағ-саламат журдунуза
гайыдачагсыныз.^б
Дағлар, тәпәләр өнүнүздә
шадланачаг, севинчдән
чуша кәләчәк,^в
Бүтүн ағачлар әл чалачаг.^г
- 13 Тикан јеринә ардыч ағачы,
Кичиткән јеринә мәрсин
битәчәк.^д
Бу, силинмәз, әбәди нишан
олуб
Јеһоваја шан-шөһрәт
кәтирәчәк!»^е

- 56** Јеһова белә дејир:
«Ғаггы горујун^а,
салеһ ишләр көрүн.
Чүнки ничатым јахында-
дыр,
Әдаләтим әјан олачаг.^б
- 2 Бунлара әмәл едән,
Бунлардан бәрк-бәрк јапы-
шан бәндә нә бәхтијар-
дыр.
О бәндә ки, шәнбәјә риајәт
едир, ону ләкәләмир,^в
Әлини һеч бир пәслијә
булашдырмыр.
- 3 Гој Јеһованын әтәјиндән
јапышмыш јаделли^г
“Јеһова мәни халгыннан
ајырачаг” демәсин.
Хәдим “мән гуру бир аға-
чам” демәсин».
- 4 Шәнбәләримә риајәт едән,
Мәнә хош шејләри сечән, әһди-
мә бағлы галан хәдимләрә Је-
һованын сөзү будур:
- 5 «Мән онлара оғулдан,
гыздан үстүн бир шеј
верәчәјәм,
Евимдә, диварларымын
арасында онларын абидә-
си, ады олачаг.
Онлара өлмәз,
Әбәди ад верәчәјәм.

ФӘС. 55

а Әш 35:10

б Әш 54:13
Әш 66:12

в Әш 42:11

г Әш 44:23

д Әш 41:19
Әш 60:13

е Әр 33:9

ФӘС. 56

е Мш 6:8

ә Әш 46:13
Әш 51:5

ж Әш 58:13, 14

з Әш 60:10
Зк 8:23

Сағ сүтүн

а Мн 1:11

б Әш 2:3
Мш 4:2
Зк 8:3

в 1Пд 8:29, 43
Мт 21:13
Мр 11:17
Лк 19:46

г Гн 30:3
Әш 27:12
Һш 1:11

д Әш 49:22
Әш 60:4

е Әр 12:9

е Әш 6:10
Әш 29:10

ә Әр 6:13, 14
Һә 13:16

ж һә 33:6

з Мш 3:6

и Әш 5:22
Әш 28:7
Һш 4:11

- 6 Гуллуғ етмәк үчүн Јеһова-
нын әтәјиндән јапышан,
Јеһованын адыны севән,^а
Онун гулу олан,
Шәнбәјә риајәт едиб
ону ләкәләмәјән,
Әһдимә бағлы галан
јаделлиләрә кәлинчә,
7 Онлары да мүғәддәс дағы-
ма кәтирәчәјәм,^б
Дуа евимдә онлары севин-
дирәчәјәм.
Гурбанкаһымын үстүндә
кәтирдикләри гурбанлар,
јандырма гурбанлары
габул олуначаг.
Чүнки Мәним евим бүтүн
үммәтләрин дуа еви
адланачаг».^в
- 8 Исраилин сәпәләнмиш өв-
ладларыны топлајан Күлли-
Ихтијар Јеһова бәјан едир:^г
«Мән топланмышларын ја-
нына башгаларыны да
тоглајачағам».^д
- 9 Еј мәскәни чөлләр,
мешәләр олан вәһши
һејванлар,
Јемәјә кәлин.^е
- 10 Көзәтчиләр кордур,^ә
һеч бири һеч нә көрмүр.^б
Һамысы һүрә билмәјән,
лал итләрдир.^в
Онлар узаныб ләһләјирләр,
мүркү вурмағы севириләр.
- 11 Онлар ачкөз көпәкләрдир,
Дојмағ билмирләр.
Онлар надан
чобанлардыр.^г
Һәрәси өз јолу илә кедир,
Һәрәси һарам газанч да-
лынча дүшүр,
12 Дејир: «Кәл шәраб кәти-
рим, бәс гәдәр ичәк.»
Сабаһ да букүнкү кими
олачаг,
Һәлә бундан да јахшы ола-
чаг!»

- 57** Салех адам мөһв олур,
Мөһәл гојан жохдур.
Садиг адамлар көтүрү-
лүр*,^a
Амма дәрк едән жохдур ки,
Салех инсан бәләја көрә*
көтүрүлдү.
- 2** О, динчлијә говушур.
Доғрулугла јеријәнләрин
һамысы өз јатағында* ја-
тыр.
- 3** «Сиз исә, еј чадукәр
гадынын оғуллары,
Еј, зинакарын, фаһишәнин
балалары, јахын кәлин.
- 4** Кими мөсхәрәјә
гојурсунуз?
Кимә ағзынызы јекә ачыб
дил чыхарырсыныз?
Сиз ки асилик өвлады,
Јалан нәслисиниз,^b
- 5** Нәһәнк ағачлар арасында,^b
Кур јарпагы һәр ағачын
алтында шәһвәтлә алов-
лананлар,^г
Дәрәләрдә, гаја ојугларын-
да ушағлары кәсәнләр
нәслисиниз.^г
- 6** Сәнин пајын дәрәнин шү-
мал дашлары арасында-
дыр.^d
Бәли, пајын бунлардыр.
Чүнки шәраб тәгдимәсини
онларын өнүндә төкүр-
сән.^e
Инди буна бахыб
разы галмалыјам?
- 7** Јатағыны јүксәк,
уча дағда салырдын,^e
Гурбан кәтирмәк үчүн
ора галхырдын.^ж
- 8** Рәмзини гапынын,
јан тахтанын архасында
гојмушдун.
Мәни атмышдын,
әјнини сојунмушдун.

57:1 * Өлүм мәнәсында. ^a Дикәр ва-
риант: бәладан. 57:2 * Јәни гәбирдә.

ФӘС. 57

a Ми 7:2

б Өш 1:4

Өш 30:9

в Өш 1:29

г Гч 12:2

1Пд 14:22, 23

ф 2Пд 16:1, 3

Әр 7:31

д Әр 3:9

е Әр 7:18

ө Әр 2:20

Һә 16:16

Һә 23:17

ж һә 20:28

Сағ сүтун

a һә 16:25, 33

Һә 23:18

б Өш 30:9, 10

Өш 59:3

в Өш 1:3

Әр 2:32

Әр 9:3

г Өш 42:24, 25

ф 36 50:21

д Өш 58:2

Өш 66:3

е Әр 7:4

Ми 3:4

ө һк 10:14

Өш 42:17

Јухары галхыб јатағыны
кениш ачырдын.

Онларла әһд бағламыш-
дын.

Онларла бир јатагда
јатмағы сеvirдин,^a

Көзүнү онларын чинсијәт
үзвүнә дикиб бахырдын*.

- 9** Мәликин* јанына јагла,
Чохлу әтирлә дүшүрдүн.
Елчиләрини узағлара көн-
дәрирдин.

Беләчә, Мәзара* енмиш-
дин.

- 10** Чохсајлы јолларында
һеј әлләширдин,
Һеч демәдин
“ахы бу, мәнәсыздыр”.
Күчүнү тәзәләјирдин.
Одур ки, јорулмағ билмир-
сән.

- 11** Кимдән хофланмышдын,
Кимдән горхуб јалан
даньшмаға башламыш-
дын?^b

Мәни јада салмырдын.^b

Һеч нәјә мөһәл гојмурдун.^г

Мән динмәдим,
Һеч нә етмәдим,^г

Она көрә Мәндән горхмур-
дун.

- 12** Мән сәнин “саләһлијини”,
ишләрини фаш едәчәјәм,^d
Онларын сәнә хејри
дәјмәјәчәк.^e

- 13** Имдад диләјәндә
Дәст-дәст бүтләрин
сәни хилас етмәјәчәк.^e

Онларын һамысыны
күләк совурачағ,

Јүнкүл меһ әсиб
онлары апарачағ.

Мәнә пәнаһ кәтирән исә
дијары мирас алачағ,

57:8 * Көрүнүр, бурада сөһбәт бүтләр-
рә ибадәтдән кедир. 57:9 * Дикәр ва-
риант: ладшаһын. ^a Ибр. шеол. Лүғәтә
бах.

Мүгәддәс дағыма
саһиб олачаг.^а

- 14** Онда дејәчәкләр:
“Тикин, јолу тикин!
Јол һазырлајын!^б
Халгымын јолундакы
манеәләри көтүрүн!”^в
- 15** Әбәди вар олан,^а
исми мүгәддәс олан,^г
Уча, Улу Танры
белә дејир:
«Мәним мәскәним јүксәк,
мүгәддәс јердәдир.^д
Һәм дә мәзлум,
фағыр адамларын ара-
сындадыр ки,
Фағырын руһуну дирчәл-
дим,
Зүлм чәкәнләрин гәлбини
дирилдим.^е
- 16** Даим чәкишмәјәчәјәм,
Сонсузадәк
гәзәбләнмәјәчәјәм,^б
Јохса инсанын руһу
зәифләјәр,^в
Нәфәси олан мәхлуғлар
тагәтдән дүшәр.
- 17** Онун һарам газанч далын-
ча дүшдүјүнә гәзәблән-
мишдим,^ж
Бу күнаһа көрә ону вурдум,
ондан үз дөндәрдим, она
һиддәтләндим.
Амма о, јенә дә хаинлијин-
дән әл чәкмәди,^з үрәји чә-
кән јолла кетди.
- 18** Онун јолларындан акаһам,
Лакин она шәфа верәчә-
јәм,^и бәләдчилик едәчә-
јәм,^ы
Өзүнә дә,^ј јас тутанларына
да тәсәлли верәчәјәм».^к
- 19** «Мән дил бәһрәси
һасил едирәм.
Һәм узагда, һәм јахында
олана битмәз сүлһ
бәхш едиләчәк,^к

ФӘС. 57

а Әш 56:6, 7
Әш 66:20
Һә 20:40
Јл 3:17

б Әш 35:8
Әш 40:3
Әш 62:10

в Јр 21:33
36 90:2
Әш 40:28
1Тм 1:17

г Чх 15:11
Лк 1:46, 49

д 1Пд 8:27

е 36 34:18
36 147:3
Әш 61:1
Әш 66:2

ж 36 103:9
Мк 7:18

з Әј 34:14, 15

и Әр 6:13
Әр 8:10

к Әр 3:14

л Әр 33:6
Һш 14:4

ы Әш 49:10

ј Әш 12:1

к Әш 61:2
Мрс 1:4

к Әш 48:18
Еф 2:17

Сағ сүтун

а Мс 13:9
Әш 3:11

ФӘС. 58

б Әш 1:2
Әш 31:6
Әш 59:13

в Әш 29:13
Һә 33:32

г Әш 1:14, 15

д Мл 3:14

е Лв 16:29

е Әр 34:15, 16
Мк 3:2-4

Мән она шәфа верәчә-
јәм», — дејир Јеһова.

- 20** «Пис адамлар исә
чалхаланан,
Сакитләшмәк билмәјән,
Сулары јосуну, лили үзә
галдыран дәниз кимидир.
- 21** Шәр адамлар сүлһ көрмәјә-
чәк», — дејир Аллаһым.^а

58 «Вар күчүнүзлә гышгы-
рын, чәкинмәјин!

Сәсинизи шејпур кими
учалдын.

Халгыма үсјанкарлығыны,
Јағуб евинә күнаһларыны
билдирин.^б

- 2** Һәр күн Мәни ахтарырлар,
Дејирләр ки, јолларымы та-
нымагдан зөвг алырлар,
Куја онлар әмәлисәләһ
халғдыр,

Куја Аллаһларынын әдалә-
тиндән һеч узаглашма-
јыблар.^в

Онлар Аллаһа јахынлаш-
маг истәјилә

Мәндән адил һөкмләр
диләјирләр,^г

- 3** Дејирләр: “Нижә тутдуғумуз
оручу көрмүрсән?”^д
Нижә чанымыза вердијимиз
чәфаја фикир вермир-
сән?”^д

Чүнки оруч тутдуғунуз күн
мәнфәәт күдүрсүнүз,
Ишчиләринизә зүлм едир-
синиз.^е

- 4** Оруч тутанда дидиширси-
низ, далашырсыныз,
Амансыз зәрбәләр
вурурсунуз.

Бу чүр оручла сәсиниз
көјләрдә нечә ешидил-
син?

- 5** Мәкәр Мән бу чүр оруч
истәмишдим:
О күн инсан өзүнә зүлм
еләсин,

Гамыш кими башыны
әјсин,

Чулун, күлүн үстүндө
јатсын?

Сиз буна оруч, Јеһоваја
мэгбул күн дејирсиниз?

6 Мәним истәдјим оруч
бах будур:

Зүлм буховлары чыхарыл-
сын,

Бојундуруг ипләри ачыл-
сын,^а

Мәзлумлар азад едилсин,^б
Һәр бир бојундуруг

ортадан гырылсын.

7 Чөрәјини ачларла
бөлүшәсэн,^в

Јохсул, евсиз-ешиксиз ада-
мы евинә кәтирәсэн,

Кимисә чылпаг көрәндә ке-
јиндирәсэн,^г

Әти әтиндән, ганы ганын-
дан олана арха чевирмә-
јәсэн.

8 Онда нурун сүбһ

шәфәгитәк сачачаг,^д

Тезликлә шәфа тапачагсан.
Габағында салеһлијин

кедәчәк,

Архадан Јеһованын чала-
лы сәни горујачаг.^е

9 Онда сән чагырачагсан,
Јеһова чаваб верәчәк;

Сән көмәк диләјәчәксән,
О дејәчәк:

“Мән бурадајам!”

Әкәр бојундуругу

јох етсән,

Бармагла көстәрмәјә,

кинли сөзләрә сон гој-
сан,^в

10 Әкәр көнлүндән кечәни
ачларла да версән,^г

Мәзлумлары дојурсан,

Онда нурун зүлмәтдә дө
парлајачаг,

Зүлмәт гаранлығын күн
кими ајдын олачаг.^ж

ФӘС. 58

а Әр 34:8, 9

б Мс 28:27

в 36 41:1
36 112:9
Мс 19:17
Мс 22:9

г һә 18:7, 8
Јр 2:15, 16
1Јһ 3:17

д Мс 4:18

е Чх 14:19
Әш 52:12

в Әш 32:6
Әш 59:3

ж Гн 15:7, 8

ж 36 37:5, 6

Сағ сүгүн

а Әш 49:10

б Әш 61:11
Әр 31:12

в Нә 2:5
Әр 31:38

г Әш 61:4

д Нә 6:1
Ам 9:11, 14

е Нә 13:15
Әш 56:2
Әр 17:21

в Гн 5:12-14

ж Гн 32:13

ж 36 105:10, 11
Әр 3:18

ФӘС. 59

з Сј 11:23
Әш 50:2

и 36 116:1

ы Әр 5:25

ј Гн 31:16, 17
Гн 32:20
Әш 57:17
Һә 39:23
Мн 3:4

к Әш 1:15
Әр 2:34
Һә 7:23

11 Јеһова даим бәләдчин
олачаг,

Гураг торпагда да
сәни дојурачаг,^а

Сүмүкләрини тәзәләјәчәк.

Јахшы суланан бағ кими,^б

Сују кәсилмәјән булаг кими
олачагсан.

12 Сәндән өтрү гәдим хара-
балыглары абад едәчәк-
ләр,^в

Кечмиш нәсилләрдән

галла тәмәлләри

бәрпа едәчәкләр.^г

Сәнә учуг диварларын

гуручусу,

Күчә јолларынын бәрпачы-
сы дејәчәкләр.^д

13 Мүгәддәс күнүм олан шән-
бәдә мәнфәәт далынча
гачмасан,^е

Шәнбәни севинч күнү, Је-
һованын мүгәддәс күнү,
иззәтли күн адландыр-
сан,^в

Мәнфәәт күдмәк, бош-бош
данышмаг әвәзинә,
ону шәрәфләндирсән,

14 Онда Јеһова сәәдәтин
олачаг.

Мән сәни дүнјанын јүксәк-
ләринә галдырачагам,^г

Әчдадын Јагубун ирсиндән
бәсләјәчәјәм.^ж

Бу сөз Јеһованын ағзын-
дан чыхыб».

59 Јеһованын әли зәиф де-
јил ки, хилас едә бил-
мәсин,^а

Гулағы тутулмајыб ки,
ешидә билмәсин.^в

2 Өз тәгсирләриниз сизи
Аллаһыныздан ајырды.^г

Күнаһларыныз учбатын-
дан О, сиздән

үз дөндәрди,

Сизи ешитмәк истәмир.^д

3 Әлләриниз ган ичиндәдир,^ж
Бармагларыныз
күнаһа булашыб.

Додағларыңыздан
 јалан јағыр,^а
 дилиниздән пислик төкү-
 лүр.

4 Салеһлији чағыран жохдур,^б
 Доғру нијјәтлә мәһкәмәјә
 кедән жохдур.

Онлар бош шејләрә бел
 бағлајыр,^в мәнасыз сөз-
 ләр данышырлар.

Зијана һамилә галыб
 зәрәр доғурлар.^г

5 Онлар зәһәрли иланын
 јумурталары үстүндә
 күрт отуруп,

Һөрүмчәк тору һөрүрләр.^д
 Јумурталарыны ким јесә
 өләр,

Сынан јумуртадан
 күрзә чыхар.

6 Онларын һөрдүјү тордан
 палтар чыхмаз,
 Дүзәлтдикләринә
 бүрүнә билмәзләр.^е

Әмәлләри зәрәрдир,
 Әлләриндә зоракылыг
 тутублар.^в

7 Ајағлары шәр далынча
 гачыр,
 Күнаһсыз ган төкмәјә
 тәләсирләр.^г

Ағылларында анчаг пис-
 лик тутублар,
 Јолларында анчаг виран-
 чылыг, дәрд-бәла вар.^д

8 Сүлһ јолуну танымырлар,
 Чығырларында әдаләт жох-
 дур.^е

Јолларыны әјирләр.
 Бу јолларла кедән
 сүлһ тапмајачаг.^в

9 Одур ки, әдаләт
 биздән кен кәзир,
 Салеһлик бизә јахын кәл-
 мир.

Һеј ишыг көзләјирик, амма
 һәр јан гаранлыгдыр.
 Ајдынлыг көзләјирик, амма
 зүлмәтдә јеријирик.^г

ФӘС. 59

а Әр 7:9, 10
 һә 13:8

б Әр 5:1
 һә 22:30
 Ми 7:2

в Әш 30:12, 13

г Ми 2:1

д Әј 8:13, 14

е Әш 57:12

в Әр 6:7
 Ми 6:12

ө Әр 22:17
 һә 9:9
 Мт 23:35

ж Рм 3:15-17

з Әш 5:7
 Әш 59:15
 Әр 5:1
 Ам 6:12
 һб 1:4

и Әр 8:15

ы Әш 5:30

Сағ сүтун

а Гн 28:15, 29

б Әш 1:5
 һә 5:5, 6

в Әр 14:7
 һш 5:5

г Үә 9:13
 Нә 9:33
 Дн 9:5

д Әш 31:6
 Әш 32:6
 Әр 17:13

е Әр 5:23

в 36 82:2
 һб 1:4

ө Әш 5:22, 23

ж Әш 48:1

з Ми 3:2

10 Кор кими, дивардан
 тута-тута кәзирик,
 Көзү көрмәјәнләр кими,
 әллә јохлаја-јохлаја
 кәзирик.^а

Күнүн күнорта чағы
 бүдрәјирик, санки,
 гаранлыг кечәдир.

Гүввәтлиләр арасында
 өлү кимијик.

11 Һамымыз ајы кими бөјүрү-
 рүк,
 Көјәрчинтәк гәмли-гәмли
 инләјирик.

Әдаләт көзләјирик,
 лакин көрмүрүк,

Ничат көзләјирик,
 лакин биздән кен дуруб.

12 Сәнин гаршында
 аси әмәлимиз чохдур,^б

Һәр күнаһымыз
 әлејһимизә шәһадәт
 едир.^в

Асилијимиз үстүмүздәдир,
 Тәгсирләримизи
 јахшы билирик.^г

13 Биз аси олуб
 Јеһованы инкар етдик,
 Аллаһымыза арха чевир-
 дик.

Зүлм етмәкдән, үсјандан
 данышырдыг.^д

Фитнә гуруб, үрәјимиздән
 јалан сөзләр чыхарыр-
 дыг.^е

14 Әдаләт кери чәкилиб,^в
 Салеһлик узагда дуруб.^г
 Һагг мејданда бүдрәјир,
 Доғрулуғ ора кирә билмир.

15 Һәгигәт* гејб олуб,^ж
 Пис әмәлләрдән әл чәкәни
 сојурлар.

Јеһова буну көрдү,
 чох наразы олду,

Чүнки һагг-әдаләт
 тапмады.^з

16 О көрдү ки, бир көмәк едән
 жохдур,

59:15 * Јахуд дүрүстлүк.

Ҳејрәтә кәлди ки, бир гаһ-
мар чыхан јохдур,
Буна көрә, Өз голу ничат
кәтирди,
Әдаләти дә тәрәфиндә
дурду.

- 17 Сонра О, әдаләти
зирәтәк кејди,
Ничат дәбилгәсини
башына гојду,^а
Гисас либасыны
әјнинә тахды,^б
Гејрәти әбатәк
әјнинә бүрүдү.
- 18 О, онлара әмәлләринин
әвәзини верәчәк,^в
Јағыларына гәзәблә,
дүшмәнләринә гисасла
әвәзини верәчәк.^г
Адаларын да һаггыны
верәчәк.
- 19 Күнбатанда Јеһованын
адындан,
Күндөгәндә әзәмәтиндән
горхачағлар.
Чүнки О, кур-кур ахан,
Јеһованын руһу илә ахан
чај кими кәләчәк.
- 20 Јеһова бәјан едир: «Сиона,
Јагубун ичиндә асилиқдән
дөнән кәсләрин јанына
Гуртарычы^г кәләчәк».^д

21 Јеһова дејир: «Онларла
бағладығым әһд будур.^е Үзә-
риндә олан руһум, дилинә гој-
дуғум сөзләр сәнин, ушаг-
ларынын, нәвәләринин дилин-
дән көтүрүлмәјәчәк. Индидән
сонсузадәк», — дејир Јеһова.

60 «Галх, еј гадын,^е
шөлә сач, чүнки нурун
кәлди.

Јеһованын чалалы
үзәринә шәфәг сачыр.^ж

- 2 Бах, дүнјаны гаранлыг,
Халғлары гаты зүлмәт
бүрүјәчәк;
Сәнин исә үзәринә
Јеһова нур сачаҗаг,

ФӘС. 59

а Еф 6:17
1Сж 5:8

б Гн 32:35
36 94:1

в Әј 34:11
36 62:12
Әр 17:10

г Әш 1:24
Мрс 4:11
Һә 5:13

ф Әш 48:17

д Гн 30:1-3
Әш 62:11
РМ 11:26

е РМ 11:27

ФӘС. 60

е Әш 51:17
Әш 52:1

ж Әш 60:19, 20

Сағ сүтун

а Әш 11:10

б Әш 49:23

в Вһ 21:23, 24

г Әш 49:17, 18
Әш 54:1

ф Әш 49:21, 22

д Әр 33:9

е Әш 61:6
Һр 2:7, 8

ө 1См 1:32, 33

ж Мл 1:11

з Әш 42:11

и Јр 25:13

ы Чк 29:39, 42
Әш 56:6, 7

ј Һр 2:9

к Әш 51:5

Үзәриндә Јеһованын чала-
лы көрүнәчәк.

- 3 Халғлар нуруна доғру
кәләчәк,^а
Һөкмдарлар^б парлајан еһ-
тишамына доғру аддым-
лајаҗаг.^в
- 4 Башыны галдырыб
әтрафына бах!
Бах, һамысы топлашыб
јанына кәлир,
Оғулларын узағлардан кә-
лир,^г
Гызларыны күрәкләриндә
кәтирирләр.^г
- 5 Буну көрәндә чөһрән шә-
фәг сачаҗаг,^д
Үрәјин чырпынаҗаг,
даға дөнәчәк,
Чүнки дәнизин сәрвәти
сәнә јөнәләчәк,
Халғларын вары
јанына ахышаҗаг.^е
- 6 Дәвә сүрүләри,
Мәдјәнин, Ифаһын нәрләри
өлкәни бүрүјәчәк,^е
Бүтүн сәбалылар кәләчәк.
Онлар гызыл, күндүр да-
шыјаҗаг,
Јеһованын шәнинә тәриф
дејәчәкләр.^ж
- 7 Гәдарын бүтүн сүрүләри
јанына топлашаҗаг.^з
Нәбајутүн гочлары^и
гуллуғунда олаҗаг,
Онлар гурбанкаһыма гал-
хыб рәғбәтлә гәбул олу-
наҗаг.^и
Мән шанлы евими чаһ-ча-
лала бүрүјәчәјәм.^и
- 8 Булудтәк учан,
Көјәрчинтәк јувасына учуб
кәлән кимләрдир белә?
- 9 Адалар Мәнә үмид бағлаја-
чаг.^к
Таршишин кәмиләри
башда үзүр,
Јүкләри гызыл-күмүшдүр.

Аллаһын Јеһованын,
Исраилин Мүгәддәсинин
шәрәфинә

Узағлардан оғулларыны
кәтирирләр.^а

Бәли, О, сәни еһтишамлы
едәчәк.^б

10 Јаделлиләр диварларыны
тикәчәк,
Падшаһлары гуллуғунда
дурачағ.^в

Гәзәбләниб сәни вурдуғум
кими,

Лүтф едиб мәрһәмәт кәстә-
рәчәјәм.^г

11 Дарвазаларын даима
ачығ галачағ,^д

Нә кечә, нә күндүз
бағланмајачағ,

Белә ки, халғларын сәрвә-
ти сәнә кәтирилсин.

Буну, илк нөвбәдә,
падшаһлары едәчәк.^д

12 Сәнә хидмәт етмәјән сәлтә-
нәт нәһв олачағ,

Халғлар јерли-дибли
јох олачағлар.^е

13 Мүгәддәс мәканымы көзәл-
ләшдирмәк үчүн Лива-
нын чаһ-чалалы,^е

Ардыч, көјрүш, сәрв ағач-
лары кәләчәк.^ж

Ајағымчүн олан јери
еһтишамлы едәчәјәм.^з

14 Сәнә зүлм едәнләрин оғул-
лары кәлиб габағында
диз чөкәчәк,

Сәнә һөрмәтсизлик едән-
ләр ајағына јыхылыб
тәзим едәчәк,

Онлар сәни Јеһованын
шәһәри,

Исраилин Мүгәддәсинин
Сиону дејиб чағырачағ.^и

15 Бош галмышдын,
нифрәт һәдәфи идин,
ичиндән кимсә кечмир-
ди,^и

ФӘС. 60

а Әш 60:4
Әш 66:20

б 36 149:4
Әш 52:1
Әш 55:5

в Үз 7:27
Нә 2:7, 8
Әш 49:23

г Гн 30:3
36 30:5
Әш 54:7
Әш 57:17, 18

д Вһ 21:25, 26

д Әш 60:3, 5

е Әш 41:11

е Әш 35:1, 2

ж Әш 41:19
Әш 55:13

з 36 132:7

и Әш 62:12

ы 2См 36:20,
21
Әш 49:14
Әр 30:17
Мрс 1:4

Сағ сүтун

а Әш 35:10
Әш 61:7
Әр 33:10, 11

б Әш 61:6

в Әш 49:23

г Әш 49:26

д Әш 1:26
Әш 32:1

д Әш 2:4
Әш 11:9
Әш 54:14
3к 9:8

е Әш 26:1

е 36 36:9
Әш 60:1
Вһ 21:23
Вһ 22:5

ж 3к 2:4, 5

з 36 27:1
36 84:11

и Әш 25:8
Әш 30:19
Әш 35:10

Инди сәни әбәди вүғар
јери,

Бүтүн нәсилләр үчүн се-
винч гајнағы едәчәјәм.^а

16 Сән халғларын сүдүнү ичә-
чәксән,^б

Падшаһларын дөшүнү әмә-
чәксән.^в

Онда биләчәксән ки,
Мән Јеһова сәнин хилас-
карынам,

Јағубун гүдрәтли Аллаһы
сәнин гуртарычындыр.^г

17 Мән мис јеринә гызыл кә-
тирәчәјәм,

Дәмир јеринә күмүш,
Ағач јеринә мис,

Даш јеринә дәмир кәтирә-
чәјәм.

Сүлһү үстүнүздә
нәзарәтчи,

Саләһлији аға гојачағам.^г

18 Даһа мәмләкәтиндә
зоракылығ хәбәри,

Торпағында виланәлик хә-
бәри ешидилмәчәк.^д

Диварларына “хилас”,^е
дарвазаларына “тәриф”
адыны верәчәксән.

19 Күндүзләр ишығын
даһа күнәш олмајачағ,

Кечәләр сәнә нур верән
ај ишығы олмајачағ.

Чүнки Јеһова
әбәди нурун олачағ,^е

Аллаһын сәнин чалалын
олачағ.^ж

20 Күнәшин гүруб етмәјәчәк,
Ајын батмајачағ,

Чүнки Јеһова
әбәди нурун олачағ,^з

Јас күнләрин битәчәк.^и

21 Сакинләрин анчағ саләһ-
ләр олачағ,

Онлар өлкәни әбәдилик
мирас алачағ.

Онлар әкдијим фиданлар-
дыр,

Мәнә чалал кәтирән
әлләримин ишидир.^а

- 22 Эн кичијиндән мин нәфәр,
Эн балачасындан гүдрәтли
халг төрәјәчәк.

Мән Јеһова вахты јетишән-
дә бу иши сүрәтләндирә-
чәјәм».

- 61** Күлли-Ихтијар Јеһова-
нын руһу үзәримдә-
дир,^б

Чүнки Јеһова мәни һәлим-
ләрә мүждә вермәк үчүн
мәш етди.^в

О, мәни гәлбисыныгыларын
јарасыны сарымаға,
Әсирләрә азадлығы,
Дустагларә көзләринин
ачылачагыны хәбәр вер-
мәјә көндәрди.^г

- 2 Јеһованын илтифат илини,
Аллаһымызын интигам кү-
нүнү бәјан етмәјә,^д

Бүтүн јаслыларә
тәсәлли вермәјә,^е

- 3 Сион үчүн ағлајанларә
Күл јеринә өрпәк,
Јас јеринә шәнлик јағы,
Гәм јеринә шүкран либасы
вермәјә көндәрди.

Онларә Јеһованын Өзүнү
учалтмаг үчүн әкдији
Бөјүк сәләһлик ағачлары
дејиләчәк.^в

- 4 Нечә-нечә нәсилләрдир
виран галмыш јерләри,
Гәдим дағынтылары
абад едәчәкләр,^г

Кечмишдән галма виранә-
ликләри тикиб галдыра-
чаглар,^д

Јерлә јексан шәһәрләри
бәрпа едәчәкләр.^е

- 5 «Јаделлиләр кәлиб
сүрүләрини отарачаг,
Әчнәбиләр» сәнин әкин-
чин, үзүмчүн олачаг.^в

ФӘС. 60

а Әш 43:6, 7
Әш 44:23

ФӘС. 61

б Әш 42:1
Мт 3:16

в Мт 11:4, 5
һә 10:37, 38

г Лк 4:17-21
Лк 7:22
һә 26:17, 18

д Әш 34:8

е Әш 25:8
Мт 5:4
Лк 6:21

ж Әш 60:21

з Әш 49:8
Әш 51:3

и һә 36:33, 34

к Әш 44:26
Әш 58:12

л Әш 60:10

м Әш 14:1, 2

Сағ сүтүн

а Чх 19:6

б Әш 23:17, 18
Әш 60:5, 7

в Зк 9:12

г Әш 35:10

д Гн 32:4
36 33:5
36 37:28

е Мс 6:16-19

ж Әш 55:3
Әр 32:40

з Зк 8:13

и Әш 65:23

к Әш 65:13

л Әш 52:1
Вһ 21:2

м Чх 28:39, 41

- 6 Сиз исә Јеһованын каһин-
ләри адланачагысыныз,^а
Сизә Аллаһымызын хид-
мәтчиләри дејиләчәк.

Сиз халгларын сәрвәтини
јејәчәк,^б

Онларын чаһ-чалалы илә
өјүнәчәксиниз.

- 7 Хәчаләт јеринә икигат пәј
алачагысыныз,

Халгым рүсвајчылыг јери-
нә алдығы пәја көрә се-
винчдән һајгырачаг.

Бәли, өлкәләриндә икигат
пәј саһиби олачаглар.^в

Онларә әбәди севинч
нәсиб олачаг.^г

- 8 Мән Јеһова әдаләти севи-
рәм,^д

Сојғунчулуға, надүрүстлүгә
нифрәт едирәм.^е

Мән онларын һаггыны
инсафла верәчәјәм,

Онларә әбәди әһд
кәсәчәјәм.^в

- 9 Онларын өвладлары халг-
лар арасында,

Төрәмәләри үммәтләр ара-
сында таныначаг.^г

Көрән һәр кәс биләчәк ки,
Јеһованын хејир-дуасы
бу нәслин үзәриндә-
дир».^д

- 10 Јеһова һәдсиз севинчим
олачаг.

Бүтүн варлығым Аллаһы-
ма көрә шадланачаг.^е

Чүнки О, әјнимә ничат ли-
басы кејиндирди;^ж

Мәни сәләһлик әбасына
бүрүдү,

Башына каһин чалмасы гој-
муш тәзәбәј кимијәм,^з

Бәзәниб-дүзәнмиш
кәлин кимијәм.

- 11 Торпаг пөһрәни
чүчәртдијитәк,

Бағ әкилән тохумлары
јетишдирдијетәк,
Күлли-Ихтијар Јеова да
Саләһлији^а вә шүкраны
бүтүн халғлар өнүндә
белә јетишдирәчәк.^б

62 Доғрулуғу шәфәгтәк парламајынча,^а

Ничаты мәшәлтәк
јанмајынча^г
Мән Сион наминә
сусмајачағам,^ғ
Јерусәлим наминә
сакиг дурмајачағам.

2 «Еј гадын,^д халғлар доғрулуғуну, Һөкмдарлар чалалыны кө- рәчәк.^е

Сәни јени адла,
Јеованын дилиндән чы-
хан адла чағырачағлар.^е

3 Сән Јеованын әлиндә көзәллик тачы, Аллаһынын овчунда пад- шаһ чалмасы олачагсан.

4 Даһа сәнә атылмыш гадын,^ж Өлкәнә сакинсиз дејилмәјәчәк.^з

Әксинә, сәнә “фәрәһим”,^и
Өлкәнә “әрли гадын”
дејиләчәк.

Чүнки сән Јеованын
фәрәһи олачагсан,
Өлкән әрли гадын кими
олачаг.

5 Чаван оғлан бакирә гызла евләндији кими, Оғулларын да сәнинлә никаһ гурачаг.

Тәзәбәј кәлиңә бахыб
севиндији кими,
Сәнин Аллаһын да
сәнә бахыб севинәчәк.^и

6 Еј Јерусәлим, диварларынын үстүнә көзәтчи гојмушам. Гој онлар кечә-күндүз сус- масын.

ФӘС. 61

а Әш 45:8
Әш 62:1

б Әш 58:11
Әш 60:18
Әш 62:7

ФӘС. 62

в Әш 1:26

г Әш 51:5

ғ 36 102:13
3к 2:12

д Әш 54:1
Әш 60:1

е Әш 49:23
Әш 60:11

ө Әр 33:16

ж Әш 49:14
Әш 54:6

з Әш 32:14

и 36 149:4
Сф 3:17

ы Әш 65:18, 19
Әр 32:41

Сағ сүтүн

а Әш 61:11
Әр 33:9
Сф 3:19, 20

б Гн 28:49-51
Әр 5:17

в Гн 14:23
Әш 65:21, 22

г Әш 40:3
Әш 48:20

ғ Әш 57:14

д Үз 1:1, 3
Әш 11:12
Әш 49:22

е 3к 9:9
Мр 21:5
Јһ 12:15

ө Әш 40:9, 10
Вһ 22:12

ж 36 107:2, 3

з Әш 54:7

ФӘС. 63

и 36 137:7
Әш 34:5, 6

ы Ам 1:12

Еј Јеованын адыны
чағыранлар,
Дурмајын!

7 О, Јерусәлими бәргәрар ет- мәјинчә,

Ону дүнјанын шаны
етмәјинчә Ондан
әл чәкмәјин».^а

8 Јеова сағ әлини, гүдрәтли голуну галдырыб анд ичди:

«Даһа сәнин тахылыны
дүшмәнләрә вермәјәчә-
јәм,

Зәһмәтлә чәкдијин шәрабы
јадлар ичмәјәчәк.^б

9 Тахылы јыған јејәчәк, Јеоваја шүкүр едәчәк; Шәраб чәкән шәрабы мүгәддәс һәјәтимдә ичәчәк».^в

10 Кечин дарвазалардан, кечин!

Халг үчүн јолу
тәмизләјин,^г
Дүзәлдин баш јолу,
дүзәлдин!

Дашлардан тәмизләјин.^ғ
Халғлар үчүн нишан
гојун.^д

11 Бах! Јеова дүнјанын нәһа- јәтләринә бәјан етди:

«Сион гызына дејин,
“Будур, ничатын кәлир.^е
Будур, Онун верәчәји мүка-
фат јанындадыр,
Өдәјәчәји музд өнүндә-
дир”».^ө

12 Онлара мүгәддәс халг, Јеованын гуртардығы халг дејиләчәк,^ж

Сән «истәкли», «атылма-
мыш шәһәр» адланачаг-
сан.^з

63 Әдумдан^и, Бозраһдан^и чыхыб

Әлван* либаслы,
Нәфис гијафәли,

63:1 * Дикөр вариант: ал-гырмызы.

Бөјүк гүдрәтлә кәлән
кимдир?

«Бу Мәнәм! Һагг данышан,
Бөјүк гүдрәти илә ничат
верән».

- 2** Нә үчүн либасын
ал рәнқдәдир,
Үзүмсыханда ишләәнин
палтарына охшајыр?^а
- 3** «Үзүмсыханы тәкбашына
тапдамышам,
Јанында халглардан
һеч ким јох иди.
Онлары гәзәблә тапдала-
дым,
Һиддәтлә ајағымын алтын-
да әздим.^б
Ганлары үстүмә сычрады,
Палтарым бүтүн булашды.
- 4** Интигам күнү
үрәјимдәдир,^в
Гуртулуш верәчәјим кәслә-
рин или јетишиб.
- 5** Јан-јөрәмә бахдым,
көмәк едән јох иди,
Мәәттәл галдым,
тәрәфими тутан јох иди.
Буна көрә, Өз голум зәфәр
кәтирди,^г
Гәзәбим дә тәрәфимдә
дурду.
- 6** Халглары гәзәблә
тапдаладым,
Онлары һиддәтимлә
сәрхош етдим,^д
Ганларыны јерә ахытдым».
- 7** Мәрһәмәтдән, бөјүк мәнәб-
бәтдән ирәли кәләрәк,
Јеһованын бизим үчүн
етдији ишләрә көрә,
Исраил евинә етдији
бол јахшылыглары көрә
Јеһованын хејирхаһ ишлә-
риндән данышачағам,^е
Јеһованын һәмдә лајиг
ишләрини нәгл едәчәјәм.
- 8** О деди: «Һәгигәтән, онлар
Мәним халгымдыр,
хаин чыхмајачағ оғулла-
рымдыр».^ө

ФӘС. 63

а Јл 3:13
Вһ 14:19, 20
Вһ 19:15

б Әш 34:2

в Әш 34:8
Әш 35:4
Әш 61:1, 2

г Әш 51:9
Әш 52:10
Әш 59:16

д Әр 25:15, 16

е 36 78:12
36 105:5

ө Чх 24:7

Сағ сүтүн

а Чх 14:30

б Чх 3:7

в Чх 14:19
Чх 23:20

г Гн 7:8

д Чх 19:4
Гн 1:31

е Гн 9:7

ө һә 7:51
Еф 4:30

ж Лв 26:14, 17
Гн 28:63

з Әр 21:5

и Чх 14:30
36 77:20
Әш 51:10

и Сј 11:16, 17

ы Чх 6:1, 6
Чх 15:16

ј Чх 14:21, 22

к Чх 9:15, 16
Чх 14:17
Рм 9:17

к Јш 22:4

л 2Иш 7:23
Нә 9:10

Одур ки, онлар үчүн
хиласкар олду.^а

- 9** Онлар әзәб чәкәндә
О да әзәб чәкди.^б

Елчиси онлары хилас
етди.^в

Мәнәббәтлә, шәфгәтлә
онлары гуртарды,^г

Гәдим күнләрдә онлары
көтүрүб дашыды.^д

- 10** Амма онлар аси чыхды-
лар,^е Онун мүгәддәс
руһуну инчитдиләр.^ө

О да онларын дүшмәнинә
чеврилди,^ө

Онлара гаршы вурушду.^ж

- 11** Онлар кечмиш күнләри
јада салдылар,
Онун гулу Мусанын күнлә-
рини хатырладылар.

Дедиләр: «Онлары сүрүсү-
нүн чобанлары илә бир-
ликдә дәниздән кечирән
бәс һаны?»^з

Мүгәддәс руһуну онун да-
хилинә гојан бәс һаны?»^и

- 12** Күчлү голуну Мусанын
сағ әли илә көндәрән,^и
Онларын өнүндә
сулары јарыб^л

Өзү үчүн әбәди ад еләјән,^к

- 13** Онлары азғын суларын ичи
илә апаран бәс һаны?

Онлар дүзәнкаһда
чапан ат кими

Бүдрәмәдән кетдиләр.

- 14** Дәрәјә енән мал-гара кими
Јеһованын руһундан динч-
лик тапдылар».^к

Өзүнә эзәмәтли ад газан-
маг үчүн

Халгыны бу чүр апардын.^н

- 15** Көјләрдән нәзәр сал,
Мүгәддәс, еһтишамлы,
көзәл мәскәниндән бах.
Һаны Сәним шөвгүн,
гүдрәтин?

Һаны мәрһәмәтин^а,
шәфғәтин^б?
Онлары биздән әсиркәјир-
сән.

- 16** Ахы Сән бизим
Атамызсан,^в
Ибраһим бизи
танымаса да,
Исраил бизи
гәбул етмәсә дә,
Еј Јеһова,
Сән бизим Атамызсан.
Гәдимдән бәри
гуртарычымызсан.^г
- 17** Нә үчүн, еј Јеһова,
бизи јолларындан
аздырырсан?
Нә үчүн үрәјимизи даша
дөндәјирсән ки, биз дә
Сәндән горхмурут?^д
Гуларынын хатиринә
гајыт,
Саһиб олдуғун гәбиләлә-
рин наминә кери дөн.^е
- 18** Мүгәддәс халгын өлкәјә
ғыса мүддәт саһиб олду.
Дүшмәләримиз Сәнин
мүгәддәс мәканыны
тапдалады.^е
- 19** Нә замандыр Сәнин һаким-
лик етмәдијин халглара,
Сәнин адыны дашымајан-
лара бәнзәјирик.
- 64** Каш көјләри јарыб
ашағы енәјдин,
Дағлар өнүндә
ләрзәјә кәләрди,
2 Санки, алов коллуғу јанды-
рар,
Од сују гајнадарды.
Онда адын дүшмәләринә
ашкар оларды,
Халглар өнүндә
тир-тир әсәрди!
3 Сән ағлымыза кәлмәјән
мөһтәшәм ишләр
көрәндә,^е
Ашағы енәндә дағлар өнүн-
дә ләрзәјә кәлди.^ж

ФӘС. 63

а Әр 31:20

б Гн 4:31

Һә 9:17

в Чх 4:22

г Әш 41:14

д Әш 6:10

е 36 74:2

36 80:14, 15

е 2См 36:19

Әш 64:11

Мрс 1:10

ФӘС. 64

ә Чх 34:10

ж һб 3:6

Сағ сүтун

а 36 130:6-8

Әш 25:9

Мш 7:7

1Кр 2:9

б Сф 2:3

Һә 10:34, 35

в Әш 1:21

Әш 63:10

г Лв 12:2

Лв 15:20

д Гн 31:17

Әш 57:17

е Әш 63:16

е Әш 29:16

Әш 45:9

Әр 18:6

е 36 74:1

36 79:5

- 4** Сәнә бәнзәр башга Аллах
јохдур ки,
Она тәвәккүл едәнләр уғ-
рунда һәрәкәтә кечсин.
Та гәдимдән бәри бу чүр
Аллаһы нә көрән, нә дә
һагғында ешидиб-билән
олмајыб.^а
- 5** Сән һагг иши севинчлә кө-
рәнләрә,
Сәни унутмајыб јолунла
кедәнләрә јар олдун.^б
Биз күнаһдан әл чәкмәјән-
дә гәзәбләндин,^в
Узун-узadı бу јолла кет-
дик.
Бундан сонра нечә хилас
оларыг?
- 6** Биз һаымыз
мурдар олмушуг,
Бүтүн саваб әмәлләримиз
ајбашы әскисинә бәнзә-
јир.^г
Һаымыз јарпаг кими
гурујуб кедәчәјик,
Күнаһларымыз күләктәк
бизи совурачаг.
- 7** Адыны чағыран
бир кимсә јохдур,
Әтәјиндән јапышмаға
чан атан јохдур.
Үзүнү биздән чевирмисән,^д
Тәгсиримизә көрә
бизи әридирсән.
- 8** Јенә дә, еј Јеһова,
Атамыз Сәнсэн,^е
Биз килик,
Сәнсә дулусчумуз,^е
Биз Сәнин әлләринин иши-
јик.
- 9** Еј Јеһова,
бәрк гәзәбләнмә,^е
Тәгсиримизи даима
јадында сахлама.
Нә олар, бизә нәзәр сал,
ахы биз Сәнин халгыныг.
- 10** Мүгәддәс шәһәрләрин сәһ-
ралыға,

Сион чөл-бижабана дөнүб,
 Јерусалим бомбош галыб.^а

- 11 Ата-бабаларымызын Сэни
 мэдһ етдикләри јерә,
 Мүгәддәс вә шанлы мәбә-
 димизә од вурулуб.^б
 Бизә эзиз нә вардыса,
 хараба галыб.

- 12 Еј Јеһова, бүтүн бунлары
 көрүб јенә дә дадымыза
 чатмајачагсан?

Сусуб бизә бу мәшәггәти
 чәкдирәчәксән?^в

- 65** «Мәни сорагламајанлара
 Мәни ахтармаға изин
 вердим.

Мәни ахтармајанлара
 Өзүмү ашкар етдим.^г

Адымы чағырмајан халга
 «Мән бурадајам!
 Мән бурадајам!» дедим.^д

- 2 Бүтүн күнү әлим әјри
 јолла^е кедән,

Өз билдијини едән^в дик-
 бауш халга сары узаныб.^з

- 3 Бу халг дүз үзүмә Мәни
 тәһгир едир.^ж

Бағларда гурбан кәтирир,^з
 кәрпич үстүндә гурбан
 түстүсү тәгдим едир.

- 4 Гәбирләр арасында отуруру-
 лар,^и

Кечәни хәлвәт јерләрдә*
 кечирирләр,

Донуз әти јејирләр,^и
 Габларындакы мурдар әт-
 дән галан һәлимдир.^ј

- 5 Дејирләр: «Узаг дур, мәнә
 јахын кәлмә,
 Мән сәндән пакам**».
 Беләләри бурнумда түстү-
 дур, бүтүн күнү јанан од-
 дур.

- 6 Бах, өнүмдә бу јазылыб.
 Сакит дурмајачағам,
 Өвәзини верәчәјәм,^к

65:4 * Дикөр вариант: *көзәтчи кома-
 ларында*. 65:5 * Дикөр вариант: *јохса
 мәним паклығым сәнә кечер*.

ФӘС. 64

а 36 79:1
 Мрс 1:4
 Мрс 5:18
 Ми 3:12

б 2См 36:17,
 19
 Әр 52:12, 13

в 36 74:10, 11
 Зк 1:12

ФӘС. 65

г Өш 55:6, 7

д Рм 10:20, 21

е Өш 59:7, 8
 Әр 35:15

ж Өр 5:23

з Гн 31:27
 Нә 9:29
 Зк 7:11

и 2Пд 17:16, 17
 Әр 32:29

к Өш 1:29
 Өш 66:17

л Сј 19:16

м Лв 11:7, 8
 Өш 66:17

н Гн 14:3

о 36 50:3, 21
 Әр 16:18
 һә 11:21

Сағ сүтүн

а Чх 20:4, 5
 Лв 26:39

б 1Пд 22:41, 43
 2Пд 12:3

в Өр 30:11
 Ам 9:8

г Өш 60:21
 һә 37:21
 Өб 17

д Өш 61:7
 Сф 3:20

е Өш 33:9

ж Јш 7:24
 һш 2:15

з Өш 1:4

и 2См 28:24
 2См 34:25

к Лв 26:25
 һә 6:13

л һә 9:6

Өвәзини артыгламасыјла
 верәчәјәм,

- 7 һәм өзләринин, һәм дә ата-
 бабаларынын тәгсиринә
 көрә»,^а — дејир Јеһова.

«Чүнки онлар дағларын ба-
 шында гурбан түстүсү
 тәгдим едирләр,

Тәпәләрин башында
 адымы ләкәләјирләр.^б

Мән, илк нөвбәдә, онларын
 һағгыны верәчәјәм,
 өзү дә артыгламасыјла».

- 8 Јеһова белә дејир:

«Нечә ки ичиндә
 тәзә шәраб олан
 салхым үчүн дејирләр:

“Ону мәһв етмә,
 онда бәрәкәт вар”,

Мән дә гулларымын хати-
 ринә белә едәчәјәм,

Онларын һамысыны
 мәһв етмәјәчәјәм.^в

- 9 Мән Јагубдан бир өвлад*,
 Јәһудадан дағларымын
 варисини төрәдәчәјәм.^г

Сечилмишләрим ораја
 саһиб олачағ,

Гулларым орада
 мәскән салачағ.^д

- 10 Мәни ахтаран халгымын
 хагиринә

Шарон^е гојун-гузу отлағы,
 Ахор^в дәрәси мал-гаранын
 динчәлдји јер олачағ.

- 11 Сиз исә Јеһованы
 тәрк едәнләрсиниз,^з

Мүгәддәс дағымы
 јаддан чыхаран,^и

Бәхт аллаһына сүфрә ачан,
 Талә аллаһына
 шәраб сүзәнләрсиниз.

- 12 Буна көрә, Мән сизи гы-
 лынча гисмәт едәчәјәм,^к

Һамыныз мәһв олмағ үчүн
 диз чөкәчәксиниз,^л

Чүнки Мән чағыранда
 чаваб вермирдиниз,

65:9 * һәрфән: *тохум*.

- Мән данышанда гулаг асмырдыныз.^а
 Хошламадығым әмәлләри көрүрдүнүз,
 Хошума кәлмәјән шејләри үстүн тутдунуз».^б
- 13** Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:
 «Бах, Мәним гулларым јејәчәк, сиз исә ач галачаг-сыныз.^в
 Гулларым ичәчәк,^г сиз исә сусузлугдан јаначагсыныз,
 Гулларым севинәчәк,^д сиз исә хәчаләт чәкәчәк-синиз.^е
- 14** Гулларым үрәк чошгунлугдан һајгырачаг,
 Сизсә үрәк агрысындан гышгырачагсыныз,
 Руһунуз әзилдијиндән фәған едәчәксиниз.
- 15** Өзүнүздән сонра гојдуғунуз адла сечилмишләрим ләнәт едәчәк,
 Күлли-Ихтијар Јеһова һамынызы өлдүрәчәк,
 Өз гулларына исә башга ад верәчәк.^ж
- 16** Дүнјада өзүнә жејир-дуа диләјән һәр кәс һагг Аллаһынын ады илә диләјәчәк.
 Дүнјада анд ичән һәр кәс һагг* Аллаһынын адына анд ичәчәк.^з
 Көһнә дәрәдләр унудулачаг,
 Көзүмүн габағындан гејб олачаг.^и
- 17** Будур, Мән јени көјләр вә јени јер јарадырам,^к
 Көһнә шејләр јада дүшмәјәчәк,
 Даһа хатырланмајачаг.^л
- 18** Одур ки, јаратдығым шејләрә көрә әбәдијән севинин, шадланын!

65:16 * Јахуд күвөнч.

ФӘС. 65

а 2См 36:15, 16

б Өш 66:3

в 36 37:19, 25
 Ам 8:11

г Өш 49:10

д Өш 66:14

е Өш 66:5

ж Өш 62:2
 Әр 33:16

з Гн 6:13

и Өш 12:1
 Әр 31:12
 Сф 3:14, 15

к Үз 5:2
 Өш 51:16
 Өш 66:22
 2Бт 3:13

л Вһ 21:1, 4

Сағ сүгүн

а Өш 51:11

б Өш 62:4
 Әр 32:41

в Өш 25:8
 Әр 31:12

г Әр 31:4

д Өш 62:8
 Ам 9:14

е 36 92:12-14

ж Өш 26:3-5
 Гн 28:4

з Өш 61:9

и Өш 66:22

- Чүнки Мән Јерусәлими фәрәһ гајнағы,
 Әһлини севинч мәнбәји олмаг үчүн јарадырам.^а
- 19** Мән Јерусәлиме көрә фәрәһләнәчәјәм, халгыма көрә севинәчәјәм.^б
 Артыг онда ағлашма,
 фәрјад сәси ешидилмәјәчәк».^в
- 20** «Даһа орада бир нечә күн-лүк көрпәләр өлмәјәчәк,
 Аһылларын өмрү јарыда гырылмајачаг.
 Јүз јашында өлән кәнч сајылачаг,
 Күнаһкар исә јүзјашлы олса да, ләнәтләнәчәк*.
- 21** Онлар евләр тикиб ичиндә јашајачаг,^г
 Үзүм бағлары салыб барыны јејәчәк.^д
- 22** Тикдикләри евдә өзкәләр јашамајачаг,
 Әкдикләринин барыны өзкәләр јемәјәчәк.
 Халгымын өмрү ағач өмрү-тәк узун олачаг,^е
 Сечилмишләрим әлләринин зәһмәтиндән дојунча зөвг алачаг.
- 23** Онлар һаһаг јерә әлләшмәјәчәк,^ж
 Бәла үчүн өвлад доғмајачаг,
 Чүнки онлар Јеһованын мүбарәк етдији нәсил-дир,^з
 Өвладлары да онларла ба-һәм.^и
- 24** Онлар һәлә чағырмамыш Мән һај верәчәјәм.
 Онлар һәлә данышаркән Мән ешидәчәјәм.
- 25** Чанавар гузу илә бир јердә јем јејәчәк,

65:20 * Дикөр вариант: јүз јашына чат-мајан адам ләнәтли сајылачаг.

Шир дә өкүз кими
саман жејөчөк,^a
Иланын жеми торпаг ола-
чаг.

Мүгәддәс дағымда һеч ки-
мә зәрәр-зијан вурулмаја-
чаг»,^b — дејир Јеһова.

66

Јеһова белә дејир:
«Көјләр Мәним тахтым-
дыр, јер ајағым алтын-
дакы кәтилдир.»^c

Белә исә, Мәним үчүн
нә чүр ев тикәрдиниз,^d
Һансы јер Мәнә мәскән ола
биләр?»^e

2 «Бүтүн бунлары
Мәним әлим јаратды,
Бүтүн бунлар бах бу чүр
әрсәјә кәлди, — дејир
Јеһова,^f —

Мән сөзүмдән титрәјән
мәзлума, руһу әзкин
инсана нәзәр саларам.»^g

3 Буға кәсән, санки, адам өл-
дүрүр,^h

Гојун гурбан кәтирән, сан-
ки, ит бојну сындырыр.^и
Бәхшиш кәтирән, санки,
донуз ганы тәгдим едир.^j
Хатирә тәгдимәси кими
күндүр кәтирән,^к санки,
овсунлу сөзләрлә
хејир-дуа верир*.^л

Онлар өз јолларыны сечи-
ләр,

Ијрәнч шејләрдән хошла-
нырлар.

4 Мән дә сечәчәјәм онлара
һансы чәзаны верим,^м
Нәдән горхурларса, ону да
башларына кәтирәчәјәм.
Чүнки Мән чағыранда
чаваб верән олмады,
Данышанда гулаг асан ол-
мады.^н

66:3 * Дикөр вариант: санки, бүтә ал-
гыш едир.

ФӘС. 65

a Әш 35:9
Һш 2:18

b Әш 2:3, 4
Әш 11:6-9
Ми 4:2

ФӘС. 66

в Мт 5:34, 35

г 2См 6:18
Һв 17:24

ф 1См 28:2
Һв 7:48-50

д Әш 40:26

е 2Пд 22:18, 19
Лк 18:14

ө Әш 1:11

ж Лв 11:27

з Гн 14:8

и Лв 2:1, 2

ы Әш 1:13

ј Гн 28:15

к Әр 7:13

Сағ сүтүн

a 2Пд 21:9
Әш 65:3

b Әш 5:18, 19
Әш 29:13

в Әш 65:13, 14
Әр 17:13, 18

г Әш 54:1

ф 36 137:6

д Әш 44:23

Хошламадығым ишләрлә
мәшғул олдулар,
Мәнә хош олмајан әмәллә-
ри тутдулар».^a

5 Јеһованын сөзүнү ешидин,
еј Онун сөзүндән титрә-
јәнләр:

«Адыма көрә сизә нифрәт
едән, сизи гован гардаш-
ларыңыз дејирдиләр:
“Јеһованын ады уча
тутулсун!”^b

О зүһур едиб сизә севинч
бәхш едәчөк.

Рәзил олан исә
онлар олачаг».^c

6 Шәһәрдән һарај-ғышғырыг,
мәбәддән сәсләр кәлир.
Јеһова Өз дүшмәнләринин
һаггыны верир.

7 О*, санчылары башлама-
мыш доғду.^d
Доғуш санчысы тутмамыш
оғлан ушағы дүнјаја кә-
тирди.

8 Һеч белә шеј ешидән олуб?
Бу чүр шејләр көрән олуб?
Мәкәр бир күнүн ичиндә
өлкә доғула биләр?
Јахуд бирдән-бирә халг
дүнјаја кәлә биләр?
Сион исә санчылары
тутар-тутмаз оғуллары-
ны доғду.

9 «Мәкәр Мән доғуш мәга-
мына кими кәтириб доғ-
маға гојмарам?» — дејир
Јеһова.

«Јахуд доғуш санчысы ве-
риб бәтни бағлајарам?» —
дејир Аллаһыңыз.

10 Еј Јерусәлими севәнләр,^ф
онунла биркә севинин,
шадланың,^г
Еј она јас тутанлар,
онунла биркә чуша кә-
лин.

66:7 * Јәни Сион.

11 Чүнки сиз онун тәсәлли дөшүнү әмиб доҗачагсыныз.

Ачкөзлүклә ичиб чалалынын боллуғундан зөвг алачагсыныз.

12 Јеһова белә дејир: «Будур Мән сүлһү чәйтәк,^а Халгларын чалалыны селтәк она сары ахыдырам. Сиз бәсләнәчәксиниз,^б Күрәкдә кәздириләчәк, диз үстдә ојнадылачагсыныз.

13 Ана оғлуну овундурдуғу кими, Мән дә сизи овундурачағам.^в

Јерусәлимә көрә тәсәлли тапачагсыныз.^г

14 Буну көрүб үрәјиниз севинәчәк, Сүмүкләриниз тәр от кими чанланачаг.

Јеһованын әли гулларына бәлли олачаг,

О, дүшмәнләрини мәнһум едәчәк».^д

15 «Јеһова алов кими кәләчәк,^д Арабалары туфан кими кәләчәк,^е Чошгун гәзәблә әвәз вермәк үчүн, Од-аловла тәнбех етмәк үчүн.^е

16 Јеһова бүтүн инсанлара гаршы һөкмүнү аловла, Гылынчыјла ичра едәчәк. Јеһованын гылынчындан өләнләр чох олачаг».

17 Јеһова бәјан едир: «Ортада дуранын архасынча бағлара^ж кирмәк үчүн өзүнү мүгәддәс едиб паклананларын, доһуз эти,^з мурдар шејләр, сичан эти^з јејәнләрин һамысы бир јердә мәнһв олачаг. **18** Мән он-

66:17 * Бүтләрә ибадәтдә истифаде олунан бағлар.

ФӘС. 66

а Әш 9:7

б Әш 60:3

һр 2:7

в Әш 51:3

г Әш 44:28
Әш 65:18, 19

ф Әш 59:18

д Гн 4:24

е 36 50:3
Әр 25:32, 33

ө 2Сж 1:7, 8

ж Әш 1:29
Әш 65:3з Лв 11:7, 8
Әш 65:4

и Лв 11:29

Сағ сүтүн

а Јр 10:4

б Јр 10:6, 13

в Јр 10:2
һз 27:12, 13г Әш 60:3
Мл 1:11ф Гн 30:1-3
Әш 11:16
Әш 43:6
Әш 60:4, 9д Әш 65:17, 18
2Бт 3:13
Бһ 21:1е Әш 65:23
Әр 31:35, 36ө 36 86:9
Зк 14:16
Мл 1:11ж Әш 34:10
Мр 25:41
Мр 9:47, 48
2Сж 1:9

ларын һәм әмәлләриндән, һәм фикирләриндән акаһам. Одурки, бүтүн халглардан, дилләрдән олан инсанлары топламаға кәлирәм. Онлар Мәним шанымы көрәчәкләр».

19 «Мән онларын арасында бир нишан гоҗачағам. Гачыб чаныны гуртаранларын бир гисмини сорағмы ешитмәјән, чалалымы көрмәјән халгларын јанына — Таршишә^а, Пулә, Луда,^б ох атанлар мәмләкәтинә^в, Тубала, Јавәнә,^в узаг адалара көндәрәчәјәм. Онлар Мәним шанымы халглар арасында бәјан едәчәкләр.^г **20** Израиллиләр Јеһованын евинә пак габда бәхшиш кәтирдји кими, онлар бүтүн халгларын ичиндән бүтүн гардашларынызы чыхардыб^д атларда, арабаларда, өртүлү арабаларда, гатырларын, јүрәк дәвәләрин белиндә дүз Мәним дағым олан Јерусәлимә Јеһоваја бәхшиш кими кәтирәчәкләр», — дејир Јеһова.

21 «Онлардан бир гисмини кәһин вә лавили сечәчәјәм», — дејир Јеһова.

22 «Јаратдығым јени көјләр вә јени јер^д өнүмдә даим дурдуғу кими, нәслиниз вә адыныз да о чүр дурачаг», — бәјан едир Јеһова.^е

23 «Тәзә ај мәрасиминдән тәзә ај мәрасиминә, шәнбәдән шәнбәјә, Бүтүн бәшәр кәлиб өнүмдә сәчдә гылачаг»,^ө — дејир Јеһова.

24 «Онлар чыхыб Мәнә аслик едәнләрин чәсәдләринә бахачағлар, Устләриндәки гурдлар өлмәјәчәк, Аловлары сәнмәјәчәк,^ж Һамы онлардан ијрәнәчәк».

66:19 * һәрфен: *jaj көрәнләрин јанына.*

ӨРӨМЈА

МЭЗМУН

- 1 Өрөмја пејғәмбәр сечилир (1–10)
Бадам ағачы көрүнтүсү (11, 12)
Гајнајан газан көрүнтүсү (13–16)
Аллаһ Өрөмјаја гүввөт верир (17–19)
- 2 Исраил јад аллаһлара үз тутур (1–37)
Исраил јабаны мејнә кимидир (21)
Халгын әтәји гана булашыб (34)
- 3 Исраилин дөнүклүјү һәддини ашыб (1–5)
Исраил вә Јәһуда зинакардыр (6–11)
Төвбөје чағырыш (12–25)
- 4 Төвбөнин кәтирдији немөтләр (1–4)
Шималдан кәләчәк бәла (5–18)
Өрөмја бу бәлаја көрә дәрәд чәкир (19–31)
- 5 Халг мәзәммәти рәдд едир (1–13)
Халг тамам мөһв едилмәјөчөк (14–19)
Јеһова халгла һагг-һесаб чәкир (20–31)
- 6 Јерусәлимин мүһасирәси јахындыр (1–9)
Јеһованын Јерусәлимә гәзәби (10–21)
«Сүһ!» дејирләр (14)
Шималдан гәддар халг кәлир (22–26)
Өрөмја халгы күмүштәк јохлајачаг (27–30)
- 7 Мәбәдә сахта күвөнч (1–11)
Мәбәд Шило кими олачаг (12–15)
Заһири ибадәт писләнир (16–34)
Сәма мәликәсинә ситајиш (18)
һинномда ушаг гурбаны (31)
- 8 Чамаат күтләнин ардынча кәдир (1–7)
Јеһованын сөзүнү рәдд едибләр (8–17)
Өрөмја Јәһудаја көрә пәришандыр (18–22)
«Мәкәр Киладда мәһһәм јохдур?» (22)
- 9 Өрөмја гәм чәкир (1–3а)
Јеһова Јәһуда илә һагг-һесаб чәкир (3б–16)
Јәһудаја көрә мәрсижә (17–22)
Јеһованы танымагла өјүнмәк (23–26)
- 10 Бүтләр вә вар олан Аллаһ (1–16)
Јахынлашан мөһв вә сүркүн (17, 18)
Өрөмја дәрәд чәкир (19–22)
Пејғәмбәрин дуасы (23–25)
Инсан аддымларыны јөнәлдә билмәз (23)
- 11 Јәһуда әһди позуб (1–17)
Аллаһлар шәһәрләр гәдәр чохдур (13)
Өрөмја кәсилмәјә апарылан гузуја бәнзәдилир (18–20)
Јерлиләри Өрөмјаја гаршы чыхыр (21–23)
- 12 Өрөмјанын шикајәти (1–4)
Јеһованын чавабы (5–17)
- 13 Чүрүмүш кәтан гуршаг (1–11)
Шәраб күпләри чилик-чилик олачаг (12–14)
Ислаһедилмәз Јәһуда сүркүнә кәдәчөк (15–27)
«Кушлу дәрисини дәјишә биләр?» (23)
- 14 Гураглыг, ачлыг, гылынч (1–12)
Сахта пејғәмбәрләрә иттиһам (13–18)
Халг күнаһыны етираф едир (19–22)
- 15 Јеһова һөкмүнү дәјишмәјөчөк (1–9)
Өрөмјанын шикајәти (10)
Јеһованын чавабы (11–14)
Өрөмјанын дуасы (15–18)
«Сөзләрини тапыб једим» (16)
Өрөмја гүввөтләндирилир (19–21)
- 16 Өрөмја субај галмалыдыр (1–9)
Чәза вә лүтф (10–21)
- 17 Јәһуданын күнаһы дәрин кәк салыб (1–4)
Јеһоваја күвөнмәјин мүкафаты (5–8)
Үрәк хатакардыр (9–11)
Јеһова Исраилин үмидкаһыдыр (12, 13)
Өрөмјанын дуасы (14–18)
Шәнбәни мүгәддәс тутмаг (19–27)
- 18 Дулусчунун әлиндәки кил (1–12)
Јеһова Исраилә арха чевирир (13–17)
Өрөмјаја гәсд; јалварышы (18–23)

- 19 Әрәмҗа кузәни
сындырмалыдыр (1–15)
Ушагларын Баала гурбан
кәтирилмәси (5)
- 20 Фәшһур Әрәмҗаны дөјүр (1–6)
Әрәмҗа данышмаја билмәз (7–13)
Онун сөзү үрәјимдә атәш олду (9)
Јеһова зәһмли чәнкавәр
кимидир (11)
Әрәмҗанын шикајәти (14–18)
- 21 Сидгијәни хаһиши рәдд едилер (1–7)
Һәјат вә өлүм сечими (8–14)
- 22 Бәдхәһ падшаһларә һөкм (1–30)
Сәллум барәдә (10–12)
Јәһҗаким барәдә (13–23)
Күнҗәһ барәдә (24–30)
- 23 Јахшы вә пис чобанлар (1–4)
Саләһ пәһрә дөврүндә
әмин-аманлыг (5–8)
Сахта пејғәмбәрләрә иттиһам (9–32)
Јеһованын «хәбәри јүкдүр» (33–40)
- 24 Јахшы вә хараб әнчирләр (1–10)
- 25 Јеһованын халгларла давасы (1–38)
Халглар 70 ил Бабилә
гуллуг едәчәк (11)
Јеһованын гәзәб шәрабы илә
долу чам (15)
Халгларын үстүнә кәлән
фәлакәт (32)
Јеһованын гырдығы адамлар (33)
- 26 Әрәмҗа өлүмлә һәдәләнир (1–15)
Әрәмҗа гуртулуш (16–19)
Микәни пејғәмбәрлијиндән
ситат (18)
Урҗәһ пејғәмбәр (20–24)
- 27 Бабилин бојундуруғу (1–11)
Сидгијә Бабилә тәслим
олмалыдыр (12–22)
- 28 Әрәмҗа вә сахта пејғәмбәр
һәнанијә (1–17)
- 29 Бабилдәки әсирләрә мәктүб (1–23)
Исраил 70 илдән сонра
гајыдачаг (10)
Шәмәј үчүн хәбәр (24–32)
- 30 Гуртулуш вә шәфа вәди (1–24)
- 31 Сағ галанлар өлкәдә
мәсқунлашачаг (1–30)
- Рәһилә өвладларына керә
ағлајыр (15)
Јени әһд (31–40)
- 32 Әрәмҗа торпаг алыр (1–15)
Әрәмҗанын дуасы (16–25)
Јеһованын чавабы (26–44)
- 33 Дирчәлиш вәди (1–13)
Саләһ пәһрә дөврүндә
әмин-аманлыг (14–16)
Давуд вә кәһинләрлә әһд (17–26)
Күндүз вә кечә илә бағлы әһд (20)
- 34 Сидгијәһә һөкм хәбәри (1–7)
Гуллары азад етмә гануну
позулур (8–22)
- 35 Рәһаблыларын итаәткарлығы (1–19)
- 36 Бәрух Әрәмҗанын сөзләрини
јазыр (1–7)
Бәрух тумары учадан охујур (8–19)
Јәһҗаким тумары јандырыр (20–26)
Хәбәр јенидән тумара јазылыр (27–32)
- 37 Кәлданиләр мүвәггәти кери
чәкилир (1–10)
Әрәмҗа зиндана салыныр (11–16)
Сидгијәни Әрәмҗа илә
көрүшү (17–21)
Әрәмҗа чөрәклә тәмин олунур (21)
- 38 Әрәмҗа гујуа атылыр (1–6)
Әбәдмәлик Әрәмҗаны хилас
едир (7–13)
Сидгијә тәслим олмалыдыр (14–28)
- 39 Јерусәлимин сүгуту (1–10)
Сидгијә гачыр, әлә кечир (4–7)
Әрәмҗаны горумаг
тапшырылыр (11–14)
Әбәдмәлик хилас олачаг (15–18)
- 40 Нәбузардан Әрәмҗаны азад
едир (1–6)
Гәдали өлкәнин үзәриндә
гојулур (7–12)
Гәдалијә гаршы суи-гәсд (13–16)
- 41 Исмајыл Гәдалини гәтлә јетирир (1–10)
Исмајыл Јуһәннадан гачыр (11–18)
- 42 Халгын Әрәмҗадан хаһиши (1–6)
Јеһова дејир: «Мисирә
кетмәјин» (7–22)
- 43 Халг гулаг асмајыб Мисирә
кедир (1–7)

- Мисирдә Әрәмҗа сөз
назил олур (8–13)
- 44 Мисирдәки җәһудиләрдин агибәти (1–14)
Халг хәбәрдарлығы рәдд едир (15–30)
Сәма мәликәсинә ситајиш (17–19)
- 45 Јеһованын Бәруха сөзү (1–5)
- 46 Мисир барәдә пејғәмбәрлик (1–26)
Навуходоносор Мисир
тутачаг (13, 26)
Исраилә вәдләр (27, 28)
- 47 Филиштлиләрә гаршы
пејғәмбәрлик (1–7)
- 48 Муаба гаршы пејғәмбәрлик (1–47)
- 49 Әмуна гаршы пејғәмбәрлик (1–6)
Әдума гаршы пејғәмбәрлик (7–22)
Әдум јох олачаг (17, 18)
Дәмәшгә гаршы пејғәмбәрлик (23–27)
- Гәдар вә һәзура гаршы
пејғәмбәрлик (28–33)
Елама гаршы пејғәмбәрлик (34–39)
- 50 Бабилә гаршы пејғәмбәрлик (1–46)
Бабилдән гачын (8)
Исраил кери гајтарылачаг (17–19)
Бабилин сулары гурујачаг (38)
Бабил сакинсиз галачаг (39, 40)
- 51 Бабилә гаршы пејғәмбәрлик (1–64)
Бабил мадалыларын әлиһә
кечәчәк (8–12)
Китаб Фәрата атылыр (59–64)
- 52 Сидгијә үсјан едир (1–3)
Јерусәлим мүһасирәјә алыныр (4–11)
Шәһәр, мәбәд дармадағын
едилир (12–23)
Халг Бабилә сүркүн едиллир (24–30)
Јәһјакин зиндандан
азад едиллир (31–34)

1 Бунлар Бинҗамин торпа-
ғындакы Әнатутда^а јашајан
каһинләрдән бири олан Хил-
гијәнин оғлу Әрәмҗанын* сөз-
ләриди. **2** Јәһуда падшаһы
Амун^б оғлу Јушијәнин дөв-
рүндә,^в онун һакимијәтинин
он үчүнчү илиндә мәнә Је-
һованын сөзү назил олду. **3** Һәмчинин Јәһуда падшаһы
Јушијә оғлу Јәһјакин^г дөв-
рүндән Јәһуда падшаһы Ју-
шијә оғлу Сидгијәнин һаки-
мијәтинин он биринчи или-
нин сонуна гәдәр,^д бешинчи
ајда Јерусәлим әһли сүркүнә
апарылана гәдәр^е мәнә Алла-
һын сөзү назил олду.

4 Мәнә Јеһованын сөзү на-
зил олду:

5 «Ананын бәтниндә сәнә су-
рәт вермәздән әввәл
сәни танымышам.^в

Сән дүнјаја кәлмәздән әв-
вәл сәни мүгәддәс иш
үчүн сечмишәм.^в

ФӘС. 1

а Јш 21:8, 18

б 2Пд 21:19, 20

в 2Пд 22:1, 2

г 2Пд 24:1
2См 36:4

д 2Пд 24:18, 19

е 2Пд 25:8, 11
Әр 52:12, 15

ж һк 13:5
36 139:15, 16

з Лк 1:13, 15

Сағ сүтун

а 1Пд 3:5, 7

б Чх 4:10

в Чх 7:1, 2

г һә 2:6

д Чх 3:11, 12
Әр 15:20
һә 18:9, 10

е Әш 6:7

ж Чх 4:12, 15
һә 33:7

з Әр 18:7-10
Әр 24:5, 6

Сәни халгларә пејғәмбәр
етмишәм».

6 Мән дедим: «Аһ, Күлли-
Ихтијар Јеһова!
Мән кәнчәм,^а данышмағы
бачармырам».^б

7 Онда Јеһова мәнә деди:
«Демә “кәнчәм”.
Кимин јанына кәндәрсәм,
кедәчәксән,
Нә әмр етсәм, дејәчәксән.»^в

8 Онларын көркәминдән
горхма.^г
Мән сәнинләјәм, сәни хи-
лас едәчәјәм.^д Буну Мән
Јеһова дејирәм».

9 Сонра Јеһова әлини узат-
ды вә додагларыма тохунду.^д
Јеһова мәнә деди: «Будур,
сөзләрим сәнин дилинә гојдум.^е
10 Бу күндән сәни гопарма,
учурма, дағытма, јерлә јек-
сан етмәк, тикмәк вә әкмәк
үчүн халгларын, сәлтәнәтлә-
рин үзәринә тәјин етдим.»^е

11 Мәнә јенә Јеһованын
сөзү назил олду: «Әрәмја, нә

1:1 * Тәхмини мәнәсы: *Јеһова учалдыр.*

көрүрсән?» Мән дедим: «Бадам ағачынын будағыны көрүрәм».

12 Јеһова мәнә деди: «Дүздүр. Мән дә саҗығам*, сөзүмү јеринә јетирәчәјәм».

13 Мәнә икинчи дәфә Јеһованын сөзү назил олду: «Нә көрүрсән?» Мән дедим: «Гајна-јан газан көрүрәм, ағзы шималдан чәнуб тәрәфә әјилиб».

14 Онда Јеһова мәнә деди:

«Өлкә сакинләринин үстүнә Шималдан бәла кәләчәк.^а

15 Мән шимал сәлтәнәтләринин гәбиләләрини чағырырам, — бәјан едир Јеһова.^б —

Онлар кәләчәк.

Һәр бири тахтыны Јерусәлим дарвазаларынын ағзында,^в

Онун диварларынын јанында,

Бүтүн Јәһуда шәһәрләриндә гурачаг.^г

16 Бүтүн шәр әмәлләринә көрә һөкмүмү онларә билдирәчәјәм,

Чүнки Мәни тәрк едибләр.^д Башга аллаһларә гурбан түстүсү тәгдим едирләр,^ә Өз әлләринин ишинә сәчдә гылырлар.^е

17 Сән исә әтәјини белинә дола*,

Галх, әмр етдијим һәр шеји онларә сөјлә.

Онлардан горхма,^в

Јохса сәни онларын өнүндә горхуја саларам.

18 Бу күндән сәни гала-шәһәр,

Дәмир дирәк, мис дивар едирәм ки,^ж

ФӘС. 1

а Әр 6:1
Өр 10:22

б Әр 5:15
Өр 6:22
Өр 25:9

в Әр 39:3

г Гн 28:52
Өр 34:22
Өр 44:6

Ғ Јш 24:20
2Глд 22:17
2См 7:19, 20

д һә 8:10, 11
һш 11:2

е Әш 2:8

ө һә 2:6

ж Әр 15:20
Өр 20:11
Һә 3:8
Ми 3:8

Сағ сүтүн

а Әр 26:12

б Јр 28:15
Чх 3:12
Јш 1:5

ФӘС. 2

в һш 2:15

г Чх 24:3

Ғ Гн 2:7

д Чх 19:6
Гн 7:6

е Чх 17:8, 13

ө Әш 5:4
Ми 6:3

ж Гн 32:21

з 36 115:4, 8

и Чх 14:30

ы Гн 1:1
Гн 32:9, 10

Бүтүн өлкә, Јәһуда пад-шаһлары, әмирләри, Каһинләри вә өлкә әһли гаршысында давам кәти-рәсэн.^а

19 Онлар сәнинлә ворушачаглар,
Амма үстүн кәлә билмәјә-чәкләр.

Чүнки Мән сәнинләјәм,^б сәни хилас едәчәјәм, — бәјан едир Јеһова».

2 Мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Кет, Јерусәлимдә чар чәк ки, Јеһова белә дејир:

“Кәнчлијиндә көстәрдијин вәфаны,^в

Нишанлы вахтындакы мәһәббәтини,^г

Сәһрада, от битмәјән торпагда^д

Ардымча кәлдијин вахты јахшы хатырлајырам.

3 Исраил Јеһова үчүн мүгәд-дәс иди,^ә мәһсулунун илк нүбары иди”.

Она тохунан күнаһкар са-јыларды.

Мүсибәт ону һаглајарды, — бәјан едир Јеһова».^е

4 Јеһованын сөзүнү ешит, еј Јагуб еви,

Сиз, еј Исраил евинин нә-силләри.

5 Јеһова белә дејир:

«Ата-бабаларыныз Мәндә нә сәһв тапды ки,^в

Мәндән бу гәдәр узаглашды,

Дәјәрсиз бүтләрин далын-ча кедиб^ж өзләри дә дә-јәрдән дүшдү?^з

6 Онлар сорушмадылар:

“Ғаны Јеһова?

Бизи Мисир дијарындан чыхаран,^и

Сәһралыгдан,

Чөл-бијабандан,^ы чала-чу-хурдан,

1:12 * Ибрани дилиндә сөз ојуну. Ибраничә бадам ағачы вә сајыг сөзләри ејни көкдәндир. 1:17 * Јахуд һазырлаш.

- Гураг торпаглардан,^а
гаты зүлмәтләрден,
Инсан ајағы дәмәжән,
Кимсәнин јашамадығы јер-
ләрден кечирән һаны?”
- 7** Мән сизи бағлы-бағатлы
дијара кәтирдим ки,
Онун барындан, немәтлә-
риндән јејәсиниз.^б
Амма сиз кәлиб Мәним
торпағымы мурдарлады-
ңыз,
Мәним ирсими ијрәнч бир
јерә дөндәрдиниз.^в
- 8** Каһинләр сорушмадылар:
“Һаны Јеһова?”^г
Әлләриндә Гануну тутан-
лар Мәни танымадылар,
Чобанлар* Мәнә аси чых-
дылар,^д
Пејғәмбәрләр Баалын ады
илә пејғәмбәрлик етди-
ләр,^е
Кара кәлмәјән аллаһларын
ардынча кетдиләр.
- 9** “Одур ки, сизинлә
чәкишмәм вар,^ж —
бәјан едир Јеһова.
Өвладларынызын өвладла-
ры илә дә чәкишәчәјәм”.
- 10** “Киттим^з саһилләринә ке-
чиб бахын.
Гәдара^а гасид көндәриб өј-
рәнин,
Көрүн һеч белә шеј
баш вериб?”
- 11** һеч һансыса халг өз аллаһ-
ларыны башгаларына дә-
јишиб?
Һалбуки өз аллаһлары да
аллаһ дејил.
Мәним халгым исә чала-
лымы бош шејләрә дәји-
шиб.^б
- 12** Еј көјләр, һејрәтлә бахын,
Дәһшәтдән титрәјин, —
бәјан едир Јеһова.

2:8 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 2

а Гн 8:14, 15

б Сј 13:26, 27
Гн 6:10, 11
Гн 8:7-9

в Ль 18:24
Сј 35:33
36 78:58
36 106:38
Әр 16:18

г 1Иш 2:12
Мрс 4:13

д һә 34:7, 8

д 1Пд 18:19
Әр 23:13

е һә 20:35
Мм 6:2

ө Јр 10:2, 4

ж Јр 25:13
36 120:5
Әр 49:28

з 36 106:20

Сағ сүгүн

а 36 36:9
Әр 17:13
Бһ 22:1

б Әш 5:29
Әр 4:7

в Әр 46:19

г Әр 43:4, 7
Әр 46:14
Һә 30:18

д 1См 28:9
2См 7:19, 20

д Әш 30:2
Әш 31:1
Мрс 5:6
Һә 16:26
Һә 17:15

е 2Пд 16:7
Һш 5:13

ө Әр 4:18

ж Әр 5:22

- 13** Чүнки халгым ики пис иш
тутуб:

Онлар Мәни, дирилик сују
мәнбәјини атыб,^а

Өзләри үчүн һовузлар,
Су сахламајан чатлаг
һовузлар ојублар.

- 14** Мәкәр Исраил нөкәрди?
Јохса о, көлә доғулуб?

Бәс онда нијә ону
гарәт едирләр?

- 15** Онун үстүнә чаван аслан-
лар нәрә чәкир,^б

Бағрыб нәрилдәјир.
Өлкәни дәһшәтли һала
салыблар.

Шәһәрләринә од вурублар,
бир инс-чинс галмајыб.

- 16** Ноф*^в вә Тәфнис^г әһли сәни
чапыб-талајыр.

- 17** Мәкәр бунлары өзүн өз
башына кәтирмәдин?

Аллаһын Јеһованы
тәрк етдин,^д

Һалбуки О, сәнә бәләдчи-
лик едирди.

- 18** Мисирә кедән јолда нә
ишин вар?^а

Көнлүндән Сиһор сујундан
ичмәк кечир?

Бәс Ашшура кедән јолда
нә ишин вар?^б

Фәратын сујундан ичмәк
истәјирсән?

- 19** Бәд әмәлләриндән
ибрәт ал,

Хәјанәткарлығын сәни
төһмәтләндирсин.

Аллаһын Јеһованы тәрк
етмәјин

Нечә пис, нечә ачы олдуғу-
ну бил вә анла.^в

Сән Мәндән һеч горхмур-
сан,^ж — бәјан едир Күлли-
Ихтијар, ордулар Аллаһы
Јеһова*.

2:16 * Мемфис шәһәринин ибрани ады.

2:19 * Лүғәтдә «ордулар Аллаһы Јеһо-
ва» ифадәсинә бах.

- 20** Гәдимдә сәнин бојундуру-
фуну парчаладым,^а
Буховларыны гырыб
атдым.
Амма сән дедин: “Сәнә хид-
мәт етмәјәчәјәм”.
Һәр һүндүр тәпәнин, һәр
кур жарпагы ағачын ал-
тында^б сәрәләниб фәһи-
шәлик етдин.^в
- 21** Сәни саф тохум кими, әла
гырмызы үзүм кәтирән
мејнә кими әкмишдим,^г
Нечә олду ки, өнүмдә ја-
баны мејнәнин вәһши бу-
дағларына чеврилдин?^г
- 22** Гәллә илә, чохла килабы
илә јујунсан да,
Күнаһын өнүмдә ләкә кими
галачаг^а — Күлли-Ихти-
јар Јеһова бәјан едир.
- 23** Сән нечә дејирсән: “Өзүмү
ләкәләмәмишәм,
Бааларын ардынча
кетмәмишәм”?
Вадидәки јолуна бах,
Еладикләрини көр.
Сән чылғын,
кәнч диши дәвәјә,
Ора-бура вурнухан
дәвәјә бәнзәјирсән.
- 24** Гызанда һаваны ијләјән,
Чөллүјә өјрәшмиш
вәһши ешшәк кимисән.
Гызышанда ким онун габа-
ғыны ала биләр?
Ону ахтаранлар өзләрини
јормаз,
Һәмин вахт кәләндә
ону тапарлар.
- 25** Ајағын јалын галмасын,
Боғазын сусузлугдан гуру-
масын.
Амма сән дедин: “Мүмкүн
дејил! Хејр!^е
Мән јаделлиләрә вурулму-
шам,^е

ФӘС. 2

- а Лв 26:13
б 1Пд 14:22, 23
һә 6:13
в Чх 34:15
һә 16:15, 16
г Чх 15:17
36 80:8
Әш 5:1
ф Әш 5:4
д Әр 16:17
е Әр 18:12
ө Әш 2:6
Әр 3:13
- Сағ сүгүн**
а Әр 44:17
б Үз 9:7
в Әш 44:13
г 2См 29:6
Әр 32:33
ф һк 10:13-15
36 78:34
36 106:47
Әш 26:16
һш 5:15
д Гн 32:37, 38
е Әр 11:13
ө Әр 5:1
Әр 9:2
Дн 9:11
ж 2См 28:20-22
Әш 9:13
з Әш 1:5
Әр 5:3
Сф 3:2
и 2См 36:15,
16
Һә 9:26
һв 7:52
ы Гн 32:15

- Онларын ардынча кедәчә-
јәм”.^а
- 26** Оғурлуг үстүндә тутулан
нечә биабыр олурса,
Исраил еви дә елә биабыр
олуб,
Падшаһлары, әмирләри,
Каһинләри, пејғәмбәрлә-
ри — һамысы.^б
- 27** Онлар ағача “атамсан”,^в
Даша “мәни сән дүнјаја кә-
тирмисән” дејирләр.
Мәнә исә үзләрини јох, ар-
халарыны чевириләр.^г
Амма дара дүшәндә дејә-
чәкләр:
“Галх, бизи гуртар!”^г
- 28** Бәс һаны сәнин дүзәлтди-
јин аллаһлар?^д
Бачарырларса, гој
дар күнүндә галхыб
сәни гуртарсынлар.
Чүнки, еј Јәһуда, аллаһла-
рынын сајы шәһәрләри-
нин сајына чатыб.^е
- 29** “Нижә Мәнимлә чәкиширси-
низ?
Нижә Мәнә гаршы галхмы-
сыныз?”^ө — бәјан едир Је-
һова.
- 30** Мән һәдәр јерә оғуллары-
ны чәзаландырдым,^ж
Онлара һеч нә кар еләмир.^з
Өз гылынчыныз өз пејғәм-
бәрләринизи парчалады,^и
Јыртычы аслан кими.
- 31** Еј нәсил, Јеһованын сөзү-
нә диггәт ет!
Мәкәр Мән Исраил
үчүн сәһралыға чеврил-
мишәм?
Јохса гаты зүлмәт дијары-
на дөнмүшәм?
Нә үчүн халгым,
бу чамаат: “Һара истәсәк
кедәчәјик.
Артыг Сәнә дөнмәјәчәјик”
дејир?^ы

- 32** Гыз өз бәзәјини,
Кәлин өз кәмәрини
унудармы?
Амма халгым хејли вахт-
дыр Мәни унудуб.^а
- 33** Мәшуг тапмагда маһирсән,
еј гадын!
Бәд әмәлләрдә пәркарсан.^б
- 34** Әтәјин күнаһсызларын,
фәгирләрин ганына була-
шыб.
Ганлары сәнин әтәјиндә-
дир.^в
Һалбуки Мән онлары ев ја-
ранда јахаламамышам.^г
- 35** Сән исә дејирсән: “Мән мә-
сумам.
Онун мәнә олан гәзәби со-
јууб”.
О ки дејирсән “мән күнаһ-
сызам”,
Сәнә гаршы һөкмү ичра
едәчәм.
- 36** Нечә дә асанлыгла јолла-
рыны дәјиширсән!
Ашшура көрә утандығын
кими,^д
Мисирә көрә дә утаначаг-
сан.^е
- 37** Буна көрә дә әлинлә башы-
ны тутуб кедәчәксән,^ө
Чүнки үмид бағладығын
кәсләри Јеһова рәдд
етди.
Онлардан сәнә фәјда кәл-
мәјәчәк».
- 3** Чамаат сорушур: «Киши
арвадыны бошаса, арвад
да чыхыб башгасына әрә кет-
сә, киши ону бир дә гәбул
едәр?»
Бу өлкә тамамилә мурдар-
ланыб.^ө
«Сән чохла ојнашынла
фаһишәлик етдин,^ж
Инди Мәнә кери гајыда-
чагсан?» — бәјан едир Је-
һова.

ФӘС. 2

а 36 106:21
Әш 17:10
Әр 18:15
Һш 8:14

б 2См 33:9

в 2Пд 21:16
36 106:38
Әш 10:1, 2
Мр 23:35

г Чк 22:2

д 2См 28:20,
21

е Әш 30:3
Әр 37:7

ө 2Иш 13:19

ФӘС. 3

ө Әш 24:5
Әр 2:7

ж Әр 2:20
Һш 16:28, 29

Сағ сүтүн

а Һш 16:16
Һш 20:28

б Лв 26:19
Әр 14:4
Ам 4:7

в Әр 6:15

г Әр 2:2

д Мш 2:1
Мш 7:3

е 2Пд 22:1

ө Һш 20:28
Һш 4:13

ж 2Пд 17:13
2См 30:6
Һш 14:1

з Һш 16:46
Һш 23:2, 4

и Һш 23:4, 5, 9
Һш 2:2
Һш 9:15

й Гн 24:1

ы 2Пд 17:19
Һш 23:4, 11

ј Әш 57:5, 6
Әр 2:27

- 2** «Башыны галдыр,
чылпаг тәпәләрә бах.
Зорланмадығын јер галыб?
Сәһрадакы бәдәви кими,
Јолларда дуруб ојнашла-
рыны кәзләдин.
Фаһишәлијинлә, мәнфурлу-
ғула
Өлкәни мурдарладың.^а
- 3** Буна көрә јағышлар кәси-
либ,^б
Баһарда јағыш жағмыр.
Сән фаһишәлик едән һәја-
сыз арвада охјағырсан.
Утаныб-гызармырсан.^в
- 4** Инди дә Мәни чағырырсан:
“Атам, чаванлыг һәмдә-
мим!”^г
- 5** Неч әбәдилик инчик галар-
лар?
Һәмишәлик кин сахлајар-
лар?”
Бир тәрәфдән белә дејир-
сән,
Бир тәрәфдән дә еләдијини
еләјирсән, пислијиндән
әл чәкмирсән».^д
- 6** Јушијә падшаһын^а дөв-
рүндә мәнә Јеһованын сөзү
назил олду: “Хәјанәткар Ис-
раилин һәрәкәтини көрүрсән?
О, һәр һүндүр дағын тәпә-
синдә, һәр кур јарпағлы аға-
чын алтында фаһишәлик
етди.^ө **7** Бундан сонра да Мән
ону дөнә-дөнә кери чағыр-
дым,^ө о исә гајытмады. Јәһу-
да да хәјанәткар бачысына
бахды.^ж **8** Мән буну көрәндә
зина етдијинә көрә^з хәјанәт-
кар Израилә талаг кағзыны
вериб ону бошадым.” Вәфа-
сыз бачысы Јәһуда буну кө-
рүб горхмады, о да кедиб
фаһишәлик етди.^и **9** Арсыз-
арсыз фаһишәлик етди. Даш-
ларла, ағачларла зина едиб фа-
һишәлијилә өлкәни мурдарла-
ды.^ј **10** Бүтүн бунлар бахма-
јараг, онун вәфасыз бачысы

Јәһуда сидги-үрәкдән Мәнә дөнмәди, јаландан өзүнү елә көстәрди”, — бәјан едир Јеһова».

11 Сонра Јеһова мәнә деди: «Хәјанәткар Исраил вәфасыз Јәһудадан салеһ чыхды.^а

12 Кет, шимала бу сөзләри чар чәк:^б

“Јеһова бәјан едир: “Кери дән, еј аси Исраил,^в Мән сизә гәзәблә бахмајачағам,^г чүнки Мән вәфалыјам, — бәјан едир Јеһова, — һәмишәлик ачығлы галмајачағам. **13** Бирчә күнаһынызы бојнузуз алын, чүнки Аллаһыныз Јеһоваја асылық етдиниз. Һәр кур јарпағлы ағачын алтында өзүнүзү јадлара вердиниз, Мәнә гулаг асмадыныз”. Јеһова белә бәјан едир».

14 «Кери дөнүн, еј аси өвләдлар, — Јеһова бәјан едир, — Мән сизин саһибинизәм*, сизи шәһәрләрдән бир-бир, гәбиләләрдән ики-ики көтүрүб Сиона кәтирәчәјәм.^г **15** Сизә үрәјимчә олан чобанлар верәчәјәм,^д онлар сизи биликлә, дәрракә илә бәсләјәчәк. **16** О вахт өлкәдә артыб-чохалачағ, бар верәчәксиниз, — Јеһова бәјан едир.^е — Артыг һеч ким “Јеһованын Әһд сандығы” сөзүнү дилинә кәтирмәјәчәк. Һеч ким ону хатырламајачағ, јада салмајачағ, хиффәтини чәкмәјәчәк, јенисини дүзәлтмәјәчәк. **17** О вахт Јерусәлимә Јеһованын тахты дејиләчәк.^в Бүтүн халғлар Јеһованын адыны учалтмағ үчүн Јерусәлимә топлашачағ.^ж Даһа инадла өз гара үрәкләринә көрә һәрәкәт етмәјәчәкләр».

18 «О күнләрдә Јәһуда еви илә Исраил еви бирләшиб^з шимал өлкәсиндән ата-бабалары-

ФӘС. 3

а һә 16:51
һә 23:4, 11

б 2Пд 17:6
Әр 23:8

в Әр 4:1
һә 33:11
һш 14:1

г һш 11:8, 9

Ғ Әр 23:3

д Әр 23:4
һә 34:23

е һш 1:10

ө 36 87:3
һә 43:7

ж Әш 2:2, 3
Әш 56:6, 7
Әш 60:3
Мк 4:1, 2
Зк 2:11
Зк 8:22, 23

з Әр 50:4
һә 37:19
һш 1:11

Сағ сүтүн

а 2См 36:23
Үз 1:3
Ам 9:15

б һә 20:6

в Әш 48:8
һш 3:1
һш 5:7

г Әш 17:10
һш 8:14
һш 13:6

Ғ һш 14:1, 4

д Әр 31:18
һш 3:5

е Әш 65:7

ө Әш 12:2

ж һш 9:10

з Үз 9:7
36 106:7
Әр 2:19

ныза ирс вердијим өлкәјә кәләчәкләр.^а **19** Дедим: “Сизи оғулларым арасына гојдум, сизә дүнјанын дилбәр кушәсини, халғларын һејран галдығы ирси вердим”.^б Фикирләширдим Мәнә “Ата” дејәчәксиниз, јолумдан сапмајачағсыныз. **20** Сиз исә, еј Исраил еви, әрини атан хәјанәткар гадын кими, Мәнимлә хәјанәткарчасына даврандыныз,^в — бәјан едир Јеһова».

21 Чылпағ тәпәләрдән сәс ешидилир,

Исраил халгы ағлајыр,
јалвар-јахар едир.

Онлар әјри јолла кедибләр,
Аллаһлары Јеһованы уну-дублар.^г

22 «Ғајыдын, еј аси өвләдлар, Сизин аси үрәјинизә шәфа верим». ^г

«Будур, Сәнин јанына кәлмишик.

Чүнки Сәнән бизим Аллаһымыз, еј Јеһова.^д

23 Тәпәләрдәки, дағлардакы һај-күј јаландыр.^е

Исраилә гуртулуш кәтирән Аллаһымыз Јеһовадыр.^ө

24 О ијрәнч шеј исә кәнчлијимиздән бәри ата-бабаларымызын ганыны совурур,^ж

Онларын гојун-гузуларыны,
мал-ғарасыны,
Оғул-ғызларыны әлиндән алыб.

25 Калин русвајчылығ ичиндә узанағ,

Рәзиллик үстүмүзү өртсүн,

Чүнки кәнчлијимиздән бу күнә кими

Биз дә, аталарымыз да Аллаһымыз Јеһоваја гаршы күнаһ едирик,^з
Аллаһымыз Јеһоваја табе олмуруғ».

3:14 * Дикер вариант: әринизәм.

- 4** Јеһова бəјан едир:
«Еј Исраил, Мəнə дөнсəн,
Мəнə дөнсəн,
Ијрəнч бʉтлəрини өнүмдəн
рəдд елəсэн,
Дидəркин дүшмəзсəн.^а
- 2** Өкəр дүрүстлүклə, һагг-
əдалəтлə
“Јеһоваја анд олсун” дејиб
анд ичсəн,
Халглар Ондан*
немəт алар,
Онулла өјүнəр».^б
- 3** Јеһова Јəһуда вə Јерусə-
лим əһлинə белə дејир:
«Шумлуг торпағы шумла-
јын,
Тиканлар арасына тохум
сəпмəјин.^в
- 4** Сиз, еј Јəһуда кишилəри,
Јерусəлим əһли!
Јеһоваја кəрə өзүнүзү
сүннəт едир,
Үрəјинизин сүннəт этини
кəсин,^г
Јохса пис əмəллəринизə
кəрə
Гəзəбим од тутуб јаначаг,
Јаначаг, ону сөндүрөн
олмајачаг».^д
- 5** Јəһудада чар чəкин, Јеру-
сəлимдə бəјан едир.
Бағырын, бʉтүн өлкəдə
шејгур чалын.^е
Һарај чəкиб дејин: «Топла-
шын,
Гала-шəһэрлэрə гачаг.^ө
- 6** Сиона кедən јолу кəстэрən
нишан гојун.
Сығыначаг ахтарын,
бош дурмајын».
Шималдан бəла, бөјүк гыр-
ғын кəндəрирəm.^ө
- 7** Дүшмən коллугдан чыхан
аслан кими пејда олду,^ж
Халгларын гəними
јола дүшдү.^з

ФӘС. 4а Әр 3:22
Јл 2:12, 13

б Өш 65:16

в һш 10:12

г Әр 9:25, 26

д Мрс 4:11

е Әр 6:1

ө Әр 35:11

ө Әр 1:14
Әр 21:7
Әр 25:9ж 2Пд 24:1
2Пд 25:1
Әр 5:6
Әр 50:17

з һз 26:7

Сағ сүтүна Өш 5:9
Өш 6:11
Әр 2:15
Әр 9:11

б Әр 6:26

в 2Пд 25:5

г Өш 29:9, 10

д Әр 6:13, 14
Әр 14:13
Әр 23:16, 17
һз 14:9

е Өш 5:26, 28

ө Гн 28:49, 50
Мрс 4:19
һб 1:8ө Өш 1:16
һз 18:31

ж Әр 8:16

Өз јериндən чыхды ки,
кəлиб јурдунузу кор күнə
гојсун.

Шəһэрлəриниз виран ола-
чаг, кимсəсиз галачаг.^а

- 8** Буна кəрə чул кејинин,^б
Синə дөјүб шивəн гопарын,
Чүнки Јеһованын гызғын
гəзəби биздən дөнмəди.

- 9** Јеһова бəјан едир: «Һəмин
күн падшаһ да,
Əжанлар да үрəјини
јејəчək.»^в

Кəһинлэрə дəһшəт бʉрүјə-
чək, пејғəмбэрлэр донуб
галачаг».^г

10 Онда мən дедим: «Аһ,
Күлли-Ихтијар Јеһова! Сən
“сүлһ олачаг” дејиб бу халгы,
Јерусəлими əмəлли-башлы ал-
датдын,^д амма бах, гылынч бо-
газымыза дирəниб».

11 О вахт бу халга, Јерусə-
лимə дејəчəkлэр:

«Сəһрадакы чылпаг тəпə-
лəрдən əсən сəмум јели
Халгымын үстүнə əсəчək.
Амма созуруб тəмизлəмək
үчүн јох.

- 12** Күчлү күлək Мəним əмрим-
лə əсəчək.

Инди исə онлара гаршы
һөкмүмү елан едəчəјəm.

- 13** Дүшмən гара булудлар
кими,

Чəнк арабалары гасырға
кими кəлəчək,^д

Атлары гарталдан ити
кедир.^е

Вај һалымыза, мəһв олду!

- 14** Еј Јерусəлим, үрəјини јујуб
писликдən тəмизлə ки,
хилас оласан.^ө

Нə вахта гəдэр бејниндə
пис фикирлэр долаша-
чаг?

- 15** Дандан сəs кəлир,^ж

Əфраим дағларындан
фəлакət хəбəri јайылыр.

- 16** Халглара хәбәр верин,
 Јерусәлим әлејһинә чар
 чәкин».
 «Узаг дијардан көзәтчиләр
 кәлир,
 Онлар Јәһуда шәһәрләрин-
 дә нәрә чәкәчәкләр.
- 17** Чәллүкдәки кешикчиләр
 кими һәр тәрәфдән Јеру-
 сәлимә һүчүм чәкәчәк-
 ләр,^а
 Чүнки о, Мәнә аси
 чыхды»,^б — бәјан едир
 Јеһова.
- 18** «Әмәлләринә, һәрәкәтлә-
 ринә көрә чаваб верәчәк-
 сән,^в
 Башына бөјүк фәлакәт кә-
 ләчәк,
 Ачысы үрәјинә чатачаг».
- 19** Әзабдан гыврылырам,
 Көксүм ган аглајыр,
 Үрәјим партлајыр.
 Сакитләшә билмирәм,
 Чүнки шејпур сәси ешит-
 дим,
 Мүһарибә чағырышы* дуј-
 дум.^г
- 20** Фәлакәт хәбәри далынча
 фәлакәт хәбәри кәлир,
 Бүтүн өлкә виран галыб.
 Чадырларым бир көз гыр-
 пымында учду,
 Парчалары бир анда
 јерә чөкдү.^д
- 21** О нишаны нә вахта гәдәр
 көрәчәјәм?
 Нә вахтачан шејпур
 сәси ешидәчәјәм?^е
- 22** Халгым ағылсыздыр,^в
 Мәни сајмыр.
 Ахмаг өвладлардыр, чаһил-
 дирләр.
 Пислик етмәјә кәләндә
 башлары јахшы ишләјир,
 Јахшылыға кәлинчә,
 һеч нә ганмырлар.

ФӘС. 4

а 2Пд 25:1, 2

б Әш 63:10
 һә 2:3

в 36 107:17

г Сф 1:15, 16

д Әр 10:20

е Әр 6:1

ж Гн 32:6
 Әр 5:21

Сағ сүтүн

а Әр 9:10

б Әш 5:30
 Јл 2:31

в Әш 5:25

г Сф 1:3

д Гн 29:22, 23

е Лв 26:32
 2См 36:20,
 21
 Әш 6:11
 Әр 10:22
 һә 33:28

ж Әш 24:4
 Јл 1:10

з Әш 5:30
 Јл 2:30, 31

и 2Пд 23:26
 һә 24:14

к 2Пд 25:4

л Әш 2:19

м һә 23:22, 26

23 Јерә бахдым. Бош вә ким-
 сәсиз иди.^а

Көјә бахдым. Зүлмәт иди.^б

24 Дағлара бахдым. Сарсы-
 лырды,
 Тәпәләр титрәјирди.^в

25 Бахдым, бахдым.

Бир инс-чинс көрмәдим.
 Көјдәки гушлар учуб кет-
 мишди.^г

26 Бахдым, бахдым. Бағ сәһ-
 раја дөнмүшдү.
 Шәһәрләри дармадағын
 олмушду.^д

Буну Јеһова етди,
 Күкрәјән гәзәби етди.

27 Будур, Јеһова дејир: «Бү-
 түн өлкә виран олачаг,^е
 Амма ораны тамамилә
 мәһв етмәјәчәјәм.

28 Бу сәбәбдән өлкә
 налә чәкәчәк,^в

Көјләр зүлмәтә
 гәрг олачаг.^г

Буну Мән дедим,

һөкмү Мән вердим.

Фикрими дәјишмәјәчәјәм,
 нијјәтимдән дөнмәјәчә-
 јәм.^ж

29 Сүвариләрин, охатанларын
 сәсиндән

Шәһәр әһли гачыр.^з

Мешәликдә кизләнир,

Гајалара дырмашыр.^и

Шәһәрләр бош галыб,

Орада кимсә јашамыр».

30 Бу виран һалынла
 инди нә едәчәксән?

Бир вахтлар ал-гырмызы
 либас кејәрдин,

Гызыл бәзәкләр тахардын,
 Көзләринә сүрмә чәкиб ча-
 зибәли едәрдин,

Амма өзүнү әбәс јерә кө-
 зәлләшдирдин,^л

Чүнки сәндән өтрү
 алышыб-јананлар сәни
 атдылар,

Инди дә чанынын гәсдинә дурублар.^а

- 31 Санчыдан гыврылан гадынын зарылтысыны ешидирәм,

Илк өвладыны дүнјаја кәтирән гадынын инилтисини,

Нәфәси чатмајан Сион гызынын сәсини дујурам. О, әлләрини ачыб фәрјад едир:^б

«Вај халыма! Гатилләр мән-дә чан гојмады!»

- 5 Јерусәлим күчәләрини долашын,

Јан-јөрәјә бахын, фикир верин,

Мејданлары кәзин, көрүн, Бир нәфәр һагг иш көрән,^в Сәдагәтә чан атан вармы? Варса, шәһәри әфв едәрәм.

- 2 Онлар «Јеһоваја анд ол-сун!» десәләр дә, Јенә јаландан анд ичирләр.^г

- 3 Еј Јеһова, Сәнин көзләрин сәдагәт арајыр.^д Сән онлары чәзәландыр-дын, амма кар еләмәди, Онлары дармадағын етдин, ибрәт алмадылар,^е Узләрини гајадан да сәрт етдиләр,^е

Јолларындан дөнмәдиләр.^е

- 4 Фикирләшдим: «Бунлар авамдырлар, Ағылсызлыг едирләр, Јеһованын јолларыны танымырлар, Аллаһларынын һөкмләрини билмирләр.

- 5 Кедим бөјүкләрин јанына, онларла данышым, Онлар Јеһованын јолларыны, Аллаһларынын һөкмләрини мүтләг биләчәкләр.^ж

ФӘС. 4

а Мрс 1:2

б Мрс 1:17

ФӘС. 5

в һә 22:29

Ми 7:2

г Әш 48:1

д 2См 16:9

д 2См 28:20-22

Әр 2:30

е 3к 7:11

ө 3б 50:17

Әш 42:24, 25

һә 3:7

Сф 3:2

ж Ми 3:1

Сағ сүтүн

а Үә 9:6

Әш 59:12

һә 23:19

б Јш 23:6, 7

Әр 2:11

Әр 12:16

Сф 1:4, 5

в һә 22:11

г Лв 26:25

Әр 9:9

Әр 44:22

На 1:2

д Лв 26:44

Әр 46:28

д Әш 48:8

Әр 3:20

һш 5:7

һш 6:7

Анчаг онлар да бојундуру-гу сындырыб, Бағларыны гопарыблар».

- 6 Буна көрә мешәдән чыхан аслан онлара һүчүм чәкир,

Чөллүкдә кәзән гурд онлары чапыб-талајыр, Бәбир шәһәрләрдә пусгуја јатыр,

Шәһәрләрдән чыханлары дидиб-парчалајыр.

Чүнки онларын тәгсири чох,

Хәјанәти һәдсиздир.^а

- 7 Буну сәнә нечә бағышла-јым?

Оғулларын Мәни атыб, Аллаһ олмајан бүтләрә анд ичирләр.^б

Мән онлары корлуг чәкмәјә гојмадым,

Онлар исә зинадан әл чәкмәдиләр,

Фаишәләрин евинә ахыш-дылар.

- 8 Ат кими, азғынлашыблар, гызыблар, Һәр бири гоншусунун арва-дына кишнәјир.^в

- 9 «Инди Мән онларла һагг-һесаб чәкмәјим, нејләјим? Белә бир халгдан интига-мымы алмајыммы?» — бәјан едир Јеһова.^г

- 10 «Кедин, онун үзүм бағыны дағыдын, Амма бүсбүтүн дағытма-јын,^д

Тәнәкләрини јолун, Онлар Јеһованын дејил.

- 11 Чүнки Израил еви, Јәһуда еви

Мәнә гаршы бөјүк хәјанәт едиб», — бәјан едир Јеһова.^д

- 12 «Онлар Јеһованы даныр-лар, дејирләр:

“Бизэ һеч нэ етмэјәчәк”,^а
 Үстүмүзә бәла кәлмәјәчәк,
 Ғылынч, ачлыг көрмәјәчә-
 јик”.^б

- 13** Пејғәмбәрләр бош сөзләр
 даньшырлар,
 Онларда Аллаһын сөзү
 јохдур,
 Сөзләри кими өзләри дә
 пуч олачаглар».
- 14** Бу сәбәбдән ордулар Алла-
 ны Јеһова дејир:
 «Белә данышдыглары үчүн
 Сөзләrimi дилиндә
 од едәчәјәм.^в
 Халг одундур.
 Бу од ону јандырыб
 күл едәчәк».^г
- 15** Јеһова бәјан едир:
 «Еј Израил еви,
 Үстүнүзә узаг дијардан бир
 халг кәтирирәм,^д
 Дилини билмәдијин,
 Сөзләрини анламадығын
 Гәдим, улу халг.^е
- 16** Охданлары ачыг гәбир
 кимидир,
 Һамысы икид дөјүшчүдүр.
- 17** Онлар сәнин мәһсулуну,
 чөрәјини јејәчәк,^в
 Оғулларыны, гызларыны
 јејәчәк,
 Сүрүләрини, нахырларыны
 јејәчәк,
 Мејнәләрини, әнчирләрини
 јејәчәк.
 Архаландығын гала-шәһәр-
 ләрини јерлә јексан
 едәчәк».
- 18** «Амма о күн дә сизи бүс-
 бүтүн мәһв етмәјәчәјәм, — бә-
 јан едир Јеһова.^г — **19** Онлар
 сорушса ки, “нә үчүн Аллаһы-
 мыз Јеһова бизим башымыза
 бунлары кәтирди”, онлар де-
 јәрсән: “Нечә ки Мәндән үз
 дөндәриб өз өлкәниздә јад ал-
 лаһа гуллуг етдиниз, инди дә

5:12 * Дикер вариант: *О, јохдур.*

ФӘС. 5

а 2См 36:15,
 16
 Әш 28:15

б Әр 23:17

в Әр 1:9

г Әр 23:29

д Әр 1:15
 Әр 4:16
 Әр 25:9
 һә 7:24
 һб 1:6

д Гн 28:49, 50

е Лв 26:16

ө Әр 4:27

Сағ сүтун

а Гн 4:27
 Гн 28:48
 Гн 29:24, 25
 2См 7:21, 22

б Әр 4:22

в Әш 59:10

г Әш 6:9
 һә 12:2
 Мт 13:13

д Әр 38:8, 11
 36:33:7
 Мс 8:29

д 36:95:10
 Әр 11:8

е Гн 11:14

ө Гн 28:23, 24
 Әр 3:3

өзкә өлкәдә јадлара гуллуг
 едәчәксиниз”».^а

- 20** Јагуб евиндә бәјан един,
 Јәһудада чар чәкин:
- 21** «Ешит, еј ағылсыз, ахмаг
 халг:^б
 Көзүнүз ола-ола көрмүрсү-
 нүз,^в
 Гулағыныз ола-ола ешит-
 мирсиниз.^г
- 22** Јеһова бәјан едир: “Сиз
 Мәндән горхмурсунуз?
 Мәним һузурумда титрә-
 мирсиниз?
 Мәнәм дәнизә гумдан
 сәрһәд чәкән,
 Кечилмәз, әбәди низам
 гојан.
 Далғалар шаһә галхса да,
 зәфәр чала билмәз,
 Уғулдаса да, бу сәдди аша
 билмәз.^д
- 23** Анчаг бу халгын үрәји
 инадкар вә асидир,
 Онлар Мәним јолумдан
 чыхыб өз јоллары илә
 кетдиләр.^е
- 24** Һеч ким демир:
 “Кәлин мөвсүмүндә
 јағыш јағдыран,
 Пајыз јағышы, јаз јағышы
 көндәрән,
 Тәјин етдији бичин һәф-
 тәләрини бизим үчүн
 горујан
 Аллаһымыз Јеһовадан
 горхаг”.^ө
- 25** Тәгсирләриниз бунлара
 әнкәл олду,
 Күнаһларыныз сизи немәт-
 ләрдән мәһрум етди.^ө
- 26** Халгымын арасында
 залымлар вар.
 Онлар гуш овчусу кими,
 чөмбәлиб пусгуда көзлә-
 јирләр,
 Өлүм тәләси гурурлар.
 Шикарлары инсандыр.

- 27 Гушла долу гәфәс кими, Евләри фитнә-фәсадла долудур.^а
Бу јолла күчләнибләр, варланыблар.
- 28 Пиләнибләр, дәриләри шүмал олуб.
Шәр әмәлләри башдан ашыр,
Өз мәнфәәтләринә көрә Јетимин ишинә әдаләтлә бахмырлар,^б
Јохсулун һаггыны тапдала-јырлар».^в
- 29 «Инди Мән онларла һагг-һесаб чәкмәјим, нејләјим? Белә бир халгдан интигамымы алмајыммы? — бә-јан едир Јеһова.
- 30 Өлкәдә дәһшәтли, горхунч шеј баш верир:
- 31 Пејгәмбәрләр јаландан пејгәмбәрлик едир,^г
Кәһинләр халгын үзәриндә истәдикләри кими ағалыг едир,
Халгыма исә бу хошдур.^д
Көрәк сон кәләндә сиз нә едәчәксиниз?»
- 6** Еј Бинјамин оғуллары, сы-ғыначаг тапын, Јерусәлимдән гачын.
Тәгуһда^е шејпур чалын.^ө
Бејт-Һәкаримдә одла ишарә верин!
Чүнки шималдан бәла, мүсибәт кәлир.^ө
- 2 Сион гызы көзәл, инчә гадына охшайыр.^ж
- 3 Чобанлар сүрүләрлә кәләчәк.
Һәр тәрәфиндә чадырларыны гурачаг,^з
Һәр бири өз сүрүсүнү отарчаг.^и
- 4 «Шәһәрлә дөјүшә һазырла-шын!

ФӘС. 5а Ам 8:5
Мк 6:11, 12

б Әш 1:23

в 36 82:2

г Әр 14:14
Мрс 2:14
Һә 13:6д Әш 30:10
Јһ 3:19**ФӘС. 6**д 2См 11:5, 6
Ам 1:1

е Әр 4:5

ө Әр 1:14
Әр 10:22

ж Әш 3:16

з 2Пд 25:1

и Әр 4:16, 17

Сағ сүтуна 2См 36:17,
19
Ам 2:5

б һә 21:21, 22

в 2Пд 21:16
Һә 7:23г һә 7:11
Мк 2:2

д һә 23:18

д Лв 26:34
Әр 9:11е Әш 6:10
Һә 7:51ө 2См 36:15,
16
Әр 20:8

- Галхын, күнүн күнорта чагы она һүчум едәк!»
«Вај һалымыза, күн гүруба енир,
Ахшам көлкәләри узаныр!»
- 5 «Галхын, кечә вахты һүчума кечәк,
Истеһкамлы бүрчләри дағыдаг».^а
- 6 Чүнки ордулар Аллаһы Јеһова дејир:
«Ағач кәсин, Јерусәлимин әтрафында мүһасирә бәнди гурун.^б
Бу шәһәрдән һагг-һесаб тәләб етмәк лазымдыр,
Ора зүлмлә, зилләтлә долудур.^в
- 7 Гујудан сәрин су чыхдығы кими,
Шәһәрдән дә пислик чыхыр.
Орадан зоракылыг, мәһв сәсләри кәлир,^г
Көзүм анчаг хәстәлик, бәла көрүр.
- 8 Дүзәл, еј Јерусәлим, јохса сәндән ијрәниб үз дөндәрәрәм,^д
Сәни инс-чинс олмајан харабаја чевирәрәм».^д
- 9 Ордулар Аллаһы Јеһова дејир:
«Исраилдә сағ галанлар тәнәкдә галан салхымлар кими јығылачаг.
Сән үзүмјыған кими әлини тәнәјә узат».
- 10 «Киминлә данышым, кимә хәбәрдарлыг едим?
Ким гулаг асачаг?
Гулаглары тыханыб, ешит-мирләр.^ө
Јеһованын сөзүнү сајмырлар,^ө
Ону бәјәнмирләр.
- 11 Одур ки, ичим Јеһованын гәзәбилә долудур,

- Ону сахламагдан јорулму-
шам». ^а
- «Ону күчәдәки ушагларын,
Бир јерә топлашмыш
чаван-чаһылын үстүнә
төк. ^б
- Өр дә, арвад да,
јашлы да, гоча да,
Һәр кәс әлә кечәчәк. ^в
- 12** Евләри, тарлалары,
арвадлары
Башгасынын олачаг. ^г
Чүнки әлими бу өлкәнин
сакинләринә гаршы гал-
дырырам», — бәјан едир
Јеһова.
- 13** «Рәијјәтдән әсилзадәјә
кими һәр кәс һарам
газанч даһынча дүшүр, ^д
Пејғәмбәрдән каһинә кими
һәр кәс фырылдагчылыг
едир. ^е
- 14** Халгымын јарасыны үздән
мүаличә едирләр,
Сүлһ олмаја-олмаја
“Сүлһ! Сүлһ!” дејирләр. ^ж
- 15** Көр неч ијрәнч әмәлләринә
көрә утанырлар?
Онлар утанмаздыр,
Утанмаг нәдир билмирләр. ^з
Буна көрә онлар да јыхы-
ланлар арасында олачаг-
лар.
Мән онлары чәзаландыран-
да бүдрәјәчәкләр», — де-
јир Јеһова.
- 16** Јеһованын сөзү будур:
«Јолајычында дуруб
бахын,
Гәдим јоллары сорушун,
Өјрәнин көрүн дүз јол һан-
сыдыр, о јолла кедин, ^и
Динчлик тапын».
Онларса дејирләр: «О јолла
кетмәјәчәјик». ^й
- 17** «Көзәтчиләр гојдум, ^к
Көзәтчиләр: “Шејпур сә-
синә гулаг асын!” деди-
ләр». ^л

ФӘС. 6

- а Әр 20:9
б Әр 18:21
в һә 9:6
г Гн 28:30
Әр 8:10
Мрә 5:11
Сф 1:13
д Әр 2:8
Әр 8:10-12
Әр 23:11
Мк 3:5, 11
Сф 3:4
е Әр 14:13
Әр 23:16, 17
һә 13:10
1Ск 5:3
ө Әр 3:3
ж Әш 30:21
з Әр 18:15
и Әр 25:4
һә 3:17
һб 2:1
ы Әш 58:1
Сағ сүтүн
а 3к 7:11
б Гн 4:25, 26
Дн 9:12
в Әш 1:11
Әш 66:3
Әр 7:21
Ам 5:21
г 2См 36:17
Мрә 2:21
д Әр 1:14
Әр 25:9
д һб 1:8

- Халг исә: «Гулаг асмајача-
фыг» деди. ^а
- 18** «Одур ки, динләјин,
еј халглар!
Бил, еј гөвм,
Онларын башына нә кәлә-
чәк.
- 19** Ешит, еј дүнја!
Бу халгын башына
фәлакәт кәтирәчәјәм, ^б
Фитнәләринин бәһрәсини
бичәчәкләр.
Чүнки сөзләримә
мәһәл гојмадылар,
Ганунуму рәдд етдиләр».
- 20** «Сәбадан кәтирдијиниз
күндүр,
Узаг дијардан кәтирдији-
низ әтирли гамыш
нәјимә лазымдыр?
Јандырма гурбанларыны-
зы гәбул етмирәм,
Гурбанларыңыз Мәнә
хош дејил». ^в
- 21** Буна көрә Јеһова белә
дејир:
«Бу халгын јолуна даш-кә-
сәк гојурам,
Ата, оғул,
Гонум-гоншу,
Һәр кәс бүдрәјәчәк,
Һәлак олачаг». ^г
- 22** Јеһова белә дејир:
«Будур, шимал торпағын-
дан бир халг кәлир.
Дүнјанын ән учгар јерлә-
риндән бөјүк бир халг
ајаға галхыр. ^д
- 23** Әлләриндә јәј-каман,
мизраг вар,
Гәддардырлар, рәһмсиз-
дирләр.
Дәниз кими уғулдајырлар,
Атлара сүвар олублар. ^е
Еј Сион гызы, бир нәфәр
кими гаршында
сәф гурублар».

- 24 Бу хәбәри ешитдик,
Әлимиз жанымызга дүшдү,^а
Доған гадын кими
бизи санчы тутду,
Әзаб ичиндәйик.^б
- 25 Тарлаја кетмә,
Күчәдә кәзмә,
Чүнки дүшмән гылынч
тутуб,
Һәр тәрәфи дәһшәт
бүрүјүб.
- 26 Еј мәним халгым,
Чул кејин,^в күл ичиндә гы-
рыл,
Јеканә оғлуна јас тутур-
муш кими ачы-ачы ағла,^г
Чүнки гатил үстүмүзә
гәфил кәләчәк.^д
- 27 «Сәни* халгымын арасына
гојдум ки, онлары кү-
мүштәк јохлајасан,
Јахшы-јахшы сынагдан
кечирәсән.
Сән онлара нәзәр салыб
әмәлләрини сына.
- 28 Онлар тәрсдир, инадкар-
дыр.^е
Орада-бурада кәзиб
шајиә јайырлар,^в
Мисә, дәмирә бәнзәјирләр.
Һамысы позғундур.
- 29 Көрүкләр јаныб,
Оддан јалныз гурғушун
чыхыр.
Уста һа әлләшиб-вурушур,
онлары сафлашдыра
билмир,^г
Пис адамлар ајрылмыр.^д
- 30 Онлара “атылмыш күмүш”
дејәчәкләр,
Чүнки Јеһова онлары
рәдд едиб».^е
- 7** Әрәмјаја Јеһованын сөзү
назил олду: **2** «Јеһова-
нын евинин дарвазасында дур
вә бу хәбәри бәјан ет: “Еј Јәһу-
да халгы, Јеһоваја сәчдә етмәк

6:27 * Јәни Әрәмјаны.

ФӘС. 6

а һә 21:7
б Әр 4:31
в Әр 4:8
г Мрҗ 1:2, 16
д Әр 15:8
е Әш 30:1
Әш 48:4
Әр 5:23
ж Әр 9:4
з Әр 9:7
Һә 22:20
ИҺә 24:13
к Әр 14:19
Мрҗ 5:22

Сағ сүгүн

ФӘС. 7

а Әр 26:13
б Мк 3:11
в Әр 21:12
Әр 22:3
г Гн 24:17
36 82:3
3к 7:9, 10
Јр 1:27
д Әш 8:19
е Әш 30:10
Әр 5:31
Әр 14:14
ж Әш 3:14
Мк 2:2
з Әр 5:2
ИҺә 11:13
к Мр 21:13
Мр 11:17
Лк 19:45, 46
и Гн 12:5, 11
ы Јш 18:1
ј 1Иш 4:11
36 78:60
Әр 26:6, 9
к 2См 36:15,
16
Әр 25:3, 4
к Әш 65:12

үчүн бу дарвазалардан кечән-
ләр, Јеһованын сөзүнү динлә-
јин. **3** Исраилин Аллаһы, ор-
дулар Аллаһы Јеһова белә де-
јир: “Дәјишин, әмәлләринизи
дүзәлдин, онда сизи бу торпа-
гада сахлајарам.”^а **4** Јалан
сөzlәрә алданмајын. “Бу, Јеһо-
ваның мәбәдидир, Јеһованың
мәбәдидир, Јеһованың мәбә-
дидир!” демәјин.^б **5** Әкәр өзү-
нүзү ислаһ едиб дүзәлсәниз,
иәи гоншу арасында әдаләти
бәргәрар етсәниз,^в **6** јадел-
лини, јетими, дул гадыны сы-
хышдырмасаныз,^г бу торпагада
күнаһсыз ган төкмәсәниз, өз
зијаныныза башга аллаһларын
ардынча кетмәсәниз,^д **7** сизи
бу торпагада, һәмишәлик ата-
бабаларыныза вердијим дијар-
да сахлајачағам”.

8 «Амма јох, сиз јалана бел
бағлајырсыныз,^е бу сизә зи-
јандан башга һеч нә кәтир-
мәјәчәк. **9** Сиз оғурлуғ едир,^в
гәтл төрәдир, зина едирсиниз,
јаландан анд ичирсиниз,^г Баа-
ла гурбан кәтирирсиниз,^д та-
нымадығыныз аллаһларын ар-
дынча кедирсиниз. **10** Бүтүн
бу мәнфур әмәлләрдән сон-
ра да кәлиб адымы дашыјан
бу евдә, өнүмдә дуруб дејир-
синиз: “Биз хилас олачағы!”
11 Адымы дашыјан бу ев си-
зин үчүн нәдир, гулдур ју-
васыдыр?^з Мән һәр шеји көрү-
рәм», — бәјан едир Јеһова.

12 «“Инди Шилоја, орада
илк дәфә адым үчүн мәс-
кән сечдијим јерә” кедин.^ы Ис-
раил халгының мәнфур әмәл-
ләринә көрә о јерә нә етди-
јими көрүн.^ј **13** Амма сиз
јенә дә бүтүн бунлары елә-
диниз, — бәјан едир Јеһо-
ва. — Мән сизә дәфәләрлә де-
дим, амма гулағ асмадыныз.^к
Сизи чағырдым, һај вермә-
диниз.^к **14** Буна көрә Шилоја

етдијими күвәндијиниз вә адымы дашыжан бу евә,^а сизә вә ата-бабаларыныза вердијим бу јерә дә едәчәјәм.^б **15** Гардашларынызы, бүтүн Әфраим өвладларыны өнүмдән рәдд етдијим кими, сизи дә рәдд едәчәјәм”.^в

16 Сән исә бу халгдан өтрү дуа етмә. Онлардан өтрү Мәнә үз тутма, јалвар-јахар етмә,^г онсуз да гулаг асмајачағам.^д

17 Көрмүрсән, Јәһуда шәһәрләриндә, Јерусәлим күчәләриндә нәләр едирләр?!^е

18 Оғуллары одун јығыр, аталары очаг галајыр, арвадлары Сәма мәликәсинә гурбан көкәләри биширмәк үчүн хәмир јоғуруп.^ж Онлар башга аллаһлара шәраб тәгдимәси кәтириб Мәни гәзәбләндирирләр.^з

19 “Онлар елә билирләр ки, Мәнә зијан едирләр? — бәјан едир Јеһова. — Мәкәр өвләринә зијан етмирләр, өвләрини биабыр етмирләр?”^и **20** Она көрә дә Күлли-Ихтијар Јеһова дејир: “Гәјз-гәзәбими бу јерин, инсанын, һејванын, ағачларын, јерин мәһсулунун үстүнә төкәчәјәм.^ј Гәзәбим алов кими јандырыб-јахачағ, ону сөндүрән олмајачағ”.^к

21 Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Кедин, башга гурбанларла бәрәбәр јандырма гурбаны дә кәтирин, әтини дә өзүнүз јејин.”

22 Ата-бабаларынызы Мисирдән чыхардығым күн онлара јандырма гурбанлары вә башга гурбанларла бағлы һеч нә демәмишдим, һеч нә әмр етмәмишдим.^л

23 Онлара бу әмри вермишдим: “Мәнә итаәт едир, онда Мән сизин Аллаһыныз олачағам, сиз дә Мәним халғым.^м Дедијим јолла кедин ки, хејир тапасыныз”.^н **24** Амма онлар Мәни ешит-

ФӘС. 7

- а 2Пд 25:8, 9
Әр 7:4
- б 1Иш 4:10, 11
36 78:60
Әр 26:4, 6
Мрс 2:7
- в 2Пд 17:22, 23
- г Чх 32:9, 10
Әр 11:14
- д Әр 15:1
- е Әр 44:17
- ж Әш 57:6
Әр 19:13
Һә 20:28
- з Дн 9:7
- и Мрс 2:3
- к 2Пд 22:17
Әр 17:27
- л Әш 1:11
Әр 6:20
Һш 8:13
Ам 5:21
- м 1Иш 15:22
Һш 6:6
- н Чх 19:5
Лә 26:3, 12
- о Гн 5:29

Сағ сүтүн

- а Чх 32:8
- б Һш 4:16
3к 7:12
- в Гн 9:7
1Иш 8:8
- г 2Пд 17:13
2См 36:15
Нә 9:17, 30
Әр 25:4
- д 2См 33:10
Әр 25:3
- е Әр 26:2
Һә 2:7
- ж Әр 5:1
Ми 7:2
- з 2Пд 21:1, 4
2См 33:1, 4
Әр 23:11
Әр 32:34
- и Јш 15:8, 12
- к Гн 12:29-31
2Пд 17:17
2См 28:1, 3
2См 33:1, 6
Һә 20:31
- л Лә 18:21
Лә 20:3
Әр 19:5, 6
Әр 32:35
- м Әр 19:11
Һә 6:4, 5

мәдиләр,^а Мәнә гулаг асмадылар, инадла истәкләринә көрә, гара үрәкләринә көрә һәррәкәт етдиләр.^б Онлар ирәли јох, кери кетдиләр. **25** Ата-бабаларынызы Мисирдән чыхан күндән бәри бу, беләдир.^в Буна көрә Мән һәр күн, дөнә-дөнә пејғәмбәр гулларымы онларын јанына көндәрдим.^г **26** Амма һеч ким Мәни ешитмәди, Мәнә гулаг асмады.^д Онлар тәрслик етдиләр, ата-бабаларындан да бетәр олдулар.

27 Бу сөвләри онлара дејәчәксән,^е амма сәнә гулаг асмајачағлар, онлары чағырачағсан, амма һај вермәјәчәкләр. **28** Онлара белә дејәрсән: “Бу халг, Аллаһы Јеһоваја итаәт етмәјән, Онун тәрбијәсини рәдд едән халғдыр. Сәдагәт дејилән шеј галмајыб, ады белә, чәкилмир”.^ж

29 Узун сачыны кәс ат, чылпаг тәпәләрдә мәрсижә оху. Јеһова Ону гәзәбләндирән бу нәсли рәдд едиб. О, онлары тәрк едәчәк. **30** “Чүнки Јәһуда халғы Мәним бәјәнмәдијим пис ишләр көрүр, — бәјан едир Јеһова, — онлар адымы дашыјан евдә ијрәнч бүтләр гојуб ораны мурдарлајырлар.”^з

31 Оғул-ғызларыны одда јандырмаг үчүн Бәни-Һинном вадисиндәки* Тофетдә^ж сәчдәкаһлар^з дүзәлдиләр.^и Мән белә бир шеји бујурмамышам, һеч ағлымдан да кечирмәмишәм”.^к

32 “Она көрә дә күн кәләчәк, ораја нә Тофет, нә дә Бәни-Һинном вадиси дејиләчәк, ора Гырғын вадиси адланачағ. Тофетдә о гәдәр мејит басдырачағлар ки, јер галмајачағ,^л — бәјан едир Јеһова. — **33** Бу халғын чәсәд-

7:31 * Лүғәтә бах. # һәрфән: јүксәк-ликләр.

ләри көйдәки гушлара, жердәки һейванлара җем олачаг, һеч ким онлары һүркүдүб говмаҗа-чаг.^а **34** Јәһуда шәһәрләриндән, Јерусәлим күчәләриндән севинч, шадлыг һарајыны, бәҗкәлин сәсини кәсәчәҗәм.^б Өлкә хараба галачаг^в».^в

8 Јеһова бәҗан едир: «Һәмин вахт Јәһуда падшаһларынын, әмирләринин, каһинләринин, пеҗгәмбәрләринин вә Јерусәлим сакинләринин сүмүкләрини гәбирләриндән чыхара-чаглар. **2** Сүмүкләрини мәрһ салыб гуллуғунда дурдуглары, ибадәт етдикләри, үз тутуб сәчдә гылдыглары күнәшин, ајын, сәма ордусунун өнүндә сәрәчәкләр.^г Онлары јығыб басдыран олмаҗачаг. Торпағын үстүндә пејин кими ола-чаглар».^г

3 «Бу мәнфур нәсилдән сағ галанлар пәрән-пәрән салды-ғым јерләрдә һәјаты јох, өлүмү сечәчәкләр», — бәҗан едир ордулар Аллаһы Јеһова.

4 «Онлара де ки, Јеһованын сөзү будур:

“Доғруданмы, онлар јыхы-лыб бир дә галхмаҗачаглар?

Кимсә нијјәтиндән дәнсә, о бири дә өз нијјәтиндән дөнмәзми?

5 Нә үчүн бу халг, Јерусәлим әһли хәјанәтиндә батыб галыб?

Онлар јаландан бәрк јапышыблар,

Кери дөнмүрләр ки, дөн-мүрләр.^д

6 Мән диггәт вердим, гулаг асдым, наһаг сөзләр да-нышырдылар.

Һеч ким өз пис әмәлиндән төвбә етмир, “бу нә иш-дир мән тутдум?” демир.^е

ФӘС. 7

а Гн 28:26
36 79:2
Әр 16:4

б Әш 24:8
Әр 25:10

в Лв 26:33
Әш 1:7
Әш 6:11

ФӘС. 8

г Гн 4:19
2Пд 17:16
2Пд 21:1, 3
Әр 19:13
Һә 8:16
Сф 1:4, 5

ф Әр 16:4

д Әр 5:3

е Әр 5:1

Сағ сүгүн

а Әш 1:3

б Әш 8:1

в Әш 29:14

г Гн 28:30
Сф 1:13

ф Әш 56:11
Һә 33:31
Ми 3:11

д Әр 5:31
Әр 6:12-15
Әр 27:9
Мрә 2:14
Һә 22:28

е Әр 23:16, 17
Һә 13:10

ө Әр 3:3

ж Әр 23:12

Һамы дөјүшә атылан ат кими, күтләнин ардыңча дүшүр.

7 Һәтта көйдәки һачылејләк көч вахтыны билир, Гумру, узунганад, гарато-југ* өз вахтында гајыдыр. Халгым исә Мән Јеһованын һөкмләрини анла-мыр^а.

8 Нечә дејирсиниз ки, “биз ағыллыјыг, Јеһованын га-нуну биздәдир”?
Ахы мирзәләрин һијләкәр гәләми^б анчаг јалан јазыр.

9 Агилләр рүсвај олуб.^в
Ваһимәјә дүшүб. Онлар әлә кечәчәкләр.

Јеһованын сөзүнү рәдд едибләр,
Онларда һикмәт нә кәзир?

10 Она көрә дә арвадларыны башгаларына верәчәҗәм, Тарлаларына јадлар саһиб олачаг.^г

Чүнки рәијјәтдән әсилзадә-јә кими һәр кәс һарам га-занч далынча дүшүр,^г
Пејгәмбәрдән каһинә кими һәр кәс фырылдагчылыг едир.^д

11 Халгымын јарасыны үздән мүаличә едирләр,
Сүлһ олмаја-олмаја
“Сүлһ! Сүлһ!” дејирләр.^е

12 Көр һеч ијрәнч әмәлләринә көрә утанырлар?
Онлар утанмаздыр,
Утанмаг нәдир билмирләр.^ө
Буна көрә онлар да јыхы-ланлар арасында олачаг-лар.

Мән онлары чәзаландыран-да бүдрәјәчәкләр,^ж — дејир Јеһова.

8:7 * Дикәр вариант: дурна.

- 13 Онлары топлајыб мәнв едәчәјәм, — бәјан едир Јеһова. Мејнәдә үзүм, әнчир ағачында әнчир галмајачаг, жарпаглар гурујачаг. Нә вермишәмсә, әлләриндән алыначаг».
- 14 «Нә үчүн јеримиздә отурмушуг? Кәлин бир јердә галашәһәрләрә кедәк,^а орада мәнв олаг. Аллаһымыз Јеһова бизи мәнв едәчәк. Јеһова бизә зәһәрли су ичирир,^б Чүнки Она гаршы күнаһ етмишик.
- 15 Сүлһ көзләјирдик, габағымыза хејир чыхмады, Шәфа көзләјирдик, дәһшәт көрдүк.^в
- 16 Дандан атларынын фынхыртысы ешидилир. Ајғырларынын кишнәртисиндән Бүтүн өлкә ләрзәјә кәлир. Дүшмән кәлиб өлкәни, орадакы һәр шеји, Шәһәри, сакинләрини тар-мар едир».
- 17 «Араныза иланлар көндәрирәм, Овсунла рам олмајан зәһәрли иланлар. Онлар сизи санчачаг», — бәјан едир Јеһова.
- 18 Дәрдимә әлач јохдур, Үрәјим сызлајыр.
- 19 Узаг дијардан Халгымын фәрјад сәси кәлир: «Мәкәр Јеһова Сионда дејил? Падшаһ орада дејил?» «Нә үчүн бүтләри илә,

ФӘС. 8

а Әр 4:5

б Әр 9:15
Әр 23:15
Мрс 3:19

в Әр 4:10
Әр 14:19

Сағ сүтүн

а Әр 4:19, 20
Әр 14:17

б Јр 37:25

в Әр 30:12, 13

г Әр 30:17
Әр 33:4, 6

ФӘС. 9

ф Әш 22:4
Әр 13:17

д Әр 5:7
Әр 23:10

е Әш 59:3

ө Әр 4:22

ж Әр 12:6
Мк 7:2, 5

з Әр 6:28
Һә 22:9

и 36 50:19
Мк 6:12

Пуч, јад аллаһлары илә Мәни гәзәбләндирирләр?»

- 20 «Бичин сона чатды, јај гуртарды, Амма биз хилас олмадыг!»
- 21 Халгымын јарасыны көрүб үрәјим парчаланыр,^а Бағрым ган олуб, Мәни дәһшәт бүрүјүб.
- 22 Мәкәр Киладда мәлһәм јохдур?^б Тәбиб јохдур орада?^в Нә үчүн халгыма шәфа вермирләр?^г
- 9 Каш башым булаг олајды, Көзләрим чешмә!^ф Кечә-күндүз халгымын өлүләри үчүн Көз јашы төкәрдим.
- 2 Каш сәјјаһлар кими сәһрада сығыначағым олајды. Онда халгымдан ајрылардым, чыхыб кедәрдим. Чүнки һамы зинакардыр,^д Хәјанәткарлар дәстәсидир.
- 3 Дилләрини каман кими кәрирләр. Өлкәдә сәдагәт јох, јалан һөкм сүрүр.^е «Кет-кедә лап позулурлар, Мәнә мәнәл гојмурлар»,^ө — бәјан едир Јеһова.
- 4 «Гој һәр кәс гоншусундан еһтијат етсин, һеч гардашына да етибар етмәсин. Чүнки гардаш гардаша бадалаг кәлир,^ж Гоншу гоншуја бөһтан атыр.^з
- 5 Һәр кәс гоншусуна кәләк кәлир, Дүз данышан јохдур. Дилләри јалана өјрәшиб.^и Пис иш көрмәқдән һејләри галмајыб.

- 6** Сән хаинләр ичиндә
жашаырсан.
Онлар хаинлик етди,
Мәни танымады», —
бәян едир Јеһова.
- 7** Одур ки, ордулар Аллаһы
Јеһова белә дейир:
«Онлары әридиб сынајача-
ғам.^а
Халгымла башга чүр нечә
давраным?
- 8** Дилләри өлдүрүчү охдур,
јалан сачыр.
Гоншу илә дилдә ширин-
ширин данышырлар,
Үрәкләриндә исә тәлә
гурурлар».
- 9** «Инди Мән онларла һагг-
һесаб чәкмәјим, нејләјим?
Белә бир халгдан интига-
мымы алмајыммы? — бә-
јан едир Јеһова.^б
- 10** Дағлардан өтрү ағлајыб
налә чәкәчәјәм,
Чөлдәки өрүшләр үчүн
ағы охујачағам.
О јерләрә од вурублар,
орадан һеч ким кечмир,
Мал-һејван сәси ешидил-
мир.
Гушлар учуб, һејванлар га-
чыб, һәр јан бомбошдур.^в
- 11** Јерусәлими даш галагла-
рына,^г чаггал јувасына
дөндәрәчәјәм,^д
Јәһуда шәһәрләрини ким-
сәсиз, хараба гојачағам.^е
- 12** Буну анламаға кимин һик-
мәти чатар?
Јеһова буну кимә дейиб ки,
о да чар чәксин?
Нә үчүн өлкә виран галыб?
Нә үчүн јаныб чөллүјә
дөнүб?
Орадан кечиб-кедән
јохдур».
- 13** Јеһова чаваб верди:
«Она көрә ки, халг онлара вер-
дијим гануну рәдд едиб, она

ФӘС. 9

а Өш 1:25

Өш 48:10

б Өр 5:9, 29

в Өр 4:25

Сф 1:3

г 36 79:1

Өр 26:18

ф Өр 10:22

д Өр 4:27

Өр 25:11

Өр 32:43

Сағ сүтун

а Өр 7:24

б һк 3:7

1Иш 12:10

Һш 11:2

в Өр 8:14

Өр 23:15

Мрс 3:15, 19

г Льв 26:33

Гн 28:64

36 106:27

3к 7:14

ф Өр 29:17

Һз 5:2

д 2См 35:25

е Өр 6:26

Өр 14:17

ө Өр 4:31

Һз 7:16

Ми 1:8, 9

ж Мрс 4:15

Ми 2:10

з Өш 29:2

Өр 7:29

и 2См 36:17

Өр 6:11

әмәл етмир, сөзүмү ешитмир.

14 Онлар инад едиб үрәклә-
ри истәјән кими һәрәкәт едир,^а
аталарынын өјрәтдији кими,
Баал бүтләринә ситајиш едир-
ләр.^б **15** Одур ки, Израилин
Аллаһы, ордулар Аллаһы Је-
һова белә дейир: “Бу хал-
га ачы јовшан једирәчәјәм, зә-
һәрли су ичирәчәјәм.”^в **16** Он-
лары өзләринин, аталарынын
танымадығы халгларын ара-
сына сәпәләјәчәјәм.^г Архала-
рынча гылынч көндәриб һама-
сыны гырачағам”.^д

17 Ордулар Аллаһы Јеһова
белә дейир:

“Ағылла һәрәкәт един.

Ғадын мәрсижәханлары
чагырын,^е

Адам көндәрин, ағы дејән
Ғадынлар кәлсин.

18 Гој тәләссинләр, бизә мәр-
сијә охусунлар.

Көзләримиздән јашлар
ахсын,

Кирпијимиздән су сүзүл-
сүн.^ө

19 Сиондан мәрсижә ешиди-
лир:^ө

“Нә күнләрә галдыг!

Нечә рүсвај олду!

Јурдумуздан дидәркин
дүшдүк, ев-ешијимизи
хараба гојдулар”.^ж

20 Еј Ғадынлар, Јеһованын
сөзүнү динләјин.

Онун сөзләринә гулаг ве-
рин.

Бир-биринизә бу ағыны өј-
рәдин,

Ғызларыныза бу мәрсижәни
өјрәдин.^з

21 Өлүм дырмашыб
пәнчәрәдән кирди,
Ғалаларымыза сохулду,
Күчәләрдән ушағлары,
Мејданлардан чаванлары
апармаға кәлди”.^и

22 Де ки, Јеһова белә бәжан едир:

“Чәсәдләр торпағын үстүн-дә пејин олачаг,
Бичинчинин бичиб гојдуғу тахыл кими олачаглар,
Онлары жығыб топлајан олмајачаг”». ^а

23 Јеһова белә дејир:
«Гој һикмәтли һикмәти илә өјүнмәсин, ^б

Гүдрәтли гүдрәти илә ловғаланмасын,
Дөвләтли дөвләти илә гүррәләнмәсин». ^в

24 «Гој өјүнән бунула өјүн-сүн ки,
Мәни таныјыб билир. ^г
Билир ки, Мән Јеһовајам,
мәһәбәтлә давранырам,
дүнјада адил, һагг ишләр көрүрәм. ^д

Чүнки Мәнә бунлар хошдур», ^е — бәжан едир Јеһова.

25 «Елә күнләр кәлир ки, — бәжан едир Јеһова, — сүннәтли олдуғу һалда, сүннәтсиз олан һәр кәсдән, ^в 26 Мисирдән ^г, Јәһудадан ^д, Әдумдан ^е, Муабдан ^ж, әмуниләрдән ^з, кич-каһларыны гырхан сәһра сакинләриндән һагг-һесаб тәләб едәчәјәм. ^и Чүнки бүтүн бу халглар сүннәтсиздир, бүтүн Израил евинин үрәји сүннәтсиздир»». ^к

10 Еј Израил еви, Јеһованын әлејһинизә дедији сөзү ешидин. 2 Јеһова белә дејир:

«Халгларын јолу илә кетмәјин, ^к
Башга халглар кими,
Көјдәки әләмәтләрдән дәһшәтә кәлмәјин. ^л

3 Халгларын адәтләри пучдур.

ФӘС. 9

а Әш 5:25
Әр 16:3, 4
б Әш 5:21
в Гн 8:12-14
Гн 8:17, 18
г 1Кр 1:31
2Кр 10:17
д Чх 34:6
36 89:14
е 36 99:4
һш 6:6
Мв 6:8
Мм 7:18
е Ам 3:1, 2
ө Әш 19:1
һз 29:2
ж Әш 1:1
з Әр 27:2, 3
һз 32:29
өб 1
и Әш 15:1
Әр 48:1
ы Әр 49:1
һз 25:2
ј Әр 25:17, 23
Әр 49:32
к Лв 26:41
Әр 4:4

ФӘС. 10

к Лв 18:3, 30
Лв 20:23
Гн 12:30
л Әш 47:13

Сағ сүтүн

а Әш 40:20
Әш 44:14, 15
Әш 45:20
һб 2:18
б 36 115:4
Әш 40:19
в Әш 41:7
г һб 2:19
Г Әш 46:7
д Әш 41:23
Әш 44:9
1Кр 8:4
е Чх 15:11
2Иш 7:22
36 86:8
ө 36 22:28
ж 36 89:6
дн 4:35
з Әр 51:17
һб 2:18
и Әш 44:19
ы 1Пд 10:22
ј Јш 3:10
дн 6:26
к дн 4:3
һб 1:12
Вн 15:3
к На 1:5

Бир нәфәр мешәдә ағач кәсир,
Сонра сәнәткар өз аләти илә ону јонуб-дүзәлдир. ^а

4 Гызыл-күмүшлә ону бәзә-јирләр, ^б

Чәкичлә, мыхла бәркидир-ләр ки, јыхылмасын. ^в

5 Бу бүтләр хијар бостанын-дакы мүгәвва кими даны-ша билмир, ^г

Онлары дашыјырлар, чүн-ки өзләри јеријә билмир. ^д

Онлардан горхмајын, чүн-ки нә пислик едә билир-ләр,

Нә дә јахшылыг». ^е

6 Еј Јеһова, Сәнин мислин јохдур. ^ө

Сән улусан, адын учадыр, әзәмәтлидир.

7 Еј халгларын һөкмдары, ^ө ким Сәндән горхмаз? Башга чүр ола билмәз.

Бүтүн дүнја сәлтәнәтләр-ринин мүдрикләри ара-сында

Сәнә тај јохдур. ^ж

8 Онларын һамысы ағылсыз-дыр, ахмагдыр. ^з

Ағач парчасынын вердији нәсиһәт бошдур. ^и

9 Таршишдән ^ы күмүш лөвһә-ләр, Үфәздән гызыл кәти-рилир,

Сәнәткар, зәркәр онлары тахтанын үстүнә чәкир.

Бу бүтләрә көј ипликдән, бәнөвшәји јундан палтар кејиндирилир.

Онларын һамысы сәнәтка-рын әл ишидир.

10 Амма Јеһова тәк бир Аллаһдыр.

О, вар олан Аллаһдыр, ^ј әбәди һөкмдардыр. ^к

Онун гәзәбиндән јер үзү титрәјәчәк, ^л

- Һиддәти гаршысында һеч бир халг дура билмәјә-чәк.
- 11** * Онлара белә де:
«Јери-көјү јаратмајан аллаһлар
Јер үзүндән, көјләр алтын-дан јох олачаг». ^а
- 12** Одур јери гүдрәтилә хәлг едән,
Торпағы һикмәтилә јарадан, ^б
Көјләри зәкасы илә јајан. ^в
- 13** Сәсини чыхаранда
Көјләрдәки сулар чағлајыр. ^г
О, јерин учгарларындан булуш галдырыр, ^д
Јағыш үчүн шимшәк чахдырыр*,
Анбарларындан күләк чыхарыр. ^е
- 14** Һәр кәс ахмаглыг, чаһиллик едир.
Сәнәткар дүзәлтдији бүтә көрә утаначаг. ^ж
Чүнки төкдүјү бүт јаландыр,
Онда нәфәс јохдур. ^з
- 15** Бүтләр пучдур,
күлүнч шејдир. ^а
Һагг-һесаб күнүндә һамысы мәнв олачаг.
- 16** Јагубун Нәсиби исә онлара бәнзәмәз,
Чүнки һәр шејә О сурәт вериб,
Исраил Онун ирсинин әсасыдыр. ^б
Ады ордулар Аллаһы Јеһовадыр. ^в
- 17** Еј мұһасирәдә олан гадын,
Јердән боғчаны көтүр.
- 18** Јеһова белә дејир:

10:11 * Оригинал мәтндә 11-чи әјә ара-ми дилиндә јазылыб. 10:13 * Дикөр вариант: *јағыш үчүн гапылар дүзәлдир.*

ФӘС. 10

- а Әш 2:18
Әр 51:17, 18
Сф 2:11
- б Мс 3:19
Әш 45:18
- в 36 136:3, 5
Әш 40:22
Әр 51:15, 16
- г Әј 37:2
Әј 38:34
- д Әј 36:27
36 135:7
- е Др 8:1
Чх 14:21
Сј 11:31
Јн 1:4
- ж Әш 42:17
Әш 44:11
- з Әр 51:17
һб 2:18, 19
- и Әш 41:29
- к Гн 32:9
36 135:4
- л Әш 47:4

Сағ сүгүн

- а Гн 28:63
Әр 16:13
- б Әр 8:21
- в Әр 4:20
- г Әр 31:15
- д Әр 5:31
- е Др 2:8
Әр 8:9
- ж Әр 23:1
һа 34:5, 6
- з Әр 1:15
Әр 4:6
Әр 6:22
һб 1:6
- и Әр 9:11
- к 36 17:5
36 37:23
Мс 16:3
Мс 20:24
- л 36 6:1
36 38:1
- м Әр 30:11
- н Әш 34:2
- о Әр 51:34
- п Әш 10:22
- қ 36 79:6, 7
Әр 8:16
Мрс 2:22

- «Бу дәфә өлкәнин сакин-ләрини кәнара туллајача-ғам, ^а
Онлара әзаб чәкдирәчә-јәм».
- 19** Вај һалыма,
дәрдим бөјүкдүр, ^б
Јарам сағалмаздыр.
Дедим: «Бу дәрд мәнимдир,
өзүм чәкмәлијәм.
- 20** Чадырым учуб,
ипләри гырылыб. ^в
Өвладларым мәни тәрк едиб,
артыг јохдурлар. ^г
Чадырымы гуран,
парчаларыны галдыран кимсә галмајыб.
- 21** Чүнки чобанлар ахмаглыг етди, ^д
Јеһоваја үз тутмады. ^е
Беләчә ағылсыз давранды-лар,
Сүрүләри пәрән-пәрән олду». ^ж
- 22** Динләјин, хәбәр вар!
Шимал өлкәсиндән күчлү курултү кәлир, ^з
Јәһуда шәһәрләрини хара-ба гојачаг,
онлары чаггал јувасына дөндәрәчәк. ^а
- 23** Јеһова, билирәм ки, инса-нын јолу өз әлиндә дејил,
Аддымларыны јөнәлтмәк инсанын ихтијарында дејил. ^б
- 24** Еј Јеһова, мәни әдаләтинлә тәрбијә ет,
Гәзәбинлә јох, ^в јохса һеч оларам. ^г
- 25** Гәзәбини Сәни танымајан халгларын, ^д
Адыны чағырмајан тајфа-ларын үзәринә јағдыр.
Онлар Јагуб нәслинин ахырына чыхдылар, ^е
Ону мәнв етдиләр,
көкүнү кәсдиләр, ^ж
Онун јурдуну виранә гојдулар. ^з

11 Әрәмја Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Гөј һәр кәс бу әһдин сөзләрини ешитсин!

Бунлары Јәһуда чамаатына, Јерусәлим әһлинә сөйлә. **3** Сөйлә ки, Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бу әһдин сөзләринә табе олмајана ләнәт олсун.” **4** Мән бу сөзләри аталарыныза онлары Мисирдән, дәмрәридән собадан чыхардығым күн^б бујурмушдум.^в Онлара демишдим: “Мәнә гулаг асын, бүтүн әмрләрим ијеринә јетирин. Онда сиз Мәним халғым, Мән дә сизин Аллаһыныз оларам.” **5** Ата-бабаларыныза сүд-бал ахан дијары вермәк үчүн ичдийим анды јеринә јетирәрәм.”^г Будур, индијә кими сиз бу дијарда јашајырсыныз”.

Онда мән дедим: «Амин, Јеһова!»

6 Сонра Јеһова мәнә деди: «Јәһуда шәһәрләриндә, Јерусәлим күчәләриндә бу сөзләри чар чәк: “Бу әһдин сөзләрини ешидин, онлара әмәл един. **7** Мән ата-бабаларыныза онлары Мисирдән чыхардығым күндән бу күнә гәдәр дәнә-дәнә хәбәрдарлыг едиб демишәм: “Мәнә гулаг асын”.^д **8** Амма онлар Мәни ешитмәдиләр, Мәнә гулаг асмадылар. Инадла гара үрәкләринә көрә һәрәкәт етдиләр.”^е Әмәл етмәји бујурдуғым бу әһдин сөзләринә табе олмадылар. Буна көрә Мән әһддә јазыланлары онларын башына кәтирдим”.

9 Сонра Јеһова мәнә деди: «Јәһуда чамааты илә Јерусәлим әһли әлбир олуб. **10** Онлар сөзләрим ишитмәјән әч-дадларынын күнаһларына гајыдылар.” Башга аллаһлара ибадәт едирләр, онлара гуллуг едирләр.”^ж Исраил еви илә Јәһу-

ФӘС. 11

а Гн 27:26
Гн 28:15

б Чх 13:3
Гн 4:20

в Чх 24:3

г Лв 26:3, 12

д Јр 15:18
Чх 3:8
Лв 20:24
Гн 6:3

е Әр 7:13
Әр 25:4
Әр 35:15

ж Әш 65:2
Әр 7:24, 26
Һә 20:8
Зк 7:11, 12

з һк 2:11, 17
1Иш 8:8
2Гд 22:17

ж 2См 28:22,
23

Сағ сүтун

а Гн 31:16
2Пд 17:6, 7
Һш 6:7

б 2Гд 22:16
Әр 6:19
Һә 7:5

в Әш 1:15
Әр 14:12
Һә 8:18
Мш 3:4

г Гн 32:37, 38
Әр 2:28

д Әр 7:9, 10

е Әр 7:16
Әр 14:11

ж Әш 5:2
Әр 2:21

да еви ата-бабалары илә бағладығым әһди позуб.” **11** Одур ки, Јеһова белә дејир: “Башларына елә бәла кәтирәчәјәм ки,^б ондан јаха гуртара бил-мәјәчәкләр. Мәндән имдад диләјәндә онлара гулаг асмајачағам.” **12** О заман Јәһуда шәһәрләри вә Јерусәлим әһли кедиб гурбан кәтирдикләри аллаһлардан имдад диләјәчәкләр,^г амма бу аллаһлар һеч чүр онлары бәладан гуртармајачағлар. **13** Еј Јәһуда, аллаһларынын сајы шәһәрләринин сајына чатыб. О ијрәнч шејә, Баала гурбан кәтирмәк үчүн Јерусәлим күчәләри гәдәр гурбанкаһ дүзәлтмисән.”^д

14 Сән исә, бу халғдан өтрү дуа етмә. Онлардан өтрү Мәнә үз тутма, јалвар-јахар етмә.^е Башларына бәла кәләндә Мәнә фәрјад едәчәкләр, амма Мән онлара гулаг асмајачағам.

15 Әзиз халғымын Мәним евимдә нә иши вар?

Көр онун арасында нә гәдәр инсан фитнә-фәсад гурур.

Кәтирдикләри гурбанларла сәнин үстүнә кәлән бәланы совушдура биләчәкләр?

Һәмин вахт өјүнә биләчәксән?

16 Бир вахтлар Јеһова сәнә голлу-будағлы,

Мејвәси дадлы, көзәл зејтун ағачы дејирди.

Амма гулагбатыран сәс кәлди, Аллаһ ағача од вурду,

Дүшмәнләр будағларыны ғырыб-төкдү.

17 Сәни торпаға әкән^е ордулар Аллаһы Јеһова башына бәла кәтирмәји гәт едиб. Чүн-ки Исраил еви вә Јәһуда еви мәнфур ишләр көрүб, Баала

гурбан кәтирэрэк Мәни гәзәб-ләндириб». ^а

18 Еј Јеһова, һәммин вахт онларын нә етдијини мәнә көстәрдин,

Бунлардан мәни акаһ етдин.

19 Мән исә кәсилмәјә апарылан фағыр гузу кими идим.

Мәнә гәсд гурдугларындан бихәбәр идим, ^б

Дејирдиләр: «Кәлин ағачы мејвәләри илә биркә мәнв едәк,

Ону ишығлы дүнјадан* јох едәк,

Ады бир дә анылмасын».

20 Амма ордулар Аллаһы Јеһова әдаләтлә һөкм едир. Инсанын ән кизли фикирләрини*, үрәјини јохлајыр. ^в

Гој онлардан алачағын интигамы көрүм,
Чүнки ишими Сәнә тапшырмышам.

21 Буна көрә дә Јеһова чанымы алмаг истәјәнләрә, «Јеһованын ады илә пејғәмбәрлик етмә, ^г јохса әлимиздә өләрсән» дејән әнатутлуларын^г әлејһинә белә дејир: **22** «Онларла һагг-һесаб чәкәчәјәм, — ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир, — чаванлары гылынчдан кечириләчәк, ^д оғулары, гызлары ачын-дан өләчәк. ^е **23** Неч ким сағ галмајачаг. Әнатутлуларла^е һагг-һесаб чәкәчәјим ил онларын башына бәла кәтирәчәјәм».

12 Еј Јеһова, Сән һагсан. ^ж Сәнә шикајә-тими әрз едәндә,

11:19 * һәрфән: дириләр өлкәсиндән.

11:20 * Јахуд ән дәрин дуйғуларыны. һәрфән: бөјрәкләрини.

ФӘС. 11

а Әр 19:5, 15

б Әр 18:18

в 1См 28:9
Әр 17:10
Әр 20:12

г Әш 30:10
Ам 2:12
Ам 7:16

ф Әр 1:1

д 2См 36:17
Мрс 2:21

е Әр 18:21

ө Јш 21:8, 18

ФӘС. 12

ж Јр 18:25

Сағ сүтун

а Әј 12:6
Әј 21:7
36 73:3
Әр 5:28

б Әш 29:13

в 36 139:1, 2

г 2Пд 20:3
36 17:3
Әр 11:20

ф Әр 14:6
Әр 23:10

д Әр 4:13

е Әр 9:4

Сәнинлә һөкмләрин барәдә данышанда адил давранырсан.

Амма нијә пис адамларын иши јахшы кедир, ^а

Хаинләр архајын јашајыр?

2 Сән онлары торпаға әкдин, көк атдылар.

Бөјүјүб бар вердиләр.

Сән онларын дилиндәсән, амма үрәкләриндән* узагсан. ^б

3 Мәни исә, еј Јеһова, јахшы таныјырсан, ^в көрүрсән.

Үрәјими јохладын, көрдүн ки, Сәнә бағлыдыр. ^г

Онлары кәсилмәјә апарылан гојун кими сеч,

Гәтл күнү үчүн ајыр.

4 Нә вахта гәдәр торпаг гуп-гуру олачаг,

Чөл-чәмән саралыб-солачаг?^д

Сакинләрин мурдарлығы учбатындан

Һејванлар, гушлар јох олуб.

Чүнки онлар дејирдиләр:

«О, агибәтимизи көр-мүр».

5 Сән пијадаларла гачанда јорулдунса,

Атларла нечә јарышачагсан?^а

Әмин-аманлыг олан өлкәдә архајын јашајырсан.

Бәс Иордан саһилләриндәки сых мешәликдә нә едәчәксән?

6 Гардашларын, атанын ев әһли

Сәнә хаинлик едир^е.

Сәнә гарғыш еләјир.

Сәнинлә ширин-ширин данышсалар да,

Онлара инанма.

12:2 * һәрфән: бөјрәкләриндән.

- 7 «Евими тәрк етдим,^а
ирсими атдым.^б
Истәклими дүшмән элине
вердим.^в
- 8 Ирссим мешәдәки аслан
кими олуб,
Үстүмә нәрә чәкир.
Буна көрә она
нифрәт едирәм.
- 9 Ирссим Мәним көзүмдә
алабәзәк җыртычы
гуш кимидир,
Җыртычы гушлар һәр тә-
рәфдән она һүчүм едир.^г
Еј вәһши һејванлар,
җығышын кәлин,
Кәлин ону парчалајын.^д
- 10 Чобанлар үзүмлүјүмү
виран етди,^е
Торпағымы тапдалады.^ө
Сәфалы торпағымы
бош сәһралыға чевирди.
- 11 О, хараба галыб,
Гупгуру гурујуб*,
Өнүмдә виранәлијә чеври-
либ.^ө
Өлкәдә даш-даш үстә
галмајыб,
Амма буну вечинә алан
јохдур.^ж
- 12 Чөллүкдәки бүтүн чығыр-
лардан басгынчылар кә-
лир.
Өлкәнин бир учундан о
бири учуна кими Јеһова-
нын ғылынчы халгы
гырыб-чатыр.^з
Һеч кимин динчлији јох-
дур.
- 13 Онлар буғда әкирләр,
тикан бичирләр.^и
Әлләшиб-вурешурлар,
хејрини көрмүрләр.
Өз мәнсулларына көрә
утаначаглар,
Чүнки Јеһованын гәзәби
күкрәјиб».

12:11 * Дикер вариант: *јас тутур.*

ФӘС. 12

- а Лк 13:35
- б Чх 19:5
Әш 47:6
- в Мрс 2:1
- г 2Пд 24:2
Һә 16:37
- д 2Пд 24:2
Һә 16:37
- е Өш 56:9
Әр 7:33
- ж Өш 42:24, 25
- з Лв 26:33
Әр 15:2
- и Лв 26:16
Ми 6:15

Сағ сүтүн

- а 36 79:4
Әр 48:26
Һә 25:3
Зк 1:15
Зк 2:8

- б Әр 48:2
Әр 49:2

- в Өш 60:12

ФӘС. 13

- г Лв 26:19
Сф 3:11

- ф 2См 36:15,
16

14 Јеһова белә дејир: «Хал-
гым Исраилә вердијим ирсә
әл узадан бәдхәһ гоншулары-
мы^а өлкәләриндән гопарача-
ғам,^б Јәһуда евини дә онла-
рын арасындан гопарачағам.
15 Амма онлары гопардыгдан
сонра јенә дә онлара рәһм едә-
чәјәм, һәр бирини өз ирсинә,
өз өлкәсинә гәјтарачағам».

16 «Халгыма Баала анд ич-
мәји өјрәтдикләри кими, инди
дә халгымын јолуну өјрәнсә-
ләр, “Јеһоваја анд олсун” де-
јиб адымла анд ичсәләр, хал-
гымын арасында мәскунлаша-
чаглар. 17 Јох әкәр хансыса
халг итаәт етмәсә, о халгы чы-
харыб атачағам, мәнв едәчә-
јәм», — бәјан едир Јеһова.^в

13 Јеһова мәнә деди: «Кет
өзүнә кәтан гуршағ ал,
белинә дола. Амма ону суја
вурма». 2 Јеһованын дедији
кими, кедиб гуршағ алдым
вә белимә доладым. 3 Мәнә
икинчи дәфә Јеһованын сөзү
назил олду: 4 «Алыб бели-
нә доладығын гуршағы кө-
түр, Фәрат чајына кет. Гурша-
ғы орада гаја ојугунда кизләт». 5
Јеһованын әмр етдији кими,
кедиб гуршағы Фәрат чајынын
јанында кизләтдим.

6 Үстүндән хејли кечди. Је-
һова мәнә деди: «Дур Фә-
рат чајына кет, кизләтмә-
ји бујурдуғум гуршағы көтүр». 7
Мән дә Фәрат чајына кет-
дим. Јери газыб гуршағы киз-
ләтдијим јердән чыхартдым.
Көрдүм ки, гуршағ чүрүјүб,
тамамилә јарарсыз олуб.

8 Онда мәнә Јеһованын
сөзү назил олду: 9 «Јеһова
белә дејир: “Мән Јәһуданын
гүруруну, Јерусәлимин јерә-
көјә сығмајан тәкәббүрүнү бе-
ләчә мәнв едәчәјәм.” 10 Сөз-
ләримә гулаг асмајан,^г 10 Сөз-
ләримә гулаг асмајан,^ф инад

едиб үрөкләри истәјәни едән,^а башга аллаһлара ибадәт едән, сәчдә гылыб гуллуғ едән бу мәнфур халг да тамамилә јарарсыз олан бу гуршаг кими олачағ”. 11 “Мән бүтүн Исраил вә Јәһуда евини белә бағланан гуршаг кими, Өзүмә јахынлашдырдым ки, Мәним халгым,^б шәрәфим-шаным,^в ифтихарым олсунлар. Амма онлар Мәнә итаәт етмәдиләр”,^г — бәјан едир Јеһова.

12 Онлара сөјлә ки, Исраиллин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бөјүк күпә шәраб долдурурлар”. Онлар дејәчәкләр: “Мәкәр биз билмирик, бөјүк күпә шәраб долдурурлар?”

13 Онда онлара дејәрсән ки, Јеһова белә сөјләјир: “Мән бу өлкәнин бүтүн сакинләринә, Давудун тахтында отуран падшаһлара, каһинләрә, пејғәмбәрләрә, бүтүн Јерусәлим сакинләринә сәрхош оланадәк шәраб ичирәчәјәм.”^д 14 Намыны — аталары, оғуллари бирбиринә чырпачағам”,^е Јеһова белә бәјан едир: “Һеч кимә рәһм етмәјәчәјәм, јазығым кәлмәјәчәк, ачымадан һамыны мәнв едәчәјәм, һеч нә Мәни сахламајачағ”.^ө

15 Ешидин, гулаг верин. Гүрурлу олмајын.

Чүнки Јеһова данышыр.

16 Нә гәдәр ки О, зүлмәт чөк-дүрмәјиб,

Ала-торанлығда дағларда ајағларыныз бүдрәмәјиб Аллаһыныз Јеһованы шәрәфләндин.

Сиз ишығ көзләјәчәксиниз, Амма О, зүлмәт кәтирәчәк, Ишығы гаты зүлмәтә чеви-рәчәк.”^ө

17 Гулаг асмансыз, Мән гүрурунуз учбатындан кизлинчә ағлајачағам,

ФӘС. 13

а Әр 6:28

б Чк 19:5
Гн 26:18
36 135:4

в Әр 33:9

г Әр 6:17

д Әш 29:9
Әш 51:17
Әр 25:27

е Әр 6:21
Һә 5:10

ө һә 7:4
Һә 24:14

ә Әш 59:9

Сағ сүтүн

а Әр 9:1

б 36 100:3

в 2Глд 24:12
Әр 22:24, 26

г Гн 28:64

д Әр 6:22

е һә 34:8

ө Әш 39:1, 2

ә Әр 6:24
Мм 4:9

ж Әр 5:19
Әр 16:10, 11

з һә 16:37

и Мс 27:22

ы Лв 26:33
Гн 28:64

Көз јашы төкәчәјәм,
көзүмүн јашы
сел кими ахачағ,^а

Чүнки Јеһованын сүрүсү^б
әсир кедир.

18 Падшаһа, мәликә анаја^в де-
јин: “Тахтдан енин,
Чүнки мөһтәшәм тачыныз
башыныздан дүшәчәк”.

19 Чәнуб шәһәрләринин дар-
вазалары бағлыдыр,
ачан јохдур.

Бүтүн Јеһуда сүркүнә ке-
диб, һамы сүркүнә апа-
рылыб.”^г

20 Башыны галдырыб шимал-
дан кәләнләрә бах.”^д
Һаны сәнә верилән сүрү?
О көзәл сүрү һаны?^е

21 Чәзаны әзәлдән үлфәт бағ-
ладығын дост-ашналар-
дан аланда нә дејәчәк-
сән?^ө

Мәкәр доған гадынтәк сәни
санчы тутмајачағ?^ө

22 Үрәјиндә: “Нә үчүн бунлар
башыма кәлди?” десән,^ж
Бил ки, күнаһларынын чох-
луғундан палтарыны чы-
хартдылар,^з

Дабанлары ағрыдан көј-
нәди.

23 Кушлу* дәрисини, бәбир
халларыны дәјишә
биләр?”

Буну бачарса, онда сиз,
пислик етмәјә алышмыш
халг да
Јахшы иш көрә биләрси-
низ.

24 Буна көрә Мән сизи сәһра
күләјинин совурдуғу са-
ман чөпү кими сәпәләјә-
чәјәм.”^ы

25 Будур сәнә дүшән пүшк,
сәнә ајырдығым пәј, —
бәјан едир Јеһова.

13:23 * Јахуд һәбәшли.

Сән Мәни унутдун,^а
жалана бел бағладың.^б

26 Буна көрә этәјини үзүнә
галдырачағам,
Ејиб јерин көрүнәчәк.^в

27 Зиналарын,^г шәһвәтли
кишнәртин,
Мурдар фәишәлијин
үзә чыхачағ.
Тәпәләрдә, чөлләрдә
Сәнин ијрәнч һәрәкәтләри-
ни көрдүм.^д

Вај олсун сәнә, Јерусәлим!
Нә вахта гәдәр чиркабдан
тәмизләнмәјәчәксән?»^е

14 Гурағлығ барәдә^е Әрәм-
җаја назил олан Јеһова-
нын сөзү будур:

2 Јәһуда јас тутур,^в дарваза-
лары чүрүјүб,
Гәмкин-гәмкин јерә чөкүб.
Јерусәлимин фәрјады
әршә галхыр.

3 Ағалар нөкәрләри су да-
лынча көндәрир.
Онлар гују башына кедир,
амма су тапмырлар.
Бош күпләрлә гајыдырлар,
Утанырлар, пәришандыр-
лар,
Башларыны өртүрләр.

4 Төрпағ чадар-чадардыр,
Чүнки өлкәдә јағыш кәси-
либ,^ж
Әкинчиләр чашгынлығ
ичиндәдир, башларыны
өртүбләр.

5 Чөлдәки марал да баласы-
ны доғуб атыр,
Чүнки от јохдур.
6 Чөл ешшәји чылпағ тәпә-
ләрдә дуруб.
Чағгал кими төвшүјүр,
Көзләри тутгунлашыб,
чүнки от јохдур.^з

7 Һәрчәнд өз тәгсирләримиз
әлејһимизә шәһадәт
едир,

ФӘС. 13

а Әр 2:32
б Гн 32:37, 38
Әш 28:15
Әр 10:14
в Мрс 1:8
Һә 16:37
Һә 23:29
г Әр 2:20
Һә 16:15
д Әш 65:7
Һә 6:13
д Һә 24:13

ФӘС. 14

е Гн 28:24
ө Јл 1:10
ж Лә 26:20
Гн 28:23
з Әр 12:4
Јл 1:18

Сағ сүтүн

а Јш 7:9
36 25:11
36 115:1, 2
б Үә 9:6
Нә 9:33
Дн 9:5, 8
в 36 106:8
36 106:21
Әш 45:15
г Чх 29:45
Гн 23:14
д Дн 9:19
д Әр 2:23
е Әр 2:25
ө Әр 6:20
ж һш 8:13
з Әр 7:16
Әр 11:14
и Әш 1:15
Әш 58:3
Әр 11:11
Һә 8:18
ы Әш 1:11
ј Әр 9:16
Һә 5:12
к Әр 4:10
Әр 5:31
Әр 6:13, 14
Әр 23:16, 17
Әр 27:8-10
Һә 13:10
Мк 3:11
к Әр 23:25, 26
Әр 29:21

Еј Јеһова, адын наминә
һәрәкәтә кеч.^а

Дәфәләрлә хәјанәт етми-
шик,^б

Сәнә гаршы күнаһ еләми-
шик.

8 Еј Исраилин үмидқаһы,
дар күнүндә ничаты!^в

Нижә бу өлкәдә
јад кимисән?

Нижә анчағ кечәләмәк үчүн
ајағ сахлајан

јолчу кимисән?

9 Нә үчүн карыхмыш
адам кимисән?

Санки, халгыны гуртара
билмәјән икидсән.

Сән, еј Јеһова, бизим ара-
мыздасан,^г

Адыны дашыјырығ.^д
Тәрк етмә бизи.

10 Јеһова бу халғ барәдә
белә дејир: «Онлар дәрбәдәр
кәзмәји севириләр,^е ајағлары
бир јерә јығылмыр.^в Јеһова он-
лардан наразыдыр.^г Инди тәг-
сирләрини јада салыб, күнаһ-
ларына көрә онлардан һағг-һе-
саб истәјәчәк».^ж

11 Јеһова мәнә деди: «Бу
халгын рифаһы үчүн дуа ет-
мә.^з 12 Онлар оруч тутсалар
да, јалварышларыны ешит-
мирәм,^и кәтирдикләри јанды-
рма гурбанларыны, тахыл тәг-
димәләрини гәбул етмирәм.^ы
Мән онлары гылынчла, ачлығ-
ла, азарла гырачағам».^ј

13 Онда мән дедим: «Аһ,
Күлли-Ихтијар Јеһова! Көр пеј-
ғәмбәрләр халга нә дејир: “Гы-
лынч көрмәјәчәксиниз, ачлығ
олмајачағ. Мән, Аллах сизә
бу јердә әмин-аманлығ верәчә-
јәм”».^к

14 Јеһова мәнә деди: «Пеј-
ғәмбәрләр Мәним адымла јал-
ландан пејғәмбәрлик едир.^к
Онлары Мән көндәрәмшишәм,

онлара һеч нә бујурмамы-
шам, онларла данышмамы-
шам.^а Сизә сөјләдикләри ше-
ләр јалан вәһјләрдир, фалчы-
лыгдыр, чәфәнқијатдыр, өз у-
дурмаларыдыр.^б **15** Она көрә
дә Јеһова дејир: “Көндәрмәди-
јим һалда, Мәним адымдан да-
нышан, өлкәдә гылынч, ачлыг
олмајачаг дејән пејғәмбәрләр
гылынч вә ачлыгдан мәһв ола-
чаглар.^в **16** Онларын пејғәм-
бәрлик етдији инсанларын да
чәсәди ачлыг вә гылынч үзүн-
дән Јерусәлим күчәләринә
атылачаг, нә онларын өзләри-
ни, нә арвадларыны, нә оғул-
ларыны, нә дә гызларыны бас-
дыран олмајачаг.^г Лајиг олдуг-
лары бәланы башларына кәти-
рәчәјәм”.^д

17 Онлара белә де:

“Кечә-күндүз көз јашым
сел олуб ахсын, дајанма-
сын,^а

Халгым, о бакирә гыз
ағыр зәрбә алды,^в
Јараланды, дармадағын
олду.

18 Чөлә кедирәм,

Гылынч гурбанларыны
көрүрәм!^в

Шәһәрә кирирәм,

Ачлыгдан үзүләнләри
көрүрәм!^ж

Пејғәмбәр дә, һаһин дә јад
өлкәдә долашыр”». ^з

19 Сән Јәһуданы бирдәфәлик
рәдд етмисән? Сиона
нифрәт едирсән?”

Нижә бизи чәзаландырдын?
Дәрдимизә чарә јохдур.^б

Сүлһ көзләјирдик, габағы-
мыза хејир чыхмады,

Шәфа көзләјирдик,
дәһшәт көрдүк.^д

20 Еј Јеһова,

шәр әмәлләримизи,

ФӘС. 14

а Әр 23:21
Әр 27:15

б Мрс 2:14

в Әр 5:12, 13
Әр 23:15
Һә 12:24
Һә 13:9

г 36 79:2, 3
Әр 9:22

д Әр 4:18

е Әр 8:18, 21
Әр 9:1

ж Мрс 1:15

з һә 7:15

д Мрс 5:10

е Гн 28:36

ж Әр 12:8
Мрс 5:22

з 2См 36:15,
16

д Әр 8:15

Сағ сүтүн

а Үә 9:7
Дн 9:5, 8

б һә 36:22
Дн 9:15

в Чх 32:13
Лв 26:41, 42
36 106:43-45

г Гн 28:12
Өш 30:23
Јл 2:23

ФӘС. 15

д Чх 32:11
1Иш 7:9
36 99:6
36 106:23

е һә 5:2

ж һә 12:11

з һә 14:21

д Гн 28:26
Әр 7:33

е 2Пд 21:11
2Пд 23:26
2Пд 24:3, 4

Ата-бабаларымызын тәг-
сирләрини етираф еди-
рик,

Сәнә гаршы күнаһ етми-
шик.^а

21 Өз адын наминә
бизи рәдд етмә,^б

Әзәмәтли тахтындан
үз чевирмә.

Бизимлә кәсдијин әһди
јада сал, ону позма.^в

22 Халгларын пуч бүтләрин-
дән һансы бири јағыш
јагдыра биләр?

Көјләр өзбашына лејсан
төкә биләрми?

Буна тәкчә Сән гадирсән,
еј Аллаһымыз Јеһова!^г

Үмидимиз Сәнәдир,

Чүнки бунлары едән
Сәнсэн.

15 Сонра Јеһова мәнә деди:
«Һәтта Муса илә Иш-
муил дә гаршымда дурсај-
ды,^а бу халга лүтф көстәр-
мәздим. Онлары өнүмдән рәдд
елә. Гој кетсинләр. **2** Соруш-
салар: “Һара кедәк?” Сөјлә ки,
Јеһова белә дејир:

“Азар үчүн ајрыланлар
азара!

Гылынч үчүн ајрыланлар
гылынча!^а

Ачлыг үчүн ајрыланлар
ачлыға!

Әсарәт үчүн ајрыланлар
әсарәт!”^в

3 “Онларын үстүнә дөрд
бәла* көндәрәчәјәм,^в — Јеһова
бәјан едир, — өлдүрмәк үчүн
гылынч, сүрүјүб-апармаг үчүн
итләр, јејиб-парчаламаг үчүн
гушлар вә һејванлар.^ж **4** Јә-
һуда падшаһы һизгијә оғлу
Мәнәссанин Јерусәлимдә тө-
рәтдији әмәлләрә көрә^з онла-
ры дүнјанын бүтүн сәлтәнәт-

15:3 * Дикәр вариант: дөрд чүр һөкм.
һәрфән: дөрд аилә.

лэри өнүндө дөһшөтлн хала салачагам.^а

5 Онда халына ким жаначаг, еј Јерусәлим?

Ким сәнә ачыјачаг?

Ким ајаг сахлајыб сәндән хал-әһвал тутачаг?”

6 “Сән Мәни тәрк етмисән,^б Мәнә арха чевирирсән*,^в — Јеһова бәјан едир.

Әлими узадыб сәни мәнв едәчәјәм.^г

Нә гәдәр рәһм етмәк олар? Артыг усанмышам.

7 Онлары өлкәнин шәһәрләр-риндә* јаба илә совурача-гам.

Онлары өвладсыз гојача-гам.^ф

Халгымы мәнв едәчәјәм, Чүнки јолларындан дөн-мүрләр.^д

8 Өнүмдә дулларын сајы дөниз гумундан чох олачаг.

Күнүн күнорта чагы анала-рын, чаванларын үстүнә басгынчы көндәрәчәјәм.

Бир ан ичиндә онлары ваһимәјә, дөһшөтә сала-чагам.

9 Једди өвлад анасы тагәт-дән дүшүб.

Нәфәс алмаға күчү чат-мыр.

Онун күнәши күндүз вах-ты батыб,

Рүсвајчылыг, рәзиллик кә-тириб*.

Онлардан тәк-түк галан-лары

Дүшмән гылынчына јем едәчәјәм”, — бәјан едир Јеһова». ^е

15:6 * Дикөр вариант: *дал-дала кедир-сән.* 15:7 * Нөрфөн: *дарвазаларында.* 15:9 * Дикөр вариант: *утаныб рүсвај олуб.*

Фәс. 15

а Гн 28:15, 25
Өр 24:9
Һә 23:46

б Өр 2:13

в Өш 1:4

г Сф 1:4

ф Гн 28:15, 18
Өр 9:21
Һә 24:21

д Өр 5:3

е Өр 44:27
Һә 5:12

Сағ сүтүн

а Өр 20:14

б Өр 20:5

в Лв 26:38
Өр 16:13

г Гн 32:22
Өш 42:24, 25
Өр 17:4

ф Өр 11:20
Өр 12:3
Өр 17:18
Өр 37:15

д 36 69:7

е Һә 3:1-3
Вһ 10:9, 10

10 Вај мәним халыма! Ај ана, мәни нијә доғдун,^а Бүтүн өлкәнин далашды-ғы, чәкишдији бир адамы нијә дүнјаја кәтирдин?

Нә бир кәсдән борч алмы-шам, нә бир кәсә борч вермишәм,

Амма һамы мәнә ләнәт охујур.

11 Јеһова деди: «Сәнин әлин-дән тутачагам, Фәлакәт күнүндә, дар күнүндә Дүшмәнлә үз-үзә кәләндә сәнә јар олачагам.

12 Кимсә миси, дәмири, Шималдан кәлән дәмири гырыб парча-парча едә биләр?

13 Сизин сәрвәтинизи, хәзи-нәләринизи талан малы едәчәјәм,^б

Өлкәнин һәр тәрәфиндә ет-дијиниз күнаһлара көрә онлары һавајы верәчәјәм.

14 Онлары дүшмәнләринизә верәчәјәм, Танымадығыныз өлкәјә апарачаглар.^в Гәзәбини од тутуб јаныр, Сизә гаршы аловланыр».^г

15 Сән дәрдимн билирсән, еј Јеһова.

Мәни јада сал, мәнә нәзәр јетир.

Дүшмәнләримдән интигам ал.^ф

Гәзәбини сахлама, гојма өлүм.

Ахы Сәнин уғрунда рүсвај-чылыг чәкирәм.^д

16 Сөзләрини тапыб једим.^е Сөзүн мәнә севинч верди, үрәјимә шадлыг кәтирди.

Чүнки мән Сәнин адыны дашыјырам, еј ордулар Аллаһы Јеһова.

- 17 Кеф әһли илә отуруб шән-ләнмирәм,^а
Сәнин ихтиҗарында олду-ғум үчүн тәк-тәнһа оту-рурам.
Чүнки ичими гәзәблә дол-дурмусан.^б
- 18 Нә үчүн ачыларым битмир, жарам шәфа тапмыр?
Сағалмыр ки сағалмыр.
Сән мәним үчүн алдадычы, етибарсыз
Чешмә олачагсан?
- 19 Онда Јеһова деди:
«Әкәр Мәнә дәнсән,
сәнә јенә лүтф көстәрә-рәм.
Јенә һузурумда дурарсан.
Әкәр дәјәрсиз шеји дәјәрли шејдән ајырсан,
Мәним елчим оларсан.
Онлар сәнин тәрәфинә кечәчәкләр,
Амма сән онларын тәрәфи-нә кечмәјәчәксән».
- 20 «Сәни бу халгын ичиндә мөһкәм мис дивар еди-рәм.^в
Онлар сәнинлә ворушачаг-лар,
Амма үстүн кәлә билмәјә-чәкләр.^г
Чүнки Мән сәнинләјәм,
сәни хилас едәчәјәм», —
бәјан едир Јеһова.
- 21 «Сәни шәр адамларын әлиндән гуртарачағам.
Залымларын пәнчәсиндән хилас едәчәјәм».
- 16** Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Ар-вад алма, бу јердә оғлун, гызын олмасын. **3** Јеһова бурада до-ғулан оғул вә гызлар барәдә, бу дијарда онлары доған аналар, әкән аталар барәдә белә де-јир: **4** «Онлар өлүмчүл хәстә-ликдән өләчәкләр,^г амма һеч ким јас тутуб онлары ағлама-

ФӘС. 15

а 36 1:1

б Әр 20:8

в Әр 1:18
Һә 3:9

г Әр 20:11

ФӘС. 16

г Әр 15:2

Сағ сүтун

а 36 79:2, 3
Әш 5:25
Әр 7:33
Әр 9:22
Әр 36:30

б һә 5:12

в һә 24:16, 17

г Гн 31:17
Әш 27:11
Әш 63:10г Әш 24:7, 8
Әр 7:34
Вһ 18:23

д Әр 5:19

јачаг. Онлар торлағын үстүн-дә пејин кими олачағлар.^а Гы-лынчдан, ачлыгдан һәлак ола-чағлар.^б Мејитләри гушлара, һејванлара јем олачаг”.

5 Јеһова белә дејир:

“Јас мәчлисинә кетмә.

Ағламаг, башсағлығы вер-мәк үчүн о евә кирмә.^в

Бу халгдан сүлһүмү көтүр-мүшәм,

Лүтфүмү, мәрһәмәtimi кәсмишәм”.^г Јеһова белә бәјан едир.

6 “Бу өлкәдә бөјүклү-кичик-ли һамы өләчәк.

Онлары басдырмајачағлар. Һеч ким онлар үчүн синә дөјүб ағламајачаг, Бәдәнинә јара вурмајачаг, башыны кечәл етмәјә-чәк”.

7 Бир кимсә өлүнү ағлајан-лары овундурмајачаг, Онлара чөрәк вермәјәчәк. Һеч ким атасыны, анасыны итирәнләрә Тәсәлли чамыны ичирмәјә-чәк.

8 Шадлығлара да кетмә,
Орада јејиб-ичмә”.

9 Исраилин Аллаһы, орду-лар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сизин күнләриниздә, көзлә-риниз өнүндә бу јердән се-винч, шадлығ һарајыны, бәј-кәлин сәсини кәсәчәјәм”.^г

10 Халга бу сөзләри дејәндә онлар сорушачағлар: “Нә үчүн Јеһова башымыза бу бөјүк фәлакәти кәтирәчәјини дејир? Аллаһымыз Јеһованын гар-шысында тәгсиримиз нәдир? Ахы нә күнаһын јијәсијик?”^д

11 Онлара дејәрсән: “Чүнки ата-бабаларыныз Мәни тәрк

16:6 * Бүтпәрәстләрин јас ајинләри. Кө-рүнүр, дөнүк исраиллиләр бунлары ичра едирдиләр.

етди,^а — бəјан едир Јеһова. — Онлар башга аллаһлара иба-дэт етди, онлара гуллуғ едиб сəчдэ гылды.^б Мəндэн исə үз дөндəрдилэр, ганунума эмэл етмəдилэр.^в **12** Сиз исə ата-бабаларыңыздан да бешбетэр олдуруз.^г Мəнə итаэт етмэк əвəзинə, инадла өз гара үрə-јинизə көрə һэрəkət етдиниз.^д **13** Сизи бу дијардан көтүрүб нə өзүнүзүн, нə дə ата-бабаларыңыз танымадығы торпа-ға атачағам.^е Орада кечə-күндүз башга аллаһлара гуллуғ едəчəксиниз,^ж чүнки Мəн сизə лүтф көстəрмəјəчəјэм”.

14 Јеһова бəјан едир: “Лакин күн кəлəчək, артыг һеч ким: “Исраил халгыны Мисирдэн чыхаран Јеһоваја анд олсун” демəјəчək,^з **15** “Исраил халгыны шимал дијарындан вə сəпələдији бүтүн өлкəлəрдэн чыхаран Јеһоваја анд олсун” дəјəчək. Мəн онлары ата-бабаларына вердијим торпаға кери гайтарачағам”.^ж

16 Јеһова бəјан едир: “Чохлу балыгчы чағырачағам, Онлары тутачағлар. Сонра чохла овчу чағырачағам, Һэр дагда, һэр тəпəдə, Гаја ојугларында онлары овлајачағлар.

17 Чүнки бүтүн əмəллəрини көрүрэм. Онлар Мəндэн кизлэнə билмəдилэр, Тəгсирлəri көзлəримдэн јайынмады.

18 Илк оларағ, тəгсирлəринин, күнаһларынын əвəзини бүтүнлүклə габағларына чыхарачағам,^з Чүнки ијрəнч бүтлəринин чансыз сурəтлəri илə өл-кəми мурдарајыблар.

ФəС. 16

а һк 2:12

б Өр 8:1, 2

в Дн 9:11
Ам 2:4

г Өр 7:26

д Нə 9:29
Өр 6:28

е 2См 7:20
Өр 15:14
Өр 17:4

ж Гн 4:27, 28
Гн 28:36

з Чх 20:2
Өр 23:7, 8

ж Гн 30:1-3
Өр 3:18
Өр 24:6
Өр 30:3
Өр 32:37
Ам 9:14

з Өш 40:2

Сағ сүтүн

а Лв 26:30
36 106:38

б Өр 17:17

в Өр 10:5, 14

г 36 115:4
Өр 2:11
1Кр 8:4

ФəС. 17

ф Өш 1:29
һз 6:13

д һк 3:7
2См 24:18
2См 33:1, 3

е Лв 26:30
2Пд 24:11, 13
Өр 15:13
һз 6:3

ө Мрс 5:2

Ирсими мəнфур бүтлəрлə долдурублар”.^а

19 Еј мəним гүдрəтим, еј мəним галам Јеһова, Дар күндə сығындығым пəнаһкаһым.^б Дүнјанын һэр кушəсиндэн халғлар Сəнин һүзуруна кəлəчək. Дəјəчəклəр: «Ата-бабаларымыз јаланы, Пучлуғу, јарарсыз, бош шејлəri мирас алыблар».^в

20 Инсан да аллаһлар дүзəлдə билэр?

Ахы дүзəлтдији əслиндə аллаһ дəјил.^г

21 «Она көрə дə Өзүмү онлара таныдачағам, Бу дəфə онлара күчүмү, гүдрəтими көстəрəчəјэм. Билəчəклəр ки, Мəним адым Јеһовадыр».

17 «Јəһуданын күнаһы дəмир гəлэмлə јазылыб.

Үрəклəринин лəвһəсинə, гурбанкаһларынын бујнузларына

Алмаз учлу алəтлə һəкк олунуб.

2 Оғуллары кур јарпағлы ағачларын јанында, һүндүр тəпəлəрдə,^г

Өлкəдəки дағларда Дүзəлтдиклəri гурбанкаһлары, Ашера бүтлəрини* хатырлајыр.^д

3 Өлкəнин һэр тəрəфиндə етдијин күнаһлара көрə сəнин сəрвəтини, хəзинəлəрини,

Бəли, бүтүн сəчдəкаһларыны талан малы едəчəјэм.^е

4 Сəнə вердијим ирсдэн өзүн имтина едəчəксən.^е

17:2 * Лүғəтə бах.

Сэни танымадығын дијарда
дүшмэнлэринэ гул едэчэ-
жэм.^а

Сиз гэзэбими аловтэк
алышдырдыныз*,^б

Атәши неч вахт сөнмәјә-
чәк».

5 Јеһова белә дејир:

«Ләнәт олсун о кәсә ки,
инсана бел бағлајыр,^а

Инсан күчүнә архаланыр,^г
Үрәји Јеһовадан узагла-
шыб.

6 О, сәһрада битән
тәнһа ағача бәнзәр,
Хош күн көрмәз.

Сәһрада, гураг јерләрдә,
Инс-чинс олмајан шоран
торпагда јашар.

7 Хош о кәсин һалына ки,
Јеһоваја бел бағлајыр,
Јеһоваја архаланыр.^г

8 О, сулар кәнарында әкил-
миш ағачтәк олар,
Көкү ахар сулара чатар,
Исти нечә кәлди-кетди,
билмәз,

Һәмишә јарпаг ачар,^д
Гураглыг олан ил гајгы
чәкмәз,

Бар вермәкдән галмаз.

9 Үрәк ән бөјүк хаиндир,
хатакардыр*,^е

Ким ону анлаја биләр?

10 Мән Јеһова үрәји арашды-
рырам,^е

Ән кизли фикирләри*
јохлајырам.

Белә ки, һәр кәсә јолла-
рына,

Әмәлләринә көрә
әвәз верим.^ж

11 Нарам јолла сәрвәт јыған^з

17:4 * Дикөр вариант: Мәним гэзә-
бимдә алов кими алышдыныз. 17:9

* Дикөр вариант: сағалмаздыр. 17:10
* Јахуд ән дәрин дујғулары. һәрфән:
бөјрәкләри.

ФӘС. 17

а Гн 28:48
Әр 16:13

б Әш 5:25
Әр 15:14

в Әш 30:1, 2

г 2Пд 16:7

ғ 36 34:8
36 146:5
Әш 26:3

д 36 1:3
36 92:12, 13

е Јр 6:5
Јр 8:21
Мс 28:26

ө 1Иш 16:7
1См 28:9
Мс 17:3
Мс 21:2

ж Рм 2:6
Гт 6:7
Вһ 2:23
Вһ 22:12

з Мс 28:20
Әш 1:23
Јр 5:4

Сағ сүтун

а 2См 2:5
Әш 6:1

б 36 73:27
Әш 1:28

в Әр 2:13
Вһ 22:1

г Әр 15:20

ғ Әш 5:19
2Бт 3:4

д Әр 15:15
Әр 20:11

е Әр 18:23

Јумуртламадығы јумурта-
лары јыған кәклијә бән-
зәр.

Сәрвәти өмрүнүн јарысын-
да ону атыб кедәр,
Ахырда о адам ахмаг чы-
хар».

12 Аллаһын әзәмәтли тахты
әзәлдән учадыр,
Мүгәддәс мәканымыздыр.^а

13 Еј Исраилин үмидкаһы
Јеһова,
Сэни тәрк едәнләр биабыр
олачаглар.

Сәнә дөнүк чыханларын
ады торпаға јазылачаг,^б
Чүнки онлар Јеһованы,
дирилик сују мәнбәјини
тәрк едибләр.^в

14 Еј Јеһова, мәнә шәфа вер
сағалым,

Хилас ет гуртулум.^г

Чүнки Сәнә тәриф учалды-
рам.

15 Бах, мәнә дејирләр:

«Һаны Јеһованын дедији
сөз?»^ғ

Гој јеринә јетсин!»

16 Чобан олмагдан бојун га-
чырмадым, Сэнин јолла-
рынла кетдим,
Фәлакәт күнүнү арзулама-
дым.

Ағзымдан чыхан сөзләри
билирсән,
Онлар Сэнин өнүндәдир.

17 Мәни дәһшәтә салма,
Фәлакәт күнүндә Сәнсэн
сығыначағым.

18 Гој мәни тәгиб едәнләр
утансын,^д

Мән јох.

Гој онлар дәһшәтә дүшсүн,
Мән јох.

Фәлакәт күнүнү онларын
башына кәтир,^е

Онлары гыр, мәһв ет.

19 Јеһова мәнә деди: «Кет, Јәһуда падшаһларынын киб-чыхдығы әсас дарвазанын* ағзында дур. Сонра Јерусәлимин башга дарвазаларынын јанына кет.»^а 20 Онлар белә де: «Еј Јәһуда падшаһлары, Јәһуда халгы, Јерусәлим әһли, бу дарвазалардан кирән-ләр, Јеһованын сөзүнү ешидин. 21 Јеһова белә дејир: «Бахын, шәнбә күнүндә жүк дашымајын, Јерусәлим дарвазаларындан жүк кечирмәјин.»^б 22 Шәнбә күнү евиниздән жүк чыхармајын, һеч бир иш көрмәјин,^в шәнбә күнүнү мүгәд-дәс тутун. Ата-бабаларыныза да буну бујурмушдум.»^г 23 Анчаг онлар ешитмәдиләр, гулаг асмадылар, инадла итаәт ет-мәдиләр, тәрбијәни рәдд етди-ләр.»^д

24 «Амма сиз Мәнә табе ол-саныз, — бәјан едир Јеһо-ва, — шәнбә күнү бу шәһәрин дарвазаларындан жүк кечирмә-сәниз, шәнбә күнүнү мүгәд-дәс тутуб о күн һеч бир иш көрмәсәниз.»^е 25 онда Да-вудун тахтында отуран^в пад-шаһларла әјанлар арабаларда, ат белиндә бу шәһәрин дарва-заларындан кирәр, онлар да, Јәһуда чамааты да, Јерусәлим әһли дә.^г Бу шәһәр һеч вахт са-кинсиз галмаз. 26 Јәһуда шә-һәрләриндән, Јерусәлимин әт-рафындан, Бинјамин торпа-ғындан,^д дүзәнликдән,^е дағлыг бөлкәдән, Некевдән инсанлар кәләр. Онлар Јеһованын еви-нә јандырма гурбанлары,^в башга гурбанлар,^г тахыл тәг-димәләри,^д күндүр вә шүкран гурбанлары кәтирәр.»^е

27 Јох әкәр Мәнә табе ол-масаныз, шәнбә күнүнү мүгәд-

17:19 * һәрфән: халгын оғулларынын дарвазасынын.

ФӘС. 17

а Әр 7:2
 б Нә 13:19
 в Чх 20:9, 10
 Лә 23:3
 г Чх 31:13
 ф Әш 48:4
 һә 20:13
 д Гн 5:12-14
 е 36 132:11
 ө Әр 22:4
 ж Әр 32:44
 з Әр 33:13
 и Лә 1:3
 ы Үз 3:3
 ј Лә 2:1, 2
 к 36 107:22
 36 116:17
 Әр 33:10, 11

Сағ сүтүн

а 2Пд 25:9, 10
 Әр 39:8
 б 2Пд 22:16, 17
 Мрс 4:11

ФӘС. 18

в Әр 19:1
 г Рм 9:20, 21
 ф Әр 1:10
 Әр 12:14
 Әр 25:9
 Әр 45:4
 д 1Пд 8:33, 34
 36 106:45
 Әр 7:3
 Әр 26:3
 һә 18:21
 Јл 2:13
 Јн 3:5, 10
 е Әш 1:16
 һә 18:23
 ө Әр 2:25
 ж Гн 29:19, 20
 Әр 7:24

дәс тутмајыб о күн жүк дашы-саныз, Јерусәлим дарвазала-рындан жүк кечирсәниз, онун дарвазаларына од вурачағам. Од Јерусәлимин галалары-ны јандырыб-күл едәчәк.^а Ону сөндүрән олмајачағ»».^б

18 Әрәмјаја Јеһованын сө-зү назил олду: 2 «Галх, дулусчунун евинә кет.»^в Орада сәнинлә данышачағам».

3 Мән дә дулусчунун еви-нә кетдим. О, чархда ишләјир-ди. 4 Килдән дүзәлтдији габ әлиндә хараб олду. Онда о, һәмин килдән истәдији кими, башга бир габ дүзәлтди.

5 Бу вахт мәнә Јеһованын сөзү назил олду: 6 «Еј Ис-раил еви, Мән сизинлә ду-лусчу кими рәфтар едә билмә-рәм? — бәјан едир Јеһова. — Кил дулусчунун әлиндә нечә-дирсә, сиз дә Мәним әлимдә беләсиниз, еј Израил еви.»^г

7 Мән һансыса халгы, сәл-тәнәти көкүндән гопараचाғы-мы, јыхыб мәнв едәчәјими де-јәндә^ф 8 һәмин халг дедијим мәнфур әмәлдән әл чәкәрсә, онун үстүнә кәтирмәк истәди-јим фәлакәтдән ваз кечәрәм.»^д

9 Амма һансыса халгы, сәлтә-нәти гуруб тикәчәјими дејән-дә 10 һәмин халг бәјәнмәди-јим пис ишләр көрсә, Мәнә гу-лаг асмаса, она етмәк истәди-јим јахшылыгдан ваз кечәрәм.

11 Инди Јәһуда чамаатына, Јерусәлим әһлинә сөjlә ки, Јеһова белә дејир: «Үстүнү-зә фәлакәт кәтирмәк нијјәтин-дәјәм, әлејһинизә тәдбир тө-күрәм. Дөнүн пис јолунуздан, дејишин, әмәлләринизи дүзәл-дин»».^е

12 Амма онлар дедиләр: «Јох, хејри јохдур!»^в Истәди-јими едәчәјик, инадла гара-үрәјимизә көрә һәрәкәт едәчә-јик»».^ж

13 Буна көрө дә Јеһова де-
жир:

«Халглардан сорушун,
Көрүн белә бир шеј
ешидибләр?

Бакирә Израил чох дәһшәт-
ли иш тутуб.^а

14 Неч Ливанын дағ јамачла-
рындан гар әскик олар?
Узаглардан ахан
сојуг сулар гурујар?

15 Амма халгым Мәни
унудуб.^б

Пуч шејләрә гурбан
кәтирир.^в

Инсанлары өз јолларын-
дан, гәдим јоллардан
сапдырыб,^г

Наһамар, кәлә-көтүр
чығырлара чыхарыр.

16 Одур ки, онларын өлкәси
дәһшәтли һала дүшәчәк,^д

Һәмишә она бахыб
фит чалачаглар.^е

Јолдан кечән һәр кәс
бу мәнзәрәдән сарсыла-
чаг, башыны булајачаг.^ж

17 Сәмум јелинин совурдуғу
саман кими, онлары дүш-
мән гаршысында сәпәлә-
јәчәјәм.

Фәлакәт күнүндә онлара
үзүмү јох, күрәјими чеви-
рәчәјәм.^з

18 Онлар деди: «Кәлин
Өрәмјаја гәсд гураг.^а Онсуз да
каһинләримиздә ганун, мүд-
рикләримиздә мәсләһәт, пеј-
ғәмбәрләримиздә сөз неч вахт
әскик олмајачаг. Кәлин онун
әлејһинә данышаг, неч бир сө-
зүнә фикир вермәјәк».

19 Мәнә нәзәр сал, еј Јеһова,
Мүхалифләримин
сөзләрини ешит.

20 Јашхылыға јаманлыгла
чаваб вериләрми?

Онлар мәнә гују газырлар.^б

ФӘС. 18

а Әр 2:13

б Әр 2:19
Әр 3:21

в Әр 10:14, 15

г Әр 6:16

д Лә 26:33
Һә 6:14

е 1Pd 9:8
Әр 19:8
Мрс 2:15
Мк 6:16

ж Гн 28:37

з Гн 31:17

а Әр 11:19

з 36 35:7

Сағ сүгүн

а Әр 12:3

б Мрс 5:3

в 2См 36:17

г 36 38:12

д Әр 11:19, 20

е 36 35:4
Әр 15:15

ФӘС. 19

е Әр 18:2

ө Јш 15:8, 12
2См 28:1, 3
Әр 7:31

Јада сал, Сәнин онлара
гаршы гәзәбини јатыр-
магчүн

Дәфәләрлә һүзурунда ду-
руб онларын хејринә
данышмышам.

21 Буна көрә оғулларыны
ачлыға мәһкум ет,

Гылынчын ағзына вер.^а

Гој арвадлары өвладсыз
галсын, дул галсын.^б

Кишиләри мәрәздән
гырылсын,

Чаванлары дөјүш мејда-
нында гылынчдан кечи-
рилсин.^в

22 Устләринә гәфилдән гул-
дур көндәр,

Гој евләриндән
фәрјад ешидилсин,

Чүнки мәни әлә кечирмәк
үчүн гују газыблар,

Јолумда тәләләр гурублар.^г

23 Сән, еј Јеһова,

Мәни өлдүрмәкчүн гурдуғ-
лары гәсдләрдән акаһ-
сан.^д

Онларын тәгсирини ба-
ғышлама,

Күнаһларыны өнүндән
силмә.

Гәзәблә онлара гаршы
өлчү көтүрәндә

Гој гаршында
бүдрәсинлә.^е

19 Јеһова белә дејир: «Кет,
дулусчудан кил кузә ал.^а

Халгын ағсаггалларындан, ка-
һинләрин бөјүкләриндән бир
нечәсини өзүнлә көтүр вә

2 Дулусчу дарвазасынын ки-
ришиндәки Бәни-Һиннон ва-
дисинә кет.^б Орада сәнә деди-
јим сөзләри бәјан ет.

3 Онла-
ра де: “Еј Јәһуда падшаһлары,
Јерусәлим әһли, Јеһованын
сөзүнү ешидин! Израилин Ал-
лаһы, ордулар Аллаһы Јеһова
белә дејир:

“Бу жерә елә фәлакәт кәтирирәм ки, ешидәнләрин гулағы чинкилдәјәчәк. **4** Чүн-ки онлар Мәни тәрк едибләр,^а бу јери танынмаз хала салыблар.^б Бурада өзләринин, ата-бабаларынын, Јәһуда падшаһларынын танымадыглары јад аллаһлара гурбан кәтириләр. Бу јери күнаһсыз гана гәрг едибләр.^в **5** Баал үчүн сәчдә-каһлар дүзәлдибләр ки, оғуларыны одда јандырыб јандырма гурбаны олараг Баала тәгдим етсинләр.^г Мән белә бир шеји нә бујурмушам, нә дә демишәм. Һеч ағлымдан белә, кечирәмәишәм!”^д

6 “Она көрә дә күн кәләчәк, бураја нә Тофет, нә дә Бәни-Һинном вадиси дејиләчәк, бура Гырғын вадиси адланачаг,^а — бәјан едир Јеһова. — **7** Бурада Јәһуда вә Јерусәлимин нијәтләрини боша чыхарачағам. Онлары дүшмәнләринин гылынчы илә, чанларынын гәсдинә дуранларын әлилә гырачағам. Чәсәдләрини көјдәки гушлара, јердәки һејванлара јем едәчәјәм.^б **8** Бу шәһәри дәһшәтли күнә салачағам, она баханлар фит чалачаг. Јолдан кечәнләр бу мәнзәрәдән сарсылачаг, онун бәләларына көрә фит чалачаг.^в **9** Онлара оғуларынын, гызларынын әтини једирәчәјәм. Мүһасирәдә оlanda, дүшмәнләринин, чанларынын гәсдинә дуранларын мәнкәнәсиндә сыхыланда чарәсизликдән бир-бириләринин әтини јејәчәкләр.”^г

10 Сонра кузәни сәнинлә кәләнләрин өнүндә сындырыб **11** де ки, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Нечә ки дулусчу габы сынанда бир дә дүзәлмир, Мән дә бу халгы, бу

ФӘС. 19

- а 2Пд 22:16, 17
Әш 65:11
- б 2См 33:1, 4
- в 2Пд 21:16
Әш 59:7
Әр 2:34
Мрәс 4:13
Мт 23:34, 35
- г 2См 28:1, 3
2См 33:1, 6
Әш 57:5
- д Лв 18:21
Әр 7:31
Әр 32:35
- е Гн 28:25, 26
36 79:2
Әр 7:33
Әр 16:4
- в 1Пд 9:8
Әр 18:16
Мрәс 2:15
- ж Лв 26:29
Гн 28:53
Мрәс 2:20
Мрәс 4:10
Һә 5:10

Сағ сүтүн

- а Әр 7:32
- б Әр 8:1, 2
Сф 1:4, 5
- в 36 79:1
Әр 7:18
Әр 32:29
- г Нә 9:17, 29
3к 7:12

ФӘС. 20

- а 2См 16:10
- д Әр 6:25
- е Гн 28:32
- в Әр 25:9
Әр 39:9

шәһәри белә сындырачағам. Тофетдә о гәдәр мејит басдырачаглар ки, јер галмајачаг”.^а

12 Јеһова бәјан едир: “Бу јерлә, сакинләри илә белә рәф-тәр едәчәјәм. Бу шәһәри Тофет кими едәчәјәм. **13** Јерусәлимдәки евләр, Јәһуда падшаһларынын евләри — дамында сәма ордусуна гурбан кәтирилән,^б башга аллаһлара шәраб тәгдимәси кәтирилән бүтүн евләр бу јер кими, Тофет кими мурдар олачаг”.^в

14 Әрәмја Јеһованын пејгәмбәрлик етмәк үчүн көндәрдији јердән, Тофетдән гајытды. Јеһованын евинин һәјәтиндә дуруб халга сөјләди: **15** «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бу шәһәрә, онун бүтүн кәндләринә дејидим фәлакәти кәтирирәм. Чүнки онлар тәрслик едиб сөзүмә гулаг асмадылар”». ^г

20 Јеһованын евиндә баш нәзарәтчи олан кәһин Иммир оғлу Фәшһур да Әрәмјанын пејгәмбәрлик етдији сөзләрә гулаг асырды. **2** О, Әрәмја пејгәмбәри дөјүб Јеһованын евинин Јухары Бинјамин дарвазасында күндәјә салды.^а **3** Амма сәһәри күн Фәшһур Әрәмјаны күндәдән чыхартды. Әрәмја она деди:

«Јеһова сәнин адыны Фәшһур* јох, Мәчурмүссәбиб# гојду.^а **4** Чүнки Јеһова белә дејир: “Сәни дә, достларыны да дәһшәтә салачағам. Көзүн көрә-көрә онлар дүшмән гылынчына гурбан кедәчәкләр.^в Бүтүн Јәһуданы Бабил падшаһына тәслим едәчәјәм. О, бәзиләрини Бабил сүркүн едәчәк, бәзиләрини гылынчдан кечирәчәк.^в **5** Бу

20:3 * Мәнәсы: *әтрафда галан.* # Мәнәсы: *һәр јанда дәһшәт.*

шәһәрин вар-дөвләтини, сәр-вәтини, гиймәтли шејләрини, Јәһуда падшаһларынын хәзинәләрини дүшмән элинә верәчәјәм.^а Онлары талан едәчәкләр, көтүрүб Бабилә апарачаглар.^б **6** Сән исә, еј Фәшһур, ев әһлиндә биркә әсир кедәчәксән. Бабилә кедиб орада өләчәксән. Достларыңла бәрабәр орада басдырылачагсан. Чүнки онлара јалан пејғәмбәрлик-ләр сөјләјирсән”».^в

7 Еј Јеһова, Сән мәни алдатдын, мән дә алдандым. Сән мәнән күчлү олдун, мәнә үстүн кәлдин.^г Бүтүн күнү күлүш һәдәфи-јәм,

Һамы мәни әлә салыр.^г

8 Һәр дәфә данышанда налә чәкирәм, «Зоракылыг, мәһв!» дејиб гышгырырам. Јеһованын сөзүнә көрә мәни бүтүн күнү тәһгир едирләр, әлә салырлар.^д

9 Мән дедим: «Бир дә Онун адыны чәкмәјчәјәм, Онун адындан данышмаја-чағам».^е

Амма Онун сөзү сүмүкләримдә һәбс едилән, үрәјимдә аловланан атәш олду,

Ону сахламагдан јорулдум. Дөзүмүм галмады.^е

10 Чохлу сөз-сөһбәт ешитдим. Һәр тәрәфи дәһшәт бүрү-мүшдү.^ж «Ону иттиһам един, кәлин ону иттиһам едәк!» дејир-диләр.

Мәнә саламатлыг арзулајан һәр кәс јыхылмағымы көзләјирди.^з

ФӘС. 20

а 2Пд 20:17
2Пд 24:11, 13
2Пд 25:13-15
Мрс 1:10

б 2См 36:10
Өр 15:13

в Өр 14:14
Өр 28:15
Өр 29:21

г һә 3:14
Ми 3:8

д 36 22:7
Өр 15:10, 15

д 2См 36:16
Өр 6:10

е 1Пд 19:2, 4
Јн 1:3

ө Өр 6:11
Ам 3:8
һә 4:19, 20

ж 36 31:13

з 36 38:16

Сағ сүтүн

а Өр 1:8
Рм 8:31

б 36 27:2
Өр 15:15, 20
Өр 17:18

в 36 6:10

г Өр 17:10

д 36 59:10
Өр 17:18

д Өр 11:20
15т 2:23

е Өј 3:3
Өр 15:10

«Јәгин бир ахмаглыг едәр, Онда биз она үстүн кәлиб, ондан интигам аларыг».

11 Амма Јеһова зәһмли бир чәнкавәр кими мәнимлә иди.^а

Мәни тәғиб едәнләр бүдрә-јәчәк, үстүн кәлә билмә-јәчәк.^б

Онлар уғур газанмајыб биабыр олачаг,

Онларын әбәди рүсвајчы-лығы һеч вахт унудулма-јачаг.^в

12 Сән, еј ордулар Аллаһы Јеһова, салеһи јохлајырсан, Инсанын ән кизли фикир-ләрини*, үрәјини көрүр-сән.^г

Гој онлардан алачағын интигамы көрүм,^г

Чүнки ишими Сәнә тапшырмышам.^д

13 Јеһованы нәғмәдә тәрәннүм един! Јеһованы мәдһ един! О, мәзлуму шәр адамларын әлиндән гуртарды.

14 Каш доғулдуғум күнә ләнәт олајды!

Анам мәни дүнјаја кәтирән күн гара кәләјди!^е

15 Атама: «Оғлун олду, оғлун!» — дејә муштулуғ кәтирәнә,

Ону севиндирәнә
Ләнәт олсун!

16 Һәмин адамы көрүм Јеһованын һејифсиләнмә-дән дағытдығы шәһәрләр кими олсун!

Гој о, сәһәр фәрјад сәси, күнорта дөјүш чағыры-шы ешитсин.

17 Нә үчүн мәни анамын бәт-ниндә өлдүрмәди?

20:12 * Јахуд өн дәрин дүғуларыны. һәрфөн: бөјрәкларини.

Онда анамын бәтни мәнә гәбир оларды, Анам һәмишәлик һамилә галарды.^а

18 Нә үчүн анамын бәтниндән чыхдым?

Әзә-әзијјәт, гүссә-кәдәр көрмәјәми?

Рүсвәјчылыг ичиндә өмрү-мү баша вурмағамы?^б

21 Падшаһ Сидгијә^в Мәл-кијә оғлу Фәшһуру^г вә һаһин Мәсејјә оғлу Сәфән-јаны^г Әрәмјанын јанына көндәрәндә Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду. Фәшһурула Сәфәнја ондан хаһиш етмишди: **2** «Бизим үчүн Јеһоваја мүрачиәт ет, чүнки Бабил падшаһы Навуходоносор бизимлә мүһарибә едир.^д Бәлкә, Јеһова гәдимдә олдуғу кими, биздән өтрү бир мөчүзә көстәрәр, о да биздән әл чәкәр».^е

3 Әрәмја онлара деди: «Сидгијәә сөјләјин ки, **4** Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Диварларын о тәрәфиндә сизи мүһасирәјә алан кәлданиләрлә вә Бабил падшаһы илә мүһарибәдә ишләтдијиниз силәһлары өзүнүзә гаршы дөндәрәчәјәм.^е Онлары бу шәһәрин ортасына топлајачағам. **5** Күчлү әлимлә, гүввәтли голумла, гејз-гәзәблә, бөјүк һиддәтлә^ж Өзүм сизинлә дөјүшәчәјәм.» **6** Бу шәһәрдәки чанлылары, инсанлары да, һејванлары да мәһв едәчәјәм. Һамысы шиддәтли хәстәликдән гырылачағ”.

7 Јеһова бәјан едир: “Бундан сонра азардан, гылынчдан вә ачлыгдан гуртуланлары — Јәһуда падшаһы Сидгијәни, әјанларыны, шәһәр әһлини Бабил падшаһы Навуходоносорун, дүшмәнләринин, чанларынын гәсдинә дуранла-

ФӘС. 20

а Әј 10:18

б Әј 3:20

ФӘС. 21

в 2Пд 24:18

1См 3:15

2См 36:9, 10

г Әр 38:1

ф Әр 29:25

Әр 37:3

Әр 52:24, 27

д 2Пд 25:1

Әр 32:28

Әр 39:1

е 1Иш 7:10

2См 14:11

Әш 37:36, 37

ө Әр 32:5

ж Әш 5:25

з Әш 63:10

Мрс 2:5

и Ил 28:21, 22

Һә 7:15

Сағ сүтүн

а 2Пд 25:6, 7

Әр 37:17

Әр 39:5-7

Әр 52:9-11

Һә 17:20

б Гн 28:49, 50

2См 36:17

в Әр 27:12, 13

Әр 38:2, 17

г Әр 44:11

ф Әр 38:3

д 2См 36:17,

19

Әр 17:27

Әр 34:2

Әр 37:10

Әр 39:8

е Әш 1:17

Әр 22:3

Һә 22:29

Мк 2:2

ө Әр 7:5-7

ж Гн 32:22

Әш 1:31

Әр 7:20

з Әр 5:9

Әр 9:9

рын әлине верәчәјәм.^а О, онлары гылынчдан кечирәчәк. Һеч кимә рәһм етмәјәчәк, ачымајачағ, мәрһәмәт көстәрмәјәчәк”.^б

8 “Бу халга исә де ки, Јеһова белә дејир: “Гаршыныза һәјата апаран јолу вә өлүмә апаран јолу гојурам. **9** Бу шәһәрдә галанлар гылынчдан, ачлыгдан вә азардан өләчәк. Лакин ким чыхыб сизи мүһасирәјә алан кәлданиләрә тәслим олса, сағ галачағ, чаны онун үчүн гәнимәт олачағ”.^в

10 “Чүнки бу шәһәрдән үзүм дөнүб, онлара хејир јох, бәлә кәтирмәји нијјәт етмишәм,^г — бәјан едир Јеһова, — шәһәр Бабил падшаһынын әлине вериләчәк,^ф о, шәһәрә од вурачағ”.^д

11 Јәһуда падшаһынын ев әһлине де: Јеһованын сөзүнү ешидин. **12** Еј Давуд еви, Јеһова белә дејир:

“Һәмишә адил һөкмләр верин,

Гәсб гурбаныны сојғунчунун әлиндән гуртарын.^е

Јохса мәнфур әмәлләринизә көрә^ө

Гәзәбим күкрәјәр,

Елә аловланар ки,

ону сөндүрән олмаз”.^ж

13 “Будур, сәнә гаршыјам, еј дәрәдә јашајан!

Еј дүзәнликдәки гаја! — бәјан едир Јеһова.

“Үстүмүзә ким кәләр?

Јурдумуза ким басгын едәр?” дејән сизләр билин ки,

14 Мән әмәлләринизә көрә Сиздән һагг-һесаб тәләб едәчәјәм,^з — бәјан едир Јеһова.

Онун мешәсинә од вурачағам,

Этрафындакы һәр шеји
жандырыб-жахачаг”». ^а

22 Јехова белә дејир: «Јә-
һуда падшаһынын сара-
јына кет вә бу хәбәри она чат-
дыр. **2** Она де: “Еј Давудун
тахтында отуран Јәһуда пад-
шаһы! Сән дә, бу дарвазалар-
дан кирән әжанларын да, хал-
гын да Јехованын сөзүнү
динләјин. **3** Јехова белә де-
јир: “Һагг-әдаләтлә, салеһлик-
лә давранын. Гәсб олунаны
сојғунчунун әлиндән гурта-
рын. Гәрибә һагсызлыг етмә-
јин, јетимә, дула хәләл је-
тирмәјин. ^б Бу јердә күнаһ-
сыз ган төкмәјин. ^в **4** Әкәр бу
эмрә чидд-чәдлә әмәл етсә-
низ, онда Давудун тахтында
отуран ^г падшаһлар арабалар-
да, ат белиндә бу евин дар-
вазаларындан ичәри кирәчәк,
падшаһлар да, әжанлар да, халг
да”. ^ф

5 Јехова бәјан едир: “Јох
әкәр сиз бу сөзләрә табе олма-
саныз, варлыгыма анд олсун,
бу ев хараба галачаг”. ^д

6 Јехова Јәһуда падшаһы-
нын еви барәдә белә дејир:

“Сән Мәним үчүн
Килад кимисән,
Ливандакы дағын зирвәси-
нә бәнзәјирсән.
Амма сәни сәһралыға чеви-
рәчәјәм,
Бүтүн шәһәрләрин сакин-
сиз галачаг. ^е

7 Сәнә гаршы басгынчылар
галдырачағам,
Һамысынын әлиндә
силаһ олачаг. ^е
Онлар сәнин ән көзәл
сидрләрини кәсәчәк,
Онлары ода атачаг. ^ж

8 Чохлу халглар бу шә-
һәрин јанындан кечәчәк, бир-
бириндән сорушачаглар: “Нә
үчүн Јехова бу бөјүк шәһә-

ФӘС. 21

а 2См 36:17,
¹⁹
Әр 52:12, 13

ФӘС. 22

б Лв 19:15
Әш 1:17
Һә 22:7
Ми 2:2

в 2Пд 24:3, 4
Әр 7:6, 7

г 1Пд 2:12

ф Әр 17:24, 25

д Әр 39:8
Ми 3:12

е Әш 6:11
Әр 7:34

ө һә 9:1

ж Әр 21:14

Сағ сүгүн

а Гн 29:24-26
1Пд 9:8, 9
Мрс 2:15

б 2Пд 22:16, 17

в 2Пд 23:29, 30

г 1См 3:15
2См 36:1

ф 2Пд 23:34
2См 36:4

д Лв 19:13
Ми 3:9, 10

е 2Пд 22:1, 2
2Пд 23:23, 25

рин башына бунлары кәтир-
ди?” ^а **9** Сонра чаваб верәчәк-
ләр: “Чүнки Аллаһлары Јеҳо-
ванын әһдини поздулар, башга
аллаһларә сәчдә гылыб гуллуғ
етдиләр”. ^б

10 Өлү үчүн агламајын,
Онун үчүн јас тутмајын.
Сүркүнә кедән үчүн ачы-
ачы аглајын,

Чүнки о, бир дә кери гајыт-
мајачаг, доғулдуғу јери
көрмәјәчәк.

11 Чүнки атасынын јеринә
тахта отуран ^в вә бу јердән ке-
дән Јәһуда падшаһы Јушиј-
јә оғлу Сәллум ^г барәдә Је-
хова белә дејир: “О, бир даһа
кери гајытмајачаг. **12** Әсир
апарылдығы өлкәдә өләчәк,
бир дә бу дијары көрмәјәчәк”. ^ф

13 Вај о адамын һалына ки,
Евини һагсызлыглы,
јухары отағларыны әда-
ләтсизликлә тикир,
Сојдашыны мүфтә ишлә-
дир,
Она һаггыны вермир. ^д

14 “Өзүм үчүн имарәт тикәчә-
јәм,
Јухары отағлары
кениш олачаг,
Пәнчәрәләр гојачағам,
Еви сидрлә өртәчәјәм, үс-
түнү гырмызы рәнклә
рәнкләчәјәм”, — дејир.

15 Һамыдан чох сидр ағачла-
ры ишләдирсән дејә, бун-
дан сонра да сәлтәнәт сү-
рәчәксән?

Атан да јејирди, ичирди,
Амма һагг-әдаләтлә давра-
нырды, ^е

Ишләри дә јахшы кедирди.

16 О, мәзлумун, қасыбын һаг-
гыны мүдафиә едирди,
Буна көрә ишләри уғурлу
олурду.

22:11 * Дикәр ады Јәһәз.

“Мәкәр Мәни танымаг бу дежил?” – бәжан едир Је-
хова.

17 “Амма сәнин үрәјин, көзүн
һарам газанчда,
Күнаһсыз ган төкмәкдә,
Сојғунчулугда, гәсбкарлыг-
дадыр”.

18 Јеһова Јәһуда падшаһы
Јушијә оғлу Јәһјаким^а барәдә
белә дејир:

“Ону “вај гардашым,
вај бачым”,
Дејиб ағламајачаглар.

“Вај һөкмдар,
вај әләһәзрәт”,
Дејиб јас тутмајачаглар.

19 Ону сүрүјүб
Јерусәлим дарвазаларын-
дан кәнара атачаглар,^б
Ешшәк кими басдырачаг-
лар”.^в

20 Еј Јәһуда, Ливана галхыб
аһ-налә ет,
Башанда налә чәк,
Абаримдән фәрјад гопар.^г
Чүнки ашигләрин
мәһв олду.^д

21 Әмин-аманлыгда оландә
сәнинлә данышдым.
Амма дедин: “Итаәт етмәјә-
чәјәм”.^е

Сән кәнчлијиндән беләсэн,
Мәнә гулаг асмырсан.^в

22 Јел чобанларыны габағына
гатыб апарачаг,^г
Ашигләрин әсир кедәчәк.
Башына кәлән фәлакәтә
көрә хәчаләт чәкәчәксән,
рәзил олачагсан.

23 Еј Ливанда мәскән салан,^д
Сидр ағачлары арасында
јува гуран,^е
Һамилә гадынтәк сәни
санчы тутанда,
Доғуш ағрысы чәкәндә
аһ-зар едәчәксән.^в

24 Јеһова бәжан едир: “Еј
Јәһуда падшаһы Јәһјаким^в оғ-

ФӘС. 22

а 2Пд 23:34
2См 36:4

б 2См 36:5, 6

в Әр 36:30

г Гн 32:49

д 2Пд 24:7

е Әр 2:31
Әр 6:16

в Гн 9:7
һк 2:11

ә Әр 23:1
һз 34:2

ж Әр 22:6

з Әш 2:12, 13

и Әр 4:31
Әр 6:24

ы 2Пд 23:34

Сағ сүтүн

а 2Пд 24:6
Әр 22:28
Әр 37:1
Мт 1:11

б 2Пд 24:12, 15
2См 36:9, 10

в Әр 24:1
Әр 29:1, 2

в Әр 52:31-34

г 1См 3:17, 18

д 2См 36:9, 10
Әр 36:30
Мт 1:12

ФӘС. 23

д Әр 10:21
Әр 50:6
һз 34:2

е һз 34:5

лу Күнјаһ^а, варлығыма анд
олсун ки, сән Мәним сағ
әлимдә мөһүр үзүјү олсајдын
белә, сәни чыхарыб атардым.
25 Сәни чанынын гәсдинә ду-
ранлара, горхдугун адамла-
ра, Бабил падшаһы Навуходо-
носора вә кәлданиләрә тәслим
едәчәјәм.^б 26 Сәни дә, сәни
доған гадыны да доғулмады-
ғыныз өлкәјә атачағам, ора-
дә өләчәксиниз. 27 Һәсрәти-
ни чәкдијиниз өлкәни бир дә
көрмәјәчәксиниз.^в

28 Мәкәр Күнјаһ адланан
бу адам һеч кимә лазым
олмајан сыныг күпдүр?
Һеч кимин бәјәнмәдији
габдыр?

Ахы нијә ону, өвладлары-
ны көтүрүб
Танымадығлары өлкәјә
атырлар?”^г

29 Еј дүнја, Јеһованын сөзүнү
ешит, еј дүнја,
еј дүнја, ешит!

30 Јеһова дејир:
“Бу адамы өвладсыз,
Өмрү боју уғур газанмајан
адам кими
гејдә алын.
Чүнки онун нәслиндән һеч
ким Давудун тахтында
отурмајачаг,
Бир дә Јәһудада сәлтәнәт
сүрмәјәчәк”.^д

23 Јеһова бәжан едир: «От-
лағымдакы сүрүнү мәһв
едән, ону пәрән-пәрән салан
чобанларын вај халына!»^а

2 Она көрә дә Исраилин Ал-
лаһы Јеһова халғыны отаран
чобанларын әлејһинә белә де-
јир: «Сиз Мәним гојунларымы
пәрән-пәрән етдиниз, онлары
дидәркин салдыныз, онларын
гејдинә галмадыныз».^в

22:24 * Дикәр адлары Јәһјаким вә Јә-
кунја.

«Одур ки, бэд эмэллэрини-зэ көрө сизи чэзаландырачагам», — бэян едир Јеһова.

3 «Сонра гојунларымдан галанлары онлары сепэлэдијим өлкөлөрдөн жығыб^а өз отлагларына гајтарачагам.^б Онлар төрөјиб чохалачаглар.^в **4** Башларына онлары отармаг үчүн эсл чобанлар гојачагам.^г Онлар даһа горхмајачаглар, дөһшөтэ кэлмәјөчөклөр. Бири дө итмәјөчөк», — бэян едир Јеһова.

5 «Күн кәләчөк, Давудун нәслиндән сәләһ пөһрә* чыхарачагам.^г О, падшаһ олачаг.^д Бәсирәтлө давраначаг, бүтүн өлкөдө һагг-әдаләтин, сәләһлијин кешијиндө дурачаг,^е — бэян едир Јеһова. — **6** Онун дөврүндө Јәһуда хилас олачаг,^о Израил әмин-аманлыг ичиндө јашајачаг.^ж Ону: «Сәләһлијимиз Јеһовадандыр^з» дејиб чағырачаглар».

7 Јеһова бэян едир: «Лакин күн кәләчөк, артыг һеч ким: «Израил халгыны Мисирдән чыхаран Јеһоваја анд олсун^д» демәјөчөк,^и **8** «Израил нәслиндән төрөјәнләри шимал дијарындан вә сепэләдији бүтүн өлкөлөрдөн чыхарыб кери гајтаран Јеһоваја анд олсун^д» дејөчөк. Онлар өз өлкөләриндө јашајачаглар».^и

9 Пејғәмбәрләрә кәлинчә:

Үрәјим парчаланыр,
Вүчүдум* әсир.

Јеһоваја көрә, Јеһованын
мүгәддәс сөзләринә
көрә,

Санки, сәрхошам,
Шәраб ичиб кефләнмишәм.

10 Өлкә зинакарларла долудур,^ј

ФӘС. 23

а Әш 11:11
Әш 35:10
Өр 29:14
Өр 31:8

б Өр 50:19
Һә 34:14
Мк 2:12

в Гн 30:3, 5
Ам 9:14
Зк 10:8

г Өр 3:15
Јһ 21:15
Һә 20:28

д Өш 11:1
Әш 53:2
Өр 33:15, 16
Зк 3:8
Мт 2:23

е Лк 1:32, 33

ж Өш 9:7
Әш 11:3, 4
Әш 32:1

з Зк 10:6

и Гн 33:28
Өр 32:37
Зк 14:11

и Өр 16:14, 15

к Өш 43:5
Һә 34:13
Сф 3:20

л Өр 3:8, 9
Өр 5:7
Өр 13:27
Һә 22:11

Сағ сүтүн

а Өш 24:4
Јл 1:10

б Өр 12:4

в Өш 28:7
Өр 5:31
Өр 6:13
Һә 22:25
Сф 3:4

г 2См 33:1, 5
2См 36:14
Өр 7:11
Һә 8:10, 11
Һә 23:39

д Өр 13:16

е Һә 16:46

ж Өр 29:21, 23

з Өр 23:26

и Жш 3:9

к Јр 18:20
Гн 32:32
Өш 1:10
Јд 7

л Өр 8:14
Өр 9:15

Ләнәт учбатындан өлкә
јаса батыб,^а

Чөллүкдәки өрүшләр гуру-
јуб.^б

Әмәлләри бәддир, әлләрин-
дәки ихтијарла һагсыз-
лыг төрәдирләр.

11 «Пејғәмбәр дә, кәһин дә
позулуб.^в

Өз евимдә дә онларын шәр
ишләрини көрүрәм»,^г —
бэян едир Јеһова.

12 «Она көрә дә јоллары сү-
рүшкән, зүлмәт олачаг.^д
Онлары итәләјиб јыхачаг-
лар.

Һагг-һесаб илиндә

Үстләринә бәла кәтирәчә-
јәм, — бэян едир Јеһова.

13 Сәмәријә^д пејғәмбәрләрин-
дә мурдарлыг көрүрәм.

Баалдан илһам алыб
пејғәмбәрлик едирләр,
Халгымы, Израили
јолдан аздырырлар.

14 Јерусәлим пејғәмбәрлә-
риндә дә дөһшәтли шеј-
ләр көрүрәм.

Онлар әхлагсызлыг едир,^е
јаланла јеријир,^о

Залымларын голуна гүввәт
верирләр,

Пис јолларындан дөһшәт-
ләр.

Мәним көзүмдә һамысы
Сәдум кимидир,^ж
Шәһәр сакинләри Әмурә
кимидир».^з

15 Она көрә ордулар Алла-
һы Јеһова бу пејғәмбәрләрин
әлејһинә дејир:

«Онлара ачы јовшан једи-
рәчәјәм,

Зәһәрли су ичирәчәјәм.»

Чүнки Јерусәлим пејғәм-
бәрләри бүтүн өлкәни
күфрлә долдуруб».

16 Ордулар Аллаһы Јеһова
белә дејир:

23:5 * Јахуд варис. 23:9 * һәрфөн: сү-
мүкләрим.

- «Сизэ пейгәмбэрлик едэн пейгәмбэрлэрэ гулаг ас-мажын.^а Онлар сизи алдадырлар. Сөjlэдикләри вәjlлэри өз-ләриндэн уjдурурлар,^б Онлар Јеhовадан дејил.^в
- 17** Мәнә һөрмәт гојмајанлара дөнә-дөнә дејирләр:
“Јеhова белә сөjlәјир:
“Әмин-аманлыгда јашаја-чагсыныз”.^г
- Инад едиб үрәји истәјәни едәнләрә дејирләр:
“Бәла көрмәјәчәксиниз”.^г
- 18** Ким Јеhоваја јахын олан-лар арасында олуб?
Онун сөзүнү ешидиб анла-јыб?
Ким Онун сөзүнү ешитмәк үчүн диггәт кәсилиб?
- 19** Јеhованын гәзәби күчлү фыртынатәк гопачаг,
Писләрин башында гасыр-ғатәк дөвр едәчәк.^д
- 20** Нийјәти јеринә јетмәјинчә,
Һәјата кечмәјинчә,
Јеhованын гәзәби сәнки-мәјәчәк.
Заманын сонунда буну анлаја чагсыныз.
- 21** Пейгәмбәрләри Мән көн-дәрмәмишәм, өзләри гачыб кәлибләр.
Мән онларла данышмамы-шам, амма пейгәмбәрлик едирләр.^е
- 22** Мәнә јахын оланлар ара-сында олсајдылар,
Халгыма Мәним сөзләрими чатдырардылар.
Онлары пис јолларындан,
шәр әмәлләриндән чәкинди рәрдиләр.^е
- 23** «Мәкәр Мән јалныз јахында олан шејләри көрүрәм?
Узагда олан шејләри дә көрмүрәм?» — бәјан едир Јеhова.

ФӘС. 23

а Әр 27:9
Әр 29:8

б Мрс 2:14

в Әр 14:14
Һә 13:3
Һә 22:28

г Әр 4:10
Әр 6:13, 14
Әр 8:11
Һә 13:10

ғ Мш 3:11

д Әр 25:32
Әр 30:23, 24

е Әр 14:14
Әр 27:15
Әр 29:8, 9

ө Әр 25:4, 5

Сағ сүтун

а Јр 16:7, 13
Мс 15:3
Ам 9:2
Иб 4:13

б 36 139:7

в Гн 18:20
Әр 27:9
Әр 29:21, 23

г Әр 14:14

ғ һк 3:7
2Пд 21:1, 3

д Әр 5:14

е Иб 4:12

ө Гн 18:20
Әр 14:15
Һә 13:2, 3

ж һә 13:7

з Сф 3:4

и Әр 7:8
Мрс 2:14

24 «Мәним көрмәдијим елә хәлвәти јер вармы ки, ин-сан орада кизләнсин?^а — бәјан едир Јеhова.

Јердә дә, көјдә дә һеч бир шеј көзүмдән јајына билмәз,^б — бәјан едир Јеhова.

25 Мәним адымла јалан пей-гәмбәрлик едән пейгәмбәрлә-рин “јуху көрдүм, јуху көрдүм!” дедијини ешидирәм.^в **26** Нә вахтадәк онларын үрәјиндән јалан пейгәмбәрлик етмәк кечә-чәк? Онлар үрәкләриндә гур-дуглары һижләләри пейгәмбәр-лик едирләр.^г **27** Бир-бирилә-ринә јуху данышыб халгыма адымы унутдурмаг истәјирләр, нечә ки аталары Баала көрә адымы унутмушдулар.^ғ **28** Гој јуху көрән пейгәмбәр јухусуну данышсын, сөзүмү назил етди-јим адам исә сөзүмү дәгиглик-лә сөйләсин».

«Буғданын јанында саман нәдир ки?» — бәјан едир Је-хова.

29 «Мәкәр сөзүм ода,^а га-јалары јаран күрзә бәнзә-мир?»^б — бәјан едир Јеhова.

30 «Буна көрә Мән сөзүмү тәһриф едиб халга өз билдији-ни дејән пейгәмбәрләрә гаршы-јам»,^в — бәјан едир Јеhова.

31 «Дилләри илә “О бә-јан едир!” дејән пейгәмбәрләрә гаршыјам»,^ж — бәјан едир Је-хова.

32 «Јалан јухулар көрән, халгыма јухуларыны данышан, јаланлары, ловғалылары илә онлары јолдан аздыран пей-гәмбәрләрә гаршыјам,^з — бәјан едир Јеhова.

Онлары Мән көндәрмәми-шәм, онлара һеч нә бујурмамы-шам. Бу адамларын халга һеч бир хејри дәмәјәчәк»,^и — бәјан едир Јеhова.

33 «Ja бу халгдан кимсә, ja бир пејғәмбәр, ja бир каһин дејәндә ки, “Јеһованын бу хәбәри жүкдүр”, онлар дејәрсән: “Еј халг, жүк сиз өзүнүзсүнүз! Сизи атачағам”,^а — Јеһова бәјан едир. **34** “Јеһованын хәбәри жүкдүр!” дејән пејғәмбәрә, каһинә, ади адама кәлинчә, Мән о адамы да, онун күлфәтини дә чәзаландырачағам. **35** Һәр кәс сојдашындан вә гардашындан сорушур: “Јеһова нә чаваб верди? Јеһова нә сөйләди?” **36** Бир дә Јеһованын хәбәринин жүк олдуғуну дилинизә кәтирмәјин. Јүк сизин өз сөзүнүздүр, чүнки сиз Аллаһымызын, ордулар Аллаһы Јеһованын, вар олан Аллаһын сөзләрини тәһриф едирсиниз.

37 Пејғәмбәрдән соруш: “Јеһова сәнә нә чаваб верди? Јеһова нә деди? **38** Әкәр һәлә дә “Јеһованын хәбәри жүкдүр” дејирсинизсә, онда Јеһованын сизә сөзү будур: “Мән сизә “Јеһованын хәбәри жүкдүр демәјин” сөйләјәндән сонра да сиз “Јеһованын хәбәри жүкдүр” дедијиниз үчүн **39** сизи дә, сизә вә ата-бабаларыныза вердијим шәһәри дә көтүрүб һүзурумдан атачағам. **40** Сизи әбәдилик рүсвај едәчәјәм, һеч вахт унутулмајачағ әбәди рәзиллијә дүчар едәчәјәм”».^б

24 Бабил падаһы Навуходносор Јәһуда падаһы Јәһјаким^в оғлу Јәкунјаны^г, Јәһуда әмирләрини, сәнәткарлары, дәмрчиләри^д Јерусәлимдән Бабилә сүркүн етди.^е Бундан сонра Јеһова мәнә ики сәбәт әнчир көстәрди. Сәбәт-

ФӘС. 23

а Әр 12:7

б Әр 24:9
Әр 42:18
Мрәс 5:20
Дн 9:16**ФӘС. 24**в 2Пд 24:6
1См 3:16

г Әр 22:24

д 2Пд 24:15, 16
Әр 29:1, 2**Сағ сүгүн**

а Әр 24:8

б Үс 1:3
Әр 12:15
Әр 25:11
Әр 29:10
Һә 36:24в Әр 1:10
Әр 30:18
Әр 32:41г Гн 30:6
Әр 31:33
Һә 11:19д Әр 30:22
Әр 32:38
Зк 8:8

е Әр 29:13

ж Әр 29:17

з 2Пд 25:6, 7
Һә 12:12, 13и Әр 44:1
Әр 46:13к Әр 15:4
Әр 34:17л Гн 28:64
Әр 26:4, 6
Әр 29:18
Әр 29:22м Лв 26:33
Әр 9:16н Гн 28:59
Әр 15:2
Һә 7:15

ләр Јеһованын мәбәдинин гаршысында иди. **2** Сәбәтин бириндә олан әнчирләр илк мәһсул кими чоҳ јахшы иди. О бири сәбәтдәки әнчирләр исә елә хараб иди ки, јемәјә јарамырды.

3 Јеһова мәнән сорушду: «Әрәмја, нә көрүрсән?» Мән дедим: «Әнчир көрүрәм. Јахшы әнчир чоҳ јахшыдыр, хараб әнчир исә елә харабдыр ки, јемәјә јарамыр».^а

4 Онда мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **5** «Исраиллин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бу јердән Кәлдан өлкәсинә сүркүн етдијим адамлар нәзәримдә јахшы әнчир кими олачағ. **6** Онларын рифаһы наминә көзүм һәмишә үстләриндә олачағ. Онлары бу өлкәјә гајтарачағам.^б Онлары дирчәлдәчәјәм, јыхмајачағам, әкәчәјәм, гопарајачағам.^в **7** Онлар елә үрәк верәчәјәм ки, Мәним Јеһова олдуғуму билсинләр.^г Онлар Мәним халғым олачағ, Мән дә онларын Аллаһы.^д Чүнки онлар бүтүн гәлбәләрилә Мәнә дөнәчәкләр.^е»

8 Јемәјә јарамајан хараб әнчирләр^ж барәдә исә Јеһова дејир: “Јәһуда падаһы Сидгијә^з, онун әјанларына, Јерусәлим әһлиндән сағ галыб бу өлкәдә вә Мисир дијарында јашајанлар^и бу әнчирләр кими бахачағам. **9** Онларын башына елә мүсибәт кәтирәчәјәм ки, дүнјанын бүтүн сәлтәнәтләри дәһшәтә кәләчәк.^к Сәпәләдијим һәр јердә онлары рүсвај едәчәјәм, зәрби-мәсәлә чевирәчәјәм. Онлары мәсхәрәјә гојачағлар, ләнәтләјәчәкләр.” **10** Үстләринә гылынч,^л ачлыг, азар^м көндәриб онлары ата-бабаларына вә онлар вердијим торпагдан јоҳ едәчәјәм”».

24:1 * Дикер адлары Јәһјакин вә Кунјаһ. ^в Дикер вариант: *истеһкам тикәнләри*.

25 Јәһуда падшаһы Јушиј-
 ја оғлу Јәһјакимин хаки-
 мијјәтинин дөрдүнчү илиндә,^а
 Бабил падшаһы Навуходоносо-
 рун хакимијјәтинин биринчи
 илиндә Әрәмјаја Јәһуда хал-
 гы барәдә Аллаһын сөзү назил
 олду. **2** Әрәмја пејғәмбәр Јә-
 һуда халгы вә Јерусәлим әһли
 барәдә белә деди:

3 «Јәһуда падшаһы Амун
 оғлу Јушијјәнин хакимијјәти-
 нин он үчүнчү илиндән^б бу
 күнә кими, артыг ијирми үч
 илдир ки, мәнә Јеһованын
 сөзү назил олур. Мән бу сөзлә-
 ри дөнә-дөнә сизә билдирми-
 шәм, амма сиз гулаг асмамы-
 сыныз.^в **4** Јеһова дөнә-дөнә
 пејғәмбәр гулларыны сизин ја-
 ныныза көндәриб, лакин сиз
 динләмәсиниз, гулаг асма-
 мысыныз.^г **5** Онлар дејирди-
 ләр: “Пис јолунуздан дөнүн,
 бәд әмәлләриниздән әл чәкин.^д
 Онда Јеһованын гәдимдә ата-
 бабаларыныза вә сизә верди-
 ји дијарда чох јашајарсыныз.
6 Башга аллаһларын ардынча
 кетмәјин, онлара гуллуғ едиб
 сәчдә гылмајын, бүтләр дүзәл-
 диб Мәни гәзәбләндирмәјин.
 Јохса үстүнүзә бәла көндәрә-
 рәм”.

7 “Амма сиз гулаг асмады-
 ныз, — бәјан едир Јеһова, —
 бүтләр дүзәлдиб Мәни гәзәб-
 ләндирдиниз, башыныза бәла
 ачдыныз”.^е

8 Буна көрә ордулар Алла-
 һы Јеһова дејир: “Сиз сөзләри-
 мә гулаг асмадыныз. **9** Буна
 көрә шимал тајфаларыны,^в Ба-
 бил падшаһы Навуходоносо-
 ру, гулуму чагырырам,^г — бә-
 јан едир Јеһова. — Онлары
 бу дијарын, онун сакинләри-
 нин вә әтраф халгларын үстү-
 нә көндәрирәм.^д Мән сизи вә
 бу халглары јох едәчәјәм, дәш-
 шәтли һала салачағам, сизә ба-

ФӘС. 25

а 2Пд 24:1
 Әр 36:1
 Әр 46:2
 Дн 1:1

б Әр 1:2

в Әр 7:13
 Әр 13:10

г Әр 29:19

д 2Пд 17:13
 Әш 55:7
 Әр 18:11
 Әр 35:15
 һә 18:30
 һә 33:11

е Гн 32:21
 Нә 9:26

ж Лв 26:25
 Әш 5:26
 Әр 1:15

з Әр 27:6
 Әр 43:10

и Гн 28:49, 50
 Әр 5:15
 һә 7:24
 һә 26:7
 һә 29:19
 һб 1:6

Сағ сүгүн

а Әш 24:13
 һә 26:13

б Әр 7:34

в 2См 36:20,
 21
 Дн 9:2

г Зк 1:12
 Зк 7:5

д Гн 30:3
 Үә 1:1, 2
 Әр 29:10

е Әш 47:1
 Әр 51:1
 Дн 5:26, 30

ж Әш 13:1, 19
 Әш 14:4, 23

з Әр 50:9
 Әр 51:27

и Әш 14:2
 һб 2:8

к 36 137:8
 Әр 50:29
 Әр 51:6, 24
 Вһ 18:6

л Әр 51:7
 Мрс 4:21
 һә 23:32-34
 На 3:7, 11

м Әр 1:10

н Үә 51:17

о Әр 24:9

хыб фит чалачаглар, һәмишә-
 лик виран галачагсыныз.
10 Севинч, шадлығ һарајыны,^а
 бәј-кәлин сәсини,^б дәјирман
 таггылтысыны кәсәчәјәм, чы-
 раг ишығыны сөндүрәчәјәм.
11 Бүтүн бу дијар харабалы-
 ға, дәһшәтли бир јерә чев-
 риләчәк, бу халглар јетмиш ил
 Бабил падшаһына гуллуғ едә-
 чәк”.^в

12 “Лакин јетмиш ил та-
 мам оlanda^г тәгсирләринә
 көрә Мән Бабил падшаһы илә,
 о халгла һагг-һесаб чәкәчә-
 јәм,^д — бәјан едир Јеһова, —
 Кәлдан өлкәсини һәмишәлик
 виранә гојачағам.^е **13** О өлкә
 барәдә дедијим бүтүн сөзлә-
 ри, Әрәмјанын бу китабда бү-
 түн халгларын әлејһинә јазды-
 ғы пејғәмбәрликләри оранын
 башына кәтирәчәјәм. **14** Чүн-
 ки чохла халглар вә гүдрәтли
 падшаһлар^в халгымы көлә едә-
 чәк.^г Мән дә бу халглара әмәл-
 ләринә, әлләринин ишләринә
 көрә әвәзини верәчәјәм”.^ж

15 Исраилин Аллаһы Јеһо-
 ва мәнә деди: «Гәзәб шәра-
 бы илә долу бу чамы әлим-
 дән көтүр вә сәни јанларына
 көндәрәчәјим бүтүн халглара
 ичирт. **16** Онлар ичиб сәндә-
 ләјәчәк. Үстләринә көндәрди-
 јим гылынча көрә ағылларыны
 итирәчәкләр».^з

17 Мән Јеһованын әлиндән
 чамы көтүрдүм, Јеһованын
 мәни јанларына көндәрдији
 бүтүн халглара ичиртдим.”

18 Әввәлчә Јерусәлимә, Јәһу-
 да шәһәрләринә,^и онун пад-
 шаһларына вә әјанларына
 ичиртдим ки, онлар бәрбад
 олсун, дәһшәтли һала дүш-
 сүн, инсанлар бахыб фит чал-
 сын, онлары ләнәтләсин.^к Он-
 лар бу күн дә белә вәзиј-
 јәтдәдиләр. **19** Сонра Мисир
 һөкмдары фирона, гуллуғчула-

рына, эжанларына, бүтүн халгына,^a **20** орада жашаган чохсајлы халглара ичиртдим. Һәмчинин Уз дијарынын падшаһларына, Филишт өлкәсинин падшаһларына,^b Ашкелона,^c Гәззәјә, Екрона, Ашдода сағ галанлара, **21** Эдума^d, Муаба^e вә әмуниләрә^f, **22** бүтүн Сур вә Сидон падшаһларына,^g дәниз адасындакы падшаһлара, **23** Дидана^h, Тәмаја, Буза, кичкаһларыны гырханлара,^ж **24** Эрәб падшаһларына,^з сәһрада жашаган чохсајлы халгларын падшаһларына, **25** Зүмри падшаһларына, Елам^и падшаһларына, Мада* шаһларына,^ы **26** бир-бир жахын вә узаг шимал падшаһларына, дүнјанын дикәр сәлтәнәтләринә ичиртдим. Лап ахырда Сисаг*^j падшаһы да бу чамдан ичәчәк.

27 «Онлара дејәрсән ки, Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Ичиб сәрхош олун, гусун, жыхылын, елә жыхылын ки, бир дә галха билмәјәсиниз,^к чүнки араныза гылынч көндәрирәм”. **28** Әкәр әлиндән чамы көтүрүб ичмәсәләр, онлара де ки, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Һөкмән ичәчәксиниз! **29** Будур, Мән әввәлчә адымы дашыјан шәһәрин үстүнә бәла көндәрирәм,^к сизми чәзасыз галачагсыныз?”^л”

“Хејр, чәзасыз галмајачагсыныз. Мән бүтүн дүнја сакинләринә гаршы гылынч көндәрирәм”, — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова.

30 Пејғәмбәрлик едиб онлара сөјлә:

“Јеһова учалардан нәрә чәкәчәк,

25:25 * Мидија. 25:26 * Көрүнүр, бу, Бабил үчүн ишленән шифрли аддыр.

ФӘС. 25

a Әр 46:2

b Әр 47:1

v Әр 47:5

г Әр 49:17
Мрс 4:21

f Әр 48:1

d Әр 49:1

e Әр 27:2, 3
Әр 47:4

ө Әр 49:8

ж Әр 9:25, 26
Әр 49:32

з Әр 49:31, 32

и Әр 49:34

ы Әр 51:11

j Әр 51:41

к Әш 63:6
Һб 2:16

к 1Пд 9:7
Әр 7:12, 14
Дн 9:18
Һш 12:2
Мк 6:2

л Әр 49:12
Әб 16

Сағ сүтүн

a Јл 3:2

b Әш 34:2, 3
Әр 25:17

v Сф 3:8

Мүгәддәс мәскәниндән сәсини учалдачаг, Өз мөканына гаршы учадан нәрә чәкәчәк.

Үзүмсыханда үзүм тапдалајанлар кими һајгырачаг,

Бүтүн дүнја сакинләринә гаршы зәфәр нәғмәси охујачаг”.

31 “Курулту сәси дүнјанын учгарларына чатачаг, Чүнки Јеһованын халгларла давасы вар.

Бүтүн инсанлара Өзү һөкм чыхарачаг.^a

Шәр инсанлары гылынча јем едәчәк”, — бәјан едир Јеһова.

32 Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир:

“Будур, фәлакәт бир-бир халгларын үстүнә кәлир,^b

Дүнјанын гуртарачағындан күчлү гасырға гопур.^c

33 Һәмин күн Јеһованын гырдығы адамларын мејитләри јерин бир учундан о бири учуна кими һәр јерә сәриләчәк. Онлары ағламајачаглар, жығыб басдырмајачаглар, онлар торпағын үстүндә пејин олачаг”.

34 Еј чобанлар, ағлајын, фәрјад едир!

Еј сүрү башчылары, күл ичиндә ешәләнин, Чүнки өлүмүнүз јетишиб, пәрән-пәрән дүшәчәјиниз вахт чатыб.

Баһалы габ кими дүшүб сыначагсыныз.

35 Чобанларын гачмаға јери јохдур,

Сүрү башчылары үчүн гуртулуш јохдур.

36 Динләјин! Чобанлар
 фәрјад едир,
 Сүрү башчылары
 налә чәкир,
 Чүнки Јеһова онларын от-
 лагларыны бәрбад күнә
 гојур!

37 Јеһованын күкрәјән гәзә-
 биндән
 Динч мәскәнләрдә инс-
 чинс галмајыб.

38 О, чаван аслан кими мәскә-
 ниндән чыхыб,^а
 Онун күкрәјән гәзәби
 үзүндән,
 Гәддар гылынч үзүндән
 Ел-обалары дәһшәтли хала
 дүшүб».

26 Јәһуда падшаһы Јушиј-
 јә оғлу Јәһјакимин^б һа-
 кимијәтинин башлангычында
 Јеһовадан бу сөз назил олду:
2 «Јеһова белә дејир: “Јеһова-
 нын евинин һәјәтиндә дур вә
 Јәһуда шәһәрләриндән Јеһо-
 ванын евинә ибадәтә кәлән ча-
 маат барәдә сәнә әмр етдијим
 шејләри онлара билдир. Бир
 сөзү дә әскилтмә. **3** Бәлкә,
 гулаг асыб бәд әмәлләриндән
 әл чәкәрләр. Мән дә бәд әмәл-
 ләринә көрә башларына кә-
 тирмәк истәдијим бәладан ваз
 кечәрәм.^в **4** Онлара де ки, Је-
 һова белә дејир: “Әкәр Мәнә
 гулаг асмасаныз, сизә верди-
 јим гануну ичра етмәсәниз,
5 дөнә-дөнә јаныныза көндәр-
 дијим, сөзләринә гулаг асма-
 дығыныз пејғәмбәр гулларыма
 јенә гулаг асмасаныз,^г **6** онда
 Шилоја етдијими бу евә дә едә-
 чәјәм.^д Бу шәһәр дүнјанын бү-
 түн халглары арасында ләнәт-
 ли олачаг”».^е

7 Каһинләр, пејғәмбәрләр
 вә бүтүн чамаат Әрәмјанын
 Јеһованын евиндә сөјләдији
 бу сөзләри ешитди.^в **8** Әрәм-
 ја Јеһованын она бујурдуғу

ФӘС. 25

а һш 5:14

ФӘС. 26

б 2Пд 23:34

2См 36:4

Әр 25:1

Әр 35:1

Әр 36:1

в Әш 55:7

Әр 18:7, 8

Әр 36:3

һш 18:27

г 2Пд 17:13, 14

Әр 7:12-14

Әр 25:3

ф 36 78:60

д Әр 24:9

е Әр 26:2

Сағ сүгүн

а Әр 36:10

б Әр 18:19, 20

в Әр 38:4

г Әр 1:17

ф Әр 7:3

Әр 36:3

һш 18:32

Јн 3:9

сөзләри халга сөјләјиб гурта-
 рандан сонра каһинләр, пеј-
 гәмбәрләр вә бүтүн чамаат
 ону тутуб деди: «Сән өлмә-
 лисән. **9** Нә үчүн Јеһованын
 ады илә пејғәмбәрлик едиб де-
 јирсән: “Бу ев Шило кими
 олачаг, шәһәр хараба, кимсә-
 сиз галачаг”?» Беләликлә, бү-
 түн чамаат Јеһованын евиндә
 Әрәмјаны дөврәјә алды.

10 Бу сөзләр Јәһуда әмир-
 ләринин гулағына чатды. Он-
 лар падшаһ сарајындан чыхыб
 Јеһованын евинә кәлдиләр вә
 Јеһованын евиндәки јени дар-
 вазанын киришиндә отурду-
 лар.^а **11** Каһинләр вә пејғәм-
 бәрләр әмирләрә вә халга
 дедиләр: «Бу адам өлүмә ла-
 јигдир.^б Сиз өзүңүз дә ешит-
 диниз ки, о, шәһәрин әлејһинә
 пејғәмбәрлик едир.»^в

12 Онда Әрәмја әмирләрә
 вә халга деди: «Бу ев вә шәһәр
 барәдә ешитдијиниз пејғәм-
 бәрлији сөјләмәк үчүн мәни
 Јеһова көндәриб.^г **13** Әмәл-
 ләринизи дүзәлдин, дәјишин,
 Аллаһыңыз Јеһоваја итаәт
 един. Онда Јеһова башыны-
 за кәтирмәк истәдији бәла-
 дан ваз кечәр.^д **14** Мән исә
 сизин ихтијарыңыздајам. Сизә
 нечә хошдурса, нечә лазым би-
 лирсинизсә, мәнимлә елә рәф-
 тар един. **15** Анчаг буну би-
 лин ки, мәни өлдүрсәниз, өзү-
 нүз дә, бу шәһәр дә, сакинләри
 дә күнаһсыз ган төкдүјүңүзә
 көрә тәгсиркар олачагсыныз.
 Чүнки бу сөзләри сизә чат-
 дырмағ үчүн мәни, доғрудан
 да, Јеһова көндәриб».

16 Онда әмирләр вә бүтүн
 халг каһинләрлә пејғәмбәрлә-
 рә дедиләр: «Бу адам өлүмә ла-
 јиг дејил, чүнки бизимлә Алла-
 һымыз Јеһованын адындан да-
 нышды».

17 Өлкә ағсагалларындан да бир нечәси ајаға дуруб чамаата деди: 18 «Јәһуда падшаһы Һизгијәнин^а дөврүндә мүһрәстли Микә^б пејғәмбәрлик едиб Јәһуда чамаатына демишди: “Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир:

“Сион тарла кими шумла-
начаг,
Јерусәлим даш галағына
чевриләчәк,^в

Аллаһын евинин дурдуғу
дағ мешәлијә дөнәчәк”.^г

19 Мәкәр о вахт Јәһуда падшаһы Һизгијә вә Јәһуда халгы ону өлдүрдү? Мәкәр Һизгијә Јеһовадан горхуб Јеһовадан лүтф диләмәди? Онда Јеһова онларын башына кәтирмәк истәдији бәладан ваз кечди.^д Бизсә инди башымыза бәла ачмаг истәјирик.

20 Кирјат-Јаримли^а Шәмәј оғлу Урјаһ адлы бир адам да Јеһованын адындан пејғәмбәрлик едирди. О да ејнилә Әрәмја кими данышыр, бу шәһәрин вә өлкәнин әлејһинә пејғәмбәрлик едирди.

21 Јәһјаким падшаһ,^е онун икидләри вә әмирләр Урјаһын сөзләрини ешитди. Падшаһ ону өлдүрмәк үчүн ахтармаға башлады.^в Урјаһ бундан хәбәр тутанда горхуб Мисирә гачды. 22 Јәһјаким падшаһ Аһбур оғлу Әлнәтаны^ж бир нечә адамла Мисирә көндәрди. 23 Онлар Мисирдә Урјаһы тутуб Јәһјаким падшаһын јанына кәтирдиләр. Падшаһ ону гылынчла өлдүрүб^з мејитини халг гәбиристанлығына атды».

24 Шафан^а оғлу Әхигәм^б Әрәмјаја гаһмар чыхды. Беләчә, Әрәмјаны халгын әлине вериб өлдүрмәдиләр.^в

ФӘС. 26

а 2См 29:1

б Ми 1:1

в 36 79:1
Әр 9:11

г Ми 3:12

д 2См 32:26

д Јш 15:20, 60
Јш 18:11, 14
1Иш 7:2

е 2Пд 23:34
2См 36:5

ә 2См 16:10

ж Әр 36:11, 12

з Әр 2:30

и 2Пд 22:10

ы 2Пд 22:12, 13
Әр 39:13, 14
Әр 40:5

ј 1Пд 18:4

Сағ сүтун

ФӘС. 27

а һә 25:12, 13
Ә6 1

б Әр 48:1
һә 25:8, 9

в Әр 49:1, 2
һә 25:2

г Әш 23:1
Әр 47:4
һә 26:3

д Әш 23:4
һә 28:21
Јл 3:4

д Дн 4:17

е Әр 25:9
Әр 28:14
Әр 43:10
Дн 2:37, 38

ә 36 137:8
Әр 50:14, 27
Дн 5:26, 30

ж Әр 25:12, 14
Әр 51:11

з һә 26:7, 8

27 Јәһуда падшаһы Јушијә оғлу Јәһјакимин һакимийәтинин башланғычында Әрәмјаја Јеһованын бу сөзү назил олды: 2 «Јеһова мәнә деди: “Өзүнә бојундуруг вә бағлар дүзәлдиб бојнуна тах.

3 Сонра бунлары Јәһуда падшаһы Сидгијәнин јанына кәлмиш елчиләр васитәсилә Әдум^а, Муаб^б падшаһларына, әмуниләрин^в падшаһына, Сур^г вә Сидон^д падшаһларына көндәр. 4 Онлара һөкмдарлары илә бағлы бу әмри вер:

“Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова дејир ки, һөкмдарларыныза сөјләјин: 5 “Дүнјаны, бәшәри, јер үзүндәки һејванлары бөјүк гүдрәтимлә, гүввәтли голумла Мән јаратмышам. Ону кимә истәсәм, верирәм.^а 6 Инди дә бүтүн өлкәләри Бабил падшаһы Навуходоносора, гулма тәслим едирәм.^б Һәтта вәһши һејванлары да онун ихтијарына верирәм. 7 Нөвбә онун өлкәсинә чатана гәдәр бүтүн халглар она, оғлуна вә нәвәсинә гуллуғ едәчәк.^в Вахт јетишдикдә чохла халглар вә гүдрәтли падшаһлар ону өзләринә көлә едәчәк”.^ж

8 “Әкәр һансыса халг, сәлтәнәт Бабил падшаһы Навуходоносора гуллуғ етмәк истәмәсә, Бабил падшаһынын бојундуругуну бојнуна тахмаса, Мән һәммин халгы гылынчла, ачлыгла, азарла чәзаландырачағам, Бабил падшаһынын әлилә гырыб-чатачағам”,^з — бәјан едир Јеһова.

9 “Буна көрә “Бабил падшаһына гуллуғ етмәјәчәксиниз” дејән пејғәмбәрләринизә, фалчыларыныза, јуху көрәнләринизә, сәһрбазларыныза, чадүкәрләринизә гулағ асмајын. 10 Онлар сизә јалан

пейгәмбәрлик едир. Онлара гулаг ассаныз, журдунуздан дидәркин дүшәчәксиниз, Мән сизи пәрән-пәрән салачагам, мәһв олачагсыныз.

11 Анчаг о халг ки Бабил падшаһынын бојундуруғу алтына кириб она гуллуғ едәчәк, һәммин халгы өз торпағында сахлајачагам, торпағы бечәриб орада јашајачағлар”, — бәјан едир Јеһова”».

12 Ејни шеји Јеһуда падшаһы Сидгијјә^а дә сөйләдим. Она дедим: «Бабил падшаһынын бојундуруғу алтына кириб она вә халгына гуллуғ един ки, јашајасыныз.^б

13 Ахы нијә халгынла биркә гылынчдан^в, ачлыгдан^г, азардан өләсэн?^д Нијә Јеһованын Бабил падшаһына гуллуғ етмәк истәмәјән халглар барәдә дедији сөзләр сизин башыныза кәлсин? **14** “Бабил падшаһына гуллуғ етмәјәчәксиниз” дејән пейгәмбәрләре гулаг асмајын.^е Чүнки онлар јалан пейгәмбәрлик едирләр.^ө

15 “Онлары Мән көндәрмәмишәм, — бәјан едир Јеһова, — амма онлар Мәним адымла јалан пейгәмбәрлик едирләр. Онлара гулаг ассаныз, сизи пәрән-пәрән салачагам, сиз дә, сизә пейгәмбәрлик едән пейгәмбәрләр дә мәһв олачагсыныз”».^ө

16 Мән каһинләре вә бу халга дедим: «Јеһова белә дејир: “Сизә “чоһ тезликлә Јеһованын евинин эшјалары Бабилдән кери гајтарылачаг!” дејән пейгәмбәрләре гулаг асмајын.^ж Онлар јалан пейгәмбәрлик едирләр.^з **17** Онларын сөзүнү динләмәјин. Бабил падшаһына гуллуғ един, онда сағ галарсыныз.” Нијә бу шәһәр харабалыға дөнсүн? **18** Әкәр онлар пейгәмбәрди-

ФӘС. 27

- a* 2Пд 24:17
1См 3:15
Өр 37:1
- б* Өр 38:2, 20
- в* 2Пд 25:7
- г* 2Пд 25:3
- д* Өр 21:9
Һә 14:21
- е* Өр 28:1, 2
Өр 28:11
Өр 37:19
- ө* Өр 14:14
Өр 23:21
Өр 28:15
Өр 29:8, 9
Һә 13:6
- ө* Өр 20:6
Өр 29:21
Һә 13:3
- ж* 2Пд 24:11, 13
2См 36:7
Өр 28:1-3
Дн 1:1, 2
- з* Өр 14:13
- и* Өр 27:11
Өр 38:17

Сағ сүтүн

- a* 1Пд 7:23
- б* 1Пд 7:15
2Пд 25:17
2См 4:11, 12
Өр 52:21
- в* 1Пд 7:27
2Пд 25:16
2См 4:11, 14
- г* 2Пд 24:14, 15
2См 36:10
Өр 24:1
Дн 1:2, 3
- д* 2Пд 25:13, 14
2См 36:18
Өр 52:17, 18
Дн 5:3
- е* Үә 1:7
Үә 5:14

ФӘС. 28

- e* 2Пд 24:17
2См 36:10
- ө* Јш 11:19
2Иш 21:2
- ж* Өр 27:4, 8
- з* 2Пд 24:11, 13
Өр 27:16
Дн 1:2
- и* 2Пд 23:36
2Пд 24:6
- ы* 2Пд 24:12, 14
Өр 24:1
- ј* 2Пд 24:8
2Пд 25:27
Өр 37:1

сә вә Јеһованын сөзү онлардадырса, онда гој ордулар Аллаһы Јеһоваја јалварсынлар ки, Јеһованын евиндә, Јеһуда падшаһынын сарајында вә Јерусәлимдә галан эшјалар Бабилә апарылмасын”.

19 Ордулар Аллаһы Јеһова чән^а, сүтунлар^б, арабалар^в вә бу шәһәрдә галан эшјалар барәдә, **20** Јеһуда падшаһы Јеһајаким оғлу Јәкунјаны, Јеһуданын вә Јерусәлимин әсилзадәләрини Јерусәлимдән Бабилә әсир апаранда Бабил падшаһы Навуходоносорун көтүрмәдији эшјалар барәдә белә дејир.^г **21** Бәли, Исраиллин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова Јеһованын евиндә, Јеһуда падшаһынын сарајында вә Јерусәлимдә галан эшјалар барәдә дејир: **22** “Онлар Бабилә апарылачаг^д вә онлары јада салачағым вахтадәк орада галачаг, — бәјан едир Јеһова. — Сонра онлары кери гајтарачагам вә јенидән бу јерә гојачагам”».^е

28 Һәммин ил, Јеһуда падшаһы Сидгијјәнин^ө һакимийәтинин башланғычында, дөрдүнчү илин бешинчи ајында кибјонлу^ө Аззур оғлу Һәнанийә^ө пейгәмбәр Јеһованын евиндә каһинләрин вә халгын өнүндә мәнә деди: **2** «Исраиллин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән Бабил падшаһынын бојундуруғуну гырачагам.^ж **3** Бабил падшаһы Навуходоносорун бу јердән Бабилә апардығы Јеһованын евинин эшјаларыны ики илин ичиндә кери кәтирәчәјәм.^з **4** Јеһуда падшаһы Јеһајаким^и оғлу Јәкунјаны, Бабилә сүркүн едилән әсирләри^ы бура кери гајтарачагам,^ј — бәјан едир Јеһова, — Мән Бабил падшаһынын бојундуруғуну гырачагам”».

5 Әрәмја пейғәмбәр Јеһованын евиндә дуран бүтүн чамаатын вә каһинләрин өнүндә һәнанијјә пейғәмбәрә чаваб верди. 6 Әрәмја пейғәмбәр она деди: «Амин! Тәки Јеһова белә еләсин. Тәки Јеһова пейғәмбәрлик етдијин сөзләри һәјата кечирсин, әсирлијә апарылмыш халгы, Јеһованын евинин әшјаларыны Бабилдән кери кәтирсин! 7 Амма инди гулаг ас, көр сәнә вә халга нә дејирәм. 8 Сәндән, мәндән чох-чох әввәл јашамыш пейғәмбәрләр дә чохла өлкәләрин, бөјүк сәлтәнәтләрин үзәринә мүһарибә, фәлакәт вә мәрәз кәләчәјини пейғәмбәрлик етмишләр. 9 Әкәр бир пейғәмбәр әмин-аманлыг олачағыны дејирсә вә сөзү дүз чыхырса, онда мәлум олур ки, бу пейғәмбәри, доғрудан да, Јеһова көндәриб».

10 Онда һәнанијјә пейғәмбәр Әрәмја пейғәмбәрин бојнундан бојундуруғу чыхарыб гырды.^а 11 Сонра чамаатын өнүндә деди: «Јеһова белә дејир: “Бабил падшаһы Навуходоносорун халгларын бојнуна тахдығы бојундуруғу ики илин ичиндә бах беләчә чыхарыб гырачағам”».^б Бундан сонра Әрәмја пейғәмбәр чыхыб кетди.

12 Һәнанијјә пейғәмбәр Әрәмја пейғәмбәрин бојнундан бојундуруғу чыхарыб гырандан сонра Әрәмја Јеһованын сөзү назил олду: 13 «Кет, һәнанијјә сөјлә ки, Јеһова белә дејир: “Тахта бојундуруғу гырды,^в инди онун јеринә дәмр бојундуруг дүзәлдәчәксән”. 14 Чүнки Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бүтүн бу халгларын бојнуна дәмр бојундуруг кечирәчәјәм, һамысы Ба-

ФӘС. 28

а Әр 27:2

б Әр 28:4

в Әр 27:2

Сағ сүгүн

а Гн 28:48
Әр 5:19

б Әр 27:6
Дн 2:37, 38

в Әр 28:1

г Әр 14:14
Әр 23:21
Әр 27:15
Һә 13:3

ф Гн 13:5
Гн 18:20
Әр 29:32

ФӘС. 29

д 2Пд 24:8
Әр 22:24

е Әр 22:26

ө 2Пд 24:15, 16
Әр 24:1

ж 2Пд 24:18

з 2Пд 22:8
Әр 26:24
Әр 39:13, 14
Һә 8:11

бил падшаһы Навуходоносора гуллуғ едәчәк, бәли, онлар она гуллуғ едәчәк.^а Вәһши һејванлары да она верәчәјәм”».^б

15 Сонра Әрәмја пейғәмбәр Һәнанијјә^в пейғәмбәрә деди: «Һәнанијјә, мәнә гулаг ас, сәни Јеһова көндәрмәјиб. Сәнә көрә бу халг јалана инаныр.^г 16 Буна көрә Јеһова дејир: “Будур, сәни јер үзүндән јох едирәм. Елә бу ил өләчәксән. Чүнки халгы Јеһоваја гаршы галдырырсан”».^д

17 Һәнанијјә пейғәмбәр һәмин ил, илин једдинчи ајында өлду.

29 Әрәмја пейғәмбәр сүркүндә олан халгын арасындакы о бири ағсагаллара, каһинләрә, пейғәмбәрләрә вә Навуходоносорун Јерусәлимдән Бабилә әсир апардығы халга Јерусәлимдән намә көндәрди. 2 Бу намәни Јәкуңја^а падшаһ, мәликә ана,^б сарај мәмурлары, Јәһуда вә Јерусәлим башчылары, сәнәткарлар вә дәмрчиләр* Јерусәлимдән кедәндән сонра көндәрди.^в 3 Ону Јәһуда падшаһы Сидгијәнин^ж Бабилә, Навуходоносор падшаһын јанына көндәрдији Шафан^з оғлу Иласа вә Хилгијә оғлу Чәмәри апарды. Намәдә дејилрди:

4 «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова Јерусәлимдән Бабилә сүркүн етдији халга белә дејир: 5 “Евләр тикиб јашајын. Бағ салыб мејвәсини јејин. 6 Арвад алын, оғул-ғыз саһиби олун, оғулла-рыныза гыз алын, гызларынызы әрә верин, гој онлар да оғул-ғыз саһиби олсунлар. Орада төрәјиб чохалын, азалмајын. 7 Сизи сүркүн

29:2 * Дикәр вариант: *истеһкам тикәнләр*.

етдијим шәһәрин әмин-аманлығы үчүн чалышын, о шәһәр-дән өтрү Јеһоваја дуа един, чүнки оранын әмин-аманлығы сизин әмин-аманлығыңыз демәкдир. **8** Чүнки Израилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Гојмајын араныздакы пејғәмбәрләр, фалчылар сизи алдатсын,^б онларын көрдүјү јухулар гулаг асмајын. **9** Чүнки онлар Мәним адымдан сизә јалан пејғәмбәрлик едирләр. Онлары Мән көндәрмәмишәм”,^в — бәјан едир Јеһова.”

10 «Јеһова белә дејир: “Бабилдә јетмиш ил тамам оlanda сизә нәзәр салачағам,^г сизи бу јерә кәтириб вәдими керчәк-ләшдирәчәјәм”.^г”

11 “Мән сизинлә бағлы нијјетими билирәм, — бәјан едир Јеһова, — сизә бәла јох, әмин-аманлык вермәк нијјәтиндә-јәм,^д амалым сизә көзәл кәл-ләчәк, үмид бәхш етмәкдир.^е **12** Сиз Мәни чағырачагсыңыз, кәлиб дуа едәчәксиниз, Мән дә сизи ешидәчәјәм”.^е”

13 “Мәни ахтарачагсыңыз вә сидги-үрәкдән ахтардығы-ңыз үчүн тапачагсыңыз.”^ж

14 Өзүмү сизә ашкар едәчә-јәм,^з — бәјан едир Јеһова. — Мән сиздән әсир кедәнләри бир јерә топлајачағам, сизи бүтүн халгларын ичиндән, сә-пәләдијим јерләрдән јығача-ғам.” Сизи һарадан сүркүн ет-мишдимсә, ора кери гајтарача-ғам”.^з Јеһова бәјан едир.

15 Амма сиз дејирсиниз: “Јеһова Бабилдә бизә пејғәм-бәрләр вериб”.

16 Давудун тахтында оту-ран падшаһа,^и бу шәһәрдә ја-шајан чамаата, сизинлә сүркүн-нә апарылмајан гардашлары-ңызә Јеһованын сөзү будур: **17** “Ордулар Аллаһы Јеһова

ФӘС. 29

а 1Тм 2:1, 2

б Әр 14:14
Әр 27:14

в Әр 23:21
Әр 28:15

г 2См 36:20,
21
Үз 1:1-3
Дн 9:2
Зк 1:12

Ғ Гн 30:3
Үз 2:1
Әр 24:6

д СҒ 3:15

е Әр 31:17

ө Дн 9:3

ж Лв 26:40
Гн 4:29
Гн 30:1-4
1Пд 8:47, 48
Әр 24:7

з Әш 55:6

и Әш 49:25
Әр 30:3
Һз 39:28

ы 36 126:1
Һш 6:11
Ам 9:14
СҒ 3:20

ј Әр 28:1

Сағ сүтүн

а Әр 24:10

б Әр 24:2, 8

в Лв 26:33

г Гн 28:25
Әр 34:17

Ғ 1Пд 9:8
2См 29:8
Әр 25:9
Мрс 2:15

д Әр 24:9

е Әр 7:13

ө Әр 6:19

ж Әр 14:14
Әр 29:8
Мрс 2:14

з Әр 23:14

и Әр 7:9, 10
Әр 27:15

ы Әр 16:17
Әр 23:24

дејир: “Мән онларын үстүнә гылынч, ачлык, азар көндәри-рәм.^а Онлары хараб, јемәјә ја-рамајан чүрүк* әнчир кими едәчәјәм”.^б

18 “Онлары гылынчла, ач-лыгла, азарла тәғиб едәчә-јәм.^в Мән онлары дүнјанын бүтүн сәлтәнәтләринә сәпә-ләјәчәјәм, халглар онлара ба-хыб мат галачағ, дәһшәтә кә-лчәк,^г онлара фит чалачағ,^ғ ләнәт охујачағ, ришхәнд едә-чәк.^д **19** Чүнки онлар дөнә-дөнә көндәрдијим пејғәмбәр гулларым васитәсилә дедијим сөзләрә гулаг асмырлар”,^е — бәјан едир Јеһова.

“Сиз дә Мәнә гулаг асмыр-сыңыз”,^ө — бәјан едир Јеһова.

20 Одур ки, Јеһованын сө-зүнү ешидин, еј Јерусәлим-дән Бабилә сүркүн етдијим адамлар. **21** Израилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһо-ва белә дејир: “Мәним адым-ла јалан пејғәмбәрликләр сөј-ләјән”^ж Голај оғлу Әһәби вә Мәсејјә оғлу Сидгијәни Ба-бил падшаһы Навуходоносо-ра тәслим едирәм. О, кө-зүнүзүн габағында онлары өл-дүрәчәк. **22** Онларын башы-на кәләнләр Бабилә сүркүн олунаң јәһудалыларын дилин-дә гарғыша чевриләчәк. Де-јәчәкләр: “Көрүм Јеһова сәни Бабил падшаһының дири-дири јандырдығы Сидгијә илә Әһ-бин күнүнә салсын!” **23** Чүн-ки онлар Израилдә биабырчы-лык едир,^з сојдашларының ар-вадлары илә зина едир, Мәним адымдан јалан сөзләр, онла-ра бујурмадығым шејләри сөј-ләјирләр.”

“Мән бундан акаһам, буна шаһидәм”,^и — бәјан едир Јеһо-ва.”

29:17 * Дикөр вариант: *партлаг*.

24 «Неһламлы Шәмаја^а сөйлә ки, **25** Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сән Јерусәлимдәки чамаата, каһин Мәсејјә оғлу Сәфәнја^б вә каһинләрә өз адындан мәктуб көндәриб демисән: **26** “Јеһова сәни каһин Јәһјадајын јеринә гојуб ки, Јеһованын евинә нәзарәт едәсән, өзүнү пејғәмбәр кими апаран һәр сәрсәринин ишинә бахасан, ону күндәјә саласан.^в **27** Бәс нијә аранызда өзүнү пејғәмбәр кими апаран^г әнатутлу Әрәмјаны^г чәзаландырмырсан? **28** О, һәтта Бабилә, бизә бу хәбәри көндәриб: “Сүркүн узун чәкәчәк! Евләр тикиб јашајын, бағ салыб мејвәсини јејин”».^д

29 Каһин Сәфәнја^е бу мәктубу Әрәмја пејғәмбәрә охуду. **30** Онда Әрәмја Јеһованын сөзү назил олду: **31** «Сүркүндә оланлара хәбәр көндәр: Јеһова неһламлы Шәмај һаггында белә дејир: “Мән көндәрмәдијим һалда, Шәмај сизә пејғәмбәрлик етди, сизи јалана инандырмаг истәди.^е **32** Она көрә дә Јеһова белә дејир: “Мән неһламлы Шәмајы вә онун өвладларыны чәзаландырачағам. Бу халгын арасында онун нәслиндән һеч ким сағ галмајачаг. Халгыма едәчәјим јашшылығы о көрмәјчәк, чүнки о, халгы Јеһоваја гаршы галдырыр, — бәјан едир Јеһова”».

30 Әрәмја Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сәнә дедијим бүтүн сөзләри бир китаба јаз. **3** Чүнки Јеһова белә бәјан едир: “Күн кәләчәк, халгымдан, Исраиллә Јәһудадан әсир кедәнләри ата-бабалары-

ФӘС. 29

а Әр 29:31, 32

б 2Пд 25:18, 21
Әр 21:1, 2
Әр 37:3
Әр 52:24, 27

в Әр 20:2

г Әр 43:2

д Әр 1:1

е Әр 29:5

е 2Пд 25:18, 21

ө Әр 14:14
Әр 28:15, 16
Һә 13:8, 9**Сағ сүтун****ФӘС. 30**а Гн 30:3
Һә 39:25б Үә 2:1
Әр 29:14
Әр 32:44
Һә 20:42
Ам 9:14в Әр 4:31
Мк 4:9г Јл 2:11
Сф 1:14д Һә 34:23
Һә 37:24
Һш 3:5

е Әш 41:13

е Әш 49:25
Әр 3:18ө Әр 33:16
Һә 34:25
Һш 2:18
Мк 4:4

на вердијим дијара кери гәјтарачағам.^а Онлар јенидән ора саһиб олачағлар”. Јеһова белә дејир”».^б

4 Јеһованын Исраиллә Јәһудаја дедији сөзләр бунлардыр.

5 Јеһова белә дејир:

«Горхудан титрәјәнләрин сәси кәлир.

Һәр јанда дәһшәт һөкм сүрүр, динчликдән әсәрәләмәт јохдур.

6 Сорушун, көрүн һеч киши доғар?

Бәс нә үчүн күчлү кишиләри

Доған гадынлар кими, гарынларыны тутан көрүрәм?^в

Нијә һамынын бәнизи солуб?

7 Аман! О күн нә дәһшәтли күндүр.^г

Онун кими күн јохдур.

О күн Јағуб үчүн сыхынты күндүр.

Лакин о гуртулачаг».

8 Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир: «Һәмин күн Мән онларын бојнундан бојндуруғу сындырачағам, бағларыны гырачағам, бир дә јаделлиләр онлары көлә етмәјчәкләр. **9** Онлар Аллаһлары Јеһоваја вә үзәрләринә гојачағым падшаһлары Давуда хидмәт едәчәкләр».^д

10 «Сән, еј гулум Јағуб, горхма, — Јеһова бәјан едир. Дәһшәтә кәлмә, еј Исраил.^е Сәни узаг дијардан, Әвладларыны сүркүн едилдикләри мәмләкәтдән гуртарачағам.^е Јағуб гајыдачаг, динч, архајын јашајачаг. Ону һүркүдән олмајачаг».^ө

- 11 «Чүнки Мэн сәнинләјәм, — бәјан едир Јеһова, — сәни гуртарачағам. Амма сәни араларына сәпәләдијим халглары мәһв едәчәјәм.^а Сәни исә мәһв етмәјәчәјәм.^б Сәни лазыми өлчүдә ислаһ едәчәјәм, Чәзасыз бурахмајачағам».^в
- 12 Јеһова белә дејир: «Сәнин зәдән сағалмаздыр,^г Јарана мәлһәм јохдур.
- 13 Мүдафиәнә галхан јохдур, Хорана шәфа јохдур. Сәнә элач тапылмыр.
- 14 Ашигләрин сәни унудуб.^д Даһа сәни ахтармырлар. Сәнә дүшмән зәрбәси ендирдим,^е Рәһмсизләр кими чәзаландырдым. Чүнки күнаһын бөјүк, тәгсирин чохдур.^е
- 15 Зәдәләринә көрә нә налә чәкирсән? Ағрын кәсилән дејил! Күнаһынын бөјүклүјүнә, тәгсиринин чохлуғуна көрә^е Буну сәнин башына кәтирдим.
- 16 Она көрә дә сәни мәһв едәнләр мәһв олачаг,^ж Сәнин дүшмәнләрин дә әсир кедәчәк.^з Сәни гарәт едәнләр гарәт едиләчәк, Сәни талан едәнләр талан олачаг».^и
- 17 «Амма сәнә шәфа верәчәјәм, јараларыны сағалдачағам,^и — бәјан едир Јеһова. Һәрчәнд ки сәни сәфил адландырырдылар,

ФӘС. 30

а Әр 50:29
Әр 51:24

б Лә 26:44
Нә 9:31
Мрс 3:22
Ам 9:8

в Чк 34:6, 7
Әр 46:27, 28

г 2См 36:15, 16
Әш 6:10
Әр 8:21, 22

д Мрс 1:2, 19

е Әр 5:6

ө 2См 36:14

ж Әш 41:11
Әр 25:12

з Әр 51:29, 56
Ми 5:9

и 3к 2:8, 9

ы 36 102:13
Әр 33:6, 7

Сағ сүтун

а Мрс 2:15

б 36 85:1
Әр 24:6
Әр 29:10

в Ми 4:8

г Үз 3:12
Нә 8:17
Әш 35:10

д Гн 30:5
Әш 27:6
3к 10:8

е Әш 60:22
Ми 4:7

ө Әш 49:26
Әр 50:18

ж һш 2:23

з Әр 31:1
һз 11:20
һз 36:28

и Әр 25:32

Сәнә “һеч кимин итириб-ахтармадығы Сион” дејирдиләр”». ^а

- 18 Јеһова белә дејир: «Мән Јагуб чадырларын-дан әсир кедәнләри бир јерә топлајачағам,^б Онун чадырларына јазығым кәләчәк. Шәһәр јенидән һәмин тәпәнин үстүндә гурулачаг,^в Гала әввәлки јериндә учалачаг.
- 19 О јерләрдән шүкранлар, күлүш сәсләри ешидиләчәк.^г Онлары чохалдачағам, аз олмајачаглар.^д Сајларыны артырачағам*, Әзәмәтли олачаглар.^д
- 20 Онун оғуллары әввәлки кими олачаг. Халгы өнүмдә көк салачаг.^е Она зүлм едәнләри чәзаландырачағам.^е
- 21 Өндәри өзүнүнкүләрдән олачаг, Рәһбәр өз ичиндән чыха-чаг. Ону Өзүмә јахынлашдырачағам, о да Мәнә јахынлаша-чаг. Ахы башга чүр ким чүрәт едиб Мәнә јахынлаша биләр?» — бәјан едир Јеһова.
- 22 «Сиз Мәним халгым олачагсыныз,^ж Мән исә сизин Аллаһыныз».^з
- 23 Будур, Јеһованын гәзәби фыртынатәк гопачаг,^и Писләрин башында шид-дәтли гасырғатәк дөвр едәчәк.
- 24 Нијјәти јеринә јетмәјинчә, һәјата кечмәјинчә,
- 30:19* Дикәр вариант: шәрәфли едәчә-јәм.

Јехованын гызгын гэээби сэнкимэјэчэк.^а

Заманын сонунда буну анлајачагсыныз.^б

31 Јехова бэјан едир: «Һә-мин вахт Мән бүтүн Исраил гәбиләләринин Аллаһы олачагам, онлар исә Мәним халгым».^в

2 Јехова белә дејир:

«Исраил динчлик јеринә кедәндә

Гылынчдан гуртулан халг сәһрада Аллаһдан лүтф көрдү».

3 Јехова узагдан мәнә көрү-нүб деди:

«Сәни әбәди мәнәббәтлә севдим.

Мәнәббәтлә сәни Өзүмә тәрәф чәкдим.^г

4 Сәни јенидән гурачагам, бәрпа олачагсан.^д

Еј бакирә Исраил, јенә әлине гавал алачагсан, Шадлыг ичиндә рәгс едәчәксән.^е

5 Сәмәријә дағларында үзүмлүкләр салачагсан,^в

Бағбанлар бағ салыб барындан јејәчәкләр.^з

6 Күн кәләчәк Әфраим дағларындакы көзәтчиләр чағырачаглар:

“Галхын, Сиона, Аллаһымыз Јехованын һузуруна кедәк”.^ж

7 Јехова белә дејир:

«Севинә-севинә Јагуба сәсләнин.

Севинчдән һајгырын, чүнки халгларын башында-сыныз.^з

Буну чар чәкин. Мәдһ сөјләјиб дејин:

“Еј Јехова, халгыны, Исраилдән сағ галанлары хилас ет”.^и

ФӘС. 30

а Әр 4:28

б Әр 23:20

ФӘС. 31

в Лә 26:12

Әр 30:22

Әр 31:33

г Гн 7:8

д Әр 33:7

Ам 9:11

е Әр 30:18, 19

е Ам 9:14

Мк 4:4

ө Гн 30:9

Әш 65:21, 22

ж Әш 2:3

Әр 50:4, 5

з Гн 32:43

Әш 44:23

и Әш 1:9

Әр 23:3

Јл 2:32

Сағ сүтүн

а Әш 43:6

Әр 3:12

б Гн 30:4

Һә 20:34

Һә 34:12

в Әш 35:6

Әш 42:16

г Үә 2:1, 64

д Әр 50:4

е Әш 35:7

Әш 49:10

ж Јр 48:14

Чх 4:22

ө Әш 11:11

Әш 42:10

ж Әш 40:11

Һә 34:11-13

Мк 2:12

з Әш 44:23

Әш 48:20

и Әш 49:25

ы Үә 3:13

36 126:1

Әш 51:11

ј Јл 3:18

к Әш 65:10

к Әш 58:11

л Әш 35:10

м 3к 8:4

8 Онлары шимал өлкәсиндән гајтарачагам.^а

Јерин учгарларындан топ-лајачагам.^б

Онларын арасында кор, топал,^в

Һамилә, доғуш санчысы чәкән дә олачаг.

Һамысы бир бөјүк ичма кими бура гајыдачаг.^г

9 Ағлаја-ағлаја кәләчәкләр.^д

Онлары кери кәтирәчәјәм, лүтф диләјә-диләјә гајы-дачаглар.

Онлары һамар јолла ајагла-ры бүдрәмәдән

Ахар сулар кәнарына кәти-рәчәјәм.^е

Чүнки Мән Исраилин Ата-сыјам, Әфраим Мәним ил-кимдир».^ө

10 Еј халглар, Јехованын сөзүнү динләјин!

Узаг адаларда чар чәкин:^ө

«Исраили пәрән-пәрән едән онлары топлајачаг, Сүрүсүнү горујан чобантәк онлары горујачаг.»^ж

11 Јехова Јагубу гуртарачаг,^з

Ону өзүндән күчлү олан бирисинин әлиндән ала-чаг.^з

12 Онлар Сионун зирвәсинә галхыб севинчлә һајгыра-чаг,^и

Јехованын кәрәмәтинә

көрә,

Тахыла, тәзә шәраба, јаға, Сүрүдәки, нахырдакы бала

һејванлара көрә^к үзләри шәфәг сачачаг.

Јахшыча суварылмыш бағ кими олачаглар,^к

Даһа һеч вахт саралыб-сол-мајачаглар».^л

13 «О заман гыз, оғлан, гоча

Биркә рәгс едиб шәнләнә-чәк.»^м

- Онларын јасыны шадлыға чевирәчәјәм,^а
 Онлара тәскинлик верәчәјәм, гүссәдән гуртарыб севиндирәчәјәм.^б
- 14** Каһинләри бол немәтләрлә дојурачағам,
 Халғым кәрамәтимлә бәсләниб дојачағ»,^а — бәјан едир Јеһова.
- 15** «Јеһова белә дејир:
 “Рамада^г сәс ешидилир, ағлашма, фәрјад сәси.
 Рәһилә оғулларына көрә ағлајыр,^г
 Тәсәлли тапмағ истәмир.
 Чүнки оғуллары артығ јохдур”»,^д
- 16** Јеһова белә дејир:
 «Ағлајыб-сызлама, көз јашы төкмә,
 Зәһмәтинин әвәзини алачағсан,
 Онлар дүшмән өлкәсіндән гајыдачағлар,^е — бәјан едир Јеһова.
- 17** Кәләчәјин үчүн үмид вар,^е — бәјан едир Јеһова,
 Оғулларын өз вәтәнләринә гајыдачағ».^ж
- 18** «Мән Әфраимин наләсини ешитдим:
 “Сән мәни әһлиләшдирил-мәмиш дана кими тәрбијә етдин,
 Мән дә дүзәлдим.
 Мәни кери гајтарсан,
 чанла-башла гајыдарам.
 Чүнки Сән мәним Аллаһымсан, Јеһова.
- 19** Пис јолдан дөнүб пешман олдум,^з
 Ағлым башыма кәләндә дизимә-дизимә дөјдүм.
 Хәчаләт чәқдим,
 рәзил олдум,^и
 Чүнки кәнчилијимин рүсвај-чылығыны чийинләримдә дашыјырдым”».

ФӘС. 31

а Үз 3:12
 б Әш 51:3
 Әш 65:19
 в Гн 30:9
 Әш 63:7
 г Јш 18:21, 25
 Әр 40:1
 Ғ Мрс 1:16
 д Мт 2:16-18
 е Үз 1:5
 Әр 23:3
 һә 11:17
 һш 1:11
 ө Әр 29:11
 ж Әр 46:27
 з Гн 30:1-3
 и Үз 9:6

Сағ сүгүн

а Әр 31:9
 һш 14:4
 б һш 11:8
 в Гн 32:36
 Ми 7:18
 г Әш 62:10
 Ғ Әш 35:8
 д Әш 1:26
 е Зк 8:3
 ө Әр 33:12
 һә 36:10, 11
 ж Зк 107:9
 з Гн 30:9
 һә 36:9
 һш 2:23
 и Әр 44:27
 Әр 45:4
 ы Зк 102:16
 36 147:2
 Әр 24:6

- 20** «Мәкәр Әфраим әзиз оғлум, севимли өвладым дејил?^а
 Ону нә гәдәр писләсәм дә, унутмурам.
 Онун үчүн үрәјим ган ағлајыр,^б
 Она рәһм едәчәјәм”», — бәјан едир Јеһова.^в
- 21** «Өзүн үчүн јол нишанлары,
 Јол көстәрән ишарәләр гој.^г
 Баш јола, кедәчәјин јола фикир вер,^г
 Еј бакирә Исраил, кери гајыт, шәһәрләринә дөн.
22 Еј вәфасыз гыз, нә вахта кими гәрарсыз олачағсан?
 Јеһова дүнјада јени бир шеј јарадыб:
 Гадын кишинин далынча дүшәчәк».
- 23** Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова дејир:
 «Мән онлардан сүркүнә кедәнләри кери кәтирәндә Јәһуда мәмләкәтиндә вә шәһәрләриндә јенә дејәчәкләр: “Еј сәһлик дијары,^д еј мүгәддәс дағ,^е гој Јеһова сәни мүбарәк гылсын!” **24** Орада јәһудалылар, шәһәр сакинләри, әкинчиләр, чобанлар бирликдә јашајачағ.^е
25 Мән јорғун адама тәрәвәт, тагәтсизә күч верәчәјәм».^ж
- 26** Онда көзләrimi ачыб ојандым, јухум ширин иди.
27 Јеһова бәјан едир: «Күн кәләчәк Исраил еви илә Јәһуда евинә инсан вә һејван тохуму әкәчәјәм».^з
- 28** «Онлары көкүндән го-пармаға, учурмаға, јерлә јексан етмәјә, дағытмаға, онлара зәрәр вурмаға нечә һазыр идимсә”, онлары тикмәјә вә әкмәјә дә елә һазыр олачағам,^и — бәјан едир Јеһова. — **29** О вахт неч ким демәјәчәк: “Ата-

лар кал үзүм жеди, ушагларын диши гамашды".^а **30** Һәр кәс өз тәгсиринә көрә өлөчәк, кал үзүм жејенин өз диши гамаша-чаг».

31 Јеһова бәјан едир: «Күн кәләчәк Исраил еви вә Јәһуда еви илә јени әһд бағлајачағам.^б **32** Бу әһд әлләриндән тутуб Мисирдән чыхардығым күн ата-бабалары илә бағладығым әһдә бәнзәмәјәчәк.^в Онларын саһиби* олдуғум һалда, һәммин әһди позмушдулар,^г — бәјан едир Јеһова».

33 «О күнләрдән сонра Исраил еви илә бағлајачағым әһд будур: ганунуму онларын дахилинә гојачағам,^д үрәкләринә јазачағам.^е Мән онларын Аллаһы олачағам, онлар да Мәним халғым»,^ө — бәјан едир Јеһова.

34 «Артыг гоншу гоншуја, гардаш гардаша “Јеһованы таны” демәјәчәк.^з Чүнки балачадан тутмуш бөјүјәдәк һамы Мәни таныјачаг,^ж — бәјан едир Јеһова. — Чүнки онларын тәгсирини бағышлајачағам, күнаһларыны бир дә јада салмајачағам».^з

35 Ады ордулар Аллаһы олан Јеһова,

Күндүзү ишыгландырмаг үчүн күнәши верән,
Кечәни ајдынлашдыран ајдан, улдузлардан өтрү гәјдалар гојан,
Дәнизи чалхалајан, далғалары шаһә галдыран
Јеһова белә дејир:^и

36 «Әкәр нә вахтса бу гәјдаганунлар позулса, Јалныз онда Исраил өвләдлары бир халг кими өнүмдән һәмишәлик јох олар, — бәјан едир Јеһова».^й

ФӘС. 31

а һә 18:2-4
б Мт 26:27, 28
Лк 22:20
1Кр 11:25
Иб 8:8-12
в Чх 19:5
г һә 16:59
д һә 11:19
е Иб 10:16
ж Әр 24:7
Әр 30:22
з Әш 54:13
Јл 17:3
ж Әш 11:9
һб 2:14
з Әр 33:8
Әр 50:20
Мт 26:27, 28
Иб 8:10-12
Иб 9:15
Иб 10:17
и Әш 51:15
й Әш 54:10
Әр 33:20, 21

Сағ сүтүн

а Әр 30:11
б һә 3:1
Зк 14:10
в 2См 26:9
г һә 12:27
Әш 44:28
Әр 30:18
д 2Иш 15:23
2Пд 23:6
Јл 18:1
е һә 3:28
ө Јл 3:17

ФӘС. 32

ж Әр 25:1
з һә 3:25
Әр 33:1
Әр 38:28
и Әр 37:18, 21
й Әр 34:2, 3
Әр 37:8, 17
ј 2Пд 25:6, 7
Әр 38:17, 18
Әр 39:5
һә 12:13

37 Јеһова белә дејир: «Әкәр јухарыда көјләри өлчмәк, ашағыда јерин тәмәлини арашдырыб өјрәнмәк мүмкүн олса, јалныз онда бүтүн Исраил өвләдларыны әмәлләринә көрә рәдд едәрәм, — бәјан едир Јеһова».^а

38 «Күн кәләчәк, — Јеһова бәјан едир, — шәһәр Һәнанил гүлләсиндән^б Күнч дарвазаја^в гәдәр Јеһова үчүн тикиләчәк.^г **39** Өлчү ипи^д дүз Гариб тәпәсинә узадылачаг, орадан да Гуәһә дөнәчәк. **40** Чәсәдләр вә күлләр дәрәсинин һәр јери, Гидрон вадисинә,^е шәргә доғру Ат дарвазасынын^ө күнчүнәдәк узанан бүтүн бағлар Јеһова үчүн мүгәддәс олачаг.^ө О, бир даһа көкүндән гопарылмајачаг, дағылмајачаг».

32 Јәһуда падшаһы Сидгијјәнин һакимијјәтинин онунчу илиндә, Навуходоносорун һакимијјәтинин он сәккизинчи илиндә Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду.^ж

2 Һәммин вахт Бабил падшаһынын гошунлары Јерусәлими мүһасирләј алмышды. Әрәмја пејғәмбәр Јәһуда падшаһынын сарајындакы Кешикчи һәјәтиндә душтаг иди.^з **3** Јәһуда падшаһы Сидгијјә ону һәбс едиб^д демишди: «Нә үчүн сән пејғәмбәрлик едиб дејирсән: “Јеһова белә дејир: “Мән бу шәһәри Бабил падшаһына тәслим едәчәм, о, шәһәри зәбт едәчәк,^е **4** Јәһуда падшаһы Сидгијјә кәлданиләрин әлиндән гуртула билмәјәчәк. О, Бабил падшаһына тәслим едиләчәк, падшаһ онунла үз-үзә, көз-көзә данышачаг.^ж **5** Сидгијјәни Бабилә апарачаг. Сидгијјә она нәзәр салачағым вахта кими орада галачаг, — бәјан

едир Јехова. — Сән кэлданилэрлэ дөүшсән дә, уғур газан-мајачагсан”». ^а

6 Өрөмја деди: «Мәнә Је-хованын сөзү назил олду: **7** «Әмин Сәллумун оғлу Һәна-мил сәнин јанына кәлиб дејә-чәк: “Әнатутдакы торпаг саһә-ми ал, ^б чүнки ону алмаға би-ринчи сәнин һугугун чатыр”». ^в

8 Јехованын дедији кими, әмим оғлу Һәнабил Кешикчи һәјәтинә, јаныма кәлиб деди: «Истәјирәм Бинјаминдә, Әна-тутдакы торпағымы аласан, чүнки она саһиб олмаға, ону алмаға сәнин һугугун чатыр. Ону ал». Онда мән билдим ки, бу, Јеовадандыр.

9 Беләчә, мән әмим оғлу Һә-намилдән Әнатутдакы тор-пағы алдым. Једди шекел* вә он шекел күмүш чәкиб она вердим. ^г **10** Сонра алгы-сатғыны сәнәдләшдириб ^г мө-һүрләдим, шаһидләр чағыр-дым ^д вә пулу тәрәзәдә чәкдим. **11** Гајда-гануна әсасән мөһүр-ләнмиш сатыш сәнәдини, һәм-чинин мөһүрсүз сәнәди кө-түрдүм. **12** Сатыш сәнәдини әмим оғлу Һәнамилин, сәнәди имзалајан шаһидләрин вә Ке-шикчи һәјәтиндә ^е отуран јә-һудиләрин көзү гаршысында Мәһсај оғлу Нурјаһын оғлу ^е Бә-руха ^ж вердим.

13 Онларын гаршысында Бәруха дедим: **14** «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Је-хова белә бујурур: “Бу сәнәд-ләри — мөһүрлү сатыш сәнәди-ни вә мөһүрсүз сәнәди көтүр, сахсы габа гој ки, узун мүддәт галсын”. **15** Исраилин Алла-һы, ордулар Аллаһы Јехова белә дејир: “Бу өлкәдә јенидән евләр, торпаглар, үзүмлүкләр алыначаг”». ^з

32:9 * Шекел 11,4 г-а бәрәбәрдир. Б14 өлавәсинә бах.

ФӘС. 32

- a* Әр 21:4
Һә 17:15
- б* Јш 21:8, 18
Әр 1:1
- в* Лв 25:23, 24
- г* Јр 23:16
- д* Әр 32:44
- е* Пр 4:9
- е* Әр 33:1
- е* Әр 51:59
- ж* Әр 36:4
Әр 36:26
- з* Ам 9:14
Зк 3:10

Сағ сүгүн

- a* Әш 40:26
Бһ 4:11
- б* Чх 34:6, 7
Сј 14:18
- в* Әш 28:29
- г* Мс 15:3
Иб 4:13
- д* Вә 12:14
Әр 17:10
Рм 2:6
- д* Чх 7:3, 5
Чх 9:15, 16
Гн 4:34
2Иш 7:23
Әш 63:12
- е* Чх 6:1, 6
Чх 15:16
Гн 26:8
- е* Јр 13:14, 15
Јр 26:3
- ж* Чх 3:8
- з* Гн 28:15
Јш 23:16
- и* Гн 28:52
2Пд 25:1
Әр 33:4
Һә 4:1, 2
- ы* Лв 26:31, 33
- ј* Әр 14:12
Әр 15:2

16 Сатыш сәнәдини Нурјаһ оғлу Бәруха верәндән сон-ра Јеоваја дуа етдим: **17** «Ја Күлли-Ихтијар Јехова, Сән бө-јүк гүдрәтинлә, гүввәтли гол-унла јери-көјү јаратмысан. ^а Сәнин үчүн мүмкүн олмајан һеч нә јохдур. **18** Сән мин-ләрчә инсана мәһәббәт көс-тәрирсән. Сән аталарын тәг-сиринин әвәзини онлардан сонра кәлән оғууларына чәк-дирирсән. ^б Сән тәксән, улусан, гадир Аллаһсан, адын ордулар Аллаһы Јеовадыр. **19** Ама-лын уча, ишләрин әзәмәт-лидир. ^в Сән бәшәр өвладла-рынын бүтүн јолларыны сејр едирсән ки, ^г һәр кәсә јолуна, әмәлинә көрә әвәз верәсән. ^г **20** Сән Мисир дијарында бу күн дә һамыја мәлум олан әләмәтләр, мөчүзәләр көстәр-дин вә букүнкү кими, Исраил-дә вә бүтүн дүнјада шөһрәт газандын. ^д **21** Халгын Исраил-и әләмәтләрлә, мөчүзәләр-лә, күчлү әлиналә, гүввәтли голунла, ваһимәли ишләрин-лә Мисир торпағындан чыхар-дын. ^е

22 Сонра ата-бабаларына анд ичиб вәд етдијин бу тор-пағы, ^е сүд-бал ахан дијары он-лара вердин. ^ж **23** Онлар кә-либ бура саһиб олдулар, амма Сәнә итаәт етмәдиләр, гану-нуна табе олмадылар, һеч бир әмрини јеринә јетирмә-диләр. Онда Сән онларын ба-шына бу фәлакәти кәтирдин. ^з **24** Будур, дүшмән шәһәри ис-тила етмәк үчүн мүһасирә бәндләри гуруб, ^и гылынч, ^ы ач-лыг, азар ^ј учбатындан шәһәр онунла дөјүшән кәлданиләрин әлине кечәчәк. Өзүн дә көрүр-сән ки, дедијин һәр шеј јеринә јетиб. **25** Амма Сән, еј Күлли-Ихтијар Јеова мәнә дедин: “Кет пул вер, торпаг ал вә ша-

хидлэр чагыр”, халбуки шәһәр кәлданиләрин элине кечечәк».

26 Онда Эрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду: **27** «Мән Јеһова бүтүн бәшәрин Аллаһыям. Мәним үчүн мүмкүн олмажан бир шеј вармы? **28** Буна көрә дә Јеһова дејир: “Мән бу шәһәри кәлданиләрә, Бабил падшаһы Навуходоносора тәслим едирәм, о, шәһәри истила едәчәк.^a **29** Бу шәһәрә гаршы дөјүшән кәлданиләр шәһәрә кирәчәк, она од вурачаг.^b Шәһәри дә, евләри дә јандырачаглар. О евләрин дамларында чамаат Баала гурбан тәгдим едирди, башга аллаһлара шәраб тәгдмәси кәтириб Мәни гәзәбләндирирди”.^a

30 “Исраил вә Јәһуда халгы кәнчлијиндән бәри јалныз бәјәнмәдјим пис ишләр көрүр.^c Исраил халгы әлләринин иши илә мәни гәзәбләндирир, — бәјән едир Јеһова. — **31** Бу шәһәр тикилдији вахтдан бу күнәдәк Мәни анчаг гәзәбләндирир, һиддәтләндирир.^d Одури ки, о, өнүмдән јох едилмәлидир.^e **32** Чүнки Исраил вә Јәһуда халгы — падшаһлары^e, әјанлары^o, каһинләри, пејғәмбәрләри,^ж Јәһуда чамааты, Јерусәлим әһли пис әмәлләрлә Мәни гәзәбләндирир. **33** Онлар Мәнә үзләрини јох, күрәкләрини чевирдиләр.^з Һәрчәнд ки Мән дәнә-дәнә онлара өјүд-нәсипәт вердим, амма һеч бири нәсипәтә гулаг асмады.^и **34** Ијрәнч бүтләрини адымы дашыјан евә гојуб ораны мурдарладылар.^ы **35** Бу азымыш киәт Бәни-Һинном вадисиндә^ь Баалын шәрәфинә сәчдәкаһлар дүзәлтдиләр ки, огул-гызларыны одда

ӨС. 32

a 2Пд 25:4
 Әр 20:5
 б 2Пд 25:9, 10
 2См 36:17, 19
 Мрс 4:11
 в Әр 7:18
 Әр 19:13
 Әр 44:25
 г Гн 9:7
 2Пд 17:9
 ф 1Пд 11:7
 2Пд 21:1, 4
 д 2Пд 23:27
 2Пд 24:3, 4
 е 1Пд 11:9, 10
 2Пд 23:26
 1См 10:13
 ө һә 22:6
 ж Мк 3:5, 11
 з 2См 29:6
 Әр 2:27
 и Әр 25:3
 Әр 35:15
 ы 2Пд 21:1, 4
 Әр 23:11
 һә 8:5, 6
 ј Јш 15:8, 12

Сағ сүгүн

a 2См 28:1, 3
 2См 33:1, 6
 Әр 7:31
 б Лв 18:21
 Гн 18:10, 12
 в Гн 30:3
 Әр 29:14
 һә 37:21
 г Әр 23:3, 6
 Әр 33:16
 һә 34:25
 ф Әр 31:33
 Мк 4:5
 д һә 11:19
 е Гн 5:29
 ө Әш 55:3
 Әш 61:8
 ж һә 39:29
 з һә 36:26
 и Әш 65:19
 Сф 3:17
 ы Әш 58:11
 Әр 24:6
 Ам 9:15
 ј Әр 31:28
 3к 8:14, 15
 к һә 37:14
 к Әр 31:23
 л Әр 17:26
 Әр 33:13
 м Әр 32:10, 25

јандырыб Молекә гурбан версинләр.^a Мән Јәһуданы күнаһа сүрүкләјән бу ијрәнч шеји нә бујурмушдум,^b нә дә ағлымдан кечирмишдим”.

36 Сиз дејирсиниз ки, бу шәһәр “гылынчла, ачлыгга, азарла Бабил падшаһына тәслим едиләчәк”. Амма Исраиллин Аллаһы Јеһова белә дејир: **37** “Онлары гејз-гәзәбимлә, бөлүк һиддәтимлә сәпәләдјим өлкәләрдән јыгачағам.^в Онлары бура гајтарыб әмин-аманлыгга јашадачағам.^г **38** Онлар Мәним халгым олачаг, Мән дә онларын Аллаһы.^ф **39** Онлара бир үрәк,^д бир јол верәчәјәм ки, өзләринин вә өвләдларынын рифаһы наминә һәмишә Мәндән горхсунлар.^е **40** Онларла әбәди әһд кәсәчәјәм,^ө бу әһдә көрә һеч вахт онлардан јахшылыгымы әсиркәмәјәчәјәм,^ж үрәкләринә хофуму салачағам ки, һеч вахт Мәндән үз дөндәрмәсинләр.^з **41** Онлара јахшылыг етмәкдән севинч дујачағам,^и онлары бу торпагга экәчәјәм.^ы Буну чан-дилдән едәчәјәм”.

42 «Јеһова белә бәјән едир: “Онларын башына бу бөјүк бәланы кәтирдјим кими, вәд етдјим јахшылыглары да онлара едәчәјәм.^ј **43** Өлкә барәдә “хараба галыб, адам, һейван јохдур, кәлданиләрә тәслим едилиб” десәниз дә, бу өлкәдә јенә дә торпаглар алыначаг”,^к

44 “Бинјамин торпагында, Јерусәлим әтрафында, Јәһуда шәһәрләриндә,^к дагылыг бөлкәдәки, дүзәнликдәки шәһәрләрдә,^л чәнуб шәһәрләриндә пулла торпаглар алыначаг, сатыш сәнәдләри тәртиб едиләчәк, мөһүрләнәчәк, шаһидләр чаргырылачаг,^м чүнки Мән онлардан сүркүнә кедәнләри кериди

гајтарачагам”,^а — бэјан едир Јехова».

33 Кешикчи һәјетиндә дустар оланд^б Өрөмјаја икинчи дәфә Јехованын сөзү назил олду: **2** «Јери хэлг едән Јехова, она гурулуш вериб мөһкәм бәргәрар едән Јехова, ады Јехова олан Аллах белә дејир: **3** “Мәни чағыр, сәнә чаваб верим, билмәдин бөјүк, дәркедилмәз шејлери сәнә мәмнунијјәтлә билдирим”».^в

4 «Израилин Аллаһы Јеова мүһасирә бәндләри вә гылынч учбатындан јерлә јексан олан бу шәһәрдәки евләр вә Јәһуда падшаһларынын евләри барәдә,^г **5** гејз-гәзәбилә өлдүрдүјү, пис әмәлләри илә Ону бу шәһәри тәрк етмәјә вадар едәнләр барәдә — кәлданиләрлә дөјүшмәк үчүн кәлиб шәһәри өз мејитләри илә долдуран кәсләр барәдә белә дејир: **6** “Мән бу шәһәрә сағламлыг, шәфа верәчәјәм.^д Ф Оллары сағалдачагам. Олар динчлик, әмин-аманлыг бәхш едәчәјәм.^д **7** Јәһудадан вә Израилдән сүркүнә кедәнләри кери гајтарачагам.^е Олары әввәлки кими дирчәлдәчәјәм.^е **8** Олары Мәнә гаршы етдикләри күнаһлардан, тәгсирләрдән тәмизләчәјәм.^ж Мәнә гаршы етдикләри күнаһлары, тәгсирләри, асиликләри әфв едәчәјәм.^з **9** Олар етдијим бүтүн јахшылыглары ешидән дүнја халгларынын өнүндә бу шәһәрин ады Мәни учалдачаг, бу шәһәрә көрә Мәни вәсф едәчәкләр, шәрәфләндирәчәкләр.” Олар шәһәрә көстәрдијим кәрамәтә, бәхш етдијим әмин-аманлыга көрә горхуб-титрәјәчәкләр”».^ы

ФӘС. 32
а 36 126:1

ФӘС. 33

б Нә 3:25
Әр 32:2
Әр 37:21
Әр 38:28

в Әш 48:6

г Гн 28:52
Әр 32:24

д Әш 30:26
Әр 30:17

е Әш 54:13

е Гн 30:3
Әр 30:3

е Әр 24:6

ж Әш 40:2
Зк 13:1

з 36 85:2
Әш 43:25
Әр 31:34
Мк 7:18

и Әш 62:3, 7

ы Нә 6:15, 16
Мк 7:17

Сағ сүтүн

а Әр 31:12

б Зк 9:17

в 2См 5:13
Үә 3:11
36 106:1
Әш 12:4
Мк 7:18

г Лә 7:12
36 107:22

д Әш 65:10
Әр 32:43

д Әр 17:26

е Әр 32:44

е Әр 29:10

ж Әш 53:2
Зк 6:12
Вһ 22:16

з Әш 11:1, 4
Әр 23:5
Иб 1:9

и Әш 45:17

ы һә 28:26

ј Әр 23:6

к 2Иш 7:16, 17
1Пд 2:4
36 89:20, 29
Әш 9:7
Лк 1:32, 33

10 «Јехова белә дејир: “Сизин “хараба галыб, адам, һејван јохдур” дејәчәјиниз бу јердә, виранә, адамсыз, һејвансыз галан Јәһуда шәһәрләриндә, Јерусәлим күчәләриндә јенә дә **11** севинч, шадлыг һарајы,^а бәј-кәлин сәси, “ордулар Аллаһы Јевоваја һәмд един, чүнки Јехова кәрамәтлидир,^б мәһәббәти әбәдидир!” дејәнләрин сәси ешидиләчәк!”^в

“Јехованын евинә шүкран гурбанлары кәтирәчәкләр,^г чүнки бу өлкәдән сүркүн олуналар кери гајтарачагам, онлар әввәлки кими олачаглар”, — бэјан едир Јехова».

12 «Ордулар Аллаһы Јеова белә дејир: “Инсансыз, һејвансыз галмыш бу хараба мәмләкәтдә, онун шәһәрләриндә јенә дә өрүшләр олачаг, чобанлар сүрүләрини отарачаг”.^д

13 “Дағлыг бөлкәдәки, дүзәнликдәки шәһәрләрдә, чәнуб шәһәрләриндә, Бинјамин торлағында, Јерусәлимин әтрафында,^д Јәһуда шәһәрләриндә^е јенә дә чобанлар гојун-гузуларыны сајачаг”, — дејир Јехова».

14 «“Күн кәләчәк, — Јеова бэјан едир, — Израил вә Јәһуда еви илә бағлы вердијим көзәл вәди јеринә јетирәчәјәм.”^е **15** О күнләрдә, о заман Давудун нәслиндән сәлех пөһрә чыхарачагам.^ж О, өлкәдә сәлехликлә, һагг-әдаләтлә давраначаг.^з **16** О күнләрдә Јәһуда хилас олачаг,^и Јерусәлим әмин-аманлыгдә јашајачаг.^ы Ону “Сәлехлијимиз Јеовадандыр” дејиб чағырачаглар”».^ј

17 «Јеова белә дејир: “Израил евинин тахтында һәмишә Давудун сүләси олачаг.^к **18** Јандырма гурбанлары вә

башга гурбанлар тэгдим етмәк, тахыл тэгдимәләри јандырмаг үчүн өнүмдә һәмишә лавили каһинләр олачаг”».

19 Јенидән Әрәмҗа Јеһованын сөзү назил олду: **20** «Јеһова белә дејир: “Әкәр күндүз, кечә өз вахтында олмасын дејә, күндүзлә, кечә илә бағлы әһдими поза билсәниз,^а **21** јалныз онда гулум Давудла бағладығым әһд позула биләр,^б Давудун тахтын онун сүлаләсиндән һеч ким отурмаз.^в Хидмәтчиләрим лавили каһинләрлә бағладығым әһд дә јалныз онда позула биләр.^г **22** Гулум Давудун, Мәнә хидмәт едән лавилиләрин өвләдларыны саја-һесаба кәлмәјән сәма ордусу гәдәр, дәниз гуму гәдәр чоһалдачағам”».

23 Әрәмҗа јенә Јеһованын сөзү назил олду: **24** «Фикир верирсән, бу халг нә дејир: “Јеһова вахтыла сечдији ики нәсли рәдд едәчәк”? Онлар Мәним халгымы алчалдыр, артыг ону халг һесаб етмир.

25 Јеһова белә дејир: “Күндүзлә, кечә илә бағлы әһдими,^г јерин, көјүн ганунларыны тәсис едиб позмадығым кими,^д **26** Јагуб нәслини^е, гулум Давудун нәслини дә һеч вахт рәдд етмәјәчәјәм. Ибраһимин, Исағын вә Јагубун өвләдлары үзәриндә онун нәсли һөкмранлыг едәчәк. Чүнки Мән онлардан сүркүнә кедәнләри кери кәтирәчәјәм,^в онлар рәһм едәчәјәм”».^з

34 Бабил падшаһы Навуходонсор гошунлары илә, табелијиндәки падшаһлыгларла вә бүтүн халгларла Јерусәлимә вә онун бүтүн шәһәрләринә гаршы дөјүшдүјү вахт

ФӘС. 33

а Јр 1:16
Әш 54:10
Әр 31:35-37

б 2Иш 7:16, 17
2Иш 23:5
36 89:34, 35
36 132:11
Әш 55:3

в Әш 9:6
Лк 1:32, 33

г Гн 21:5

Ғ Јр 1:16

д 36 104:19
Әр 31:35, 36

е Үз 2:1, 70

ө Әш 14:1
Әр 31:20

Сағ сүгүн**ФӘС. 34**

а 2Ғд 25:1
Әр 32:2
Әр 39:1
Әр 52:4

б 2См 36:11
Әр 37:1

в Әр 21:10
Әр 32:28, 29
Әр 39:8

г Әр 37:17
Әр 39:5

Ғ 2Ғд 25:6, 7
Һә 12:13

д һә 17:16

е Мк 1:13

ө Јш 15:20, 35

ж Әр 4:5

з Чк 21:2

Әрәмҗа Јеһованын сөзү назил олду:^а

2 «Израилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Кет, Јәһуда падшаһы Сидгијјә^б сөјлә ки, Јеһованын сөзү будур: “Бу шәһәри Бабил падшаһына тәслим едирәм. О, шәһәрә од вурачаг.”^в

3 Сән онун әлиндән гуртула билмәјәчәксән. Сәни тутуб она тәслим едәчәкләр.^г Бабил падшаһы сәнинлә үз-үзә, көз-көзә данышчаг. Сән Бабилә кедәчәксән”.^д **4** Амма сән, еј Јәһуда падшаһы Сидгијјә, Јеһованын сөзүнү ешит. Јеһова сәнин һаггында дејир: “Сән гылынчла өлмәјәчәксән. **5** Өз әһалинлә өләчәксән.^е Ата-баларын үчүн, сәндән әввәл олан падшаһлар үчүн бухур јандырдыглары кими, сәнин үчүн дә бухур јандырачағлар. “Вај падшаһымыз” дејиб сәни ағлајачағлар. Буну Мән дејирәм” — бәјан едир Јеһова”».

6 Әрәмҗа пејғәмбәр бу сөзләри Јерусәлимдә Јәһуда падшаһы Сидгијјә сөјләди. **7** Һәмин вахт Бабил падшаһынын гошунлары Јерусәлимә вә Јәһуданын ишғал олунмамыш шәһәрләринә, Лаһишә^в вә Әзгаја^г гаршы дөјүшүрдү.^д Јәһуданын ишғал олунмамыш галашәһәрләриндән тәкчә бунлар галымшыды.

8 Әрәмҗа Јеһованын сөзү назил олду. Бундан әввәл Сидгијјә падшаһ Јерусәлим сакинләри илә онлары көләликдән азад етмәк барәдә әһд бағламышды.^з **9** Әһдә көрә һәр кәс өз ибрани гулуну вә гарабашыны азад етмәли иди, јәһуди сојдашыны көләликдә сахламамалы иди. **10** Бүтүн башчылар вә халг бу әһдә табе олмушду. Һәр кәс гул-гарабашыны азад етмәк, онлары

көләликдә сахламамаг барәдә бағланан әнди гәбул етмишди, әндә табе олуб онлары бурахмышды. **11** Лакин сонра азад етдикләри гул-гарабашлары керн гәйтарыб јенидән көлә етмишдиләр. **12** Одур ки, Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду. Јеһова деди:

13 «Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Ата-бабаларынызы Мисир дијарындан, көләлик евиндән чыхардығым күн^а онларла әнд бағлајыб демишдим:^б **14** “Једдинчи илин сонунда өзүнү гул кими сизә сатан вә алты ил сизә хидмәт едән ибрани сојдашынызы* бурахмалысыныз, ону азад етмәлисиниз”.^в Амма ата-бабаларыныз Мәни ешитмәдиләр, Мәнә гулаг асмадылар. **15** Бир мүддәт әввәл сиз сојдашларынызы азад етмәклә пис јолунуздан дөнүб бәјәндијим иши көрдүнүз. Адымы дашыјан евдә өнүмдә әнд бағладыныз. **16** Амма сонра фикринизи дәјишдиниз, истәкләринә көрә азад етдијиниз гул-гарабашлары керн гәйтарыб јенидән көлә етдиниз. Вә Мәним адымы ләкәләдиниз”.^г

17 Она көрә дә Јеһова белә дејир: “Сиз Мәнә итаәт етмәдиниз, гардашларынызы, сојдашларынызы азадлыға бурахмадыныз.^д Амма Мән сизи азад бурахачағам, ғылынч, азар, ачлыг ағына верәчәјәм.^е Дүнјанын бүтүн сәлтә-нәтләри сизә бахыб дәһшәтә кәләчәк,^ө — бәјан едир Јеһова. — **18** Дананы шаггалајыб шаггалары арасындан кечәрәк өнүмдә бағладығлары әнди^ө позан, әһдимә хилаф чыхан кәсләрин, **19** дана шаггаларынын арасындан ке-

ФӘС. 34

а Чх 13:3

б Чх 24:7

в Чх 21:2
Лв 25:10
Лв 25:39-42
Гн 15:12

г Лв 19:12

ф Чх 21:2
Лв 25:10

д 2Пд 25:3
Әр 21:7

е Әр 15:2, 4
Әр 29:18

ө Јр 15:10, 17

Сағ сүтүн

а Гн 28:26
36 79:2
Әр 16:4

б Әр 37:5

в 2Пд 25:6, 7
Мрс 4:20

г 2Пд 25:9, 10
Әр 32:29
Әр 39:8

ф Лв 26:33
Әр 44:2

ФӘС. 35

д 2Пд 23:34
2См 36:5
Дн 1:1

е 2Пд 10:15
1См 2:55

чән Јәһуда вә Јерусәлим башчыларынын, сарај мәмурларынын, каһинләрин, бүтүн өлкә сакинләринин агибәти белә олачаг: **20** онлары дүшмәнләрә, чанларынын гәсдинә дуранлара тәслим едәчәјәм, мејитләри көјдәки гушлара, јердәки һејванлара јем олачаг.^а **21** Јәһуда падшаһы Сидгијәни вә әжанларыны керн чәкилән дүшмәнләринә,^б чанларынын гәсдинә дуранлара, Бабил падшаһынын гошунларына тәслим едәчәјәм”.^в

22 “Фәрман вериб онлары бу шәһәрә керн кәтирәчәјәм. Онлар дөјүшүб бу шәһәри әлә кечирәчәк, она од вурачағлар.^г Јәһуда шәһәрләрини хараба, кимсәсиз гојачағам”,^д — бәјан едир Јеһова».

35 Јәһуда падшаһы Јушијә оғлу Јәһјакимин^а дөврүндә Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Рәһаблыларын^ө евинә кет вә онларла даныш. Онлары Јеһованын мәбәдинә, јемәк отағларындан биринә кәтир вә онлара ичмәјә шәраб вер».

3 Мән Һәбәззинјә оғлу Әрәмјанын оғлу Әзнијаны, онун гардашларыны, оғуларыны, рәһаблыларын бүтүн нәслини **4** Јеһованын мәбәдинә кәтирдим. Онлары Аллаһ адамы Игдијал оғлу Һәнанын оғуларынын јемәк отағына апардым. Бу отаг гапычы Сәллум оғлу Мәсејјәнин јемәк отағынын үстүндә јерләшән башчыларын јемәк отағы илә јанбајан иди. **5** Мән шәрабла долу пијаләләри вә чамлары рәһаблыларын гаршысына гојуб дедим: «Шәраб ичин».

6 Амма онлар дедиләр: «Биз шәраб ичмирик. Чүнки әчдадымыз Рәһаб оғлу Јәһунә-

34:14 * һәрфән: гардашынызы.

даб^а бизә бујуруб: “Нә сиз, нә дә оғулларыңыз һеч вахт шәраб ичмәјин, **7** ев тикмәјин, тохум сәпмәјин, үзүм бағы салмајин, она саһиб олмајын. Өмрү боју чадырларда јашајын. Белә един ки, гәриб кими јашадығыңыз дијарда чох јашајасыңыз”. **8** Биз әчдадымыз Рәһаб оғлу Јәһунәдабын әмр етдији һәр шејә табе олуруг. Нә өзүмүз, нә арвадларымыз, нә оғулларымыз, нә дә гызларымыз шәраб ичмирик, **9** ев тикиб орада јашамаырыг, үзүм бағларымыз, тарлаларымыз жохдур, тохум сәпмирик. **10** Чадырларда јашајырыг, әчдадымыз Јәһунәдабын әмринә табе олуруг. **11** Амма Бабил падшаһы Навуходносор бу өлкәјә һүчүм едәндә^б биз дедик: “Кәлин кәлданиләрин вә арамиләрин гошунларындан чанымызы гуртарыб Јерусәлимә кедәк. Она көрә инди Јерусәлимдә јашајырыг”.

12 Бу заман Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду: **13** «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Кет, Јәһуда чамаатына вә Јерусәлим әһлине сөјлә: “Мән дөнә-дөнә сизә әмр етмәмишәм ки, сөзләримә табе олун?”^в — бәјан едир Јеһова. — **14** Рәһаб оғлу Јәһунәдаб өвләдларына шәраб ичмәмәји бујуруб, онлар да онун әмринә итаәт едирләр. Бу күнә кими шәраб ичмириләр, әчдадларынын әмринә табе олулар.^г Амма Мән дәфәләрлә сизинлә данышам да, сиз Мәнә табе олмурсунуз.^д **15** Пејғәмбәр гулларымы дөнә-дөнә сизин јаныңызга көндәриб^а демәшәм: “Дөнүн пис јолунуздан,^е сәләһ әмәлләр көрүн. Базга аллаһларга ибадәт етмәјин, гуллу

ФӘС. 35

а 2Пд 10:15

б 2См 36:5, 6
Дн 1:1

в Әр 32:33

г Әр 35:8

д 2См 36:15,
16
Һә 9:26, 30
Әр 25:3

е Әр 7:24, 25

ж Әш 1:16
Әр 25:5
Һә 18:30
Һш 14:1

Сағ сүтун

а Әр 7:5-7

б Әр 35:8

в Гн 28:15
Гн 29:26, 27
Јш 23:15, 16
2Пд 23:27г Әш 65:12
Әш 66:4
Әр 7:13, 14

ФӘС. 36

д 2Пд 23:36
Әр 25:1е Әр 1:1, 2
Әр 25:3ж Әр 1:5
Әр 25:9з Әр 4:16
Әр 32:30и Әш 55:7
Һә 33:11
Мш 7:18к Әр 32:12
Әр 45:2-5

етмәјин. Онда сизә вә ата-бабаларыңызга вердијим торпагда јашајарсыңыз”.^а Амма сиз гулаг асмадыңыз, Мәни ешитмәдиниз. **16** Рәһаб оғлу Јәһунәдабын өвләдлары әчдадларынын әмринә табе олу,^б амма бу халг Мәнә гулаг асмыр”.

17 «Одур ки, Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Будур, сөјләдијим бәланы Јәһуда вә Јерусәлим сакинләринин башына кәтирәчәјәм. ^в Чүнки Мән онларга данышдым, онларга гулаг асмадылар. Онларга чағырдым, һај вермәдиләр”». ^г

18 Әрәмја рәһаблыларга деди: «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Сиз ки әчдадыңыз Јәһунәдабын әмринә табе олурсунуз, онун һеч бир сөзүндән чыхмырсыңыз, дедији һәр сөзү јеринә јетирирсиниз, **19** она көрә дә Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә сөјләјир: “Рәһаб оғлу Јәһунәдабын өвләдлары даим һүзурумда хидмәт едәчәк”».

36 Јәһуда падшаһы Јушијә оғлу Јәһјакимин һакимийәтинин дөрдүнчү илиндә^д Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Бир тумар көтүр вә Јушијәнин дөврүндә сәнинлә данышдығым илк күндән бу күнә кими^а Исраил, Јәһуда вә бүтүн халглар барәдә^б сәнә дедијим сөзләрин һамысыны јаз.^в **3** Бәлкә, јәһудалылар онларын башына кәтирмәк истәдијим бәла барәдә ешидиб пис јолларындан дөнәрләр. Мән дә онларын тәгсирини, күнаһыны әфв едәрәм». ^ж

4 Әрәмја Нурјаһ оғлу Бәруху^з чағырыб Јеһованын дедији һәр шеји она диктә етди.

Бәрух да онлары тумара жазды.^а **5** Сонра Әрәмја Бәруха бујурду: «Мән дустағам, Јеһованын мәбәдинә кедә билми-рәм. **6** Буна көрә ора сән кет вә мәним диктәмлә тумара жаздығын Јеһованын сөзләрини учадан оху. Онлары оруч күнү Јеһованын евиндә, Јәһуданын бүтүн шәһәрләриндән кәлән чамаатын гаршысында оху. **7** Бәлкә, Јеһовадан лүтф диләјәрләр, пис јолларындан дөнәрләр. Чүнки бу халгын әлејһинә Јеһованын изһар етдији гәзәб вә һиддәт бөјүкдүр».

8 Нурјаһ оғлу Бәрух Әрәмја пејғәмбәрин дедији һәр шеји етди. Јеһованын евиндә Јеһованын сөзләрини уча сәслә тумардан охуду.^б

9 Јәһуда падшаһы Јушијә оғлу Јәһјакимин^в һакимијјәтинин бешинчи илинин доғгузунчу ајында Јерусәлим әһли вә Јәһуда шәһәрләриндән Јерусәлимә кәлән чамаат Јеһованын өнүндә оруч елан етди.^г

10 Онда Бәрух Јеһованын евиндә мирзә Шафанын^д оғлу Чәмәринин^а отағында* тумардан Әрәмјанын сөзләрини учадан халга охуду. (Отаг јухары һәјәтдә, Јеһованын евинин тәзә дарвазасынын киришиндә јерләширди.)^е

11 Шафан оғлу Чәмәринин оғлу Микај тумардан охунан Јеһованын сөзләрини ешитди. **12** О, падшаһ сарајына, катибин отағына кетди. Бүтүн әжанлар — катиб Әлшама^в, Шәмај оғлу Дәлај, Аһбур^ж оғлу Әлнәтан^з, Шафан оғлу Чәмәри, Һәнанијјә оғлу Сидгийә вә о бири әжанлар орада әйләшмишди. **13** Микај онлара Бәрухун тумардан халга охудуғу сөзләри данышды.

36:10 * Јахуд јемәк отағында.

ФӘС. 36

а Әр 45:1

б Әр 7:1, 2

в 2Пд 23:36

г 2См 20:2, 3
Әс 4:15, 16

д 2Пд 22:8
2См 34:20,
21
Әр 26:24
Әр 39:13, 14
Һз 8:11

е Әр 36:25

ж Әр 26:10

з Әр 36:20

ж 2Пд 22:14
Әр 26:22

з Әр 36:25

Сағ сүтун

а Әр 36:26

б Әр 36:14

14 Онда әжанлар Кушинин нәтичәси, Шәләмјанын нәвәси, Нәсәнијјәнин оғлу Јәһуду Бәрухун јанына көндәриб дедиләр: «Халгын гаршысында охудуғун тумары көтүр, бура кәл». Нурјаһ оғлу Бәрух тумары көтүрүб онларын јанына кетди. **15** Әжанлар она дедиләр: «Кәл отур, бу сөзләри бизә дә оху». Бәрух тумары онлара охуду.

16 Онлар тумардакы сөзләри ешитчәк горху ичиндә бир-бириләринә бахдылар вә Бәруха дедиләр: «Бу сөзләри мүтләг падшаһа билдирмәлијик». **17** Сонра ондан сорушдулар: «Сөјлә, бу сөзләри нечә јаздын? Онун диктәси илә јаздын?» **18** Бәрух чаваб верди: «О, бу сөзләри диктә етди, мән дә мүрәккәблә тумара јаздым». **19** Онда әжанлар Бәруха дедиләр: «Кет кизлән. Сән дә, Әрәмја да кизләнин. Јеринизи һеч ким билмәсин».^а

20 Сонра һәјәтә, падшаһын јанына кетдиләр. Тумары исә катиб Әлшаманын отағында сахладылар. Ешитдикләри һәр шеји падшаһа данышдылар.

21 Падшаһ Јәһуду^б тумарын далынча јоллады. Јәһуд катиб Әлшаманын отағындан тумары көтүрүб кәтирди. Падшаһын вә јанында дуран әжанларын гаршысында охумаға башлады. **22** Доғгузунчу ај* иди. Падшаһ гыш сарајында отурмушду. Өнүндә мангал јанырды. **23** Јәһуд тумары оху-дугча һәр үч-дөрд сүтундан бир падшаһ катиб бычағы илә һәмин һиссәни кәсиб мангалда јанан ода атырды. Беләчә, бүтүн тумар мангала атылды.

36:22 * Кислев ајы. Нојабын икинчи јарысына вә декабрын биринчи јарысына тәсадүф едир. Б15 әлавәсинә бах.

24 Нә падшаһ, нә дә онун хидмәтчиләри бу сөзләри ешидәндә горхмады, јахасыны чырмады. 25 Әлнәтан^а, Дәләј^б вә Чәмәри^в нә гәдәр падшаһа жалварды ки, тумары јандырмасын, падшаһ онлара гулаг асмады. 26 Үстәлик, шаһзадә Јарәһмиилә, Әзриил оғлу Сәрәјаһа, Әбдил оғлу Шәләмја^в эвр әмр етди ки, катиб Бәрүху вә Әрәмја пејғәмбәри тутуб кәтирсинләр. Амма Јеһова онлары кизләтмишди.^г

27 Падшаһ Әрәмјанын диктәси илә Бәрүхун јаздығы тумары јандырандан сонра јенидән Әрәмја Јеһованын сөзү назил олду:^г 28 «Башга бир тумар көтүр вә Јәһуда падшаһы Јәһјакимин јандырдығы биринчи тумардакы^а сөзләри ејнән јаз. 29 Јәһуда падшаһы Јәһјаким барәдә белә сөйлә: «Јеһова дејир: “Сән бу тумары јандырыб дедин: “Нижә бурада јазмысан ки, Бабил падшаһы кәлиб бу өлкәни дағыдачаг, өлкәдә инсан, һејван сахламајачаг?”^в 30 Одур ки, Јеһова Јәһуда падшаһы Јәһјаким барәдә дејир: “Давудун тахтында онун нәслиндән һеч ким отурмајачаг.^в Онун чәсәди күндүзүн гызмарында, кечөнин аязында галачаг.^ж 31 Тәгсирләринә көрә ондан, өвладларындан, хидмәтчиләриндән һагг-һесаб тәләб едәчәјәм. Онларын, Јерусәлим әһлинин, Јәһуда чамаатынын үстүнә бәла кәтирәчәјәм. Мән бу бәла барәдә онлара демшидим,^з амма онлар гулаг асмамышдылар”».

32 Беләчә, Әрәмја башга бир тумар көтүрүб катиб Нурјаһ оғлу Бәрүха верди.^ы Бәрүх Јәһуда падшаһы Јәһјакимин јандырдығы тумардакы^и сөзлә-

ФӘС. 36

а 2Пд 24:8

б Әр 36:12

в Әр 36:10

г Әр 1:19

ф Әр 36:2

д Әр 36:23

е Әр 25:8, 9

ө 2Пд 24:6, 8
2Пд 24:15
2См 36:9, 10
Әр 22:24, 30

ж Әр 22:18, 19

з Гн 28:15
Әр 19:15и 2См 36:15,
16

ы Әр 36:2, 4

ј Әр 36:23

Сағ сүгүн

ФӘС. 37

а 2Пд 24:12
Әр 22:24б 2Пд 24:17-19
1См 3:15

в 2См 36:10-12

г Әр 38:1, 4

ф 2Пд 25:18, 21
Әр 21:1, 2
Әр 29:25

д Әр 37:15

е һә 17:15

ө Әр 34:21

ж Әр 17:5
Мрс 4:17
һә 17:17з Әр 32:29
Әр 34:22
Әр 39:8

и Әр 21:4

ри Әрәмјанын диктәсилә јенидән тумара јазды. Ора бу сөзләрә охшар хејли башга сөзләр дә әләвә едилди.

37 Јәһјаким оғлу Күнјаһын^а јеринә Јушијә оғлу Сидгијә^б һакимијјәтә кәлди. Он Бабил падшаһы Навуходоносор Јәһуда торпағына падшаһ гојмушду.^в 2 Амма нә о, нә хидмәтчиләри, нә дә өлкә халғы Јеһованын Әрәмја пејғәмбәр вәситәсилә дедији сөзләрә гулаг асмырды.

3 Сидгијә падшаһ Шәләмја оғлу Јәһугалы^г, каһин Мәсејә оғлу Сәфәнјаны^ф Әрәмја пејғәмбәрин јанына көндәриб ондан хаһиш етди: «Биздән өтрү Аллаһымыз Јеһоваја дуа ет». 4 О заман Әрәмја чамаатын ичиндә сәрбәст кәзиб-долашырды, һәлә зиндана салынмамышды.^а 5 Бу вахт фирунун ордусу Мисирдән јола дүшмүшдү.^в Јерусәлими мұһасирәә алан кәлданиләр дә бу хәбәри ешидиб кери чәкилмишдиләр.^в 6 Әрәмја пејғәмбәрә Јеһованын сөзү назил олду: 7 «Исраилин Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мәнә мүрачиәт етмәк үчүн сизи Мәним јаныма көндәрән Јәһуда падшаһына сөйләјин: “Сизә көмәјә кәлән фирунун ордусу өз өлкәсинә, Мисирә гајытмалы олачаг.^ж 8 Кәлданиләр исә кери гајыдыб бу шәһәрә гаршы дөјүшәчәк. Шәһәри истила едиб јандырачаг”.^з 9 Јеһова белә дејир: “Кәлданиләр чыхыб кедәчәк” дејиб өзүнүзү алдатмајын. Онлар чыхыб кетмәјәчәкләр. 10 Һәтта сизинлә дөјүшән кәлданиләрин бүтүн гошунларыны дармадағын етсәниз, тәкчә жаралылар галса белә, јенә дә онлар чадырларындан чыхыб бу шәһәри јандырачаг”».

11 Кәлданиләрин ордусу фиронун гошунларына көрә Јерусәлимдән кері чәкиләндә^а 12 Әрәмја өз халгы арасында пайыны алмаг үчүн Јерусәлимдән Бинјамин торпагына јола дүшдү.^б 13 Амма Бинјамин дарвазасына чатанда кешикчибашы һәнанијјә оғлу Шәләмјанын оғлу Ирјаһ Әрәмја пејғәмбәри тутуб деди: «Сән кәлданиләрин тәрәфинә кечмәк истәјирсән». 14 Әрәмја деди: «Јаландыр. Мән кәлданиләрин тәрәфинә кечмирәм!» Амма Ирјаһ Әрәмјаја гулаг асмады, ону тутуб әјанларын јанына кәтирди. 15 Әјанлар гәзәбләниб Әрәмјаны дөјдүләр^в вә катиб Јәһунатанын евиндә дустаг етдиләр.^г Чүнки о еви зиндаг етмишдиләр. 16 Әрәмјаны зиндандакы һүчрәләрдән биринә салдылар. О, узун мүддәт орада галды.

17 Сонра Сидгијә падшаһ онун далынча адам көндәрди. Падшаһ сарајда хәлвәттә ону сорғу-суала тутду.^д Ондан соруду: «Јеһовадан сәнә бир сөз назил олуб?» Әрәмја: «Олуб! — дејә чаваб верди вә ардынча деди, — сән Бабил падшаһына тәслим едиләчәксән!»^е

18 Сонра Әрәмја Сидгијә падшаһа деди: «Сәнә, хидмәтчиләринә, бу халга гаршы нә күнаһ иш тутмушам ки, мәни зиндана салмысыныз? 19 “Бабил падшаһы сизин, бу өлкәнин үстүнә кәлмәјчәк” дејән пејғәмбәрләриниз инди нарададыр?»^в 20 Еј падшаһ, рича едирәм, мәнә гулаг ас. Нә олар, диләјими јеринә јетир. Мәни катиб Јәһунатанын евинә кері гәјтарма,^г гојма орада өлүм». 21 Онда Сидгијә падшаһ әмр етди ки,

ФӘС. 37

- а Әр 34:21
- б Әр 1:1
- в Әр 26:11
Әр 38:4
- г Әр 20:2
Иб 11:32, 36
- д Әр 38:14
- е Әр 21:7
Әр 24:8
Әр 34:21
Һә 12:12, 13
- ж Әр 14:13
Әр 23:16, 17
Әр 27:14
Әр 28:1, 2
Мрә 2:14
- з Әр 37:15
- и Әр 26:15
Әр 38:8, 9

Сағ сүгүн

- а Нә 3:25
Әр 32:2
Әр 33:1
Әр 38:13, 28
- б 2Пд 25:3
Әр 38:9
- в 1Пд 17:6

ФӘС. 38

- г Әр 37:3
- д Әр 21:1, 2
- е Әр 27:13
Әр 29:18
Һә 7:15
- ж Әр 21:8-10
- з 2Пд 25:1, 2
2См 36:17
- и Әр 26:11
- и Әр 39:16
- ы Әр 37:13
- ј Әр 52:6

Әрәмјаны Кешикчи һәјәтиндә һәбсдә сахласынлар.^а Шәһәрдә чөрәк гуртараначан^б она һәр күн чөрәкчиләр һәјәтиндән бир көмбә чөрәк кәтирдишләр.^в Беләликлә, Әрәмја Кешикчи һәјәтиндә галды.

38 Маттан оғлу Шәфәтај, Фәшһур оғлу Гәдали, Шәләмја оғлу Југал^г вә Мәлкијә оғлу Фәшһур^д Әрәмјанын халга дедији бу сөзләри ешитди: 2 «Јеһова белә дејир: “Бу шәһәрдә галанлар гылынчдан, ачлыгдан вә азардан өләчәк.”^е Амма ким кәлданиләрә тәслим олса, сағ галачаг, чаны онун үчүн гәнимәт олачаг”.^в 3 Јеһова белә дејир: “Бу шәһәр Бабил падшаһынын ордусуна тәслим олачаг. О, шәһәри истила едәчәк”.^г

4 Әјанлар падшаһа дедиләр: «Гој бу адам өлдүрүлсүн.»^ж О, бу сөзләрлә шәһәрдә галан дөјүшчүләри, һабелә халгы руһдан салыр. О, халга әмин-аманлыг јох, бәла арзулајыр». 5 Сидгијә падшаһ деди: «О сизин ихтијарыныздадыр. Падшаһ сизә мане ола билмәз».

6 Онда онлар Әрәмјаны шаһзадә Мәлкијәнин Кешикчи һәјәтиндәки гујусуна атдылар.^з Әрәмјаны ора кәндирлә салладылар. Гујуда су јох иди, гују лил иди. Әрәмја лилә батмаға башлады.

7 Сарајда мәмур олан һәбәш Әбәдмәлик^и Әрәмјанын гујуја атылмасындан хәбәр тутду. Бу вахт падшаһ Бинјамин дарвазасында отурмушду.^и 8 Әбәдмәлик сараја кедиб падшаһа деди: 9 «Еј ағам падшаһ, бу адамлар Әрәмја пејғәмбәрә јаманлыг едибләр. Ону гујуја атыблар, о, орада ачындан өләчәк, чүнки шәһәрдә чөрәк галмајыб.»^ј

10 Онда падшаһ һәбәш Өбәдмәликә әмр едиб деди: «Өзүнлә бурадан отуз нәфәр көтүр, нә гәдәр ки өлмәжиб, Өрәмја пејғәмбәри гујудан чы-харт». **11** Өбәдмәлик өзү илә адамлар көтүрүб сараја, хәзинәнин^а алтындыкы отаға кириб орадан чыр-чындыр, әски көтүрдү вә кәндирлә гујуја, Өрәмјанын јанына саллады. **12** Һәбәш Өбәдмәлик Өрәмјаја деди: «Чыр-чындыры, әскиләри кәндирин үстүнә гојуб голтуғларынын алтына кечир». Өрәмја белә дә етди. **13** Ону кәндирлә чәкиб гујудан чыхардылар. Өрәмја Кешикчи һәјәтиндә галды.^б

14 Сидгијә падшаһ Өрәмја пејғәмбәри јанына, Јеһованын евиндәки үчүнчү киришә чәгыртдырды. Падшаһ Өрәмјаја деди: «Сәндән бир сөз сорушмаг истәјирәм. Мәндән һеч нә кизләтмә». **15** Өрәмја Сидгијә деди: «Десәм, мәни өлдүрәчәксән. Мәсләһәт версәм, гулаг асмајачагсан». **16** Онда Сидгијә падшаһ кизличә Өрәмјаја анд ичиб деди: «Бу чаны бизә верән Јеһоваја анд олсун, сәни өлдүрмәјәчәјәм, чанынын гәсдинә дуран бу адамларын әлинә вермәјәчәјәм».

17 Онда Өрәмја Сидгијә деди: «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Әкәр Бабил падшаһынын әјанларына тәслим олсан, чаныны гуртарачагсан вә бу шәһәрә од вурулмајачаг. Сән дә, сәнин ев әһлин дә сағ галачаг.^в **18** Јох әкәр Бабил падшаһынын әјанларына тәслим олмасан, бу шәһәр кәлданиләрин әлинә кечәчәк, онлар шәһәрә од вурачаг.^г Сән өзүн дә онларын әлиндән гуртула билмәјәчәксән”».^д

ФӘС. 38

а 2Пд 20:13

б Әр 37:21

в Әр 21:9
Әр 27:12

г 2Пд 25:8, 9

ф 2Пд 25:6
Әр 39:5

Сағ сүгүн

а Әр 39:3

б Мрс 1:2

в 2Пд 25:7

г Әр 52:8, 13

ф Әр 38:4

д Әр 37:15

19 Онда Сидгијә падшаһ Өрәмјаја деди: «Кәлданиләрин тәрәфинә кечән јәһудиләрдән горхурам. Бирдән мәни онларын ихтијарына верәрләр, онлар дә мәнә диван тутарлар». **20** Амма Өрәмја деди: «Сәни онларын ихтијарына вермәјәчәкләр. Нә олар, дедјимә гулаг ас, Јеһованын сөзләринә табе ол. Онда хејир тапарсан, сағ галарсан. **21** Тәслим олмасан, көр башына нә кәлчәк. Јеһова мәнә буну әјан едиб: **22** Будур, Јәһуда падшаһынын сарајында галан гадынлары көтүрүб Бабил падшаһынын әјанларынын^а јанына апарырлар. Гадынлар белә дејир:

“Дост билдијин адамлар сәни алдатды, сәни мәғлуб етди.^б

Онлар сәни батағлыға салдылар,

Өзләри исә кери чәкилиб гачдылар”.

23 Бүтүн арвадларын, оғулла-рын кәлданиләрә тәслим едилчәк, сән өзүн дә онларын әлиндән гуртула билмәјәчәксән. Бабил падшаһы сәни тутачаг.^в Сәнә көрә бу шәһәрә од вуруб јандырачаглар».^г

24 Сидгијә Өрәмјаја деди: «Һеч кимин бу сөһбәтдән хәбәри олмасын, јохса өләрсән. **25** Ишдир, әјанлар сәнинлә данышдығымдан хәбәр тутуб јанына кәлсәләр, сәнә: “Сөјлә бизә, падшаһа нә дедин? Падшаһ сәнә нә деди? Һеч нәји кизләтмә, јохса сәни өлдүрәрик”».^ф — десә, **26** онлара сөйләјәрсән: “Падшаһа јалвары-дым ки, мәни Јәһунатанын евинә гајтармасын, орада өлмәјим”».^д

27 Үстүндән бир гәдәр кечәндән сонра әјанлар Өрәмјанын јанына кәлиб ону

сорғу-суала тутдулар. О, он-лара падшаһын әмр етдији кими чаваб верди. Онлар даһа Әрәмҗаға һеч нә демәдиләр, чүнки о сөһбәти һеч ким ешитмәмишди. **28** Јерусәлимнән зәбт олундуғу күнәдәк Әрәмҗа Кешикчи һәҗәтиндә галды. ^а Јерусәлим зәбт олунан вахт ^б о, һәлә дә орада иди.

39 Јәһуда падшаһы Сидгијјәнин һакимијјәтиннән доғгузунчу илиндә, онунчу ајда Бабил падшаһы Навуходоносор бүтүн ордусу илә Јерусәлимә јүрүш етди вә шәһәри мүһасирәҗә алды. ^в

2 Онлар Сидгијјәнин һакимијјәтиннән он биринчи илиндә, дөрдүнчү ајын доғгузунчу күнүндә шәһәр диварларыны сындырдылар. ^г **3** Бабил падшаһынын әҗанлары — самгар* Нергал-Шарасар, рәбсарис[#] Нәбу-Сәрсәким, рәбмаг^а Нергал-Шарасар вә Бабил падшаһынын дикәр әҗанлары шәһәрә кириб Орта дарвазада әләшдиләр. ^ф

4 Јәһуда падшаһы Сидгијјә илә дөјүшчүләр онлары көрәндә кечә икән падшаһ бағындан кечиб гоша диварын арасындакы шәһәр дарвазасындан чыхдылар вә Әрәбә јолу илә гачдылар. ^д **5** Кәлдән ордусу онларын даһынча дүшдү вә Әриһа чөллүјүндә Сидгијјәни јахалады. ^е Ону тутуб Һәмәсдәки ^о Риблаһа, ^ж Бабил падшаһы Навуходоносорун һүзуруна кәтирдиләр. Падшаһ орада она һөкм чыхартды. **6** Бабил падшаһы Риблаһда Сидгијјәнин көзү габағында оғуларыны гәтлә јетирди. Бабил падшаһы Јәһуданын бү-

39:3 * Көрүнүр, титулду. [#] Ибрани мәтнини белә дә охумаг олар: *Нергал-Шарасар, Самгар-Нәбу, Сәрсәким, Рәбсарис.* ^а Баш мүһәңчим.

ФӘС. 38

^а Әр 15:20
 Әр 32:2
 Әр 33:1
 Әр 37:21
 Әр 39:13, 14

^б 2Пд 25:8, 9
 2См 36:17

ФӘС. 39

^в 2Пд 25:1, 2
 Әр 52:4, 5
 һә 24:1, 2

^г 2Пд 25:3, 4
 Әр 52:6, 7
 һә 33:21

^ф Әр 1:15

^д Гн 28:25
 2Пд 25:4-7
 Әр 52:7-11

^е Әр 32:4
 Әр 38:18

^о 2Пд 17:24

^ж 2Пд 23:31, 33

Сағ сүтүн

^а Әр 21:7
 Әр 34:18-20

^б һә 12:13

^в Әш 5:9
 Әр 38:18

^г 2Пд 25:9-11
 2См 36:17, 19
 Нә 1:3
 Әр 52:13-15

^ф 2Пд 25:20
 Әр 40:1
 Әр 52:12

^д 2Пд 25:12
 Әр 52:16

^е Әр 40:2, 4

^о Әр 38:28

^ж 2Пд 22:8

^з 2См 34:20, 21
 Әр 26:24

^и 2Пд 25:22
 Әр 40:5
 Әр 41:2

^ы Әр 32:2
 Әр 37:21

^ј Әр 38:7

түн әсилзәдәләрини дә өлдүрдү. ^а **7** Сидгијјәнин исә көзләрини чыхартды, ону Бабилә апармаг үчүн мис гандалларла гандаллады. ^б

8 Сонра кәлданиләр падшаһын сарајыны, чамаатын евини јандырдылар, ^в Јерусәлимнән диварларыны учуртдулар. ^г **9** Кешикчибашы Нәбузардан^ф шәһәрдә галанлары, она тәрәф кечәнләри вә јердә галан адамлары Бабилә әсир апарды.

10 Лакин о, һеч нәји олмајан ән касыб адамлардан бир гәдәрини Јәһудада сахлады. О күн онлара үзүм бағлары вә тарлалар верди ки, әкиб-бечәрсинләр^д.

11 Бабил падшаһы Навуходоносор Әрәмҗа илә бағлы кешикчибашы Нәбузардана әмр верди: **12** «Она көз-гулаг ол, хәләл јетирмә, нә хаһиш етсә, елә».^о

13 Кешикчибашы Нәбузардан, рәбсарис* Нәбушазбан, рәбмаг Нергал-Шарасар вә Бабил падшаһынын баш мәмурлары адам көндәриб **14** Әрәмҗаны Кешикчи һәҗәтиндән кәтирдиләр^о вә Шафан^ж оғлу Әхигәмин^з оғлу Гәдалијә^и тәһвил вердиләр ки, ону өз евинә апарсын. Беләчә, Әрәмҗа халгын арасында јашады.

15 Әрәмҗа Кешикчи һәҗәтиндә дустаг икән^ы она Јеһованын сөзү назил олмушду: **16** «Кет, һәбәш Әбәдмәлик^ј сөјлә ки, Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бу шәһәрин әлејһинә дедијим сөзү јеринә јетирәм, онун үзәринә һејир јох,

39:10 * Дикәр вариант: *ичбәри әмәклә мөшғул олсунлар.* **39:13** * Сарајын баш мәмуру.

фәлакәт кәтирирәм. О күн сән бунун шаһиди олачагсан”.

17 “Анчаг о күн сәни хилас едәчәјәм, — бәјан едир Јеһова, — горхдугун адамларын әлиһә кечмәјәчәксән”.

18 “Сәни мүтлэг хилас едәчәјәм, гылынча туш кәлмәјәчәксән. Мәнә күвәндијин үчүн^а сағ галачагсан”,^б — бәјан едир Јеһова”.

40 Кешикчибашы Нәбузардан^в Әрәмјаја Рамадан^г кетмәјә изин верәндән сонра Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду. Нәбузардан Әрәмјаны гандаллајыб ора апармышды. Әрәмја Бабилә сүркүнә кедән Јерусәлим вә Јәһуда әсирләри арасында иди. **2** Кешикчибашы Әрәмјаны гыраға чәкиб деди: «Аллаһын Јеһова өлкәдә бу фәлакәтин олачагыны габагчадан демишди. **3** Јеһова дедији сөзү керчәкләшдирди, чүнки сиз Јеһоваја гаршы күнаһ етдиниз, Она итаәт етмәдиниз. Буна көрә башыныза бу иш кәлди.^г **4** Инди голундакы гандаллары ачыб сәни азад едирәм. Мәнимлә Бабилә кетмәк истәјирсәнсә, кәл, гејдинә галарам, кетмәк истәмирсәнсә, кетмә. Будур, бүтүн өлкә гаршындадыр, һара истәјирсән ора кет».^д

5 Әрәмја чеврилиб кетмиш Нәбузардан она деди: «Бабил падшаһынын Јәһуда шәһәрләри үзәриндә гојдугу Шафан^е оғлу Әхигәмин^в оғлу Гәдалинин^ж јанына гајыт. Онун јанында, халгын арасында јаша. Ја да һара истәјирсән, кет».

Кешикчибашы она бир гәдәр азугә вә бәхшиш вериб бурахды. **6** Беләчә, Әрәмја Миспаһа^з Әхигәм оғлу Гәдалинин јанына кетди вә онунла бир-

ФӘС. 39

а 36 37:39, 40
Әр 17:7

б Әр 45:2, 5

ФӘС. 40

в Әр 39:9
Әр 52:12, 13

г Јш 18:21, 25

Ғ Әр 50:7

д Әр 39:11, 12

е 2Пд 22:8

ә 2Пд 22:12, 13
Әр 26:24

ж 2Пд 25:22
Әр 39:13, 14
Әр 41:2

з һк 20:1
1Пд 15:22

Сағ сүтүн

а 2Пд 25:22
Әр 39:10

б 2Пд 25:25

в Әр 41:11, 16
Әр 43:2

г Әр 42:1, 2

Ғ 2Пд 25:23

д 2Пд 25:24
Әр 27:11

е Әр 39:10

ә Әр 41:10

ликдә өлкәдә галан халгын арасында јашады.

7 Бир мүддәт сонра өлкәдәки сәркәрдәләр вә онларын адамлары ешитди ки, Бабил падшаһы Әхигәм оғлу Гәдалини өлкәнин үзәринә, Бабилә сүркүн едилмәјән фағыр-фүгәранын — кишиләрин, гадынларын, ушагларын үзәринә башчы гојуб.^а **8** Беләчә, Нәсәнијә^б оғлу Исмајыл,^в Гәрјаһын оғулары Јуһәнна^г вә Јонатан, Тәнһумәт оғлу Сәрәјаһ, нәтуфаһлы Ифајын оғулары, мока-ти оғлу Әзнијә^г вә онларын адамлары Миспаһа Гәдалинин јанына кәлдиләр.^г **9** Шафан оғлу Әхигәмин оғлу Гәдали онлара вә адамларына анд ичиб деди: «Кәлданиләрә гул-луг етмәкдән горхмајын. Өлкәдә јашајыб Бабил падшаһына гуллуғ един, онда хејир тапарсыныз.^д **10** Мән сизи јанымыза кәлән кәлданиләрин гаршысында тәмсил етмәк үчүн Миспаһда галачағам. Сиз исә шәраб, јай мејвәси, јағ јығыб габларыныза долдурун вә саһиб олдуғунуз шәһәрләрдә јашајын».^е

11 Муабда, Әмунда, Әдумда, һәмчинин башга өлкәләрдә олан јәһудиләр ешитдиләр ки, Бабил падшаһы јәһудиләрин бәзиләрини Јәһудада сахлајыб, Шафан оғлу Әхигәмин оғлу Гәдалини онларын үзәринә башчы гојуб. **12** Онда бүтүн јәһудиләр сәпәләндији јерләрдән Јәһуда дијарына, Миспаһда олан Гәдалинин јанына кәлдиләр. Онлар чохлу шәраб, јай мејвәси јығдылар.

13 Гәрјаһ оғлу Јуһәнна илә өлкәдәки сәркәрдәләр Миспаһа Гәдалинин јанына кәлдиләр. **14** Она: «Хәбәрин вар, әмуниләрин^в падшаһы Баалис Нәсәнијә оғлу Исмајылы сәни

өлдүрмөжө көндөриб?»^а — дедилэр. Лакин Эхигэм оғлу Гэдали онлара инанмады.

15 Онда Гэрjah оғлу Jyhән-на Миспаһда кизличэ Гэдали-жэ деди: «Гој кедим Нэсэнијжэ оғлу Исмајылы өлдүрүм. Неч кимин бундан хэбэри олмајачаг. Нијэ о, сэни өлдүрсүн? Нијэ башына јығылан Јәһуда халгы пэрэн-пэрэн дүшсүн, јәһудалылардан сағ галанлар мөһв олсун?» **16** Амма Эхигэм оғлу Гэдали^б Гэрjah оғлу Jyhәннаја деди: «Буну етмэ, Исмајыл барэдэ дедиклэрин јаландыр».

41 Једдинчи ајда падшаһ нэслиндэн вэ падшаһын баш мәмурларындан олан Элшама оғлу Нэсэнијжэнин оғлу Исмајыл^в он нэфэрлэ биркэ Миспаһа Эхигэм оғлу Гэдалинин јанына кэлди.^г Миспаһда бир јердэ јемэк јејэндэ **2** Нэсэнијжэ оғлу Исмајылла јанындакы он адам ајаға галхыб Шафан оғлу Эхигэмин оғлу Гэдалини гылынчла вурду. Белэчэ, о, Бабил падшаһынын өлкөнин үзэринэ гојдуғу адамы өлдүрдү. **3** Исмајыл һәмчинин Миспаһда Гэдалинин јанында олан бүтүн јәһудилэри вэ орадакы кэлдани дөјүшчүлэри өлдүрдү.

4 Гэдалинин өлүмүнүн икинчи күнү, һэлэ бундан һеч кэс хэбэр тутмамыш, **5** Сиһамдан^д, Шилодан^е вэ Сәмэриј-јэдэн^в саггалы гырхылмыш, јахалары чырыг, бэдәнлэрини јараламыш,^г эллэриндэ Јеһованын еви үчүн тахыл тэгдимэси вэ күндүр^ж олан сәксэн нэфэр адам кэлди. **6** Нэсэнијжэ оғлу Исмајыл онлары гаршыламаг үчүн Миспаһдан чыхды. О кедә-кедә аглајырды. Исмајыл онлары гаршылајыб деди:

ФӘС. 40
а Әр 41:2

б 2Пд 25:22

ФӘС. 41
в 2Пд 25:23
Әр 40:14

г 2Пд 25:25

д 1Пд 12:1

е Јш 18:1

ж 1Пд 16:23, 24

з Лв 19:27, 28
Гн 14:1

и Лв 2:1

Сағ сүтүн
а 1Пд 15:22
2См 16:6

б Әр 40:7

в Әр 40:12

г Әр 40:14

д Әр 40:13
Әр 43:2

е Әр 40:6

«Эхигэм оғлу Гэдалинин јанына кэлин». **7** Амма шәһэрэ кирэндэ Нэсэнијжэ оғлу Исмајыл јанындакы адамларла онлары өлдүрүб гујуја атды.

8 Онлардан он нэфэр исэ Исмајыла деди: «Бизи өлдүрмө, чөлдэ кизли сахланан буғдамыз, арпамыз, јағымыз, балымыз вар». Онда Исмајыл фикриндэн дөндү, онлары сојдашлары илә биркэ өлдүрмәди. **9** Исмајыл өлдүрдүју адамларын мејитини бөјүк бир гујуја атды. О гујуну Аса падшаһ Исраил падшаһы Баша^а ону тәһдид едэндэ газмышды. Мәһз бу гујуну Нэсэнијжэ оғлу Исмајыл мејитлэрлэ долдурду.

10 Исмајыл кешикчибашы Нәбузарданын Эхигэм оғлу Гэдалинин табелијна вердији^б Миспаһдакы халгы^в — падшаһын гызларыны вэ Миспаһда галан чамааты эсир апарды. Нэсэнијжэ оғлу Исмајыл онлары эсир көтүрүб әмунилэр тәррэфэ кечмэк үчүн жола дүшдү.^г

11 Гэрjah оғлу Jyhәнна^д вэ онунла олан сәркәрдәләр Нэсэнијжэ оғлу Исмајылын төрәтдији әмәлләр барэдэ ешитдилэр. **12** Бүтүн адамларыны топлајыб Нэсэнијжэ оғлу Исмајылла дөјүшмәжэ кетдилэр. Ону Кибјондакы бол суларын^е јанында тапдылар.

13 Исмајылын јанындакы чамаат Гэрjah оғлу Jyhәннаны вэ онунла олан сәркәрдәлэри көрөндэ севинди. **14** Исмајылын Миспаһдан^д эсир көтүрдүју адамлар дөнүб Гэрjah оғлу Jyhәнна илә кери гајытдылар. **15** Нэсэнијжэ оғлу Исмајыл исэ јанындакы сәккиз адамла биркэ Jyhәннадан гачыб-гуртулду вэ әмунилэрин јанына кетди.

41:12 * Дикер вариант: бөјүк һовузун.

16 Гэрјаһ оғлу Јуһәнна вэ јанындакы сэркәрдәләр Нәсәнијә оғлу Исмајылын Әхигәм оғлу Гәдалини өлдүрәндән сонра^а Миспаһдан әсир көтүрдүјү чамааты онун әлиндән хилас едиб Кибјондан кери кәтирдиләр. Әсирләрин арасында кишиләр, гадынлар, ушаглар, дөјүшчүләр, сарај мәмурлары вар иди. 17 Беләчә, онлар Мисирә кетмәк үчүн јола чыхдылар^б вэ кәлиб Бејтләһмин^в јанында јерләшән Кимһамда кечәләдиләр. 18 Онлар кәлданиләрин горхусундан Мисирә үз тутмушдулар. Чүнки Нәсәнијә оғлу Исмајыл Бабил падшаһынын өлкәнин үзәринә гојдуғу Әхигәм оғлу Гәдалини өлдүрмүшдү.^г

42 Сонра сэркәрдәләр, Гэрјаһ оғлу Јуһәнна^д, Ёушијә оғлу Әзнијә вэ бөјүкдәнкичијә кими бүтүн халг 2 Эрәмја пејғәмбәрин јанына кәлиб јалварды: «Нә олар, хаһишимизи динлә, биздән өтрү, јердә галан чамаатдан өтрү Аллаһын Јеһоваја дуа ет. Өзүн дә көрүрсән ки, о бојда чамаатдан нә гәдәр адам галыб.^а 3 Гој Аллаһын Јеһова бизә десин, һара кедәк, нә едәк».

4 Эрәмја пејғәмбәр онлара деди: «Јахшы, сизин хаһишинизи јеринә јетириб Аллаһыныз Јеһоваја дуа едәчәјәм. Јеһова нә чаваб версә, сизә билдирәчәјәм. Сиздән һеч нә кизләтмәјәчәјәм».

5 Онлар дедиләр: «Доғру шаһид кими Јеһованы шаһид тутуруг. Әкәр сәнин васитәнлә вердији әмри олдуғу кими јеринә јетирмәсәк, гој О, чәзамызы версин. 6 Сәни һүзуруна көндәрдијимиз Аллаһымыз Јеһованын сөзү үрәјимизчә

ФӘС. 41

а Әр 41:2

б 2Пд 25:26

Әр 42:14

Әр 43:7

в Јр 35:19

г Әр 41:2

ФӘС. 42

ф Әр 40:13, 14

д Гн 28:62

Сағ сүгүн

а Әр 41:16

б Гн 32:36

Әр 18:7, 8

Ми 7:18

в Әр 41:17, 18

г Чк 34:6

ф Әр 43:4, 7

д Гн 28:45

Әр 44:12-14

Әр 44:27, 28

олса да, олмаса да, она итаәт едәчәјик. Чүнки Аллаһымыз Јеһованын сөзүнә итаәт етсәк, хејир тапачағыг».

7 Бундан он күн сонра Эрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду. 8 Эрәмја Гэрјаһ оғлу Јуһәннаны, јанындакы сэркәрдәләри вэ бөјүкдән-кичијә кими бүтүн халгы топлады.^а 9 Онлара деди: «Диләкләринизи чатдырмаг үчүн мәни һүзуруна көндәрдијиниз Исраилин Аллаһы Јеһованын сөзү будур: 10 “Әкәр сиз бу өлкәдә галсаныз, сизи дирчәлдәчәјәм, јыхмајачағам, әкәчәјәм, гопармајачағам. Чүнки үстүнүзә кәтирдјим фәләкәтә көрә тәәссүфләнәчәјәм.^б 11 Бабил падшаһындан горхусунуз, амма горхмајын”.^в

Јеһова бәјан едир: “Он-дан горхмајын, Мән сизинләјәм, сизи хилас едәчәјәм, онун әлиндән гуртарачағам. 12 Сизә рәһм едәчәјәм,^г онун да сизә рәһми кәләчәк вэ сизи өз јурдуруза гајтарачаг.

13 Амма әкәр Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә гулаг асмајыб “бу өлкәдә галмајачағыг!” десәниз, 14 “биз Мисирә кедәчәјик, орада мүһарибә көрмәјәчәјик,^д шејпур сәси ешит-мәјәчәјик, чөрәјә мөһтач олмајачағыг, орада јашајачағыг” десәниз, 15 онда, еј сағ галан јәһудалылар, көрүн Јеһова нә дејир. Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү будур: “Әкәр Мисирә кетмәјә гәрарлысынызса вэ јашамаг үчүн ора кедирсинизсә, 16 онда горхдуғунуз гылынч сизи Мисирдә јахалајачаг, горхдуғунуз ачлыг далынызча дүшүб Мисирә кәләчәк. Орада өләчәксиниз.^а 17 Мисирә кетмәјә, орада јашамаға гәрар

верән һәр кәс орада ғылынчдан, ачлыгдан, мәрәздән өлөчәк. Һеч бири үстләринә кәтирәчәјим бәладан јаха гуртара билмәјәчәк, сағ галмајачағ”.

18 Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү будур: “Нечә ки гејз-гәзәбими Јерусәлим сакинләринин үстүнә төкдүм,^а Мисирә кетсәниз, сизин дә үстүнүзә төкәчәјәм, сиз дәһшәтли һала дүшәчәксиниз, ләнәтләнәчәксиниз, гарғыш јијәси олачагсыныз, сизи тәһгир едәчәкләр.^б Бир дә бу дијары көрмәјәчәксиниз”.

19 Еј сағ галан јәһудалылар, Јеһова сизә бунлары деди. Мисирә кетмәјин. Буну билин, мән сизә бу күн хәбәрдарлыг етдим, **20** сәһвиниз сизә һәјатыныз баһасына баша кәләчәк. Чүнки сиз мәни Аллаһыныз Јеһованын һүзуруна көндәриб дединиз: “Биздән өтрү Аллаһымыз Јеһоваја дуа ет. Аллаһымыз Јеһова нә десә, бизә билдир, Онун һәр сөзүнә әмәл едәчәјик”.^в **21** Бу күн сизә Онун сөзләрини чатдырдым. Амма сиз Аллаһыныз Јеһованын сөзүнә гулаг асан дејилсиниз, мәним вәситәмлә Онун бујурдуғу һеч бир сөзә әмәл етмәјәчәксиниз.^г **22** Буна көрә дә билин ки, јашамаға кетмәк истәдијиниз јердә ғылынчдан, ачлыгдан, мәрәздән өләчәксиниз.”^д

43 Әрәмја халга Аллаһлары Јеһованын сөзләрини дејиб гуртарды. Аллаһлары Јеһованын онлар үчүн дедији һәр шеји онлара билдирди. **2** Һушијә оғлу Әзрија, Гәрјаһ оғлу Јуһәнна^а вә орадакы төкәббүрлү адамлар Әрәмјаја деди: «Јалан дејирсән! Сәни “Мисирә кетмәјин, орада јаша-

ФӘС. 42
а 2Пд 25:8-10
2См 34:24, 25
2См 36:16, 17
Мрс 2:4

б Әр 29:18

в Әр 42:1, 2

г 2См 24:19
Һә 9:26
Зк 7:11

д Әр 43:10, 11

ФӘС. 43

д Әр 41:16
Әр 42:1-3

Сағ сүтүн

а Әр 36:4
Әр 45:1

б Әр 38:4, 6

в Әр 40:11, 12

г Әр 39:9, 10

д 2Пд 22:8

д 2См 34:20, 21
Әр 26:24

е 2Пд 25:22

ә Әр 2:14, 16
Әр 44:1
Һә 30:4, 18

ж Әр 25:9
Әр 27:6
Һә 29:19, 20

з Дн 2:21
Дн 5:18

и Әр 25:17, 19
Әр 46:13
Һә 29:19
Һә 30:4, 18

мајын” демәјә Аллаһымыз Јеһова көндәрмәјиб. **3** Бу сөзләри демәјә сәни тәһрик едән Нурјаһ оғлу Бәрүхдур^а. О истәјир ки, биз кәлданиләрин әли-нә дүшүб өлөк, ја да Бабилә сүркүнә кедәк».^б

4 Беләчә, Гәрјаһ оғлу Јуһәнна, сәркәрдәләр вә бүтүн халг Јеһованын Јәһудада галмағ әмринә табе олмады. **5** Гәрјаһ оғлу Јуһәнна вә сәркәрдәләр сағ галан јәһудалылары — Јәһудада јашамағ үчүн сәпәләндикләри халғлар арасындан чыхыб кәләнләри өзләри илә көтүрдүләр.^в **6** Онлар кишиләри, гадынлары, ушағлары, падшаһын ғызларыны, кешикчибашы Нәбузарданын^г Шафан^д оғлу Әхигәмин^а оғлу Гәдалинин јанында гојдуғу һәр кәси,^ә о чүмләдән Әрәмја пејғәмбәри вә Нурјаһ оғлу Бәрүху көтүрүб апардылар. **7** Јеһованын әмринә табе олмајыб Мисирә кетдиләр вә кәлиб Тәфнисә^ә чатдылар.

8 Тәфнисдә Әрәмјаја Јеһованын сөзү назил олду: **9** «Әлинә бир нечә бөјүк даш көтүр, онлары јәһудиләрин көзләри габағында Тәфнисдә, фиронун евинин киришиндә кәрпич дөшәмәдә кизләт вә үстүнә сувағ чәк. **10** Сонра онлара де ки, Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Будур, Мән Бабил падшаһы Навуходоносору, гулуму чағырырам,^ж онун тахтыны мәһз бу кизләтдијим дашларын үстүнә гојачағам. О, һөкмдар чадырыны онларын үзәриндә гурачағ.^з **11** Бабил падшаһы кәлиб Мисирә дармадағын едәчәк.” Азар үчүн айрыланлар азара, әсарәт үчүн айрыланлар әсарәтә, ғылынч

үчүн ајрыланлар гылынча тәслим едиләчәк.^а **12** Мән Мисир аллаһларынын бүтханаларыны јандырачағам,^б падшаһ бүтханалары јандырачағ, бүтләри әсирлијә апарачағ. Чобан күркүнү асанлыгла чижинә атдығы кими, о да Мисир торпағыны асанлыгла ишғал едәчәк, орадан зәфәрлә чыхачағ. **13** Мисирдәки Бејт-Шәсин* сүтунларыны ғырыг-ғырыг едәчәк, Мисир аллаһларынын бүтханаларына од вурачағ”).

44 Мисирин Мигдол^а, Тәфнис^с, Ноф^с шәһәрләриндә вә Патрос^д бөлкәсиндә јашајан јәһудиләрлә бағлы Әрәмјаја сөз назил олду:^е **2** «Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Јерусәлимин вә Јәһуда шәһәрләринин башына кәтирдийим бүтүн бәлалары көрдүнүз.^е Бу күн о јерләр виранә, кимсәсиз галыб.^ж **3** Чүнки сиз мәнфур ишләр көрдүнүз, нә өзүнүзүн, нә дә ата-бабаларынызын танымадығы јад аллаһлара гурбан кәтириб сәчдә ғыларағ^з Мәни гәзәбләндирдиниз.” **4** Мән дәнә-дәнә пејғәмбәр гулларымы көндәриб сизә демишдим: “Бу ијрәнч ишләри етмәјин, Мән буна нифрәт едирәм”.^{бв} **5** Амма сиз динләмәдиниз, гулаг асмадыныз, пис әмәлиниздән дәнмәдиниз, јад аллаһлара гурбан кәтирмәкдән әл чәкмәдиниз./ **6** Буна көрә гејз-гәзәбим ашыб-дашды, Јәһуда шәһәрләриндә, Јерусәлим күчәләриндә түғјан етди, бу күн олдуғу кими, о јерләр виранә, хараба галды”.^к

7 Инди исә Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Је-

43:13 * Мәнәсы: күнәшин еви (мәбәди). Јәни һелиополис.

ФӘС. 43

а Әр 44:13
һә 5:12

б Әр 46:25

ФӘС. 44

в һә 29:10
һә 30:6

г һә 30:18

д Әр 46:14
һә 30:16

е һә 29:14
һә 30:14

ж Әр 43:4, 7

з 2Пд 25:9, 10
Әр 39:8

и Мрс 1:1

к Гн 13:6-9
Гн 32:17
Әр 19:4

л Әр 11:17

м 2См 36:15,
16
Әш 65:2
Әр 7:24-26
Әр 35:15

н ј Әр 19:13

о Әш 6:11
Әр 39:8

Сағ сүтун

а 1Пд 9:7
Әр 24:9
Әр 42:18

б 1Пд 11:1-3

в Әр 44:19

г 2Пд 21:19, 20
2Пд 24:8, 9

д Әр 36:22-24

е Гн 6:1, 2

ж һә 30:13

з Әр 42:17, 18

и Әр 21:9
Әр 42:22
Әр 43:11

һова белә дејир: “Нијә башыныза бәла ачырсыныз? Ахы нијә Јәһудада бир нәфәр дә киши, гадын, ушағ, көрпә сағ галмасын, һамы мәнв олсун? **8** Нијә јашамаға кетдијиниз Мисирдә әлләринизин иши илә Мәни гәзәбләндирисиниз, јад аллаһлара гурбан кәтирисиниз? Сиз мәнв олачағсыныз, дунјанын бүтүн халғлары арасында ләнәтли олачағсыныз, тәһгир едиләчәксиниз.^а **9** Ата-бабаларынызын, Јәһуда падшаһларынын, онлары арвадларынын,^б сизин, арвадларынызын^в Јәһуда торпағында, Јерусәлим күчәләриндә етдији мәнфур әмәлләр мәкәр јадыныздан чыхыб? **10** Бу күнә кими төвбә етмирсиниз, Мәндән горхмурсунуз,^с сизә вә ата-бабаларыныза вердијим гајда-ганунларыма әмәл етмирсиниз”.^д

11 Буна көрә Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән сизин башыныза бәла кәтирмәјә, бүтүн Јәһуданы мәнв етмәјә гәрарлыјам. **12** Мисирә кедиб орада јашамағ истәјән сағ галан јәһудалылар әлимдән гуртула билмәјәчәк. Һамысы Мисир торпағында мәнв олачағ.^е Бөјүкдән-кичијә кими һәр кәс гылынча јем олачағ, ачлыгдан өләчәк. Гылынч вә ачлыг һамынын ахырына чыхачағ. Дәһшәтли һала дүшәчәкләр, ләнәтләнәчәкләр, гарғыш јијәси олачағлар, тәһгир едиләчәкләр.^е **13** Јерусәлим сакинләри кими, Мисирдә јашајанлары да гылынчла, ачлыгла, азарла чәзаландырачағам.^ж **14** Мисирә јашамаға кедән сағ галан јәһудалылар чанларыны гуртара билмәјәчәк, сағ галмајачағ, Јәһуда торпағына гајытмајачағ. Онлар Јәһуданын

һәсрәтини чәкәчәкләр, Јәһуда-ја гајыдыб орада јашамаг истә-јәчәкләр, амма чаныны гуртаран бир нечә нәфәрән башга һеч ким ора гајытмајачаг”».

15 Арвадларынын јад аллаһлар гурбан кәтирдјини билән бүтүн кишиләр, орада дуран чохла сајда арвадлар вә Мисирдә, Патросда јашајан халг^а Әрәмјаја деди: **16** «Јеһованын ады илә бизә деди-јин сөзләрә гулаг асмајачагыг.

17 Өз дедијимизи едәчәјик, Сәма мәликәсинә гурбанлар, шәраб тәгдимәләри кәтирәчә-јик.^б Бир заманлар биз, ата-ба-баларымыз, падшаһларымыз, башчыларымыз Јәһуда шәһәр-ләриндә, Јерусәлим күчәләр-риндә белә едирдик. Онда гар-нымыз тох, күзәранымыз хош иди. Бәла нәдир билмирдик.

18 Сәма мәликәсинә гурбан-лар, шәраб тәгдимәләри кә-тирмәји дајандырандан бәри һәр шәјдән корлуғ чәкирик, ғылынчдан, ачлыгдан мәнв олуб кедирик».

19 Гадынлар да деди: «Сәма мәликәсинә гурбанлар, шәраб тәгдимәләри кәтирәндә мәкәр әрләримизин хәбәри јох иди? Мәкәр онларын изни олмадан онун тәсвириндә гурбан көкә-ләри биширдик, она шәраб тәгдимәләри верирдик?»

20 Онда Әрәмја бүтүн хал-га — кишиләрә, гадынлара вә онунла данышан чамаата деди: **21** «Елә Јеһова да си-зин, ата-бабаларынызын, пад-шаһларынызын, башчылары-нызын, өлкә сакинләринин Јә-һуда шәһәрләриндә вә Јеру-сәлим күчәләриндә кәтирдји о гурбанлары^в јада салды, он-лары хатырлады. **22** Ахырда Јеһова сизин бәд әмәлләри-низә, ијрәнч ишләринизә дөзә билмәди. Буна көрә дә өлкә-

ФӘС. 44

а Әр 43:4, 7
Әр 44:1

б Әр 7:18

в Әр 11:13
һә 16:24, 25

Сағ сүтүн

а 1Пд 9:8, 9
Мрә 2:15
һә 33:29

б 2См 36:15,
16
Дн 9:11

в Әр 7:18
Әр 44:15, 17

г Әш 48:1, 2
Әр 5:2

ф һә 20:39

д Әр 1:10

е Әр 44:12

ө Лв 26:44
Әш 27:13
Әр 44:14

низ бу күн олдугу кими ха-раба, сакинсиз галды, дәншәт-ли хала дүшдү, ләнәт һәдәфи олды.^а **23** О гурбанлары кә-тирдјиниз үчүн, Јеһованын сөзүнә гулаг асмајыб, Онун гајда-ганунларына, өјүдләринә мәнәл гојмадығыныз үчүн, Је-һоваја гаршы күнаһ етдјиниз үчүн башыныза бу бәла кәлди. Бу күн дә онун ачысыны чә-кирсиниз».^б

24 Сонра Әрәмја халга вә гадынлара деди: «Еј Мисирдә олан јәһудалылар, Јеһованын сөзүнү ешидин. **25** Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Је-һова белә дејир: “Сиз дә, ар-вадларыныз да дедијинизи ет-диниз. Дединиз: “Әһдимизи јеринә јетирәчәјик, Сама мә-ликәсинә гурбанлар, шәраб тәгдимәләри кәтирәчәјик”.^в Сиз, еј гадынлар, әһдинизә әмәл едәчәксиниз, нәзирини-зи мүтләг јеринә јетирәчәкси-низ”.

26 Буна көрә, еј Мисирдә ја-шајан јәһудалылар, Јеһованын сөзүнү ешидин: “Бөјүк ады-ма анд ичирәм, Мисирдә ја-шајан, “Күлли-Ихтијар Јеһова-ја анд олсун”^г дејән јәһудалы-лардан һеч бири даһа адыма анд ичмәјәчәк,^ф — дејир Је-һова. — **27** Нәзәрим онларын үстүндәдир, амма онлара хе-јир јох, бәла кәтирмәк үчүн.^д Мисирдә олан бүтүн јәһудалы-лар ғылынчдан ғырылачаг, ач-лыгдан тәләф олачаг, һамы-сы мәнв олачаг.^е **28** Анчаг аз сајда инсан ғылынчдан гурту-луб Мисирдән Јәһудаја гајы-дачаг.^ө Мисирә јашамаға ке-дән сағ галан јәһудалыларын һамысы онда биләчәк, кимин сөзү дүз чыхды: Мәним, јохса онларын?»

29 «Јеһова бәјан едир: “Бу јердә сизи чәзаландырачагы-

ма әләмәт верирәм, бундан биләчәксиниз ки, үстүнүзә бәлә кәтирәчәжим барәдә дедидим сөзләр мүтләг керчәкләшәчәк.

30 Јеһова белә дејир: “Јәһуда падшаһы Сидгијјәни чанынын гәсдинә дуран дүшмәни Бабил падшаһы Навуходоносора тәслим етдидим кими, Мисир һөкмдары фирон Хофраны да чанынын гәсдинә дуранлар, дүшмәнләринә тәслим едәчәжәм”^а.

45 Јәһуда падшаһы Јушијјә оғлу Јәһјакимин һакимийјәтинин дөрдүнчү илиндә^б Нурјаһ оғлу Бәрух^в Әрәмја пејғәмбәрин диктәсилә тумара бу сөзләри јазаркән^г Әрәмја она деди:

2 «Еј Бәрух, Исраилин Аллаһы Јеһова сәнин һаггында белә дејир: **3** “Сән дејирсән: “Вај һалыма, Јеһова дәрдимә дөрд гатыб! Инләмәкдән јорулушам, раһатлыг тапмырам”.

4 Она сөjlә ки, Јеһова белә дејир: “Мән бүтүн өлкәни — тикдијими дағыдырам, әкдијими гопардырам.”^г **5** Сәнсә өзүн үчүн бөјүк шејләр арзулајырсан. Арзулама”.

“Мән бүтүн чанлыларын* үстүнә бәлә кәтирәчәжәм,^д — бәјан едир Јеһова, — амма сән һара кетсән, һәјатыны сәнә бағышлајачағам”^е.

46 Јеһовадан Әрәмја пејғәмбәрә халглар барәдә сөз назил олду.^в **2** Мисир^ж барәдә, Фәрат чајынын кәнарында олан, Јәһуда падшаһы Јушијјә оғлу Јәһјакимин һакимийјәтинин дөрдүнчү илиндә^з Бабил падшаһы Навуходоносорун Кархемишдә мәғлуб етдији фирон Нехонун^и ордусу илә бағлы бу сөз назил олду:

45:5 * Јахуд инсанларын.

ФӘС. 44

а 2Пд 25:7
Әр 34:21
Әр 39:5

ФӘС. 45

б Әр 25:1
Әр 36:1

в Әр 32:12
Әр 43:3

г Әр 36:4, 32

ф Әш 5:5
Әр 1:1, 10

д Әш 66:16
Әр 25:17, 26
Сф 3:8

е Әр 21:9
Әр 39:18
Әр 43:6

ФӘС. 46

ө Әр 1:10

ж Әр 25:15, 19
Һә 29:2
Һә 32:2

з 2Пд 23:36
Әр 25:1
Әр 36:1

и 2См 35:20

Сағ сүтүн

а 2Пд 24:7

б һә 29:3
Һә 32:2

в һә 27:2, 10

г Јр 10:6, 13
Һә 30:4, 5

ф Әш 66:19

3 «Кичик, бөјүк галханларынызы һазырлајын, Дөјүшә атылын.

4 Еј сүвариләр, атлары јәһәрләјин, минин.

Дәбилгәнизи тахыб јеринизи тутун.

Низәләринизи итиләјин, зиреһинизи кејинин.

5 “Бу нәдир көрүрәм?

Онлар дәһшәт ичиндә кери чәкирилләр, дөјүшчүләр дармадағын олублар.

Тәлаш ичиндә гачырлар, дөјүшчүләр архаја да бахмырлар.

Һәр јаны дәһшәт бүрүјүб”, — бәјан едир Јеһова.

6 “Ајагдан ити оланлар гача билмир, дөјүшчүләр чаныны гуртара билмир.

Шималда Фәрат чајынын кәнарында

Бүдрәјиб јыхылдылар”^а.

7 Нил кими галхан, Курсулу чајлар кими чошан бу кимдир белә?

8 Нил кими галхан, Курсулу чајлар кими чошан Мисирдир.^б

О дејир: “Галхыб јер үзүнү басачағам.

Шәһәри, сакинләрини мәһв едәчәжәм”.

9 Шаһә галхын, еј атлар!

Дәли кими сүрүн, еј арабалар!

Әлиндә низә тутан Куш, Пут дөјүшчүләри,^в

Ох ојнадыб каман кәрән Лудим^г дөјүшчүләри^ф

Ирәли кетсин!

10 О күн Күлли-Ихтијарын, ордулар Аллаһы Јеһованын күнүдүр. О, һәмин күн дүшмәнләриндән гисас алачаг. Гылынч онлары јејиб-дојачаг, ганларыны ичиб сузлуғуну јатырачаг. Чүнки

Күлли-Ихтијар, ордулар Аллаһы Јеһова шималда Фәрат чажынын кәнарында гурбан кәсәчәк.^а

11 Еј бакирә Мисир гызы, Килада галхыб орадан балзам ал.^б
Наһаг јерә мәлһәмләрини артырдын,
Онсуз да дәрдинә элач јохдур.^в

12 Халглар сәнин русвајчылыгындан хәбәр тутду,^г
Фәрајадын өлкәни бүрүјүб.
Чүнки дөјүшчүләр бир-биринә илишиб јыхылырлар^д.

13 Бабил падшаһы Навуходносорун кәлиб Мисирі дармадағын едәчәји барәдә Әрәмја пејғәмбәрә Јеһовадан назил олан сөз будур:^е

14 «Буну Мисирдә бәјан един, Мигдолда^а чар чәкин.
Нофда, Тәфнисдә^б елан един.
Дејин: “Јеринизи тутун, һазырлашын,
Гылынч јан-јөрәниздә олан һәр шеји јејиб-битирәчәк.

15 Нијә күчлү адамларыныз јох олду?
Онлар јерләриндә дура билмәдиләр,
Јеһова онлары итәләјиб јыхды.

16 Чохлу адам бүдрәјир, јыхылыр.
Бир-биринә дејир:
“Дур, амансыз гылынчын әлиндән гачыб
Јурдумуза, халгымызын јанына гајыдаг”.

17 Орада чар чәкирләр:
“Мисир һөкмдары фирон јаландан курулдајыр,
О, фүрсәти фөвтә верди”.^в

ФӘС. 46

а 2Пд 24:7

б Јр 37:25
Әр 8:22

в һа 30:21

г һа 32:9

д Әр 43:10
Һа 29:19
Һа 30:10

е Әр 44:1
Һа 29:10
Һа 30:6

в Әр 43:4, 7
Һа 30:18

ө һа 29:3

Сағ сүтун

а Јш 19:17, 22
Һк 4:6
36 89:12

б 1Пд 18:42

в һа 32:15

г Әр 46:5, 15

д Фә 30:10

18 Ады ордулар Аллаһы Јеһова олан һөкмдар бәјан едир: “Варлығыма анд олсун,

Табур^а дағлар арасында,
Кармел^б дөниз саһилиндә нечә көрүнүрсә,
о* да о чүр кәләчәк.

19 Еј Мисирдә јашајан гыз, Әсирлијә кетмәк үчүн боғчаны јығ,
Чүнки Ноф дәһшәтли һала дүшәчәк,
Она од вуруб јандырачағлар*, сакинсиз гојачағлар.^в

20 Мисир көзәл дүјәјә охшајыр,
Амма шималдан үстүнә мозалан кәләчәк.

21 Муздлу әскәрләри көк данаја охшајыр,
Амма онлар да чеврилиб гачдылар.
Јерләриндә дура билмәдиләр.^г

Чүнки онлары фәлакәт күнү,
Һагг-һесаб күнү һаглајыб”.

22 “О, гыврылан илан кими фышылдајыр,
Чүнки ағач кәсәнләр кими балта илә,
Бөјүк гүввә илә онун ардынча кәлирләр.

23 Кечилмәз көрүнсә дә, мешәсини гырачағлар, — бәјан едир Јеһова.
Чүнки онлар чәјирткәләрдән дә чохдурлар, саја-һесаба кәлмирләр.

24 Мисир гызы русвај олачағ. Шимал халгынын әлинә вериләчәк”.^д

25 Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир:

46:18 * Јәни Мисирі фәтһ едән. **46:19** * Дикәр вариант: ону виланә гојачағлар.

“Инди Но^{*а} шәһәринин Амуна^б, фирина, Мисирә, онун аллаһларына,^в падшаһларына нәзәр салачагам ки, онлары чезаландырым. Бәли, фирону вә она күвәнәнләринин һамысыны^г чезаландырырам”.

26 “Онлары чанларынын гәсдинә дуранлара, Бабил падшаһы Навуходоносора вә онун хидмәтчиләринә тәслим едәчәм.^г Амма бундан сонра әввәлки кими орада мәскән салыб јашајачаглар”,^д — бәјан едир Јеһова.

27 “Сән исә, гулум Јагуб, горхма,

Дәһшәтә кәлмә, еј Исраил.^е Мән сәни узаг дијарлардан, Әвладларыны әсарәтдә олдулары өлкәдән гуртарачагам.^е

Јагуб кери гајыдачаг, динч, архајын јашајачаг,

Ону һүркүдән олмајачаг.^ж

28 Горхма, еј гулум Јагуб, Мән сәнинләјәм, — бәјан едир Јеһова.

Сәни араларына сәпәләдим халглары мәһв едәчәјәм,^з

Сәни исә мәһв етмәјәчәјәм.^и

Сәни лазыми өлчүдә ислаһ едәчәјәм,^и

Чәзасыз бурахмајачагам”.

47 Фирон Гәззәни мәғлуб етмәздән габаг Әрәмја пејғәмбәрә Јеһовадан филишт-лиләрлә^{*} бағлы сөз назил олду.^ј 2 Јеһова белә дејир:

«Будур, шималдан сулар кәлир,

Онлар сел олуб дашачаг, Өлкәнин, орадакы һәр шейн,

ФӘС. 46

а һә 30:14
б һә 3:8
в чх 12:12
Әш 19:1
Өр 43:12, 13
г Әр 17:5
Өр 42:14
ф Әр 43:10, 11
һә 32:11
д һә 29:13, 14
е Әш 41:13
Әш 43:1, 2
Әш 44:2
ө Әш 11:11
Өр 50:19
һә 39:27
Ам 9:14
Сф 3:20
ж Әр 23:3, 6
Өр 30:10, 11
з Әр 25:9
и Әр 5:10
Ам 9:8
ы Әр 10:24

ФӘС. 47

ј Әр 25:17, 20
һә 25:15, 16
Ам 1:6
Сф 2:4
Зк 9:5, 6

Сағ сүтүн

а Әр 25:17, 20
Ам 1:8
Сф 2:5
б һә 26:2
Ам 1:9, 10
в Әш 23:1, 4
Өр 25:17, 22
Өр 27:2, 3
һә 28:21
Јл 3:4
г Јр 10:13, 14
Гн 2:23
ф Сф 2:4
д Гн 14:1
Өр 16:6
е Гн 32:41
ө һә 25:16

ФӘС. 48

ж Јр 19:36, 37
Әш 15:1
з Сј 32:37, 38

Шәһәрин, сакинләринин үстүнә кәләчәк.

Чамаат фәрјад едәчәк, Өлкәдә јашајан һәр кәс налә чәкәчәк.

3 Ајғырларын јери дөјән дырнаг сәсиндән,

Чәнк арабаларынын курултусундан,

Тәкәрләрин чырылтысындан

Аталарын үрәји јериндән гопачаг,

Дөнүб архада галан оғулла-рына бахмајачаглар.

4 О күн филиштлиләр мәһв олачаг,^а

Сур^б вә Сидон^в мүттәфигләриндән мәһрум едиләчәк.

Чүнки Јеһова Кәфтур^г адасындан көчән филиштлиләрдән

Сағ галанлары ғырачаг.

5 Гәззә кечәл олачаг*.

Ашкелон сүкута гәрг олуб.^г Еј сизләр, онларын дәрәсиндә сағ галанлар,

Нә вахтадәк өзүнүзә јара вурачагсыныз?^д

6 Аһ, Јеһованын ғылынчы,^ө Нә вахтадәк сацитләшмәјәчәксән?

Ғынына гајыт,

Дајан, сацитләш.

7 Јеһова әмр верибсә, Нечә сацит ола биләр?

О, ғылынчы Ашкелона, Дәниз саһилинә тушлалыб».^ө

48 Муаб^ж барәдә Исраилин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир:

«Вај олсун Нәбанын^з һалына! О мәһв едилиб.

46:25 * Фива. 47:1 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, филистимлиләр.

47:4 * Јәни Крит. 47:5 * Јәни гәззәлиләр јас вә хәчаләт ичиндә олдуғлары үчүн башларыны ғырхагачлар.

- Кирјатаим^а рүсвај олуб,
зәбт едилиб.
- Сығыначаг хәчил олуб,
дармадағын едилиб.^б
- 2** Артыг Муабы мәдһ етмир-
ләр.
Һәшбунда^а онун сүгуту
үчүн тәдбир төкүрләр:
“Кәлин бир халг кими
онун көкүнү кәсәк”.
- Сән дә, еј Мадмин, сус,
Гылынч сәни тәгиб едир.
- 3** Һорнаимдән фәрјад гопур,^г
Сәс кәлир, ора учуб-дағы-
лып.
- 4** Муаб тар-мар олуб.
Көрпәләри ағлајыр.
- 5** Ағлаја-ағлаја Луһит јохушу-
ну галхырлар.
Һорнаим енишиндә фәла-
кәтә көрә вај-шивән сәси
ешидирләр.^г
- 6** Гачын, чанынызы гурта-
рын.
Сәһрадакы ардыч ағачы
кими олун.
- 7** Газандығын уғурлара,
хәзинәләринә күвәнди-
јин үчүн
Сән дә әлә кечәчәксән.
Кәмуш^а әсир кедәчәк,
Кәһинләри илә,
әсилзадәләри илә.
- 8** Бүтүн шәһәрләрә басгын-
чылар кәләчәк,
Һеч бир шәһәр гуртулмаја-
чаг.^о
Јеһованын дедији кими,
дәрә мәһв олачаг,
Дүзәнлик јох олачаг.
- 9** Муаб үчүн ишарәләр гојун,
Чүнки мәһв оландә гача-
чаг.
Онун шәһәрләри дәһшәтли
һала дүшәчәк,
Сакинсиз галачаг.^о
- 10** Јеһованын ишини
башдансовду көрәнә
ләнәт олсун!

ФӘС. 48

а Јуш 13:15, 19
һә 25:9

б Өш 15:2

в Сј 32:37
Өш 16:8

г Өш 15:5
Әр 48:34

ғ Өш 15:5

д Сј 21:29
1Пд 11:7

е һә 25:9

ө Сф 2:9

Сағ сүтүн

а 1Пд 12:28, 29
һш 10:15
Ам 5:5

б Өш 16:6

в Әр 48:8

г Өш 34:2

ғ 36 24:8

д һә 25:11

е Сј 21:30
Јуш 13:15, 17
Өш 15:2

Гылынчыны чәкиб ган төк-
мәјәнә ләнәт олсун!

- 11** Муабиләр кәнчлијиндән
гајғысыз јашајыр,
Хылты чөкән шәраб
кимидирләр.
Онлары бир габдан башга
габа бошалтмајыблар,
Онлар һеч вахт сүркүнә
кетмәјибләр.
Она көрә дә онларын
дады дәјишмәјиб,
Әтирләри кетмәјиб.

12 “Она көрә дә күн кә-
ләчәк, онлары ашырмаг үчүн
адамлар көндәрәчәјәм. Онла-
ры ашырыб габларыны бошал-
дачаглар. Онларын күпләрини
чилик-чилик едәчәкләр, — бә-
јан едир Јеһова. — **13** Ис-
раиллиләр күвәндикләри Беј-
телә көрә утандыглары кими,^а
муабиләр дә Кәмуша көрә ута-
начаглар.

14 Нә чүрәтлә дејирсиниз:
“Биз дөјүшә һазыр икид-
ләрик”?^б

15 “Муаб мәһв олду,
Шәһәрләринә сохулдулар.^а
Сәј-сечмә чаванлары
гәтл едилди”.^г
Ады ордулар Аллаһы Јеһо-
ва олан һөкмдар^ғ
белә бәјан едир.

16 Тезликлә муабиләрин үс-
түнә фәлакәт кәләчәк,
Сүгутлары сүрәтлә јахын-
лашыр.^д

17 Онларын әтрафында олан-
лар,
Адыны биләнләр онлара
ачыјачаг.

Онлара дејин: “Гүдрәтли
дәјәнәк, көзәллик әсасы
нечә дә сынды!”

18 Еј Дибунда^е сакин олан
гыз, өз чалалынла вида-
лаш,

Сусузлугдан јана-јана отур*.

Муабы дағыдан сәнин дә үстүнә кәлиб.

О, сәнин галаларыны јерлә јексан едәчәк.^а

- 19** Еј Аруир^б сакини, јол кәнарында дуруб бах. Гачан кишидән, чаныны гуртаран гадындан со-руш нә баш вериб.

- 20** Муаб рүсвај олуб, дәһшәт ичиндәдир. Налә чәк, фәган ет.

Муабын мөһв олдуғуну Өрнунда^в чар чәкин!

- 21** Дүзәнлијин һөкмү чатыб,^г Һүлуна, Јаһаса^д, Мөһпата^д, **22** Дибуна^е, Нәбаја^е, Бејт-Диблә-тајимә, **23** Кирјатаимә^ж, Бејт-Гамула, Бејт-Мәуна^з, **24** Кирјута^з, Бозраһа, Муабын бүтүн јахын-узаг шәһәрләринә гаршы һөкм ичра олунур.

- 25** “Муабын бужнузу* гы-рылды, Голу сынды, — бәјан едир Јеһова.

- 26** Ону сәрхош един,^ы чүнки о, Јеһованын гаршысын-да гүрурланмышды.^й Муаб өз гусунтусунда ағнајыр.

Ону мәсхәрәјә гојурлар.

- 27** Сән дә Исраили мәсхәрәјә гојурдун.^к Мәкәр о, оғрулар арасында тутулмушду ки, Башыны булајыб онун әлеј-һинә данышырдын?

- 28** Еј Муаб сакинләри, шәһәр-ләрдән чыхыб гајада јашајын, Дәрә јамачларында јува гуран көјәрчин кими олун”.

48:18 * Дикөр вариант: *гуру торпагда отур.* 48:25 * *Јахуд гүдрәти.*

ФӘС. 48

а Әр 48:8

б Сј 32:34
Гн 2:36

в Сј 21:13
Јш 13:8, 9

г Сф 2:9

ф Сј 21:23
Әш 15:4

д Јш 13:15, 18

е Сј 32:34

ө Сј 32:3, 4

ж Сј 32:37
Әр 48:1

з Сј 32:37, 38
Јш 13:15, 17
Һә 25:9

и Ам 2:2

ы Әр 25:15, 16

й Әр 48:42

к Мрс 2:15
Сф 2:8

Сағ сүтун

а Әш 16:6
Әш 25:10, 11
Сф 2:9, 10

б 2Пд 3:24, 25
Әш 16:7

в Сј 32:37, 38
Јш 13:15, 19

г Сј 21:32
Сј 32:34, 35
Јш 21:8, 39

ф Әш 16:8, 9
Әр 48:8

д Әр 25:10

е Әш 16:10

ө Сј 21:25
Јш 13:15, 17

ж Сј 32:37
Әш 16:9

з Сј 21:23

и Әр 48:2, 3

ы Әш 15:4-6

- 29** «Муабын гүрурунун сорағы бизә чатыб. Чох тәкәб-бүрлүдүр.

Онун тәшаххүсү, гүруру, тәкәббүрү, үрәјинин мәғ-рурлуғу һагда ешитми-шик».^а

- 30** «Онун гәзәбиндән хәбәрим вар, — бәјан едир Јеһова. Ловға-ловға данышмағын-дан бир шеј чыхмајачаг. Онларын әлиндән һеч нә кәлмәјәчәк.

- 31** Она көрә дә Муаб үчүн налә чәкәчәјәм. Бүтүн Муаб үчүн фәрјад едәчәјәм.

Кир-Һарәс үчүн инләјәчә-јәм.^б

- 32** Еј Сибмаһ^в мејнәси, Јазирдән^г чох Сәнин үчүн ағлајачағам. Сәнин пөһрәләрин дәнизи кечиб. Онлар дәнизә, Јазирә ча-тыб.

Јај мејвәләринин, үзүм мәһсулунун Үстүнә гарәтчи чумуб.^ф

- 33** Бағлардан, Муаб дија-рындан Севинч, шәнлик сәси кәси-либ.^д

Үзүмсыхандан ахан шәра-бы кәсмшәм. Һеч ким севинч һарајы илә үзүм тапдаламајачаг, Кәлән сәда севинч сәдасы олмајачаг».^е

- 34** «Һәшбундан^в гопан фәрјад Илала чатыр.^ж Онларын сәси Јаһаса^з јетишир, Соһардан Һорнаимә^д, Еғлат-Шәлишјаја чатыр. Нимрим сулары да гуптуру гурујачаг.^ы

- 35** Муабда сәчдәкаһда тәғди-мә кәтирән,

Өз аллаһына гурбан
тэгдим едән
Һәр кәси мәһв едәчәјәм, —
бәјан едир Јеһова.

36 Муаб үчүн үрәјим
неј кими инләјәчәк,^а
Кир-Һарәс сакинләри үчүн
гәлбим неј кими
налә чәкәчәк.

Чүнки жығдығы вар-дөвләт
јох олачаг.

37 Һамынын башы кечәлдир,^б
Һамынын сагалы гырхы-
лыб.

Әлләри кәсик-кәсикдир,^в
Белләринә чул сарыјыб-
лар».^г

38 «Муаб дамларында,
Мејданларында
Вај-шивән гопур.
Чүнки Мән Муабы
Лазымсыз күп кими сын-
дырмышам, — бәјан едир
Јеһова.

39 О, дәһшәт ичиндәдир!
Налә чәкин!
Муаб рүсвајчылыг ичиндә
кери чәкилиб!
Һамы Муабы мәсхәрәјә
гојур,
Јан-јөрәсиндәкиләр она
бахыб дәһшәтә кәлир».

40 «Јеһова белә дејир:
“Ашағы шығыжан гартал
кими,^д
О, ганадларыны Муаб үзә-
риндә кәрәчәк.”^е

41 Шәһәрләр ишғал едиләчәк,
Галалары әлә кечәчәк.
О күн Муаб дөјүшчүләри-
нин үрәји
Доғуш үстә олан гадынын
үрәји кими олачаг”».

42 «Муаб бир халг кими
јох олачаг,^ж
Чүнки Јеһованын гаршы-
сында гүрурланды.^з

ФӘС. 48

а Әш 16:11

б Әр 16:6

в Лә 19:28

г Јр 37:34
Әш 15:2, 3

д Мрс 4:19
Һб 1:8

е Әр 49:22

ж Әр 30:11

з Әр 48:29

Сағ сүтүн

а Сј 21:26, 28

б Сј 24:17
Ам 2:2

в Сј 21:29
1Пд 11:7

г Әр 48:7

д һә 25:11

ФӘС. 49

д Јр 19:36, 38
Гн 2:19
2См 20:1

е 1Пд 11:5
Сф 1:4, 5

ж Ам 1:13

ж Гн 3:11
Ју 13:24, 25
Һә 25:5
Ам 1:14

з һә 21:19, 20

43 Еј Муаб сакини,
Гаршында дәһшәт, чала,
тәлә вар, — бәјан едир
Јеһова.

44 Дәһшәтдән гачан чалаја
дүшәчәк,
Чаладан чыхан тәләјә
дүшәчәк.

Чүнки Мән Муаб үчүн чәза
илини кәтирәчәјәм, —
бәјан едир Јеһова.

45 Гачанлар Һәшбунун көлкә-
синдә тагәтсиз дурублар.
Чүнки Һәшбундан од,
Сиһундан^а алов чыхачаг.
Муабын алныны,
Вәһши дөјүшчүләрин кәл-
ләсини јандырачаг.^б

46 Вај сәнин һалына, еј Муаб!
Кәмушун^в халгы гырылды.
Оғуллары әсир кетди,
Гызларын сүркүн олунду.^г

47 Амма Мән заманын сонун-
да Муабдан сүркүнә ке-
дәнләри топлајачагам, —
бәјан едир Јеһова.
Муаб һагда һөкм хәбәри
бурада битир».^д

49 Әмуниләр^а барәдә Јеһо-
ва белә дејир:

«Мәкәр Исраилин оғулла-
ры јохдур?

Онун вариси јохдур?

Нә үчүн Мәлкүм^в Чада^г
саһиб олуб?

Нә үчүн онун халгы Ис-
раил шәһәрләриндә јаша-
јыр?»

2 «Јеһова бәјан едир: “Она
көрә дә күн кәләчәк,
Әмуниләрин Раббаһ^ж шә-
һәринә^з гаршы мүһарибә
чагырышы^к сәсләндирә-
чәјәм.

О, хараба тәпәјә чеврилә-
чәк,

Кәндләринә од ворулачаг.

49:2 * Дикөр вариант: дөјүш нәрәси.

Исраил ону гованларын торпагына саһиб олачаг^а.^а Јеһова белә бәјан едир.

3 “Еј Һәшбун, налә чәк, Ај дармадағын едилиб!

Еј Раббаһ кәндләри, фәрјад един.

Чула бүрүнүн.

Аһ-налә чәкин. Гојун ағыллары ичиндә ора-бура долашын.

Чүнки Мәлкүм сүркүнә кедир,

Каһинләри илә, әсилзадәләри илә.^б

4 Нә үчүн дәрәләрлә өјүнүрсән?

Ортасындан чај ахан дүзәнликләринлә ловғаланырсән?

Сән, еј хәзинәләринә күвәнән

“Ким мәним үстүмә кәлә биләр?” дејән хәјанәткар гыз”.

5 “Бүтүн гоншуларын тәрәфдән

Үстүнә мүдһиш бир шеј кәтирирәм, — бәјан едир Күлли-Ихтијар, ордулар Аллаһы Јеһова.

Һәр тәрәфә сәпәләнәчәк-сән,

Гачанлары һеч ким топламајачаг”.

6 “Амма сонра әмуниләрдән сүркүнә кедәнләри топлајачағам”, — бәјан едир Јеһова».

7 Әдум барәдә ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир:

«Тәһманда һикмәт галмады?^в

Ағыллы адамларын мәсләһәти түкәнди?

Һикмәти мәһв олду*?

ФӘС. 49

a Әш 14:2
Өр 50:19
Сф 2:9

б Ам 1:13, 15

в Јр 36:10, 11
Һә 25:13
Ам 1:12
Өб 8

Сағ сүтүн

a Әш 21:13
Өр 25:17, 23

б Өб 5

в Өб 6, 9

г Мл 1:3, 4

ф Өр 25:27, 28
Мрс 4:21
Өб 16

д Әш 34:6
Әш 63:1
Өр 49:22
Ам 1:12

е Өб 18
Мл 1:3

ә Өб 1

8 Гачын, кери чәкилин!

Кедин дәрин мағараларда кизләнин, еј Дидан^а сакинләри!

Чүнки Ејсә нәзәр салмағын вахты јетишәндә

Онун башына бәла кәтирәчәјәм.

9 Үзүмјығанлар сәннин јанына кәлсәјдиләр,

Керидә бир нечә салхым сахламаздылармы?

Кечә оғрулар кәлсәјди, Јалңыз истәдиқләрини оғурлајардылар.^б

10 Амма Мән Ејси лүм-лүт гојачағам.

Онун хәлвәт јерләрини үзә чыхарачағам,

Кизләнә билмәјәчәк.

Онун өвладлары, гардашлары, гоншулары, һамысы мәһв олачаг,^в

Өзү дә һеч вахт мөвчуд олмајачаг.^г

11 Јетимләрини бурах, Онлары Мән јашадарам. Дулларын Мәнә бел бағлајачаг».

12 Чүнки Јеһова белә дејир: «Әкәр гәзәб чамындан ичмәјә мәһкүм олмајанлар ондан ичәчәксә, сәнми чәзасыз галачагсан? Сән чәзасыз галмајачагсан, ондан ичәчәксән».^ф

13 «Варлығыма анд ичирәм, — бәјан едир Јеһова, — Бозраһ дәһшәтли һала дүшәчәк,^д хараба галачаг, ону тәһгир едәчәкләр, ләнәтләјәчәкләр. Онун шәһәрләри әбәдлик виранә галачаг».^е

14 Мәнә Јеһовадан хәбәр кәлди, Халғлар арасына елчи кәндәрилиб. Елчи дејир: «Топлашын, она гаршы жүрүш един, Дејүшә һазырлашын».^ә

15 «Сәни халглар арасында кичилтдим, һамы сәнә һәгарәтлә бахыр.^а

16 Еј гаја ојугларында, һүндүр тәпәдә мәскән салан, Әтрафа сачдығын дәһшәт, Үрәжинин тәкәббүрү сәни алдатды. Јуваны гартал кими јүксәкдә гурсан да, Сәни орадан ендирәчә-јәм», — бәјан едир Јеһова.

17 «Әдум дәһшәтли һала дүшәчәк.^б Јолдан кечән һәр кәс бу мәнзәрәдән сарсылачаг, онун бәлаларына көрә фит чалачаг. 18 Хараба галан Сәдумла Әмурәдә вә онларла гоншу шәһәрләрдә олдуғу кими,^в орада да һеч ким јашамајачаг, инсан өвлады мәскән салмајачаг»,^г — бәјан едир Јеһова.

19 «Будур, бир нәфәр Иордан саһилләриндәки сых мешәликдән чыхыб динч отлаглара һүчум едән аслан кими басғын едәчәк^д вә Мән бир анда ону јурдундан дидәркин салачағам. Сечдијим кәси оранын үзәриндә гојачағам. Мәним кимиси вармы? Ким Мәнә мејдан охуја биләр? Гаршымда һансы чобан дура биләр?^е 20 Одур ки, еј инсанлар, Јеһованын Әдума гаршы чыхардығы гәрары, Тәһман^в сакинләринә гаршы нијјәтини ешидин:

Сүрүдәки гузулары сүрүјүб апарачаглар. О, етдикләри пислијә көрә отлагларыны виран гојачаг.^г

21 Онлар чөкәндә курултудан јер титрәди. Фәриад гопур! Сәси Гырмызы дәнизә^д чатыр.

ФӘС. 49

а Әб 2:4

б Әр 49:13

в Јр 19:24, 25

г Әш 34:6, 10

д Әр 4:7

е 36 76:7
Әр 50:44-46
Һа 1:6

в Әб 9

г Мл 1:4

ж 1Пд 9:26

Сағ сүтүн

а Әр 4:13

б Әр 48:40
Әр 49:13

в Әш 17:1
Ам 1:3

г Сј 13:21
2Пд 17:24
3к 9:1, 2

д Ам 1:4

д Јр 25:13
Әш 42:11
Әш 60:7
Һә 27:21

22 Будур, гартал кими көјә галхыб јерә шығыјачаг,^а Ганадларыны Бозрах үзәриндә кәрәчәк,^б О күн Әдум дөјүшчүләринин үрәји Доғуш үстә олан гадынын үрәји кими олачаг».

23 Дәмәшг^в барәдә: «Һәмәс^г вә Арпад рүсвај олуб, Онлар бәд хәбәр ешидиб. Горхудан онларда үрәк галмајыб. Дәниз тәлатүм ичиндәдир, сакитләшмир.

24 Дәмәшгдә чәсарәт галмајыб. О гачмаға үз тутду, амма тәлаша дүшдү. Доған гадын кими, Ону санчы тутуб, о, эзаб чәкир.

25 Нечә олуб ки, шәһрәтли шәһәрдән, Фәрәһ доғуран шәһәрдән чыхыб кетмәјибләр?

26 Одур ки, чаванлар мејданларда һәлак олачаг, О күн дөјүшчүләр мәһв олачаг», — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова.

27 «Дәмәшгин диварларына од вурачағам, Од Бәнһәдадын галаларыны јандырачаг».^г

28 Бабил падшаһы Навуходоносорун дағытдығы Гәдар^д барәдә, Һәзур падшаһлыглары барәдә Јеһованын сөзү будур:

«Галхын, Гәдара кедин, Шәрг оғулларыны мәһв един.

29 Онларын чадырлары, сүрүләри, Чадыр парчалары, мал-мүлкләри әлләриндән алыначаг. Дәвәләрини апарачаглар.

“Һәр яны дәһшәт бүрү-
жуб!” — деҗә бағырачаҗ-
лар».

30 «Гачын, узаглара кедин!
Еҗ Һәзур сакинләри, дәрин
магараларда кизләннин, —
бәҗан едир Јеһова.

Чүнки Бабил падшаһы На-
вуходоносор әлеҗһинизә
ниҗәт гуруб,

Сизә гаршы тәдбир төкүб».

31 «Галхын, динч өмүр сүрән,
Әмин-аманлыгыда јашаҗан
халгын үстүнә кедин! —
бәҗан едир Јеһова.

Онларын нә гапысы вар,
нә чәфтәси. Һамыдан
ајры јашајырлар.

32 Онларын дәвәләри
гарәт олуначаҗ,

Мал-һејванлары
әлә кечәчәк.
Мән онлары, кичкаһлары-
ны гырханлары^а

Күләҗин әсдиҗи һәр тәрәфә
сәпәләҗәҗәм.

Һәр тәрәфдән онларын үс-
түнә бәла кәтирәчә-
јәм», — бәҗан едир Јеһова.

33 «Һәзур чаггал јувасына
чевриләчәк,
Һәмишәлик виран галачаҗ,
Орада һеч ким јашамајачаҗ,
Һеч ким мәскән салмаја-
чаҗ».

34 Јәһуда падшаһы Сид-
гиҗәнин һакимиҗәтинин баш-
лангычында^б Әрәмја пејғәмбә-
рә Еламла^в баҗлы Јеһованын
сөзү назил олду: **35** «Орду-
лар Аллаһы Јеһова деҗир:
“Еламын каманыны, онун гүд-
рәт мәнбәҗини гырачаҗам.»

36 Еламын үстүнә јерин дөрд
тәрәфиндән дөрд күләҗи кәти-
рәчәҗәм. Онлары бу күләклә-
рин әсдиҗи һәр тәрәфә сәпәлә-
җәҗәм. Елә бир халг олмајачаҗ
ки, еламлылар онларын арасы-
на сәпәләнмәсин».

ФӘС. 49

а Әр 9:25, 26
Әр 25:17, 23

б 2Пд 24:18

в Јр 10:22
Әш 21:2
Әр 25:17, 25
Һә 32:24
Дһ 8:2
Һә 2:8, 9

г Әш 22:6

Сағ сүтүн

а Әр 25:17, 25

ФӘС. 50

б Әш 13:1

в Әр 51:8
Вһ 14:8

г Әш 46:1
Әр 51:44

ф Әш 13:17
Әр 51:11, 48

д Әш 11:12
Әр 3:18
Һш 1:11

е Әр 31:8, 9

ө һш 3:5

ж Әш 35:10

37 «Еламлылары дүшмәнлә-
ринин, чанларынын гәсдинә
дуранларын гаршысында дар-
мадаҗын едәчәҗәм. Онларын
үстүнә фәлакәт кәтирәчәҗәм,
гызгын гәзәбими төкәчәҗәм, —
бәҗан едир Јеһова, — далла-
рынча гылынч көндәриб һамы-
сыны гырачаҗам».

38 «Еламда тахтымы гура-
чаҗам,^а орадан падшаһы да,
әҗанлары да јох едәчәҗәм», —
бәҗан едир Јеһова.

39 «Амма заманын сонун-
да Еламдан сүркүнә кедәнлә-
ри топлајачаҗам», — бәҗан едир
Јеһова.

50 Јеһова Бабил барәдә,
кәлданиләрин өлкәси
барәдә Әрәмја пејғәмбәр васи-
тәсилә белә деҗир:^б

2 «Буну халглар арасында
бәҗан едир, елан едир,
Нишан гојун, чар чәкин.
Һеч һәҗи кизләтмәҗин!
Деҗин: “Бабил әлә кечди,^в
Бел* рүсвај олду,^г
Мәрдук дәһшәтә кәлди.
Онун сурәтләри хәчил
олду,
Ијрәнч бүтләри ваһимәҗә
дүшдү”.

3 Чүнки онун үстүнә шимал-
дан бир халг кәлиб,^ф
Өлкәсини дәһшәтли
һала салыб.
Орада һеч ким јашамыр,
Инсан да, һејван да
Орадан гачыб-кедиб».

4 Јеһова бәҗан едир: «О
вахт, о заман Исраил халгы
вә Јәһуда халгы бир јердә кә-
ләчәк.^д Онлар аглаја-аглаја кә-
ләчәкләр,^е бирликдә Аллаһ-
лары Јеһоваја үз тутачаҗлар.^ө

5 Онлар Сион тәрәфә дөнүб,
ора кедән јолу сорушаҗаҗлар.^ж
Деҗәчәкләр: “Кәлин, әбәди, һеч

50:2 * Бабил аллаһы.

вахт унутулмајачаг әһдлә Је-
 ховаја бағланаг”.^а **6** Халгым
 итмиш гојун сүрүсүнә бән-
 зәјир.^б Чобанлары онлары аз-
 дырды,^в онлары дағлара апар-
 ды, дағларда, тәпәләрдә до-
 лашдырды. Онлар динчәлдик-
 ләри јери јаддан чыхарыблар.
7 Ким онлары тапдыса, једи.^г
 Дүшмәнләри белә деди: “Биз-
 дә тәгсир јохдур, онлар Је-
 ховаја гаршы, доғрулуғ мәскә-
 ни вә ата-бабаларынын үмид-
 каһы олан Јеховаја гаршы кү-
 наһ ишләјибләр”.

8 «Бабилдән гачын,
 Кәлданиләрин өлкәсиндән
 чыхын,^г
 Сүрүнүн габағында кедән
 гоч кими, тәкә кими
 олун.

9 Бабилә гаршы шимал
 торпағындан
 Бөјүк халглар топлусуну
 галдырыб кәтирәчәјәм!^д
 Онлар дөјүш низамы илә
 она һүчум чәкәчәкләр,
 Ону ишғал едәчәкләр.
 Онларын охлары дөјүшчү
 охлары кимидир.
 Ата-ананы өвладсыз гојур,^е
 һәдәфә дәјмәмиш кери га-
 јытмыр.

10 Кәлдан талан едиләчәк.^ө
 Ону гарәт едәнләр гәни-
 мәтдән дојачаг»,^ж — бәјан
 едир Јехова.

11 «Чүнки сиз Мәним ирсими
 гарәт едәндә^з
 Севинирдиниз, шадланыр-
 дыныз.^и
 Отлагдакы дүјә кими
 тулланыб-дүшүрдүнүз,
 Ајғыр кими кишнәјирди-
 низ.

12 Сизин анаңыз биабыр
 олуб,^ы
 Сизи дүнјаја кәтирән
 пешман олуб.

ФӘС. 50

а Әр 31:31
 б Әш 53:6
 в Әр 10:21
 Әр 23:2
 һә 34:2, 6
 г 36 79:6, 7
 ф Әш 48:20
 Әр 51:6, 45
 3к 2:7
 2Кр 6:17
 Вһ 18:2, 4
 д Әш 21:2
 Әр 51:11, 27,
 28, 48
 Дн 5:28, 30
 е Әш 13:17, 18
 ө Әр 25:12
 Әр 27:6, 7
 ж Вһ 17:16
 з Әш 14:4-6
 Әш 47:6
 Әр 30:16
 и Мрс 1:21
 ы Әш 47:8

Сағ сүтун

а Әш 13:20, 21
 б 3к 1:15
 в Әр 25:12
 г Әр 51:37
 ф Әш 13:18
 Әр 51:11
 д Әр 51:35, 36
 е Әр 51:58
 ө Әр 51:6, 11
 ж 36 137:8
 Вһ 18:6
 з Әр 51:23
 и Әш 13:14
 Әр 51:9
 ы Әр 23:1
 Әр 50:6
 һә 34:5
 ј Әр 2:15
 к 2Пд 17:6
 Әш 8:7
 к 2Пд 25:1
 2См 36:17
 Әр 4:7
 л 2Пд 19:35
 Әш 14:25
 Сф 2:13

Будур, о, халгларын ичиндә
 ән кичижидир,
 Сусуз чөлдүр, сәһрадыр.^а

13 Јехованын гәзәби үзүндән
 орада кимсә мәскунлаш-
 мајачаг.^б

Ора бомбош галачаг.^в

Бабилин јанындан кечән-
 ләр бу мәнзәрәдән дәһ-
 шәтә кәләчәк,
 Онун бәлаларына көрә
 фит чалачаг.^г

14 Еј каман кәрәнләр,
 Дөјүш низамы илә һәр
 тәрәфдән Бабилә һүчум
 един,

Она ох атын, оха һејифиниз
 кәлмәсин,^ф

Чүнки о, Јеховаја гаршы
 күнаһ едиб.^д

15 Һәр тәрәфдән үстүнә
 дөјүш нәрәси чәкин.
 О тәслим олду.

Сүтунлары ашды,
 диварлары учду.^ө

Чүнки Јехова интигам
 алыр.^ж

Сиз дә интигамынызы
 алын,

Еләдикләрини онун башы-
 на кәтирин.^з

16 Бабилдән сәпинчини,
 Бичин вахты әлиндә ораг
 тутаны јох един.^и

Амансыз ғылынч учбатын-
 дан һәр кәс өз халгынын
 јанына гајыдыр,
 Өз јурдуна гачыр.^ы

17 Исраил халгы пәрән-пә-
 рән дүшмүш сүрүдүр.^ы Ас-
 ланлар онлары говду.^ј Өв-
 вәлчә Ашшур падшаһы он-
 лары парчалады,^к сонра да
 Бабил падшаһы Навуходоно-
 сор сүмүкләрини кәмирди.^к

18 Буна көрә дә Исраилин Ал-
 лаһы, ордулар Аллаһы Јехова
 белә дейир: “Ашшур падшаһы
 илә нечә рәфтар етдимсә,^н Ба-
 бил падшаһы илә, онун өлкә-
 си илә дә елә рәфтар едәчәјәм.

19 Исраили өз отлагына кери гайтарачагам,^a о, Кармелдә, Башанда отлажа чаг,^b Эфраим^c вә Килад^d дагларында жеиб дожа чаг”».

20 Јеова бәян едир:
«О вахт, о заман Исраилдә тәгсир ахтарачаглар, Амма тапмајачаглар, Јәһуда күнаһсыз чыхачаг, Чүнки саг сахладыгым адамлары эфв едәчәјәм».^f

21 «Мератајин өлкәсинә, Пугудин^g сакинләринә һүчум един.

Гој онлар гырылсын, көкләри кәсилсин, — бәян едир Јеова.

Бүтүн әмрләрим и јеринә јетирин.

22 Өлкәдә дөјүш сәсләри, Бөјүк фәлакәт сәси ешидилр.

23 Бахын, дүнјанын күрзү кәсилди, гырылды!^e
Бабил халглар арасында дәһшәт рәмзинә чеврилди!^e

24 Сәнә тәлә гурдум, еј Бабил, сән дә ора дүшдүн, Өзүнүн дә хәбәр ин олмады.

Сәни тапыб әлә кечирдиләр,^ж
Чүнки сән Јеоваја гаршы чыхдын.

25 Јеова анбарыны ачыб, Орадан гәзәб силаһларыны чыхарыр.^з
Чүнки Күлли-Ихтијарын, ордулар Аллаһы Јеованын
Кәлданиләрин өлкәсиндә иши вар.

26 Узәг јерләрдән онун үстүнә кәлин.^и
Тахыл анбарларыны ачын.^ы
Ону тахыл тајалары кими јығын.

ФӘС. 50

a Өш 11:16
Өш 65:10
Әр 23:3
Әр 33:7
Һә 34:14
Мк 2:12

b Мк 7:14

v Әр 31:6

г Өб 19

f Өш 44:22
Әр 31:34
Мк 7:19

d һә 23:22, 23

e Өш 14:5, 6
Әр 51:20

ө Әр 51:41
Бһ 18:15, 16

ж Әр 51:31
Дн 5:30
Бһ 18:8

з Өш 13:5
Әр 51:11

и Әр 51:27

ы Әр 50:10

Саг сүтүн

a Өш 14:22, 23

b Өш 34:6, 7
Һә 39:18

v 36 94:1
Әр 51:11

г Өр 50:14

f 36 137:8
Әр 51:56

d Мрс 3:64
Бһ 18:6

e Өш 14:13

ө Өш 13:17, 18

ж Өр 51:25

з Өш 14:13
Дн 4:30

и Өр 51:26

Көкүнү кәсин.^a

Гој ондан кимсә саг галмаһсын.

27 Бүтүн бугаларыны өлдүрүн,^b

Гој һамысы кәсилмәјә кетсин.

Вај онларын һалына, онларын вахты, һагт-һесаб күнү јетишди!

28 Аллаһымыз Јеованын гисасыны,

Мәбәдинә көрә интигамыны Сионда бәян етмәк үчүн

Бабил өлкәсиндән гачанларын,

Чаныны гуртаранларын сәси ешидилр.^в

29 Бабилә гаршы охчулар, Каман кәрәнләр топлајын.^г
Дөрд тәрәфиндә ордукаһ гурун, һеч кими гачмаға гојмајын.

Она әмәлләринин әвәзини верин,^д

Етдикләрини башына кәтирин.^e

Чүнки о, Јеоваја гаршы, Исраилин Мүгәддәсинә гаршы дикбашлыг етди.^e

30 Одури ки, чаванлары мејданларда һәлак олачаг,^ө

О күн дөјүшчүләри мәһв олачаг», — бәян едир Јеова.

31 «Мән сәнә гаршыјам,^ж еј дикбаш,^з

Сәнин вахтын, сәнинлә һагт-һесаб чәкәчәјим күн мүтләг кәләчәк, — бәян едир Күлли-Ихтијар, ордулар Аллаһы Јеова.

32 Сән, еј дикбаш, бүдрәјиб јыхылачагсан,

Сәни галдыран олмајачаг.^и
Шәһәрләринә од вурачағам,
Әтрафиндакы һәр шеј јаһныб күл олачаг».

- 33 Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир:
«Исраил халгы вә Јәһуда халгы зүлм чәкир, Эсир апаранлар онлары тутуб сахлайыр,^а Бурахмаг истәмир.^б
- 34 Фәғәт онларын Гуртары-чысы күчлүдүр,^в Ады ордулар Аллаһы Јеһовадыр.^г Өлкәјә әмин-аманлыг вермәк үчүн,^д Бабил сакинләрини тәшвишә салмаг үчүн^е Онларын ишинә мүтләг бахачаг».^ф
- 35 Јеһова бәјан едир: «Кәлданиләрә гаршы гылынч, Бабил сакинләринә, башчыларына, мүдрикләринә гаршы гылынч кәлир!»^г
- 36 Бош-бош данышанлар^а гаршы гылынч кәлир, онлар сәрсәмлик едәчәкләр,
Дөјүшчүләринә гаршы гылынч кәлир, онлар ваһимәјә дүшәчәкләр.^ж
- 37 Атларына, чәнк арабаларына гаршы гылынч кәлир, Орада јашајан чохсајлы халглара гаршы гылынч кәлир, Онлар гадын кими олачаглар.^з Онун хәзинәләринә гаршы гылынч кәлир, онлар талан едиләчәк.^и
- 38 Сулары виран галачаг, гурујачаг,^к Чүнки ора ојма бүтләр өлкәсидир,^л Онлар горхунч вәһјләр алыб дәлилик едирләр.
- 39 Одур ки, орада сәһра һејванлары, улајан һејванлар јашајачаг,

ФӘС. 50

а Әш 47:6
б Әш 14:17
в Әш 41:14
Вһ 18:8
г Әш 47:4
ф Мрс 3:59
д Әш 14:3, 4
е Әр 51:24
ө Әш 47:13
Әр 51:57
Дн 5:7
ж Әр 51:30
з Әш 13:8
и Әш 45:3
ы Әш 44:27
Әр 51:36, 37
Вһ 16:12
ј Әш 46:1
Әр 51:44, 52
Дн 5:1, 4

Сағ сүтүн

а Әш 13:20, 21
Әр 51:37
Вһ 18:2
б Әр 25:12
Әр 51:43, 64
в Әш 13:19
г Јр 19:24, 25
Дд 7
ф Әр 51:26
д Әш 13:5, 17
е Әш 45:1
Әр 51:11
Әр 51:27, 28
ө Әр 50:9
ж 36 137:8
Әш 13:17, 18
з Әр 51:42
и Әр 51:27
ы Әр 51:31
ј Дн 5:6
к Әш 41:25
к Әр 49:19-21
л Әр 51:11

- Дәвәгушулар мәскән салачаг.^а
Орада һеч вахт инсан јашамајачаг,
Нәсилләр кәлиб-кечәчәк, кимсә орада мәскүнлашмајачаг».^б
- 40 «Аллаһын хараба гојдуғу Сәдумла Әмурәдә^в вә онларла гоншу шәһәрләрдә олдуғу кими,^г орада да һеч ким јашамајачаг, инсан өвлады мәскән салмајачаг,^д — бәјан едир Јеһова.
- 41 Будур, шималдан бир халг кәлир,
Дүнјанын учгарларындан^е бөјүк бир халг, Өзәмәтли падшаһлар^ө галхыб кәлир.
- 42 Каманла, низә илә силаһланыблар,^ө Гәддардырлар, һеч кимә рәһм етмәјәчәкләр,^ж Атларыны чапдыгча Тәлатүмлү дәниз кими уғулдајырлар.^з
Еј Бабил гызы, бир нәфәр кими дөјүш низамыјла сәнә гаршы дүзүлүбләр.»^и
- 43 Бабил падшаһы онлар һагда хәбәр тутду,^к Өлләри јанына дүшдү.^л Изтираб ичиндәдир.
Доған гадын кими ону санчы тутуб.
- 44 Будур, бир нәфәр Иордан саһилләриндәки сых мешәликдән чыхыб динч отлаглара һүчүм едән аслан кими басгын едәчәк вә Мән бир анда онлары јурдларындан дидәркин салачағам. Сечдијим кәси оранын үзәриндә гојачағам.^к Мәнним кимиси вармы? Ким Мәнә мејдан охуја биләр? Гаршымда һансы чобан дура биләр?^к
- 45 Одур ки, еј инсанлар, Јеһованын Бабилә гаршы чыхардыгы гәрары,^л кәлданиләрин өл-

50:36 * Јахуд јаланчы пејғәмбәрләрә.

кәсинә гаршы нијјәтини ешидин:

Сүрүдәки гузулары сүрүјүб апарачаглар.

О, етдикләри пислијә көрә отлағларыны виран гоҗачаг.^а

46 Бабил зәбт едилән заман гопан курултудан јер титрәјәчәк, Халғлар арасында фәрајад сәси ешидиләчәк».^б

51 Јеһова белә дејир:
«Бабилә, Лүбб-Гамај* сакинләринә гаршы Виранедичи күләк галдырырам.»^в

2 Бабилин үстүнә адамлар көндәрәчәјәм, Ону күләјин совурдуғу күләш кими пәрән-пәрән едәчәкләр, өлкәни бош гоҗачаглар.

Фәлакәт күнү һәр тәрәфдән она һүчум едәчәкләр.^г

3 Гој охатан каманыны кәрмәсин, Гој һеч ким зиреһини кејиниб ајаға галхмасын.

Онун чаванларына рәһм етмәјин.^д

Бүтүн ордусуну мәһвә дүчар един.

4 Кәлданиләрин өлкәсиндә мејитләри јерә сәриләчәк,

Онун күчәләриндә дәлик-дешик едиләчәкләр.^е

5 Чүнки Исраилин, Јеһуданын Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһова халғыны тәрк етмәјиб, онлар дул галмајыблар.^ж

51:1 * Мәнәсы: Мәнә гаршы галханларын үрәји. Көрүнүр, бу, Кәлдан үчүн ишләнән шифрли аддыр.

ФӘС. 50

а Әш 13:1, 20
Әр 51:43

б Вһ 18:9

ФӘС. 51

в Әр 50:9

г Әр 50:14, 29

д Әш 13:17, 18
Әр 50:30

е Әш 13:15

ж Зб 94:14
Әш 44:21
Әр 46:28
Зк 2:12

Сағ сүтүн

а Әр 50:8
Зк 2:7
Вһ 18:4

б Әр 25:12, 14
Әр 50:15

в Вһ 17:1, 2
Вһ 18:3

г Әр 25:15, 16

д Әш 21:9
Әк 47:9
Вһ 14:8

е Вһ 18:2, 9

ж Әш 13:14

з Вһ 18:4, 5

и Мк 7:9

к Әр 50:28

л Әр 50:14

м Әш 13:17
Әш 45:1

Амма кәлданиләрин өлкәси Исраилин Мүгәддәсинин көзүндә күнаһла долудур.

6 Бабилдән гачын, Чанынызы гуртарын.^а Онун күнаһларына көрә мәһв олмајын.

Чүнки Јеһованын гисас вахты јетишиб.

О, Бабилә эмәлләринин әвәзини верир.^б

7 Бабил Јеһованын әлиндә гызыл чам иди, Бабил бүтүн дүнјаны сәрхош етди.

Онун шәрабындан бүтүн халғлар ичди.^в

Она көрә халғлар дәли олдулар.^г

8 Гәфләтән Бабил дүшүб гырылды.^д Ондан өтрү шивән гопарын!^е

Јарасы үчүн мәһәм тапын, бәлкә, сағалды».

9 «Биз Бабили сағалтмаға чалышдыг, амма сағалмады.

Ондан әл чәкин, кәлин һәр биримиз өз өлкәмизә кедәк.^ж

Чүнки онун һөкмә лајиг эмәлләри әршә галхыб. Көјүн булулларына чатыб.^з

10 Јеһова бизим үчүн әдаләти бәргәрар етди.^и

Кәлин Сионда Аллаһымыз Јеһованын ишләрини нәгл едәк».^к

11 «Охларынызы итиләјин,^л галханларынызы көтүрүн».

Јеһова Мада шаһларынын үрәјиндә нијјәт ојатды.^м

Чүнки О, Бабили виран гојмағы гәт едиб.

51:11 * Дикөр вариант: охданларынызы долдурун.

- Бу, Јеһованын гисасыдыр, мәбәдинә көрә интига-мыдыр.
- 12** Бабил диварларына тәрәф ишарә гојун.^а
Көзәтчиләр јерләшди-рин, мұһафизәни күчләнди-рин.
Пусгудақылары һазыр един.
Чүнки Јеһова нијјәт гуруб. О, Бабил сакинләринин әлејһинә дедији сөзү јеринә јетирәчәк».^б
- 13** «Еј чохла сулар үзәриндә јашајан,^в
Чохлу хәзинә саһиби олан гадын.^г
Сәнин ахырын чатыб, һарам газанчынын сону кәлиб.^д
- 14** Ордулар Аллаһы Јеһова Өз варлығына анд ичди: “Сәни чәјирткә сүрүсү гә-дәр чохла адамла долду-рачағам,
Онлар сәнин үзәриндә гә-ләбә чалыб зәфәр һарајы учалдачағлар”.^д
- 15** Одур јери гүдрәти илә хәлг едән,
Торпағы һикмәтилә јара-дан,^е
Көјләри зәкасы илә јајан.^е
- 16** Сәсини чыхаранда Көјләрдәки сулар чағлајыр. О, јерин учгарларындан булуд галдырыр,
Јағыш үчүн шимшәк чахдырыр*,
Анбарларындан күләк чыхарыр.^ж
- 17** Һәр кәс ахмағлыг, чаһиллик едир.
Сәнәткар дүзәлтдији бүтә көрә утаначаг.^з

51:16 * Дикәр вариант: *јағыш үчүн га-пылар дүзәлдир.*

ФӘС. 51

а Әш 13:2
б Вһ 17:17
в Вһ 17:1, 15
г Әш 45:3
Әр 50:37
д Фһ 2:9
Вһ 18:11, 12
Вһ 18:19
е Әр 50:15
ж 36 93:1
36 104:24
з 36 136:5
Мс 3:19
Әш 40:22
Әр 10:12-16
ж 36 135:7
з Әш 44:11
Сағ сүтун
а һб 2:19
б Әш 41:29
Әр 14:22
в Гн 32:9
г Әш 47:4
д Фһ 137:8
е Әр 25:9
ж 36 93:1

- Чүнки төкдүјү бүт јалан-дыр,
Онда нәфәс жохдур.^а
- 18** Бүтләр пучдур,^б
күлүнч шејдир.
Һагг-һесаб күнүндә һамы-сы мәһв олачаг.
- 19** Јағубун Нәсиби исә онлара бәнзәмәз,
Чүнки һәр шејә О сурәт ве-риб,
О, Өз ирсинин^в әсасыдыр.
Ады ордулар Аллаһы Јеһо-вадыр».^г
- 20** «Сән Мәним топпузум,
дөјүш силаһымсан.
Сәнинлә халғлары парча-парча едәчәјәм.
Сәнинлә сәлтәнәтләри мәһв едәчәјәм.
- 21** Сәнинлә атлары, сүварилә-ри тикә-парча едәчәјәм,
Сәнинлә чәнк арабалары-ны, арабачылары парча-парча едәчәјәм.
- 22** Сәнинлә кишиләри,
гадынлары гырачағам,
Сәнинлә гочалары,
чаванлары гырачағам,
Сәнинлә оғланлары,
гызлары гырачағам.
- 23** Сәнинлә чобанлары,
сүрүләри тәләф едәчәјәм,
Сәнинлә чүтчүләри, чүтә гошулан һејванлары тәләф едәчәјәм,
Сәнинлә валиләри, мәмур-лары тәләф едәчәјәм.
- 24** Көзүнүзүн өнүндә Сионда төрәтдикләри әмәлләрә көрә
Бабилдән, Кәлдан сакинлә-риндән
әвәз чыхачағам»,^д — бәјан едир Јеһова.
- 25** «Сән, еј бүтүн дүнјаны мәһв едән,^д
Виран едән дағ, будур, Мән сәнә гаршыјам,^е — бәјан едир Јеһова.

- Элими сәнэ гаршы галды-
рачагам, сәни гајалардан
јуварлајачагам,
Сәни аловдан говрулмуш
даға чевирәчәјәм».
- 26** «Сәндән күнч дашы, тәмәл
дашы көтүрмәјәчәкләр,
Чүнки әбәдилик хараба га-
лачагсан,^a — бәјан едир
Јеһова.
- 27** Өлкәдә нишан гојун.^b
Халглар арасында
шејлур чалын.
Халглары она гаршы гал-
дырын.
Урарту^a, Минни, Әшкиназ^г
падшаһлыгларыны она
гаршы чағырын.
Она гәршы дөјүшчү јығмаг
үчүн мәмур тәјин един.
Атлары бала чәјирткә сү-
рүсү кими үстүнә көндә-
рин.
- 28** Халглары,
Мада шаһларыны,^ф валилә-
рини, мәмурларыны,
Онларын табелијиндә олан
бүтүн өлкәләри она гар-
шы галдырын.
- 29** Јер ләрзәјә кәлиб титрәјә-
чәк,
Чүнки Јеһованын Бабилә
гаршы нијјәти һәјата ке-
чәчәк,
Бабил өлкәси дәһшәтли
күнә дүшәчәк, сакинсиз
галачаг.^д
- 30** Бабил дөјүшчүләри вуруш-
магдан әл чәкиб.
Галаларында кизләниб.
Онларын күчү түкәниб.^е
Гадын кими олублар.^е
Онун евләринә од вурулуб,
Чәфтәләри сындырылыб.^ж
- 31** Чапар чапар далынча,
Гасид гасид далынча
гачыб кәлир,
Бабил падшаһына шәһәри-
нин һәр тәрәфдән әлә
кечдијини хәбәр верир.^з

ФӘС. 51

a Әр 50:13, 40
Bh 18:21б Әш 13:2
Әр 51:12

в Јр 8:4

г Јр 10:2, 3
Әр 50:41ф Әш 13:17
Дн 5:30, 31д Әш 13:13, 19
Әр 50:13
Әр 50:39, 40

е Әш 13:7

ө Әр 50:37

ж 36 107:16
Әш 45:2з Әш 47:11
Әр 50:24, 43

Сағ сүгүн

a Әш 44:27
Әр 50:38
Bh 16:12б 2См 36:17,
18
Әр 50:17

в Әр 51:44

г 36 137:8
Әр 50:29

ф Әр 50:34

д Гн 32:35

е Әш 44:27
Әр 50:38ө Әр 25:12
Әр 50:15

ж Әш 13:19, 22

з Әр 50:13, 39

- 32** Чај кечидләри әлә кечиб,^a
Гамыш гајыглар јаныб,
Дөјүшчүләр ваһимәјә дү-
шүб».

33 Исраилин Аллаһы, орду-
лар Аллаһы Јеһова белә дејир:

«Бабил гызы хырмана
охшајыр.

Ону тапдаламағын
вахты чатыб.

Чох тезликлә онун бичин
вахты кәләчәк».

34 «Бабил падшаһы Навуходо-
носор мәни јејиб удду,^б

Мәни чашгынлыға салды.

Мәни бош габ кими
чевирди,

Мәни нәһәнк илан кими
удду,^в

Гарныны наз-немәтимлә
долдурду,

Мәни јујуб јахалады.

35 “Гој көрдүјүм чәфа, чаныма
едилән зүлм Бабилин ба-
шына кәлсин”, — Сион са-
кини дејир.^г

“Гој мәним ганым Кәлдан
сакинләринин бојнуна
олсун”, — дејир Јерусә-
лим».

36 Одур ки, Јеһова дејир:

«Мән сәнин ишинә бахы-
рам,^ф

Сәнин интигамыны алача-
ғам.^д

Онун дәнизини, гујулары-
ны гурудачағам.^е

37 Бабил даш галағына,^ө
Чағгал јувасына чеврилә-
чәк.^ж

Дәһшәтли күнә дүшәчәк,
она бахыб фит чалачаг-
лар.

Сакинсиз галачаг.^з

38 Һамысы бирликдә кәнч ас-
лан кими һәрилдәјәчәк.
Аслан балалары кими
мырылдајачаглар».

- 39** «Ғызышдығлары вахт зија-фәт гуруб онлары сәрхош едәчәјәм,
Кефләри көк олачағ.^а
Сонра әбәди јухуја кедәчәк-ләр,
Бир дә ајылмајачағлар»,^б — бәјан едир Јеһова.
- 40** «Онлары гузулар кими, Гочлар, тәкәләр кими кәс-мәјә апарачағам».
- 41** «Аман, Сисаг* әлә кечди!»^в Бүтүн дүнјанын ифтихары зәбт едилди!^г
Бабил халғлар арасында дәһшәт рәмзи олду!
- 42** Дәниз дашыб,
Бабили басыб.
Далғалар ону өртүб.
- 43** Онун шәһәрләри дәһшәтли күнә дүшдү, гурағ јерә, сәһралыға чеврилди.
Орада һеч ким јашамајачағ, бир кимсә орадан кечиб кетмәјәчәк.^г
- 44** Бабилдәки Бел* илә һагг-һесаб чәкәчәјәм,^д
Уддугу шеји ағзындан чыхарачағам.^е
Даһа халғлар онун јанына ахышмајачағ.
Бабилин диварлары учачағ.^е
- 45** Еј халғым, чых онун ичин-дән.^ж
Јеһованын күкрәјән гәзә-биндән^з чанынызы гурта-рын.^з
- 46** Өлкәдә ешидәчәјиниз хә-бәрдән горхуб-һүркмәјин.
Өлкәдәки зүлм барәдә,
бир һөкмдарын о биринә гаршы чыхмасы барәдә
Бир ил хәбәр кәләчәк,
О бири ил јенә бу хәбәр кәләчәк.

51:41 * Көрүнүр, бу, Бабил үчүн ишлә-нән шифрли аддыр. 51:44 * Бабил ала-лаһы.

ФӘС. 51
а Дн 5:1, 4
б Әр 25:17, 27
Әр 51:57
в Әр 25:17, 26
г Әш 13:19
Әр 49:25
Дн 4:30
ф Әш 13:1, 20
Әр 50:39
д Әш 46:1
Әр 50:2
е 2См 36:7
Үз 1:7
Әр 51:34
Дн 1:1, 2
ө Әр 51:58
ж Әш 48:20
Вһ 18:4
з Әш 13:13
и Әр 51:6
Зк 2:7

Сағ сүтүн
а Әш 13:15
Дн 5:30
б Әш 44:23
Әш 48:20
Әш 49:13
Вһ 18:20
в Әр 50:3
Әр 50:41
г Әр 50:17
Әр 51:24
ф Әр 50:8
Вһ 18:4
д Үз 1:3
36 137:5
е 36 79:1
Мрс 1:10
ө Әш 13:15
ж Әш 14:13
Дн 4:30
з Әр 50:10
и Әш 13:6
ы Әр 50:22, 23

- 47** Одур ки, күн кәләчәк,
Бабилин ојма бүтләринә
нәзәр салачағам.
Онун өлкәси рүсвај олачағ,
Орада мејитләр сәрилиб
галачағ.^а
- 48** Көјләр, јер, онларда олан
һәр шеј
Бабилә көрә севинчлә
һајгырачағ,^б
Чүнки шималдан онун
үстүнә басгынчылар кә-
ләчәк»,^в — бәјан едир Је-
һова.
- 49** «Бабил тәкчә исраиллилә-
рин өлүмүнә баис олма-
ды,^г
Бабилин өзүндә дә бүтүн
дүнјадан оланларын чә-
сәди јерә сәрилди.
- 50** Еј ғылынчдан гачанлар,
дајанмајын, гачын.^г
Узағларда Јеһованы хатыр-
лајын.
Јерусалими јада салын».^д
- 51** «Тәһгирләр ешидиб биа-
быр олдуғ.
Үзүмзү рүсвајчылығ
өртдү.
Чүнки јаделлиләр Јеһова-
нын евинин мүгәддәс јер-
ләринә һүчум етдиләр».^е
- 52** «Одур ки, күн кәләчәк
Бабилин ојма бүтләринә
нәзәр салачағам, — бәјан
едир Јеһова.
Онун бүтүн торпағында ја-
ралылар инилдәјәчәк».^е
- 53** «Бабил көјә чыхса да,^ж
Һүндүр галаларыны мөһ-
кәмләндинрсә дә,
Мән онун үстүнә басгын-
чылар көндәрәчәјәм»,^з —
бәјан едир Јеһова.
- 54** «Ешидин! Бабилдән
фәрјад сәси кәлир,^и
Кәлданиләрин өлкәсиндән
бөјүк фәлакәт сәси еши-
дилир,^и

- 55** Јеһова Бабили мөһв едир.
О, Бабилин кур сәсини
батырачаг,
Онларын далгалары чош-
гун сулар кими күкрәжә-
чәк.
Онларын сәси ешидиләчәк.
- 56** Чүнки Бабилин үстүнә
басгынчы кәләчәк,^а
Онун дөүшчүләри
әсир дүшәчәк,^б
Каманлары гырылачаг,
Чүнки Јеһова әвәз чыхан
Аллаһдыр,^в
Она әмәлләринин әвәзини
верәчәк.^г
- 57** Мән Онун башчыларыны,
мүдрикләрини,^д
Валиләрини, мәмурлары-
ны, дөүшчүләрини
сәрхош едәчәжәм.
Онлар әбәди јухуја кедә-
чәкләр,
Бир дә ајылмајачаглар»,^е —
ады ордулар Аллаһы Је-
һова олан һөкмадар
белә бәјан едир.
- 58** Ордулар Аллаһы Јеһова
белә дејир:
«Бабил диварлары галын
олса да, јерлә јексан ола-
чаг,^а
Дарвазалары һүндүр олса
да, јандырылачаг.
Халгләр бошуна
зәһмәт чәкәчәк.
Үммәтләр од-алов үчүн
әлләшәчәк».^б
- 59** Мәһсај оғлу Нурјаһын
оғлу^ж Сәрәјаһ Јәһуда падша-
һы Сидгијјәнин һакимијјәти-
нин дөрдүнчү илиндә пад-
шаһла бирликдә Бабилә ке-
дәндә Әрәмја пејгәмбәр Сәрә-
јаһа тапшырыг верди. Сәрәјаһ
ордунун тәсәррүфат ишләринә
бахырды. **60** Әрәмја Бабилин
үстүнә кәләчәк бүтүн бәлалары,
Бабилә гаршы јазылмыш
бу сөzlәри бир китаба јазды.

ФӘС. 51

а Әш 21:2

б Әр 50:36

в Гн 32:35

36 94:1

Әш 34:8

Әр 50:29

Вһ 18:5

г 36 137:8

д Әр 25:27

е Әр 51:39

ж Әр 50:15

Әр 51:44

з һб 2:13

ж Әр 32:12

Әр 36:4

Әр 45:1

Сағ сүгүн

а Әш 13:1, 20

Әш 14:23

Әр 50:3, 39

Әр 51:29, 37

б Вһ 18:21

в Әр 51:58

ФӘС. 52

г 2Пд 24:17-20

2См 36:11,

12

д 2Пд 23:31

е 2Пд 24:1

2См 36:5

ж Лә 26:33

Гн 31:16, 17

з 2См 36:11,

13

һз 17:15

ж Гн 28:52

2Пд 25:1, 2

Әш 29:3

Әр 39:1

һз 4:1, 2

һз 21:21, 22

з Әр 39:2

и Гн 28:53-57

2Пд 25:3-7

Әш 3:1

һз 4:16

61 Әрәмја Сәрәјаһа деди: «Ба-
билә чатанда, шәһәри көрән-
дә бу сөzlәри учадан охујар-
сан. **62** Сонра дејәрсән: “Еј
Јеһова, Сән бу јерин әлејһи-
нә данышыб дедин ки, бура
дармадағын олачаг, сакинсиз
галачаг, бурада нә бир ин-
сан, нә бир һејван јашајачаг,
бура әбәдилик хараба гала-
чаг”.^а **63** Бу китабы охујуб
гуртарандан сонра она бир
даш багла вә Фәратын орта-
сына ат. **64** Сонра де: “Бабил
дә белә батачаг, үстүнә кәти-
рәчәјим фәлакәтә көрә бир дә
һеч вахт галхмајачаг.^б Онлар
тагәтдән дүшәчәкләр”». ^в

Әрәмјанын сөzlәри бураја
гәдәрди.

52 Сидгијјә^г тахта чыханда
ијирми бир јашында иди
вә он бир ил Јерусәлимдә һа-
кимијјәт сүрдү. Онун анасы
либналы Әрәмјанын гызы Ха-
мутал иди.^д **2** О да Јәһјаким
кими, Јеһованын бәјәнмәди-
ји пис ишләр көрдү.^е **3** Је-
һова гәзәбләндији үчүн Јеру-
сәлим вә Јәһуданын башына
бу ишләр кәлирди. Ахырда Ал-
лаһ онлары өнүндән рәдд
етди.^ж Сидгијјә Бабил падша-
һына үсјан етди.^з **4** Сидгијјә-
нин һакимијјәтинин доггузун-
чу илиндә, онунчу ајын онунчу
күнүндә Бабил падшаһы На-
вуходоносор бүтүн ордусу илә
Јерусәлимә јүрүш етди. Орада
ордукаһ гуруб, шәһәрин әтра-
фында мүһасирә дивары тик-
ди.^ж **5** Шәһәр Сидгијјә пад-
шаһын һакимијјәтинин он би-
ринчи илинә гәдәр мүһасирә-
дә галды.

6 Дөрдүнчү ајын доггузун-
чу күнү^з шәһәрдә күчлү ач-
лыг вар иди, өлкәдә чөрәк
галмамышды.^ж **7** Ахырда шә-
һәр дивары сындырылды.

Кечә, кәлданиләр шәһәрин әтрафында икән, бүтүн дөҗүшчүләр падшаһ бағынын янындакы гоша диварын арасында јерләшән шәһәр дарвазасындан чыхыб Эрәбә јолу илә гачдылар.^а **8** Амма кәлданиләрин гошуну Сидгийә падшаһы тәғиб едиб Әриһа чөлүјүндә ону јахалады.^б Падшаһын бүтүн гошуну гачыб дағылды. **9** Кәлданиләр падшаһы тутуб һәмәсдәки Риблаһа, Бабил падшаһынын һүзуруна кәтирдиләр вә падшаһ она һөкм чыхарды. **10** Бабил падшаһы Сидгийәнин оғулларыны онун көзү габағында гәтлә јетирди. О һәмчинин Риблаһда бүтүн Јәһуда әмирләрини өлдүрдү. **11** Сонра Сидгийәнин көзләрини чыхартды,^в ону мис гандалларла гандаллајыб Бабилә апарды вә өләнә гәдәр зинданда сахлады.

12 Бешинчи ајын онунчу күнүндә, Бабил падшаһы Навуходоносорун һакимийәтинин он доғгузунчу илиндә Бабил падшаһынын хидмәтчисини, кешикчибашы Нәбузардан Јерусәлимә кәлди.^г **13** О, Јеһованын мәбәдини, сарајы вә Јерусәлимдәки бүтүн евләри, имарәтләри јандырды.^д **14** Кешикчибашы илә кәлән кәлдани ордусу Јерусәлимин әтраф диварларыны учурду.^е

15 Кешикчибашы Нәбузардан касыб әһалини, шәһәрдә сағ галан чамааты, Бабил падшаһына тәрәф кечәнләри вә јердә галан сәнәткарлары әсир апарды.^в **16** Амма үзүмчүлүк вә әкинчиликлә мәшғул олмаг үчүн өлкәнин ән касыб әһалисиндән бир гәдәр сахлады.^з

17 Кәлданиләр Јеһованын мәбәдиндәки мис сүтунлары^ж сындырдылар. һәмчинин Је-

ФӘС. 52
а Әр 39:4-7

б Әр 24:8
Әр 34:21
Әр 37:17
Әр 38:18

в һә 12:13

г 2Пд 25:8-10

д 1Пд 9:8
2См 36:17, 19
36 74:8
36 79:1
Әр 26:18
Мрс 2:7
һә 24:21

е Әр 39:8

в 2Пд 25:11, 12
Әр 39:9, 10

з 2Пд 25:22

ж 1Пд 7:15, 21

Сағ сүтун

а 1Пд 7:27

б 1Пд 7:23
2См 4:11-15

в 2Пд 25:13-16
Әр 27:19, 22

г 1Пд 7:45

д 2См 4:19, 22

е 1Пд 7:50

в 1Пд 7:48, 49

з 2См 24:14
2См 36:18

ж 1Пд 7:23, 25

з 1Пд 7:15-20

и 2См 3:15

ы 2См 3:16
2См 4:13

ј 1См 6:14
Үә 7:1

к Әр 21:1, 2
Әр 29:25

к 2Пд 25:18-21

хованын мәбәдиндәки арабалары^а, мис чәни^б дә сындырдылар. Бүтүн миси Бабилә апардылар.^в **18** Онлар күл габларыны, күрәкләри, фитил маггашларыны, касалары^г, чамлары^д вә мәбәддә ишләнән бүтүн мис әшјалары апардылар. **19** Кешикчибашы тештләри^е, хәкәндәзлары, касалары, күл габларыны, чырагданлары^в, чамлары вә халис гызылдан вә күмүшдән олан касалары көтүрдү.^з **20** Сүлејман падшаһын Јеһованын мәбәди үчүн дүзәлтдији ики сүтунун, арабаларын, чәнин вә онун алтындакы он ики мис буганын,^ж бүтүн бу шејләрин мисини чәкмәк мүмкүн дејилди.

21 Сүтунлара кәлинчә, һәр сүтунун һүндүрлүјү 18 гулач^а, чеврәси өлчү ипи илә 12 гулач иди,^б дөрд бармаг^в жоғунлуғунда иди вә ичи бош иди. **22** Сүтун башлығы мисдән иди. Сүтун башлығынын һүндүрлүјү 5 гулач иди.^г Онун әтрафындакы тор вә нарлар мисдән дүзәлдмишди. Икинчи сүтун да нарларла бирликдә биринчинин ејни иди. **23** Јанларда 96 нар вар иди, торун әтрафында чәми 100 нар вар иди.^д

24 Кешикчибашы бөјүк кәһин Сәрәјаһы^е, көмәкчи кәһин Сәфәнјаны^в вә үч гапы кешикчисини әсир апарды.^г **25** О, шәһәрдән дөјүшчүләрә башчылыг едән сарај мәмуруну, падшаһын шәһәрдә олан једди шәхси мәсләһәтчисини, өлкә әһлини сәфәрбәр едән вә орду башчысынын катиби олан мә-

52:21 * Гулач 44,5 см-ә бәрәбәр-дир. Б14 өләвәсинә бах. ^в Бир бармаг 1,85 см-ә бәрәбәр-дир. Б14 өләвәсинә бах.

муру, һабелə рəијјэтдэн шə-һəрдə галан алтмыш нəфə-ри эсир апарды. **26** Кешикчибашы Нəбузардан онлары Риблаһа, Бабил падшаһынын һүзуруна апарды. **27** Бабил падшаһы онлары Һəмэсдэки Риблаһда^а өлдүрдү. Белəлик-лə, јəһудалылар өз өлкəлəрин-дэн сүркүн олундулар.^б

28 Навуходоносорун сүркүн етдији халгын сајы бу гəдəрдир: Навуходоносорун һакимијјəтинин једдинчи илиндə 3023 јəһуди.^в

29 Навуходоносорун һакимијјəтинин он сəккизинчи илиндə Јерусəлимдэн 832 нəфəр сүркүн олунду.

30 Навуходоносорун һакимијјəтинин ијирми үчүнчү илиндə кешикчибашы Нəбу-

ФəС. 52

а 2Пд 25:6
Әр 52:10

б Льв 18:25

Льв 26:33

Гн 28:36

Әш 24:3

Әр 25:9

в 2Пд 24:12, 14

г Әр 32:1

Сағ сүтүн

а Әр 6:9

б 2Пд 24:8

Әр 24:1

Әр 37:1

Мт 1:11

в 2Пд 25:27-30

зардан јəһудилəрдэн 745 нəфə-ри сүркүнə апарды.^в

Үмумиликдə 4600 нəфəр сүркүнə апарылды.

31 Јəһуда падшаһы Јəһјакинин^б сүркүн олунмасынын отуз једдинчи илиндə он икинчи ајын ијирми бешинчи күнүндə Бабил падшаһы Әвилмəрдук тахта чыхды. Елə һəмин ил о, Јəһуда падшаһы Јəһјакини зинданнан чыхарды.^в **32** Онунла мəһрибан данышды, ону Бабилдə јанында олан падшаһлардан уча тутду. **33** Јəһјакин һəбс палтарыны чыхарды. О, өмрүнүн ахырына гəдəр падшаһын сүфрəсиндə отурду. **34** Бабил падшаһы она өмрүнүн сонунга гəдəр, өлənэдək күндəлик јемək пайы верди.

МƏРСИЈƏЛƏР

МƏЗМУН

- 1 Јерусəлим дул гадын образында Тəһна, атылмыш һалда отуруб (1) Сионун бөјүк күнаһлары (8, 9) Аллаһ Сиону рəдд едиб (12–15) Сиона тəсəлли верэн јохдур (17)
- 2 Јəһованын Јерусəлимə гаршы гəзəби Она рəһм едилмəди (2) Јəһова она дүшмөн кəсилиб (5) Сион үчүн кəз јашлары (11–13) Јолдан өтəнлэр шəһэрə күлүр (15) Дүшмөнлэр Сионун сүгүтуна севинир (17)
- 3 Эрəмјанын һисслəri вə үмиди «Сəни кəзлəјəчəјəm» (21) Аллаһын мəрһəмəти һэр сəһэр тəзөленир (22, 23) Аллаһ Она үмид бағлајанлара гаршы хəјирхəһдыр (25)

- Көнчлик чағында бојундуруг (27) Аллаһ Өз дəрқаһына булудлардан сəдд чəкиб (43, 44)
- 4 Јерусəлимин мүһасирəсинин дəһшəтли нəтичələri Гытлыг (4, 5, 9) Гадынлар ушағларыны бишириб јејир (10) Јəһова гəзəбини тəkүб (11)
 - 5 Халгын гуртулуш үчүн дуасы «Башымыза кəлэнлəri јада сал» (1) «Күнаһ етмишик, вай һалымыза» (16) «Јəһова, јенə бизи Өзүнə чək» (21) «Әввəlки күнлəримизи гəјтар» (21)

Ⲛ [Алеф]*

1 Аһ, бир вахтлар инсанла долу бу шәһәр инди тәк-тәнһа отуруб.^а

Халглар ичиндә гәләбәлик шәһәр иди,^б инди дул гадына бәнзәјир.

Вилајәтләр ичиндә мәликә иди, инди көләлик едир.^в

Ⲛ [Бет]

2 Кечәләр ачы-ачы аглајыр,^г јанагларындан јаш сүзүлүр,

Ашигләриндән бири дә јанында дејил ки, ону овутсун.^д

Дост-ашналары она хәјанәт едиб,^е она дүшмән кәсилиб.

ⲗ [Гимел]

3 Јәһуданы гул кими зүлм-зилләт ичиндә сүркүнә апардылар.^в

Јәһуда халглар арасында јашајачаг.^г Онун динчли-ји јохдур.

Тәгибчиләри дар күнүндә ону јахаладылар.

ⲓ [Далет]

4 Сиона кедән јоллар јаслы-дыр, бајрама кәлән јох-дур.^ж

Шәһәр дарвазалары сы-ныб,^з каһинләр фәған едир.

Гызлары гүссә ичиндәдир, өзү дәрд-әләм чәкир.

ⲓ [Ет]

5 Инди дүшмәнләри она ағалыг едир, јағылары гајғысыз јашајыр.^и

Етдији чохла күнаһлара көрә Јеһова она мөһнәт чәкдириб.^и

ФӘС. 1

а 36 122:3, 4

б 1Пд 4:20

в Гн 28:15, 48
2Пд 25:11, 12

г Мрс 1:16

д Өр 4:30
һә 16:37

е Өр 30:14

ж Өр 26:33
2Пд 24:14, 15
2Пд 25:21
Өр 17:4
Өр 39:9
Өр 52:27

з Гн 28:64

и Ам 8:10

и Өш 3:26

и 3к 1:15

ы 2См 36:15,
16
Һә 9:33
Дн 9:7, 16

Сағ сүгун

а Өр 39:9
Өр 52:30

б һә 24:21

в 1Пд 10:27

г Өр 52:4

д 36 137:7
Мрс 2:16

е Өш 1:4
Өш 59:2
һә 22:4

ж Өр 13:22
һә 23:29

з Өр 4:31

и Өр 8:7

и Өр 50:29

и Өр 52:17, 19
Дн 1:1, 2

ы 2См 36:17,
18
36 74:7
Өр 52:13

Өвладлары дүшмән өнү-дә әсирлијә кедиб.^а

ⲓ [Вау]

6 Сион гызынын чаһ-чалалы јох олуб.^б

Әмирләри отлуг тапмајан марал кимидир,

Дүшмән өнүндә тагәтсиз јеријирләр.

ⲓ [Зайн]

7 Гара күнә дүшән, јурдун-дан дидәркин Јерусәлим

Гәдимдәки сәрвәтини јада салыр.^в

Халгы дүшмән әлине дү-шәндә, дадына јетишән олмајанда^г

Дүшмәнләри көрдүләр, бәдбәхтлијиндән кам алдылар.^д

ⲓ [Хет]

8 Јерусәлим бөјүк күнаһ етди,^а

Буна көрә мурдар бир шејә чеврилди,

Вахтилә она һөрмәт гојан-лар инди ону учуз тутур-лар, чүнки ејиб јерләри-ни көрдүләр,^б

О өзү дә инилдәјир,^в хәчаләтлә үзүнү јана чевирир.

ⲓ [Тет]

9 Мурдарлығы палтарынын әтәјинә һопуб.

О, сабаһыны фикирләшмә-ди,^ж

Сүгуту мүдһиш олду, тә-сәлли верәни олмады.

Аһ, Јеһова, чәкдијим изти-рабы көр, бах, дүшмәним гүррәләнир.^з

ⲓ [Јуд]

10 Дүшмәнләр онун сәрвәти-нә әл узатды.^и

О, мүгәддәс мәканына халгларын нечә кирдији-ни көрдү,^и

1:1 * 1—4 фәсилләрдәки мәрсижәләр оријинал ибрани мәтіндә олифба сы-расы илә јазылмышдыр.

Һалбуки Сән бу халглара
ичмана дахил олмағы
гадаған етмишдин.

☞ [Каф]

- 11 Бүтүн халг инилдәйир,
чөрәк ахтарыр.^а

Бир тика чөрәкдән өтрү
чамаат варыны-јохуну
верир ки, тәки өлмәсин.

Һалымы көр, еј Јеһова,
санки, дүшкүн гадынам*.

↳ [Лалед]

- 12 Еј јолдан өтәнләр,
сизин вечинизә дејил?

Бахын, көрүн!

Јеһова гәзәб күнүндә
мәнә ситәм еләди.

Пајыма дүшән бу дәрди
кимсә чәкибми?^б

↳ [Мел]

- 13 Лухарыдан сүмүкләримә
од јағдырды,^в

һәр бирини рам етди,

Ајагларымын алтына тор
сәрди, мәни кери чәкил-
мәјә мәчбур етди.

Мәни тәнһа гојду,

Күнүм азар-безар ичиндә
кечир.

】 [Нун]

- 14 Күнаһларымы мәнә бојун-
дуруг етди, онлары әлилә
бир-биринә һөрдү.

Онлары бојнума кечирди,
тагәтим кәсилди.

Јеһова мәни күчүм чат-
мајан инсанларын әлине
верди.^г

☞ [Салех]

- 15 Јеһова мәним икидләрими
кәнара атды,^д

Чаванларымы гырмаг үчүн
мәнә гаршы орду
топлады.^е

Јеһова Јәһуда гызыны
үзүмсыханда тапдала-
ды.^б

ФӘС. 1

а Әр 38:9
Әр 52:6
Мрс 2:12
Мрс 4:4

б Әр 21:7

в 36 102:3

г Лв 26:37
Һә 11:9

д 2Пд 24:14, 15

е 2См 36:17

е Вһ 14:19
Вһ 19:15

Сағ сүтүн

а Әр 31:15

б Әр 4:31

в Гн 28:49
2Пд 24:1, 2
2Пд 25:1

г Мрс 1:8

д Нә 9:33
Дн 9:7

е 1Иш 12:14,
15

е Гн 28:32

е Әр 30:14

ж 2Пд 25:3
Әр 38:9

з 36 107:11
Өш 1:2
Өш 63:10

и Гн 32:25
Әр 15:2

☞ [Ајн]

- 16 Буна көрә ағлајырам,^а көз
јашым сел кими ахыр,

Мәни оруданлар,
мәнә тәскинлик верән-
ләр узаглардадыр.

Оғулларым чар-начар га-
лыб, чүнки дүшмән
гәләбә чалыб.

☞ [Пе]

- 17 Сион әлләрини ачыб,^б
она тәсәлли верән
јохдур.

Јеһова Јагубун әтрафында
оланлара она дүшмән кә-
силмәји әмр едиб.^в

Јерусәлим онлар үчүн иј-
рәнч бир шејә чеврилиб.^г

☞ [Тсаде]

- 18 Јеһова адилдир,^д мән Онун
әмрләринә аси олмушам.^д

Еј үммәтләр, динләјин,
чәкдијим дәрәд-ситәми
көрүн.

Гызларым, оғулларым
әсирлијә кетди.^е

☞ [Коф]

- 19 Ашигләрими чағырдым,
онларса мәнә хәјанәт
етдиләр,^е

Кәһинләрим, ағсаггалла-
рым өлмәмәк үчүн
чөрәк ахтараркән^ж

Шәһәрдә тәләф олдулар.

☞ [Реју]

- 20 Еј Јеһова, бах,
јаман дардајам,

Көнлүм виран галыб,
Бағрым ган олуб,

чүнки асилик етмишәм.^з

Бајырда гылынч чөвлан
едир,^д евдә өлүм.

☞ [Шин]

- 21 Чамаат аһ-наләми ешидир,
амма тәсәлли верән
јохдур.

Дүшмәнләрим мүсибәтими
ешидиб.

1:11 * Бу, Јерусәлимин шәхсләндирил-
миш образыдыр.

Мәни бу хала салдығын
үчүн севинирләр,^а
Амма күн кәләчәк, дедији-
ни едәчәксән,^б онлар да
мәним күнүмә дүшәчәк.^в

Г [Тав]

22 Гој мәнфур әмәлләри
Сәнин өнүндә дүзүлсүн,
онлара гаршы
амансыз ол,^г
Нечә ки күнаһларыма көрә
мәнә гаршы амансыз
олдун.

Аһ-зарым кәсилмир,
үрәжим хәстә дүшүб.

К [Алеф]

2 Аһ, Јеһова гәзәбләнди,
Сион гызыны
гара булудларла өртдү!
Исраилин әзәмәтини
көјдән јерә атды.^г
Гәзәб күнүндә кәтилини
јада салмады.^д

Б [Бем]

2 Јеһова Јагубун мәскәнлә-
рини мәһв етди, неч би-
ринә рәһми кәлмәди.
Гәзәбләниб Јәһуда гы-
зынын галаларыны
дағытды.^е
Падшаһлығы да, башчыла-
ры^о да јерә вурду,
алчалтды.^ж

Г [Гимел]

3 Гызғын гәзәби илә Исраил-
нын бүтүн күчүнү
мәһв етди,
Дүшмән кәләндә үстүмүз-
дән сағ әлини чәкди.^з
Гејзи һәр шеји јандырыб-
јахан од кими Јагуба
гаршы аловланырды.^и

Д [Далет]

4 Дүшмәнтәк каманыны кәр-
ди, јағытәк сағ әлини
һазыр тутду.^к
Әзизләримизи өлдүрдү.^л

ФӘС. 1

а һә 25:6, 7
өб 12

б Өш 13:19
Әр 25:12-14
Јл 3:19

в 36 137:8, 9
Өш 51:22, 23

г Әр 51:35

ФӘС. 2

ф Мрс 2:15

д 1См 28:2
36 132:7
Өш 60:13

е Гн 28:52
Мк 5:11

ө Өш 39:7
Өш 43:28

ж һә 21:26, 27

з 36 74:10, 11

и Гн 32:22
Өш 42:25
Әр 7:20

ы Гн 28:63
Өш 63:10
Әр 21:5

ј 2Пд 25:21

Сағ сүтүн

а Әр 4:4
Әр 10:20

б Әр 30:14

в 2Пд 25:8, 9
2См 36:19
Өш 63:18
Өш 64:11

г Мрс 1:4

ф Әр 52:24, 27

д Лә 26:31
Әр 26:6
Әр 52:12, 13
һә 24:21
Мк 3:12

е 2См 36:19

ө 36 74:4

ж 2Пд 25:10
Әр 39:8

з 2Пд 21:13
Өш 28:17

и Нә 1:3
Әр 14:2

Гәзәбини аловтәк Сион
гызынын чадырына
јағдырды.^а

Г [He]

5 Јеһова бизә дүшмән
кәсилди.^б

Исраили мәһв етди,
Галаларыны дағытды,
Истенкамларыны
јерлә јексан етди.
Јәһуда гызынын фәрјады-
ны, фәғаныны артырды.

Г [Ваө]

6 Чардағыны бағчадакы
кома кими учуртду.^в
Бајрамына сон гојду.^г
Јеһова Сионда бајрамы,
шәнбәни унуттурду.
Шиддәтли гәзәби илә
падшаһы вә каһини
рәдд етди.^д

Г [Зајн]

7 Јеһова гурбанкаһыны
рәдд етди,
Мүгәддәс мәканындан
үз чевирди.^е

Галаларынын диварлары-
ны дүшмәнә тәслим
етди.^ө

Онлар Јеһованын евиндә
бајрам күнүндәки кими
гышгырыб-бағырдылар.^ө

Г [Хет]

8 Јеһова Сион гызынын
диварыны учурмағы
гәт етди.^ж

Өлчү ипини узатды.^з
Дағыдыб-сөкдү,
әл сахламады.

Сәдди, дивары
матәмә бүрүјүб.
Икисинин дә тагәти кәси-
либ.

Т [Тет]

9 Дарвазалар јерә чөкүб.^и
О, чәфтәләри гырыб,
сындырыб.

Падшаһ да, әжанлар да
халгларын арасына
сәпәләниб.^а
Гануна әмәл едән жохдур,
пейғәмбәрләре Јеһовадан
вәһј кәлмир.^б

^а [Јуд]

- 10** Сион гызыны ағсаггалла-
ры јердә отуруб,
диниб-данышмыр.^а
Башларына тоз-торпаг тө-
күрләр, чула бүрүнүб-
ләр.^г
Јерусәлим гызлары башла-
рыны јерә дикибләр.

^а [Каф]

- 11** Ағламагдан көзләримин
нуру кедиб,^г
Көнлүм виран галыб,
Халгмын гырылдыгыны,
Шәһәр мејданларында
ушагларын, көрпәләрин
һушуну итирдијини^а кө-
рәндә чијерим дағланыр.^б

^а [Лалед]

- 12** Онлар јаралы адамлар ки-
ми, шәһәр мејданларында
һушуну итирп,
Аналарынын гучағында
чан верирләр.
Аналарындан сорушурлар:
«Һаны јемәк,
һаны ичмәк?»^б

^а [Мел]

- 13** Еј Јерусәлим гызы,
сәнә нәји мисал чәким?
Сәни нәјә бәнзәдим?
Еј бакирә Сион гызы,
сәни кимлә мүгајисә
едим ки, тәскинлик
тапасан?
Чүнки јаран дәрја кими бө-
јүкдүр.^ж Ким сәнә шәфа
верә биләр?^з

^а [Нун]

- 14** Пејғәмбәрләрин сәнин
үчүн јалан,
пуч вәһјләр алды.^а

ФӘС. 2

а Гн 28:15, 36
2Пд 24:15
2Пд 25:7
Мрс 4:20
Һә 12:13
Дн 1:3, 6

б 36 74:9
Әр 23:16
Һә 7:26

в Әш 3:26

г Әр 6:26
Һә 7:18

ғ Мрс 3:48

д Әр 11:22
Мрс 2:19
Мрс 4:4

е Әр 14:17

ө Гн 28:49, 51
2Пд 25:3
Әш 3:1
Әр 18:21

ж Әр 14:17
Дн 9:12

з Әр 30:12

и Әр 2:8
Әр 27:14
Һә 13:2, 3

Сағ сүтүн

а Әр 23:14

б Әр 23:32
Әр 27:9
Ми 3:5
Сф 3:4

в Һә 25:2, 6

г 1Пд 9:8
Әр 25:9

ғ 36 48:2
Һә 16:14

д Әр 51:34

е Ми 4:11

ө Әб 13

ж Әр 18:11
Ми 2:3

з 2Пд 23:27

и Лв 26:14, 17
Гн 28:15

ы Һә 5:11

Сәнин кунаныны ифша ет-
мәдиләр, етсәдиләр,
әсир кетмәздин.^а

Әксинә, сәнин үчүн јалан
вәһјләр алыб, алдадычы
һөкмләр бәјан етдиләр.^б

^а [Салех]

- 15** Јолдан өтәнләр сәнә бахыб
ришхәндлә әлләрини
бир-биринә вурурлар,^а
Јерусәлим гызына тәәч-
чүблә фит чалырлар,^г
башларыны јырғалајыб
дејирләр:
«Гәнирсиз көзәл,
дүнјанын ифтихары”
дедикләри шәһәр бу-
дур?»^ғ

^а [Пе]

- 16** Онлар үстүнә ағызларыны
ачыблар.

Фит чалырлар, дишләрини
гычајыб дејирләр:
«Ону дири-дири уддуг.»^д

Бу күнүн һәсрәтиндә
идик.^е Нәһәјәт ки, кәлиб
чатды. Бу күнү дә көр-
дүк!»^ө

^а [Ајн]

- 17** Јеһова нијјәтини
јеринә јетирди,^ж сөзүнү,^з
Гәдимдә вердији фәрманы”
ичра етди.
Мәһв етди, рәһми кәлмә-
ди.^и

Дүшмәнләрини сәнин
һалына севиндирди.
Јағыларыны күчлән-
дирди.

^а [Тсаде]

- 18** Еј Сион гызынын диварла-
ры, халгын үрәји
Јеһоваја фәрјад едир.
Гој көз јашлары кечә-күн-
дүз сел кими ахсын.
Сакитләшмә,
көзүндә јаш гурумасын.

^а [Коф]

- 19** Галх! Кечәләр, нөвбәләр
башлајанда налә чәк,

Сутәк үрәјини Јеһованын дәркәһына бошалт.
Күчә тинләриндә ачындан һушуну итирән^а
Өвладларындан өтрү әлләрини Она ач.

¶ [Peju]

- 20** Бах, еј Јеһова, амансыз рәфтар етдијин халгын һалыны көр.
Ахы нијә аналар бәтнләриндән чыхан балаларыны, дүнјаја кәтирдикләри көрпәләри јесин?^б
Нијә каһинләр, пејғәмбәрләр Јеһованын мүгәддәс мөканында гәтлә јетирилсин?^в

¶ [Шин]

- 21** Чаванларын, гочаларын мејити күчәләрә сәрилиб,^г
Гызларым, оғланларым гылынчдан кечирилиб.^д
Сән гәзәб күнүндә гырдын, өлдүрдүн, рәһм етмәдин.^а

¶ [Таө]

- 22** Бајрам күнүнә^ө чағырымш кими, һәр тәрәфдән ваһимә, дәһшәт кәтирдин.
Јеһованын гәзәб күнүндә һеч ким гуртула билмәди, чаныны гуртармады.^ө
Дүнјаја кәтирдийим, бојабаша чатдырдығым өвладлары дүшмәним тәләф етди.^ж

¶ [Алеф]

- 3** Онун гәзәб дәјәнәјинин чәфасыны чәкән бәндә мәнәм.
2 О, мәни дидәркин салыб, мәни ишығда јох, зүлмәтдә јеридир.^з
3 Бүтүн күнү әли мәнә гаршыдыр.^и

ФӘС. 2

а Әш 51:20
Мрс 4:9
Һә 5:16

б Лв 26:29
Гн 28:53
Өр 19:9
Мрс 4:10
Һә 5:10

в Һә 9:6, 7

г Гн 28:49, 50
2См 36:17

д Өр 9:21
Өр 18:21

е Өр 13:14
Өр 21:7
Мрс 3:43
Һә 5:11
Һә 9:6

ө Гн 16:16

ө Сф 1:18

ж Гн 28:18

ФӘС. 3

з Гн 28:15, 29
Өр 13:16

и Әш 63:10

Сағ сүтун

а Өр 8:14
Өр 9:15
Мрс 3:19

б Өр 39:7

в 36 80:4
36 102:2
Әш 1:15
Ми 3:4

г Әш 63:17

д Өр 38:39, 40
Һш 5:14
Ам 5:18, 19

е Өр 6:8
Өр 32:43

ө Өр 9:15
Өр 23:15

ө 36 102:9
Өр 6:26

¶ [Бет]

- 4** Чисмими әритди, дәрими чүрүтдү, Сүмүкләrimi гырды.
5 Мәни мүһасирәјә алды, зәһәрли отларла,^а чәфа илә дөврәјә алды.
6 Чохдан өлүб кедәнләр кими мәни зүлмәтләрдә отурдуб.
¶ [Гимел]
- 7** Әтрафыма дивар чәкиб ки, гача билмәјим.
Мәни ағыр мис гандалларла гандаллајыб.^б
8 Фәрјад едиб имдад диләјәндә дуаларымы рәдд едир.^в
9 Јолларымы јонулмуш дашларла кәсиб.
Ризләrimi долашдырыб.^г

¶ [Далет]

- 10** Пусгуја јатан ајытәк, ширтәк мәни күдүр.^д
11 Мәни сүрүкләјиб јолдан чыхарды, мәни тикә-парча етди*.
Мәни тар-мар етди.^а
12 Јајыны кәрди, мәни охуна һәдәф сечди.

¶ [Һе]

- 13** Чәкиб охданындан ох атды, бөјрәјимә саплады.
14 Халглар мәни мезһәкәјә гојур, бүтүн күнү дилләриндә долашан нәғмәјәм.
15 О, мәнә зәггәтун једирди, мәни јовшанла дојурду.^ө

¶ [Ваө]

- 16** Дишләrimi чынғылла сындырыб.
Күл ичиндә мәни диз чөкдүрүр.^ө
17 Сән динчлийими әлимдән алмысан. Јадымда јахшы бир шеј галмајыб.

3:11 * Дикәр вариант: вүчудуму сүстләшдирди.

- 18 Дедим: «Чаһ-чалалым солуб, Јеһовадан үмидим кәсилиб».
 † [Зажі]
- 19 Чәкдјим чәфаны, сәфил халымы унутма,^а јовшан једјимни, зәһәр ичдјимни јаддан чыхарма.^б
- 20 Билирәм ки, мәни јада салачагсан, дадыма јетәчәксән.^в
- 21 Бу, һәмишә јаддашымдадыр, одур ки, сәбир едиб Сәни көзләјәчәјәм.^г
 † [Хем]
- 22 Јеһованын мәнһәббәтинә* көрә мәнв олмадыг.^г Онун мәрһәмәти түкәнмәз-дир.^д
- 23 Һәр сәһәр тәзәләнир.^е Онун вәфасы сонсуздур.^е
- 24 Дедим: «Јеһова нәсибим-дир.^ж Ону көзләјәчәјәм».^з
 † [Тем]
- 25 Јеһова Она үмид бағлајана,^и Она үз тутана гаршы хејирхадыр.^и
- 26 Инсан үчүн јахшысы будур ки, динмәз-сөјләмәз дуруб Јеһовадан ничат көзләсин.^и
- 27 Кәнчлик чағында бојундуругуну дашымаг инсанын хејринәдир.^к
 † [Јуд]
- 28 Әкәр Аллаһ бу јүкү онун үстүнә гојубса, гој тәк-тәнһа отурсун, сусуб динмәсин.^к
- 29 Гој үзүгојлу торпаға дүшсүн.^л Онун үчүн һәлә үмид вар.^л
- 30 Ону вурана үзүнү чевирсин. Тәһгирләрә сонадәк дөзсүн.
 † [Каф]
- 31 Чүнки Јеһова бизи һәмишәлик атмајачаг.^н

3:22 * Ибр. хөсөд. Лүғәтдә «хөсөд» сөзүнә бах.

ФӘС. 3

а Нә 9:32
 36 137:1
 б Әр 9:15
 Мрс 3:5
 в 36 113:5-7
 г 36 130:6-8
 Ми 7:7
 ф Үә 9:8
 д Нә 9:31
 Әр 30:11
 Ми 7:18
 е 36 30:5
 ө Гн 32:4
 36 36:5
 ж 36 16:5
 36 73:26
 36 142:5
 з 36 130:6-8
 и 36 25:3
 36 130:5
 Әш 25:9
 Әш 30:18
 Ми 7:7
 ы 1См 28:9
 Әш 26:9
 Сф 2:3
 ј 36 37:7
 36 116:6
 к 36 119:71
 л 36 39:8, 9
 Мрс 3:39
 л һә 16:63
 м Јл 2:12-14
 н Әр 3:12
 Әр 31:37
 Әр 32:40
 Ми 7:18

Сағ сүтун

а 36 30:5
 36 103:9, 11
 Әш 54:7
 Әр 31:20
 б Әш 55:7
 һә 33:11
 2Бт 3:9
 в 36 102:19, 20
 г 36 12:5
 Мс 17:15
 ф 36 103:10
 Ми 7:9
 д һр 1:5
 е Гн 4:30
 Әш 55:7
 Јл 2:13
 ө Гн 4:29
 2См 7:14
 2См 34:27
 ж Нә 9:26
 з 2Пд 24:3, 4
 Дн 9:5, 12
 и Мс 15:8
 ы Гн 4:26
 Мрс 2:2
 һә 9:10
 ј 36 80:4
 Мс 15:29
 Мс 28:9
 Әш 1:15
 Ми 3:4
 3к 7:13

- 32 Дәрд версә дә, бөјүк мәнһәб-бәтинә көрә мәрһәмәт дә көстәрәчәк.^а
- 33 Чүнки бәшәр өвладына чәфа вермәк, дәрд чәк-дирмәк Онун үрәјинчә дејил.^б
 † [Ламед]
- 34 Дүнјадакы мәнбуслары ајаглар алтында әзмәк,^в
- 35 һагг-Тааланын һузурунда инсанын һаггыны тапда-ламаг,^г
- 36 Мәнһәмәдә кимсә кәләк кәлмәк — белә шејләр Јеһоваја ағыр кедир.
 † [Мем]
- 37 Јеһова бујурмаса, ким сөз дејиб сөзүнү керчәкләшдирә биләр?
- 38 һагг-Тааланын дилиндән Хејирлә бәрабәр шәр чых-маз.
- 39 Күнаһынын ачысыны чәкән инсан нијә шикајәт-ләнир?^ф

† [Нун]

- 40 Кәлин јолларымызы јохлајыб-арашдыраг,^д кәлин Јеһоваја кери гајыдаг.^е
- 41 Кәлин сидги-үрәкдән Алла-һа үз тутаг, әлимизи көјләрә ачыб дејәк:^е
- 42 «Күнаһ ишләдик, асилик етдик.^ж Сән бизи бағышлама-дын».^з
- † [Салех]
- 43 Гәзәблә сәдд чәкдин, ја-хынлашмаға гојмадын.^и Тәгиб едиб ачымадан бизи өлдүрдүн.^и
- 44 Булуллардан сәдд чәкдин ки, дуаларымыз дәрқаһына јетишмәсин.^и
- 45 Халглар арасында бизи төр-төкүнтүјә, зибилә дөндәрмисән».

Ⲉ [Пе]

- 46 Бүтүн дүшмәнләримиз үстүмүзә ағзыны ачыр.^а
 47 Бизә дәһшәт, тәлә, мәһв, һәлак нәсиб олду.^б
 48 Гырылан әзиз халгыма көрә көзүм булаг кими чаглайыр.^в

Ⲩ [Аји]

- 49 Көз јашларым дурмадан ахыр, дајанмыр,^г
 50 Јеһова көјләрдән ашағы баханадәк,^г һалымызы көрәнәдәк көз јашларым динмәјәчәк.
 51 Шәһәримин гызларынын дәрдини^д көрән бу көзләрим чаныма әзаб верир.

Ⲫ [Тәадә]

- 52 Јағыларым наһагдан мәни гуштәк овладылар.
 53 Һәјатымы чухурда сүкута гәрг етдиләр, мәни дашгалаг етдиләр.
 54 Сулар мәни өртдү, дедим: «Ахырым чатды!»

Ⲭ [Коф]

- 55 Еј Јеһова, чухурун дибиндән адыны чағырдым.^е
 56 Ешит сәсими, Сәндән имдад диләјирәм, гуртулуш истәјирәм, гулағыны бағлама.
 57 Сәни чағырдығым күн мәнә јахынлашдын, «горхма» дедин.

Ⲭ [Реји]

- 58 Сән һаггымы мүдафиә етдин, еј Јеһова, һәјатымы гуртардын.^е
 59 Еј Јеһова, мәнә едилән һагсызлығы көрдүн.
 Нә олар, мәним үчүн һаггы бәргәрар ет.^ж
 60 Мәндән алдығлары интигамы, мәнә гаршы гурдуғлары фитнә-фесады көрдүн.

ФӘС. 3

а Мрс 2:16

б Гн 28:66, 67
 Әш 51:19
 Әр 4:6

в Әр 9:1

г Әр 14:17
 Мрс 1:16

г 36 80:14
 36 102:19-21
 Әш 63:15

д Әр 11:22

е 36 130:1
 Јн 2:1, 2

е Әр 50:34

ж Әр 51:36, 37

Сағ сүтүн

а 36 74:18

ФӘС. 4

б 1Пд 6:22

в 1Пд 5:17
 1Пд 7:9-12

г Әр 52:12, 13

г Әр 39:14-16

д Льв 26:29
 Гн 28:53-57
 Әр 19:9
 Мрс 4:10

е Мрс 1:11
 Мрс 2:11, 12

е Әр 52:6

ж Ам 6:4, 7

ⲩ [Син] јахуд [Шин]

- 61 Еј Јеһова, онларын тәнәләрини, мәнә гурдуғлары гәсди.^а
 62 Әлејһдарларымын сөзләрини, күн боју далымча етдикләри пычапычлары ешитдин.
 63 Онлара нәзәр сал, отурубдуруб маһны охујур, мәни лаға гојурлар.

Ⲭ [Тәв]

- 64 Еј Јеһова, онлара әмәлләринин әвәзини верәчәксән.
 65 Онлары ләнәтләјиб дашүрәкли едәчәксән.
 66 Еј Јеһова, Сән онлары гәзәблә тәғиб едиб көјләр алтындан јох едәчәксән.

Ⲯ [Алеф]

- 4 Пар-пар јанан гызылын, саф алтунун парылтысы нечә дә тутгунлашды!^б
 Мүгәддәс дашлар^в күчәләрә сәпәләнди.^г

Ⲛ [Бет]

- 2 Сионун саф гызыл гәдәр дәјәрли, әзиз оғуллары Дулусчу әлиндән чыхан Сахсы күпләрә тај тутулду.

ⲛ [Гимел]

- 3 Чаггал белә, баласыны әмиздирир,
 Халгым исә сәһрадакы дәвәгушу^г кими залымлашыб.^д

Ⲝ [Далет]

- 4 Сусузлугдан сүдәмәр көрпәләрин дили дамағына јапышыб,
 Ушағлар чөрәк үчүн јалварыр,^е амма бир тикә дә чөрәк верән јохдур.^е

ⲝ [Һе]

- 5 Бир вахтлар ләзиз тәамларла бәсләнәнләр инди ачындан күчәләрә сәрилиб.^ж

Ал либаслар ичиндә божа-
баша чатанлар инди күл
топаларына сарылыб.^а

† [Bav]

- 6** Халгымын чәкдији чәза
Сәдумун кунәһына көрә
чәкдији чәзадан
бөйүкдүр.^б

Сәдум бир ан ичиндә алт-
үст олмушду, көмәжинә
чатан олмамышды.^в

† [Zajn]

- 7** Сионун нәзириләри^г гардан
тәмиз, сүддән ағ иди,
Вүчудлары мәрчандан гыр-
мызы иди. Онлар чила-
ланмыш көй жагута
бәнзәјирдиләр.

† [Xem]

- 8** Инди исә көмүрдән дә
гарадырлар,
Күчәдә, бајырда
танынмаз олублар.

Дәриләри сүмүкләринә ја-
пышыб,^г ағачтәк гупгуру
гурујуб.

‡ [Tem]

- 9** Гылынча гурбан кедәнләр
ачындан өләнләрдән
хошбәхтдир,^а

Жемәјә һеч нә тапмадығы
үчүн чанында чан галма-
жан, гырылан адамлардан
бәхтијардыр!

* [Jyd]

- 10** Үрәјијуха аналар өз әлләри
илә балаларыны бишир-
ди.^в

Халгымын мүсибәтли кү-
нүндә көрпәләр аналара
јас жемәји олду.^в

‡ [Kaf]

- 11** Јеһова гәзәбини изһар
едиб,

Гызғын гәзәбини төкүб.^ж
Сионда од галајыб.
Од онун тәмәлләрини
јандырыб-јахыр.^з

ФӘС. 4

а Әр 6:2, 26

б һә 16:48

в Јр 19:24, 25
Дн 9:12

г Сј 6:2

ғ 36 102:5

д Әр 29:17
Әр 38:2

е Лв 26:29
Мрс 2:20
Мрс 4:3

ө Гн 28:54-57

ж Әр 6:11
Әр 7:20
һә 22:31

з Гн 32:22
2Пд 25:9, 10

Сағ сүтүн

а Гн 29:24
1Пд 9:8

б Әр 5:31
Әр 14:14
Мн 3:11
Сф 3:4

в Әр 26:8
Мғ 23:31
һә 7:52

г Гн 28:28
Сф 1:17

ғ Әш 1:15
Әр 2:34

д Гн 28:25, 65

е Лв 26:33
Гн 28:64
Әр 24:9

ө 2Пд 25:18, 21

ж Мрс 5:12
һә 9:6

з Мрс 1:19

‡ [Lamed]

- 12** Дүнјанын падшаһлары,
јерин сакинләри инан-
мазды ки,

Јағылар, дүшмәнләр Је-
русәлим дарвазасындан
ичәри кирәр.^а

‡ [Mem]

- 13** Пејғәмбәрләрин кунәһла-
рына көрә, каһинләрин
тәгсирләринә көрә
бу баш верди.^б

Онлар шәһәрин ортасында
салеһ адамларын
ганыны төкүрдүләр.^в

‡ [Nun]

- 14** Күчәләрдә кор кими дола-
шырлар.^г

Гана булашыблар,^ғ
Палтарларына һеч ким
тохуна билмир.

‡ [Salem]

- 15** Гышгырыб онлара дејир-
ләр:

«Узаг дурун! Бизә тохунма-
јын! Мурдарсыныз!

Рәдд олун! Рәдд олун!»

Онлар евсиз-ешиксиздир-
ләр, сәркәрдан доланыр-
лар.

Халглар дејирләр:

«Онлар бурада
бизимлә гала билмәз.^а

‡ [Pe]

- 16** Јеһова онлары
пәрән-пәрән салыб.^в

Бир дә онлара лүтф көс-
тәрмәјәчәк.

Һеч ким каһинләрә
һөрмәт гојмајачаг,^в
ағсагаллара сајғы
көстәрмәјәчәк».^ж

‡ [Ain]

- 17** Индинин өзүндә дә бош
јерә көмәк көзләјирик,
көзләмәкдән көзләримини-
зин көкү саралыб.^з

Бизи гуртара билмәјән халгдан көмәк умдуг, көмәк көзләдик.^а

⚡ [Tcaɗe]

- 18 Һәр аддымымызы изләјирләр,^б мејданларда кәзә билмирик. Ахырымыз чатыб, өмрүмүз битиб, сонумуз кәлиб.

⚡ [Kofb]

- 19 Тәгибчиләр көјдәки гарталлардан итидир.^в Дағларда бизи тәгиб етдиләр, сәһрада бизә пусгу гурдулар.

⚡ [Pejuu]

- 20 Нәфәсимиз, Јеһованын мәш олуңмушу^г онларын ири чаласында әсирдир.^д Бизсә дејирдик: «Онун көлкәси алтында халглар арасында јашајачағы».

⚡ [Cuu]

- 21 Еј Уз дијарында јашајан Әдум гызы,^а севин, шадлан.

Амма чам сәнә дә өтүрүлчәк,^б сән дә сәрхош олуб ејиб јерләрини ачаҗагсан.^в

⚡ [Taw]

- 22 Күнаһынын чәзасы битди, еј Сион гызы.

О, бир дә сәни сүркүнә апармајачаг.^ж

Амма, еј Әдум гызы, Аллаһ тәгсиринә нәзәр јетирәчәк.

Күнаһларыны ашкара чыхарачаг.^з

- 5 Еј Јеһова, башымыза кәләнләри јада сал.

Бах, рүсвајчылығымызы көр.^и

- 2 Ирсимиз јаделлиләрин әлиһә кечиб, евләримиз јадрала нәсиб олуб.^й

ФӘС. 4

а Әр 37:7
Һә 29:6
б 2Пд 25:5
Мрс 3:52
в Гн 28:49, 50
Әш 5:26
Әр 4:13
Һб 1:8
г Әр 37:1
д 2Пд 25:5, 6
Әр 39:5
е Әр 25:17, 20
Әб 16
ө Әр 49:10, 12
ж Лв 26:44
Әш 52:1
Әш 60:18
з Әш 34:5
Һә 25:13
Һә 35:15
Ам 1:11
Әб 13

ФӘС. 5

и 36 79:4
Мрс 2:15
ы Гн 28:30
36 79:1
Әр 6:12
Сф 1:13

Сағ сүгүн

а Чх 22:24
Әр 18:21
б Гн 28:15, 48
Әш 3:1
Һә 4:11, 16
в Гн 28:65
г Әш 30:2
Әр 44:12
Һә 17:17, 18
д 2См 28:16
Әр 2:18, 36
е 2Пд 25:3
Мрс 4:8
ө Гн 28:30
ж Әр 39:6
з Әш 47:6
Әр 6:11
Мрс 4:16
и Јш 20:4
ы Әр 25:10
ј Ам 8:10

- 3 Атасыз галмышыг, јетимик. Аналарымыз дул галмыш гадына бәнзәјир.^а

- 4 Өз сујумузу, өз одунумузу пулла алырыг.^б

- 5 Тәгибчиләр аз галыб бизи јахаласынлар, Әлдән дүшмүшүк, нәфәс дәрмәјә мачалымыз јохдур.^в

- 6 Бир гарын чөрәкдән өтрү Мисирә,^г Ашшура^д әл ачмышыг.

- 7 Ата-бабаларымыз күнаһ етдиләр. Амма инди онлар јохдулар, күнаһларынын јүкүнү биз дашыјырыг.

- 8 Нөкәрләр бизә ағалыг едир.

Бизи онларын әлиндән алан јохдур.

- 9 Чөллүкдә чөвлан едән гылынч үзүндән һәјагымызы ода атыб евә чөрәк кәтиририк.^а

- 10 Ачлыгдан әзаб чәкирик,^б дәримиз соба кими алышыб-јаныр.

- 11 Сиондакы гадынлары, Јеһуда шәһәрләриндәки гызлары рүсвај етдиләр.*^в

- 12 Башчылар әлиндән асылды,^ж ағсаггаллара һөрмәт гојулмады.^з

- 13 Кәнчләр әлдәјирманы дашыыр, ушаглар одун јүкләри алтында сәндәләјир.

- 14 Даһа ағсаггаллар шәһәр дарвазасында отурмур,^и чаванлар маһны чалмыр.^й

- 15 Үрәјимиздән севинч јох олуб, артыг рәгс етмирик, јас тутуруг.^ј

5:11 * Јахуд зорладылар.

- 16 Тачымыз башымыздан дүшүб. Күнаһ етмишик, вај һалымыза!
- 17 Бу сәбәбдән үрәжимиз хәстә дүшүб.^а
Бу шејләрә көрә көзүмүзүн нуру кедиб.^б
- 18 Чүнки Сион дағы виран галыб,^в орада түлкүләр кәзиб-долашыр.
- 19 Сән исә, еј Јеһова, әбәдиј-јән тахтда отурачагсан. Тахтын нәсиләр боју дурачаг.^г

ФӘС. 5

а Мрс 1:22
б Гн 28:65
в Әр 26:18
г 36 102:12
36 145:13
36 146:10

Сағ сүтун

а 36 79:5
Әр 14:19
б Гн 4:30
36 80:3
36 85:4
Әр 31:18
в Әр 33:13
г Гн 28:15

- 20 Ахы нијә бизи һәмшәлик унутмусан? Нијә бу гәдәр вахтдыр бизи тәрк етмисән?^а
- 21 Еј Јеһова, јенә бизи Өзүнә чәк, чанла-башла кәләрик.^б Өввәлки күнләримизи гајтар.^в
- 22 Амма Сән бизи тамамилә рәдд етдин. Бизә гаршы јаман гәзәблисән.^г

ҺИЗГИЈАЛ

МӘЗМУН

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Һизгијала Бабилдә көрүнтүләр назил олур (1–3)
Јеһованын сәмави арабасы (4–28)
Гасырға, булуд, алов (4)
Дөрд мәхлуг (5–14)
Дөрд чарх (15–21)
Бәрг вуран фәза (22–24)
Јеһованын тахты (25–28)</p> <p>2 Һизгијал пејғәмбәр сечилир (1–10)
Гулаг ассалар да, асмасалар да (5)
Мәрсижәләр јазылмыш тумар (9, 10)</p> <p>3 Һизгијал тумары јемәлидир (1–15)
Һизгијал көзәтчидир (16–27)
Лагејдлијә көрә мөсулијјәт (18–21)</p> <p>4 Мүһасирәнин әјани тәсвири (1–17)
390 күн вә 40 күн (4–7)</p> <p>5 Сүгүтун әјани тәсвири (1–17)
Пејғәмбәрин түкләри үч һиссәјә бөлүнүр (1–4)
Јерусәлим башга халглардан бетәрди (7–9)
Үсјанкарлар үч јолла тәләф олачаг (12)</p> <p>6 Исраил дағларына гаршы пејғәмбәрлик (1–14)</p> | <p>Ијрәнч бүтләр алчалдылачаг (4–6)
Онда биләчәксини ки, Мән Јеһовајам (7)</p> <p>7 Өлкәнин ахыры чатыб (1–27)
Көрүнмөмиш мүсибәт кәлир (5)
Пул-пара күчәләрә төкүләчәк (19)
Мәбәд мурдарланачаг (22)</p> <p>8 Рун Һизгијалы Јерусәлимә апарыр (1–4)
Мәбәддә көрүлән ијрәнч ишләр (5–18)
Гадынлар Таммузу ағлајыр (14)
Кишиләр күнәшә сәчдә гылыр (16)</p> <p>9 Алты чәллад вә гәләм-даватлы адам (1–11)
Һөкм мүгәддәс мөкәндан башлајачаг (6)</p> <p>10 Чархларын арасындан көтүрүлмүш од (1–8)
Кәррубларла чархларын тәсвири (9–17)
Јеһованын чалалы мәбәддән араланыр (18–22)</p> <p>11 Шәр ишләр көрән әмирләрә һөкм (1–13)
Шәһәр газанла мүгајисә едилир (3–12)</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- Бәрпа барәдә вәд (14–21)
 Јени руһ вериләчәк (19)
 Аллаһын чалалы Јерусәлими
 тәрк едир (22, 23)
 Низгијал Кәлдана гәјтарылыр (24, 25)
- 12 Сүркүн һагда пејғәмбәрлик (1–20)
 Сүркүн үчүн
 боғча жығылачаг (1–7)
 Башчы гаранлыгда
 сүркүнә кедәчәк (8–16)
 Тәшвишлә чөрәји је (17–20)
 Дилләрдә көзән мәсәл
 јох олачаг (21–28)
 Сөзләрим тәхирә дүшмәјчәк (28)
- 13 Јаланчы пејғәмбәрләрә гаршы
 һөкм (1–16)
 Малалы диварлар учачаг (10–12)
 Јаланчы пејғәмбәр гызлара гаршы
 һөкм (17–23)
- 14 Бүтпәрәстләрин муһакимәси (1–11)
 Јерусәлимин һөкмү
 гачылмаздыр (12–23)
 Нуһ, Дәнјал вә Әјјуб (14, 20)
- 15 Јерусәлим јарарсыз мејнәдир (1–8)
- 16 Аллаһын Јерусәлимә
 мөһәббәти (1–63)
 Атылмыш ушаг;
 Аллаһ ону тапыр (1–7)
 Онунла издивач бағлајыр (8–14)
 О, хәјанәткар чыхыр (15–34)
 Зинаја көрә чәза алыр (35–43)
 Сәмәријјә илә Сәдума
 бәнзәјир (44–58)
 Аллаһ әһдини унутмур (59–63)
- 17 Ики гартал вә мејнә һагда
 тапмача (1–21)
 Зоғ сидр ағачына чевриләчәк (22–24)
- 18 Һәр кәс өз кұнаһына көрә
 мәсулијјәт дашыјыр (1–32)
 Кұнаһ едән кәс өләчәк (4)
 Оғул атанын кұнаһыны
 дашымыр (19, 20)
 Пис адамын өлүмү
 Аллаһа хош дөјил (23)
 Пис әмәлдән дөнән
 јашајачаг (27, 28)
- 19 Рәһбәрләр үчүн мәрсижә (1–14)
- 20 Исраилин асилији (1–32)
 Исраил гајыдачаг (33–44)
 Чәнуба гаршы
 пејғәмбәрлик (45–49)
- 21 Аллаһ гылынчыны сырыыр (1–17)
 Бабил Јерусәлимә
 һүчум едәчәк (18–24)
 Исраилин рәһбәри чәзасыны
 алачаг (25–27)
 «Тачы башындан көтүр» (26)
 Гануни саһиби кәләнәдәк (27)
 Әмуниләрә гаршы гылынч (28–32)
- 22 Ганлар ахыдан Јерусәлим (1–16)
 Исраил зибил кимидир (17–22)
 Чәмаата вә башчылара гаршы
 иттиһам (23–31)
- 23 Ики хәјанәткар бачы (1–49)
 Өһла вә Ашшур (5–10)
 Өһлүба, Бабил вә Мисир (11–35)
 Ики бачынын чәзасы (36–49)
- 24 Пас атмыш газан (1–14)
 низгијалын арвадынын өлүмү
 әләмәтдир (15–27)
- 25 Әмуна гаршы пејғәмбәрлик (1–7)
 Муаба гаршы пејғәмбәрлик (8–11)
 Әдума гаршы пејғәмбәрлик (12–14)
 Филиштә гаршы пејғәмбәрлик (15–17)
- 26 Сура гаршы пејғәмбәрлик (1–21)
 Торлар сәрилен јер (5, 14)
 Дашлар, торпаг суја атылачаг (12)
- 27 Сурун батмыш көмиләри үчүн
 мәрсижә (1–36)
- 28 Сур һөкмдарына гаршы
 пејғәмбәрлик (1–10)
 «Мән аллаһам» (2, 9)
 Сур һөкмдары үчүн ағы (11–19)
 Сән Әдәндә идин (13)
 «Горујучу кәрруб идин» (14)
 Пислијә гәдәм гојдун (15)
 Сидона гаршы
 пејғәмбәрлик (20–24)
 Исраил бәрпа едиләчәк (25, 26)
- 29 Фирона гаршы пејғәмбәрлик (1–16)
 Мисир Бабилә мукафатдыр (17–21)
- 30 Мисирә гаршы
 пејғәмбәрлик (1–19)
 Навуходоносорун һүчуму (10)
 Фиронун гүввәси сарсылыр (20–26)

- 31 Мисирин сүгүтү; бој-бухунлу сидр (1–18)
- 32 Фирон вә Мисирдән өтрү ағы (1–16)
Мисирин сүннәтсизләрлә дәфни (17–32)
- 33 Кәзәтчинин вәзифәси (1–20)
Јерусәлимин дағылмасы хәбәри (21, 22)
Харабалыгларын сакинләринә хәбәр (23–29)
Чамаат хәбәрә һај вермир (30–33)
«Севки нәғмәси охујан» (32)
Араларында пејғәмбәр олуб (33)
- 34 «Чобанлара» гаршы пејғәмбәрлик (1–10)
Јеһова гојунларыны бәсләјир (11–31)
Гулум Давуд онлары отарачаг (23)
Сүлһ әнди (25)
- 35 Саир дағларына гаршы пејғәмбәрлик (1–15)
- 36 Израил дағлары барәдә пејғәмбәрлик (1–15)
Израилин бәрпасы (16–38)
«Улу адымын мүгәддәслијини кәстәрәчәјәм» (23)
Өлкә Әдән бағы кими олачаг (35)
- 37 Гуру сүмүкләрлә долу дүзәнлик (1–14)
Ики чубуг бирләшәчәк (15–28)
Бир һөкмдар, бир халг (22)
Әбәди сүлһ әнди (26)
- 38 Јәчучун Израилә һүчуму (1–16)
Јеһованын Јәчуча гаршы гәзәби (17–23)
«Биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам» (23)
- 39 Јәчучла ордусунун мәнви (1–10)
Һәмум-Јәчуч дәрәсиндә дәфн (11–20)
Израилин бәрпасы (21–29)
Аллаһ Израил үзәринә руһуну төкәчәк (29)
- 40 Руһ һизгијалы Израилә апарыр (1, 2)
Һизгијал мәбәди көрүр (3, 4)
- Һәјәтләр вә дарвазалар (5–47)
Шәргә бахан дарваза (6–16)
Бајыр һәјәти; дикәр дарвазалар (17–26)
Ичәри һәјәт вә дарвазалар (27–37)
Мәбәд хидмәти үчүн отаглар (38–46)
Гурбанкаһ (47)
Мәбәд ејваны (48, 49)
- 41 Харичи мүгәддәс мөкән (1–4)
Дивар вә јан отаглар (5–11)
Гәрб тәрәфдәки бина (12)
Биналар өлчүлүр (13–15а)
Мүгәддәс мөкәнын ичәрисы (15б–26)
- 42 Јемәк отаглары (1–14)
Мәбәд дөрд тәрәфдән өлчүлүр (15–20)
- 43 Мәбәд Јеһованын чалалы илә долур (1–12)
Гурбанкаһ (13–27)
- 44 Шәрг дарвазасы бағлы галачаг (1–3)
Јаделлиләрлә бағлы кәстәришләр (4–9)
Лавилиләрлә каһинләрә кәстәришләр (10–31)
- 45 Мүгәддәс пәј вә шәһәр (1–6)
Сәрдара ајрылмыш саһә (7, 8)
Рәһбәрләр дүрүст олмалы (9–12)
Кәтирилән бәхшишләр вә сәрдар (13–25)
- 46 Гурбанлар (1–15)
Сәрдарын гојдуғу мирас (16–18)
Әт биширмәк үчүн јерләр (19–24)
- 47 Мәбәддән ахан чај (1–12)
Су кет-кәдә дәринләшир (2–5)
Өлү дәнизин сулары шәфа тапыр (8–10)
Батаглыг јерләр шәфа тапмыр (11)
Гида вә шәфа үчүн ағачлар (12)
Өлкәнин сәрһәдләри (13–23)
- 48 Өлкә бөлүшдүрүлүр (1–29)
Шәһәрин 12 дарвазасы (30–35)
«Јеһова орададыр» адланан шәһәр (35)

1 Мән Кэбэр чајы саһилиндэ, сүркүн олунанларын арасында јашајырдым.^а Отузунчу илин* дөрдүнчү ајынын бешинчи күнү иди. Бирдән көјлөр ачылды вэ мән Аллахдан назил олан көрүнтүлөр көрдүм. **2** Јәһјакин падшаһын^б сүркүн олунмасынын бешинчи илиндэ, ајын бешинчи күнүндэ **3** мәнэ, каһин Бузинин оғлу Низгијала* кәлданиләрин өлкәсиндэ,^в Кэбэр чајы кәнарында Јеһованын сөзү назил олду. Орада Јеһованын руһу^г үзәримә енди.^г

4 Бахыб көрдүм ки, шималдан гасырға кәлир.^д Кур ишыға бүрүнмүш бөјүк булуд вэ шөлә сачан алов*^е көрдүм. Аловун ичиндэ гызылла күмүшүн гарышығына бәнзәр бир шеј вар иди.^е **5** Аловун ичиндә, елә бил, дөрд мэхлуга бәнзәр нә исә вар иди.^е Онларын һәр бири инсан көркәминдә иди. **6** Һәр биринин дөрд үзү, дөрд ганады вар иди.^ж **7** Ајаглары дик иди, ајагларынын учу буювонкуна охшајырды. Чилаланмыш мис кими парылдајырдылар.^з **8** Онларын дөрд ганадынын һәр биринин алтында инсан әлләринә бәнзәр әлләри вар иди. Дөрдүнүн дә үзләри вэ ганадлары вар иди. **9** Ганадлары бир-биринә тохунурду. Кедәркән саға-сола чеврилмирдиләр, һәр бири дүз ирәли кедирди.^и

10 Сималарынын көрүнүшү бу чүр иди: габагда инсан үзү, сагда шир^й үзү, солда буға^й үзү, архада гартал^к үзү.^к **11** Онларын сималары бу чүр иди. Мэхлугларын ганадлары

1:1 * Көрүнүр, Низгијалын јашы нәзәр-дә тутулур. 1:3 * Мәнәсы: Аллаһ күч-ләндирир. # Һәрфөн: әли. 1:4 * Јахуд илдирым.

ФӘС. 1

а 2Пд 24:12, 14
Һә 3:15

б 2См 36:9, 10

в Әр 22:25

г һә 3:14

д 1Пд 19:11

д Чх 19:18
36 97:2, 3

е һә 8:2

ө һә 10:9, 15
Бһ 4:6

ж Әш 6:2
Һә 10:20, 21
Бһ 4:8

з Дн 10:5, 6

и һә 10:11, 15

ы 2Иш 17:10
Мс 28:1

ј Мс 14:4

к Әј 39:27, 29

к һә 10:14, 15
Бһ 4:7

Сағ сүгүн

а Әш 6:2

б 36 103:20
Иб 1:7, 14

в Дн 7:9, 10

г һә 10:9-13
Бһ 4:7

д Мс 15:3
Зк 4:10

д һә 10:15-17

јухарыја тәрәф ачылмышды. Ганадларынын икиси бир-биринә дәјирди, дикәр икиси исә бәдәнләрини өртүрдү.^а

12 Онларын һәр бири дүз ирәли кедирди, руһ онлары һара јөнәлдирдисә, ора да кедирдиләр.^б Кедәркән саға-сола чеврилмирдиләр. **13** Бу дөрд мэхлугун көрүнүшү јанар көз кими иди. Онларын арасында, санки, кур аловлу мәшәлләр дала-габаға һәрәкәт едирди. Аловун ичиндән шимшәк чыхырды.^в **14** Мэхлуглар дала-габаға һәрәкәт едәркән, санки, шимшәк чыхырды.

15 Бу дөрд сималы мэхлуглара баханда көрдүм ки, һәр мэхлугун јанында јерә дәјән чарх вар.^г **16** Чархларын көрүнүшүнә кәлинчә, дөрдү дә бир-биринә охшајыр вэ хризолит дашы кими парылдајырды, гурулушу исә елә иди ки, санки, чарх ичиндә чарх вар иди*.

17 Онлар дөрд сәмтин һәр биринә кедә билирдиләр, һәрәкәт едәндә саға-сола дөнмүрдүләр. **18** Чархларын чәнбәрләри о гәдәр һүндүр иди ки, һејрәт доғурурду. Һәр дөрд чархын чәнбәрләринин үстү көзлә долу иди.^д **19** Мэхлуглар ирәлиләдикчә чархлар да онларла бир ирәлиләјирди, јердән галханда чархлар да онларла бәрабәр галхырды.^е **20** Руһ һара кетмәк истәјирдисә, һара кедирдисә, онлар да ора кедирдиләр. Чархлар онларла биркә галхырды, чүнки мэхлуглары һәрәкәтә кәтирән руһ чархлары да һәрәкәтә кәтирди*. **21** Мэхлуглар ирәлиләјәндә чархлар

1:16 * Ола билсин, бунлар дүз бучаг алтында бир-биринә кечирилмиш ејни диаметри чархлар иди. 1:20 * Һәрфөн: мэхлугларын руһу чархларда иди.

да ирэлилэйрди, мэхлуглар дајананда чархлар да дајанырды. Мэхлуглар јердэн галханда чархлар да онларла биркэ галхырды, чүнки мэхлуглары һэрэкэтэ кәтирэн руһ чархлары да һэрэкэтэ кәтирди.

22 Мэхлугларын башынын үстүндә, санки, фәза вар иди. О, бүллур* кими, һейрә-тамиз шәкилдә бәрг вурурду.^а

23 Фәзанын алтында мэхлугларын ганадлары бир-биринә доғру дик дурмушду*. Һәр мэхлугун бәдәнинин бир тәрәфини өртмәк үчүн ики ганады, о бири тәрәфини өртмәк үчүн дә ики ганады вар иди. **24** Ганадларынын сәсини ешидәндә, елә бил, кур-кур ахан суларын курултусуну, Гүдрәт Саһибинин сәсини ешитдим.^б Онлар тәрпәнәндә чыхан сәс бөјүк бир гошунун сәсинә охшайырды. Мэхлуглар дајананда ганадларыны ендиридиләр.

25 Онларын башы үстүндәки фәзанын јухарысындан сәс кәлирди. (Мэхлуглар дајананда ганадларыны ендиридиләр.) **26** Онларын башы үстүндәки фәзанын јухарысында тахты^в хатырладан, көј јағута бәнзәјән бир шеј вар иди.^г Тахтда инсана бәнзәјән кимсә отурмушду.^д **27** Онун белә бәнзәр һиссәсиндән јухарыда гызылла күмүш гарышығы кими шөлә сачан,^е алов кими јанан бир шеј көрдүм. Белиндән ашағыда алова бәнзәр нә исә вар иди.^в Онуң әтрафында **28** јағышлы күндә булудлар арасындан чыхан көј гуршағына^з охшар парылты вар иди. Әтрафындакы парылты белә көрүнүрдү. О, санки, Је-

ФӘС. 1

а һа 10:1

б 36 29:3

һа 43:2

Вһ 14:2

в 1Пд 22:19

36 99:1

Әш 6:1

Вһ 4:2

г Чх 24:10

36 96:6

һа 10:1

д Дн 7:9

д һа 8:2

е Гн 4:24

36 104:1, 2

ө Вһ 4:3

Сағ сүтун

а Чх 24:16, 17

һа 8:4

ФӘС. 2

б Дн 10:11

в һа 3:24

г Әш 1:4

Әр 16:12

д 2См 36:15

һа 33:7

д Гн 9:24

36 78:8

Әр 3:25

һә 7:51

е һа 3:7

ө һа 12:2

ж һа 3:11

һа 33:4, 15

һа 33:33

Јһ 15:22

һә 20:26

з Мн 7:4

и 2Пд 1:15

Лк 12:4

ы Әш 51:7

ј Әр 1:8

һа 3:9

к Әр 1:17

к Әр 15:16

Вһ 10:9, 10

л Әр 1:9

м һа 3:1

вованын чалалы иди.^з Буну көрәндә үзүстә јерә дөшәндим. Бу вахт бир нәфәрин сәсини ешитдим.

2 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, галх ајаға, сәнинлә данышацағам».^б **2** О, бу сөзү дејәндә руһ дахилимә кирди вә мәни ајаға галдырды ки,^в мәнимлә данышана гулаг асым.

3 О, сөзүнә давам едиб деди: «Еј бәни-адәм, Мән сәни Исраил халгынын, Мәнә аси чыхан үсјанкар халгларын^г јанына көндәрирәм.^д Онлар бу күнә кими Мәнә гаршы чыхырлар. Ата-бабалары да белә олуб, өзләри дә беләдирләр.»^д

4 Сәни өткәм, инадқар оғулла-рын јанына көндәрирәм.^е Он-лара дејәчәксән: “Күлли-Ихти-јар Јеһова белә-белә дејир”. **5** Онлар исә, истәјирләр гулаг ассынлар, истәјирләр асма-сынлар (чүнки үсјанкар гөвм-дүрләр),^ө амма бир шеји дәгиг биләчәкләр — араларында пеј-ғәмбәр олуб.^ж

6 Сән исә, еј бәни-адәм, һәр-чәнд тиканлар, гангаллар^з арасында*, әгрәбләр ичиндә ја-шајырсан, онлардан горхма,^и гој сөзләри сәни үркүтмәсин.^и Онларын сөзләриндән чәкин-мә, сифәтләри сәни ваһимәјә салмасын,^ј ахы онлар үсјанкар гөвмдүрләр. **7** Гулаг ассалар да, асмасалар да, сөзүмү онла-ра сөйләмәлисән, чүнки онлар үсјанкар халгдырлар.^к

8 Ешит нә дејирәм, еј бәни-адәм. Бу үсјанкар гөвм кими, сән дә үсјан ејләмә. Ағзыны ач, сәнә верәчәјим шеји је».^к

9 Бу дәм бахыб көрдүм ки, мәнә сары бир әл узаныр,^л ичиндә дә јазылы тумар.^м

10 О, тумары гаршымда

2:6 * Дикөр вариант: һәрчәнд чамаат дикбашдыр вә сәни санчыр.

1:22 * һәрфән: буз. 1:23 * Дикөр ва-риант: мэхлуглар ганадларыны бир-бир-риләринә доғру ачыб дик тутмушдулар.

ачанда көрдүм ки, һәр ики төрөфи жазылыдыр.^а Орада мәрсијәләр, фәрјад вә ағы жазылымышды.^б

3 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, гаршындакы тумары је, сонра кет Исраил әһлине сөзүмү чатдыр».^в

2 Онда ағзымы ачдым. О, тумары мәнә верди ки, јејим. **3** Сонра әлавә етди: «Бәни-адәм, сәнә вердијим бу тумары је, мәдәни онунла долдур». Башладым тумары јемәјә. О, бал кими ширин дадырды.^г

4 О деди: «Бәни-адәм, Исраил әһлинин јанына кет, Мәним сөзләrimi онлара билдир. **5** Сәни анлашылмаз, намәлум дилдә данышан халгын јанына көндәрмирәм. Исраил әһлинин јанына көндәрирәм. **6** Сәни дили анлашылмајан, намәлум олан, нә дедикләрини баша дүшмәдијин хохсајлы халгларын јанына көндәрмирәм. Онларын јанына көндәрсәјдим, сәнә гулаг асардылар.^д **7** Амма Исраил әһли сәнә гулаг асмајача, чүнки онлар Мәнә гулаг асмаг истәмирләр.^е **8** Амма онлар нә гәдәр инадкардырса, Мән дә сәни бир о гәдәр гәтијјәтли етмишәм*.^в **9** Сәнин алһны алмаз кими сәрт етмишәм, чахмагдашындан да бәрк етмишәм.^ж Онлардан горхма, сифәтләри сәни ваһимәјә салмаһын,^з аһы онлар үсјанкар гөвмдүрләр».

10 Сонра О, мәнә деди: «Бәни-адәм, сәнә дедијим һәр сөзү динлә вә үрәјинә јаз. **11** Сүркүн олунмуш сојдашларынын јанына кет.» Онлара

3:8 * һәрфөн: мән сәнин үзүнү онларынкы гәдәр бәрк, алһны да онларынкы гәдәр сәрт етмишәм.

ФӘС. 2

а Вһ 5:1

б һә 19:1

ФӘС. 3

в Вһ 10:9, 10

г 36 119:103

Әр 15:16

Вһ 10:9, 10

д Јн 3:4, 5

Мт 11:21

е Лк 10:16

ж Чх 34:9

Әр 3:3

Әр 5:3

з Әр 1:18, 19

Әр 15:20

Мк 3:8

ж Әш 50:7

з Әр 17:18

и 2Пд 24:12, 14

Сағ сүтүн

а һә 2:5

б һә 8:3

в һә 1:24

г һә 10:16

д һә 1:3

е Әр 23:9

ж Әш 21:8

Әш 62:6

Әр 6:17

з Әш 58:1

һә 33:7

ж һә 2:40

1Тм 4:16

з һә 33:4

и һә 33:8

ы һә 33:9

һә 18:6

һә 20:26

белә де: «Күлли-Ихтијар Јеһова белә-белә дејир». Сәнә гулаг ассалар да, асмасалар да де».^а

12 Сонра руһ мәни јухары галдырды^б вә мән архадан: «Гој Јеһованын чалалына Она мәхсус јердән шүкүр едилсин!» — дејән курултулу сәс ешитдим. **13** Һәмчинин мәхлуғларын бири-биринә чырпылан ганадларынын,^в онларын јанындакы чархларын сәси^г вә күчлү курулту сәси кәлирди. **14** Руһ мәни чәкиб апарды. Мән ганыгара, ачығлы һалда кедирдим. Үзәримдә Јеһованын әлинин күчүнү һисс едирдим. **15** Беләчә, мән кәлиб Тәл-Әвивә, Кәбәр чајынын^д јанында сүркүндә јашајан сојдашларымын јанына чыхдым вә онларын јанында галдым. Дүз једди күн өзүмә кәлә билмәдим.^е

16 Једди күнүн тамамында мәнә Јеһованын сөзү назил олду:

17 «Еј бәни-адәм, сәни Исраил әһлине көзәтчи гојмушам.^ж Мәндән ешитдијин сөзләри онлара чатдырыб, Мәним адымдан онлара хәбәрдарлыг етмәлисән.^з **18** Мән пис адама: “Өләчәксән!” — дејәндә сән она хәбәрдарлыг етмәсән, су-суб данышмасан, сағ галыб өлмәсин дејә, ону пис јолундан чәкиндирмәсән,^ж һәмнин пис адам күнаһына көрә өләчәк,^з амма онун ганыны сәндән төләб едәчәјәм.” **19** Лакин пис адамы хәбәрдар етсән, анчаг о, өз пислијиндән, пис јолундан әл чәкмәсә, онда күнаһына көрә өләчәк, сән исә өз чаныны хилас едәчәксән.^и **20** Әкәр сәһәһ адам сәһәһлијиндән дөнүб пис иш тутарса*, Мән онун габағына бүдрәдән

3:20 * Јахуд *nahag* иш тутарса.

даш гојачагам вә о өлөчөк.^а Хәбәрдар етмәдијин үчүн о, күнаһына көрө өлөчөк. Онун салеһ әмәлләри һесаба алынмајачаг, ганыны исә сәндән тәләб едәчәјәм.^б **21** Лакин әкәр салеһ адама күнаһдан чәкинмәк үчүн хәбәрдарлыг етми-сәнсә вә о, күнаһындан әл чәкибсә, хәбәрдарлыг алдығына көрә сағ галачаг,^в сән дә өз чаныны хилас етмиш олачагсан».

22 Орада Јеованын әли үзәримә енди вә О, мәнә деди: «Дур, дүзәнлијә кет. Орада сәнинлә данышачагам». **23** Мән дуруб дүзәнлијә кетдим вә орада Јеованын чалалыны көрдүм.^г Онун чалалы Кәбәр чајынын кәнарында көрдүјүм кими иди.^д Мән үзүстә јерә дөшәндим. **24** Руһ ичимә дахил олуб мәни ајаға галдырды.^е О, мәнә мүрачиәт едиб деди:

«Кет евинә, гапыны бағлајыб ичәридә отур. **25** Гој сәнә мәлум олсун, еј бәни-адәм, онлар сәни кәндирлә сарыјачаглар ки, араларына чыха билмәјәсән. **26** Мән елә едәчәјәм ки, дилин тутулачаг, лал олачагсан, онлары төһмәт едә билмәјәчәксән, чүнки онлар үсјанкар гөвмдүрләр. **27** Анчаг Мән сәнинлә данышан-да дилини ачачагам.^в Онда онлара дејәрсән: “Күлли-Ихтијар Јеова белә-белә дејир”. Гулаг асан, ассын,^г асмајан, асма-сын, онсуз да онлар үсјанкар гөвмдүрләр.»^д

4 Сән дә, еј бәни-адәм, бир кәрпич көтүр габағына гој. Үстүндә Јерусәлим шәһәри-ни чәк. **2** Шәһәри мұһасирәјә ал,^а мұһасирә бәнди гур,^б тәпә дүзәлт,^в ордукаһлар гур, дивардәләнләрлә әһатәјә ал.^г **3** Бир тава көтүр вә өзүн-лә шәһәр арасына дәмир һа-

ФӘС. 3

а һә 18:24, 26
һә 33:12, 18

б Лә 19:17
һә 33:6
Иб 13:17

в Мс 17:10
һә 33:14, 15
Јр 5:19, 20

г һә 1:27, 28

д һә 1:1

е һә 2:2
Дн 10:19

в һә 24:27
һә 33:22

ә Мт 11:15

ж Әш 30:9

ФӘС. 4

з 2Пд 24:11
Әр 39:1

и 2Пд 25:1

ы Әр 6:6
Әр 32:24

ј һә 21:22

Сағ сүтүн

а һә 12:6
һә 24:24

б 2Пд 17:21

в Сј 14:34
1Пд 12:19, 20

г 2Пд 23:27

д Әр 52:4

д һә 4:5

сар кими гој. Үзүнү шәһәрә тәррәф дөндәр. Шәһәр мұһасирәдә олачаг. Ону сән мұһасирәјә алачагсан. Бу, Исраил әһли үчүн бир әламәтдир.^а

4 Сонра сол бөјрүн үстә узан вә Исраил әһлинин күнаһыны өз үстүнә гој.^б Онларын күнаһыны бөјрүн үстә узандығын күнләрин сајы гәдәр дашыјачагсан. **5** Күнаһлы олдуғлары илләрә мұвафиг олараг сәнин үчүн үч јүз дохсан күн тәјин едирәм.^в Сән Исраил әһлинин күнаһыны дашыјачагсан, **6** та бу мүддәтин сонна кими.

Бундан сонра јенә узан, амма бу дәфә сағ бөјрүн үстә. Гырх күн әрзиндә Јәһуда әһлинин күнаһыны дашыјачагсан.^г Бир илә бир күн. Сәнин үчүн бир илә бир күн тәјин етмишәм. **7** Үзүнү мұһасирәдә олан Јерусәлимә чевир,^д голун чылпаг олсун. Шәһәрин әлејһинә пејғәмбарлик ет.

8 Мән сәни кәндирлә бағлајачагам ки, мұһасирә күнләри битмәјинчә бир бөјрүн үстүндән о биринә чеврилә билмәјәсән.

9 Буғда, арпа, пахла, мәрчи, дары, пәринч көтүр, онлары бир габа гој. Өзүн үчүн онлардан чөрәк бишир. Бөјрүн үстә узандығын үч јүз дохсан күн әрзиндә бу чөрәји јејәчәксән.^а **10** Һәр күн ијирми шекел* чөрәк чәкиб тәјин олунмуш вахтларда јејәчәксән.

11 Сују да өлчүлә, һинин алтыда бири* гәдәр өлчүб тәјин олунмуш вахтларда ичәчәксән.

12 Чөрәји јумру арпа чөрәјини јејәјин кими је. Ону һа-мынын көзү гаршысында

4:10 * Тәх. 230 г. Б14 өләвәсинә бах.

4:11 * Тәх. 0,6 л. Б14 өләвәсинә бах.

гурумуш инсан нэчисинин үс-түндэ бишир». **13** Јехова сөзүнэ элава едиб деди: «Исраиллилер онлары сепэлэжечә-јим халгларын ичиндә чөрәкә-ләрини бу чүр, мурдар халда* јејәчәкләр».^а

14 Онда мән дилә кәлдим: «Амандыр, Јехова! Ја Күлли-Ихтијар! Кәнчлијимдән бу јашымадәк дилимә нә өлмүш, нә парчаланмыш һејван әти,^б нә дә башга мурдар әт вуруб өзү-мү мурдарламамышам».^в

15 О, мәнә деди: «Јахшы, инсан нэчиси әвезинә мал тәзәји ишләт. Чөрәјини онун үс-түндэ бишир». **16** Сонра деди: «Еј бәни-адәм, будур, Мән Јерусәлимин әрзаг еһтијатларыны мәнв едирәм.^г Чөрәк пайларыны гысым-гысым*,^д сыхынты ичиндә јејәчәкләр, су пайларыны гуртум-гуртум^е дәһшәт ичиндә ичәчәкләр.^ж **17** Бу ондан өтрү олачак ки, күнаһларына көрә чөрәк вә су гытлыгы чәкә-чәкә, бир-биринә дәһшәтлә баха-баха әријиб кетсинләр.

5 Еј бәни-адәм, өзүнә бир ити гылынч көтүр. Ондан дәлләк үлкүчү кими истифадә едәчәксән. Сачыны, сагалыны гырх. Сонра исә тәрәзи көтүр вә түкләри чәкиб үч һиссәјә бөл. **2** Мүһасирә күнләринин ахырында түкләрин бир һиссәсини шәһәрин ичиндә јандыр.^з Сонра о бири һиссәни көтүр вә шәһәрин әтрафында гылынчла кәсиб-доғра,^з ахырынчы һиссәни исә күләјә вер, Мән дә гылынчымы гынындан чыхарыб онларын архасынча көндәрәчәјәм.^з

4:13 * Гануна көрә мурдар халда.
4:16 * һәрфән: чәки илә. # һәрфән: өлүч илә.

ФӘС. 4

а һш 9:3
б Чх 22:31
Лв 7:24
Лв 11:40
в Гн 14:3
Әш 65:4
Өш 66:17
г Лв 26:26
Әш 3:1
Һә 5:16
д 2Пд 25:3
Әр 37:21
Мрс 1:11
Мрс 4:9
Мрс 5:9, 10
д һә 12:18

ФӘС. 5

е Әр 9:21
Һә 4:8
ж Әр 15:2
ж Лв 26:33
Һә 5:12

Сағ сүтун

а Әр 4:4
б һә 16:46, 47
в 2Пд 21:9, 11
Әр 2:11
г Әр 21:5
Һә 15:7
д Мрс 29:22, 24
1Пд 9:8
Мрс 2:15
д Мрс 4:6
Дн 9:12
е Лв 26:29
Әр 19:9
Мрс 4:10
ө Лв 26:33
Гн 28:64
ж Лв 20:3
2Пд 21:1, 7
2См 36:14
Әр 32:34

з Мрс 2:21
Һә 7:4

3 Һәмчинин ахырынчы һиссәдән бир аз түк көтүрүб палтарынын әтәјинә бүк. **4** Бир аз да көтүр, ода атыб јандыр. Бу одун алову бүтүн Исраил евинә јайылачаг.^а

5 Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: «Бу, Јерусәлимдир. Ону халгларын арасында, өлкәләрин әһатәсиндә јерләшдирдим. **6** О исә Мәним һөкмләримә, ганунларыма гаршы үсјан етди, башга халглардан, чеврәсиндәки өлкәләрдән бешбетәр һәрәкәт етди.^б Онлар Мәним һөкмләримә рәдд етдиләр, ганунларыма әмәл етмәдиләр».

7 Буна көрә дә Күлли-Ихтијар Јехова дејир: «Сән ки бүтүн халглардан даһа чох азғынлыг едиб ганунларымла кетмәдин, һөкмләримә әмәл етмәдин, әксинә, әтрафындакы халгларын һөкмләрини јеринә јетирдин,^в **8** инди ешит Күлли-Ихтијар Јехова нә дејир: «Будур, әлим сәнә гаршы галхыб, еј шәһәр!»^г Халгларын көзү гаршысында сәнин әлејининә чыхардығым һөкмү ичра едәчәјәм.^г **9** Бүтүн ијрәнч әмәлләринә көрә сәни елә күнә гојачағам ки, белә шеји нә әввәлләр етмишәм, нә дә бундан сонра едәчәјәм.^д

10 Аталар оғулларыны, оғуллар аталарыны јејәчәк.^д Сәнин үзәриндә һөкмүмү ичра едәчәјәм, сағ галанларыны исә дөрд бир јана сепәләјәчәјәм».^д

11 «Буна көрә дә Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: «Ијрәнч бүтләринизлә, мурдар әмәлләринизлә мүгәддәс мәканымы ләкәләдијиниз үчүн,^ж анд олсун варлығыма, Мән дә сизи рәдд едәчәјәм, сизә јазығым кәлмәјәчәк, рәһм етмәјәчәјәм.»^з **12** Бир гисминиз хәс-

тәлиқдән вә ачлыгдан гырылачаг. Дикәр гисминиз шәһәрдән кәнарда гылынчдан кечириләчәк.^а Јердә галанлары исә дөрд бир јана сәпәләјәчәјәм, гылынчымы гынындан чыхарыб архаларынча көндәрәчәјәм.^б **13** Онда һирсим јатачаг, онда гәзәбим сојујачаг, онда Мән сакитләшәчәјәм.^в Гејзими онларын үстүнә төкүб гуртаранда биләчәкләр ки, Мән Јеһова там сәдагәт тәләб едирдим.^г

14 Сәни харабазара чевирәчәјәм, әтраф халгларын, өтүб кечәнләрин көзүндә хар едәчәјәм.^д **15** Гејз-гәзәбими үстүнә төкәндә, сәнә шиддәтли чәза вериб үзәриндә һөкмүмү ичра едәндә әтраф халгларын ичиндә рүсвај олуб нифрәт һәдәфинә чевриләчәксән,^е онлар сәнә бахыб дәншәтә кәләчәк, башына кәләнләрдән ибрәт дәрси көтүрәчәк. Буну Мән Јеһова дејирәм.

16 Онларын үстүнә ачлыгын өлдүрүчү охларыны јағдырачағам. Јағдырдығым охлар ахырыныза чыхачаг.^ж Әрзаг еһтијатынызы мәнв едиб ачлыгы даһа да шиддәтләнди рәчәјәм.^з **17** Ачлыгын далынча вәһши һејванлар көндәрәчәјәм,^и онлар сизи ушагсыз гојачаглар. Хәстәлик чанынызы үзәчәк, ган су јеринә ахачаг, сизи гылынча јем едәчәјәм.^й Буну Мән Јеһова дејирәм”.

6 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, үзүнү Израил дағларына тутуб онлара гаршы пејғәм-бәрлик ет. **3** Онлара белә сөјлә: “Еј Израил дағлары, Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзүнү динләјин. Күлли-Ихтијар Јеһованын дағлара, тәпәләрә, чајларә, дәрәләрә сөзү будур:

ФӘС. 5

а Әр 14:12
Әр 15:2
Әр 21:9

б Лә 26:33
Әр 9:16
Әр 42:16

в һә 16:42

г Чк 20:3, 5
Чх 34:14
Гн 6:15

д Гн 28:37
Илд 9:7
Һә 2:17

е 36 79:4
Әр 24:9
Мрс 2:15
Мрс 3:61, 62

ж Гн 32:23

з Лә 26:26
Һә 4:16

и Лә 26:22
Гн 32:24
Һә 14:21
Һә 33:27

й һә 21:3

Сағ сүтүн**ФӘС. 6**

а Өш 27:9

б Лә 26:30

в Әр 8:1, 2

г Әр 2:15
Әр 32:29
Мк 3:12

д һә 16:39

е Әр 14:18

ж һә 7:4

з Әр 30:10
Әр 44:28
Һә 14:22

и Гн 30:1, 2
36 137:1

й Сј 15:39

и 36 78:40, 41
Өш 63:10

й һә 20:43
Һә 36:31

ј һә 33:29
Дн 9:12
3к 1:6

“Мән үстүнүзә гылынч көндәрәчәјәм, сәчдәкаһларынызы* дармадағын едәчәјәм.

4 Гурбанкаһларыныз јерлә јексан олачаг, бухурданларыныз сындырылачаг,^а кәбәрди-ләнләринизи ијрәнч бүтлә-ринизин габағына сәрәчәјәм.^б

5 Израиллиләрин чәсәдләрини ијрәнч бүтләринин габағына сәрәчәјәм, сүмүкләринизи гурбанкаһларынызын әтрафына сәпәләјәчәјәм.^в **6** Мәскунлашдығыныз һәр јердә шәһәрләриниз харабазара дөнәчәк,^г сәчдәкаһларыныз дағыдылачаг, виләнә галачаг.^д

Гурбанкаһларыныз учурулачаг, дашы-даш үстдә галмајачаг, ијрәнч бүтләриниз јох олачаг, бухурданларыныз сындырылачаг, әлинизин иши һеч олуб кедәчәк. **7** Көзүнүзүн габағында чамәаты кәбәрдиб јерә сәрәчәкләр.^е Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајәм.^ж

8 Амма бәзиләринизи сағ сахлајачағам. Әлкәләрә сәпәләнәндә бәзиләриниз гылынчдан чаныны гуртарачаг.^з

9 Сағ галанлар әсир апарылдыглары халгларын арасында јашајанда Мәни јада салачаглар.^и Баша дүшәчәкләр ки, Мәндән дөнән хәјанәт-кар үрәкләри, ијрәнч бүтләринә шәһвәтлә бахан көзләри^й гәлбимә нечә јара вуруб.” Онда етдикләри шәр әмәлләрдән, мурдар ишләрдән ијрәнәчәк, утаныб јерә кирәчәкләр.^й **10** Биләчәкләр ки, Мән Јеһовајәм, башларына бу мүсбәти кәтирәчәјими дејәндә онлары әбәс јерә һәдәләмирдим”.^ј

11 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Әлинизлә башынызы тутун”, ајағларынызы

6:3 * һәрфән: јүксәкликләринизи. **6:11** * һәрфән: әлинизә әлинизә вурун. Кәдәр әләмәти оларәг едилән жест.

жерə чырпын. Исраил евинин етдији бүтүн шэр ишлэрə, мурдар эмəллэрə көрə инлэјиб-сызлајын. Чүнки онлар гылынчдан кечирилэчэклэр, ачлыгдан, хəстэликдэн гырылачаглар.^а **12** Узагда оланын аманыны хəстэлик кəсəчək, жахында олан гылынча туш кəлэчək. Бунлардан гуртулуб саг галанларынса ахырына ачлыг чыхачаг. Мəн бүтүн гəзəбими онларын үстүнə тəkəчəјəm.^б **13** Кəбэрэнлэрин чəсəдлэри гурбанкаһларынын этрафында,^в һүндүр тəпэлэрин башында, дағларын зирвəсиндə, кур жарпаглы ағачларын алтында, бəјүк ағачларын будағлары алтында — ирэнч бүтлэрини разы салмаг үчүн этирли тэгдимэлэр кəтирдиклэри һэр јердə һəмин бүтлэрин арасында јерə сəрилэчək.^г Онда билэчəксиниз ки, Мəн Јеһовајам.^д **14** Əлими онлара гаршы галдырыб өлкэлэрини виланə гојачағам, бүтүн јашаыш јерлэри Диблаһ жахынлыгындакы сəһрадан да бош, кимсəсиз галачаг. Онда билэчэклэр ки, Мəн Јеһовајам”.

7 Мəнə јенə Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Сən исə, еј бəни-адəм, Исраилə Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзлэрини чатдыр: “Сондур! Бүтүн өлкəнин ахыры чатыб. **3** Сизин ахырыныз кəлиб. Гејз-гəзəбими үстүнүзə бошалдачағам. Əмəллəринизə көрə сизə һəкм чыхарачағам. Бүтүн мəнфур ишлəринизə көрə чаваб верэчəксиниз. **4** Сизə рəһмим кəлмəјəчək, һалыныза ачымајачағам.^а Өз əмəллəринизин бəһрəсини габағыныза чыхарачағам, мурдар ишлəринизин нəтичəсини бичəчəксиниз.^б Онда билэчəксиниз ки, Мəн Јеһовајам”.

ФƏС. 6

а Әр 15:2
Әр 16:4
Һа 5:12

б Һа 5:13

в Әр 8:2

г Һа 20:28

д Һа 12:15

ФƏС. 7

д Һа 5:11

е Әр 16:18
Һа 16:43

ө Һа 6:13

Саг сүтүн

а 2Пд 21:12
Дн 9:12

б Сф 1:14

в Әр 7:20
Һа 5:13

г 2См 34:21

д Үр 13:14

е Өш 66:6
Һа 33:29

ө Сф 1:14

ө Өш 59:6
Әр 6:7
Мм 6:12

ж Сф 1:18

5 Күлли-Ихтијар Јеһова белə дејир: “Будур, мүсибət кəлир, көрүнмəмиш мүсибət.^а **6** Сон жахынлашыр. Сон кəлир, гəфлэтэн сизи һаглајачаг. Будур, кəлир! **7** Вахтыныз чатыб”, еј өлкə сакинлэри! Аз галыб, о күн жахындыр.^б Һэр јанда чахнашма вар, дағларда севинч һајгыртылары ешидилмəз олуб.

8 Лап аз галыб, тезликлə һиддэтимə туш олачагсыныз,^в күкрəјэн гəзəбими үстүнүзə јағдырачағам.^г Əмəллəринизə көрə сизə һəкм чыхарачағам. Бүтүн мəнфур ишлəринизə көрə чаваб верэчəксиниз. **9** Сизə рəһмим кəлмəјəчək, һалыныза ачымајачағам.^д Өз əмəллəринизин бəһрəсини габағыныза чыхарачағам, мурдар ишлəринизин нəтичəсини бичəчəксиниз. Онда билэчəксиниз ки, сизи вуран Мəн Јеһовајам.^а

10 Будур, һəмин күн! Кəлир!^б Вахтыныз чатыб*. Чəзə дəјənəјим һазырдыр, дүшмəнин тəkəббүрү ашыб-дашыр. **11** Зоракылыг пислик əлејһинə дəјənəјə чеврилиб.^в Нə өзлэриндэн, нə сəрвəтлэриндэн, нə сајларындан, нə дə адсанларындан əсэр-əламəт галмајачаг. **12** Вахт-вəдə кəлэчək, о күн јетишəчək. Гој нə алан севинсин, нə сатан кəдэрлэнсин, чүнки гəзəб һамыны һэдəфə алыб.^г **13** Сатан чаныны гуртарса да, сатдығы мүлкүнə гајытмајачаг, чүнки верилэн вəһј һамынын пислијинəдир. Һеч ким гајытмајачаг. Күнаһы учбатындан* һеч ким һəјатыны хилас едə билмəјəчək.

7:7, 10 * Дикер вариант: чөлəнкиниз кəлиб. 7:13 * Дикер вариант: күнаһы илə.

14 Кэрэнај чалыныб,^а һамы һазырдыр, анчаг һеч ким дө-
жүшә кетмир, чүнки гэээбим
һамыја тушланыб.^б 15 Байыр-
да гылынч,^в ичәридә хәстәлик
вә ачлыг. Чөлдәкиләр гылынч-
дан, шәһәрдәкиләр исә ачлыг-
дан вә хәстәликдән гырыла-
чаг.^г 16 Чаныны гуртаранлар
дағлара гачага, дәрәләрдәки
көјәрчинләр кими, һәр бири өз
күнаһына көрә аһ-зар едәчәк.^д
17 Һамынын әли һанына дү-
шәчәк, дизләриндән су сүзүл-
чәк.*.д 18 Бах, әжинләринә чул
кечирибләр,^е әсмәчәжә дүшүб-
ләр. Һамы хәчил олачаг, баш-
лары кечәл олачаг*.^е

19 Күмүшләрини күчәләрә
төкәчәкләр, гызылларындан
ијрәнәчәкләр. Гызыл-күмүш-
ләри Јеһованын гэээб күнүн-
дә онлары хилас етмәчәк.*
Ач-јалавач кәзәчәкләр, гар-
ныдолусу јемәјәчәкләр, чүн-
ки сәрвәтләри бүдрәдән даш
олуб онлары күнаһа батырыб.
20 Зинәтләринин көзәллији
илә өјүнүрдүләр. Онлардан иј-
рәнч сурәтләр, мурдар бүт-
ләр дүзәлдирдиләр.^з Буна көрә
дә онлары зинәтләриндән иј-
рәндирәчәжәм. 21 Гызыл-кү-
мүшләрини јадлара верәчәжәм,
дүнјанын мәнфур адамларына
гәнимәт едәчәжәм, онлары мур-
дарлајачаглар.

22 Үзүм онлардан дөнәчәк.*
Мәним мүгәддәс мәканымы*
мурдарлајачаглар, сојғунчулар
ора кириб ораны мурдарлаја-
чаг.^ы

23 Зәнчир дүзәлдин,^ј чүн-
ки өлкә ганлы һөкмләрлә,^к
шәһәр зоракылыгга долудур.*
24 Халғларын ән гәддарла-

7:17 * Јәни горхудан өзләрини ислада-
чаглар. 7:18 * Јәни кәдәрдән башла-
рыны гырхачаглар. 7:22 * Јахуд кизли
мәканымы.

ФӘС. 7

а Әр 4:5
б Әр 7:20
Әр 12:12
в Лә 26:25
г Әр 14:18
Һә 5:12
ф Әш 59:11
д һә 21:7
е Әш 3:24
ө Әш 22:12
ж Мс 11:4
Сф 1:18
з 2Пд 21:1, 7
Әр 7:30
и Әр 18:17
ы 2См 36:19
Мрс 1:10
ј Әр 39:6, 7
Мрс 3:7
к 2Пд 21:16
2Пд 24:3, 4
Әр 2:34
Һә 9:9
к Әш 59:6
Мв 2:2

Сағ сүгүн

а Гн 28:48-51
Һә 21:31
Һб 1:6
б Әр 6:12
Мрс 5:2
в һә 21:2
г Әш 57:21
Әр 8:15
ф Әр 21:1, 2
Әр 37:17
д 3б 74:9
Мрс 2:9
Һә 20:3
е Әр 52:10
ө һә 6:13

ФӘС. 8

ж Дн 7:9
з һә 1:4, 27
и Әр 20:2
Һә 9:2
ы Гн 32:16
ј Чх 40:34
к һә 1:27, 28

рыны кәтирәчәжәм,^а кәлиб он-
ларын евләрини тутачаг-
лар.^б Голузорлуларын гүру-
руну сындырачағам, мүгәддәс
мәканларыны мурдарлајачаг-
лар.^в 25 Әзаб ичиндә гыв-
рыландә динчлик ахтарачаг-
лар, анчаг динчлик олмајачаг.^г
26 Бәла үстүндән бәла, хәбәр
далынча хәбәр кәләчәк. Ча-
маат пејғәмбәрдән вәһј истәјә-
чәк,^ф анчаг нә каһинин ағзын-
дан кара кәлән ганун чы-
хачаг, нә дә ағсаггалын ди-
линдән фәрли өјүд-нәсиһәт
ешидиләчәк.*.д 27 Падшаһ јаса
батачаг,^е әмирләр чарәсизли-
јә дүшәчәкләр, өлкә сакинлә-
ринин әлләри горхудан тир-
тир әсәчәк. Онларла әмәллә-
ринә көрә рәфтар едәчәжәм.
Онлар нечә һөкмләр чыхары-
дыларса, Мән дә онлара о чүр
һөкм чыхарачағам. Онда билә-
чәкләр ки, Мән Јеһовајам”».*.ө

8 Алтынчы илин алтынчы
ајынын бешинчи күнү иди.
Мән евимдә отурмушдум, Јә-
һуда ағсаггаллары да гаршым-
да әйләшмишдиләр. Бу вахт
Күлли-Ихтијар Јеһованын әли
үзәримә енди. 2 Бахыб, сан-
ки, алов көркәмли бир нәфә-
ри көрдүм. Онун белә бәнзәр
һиссәсиндән ашағыда алов
вар иди.* Бәлдән јухары һис-
сәси исә гызылла күмүшүн гар-
рышығы кими шөлә сачырды.*.з
3 О, әлә бәнзәр бир шејлә са-
чымдан тутду. Руһ мәни јер-
лә көј арасына галдырды. О,
мәни Јерусәлимә, шимала ба-
хан ичәри дарвазанын ағзы-
на,* Аллаһда һиддәт доғуран
бүтүн^ы дурдуғу јерә кәтирди.
Бу, Аллаһдан кәлән көрүнтү-
ләрдә баш верирди. 4 Орада
Исраилдин Аллаһынын чалалы-
ны да көрдүм.^ј О, дүзәнликдә
көрдүјүм кими иди.*.к

5 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, башыны галдырыб бир шимал тәрәфә бах». Мән башымы галдырыб шимал тәрәфә бахдым вә көрдүм ки, гурбанкаһын дарвазасындан шималда, киришдә Аллаһда һиддәт доғуран һәммин бүт дурур. 6 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, көрүрсән Израил әһли бурада нечә дәһшәтли, нечә мурдар ишләр көрүр, ^а Мәни Өз мүгәд-дәс мөкәнимдән узат дурмаға вадар едир?» ^б Анчаг бу һәлә һарасыдыр, бундан да бетәрини көрәчәксән».

7 Сонра мәни һәјәтин киришинә кәтирди. Бахыб диварда бир дәлик көрдүм. 8 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, дивары деш». Мән дә дивары дешдим. Дешикдән баханда бир кириш көрдүм. 9 Сонра мәнә деди: «Кир, көр орада нечә мурдар ишләр көрүрләр». 10 Мән ичәри кирдим, көрдүм ки, бүтүн дивар бојунча һәр чүр сүрүнән чанлынын, ијрәнч һейванын ^в вә Израил евинин мурдар бүтләринин рәсмләри ^г ојулуб. 11 Онларын гаршысында Израил евинин јетмиш ағсагалы дурмушду. Шафан ^д оғлу Әзнија да онларын арасында иди. Һәр биринин әлиндә бухурдан һәр иди. Әтирли бухурун түстүсү һаваја галхырды. ^а 12 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, көрүрсән, Израил евинин ағсагаллары, һәрәси өз бүтләринин олдуғу ичәри отаглара чәкилиб, гаранлығда нә ишләрлә мәшғулдурулар? Онлар дејирләр: “Јеһова бизи көрмүр. Јеһова бу өлкәни башлы-башына бурахыб”». ^в

13 О, сөзүнә давам едиб деди: «Һәлә онларын бундан да дәһшәтли, мурдар ишләрини көрәчәксән». 14 О, мәни

ФӘС. 8

а 2См 36:14

б Әр 26:4, 6

в Лә 11:10

г Чх 20:4, 5

ф 2Пд 22:3, 4
2Пд 25:22
Әр 26:24

д һә 16:17, 18

е Әш 29:15
һә 9:9

Сағ сүтун

а 2См 36:14

б 2См 4:9

в Гн 4:19
2Пд 17:16
Әр 8:1, 2

г 2Пд 21:16
Әр 19:4
һә 9:9

ф һә 5:11
һә 7:9

д Әш 1:15
Мк 3:4

ФӘС. 9

е Әр 20:2
һә 8:3

ө 2См 4:1

ж һә 3:23
һә 8:3, 4
һә 11:22

з һә 10:4

Јеһованын евинин шимал дарвазасынын ағзына кәтирди. Орада гадынлар отуруб Таммуз аллаһы ағлајырды.

15 Сонра мәнә деди: «Көрүрсән, нәләр баш верир, еј бәни-адәм? Амма бундан да дәһшәтли, бундан да ијрәнч шейләр көрәчәксән». ^а 16 О, мәни Јеһованын евинин ичәри һәјәтинә ^б кәтирди. Јеһованын мәбадинин киришиндә, ејванла гурбанкаһын арасында үзү шәргә, архасы Јеһованын мәбадинә һарадаса ијирми беш киши дајанмышды. Онлар шәргә бахыб күнәшә сәчдә гылырдылар. ^в

17 О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, көрүрсән? Бу чүр мурдар ишләри азымыш кими, Јәһуда әһли, үстәлик, өлкәни зоракылығла долдуруб, ^г будағы* сифәтимә узадыб Мәни тәһгир едир. 18 Одур ки, гәзәбими боғмајачағам. Онлара јазығым кәлмәјәчәк, рәһм етмәјәчәјәм. ^д Мәнә учадан фәрјад етсәләр дә, онлары ешитмәјәчәјәм». ^а

9 Сонра Онун уча сәслә: «Шәһарин чәзасыны верәчәк кәсләри чағырын, силаһларыны әлләринә алыб кәлсинләр!» — дедијини ешитдим.

2 Көрдүм ки, шимала бахан јухары дарваза ^в тәрәфдән әлиндә топпуз алты нәфәр кәлир. Онларла бир јердә кәтан палтарлы, белиндә гәләм-дават ^г бир нәфәр дә кәлирди. Кәлиб мис гурбанкаһын ^д јанында дајандылар.

3 Израилли Аллаһынын чалалы* дајандығы јердән, кәррубларын үстүндән галхыб мәбадин кандарында дајанды. ^з

8:17 * Көрүнүр, сөһбәт бүтләре ибадәт едилән заман истифадә олунан будагдан кедир. 9:2 * Мирзәнин мүрәккәб-габысы.

Аллах кэтан палтарлы, белиндэ гэлэм-дават олан адамы чагырды. **4** Јеова она деди: «Шәһәри, Јерусәлими долаш, шәһәрдә төрәдилән бүтүн ижрәнч эмәлләрә^а көрә аһналә едәнләрин^б алнына ишарә гој».

5 О бириләринә исә бу көс-тәриши вердијини ешитдим: «Онун архасынча шәһәри долашыб адамларыгырын. Неч кимә јазыгыныз кәлмәсин, онлара рәһм етмәјин.^в **6** Бахмајын гочадыр, чавандыр, гыздыр, гадындыр, ушагдыр, һа-мысыны бир нәфәр кими өлдүрүн.^г Амма алһынды ишарә оланлара дәјмәјин.^д Мүгәддәс меканымдан башлајын».^е Белә-ликлә, онлар мәбәдин гаршы-сындакы ағсагаллардан башла-дылар.^ө **7** Сонра Аллаһ он-лара деди: «Мәбәди мурдарла-јын, һәјәтләри мејитләрлә долдурун.^ж Һајды, кедин!» Он-лар да кедиб шәһәрдәки ча-мааты гырмаға башладылар.

8 Онлар чамаатыгыран-да (мәнә исә дәјмәмишдиләр) үзүстә јерә дөшәниб фәјад ет-дим: «Ја Күлли-Ихтијар Јеова! Јерусәлимә гејз-гәзәбини төкәркән Исраилин јердә галанынын һа-мысыны мәнв едә-чәксән?»^з

9 О, мәнә чаваб верди: «Ис-раил вә Јәһуда евинин күнаһы ағырдыр, чох ағырдыр.^а Өлкә-дә ган су јеринә ахыр,^б шәһәр фитнә-фәсад јувасыдыр.^в Де-јирләр: «Јеова өлкәни башлы-башына бурахыб, Јеова һеч нәји көрмүр».^г **10** Буна көрә Мәним онлара јазығым кәлмә-јәчәк, онлара рәһм етмәјәчә-јәм.^д Эмәлләринин бәһрәсини габагларына чыхарачағам».

11 Сонра көрдүм ки, әј-ниндә кэтан палтар, белиндә

ФӘС. 9

а һә 5:11

б 36 119:53
25т 2:7, 8в Чк 32:26, 27
һә 7:4

г 2См 36:17

д Чк 12:23
Ју 2:17-19
Бһ 9:4

е 2Пд 25:18, 21

ө Өр 25:29

ж һә 8:11

з Мрс 2:21

а Јр 18:23
һә 11:13б 2См 36:14
Өш 1:4в 2Пд 21:16
Өр 2:34
Мт 23:30

г һә 22:29

д Өш 29:15
һә 8:12е һә 5:11
һә 7:4**Сағ сүгүн****ФӘС. 10**а Өш 6:1
һә 1:22, 26
Бһ 4:2, 3

б һә 9:2

в һә 1:16

г һә 1:13

д 2Пд 25:8, 9

е һә 1:27, 28
һә 9:3ж Чк 40:35
2См 5:13
һә 43:5з Өр 26:3, 4
һә 1:24
Јһ 12:28, 29

а һә 1:13

б һә 9:2

в һә 1:8

г һә 1:15-18

гәләм-дават олан адам гајы-дыб хәбәр верди: «Эмрини јеринә јетирдим. Бујурдуғун кими етдим».

10 Бахыб көрдүм ки, кәр-рубларын башы үстүн-дәки фәзадан јухарыда көрү-нүшчә тахты хатырладан, көј јағута бәнзәр бир шеј вар.^а **2** Аллаһ кэтан палтарлы ада-ма^б деди: «Кәррубларын ал-тындыкы чархларын^в арасына кир, кәррубларын арасындан ики овуч көз^г көтүрүб шәһә-рин үстүнә сәп».^д Көрдүм ки, һәмин адам ора кирди.

3 Адам ора кирәндә кәр-рублар мәбәдин сағында дур-мушдулар. Бу вахт булуд ичә-ри һәјәтә долду. **4** Јеованын чалалы^е кәррубларын үстүн-дән галхыб мәбәдин аста-насына кәлди. Мәбәд тәд-ричән булудла долду.^ж Һәјә-ти исә Јеованын чалалынын нуру бүрүмүшдү. **5** Кәрруб-ларын ганадларынын сәси ба-јыр һәјәтдә ешидилирди. Бу сәс Гадир Аллаһын сәсинә ох-шајырды.^з

6 Сонра О, кэтан палтар-лы адама бујурду: «Чархларын, кәррубларын арасындан од кө-түр». О кириб чархларын би-ринин јанында дурду. **7** Кәр-рублардан бири әлини узадыб кәррубларын арасындан^а бир аз од көтүрдү вә кэтан палтар-лынын^б овучларына гојду. О да оду көтүрүб кетди. **8** Кәрруб-ларын ганадларынын алтын-да, санки, инсан әли вар иди.^в

9 Бахыб кәррубларын ја-нынды дөрд чарх көрдүм, һәр кәррубун јанында бир чарх. Чархлар хризолит дашы кими бәрг вурурду.^г **10** Чархларын көрүнүшүнә кәлинчә, дөрдү дә бир-биринә охшајырды, санки, чарх ичиндә чарх вар

иди. **11** Онлар һәрәкәт едән-дә саға-сола дөнмәдән дөрд сәмтин һәр биринә кедә билирдиләр, чүнки баш бахан тәрәфә кедирдиләр. Кедәндә истигамаәти дәјишмирдиләр. **12** Кәррубларын бәдени, бели, әлләри, ганадлары, еләчә дә чархлар, һәр кәррубун янындакы чарх көзлә долу иди.^а **13** Мән чархлара хитаб едән бир сән ешитдим: «Чархлар, ирәли!»

14 Кәррубларын һәр биринин дөрд үзү вар иди. Биринчиси кәрруб, икинчиси инсан, үчүнчүсү шир, дөрдүнчүсү исә гартал үзү иди.^б

15 Бунлар Кәбәр чајынын янында көрдүјүм^в мәхлуғлар иди. Кәррублар јухары галхырдылар. **16** Кәррублар ирәлиләндә чархлар онларын јаны илә ирәлиләјирди. Кәррублар јердән јүксәјә галхмағ үчүн ганадларыны галдыранда чархлар нә дөнмүр, нә дә онларын јанындан ајрылмырды.^г **17** Кәррублар дајананда чархлар да дајанырды, кәррублар галханда чархлар да онларла биркә галхырды, чүнки мәхлуғлары һәрәкәтә кәтирән руһ чархлары да һәрәкәтә кәтирди*.^д

18 Сонра Јеhovанын чалалы^е мәбәдин кандарынын үстүндән араланыб кәррубларын үстүндә дурду.^а **19** Бу вахт кәррубларын ганадларыны галдырыб јердән араландығларыны көрдүм. Онлар галханда чархлар да онларын янында галхды. Онлар Јеhovанын евинин шәрг дарвазасынын ағзында дајандылар. Исраилин Аллаһынын чалалы онларын үстүндә иди.^б

10:17 * һәрфән: мәхлуғларын руһу чархларда иди.

ФӘС. 10

а Bһ 4:6, 8

б һа 1:6, 10
Bһ 4:7

в һа 1:3

г һа 1:19-21

д һа 1:27, 28

е һа 9:3
һа 10:4

ж һа 11:22

Сағ сүтүн

а һа 1:1, 22

б һа 1:8

в һа 1:10

г һа 1:12
һа 10:11

ФӘС. 11

д һа 10:19

е Bш 1:23
һа 22:27

ж һа 12:27

з һа 24:3

и һа 3:17
һа 20:46
һа 21:2

й 2Bт 1:21

к һа 7:23
һа 22:3, 4

л һа 24:6

20 Бунлар Кәбәр чајынын янында, Исраилин Аллаһынын тахтынын алтында көрдүјүм мәхлуғлар иди.^а Ондан билдим ки, онлар кәрруб имиш. **21** Дөрдүнүн дә дөрд үзү, дөрд ганады, ганадларынын да алтында, санки, инсан әли вар иди.^б **22** Үзләри Кәбәр чајынын янында көрдүјүм кими иди.^в Кәррубларын һәр бири дүз ирәли кедирди.^г

11 Руһ мәни галдырыб Јеhovанын евинин шәрг дарвазасына, шәргә бахан дарвазаја кәтирди.^д Орада, дарвазанын ағзында ијирми беш кишинин дајандығыны көрдүм. Халғын әмирләриндән^а Аззур оғлу Әзнија вә Бәнаји оғлу Фәлати дә онларын арасында иди. **2** Аллаһ мәнә деди: «Еј бәни-адәм, бунлар шәр гуран вә шәһәрдә бәд мәсләһәтләр верән адамлардыр. **3** Дејирләр: “Инди ев тикмәјин әсл вахтыдыр,^б шәһәр газандыр*^в,^г биз исә әт”.

4 Одур ки, онлара гаршы пејғәмбәрлик ет. Пејғәмбәрлик ет, еј бәни-адәм!»^ж

5 Јеhovанын руһу үзәримә энди^з вә О, мәнә деди: «Де ки, Јеhovанын сөзү будур: “Дүз дејирсиниз, еј Исраил әһли. Билирәм башынызда нә фикирләр долашыр. **6** Сиз бу шәһәрдә чохлаарынын ганына баис олмуusunуз. Күчәләри мејитләрлә долдурмуusunуз”». **7** «Бу сәбәдән Күлли-Ихтијар Јеhова белә дејир: “Бәли, шәһәр газандыр,^д амма әт шәһәрдә јерә сәрдијиниз чәсәдләрдир. Сиз исә онун ичиндән чыхарылачагсыныз”».

11:3 * Јеһудиләр фикирләширдиләр ки, Јерусәлим шәһәриндә онлара һеч нә олан дејил.

8 «Гылынчдан горхурду-
нуз,^а елэ гылынчы да үс-
түнүзэ көндөрөчөжэм, — де-
жир Кулли-Ихтијар Јехова. —
9 Мэн сизи орадан чыхарыб
јағыларын элине верөчөжэм,
сизэ чыхардыгым һөкмү ичра
едөчөжэм.^б 10 Гылынчын аҗ-
зына верилөчөксиниз.^в Сизи
Исраилин һүдудларында мүһа-
кимэ едөчөжэм,^г онда билө-
чөксиниз ки, Мэн Јеховајам.^д
11 Нэ шәһәр сизин үчүн газ-
ан олачаг, нэ дә сиз онун
ичиндэ эт олачагсыныз. Сизи
Исраилин һүдудларында мү-
һакимэ едөчөжэм, 12 онда би-
лөчөксиниз ки, Мэн Јеховајам,
она көрө ки, сиз Мәним
гајда-ганунларымла кетмәди-
низ, һөкмләримэ эмәл етмә-
диниз,^е әксинэ, әтрафынызда-
кы халгларын һөкмләрилэ
отуруб-дурдунуз».^ф

13 Пејғәмбәрлик сөзләри
ағзымдан чыхар-чыхмаз Бәна-
ји оғлу Фәлати өлдү. Мэн үзүс-
тә јерә дөшәниб уча сәслә фәр-
јад етдим: «Аман, Кулли-Ихти-
јар Јехова! Исраилин јердә га-
ланыны да мәһв едөчөксән?»^г

14 Мәнә јенә Јехованын
сөзү назил олду: 15 «Еј бәни-
адәм, Јерусәлим сакинләри сә-
нин сојдашларына^а, торпағы
кери алмаг һүгугу олан сој-
дашларына, һабелә бүтүн Ис-
раил әһлинә белә сөзләр де-
јирләр: “Галын Јеховадан узаг-
да. Торпаг бизимдир, о, бизә
мүлк верилиб”. 16 Сән исә де
ки, Кулли-Ихтијар Јехова белә
дејир: “Онлары халгларын ара-
сына сүркүн етсәм дә, өлкәлә-
рә сәпәләсәм дә,^б сәпәләндик-
ләри өлкәләрдә онлар үчүн
гыса бир мүддәт мүгәддәс мө-
кан олачағам”.^в

11:15 ^а һәрфән: *гардашларына.*

ФӘС. 11

а Әр 38:19

б Әр 39:6, 7
Әр 52:24-27

в 2Пд 25:18-21
2См 36:17

г 2Пд 14:25
Әр 52:27

д һә 6:13

е Үә 9:7
Һә 9:34

ф Гн 12:29-31
2См 28:1, 3
36 106:34-36

ө һә 9:8

ж 2Пд 24:14, 15
Әр 24:5

з Лв 26:44

Сағ сүтүн

а Әш 11:11, 12
Әр 30:10, 11
Һә 34:13, 14
Ам 9:14, 15

б һә 37:23

в Әр 24:7
Әр 31:33
Әр 32:39

г 36 51:10
Һә 36:31

д 3к 7:12

е һә 36:26

ф һә 1:19

ө һә 10:18, 19

ж һә 9:3
Һә 10:4

з 3к 14:4

17 Буна көрә дә де ки,
Кулли-Ихтијар Јехова белә де-
јир: “Һәм дә сизи халгларын
арасындан, пәрән-пәрән дүш-
дүјүнүз өлкәләрдән јығачаг вә
Исраил торпағыны сизә верө-
чөжэм.^а 18 Ора гајдыб өлкә-
ни ијрәнч шејләрдән, мурдар
әмәлләрдән тәмизләјөчөкси-
низ.^б 19 Мән сизә ваһид үрәк
верөчөжэм,^в дахинизә јени
руһ үфүрөчөжэм,^г көксүнүздән
даш үрәји^д гопарыб әтдән
үрәк^е верөчөжэм ки,^е 20 Мә-
ним гајда-ганунларымла кедә-
синиз, һөкмләримэ табе олуб
риајәт едәсиниз. Онда сиз Мә-
ним халгым олачагсыныз, Мән
дә сизин Аллаһыныз”.

21 “Лакин ијрәнч шејләрә
бағлы галанларын, мурдар
әмәлләриндә исрар едәнлә-
рин әмәлләринин нәтичәси-
ни багагларына чыхарачағам”.
Кулли-Ихтијар Јехова белә де-
јир».

22 Кәррублар ганадларыны
галдырдылар. Чархлар онла-
рын јанында,^а Исраилин Ал-
лаһынын чалалы исә онларын
башы үстүндә иди.^б 23 Сонра
Јехованын чалалы^в шәһәрин
үстүндән галхыб шәһәрдән
шәргдә јерләшән дағын^г үс-
түндә дајанды. 24 Аллаһын
руһунун көстәрдији көрүнтү-
дә руһ мәни галдырыб Кәл-
дана сүркүн олунмуш хал-
гын јанына апарды. Сонра
мәнә көрүнән көрүнтү јох
олду. 25 Мән Јехованын көс-
тәрдији һәр шеји сүркүндә
олан халга данышмаға башла-
дым.

12 Јенидән мәнә Јехова-
нын сөзү назил олду:
2 «Еј бәни-адәм, сән асиләр
евиндә јашајырсан. Онларын

11:19 ^а Јәни Аллаһын бұјругларына бо-
јун өјөн үрөк.

көзү вар, амма көрмүрлөр, гулаглары вар, амма ешитмирлөр,^a чүнки үсжанкар гөвмдүрлөр.^b **3** Сән исә сүркүнә кедирмиш кими боғчана жыҕ. Сонра күн күнорта оланда онларын көзүнүн габағында елә һәрәкәт ет ки, санки, сүркүнә кедирсән. Онларын көзүнүн гаршысында сүркүнә кедирмиш кими евиндән чых, башга јерә кет. Бәлкә, онлара нәсә чатды, һәрчәнд үсжанкар гөвмдүрлөр. **4** Сүркүнә кетмәк үчүн һазырладығын шејләри күнорта вахты, онлар баха-баха бајыра чыхарт, ахшам, јенә дә көзләринин габағында сүркүнә апарылан адам кими чых кет.^b

5 Онларын көзү гаршысында диварда дешик ач, эшјаларыны орадан чыхарт.^c **6** Эшјалары онларын көзләри өнүндә чијниндә бајыра дашы. Буну гаранлыг вахты елә. Үзүнү өрт ки, јери көрмәјәсән. Мән сәни Исраил еви үчүн бир әләмәт едирәм». ^f

7 Мәнә нә бујурулмушдуса, һамысыны етдим. Күнорта вахты эшјаларымы — сүркүнә кедәндә апарылан шејләри чыхартдым, ахшам исә әлимлә диварда дешик ачдым. Гаранлыг дүшәндә дүз онларын көзү өнүндә эшјалары чијнимә көтүрүб бајыра чыхартдым.

8 Сәһәр јенә дә мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **9** «Бәни-адәм, Исраил әһли, о үсжанкар гөвм сәндән: “Бу нәдир белә едирсән?” — сорушмады? **10** Онлара де ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Бу һөкм Јерусәлимдә отуран башчыја вә орадакы бүтүн Исраил әһлинә аиддир”.^d

11 Онлара де ки, сән бир әләмәтсән.^e Етдијин шејләр онларын башына кәләчәк. Он-

ФӘС. 12

a Әш 6:9, 10
Әр 5:21
Рм 11:8

b һә 2:3, 5

в 2См 36:20
Әр 52:10, 11

г 2Пд 25:4

Ғ Әш 8:18
Һә 4:3
Һә 24:24

д Әр 21:7
Һә 21:25

е һә 24:24

Сағ сүтун

a Әр 52:15

b 2Пд 25:4
Әр 39:4

в Әр 52:9
Һә 17:20, 21

г 2Пд 25:6, 7
Әр 34:3
Әр 52:11
Һә 17:16

Ғ 2Пд 25:5

д Лв 26:33
Әр 42:15, 16

е Лв 26:26

ө 36 107:33, 34
Әр 6:7

ж Әш 6:11
3к 7:14

з Әш 64:10
Әр 25:9

и һә 6:13

лар сүркүнә, әсирлијә кедәчәкләр.^a **12** Араларында јашајан башчы эшјаларыны чијниндә дашыјачаг вә гаранлыг да чыхыб кедәчәк. О, диварда дешик ачыб эшјаларыны орадан чыхарачаг.^b Үзүнү өртәчәк ки, јери көрмәсин. **13** Мән торуму онун үстүнә атачағам вә о, Мәним ов торума дүшәчәк.^в Сонра ону Бабилә, кәлданиләрин өлкәсинә апарачағам, амма о, ораны көрмәјәчәк, елә орада да өләчәк.^г **14** Онун јан-јәрәсиндә оланлары, көмәкчиләрини вә гошунуну дөрд бир јана сәләләјәчәјәм.^Ғ Гылынчымы сијириб изләринә салачағам.^д **15** Онлары халглар арасына сәпәләјәндә, өлкәләрә пәрән-пәрән саланда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам. **16** Лакин бир нечә адамы гылынчдан, ачлыгдан, хәстәликдән гуртарыб сағ сахлајачағам ки, мурдар әмәлләри һагда кедәчәкләри јерләрдә јашајан халглара данышсынлар. Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам».

17 Мәнә бир даһа Јеһованын сөзү назил олду: **18** «Еј бәни-адәм, чөрәјини эсә-эсә је, сујуну тәшвиш, сәксәкә ичиндә ич.^е **19** Өлкәнин чамаатына де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын Исраилдә, Јерусәлимдә јашајанлара сөзү будур: “Онлар чөрәкләрини тәшвишлә јејәчәк, суларыны горха-горха ичәчәкләр, чүнки онларын өлкәси сакинләринин төртдији зоракылыг сәбәбиндән^ө кор галачаг.” **20** Јашадыглары шәһәрләр виранә галачаг, өлкә чөл-бијабана чевриләчәк.^з Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам».^ж

21 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **22** «Еј бәни-адәм, бу нә мәсәлдир Исраил-

дә дилләрдә кәзир: “күнләр кечир, пејғәмбәрликләр һеч-пуч олуб кедир?”^а **23** Онлара сөвлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Бу мәсәли Исраилдән јох едәчәјәм, даһа һеч ким ону дилә кәтирмәјәчәк”. Де ки, әксинә, о күнләр јахынлашыр,^б бүтүн пејғәмбәрликләр керчәк олачаг. **24** Артыг Исраил евиндә јалан пејғәмбәрлик, чамааты аздыран^в фалчылыг олмајачаг.^г **25** “Чүнки данышан Мән Өзүм олачағам, Јеһова. Вә һәр дедјим сөз јубанмадан јеринә јетәчәк.^д Сизин күнләриниздә,^е еј аси гөвм, сөзүмү дејәчәјәм дә, јеринә јетирәчәјәм дә”. Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир».

26 Мәнә бир дә Јеһованын сөзү назил олду: **27** «Еј бәни-адәм, Исраил чамааты дејир ки, сәнин алдығын вәһјләрин керчәкләшмәсинә һәлә чоһ вар, пејғәмбәрликләрин узаг кәләчәјә аиддир.^а **28** Буна көрә онлара де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур: “Сөзләримин һеч бири тәһирә дүшмәјәчәк, дедјим һәр шеј һәјата кечәчәк”. Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир».

13 Мәнә јенә дә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, Исраил пејғәмбәрләринин әлејһинә пејғәмбәрлик ет,^а өзләриндән пејғәмбәрлик етүдүранлара^б белә де: “Ешидин, көрүн Јеһова нә дејир. **3** Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур: “Һеч нә көрмәјә-көрмәјә өз-өзләриндән илһамланан ахмаг пејғәмбәрләрин вәј һалына!^в **4** Еј Исраил, сәнин пејғәмбәрләрин харабалыглар арасында кәзшән түлкүләрә охша-

да кәзшән түлкүләрә охша-

12:24 * Јахуд гулаға хош кәлән.

ФӘС. 12

а Әш 5:19
Ам 6:3
2Тг 3:3, 4

б Јл 2:1
Сф 1:14

в Әр 14:14
Мрс 2:14
Һә 13:23

г Мрс 2:17
Зк 1:6

д Әр 16:9
Һб 1:5

е Әш 5:19
Әш 28:15
2Тг 3:3, 4

ФӘС. 13

е Мш 3:5
Сф 3:4

в Әр 14:14
Әр 23:16

ж Әр 23:32

Сағ сүтүн

а Әш 2:12
Јл 1:15

б һә 22:30

в Әр 29:31, 32

г һә 22:28

д Әр 14:14
Әр 28:15, 16
Әр 29:8, 9

е һә 6:13
Һә 11:10

ж Әр 6:13, 14

з Әш 30:10
Һә 22:28

ж Әш 27:8

јыр. **5** Јеһованын күнүндә^а Исраил дөјүшдә дуруш кәтирә билсин дејә, сиз чыхыб Исраил еви үчүн дивардакы учуг јерләри тәмир едән дејилсиниз.^б **6** “Онлар јалан вәһјләр алыр, кәләчәјә даир јалан хәбәрләр сөјләјирләр. Мән Јеһова онлары көндәрмәдјим һалда, “Јеһова белә-белә дејир” сөјләјирләр, һәлә бунунла бәрәбәр, көзләјирләр ки, сөзләри дүз чыхсын.^в **7** Сизә һеч нә билдирмәдјим һалда, “Јеһова белә-белә дејир” сөјләмәјинизә даһа нә ад вермәк олар? Бу, јалан вәһј дејил, бәс нәдир? Кәләчәк барәдә јаландан хәбәр вермәк дејил?”

8 “Буна көрә дә Күлли-Ихтијар Јеһованын сизә сөзү будур: “Сөјләдјиниз јаланлара, сахта вәһјләринизә көрә Мән сизә гаршыјам”. Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир.^г **9** Әлим сахта вәһјләр сөјләјән, јаландан кәләчәк барәдә хәбәр верән пејғәмбәрләрә гаршы галхыб.^д Онлар Мәнә јахын олан инсанларын арасында олмајачаглар, адлары Исраил халгынын сјаһысына дүшмәјәчәк, даһа Исраилә гәјытмајачаглар. Онда биләчәксиниз ки, Мән Күлли-Ихтијар Јеһовајам.^е **10** һамсыы она көрәдир ки, сүлһ олмадығы һалда, онлар “сүлһ вә әмин-аманлыгдыр!” дејиб халгымы аздырырлар.^ж Бири давамсыз аракәсмә дивар тикәндә онлар кәлиб мала вурурлар^з”.

11 Онлара де ки, малаладыглары дивар учачаг. Лејсан јағачаг, көјдән долу төкүләчәк, гасырға гопуб бу дивары учурачаг.^ж **12** Дивар

13:10 * Јәни кәјфијәтсиз тикилән аракәсмәни үздән мөһкәм көстәрмәк үчүн мала вурурлар.

учанда сиздэн сорушачаглар: “Бэс ханы вурдуғунуз мала?”^a

13 Одур ки, Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Һиддәтими-дән шиддәтли гасырға гопара-чағам, гејзләниб лејсан жағды-рачағам, чошгун гезәбимдән көјдән долу јағачаг. **14** Мала-ладығыныз дивары учуруб јер-лә јексан едәчәјәм, бүнөврәси бајырда галачаг. Шәһәр дағы-ланда сиз дә онун ичиндә мәһв олачагысыныз. Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеховајам”.

15 “Бүтүн гезәбими дива-рын вә ону малалајанларын үстүнә төкәндә сизә дејәчә-јәм: “Артыг нә дивар вар, нә дә ону малалајанлар.^b **16** Је-русәлим үчүн пејғәмбәрлик едән, сүлһ олмаја-олмаја орада сүлһүн олачағы барәдә вәһ-ләр алан Исраил пејғәмбәрлә-ри^c јоха чыхыб”. Күлли-Ихти-јар Јехова белә бәјан едир.

17 Инди исә, еј бәни-адәм, үзүнү халгынын пејғәмбәрлик ујдуран гызларына тут вә он-лара гаршы пејғәмбәрлик ет.

18 Онлара де: “Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Инсанла-ры овламаг үчүн чамаатын го-луна гол бағы” тохујан, һәр адама бојуна көрә баш өртү-јү тикән гадынларын вај халы-на. Демәли, сиз Мәним халгы-мы овламаға, өз чанынызы исә гуртармаға чалышырсыныз?

19 Сиз бир овуч арпадан, бир тикә чөрәкдән өтрү халгымын ичиндә адыма ләкә кәтиирсиниз.^г Чүнки јаланларыныза гу-лаг асан халгыма јалан даны-шыб өлүмә лајиг олмајан адам-лары өлдүрүр, өлмәли адамла-ры исә сағ сахлајырсыныз”.^д

20 Одур ки, Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Еј га-

ФӘС. 13
a Әр 37:19

b Әш 30:12, 13

v Әр 6:13, 14
Әр 28:1-4

г Ми 3:11

f Әр 23:14

Сағ сүгүн
a һә 6:13

b Әр 27:14

v Әр 23:14

г Әр 23:16, 17

f Гн 18:10, 14
Әр 27:9
Ми 3:6

ФӘС. 14
д һә 33:30, 31

e 2Пд 3:13
Әш 1:15
Әр 11:11

e Әр 2:5

дынлар, чамааты гуш кими ов-ламаг үчүн ишләтдијиниз гол бағыларына гаршы өлчү көтүрәчәјәм. Онлары голла-рыныздан гопарыб атача-ғам. Гуш кими овладығыныз адамлары азадлыға бураха-чағам. **21** Баш өртүкләрини-зи чырачағам, халгымы әли-низдән гуртарачағам, артыг сизин үчүн шикар олмајачаг-лар. Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеховајам.^a **22** Мән са-лех адама дәрәд вермәдијим һалда, сиз јаланларынызла^b ону пәришан едирсиниз. Пис адамын исә голуна гүввәт ве-рирсиниз,^c гојмурсунуз пис јо-лундан дөнүб сағ галсын.^г

23 Буна көрә дә сиз, еј гадын-лар, даһа һеч вахт јалан вәһ-ләр алмајачагысыныз, фалчы-лыг етмәјәчәксиниз.^f Мән хал-гымы сизин әлиниздән гурта-рачағам. Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеховајам”.

14 Исраил ағсагалларын-дан бир нечәси кәлиб гаршымда отурду.^a **2** Бу вахт мәнә Јехованын сөзү назил олду: **3** «Еј бәни-адәм, бу адамлар өз ијрәнч бүтләрин-дән әл чәкән дејилләр. Он-лар чамааты күнаһа баты-ран, бүдрәдән даш гојублар. Нәјә көрә онлара чаваб верим?» **4** Онлара де ки, Күлли-Ихтијар Јехованын сөзү бу-дур: “Өз ијрәнч бүтләриндән әл чәкмәк истәмәјән вә бүдрә-дән даш гојуб чамааты кү-наһа сүрүкләјән исраилли кә-либ пејғәмбәрә суал етсә, Мән Јехова она ијрәнч бүтләри-нин чохлуғуна мувафиг чаваб верәчәјәм. **5** Исраил әһлинин үрәјинә горху салачағам, чүн-ки һамысы Мәндән үз дөндә-риб ијрәнч бүтләринин далын-ча кедибләр”.^e

13:18 * Дирсәјә, јахуд биләјә бағланан тилсимли бағ.

6 Буна көрә Исраил евинә де ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Ијрәнч бүтләринизи атыб кери дөнүн, мурдар эмәлләриниздән әл чәкин.”^а 7 Әкәр һансыса исраилли, јахуд Исраилдә јашајан јаделли Мәндән узаглашыб ијрәнч бүтләрә бағланса вә чамааты күнаһа батыран, бүдрәдән даш гојса, сонра да кәлиб Мәним пејғәмбәримә мұрачиәт етсә,^б онун чавабыны Мән Јеһова верәчәјәм, шәхсән Өзүм. 8 Һәмин адамдан үзүм дөнәчәк. Ону һамыја ибрәт дәрси едәчәјәм, дилләрдә зәрби-мәсәл олачаг, халгымын ичиндән јох едәчәјәм.^в Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам”.

9 “Анчаг пејғәмбәр алданыб чаваб верәрсә, демәли, һәмин пејғәмбәри азыран Мән Јеһовајам.^г Әлими она гаршы галдырыб ону халгым Исраилин арасындан јох едәчәјәм. 10 Онлар өз күнаһларынын алтыны чәкәчәкләр. Пејғәмбәрин јанына кәлән дә, пејғәмбәр дә ејни дәрәчәдә күнаһкар саяылачаг. 11 Бу, ондан өтрүдүр ки, Исраил әһли бир дә Мәним јолумдан сапмасын вә күнаһ ишләрлә өзүнү ләкәләмәсин. О заман онлар Мәним халгым олачаг, Мән дә онларын Аллаһы”.^д Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир».

12 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: 13 «Еј бәни-адәм, әкәр һансыса өлкә хәјанәт едиб Мәнә гаршы күнаһ етсә, әлими она гаршы галдырыб әрзаг еһтијатыны мәһв едәчәјәм,^е үстүнә ачлыг көндәрәчәјәм.^ж Өлкәдә нә бир адам галачаг, нә дә бир һејван.^з 14 “Һәтта бу үч нәфәр — Нух^а, Дәнјал^б вә Әјјуб^в” да орада олсајды, онлар сәлех-

ФӘС. 14

а Әш 55:7

б Әр 21:1, 2
Һә 33:31

в Лә 20:2, 3

г 1Пд 22:21, 22
Әр 4:10
2Ск 2:10, 11

д Әр 24:7
Һә 11:19, 20

е Лә 26:26

ж Әш 3:1
Әр 15:2

з Әр 7:20

ж Јр 6:8, 9
Иб 11:7

з Дн 10:11

и Әј 1:8
Әј 42:8

Сағ сүгү

а Мс 11:4
Әр 15:1
2Ст 2:9

б Лә 26:22
Әр 15:3

в Лә 26:25
Әр 25:9
Һә 21:3

г Сф 1:3

д Гн 28:21, 22

е Јр 7:1

ж Дн 10:11

з Әј 1:8
Әј 42:8

ж һә 18:20
Сф 2:3

з Әр 32:43

ликләри сәјәсиндә јалныз өз чанларыны гуртара биләрдиләр”,^а — Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир.

15 “Јахуд өлкәјә јыртычы һејванлар көндәрсәјдим, онлар өлкәнин адамларыны гырсајдылар вә өлкә һејванларын горхусундан инсанларын ајаг басмадығы харабалыға чеврилсәјди,^б — 16 Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — варлығыма анд олсун, һәтта о үч нәфәр белә, орада олсајды, онлар нә оғуллерыны, нә дә гызларыны хилас едә билмәздиләр. Јалныз өз чанларыны гуртарардылар. Өлкә исә бош галарды”.

17 “Јахуд өлкәнин үстүнә гылынч көндәриб^в “гој гылынч өлкәни тар-мар етсин” десәјдим, орадан адамларын да, һејванларын да көкүнү кәссәјдим,^г — 18 Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — варлығыма анд олсун, һәтта бу үч нәфәр белә, орада олсајды, онлар нә оғуллерыны, нә дә гызларыны хилас едә билмәздиләр. Јалныз өз чанларыны гуртарардылар”.

19 “Јахуд һәмин өлкәјә хәстәлик көндәрсәјдим,^д гәзәби-ми үстләринә төкүб онлары ганларына гәлтан еләсәјдим, орадан инсанларын да, һејванларын да көкүнү кәссәјдим, — 20 Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — варлығыма анд олсун, һәтта Нух^а, Дәнјал^б вә Әјјуб^в да орада олсајды, онлар нә оғуллерыны, нә дә гызларыны хилас едә билмәздиләр. Сәлехликләри сәјәсиндә јалныз өз чанларыны гуртарардылар”.^ж

21 Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир: “Адамларын вә һејванларын көкүнү кәсмәк үчүн^з Јерусәлимә бу дөрд

чэзаны^а — гылынчы, ачлыгы, ыртычы һејванлары вә хәстәликләри^б көндәрәндә мәһз белә олачаг. **22** Лакин оғул-гызларыңыздан бәзиләри сағ галачаг вә орадан чыхарылачаг.^в Онлар јаныныза кәләчәкләр. Сиз онларын һәрәкәтләрини, әмәлләрини көрәндә Јерусәлимин мүсибәтинә, онун башына кәтирдјим бәлаларә көрә тохтаглыг тапачагсыныз^г».

23 «Онларын һәрәкәтләрини, әмәлләрини көрәндә тохтаглыг тапачагсыныз вә биләчәксиниз ки, Мән бу шејәри онун башына сәбәбсиз јерә кәтирмәмишәм^г». **Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир**».

15 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, ахы мешә ағачлары илә, һәтта ағачларын будаглары илә мүгајисәдә мејнә нәдир? **3** Һеч ондан бир ишә јарајан чубуг чыхар? Ким бир шеј асмаг үчүн ондан асгы дүзәлдәр? **4** Ону одун кими очаға атырлар. Учлары од тубуб јаныр, ортасыны алов гарсыдыр. Инди о, һансыса ишә јарајыр? **5** Һәлә саламат икән һеч бир ишә јарамырдыса, алов ону гарсыдыб јандырандан сонра нә ишә јарајачаг?»

6 «Одур ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Һечә ки мешә ағачлары ичиндән мејнәни очаға атмаг үчүн вермишәм, Јерусәлим әһли илә дә ејни шеји едәчәјәм.^в **7** Үзүм онлардан дөнәчәк. Бахма ки, аловдан чанларыны гуртарыблар, јенә дә ахырларына алов чыхачаг. Үзүм онлардан дөнәндә биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам^г».^д

8 «Күлли-Ихтијар Јеһова белә бәјан едир: “Хәјанәткар-

ФӘС. 14

а Әр 15:2

б һә 5:17
һә 33:27

в Гн 4:31
2См 36:20
һә 6:8
Мм 5:7

г Һә 9:33
Әр 22:8, 9
һә 9:9
Дн 9:7

ФӘС. 15

Ғ 36 80:14-16
Әш 5:24
Әр 7:20
һә 20:47

д һә 6:7
һә 7:4

Сағ сүтун

а 2См 36:14

б Әш 6:11
Әр 25:11
һә 6:14

ФӘС. 16

в һә 8:10
һә 20:4

г Јш 10:5
1Пд 21:25, 26
2Пд 21:11

Ғ 1См 1:13, 14

д Пр 3:9

е 36 23:5

лыгларына көрә^а өлкәни харабазара дөндәрәчәјәм^б».

16 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, Јерусәлими мурдар әмәлләриндән акаһ ет.^в **3** Сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын Јерусәлимә сөзү будур: “Сәнин әслин кәнаниләрин өлкәсиндәндир, орада доғулмусан. Атан амори^в, анан һетдир^г. **4** Сән доғуланда көбәкбағын кәсилмәмишди. Сәни јујундуруб тәмизләмәмишдиләр, бәдәнинә дуз сүртмәмишдиләр, бәләмәмишдиләр. **5** Һеч кимин сәнә јазығы кәлиб бунлары етмәмишди. Һалына ачыјан јох иди. Доғулдуғун күндән сәндән зәһләләри кетдији үчүн сәни чөл-бијабана атмышдылар.

6 Мән јанындан кечәндә сәни ганынын ичиндә чырпынан көрдүм. Сән ган ичиндә узанмышдын. Онда Мән дедим: “Јаша!” Бәли, сән ганлыганлы узаныб галанда Мән сәнә “јаша!” дедим. **7** Сәни чәмәндәки битки кими чоһалтдым. Сән бөјүјүб боја-баша чатдын, ән көзәл зинәтләри тахдын, дөшләрин бөјүдү, сачларын узанды. Амма сән һәлә дә лүмлүт идин^г”.

8 “Мән јанындан кечәндә фикир вердим ки, артыг севиб-севилән чағындасан. Либасымы үстүнә атыб^д мәһрәм јерләрини өртдүм. Анд ичиб сәнинлә әһд-пејман бағладыг. Сән Мәним олдуң, — Күлли-Ихтијар Јеһова дејир. — **9** Сәни јујундуруб ганыны тәмизләдим, бәдәнинә јағ сүртдүм.^е **10** Әјнинә нахышлы палтар, ајағына дәри сәндәл кејиндирдим. Сәни зәриф кәтана бүрүдүм, сәнә баһалы-баһалы либаслар кејиндирдим. **11** Сәни

зинэтлэрлэ бэзэдим, голларына билэрзик, бојнуна бојунбағы тахдым. **12** Бурнуна һалга, гулагларына сырға тахдым, башына көзэл тач гојдум. **13** Сән өзүнү гызыл-күмүшлэ бэзэйир, зэриф кэтандан, баһалы парчалардан палтарлар, нахышлы либаслар кејинирдин. Нарын унла, јағ-балла бэслэнирдин. Ахырда гәнирсиз көзэлэ чеврилдин,^а шаһзадә адыны дашымаға ләјиг олдуң».

14 «Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Көзәллијинин сорағы халглар арасында јабылды.^б Чүнки сәнә Өз чалалымдан бәхш етмишдим, көзәллијин камил иди”».^в

15 «Амма сән көзәллијинә архаланмаға башладың.^г Шөһрәтин сәни фаһишәлијә сүрүкләди.^д Һәр јолдан кечәнлә зина едиб^е көзәллијини она вердин. **16** Либасларындан аләлван сәчдәкаһлар дүзәлтдин, орада фаһишәлик етдин.^е Белә бир шеј индијәдәк олмајыб, олмајачаг да. **17** Сәнә вердијим гызыл-күмүшдән дүзәлдилән ләл-чәваһиратлары көтүрдүн, өзүн үчүн киши сурәтләри дүзәлдиб онларла фаһишәлик етдин.^е **18** Нахышлы либасларыны көтүрүб онларын үстүнә салдын. Мәним јағымы, бухуруму онлара тәгдим етдин.^ж **19** Сәнә вердијим чөрәји, нарын ундан, јагдан вә балдан биширилмиш чөрәји онлара хош әтир киши тәгдим етдин.^з Бәли, сән белә етдин”, — Күлли-Ихтијар Јеһова дејир».

20 «Мәним үчүн дүнјаја кәтирдийин оғулары, гызлары” һәмин бүтләрә гурбан кәтирдиз.^и Сәнин фаһишәлијинин әндәзәсини ашды. **21** Сән Мәним оғулларымы өлдүрдүн,

ФӘС. 16

а 36 48:2

б 1Пд 4:21

в 1Пд 10:1
36 50:2
Мрс 2:15

г Әр 7:4
Мк 3:11

д 1Пд 11:5, 7
36 106:35, 36
Әш 57:7, 8
Әр 2:20
Јр 4:4

е Өр 3:13

ж 1Пд 14:22, 23
2См 21:5, 11

з Әш 57:7, 8

и Һә 8:10, 11

к 2Пд 22:16, 17

л Чк 13:2

м 36 106:37, 38

Сағ сүтүн

а Лә 18:21
Лә 20:2
2Пд 16:1, 3
2См 33:1, 6
Әр 7:31
Һә 20:26

б Әр 13:27
Сф 3:1

в Әр 2:23, 24

г Әр 3:2

д Әш 30:2, 3
Әр 2:36

е Гн 28:48

ж 36 106:41

з Әр 2:11, 12

и 2Пд 16:7

к Һә 23:14, 16

л Әр 3:3

онлары одда јандырыб гурбан кәтирдин.^а **22** Бүтүн бу мурдар әмәлләри едәндә, фаһишәликлә мәшғул оландә кәнчлик күнләрини, лүт-үрјан олдуғун, ган ичиндә чырпындығын вахтә јада салмадын. **23** Бу гәдәр шәр ишләринә көрә вај олсун, вај олсун сәнин һалына!^б — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. — **24** Сән өзүн үчүн һәр мејданда бир тәпә учалтдын, бир сәчдәкаһ гурдун. **25** Һәр күчәнин башында сәчдәкаһлар дүзәлтдин. Өзүнү һәр јолдан кечәнә тәклиф етмәклә көзәллијини чиркаба буладың.^в Кетдикчә фаһишәлијиндә лап азғынлашдың.^г **26** Сән Мисир оғуларыјла, шәһвәтли гоншуларыңла зина етдин.^д Саја кәлмәјән зиналарыңла Мәни тәһгир етдин. **27** Әлим сәнә гаршы галхачаг, пајыны азалдачағам.^е Сәни сәнә нифрәт едән гадынларың, Филишт гызларыңнын ихтијарына верәчәјәм.^е Һәтта онлар да сәнин абырсызлығыңдан дәһшәтә кәлир.^е

28 Сән дојмаг билмирдин, кедиб Ашшур оғулары илә дә зина етдин.^ж Амма бу да сәни гане етмәди. **29** Тачирләр дијарында* да, кәлданиләрлә дә зина етдин.^з Лакин јенә дә бәс олмады. **30** Көр үрәјин нә гәдәр азғын имиш ки*, сән бүтүн бу әмәлләри етдин, һәјасыз фаһишә кими даврандың!” — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. — **31** Күчәләр башында тәпәләр дүзәлдәндә, мејданларда сәчдәкаһ гуранда, сән ади фаһишә кими давранмырдың, чүнки фаһишәлијинин әвәзиндә һагг истәмирдин.

16:29 * һәрфән: Кәнан дијарында. **16:30** * Дикөр вариант: сәнә гаршы гәзәбим алышыб-јаныр.

32 Сэн, еј халалча эрини гојуб јад кишилэри јатагына салан хэјанэткар гадын!^а 33 Бүтүн фаишэлэрэ һэдијјэ верирлэр,^б сэн исэ өзүн ојнашларына һэдијјэ верирсэн.^в Һэдијјэ верирсэн ки, һэр јердэн јанына кэлиб сенинлэ зина етсинлэр.^г 34 Сэн фаишэ гадынларын етдијинин там әксини едирсэн. Неч ким сенин кими фаишэлик етмир. Чамаат сэнә һагг өдәмәкдэн сэн онлара өдәјирсэн. Сэндә һэр шеј тәрсинәдир”.

35 Одур ки, еј фаишэ,^г Јеһованын сөзүнү динлэ. 36 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Еһтирасын чошдуғуна көрә, ојнашларынла вә оғуларынын ганыны тэгдим етдијин^д ијрәнч, мурдар бүтләрләнлэ зина едәндә^е ејиб јерләрини ачдыгына көрә 37 һәзз вердијин ојнашларыны да, севкиләрини дә, нифрәт етдијин адамлары да бир јерә жығачағам. Онлары һэр јандан сәнә гаршы топлајачағам. Ејиб јерләрини ачыб онлара көстәрәчәјәм. Онлар сәни лүмлүт көрәчәкләр.”^о

38 Мән сәни зина едән вә ган төкән гадынларын лајиг олдуғу чәза илэ чәзаландырачағам.^ж Гәзәбимлә, һиддәтимлә ганыны төкәчәјәм.^з 39 Сәни онларын әлинә верәчәјәм. Онлар тәпәләрини јерлә јексан едәчәк, сәчдәкаһларыны учурачағ,^и палтарларыны әјиндән чыхарачағ,^й ләл-чәваһиратыны көтүрәчәкләр,^к сәни лүт-үрјан гојачағлар. 40 Издиһамы үстүнә салачағ,^к сәни дашгалаг едәчәк,^к гылынчла доғрајачағлар.^н 41 Евләрини јандырачағ,^м башга гадынларын көзү габағында сәни чәзаландырачағлар. Мән сенин фаишәлијинә сон гојачағам.”

ФӘС. 16

а Әр 3:1, 20
б Јр 38:16
в Әш 57:9
г 2См 16:2, 3
F Әш 1:21
Әр 3:6
д 36 106:37, 38
е 2Пд 21:11
ө Әр 13:22
Мрс 1:8
ж Јр 9:6
Јр 38:24
Чк 21:12
Лв 20:10
Гн 22:22

з 36 79:2, 3
Һә 23:25
и Әш 27:9
Һә 16:24
ы Әр 4:30
ј Әш 3:18-23
Һә 23:26
к Һә 23:46, 47
Һб 1:6
к Гн 22:20, 21
л 2См 36:17
Әр 25:9
м 2Пд 25:8, 9
н Һә 23:27

Сағ сүтүн

а Һә 5:13
б Әш 40:2
в Әр 2:32
г 1Пд 21:25, 26
2Пд 21:2, 9
36 106:35, 36
F Гн 20:17
Ју 10:5
2Пд 21:11
Һә 16:3
д Әр 3:8
Һә 23:33
е Јр 18:20
Јр 19:24, 25
Әш 3:9
Әр 23:14
ө 2Пд 21:2, 9
Һә 5:5, 6
ж Јд 7
з Мс 16:5
и Јр 13:10
ы Мс 1:32
ј Мс 21:13

Даһа һеч кимә һагг өдәмәјәчәксән. 42 Сәндән ачығымы чыхачағам,^а гәзәбим јатачағ,^б сакитләшәчәјәм, даһа Өзүмү тәһгир олунмуш һисс етмәјәчәјәм”.

43 “Кәнчлик күнләрини хатырламадығын үчүн,^в бүтүн бу әмәлләрлә Мәни гәзәбләндрдијин үчүн сәнә еләдикләринин алтыны чәкдирәчәјәм, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — сән бир дә абырсызлыг етмәјәчәк, ијрәнч әмәлләрә јол вермәјәчәксән.

44 Мәсәлләрлә данышанлар сәнин үчүн бу мәсәли дејәчәк: “Гызы да анасынын тајыдыр!”^г

45 Сән әрини вә ушағларыны һеч јеринә гојан ананын гызысан. Әрләрини вә ушағларыны һеч јеринә гојан гадынларын бачысысан. Сәнин анан һет, атан аморидир”.^г

46 «“Бөјүк бачын гызлары” илэ бирликдә сәндән шималда јашајан Сәмәријјәдир.^д Кичик бачын гызлары илэ бирликдә сәндән чәнубда јашајан Сәдмудур.^е 47 Сән садәчә онларын јолу илэ кетсәјдин, ијрәнч әмәлләрини тәкрарласајдын нә вар иди ки. Гыса вахт әрзиндә сән онлардан бештәр өлдүн.^о — 48 Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. — Варлығыма анд олсун ки, нә бачын Сәдум, нә дә онун гызлары сәнинлэ гызларынын етдикләрини етмәјибләр. 49 Бачын Сәдумун күнаһы о иди ки, о да, гызлары да^ж гүрурлу идиләр.^з Бәс дејинчә јемәкләри вар иди,^и гулағлары динч, гајғысыз јашајырдылар.^й Анчағ онлар касыб-кусуба, фағыр-фүгәраја көмәк әли узатмырдылар.^к 50 Гүрурларыны сын-

16:46 * Еһтимал ки, әтраф шәһәрләр нәзәрде тутулар.

дырмыр,^а көзүмдө ијрәнч олан эмәлләриндән дөнмүрдүлөр.^б Она көрө да Мән онлары јох етмәји лазым билдим.^в

51 Һеч Сәмәријјә^г дә сәнин күнаһларынын жарысыны етмәјиб. Сән мурдар ишләринин сајыны артырыб о дәрәчәјә чатдырдын ки, бачыларынын сәнин јанында сәлех көрүндүлөр.^г **52** Сән бачыларына һагг газандырдын, инди дөз алчалмағына. Онлардан да ијрәнч ишләр көрүб күнаһ етдијинә көрө онлар сәндән сәлехдирләр. Инди бачыларыны өзүндән сәлех чыхардығына көрө утан вә дөз алчалмағына^д.

53 “Сәдүмун вә гызларынын әсир дүшәнләрини, Сәмәријјәнин вә гызларынын әсир апарыланларыны бир јерә јыґаґаґам. Онларла бәрәбәр сәнин дөз әсирликдә оланларыны топлајачаґам ки,^а **54** алчалмағына дөзә биләсэн. Эмәлләринлә онлара тәсәлли вердијин үчүн утаныб јерә кирәчәксэн. **55** Бачыларын Сәдүм вә Сәмәријјә гызлары илә бир јердә әввәлки вәзијјәтинә ґајыдачаґ. Сән дә өз гызларынла бирликдә әввәлки вәзијјәтинә ґајыдачаґсан.^в **56** Гүрурлу күнләриндә бачын Сәдүмун адыны чәкмәји белә, шәниннә сыґышдырмырдын. **57** Нә гәдәр ки мәнфур олдуґун ифша едилмәмишди,^г вәзијјәт белә иди. Инди Арамын гызлары, гоншулары сәнә тәнә вурур, әтрафында олан Филишт^д гызлары сәнинлә һәґарәтлә давраныр. **58** Абырсыз һәрәкәтләринин, мурдар эмәлләринин алтыны чәкәчәксэн”, — Јеһова бәјан едир».

59 «Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Нечә ки сән баґ-

ФӘС. 16

а Мс 16:18

б Јр 13:13
Јр 18:20
Јр 19:4, 5

в Јр 19:24, 25
Мрс 4:6
2Бт 2:6

г 2Пд 21:13
Әр 23:13
Һә 23:33

ф Әр 3:11

д 36 126:1

е һә 36:11

ә һә 21:24

ж 2См 28:18

Саґ сүтүн

а Гн 29:12
Әр 22:8, 9

б Әш 3:11
Гт 6:7

в Әр 32:40
Әр 50:4, 5

г һә 20:43

ф 36 103:12
Мм 7:18, 19

д Үә 9:6
Һә 36:31

ФӘС. 17

е һш 12:10

ә Гн 28:49, 50
Әр 4:13
Мрс 4:19

ж Әр 22:23

з 2Пд 24:12
2См 36:9, 10
Әр 24:1

и 2Пд 24:15

ы 2Пд 24:17
Әр 37:1

ј һә 17:13, 14

к 2См 36:11

ладығымыз әһд-пејмана хәјанәт едиб андыны поздун,^а Мән дә сәнинлә ејни чүр давраначаґам.^б **60** Анчаґ Мән кәнчлијиндә сәнинлә баґладығым әһди јада салачаґам. Сәнинлә һәмишәлик әһд баґлајачаґам.^в **61** Еләдикләрини јадына салачаґсан, бөјүк вә кичик бачыларыны гаршылајанда хәчаләт чәкәчәксэн.^г Онлары сәнә гызлыґа верәчәјәм, анчаґ буну сәнинлә баґладығым әһдә көрө етмәјәчәјәм”.

62 “Сәнинлә әһдими давам етдирәчәјәм, онда биләчәксэн ки, Мән Јеһовајам. **63** Сонра бүтүн еләдикләринә бахмајараґ, сәнин үчүн кәффәрә верәндә^д эмәлләрини јада салачаґ, хәчаләтиндән аґзыны белә, ачмајачаґсан”,^е — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир».

17 Мәнә јенә дә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, Исраил евинә айд бир тапмача сөјлә, бир мәсәл чәк.^в **3** Белә де: “Күлли-Ихтијар Јеһова дејир: “ґанадлары ири, ләләкләри узун, түкләри сых вә рәнкбәрәнк олан бөјүк бир ґартал^г учуб Ливана^д кәлди вә сидр аґачынын башыны чајнағына кечирди.^з **4** Онун лап јухарысындакы зоґу ґопарыб тачирләр дијарына^ж апарды. Он тачирләр шәһәриндә әкди.” **5** Сонра о дијардакы тохумдан^ы көтүрүб мүнбит торпаґлы саһәјә, бол сулу һөвзәнин кәнарында әкилән сөјүд аґачы кими әкди. **6** О чүчәриб гол-будаґ атды вә жарпаґлары ичәри бахан, көкләри дә алтында битән балачабөј мејнәј^и чеврилди. Беләликлә, о, мејнә олду, зоґ верди, гол-будаґ атды.^к

17:4 ^а һәрфән: Кәнан дијарына.

7 Сонра јекә ганадлы, узун ләләкли башга бир бөјүк гартал кәлди.^а Мејнә бөјүк һәвәслә көкләрини әкилдији ләкдән она тәрәф узатды вә жарпагларины она сары чевирди ки, гартал ону суласын.^б 8 О, артыг бәрәкәтли торпагда, бол сулу јердә әкилмишди ки, будаглансын, бәһрә кәтирсин, бөјүк, көзәл мејнә олсун”.^в

9 “Де ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Һеч о, уғур газанар? Кәлиб ону көкүндән гопармазлар?^г Мејвәләри чүрүмәз? Зоғлары гурумаз?^д О елә гурујачаг ки, ону көкүндән гопармаг үчүн нә күчүлү әл лазым олачаг, нә дә ки чохла адам. 10 Башга јердә әкилсә дә, уғур газанар? Сәмум јели әсәндә ону гулгуру гурутмаз? Елә чүчәрдији ләкдә гурујуб галар”.

11 Мәнә јенә дә Јеһованын сөзү назил олду: 12 «Аси гөвмә белә сөјлә: “Доғруданмы, сиз бунларын мәнәсыны баша дүшмүрсүнүз?” Де ки, Бабил һөкмдары Јерусәлиме јүрүш етди, онун падшаһыны, әјанларыны тутуб өзү илә Бабилә апарды.^а 13 Шаһзадәләрдән бири^б илә әһд кәсиб она анд ичдирди.^в Сонра өлкәнин нүфузулу адамларыны апарды ки,^г 14 өлкә зәиф дүшүб бир даһа өзүнә кәлә билмәсин вә јалныз әһдә вәфа етмәклә мөвчудлуғуна давам етсин.^д 15 Анчаг падшаһ Бабилә гаршы үсјан етди,^е елчиләрини Мисирә көндәриб ондан чохла ат^в вә бөјүк гошун^г истәди. Һеч о хејир тапар? Белә иш тутан чәзәдан гача биләрми? Әһдинә хилаф чыхан сағ галармы?^к

16 “Барлығыма анд олсун, — дејә Күлли-Ихтијар Јеһова бә-

ФӘС. 17

а Әр 37:5, 7
Һә 17:15

б 2Пд 24:20
2См 36:11,
13

в Әр 37:1

г Әр 21:7

д 2Пд 25:7

д 2Пд 24:12, 14
Әш 39:7
Әр 22:24, 25
Әр 52:31, 32

е 2Пд 24:17
Әр 37:1

ө 2См 36:11,
13

ж 2Пд 24:15
Әр 24:1

з Әр 27:12
Әр 38:17

и 2Пд 24:20
2См 36:11,
13

ы Гн 17:16

ј Әр 37:5

к Әр 32:3, 4

Сағ сүтүн

а Әр 34:2, 3
Әр 52:11

б Әр 37:7, 8
Мрс 4:17
Һә 29:6

в Гн 5:11

г Һә 12:13

д Һә 20:36

е Һә 12:14

ж Һә 6:13

ө Әш 11:1
Әр 23:5

ж Әш 53:2

з 36:2:6

и Әш 9:6
Һә 21:26, 27
Дн 4:17
Ам 9:11

јан едир. — Анда хор бахан, әһди позан бу адам* Бабилдә, ону тахта чыхаран һөкмдарын^в јашадығы јердә өләчәк.^а 17 Чохлу ганлар төкмәк үчүн мүһасирә бәндләри гуруланд, мүһасирә диварлары тикиләндә фиронун бөјүк ордусунун, чохајлы гошунларынын дөјүшдә һеч бир көмәји дәјмәјәчәк.^б 18 О, анда хор бахды, әһдә хилаф чыхды. Сөз версә дә, бүтүн бу ишләри көрдү; она гуртулуш јохдур!”

19 “Буна көрә дә Күлли-Ихтијар Јеһова дејир: “Барлығыма анд олсун, андыма хор бахмағын, әһдими поэмағын ачысыны она чәкдирәчәјәм.^в 20 Торуму үстүнә атачағам вә о, ов торума дүшәчәк.^г Мәнә етдији хәјанәтә көрә ону Бабилә апарыб орада онунла һагг-һесаб чәкәчәјәм.^д 21 Ордунун бүтүн фәариләри ғылынчдан кечириләчәк, сағ галанлар исә дөрд бир јана сәпәләнәчәк.^е Онда биләчәксиниз ки, бунлары Мән Јеһова дејирдим”.^ө

22 “Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Һүндүр сидр ағачынын тәпәсиндән бир будаг^ө көтүрүб әкәчәјәм. Онун башындакы пөһрәләрдән зәриф зоғ ғырачағам,^ж кәтириб һүндүр, әзәмәтли дағда^з әкәчәјәм. 23 Ону Исраилин уча дағында әкәчәјәм, будаглары бөјүјәчәк, бәһрә кәтирәчәк вә мөһтәшәм сидр ағачына чевриләчәк. Бүтүн гушлар она сығыначаг, жарпагларинын көлкәсиндә јашајачаглар. 24 Онда бүтүн мешә ағачлары биләчәк ки, һүндүр ағачы алчалдан, балача ағачы јүксәлдән Мән Јеһовајам.” Мән јашыл ағачы гурут-

17:16 * Сидгијә. ^в Навуходоносор.

дум, гуру ағачы чанландырыб чичэкленэн ағача дөндөрдим.^а Мән Јеһова дедим, дедијими дө етдим».

18 Мәнә јенидән Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Исраилдө «аталар кал үзүм јејир, ушағларын диши гамашыр» мәсәлини^б чәкмәклә нә демәк истәјирсиниз?

3 «Барлығыма анд олсун, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — Исраилдө бир даһа бу мәсәл чәкилмәјәчәк. **4** Бүтүн инсанлар Мәнә мәхсусдур. Ата да, оғул да Мәнә мәхсусдур. Јалһыз күнаһ едән кәс өләчәк.

5 Тутаг ки, бир нәфәр сәләһ адамдыр, адил вә дүзкүн әмәл саһибидир, **6** дағларда бүтләрә кәтирилән гурбанлардан јемир,^в үмидини Исраил әһлинин ијрәнч бүтләринә бағламыр, сојдашынын арвадыны ләкәләмир,^г ајбашы вахты гадыһла јахынлыг етмир,^д **7** һеч кими инчитмир,^е борчлунун кировуну гајтарыр,^ж һеч кими сојмур,^з ач адамы једирир,^и чылпағы кејиндирир,^к **8** сәләмлә борч вермир, мүамилә көтүрмүр,^л һагсыз иш көрмүр,^м ики нәфәрин мүбаһисәсини әдаләтлә һәлл едир,^н **9** ганунларыма, һөкмләримә әмәл едәрәк һагг јолу илә кеدير. Белә адам сәләһдир, сөзсүз ки, о јашајачаг»,^о — дејә Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир.

10 «Анчаг тутаг ки, ата бу әмәлләрдән узаг олдуғу һалда, оғул сојғунчудур^к, гатилдир^н, јахуд бу ишләрдән һансыса бирини көрүр: **11** дағларда бүтләрә кәтирилән гурбандан јејир, сојдашынын арвадыны ләкәләјир, **12** фағыр-фүғәраны инчидир,^м сојғунчулуғ едир, алдығы кирову гајтар-

ФӘС. 17

а 1Иш 2:7, 8
Лк 1:52

ФӘС. 18

б Әр 31:29, 30

в Гн 12:2
Әр 3:6

г Лв 20:10

д Лв 18:19
Лв 20:18

е Мс 14:21

ж Гн 24:12, 13

з Лв 6:2, 4

и Гн 15:11

к Әш 58:6, 7
Јр 2:15, 16

л Чх 22:25
36 15:5
Лк 6:34, 35

м Лв 19:35

н Лв 19:15
Лв 25:14
Гн 1:16

о Лв 18:5

п Лв 19:13

р Јр 9:6
Чх 21:12

с Гн 15:7, 8

Сағ сүтүн

а Лв 26:30

б 2Пд 21:11

в һә 22:12

г Гн 16:20
Рм 10:5

д Гн 24:16
Әр 31:30
һә 18:4

е Әш 3:10, 11
Гт 6:7

мыр, үмидини ијрәнч бүтләрә бағлајыр,^а мурдар әмәлләрлә мәшғул олур,^б **13** сәләмлә борч верир, мүамилә көтүрүр.^в Белә өвлад јашамајачаг. Көрдүјү бүтүн мурдар ишләрә көрә өләчәк, ганы исә өз бойнуна олачаг.

14 Амма тутаг ки, оғул атанын етдији бүтүн күнаһлары көрүр, лакин бунлары көрсә дө, бу ишләрлә мәшғул олмур. **15** Дағларда бүтләрә кәтирилән гурбандан јемир, үмидини Исраил әһлинин ијрәнч бүтләринә бағламыр, сојдашынын арвадыны ләкәләмир, **16** һеч кими инчитмир, алдығы кирову мәнимсәмир, сојғунчулуғ етмир, ач адамы једирир, чылпағы кејиндирир, **17** касыблары сыхышдырмыр, сәләмлә борч вермир, мүамилә көтүрмүр. Мәним һөкмләримә әмәл едир, ганунларымла отурубдурур. Белә адам атасынын күнаһларына көрә өлмәјәчәк, о јашајачаг. **18** Атасы исә фырылдагчы олдуғуна, сојдашыны чапыб-таладығына, халгы арасында бәд әмәл саһиб олдуғуна көрә өләчәк. О, өз күнаһына көрә өләчәк.

19 Сорушачагсыныз ки, нәјә көрә оғул атанын күнаһыны дашымыр? Она көрә ки, оғул һагг вә сәләһ әмәл саһибидир, Мәним бүтүн ганунларыма табе олуб әмәл едир. Сөзсүз ки, о јашајачаг.^г **20** Јалһыз күнаһ едән адам өләчәк.^д Оғул атанын, ата оғулун күнаһыны дашымајачаг. Сәләһин сәләһлији тәкчә өз адына јазылачаг, писин дө пислији тәкчә өз адына јазылачаг.^е

21 Әкәр пис адам күнаһларындан төвбә едиб Мәним ганунларымы тутса, һагг вә сәләһ ишләр көрсә, јашајачаг,

өлмөжөчөк.^а **22** Неч бир күнаһы јада салынмајачаг.^б О, салеһ эмәлләри сажәсіндә јашајачаг”.^в

23 “Пис адамын өлүмү бәјәм Мәнә хошдур?^г – Күлли-Ихтијар Јеһова дејир. – Мәкәр истәмәрәм ки, о, јолундан дөнүб јашасын?”^д

24 “Бәс салеһлијиндән дөнүб писләрин эмәлләрини тәк-рар едән, пис иш тутан* адам јашајачаг? Беләсинин неч бир салеһ эмәли јада салынмајачаг.^д Хәјәнәткарлығына вә күнаһларына көрә о өләчөк.^е

25 Дејәчәксиниз: “Јеһова һагсызлыг едир!”^о Гулаг асын, еј Израил әһли, Мәнми һагсызлыг едирәм?^к Һагсызлыг едән сиз дејилсинизми?^з

26 Салеһлијиндән дөнүб әјри јола гәдәм гојан адам өләндә өз пис эмәлинә көрә өлүр.

27 Пис адам пис эмәлиндән дөнүб һагг вә салеһ ишләр көрсә, һәјатыны горујачаг.”

28 Күнаһларыны баша дүшүб бу јолдан дөнәрсә, јашајачаг, өлмөжөчөк.

29 Израил әһли дејәчөк: “Јеһова һагсызлыг едир!” Еј Израил әһли, Мәнми һагсызлыг едирәм?^в Һагсызлыг едән сиз дејилсинизми?”

30 “Беләликлә, еј Израил әһли, Мән һәр кәслә эмәлинә көрә һагг-һесаб чәкәчә-јәм,^ј – Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. – Дөнүн јолунуздан, шәр эмәлләриниздән бир-дәфәлик әл чәкин. Јохса онлар бүдрәдән даш олуб сизи күнаһ кирдабында багырачаглар. **31** Тәмизләнин күнаһларыңыздан,^к јени гәлбә, јени руһа саһиб олуң.^к Ахы нәјә

18:24 * Јахуд *наһаг* иш тутан.

ФӘС. 18

а Әш 55:7
һә 3:21
һә 33:12, 19
һә 3:19

б 2См 33:12,
13
36 25:7
Әш 43:25

в һә 33:16

г Мрс 3:33
һә 33:11
1Тм 2:3, 4
2Бг 3:9

д Мв 7:18

д һә 33:12, 18
Иб 10:38
2Јһ 8

е Мс 21:16
һә 3:20

ө Әј 35:2
Мс 19:3
һә 33:17, 20

ж Гн 32:4

з Әш 55:9
Әр 2:17

и Әш 55:7
1Тм 4:16

ы Јр 18:25
36 145:17
Әш 40:14

ј Әј 34:11
Рм 2:6

к 36 34:14
Әш 1:16

к 36 51:10
Әр 32:39
һә 11:19
Еф 4:23, 24

Сағ сүтүн

а Гн 30:15
Мс 8:36
һә 13:46

б Әр 29:11
Мрс 3:33
һә 33:11
Лк 15:10
2Бг 3:9

в Гн 30:16

ФӘС. 19

г 2См 36:1

д 2Пд 23:31-34
2См 36:4
Әр 22:11, 12

д Әр 22:17

е Мс 28:15

көрә өләсиниз,^а еј Израил әһли?”

32 “Неч кимин өлүмүндән һәзз алмырам,^б – бәјан едир Күлли-Ихтијар Јеһова. – Одур ки, јолунуздан дөнүн вә јаша-јын”.^в

19 «Израил рәһбәрләри үчүн мәрсижә оху:

2 “Сизин ананыз ким иди? Ширләр арасында диши шир.

Чаван ширләр арасында узанар, балаларыны бәсләјәрди.

3 О, балаларындан бирини бәсләјиб бөјүтдү.

Бала чаван, күчлү бир аслан олду.^г

Шикарыны парчаламағы өјрәнди.

Һәтта адамлары да јемәјә башлады.

4 Онун сәс-сорағы халгла-рын гулағына чатанда гују газыб ону тутдулар, Ону гармаглајыб Мисирә апардылар.^д

5 Ана шир көзләди, көзләди, көрәндә ки, баласынын гајытмағына үмид јохдур,

Башга баласыны күчлү ас-лан кими јетишидириб үзә чыхарды.

6 О да ширләр арасында кәзмәјә башлады.

Бәли, чаван, күчлү аслан олмуш бу бала да шика-рыны парчаламағы өјрән-ди вә адамлары јемәјә башлады.^д

7 О, онларын галалары ара-сында кәзишир, шәһәрлә-рини виранә гојурду.

Кимсәсиз галмыш өлкә онун нәрилтысіндән ләрзәјә кәлирди.^е

- 8 Буна көрө этраф халглар ону тора салмаг үчүн үстүнө һүчум чэкди. Шир онларын һазырлады-ғы гујуја дүшдү.
- 9 Ону гармаглайыб гэфәсә салдылар вә Бабил һөкмдарынын јанына кәтирдиләр.
- Орада ону гапалы сахладылар ки, бир дә Исраил дағларында сәдасы ешидилмәсин.
- 10 Сизин ананыз су кәнарында әкилмиш, ганыңызда олан мејнә^а кими иди*.
- Бол су ичдијиндән бәһәрли, голлу-будаглы олду.
- 11 Онун будаглары елә мөһкәм иди ки, онлардан һөкмдар әсасы дүзәлтмәк оларды.
- О бөјүјүб башга ағачлардан һүндүр олду.
- Боју илә, сых жарпаглары илә диггәти чәлб етмәјә башлады.
- 12 Амма ону гәзәблә көкүндән чыхарыб^б јерә атдылар.
- Сәмум јели барыны гурудуб гахача дөндәрди.
- Мөһкәм будаглары гопарылыб гуруду,^в од дүшүб онлары јандырды.^г
- 13 Инди о, сәһрада, Сусуз, гураг јердә әкилиб.^г
- 14 Алов будагларындан јайылыб зоғларыны, мејвәләрини мәһв етди,
- Һөкмдар әсасы олмаг үчүн бир дәнә дә олсун мөһкәм будагы галмады.^д
- Бу, мәрсижәди, кәләчәкдә дилләрдә долашачаг мәрсижә»».

19:10 * Дикөр вариант: *бағыңыздакы мејнә кими иди.*

ФӘС. 19

а 36 80:8
Әш 5:7

б Әш 5:5
Һә 15:6

в 2Пд 23:34
2Пд 24:6
2Пд 25:5-7

г Гн 32:22
Һә 15:4

ф Гн 28:48
Әр 17:5, 6
Әр 52:27

д һә 17:16, 18

Сағ сүтун

ФӘС. 20

а Әш 1:12, 15
Һә 14:3

б һә 16:51
Һә 22:2
Лк 11:47

в Гн 7:6

г Чх 4:31
Чх 6:7, 8

ф Чх 3:8

д Лә 18:3
Гн 29:16, 17
Јш 24:14

е Лә 20:7

ө Чх 32:4

20 Једдинчи илин бешинчи ајынын онунчу күнүндә Исраил ағсаггалларын-дан бир нечаси Јеһоваја мүрачият етмәк үчүн јаныма кәлиб гаршыма дә әјләшдиләр.

2 Бу вахт мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **3** «Еј бәни-адәм, Исраил ағсаггалларына де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур: «Сиз Мәндән сөз сорушмаға кәлмисиниз? Варлығыма анд олсун, — дејир Күлли-Ихтијар Јеһова, — сизә бир кәлмә дә чаваб вермәјәчә-јәм».^а

4 Онлары мүһакимә етмә-јә һазырсан? Еј бәни-адәм, һазырсанмы онлары мүһакимә етмәјә? Ата-бабаларынын иј-рәнч әмәлләрини бир-бир он-лара сөјлә.^б

5 Де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү белә-дир: «Исраили сечдијим^в күн Јагуб нәслинин өвладлары-на анд ичдим, Мисир өл-кәсиндә онлара Өзүмү таныт-дым.^г Бәли, онлара анд ичиб дедим: «Мән Јеһовајам, сизин Аллаһыңыз». **6** Һәмин күн анд ичиб сөз вердим ки, онла-ры Мисирдән чыхарыб онлар үчүн тапдығым сүд-бал ахан дијара апарачағам.^д Бу ди-јар дүнјанын ән дилбәр ку-шәси иди. **7** Онда онлара де-дим: «Тој һәр кәс көзүнү дик-дији ијрәнч бүтләри тулласын. Өзүнүзү Мисирин ијрәнч бүт-ләри илә мурдарламајын.^е Мән сизин Аллаһыңыз Јеһовајам».^ө

8 Онлар исә Мәнә гаршы үсјан етдиләр, Мәнә гулаг ас-маг истәмәдиләр. Бағландыг-лары мәнфур шејләри атмады-лар, Мисирин ијрәнч бүтлә-риндән әл чәкмәдиләр.^ө Онда сөз вердим ки, онлары һиддә-тимә туш едәчәјәм, бүтүн гәзәбими Мисир торпағын-да үзәрләринә јағдырачағам.

9 Амма адым наминэ хэрэкэтэ кечдим ки, араларында јашадыглары халгларын јанында адыма лэкэ кэлмэсин.^а Онлары Мисир торпағындан чыхаранда бу халгларын гаршысында Өзүмү онлара танытдым.^б 10 Белэчэ, онлары Мисир өлкэсиндэн чыхарыб сәһраја апардым.^в

11 Орада онлара ганунларымы билдириб һөкмлэrimi ашкар етдим,^г о ганун вэ һөкмлэри ки онлара эмэл едэн онларын сажэсиндэ јашајыр.^д

12 Бундан элава, Өзүмлэ онлар арасында бир эламет оларга онлар үчүн шәнбәни^а тәсис етдим ки,^б билсинләр: онлары мүгәддэс едэн Мәнэм, Јеһова.

13 Лакин Исраил әһли сәһрада Мәнэ аси чыхды.^в Ганунларымла отуруб дурмадылар, һөкмлэrimi рәдд етдиләр, о ганун вэ һөкмлэри ки онлара эмэл едэн онларын сажэсиндэ јашајыр. Мәним шәнбәлэrimi неч јеринэ гојдулар. Одур ки, Мән дә сәһрада гәзәбими онларын үстүнә төкмәјэ, онлары мәнв етмәјэ гәрар вердим.^ж 14 Буну адым наминэ етдим. Истәмәдим онлары чыхартмағымын шаһиди олан халгларын јанында адыма лэкэ кэлсин.^з 15 Һәм дә сәһрада анд ичдим ки, онлары сөз вердијим торпаға,^и сүдбал ахан дијара,^й дүнјанын ән дилбәр кушәсинэ апармајачағам, 16 чүнки Мәним һөкмлэrimi рәдд етдиләр, ганунларымла јашамадылар, шәнбәлэrimi неч етдиләр, ијрәнч бүтлэринэ күнүл вердиләр.^к

17 Анчаг јазығым кәлди онлара, мәнв етмәдим, сәһрада көклэрини кәсмәдим. 18 Сәһрада икән^л оғулларына дедим:

ФӘС. 20

а Сј 14:13-16

Гн 9:27, 28

1Иш 12:22

б Чх 32:11, 12

Јш 2:9, 10

Јш 9:3, 9

1Иш 4:7, 8

в Чх 13:17, 18

Чх 15:22

г Гн 4:8

д Гн 8:3

Гн 30:16

е Чх 20:8-10

Лв 23:3, 24

Лв 25:4, 11

ж Чх 31:13

Чх 35:2

з Чх 32:8

Сј 14:22, 23

и Сј 14:11, 12

к Јш 7:9

Һә 36:22

л Сј 14:30

36 95:11

36 106:26, 27

м Сј 13:26, 27

н Чх 32:1, 4

Сј 25:1, 2

Һә 7:42

о Сј 14:33

Сағ сүтүн

а 36 78:8

б Гн 4:1

в Әр 17:22

г Чх 31:13

д Сј 25:1

Гн 9:23

е Әш 63:10

ж 36 78:38

з 36 25:11

36 79:9

Әр 14:7

Дн 9:19

и Лв 26:33

36 106:26, 27

к Лв 26:15, 16

л Әр 2:7

м 36 81:12

н ј Лв 18:21

Әр 7:31

“Ата-бабаларынызын гајда-гануну илэ кетмәјин,^а һөкмлэринэ риаят етмәјин, өзүнүзү онларын ијрәнч бүтлэри илэ мурдарламајын. 19 Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам. Мәнним ганунларымла кедин, Мәнним һөкмлэrimэ эмэл един, онлара риаят един.^б 20 Шәнбәлэrimi мүгәддэс тутун,^в онлар сизинлэ Мәнним арамда эламет олачаг ки, билэсиниз: Мән сизин Аллаһыныз Јеһовајам”.^г

21 Амма өвладлары да Мәнэ гаршы галхдылар.^д Ганунларымла отуруб-дурмадылар, һөкмлэrimэ эмэл етмәдиләр, о ганун вэ һөкмлэрэ ки онлара эмэл едэн онларын сажэсиндэ јашајыр. Мәнним шәнбәлэrimi неч јеринэ гојдулар. Буна көрә дә сөз вердим ки, онлары һиддәтимэ туш едәчәјәм, бүтүн гәзәбими сәһрада үзәрлэринэ јағдырачағам.^е

22 Лакин Өзүмү сахладым,^ж адымы дүшүндүм,^з дедим, онлары чыхартмағымын шаһиди олан халгларын јанында адыма лэкэ кэлмэсин. 23 Онлара сәһрада анд ичдим ки, онлары халглар арасына сәпәлэјәчәјәм, өлкәләрә пәрән-пәрән едәчәјәм,^и 24 чүнки һөкмлэrimэ эмэл етмәдиләр, ганунларымы рәдд етдиләр,^к шәнбәлэrimi неч етдиләр, ата-бабаларынын ијрәнч бүтлэринэ тапындылар.^л 25 Мән дә онлары башлы-башына бурахдым ки, кедиб фәјдасыз гајдалара, инсаны јашатмаға гадир олмајан һөкмлэрә ујсунлар,^м 26 илкинлэрини одда јандырагаг гурбан версинләр вэ бунунла өзлэрини мурдарласынлар.^н Буну етдим ки, онлары ачыначағлы hala салым вэ билсинләр ки, Мән Јеһовајам”.

27 Буна көрө дэ, еј бәни-адәм, Исраил әһлинә сөjlә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сизин ата-бабаларыныз да беләчә Мәнә хәјанәт едәрәк күфр етдиләр. 28 Онлар анд ичиб сөз вердим өлкәјә кәтирдим.^а Онлар исә һүндүр тәпәләри, сыхјарпагы ағачлары^б көрәндә башладылар өз гурбанларыны вә Мәни тәһгир едән тәгдимәләрини кәтирмәјә. Орада хош әтирли гурбанларыны, шәраб тәгдимәләрини тәгдим етдиләр. 29 Онда Мән онлардан сорушдум: “Бу јүксәклик нәдир белә? (Бу күнә кими ора Јүксәклик* адланыр.)”^в

30 Исраил әһлинә сөjlә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сиз дә өзүнүзү аталарыныз кими ләкәләјирсиниз? Онларын ијрәнч бүтләринә багланыб Мәнә хәјанәт едирсиниз*?”^г 31 Сиз һәлә дә мурдар бүтләринизә гурбанлар кәтирәрәк — оғулларынызы одда јандырага өзүнүзү ләкәләјирсиниз? Бунлардан сонра да дејирсиниз, Мән сизә чаваб верим, еј Исраил әһли?”^д

“Варлығыма анд олсун, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — сизә чаваб вермәјәчәјәм.^е 32 Дејирсиниз: “Гој биз дә башга халглар кими, башга өлкәләрдә јашајан, ағача, даша баш әјән тајфалар кими олаг”.^е Хејр, бу олмајачаг”.

33 «“Варлығыма анд олсун, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир, — күчлү әлимлә, гүввәтли голумла, гејз-гәзәблә үзәриниздә падшаһлыг едәчәјәм.”^ж 34 Күчлү әлимлә, гүввәтли голумла, күкрәјән гәзә-

20:29 * Бүтпәрәстләрин сөчдөһаһына верилән ад. 20:30 * һәрфөн: онларла зина едирсиниз.

ФӘС. 20

а Јш 23:5

б Гн 12:2

в һә 16:24, 25

г һк 2:19
2См 21:13
Әр 13:26, 27

Ғ Гн 18:10, 12
36 106:36-38
Әр 7:31

д Әш 1:15

е Зк 7:13

ө Әр 44:17

ж Әр 21:5
һә 8:18

Сағ сүгүн

а Әш 27:13
һә 34:16

б Әр 2:9

в Лә 27:32
һә 34:17

г һә 34:20, 21

Ғ һә 13:9

д һк 10:14
36 81:12

е Әш 1:13
һә 23:39

ө Әш 2:2, 3
Әш 66:20

ж Әш 56:7
Зк 8:22

з Мл 3:4

и Әш 11:11
Әр 23:3

ы Әш 5:16
һә 38:23

билмә сизи халгларын арасындан чыхарачағам, пәрән-пәрән дүшдүјүнүз өлкәләрдән топлајачағам.^а 35 Сизи халгларын сәһрасына кәтирәчәјәм, үзбәсурәт сизинлә һагг-һесаб чәкәчәјәм.^б

36 Мисир сәһрасында ата-бабаларынызла һагг-һесаб чәк-дијим кими, сизинлә дә чәкәчәјәм, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. — 37 Сизи чобан кими, чомағымын алтындан ке-чирәчәјәм,^в әһдин бојундуруғу алтына салачағам. 38 Амма үсјанкарлары, Мәнә гаршы күнаһ едәнләри араныздан ајырачағам.^г Онлары гүрбәт өлкәдән чыхарачағам, анчаг Исраилә ајаг басмајачағлар,^г онда билчәксиниз ки, Мән Јеһовајам”.

39 Сизин барәниздә исә, еј Исраил әһли, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сиз ки Мәнә гулаг асмырсыныз, кедин баш әјин өз ијрәнч бүтләринизә.^д Анчаг мөлүмүз олсун ки, даһа гурбанларынызла, ијрәнч бүтләринизлә адыма ләкә кәтирә билмәјәчәксиниз”.^е

40 “Бүтүн Исраил әһли, һамы мүгәддәс дағымда, Исраилин һүндүр дағында^ө Мәнә ибадәт едәчәк,^ж — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. — Мән онлардан разы галачағам. Онда сиздән бәхшишләри, ән јахшы тәгдимәләри, мүгәддәс тәгдимәләри гәбул едәчәјәм.^з 41 Сизи халгларын ичиндән чыхаранда, пәрән-пәрән дүшдүјүнүз өлкәләрдән јығанда” гурбанларынызын хош әтрини дүјүб сиздән разы галачағам, сизин васитәнизлә бүтүн халгларын көзү гаршысында мүгәддәслијими әјан едәчәјәм”.^ы

42 “Сизи Исраилә, ата-бабаларыныза сөз вериб анд ич-дијим өлкәјә кәтирәндә биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам.^а

43 Орада сизә ләкә кәтирән һәрәкәтләриниз, әмәлләриниз јадыныза дүшәчәк,^б бүтүн пис әмәлләринизә көрә өзүнү өзүнүздән ијрәнәчәксиниз.^в 44 Бах онда, еј Исраил әһли, биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам, чүнки көрәчәксиниз ки, Мән сизинлә бәд әмәлләринизә, позгун ишләринизә көрә рафтәр етмирәм, нә едирәмсә, Өз адым наминә едирәм”,^г — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир».

45 Мәнә јенә дә Јеһованын сөзү назил олду: 46 «Еј бәни-адәм, үзүнү чәнуба чевириб хитаб ет. Чәнуб мешәләринә пејғәмбәрлик ет. 47 Чәнубдакы мешәләрә белә де: “Ешидин вә акаһ олун, көрүн Јеһова нә дејир. Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур: “Сәнин ичиндә елә од галајачағам ки,^д атәши сөнмәјәчәк, јаш, гуру демәјиб, бүтүн ағачлары јандырачаг.^е Чәнубдан тутмуш шимала гәдәр һамыны гарсыдачаг. 48 Һамы көрәчәк ки, бу оду Мән Јеһова јандырмышам. Одур ки, атәши сөнмәјәчәк”».^ө

49 Онда мән дедим: «Ај Аллах, еј Күлли-Ихтијар Јеһова, онлар мәним барәмдә дејирләр “бу, елә тапмачаларла^ж данышыр”».

21 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: 2 «Еј бәни-адәм, үзүнү Јерусәлимә тут вә мүгәддәс јерләрин әлејһинә чар чәк, Исраил өлкәсинә гаршы пејғәмбәрлик ет. 3 Исраил өлкәсинә сөјлә ки, Јеһо-

ФӘС. 20

а һә 11:17
һә 36:23

б Лә 26:40
һә 6:9
һә 16:61

в Әр 31:18

г 36 79:9
һә 36:22, 23

д Гн 32:22
Әр 21:14

е Әш 66:24

ө 2См 7:20
Мрә 2:17

Сағ сүгүн

ФӘС. 21

а Лә 26:33

б Әр 23:20

в Әш 22:4
Әр 4:19
һә 9:8

г һә 7:15-17

д Әш 66:16
Әр 12:12
Ам 9:4

е Јр 49:10
2Иш 7:12, 14

ө Әр 25:9
Әр 51:20

ә һә 9:8
Мк 1:8

ва белә дејир: “Мән сәнә гаршыјам, гылынчымы гынындан чыхарачағам,^а ағына-бозуна бахмајыб һамыны гырачағам. 4 Нә јахшыја бахачағам, нә јамаңа. Гылынчымы гынындан чыхыб шималдан тутмуш чәнубадәк һамыны гырачағам. 5 Һамы биләчәк ки, Мән Јеһова гылынчымы гынындан чыхармышам; о, кери, гынына гајытмајачаг”.^б

6 Сән исә, бәни-адәм, дәһшәт ичиндә аһ чәк. Онларын көзү габағында ачы-ачы ичини чәк.^в 7 Сорущалар, нијә аһ чәкирсән, де ки, “алдығым хәбәрә көрә”. Бу, мүтләг кәләчәк. О заман һәр кәсин үрәји горхудан әсим-әсим әсәчәк, әлләри јанына дүшәчәк, һеч кимдә тагәт галмајачаг, һамынын дзиндән су ахачаг^г. “Мүсибәт мүтләг кәләчәк, мүтләг олачаг”, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир».

8 Јеһованын сөзү мәнә јенә назил олду: 9 «Еј бәни-адәм, пејғәмбәрлик едиб де ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә сөјләјир: “Гылынч, гылынч!^д — дејә һарај сал. — О артыг итиләниб вә чилаланыб. 10 О итиләниб ки, ганлар төксүн, чилаланыб ки, шимшәк кими чахсын”».

«Мәкәр биз севинмәли дејилик?»

«“О”, оғлумун һөкмдар әса-сыны да ади ағач кими кәсмәјәчәкми?»^е

11 Гылынч чилаланмаға верилиб ки, ону әлә көтүрсүнләр. Итиләниб чилаланыб ки, чәлладын әлинә верилсин.^ө

12 Еј бәни-адәм, ағлајыб фәрјад гопар,^ө чүнки гылынч

21:7 * Јәни горхудан өзләрини исладачағлар. 21:10 * Јәни Јеһованын гылынчы.

халгымын үстүнә кәлир. О, Израилин бүтүн башчыларына^а гаршы галхыб. Онлар да халгымла бирликдә гылынчын гурбаны олачаглар. Буна көрә дә дизинә дөј. **13** Гылынч сынагдан кечирилиб,^б көр инди о, әсаны доғраса, нечә олачаг! Онун изи-тозу да галмајачаг”,^в — дејир Күлли-Ихтијар Јехова.

14 Сән исә, еј бәни-адәм, пејғәмбәрлик ет, әлини әлине вуруб үч дәфә “гылынч!” де. Бу гылынч ганлар ахыдан, гыр-гынлар төрәдән, онлары үзүк кими мұһасирәјә алан гылынчдыр.^г **15** Горхудан чохла-рынды үрәк галмајачаг,^д хејли адам шәһәр дарвазаларынын ағзында һәлак олачаг. Бу гылынчла мүсибәт едәчәјәм. Бәли, о, шимшәк кими чахыр, кәсиб-доғрамаг үчүн чилаланыб. **16** Саға-сола зәрбәләр ендир. Тијән һансы тәрәфә бахырса, ора да кет! **17** Мән дә әлими әлимә вуруб һирси ми бошалдачағам.^е Буну Мән Јехова дејирәм».

18 Мәнә јенә Јехованын сөзү назил олду: **19** «Сән, еј бәни-адәм, Бабил һөкмдарынын гылынчы үчүн ики јол чыз. Јолларын икиси дә ејни өлкәдән башласын. Јолун һачаландығы, ики шәһәрә кедән јоллара ајрылдығы јердә нишан гој. **20** Јолун бирини әмуниләрин Раббаһ^в шәһәринин, о бирини Јәһуданын, истехкамлы Јерусәлим^г шәһәринин үстүнә кедән гылынч үчүн нишанла. **21** Чүнки Бабил падшаһы фал ачмаг үчүн ики јол ајрычында дајаныб охлары силкәләјир, бүтләриндән мәсләһәт алыр, гарачијәрлә фала бахыр. **22** Сағ әлин-дәки фалын чавабы ону Јерусәлимә јөнәлдир: ора дивар-

ФӘС. 21

а һә 19:1

б Әр 6:27

в 2Пд 25:7
Һә 19:14
Һә 21:26

г 2Пд 25:1, 2

д һә 21:7

е Әш 1:24
Һә 5:13
Һә 16:42

в Әр 49:2
Һә 25:5
Ам 1:14

ө 2Иш 5:9
2См 26:9
2См 32:2, 5
2См 33:1, 14

Сағ сүгүн

а Әр 32:24
Әр 52:4

б 2См 36:11,
13
Һә 17:13

в 2Пд 25:6, 7

г 2См 36:11,
13
Әр 24:8
Әр 52:1, 2
Һә 17:19

д 2Пд 25:5-7
Әр 52:8, 11
Һә 12:12, 13

е һә 21:13

в 36 75:7
Дн 4:17

г Дн 4:37
Лк 21:24

ж Јр 49:10
36 89:3, 4
36 110:1
Әш 9:6
Әш 11:10
Лк 1:32, 33
Вһ 5:5

з 36 2:6, 8
Дн 7:13, 14
Лк 22:29

дәләнләр апармағы, гырғын әмри вермәји, дөјүш нидалары учалтмағы, дарвазалары гырмаг үчүн дивардәләнләр һазырламағы, мұһасирә бәнди дүзәлтмәји, мұһасирә дивары тикмәји кестәрир.^а **23** Анчаг онлара анд ичәнләр* бу фалы јалан һесаб едәчәк.^б Лакин о, онларын кұнаһыны јадындан чыхармајыб, одур ки, онлары әсир апарачаг.^в

24 Буна көрә дә Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Сиз асилијинизин үстүнү ачдыныз, һәрәкәтләринизлә кұнаһларынызы ашкара чыхардыныз. Бунунла тәгсиринизи јада салдыныз. Инди ки јада дүшдүнүз, мүтләг әсир апарылачаксыныз”.

25 Еј Израилин өлүмчүл јараланмыш мәнфур рәһбәри,^г сәнин вахтын чатыб, сон чәзан јетишиб. **26** Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Чалманы чыхарт, тачы башындан көтүр.^д Даһа белә давам ет-мәјәчәк.^е Алчагда оланы јүксәлт,^в јүксәкдә оланы алчалт.^г **27** Мәһв, мәһв, мәһв едәчәјәм! Гануни саһиби кәләнәдәк* о, һеч кинин олмајачаг. Ону гануни саһибинә верәчәјәм”.^з

28 Бәни-адәм, пејғәмбәрлик едиб де ки, Күлли-Ихтијар Јехова әмуниләр вә онларын тәһгирамиз сөзләри һагда белә дејир: “Гылынч! Гылынч! — дејә һарај сал. — О, гынындан чыхарылыб ки, ганлар төксүн, чилаланыб ки, шимшәк кими чахыб мәһв етсин. **29** Сизин барәниздәки бош вәһјләрә, јалан фаллара бахмајараг, сиз вахты чатмыш, сон чәзасы јетишмиш шәр адамларын чәсәдләри үстүнә јығылачаксыныз. **30** Гылынч

21:23 * Јәни Јерусәлим сакинләри.

гынына гајыдачаг. Сизи ја-
дылдыгыныз јердә, әслинизин
мәнсуб олдуғу јердә мүһакимә
едәчәјәм. **31** Гәзәбими үстү-
нүзә төкәчәјәм, атәш пүскүрән
гејзими үстүнүзә үфүрәчәјәм,
сизи вәһшиләрин, вуруб-јых-
маға вәрдиш едән адамларын
әлинә верәчәјәм.^а **32** Ода јем
олачагыныз,^б ганыныз өлкәдә
ахыб төкүләчәк. Бир дә һеч ки-
мин јадына дүшмәјәкәсиниз.
Буну Мән Јеһова дејирәм^в».

22 Күлли-Ихтијар Јеһова-
нын сөзү јенә мәнә на-
зил олду: **2** «Еј бәни-адәм,
ганлар ахыдан шәһәрә^а чыхар-
дығым һөкмләри чатдырмаға,
бүтүн ијрәнч әмәлләриндән^б
ону акаһ етмәјә һазырсанмы?
3 Сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Је-
һова белә дејир: “Еј ијрәнч бүт-
ләр дүзәлдиб өзүнү мурдарла-
јан,^в ганлар ахыдан шәһәр,^д сә-
нин вахтын чатыб!^е **4** Төкдү-
јүн ганлар сәнин әлләрини
күнаһа булајыб,^б ијрәнч бүтлә-
рин сәни мурдарлајыб.^ж Өзүн
өз сонуну тезләшдирдин. Өм-
рүнүн ахыры чатыб. Буна көрә
дә сәни халгларын көзүндә
рүсвәј едәчәјәм, бүтүн өлкә-
ләр сәни мәсхәрәјә гојачаг.^з
5 Јахын-узаг елләр сәнә риш-
хәнд едәчәк,^и сән, еј ады ләкә-
ләнмиш тәлатүмләр шәһәри!
6 Сәндә јашајан Израил баш-
чыларынын һәр бири вәзифә-
синдән истифадә едиб ган-
лар ахыдыр.^й **7** Сәнин сакин-
ләрин ата-ана танымыр,^ј гә-
рибләри алдадыр, јетимләрин,
дулларын һагыны тапдала-
јыр^к».^к

8 «Сән Мәнә мәхсус мү-
гәддәс јерләрә һәгарәтлә ја-
нашырсан, шәнбә күнләрим
һеч јеринә гојурсан.^к **9** Сәнин
ичиндә гана сусајан бөһтан-
чылар јашајыр.^л Онлар сәнин

ФӘС. 21
а һә 25:5
б Әр 49:2, 3

ФӘС. 22
в 2Пд 21:16
Әр 2:34
Мт 23:37
г һә 16:51
ф 2Пд 21:11
д һә 24:6
е һә 12:25
ө Јр 9:6
ж Лв 26:30
һә 23:37
з Гн 28:37
1Пд 9:7
36 80:6
һә 23:32
Дн 9:16
и 36 79:4
й Әш 1:23
Мв 3:1-3
Сф 3:3
ј Гн 27:16
к Чх 22:21, 22
36 82:3
Әш 1:17
к Лв 19:30
л Чх 23:1
Лв 19:16

Сағ сүтүн

а Әр 13:27
б Лв 18:7
Лв 20:11
в Лв 18:19
Лв 20:18
г Лв 18:20
Лв 20:10
Әр 5:8
ф Лв 18:15
д Лв 20:17
е Чх 23:8
Гн 27:25
Әш 1:23
ө Гн 23:19
ж Чх 22:25
Лв 6:4, 5
з һә 21:7
и Гн 4:27
Гн 28:25
й Әш 1:25
һә 23:27
ј һә 6:13
к Мс 17:3
Әр 6:28-30
к 36 119:119
Мс 25:4

дағларында бүтләрә кәтири-
лән гурбанлар јејирләр, рәзил-
лик едирләр.^а **10** Сәнин са-
кинләрин аталарынын јагағы-
ны ләкәләјир,^б ајбашы олан га-
дына јатырлар.^в **11** Бири өз
гоншусунун арвады илә поз-
ғунлуг едир,^г о бири алчаглыг
едиб кәлинини ләкәләјир,^ф ди-
кәри өз бачысынын, атасынын
гызынын намусуна тохунур.^д
12 Сәндә рүшвәт алыб ган тө-
күрләр.^ө Сән сәләмлә,^ө мүами-
лә илә борч верирсән, зорла
гоншуларынын әлиндән пул-
ларыны алырсан.^ж Бәли, сән
Мәни тамам јаддан чыхармы-
сан”, — Күлли-Ихтијар Јеһова
бәјан едир.

13 “Будур, сәндәки һарам
кәлирдән, төкүлән ганлар-
дан икраһ едирәм. **14** Көрә-
сән, сәнә гаршы өлчү көтүрдү-
јүм күн дә белә чәсарәтли, го-
лузорлу олачагсан?^з Мән Јеһо-
ва буну дејирәм, дедијими дә
едәчәјәм. **15** Сәни халгларын
арасына сәпәләјәчәјәм, өлкә-
ләрә пәрән-пәрән салачағам,^и
мурдар һәрәкәтләринә сон го-
јачағам.^й **16** Халгларын кө-
зүндә хар олачагсан, онда би-
ләчәксән ки, Мән Јеһовајам^ј».^ј

17 Мәнә јенә Јеһованын
сөзү назил олду: **18** «Еј бәни-
адәм, Израил әһли Мәним кө-
зүмдә зир-зибилә^к дөнүб, һа-
мысы собаја гојулан мис, галај,
дәмир, гурғушун кимидир. Кү-
мүшдән чыхан зир-зибилә дө-
нүбләр.^к

19 Одур ки, Күлли-Ихтијар
Јеһова белә дејир: “Мадам ки
һамыныз зибил кими олмусу-
нуз,^к сизи Јерусәлимә топлаја-
чағам, **20** күмүшү, миси, дә-
мири, гурғушуну вә галајы со-
баја јығдығлары кими, оду

22:18 * һәрфән: *посаја* (филиз әриди-
ләндә әјрылан галыг).

үфүрүб онлары эритдиклери кими, Мэн дэ сизи гејз-гезэб-лэ бир јерэ топлајачағам, оду үфүрүб алышдырачағам, сизи эридэчэјэм.^а **21** Бэли, сизи бир јерэ јығыб үстүнүзэ гезэбимин атәшини пүскүрөчө-јэм,^б һамыңыз шәһерин ичиндә әријәчәксиниз.^в **22** Күмүш собада нечә әријирсә, сиз дә орада елә әријәчәксиниз, онда гезәчәксиниз ки, Мэн Јеһова гезәбимни үстүнүзә јағдырмы-шам”.

23 Јенидән мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **24** «Еј бәни-адәм, она белә де: “Сән елә бир јерсән ки, гезәб күнүндә нә тәмизләнәчәксән, нә дә үстүнә јағыш јағачаг. **25** Онун пејғәмбәрләри орада фитнә гурурлар,^г нәрә чәкиб шикарыны парчалаан аслан кими^д инсанлары ашырырлар. Хәзинәләр, чавахирләр элә кечирирләр, шәһәрдәки гадынлары дул гојурлар. **26** Каһинләри ганунларымы позур,^е Мәнә мэхсус мүгәддәс јерләри мурдарлајырлар.^в Мүгәддәс шејлә ади шеј арасында неч бир фәрг гојмурлар.^г Пак нәдир, мурдар нәдир чамаата өјрәтмирләр,^д шәнбәләримә риәјәт етмирләр. Мәнә күфр едирләр. **27** Әјанлары шикары дидиб-парчалајан чанавар кимидир, һарам кәлир әлдә етмәк үчүн ганлар төкүб чанлар алырлар.^е **28** Пејғәмбәрләри исә ишләринин үстүнү малалајыр, бош вәһјләр алыр, јаландан фал ачырлар,^в Мән Јеһова неч нә демәдијим һалда, “Күлли-Ихтијар Јеһова белә-белә дејир” сөјләјирләр. **29** Өлкәнин чамааты бир-биринә кәлөк кәлир, сојғунчулуг едир,^д имкансыза, јохсула зүлм едир, јаделли-

ФӘС. 22

а һә 21:31

б Гн 4:24
36 21:9
Өр 21:12

в 36 68:2

г Өр 5:31
Өр 6:13, 14

д Ми 3:5

е Өр 2:8
Мрә 4:13
Ми 3:11в Лә 20:3
Лә 22:2

ө Лә 10:10

ж Лә 11:46, 47

з Ми 3:1-3
Сф 3:3и Өш 30:10
Өр 23:25
Мрә 2:14
Һә 13:9, 10ы Өш 1:23
Өш 3:14
Өр 21:12
Ми 2:2**Сағ сүтүн**а Чк 32:11
36 106:23**ФӘС. 23**

б Өр 3:6, 7

в Лә 17:7
Гн 29:16, 17
Јш 24:14
Һә 20:8

г 1Пд 16:23, 24

д 1Пд 14:16
1Пд 21:25, 26е 2Пд 15:19
2Пд 17:3
Һш 5:13
Һш 7:11

е һш 2:5

ө һш 5:3

ни алдадыр, һаггыны тапдала-јыр”.

30 “Онларын арасында бир адам ахтардым ки, шәһәр диварыны тәмир етсин, ја да өлкә дармадағын едилмәсин дејә, Мәним һүзурума чыхыб дивардакы јарыгларда дурсун,^а амма әфсус ки, тапа билмәдим. **31** Одур ки, онлары һиддәтимә туш едәчәјәм, гезәбимин атәши илә онлары мәнв едәчәјәм, әмәлләринин нәтичәсини габагларына чыхарачағам”, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир”.

23 Јенә Јеһованын сөзү мәнә назил олду: **2** «Динлә, еј бәни-адәм: бир ананын гарнындан чыхан ики гыз вар иди.^б **3** Һәлә кәнч икән онлар Мисирдә фаһишәлик етмәјә башладылар.^в Орада онларын дөшләрини сыхдылар, бакирә синәләрини әлләдиләр. **4** Бөјүјүн ады Өһлә*, бачысынын исә ады Өһлүба^д иди. Онлар Мәним олдулар, оғуллар, гызлар дүнјаја кәтирдиләр. Кимликләринә кәлинчә, Өһлә Сәмәријәдир,^г Өһлүба исә Јерусәлим.

5 Өһлә һәлә Мәним икән фаһишәлик етмәјә башлады.^д **6** Өз мәшугларындан, гоншулары ашшурулулардан^е өтрү шәһвәтлә алышыб јанырды.^в **7** Онларын һамысы көј гифафәли валиләр, сәрдарлар, ат беллиндә чапан јарашыглы чаванлар иди. **8** О, Ашшурун саж-сечмә оғуллары илә фаһишәлик едир, шәһвәтлә јандығы кәсләрин ијрәнч бүтләри илә өзүнү мурдарлајырды.^г **9** Бу гадын Мисирдә гуршандығы фаһишәликдән әл чәкмәди. Онлар кәнчлијиндә онунла

23:4 * Мәнәсы: онун чадыры. # Мәнәсы: чадырым ондадыр.

јатыб бакирә дөшләрини әллә-
јир, шәһвәтләрини онунла ја-
тырырдылар.^а **9** Буна көрә
ону мәшугларынын, шәһ-
вәтлә алышыб-јандығы Аш-
шур оғулларынын^б элинә вер-
дим. **10** Онлар ону лүтләди-
ләр,^в оғул-гызларыны элиндән
алдылар,^г өзүнү дә гылынчдан
кечирдиләр. О, гадынлар ара-
сында пис ад газанды, онлар
да чәзасыны вердиләр.

11 Буну көрән бачысы Өһ-
лүбанын шәһвәти онункундан
да бетәр чошду. О, бачысын-
дан да бетәр фаишә олду.^г
12 Гоншусу Ашшур оғулла-
рындан өтрү алышыб-јаныр-
ды,^д о вали вә сәрдарлар-
дан, дәбдәбәлә кејинмиш о ча-
ван сүвариләрдән өтрү.
13 Бу да өзүнү мурдарла-
јанда баша дүшдүм ки,
икиси дә бир јуванын гушу-
дур.^е **14** Амма о, фаишәлији-
ни кет-кедә артырырды. Ди-
варда ојулмуш киши рәсмлә-
рини, кәлданиләрин гырмызы
тәсвирләрини, **15** бели гур-
шаглы, чалмасы јелләнән, дө-
јүшчү көркәмли кишиләрин,
кәлданиләрин өлкәсиндә доғу-
лан бабиллиләрин рәсмләрини
16 көрә-көрмәз еһтирасдан
алышыб-јанды, онларын јаны-
на, Кәлдан өлкәсинә гасидләр
көндәрди.^е **17** Бабил оғулла-
ры кәлиб онун ешг јатағына
кирир, шәһвәтләрилә ону мур-
дарлајырдылар. Мурдарланан-
дан сонра исә о ијрәниб онлар-
дан үз дөндәрди.

18 О, һәјасызчасына фаи-
шәлик етмәјә, ејиб јерләри-
ни ачмаға башлајанда^ж Мән
бачысындан ијрәндијим ки-
ми, ондан да ијрәниб үз дөн-
дәрдим.^з **19** О, кәнчлик иллә-
рини, Мисирдә фаишәлик ет-
дији вахтлары јада салыр,
фаишәлијини бирә-беш ар-

ФӘС. 23

а Чк 32:1, 4
1Пд 12:28, 29
2Пд 10:29

б 2Пд 15:29
1См 5:26

в һш 2:10

г 2Пд 17:6
2Пд 18:11

д Өр 3:6-8
һә 16:46, 47

е 2Пд 16:7

е 2Пд 17:19

ө һә 16:29

ж Өр 3:2
һә 16:36, 37

з 36 106:39, 40
Өр 6:8
Өр 12:8

Сағ сүгүн

а һә 16:25
һә 20:7

б Јш 24:14

в һә 23:3

г Өр 6:22
Өр 12:9
һә 16:37
һб 1:6

д һә 21:19

д 2Пд 24:2

е Өр 50:21

ө Өр 39:5

ж һә 15:7
һә 20:47

з Өр 13:22
Вһ 17:16

и Өш 3:18-23
Өр 4:30
һә 16:39

ы һә 23:3

ј Өш 27:9
һә 16:41
һә 22:15

тырырды.^а **20** Чинсијәт үзвү
ешшәјинки кими, тәнәсүл үзвү
ајғырынкы кими олан киши-
ләрин чариләләритәк онлар-
дан өтрү еһтирасдан јанырды.
21 Сән кәнчлик чағында Ми-
сирдә етдијин позғунлуғун,^б
дөшләрини, бакирә синәни әл-
ләдикләри вахтларын һәсрә-
тини чәкирдин.^в

22 Буна көрә, еј Өһлү-
ба, Күлли-Ихтијар Јеһованын
сәнә сөзү будур: “Ијрәниб үз
дөндәрдијин ојнашларыны гы-
зышдырыб һәр тәрәфдән үс-
түнә салачағам^г — **23** Бабил
оғулларыны,^д бүтүн кәлдани-
ләри,^д Пугуд,^е Шоһа, Гоһа ча-
маатыны, бүтүн Ашшур оғул-
ларыны. Онларын һамысы ја-
рашыглы чаванлар, валиләр,
сәрдарлар, дөјүшчүләр, сүва-
риләр, сај-сечмә адамлардыр.

24 Чәнк арабаларынын сәси
илә, тәкәрләриндән чыхан ку-
рулту илә, нәһәнк гошунлар-
ла, бөјүк вә кичик галхан-
ла, дәбилгә илә үстүнә һәмлә
едәчәкләр. Һәр тәрәфдән сәни
әһатә едәчәкләр. Сәни мүһаки-
мә етмәк ихтијарыны онлара
верәчәјәм. Сәни өз билдиклә-
ри кими чәзаландырачағлар.^ө

25 Гәзәбим сәни јахалајачағ,
онлар сәнә рәһм етмәјәчәк-
ләр. Бурнуну, гулагларыны
кәсәчәкләр, сағ галанларыны
гылынчла доғрајачағлар. Оғул-
гызларыны тутуб апара-
чағ, сағ галанларыны одда
јандырачағлар.^ж **26** Палтар-
ларыны сојундурачағлар,^з ләл-
чәваһиратыны көтүрәчәкләр.^и
27 Позғунлуғуна, Мисирдә тә-
мәлини гојдуғун фаишәлији-
нә^ы сон гојачағам.^ј Көзләрин
даһа онлара бахмајачағ, даһа
һеч вахт Мисир јадына сал-
мајачағсан”.

28 Күлли-Ихтијар Јеһова
белә бәјан едир: “Аз галыб,

тезликлә сәни нифрәт етди-
жин, иjrәниб үз дөндәрдижин
адамларын элинә верәчәјәм.^а

29 Сәнинлә амансызчасына
давраначаглар. Ағыр зәһмәт-
лә газандығын һәр шеји элин-
дән алачаглар.^б Сәни лүт-үрjan
гојачаглар. Беләчә, әхлагсыз-
лығынын, позғунлуғунун, фа-
һишәлижинин үстү ачылачаг.^в
30 Бүтүн бунар ондан өтрү
башына кәләчәк ки, сән фаһи-
шә кими башга халгларын да-
лынча дүшдүн,^г онларын иj-
рәнч бүтләри илә өзүнү мур-
дарладың.^д **31** Сән дә бачын
кедән јолун јолчусу олдун.^е
Одур ки, онун чамыны сәнин
элинә верәчәјәм”.^е

32 Күлли-Ихтијар Јеһова
белә бәјан едир:

“Бачынын дәрин вә кениш
чамындан ичәчәксән.^о
Истәһзә вә лағ-лағ һәдә-
финә чевриләчәксән,
чүнки чам ағзынадәк
онларла долудур.”^ж

33 Бачын Сәмәријәнин дәһ-
шәт чамындан,
Виранәлик чамындан ичиб
Сәрхош олачагсан,
гәм-кәдәрә батачагсан.

34 Ону дибинә кими ичәчәк-
сән,^з кил гырылларыны
кәмирәчәксән,
Дәрддән синәни
чырачагсан.

Буну Мән сәнә дејирәм, —
Күлли-Ихтијар Јеһова
бәјан едир”.

35 Беләликлә, Күлли-Ихти-
јар Јеһова дејир: “Мәни унут-
дуғун үчүн, Мәни һеч јеринә
гојдуғун үчүн” позғунлуғунун
вә фаһишәлижинин алтыны чә-
кәчәксән”.

36 Сонра Јеһова мәнә деди:
«Бәни-адәм, Өһла илә Өһлүба-
ја»^а чыхарылан һөкму елан ет-
мәјә, иjрәнч әмәлләринә көрә

ФӘС. 23

а Әр 21:7

б Гн 28:49, 51

в һә 16:36, 37
һә 16:39

г Әр 2:18

д 36 106:35, 36
һә 6:9
һә 23:7

е Әр 3:8
һә 16:46, 47

ж 2Пд 21:13
Әр 25:15
Дн 9:12

з Өш 51:17

а Гн 28:37
1Пд 9:7
Мрс 2:15

з 36 75:8

и 1Пд 14:9
Һә 9:26
Өш 17:10
Әр 2:32
Әр 13:25

ы һә 23:4

Сағ сүтүн

а һш 1:2
Јр 4:4

б Лә 18:21
2Пд 17:17, 18
һә 16:36

в Әр 7:31

г Лә 20:3

д Өш 57:9

е Әр 4:30

ж Өш 65:11

з Өш 57:7

а һә 8:10, 11

з һә 16:17, 18

онлары иттиһам еләмәјә һа-
зырсанмы? **37** Онлар зина-
кар гадынлардыр.^а Әлләри
гана батыб. Иjрәнч бүтләрилә
зина етмәләри бәс дејил, һәлә
Мәнә доғдуғлары оғуллары да
одда јандырыб бүтләринә јем
етдиләр.^б **38** Бу, азьмыш ки-
ми, Мәнә бир јара да вур-
дулар, һәмин күн мүгәддәс мә-
канымы мурдарладылар. Шән-
бәләримә һеч-пуч етдиләр.

39 Оғулларыны иjрәнч бүт-
ләринә гурбан кәтирдикләри^в
күн мүгәддәс мәканыма ајар
басыб ораны мурдарладылар.^г
Көр Мәним евимдә нәләр етди-
ләр! **40** Онлар һәтта узаг ел-
ләрдә јашајан кишиләрин да-
лынча гасидләр көндәрдиләр.^д
Онлар јолда икән сән* јујун-
дун, көзләрини бојадын, бәр-
бәзәјини тахдын.^е **41** Гаршы-
сында сүфрә ачылмыш^о көзәл
тахтта отурдун.^ж Мәним буху-
руму,^з јағымы сүфрәјә гојдун.^з
42 Орадан бир дестә аваран-
ын сәси кәлирди. Арала-
рында сәһрадан јығыб кәти-
рилмиш әјјашлар да вар иди.
Онлар бу гадынларын биләк-
ләринә биләрзик тахыр, баш-
ларына јарашығлы тачлар го-
јурдулар.

43 Сонра Мән зина етмәк-
дән чанында тагәт галмамыш
бу гадын һагында белә дедим:
“О, фаһишәлијиндән әл чәкән
дејил”. **44** Беләчә, онун јаны-
на фаһишә јанына кәлән кими
кәлирдиләр. Бәли, бу позғун-
ларын, Өһла вә Өһлүбанын
јанына бу чүр кәлиб-кедир-
диләр. **45** Лакин сәләһ адам-
лар позғунлуғуна, ган төкдү-
јүнә көрә ону мұһакимә едиб

23:40 * Ибраһни мәтниндә өвәзлијин га-
дын чинсиндә, икинчи шөхсин төкин-
дә ишләмәси еһтимал ки, бачыларын
биринә, Өһлүбаја мүрачиәт едилдијини
көстәрип.

лајигли чэзасыны верэчэк-лэр.^а Чунки онлар зинакар гадынлардыр, эллэри ган ичиндэдир.^б

46 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Онлары үстүнә орду кәтириләчәк. Дәһшәтли һала дүшәчәкләр, вар-јохлары талан едиләчәк.^в **47** Онлары дашгалаг едәчәк,^г гылынчла доғрајачаглар. Огул-гызларыны өлдүрәчәк,^д евләринә од вурачаглар.^е **48** Мән өлкәдәки позгунлуға сон гојачағам. Галан гадынлар бундан өвләринә ибрәт көтүрәчәк, еләдијиниз позгунлуғу тәкрарламајачаглар.^ө **49** Онлар позгунлуғуназа, ијрәнч бүтләринизлә етдијиниз күнаһлара көрә дәрсинизи верәчәкләр. Онда биләчәксиниз ки, Мән Күлли-Ихтијар Јеһовајам”». ^з

24 Доғузунчу илин онунчу ајынын онунчу күнүндә мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, бу күнү, бу тарихи гејд ет. Мәһз бу күн Бабил падшаһы Јерусәлимә һүчума башлајыб.^ж **3** Бу үсјанкар ичмаја аид бу мәсәли чәкиб де:

“Күлли-Ихтијар Јеһова дејир:

“Газаны асын, очағын үстүнә гојуб ичинә су төкүн.^з

4 Эт тикәләрини,^ж ән јахшы тикәләри, Бүдә, күрәји ичинә атын. Газаны ири сүмүкләрлә долдурун.

5 Сүрүдән ән јахшы гојуну сечин.^в Газанын алтына чохла одун јығын.

Тикәләри гајнадын, сүмүкләри биширин”».

6 «Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:

ФӘС. 23

а Јр 9:6
Лв 20:10
Һә 16:38

б 2Пд 24:3, 4
36 106:38
Һә 23:37

в Әр 15:4
Әр 25:9
Һә 16:40

г Лв 20:2

д 2См 36:17

е 2Пд 25:9, 10
Әр 39:8

ө 25т 2:6

з һә 6:13

ФӘС. 24

ж 2Пд 25:1
Әр 39:1
Әр 52:4

з һә 11:3

и һә 11:7

ы Әр 39:6

Сағ сүтүн

а 2Пд 21:16
Мк 7:2
Мт 23:35

б һә 11:7, 9

в Әр 2:34

г Лв 17:13
Гн 12:16

д 2Пд 24:3, 4

е Мт 23:37

ө Әр 21:10
Әр 32:29
Һә 22:15

з Әр 5:3
Әр 6:29

ж 2См 36:14
Һә 22:9

з һә 5:12, 13
Һә 8:18

“Вај сәнин һалына, еј ганлар шәһәри,^а еј пас атмыш, пасы тәмизләнмәмиш газан!

Ичиндән тикәләри пүшк атмадан, бир-бир чыхарын!”^б

7 Төкдүју ганлар онун ичиндәдир.^в

Онлары чылпаг гајалара ахытды, јерә төкүб үстүнү торпагла өртмәди.^г

8 Интигам јанғысыны аловландырмаг үчүн Гурбанларынын ганыны чылпаг гајаја төкдүм ки, Устү өртүлмәсин”.^д

9 Күлли-Ихтијар Јеһова дејир:

“Вај сәнин һалына, ганлар шәһәри!^а Одун галағыны бөјүдәчәјәм.

10 Јығын, јығын одунлары, очағы галајын, Эти јахшы-јахшы биширин, сујуну сүзүн, гој сүмүкләр јаныб көмүрә дөнсүн.

11 Бош газаны көзүн үстүнә гојуб гыздырын ки, Миси гыпгырмызы гызарсын, чиркабы чыхсын,^ө Пасы тәмизләнсин.

12 Јаман зәһләтөкән, јоручу ишдир. Елә пас атыб ки, тәмизләнмәк билмир.^ө Елә паслы-паслы атын ода!”

13 “Сән позгунлуғ едиб өзүнү мурдарламышдын.^ж Мән чалышдым сәни тәмизләјим, амма сән тәмиз олмадын. Јалныз сәндән һејфими чыхандан сонра тәмиз олачагсан.^з **14** Буну Мән Јеһова сәнә дејирәм. Бу, мүтләг олачаг. Ваз кечмәјәчәјәм, рәһм етмәјәчә-

јәм, пешман олмајачағам.^а Сәни эмәлләринин вә һәрәкәтләринин әсасында мүһакимә едәчәкләр», — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир».

15 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **16** «Бәни-адәм, бир зәрбә илә сәнин ән әзиз адамыны әлиндән алачағам.^б Амма сән нә јас сахла, нә агла, нә көз јашы төк. **17** Үрәјиндә агла, анчаг өлән үчүн јас тутма.^в Чалманы башына сары,^г чарығыны ајағына кејин.^д Ағзыны* өртмә,^е чамаатын кәтирдји јемәкдән јемә».^о

18 Сәһәр халгла данышдым, ашхам арвадым өлду. Мәнә нечә дејилмишдисә, ертәси күнүн сәһәри елә дә етдим. **19** Чамаат мәнә дејирди: «Сөјлә, бунларла бизә нә демәк истәјирсән?» **20** Мән дә онлар дедим ки, мәнә Јеһовадан бу сөзләр назил олуб: **21** «Исраил әһлинә сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Фәхр етдијиниз, әзиз тутдуғунуз, үрәјинзин арзусу олан мүгәддәс мөканымы мурдарлајачағам.^о Јерусәлимдә гојдуғунуз оғул-ғызларыныз ғылынчдан кечириләчәк.^ж **22** Онда сиз дә мәним еләдијими едәчәксиниз. Ағзынызы өртмәјәчәксиниз, сизә кәтирилән јемәји јемәјәчәксиниз.^з **23** Чалманыз башынызда, чарығыныз ајағынызда олачаг. Нә јас сахлајачаг, нә дә аглајачағыныз. Әксинә, күнаһларыныз сизи чүрүдәчәк,^и бир-биринизә бахыб аһ-зар едәчәксиниз. **24** Низгијал сизин үчүн әләмәтдир.^й О нә едибсә, сиз дә елә едәчәксиниз. Бүтүн бунлар баш верәндә биләчәкси-

24:17 * Јахуд бѳығыны.

ФӘС. 24

а Әр 13:14
һә 5:11

б һә 24:18, 21

в Әр 16:5

г Лә 10:6

д 2Иш 15:30

е Мк 3:7

ж Әр 16:7

з 36 74:7
36 79:1
Әр 7:14
Мрс 2:7
һә 9:7

и 2См 36:17

Әр 6:11

к һә 24:17

л Лә 26:39

һә 33:10

м Әш 8:18

Әш 20:3

һә 4:3

Сағ сүгүн

а Гн 28:32

Әр 11:22

б һә 33:21

в һә 3:26

һә 33:22

ФӘС. 25

г Јр 19:36, 38

д Әр 49:1

Ам 1:13

Сф 2:9

е 2Иш 12:26

һә 21:20

ж Мрс 2:15

з Сф 2:8

и Әр 49:2

Ам 1:14

низ ки, Мән Күлли-Ихтијар Јеһовајам».

25 «Еј бәни-адәм, көзәллијинә көрә фәрәһләндикләри галаны, көз бәбәкләрини, үрәкләринин арзусуну оғул-ғызлары гарышыг әлләриндән алдығым күн,^а **26** чаныны гуртаран бир нәфәр сәнә бу барәдә хәбәр кәтирәчәк.^б **27** О күн дилин ачылачаг, даһа сусмајачагсан, сағ галан бу адамла данышачагсан.^в Сән онлар үчүн әләмәт олачагсан. Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам».

25 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, үзүнү әмуниләрә^г тутуб онлар гаршы пејғәм-бәрлик ет.^д **3** Әмуниләр һагда белә де: “Ешидин, көрүн Күлли-Ихтијар Јеһова нә дејир. Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур: “Сиз ки мүгәддәс мөканым мурдарлананда, Исраил виранә галанда, Јәһуда әһли сүркүнә кедәндә “әчәб олду!” дединиз, **4** Мән дә сизи шәрғлиләрин ихтијарна верәчәјәм. Онлар мәмләкәтиниздә јурд салачаг, аранызда чадырларыны гурачаглар. Торпағынызын мәһсулуну јејәчәк, мал-һејванынызын сүдүнү ичәчәкләр. **5** Раббаһы^д дөвәләрин отлаг јери едәчәјәм, әмуниләрин өлкәси сүрүләрин өрүш јери олачаг. Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам».

6 «Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Әлинизи әлинизе вуруб^е ајағларынызы јерә дөјдүјүнүз, Исраилин пис күнүнә күлүб севиндијиниз үчүн^о **7** әлим сизә гаршы галхачаг. Сизи халглара гәнимәт едәчәјәм. Халглар сырасындан адынызы силәчәјәм. Көкүнүзү јер үзүндән кәсәчәјәм,^ж сизи мәһв

едэчэјэм. Онда билэчэксиниз ки, Мэн Јеһовајам”.

8 Күлли-Ихтијар Јеһова дејир: “Муабла^а Саир^б: “Будур, Јәһуда әһли башга халглардан һеч нә илә фәргләнмир”, — дејижү үчүн **9** Муаблән дағ јамачларындакы шәһәрләри, өлкәннин ән сәфалы кушәси олан сәрһәд шәһәрләрини — Бејт-Јәшимуту, Баал-Мауну, та Кир-јатаим^в гәдәр узанан әразини дүшмән һүчумлары гаршысында ачиз гојачағам. **10** Онлары да әмуниләрлә бирликдә шәрғлиләрин ихтијарына верәчәјәм.^г Әмунун ады халгларын арасында анылмајачағ.^д **11** Муабла һөкмүмү ичра едәчәјәм,^а онда биләчәкләр ки, Мэн Јеһовајам”.

12 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Әдум Јәһуда әһли илә кин-күдурәтлә давранды. Онлардан интигам алыб бөјүк күнаһа батды.^е **13** Бу сәбәбдән Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Мән дә әлими Әдума гаршы галдырыб адамлары да, һејванлары да гырачағам, ораны виранәлијә чевирәчәјәм.^е Тәһмандан тутмуш дүз Диданадәк һамы гылынчын гурбаны олачағ.^ж **14** “Халгым Израилин әли илә Әдумдан гисас алачағам.^з Онлар Әдумдан Мәним ачығымы, һејфим чыхачағлар. Әдумиләр Мәним интигамымын ачысыны дадачағ” — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир”.

15 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Филиштлиләрин^а әдавәти битиб-түкәнмир, кин-күдурәтлә Израилдән гисас алыб ону тар-мар етмәјә чан атырлар.^б **16** Бу сәбәб-

25:15 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, филистимлиләр.

ФӘС. 25

- а Әш 15:1
- Әр 48:1
- Ам 2:1
- б Гн 2:4
- в Сј 32:37, 38
- Јш 13:15, 19
- г һә 25:4
- д һә 21:28, 32
- е Әр 48:1
- ж 2См 28:17
- 36 137:7
- Мрс 4:22
- Ам 1:11
- Әб 10
- з Мл 1:4
- ж Әр 49:7, 8
- з Әш 11:14
- Әш 63:1
- и На 1:2
- ы 2См 28:18
- Әш 9:11, 12
- Әш 14:29
- Әр 47:1
- Јл 3:4-6
- Ам 1:6

Сағ сүтун

- а Әр 25:17, 20
- Сф 2:4
- б Сф 2:5
- в Әр 47:4

ФӘС. 26

- г Јл 3:4-6
- Ам 1:9
- д Әш 23:11
- Ам 1:10
- Зк 9:4
- е һә 27:32
- ж Әр 25:9
- һә 29:18
- з Дн 2:37
- д һб 1:8
- и Әр 4:13

дән Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир: “Әлими филиштлиләрә гаршы галдырачағам,^а кәритиләрин көкүнү кәсәчәјәм,^б саһилдә јашајанлардан сағ галанлары мәнв едәчәјәм.^в **17** Онлардан шиддәтли гисас алачағам, онлары амансыз чәзалара дүчар едәчәјәм. Интигам чәнкиндә оlanda биләчәкләр ки, Мэн Јеһовајам”.

26 Он биринчи илдә, ајын биринчи күнү мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Бәни адәм, Сур ки Јерусәлим барәсиндә:^г “Нә јахшы, халгларын дарвазасы сынды,^д инди һәр шеј мәним јолумдан кәлиб кечәчәк. Онун тифағы дағылыб, ахыр ки мән дә варланачағам!” — дејир, **3** Күлли-Ихтијар Јеһованын она сөзү будур: “Еј Сур, Мән сәнә гаршы галхмышам. Дәниз чалхаланыб далғаларыны шаһә галдырдығы кими, Мән дә халглары сәнин үстүнә галдырачағам. **4** Онлар Сурун диварларыны учурачағ, бүрчләрини јерлә јексан едәчәкләр.^д Мән дә ону чылпаг гајаја дөндәрәнәчән торпағыны гашыјыб атачағам. **5** О, дәнзин ортасында торларын сәрилдији јерә чевриләчәк”.

Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир: “Сур халгларын гәнимәти олачағ, буну Мән дејирәм. **6** Кәндләринин әһалиси гылынчдан кечириләчәк, онда һамы биләчәк ки, Мән Јеһовајам”.

7 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Шималдан Бабил падшаһы Навуходоносору Сура гаршы кәтирәчәјәм.^е Бу шаһәншаһ^ж атлары^з, чәнк арабалары^д, сүвариләри, чохсајлы гошунлары илә кәлиб **8** кәндләрини гылынчдан ке-

чирэчэк. Сэнэ гаршы мұһасирэ дивары тикэчэк, мұһасирэ бәнди дүзәлдэчэк, бөјүк галхан галдырачаг. **9** Дивар-дөләнлери диварларына зәр-бәләр ендирэчэк. Бүрчләрени балта илә дағыдачаг. **10** Аталары о гәдәр чох олачаг ки, дырнагларындан галхан тоз-думан сәни бүрүјәчэк. О, диварлары учурдулмуш шәһәрә һәмлә едилән кими сәнин дарвазандан дахил оландә сүвариләренин, чархларынын, арабаларынын сәсиндән диварларын титрәјәчэк. **11** Күчәләрин онун атларынын тапдағы алтында галачаг.^а Сакинләрин гылынчдан кечириләчэк, эзәмәтли сүтунларын учуб јерлә јексан олачаг. **12** Онлар сәрвәтини талајачаг, малларыны гарәт едәчэк,^б диварларыны дағыдачаг, имарәтләрени учурачаглар. Сонра дашларыны, тахталарыны, торпағыны јығыб суја атачаглар”.

13 “Сәндә учалан маһны сәдаларыны сусдурачағам, чәнк сәсләри бир даһа ешидил-мәјәчэк.^в **14** Сәни чылпаг гајаја чевирәчәјәм, торлар сәрилән јерә дөнәчәксән.^г Даһа һеч вахт бәрпа олунмајачагсан. Буну Мән дејирәм, Јеһова”, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјән едир.

15 Күлли-Ихтијар Јеһованын Сура сөзү будур: “Сән сүгута уғрајандә гопан сәс-күјдән, өлүм ајағында оланларын инилтисиндән, күчәләриндә кедән гырғындан адалар титрәјәчэк.^г **16** Бүтүн дәниз һакимләри тахтларындан дүшүб либасларыны, нахышлы гијафәләрени чыхарачаг. Онлары әсмәчә тутачаг. Јерә чөкүб әсим-әсим әсәчэк, көзләрени бәрәлдиб сәнә бахачаглар.^д

ФӘС. 26а Әш 5:28
һб 1:8б һа 27:32, 33
һа 28:5, 18
3к 9:3

в Әш 23:16

г һа 26:4, 5

ф һа 27:28

д һа 27:35
һа 32:10**Сағ сүтун**

а һа 27:32

б Ам 1:9, 10

в һа 28:2

г Әш 23:5

ф һа 27:34

д һа 28:8

е һа 27:36

ФӘС. 27

а һа 26:17

ж Әш 23:9
һа 28:2, 12

17 Сәнин үстүндә ағы сөјлә-јиб^а дејәчәкләр:

“Еј ады дилләр әзбәри, дән-низ сакинләренин мәскә-ни шәһәр, нечә олду ки, сән мәһв олдун?^б

Өзүн дә, сакинләрин дә дән-низдә ағалыг едирдиниз,^в

Јер үзүнүн бүтүн адам-ларыны вәһминиз бас-мышды.

18 Сүгута уғрадығын күн адалар титрәјәчэк,

Сән јохлуға гәрг оландә дән-низдәки адалар јериндән ојнајачаг”.^г

19 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сәни виран едиб кимсәсиз, бош шәһәрләрин күнүнә саланда, әнкин сулара гәрг едәндә, үмман сәни удан-да^г **20** сәни дә, сәнинлә бир-ликдә чухура* енәнләри дә чохдан өлүб кетмиш адамларын јанына апарачағам. Сәни гәдим харабалыглар кими, чухура енәнләр кими, ән дәрин јерә көчүрәчәјәм ки,^д бир дә сәндә мәскән салан олмасын. Онда Мән бу ишыглы дүнјаны^е көзәлләшдирәчәјәм.

21 Мән гәфилдән үстүнә дәһшәт көндәрәчәјәм, сәни јох едәчәјәм.^в Сәни ахтарачаглар, амма тапмајачаглар”, — дејир Күлли-Ихтијар Јеһова”.

27 Мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Сур үчүн ағы дејиб^в **3** она белә сөјлә:

“Сән, еј дәнизин дарвазала-рында јурд салан, Адаларын сакинләри илә тичарәт едән шәһәр!

Күлли-Ихтијар Јеһованын сәнә сөзү будур:

“Еј Сур, дејирсән
“мән ејибсиз көзәләм”.”^ж

26:20 * Јахуд гәбрә. ^в һәрфән: дириләр өлкәсини.

- 4 Сəнин əразилəрин дəнизин кəксүндəдир. Усталар кəзəллижини камиллијə чатдырыблар.
- 5 Тахталарыны Сəнирин^а ағачындан, Дор ағачыны Ливанда битəн сидрдəн дүзəлдидилэр.
- 6 Аварларын Башанын палыдларындан, Бурнун Киттим^б адаларындан кəтирилмиш фил сүмүјү илə нахышланмыш сэрв ағачындандыр.
- 7 Желкəнин Мисирин ал-əлван кəтанындандыр. Кəјəртəнин үстүнə чəкилмиш өртүк Əлиша^в ада-сынын мави иплијиндəн, бəнөвшəји јунундан тохунуб.
- 8 Аварчыларын Сидондан, Арваддан^г иди. Дəнизчилəрин өз пешəкар адамларын иди, еј Сур.^д
- 9 Гајыгларындакы дəлмə-дешиклəri тутанлар Кебалын^е сəриштəли усталары иди.^е Дəниздəки бүтүн кəмилэр вə дəнизчилэр кəлиб сəндə тичарət едирдилэр.
- 10 Фарс, Луд вə Пут^ж əскəрлəri ордунда хидмət едирди. Онлар сəнин ичиндə галханларыны вə дəбилгəлэрини асардылар, сənə эзэмət кəтирəрдилэр.
- 11 Ордундакы арвадилэр диварларынын үстүндə, бүтүн дивар бојунча дајанардылар, Бүрчлəриндə эрəнлэр дурарды. Онлар дəјирми галханларыны диварларын бојунча асардылар,

Фəс. 27

а Гн 3:8, 9
1См 5:23

б Јр 10:2, 4

в Јр 10:2, 4

г Јр 10:15, 18

д 1Пд 9:27

е Јш 13:2, 5

ж Һз 27:27

з Јр 10:6
Əр 46:9

Сағ сүтүн

а Јр 10:2, 4
Јн 1:3

б 2См 9:21

в Əр 10:9

г Əш 66:19

д Јр 10:2

е Јл 3:6

ж Јр 10:2, 3
Һз 38:6

з Јр 10:7

и 1Пд 10:22

к Һк 11:12, 33

л Јр 43:11

м Əр 8:22

н 1Пд 5:9
Үз 3:7
Һв 12:20

о Əш 7:8

п Јр 25:3

р Јр 25:13

с 2См 17:11
Əш 60:7

т Јр 10:7

Сəнин кəзəллижинə кəзəллик гатардылар.

12 Варын башындан ашдығындан Таршиш^а сəнинлə тичарət едəрди.^б Малларынын əвəзиндə сənə күмүш, дəмир, галај вə гурғушун верəрдилэр.^в 13 Јавəн, Тубал^г, Мəшəг^д сəнинлə тичарət едəрди, сənə гуллар^е, мис мəмулатлар вериб əвəзиндə мал аларды. 14 Түчарма^ж еви атлар, кəһлэнлэр, гатырлар кəтириб мала дəјишəрди. 15 Дидан^з адамлары сəнинлə тичарət едəрди. Бир чох адаларын сакинлəri сəнин тачирин иди. Онлар бəхшиш кими сənə фил сүмүјү^к, баһалы гара ағач кəтирəрдилэр. 16 Мəһсулун бол олдуғундан Əдум сəнинлə тичарət едəрди. Фирузə, бəнөвшəји јун, нахышлы əлван парчалар, əла нөв гумашлар, мəрчанлар, јагутлар кəтириб əвəзиндə мал алардылар.

17 Јəһуда вə Исраил сəнинлə тичарət едəрди, сəндən алдыглары малын əвəзиндə сənə Миннит^л бугдасы, кəзəl, дадлы немəтлэр, бал^м, јағ, балзам^н верəрдилэр.^ј

18 Мəһсулун бол олдуғундан, вар-дөвлəтин башындан ашдығындан Дəмəшг^о сəнинлə тичарət едəрди, əвəзиндə сənə Һəлбун шəрабы, Заһар јуну верəрди. 19 Узаллы Јавəн вə Вəдан дəјмə дəмир, дарчын^п, этирили гамыш вериб сəндən мал аларды. 20 Дидан^к јəһэр үчүн гумаш вериб сəндən мал аларды. 21 Əрəблэр, Гəдар^р башчылары сəнин тачирлəрин иди, онлар сənə гоч, гузу, кечи кəтирəрдилэр.^с 22 Сəба вə Рəһма^т тачирлəri сəнинлə тичарət едəрди. Онлар сənə

27:19 * Чин дарчыны.

чүрбөчүр көзөл этријатлар, гиймэтли даш-гашлар, гызыл кәтириб эвезиндә сәндән мал алардылар.^а **23** Сәба^б, Ашшур^б, Гилмад тачирләри, еләчә дә һарран^г, Ганеһ вә Әдән^г сәнинлә тичарәт едәрди. **24** Онлар сәнин базарында ипләрлә мөһкәм сарылмыш көзөл-көзөл әлбисәләр, мави гумашдан бүрүнчәкләр, әлван нахышлы парчалар вә әл-әлван халчалар сатардылар.

- 25** Таршиш кәмиләри^а карван-карван сәнә мал дашыјарды. Беләчә, сән ачыг дәнизин бағрында долуб-дашдын*.
- 26** Аварчыларын сәни ачыг дәнизләрә апардылар, Шәрг күләји сәни дәнизин бағрында парчалады.
- 27** Сән мөһв олдуғун күн сәрвәтин, Вар-дөвләтин, малларын, кәмичиләрин, дәнизчиләрин, дәлмә-дешикләрини тутанлар, Тачирләрин^б, дөјүшчүләрин^б, Ичиндәки һәр кәс ачыг дәнизин бағрына гәрг олачаг.^ж
- 28** Кәмичиләринин фәрјады саһилләри титрәдәчәк.
- 29** Бүтүн аварчылар, дәнизчиләр, Кәмичиләр кәмиләриндән дүшүб гуруда дајаначаглар.
- 30** Онлар нәлә чәкиб сәнә көрә зүлүм-зүлүм ағлајачаглар,^з Башларына торпаг төкәчәк, күл ичиндә гывьрылачаглар.

27:25 * Дикәр вариант: *долу, шөһрәтли идин.*

ФӘС. 27

а 1Пд 10:1, 2
Әш 60:6

б Јр 25:3
Әј 6:19

в Јр 10:22

г Јр 11:31

Ғ 2Пд 19:12
Ам 1:5

д 1Пд 10:22
Әш 23:14

е һә 27:8, 9

ө һә 27:10, 11

ж һә 26:14

з Әш 23:1
Һә 26:17

Сағ сүгүн

а һә 26:5

б һә 27:14, 16

в 3к 9:3

г һә 26:19

Ғ һә 27:27

д һә 26:15

е һә 28:17

ө 36 37:10

ФӘС. 28

ж һә 28:5

з һә 27:4

- 31** Башларыны кечәл едәчәк, чула бүрүнәчәк, һөнкүртү чәкиб сәни ачы-ачы ағлајачаглар.
- 32** Сәнин үчүн јас тутаркән ағы дејиб мәрсијә охуја-чаглар:
“Инди дәниздә сүкунәт ичиндә ујуан Сурун^а башына кәлән кимин башына кәлиб?
- 33** Малларын дәниздән кәлән-дә хејли адамы дојдурардын.^б
Сәнин бөјүк вар-дөвләтин, малларын јер үзүнүн падшаһларыны варландырады.^в
- 34** Инди исә дәниздә, дәрин сулар гојнунда парчаланмысан.^г
Бүтүн малларын, адамларын сәнинлә бирликдә суја гәрг олуб.^г
- 35** Адаларын сакинләри көзләрини бәрәлдиб сәнә бахачаг.^д
Падшаһлары дәһшәтдән титрәјәчәк,^е һамысынын рәнки гачагач.
- 36** Халгларын тачирләри башына кәләнләри көрүб фит чалачаг.
Ахырын бирдән кәләчәк, өзү дә јаман кәләчәк, һәмишәлик мөһв олачагсан”^ө.
- 28** Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Бәни-адәм, Сур һөкмдарына де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур:
“Сәнин үрәјин гүрурланыб.^ж Өзүн барәдә: “Мән аллаһам.
Дәнизин көксүндә аллаһ тахтында отурмушам”^з — дејирсән.

Анчаг сэн өзүнү аллах саж-
сан да, аллах дежилсэн,
Ади бәшәрсән.

3 Сәнә елә кәлир ки,
Дәнжалдан да мүдриксән,^а
Сәндән кизли сирр жохдур.

4 Ағлынла, бәсирәтинлә
өзүнә сәрвәт топламы-
сан.
Елә бир учдан хәзинәнә
гызыл-күмүш
йығырсан.^б

5 Бачарыгла апардығын ти-
чарәт сәнә бөјүк сәрвәт
газандырыб.^в
Топладығын сәрвәт
сәни гүрурлу едиб^г”.

6 Көр Күлли-Ихтијар Је-
ва нә дејир:
“Үрәјиндә өзүнү
аллах сәјдығын үчүн
7 Јаделлиләри, ән вәһши
халғлары сәнин үстүнә
салачағам,^г
Онлар ағлынын көзәллији-
нә гылынч чәкәчәк,
Парлаг әзәмәтини
мурдарлајачағ.^д

8 Онлар сәни чухура*
салачағ.
Дәнизин бағрында аман-
сызчасына гәтлә јетири-
ләчәксән.^е

9 Сәни өлдүрәнләрә дә “мән
аллаһам” дејәчәксән?
Онда сәни мурдарлајанла-
рын әлиндә аллаһ јох,
ади бәшәр олачағсан”.

10 “Јаделлиләрин әлиндә
сүннәтсизләр кими
өләчәксән.
Буну Мән дејирәм”, —
Күлли-Ихтијар Јеһова
бәјан едир».

11 Мәнә јенә Јеһованын сө-
зү назил олду: **12** «Сур һөкм-
дары үчүн ағы оху, еј бәни-

28:8 * Јахуд гәбрә.

ФӘС. 28

а Дн 2:48

б Зк 9:3

в Өш 23:1, 3
Һә 27:12

г һә 30:10, 11

ф Өш 23:9

д һә 27:26

Сағ сүгүн

а һә 28:3

б һә 27:3

в һә 27:16

г Өш 14:13

ф Јл 3:4
Ам 1:9

д 1Пд 10:11
2См 9:21
Һә 27:12

е Јл 3:6

ө Өш 23:9
Өр 25:17, 22
Өр 47:4
Јл 3:8

ж һә 27:3

з Өш 14:14

и Өш 14:15

адәм. Она сөјлә ки, Күлли-Их-
тијар Јеһова белә дејир:

“Сән камиллик
тәчәссүмү идин,
Һикмәтин һәдсиз,^а
көзәллијин ејибсиз иди.^б

13 Сән Әдәндә,
Аллаһын бағында идин.

Чүрбәчүр баһалы даш-
ларла,

Јагут, топаз, јәшәм,
Хризолит, дамарлы әгиг,
нефрит, көј јагут,
фирузә,^в зүмрүдлә
бәзәнмишдин.

Дашларын сағанағы
гызылдан иди.

Онлар сән јаранан күн
дүзәлдилмишди.

14 Сән мәш олунмуш горујучу
кәрруб идин, сәни Мән
тәјин етмишдим.

Сән Аллаһын мүгәддәс да-
ғында идин,^г јанар даш-
лар арасында кәзирдин.

15 Јарадылдығын күндән
бүтүн әмәлләриндә
гүсурсуз идин,

Та о вахта гәдәр ки,
пислијә гәдәм гојдун.^д

16 Тичарәтинин бөјүклүјү^е
сәни зоракылыгла
долдурду,

Күнаһ етмәјә башладың.^ө

Она көрә дә сәни мурдар
бир шеј кими Аллаһын
дағындан атачағам,

Еј горујучу кәрруб, сәни јан-
нар дашларын арасындан
чыхарыб мәһв едәчәјәм.^ө

17 Көзәллијин сәни
гүрурлу етди.^ж

Парлаг әзәмәтин
һикмәтини һеч етди.^з

Сәни јерә атачағам,^и
Һөкмдарлар гаршысына
чыхарачағам ки, сәнә
тамаша етсинләр.

18 Сән агыр күнаһ ишлэјиб, тичарэтдә әрилик едиб ибадәткаһларыны мурдарладың.

Ичинә од вуруб сәни јандырачағам.^а

Сәни јердә, сәнә тамаша едәнләрин көзү гаршысында күлә дөндәрәчә-јәм.

19 Сәни таныјан халглар көзләрини бәрәлдиб сәнә бахачағлар.^б

Ахырын бирдән кәләчәк, өзү дә јаман кәләчәк, һәмишәлик

мәһв олачағсан”.^в

20 Јенә мәнә Јеһованың сөзү назил олду: **21** «Бәни-адәм, үзүнү Сидона^г чевир вә она гаршы пејғәмбәрлик ет. **22** Де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованың сөзү будур:

“Еј Сидон, Мән сәнә гаршы галхмышам. Сәнин ичиндә шәрәфләнәчәјәм.

Сәни чәзаландыранда, сәнин васитәнлә мүгәддәслијим учаланда һамы биләчәк ки, Мән Јеһовајам.

23 Сәнин үстүнә бәлә көндәрәчәјәм, күчәләриндә гансу јеринә ахачағ.

Һәр тәрәфдән үстүнә гылынч кәләндә мејитләр орталығда сәрилиб галачағ.

Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам.^г

24 Артығ Исраил евинин јан-јөрәсиндә онлара һәгарәтлә јанашан халглар, далајан гангаллар, ачы тиканлар^д олмајачағ. Онда һамы биләчәк ки, Мән Күлли-Ихтијар Јеһовајам”.

25 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Мән халглар ичинә сәпәләнмиш Исраил халгыны бир јерә топлајанда^е

ФӘС. 28

а Ам 1:9, 10

б һә 27:35

в һә 27:36

г Әш 23:4
Әр 25:17, 22
һә 32:30

ф һә 26:6

д Сј 33:55
Јш 23:12, 13

е Гн 30:3
Әш 11:12
Әр 30:18
һш 1:11

Сағ сүтүн

а Әш 5:16

б Јр 28:13

в Әр 23:8

г Әш 32:18
Әр 23:6
һш 2:18

ф Әш 65:21, 22
Әр 31:5
Ам 9:14

д Әр 30:16

ФӘС. 29

е Әр 25:17, 19
Әр 43:10, 11
һә 31:2

ө Әр 46:25
һә 31:18

ж һә 29:9

з һә 32:2

и Әр 25:33

ы һә 32:4

онларын васитәсилә халгларын көзүндә мүгәддәслијими учалдачағам.^а Онда онлар гулум Јагуба вердијим^б дијарда^в јурд салачағлар. **26** Орада әмин-аманлығда јашајачағ,^г евләр тикәчәк, үзүм бағлары салачағлар.^г Онлара һәгарәтлә јанашан әтраф халглары чәзаландыранда^д онлар динчлик ичиндә өмүр сүрәчәкләр. Онда биләчәкләр ки, Мән онларын Аллаһы Јеһовајам”.

29 Онунчу илин онунчу ајынын он икинчи күнүндә мәнә Јеһованың сөзү назил олду: **2** «Бәни-адәм, үзүнү Мисир һөкмдары фирона тутуб она вә бүтүн Мисирә^е гаршы пејғәмбәрлик ет. **3** Сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:

“Еј Мисир һөкмдары фирон,^е еј Нил архлары арасында узаныб

“Нил мәним чајымдыр, ону мән өзүм үчүн јаратмышам”^ж

Дејән нәһәнк дәниз әждаһасы.^з

4 Мән сәнин чәнәнә гармағ тахачағам, Нилин балығларыны пулчугларына јапышдырачағам.

Сонра исә сәни пулчугларына јапышан бүтүн Нил балығлары илә биркә чајдан чыхарачағам.

5 Сәни дә, Нилин балығларыны да сәһраја атачағам.

Чөлүн дүзүндә галачағсыныз, галығларынызы јығыб-јығышдыран олмајачағ.^и

Сизи вәһши һејванлара, гушлара јем едәчәјәм.^и

6 Онда бүтүн мисирлиләр биләчәк ки, Мән Јеһовајам,

Чүнки дар күндө онлар
Исраил еви үчүн саман
чөпүндөн артыг бир шеј
олмадылар.^a

7 Онлар элиндөн жапышанда
сэн сыныб парчаландын,
Онларын күрөјини
жараладын.

Сэнэ сөжкәнөндө сындын,
Онларын ајагы бурхулду”.^b

8 Одур ки, Күлли-Ихтијар
Јехова белә дејир: “Үстүнә
гылынч көндәриб^c адамларын
да, һејванларын да көкүнү
кәсәчәјәм. **9** Мисир чөл-бија-

бана чевриләчәк.^d Онда биләчәкләр ки, Мән Јеховајам. Чүнки сән: “Нил мәнимдир. Ону мән јаратмышам” дејир-сән.^e

10 Одур ки, Мән сәнә вә сәнин Нилинә гаршыјам. Мән Мигдолдан^f Асвана,^g Һәбәш сәрһәдинә кими Мисири хараба гојачағам,^h гураг, кимсәсиз сәһраја чевирәчәјәм. **11** Ора нә бир адамын, нә дә бир һејванын ајагы дәјмәјәчәк.ⁱ Гырх ил орада һеч ким јашамајачаг.

12 Мисири харабалардан да хараба едәчәјәм. Шәһәрләри гырх ил виранәләрдән дә виланә олачаг.^j Мисирлиләри халгларын арасына сәпәләјәчәјәм, пәрән-пәрән едиб өлкәләрә јачағам”.^k

13 Күлли-Ихтијар Јехованын сөзү будур: “Гырх ил кечәндән сонра мисирлиләри сәпәләндикләри халгларын ичиндән јыґачағам.^l **14** Мисирли әсирләри өз ата-баба јурдлары Патроса^m кәтирәчәјәм. Орада онлар зәиф падшаһлыг гурачаглар. **15** Мисир башга падшаһлыглардан зәиф олачаг, бир дә һеч бир халгын үстүндә ағалыг етмәјәчәк.ⁿ Онларын падшаһлыгыны елә кичилдәчәјәм ки, даһа халглары өзләринә табе етди-

ФӘС. 29

a Әш 36:6
Әр 37:5-7
Һә 17:17

b Әр 17:5

v Әр 46:14
Һә 30:4
Һә 32:12

г Әр 43:11-13

f һә 29:3

д Әр 44:1

e һә 30:6, 7

ө һә 30:12

ж һә 31:12
Һә 32:13

з Әр 46:19

и һә 30:23

ы Әр 46:25, 26

ј Јр 10:13, 14
Һә 30:14

к һә 30:13

Сағ сүтүн

a һә 32:2

b Әш 30:2
Әш 36:4, 6
Әр 2:18
Әр 37:5-7

v Әр 25:9
Әр 27:3, 6

г һә 26:7

f Әр 43:10, 12

д һә 30:9, 10

e 1Иш 2:10
Лк 1:69

рә билмәјәчәкләр.^a **16** Мисир һеч вахт Исраил евинин күвәнч јери олмајачаг.^b Һәмишә она баханда етдикләри хәта, көмәк үчүн мисирлиләрә үз тутдуглары јадларына дүшәчәк. Онда исраиллиләр биләчәкләр ки, Мән Күлли-Ихтијар Јеховајам”.

17 Ијирми једдинчи илин биринчи ајынын биринчи күнү мәнә Јехованын сөзү назил олду: **18** «Бәни-адәм, Бабил һөкмдары Навуходоносор^c Суру тутмаг үчүн ордусуна чох әзијјәт вериб. Һеч кимин башында түк галмајыб, чијинләринин дәрис сојулуб. Амма Сура^d көрә чәкдикләри әзијјәт һеч олду, нә о, нә дә ордусу бундан бир хејир көрмәди.

19 Одур ки, Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Мисири Бабил падшаһы Навуходоносора^e верирәм. О, оранын сәрвәтини талајачаг, өлкәни гарәт едиб чохлу гәнимәт топлајачаг. Бу да онун ордусунун мүкафаты олачаг”.

20 Күлли-Ихтијар Јехова бәјан едир: “Она зәһмәтинин һаггы олараг Мисири верирәм, чүнки Мәнә көрә о, Сурла дөјүшүб”.^f

21 Һәмин күн Мән Исраил евинә күч^g верәчәјәм.^h Сәнин исә дилини ачачағам ки, онларын гаршысында данышасан. Онда биләчәкләр ки, Мән Јеховајам”.

30 Мәнә јенә Јехованын сөзү назил олду: **2** «Бәни-адәм, пејгәмбәрлик едиб де ки, Күлли-Ихтијар Јехованын сөзү будур:

“Һарај чәкиб: “Ај аман,
о күн кәлир!” — дејин.

3 Һәмин күн јахындыр.

Бэли, Јеhovанын күнү
јахындыр.^а

О күн көјүн үзүнү
гара булудлар алачаг.^б

О күн халгларын
мүһакимэ күнүдүр.^в

4 Мисирин үстүнэ
гылынч кэлэчэк.

Мисирдэ чамаат гырылан-
да, онун сэрвэти тала-
нанда, тэмэллери сарсы-
ланда һэбэши ваһимэ
бүрүјэчэк.^г

5 Һэбэш^г, Пут^д, Луд,
дикэр халглардан олан
бүтүн о адамлар,
Куб, әһд диарынын
оғулары*
Гылынчдан кечирилэчэк”.

6 Јеhова белә дејир:
“Мисирә арха дуранлар да
мәһв олачаглар.

Онун гүррәләндији күч-
гүввәтдән әсәр-әламәт
галмајачаг”.^е

“Мигдолдан^о Әсванадәк* ча-
маат өлкәдә чөвлан едән гы-
лынча гурбан кедәчәк, —
Күлли-Ихтијар Јеhова бәјан
едир. — **7** Оралар харабазар
јерләрин ән дәһшәтгиси ола-
чаг, шәһәрләри виран гал-
мыш бүтүн шәһәрләрдән ән
бетәри олачаг.^з **8** Мән Миси-
рә од вуранда, онун мүттә-
фигләри мәһв оланда биләчәк-
ләр ки, Мән Јеhовајам. **9** Һә-
мин күн өзүндәнразы Һәбәши
ләрзәјә салмаг үчүн кәми илә
гасидләр көндәрәчәјәм. Миси-
рин фәлакәтли күнүндә онла-
ры ваһимә бүрүјэчәк. Бәли, о
күн мүтләг кәләчәк”.

10 Күлли-Ихтијар Јеhова
белә дејир: “Мисир халгыны
Бабил һөкмдары Навуходоно-
сорун әли илә јох едәчәјәм.”

30:5 * Еһтимал ки, Мисирлә иттифаг
бағлајан исраиллиләр нәзәрдә тутулур.

ФӘС. 30

а өб 15

б һә 32:7

в 36 110:6

г һә 32:11, 12

Ғ Сф 2:12

д һә 3:8, 9

е һә 30:18

ө өр 44:1

ж һә 29:10

з өр 46:19
һә 29:12
һә 32:18

и һә 29:19
һә 32:11

Сағ сүтүн

а һб 1:6

б һә 29:5

в һә 29:3

г һә 31:12

Ғ өр 43:12
өр 46:14

д өр 46:5

е Јр 10:13, 14
өр 44:1

ө өр 46:25

ж һә 30:8

з өр 46:20
һә 31:18

и өр 46:19

11 Онунла гошунлары, халг-
ларын ән гәддары^а кәлиб өлкә-
ни тар-мар едәчәк. Онлар гы-
лынчларыны гынындан сји-
риб Мисире мејитләрлә долду-
рачаглар.^б **12** Мән Нилин^в
архларыны гулгуру гурудача-
ғам, өлкәни залымлара сатача-
ғам. Јаделлиләрин әли илә өл-
кәни вә онун ичиндә олан һәр
шеји кор күнә гојачағам.^г Буну
Мән Јеhова дејирәм”.

13 Күлли-Ихтијар Јеhова-
нын сөзү будур: “Ијрәнч бүтлә-
ри мәһв едәчәјәм, Нофун*^Ғ
пуч аллаһларыны јох едә-
чәјәм. Артыг Мисирдән рәһ-
бәр чыхмајачаг. Мән Миси-
ри горху ичиндә јашадачағам.^д

14 Патросу^е хараба гојачағам,
Суанын күлүнү көјә совура-
чағам, Нону*^ө чәзәландырача-
ғам. **15** Мисирин истеккамы
олан Тиһин үзәринә гәзәби-
ми јағдырачағам, Но әһалиси-
ни гырыб-чатачағам. **16** Ми-
сири одлајыб јандырачағам,
Тиһи дәһшәт бүрүјэчәк, Но
зәбт олуначаг, Ноф күнүн кү-
норта чағы һәмләләрлә үз-
ләшәчәк. **17** Онла* Фибсәтин
чаһыллары гылынча гурбан
кедәчәк, шәһәрләрин әһалиси
әсир апарылачаг. **18** Тәфнис-
дә Мисирин бојундуруғуну гы-
ранда күндүз зүлмәтә дөнә-
чәк.^ж Гүррәләндији күчү тү-
кәнәчәк,^з башынын үстүнү бу-
лудлар алачаг, шәһәрләринин
әһалиси сүркүнә апарылачаг.”
19 Мисирә чыхардығым һөк-
мү ичра едәчәјәм. Онда билә-
чәкләр ки, Мән Јеhовајам”.

20 Он биринчи илин бирин-
чи ајынын једдинчи күнүн-
дә мәнә Јеhованын сөзү на-
зил олду: **21** «Бәни-адәм, Мән

30:13 * Мемфис шәһәринин ибрани
ады. **30:14** * Фива. **30:17** * Нелиопо-
лис.

Мисир һөкмдары фиронун голуну сындырдым. Онун голуну баглажан олмајачаг ки, сагалсын, сарғы гојулмајачаг ки, күчлэниб гылыңч көтүрсүн».

22 «Одур ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Мән Мисир һөкмдары фирона гаршы-јам.^а Онун голларыны, сағлам голуну да, сыныг голуну да гырачағам.^б Гылыңчыны элин-дән салачағам.” **23** Сонра мисирлиләри халгларын арасына сәпәләјәчәјәм, пәрән-пәрән едиб өлкәләрә јајачағам.^г

24 Бабил падшаһынын^г голуну гүввәтләндирәчәјәм, гылыңчымы онун элинә верәчәјәм.^д Фиронунса голуну сындырачағам. О, өлүм ајағында олан адам кими онун* габағында ачы-ачы инилдәјәчәк.

25 Бабил падшаһынын голуну гүввәт верәчәјәм, фиронунса өлләри шикәст олачаг. Гылыңчымы Бабил падшаһынын элинә верәндә, о да бу гылыңчы Мисирә гаршы сижирәндә биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам.^е **26** Мисирлиләри халгларын арасына сәпәләјәчәјәм, пәрән-пәрән едиб өлкәләрә јајачағам.^е Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам”».

31 Он биринчи илин үчүнчү аяынын биринчи күнүндә мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, Мисир һөкмдары фирона вә онун чәми адамларына белә де:^ж

“Эзәмәтдә кимә бәнзәјир-сән?

- 3** Бир ашшурлу, Ливанда битән бир сидр вар иди. О, бој-бухунлу иди, этрафа көлкә салан сыхјарпаглы көзәл будаглары вар иди,

30:24 * Јәни Бабил падшаһынын.

ФӘС. 30

а Әр 46:25
һә 29:3

б 2Пд 24:7
Әр 46:2

в Әр 46:21

г һә 29:12

д Әр 27:6

д һә 32:11, 12

е һә 29:19, 20

е һә 29:12

ФӘС. 31

ж Әр 46:2
һә 29:2

Сағ сүтүн

а Јр 2:8
һә 28:12, 13

б һә 30:10, 11
һб 1:6

Башы булудлара дирә-нирди.

- 4** Ону сулар бәсләди, дәрин су гајнаглары бөјүтдү. Сулар ағачын дөрд тәрәфинә јајылды, Архлар һәндәвәрдәки бүтүн ағачлары сулады.
- 5** Она көрә дә о, бүтүн ағачлардан һүндүрә галхды. Гајнаглардакы сүјүн боллуғундан Шахә вериб голлу-будаглы олду.
- 6** Көјдә учан гушлар онун будагларында јува гурарды, Чөл һејванлары шахәләри алтында балалајарды, Бөјүк-бөјүк халглар көлкәсинә сығынарды.
- 7** Көкләри бол сулардан су ичдији үчүн будаглары узун, Гамәти көзәл бир ағач олду.
- 8** Аллаһын бағындакы^а һеч бир сидр онунла мүгајисәјә көлмәзди. Ардыч ағачларынын будаглары онункуна чатмазды, Чинар ағачлары белә, онун шахәләри јанында һеч нә иди. Аллаһын бағындакы ағачларын һеч бири көзәлликдә она тај дејилди.
- 9** Мән ону јарпаглары сых, көзәл бир ағач етдим. Әдәндә, Аллаһын бағындакы бүтүн ағачлар она һәсәд апарарды”.
- 10** Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “О, һүндүрә галхды, башы булудлара дирәнди, бој-бухунуна көрә үрәји гүрурланды. **11** Одур ки, ону халгларын гүдрәтли һөкмдарына тәслим едәчәјәм,^б о да она күнаһларынын ачысыны чәкди-рәчәк. Бәдхаһлығына көрә

Мэн ондан үз чевирэчэжэм.

12 Јаделлилэр, халгларын эн амансызы ону кэсэчэк, дағларда атыб кедэчэк, јарпағлары дэрэлэрэ сәпәләнэчэк, бу дағлары сынын јер үзүнүн гајнағларына төкүлэчэк.^a Дүнјанын бүтүн халғлары онун көлкәсиндән чыхыб кедэчэк.

13 Көјдә учан гушлар онун јерә сәрилмиш көвдәсиндә, чөл һејванлары будағларында мәскән салачағ.^b **14** Бу, она көрәдир ки, бир дә сулар кәнарында битән ағач белә бој-бухун атмасын, башы булудлара дирәнмәсин, бол су ичән ағачлардан һеч бири булудларадәк учалмасын. Онларын һамысы мәһв едилэчэк, гәбрә* кедән бәшәр өвләдлары илә бирликдә јерин алтына көмүлэчэк”.

15 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Онун Мәзара” ендији күн чамааты јаса бүрү-јәчәјәм. Дәрин су гајнағларынын көзүнү бағлајачағам, чајларынын габағыны кэсэчәјәм ки, бол сулар ахмасын. Бу ағача көрә Ливаны зүлмәтә гәрг едәчәјәм, мешәнин бүтүн ағачлары гурујачағ. **16** Мән ону гәбрә кедәнләрлә бәрәбәр Мәзара* ендирәндә онун јыхылмасындан гопан курулту халғлары ләрзәјә кәтирәчэк. Јерин алтында Әдәнин бүтүн ағачлары,^a Ливанын бол суварылан эн көзәл, эн јахшы ағачлары тәскинлик тапачағ. **17** Бу ағачлар онунла, халғлар арасында онун көлкәсиндә јашајан^c һавадарлары илә биркә Мәзара*, гылынча туш оланлары^f јанына енибләр”.

18 “Әдәндәки һансы ағач әзәмәтдә, вүғарда сәнә тәј олуб?^a Амма сән Әдән ағачла-

31:14 * Јахуд чухура. 31:15–17 * Ибр. шәол. Лүғәтә бах.

ФӘС. 31

a һә 32:5, 6

b һә 29:5
һә 32:4

v һә 31:9

г һә 30:6
һә 32:31

F һә 32:18, 20

d һә 31:9
һә 32:19

Сағ сүтүн

ФӘС. 32

a Әш 51:9, 10
һә 29:3

b һә 29:5

v һә 31:12

ры илә биркә јерин алтына көмүлэчәксән. Гылынча туш кәлән сүннәтсизләрин јанында ујујачағсан. Бәли, фиронун вә онун чәми адамларынын аги-бәти белә олачағ”, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир».

32 Он икинчи илин он икинчи ајынын биринчи күнүндә мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олдү: **2** «Еј бәни-адәм, Мисир һөкмдары фирон барәдә ағы оху вә она сөјлә:

“Сән халғлар арасында күчлү кәнч аслан идин, Амма сәсин кәсилди.

Сән дәниз әждаһасына^a бәнзәјирдин, чајлары чалхалајырдын,

Сулари ајағларыныла буландырырдын, чајларыну суну чиркләндирирдин”.

3 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:

“Халғлары топлајачағам, үстүнә торуму атачағлар, Торумла сәни јахалајачағлар.

4 Сәни гуруја атачағам, Чөл-бијабанда бурахыб кедәчәјәм.

Бүтүн көј гушларыны үстүнә салачағам.

Јерин бүтүн вәһши һејванларыны сәнин әтинлә дојурачағам.^b

5 Чисмини тикә-парча едиб дағлара сәпәләјәчәјәм, Дәрәләри чәсәдинин галығлары илә долдурачағам.^a

6 Мән торпағы шораланан ганынла сулајачағам, ган дағлара галхачағ, Чајлар гана бојаначағ”.

7 “Сәни мәһв едәндә көјүн үзүнә өртүк чәкәчәјәм, улдузларын ишығыны сөндүрәчәјәм,

- Күнәши булудларын архасында кизлэдэчэјэм, Ај нуруну сачмајачаг.^а
- 8** Көјдә парлајан бүтүн сәма чисимләрини сәнә көрә зүлмәтә гәрг едәчәјэм, Өлкәни гаты гаранлыг бүрүјәчәк”, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир.
- 9** “Мән сәнин тәбәәләрини халглара әсир едәндә, Танымадығын өлкәләрә көндәрәндә нечә-нечә халгын чанына вәлвәлә дүшәчәк.^б
- 10** Нечә-нечә халгы сарсыдачағам, Һөкмдарларынын өнүндә гылынч ојнаданда горхудан әсим-әсим әсәчәкләр. Сүгут едәчәјин күн Чанынын горхусудан һәр кәсин диши-дишинә дәјәчәк”.
- 11** Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Бабил падшаһы үстүнүзә гылынч чәкәчәк.^в
- 12** Чәми адамларыны чәнкавәрләрин, Халгларын ән амансыз дөјүшчүләринин гылынчына јем едәчәјэм.^г Онлар Мисирин ифтихарыны ајаглар алтына атачаглар, сакинләрини гырачаглар.^д
- 13** Һејванларыны бол сулар кәнарында тәләф едәчәјәм,^е Бир дә нә инсан ајағы, нә дә һејван дырнағы сулары буландырмајачаг”.^в
- 14** Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир: “О вахт Мән онларын суларыны дурул-дачағам, Чајлары јағ кими сүзүләчәк”.

ФӘС. 32
а Әш 13:1, 10

б һә 29:12
һә 30:26

в Әр 43:10, 11
Әр 46:25, 26
һә 30:24

г һә 30:10, 11
һб 1:6

д һә 29:19

е һә 30:12

ж һә 29:8, 11

Сағ сүтун
а 36 107:33, 34
һә 29:12

б һә 30:26

в һә 29:8

г Әш 37:36
3к 10:11

- 15** “Мисири чөл-бијабана, варындан, јохундан мәһрум олмуш өлкәјә чевирәчәјэм,^а

Сакинләрини гырачағам, Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам.^б

- 16** Бу, ағыдыр, һамы бу ағыны охујачаг.

Халгларын гыз-гадынлары Мисир үчүн,

Онун бүтүн халгы үчүн бу ағыны дејәчәк”, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир.^в

- 17** Он икинчи ил, ајын он бешинчи күнүндә* мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду:

18 «Еј бәни-адәм, Мисир халгын-дан өтрү агла, онун вә гүд-рәтли халгларын адамларынын чухура* кедәнләрлә бәра-бәр јерин алтына көмүләчәјини чар чәк.

19 “Көзәлликдә кимдән үс-түнсән? Јерин дибинә кир, сүннәтсизләрлә јан-јана узан!”

20 “Мисирлиләр гылынчдан кечириләнләрин јанында сәри-либ галачаглар.^в Мисир гылынчын ағзына верилиб. Ону халгы илә бәрабәр сүрүјүн.

21 Чәнкавәрләр Мәзарын* дибиндән фирону вә она арха оланлары сәсләјәчәк. Онлар гылынчдан кечирилиб јерин алтына енәчәкләр, сүннәтсиз-ләр кими ујујачаглар. **22** Аш-шур бүтүн ичмасы илә ора-дадыр. Онун һәр тәрәфи гәбирдир, орада јатанларын һамысы гылынчдан кәбәриб.^г **23** Гәбирләри чухурун лап дибиндәдир. Ичмасы онун гәбринин јан-јөрәсиндәдир, бәли,

32:17 * Еһтимал ки, бурада сөһбәт он икинчи ајдан кедир. 1-чи ајәјә бах. **32:18** * Јахуд гәбрә. **32:21** * Ибр. шеол. Лүғәтә бах.

хамысы гылынча јем олуб. Чүнки дириләр дијарында јашајанлары ваһимәјә салмышдылар.

24 Елам^а орададыр, бүтүн халгы да онун гәбринин этрафындадыр. Һамысы гылынча јем олуб, сүннәт олунамдан јерин алтына ениб. Онлар дириләр дијарыны ваһимәјә салмышдылар, инди исә гәбрә кедәнләрлә бәрабәр хәчил олачаглар. **25** Кәбәрәнләрин арасында, халгынын ичиндә она јатаг һазырлајыблар. Бүтүн халгы онун гәбринин һәндәвәриндәдир. Һамысы сүннәтсиздир. Дириләр дијарыны ваһимәјә салдыгларына көрә гылынчдан кечирлибләр. Онлар гәбрә кедәнләрлә бәрабәр хәчил олачаглар. Елам кәбәрәнләрин јанына гојулуб.

26 Мәшәг, Тубал^б вә халглары орададыр. Гәбирләри өз падшаһларынын этрафындадыр. Һамысы сүннәтсиздир. Дириләр дијарыны ваһимәјә салдыгларына көрә гылынча туш кәлибләр. **27** Мәкәр онлар өлдүрүлмүш, јараг-јасагла Мәзара* енмиш сүннәтсиз чәнкәвәрләрлә јанашы јатмаја чаг? Гылынчларыны башлары алтына гојачаглар^в. Етдикләри күнаһларын чәзасыны сүмүкләри чәкәчәк. Чүнки бу чәнкәвәрләр дириләр дијарыны ваһимәјә салыблар. **28** Сән дә сүннәтсизләрин арасында мәнв едиләчәксән вә гылынчла кәбәрәнләрин јанында узана чагсан.

29 Әдүм^г, онун һөкмдарлары вә әмирләри орададыр.

32:27 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах. ^а Еһти-мал ки, бурада сөһбәт еһтирам өләмәти олага, гылынчы илә бирликдә дөфн олуна чәнкәвәрләрден кедир.

ФӘС. 32

а Јр 10:22
Әр 49:34, 35

б Јр 10:2
Һә 38:2

в Јр 25:30
Әш 34:5
Һә 25:12, 13
Ам 1:11
Әб 1
Мн 1:4

Сағ сүтүн

а Әр 9:25, 26

б Јр 10:15
Һә 28:21

в Һә 31:16

ФӘС. 33

г Һә 3:11

д Лә 26:25
Һә 6:3
Һә 21:9

е Әр 4:5
Һш 8:1

е Әр 6:17
Зк 1:4

ө Һә 3:19
Һә 18:6

Гүдрәтли олсалар да, гылынчла кәбәрәнләрин арасына гојулдулар. Онлар да сүннәтсизләрлә^а, чухура кедәнләрлә јанашы јатачаглар.

30 Шималдакы бүтүн рәһбәрләр гүдрәти илә һамынын көзүнүн одуну алан, амма өлдүрүләнләрлә бәрабәр хәчәләт ичиндә јерин алтына көмүлән сидонлуларла^б биркә орададырлар. Сүннәт олунамдан јерин алтына енибләр. Онлар гылынчла кәбәрәнләрин јанында узана чаглар вә чухура кедәнләрлә бәрабәр хәчил олачаглар.

31 Фирон бунлара бахачаг вә халгынын башына кәлмиш мүсибәтләрә көрә тохтаглыг тапа чаг.^в Фирон бүтүн ордусу илә гылынчдан кечириләчәк^г, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир.

32 “Чүнки о, дириләр дијарында јашајанлары ваһимәјә салды. Фирон вә онун халгы сүннәтсизләрлә, гылынча туш кәләнләрлә бәрабәр ују чаг^д, — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир».

33 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, үзүнү сојдашларына^е тутуб де:

“Туталым, Мән бир өлкәнин үзәринә гылынч көндәрирәм.^в О өлкәнин халгы да бир нәфәри сечиб көзәтчи гојуб. **3** Көзәтчи өлкәнин үзәринә гылынч кәлдијини көрүб халгы хәбәрдар етмәк үчүн шејпур чалыр.^д **4** Кимсә шејпурун сәсини ешидиб хәбәрдарлыға мәнәл гојмаса^е вә гылынч кәлиб онун чаныны алса, ганы өз бојнуна ола чаг.^ө **5** О, шејпурун сәсини ешидәшидә хәбәрдарлыға мәнәл гојмајыб. Ганы өз бојнуна

олачаг. Хэбэрдарлыга гулаг ас-сајды, чаныны хилас едэрди.

6 Амма көзэтчи гылынчын кэлдијини көрүб шејпур чал-маса,^а халга хэбэрдарлыг ет-мэсэ, гылынч кэлиб киминсэ чаныны алса, о адам өз күна-һына көрө өлөчэк, ганыны исэ көзэтчидэн тэлэб едэчэјэм.”^б

7 Еј бэни-адэм, сэни Ис-раил еви үчүн көзэтчи гој-мушам. Мэн сэнэ нэсэ дејэндэ, Мэним адымдан онлара хэбэр-дарлыг ет.^в **8** Мэн пис адама: “Еј пис адам, өлөчөксэн!”^г — де-јэндэ, сэн сусуб данышмасан, ону пис јолундан чэкиндир-мэк үчүн хэбэрдарлыг етмэ-сэк, о, күнаһына көрө өлөчэк,^д амма онун ганыны сэндэн тө-лөб едэчэјэм. **9** Лакин сэн пис адамы пис эмелиндэн чэ-киндирмэк үчүн хэбэрдарлыг етмисэнсэ, о исэ пис јолундан эл чэкмэјибсэ, онда о, өз кү-наһына көрө өлөчэк,^е сэнсэ ча-ныны хилас етмиш олачагсан.”^о

10 Еј бэни-адэм, Израил евинэ де: “Сиз дејирсиниз: “Ахы нечэ јашајаг?”^а Күнаһла-рымыз, тэгсирлэримиз чижни-миздэ ағыр јүкдүр, алтында эзилирик.”^ж **11** Онлара сөјлө-ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белэ бэјан едир: “Варлығыма анд олсун! Мэн пис адамын өлү-мүндөн һэзз алмырам.”^з Истэји-рэм, о, өз јолундан дөнүб”^и јашасын^и. Дөнүн јолунуздан, эл чэкин шэр эмэллэриниздэн,^л Еј Израил еви, нэ үчүн өлөси-низ?”^к

12 Еј бэни-адэм, сојдашлар-рына де: “Салех адам күнаһ етсэ, салехлији ону гуртар-маз.”^к Пис адам пис јолундан дөнсэ, пислији ону јыхмаз.^н Сал-ех инсан күнаһ етдисэ, сал-ехлији артыг ону јашатмаја-чаг.”^м **13** Мэн салех адама “ја-

ФЭС. 33

а Әш 56:10

б һэ 3:18

в Әш 21:8

Әр 1:17

һэ 3:17

г Әш 3:11

һэ 18:4

д Мс 11:21

л Мс 15:10

е һэ 3:19

һэ 18:6

ө һэ 37:11

ж Лв 26:39

Әш 64:6

һэ 24:23

з һэ 18:23

1Тм 2:3, 4

и Әш 31:6

Лк 15:10

ы 36 130:7, 8

ј Әш 55:7

Әр 3:22

Әр 25:5

һэ 3:19

к һэ 18:31

2Бт 3:9

к һэ 3:20

һэ 18:24

л 1Пд 8:48, 50

һэ 18:21

м һэ 18:26

Сағ сүтүн

а 2Бт 2:20

б һэ 18:4

в Әш 55:7

һэ 18:21

Мк 6:8

г Чк 22:26

р Лв 6:2, 4

һэ 22:29

д Лв 18:5

һэ 18:27

е Әш 1:18

ө һэ 20:11

ж Иб 10:38

2Бт 2:20

з һэ 18:27

и һэ 18:25, 29

ы һэ 24:25-27

ј 2Пд 25:4

2См 36:17

Әр 39:2

к һэ 3:26

шајачагсан!” дејэндэ о, өз са-леһлијинэ күвэниб пис иш тутса,^а салех ишлэриндэн һеч бири јада салынмајачаг, о, кү-наһына көрө өлөчэк.^б

14 Мэн пис адама “өлөчөк-сән!” дејэндэ о, күнаһындан дөнүб, һагг вэ салех иш тут-са,^в **15** көтүрдүјү кирову гај-тарса,^г гэсб етдији малы кери версэ,^д инсаны јашадан га-нунлара эмэл етсэ, пис иш тутмаса, јашајачаг,^е өлмөјө-чэк. **16** Етдији күнаһларын һеч бири јада салынмајачаг.^ө Һагг вэ салех эмэл саһиби ол-дуғу үчүн о јашајачаг.”^о

17 Амма сојдашларын де-јир: “Јеһова һагсызлыг едир!”^а Һалбуки өзлэри һагсызлыг едирлэр.

18 Салехлијиндэн дөнүб әри јола гэдэм гојан адам өз пис эмэлинэ көрө өлөчэк.^ж

19 Пис адам етдији пислик-лэрдэн дөнүб һагг вэ салех иш тутса, буна көрө јашајачаг.^з

20 Амма сиз дејирсиниз: “Јеһова һагсызлыг едир!”^и Еј Израил әһли, Мэн һәр кәсэ эмәллэринэ көрө һөкм чыхара-чағам.”

21 Сүркүндэ олмағымызын он икинчи илинин онунчу ајы-нын бешинчи күнүндэ бир нә-фәр Јерусәлимдән гачыб мә-ним јаныма кэлди^в вэ «Шәһәр дармадағын олду!»^и — дејө хә-бәр верди.

22 Сәһәр киши јаныма кәл-мәздән габаг, ондан әввәлки ахшам Јеһованын әли үзери-мә енди вэ О, мәним дилими ачды. Мән артыг даныша би-лирдим, дилим ачылмышды.^к

23 Мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **24** «Еј бэни-адэм, бу харабалыгларын сакинлә-

ри^а Израил өлкәси үчүн белә дејирләр: “Ибраһим тәк чаныҗла өлкәјә саһиб олмушду.^б Биз исә чохуг. Шәкк-шүбһәсиз, өлкә бизә верилиб”.

25 Буна көрә дә онлара сөјлә: “Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сиз эти ганлы-ганлы јејирсиниз,^в көзүнүзү ијрәнч бүтләринизә дикирсиниз, ган төкүрсүнүз.^г Бу әмәлләринизә көрәми өлкәјә саһиб олачарсыныз?! 26 Сиз гылынчыныза күвәнирсиниз,^д мурдар ишләрлә мәшгул олурсунуз. Һәр бириниз гоншусунун арвадыны ләкәләјир.^е Бу әмәлләринизә көрәми өлкәјә саһиб олачарсыныз?!”^ө

27 Онлара сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Варлығыма анд олсун, харабалыглар арасында сакин оланлар гылынчдан кечириләчәк. Чөлүн дүзүндә јашајанлары вәһши һејванлара јем едәчәјәм, галаларда, мағараларда оланлар исә азардан гырылачар.^з 28 Өлкәни кимсәсиз, бош харабалыға чевирәчәјәм,^ж онун гудурганлығына сон гојулачар, Израилин дағларында инс-чинс олмајачар,^з оралара инсан ајағы дәјмәјәчәк. 29 Мурдар әмәлләринә көрә” өлкәни бүсүтүн харабазара чевирәндә^б биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам”.

30 Еј бәни-адәм, сојдашларын дивар дибиндә, гапы кандарында ағыз-ағызга вериб сәнин барәндә данышырлар.^д Бир-бириләринә, һәр кәс өз гардашына дејир: “Кедәк Јеһовадан назил олан сөзү ешидәк”. 31 Онлар кәлиб Мәним халгым кими габағында отурачарлар. Сөзләринә гулаг асачарлар, амма бир гулагдан алыб о бирисиндән бурахачар-

ФӘС. 33

а Әр 39:10
Һә 36:4

б Јр 12:7

в Јр 9:4
Лә 17:12

г һә 22:6

д Сф 3:3

е Әр 5:8

ө Гн 4:26
Јш 23:15

з Әр 42:22
Һә 5:12

ж 2См 36:20,
21
Әш 6:11
Әр 44:2

з һә 6:3

и 2Пд 17:9
2См 36:14

ы Әр 9:11
Әр 25:11

ј Әр 18:18

Сағ сүтүн

а Әш 29:13
Әр 44:16, 17

б һә 2:5

ФӘС. 34

в Әр 23:1
Мш 3:1, 11
Сф 3:3
3к 11:17
Мт 23:13

г Әш 40:11
Јһ 21:15

д 2Пд 21:16
Әр 22:17
Мш 3:3
3к 11:4, 5

е Әш 56:11

ө Лк 15:4

ә Әр 22:13

ж Әр 23:2
Әр 50:6
Мт 9:36

лар.^а Онлар дилдә сәни тәрифләјирләр, анчаг әслиндә, һарам газанчдан өтрү үрәкләри кедир. 32 Бил ки, сән онларын көзүндә телли аләт-дә јашы ифа едән, мәләһәтли сәслә севки нәғмәси охујан бир адамсан. Онлар сәнин сөзләрини ешидәчәк, амма бир нәфәр дә олсун онлара әмәл етмәјәчәк. 33 Сәнин дедикләрин исә мүтләг керчәкләшәчәк. Онда биләчәкләр ки, араларында пејғәмбәр олуб».^б

34 Мәнә јенә Јеһованын сөзү назил олду: 2 «Еј бәни-адәм, Израил чобанларына* гаршы пејғәмбәрлик ет. Пејғәмбәрлик едиб о чобанлар сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Өз чанларына гуллуғ едән Израил чобанларынын вај һалына!^в Мәкәр чобан сүрүнү бәсләмәли дејил?^г 3 Амма сиз ән көк һејванлары кәсир, онларын пијини јејир, јунундан палтар кәјинирсиниз,^д сүрүнү исә ач гојурсунуз.^е 4 Зәиф дүшәни гүввәтләндирмирсиниз, хәстә-јә шәфа вермирсиниз, јаралынын јарасыны сарымырсыныз, азаны кери гајтармырсыныз, итәни ахтармырсыныз.^ө Әксинә, онларын үстүндә гәд-дарлыгга, залымлыгга ағалыг едирсиниз.^ө 5 Онлар пәрән-пәрән дүшүбләр, чүнки чобанлары јохдур.^ж Һәрәси бир тәр-рәфә дағылыб, вәһши һејванларга јем олуб. 6 Гојунларым дағларда, тәпәләрдә долашыр, бүтүн јер үзүнә сәпәләниб. Онлары итириб-ахтаран јохдур.

7 Одур ки, еј чобанлар, Јеһованын сөзүнү ешидин: 8 “Варлығыма анд олсун, —

34:2 * Лүғәтә бах.

Күлли-Ихтијар Јехова бəжан едир, — Мəним гојунларым чобансыз галыб вəвши һејванларын шикары, гурбаны олуб, чобанларымса онлары ахтармаг, бəслəмəк əвəзинə өз гарынларыны отарырлар”.

9 Инди, сиз, еј чобанлар, Јехованын сөзүнү ешидин! **10** Күлли-Ихтијар Јехова белə дејир: “Мəн чобанлара гаршы-јаг. Гојунларыма көрə онларла һагг-һесаб чəкəчəјəм. Даһа гојунларымы онлара тапшырма-јачағам.^а Чобанлар артыг өз-лəрини бəслəмəјəчəклəр, гојунларымы онларын дишиндəн гуртарачағам, бир даһа онлара јем олмајачағлар”.

11 Күлли-Ихтијар Јехова белə дејир: “Будур, Мəн Өзүм гојунларымы ахтарыб тапачағам, онлара бахачағам.^б **12** Пəрəн-пəрəн дүшмүш гојунларыны тагыб јемлəјəн чобан кими, гојунларымы бəслəјəчəјəм.^в Булудлу, зүлмəт күндə сəпəлəндиклəри јерлəрдəн онлары кери кəтирəчəјəм.^г **13** Онлары халгларын ичиндəн чыхарачағам, өлкəлəрдəн топлајыб өз обаларына гəјтарачағам. Исраилин дағларында, чəј кəнарында, инсанларын јашадығы јерлəрдə отарачағам.^д **14** Онлары көмкөј отлагларда, Исраилин һүндүр дағларында отарачағам.^е Чəјыр-чəмəндə јерə јатачағлар, Исраил дағларындакы јамјашыл өрүшлəрдə отлајачағлар”.^е

15 “Мəн Өзүм гојунларымы отарачағам,^в Өзүм онлары јерə јатырачағам,^ж — Күлли-Ихтијар Јехова бəжан едир. — **16** Итəни ахтарыб тапачағам,^з азаны кери гəјтарачағам, јаранынын јарасыны сарыјачағам, зəиф дүшəни гүввəтлəндирə-

ФəС. 34

а Әр 52:24-27

б 1Иш 17:34,
35
36 80:1
Өш 56:8

в Өш 40:11

г Јл 2:1, 2
Сф 1:14, 15ф Әр 23:3
Һә 11:17
Ам 9:14
Мм 7:14д Өш 25:6
Өш 30:23
Әр 31:12

е Әр 33:12

ө Әр 3:15

ж Сф 3:13

з Мк 4:6
Мт 15:24
Лк 15:4**Сағ сүтүн**

а 3к 10:3

б Өш 40:11
Әр 23:3в Өш 11:1
Әр 30:9г Јл 10:11
Иб 13:20
1Бт 5:4
Бһ 7:17ф һә 37:24
Һш 3:5д Чх 29:45
Әр 31:1е 36 2:6
Өш 9:6
Әр 23:5
Мм 5:2
Лк 1:32
Һә 5:31

ө һә 37:26

ж Лв 26:6
Өш 11:6-9
Өш 35:9
Өш 65:25
Әр 23:6
Әр 33:16
Һш 2:18з Өш 56:7
Һә 20:40
Мк 4:1

чəјəм, амма һарыны вə күчлүнү тəлəф едəчəјəм. Ону мұһакимə едəчəјəм, она лəјиг олдуғу чəзаны верəчəјəм”.

17 “Сизə кəлинчə, Мəним сүрүм, — Күлли-Ихтијар Јехова белə дејир, — гојунлар, гочлар вə тəкəлəр арасында һагг-əдалəти бəргəрар едəчəјəм.^а

18 Мəкəр əн јахшы өрүшлəрдə отламағыныз сизə бəс елəмир? Кəрəк өрүшүн отланмамыш јерлəрини тапдалајасыныз? Көз јашы кими думдуру судан ичиб, сонра да сују ајағларынызла буландырасыныз? **19** Демəли, инди гојунларым сизин тапдаладығыныз өрүшдə отлајыб, ајағынызла буландырдығыныз судан ичмəлидир?!”

20 Буна көрə дə Күлли-Ихтијар Јехова онлара белə дејир: “Будур, пијли гојунла сыга гојун арасында һагг-əдалəти бəргəрар едəчəјəм. **21** Чүнки бүтүн хəстə гојунлары бөјрүнүзлə, чијнинизлə итəлəдиниз, буюнузлајыб ора-бура говдунуз. **22** Мəн гојунларымы гуртарачағам, онлар артыг сизə јем олмајачағ.^б Гојунлар арасында һагг-əдалəти бəргəрар едəчəјəм. **23** Башларында бир нəфəри, гулум Давуду^в чобан гојачағам^г ки, онлары отарсын. О, өзү онлары отарачағ, чобанлары олачағ.^ф **24** Мəн Јехова онларын Аллаһы олачағам,^д гулум Давуд онларын арасында башчы олачағ.^е Буну Мəн Јехова дејирəм.

25 Онларла сүлһ əнди бағлајачағам.^ө Онлар чөллүкдə асудə јашасынлар, мешəлəрдə јатсынлар дејə, өлкəдəн вəвши һејванлары говачағам.^ж **26** Онлары вə дағымын əтрафыны бəрəкəт гəјнағы едəчəјəм.^з Јағышы вахтында көндə-

рәчәјәм. Жағыштәк башларын-дан бол бәрәкәт төкәчәјәм.^а **27** Ағачлар мејвә јетирәчәк, торпаг мәһсул кәтирәчәк,^б онлар өлкәдә асајиш ичиндә јашајачаглар. Онларын бојундуругуну сындыранда, онлары зүлмкарларын әлиндән азад едәндә биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам.^в **28** Бир дә һеч вахт халглларын шикары, вәһши һейванларын гурбаны олмајачаглар. Әмин-аманлыгдә јашајачаглар, онлары горхудуб-һүр-күдән олмајачаг.^г

29 Онлар үчүн шөһрәтли бир шитилик салачағам. Өлкәдә даһа һеч вахт ачындан өлән олмајачаг.^д Бир дә һеч бир халг онлары алчалтмајачаг.^е **30** Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһова онларын Аллаһы-јам вә Мән онларлајам. Онларса, Израил әһли Мәним халгымдыр,^ж — дејә Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир.

31 “Сиз, еј мәним сүрүм^з, бәсләдијим сүрү. Сиз инсансыныз, Мәнсә сизин Аллаһыныз”, — дејә Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир^и».

35 Јенә дә мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, үзүнү Саир^к дағлыг бөлкәсинә тутуб она гаршы пејғәмбәрлик ет.^л **3** Она сөлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Еј Саир дағлары, Мән сизә гаршыјам, әлими галдырыб сизи виранәлијә чевирәчәјәм.” **4** Шәһәрләрини-зи хараба гојачағам, өзүнүзсә виранәлијә чевриләчәксиниз,^м онда биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам. **5** Чүнки әдавәтиниз сәнкимәди,^н сиз исаиллиләри дар күндә, сон чәзаларыны аландә гылынча вердиниз.”^о

6 “Буна көрә дә варлыгыма анд олсун, — Күлли-Ихти-

ФӘС. 34

а Јр 12:2, 3

Гн 28:12
Зк 8:13

б Лв 26:4

Зб 35:12
Әш 35:2
Һә 36:30

в Лв 26:13

г Әр 30:10

Әр 46:27

д Һә 36:29

е Һә 36:15

ж Һә 37:27

з 36 78:52

36 100:3
Әш 40:11**ФӘС. 35**

ж Јр 32:3

Гн 2:5

з Әр 49:8

Мрц 4:22
Һә 25:8, 9
Өб 1

и Һә 25:12, 13

ы Јл 3:19

Мн 1:3

ј Јр 27:41

Ам 1:11

к 36 137:7

Өб 10

Сағ сүтун

а Өб 15

б Һә 25:14

в Һә 25:13

г Әр 49:17, 18

Һә 25:13
Мн 1:4

д Һә 36:5

Өб 13

е Ам 1:11

ж Өб 3

з Мрц 4:21

Өб 12, 15

ж Әш 34:5

Һә 25:12, 13
Һә 36:5

јар Јеһова бәјан едир, — сизи гырғына һазырлајачағам, гырғын сизи гарабагара изләјәчәк.^а Мадам ки гана нифрәт ет-диниз, өлүм сизи кирләјәчәк.^б **7** Еј Саир, сәни чөл-бибаһа на дөндәрәчәјәм,^в сәнин торпағындан кедиб-кәләнин ајағыны кәсәчәјәм. **8** Сәнин дағларыны чәсәдләр өртәчәк, гылынча туш кәләнләрин мејити дәрәләрә, тәпәләрә сәрилиб галачаг, чәјлары долдурачаг. **9** Сәни әбәдилик харабазара дөндәрәчәјәм. Шәһәрләриндә бир дә мәскән салан олмајачаг.^г Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам^д”.

10 Јеһова орада ола-ола сән дедин: “Бу ики халг, бу ики мәмләкәт мәним олачаг, икисинә дә саһиб олачағам”.^е **11** Она көрә Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Варлыгыма анд олсун, сәнә онлара бәсләдијин кин-күдурәтин, гәзәб вә пахыллыгың әвәзини верәчәјәм.^ж Сәнә һөкм чыхаранда Өзүмү онлара таныдачағам. **12** Онда биләчәксән ки, Мән Јеһова сәнин Израил дағларыны тәһгир етдијини, “онлар виранә галыб, шикарымдыр” де-дијини ешитмишәм. **13** Сиз әлејһимә данышырдыныз, ловғаланыб бош-бош сөзләр дејирдиниз.^з Мән исә бунларын һамысыны ешидирдим”.

14 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сизи харабалыға чевирәндә бүтүн дүнја севинәчәк. **15** Сиз ки, еј Саир дағлары, Израил евинин ирси хараба галанда севиндиниз, Мән дә сизин башыныза ејни шеји кәтирәчәјәм.^и харабалыға чевриләчәксиниз. Бәли, бүтүн Әдумун^к ағибәти белә олачаг. Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам^л”».

36 «Сән исә, еј бәни-адәм, Исраил дағлары барәдә пејғәмбәрлик едиб де: “Еј Исраил дағлары, Јеhovаны динләјин. **2** Күлли-Ихтијар Јеhovанын сөзү будур: “Дүшмәнләр әлејһинизә дејир: “Һә, гәдим зирвәләри әлә кечиртидик!”^а

3 Пејғәмбәрлик едиб сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеhova белә дејир: “Сизи виранә гојуб һәр тәрәфдән үстүнүзә һүчүм чәкдиләр ки, башга халглар сизә саһиб олсун. Дилә-дишә дүшмүсүнүз, шәрләнирсиниз.^б **4** Одур ки, еј Исраил дағлары, Күлли-Ихтијар Јеhovанын сөзүнү динләјин. Күлли-Ихтијар Јеhovанын дағлара, тәпәләрә, чајлара, дәрәләрә, виранәликләрә^в, әтраф халглар тәрәфиндән гәрәт олулмуш, күлүш һәдәфи нә чеврилмиш бош шәһәрләрә сөзү будур.^г **5** Күлли-Ихтијар Јеhova онлара дејир: “Башга халгларә вә Әдума гызгын гәзәбимлә^д сөзүмү дејәчәјәм. Онлар Мәним торпағыма күләкүлә, кинајә едәрәк^ә саһиб чыхдылар, өрүшләрини әлә кечирмәк, мәмләкәти талан етмәк истәдиләр”.^е

6 Исраил өлкәси барәдә пејғәмбәрлик едиб дағлара, тәпәләрә, чајлара, дәрәләрә сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеhova белә дејир: “Халглар сизи алчалтыдыгы үчүн гызгын гәзәбимлә данышчагағам”.^б

7 Күлли-Ихтијар Јеhova белә дејир: “Әлими галдырыб анд ичирәм ки, әтраф халглар рүсвај олачағ.^ж **8** Сизсә, Исраил дағлары, гол-будаг атачагсыныз, халгым Исраил үчүн бар-бәһәр кәтирәчәксиниз,^з чүнки онлар тезликлә гајыдачағлар. **9** Мән сизинлә-

ФӘС. 36

а Әр 49:1
Һә 35:10

б Гн 28:37
1Пд 9:7
Мрс 2:15
Дн 9:16

в Әр 25:9

г 36 79:4
Һә 34:28

ф Сф 3:8

д Әб 12

е һә 25:12, 13
Һә 35:10, 11
Ам 1:11

ө 36 74:10
36 123:4

ж Әр 25:9
Әр 49:17

з Әш 44:23
Әш 51:3
Һә 36:30

Сағ сүтүн

а 3к 8:4

б Әш 51:3
Әр 30:18, 19
Ам 9:14

в Әр 31:27

г Әш 54:7
Әр 30:18

ф һр 2:9

д һш 2:20
Јл 3:17

е Әр 32:44
Әб 17

ө Әш 65:23

ж Әш 54:4
Әш 60:14
Мк 7:8
Сф 2:8
Сф 3:19

з 36 106:38
Әш 24:5
Әр 2:7
Әр 16:18

и Лә 12:2
Әш 64:6

ы Әш 42:24, 25

ј һә 23:37

к Лә 26:38
Һә 22:15

јәм, үзүмү сизә сары чевирәчәјәм. Торпағыныз шумланыб әкиләчәк. **10** Халгынызы артырачағам, бүтүн Исраил әһлини чохалдачағам. Шәһәрләр мәскунлашчағам,^а харабалыглар абад едиләчәк.^б

11 Бәли, Мән сизин халгынызы, мал-һејванынызы чохалдачағам.^в Онлар артыдыгча артачағ. Кечмишдә олдуғу кими, сизи мәскун едәчәјәм,^г әввәл-киндән дә фираван олачагсыныз.^д Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеhovaјам.^ә **12** Еј Исраил дағлары, халгым Исраили сиздә мәскун едәчәјәм, онларын мүлкү, онларын мирасы олачагсыныз.^ө Бир дә онлары өвләдсыз гојмајачагсыныз”.^ө

13 «Күлли-Ихтијар Јеhova дејир: “Онлар сизи “инсанларын башыны јејән, халгларыны өвләдсыз гојан торпағ” адландырырлар. **14** Амма индән белә инсанларын башыны јемәјәчәксиниз, халгларынызы өвләдсыз гојмајачагсыныз, — бәјан едир Күлли-Ихтијар Јеhova. — **15** Артыг сизи халгларын тәһгиринә мүбтәлә етмәјәчәјәм, инсанларын тәнә һәдәфи олмајачагсыныз,^ж бир дә халгларынызы бүдрәтмәјәчәксиниз”, — Күлли-Ихтијар Јеhova бәјан едир”.

16 Јенә мәнә Јеhovанын сөзү назил олду: **17** «Еј бәни-адәм, Исраил еви өз торпағында јашајанда өз јоллары, әмәлләри илә торпағы мурдарлады.^з Мәним көзүмдә онларын јоллары ајбашы мурдарлығы кими иди.” **18** Онлар өлкәни гана бәләмишдиләр,^и ијрәнч бүтләри илә өлкәни мурдар етмишдиләр.^ј Буна көрә гәзәбими онларын үстүнә төкдүм. **19** Онлары халглар арасына сәпәләдим, өлкәләрә пәрән-пәрән салдым,^к јолларына, әмәл-

ләринә көрә һөкм чыхардым. **20** Лакин онлар о халгларын јанына кедәндә халглр: “Бахын, бу, Јеһованын халгыдыр! Онлар јурд-јуваларындан дидәркин дүшүб” — дејәрәк мүгәддәс адыма ләкә вурдулар. **21** Буна көрә Израил евинин кетдији һәр јердә онун халглр арасында ләкәләдији мүгәддәс адымын мүдафиәсинә галхача-ғам». ^б

22 «Буна көрә дә Израил евинә сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Еј Израил еви, буну сизә көрә јох, кетдијиниз јерләрдә ләкәләдијиниз мүгәддәс адыма көрә едирәм.” **23** Халглр ичиндә ләкәләнән, ләкә јахдығыныз улу адымын мүгәддәслијини көстәрәчәјәм.” Халглрарын көзү гаршысында, сизин аранызда мүгәддәслијими көстәрәндә биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам, ^в — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир. — **24** Сизи халглр арасындан, өлкәләр ичиндән јығыб мәмләкәтинизә гәјтарачағам.” **25** Устүнүзә тәмиз су чиләјәчәјәм, тәмиз олачагыныз. ^г Сизи на-тәмизлијиниздән ^д, ијрәнч бүт-ләриниздән ^е тәмизләјәчәјәм. **26** Сизи јени үрәк верәчәјәм, ^ж дахилинизә јени руһ үфүрәчәјәм.” Көксүнүздән даш үрәји ^з чыхарыб, әтдән бир үрәк ^а гојачағам. **27** Дахилинизә руһуму үфүрәчәјәм, елә едәчәјәм ки, ганунларымла јаша-јасыныз. ^б Сиз дә Мәним һөкмләримә табе олачагыныз. **28** Онда ата-бабаларыныза вердијим өлкәдә јашаја-чаг, Мәним халгым олачагыныз. Мән исә сизин Аллаһыныз олачағам.” ^в

36:26 * Јәни Аллаһын бујруғларына бо-јун әјән үрәк.

ФӘС. 36

а Әш 52:5
Рм 2:24
б 36 74:18
Әш 48:9
Һә 20:9
в 36 106:7, 8
г Әш 5:16
Һә 20:41
ф 36 102:13-15
д Гн 30:3
Әш 43:5
Әр 23:3
Һә 34:13
Һш 1:11
е Сј 19:13
36 51:7
ө Әш 4:4
Әр 33:8
ж һә 6:4
з Әр 32:39
и 36 51:10
Һә 11:19, 20
ы 3к 7:12
ј Әр 31:33
к Әр 30:22
Һә 37:25, 27
Сағ сүгүн
а һә 34:29
б һә 34:27
в Үә 9:6
Һә 9:26
Әр 31:18
Һә 6:9
г Гн 9:5
Дн 9:19
ф 3к 8:8
д Әш 58:12
Әр 33:10, 11
Ам 9:14
е Јр 2:8
ө Әш 51:3
ж һә 28:26
Һә 37:14
з Чк 23:17

29 Мән сизи бүтүн мурдар-лыглардан тәмизләјәчәјәм. Тахыла әмр едиб ону чоһалда-чағам, үстүнүзә гытлыг көндәрмәјәчәјәм. ^а **30** Ағачларын бәһрәсини, тарларарын мәһсу-луну бол едәчәјәм ки, бир дә һеч вахт ачлыг чәкиб халг-лар арасында рүсвај олмаја-сыныз. ^б **31** Онда пис әмәл-ләриниз, мәнфур ишләрини-зи јада салыб тәгсирини-зә, ијрәнч әмәлләринизә көрә өзүнүздән ијрәнәчәксиниз. ^в **32** Амма билин вә акаһ олун: буну сизә көрә етмирәм, ^г — дејә Күлли-Ихтијар Јеһова бә-јан едир. — Әслиндә, сиз әмәлләринизә көрә утаныб, јерә кирмәлисиниз, еј Израил әһли”.

33 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Сизи бүтүн кү-наһларыныздан тәмизләдијим күн шәһәрләриниз адамлар-ла долдурачағам, ^д хараба јер-ләриниз абад едәчәјәм.” ^е **34** Кәлиб-кедәнләрин хараба көрдүјү торпаг бечәриләчәк. **35** Намы дејәчәк: “Харабалыг-лар Әдән бағына ^ө чеврилиб, виранә, кимсәсиз галмыш, тар-мар едилмиш шәһәрләр гала-шәһәр олуб, орада адамлар са-кин олуб”. ^ж **36** Әтрафынызда-кы халглр биләчәкләр ки, тар-мар олмуш јери Мән Јеһо-ва бәрпа етмишәм, хараба јери Мән бечәрмишәм. Мән Јеһова дедим, дедијими дә етдим”. ^з

37 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Израил евинин Мәндән буну тәвәгге етмә-синә изин верәчәјәм: әһали-сини сүрү кими чоһалда-чағам. **38** Бајрам вахты ^а Јерусә-лимин күчәләрини чамаат ^б, мүгәддәсләр издиһамы нечә

36:38 * Дикәр вариант: гурбанлыг гојун сүрүләри.

долдурурса, хараба галмыш шәһәрләр дә инсанларла елә долачаг.^а Онда биләчәкләр ки, Мән Јеһовајам».

37 Јеһованын руһу* үзәримә енди. Јеһованын руһу мәни дүзәнлијин ортасына апарды.^б Ора сүмүкләрлә долу иди. **2** О, мәни сүмүкләрин әтрафында кәздирди. Көрдүм ки, дүзәнликдә хејли сүмүк вар, һамысы да гуппуру.^в **3** О, мәнән сорушду: «Еј бәни-адәм, сәнчә, бу сүмүкләр чанлана биләр?» Мән дедим: «Еј Күлли-Ихтијар, Јеһова, буну Сән биләрсән».^г **4** Онда О, мәнә деди: «Пејғәмбәрлик едиб сүмүкләрә де: “Сиз, еј гуру сүмүкләр, Јеһованын сөзүнү ешидин:

5 “Күлли-Ихтијар Јеһова сүмүкләрә белә дејир: “Мән сизә нәфәс үфүрәчәјәм, чанланачагсыныз.^д **6** Сизи әзәлә илә, әтлә өртәчәјәм, үстүндән дә дәри чәкәчәјәм. Сизә нәфәс үфүрәчәјәм, чанланачагсыныз вә биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам».

7 Нечә дејилмишдисә, елә дә пејғәмбәрлик етдим. Сөзүм һәлә ағзымда икән шаггылыты сәси кәлди, сүмүкләр бир-биринә битишмәјә башлады. **8** Сонра көрдүм ки, үстләринә әзәлә, әт кәлди, онлары дәри өртдү. Амма һәлә неч бириндә нәфәс јох иди.

9 Аллаһ мәнә деди: «Күләјә пејғәмбәрлик ет. Еј бәни-адәм, пејғәмбәрлик едиб күләјә сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Кәл, еј рузикар*, гәтл едилмиш бу адамларын үстүнә дөрд сәмтдән әс, гој онлар һәјата гајытсынлар».

37:1 * һәрфән: *әли*. **37:9** * Јахуд нәфәс; *руһ*. Лүғәтдә «руһ» сөзүнә бах.

ФӘС. 36

а Әр 30:18, 19

ФӘС. 37

б Вһ 21:10

в һә 37:11

г Гн 32:39
1Иш 2:6

ф Јр 2:7
һә 37:14

Сағ сүтүн

а Вһ 11:11

б һә 36:10

в Әш 49:14

г Әш 66:14

ф һә 11:17
Ам 9:14

д 36 126:2

е Әш 32:14, 15
һә 36:27

ә 2См 15:9
2См 30:11

ж 1Пд 11:31
1Пд 12:20

з Әш 11:13
Әр 3:18

и Әр 50:4
3к 10:6

10 Нечә дејилмишдисә, елә дә пејғәмбәрлик етдим. Нәфәс* онларын чанына долду, онлар чанланыб ајаға галхдылар.^а Бу, һәдди-һүдуду көрүнмәјән бөјүк бир гошун иди.

11 Аллаһ мәнә деди: «Еј бәни-адәм, бу сүмүкләр Израил евидир.^б Онлар дејирләр: “Сүмүкләримиз гурујуб, үмидимиз үзүлүб,^в јалғыз галмышыг”. **12** Сән исә пејғәмбәрлик едиб онлара сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Еј халғым, Мән гәбирләринизи ачыб^г сизи орадан чыхарачағам, сизи Израил торпагына кәтирәчәјәм.^ф **13** Гәбирләринизи ачыб сизи орадан чыхаранда, еј халғым, биләчәксиниз ки, Мән Јеһовајам”.^д **14** “Дахилинизә руһуму гојачағам, чанланачагсыныз.^е Сизи өз торпағларыныза гајтарачағам. Онда биләчәксиниз ки, Мән Јеһова дедим, дејими дә етдим”, – Јеһова бәјан едир».

15 Мәнә јенидән Јеһованын сөзү назил олду: **16** «Еј бәни-адәм, бир чубуг көтүр, үстүнә “Јәһуда вә онунла олан* Израил халгы үчүн” сөзләрини јаз.^в Сонра башга бир чубуг көтүр, үстүнә “Әфраимин чубуғу Јусиф үчүн вә онунла олан Израил еви үчүн”^ж јаз. **17** Сонра онлары бир-биринә бирләшдир ки, әлиндә бир чубуг олсун.^з **18** Сојдашларын сәнән бунун мәнәсыны сорушанда **19** онлара сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Мән Әфраимин әлиндә тутдуғу Јусифин вә онунла олан Израил гәбиләринин чубуғуну көтүрүб Јәһуданын чубуғуна бирләшдирәчәјәм.” Онлар Мә-

37:10 * Јахуд *руһ*. **37:16** * Јахуд онун *мүттәфиги*.

ним элимдә бир чубуг олачаглар”. **20** Үстүндә жазы жаздыгын чубуглары элиндә тут ки, көрсүнләр.

21 Сонра онлара сөjlә ки, Күлли-Ихтијар Јеhова белә дејир: “Исраиллиләри сәпәлән-дикләри халгларын арасындан топлајачағам, онлары һәр тәрәфдән јығыб өз јурд-јуваларына гајтарачағам.” **22** Онлары бу дијарда, Исраил дағларында ваһид халг едәчәјәм, **б** башларында бир һөкмдар дурачағ, **в** артыг ики халг олмајачаглар, ики дөвләтә бөлүнмәјәчәкләр. **г** **23** Даһа ијрәнч бүтләри, мәнфур әмәлләри вә күнаһлары илә өзләрини мурдарламајачаглар. **ф** Онлар хәјанәт едиб күнаһа батдылар, Мән исә бу хәјанәти онлардан узаглашдырыб, онлары тәмизләјәчәјәм. Онлар Мәним халгым олачаг, Мән исә онларын Аллаһы. **д**

24 Онларын падшаһы гулум Давуд олачаг, **е** һамысынын бир чобаны олачаг. **з** Һөкмләримлә јашајачаг, гајда-ганунларыма дәгигликлә риәјәт едәчәкләр. **ж** **25** Ата-бабаларынызын мәскән салдығы, гулум Јагуба вердијим мәмләкәтдә јашајачаглар. **з** Орада һәмишәлик саккин олачаглар, **и** өзләри дә, өвләдләри да, өвләдләринин өвләдләри да орада јашајачаг. **к** Гулум Давуд онлара башчы олачаг. **л**

26 Онларла сүлһ әһди бағлајачағам, **к** бу, әбәди әһд олачаг. Онлара торпагларыны гајтарачағам, сајларыны артырачағам, **к** мәбәдим һәмишәлик араларында јерләшдирәчәјәм. **27** Чадырым* онларла олачаг, Мән онларын Аллаһы олачағам, онлар да Мәним хал-

ФӘС. 37

а Гн 30:3
Әш 11:12
Әр 16:14, 15
Ам 9:14
б Әр 3:18
Һш 1:11
в Јр 49:10
36:26
Әш 9:6
Әр 23:5
Лк 1:32
г һа 37:19
Зк 10:6
ф Әш 2:18
Һш 14:8
Зк 13:2
д Әр 31:33
Һа 36:28
е Әр 23:5
Әр 30:9
Һш 3:5
Лк 1:32
ө Јһ 10:16
1Бт 5:4
ж Гн 30:8-10
Әр 32:39
Һа 36:27
з Әр 30:3
и Јл 3:20
ы Әш 60:21
Ам 9:15
ј һа 34:24
Лк 1:32
к һа 34:25
к Әр 30:19
Зк 8:5

Сағ сүтүн

а Лв 26:12
Һа 11:19, 20
Һа 43:7
Һш 2:23
Вһ 21:3
б һа 36:23

ФӘС. 38

в һа 38:15
г Әш 66:19
Һа 27:13
Һа 32:26
ф һа 39:1
д 2Пд 19:20, 28
Һа 29:3, 4
Һа 39:2
е һа 38:15
ө 1См 1:8
ж Јр 10:2, 3
Һа 27:14
з һа 39:2
и Әр 23:5, 6
Һа 28:25, 26
Һа 34:25

гым. **а** **28** Бәли, мәбәдим һәмишәлик онларын арасында олачаг, онда халглар биләчәкләр ки, Исраили мүгәддәс едән Мән Јеhовајам”». **б**

38 Јенә мәнә Јеhованын сөзү назил олду: **2** «Еј бәни-адәм, үзүнү Мәчуч өлкәсиндән олан Јәчуча, **в** Мәшәг вә Тубалын **г** баш әмиринә тут вә она гаршы пејғәмбәрлик едиб **г** **3** сөjlә ки, Күлли-Ихтијар Јеhова белә дејир: “Мән сәнә гаршыјам, еј Јәчуч, еј Мәшәг вә Тубалын баш әмири! **4** Сәни јолундан гајтарачағам. Сәнин чәнәләринә гармаг кечирәчәјәм, **д** сәни дәбдәбә илә кејинмиш, бөјүк вә кичик галханла силаһланмыш, гылынч ојнадан бөјүк издиһамла — ордунла, **е** сүвариләринлә, атларынла биркә чәкиб сүрүјәчәјәм. **5** Һәр бири сипәрлә, дәбилгә илә јарагланан Фарс, Һәбәш вә Пут, **в** **6** һәмчинин Күмәрлә ордусу, учгар шималдан Түчарма” еви вә бүтүн ордусу — чохлу-чохлу халглар сәнинләдир. **з**

7 Һајды, һазыр олун! Сән дә, сәнинлә топлашан бүтүн ордулар да. Онлара сән башчылыг едәчәксән.

8 Хејли вахт кечәндән сонра чағырылачагсан*. Узун илләр сонра халгларын ичиндән топланан, гылынчдан гуртуулараг чохандыр хараба галмыш Исраил дағларында мәсқунлашан, дикәр халгларын арасындан чыхарылыб динчлик ичиндә јашајан инсанларын торпагына сохулачагсан.” **9** Сән, бүтүн ордун вә сәнинлә биркә чохлу халглар туфантәк онларын үстүнә кәләчәксиниз, өлкәни булуд кими өртәчәксиниз”.

38:8 * Јахуд сәнә фикир вериләчәк.

37:27 * Јахуд мәскәним; евим.

10 Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “О күн сәнин ағлына бәзи фикирләр кәләчәк, пис нијјәтә дүшәчәксән. **11** Дејәчәксән: “Мүдафиәсиз кәндләри олан өлкәјә һәмлә едәчәјәм.^а Динч јашајан, горху-һүркү билмәјән, диварлары, дарвазалары, чәфтәләри олмајан кәндләрдә јашајанларын үстүнә кәләчәјәм”. **12** Сән чохла гәнимәт, талан малы газанмаг ешгинә дүшәчәксән. Бир заманлар виран галмыш, сонрадан мәскунлашмыш^б јерләрә һүчүм едәчәксән, халгларын ичиндән топланмыш,^в инди вар-дөвләт, мал-мүлк јыған,^г дүнјанын мәркәзиндә јашајан халгын үстүнә гошун чәкәчәксән.

13 Сәба^г илә Дидан,^д Таршиш^е тачирләри илә дөјүшчүләри сәнә сөјләјәчәкләр: “Чохлу гәнимәт, талан малы јығмаға кедирсән? Ордуну сәфәрбәр етмисән ки, гызыл-күмүш көтрүсән, вар-дөвләт, мал-мүлк апарасан, чохла гәнимәт әлә кечирәсән?”

14 Буна көрә, еј бәни-адәм, Јәчуча сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “О күн баша дүшәчәксән ки, халгым Израил әмин-аманлығда јашајыр.^е **15** Сән өз јериндән, узаг шималдан кәләчәксән,^ж јанында да чохла халглардан атлара сүвар олмуш гошун-ләшкәр, бөјүк бир издиһам.^з **16** Әлкәни бүрүјән булудлар кими, халгым Израилин үстүнә һүчүм чәкәчәксән. Заманын сонунда сәни, еј Јәчуч, өз өлкәмә гаршы галдырачағам ки,^и халгларын көзү өнүндә мүгәддәслијими сәнин васитәнлә көстәрим, гој һамысы Мәни танысын”.^и

ФӘС. 38

а Чх 15:9

б Әр 33:12

в Зк 10:8

г Әш 60:5
Әш 61:6

F һә 27:22

д һә 27:15

е һә 27:25

ө һә 38:8

ж һә 39:2

з Сф 3:8

и Јл 3:2

ы Чх 14:4
2Пд 19:17-19
36 83:17, 18
һә 39:21**Сағ сүгүн**а Јл 3:16
Һә 1:2
Зк 2:8

б Һә 1:5

в 2См 20:23
Һг 2:22
Зк 14:13

г Зк 14:12

F Әр 25:31

д Чх 9:22
Јш 10:11

е Әш 30:30

ө Јр 19:24

ФӘС. 39

ж һә 38:2

з һә 27:13
һә 32:26

и һә 38:4, 15

17 Күлли-Ихтијар Јехова белә дејир: “Гәдим күнләрдә гулларым Израил пејғәмбәрләринин дилилә һаггында данышдығым кәс сән дејилсәнми? О пејғәмбәрләр сәни онларын үстүнә кәтирәчәјим барәдә илләр узуну пејғәмбәрлик едибләр”.

18 “Һәмин күн, Јәчуч Израил торпағына сохулан күн Мән гәзәбдән алышыб-јаначағам, — Күлли-Ихтијар Јехова бәјан едир.^а — **19** Гејзимлә, аловлу гәзәбимлә данышачағам. О күн Израил торпағында күчлү зәлзәлә олачаг. **20** Дәрјадакы балыглар, көјдәки гушлар, мешәдәки һејванлар, јердә сүрүнән чанлылар, чүмлә чаһан өнүмдә зағ-зағ әсәчәк, дағлар көкүндән гопачаг,^б гајалар парчаланачаг, диварлар јерә чөкәчәк”.

21 “Бүтүн дағларында Јәчучун үстүнә кетмәјә гылынч чағырачағам, — Күлли-Ихтијар Јехова бәјан едир. — һәр кәс өз гардашынын үстүнә гылынч чәкәчәк.^в **22** Ону мұһакимә едәчәјәм. Чанына азар салыб, үстүнә өлүм көндәриб ону чәзаландырачағам.^г Оунун да, гошунларынын да, онунла олан халгларын да үзәрин^д лејсан, долу,^д алов,^е күкүрд^ө јағдырачағам. **23** Халгларын гаршысында Озүмү учалдачағам, мүгәддәслијими көстәрәчәјәм, Озүмү таныдачағам. Онда биләчәкләр ки, Мән Јевовам”.

39 “Еј бәни-адәм, пејғәмбәрлик едиб Јәчуча^ж сөјлә ки, Күлли-Ихтијар Јехова дејир: “Мән сәнә гаршыјам, еј Јәчуч, еј Мәшәг вә Тубалын баш әмири!^з **2** Сәни јолундан гајтарачағам, узаг шималдан чыхарыб” Израил дағларына

апарачагам. **3** Сол элиндэн каманы, сағ элиндэн охлары вуруб салачагам. **4** Сэн дэ, гошунларын да, сенинлэ олан халглар да Израил дағларында мѣв олачагыныз.^а Сэни һэр чүр ыртычы гуша, вѣши һейвана јем едѣчѣјэм”.^б

5 “Сэн чѣлдѣ мѣв олачаган,^в чүнки буну Мэн дедим”, — бѣјан едир Күлли-Ихтијар Јеһова.

6 “Мѣчучун вѣ адаларда эмин-аманлыг ичиндѣ јашајанларын үстүнѣ од кѣндѣрѣчѣјэм.^г О заман билѣчѣклѣр ки, Мэн Јеһовајам. **7** Халгым Израилин арасында мүгѣддѣс адымы таныдачагам, даһа гој-мајачагам, адыма лѣкѣ вурсунлар. Халглар билѣчѣклѣр ки, Мэн Јеһовајам,^д Израилдѣ Мүгѣддѣс Аллаһам”.^е

8 “Бѣли, пейгѣмбѣрлик јеринѣ јетмѣлидир, јетѣчѣк дѣ, — дејир Күлли-Ихтијар Јеһова. — Мэн бу күн һаггында хѣбѣр вермишѣм. **9** Израил шѣһѣрлеринин сакинлѣри чыхыб силаһларла од галајачаглар, бѣјук вѣ кичик галханлары, охаманлары, топпузлары* вѣ низѣлѣри ода атачаглар. Онларла једди ил од галајачаглар.^в **10** Чѣлдѣн чырпы јырмаг, мешѣдѣн одун кѣтирмѣк лазым кѣлмѣјѣчѣк, чүнки силаһларла од галајачаглар”.

“Онлары гарѣт едѣнлѣри гарѣт, талан едѣнлѣри талан едѣчѣклѣр”, — бѣјан едир Күлли-Ихтијар Јеһова.

11 “О күн Јѣчуча^о Израилдѣ, дѣнизин шѣрг тѣрѣфиндѣн кѣчѣнлѣрин дѣрѣсиндѣ дѣфн јери верѣчѣјэм, о јер јолчуларын јолуну кѣсѣчѣк. Орада Јѣчуч вѣ онунла олан из-

Фѣс. 39

а һа 38:21

б Һн 19:17, 18

в Өр 25:33

г һа 38:22

д һа 38:16

е Өш 6:3

ж 36 46:9

з һа 38:2

Сағ сүтун

а һа 39:15

б Һн 21:22, 23

в һа 38:16

г һа 39:11

д һа 39:12

е Өш 34:6-8

Өр 46:10

Оф 1:7

ж Һн 19:17, 18

з һа 38:4-6

Һр 2:22

Һн 19:17, 18

диһам басдырылачаг. О јер Һѣмун-Јѣчуч дѣрѣси^а адланачаг. **12** Израил еви једди ај ѣрзиндѣ онлары басдырыб ѣлкѣни тѣмизлѣјѣчѣк.^б **13** Бүтүн ѣлкѣ эһли онлары дѣфн етмѣклѣ мѣшгул олачаг вѣ бунунла ад-сан газаначаг. О күн Мэн Өзүмү шѣрѣфлѣндирѣчѣјэм”,^в — Күлли-Ихтијар Јеһова бѣјан едир.

14 “Чамаата ѣлкѣни сѣр-сѣр долашмаг, ѣлкѣни тѣмизлѣмѣк үчүн орталыгда галан чѣсѣдлѣри дѣфн етмѣк тапшырылачаг. Ахтарышлар једди ај давам едѣчѣк. **15** Өлкѣни долашанлар инсан сүмүјү кѣрдүклѣри јердѣ нишан гојачаглар. Сонра гѣбиргазанлар онлары Һѣмун-Јѣчуч дѣрѣсиндѣ^г басдырачаглар. **16** Орада һѣмчинин Һѣмунаһ* адлы шѣһѣр олачаг. Белѣчѣ, чамаат ѣлкѣни тѣмизлѣјѣчѣк”.^д

17 Сѣнѣ исѣ, еј бѣни-адѣм, Күлли-Ихтијар Јеһова белѣ дејир: “Һѣр чүр гуша, вѣши һейвана сѣјлѣ: “Топлашыб кѣлин. Сизин үчүн һазырладығым гурбанын, Израил дағларындакы бѣјук гурбанын ѣтрафына топлашын.^е Сиз ѣт јејиб ган ичѣчѣксиниз.^в **18** Икидлѣрин ѣтини јејиб, дүнја рѣһбѣрлѣринин ганындан ичѣчѣксиниз. Онларын һамысы Башанын бѣслѣнмиш һейванлары — гоч, гојун, кѣчи, ѣкүздүрлѣр. **19** Сизин үчүн һазырладығым гурбанын пијиндѣн дојунча јејиб, ганындан сѣрхош оланадѣк ичѣчѣксиниз”.

20 Күлли-Ихтијар Јеһова бѣјан едир: “Сиз атларын, арабачыларын, икидлѣрин вѣ дѣјүшчүлѣрин ѣтини јејиб сүфрѣмдѣ дојачагыныз”.^г

39:11 * Мѣнасы: Јѣчуч издиһамынын дѣрѣси. **39:16** * Мѣнасы: издиһам.

21 “Мэн халглар арасын-да иззэтими көстэрэчэжэм. Онлар һөкмүмүн ичрасыны вэ голумун күчүнү көрөчөклэр.”^а

22 О күндэн Израил еви билэчэк ки, Мэн онларын Аллаһы Јеһовајам. 23 Онда халглар билэчэк ки, Израил еви өз күнаһына көрө сүркүнэ апарылды, чүнки Мэнэ бивэфа чыхмышдылар.^б Буна көрө дэ Мэн онлардан үз дөндөрдим,^в онлары дүшмәнлэринэ таслим етдим,^г һамысы гылынчдан кечирилди. 24 Мурдарлыгларына вэ асиликларинэ көрө онлара чэза вердим. Онлардан үз дөндөрдим”.

25 Кулли-Ихтијар Јеһова дејир: “Мэн Јагубун эсир дүшмүш балаларыны кери гайтарачағам,^д бүтүн Израил евин рэдһи едөчөжэм,^е адымын мүгдәдәслијини горујачағам.”^ж

26 Вәфасызлыгларына көрө алчалдыгдан сонра^з өз јурджуваларында динч јашајачағлар, онлары горхудуб-һүркүдән олмајачағ.^к 27 Онлары сәпәлэндикләри дикәр халглар арасындан кери гайтаранда, дүшмән өлкәләриндән топлајанда^л өзүмү онлары арасында учалдачағам, халглар да буна шаһид олачағ.”^м

28 “Онлары халглар арасына сүркүн едиб, сонра һамысыны бир нәфәр кими јурд-јувасына гайтаранда билэчөкләр ки, Мэн онларын Аллаһы Јеһовајам.”^н 29 Бир дэ онлардан үз дөндөрмәјөчөжэм,^о чүнки Израил евинин үзэринэ руһуму төкөчөжэм,^п — Кулли-Ихтијар Јеһова бәјан едир”.

40 Јерусәлимин ишғалынын он дөрдүнчү илиндә,^к сүркүнүн ијирми бешинчи илинин әввәлиндә,^л биринчи ајын онунчу күнүндә — һәмин

ФӘС. 39

а Чх 7:4
Чх 14:4
Әш 37:20
Һа 38:16
Мл 1:11

б 2См 7:21, 22

в Гн 31:18
Әш 59:2

г Лв 26:24, 25
Гн 32:30
36 106:40, 41

д Әр 30:3
Һа 34:13

е Һш 1:11
3к 1:16

ж Һа 36:21

з Дн 9:16

к Лв 26:5, 6

л Әр 30:10
Ам 9:14
Сф 3:20

м Әш 5:16
Һа 36:23

н Гн 30:4

о Әш 45:17
Әш 54:8
Әр 29:14

п Әш 32:14, 15
Јл 2:28

ФӘС. 40

к 2Пд 25:8-10
Һа 33:21

л 2Пд 24:15, 16

Сағ сүтүн

а Һа 8:3

б Әш 2:2

в Һа 1:5, 7
Дн 10:5, 6

г Һа 47:3
3к 2:1, 2
Вһ 11:1
Вһ 21:15

д Һа 43:10

е Һа 40:10
Һа 43:1, 4
Һа 46:1, 2

ж 1См 9:26, 27

о күн Јеһованын руһу* үзәри-мә енди вә мени шәһәрә апарды.^а 2 Аллаһдан назил олан көрүнтүләрдә мени Израил өлкәсинә апарыб чох һүндүр бир дағын башына гојду.^б Дағын башында чәнуба доғру шәһәри хатырладан бир тикили вар иди.

3 О, мени ора апаранда орада бир адам көрдүм. Көркәми мисә бәнзәјирди,^в әлиндә кәтан ип вә өлчү чубуғу* вар иди.^г О, дарвазанын ағзында дурмушду. 4 О адам мәнә деди: «Еј бәни-адәм, јахшы-јахшы бах, диггәтлә гулаг ас, көстәрдијим һәр шејә фикир вер. Чүнки сән бура буна көрә кәлмисән. Көрдүјүн һәр шеји Израил евинә даныш».^д

5 Бахыб көрдүм ки, мәбәдин әтрафына дивар чәкилиб. О адамын әлиндә 6 гулач узунлуғунда өлчү чубуғу вар иди (һәр гулач дөрд бармағ артыг иди)*. О, дивары өлчмәјә башлады. Диварын галынлығы вә һүндүрлүјү бир чубуг иди.

6 Сонра о, шәргә бахан дарвазаја кәлиб^а пилләкәнлә јухары галхды. Дарвазанын кандарыны өлчдү. Онун ени бир чубуг иди. О бири кандарын да ени бир чубуг иди. 7 Һәр кешикчи отағынын узунлуғу вә ени бир чубуг иди. Кешикчи^б отағлары арасында 5 гулач ара вар иди. Ичәријә бахан дарваза ејваны јанындакы дарваза кандары бир чубуг иди.

8 О, ичәријә бахан дарваза ејваныны өлчдү, бир чубуг иди. 9 Сонра дарваза ејваныны өлчдү, 8 гулач иди. Онун јан сүтунларыны өлчдү, онлар

40:1 * һәрфөн: өли. **40:3** * Б14 өләвәсинә бах. **40:5** * Бурада сөһбөт узун гулачдан кедир. Б14 өләвәсинә бах.

2 гулач иди. Дарваза ејваны ичәријә бахан тәрәфдә иди.

10 Шәрг дарвазасынын һәр ики тәрәфиндә үч кешикчи отағы вар иди. Отагларын үчү дә ејни өлчүдә иди. Һәр ики тәрәфдәки јан сүтунлар да ејни өлчүдә иди.

11 Сонра дарваза киришинин енини өлчдү, 10 гулач иди. Дарвазанын ени 13 гулач иди.

12 Кешикчи отагларынын өнүндәки артырма һәр ики тәрәфдә 1 гулач иди. Һәр ики тәрәфдә олан кешикчи отагларынын һәр бири 6 гулач иди.

13 Бир кешикчи отағынын дамындан* о бирисинин дамына гәдәр дарвазанын енини өлчдү, 25 гулач иди. Бир кириш о бири киришлә үзбәүз иди.^а **14** Сонра јан сүтунлары өлчдү, һүндүрлүјү 60 гулач иди. Еләчә дә һәјәтин әтрафындакы дарвазаларын јан сүтунларыны өлчдү. **15** Дарвазанын киришиндән дарвазанын ичиндәки ејванынын габагына кими 50 гулач иди.

16 Дарвазанын ичиндә һәр ики тәрәфдә кешикчи отагларында вә јан сүтунларында диварын ичинә доғру даралан пәнчәрәләр^б вар иди. Ејванларын ичәрисиндә дә һәр ики тәрәфдә пәнчәрәләр вар иди. Јан сүтунларда хурма ағачлары^в тәсвир олунмушду.

17 Сонра о, мәни бајыр һәјәтә апарды. Һәјәтин әтрафына сәки чәкилмишди, орада јемәк отаглары*^г вар иди. Сајы отуз олан јемәк отаглары сәкинин үстүндә јерләширди. **18** Дарвазаларын јан тәрәфиндә олан сәкинин ени дарвазанын узун-

40:13 * Еһтимал ки, сөһбәт отағын диварынын башындан кәдир. 40:17 * Ја-худ отаглар.

ФӘС. 40

а һә 40:20, 21

б 1Пд 6:4

һә 41:26

в 1Пд 6:35

г 1См 28:12

Сағ сүтүн

а һә 41:20, 26

б һә 46:9

в һә 40:20, 22

луғуна бәрәбәр иди, бу, ашағы сәки иди.

19 Ашағы дарвазанын гаршысындан ичәри һәјәтин габагына гәдәр мәсафәни өлчдү, 100 гулач иди. Шәрг дарвазасындан да, шимал дарвазасындан да мәсафә ејни иди.

20 Бајыр һәјәтин бир дарвазасы шимала бахырды. О, онун узунлуғуну вә енини өлчдү.

21 Дарвазанын һәр ики тәрәфиндә үч кешикчи отағы вар иди. Онун јан сүтунларынын вә ејванынын өлчүсү биринчи дарвазадакы кими иди: узунлуғу 50 гулач, ени 25 гулач. **22** Пәнчәрәләринин, ејванынын, хурма ағачы тәсвирләринин^а өлчүсү шәрг дарвазасындакы кими иди. Ора чыхмаг үчүн 7 пиллә вар иди. Ејван онларын гаршысында иди.

23 Ичәри һәјәтдә шимал дарвазасы илә үзбәүз бир дарваза, шәрг дарвазасы илә үзбәүз бир дарваза вар иди. О, дарвазалар арасындакы мәсафәни өлчдү, 100 гулач иди.

24 Сонра мәни чәнуб тәрәфә апарды, чәнубда дарваза көрдүм.^б Онун јан сүтунларыны вә ејваныны өлчдү, өлчүләри о бириләринки кими иди. **25** Дарвазанын вә ејванын һәр ики тәрәфиндә пәнчәрәләр вар иди, бу пәнчәрәләр о бириләр кими иди. Дарвазанын узунлуғу 50 гулач, ени 25 гулач иди. **26** Ора чыхмаг үчүн 7 пиллә вар иди.^в Ејван онларын гаршысында иди. Јан сүтунларын һәр ики тәрәфиндә бир хурма ағачы тәсвири вар иди.

27 Ичәри һәјәтдә чәнуба бахан бир дарваза вар иди. О, чәнуб тәрәфдәки ики дарваза арасындакы мәсафәни өлчдү, 100 гулач иди. **28** Сонра мәни

чәнуб дарвазасындан ичәри һәјәтә кәтирди. Чәнуб дарвазасыны өлчдү, өлчүсү о бириләринки кими иди. **29** Дарвазанын кешикчи отагларынын, жан сүтунларынын, ејванынын өлчүсү о бириләринки кими иди. Дарвазанын вә ејванын һәр ики тәрәфиндә пәнчәрәләр вар иди. Дарвазанын узунлуғу 50 гулач, ени 25 гулач иди.^a **30** Ичәри һәјәтин дарвазаларында узунлуғу 25 гулач, ени 5 гулач олан ејванлар вар иди. **31** Дарвазанын ејваны бајыр һәјәтә бахырды, жан сүтунларында хурма ағачлары тәсвир олунмушду.^b Ора чыхмаг үчүн 8 пиллә вар иди.^b

32 О, мәни шәрг тәрәфдән ичәри һәјәтә кәтирди. Сонра дарвазаны өлчдү, өлчүсү о бириләринки кими иди. **33** Дарвазанын кешикчи отагларынын, жан сүтунларынын, ејванынын өлчүсү о бириләринки кими иди. Дарвазанын вә ејванын һәр ики тәрәфиндә пәнчәрәләр вар иди. Дарвазанын узунлуғу 50 гулач, ени 25 гулач иди. **34** Дарвазанын ејваны бајыр һәјәтә бахырды, һәр ики жан сүтунунда хурма ағачлары тәсвир олунмушду. Ора чыхмаг үчүн 8 пиллә вар иди.

35 Сонра мәни шимал дарвазасына^c кәтирди. Дарвазаны өлчдү, өлчүсү о бириләринки кими иди. **36** Дарвазанын кешикчи отагларынын, жан сүтунларынын, ејванынын өлчүсү о бириләринки кими иди. Дарвазанын һәр ики тәрәфиндә пәнчәрәләр вар иди. Дарвазанын узунлуғу 50 гулач, ени 25 гулач иди. **37** Дарвазанын жан сүтунлары бајыр һәјәтә бахырды, һәр ики жан сүтунун үстүндә хурма ағачлары тәсвир олунмушду. Ора чыхмаг үчүн 8 пиллә вар иди.

ФӘС. 40

a һә 40:20, 21

b һә 40:16

v һә 40:32, 34
һә 40:35, 37

г һә 44:4

Сағ сүтун

a Лә 8:21

b Лә 1:3, 6
Лә 8:20
һә 43:18

v Лә 4:3, 4

г Лә 5:6
Лә 7:1
һә 42:13
һә 44:29

f 1См 6:31, 32

d Cj 3:6-8
1См 9:22, 23
36 134:1

e Лә 6:12, 13
Cj 18:5
2См 13:10,
11

ө 1Пд 2:35
һә 43:19

38 Дарвазаларын жан сүтунларынын јанында кириши олан јемәк отағы вар иди. Јандырма гурбанлары орада јујулурду.^a

39 Шимал дарвазасынын ејванынын һәр ики тәрәфиндә 2 маса гојулмушду. Бу масалар үстүндә јандырма гурбаны,^b күнаһ гурбаны^b вә тәгсир гурбаны^c олараг кәтирилән һејванлары кәсмәк үчүн иди. **40** Шимал дарвазасына кедән јолда, киришин бајырында 2 маса вар иди. Дарваза ејванынын дикәр тәрәфиндә дә ики маса вар иди.

41 Дарвазанын һәр ики тәрәфиндә 4 маса вар иди, чәми 8 маса едирди. Онларын үстүндә гурбанлыг һејванлар кәсилирди. **42** Јандырма гурбанлары үчүн олан дөрд маса јонулмуш дашдан дүзәлдилмишди. Онларын узунлуғу вә ени бир гулач јарым, һүндүрлүјү бир гулач иди. Масаларын үстүнә јандырма гурбаны вә дикәр гурбанлары кәсмәк үчүн аләтләр гојулурду. **43** Ич диварларын һәр тәрәфинә дөрд бармаг ениндә ләмәләр бәркидилмишди. Гурбан әти масаларын үстүнә гојулурду.

44 Ичәри дарвазанын бајырында мәзмур охујанлар^f үчүн јемәк отаглары вар иди. Отаглар ичәри һәјәтдә, шимал дарвазасынын јанында, үзү чәнуба бахырды. Шәрг дарвазасынын да јанында үзү шимала бахан бир јемәк отағы вар иди.

45 О, мәнә деди: «Үзү чәнуба олан бу јемәк отағы мәбәддәки ишләрә бахан каһинләр үчүндүр.^g **46** Үзү шимала олан јемәк отағы гурбанкаһла бағлы ишләрә бахан каһинләр үчүндүр.^ө Онлар Садығын нәслиндәндирләр,^ө Јеһованын һү-

зурунда хидмэт етмэк үчүн тэ-
жин олунан лавилләрди».^а

47 Сонра о, ичәри һәјәти өлчдү, һәјәт дөрдбучаглы иди, узунлуғу вә ени 100 гулач иди. Гурбанкаһ мәбәдин гаршысында иди.

48 Сонра о, мәни мәбәдин ејванына кәтирди.^б Ејванын киришинин ики тәрәфиндәки јан диварлары өлчдү. Һәр ики диварын галынлығы 5 гулач, ени 3 гулач иди.

49 Ејванын узунлуғу 20 гулач, ени 11* гулач иди. Ора чыхмаг үчүн пилләкән вар иди. Јан диварларын јанында, һәр ики тәрәфдә бир сүтун вар иди.^в

41 Сонра о, мәни харичи мүгәддәс мәкана* апарды. Бири сағда, бири солда олан јан диварлары өлчдү. Һәр ики јан диварын бир тәрәфи 6 гулач^г ениндә иди. **2** Диварларын о бири тәрәфинин ени 5 гулач иди. Киришин ени 10 гулач иди. О, харичи мүгәддәс мәканын узунлуғуну өлчдү, 40 гулач иди, ени 20 гулач иди.

3 Сонра ичәри* кирди. Киришин јан диварыны өлчдү. Диварын бир тәрәфинин ени 2 гулач, о бири тәрәфинин ени 7 гулач иди. Киришин ени 6 гулач иди. **4** Сонра харичи мүгәддәс мәкана бахан бу отағы өлчдү: узунлуғу вә ени 20 гулач иди.^г О, мәнә деди: «Бу, Ән мүгәддәс јердир».^ф

40:49 * Дикәр вариант: 12. **41:1** * Һәрфән: мәбәдә. 41, 42-чи фәсилләрдә бу ифадә һәм харичи мүгәддәс мәкана (Мүгәддәс јер), һәм дә бүтүнлүклә мүгәддәс мәкана (Мүгәддәс јер вә Ән мүгәддәс јер дахил олмагла бүтүн мәбәд) аид едилир. ^в Бурада сөһбәт узун гулачдан кедир. Б14 әлавәсинә бах. **41:3** * Дахили мүгәддәс мәкана, јәни Ән мүгәддәс јерә.

ФӘС. 40

а Сј 16:39, 40
Һә 44:15, 16

б 1Пд 6:3
2См 3:4

в 1Пд 7:21

ФӘС. 41

г 1Пд 6:20
2См 3:8

ф Чк 26:33

Сағ сүтун

а 1Пд 6:5

б 1Пд 6:6, 10

в 1Пд 6:8

г 1См 28:12

5 Ардынча мәбәдин диварыны өлчдү, диварын галынлығы 6 гулач иди. Мәбәдин әтрафындакы јан отагларын ени 4 гулач иди.^а **6** Јан отаглар үч мәртәбәдә, бир-биринин үстүндә јерләширди. Һәр мәртәбәдә 30 отаг вар иди. Мәбәдин дивары бојунча јан отаглар үчүн дајаг олан чыхынтылар вар иди, белә ки, дајаглар диварын ичинә кирмирди.^б **7** Мәбәдин һәр ики тәрәфиндә јухары отаглара галхдыгча кенәлән долама кечид* вар иди.^в Ашағы мәртәбәдән орта мәртәбәјә, орадан да јухары мәртәбәјә галхдыгча отаглар кенишләнирди.

8 Мән мәбәдин алтында һүндүр бүнөврә көрдүм. Јан отагларын тәмәли илә күнч арасындакы мәсафә бир чубуг, јәни 6 гулач иди. **9** Јан отагларын бајыр диварынын галынлығы 5 гулач иди. Мәбәдин бир һиссәси олан јан отагларын јанында бош јер вар иди.

10 Мәбәдлә јемәк отагларынын^г арасында мәсафә ики тәрәфдән дә 20 гулач иди. **11** Бош јердән јан отаглара кириш вар иди. Киришин бири шималда, бири дә чәнубда иди. Бош јерин ени һәр тәрәфдә 5 гулач иди.

12 Гәрб тәрәфдә 70 гулач ениндә, 90 гулач узунлуғунда бир бина вар иди. Бина ачыг саһәјә бахырды. Бинанын диварларынын галынлығы һәр тәрәфдә 5 гулач иди.

13 О, мәбәди өлчдү. Мәбәдин узунлуғу 100 гулач иди. Ачыг саһә, бина вә онун диварлары да 100 гулач узунлуғунда иди. **14** Мәбәдин шәргә

41:7 * Көрүнүр, бурада сөһбәт долама пилләкәндән кедир.

бахан габаг хиссэсинин вэ ачыг саһэнин ени 100 гулач иди.

15 О, үзү ачыг саһэжэ бахан архадакы бинанын узунлуғуну, онун ики тэрэфдэки дэһлизлэрини өлчдү, 100 гулач иди.

Харичи вэ дахили мүгэддэс мəkаны,^a һэжэтэ бахан ејванлары, 16 һабелэ, бу үчүнүн кандарларыны, даралан пәнчэрэлэрини^b вэ дэһлизлэрини өлчдү. Кандарын јанындакы дивар дөшэмэдэн пәнчэрэјэ кими тахта лөвһэлэрлэ^c өртүлмүшдү. Пәнчэрэлэрин үстү дэ өртүлү иди. 17 Киришин үстүнүн, мэбэдин ичэрисинин, бајырынын вэ бүтүн диварларынын өлчүсү көтүрүлдү. 18 Орада кэрруб^d вэ хурма ағачы^e тэсвирлэри ојулмушду. Ики кэрруб арасында бир хурма ағачы тэсвир олунмушду. Кэррубларын ики үзү вар иди. 19 Хурма ағачына бир јандан инсан үзү, о бири јандан шир үзү бахырды.^a Мэбэдин һэр јанында тэсвирлэр бу чүр ојулмушду. 20 Дөшэмэдэн киришин үст хиссэсинэ кими мүгэддэс мəkанын диварында кэрруб вэ хурма ағачы тэсвирлэри ојулмушду.

21 Мүгэддэс мəkанын јан тахталары* дөрдкүнч иди.^e Мүгэддэс јерин^h гаршысында 22 тахта гурбанкаһа^g охшар бир шеј көрдүм. Һүндүрлүјү 3 гулач, узунлуғу 2 гулач иди. Күнч дајаглары вар иди. Онун алты вэ јанлары тахтадан дүздилмишди. О, мәнэ деди: «Јеһованын һүзурундакы маса будур».^ж

23 Харичи мүгэддэс мəkанын да, мүгэддэс јерин дә ики-

41:21 * һөрфөн: *јан тахтасы*. Көрүнүр, бурада Мүгэддэс јерин киришиндөн даншылыр. ^h Еһтимал ки, Өн мүгэддэс јерш.

ФӘС. 41

a 2См 3:8
Һә 41:4

b 1Пд 6:4

в 1Пд 6:15
2См 3:5

г 1Пд 6:29
1Пд 7:36
2См 3:7

ф һә 40:16

д һә 1:5, 10
Вһ 4:7

е 1Пд 6:33

ө Чх 30:1
1Пд 7:48
Вһ 8:3

ж һә 44:16
Мн 1:7

Сағ сүтүн

a 1Пд 6:31-35

b һә 41:17, 18

в һә 40:16

ФӘС. 42

г һә 40:2

ф һә 41:12, 15

д һә 42:13

е һә 41:10

ө һә 42:10, 11

тајлы гапысы вар иди.^a 24 Гапыларын һэр тајы ики ганадлы, гатланан иди. Тајларын һэр бири белэ иди. 25 Мүгэддэс мəkанын гапылары үзэриндэ диварларда олдуғу кими, кэрруб вэ хурма ағачы тэсвирлэри ојулмушду.^b Бајырда, ејванын габаг тэрэфиндэ, үстдэ тахта чыхынты вар иди. 26 Ејванын һэр ики тэрэфиндэ, мэбэдин јан отаглары вэ чыхынтылар боју диварын ичинэ доғру даралан пәнчэрэлэр^c вэ хурма ағачы тэсвирлэри вар иди.

42 Сонра о, мэни шимал тэрэфэ, бајыр һэжэтэ кэтирди.^f Мэни јемэк отаглары олан јерэ апарды. О јер битишик бинадан шималда,^f ачыг саһэнин јанында јерлэширди.^g 2 Оранын шимал гапысы тэрэфдэн узунлуғу 100 гулач*, ени 50 гулач иди. 3 О јер ени 20 гулач олан ичэри һэјэтлэ бајыр һэжэтин даш дөшэмэси арасында јерлэширди.^e Орада јемэк отагларындан ибарэт үзбәүз ики үчмэртэбэли бина вар иди. Биналарын ејванлары вар иди. 4 Бу биналарын арасында ени 10 гулач, узунлуғу 100 гулач олан јол вар иди.^g Отагларын гапысы шимала ачылырды. 5 Јухары мэртэбэдэ ејванлар даһа чох јер тутдуғундан орадакы отаглар ашағы вэ орта мэртэбэдэки отаглардан енсиз иди. 6 Биналар үчмэртэбэли иди, амма һэжэтдэки сүтүнлар кими сүтүнлары јох иди. Буна көрө дә јухары мэртэбэнин саһэси ашағы вэ орта мэртэбэлэрин саһэсиндэн аз иди.

7 Бајыр һэжэт тэрэфдэки јемэк отагларынын јанында,

42:2 * Бурада сөһбөт узун гулачдан кедир. Б14 өләвэсинэ бах.

о бири жемэк отаглары илэ үзбөүз даш һасар вар иди. Онун узунлуғу 50 гулач иди. **8** Бајыр һәјәт тәрәфдәки жемэк отагларынын узунлуғу 50 гулач, мүгәддәс мекан тәрәфдәкиләрин исә узунлуғу 100 гулач иди. **9** Бајыр һәјәтдән жемэк отагларына кирмәк үчүн шәрг тәрәфдә кириш вар иди.

10 Һәјәтин даш һасарындан ичәридә*, шәргә доғру, ачыг саһә илэ бинанын јанында да жемэк отаглары вар иди.^а

11 Шималдакы жемэк отаглары кими, онларын да арасында јол вар иди.^б Онларын ени, узуну, чыхышлары, гурулушу ејни иди. Киришләри **12** чәнуб тәрәфдәки жемэк отагларынын киришләри кими иди. Јолун башында, шәрг тәрәфдәки һасарын гаршысында гапы вар иди. Орадан ичәри кирмәк олурду.^в

13 Сонра о, мәнә деди: «Шималда вә чәнубда ачыг саһәнин јанындакы жемэк отаглары мүгәддәсдир.^г Орада Јеһованын һүзуруна кәлән каһинләр ән мүгәддәс тәгдимәләри јејирләр.^д О јер мүгәддәс олдуғу үчүн ораја ән мүгәддәс тәгдимәләри, тахыл тәгдимәсини, күнаһ гурбаныны вә тәгсир гурбаныны гојурлар.^е **14** Ора кирән каһинләр хидмәт вахты әјинләриндә олан палтарлары чыхармамыш мүгәддәс јердән бајыр һәјәтә чыха билмәзләр.^ж Чүнки палтарлар мүгәддәсдир. Чамаатын кирә билдији јерләрә кетмәк үчүн онлар башга палтар кејинмәлидирләр».

15 О, мәбәдин дахили һисәсини өлчәндән сонра мәни шәргә бахан дарвазадан чы-

42:10 * һәрфән: *даш һасарынын ениндә.*

ФӘС. 42

а һә 41:12
һә 42:1

б һә 42:4

в һә 42:9

г һә 42:1

д Лв 6:14, 16
Лв 7:1, 6
Лв 10:12, 13
Лв 24:8, 9
Сј 18:10
һә 40:46

е Чк 28:40
Чк 29:8, 9
Лв 8:13
һә 44:19

Сағ сүтун

а һә 40:6

б һә 45:1, 2

в һә 40:5

г Лв 10:10
һә 44:23
2Кр 6:17

ФӘС. 43

д һә 40:6
һә 42:15
һә 44:1

е һә 9:3
һә 11:23

ж һә 1:24
Јһ 12:28, 29

з Әш 6:3
һә 10:4

и һә 1:3, 4
һә 3:23

к һә 10:19
һә 44:1, 2

л Чк 40:34
1Пд 8:10
һә 44:4

м һә 40:3

н Әш 6:1
Әр 3:17
һә 1:26

к 1См 28:2

хартды.^а О, бүтүн әразини өлчдү.

16 Шәрг тәрәфи өлчү чубуғу* илэ өлчдү, бир тәрәфдән о бири тәрәфә мәсафә 500 чубуғ узунлуғунда иди.

17 Шимал тәрәфи өлчдү, өлчү чубуғу илэ 500 чубуғ узунлуғунда иди.

18 Чәнуб тәрәфи өлчдү, өлчү чубуғу илэ 500 чубуғ узунлуғунда иди.

19 Гәрг тәрәфи долашыб өлчдү, өлчү чубуғу илэ 500 чубуғ узунлуғунда иди.

20 О, әразини дөрд тәрәфдән өлчдү. Онун һәр тәрәфинә 500 чубуғ узунлуғунда вә 500 чубуғ ениндә^б дивар чәкилмиши.^в Дивар мүгәддәс јерләди јери ајырырды.^г

43 Сонра о, мәни шәргә бахан дарвазаја апарды.^д **2** Көрдүм ки, шәргдән Исраилн Аллаһынын чалалы кәлир.^е Онун сәси кур-кур ахан суларын сәсинә бәнзәјирди,^ж чалалындан јер үзү бәрг вурурду.^з **3** Көрдүкләрим мән* шәһәри мәһв етмәј кәләндә мәнә назил олан көрүнтүну хатырладырды, Кәбәр чајынын јанында көрдүкләримә охшайырды.^и Онда мән үзүстә јерә дөшәндим.

4 Сонра Јеһованын чалалы шәргә бахан дарвазадан мәбәдә кирди.^к **5** Руһ мәни јухары галдырыб ичәри һәјәтә кәтирди. Көрдүм ки, мәбәд Јеһованын чалалы илэ долуб.^л **6** Сонра кимсә мәбәддән мәнимлә данышмаға башлады. Адам јахынлашыб јанымда дурду.^м **7** Аллаһ мәнә деди:

«Еј бәни-адәм, бура тахтымы^н гурдуғум, ајағымы^к

42:16 * Б14 әләвәсинә бах. 43:3 * Дикөр вариант: о.

гојдуғум јердир. Исраил халгы арасында эбэдилик бурада јашајачағам.^а Исраил еви артыг нэ өзлэринин, нэ дэ падшаһларынын хэјанэти* илэ, олен падшаһларынын чэсэдлэри илэ мүгэддэс адыма лэкэ кэтирмэјэчэк.^б **8** Онлар кандарларыны евимин кандарынын јанына, јан тахталарыны евимин јан тахтасынын јанына гојурлар, арамызда јалныз бир дивар вар.^в Ијрэнч эмэллэри илэ мүгэддэс адыма лэкэ кэтирдилэр, Мэн дэ гэзэблэниб онлары мэхв етдим.^г **9** Гој инди өз хэјанэтлэрини вэ падшаһларынын чэсэдлэрини Мэндэн узаг етсинлэр. Онда эбэдијэн онларын арасында јашајарам.^д

10 Еј бэни-адэм, Исраил эһлинэ мэбэди тэсвир ет ки,^а күнаһларына көрэ хэчалэт чэксинлэр.^б Гој мэбэдин лајиһэсини өјрэнсинлэр. **11** Экэр тутдуглары бүтүн эмэллэрдэн утансалар, онларын көзү габағында мэбэдин тэсвирини чэк, онун гурулушуну, кириш вэ чыхышларыны көстэр.^в Онлара мэбэдлэ бағлы бүтүн ганунлары билдир ки, онун там тэсвиринэ вэ ганунларына диггэт јетириб һэр шеји олдуғу кими јеринэ јетирсинлэр.^г **12** Мэбэдлэ бағлы ганун будур: дағын башындакы бүтүн эрази сон дэрэчэ мүгэддэс јердир.^д Бу, мэбэдлэ бағлы ганундур.

13 Гурбанкаһын гулачла өлчүсү беләдир^е (һэр гулач дөрд бармаг артыгдыр)*: бүнөврэнин һүндүрлүјү 1 гулач, ени 1 гулач, этрафындакы чыхынты 1 гарышдыр^ж. Гурбанкаһын

43:7 * Јахуд зина етмөлэри. **43:13** * Бурада сөһбөт узун гулачдан кедир. Б14 эләвэсинэ бах. ^ж Гарыш төх. 22,2 см-э бөрәбөрдир. Б14 эләвэсинэ бах.

ФӘС. 43

а Чх 29:45
36 68:16
36 132:14
Јл 3:17

б һа 39:7
3к 13:2

в һа 8:3

г Дн 9:12

д һа 37:23
һа 37:26
2Кр 6:16

е һа 40:4

ж һа 16:63

з һа 44:5

и ж һа 11:19, 20
һа 36:27

к 36 93:5
һа 40:2
һа 42:20

л Чх 27:1
2См 4:1

Сағ сүтүн

а Чх 27:2
Вн 9:13

б Чх 38:1
2См 4:1

в Чх 40:29
Лв 1:5
Лв 8:18-21
һа 45:19

г Чх 29:10
Лв 8:14

д һа 40:46
һа 44:15
һа 48:11

е Чх 29:36, 37
Лв 8:15
Иб 9:23

ж Чх 29:14
Лв 8:17
Иб 13:11

бүнөврэси беләдир. **14** Бүнөврэдэн алт сәкинин үстүнэ кими һүндүрлүк 2 гулач, ен 1 гулачдыр. Кичик сәкидэн бөјүк сәкинин үстүнэ кими һүндүрлүк 4 гулач, ен 1 гулачдыр. **15** Гурбанкаһын очағынын һүндүрлүјү 4 гулачдыр. Гурбанкаһын очаг һиссәсиндэн јухарјаја доғру дөрд бујнуз чыхыр.^а **16** Очаг дөрдбучағлыдыр, узунлуғу вэ ени 12 гулачдыр.^б **17** Сәкинин дөрд тэрәфинин узунлуғу вэ ени 14 гулачдыр, этрафындакы чыхынты жарым гулач, бүнөврэси һэр тэрәфдэн 1 гулачдыр.

Пиллэлэри шэргэ бахыр^в.

18 О, сонра мэнэ деди ки, еј бэни-адэм, Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: «Гурбанкаһ тикилэндэ бу көстәришләрэ риаяјет един ки, јандырма гурбанлары тэгдим етмэк вэ гурбанкаһын үзэринэ ган чиләмэк мүмкүн олсун».^г

19 Күлли-Ихтијар Јеһова дејир: «Күнаһ гурбаны^д кими нахырдан бир чаван буға көтүр, Садығын нәслиндән^е олуб һузурумда хидмәт едән лавили каһинләрэ вер. **20** Гандан бир аз көтүрүб гурбанкаһын дөрд бујнузуна, сәкинин дөрд күнчүнэ вэ этрафындакы чыхынтыја чэк. Беләчэ, гурбанкаһы пак едиб, онун үчүн кәффәрэ вер.^ж **21** Сонра күнаһ гурбаны олан чаван буғаны көтүр. Гој ону мэбэдин тәјин олунмуш јериндэ, мүгэддэс мэкандан кәнарда јандырсынлар.^з **22** Икинчи күн күнаһ гурбаны олараг сағлам тәкэ тэгдим ет. Гој гурбанкаһы чаван буға илэ пак етдиклэри кими, тәкэ илэ дэ пак етсинлэр».

23 «Гурбанкаһы паклајыб гуртарандан сонра нахырдан

сағлам бир чаван буга вэ сүрүдэн сағлам бир гоч көтүрүб **24** Јеһованын өнүнэ кәтирәрсән. Каһинләр онларың үстүнэ дуз^а сәпиб онларың Јеһоваја јандырма гурбаны кими тәғдим етмәлидирләр. **25** Једди күн әрзиндә һәр күн күнаһ гурбаны олараг тәкә кәтирәрсән,^б һабелә, нахырдан бир чаван буга вэ сүрүдән бир гоч тәғдим едәрсән. Һејванлар гүсурсуз олмалыдыр. **26** Једди күн әрзиндә гурбанкаһ үчүн кәффәрә верилмәли вэ о пак едилмәлидир. Бундан сонра гурбанкаһдан истифадә етмәк олар. **27** Бу күнләр баша чатандан сонра, сәккизинчи күндән^в башлаја-раг, каһинләр сизин јандырма гурбанларынызы вэ үнсижәт гурбанларынызы гурбанкаһда тәғдим едәчәкләр. Мән дә сиздән разы галачағам»,^г — дејә бәјан едир Күлли-Ихтијар Јеһова.

44 О, мәни кери, мүгәддәс мөканын шәргә бахан бајыр дарвазасынын јанына кәтирди.^д Дарваза бағлы иди.^е **2** Јеһова мәнә деди: «Бу дарваза бағлы галачаг, ачылмаја-чаг. Һеч ким бу дарвазадан ичәри кирмәјәчәк. Чүнки бурадан Исраилин Аллаһы Јеһова кириб.^в Дарваза бағлы галмалыдыр. **3** Јалныз сәрдар бурада отуруб Јеһованын һүзурунда чөрәк јејәчәк,^г чүнки о, сәрдардыр. О, дарвазанын еванындан кириб-чыхачаг».^ж

4 Сонра о, мәни шимал дарвазасындан кечириб мөбәдин гаршысына кәтирди. Көрдүм ки, Јеһованын чалалы Јеһованын мөбәдини долдуруб.^з Онда мән үзүстә јерә дөшәдим.^и **5** Јеһова мәнә деди: «Бәни-адәм, Мән сәнә Јеһова-

ФӘС. 43

а Лә 2:13

б Чк 29:35

в Лә 9:1

г һа 20:40

ФӘС. 44

F һа 43:1

д һа 46:1

е һа 43:2

ө Гн 12:5, 7

ж һа 46:2

з Әш 6:1-3
һа 10:4и һа 1:27, 28
һа 3:23**Сағ сүтун**

а һа 40:4

б Лә 22:2
Сј 18:2, 3в 2Пд 23:8, 9
2См 29:1, 5
Һө 9:34
Әр 23:11
Һә 8:5

г 1См 26:1

F Әш 9:16
Мн 2:8

нын мөбәдилә бағлы ганунлары сөјләјәчәјәм, сән дә диггәтли ол, јахшы-јахшы бах, гулаг ас, динлә. Мөбәдин киришләринә, мүгәддәс мөканын чыхышларына диггәт јетир.^а **6** Усјанкар Исраил евинә де ки, Күлли-Ихтијар Јеһованын сөзү будур: “Бәсдирин ијрәнч ишләр көрдүнүз, еј Исраил еви! **7** Сиз үрәји вэ бәдәни сүннәт олунмамыш јаделлиләри мүгәддәс мөканыма кәтирисиниз, онлар да мөбәди ми мурдарлајырлар. Бир тәрәфдән Мәнә чөрәк, пиј, ган тәғдим едирсиниз, о бири тәрәфдән ијрәнч әмәлләринизлә арамыздакы әнди позурсунуз. **8** Мүгәддәс әшјаларымын гејдинә галмырсыныз.^б Мүгәддәс мөканымла бағлы ишләри башгаларына тапшырырсыныз”.

9 Күлли-Ихтијар Јеһова дејир: “Исраилдә јашајан үрәји вэ бәдәни сүннәт олунмамыш һеч бир јаделли мүгәддәс мөканыма кирмәјәчәк!”

10 “Исраил Мәндән үз дөндәриб ијрәнч бүтләринин да-лынча кедәндә Мәндән узаг-лашмыш лавилиләр^в әмәлләринин чәзасыны чәкәчәкләр. **11** Сонра исә мүгәддәс мөканымда гуллуг едәчәкләр. Онлар мөбәдин дарвазаларына нәзарәт едәчәк,^г мөбәддә хидмәт едәчәкләр. Халг үчүн јандырма гурбанлары вэ башга гурбанлар кәсәчәкләр, халгын өнүндә дуруб онлар хидмәт едәчәкләр. **12** О ки онлар халга ијрәнч бүтләринин өнүндә хидмәт етдиләр, Исраил евини күнаһа јуварлајан, бүдрәдән даш олдулар,^д буна көрә Мән онларын әлејһинә әлими галдырыб анд ичирәм, — бәјан едир

Күлли-Ихтијар Јехова. — Онлар күнаһларынын чезасыны чэкэчэклер. **13** Каһинлик етмэк үчүн һүзурума кәлмәјәчәкләр, мүгәддәс вә сон дәрәчә мүгәддәс шејләрә јахынлашмајачаглар. Мурдар ишләринә көрә алчалачаглар. **14** Амма онлара мәбәд ишләрини, орада ичра олуан хидмәти вә бүтүн көрүлмәли ишләри һәвалә едәчәкәм”.^а

15 “Исраиллиләр мәнән үз дөндәрәндә^б мүгәддәс мөкәнимдакы ишләрә бахан лавили каһинләр, Садығын оғуллары^в исә Мәнә хидмәт едәчәк, һүзурумда дуруб Мәнә пий^г вә ган^г тәгдим едәчәк, — дејә Күлли-Ихтијар Јехова бәјан едир. — **16** Онлар Мәним мүгәддәс мөкәнымә кирәчәк, Мәнә хидмәт етмәк үчүн масама јахынлашачаг,^д өнүмдә дашыдыглары мәсулијјәти јеринә јетирәчәкләр.”^е

17 Онлар ичәри һәјәтин дарвазаларына дахил оландар кәтан палтар кејинмәлидирләр.^е Ичәри һәјәтин дарвазаларында вә ичәридә хидмәт едәндә әјинләриндә јундан һеч нә олмамалыдыр. **18** Башларына кәтан чалма гојмалы вә кәтан туман кејиниб булларыны өртмәлидирләр.^ж Тәрләдән парчадан һеч нә кејинмәмәлидирләр. **19** Чамаатын олдуғу бајыр һәјәтә чыханда исә хидмәт палтарларыны сојунмалы^з вә онлары мүгәддәс јемәк отагларына* гојмалыдырлар.^з Әјинләринә башга палтар кејмәлидирләр ки, палтарлары илә мүгәддәслији чамаата өтүрмәсинләр. **20** Онлар башларыны кечәл етмәмәли,^и сачларыны узатмамалыдырлар,

ФӘС. 44

а Сј 18:2, 4
б һә 48:9, 11
в 1Пд 2:35
Һә 40:46
г Лә 3:14-16
ф Лә 17:6
д һә 41:21, 22
е Сј 18:9
ө Чх 28:39, 42
Чх 39:27, 28
Лә 16:4
ж Чх 26:40, 42
з Лә 6:10
Һә 42:14
и һә 42:13
ы Лә 21:1, 5
Гн 14:1

Сағ сүтун

а Лә 10:9
б Лә 21:7
в Лә 21:10, 14
г Мл 2:7
ф Гн 17:9
д 1См 23:3, 4
2См 19:8
е Лә 23:2
ө Лә 21:1-3
ж Лә 4:3
з Сј 18:20
Гн 18:1
Јш 13:14
Һә 45:4
и Лә 2:3
ы Лә 6:17, 18
Лә 7:1, 6
1Кр 9:13
ј Лә 27:21
Сј 18:14
к Чх 23:19
Сј 18:8, 12
Сј 18:26, 27
Гн 18:4
к Сј 15:20
Нә 10:35-37

анчаг кәсиб дүзәлтмәлидирләр. **21** Каһинләр ичәри һәјәтә кирәндә шәраб ичмәмәлидирләр.^а **22** Онлар дул, јахуд бошанмыш гадын ала билмәзләр.^б Ја Исраил өвладларындан олан бакирә гызла, ја да дул галмыш каһин арвады илә евләнә биләрләр”.^в

23 “Онлар Мәним халгыма мүгәддәслә ади шеји, пакла мурдар шеји ајырды етмәји өјрәтмәлидирләр.^г **24** Мүбаһисәли мәсәләдә һакимлик етмәли,^д Мәним һөкмләримә мувафиг гәрар вермәлидирләр.^д Бајрамларла бағлы гаджа-ганунларыма риаят етмәли,^е шәнбәләримә мүгәддәс тутмалыдырлар. **25** Мејитә јахын кедиб өзләрини мурдарламалыдырлар. Лакин ата-аналарына, оғул-гызларына, гардашларына вә субај бачыларына көрә өзләрини мурдарлаја биләрләр.^е **26** Каһин пакландығы күндән хидмәтә башлајана кими једди күн көзләмәлидир. **27** Мүгәддәс јердә хидмәт етмәк үчүн ичәри һәјәтә, мүгәддәс јерә кирдији күн күнаһ гурбаны тәгдим етмәлидир”,^ж — Күлли-Ихтијар Јехова бәјан едир.

28 “Мираса кәлдикдә исә онларын мирасы Мәнәм.^з Онлара Исраилдә пай* вермәјин, онларын пайы Мәнәм. **29** Онлар тахыл тәгдимәси,^и күнаһ вә тәгсир гурбаны јејәчәкләр.^и Исраилдә мүгәддәс мөгсәд үчүн ајрылан һәр шеј онларын олачаг.^ј **30** Мәһсулунузун ән јахшы нүбары вә вердијиниз һәр бир бәхшиш каһинләрә мөхсус олачаг.^к Һәмчинин тахылынызын илк јармасыны каһинләрә вермәлисиниз.^к Белә етсәниз, һеч вахт еви-

низдэн рузи-бэрэкэт эскик олмаз.^а **31** Каһинлэр өлмүш, жахуд парчаланмыш гуш вэ һејван эти жемәмелидирлэр.”^б

45 “Өлкәни ирс олараг бөлүшдүрдүүңүз заман^в Јеһоваја да өлкөдөн пай, мүгөддәс пай ајырмалысыңыз.^г Онун узунлуғу 25 000 гулач*, ени 10 000 гулач олмадыр.^д Бүтүн бу саһә мүгөддәс олачаг. **2** Орада мүгөддәс јер үчүн 500 гулач ениндә вэ узунлуғунда дөрдбучаглы саһә,^е онун да һәр тәрәфиндә 50 гулач ениндә отлаг олачаг.^ө **3** Сон дәрәчә мүгөддәс јер олан мүгөддәс мөкан узунлуғу 25 000 гулач, ени 10 000 гулач олан әразидә јерләшәчәк. **4** О, Јеһованын һүзурунда хидмәт едән каһинләрин.^з мүгөддәс мөкан хидмәтчиләринин торпағындан ајрылмыш мүгөддәс пай олачаг.^ж Бурада онларын еви јерләшәчәк. Бу мүгөддәс јердә һәмчинин мүгөддәс мөкан олачаг.

5 Мәбәд хидмәтчиләри олан лавилләр үчүн 25 000 гулач узунлуғунда, 10 000 гулач ениндә саһә ајрылачаг^з вэ онларын 20 жемәк отағы*^и олачаг.

6 Шәһәр үчүн 25 000 гулач узунлуғунда (мүгөддәс пайа мувафиг), 5000 гулач ениндә саһә ајырын.^л Бура бүтүн Исраил евинә мөхсус олачаг.

7 Мүгөддәс пайын вэ шәһәр үчүн ајрылмыш саһәнин һәр ики тәрәфиндәки торпаглар сәрдара мөхсус олачаг. Торпаглар мүгөддәс пай вэ шәһәр үчүн ајрылмыш саһәнин јан тәрәфләриндә, гәрбдә вэ шәргдә олачаг. Бу торпаг золағынын гәрб сәрһәдиндән шәрг

45:1 * Бурада сөһбөт узун гулачдан кедир. Б14 өлавәсинә бах. 45:5 * Јахуд 20 отағы.

ФӘС. 44

а Мс 3:9, 10
Мн 3:10

б Чх 22:31
Лв 22:3, 8

ФӘС. 45

в Јш 14:1, 2
һә 47:21, 22

г һә 48:20

д һә 48:8, 9

е Јш 21:1, 2

ө һә 48:10, 11

ж һә 40:46

з һә 48:13

и һә 40:17

л һә 48:15

Сағ сүгүн

а һә 48:21

б Әш 32:1
Әш 60:17
Әр 22:17

Әр 23:5
һә 22:27
һә 46:18

Мн 3:1-3

в Јш 11:23

г Әр 22:3

Мн 6:8

Зк 8:16

д Лв 19:36

Мс 11:1

Ам 8:5

Мн 6:10, 11

е Чх 30:13

ө Лв 1:4

Лв 6:30

И6 9:22

ж Лв 2:1

з Лв 1:10

и Лв 3:1

сәрһәдинәдәк узунлуғу гәбиләрдән биринин пайына мувафиг олачаг.^а **8** Бу торпаглар Исраилдә сәрдара мөхсус олачаг. Мөним гојдуғум рәһбәрләр артыг халга зүлм етмәјәчәк.^б Онлар Исраил евинә гәбиләринә көрә торпаг верәчәкләр.”^в

9 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Еј Исраил рәһбәрләри, сиз лап ағыны чыхартдыныз!”

“Зүлмә, чәфаја сон гојун. Һаг-әдаләтдән жапышын,^г бәсдир халгымы талан етдиниз,^д — бәјан едир Күлли-Ихтијар Јеһова. — **10** Тәрәзиниз, ефа* вә бат* өлчүнүз дүзкүн олсун!^е **11** Ефа вә бат өлчүсү сабит олмадыр. Бат да, ефа да һомерин* онда биринә бәрабәр олмадыр. Һомер өлчү ваһиди олачаг. **12** Шекел*^ө 20 кераја* бәрабәр олмадыр; 20 шекел, үстәкәл 25 шекел, үстәкәл 15 шекел 1 манеһ* едәчәк”.

13 “Бәхшиш олараг һәр һомер ападан ефанын алтыда бирини кәтирмәлисиниз. **14** Јағы батла өлчүб вермәлисиниз. Бат корун* онда бири гәдәрди; 10 бат 1 һомерди, 1 һомер 10 бата бәрабәрдир. **15** Исраилдәки һејван сүрүләриндән һәр 200 гојундан бирини тәгдим етмәлисиниз. Бу бәхшишләр халг үчүн кәффәрә олараг^ө тахыл тәгдимәси,^ж јандырма гурбаны,^з үнсijјәт гурбаны кими кәтириләчәк”,^и — Күлли-Ихтијар Јеһова бәјан едир.

16 “Бүтүн өлкә чамааты бу бәхшиши Исраилин сәрдарына

45:10—12, 14 * Б14 өлавәсинә бах. 45:12 * Јахуд мина. Б14 өлавәсинә бах.

кәтирәчәк.^а **17** Сәрдар исә байрамлар вахты,^б тәзә ај мәрәсиминдә, шәнбә күнләриндә,^в Израил евинин бүтүн байрамларында^г јандырма гурбаны,^д тахыл тәгдимәси^е вә шәрәб тәгдимәсинә көрә чавабдеһлик дашыјачаг. Күнаһ гурбаныны, тахыл тәгдимәсини, јандырма вә үнсийјәт гурбанларыны сәрдар тәмин едәчәк ки, Израил еви үчүн кәффәрә верисин^ж.

18 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Биринчи ајын биринчи күнү сағлам, чаван буға көтүрүб мүгәддәс мәканы пак един.^з **19** Каһин күнаһ гурбанынын ганындан көтүрүб мәбәдин јан тахтасына,^к гурбанкаһын сәкисинин дөрд күнчүнә, ичәри һәјәтин дарвазасынын јан тахтасына чәкмәлидир. **20** Сәһвән, јахуд билмәдән күнаһ едән үчүн ајын једдинчи күнү буну етмәлисиниз.^л Һәмчинин мәбәд үчүн кәффәрә вермәлисиниз.^м

21 Биринчи ајын он дөрдүнчү күнү Пасха байрамыны кеңирин.^н Једди күн мајасыз чөрәк јейин.^о **22** О күн сәрдар өзү үчүн вә өлкәнин бүтүн чамааты үчүн күнаһ гурбаны олараг чаван буға һазырлајачаг.^п **23** Једди күн сүрән байрамын һәр күнүндә о,^қ Јеһоваја јандырма гурбаны олараг 7 сағлам, чаван буға вә 7 сағлам гоч, еләчә дә күнаһ гурбаны олараг һәр күн 1 тәкә һазырлајачаг. **24** Тахыл тәгдимәси кими һәр чаван буға үчүн вә һәр гоч үчүн 1 ефа тахыл, һәр ефа үчүн исә 1 һин* јағ версин.

25 Једдинчи ајын он бешинчи күнү башлајан байрамын

45:24; 46:5 * Б14 өләвәсинә бах.

ФӘС. 45

а Чх 30:14
б 2См 35:7
в Өш 66:23
г Гн 16:16
2См 8:12, 13
2См 31:3
д 1См 16:2
2См 30:24
е 1Пд 8:64
ж Лв 16:16
з Лв 41:21
к Лв 4:27, 28
л Лв 16:20
м Лв 23:5
н Чх 12:18
о Лв 4:13, 14
п Лв 23:8

Сағ сүтүн

а Лв 23:34
Гн 16:13
2См 7:8
3к 14:16

ФӘС. 46

б һә 40:32
в Чх 20:9
г һә 44:1, 2
д һә 44:3
е 36 81:3
Өш 66:23
ж Сј 28:9, 10
һә 45:17
з һә 46:11
к Сј 28:11-15
л һә 46:2

једди күнү әрзиндә^а дә сәрдар ејни күнаһ гурбаныны, јандырма гурбаныны, тахыл тәгдимәсини вә јағы тәмин едәчәк^б”.

46 «Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Ичәри һәјәтин шәрғә бахан дарвазасы^б алты иш күнү әрзиндә^в бағлы галмалыдыр,^г амма шәнбә күнү вә тәзә ај мәрәсиминдә ачыг олмалыдыр. **2** Сәрдар байырдан, дарвазанын ејванындан ичәри кириб дарвазанын јан тахтасынын јанында дурмалыдыр.^д Каһинләр онун јандырма гурбаныны вә үнсийјәт гурбаныны тәгдим етмәлидир. О, дарвазанын кандарында сәчдә гылыб бајыра чыхмалыдыр. Дарваза исә ахшама гәдәр бағланмамалыдыр. **3** Өлкә әһалиси дә шәнбә күнү вә тәзә ај мәрәсиминдә һәмин дарвазанын киришиндә Јеһованын һүзурунда әјилиб сәчдә гылмалыдыр.^е

4 Сәрдар шәнбә күнү јандырма гурбаны олараг Јеһованын өнүнә 6 сағлам еркәк гузу вә 1 сағлам гоч кәтирмәлидир.^з **5** Гоч үчүн 1 ефа*, гузулар үчүн исә нә гәдәр верә билирсә, о гәдәр тахыл тәгдимәси версин. Һәмчинин һәр ефа тахыл тәгдимәси илә бәрәбәр 1 һин* јағ кәтирсин.^к **6** Тәзә ај мәрәсими күнүндә сағлам, чаван буға, 6 еркәк гузу вә 1 гоч тәгдим олунмалыдыр. Һејванларын һамысы сағлам олмалыдыр.^л **7** Сәрдар чаван буға үчүн 1 ефа, гоч үчүн 1 ефа, гузулар үчүнсә нә гәдәр верә билирсә, о гәдәр тахыл тәгдимәси версин. О, һәр ефа тахыл тәгдимәси илә бәрәбәр 1 һин јағ тәгдим етмәлидир.

8 Сәрдар дарвазанын ејванындан ичәри кириб, ејни јолла да бајыра чыхмалыдыр.^м

9 Өлкә эһалиси бајрамлар вахты Јеһованын һузурунда ибадәт етмәјә кәләндә^а шимал дарвазасындан кирәнләр^б чәнуб дарвазасындан чыхмалы,^в чәнуб дарвазасындан кирәнләр исә шимал дарвазасындан чыхмалыдырлар. Неч ким кирдији дарвазадан чыхмамалыдыр, үзбәүз дарвазадан чыхмалыдыр. 10 Араларында олан сәрдар да онлар ичәри кирәндә кирмәли, бајыра чыханда чыхмалыдыр. 11 Бајрамларда вә тәнтәнәли мәрәсимләрдә чаван буға үчүн 1 ефа, гоч үчүн 1 ефа, гузулар үчүнсә нә гәдәр верә билирсә, о гәдәр тахыл тәгдимәси версин. Нәмчинин һәр ефа тахыл тәгдимәси илә бәрәбәр 1 һин јағ тәгдим етмәлидир.^г

12 Сәрдар јандырма гурбаныны,^д јахуд үнсийјәт гурбаныны Јеһоваја көнүллү тәгдимә кими верәндә шәргә бахан дарвазаны онун үчүн ачмаг лазымдыр. О, јандырма гурбаныны вә үнсийјәт гурбаныны шәнбә күнүндәки кими һазырламалыдыр.^е Чыхыб кедәндән сонра дарвазаны архасынча багламаг лазымдыр.^е

13 Нәр күн Јеһова үчүн јандырма гурбаны олараг 1 сағлам еркәк тоғлу һазырланмалыдыр.^е Буну һәр сәһәр етмәк лазымдыр. 14 Бунунла јанашы, һәр сәһәр ефанын алтыда бири гәдәр тахыл тәгдимәси вә нарын уна сәпмәк үчүн һинин үчдә бири гәдәр јағ кәтирилмәлидир. Бу тахыл тәгдимәси Јеһоваја даим кәтирилмәлидир. Бу, һәмишәлик ганундур. 15 Мүнтәзәм олараг јандырма гурбаны кими һәр сәһәр еркәк гузу, тахыл тәгдимәси вә јағ кәтирилмәлидир^ж.

ФӘС. 46

а Чх 23:14
Ғн 16:16

б һа 40:20

в һа 40:24

г һа 45:21, 24
Һа 46:6, 7

д Лв 1:3

е һа 45:17

е һа 46:1, 2

ө Чх 29:38
Сј 28:3, 5

Сағ сүтун

а Лв 25:10

б һа 42:1

в һа 42:9

г Лв 2:4, 5

д Лв 44:19

16 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир: “Әкәр сәрдар оғуларына мирас версә, онда мирас онлара мәхсус олачаг. Бу, онларын ирсән алдыглары мүлк олачаг. 17 Алма о, гуллуғчуларындан биринә өз ирсиндән пај версә, һәмин о пај азадлыг илинәдәк онунку олачаг,^а сонра јенә сәрдарын ихтијарына кечәчәк. Јалныз оғулла верилән мирас һәмишәлик онлара мәхсус олачаг. 18 Сәрдар чамааты зорла мүлкүндән чыхарараг халгын мирасыны әлиндән алмамалыдыр. О, оғланларына өз мүлкүндән ирс вермәлидир ки, халгымдан неч ким өз мүлкүндән дидәркин дүшмәсин”.

19 Сонра о, мәни каһинләрин мүгәддәс јемәк отагларына^а, шимала бахан^б отаглара апаран дарвазанын јанындакы киришдән ичәри кәтирди.^в Орада, гәрб тәрәфдә архада јер вар иди. 20 О, мәнә деди: «Бурада каһинләр тәгсир вә күнаһ гурбаныны гајнадачаг, тахыл тәгдимәсини биширәчәк.^г Беләчә, неч нәји бајыр һәјәтә чыхарыб мүгәддәслији чамаата өтүрмәјәчәкләр».^г

21 О, мәни бајыр һәјәтә чыхарды, һәјәтин дөрд күнчүндән кечирди. Көрдүм ки, бајыр һәјәтин һәр күнчүндә һәјәт вар. 22 Нәјәтин дөрд күнчүндә 40 гулач* узунлуғунда, 30 гулач ениндә кичик һәјәт вар иди. Дөрдүнүн дә өлчүсү ејни иди. 23 Онларын дөрдүнүн дә әтрафында дөврәләмә даш һөркү вар иди. Нөркүнүн дибиндә исә гурбанлары гајнатмаг үчүн јерләр тикилмишди. 24 Сонра о, мәнә деди:

46:19 * Јахуд мүгәддәс отагларына.
46:22 * Бурада сөһбәт узун гулачдан кедир. Б14 әлавәсинә бах.

«Бурада мэбэд хидмэтчилэри халгын кэтирдији гурбанлары гайнадыр».^а

47 Сонра о адам мэни мэбэдин киришинэ кэтирди.^б Мэбэдин үзү шэргэ бахдыгындан онун кандарынын алтындан шэргэ тэрэф су ахырды.^в Су мэбэдин саг тэрэфинин алтындан, гурбанкаһын чэнуб тэрэфиндэн ашагыја ахырды.

2 Сонра о, мэни шимал дарвазасындан^г байра чыхартды, шэргэ бахан байыр дарвазаја кэтирди.^г Орада саг тэрэфдэн су ахырды.

3 О адам элиндэ өлчү ипи шэргэ тэрэф кециб^д 1000 гулач* өлчдү вэ мэни судан кечиртди. Су топугдан иди.

4 Сонра jenэ 1000 гулач өлчүб мэни судан кечиртди. Су диздэн иди.

О, jenэ 1000 гулач өлчүб мэни судан кечиртди. Су белдэн иди.

5 Даһа 1000 гулач өлчөндэ су эмэлли-башлы чај олмушду. Мэн ону кечэ билмэдим. Су елэ дэрин иди ки, ону кэрэк үзүб кечэјдин, ајагла кечмэк мүмкүн дејилди.

6 О, мэндэн сорушду: «Еј бэни-адэм, көрүрсэн?»

О, мэни кэздирди, сонра кери, чајын кэнарына кэтирди.

7 Гајыдыб кэлэндэ көрдүм ки, чајын гырагында, һэр ики тэрэфдэ чохла агачлар вар.^е

8 О, мэне деди: «Бу су шэргэ ахыр. Эрэбэни^в кечиб дэнизэ төкүлэчэк, дэнизин суларына гарышанда^ж онлар шэфа тапа-чаг. **9** Чајын ахдыгы һэр јердэ чанлы мэхлуғлар гайнаша-чаг, төкүлдүјү јердэ чохла балыг олачаг. Дэнизин сују шэфа

47:3 * Бурада сөһбөт узун гулачдан кечирди. Б14 элавэсине бах.

ФЭС. 46

а 2См 35:13

ФЭС. 47

б һэ 41:2

в 3к 13:1

3к 14:8

Вһ 22:1

г һэ 40:20

ф һэ 40:6

һэ 44:1, 2

д һэ 40:3

Вһ 21:15

е Вһ 22:1, 2

ө Гн 4:47, 49

ж 3к 14:8

Саг сүтүн

а Јш 15:20, 62

2См 20:2

б Сј 34:2, 6

в Гн 29:22, 23

36 107:33, 34

Өр 17:6

г һэ 47:1

ф Вһ 22:1, 2

д Јр 48:5

1См 5:1

һэ 48:5

е Јр 26:3

Јр 28:13

ө һэ 48:1

ж Сј 34:2, 8

з Сј 13:21

и 2Иш 8:8

ы һэ 47:18

ј Сј 34:2, 9

к һэ 48:1

тапачаг, чај ахдыгы һэр јерэ һэјат кэтирэчэк.

10 Балыгчылар Ејн-Кеди-дэн^а Ејн-Еглајимэ гэдэр сахил бојунча дурачаглар. Орада торлары сэрмэк үчүн јер олачаг. Орада Бөјүк дэниздэки*^б кими чүрбөчүр балыглар олачаг.

11 Онун лилли, батаглыг сахэлэри олачаг, онлар шэфа тапмајачаг, шоранлыг олачаг.^в

12 Чајын һэр ики саһилиндэ јемэли мејвэ кэтирэн агачлар битэчэк. Јарпағлары солмајачаг, мејвэлэри түкэнмејэчэк. Һэр ај тэзэ мејвэ кэтирэчэклэр, чүнки мүгэддэс мэкандан ахан су онлары суварачаг.^г Агачларын мејвэлэри гида олачаг, јарпағлары шэфа верэчэк».^г

13 Күлли-Ихтијар Јеһова белэ дејир: «Исраилин он ики гэбилэси арасында ирс олараг бу торпагы бөлүшдүрөчэксиниз. Јусифэ ики паж дүшөчэк.»^д

14 Торпаг сизин ирсиниз олачаг вэ һэр кэсэ ејни паж дүшөчэк. Мэн бу торпагы ата-бабаларыныза вермэји анд ичмишдим,^е инди исэ о, ирс олараг сизэ верилир.

15 Өлкэнин шимал сэрһэди белэди: Бөјүк дэниздэн Һетлун^в јолу илэ Садада,^ж **16** Һэмэс,^з Беротаја,^з Дэмэшглэ Һэмэс арасында јерлөшөн Сибрајимэ, Һэвран^и јахынлыгында јерлөшөн Һасир-Һаттихуна узаныр. **17** Белэликлэ, сэрһэд дэниздэн башлајыб Дэмэшг сэрһэди илэ шимала, Һазар-Ејнэнэ^к вэ Һэмэс сэрһэдинэ гэдэр узаначаг.^к Бу, шимал сэрһэдидир.

18 Шэрг тэрэфи Һэвранла Дэмэшг арасындан вэ Килад-

47:10 * Аралыг дэнизи.

ла^а Израил торпагы арасындан Иордан чајы бојунча узана чаг. Сэрхэддэн шэргдэки дэнизэ* гэдэр мэсафэни өлчүн. Бу, шэрг сэрхэдиدير.

19 Чэнуб сэрхэди Тамардан Мэрибат-Гэдисин суларына,^б орадан Вадийэ*, орадан да Бөјүк дэнизэ гэдэр ола чаг.^в Бу, чэнуб сэрхэдиدير.

20 Гэрбдэ Бөјүк дэниз сэрхэд ола чаг, о, чэнуб сэрхэдиндэн Лэбу-Һэмэслэ^г үзбүүз јерэ гэдэр узана чаг. Бу, гэрб сэрхэдиدير».

21 «Бу торпагы аранызда, Израилин он ики гэбилэси арасында бөлүшдүрүн. **22** Ону һәм өзүнүз үчүн, һәм дә аранызда јашајаркэн ушагалары олан јаделлилэр үчүн ирс кими бөлүшдүрүн. Бу јаделлилэрэ јерли исраиллилэр кими јанашын. Израил гэбилэлэри арасында сизинлэ бирликдэ онларын да мирасы ола чаг. **23** Јаделлијэ јашадығы гэбилэнин эразисиндэ ирс вермэлесиниз», — Күлли-Ихтијар Јеһова бэјан едир.

48 «Шималдан башлајараг, гэбилэлэрин адлары вэ сэрхэдлэри будур: Данын пајы^г Һетлун јолу бојунча Лэбу-Һэмэсэ,^д һазар-Ејнэнэ, Дэмэшгин сэрхэди илэ шимала, Һэмэсин јанына узаныр.^е Онун торпагы шэргдэн гэрбэ гэдэрдир. **2** Аширин пајы^в шэргдэн гэрбэ доғру Данын килэ сэрхэддир. **3** Нифталынын пајы^ж шэргдэн гэрбэ доғру Аширин килэ сэрхэддир. **4** Мэнэссэнин пајы^з шэргдэн гэрбэ доғру Нифталынын килэ сэрхэддир. **5** Эфраимин пајы шэргдэн гэрбэ доғру Мэ-

47:18 * Өлү дэниз. 47:19 * Мисир вадиси.

ФӘС. 47

а Сј 32:1

б Гн 32:51

в һа 48:28

г Сј 34:2, 8

ФӘС. 48

ф Јлу 19:40

д Сј 34:2, 8

е һа 47:15-17

ө Јлу 19:24

ж Јлу 19:32

з Јлу 13:29

Сағ сүтүн

а Јлу 17:17, 18

б Јлу 18:7

в Јлу 15:1
Јлу 19:9

г һа 45:1

ф Сј 35:2
һа 45:3, 4

д һа 40:46
һа 44:15

е Әр 23:11
һа 22:26

нэссэнинки илэ сэрхэддир.^а

6 Рубэнин пајы шэргдэн гэрбэ доғру Эфраиминки илэ сэрхэддир.^б **7** Јэһуданын пајы шэргдэн гэрбэ доғру Рубэнинки илэ сэрхэддир.^в **8** Јэһуданын сэрхэдиндэ шэргдэн гэрбэдэк узанан пај ајырын. Онун ени 25 000 гулач* олмалы,^г узунлуғу исэ шэргдэн гэрбэ доғру сэрхэд гэбилэлэрин сэрхэдинэ мүвафиг олмалыдыр. Мүгэддэс мөкән онун ортасында ола чаг.

9 Јеһова үчүн ајырдығынын пајын узунлуғу 25 000 гулач, ени 10 000 гулач олмалыдыр. **10** Бу, каһинлэр үчүн ајрылмыш мүгэддэс пај ола чаг,^ф шималдан 25 000 гулач, гэрбдэн 10 000 гулач, шэргдэн 10 000 гулач, чэнубдан 25 000 гулач ола чаг. Јеһованын мүгэддэс мөкәны онун ортасында јерлэшчэк. **11** Бу пај өнүмдэ хидмэтләрини ичра етмөк үчүн пакланмыш Садыг оғулларындан олан каһинлэрин ола чаг.^д Израиллилэр вэ лавиллилэр јолларыны азанда онлар Мэнэ садиг галмышдылар.^е **12** Бу торпаг пајындан онлара саһэ ајрыла чаг. Сон дөрөчэ мүгэддэс олан бу саһэ лавиллилэрин сэрхэдиндэ ола чаг. **13** Каһинлэрин эразисинин јанында лавиллилэрэ узунлуғу 25 000 гулач, ени 10 000 гулач олан јер верилэчэк. (Үмумиликдэ узунлуғу 25 000 гулач, ени 10 000 гулач ола чаг.) **14** Лавиллилэр өлкөнин эн јахшы һиссэси олан бу саһэдэн торпаг сатмамалы, дәјишмәмэли, башгасына вермәмэлидир. Чүнки бу, Јеһованын көзүндэ мүгэддэсдир.

48:8 * Бурада сөһбөт узун гулачдан кедир. Б14 өлавесине бах.

15 Галан арази, 5000 гулач ениндә, 25 000 гулач узунлу-
 фунда олан саһә мүгәддәс де-
 јил вә шәһәр үчүн^а — ев тик-
 мәк, отлаг кими истифаде ет-
 мәк үчүн ажрылыб. Шәһәр
 ортада јерләшәчәк.^б 16 Шә-
 һәрин өлчүләри беләдир: ши-
 мал сәрһәди 4500 гулач, чә-
 нуб сәрһәди 4500 гулач, шәрг
 сәрһәди 4500 гулач, гәрб сәр-
 һәди 4500 гулач. 17 Шәһәрин
 өрүш саһәси шималда 250 гу-
 лач, чәнубда 250 гулач, шәрг-
 дә 250 гулач, гәрбдә 250 гулач
 олачаг.

18 Галан саһәнин узунлу-
 гу мүгәддәс пайынкына мұва-
 фирг олачаг.^в Шәргдә 10 000
 гулач, гәрбдә 10 000 гулач ола-
 чаг. Ора мүгәддәс паја мұва-
 фирг олачаг. Бурада јетишән
 мәһсул шәһәрә гуллуг едән-
 ләр үчүн олачаг. 19 Исраил-
 ин бүтүн гәбиләләриндән
 шәһәрә гуллуг едән адамлар
 бу торпаглары әкиб-бечәрә-
 чәкләр.^г

20 Пајын үмуми саһәси
 25 000 гулачын 25 000 гула-
 чадыр. Ону шәһәрин торпагы
 илә бәрабәр мүгәддәс пај кими
 абырын.

21 Мүгәддәс пајын вә шәһә-
 рин торпагынын һәр ики тәрә-
 финдә галан торпаглар сәрда-
 ра мәхсус олачаг.^д Бу тор-
 паглар мүгәддәс пајын 25 000
 гулачлыг гәрб вә шәрг сәрһә-
 диндән башлајараг, она бити-
 шик гәбилә пајларынын узун-
 луғуна мұвафирг олачаг. Бу һис-
 сә сәрдара мәхсус олачаг. Мү-
 гәддәс пај вә мәбәд онун
 ортасында олачаг.

22 Лавилиләрин мүлкү вә
 шәһәрин торпагы сәрдара мәх-
 сус торпагларын ортасында
 олачаг. Сәрдарын әразиси Јә-
 һуда^е илә Бинјаминин сәрһәд-
 ләри арасында олачаг.

ФӘС. 48

а һә 48:35

б һә 45:6

в һә 45:1

г һә 45:6

д һә 45:7

е һә 48:8

Сағ сүгүн

а Јуһ 18:11

б Јуһ 19:1

в Јуһ 19:17

г Јр 49:13

д Јуһ 19:10

е Јуһ 18:7

ж һә 47:19

з Сј 20:13

и Јр 15:18

ј Сј 34:2

к һә 47:13

л һә 48:16

м Әр 3:17

н Јн 3:21

о Зк 2:10

23 Галан гәбиләләрә кәлин-
 чә Бинјаминин пајы шәргдән
 гәрбә доғру узаныр.^а 24 Шә-
 мунун пајы шәргдән гәрбә доғ-
 ру Бинјамининки илә сәр-
 һәддир.^б 25 Јәсакирин пајы^в
 шәргдән гәрбә доғру Шәму-
 нунку илә сәрһәддир. 26 Зә-
 булунун пајы шәргдән гәрбә
 доғру^г Јәсакиринки илә сәр-
 һәддир.^д 27 Чадын пајы шәрг-
 дән гәрбә доғру Зәбулунунку
 илә сәрһәддир.^е 28 Чадын
 һүдудундан кечән чәнуб сәрһә-
 ди Тамардан^о Мәрибат-Гәдис
 суларына,^о Вадијә^ж вә Бөјүк
 дәнизә^з узаныр.

29 Исраил гәбиләләри ара-
 сында торпагы бу чүр бөлүш-
 дүрүн,^з онларын торпаг пајы
 белә олачаг»,^и — Күлли-Ихти-
 јар Јеһова белә дејир.

30 «Шәһәрин чыхышлары
 бунлар олачаг: шимал тәрәф
 4500 гулач.^л

31 Шәһәрин дарвазалары
 Исраил гәбиләләринин ады
 илә адланачаг. Шималдакы
 үч дарвазадан бири Рубәнин,
 бири Јәһуданын, бири дә Ла-
 винин олачаг.

32 Шәрг тәрәф 4500 гулач.
 Орада үч дарваза олачаг: бири
 Јусифин, бири Бинјаминин,
 бири дә Данын.

33 Чәнуб тәрәф 4500 гулач.
 Орада үч дарваза олачаг: бири
 Шәмунун, бири Јәсакирин,
 бири дә Зәбулунун.

34 Гәрб тәрәф 4500 гулач.
 Орада үч дарваза олачаг: бири
 Чадын, бири Аширин, бири дә
 Нифталынын.

35 Шәһәрин әтрафынын
 үмуми узунлуғу 18 000 гулач
 олачаг. Һәмин күндән етиба-
 рән, шәһәр «Јеһова орададыр»
 адланачаг».^ј

48:28 * Мисир вадиси. # Аралыг дө-
 низи.

ДӘНЈАЛ

МӘЗМУН

- 1 Бабил падшаһы Јерусәлими тутур (1, 2)
Чаванлар хусуси тәлим кечир (3–5)
Дөрд ибранинин сынағы (6–21)
- 2 Навуходонорун јухусу (1–4)
Мүдрикләр јухуну јоза билмир (5–13)
Дәнјал Аллаһдан көмәк диләјир (14–18)
Сирри ачдығы үчүн Аллаһа алгыш едир (19–23)
Дәнјал јухуну падшаһа данышыр (24–35)
Јухунун јозуму (36–45)
Бир даш һејкәли вуруб дағыдыр (44, 45)
Падшаһ Дәнјалы шәрәфләндирир (46–49)
- 3 Навуходонорун гојдуғу һејкәл (1–7)
Һејкәлә сәчдә әмри (4–6)
Үч ибрани әмрә итаәт етмир (8–18)
Сәнин аллаһларына ситајиш етмәјәчәјик (18)
Гызмар соба (19–23)
Собанын ичиндә мөчүзә (24–27)
Падшаһ Аллаһы учалдыр (28–30)
- 4 Падшаһ Аллаһын әбәди һөкмдар олдуғуну етираф едир (1–3)
Ағач барәдә јуху (4–18)
Кәсилмиш ағач вә једди дөвр Бәшәр үзәриндә һөкмран Аллаһдыр (17)
Дәнјал јухуну јозур (19–27)
Падшаһын јухусу чин олур (28–36)
Падшаһ ағлыны итирир (32, 33)
Падшаһ Аллаһы тәриф едир (37)
- 5 Падшаһ Бәлшәззарын зијәфәти (1–4)
Диварда јазы (5–12)
Дәнјалдан јазыны јозмағы хаһиш едирләр (13–25)
Јозум: Бабилин сүгүту (26–31)
- 6 Мәмурлар Дәнјала гәсд гурур (1–9)
Дәнјал дуадан галмыр (10–15)
Дәнјал ширләр гујусунда (16–24)
Дара Аллаһы учалдыр (25–28)
- 7 Дөрд һејван һагда јуху (1–8)
Балача бујнуз пәјда олур (8)
«Әзәлдән Вар Олан әйләшди» (9–14)
Инсан оғлу падшаһ олду (13, 14)
Дәнјала рәјаларын мәнәсы ачылыр (15–28)
Дөрд һејван дөрд падшаһдыр (17)
Мүгәддәс бәндәләр падшаһлығы алачаг (18)
«Он бујнуз» (24)
- 8 Гоч вә төкә (1–14)
Кичик бујнуз өзүнү уча тутур (9–12)
Ики мин үч јүз ахшам вә сәһәр (14)
Чәбрајыл вәһји ачыглајыр (15–27)
Гочла төкәнин мәнәсы (20, 21)
Вәһмли падшаһ галхыр (23–25)
- 9 Дәнјалын төвбә дуасы (1–19)
Виранлыг мүддәти: 70 ил (2)
Чәбрајыл Дәнјалын јанына кәлир (20–23)
70 һәфтә һагда пәјғәмбәрлик (24–27)
69 һәфтәдән сонра Мәсинин зүһуру (25)
Мәсир һәлак олачаг (26)
Шәһәрин вә мүгәддәс мөканын мәнви (26)
- 10 Аллаһ елчиси Дәнјалын јанында (1–21)
Микајыл мөләјин көмәјинә кәлир (13)
- 11 Фарс вә Јунаныстан падшаһлары (1–4)
Чәнуб вә шимал падшаһлары (5–45)
Веркиҗыған (20)
Әһдин өндәри һәлак олачаг (22)
Истәһкамлар аллаһынын учалдылмасы (38)
Чәнуб вә шимал падшаһлары чәкишир (40)
Шәргдән вә шималдан һејәчанлы хәбәрләр (44)
- 12 Ахырзаман; Дәнјалын мұкафаты (1–13)
Микајыл ајаға галхачаг (1)
Ағыллы адамлар парлајачаг (3)
Һәгиги билик чохалачаг (4)
Дәнјал галхачаг (13)

1 Јәһуда падшаһы Јәһјакимин^а һакимијјәтинин үчүнчү илиндә Бабил падшаһы Навуходонсор Јерусәлимә һүчүм едиб ораны мүһасирәжә алды.^б **2** Јеһова Јәһуда падшаһы Јәһјакими вә Аллаһын евинин әшјаларыны она тәслим етди.^в О, әшјалары Шинар* дијарына,^г өз аллаһынын евинә кәтирди вә аллаһынын хәзинәсинә гојду.^д

3 Падшаһ баш сарај мәмуру Ашпәназа әмр етди ки, истраиллиләрин ичиндән, падшаһ вә задәкан нәслиндән олан адамлар кәтирсин.^а **4** Онлар ејибсиз, јарашыглы, ағыллы-камаллы, биликли, дәрракәли кәнчләр* олмалы, падшаһ сарајында хидмәт етмәјә јарарлы олмалы идиләр.^б О, онлара кәлданиләрин дилини вә јазысыны өјрәтмәли иди. **5** Һәмчинин падшаһ бујурду ки, онларын күндәлик јемәк пајы падшаһ тәамларындан вә шәрабындан верилсин. Онлар үч ил тәлим кечмәли*, сонра падшаһын хидмәтиндә дурмалы идиләр.

6 Онларын арасында Јәһуда гәбиләсиндән Дәнјал*^в, Һәнанијјә^г, Мүсаил^д вә Әзрија^ж вар иди. **7** Баш мәмур онлара тәзә ад верди. Дәнјала Бәлтишәззар^з, Һәнанијјә Сәдраһ, Мүсаилә Мисаһ, Әзријаја Абиднағу^и адыны верди.

8 Дәнјал үрәјиндә гәт етди ки, өзүнү падшаһ тәамлары вә шәрабы илә мурдарламасын. Беләчә, бу шејләрлә өзүнү мурдарламамағ үчүн баш мәмурдан ичазә истәди. **9** Ал-

1:2 * Бабилстан. 1:4 * Һәрфән: ушаглар. 1:5 * Дикәр вариант: бәсләнмәли. 1:6 * Мәнәсы: һакимим Аллаһдыр. * Мәнәсы: Јеһова лүтф кәстәрди. ^а Тәхмини мәнәсы: Аллаһа тај кимдир? ^б Мәнәсы: Јеһова көмәк олду.

ФӘС. 1

а 2См 36:4
Әр 22:18, 19
Әр 36:30

б Гн 28:49, 50
2Пд 24:1
2См 36:5, 6

в Әш 42:24

г Јр 10:9, 10

д 2См 36:7
Үс 1:7

е 2Пд 20:16, 18

ж Дн 1:17, 20
Дн 5:11, 12

з Дн 2:48
Дн 5:13, 29

и Дн 2:17, 18

и Дн 4:8
Дн 5:12

и Дн 2:49
Дн 3:12, 28

Сағ сүтүн

а 1Пд 8:49, 50
36 106:44, 46

б Дн 1:20
Дн 4:9
Дн 5:11, 12

в Дн 1:5

г Дн 1:3, 6

лаһын һөкмү илә баш мәмур Дәнјала хејирхаһлыг вә лүтф кәстәрди.^а **10** Анчағ баш мәмур Дәнјала деди: «Сизә јемәк, ичмәк пајыны тәјин едән ағам падшаһдан горхурам. Падшаһ сизин чөһрәнизи јашыдларынызын чөһрәсиндән солғун көрсә, нечә олачағ? Ахы мәни падшаһын габағында күнаһ саһиби едәрсиниз». **11** Онда Дәнјал баш мәмурун Дәнјал, Һәнанијјә, Мүсаил вә Әзријанын үзәриндә тәјин етдији нәзарәтчијә деди: **12** «Хаһиш едирәм, он күн әрзиндә биз гулларыны јохлајасан. Гој бизә јемәжә тәрәвәз, ичмәжә су версинләр. **13** Сонра һәм бизим, һәм дә падшаһ тәамларындан јејән кәнчләрин көркәминә бах вә гулларынла көрдүјүнә әсасән даван».

14 О, онларын тәклифини гәбул етди вә он күн әрзиндә онлары јохлады. **15** Он күнүн тамамында онлар падшаһ тәамларындан јејән кәнчләрин һамысындан даһа јашшы, даһа сағлам* көрүнүрдүләр. **16** Буна көрә, нәзарәтчи онлара бундан сонра да падшаһ тәамлары вә шәрабы јеринә тәрәвәз верди. **17** Аллаһ бу дөрд кәнчә елм бәхш етди, онлара һәр јазыны, һәр һикмәти анламағ габилијјәти верди. Дәнјала исә һәр вәһји вә јухуну јозмағ бачарығы верди.^б

18 Падшаһын тәјин етдији вахт^в јетишәндә баш мәмур кәнчләри Навуходонсорун һүзуруна кәтирди. **19** Падшаһ онларла данышды вә араларында Дәнјал, Һәнанијјә, Мүсаил вә Әзријаја чатан олмады.^г Онлар падшаһын гуллуғунда галдылар. **20** Падшаһ онлардан һикмәт вә идрак

1:15 * Һәрфән: көк.

тэлэб едэн мäsэлэлэрлэ баглы нэ сорушурдуса, көрүрдү ки, онлар бүтүн сэлтөнөттөкөи каһинлэрин вэ руһчагыранларын^а һамысындан онга үстүндүрлэр. **21** Дәнјал шаһ Курушун^{*б} һакимијјәгинин биринчи илинэ кими орада галды.

2 Навуходоносор падшаһлыгынын икинчи илиндэ бир нечэ јуху көрдү. О, бәрк нараһат олдуғундан јага билмәди.^в **2** Падшаһ әмр едиб бу јухулары јозмаг үчүн каһинлэри, руһчагыранлары, чадукәрлэри вэ кәлданилэри^{*} чағыртдырды. Онлар кәлиб падшаһын һүзурунда дурдулар.^г **3** Падшаһ онлара деди: «Мән јуху көрмүшәм, бәрк нараһатам, нэ көрдүјүмү билмәк истәјирәм». **4** Кәлданиләр арами дилиндә^{**} падшаһа дедиләр: «Падшаһ сағ олсун! Јухуну гулларына даныш, биз дә ону јозаг».

5 Падшаһ кәлданиләрә деди: «Сон сөзүм будур: әкәр јухуну вэ јозумуну мәнә ачмасыңыз, парча-парча едиләчәксиниз, евләриниз исә үмуми ајаг-јолу^{**} олачаг. **6** Амма јухуну вэ јозумуну ачсаныз, мөндөн бәхшишләр вэ мүкафат алачаг, шәрәфә јүксәләчәксиниз.^д Одур ки, јухуну вэ јозумуну мәнә ачын».

7 Онлар јенә дедиләр: «Гөј падшаһ гулларына јухуну данышсын, биз дә ону јозаг».

8 Онда падшаһ деди: «Мән билирәм, сиз вахты узатмаға чалышырсыңыз, чүнки сон сөзүмү билирсиниз. **9** Јухуну

1:21 * Кир. 2:2 * Фалчылыг вә мүнәччилликлә мөшғул олан дәстә. 2:4 * Бу фәслин 4-чү әјәсинин икинчи һиссәсидән башлајараг, 7-чи фәслин 28-чи әјәсинә кими орижинал мәтн арами дилиндә јазылыб. 2:5 * Дикөр вариант: *зибиллик; нөчис галағы.*

ФӘС. 1

а Дн 2:2
Дн 4:7
Дн 5:8

б Дн 6:28
Дн 10:1

ФӘС. 2

в Дн 4:4, 5

г Дн 4:6, 7
Дн 5:7, 8

д 2Пд 18:26
Үә 4:7
Өш 36:11

д Дн 2:48
Дн 5:16, 29

Сағ сүтүн

а Дн 2:24

б Дн 2:9

сөјләмәсәниз, һамынызы бир чәза көзләјир. Сиз сөзләшмисиниз ки, мәнә јалан данышыб башымы гатасыңыз, вәзијјәт дәјишәнә кими вахты узадасыңыз. Јухуну мәнә сөјләјин, онда биләчәјәм ки, јозумуну да дејә биләрсиниз».

10 Кәлданиләр падшаһа чаваб вердиләр: «Дүнјада елә бир адам јохдур ки, падшаһын бү тәләбини јеринә јетирә билсин. Хәлә һеч бир бөјүк падшаһ вә ја вали, нә каһиндән, нә руһчагырандан, нә кәлданидән белә бир шеј сорушмајыб. **11** Падшаһ елә бир мүшкүл шеј сорушур ки, фаниләр арасында јашамајан аллаһлардан савајы кимсә буну ача билмәз».

12 Онда падшаһ бәрк гәзәбләнди вә әмр етди ки, Бабилин бүтүн мүдрикләри едам едилсин.^а **13** Фәрман чыхды вә мүдрикләрин едамына һазырлашдылар. Дәнјалла јолдашларыны да өлдүрмәк үчүн ахтармаға башладылар.

14 Дәнјал Бабил мүдрикләрини өлдүрмәјә кедән падшаһын баш мүһафизи Әрјуха еһтијатла јанашыб мүрачиәт етди. **15** О, падшаһын мәмуру Әрјухдан сорушду: «Нижә падшаһ белә сәрт фәрман чыхарыб?» Әрјух һал-гәзијјәни она нәгл етди.^б **16** Онда Дәнјал падшаһын һүзуруна кәлиб јухуну јозмаг үчүн ондан мөһләт истәди.

17 Сонра Дәнјал евә кедиб әһвалаты јолдашларына, Һәнаннијә, Мүсаил вә Әзријаја данышды. **18** Онлардан хаһиш етди, бу сирри ачмасы үчүн көјләрин Аллаһына дуа едиб лүтф диләсинләр, белә ки, Дәнјалла јолдашлары Бабилин мүдрикләри илә биркә һәлак олмасын.

19 Беләликлә, бу сирр кечә рөјада Дәнјала ачылды^а вә о, көләрин Аллаһына шүкүр етди. 20 Дәнјал сөйләди:

«Гој Аллаһын адына әбә-дијән* алгыш охунсун, Чүнки һикмәт вә гүдрәт Она мәхсусдур!^б

21 Дөврләри, дөвранлары дәјишән Одур,^в Падшаһлары тахтдан салан да, тахта чыхаран да Одур.^г

О, мүдрикләрә һикмәт, агилләрә билик верәр.^г

22 Дәрин вә кизли шейләри ашкар едәр,^д О, гаранлыгда олан шейләрдән акаһдыр.^е Нур Онун јанында мәскән салыб.^е

23 Еј ата-бабаларымын Аллаһы, Сәнә шүкүр олсун, Сәнә һәмд олсун ки, Мәнә һикмәт, гүдрәт вердин.

Сәндән диләдијимизи мәнә ачдын.

Падшаһын мүшкүлүнү бизә әјан етдин».^ж

24 Сонра Дәнјал падшаһын Бабил мүдрикләрини едам етмәк үчүн тәјин етдији Әрјухун јанына кәлиб деди:^з «Бабил мүдрикләрини өлдүрмә. Мәни падшаһын һүзуруна апар, падшаһа јухусуну јозум».

25 Әрјух дәрһал Дәнјалы падшаһын һүзуруна апарыб деди: «Мән јәһудалы әсирләрдән» падшаһын јухусуну јоза билән бир адам тапмышам». 26 Падшаһ Бәлтишәзар адланан Дәнјала^в деди: «Бу, доғрудур ки, көрдүјүм јухуну вә јозумуну сөйләјә биләрсән?»^ј 27 Дәнјал падшаһа чаваб верди: «Һеч бир мүдрик,

ФӘС. 2

а Дн 2:28

б 1См 29:11
Әј 12:13
36 147:5
Әр 32:17-19

в һә 1:7

г 1Иш 2:7, 8
36 75:7
Әр 27:5
Дн 4:17

ғ Мс 2:6
Ва 2:26
Јр 1:5

д Әр 33:3
1Кр 2:10

е 36 139:12
Иб 4:13

ө 36 36:9
36 112:4

ж Дн 1:17
Дн 2:28

з Дн 2:12, 14

и Дн 1:3, 6

ы Дн 1:7

ј Јр 41:15

Сағ сүгүн

а Дн 2:10, 11

б Јр 40:8
Дн 1:17

в Дн 2:47

г Дн 2:37, 38
Дн 7:4

ғ Дн 5:28
Дн 7:5
Дн 8:3, 20

д Дн 2:39
Дн 7:6
Дн 8:5, 21

е Дн 7:7, 19

ө Дн 2:40-42

ж Дн 2:44, 45

руччағыран, каһин, мүнәччим падшаһын сорушдуғу сирри ачмаға габил дејил.^а 28 Лакин көләрдә сирләри ачан Аллаһ вар.^б О, падшаһ Навуходносора заманы сонунда баш верәчәк шейләри әјан едиб. Ја-тағында көрдүјүн јуху вә рөја-лар будур:

29 Еј падшаһ, сән јатағында икән кәләчәк барәдә дүшүнчәләрә далдын вә сирләри ачан Аллаһ нәләр олачағыны сәнә билдирди. 30 Мәнә исә бу сирр һамыдан мүдрик олдуғума көрә ачылмајыб. Ачылыб ки, падшаһ јухусунун јозумуну вә үрәјиндәки фикирләри билсин.^в

31 Еј падшаһ, сән бахыб нәһәнк бир һејкәл көрдүн. Бу һејкәл чох бөјүк вә парлаг иди, о, сәнин гаршында дурмушду. Онун көрүнүшү чох һејбәтли иди. 32 һејкәлин башы халис гызылдан,^г синәси вә голлары күмүшдән,^ғ гарны вә будлары мисдән,^д 33 балдырлары дәмирдән,^е ајағлары јары дәмирдән јары килдән иди*.^ө 34 Сән бахаркән бир даш әл дәјмәдән јериндән гопарылды вә һејкәлин дәмирлә кил гарышыг ајағларындан вуруб онлары чилик-чилик етди.* 35 Онда дәмир, кил, мис, күмүш, гызыл, һамысы парчаланыб хырмамдакы* саман кими олду. Онлары күләк совуруб апарды, онлардан әсәр-әләмәт галмады. һејкәли вуран даш исә бөјүк бир дағ олуб бүтүн јер үзүнү тутду.

36 Јуху будур, инди падшаһа јозумуну да сөйләјәчәјик. 37 Еј һөкмдарлар һөкмдары

2:33 * Јахуд бишмиш (гәлибләнмиш) килдән иди. 2:35 * һәрфән: јај хырма-нындакы.

2:20 * Јахуд өзәлдән әбәдијәтәдәк.

падшаһ! Көйләрин Аллаһы падшаһлығы, гүдрәти, гүввәти, шөһрәти сәнә вериб.^а **38** Һәр јердә јашајан инсанлары, чөлдәки һејванлары, көјдәки гушлары ихтијарына вериб,^б сәни онларын үзәринә һөкмдар гојуб. Гызылдан олан баш сән-сән.^в

39 Сәндән сонра сәндән ашағыда дуран башга падшаһлыг пейда олачаг.^г Ондан сонра дикәр бир падшаһлыг, мисдән олан үчүнчү падшаһлыг олачаг вә бүтүн дүнјада һөкмранлыг едәчәк.^д

40 Дөрдүнчү падшаһлыг дөмир кими мөһкәм олачаг.^е Дөмир һәр шеји әзиб тоз етдији кими, гырыб-дағытдығы кими, о да онларын һамысыны әзиб дағыдачаг.^в

41 Көрдүјүн јары кил, јары дөмир ајаг вә бармагларын мәнәсы исә будур ки, бу падшаһлыг бөлүнмүш падшаһлыг олачаг. Онда бир гәдәр дөмир мөһкәмлији олачаг, чүнки сән дөмирин јумшаг киллә гатышығыны көрмүсән. **42** Ајаг бармагларын јары дөмирдән, јары килдән олмасы бу падшаһлыгын гисмән мөһкәм, гисмән көврәк олачағыны көстәрир. **43** Дөмири јумшаг киллә гарышыг көрмәјин о демәкдир ки, онлар халгла* гарышачаг, амма дөмирлә кил бир-биринә гарышмадығы кими, онлар да бир-бири илә бир-ләшмәјәчәк.

44 О падшаһларын дөврүндә көйләрин Аллаһы һеч вахт дағылмајачаг бир падшаһлыг гурачаг.^з Бу падшаһлыг башга халга кечмәјәчәк.^ж О, бүтүн бу падшаһлыглары әзиб јох едәчәк,^з өзү исә әбәди дурачаг.^и **45** Чүнки сән көрдүн ки, даш

ФӘС. 2

а Әр 28:14
Дн 5:18

б Әр 27:5-7

в Дн 2:32
Дн 4:20-22

г Әш 45:1
Әр 51:28, 29
Дн 5:28

д Дн 7:6
Дн 8:5, 21
Дн 11:3

е Дн 2:33
Дн 7:19, 23

ж Дн 7:7

з Јр 49:10
2Иш 7:13
36 2:6
Әш 9:7
Дн 7:13, 14
Мт 6:10
Лк 22:29
Јһ 18:36
Вһ 11:15
Вһ 20:6

и Дн 4:17
Дн 7:27

з 36 2:7-9
36 110:5, 6
Вһ 19:15

и Дн 4:34
Лк 1:31-33

Сағ сүгүн

а Дн 2:34, 35

б Јр 41:28
Дн 2:28

в Јр 41:39
Дн 1:17
Дн 2:28
Дн 4:9

г Дн 2:6
Дн 5:16, 29

д Дн 1:7

әл дәјмәдән јериндән гопарылыб дөмир, мис, кил, күмүш вә гызылы дармадағын етди.^а Улу Аллаһ падшаһа кәләчәкдә олачаг шејләри ачды.^б Бу јуху доғру, јозуму шәксиздир^в.

46 Бу дәм падшаһ Навуходонсор Дәнјалын гаршысында үзүстә јерә дөшәниб она тәзим етди. Сонра әмр етди ки, она хәләт вериб бухур тәгдим етсинләр. **47** Падшаһ Дәнјала деди: «Сән ки бу сирри ачдын, һәгигәтән дә, сизин Аллаһыныз аллаһлар Аллаһы, падшаһлар Ағасыдыр, сирләри ачан Аллаһдыр!»^в **48** Бундан сонра падшаһ Дәнјалы уча мәнсәбә галдырды, она чохла гиймәтли бәхшиш верди, бүтүн Бабил әјаләтинин үзәриндә вали гојду^г вә бүтүн Бабил мүдрикләри үзәриндә башчы етди. **49** Һәмчинин Дәнјалын хаһиши илә падшаһ Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднагуну^д Бабил әјаләтиндә ичра вәзифәләринә гојду. Дәнјал исә сарајда галды.

3 Падшаһ Навуходонсор гызылдан бир һејкәл дүзәлтди. Һејкәлин һүндүрлүјү алтмыш гулач*, ени алты гулач^в иди. Падшаһ ону Бабил әјаләтинин Дурә дүзүндә гојду. **2** Падшаһ Навуходонсор бужруг вериб чанишинләри, рәисләри, валиләри, мәсләһәтчиләри, хәзинәдарлары, һакимләри, газиләри вә бүтүн әјаләт башчыларыны гојдуғу һејкәлин ачылыш мәрәсиминә чағыртдырды.

3 Беләчә, чанишинләр, рәисләр, валиләр, мәсләһәтчиләр, хәзинәдарлар, һакимләр, газиләр вә бүтүн әјаләт башчылары падшаһ Навуходонсорун

3:1 * Төх. 27 м. ^в Төх. 2,7 м. Б14 өләвәсинә бах.

гојдуғу һејкәлин ачылыш мәрасиминә топлашдылар. Онлар Навуходоносорун гојдуғу һејкәлин өнүндә дурдулар. **4** Чарчы учадан елан етди: «Еј үмәтләр, халглар вә мүхтәлиф дилләрә мәнсуб оланлар, сизә әмр олунур ки, **5** шејпурун, борунун, чәнкин, лиранын, телли аләтин, тулугзурнасынын вә башга мусиги аләтләринин сәсини ешидәндә јерә дөшәниб падшаһ Навуходоносорун учалтдығы гызыл һејкәлә сәчдә гыласыныз. **6** Ким јерә дөшәниб сәчдә гылмаса, дәрһал гызмар собаја атылачаг».^а **7** Беләликлә, шејпур, бору, чәнк, лира, телли аләт вә башга мусиги аләтләри сәсләнәндә бүтүн бу халглар, үммәтләр вә мүхтәлиф дилләрә мәнсуб оланлар јерә дөшәниб падшаһ Навуходоносорун гојдуғу гызыл һејкәлә сәчдә гылды.

8 Бу вахт кәлданиләрдән бир дәстә адам падшаһын јанына кәлиб јәһудиләрдән шикајәт етди*.^б **9** Онлар падшаһ Навуходоносора дедиләр: «Падшаһ сағ олсун! **10** Еј падшаһ, сән әмр етмишдин ки, шејпурун, борунун, чәнкин, лиранын, телли аләтин, тулугзурнасынын вә башга мусиги аләтләринин сәсини ешидән һәр кәс јерә дөшәниб гызыл һејкәлә сәчдә гылсын. **11** Ким јерә дөшәниб сәчдә гылмаса, гызмар собаја атылачаг.^б **12** Амма Бабил әјаләтиндә ичра вәзифәләринә гојдуғун бир нечә јәһуди вар, Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднағу.^в Еј падшаһ, бу адамлар сәнә һөрмәтсизлик едир. Онлар сәнин аллаһларына ибадәт етмир вә сәнин гојдуғун гызыл һејкәлә сәчдә гылмаг истәмирләр».

3:8 * Јахуд јәһудиләри шәрләди.

ФӘС. 3

а Әр 29:22

б Дн 3:4-6

в Дн 1:7
Дн 2:49

Сағ сүгүн

а Әш 46:1
Әр 50:2
Дн 2:47

б Чх 5:2
2См 32:15
Әш 36:4, 20

в 1Иш 17:37
36 27:1
Әш 12:2
Дн 6:27

г Чх 20:5
Һә 5:29

13 Онда падшаһ Навуходоносор гәзәбдән аловланыб әмр етди ки, Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднағуну кәтирсинләр. Онлары падшаһын һүзуруна кәтирдиләр. **14** Навуходоносор онлардан сорушду: «Сәдраһ, Мисаһ, Абиднағу! Бу, доғрудур ки, сиз мәним аллаһларыма ибадәт етмирсиниз,^а гојдуғум гызыл һејкәлә сәчдә гылмаг истәмирсиниз? **15** Јахшысы будур, инди шејпурун, борунун, чәнкин, лиранын, телли аләтин, тулугзурнасынын вә башга мусиги аләтләринин сәсини ешидәндә јерә дөшәниб дүзәлтдијим гызыл һејкәлә сәчдә гыласыныз. Әкәр сәчдә гылмасаныз, дәрһал гызмар собаја атылачагсыныз. Онда көрүм һансы аллаһ сизи мәним әлимдән гуртары?»^б

16 Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднағу падшаһа белә чаваб вердиләр: «Еј Навуходоносор, биз бу һагда данышмаға етијач көрмүрүк. **17** Лазым кәлсә, еј падшаһ, гуллуғ етдијимиз Аллаһ бизи гызмар собадан да, сәнин әлиндән дә гуртармаға гадирдир.^в **18** Һәтта О, бизи гуртармаса да, еј падшаһ, бил ки, биз нә сәнин аллаһларына ибадәт едәчәјик, нә дә гојдуғун гызыл һејкәлә сәчдә гылачағыг».^г

19 Навуходоносор Сәдраһ, Мисаһ, Абиднағуја елә гәзәбләнди ки, сифәти чөндү вә әмр етди, собаны једди гат кур галасынлар. **20** Сонра ордусунун пәһләванларына әмр етди ки, Сәдраһ, Мисаһ, Абиднағунун әл-голуну бағлајыб гызмар собаја атсынлар.

21 Онларын әл-голуну бағлајыб палтарлары әјинләриндә, папаглары башларында,

паллы-палтарлы гызмар собаја атдылар. **22** Падшаһын эври гәти иди. Соба һәдән артыг гызмар олдуғундан алов Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднағуну собаја атан кишиләри мөһв етди. **23** Бу үч нәфәр, Сәдраһ, Мисаһ, Абиднағу исә әл-голу бағлы гызмар собанын ичинә дүшдү.

24 Онда падшаһ Навуходоносору ваһимә басды, һөвлнак јериндән галхыб мәмурларына деди: «Биз одун ичинә әл-голу бағлы үч нәфәр атмадыг?» Олар: «Бәли, ја падшаһ!» — дејә чаваб вердиләр. **25** О деди: «Бәс мән одун ичиндә дөрд нәфәрин кәздијини көрүрәм, өзү дә сағ-саламатдырлар. Дөрдүнчү адам аллаһларын оғлуна бәнзәјир».

26 Сонра Навуходоносор гызмар собанын ағзына јахынлашыб деди: «Еј Аллаһ-Тааланын^а гуллары, Сәдраһ, Мисаһ, Абиднағу! Чыхын! Бура кәлин». Онда Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднағу одун ичиндән чыхдылар. **27** Чанишинләр, раисләр, валиләр вә орада топлашан сарај мәмурлары^б көрдүләр ки, алов бу кишиләрә хәтәр јетирмәјиб,^в онларын нә башынын бир түкү үтүлүб, нә палтарларына бир шеј олуб, онлардан һис гохусу белә, кәлмир.

28 Навуходоносор деди: «Сәдраһ, Мисаһ, Абиднағунун Аллаһына ешг олсун!»^г О, мөләјини көндәриб гулларыны һифз етди. Онлар Она күвәнәрәк падшаһын әмриндән чыхдылар вә өлүмә кетмәјә һазыр олдулар, тәки өз Аллаһларындан башга бир аллаһа ибадәт етмәсинләр.^д **29** Буна көрә, әвр едирәм ки, һәр һансы халга, үммәтә, дилә мәнсуб

ФӘС. 3

^а Дн 2:47

^б Дн 3:2

^в Иб 11:33, 34

^г Дн 2:47
^д Дн 4:34

^е Дн 3:15

Сағ сүгүн

^а Дн 4:35
^б Дн 6:26, 27

^в Дн 2:49

ФӘС. 4

^в 36 10:16
36 90:2
^әр 10:10

^г Дн 2:1

^д Дн 2:2

^д Әш 47:13

^е Дн 2:10, 11

^ә Әш 46:1
^әр 50:2

^ж Дн 1:7

^з Дн 4:18
^д Дн 5:11, 12

^и Дн 1:20
^д Дн 2:48

олан бир кимсә Сәдраһын, Мисаһын, Абиднағунун Аллаһына күфр едәрсә, парча-парча едилсин. Еви үмуми ајағо-лу* олсун. Чүнки елә бир аллаһ јохдур ки, бу чүр хилас едә билсин».^а

30 Падшаһ Бабил әјаләтин-дә Сәдраһ, Мисаһ вә Абиднағунун мәнсәбини јүксәлтди.^б

4 «Падшаһ Навуходоносордан јер үзүндә јашајан бүтүн үммәтләрә, халглара вә дилләрә мәнсуб оланлара салам олсун! **2** Мәсләһәт билдим ки, Аллаһ-Тааланын мәнмилә бағлы көстәрдији әләмәт вә мөчүзәләри сизә билдирим. **3** Һәгигәтән, Онун әләмәтләри мөһтәшәм, мөчүзәләри гүдрәтлидир! Онун падшаһлығы әбәди падшаһлыгдыр, һакимијәти нәсилдән-нәслә дурур.^в

4 Мән, Навуходоносор өз евимдә, сарајымда раһат, фираван јашајырдым. **5** Бир дәфә мәни горхуја салан јуху көрдүм. Јатағымда икән көрдүјүм көрүнтү вә рәјалар мәни горхутду.^г **6** Мән әвр етдим ки, јухуну јозмаг үчүн Бабилин бүтүн мүдрикләрини һүзурума топласынлар.^д

7 Каһинләр, руһчағыранлар, кәлданиләр вә мүнәччимләр^е кәлдиләр. Мән јуху-му онлара данышдым, амма онлар јухуну јоза билмәдиләр.^е

8 Ахырда аллаһымын шәрәфинә^в Бәлтишәззар^ж адландырылан, ичиндә мүгәддәс аллаһларын руһу олан^з Дәнјал һүзурума кәлди. Мән јухуну она данышдым:

9 «Еј каһинләрин башчысы!» Бәлтишәззар! Билирәм ки, сәндә мүгәддәс аллаһларын

3:29 * Дикәр вариант: *зибиллик; нәчис галағы.*

руһу вар^а вә елә бир сирр јох-
дур ки, сән ону ача билмәјә-
сән.^б Одур ки, јухуда көрдүјүм
рөјалары вә јозумуну мәнә да-
ныш.

10 Мән јатағымда икән рө-
јада дүнјанын ортасында бит-
миш бир ағач көрдүм.^в Бу ағач
чох һүндүр иди.^г **11** О бөјү-
јүб мөһкәмләнди, башы көј-
ләрә чатды. Дүнјанын учгар-
ларындан ону көрмәк олурду.

12 Ағачын көзәл жарпағлары,
бол мејвәси вар иди. Үстүндә
һамы үчүн гида битирди. Ал-
тында чөлүн һејванлары көл-
кә тапыр, будағларында көјүн
гушлары јува гурурду. Бүтүн
чанлылар ондан гидаланырды.

13 Јатағымда јухуда икән
рөјада көрдүм ки, бир көзәт-
чи, мүгәддәс бир варлыг көј-
дән енир.^д **14** О, учадан де-
јирди: “Бу ағачы кәсин,^е
будағларыны доғрајын, жарпа-
ғарыны силкәләјиб төкүң, меј-
вәләрини сәпәләјин! Гој һеј-
ванлар алтындан гачсын, гуш-
лар будағларындан учсын.
15 Амма көтүјүнү дәмир вә
мислә чәмбәрләјиб јердә сах-
лајын, гојун чөлүн отлары ара-
сында галсын. Көјләрин шеһи
ону ислатсын, һејванлар кими,
онун да пајы јерин отлары ол-
сун.^ж **16** Ондан инсан үрәји
алыныб, әвәзинә һејван үрәји
верилсин. Гој једди дөвр белә
галсын.^з **17** Бу фәрманы кө-
зәтчиләр чыхарыб,^а бу бүјрүғу
мүгәддәс варлыглар вериб ки,
бәшәр өвладлары билсин: бә-
шәр сәлтәнәти үзәриндә һөкм-
ран һагг-Тааладыр.^б Сәлтәнә-
ти кимә истәјир верир, инсан-
лар арасында ән ашағы оланы
онун башында гојур”.

18 Мән падшаһ Навуходо-
носорун көрдүјү јуху будур.
Инди, еј Бәлтишәззар, сән ону

ФӘС. 4

а Јр 41:38
Дн 6:3

б Дн 1:17, 20

в Дн 4:26

г Дн 4:20-22

д Дн 4:23-26

е Дн 4:31
Дн 5:18, 20

ж Дн 4:32, 33

з Дн 4:32
Лк 21:24

а Дн 4:13

б Дн 4:34

Сағ сүгүн

а Әш 47:13
Дн 2:27
Дн 5:8, 15

б Дн 1:7

в Дн 4:10, 11

г Дн 4:12

д Әш 14:13, 14

е Дн 2:37, 38

ж Дн 4:13
Дн 8:13

з Дн 4:13-16
Лк 21:24

а Дн 4:31-33

јоз, чүнки сәлтәнәтимдәки
мүдрикләрин һеч бири онун
јозумуну мәнә ача билмәди.^а
Сәнсә буна гадирсән, чүнки
сәндә мүгәддәс аллаһларын
руһу вар”.

19 Ады Бәлтишәззар олан
Дәнјал^б ани һәјәчан кечирди,
фикирләри ону горхуја салды.

Онда падшаһ деди: “Еј Бәл-
тишәззар, гој бу јуху вә онун
јозуму сәни горхутмасын”.

Бәлтишәззар исә деди: “Ја
аға, гој бу јуху сәни севмәјән-
ләрин, јозуму дүшмәнләринин
башына кәлсин.

20 Учалыб мөһкәмләнән,
башы көјләрә чатан, дүнја-
нын учгарларындан көрүнән,^в
21 жарпағлары көзәл, мејвәси
бол, һамы үчүн гида верән, ал-
тында чөлүн һејванлары мәс-
кән салан, будағларында кө-
јүн гушлары јува гуран ағач^г
22 сәнсән, ја падшаһ. Чүнки
сән јүксәлиб мөһкәмләндин,
әзәмәтин учалыб көјләрә чат-
ды,^д сәлтәнәтин дүнјанын уч-
гарларына гәдәр јайылды.^е

23 Падашаһ бир көзәтчи, көј-
дән енән мүгәддәс варлыг^ж
көрмүшдү. О дејирди: “Бу аға-
чы кәсиб мөһв един. Көтүјүнү
исә дәмир вә мислә чәмбәрлә-
јиб јердә сахлајын, гојун чөлүн
отлары арасында галсын. Гој
једди дөвр кечәнә гәдәр көј-
ләрин шеһи ону ислатсын, гој
һејванлар кими, онун да пајы
јерин отлары олсун”.^з **24** Еј
падшаһ, бунун јозуму вә һагг-
Тааланын ағам падашаһла бағ-
лы чыхардығы фәрман будур:
25 Сән инсанлар арасындан
говулачагсан. Чөлүн һејван-
лары арасында јашајачагсан,
өкүз кими от јејәчәксән, көјлә-
рин шеһи сәни исладачаг.^а Сән
бәшәр сәлтәнәти үзәриндә
Һагг-Тааланын һөкмран олду-

гуну, ону истэдији кэсэ верди-
јини^а баша дүшэнэ гэдэр једди
дөвр кечэчэк.^б

26 Ағачын көтүјүнүн^а гал-
масы барэдэ верилэн фэрман-
нын исэ манасы будур:
сэн көјлэрин һөкмранлыг ет-
дијини баша дүшэндэн сонра
тахт-тачын јенэ санин олачаг.

27 Одур ки, ја падшаһ, гој мәс-
ләһэгим ачығына кәлмәсин.
Күнаһларындан дөнүб доғру
ишләр көр, һагсызлыгдан әл
чәкиб фағыр-фүгәраја мәрһә-
мәт көстәр. Бәлкә, онда фира-
ванлығын узун сүрәр”».᠒

28 Бүтүн бунлар падшаһ
Навуходоносорун башына кәл-
мишди.

29 Бу јухудан он ики ај
сонра Навуходоносор Бабил-
дә падшаһ сарајынын дамында
кәзиширди. **30** Падшаһ деди:
«Будур, падшаһ сарајына мәс-
кән олмағ үчүн, шан-шөһрә-
тим үчүн күчүм-гүдрәтимлә
тикдијим бөјүк Бабил!»

31 Бу сөз һәлә падшаһын
ағзында икән көјдән бир сәда
кәлди: «Еј падшаһ Навуходо-
носор, ешит вә акаһ ол, тахт-
тач әлиндән чыхды.᠓ **32** Сән
инсанлар арасындан говулур-
сан. Чөлүн һејванлары ара-
сында јашајачагсан, өкүз кими
от јејчәкәсэн. Сән бәшәр сәл-
тәнәти үзәриндә һагг-Таала-
нын һөкмран олдуғуну, ону ис-
тәдији кэсэ вердијини^а баша
дүшэнэ гэдәр једди дөвр кечә-
чәк».

33 Елә о андача дејилән-
ләр Навуходоносорун башына
кәлди. О, инсанлар арасын-
дан говулду, өкүз кими от је-
мәјә башлады, бәдәни көјлә-
рин шеһи илә исланды. Сачы
гартал ләләји кими узанды,
дырнағлары гуш чајнағы кими
олду.^д

ФӘС. 4

а 1Иш 2:7, 8
Әј 34:24
Әр 27:5
Һә 21:26, 27
Дн 2:21
Дн 7:13, 14
Лк 1:32, 33

б Дн 4:16
Лк 21:24
Вһ 12:6, 14

в Дн 4:15

г 1Пд 21:29
Јл 2:14
Јн 3:8-10

ф Дн 4:25
Һә 12:22, 23

д Дн 4:17

е Дн 4:25

Сағ сүгүн

а Дн 4:16

б 36 10:16
Дн 4:3

в Әј 34:24
Өш 43:13

г Өш 45:9

ф Дн 4:26

д Дн 4:2, 3

е Гн 32:4
36 33:5

ө Чк 18:10, 11
Јр 4:6

ФӘС. 5

ж Дн 7:1
Дн 8:1

з Өш 21:5
Әр 51:39

и 2Пд 25:15
2См 36:18
Үә 1:7
Әр 52:19
Дн 1:1, 2

34 «Вахт тамам оланды^а мән
Навуходоносор башымы гал-
дырыб көјләрә бахдым вә ағ-
лым башыма кәлди. Мән һагг-
Таалаја алгыш охудум, Әбәди
Вар Олана тәрифләр сөјләјиб
Ону учалтдым. Чүнки Онун
һакимијәти әбәди һакимијәт-
дир, падшаһлығы нәсилдән-
нәслә дурур.^б **35** Јерин бү-
түн сакинләри һеч нәдир. О,
көјләрин ордусуја, јерин са-
кинләријлә истәдији кими дав-
раныр. Һеч ким Она мане
ола билмәз,^в һеч ким Она “нә
едирсэн?” дејә билмәз.᠒

36 О заман ағлым башы-
ма кәлди вә падшаһлығымын
чалалы, әзәмәтим, ештишамым
өзүмә гајытды.᠓ Мәмурларым,
әјанларым мәни ахтарыб тап-
дылар, тахт-тачым өзүмә гајта-
рылды вә мән әввәлкиндән дә
әзәмәтли олдум.

37 Инди мән Навуходоно-
сор көјләрин Падшаһына тә-
рифләр дејирәм, Ону учалдыр,
мәдһ едирәм.^д Чүнки Онун бү-
түн ишләри доғру, јоллары
һағдыр.^е Тәкәбүрлә кәзәнлә-
ри алчалдан Одур».^б

5 Падшаһ Бәлшәззар^ж мин
әјаны үчүн бөјүк зијәфәт
гурду вә бу мин нәфә-
рин гаршысында шәраб ичди.^з

2 Бәлшәззар шәрабдан кефлә-
нәндә бујрут верди ки, ата-
сы Навуходоносорун Јерусә-
лимдәки мәбәддән көтүрдүјү
гызыл, күмүш габлары кә-
тирсинләр^д вә падшаһ, әјан-
лары, чаријәләри, кичик һә-
рәмләри онларда ички ичсин.
3 Онда Јерусәлимдән, Алла-
һын еви олан мәбәддән көтү-
рүлмүш гызыл габлары кәтир-
диләр. Падшаһ, әјанлары, ча-
ријәләри, кичик һәрәмләри он-
ларда ички ичдиләр. **4** Онлар
шәраб ичиб гызыл, күмүш,

мис, дэмир, тахта, даш аллаһ-лара алгыш дедилэр.

5 Бу дэм инсан эли пейда олду вэ падшаһ сарајынын диварынын сувағы үзэриндэ, чырагданын гаршысында жазмаға башлады. Падшаһ жазы жазан элин архасыны көрүрдү. **6** Падшаһын рэнки гачды, ағындын кечэнлэр ону дэһшэтэ салды, бели бошалды^а вэ дизлэри бир-биринэ дэјмэјэ башлады.

7 Падшаһ гышгырыб руһчағыранлары, кэлданилэри вэ мүнэччимлэри чағырды.^б Падшаһ Бабил мүдриклэринэ деди: «Ким бу жазыны охујуб жоа билсэ, о адама бөнөвшэји либас кејиндирилэчэк, бојнуна гызыл бојунбағы тахылачаг^в вэ сэлтэнэтдэ үчүнчү адам олачаг».^г

8 Падшаһын бүтүн мүдриклэри кэлдилэр, амма нэ жазыны охуја билдилэр, нэ мәнасыны падшаһа ача билдилэр.^ф

9 Бу сэбэбдэн падшаһ Бэлшэззар бэрк горхду, рэнкируфу гачды, эјанлары исэ чашбаш галмышдылар.^д

10 Мэликэ падшаһла эјанларынын сөзлэрини ешидэндэ зијафэт отағына дахил олду. Мэликэ деди: «Падшаһ сағ олсун! Гој фасырларын сэни горхуја салмакын, бэнизин ағармасын.

11 Мэмләкэтиндэ ичиндэ мүгэддэс аллаһларын руһу олан бир адам вар. Сэнин атанын дөврүндэ онун елм, идрак вэ аллаһларын һикмэтинэ бэнзэр һикмэт саһиби олдуғу мэлум олмушду.^е Атан, падшаһ Навуходоносор ону каһинлэр, руһчағыранлар, кэлданилэр вэ мүнэччимлэр үзэриндэ башчы гојмушду.^з Буну сэнин атан етмишди, еј падшаһ. **12** Чүнки падшаһын Бэлтишэззар адлан-

ФӘС. 5

а Әш 21:2, 3

б Дн 2:2
Дн 4:6

в Јр 41:39, 42
Әс 8:15

г Дн 2:6, 48

ф Дн 2:27
Дн 4:7

д Әш 13:1, 7

е Дн 4:8, 9

ө Дн 2:47, 48

Сағ сүтүн

а Дн 1:7
Дн 4:8

б Дн 1:17, 20
Дн 6:3

в 2Пд 24:11, 14
Дн 1:3, 6
Дн 2:25

г Дн 4:9

ф Дн 1:17, 20

д Әш 47:12, 13
Дн 2:10, 11
Дн 5:8

е Дн 2:28

ө Дн 2:6
Дн 5:7

ж Дн 2:37, 38

з Әр 25:9
Дн 3:4, 5
Дн 4:22

дырдығы Дэнјал^а хүсуси бир истедада*, елмэ, јухујозма, сирлэри, мүшкүллэри^б ачма габиліјэтинэ малик иди.^в Гој Дэнјал чағырылсын, о, сэнэ бунун мәнасыны ачар».

13 Дэнјал падшаһын һүзуруна кэтирилди. Падшаһ Дэнјалдан сорушду: «Атамын Јәһудадан кэтирдији јәһудалы эсирлэрдэн^г олан Дэнјал сэнсэн? **14** Мэн сэнин барэндэ ешитмишэм ки, сэндэ аллаһларын руһу вар,^г үстэлик, сэнин елм, идрак вэ хүсуси һикмэт саһиби олдуғун мэлум олуб.^ф **15** Һүзурума мүдриклэр вэ руһчағыранлар кэтирилмишди ки, бу жазыны охујуб мәнасыны мәнэ ачсынлар, лакин онлар бу хэбэрин мәнасыны ача билмэдилэр.^д

16 Сэнин барэндэ ешитмишэм ки, сэн аламэтлэри жоа^е, мүшкүллэри ача билирсэн. Әкэр инди бу жазыны охујуб жоа билсэн, эјинэ бөнөвшэји либас кејиндирилэчэк, бојнуна гызыл бојунбағы тахылачаг вэ сэлтэнэтдэ үчүнчү адам олачагсан».^ө

17 Дэнјал падшаһа чаваб вериб деди: «Бэхшишлэрини өзүнэ сахла, һэдијјэлэрини башгаларына вер. Жазыны исэ мэн падшаһа охујарам, мәнасыны да она ачарам. **18** Еј падшаһ, Аллаһ-Таала атан Навуходоносора падшаһлыг, эзэмэт, шан-шөһрэт, һэшәмэт бэхш етмишди.^ж **19** Аллаһын она бэхш етдији эзэмэтэ көрө бүтүн үммэтлэр вэ халглар, бүтүн диллэрэ мәнсуб оланлар онун гаршысында титрәјирди.^з О, кими истәјир өлдүрүр, кими истәјир сағ бурахырды, кими истәјир јүксэлдир,

5:12 * һәрфөн: руһа. # һәрфөн: дүјүнлэри.

кими истәјир алчалдырды.^а
20 Анчаг үрәји гүрүрланыб инадкар оланда азғынлашды.^б Онда о, тахтдан салынды, шаны әлиндән алынды. **21** О, инсанлар арасындан говулду. Она һејван үрәји верилди, чөл ешшәкләри арасында јашады, өкүз кими от једи, бәдәни көјләрин шеһи илә исланды, та о вахта гәдәр ки, бәшәр сәлтәнәти үзәриндә Аллаһ-Тааланын һөкмран олдуғуну, ону истәди-ји кәсә вердијини баша дүш-ду.^в

22 Сән, онун оғлу Бәлшәз-зар исә бунлары билә-билә тә-вазә етмәдин. **23** Өзүнү көј-ләрин Рәббиндән уча тут-дун,^г Онун евинин габларыны кәтиздирдин.^д Сән, әжанларын, чаријәләрин, кичик һәрәмлә-рин онларда шәраб ичдиниң. Күмүш, гызыл, мис, дәмир, тахта, даш аллаһлара, һеч нә көрмәјән, һеч нә ешитмәјән, һеч нә билмәјән аллаһлара ал-ғыш дединиз.^е Амма сәнин нә-фәсини,^ж сәнин бүтүн јолла-рыны әлиндә сахлајан Аллаһы шәрәфләндирмәдин. **24** Буна көрә дә Онун тәрәфиндән әл кәлди вә бу јазыны јазды.^з
25 Јазылан сөзләр бунлар-дыр: МЕНЕ, МЕНЕ, ТЕКЕЛ, ПАРСИН.

26 Сөзләрин мәнасы будур: МЕНЕ – Аллаһ падшаһлы-ғынын күнләрини һесаблајыб она сон гојду.^з

27 ТЕКЕЛ – сән тәрәзидә чәкилдин вә јүнкүл кәлдин.

28 ПЕРЕС – сәлтәнәтин бөл-нүб мадалыларла фарслара верилди.^з

29 Бәлшәззар бујруг вер-ди, Дәнјалын әјнинә бәнөвшә-ји либас кејиндирилди, бојну-на гызыл бојунбағы тахылды вә һәр јанда чар чәкилди ки, о, сәлтәнәтдә үчүнчү адамдыр.^ж

ФӘС. 5

а Дн 2:12
 Дн 3:6, 29
 б Әш 14:13, 14
 Дн 4:30
 в Дн 4:31-35
 г Әр 50:29
 д Дн 5:2, 3
 д 36 115:4-7
 Әш 46:6, 7
 е 36 104:29
 ө Дн 5:5

ж Әш 13:11
 Әр 25:12
 Әр 27:6, 7
 Әр 50:1, 2
 Әр 51:11

з Үз 1:1, 2
 Әш 21:2
 Әш 45:1
 Әр 50:9
 Дн 6:28
 Дн 9:1

и Дн 5:7, 16

Сағ сүгүн

а Әш 21:9
 Әр 51:8, 31
 Әр 51:39, 57

б Дн 6:1
 Дн 9:1

ФӘС. 6

в Әс 1:1
 Дн 9:1

г Үз 8:36
 Әс 8:9
 Дн 3:2

д Дн 2:48
 Дн 5:29

д Дн 1:17, 20
 Дн 5:12

е Әс 3:8

ө Дн 3:6

ж Әс 3:12
 Әс 8:10

30 Һәмин кечә Кәлдан пад-шаһы Бәлшәззар өлдүрүлдү.^а
31 Падшаһлыг мадалы Дара-ја^б кечди. О, тәхминән алтмыш ики јашында иди.

6 Дара гәраара алды ки, бү-түн сәлтәнәти^в идарә ет-мәк үчүн јүз ијирми чанишин тәјин етсин. **2** Онларын үзә-риндә үч вәзир гојулмушду. Чанишинләр^г онлара һесабат вермәли иди ки, шаһа зијан дәрмәсин. Вәзирләрдән бири Дәнјал иди.^д **3** Дәнјал дикәр вәзир вә чанишинләрдән сечи-лирди, чүнки мүстәсна габи-лијјәтә* малик иди.^е Шаһ ону бүтүн сәлтәнәтиндә учалтмаг истәјирди.

4 Бу вахт вәзир вә чани-шинләр Дәнјалы дөвләт иш-ләриндә иттиһам етмәк үчүн нөгсан ахтармаға башлады-лар. Лакин бир нөгсан, бир ә-рилиқ тапа билмәдиләр, чүн-ки Дәнјал етибарлы адам иди, зәррәчә сәһләнкарлы-ға, надүрүстлүјә јол вермир-ди. **5** Онда бу адамлар деди-ләр: «Биз бу Дәнјалда һеч бир нөгсан тапа билмәјәчәјик, кә-рәк онун Аллаһынын ганунун-да она гаршы нәсә ахтараг».^ө

6 Беләликлә, вәзир вә чани-шинләр топлашыб шаһын һү-зуруна кәлдиләр вә она де-диләр: «Шаһ Дара сағ олсун!
7 Шаһын бүтүн вәзирләри, рәисләр, чанишинләр, сарај мәмурлары вә валиләр мәслә-һәтләшдиләр ки, шаһдан гада-ға фәрманы чыхсын. Еј шаһ, ким отуз күн әрзиндә, сән-дән башга кимсәјә, ја алла-һа, ја инсана үз тутуб јалвар-са, ширләр гујусуна атыл-сын.^ө **8** Инди, еј шаһ, фәр-ман вериб ону имзала^ж ки, о, ләғволунмаз Мада*-Фарс

6:3 * һөффөн: *пуһа*. 6:8 * Мидија.

ганунуна эсасэн дэжишилмэ-син».^а

9 Шаһ Дара гадага фэрманы имзалады.

10 Дэнјал фэрманын имзаландығыны ешидэндэ евинэ кетди. Евин үст отағынын Јерусәлимә бахан пәнчәрәләри ачыг иди.^б О, һәмишә етдији кими, күндә үч дәфә диз чөкүб дуа етди, Аллаһына шүкүрләр сөjlәди. **11** Һәмин адамлар ичәри долушдулар вә Дәнјалы Аллаһа јалварыб лүтф диләдији јердә јахаладылар.

12 Сонра шаһын јанына кәлиб гадага фэрманы барәдә она хатырлатдылар: «Еј шаһ, мәкәр сән гадага фэрманы имзаламамышдын ки, ким отуз күн әрзиндә, сәндән башга кимсәјә, ја аллаһа, ја инсана үз тутуб јалварса, ширләр гујусуна атылсын?» Шаһ деди: «Бу гәрәр ләғволунмаз Мада-Фарс ганунуна эсасән гәтидир!»^в

13 Онлар әлүстү шаһа дедиләр: «Еј шаһ! Јәһуда әсирләриндән олан Дәнјал^г нә сәни, нә имзаладығын гадага фэрманыны сајмыр, күндә үч дәфә дуа едир».^д **14** Шаһ буну ешидәндә ганы гаралды. О, Дәнјалы гуртармаг истәди вә күн батана гәдәр ону хилас етмәјә чалышды. **15** Ахырда бу адамлар шаһын јанына топлашыб дедиләр: «Еј шаһ, мәлумун олсун ки, Мада-Фарс ганунуна эсасән шаһын тәсдиг етдији гадага, јахуд фәрман дэжишилмәздир!»^е

16 Беләликлә, шаһ әмр етди вә Дәнјалы кәтириб ширләр гујусуна атдылар.^ж Шаһ Дәнјала деди: «Дурмадан гуллуг етдијин Аллаһын сәни горуја-чаг». **17** Сонра дәш кәтириб гујунун ағзына гојдулар. Дәнјалын иши илә әлагәдар һеч нә

ФӘС. 6

а Әс 1:19
Әс 8:8

б 1Пд 8:44, 45

в Әс 8:8
Дн 6:7, 8

г Дн 1:3, 6
Дн 2:25
Дн 5:13

д Әс 3:8
Дн 6:10

е Әс 8:8
Дн 6:8

ж Дн 6:7
Иб 11:32, 33

Сағ сүтүн

а 1Иш 17:37
Иб 11:32, 33

б 36 34:7
36 118:5
Дн 3:28

в 36 37:40
Мс 18:10
Дн 3:26, 27

г Әс 7:10

д Әс 8:9
Дн 4:1

дэжишмәсин дејә шаһ өзүнүн вә әјанларынын мөһүр үзүјү илә дашы мөһүрләди.

18 Бундан сонра шаһ сараја гайытды. О, кечә јемәк јемәди вә әјләнмәди*, көзүнә дә јуху кетмәди. **19** Сәһәр ачылар-ачылмаз шаһ галхыб тәләсик ширләр гујусунун јанына кетди. **20** Гујуја јахынлашыб гәмли-гәмли Дәнјалы чағырды. Шаһ сорушду: «Еј вар олан Аллаһын гулу Дәнјал, дурмадан гуллуг етдијин Аллаһын сәни ширләрин ағзындан гуртара билдими?»

21 Дәнјал о андача чаваб верди: «Өмрүн узун олсун, ја шаһ! **22** Мәним Аллаһым мәләјини көндәриб ширләрин ағзыны бағлады^з ки, мәнә хәтәр јетирмәсинләр.^б Чүнки Онун гаршысында күнаһсыз олдуғум үзә чыхды. Сәнә гаршы да һеч бир күнаһ етмәмишәм, ја шаһ».

23 Шаһ чох севинди вә әмр етди, Дәнјалы гујудан чыхартсынлар. Дәнјал гујудан чыхарыланда бәдәниндә һеч бир зәдә јох иди, чүнки о өз Аллаһына күвәнмишди.^в

24 Сонра шаһ бујрут вериб Дәнјалы иттиһам едән* адамлары кәтиздирди. Онлары оғуллары вә арвадлары илә бирликдә ширләр гујусуна атдылар. Онлар гујунун дибинә чатмамыш ширләр онлары гапыб бүтүн сүмүкләрини гырдылар.^г

25 Шаһ Дара чүмлә чаһанда јашајан үммәтләрә, халгла-ра, бүтүн дилләрә мәнсуб инсанлара белә јазды:^д «Сизә салам олсун! **26** Әмр верирәм ки, сәлтәнәтимин бүтүн торпағларында инсанлар Дәнја-

6:18 * Дикәр вариант: *чалғычылар кәтиздирмәди*. **6:24** * Јахуд шәрләјән.

лын Аллаһындан горхуб тиг-рәсин.^а Чүнки О, вар олан вә әбәди Аллаһдыр. Онун падшаһлығы дағылмаздыр, хаки-мијјәти сонсуздур.^б **27** О гур-тарар,^в ничат верәр, көйдә вә јердә әламәтләр, мөчүзәләр көстәрәр.^г Бәли, Дәнјалы шир-ләрин пәнчәсиндән гуртаран Одур!»

28 Беләчә, Дәнјал Даранын^г вә фарс Курушун сәлтәнәтин-дә^а угурулу олду.

7 Бабил падшаһы Бәлшәзза-рын^о хакимијјәтинин би-ринчи илиндә Дәнјал јата-ғында јуху вә рөјалар көр-дү.^о О, көрдүјү јухуну јазды;^ж һәр шеји бир-бир гәләмә алды. **2** Дәнјал нәгл етди:

«Мән кечә рөјаларында кө-ләрин дөрд күләјинин бөјүк дәнизи чалхаладығыны көр-дүм.^з **3** Дәниздән бир-бирин-дән фәрғли дөрд нәһәнк һеј-ван^и чыхды.

4 Биринчиси ширә оша-јырды,^ы онун гартал ганадла-ры вар иди.^ј Мән дуруб бахар-кән онун ганадлары гопарыл-ды. Сонра о, јердән галдыры-лыб инсан кими ики ајағы үстә гојулду вә она инсан үрәји ве-рилди.

5 Сонра башга бир һејван, ајыја ошар^к икинчи һејваны көрдүм. Онун бир јаны јуха-ры галхмышды. Ағзында, диш-ләри арасында үч габырға вар иди. Она дейилди: “Галх, чохлау әт је”.^к

6 Бундан сонра мән бахыб башга бир һејван, бәбирә ох-шар^н үчүнчү һејваны көрдүм. Онун белиндә гуш ганадына бәнзәр дөрд ганад вар иди. Һејванын дөрд башы варды;^м она хакимијјәт верилди.

7 Сонра мән кечә рөјала-рында дөрдүнчү һејваны көр-

ФӘС. 6

а Дн 3:29
б Дн 4:34
в Дн 3:28
г Әр 32:20
Дн 4:3
Ф Дн 5:31
Дн 6:1, 2
д 2См 36:22,
23
Уә 1:1, 2
Әш 44:28

ФӘС. 7

е Дн 5:1, 30
ө Дн 2:19
Дн 8:1
ж Әш 30:8
Һб 2:2
Вһ 1:11
з Әш 57:20
Вһ 17:15
и Дн 7:17
ы Дн 2:37, 38
ј Гн 28:49, 50
Әр 48:40
Мрс 4:19
Һб 1:8
к Дн 2:39
Дн 5:28
Дн 8:3, 20
к Әш 13:17, 18
Дн 11:2
л Дн 2:39
Дн 8:5
Дн 11:3
м Дн 8:8
Дн 11:4

Сағ сүтүн

а Дн 2:40
Дн 7:19
б Дн 7:24
в Дн 7:20
Вһ 13:5
г 36 90:2
Дн 7:13, 22
Һб 1:12
Ф Әш 6:1, 2
Вһ 4:2, 3
д 36 104:1, 2
е Гн 9:3
Иб 12:29
ө 36 50:3
36 97:3
ж Гн 33:2
1Пд 22:19
36 68:17
Иб 12:22
Јд 14
Вһ 5:11
з 1Иш 2:10
36 50:6
и Дн 7:8, 25
ы Дн 7:3
ј Мт 24:30
Лк 21:27
Јһ 3:13
Һә 7:56
Вһ 14:14
к 36 90:2
Дн 7:9, 22
Һб 1:12
к 36 2:6
36 110:1, 2
Мт 28:18
1Кр 15:25
Еф 1:22
Вһ 3:21
л Фн 2:9-11
М Јр 49:10

дүм. О, горхунч вә зәһмли иди, фөвгәл күчә малик һејван иди, онун ири дәмир дишлә-ри варды. О, һәр шеји удуб је-јир, әзир, галығлары исә ајағы илә тапдалајырды.^а О, өзүндән әввәлки һејванлардан фәрглә-нирди вә онун он бујнузу вар-ды. **8** Мән бујнузлара бахыр-дым, бирдән көрдүм ки, он-ларын арасында балача бир бујнуз чыхды^б вә әввәлки буј-нузлардан үчү онун өнүндән гопарылды. Бу бујнузун инсан көзүнә бәнзәр көзләри, һәм-чинин диқбаш-диқбаш даны-шан ағзы варды.^в

9 Мән дуруб бахырдым вә көрдүм ки, тахтлар гојулду, Эзәлдән Вар Олан^г әйләшди^г. Онун либасы гартәк бәјаз^д, сачы јунтәк ағаппаг иди. Тах-ты алов дилләри, тахтын чарх-лары јанар өрү иди. **10** Онун өнүндән одлу чај чыхыб ахыр-ды.^о Минләрлә минләр Она хидмәт едир, он минләрлә он минләр һүзурунда дурурду.^ж Мәһкәмә^з башлады, китаблар ачылды.

11 Мән дуруб бахырдым, бујнуз ловға сөзләр данышыр-ды.^и Ахырда көрдүм ки, һејван өлдүрүлдү, леши одда јанды-рылыб мәһв едилди. **12** Ди-кәр һејванлара^ы көлинчә, ха-кимијјәт онларын әлиндән алынды вә онларын өмрү мөј-јән мүддәтә узадылды.

13 Бу кечә рөјаларында көрдүм ки, инсан оғлуна^л бән-зәр бир нәфәр көјләрин бу-лудлары илә кәлир. О, Эзәл-дән Вар Оланын^к һүзуруна бу-рахылды вә Онун јанына кә-тирилди. **14** Она хакимијјәт^к, шәрәф^н вә падшаһлыг верил-ди ки, үммәтләр, халглар вә бүтүн дилләрә мәнсуб олан-лар она гуллуғ етсин.^м Онун

накимийјети сона јетмэјэчэк эбэди накимийјетдир, падшаһлыгы эсла дағылмајачаг.^а

15 Мэн Дэнјалын руһу сыхылды, чүнки көрдүјүм рожалар мәни горхутмушду.^б **16** Көрдүкләримин мәнасыны сорушмаг үчүн орада дуранлардан биринэ јахынлашдым. О, мэнэ чаваб вериб бунларын мәнасыны ачды.

17 “Дөрд нәһәнк һејван^в јердән галхачаг дөрд падшаһдыр.^г **18** Лакин падшаһлыгы^г һагг-Тааланын мүгәддәс бәндәләри^д алачаг, онлар бу падшаһлыға^д эбэди саһиб олачаглар. Бәли, эбәдијјән, сонсуздак”.

19 Сонра дикәр һејванлардан фәргләнән дөрдүнчү һејван һаггында билмәк истәдим. О, чох горхунч иди, дишләри дәмјрдән, чајнаглары мисдән иди. О, һәр шеји удуб жејир, эзир, галыглары исә ајағы илә тапдалајырды.^е

20 Башында он бујнуз^ж варды, сонрадан бири дә чыхды вә онун өнүндән үч бујнуз гопарылды.^з Онун көзләри вә дикбаш-дикбаш данышан ағзы варды, о, дикәрләриндән ири көрүнүрдү.

21 Сонра көрдүм ки, бу бујнуз мүгәддәс бәндәләрлә дөјүшдү өз онлары үстәләмәјә башлады.^и **22** Бу заман Эзәлдән Вар Олан^и кәлди вә һагг-Тааланын мүгәддәс бәндәләринин/хејринә һөкм чыхарылды. Беләчә, мүгәддәс бәндәләрин падшаһлыға саһиб олмаг вахты јетишди.^и

23 О, белә деди: “Дөрдүнчү һејвана кәлинчә, о, дүнјада пејда олачаг дөрдүнчү падшаһлыгдыр. Бу падшаһлыг дикәр падшаһлыгларын һамысындан фәргләнәчәк. О, бүтүн

ФӘС. 7

- а 36 45:6
- Әш 9:6, 7
- Дн 2:44
- Лк 1:32, 33
- Вһ 11:15
- б Дн 8:27
- в Дн 7:3
- г Дн 2:39, 40
- Ғ Мр 19:28
- 2Тм 2:12
- Вһ 3:21
- Вһ 5:9, 10
- д Дн 7:25, 27
- е Дн 7:21, 22
- Лк 22:29
- ө Дн 2:40
- Дн 7:7
- ж Дн 7:24
- з Дн 7:8
- и Дн 8:23, 24
- Дн 12:7
- Вһ 13:7
- ы 36 90:2
- Дн 7:9, 13
- Һб 1:12
- ј Дн 7:18, 27
- к Мр 19:28
- Лк 22:29
- Вһ 1:6
- Вһ 3:21
- Вһ 5:9, 10
- Вһ 20:4

Сағ сүтүн

- а Дн 2:40
- Дн 7:7
- б Дн 7:20
- в Дн 7:8
- г Дн 12:7
- Вһ 13:5-7
- Ғ Дн 7:10, 11
- д Дн 7:22
- Мр 19:28
- Лк 22:29
- Вһ 20:4
- е Вһ 11:15

ФӘС. 8

- ө Дн 7:1, 15
- ж Дн 5:1, 30
- з Јр 10:22
- Әш 11:11
- Әш 21:2
- и Нә 1:1
- Әс 2:8
- ы Әш 13:17
- Өр 51:11
- Дн 7:5
- Дн 8:20
- ј Әс 1:1, 3

јер үзүнү удуб жејәчәк, тапдалајыб эзәчәк.^а **24** Он бујнуз исә бу падшаһлыгдан чыхачаг он падшаһдыр. Онлардан сонра башга бири галхачаг вә әввәлкиләрдән фәргли олачаг. О, үч падшаһын алчалдачаг.^б **25** Һагг-Таалаја гаршы данышачаг^в вә һагг-Тааланын мүгәддәс бәндәләрини динч гојмајачаг. О, дөврләри вә гануну дәјишмәк нијјәтинә дүшәчәк вә онлар дөвр, дөврләр вә јарым дөвр^г мүддәтинә онун ихтијарына вериләчәк. **26** Мәһкәмә башлады вә онун накимийјәтини әлиндән алдылар ки, ону дағыдыб јерли-дибли мәһв етсинләр.^г

27 Падшаһлыг, накимийјәт вә көләр алтында олан сәлтә-нәтләрин чаһ-чалалы һагг-Тааланын мүгәддәсләринә^д, Онун халгына вериләчәк. Онларын падшаһлыгы эбэди падшаһлыгдыр,^е бүтүн һөкмдарлар онлара гуллуғ едиб бојун әјәчәк”.

28 Һекајәт бурада сона јетир. Мэн Дәнјалы исә фикирләрим елә тәшвишә салмышды ки, рәнким ағармышды. Амма мән көрдүкләrimi үрәјимдә сахладым».

8 Мән Дәнјал, әввәлләр алдығым вәһјдән сонра башга бир вәһј алдым.^ө Бу, падшаһ Бәлшәззарын^ж накимийјәтинин үчүнчү илиндә олмушду. **2** Мән вәһјдәки көрүнтүлери көрәркән Елам әјаләтинин^з Шуш^и галасында идим. Бу көрүнтүләрә бахырдым вә Улај чајынын кәнарында идим. **3** Башымы галдырыб көрдүм ки, чајын кәнарында бир гоч^ы дуруб. Онун ики бујнузу^ј варды. Бујнузларын икиси дә узун иди, ан-

7:25 * Јәни үч дөвр јарым. 8:2 * Сүз.

чаг бири о бириндэн даһа узун иди. Даһа узун бујнуз сонран чыхмышды.^а **4** Мән көрдүм ки, гоч гәрбә, шимала вә чәнуба тәрәф кәллә атыр. Һеч бир һейжан онун габағында дура билмирди вә онун элиндән хилас едә билән јох иди.^б О, истәдијини едир вә өзүнү јүксәлдирди.

5 Сонра бахыб көрдүм ки, гәрбдән бир тәкә^в ајағы јерә дәмәдән бүтүн јер үзүнү ашааша кәлир. Бу тәкәнин көзләри арасында бир көркәмли бујнуз^г варды. **6** О, чајын кәнарында көрдүјүм гошабујнуз гоча сары кәлирди; она сары шиддәтли гәзәблә гачырды.

7 Көрдүм ки, о, гоча јахынлашыр вә она чох ачыглыдыр. О, гочу вурду вә һәр ики бујнузуну сындырды. Онун гаршында дурмага гочун күчү чатмады. О, гочу јерә јыхыб тапдалады; гочу онун элиндән хилас едән олмады.

8 Онда тәкә өзүнү чох-чох учалтды, лакин күчләниб-гүдрәтләнән кими ири бујнузу сынды. Онун јериндә дүнјанын дөрд сәмтинә* јөнәлмиш дөрд көзәчарпан бујнуз көрүндү.^ф

9 Бу бујнузларын бириндән дикәр бир кичик бујнуз чыхыб чәнуба, шәргә вә дилбәр мөкәна^а тәрәф бој атыб чох уча олду. **10** О гәдәр учалды ки, көйләр ордусуна чатды, ордунун вә улдузларын бир гисмини јерә салыб тапдалады. **11** О, өзүнү ордунун әмириндән дә уча тутду, даими гурбанлығы онун элиндән алды вә онун мүгәддәс мөкәанынын дурдуғу јери дағытды.^е

12 Асилијә көрә орду вә даими гурбанлыг бујнуза тәслим

фәс. 8

а Әш 44:28

б Әш 45:1
Әр 51:12
Дн 5:30, 31

в Дн 2:39
Дн 7:6
Дн 8:21

г Дн 11:3

ф Дн 8:22
Дн 11:4

д 36 48:2
Дн 11:16, 45

е Дн 11:31
Дн 12:11

Сағ сүтун

а Дн 12:11

б Дн 8:2

в Лк 1:19, 26

г Дн 9:21, 22

ф Дн 10:14
Дн 12:4, 9

д Дн 10:9, 10

е Дн 11:27

ө Дн 7:5
Дн 8:3
Дн 11:2

ж Дн 7:6

з Дн 8:5
Дн 11:3

и Дн 8:8
Дн 11:4

едилди. О, һаггы јерә атыр, ишиндә уғур газанырды.

13 Сонра мән бир мүгәддәс варлығын данышдығыны ешитдим. Дикәр мүгәддәс варлыг исә данышана дејирди: «Даими гурбанлыг вә виранәлик кәтирән^а асилик һаггында, мүгәддәс мөкәанын вә ордунун тапдаланмасы һаггында олан вәһј нә гәдәр сүрәчәк?» **14** О, мәнә деди: «Ики мин үч јүз ахам вә сәһәр кечәнә гәдәр. Сонра мүгәддәс мөкәан бәрпа олунуб гәдаја салыначаг».

15 Мән Дәнјал вәһјдәки көрүнтүләри көрәндә онларын мәнәсыны билмәк истәдим. Бирдән гаршында инсан симасында бир нәфәрин дурдуғуну көрдүм. **16** Сонра Улајын^б ортасындан инсан сәси ешитдим. Сәс дејирди: «Еј Чәбрајыл^в, көрдүкләринин мәнәсыны она ач».^г **17** О, дурдуғум јерә јахынлашды, јахынлашан дә мән елә горхдум ки, үзүстә јерә дүшдүм. О, мәнә деди: «Еј бәни-адәм, бил вә акаһ ол, бу вәһј ахырзамана аиддир».^ф **18** О, мәнимлә данышаркән мән јердә үзүстә дәрин јухуја кетдим. О, мәнә тохунду вә галдырыб ајаг үстә гојду.^д **19** Сонра деди: «Мән сәнә гәзәб дөврүнүн јекунунда нәләрин баш верәчәјини билдирирәм. Чүнки бу, ахырзамана аиддир».^е

20 Көрдүјүн икибујнузлу гоч Мада вә Фарс^ө шаһларыдыр. **21** Гыллы тәкә Јунаһыстан падшаһыдыр,^ж көзләри арасындакы көркәмли бујнуз илк падшаһыдыр.^з **22** Бу бујнузун сыныб јериндә дөрд бујнузун чыхмасы^и о демәкдир ки, онун халгындан дөрд падшаһлыг пейда олачаг, амма онун күчүнә чатмајачаг.

8:8 * Һәрфән: көйләрин дөрд күләјинә.

8:9 * Јахуд көзәллијә.

23 Онларын хакимијјэтинин ахырында, асилэрин асилији сон хэддэ чатанда, ики-башлы сөзлэри анлајан вәһмили падшаһ мејдана чыхачаг. 24 Бу падшаһ чох күчүл олачаг, амма бу, онун өз күчү олмајачаг. О, көрүнмәмиш бәрбадлыглар төрэдәчәк, көрдүү һәр ишдә уғур газаначаг. Гүд-рәттиллэри, еләчә дә мүгәддәс халгы^а мәһв едәчәк. 25 Фәнд-кирлији илә кәләк ишләдиб уғур газаначаг. Өз үрәјиндә гүррәләнәчәк вә динчлик дөврүндә* чохларыны һәләк едәчәк. О, һәтта әмирләр Әмиринин әлејһинә галхачаг, амма инсан әли дәјмәдән мәһв олачаг.

26 Вәһјдә ахшам вә сәһәр һаггында дејиләнләр һәгигәтдир, лакин сән бу вәһји сир олараг сахламалысан, чүнки о, узаг кәләчәјә айддир».^б

27 Мән Дәнјал бир нечә күн һалсыз, нахош олдым.^в Сонра дуруб падшаһын ишләри илә мөшгул олмаға башладым.^г Амма көрдүкләрим мәни мат гојмушду. Буну кимсә анлаја билмирди.^г

9 Мадалы Аһашверошун оғлу Дара^а кәлданиләрин^е сәлтәнәти үзәриндә шаһ гојлу-мушду, онун хакимијјэтинин биринчи или иди. 2 Онун хакимијјэтинин биринчи илиндә мән Дәнјал китаблардан, Јеһованын Эрәмја пејғәмбәрә де-дији сөздән Јерусәлимин ви-ран галачағы^е илләрин сајыны мүәјјән етдим: јетмиш ил^ж. 3 Онда мән вар олан Аллаһ Јеһоваја үз тутуб дуада јалвармаға башладым, оруч тут-дум^з, чула бүрүнүб күл ичиндә отурдум. 4 Аллаһым Јеһоваја дуада төвбә едәрәк дедим:

8:25 * Дикәр вариант: гәфләтән.

ФӘС. 8

а Дн 7:25
Дн 8:10
б Дн 10:14
в Дн 7:28
Дн 10:16
г Дн 2:48, 49
ф Дн 8:17

ФӘС. 9

д Дн 6:28
Дн 11:1
е Дн 5:30, 31
ө Уә 1:1, 2
36 79:1
Әш 64:10
Мрс 1:1
ж 2См 36:20,
21
Әр 25:11
Әр 29:10
3к 1:12
3к 7:5
з Уә 8:21

Сағ сүгүн

а Гн 5:9, 10
Һә 1:5
б Чк 34:6
в Уә 9:6, 7
Һә 9:26, 33
36 106:6
Мрс 3:42
г 2См 36:15,
16
Әр 7:13
ф Лв 26:33
Гн 28:41
2Пд 17:6
Әш 11:11
д Чк 34:6, 7
Һә 9:17
36 86:5
е Нә 9:26
ө 2Пд 17:13, 14
ж Гн 28:15
Гн 31:17
з Мрс 2:17
и Әр 39:8
ы Лв 26:16, 17
Гн 28:15
Мрс 1:1
ј Әш 9:13
Әр 5:3

«Еј әһдинә садиг галан, Сәни севиб әмрләринә ри-јәт едәнләрә^а мәһәббәт көстәрән^б бөјүк вә зәһмли Аллаһ Јеһова! 5 Биз күнаһ саһи-бијик, пис ишләр көрдүк, шәр әмәлләрә гуршандыг, асилик етдик^в, әмрләриндән, һөкм-ләриндән узаглашдыг. 6 Сәнин адындан падшаһларымы-за, бәјләримизә, ата-бабаларымы-за, өлкәнин бүтүн халгына сөз дејән гулун пејғәмбәрләрә^г гулаг асмадыг. 7 Еј Јеһова, Сән һагг саһибсән, бизсә јенә үзүгарајыг, биз — Јәһуда әһли, Јерусәлим сакинләри вә Сәнә гаршы хәјанәт етдикләри үчүн јахын-узаг өлкәләрә сәпәләди-јин бүтүн исаирилләр.^г

8 Еј Јеһова, Сәнә гаршы күнаһ ишләдијимизә көрә һамымызын — падшаһларымызын да, бәјләримизин дә, ата-бабаларымызын да үзү гарадыр. 9 Аллаһымыз Јеһова, Сән мәрһәмәтли вә бағышлајан-сан,^а биз исә Сәнә аси олдуг.^ө 10 Аллаһымыз Јеһова, биз Сәнин сөзүндән чыхдыг, гулун пејғәмбәрләр^ө васитәсилә вер-дијин ганунлара әмәл етмә-дик. 11 Бүтүн Исаил Гану-нуну позду, сөзүнә итаәт ет-мәјиб јолдан чыхды. Буна көрә дә Сән Аллаһын гулу Муса-нын Ганунунда^ж јазылмыш, андла бәркидилмиш ләнәти үстүмүзә төкдүн. Чүнки биз Сәнә гаршы күнаһ ишләдик. 12 Сән бизим вә башчыларымызын әлејһинә дедијин сөз-ләри^з ичра едиб башымыза мү-сибәт кәтирдн. Јерусәлимин башына кәлән мүсибәт^з сәма алтында һеч вахт көрүнмәјиб. 13 Мусанын Ганунунда јазы-лан бүтүн бәләлар башымы-за кәлди.^ы Биз исә тәгсир-ләримиздән әл кәкиб^ы Аллаһымыз Јеһовадан лүтф диләмә-

дик, Сэнин һагт олдуғуну дәрк етмәдик.

14 Сән көрүрдүн, еј Јеһова вә башымыза мүсибәт кәтирдин, чүнки еј Јеһова, Сэнин бүтүн ишләрин һагдыр, биз исә Сэнин сөзүндән чыхдыг.^а

15 Еј Јеһова, халгыны гүд-рәтли әлилә Мисирдән чыхаран,^б та бу күнә кими Өзүнү шөһрәтләндирән Аллаһымыз,^в биз Сәнә гаршы күнаһ етмишик, шәр ишләрә гуршанмышыг. **16** Еј Јеһова, Сән адилсән,^г нә олар, һирс-гәзәбини шәһәрин Јерусәлимдән, мүгәддәс дағындан дөндәр. Чүнки күнаһларымызын, ата-бабаларымызын тәгсири учбатындан Јерусәлим, Сэнин халгын аләмдә рүсвај олуб.^д

17 Инди, еј Аллаһымыз, гулунун дуасыны, јалварышыны ешит. Еј Јеһова, Өз шәрәфин наминә хараба галмыш^е мүгәддәс мөканына^в чамалынын нуруну сач. **18** Динлә, ешит, еј Аллаһымыз! Бах нә көкдәјик. Көр адыны дашыјан шәһәрин нә һалдадыр. Савабларымыза көрә јох, һәдсиз мәрһәмәтинә көрә Сәнә јалварырыг.^г **19** Ешит, ја Јеһова! Бағышла, ја Јеһова!^д Бизә нәзәр сал, һәрәкәтә кеч, ја Јеһова! Ја Рәб-бим, адын наминә ләнкимә. Чүнки бу шәһәр, бу халг Сэнин адынла таныныр.^е

20 Мән дуада төвбә едиб өз күнаһымы, халгым Исраилин күнаһыны етираф едәркән, Аллаһым Јеһовадан мүгәддәс дағы үчүн лүтф диләјәркән,^в

21 дуа һәлә дилимдә икән, ахшам тәгдимәси вахты әввәлләр вәһјдә^г көрдүјүм Чәбрајыл^д инсан симасында гаршымда зүһур етди. Мән чох јорғун идим. **22** О, мәни баша салыб деди:

ФӘС. 9

а Нә 9:33
б Чх 6:1
в Чх 9:16
Нә 9:10
36 106:7, 8
г 36 89:14
Әш 26:9
д Лә 26:38, 39
1Пд 9:7-9
36 79:1, 4
Әр 24:9
е Әш 64:10, 11
Мрс 5:18
ж Сј 6:23, 25
з 36 102:13
Әш 54:7, 8
Әр 14:7
и 1Пд 8:30
з 36 79:8, 9
Әш 63:18, 19
Әр 14:9
и 36 87:1, 2
Зк 8:3
ы Дн 8:1
ј Дн 8:16
Лк 1:19

Сағ сүтун

а Дн 10:11, 19
б Нә 11:1
Әш 52:1
в Лк 1:76, 77
Иб 9:26
г Рм 3:25
1Јн 2:1, 2
1Јн 4:10
д Ф 53:11
Рм 1:16, 17
е 2Кр 1:19, 20
Нә 2:5, 11
Нә 6:15
ж Әш 55:4
Мт 23:10
Јһ 1:45, 49
з 36 2:2
Јһ 1:41
и Лк 3:1, 2
з Әш 53:8, 12
Мт 26:2
Лк 24:26
1Кр 15:3
ы Мр 9:12
ј Мт 24:15
Лк 19:43, 44
Лк 21:20
к Лк 21:22, 24
к Иб 9:11, 12
Иб 10:8-10
л Мр 13:14
Лк 21:20

«Еј Дәнјал, мән кәлдим ки, һәр шеји сәнә анладым. **23** Сән јалвармаға башлајанда бир нида кәлди вә мән кәлдим ки, буну сәнә чатдырым, чүнки сән чох истәкли бәндәсән.^а Буна көрә сәнә кәтирди-јим сөзләр барәдә дүшүн вә бу вәһји анла.

24 Аллаһ сэнин халгын вә мүгәддәс шәһәрин^б үчүн јетмиш һәфтә^в тәјин едиб. Белә ки, асилијә сон гојулсун, күнаһ битсин,^г тәгсир үчүн кәф-фарә верилсин,^д әбәди салеһлик бәргәрар олсун,^е вәһј вә пејғәмбәрлик мөһүрләнсин^д вә Ән мүгәддәс јер мәш едилсин. **25** Бил вә акаһ ол, Јерусәлимин јенидән тикилиб бәрпа едилмәси^е үчүн фәрманын чыхмасындан Өндәр^в Мәсиһин^ж зүһуруна гәдәр једди һәфтә вә алтмыш ики һәфтә^з кечәчәк. Јерусәлим, онун мејданы вә хәндәји јенидән тикилиб бәрпа едиләчәк, амма бу, ағыр вахтда олачаг.

26 Алтмыш ики һәфтә кечәндән сонра Мәсиһ һәлак олачаг,^д өзүнә һеч нә галмајачаг.^е

Бир рәһбәр кәләчәк, онун гошуну шәһәри вә мүгәддәс мөканы дармадағын едәчәк.^в Ону, санки, сел басыб кечәчәк; аги-бәти бу чүр олачаг. Сонадәк мүһарибә олачаг. Оранын виран галмасына гәрар верилиб.^к

27 О*, чохлаындан өтрү әһди бир һәфтә гүввәдә сахлајачаг. Һәфтәнин ортасында гурбан вә бәхшиши дајандырачаг.^к

Ијрәнч шејләрин ганады үс-түндә бириси кәлиб виранәлик кәтирәчәк.^н Виран галан

9:24 * Бурада илләрдән ибарәт һәфтәләр нәзәрдә тутулур. **9:27** * Јәни Мәсиһ.

тамамилә мөһв едиләнәдәк она чыхарылмыш гәрар ичра едиләчәк».

10 Фарс шаһы Курушун^а һакимијјәтинин үчүнчү илиндә Бәлтишәззар адланан Дәнјала^б бир вәһј назил олду. Бу хәбәр һәгигәт иди вә бө- жүк мүһарибә һагда иди. Дән- јал хәбәри анлады; вәһјдә көр- дүкләринин мәнәсы она ачыл- ланды.

2 Мән Дәнјал үч һәфтә иди ки, јас тутмушдум^в. **3** Ләзиз јемәк јемәмишдим, дилимә нә әт, нә шәраб дәјмәмишди. Дүз үч һәфтә бәдәнимә јағ сүрт- мәмишдим. **4** Биринчи ајын ијirmi дөрдүнчү күнү мән бө- жүк чајын, Дәчлә чајынын^г ғырағында идим. **5** Башымы галдырыб кәтан палтар^д ке- јинмиш бир нәфәр көрдүм. О, белинә Уфәз ғызылындан гур- шаг бағламышды. **6** Бәдәни, санки, хризолитдән^е иди, үзү шимшәјә бәнзәјирди, көзлә- ри јанар мәшәл кими, голла- ры вә ајағлары чилаланмыш мис^в кими иди. Сәси издиһам сәси кими кур иди. **7** Бу кө- рүнтүнү тәкчә мән Дәнјал көр- дүм,^з јанымда оланлар көрмә- ди. Амма онларын чанына гор- ху дүшдү вә гачыб кизләнди- ләр.

8 Мән тәк галдым. Бу мөһ- тәшәм көрүнтүнү көрәндә та- гәтдән дүшдүм, рәнким гачды, сүст олдум.^ж **9** Сонра онун данышдығыны ешитдим. Ла- кин онун данышдығыны еши- дәндә башымы јерә гојуб үзүс- тә дәрин јухуја кетдим.^з **10** Сонра бир әл мәнә тоху- нуб^ы силкәләди вә мән әллә- римлә дизләрим үстүндә дур- дум. **11** О, мәнә деди:

«Еј Дәнјал, еј истәкли бән- дә.^ы Сәнә дејәчәјим сөзлә-

ФӘС. 10

а Уә 1:1, 2
Әш 45:1
Дн 1:21
Дн 6:28

б Дн 1:7
Дн 4:8

в Дн 9:3

г Јр 2:14

д Вһ 19:14

д һә 1:16

е һә 1:5, 7

ө 2Пд 6:17
һә 9:7

ж Дн 7:28
Дн 8:27

з Дн 8:18

и Әр 1:9
Вһ 1:17

ы Дн 9:23
Дн 10:19

Сағ сүгүн

а Вһ 1:17

б Дн 9:23

в Еф 6:12

г Дн 10:21
Дн 12:1
Јд 9
Вһ 12:7, 8

д Дн 2:28

д Дн 8:17, 26
Дн 12:4

е Әш 6:7
Әр 1:9

ө Дн 10:8

ж һк 6:22

з Әш 6:5

и Дн 10:10

ы Дн 9:22, 23
Дн 10:11

ј Вһ 1:17

к һк 6:23

к Дн 10:13

ри диггәтлә динлә. Ајаға дур, мән сәнин јанына көндәрилми- шәм».

О, бунлары дејәндә мән титрәјә-титрәјә ајаға галхдым.

12 О, мәнә деди: «Горхма^а, еј Дәнјал. Сән бу шејләри анла- маға чан атдығын, өзүнү Алла- һынын өнүндә ашағы тутдуғун илк күндән сөзләрин ешидил- ди вә мән сәнин бу сөзләри- нә көрә кәлмишәм.^б **13** Фарс сәлтәнәтинин әмири^в дүз ијир- ми бир күн мәнә мугавимәт көстәрди. Лакин баш әмирләр- дән бири Микајыл^г көмәјимә јетишди, бүтүн бу вахт әрзин- дә мән Фарс шаһларынын ја- нында галмышдым. **14** Мән кәлдим сәнә ачым, заманын сонунда^д сәнин халғынла нә- ләр олачаг, чүнки бу вәһј кәлә- чәк замана аиддир».^д

15 О, бу сөзләри мәнә де- јәндә мән башымы ашағы сал- мышдым вә дилим тутулмуш- ду. **16** Сонра бәшәр өвлады- на бәнзәјән бир нәфәр до- дағларыма тохунду^е вә дилим ачылды. Мән гаршымда дура- на бу сөзләри дедим: «Ағам, бу вәһјә көрә горхудан әсирәм, тагәтим кәсилиб».^ө **17** Мән гу- лун сән ағамла нечә даны- шым?^ж Ахы һәјим галмајыб, нәфәсим кәсилди».^з

18 Бәшәр өвладына бәнзә- јән о кәс јенә мәнә тохунду вә мәнә гүввәт верди.^ы **19** О деди: «Еј истәкли бәндә^ы, горх- ма! Күнүн хош олсун!^к Мөһкәм ол, мөһкәм ол!» О, мәнимлә да- нышанда мәнә күч кәлди. Де- дим: «Даныш ағам, чүнки сән мәнә гүввәт вердин».

20 О деди: «Билирсән, сә- нин јанына нә үчүн кәлми- шәм? Инди мән кери гајыдыб Фарс әмири^к илә вурушача-

10:13 * Мәнәсы: Аллаһа тај кимдир?

гам. Мэн кедэндэ Јунаныстан эмири кэлэчэк. **21** Анчаг мэн сэнэ һэгигэт китабында жазыланлары данышачагам. Бу ишдэ сэнин эмирин^а Микайылдан^б савајы мэнэ дајаг олан јохдур.

11 Мэн исэ мадалы Даранын^а һакимијјэтинин биринчи илиндэ она арха-дајаг олдум. **2** Инди сэнэ дејечэјим сөзлэр һэгигэтдир:

Фарс өлкэсиндэ даһа үч падшаһ мејдана чыхачаг. Дөрдүнчүсү һамысындан чоһ вардөвлөт топлајачаг. Вар-дөвлөт сајэсиндэ күчләнөндэ һәр шеји Јунаныстан сөлтәнэтинэ^г гаршы галдырачаг.

3 Сонра күчлү бир падшаһ пејда олачаг, о, бөјүк гүдрөтлэ һөкмранлыг едэчэк^г вэ истэдијини едэчэк. **4** Анчаг гүдрөтинин зирвэсиндэ онун сөлтәнэти дағылыб дөрд јерэ* парчаланачаг;^д онун нэслинэ кечмөјөчөк вэ онун һөкмранлығы кими гүдрөтли олмајачаг. Чүнки онун сөлтәнэти көкүндөн гопарылачаг, онлара јох, башгаларына кечэчөк.

5 Чәнуб падшаһы, јэни онун сәрдарларындан бири гүввөтләнэчөк. Лакин бир нәфэр ону јениб бөјүк гүдрөтлэ һөкмранлыг едэчөк, һакимијјэти онункундан күчлү олачаг.

6 Бир нечэ илдэн сонра онлар иттифаг гурачаг вэ чәнуб падшаһынын гызы сазиш багламаг үчүн шимал падшаһынын јанына кэлэчөк. Лакин гадын голунун гүввөтини сахлаја билмөјөчөк; падшаһын да нэ өзү, нэ голу дуруш кәтирмөјөчөк. Гадын, еләчэ дә ону кәтирәнлэр, онун атасы вэ о вахтлар ону күчлү едөн тәслим едилэчөк. **7** Гадынын кө-

11:4 * һәрфөн: *көјләрин дөрд күләјинө.*

ФӘС. 10

а Дн 12:1

б Дн 10:13

Јд 9

Вһ 12:7, 8

ФӘС. 11

в Дн 5:30, 31

Дн 9:1

г Дн 8:21

д Дн 8:5, 21

д Дн 7:6

Дн 8:8, 22

күнүн пөһрәси онун* јериндэ дурачаг. О, ордуја вэ шимал падшаһынын истехкамына гаршы чыхыб савашачаг вэ гәләбэ чалачаг. **8** О, онларын аллаһларыны, дәмир бүтләрини, гызыл-күмүш эшјаларыны, әсирләрини көтүрүб Мисирэ кэлэчөк. Бир нечэ ил шимал падшаһындан узаг дурачаг, **9** о кәсдән ки, чәнуб падшаһынын сөлтәнэтинэ^г гаршы чыхачаг, амма өз өлкәсинэ кери гајыдачаг.

10 Онун* оғулларына кәлинчэ, онлар мұһарибәјэ һазырлашачаг, бөјүк, чоһсајлы орду топлајачаглар. О ирәлиләјиб сел кими кечэчөк. Сонра бүтүн јолу вурушараг истехкамына гајыдачаг.

11 Чәнуб падшаһы гәзәбләниб она, јэни шимал падшаһына гаршы чыхачаг, онула вурушачаг. О да бөјүк күтлэ топлајачаг, лакин бу күтлэ о бирисинэ тәслим едилэчөк. **12** Күтлэ апарылачаг. Онун үрәји гүррәләнэчөк вэ о, он минләри һәлак едэчөк. Амма өз күчлү мөвгејиндән истифа-дэ етмөјөчөк.

13 Шимал падшаһы гајыдачаг вэ әввәлкиндән дә бөјүк орду топлајачаг. Бир нечэ ил сонра, дөврүн сонунда о, бөјүк орду вэ чоһлу тәчһизатла кэлэчөк. **14** О күнлөрдә чоһлары чәнуб падшаһынын әлејинэ галхачаг.

Халгынын арасындан голузорлулар галхыб вәһји керчөк-ләшдирмөјә чалышачаг, лакин јыхылачаглар.

15 Шимал падшаһы кәләчөк, мұһасирэ бәнди гуруб истехкамлы шәһәри әлә кечирәчөк. Чәнубун сај-сечмә

11:7 * Көрүнүр, чәнуб падшаһынын.

11:10 * Көрүнүр, шимал падшаһынын.

эскэрлэри олса да, гүввэлэри* дуруш кәтирмәјәчәк; онларын дуруш кәтирмәјә күчү олмајачаг. **16** Она* гаршы чыхан кәс истәдијини едәчәк, һеч ким онун габағында дура билмәјәчәк. О*, дилбәр дијарда^а дурачаг вә голунда мәһв етмә габилијјәти олачаг. **17** О, сәлтәнәтинин бүтүн күчү илә кәлмәји гәт едәчәк. Орада онунла сазиш бағланачаг вә о, уғурла һәрәкәт едәчәк. Она гызы мәһв етмәк ихтијары вериләчәк. Гыз таб кәтирмәјәчәк вә даһа онун олмајачаг. **18** Падшаһ чеврилиб саһилјаны өлкәләрә үз тутачаг вә хейлисини зәбт едәчәк. Бир сәркәрдә онун тәрәфиндән мәрүз галдыгы тәһгирләрә сон гојачаг. Беләчә, даһа тәһгир олмајачаг, тәһгирләри онун өзүнә гәјтарачаг. **19** Сонра о, керижә, өлкәсинин истехкамларына үз тутачаг вә бүдрәјиб јыхылачаг, ондан әсәр-әламәт галмајачаг.

20 Онун јерини көзәл сәлтәнәтә веркијыған көндәрәчәк кәс тутачаг. Анчаг о, бир нечә күндән сонра мәһв олачаг, лакин бу, гәзәбдән, јахуд мүһарибәдән олмајачаг.

21 Онун јерини бир мәнфур кәс тутачаг, она падшаһлыг иззәти верилмәјәчәк. О, динчлик дөврүндә* кәлиб һижлә илә падшаһлығы элә кечирәчәк. **22** Селә бәнзәр гүввәләр* онун өнүндән сүпүрүлүб атылачаг, онлар да, әһдин^б өндәри^в дә һәлак олачаг. **23** Онунла иттифаг гурулдуғундан о, фитнәкарлығына давам едәчәк, ајаға галхачаг вә

11:15 * Жахуд ордулары. 11:16 * Көрүнүр, чөнуб падшаһына. 11:16, 25, 28 * Көрүнүр, шимал падшаһы. 11:21, 24 * Дикәр вариант: гәфләтән. 11:22 * Жахуд ордулар.

ФӘС. 11
а 36 48:2
Дн 8:9
Дн 11:41, 45

б Јр 15:18
һә 3:25

в Дн 9:25
Јһ 1:45, 49

Сағ сүтүн

а Дн 12:9

б Јр 10:4
Сј 24:24
Әш 23:1
Әр 2:10
һә 27:6

в Дн 11:28

г Дн 8:11

ф Дн 8:12

кичик бир халгын сәјәсиндә күчләнәчәк. **24** Динчлик дөврүндә* әјаләтин ән зәнкин әразиләринә дахил олуб нә өз аталарынын, нә дә онларын аталарынын едә билмәдијини едәчәк. Гәнимәт вә талан малы пәјләјачаг. Истехкамлара гаршы фәндләр гурачаг, амма тәкчә бир мүддәт.

25 О, күч вә чәсарәтини сәфәрбәр едиб бөјүк гошунла чәнуб падшаһынын үстүнә галхачаг. Чәнуб падшаһы чох бөјүк вә күчлү орду топларар мүһарибәјә һазырлаша-чаг. Амма о* дурмајачаг, чүнки она гаршы гәсд гурулачаг. **26** Онун ләзиз тәамларындан даданлар ону јыхачаг.

Ордусу исә сүпүрүлүб атылачаг, чохлу тәләфат олачаг.

27 Бу ики падшаһын үрәји пислијә мејилли олачаг вә бир маса архасында отуруб бирибинә јалан данышачаглар. Амма һеч нәјә наил олмајачаглар, чүнки сон өз вахтында кәләчәк.^а

28 О*, чохлу сәрвәтлә өз мәмләкәтинә гајыдачаг. Үрәји мүгәддәс әһдә гаршы олачаг. О уғур газаныб өз мәмләкәтинә гајыдачаг.

29 Тәјин едилмиш вахта о гајыдыб чәнубун үстүнә кедәчәк, лакин бу дәфә әввәлки кими олмајачаг, **30** чүнки Киттим^б кәмиләри она гаршы чыхачаг вә о рам едиләчәк.

О кери дөнүб мүгәддәс әһдә гаршы^в һиддәтини јағдырачаг вә истәдијинә наил олачаг. Сонра кери гајыдыб әһди тәрк едәнләрә нәзәр салачаг. **31** Ондан гүввәләр чыхыб галхачаг. Онлар мүгәддәс мәканы^г, истехкамы мурдарлајачаг вә даими гурбанлығы дајандырачаглар.^ф

Онлар виранелик кәтирән ијрәнч шеј гојачаглар.^а

32 О, әздә хәјанәт едәнләри јағлы диллә дөнүклүјә сүрүкләјәчәк. Лакин өз Аллаһыны таныјанлар үстүн кәлиб уғур газаначаглар. **33** Халгын ағыллылары^б чохлаына елм верәчәк, һәрчәнд онлар мүјјән мүддәт гылынч вә аловдан, әсирлик вә таландан сәндәләјәчәкләр. **34** Лакин онлар сәндәләјәндә бир аз көмәк алачаглар; хејли адам јағлы дил төкүб онлара гошулачаг. **35** Ағыллылардан бәзиләри сәндәләјәчәк. Бунун нәтичәсиндә сафлашма, тәмизләнмә, ағардылма^в олачаг вә ахыра кими давам едәчәк. Чүнки бу, мүјјән вахт үчүндүр.

36 Бу падшаһ истәдијини едәчәк, өзүнү јүксәлдиб бүтүн аллаһлардан үстүн сајачаг вә аллаһлар Аллаһына^г гаршы дәһшәтли сөзләр сөјләјәчәк. О, гәзәб дөврүнүн сонун гәдәр уғурлу олачаг; чүнки нә тәјин едилибсә, баш тутмалыдыр. **37** Падшаһ атабабаларынын Аллаһыны вә гадынларын арзусуну саја алмајачаг. О, һеч бир аллаһа һөрмәт гојмајачаг, өзүнү һамыдан үстүн тутачаг. **38** Әксинә, истәһкамлар аллаһыны учалдачаг; атабабаларынын танымадығы аллаһы гызыл-күмүшлә, даш-гашла, ләл-чәваһиратла учалдачаг. **39** О, јад аллаһла әлбир олараг ән күчлү истәһкамлара гаршы уғурла һәрәкәт едәчәк. Ону таныјанлары* көјләрә јүксәлдәчәк, чохлаы үзәриндә башчы гојачаг. О һагг алыб торпаг пайлајачаг.

40 Ахырзаманда чәнүб падшаһы онунла чәкишәчәк. Ши-

11:39 * Дикәр вариант: өзүнүн таныдыгларыны.

ФӘС. 11

а Дн 12:11
Мт 24:15
Мр 13:14
Лк 21:20

б Дн 12:10

в Дн 12:10

г Гч 10:17
36 136:1, 2

Сағ сүтүн

а 36 48:2
Дн 8:9
Дн 11:16, 45

б 36 48:2
Дн 8:9
Дн 11:16, 41

ФӘС. 12

в Дн 10:21

г Дн 10:13
Јд 9
Вһ 12:7, 8

ф Әш 26:20
Јл 2:31, 32
Мн 3:16
Мт 24:21, 22
Лк 10:20
Вһ 3:5
Вһ 7:13, 14

д Дн 8:17, 26
Дн 12:9

мал падшаһы чәнк арабаларыјла, атлыларла, чохла кәмиләрлә онун үстүнә шығыјачаг. О, өлкәләрә кирәчәк, сел кими онлары басачаг. **41** О һәмчинин дилбәр өлкәјә^а кирәчәк вә чохла мәмләкәтләр јыхылачаг. Амма Әдум, Муаб вә әмуниләрин әсас гисми онун әлиндән гуртулачаг. **42** О, әлини һеј мәмләкәтләрә гаршы узадачаг. Мисир өлкәси дәр чаныны гуртара билмәјәчәк. **43** Мисирин гызыл-күмүш хәзинәләри вә бүтүн сәрвәти онун ихтијарында олачаг. Ливијалылар вә һәбшләр онун изләри илә кедәчәкләр.

44 Лакин шәргдән вә ши-малдан кәлән хәбәрләр ону нараһат едәчәк вә о, чохлаыны гырыб мәнв етмәк үчүн шиддәтли гәзәблә галхачаг. **45** Әз падшаһ чадырларыны бөјүк дәнизлә дилбәр дијардакы^б мүгәддәс дағ арасында гурачаг. Анчаг агибәти чатачаг вә дадына јетишән олмајачаг.

12 О вахт халгынын һи-мајәсиндә дуран бөјүк әмир^в Микајыл^г ајаға галхачаг. Онда халглар* јаранандан бәри көрүнмәмиш ағыр бир зәманә кәләчәк. О вахт сәнин халгын, ады китабда јазылмыш һәр кәс гуртулачаг.^ф **2** Торпагда јатанлардан чоху ајылачаг: кимиси әбәди һәјат үчүн, кимиси исә русвајчылыг вә әбәди һәгарәт үчүн.

3 Ағыллы адамлар көј гүб-бәситәк, чохлаыны сәлелијә чатдыранлар улдузлартәк әбәдијән, сонсузәк парлајачаг.

4 Сән, еј Дәнјал, бу сөзләри сирр олараг сахла вә китабы ахырзамана гәдәр мөһүрлә.^д Чохлаы өзүнү ора-бура

12:1 * һәрфән: халг.

вурачаг* вә һәгиги елм чохала-
чаг».^а

5 Мән Дәнјал бахыб көрдүм
ки, орада башга ики нәфәр ду-
рур. Бири чајын бу тајын-
да, о бириси чајын о тајында.^б

6 Сонра онлардан бири чајын
сулары үзәриндә олан, кәтан
кејмиш адама^в деди: «Бу һејрә-
тамиз һадисәләрин сонуна нә
гәдәр галыб?» **7** Онда мән ча-
јын сулары үзәриндә олан, кә-
тан кејмиш адамын сағ вә сол
әлини көјә ачыб Әбәди Вар
Оланын^г адына анд ичдијини
көрдүм: «Дөвр, дөврләр вә ја-
рым дөвр*. Мүгәддәс халгын
күчү там гырыланда^д бүтүн
бунлар тамам олачаг».

8 Мән ешитдим, лакин ан-
ламадым,^а она көрә сорушдум:

12:4 * Јахуд чохлаы ону (китабы) дө-
риндән арашдырачаг. **12:7** * Јәни үч
дөвр јарым.

ФӘС. 12

а Әш 11:9
б Дн 10:4
в Дн 10:5, 6
г Дн 4:34
Һл 4:9
Вһ 10:6
ф Дн 8:24
д Лк 18:34
Һв 1:7
1Бт 1:10, 11

Сағ сүтүн

а Дн 8:17, 26
Дн 10:14
Дн 12:4
б Дн 11:35
в 36 111:10
Дн 11:33
Дн 12:3
г Дн 8:11
ф Дн 11:31
Мр 13:14
д Јһ 11:24
Һв 17:31
Һв 24:15
Вһ 20:12

«Еј ағам, бу шејләрин ахыры
нечә олачаг?»

9 О деди: «Кет, еј Дәнјал,
чүнки бу сөзләр ахырзамана-
дәк сирр олараг сахланыб мө-
һүрлү галмалыдыр.^а **10** Чох-
лары пакланыб тәмизләнәчәк,
сафлашачаг.^б Пис адамлар пис-
лик едәчәк. Писләрин неч
бири бу сөзләри анламајачаг,
ағыллы адамларса дәрк едә-
чәк.^в

11 Даими гурбанлығын^г да-
јандырылдығы вә виранәлик
кәтирән ијрәнч шејин гојулду-
ғу^д вахтдан 1290 күн кечәчәк.

12 Сәбр едиб 1335 күнүн со-
нунадәк көзләјән бәхтијардыр!

13 Сән исә јолуну ахырадәк
кет. Сән динчәләчәксән, дөв-
рүн тамамында исә сәнә дү-
шән пажы алмаг үчүн галхачаг-
сан».^д

ҺУШӘ

МӘЗМУН

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Һушәнин арвады вә ушаглары (1–9)
Лизраил (4), Ләрәһимә (6)
Ләүммәт (9)
Бәрпа вә бирлик үмиди (10, 11)</p> <p>2 Хаин Исраилин чәзасы (1–13)
Јеһова халгыны гәбул едәчәк (14–23)
«Мәни әрим дејә чағырачагсан» (16)</p> <p>3 Һушә хәјанәткар арвадыны
кери алып (1–3)
Исраил Јеһоваја сары дөнәчәк (4, 5)</p> <p>4 Јеһованын Исраиллә чәкдији
һагг-һесаб (1–8)
Мәмләкәтдә Аллаһы
танымырлар (1)
Исраилин бүтпәрәстлији вә
позғунлуғу (9–19)
Јолдан чыхаран позғунлуг руһу (12)</p> | <p>5 Әфраим вә Јеһудаја һөкм (1–15)</p> <p>6 Јеһоваја дөнмәк чағырышы (1–3)
Халгын кечичи хејирхаллығы (4–6)
«Мәнә гурбан јох, хејирхаллыг
хошдур» (6)
Абыр-һәјасыны итирмиш халг (7–11)</p> <p>7 Әфраимин шәр әмәлләри (1–16)
Аллаһын торундан гача
билмәјәчәкләр (12)</p> <p>8 Бүтпәрәстлијин нәтичәси (1–14)
Күләк әкилир, туфан бичилир (7)
Исраил Јараданыны унудуб (14)</p> <p>9 Аллаһ Әфраими рәдд едир (1–17)
Өзләрини рәзил бүтә
һәср етдиләр (10)</p> <p>10 Чырлашмыш мејнә, Исраил
мәһв едиләчәк (1–15)
Әкиб бичмәк (12, 13)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 11 Исраил ушаг икән Аллах ону сөвди (1–12)
Оғлуму Мисирдән чағырдым (1)
- 12 Өфраим Jehovahа дөнмәлидир (1–14)
Jaгуб Аллаһла чарпышды (3)
Jaгуб Аллаһын лүтфүнү алмаг үчүн ағлады (4)
- 13 Бүтпәрәст Өфраим Jehovahы унутду (1–16)
«Еј өлүм, һаны нештәрин?» (14)
- 14 Jehovahа сары дөнүн (1–3)
Дилимизин мәдһләри (2)
Онлары хәјанәт азарындан сағалдачағам (4–9)

1 Jәһуда падшаһлары^a Үзиј-јә^b, Јутәм^c, Әһәз^d, һизгиј-јә^e вә Исраил падшаһы Јуәш^f оғлу Әрубамын^g дөврүндә Бирири оғлу һушәјә* Jehovahын сөзү назил олду. **2** Jehovahа һушә васитәсилә сөзүнү билдирди. Jehovahа сөзүнә белә башлады: «Кет өзүнә бир арвад ал. О, зинакар олачаг вә сәнә бич өвладлар доғачаг. Чүнки өлкә чамааты Jehovahа^g хәјанәт етмәклә зинакарлыг едир».

3 Һушә кедиб Диблајимин гызы Күмәрлә евләнди. О һамилә галыб она бир оғул доғду.

4 Jehovahа Һушәјә деди: «Онун адыны Лизраил* гој, чүнки Мән тезликлә Лизраилдә төкдүјү гана көрә Jәһу^ж еви илә һагг-һесаб чәкәчәјәм вә Исраил евинин тахт-тачына сон гојачағам.³ **5** О күн Лизраил дәрәсиндә Исраилин каманыны гырачағам».

6 Күмәр јенә һамилә галды вә бир гыз доғду. Онда Аллах Һушәјә деди: «Гызын адыны Ләрәһимә* гој, чүнки Мән даһа Исраил евинә мәрһәмәт көстәрмәјәчәјәм.» Онлары сүр-күн едәчәјәм.⁷ **7** Jәһуда^и еви-

1:1 * Һушә Jаһын хилас етдији, Jаһ хилас етди мәнасыны верән һушијә адынын гыса формасыдыр. **1:4** * Мәнасы: Аллах тохум сөләчәк. **1:6** * Мәнасы: мәрһәмәт көрмәјән.

ФӘС. 1

a Әш 1:1
Мк 1:1
б 2См 26:1, 3, 4
в 2Пд 15:32-34
г 2Пд 16:1-3
Ғ 2Пд 18:1-3
д 2Пд 13:10, 11
е 2Пд 14:23, 24
Ам 1:1
ө Гн 31:16
һш 3:1
ж 2Пд 10:29-31
з 2Пд 15:8, 10
и һш 2:23
ы 2Пд 17:6
2Пд 17:22, 23
ј һш 11:12

Сағ сүтүн

a Әш 37:36
б 2Пд 19:34, 35
в Јр 13:16
Ғ 22:17
г 1Бт 2:10
Ғ Рм 9:25, 26
2Кр 6:18
д Үә 3:1
Әш 11:12
Әр 3:18
Һә 37:19
Мк 2:12
е һш 2:22

ФӘС. 2

ө Әр 31:33
Һә 36:28
3к 13:9
ж һш 2:23
з Әр 3:8

нә исә мәрһәмәт көстәрәчәјәм. Онлары ох-каман, гылынч, мүһарибә, ат вә атлыларын күчү илә жох,^a онларын Аллаһы Jehovahын күчү илә хилас едәчәјәм».^б

8 Күмәр Ләрәһимәни дөшдән ајырандан сонра јенә һамилә галыб бир оғлан доғду. **9** Аллах деди: «Онун адыны Ләүммәт* гој, чүнки сиз халгым дејилсиниз, Мән дә сизин Аллаһыныз олмајачағам.

10 Исраил оғуллары өлчү-јем, саја-һесаба кәлмәјән дәниз гуму кими олачаг.^в Һарада ки онлара «халгым дејилсиниз»^г дејилмишди, орада онлара «вар олан Аллаһын оғуллары» дејиләчәк.^Ғ **11** Jәһуда вә Исраил чамааты бирләшиб чәм олачаг^д вә өзләринә ваһид бир башчы сечиб өлкәдән чыха-чаглар. Чүнки Лизраил^е күнү мөһтәшәм бир күн олачаг.

2 Гардашларыныза:
“Мәним халгым*”,^ө

Бачыларыныза:
“Мәрһәмәт көрмүш
гадын*”,^ж дејин.

2 Ананызы тәнбәһ един,
тәнбәһ един,
Чүнки о, Мәним арвадым
дејил,^з Мән дә онун әри
дејиләм.

1:9 * Мәнасы: халгым олмајан. **2:1** * 1:9 һашијесинә бах. # 1:6 һашијесинә бах.

- Гоҗ фаһишәлиҗиндән
әл чәксин,
Хәҗанәти дөшләри арасын-
дан чыхарыб атсын.
- 3** Лохса ону соҗундуруб лүт
анаданкәлмә едәчәјәм,
Ону сәһраја,
Гураг торпаға дөндәрәчә-
јәм,
Сусуз гоҗуб өлдүрәчәјәм.
- 4** Балаларына мәрһәмәт көс-
тәрмәјәчәјәм,
Чүнки онлар зина өвладла-
рыдыр.
- 5** Аналары зина едиб.^a
Онлары бәтниндә кәзди-
рән гадын абырсызлыг
едиб.^b
О дејирди: “Оҗнашларымын
далынча кедәчәјәм.^b
Чөрәјими, сујуму,
Јунуму, кәтанымы, јағымы,
ичкими онлар верир”.
- 6** Буна көрә тиканлы чәпәр-
лә онун јолуну кәсәчәјәм,
Габағында дашдан һасар
һөрәчәјәм ки,
Јолларыны тапа билмәсин.
- 7** О, оҗнашларынын далынча
гачачаг, амма чатмајачаг,^г
Онлары ахтарачаг,
амма тапмајачаг.
Онда дејәчәк: “Кедим,
биринчи әримин јанына
гајыдым,^г
Чүнки о вахт күзәраным
индикиндән јахшы иди”.^д
- 8** О анламады ки,
Она тахылы, тәзә шәрабы,
јагы верән Мән идим,^е
Баала сәрф етдији гызыл-
күмүшү башындан төкән
Мән идим.^е
- 9** Буна көрә дә онунла башга
чүр давраначағам.
Бичин вахты тахылымы,
јығым вахты шәрабымы
әлиндән алачағам,^ж
Чылпаг бәдәнини өртән ју-
нуму, кәтанымы дартыб
алачағам.

ФӘС. 2

a һә 23:4, 5
һш 3:1

b Үз 9:6
Дн 9:7
һш 9:10

v һә 23:7, 8
һш 8:9

г Әш 31:1
һш 5:13

г Гн 32:12-14
Һә 9:25

д Әр 31:18
һә 23:4
һш 5:15

е Гн 32:28
Әш 1:3

ө һш 8:4

ж Әш 17:11

Сағ сүтун

a 36 50:22
һш 5:14

b Ам 5:21
Ам 8:10

v һк 3:7
1Пд 16:30-32
2Пд 10:28
һш 11:2

г Әш 17:10

г Јш 7:24-26
Әш 65:10

д Гн 30:5
Әш 65:21
Әр 32:15
һә 28:25, 26
Ам 9:14

е Чх 15:1

ө Чх 23:13
Јш 23:6, 7

- 10** Оҗнашларынын көзү өнүн-
дә ејиб јерләрини ачача-
ғам,
Һеч ким ону әлимдән ала
билмәјәчәк.^a
- 11** Онун бүтүн шадлығлары-
на, бајрамларына,^b
Тәзә ај мәрасимләринә,
шәнбәләринә, бүтүн шән-
ликләринә сон гоҗачағам.
- 12** “Бунлар оҗнашларымын
мәнә вердији һаггдыр”
дедији мејнәләри,
Әнчир ағачларыны
мәһв едәчәјәм,
Онлары мешәлијә чевирә-
чәјәм,
Чөл һејванлары онлары
јејиб дағыдачаг.
- 13** Баал бүтләринә гурбан кә-
тирдији^в күнләрә көрә
онунла һагг-һесаб чәкә-
чәјәм.
О заманлар о, сырғасыны,
бәр-бәзәјини тахыб
оҗнашларынын далынча
дүшүрдү,
Мәни исә унутмушду»^г, —
дејә бәјан едир Јеһова.
- 14** «Буна көрә ону дилә тутуб
Сәһраја апарачағам,
Үрәјини әлә алачағам.
- 15** Бундан сонра онун үзүм-
лүкләрини вә Ахор^г дәрә-
сини бир үмид гапысы
кими она гајтарачағам.^д
Орада о, кәнчлик чағла-
рында олдуғу кими,
Мисир дијарындан чыхды-
ғы чағларда олдуғу кими
Мәнә һај верәчәк.^е
- 16** О күн Мәни артыг ағам*
јох,
Әрим дејә чағырачаг-
сан», — бәјан едир
Јеһова.
- 17** «Баал бүтләринин адыны
онун дилиндән силәчә-
јәм,^ө

2:16 * Ибр. Баал.

Онларын ады бир даһа хатырланмајачаг.^а

- 18 О күн халгымын јахшылығы үчүн чөл һејванларыјла,

Көјдәки гушларла, жердә сүрүнәнләрлә әһд бағлајачағам.^б

О дијарда ох-каманы, гылынч вә мүһарибәни јох едәчәјәм.^в

Онлары әмин-аманлыгда јашадачағам.^г

- 19 Әбәди Мәним оласан дејә Доғрулуғ вә әдаләтлә, Мәһәббәт вә мәрһәмәтлә^ф сәнинлә нишанланачағам.

- 20 Мән сәнинлә сәдагәтлә нишанланачағам, Сән дә Јеһованы таныјачағсан».^д

- 21 Јеһова бәјан едир: «О күн һај верәчәјәм, Мән көјләрә һај верәчәјәм, Көјләр дә јерә һај верәчәк.»^е

- 22 Јер тахыла, тәзә шәраба, јаға һај верәчәк, Онлар исә Јизраилә^в һај верәчәк.

- 23 Мән ону Өзүм үчүн тохум кими торпаға әкәчәјәм.^ж Мәрһәмәт көрмәјәнә* мәрһәмәт көстәрәчәјәм, Халгым олмајана^з: “Сән халгымсан”, — дејәчәјәм,^з Онлар да: “Сән Аллаһымызсан”, — дејәчәкләр.”^и

- 3 Јеһова мәнә деди: «Нечә ки Исраил халгы јад аллаһларә үз тутса да,^ы кишмишли көкәләр* севсә дә, Јеһова онлары севир,^й сән дә кет ашнасы олан, зинакарлығ едән гадыны јенидән сев».^к

2:23 * 1:6 һашијәсинә бах. # 1:9 һашијәсинә бах. 3:1 * Бунар јалан ибадәтдә истифадә олунаруду.

ФӘС. 2

а 3к 13:2

б Әш 11:6-8
Һә 34:25

в Әш 2:4
Һә 39:9
3к 9:10

г Лә 26:5, 6
Әр 23:6
Ми 4:3, 4

ф Ми 7:18

д Әш 54:13
Әр 24:7
Әр 31:34

е Гн 28:12
3к 8:12

ө һш 1:11

ж Әр 31:27

з һш 2:1

Рм 9:25, 26
1Бт 2:10

и һш 1:10

ФӘС. 3

ы һк 10:13

Әр 3:20

ј Гн 7:6-8

2Пд 13:23

36 106:44, 45

к һш 1:2, 3

Сағ сүтүн

а 2Пд 17:6

2Пд 18:9, 10

б һк 8:27

в һк 17:5

1Иш 19:15,

16

г Әр 50:4

ф Әр 30:9

Һә 34:23, 24

Һә 37:24, 25

Ам 9:11

Лк 1:31-33

д Гн 4:30

ФӘС. 4

е Ми 6:2

ө Ми 7:2

ж һш 11:12

з 1Пд 21:18, 19

и һә 23:37

ы һш 1:4

Һш 6:8, 9

ј Ам 8:7, 8

к Ам 5:10, 13

к Гн 17:12

2 Мән дә он беш күмүш вә бир жарым һомер* арпа вериб о гадыны алдым. 3 Сонра она дедим: «Сән узун мүддәт мәним олачағсан. Фаһишәлик еләмә вә башга киши илә јахынлығ етмә. Мән дә сәнинлә јахынлығ етмәчәјәм».

4 Чүнки Исраил халгы узун мүддәт падшаһсыз,^а башчысыз, гурбансыз, сүтунсуз, дөшлүксүз^б вә бүтсүз^{вв} галачаг. 5 Сонра Исраил халгы гајыдыб өз Аллаһы Јеһованы^г вә падшаһы Давуду^ф ахтарачаг. Заманын сонунда онлар Јеһованын кәрәмәтини көрмәк үчүн титрәјә-титрәјә Она үз тутачағлар.^д

4 Еј Исраил халгы, Јеһованын сөзүнү динлә.

Јеһова бу дијарын сакинләри илә һагг-һесаб чәкәчәк.^е

Чүнки бу мәмләкәтдә нә һәгигәт вар, нә һејри-хаһлығ, бурада Аллаһы танымырлар.^ө

2 Сахта анд, јалан^ж, гатиллик^з,

Оғурлуғ, зинакарлығ^г баш алыб кедир, Ган су јеринә ахыр.^д

3 Буна көрә дијар јас тутачаг,^ј

Буранын сакинләри һалдан дүшәчәк.

Чөл һејванлары, көјдәки гушлар,

Һәтта дәниздәки балығлар тәләф олачаг.

4 «Гој һеч кәс мүбаһисә ет-мәсин, бири дикәрини данламасын,^к

Чүнки халгын каһинлә сөз күләшдирәнләрә охшајыр.^к

3:2 * һомер 220 литрлик габын туту-муна бәрәбәрdir. Б14 әләвәсинә бах.

3:4 * Лүгәтдә «ев бүгү» ифадәсинә бах.

- 5** Сэн күнүн күнорта чагы бүдрэжэчэксэн,
Кечэ имиш кими пейгәмбэр
дэ санинлэ биркэ бүдрэ-
жэчэк.
Сэнин ананы мөһв едэчэ-
жэм.
- 6** Халгым Мэни танымадыгы
үчүн мөһв олачаг.
Мадам ки сэн билији
рэдд етдин,^а
Мэн дэ сэни бир каһиним
кими рэдд едэчэжэм.
Мадам ки Аллаһынын гану-
нуну унутдун,^б
Мэн дэ сэнин өвладларыны
унудачагам.
- 7** Каһинлэр чохалдыгча,
Мэнэ гаршы күнаһлары-
ны да чохалтдылар.^в
Мэн онларын шэрэфини
бишэрэfliжэ чевирэчэ-
жэм*.
- 8** Онлар халгымын күнаһы
илэ бэслэнир,
Онун чинајет етмэсини
арзулајырлар.
- 9** Каһинин башына кэлэн
халгын да башына кэлэ-
чэк,
Тутдуглары јола көрө
онлардан һагг-һесаб
сорачагам,
Эмәллэринин әвэзини ве-
рэчэжэм.^г
- 10** Јејэчәклэр, лакин дојмаја-
чаглар.^д
Позғунлуг едэчәклэр,
лакин артмајачаглар.^е
Чүнки Јеһоваја етина ет-
мәдилэр.
- 11** Фаһишәлик, меј вә тәзә
шәраб
Јахшы нијјәтләри
мөһв едир.^ж
- 12** Мәним халгым тахта бүтлэ-
ринә мүрачијет едир,

ФӘС. 4

- а Әр 2:8
б 2Пд 17:15, 16
в Үз 9:6, 7
г Ам 3:1, 2
д Лв 26:26
Ми 6:14
е Мс 20:1
Мс 23:31, 33
Әш 28:7

Сағ сүтүн

- а Әр 3:6
б 2Пд 17:10-12
Әр 2:20
Һз 20:28
в Әр 4:22
г Һз 23:4, 5
д Һш 9:15
Һш 12:11
Ам 4:4
е Һш 5:8
Һш 10:5
ж 36 78:8
36 81:11, 12
3к 7:11, 12

з Һш 11:2
Һш 13:1, 2

- Әсаларынын* сөзү илә
отуруб-дурурлар.
Чүнки позғунлуг руһу он-
лары јолдан чыхары,
Позғунлугларына көрө
өз Аллаһларына табе ол-
мурлар.
- 13** Дағларын башында гурбан
кәсирләр,^а
Тәпәләрдә, палыд, ајыфын-
дыгы ағачларынын, һәр
ири ағачын алтында^б
Гурбан түстүсү тәгдим
едирләр,
Чүнки онларын көзәл
көлкәси вар.
Буна көрө гызларыныз
фаһишәлик,
Кәлинләриниз зина едир.
14 Мән гыз-кәлинләриниздән
фаһишәлик, зина етдик-
ләри үчүн һесабат сорма-
јачагам.
Чүнки кишиләриниз фаһи-
шәләрлә хәлвәтә чәки-
лир,
Мәбәд фаһишәләрилә бир-
кә гурбан кәтирирләр.
Бу чүр дүшүнчәсиз халг^в
мөһв олачаг.
15 Еј Исаил, сән позғунлуг
еләјирсән елә,^г
Бары Јеһуда күнаһ ишлэ-
мәсин.^д
Килгала^е кетмәјин,
Бејт-Авенә^ж галхмајын,
“Јеһоваја анд олсун!” —
дејиб анд ичмәјин.^з
16 Исаил тәрс инәк кими
инад едир.^к
Һеч Јеһова онлары тоглу
кими кениш отлагда ота-
рар?
17 Әфраим бүтләрдән јапы-
шыб.^л
Ејби јох!
18 Пивәләри гуртаранда
Позғунлуға гуршанырлар.

4:12 * Фалчы әсасы.

4:7 * Дикөр вариант: Мәним шәрәфими бишәрәfliжэ дәјишдиләр.

- Онларын башчылары бина-
муслуғу сеvir.^а
- 19** Күлөк ону ганадлары илө
совурачаг.
Гурбанларындан өтрү
хөчөлөт чөкөчөклөр».
- 5** «Еј каһинләр, ешидин!^б
Еј Исраил еви, диггэтлө
динлө!
Еј падшаһ еви, гулаг ас!
Бу һөкм сизин барәдәдир.
Чүнки сиз Миспаһда
бир тәлә,
Табур^в үзәринә сәрилмиш
бир торсунуз.
- 2** Дөнүкләр чохлу ган төкдү,
Һәрчөнд Мән онларын һа-
мысыны хәбәрдар ет-
мишдим.
- 3** Мән Әфраими таныҗырам,
Исраилә дә бәләдәм.
Еј Әфраим,
сән позғунлуг етдин,
Исраил өзүнү
мурдарлады.^г
- 4** Әмәлләри гојмур ки,
өзләринин Аллаһына
тәрәф дөнсүнләр,
Чүнки онларын арасында
позғунлуг руһу вар,^д
Јеһованы танымаг истә-
мирләр.
- 5** Исраилин тәкәббүрү өзүнә
гаршы шәһадәт едир.^е
Исраил вә Әфраим
өз күнаһлары ичиндә
бүдрәјир,
Јәһуда да онларла биркә
бүдрәјир.^в
- 6** Онлар сүрүләрени,
нахырларыны көтүрүб
Јеһованы ахтардылар,
Амма тапмадылар.
Чүнки Јеһова онлардан
узаглашыб.^г
- 7** Онлар Јеһоваја хәјанәт ет-
диләр,^д
Бич ушаг атасы олдулар.

ФӘС. 4

а Мш 7:3

ФӘС. 5

б һш 4:9

в һк 4:6
Әр 46:18г һә 23:4, 5
һш 4:17, 18д һш 4:12
Ам 2:7е Әш 9:9, 10
һш 7:10в 2Пд 17:19, 20
һә 23:30, 31
Ам 2:4, 5ә Әш 1:15
Мш 3:4ж Әш 48:8
Әр 3:20

Сағ сүгүн

а һш 8:1

б Әш 10:29

в һш 4:15
һш 10:5г Әш 28:1-3
һш 9:13

д Гн 19:14

е 1Пд 20:1

в һш 8:9
һш 12:1

ә 36 50:22

ж Ам 2:14

Бирчә ајын ичиндә мүлк-
ләри гарышыг онларын
ахырына чыхачаглар*.

- 8** Кибәһда шејлур чалын,^а
Рамада^б кәрәнај чалын!
Бејт-Авендә^в дөјүш һарајы
галдырын! Еј Бинјамин,
ардынча кәлирик!
- 9** Еј Әфраим, һөкм күнүндә
мүдһиш хала дүшәчәк-
сән.^г
Мән Исраил гәбиләләринә
нәләр олачағыны бил-
дирмишәм.
- 10** Јәһуда бәјләри сәрһәди дә-
јишәнләрә бәнзәјир.^д
Һиддәтими су кими онла-
рын үзәринә төкәчәјәм.
- 11** Әфраим зүлм көрдү,
һөкмә әсасән әзилди.
Чүнки дүшмәнинин ардын-
ча кетмәјә гәрар верди.^е
- 12** Мән әфраимлиләрин чаны-
на күвә олдум,
Јәһуда еви үчүн киф ол-
дум.
- 13** Әфраим хәстәлик тапанда,
Јәһуда яра чыхаранда,
Әфраим Ашшура^в кетди вә
бөјүк падшаһын јанына
гасид көндәрди.
Лакин о, сизә шәфа верә
билмәди,
Јаранызы сағалда бил-
мәди.
- 14** Мән Әфраим үчүн
кәнч аслан,
Јәһуда еви үчүн
күчлү аслан олачағам.
Онлары парча-парча едиб
кедәчәјәм,^г
Онлары апарачағам, әлим-
дән алан олмајачаг.^д
- 15** Мәскәнимә гајыдачағам,
онлар күнаһларынын
чәзасыны чөкәнә гәдәр
орада галачағам.

5:7 * Дикер вариант: бир ај мүлкләри
гарышыг онларын ахырына чыхачаг.

Онда Мэндэн лүтф дилэж-чэклэр.^а

Дара дүшэндэ Мэни ахта-рачаглар».^б

6 «Кэлин ЈеҺоваја сары гајы-даг,

О, бизи парчалады,^в

О да бизэ шэфа верэчэк,

О, бизи жаралады, О да јараларымызы сарыјачаг.

2 О, ики күндэн сонра бизи дирчэлдэчэк.

Үчүнчү күн ајага галдырачаг

Биз Онун һүзурунда јашајачагыг.

3 Кэлин ЈеҺованы таныјаг, Ону танымага чан атаг.

О, сүбһ шэфэги кими чыхачаг, һөкмән чыхачаг.

О, бизэ тэрэф лејсан кими, Торпагы дојуран јаз јагышы кими кэлэчэк».

4 «Еј Эфраим, сәнинлэ нэ едим?

Еј Јәһуда, бәс сәнинлэ нэ едим?

Ахы хејирхаһлығыныз сәһәр думанына бәнзәјир,

Шеһ кими тез јох олуր.

5 Буна көрә онлары пејгәмбәрләр васитәсилә сарсыдачағам,^г

Ағзымдан чыхан сөзләрлә өлдүрәчәјәм.^г

Һөкмләр үзәриниздә ишыг кими парлајачаг.^д

6 Чүнки Мәнә гурбан јох, хејирхаһлыг* хошдур, Јандырма гурбанындан чох Аллаһы танымағыныз хошдур.^е

7 Онлар исә фани инсан олдуглары үчүн әнди поздулар,^е

Орада Мәнә хәјанәт етдиләр.

ФӘС. 5

а Лв 26:38, 40

б Гн 4:29, 30
Гн 30:10

ФӘС. 6

в һш 5:14

г Әш 58:1
Әр 1:9, 10
һз 3:8, 9

ф Әр 23:29

д Сф 3:5

е 1Иш 15:22
Мс 21:3
Әш 1:11
Мк 6:6-8
Мт 9:13
Мт 12:7

ө 2Пд 17:15
Әш 24:5
һш 8:1

Сағ сүтүн

а һш 12:11

б Мк 7:2

в 1Пд 12:25

г 2Пд 17:6, 7
Әр 3:6

ф һз 23:4, 5

д Гн 30:3
Әр 29:14
Ам 9:14

ФӘС. 7

е Әш 28:1

ө Ам 8:14
Мк 1:5

ж Мк 7:3

з һш 6:9

и Гн 32:29
Әш 1:3
Ам 8:7

ы Әш 5:11
Әш 28:1

8 Килад шәр адамлар шәһәридир,^а

Ора башдан-баша ганлы ајаг изләридир.^б

9 Каһин дәстәси адам сојмаг үчүн пусгу гуран гулдур дәстәси кимидир.

Сиһама^в кедән јолда гәтл төрәдирләр,

Чүнки абыр-һәјаларыны итирибләр.

10 Израил евиндә дәһшәтли бир шеј көрдүм.

Эфраим орада фаһишәлик едир.^г

Израил өзүнү мурдарлајыб.^г

11 Еј Јәһуда, сәнин бичин күнүн тәјин едилиб,

О заман халгымы әсирлик-дән гајтарачағам».^д

7 «Һәр дәфә Израилә шәфа вермәк истәјәндә

Эфраимин тәгсири,^е

Сәмәјријәнин шәр әмәлләри^е үзә чыхыр.

Онлар һижлә ишләдир,^ж Оғрулар евләрә кирир,

гулдур дәстәләри күчәләрдә сојғунчулуг едир.^з

2 Һеч дүшүнмүрләр ки, Мән онларын шәр әмәлләри-ни јадыма салачағам.^а

Әмәлләри онлары бүрүјүб, Көзүмүн гаршысындадыр.

3 Шәр әмәлләри илә падшаһы,

Һижләләри илә башчылары севиндирирләр.

4 Һамысы зинакардыр, Чөрәкчинин галадыгы, Хәмир ачыјанадәк даһа гурдаламадыгы соба кими алышыб јанырлар.

5 Падшаһымызын шад күнүндә башчылары азар тутду,

Шәрабдан гызышдылар.^ы Падшаһ ришхәндчиләрлә әл-әлә верди.

- 6** Онлар соба кими алышыб-жанан үрөкләри илэ жахынлашырлар*.
Чөрәкчи бүтүн кечәни јатыр,
Сәһәр исә соба кур-кур јаныр.
- 7** Намысы соба кими гызышыб,
Өз һакимләрини удурлар.
Бүтүн падшаһлары јыхылды.^а
Онларын һеч бири Мәни чағырмыр.^б
- 8** Әфраим халглара гајнајыб-гарышыр.^в
О, бир үзү чий галмыш көкәдир.
- 9** Гүввәтини јадлар апарды,^г
о исә билмәди.
Сачы агарды, онунса хәбәри олмады.
- 10** Исраилин тәкәббүрү она гаршы шәһадәт едир.^д
Бунунла белә, онлар Аллаһлары Јеһоваја сары дөнмәдиләр,^е
Ону ахтармадылар.
- 11** Әфраим сәфәһ көјәрчинә бәнзәјир, ағылсыздыр.^ө
О, Мисири чағырды,^з
Ашшура кетди.^ж
- 12** Һара кетсәләр, торуму онларын үстүнә атачағам.
Онлары көј гушлары кими јерә салачағам.
Ичмаларына билдирмишдим, одур ки, онлары чәзаландырачағам.^з
- 13** Онлар Мәндән гачдылар, вај онларын һалына!
Мәнә аси олдулар,
гој мәнв олсунлар!
Онлары гуртармаг истәјирдим, онларса Мәнә бөһтан атдылар.^а

7:6 * Дикөр вариант: *фитнә-фәсадла жахынлашырлар, үрөкләри соба кимидир.*

ФӘС. 7

а 2Пд 15:8, 10
2Пд 15:14

б Әш 9:13

в 36 106:34-36
Һә 23:4, 5

г 2Пд 13:3
2Пд 15:19

д Һш 5:5

д Нә 9:35
Әш 9:13
Ам 4:6
3к 1:4

е Әш 1:3

ө 2Пд 17:4
Әш 31:1

ж 2Пд 15:19
Һә 23:4, 5

з Гн 28:15
2Пд 17:13

и Әш 59:13

Сағ сүтүн

а 36 78:37
Әш 29:13

б 36 78:57

в Һә 36:19, 20
Һш 9:3

ФӘС. 8

г Һш 5:8

д Гн 28:49, 50

д Һш 6:7

е 2Пд 17:15

ө Әш 48:1
Мк 3:11

ж 36 50:17

з 1Пд 13:34

и 1Пд 12:26, 28
Һш 13:2

ы Һш 10:5, 6

- 14** Јатагларында зар-зар ағладылар,
Амма Мәни үрәкдән көмәјә чағырмадылар.^а
Тахыл вә тәзә шәрабдан өтрү өзләрини јараладылар,
Мәндән үз дөндәрдиләр.
- 15** Мән онлары тәрбијә етдим,
голларына гүввәт вердим,
Онларса Мәнә гаршыдырлар,
һеј гәсд гурурлар.
- 16** Онлар дөндүләр, амма али олана* тәрәф јох.
Бошалмыш каман кими јарарсыздырлар.^б
Башчылары дикбаш-дикбаш данышдыгларына көрә гылынчдан кечириләчәк.
Буна көрә онлары Мисир торпағында әлә салачағлар».^в
- 8** «Шејпур чал!^г
Дүшмән Јеһованын еви үзәринә гартал кими шығыјыр,^д
Чүнки онлар әһдими тапдаладылар,^е ганунуму поздулар.^ө
- 2** Онлар фәрјад едирләр:
“Еј Аллаһымыз,
биз исраиллиләр Сәни таныјырыг”.^з
- 3** Исраил јахшылығы рәдд етди.^ж
Гој дүшмән ону тәгиб етсин.
- 4** Онлар Мәнсиз падшаһлар гојдулар,
Танымадығым кәсләри башчы гојдулар.
Өз мәнвләри үчүн^з
Гызыл-күмүшләриндән бүт дүзәлтдиләр.”
- 5** Еј Сәмәријә, сәндәки дана бүтүнү рәдд етдим.^ы

7:16 * Јәни али динә.

Гэээбим онлара гаршы аловланды.^а
Нэ вахтадэк паклаша бил-мэжэчэклэр?

- 6** Бу, Исраилин ишидир. Ону уста дүзэлдиб, о, Аллах дежил.
Буна көрө Сәмэријэдэки дана бүтү хынчым-хынчым олачаг.
- 7** Онлар күлөк экир, Туфан билчэчэклэр!^б Тахылларда сүнбүл жох-дур,^в
Чүчэрэн сүнбүллөрдөн ун чыхмыр, Чыхса да јадлар јејэчэк.^г
- 8** Исраили ашырыб јејэчэклэр.^д
Онлар халглр арасында Кэрэксиз габ кими олачаглар.^е
- 9** Чүнки онлар јалгыз чөл ешшэји кими Ашшура кетдилэр.^е
Эфраим муздла өзүнэ мэшуглар тутду.^е
- 10** Халглр арасындан өзлэринэ муздла мэшуглар тутсалар да,
Инди онлары бир јерэ топлајачагам.
Онлар падшах вэ башчыларын гојдуғу јук алтында эзаб чэкэчэклэр.^ж
- 11** Эфраим күнаһ ишлэмэк үчүн гурбанкаһлары чо-халтды.^з
Бунлар онун күнаһ гурбанкаһлары олду.^и
- 12** Мэн онун үчүн чохла гуннар јаздым,
Лакин о, онлары гэбул ет-мэди.^й
- 13** Мэнэ бэхшиш олараг гурбан кэтирир, этиндэн јејирлэр,
Амма Јехова онлардан разы галмыр.^ј

ФӘС. 8

а Гн 32:21, 22
2Пд 17:18
б Мс 22:8
в Өш 17:11
г Гн 28:15, 33
д 2Пд 15:29
2Пд 18:11
Өр 50:17
е 2Пд 15:19
Һә 23:4, 5
Һш 5:13
Һш 12:1
ө Һә 23:9
ж 2Пд 14:26
1См 5:26
з Өш 10:10, 11
и Һш 12:11
ы 2Пд 17:15
Һә 9:26
ј Өш 1:11
Ам 5:22

Сағ сүтүн

а Һш 9:9
Ам 8:7
б Һш 7:16
Һш 9:3
в Гн 32:18
г 1Пд 12:25, 31
д 2Пд 18:13
2См 36:17, 19
Өр 17:27
Өр 34:7

ФӘС. 9

е Һш 10:5
ө Һә 23:4, 5
Һш 4:12
ж Һш 2:12
Мк 1:7
з Һш 2:8, 9
Ам 5:11
и Лв 20:22
Гн 28:63, 64
Јш 23:15, 16
1Пд 9:6, 7
ы 2Пд 17:6
ј Сј 15:5
Сј 28:14
Јл 1:13
к Өш 1:11
к Һш 7:13
л Һш 7:16
Һш 8:13
м Өр 2:14, 16

О, онларын тэгсирини јада салачаг, күнаһларына көрө чэзаландырачаг.^а
Онлар Мисирэ гајыдыблар*.^б

- 14** Исраил өз Јараданыны унудуб^в мэбэдлэр тикди^г. Јәһуда истенкамлы шәһәрләрин сајыны артырды.^г
Мэн онун шәһәрләринэ од көндөрөчөјәм,
Һәр биринин гүлләсини јандырыб жох едөчөк».^д
- 9** «Севинмә, еј Исраил!^е
Дикәр халглр кими шадланма!
Фаишәлијинә көрө Аллаһындан узаглашды.^е
Бүтүн хырманларда фаишә муздуна мејил салды.^ж
- 2** Хырман вә үзүмсыхан онлары дојурмајачаг, Тэзә шәраблары олмајачаг.^з
- 3** Даһа Јехованын торпағында јашамајачаглар,^и
Эфраим Мисирэ гајыдачаг, Ашшурда һарам шејләр јејэчөк.^й
- 4** Артыг Јеховаја шәраб тәгдимәси кәтирмәјэчөкләр,^ј
Гурбанлары Она хош олмајачаг.^к
Онлар јас јемәјинә бәнзәјирләр.
Ондан јејәнләр өзләрини мурдар едөчөкләр.
Чүнки јемәкләри анчаг өз гарынлары үчүндүр,
О јемәкләр Јехованын евинә кирмәјэчөк.
- 5** Бәс сиз топланты күнүндә, Јехованын бајрам күнүндә нә едөчөксиниз?
- 6** Онлар мәһв әлиндән гача-чаглар.^к
Мисир онлары топлајачаг,^л
Мемфис басдырачаг.^м

8:13 * Дикәр вариант: гајыдачаглар.

- Күмүш хезинэлери кичиткэн колларына нәсиб олачаг,
Чадырларында тикан-гангал битәчәк.
- 7** Чәза күнләри кәлир,^а
Гисас күнләри јетишир.
Гој Исраил буну билсин!
Онларын пејгәмбәри ағылсыз, вәһј көрәни дәли олачаг,
Чүнки күнаһын болдур вә сәнә гаршы әдавәт чоходур».
- 8** Әфраимин көзәтчиси^б Аллаһымла биркә иди.^в
Лакин инди пејгәмбәрләринин^г јоллары гуш овлајанын торуна бәнзәјир.
Аллаһын евиндә әдавәт апарырлар.
- 9** Кибәһын вахтында олдугу кими, онлар азғынлашыб башларына мәһв кәтирдиләр.^г
О, онларын тәгсирини јада салачаг, күнаһларына көрә чәза верәчәк.^д
- 10** «Мән Исраили сәһрада үзүм тапантәк тапдым.^е
Ата-бабаларыңыз көзүмдә әнчир ағачындакы нүбар кими иди.
Амма онлар Фаур Баалынын јанына кетдиләр,^в
Өзләрини бу рәзил бүтә һәср етдиләр.^ж
Өзләри дә севдикләри бүт кими ијрәнч олдулар.
- 11** Әфраимин чалалы гуш кими учуб кедир.
Нә доғум, нә һамиләлик, нә дә мајаланма вар.^з
- 12** Өвладларыны боја-баша чатдырсалар да,
Әлләриндән алачағам, бир адам да галмајачаг.^и
Мән онлардан үз чевирәчәјәм; вај онларын һалына!^ы

ФӘС. 9

- а Әш 10:3
б Әш 21:6, 8
Әр 6:17
Һә 33:7
в 1Пд 17:1
2Пд 2:14
г 1Пд 18:19
д Һш 8:13
е Әр 2:2
ө Сј 25:1-3
Гн 4:3
36 106:28
ж 1Пд 16:31
Әр 11:13
з Гн 28:15, 18
и Гн 28:32
Гн 32:25
ы Гн 31:17
2Пд 17:18

Сағ сүтүн

- а һә 28:12
б һш 4:15
Һш 12:11
Ам 5:5
в Лә 26:27, 33
2Пд 17:18
Ам 5:27
г Гн 29:19, 20
д 2Пд 17:14, 15
3к 1:4
е Гн 28:64
Ам 9:9

ФӘС. 10

- ә Өш 5:3, 4
ж Һш 8:11
Һш 12:11
з Һш 8:4

- 13** Чәмәнликдә әкилмиш Әфраим көзүмдә Сур^а кими иди.
Амма Әфраим өз оғуларыны гырғына верәчәк».
- 14** Еј Јеһова, онлара нә верәчәксән, вер.
Онлара ушаг сахламајан бәтн, сүдсүз дөшләр вер.
- 15** «Онлар бүтүн пис әмәлләрини Килгалда етдиләр,^б орада онлара нифрәт етдим.
Шәр әмәлләринә көрә онлары евимдән говачағам.^в
Даһа онлары севмәјәчәјәм,^г Бүтүн башчылары тәрсдир.
16 Әфраим јерә вурулачаг.^д Онларын көкү гурујачаг, бәһрә вермәјәчәк.
Доғсалар да, бәтнләринин ширин бәһрәсини өлүмүн ағушуна атачағам».
- 17** Аллаһым онлары рәдд едәчәк,
Чүнки Она гулаг асмадылар.^е
Онлар халглар арасында дидәркин галачаглар.^ө
- 10** «Исраил чырлашмыш^ж мејнәдир,
бар кәтирир.^з
Бары чоһалдыгча гурбанкаһларынын сајы да чоһалыр.^и
Торпағы бәһәрли олдугча дик дашлары^ж да тәмтәраглы олур.^з
- 2** Онларын үрәји ријакардыр,
Онлар тәгсиркар чыхачаг.
Гурбанкаһларыны дағыдачаг, дик дашларыны јыхачаг бири вар.

10:1 * Дикәр вариант: *шахәләнән*.
Бу дашлар бүтпәрәстликдә ситајиш мөгәсәдилә истифадә олунурду.

- 3** Онлар дејечәкләр:
“Падшаһымыз жохдур,^a
чүнки биз Јеһовадан
горхмадыг.
Лап падшаһымыз олса да,
бизим үчүн нә едә биләр-
ди?”
- 4** Онлар бош сөзләр даны-
шыр, јаландан анд ичир^b
вә әһдләр бағлајырлар.
Һагсызлыг шумланмыш
саһәдә битән зәһәрли
битки кими бој атыр.^a
- 5** Сәмәријә әһли Бејт-Аве-
нин дана бүтүндән өтрү
горхуја дүшәчәк,^г
Халгы онун үчүн јас тута-
чаг,
Онун шаһ-шөһрәтинә севи-
нән каһинләри дә ағлаја-
чаг,
Чүнки о, сүркүнә көндәри-
ләчәк.
- 6** Ону Ашшура, бөјүк падша-
һа һәдијә апарачаглар.^г
Әфраим рәзил олачаг,
Исраил төкдүјү тәдбирлә-
рә көрә рүсвај олачаг.^д
- 7** Сәмәријә вә онун падшаһы
Су үзәриндә үзән сынмыш
будаг кими жох олачаг.^e
- 8** Исраилин күнаһы^ә — Бејт-
Авен^ж сәчдәкаһлары*
мәһв едиләчәк.^з
Гурбанкаһларыны тикан-
гангал басачаг.^и
О заман халг дағлара:
“Бизи өртүн!”,
Тәпәләрә:
“Үстүмүзә ашын!” —
дејечәк.^й
- 9** Еј Исраил, Кибәһын вах-
тындан бәри күнаһ едир-
сән.^ј
Онлар һеч дәјишмәјибләр.
Кибәһдакы дава бу шәр
оғуллаарынын көкүнү кәс-
мәди.

10:8 * һәрфән: јуксәкликләри.

ФӘС. 10

a һш 3:4
һш 13:11
б 2Пд 17:4
в Ам 5:7
Ам 6:12
г 1Пд 12:28, 29
һш 4:15
һш 8:5
Ам 3:14
г 2Пд 17:3
һш 5:13
д Ми 6:16
е 2Пд 17:4
ө 1Пд 12:28-30
Ми 1:5
ж һш 4:15
з Ам 7:9
и 2Пд 23:15
ы Лк 23:30
Вһ 6:16
ј һк 20:4-6
һш 9:9

Сағ сүгүн

a 2Пд 17:6
б Әш 55:6
Ам 5:4
в Гн 32:2
Әш 45:8
г Әр 4:3, 4
г Мс 22:8
һш 8:7
Гт 6:7
д 2Пд 18:9, 10
е Ам 7:9
ө 2Пд 18:9, 10

ФӘС. 11

ж Гн 7:8
з Чх 4:22
Мт 2:14, 15

- 10** Истәдијим вахт онлары
чәзаландырачағам.
Өзләринин ики күнаһынын
бојундуруғу алтына дү-
шәндә
Халғлар онларын үстүнә
галхачаг.
- 11** Әфраим хырман дөјмәји се-
вән өјрәдилмиш дүјә иди,
Лакин Мән онун зәриф бој-
нуна гыјмадым.
Инди исә Әфраимин бели-
нә адам миндирәчәјәм.^a
Јәһуда јер шумлајачаг,
Јагуб хыша гошулачаг.
- 12** Өзүнүз үчүн сәләһлик
тохумлары әкин,
лүтф бичин.
Јеһоваја сары гајытмаг
үчүн һәлә вахт вар икән,^б
О кәлиб сизә сәләһлији
өјрәдәнә гәдәр^в
Әкин саһәсини шумлајын.^г
- 13** Сиз исә пислик шумлады-
һыз,
Шәр бичдиниз.^г
Һијлә бәһрәси јединиз.
Чүнки тутдуғунуз жола,
Икидләринизин чохлуғуна
архаландыһыз.
- 14** Халгыһызга гаршы һај-күј
галхачаг,
Истәһкамлы шәһәрләрини-
зин һамысы дармадағын
олачаг,^д
Нечә ки Сәлман Әрбил еви-
ни талан етди,
Дөјүш күнү аналар ушагла-
ры илә биркә гана гәлтан
едилди.
- 15** Еј Бејтел әһли, олмазын
пислијиниз учбатындан
бу сизин дә башыһызга кә-
ләчәк,^e
Дан ағаранда Исраилин
падшаһы мәһв едилә-
чәк». ^ө
- 11** «Исраил ушаг икән
ону севдим,^ж
Оғлуму Мисирдән
чағырдым.^з

- 2 Исраили һеј чагырдылар*,
О исә һеј узаглашды.^а
Баал бүтләринә гурбан
кәтириди,^б
Ојма бүтләрә гурбан
тәгдим етди.^в
- 3 Һалбуки Әфраимә јеримәји
Мән өјрәтдим,^г
ону гучағыма алдым.^д
О баша дүшмәди ки,
она шәфа верән Мән
идим.
- 4 Мән ону хејирхаһлыгла,
мәһәббәтлә* јөнәлтдим.^а
Мән онун бојнундан^б бојун-
дуруғу чыхартдым,
Һәр биринә шәфәтлә јемәк
кәтирдим.
- 5 О, Мисирә гајытмајачаг,
анчаг онун падшаһы
Ашшур олачаг,^в
Чүнки Мәнә сары дөнмәк
истәмәди.^г
- 6 Фитнәләринә көрә шәһәр-
ләринә гаршы ғылынч ој-
надачаглар,^а
Гапы рәзәләрини сынды-
рачаглар, онлары јејиб-
ашырачаглар.^б
- 7 Мәним халғым Мәнә хәја-
нәт етмәјә мејиллидир.^а
Ону али олана* чагырды-
лар, амма ајаға галхан
јохдур.
- 8 Еј Әфраим,
сәнә нечә ғыјым?^а
Еј Исраил,
сәни нечә әлдән верим?
Адмаја етдијими
сәнә рәва көрәрәмми?
Сәбүјимә етдијими
сәнә едәрәмми?^б
Гәлбимдә дуғулар дәји-
шиб,

11:2 * Јәни Аллаһын көндәрдији пөјғәм-
бөрләр вә башгалары Исраилә нәсирәт
верирдиләр. 11:4 * Һәрфән: *инсан ип-
ләри илә, мәһәббәт ипләри илә*. Бурада
балача ушаға јеримәји өјрәдөркөн и-
стифадә едилән ипләр нәзәрдә тутулур.
^а Һәрфән: *чәнәсиндән*. 11:7 * Јәни али
динә.

ФӘС. 11

- а Әш 30:9-11
б һк 2:13
һк 3:7
1Пд 16:30-32
1Пд 18:19
2Пд 17:13, 16
һш 2:13
в 1Пд 12:32, 33
һш 13:1, 2
г Гн 8:2
д Гн 1:31
Гн 33:27
Әш 46:3
е Әш 63:9
ж 2Пд 17:3
з 2Пд 17:13, 14
Ам 4:6
и Лв 26:31
з Әш 31:1
и 36 78:57, 58
Әр 3:6
ы һш 6:4
ј Јр 10:19
Гн 29:22, 23

Сағ сүтүн

- а Гн 32:36
Әр 31:20
б Әр 30:11
в Јл 3:16
г 3к 8:7
д Әш 11:11, 12
Әш 60:8, 9
3к 10:10
е Әр 23:6
һә 28:25, 26
һә 37:21
Ам 9:14
ж Ми 6:12
з 2Пд 18:1, 6
2См 29:1, 2
һш 4:15

ФӘС. 12

- ж 2Пд 15:19
һш 8:9
з 2Пд 17:4
и 2Пд 17:19
Әр 2:35
һш 4:1
Мк 6:2
ы Әш 3:11
ј Јр 25:26

Үрәјимдә шәфәт ојаныб.^а

- 9 Күкрәјән гәзәбими
төкмәјәчәјәм.
Јенидән Әфраими јыхмаја-
чағам.^б
Ахы Мән Аллаһам,
инсан дејиләм,
Аранызда олан
Мүгәддәс Аллаһам.
Үзәринизә гәзәблә кәлмә-
јәчәјәм.
- 10 Онлар Јеһованын ардынча
кедәчәкләр вә О, аслан-
тәк нәрә чәкәчәк.^в
О нәрә чәкәндә оғуллары
гәрбдән титрәјә-титрәјә
кәләчәк.^г
- 11 Мисирдән гуштәк,
Ашшур дијарындан көјәр-
чинтәк әсә-әсә кәләчәк-
ләр.^д
Мән онлары јурд-јувала-
рында мәскунлашдыра-
чағам», — бәјән едир
Јеһова.^а
- 12 «Әфраим Мәни јаланла,
Исраил еви һижлә илә
әһатә едиб.^в
Анчаг Јәһуда һәлә дә
Аллаһын јолу илә кедир*,
Мүгәддәс Аллаһа садиг-
дир».^г
- 12** «Әфраим күләклә
гидаланыр,
Бүтүн күнү шәрг күләји
далынча гачыр.
Јаланы, зүлмү артырыр.
Ашшурла әһд бағлајыр,^а
Мисирә јағ көндәрир.^б
- 2 Јеһова Јәһуда илә һагг-
һесаб чәкәчәк.^в
О, Јағубдан кетдији јолла-
ра көрә һесабат
тәләб едәчәк,
Әмләринин әвәзини
верәчәк.^д
- 3 О, һәлә ана бәтниндә икән
гардашынын топуғундан
тутду.^е

11:12 * Јахуд Аллаһла јеријир.

Вар күчү илэ Аллахла чарпышды.^а

4 Мэлэклэ чарпышды вэ она үстүн кэлди.

Онун лүтфүнү алмаг үчүн аглайыб жалварды».^б

Аллах ону Бейтелдэ тапды вэ орада бизимлэ данышды.^в

5 О, ордулар Аллаһы Јеһовадыр,^г

О, Јеһова ады илэ анылыр.^д

6 «Одур ки, сән өз Аллаһына тэрэф дөн,^е

Хејирхалыға, эдалэтэ бағлан.^ж

Һәмишә үмидини Аллаһына бағла.

7 Тачирин элиндәки тәрәзи алдадыр,

О, һәлләм-гәлләмлији сеvir.^з

8 Эфраим дејир:

“Эчәб варландым,^и

Сәрвәт топладым.^к

Чох әлләшдим, бүтүн бу зәһмәтимдә нә бир сәһв, нә бир күнаһ тапылмајачаг”.

9 Мән Јеһова һәлә Мисир дијарындан сәнин Аллаһынам.”

Тәјин едилмиш күнләрдә* олдуғу кими

Сәни јенә чадырларда мәсқунлашдырачағам.

10 Мән пејғәмбәрләрлә даңнышдым,^л

Чохлу вәһјләр вердим, Пејғәмбәрләр васитәсилә мәсәлләр чәкдим.

11 Киладда фырылдаг^м вә јалан вар.

Килгалда буғалар гурбан кәтирилиз.^н

Онларын гурбанкаһлары шумланмыш саһәдәки даш галағына бәнзәјир.^о

ФӘС. 12

а Јр 32:28

б Јр 32:24-26

в Јр 28:13, 19

г Јр 28:16

д Јр 32:30

е Чх 3:15

ж Әш 31:6

иш 14:1

л Јл 2:12, 13

м Гн 16:20

н Мл 6:8

о Ам 8:5, 6

п Мл 2:1, 2

қ Вһ 3:17

з Гн 8:17-19

и Чх 20:2

кш 13:4

л 1Пд 17:1

м 2Пд 17:13

н Ам 7:14, 15

о ј һш 6:8

к һш 9:15

л Ам 4:4

к 2Пд 17:9, 10

кш 8:11

лш 10:1

Сағ сүтүн

а Јр 28:5

гн 26:5

б Јр 32:28

в Јр 29:18

г Јр 31:38

д Чх 12:50, 51

е 36 77:20

ж Јш 24:17

з 1Иш 12:8

и 2Пд 17:9-11

кш 23:4, 5

л Гн 28:37

ФӘС. 13

ж Јш 17:17

з 2Пд 17:16

иш 11:2

л һш 2:8

м 1Пд 12:26, 28

н 1Пд 19:18

о Чх 20:2

кш 12:9

к Әш 43:11

лш 45:21, 22

к Гн 2:7

л Гн 32:9, 10

12 Јағуб Арам торлағына^а гачды,

Исраил^б арвад алмаг үчүн нөкәрчилик етди,^в

Арваддан өтрү гојун отарды.^г

13 Јеһова пејғәмбәр васитәсилә Исраили Мисирдән чыхартды,^д

Пејғәмбәр васитәсилә ону горуду.^е

14 Эфраим Аллаһы бәрк инчитди,^ж

Төкдүјү ганлар онун бојнундадыр,

Онун Саһиби биабырчылығынын әвәзини она верәчәк».^з

13 «Эфраим данышанда халг әсирди.

Исраилдә онун нүфузу вар иди,^и

Лакин Баала сәчдә едиб^к күнаһа батды вә өлдү.

2 Инди күнаһы күнаһа чалајыр,

Өзүнә күмүшдән төкмә бүтләр дүзәлдир,^л

Бүтләри мәһарәтлә дүзәлдир; бүтүн бунлар сәнәткар әлинин ишидир.

Онлара дејир:

“Гој гурбан кәтирәнләр даналары өпсүнләр”.^м

3 Буна көрә о, сәһәр думаны кими олачаг,

Тез јох олан шеһ кими,

Туфанда хырмандан соврулан саман кими,

Бачадан чыхан түстү кими олачаг.

4 Лакин Мән Јеһова һәлә Мисир дијарындан сәнин Аллаһынам.^н

Мәндән башга Аллаһ танымырдын.

Мәндән башга хиласкар јохдур.^о

5 Сәһрада, гураг дијарда сәнин гејдинә галырдым.^п

12:9 * Дикөр вариант: *бајрам күнләриндә*.

- 6 Онлар өрүшләриндә бәсләниб дојдулар.^a
Дојдулар вә гудурдулар.
Мәни унутдулар.^b
- 7 Мән онлар үчүн кәнч аслана дөнәчәјәм,^a
Бәбиртәк јолларынын үстүндә дуруб көзләјәчәјәм.
- 8 Балаларыны итирмиш ајы кими гаршыларына чыхачағам,
Онларын бағрыны јарачағам.
Орадача онлары аслан кими ашырачағам.
Онлары вәһши һејван парчалајачағ.
- 9 Еј Исраил,
Сәни мәһв едәчәјәм,
Чүнки Мәнә, өз јардымчына гаршы чыхдын.
- 10 Һаны сәнин падшаһын?
Кәлсин сәни бүтүн шәһәрләриндә гуртарсын.^г
Һаны барәләриндә:
“Мәнә падшаһ вә башчылар вер”, — дедијин һакимләр?^г
- 11 Падшаһы сәнә һирслә вердим,^a
Гәзәблә көтүрәчәјәм.^o
- 12 Әфраимин тәгсири боғчаја бүкүлүб,
Күнаһы горунур.
- 13 О, доғуш санчысы чәкәчәк.
О, ағылсыз оғулдур,
Доғулмағ вахты чатанда чыхмағ истәмәјәчәк.
- 14 Онлары Мәзарын* чәнкиндән гуртарачағам,
Өлүмдән кери алачағам.^o
Еј өлүм, һаны нештәрин?^ж
Еј Мәзар, һаны мәһв едән күчүн?^з
Јенә дә мәрһәмәт көстәрмәјәчәјәм.

13:14 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

ФӘС. 13

a Нә 9:25

b Гн 6:10-12
Гн 8:12-14
Гн 32:15, 18
Өш 17:10

v һш 5:14

г 1Иш 8:19, 20

г 1Иш 8:4, 5

д 1Иш 8:7
1Иш 12:13

е 1Иш 12:25
2Пд 17:4
Өр 52:11

ө Өш 25:8
Өш 26:19

ж 1Кр 15:55

з Вһ 20:13, 14

Сағ сүтүн

a 2Пд 17:20

b 2Пд 17:18
Ам 3:9, 10

v һә 20:21

г Өш 7:8

ФӘС. 14

г 2См 30:6
Өш 55:6, 7
Һш 12:6
Јл 2:12, 13

д Ми 7:18

е Иб 13:15

ө һш 5:13

ж Өш 31:1

з Гн 10:17, 18

и 36 103:3
Өш 57:18

ы Сф 3:17

ј Өш 12:1

- 15 Гамышлар арасында чоһалса да,
Үзәринә сәһрадан галхан шәрг күләји, Јеһованын күләји кәләчәк,
Онун гујусуну гурудачағ,
булағынын сујуну кәсәчәк.
Онун чаваһират долу хәзинәсини талан едәчәк.^a
- 16 Сәмәријә тәгсиркар чыхачағ,^б чүнки өз Аллаһына гаршы гијам етди.^в
О, гылынчдан өләчәк.^г
Балалары гана гәлтан олачағ,
Һамилә гадынларынын гарны јыртылачағ».
- 14** «Аллаһын Јеһоваја сары дөн, еј Исраил!^г
Аһы сән күнаһларына көрә бүдрәдин.
- 2 Бу сөзләрлә Јеһоваја сары дөнүн,
Она белә дејин:
“Күнаһларымызы бағышла,^д савабларымызы гәбул ет,
Әвәзиндә Сәнә дилимизин мәдһләрини^e буға гурбанлары кими тәгдим едәчәјик.
- 3 Ашшур бизи хилас етмәјәчәк,^o
Атлары чапмајачағыг,^ж
Даһа әлләримизин ишинә:
“Еј Аллаһымыз!” — демәјәчәјик.
Чүнки Сән јетимә мәрһәмәт көстәрирсән”.^з
- 4 Мән онлары хәјанәт азарындан сағалдачағам.^и
Көнлүм онлары севәчәк,^ы
Чүнки онлара гаршы гәзәбим кечди.^ј
- 5 Мән Исраил үчүн бир шәбнәм олачағам,
О, санбаг кими чичәк ачачағ,

- Ливан ағачларытэк көк салачаг,
6 Гол-будаг атачаг,
 Чалалы зејтун ағачынын чалалытэк олачаг,
 Ливан кими этир сачагаг.
7 Онлар јенә дә онун көлкә-синдә мәскән салачаглар,
 Бугда јетишдирәчәк,
 мејнә кими тумурчуглаја-чаглар.^а
 Онун шөһрәти Ливан шә-рабы кими олачаг.
8 Эфраим дејәчәк:
 “Даһа бу бүтләр
 нәјимә кәрәқдир?”^б

ФӘС. 14
 а 3к 8:12

б һш 14:3

Сағ сүтун
 а Әр 31:18

б Гн 32:4

- Мән она чаваб верәчәјәм,
 көзүм үстүндә олачаг.^а
 Сых жарпаглы ардыч ағачы-тэк олачагаг,
 Сизин үчүн бар кәтирәчә-јәм».
9 Ёикмәтли кимдир?
 Гој бунлары баша дүш-сүн.
 Ағыллы кимдир?
 Гој бунлары билсин.
 Ахы Јеһованын јоллары дүздүр,^б
 Саләһләр о јолларла кедә-чәк.
 Гануну позанларса,
 о јолларда бүдрәјәчәк.

ЈУИЛ

МӘЗМУН

- 1** Нәшәрат басгыны (1–14)
 Јеһованын күнү јахындыр (15–20)
 Пејғәмбәр Јеһованы чағырыр (19, 20)
2 Јеһованын күнү вә бөјүк ордусу (1–11)
 Јеһоваја сары дөнүн (12–17)
 «Үрәјинизи чырын» (13)
 Јеһова халгына һај верир (18–32)
 Руһуму төкәчәјәм (28)

- Көјдә вә јердә мөчүзәләр (30)
 Јеһованын адыны чағыран гуртулачаг (32)
3 Јеһова халглары мүһакимә едир (1–17)
 Јөһушафат дәрәси (2, 12)
 Нөкм дәрәси (14)
 Јеһова Исраил үчүн гала олачаг (16)
 Јеһова халга бәрәкәт верир (18–21)

- 1** Фәтуил оғлу Јуилә* Јеһованын сөзү назил олду:
2 «Ешидин, еј ағсаггаллар!
 Еј өлкә сакинләри,
 гулаг асын!
 Сизин дөврүнүздә,
 Јахуд ата-бабаларынызын дөврүндә белә бир шеј олубму?»^а

ФӘС. 1
 а Јл 2:2

Сағ сүтун
 а Чх 10:14, 15

- 3** Буну өвладларыныза данышын,
 өвладларыныз өз өвладларына,
 Онларын өвладлары да гој сонракы нәслә данышсын.
4 Јејиб мәһв едән чәјирткә-дән галаны чәјирткә сү-рүсү једи.^а

1:1 * Мәнасы: *Јеһова Аллаһдыр.*

- Чэйрткэ сүрүсүндөн галаны ганадсыз чэйрткэ једи,
Ганадсыз чэйрткэдән галаны ачкөз чэйрткэ једи.^а
- 5** Ајылын, еј сәрхошлар,^б ачы-ачы ағлајын!
Еј шәраб дүшкүнләри, налә чәкин,
Ширин шәрабы ағзыныздан чәкиб алдылар.^в
- 6** Мәним торпагыма күчлү, сажсыз-һесабыз бир халт кәлди.^г
Онун дишләри аслан диши,^д чәнәси аслан чәнәсидир.
- 7** О, үзүм тәнәјими зај етди, әнчир ағачымдан гуру көтүк галды,
Онларын габығыны сојуб туллады,
Будаглары чыл-чылпаг галды.
- 8** Кәнчлик илләринин нишанлысыны* итирмиш,
Чул кејинмиш гыз кими шивән гопар.
- 9** Јеһованын евиндән тахыл тәгдимәси,^а шәраб тәгдимәси^б кәсилди.
Кәһинләр, Јеһованын гуллуғчулары јас тутур.
- 10** Зәми виран галыб, торпаг инилдәјир,^в
Чүнки тахыл талан едилиб, тәзә шәраб гурујуб, јағ түкәниб.^г
- 11** Әкинчиләр тәләш кечирир, бағбанлар ағлајыр,
Саһәләрдә нә буғда, нә арпа вар,
Мәһсул јоха чыхыб.
- 12** Үзүм тәнәји гурујуб, Әнчир ағачы солуб.
Нар, хурма, алма ағачлары, Бүтүн чөл ағачлары гурујуб.^д
Инсанлар арасындакы севинч хәчаләтә дөнүб.

1:8 * Јахуд өрини.

ФӘС. 1

а Јл 2:25

б Өш 28:1
Ам 6:6

в Гн 28:39

г Јл 2:2

д Фн 9:7, 8

е Лв 2:1

ж Чх 29:40

з Лв 26:20

ж Гн 28:39, 40

з Лв 26:20

Сағ сүтүн

а Чх 30:19, 20

б Лв 2:1

в Чх 29:40

г Јл 2:15

д 2См 20:3, 13

д Јл 2:1
Сф 1:7, 14
Сф 2:2
2Бт 3:10
Влн 6:16, 17е Ми 7:7
Һб 3:18**13** Еј кәһинләр, чула бүрүнүб јас тутун*!Еј гурбанкаһда хидмәт едәнләр,^а фәған един!

Еј Аллаһымын гуллуғчулары, кәһин, кечәни чул ичиндә кечирин!

Чүнки Аллаһынызын евинә тахыл^б вә шәраб тәгдимәләри^в кәтирилмир.**14** Оруч елан един; тәнтәнәли јығынчаг чағырын.^гАғсаггаллары, бүтүн өлкә сакинләрини Аллаһыныз Јеһованын евинә топлајын,^д

Јеһовадан имдад диләјин.

15 Вај, о күн кәлир!Јеһованын күнү јахындыр,^а

Гүдрәт Саһибиндән фәләкәт кими кәлир о күн!

16 Ахы көзүмүзүн өнүндән јемәкләр,

Аллаһымызын евиндән севинч, шадлыг јох олуб.

17 Күрәк алтындакы тохумлар* бүрүшүб.

Анбарлар бомбош галыб.

Тахыл анбарлары дағыдылыб, чүнки мәһсул олмајыб.

18 Һәтта мал-гара зар-зар зарыјыр,

Нахырлар пәрән-пәрән дүшүб, өрүш тапмырлар. Сүрүләр зүлүм чәкир.

19 Сәни, еј Јеһова,Сәни чағырачағам!^а
Чүнки чөллүкдәки отлағлары од гарсыдыб,

Чөлдәки ағачлары алов јандырыб күл едиб.

20 Чөл һејванлары да

Сәни һәсрәтлә көзләјир,

Чүнки чајлар гурујуб,

Чөллүкдәки отлағлары од јандырыб-јахыб».

1:13 * Јахуд синәнизи дөјүн. 1:17 * Дикәр вариант: әнчир гурусу.

- 2** «Сионда шејпур чалын!^а
Мүгөддәс дағымда дөјүш
нәрәси чәкин!
Гој бүтүн өлкә сакинләри
тир-тир әссин,
Чүнки Јеһованын күнү
кәлир,^б чох јахындыр!
2 О күн гаранлыг,
зүлмәт бир күндүр!^в
Булуудлу вә зил гаранлыг
бир күндүр!^г
Санки, дағлар дан ишығы-
нын габағыны касиб.
Бөјүк, гүдрәтли бир халг
вар.^д
Онун кимиси һеч бир за-
ман олмајыб,
Ондан сонра да һеч вахт
олмајачаг,
Кәләчәк нәсилләрдә дә
олмајачаг.
3 Өнүндә һәр шеји од
јандырыб-јахыр,
Архасында алов мәһв
едир.^е
Өнүндәки торпаг Әдән
бағы кимидир,^ө
Архасында исә бомбош
сәһра.
Әлиндән һеч бир шеј гурту-
ла билмир.
4 Көркәмчә ата бәнзәјир,
Дөјүш атлары кими гачыр-
лар.^ө
5 Онларын сәси дағ башында
сычрајан чәнк арабала-
рынын курултусу кими-
дир,^ж
Күләши јандыран аловун
чыртылтысына охшайыр.
Дөјүш низамы илә дүзүл-
мүш гүдрәтли халг кими-
дир.^з
6 Онларын әлиндән халглар
әзаб чәкәчәк.
Үзләр од тутуб јаначаг.
7 Онлар чәнкавәртәк ирәли
атылар,
Әскәртәк дивара дырма-
шырлар.

ФӘС. 2

а һә 33:2, 3
Ам 3:6

б Сф 1:14, 16
Мн 4:1

в Ам 5:18, 20

г Сф 1:15

д Јл 1:6

е Јр 2:8

ө Вһ 9:7

ж Вһ 9:9

з Мс 30:27

Сағ сүтун

а Јл 2:31
Мт 24:29
Лк 21:25
Вһ 9:2

б Јл 2:25

в Јл 2:2

г Әр 30:7
Ам 5:18
Сф 1:15

д Вһ 6:16, 17

е Әр 4:1
Һш 12:6
Һш 14:1, 2

ө 1Иш 7:6
2См 20:3

ж 2Иш 1:11, 12

з 2Пд 22:18, 19
36 51:17
Әш 57:15

и Өш 48:9

и Чх 34:6
Сј 14:18
Нә 9:17
36 106:44, 45
Мн 7:18, 19

ы 2См 30:8, 9
Әр 18:7, 8
Сф 2:2, 3

ј Јл 1:14

Һәр бири низамла јеријир,
Чәркәдән чыхмыр.

- 8** Бир-бирини итәләмир,
Һәр кәс низамла ирәлилә-
јир.
Атылан охлар бәзиләрини
јыхса да,
О бириләри сыраны поз-
мур.
9 Шәһәрә кирирләр,
диварлары ашырлар.
Евләрә дырмашырлар,
оғру кими пәнчәрәләрдән
кирирләр.
10 Габагларында јер титрәјир,
көјләр сарсылыр.
Күнәш вә ај гаралыр,^а
Улдузларын парылтысы
итир.
11 Јеһова Өз ордусунун ба-
шында нәрә чәкәчәк,^б
дүшәркәсиндә әскәрлә-
рин сајы-һесабы јохдур.^в
Сөзүнү јеринә јетирән
Аллаһ гүдрәтлидир.
Бәли, Јеһованын күнү мөһ-
тәшәм вә мүдһишдир!^г
Ким дуруш кәтирә биләр?»^д
12 Јеһова бәјан едир: «Буна
көрә дә бүтүн гәлбиниз-
лә Мәнә сары дөнүн,^е
Оруч тутун,^ө
ағлајыб налә чәкин.
13 Јаханызы јох,^ө
үрәјинизи чырын,^ж
Аллаһыныз Јеһоваја тәрәф
гајыдын,
Чүнки О, мәрһәмәтли,
рәһмли, сәбирлидир,^з
мәһәббәти болдур,^и
Фәләкәт һөкмүнә көрә
һејифсиләнәр.
14 Ким билир, бәлкә дә,
һејифсиләнәчәк^ы вә
сизә бәрәкәт верәчәк,
Белә ки, Аллаһыныз Јеһо-
ва үчүн тахыл вә шәрәб
тәгдимәси кәтирә билә-
синиз.
15 Сионда шејпур чалын!
Оруч елан един, тәнтәнәли
јығынчаг чағырын!

- 16 Халгы топлајын,
јығынчагы пак един.^а
Аһыллары топлајын,
ушаглары вә сүдәмәр
көрпәләри топлајын.^б
Гој бәј отағындан, кәлин
кәрдәјиндән чыхсын.
- 17 Гој кәһинләр, Јеһованын
хидмәтчиләри ејванла
гурбанкаһ^в арасында
ағлајыб десинләр:
“Еј Јеһова,
халгына рәһмин кәлсин,
Гојма ирсин рүсвај олсун.
Гојма јад халглар онларын
үзәриндә ағалыг етсин.
Ахы нә үчүн халглар ара-
сында “һаны онларын
Аллаһы” дејилсин?”^г
- 18 Онда Јеһова Өз торпагы-
нын гејрәтини чәкәчәк,
Халгына рәһм едәчәк.^д
- 19 Јеһова халгына һај вериб
дејәчәк:
“Будур, сизә тахыл,
тәзә шәраб, јағ верирәм,
Сиз дојачагсыныз.^е
Бир даһа сизи халглар
арасында рүсвај етмәјә-
чәјәм.^в
- 20 Шималлыны говуб сиздән
узаглашдырачағам,
Гупгуру чөл-бијабана
говачағам.
Өн чәркәләрини шәрг дә-
низинә^г,
Арха чәркәләрини гәрб дә-
низинә^д говачағам.
Ондан пис иј галхачаг,
Арамсыз үфунәт јајылачаг.^е
Аллаһ мөһтәшәм ишләр
көрәчәк^в.”
- 21 Горхма, еј торпаг!
Севин, шадлан!
Јеһова, доғрудан да,
мөһтәшәм ишләр көрә-
чәк.
- 22 Горхмајын, еј чөлүн һејван-
лары,

2:20 * Өлү дөниз. # Аралыг дөниз.

ФӘС. 2

- а Чк 19:10
б Гн 31:12
2См 20:3, 13
в 2См 8:12
г Гн 32:26, 27
36 79:9, 10
Мн 7:10
д Гн 32:36
Өш 60:10
Мрс 3:22
Һш 11:8
е Өш 62:8, 9
Ам 9:13
Мн 3:10
ж Өш 34:2, 3
з Ам 9:14
3к 8:12
и Өш 12:6
3к 10:7
й Лв 26:4
Гн 11:14
к Лв 26:10
Ам 9:13
Мн 3:10
л Јл 1:4
м Лв 26:5
н Гн 26:10, 11
о Сф 3:11
п 36 46:5
р Лв 26:11, 12
Һш 37:26, 27
с Өш 32:15
Өш 44:3
Һш 39:29
т һә 2:16-18

Сағ сүтун

- а Өш 30:23
Өш 51:3
б һә 34:27
в Ам 9:14
3к 8:12
г Өш 12:6
3к 10:7
д Лв 26:4
Гн 11:14
е Лв 26:10
Ам 9:13
Мн 3:10
ж Јл 1:4
з Лв 26:5
и Гн 26:10, 11
й Сф 3:11
п 36 46:5
р Лв 26:11, 12
Һш 37:26, 27
с Өш 32:15
Өш 44:3
Һш 39:29
т һә 2:16-18

Дүзәнкаһлар јамјашыл дон
кејәчәк,^а

Ағачлар бар кәтирәчәк,^б
Әнчир, үзүм бол олачаг.^в

- 23 Еј Сион оғуллары, шадла-
нын, севинчиниң Алла-
һыныз Јеһова олсун,^г
Чүнки О, сизә бәс гәдәри
пајыз јағышы верәчәк.
О, сизә әввәлләр олдуғу
кими кур јағышлар,
Пајыз вә јаз јағышлары
көндәрәчәк.^д

- 24 Хырманлар тахылла дола-
чаг,
Чәнләр тәзә шәраб вә јагла
долуб-дашачаг.^е

- 25 Үзәриниз көндәрдијим
бөјүк гошунумун,^в
Илләр боју мәһсулунузу је-
јән чәјирткә сүрүсүнүн,
ганадсыз чәјирткәнин,
Ачкөз чәјирткәнин вә
мәһв едән чәјирткәнин
сизә вурдуғу зијаны
өдәјәчәјәм.

- 26 Сиз дојунча јејәчәксиниз,^г
Сизин үчүн харигәли
ишләр көрән Аллаһыныз
Јеһованын адыны
мәдһ едәчәксиниз.^д
Халгым даһа үзүгара олма-
јачаг.^е

- 27 Онда биләчәксиниз ки,
Мән Израилин арасында-
јам,^в
Мән Аллаһыныз Јеһова-
јам,^г башгасы јохдур!
Халгым даһа үзүгара олма-
јачаг.

- 28 Бундан сонра һәр чүр инса-
нын үзәринә руһуму
төкәчәјәм,^г
Сизин оғулларыныз да,
гызларыныз да пејғәм-
бәрлик едәчәк.
Гочаларыныз рөјалар көрә-
чәкләр,
Кәнчләриниз вәһјләр ала-
чаг.^д

29 Һәтта гулларымын вә гара-
башларымын да үзәринә
Һәмин күнләрдә руһуму
төкәчәјәм.

30 Мән көјдә вә јердә мөчүзә-
ләр* көстәрәчәјәм:

Ган, од вә түстү бурумла-
ры.^а

31 Јеһованын мөһтәшәм вә
мүдһиш күнү кәлмәздән
әввәл^б

Күнәш зүлмәтә, ај гана
гәрг олачаг.^в

32 Јеһованын адыны чағыран
һәр кәс гуртулачаг.^г

Ахы Јеһова дејиб ки, Сион
дағында вә Јерусәлимдә
гуртуланлар олачаг,^г

Јеһованын чағырдығы
о кәсләр сағ галачаг^г.

3 «Һәмин күнләрдә,
Јәһуда вә Јерусәлимин
әсирликдәки сакинләри-
ни кери гајтарачағым^д
вахт

2 Мән бүтүн халғлары јығыб
Јәһушафат* дәрәсинә кәти-
рәчәјәм.

Орада халгыма көрә,
Ирсим Израилә көрә
онларла һагг-һесаб
чәкәчәјәм.^е

Чүнки халгымы үммәтләр
арасына сәпәләдиләр,
Торлағымы бөлүшдүрдү-
ләр.^е

3 Халгымдан өтрү пүшк ат-
дылар,^ж

Фаһишәјә музд әвәзи оғлан
ушағы вердиләр,
Гыз ушағыны шәраба дә-
јишдиләр.

4 Еј Сур вә Сидон,
еј Филишт бөлкәләри,
Мәнимлә бу чүр давранма-
ға нечә чүрәт етдиниз?
Сизә нә пислијим дәјиб ки,
Мәнә әвәзини верирси-
низ?

ФӘС. 2

а һә 2:19, 20

б Сф 1:14, 15
Мн 4:5

в Мр 24:29
Мр 13:24, 25
Лк 21:25
Вһ 6:12

г һә 2:21
Рм 10:13

ф Әб 17

ФӘС. 3

д Гн 30:3
Әр 30:3
Һә 39:28
Ам 9:14
Сф 3:20

е һә 38:22
Јл 3:12
Сф 3:8
Зк 14:3
Вһ 16:14, 16

ө һә 35:10, 11
Сф 2:8, 9

ж Әб 11

Сағ сүтун

а Әш 23:12
Әр 47:4
Һә 25:15-17
Ам 1:9, 10
Зк 9:1, 2

б 2См 21:16,
17

в Гн 28:32
Һә 27:8, 13

г Әш 11:11, 12
Әш 43:5, 6
Әш 49:12
Әр 23:7, 8
Һә 34:12

ф Әб 19, 20

д Әш 34:1, 2

е һә 38:7

ө һә 38:9
Сф 3:8
Вһ 16:14

Мадам, Мәнимлә белә һәрә-
кәт едирсиниз,

Мән дә етдикләринизи
дәрһал, дәрһал башы-
ныза кәтирәчәјәм.^а

5 Чүнки сиз гызылымы, кү-
мүшүмү көтүрдүңүз,^б

Гијмәтли хәзинәми мәбәд-
ләринизә апардыңыз,

6 Јәһуда вә Јерусәлим
әһлини

Вәтәнләриндән узаглаш-
дырмаг үчүн јуанлара
сатдыңыз.^в

7 Мән онлары ајаға галды-
рачағам ки, сатдығыңыз
јердән кери
гајытсынлар.^г

Етдикләринизи башыныза
кәтирәчәјәм.

8 Сизин оғул-гызларынызы
Јәһуда әһлинә сатача-
ғам,^г

Онлар да өвладларынызы
узаг бир халга, Сәба ча-
магына сатачағлар,

Јеһова белә дејир.

9 Халғлар арасында
елан един:^д

“Мүһарибәјә һазырлашын!
Икидләри гызышдырын!

Гој бүтүн дојүшчүләр ја-
хынлашсын, ирәли атыл-
сын!^е

10 Каваһынларыныздан* гы-
лынч, орағларыныздан
низә дүзәлдин.

Гој эңиф “мән күчлүјәм”
десин!

11 Еј әтрафдакы халғлар,
бир јерә топланын,^е
кәлин бир-биринизә
көмәк един!”

Еј Јеһова,
икидләрини ораја ендир.

12 «Гој халғлар галхсын, Јәһу-
шафат дәрәсинә чыхсын.

3:10 * Хышын јери шумлајан дөмир һис-
сәси.

- Чүнки Мән орада отуруб
бүтүн этраф халглары
мүһакимә едәчәәм.^а
- 13** Ораг чалын, мәнсул јети-
шиб.
Ашағы дүшүб тапдалајын,
үзүмсыхан долуб.^б
Чәнләр долуб-дашыр, чүн-
ки халгларын пислији
чохдур.
- 14** Һөкм дәрәсиндә күтлөләр,
күтлөләр топлашыб!
Јеһованын орада һөкм чы-
харачағы күн јахындыр.^в
- 15** Күнәш вә ај гаралачаг,
Улдузларын парылтысы
итәчәк.
- 16** Јеһова Сиондан нәрә чәкә-
чәк,
Јерусәлимдән курулдаја-
чаг.
Көј вә јер сарсылачаг.
Лакин Јеһова халгы үчүн
сыгыначаг,^г
Исраил халгы үчүн
гала олачаг.
- 17** Онда биләчәксиниз ки,
Мән сизин Аллаһыныз
Јеһовајам, мүгәддәс
дағым Сион мәскәним-
дир.^д

ФӘС. 3

а 36 7:8, 9

Јл 3:2

б Әш 63:3

Вһ 14:18-20

в Әш 34:2

Сф 1:14

г 36 50:15

ф 3к 8:3

Сағ сүтун

а Әш 4:3

б Әш 60:18

На 1:15

3к 14:21

в Ам 9:13

3к 9:17

г һә 47:1

Вһ 22:1

ф һә 25:12, 13

д Ам 1:11

Әб 10

е Әш 19:1

ө Әр 49:17

ж 36 48:8

Әш 33:20

Әш 60:15

Ам 9:15

з Әш 4:4

һә 36:25

Мк 7:18, 19

и Әш 24:23

Мк 4:7

ЈУИЛ 3:13—АМУС Мәзмун

- Јерусәлим мүгәддәс јер
олачаг,^а
Јаделлиләр бир даһа ора
ајаг басмајачаг.^б
- 18** О күн белә олачаг:
дағлардан ширин шәраб
дамачаг,^в
Тәпәләрдән сүд ахачаг,
Јәһуданын бүтүн чајлары
су илә долачаг.
Јеһованын евиндән
бир чешмә чыхачаг,^г
Акасија вадисини суvara-
чаг.
- 19** Јәһуда халгына зүлм етди-
јинә көрә,^д
Онун торпағында күнаһ-
сыз ган төкдүјүнә көрә^е
Мисир виран галачаг,^в
Әдум инс-чинс олмајан сәһ-
раја дөнәчәк.^з
- 20** Амма Јәһуда һәмишә,
Јерусәлим нәсилдән-нәслә
инсан мәскәни олачаг.^ж
- 21** Әввәлләр төкдүкләри
гана көрә онлары
күнаһлы сајырдымса,
инди күнаһсыз сајача-
ғам.^з
Мән Јеһова Сионда
мәскән салачағам».^д

АМУС**МӘЗМУН**

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Амус Јеһовадан вәһј алып (1, 2)
Үсјанлара көрә һөкм (3–15)
Арам (3–5), Филишт (6–8), Сур (9, 10),
Әдум (11, 12), Әмун (13–15)</p> <p>2 Үсјанлара көрә һөкм (1–16)
Муаб (1–3), Јәһуда (4, 5),
Исраил (6–16)</p> <p>3 Аллаһын һөкмләри (1–8)
Аллаһ сиррини гулларына ачыр (7)
Сәмәријәјә гаршы хәбәр (9–15)</p> | <p>4 Башан инекләринә гаршы
хәбәр (1–3)
Јеһова Исраилин батил ибадәтинә
ришхәнд едир (4, 5)
Исраил Аллаһын тәрбијәсини
гәбул етмир (6–13)
Аллаһыны гаршыламаға
һазыр ол (12)
Аллаһ дүшүнчәләрини инсана
ачыр (13)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5 Бакирә Исраил җыхылды (1–3)
Аллаһы ахтарын вә сағ галын (4–17)
 Җахшылығы севин,
 пислијә нифрәт един (15)
 Јеһованын күнү — зүлмәт күнү (18–27)
 Исраилин гурбанлары гәбул
 олунмур (22)</p> <p>6 Архајын кәсләрин вај халына (1–14)
 Ширмајы тахтлар; шәраб долу
 пијаләләр (4, 6)</p> | <p>7 Исраилин ахыры јахындыр (1–9)
 Чәјрткәләр (1–3), од (4–6),
 шагул (7–9)
 Амуса гадаға гојулур (10–17)</p> <p>8 Бир сәбәт јај мејвәси (1–3)
 Зүлмкарлар мәнхум едилир (4–14)
 Рухани ачлыг (11)</p> <p>9 Аллаһдан гачмаг мүмкүн дејил (1–10)
 Давудун чардағы
 галдырылачаг (11–15)</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Тәгуһ^а гојунчуларындан олан Амусун* сөзләри. О, Јәһуда падшаһы Үзијәнин^б вә Исраил падшаһы Јуәш^в оғлу Әрубамын^г дөврүндә, зәлзәләдән^ф ики ил габаг Исраиллә бағлы вәһј алмышды. **2** О демишди:

«Јеһова Сиондан нәрә чәкәчәк,
Јерусәлимдән сәси учалачаг.

Чобанларын отлаглары јаса бүрүнәчәк,
Кармелин зирвәси гурујачаг».^д

3 «Јеһова бәјан едир:
“Дәмәшг үч кәрә, дөрд кәрә үсјан етдији үчүн* голу-му кери чәкмәјәчәјәм.

Чүнки о, Килады дәмир вәлләрлә дөјдү».^е

4 Һәзаилин^о евинә од јағдырачағам.
Алов Бәнһедадын^ж галаларыны јандырыб күлә дөндәрәчәк.

5 Дәмәшгин^з рәзәләрини сындырачағам,
Бигәт-Авенин әһалисини,
Бејт-Әдәнин һөкмдарыны јох едәчәјәм.

ФӘС. 1

- а 2См 11:5, 6
б 2См 26:1, 3, 4
 Әш 1:1
в 2Пд 13:10, 11
г 2Пд 14:23, 24
 Һш 1:1
 Ам 7:10
ф 3к 14:5
д Әш 33:9
 На 1:4
е 2Пд 8:12
 2Пд 10:32, 33
 2Пд 13:7
ө 1Пд 19:15
ж Әр 49:27
з Әш 7:8
 Әш 8:4
 Әш 17:1

Сағ сүтүн

- а 2Пд 16:9
б һә 25:15
в 2См 21:16, 17
 2См 28:18
 Јл 3:4, 6
г Әр 25:17, 20
 Әр 47:1
 3к 9:5
ф Әш 20:1
д Әр 47:5
е Сф 2:4
ө Әш 14:29
 Әр 47:4
 Һә 25:16, 17
 Сф 2:5
 3к 9:6
ж һә 26:2
з Јл 3:4, 6

Арам әһли Кираһа^а сүркүн едиләчәк”, — Јеһова белә дејир.

6 Јеһова бәјан едир:

“Тәззә^б үч кәрә, дөрд кәрә үсјан етдији үчүн голу-му кери чәкмәјәчәјәм.

Чүнки о, бүтүн әсирләри^в Әдума верди.

7 Мән Гәззәнин^г диварларына од јағдырачағам.

Алов онун галаларыны јандырыб күлә дөндәрәчәк.

8 Ашдодун^ф әһалисини, Ашкелонун^д һөкмдарыны јох едәчәјәм.

Әлими Екрона^ө гаршы галдырачағам.

Филиштлиләрдән* сағ галланлар мәнв олачаг”,^ө — Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир.

9 Јеһова бәјан едир:

“Сур^ж үч кәрә, дөрд кәрә үсјан етдији үчүн голу-му кери чәкмәјәчәјәм.

Чүнки о, бүтүн әсирләри Әдума верди,

Гардашлыг әһдини унутду.^з

10 Сурун диварларына од јағдырачағам.

1:1 * Мәнәсы: јүколма; јүкдашыма.
1:3 * Јахуд Дәмәшгин үч, дөрд чинајәтинә кәрә.

1:8 * Бәзи мәнбәләрә әсәсән, филистимлиләр.

Алов онун галаларыны
жандырыб күлэ дөндөрә-
чэк”.^а

- 11** Јеһова бəјан едир:
“Әдум^б үч кэрэ, дөрд кэрэ
үсјан етдији үчүн голуму
кери чəкмəјəчəјəm.

Чүнки мəрһəмəтини боғду,
Гылынчла гардашынын
далынча дүшдү.^в

О, ону гəзəблə дидиб-пар-
чалајыр,

Һирси сојумаг билмир.^г

- 12** Мəн Тəһманын^г үзəринə
од јағдырачағам.
Алов Бозраһын^а галалары-
ны жандырыб күлэ дөндө-
рəчəк”.

- 13** Јеһова бəјан едир:
“Әмунилəр^в үч кэрэ, дөрд
кэрэ үсјан етдији үчүн
голуму кери чəкмəјəчə-
јəm.

Чүнки онлар əразилəрини
кенишлəндирмəк^в үчүн
Киладда һамилə гадын-
ларын гарныны јыртды-
лар.

- 14** Мəн дөјүш күнү нэрə сə-
сијлə,
Туфанлы күндə фыртына
илə,
Раббаһын^ж диварларына
од јағдырачағам.
Алов онун галаларыны јан-
дырыб күлэ дөндөрəчəк.
- 15** Онларын падшаһи əјанла-
ры илə бəрабəр əсир апа-
рылачаг”,^з — Јеһова белə
дејир.

- 2** Јеһова бəјан едир:
“Муаб^и үч кэрэ, дөрд кэрə
үсјан етдији үчүн* голу-
му кери чəкмəјəчəјəm.
Чүнки о, Әдум падшаһы-
нын сүмүклəрини јанды-
рыб əһəнкə чевирди.

2:1 * Јахуд Муабын үч, дөрд чинајəтинə
көрə.

ФƏС. 1

а һа 26:12
б Јл 3:19
в һа 25:12
г 2См 28:17
Әб 10
Ғ Јр 36:10, 11
Әб 9
д Әш 34:5, 6
Әр 49:13
е һа 25:3
Сф 2:8
ө һк 11:12, 13
Әр 49:1
ж Әр 49:2
һа 25:5
з Әр 27:2, 3
Әр 49:3

ФƏС. 2

и Әр 48:29, 30
һа 25:8, 9
Сф 2:8

Сағ сүтун

а Әр 48:21, 24
б Әш 15:1
в Әш 16:14
Әр 48:7
г 2Пд 17:19
Әр 2:13
Ғ Лв 26:14-16
2См 36:14
д Әр 9:14
е 1Иш 12:15
1См 28:9
2См 36:17,
19
Әр 17:27
Әр 37:8
Әр 52:12-14
һш 8:14
ө Гн 28:45
2Пд 17:6, 7
һа 23:4, 5
һш 4:1, 2
ж Ам 5:11
Ам 8:4-6
з Ам 4:1
и Әш 10:1, 2
Ам 5:12
ы һш 8:11
һш 10:1
ј Чх 22:26
Гн 24:12

- 2** Муабын үзəринə од јағды-
рачағам,
Алов Кирјутун^а гала-
ларыны жандырыб күлə
дөндөрəчəк.
Муаб һај-күј ичиндə,
Дөјүш нэрəси вə
шејпур сəси алтында
мəһв олачаг.^б
- 3** Онун ичиндən һакими кө-
түрүб атачағам,
Оранын бүтүн башчылары-
ны онунла бəрабəр өлдү-
рəчəјəm”,^в — Јеһова белə
дејир.
- 4** Јеһова бəјан едир:
“Јəһуда^г үч кэрə, дөрд кэрə
үсјан етдији үчүн голуму
кери чəкмəјəчəјəm.
Чүнки о, Јеһованын гану-
нуну рəдд етди,
Онун гајда-ганунларына
эмəл етмəди.^г
Ата-бабаларынын ујдуғу ја-
ланлар ону аздырды.^д
- 5** Јəһуданын үзəринə од јағ-
дырачағам,
Алов Јерусəлимин галала-
рыны жандырыб күлə дөн-
дөрəчəк”.^е
- 6** Јеһова бəјан едир:
“Исраил^в үч кэрə, дөрд
кэрə үсјан етдији үчүн
голуму кери чəкмəјəчə-
јəm.
Чүнки о, салехи күмүшə,
Касыбы бир чүт сəндələ
сатыр.^ж
- 7** Онлар мəзлумун башыны
тоз-торпаға басыб əзир,^з
Фағырын јолуну бағлајыр-
лар.”
Ата илə оғул бир гадынын
јанына кедир,
Мүгəддəс адымы лəкəлə-
јирлəр.
- 8** Һəр гурбанкаһын^ы јанында,
киров көтүрдүклəри пал-
тарын үстүндə узаныб
јајханырлар.^ј

Чәримә етдикләри адамлардан шәраб көтүрүб аллаһларынын евиндә ичирләр”.

- 9 “Амма сидр ағачытәк учабојлу,
Палыд кими мөһкәм амориләри онларын өнүндә Мән мәһв етдим.^а
Јухарыда мејвәсини, ашағыда көкүнү мәһв етдим.^б
- 10 Мән сизи Мисир торпағындан чыхарыб,^в
Гырх ил^г сәһрада кәздирдим ки,
Амориләрин дијарына саһиб оласыныз.
- 11 Оғулларыныз арасындан пејғәмбәрләр,^д
Чаванларыныз арасындан нәзириләр^е јетишдирдим.
Мәкәр белә дејил,
еј Израил халгы?” — дејә Јеһова бәјан едир.
- 12 “Сиз исә нәзириләрә шәраб ичиртдиниз,^е
Пејғәмбәрләрә “пејғәмбәрлик етмәјин!”^ө дединиз.
- 13 Буна көрә дә бичилмиш тахылла долу араба торпағы нечә әзирсә,
Мән дә сизи јериниздә елә әзәчәјәм.
- 14 Чевик адамын гачмаға јери олмајачаг,^ж
Гүввәтли күчүнү горуја билмәјәчәк,
Чәнкавәр чаныны гуртара билмәјәчәк.
- 15 Охчу јериндә дура билмәјәчәк,
Ајагдан ити адам гача билмәјәчәк,
Атлы чаныны гуртара билмәјәчәк.
- 16 Чәнкавәрләрин ән үрәклиси белә,

ФӘС. 2

а Сј 21:23-25
Јш 24:8
36 135:10, 11

б Гн 2:31-33

в Чх 12:51

г Сј 14:34
Гн 2:7

д 1Иш 3:20
1Пд 17:1
1Пд 19:19

е Сј 6:2
Һк 13:5

ж Сј 6:3, 4

ө Әш 30:10, 11
Ам 7:12, 13

ж Ам 9:1

Сағ сүтун

а Гн 28:25

ФӘС. 3

б Чх 19:5
Гн 7:6
36 147:19, 20

в Дн 9:11, 12
Һш 12:2
Ам 4:12

г Јр 6:13
Јр 18:17
36 25:14
Әш 42:9
Дн 9:22
Вн 1:1

д Ам 1:2

е Әр 20:9
Ам 7:14, 15
Һә 4:19, 20

ө 2Пд 17:22, 23

ө һш 7:1
Ам 4:1

Һәмин күн чылпаг гачачаг”,^а — Јеһова бәјан едир.

3 Еј Израил халгы, Јеһованын сизин һаггынызда, Мисирдән чыхардығы үммәт һаггында дедији сөзләри ешидин:

2 “Дүнјанын бүтүн халглары арасында тәкчә сәни таһныдым.^б

Буна көрә бүтүн күнаһларынын әвәзини верәчәјәм.^в

3 Ики нәфәр разылашыб көрүшмәсә, нечә биркә јол кедәр?

4 Неч шикары олмајан аслан мешәдә нәрә чәкәр?

Шикар тапмајан кәнч аслан јувасында нәрилдәјәр?

5 Тор јерә сәрилмәсә*, ора гуш дүшәр?

Тәләјә неч нә дүшмәсә о, јериндән атылар?

6 Шәһәрдә шејпур чалынырса, мәкәр халг титрәмир? Шәһәрдә фәлакәт баш верирсә, мәкәр бу, Јеһовадан дејил?

7 Күлли-Ихтијар Јеһова Гулу пејғәмбәрләрә сиррини ачмамыш неч нә етмәз.^г

8 Аслан нәрә чәкди!^д Ким горхмаз?

Күлли-Ихтијар Јеһова даһнышды! Ким пејғәмбәрлик етмәз?^е”^д

9 “Ашдодун галаларында, Мисир дијарынын галаларында чар чәкиб дејин: “Сәмәријә дағларына гаршы топлашын.^ө Шәһәрин ичиндәки гармагарышыгылыға, Фырылдагчылыға бахын!^ө

3:5 * Дикәр вариант: *тора јем гојул-маса.*

- 10** Дүрүстлүк нәдир билмир-ләр,
Галаларыны зоракылыгга,
виранэликлэ долдурур-лар”, — дејэ бэјан едир
Јевова.
- 11** Буна көрө Күлли-Ихтијар
Јевова дејир:
“Дүшмән өлкәни мүһасирә-
јэ алачаг,^а
Сәни тагәтдән салыб
Галаларыны гарәт
едәчәк”.^б
- 12** Јевова бэјан едир:
“Чобан асланын ағзындан
ици ајағы вә гулагын бир
тикәсини чәкиб алдығы
кими,
Сәмәријәдә бәр-бәзәкли
тахтларда,
Көзәл диванларда јажанан
Исраил халгы да дүшмән
элиндән бу чүр алына-
чаг”.^в
- 13** Ордулар Аллаһы,
Күлли-Ихтијар Јевова
бэјан едир:
“Ешидин вә Јагуб евини
хәбәрдар един.
- 14** Асилијинә* көрә Исраиллә
һагг-һесаб чәкәчәјим күн^г
Бейтелдәки гурбанкаһларә^д
көрә дә һагг-һесаб сора-
чағам;
Гурбанкаһын бујнузлары
кәсилиб јерә дүшәчәк.^д
- 15** Мән гыш евини дә, јәј еви-
ни дә дағыдачағам”.
“Ширмајы евләр јыхыла-
чаг,^е
Имарәтләр* виран гала-
чаг”,^е — бэјан едир
Јевова.
- 4** Ешидин бу сөзү,
Еј Сәмәријә дағындакы^ж
Башан инәкләри,
Еј мәзлума фырылдаг кә-
лән,^з јохсулу эзән,

3:14 * Јахуд чинајәтләринә. 3:15 * Ди-
көр вариант: чохлу ев.

ФӘС. 3

а 2Пд 17:6

б һш 11:6
Ам 6:8в Әш 8:4
Ам 6:4

г һш 4:9

ф 1Пд 12:32, 33
һш 13:2д 2Пд 23:15, 16
2См 31:1
2См 34:1, 7
һш 10:2
Ми 1:6

е 1Пд 22:39

ө Ам 6:11

ФӘС. 4

ж Ам 6:1

з һш 4:1, 2
Ми 2:2

Сағ сүтүн

а 1Пд 12:28, 29
һш 4:13
Ам 3:14б һш 4:15
һш 9:15
Ам 5:5

в һш 8:11, 13

г Гн 14:28

ф Лв 7:12

д Лв 26:26
Гн 28:38
Гн 32:24
1Пд 18:2
2Пд 4:38

е Әр 3:6, 7

ө Гн 28:23, 24

ж 1Пд 18:5

- Еј әрләринә: “Ички кәтир,
ичәк!” — дејән гадынлар.
- 2** Күлли-Ихтијар Јевова мү-
гәддәслијинә анд ичди:
“Елә күнләр кәлир ки,
сиз әт гармағы илә,
Галанларыныз исә балыг-
чы гармағы илә галдыры-
лачагсыныз.
- 3** Сиз дивардакы дәлмә-де-
шикдән далбадал чыха-
чаг,
Һармона атылачагсы-
ныз”, — Јевова бэјан
едир.
- 4** “Бейтелә кәлиб асилик
един,^а
Килгала кәлиб асилијини-
зи артырын!^б
Сәһәр гурбан кәтирин,^в
Үчүнчү күн ондабирләри
верин.^г
- 5** Мајалы чөрәкдән шүкран
гурбаны^д јандырын,
Көнүллү тәгдимәләриниз
барәдә аләмә чар чәкин!
Сиз ки буну сеvirсиниз,
еј Исраил халгы”, —
Күлли-Ихтијар Јевова
бэјан едир.
- 6** “Мән бүтүн шәһәрләриниз-
дә сизә ачлыг вердим,
Евләринизә чөрәк гытлығы
вердим.^д
Јенә дә Мәнә тәрәф дөнмә-
диниз”,^е — Јевова бэјан
едир.
- 7** “Бичиндән үч ај габаг јағы-
шынызы кәсдим,^е
Бир шәһәрә јағыш јағдыр-
дым, о биринә јағдырма-
дым.
Бир тарла јағыш көрдү,
О бириси јағыш олмады-
ғындан гуруду.
- 8** Ики-үч шәһәрин чамааты
су ичмәк^ж үчүн
бир шәһәрә кетди,
Амма дојунча су ичмәди.

Сиз женә дә Мәнә тәрәф дөнмәдиниз^а — Јеһова бәјан едир.

- 9 “Мәһсулунузу гызмар исти илә, кифлә тәләф етдим.^б Сиз бағ вә үзүмлүкләрини-зи чохалтдыныз, Амма әнчир, зейтун ағачларынызы чәјирткә једи.^в Женә дә Мәнә тәрәф дөнмәдиниз”,^г — Јеһова бәјан едир.
- 10 “Мән үзәринизә Мисирдә-кинә бәнзәр азар көндәрдим.^д Чаванларынызы гылынчдан кечиртдим,^е атларынызы апардым.^ж Дүшәркәниздән галхан үфунәт бурнузуз дешди.^з Женә дә Мәнә тәрәф дөнмәдиниз”, — Јеһова бәјан едир.

- 11 “Мән торпағынызы Сәдум вә Әмурәни дағытдығым кими дағытдым.^к Очагдан чыхарылмыш одун парчасы кими олду-нуз, Женә дә Мәнә тәрәф дөнмәдиниз”,^л — Јеһова бәјан едир.
- 12 Буна көрә, еј Израил, сәнинлә белә рәфтар едәчәјәм. Еј Израил, бунлары ки башына кәтирәчәјәм, Аллаһыны гаршыламаға һазыр ол.
- 13 Бах!
Дағлара гурулуш верән,^м күләји јарадан Одур.^н
Дүшүнчәләрини инсана ачан,
Сүбһ шәфәгини гаранлығы чевирән,^о
Дүнјанын зирвәләри үзә-риндә јеријән Одур.^п

ФӘС. 4

а һш 7:10
б Гн 28:22
в Гн 28:40, 42
г Әш 42:24
д Чх 9:3
Гн 28:27, 60
е 2Пд 13:7
ж Гн 28:26
з Јр 19:24, 25
и һш 7:10
к Әш 40:12
л Әр 10:13
м Чх 10:22
Әш 5:30
Ам 8:9
н Ми 1:3

Сағ сүтүн**ФӘС. 5**

а Гн 4:27
Гн 28:62
б 2См 15:2
Әш 55:3, 6
в 1Пд 12:28, 29
Ам 3:14
г һш 4:15
Ам 4:4
д 2Пд 17:6
Һш 9:15
е һз 33:11
ж Ам 6:12
з Әј 9:9
Әј 38:31-33
и Чх 10:21, 22

Ордулар Аллаһы Јеһова-дыр Онун ады.

- 5 Еј Израил еви, сизин үчүн дедијим ағыја гулаг асын:
- 2 “Бакирә Израил јыхылды, Галха билмир, Јердә галыб, тәрк едилиб, Галдыран јохдур.
- 3 Күлли-Ихтијар Јеһова белә дејир:
“Израил евинин башына бунлар кәләчәк:
Бир шәһәрдән дөјүшә мин нәфәр чыхачаг, јүз нәфәри сағ галачаг; Јүз нәфәр дөјүшә чыхачаг, он нәфәри сағ галачаг”.^а
- 4 Јеһова Израил евинә белә дејир:

“Мәни ахтарын вә сағ галын.^б

- 5 Бејтели^в ахтармајын, Килгала^г кетмәјин, Биир-Сәбаја^д кечмәјин. Чүнки Килгал һөкмән сүр-күн едиләчәк,^е Бејтел бир һеч олачаг*.
- 6 Јеһованы ахтарын вә јаша-јын,^ж Јохса О, Јусиф евини алов-тәк јандырыб-јахар, Бејтели јандыра, сөндү-рән олмаз.
- 7 Сиз әдаләти јовшана дөн-дәјирсиниз, Саләһлији тапдалајырсы-ныз!^з
- 8 Кимаһ* вә Кәсил^и бүрчлә-рини^к јарадан, Зүлмәти ишығлы сабаһа чевирән, Күндүзү кечә кими гаран-лығы едән,^л Дәниз суларыны јанына чағырыб

5:5 * Дикер вариант: *әчаиб бир шәј ола-чаг.* 5:8 * Ептимала көрә, Буға бүрчүн-дәки Үлкәр улдузларыдыр. * Ептимала көрә, Орион бүрчү.

- Жер үзүнө төкөн Одур.^а
 Jehovahдыр Онун ады.
- 9 О, күчлүнү бир көз гырпымында мөһв едөчөк,
 Галалары дагыдачаг.
- 10 Шәһәр дарвазасында тән-бөх едөнә нифрэт едир-ләр,
 Дүз даньшаны көрөн көз-лэри жохдур.^б
- 11 Сиз касыбдан саһә үчүн ичарә һаггы тәләб едир-синиз,
 Верки әвәзи тахылыны кө-түрүрсүнүз.^в
 Буна көрә жонма дашдан тикдижиниз евлрәдә^г ја-шамајачагсыныз,
 Салдыгыныз о көзәл үзүм-лүкләрин шәрабыны ич-мәјәчәксиниз.^д
- 12 Чүнки нә гәдәр асилик етдижиниздән*,
 Нечә ағыр күнаһлар ишлә-дижиниздән акаһам.
 Сиз салеһи богаза јығыр-сыныз,
 Рүшвәт алырсыныз,
 Шәһәр дарвазасында касы-бын һаггыны тапдалајыр-сыныз.^а
- 13 Елә пис зәманә кәләчәк ки,^е
 Ағлы олан сәсини чыхар-мајачаг.
- 14 “Јахшылығы ахтарын ки, јашајасыныз^в,
 Пислији ахтармајын.^ж
 Онда ордулар Аллаһы Је-хова дедијиниз кими
 Сизә јар олачаг!^з
- 15 Јахшылығы севин,
 пислијә нифрәт едир,^д
 Шәһәр дарвазасында әда-ләтә јер верин,^е
 Бәлкә, ордулар Аллаһы Је-хова Јусиф өвладларын-дан сағ галанлара
 лүтф көстәрди”.^ж

5:12 * Јахуд чинајәтләриниздән.

ФӘС. 5

а Әј 36:27, 28
 Ва 1:7

б 1Пд 18:17
 1Пд 22:8

в Ми 2:2

г Әш 9:9, 10

д Гн 28:30

е Әш 10:1, 2
 Ам 2:6, 7

ж Ми 2:3

з Лв 18:5
 Гн 30:19, 20

д Әш 1:16, 17
 Ми 6:8

е 2См 15:2
 Ми 3:11

ж 36 34:14
 36 97:10
 Рм 12:9

з 2См 19:6
 Ам 5:24

д Әр 31:7
 Зк 10:6

Сағ сүтүн

а һш 9:2

б Әш 5:18, 19

в Ам 4:12

г Сф 1:14, 15

д Мс 15:8

е 36 50:8
 Әш 66:3
 һш 6:6

ж Әш 1:11

з Ам 6:5
 Ам 8:10

д Ми 6:8

16 Буна көрә Јеһова, орду-лар Аллаһы Јеһова бәјан едир:

“Бүтүн мејданларда фәрјад гопачаг,
 Бүтүн күчәләрдә чамаат аһ-вај едөчөк.

Кәндлиләри јас тутмаға,
 Ағы дејәнләри шивән гал-дырмаға чагырачаглар.

17 Бүтүн үзүмлүкләрдә фәр-јад гопачаг,^а

Чүнки Мән араныздан ке-чәчәјәм”, — дејир Јеһова.

18 “Јеһованын күнүнүн инти-зарында оланларын вај һалына!^б

Јеһованын күнүндән нә көзләјирсиниз?^в

О күн ишыг жох, гаранлыг олачаг.^г

19 Бу она бәнзәјәчәк ки,
 адам ширдән гача,
 габағына ајы чыха,

Евә кәлиб әлини дивара сөјкәјә, ону илан чала.

20 Бәли, Јеһованын күнү ишыг жох, гаранлыг ола-чаг.

Ајдынлыг жох, зүлмәт ола-чаг.

21 Бајрамларыңыздан зәһләм кедир,
 онлара нифрәт едирәм.^д

Тәнтәнәли мәчлисләриниз-дәки гурбанларын әтри Мәнә хош дејил.

22 Мәнә јандырма гурбанлары вә бәхшишләр кәтирсә-низ белә,

Онлардан хошланмарам.^е

Үнсийјәт гурбаны үчүн кәтирдидиниз көк һеј-ванлара нәзәр салмарам.^ж

23 Зәһләтөкән нәғмәләрини-зин сәсини кәсин,
 Телли аләтләринизин ава-зыны ешитмәјим!^з

24 Гој әдаләт су кими чағла-сын,^д

Салехлик чај кими шыр-шыр ахсын!

- 25 Еј Исраил еви, сиз гырх ил сәһрадајкән Мәнә гурбан, бәхшиш кәтирмишдиниз?^a
- 26 Сиз улдуз аллаһынызын, Падшаһыныз Сәггудун вә Гијунун* өзүнүз үчүн дүзэлтдијиниз бүтләрини дашыјыб апарачагсыныз.
- 27 Мән сизи Дәмәшгдән о тәрәфә сүркүн едәчәјәм”.^b Ады ордулар Аллаһы Јеһова^a олан Аллаһ белә дејир.

6 Сиондакы архајын кәсләрин, Сәмәријә дагына күвәнәнләрин вәј халына!^г Исраил евинин үз тутдуғу, Халлгарын башы олан халгын адлы-санлы адамларынын вәј халына!

- 2 Гәлнәјә кедиб бахын, Орадан Бөјүк Гәмәсә^г кечин, Сонра филиштлиләрин Чат шәһәринә енин. Мәкәр онлар бу ики падшаһлыгдан* даһа јахшыдыр? Јохса онларын торпаглары сизин торпаглардан кенишдир?

- 3 Сиз фәләкәт күнүнү дүшүнмәјиб^a Зоракылығы тахта чыхарысыныз.^e
- 4 Онлар сүрүдән тоғлулары, бәсләнмиш даналары көтүрүб јејир,^o Ширмајы тахтларда узаныр,^ж диванларда јәјханырлар.^з

5:26 * Күман ки, Сәггуд вә Гијун илаһлары Сатурн планетинин тимсалы иди. Она аллаһ кими ибадәт едилирди. **6:2** * Көрүнүр, Исраил вә Јеһуда падшаһлыглары нәзәрдә тутулур.

ФӘС. 5

a һә 7:42, 43

b 2Пд 15:29
2Пд 17:6

v Ам 4:13

ФӘС. 6

г Ам 3:13, 15

г Сј 34:2, 8
2Пд 14:28

д Өш 56:12

e Ам 5:12

ө Өш 22:13

ж 1Пд 22:39

з Ам 3:12

Сағ сүтун

a Өш 5:12

b 2См 7:6
2См 29:25,
26

v Өш 5:11

г 2Пд 15:29
2Пд 17:6

г Гн 28:41
Ам 5:5

д Ам 4:2

e һә 33:28
һш 5:5

ө Мрс 2:5

ж Ми 1:6

з Өш 10:5, 6

и Ам 3:15

ы 1Пд 21:13
Өш 59:13
һш 10:4
Ам 5:7

5 Чәнк авазы алтынды нәғмәләр гошур,^a Давуд кими, мусиги аләтләри ичад едилрәр.^b

6 Шәрабы пијаләјә ләбәләб сүзүб ичирләр,^в Өзләринә ән јахшы јағларла сығал верирләр, Амма Јусифин фәлакәтинә биканә галырлар.^г

7 Буна көрә сүркүнә башда онлар кедәчәк,^г

Кеф чәкәнләрин шәнликләринә сон гојулачаг.

8 Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир:

“Күлли-Ихтијар Јеһова Өз варлығына анд ичди.”^д

Јағубун тәкәббүрүндән зәһләм кедир,^e

Онун галаларына нифрәт едирәм.^o

Шәһәри вә шәһәрдәки һәр шеји дүшмәнә тәслим едәчәјәм.^ж

9 Бир евдә он киши галарса, онлар да өләчәк. 10 Әмиләри онлары чыхарыб јандырачаг, сүмүкләрини евдән бирбир чыхарачаг. Сонра о, евин ич отагларында олан бирисиндән сорушачаг: “Јанында кимсә вар?” О да чаваб верәчәк: “Јох”. Онда о дејәчәк: “Сус! Артыг Јеһованын адыны чәкмәк кечдир”.

11 Будур, Јеһова әмр едир,^з Имарәтләр јерлә јексан олачаг,

Дахмалар учуб дағылачаг.^и

12 Һеч ат гаја үзәриндә чапар?

Ким орада өкүзлә шум шумлајар?

Сиз әдаләти зәһәрли биткијә,

Салехлик бәһрәсини јовшана дөндәрмисиниз.^ы

13 Сиз мәнәсыз шејләрә севи-нирсиниз,

Дејирсиниз: “Мәкәр бу гүд-рәтә голумузун күчүлә јетишмәдик?”^а

14 Будур, Мән сизә гаршы бир халг галдырырам, еј Исраил еви!^б

Сиз Ләбу-Һәмәсдән^в Әрәбә вадисинәдәк зүлм алтын-да олачагсынынз”, — ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир.

7 Күлли-Ихтијар Јеһова мәнә буну көстәрди: падшаһын от пајы бичилиб гуртармышды. Гыш әкинләринин бој атдығы вахт иди. Аллаһ бир сүрү чәјирткә көндәрди. **2** Чәјирткәләр өлкәдә бүтүн јашыллығы јејиб гуртарды. Онда мән дедим: “Еј Күлли-Ихтијар Јеһова, јалварырам, багышла. Г Јагуб нечә сағ галсын? Ахы о зәифдир!”^г

3 Јеһова фикриндән дашынды.^д Јеһова деди: “Бу олмајачаг”.

4 Күлли-Ихтијар Јеһова мәнә буну көстәрди: Күлли-Ихтијар Јеһова халгы илә чәкишмәј кирди, бу чәкишмә одла һәлл олуначаг. Алов үмманы вә торпағын бир парчасыны удду. **5** Мән дедим: “Еј Күлли-Ихтијар Јеһова, јалварырам, әл сахла.^е Јагуб нечә сағ галсын? Ахы о зәифдир!”^е

6 Јеһова фикриндән дашынды.^ж Күлли-Ихтијар Јеһова деди: “Бу да олмајачаг”.

7 О, мәнә буну көстәрди: Јеһова шагулла тикилмиш диварын үстүндә дурмушду, әлиндә дә шагул вар иди. **8** Јеһова мәнән сорушду: “Амус, нә көрүрсән?” Дедим: “Шагул”. Онда Јеһова деди: “Мән халгым Исраили шагулла јохлајачағам. Даһа онлары багышламајачағам.^з **9** Исаһын сәчдәкаһлары^и дагылачаг, Исраи-

ФӘС. 6

а Гн 8:17, 18
36 75:5

б Гн 28:49, 50
2Пд 15:29
2Пд 17:6
Әш 7:20
Әш 8:4
Әш 10:5, 6
Һш 10:6

в Сј 34:2, 8

ФӘС. 7

г Әр 14:7
Дн 9:19

ф Әш 37:4

д Гн 32:36
36 106:44, 45
Һш 11:8

е Чх 32:11

ө Әш 1:9
Ам 7:2

ж Чх 32:14

з Ам 8:2

и 1Пд 12:25, 31
1Пд 13:33

Сағ сүтун

а Һш 10:8
Ам 5:5
Ам 8:14

б 2Пд 15:8, 10
Һш 13:16

в 1Пд 12:32

г 2Пд 14:23

ф Әр 26:8, 9
Ам 1:1

д Әр 18:18

е Ам 5:5
Ам 6:7

ө Әш 30:10

ж Ам 2:12

з 1Пд 12:29, 32
1Пд 13:1

и Ам 1:1

ы Әр 1:7
Һз 2:3
2Бт 1:21

ј Әр 11:21
Ам 7:13

к Ми 2:6

к Лв 26:33
2Пд 17:6

лин мүгәддәс јерләри виран галачаг.^а Мән Әрубам евинин үстүнә гылынчла кәлчәјәм”.^б

10 Бејтел^в каһини Амисај Исраил падшаһы Әрубама^г хә-бәр көндәриб деди: “Амус Исраилдә^ф сәнә гаршы гәсд һазырлајыб. Өлкә онун сөзләри илә разылаша билмир.^д

11 Чүнки Амус дејир: “Әрубам гылынчдан өләчәк, Исраил өз торпағындан сүркүн едиләчәк”.^е

12 Амисај Амуса деди: “Еј көрүчү, бурадан кет, Јәһуда торпағына гач, кет чөрәјини орада газан, пејғәмбәрлијини дә орада елә.^ө **13** Индән белә Бејтелдә пејғәмбәрлик етмә.^ж Чүнки бура падшаһын иба-дәткаһыдыр,^з сәлтәнәтин евидир”.

14 Онда Амус Амисаја деди: “Мән нә пејғәмбәр идим, нә дә пејғәмбәр өвлады. Мән чобанлыг едирдим” вә әнчир чәртирдим. **15** Јеһова мәни го-јун отармагдан ајырды. Јеһова мәнә деди: “Кет, халгым Исраилә пејғәмбәр ол”.^ы

16 Инди Јеһованын сөзүнү динлә: “Сән дејирсән, Исраилә гаршы пејғәмбәрлик етмә,^ј Исаһ евинә гаршы дилиндән бир кәлмә дә чыхма-сын”.^к **17** Буна көрә Јеһова бәјан едир: “Сәнин арвадын шәһәрдә фаһишәлик едәчәк, оғуларын, гызларын гылынчдан кечириләчәк. Торпағын өлчү ипи илә бөлүшдүрүләчәк, сән гәриб өлкәдә өләчәк-сән, Исраил халгы исә вәтәниндән сүркүн едиләчәк”.^к

8 Күлли-Ихтијар Јеһова мәнә буну көстәрди: бир сәбәт јәј мејвәси көрдүм. **2** О, мәнә деди: “Амус, нә көрүрсән?” Мән дедим: “Бир сәбәт јәј мејвәси”. Онда Јеһова мәнә деди: “Халгым Исраилин сону чатыб.

Даһа онлары эфв етмәјәчә-
јәм”.^а 3 Күлли-Ихтијар Јеһова
бәјан едир: “О күн мәбәд нәғ-
мәләри аһ-наләјә дөнәчәк.^б Һәр
јанда чәсәдләр атылыб гала-
чаг.^в Сүс!”

4 “Ешидин, сиз,
еј касыбы эзәнләр,
Өлкәдәки фағырларын мәһ-
винә баис оланлар.”^г

5 Сиз дејирсиниз: “Бу тәзә
ај мәрәсими^д гуртарсајды,
буғдамызы сатардыг.

Шәнбә^е кечсәјди, тахылы-
мызы сатардыг.

Чәкнини азалдардыг,
Гиймәти галдырардыг,
Әјри тәрәзи илә
кәләк кәләрдик.”^ө

6 Јохсулу күмүшә,
Касыбы бир чүт сәндәлә
алардыг,^ж

Тахылын зирзибилини дә
сатардыг”.

7 Јеһова Јагубун ифтихары-
на анд ичиб дејир:^з
“Онларын әмәлләрини
һеч вахт унутмајачағам.”^и

8 Буна көрә өлкә
тир-тир әсәчәк,
Һәр бир сакин јас тутачаг.”^ы
Һамы Нилин сулары кими
галхачаг,

Мисирдәки Нил кими
дашыб чәкиләчәк”.^я

9 Күлли-Ихтијар Јеһова
бәјан едир:

“О күн елә едәчәјәм ки,
күнүн күнорта чағы
күнәш батачаг,

Ишыглы күндә өлкәни зүл-
мәтә ғәрг едәчәјәм.”^к

10 Бәјрамларынызы јаса,^л
Маһныларынызы ағыја
дөндәрәчәјәм.

Бүтүн белләрә чул бағла-
јачағам, бүтүн башлары
даз едәчәјәм.

Јеканә өвлады үчүн јас ту-
тан адам кими олачаглар,

ФӘС. 8

а Ам 4:12
Ам 7:8

б һш 10:5
Ам 5:23

в Ам 6:9, 10

г Ам 2:6, 7

д Сј 10:10

е Чх 20:8

ө Лв 19:35, 36
Һш 12:7
Мм 6:10, 11

ж Лв 25:39
Ам 2:6

з Гн 33:26
36 68:34

и һш 8:13

к һш 4:3

л Ам 9:5

м Мм 3:6

н һш 2:11

Сағ сүтун

а 36 74:9
Һә 7:26
Мт 4:4

б һш 8:5
Һш 10:5

в 1Пд 12:28-30

г Ам 5:5

д 2Пд 18:11
Һш 13:16

ФӘС. 9

д Әш 6:1
Һә 1:27, 28

е Ам 2:14

ө Әр 23:24

О күн ачы бир күн олачаг”.

11 Күлли-Ихтијар Јеһова
бәјан едир: “Елә күнләр
кәлир ки,
Мән өлкәјә ачлыг көндәрә-
чәјәм.

Халг чөрәјә вә суја јох,
Јеһованын сөзләринә
һәсрәт галачаг.”^а

12 Дәниздән-дәнизә
Шималдан шәргә гәдәр
сәркәрдан кәзәчәкләр.

Онлар Јеһованын сөзүнү
ахтара-ахтара долаша-
чаглар, лакин тапмајачаг-
лар.

13 О күн көзәл-көјчәк гызлар,
Чаван оғланлар сусузлуг-
дан һушуну итирәчәк.

14 Онлар Сәмәријәнин^б
сахта аллаһларына
анд ичиб дејирләр:

“Еј Дан^в, сәнин аллаһын
һаггы!”

“Биир-Сәбаја^г кедән јол
һаггы!”

Онлар һөкмән јыхылачаг,
бир даһа дурмајачаглар!”^д

9 Јеһованы көрдүм.^а Гурбан-
каһын үзәриндә дајанмыш-
ды. О, мәнә деди: “Сүтунун
башындан елә вур ки, кандар-
лар титрәсин. Сүтунларын ба-
шыны сындыр. Мән сағ галан-
лары гылынчдан кечирәчәјәм.
Һеч ким гача билмәјәчәк, гач-
маг истәјиләр чаныны гурта-
ра билмәјәчәк.”^б

2 Јери газыб Мәзара* енсә-
ләр дә,

Әлими атыб онлары ора-
дан чыхарачағам,
Көјә галхсалар да,
Орадан јерә салачағам.

3 Кармелин башында киз-
ләнсәләр дә,
Онлары ахтарачағам вә
орадан көтүрәчәјәм.”^в

9:2 * Ибр. *шеол*. Лүғәтә бах.

Элимдэн гачыб дэнизин
дибиндэ кизлэнсэлэр дэ,
Орада илана эмр едэчэжэм
онлары чалсын.

- 4 Дүшмэн онлары габагына
гатыб эсир апарса,
Орада гылынча эмр едэчэ-
жэм онлары өлдүрсүн.^а
Јахшылыг јох, пислик үчүн
онлара көз гојачагам.^б

- 5 Чүнки Күлли-Ихтијар,
ордулар Аллаһы Јеһова
јерэ тохунар,
Јер әријәр,^в бүтүн сакинләр-
ри јас тутар,^г
Онларын һамысы Нил су-
лары кими галхар,
Мисирдәки Нил кими чәки-
ләр.^д

- 6 “Көјүн пиллэләрини јара-
дан,
Гүббәсини јер үзәриндә
бәргәрар едән,
Дәниз суларыны јанына
чағырыб
Јер үзүнә төкән Одур.^а
Јеһовадыр Онун ады.^б

- 7 Јеһова дејир:
“Еј Израил халгы,
мәкәр сиз Мәним үчүн
кушлулар кими дејилси-
низ?
Мәкәр Израили Мисир тор-
пағындан,^в

Филиштлиләри Критдән^г,
арамиләри Кираһдан^д чы-
харан Мән дејиләм?”

- 8 “Будур Күлли-Ихтијар
Јеһованын көзләри
күнаһкар падшаһлығын
үзәриндәдир.
Ону јер үзүндән силиб ата-
чаг.^а

Амма јенә дә Јагуб евини
тамамилә мәһв етмәјәчә-
јәм”,^б — бәјан едир
Јеһова.

- 9 “Мән эмр вериб
Исраил евини бүтүн халг-
лар арасында

ФӘС. 9

а Лв 26:33
б Гн 28:63, 65
в Мм 1:4
г һш 4:3
д Ам 8:8
д Әј 36:27, 28
36 135:7
е Чх 3:15
Ам 4:13
Ам 5:8
ө Чх 12:51
ж Әр 47:4
з 2Пд 16:9
и 1Пд 13:34
2Пд 18:11
ы Әр 30:11

Сағ сүтун

а Лв 26:33
Гн 28:64
б Әш 9:6, 7
Әш 16:5
Әр 23:5
Һә 37:24, 25
3к 12:8
Лк 1:31-33
в 2Иш 7:11
Һә 15:16-18
г Сј 24:18
Әш 11:14
Әб 18, 19
д Лл 3:18
е Әш 35:1
Әш 55:12
ө Үә 3:1
Әр 30:3
Һә 39:25
ж Әш 61:4
Һә 36:33
з Әш 65:21, 22
Һә 28:25, 26
и Әш 62:8, 9
Мм 4:4
ы Әш 60:21
Һә 34:27, 28
Һә 37:25

Хәлбиртәк әләјәчәјәм,^а

Бир чынғыл да
јерә дүшмәјәчәк.

- 10 Халгымын бүтүн күнаһ-
карлары гылынчдан өлә-
чәк.

Онлар дејирләр:
“Бәла бизә јахынлашмаз,
бизә чатмаз”.

- 11 Һәмин күн Давудун јыхыл-
мыш чардагыны галдыра-
чагам,^б

Дәлмә-дешијини тутача-
гам.

Виранәликләрини бәрпа
едиб

Әввәлки һалына гајтарача-
гам.^в

- 12 Белә ки, Әдумун^г сағ галан-
ларына

Вә адым үзәрләриндә
олан бүтүн халглара
саһиб олсунлар”, —
буну едән Јеһова
бәјан едир.

- 13 Јеһова дејир:
“Елә күнләр кәлир ки,
Чүтчү бичинчијә,
Үзүм тапдалајан тохум сә-
пәнә чатачаг.^д

Дағлардан ширин шәраб
дамачаг,^д

Бүтүн тәпәләрдән ахачаг.^е

- 14 Халгым Израили әсирлик-
дән гајтарачагам,^в

Онлар виран галмыш шә-
һәрләри тикиб орада
јашајачаглар,^ж

Үзүмлүкләр салыб шәра-
быны ичәчәк,^з

Бағ-бағат салыб мејвәсини
јејәчәкләр.^а

- 15 Онлары өз торпағларында
әкәчәјәм,

Онлар пај вердијим торпаг-
дан бир даһа гопарылма-
јачаглар”.^б

Буну сизин Аллаһыныз
Јеһова дејир».

ӘБДИЈА

МӘЗМУН

Тәкәббүрлү Әдум
алчалдылачаг (1–9)
Әдумун Јагуба гаршы
зоракылығы (10–14)
Јехованын күнү халглары
һаглајачаг (15, 16)

Јагуб евинин бәрпасы (17–21)
Јагуб Әдуму јандырыб күлә
дөндәрәчәк (18)
һакимијәт Јеховаја мәхсус
олачаг (21)

1 Әбдијаја* назил олан вәһј.

Күлли-Ихтијар Јеһова
Әдум барәдә белә дејир:^а
«Бизә Јеһовадан хәбәр
кәлди.

Елчи халглара бу хәбәри
кәтирди:

“Галхын, онунла дөјүшә
һазырлашаг!”^б

2 «Бах, сәни халглар арасын- да кичилтдим.

Сәнә һәдсиз һәгарәт
едилир.^в

3 Еј гаја ојугларында, Еј дағларын башында јашајан,

Үрәјинин тәкәббүрү сәни
алдатды!^г

Үрәјиндә дедин: “Ким мәни
јерә сала биләр?”

4 Гартал кими жүксәкләрдә мәскән салсан* белә, Јуваны улдузлар арасында гурсан белә,

Јенә дә сәни јерә сала-
чағам», — Јеһова бәјан
едир.

5 «Әкәр кечә оғру-гулдур кәлсәјди, (Сән бүсбүтүн мәһв олар- дын!*)

а Әш 21:11
һә 25:12-14
Јл 3:19
Ам 1:11, 12

б Әр 49:14-16

в Әр 49:8

г Мл 1:4

Сағ сүтун

а Гч 24:21
Әр 49:9, 10

б Әр 49:7

в Јр 36:10, 11
һә 25:13
Ам 1:12

г Әр 49:22

ф Әш 34:5, 6

д Јр 27:41, 42
Сј 20:20, 21
36 83:4-6
36 137:7
Јл 3:19
Ам 1:11

Тәкчә истәдијини апар-
мазды?

Үзүм јығанлар кәлсәјди,
Бир нечә салхым сахламаз-
ды?^а

6 Ај аман, Ејс әләк-вәләк едилди!

Кизли хәзинәләри талан
едилди!

7 Сәни сәрһәдәдәк говдулар.

Сәнин мүттәфигләрин
сәни алдатды,

Сәнинлә сүлһдә оланлар
сәни үстәләди.

Сәнинлә чәрәк кәсәнләр
ајағынын алтыны
газачаг,

Лакин сән буну анламаја-
чагсан».

8 Јеһова бәјан едир: «Мән о күн

Әдумун^б һикмәтли адамла-
рыны,

Ејсин дағлыг бөлкәсиндә
агилләри мәһв едәчәјәм!

9 Еј Тәһман^в, икидләрин дәһшәтә кәләчәк,^г

Чүнки Ејсин дағлыг бөлкә-
синдә һәр кәс гәтл едилә-
чәк.^ф

10 Гардашын Јагуба едилмиш зоракылығы көрә^д

1 * Мәнәсы: *Јехованын гулу*. 4 * Дикәр
вариант: *учсан*. 5 * Дикәр вариант: *нә
гәдәр шеј мәһв едәрди?*

- Сэн бүсбүтүн рүсвај олачагсан,^а
 Эбэдилик јох олачагсан.^б
- 11** Јаделлилэр онун ордусуну эсир аланда,^в
 Јадлар дарвазалардан ичэри кириб Јерусэлимдэн өтрү пүшк атанда,^г
 О күн сэн кэнарда дуруб бахырдын,
 Сэн дэ онлар кими идин.
- 12** Сэн гардашынын күнүнэ, онун гара күнүнэ нечэ севинэ билдин?^д
 Јаһуда халгынын гэтл күнүнэ нечэ шадлана билдин?^е
 Онларын бэла күнүндэ нечэ ловға-ловға даныша билдин?
- 13** Халгымын фэлакэт күнүндэ онун дарвазаларындан нечэ ичэри кирэ билдин?^в
 Халгымын фэлакэт күнүндэ онун бэдбэхтлијинэ нечэ севинэ билдин?
 Халгымын фэлакэт күнүндэ онун сэрвэтинэ нечэ эл узада билдин?^г
- 14** Гачанлары гырмаг үчүн јол ажрычында нечэ дура билдин?^ж
 Бэла күнүндэ гуртуланлары дүшмөнэ нечэ тэслим едэ билдин?^з
- 15** Јеһованын бүтүн халгларынын үстүнэ галхачагы күн јахындыр.^и
 Сэн нэ етдинсэ, сэнэ дэ ону едэчэклер.^й
 Башгаларына етдијин өз башына кэлэчэк.
- 16** Сиз мүгэддэс дағымда шэраб ичдијиниз кими,
 Бүтүн халглар да дурмадан гээзэбими ичэчэклер,^ј

а Әр 49:13

б Мл 1:3, 4

в 2Пд 24:10, 16
Әр 52:28

г Јл 3:3

д Мл 4:11

е Мрс 4:21

в Зк 1:15

ө 36 137:7
Һэ 25:12

ж Ам 1:11

з Әр 30:7

и Әр 9:25, 26
Әр 25:32
Јл 3:12, 14
Мл 5:15

й һэ 35:15

ј Әр 25:17
Әр 49:12**Сағ сүтүн**

а Јл 2:32

б Өш 4:3
Зк 8:3в Өш 14:2
Ам 9:11, 12г Әр 49:17, 18
Һэ 35:15

д Ам 9:11, 12

е Өш 11:14
Ам 1:8в 2Пд 17:24
Әр 31:5, 6

ө 36 122:6, 7

ж 1Пд 17:9

з Әр 13:19
Әр 33:13и 36 149:6, 7
Һэ 35:11й 36 22:28
Зк 14:9

Башларына чэкиб ичэчэк
 вэ ит-бат олачаглар,
 Санки, неч вахт олмайбылар.

- 17** Гуртуланлар исэ Сион дағында олачаглар,^а
 Ора мүгэддэс олачаг.^б
 Јагуб еви мал-мүлкүнэ саһиб олачаг.^в

- 18** Јагуб еви од,
 Јусиф еви алов олачаг,
 Ејс еви исэ күлэш.
 Онлар ону јандырыб күлэ дөндэрэчэк.
 Ејс евиндэн неч ким сағ галмајачаг,^г
 Чүнки буну Јеһова сөјләди.

- 19** Онлар Некевэ,
 Ејсин дағлыг бөлкэсинэ,^д
 Шэфлаја вэ филиштлиларин* торпагларына^е
 саһиб олачаглар.

Һэм дэ Әфраимлә Сэмэриј-јэ торпагларына^в саһиб олачаглар.

Бинјамин исэ
 Килад торпагларына саһиб олачаг.

- 20** Сэддин архасындан сүркүн едилмиш^г иسرائиллелэр
 Кэнаниларин Сарфата гэдэр узанан торпагларына јижэлэнэчэклер.^ж
 Јерусэлимдэн сүркүн едиллиб Сэфрадда оланлар Некевин шэһэрлэрини тутачаглар.^з

- 21** Хиласкарлар Ејсин дағлыг бөлкэсини мөһкум етмэк^и үчүн Сион дағына галхачаг.
 Һакимијјет Јеһоваја мөһсус олачаг.^й

19 * Бэзи мөнбөлэрэ әсасән, филистим-лилэр.

ЈУНУС

МЭЗМУН

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Јунус Јеховадан гачмаг истәјир (1–3)
Дәниздә фыртына (4–6)
Бәланын сәбәбкары
Јунусдур (7–13)
Јунусу дәнизә атырлар (14–16)
Балыг Јунусу удур (17)</p> <p>2 Балығын гарнында дуа (1–9)
Балыг Јунусу гәјтарып (10)</p> | <p>3 Јунус Нејнәваја јолланыр (1–4)
Нејнәва әһли төвбә едир (5–9)
Аллаһ Нејнәваны дағытмыр (10)</p> <p>4 Јунус һирсләнир, өзүнә өлүм арзулајыр (1–3)
Јехованын өјрәтдији мәрһәмәт дәрси (4–11)
«Һирсләнмәјин дүзкүндүр?» (4)
Битки вә мәрһәмәт дәрси (6–10)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Јехованын сөзү Амитај оғлу Јунуса*^а назил олду: **2** «Дур, Нејнәваја*^б, о бөјүк шәһәрә кет вә һөкм хәбәрини орада бәјан ет, чүнки онларын шәр әмәлләри дәркахыма јетишиб».

3 Лакин Јунус Јеховадан гачмаг үчүн дуруб Таршишә үз тутду. О, Јаффаја енди вә Таршишә кедән бир кәми тапды. Һаггыны өдәјиб кәмијә минди вә Јеховадан гачмаг үчүн кәмидәкиләрлә Таршишә јолланды.

4 Јеһова дәнизин үзәринә күчлү күләк көндәрди вә дәниздә фыртына гопду. Кәми аз гала батачагды. **5** Кәмичиләр ваһимәјә дүшдүләр вә һәр бири өз аллаһыны көмәјә чағырмаға башлады. Онлар кәмини јүнкүлләшдирмәк үчүн јүкү дәнизә атмаға башладылар.^в Јунус исә кәминин анбарына енмиш, узаныб бәрк јухуја кетмишди. **6** Кәминин капитаны онун јанына кәлиб деди: «Нә јатмысан? Дур ајаға, аллаһыны чағыр. Бәлкә, вар

1:1 * Мәнәсы: *көјөрчин*. 1:2 * Ниневја.

ФӘС. 1

^а 2Пд 14:25
Лк 11:29, 30

^б Мт 12:41

^в һә 27:18, 38

Сағ сүтун

^а Јн 3:9

^б Мс 16:33
Мс 18:18

^в Јш 7:14, 18
1Иш 14:42,
43

олан Аллаһ үзүмүзә бахар, сағ галарыг».^г

7 Кәмичиләр бир-бириләринә дедиләр: «Кәлин пүшк атаг,^д көрәк бу бәла кимин учбатындан башымыза кәлиб». Онлар пүшк атдылар, пүшк Јунуса дүшдү.^е **8** Ондан сорушдулар: «Де көрәк бу бәла кимә көрәдир? Нәчисән? Һарадан кәлирсән? Вәтәнин Һарадыр? Һансы халгдансан?»

9 Јунус чаваб верди: «Мән ибранијәм. Дәнизидә торпағы јарадан көјләрин Аллаһы Јехованын гулујам*».

10 Онлар даһа чоһ горхдулар вә дедиләр: «Сән нә етмисән?!» (Онлар Јунусун Јеховадан гачдығыны билирдиләр, буну өзү онлара данышмышды.) **11** Дәниз кетдикчә чошурду. Онда онлар сорушдулар: «Сәнинлә нә едәк ки, дәниз сакитләшсин?» **12** Јунус деди: «Мәни галдырыб дәнизә атын, дәниз сакитләшәчәк. Чүнки билирәм, бу күчлү фыртына мәним учбатымдан сизи јахалады». **13** Кәмичиләр исә вар күчләри илә авар чәкиб саһилә јан алмаға чалышды-

1:9 * Јахду Јеховадан горхурам.

лар, амма бачармадылар, чүн-ки дэниз кет-кедэ даһа да чошурду.

14 Онлар Јеһоваја жалвар-маға башладылар: «Амандыр, Јеһова, гојма бу адама көрө мәнв ола! Гојма күнаһсыз ган үстүмүздө галсын! Чүнки, еј Јеһова, Сән белә истәмисән».

15 Сонра Јунусу галдырыб дэ-низә атдылар вә чошгун дэ-низ сакилтәшди. **16** Онда бу кишиләр Јеһовадан бәрк горх-маға башладылар^а вә Јеһова-ја гурбан кәтириб нәзир деди-ләр.

17 Јеһова нәһәнк бир ба-лыг јетирди вә балыг Јунусу удду. Јунус үч күн, үч кечә ба-лығын гарнында галды.^б

2 Јунус балығын гарнында Аллаһы Јеһоваја дуа едиб^в **2** деди:

«Дарда оланда
Јеһованы чағырдым,
О, мәнә һај верди.^г

Мәзарын* бағырындан
имдад диләдим,^г
Сән сәсими ешитдин.

3 Сән мәни дәрјанын дибинә,
дәнизнә көксүнә атдын.
Ахын мәни удду,^д
Азғын далғаларын үстүм-
дән кечди.^е

4 Дедим: “Мәни көзүнүн га-
бағындан говдун,
Бир дә мүгәддәс мәбәдини
көрәчәјәмми?”

5 Сулар мәни удду,
чанымы һағлады,^е
Үмман мәни ағушуна алды,
Јосунлар башыма
долашды.

6 Дағларын дибинәдәк
ендим,
Архамча дүнјанын гапыла-
ры һәмишәлик бағлана-
чагды,

ФӘС. 1

а Дн 6:26, 27

б Мт 12:39, 40
Мт 16:4
Лк 11:29, 30**ФӘС. 2**в 36 91:14, 15
Мт 12:40

г 36 120:1

д 36 130:1, 2

е 36 69:1

ж 36 42:7

з 36 69:1

Сағ сүгүна 36 16:10
36 30:3
Әш 38:17
һә 2:31б 36 142:2, 3
36 143:4, 5

в 36 18:6

г 36 50:14

д 36 3:8
Әш 12:2**ФӘС. 3**

д Јн 1:1, 2

е Јр 10:8, 11
Һа 1:1
Сф 2:13

ж Јн 2:9

з Јр 10:8, 11

д Чк 9:20
Мт 12:41
Лк 11:32

Лакин Сән чанымы
гујудан чыхартдын,
еј Аллаһым Јеһова.^а

7 Чаным үзүләндә Јеһованы
јада салдым.^б

О заман дуам Сәнә, мүгәд-
дәс мәбәдинә јетишди.^в

8 Пуч бүтләрә пәрәстиш
едәнләр мәнәббәт чешмә-
сини тәрк едирләр*.

9 Мән исә Сәнә шүкранларла
гурбан кәтирәчәјәм,
Нәзирими јеринә јетирәчә-
јәм.^г

Гуртулуш Сәндәндир,
еј Јеһова».^г

10 Сонра Јеһова балыға
әвр етди вә балыг Јунусу гу-
руја рајтарды.

3 Јеһованын сөзү икинчи
дәфә Јунуса назил олду:^д
2 «Дур, Нејнәваја^е, о бөјүк шә-
һәрә кет. Сәнә дејәчәјим сөзлә-
ри чар чәкиб онлара сөйлә».

3 Јунус Јеһоваја итаәт
етди^е вә дуруб Нејнәваја* кет-
ди. Нејнәва шәһәри Аллаһын
көзүндә бөјүк бир шәһәр иди,
ону үч күнә долашмағ олар-
ды. **4** Јунус шәһәрә кирди. О:
«Чәми-чүмләтәнын гырх күн-
дән сонра Нејнәва дағыла-
чаг!» — дејә чар чәкә-чәкә бир
күнлүк јол кетди.

5 Нејнәва әһли Аллаһа
иман кәтирди.^ж Онлар оруч
елан етдиләр вә бөјүкдән ки-
чијә гәдәр һамы чул кејин-
ди. **6** Бу сөз Нејнәва падша-
һына чатанда о, тахтындан ду-
руб падшаһ либасыны әјнин-
дән чыхартды вә чула бүрүнүб
күлүн ичиндә отурду. **7** Һәм-
чинин о бујурду ки, Нејнәвада
чар чәкилсин:

«Падшаһын вә әјанларынын
фәрманы: “Нә бир инсан, нә
бир һејван, нә мал-гара, нә дә

2:8 * Дикер вариант: *сәдагәти унудур-
лар.*

гојун-кечи ағзына һеч нә алмасын. Онлар һеч нә жемәсин, су да ичмәсин. **8** Инсан да, һејван да чула бүрүнсүн. Гој һәр кәс Аллаһа јалвар-јахар етсин, пис јолундан дәнсүн, зоракылыгдан әл чәксин. **9** Ким билир, бәлкә, Аллаһ фикриндән дөндү, гәзәбини кери гајтарды ки, биз мәһв олмајаг?!»

10 Аллаһ онларын бу һәрәкәтини, пис јолдан әл чәкдијини көрәндә^а фикриндән дашынды вә дедији бәланы онларын башына кәтирмәди.^б

4 Бу иш Јунусун һеч хошуна кәлмәди вә о, бәрк һирсләнди. **2** О, Јеһоваја дуа едиб деди: «Аһ Јеһова! Мәкәр мән өлкәмдә оlanda буну демирдим? Елә буна көрә дә Таршишә^в гачмаг истәјирдим. Ахы билирдим ки, Сән мәрһәмәтли, рәһмли, сәбирли, мәһәббәти бол Аллаһсан,^г фикриндән дашыныб бәла кәтирмәзсән. **3** Инди исә, еј Јеһова, јалварырам, чанымы ал. Нијә јашајырам, өлсәм, бундан јахшыдыр?»^д

4 Јеһова деди: «Һирсләнмәјин дүзкүндүр?»

5 Јунус шәһәрдән чыхды вә шәһәрин шәрг тәрәфиндә әјләшди. О, өзүнә бир чардаг дүзәлтди вә көлкәсиндә отуруб

ФӘС. 3
а Лк 11:32

б Әр 18:7, 8
Һә 18:21-23
Јн 4:2

ФӘС. 4
в Јн 1:3

г Чк 34:6
36 78:38
36 86:5
36 145:8

д Сј 11:11, 15
1Пд 19:2, 4
Өј 6:8, 9

Сағ сүтун
а Јн 3:4

б Јн 4:3

в Јн 4:4

г Јн 3:3

д 36 36:6
36 145:9

шәһәрин агибәтини көзләмәјә башлады.^а **6** Онда Јеһова Аллаһ Јунусун башына көлкә салмаг үчүн бир балгабаг* битирди ки, ону дилхорлугдан гуртарсын. Бу биткијә көрә Јунусун үрәји чох шад олду.

7 Лакин Аллаһ ертәси күн сүбһ тездән бир гурд јетирди. О, биткини једи вә битки гуруду. **8** Күнәш доғанда Аллаһ гызмар шәрг күләји көндәрди. Күн Јунусун тәпәсинә вурурду. О, аз галырды һушуну итирсин. Јунус өзүнә өлүм диләјиб дејирди: «Нијә јашајырам, өлсәм, бундан јахшыдыр?»^б

9 Аллаһ Јунуса деди: «Мәкәр балгабагдан өтрү бу чүр һирсләнмәјин дүзкүндүр?»^в

О деди: «Бәли, дүзкүндүр. Һирсимдән өлмәк истәјирәм».

10 Јеһова она деди: «Зәһмәтини чәкмәдијин, јетишдирмәдијин, бир кечәдә битиб, бир кечәдә дә тәләф олан балгабаға сәнин һејфин кәлир. **11** Бәс Мән бу бөјүк шәһәрә, Нејнәваја нечә гыјым?^г Ахы орада јахшыны писдән* ајыра билмәјән јүз ијирми миндән чох инсан вар, чохлу мал-гара вар.»^д

4:6 * Дикәр вариант: *көнәкәрчәк*. **4:11** * һәрфән: *сағ әлини сол әлиндән*.

МИКӘ

МӘЗМУН

- Сәмәријә илә Јеһудаја һөкм (1–16)
Һөкм гијам вә күнаһа көрәдир (5)
- Зүлмарларын вај һалына! (1–11)
Аллаһ Исраили топлајачаг (12, 13)
Исраил сәсли-күлү олачаг (12)

- Башчылар вә пејғәмбәрләр ифша едилир (1–12)
Микә күч-гүввәтлә долур (8)
Каһинләр һагг алыб өјрәдир (11)
Јерусәлим даш галағына чевриләчәк (12)

- 4 Јеhovанын дағы учалачаг (1–5)
Гылынчлардан кавахын
дүзөлдөчөклөр (3)
Јеhovанын ады илө јеријөчөјик (5)
Сион күчлөнөчөк (6–13)
- 5 Өзөмөти учгарлара чатан
рөһбөр (1–6)
Бөјтлөһмдөн рөһбөр (2)
Сағ галанлар шеһө, ширө
бөнзөјөчөк (7–9)
Торлаг төмизлөнөчөк (10–15)
- 6 Аллаһын Исраиллө чөкишмөси (1–5)
«Јеhова сөндөн башга нө истөји
ки?!» (6–8)
- Өдалөт, сөдагөт, төвөзөкарлыг (8)
Исраилин төгсири вө чөзасы (9–16)
- 7 Исраилин мөнөви вөзијөти (1–6)
Инсанын дүшмөни өз
евиндөкилөрдир (6)
Аллаһы сөбирлө көзлөјөчөјөм (7)
Аллаһын халгына бөраөт (8–13)
Микөнин дуасы вө төрифлөри (14–20)
Јеhovанын чавабы (15–17)
Јеhова кими Аллаһ вармы? (18)

1 Јәһуда падшаһлары^а Ју-
тәм^б, Әһәз^в вә һизгијәнин^г
дөврүндә мүһрәстли Микәјә^ә
Јеhovанын сөзү, Сәмәријә^ә вә
Јерусәлим барәдә вәһј назил
олду:

2 «Ешидин, еј халглар!
Еј дүнја вә онун ичиндәки-
ләр, динләјин!
Гој Јеhова,
Күлли-Ихтијар Јеhова
Өз мүгәддәс мәбәдиндән
сизи иттиһам етсин.^д»

3 Будур, Јеhова
Өз мөканындан чыхыр,
О енәчөк вә јерин зирвәлә-
рини әзиб кечәчөк.

4 Дағлар ајаглары алтында
әријөчөк,^е
Дәрәләр јарылачаг,
Мум алов гаршысында
әријән кими,
Кур сулар јарған ачан
кими.

5 Бүтүн бунлар Јагубун
гијамы,
Исраил евинин күнаһлары
учбатындандыр.^е

1:1 * Микај, јахуд Микајыл адынын гыса
формасы. Мәнәсы: *Јеhоваја тај ким-
дир?*

ФӘС. 1

а Өш 1:1
һш 1:1

б 2Пд 15:32-34
2См 27:1, 2

в 2Пд 16:1, 2

г 2Пд 18:1-3
2См 29:1, 2

ә Өр 26:18

д 36 50:7

е һк 5:5
36 97:5

ө 2Пд 17:7, 8

Сағ сүтүн

а һш 7:1

б 2Пд 16:2, 4

в Лә 26:30
һш 8:6

г һш 2:5
һш 9:1

ә Өр 4:19

д Өш 20:2

Јагубун гијамына көрә
кимдир мүгәссир?
Сәмәријә дејилми?^ә
Јәһуданын сәчдөкаһлары-
на^ә көрә кимдир мүгәс-
сир?

Јерусәлим дејилми?

6 Мән Сәмәријәни
харабазара,
Мејнә әкмәк үчүн
бир саһәјә чевирәчөјөм.
Дашларыны дәрәјә
төкәчөјөм,
Бүнөврәсини чылпаг
гојачағам.

7 Бүтүн ојма бүтләри
парча-парча олачаг,^ә
Она музд олараг верилмиш
һәдијәләр одда јаначаг.^г
Онун бүтүн бүтләрини
мәһв едәчөјөм.

Бунлар фаһишәликлә
јығылмышды,
Фаһишәләр үчүн дә
хәрчләнөчөк».

8 Буна көрә мән ағлајыб
фәрјад едәчөјөм,^ә
Ајағалын вә чылпаг
көзәчөјөм.^д

1:5 * һөффөн: *јуксөкликләринө.*

Чаггал кими улајачағам,
Дәвәгушу кими фәған
гопараचाғам.

- 9 Чүнки онун жаралары сагалмаздыр.^a
Бәла Јәһудајадәк,^б
Халғымын дарвазалары-
надәк, Јерусәлимәдәк
кәлиб чатыб.^в
- 10 «Бу барәдә Чатда
сәс салмајын,
Орада агламајын!
Бејт-Әфрада тоз-торпағын
ичиндә дығырланын.
- 11 Еј Шафир әһли, чыл-чыл-
паг, биабырчылыгы ичин-
дә жола дүш.
Сәнаан әһли шәһәрдән
чыхмыр.
Бејт-Әзәл аһ-фәған едәчәк,
сәни сығыначагсыз
гојачаг.
- 12 Мәрут әһли хејир көзлә-
јирди,
Анчаг Јеһова Јерусәлимин
дарвазаларына бәла
көндәрди.
- 13 Еј Лаһиш^г әһли,
атлары арабаја гош,
Сион гызынын күнаһына
баис сән олдун,
Исраилин гијамлары
сәндәндир.^д
- 14 Сән Мүһрәст-Чата вида һә-
дијјәләри верәчәксән.
Әхзиб евләри^е Исраил пад-
шаһларынын јанында
јаланчы чыхды.
- 15 Еј Мәрәш әһли,^в
үстүнә ишғалчы
көндәрәчәјәм.^г
Исраилин шөһрәти
Әдулламадәк^ж чатачаг.
- 16 Әзиз балаларыны әсир апа-
рачаглар,^з онлардан өтрү
сачыны гырх,
Башыны даз елә,
Башын кәркәс башы кими
даз олсун.

ФӘС. 1

а Әш 1:5, 6
Өр 15:18

б 2Пд 18:13
Әш 8:7, 8

в 2См 32:2
Ми 1:12

г Јш 15:20, 39
2Пд 18:14

д 1Пд 14:16
2Пд 16:2, 3
Өр 3:8

е Јш 15:20, 44

ж Нә 11:25, 30

з Гн 28:41
2Пд 17:6
Әш 39:7

Сағ сүтун

ФӘС. 2

а 1Пд 21:7

б Чх 20:17
1Пд 21:2
Әш 5:8

в Әр 22:17
Һә 22:12, 29

г Әр 18:11

д Ам 2:14

е Әш 2:11

ж Әш 5:13

з Әр 9:10
Мрс 1:1

д Әш 6:11
Әр 25:9
Сф 1:2

з 2Пд 17:23

- 2 Јатағында фитнә-фәсад
гуранларын,
Јаманлыгы үчүн гәсд гуран-
ларын вај халына!
Сәһәр ачылан кими нијјәт-
ләрини ичра едирләр,
Чүнки күч әлләриндәдир.^а
- 2 Тарла истәјирләр,
кедиб тутурлар,^б
Ев истәјирләр,
кедиб әлә кечирирләр.
Кишини алдадыб евини
әлиндән алырлар,^в
Мирасына јијәһәнирләр.
- 3 Буна көрә Јеһова дејир:
“Бу нәслин башына елә
фәлакәт кәтирәчәјәм ки,^г
јаханызы гуртара билмә-
јәчәксиниз,^д
Даһа дикбаш-дикбаш кәз-
мәјәчәксиниз,^е чүнки
фәлакәт вахты јетишиди.^в
- 4 О күн дилләрдә зәрб-мәсәл
олачагсыныз,
Барәниздә јаныглы мәрсижә
охујачаглар.^з
Дејәчәкләр:
“Бизи сојуб-таладылар!^ж
О, халғымын пајыны баш-
галарына верди, көр ону
әлимиздән нечә алды!^з
Тарлаларымызы хаинә
верир”.
- 5 Буна көрә Јеһованын
ичмасында бир адам
тапылмајачаг ки,
Пүшклә бөлүнмүш торпа-
ғы иплә өлчсүн.
- 6 “Вәз етмәјин!” дејерәк
вәз едирләр,
“Бунлар барәдә
вәз етмәјин;
Рүсвајчылыгы бизи һагла-
маз”.
- 7 Еј Јагуб еви, ешитмисән,
чамаат дејир:
“Мәкәр Јеһованын руһу
наразыдыр ки?
Һеч О, белә шеј едәр?”

Мәкәр Мәним сөзләрим доғру жолла кедәнләрин хејринә дејил?

- 8** Дүнән халгым идиниз, бу күн дүшмән кими әлејһимә галхдыыз. Сиз ачыг-ашкар сојгунчу-луг едирсиниз: Дөјүшдән дөнәнләр кими архајынлыгла жолдан кечәнләрин палтарыны, көзәл әшјаларыны сојурсунуз*.
- 9** Сиз халгымын гадынларыны исти јуваларындан говурсунуз. Әвладларыны көзәл немәтләримдән һәмшиәлик мәрһум едирсиниз.
- 10** Чыхын кедин, артыг бура сизин јурдунуз дејил. Бу јер мурдар олдуғундан^а виран галачаг, үрәк ағрыдан бир виранәлик олачаг.^б
- 11** Сахта вә бош шејләр да-лынча дүшүб јаландан: “Кәл сәнә мејдән, шәрабдан вәз едим”, — дејән кәс Бу халгын хошладығы ваиз олачаг!^в
- 12** Еј Јагуб, һамынызы топла-јачағам, Израилин сағ галанларыны мүтләг топлајачағам.^г Ағылдакы гојун-гузу кими, Өрүшдәки сүрү кими бир јерә жығачағам.^д Ора сәсли-күјлү олачаг”.^е
- 13** Онларын өнүндә бир нәфәр кедәчәк, о кечид ачачаг, Онлар орадан кечәчәкләр, гапыдан кечиб чыхачаглар.^ж Падшаһлары өндә кедәчәк, Башда Јеһова олачаг».^з

2:8 * Дикәр вариант: палтарларындан көзәл әшјалары дартыб гопарырысыныз.

ФӘС. 2

а 36 106:38, 39

б Әр 9:19
Әр 10:18

в 1Пд 22:6, 8
Әш 9:15, 16
Әр 6:13, 14
Һә 13:2, 3

г Әш 11:11
Әр 23:3
Әр 31:7, 8
Ми 4:6

д Һә 34:11

е Һә 36:38
Зк 8:22

ж Әш 62:10

з Әш 49:10
Әш 52:12

Сағ сүтун

ФӘС. 3

а Ми 3:9

б 1Пд 22:8
Ам 5:10

в 2См 19:2

г Һә 22:27
Ам 8:4
Сф 3:3

д Һә 34:2, 3

е Әш 3:15

ж Мрс 3:44

з Гн 31:17, 18
Әш 1:15
Әш 3:11

ж Әш 9:15, 16
Әш 56:10

з Һә 13:19
Һә 34:2

и Әр 23:16, 17
Һә 13:10

ы Әр 13:16

ј 36 74:9
Һә 13:23

к Әш 59:9, 10
Ам 8:9

к Әш 29:10

3 Мән дедим: «Ешидин, еј Јагуб башчылары, Еј Израил евинин рәһбәрләри!»^а

Мәкәр һагг-әдаләти билмәк сизин ишиниз дејил?

2 Сиз исә јахшылығы нифрәт едиб^б јаманлығы севи-синиз^в.

Сиз халгымын дәрисини сојурсунуз, әтини сүмүк-дән гопарырысыыз.^г

3 Сиз халгымын әтини јејир-синиз.^д

Дәрисини сојур, сүмүјүнү гырырысыыз.^е

Онлары чәмдәк кими, газан-таваја атылан эт кими доғрајырысыыз.

4 О күн онлар Јеһовадан им-дад диләјәчәкләр,

Фәгәт О чаваб вермәјәчәк.

О заман онлардан үз дөндәрәчәк,^в

Чүнки онларын әмәлләри шәрди.^г

5 Халгымы аздыран пејғәм-бәрләр^ж дишләри илә кәмирә-кәмирә*^з

“Сүлһ!”^д — дејиб

чар чәкирләр,

Ағызларына бир шеј гој-мајана мұһарибә елан едирләр.

Јеһова онлар һагда белә дејир:

6 “Үзәринизә кечә чөкәчәк,^ы вәһј алмајачагсыныз,^ј

Гаранлыг чөкәчәк, фалчы-лыг етмәјәчәксиниз.

Пејғәмбәрләр үчүн күнәш батачаг,

Күндүз гаранлығы дөнәчәк.^к

7 Көрүчүләр хәчил олачаг,^к Фалчылар мәјус олачаг,

3:5 * Дикәр вариант: халгымы азды-ран пејғәмбәрләр јемәјә бир шејләри оlanda.

Һамысы ағзыны* өртәчәк,
Чүнки Аллаһдан
чаваб кәлмәјәчәк».

- 8** Мән исә Јеһованын руһу
сајәсиндә күч-гүввәтлә,
Әдаләтлә, чәсарәтлә дол-
мушам ки,
Јағуба асилијини, Исраилә
күнаһыны билдирим.
- 9** Динләјин, еј Јағуб евинин
башчылары,
Еј Исраил евинин
рәһбәрләри!^а
Сиз әдаләтдән икраһ едир,
һәр дүзлүјү әјирсиниз,^б
- 10** Сиону ган үстүндә тикир,
Јерусәлими һагсызлыглар
инша едирсиниз.^в
- 11** Онун башчылары рүшвәт-
лә һөкм верир,^г
Канинләри һагг алыб
өјрәдир,^д
Пејғәмбәрләри пулла
фалчылыг едир.^е
Бунунла белә, Јеһоваја
архаланыб* дејирләр:
«Јеһова бизимләдир,^в
Хата-бала биздән
јан кечәр!»^з
- 12** Буна көрә дә сизин үзү-
нүздән
Сион тарла кими
шумланачаг,
Јерусәлим даш галағына
чевриләчәк,^ж
Аллаһын евинин дурдуғу
дағ мешәлијә дөнәчәк.^з
- 4** Заманын сонунда
Јеһованын евинин
дурдуғу дағ^а
Дағлардан уча
бәргәрар олачаг,
Тәпәләрдән јухары
учалачаг,
Халғлар она сары
ахышачаг.^б

3:7 * Јахуд бығыны. 3:11 * Јахуд Јеһо-
ваја архаландығларыны сөјләјиб.

ФӘС. 3

а Ми 3:1
б Гн 27:19
Әр 5:28
в Әр 22:13
г Әш 1:23
Әш 5:20, 23
Һә 22:12
ф Әр 6:13
д Әш 56:10, 11
е Әш 48:1, 2
Әр 7:4
ө Ам 9:10
ж 36 79:1
з Әр 26:18

ФӘС. 4

и Әш 11:9
3к 8:3
ы 36 86:9
Әш 2:2-4
Әш 60:3
Вһ 15:4

Сағ сүтун

а Әр 31:6
3к 8:20, 21
б 1Иш 2:10
36 96:13
Әш 51:4, 5
в һш 2:18
3к 9:10
г 36 72:7
Әш 9:7
Әш 60:18
ф 3к 3:10
д Әш 54:14
Һә 34:25
Һә 39:25, 26
е 3к 10:12
ө 36 147:2
Әш 56:8
Һә 34:12, 16
Һә 37:21
Сф 3:19
ж Әш 10:21
Ми 2:12
Ми 7:18
з Әш 60:22

- 2** Чох халғлар кәлиб дејәчәк:
«Кәлин Јеһованын дағына,
Јағубун Аллаһынын евинә
галхаг,^а
О, бизә јолуну өјрәтсин,
Биз дә Онун јолу илә
јеријәк».
Чүнки ганун Сиондан,
Јеһованын сөзү Јерусә-
лимдән чыхачаг.
- 3** О, чох үммәтләр арасында
һаким олачаг,^б
Узагда јашајан гүдрәтли
халғлар аид мәсәләләри
һәлл едәчәк.
Онлар ғылынчларындан
каваһын*,
Низәләриндән ораг
дүзәлдәчәк.^в
Халғ халғын үстүнә
ғылынч галдырмачаг,
Артыг мұһарибә етмәји
өјрәнмәјәчәкләр.^г
- 4** Һәр кәс өз мејнәсинин, өз
әнчир ағачынын алтында
отурачаг,^д
Онлары горхудан олмаја-
чаг,^е
Буну ордулар Аллаһы
Јеһова дејиб.
- 5** Бүтүн үммәтләр,
һәр бири өз аллаһынын
ады илә јеријәчәк,
Биз исә әбәдијән
Аллаһыныз Јеһованын^ө
ады илә јеријәчәјик.
- 6** Јеһова бәјан едир:
«О күн ахсајан халғы
топлајачағам.
Пәрән-пәрән дүшмүш,^ө
Чәзәландырдығым халғы
бир јерә јығачағам.
- 7** Ахсајан халғдан
бир галгы сахлајачағам,^ж
Сүркүн едилмиш халғы
гүдрәтли халғ едәчәјәм.^з

4:3 * Хышын јери шумлајан дөмир һис-
сәси.

Јехова Сион дағында,
онларын үзәриндә
Индидән сонсузәдәк
һөкмранлыг едәчәк.

- 8** Сән, еј сүрү гүлләси,
Еј Сион гызынын дағы,^а
Јенидән илк һакимиј-
јәтинә,^б
Јерусәлим гызынын сәлтә-
нәтинә говушачагсан.^в
- 9** Нә чығыр-бағыр салмысан?
Мәкәр падшаһын жохдур,
Мәсләһәтчин өлүб ки,
Доған гадын кими
санчы чәкирсән?^г
- 10** Еј Сион гызы, доған гадын
кими ағрыдан говрул,
зарылда.
Чүнки шәһәрдән чыхыб
чөллүкдә јашајачагсан.
Бабилә кедиб чыхачагсан,^г
Орада хилас олачагсан.^д
Орада Јехова сәни дүшмән
әлиндән гуртарачаг.^е
- 11** Чох халглар сәнә гаршы
топлашыб дејәчәк:
“Гој Сион мурдарлансын,
Гој көзүмүзлә көрәк!”
- 12** Лакин онлар Јехованын
фикирләрини билмир,
Онун нијјәтини
баша дүшмүрләр.
О, онлары тәзәчә бичилиб
хырмана јығылмыш та-
хыл дәрзләри кими топ-
лајачаг.
- 13** Еј Сион гызы, дур,
хырман дөј!^о
Мән сәнин бујнузуну
дәмирә,
Дырнагларыны мисә
дөндәрәчәјәм.
Сән чох халглары әзиб
тоз едәчәксән,^ж
Онларын һарам јолла га-
зандыгларыны Јеховаја,
Сәрвәтләрини Худавәнди-
аләмә һәср едәчәксән.^з

ФӘС. 4

а 2Иш 5:7

б Өб 21

в 3к 9:9

г Әр 30:6

г 2Пд 20:18
2См 36:17,
20д Өш 45:13
3к 2:7е 3б 107:2, 3
Өш 48:20
Әр 15:21

ө Өш 41:15

ж 3к 9:13

з Јш 6:18, 19
Өш 23:17, 18**Сағ сүтун****ФӘС. 5**

а Гн 28:52

б Мт 26:67
Јһ 18:22
Јһ 19:3в Јр 35:19
Лк 2:4г Јр 49:10
1См 5:2
Өш 9:6
Мт 2:4-6Лк 1:32, 33
Лк 2:11
Јһ 7:42г һә 34:23
һә 37:24

д Әр 23:5, 6

е 3к 9:9, 10

ө Өш 9:6

ж Өш 8:7

з Јр 10:9-11

и Өш 33:1

ы Өш 14:25

- 5** Еј ишғал олунмуш шәһәр*,
Сән өзүнү кәсиб-јаралајыр-
сан.

Биз мүһасирәдәјик.^а
Исраил һакиминин үзүнә
дәјәнәклә вурурлар.^б

- 2** Сән, еј Бејтләһм Әфрат,^в
Јәһуда шәһәрләринин
ән кичији,

Исраилдә ирадәми ичра
едәчәк рәһбәр сәндән чы-
хачаг.^г

Онун көкү чох гәдимләрә,
әзәл күнләрә кедиб
чыхыр.

- 3** Буна көрә һамилә гадын
доғана гәдәр
О, онлары тәслим едәчәк.
Сонра рәһбәрин сағ гал-
мыш гардашлары Исраил
халгынын јанына гајыда-
чаг.

- 4** О галхачаг вә Аллаһы
Јехованын гүдрәти илә,
Јехованын уча ады илә
чобанлыг едәчәк.^г

Онлар асајишдә јашајачаг-
лар,^д

О заман онун әзәмәти
јерин учгарларынадәк
чатачаг.^е

- 5** О, әмин-аманлыг кәтирә-
чәк.^ө

Ашшурлулар јурдумуза
басгын етсәләр, галала-
рымыза ајаг бассалар,^ж

Онларын габағына једди
чобан, лап сәккиз бәј
чыхардарыг.

- 6** Онлар Ашшур өлкәсини,
Нәмруд^з дијарынын сәрһәд-
ләрини ғылынчла чәза-
ландырачаглар.^и
Ашшурлулар јурдумуза
басгын едәндә,^и
Торпагларымызы тапдала-
јанда о, бизи гуртарачаг.

- 7** Јагубдан сағ галанлар чох-
лу халглар арасында

5:1 * һәрфөн: Гыз.

- Јеховадан кэлэн шөһ кими,
Чөл-чәмәнә јаған јағыш
кими олачаг.
Онлар үмидини инсана
бағламыр,
Бәшәр оғлундан
асылы дежилләр.
- 8** Јагубдан сағ галанлар
халглар арасында,
Чохлу халглар ичиндә
Мешә һејванлары арасын-
дакы ширә бәнзәјәчәк.
Гојун сүрүсү ичинә кир-
миш,
Сүрүнүн ичиндән кечәрәк
гојунлары гапыб парча-
лајан кәнч аслан кими
олачаг,
Онун ки, пәнчәсиндән гур-
таран олмаз.
- 9** Сән јағылар үзәриндә гәлә-
бә чалачагсан,
Бүтүн дүшмәнләрин
мәһв олачаг».
- 10** Јехова бәјан едир:
«О күн атларыны мәһв едә-
чәјәм, арабаларыны сын-
дырачағам.
- 11** Өлкәндәки шәһәрләри
дармадағын едәчәјәм,
Бүтүн истәһкамларыны
јерлә јексан едәчәјәм.
- 12** Чадукәрлијинә
сон гојачағам,
Артыг сәндә сәһрбаз олма-
јачаг.^а
- 13** Ојма бүтләрини, дик даш-
ларыны* сымдырачағам,
Даһа элинлә дүзәлтдијинә
сәчдә гылмајачагсан.^б
- 14** Сәндәки Ашера бүтлә-
рини* јериндән гопарыб
атачағам,^в
Шәһәрләрини мәһв едәчә-
јәм.
- 15** Итаәтсиз халглардан гә-
зәблә,
Һиддәтлә гисас алачағам».

5:13 * Бу дашлар бүтпәрәстликдә си-
тајиш мөгсәдилә истифадә олунурду.
5:14 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 5

а Әш 2:6
Әш 8:19

б Әш 2:8
Һә 36:25
Һш 14:3
Зк 13:2

в Әш 27:9

Сағ сүтүн

ФӘС. 6

а Әш 5:3

б 36 50:1, 4
Әш 1:2

в Әш 43:26
Әр 2:35
Һш 4:1

г Әр 2:5

Ғ Чк 12:51
Ғн 4:20

д Ғн 7:8

е Чк 15:20

ө Сј 22:5, 6

ж Сј 23:7, 8
Сј 24:10
Вһ 2:14

з Сј 25:1
Сј 33:48, 49

и Јш 4:19

ы 1Иш 15:22
36 51:16, 17
Әш 1:11

ј 36 50:8-15

к 2Пд 3:26, 27
Һә 16:20

- 6** Јехованын сөзүнү ешидин.
Дурун, дағларын гаршы-
сында чәкишмәнизи апа-
рын,
Тәпәләр сәсинизи ешит-
син!^а
- 2** Еј дағлар,
еј јерин тәмәлләри,
Јехованын сөјләдији итти-
һамы динләјин!^б
Јехованын Өз халгы илә
чәкишмәси вер.
О, Израили белә
иттиһам едәчәк:^в
- 3** «Еј халгым,
сәнә нә етмишәм?
Сәни нә илә јормушам?^г
Бујур, әлејһимә шәһадәт
вер.
- 4** Сәни Мисир торпағындан
чыхартдым,^Ғ
Көләлик евиндән гуртар-
дым.^д
Мусаны, һаруну вә Мәрјә-
ми^ө өнүндә көндәрдим.
- 5** Еј халгым, Јехованын әда-
ләтини дәрк етмәк үчүн,
Муаб падшаһы Балағын
фитнә-фелини,^е
Баур оғлу Бәләмин
она вердији чавабы,^ж
Шиттимдән^з та Килгала^и
гәдәр јол боју баш верән-
ләри јадына сал».
- 6** Јехованын һүзуруна
нә илә кәлим?
Учалардакы Аллаһын өнү-
нә нә кәтириб сәчдә гы-
лым?
Онун һүзуруна јандырма
гурбанларыјла,
Јохса бирилик даналарла
чыхым?^ы
- 7** Минләрлә гоч кәтирсәм,
Јағы сел кими* ахытсам,
Јехова разы галармы?^ј
Бәлкә, тәгсирим үчүн
илк оғлуму,^к

6:7 * һәрфән: он минләрлә јағ сели.

Күнаһым үчүн бәтнимин
бәһрәсини верим?

- 8 Еј инсан, нәјин доғру олду-
ғуну О, сәнә сөйләди.
Јеһова сәндән башга
нә истәјир ки?!
- Истәјир ки,
әдаләтлә давранасан,^а
Сәдагәти уча тутасан,^б
Аллаһын өнүндә^в тәвазә-
карлыгла^г јеријәсән!
- 9 Јеһованын сәси шәһәрә
хитаб едир,
Һикмәтли адамлар Сәнин
адындан горхачаг.
Дәјәнәјә вә она сәләһијјәт
верәнә гулаг ас!^ф
- 10 Һәлә дә шәр адамын евин-
дә һарам сәрвәт,
Ијрәнч әскик өлчү вар?
- 11 Тәрәзим әјридирсә,
Торбамдакы чәки дашлары
алдадырса, нечә тәмиз
сајыла биләрәм?^д
- 12 Шәһәрин варлылары
зоракылығда пәркардыр,
Сакинләри јалан
данышыр,^е
Алдадан дилләри вар.^ө
- 13 «Буна көрә сәни вуруб
јаралајачағам,^ж
Күнаһларын учбатындан
виран галачагсан.
- 14 Јејәчәксән,
амма дојмајачагсан,
Гарнын бош галачаг.^з
Гыраға атдығыны
горуја билмәјәчәксән,
Нә горуја билсән, гылын-
чын ағзына верәчәјәм.
- 15 Әкәчәксән,
амма бичмәјәчәксән.
Зейтун тапдалајачагсан,
амма јағыны ишләтмәјә-
чәксән,
Тәзә шәрәб чәкәчәксән,
амма ичмәјәчәксән.^и
- 16 Сиз Омринин гајдаларына,
Әһәб евинин адәт-әнәнә-
ләринә эмәл едирсиниз,^й

ФӘС. 6

а Мс 21:3
Әш 1:17
Әр 22:3
Һә 45:9
Һш 12:6

б Мс 3:3
Һш 6:6
Зк 7:9

в Гн 10:12, 13

г Мс 8:13

ф Әш 9:13

д Гн 25:13
Мс 11:1
Һш 12:7

е Әш 59:3
Ми 7:2

ө Әр 9:3

ж Әш 1:5

з Лв 26:26
Һә 4:16
Һш 4:10

и Гн 28:38
Әр 12:13
Јл 1:10
Ам 5:11

й 1Пд 16:25, 30
2Пд 16:2, 3
2Пд 21:1, 3

Сағ сүтун

а Әр 19:8

б Зб 44:13
Әр 51:51
Мрс 5:1
Дн 9:16

ФӘС. 7

в Әш 57:1

г Әш 59:7

ф Әр 3:5
Әр 4:22
Һә 22:6

д Әш 1:23
Ми 3:11

е 1Пд 21:5, 6

ө Әш 10:3
Һә 12:23
Һш 9:7

ж Әш 22:5

з Әр 9:4

и Һә 22:7

й Лк 12:53

Онларын мәсләһәти илә
отуруб-дурурсунуз.
Буна көрә сизи ачыначаг-
лы һала салачағам,
Сакинләринә бахан
фит чалачаг,^а
Халғларын тәнәсини
дашыјачагсыныз.^б

- 7 Вај мәним һалыма!
Мән о адама бәнзәјирәм ки,
Јај мејвәләри вә үзүм јығы-
мындан сонра
Нә бир салхым үзүм,
Нә көнлү истәјән бир
әнчир тапыр!
- 2 Дүнјада садиг адам галма-
јыб,
Инсанлар арасында әмәли-
сәләһ адам галмајыб.^в
Һамысы ган төкмәк үчүн
пусғуда дурур,^г
Гардаш гардашы тора
салыр.
- 3 Әлләри пис ишләрдә
маһирдир,^д
Башчы бәхшиш тәләб едир,
Һаким рүшвәт истәјир,^е
Нүфузлу адам истәкләрини
бәлли едир.^ө
Онлар әлбир олуб
иш гурурлар.
- 4 Онларын ән јахшысы
тикан кимидир,
Ән сәләһи тиканлы чәпәр-
дән дә бәтәрдир.
Кешикчиләринин дедији
күн, һесабат верәчәјин
күн мүтләг кәләчәк.^ө
О вахт тәшвишә дүшәчәк-
сән.^ж
- 5 Јолдашына инанма!
Сирдашына етибар етмә!^з
Гојнунда јатана һәр шеји
ачыб данышма!
- 6 Оғул атасына
һәгарәт едир.
Гыз анасына,^и
Кәлин гајынанасына гаршы
чыхыр.^й

- Инсанын дүшмәни
өз евиндәкиләрдир.^a
- 7** Мән исә көзүмү Јеһоваја
дикәчәјәм,^b
Мәнә гуртулуш верән Ал-
лаһы сәбирлә көзләјәчә-
јәм.^a
Аллаһым мәни ешидәчәк.^г
- 8** Еј дүшмәним,
һалыма севинмә!
Һәрчәнд јыхылмышам,
галхачағам,
Һәрчәнд зүлмәтдә јашајы-
рам, Јеһова мәним нурум
олачаг!
- 9** Јеһова ишимә бахыб әда-
ләтли һөкм верәнәдәк
Онун гәзәбинә таб кәтирә-
чәјәм,
Ахы Она гаршы күнаһ
етмишәм.^г
О, мәни ишыға чыхарачаг,
Әдаләтини көрәчәјәм.
- 10** Дүшмәним дә буну
көрәчәк,
Мәнә: «Һаны Аллаһын
Јеһова?»^a — дејән
Хәчаләт чәкәчәк.
Дүшмәнимин бәдбәхтлији-
ни көзүмлә көрәчәјәм,
Ону күчәдәки палчыг кими
тапдалајачаглар.
- 11** Бир күн даш диварларын
һөрүләчәк;
О күн сәрһәд кенишләнә-
чәк*.
- 12** О күн Ашшурдан вә Мисир
шәһәрләриндән,
Јисирлә чај* арасындакы,
Дәнизләр арасындакы,
Дағлар арасындакы өлкә-
ләрдән сәнин јанына кә-
ләчәкләр.^e
- 13** Өлкә өз сакинләри учба-
тындан,
Онларын әмәлләри учба-
тындан хараба галачаг.

7:11 * Дикөр вариант: *фәрман узагда олачаг.* 7:12 * Фәрат чајы.

ФӘС. 7

a Әр 12:6
Мт 10:35, 36

b 36 123:2
Әш 8:17

v 36 25:5
36 62:1
Мрс 3:26

г 36 40:1
Әш 12:2
Әш 25:9

f Мрс 1:18

d 36 79:10
36 115:2
Јл 2:17

e Әш 11:16
Әш 27:13
һш 11:11

Сағ сүтүн

a Әш 40:11

b Әр 50:19
һә 34:23

v 36 78:12
Әш 63:11
Әр 23:7, 8

г 36 126:2
Әш 26:11
Әш 66:18

f Әш 49:23

d Әр 33:9

e Әр 23:3
Јл 2:32

ө Чх 34:6, 7
Әш 1:18
Әш 44:22
Әр 50:20
Дн 9:9

ж 36 103:9
Әш 57:16
Мрс 3:22

з Гн 30:3
36 103:8, 13
һш 2:19

и 36 103:12
Әш 55:7
Әр 31:34

ы Јр 22:17
36 105:8-11
Лк 1:72, 73
һә 3:25, 26

- 14** Мешәдә тәнһа јашајан, меј-
вә бағында сакин олан
халгыны,
Ирсин олан сүрүнү чома-
ғынла отар.^a
Гој онлар кечмишдә олдуғу
кими, Башанда вә Килад-
да отласынлар.^b
- 15** «Мисир дијарындан чыхды-
ғыныз күнләрдәки кими,
Сизә мөчүзәләр көстәрәчә-
јәм.^a
- 16** Халглр нә гәдәр гүдрәтли
олсалар да, буну көрүб
хәчил олачаглар.^г
Әлләри илә ағызларыны
өртәчәкләр,
Гулаглары кар олачаг.
- 17** Онлар илан кими торпаг
јалајачаг,^г
Сүрүнәнләр кими әсә-әсә
галаларындан чыхачаг-
лар.
Онлар Јеһова Аллаһдан
горхачаглар,
Әсә-әсә һузуруна кәләчәк-
ләр».^a
- 18** Ирсиндән сағ галанларын^e
күнаһыны бағышлајан,
Асилијини әфв едән
Сәнин кими Аллаһ вар-
мы?^e
Гәзәбин әбәди сүрмәз,
Чүнки мәһәббәт* көстәр-
мәк Сәнә хошдур.^ж
- 19** Сән јенә бизә рәһм едәчәк-
сән,^z тәгсирләримизә
ғалиб кәләчәксән*.
Бүтүн күнаһларымызы
дәнизин дибинә
атачагсан.^и
- 20** Гәдимдә ата-бабаларымыза
сөз вердијин кими,^ы
Јагуба сәдагәт,
Ибраһимә мәһәббәт көстә-
рәчәксән.

7:18 * Ибр. *хәсед.* Лүғәтдә «хәсед» сө-
зүнә бах. 7:19 * Јахуд тәгсирләримизи
тапдалајачагсан; рам едәчәксән.

НАҺУМ

МЭЗМУН

- 1 Аллаһ дүшмәнләрindən гисас алып (1–7)
Аллаһ там сәдагәт тәләб едир (2)
Јеһова Она пәнаһ кәтирәнләри таныјыр (7)
Нејнәва мәһв едиләчәк (8–14)
Фәләкәт тәқрар олмајачаг (9)
Јәһудаяа мүждә (15)
- 2 Нејнәва дармадағын едиләчәк (1–13)
Чайларын дарвазалары ачылачаг (6)
- 3 Ганлар шәһәринин вај халына! (1–19)
Нејнәваја гаршы һөкмүн сәбәби (1–7)
Нејнәва Но-Амун кими јыхылачаг (8–12)
Нејнәванын сүгуту лабүддүр (13–19)

1 Нејнәваја^{*а} гаршы һөкм. Елгошлу Наһумун[#] вәһј китабы.

2 Јеһова там сәдагәт тәләб едән,^б гисасы јердә гојмајан Аллаһдыр.

Јеһова гисас алып,
Онун гәзәби күкрәјир.^в
Јеһова дүшмәнләрindən гисас алып,

Гәзәбини дүшмәнләри үчүн сахлајыр.

3 Јеһова сәбирлидир,^г бөјүк гүдрәт саһибидир.^д Јеһова әсла чәзасыз гојмаз.^а

Онун јолу туфанын, гасырғанын ичиндән кечир,
Булудлар ајағынын алтын-да тоз кимидир.^е

4 О, дәнизә әмр едир,^в дәниз гурујур,
Бүтүн чайлары гупгуру едир.^ж
Башан вә Кармел саралыб-солур,^з
Ливан чичәкләри солухур.

5 О, дағлары сарсыдыр,
Тәпәләри әридир.^и

ФӘС. 1

а Әш 10:12
На 3:7
Сф 2:13

б Чх 20:5

в Гн 32:35, 41
Әш 59:18

г Сј 14:18

д Әј 9:4

е Чх 34:6, 7

ж Әј 38:1

з Әј 38:11
36 104:6, 7
36 107:29

и Јш 3:16

ж Әш 33:9
Ам 1:2

и 2Иш 22:8
36 68:7, 8

Сағ сүгүн

а 36 97:4, 5
Әш 24:1

б Әр 10:10

в Гн 32:22

г 36 136:1
Мр 19:17

д 36 46:1
36 91:2
Мс 18:10
Әш 25:4

е 36 1:6

ж Әш 10:24, 25

Јер вә торпаг,
Јер үзүндә јашајанлар
Онун һүзурунда титрәјә-чәк.^а

6 Онун һиддәти гаршысында ким дура биләр?^б

Шиддәтли гәзәбинә ким дөзә биләр?^в

Онун һиддәти од кими төкүләр,

Гајалары сарсыдар.

7 Јеһова кәрамәтлидир,^г дар күндә мөһкәм галадыр.^д

Она пәнаһ кәтирәнләри таныјыр.^е

8 О, шәһәри* сел сулары илә мәһв едәчәк,
Зүлмәт Онун дүшмәнләри-ни изләјәчәк.

9 Јеһоваја гаршы нә фәнд гура биләрсиниз?

О, сизин көкүнүзү кәсәчәк. Фәләкәт икинчи дәфә тәқрар олмајачаг.^в

10 Онлар тикан кими бир-биринә долашыблар,
Пивәдән сәрхош оланлара бәнзәјирләр,

1:7 * Јахуд Она пәнаһ кәтирәнләрин геј-динә галыр. 1:8 * Јәни Нејнәваны.

1:1 * Ниневија. # Мәнасы: тәсәлли вәрән.

Амма гуру күлөш кими
яныб күлө дөнөчөклөр.

11 Јеһоваја гаршы фитнә-фел
дүшүнән,
Бош-бош мәсләһәтләр
верән сәндән чыхачаг.

12 Јеһова дејир:
«Онлар күчлү олсалар да,
чохсајлы олсалар да,
Мәһв олачаглар,
көкләри кәсиләчәк*.
Мән сәни^а вурмушам,
даһа вурмајачағам.

13 Онларын сәнин үзәринә
гојдуғу бојундуруғу сын-
дырачағам.^а
Сәнин буховларыны гыра-
чағам.

14 Јеһова сәнин* барәндә
әмр едир:
“Даһа адыны дашыјан
өвладың олмајачаг.
Аллаһларының евиндән
ојма бүтләрени,
төкмә бүтләрени
мәһв едәчәјәм.
Сәнин үчүн гәбир һазыр-
лајачағам, чүнки сән
һечнәсән”.

15 Бах, мүждә кәтирән
сүлһ чарчысының ајагла-
ры дағлары ашыр.^б
Еј Јәһуда, бајрамларыны
кечир,^в
Нәзирләрини јеринә јетир,
Чүнки даһа ичиндән јара-
маз адам кечмәјәчәк,
О, тамамилә мәһв олачаг».

2 Сәни* дармадағын едәчәк
бириси гаршына чыхды.^г
Истеһкамларыны гору!
Јолуну көздән гојма!
Белини гурша!^д

Вар күчүнү топла!

2 Јеһова Јагубун вугарыны
гајтарачаг,

1:12 * Дикер вариант: *мәһв олачаглар*
вә о, ичиндән кечәчәк. ^а Јәни Јәһуда-
ны. **1:14** * Јәни Ашшурун. **2:1** * Јәни
Нејнәваны. ^б Һәрфән: *баркит.*

ФӘС. 1
а Әш 14:25

б Әш 52:7
Рм 10:15

в Гн 16:16

ФӘС. 2
г Әр 25:9

Сағ сүгүн
а 2Пд 17:6

б Јр 10:8, 11

в Сф 2:13

Исраилин вугарыны гајта-
рачаг,
Ахы гулдурлар ону
гарәт едиб,^а
Пөһрәләрини мәһв едиб-
ләр.

3 Икидләринин галханлары
гырмызы бојаныб,
Чәнкәвәрләри ал-гырмызы
кејиниб.
Дөјүшә һазырлашдығы күн
Чәнк арабаларының
дәмирләри алов кими
парылдајыр,
Ардыч саплы низәләри
һавада ојнајыр.

4 Чәнк арабалары дәличәси-
нә күчәләрдән кечир.
Мејданларда јухары-ашағы
шүтүјүр.
Онлар мәшәлә бәнзәјир,
шимшәк кими бәрг ву-
рур.

5 Падшаһ забитләрини
чагырачаг.
Онлар ајаглары долаша-
долаша ирәлиләјәчәкләр.

Онун диварларына сары
гачырлар,
Сәдләр гурурлар.

6 Чајларын дарвазалары
ачылачаг,
Сарај дағылыб кедәчәк.

7 Гәрар верилиб:
шәһәр ифша едилди,
О, сүркүнә апарылып,
кәнизләри зарыјыр.
Онлар көјәрчинтәк инләјиб
синәләринә вурурлар.

8 Нејнәва^б вар олдуғу күн-
дән сулу һовуз кими иди,
Инди сују ахыб кедир.
«Дажанын!» «Дажанын!»
Лакин дөнүб бахан јохдур.^в

9 Күмүшү талан един,
гызылы талан един!
Топланмыш сәрвәтин
сајы-һесабы јохдур.
Чүрбәчүр көзәл әшјалар
галаг-галагдыр.

- 10** Шәһәр бомбошдур, тәрк едилиб, виран галыб!^a
Горхудан үрәкләр әријир,
дизләр әсир, ајаглар тит-
рәјир,
Чөһрәләр од тутуб јаныр.
- 11** Наны асланлар јувасы,^б
кәнч асланларын бәслән-
дији јер?
Наны асланларын балала-
ры илә биркә чыхдығы,
Горхусуз-һүркүсүз јашады-
ғы јер?
- 12** Аслан балалары үчүн гәдә-
ринчә ов овларды,
Өз дишиләри үчүн ов бо-
ғарды.
Мағараларыны шикарла,
Јуваларыны парчаладығы
һејванларла долдурарды.
- 13** Ордулар Аллаһы Јеһова
бәјан едир:^в «Будур,
сәнин үстүнә кәлирәм!
Чәнк арабаларыны јанды-
рачағам, түстү ичиндә
галачағ.^г
Кәнч асланларыны гылын-
чын ағзына верәчәјәм.
Сәнә јер үзүндә шикар гој-
мајачағам,
Артыг гасидләринин сәси
ешидилмәјәчәк».^г
- 3** Ганлар шәһәринин
вај һалына!
О, фырылдаг вә сојғунчу-
лугла допдолудур.
Һеч вахт шикарсыз
галмајыб.
- 2** Гамчы сәси, чархларын
курултусу кәлир.
Атлар дәрднала чапыр,
чәнк арабалары сычра-
јыр.
- 3** Ат белиндә сүвариләр,
парлајан гылынчлар,
шимшәк кими низәләр;
Һәлак оланларын сајы чох,
чәсәдләр галаг-галаг,
Өлүләрин сајы јох,
Мејитләр ајаға долашыр.

ФӘС. 2

a Cф 2:15

б Әр 2:14, 15
Әр 50:17

в Әш 10:12

г 36 46:9
Әш 37:24

ф 2Пд 18:17

Сағ сүтүн

ФӘС. 3

a Ha 2:13

б Cф 2:15

в Ha 2:8

г Әш 19:6

ф Әр 46:25
Һә 30:14

д Јр 10:6

е 2См 16:8
Әр 46:8, 9

ө Әш 20:4

ж 36 75:8
Әр 25:15

- 4** Бүтүн бунлар халглары
фаһишәлији илә,
Тайфалары чадукәрлији илә
тора салан о чазибәдар,
о ишвәли чадукәрин,
О фаһишәнин һәдд билмә-
јән әхлагсызлыгына кө-
рәдир.
- 5** Ордулар Аллаһы Јеһова
бәјан едир: «Будур, сә-
нин* үстүнә кәлирәм!^a
Әтәјини үзүнә галдырача-
ғам,
Ејиб јерләрини халглара,
Биабырчылыгыны сәлтә-
нәтләрә көстәрәчәјәм.
- 6** Үстүнә чиркаб атачағам,
Сәни алчалдачағам,
Сәни тамашаја гојачағам.^б
- 7** Сәни көрән сәндән гачыб^в
дејәчәк:
“Нејнәва тар-мар олду!
Онун һалына ким ачыјар?”
Сәнә бир тәсәлли верән
һарадан тапым?
- 8** Ахы сәнин Нил архлары^г
кәнарында отуран Но-
Амундан*^г нәјин артыг-
дыр?
Суларла әһатә олунмушду,
Дәниз онун сәрвәти иди,
дәниз онун үчүн сәдд
иди.
- 9** Һәбәш вә Мисир онун тү-
кәнмәз күч мәнбәји иди.
Пут^д вә ливиялылар онун
јардымчысы иди.^е
- 10** Лакин о да әсир дүшдү,
Сүркүнә апарылды.^е
Ушаглары күчәләрин
башында гана гәлтән
едилди.
Әсилзәдәләри үчүн
пүшк атылды,
Нүфузлу адамлары бухов-
ланды.
- 11** Сән дә сәрхош олачағсан,^ж
Кизләнәчәксән.

3:5 * Јәни Нејнәванын. 3:8 * Јәни
Фива.

- Дүшмәндән горунмаг үчүн сыгыначаг ахтарачагсан.
- 12** Бүтүн истеккамларын еркән мејвәси дәјмиш әнчир агачы кимидир, Силкәләјәндә мејвәләри јејәнин ағзына дүшүр.
- 13** Бах, гошунларын арвад кимидир. Олкәнин гапылары дүшмән үзүнә тајбатај ачылачаг. Алов рәзәләри јејәчәк.
- 14** Мүһасирә вахты үчүн өзүнә су јығ.^а Галаларыны бәркит. Палчыға кир, палчығы тапдала. Кәрпич кәсмәк үчүн гәлиб көтүр.
- 15** Һәтта орада да алов сәни удачаг, Гылынч сәни гырыб-төкәчәк,^б Бала чәјирткә кими сәни јејәчәк.^в Сән исә чоһалмагда ол, бала чәјирткә кими, Чәјирткә кими чоһсајлы ол!
- ФӘС. 3**
а 2См 32:3, 4
- б** Сф 2:13
- в** Чк 10:14, 15
- Сағ сүтүн**
а На 2:8
- б** Сф 2:15
- в** Әш 10:5, 6
Әш 37:18
- 16** Тачирләринин сајыны чоһалтдын, көјдәки улдузлардан да чоһдурлар. Бала чәјирткә габығыны атыр вә учуб кедир.
- 17** Сәнин кешикчиләрин чәјирткә кимидир, Мәмурларын чәјирткә сүрүсү кимидир. Сојуг күндә даш ағылларда дүшәркә салырлар. Күн чыхынча учуб кедирләр, Һарада олдуглары билинмәз.
- 18** Еј Ашшур падшаһы, сәнин чобанларын мүркүләјир. Әсилзәдәләрин евдән чөлә чыхмыр. Халгын дағлара сәпәләниб, Онлары бир јерә топлајан јохдур.^а
- 19** Бәлана чарә јохдур. Јаран сағалмаздыр. Сорағыны ешидәнләр чәпик чалачаг,^б Ахы елә адам јохдур ки, зүлмүнүн, гәддарлығынын гурбаны олмасын».^в

ҺӘБГУГ

МӘЗМУН

- 1 Пејғәмбәрин имдад диләји (1–4)
«Еј Јеһова, нә вахтадәк?» (2)
Нијә бу зүлм-ситәми көтүрүрсән? (3)
Кәлданиләр Аллаһын һөкм әләтидир (5–11)
Пејғәмбәр Аллаһа јалварыр (12–17)
Аллаһым, Сән өлмәзсән (12)
Сән пислијә баһмазсан (13)
- 2 «Көрүм О, дилимлә нә дејәчәк» (1)
Јеһованын пејғәмбәрә чавабы (2–20)
- Көзлә, вәһј керчөкләшәчөк (3)
Саләһ сәдагәти сајәсиндә јашајачаг (4)
«Вај о кәсин һалына ки» (6–20)
Дунја Јеһова барәдә биликлә долачаг (14)
- 3 Пејғәмбәрин дуасы (1–19)
Аллаһ халгыны хилас едәчөк (13)
Чәтинликләрә рәғмән Јеһовадан кам алмаг (17, 18)

1 hәбгуг* пейғәмбәрә вәһјдә назил олан һөкм.

2 Eј Јеһова, нә вахтадәк имдад диләјәчәјәм, Сәнсә ешитмәјәчәксән?^a

Нә вахтадәк зүлм әлиндән дад едәчәјәм, Сәнсә гур-тармајачагсан?^b

3 Нијә бу зүлм-ситәми көтүрүрсән,

Нијә гојурсан көзләрим јаманлыг көрсүн?

Көзүм һеј виранәлик, зоракылыг көрүр.

Чәкишмәләрин, дава-далашын арды-арасы кәсил-мир.

4 Буна көрә ганун кәсәрини итириб,

һагга, әдаләтә јер галма-јыб.

Шәр адам салеһи тәкләјир, Буна көрә һагг-әдаләт әјилиб.^в

5 «Халглара бахын, диггәтлә бахын!

Һејрәтлә бахын, мат галын.

Чүнки сизин зәманәдә

елә бир шеј олачаг ки,

Сизә данышсалар, инан-мазсыныз.^г

6 Мән кәлданиләри,

Өзкә мәскәнләри

зәбт етмәк үчүн^г

Дүнјанын учгарларына ке-диб чыхан

О амансыз вә чылғын хал-гы ајага галдырырам.^д

7 Онлар горхунчдур, дәһшәтгидир.

Онлар өз әдаләтини, өз һакимийјәтини* бәргәрар едир.^е

8 Онлар кечә ова чыхан ча-навардан азғындыр, Атлары бәбирдән чевик-дир.^е

ФӘС. 1

a 36 13:1

б 36 22:1
36 74:10
Bh 6:10

в Әј 12:6
36 12:8
Bз 8:11
Әш 1:21
Һә 7:52, 53

г Әш 28:21
Әш 29:14
Mpc 4:11, 12
Һә 13:40, 41

г Гч 28:49-51
Әр 5:15-17
Әр 6:22, 23
Һә 23:22, 23

д Әр 22:7
Әр 46:2

е Әр 39:5-7
Дн 5:18, 19

е Әр 5:6

Сағ сүтун

a Әр 4:13
Mpc 4:19
Һә 17:3

б Әр 25:9

в Әш 27:8
Һә 17:10

г 2Pd 24:12

г Әр 32:24
Әр 52:7

д Әш 47:5, 6
Әр 51:24
Зк 1:15

е Дн 5:1, 4

е 36 90:2
36 93:2
Bh 1:8

ж 1Tm 1:17
Bh 15:3

з Гн 32:4

и Әр 30:11

ы 36 5:4, 5

ј Әр 12:1

Дөјүш атлары дөрднала чапыр,

Атлары узаглардан кәлир.

Онлар шикарын үстүнә шығыјан гарталтәк учурлар.^a

9 һамысы зоракылыг мәгсә-дилә кәлир.^б

Бирләшиб ирәли кедир, санки, шәрг күләјидир-ләр,^в

Әсирләри гум кими топла-јырлар.

10 Бу халг падшаһлара лаг едир,

Әјан-әшрәфи

мәсхәрәјә гојур.^г

Һәр бир галаја күлүр,^г

Тәпә дүзәлдиб галаны әлә кечирир.

11 Онлар јел кими габага чумур, өлкәни јарыб кечирләр,

Амма тәгсиркар чыхачаг-лар,^д

Чүнки дејирләр, күчләри аллаһларындыр*».^е

12 Eј Јеһова, ахы Сән әзәлдән варсан,^е

Пәрвәрдикара,

еј Мүгәддәс Аллаһым,

Сән өлмәзсән*!^ж

Eј Јеһова, Сән онлары һөкмүнүн ичрасы үчүн ајырдын.

Eј Гајам,^з Сән онлары чәза вермәјә тәјин етдин.^и

13 Сәнин көзләрин о гәдәр сафдыр ки, пислијә бахмазсан,

Сән јаманлыгы көтүрә билмирсән.^ы

Бәс нијә хаинләрә сәбир едирсән?^ј

1:11 * Дикәр вариант: чүнки онларын күчү аллаһларыдыр. **1:12** * Дикәр вариант: биз өлмәрик.

1:1 * Тәхмини мәнәсы: һәрәртлә гуча-ламаг. 1:7 * Јахуд шәрәфини.

Шәр адам өзүндән җахшы-сыны уданда нијә сусурсан?^a

14 Нијә инсаны дәниздәки балыглара,
Башчысы олмајан сүрүнән-ләрә тај едирсән?

15 Дүшмән* онлары гармагла чәкир,
Тора салыб чәкир,
Балыгчы торуна топлајыр,
Севиниб-шадланыр.^b

16 Буна көрә торуна гурбан кәсир,
Балыгчы торуна гурбан тәгдим едир.
Чүнки бу торларын сажә-синдә она јағлы, әла паж дүшүр.

17 Ахы нә вахтадәк торуна долдуруб-бошалдачаг*?
Нә вахтадәк халглары амансызчасына гырыб-төкәчәк?^a

2 Кешик чәкдијим јердә дурачағам,^г
Сәддин үстүндә јерими тутачағам.
Дуруб бахачағам, көрүм
О, мәним дилимлә нә дејәчәк,
Мәни тәнбег едәндә нә чаваб верим.

2 Јеһова мәнә белә деди:
«Бу вәһји јаз,
лөвһәләр үзәриндә ајдын һәкк ет ки,^г
Охујан раһат охуја билсин.^д

3 Чүнки вахты чатанда бу вәһји керчәкләшәчәк,
О, ичрасына тәләсир,
јалан чыхмајачаг.
Кечикән кими көрүнсә белә, ону көзлә,^е

1:15 * Јәни кәлданиләр. 1:17 * Дикөр вариант: *гылынчыны сыјырачаг.*

ФӘС. 1

a 36 35:21, 22

b Әр 50:11

v 2См 36:17
На 3:7

ФӘС. 2

г Әш 21:8
Ми 7:7

ф Чх 17:14

д Гн 31:9, 11

е Ми 7:7

Сағ сүтүн

a Јһ 3:36
Рм 1:17
Гт 3:11
Иб 10:38

b Әш 14:16, 17

v Әш 14:4

г Әр 51:11

ф Әш 13:19
Әр 27:6, 7
3к 2:7-9

д 2См 36:17
36 137:8

Чүнки мүтләг керчәкләшәчәк.

Кечикмәјәчәк!

4 Мәғрура бах,
Онун гәлби надүрүстдүр.
Саләһ исә сәдагәти* сажәсиндә јашајачаг.^a

5 Шәраб намәрд олдуғундан Гүрурлу адам мәгсәдинә јетмәјәчәк.

О, Мәзар* кими ачкөздүр,
Өлүм кими дојмаг билмир.

О, бүтүн халглары топлајыр,
Бүтүн үммәтләри јанына јығыр.^b

6 Амма онларын һамысы она мәсәлләр гошачаг,
ејһамла, атмачајла данышачаг.^a

Дејәчәкләр:

“Вај о кәсин һалына ки,
өзкә малыны мәнимсәјиб јығыр,

О, анчаг борчуну чоһалдыр!

Нә вахтадәк?

7 Елә билирсән, борчлу галдығын кәсләр гәфил үс-түнә галхмајачаг?

Онлар ојаныб сәни мөһкәм силкәләјәчәкләр,

Сән онлар үчүн гәнимәт олачагсан.^г

8 Сән чоһ халглары сојдуғун үчүн

Галан халглар да сәни сојачаг.^г

Чүнки ган төкдүн,
Торпаға, шәһәрләрә вә сакинләринә зүлм етдин.^д

9 Вај о кәсин һалына ки,
фәлакәтдән гуртулмаг үчүн,

2:4 * Дикөр вариант: *иманы.* 2:5 * Ибр. *шеол.* Лүғәтә бах.

- Јувасыны јүксәк јердә
гурмаг үчүн
Евинә һарам газанч
кәтирир!
- 10** Сән гәсд гуруб өз евини
рүсвај етдин,
Чох халгларын көкүнү
кәсмәклә өзүнү күнаһа
батырдын.^а
- 11** Дивар дашы налә чәкәчәк,
Ағач тир она һај верәчәк.
- 12** Вај о кәсин һалына ки, шә-
һәри ган үстүндә тикир,
Кәндин бүнөврәсини һаг-
сызлыг үстүндә гојур!
- 13** Халглар од-аловдан өтрү
зәһмәт чәкәчәк, үммәт-
ләр өзләрини бош-бошу-
на јорачаг.^б
Бу, ордулар Аллаһы Јеһо-
вадан олачаг.
- 14** Сулар дәнизи долдурдуғу
кими.^в
Дүнја башдан-баша
Јеһованын әзәмәти
барәдә биликлә долачаг.
- 15** Вај о кәсин һалына ки,
Јолдашларынын ејиб јери-
нә бахмаг үчүн онлары
ичирдиб сәрхош едир,
Гәзәб вә һиддәтини дә
буна гатыр.
- 16** Сән шәрәф әвәзинә рүсвај-
чылыгла долачагсан.
Өзүн дә ич, сүннәтсиз ол-
дуғуну ач көстәр*.
Јеһованын сағ әлиндәки
чам кәлиб сәнә дә
чатачаг,^г
Рәзаләтин шөһрәтини
үстәләјәчәк.
- 17** Ливана етдијин зүлм,
Һејванлары дәһшәтә салан
гырғын сәнин өз башына
кәләчәк,
Чүнки ган төкдүн,

2:16 * Дикер вариант: өзүн дә ич, сән-
дирлә.

ФӘС. 2

а Әш 14:20

б Әр 51:58

в 36 72:19

Әш 11:9

3к 14:9

г 36 75:8

Әш 51:22, 23

Әр 25:28

Әр 51:57

Сағ сүгүн

а 36 137:8

Әр 50:28

Әр 51:24

б Әш 42:17

Әш 44:19, 20

Әш 45:20

в Әш 40:19

Әш 46:6

г Әр 51:17

ф Әш 6:1

д 36 76:8

36 115:3

3к 2:13

ФӘС. 3

е Мрс 3:32

ө Гн 33:2

Һк 5:4

36 68:7, 8

ж Чх 19:16

з Чх 13:21

- Торпаға, шәһәрләрә вә са-
кинләринә зүлм етдин.^а
- 18** Инсан әлинин дүзәлтдији
ојма бүтүн,
Төкмә бүтүн,
Јалан һөрәдән мүәллимин
нә һејри?
Бу фәјдасыз аллаһлары дү-
зәлдән онлара нечә
күвәнә биләр?
Онлар ки дилсиз-ағызсыз-
дыр.^б
- 19** Вај о кәсин һалына ки,
одун парчасына: “Ојан!”
Дилсиз даша: “Ојан!
Бизә јол көстәр!” — дејир!
Онлар чөлдән гызыл-кү-
мүшлә өртүлүб,^в
Лакин ичләриндә
нәфәс јохдур.^г
- 20** Јеһова исә мүгәддәс мәбә-
диндәдир.^ф
Еј дүнја, Онун өнүндә
сүкут ет!”^д
- 3** Һәбгуг пејғәмбәрин гәмли
нәғмә кими сөјләдији дуа.
- 2** Еј Јеһова, Сәнин барәндә
ешитдим.
Еј Јеһова, көрдүјүн ишләр
мәни һејрәтә салыб.
Вәдә јетишәндә*
онлары дирчәлт!
Вәдә јетишәндә
онлары бәлли ет!
Нә олар, мүсибәт заманы
мәрһәмәтини хатырла.^ө
- 3** Аллаһ Тәһмандан,
Мүгәддәс Аллаһ Фәран да-
ғындан кәлди.^ө (Селәһ)*
Көјләр Онун әзәмәтинә
бүрүнүб,^ж
Јер Она учалан мәдһләрлә
долудур.
- 4** О, шәфәгтәк парлајырды.^з
Әлиндән гоша шүә
чыхырды,
Күчү дә орада кизләниб.

3:2 * Дикер вариант: бизим зәманәдә.

3:3 * Лүғәтә бах.

- 5 Өнүндә азар кедирди,^a
Архасынча шиддәтли
гыздырма кәлирди.
- 6 О дурду, јери
ләрзәјә салды.^b
Бахышы илә халглары
сарсытды.^a
Әбәди дағлар дағылды,
Әзәли тәпәләр диз чөкдү.^г
Онун јоллары та гәдимдән
беләдир.
- 7 Кушан чадырларында
тәләш көрдүм.
Мәдјән дијарындакы ча-
дырларын парчалары
титрәјир.^ф
- 8 Еј Јеһова, Сән чајлара,
Чајларамы һирсләнмисән?
Јохса дәнизә
гәзәбин тутуб?^а
Сән атларына сүвар олуб
чапдын,^e
Чәнк арабаларын
гуртулуш кәтирди.^o
- 9 Каманы чыхарыб һазырла-
дын.
Чомағлар* андла тәјин
олунду.^с (Селәһ)
Јер үзүнү чајларга бөлдүн.
- 10 Сәни көрәндә дағлары
санчы тутду.^ж
Лејсан сулар төкүлдү.
Дәринликдәки сулар
уғулдады.^з
Әлләрини јухары гал-
дырды.
- 11 Күнәшлә ај уча мәскәнлә-
риндә дајанды.^и
Охларын ишыг кими учур-
ду.^ы
Низән шимшәк кими
бәрг вурурду.
- 12 Дүнјаны һирслә
кәзиб-долашдын.
Халглары гәзәблә
әзиб тапдаладын.

3:9 * Дикөр вариант: *охлар*. ^а Дикөр
вариант: *гәбиләләрин анды сөјләниб*.

ФӘС. 3

а Сј 14:11, 12
Сј 16:46
Сј 25:1, 9

б Өш 13:13
Һг 2:21

в Чх 14:25
Чх 23:27

г 36 114:1, 4
На 1:5

ф Чх 15:14, 15
Сј 22:3, 4

д 36 114:1, 3
Өш 50:2
На 1:4

е Гн 33:26

o 36 68:17

ж Чх 19:18
36 114:1, 4

з 36 77:16

и Јш 10:12

ы 36 77:17, 18

Сағ сүтун

а 36 119:120
Өр 23:9
Дн 8:27

б 36 42:5
Өш 26:20
Мрс 3:26

в Чх 15:2
1Иш 2:1
36 18:2
36 27:1
Өш 61:10

г Өш 12:2
Фн 4:13

ф 2Иш 22:34

- 13 Сән Өз халгынын хиласы
үчүн, мәш етдијини гур-
тармағ үчүн чыхдын.

Шәрин евиндә башчыны
вурдун.

Ев тәмәлдән дамадәк учду.
(Селәһ)

- 14 Мәни пәрән-пәрән етмәк
үчүн туфантәк үстүмә
кәлән әскәрләрин
башыны

Өз силаһлары илә
вуруб дешдин.

Онлар мәзлуму хәлвәт јер-
дә удачағларына шадла-
нырдылар.

- 15 Сән дәнизи, күкрәјән
әнкин сулары
Атларынла јарыб кечдин.

- 16 Мән буну ешидәндә
чаныма вәлвәлә дүшдү,
Додағларым әсди.

Сүмүкләрим чүрүмәјә
башлады,^а

Ајағларым титрәди.

Лакин мән үстүмүзә һүчум
чәкән халгын мүсибәт
күнүнү сакиччә көзләјә-
чәјәм.^б

- 17 Әнчир чичәк ачмаса да,
Мејнәләрдә бар олмаса да,
Зејтун ағачы бәһәрсиз
галса да,

Тарлалар мәһсул
вермәсә дә,

Ағылдан гојун-гузу
јох олса да,

Төвләләрдә мал-гара
галмаса да,

- 18 Јенә дә севинчим
Јеһова олачағ,
Фәрәһим мәни хилас едән
Аллаһ олачағ!^в

- 19 Күлли-Ихтијар Јеһова
мәним гүввәтимдир,^г
Ајағларымы
марал ајағытәк едәр,
Мәни зирвәләрдә
кәздирәр.^ф

Дирижора. Симли аләтләримдә.

СӘФӘНҖА

МӘЗМУН

- | | | | |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Јеһованын һөкм күнү јахындыр (1–18)
Јеһованын күнү бөйүк сүрәтлә кәлир (14)
Гызыл-күмүш хилас етмәјә гадир дејил (18) | Бәлкә гуртула билдиниз (3)
Әтраф халглара һөкм (4–15) | |
| 2 | Јеһоваја чан атын (1–3)
Салһлијә, һәлимлијә чан атын (3) | 3 | Гијамчы вә позғун Јерусәлим (1–7)
Һөкм вә бәрпа (8–20)
Саф дил (9)
Садә вә фағыр адамлар сағ галачаг (12)
Јеһова Сиона көрә шадланачаг (17) |

1 Јәһуда падшаһы Амун^а оғлу Јушијәнин^б дөврүндә Низгијә оғлу, Әмарийә оғлу, Гәдали оғлу, Куши оғлу Сәфәнја^в Јеһованын сөзү назил олду.

2 Јеһова бәјан едир:

«Бу торпагдан һәр шеји силиб атачағам.^в

3 Инсаны да, һејваны да силиб атачағам.

Көјдәки гушлары,^г

дәниздәки балыглары,^г

Бүдрәдән дашлары^{в,г} вә шәр адамлары силиб атачағам.

Инсаны бу торпагдан јох едәчәјәм», — дејә Јеһова бәјан едир.

4 «Әлими Јәһуданын вә Јерусәлим сакинләринин үстүнә галдырачағам,

Бу јердә

Баала ситајиш едәнләрин изи-тозу галмајачаг,^д

Јад аллаһын каһинләринин адыны вә бүтләрин каһинләрини јох едәчәјәм.^е

ФӘС. 1

а 2Пд 21:18-20

б 2Пд 22:1, 2
Әр 1:2

в 2Пд 22:16
Әш 6:11
Әр 6:8

г Әр 4:25

ғ һә 14:3

д Сј 25:3
Һк 2:11, 13
2См 28:1, 2
Әр 11:17

е 2Пд 23:5

Сағ сүтүн

а 2См 33:1, 3
Әр 19:13

б Әш 48:1

в Јш 23:6, 7
1Пд 11:33
Әр 49:1

г Әш 1:4
Әр 2:13

ғ Әш 43:22

д Јл 2:1
2Бт 3:10

е 2Пд 25:7
Әр 39:6

5 Дамларда асимандакы ордуја сәчдә гыланлары,^а

Јеһоваја сәчдә гылыб сәдагәт анды ичмәклә јанашы,^б

Мәлкума сәдагәт анды ичәнләри,^в

6 Јеһованын ардынча кетмәјәнләри,^г

Јеһованы арајыб-ахтармајанлары,^ғ Ондан мәсләһәт истәмәјәнләри мәһв едәчәјәм».

7 Күлли-Ихтијар Јеһованын өнүндә сусун, чүнки Јеһованын күнү јахындыр,^д

Јеһова гурбан һазырлајыб; О дөвәт етдији кәсләри пак едиб.

8 «Јеһованын гурбан кәсәчәји күн бәјләрлә,

Шаһзадәләрлә,^е әчнәби гијафәлиләрлә һагг-һесаб чәкәчәјәм.

9 О күн сәкијә^в галханлары, Ағаларынын евини зоракылыг вә фырылдагла долдуранлары һагг-һесаба чәкәчәјәм».

1:9 * Еһтимал ки, падшаһ тахты гојулан сәки.

1:1 * Мәнәсы: *Јеһова кизләтди (горујуб сахлады)*. **1:3** * Көрүнүр, сөһбәт бүтпәрәстликлә бағлы әшјалардан вә ја өмәлләрдән кедир.

- 10** Јеһова бәјан едир: «О күн Балыг дарвазасындан чыгырты,^а Икинчи мөһәлләдән аһ-фәган,^б Тәпәләрдән курулту сәси кәләчәк.
- 11** Еј Мөһтеш* сакинләри, һөнкүрүн, Чүнки бүтүн тачир-түччә-рын сәси кәсилди, Күмүш өлчәнләр мөһв олду.
- 12** О заман әлимдә чыраг Јерусәлими әләк-вәләк едәчәдән, Өзүндән разы адамларла һагг-һесаб кәчәчәјәм. Онлар үрәкләриндә дејирләр: «Јеһова нә јахшылыг едәр, нә пислик».^в
- 13** Онларын вар-дөвләти талан олачаг, евләри виран галачаг.^г Ев тикәчәкләр, амма ичиндә јашамајачаглар, Мејнәлик салачаглар, амма шәрабыны ичмәјәчәкләр.^д
- 14** Јеһованын мөһтәшәм күнү јахындыр.^е О күн јахындыр вә бөјүк сүрәтлә кәлир.^ө Јеһованын күнүнүн сәси дәһшәтлидир.^ө О күн икид дә аглајачаг.^ж
- 15** О күн гәзәб күнүдүр,^з Зүлм-зилләт вә ситәм,^и Туфан вә виранәлик, Гаранлыг вә зүлмәт,^з Булуд вә зил гаранлыг күнүдүр.^ј
- 16** Күстәкамлы шәһәрләрә вә һүндүр күнч бүрчләринә гаршы шејпур чалынан,^к

1:11 * Көрүнүр, Јерусәлимин Балыг дарвазасы төрәфиндәки мөһәллә.

ФӘС. 1

а 2См 33:1, 14
Һә 3:3
Һә 12:38, 39

б 2См 34:22

в 36 10:13
36 14:1

г Әш 6:11

д Гн 28:30
Әр 5:17

е Јл 2:1

ж һб 2:3

з Әш 66:6

и Әш 33:7
Јл 1:15

к Вһ 6:17

л Әр 30:7

м Ам 5:18, 20
Һә 2:20

н Јл 2:2

о Әш 2:12, 15

Саг сүтүн

а Әр 4:19

б Гн 28:28, 29
Әш 59:9, 10

в Әш 24:5
Дн 9:5, 8

г 36 79:2, 3
Әр 9:22
Әр 16:4

д Мс 11:4
Әш 2:20
Һә 7:19

е Гн 32:22
Әр 7:20

ж Әр 4:27

ФӘС. 2

ә Јл 1:14
Јл 2:15, 16

ж Әш 1:4
Әр 6:15

з 2Пд 23:26
2См 36:16,
17

әр 23:20
Мрс 4:11

и Әш 55:6
Ам 5:6

ы Јр 7:13, 16
Әш 26:20
Јл 2:12, 14
Ам 5:15

ј Әр 47:5

Дөјүш нәрәси гопан күндүр.^а

- 17** Мән инсанлары бәләја дүчәр едәчәјәм, Онлар кор кими кәзәчәк-ләр,^б

Чүнки Јеһоваја гаршы күнаһ ишләјибләр.^в

Онларын ганы тоз кими ајаг алтда галачаг,

Бағырсаглары пејин кими јерә төкүлчәк.^г

- 18** Гызыл-күмүшләри онлары Јеһованын гәзәб күнүндә гуртара билмәјәчәк.^д

Онун гејрәтинин аловундан бүтүн јер үзү јана-чаг.^е

О, мүдһиш бир гырғын көндәриб бу торпағын бүтүн сакинләрини јох едәчәк».^ө

- 2** Топлашын, топлашын,^ә Еј абырсыз халг!^ж

- 2** Фәрман гүввәјә минмәмиш, Күн саман чөпү кими учуб кетмәмиш, Јеһованын күкрәјән гәзәби үстүнүзә төкүлмәмиш,^з Јеһованын гәзәб күнү сизи јахаламамыш

- 3** Јеһоваја чан атын,^и еј дүнјанын һәлимләри*, Онун адил һөкмләрини ичра едәнләр, Саләһлијә чан атын, һәлимлијә чан атын. Бәлкә Јеһованын гәзәб күнүндә гуртула билдиз.^к

- 4** Гәззә бомбош галачаг, Ашкелон виран олачаг,^л Ашдод күнүн күнорта чағы јурдундан говула-чаг,

2:3 * Јахуд төвәзәкарлары.

Екрон јерли-дибли
јох олачаг.^а

- 5 «Дәниз кәнарында јашајан
халгын, кәритиләрин
вај халына!^б

Јеһованын сизин әлејһини-
зә сөзү вар.

Еј Кәнан, филиштлиләр*
дијары, сәни дә мәһв едә-
чәјәм,

Бир нәфәр дә олсун
сакнинин галмајачаг.

- 6 Дәнизкәнары бөлкә
отлаға дөнәчәк,
Орада чобанлар үчүн су
гујулары, гојунлар үчүн
даш ағыллар олачаг.

- 7 Бура Јәһуда евиндән сағ
галанларын мәскәни
олачаг.^в

Онлар орада бәсләнәчәк.
Ахшамлар Ашкелондакы
евләрдә раһат узаныб
јатачаглар.

Чүнки Аллаһлары Јеһова
онлары нәзәр салачаг,
Әсирләрини кери гајтара-
чаг».^г

- 8 «Муабын^д тәнәсини, әмуни-
ләрин^е тәһгирини ешит-
дим.

Онлар халгыма тәнә едир,
торпагларыны алмагла
һәдәләјиб ловғаланырды-
лар».^в

- 9 Ордулар Аллаһы, Исраи-
лин Аллаһы Јеһова
бәјан едир:

«Варлығыма анд олсун,
Муаб Сәдум кими,^в
Әмуниләр Әмурә кими
олачаг.»^ж

Ораны кичиткән басачаг,
ора дуз чаласы олачаг,
һәмишәлик виранә гала-
чаг.»^з

ФӨС. 2

а Әр 25:17, 20
Ам 1:6-8
Зк 9:5, 6

б һә 25:16, 17

в Әш 11:11
Әр 31:7
һр 1:12

г 36 126:1
Әр 23:3
һә 39:25
Ам 9:14
Мк 2:12
Мк 4:10
Сф 3:20

д Әр 48:26, 27
һә 25:8, 9

е Әр 49:1
һә 25:3

ж 36 83:2, 4

з һә 25:11
Ам 2:1, 2

ж Јр 19:24, 25

з Ам 1:13-15
Јд 7

Сағ сүтун

а Әш 16:6
Әр 48:29

б 36 22:27
Мн 1:11

в Әш 43:3
һә 30:4, 5

г На 3:7

д На 3:1, 19

Халгымын сағ галанлары
онлары талан едәчәк,
Халгымын галығы
ораја саһиб чыхачаг.

- 10 Онларын тәкәббүрүнүн
әвәзи бу олачаг,^а

Чүнки онлар ордулар Ал-
лаһы Јеһованын халгына
тәнә едиб, гаршысында
гүррәләндиләр.

- 11 Јеһова онлары дәншәтә
салачаг,

Јер үзүндәки бүтүн аллаһ-
лары неч едәчәк.

Бүтүн адалардакы халглар,
Һәрәси өз јериндә
Она сәчдә едәчәк.^б

- 12 Еј һәбәшләр, сиз дә гылын-
чыма јем олачагсыныз!^в

- 13 О, әлини шимала тәрәф
узадачаг вә Ашшуру
мәһв едәчәк.

О, Нејнованы* виранәлијә,
сусуз бир сәһраја чевирә-
чәк.^г

- 14 Орада сүрүләр, һәр чүр
вәһши һејван узаначаг.

Гутан вә охлу кирпи онун
сүтунлары башында
кечәләјәчәк.

Пәнчәрәдән сәс кәләчәк.
Кандар хараба галачаг,
Сидрдән олан өртүкләр
чылпаг галачаг.

- 15 “Јалныз мән варам, мәндән
башгасы јохдур!” — үрә-
јиндә дејирди бу мәгрур
шәһәр,

Горху-һүркү билмәдән
јашајырды.

Көр нә ачыначаглы
һала дүшдү,

Вәһши һејван јувасына
дөндү!

Јанындан кечән һәр кәс
фит чалыб әлини јелләјә-
чәк».^д

2:5 * Бәзи мәнбәләрә әсасән, филис-
тимлиләр.

2:13 * Ниневија.

- 3** Гијамчы, мурдар, зүлмкар шәһәрин вај һалына!^а
- 2** О, сөзә гулаг асмады,^б тәрбијәни гәбул етмәди,^в Јеһоваја архаланмады,^г Аллаһына јахынлашмады.^г
- 3** Онун бәйләри нәрилдәјән аслан кимидир.^д Һакимләри ахшам кәзән чанавартәк Сәһәрә гәдәр һәр шеји кәмириб гуртарар.
- 4** Пејгәмбәрләри һәјасыз, хаин адамлардыр.^е Каһинләри мүгәддәс шејләри мурдарлајыр,^е Гануну позур.^ж
- 5** Адил Јеһова сәнинләдир;^з О, һагсызлыг етмир. Һәр күн сүбһ тездән һөкмләрини изһар едир,^з Онлар сүбһ шәфәгитәк һәмишә вардыр. Пис адам исә абыр-һәја билмир.^ы
- 6** «Үммәгләри гырдым, күнч бүрчләрини виран етдим, Күчәләрини бомбош гој-дум, орадан кәлиб-кедән јохдур. Шәһәрләри харабазара дөнүб, бир инс-чинс галмајыб.^й
- 7** Күнаһларына көрә онунла һагг-һесаб чәкәчәјәм.^к Журду дағылмасын дејә, Мән дедим.^к “Мәндән горх, тәрбијәми гәбул ет”. Онлар исә рәзил әмәлләрә даһа да һәвәсләндиләр.^л
- 8** Јеһова бәјан едир: “Буна көрә гәнимәт үчүн* галхачағым күнә гәдәр Мәни көзлә.^м

3:8 * Дикөр вариант: буна көрә шаһид-төк.

ФӘС. 3

а Әш 5:7
Әр 6:6

б Әр 22:21
Әр 32:23

в 36 50:17
Әш 1:5
Әр 5:3

г 36 78:22
Әр 17:5

д Әш 29:13

е Әш 1:23
Һә 22:27

ж Мрс 2:14

з Әр 23:11

ж һә 22:25, 26
Мк 3:9

з Гн 32:4

и Әр 21:12

ы Әр 3:3
Әр 8:12
СФ 2:1

ј Лв 18:28

к Әш 5:3, 4
Әш 63:8
2Бт 3:9

к Әр 7:5-7
Әр 25:5, 6

л Мк 2:1

м 36 37:34
36 130:7
Әш 30:18

Сағ сүтун

а Әш 34:2
Јл 3:2
Вһ 16:14
Вһ 19:19

б һә 36:5

в 3к 8:23

г Әш 60:4

д Әш 45:17
Әш 54:4

д Әш 11:9

е Әш 57:15
Әш 61:1

е Әш 10:22
Мк 4:7

ж Әш 60:21

з Әр 30:10
Һә 34:28
Һә 39:25, 26
Һш 2:18
Мк 4:4

- Һөкмүм будур ки, халглары ығым, сәлтәнәтләри бир јерә топлајым, Һиддәтими, гәзәбими бүтүн шиддәти илә онларын үзәринә төкүм.^а Гејрәтимин аловундан бүтүн јер үзү јаначаг.^б
- 9** Онда Мән халгларын дилини дәјишиб онлара саф дил верәчәјәм ки, Һамысы Јеһованын адыны чағырсын, Чијин-чијинә Она гуллуг етсин”.^в
- 10** Һәбәш чајлары бөлкәләриндән Мәнә үз тутуб јалваранлар, јәни пәрән-пәрән дүшмүш халгымын гызы Мәнә совгат кәтирәчәк.^г
- 11** Әмәлләринлә Мәнә асилик етдијинә көрә О күн хәчәләтли олмајачагсан.^г Чүнки ловға-ловға өјүнәнләри ичиндән көтүрәчәјәм. Сән бир даһа мүгәддәс дағымда ловғаланмајачагсан.^д
- 12** Сәнин ичиндә садә вә фағыр адамлары сағ гојачағам.^е Онлар Јеһованын адына пәнаһ кәтирәчәкләр.
- 13** Исраилин сағ галанлары^е артыг һагсызлыг етмәјәчәк.^ж Онлар јалан данышмајачаг, дилләриндә јалан олмајачаг. Онлар јејиб дојачаг, узаныб динчәләчәкләр, онлары үркүндә олмајачаг”.^з
- 14** Гој севинч сәләларын јүк-сәлсин, еј Сион гызы!

- Севинчдән һаҗыр,
сән еҗ Исраил!^а
Еҗ Јерусәлим ғызы,
гоҗ үрәҗин севинчдән
ашыб-дашсын!^б
- 15** Јеһова сәнин әлеҗһинә
чыхардығы һөкмләри
ләғв етди.^в
Дүшмәнини кери дөндәр-
ди.^г
Исраилин падшаһы Јеһова
сәнинләдир.^д
Дәрд-бәла бир даһа сәни
горхутмаҗачаҗ.^е
- 16** О күн Јерусәлимә
деҗиләчәк:
«Горхма, еҗ Сион!^ж
Әлләрин јанына дүшмәсин.
17 Аллаһын Јеһова
сәнинләдир.^з
О, Гадир Аллаһдыр,
сәнә ничат верәчәк.
Сәнә көрә шадланачаҗ,
севинчи јерә-көҗә
сыҗмаҗачаҗ.^и
Сәнә бәсләдиҗи мәнәббәт-
дән мәмнунлуҗ дуҗачаҗ,
Сәнә бахыб шадланачаҗ,
севинч сәдалары
учалдачаҗ.

ФӨС. 3

а Үз 3:11
Әш 12:5, 6
Зк 2:10
б Ми 4:8
в Әш 40:2
Зк 8:13
г Ми 7:10
Зк 2:8, 9
ф һз 48:35
д Ам 9:15
Зк 14:11
е Әр 46:28
ө Әш 12:6
ж Гн 30:9
Зк 147:11
Әш 62:3
Әш 65:19
Әр 32:41

Сағ сүтүн

а Мрс 1:4
Мрс 2:6
б Мрс 5:1
в Әш 60:14
Зк 14:3
г Ми 4:6, 7
ф Әш 11:11, 12
Әш 27:12
һз 28:25
һз 34:15, 16
Ам 9:14
д Әш 60:15
е Әш 61:7
Әр 30:10
Әр 33:7, 9
һз 39:25, 27

- 18** Баҗрамларынын һәсрәтини
чәкәнләри бир јерә јыҗа-
чаҗам.^а
Онлар хәчаләт јүкү дашы-
дыҗлары үчүн сәндән
узаҗ дүшдүләр.^б
- 19** О заман сәнә зүлм едәнлә-
рин үстүнә җалхачаҗам,^в
Ахсајаны гуртарачаҗам,^г
Дидәркин дүшмүшләри
топлаҗачаҗам.^д
Үзүгара јашадыҗлары
өлкәдә онларын шәнинә
тәрифләр учалтдырача-
җам,
Онлары шанлы,
шөһрәтли едәчәҗәм.
- 20** О заман сизи јурдунуза
гаҗтарачаҗам,
Сизи бир јерә топлаҗача-
җам.
Әсирликдә оланларынызы
кери гаҗтаранда бүтүн
халҗларын ичиндә сизи
шанлы, шөһрәтли едәчә-
җәм,^а
Сизин шәнинизә тәрифләр
учалтдырачаҗам», —
деҗир Јеһова.^б

ҺӘГГАҮ

МӘЗМҮН

- 1 Мәбәд бәрпа олунмадығы үчүн
мәзәммәт (1–11)
Ревадыр ки, сиз јарашыҗлы
евләрдә јашаҗыныз? (4)
Јолларыныз барәдә чидди
дүшүнүн (5)
Чох әкиссиниз, аз көтүрүрсүнүз (6)
Чамаат Јеһоваҗа гулаг асыр (12–15)
- 2 Икинчи мәбәд өзәмәтлә долачаҗ (1–9)
«Бүтүн халҗлары
силкәләҗәчәҗәм» (7)

- Халҗларын ләл-чөваһираты
кәләчәк (7)
Мәбәдин бәрпасы;
Аллаһ халҗына бәрәкәт верир (10–19)
Мүгәддәслик башга шеҗе
кечмир (10–14)
Зәрубабил үчүн хәбәр (20–23)
Сәни мәнүр үзүҗү едәчәҗәм (23)

1 Шаһ Даранын һакимијјәтинин икинчи или, алтынчы ајын биринчи күнүндә Јәһуда валиси Шәәлтиил оғлу Зәрубабилә^а вә баш каһин Јәһусадиг оғлу Јушәј^б һәггај^в пејғәмбәр васитәсилә Јеһованын сөзү назил олду:

2 «Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Бу халг дејир ки, Јеһованын евини тикмәк вахты һалә јетишмәјиб”».^б

3 Сонра Јеһова һәггај^г пејғәмбәр васитәсилә деди: **4** «Рәвадыр ки, Мәним евим хараба галдығы һалда, сиз јарашыглы евләрдә јашајасыныз?»^г **5** Инди ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Тутдуғунуз јоллар барәдә чидди дүшүнүн. **6** Чох әкирсиниз, аз көтүрүрсүнүз;”^д јејирсиниз, дојмурсунуз; ичирсиниз, мәст олмурсунуз. Кејинирсиниз, бириниз дә исинмирсиниз; муздур зәһмәт һаггыны јыртыг кисәјә гојур”».

7 «Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: “Тутдуғунуз јоллар барәдә чидди дүшүнүн”».

8 Јеһова дејир: “Даға галхыб ағач кәтирин,^е евими тикин ки,^в Мән мәмнун олум вә учалым”».^ж

9 «Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир: “Чох шеј умурдуруз, аз алдыныз, евә кәтирдиниз, Мән үфүрүб дағытдым.”^з Билирсиниз нә үчүн? Чүнки евим хараба галыб, сиз исә өз евиниз үчүн әлләшиб-вурүшүрсунуз.” **10** Буна көрә дә көјләр шеһини, торпаг мәһсулуну сиздән кәсиб. **11** Мән јерин вә дағларын үзәринә, тахылын вә тәзә шәрабын үзәринә, јағын үзәринә, торпағын мәһсулу үзәринә, инсанын вә мал-гаранын үзәринә вә әллә-

ФӘС. 1

- а Үә 3:2
- Үә 5:2
- б Үә 5:1
- в Үә 4:4, 23
- г Үә 6:14
- д Әр 52:12, 13
- д Гн 28:22
- е Үә 3:7
- ө Үә 5:2
- Үә 6:15
- Зк 1:16
- ж Әш 60:13
- з Мл 2:2
- и һг 1:4

Сағ сүтүн

- а 1См 3:17-19
- Мт 1:12
- Лк 3:23, 27
- б 1См 6:15
- в 2См 15:2
- Әш 8:10
- Рм 8:31
- г Үә 1:8
- Үә 5:14
- д Үә 1:1, 5
- е Үә 5:2
- Зк 6:15
- ө Үә 4:24
- һг 1:1
- Зк 1:1

ФӘС. 2

- ж Үә 5:1
- Үә 6:14
- з Үә 1:8
- и 1См 3:17-19
- Зк 4:9
- ы 1См 6:15
- ј Зк 3:8
- Зк 6:11
- к 1Пд 6:1
- Үә 3:12
- к Зк 4:10
- л Зк 8:9
- м Чк 3:12
- Әш 43:2
- Рм 8:31

ринизин бүтүн зәһмәти үзәринә гураглыг көндәрирдим”».

12 Беләчә, Шәәлтиил оғлу Зәрубабил,^а баш каһин Јәһусадиг^б оғлу Јушә вә халгын сағ галанлары Јеһова Аллаһын сөзүнә вә Аллаһлары Јеһованын көндәрдији һәггај пејғәмбәрин дедикләринә гулаг асды. Халгын үрәјиндә Јеһоваја гаршы горху јаранды.

13 Јеһованын елчиси һәггај Јеһованын тапшырығы илә халга мүрачиәт етди: «Јеһова бәјан едир: “Мән сизинләјәм”».^б

14 Јеһова Јәһуда валиси^г Шәәлтиил оғлу Зәрубабил, баш каһин Јәһусадиг оғлу Јушәнин^г вә халгын сағ галанларынын үрәјиндә һәвәс ојатды^д вә онлар өзләринин Аллаһы, ордулар Аллаһы Јеһованын евиндә ишә башладылар.^е **15** О вахт шаһ Даранын һакимијјәтинин икинчи или, алтынчы ајын ијирми дөрдүнчү күнү иди.^в

2 Једдинчи ајын ијирми биринчи күнү һәггај^ж пејғәмбәр васитәсилә Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Јәһуда валиси^з Шәәлтиил оғлу Зәрубабилә,^з баш каһин Јәһусадиг^ы оғлу Јушәј^ј вә халгын сағ галанларына белә сөјлә: **3** “Аранызда бу евин әввәлки эзәмәтини көрәнләрдән ким галыб?»^к Бәс евин индики һалына нә дејирсиниз? Сизә елә кәлмир ки, әввәлки илә мүгајисәдә бу ев һеч нәдир?»^к

4 Јеһова бәјан едир: “Еј Зәрубабил, мәрд ол! Еј баш каһин Јәһусадиг оғлу Јушә, мәрд ол!”

Јеһова бәјан едир: “Еј мәмләкәт әһли, мәрд олун^л вә ишләјин!”

Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир: “Мән сизинләјәм!”^м

5 Мисирдән чыхан заман сизә

1:1 * Мәнәсы: *бајрамда доғулан.*

вердијим вәди хатырлајын,^a руһум араныздадыр*.^b Горхма-јын!»^a

6 «Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: «Аз галыб, јери вә көјү, дәнизи вә гуруну бир дә силкә-ләјәчәјәм».^г

7 «Бүтүн халглары силкәлә-јәчәјәм. Халгларын ләл-чәва-хири кәләчәк^г вә Мән бу еви эзәмәтлә долдурачағам»,^д — дејир ордулар Аллаһы Јеһова.

8 «Гызыл да, күмүш дә Мән-имдир», — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова.

9 «Бу евин кәләчәк эзәмәти эввәлкіндән бөјүк олачағ»,^е — дејир ордулар Аллаһы Јеһова.

«Бу јерә әмин-аманлығ верә-чәјәм»,^е — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова».

10 Даранын һакимијјәти-нин икинчи или, догузунчу ајын ијирми дөрдүнчү күнүн-дә һәггај^ж пејғәмбәрә Јеһова-нын сөзү назил олду: 11 «Ор-дулар Аллаһы Јеһова дејир ки, каһинләрдән ганун барә-дә соруш:^з 12 «Бир адам пал-тарынын әтәјиндә мүгәддәс әт дашыјаркән палтары чөрә-јә, шорбаја, шәраба, јаға, јахуд башга һансыса әрзаға дәјәрсә, бунлар мүгәддәс олар?»»

Каһинләр: «Јох!» — дејә ча-ваб вердиләр.

13 Һәггај сөзүнә давам ет-ди: «Бәс чәсәдә дәјиб мурдар-ланан адам бу шейләрдән бири-нә тохунарса, һәмин шей мур-дар олар?»^з

Каһинләр буна: «Бәли, мур-дар олар!» — дејә чаваб верди-ләр.

14 Онда һәггај деди: «Јеһо-ва бәјан едир: «Бу халг, бу үм-мәт көзүмдә бу чүрдүр. Бүтүн

2:5 * Дикәр вариант: Мисирдән чыхан заман сизә вердијим вәди вә руһумун аранызда дурдуғу вахты хатырлајын.

ФӘС. 2

a Чк 29:45
Чк 34:10

б Зк 4:6

в Әш 41:10
Зк 8:13

г Иб 12:26, 27

д Әш 2:2
Әш 60:5, 11

е Чк 40:35
1Pd 8:11
Әш 66:12

ж Әш 60:13

з Зк 85:8
Әш 2:4
Әш 60:17, 18
Зк 8:12

ж һг 1:1

з Мн 2:7

и Лв 7:21
Сј 5:2, 3
Сј 9:6
Сј 19:11
Сј 31:19

Сағ сүтун

a Ys 3:10
Зк 4:9

б һг 1:6
Зк 8:10

в Гн 28:22

г Ys 5:2
Зк 8:9

д Мс 3:9, 10
Зк 8:12

е һг 2:10

ж һг 2:6
Иб 12:26, 27

ж Әш 60:12
Дн 2:44
Сф 3:8

з һк 7:22

и Ys 3:8
Мт 1:12

ишләри вә тәгдим етдикләри һәр шеј беләдир, мурдардыр!»

15 «Бу күндән етибарән чидди дүшүнүн: Јеһованын мәбәдиндә дашы даш үстә гојмаздан әввәл^а 16 вәзијәт нечә иди? О вахтлар ким та-хыл тајасынын јанына ијир-ми өлчү тахыл үчүн кәлирди-сә, он өлчү чыхырды; ким әлли өлчү шәраб чәкмәк үчүн шәраб чәнинә јахынлашырды-са, ијирми өлчү чыхырды.^б

17 Мән сизи, бүтүн ишләри-низи сәмум јели, киф^в вә долу илә вурдум. Јенә дә һеч би-риниз Мәнә тәрәф дәнмәди-низ», — бәјан едир Јеһова.

18 «Бу күн догузунчу ајын ијирми дөрдүнчү күнү, Је-хованын мәбәдинин тәмәли-нин гојулдуғу күндүр.^г Бу күндән етибарән, чидди дү-шүнүн. Јахшы-јахшы дүшү-нүн: 19 тахыл анбарында дән галыб?^д Узүм, әнчир, нар вә зейтун ағачларында бәһрә вар? Бу күндән етибарән Мән сизә бәрәкәт верәчәјәм!»^а

20 Ајын ијирми дөрдүнчү күнүндә Јеһованын сөзү һәг-гаја икинчи дәфә назил олду:^е

21 «Јәһуда валиси Зәрубаби-лә де: «Мән јери-көјү силкә-ләјәчәјәм.^е 22 Падшаһларын тахтыны девирәчәјәм, халг-ларын сәлтәнәтләринин гүд-рәтини јох едәчәјәм.^ж Чәнк арабасыны вә ону сүрәнлә-ри јыхачағам, атлар јыхылачағ, сүвариләрин һәр бирини өз гардашынын гылынчы јерә сә-рәчәк».^з

23 Ордулар Аллаһы Јеһо-ва бәјан едир: «Еј Шәәлтиил оғлу Зәрубабил», еј Мәним гу-лум! О күн сәни көтүрүб мө-һүр үзүјү едәчәјәм, — Јеһова бәјан едир, — чүнки Мән сәни сечмишәм», — ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир».

ЗӘКӘРИЈҖ

МӘЗМУН

- 1 Йеова халгы дөнмәҗә чағырыр (1–6)
Мәнә тәрәф дөнүн (3)
1-чи вәһј: Мәрсин ағачларынын арасындакы атлылар (7–17)
Йеова јенә Сионун халына ачыҗачаг (17)
2-чи вәһј: дөрд бујнуз вә дөрд уста (18–21)
- 2 3-чү вәһј: әлиндә өлчү ипи олан адам (1–13)
Јерусәлим өлчүлмәлидир (2)
Йеова одлу дивар олачаг (5)
Сизә тохунан Мәним кез бәбәјимә тохунур (8)
Чохлу халглар Йеованын әтәјиндән јапышачаг (11)
- 3 4-чү вәһј: баш каһинә тәмиз палтар кәјиндирилир (1–10)
Шейтан баш каһин Јушәҗә мугавимәт кәстәрир (1)
Мән гулум Пәһрәни кәтирирәм! (8)
- 4 5-чи вәһј: чырагдан вә ики зейтун ағачы (1–14)
Күч-гүввә илә јох, Йеованын руһу илә (6)
Кичик ишләрлә башланмыш күнләрә һәгарәт етмә (10)
- 5 6-чы вәһј: учан тумар (1–4)
7-чи вәһј: өлчү габы (5–11)
Габын ичиндә Шәр адлы гадын (8)
Өлчү габы Шинар дијарына апарылыр (9–11)
- 6 8-чи вәһј: дөрд чәнк арабасы (1–8)
Пәһрә падшаһ вә каһин олачаг (9–15)
- 7 Йеова сахта оручу гәбул етмир (1–14)
Мәжәр Мәним үчүн оруч тутурдуруз? (5)
һагг-әдаләт, хејрхаһлыг, мәрһәмәт (9)
- 8 Йеова Сиона әмин-аманлыг верир (1–23)
Һәгигәт шәһәри Јерусәлим (3)
Бир-биринизә һәгигәти сөйләјин (16)
- Оруч күнләри шадлыға дөнәчәк (18, 19)
Кәлин кедәк, Йеованы ахтараг (21)
Он адам јәһудинин әтәјиндән јапышачаг (23)
- 9 Йеованын гоншу халглара һөкмү (1–8)
Сион падшаһынын кәлиши (9, 10)
Тәвәзәкар падшаһ ешшәҗә миниб кәлир (9)
Йеованын халгы азадлыға чыхачаг (11–17)
- 10 Сахта аллаһлардан јох, Йеовадан јағыш диләјин (1, 2)
Йеова халгыны бирләшдирир (3–12)
Башчы Јәһуда евиндән чыхачаг (3, 4)
- 11 Аллаһын чобаныны рәдд етмәјин нәтичәси (1–17)
Өлүмә кедән сүрүнү отар (4)
Ики дәјәнәк: Лүтф вә Бирлик (7)
Чобанын һаггы: отуз күмүш (12)
Хәзинәҗә атылмыш пул (13)
- 12 Йеова Јәһуданы вә Јерусәлими мұдафиә едир (1–9)
Јерусәлим ағыр даш олачаг (3)
Бәдәнини дешдикләри адам үчүн јас (10–14)
- 13 Бүтләр вә сахта пејғәмбәрләр силиниб атылачаг (1–6)
Сахта пејғәмбәрләр утаначаг (4–6)
Чобаны вурачаглар (7–9)
Бир һиссә саф едиләчәк (9)
- 14 һагг дин зәфәр чалачаг (1–21)
Зейтун дағы ики јерә бөлүнәчәк (4)
Тәк Йеова олачаг вә тәк Онун ады олачаг (9)
Јерусәлимлә вурушанларын чанына бәла (12–15)
Чардаглар бајрамы (16–19)
Һәр бир газан мүгәддәс әшја олачаг (20, 21)

1 Даранын һакимийәтинин икинчи илинин сәккизинчи ајында^а Идду оғлу Бәрхијанын оғлу Зәкәријә* пејғәмбәр^б Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Јеһова аталарыныза бәрк гәзәбләнмишди.»^в

3 Онлара сөjlә ки, ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү будур: “Мәнә тәрәф дөнүн, — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова, — Мән дә сизә тәрәф дөнәрәм,^г — дејир ордулар Аллаһы Јеһова”.

4 Аталарыныз кими олмайын! Әввалки пејғәмбәрләр: “Ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү будур: “Пис јолларыныздан, шәр әмәлләриниздән әл чәкин, Мәнә тәрәф дөнүн”, — дејәрәк онлары сәсләјирдиләр”.^д

“Амма онлар Мәни ешитмәдиләр, Мәнә етина етмәдиләр”,^е — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова.

5 һаны аталарыныз? һаны пејғәмбәрләриниз? Онлар әбәди галдылар? **6** Мәкәр гулум пејғәмбәрләрә бујурдуғум сөзләр вә һөкмләр аталарынызын дөврүндә ичра олмады?^в Онлар етираф едиб демишдиләр: “Ордулар Аллаһы Јеһова јолларымыза вә әмәлләримизә көрә бизә нә етмәк истәдисә, ону да етди”». ^г

7 Даранын һакимийәтинин икинчи илиндә,^ж он биринчи ај олан шват* ајынын ијирми дөрдүнчү күнүндә мәнә, Идду оғлу, Бәрхија оғлу Зәкәријә пејғәмбәрә Јеһованын сөзү назил олду. **8** Кечә вахты иди. Мән рөјадә көрдүм ки, дәрәдә, мәрсин ағачларынын арасында гырмызы атын белиндә бир адам дајаныб.

1:1 * Мәнәсы: *Јеһова хатырлады*. 1:7 * Б15 өлавәсинә бах.

ФӘС. 1

а Үз 4:24
Һр 1:1
Һр 2:10

б Үз 5:1

в 2Пд 22:16, 17
Әр 44:5, 6

г Һа 33:11
Мл 7:18, 19
Мл 3:7

д Үз 9:6, 7
Әш 1:16
Әш 55:7
Һш 14:1

е 2См 36:15, 16
Әр 11:7, 8

ж 2См 36:17
Дн 9:11, 12

з Гн 28:20, 45
Әр 23:20

ж Үз 4:24

Сағ сүгүн

а 3к 1:15

б 2См 36:20, 21
Әр 25:11, 12
Дн 9:2
3к 7:5

в 36 74:10
36 102:13

г Јл 2:18
3к 8:2

д Әр 48:11
3к 1:11

е Әш 54:8

ж 36 137:7
Әш 47:6
Әр 51:35

з Әш 12:1
Әр 33:14
3к 8:3

ж Үз 6:14, 15
Әш 44:28
Һр 1:14

з Әр 31:38, 39
Һа 40:2, 3
3к 2:1, 2

Онун архасында гырмызы, көһәр вә ағ атлар вар.

9 Мән сорушдум: «Ағам, бу атлылар кимдир?»

Мәнимлә данышан мәләк чаваб верди: «Онларын ким олдуғуну сәнә көстәрәчәјәм».

10 Мәрсин ағачларынын арасында дајанан адам белә деди: «Бунлары Јеһова дүнјаны кәзиб-долашмаг үчүн көндәриб». **11** Онлар мәрсин ағачларынын арасында дајанан Јеһованын мәләјинә дедиләр: «Биз дүнјаны кәзиб-долашдыг вә көрдүк ки, бүтүн дүнја асајиш вә әмин-аманлыг ичиндәдир».^а

12 Онда Јеһованын мәләји деди: «Еј ордулар Аллаһы Јеһова, бу јетмиш ил әрзиндә^б гәзәбләндијин Јерусәлим вә Јеһуда шәһәрләриндән мәрһәмәтини нә вахтадәк әсиркәжәчкән?»^в

13 Јеһова мәнимлә данышан мәләјә хош, тәсәлливеричи сөзләрлә чаваб верди.

14 Мәнимлә данышан мәләк мәнә деди: «Чар чәкиб де: “Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Мән Јерусәлимин вә Сионун гејрәтини чәкирәм, гејрәтим сарсылмаздыр.”^г **15** Архажын јашајан халглара гаршы бәрк гәзәбләнмишәм,^д чүнки Мән халгыма азча һирсләнмишдим,^е онлар исә халгыма диван тутдулар”».

16 Буна көрә Јеһова дејир: “Мән Јерусәлимә мәрһәмәтлә гајыдачағам.^в Мәним евим орада тикиләчәк,^ж — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова, — бүтүн Јерусәлим боју өлчү ипи чәкиләчәк”.^з

17 Һәмчинин чар чәкиб де: “Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: “Шәһәрләримин немәти јенә ашыб-дашачаг, Јеһова

женә Сионун^а халына ачыҗачаҗ вә женә Јерусәлими сечәчәк[»]».^б

18 Сонра башымы галдырыб бахдым вә дөрд бујнуз көрдүм.^в **19** Мәнимлә данышан мәләкдән сорушдум: «Бунлар нәдир?» О, мәнә чаваб верди: «Бунлар Јәһуданы,^г Исраили^ф вә Јерусәлими^д дидәркин салмыш бујнузлардыр».

20 Сонра Јеһова мәнә дөрд уста көстәрди. **21** Мән сорушдум: «Онлар нә етмәк истәјирләр?»

О деди: «Бујнузлар Јәһуданы елә сәпәләдиләр ки, һеч ким башыны галдыра билмәди. Бу усталар исә кәлиб ки, Јәһуда дијарына бујнуз галдырыб сәпәләјән халглары дәншәтә салсын вә бујнузларыны гырыб атсын».

2 Мән башымы галдырыб бахдым вә бир адам көрдүм. Онун әлиндә өлчү ипи^е вар иди. **2** Мән сорушдум: «Һара кедирсэн?»

О чаваб верди: «Јерусәлими өлчмәјә кедирәм, бахым көрүм онун ени, узуну нә гәдәрди».^е

3 Мәнимлә данышан мәләк мәнән әјрыланда башга мәләк ону гаршыламаҗа чыхды.

4 О, она деди: «Ғач, о чавана де: “Јерусәлимдә о гәдәр инсан вә һејван олачаҗ ки,^ж шәһәр диварсыз кәндләр кими мәскунлашачаҗ.^з **5** Мән онун әтрафында одлу дивар олачаҗам,^и онун ичини эзәмәтимлә долдурачаҗам[»]», — бәјан едир Јеһова.^ы

6 «Һајды, һајды! Шимал өлкәсіндән гачын!»^й — бәјан едир Јеһова.

«Чүнки сизи дүнјанын дөрд сәмтинә^к сәпәләдим»,^к — бәјан едир Јеһова.

2:6 * һәрфән: көјләрин дөрд күләјинә.

ФӘС. 1

а Әш 51:3
б 36:132:13
3к 2:12
3к 3:2
в 3к 1:21
г 2Пд 24:12, 14
ф 2Пд 15:29
2Пд 17:6
2Пд 18:11
Әр 50:17
д 2Пд 25:11
2См 36:17,
19

ФӘС. 2

е 3к 1:16
ө Әр 31:38, 39
ж Әш 33:20
Әр 31:24
Әр 33:10, 11
3к 8:4, 5
з Әш 44:26
Әр 30:18
һә 36:10
и 36:125:2
Әш 26:1
ы Әш 12:6
Әш 60:19, 20
һг 2:9
й Әш 11:12, 16
к Гн 28:64
һә 5:12

Сағ сүтүн

а Әш 48:20
Әш 52:2
Әр 50:8
Мк 4:10
б 2Пд 24:2
Мк 4:11
в Гн 32:9, 10
36:105:14, 15
2Ск 1:6
г Әш 14:2
ф Әш 35:10
д Әш 40:9, 10
е Лә 26:11, 12
Әш 12:6
ө 36:22:27
Әш 2:2, 3
3к 8:22, 23
ж 2См 6:6
3к 1:17

ФӘС. 3

з Үә 5:2
һг 1:14
3к 6:11
и Әј 1:6
ы Јд 9
й 2См 6:6
ж 3к 2:12

7 «Һајды, Сион! Еј Бабил гызы илә бирликдә јашајан, гач чаныны гуртар!»^а **8** Ордулар Аллаһы Јеһова, шаны учаландан сонра, мәни сизи талан едән халгларын јанына көндәриб деди:^б «Сизә тохунан Мәним көз бәбәјимә тохунур.^в **9** Әлими онлара гаршы галдырачаҗам, өз гуллары онлары гарәт едәчәк[»]». ^г Онда биләчәксиниз ки, мәни ордулар Аллаһы Јеһова көндәриб.

10 Еј Сион гызы, севин, шадлан!^ф Бах, кәлирәм,^а аранызда мәскән салачаҗам,^ө — бәјан едир Јеһова. — **11** Һәмин күн чохла халглар Јеһованын әтәјиндән јапышачаҗ^ө вә Мәним үммәтим олачаҗ. Мән сизин аранызда мәскән салачаҗам». Онда биләчәксиниз ки, мәни сизин јаныныза ордулар Аллаһы Јеһова көндәриб. **12** Јеһова мугәддәс торпаҗда Јәһуданы Өз пајы кими мүлк едәчәк вә женә Јерусәлими сечәчәк.^ж **13** Еј бәшәр, Јеһованын өнүндә сүкут ет! Чүнки О, мугәддәс мәскәниндән һәрәкәтә кечиб!

3 Јеһова мәнә Өз мәләјинин өнүндә дуран баш каһин Јушәни^з вә она мугавимәт көстәрмәк үчүн онун сағында дуран Шејтаны^и көстәрди. **2** Јеһованын мәләји Шејтана деди: «Јеһова сәнин чәзаны версин, еј Шејтан,^ы гој Јерусәлими сечмиш!^й Јеһова сәни мәһкум етсин! Мәкәр бу адам аловун ичиндән чыхарылмыш јанар одун парчасы дејил?»

3 Јушә кирли палтарда мәләјин һүзурунда дурмушду. **4** Мәләк өнүндә дајананлара деди: «Кирли палтары онун әјиндән чыхарын». Сонра она деди: «Бах, Мән тәгсирини

үзәриндән көтүрдүм, сәнә көзәл либас кејиндириләчәк».^a

5 Онда мән дедим: «Җој онун башына тәмиз әммамә гојсунлар».^b Онун башына тәмиз әммамә гојдулар вә әјинә либас кејиндирдиләр. Јеһованын мәләји дә орада дајанмышды. **6** Јеһованын мәләји Јушәјә бәјан етди: **7** «Ордулар Аллаһы Јеһова белә дејир: “Әкәр сән јолларымла јерисән, сәнә һәвалә етдијим мәсулијәти ичра етсән, евимдә һакимлик едәчәксән,^c һәјәтләрим и горујачагсан вә Мән сәнә бурада дуранларла бәрабәр һүзурма кәлмәјә изин верәчәјәм”.

8 “Еј баш каһин Јушә, сән вә сәнин өнүндә отуран, рәмзи мәнә дашыјан јолдашларың, гулаг асын: Мән гулум^d Пөнрәни^e кәтирирәм! **9** Јушәнин гаршысына гојдуғум даш будур! Бу дашын үстүндә једди көз вар. Мән онун үзәринә јазы һәкк едирәм, — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова, — о торпағын тәгсирини бир күндә силәчәјәм”.^f

10 “О күн һәр бириниз сојдашыны өз мејнәсинин, өз әңчир ағачынын алтында отурмаға чағырачаг”, — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова».^g

4 Мәнимлә данышан мәләк кери гајыдыб мәни ојатды, санки, јатмыш адамы ојадырды. **2** Сонра мәнән сорушду: «Нә көрүрсән?»

Мән дедим: «Бүсбүтүн гызылдан олан чырагдан көрүрәм».^h Онун јухарысында бир каса вар, үстүндә исә једди чыраг.ⁱ Бу једди чырағын једди лүләси вар. **3** Чырагданын јанында ики зейтун ағачы^j дуруб; бири касанын сағында, бири солунда».

4 Сонра мәнимлә данышан мәләкдән сорушдум:

ФӘС. 3

a Чх 28:2

b Чх 29:6

в Мл 2:7

г Әш 42:1
Әш 52:13

Ғ Әш 11:1
Әш 53:2, 11
Өр 23:5
Өр 33:15
Зк 6:12

д Өр 50:20

e 1Пд 4:25
Һш 2:18
Ми 4:4

ФӘС. 4

ө Чх 25:31
1Пд 7:48, 49

ж Чх 25:37

з Зк 4:11, 14
Вһ 11:3, 4

Сағ сүтүн

a 1Иш 17:45
Һш 1:7

b һк 6:34
һк 15:14

в Yз 3:2
Һр 1:1

г Әш 40:4

Ғ Yз 3:8, 10
Yз 5:14, 16

д Yз 6:14
Зк 6:12

e Yз 3:12
Һр 2:3

ө 2См 16:9
Мс 15:3
Өр 16:17
Вһ 5:6

ж Зк 4:2, 3

з Һр 2:4
Вһ 11:3, 4

«Ағам, бунлар нә демәкдир?»

5 О деди: «Мәкәр бунларын мәнәсыны билмирсән?»

Мән дедим: «Хејр, ағам».

6 Онда мәләк мәнә деди: «Јеһованын Зәрубабилә сөзү будур: “Һәрб күчү илә јох, күчү гүввә илә јох,^a Мәним руһумла”,^b — дејир ордулар Аллаһы Јеһова. **7** Сән кимсән, еј уча дағ?! Зәрубабилин^c өнүндә дүзәнкаһа чевриләчәксән.^d О, “Нә көзәлдир! Нә гәшәнкдир!” сәдалар алтында тәпә дашыны галдырыб гојачаг».

8 Мәнә Јеһованын сөзү назил олду: **9** «Бу евин бүнвәрәсини Зәрубабилин әлләри гојду,^e онун әлләри дә бу иши тамамлајачаг.^f Онда биләчәксиниз ки, мәни сизин јаныныза ордулар Аллаһы Јеһова көндәриб. **10** Кичик ишләрлә башланмыш күнләрә ким һәгарәт едирди?^g Зәрубабилин әлиндә шагулу көрәнләр севнәчәк. Һәмин једди көз Јеһованын көзләридир. Онлар бүтүн дүнјаны сејр едир».^h

11 Мән ондан сорушдум: «Чырагданын сағында вә солунда олан о ики зейтун ағачы нәји билдирир?»ⁱ **12** Сонра сорушдум: «Бәс зейтун ағачларынын ики гызыл лүләдән гызыл маје ахыдан ики будағы нәји билдирир?»

13 Онда о, мәнә деди: «Мәкәр бунларын мәнәсыны билмирсән?»

Мән дедим: «Хејр, ағам».

14 О, мәнә деди: «Бунлар Худавәнди-аләмин јанында дуран ики мәш олунмушу билдирир».^j

5 Јенә башымы галдырыб бахдым вә бир учан тумар көрдүм. **2** Мәләк мәнән сорушду: «Нә көрүрсән?»

Мән дедим: «Учан тумар көрүрәм. Онун узунлуғу ийирми гулач*, ени он гулачдыр».

3 Онда о, мәнә деди: «Бу, бүтүн дүнја үзәринә кәлән лә-нәтдир. Чүнки тумарын бо үзүндә жазылдығы кими, оғур-луг едән кәс^а чәзасыз галыб. Тумарын о бири үзүндә жазылдығы кими, јаландан анд ичән кәс^б дә чәзасыз галыб. **4** Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир: «Ону Мән көндәрмишәм; о, оғрунун да, јаландан адым-ла анд ичәнин дә евинә кирә-чәк вә орада галачаг. Һәмин еви, онун тирләрини вә дашлар-ыны дағыдачаг».

5 Мәнимлә данышан мәләк јахынлашыб мәнә деди: «Ба-шыны галдырыб бах, көр ја-хынлашан нәдир».

6 Мән сорушдум: «Бу нә-дир?»

О деди: «Бу кәлән өлчү га-быдыр*». Сонра әлавә етди: «Бу, бүтүн дүнјадакы пислә-рин көркәмидир». **7** Өлчү га-бынын дәјирми гурғушун гапа-ғы галдырыланда көрдүм ки, онун ичиндә бир гадын оту-руб. **8** Мәләк деди: «Бу Шәр-дир». Сонра о, гадыны габын ичинә итәләјиб ағзыны гурғу-шун гапагла бағлады.

9 Јенә башымы галдыранда көрдүм ки, ики гадын јахын-лашыр. Онлар күләјин ахы-ны илә сүзүрдүләр. Ганад-лары лејләк ганадына охша-јырды. Онлар өлчү габыны јер-лә көј арасына галдырдылар. **10** Мәнимлә данышан мәләк-дән сорушдум: «Онлар өлчү габыны һара апарырлар?»

11 О деди: «Шинар* дијары-на.^в Орада гадын үчүн ев ти-

5:2 * Гулач 44,5 см-ә берабәрдир. Б14 әлавәсинә бах. 5:6 * һәрфән: ефадыр. Б14 әлавәсинә бах. 5:11 * Јени Баби-листан.

ФӘС. 5

а Чк 20:15

б Чк 20:7
Лв 19:12

в Јр 10:8, 10
Јр 11:1, 2
Дн 1:2

Сағ сүтун

ФӘС. 6

а 3к 6:6

б 3к 6:7

в 3б 104:4

г 2См 18:18
Әј 1:6
Дн 7:10
Лк 1:19
Иб 1:7, 14

ф 3к 2:6, 7

д һр 1:1
3к 3:3, 5

е Өш 11:1
3к 3:8

ө 3к 8:9

киләчәк, ев һазыр оlanda га-дын лајиг олдуғу јерә гојула-чаг».

6 Сонра јенә башымы галды-рыб бахдым вә ики дағ ара-сындан чыхан дөрд чәнк ара-басы көрдүм. Дағлар мисдән иди. **2** Биринчи араба гырмы-зы атлара, икинчи араба гара,^а **3** үчүнчү араба ағ, дөрдүнчү араба исә халлы вә ала-була атлара гошулмушду.^б

4 Мәнимлә данышан мәләк-дән сорушдум: «Ағам, бунлар нәдир?»

5 Мәләк чаваб верди: «Бун-лар көјләрин дөрд руһу-дур.^в Онлар Худавәнди-алә-мин һүзурунда дурмушдулар,^г инди орадан чыхыб кәлирләр.

6 Гара атлар шимал дијары-на,^д ағ атлар дәнизин о тајы-на, халлы атлар чәнуб дијары-на кедәчәк. **7** Ала-була атлар јер үзүнү долашмаға чан атыр-лар». Сонра о деди: «Кејин, јер үзүнү долашын!» Онлар јер үзүнү долашмаға башладылар.

8 О, мәнә учадан деди: «Бах, шимал дијарына кедән-ләр Јеһованын ораја гаршы гә-зәбини сојутдулар».

9 Мәнә јенидән Јеһованын сөзү назил олду: **10** «Әсир-ликдәки чамаатын көндәрди-ји бәхшишләри Һәлдајын, Туб-јаһын вә Јадајын әлиндән кө-түр. Бабилдән кәлән бу адам-ларла биркә, елә һәмин күн, Сәфәнја оғлу Јушијәнин евинә кет. **11** Гызыл вә күмүшдән таç дүзәт, ону баш каһин Јә-һусадиг оғлу Јушәнин башына гој.^а **12** Она сөјлә:

“Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: “Бах, Пәһрә^ө адлы адам будур! О, олдуғу јердә бој ата-чаг вә Јеһованын мәбәдини тикәчәк.^ө **13** Јеһованын мә-бәдини о тикәчәк. О, әзәмәт

саһиби олачаг, өз тахтында отуруб һөкмранлыг едәчәк^а вә бу тахтда каһинлик едәчәк. Бу ики вәзифә бир-бири илә һәм-аһәнк олачаг. **14** Тач Һәләһин, Тубјаһын, Јадајын,^б Сәфәнја оғлу Һәнин хатирәси кими Јеһованын мәбәдиндә галачаг. **15** Узагда оланлар кәлиб Јеһованын мәбәдинин тикинтисиндә ишләјәчәк^в. Онда биләчәксиниз ки, мәни сизин јаныныза ордулар Аллаһы Јеһова көндәриб. Әкәр Аллаһыныз Јеһоваја гулаг ассыныз, белә дә олачаг^в.

7 Шаһ Даранын һакимијјәтинин дөрдүнчү илиндә, доггузунчу ај олан кисләв^а ајынын дөрдүнчү күнү Зәкәријјә-јә^а Јеһованын сөзү назил олду. **2** Бейтәл әһли Јеһовадан лүтф диләмәк үчүн Шарасары, Рифәмәлики вә онун адамларыны көндәриб **3** ордулар Аллаһы Јеһованын пејғәмбәрләриндән вә мәбәдәки каһинләрдән сорушду: «Бу илләр боју етдијимиз кими, бешинчи ајда^а да оруч тутуб ағлајагмы?»

4 Онда мәнә ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү назил олду: **5** «Бүтүн өлкә чамаатына вә каһинләрә де: “Јетмиш ил^а әрзиндә бешинчи вә једдинчи ајларда^а оруч тутуб ағладығыныз заман мәкәр Мәним үчүн оруч тутурдунуз? **6** Бәлкә јејиб-ичдијиниз заман Мәним үчүн јејиб-ичирдиниз? **7** Мәкәр Јерусәлимлә әтраф шәһәрлә әмин-аманлыг ичиндә јашајанда, Некев вә Шәфла сакинли оlanda сиз Јеһованын әввәлки пејғәмбәрләр^а вәситәсилә дедији сөзләрә итаәт етмәли дејилдиниз?»»

7:1 * Б15 өләвәсинә бах.

ФӘС. 6

а Иб 3:1
Иб 4:14
Иб 8:1
б Зк 6:10

ФӘС. 7

в Уә 6:14
Зк 1:1
г 2Пд 25:8-10
Әр 52:12-14
ф Әр 25:11
Зк 1:12
д Әр 41:1, 2
е 2См 36:15

Сағ сүтун

а Мс 21:3
Әр 21:12
б Мс 16:6
Һш 10:12
Ми 6:8
в Чк 22:22
Гн 24:17
Өш 1:17
г Чк 23:9
Ми 3:5
ф Мс 22:22
д Зк 8:17
е 2См 33:10
Әр 6:10
ө Һә 9:29
ж 2Пд 17:13, 14
Өш 6:10
Әр 25:7
з һә 3:7
и Һә 9:30
Һә 7:51
ы 2См 36:15, 16
Әр 21:5
ј Өш 50:2
к Өш 1:15
Мрс 3:44
к Гн 28:64
Әр 5:15
л Лә 26:22, 33
2См 36:20, 21

ФӘС. 8

м Јл 2:18
Зк 1:14
н Зк 1:16
о Өш 12:6
Јл 3:17
Зк 2:11
Зк 8:8
ө Өш 1:26
Өш 60:14
Әр 33:16
п Өш 2:2
Өш 11:9
Өш 66:20
Әр 31:23

8 Зәкәријјә јенә Јеһованын сөзү назил олду: **9** «Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: “Һагг-әдаләтлә мұһакимә един.^а Бир-биринизә гаршы хејирхәһ,^б мәрһәмәтли олун. **10** Дул гадыны, јетими,^в гәриби^г вә мәзлуму^г алдатмајын. Үрәјиниздә бир-биринизә гаршы пис нијәт олмасын^д.^д **11** Лакин онлар гулаг асмаг истәмәдиләр,^е инадла арха чевириләр,^е гулагларыны тыхадылар ки, ешитмәсинләр.^ж **12** Үрәкләрини алмаз дашы^к кими сәрт етдиләр ки,^з ордулар Аллаһы Јеһованын Өз руһу вәситәсилә, әввәлки пејғәмбәрләрин дили илә билдирдији ганун вә сөзләрә әмәл етмәсинләр.^и Буна көрә ордулар Аллаһы Јеһова бәрк гәзәбләнди.^п»

13 «Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: “Нечә ки Мән чағыранда онлар гулаг асмадылар,^ј онлар да чағыранда Мән гулаг асмадым.^к **14** Онлары туфан сәпәләән кими танымадылары халгларын арасына сәпәләдим.^к Јурдлары виран галды, ораја кедиб-кәлән олмады.^н Онлар көзәл торпағы ачыначаглы хала салдылар^п».

8 Мәнә јенә ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү назил олду: **2** «Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: “Чошгун гејрәтлә Сионун гејрәтини чәкәчәјәм.^м Күкрәјән гәзәблә онун гејрәтини чәкәчәјәм^м».

3 Јеһова дејир: “Сиона гајыдачағам,^н Јерусәлимдә мәскән салачағам.^о Јерусәлимә һәгигәт^п шәһәри,^о ордулар Аллаһы Јеһованын дағына мүгәд-дәс дағ дејиләчәк^п».^п

7:12 * Дикәр вариант: бәрк даш. 8:3 * Јахуд сәдагәт.

4 Ордулар Аллаһы Jehovah-нын сөзү будур: “Jerусәлим мејданларында јенә аһыл кишиләр, гоча гарылар әјләшәчәк. Јашлары чох олдуғундан һәр бири элиндә чәлик тутачаг.^а 5 Шәһәр мејданлары атылыб-дүшән оғлан вә гыз ушағлары илә долачаг”.^б

6 Ордулар Аллаһы Jehovah-нын сөзү будур: “Әкәр о күнләрдә халгын сағ галанларынын көзүндә бу иш мүшкүл көрүнәрсә, мәкәр Мәнә дә мүшкүл көрүнмәлидир?” — бәјан едир ордулар Аллаһы Jehovah.

7 Ордулар Аллаһы Jehovah-нын сөзү будур: “Бах, Мән Әз халгымы күндөгән вә күнбатан торпағларындан чыхарачағам.^в 8 Онлары Jerусәлимә кәтирәчәјәм, орада јашаја-чағлар.^г Онлар Мәним халгым олачаг, Мән дә сәдагәтлә, әдаләтлә онларын Аллаһы олачағам”.^д

9 Ордулар Аллаһы Jehovah-нын сөзү будур: “Eј ордулар Аллаһы Jehovahнын евини, мәбәди тикмәк үчүн тәмәл гојулан күн дејилән сөзләри бу күн пејғәмбәрләрин дилиндән ешидәнләр,^а чәсур олун!”^б

10 О күнләрә гәдәр нә инсанын, нә дә һејванын зәһмәти үчүн һагг верилмирди.^в Дүшмәнләрин элиндән һеч кәс раһат кедиб-кәлә билмирди. Чүнки инсанлары бир-биринин үстүнә галдырмышдым”.^г

11 Ордулар Аллаһы Jehovah бәјан едир: “Анчаг инди халгын сағ галанлары илә әввәлки кими рәфтар етмәјәчәјәм.”^д

12 Чүнки сүлһ тохуму әкиләчәк, тәнәк бәһрәсини, јер мәһсулуну,^а көјләр исә шеһини верәчәк. Бүтүн бунлары халгын сағ галанларына ирс верәчәјәм.” 13 Сизи гуртарачағам,

ФӘС. 8

а Әш 65:20
Әр 30:10

б Әр 30:19
Әр 31:4, 27
Зк 2:4

в 36:107,2, 3

г Әр 3:17
Јл 3:20
Ам 9:14

д Лә 26:12
Әр 30:22
Һә 11:20

е Үз 5:1

е Әш 35:4
Һр 2:4

ө һр 1:6

ж һр 2:19

з Лә 26:4
Гн 28:4
Әш 30:23

и Әш 35:10
Әш 61:7

Сағ сүтүн

а Гн 28:37
Әр 42:18

б Јр 22:18
Әш 19:24, 25

в Әш 41:10

г Әш 35:4

д Әр 4:28
Һә 24:14

е Әр 31:28
Әр 32:42

е Әш 43:1
Сф 3:16

ө Лә 19:11
Мс 12:19
Еф 4:25

ж Зк 7:9

з Зк 7:10

и Зк 5:4

ы Мс 6:16-19

ј Әр 52:6, 7

к Әр 52:12-14

к 2Пд 25:25
Зк 7:5

л Әр 52:4

м Әш 35:10
Әр 31:12

н Әр 50:4, 5

еј Јәһуда вә Исраил еви. Сиз халғлар арасында ләнәтли олмушдунуз,^а инди исә немәт олачагсыныз.^б Горхмајын,^в чәсур олун!”^г

14 Ордулар Аллаһы Jehovah-нын сөзү будур: “Аталарыныз Мәни гәзәбләндирдији үчүн башыныза фәлакәт кәтирмәји гәт етдим вә пешман олмадым, — дејир ордулар Аллаһы Jehovah.^д — 15 Бу күнләрдә исә Jerусәлимә вә Јәһуда евинә^е јахшылыг етмәји гәт етмишәм. Горхмајын!”^ө

16 “Белә един: бир-биринизә һәгигәти сөјләјин.^в Шәһәр дарвазасында верилән һөкмләр һагг-әдаләти, сүлһү учалтма-лыдыр.”^ж 17 Үрәјиниздә бир-биринизә гәсд гурмајын,^з јаландан анд ичмәјин*,^и чүнки Мән бүтүн бунлара нифрәт едирәм”,^ы — бәјан едир Jehovah».

18 Мәнә јенидән ордулар Аллаһы Jehovahнын сөзү назил олду: 19 «Ордулар Аллаһы Jehovahнын сөзү будур: “Дөрдүнчү,^ј бешинчи,^к једдинчи^к вә онунчу^л” ајларын оручу Јәһуда еви үчүн севинч, шадлыг, тој-бајрам күнләри олачаг.”^м Одур киг, һагг-әдаләти вә сүлһү севинч”.

20 Ордулар Аллаһы Jehovah-нын сөзү будур: “Һәлә чох халғлар, чох шәһәрләрин сакинләри кәләчәк. 21 Бир шәһәрин сакинләри кедиб о бири шәһәрин сакинләринә дејәчәк: “Кәлин, кәлин кедәк, Jehovahдан лүтф диләјәк, ордулар Аллаһы Jehovahны ахтараг. Бах, биз кедирик”.^н 22 Чох халғлар вә гүдрәтли үммәтләр ордулар Аллаһы Jehovahны ахтармаг вә Jehovahдан лүтф ди-

8:17 * һөрфөн: јаландан анд ичмәји севмәјин.

лэмэк үчүн Јерусәлимә ахышачаг”.^а

23 Ордулар Аллаһы Јеһованын сөзү будур: “О күнләрдә бүтүн халглардан олан, мүхтәлиф дилләрдә данышан он адам^б бир јәһудинин этәјиндән* јапшыб дејәчәк: “Биз дә сәнинлә кедирик,^в чүнки ешитмишик, Аллах сизинләдир”».^г

9 һөкм:

«Јеһованын сөзү һәдрах дијарына гаршыдыр, Дәмәшги нишан алыб.^ф Чүнки Јеһованын көзү бәшәрин^а

Вә чәми Исраил гәбиләләринин үзәриндәдир.

2 Бу сөз онунла* һәмсәрһәд олан һәмәсә аиддир,^в Сура^в вә Сидона^ж да аиддир,

Чүнки онлар һәддән артыг ағыллыдырлар.^з

3 Сур өзүнә истәһкам тикди, Торпаг гәдәр күмүш, Күчәнин палчығы гәдәр гызыл топлады.^и

4 Лакин Јеһова онун мал-мүлкүнү әлиндән алачаг, Ордусуну дәниздә турачаг,^ы

Алов ону јандырыб күл едәчәк.^ј

5 Ашкелон буну көрүб горхачаг, Гәззә бөјүк эзаб чәкәчәк, Екрон да һәмчинин, чүнки үмиди пуч олду. Гәззәдән падшаһ јох олачаг, Ашкелон бомбош галачаг.^к

6 Ашдодда бич доғулмуш оғуллар јашајачаг.

8:23 * Јахуд палтарындан. 9:2 * Еһти-мал ки, Дәмәшг вә ја һәдрах.

ФӘС. 8

а 36 22:27
Әш 2:2, 3
Әш 11:10
Әш 55:5
Әш 60:3
һш 1:10
Мк 4:2
һр 2:7

б 3к 2:11
Бһ 7:9
Бһ 14:6

в Чх 12:37, 38

г Әш 45:14

ФӘС. 9

ф Әр 49:27
Ам 1:3

д Иб 4:13
1Бт 3:12

е Әр 49:23

ө Әш 23:1
Ам 1:9, 10

ж һа 28:21
Јл 3:4

з һа 28:2, 3

и һа 27:32, 33

ы һа 26:17
һа 27:26

ј һа 28:18

к Сф 2:4

Сағ сүтун

а Ам 1:8

б Әш 60:14

в 2Иш 5:6, 7
1Пд 9:20, 21

г 36 125:2

ф Әш 54:14

д 36 2:6
Әш 32:1
Әр 23:5
Лк 19:37, 38
Јһ 1:49

е Мт 11:29

ө 1Пд 1:33, 34
Мт 21:5, 7
Јһ 12:14, 15

ж Әш 9:7

з Чх 23:31
36 2:8
36 72:8

Мән филиштлиларин* гурууну сындырачагам.^а

7 Онларын ағзындан ганлы әти,
Дишләри арасындан ијрәнч јемәкләри дартыб чыхарачагам.
Онларын сағ галанлары Аллаһымыза мәхсус олачаг,
Јәһудада шејх* кими олачаг,^б

Екрон исә јәбусиләрә^в бәнзәјәчәк.

8 Евимин әтрафында ордукаһ гурачагам ки,^г Ора кириб-чыхан олмасын.

Артыг халгымын арасында нәзарәтчи* кәзмәјәчәк,^ф Чүнки инди онларын һалыны көзүмлә көрүрәм.

9 Еј Сион гызы, севинчдән чуша кәл!
Еј Јерусәлим гызы, севинчдән һајгыр!
Бах! Падшаһын јанына кәлир.^а

О, салеһдир!

О, гуртулуш кәтирир!

О, тәвазәкардыр,^в ешшәјә, Ешшәјин баласы годуға миниб кәлир.^в

10 Мән Әфраимдән чәнк арабаларыны, Јерусәлимдән атлары јох едәчәјәм.
Јај-каман сындырылачаг.
Сәнин падшаһын халглара сүлһү бәјан едәчәк.^ж
Дәниздән дәнизә,
Чајдан* та дүнјанын һудуларынадәк һакимиј-јәт сүрәчәк.^з

9:6 * Бәзи мәнбеләрә әсасән, филистимлилар. 9:7 * Гәбилә башчысы. 9:8 * Јахуд зулмкар. 9:10 * Фәрат чајы.

- 11 Еј гадын*, сәнә кәлинчә,
арамыздакы ган әһдинә
әсасән
Мәһбусларыны сусуз гују-
дан чыхарыб азад едәчә-
јәм.^а
- 12 Еј үмиди олан мәһбуслар,
гајыдын галаја!^б
Бу күн сәнә дејирәм:
“Еј гадын, сәнә икигат пај
верәчәјәм.^в”
- 13 Јәһуданы камантәк
дартачағам,
Әфраими ох кими камана
гојачағам.
Еј Сион, сәнин оғуллеры-
ны ојадачағам,
Еј Јунан дијары, онлары
сәнин оғуллерынын
үстүнә галдырачағам.
Сәни, еј Сион, икидин гы-
лынчы кими едәчәјәм”.
- 14 Јеһова онларла олдуғуну
әјан едәчәк.
Онун оху шимшәк кими
чахачағ.
Күлли-Ихтијар Јеһова
шејпур чалачағ,^г
Чәнуб туфанлары илә
һүчума кечәчәк.
- 15 Ордулар Аллаһы Јеһова
онлары мүдафиә едәчәк,
Онлар сапанд дашларыны
удачағ вә әзәчәкләр.^д
Шәраб ичмиш адамтәк
севиниб-шадланачағлар.
Онлар чам кими,
Гурбанкаһын күнчләри
кими долачағлар.^е
- 16 Аллаһлары Јеһова о күн
Өз халгыны,
Өз сүрүсүнү
хилас едәчәк.^в
Онлар Онун торпағында
тач үзәриндәки даш-гаш
кими пар-пар парлајачағ-
лар.^з

9:11 * Сион, јахуд Јерусәлим.

ФӘС. 9

а Әш 49:9

б Әш 61:1
Әр 31:17

в Әш 61:7

г Јш 6:5

д Мк 5:9
Зк 10:5
Зк 12:6

е Чх 27:2
Лв 4:7

ж һз 34:22

з Әш 62:3
Сф 3:20

Сағ сүтун

а 36 25:8
36 31:19
Әш 63:7

б Әш 62:8
Јл 3:18
Ам 9:13

ФӘС. 10

в Гн 11:14
Әр 14:22
Әр 51:16
һз 34:26
Јл 2:23

г һз 34:16, 17

- 17 Онун кәрәмәти
нечә бөјүкдүр!^а
Онун чалалы
нечә әзәмәтлидир!
Оғланлар тахылдан,
Гызлар тәзә шәрабдан
чанланачағлар».^б

10 «Јаз јағышы мөвсүмүн-
дә Јеһовадан јағыш
диләјин.

Јеһовадыр гара булудлары
јарадан,
Инсанлар үчүн
јағышлар јағдыран,^в
Һәр кәсин тарласыны
көјәрдән.

- 2 Ев бүтләри* јалан даны-
шыр,
Фалчылар јалан вәһләр
көрүр,
Мәнәсыз јухулар даны-
шарағ

Бош-бошуна тәсәлли вер-
мәјә чальшырлар.

Буна көрә чамаат
гојун кими азачағ,
Чобанлары олмадығындан
әзијјәт чәкәчәкләр.

- 3 Чобанлара гаршы
гәзәбим аловланды.
Залым башчылардан*
һесабат тәләб едәчәјәм.

Чүнки ордулар Аллаһы
Јеһова Өз сүрүсүнә,^г
Јәһуда евинә нәзәр
салды,
Дөјүшдә ону Өзүнүн
шаһанә аты етди.

- 4 Башчы* ондан чыхачағ,
Арха-дајағ олачағ һөкм-
дар^д да ондан чыхачағ,
Һәрб каманы вә бүтүн
нәзарәтчиләр ондан
чыхачағ.

10:2 * Лүғәтә бах. 10:3 * һәрфән: тә-
кәләрдән. 10:4 * һәрфән: күнч бүрчү.
Нүфуз саһиби вә ја башчы тимсалы.
^в һәрфән: мых. Арха-дајағ олан адам
вә ја һөкмдар тимсалы.

- Бәли, һамысы ондан чыха-
чаг.
- 5** Онлар дөјүш вахты күчә-
ләрин палчығыны тапда-
лажан чәнкавәр кими ола-
чаглар.
- Онлар дөјүшәчәкләр,
чүнки Јеһова онларла
олачаг.^а
- Дүшмән атлылары исә
биабыр олачаглар.^б
- 6** Мән Јәһуда евини
күчлү едәчәјәм,
Јусиф евини
гуртарачағам,^в
Онлар рәһм едәчәјәм,^г
Онлары гајтарачағам,
Санки, онлары һеч вахт
рәдд етмәмишәм.^д
Онлара һај верәчәјәм,
ахы Мән онларын
Аллаһы Јеһовајам.
- 7** Әфраимлиләр
икид кими олачаг,
Үрәкләри, шәраб ичмиш
кими, чуша кәләчәк.^е
Оғуллары буну көрүб
шадланачаг,
Үрәкләринин севинчи
Јеһова олачаг.^ж
- 8** “Фит чалыб онлары
бир јерә топлајачағам.
Онлары гуртарачағам,^з
онлар артачаглар,
Чохалдыгча чохалачаглар.
- 9** Онлары тохум кими
халглар арасына сәпәлә-
сәм дә,
Чох-чох узагларда
Мәни хатырлајачаглар.
Оғуллары илә биркә
дирчәлиб гајыдачаглар.
- 10** Онлары Мисир торпағын-
дан гајтарачағам,
Ашшурдан топлајачағам,^и
Килад торпағына^й вә
Ливана кәтирәчәјәм.
Онлара јер бәс етмәјәчәк.^к”

ФӘС. 10

а Гн 20:1

б һр 2:22

в Әр 3:18
һә 37:16, 19
һш 1:10, 11

г Әр 31:9, 20

д Әр 30:18

е Зк 9:15

ж Әш 66:14
Сф 3:14з Әш 44:22
Әш 51:11

и Әш 11:11

к Әр 50:19
Ми 7:14л Әш 49:19, 20
Әш 54:1, 2**Сағ сүгүн**

а Әш 11:15

б Әш 19:1
һә 30:13в Әш 41:10
Әш 45:24

г Ми 4:5

ФӘС. 11

д һә 34:8

е һә 22:25

ж һә 5:8

з һә 34:2, 4

11 О, дәнизи јарыб кечәчәк,
ону тәлатүмә кәтирәчәк,
Далғалары вуруб јатыра-
чаг,^а

Нилин диби гурујачаг.

Ашшурун гүруру јерә
вурулачаг,

Мисирин һөкмдар әсасы
әлиндән алыначаг.^б

12 Мән Јеһова онлары
күчлү едәчәјәм.^в

Онлар адыма лајиг
јашајачаглар”,^г —
бәјан едир Јеһова».

11 «Еј Ливан,
гапыларыны ач,
Гој сидрләри алов јанды-
рыб күл етсин.

2 Еј ардыч ағачы,
фәрјад ет, чүнки
сидр ағачы јыхылды,

Мөһтәшәм ағачлар
мәһв олду!

Еј Башан палыдлары,
фәрјад един,

Кечилмәз мешә мәһв олду!

3 Динләјин! Чобанлар
фәған едир,

Онларын јашыл отлаглары
бош галыб.

Динләјин! Кәнч асланлар
нәрилдәјир,

Иорданбоју чәнкәлликләр
мәһв олуб.

4 Аллаһым Јеһова дејир:
“Өлүмә кедән сүрүнү отар.”^д

5 Сүрүнү аланлар гојун-гузу-
ну өлдүрүр,^е амма тәгсиркар
билинмир. Сатанларса^ж белә
дејир: “Јеһоваја шүкүр, варла-
начағам”. Чобанларын онлара
јазығы кәлмир.”^з

6 “Бу дијарын сакинләринә
даһа рәһм етмәјәчәјәм, — бә-
јан едир Јеһова. — Һәр кәси
сојдашына вә падшаһына тәс-
лим едәчәјәм. Онлар бу өлкә-
ни дармадағын едәчәкләр, һеч

бирини онларын әлиндән гур-тармајачағам”».

7 Еј сүрүдәки мәзлумлар! Өлүмә кедән сүрүнү сиздән көтүр отардым.^а Ики дэјәнәк көтүрдүм. Биринә «Лүтф», дикәринә «Бирлик»^б адыны гој-дум вә сүрүнү отармаға башладым. 8 Бир ајын ичиндә үч чобаны говдум, чүнки онлар мәни тәнкә кәтирмишди, онларын да мөндән зәһләси кедирди. 9 Сонра дедим: «Даһа сизи отармајачағам. Өлән өлсүн, гырылан гырылсын! Сағ галанлар исә гој бир-биринин этини јесин». 10 Мән «Лүтф»^в адлы дэјәнәјими көтүрүб сындырдым. Беләчә, халгымла бағладығым әнди поздум. 11 Әһд о күн ләғв олду, мәнә бахан сүрүдәки мәзлумлар билдиләр ки, бу, Јеһованын сөзүдүр.

12 Мән онлара дедим: «Әкәр сизә хошдурса, мәнә һаггымы верин, хош дејилсә, вермәјин». Онлар отуз күмүш сајыб һаггымы вердиләр.^г

13 Онда Јеһова мәнә деди: «Будур онларын Мәнә вердији јүксәк гијмәт! Ат онлары хәзинәјә!»^д Мән дә отуз күмүшү көтүрүб Јеһованын евиндәки хәзинәјә атдым.^д

14 Сонра Јәһуда илә Исраил арасындакы гардашлыг телләрини кәсмәк үчүн^е «Бирлик»^е адлы о бири дэјәнәјими дә сындырдым.

15 Јеһова мәнә деди: «Јарытмаз чобанын әшјаларыны көтүр.»^ж 16 Мәним изнимлә өлкәдә бир чобан пејда олачаг. О, тәләф оланлара мәһәл вермәјәчәк,^з гузулары ахтармајачаг, жаралылары сағалтмајачаг,^и сағламлары бәсләмәјәчәк. Әксинә, көк гојунларын этини јејәчәк,^и дырнагларыны гопарачаг.^и

ФӘС. 11

а 3к 11:4

б 3к 11:10, 14

в 3к 11:7

г Мт 26:14, 15

Мт 27:9

Мр 14:10, 11

ф Чк 21:32

д Мт 27:5, 6

һә 1:18

е 1Пд 12:19, 20

һә 37:16

ө 3к 11:7

ж һә 34:2, 4

з Әр 23:2

һә 34:6

Мт 9:36

и һә 34:21

ы Јр 31:38

ј һә 34:3, 10

Сағ сүтүн

а Јһ 10:12

б Әр 23:1

Мт 23:13

ФӘС. 12

в Әј 26:7

Әш 42:5

г 36 102:25

Әш 45:18

ф 3к 14:14

д Сф 3:19

е 3к 14:2, 3

ө Әш 41:10

Јл 3:16

3к 12:8

ж Әш 41:15

з Мк 4:13

3к 9:15

и 3к 2:4

17 Сүрүнү атыб кедән^а фәрсиз чобанымын вај халына!^б

Гылынч онун голундан вә сағ көзүндән вурачаг. Онун әл-голу гурујачаг, Сағ көзү кор олачаг».

12 һөкм:

«Јеһованын Исраиллә бағлы сөзү».

Көјләри јајан,^в

Јерин тәмәлини гојан,^г

Инсанын ичиндәки руһу*^д

јарадан Јеһова

бәјан едир:

2 «Мән Јерусәлими бүтүн әтраф халлары кефләндирән бир пијалә едирәм. Јерусәлим дә, Јәһуда да мүһасирәјә алыначаг.^е 3 О күн Јерусәлими бүтүн халглар үчүн ағыр бир даш едәчәјәм, ону галдыранларын һамысы бәрк зәдәләнәчәк.^д Дүнјанын бүтүн халглары она гаршы топланачаг.»^ө

4 Јеһова бәјан едир: «О күн Мән бүтүн атлары карыхдырачағам, атлыларын исә ағлыны алачағам. Көзүм Јәһуда евинин үстүндә олачаг, халгларын бүтүн атларыны кор едәчәјәм. 5 Јәһуда шејхләри үрәкләриндә дејәчәк: “Јерусәлим әһли бизә ордулар Аллаһы Јеһовадан кәлән күчгүввәт олду”.^ө 6 О күн Јәһуда шејхләрини ағачлар арасында тонгал, тәзәчә бичилмиш тахыл дәрзләри арасында јанан мәшәл едәчәјәм;^ж онлар һәндәвәрдә, сағда вә солда олан бүтүн халглары тәләф едәчәкләр^з вә Јерусәлим әһли јенә өз јурдунда, Јерусәлимдә јашајачаг.»

7 Јеһова илк әввәл Јәһуда чадырларыны хилас едә-

12:1 * Јахуд нәфәси. Лүғәтдә «руһ» сөзүнә бах.

чәк ки, Давуд евинин вә Јерусәлим әһлинин шәрәфи Јәһуданынкындан үстүн олмасын.

8 О күн Јеһова Јерусәлим сакинләрини һәр тәрәфдән горујачаг,^а онларын ән зәифи Давуд кими, Давуд еви аллаһ кими, халгын өнүндә кедән Јеһованын мәләји кими олачаг.^б
9 О күн Јерусәлимә һүчүм едән бүтүн халглары мәһв едәчәјәм.^в

10 Давуд евинин вә Јерусәлим әһлинин үзәринә лүтф вә диләк руһу төкәчәјәм. Онлар бәдәнини дешдикләри адама бахачаглар^г вә јеканә оғлу үчүн јас тутан адам кими, онун үчүн јас тутачаглар, илкин оғлунун үстүндә ағы дејән адам кими, онун үчүн ағы дејәчәкләр. **11** О күн Јерусәлимдә Мекиддо^д дүзүндәки Һәдадриммун ағлашма-сы кими бөјүк ағлашма олачаг. **12** Бүтүн дијар, һәр аилә ајры-ајры јас тутачаг. Давуд еви ајры, гадынлары ајры; Натан^е еви ајры, гадынлары ајры; **13** Лави еви^ө ајры, гадынлары ајры; Шимај нәсли^ө ајры, гадынлары ајры вә **14** бүтүн галан аиләләр, һәр бири ајры-ајры, гадынлары да ајрыча јас тутачаг.

13 О күн Давуд евини вә Јерусәлим әһлини күнаһдан вә мурдарлыгдан төмизләмәк үчүн су гујусу газылачаг».^ж

2 Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир: «О күн өлкәдән бүтләрин адыны силәчәјәм,^з онлар бир дә хатырланмајачаг. Пејғәмбәрләри^и вә мурдарлыг руһуну да бу дијардан јох едәчәјәм. **3** Әкәр кимсә јенидән пејғәмбәрлик етсә, ону дүнјаја кәтирән ата-анасы она дејәчәк: “Сән јашамајачаг-

ФӘС. 12

а Әр 23:6
Јл 3:16
Зк 2:5
Зк 9:15

б Чх 14:19
Чх 23:20

в Әш 54:17
Һр 2:22

г Јл 19:34, 37
Јл 20:27
Вһ 1:7

д 2Пд 23:29
2См 35:22

е 2Иш 5:13, 14
Лк 3:23, 31

ж Чх 6:16

з Чх 6:17
1См 23:10

ФӘС. 13

ж һә 36:25, 29

з Чх 23:13

и Гн 13:5

Сағ сүтүн

а Гн 13:6-9
Гн 18:20

б 2Пд 1:8
Мр 3:4

в һә 34:23
Мк 5:4
Јл 10:11
Иб 13:20

г Әш 53:8
Дн 9:26
һә 3:18

д Мр 26:31
Мр 26:55, 56
Мр 14:27, 50
Јл 16:32

е Мн 3:2, 3

ж Әр 30:22

сан, чүнки Јеһованын ады илә јалан данышырсан”. О, пејғәмбәрлик етдији үчүн ону дүнјаја кәтирән ата-анасы онун бәдәнини дешәчәк.^а

4 О күн пејғәмбәрләр пејғәмбәрлик вәһләринә көрә утаначаглар, онлар түклү палтар^б кејинәрәк халгы алдатмајачаглар. **5** Онлар дејәчәк: “Мән пејғәмбәр дејиләм. Мән әкинчијәм, чүнки чаванлығымда бир адам мәни өзүнә гул алыб”. **6** Ондан сорушанда: “Бәдәниндәки* јаралар нәдир?” О: “Бунлар әзизләрин евиндә једијим көтәкләрин јеридир”, — дејәчәк».

7 «Еј гылынч, чобанымын,^в Достумун үстүнә галх!» — бәјан едир ордулар Аллаһы Јеһова. «Чобаны вур,^г гој сүрү пәрән-пәрән олсун.^д Кичикләрә лүтф көстәрәчәјәм».

8 Ордулар Аллаһы Јеһова бәјан едир:

«Бүтүн дијарда чамаатын үчдә икиси гырылыб өләчәк,

Амма бир һиссәси галачаг.

9 Һәмин бир һиссәни

Мән оддан-аловдан кечирәчәјәм.

Онлары күмүшү сафлашдырантәк саф едәчәјәм, Гызылы јохлајантәк јохлајачагам.^а

Онлар Мәни адымла чағырачаг,

Мән онлара һај верәчәјәм.

Дејәчәјәм:

“Бу, Мәним халгымдыр”,^ө

Онлар да: “Јеһова бизим Аллаһымыздыр”, — дејәчәк».

13:6 * һәрфән: әлләринин арасындакы. Јәни синедәки вә ја күрәкдәки.

14 «Будур, о күн кәлир, Је-
хованын күнү кәлир! Га-
рәт олунмуш малларын сә-
нин* ичиндәчә бөлүшдүрүл-
чәк. **2** Мән бүтүн халглары
Јерусәлими гаршы мұһарибә-
жә топлајачағам. Шәһәр ишғал
едиләчәк, евләр гарәт олуна-
чаг, гадынлар зорланачаг. Шә-
һәрин жарысы сүркүн едилә-
чәк, амма галан халгын көкү
шәһәрдән кәсилмәјәчәк.

3 Јеһова чыхачаг вә дөјүш
күнүндә олдуғу кими бу халг-
ларла^а вурушачаг.^б **4** О күн
Онун ајаглары шәрг тәрәфдән
Јерусәлимин өнүндә олан Зей-
тун дағы^в үзәриндә дурачаг.
Зейтун дағы шәргдән гәрбә-
дәк ортадан бөлүнәчәк вә бө-
јүк бир дәрә эмәлә кәтирәчәк.
Дағын жарысы шимала, жарысы
исә чәнуба чәкиләчәк. **5** Сиз
дағларымын арасындакы дәрә-
жә гачагагыныз, чүнки бу
дәрә Азилә гәдәр узаначаг. Јә-
һуда падшаһы Үзијјәнин вах-
тында зәлзәләдән гачдығыныз
кими гачмалы олачагыныз.^г
Аллаһым Јеһова кәләчәк, бү-
түн мүгәддәсләр дә јанында.^д

6 О күн парлаг ишыг олма-
јачаг,^е һәр шеј донуб галачаг.
7 О күн әламәтдар бир күн
олачаг, Јеһованын күнү кими
таныначаг.^в О күн нә күндүз,
нә дә кечә олачаг, ахшам дү-
шәндә дә ишыг олачаг. **8** О
күн Јерусәлимдән дирилик су-
лары^г ахачаг,^ж жарысы шәрг дә-
низинә*,^з жарысы гәрб дәнизи-
нә^и төкүләчәк.^и Јај-гыш белә
олачаг. **9** Јеһова бүтүн дүн-
ја үзәриндә падшаһ олачаг.^к О
күн тәк Јеһова олачаг^л вә тәк
Онун ады олачаг.^к

10 Кибадан^к Јерусәлимин
чәнубундакы Риммуна^н гәдәр

14:1 * Јәни 2-чи ајәдә сөзү кәдән шәһә-
рин. **14:8** * Олү дәниз. ^а Аралыг дө-
низи.

ФӘС. 14

а һә 38:23
Јл 3:2, 14
Вһ 16:14
б Чх 15:3
2См 20:15
в Лк 19:29
һә 1:12
г Ам 1:1
д Гн 33:2
Јл 3:11
Јд 14
е Өш 13:9, 10
Ам 5:18
ж Јл 2:31
1Сж 3:2
2Бт 3:10
з Вһ 21:6
Вһ 22:17
и Өр 17:13
һә 47:1
Јл 3:18
Вһ 22:1
к Гн 3:17
и Јш 1:4
ы 36 97:1
Вһ 19:6
ј Гн 6:4
к Өш 42:8
Өш 44:6
л 1Пд 15:22
л 1См 4:24, 32

Сағ сүтүн

а Гн 1:7
б Өр 37:13
в Нә 3:1
Өр 31:38
г Өр 30:18
д Өр 23:6
Өр 33:16
е Өш 60:18
Өр 31:40
ж 2Пд 19:34, 35
Јл 3:2
з Өһк 7:22
һә 38:21
и 2См 14:13
2См 20:25
3к 2:8, 9
к 36 86:9
л Лә 23:34
Нә 8:14, 15
ы Өш 66:23
ј Өш 60:12

һәр јер Әрәбә^а кими ола-
чаг. Јерусәлим тикиләчәк,
сакинләри Бинјамин дарва-
засындан^б та Биринчи дар-
вазаја вә Күнч дарвазаја гә-
дәр, һәнанил гүлләсиндән^в та
падшаһын үзүмсыханына гә-
дәр өз јурдунда мәскунлаша-
чаг.^г **11** Чамаат Јерусәлимдә
мәскунлашыб асајиш ичиндә
јашајачаг,^д бу шәһәр бир дә лә-
нәтләниб мәнвә дүчар олмаја-
чаг.^е

12 Јеһова Јерусәлимлә ву-
рушан бүтүн халглары бах бу
бәла илә чәзәландырачаг:^в бә-
дәнләри елә ајаг үстәчә чүрү-
јәчәк, көзләри јувасында, дил-
ләри ағызларында чүрүјәчәк.

13 О күн Јеһова онларын
арасына бөјүк чахнашма сала-
чаг, һәр бири јолдашы-
нын әлини тутуб она әл гал-
дырачаг.^г **14** Јәһуда да Јеру-
сәлимдәки дөјүшә гатылачаг,
бүтүн әтраф халгларын сәрвә-
ти, сајсыз-һесабыз гызыл-кү-
мүш, пал-палтар топланачаг.^ж

15 Атлары, гатырлары, дө-
вәләри, ешшәкләри вә дүшмән
ордукаһындакы бүтүн мал-га-
раны ејни бәла јахалајачаг.

16 Јерусәлимин үстүнә гал-
хан бүтүн халглардан сағ гал-
лан һәр кәс Падшаһа, ордулар
Аллаһы Јеһоваја^з сәчдә етмәк
вә Чардаглар бәјрамыны^и гејд
етмәк үчүн һәр ил Јерусәлимә
галхачаг.^в **17** Әкәр јер үзүн-
дәки тајфаларын ичиндә кимсә
Падшаһа, ордулар Аллаһы Је-
һоваја сәчдә етмәк үчүн кәл-
мәсә, онун үзәринә јағыш јағ-
мајачаг.^л **18** Әкәр Мисир хал-
гы шәһәрә галхыб ора кирмә-
сә, онун да үзәринә јағыш
јағмајачаг. Јеһова онлара
Чардаглар бәјрамыны кечир-
мәк үчүн Јерусәлимә кәлмә-
жән халгларла вердији чәзаны

верэчэк. **19** Мисирин вэ Чардаглар бажрамыны гејд етмэјэ кэлмэјэн бүтүн халгларын күнаһынын чэзасы бу олачаг.

20 О күн атларын зынгыровлары үзэриндэ: “Мүгэддэлик Јевоваја мэхсусдур!”^а — јазылачаг. Јевованын евиндэки газанлар^б гурбанкаһын өнүндэки лэјэнлэр^в кими олачаг.

ФӨС. 14

а Чк 28:36
Чк 39:30

б 1Иш 2:13, 14

в Чк 25:29
Сј 4:7

Сағ сүтүн

а һз 44:9

21 Јерусэлимдэ вэ Јәһудада олан һәр бир газан ордулар Аллаһы Јевоваја мэхсус мүгэддэс эшја олачаг. Гурбан кэсмэјэ кэлэнлэр бу газанларда эт биширэчэклэр. О күн ордулар Аллаһы Јевованын евиндэ бир нэфэр дэ кәнани* галмајачаг».^а

14:21 * Дикөр вариант: *тачир*.

МӨЛАКИ

МЭЗМУН

- 1 Јевованын Өз халгына мөһөббәти (1–5)
Гүсүрлу гурбанлар (6–14)
Аллаһын ады халглар арасында уча олачаг (11)
- 2 Каһинләр халгы өјрөтмир (1–9)
Каһинин ағзы елми горумалыдыр (7)
Наһагдан бошанма (10–17)
Бошанмаја нифрәт едирәм (16)
- 3 Рәбб мәбәдини тәмизләмәјэ кәлир (1–5)
Өһд елчиси (1)

- Јевоваја төрөф дөнүн (6–12)
Јевова дөјишмир (6)
Мәнә төрөф дөнүн, Мән дэ сизә төрөф дөнөрәм (7)
Бүтүн ондабирләри кәтирин (10)
Саләһләр вә шәр иш көрөнләр (13–18)
Аллаһын өнүндэ јазылан хатирә китабы (16)
Саләһ адамла шәр адам арасындакы фәрғ (18)
- 4 Илјасын зүһуру (1–6)
Һаг күнәши доғачаг (2)

1 Һөкм:

Јевованын Мәлаки* пејғәмбәр вәсәтәсилә Исраил барәдә дедији сөз.

2 Јевова дејир: «Мән сизә мөһөббәт көстәрдим».^а

Сиз исә дејирсиниз: «Бизә мөһөббәтини нечә көстәрдин?»

«Мәкәр Ејс Јагубун гардашы дејил?^б — бәјан едир Јевова. — Анчаг Мән Јагубу севдим, **3** Ејсә исә нифрәт етдим.»^в

1:1 * Мәнәсы: *елчим*.

ФӨС. 1

а Гн 10:15

б Јр 25:25, 26

в Рм 9:13

Сағ сүтүн

а Әр 49:20
Јл 3:19

б Әш 34:10, 13

Онун дағларыны виран етдим,^а мирасыны чөлдәки чаггаллара вердим».^б

4 «Әдум* дејир: “Биз әзилдик, лакин гајыдыб виран галмыш јерләримизи бәрпа едәчәјик”. Буна көрә ордулар Аллаһы Јевова дејир: “Онлар тикәчәкләр, Мән јыхачагам. Ораја “пислик дијары”, онлара да “Јевованын һәмишәлик мөһкүм етдији халг”

1:4 * Јр 25:30 вә 36:1 әјәләринә өсәсән, Ејсин дикөр ады.

дејчэклэр.^а **5** Буну өз көзү-нүзлэ көрүб дејчэксиниз: “Гој Јехова бүтүн Исраил дијары үзәриндэ уча олсун!”

6 «Еј адыма һәгарэт едән каһинләр, ордулар Аллаһы Је-хова сизә дејир: “Огул ата-сына һөрмәт көстәрир,^б нөкәр дә ағасына. Әкәр Мән атајам-са,^в һаны Мәнә һөрмәт?”^г Әкәр Мән ағажамса, һаны Мәнә еһти-рам?”^д

“Сиз исә: “Биз Сәнин адына нечә һәгарәт етмишик ки?” — дејирсиниз”.

7 “Гурбанкаһымда мурдар чөрәк тәгдим етмәклә”.

“Сиз сорушурсунуз: “Сәни нечә ләкәләмишик ки?”

“Јехованын сүфрәси^а һөрмә-тә ләјиг дејил”, — демәклә.

8 Сиз кор һејваны гурбан кә-тириб дејирсиниз: “Бурада пис нә вар ки!”^б Һәмчинин ахсаг вә хәстә һејваны тәгдим едиб де-јирсиниз: “Бурада пис нә вар ки!”^в.

«Ону өз һөкмдарына апар, кор сәндән разы галар? Кор сәнә хош үз көстәрәр?» — де-јир ордулар Аллаһы Јехова.

9 «Аллаһа јалварын ки, О, бизә лүтф көстәрсин. Һеч бу чүр тәгдимәләрлә О, сизә хош үз көстәрәр?» — дејир ордулар Аллаһы Јехова.

10 «Сиз гапыларымы бағла-маг истәмирсиниз*.^а Һеч гурбанкаһымы да һавајы га-ламырсыныз.^б Мән сиздән на-разыјам, — дејир ордулар Ал-лаһы Јехова, — кәтирдјиниз бәхшишләр Мәнә хош дејил».^в

11 «Күндөгәндән күнбата-надәк халглар арасында Мә-ним адым уча олачаг.»^а Һәр јер-дә адыма пак бәхшиш кими гурбан түстүсү галдырылачаг

1:10 * Көрүнүр, сөһбәт мәбәдин гапы-сында нөвбәтчилик етмәкдән кедир.

ФӘС. 1

а Әш 34:5
Өб 18

б Чх 20:12

в Чх 4:22

г Әш 1:2

д һә 22:26

д һә 41:21, 22
1Кр 10:21

е Лв 22:20, 22
Гн 15:21

ө 2См 23:4

ж Әр 6:13
Мк 3:11

з Әш 1:11
Әр 6:20

и 36 113:3
Әш 45:6
Әш 59:19

Сағ сүтүн

а 36 22:27
Сф 3:9
Мт 28:19
Вһ 15:4

б Мл 1:7

в һә 22:26

г Лв 22:20, 22
Гн 15:21
Гн 17:1

д 36 47:2
Әр 10:10

д Вһ 15:4

ФӘС. 2

е Мл 1:6

ө Лв 26:14-17
Гн 28:15

ж һр 1:11

з Јл 1:17

вә тәгдимәләр кәтириләчәк, чүнки халглар арасында Мә-ним адым уча олачаг»,^а — де-јир ордулар Аллаһы Јехова.

12 «Сиз исә: “Јехованын сүфрәси мурдардыр, онун үс-түндәки мејвәләр дә, јемәк-ләр дә һөрмәтә ләјиг дејил»,^б — дејәрәк ону* ләкәләјирси-низ.^в **13** Үстәлик: “Лап без-мишик!” — дејиб нифрәтинизи көстәрирсиниз, — дејир орду-лар Аллаһы Јехова. «Сиз оғур-луг, ахсаг вә хәстә һејванла-ры кәтирирсиниз. Сиз бу чүр һејванлары бәхшиш кәтирир-синиз! Буну сиздән нечә гәбул едим?»^г — дејир Јехова.

14 «Сүрүсүндә сағлам ер-кәк һејваны ола-ола, нәзир де-јиб гүсүрлу һејваны Јеховаја гурбан кәтирән һијләкәр ада-ма ләнәт олсун! Ахы Мән эә-мәтли Падшаһам,^д — дејир ордулар Аллаһы Јехова, — Мә-ним адым халглар арасында ваһимә доғурачаг».^е

2 «Еј каһинләр, бу әмр си-зин үчүндүр.^а **2** Әкәр сиз гулаг асмасаныз, адымы учалтмағы үрәјиниздә гәт ет-мәсәниз, үзәринизә ләнәт јағ-дырачағам,^б — дејир ордулар Аллаһы Јехова, — хејир-дуаны-зы ләнәтә дөндәрәчәјәм.^в Ар-тыг хејир-дуанызы ләнәтә дө-ндәришәм, чүнки әмримә ләгәјдлик көстәрирсиниз».

3 «Бахын, сизин учбаты-ныздан сәпдјиниз тохуму тә-ләф едәчәјәм,^г бајрамларыныз-да кәтирдјиниз гурбанларын пејинини сифәтинизә чырпа-чағам. Сиз пејин ичинә атылачагсыныз. **4** Онда би-ләчәксиниз ки, Лави илә бағ-ладығым әһд гүввәдә галсын дејә, Мән бу әмри сизә верми-

1:12 * Дикәр вариант: Мәни.

шәм»,^а — дејир ордулар Аллаһы Јеһова.

5 «Онунла һәјат вә сүлһ әһди бағладым. Бунлары она вердим ки, Мәнә еһтирам бәсләсин. О да Мәнә һәмишә еһтирам бәсләјирди. Бәли, адым ону ваһимәјә салырды. **6** Һәгигәт гануну дилиндә иди,^б ағзындан јаманлык чыхмазды. О, сүлһ вә салеһлик ичиндә јолумла кедирди^в вә чохлаһыны сәһв јолдан гајтармышды. **7** Каһинин ағзы елми гору-малыдыр, чамаат гануну онун дилиндә ахтармалыдыр.^г Ахы о, ордулар Аллаһы Јеһованын елчисиدير.

8 Лакин сиз јолдан чыхдыныз. Сизә көрә ганун чохлаһыны бүдрәтди*.^г Лави әһдини поздуруз,^д — дејир ордулар Аллаһы Јеһова, — **9** мадам ки сиз јолларымла кетмәдиниз вә ганунла бағлы мәсәләләрдә ајры-сечкилик етдиниз^е, Мән дә сизи бүтүн халгын гаршысында алчалдыб рәзил едәчәјәм».

10 «Мәкәр һамымызын ата-сы бир дејил?^ж Бизи бир Аллаһ јаратмајыб? Онда нијә бир-биримизә хәјанәт едиб^з ата-бабаларымызын әһдинә ләкә вуруруг? **11** Јәһуда хаинлик едир, Исраилдә вә Јерусәлимдә мән-фур ишләр көрүлүр. Јәһуда Јеһованын әзиз тутдуғу мүгәддәслијинә* ләкә вурду,^з јад аллаһын гызыны алды.» **12** Јеһова кимлијиндән асылы олмајараг, белә едән һәр кәси, о чүмләдән ордулар Аллаһы Јеһоваја бәхшиш тәгдим едәни Јагубун чадырларындан јох едәчәк».^д

2:6 * Һәрфән: Мәнимлә јеријирди. **2:8** * Дикәр вариант: тәлиминизлә чохлаһыны бүдрәтдиниз. **2:11** * Дикәр вариант: мүгәддәс мөкана.

ФӘС. 2

а Чк 40:12, 15
Сј 3:6
Сј 18:23
Һә 44:15, 16

б 2См 17:8, 9

в Чк 32:26

г Гн 24:8
2См 15:3
Һә 8:7, 8
Һә 44:23, 24

д Лк 11:52

е Нә 13:29

ж Лә 19:15
Гн 1:17
Гн 16:19

з Мл 1:6
1Кр 8:6

д Нә 5:8

з Лә 20:26

и Гн 7:1, 3
Һк 3:5, 6
1Пд 11:1, 2
Нә 13:23

ы 1Иш 15:22

Сағ сүтүн

а Мс 21:27

б Мс 5:18-20
Мт 19:4-6

в Јр 2:24
Мт 5:32
Мт 19:8, 9
Мр 10:5-9

г Мл 2:10

д Өш 1:14, 15

д Һә 18:29

ФӘС. 3

е Мт 3:1-3
Мт 11:7, 10
Мр 1:2-4
Лк 1:76
Јһ 1:6, 23
Јһ 3:28

е 36 11:4

13 «Сиз бир шеј дә едирсиниз, буна көрә Јеһованын гур-банкаһындан аһ-зар әскилмир, ора көз јашларындан исланыб. Одур ки, даһа бәхшишләринизә фикир вермирәм, әлиниздән нәсә алмаг Мәнә хош дејил.^а

14 Сорушурсунуз: “Нијә?” Она көрә ки, чаванлыгда евләндијин арвадыныла сәнин аранда Јеһова Өзү шаһиддир. О гадын сәнин јолдашын, әһд кәсдијин арвадындыр, сән исә она хәјанәт етдин.^б **15** Аранызда белә етмәјән бир кәс вар иди, онда бир аз Аллаһын руһу галмышды. О нә истәјирди? Аллаһдан өвлад истәјирди. Сиз дә руһунузу горујун вә чаванлыгда евләндијиниз арвадыныза хәјанәт етмәјин. **16** Чүнки Мән бошатмаја нифрәт едирәм,^в — дејир Исраилин Аллаһы Јеһова, — зоракы адама* нифрәт едирәм, — дејир ордулар Аллаһы Јеһова, — руһунузу горујун вә хәјанәт етмәјин.^г

17 Сиз сөзләринизлә Јеһованы тәнкә кәтирмисиниз^д вә сорушурсунуз: “Нә етдик ки, О тәнкә кәлди?” “Пислик едән һәр кәс Јеһованын көзүндә јажшыдыр, Аллаһ беләләрини хошлајыр”,^д јахуд “һаны әдаләт Аллаһы?” — демәклә Ону тәнкә кәтирмисиниз».

3 Ордулар Аллаһы Јеһова дејир: «Будур, елчими көндәјирәм, о, өнүмдә јол һазырлајачаг.^е Ахтардығыныз Рәбб гәфләтән мәбәдинә кәләчәк.^е Јолуну севинчлә көзләдијиниз әһд елчиси дә кәләчәк. О, мүтләг кәләчәк!»

2 «Онун кәләчәји күнә ким таб кәтирә? Зүһур едәндә ким давам кәтирәр? Чүнки о,

2:16 * Јахуд палтарынын үстүндән зоракылыг кәјинән адама.

эриджинин оду, чамашырчынын килабысы*^a кими олачаг. **3** О, күмүшү эридиб тэмизлээн адам кими отуруб^b Лави огулларыны тэмизлэжэчк. Онлары гызылтэк, күмүштэк сафлашдырачаг вэ онлар Jehоваја салеһликлэ бэхшишлэр тэгдим едэн халг олачаг. **4** Эввэлки дөврлэдэ, кечмиш иллэрдэ олдуғу кими, Јехуданын вэ Јерусалимин бэхшиши Jehоваја хош олачаг.^b

5 Сизи мүһакимэ етмэк үчүн јаныныза кэлэчэјэм. Чадукэри,^c зинакары, јаландан анд ичэни,^f муздурә фырылдаг кэлэни,^a дула, Јетимэ зүлм едэни^o вэ гәрибдән көмәјини асиркәјэни* дәрһал мәһкум едәчәјэм.^o Бу адамлар Мөндән горхмурлар, — дејир ордулар Аллаһы Jehова.

6 «Мән Jehовајам. Мән дәјишмирәм*.^ж Буна көрә сиз мәһв олмадыныз, еј Јагуб огуллары. **7** Ата-бабаларынызын дөврүндән бәри ганунларымы позурсунуз, онлара эмәл етмирсиниз.³ Дөнүн, Мәнә тәрәф дөнүн, Мән дә сизә тәрәф дөнәрәм»,^ж — дејир ордулар Аллаһы Jehова.

Сиз дејирсиниз: «Нечә дөнәк?»

8 «Һеч бәндә Аллаһы талајар? Амма сиз Мәни чапыб-талајырысыныз».

Сиз дејирсиниз: «Сәни нечә талајырыг ки?»

«Ондабирләри, ианәләри вермирсиниз. **9** Сизә ләнәт олсун*, чүнки һамыныз, бүтүн халг Мәни талајыр. **10** Бүтүн ондабирләри анбара кәтирин

3:2 * Јахуд сабуну. **3:5** * Јахуд гәрибин һаггыны тапдалајаны. **3:6** * Јахуд Мән дәјишмәмишәм. **3:9** * Дикәр вариант: Мөнә ләнәт едирсиниз.

ФӘС. 3

a Әш 1:25
 Әр 2:22
 б 36 66:10
 Мс 25:4
 Зк 13:9
 в 2См 7:1
 г Гн 18:10, 12
 ф Чк 20:7
 д Мс 14:31
 Јр 5:4
 е Гн 24:17
 Әш 1:17
 Јр 1:27
 ө Чк 23:9
 Зк 7:10
 ж Әш 43:10
 Әш 46:4
 Јр 1:17
 з Гн 9:7
 һв 7:51
 и Әр 3:12
 Зк 1:3
 Јр 4:8

Сағ сүтүн

Гл 27:30
 Ән 14:28
 б 2См 31:11
 Нә 12:44
 Нә 13:10
 в Гн 28:12
 г Лв 26:10
 2См 31:10
 Мс 3:9, 10
 ф Гн 11:14
 Зк 8:12
 д Әш 61:9
 е Мл 1:6
 ө Әј 21:14, 15
 36 73:13, 14
 Әш 58:3
 Сф 1:12
 ж Әр 12:1
 з Әш 26:8
 и 36 56:8
 36 69:28
 ы Әш 62:3
 Әр 31:33
 15г 2:9
 ј 36 103:13
 к 36 58:10, 11

ки,^a евимдә азугә олсун.^б Бујурун, Мәни бунунла сынајын, — дејир ордулар Аллаһы Jehова, — көрүн көјләрин гапыларыны сизин үчүн ачырам,^в ја јох, башыныздан бәрәкәт төкүрәм, ја јох».^г

11 «Гојмарам зијанверичи торпагынызын мәһсулуну тәләф етсин, бағларда мејнәниз үзүмсүз галсын»,^ф — дејир ордулар Аллаһы Jehова.

12 «Бүтүн халглар сизә бәхтәвәр дејәчәк,^д чүнки өлкәниз зөвг-сәфа дијары олачаг», — дејир ордулар Аллаһы Jehова.

13 «Мәнә гаршы ағыр сөвләр дејиниз», — дејир Jehова.

Сиз исә сорушурсунуз: «Сәнә гаршы нә демишик ки?»^ө

14 «Сиз дединиз: “Аллаһа гуллуг етмәк әбәс имиш.^ө Онун өнүндә борчумузу јеринә јетирдик, ордулар Аллаһы Jehованын гаршысында гәмли-гәмли кәздик, амма нә хејри? **15** Будур, гүрурлу адамлары бәхтәвәр сајырыг. Шәр иш көрәнләр дә фираван јашајыр,^ж Аллаһы сынајыр, амма чәзасыз галырлар”».

16 О вахт Jehовадан горханлар бир-бирилә данышырды, һәр кәс јолдашы илә данышырды. Jehова да диггәтлә гулаг асырды. Jehовадан горханлар вә Онун адыны дүшүнәнләр*^з һаггында Онун өнүндә хатирә китабы јазылды.^ж

17 Ордулар Аллаһы Jehова дејир: «Һәрәкәтә кечдијим күн онлар Мәним мәхсуси мүлкүм олачағлар.^ы Итаәткар оғлуна шәфгәт көстәрән ата кими, онлара шәфгәт көстәрәчәјәм.^ј

18 Сиз јенә салеһ адамла шәр адам арасында,^к Аллаһа гуллуг едәнлә етмәјән арасында фәрги көрәчәксиниз».

3:16 * Дикәр вариант: әзиз тутанлар.

4 Ордулар Аллаһы Jehovah ва дејир: «Будур, күрәтәк јанан о күн кәлир.^а Бүтүн гүррәлиләр вә шәр әмәл саһибләри саман кими олачаг. Гаршыдан кәлән о күн онлары јандырыб мәһв едәчәк, онлардан нә көк, нә будаг галачаг. **2** Адыма еһтирам бәсләјән сизләрин үзәринә исә һагг күнәши доғачаг, онун шәфәгләри шәфалы олачаг. Сиз бәсләнмиш бузовлар кими атылыб-дүшәчәксиниз».

3 «Сиз писләри тапдалајачагсыныз. Бу ишләри көрдү-

ФӘС. 4

а Сф 2:2
2Бт 3:7

Сағ сүтун

а Гн 4:5

б Јл 2:31
Һв 2:20
2Бт 3:10

в Мт 11:13, 14
Мр 9:11, 12

г Лк 1:17

јүм күн онлар ајагларыныз алтында тоз кими олачаглар», — дејир ордулар Аллаһы Jehovah.

4 «Гулум Мусаја һурибдә бүтүн Исраил үчүн вердијим Гануну, һөкмләри вә әмрләри хатырлајын.^а

5 Jehovahнын мөһтәшәм вә мүдһиш күнү^б кәлмәздән габаг Илјас пејғәмбәри^в јаныныза көндәрәчәјәм. **6** О, аталарын үрәјини оғуллара,^г оғулларын үрәјини аталарына тәрәф јөнәлдәчәк ки, Мән кәлиб дүнјаны вурмајым вә дүнја дармадағын олмасын».

(Ибрани-арами Мүгәддәс Јазыларынын сону. Давамы Инчил)

МƏТТАНЫН

ЖАЗДЫҒЫ МҮҖДӨ

МƏЗМУН

- 1 Иса Мәсиһин нәсил шәчәрәси (1–17)
Исанын анадан олмасы (18–25)
- 2 Мүнәччимләрин кәлиши (1–12)
Мисирә гачыш (13–15)
Һирод оғлан ушаглаарыны өлдүрүр (16–18)
Аилә Насирәҗә гаҗыдыр (19–23)
- 3 Вәфтизчи Јәһјанын тәблиғи (1–12)
Исанын вәфтизи (13–17)
- 4 Иблис Исаны сынаҗыр (1–11)
Иса Чәлиләдә тәблиғә башлаҗыр (12–17)
Илк шакирдләр (18–22)
Иса тәблиғ едир, инсанлара шәфа верир (23–25)
- 5 ДАҒУСТҮ ВӘЗ (1–48)
Иса дағда вәз едир (1, 2)
Хошбәхтлијин доғгуз амили (3–12)
Дуз вә нур (13–16)
Иса Төвраты јеринә јетирмәҗә кәлиб (17–20)
Гәзәби сахламағ (21–26), зина (27–30), бошанма (31, 32), анд ичмәк (33–37), гисас алмағ (38–42), дүшмәнләри севмәклә бағлы мәсләһәтләр (43–48)
- 6 ДАҒУСТҮ ВӘЗ (1–34)
Саләһлијинизи нүмајиш етдирмәкдән чәкинин (1–4)
Нечә дуа етмәли (5–15)
Нүмунә үчүн дуа (9–13)
Оруч (16–18)
Јердәки вә көдәки хәзинә (19–24)
Гаҗы чәкмәјин (25–34)
Падшаһлығы һәр шејдән үстүн тутун (33)
- 7 ДАҒУСТҮ ВӘЗ (1–27)
Инсанлары мүнәкимә етмәјин (1–6)
Дурмадан диләјин, ахтарын, гапыны дөјүн (7–11)
Гызыл гајда (12)
Дар гапы (13, 14)
Онлары бәһрәләриндән таныҗачагыныз (15–23)
- Даш үстүндә вә гум үстүндә тикилмиш өвләр (24–27)
Чамаат Исанын вәзинә һејран галыр (28, 29)
- 8 Чүзамлы шәфа тапыр (1–4)
Јүзбашынын иманы (5–13)
Иса Кәфәрнаһумда хәстәләрә шәфа верир (14–17)
Исанын ардынча кетмәк үчүн фәдакар олмағ лазымдыр (18–22)
Иса фыртынаны јатырыр (23–27)
Иса чинләрин донузлара кирмәсинә ичазә верир (28–34)
- 9 Иса ифлич олмуш адамы сағалдыр (1–8)
Иса Мәттаны ардынча кетмәҗә чағырыр (9–13)
Оруч һагда суал (14–17)
Јаирин гызы; бир гадын Исанын палтарына тохунур (18–26)
Иса лал вә кор адамы сағалдыр (27–34)
Мәһсул бол, ишчи исә аздыр (35–38)
- 10 Он ики һәвари (1–4)
Тәблиғ иши илә бағлы кәстәришләр (5–15)
Шакирдләр тәғиб олуначағ (16–25)
Инсанлардан јох, Аллаһдан горхмағ лазымдыр (26–31)
Иса сүлһ јох, гылынч кәтириб (32–39)
Исанын шакирдләрини гәбул едәнин мүкафаты (40–42)
- 11 Иса Вәфтизчи Јәһјаны тәрифләјир (1–15)
Иса үрәји күт нәсли мүнәкимә едир (16–24)
Төвәзәкар адамлардан өтрү Аллаһа шүкүр едир (25–27)
Исанын бојундуруғу төрәвәт кәтирир (28–30)
- 12 Иса шәнбәнин ағасыдыр (1–8)
Әли гурумуш адам сағалыр (9–14)
Аллаһын үрәјинчә олан әзиз гулу (15–21)
Чинләр мүғәддәс руһ васитәсилә говулур (22–30)

- Бағышланмаз күнаһ (31, 32)
 Ағач мејвәсиндән танынар (33–37)
 Јунусун әламәти (38–42)
 Мурдар руһ гајыданда (43–45)
 Исанын анасы вә гардашлары (46–50)
- 13 Падшаһлыг һаггында мәсәлләр (1–52)
 Әкинчи (1–9)
 Иса нә үчүн мәсәлләрлә данышыр (10–17)
 Әкинчи һагда мәсәлин изаһы (18–23)
 Буғда вә алаг отлары (24–30)
 Хардал тохуму вә маја (31–33)
 Иса мәсәл чәкмәклә пејғәмбәрлији ичра едир (34, 35)
 Буғда вә алаг отлары һагда мәсәлин изаһы (36–43)
 Кизли хәзинә вә ала мирвари (44–46)
 Балыг тору (47–50)
 Хәзинәдән чыхан тәзә вә көһнә шәјләр (51, 52)
 Исаны доғма јурдунда гәбул етмириләр (53–58)
- 14 Вәфтизчи Јәһјанын өлүмү (1–12)
 Иса 5000 адамы дојурур (13–21)
 Иса сујун үстү илә јеријир (22–33)
 Иса Кеннесаретдә шәфа верир (34–36)
- 15 Инсан адәт-әнәнәләри ифша едилир (1–9)
 Исаны үрәкдән чыхан шәјләр мурдар едир (10–20)
 Финикијалы гадынын бөјүк иманы (21–28)
 Иса бир чох хәстәни сағалдыр (29–31)
 Иса 4000 нәфәри дојурур (32–39)
- 16 Исадан әләмәт естәјирләр (1–4)
 Фәрисиләрин вә саддукиләрин мајасы (5–12)
 Падшаһлығын ачарлары (13–20)
 Јығынчағын төмәли (18)
 Иса өз өлүмүнү хәбәр верир (21–23)
 Әсл шакирдлик (24–28)
- 17 Исанын көркәми дәјишир (1–13)
 Хардал тохуму бојда иман (14–21)
 Иса өләчәјини јенә дејир (22, 23)
 Балығын ағзында тапылмыш пул (24–27)
- 18 Падшаһлыгда ән бөјүк ким олачаг (1–6)
- Иман јолунда манеәләр (7–11)
 Итмиш гојун һагда мәсәл (12–14)
 Диндашлар арасында проблемләрин һәлли (15–20)
 Рәһмсиз нөкәр һагда мәсәл (21–35)
- 19 Евлилик вә бошанма (1–9)
 Субајлыг әнамы (10–12)
 Иса ушаглара хәјир-дуа верир (13–15)
 Варлы чаванын суалы (16–24)
 Падшаһлыг јолунда гурбанлар (25–30)
- 20 Үзүмлүк вә бәрабәр мөвачиб (1–16)
 Иса өләчәји һагда јенидән хәбәр верир (17–19)
 Падшаһлыгда вәзифә тутмаг барәдә хаһиш (20–28)
 Иса фидјә вермәк үчүн кәлиб (28)
 Ики кор шәфа тапыр (29–34)
- 21 Исанын Јерусәлимә тәнтәнәли кириши (1–11)
 Иса мәбәди алверчиләрдән тәмизләјир (12–17)
 Әнчир ағачы ләнәтләнир (18–22)
 Исанын сәләһијјәтинә шәкк едилир (23–27)
 Ики оғул һагда мәсәл (28–32)
 Гәддар бағбанлар һагда мәсәл (33–46)
 Күнчүн әсас дашы рәдд едилир (42)
- 22 Тој зијафәти һагда мәсәл (1–14)
 Аллаһ вә падшаһ (15–22)
 Дирилмәк һагда суал (23–33)
 Ики ән бөјүк әмр (34–40)
 Мәсиһ Давудун оғлудур? (41–46)
- 23 Мирзәләрдән вә фәрисиләрдән нүмүнә көтүрмәјин (1–12)
 Вај мирзәләрин вә фәрисиләрин һалына (13–36)
 Иса Јерусәлимдән өтрү көз јашы төкүр (37–39)
- 24 Мәсинин һүзуруна ӘЛАМӘТ (1–51)
 Мүһарибәләр, әрзаг гытлығы, зәлзәләләр (7)
 Мүждә төблиғ едиләчәк (14)
 Бөјүк мүсибәт (21, 22)
 Инсан Оғлунун рәмзи (30)
 Әнчир ағачы (32–34)
 Нух әјјамы (37–39)
 Ојаг галын (42–44)
 Садиг, јарамаз нөкәр (45–51)

- 25 Мәсиһин һүзүруна җәмәт (1—46)
Он гыз һагда мәсәл (1—13)
Талант һагда мәсәл (14—30)
Ғојунлар вә кечиләр (31—46)
- 26 Каһинләр Исаја суи-гәсд
гурурлар (1—5)
Ғадын Исанын башына әтирли јағ
төкүр (6—13)
Исанын сонунчу Пасхасы вә онун
әлә верилмәси (14—25)
Ағанын шам јемәји (26—30)
Иса Бутрусун ону инкар едәчәјини
сөјләјир (31—35)
Исанын Кетсемани бағында
дуасы (36—46)

- Иса һәбс едилир (47—56)
Иса Синедрион гаршысында (57—68)
Бутрус Исаны даныр (69—75)
- 27 Исаны Пилата верирләр (1, 2)
Јәһуда өзүнү асыр (3—10)
Иса Пилатын гаршысында (11—26)
Исаја лағ едилрләр (27—31)
Иса Голготада едам едилир (32—44)
Исанын өлүмү (45—56)
Исанын дәфни (57—61)
Сәрдабәјә кешикчи гојулур (62—66)
- 28 Аллаһ Исаны дирилдир (1—10)
Әскәрләрә рүшвәт верилир (11—15)
Шакирд һазырламағ
тапшырығы (16—20)

1 Ибраһим оғлу^а, Давуд оғлу^б
Иса Мәсиһин* нәсил шәчә-
рәси:

2 Ибраһим Исағын атасы
иди,^а

Исағ Јағубун атасы иди,^г
Јағуб Јәһуданын^ғ вә онун
гардашларынын атасы
иди.

3 Јәһуда Тамардан доғулмуш
Фарәс вә Зараһын атасы
иди.^д

Фарәс Һәсрунун атасы
иди,^е

Һәсрун Рамын атасы иди,^ө

4 Рам Әминәдабын атасы
иди,

Әминәдаб Нәһсунун
атасы иди,^ж

Нәһсун Салманын атасы
иди.

5 Салман Раһабдан доғул-
муш Буәзин атасы иди.^з
Буәз Рутдан доғулмуш Аби-
дин атасы иди.^и

Абид Јәссәнин атасы иди.^ы

6 Јәссә Давуд падшаһын
атасы иди.^ј

ФӘС. 1

- а Јр 22:18
б 1См 17:11
Мт 9:27
Лк 1:32, 33
в Јр 21:3
г Јр 25:26
1См 1:34
ғ Јр 29:35
д Јр 38:29, 30
е Рт 4:18-22
ө 1См 2:9
ж 1См 2:10, 11
з Јш 2:1
и Рт 4:13
ы 1См 2:12
ј 1См 2:13, 15

Сағ сүтүн

- а 2Иш 12:24
1См 3:5
б 1Пд 11:43
в 1См 3:10-19
2См 14:1
г 1Пд 15:24
ғ 2См 21:1
д 2Пд 15:32
е 2Пд 15:38
ө 2Пд 18:1
ж 2Пд 20:21
з 2См 33:20
и 2Пд 21:24
ы 2Пд 23:34
ј 1См 3:15, 16
к 2Пд 24:12, 15
2См 36:9, 10

Давуд Урјајын арвадындан
доғулмуш Сүлејманын
атасы иди.^а

7 Сүлејман Рәһабамын
атасы иди,^б

Рәһабам Әбијанын
атасы иди,
Әбијја Асанын атасы иди,^в

8 Аса Јәһушафатын атасы
иди,^г

Јәһушафат Јәһурамын
атасы иди,^ғ

Јәһурам Үзијјәнин
атасы иди,

9 Үзијјә Јутәмин атасы иди,^д
Јутәм Өһәзин атасы иди,^е

Өһәз Һизгијјәнин
атасы иди,^ө

10 Һизгијјә Мәнәссәнин
атасы иди,^ж

Мәнәссә Амунун
атасы иди,^з

Амун Јушијјәнин атасы
иди,^и

11 Јушијјә^ы Бабилә сүркүн
дөврүндә јашамыш Јә-
кунјанын/ вә онун гар-
дашларынын атасы иди.^ы

12 Бабилә сүркүндән сонра
Јәкунјанын Шәәлтиил
адында оғлу олду.

1:1 * Мәсиһ мәш едилмиш демәкдир.
Лүғәтә бах.

Шээлтиил Зэрубабиллин атасы иди,^a

- 13** Зэрубабил Эбиһудун атасы иди,
Эбиһуд Элјакимин атасы иди,
Элјаким Азурун атасы иди,
14 Азур Садыгын атасы иди,
Садыг Эхимин атасы иди,
Эхим Элиһудун атасы иди,
15 Элиһуд Элјазарын атасы иди,
Элјазар Мэттанын атасы иди,

Мэттан Јагубун атасы иди,

- 16** Јагуб Мәрјемин эри Јусифин атасы иди. Мәрјемдән Мәсиһ адланан^b Иса доғулду.^b

17 Беләликлә, Ибраһимдән Давуда гәдәр он дөрд нәсил, Давуддан Бабилә сүркүнә гәдәр он дөрд нәсил вә Бабилә сүркүндән Мәсиһә гәдәр он дөрд нәсил олмушдур.

18 Иса Мәсиһин доғум тарихчәси беләдир: онун анасы Мәрјем Јусифә нишанлы иди. Лакин онлар евләнмәмишдән габаг мәлум олду ки, Мәрјем мүгәддәс руһ^{*g} васитәсилә һамиләдир. **19** Онун эри Јусиф салеһ адам иди вә Мәрјәми чамаатын гаршысында рүсвај етмәк истәмирди. Буна көрә дә ону кизличә бошамаг нијәтиндә иди.^f **20** Јусиф бу һарда көтүр-гој едәндән сонра Јеһованын^{*} мәләји она јухуда көрүндү вә деди: «Давуд оғлу Јусиф! Арвадын Мәрјәми евинә кәтирмәјә горхма, чүнки о, бәтниндәки ушаға мүгәддәс руһ васитәсилә һамилә галыб.^a **21** Мәрјем бир оғул доғачаг,

1:18 * Аллаһын гүввәси. **1:20** * Јеһова Аллаһын адыдыр, бу төрчүмәнин Инчил бөлмәсиндә 237 дөфә ишләдилер. Азәрбајчан дилиндә бу ад Јәһва кими дә мөлүмдур. А5 өләвәсинә бах.

ФӘС. 1

a Yә 3:2
Һә 12:1

b Лк 3:23-38

v Мт 13:55
Мр 6:3

г Лк 1:35

f Гн 24:1

d Лк 1:35

Сағ сүгүн

a Мт 1:25
Лк 1:31

b Лк 2:30
Jh 1:29
Һә 4:12
Һә 5:31
Еф 1:7
Иб 7:25
1Бт 2:24

v Әш 7:14

г Әш 8:8, 10

f Лк 2:7

d Лк 2:21

ФӘС. 2

e Лк 1:5

ә Мк 5:2
Лк 2:4

ж Мт 27:37

з Jh 7:42

и 2Иш 5:2
Мк 5:2

ушағын адыны Иса^{*} гојарсан,^a чүнки о, халгыны күнаһлардан хилас едәчәк». **22** Бүтүн бунлар Јеһованын Өз пејғәмбәри васитәсилә дедији сөз јеринә јетсин дедә, баш вермишдир: **23** «Бакирә гыз һамилә галыб бир оғул доғачаг вә онун адыны Имануил^b гојачаглар». Бу да «Аллаһ бизимләдир»^г демәкдир.

24 Јусиф јухудан ојанды. О, Јеһованын мәләјинин бујурдуғу кими етди вә арвадыны евинә кәтирди. **25** Лакин ушаг доғулана кими Јусиф Мәрјәмлә јахынлыг етмәди.^f Ушаг дүнјаја кәләндә онун адыны Иса гојду.^a

2 Иса падшаһ Һиродун^{*} дөврүндә^e Јәһудийјә Бејтләһминдә^g анадан олду. О доғуландан сонра шәрғдән Јерусәлимә мүнәччимләр кәлдиләр **2** вә сорушдулар: «Јәһудиләрин тәзәчә анадан олмуш падшаһы һарададыр?»^ж Биз шәрғдә оландә онун улдузуну көрдүк. Кәлмишик она тәзим едәк». **3** Буну ешидән падшаһ Һирод вә бүтүн Јерусәлим әһли бәрк тәшвишә дүшдү. **4** Падшаһ халгын бүтүн бөјүк кәһинләрини вә мирзәләрини бир јерә јығды вә онлардан Мәсиһин һарада доғулачағыны хәбәр алды. **5** Онлар дедиләр: «Јәһудийјә Бејтләһминдә,^з чүнки пејғәмбәр белә јазыб: **6** “Еј Јәһуда дијарындакы Бејтләһм, сән Јәһуда һакимләринин көзүндә һеч дә кичик дејилсән. Чүнки сәндән бир рәһбәр чыхачаг. О, халгым Исраилә рәһбәрлик едәчәк”».“

7 Онда Һирод мүнәччимләри хәлвәти јанына чағырды вә онлардан улдузун нә вајт пејда олдуғуну дәгигликлә өјрәнди.

1:21 * Ибр. Јеһошуа. Мәнәсы: Јеһова хиласдыр. **2:1** * Лүғәтә бах.

8 Сонра онлары Бейтлэхмә көндәриб тапшырды: «Кедин, ушағы јахшы-јахшы ахтарын. Тапан кими мәнә хәбәр верин ки, мән дә кәлиб она тәзим едим». 9 Падшаһ сөзүнү гуртарандан сонра мүнәччимләр жола дүшдүләр. Шәргдә^a көрдүкләри улдуз онларын габағынча кетди вә кәлиб дүз ушаг олан јерин үстүндә дајанды. 10 Онлар улдузун дајандығыны көрәндә чох севиндиләр. 11 Мүнәччимләр евә кириб ушағы вә анасы Мәрјәми көрдүләр вә ушағын габағында диз чөкүб тәзим етдиләр, сонра кәтирдикләри гијмәтли һәдијјәләри: гызылы, күндүрү вә мүррү чыхарыб она тәгдим етдиләр. 12 Анчаг јухуда Аллаһдан хәбәрдарлыг алдылар ки, Һиродун јанына гајытмасынлар.^b Она көрә дә өз өлкәләринә башга јолла кетдиләр.

13 Онлар кедәндән сонра Јеһованын мәләји јухуда Јусиф көрүнүб^c деди: «Дур, ушағы вә анасыны көтүр, Мисирә гач. Мән сәнә демәјинчә орадан чыхма. Чүнки Һирод ушағы тапыб өлдүрмәк истәјир». 14 Јусиф ушағы вә онун анасыны көтүрүб һәмин кечә Мисирә жола дүшдү. 15 О, Һиродун өлүмүнә гәдәр орада галды. Беләчә, Јеһованын пејғәмбәр васитәсилә дедији «оғлуму Мисирдән чағырдым» сөзләри јеринә јетди.^d

16 Һирод мүнәччимләрин ону алдатдығыны баша дүшәндә бәрк гәзәбләнди. О, адам көндәриб Бейтлэхмдә вә онун этрафында јашајан ики јаша гәдәрки оғлан ушагларынын һамысыны өлдүртдү. Мүнәччимләрдән өјрәндинән вахта әсасән, ушаг тәхминән бу јашда олмалы иди.^e 17 О заман Әрәмја пејғәмбәр васитәсилә

ФӘС. 2

a Мрт 2:2

b Мрт 2:22

в Мрт 1:20
Мрт 2:19

г һш 11:1

Ғ Мрт 2:7

Сағ сүтун

a Јр 35:19

b Әр 31:15

в Мрт 1:20

г Мрт 2:12

Ғ Мр 1:9
Лк 2:39

d Јһ 1:45

e Әш 11:1
Әш 53:2
Әр 23:5
Зк 3:8

ФӘС. 3

e Јһ 1:6

ж Мр 1:3, 4
Лк 3:3-6

з Мрт 4:17

и Мр 1:2
Јһ 1:23

ы Әш 40:3

ј 2Пд 1:8

к Мр 1:6

дејилән сөзләр јеринә јетди: **18** «Рамада сәс ешидилир, ағлашма вә бөјүк шивән сәси. Рәһилә^a ушаглары үчүн ағлајыр, тәсәлли тапмаг истәмир, чүнки онлар артыг жохдурлар».^b

19 Һирод өләндән сонра Јеһованын мәләји Мисирдә Јусифин јухусуна кириб^c **20** деди: «Дур, ушағы вә анасыны көтүр, Израил торпағына кет, чүнки ушағын чанына гәсд етмәк истәјәнләр өлдүләр». **21** Јусиф дурду, ушағы вә онун анасыны көтүрүб Израил торпағына кәлди. **22** Амма ешидәндә ки, инди Јәһудийјәни Һиродун јеринә оғлу Археләј идарә едир, ора кетмәјә үрәк еләмәди. Бундан әләвә, Аллаһ да јухуда ону хәбәрдар етди,^d она көрә дә о, Чәлилә^e торпағына кетди. **23** Беләликлә, пејғәмбәрләр васитәсилә сөјләнилмиш «она нәсрани»^{а,б} дејәчәкләр^c сөзләри јеринә јетсин дејә, Јусиф кәлиб Насирә шәһәриндә мәскән салды.^e

3 О күнләрдә Вәфтизчи Јәһја^o Јәһудийјә чөллүјүндә тәблиғ етмәјә башлады.^ж **2** О дејирди: «Төвбә^а един, чүнки сәмави Падшаһлыг јахынлашыр».^з **3** Әшија пејғәмбәр^и онун һаггында демшиди: «Чөллүкдә кимсә гышгырыр: «Јеһова үчүн јол һазырлајын! Онун јолларыны һамарлајын»».^ы **4** Јәһја дәвә јунундан палтар кејир, белинә дәри гуршаг бағлајырды,^ј чәјирткә вә чөл балы илә гидаланырды.^к **5** Јерусәлим, бүтүн Јәһудийјә вә Иордан этрафы бөлкәләрин

2:23 * Еһтимал ки, ибраничә пәһрә сөзүндәндир. 3:2 * Төвбә кими төрчүмә олуна јунан сөзү дүшүнчә төрзини дејишмәк демәкдир.

чамааты онун јанына ахышырды.^а **6** Инсанлар күнаһларыны ачыг-ашкар бојнуна алырды, Јәһја да онлары Иордан чајында вәфтиз* едирди.^б

7 Јәһја хејли фәриси вә саддукинин^в вәфтиз јеринә кәлдини көрөндө онлара деди: «Еј әфи илан балалары,^г гаршыдан кәлән гәзәбдән гачмағ фикирни ағлыныза ким гојуб?»^д **8** Төвбәјә јарашан бәһрәләр кәтирин, **9** «Атамыз Ибраһимдир»,^е — дејиб өзүнүзү архајынлашдырмајын. Буну билин ки, Аллаһ истәсә, Ибраһиме бу дашлардан да өвлад јарада биләр. **10** Балта артыг ағачларын дибиндәдир. Јахшы мејвә кәтирмәјән ағач кәсилип ода атылачаг.^ж **11** Төвбә етдјиниз үчүн мән сизи су илә вәфтиз едирәм,^з амма мөндән сонра кәлән мөндән күчлүдүр. Мән онун ајағындан сөндәлини чыхартмаға белә, лајиг дејиләм.^и О, сизи мүгәддәс руһла^я вә аловла вәфтиз едәчәк.^к

12 О, әлиндә күрәк һазыр дајаныб. Хырманы тәртәмиз тәмизләјиб буғдасыны анбара јығачаг, саманы исә сөнмөз ода атыб јандырачаг.^л

13 О заман Иса вәфтиз олунаг үчүн Чәлиләдән Иордан чајынын кәнарына, Јәһјанын јанына кәлди.^м **14** Јәһја: «Мәни сән вәфтиз етмәлисән, сән исә мәним јаныма кәлирсән?» — дејәрәк она мане олмаг истәди. **15** Иса она чаваб верди: «Мәнә мане олма, чүнки бу јолла биз доғру олан һәр шеји јеринә јетирәчәјик». Онда Јәһја даһа она мане олмады. **16** Иса вәфтиз олан кими судан чыхды. Бирдән көјләр ачылды,^н Јәһја көрдү ки, Аллаһын руһу көјәрчин кими Иса-

ФӘС. 3

а Мр 1:5
б Мр 1:9
в Мр 12:18
Лк 7:30
г Мт 12:34
д Мт 23:33
Лк 3:7-9
Лк 21:23
е Дл 8:33, 39
ж Мт 7:19
Лк 13:6-9
з Мт 19:4
и Мт 1:15, 27
я Мр 1:7, 8
к Јл 1:33
л Мт 2:1, 4
м 1Кр 12:13
н Лк 3:16, 17
о Мл 4:1
п Мр 1:9
к Лк 3:21

Сағ сүтүн

а Әш 11:2
Мр 1:10, 11
Лк 4:18
Јл 1:32
б Јл 12:28
в 36:27
Лк 9:35
г Әш 42:1
Мт 17:5
Лк 3:22

ФӘС. 4

ф Мр 1:12, 13
Лк 4:1-4
д Иб 4:15
е 1Сж 3:5
ж Гн 8:3
Лк 4:4
з Јл 4:34
и Нө 11:1
Әш 52:1
я Лк 4:9-12
к 36 91:11, 12
л Гн 6:16
Лк 4:12
1Кр 10:9
м Лк 4:5-8
к Вһ 22:9
н Гн 6:13
Гн 10:20
Лк 4:8
о Лк 4:13
Лг 4:7
п Лк 22:43
Иб 1:7, 14
н Мр 6:17, 18
Лк 3:19, 20
о Мр 1:14
Лк 4:14

нын үзәринә енир.^а **17** Бу заман көјдән бир сәс кәлди:^б «Бу, Мәним севимли Оғлумдур.^в Мән ондан чоһ разыјам».^г

4 Бундан сонра Аллаһын руһу Исаны чөллүә апарды ки, Иблис^д ону имтаһана чәксин.^е **2** Иса гырх күн-гырх кечә оруч тутду, сонра ачды. **3** Онда Иблис^ж кәлди вә ону сынајараг деди: «Әкәр сән Аллаһын оғлусанса, әмр ет ки, бу дашлар чөрәјә дөнсүн». **4** Амма Иса чаваб верди: «Јазылыб: “Инсан јалныз чөрәклә јашамамалыдыр, Јеһованын ағзындан чыхан һәр бир кәлмә илә јашамалыдыр”». ^з

5 Сонра Иблис ону мүгәддәс шәһәрә^и кәтириб мәбәдин ән һүндүр јеринә гојду.^я **6** вә деди: «Әкәр сән Аллаһын оғлусанса, өзүнү ашағы ат, ахы јазылыб: “Мәләкләринә әмр едәчәк, ајағын даша дәјмәсин дејә, сәни әлләри үстүндә апарачағлар”». ^к **7** Иса она чаваб верди: «Бу да јазылыб: “Аллаһын Јеһованы сынаға чәк-мә”». ^л

8 Иблис јенидән ону көтүрүб чоһ уча бир дағын башына кәтирди, дүнјанын бүтүн сәлтәнатларини вә онларын чалалыны она көстәриб.^м **9** деди: «Әкәр диз чөкүб мәнә сәчдә гылсан, бүтүн бунлары сәнә верәрәм». **10** Иса она деди: «Рәдд ол, Шејтан! Јазылыб: “Аллаһын Јеһоваја сәчдә гыл^н вә јалныз Она гуллуғ ет”». ^о **11** Бундан сонра Иблис ондан әл чәкди^п вә мәләкләр кәлиб Исаја хидмәт етдиләр.^к

12 Иса Јәһјанын һәбс едилдјини^л ешидәндә Чәлиләјә кетди.^о **13** Сонра Насирәдән чыхыб Зәбулун вә Нифталы торпағларына, дәнизин^п

кәнарында јерләшән Кәфәрна-
 хума^а кәлиб орада мәскән сал-
 ды. **14** Беләликлә, Әшија пеј-
 гәмбәр тәрәфиндән дејилмиш
 бу сөzlәр јеринә јетди: **15** «Еј
 јаделлиләр јашајан Чәлилә!
 Иордан чајынын о тәрәфиндә,
 дәниз* јолу бојунча узанан Зә-
 булун вә Нифталы торпагла-
 ры! **16** Зүлмәтдә отуран халп
 парлаг ишыг көрдү, өлүм көл-
 кәсиндә отуранларын үзәри-
 нә нур^б әләнди». **17** О вахт-
 дан етибарән, Иса бу сөzlәрлә
 тәблиғ етмәјә башлады: «Төв-
 бә един, чүнки сәмави Пад-
 шаһлыг јахынлашыр».^г

18 Иса Чәлилә дәнизинин
 саһили бојунча кедәркән ики
 гардаш көрдү. Бутрус^г ләгәбли
 Шимон вә онун гардашы Анд-
 реас суја тор атырдылар. Он-
 лар балыгчы идиләр.^д **19** Иса
 онлара деди: «Ардымча кәлин.
 Бундан сонра балыг јох, ин-
 сан тутачагсыныз». **20** Он-
 лар дәрһал торларыны атыб
 онун ардынча кетдиләр.^е **21**
 Иса јолуна давам етди вә
 башга ики гардашы, Зәбәди-
 нин оғуллары Јагубла Јәһјаны
 көрдү.^ж Онлар аталары Зәбәди
 илә гајыгда торларыны тәмир
 едирдиләр. Иса онлары чағыр-
 ды.^з **22** Онлар дәрһал гајығы
 вә аталарыны гојуб Исанын
 далынча кетдиләр.

23 Иса бүтүн Чәлиләни кә-
 зиб онларын синагогларын-
 да^и вәз едир*,^й Падшаһлыг
 һаггындакы мүждәни тәблиғ
 едир, һәр чүр хәстәни вә нахо-
 шу сағалдырды.^ј **24** Онун со-
 рағы бүтүн Суријаја јайылды.
 Мүхтәлиф хәстәликләрдән вә
 ағрылардан әзаб чәкән бүтүн
 хәстәләри,^к ичинә чин кир-
 миш адамлары,^к епилептик-

ФӘС. 4

а Лк 4:31
 б Јһ 1:9
 в Әш 9:1, 2
 г Мт 10:7
 Мр 1:14, 15
 ф Јһ 1:42
 д Мр 1:16-18
 е Лк 5:10, 11
 ө Мр 10:28
 Лк 18:28
 ж Мт 10:2
 Мр 27:55, 56
 Мр 3:17
 Мр 10:35
 Јһ 21:2
 з Мр 1:19, 20
 и Лк 4:16
 һв 13:13, 14
 й Мр 9:35
 Мр 1:39
 Мр 6:6
 ј Лк 9:11
 һв 10:37, 38
 к Мр 6:55
 л Мр 1:32
 һв 5:16

Сағ сүтун

а Мт 17:15

ФӘС. 5

б Лк 6:20
 в Әш 61:2, 3
 Мт 11:28
 г 1Тм 6:11
 Тт 3:2
 ф 36:37:11
 д Әш 55:1
 Лк 6:21
 е Јһ 6:35
 ө Мт 6:14
 Мт 18:33
 Јр 2:13
 ж 36:24:3, 4
 36:73:1
 з Рм 12:18
 Иб 12:14
 Јр 3:18
 и Мр 10:29, 30
 1Бт 3:14
 й Мт 10:22
 ј Јһ 15:20
 к Лк 6:22, 23
 Јр 1:2
 1Бт 4:14
 л һв 5:41
 Мр 5:3
 л Иб 11:6
 м 2См 36:16
 һв 7:52
 иб 11:32, 37

ләри,^а ифлич олмуш адамла-
 ры Исанын јанына кәтирди-
 ләр вә о, бу адамлары сағалт-
 ды. **25** Нәтичәдә Чәлилә, Де-
 капол*, Јерусәлим, Јәһудијә
 вә Иордан чајынын о тајындан
 сајсыз-һесабысыз адам онун ар-
 дынча кетди.

5 Иса издиһамы көрәндә
 даға галхыб әйләшди, сонра
 шакирдләри јанына кәлдиләр.
2 Иса вәз етмәјә башлады:

3 «Аллаһа еһтијачы олдуғу-
 ну дәрк едәнләр* хошбәхтдир,^б
 чүнки сәмави Падшаһлыг он-
 ларындыр.

4 Дәрд чәкәнләр хошбәхт-
 дир, чүнки онлар тәсәлли та-
 пачағлар.^в

5 Һәлимләр хошбәхтдир,^г
 чүнки Јер онларын олачағ*.^г

6 Саләһлик үчүн сусајыб
 она чан атанлар хошбәхтдир,^д
 чүнки онлар дојачағлар.^д

7 Рәһмдиллиләр хошбәхт-
 дир,^е чүнки онлара мәрһәмәт
 көстәриләчәк.

8 Үрәјитәмизләр хошбәхт-
 дир,^ж чүнки онлар Аллаһы кө-
 рәчәғлар.

9 Сүлһпәрвәрләр хошбәхт-
 дир,^з чүнки онлара Аллаһын
 оғуллары дејиләчәк.

10 Саләһлик јолунда тәгиб
 олуналар хошбәхтдир,^и чүн-
 ки сәмави Падшаһлыг онла-
 рындыр.

11 Мәнә көрә инсанлар си-
 зи тәһгир^й вә тәгиб едәндә,^ј
 сизин һаггынызда һәр чүр ја-
 лан вә пис сөз данышанда
 сиз нечә дә хошбәхтсиниз!^к

12 Севинин вә шадланын,^к
 чүнки көјдә сизи бөјүк мүка-
 фат^л көзләјир, ахы сиздән әв-
 вәл пејғәмбәрләри дә белә тә-
 гиб етмишләр.^м

4:15 * Еһтимал ки, Аралыг дәнизи. Бә-
 зиләринин фикринчә, Чәлилә дәнизи.
 4:23 * Јахуд тәлим верир.

4:25 * Јахуд Он шәһәр бөлкәси. 5:3
 * Јахуд мүгәддәс руһ диләнәлләр. 5:5
 * һәрфән: јери мирас алачағлар.

13 Сиз дүнјанын дузусу-
нуз.^а Анчаг дуз өз дадыны
итирсә, онун дадыны нечә гәј-
тармаг олар? О артыг неч нәјә
јарамыр. Ону чөлә, ајаг алты-
на атырлар.^б

14 Сиз дүнјанын нурусу-
нуз.^в Дағын башында јерлә-
шән шәһәр кизли гала билмәз.

15 Чырағы јандыранда ону сә-
бәт алтына гојмурлар, әксинә,
чырагдана гојурлар ки, евдә-
киләрин һамысына ишыг сач-
сын.^г 16 Ејнилә, гој сизин дә
нурунуз инсанларын гаршы-
сында парласын ки,^д онлар јак-
шы ишләринизи көрүб^е көјдә-
ки Атанызы мәдһ етсинләр.^е

17 Елә билмәјин ки, мән
Төвраты* вә ја Пејгәмбәрлә-
рин китабыны ләғв етмәјә
кәлмишәм. Хејр, мән онла-
ры ләғв етмәјә јох, јеринә је-
тирмәјә кәлмишәм.^ж 18 Әмин
ола биләрсиниз: јер вә көј јох
олар, амма Төвратдан ән ки-
чик һәрф, јакуд бирчә һәрфин
нөгтәси белә, јох олмаз, һәр
шеј јеринә јетәр.^з 19 Буна
көрә дә ким бу әмрләрин ән
кичијиндән бирини позса вә
инсанлара да буну өјрәтсә, сә-
мави Падшаһлыға јарамајачаг.
Амма онлара әмәл едән вә
башгаларына да буну өјрәдән
сәмави Падшаһлыға јарајачаг.
20 Билин вә акаһ олун: әкәр
сизин сәләһлијиниз мирзәлә-
рин вә фәрисиләрин сәләһли-
јиндән үстүн олмаса,^и сиз сә-
мави Падшаһлыға әсла кирмә-
јәчәксиниз.^й

21 Гәдимдә инсанлара:
“Адам өлдүрмә. Ким гатиллик
едәрсә,^к мәһкәмә гаршысын-
да чаваб верәчәк” дејилдијини
ешитмисиниз.^л 22 Мән исә
сизә дејирәм: ким бир ада-
ма* гаршы үрәјиндә гәзәб сах-

5:17 * Лүғәтә бах. 5:22 * һәрфән: гар-
дашына. Јәни диндашына.

ФӘС. 5

а Мр 9:50

б Лк 14:34, 35

в Јһ 8:12
Јһ 12:36
Фл 2:15

г Мр 4:21
Лк 11:33

д Еф 5:8
Фл 2:15

е Еф 5:9

ж Јһ 5:8
1Бт 2:9, 12

з Лк 4:21

и Әш 40:8
Лк 16:17

к Мт 15:7-9
Мт 23:23
Лк 11:42

л Мт 18:3
Јһ 3:5

м Јр 9:6
Чк 20:13
Гн 5:17

н Лв 24:17
Гн 17:8, 9

Сағ сүтүн

а Кл 3:8
Јр 1:19

б Мт 10:28
Лк 12:5
1Јһ 3:15

в Гн 16:16

г 1Јһ 4:20

д Лк 12:58, 59

е Чк 20:14
Гн 5:18
Лк 18:20
Рм 13:9

ж 2Иш 11:2
Әј 31:1

з Мр 7:20-22

и Лк 11:34

к Мт 18:9
Мр 9:47

л Кл 3:5

м Мт 18:8

н Гн 24:1
Мт 19:3, 8
Мр 10:2, 4

лајырса,^а мәһкәмә гаршысын-
да чаваб верәчәк; ким бир ада-
мы сөјәрсә, Али Мәһкәмә гар-
шысында чаваб верәчәк; амма
ким она: “Ахмаг инсан!” дејәр-
сә, одлу-аловлу һинном вадис-
синә*^б дүшә биләр.

23 Әкәр бәхшишини гур-
банкаһа^в кәтирәндә јадына
дүшсә ки, кимсә* сәндән инчи-
јиб, 24 бәхшиши орада, гур-
банкаһын гаршысында гој. Әв-
вәлчә кет онунла барыш, сон-
ра кәл бәхшишини тәгдим ет.^г

25 Рәгибинлә мәһкәмәјә ке-
дәндә, һәлә јолда икән, чалыш
мәсәләни тез һәлл едәсэн.
Јохса о сәни һакимә, һаким
дә сәни мәһкәмә ичрачысы-
на верәр вә һәбсә дүшәр-
сән.^д 26 Буну бил ки, ахырын-
чы гәпијини* вермәјинчә ора-
дан чыхмајачагсан.

27 “Зина етмә” дејилдијини
ешитмисиниз.^е 28 Мән исә
сизә дејирәм: гадына бахыб^е
она гаршы шәһвәтлә алов-
ланан һәр бир адам артыг
үрәјиндә онунла зина етмиш
олур.^ж 29 Она көрә дә сағ кө-
зүн сәни күнаһа сүрүкләјир-
сә, ону чыхарыб ат.^з Чүн-
ки бүтүн бәдәнинин һинном
вадисинә атылмағындан, бә-
дәнинин бир үзвүнү итирмә-
јин даһа јакшыдыр.^и 30 Һәм-
чинин әкәр сағ әлин сәни кү-
наһа сүрүкләјирсә, ону кәсиб
ат.^к Чүнки бүтүн бәдәнинин
Һинном вадисинә дүшмәјин-
дәнсә, бәдәнинин бир үзвүн-
дән мәһрум олмағын даһа јак-
шыдыр.^л

31 Һәмчинин белә дејилиб:
“Арвадыны бошајан гој она та-
лаг қағызы версин”.^м 32 Мән
исә сизә дејирәм: арвадыны

5:22 * Лүғәтә бах. 5:23 * һәрфән: гар-
дашын. Јәни диндашын. 5:26 * һәр-
фән: сон кодрантыны. Бир күнлүк өмөк-
һаггы олан динарын алтмыш дөрддә
бир һиссәси. Б14 әләвәсинә бах.

эхлагсызлыгдан* башга дикәр сәбәбә көрә бошајан һәр кәс һәмин гадыны зинаја вадар едир, бошанмыш гадынла евләнән киши дә зина едир.^а

33 Һәмчинин гәдимдә аталарымыза дејилмиш бу сөзү ешитмисиниз: “Ичдијин анды поэма,^б Јеһоваја дедијин нәзири јеринә јетир”.^в **34** Мән исә сизә дејирәм, үмунијәтлә, анд ичмәјин.^г Нә көјә, чүнки көј Аллаһын тахтыдыр; **35** нә јерә, чүнки јер Онун ајағынын алтындакы кәтилдир;^д нә Јерусәлимә, чүнки Јерусәлим бөјүк Падшаһын шәһәридир.^е **36** Өз башыныза да анд ичмәјин, чүнки башыныздакы бир түкү белә, нә ағ, нә дә гара едә билмәзсиниз. **37** Гој “бәли”низ хәли олсун, “хејр” сөзүнүз бөјр олсун.^ж Бундан артығы Шәрирдәндир*.^з

38 “Көз әвәзинә көз, диш әвәзинә диш” дејилдијини ешитмисиниз.^к **39** Мән исә дејирәм: пис адама мугавимәт көстәрмә, амма ким сәнин сағ јанағына шиллә вурарса, о бири јанағыны да она чевир.^л **40** Ким сәни мәһкәмәјә вериб көјнәјини тәләб едәрсә, үст палтарыны да она вер^м вә **41** әкәр һакимијәт саһибә сәни бир километр* јол кетмәјә мәчбур едирсә, онунла ики километр кет. **42** Сәндән бир шеј истәјәнә вер вә сәндән борч* истәјәни кери гајтарма.^н

43 “Инсанлары сев,^о амма дүшмәнинә нифрәт ет” дејилдијини ешитмисиниз. **44** Мән исә сизә дејирәм: дүшмәнләринизи һәмишә севин^п вә сизи тәгиб едәнләр үчүн һәмишә

5:32 * Јун. *порнеја*. Луғәтдә «эхлагсызлыг» сөзүнә бах. 5:37 * Јәни Шейтандандыр. 5:41 * һәрфән: *мил*. Б14 елавәсинә бах. 5:42 * Јәни сөләмсиз борч.

ФӘС. 5

а Мт 19:9
Мр 10:11, 12
Лк 16:18
Рм 7:3

б Лв 19:12

в Сј 30:2
Гн 23:21
Вә 5:4

г Јр 5:12

д Әш 66:1

е Јр 5:12

ж Јһ 8:44

з Чх 21:24, 25
Лв 24:20
Гн 19:21

к Мс 24:29
Әш 50:6
Лк 6:29
Рм 12:17
1Бт 2:23

л 1Кр 6:7

м Лв 25:36
Гн 23:19

н Јр 19:18
Мр 12:31

о Мс 25:21
Рм 12:20

Сағ сүтүн

а Лк 6:27, 28
һв 7:60
Рм 12:14

б Еф 5:1

в Лк 6:35
һв 14:17

г Лк 6:32, 33

д Лв 19:2
Гн 18:13
Лк 6:36
1Бт 1:16

ФӘС. 6

д Мт 23:5

е Мс 19:17
Мт 10:42

ж Лк 18:11

з Мт 6:16
Мт 23:5

дуа един.^а **45** Беләчә, көјдәки Атанызын оғуллары олачагсыныз.^б О, күнәшә әмр едир ки, писләрин дә, јахшыларын дә үзәринә доғсун. Јағыша әмр едир ки, сәлеләрин дә, гејри-сәлеләрин дә үзәринә јағсын.^в **46** Әкәр тәкчә сизи севәнләри севирсинизсә, бундан нә фајда? Мәкәр верки-јығанлар дә белә етмирләр? **47** Әкәр тәкчә сојдашларынызы* саламлајырсынызсә, мәкәр гејри-ади бир иш көрүрсүнүз? Мәкәр башга халглардан оланлар дә белә етмирләр? **48** Буна көрә дә көјдәки Атаныз камил олдуғу кими, сиз дә камил олмалысыныз.^г

6 Инсанлар көрсүн дејә, сәлелһијинизи онларын габағында нүмајиш етдирмәкдән чәкинин.^а **1** Јохса көјдәки Атаныздан мұкафат алмајачагсыныз. **2** Буна көрә дә сәдәгә верәндә икиүзлүләр кими әләмә чар чәкмә. Инсанлардан тәриф алмағ үчүн онлар синагогларда вә күчәләрдә белә едирләр. Буну билин ки, онлар артығ мұкафатларыны бүтөвлүклә алыблар. **3** Амма сән сәдәгә верәндә гој сол әлин сағ әлинин дә етдијини билмәсин, **4** гој сәдәгән кизли галсын. Онда кизли дәркаһындан һәр шеји көрән Атан сәнә әвәзини верәчәк.^б

5 Һәмчинин дуа едәндә икиүзлүләр бәнзәмәјин.^в Онлар өзләрини инсанлара көстәрмәк үчүн синагогларда вә баш күчәләрин тининдә дуруб дуа етмәји севирләр.^г Буну билин ки, онлар артығ мұкафатларыны бүтөвлүклә алыблар. **6** Сән исә дуа едәндә отағына кир, гапыны бағла вә көзәкөрүнемәз Атана дуа

5:47 * һәрфән: *гардашларынызы*.

ет.^а Онда кизли дәркахындан һәр шеји көрән Атан сәнә әвәзини верәчәк. **7** Дуа едәндә башга халглардан оланлар кими ејни сөзләри тәкрат-тәкрат демәјин. Онлар дүшүнүрләр ки, чох сөз демәклә дуалары ешидиләчәк. **8** Онлара бәнзәмәјин, чүнки Атаныз сизин нәјә еһтијач дүдүгунуз^б Ондан истәмәздән әвәл билир.

9 Буна көрә дә бу чүр дуа един:^в

“Көјләрдә олан Атамыз, гој адын^г мүгәддәс тутулсун.^г

10 Гој Падшаһлыгын кәлсин.^д Гој Сәнин ирадән^е көјдә олдуғу кими, јердә дә јеринә јетсин.^е **11** Бу күн бизә букүнлүк рузимизи* вер^ж **12** вә күнаһларымызы* бағышла, нечә ки өзүмүз дә бизә гаршы күнаһ ишләјәнләри^з бағышламышыг.^з **13** Гојма јолумузу азаг,^и бизи Шәрирдән хилас ет”.^и

14 Экәр инсанларын тәгсирләрини бағышлајырсынызса, көјдәки Атаныз да сизи бағышлајачаг.^к **15** Лакин онларын тәгсирләрини бағышламырсынызса, Атаныз да сизин тәгсирләринизи бағышламајачаг.^к

16 Оруч тутанда^к өзүнүзү икиүзлүләр кими пәришан көстәрмәјин. Чамаат онларын оруч тутдуғуну көрсүн дејә, өзләрини гәмли көстәрирләр*.^л Буну билин ки, онлар артыг өз мүкафатыны бүтөвлүклә алыблар. **17** Сән исә оруч тутанда башына јағ сүрт вә үзүнү ју ки, **18** сәнин оруч тутдуғуну инсанлар јох, көзәкөрүнмәз Атан көрсүн. Онда кизли дәркахындан

6:11 * һәрфән: *чәрәјимизи*. **6:12** * һәрфән: *борчларымызы*. * һәрфән: *бизә борчу оланлары*. **6:16** * Јахуд көркәмләринә фикир вермирләр.

ФӘС. 6

а Лк 6:12

б Лк 12:30

в Лк 11:2-4

г Чк 6:3

36 83:18

F һә 36:23

д Дн 2:44

Мт 6:33

Вһ 11:15

е Мт 26:42

1Тм 2:4

Вһ 4:11

ө 36 37:10

Лк 23:43

һә 24:15

ж 36 37:25

Мс 30:8

Мт 6:34

1Тм 6:8

з Мт 18:21

Мр 11:25

и Мт 26:41

1Кр 10:13

Вһ 3:10

ы Јһ 17:15

1Јһ 5:19

ј Еф 4:32

Кл 3:13

к Мт 18:35

Јр 2:13

к һә 13:2, 3

һә 14:23

л Әш 58:5

Лк 18:11, 12

Сағ сүтүн

а Мт 13:22

Лк 12:20

Јр 5:3

б Мт 19:21

Мр 10:21

Лк 12:33, 34

Лк 18:22

в 1Бт 1:3, 4

г Мс 4:25

Лк 11:34

Еф 1:18

F Мт 20:15

д Јр 4:4

е Мт 13:22

Лк 16:13

ө 1Тм 6:8

И6 13:5

ж 36 55:22

Фн 4:6

1Бт 5:6, 7

з Лк 12:22-28

и Әж 38:41

36 147:9

Мт 10:29

ы 36 39:5

һәр шеји көрән Атан сәнә әвәзини верәчәк.

19 Өзүнүзә јердә хәзинә топламајын.^а Бурада ону күвә јејир вә пас хараб едир, оғрулар да кириб оғурлајыр. **20** Әвәзиндә хәзинәнизи көјдә топлајын.^б Орада ону нә күвә јејир, нә пас хараб едир,^в нә дә оғрулар кириб оғурлајыр. **21** Чүнки хәзинәниз һарададырса, үрәјиниз дә орада олачаг.

22 Бәдәнин чырағы көздүр.^г Экәр көзүн тохдурса*, бүтүн бәдәнин нур ичиндә олачаг. **23** Јох әкәр көзүн ачдырса,^г бүтүн бәдәнин зүлмәт ичиндә олачаг. Сәндә олан ишыг зүлмәтдирсә, бу зүлмәт нечә дә гатыдыр!

24 Һеч ким ики ағаја гуллуғ едә билмәз. Ја биринә нифрәт едиб диқәрини севәчәк,^д ја да биринә сәдагәт көстәриб, диқәрини сәјмајачаг. Сиз һәм Аллаһын, һәм дә вар-дөвләтин гулу ола билмәзсиниз.^е

25 Буна көрә сизә дејирәм, “нә јејәчәјик?”, “нә ичәчәјик?” дејә чаныныздан өтрү, “нә кејәчәјик?”^ө дејә бәдәниниздән өтрү даһа гајғы чәкмәјин.^ж Мәкәр чан јемәкдән, бәдән кејимдән гијмәтли дејил?^з **26** Гушлар фикир верин.^з Онлар нә әкир, нә бичир, нә дә анбара мәһсул топлајырлар. Бунула белә, сизин көјдәки Атаныз онлары једиздирир. Мәкәр сиз онлардан гијмәтли дејилсиниз? **27** Һансыныз гајғы чәкмәклә өмрүнү бир гарыш да олса, узада биләр?^и **28** Һәмчинин кејимдән өтрү нијә нараһат олурсунуз? Занбагларын нечә бој атдығына фикир верин. Онлар нә зәһмәт чәкир,

6:22 * Јахуд көзүн бир шејә чәмләнбсә.

нә дә ип әјирир, **29** амма буну билин ки, һеч Сүлејман^а да бүтүн чаһ-чалалында бунлардан бири кими кејинмәмишдир. **30** Әкәр Аллаһ бу күн вар олуб сабаһ очаға атылачак чөл отуну белә кејиндирисә, еј аз иманлылар, мәкәр сизи кејиндирмәјәчәк? **31** Буна көрә дә “нә јејәчәјик?”, “нә ичәчәјик?”, “нә кејәчәјик?”^б дејә һеч вахт нараһат олмајын.^в **32** Чүнки бүтүн бунларын далынча башга халгллар гачыр. Сизин көјдәки Атаныз исә бүтүн бунлара еһтијач дудуғунузу билир.

33 Беләликлә, Падшаһлыгы вә Аллаһын тәләб етдији сәләһлији һәр шејдән үстүн тутун, онда бүтүн бунлар сизә вериләчәк.^г **34** Буна көрә дә һеч вахт сабаһкы күн үчүн нараһат олмајын,^д чүнки сабаһкы күн өзү илә јени гајғылар кәтирәчәк. Һәр күнүн дәрди өзүнә бәсдир.

7 Инсанлары мұһакимә етмәјин ки,^а өзүнүз дә мұһакимә олунмајасыныз. **2** Чүнки һансы һөкмлә мұһакимә едирсинизсә, о һөкмлә дә мұһакимә олуначагыныз.^б Һансы өлчү илә өлчүрсүнүзсә, һәмин өлчү илә дә сизә өлчәчәкләр.^в **3** Нијә башгасынын* көзүндә чөпү көрүрсән, амма өз көзүндә тири көрмүрсән?^г **4** Өз көзүндә тир ола-ола сән башгасына нечә дејирсән: “Кәл көзүндәки чөпү чыхарым?”^д **5** Еј икиүзлү инсан! Сән әввәл өз көзүндәки тири чыхарт, онда ајдын көрүб башгасынын көзүндәки чөпү чыхара биләрсән.

6 Мүгәддәс шејләри итләрә вермәјин вә мирвариләринизи донузларын габағына атмајын

7:3 * Һәрфән: гардашынын. Јәни диндашынын.

ФӘС. 6

а 1Пд 10:4, 5

б Лк 12:29-31

в Лк 10:41

г Зб 37:25

д Чк 16:4, 19

ФӘС. 7

д Лк 6:37

Рм 2:1

Рм 14:13

е Мт 18:33, 34

Јр 2:13

ө Мр 4:24

Лк 6:38

Гт 6:7

ж Лк 6:41, 42

Сағ сүтүн

а Мс 9:7

Мт 10:14

б Мр 11:24

Јр 1:5

1Јһ 5:14

в Лк 11:9-13

г Јһ 14:13

1Јһ 3:22

д Лк 11:13

е Јр 1:17

е Лк 6:31

ө Рм 13:10

Гт 5:14

ж Лк 13:24

з һә 14:22

1Бт 4:18

и Мт 24:11

2Бт 2:1

1Јһ 4:1

ы Лк 6:26

ј һә 20:29, 30

к Лк 6:44

к Мт 12:33

л Лк 6:43

ки,^а онлар мирвариләри тапдаламасынлар, сонра да чөнүб сизи парчаламасынлар.

7 Дурмадан диләјин, сизә вериләчәк;^б дурмадан ахтарын, тапачагыныз; дурмадан гапыны дөјүн, сизә ачацаглар.^в

8 Чүнки диләјән истәдијини алып,^г ахтаран тапыр вә гапыны дөјәнә ачырлар. **9** Доғрудан да, мәкәр аранызда елә бир ата вар ки, оғлу чөрәк истәјәндә она даш версин? **10** Јахуд балыг истәјәндә она илан версин? **11** Әкәр сиз пис олдуғунуз һалда, ушағларыныза јахшы шејләр верә билирсинизсә, мәкәр көјдәки Атаныз Ондан истәјәнләрә^д көзәл немәтләр^е вермәјәчәк?

12 Буна көрә дә инсанларын сизинлә нечә рәфтар етмәсини истәјирсинизсә, сиз дә онларла елә рәфтар един.^ө Әслиндә, Төврат* вә Пејғәмбәрләрин китабы да мәһз буну дејир.^ө

13 Дар гапыдан кириң,^ж чүнки мәһвә апаран гапы енли, јол исә кенишдир вә чох адам бу јолла кедир. **14** Амма һәјата апаран гапы дар, јол исә енсиздир вә бу јолу аз адам тапыр.^з

15 Өзүнүзү јаланчы пејғәмбәрләрдән көзләјин.^и Онлар јаныныза гојун чилдиндә кәлирләр,^и һалбуки дахилдә јыртычы чанавардырлар.^и **16** Онлары бһрәләриндән таныја чагысыныз. Һеч тикан колундан үзүм, гангал колундан әнчир јығарлар?^к **17** Ејнилә дә һәр јахшы ағач јахшы мејвә верир, чүрүк ағач исә јарарсыз мејвә верир.^к **18** Јахшы ағач јарарсыз мејвә кәтирә билмәз, чүрүк ағач да јахшы мејвә кәтирә билмәз.^н **19** Јахшы меј-

7:12 * Лүғәтә бах.

вэ кәтирмәјән һәр ағачы кәсиб ода атырлар.^а **20** Беләликлә, онлары бәһрәләриндән таныја-чагсыныз.^б

21 Мәнә “Аға, Аға” дејән һәр кәс сәмави Падшаһлыға кирмәјәчәк, јалныз кәј-дәки Атамын ирадәсини јеринә јетирән ора кирәчәк.^в

22 О күн чохлаы мәнә дејәчәк: “Аға, Аға,^г мәкәр биз сәнин адынла пејғәмбәрлик ет-мирдик? Мәкәр сәнин адынла чинләри говмурдуг? Мәкәр сәнин адынла чохла мөчүзәләр кәстәрмирдик?”^д **23** О заман онлара дејәчәјәм: “Мән сизи танымырам! Рәдд олун, ганун-сузлуғун гуллуғунда дуран-лар!”^е

24 Беләликлә, мәним сөзләрими ешидиб онлара әмәл едән евини даш үзәриндә тикмиш ағыллы адама бәнзәјир.^в

25 Јағыш јағды, сел олду, шиддәтли күләк әсди вә евин үстүнә кәлди, лакин ев учмады, чүнки тәмәли даш үзәриндә гојулмушду. **26** Амма мәним сөзләрими ешидиб онлара әмәл етмәјән евини гум үзәриндә тикмиш ағылсыз адама бәнзәјир.^в **27** Јағыш јағды, сел олду, шиддәтли күләк әсди вә евин үстүнә кәлди.^ж Ев учуб дармадағын олду.”

28 Иса сөзүнү гуртаранда чамаат онун нечә вәз етдијинә һејран галды.^з **29** Чүнки Иса онларын мирзәләри кими јох, ихтијар саһиби кими вәз едирди.”

8 Иса дағдан енәндән сонра далынча чохла адам кетди. **2** Бир чүзамлы* она јахынлашды вә тәзим едәрәк деди: «Аға, әкәр истәсән, мәни тәмизләјә биләрсән».^б **3** Иса әлини узадыб она тохунду вә

ФӘС. 7

а Мт 3:10

Лк 13:6, 9

б Мт 12:33

в Рм 2:13

Јр 1:22

1Јһ 2:17

1Јһ 5:3

г Лк 6:46

ф Әр 14:14

Әр 27:15

д Лк 13:25-27

е Лк 6:47-49

Јр 1:25

ө Јр 1:23, 24

ж 1Кр 3:13

з Мр 1:22

Лк 4:32

и Јһ 7:46

ФӘС. 8

ы Мр 1:40-44

Лк 5:12-14

Сағ сүтун

а Мр 1:41

Лк 5:13

б Әш 53:4

в Мт 9:30

Мт 12:15, 16

Мр 7:35, 36

г Лә 14:2

Лк 17:14

ф Лә 14:3, 4

Лә 14:19, 20

д Лк 7:1-9

е Мт 15:28

Лк 7:9

ө Лк 13:29

ж Лк 13:28

з Мт 9:29

Мт 15:28

Мр 9:23

и Лк 7:10

ы 1Кр 9:5

ј Мр 1:29-34

Лк 4:38-41

к Мр 5:41

һә 3:7

деди: «Истәјирәм. Тәмизлән».^а О андача һәмнин адам чүзамдан тәмизләнди.^б **4** Сонра Иса она белә деди: «Бах һа, буну һеч кәсә данышма.^в Анчаг кет, өзүнү каһинә кәстәр^г вә онлара шәһадәт олсун дејә, Мусанын бујурдуғу бәхшиши тәгдим ет».^д

5 Иса Кәфәрнаһума кәләндә бир јүзбашы она јахынлашыб јалвармаға башлады:^д **6** «Аға, нөкәрим ифлич олуб, евдә ја-тыр. Јаман әзијјәт чәкир».

7 Иса јүзбашыја деди: «Кәлиб ону сағалдарам». **8** Онда јүзбашы Исаја деди: «Аға, мән лајиг дејиләм ки, сән мәним еви-мә кәләсән. Бирчә кәлмә сөз де, нөкәрим сағалсын. **9** Елә мән өзүм дә гуллуғ адамы-јам, мәним дә табелијимдә әскәрләр вар. Биринә “кет” дејирәм, кедир, о бирисинә “кәл” дејирәм, кәлир, нөкәрә “фи-лан шеји елә” дејирәм, еләјир».

10 Иса буну ешидәндә һејрәтә кәлди вә ардынча кедәнлә-рә деди: «Инанын, мән һәлә Исраилдә белә күчлү имана раст кәлмәмишәм.» **11** Буну билин ки, инсанлар шәргдән вә гәрбдән кәлиб сәмави Падшаһлығда Ибраһимлә, Исағла вә Јағубла бир сүфрәјә әјләшә-чәк.^ө **12** Падшаһлығын оғул-лары исә баыра, зүлмәтә аты-лачаг. Онлар орада һөнкүр-һөнкүр ағлајыб дишләрини гы-чајачаглар».^ж **13** Сонра Иса јүзбашыја деди: «Кет. Гој инан-дығын кими олсун».^з Нөкәр һә-мин андача сағалды.”

14 Иса Бутрусун евинә кәл-ди вә көрдү ки, онун гајынана-сы^ы гыздырма ичиндә јатыр.^ј

15 Иса гадынын әлине то-хунду^к вә онун гыздырма-сы кечди. Гадын ајаға галхыб она гуллуғ етмәјә башлады. **16** Ахшам дүшәндә чамаат

онун жанына ичинә чин кирмиш чохлу адам кәтирди. Иса мурдар руһлара әмр едиб онлары говду, һәмчинин бүтүн хәстәләри сағалтды. **17** Беләчә, Әшија пејғәмбәр васитәсилә дежилмиш сөзләр јеринә јетди: «О, азар-безарымызы үзәринә көтүрмүшдү, хәстәликләримизи чәкирди».^а

18 Иса әтрафында издиһамы көрәндә о бири тәрәфә үзәмәји бујурду.^б **19** Бир мирзә она јахынлашыб деди: «Устад, сән һара кетсән, мән дә сәнин ардынча кедәчәјәм».^в **20** Амма Иса она деди: «Түлкүләрин дә, көј гушларынын да јувасы вар, амма инсан Оғлунун башыны гојмага белә, јери јохдур».^г **21** Онда башга бир шакирд она деди: «Аға, ичазә вер, әввәлчә кедим атамы дәфн едим».^д **22** Иса она деди: «Гој өлүләр өз өлүләрини дәфн етсинләр, сән исә мәним ардымча кәл».^е

23 Иса шакирдләри илә бирликдә гајыга минди.^в **24** Бирдән дәниздә күчлү фыртына гопду. Далғалар елә һүндүр иди ки, гајыг аз гала батырды. Амма Иса јатмышды.^з **25** Шакирдләр јахынлашыб ону ојатдылар: «Аға, батырыг, бизи хилас ет!» **26** Иса онлара деди: «Нијә горхдунуз, еј аз иманлылар?»^ж Сонра дуруб күләји вә дәнизи рам етди. Әтрафа дәрин сүкут чөкдү.^з **27** Шакирдләр чашгынлыг ичиндә дедиләр: «Бу инсан кимдир ки, һәтта күлөк дә, дәниз дә она итаәт едир?»

28 Иса о бири саһилә, гадаралыларын торпагына чатанда онун гаршысына сәрдабәләрин арасындан ичинә чин кирмиш ики адам чыхды.^и Бу адамлар о гәдәр вәши идиләр ки, һеч кас о јолдан кеч-

ФӘС. 8

а Әш 53:4
 б Мр 4:35
 Лк 8:22
 в Лк 9:57
 г Лк 9:58
 2Кр 8:9
 д Лк 9:59
 е Мр 4:36
 ж Мр 14:31
 Мр 4:40
 з 36 89:9
 36 107:29
 Лк 8:25
 и Мр 5:1-3
 Лк 8:26, 27

Сағ сүтун

а Лк 4:34, 41
 б Мр 1:24
 Јр 2:19
 в Мр 5:7-10
 Лк 8:28
 г Мр 5:11-17
 д Лк 8:35-37
 е Мр 14:8
 Лк 8:31-34
 ж Лк 8:35-37

ФӘС. 9

е Мр 4:13
 Мр 2:1
 ж Мр 2:3-12
 Лк 5:18-26
 з Мр 2:9
 и Мр 2:10, 11
 Лк 5:24
 Јһ 5:8

мәјә чүрәт етмирди. **29** Онлар бағырмаға башладылар: «Еј Аллаһын Оғлу, биздән нә истәјирсән?»^а Вахтындан әввәл бизә^б әзаб вермәјә кәлмисән?»^в **30** Узагда донуз сүрүс отлајырды.^г **31** Чинләр Исаја јалвармаға башладылар: «Әкәр бизи говачагсанса, јалварырыг, бизи донуз сүрүсүнүн ичинә көндәр».^д **32** Иса онлара деди: «Кедин!» Чинләр о адамлардан чыхыб донузлара кирдиләр вә бүтүн сүрү учурумдан дәнизә атылыб суда боғулду. **33** Чобанлар шәһәрә гачыб һәр шеји, о чүмләдән ичинә чин кирмиш адамларын әһвалатыны чамаата данышдылар. **34** Бүтүн шәһәр әһли Исанын гаршысына чыхды. Ону көрәндә јалвар-јахар етдиләр ки, онларын торпагындан чыхыб кетсин.^д

9 Онда Иса гајыга миниб о бири саһилә үздү вә өз шәһәринә кәлди.^е **2** Ифлич олмуш бир адамы хәрәкдә онун жанына кәтирдиләр. Иса о адамларын иманыны көрәндә хәстәјә деди: «Горхма, бала, күнаһларын бағышланды».^в **3** Онда мирзәләрдән бәзиләри үрәкләриндә дедиләр: «Бу лап күфр данышыр ки!» **4** Онларын нә фикирләшдијини билән Иса деди: «Нијә белә пис шејләр дүшүнүрсүнүз?»^г **5** «Күнаһларын бағышланды» демәк асандыр, јохса «јаға галх, јери?»^д **6** Анчаг сиз инсан Оғлунун јердә күнаһлары бағышламаға сәләһијәти олдуғуну биләсиниз дејә...» Сонра ифлич олмуш адама деди: «Дур, хәрәјини көтүр, евинә кет».^е **7** Һәмин адам дуруб евинә кетди. **8** Чамаат буну көрәндә горхуға дүшү вә инсанлара бу чүр сәләһијәт ве-

рән Аллаһы мәдһ етмәжә башлады.

9 Сонра Иса јолуна давам едәркән верки идарәсиндә отурмуш Мәтта адында бир адамы көрдү вә она деди: «Ардымча кәл». О дуруб Исанын ардынча кетди.^а **10** Даһа сонра Иса шакирдләри илә бәрабәр онун евиндә сүфрә башында әйләшәркән чохлу веркијыған вә күнаһлы да кәлиб онларла сүфрә архасына әйләшди.^б **11** Буну көрән фәрисиләр онун шакирдләринә дедиләр: «Нижә сизин устадыныз веркијығанлар вә күнаһлыларла чөрәк кәсир?»^в **12** Иса буну ешидиб деди: «Һәкимә сағлам адамлар јох, хәстәләр мөһтачдыр.^г **13** Кедин, «Мән гурбан јох, мәрһәмәт истәјирәм» сөзләринин мәнәсыны өјрәнин.^д Чүнки мән сәләһләри јох, күнаһлы адамлары чағырмаға кәлмишәм».

14 Ласра Јәһјанын шакирдләри онун јанына кәлиб дедиләр: «Нә үчүн биз дә, фәрисиләр дә оруч тутуруғ, амма сәнин шакирдләрин тутмур?»^е **15** Иса чаваб верди: «Бәј достлары илә оlanda һеч достлар јас тутар?»^ж Лакин күн кәләчәк, бәј араларындан көтүрәчәкләр,^з бах онда онлар оруч тутачағлар. **16** Һеч кәс көһнә палтара тәзә парчадан* јамаг тикмәз, чүнки јамаг јығыланда јыртылмыш јер даһа да корланар.^и **17** Һәмчинин тәзә шәрабы көһнә тулуғларә төкмәзләр, јохса тулуғ јыртылар, шәраб да ахыб төкүләр вә тулуғ јарарсыз һала дүшәр. Тәзә шәрабы тәзә тулуғларә төкәрләр, онда нә шәраб, нә дә тулуғ јай олмаз».

18 Иса бунлары данышаркән бир синагог рәиси она ја-

ФӘС. 9

а Мр 2:14
Лк 5:27, 28

б Мр 2:15-17
Лк 5:29-32

в Лк 7:39
Лк 15:2
Лк 19:7

г Лк 5:31

д Мс 21:3
Һш 6:6
Мт 12:7

е Мр 2:18-20
Лк 5:33-35

ж Мт 22:2

з Мр 26:2

и Мр 2:21, 22
Лк 5:36-39

Сағ сүтун

а Мр 5:22-24
Лк 8:41, 42
Јһ 11:25

б Лв 15:25

в Мр 5:25-34
Мр 6:56
Лк 8:43-48

г Мр 10:52
Лк 7:50
Лк 17:19
Лк 18:42

д Јһ 4:53

е Мр 5:38-43
Лк 8:52-56

ж Јһ 11:11

з Мр 9:27

и Лк 8:55

и Мт 20:30

и һә 14:9, 10

ы Мт 20:34

ј Әш 42:2
Мт 12:15, 16
Мр 1:44, 45
Мр 7:35, 36

хынлашды вә тәзим едиб деди: «Гызым, јәгин ки, артыг өлүб, амма сән кәлиб әлини онун үстүнә гојсан, о һәјата гајыдар».^а

19 Иса шакирдләри илә биркә дуруб онунла кетди. **20** Дүз он ики ил иди ки, ганахмадан әзијәт чәкән^б бир гадын архадан јахынлашыб Исанын палтарынын сачағына тохунду,^в **21** чүнки үрәјиндә дејирди: «Әкәр онун палтарына тохунсам, сағалачағам». **22** Иса чөнүб гадынны көрдү вә деди: «Горхма, бачым^г, иманын сәни сағалтды».^д Гадын о андача сағалды.^е

23 Иса синагог рәисинин евинә кәләндә неј чаланлары вә ора-бура вурнухан чамааты көрүб^ж **24** деди: «Чыхын бурадан, гыз өлмәјиб, јатыр».^з Онда чамаат Исаја күлдү. **25** Адамлары бајыра чыхартдылар вә Иса дәрһал ичәри кирди. О, гызын әлиндән тутду^и вә гыз галхды.^и **26** Әлбәттә ки, бу хәбәр бүтүн о әразијә јайылды.

27 Иса орадан чыхыб јолла кедәркән ики кор^з онун далынча кедиб гышгыра-гышгыра: «Давуд Оғлу, бизә рәһмин кәлсин!» — дејирди. **28** Иса евә кирәндән сонра корлар онун јанына кәдиләр. Иса онлардан сорушду: «Инанырсыныз ки, мән буну едә биләрәм?»^и Онлар чаваб вердиләр: «Бәли, Аға, инанырыг». **29** Иса онларын көзләринә тохунду^ы вә деди: «Гој инандығыныз кими олсун». **30** Онларын көзләри ачылды. Иса онларә бәрк-бәрк тапшырды: «Бахын һа, буну һеч кәсә данышмајын!»^ј **31** Онлар исә чыхыб о јерин бүтүн сакинләринә Иса һағғында данышдылар.

9:16 * Јәни јуулмаммыш парчадан.

9:22 * һәрфән: ГЫЗЫМ.

32 Онлар чыханда Исанын жанына ичинә чин кирмиш бир лал адам кәтирдиләр.^a

33 Иса чини говандан сонра бу адамын дили ачылды.^b Чамаат һейрәт ичиндә деди: «Индиячән Исраилдә белә шеј олмайбы». **34** Фәрисиләр исә дедиләр: «Бу адам чинләрин һөкмдарынын әли илә чин говур».^c

35 Сонра Иса шәһәрләри вә кәндләри бир-бир кәзмә-јә башлады. О, синагогларда вәз едир, Падшаһлыг һаггында мүждәни тәблиғ едир, һәр чүр хәстәлији вә нахошлуғу сағалдырды.^f **36** Иса чаматы көрәндә онларын халына ачды,^g чүнки бу адамлар чобансыз гојунлар кими јазыг вә дагыныг идиләр.^e **37** Онда Иса шакирдләринә деди: «Бәли, мәнсул бол, бичинчи исә азыр».^e **38** Буна көрә дә бичин Саһибинә јалварын ки, мәнсулу јығмаға бичинчи көндәрсин».^ж

10 Сонра Иса он ики шакирдини чағырыб онларда мурдар руһларын үзәриндә сәлаһијјәт верди.^з Бунун сәјәсиндә шакирдләр чинләри гова биләрдиләр. Иса онлара һәмчинин һәр чүр хәстәлији вә нахошлуғу сағалтмаг сәлаһијјәти дә верди.

2 Он ики һавари* бунлардыр:^а биринчиси Бутрус^б ләгәбли Шимон^в вә гардашы Андреас;^г Зәбәдинин оғулары Јагуб вә Јәһја;^д **3** Филип вә Бартолмај^е; ^ж Томас^з вә верки-

10:2 * Јун. апостолос. Мәнәсы: көндәрилмиш; елчи. ^а Бутрус мүхтәлиф адларла таныныр: Бутрус ләгәбли Шимон (Мт 10:2); Шимон Бутрус (Мт 16:16); Шәмон (Һв 15:14); Киға (Јһ 1:42); өн чох исә Бутрус (Мт 14:28). **10:3** * Јһ 1:46 вә 21:2 әјәләриндә Натанаил.

ФӘС. 9

a Мт 12:22
Лк 11:14
б Мт 15:31
в Мр 2:12
г Мт 12:24
Мр 3:22
Лк 11:15
ф Мт 4:23
д Мт 14:14
Иб 4:15
е Сј 27:16, 17
1Пд 22:17
Һа 34:5
Мр 6:34
ө Лк 10:2
Јһ 4:35
ж Рм 10:14

ФӘС. 10

з Мр 3:14, 15
Мр 6:7
Лк 9:1, 2
и Мр 3:16-19
Лк 6:13-16
Һа 1:13
ы Јһ 1:42
Һв 15:14
ј Мр 1:16
Јһ 1:40
к Мт 4:21
л Јһ 1:45
м Јһ 11:16
Јһ 20:27

Сағ сүтун

a Мр 2:14
Лк 5:27
б Мт 26:47
Јһ 13:18
в Мр 6:7
Лк 9:1, 2
г 2Пд 17:24
ф Әш 53:6
Һа 34:6
Һв 13:45, 46
д Мт 4:17
Лк 10:9
е Лк 9:2
ө Мр 6:8, 9
ж Лк 9:3
з Лк 10:7
1Кр 9:7, 14
и Мр 6:10
Лк 9:4
ы Лк 10:5
ј Мр 6:11
Лк 9:5
Лк 10:6, 11
Һа 13:50, 51
к Јр 19:4, 5
2Бт 2:6
Дд 7

јыған Мәтта*;^a Алфәј оғлу Јагуб вә Тадај^б; **4** Гејрәтли Шимон вә сонрадан Исаја хәјәнәт едән Јәһуда Искәрјут.^в

5 Иса бу он ики шакирди јола салды вә онлара тапшырды:^г «Башга халгларын жанына апаран јола чыхмајын вә Сәмәријјә шәһәрләринә кирмәјин».^д

6 Јалныс Исраил евинин итмиш гојунларынын жанына кәдин.^е

7 Кетдијиниз јерләрдә: «Сәмәви Падшаһлыг јахынлашыб», — дејәрәк тәблиғ един.^ф

8 Хәстәләри сағалдын,^г өлүләри дирилдин, чүзамлылары тәмиздәјин, чинләри говун. Тәмәннасыз алмысыныз, тәмәннасыз да верин. **9** Кисәнизә гызыл, күмүш вә ја мис пул гојмајын.^д **10** Өзүнүзлә нә һейбә, нә дәјишәк көјнәк*, нә сәндәл, нә дә әса көтүрмәјин,^е чүнки зәһмәткеш јемәк јемәјә лајигдир.^з

11 Һансы шәһәрә вә ја кәндә кирсәниз, лајигли адамлар ахтары вә башга јерә кәдәнә гәдәр онларда галын.^а

12 Бир евә кирәндә ев сакинләрини саламлајын. **13** Әкәр о евдәкиләр лајигли адамдырларса, гој диләдијиниз сүлһ онларын үзәринә кәлсин,^б јох әкәр лајигли дејилләрсә, гој сүлһүнүз өзүнүзә гајытсын.

14 Һансы јердә сизи гәбул етмәсәләр вә ја сөзүнүзү динләмәсәләр, о евдән, јахуд о шәһәрдән чыханда ајагынызын тозуну чырпын*.^г **15** Әмин олун ки, һөкм күнүндә Сәдум вә Әмүрәк^д торпагынын чәзасы о шәһәринкиндән јүнкүл олачаг.

10:3 * Лк 5:27 әјәсиндә Лави. ^а Лк 6:16 вә Һв 1:13 әјәләриндә Јагубун оғлу Јәһуда. Јһ 14:22 әјәсиндә Јәһуда. **10:10** * һәрфән: ики көјнәк. **10:14** * Ајагдан тозу чырпмаг мәсулијјәтдән азад олмаг мәнәсыны дашыјырды.

16 Мән сизи чанаварлар арасына гузу кими көндәри-рәм, она көрә дә илан кими еһтијатлы, көјәрчин кими мәсум олун.^а 17 Инсанлардан еһтијат едн, чүнки онлар сизи мähкәмәләрә верәчәк.^б сина-гогларында^в гамчылајачаглар.^г

18 Мәндән өтрү сизи һөкм-дарларын вә падшаһларын өнүнә кәтирәчәкләр.^д Беләчә, онлара вә дикәр халгла-ра шәһадәт верәчәксиниз.^е

19 Сизи мähкәмәјә верәндә нәдән вә ја нечә данышачағы-ныз барәдә нараһат олмайын, чүнки һәмн ан нә демәк ла-зым олдуғуну биләчәксиниз.^ж

20 Данышанда тәк олмајача-сыныз, Атанызын мүгәддәс руһу сизин васитәнизлә даны-шачаг.^з 21 Гардаш гардашы, ата өвладыны өлүмә верәчәк.

Ушаглар валидејнләринә гар-шы галхачаг вә онлары өлүмә верәчәкләр.^к 22 Мәним ады-ма көрә һамы сизә нифрәт едә-чәк.^к Анчаг ахыра кими дөзән хилас олачаг.^л 23 Сизи бир шәһәрдә тәгиб едәндә о бири шәһәрә гачын.^м Буну билин ки,

сиз Израил шәһәрләринин һа-мысыны кәзиб гуртармамыш инсан Оғлу кәләчәк.

24 Шакирд устадыннан, нө-кәр ағасыннан үстүн дејил.^н 25 Шакирд устады кими, нө-кәр исә ағасы кими олса, бәси-дир.^о Әкәр евин ағасыны Беел-зебу^б адландырыбларса,^к мө-кәр ев әллини дә белә адлан-дырмајачаглар? 26 Буна көрә дә онлардан горхмајын. Чүн-ки елә бир кизли шеј жох-дур ки, үстү ачылмасын, елә бир сирр жохдур ки, ашкар олмасын.^п 27 Сизә гаранлыг-да дедијими ишыгда даны-шын, пычылты илә дејилән

10:25 * Бу ад чинләрин һөкмдары вә башчысы олан Шејтана аид ишләнир.

ФӘС. 10

а Фн 2:14, 15
б Мт 24:9
в Мт 23:34
Мр 13:9
Лк 21:12, 13
г һә 5:40
2Кр 11:24
ф һә 4:8
һә 24:10
һә 25:23
һә 26:25
һә 27:23, 24
д Мт 24:14
е Мр 13:11
Лк 12:11, 12
Лк 21:14, 15
ө Јһ 14:26
ж Мв 7:6
Мт 10:36
з Мт 24:9
Лк 21:17
Јһ 15:21
и Мт 24:13
Лк 21:19
Вһ 2:10
ы Мт 23:34
һә 8:1
ј Јһ 15:20
к 1Бт 2:21
к Мт 12:24
Мр 3:22
Лк 11:15
Јһ 8:48
л Мр 4:22
Лк 8:17

Сағ сүтүн

а Лк 12:3
б Мс 29:25
Вһ 2:10
в Лк 12:4, 5
Иб 10:31
г Лк 12:6, 7
ф Мт 6:26
д Рм 10:9
е Лк 12:8, 9
Вһ 3:5
ө Мр 8:38
Лк 9:26
2Тм 2:12
ж Лк 12:51-53
з Мв 7:6
и Мт 19:29
Лк 14:26
ы Мт 16:24, 25
Мр 8:34, 35
Лк 9:23
Лк 14:27
ј Лк 17:33
Јһ 12:25

сөзләри евләрин дамындан вәз едн.^а 28 Бәдәни өлдү-рән, амма сизи кәләчәк һәјат-дан мәһрум едә билмәјәнләр-дән горхмајын,^б әксинә, сизи һинноом вадисиндә* мөһв ет-мәјә гадир оландан горхун.^в

29 Мәкәр ики сәрчәни бир гара гәлијә* сатмырлар? Һәр-чәнд онлардан һеч бири Ата-нызын хәбәри олмадан јерә дүшмүр.^г 30 Сизин исә ба-шыныздакы түкләр белә, бир-бир сајылыб. 31 Буна көрә дә горхмајын. Сиз сәрчәләрдән гат-гат гижмәтлисиниз.^д

32 Ким инсанларын гаршы-сында мәни таныдығыны ети-раф етсә,^е мән дә көјдәки Атамын гаршысында ону та-ныдығымы етираф едәчәјәм.^ө

33 Амма ким инсанларын гар-шысында мәни данса, мән дә көјдәки Атамын гаршысында ону даначагам.^ж 34 Елә бил-мәјин ки, мән јер үзүнә сүлһ кәтирмәјә кәлмишәм. Мән јер үзүнә сүлһ жох, гылынч кә-тирмәјә кәлмишәм.^з 35 Мән оғулу атадан, гызы анадан, кәлини гајынанадан ајырма-га кәлмишәм.^к 36 Бәли, инса-нын дүшмәни өз евиндәкиләр олачаг. 37 Атасыны ја анасы-ны мәндән чох истәјән мәнә лајиг дејил, оғлуну ја гызыны мәндән чох истәјән мәнә лајиг дејил.^л 38 Ишкәнчә дирә-јини* көтүрүб мәним ардым-ча кәлмәјән мәнә лајиг дејил.^м

39 Чаныны өлүмдән гуртаран ону итирәчәк, амма чаныны мәним уғрумда итирән ону хил-ас едәчәк.^н

40 Сизи гәбул едән мәни дә гәбул едир, мәни гәбул едән исә мәни көндәрәни гәбул

10:28, 38 * Лүғәтә бах. 10:29 * Јун. ас-сарион. Фөһләнин бир күнлүк өмөкһаг-гы олан динарын он алтына бири дөјә-риндә мис пул. Б14 өләвәсине бах.

едир.^a **41** Ким пейғәмбәри онун пейғәмбәр олдуғу үчүн гәбул едирсә, пейғәмбәрә ла-жиг мүкафат алачаг,^o ким салеһ адамы онун салеһ олдуғу үчүн гәбул едирсә, салеһә лајиг мүкафат алачаг вә **42** ким бу кичкләрдән биринә шакирдим олдуғу үчүн бир парч сәрин су верирсә, инанын ки, мүкафат-сыз галмајачаг».^o

11 Иса он ики шакирдинә көстәриш вериб гуртарды. Сонра тәблиғ етмәк вә вәз етмәк үчүн башга шәһәрләрә кетди.^г

2 Зинданда олан Јәһја^г Мәсйин көрдүјү ишләр барәсиндә ешидәндә шакирдләрини онун јанына көндәриб^a **3** со-рушду: «Кәлишини көзләдијимиз Мәсйи сәнсэн, јохса башгасыны көзләјәк?»^o **4** Иса он-лара деди: «Кедин, ешитдикләринизи вә көрдүкләринизи Јәһјаја чатдырын:^o **5** корларын көзләри ачылып,^ж топаллар кәзир, чүзамлылар тәмизләнир,^з карлар ешидир, өлүләр дирилик, јохсуллара мүждә билдирилир.»^o **6** Мәнимлә бағлы шүбһәләрә гапылмајан нә хошбәхтдир!»^ы

7 Онлар чыхыб кедәндән сонра Иса чамаата Јәһја һаг-гында бунлары сөјләди: «Чөл-лүјә нә көрмәјә кетмишдиниз?^г Күләјин әсдиридији гамышы?»^к **8** Онда ора нә көрмәјә кетмишдиниз? Зәриф либас кејмиш адамы? Билмирси-низ ки, зәриф либас кејәнләр падшаһ сарајларында олур-лар? **9** Јахшы, бәс ора нијә кетмишдиниз? Пејғәмбәр көр-мәјә? Бәли, буну билин ки, бу адам пейғәмбәрдән дә үс-түндүр.» **10** “Сәнин габағын-ча Өз елчими көндәрирәм, о, гаршында кедиб сәнин јо-луну һазырлајачаг” сөзләри

ФӘС. 10

a Мт 25:40
Лк 10:16
Јһ 12:44
Јһ 13:20

б 1Pd 17:9, 10
1Pd 17:20-23
2Pd 4:8
2Pd 4:13-17

в Мт 25:40
Мр 9:41
Иб 6:10

ФӘС. 11

г Мт 4:23
Мт 19:1
Лк 9:6

д Мт 14:3
Мр 6:17

е Мт 7:18-23

ж Мт 3:11
Јһ 1:15

з Мт 7:22

и Мт 35:5, 6
Өш 61:1

к Мт 8:3

л Мт 4:23

м Мр 6:3
Лк 7:23
1Кр 1:23
1Бт 2:7, 8

н Мт 3:1, 5

о Мт 7:24-28

п Мт 1:67, 76

Сағ сүтүн

a Мн 3:1
Мт 3:3
Мр 1:2
Лк 1:17
Јһ 3:28

б Мт 7:28
Јһ 3:3

в Мт 13:24

г Мт 16:16

д Мн 4:5
Мт 17:10-13

е Мт 7:31-35

ж Мт 9:10
Мр 2:15
Јһ 2:2

з Мт 5:30
Лк 15:2
Лк 19:7

и Мт 7:34, 35

к Јн 3:5, 6
Лк 10:13

онун һаггында јазылмышдыр.^a

11 Инанын ки, бәшәр өвләд-лары арасында Вәфтизчи Јәһ-јадан бөјүјү олмајыб, анма сә-мави Падшаһлыгта ән кичији ондан бөјүкдүр.^б **12** Вәфтиз-чи Јәһјанын күнләриндән бу јана инсанлар сәмави Падшаһ-лыға чан атырлар вә бу јолда тәслим олмајанлар она наил олурлар.^в **13** Чүнки һәм Төв-рат^г, һәм Пејғәмбәрләрин китабы Јәһјаја гәдәр пејғәм-бәрлик едиб^д **14** вә истәјир-синиз инанын, истәјирсиниз инанмајын, о, кәлишини көз-ләдијиниз Илјасдыр.^е **15** Гу-лағы олан ешитсин.

16 Бу нәсли кимә бәнзә-дим?^ж О, базар мејданын-да отуруб бири дикәринә: **17** “Биз сизин үчүн түтәк чал-дыг, амма сиз ојнамадыныз, биз ағы дедик, амма сиз кәдәр-дән синә дөјмәдиниң”, — дејән ушаглар бәнзәјир. **18** Сиз дә онлар кими. Јәһја кәлиб нә је-јир, нә ичир, амма чамаат де-јир: “Онда чин вар”. **19** Ин-сан Оғлу кәлиб һәм жејир, һәм ичир,^з инсанлар јенә дејир-ләр: “Будур һа, гарынгулу вә шәраб дүшкүнү, веркијыған-ларын вә күнаһлыларын дос-ту”.^и Нә олурса олсун, һикмәт әмәлләри сәјәсиндә һаглы чы-хыр». ^к

20 Сонра Иса әксәр гүдрәт-ли ишләрини көстәрдији шә-һәрләри, төвбә етмәдикләри үчүн, иттиһам етмәјә башла-ды: **21** «Вај һалына, Хорәзин! Вај һалына, Бејтсәјда! Чүнки сиздә көрүлмүш гүдрәтли иш-ләр Сур вә Сидон шәһәрлә-риндә көрүлсәјди, онлар чох-дан чула бүрүнүб күл ичиндә отурмуш вә төвбә етмишди-ләр.»^л **22** Буна көрә дә билин, һәкм күнү Сур вә Сидон шә-

һәрләринин чэзасы сизинкиндән јүнкүл олачаг.^а **23** Еј Кә-Фәрнаһум,^б елә билирсэн, көҗләрә гәдәр јүксәләчәксән? Чөјр! Бирбаша Мәзара* дүшәчәксән!^в Чүнки сәндә едилән гүдрәтләи ишләр Сәдумда едилсәјди, о, бу күнә гәдәр дурарды. **24** Буна көрә дә бил, һөкм күнү Сәдум диҗарынын чэзасы сәнинкиндән јүнкүл олачаг.»^г

25 Сонра Иса деди: «Еј Ата, еј јерин, көјүн Саһиби! Һа-мынын гаршысында Сәнә шу-күр едирәм, чүнки бунлары һикмәтли вә ағыллы адамлардан кизләдиб көрпәләрә ачдын.^д **26** Бәли, Ата, чүн-ки Сән белә мәсләһәт билдин. **27** Атам һәр шеји мәнә вериб.^е Оғулу Ата гәдәр һеч ким танымыр.^ө Атаны да Оғул гәдәр вә Оғулун танытмаг истәдјији адам гәдәр һеч кәс танымыр.^з **28** Еј бүтүн зәһмәт-кешләр вә јүкү ағыр оланлар, јаныма кәлин, мән сизә тәрәвәт верәчәјәм. **29** Бојундуру-ғуму үзәринизә көтүрүн вә мәнән өјрәнин, чүнки мән һәлим вә гәлбән тәвәзөка-рам.^ж Онда чаныныз тәрәвәт-ләнәр. **30** Чүнки бојундуру-ғум раһат, јүкүм јүнкүлдүр».

12 Бир шәнбә күнү Иса ә-миләрин арасындан ке-чирди. Онун шакирдләри ач идиләр вә сүнбүлләри дәриб јемләј башладылар.^з **2** Буну көрән фәрисиләр она дедиләр: «Бах, сәнин шакирдлә-рин шәнбә күнү гадаған олун-муш иши көрүрләр.»^д **3** Иса онлара деди: «Мәкәр охума-мысыныз, Давудла јолдашла-ры ачанда Давуд нә етмиш-ди?»^е **4** Аллаһын евинә кир-дијини вә јолдашлары илә

ФӘС. 11

а Лк 10:14

б Лк 4:31

в Лк 10:15

г Мт 10:15

д Лк 10:12

е Әш 29:14

Мт 13:15

Лк 10:21

1Кр 1:27

д Јһ 3:35

е Јһ 1:18

ө Лк 10:22

Јһ 10:15

1Јһ 5:20

ж Зк 9:9

ФӘС. 12

з Чк 12:16

Гн 23:25

Мр 2:23-28

Лк 6:1-5

и Чк 20:10

Чк 31:15

Гн 5:14

ы 1Иш 21:1-6

Сағ сүгүн

а Чк 25:30

Чк 40:22, 23

б Лв 24:5-9

в Сј 28:9

Јһ 7:22

г Лк 11:31, 32

д Һш 6:6

Ми 6:6, 8

Мт 9:13

д Мт 23:23

е Мр 2:27, 28

Лк 6:5

ө Мр 3:1-6

Лк 6:6-11

ж Лк 14:3

Јһ 9:16

з Чк 23:4

Гн 22:4

Лк 14:5

и Мр 3:7

бирликдә тәгдим чөрәкләри-ни* једијини мәкәр билмир-синиз?^а Һалбуки онлар гану-на көрә о чөрәкләри јејә бил-мәздиләр, о чөрәкләри јалныз каһинләр јејә биләрди.^б **5** Ја-худ Төвратда* охумамысыныз ки, шәнбә күнләри каһинләр мәбәддә шәнбә күнүнү позур-лар, амма күнаһкар сајылмыр-лар?^в **6** Буну билин ки, бура-да мәбәддән дә бөјүк бир адам дуруб.^г **7** Әкәр сиз “Мән гур-бан јох,^д мәрһәмәт истәји-рәм”^е сөзләринин мәнәсыны баша дүшсәјдиниз, күнаһсыз адамлары мәһкум етмәздиниз. **8** Чүнки инсан Оғлу шәнбә-нин ағасыдыр».^ө

9 Иса орадан чыхыб он-ларын синагогуна кәлди. **10** Орада әли гурумуш бир адам варды.^ө Исаны тәгсир-ләндирмәјә бир бәһанә тапмаг үчүн ондан сорушдулар: «Га-нуна көрә шәнбә күнү адам сағалтмаг олар?»^ж **11** Иса он-лара чаваб верди: «Аранызда елә адам вармы ки, бирчә го-јуну олса вә һәмин гојун шән-бә күнү чалаја дүшсә, ону ора-дан чыхармасын?»^з **12** Амма көр инсан гојундан нә гә-дәр гијмәтлидир! Бәли, гану-на көрә шәнбә күнү саваб иш көрмәк олар». **13** Сонра о, шикәст адама деди: «Әлини узат». О адам әлини узат-ды вә гурумуш әли о бириси кими сапсағлам олду. **14** Фә-рисиләр чыхыб Исаны өл-дүрмәк үчүн суй-гәсд һазыр-ладылар. **15** Иса бундан хә-бәр тутанда орадан узаглаш-ды. Онун далынча чохла адам кетди^д вә Иса онларын һа-мысыны сағалтды. **16** Сонра онлара бәрк-бәрк тапшырды ки, онун ким олдуғуну һеч

12:4 * Јахуд һүзур чөрәјини. **12:5** * Лү-фәтә бах.

кәсә демәсинләр.^а **17** Беләчә, Әшија пејғәмбәр васитәсилә дежилмиш бу сөzlәр јеринә јетди:

18 «Будур, Мәним сечдијим, үрәјимчә олан^б әзиз гулум!^в Мән она мүгәддәс руһуму верәчәјәм^г вә о, халглара әдаләтин нә олдугуну изаһ едәчәк. **19** О мүбаһисә етмәјәчәк,^д сәсини галдырмајачаг, баш күчәләрдә сәси чыхмајачаг. **20** Нагг-әдаләти зәфәрә чатдырмајынча сынмыш гамышы әзмәјәчәк,^е көзәрән пилтәни сөндүрмәјәчәк. **21** Үммәтләр онун адына үмид бағлајачаг».^ө

22 Сонра Исанын јанына ичинә чин кирмиш кор вә лал бир адам кәтирдиләр. Иса ону сағалтды, онун дили вә көзләри ачылды. **23** Чамаат бу ишә һејран галыб деди: «Бәлкә, Давуд Оғлу елә будур?» **24** Фәрисиләр исә буну ешидәндә дедиләр: «О, чинләри елә чинләрин һөкмдары Беелзебубун әли илә говур!»^ө **25** Онларын фикирләрини билән Иса деди: «Дахилдән парчаланмыш һәр бир падшаһлыг дағылачаг вә дахилдән парчаланмыш шәһәр вә ја ев дурмајачаг. **26** Ејнилә дә, әкәр Шејтан Шејтаны говурса, демәли, о, дахилдән парчаланыб. Белә исә, онун падшаһлығы нечә дурачаг? **27** Әкәр мән чинләри Беелзебубун әли илә говурамса, көрсән, сизин шакирдләриниз онлары кимин әли илә говурлар? Буна көрә дә сизи онлар мәнкүм едәчәкләр. **28** Јох әкәр мән чинләри Аллаһын руһу илә говурамса, демәли, Аллаһын Падшаһлығы кәлиб, сизин исә хәбариниз јохдур.»^ж **29** Кимсә күчлү бир адамын евинә нечә кириб вар-дөвләтини талаја биләр? Кәрәк әв-

ФӘС. 12

а Мт 8:3, 4
Мр 3:11, 12
Мр 7:35, 36

б Мт 3:17
Мт 17:5

в һв 3:13

г Өш 61:1
Мр 1:10

д 2Тм 2:24

е Мт 11:28

ө Өш 11:10
Өш 42:1-4
һв 4:12

ө Мр 3:22-27
Лк 11:15-23

ж Лк 11:20

Сағ сүтун

а Мр 9:40
Лк 9:50
Лк 11:23

б Мр 3:28, 29
һв 7:51
Иб 6:4, 6

в 1Тм 1:13

г Лк 12:10
Иб 10:26

д Мт 7:17
Лк 6:43

е Мт 3:7
Мт 23:33

ө Мт 15:11

ө Лк 6:45
Јр 3:6

ж Вә 12:14
Рм 14:12

з Мт 16:1

и Мт 16:4
Лк 11:29-32

вәлчә онун әл-голуну бағласын, сонра евини гарәт етсин. **30** Мәним тәрәфимдә олмајан мәним әлејһимәдир вә мәнимлә бир јердә јығмајан дағыдыр.^а

31 Буна көрә сизә дејирәм: һәр чүр күнаһ вә күфр бағышланачаг, анчаг мүгәддәс руһа гаршы сөјләнилмиш күфр бағышланмајачаг.^б **32** Мисал үчүн, кимсә инсан Оғлунун әлејһинә бир сөз десә, бағышланачаг,^в анчаг мүгәддәс руһун әлејһинә сөз дејән бағышланмајачаг. О, нә бу дөвр дә*, нә дә кәләчәк дөвр дә әфв олунамајачаг.^г

33 Јетишдирдијиниз ағач јахшыдырса, мејвәси дә јахшы олачаг, јох әкәр чүрүк дүрсә, мејвәси дә чүрүк олачаг. Ағач мејвәсиндән танынар.^д **34** Әфи илан балалары,^е сиз пис олдугунуз һалда, нечә јахшы шејләр даныша биләрсиниз? Ахы инсан үрәјиндә ашыб-дашан фикирләри дилә кәтирир.^ө **35** Јахшы адам өзүнүн јахшы хәзинәсиндән јахшы шејләр чыхарыр, пис адам исә пис хәзинәсиндән пис шејләр чыхарыр.^ө **36** Ону билин ки, һәр бир инсан дедији һәр бош сөзә көрә һөкм күнүндә чаваб верәчәк.^ж **37** Бәли, инсан сөзләринә көрә ја бәраәт газаначаг, ја да мәнкүм олуначаг».

38 О заман мирзәләрдән вә фәрисиләрдән бәзиләри Исаја деди: «Устад, истәјирик, бизә бир әламәт көстәрәсән».^з **39** Иса онлара чаваб верди: «Пис вә знакар нәсил һәмишә әламәт ахтарыр, анчаг она Јунус пејғәмбәрин әламәтиндән башга әламәт верилмәјәчәк.»^и **40** Јунус нәһәнк балығын гарнында үч күн, үч кечә

12:32 * Лүғәтә бах.

галдығы кими,^а инсан Оглу да јерин бағрында үч күн, үч кечә галачаг.^б **41** Һөкм вахты нејнэвалылар бу нәслин адамлары илә бәрабәр дирилиб онлары мәхкум едәчәк, чүнки нејнэвалылар Јунусун сөзләрини ешидиб төвбә етдиләр,^в һалбуки бурада Јунусдан даһа бөјүк инсан дуруб.^г **42** Һөкм вахты чәнуб мәликәси бу нәслин адамлары илә бирликдә дирилиб онлары мәхкум едәчәк. Чүнки мәликә Сүләјманын һикмәтини динләмәк үчүн дүнјанын о башындан дуруб кәлмишди,^д һәрчәнд бурада Сүләјмандан даһа һикмәтлиси дуруб.^е

43 Мурдар руһ инсандан чыхандан сонра өзүнә раһат јер тапмаг үчүн гураг јерләри кәзиб-долашыр, амма раһат јер тапмыр.^ж **44** Сонра өз-өзүнә дејир: “Гој чыхдығым евә гајыдым”. Кери гајыданда көрү ки, ора бошдур, силиниб-сүпүрүлүб вә бәрбәзәк ичиндәдир. **45** Сонра кедир вә өзүндән гат-гат пис олан башга једди руһ кәтирир. Онлар ичәри кириб орада јашајырлар. О адамын сону эвәлкиндән даһа бетәр олур.^з Бу пис нәслин дә сону белә олачаг.”

46 Иса чамаатын гаршысында данышаркән анасы вә гардашлары^а кәлиб бајырда дурдулар. Онлар Иса илә данышмаг истәјирдиләр.^б **47** Бир нәфәр Исаја деди: «Анан вә гардашларын бајырдадырлар, сәнинлә данышмаг истәјирләр». **48** Иса она деди: «Мәним анам вә гардашларым кимдир?» **49** Сонра әлини шакирдләринә тәрәф уздыб деди: «Будур мәним анам вә гардашларым!» **50** Көјдәки Атамын ирадәсини јеринә јети-

ФӘС. 12

а Јн 1:17

б Мт 16:21
Мт 17:23
Мт 27:63
Лк 24:46

в Јн 3:5

г Лк 11:30

д 1Пд 10:1
2См 9:1

е Мт 12:6
Лк 11:31

ж Мт 11:24-26

з Мф 6:4, 6
2Бт 2:20

а Мт 13:55
Јһ 2:12
Һә 1:14
1Кр 9:5
Гт 1:19

б Мр 3:31-35

в Јһ 20:17
Иб 2:11

Сағ сүтүн

а Мр 3:35
Лк 8:21

ФӘС. 13

б Мр 4:1

в Мт 13:34

г Мр 4:3-9
Лк 8:4-8

д Мт 13:19

е Мт 13:20, 21

ж Мт 13:22
Мр 4:18, 19
Лк 8:14

з Мт 13:23
Мр 4:8
Лк 8:8

а Мт 11:15

б Мр 4:10, 11
Лк 8:9, 10

в 1Кр 2:9, 10
Еф 1:9-12
Кл 1:26, 27

г Мт 25:29
Мр 4:25
Лк 8:18

д Әш 6:10
Мр 4:12

рән мәним гардашым, бачым вә анамдыр».^а

13 О күн Иса евдән чыхыб дәнизин саһилиндә отурмушду. **2** Онун јанына о гәдәр адам кәлди ки, Иса гајыга миниб әјләшди. Чамаат исә саһилдә дајанды.^б **3** Иса мәсәлләрлә данышмаға башлады:^в «Бир әкинчи тохум сәпмәјә чыхды.^г **4** Тохум сәпәркән тохумлардан бәзиләри јол кәнарына дүшдү вә гушлар кәлиб онлары дәнләди.^д **5** Дикәрләри торпағы аз олан дашлыға дүшдү вә торпаг дәрин олмадығындан дәрһал чүчәрди.^е **6** Амма күнәш чыханда онлар солду вә көкү олмадығындан гуруду. **7** Башгалары тиканлыға дүшдү. Тикан коллары бөјүјүб онлары боғду.^ж **8** Бәзиләри исә мүнбит торпаға дүшдү вә бар кәтирди. Бири јүзгат, дикәри алтмышгат, о бириси отузгат бар верди.^з **9** Гулағы олан гој ешитсин!»^а

10 Шакирдләр Исаја јахынлашыб сорушдулар: «Нијә онлара һәр шеји мәсәлләрлә данышырсан?»^б **11** Иса чаваб верди: «Сизә сәмави Падшаһлығын мүгәддәс сирләрини баша дүшмәк әнамы верилиб,^в онлара исә верилмәјиб. **12** Кимин варыдырса, она даһа чох вериләчәк вә онда боллуг олачаг, амма кимин јохудурса, әлиндәки дә алыначаг.^д **13** Буна көрә дә онларла данышанда мәсәлләрлә данышырам, чүнки бахырлар, амма һеч нә көрмүрләр, ешидирләр, амма һеч нә баша дүшмүрләр, мәғзини тутмурлар.^е **14** Әшија пејғәмбәрин бу сөзләри онларын үзәриндә јеринә јетир: “Ешитмәјинә ешидәчәк синиз, амма бир шеј баша

дүшмәјчәксиниз. Бахмағына бахачагсыныз, амма бир шеј көрмәјчәксиниз.^а **15** Чүнки бу халгын үрәји күтләшиб. Гулағлары ешидир, амма һај вермирләр. Көзләрини јумублар ки, көзләри илә көрмәсинләр, гулағлары илә ешитмәсинләр, үрәкләри илә дәрк етмәсинләр вә кери дөнмәсинләр ки, Мән онлара шәфа верим”.^б

16 Сзин исә көзләриниз бәхтијардыр, чүнки көрүр, гулағларыныз бәхтәвәрдыр, чүнки ешидир.^в **17** Буну билин ки, чохла пејғәмбәр вә салеһ адам сзин көрдүјүнүзү көрмәји арзуламыш, амма көрмәмишдыр,^г ешитдикләринизи ешитмәк истәмиш, амма ешитмәмишдыр.

18 Инди исә әкинчи һаггындакы мәсәлин мәнәсына гулаг асын.^д **19** Инсан Падшаһлыг һаггындакы сөзү ешидир, лакин мәнәсыны анламырса, Шәрир^е кәлиб о адамын үрәјинә сәпилмиш тохуму апарыр. Бу, јол кәнарына сәпилмиш тохумдур.^в **20** Дашлыға дүшмүш тохум о адама аиддыр ки, сөзү ешидир вә ону дәрһал севинчлә гәбул едир.^г **21** Лакин көк салмадығы үчүн чох галмыр, сөзә көрә чәтинлик, тәгиб башлајанда дәрһал иманы сарсылыр. **22** Тиканлыға дүшмүш тохум о адама аиддыр ки, сөзү ешидир, лакин бу зәманәнин гајғылары^ж вә вардәвләтин алдадычы гүввәси сөзү боғур вә о бар вермир.^з **23** Мүнбит торпагда әкилмиш тохум исә о адама аиддыр ки, сөзү ешидир, мәнәсыны дәрк едир вә бар верир: бири јүзгат, бири алтмышгат, о бириси дә отузгат”.^д

24 Иса онлара башга бир мәсәл чәкди: «Сәмави Падшаһлыг өз тарласында јахшы то-

ФӘС. 13

а Јһ 12:40
Рм 11:8
2Кр 3:14

б Әш 6:9, 10
Мр 4:12
һә 28:26, 27

в Лк 10:23, 24

г Јһ 8:56
Еф 3:5
1Б 1:10

д Мр 4:14
Лк 8:11

е 1Бг 5:8

в Мр 4:15
Лк 8:12

г Мр 4:16, 17
Лк 8:13

ж Лк 12:22

з Мт 6:21
Мр 4:18, 19
Мр 10:23
Лк 8:14
1Тм 6:9
2Тм 4:10

и Мр 4:20
Лк 8:15

Сағ сүтун

а Мт 13:38, 39

б Вһ 14:15

в Мр 4:30-32
Лк 13:18, 19

г Лк 13:21

д Мр 4:33, 34

хум әкмиш адама бәнзәјир. **25** Адамлар јатанда онун дүшмәни кәлди, буғданын арасына алаг тохуму сәпиб кетди. **26** Буғда чүчәриб сүнбүл кәтирәндә алаг отлары да чыхды. **27** Нөкәрләр кәлиб ев саһибинә дедиләр: “Аға, мәкәр сән тарлада јахшы тохум әкмәмишдин? Нечә олур ки, орада алаг отлары битиб?” **28** Ағалары онлара деди: “Буну дүшмән едиб”.^а Нөкәрләр дедиләр: “Истәјирсән, кедиб алаг отларыны јығағ?” **29** Ағалары деди: “Јох, гојун галсын. Алаг отларыны јығанда бирдән буғданы да чыхарарсыныз. **30** Гој икиси дә бичинә гәдәр бир јердә бөјүсүн. Бичин вахты мән бичинчиләрә дејәчәјәм: “Әввәлчә алаг отларыны јығыб дәрз бағлајын вә јандырын, сонра исә буғданы мәнним анбарыма топлајын”.^б

31 Иса онлара даһа бир мәсәл чәкди: «Сәмави Падшаһлыг бир адамын өз тарласында әкдији хардал тохумуна бәнзәјир.^в **32** Хардал тохуму тохумлар арасында ән хырдасы олса да, бөјүјәндә бостан биткиләри арасында ән јекәси олур, һәтта ағача чеврилир вә көј гушлары кәлиб онун будағларында јува салыр».

33 Онлара башга бир мәсәл чәкди: «Сәмави Падшаһлыг мајаја бәнзәјир. Гадын ону үч ири гағ^г уна гатыр вә бүтүн хәмир ачыјыр”.^д

34 Иса бүтүн бунлары чамаата мәсәлләрлә данышды. Бәли, Иса онларла данышанда һәмишә мәсәл чәкирди.^е **35** Беләчә, пејғәмбәр васитәсилә дејилмиш бу сөзләр јеринә јетди: «Ағзымы мәсәлләрлә

13:33* Һәрфән: үч сәа (тәх. 10 кг). 1 сәа 7,33 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдыр. Б14 өләвәсинә бах.

ачачагам, эзэлдэн* кизли сахланылмыш сирлэри бэжан едэчэжэм».^а

36 Иса чамааты жола саландан сонра евэ кэлди. Шакирдлэри онун янына кэлиб дедилэр: «Тарладакы алаг отлары мäsэлини бизэ изаһ ет».

37 Иса сөзэ башлады: «Јахшы тохуму сөпән инсан Оғлудур.

38 Тарла дүнјадыр,^б јахшы тохум Падшаһлығын оғуллари, алаг отлары исэ Шәририн оғулларидыр.^в

39 Алаг отуну экән дүшмән Иблисдир. Бичин бу дөврүн јекуну, бичинчилэр исэ мälәкләрди.

40 Алаг отлары јығылыб одда јандырылдығы кими, бу дөврүн јекунунда да белә олачаг.^г

41 Инсан Оғлу өз мälәкләрини көндәрәчәк. Мälәкләр күнаһа сүрүкләжән һәр шеји вә ганунсуз ишләр көрән һәр кәси онун Падшаһлығындан јығыб **42** одлу күрәжә атачаглар.^д Онлар орада ағлашыб дишләрини гычајачаглар. **43** Саләһләр исэ о вахт Аталарынын Падшаһлығында күнәш кими парлајачаглар.^е Гулағы олан ешитсин.

44 Сәмави Падшаһлыг чөлдә кизләдилмиш хәзинәжә бәнзәјир. Ону бир нәфәр тапыб кизләтди. Сонра севинчиндән кедиб һәр шејини сатды вә ораны алды.^ө

45 Сәмави Падшаһлыг һәмчинин әла мирвариләр ахтаран тачирә бәнзәјир. **46** О, чох гиймәтли бир мирвари тапанда кедиб дәрһал һәр шејини сатды вә о мирварини алды.^ж

47 Сәмави Падшаһлыг һәмчинин дәнизә атылан вә ичинә чүрбәчүр балыг дүшән тора бәнзәјир. **48** Тор балыгла до-

ФӘС. 13

а 36 78:2

б Мт 24:14
Рм 10:18
Кл 1:6

в Јһ 8:44

г Мт 13:30

д Мт 13:30

е һк 5:31

ө Фп 3:7

ө Фп 3:8

Сағ сүтүн

а Лә 11:9

б Лә 11:12

в Мт 2:23

г Мр 6:1-6

д Лк 4:22
Јһ 6:42е Мт 12:46
Јһ 2:12
һә 1:14
1Кр 9:5
Гт 1:19

ө Јһ 7:15

ө 1Бт 2:7, 8

ж Мр 6:4
Лк 4:24
Јһ 4:44

ФӘС. 14

з Мр 6:14
Лк 9:7-9
һә 4:27

ланда ону саһилә чыхартдылар вә отуруб јахшы балыгла-ры габлара јығдылар,^а јарарсыз балыглары исэ тулладылар.^б **49** Бу дөврүн јекунунда да белә олачаг. Мälәкләр кәлиб писләри саләһләрдән ајырачаг **50** вә онлары одлу күрәжә атачаг. Онлар орада һөнкүр-һөнкүр ағлајыб дишләрини гычајачаглар.

51 Бүтүн бунларын мәнәсыны баша дүшдүнүз?» Шакирдләр: «Бәли», — дејә чаваб вердиләр. **52** Сонра Иса онлара деди: «Белә исә, сәмави Падшаһлыг хаггында һәгийәти өјрәниб буну башгаларына өјрәдән һәр адам хәзинәсиндән тәзә вә көһнә шејләр чыхаран ев саһибинә бәнзәјир».

53 Иса мäsәлләри данышыб гуртарды вә жола дүшдү. **54** Өз доғма јурдуна гајыдан-дан сонра^в онларын синагогунда вәз етмәжә башлады. Чамаат мәттәл галыб дејирди: «Бу адамда бу гәдәр һикмәт һарадандыр? Бу мөчүзәләри кимин күчү илә едир?»^г **55** Мәкәр бу, дүлкәрин оғлу дејил?^д Анасынын да ады Мәрјәм дејил? Мәкәр бу, Јагуб, Јусиф, Шимон вә Јәһуданын гардашы дејил?^е **56** Бүтүн бачылары да арамызда дејилләрми? Елә исә бу адамда бүтүн бунлар һарадандыр?»^ө **57** Буна көрә дә ону гәбул етмәдиләр.^ө Онда Иса деди: «Пејгәмбәрин һөрмәт көрмәдији јер варса, о да өз јурду, өз евидир».^ж **58** Иса онларын иман кәтирмәдијинә көрә орада чох мөчүзә көстәрмәди.

14 О вахт һаким Һирод* Иса^з хаггында кедән сөһбәтләри ешитди **2** вә нөкәрләринә деди: «Бу, Вәфтизчи

14:1 * Һирод Антипа. Лүғәтә бах.

13:35 * Дикәр вариант: бәшәрин төмәли гојуландан.

Ләһјадыр. О дирилиб, буна көрә дә бу гүдрәтли ишләри көрүр».^а **3** Һирод гардашы Филипин арвады Һиродиада-ја көрә Ләһјаны тутуб зиндана атмышды.^б **4** Чүнки Ләһја она дејирди: «Сәнини о гадынла јашамағын дүзкүн дејил».^в **5** Һирод ону өлдүрмәк истәјирди, амма халгдан горхурду, чүнки һапы ону пејғәмбәр билдири.^г **6** Һиродун ад күнү^г гејд едиләндә Һиродиаданын гызы мәчлисдә рәгс етди. Һирод гызын рәгсини елә бәјәнди ки,^д **7** она истәдији һәр шеји верәчәјинә анд ичди. **8** Онда гыз анасынын өјрәтдији кими белә деди: «Вәфтизчи Ләһјанын башыны синидә мәнә вер».^е **9** Падшаһ дилхор олду, амма һәм анд ичдијинә көрә, һәм дә мәчлисдә әјләшмиш гонаглара көрә гызын сөзүнү јерә салмады. **10** О, зиндана адам көндәриб Ләһјанын бојнуну вурду. **11** Онун башыны бир синидә кәтириб гыза вердиләр, гыз да апарыб анасына верди. **12** Сонра Ләһјанын шакирдләри онун чәсәдини апарыб дәфн етдиләр вә кәлиб бу һадисәни Исаја данышдылар. **13** Иса буну ешидәндә тәкликдә галмаг үчүн гајыга миниб сакит бир јерә чәкилди. Амма чамает бундан хәбәр тутанда шәһәрләрдән ахшыыб гуру илә онун далынча кетди.^е **14** Иса гајыгдан чыханда бөјүк бир издиһам көрдү. Исанын онлара јазығы кәлди^ж вә араларындакы хәстәләри сагалтды.^з **15** Ахшам дүшәндә шакирдләр она јахынлашыб дедиләр: «Бура чөллүкдүр, һава да артыг гаралыб. Чамаеты бурах, гој кәндләрә кедиб өзләринә јемәјә бир шеј алсынлар».^з **16** Иса онла-

ФӘС. 14

- a* Мт 16:13, 14
Мр 6:16
- б* Мр 6:17, 18
Лк 3:19, 20
- в* Лә 18:16
Лә 20:21
- г* Мр 6:20
Лк 1:67, 76
- д* Јр 40:20-22
- е* Мр 6:25
- е* Мр 6:31-33
Лк 9:10
- ж* Мт 9:36
Мт 15:32
Мр 1:41
Мр 6:34
Лк 7:13
Иб 2:17
Иб 5:2
- з* Лк 9:11
- и* Мр 6:35-44
Лк 9:12-17
Јһ 6:5-13

Сағ сүтүн

- a* Мт 15:36
Мр 6:41
Лк 9:16
- б* 2Пд 4:42-44
Мр 6:42, 43
Мр 8:8
Лк 9:17
Јһ 6:12, 13
- в* Мр 6:44
Лк 9:14
Јһ 6:10
- г* Мр 6:45-52
Јһ 6:16-21
- д* Мр 6:46
Лк 6:12
Лк 9:18
- д* Мр 6:50
Јһ 6:20

ра деди: «Кетмәләринә еһтијач јохдур. Сиз онлара јемәк верин». **17** Шакирдләр дедиләр: «Бурада чәми беш чөрәк вә ики балыг вар». **18** Иса деди: «Онлары мәнә кәтирин». **19** Сонра чамаета деди ки, отун үстүндә отурсунлар. О, беш чөрәји вә ики балыгы көтүрдү, көјә бахыб дуа еләди.^а Сонра чөрәкләри бөлүб шакирдләринә верди, шакирдләр дә онлары чамаета пайладылар. **20** Беләликлә, һапы јејиб дојду. Артыг галмыш тикәләрдән он ики долу сәбәт јығылды.^б **21** Гадынлары вә ушаглары чыхмагла чөрәк јејән кишиләрин сајы тәхминән беш мин нәфәр иди.^в **22** Бундан дәрһал сонра Иса шакирдләринә деди ки, гајыга миниб о бири саһилә үзсүнләр. Өзү исә чамаеты јола салмаг үчүн орада галды.^г **23** Иса чамаеты јола саландан сонра дуа етмәк үчүн дага галхды.^д О, ахшамәдәк дағда тәк галды. **24** Гајыг саһилдән хејли* узаглашмышды. Күләк гаршыдан әсдији үчүн далғалар гајығы атыб-гутурду. **25** Сәһәрә јахын* Иса сујун үстү илә јеријәрәк онларын јанына кәлди. **26** Онун сујун үстү илә јеридијини көрән шакирдләр вәһимәләндиләр вә горхудан: «Кабус, кабус!» — дејә гышгырдылар. **27** Лакин Иса дәрһал онлара деди: «Мәнәм, горхмайын, чәсарәтли олун!»^д **28** Бутрус деди: «Аға, әкәр сәнсәнә, мәнә әмр ет сујун үстү илә јанына кәлим». **29** Иса она деди: «Кәл!» Бутрус гајыгдан чыхыб сујун үстү илә Исаја тә-

14:24 * һәрфән: *чох стади*. Б14 өләвәсинә бах. **14:25** * һәрфән: *кечәнин дөрдүнчү нөвбәсиндә*. Тәхминән көчә саат үчдән сәһәр саат алтыја кими.

рәф кетди. **30** Анчаг ҫыртына-на баханда горхуб батмаға башлады вә: «Аға, мәни хилас ет!» — дејә гышгырды. **31** Иса тез әлини узадыб ону тутду вә деди: «Еј аз иманлы, нә үчүн шүбһә етдин?»^а **32** Онлар га-јыға миндикдән сонра ҫыртына сацитләшди. **33** Бу заман гајыгдакылар Исанын гаршысында тәзим едиб дедиләр: «Сән, доғрудан да, Аллаһын Оғлусан*». **34** Сонра о бири саһилә јан алыб Кеннесарет торпағына кәлдиләр.^б

35 О әразинин сакинләри Исаны таныјанда бүтүн әтраф кәндләрә хәбәр кәндәрдиләр вә чамаат бүтүн хәстәләрини онун јанына кәтирди. **36** Онлар Исаја јалварырдылар ки, һеч олмаса палтарынын са-чағына тохунсунлар^в вә палтарына тохунанларын һамысы тамамилә сағалырды.

15 Јерусәлимдән фәрисиләр вә мирзәләр Исанын јанына кәлиб дедиләр:^г **2** «Нијә сәнин шакирдләрин дәдә-бабаларымызын гојдуғу адәт-әнәнәни позур? Мисал үчүн, онлар јемәкдән габаг әл-ләрини јумурлар*».^д

3 Иса онлара чаваб верди: «Бәс сиз нијә өз әнәнәләринизә көрә Аллаһын әмрини позурсунуз?»^е **4** Мисал үчүн, Аллаһ белә дејиб: «Атана вә анана һөрмәт ет»^в вә «Атасыны ја анасыны тәһгир едән өлдү-рүлмәлидир».^г **5** Сиз исә дејирсиниз: «Атасына ја анасына: «Сәни сахламағ үчүн нәјим варса, һамысы Аллаһа һәср едилмиш бәхшишдир», — дејән»^д **6** атасына һөрмәт етмә-јә биләр». Бунунла сиз өз әнәнәниздән өтрү Аллаһын сөзү-нү һечә ендирмисиниз.^е **7** Еј

14:33 * Лүғәтә бах. **15:2** * Бурада сөһ-бәт дини ајинин ичрасындан кедир.

ФӘС. 14

а Мт 6:30
Мт 8:26
Мт 28:16, 17
Јр 1:6

б Мр 6:53-56

в Мт 9:20, 21
Мр 3:10
Лк 6:19

ФӘС. 15

г Мр 7:1, 2

д Лк 11:38
Јһ 2:6

е Мт 15:9
Мр 7:8-13
Кл 2:8

в Чх 20:12
Гн 5:16
Еф 6:2

г Чх 21:17
Лв 20:9

д Мр 7:11, 12

е Мр 7:13

Сағ сүтүн

а Мр 7:6

б Әш 29:13
Мр 7:7

в Мр 7:14

г Мр 7:15
Еф 4:29
Јр 3:6

д Мр 7:17

е Мт 23:15, 16
Лк 6:39

в Мр 7:18-23

г Мр 7:20

д Јр 8:21
Әр 17:9

е Мр 7:24

икиүзлүләр, Әшија сизин һаг-гынызда јахшы пејғәмбәрлик едиб:^а **8** «Бу халг Мәнә дилдә һөрмәт едир, үрәкдә исә Мән-дән чох узағдырлар. **9** Онлар Мәнә әбәс јерә ибадәт едир-ләр, чүнки онларын өјрәтдик-ләри ади инсан әмрләридир».^б **10** Бу сөзләрдән сонра Иса ча-мааты јанына чағырыб деди: «Гулаг асын вә сөзләримди дәрк един.»^в **11** Инсаны једији шејләр мурдар етмир, ону ағыздан чыхан шејләр мурдар едир.»^г

12 Онда шакирдләр јахын-лашыб она дедиләр: «Хәбәр-ин вар ки, фәрисиләр сә-нин сөзләриндән гәзәбләниб-ләр?»^д **13** Иса онлара чаваб верди: «Көјдәки Атамын әкмә-дији һәр бир вәткки өкүндән гопарылачаг. **14** Гој гә-зәбләнсинләр. Онлар кор бә-ләдчидирләр. Әкәр кор кора бәләдчилик едәрсә, икиси дә гујуја дүшәр».^е **15** Бутрус она деди: «О мәсәли бизә баша сал». **16** Иса деди: «Јәни сиз дә һәлә баша дүшмәмисиниз?»^в **17** Мәкәр билмирсиниз ки, ин-санын једији һәр шеј бағырсаг-лардан кечиб бајыра чыхыр? **18** Ағыздан чыхан шејләр исә үрәкдән кәлир. Бах, булар адамы мурдар едир.»^г **19** Ми-сал үчүн, пис фикирләр,^д гәтл, зина, әхлагсызлыг*, оғурлуг, јалан шаһидлик, күфр үрәкдән чыхыр. **20** Адамы белә шеј-ләр мурдар едир. Јујулмамыш әллә чөрәк јемәк исә адамы мурдар етмир».

21 Иса орадан чыхыб Сур вә Сидон әразисинә кетди.^д **22** Орада јашајан бир финики-јалы гадын кәлиб учадан деди: «Аға, Давуд Оғлу, мәнә рәһмин кәлсин. Чинләр гызыма зүлм

15:19 * Јун. порнеја. Лүғәтдә «әхлаг-сызлыг» сөзүнә бах.

едирләр».^а **23** Иса она бир кәлмә сөз демәди. Белә олдугда шакирдләри Исаја јахынлашыб дедиләр: «Она де чыыхыб кетсин. Бајагдан далымызча дүшүб гышгырыр».

24 Иса деди: «Мән жалныз Исраил евинин итмиш гоюнларынын јанына көндәрилмишәм».^б

25 Гадын јахынлашды вә тәзим едиб деди: «Аға, мәнә көмәк елә!»

26 Иса гадына деди: «Чөрәји ушагларын әлиндән алыб күчүкләрин габагына атмаг дүзкүн дејил».

27 Гадын деди: «Дүз дејирсән, Аға, амма ахы күчүкләр дә агаларынын сүфрәсиндән төкүлән гырынтылары јејирләр».^в

28 Онда Иса гадына деди: «Еј гадын, сән бөјүк иман саһибсән. Гој истәдијин кими олсун». Оун гызы дәрһал сағалды.

29 Иса орадан чыыхыб јолуна давам етди. О, Чәлилә дөнизинә кәлди^г вә даға галхыб отурду.

30 Бу заман Исанын јанына чохла адам кәлди. Онларын арасында топал, шикәст, кор, лал вә башга хәстәләр варды. Чамаат хәстәләри Исанын ајағы алтына узадырды вә о, хәстәләри сағалдырды.^д

31 Чамаат лалларын данышдыгыны, корларын көрдүјүнү, шикәстләрин сағалдыгыны, топалларын јеридијини көрәндә һејрәтә кәлди вә Исраилин Аллаһыны мәдһ етди.^е

32 Иса шакирдләрини јанына чағырыб деди: «Чамаата јазығым кәлир».^в Артыг үч күндүр ки, јанымдадырлар, һеч нә јемәјибләр. Онлары ач јола салмаг истәмирәм. Јолда тагәтдән дүшәрләр».^г

33 Шакирдләр исә она дедиләр: «Бу чөл-бијабанда бу бојда чамаат үчүн һарадан чөрәк тапаг?»^д

34 Иса онлара деди:

ФӘС. 15

а Мр 7:25-30

б Әш 53:6
Мт 10:5, 6
Һә 3:26
Һә 13:46
Рм 15:8

в Мр 7:28

г Мр 7:31

д Әш 35:5
Мт 19:2
Мр 3:10

е Мт 9:33

в Мт 14:14
Мр 6:34

г Мр 8:1-9

д 2Пд 4:42-44

Сағ сүтүн

а Мт 14:19

б Мр 8:8, 9

в Мр 8:10

ФӘС. 16

г Мт 12:38
Мр 8:11
Лк 11:16

д Јн 1:17
Мт 12:39
Лк 11:29

е Мр 8:12

в Мр 8:13-21

г Мр 8:15
Лк 12:1

«Нечә чөрәјиниз вар?» Онлар дедиләр: «Једди чөрәјимиз вар, бир нечә дәнә дә хырда балығымыз». **35** Иса чамаата деди ки, јерә оттурсунлар, **36** сонра һәмин чөрәји вә балығлары көтүрдү, шүкүр едиб чөрәји бөлдү вә шакирдләринә вермәјә башлады, онлар да чамаата пайладылар.^а **37** Һамы јејиб дојду. Артыг галан тикәләрдән једди долу сәбәт јығылды.^б **38** Гадынлары вә ушаглары чыхмагла јејәнләрин сајы дөрд мин киши иди. **39** Иса чамааты јола саландан сонра гајыға минби Мәчдән торпагына кәлди.^в

16 Орада фәрисиләр вә саддукиләр Исанын јанына кәлиб ону сынамаг мәгсәдилә көјдән бир әләмәт көстәрмәсини истәдиләр.^г

2 Иса онлара чаваб верди: «Ахшам дүшәндә дејирсиниз: “Һава јахшы олачаг, чүнки көјүн үзү гыпгырмызыдыр”, **3** сүбһ чағы исә дејирсиниз: “Һәрчәнд көј гызарыб, лакин тутгун олдугундан бу күн һава сојуг вә јағмурлу олачаг”. Көј үзүнүн көрүнүшүнү јозмағы бачарырсыныз, амма дөврләрин әләмәтләрини јоза билмирсиниз! **4** Пис вә хәјанәткар* нәсил даима әләмәт ахтарыр, лакин она Јунусун әләмәтиндән^д башга әләмәт көстөрилмәјәчәк».^е Сонра Иса онларын јанындан чыыхыб кетди.

5 Бу вахт онун шакирдләри о бири саһилә кечдиләр, амма өвләри илә чөрәк көтүрмәји унутдулар.^в

6 Иса онлара деди: «Бахын һа, өзүнүзү фәрисиләрин вә саддукиләрин мајасындан көзләјин».^г

7 Онлар өз араларында данышыб дејирдиләр: «Чөрәк

16:4 * Јахуд зинакар.

көтүрмәмишик». **8** Буну билән Иса деди: «Еј аз иманлылар, нијә “чөрәјимиз јохдур” дејирсиниз? **9** Мәкәр һәлә дә баша дүшмәсиниз? Јохса беш мин адамын чәми беш чөрәклә нечә дојдуғу вә артыг галмыш тикәләрдән нечә сәбәт јығдығыныз јадыныздан чыхыб?»^а **10** Јахуд дөрд мин адамын једди чөрәклә дојдуғуну вә нечә сәбәт јығдығынызы унутмусунуз?»^б **11** Мәкәр баша дүшмүрсүнүз ки, мән сизинлә чөрәк барәсиндә данышырам? Дедијим одур ки, өзүнүзү фәрисиләрин вә саддукиләрин мајасындан көзләјин». ^в **12** Онда шакирдләр анладылар ки, Иса чөрәк мајасындан јох, фәрисиләрин вә саддукиләрин тәлимләриндән узаг дурмаг барәдә данышыр.

13 Иса Филипи Гејсәријәси әтрафына кәлдикдә шакирдләриндән сорушду: «Чамаат нә дејир? Инсан Оғлу кимдир?»^г **14** Онлар дедиләр: «Кимиси дејир, Вәфтизчи Јәһјадыр,^д кимиси дејир, Илјасдыр.^е Кимиси дә Әрәмја вә ја пејғәмбәрләрдән биридир дејир». **15** Иса онлардан сорушду: «Бәс сизчә, мән кимәм?» **16** Шимон Бутрус чаваб верди: «Сән Мәсиһ-сән,^в вар олан Аллаһын Оғлусан». ^з **17** Иса она деди: «Јунус оғлу Шимон, сән хошбәхт адамсан! Чүнки буну сәнә инсан јох, көјдәки Атам әјан едиб.»^ж **18** Буну да сәнә дејирәм: сән Бутруссан.^з Мән јығынчағымы бу гајанын үзәриндә^д тикәчәјәм вә Мәзар* она галиб кәлә билмәјәчәк. **19** Мән сәнә сәмави Падшаһлығын ачарларыны верәчәјәм. Јердә бағладығын һәр шеј артыг көјдә бағланмыш олачаг, јердә ачдығын һәр

ФӘС. 16

а Мт 14:17

б Мт 15:34

в Лк 12:1

г Мр 8:27-29

Лк 9:18-20

д Мт 14:1, 2

е Лк 1:25, 26

в Мр 8:29

Лк 9:20

Лк 1:40, 41

Лк 4:25

Лк 11:27

ә 36 2:7

Мт 14:33

Һә 9:20, 22

Иб 1:2

1Јһ 4:15

ж Мт 11:27

з Јһ 1:42

и Рм 9:33

1Кр 3:11

1Кр 10:4

Еф 2:20

1Бт 2:6-8

Сағ сүтүн

а Мр 8:29, 30

Лк 9:20, 21

б 36 16:10

Әш 53:12

Мт 17:22, 23

Мт 20:18, 19

Мр 8:31

Лк 9:22

Лк 24:46

1Кр 15:3, 4

в Мр 8:32

г Мр 8:33

д Мт 10:38

Мр 8:34

Лк 9:23

Лк 14:27

е Мр 8:35

Лк 9:24

Лк 17:33

Лк 12:25

Вһ 12:11

ә Мр 8:36

Лк 9:25

ж 36 49:8

ж 36 62:12

Мс 24:12

Лк 9:26

Рм 2:6

1Бт 1:17

з Мт 17:2

Мр 9:1

Лк 9:27

шеј артыг көјдә ачылмыш олачаг». **20** Сонра Иса шакирдләрә бәрк-бәрк тапшырды ки, онун Мәсиһ олдуғуну һеч кәсә демәсинләр.^а

21 О вахтдан етибарән, Иса Јерусәлиме кедәчәјини, ағсагаллар, бөјүк каһинләр вә мирзәләр тәрәфиндән әзаб чәкәчәјини, өлдүрүләчәјини вә үчүнчү күндә дириләчәјини шакирдләринә баша салмаға башлады.^б **22** Онда Бутрус Исаны гыраға чәкиб мәзәммәт етди: «Өзүнә јазығын кәлсин, Аға! Белә шеј һеч вахт ола билмәз!»^в **23** Иса архасыны Бутрус чевириб деди: «Чәкил габағымдан, Шејтан! Сән мәнә мане олурсан. Чүнки сәнин ағлындакы Аллаһын фикирләри дејил, инсан фикирләридир.»^г

24 Сонра Иса шакирдләринә деди: «Ким ардымча кәлмәк истәјирсә, гој өзүнү инкар етсин, ишкәнчә дирәјини* көтүрүб даима ардымча кәлсин.^д **25** Һәјатыны хилас етмәк истәјән ону итирәчәк, амма һәјатыны мәним уғрумда итирән ону газаначаг.^е **26** Инсан бүтүн дүнјаја саһиб оларса, амма һәјатыны итирәрсә, бунун она нә фәјдасы?»^в Јахуд инсан өз һәјатыны гуртармаг үчүн әвәзиндә нә верә биләр?»^з **27** Инсан Оғлу мәләкләри илә биркә Атасынын чалалында кәләчәк вә о заман һәр кәсә әмәлләринә көрә верәчәк.^ж **28** Ешидин вә акаһ олун, бурада дуранлардан бәзиләри инсан Оғлунун өз Падшаһлығында кәлдијини көрмәјинчә әсла өлмәјәчәк.»^з

17 Бу сөһбәтдән алты күн сонра Иса Бутрус, Јагубу вә онун гардашы Јәһјаны јанына алыб уча бир дағын башына галхды. Дағда

онлардан башга һеч кәс жох иди.^а **2** Орада шакирдләрин көзү гаршысында Исанын көркәми дәјишди: онун үзү күнәш киши шәфәг сачды вә палтары агаппаг олуб пар-пар парылдады.^б **3** Бирдән онлар көрдүләр ки, Муса вә Илјас пејда олуб Иса илә сөһбәт едир. **4** Онда Бутрус Исаја деди: «Аға, бизим бура кәлмәјимиз нә јахшы олду! Истәјирсән, үч чадыр гурум: бирини сәнә, бирини Мусаја, бирини дә Илјаса». **5** Бутрус һалә данышаркән онларын башы үстүнә парлаг бир булуд кәлди вә булудун ичиндән бир сәс деди: «Бу, Мәним севимли Оғлумдур. Мән ондан чох разыјам.^в Она гулаг асын».^г **6** Шакирдләр буну ешидәндә үзүстә јерә јыхылдылар. Онлар бәрк горхмушдулар. **7** Онда Иса јахынлашыб онлара тохунду вә деди: «Дурун, горхмајын». **8** Шакирдләр башларыны галдыранда көрдүләр ки, Иса тәкдир. **9** Онлар дағдан енәндә Иса тапшырды: «Инсан Оғлу дирилмәјинчә көрдүјүнүзү һеч кимә данышмајын».^д

10 Онда шакирдләр Исадан сорушдулар: «Бәс нәјә көрә мирзәләр дејирләр ки, әввәлчә Илјас кәлмәлидир?»^е **11** Иса онлара чаваб верди: «Илјас, доғрудан да, кәлиб һәр шеји бәрпа едәчәк.^в **12** Амма буну билин ки, Илјас артыг кәлиб. Һејиф ки, ону танымадылар, башына ојун ачдылар.^г Онлар инсан Оғлуна да зүлм едәчәкләр».^д **13** Онда шакирдләр баша дүшдүләр ки, Иса Вәфтизчи Јәһјадан данышыр.

14 Онлар чамаатын јанына чатанда^в бир киши Исаја јахынлашды, онун гаршысында диз чөкүб деди: **15** «Аға, оғлума рәһм ет. Балам хәс-

ФӘС. 17

а Мр 9:2-8
Лк 9:28-36

б Вһ 1:13, 16

в 36:2-7
Өш 42:1
Мт 3:17
26т 1:17, 18

г Гн 18:15
Мр 9:7
Лк 9:35
Һә 3:22, 23
И6 2:3

д Мт 16:20
Мр 9:9

е Мр 9:11

в Өш 40:3
Мн 4:5, 6
Мт 11:13, 14
Мр 9:12
Лк 1:17

г Мр 9:13

д Мт 16:21
Лк 23:24, 25

е Лк 9:37

Сағ сүтүн

а Мр 9:17-29
Лк 9:38-42

б Гн 32:5, 20

в Мт 8:13
Мт 9:22
Мт 15:28
Јһ 4:51, 52

г Мт 21:21
Мр 11:23
Лк 17:6

д Мт 20:18
Лк 9:44, 45

е Мт 16:21
Мр 9:31

в Чк 30:13, 14

тәдир, үрәккетмәси, тутмалары олур, каһ суја дүшүр, каһ да ода јыхылып.^а **16** Ону сәнин шакирдләринин јанына кәтирдим, амма онлар ушағы сағалда билмәдиләр». **17** Иса чаваб верди: «Еј имансыз вә јолуну азмыш нәсил!^б Нә вахта гәдәр аранызда олачағам? Нә вахта гәдәр сизә дәзәчәјәм? Оғлуну јаныма кәтир». **18** Иса чинә һөкм етди, чин оғландан чыхды. Оғлан дәрһал сағалды.^в **19** Сонра шакирдләр тәкликдә Исанын јанына кәлиб сорушдулар: «Биз нијә чини гова билмәдик?» **20** Иса онлара чаваб верди: «Иманыныз аз олдуғундан. Әмин олун ки, иманыныз хардал тохуму бојда олса, бу даға: “Бурадан о тәрәфә чәкил”, — дејәчәксиниз, о да чәкиләчәк. Сизин үчүн гејри-мүмкүн шеј олмаја чаг».^г **21** *—

22 Онлар Чәлиләдә бир јердә оlanda Иса шакирдләрә деди: «Инсан Оғлу әлә вериләчәк,^д **23** ону өлдүрәчәкләр вә Аллаһ ону үчүнчү күндә дирилдәчәк».^е Буну ешидән шакирдләр чох кәдәрләндиләр.

24 Онлар Кәфәрнаһума кәләндә ики дирһәм^в веркисини јыған адам Бутруса јахынлашыб деди: «Устадыныз веркисини өдәмир?»^г **25** Бутрус чаваб верди: «Өдәјир». Бутрус евә кирәндә Иса ону габаглајыб сорушду: «Шимон, нечә дүшүнүрсән, падшаһлар русуму вә чан веркисини кимдән јығырлар: өз оғулларындан, жохса башгаларындан?» **26** Бутрус чаваб верди: «Башгаларындан». Онда Иса деди: «Демәли, оғуллар веркидән азаддыр. **27** Амма сөз-сөһбәт

17:21 * А3 өләвәсинә бах. 17:24 * һәрфөн: гоша дирһәм. Б14 өләвәсинә бах.

олмасын дежә,^а дөнизә кет, тилу суја ат вә тилова дүшән биринчи балыгы тут, онун афзыны ач, орада бир күмүш пул* тапачагсан. Пулу көтүр, һәм мәним, һәм дә өз әвәзинә онлара вер».

18 Бу вахт шакирдләр Исаһын јанына кәлиб дедиләр: «Сәмави Падшаһлыгда ән бөјүк ким олачаг?»^б **2** Иса јанына балача бир ушаг чағырды вә ону шакирдләрин арасына гојуб **3** деди: «Сизә дејирәм, дәјишиб ушаг кими олмасаныз,^в сәмави Падшаһлыга әсла кирмәјәчәксиниз.^г **4** Өзүнү бу ушаг кими кичилдән сәмави Падшаһлыгда ән бөјүк олачаг.^д **5** Бунун кими бир ушагы мәним хатиримә гәбул едән мәни дә гәбул едир. **6** Амма мәнә инанан бу кичикләрден бирини күнаһа сүрүкләјәнин вај халына! Белә адамын бојнуна дәјирман дашы* асыб дөнизә атсајдылар, даһа јахшы оларды.^а

7 Иман јолунда гојулан манеәләрә көрә вај дүнјанын халына! Бу јолда манеәләр мүтләг олачаг. Амма вај о адамын халына ки манеәләр онун вәситәсилә јараначаг! **8** Әкәр элин вә ја ајағын сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәс ат.^е Ики әллә ја ики ајагла сөнмәз алова атылмагданса, шикәст ја топал олуб һәјата говушмаг даһа јахшыдыр.^в **9** Һәмчинин әкәр көзүн сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону чыхар ат. Ики көзлә одлу һинном вадисинә* атылмагданса, бир көзлә һәјата говушмаг даһа јахшыдыр.^г **10** Бахын һа, бу кичикләрден

17:27 * һәрфен: *статир*. 1 статир 4 дирһәмә бәрабәр иди. Б14 әлавәсинә бах. 18:6 * Бурада сөнбәт ешшәјин фырлатдыгы дәјирман дашындан кедир. 18:9 * Луғәтә бах.

ФӘС. 17

а 1Кр 10:32
2Кр 6:3

ФӘС. 18

б Мр 9:33-37
Лк 9:46-48
Лк 22:24

в Мт 19:14
1Бт 2:2

г Лк 18:17

д Мс 15:33
Мт 20:26
Мт 23:12
Лк 9:48
Лк 14:11
Лк 22:26
Јр 4:10
1Бт 5:5

е Мр 9:42
Лк 17:1, 2

ж Кл 3:5

з Мт 25:41
Мр 9:43-48

и Мт 5:22
Мт 5:29
Мр 9:47
Рм 8:13

Сағ сүтүн

а Лк 1:19
Иб 1:7, 14

б 1Бт 2:25

в Лк 15:3-7

г 2Бт 3:9

д Лв 19:17
Мс 25:8, 9
Лк 17:3

е Јр 5:20

ж Гн 19:15
2Кр 13:1
1Тм 5:19

з Јһ 18:28
һә 10:28
һә 11:2, 3

и Рм 16:17
1Кр 5:11

а Мр 11:24
Јһ 14:13
Јһ 16:23, 24
1Јһ 3:22
1Јһ 5:14

и 1Кр 5:4, 5

биринә сајмазјана јанашмајын. Буну билин ки, онларын мәләкләри көјдә даима сәмави Атамын һүзурунда дурурлар*.^а **11** *—

12 Нечә билирсиниз, јүз гојуну олан адамын бир гојуну итсә,^б мәкәр о, дохсан доггуз гојуну дағда гојуб азымыш гојуну ахтармаға кетмәз?^в **13** Әкәр ону тапса, инанын, дохсан доггуз азымыш гојундан даһа чох о гојуна көрә шадланачаг. **14** Ејнилә дә, мәним көјдәки Атам* бу кичикләрден бирчәчијинин белә мәһв олмасыны истәмир.^г

15 Әкәр кимсә* сәнә гаршы бир күнаһ иш тутса, кет онула тәкликдә даныш, күнаһыны үзүнә де.^д Әкәр сәнә гулаг асса, ону газандын.^е **16** Ишдир, гулаг асмаса, өзүнлә бир вә ја ики нәфәр көтүр ки, мәсәлә ики вә ја үч шаһидин дили илә тәсдиг олунсун.^в **17** Әкәр онлара гулаг асмаса, мәсәләни јығынчаға даныш. Әкәр јығынчаға да гулаг асмаса, гој о адам сәнин үчүн бир бүтпәрәст* вә ја веркијыған кими олсун.^ж

18 Инанын, јердә бағладығыныз һәр шеј артыг көјдә бағланмыш олачаг вә јердә ачдығыныз һәр шеј артыг көјдә ачылмыш олачаг. **19** Әмин олун, әкәр јердә араныздан ики нәфәр вачиб бир мәсәлә барәсиндә көјдәки Атама дуа етмәк разылығына кәләрсә, Атам онларын истәјини јеринә јетирәчәк.^з **20** Ики ја үч адам мәним адым наминә бир јерә јығышанда мән дә орада,^и онларын арасындајам».

18:10 * Јахуд үзүнә бахырлар. 18:11 * АЗ әлавәсинә бах. 18:14 * Дикәр вариант: *сизин көјдәки Атаныз*. 18:15 * һәрфен: *гардашын*. Јәни диндашын.

21 Онда Бутрус кәлиб Исадан сорушду: «Аға, кимсә мәнә гаршы күнаһ иш көрәндә ону нечә дэфә багышламалы-жам? Једди дэфә?» **22** Иса она деди: «Једди дэфә јох, лазым кәлсә, лап јетмиш једди дэфә багышламалысан.^а

23 Буна көрә дә сәмави Падшаһлығы нөкәрләриндән борчларыны кері алмаг истәјән бир падшаһа бәнзәт-мәк олар. **24** Падшаһ борчларыны јығанда јанына бир адам кәтирдиләр. Бу адам падшаһа он мин талант* пул борчулу иди. **25** лакин борчу өдәмәјә имканы јох иди. Падшаһ әмр етди ки, онун өзү, арвадушағы вә һәр нәји варса, һамысы сатылсын, борч кері гәјтәрилсин.^б **26** Онда нөкәр падшаһын ајағына јыхылыб јалвармаға башлады: “Аға, бир аз сәбир елә, һамысыны гәјтәрәчағам”. **27** Падшаһын нөкәр рәһми кәлди, ону азат етди, борчуну да ләғв етди.^в **28** Амма о нөкәр падшаһын јанындан чыхыб она чәми јүз динар* борчу олан бир нөкәр јолдашыны тапды, ону тугуб боғмаға башлады вә деди: “Борчуму гәјтар”. **29** Нөкәр онун ајағына јыхылыб јалвармаға башлады: “Бир аз сәбир елә, һамысыны гәјтәрәчағам”. **30** Амма о, гулаг асмаг истәмәди. Кедиб нөкәри дустагханаја атды ки, борчуну гәјтарана гәдәр орада галсын. **31** Дикәр нөкәрләр онун бу һәрәкәтини көрәндә чоһ пис олдулар вә кедиб һәр шеји падшаһа данышдылар. **32** Онда падшаһ һәмин нөкәри чағыртдырыб деди: “Еј јарамаз нөкәр! Сән мәнә јалваран-

18:24 * Он мин күмүш талант алтмыш миллион динара бәрәбәр иди. Б14 әләвәсинә бах. 18:28 * Б14 әләвәсинә бах.

ФӘС. 18

а Мт 6:12
Мр 11:25
Лк 17:4
Еф 4:32
Кл 3:13

б Чх 21:7
Лв 25:39
2Пд 4:1
Нә 5:8

в 1Јһ 1:9

Сағ сүтүн

а Әш 55:7
Мт 6:12
Мт 7:12
Јр 2:13

б Рм 2:6

в Мт 6:14
Мр 11:25
Лк 17:3
Еф 4:32

ФӘС. 19

г Мр 10:1

ф Гн 24:1
Мр 10:2-12

д Јр 1:27
Јр 5:2

е Јр 2:24
Еф 5:31

ө Мр 10:9
1Кр 7:11

ж Гн 24:1
Мт 5:31

з Мр 10:5

и Јр 2:24

да мән бүтүн борчуну бағышладым. **33** Мәкәр мән сәнә рәһм етдијим кими, сән дә нөкәр јолдашына рәһм етмәли дејилдин?^а **34** Падшаһ бәрк гәзәбләнди. О, нөкәри дустагхана көзәтчиләринә верди ки, борчуну сон гәпијинә кими өдәјәнә гәдәр дустагханада галсын. **35** Әкәр сиз дә башгаларыны үрәкдән бағышламасаныз,^б көјдәки Атам да сининлә белә давраначағ». ^в

19 Иса бу сөзләри дејәндән сонра Чәлиләдән чыхды вә Йордан чајынын о таяјына, Јәһудијә сәрһәдләринә кәлди.^г **2** Онун далынча чоһлу адам кетди. Иса орада хәстәләри сағалтды.

3 Фәрисиләр Исанын јанына кәлдиләр вә ону сынамаг үчүн сорушдулар: «Киши һәр сәбәбә көрә арвадыны бошаја биләр?»^д **4** Иса онла чаваб верди: «Мәкәр охумамысыныз ки, Јарадан башланғычдан онлары киши вә гадын олараг јарадыб^е **5** вә белә дејиб: “Буна көрә дә инсан өз ата-анасыны тәрк едиб арвадына бағланачағ вә икиси бир бәдән олачағ?”^ө **6** Беләликлә, онлар артыг ики јох, бир бәдәндир. Буна көрә дә Аллаһын бир бојундуругда бирләшдирдијини гој һеч кәс ајырмасын». ^з **7** Онлар Исаја дедиләр: «Онда Муса нәјә көрә арвада талаг кағызы вермәји бујуруб ону бошамаға изин вермишди?»^ж **8** Иса чаваб верди: «Муса инадкар олдуғунуза көрә арвадынызы бошамаға изин вермишди,^з һалбуки башланғычдан белә олмайыб.” **9** Билин вә акаһ олун, ким арвадыны әхлагсызлыг* етдијинә көрә де-

19:9 * Јун. порнеја. Лүғәтдә «әхлагсызлыг» сөзүнә бах.

жил, башга сәбәбә көрә бо-
шајыб өзкәси илә евләнирсә,
зина едир».^а

10 Шакирдләр она дедиләр:
«Әкәр иш беләдирсә, онда ев-
ләнмәмәк даһа јахшыдыр ки!»

11 Иса онлара деди: «Буну һәр
кәс бачармаз, буну јалныз ила-
һи әнамы оланлар бачарар.»^б

12 Бәзиләри бәдәниндә ана-
данкәлмә гүсур олдуғу үчүн
евләнә билмир, бәзиләрини
инсанлар буна јарарсыз ет-
мишләр*, амма еләләри дә вар
ки, сәмави Падшаһлыға көрә
өзләри евләнмәкдән имтина
едирләр^в. Бу чүр јашамағы ба-
чаран гој бу чүр јашасын».^г

13 Сонра валидејнләр ушаг-
ларыны Исанын јанына кә-
тирдиләр. Онлар истәјирдиләр
ки, Иса ушаглар үчүн Аллах-
дан хејир-дуа диләсин*. Ша-
кирдләр исә онлары данлады-
лар.^г **14** Лакин Иса деди: «Го-
јун ушаглар јаныма кәлсин,
онлара мане олмајын, чүн-
ки сәмави Падшаһлыг беләлә-
ринә мәхсусдур».^д **15** Иса он-
лара хејир-дуа вериб гуртаран-
дан сонра орадан кетди.

16 Бир дәфә бир адам она
јахынлашыб деди: «Устад, әбә-
ди һәјаты алмаг үчүн мән һан-
сы јахшы ишләри көрмәли-
јәм?»^е **17** Иса она деди: «Нә-
јин јахшы олдуғуну мән-
дән нијә сорушурсан? Јалныз бир
јахшы Варлыг вар».^е Әкәр һә-
јата говушмаг истәјирсәнсә,
әмрләрә даима риаят ет».^е
18 О сорушду: «Һансы әмрлә-
рә?» Иса чаваб верди: «Адам
өлдүрмә,^ж зина етмә,^з оғур-

ФӘС. 19

а Мл 2:14
Мт 5:32
Мр 10:11, 12

Лк 16:18
Ры 7:3
1Кр 7:10
Иб 13:4

б 1Кр 7:7
в 1Кр 7:32, 38
1Кр 9:5

г Мр 10:13-16
Лк 18:15-17

д Мт 18:3
Мр 10:14
Лк 18:16

е Мр 10:17-22
Лк 18:18-23

ж Мр 10:18
ө Лә 18:5
Лк 10:25-28

з Чх 20:13
Гн 5:17

и Чх 20:14
Гн 5:18

Сағ сүгүн

а Чх 20:15
Гн 5:19

б Чх 20:16
Гн 5:20

в Чх 20:12
Гн 5:16

г Лә 19:18
Мт 22:39
Мр 12:31

Лк 10:27
Ры 13:9

д Мт 6:20
Лк 12:33

е Лк 18:22
Фн 3:7

ж Мр 18:23
ө Мр 10:23

Лк 18:24
1Тм 6:10

з Мр 10:25
Лк 18:25

и Мр 10:26, 27
Лк 18:26, 27

и өј 42:2
ы Мр 10:28

Лк 5:11
Лк 18:28

Фн 3:8
ј Дн 7:14

Мт 20:21
Лк 22:28-30

1Кр 6:2
Вн 20:4

к Мр 10:29, 30
Лк 18:29, 30

Иб 10:34
к Мт 20:16

Мр 10:31
Лк 13:30

луг етмә,^а јалан шаһидлик
етмә,^б **19** атана вә анана һөр-
мәт ет,^в башгасыны өзүну
севдијин кими сев».^г **20** Ча-
ван деди: «Бүтүн бунлара
әмәл едирәм. Даһа нә едим?»

21 Иса она деди: «Әкәр ка-
мил бәндә олмаг истәјирсән-
сә, кет, нәјин варса, һамысыны
сат, касыблара пайла. Онда көј-
дә хәзинән олачаг.^д Сонра мә-
ним ардымча кәл».^д **22** Чаван
буну ешидәндә кәдәрләниб
кетди, чүнки чох дөвләтли
иди.^е **23** Онда Иса шакирд-
ләринә деди: «Бәли, варлы
адам үчүн сәмави Падшаһлы-
ға кирмәк чох мүшкүл ола-
чаг.^е **24** Буну билин ки, дөвә-
нин ијнә дешијиндән кечмәси
варлы адамын Аллаһын Пад-
шаһлығына кирмәсиндән даһа
асандыр».^ж

25 Шакирдләр буну еши-
дәндә бәрк тәәччүбләниб со-
рушдулар: «Онда ким хилас
ола биләр?»^з **26** Иса зәннлә
онлара бахыб деди: «Бу, ин-
сан үчүн мүмкүн дејил, амма
Аллаһ үчүн һәр шеј мүмкүн-
дүр».^и

27 Бутрус она деди: «Бах,
биз һәр шеји гојуб сәнин ар-
дынча кәлдик. Бунун әвәзиндә
нә алачағы?»^и **28** Иса онла-
ра деди: «Әмин олун, һәр шеј
јениләшәндә вә инсан Оғлу өз
шанлы тахтына отуранда мә-
ним ардымча кәлән сизләр дә
он ики тахтада отуруб Исраи-
лин он ики гәбиләсинә һаким-
лик едәчәксиниз./ **29** Мәним
адым уғрунда евләрини, бачы-
гардашыны, атасыны, анасы-
ны, ушагларыны вә торпагла-
рыны гојуб кәлән бундан јүз-
гат артығыны алачаг вә әбәди
һәјата говушачаг.»^к

30 Амма биринчиләрдән
бир чоху ахырынчы, ахырын-
чылар исә биринчи олачаг.^к

19:12 * Јахуд бәзиләрини инсанлар хә-
дим етмишләр. ^в һәрфән: өзләри өз-
ләрини хәдим едибләр. 19:13 * һәр-
фән: Иса өлләрини онларын үстүнә
гојуб дуа етсин. 19:17 * Јәни нәјин јах-
шы олдуғуну мүәјјән едән јалныз бир
Варлыг вар.

20 Сәмави Падшаһлыг сәһәр тездән дуруб үзүмлүҗүндә ишләмәк үчүн адам тутмага чыхан бир торпаг саһибинә бәнзәҗир.^а **2** О, ишчиләрлә күнүнү бир динара* данышыб онлары үзүмлүҗүнә көндәрди. **3** Сәһәр саат догуз радәләриндә* женидән чыды вә базар мејданында бика дурмуш бир нечә адам көрүб **4** онлара деди: “Сиз дә үзүмлүҗә кедин. Һаггынызы верәчәјәм”. **5** Онлар кетдиләр. Торпаг саһиби һәм күнорта саат он ики, һәм үч радәләриндә* чыхыб ејни шеји етди. **6** О, ахшамүстү саат беш радәләриндә* дә чыхыб ишсиз дуран адамлары көрдү вә онлара деди: “Нијә бүтүн күнү бошбика дурмусунуз?” **7** Онлар чаваб вердиләр: “Һеч кәс бизә иш вермәјиб”. Торпаг саһиби онлара деди: “Сиз дә үзүмлүҗүмә кедин”.

8 Ахшам дүшәндә үзүмлүҗүн саһиби нөкәрбашыја деди: “Ишчиләри чагыр вә сонунчудан башлајыб биринчијә гәдәр һәр кәсә зәһмәт һаггыны вер”.^б **9** Саат бешдән ишләјәнләр кәлдиләр вә һәрәси бир динар алды. **10** Ишә биринчи башлајанлар исә елә дүшүнүрдүләр ки, даһа чоһ алачаглар. Амма онлара да бир динар верилди. **11** Онлар пулу аланд торпаг саһибинә наразылыг етдиләр: **12** “Бу ахырынчылар чәми бир саат ишләјибләр. Биз исә бүтүн күнү бу истидә әлләшиб-вурешмушуг. Амма сән бизи онлара тај еләдин”. **13** Торпаг саһиби онлардан биринә деди: “Гардаш,

20:2 * Б14 өләвәсинә бах. **20:3** * һәрфөн: төһминән үчүнчү саатда. **20:5** * һәрфөн: төһминән һәм алтынчы саатда, һәм догузунчу саатда. **20:6** * һәрфөн: төһминән он биринчи саатда.

ФӘС. 20

а Мт 21:33

б Ль 19:13
Гн 24:14, 15

Сағ сүгүн

а Мт 20:2

б Мт 6:23

в Мт 19:30
Мр 10:31
Лк 13:30

г Мр 10:32
Лк 18:31

ф Мт 16:21
Мр 10:33, 34
Лк 9:22
Лк 18:32, 33

д Мт 27:31
Јһ 19:1

е Мт 17:22, 23
Мт 28:6
һә 10:40
1Кр 15:4

ө Мт 4:21
Мт 27:55, 56

ж Мр 10:35-40

з Мт 19:28

и Мт 26:39
Мр 10:38
Мр 14:36
Јһ 18:11

ы һә 12:2
Рм 8:17
2Кр 1:7
Вһ 1:9

ј Мр 10:39, 40

мән сәнә һагсызлыг етмирәм. Сәнинлә бир динара данышмамышыг?^а **14** Һаггыны ал, чых кет. Мән ахырынчылар да бу гәдәр вермәк истәјирәм. **15** Өзүм биләрәм, өз пулумла нә едирәм. Јохса әлиачыг олдугуму көрүб пахыллыгың тутур?”^б **16** Беләчә, ахырынчылар биринчи, биринчиләр дә ахырынчы олачаг.”^в

17 Иса Јерусәлимә галхаркән он ики шакирдини кәнара чәкиб деди:^г **18** «Инди Јерусәлимә кедирик. Инсан Оғлу бөјүк каһинләрин вә мирзәләрин әлинә вериләчәк вә онлар инсан Оғлуну өлүмә мәһкум едәчәкләр.^ф **19** Ону башга халглардан олан адамларә тәслим едәчәкләр, онлар да инсан Оғлуну лага гојачаг, гамчылајыб дирәкдә едам едәчәкләр.^д Амма о, үчүнчү күндә дириләчәк.”^е

20 Зәбәдинин оғланларынын анасы оғланларыны^ө јанына алыб Исаја јахынлашды вә тәзим едә-едә ондан нә исә хаһиш етмәјә башлады.^ж **21** Иса ондан сорушду: «Нә истәјирсән?» Гадын она деди: «Сөз вер ки, Падшаһлыгыңда бир оғлум сәнин сағында, о бириси солунда отурачаг».^з **22** Иса деди: «Сиз нә истәдјинизи билмирсиниз. Мәним ичәчәјим чамдан* ичә биләрсиниз?»^и Онлар дедиләр: «Бәли, ичә биләрик». **23** Онда Иса деди: «Мәним ичәчәјим чамдан ичәчәксиниз,^ы амма кимин сағымда, кимин солумда отурачагыны мән һәлл етмирәм. Атам бу јерләри кимин үчүн һазырлајыбса, онлар да орада отурачаглар.»^ј

20:22 * Чам Аллаһын ирадәсинин — Исаның күфр данышмагда иттиһам олунараг өлдүрүлмәсинә јол вермәсинин рәмзидир.

24 Дикэр он шакирд бу сөһ-бәти ешидәндә ики гардаша бәрк һирсләнди.^а 25 Амма Иса онлары янына чагырыб деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, халгларын һөкмдарлары онларын үзәриндә ағалыг едир вә рәһбәрләри онлара башчылыг едирләр.^б 26 Амма сизин аранызда белә олмамалыдыр.^в Аранызда бөјүк олмаг истәјән гуллуғунузда дурмалыдыр,^г 27 биринчи олмаг истәјән сизә нөкәрчилик етмәлидир.^д 28 Ахы инсан Оғлу да она көрә кәлмәјиб ки, она гуллуғ етсинләр,^е әксинә, о, хидмәт етмәк вә бир чохлары уғрунда һәјатыны фидјә кими вермәк үчүн кәлиб».^ж

29 Онлар Әриһа шәһәриндән чыханда онун ардынча чохлу адам кетди. 30 Јол ырағында отурмуш ики кор Исанын о јолдан кечдијини ешидәндә учадан деди: «Аға, Давуд Оғлу, бизә рәһм ет!»^з 31 Анчаг чамаат тәпинәрәк онлары сусдурмаға чалышырды. Онлар исә даһа бәркдән ғышгырырдылар: «Аға, Давуд Оғлу, бизә рәһм ет!» 32 Иса ајаг сахлады, онлары янына чагырыб сорушду: «Нә истәјирсиниз? Сизин үчүн нә едим?» 33 Онлар дедиләр: «Аға, көзләримизи ач». 34 Исанын бу адамлара јазығы кәлди вә онларын көзләринә тохунду.^к Корларын көзләри дәрһал ачылды вә онлар Исанын ардынча кетдиләр.

21 Онлар Јерусәлимә јахынлашырдылар. Зейтун дағында јерләшән Бейтфәчијә чатанда Иса ики шакирдини габағынча көндәриб^а 2 онлара тапшырды: «Гаршыдакы кәндә кедин. Кәндә кирәндә пәјәја бағанмыш бир ешшәк вә јанында бир годуг көрәчәк-

ФӘС. 20

а Мр 10:41-45
Лк 22:24

б Мр 10:42

в 2Кр 1:24
1Бт 5:3г Мт 18:4
Мт 23:11
Мр 10:43, 44
Лк 22:26

д Мр 9:35

е Лк 22:27
Јһ 13:14
Фн 2:7ж Әш 53:11
Мр 10:45
1Тм 2:5, 6
Тт 2:13, 14
Иб 9:28з Мр 9:27
Мр 10:46-52
Лк 18:35-43

к Мт 9:29

ФӘС. 21

з Мр 11:1-3
Лк 19:28-31

Сағ сүтүн

а Әш 62:11
Јһ 12:15

б Мт 11:29

в 3к 9:9

г Мр 11:4-6
Лк 19:32-35д 1Пд 1:38, 40
Мр 11:7-11
Јһ 12:14, 15

е Лк 19:36-38

ж Мт 9:27
Мт 21:15з 36 118:25, 26
Јһ 12:13

к Мр 11:9, 10

л Мт 21:46
Лк 7:16
Лк 24:19м Мр 11:15, 16
Лк 19:45
Јһ 2:15

н Әш 56:7

о Әр 7:11
Мр 11:17
Лк 19:46
Јһ 2:16

синиз. Онлары ачыб јаныма кәтирин. 3 Ишдир, кимсә сизә бир сөз десә, дејин ки, Ағаја лазымдыр. Онда һәмин адам дәрһал һејванлары сизә верәчәк».

4 Беләчә, пейғәмбәр васитәсилә сөјләнилмиш бу сөзләр јеринә јетди: 5 «Сион ғызына хәбәр верин: “Бах! Сәнин падшаһын кәлир.”^а О, һәлимдир,^б ешшәјә, бир јүк һејванынын баласы годуға миниб јанына кәлир”».^в

6 Шакирдләр кедиб һәр шеји Исанын тапшырдығы ки ми етдиләр.^г 7 Онлар ешшәји вә годугу Исанын јанына кәтирдиләр. Сонра үст палтарларыны чыхарыб һејванларын белинә гојдулар вә Иса палтарларын үстүндә отурду.^д 8 Бир чохлары үст палтарларыны јерә сәрир,^е дикәрләри ағач будаглары кәсиб јола дүзүрдү. 9 Исанын габағынча вә архасынча кедән адамлар учадан дејирдиләр: «Јалварырыг, Давуд Оғлуну гуртар!»^ж Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун!^з Еј көјләрдә јашајан Рәббимиз, јалварырыг, ону гуртар!»^к

10 Иса Јерусәлимә кирәндә шәһәрдә чанланма јаранды. Шәһәр әһли бир-бириндән сорушурду: «Бу кимдир?» 11 Чамаат исә онлара дејирди: «Бу, Чәлиләнин Насирә шәһәриндән олан Иса пейғәмбәр-дир!»^л

12 Иса мәбәдә кириб орадакы бүтүн алверчиләри вә мүштәриләри говду, пул дәјишнәләрин масаларыны вә көјәрчин сатанларын кәтилләрини чевириб деди:^м 13 «Јазылыб: “Мәним евим дуа еви адланачаг”.^н Сиз исә ону гулдур јувасына дөндәрмисиниз».^о 14 О, мәбәддә оларкән јанына

корлар вә топаллар кәлди вә Иса онлары сағалтды.

15 Бөјүк каһинләр вә мир-зәләр Исанын етдији мөһтәшәм ишләри көрәндә вә мәбәддәки оғланларын «јалварырыг, Давуд Оғлулу гуртар»^а сәдаларыны ешидәндә бәрк һирсләндиләр^б вә **16** Исаја дедиләр: «Бунларын нә дедијини ешидирсән?» Иса чаваб верди: «Бәли, ешидирәм. Мәкәр “Ушагларын вә көрпәләрин дили илә һәмд сәсләндирдин” сөзләрини һеч вахт охумамысыныз?»^в **17** Иса онлары гөјүб шәһәрән чыхды, Бейтанијәјә кәлди вә кечәни орада галды.^г

18 Иса сәһәр тездән шәһәрә гајыданда ачды.^д **19** О, јол кәнарында бир әнчир ағачы көрдү вә она јахынлашды. Лакин ағачда јарпагдан башга бир шеј тапмады.^е Онда Иса ағача деди: «Гөј сәндә һеч вахт мејвә битмәсин».^ж Әнчир ағачы дәрһал гуруду. **20** Шакирдләр буну көрәндә чох тәәччүбләндиләр вә дедиләр: «Әнчир ағачы бирдән-бирә нечә гуруду?»^з **21** Иса онлара чаваб верди: «Буну билин, әкәр иманыныз варса вә шүбһә етмирсинизсә, сиз нәинки әнчир ағачына етдијими едәчәксиниз, һәтта бу даға: “Галх, дәнниз атыл”, — дедәчәксиниз вә о атылачаг.»^и **22** Иманла дуа етсәниз, диләдијиниз һәр шеји алачагсыныз».^й

23 Иса мәбәдә кәлиб вәз едәндә бөјүк каһинләр вә халгын ағсагаллары јахынлашыб дедиләр: «Де көрәк бунлары нә һагла едирсән? Сәнә ким ихтијар вериб?»^к **24** Иса онлара чаваб верди: «Мән дә сизә бир суал верәчәјәм. Әкәр мәнә чаваб версәниз, онда мән дә бу ишләри һансы ихтијарла көр-

ФӘС. 21

а Мт 21:9

б Мр 11:18
Лк 19:39, 40

в 36 8:2

г Мр 11:11
Лк 21:37
Јһ 11:1

д Мр 11:12

е Лк 13:6

ж Мт 3:10
Мр 11:13, 14

з Мр 11:20, 21

и Мт 17:20
Мр 11:22, 23
Лк 17:6

й Мр 11:24
Лк 11:9
Јһ 14:13
Јр 1:5
1Јһ 3:22

к Мр 11:27-33
Лк 20:1-8

Сағ сүтүн

а Мт 21:32
Мр 11:30, 31
Лк 7:29, 30

б Лк 3:12
Лк 7:29, 30

в Әш 5:7

г Әш 5:2

дүјүмү сизә дедәчәјәм. **25** Дејин көрүм Јәһјаја вәфтиз етмәк ихтијарыны ким вермишди: Аллах, јохса инсанлар?» Онлар өз араларында көтүргөј етмәјә башладылар: «Әкәр десәк ки, “Аллаһ вермишди”, о гајыдыб дедәчәк: “Бәс нијә она инанмадыныз?»^а **26** “Инсанлар вермишди” дә дејә билмәрик, чүнки чамаатдан горхурут, ахы халг Јәһяни пејғәмбәр билир». **27** Одур ки, Исаја дедиләр: «Билмирик». Иса да онлара деди: «Мән дә бунлары нә ихтијарла етдијими сизә демәјәчәјәм.

28 Нечә фикирләширсиниз? Бир адамын ики өвлады вар иди. Бир күн о, бөјүк оғлуна јахынлашыб деди: “Бала, кет бу күн үзүмлүкдә ишлә”. **29** Оғлан чаваб верди: “Кетмирәм”. Амма сонрадан дедијинә пешман олуб кетди. **30** Ата ејни шеји кичик оғлуна да деди. Бу оғул исә белә чаваб верди: “Баш үстә, аға, кедәрәм”. Амма кетмәди. **31** Инди дејин көрүм бу ики оғулдан һансы бири атасынын истәјини јеринә јетирди?» Онлар чаваб вердиләр: «Бөјүјү». Иса онлара деди: «Буну билин ки, веркијығанлар вә фаһишәләр Аллахын Падшаһлығына сиздән габаг кирәчәкләр. **32** Јәһја кәлиб сизә салеһлик јолуну көстәрди, сиз исә она инанмадыныз. Анчаг веркијығанлар вә фаһишәләр она инанды.^б Сиз исә бунлары көрә-көрә јенә дә пешман олуб она инанмадыныз.

33 Башга бир мәсәлә гулаг асын: бир торпаг саһиби вар иди. О, үзүм бағы салды,^в әтрафыны чәпәрләди, үзүм сыхмаг үчүн чала газды, бир гүллә тикди^г вә бағы бағанларла ичарәјә вериб башга

өлкәжә јолланды.^а **34** Мәһсулу јығмаг вахты кәләндә торпаг саһиби бағын барындан она дүшән пајы алмаг үчүн нөкәрләрини бағбанларын јанына көндәрди. **35** Анчаг бағбанлар нөкәрләри тутуб бирини дөјдүләр, о бирисини өлдүрдүләр, дикәрини исә даша басдылар.^б **36** Торпаг саһиби икинчи дәфә онларын јанына әввәлкинчән чох нөкәр көндәрди, амма бағбанлар бунларла да ејни чүр рәфтар етдиләр.^в **37** Ахырда торпаг саһиби “јәгин оғлума һөрмәтлә јанашарлар” дејиб оғлуну көндәрди. **38** Бағбанлар саһибин оғлуну көрәндә бир-бириләринә дедиләр: “Бу варисдир.^г Кәлин ону өлдүрәк, мирас бизим олсун!” **39** Бағбанлар ону тутуб бағдан бајыра атдылар вә өлдүрдүләр.^д **40** Сизчә, бағын саһиби кәләндә бағбанлара нә едәчәк?» **41** Онлар чаваб вердиләр: «Бүтүн бу пис әмәлләринә көрә онларын ахыры да пис олачаг. Торпаг саһиби үзүм бағыны башга бағбанлара ичарә-јә верәчәк. Онлар вахтлы-вахтында торпаг саһибинә мәһсулуну верәчәкләр».

42 Иса онлара деди: «Мәкәр Мүгәддәс Јазыларда: “Бәнналарын рәдд етдикләри даш күнчүн әсас дашы олду.^а Буну едән Јеһовадыр, биз буна һејран галмышыг”,^б — сөзләрини һеч охумамысыныз? **43** Буна көрә дә ешидин вә акаһ олун, Аллаһын Падшаһлығы сиздән алыначаг вә онун бәһрәсини кәтирән халга вериләчәк. **44** Һәмчинин буну да билин ки, бу дашын үстүнә јыхылан һәр кәс тикә-парча олачаг.^в Бу даш кимин үстүнә дүшсә, ону тәләф едәчәк».^д

45 Бөјүк каһинләр вә фәрисиләр бу мәсәли ешидәндә

ФӘС. 21

а Мр 12:1-9
Лк 20:9-16

б Нә 9:26

в 2См 36:15
Һә 7:52
Иб 11:32, 37

г Иб 1:2

д Фә 2:23
Һә 3:15

е Әш 28:16
Лк 20:17
Һә 4:11
Рм 9:33
Еф 2:20
1Бт 2:7

ж 36 118:22, 23
Мр 12:10, 11

з Әш 8:14
1Бт 2:7, 8

и Лк 20:18

Сағ сүтүн

а Мр 12:12
Лк 20:19

б Мр 21:11
Јһ 7:40

ФӘС. 22

в Лк 14:16
Вһ 19:9

г Лк 14:17, 18

д Лк 14:18, 19

е Дн 9:26

ж Нә 13:45, 46

з Мр 21:43
Лк 14:23

баша дүшдүләр ки, Иса онлар һаггында данышыр.^а **46** Онлар Исаны тутмаг истәјирдиләр, амма чамаатдан горхурдулар, чүнки чамаат Исаны пејгәмбәр һесап едирди.^б

22 Иса сөзүнә мәсәлләрлә давам етди: **2** «Сәмави Падшаһлыг оғлу үчүн тој едән^в бир падшаһа бәнзәјир. **3** Падшаһ дәвәт етдији гонаглары тој зијафәтинә чағырмаг үчүн нөкәрләрини көндәрди. Лакин гонаглар кәлмәк истәмәдиләр.^г **4** Падшаһ бу дәфә башга нөкәрләри көндәрди вә онлара деди: “Кедин гонаглара белә дејин: “Наһары һазырламышам, чөнкәләр, бәсләмиш һејванлар артыг кәсилиб, һәр шеј һазырдыр. Бујурун зијафәтә кәлин”. **5** Лакин онлар дәвәти вәчләринә алмадылар. Кимиси тарласында ишләмәјә кетди, кимиси дә башга ишинин далынча кетди.^д **6** Галанлары исә нөкәрләри тутуб дөјдүләр вә өлдүрдүләр.

7 Падшаһ бәрк гәзәбләнди. Ордусуну көндәриб гатилләри мәһв етди, шәһәрләрини дә јандырды.^е **8** Сонра нөкәрләринә деди: “Тој зијафәти һазырдыр, лакин гонаглар мәчлисдә иштирак етмәјә лажиг олмадылар.^в **9** Буна көрә дә шәһәрдән чыхан јоллара кедин, кими тапсаныз һамыны зијафәтә чағырын”.^г **10** Нөкәрләр јоллара чыхдылар вә тапдыглары адамларын һамысыны: пискәри дә, јахшылары да јығып мәчлисә кәтирдиләр. Тојхана гонагларла долду.

11 Падшаһ гонаглара баһмаг үчүн ичәри кирди. Бирдән онун көзүнә тој либасы кејмәмиш бир адам саташды. **12** Падшаһ она деди: “Гардаш, әјниндә тој либасы олмаја-олмаја ичәри нечә кирмисән?”

О динмәди. **13** Онда падшаһ нөкәрләринә әмр етди: “Бунун әл-аҗағыны бағлајыб чөлә, зүлмәтә атын. О, орада һөнкүр-һөнкүр ағлајыб дишләрини ғычајачаг”.

14 Чүнки дәвәт едиләнләр чох, сечиләнләр исә аздыр».

15 Фәрисиләр орадан чыхыб ону сөздә тутмаг үчүн араларында мәшвәрәт етдиләр.^а **16** Онлар өз шакирдләрини вә һиродун ардычылларыны^б бу сөзләрлә Исанын јанына көндәрдиләр: «Устад, биз билирик ки, сән дүз адамсан, Аллаһын јолуну һәгигәтә мувафиг өјрәдирсэн, киминсә рәғбәтини газанмаға чалышмырсан, чүнки инсанын һансы тәбәгәдән олмасы сәни ма¬рагландырмыр. **17** Нечә билирсэн, падшаһа* чан веркисә өдәмәк дүзкүндүр, ја јох?»

18 Онларын пис нијәтләриндән акаһ олан Иса деди: «Еј икиүзлүләр, мәни нијә сынајырсыныз? **19** Веркени өдәдијиниз сиккәни мәнә көстәрин». Она бир динар* вердиләр. **20** Иса онлара деди: «Бурада кимин сурәти вә титулу һәкк олунуб?» **21** Онлар чаваб вердиләр: «Падшаһын». Онда Иса деди: «Елә исә, падшаһа мәхсус шејләри падшаһа, Аллаһа мәхсус шејләри Аллаһа верин».^в **22** Онлар бу сөзләрә мәәттәл галдылар вә чыхыб кетдиләр.

23 Һәммин күн дирилмәјә инанмајан саддукиләр^г Исанын јанына кәлиб сорушдулар:^д **24** «Устад, Муса белә бујуруб: “Бир киши өвладсыз өләрсә, гардашы онун дул галмыш арвадыны алмалыдыр ки, гардашынын нәсли кәсилмәсин”.^е **25** Арамызда једди гар-

ФӘС. 22

а Мр 12:13-17
Лк 20:20-26

б Мр 3:6

в Дн 3:17, 18
Мн 3:8
Мр 12:17
Лк 20:25
Лк 23:2
Рм 13:7

г һә 4:1, 2
һә 23:8

д Мр 12:18-23
Лк 20:27-33

е Др 38:7, 8
Гн 25:5, 6
Рт 1:11
Рт 3:13

Сағ сүтүн

а Мр 12:24-27

б Лк 20:35, 36

в Чк 3:6

г Лк 20:37, 38
Рм 4:17

д Мт 7:28
Мр 11:18

е Мр 12:28

ж Гн 6:5
Гн 10:12
Јш 22:5
Мр 12:30
Лк 10:27

з Лв 19:18
Мр 12:31
Лк 10:27
Кл 3:14
Јр 2:8
15т 1:22

и Рм 13:10
Гт 5:14

даш вар иди. Бөјүк гардаш өвләнди, амма өвладсыз өлдү. Арвадыны икинчи гардашы алды. **26** О да, үчүнчүсү дә — једдинчи гардаша гәдәр һамысы о гадынла өвләнди вә өлдү. **27** Һамысындан ахырда гадын да өлдү. **28** Инди көрәсән, дириләндән сонра һәммин гадын бу једди гардашдан һансынын арвады олачаг? Ахы онларын һамысы бу гадынла өвләнмишди».

29 Иса онлара чаваб верди: «Сиз јанылырсыныз, чүнки нә Мүгәддәс Јазылардан, нә дә Аллаһын гүдрәтиндән хәбәриниз јохдур.^а **30** Дириләндән сонра кишиләр өвләнмәјәчәк, гадынлар да әрә кетмәјәчәкләр. Онлар көјдәки мәләкләр кими олачаглар.^б **31** О ки галды өлүләрин дирилмәјинә, мәкәр Аллаһын сизә: **32** “Мән Ибраһимин Аллаһы, Исаһын Аллаһы вә Јагубун Аллаһы-јам”,^в — дедијини охуамысыныз? Бәли, О, өлүләрин јох, дириләрин Аллаһыдыр».^г **33** Буну ешидән чамаат онун сөзләринә һејран галды.^д

34 Фәрисиләр Исанын саддукиләри сусдурдуғуну ешидәндә јығышыб онун јанына кәлдиләр. **35** Онларын арасындан бир гануншүнас галхыб Исаны сынамаг мәгсәдилә сорушду: **36** «Устад, Төвратда* ән бөјүк әмр һансыдыр?»^е **37** Иса чаваб верди: «“Аллаһын Јеһованы бүтүн гәлбинлә, бүтүн варлығынла вә бүтүн ағлынла сев”.^в **38** Бу, биринчи вә ән бөјүк әмрдир. **39** Икинчиси дә буна бәнзәјир: “Башгасыны өзүнү севдијин кими сев”.^г **40** Бүтүн Төврат вә Пејғәмбәрләрин китабы бу ики әмрин үзәриндә дурур».^д

22:17 * һәрфән: Сезара. 22:19 * Б14 өләвәсинә бах.

22:36 * Лүғәтә бах.

41 Бир дэфэ фәрисиләр бир јерә топлашмышдылар. Иса онлардан сорушду:^а **42** «Мәсһ һаггында нә дүшүнүрсүнүз? О, кимин оғлудур?» Онлар чаваб вердиләр: «Давудун».^б **43** Иса онлара деди: «Нечә олур ки, Давуд илһам алараг^в ону “Аға” адландырыб дејир: **44** “Јеһова Ағама деди: “Дүшмәнләрини ајагынын алтына гојанадәк сағымда отур”?»^г **45** Әкәр Давуд ону “Аға” адландырырса, о, Давудун оғлу нечә ола биләр?»^д **46** Неч кәс бунун гаршысында Исаја бир кәлмә сөз дејә билмәди вә о күндән етибарән, неч ким чүрәт едиб ону сорғусуала тутмады.

23 Сонра Иса халга вә шакирдләринә мүрачиәт едиб деди: **2** «Мирзәләр вә фәрисиләр Мусанын јериндә отурублар. **3** Буна көрә дә дедикләри һәр шејә әмәл един, ләкин көрдүкләри ишләри көрмәјин. Чүнки онлар дејирләр, амма етмирләр.^а **4** Онлар инсанларын чининә ағыр јүк гојурлар,^б өзләри исә бу јүк галдырмаг үчүн бармагларыны да тәрпәтмәк истәмирләр.^в **5** Һәр бир иши өзләрини чамаата көстәрмәк үчүн едирләр.^г Онлар һәмаил кими тахдыглары ајә гутучугларыны кенишләндирир,^д палтарларынын сачагларыны узадырлар.^е **6** Онлар мәчлисләрдә јухары башда, синагогларда чабаг чәркәләрдә отурмагы севириләр,^в **7** базар мејданларында чамаатдан салам алмагы, инсанларын онлары “Рабби”^ж чағырмагыны хошлајырлар. **8** Амма сиз гојмајын сизи “Рабби” чағырсынлар, чүнки сизин бир Устадыныз^з

23:7 * Јәһуди руһаниләринә верилән шәрәфли ад.

ФӘС. 22

а Мр 12:35-37
Лк 20:41-44

б Јһ 7:42

в 2Иш 23:2

г 36 110:1
Һә 2:34, 35
1Кр 15:25
И6 1:13
И6 10:12, 13

д Мр 12:37

ФӘС. 23

д Мл 2:7, 8

е Мт 11:28

ө Лк 11:46

ж Мт 6:1, 2

з Гн 6:6, 8

и Сј 15:38, 39

ы Мр 12:38, 39
Лк 11:43
Лк 14:7, 10
Лк 20:46

ј Јһ 13:13

Сағ сүтун

а Мт 6:9

б Мт 20:26
Мр 9:35
Лк 22:26

в Мс 16:18

г Мс 29:23
Мт 18:4
Лк 14:11
Рм 12:3
1Бт 5:5

д Лк 11:52

е Мт 6:2
Лк 12:56

ө Мт 15:14

ә Мт 5:34, 35

вар, сиз исә бир-биринизә гардашсыныз. **9** Һәмчинин јер үзүндә неч кәси “Ата”^а чағырмајын, чүнки бир Атаныз вар,^а О да көјдәдир. **10** Гојмајын сизи рәһбәр адландырысынлар, чүнки бир Рәһбәриниз вар, о да Мәсһдир. **11** Анчаг аранызда ән бөјүк кимдирсә, гој сизә нөкәр олсун.^б **12** Өзүнү јүксәлдән алчалдылачаг,^в өзүнү алчалдан јүксәлдиләчәк.^г

13 Вај сизин һалыныза, мирзәләр вә фәрисиләр, ики-үзлүләр! Чүнки сиз сәмави Падшаһлығын гапыларыны инсанларын үзүнә баглајырсыныз. Нә өзүнүз кирирсиниз, нә дә кирмәк истәјәнләри гојурсунуз.^д **14** *—

15 Вај сизин һалыныза, мирзәләр вә фәрисиләр, ики-үзлүләр!^а Чүнки сиз дәнизләри кечир, өлкәләри долашырсыныз ки, неч олмаса бир адамы дининизә дөндәрәсиниз. Ләкин буна мүвәффәг оlanda о адамы өзүнүздән дә бешбәтәр һинном вадисинә^б мәнкум едирсиниз.

16 Вај сизин һалыныза, кор бәләдчиләр!^в Сиз дејирсиниз: “Әкәр кимсә мәбәдә анд ичирсә, ејби јох, амма кимсә мәбәдәки гызыла анд ичирсә, андыны мүтләг јеринә јетирмәлидир”.^г **17** Еј ағылсызлар вә корлар! Һансы даһа бөјүкдүр: гызыл, јохса гызылы мүгәддәс едән мәбәд? **18** Һәмчинин белә дејирсиниз: “Әкәр кимсә гурбанкаһа анд ичирсә, ејби јох, амма гурбанкаһын үстүндәки бәхшишә анд ичән мүтләг андыны јеринә јетирмәлидир”. **19** Корлар! Һансы даһа бөјүкдүр: бәхшиш, јохса бәхшиши мүгәддәс едән

23:9 * Иса ата сөзүнү дини титул кими ишләтмәји гадаған едирди. **23:14** * АЗ әлавесинә бах. **23:15** * Лүгәтә бах.

гурбанкаһа? **20** Она көрә дә гурбанкаһа анд ичән һәм гурбанкаһа, һәм дә онун үстүндәки шеҗләрә анд ичир. **21** Мәбәдә анд ичән һәм мәбәдә, һәм дә онун ичиндә мәскән салана анд ичир,^a **22** көҗә анд ичән Аллаһын тахтына вә о тахтда отурана анд ичир.

23 Ваҗ сизин һалыныза, мирзәләр вә фәрисиләр, ики-үзлүләр! Чүнки сиз нанә, шүҗүд вә чирәнин онда бирини верирсиниз,^b лакин Төвратдакы* даһа вачиб мәсәләләрә: һагг-әдаләтә,^b мәрһәмәтә^г вә сәдагәтә фикир вермирсиниз. Ондабири вермәли идиниз, амма бунлары да кәнара атмамалыҗдыныз.^f **24** Ағчаганады сүзкәчлә аҗырыб,^g дөвәни дири-дири удан,^g кор бәләдчиләр!^g

25 Ваҗ сизин һалыныза, мирзәләр вә фәрисиләр, ики-үзлүләр! Чүнки сиз чамы вә бошгабы үстдән тәмизләҗирсиниз,^ж амма онларын ичи ачкөз-лүклә^з вә кеф-сәфа илә долудур.^ж **26** Еҗ кор фәриси, әввәлчә чамын вә бошгабын ичини тәмизлә, онда онларын үстү дә тәмиз олачаг.

27 Ваҗ сизин һалыныза, мирзәләр вә фәрисиләр, ики-үзлүләр!^д Чүнки сиз ағардылмыш гәбирләри хатырладырсыныз.^д Онлар заһирән гәшәнк көрүнүрләр, амма ичәридән өлү сүмүкләри вә һәр чүр натәмизликлә долудурлар. **28** Еҗнилә дә сиз, ғырагдан сәләһ көрүнүрсүнүз, амма дахилдән риҗакарлыг вә ганунсузлугла долусунуз.^к

29 Ваҗ сизин һалыныза, мирзәләр вә фәрисиләр, ики-үзлүләр!^к Чүнки сиз пеҗғәмбәрләр үчүн түрбәләр учал-

ФӘС. 23

- а 1Пд 8:13
- б Лв 27:30
- в Ми 6:8
Jh 7:24
- г Мт 9:13
Мт 12:7
- ф Лк 11:42
- д Лв 11:23
- е Лв 11:4
- ө Мт 15:14
- ж Мр 7:3, 4
- з Мр 12:38, 40
- и Лк 11:39
- ы Лк 12:56
- j Лк 11:44
Һә 23:3
- к Лк 16:15
- к Мт 6:2

Сағ сүтун

- а Лк 11:47
- б Лк 11:48
Һә 7:52
Иб 11:32, 37
- в Мт 3:7
Мт 12:34
Лк 3:7
- г Мт 10:28
Лк 12:5
- ф Лк 11:49-51
- д Мт 13:52
- е Jh 16:2
Һә 7:59
- ө Лк 21:12
Һә 5:40
2Кр 11:24
- ж Jr 4:8, 10
Иб 11:4
- з 2См 24:20-22
- и Jh 8:59
Иб 11:32, 37
- ы Лк 13:34
Лк 19:41, 42
- j 1Пд 9:7, 8
Өр 12:7
Өр 22:5
Мт 21:43
Лк 21:20

дырсыныз, сәләһләрин сәр-дәбәләрини бәзәҗирсиниз^a **30** вә деҗирсиниз: “Биз дәдә-бабаларымызын вахтында җашасайдыг, онларла әлбир олмаздыг, пеҗғәмбәрләрин ганыны төкмәздик”. **31** Бу сөзләрлә сиз өз әлеҗһинизә шаһидлик едирсиниз ки, пеҗғәмбәрләри гәтлә җетирмиш адамларын өвладларысыныз.^б **32** Неҗнәк, дәдә-бабаларынызын башладығы иши ахыра чатдырын!

33 Сиз, еҗ иланлар, әфи илан балалары!^в Ђинном вадисинә* мәһкумиҗәтдән чаныныз нечә гуртарацагысыныз?^г

34 Буна көрә дә җаныныза пеҗғәмбәрләри,^г арифләри вә мүәллимләри көндәрирәм.^д Онлардан бәзиләрини өлдүррәчәк,^д дирәкдә едам едәчәк-синиз, бәзиләрини исә синаголарынызда гамчылаҗачаг вә бир шәһәрдән о бири шәһәрә говачагысыныз.^е **35** Беләчәк, сәләһ һабилин ганындан тутмуш^ж мәбәдлә гурбанкаһын арасында өлдүрдүҗүнүз Бәрәҗа оғлу Зәкәриҗәнин ганына кими, җер үзүндә ахытдығыныз бүтүн сәләһләрин ганына көрә күнаһкар саҗылачагысыныз.^з **36** Билин вә акаһ олун, бүтүн бу күнаһлара көрә бу нәсил чаваб верәчәк.

37 Еһ, Јерусәлим, Јерусәлим! Пеҗғәмбәрләри гәтлә җетирән, сәнә көндәриләнләри даша басан Јерусәлим!^д Тоҗуг чүчәләрини ганадынын алтына топладығы кими, мән дә дәфәләрлә сәнин өвладларыны бир җерә җығмаг истәдим. Амма сиз истәмәдиниң!^д **38** Буна көрә дә Аллаһ бу мәбәди тәрк едәчәк*.^д **39** Буну билин, сиз: “Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун!” — деҗә-

нә гәдәр бир даһа мәни көрмә-
јәчәксиниз».^а

24 Иса мәбәддән чыхыб ке-
дәркән шакирдләри ја-
хынлашыб она мәбәдин би-
наларыны көстәрмәјә башла-
дылар. **2** Иса онлара деди:
«Бүтүн бунлары көрүрсүнүз?
Буну билин ки, бурада даш
даш үстә галмајачаг, һәр ше
дағылачаг».^б

3 Иса Зейтун дағында оту-
раркән шакирдләри тәкликдә
онун јанына кәлиб сорушду-
лар: «Бизә де, бунлар нә вахт
баш верәчәк? Сәнин һүзуру-
на^в вә о дөврүн јекунуна^г эла-
мәт нә олачаг?»^г

4 Иса онлара чаваб вер-
ди: «Дигәттли олун ки, һеч
кәс сизи алдатмасын.»^д **5** Чүн-
ки чохлаы мәним адымла
кәлиб «Мәсиф мәнәм» дедә-
чәк вә чохлаыны алдадачаг.^е **6**
Сиз мұһарибә сәсләри, мұ-
һарибә хәбәрләри ешидәчәк-
синиз. Тәвшишә дүшмәјин.
Бунлар баш вермәлидир, амма
бу, һәлә сон дејил.»^е

7 Милләт милләтә гаршы,
дөвләт дөвләтә гаршы галха-
чаг.^ж Каһ бурада, каһ ора-
да гытлыг,^з зәлзәләләр ола-
чаг.^з **8** Бүтүн бунлар бәлала-
рын^и башланғычыдыр.

9 Сизә эзијәт верәчәкләр,^и
сизи өлдүрәчәкләр.^и Мәним
адыма көрә бүтүн халглар
сизә нифрәт едәчәк.^и **10** Бун-
дан элавә, чохлаы иман јо-
лундан дөнәчәк, бир-бирини
сатачаг вә бир-биринә нифрәт
едәчәк. **11** Чохлу јаланчы
пейғәмбәр пейда олуб бир чох-
ларыны алдадачаг.^и **12** Һәрч-
мәрчлик баш алыб кетдијин-
дән әксәр инсанларда мәһәб-
бәт сојујачаг. **13** Лакин ахы-

24:3 * һүзур — мүйәјән јердә олма. Лү-
ғәтә бах. * Лүғәтә бах. **24:8** * Һәр-
фән: доғум санчыларынын.

ФӘС. 23

а 36 118:26

ФӘС. 24

б Мр 13:1, 2

Лк 19:44

Лк 21:5, 6

в Мр 24:27

Мт 24:37-39

г Мр 13:39

Мт 28:20

Мр 13:3, 4

Лк 21:7

д Мр 13:5, 6

Лк 21:8

е Мр 24:24

Мр 13:7

Лк 21:9

ж Бһ 6:4

ж Бһ 11:28

Бһ 6:6

з Мр 13:8

Лк 21:10, 11

и Јһ 15:20

Һә 11:19

Бһ 2:10

ы Јһ 16:2

Һә 7:59

Һә 12:1, 2

Бһ 6:11

ј Мр 10:17, 22

Мр 13:9, 13

Лк 21:12, 13

Лк 21:17

Јһ 15:21

2Тм 3:12

к Мр 7:15

1Тм 4:1

2Бт 2:1

Сағ сүтүн

а Мр 10:22

Мр 13:13

Лк 21:19

Иб 10:36

б Мр 9:35

Мр 28:19, 20

Мр 13:10

Бһ 14:6

в Дн 9:27

Дн 11:31

Дн 12:11

Мр 13:14-18

Лк 21:20

г Лк 21:21-23

д Лк 21:23

Бһ 7:14

д Дн 12:1

Мр 13:19

е Мр 13:20

ө Мр 24:5

ж Мр 13:21-23

з Мр 7:15

2Бт 2:1

и Мр 7:22, 23

2Ск 2:9

ы Лк 17:23

ј Лк 17:24

к Лк 17:37

ра кими дөзән хилас олачаг.^а

14 Падшаһлыг һаггындакы бу
мүждә халгларын һамысына
шәһадәт олсун дејә^б бүтүн јер
үзүндә тәблиғ едиләчәк вә сон
о вахт кәләчәк.

15 Буна көрә дә Дәнјал пеј-
ғәмбәрин дедији виранәлик
кәтирән ирәнч шејин мүгәд-
дәс јердә дурдуғуну көрәндә^в
(оухан дәрк етсин) **16** гој Јә-
һудийјәдә оланлар дағлара гач-
сын.^г **17** Евин дамында олан
әшјалары көтүрмәк үчүн евә
дүшмәсин. **18** Тарлада олан
үст палтарыны көтүрмәк үчүн
евә гајытмасын. **19** О күн-
ләрдә һамилә гадынларын, әм-
зикли аналарын вај һалы-
на! **20** Дуа един ки, гачмағы-
ныз гыша вә ја шәнбә күнүнә
тәсадуф етмәсин. **21** Чүнки
о вахт елә бөјүк мүсибәт ола-
чаг ки,^д беләси дүнја јаранан-
дан бәри олмамышдыр вә бир
даһа олмајачаг.^д **22** О күнләр
ғысалдылмасады, һеч кәс хи-
лас ола билмәзди. Анчаг се-
чилмишләрә көрә о күнләр
ғысалдылачаг.^е

23 О вахт сизә десәләр
ки, “Мәсиф бурададыр!”^е ја-
худ “орададыр!” инанмајын.^ж
24 Чүнки јаланчы мәсифләр
вә јаланчы пејғәмбәрләр^з пеј-
да олачаг. Онлар бөјүк эламәт-
ләр вә мөчүзәләр көстәрәчәк-
ләр ки,^и мүмкүнсә, сечилмиш-
ләри дә јолдан чыхартсынлар.
25 Мән сизи хәбәрдар етдим.
26 Буна көрә дә сизә: “Ба-
хын, о, чөллүкдәдир”, — десә-
ләр, кетмәјин. “Бахын, о, ичә-
ри отағлардадыр”, — десәләр,
инанмајын.^ы **27** Нечә ки шим-
шәк шәрғдә чахыб гәрбә кими
көјүн үзүнү ишыгландырыр,
инсан Оғлунун һүзуру заманы
да белә олачаг.^ы **28** Чәсәд һа-
рададырса, гарталлар да ора
јығышачаг.^ы

29 О күнләрҙәки мүсибәт-дән дәрһал сонра күнәш зүл-мәтә гәрг олачаг,^a ај ишыг сач-мајачаг, улдузлар көйдән дү-шәрчәк вә көйләрин гүввәләр и сарсылачаг.^b 30 Сонра көйдә инсан Оғлунун рәмзи пейда олачаг. Јер үзүнүн бүтүн гә-биләләри кәдәр ичиндә синә дөјәчәк,^c инсан Оғлунун^d гүд-рәтлә, чалал ичиндә булуд-ларын үзәриндә кәлдијини кө-рәчәк.^e 31 О, күчлү кәрәнәј сәси илә өз мәләкләрини көн-дәрәчәк вә онлар дүнјанын дөрд тәрәфиндән, көјүн бир учундан о бири учунадәк Онун сечдикләрини јығачаглар.^f

32 Нүмунә үчүн әнчир аға-чыны көтүрәк. Онун будагла-ры тумурчуглајыб јарпагла-ры көрүнәндә билирсиниз ки, јај јахындыр.^g 33 Сиз дә бү-түн бунлары көрәндә билин ки, инсан Оғлу јахында, гапы-нын ағзындадыр.^h 34 Јады-нызда сахлајын ки, бүтүн бун-лар бу нәсил кечиб кетмәмиш баш верәчәк. 35 Јер-көј јох олуб кедәчәк, амма мәним сөз-ләрим галачаг.^и

36 О күнү вә сааты һеч кәс билмир:^к нә көјдәки мәләкләр, нә дә Оғул. Буну јалһыз Ата билир.^л 37 Чүнки Нухун вах-тында^м нечә идисә, инсан Оғ-лунун һүзуру заманы да елә олачаг.^н 38 О вахт, дашгын-дан әввәл, Нух кәмијә миһә-нә гәдәр чамаат јејир, ичир, ев-ләнир, әрә кедирди.^o 39 Даш-гын кәлиб онларын һамы-сыны апармајынча һеч нәјә мәһәл гојмурдулар.^п Инсан Оғ-лунун һүзуру заманы да белә олачаг. 40 О вахт ики нә-фәр тарлада олачаг, бири кө-түрүләчәк, о бириси гала-чаг. 41 Ики гадын әлдәјирма-нында дән үјүдәчәк, бири кө-түрүләчәк, о бириси галачаг.^р

ФӘС. 24

а Јл 2:31
б Мр 13:24, 25
Лк 21:25, 26
в Вһ 1:7
г Дн 7:13
Ғ Мр 26:64
Мр 13:26
Лк 21:27
д Мр 13:27
е Мр 13:28-31
Лк 21:29-33
ө Јр 5:8, 9
ж Лк 21:33
з 1Ск 5:1, 2
и Мр 13:32
һө 1:7
ы Јр 6:11-13
ј Лк 17:26, 27
к Јр 7:7
Иб 11:7
1Бт 3:19, 20
2Бт 2:5
к Јр 7:23
2Бт 3:6
л Лк 17:35

Сағ сүтүн

а Мр 25:13
Мр 13:33
Лк 21:36
б 1Ск 5:2
2Бт 3:10
в Лк 12:39, 40
г Мр 13:35
Ғ Лк 12:42-44
д Вһ 16:15
е Лк 12:45, 46
ө Мр 25:13
ж Мр 13:42

ФӘС. 25

з Лк 12:35
Фп 2:15
и Јһ 3:28, 29
Вһ 19:7
ы Мр 7:24, 26

42 Буна көрә дә ојаг галын, чүнки Ағанызын һансы күн кәләчәјини билмирсиниз.^a

43 Буну да билин ки, ев са-һиби оғрунун нә вахт кәләчә-јини билсәјди,^b ојаг галарды вә евинин јарылмасына јол вер-мәзди.^c 44 Бунун үчүн сиз дә һазыр олун,^d чүнки инсан Оғлу көзләмәдијиниз саатда кәлә-чәк.

45 Евиндәки гуллуғчулара вахтлы-вахтында јемәк вермәк үчүн ағанын онларын үзәри-нә гојдуғу садиғ вә ағыл-лы* нөкәр, көрәсән, кимди?^e 46 Ағасы кәләндә ону иш башында тапса, хош онун һа-лына!^f 47 Әмин олун, ағасы бүтүн әмлакынын идарәсини она тапшырачаг.

48 Јох әкәр о нөкәр јара-мазлығ едиб үрәјиндә: “Ағам кечикир”,^g — дөјәрсә, 49 га-лан нөкәрләри дөјәр вә әјјаш-ларла јејиб-ичәрсә, 50 ағасы онун көзләмәдији бир күндә вә билмәдији саатда кәлиб^h 51 она ағыр чәза верәчәк вә ону икиүзлүләрин јанына атачаг. Јарамаз нөкәр орада һөнкүр-һөнкүр ағлајыб дишлә-рини гычајачаг.^и

25 Сәмави Падшаһлығ чы-рагларыны^к көтүрүб бә-ји гаршыламаға чыхан он гыза бәнзәјир.^л 2 Онлардан беши ағылсыз, беши исә ағыллы иди.^м 3 Ағылсыз гызлар чы-рагларыны көтүрмүшдүләр, амма јағ көтүрмәмишдиләр. 4 Ағыллы гызлар исә чыраг-ларла биркә јағ габларыны да долдуруб өзләри илә кө-түрмүшдүләр. 5 Бәј јубанды-ғы үчүн гызлар мүркүләјиб ју-хуја кетдиләр. 6 Бирдән кечә јарысы кимсә гышгырды: “Бәј кәлир! Бәјин габағына чыхын”.

24:45 * Јахуд мүдрик, узагкөрән, тәд-бирли.

7 Онда гызларын һамысы дуруб чырагларыны гајдаја салды.^а **8** Ағылсыз гызлар ағыллыларга дедиләр: “Чырагларымыз сөнүр, јағыныздан бир аз бизә дә верин”. **9** Ағыллы гызлар белә чаваб вердиләр: “Бирдән јағ нә сизә чатар, нә бизә. Јахшысы будур кедин, јағ сатанлардан алын”. **10** Онлар јағ алмаға кетдикләри вахт бәј кәлиб чыхды. О гызлар ки һазыр иди, бәјлә тој мәчлисинә^б кирдиләр вә гапы бағланды. **11** Бир гәдәр сонра о бири гызлар да кәлиб: “Аға, аға, бизик, гапыны ач!”^в — дејә чағырдылар. **12** Бәј онларга деди: “Мән сизи танымырам”.

13 Буна көрә дә ојағ галын,^г чүнки о күнү вә о сааты билмирсиниз.^г

14 Падшаһлыг һәмчинин башга өлкәјә кетмәјә һазырлашан бир адама бәнзәјир. О адам нөкәрләрини јанына чағырыб әмлакынын идарәсини онларга һәвалә етди.^д **15** О, нөкәрләрин бачарығыны нәзәрә алараг, биринә беш, о бирисинә ики, дикәринә исә бир талант* вериб јола чыхды. **16** Беш талант алмыш нөкәр дәрһал кедиб пулу дөвријәјә бурахды вә даһа беш талант газанды. **17** Ејнилә, ики талант алмыш нөкәр дә даһа ики талант газанды. **18** Бир талант алмыш нөкәр исә кедиб ағасынын вердији күмүш пулу торпаға басдырды.

19 Хејли вахт кечәндән сонра аға кери гајытды вә нөкәрләрдән һесабаг тәләб етди.^е **20** Беш талант алмыш нөкәр газандығы беш таланты да өзү илә кәтириб деди: “Аға, сән мәнә беш талант әманәт ет-

25:15 * Јунан таланты 20,4 кг-а бәрәбәр иди. Б14 әлавәсинә бах.

ФӘС. 25

а Лк 12:35

б Вһ 19:9

в Лк 13:25, 27

г 1Сж 5:6

15г 5:8

ф Мт 24:42, 50

Мр 13:33

д Лк 19:12, 13

е Лк 19:15

Сағ сүтун

а Лк 19:16, 17

б Лк 16:10

в Иб 12:2

г Лк 19:18, 19

ф Лк 19:20-23

д Лк 19:24-26

е Мт 13:12

Мр 4:25

Лк 8:18

Јһ 15:2

ө Дн 7:13

ж Мт 16:27

мишдин. Бах, мән беш талант да газанмышам”.^а **21** Ағасы она деди: “Афәрин, мәним го-чаг, садиг нөкәрим! Сән хырда ишдә сәдагәтини көстәрдин, буна көрә сәнә чох шеј һәвалә едәчәјәм.”^б Кәл, сән дә ағанла биркә севин!”^в **22** Сонра ики талант алмыш нөкәр ирәли чыхыб деди: “Аға, сән мәнә ики талант әманәт етмишдин. Бах, мән ики талант да газанмышам”.^г **23** Ағасы она деди: “Афәрин, мәним го-чаг, садиг нөкәрим! Сән хырда ишдә сәдагәтини көстәрдин, буна көрә сәнә чох шеј һәвалә едәчәјәм. Кәл, сән дә ағанла биркә севин!”

24 Ахырда бир талант алмыш нөкәр ирәли чыхыб деди: “Аға, мән билирдим ки, сән тәләбкар адамсан. Әкмәдјин јердән бичирсән, сәпмәдјин јердән јығырсан.”^г **25** Буна көрә дә сәндән горхдум вә кедиб вердијин таланты торпагда кизләтдим. Ал, бу да сәнин пулун”. **26** Ағасы она деди: “Ај јарамаз, тәнбәл нөкәр! Ахы сән билирдин ки, мән әкмәдјим јердән бичән, сәпмәдјим јердән јыған адамам. **27** Онда нәјә көрә пулumu дөвријәјә бурахмадын ки, мән кәләндә пулumu фаизлә көтүрүм?”

28 Сонра аға нөкәрләринә деди: “Пулу бундан алын, он таланты олана верин.”^д **29** Чүнки кимдә варса, она даһа чох вериләчәк вә о адамда боллуг олачаг. Анчаг кимдә јохдурса, әлиндәки дә алыначаг.”^е **30** Бу јарамаз нөкәри исә бајыра, зүлмәтә атын. О, орада һөнкүр-һөнкүр ағлајыб дишләрини гычајачаг”.

31 Инсан Оғлу^ө бүтүн мәләкләрлә биркә өз чалалында кәлиб* шанлы тахтына әјләшәчәк. **32** Бүтүн халглар онун

өнүндө жыгышачаг вә о, инсанлары чобан гојунлары кечиләрдән ајырдығы кими, бир-бириндән ајырачаг. **33** Гојунлары^а сағ тәрәфинә, кечиләри исә сол тәрәфинә гојачаг.^б

34 Онда Падшаһ сағындакылары дејәчәк: “Еј Атамын мүбарәк бәндәләри! Кәлин, бәшәрин тәмәли гојуландан бәри сизин үчүн хазырланмыш Падшаһлығы мирас алын.

35 Чүнки ачмышдым, мәнә јемәк вердиниз; сусамышдым, мәнә су вердиниз; гәриб идим, мәнә гонагпәрвәрлик көстәрдиниз;^в **36** чылпаг идим, мәни кејиндирдиниз;^г нахош-ламышдым, мәнә бахдыныз; душтаг идим, јаныма кәлдиниз”.^д **37** Онда салеһләр она дејәчәкләр: “Аға, биз сәни нә вахт ач көрүб једиздирмишик вә ја сусуз көрүб су вермишик?^а **38** Начан гәриб олдуғуну көрүб сәнә гонагпәрвәрлик көстәрмишик, ја да сәни чылпаг көрүб кејиндирмишик? **39** Сәни нә вахт хәстә вә ја душтаг көрүб јанына кәлмишик?” **40** Падшаһ онлара чаваб верәчәк: “Буну бу гардашларымдан ән кичији үчүн етдијинизә көрә, елә һесаб едирәм ки, мәним үчүн ет-мисиниз”.^е

41 Сонра о, солундакылары дејәчәк: “Рәдд олун бурадан,^в ләнәтә кәлмишләр! Иблис вә онун мәләкләри^ж үчүн хазырланмыш әбәди алова^з кедин! **42** Чүнки ачмышдым, мәнә јемәк вермәдиниз; сусамышдым, мәнә су вермәдиниз; **43** гәриб идим, мәнә гонагпәрвәрлик көстәрмәдиниз; чылпаг идим, мәни кејиндирмәдиниз; нахошламышдым вә душтаг идим, амма мәнә бахмадыныз”. **44** Онлар сорушачаглар: “Аға, биз сәни нә вахт ач, сусуз, гә-

ФӘС. 25

- а Јһ 10:14
- б Мт 25:41
- в Иб 13:2
3Јһ 5
- г Јр 2:15, 16
- д 2Тм 1:16
- е Мт 10:42
- ж Мс 19:17
Мт 10:40
Мр 9:41
Иб 6:10
- з Мт 7:23
- и Вһ 12:9
Вһ 20:10
- к Мт 18:8, 9

Сағ сүтүн

- а 3к 2:8
һә 9:4, 5
- б 2Бт 2:9
- в Рм 2:6, 7

ФӘС. 26

- г Чх 12:14
Мр 14:1, 2
Лк 22:1, 2
Јһ 13:1
- д Мт 16:21
Мт 20:18, 19
Мт 27:26
Мр 15:15
Јһ 19:16
- е 36 2:2
- ж Мр 14:3-9
Јһ 12:1-8
- и Гн 15:11
- к Мр 14:7
- л Мр 14:8
Јһ 12:7
- м Мр 14:9

риб, чылпаг, хәстә вә ја душтаг көрүб сәнә гуллуг етмәдик?”

45 Онда падшаһ онлара дејәчәк: “Мадам ки буну бу кичик-ләрдән биринә етмәдиниз, демәли, мәнә дә етмәмисиниз”.^а

46 Бунлар әбәдлик мәһв едил-ләчәкләр,^б салеһләр исә әбәди һәјата говушачаглар”.^в

26 Иса бунлары дејиб гур-тарандан сонра шакирд-ләринә сөйләди: **2** «Сиз билирсиниз ки, ики күндән сонра Пасха бајрамыдыр,^г инсан Оғлу әлә верилиб дирәкдә едам едиләчәк». ^д

3 Бөјүк каһинләр вә халғын ағсаггаллары Гајафа^а адлы баш каһинин һәјәтиндә жыгышдылар. **4** Онлар Исаны тутуб өлдүрмәк үчүн һијлә гур-рудулар.^в **5** Амма дејирдиләр: «Бајрамда олмасын, јохса халг ајага галхар».

6 Иса Бејтанијәдә, чүзамлы Шимонун евиндә^г **7** сүфрәдә әлләшәркән бир гадын әлиндә габ* она јахынлашды. Габын ичиндә баһалы әтирли јағ варды. Гадын јағы Исанын башына төкмәјә башлады. **8** Шакирдләр буну көрәндә әсәбиләшдиләр: «Бу бојда исрафчылыг олар? **9** Бу јағы баһа гиймәтә сатыб пулуну касыблара пайламаг оларды». **10** Бундан акаһ олан Иса деди: «Бу гыздан нә истәјирсиниз? О, мәним үчүн саваб иш көрдү. **11** Касыблар һәмишә јаныныздадыр,^ж мән исә һәмишә јанынызда олмајачағам.^з **12** О, јағы үстүмә төкмәклә мәни дәфнә хазырлады.” **13** Инанын, мүждә дүнјанын һарасында төблиғ олунса, бу гадын көрдүјү ишдән данышыб ону јад едәчәкләр”.^и

26:7 * һәрфән: *алабастер габы*. Лүғәтә бах.

14 Онда он ики һәваридән бири, Јәһуда Искәрјут^а бө-јүк каһинләрин јанына кедиб^б 15 деди: «Ону сизэ тәслим ет-сәм, мәнә нә верәсиниз?»^в Онлар Јәһудаја отуз күмшү пул бојун олдулар.^г 16 О, һәм-ин вахтдан етибарән, Исаны элә вермәк үчүн фүрсәт ахтар-маға башлады.

17 Мајасыз чөрәк^г бајрамы-нын илк күнү шакирдләр Иса-ја јахынлашыб дедиләр: «Сә-нин үчүн Пасха јемәјини һара-да һазырлајаг?»^д 18 О деди: «Шәһәрә кедиб филанкәси тапын вә она чатдырын ки, Устад белә дејир: “Вахтым јахынлашды. Пасха бајра-мыны шакирдләримлә бир-кә сәнин евиндә кечирәчә-жәм”». 19 Шакирдләр һәр ше-ји Исанын дедији кими етди-ләр вә Пасха үчүн һазырлыг көрдүләр.

20 Ахшам дүшәндә^е Иса он ики шакирди илә сүфрәјә ә-ләшди.^е 21 Шам јемәји за-маны Иса деди: «Буну би-лин ки, сизләрән бири мәни сатачаг».^ж 22 Шакирдләр бу-ну ешидәндә бәрк кәдәрлән-диләр вә бир-бир ондан со-рушмаға башладылар: «Аға, бу мәнәм?» 23 Иса чаваб верди: «Мәнимлә бир габа чөрәк ба-тыран мәни сатачаг».^з 24 Дүз-дүр, инсан Оғлу онун һаг-гында јазылдығы кими кедир, амма вај ону сатанын һалы-на! О адам дүнјаја һеч кәл-мәсәјди, онун үчүн даһа јахшы оларды».^и 25 Ону сатмаға һа-зырлашан Јәһуда да сорушду: «Рабби*, бу мәнәм?» Иса она чаваб верди: «Буну өзүн де-дин».

26 Онлар һәлә јемәк јејәр-кән Иса чөрәк көтүрүб Аллаһа

26:25 * Јәһуди руһаниләринә верилән шәрәфли ад.

ФӘС. 26

а Мт 10:2, 4
Jh 13:2
б Мр 14:10, 11
Лк 22:3-6
в Jh 11:57
г Чх 21:32
Зк 11:12
Мт 27:3
ф Чх 12:18
Чх 23:15
Лк 22:1
д Мр 14:12-16
Лк 22:7-13
е Гн 16:6
ө Мр 14:17-21
Лк 22:14
ж Лк 22:21-23
Jh 6:70
Jh 13:21, 22
з 36 41:9
Мр 14:20
Лк 22:21
Jh 13:26
и Гн 27:25
Лк 22:22
Jh 17:12
ы Мр 14:21

Сағ сүтун

а 1Кр 10:16
б Мр 14:22
Лк 22:19
1Кр 11:23-26
в Мр 14:23
Лк 22:20
г Мт 20:28
Мр 14:24
Еф 1:7
Иб 9:20, 22
ф 1Кр 10:16
д Чх 24:8
Өр 31:31
Иб 7:22
е Мр 14:25
Лк 22:18
ө Лк 22:39
Jh 18:1
ж Зк 13:7
Мр 14:27, 28
Jh 16:32
з Мт 28:7
Мт 28:16
и Мр 14:29-31
ы Мр 14:30
Лк 22:34
Jh 13:38
ј Лк 22:33
к Jh 18:1
к Мр 14:32-36
Лк 22:40
л Өш 53:3

шүкүр етди вә чөрәји бөлүб^а шакирдләринә верди. Сонра деди: «Көтүрүн, јејин. Бу, мә-нин бәдәнимни тәмсил едир».^б 27 О һәмчинин бир чам көтү-рүб Аллаһа шүкүр етди вә ша-кирдләрә вериб деди: «Бундан һамыңыз ичин».^в 28 Бу, бир чохлаынын кунәһыны эфв етмәк үчүн^г ахыдылачаг ганы-мы,^г “әһд ганыны”^д тәмсил едир. 29 Буну билин ки, Ата-мын Падшаһлығында сизинлә бирликдә тәзә шәраб ичәчәјим күнә гәдәр дилимә эсла шә-раб вурмајачагам».^е 30 Ахыр-да онлар мәдһ нәғмәләри^е оху-јуб Зејтун дағына јолланды-лар.^е

31 Иса онлара деди: «Бу кечә һамыңыз мәнән үз дөндәрәчәксиниз. Чүнки јазы-лыб: “Чобаны вурачагам, го-јунлар пәрән-пәрән олачаг”».^ж 32 Амма дириләндән сонра мән сизин габағынынзча Чәли-ләјә кедәчәјәм».^з 33 Бутрус деди: «Һамы сәнән үз дөндәр-сә дә, мән өмрүмдә сәнән үз дөндәрмәрәм!»^и 34 Иса она деди: «Буну бил ки, бу кечә, хо-руз банламаздан әввәл сән үч дәфә мәни даначагсан».^и 35 Бутрус јенә деди: «Сәнин-лә биркә өлмәк лазым кәлсә белә, сәни данмарам».^ј О бири шакирдләр дә ејни шеји дејир-диләр.

36 Сонра Иса шакирдләри илә бирликдә Кетсемани ад-ланан јерә кәлди^к вә онлара деди: «Сиз бурада отурун, мән исә кедим дуа едим».^к 37 Иса Бутрусу вә Зәбәдинин ики оғ-луну өзү илә көтүрдү. О, бәрк кәдәрләнди, дәрин изти-раб кечирди.^л 38 Сонра онла-ра деди: «Кәдәрим һәдсиз-дир, дөзүлмәздир. Сиз бура-да дурун, мәнимлә биркә ојаг

26:30 * Јахуд мәзмурлар.

галын».^а **39** Өзү исә бир аз ирәли кедиб үзүстә јерә гапанды вә дуа етмәјә башлады:^б «Ата, әкәр мүмкүнсә, бу чамы*^в мәнән кәнәр ет. Фәғәт гој мән истәјән кими јох, Сән истәјән кими олсун».^г

40 Иса шакирдләринин јанына гајыданда көрдү ки, онлар јатыблар. О, Бутрус деди: «Мәкәр мәнимлә бирчә саат да ојаг гала билмәдиниз?»^д **41** Сајыг олун^е вә даима дуа един ки,^е күнаһа јол вермәјәсиниз.^е Бәли, руһ* шөвглү, чисим^ж исә зәифдир».^ж **42** Иса тәзәдән онлардан узаглашыб дуа етмәјә башлады: «Ата, әкәр бу чамдан ичмәмәјим, онун мәнән јан кечмәси мүмкүн дејилсә, гој Сән истәјән кими олсун».^з **43** Шакирдләрин исә көзләри бағланырды. Иса гајыданда көрдү ки, онлар јатырлар. **44** Иса јенә онлары гојуб узаглашды, үчүнчү дәфә дә ејни сөзләрлә дуа етди. **45** Сонра о, шакирдләринин јанына кәлиб деди: «Белә бир вахтда сиз јатыб динчәлирсиниз?! Инсан Оғлунун күнаһлыларын әли-нә верилчәји саат јетишди. **46** Дурун кедәк. Хаин јахынлашыр». **47** Иса сөзүнү гуртармамыш он ики һәваридән бири олан Јәһуда бөјүк каһинләрин вә халгын ағсагалларынын көндәрдији бөјүк бир издиһамла ора кәлди. Онлар гылынч вә дәјәнәклә силаһланмышдылар.^а

48 Хаин онлара демишди: «Кими өпсәм, Иса одур. Ону тутарсыныз». **49** О, дүз Иса-

26:39 * Чам Аллаһын ирадәсинин — Исанын күфр данышмагда иттиһам олунараг өлдүрүлмәсинә јол вермәсинин рәмзидир. **26:41** * Инсанын мәнәви гүввәси. # Инсанын күнаһлы, гејри-камил вәзјјәти.

ФӘС. 26

- а Мр 14:34
- б Иб 5:7
- в Мт 20:22
Jh 18:11
- г Мр 14:36
Лк 22:42
Jh 5:30
Jh 6:38
Иб 10:9
- д Мр 14:37-42
Лк 22:45
- е Мр 13:33
1Бт 5:8
Вһ 16:15
- ж Лк 18:1
Рм 12:12
Еф 6:18
1Бт 4:7
- з Мр 6:13
Лк 22:46
- и Мр 14:38
Рм 7:23
- а Мр 6:10
Jh 12:27
- и Мр 14:43-47
Лк 22:47-51
Jh 18:3

Сағ сүгүн

- а 36 41:9
- б Мр 14:47
Лк 22:50
Jh 18:10
- в Jh 18:11
- г Јр 9:6
- д 2Пд 6:17
Дн 7:10
Мт 4:11
- е Мр 14:48, 49
Лк 22:52, 53
- ж 36 22:16-18
Өш 53
Дн 9:26
- з 3к 13:7
Мр 14:50
Jh 16:32
- и Мр 14:33
Лк 22:54, 55
- ы Jh 18:16
- ј Мр 14:55-59

ја јахынлашыб: «Салам, Раб-би!» — деди вә ону нәвазишлә өпдү. **50** Амма Иса она деди: «Сән бурада нә кәзирсән?»^а Бу заман Исаја јахынлашыб ону тутдулар. **51** Бу дәм Иса илә оланлардан бири гылынчыны чәкди вә вуруб баш каһинин нөкәринин гулағыны кәсди.^б **52** Иса она деди: «Гылынчыны гајтар гој гынына.»^в Гылынч көтүрән һәр кәс гылынчдан өләчәк.^г **53** Јохса елә билирсән, мән Атама јалвара билмәрәм ки, елә бу дегигә көмәјимә минләрлә* мәләк көндәрсин?^д **54** Бәс онда Мүгәддәс Јазылар нечә јеринә јетәр? Ахы орада јазылыб ки, һәр шеј мәнз бу чүр олмалыдыр». **55** Сонра Иса үзүнү издиһама тутуб деди: «Мәкәр мән гулдурам ки, мәни тутмаг үчүн үстүмә гылынч вә дәјәнәклә кәлмисиниз? Һәр күн мәбәддә отуруб вәз едәндә^е мәни һәбс етмирдiniz.»^е **56** Лакин бүтүн бунлар пејғәмбәрләрин сөзләри јеринә јетсин дејә, баш верир».^ж Онда шакирдләрин һамысы ону гојуб гачды.^ж

57 Исаны һәбс едәнләр ону баш каһин Гајафанын^з јанына кәтирдиләр. Мирзәләр вә ағсагаллар да бура топлашмышдылар.^а **58** Бутрус бир гәдәр аралыдан Исанын даһынча кәлирди. О, баш каһинин һәјәтинә чатды, ичәри кириб гуллугчуларла отурду вә бу ишин нә илә гуртарачағыны көзләмәјә башлады.^б

59 Бу вахт бөјүк каһинләр вә бүтүн Синедрион* Исаны өлүмә мәнхум етмәк үчүн бөһтан^в ахтарырды,^в **60** ла-

26:53 * Һәрфән: он ики лекиондан чох. Лекион гәдим Ромада гошун һиссәси иди. Бир лекион тәхминән 4000—6000 әскәрдән ибарәт иди. **26:59** * Пүғәтә бах. # Јахуд јалан шәһадәт.

кин тапа билмирди, һалбуки чохла јаланчы шаһид кәлирди.^а Нәһәјәт, ики нәфәр кәлиб **61** деди: «Бу адам дејирди: “Мән Аллаһын мәбәдини јыхыб үч күнә тикәрәм”».^б

62 Онда баш каһин ајаға галхыб Исадан сорушду: «Нијә чаваб вермирсән? Ешидирсән, әлејһинә нәләр данышырлар?»^в **63** Иса сусурду.^г Баш каһин она деди: «Сәни вар олан Аллаһа анд верирәм, сөјлә, Аллаһын Оғлу Мәсиһ сәнсән?»^д **64** Иса чаваб верди:

«Еләдир ки вар. Ешидин вә акаһ олун, бундан сонра сиз инсан Оғлунун^а Гүдрәтлинин сағында отурдуғуну^в вә көјүн булудлары үзәриндә кәлдијини көрәчәксиниз».^г

65 Онда баш каһин јахасыны чырыб деди: «О күфр деди! Даһа шаһидләр нәјимизә кәрәкдир? Индикә өз гулағыңызла онун ағзындан күфр ешитдиниз. **66** Һә, нә дејирсиниз?» Онлар дедиләр: «О өлмәлидир».^ж

67 Сонра Исанын үзүнә түпүрүб^з ону јумругламаға башладылар.^и Бәзиләри онун үзүнә шиллә чәкиб^ы **68** дејирди: «Еј, Мәсиһ! Пејғәмбәр дејилсән, де көрәк сәни ким вурду?»

69 Бу заман Бутрус һәјәтдә отурмушду. Бир гарабаш она јахынлашыб деди: «Сән дә бу чәлиләлә Иса илә бир јердә идин!»^ј

70 Бутрус исә һамынын гаршысында инкар етмәјә башлады: «Сән нә данышырсан?! Мәним һеч нәдән хәбәрим јохдур». **71** Бутрус кириш гапысына кәлдикдә башга бир гарабаш ону таныды вә орадакылар деди: «Бу адам да нәсрани Иса илә бирликдә иди».^к **72** О, јенә дә анд ичиб данмаға башлады: «Мән о адамы танымырам!» **73** Бир аздан орадакылар Бутрус а ја-

ФӘС. 26

а 36 27:12
36 35:11

б Мт 27:39, 40
Јһ 2:19
Һә 6:14

в Мр 14:60-65

г Әш 53:7
Һә 8:32

д Лк 22:67-71

е Дн 7:13
Јһ 1:51

ж 36 110:1
Лк 22:69

з Мр 14:62
Вһ 1:7

и Лә 24:16
Јһ 19:7

к Әш 50:6

л Лк 22:63, 64

м Әш 53:3

н Мр 14:66-72
Лк 22:54-62
Јһ 18:15-17

о Јһ 18:25-27

Сағ сүтүн

а Мт 26:34
Мр 14:30
Јһ 13:38

ФӘС. 27

б Мр 15:1
Лк 22:66

в 36 2:2
Мт 20:18, 19
Лк 23:1
Јһ 18:28
Һә 3:13

г Мт 26:14, 15
Мр 14:10, 11

д Һә 1:16, 18

е Һә 1:19

хынлашыб дедиләр: «Бәс нечә, сән дә онун адамларындансан. Ләһчәндән дә билинир».

74 Бутрус өзүнә ләнәт јағдырыб анд-аман едирди ки, Исаны танымыр. Һәмин андача хоруз банлады. **75** Исанын «хоруз банламаздан әввәл сән мәни үч дәфә даначагсан»^а сөзләри Бутрусун јадына дүшдү вә о чөлә чыхыб һөнкүр-һөнкүр ағлады.

27 Сәһәр ачыландә бүтүн бөјүк каһинләр вә халгын ағсагаллары јығышыб Исаны өлдүрмәк үчүн мәшвәрәт етдиләр.^б **2** Сонра онун әл-голуну бағладылар вә апарыб вали Пилата тәһвил вердиләр.^в

3 Исаны сатмыш Јәһуда онун өлүмә мәнкум едилдијини көрәндә вичдан эзабы чәкмәјә башлады. О, отуз күмүшү бөјүк каһинләрлә ағсагалларга гајтарыб^г **4** деди: «Күнаһсыз адамы сатмагла күнаһ иш тутмушам». Онлар исә дедиләр: «Бизә нә? Өзүн биләрсән!» **5** Јәһуда күмүш пуллари мәбәддә атыб орадан чыхды вә кедиб өзүнү асды.^д

6 Бөјүк каһинләрсә бу пуллари јығыб дедиләр: «Буну мүгәддәс хәзинәјә атмаг дүзкүн дејил, чүнки бу пул ган пулудур». **7** Онлар мәсләһәтләшиб о пула јаделлиләри дәфн етмәк үчүн дулусчунун тарласыны алдылар. **8** Буна көрә дә о тарла бу күнәдәк «Ган тарласы»^е адланыр. **9** Онда Әрәмја пејғәмбәр васитәсилә дејилмиш бу сөзләр јеринә јетди: «Онлар отуз күмүшү көтүрдүләр. О инсан үчүн гојумуш мәбләғ бу иди; бәли, Исраил оғуларындан бәзиләри онун үчүн бу мәбләғи гојумушду. **10** Јеһова мәнә әмр етдији кими, онлар бу

пула дулусчунун тарласыны алдылар».^а

11 Иса валинин габагында даянмышды. Вали ондан сорушду: «Сән јәһудиләрин падышанысан?» Иса чаваб верди: «Дедјин кимидир?»^б **12** Амма бөјүк каһинләр вә ағсагаллар ону иттиһам едәндә Иса чаваб вермирди.^в **13** Онда Пилат деди: «Ешидирсән, сән гаршы нәләр дејирләр?» **14** Амма Иса сусду, бир кәлмә сөз дә демәди. Вали буна чох тәәччүб-ләнди.

15 Вали һәр Пасха бајрамында чамаатын истәдији бир мөһбусу азадлыға бурахырды.^г

16 О күнләрдә Барабба адында гаты бир чинајеткар һәбс-дә иди. **17** Чамаат топлашанда Пилат деди: «Сизин үчүн кими азад едим: Бараббаны, јохса Мәсиһ адланан Исаны?»

18 Пилат билирди ки, Исаны пахыллыгдан әлә верибләр, **19** һәм дә, о, һаким күрсүсүндә әјлшән заман арвады она хәбәр көндәриб демишди: «Бу салеһ адамла ишин олмасын, она көрә бу кечә јухуда јаман әзијјәт чәкмишәм».

20 Лакин бөјүк каһинләр вә ағсагаллар чамааты өјрәтдиләр ки, Бараббанын азад олмасыны,^д Исанын исә едам едилмәсини истәсинләр.^е

21 Вали онлардан сорушду: «Бу ики нәфәрдән һаныны азад едим?» Чамаат деди: «Бараббаны».

22 Пилат сорушду: «Бәс бу Мәсиһ адланан Иса илә нә едим?» Онларын һамысы бир ағыздан гышгырды: «Ону дирәкдә едам ет!»^е

23 Пилат деди: «Ахы нијә? О нә пис иш көрүб ки?» Онлар даһа да бәркдән гышгырдылар: «Ону дирәкдә едам ет!»^е

24 Пилат көрдү ки, әлин-дән һеч нә кәлмир, чамаат кеткәдә гызышыр. Онда су көтү-

ФӘС. 27

а 3к 11:12, 13

б Мр 15:2-5
Лк 23:3
Јһ 18:33, 37

в Әш 53:7
Мр 26:63
Јһ 19:9

г Мр 15:6-10
Јһ 18:39

д Лк 23:18
Јһ 18:40
һә 3:14

д Мр 15:11-14

е Лк 23:21

ө Лк 23:23
һә 3:13

Сағ сүтун

а һә 5:27, 28
1Ск 2:14, 15

б Лк 18:33
Јһ 19:1

в Мр 15:15
Лк 23:25

г Мр 15:16-20

д Јһ 19:2, 3

д Әш 50:6
Мр 26:67

е Әш 53:7
Мр 20:18, 19

ө Мр 15:21
Лк 23:26

ж Мр 15:22-24
Лк 23:33
Јһ 19:17

з 36 69:21

и 36 22:18
Мр 15:24
Лк 23:34
Јһ 19:23, 24

ы Мр 15:26
Лк 23:38
Јһ 19:19

рүб һамынын көзү гаршысында әлләрини јуду вә деди: «Мән бу адамын ганындан тәмизәм. Өзүнүз биләрсиниз». **25** Чамаат бир ағыздан деди: «Гој онун ганы бизим вә өвладларымызын бојнунда галсын».^а

26 Вали Бараббаны азад етди, Исаны исә гамчы илә дөјдүрдү^б вә дирәкдә едам етмәк үчүн әскәрләр тәһвил верди.^в

27 Пилатын әскәрләри Исаны вали сарајына апардылар. Бүтүн алај онун башына топлашды.^г **28** Онлар Исаны сојундуруб әјнинә ал-гырмызы хәләт кечиртдиләр,^д **29** тикандан чәләнк һөрүб башына гојдулар, сағ әлинә бир гамыш чубуг вердиләр. Сонра да гаршысында диз чөкүб ону әлә салмаға башладылар: «Салам, еј јәһудиләрин падышаны!»

30 Онун үзүнә түпүрдүләр,^д чубуғу көтүрүб башына-башына вурдулар. **31** Ону лаға гојуб гуртарандан сонра әјнинәкәи хәләти чыхарыб өз палтарыны әјнинә кејиндирдиләр вә дирәјә мыхламаға апардылар.^е

32 Онлар бајыра чыханда Шимон адында бир киреналы илә растлашдылар. Ону тутуб Исанын ишкәнчә дирәјини дашымаға мөчбур етдиләр.^е

33 *Голгота*, јәни Кәллә дејилән јерә кәләндә^ж **34** Исаја ичинә ачы бир шеј гатылмыш шәраб вердиләр,^з амма Иса онун дадына бахыб ичмәди.

35 Ону дирәјә мыхлајандан сонра пүшк атыб палтарларыны араларында бөлдүләр.^з **36** Бундан сонра отуруб онун кешјини чөкмәјә башладылар.

37 Һәм дә Исанын башы үстүндә бир лөвһә вурдулар. Лөвһәдә она гаршы ирәли сүрүлмүш бу иттиһам јазылмышды: «Бу, јәһудиләрин падышаны Исадыр».^ы

38 Иса илэ бэрәбэр ики гулдуру да дирэжэ мыхламышдылар, бири онун сағында, о бириси дә солунда иди.^а

39 Орадан кечәнлэр башларыны булажа-булажа^б ону сөжүр^в вэ 40 дејирдилэр: «Мәбәди дағыдыб үч күнэ тикәнә бах!^г Өзүнү хилас елә! Әкәр Аллаһын оғлусанса, дирәкдән дүш!»^г 41 Бөјүк каһинләр, мирәэләр вэ ағсагаллар да ону әлә салырдылар:^д

42 «Башгаларыны хилас едирди, өзүнү исә хилас едә билмир! Бу да Исраилин Падшаһы!^е Гој ишкәнчә дирәјиндән дүшсүн, онда биз она инанарыг!» 43 Бәс нә олду, Аллаһа күвәнирди?! «Мән Аллаһын Оғлујам»^е дејирди. Әкәр Аллаһа әзиздирсә,^ж гој Аллаһ ону хилас еләсин дә!» 44 Һәтта јанында дирэжэ мыхланмыш гулдурлар да ону бу чүр тәһгир едирдиләр.^з

45 Күнорта саат он ики рәдәләриндә* бүтүн о әразинә ә гаранлыг чөкдү вэ тәхминән саат үчә кими^з давам етди.^и 46 Тәхминән саат үчдә Иса учадан: «Ели, Ели, лама сабахтани?» — деди, бу да «Аллаһым, Аллаһым, нијә мәни тәрк етдин?» демәкдир.^и 47 Орада дуранлардан бәзиләри бу сөзләри ешидәндә дедиләр: «Илјасы чағырыр».^и 48 Онлардан бири гачыб бир сүнкәр көтүрдү, ону турш шәраба батырыб бир гамышын учуна тахды вэ она узатды ки, ичсин.^к 49 Башгалары исә дедиләр: «Әл чәк ондан! Көрәк Илјас кәлиб ону хилас едир, ја јох». 50 Иса учадан ғышгырыб чаныны тапшырды.^к

27:45 * Һәрфән: тәхминән алтынчы саатда. ^з Һәрфән: тәхминән догузунчу саата кими.

ФӘС. 27

а Өш 53:12
Мр 15:27
Лк 23:33
Јһ 19:18

б 36 22:7
36 109:25

в Лк 18:32
Иб 12:3

г Мт 26:60, 61
Јһ 2:19

д Мр 15:29-32

е Лк 23:35

ж Јһ 1:49
Јһ 12:13

з Мр 14:62
Јһ 5:18
Јһ 10:36

и 36 22:8

к Лк 23:39

л Мр 15:33
Лк 23:44

м 36 22:1
Өш 53:10
Мр 15:34

н Мр 15:35, 36

о 36 69:21
Лк 23:36
Јһ 19:29

п Мр 15:37
Лк 23:46
Јһ 19:30

Сағ сүтүн

а Чк 26:31-33
Иб 9:3

б Мр 15:38
Лк 23:45

в Иб 10:19, 20

г Мр 15:39

д Мр 15:40, 41
Лк 8:2, 3

е Мт 20:20
Јһ 19:25

ж Мр 15:42, 43
Лк 23:50-53

з Гн 21:22, 23

и Мр 15:45-47
Јһ 19:38

к Јһ 19:40, 41

л Өш 53:9

м Лк 23:55

51 Бирдән мәбәдин пәрдәси^а јухарыдан ашағыја чырылыб^б ики јерә бөлүндү,^в зәлзәлә олду, гајалар јарылды.

52 Сәрдабәләр ачылды вэ өлүм јухусуна кетмиш бир чох мүгәддәс адамын чәсәди үзә чыхды 53 вэ бир чохлары онлары көрдү. (Исанын дирилмәсиндән сонра сәрдабәләрин јанында олан адамлар мүгәддәс шәһәрә кәлдиләр.*.) 54 Јүзбашы вэ Исанын кешијини чәкән әскәрләр зәлзәләни вэ баш верән бүтүн һадисәләри көрәндә бәрк горхдулар вэ дедиләр: «Бу инсан, доғрудан да, Аллаһын Оғлу имиш».^г

55 Хејли гадын да баш верәнләри узагдан мүшаһидә едирди. Онлар Исаја хидмәт етмәк үчүн онунла бирликдә Чәлиләдән кәлмишдиләр.^г 56 Мәчдәлли Мәрјәм, Јагуб илә Јусифтин анасы Мәрјәм, һәмчинин Зәбәдинин оғулларынын анасы да орада онларла иди.^д

57 Ахшамүстү ариматајлы Јусиф адында варлы бир адам ора кәлди. О да Исанын шакирди иди.^е 58 Бу адам Пилатын јанына кедиб ондан Исанын чәсәдини истәди.^е Пилат әмр етди ки, Исанын чәсәдини она версинләр.^ж 59 Јусиф Исанын чәсәдини көтүрүб ону тәмиз, зәриф кәтана бүрүдү^з 60 вэ өзү үчүн гајада олдуғу тәзә сәрдабәјә гојду.^и Сәрдабәнин ағзына јекә бир даш дијирләди вэ чыхыб кетди. 61 Мәчдәлли Мәрјәм вэ о бири Мәрјәм орада галдылар. Онлар сәрдабәнин гаршысында отурмушдулар.^и

27:51 * Бу пәрдә Мүгәддәс јери Өн мүгәддәс јердән ајырырды. 27:53 * Күман ки, көрдүкләрини данышмағ үчүн шәһәрә кәлдиләр.

62 Сәһәриси күн һазырлыг күнүндән сонракы күн иди.^а Бөжүк каһинләр вә фәрисиләр Пилатын янына кәлиб дедиләр: **63** «Аға, јадымыза бир шеј дүшүб. Бу фырылдагчы һәлә сағ икән белә бир сөз дејирди: “Мән үч күндән сонра дирилчәјәм”.^б **64** Буна көрә әмр ет ки, сәрдабәни үч күн јахшы-јахшы горуслар, јохша шакирдләри кәлиб ону оғурлајачаг^в вә сонра һамыја дејәчәкләр ки, о дирилиб. Бу јалан әввәлкиндән дә бетәр олачаг». **65** Пилат онлара деди: «Бир дәстә кешикчи көтүрүн. Кедин, ораны билдијиниз кими горујун». **66** Онлар кедиб сәрдабәни ағзындакы дашы мөһүрләдиләр вә ораја кешикчи гојдулар.

28 Шәнбә күнүндән сонра, һәфтәнин илк күнү* дан јери сөкүләндә, Мәчдәлли Мәрјәмлә о бири Мәрјәм сәрдабәјә бахмаға кәлдиләр.^г

2 Орада күчлү зәлзәлә олушду. Чүнки Јеһованын мәләји көјдән енмишди. О, дашы кәнара дијирләјиб үстүндә отурмушду.^д **3** Мәләк шимшәк кими ишылдајырды, палтары гар кими ағаппаг иди.^е **4** Кешикчиләр тир-тир әсирдиләр, горхудан аз гала бағырлары чатлајачагды.

5 Мәләк гадынлара деди: «Горхмајын! Мән билирәм ки, сиз дирәкдә едам едилмиш Исаны ахтарысыыз.^в **6** О, бурада јохдур. Өзүнүн дедији кими дирилиб.^г Кәлин онун гојулдуғу јерә бахын. **7** Сонра исә тез кедин, шакирдләрә онун дирилдијини сөјләјин. Онлара дејин: “Иса сизин габағынызча Чәлиләјә кедир,^ж

28:1 * Јахуд базар күнү. Јеһудиләрдә һәфтә базар күнүндән башлајырды.

ФӘС. 27

а Мр 15:42
Лк 23:54
Јһ 19:14

б Мр 12:40
Јһ 2:19

в Мр 28:12, 13

ФӘС. 28

г Мр 16:1
Лк 24:1
Лк 24:10
Јһ 20:1

д Мр 16:4, 5
Лк 24:2, 4

е һә 1:10

ж Мр 16:6

з Мр 16:21
Мр 17:22, 23
1Кр 15:3, 4

и Мр 26:32
Мр 28:16
Мр 14:28

Сағ сүтүн

а Мр 16:7

б Мр 16:8
Лк 24:9

в Мр 27:65

г Мр 27:64

д Мр 26:32

е 1Кр 15:6

ж Еф 1:20, 21
Фл 2:9

з һә 1:8
Рм 10:18
Рм 11:13
Вһ 14:6

и һә 2:38
һә 8:12

к һә 20:20
1Кр 11:23
2Тр 3:1, 2
1Јһ 3:23

л Мр 13:39
Мр 13:49
Мр 24:3

ону орада көрәчәксиниз”. Мән сизә хәбәр вердим».^а

8 Гадынлар тәләсик сәрдабәдән чыхдылар вә горху гарышыг бөжүк севинчлә гачагач һәр шеји шакирдләрә хәбәр вермәјә кетдиләр.^б **9** Јолда Иса гаршыларына чыхыб онлары саламлады. Гадынлар јүјүрүб Исанын өнүндә диз чөкдүләр вә онун ајагларына сарылдылар. **10** Иса онлара деди: «Горхмајын, кедин гардашларыма дејин ки, Чәлиләјә кетсинләр. Орада мәни көрәчәкләр».

11 Гадынлар јолларына давам етдиләр. Көзәтчиләрдән бир нечәси^в шәһәрә кедиб баш вермиш һадисәни бөжүк каһинләр чатдырды. **12** Бөжүк каһинләр ағсагалларла топлашыб мәсләһәтләшәндән сонра әскәрләрә бөжүк мәбләғдә күмүш пул вердиләр **13** вә тапшырдылар: «Белә дејәрсиниз: “Кечә биз јатанда онун шакирдләри кәлиб чәсәди оғурладылар”.^г **14** Архајын олун, әкәр бу, валинин гулағына чатса, биз һәр шеји она баша саларыг». **15** Әскәрләр пулу көтүрүб һәр шеји тапшырылдығы кими етдиләр. Бу шајиә индијәдәк бүтүн јеһудиләр арасында кәзиб-долашыр.

16 Он бир шакирд Чәлиләјә,^д Исанын дедији даға кәлди^е вә **17** Исаны көрәндә она тәзим етди. Лакин бәзилериндә шүбһә варды. **18** Иса јахынлашыб шакирдләрә деди: «Көјдә вә јердә бүтүн һакимијјәт мәнә верилиб.^ж **19** Буна көрә дә кедин вә бүтүн халгларын ичиндә шакирд һазырлајын,^з онлары Ата, Оғул вә мүғәддәс руһ ады илә вәфтиз едін,^и **20** сизә әмр етдијим һәр шејә риаяјәт етмәји онлара өјрәдин.^к Мән бу дөврүн јекунуна кими һәмишә сизинләјәм».^л

МАРКЫН

ЖАЗДЫҒЫ МҮҖДӨ

МЭЗМУН

- 1 Вәфтизчи Јәһја тәблиғ едир (1–8)
Иса вәфтиз олунур (9–11)
Шейтан Исаны имтаһана чәкир (12, 13)
Иса Чәлиләдә тәблиғ етмәјә башлајыр (14, 15)
Иса илк шакирдләрини чағырыр (16–20)
Мурдар руһ говулур (21–28)
Иса Кәфәрнаһумда шәфа верир (29–34)
Кимсәсиз јердә дуа едир (35–39)
Чүзамлыны сағалдыр (40–45)
- 2 Иса ифличи сағалдыр (1–12)
Лавини чағырыр (13–17)
Оруч барәдә суал (18–22)
Иса шәнбәнин ағасыдыр (23–28)
- 3 Әли гурумуш адам сағалыр (1–6)
Дәниз саһилиндә топлашмыш чамаат (7–12)
12 һәвари (13–19)
Мүгәддәс руһа гаршы күфр (20–30)
Исанын анасы вә гардашлары (31–35)
- 4 Падшаһлығ һаггында мәсәлләр (1–34)
Әкинчи (1–9)
Иса нә үчүн мәсәл чәкир (10–12)
Әкинчи мәсәлинин изаһы (13–20)
Чырағы зәнбил алтына гојмазлар (21–23)
Һансы өлчү илә өлчүрсән (24, 25)
Јатан әкинчи (26–29)
Хардал тохуму (30–32)
Мәсәлләрдән истифадә (33, 34)
Иса ғыртынаны јатырыр (35–41)
- 5 Иса чинләри донузларын ичинә көндәрир (1–20)
Јаирин ғызы; Исанын палтарына тохунуб сағалан гадын (21–43)
- 6 Исаны доғма јурдунда гәбул етмирләр (1–6)
12 һәваријә верилән кестәришләр (7–13)
Вәфтизчи Јәһјанын өлүмү (14–29)
Иса 5000 адамы дојурур (30–44)
Иса сујун үстү илә јеријир (45–52)
- Көннесаретдә хәстәләрә шәфа верир (53–56)
- 7 Инсан адәт-әнәнәләри ифша олунур (1–13)
Инсаны мурдар едән шейләр (14–23)
Суријадакы Финикијадан олан гадыннын иманы (24–30)
Карын гулаглары ачылыр (31–37)
- 8 Иса 4000 адамы дојурур (1–9)
Исадан әләмәт истәјирләр (10–13)
Фәрисиләрин вә һиродун мајасы (14–21)
Бейтсәјдада корун көзләри ачылыр (22–26)
Бутрус дејир: «Сән Мәсиһсән» (27–30)
Иса өләчәјини билдирир (31–33)
Әсл шакирд кимдир? (34–38)
- 9 Исанын көркәми дәјишир (1–13)
Оғлан чиндән гуртулур (14–29)
Иманы олан үчүн һәр шей мүмкүндүр (23)
Иса өләчәјини јенә билдирир (30–32)
Кимин даһа бөјүк олдуғу барәдә мүбаһисә (33–37)
Бизә гаршы чыхмајан бизим тәрәфимиздәдир (38–41)
Күнаһа сүрүкләјән адамын чәзасы (42–48)
«Гој ичиниздә дуз олсун» (49, 50)
- 10 Евлилик вә бошанма (1–12)
Иса ушағлара хәјир-дуа верир (13–16)
Варлы адамын суалы (17–25)
Падшаһлығ јолунда гурбанлар (26–31)
Иса өләчәјини јенә билдирир (32–34)
Јағубла Јәһјанын хаһиши (35–45)
Иса һәјатыны фидјә вермәјә кәлиб (45)
Кор Бартимајын көзләри ачылыр (46–52)
- 11 Јерусәлимә тәнтәнәли кириш (1–11)
Әнчир ағачы ләнәтләнир (12–14)
Иса мәбәди тәмизләјир (15–18)
Гурумуш әнчир ағачындан ибрәт дәрси (19–26)

- Исанын сәләһижәтинә шөкк
едилип (27–33)
- 12 Чани бағбанлар һагда мәсәл (1–12)
Аллаһ вә падшаһ (13–17)
Дирилмә барәдә суал (18–27)
Ики ән вачиб әмр (28–34)
Мәсиһ Давудун оғлудур? (35–37а)
Өзүнүзү мирзәләрдән
көзләјин (37б–40)
Касыб дул гадынын ианәси (41–44)
- 13 Дөврун ЈЕКУНУ (1–37)
Мүһарибәләр, зәлзәләләр,
гытлыг (8)
Мүждә тәблиғ едиләчәк (10)
Бөјүк мүсибәт (19)
Инсан оғлунун көлиши (26)
Әнчир ағачы мәсәли (28–31)
Ојаг галын (32–37)
- 14 Каһинләр Исаја суи-гәсд
һазырлајырлар (1, 2)
- Гадын Исанын башына өтирли јағ
төкүр (3–9)
Јәһуда сатгын чыхыр (10, 11)
Сонунчу Пасха (12–21)
Ағанын шам јемәји (22–26)
Бутрусун Исаны даначағы
габагчадан дејилир (27–31)
Иса Кетсемани бағында дуа
едир (32–42)
Исаны тутурлар (43–52)
Иса Синедрион гаршысында (53–65)
Бутрус Исаны даныр (66–72)
- 15 Иса Пилатын өнүндә (1–15)
Чамаат гаршысында әлә
салыныр (16–20)
Исаны Голготада едам
едирләр (21–32)
Исанын өлүмү (33–41)
Исанын дәфни (42–47)
- 16 Исанын дирилмәси (1–8)

1 Аллаһын Оғлу* Иса Мәсиһ һаггындакы мүждәнин башлангычы. **2** Әшија пејғәмбар белә јазмышдыр: «(Сәнин габагында Өз елчими көндәрирәм, о, сәнин јолуну һазырлајачаг.)» **3** Чөллүкдә кимсә гышыгырыр: “Јеһова үчүн јол һазырлајын! Онун јолларыны һамарлајын”». **4** Беләчә, Вәфтизчи Јәһја чөллүкдә күнаһлары бағышланмасы үчүн төвбә рәмзи олан вәфтизи* тәблиғ едирди. **5** Бүтүн Јәһудияј вә Јерусәлим әһли онун јанына ахшырды. Инсанлар күнаһларыны ачыг-ашкар бојнуна алырды, Јәһја да онлары Иордан чајында вәфтиз едирди. **6** Јәһја дөвә јунундан палтар кејир, белинә дәри гуршаг бағлајырды, **7** чәјирткә вә чөл балы илә гидаланырды. **7** О тәблиғ едәрәк

1:1, 4 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 1

а Мн 3:1,
Мт 3:1, 3
Мт 11:10
Лк 3:2-6
Лк 7:27
б Әш 40:3
Јһ 1:23
в Мт 3:1, 2
һә 13:24
һә 19:4
г Мт 3:5, 6
ф 2Пд 1:8
д Мт 3:4

Сағ сүгүн

а Лк 3:16
Јһ 1:26, 27
һә 13:25
б Јн 2:28
һә 2:1, 4
һә 11:16
1Кр 12:13
в Мт 3:13
Лк 3:21, 22
г Әш 42:1
Мт 3:16
Јһ 1:32-34
ф 36:2-7
Мт 3:17
Лк 3:22
2Бт 1:17
д Мт 4:1-10
Лк 4:1-13
е Мт 4:11

дејирди: «Мәним архамча мән-дән күчлүсү кәлир. Мән әјилиб онун сәндәлинин бағыны ачмаға белә, лајиг дејиләм.» **8** Мән сизи су илә вәфтиз етдим, о исә сизи мүгәддәс руһла вәфтиз едәчәк». **6**

9 О күнләрдә Иса Чәлилләнин Насирә шәһәриндән кәлиб Јәһја тәрәфиндән Иордан чајында вәфтиз олунду. **10** Иса судан чыхар-чыхмас көләрин ачылдығыны вә мүгәддәс руһун көјәрчин кими үзәринә ендијини көрдү. **11** Һәмчинин көјдән бир сәс кәлди: «Сән Мәним севимли Оғлумсан. Сән-дән чох разыјам». **7**

12 Мүгәддәс руһ дәрһал Исаны чөллүјә апарды. **13** О, гырх күн орада чөл һејванларынын арасында галды. Шејтан ону имтаһана чәкди, **14** мәләкләр исә она гуллуғ етдиләр. **8**

14 Јәһја һәбс едилдикдән сонра Иса Чәлиләжә кетди^а вә Аллаһын мүждәсини тәблиғ етмәжә башлады.^б 15 О дејирди: «Вахт јетишди, Аллаһын Падшаһлығы јахындыр. Төвбә един^в вә мүждәжә иман кәтирин».

16 Иса Чәлилә дәнизинин саһили бојунча кедәкән суја тор атан^г Шимону вә онун гардашы Андреасы^д көрдү. Онлар балыгчы идиләр.^е 17 Иса онлара деди: «Ардымча кәлин. Бундан сонра балыг јох, инсан тутачагсыныз».^ж 18 Онлар дәрһал торларыны атыб Исанын ардынча кетдиләр.^з 19 Бир гәдәр ирәли кедәндән сонра о, Зәбәдинин оғлу Јагубу вә онун гардашы Јәһјаны көрдү. Онлар гајыгда идиләр вә торларыны тәмир едирдиләр.^и 20 Иса дәрһал онлары чағырды, онлар да аталары Зәбәдини муздлу ишчиләрлә гајыгда гојуб онунла кетдиләр. 21 Һамысы бир јердә Кәфәрнаһума кәлди.

Шәнбә күнү башлајан кими Иса синагога кирди вә вәз етмәжә* башлады.^ј 22 Чамаат онун нечә вәз етдијинә һејран галды, чүнки о, мирзәләр кими јох, ихтијар саһиби кими вәз едирди.^к 23 О вахт онларын синагогунда ичинә мурдар руһ кирмиш бир адам вар иди. Бирдән о ғышгырды: 24 «Еј нәсрани Иса! Биздән нә истәјирсән?»^л Бизи мөһв етмәжә кәлмисән? Сәнин ким олдуғуну јахшы билирәм, сән Аллаһын Мүгәддәсисән».^м 25 Лакин Иса она зәһмлә: «Сәсини кәс, ондан чых», — деди. 26 Мурдар руһ һәммин адамы ғыч етди вә бағырыб ондан чыхды. 27 Һамыны һеј-

ФӘС. 1

а Мт 4:12

б Лк 4:14, 15
Лк 8:1

в Мт 4:17

г Лк 5:4

д Мт 10:2

е Мт 4:18

ж Мт 4:19, 20

з Мт 19:27
Лк 5:11

и Мт 4:21, 22

к Лк 4:31-37

л Мт 7:28, 29

м Мт 8:28, 29

н Јр 2:19

Сағ сүтүн

а Мт 8:14, 15
Лк 4:38, 39

б 1Кр 9:5

в Мт 8:16
Лк 4:40, 41

г Әш 53:4

д Мт 14:23
Мр 14:32
Лк 4:42
Иб 5:7

е Әш 61:1
Лк 4:43
Јһ 17:4

ж Мт 4:23

рәт бүрүдү. Онлар өз араларында данышмаға башладылар: «Бу нәдир белә? Һәлә бу чүр вәз едән көрәмшишк! Бу адам һәтта мурдар руһлара һөкм едир, онлар да итаәт едирләр!» 28 Онун сорағы тез бир заманда Чәлиләнин һәр тәрәфинә јайылды.

29 Синагогдан чыхан кими о, Јагуб вә Јәһја илә һәрәбәр Андреас вә Шимонкилә кетди.^а 30 Шимонун гајынанасы^б гыздырма ичиндә јатырды. Буну дәрһал Исаја чатдырдылар. 31 Иса гадына јахынлашды, әлиндән тутуб ону галдырды. Гадынын гыздырмасы кечди вә о дуруб онлара гуллуғ етмәжә башлады.

32 Ахшам күнәш батандан сонра чамаат бүтүн хәстәләри вә ичинә чин кирмиш адамлары онун јанына кәтирди.^в 33 Бүтүн шәһәр гапынын ағзына топлашмышды. 34 О, мүхтәлиф азары олан хәстәләри сағалтды^г вә чохла чин говду, лакин чинләри данышмаға гојмады, чүнки чинләр онун Мәсиһ олдуғуну билдирдиләр*.

35 Сәһәр ертәдән, һәлә алагаранлығ икән Иса дурду вә кимсәсиз бир јерә кеңиб дуа етмәжә башлады.^д 36 Шимон исә јанындакыларла бирликдә ону ахтармаға кетди. 37 Онлар Исаны тапанда дедиләр: «Һамы сәни ахтарыр». 38 Лакин Иса онлара деди: «Кәлин башга јерә, јахын шәһәрләрә кедәк ки, мән мүждәни ораларда да тәблиғ едим, ахы мән бунун үчүн кәлмишәм».^е 39 Беләликлә, Иса бүтүн Чәлиләни кәзиб-долашарағ онларын синагогларында тәблиғ едир вә чинләри говурду.^ж

1:34 * Дикәр вариант: онун ким олдуғуну билдирдиләр.

40 Бир дэфэ бир чүзамлы кэлиб онун гаршысында диз чөкдү вэ жалварды: «Экэр истэсэн, мэни тэмизлэжэ билэрсэн».^а **41** Исанын она языгы кэлди, элини узадыб она тохунду вэ деди: «Истэјирэм. Тэмизлэн».^б **42** О андача чүзам кечди, һэмнин адам тэмизлэнди. **43** Иса ону дэрһал жола салды вэ бэрк-бэрк тапшырды: **44** «Бах һа, буну һеч кэсэ данышма. Анчаг кет, өзүнү канинэ көстэр вэ онлара шәһадэт олсун дејэ,^в тэмизлэндијин үчүн Мусанын әмр етдији шейләри тәгдим ет».^г **45** О адам исэ орадан кетди вэ баш верәнләри данышыб аләмә јайды. Иса артыг һеч бир шәһәр ачыг-ашкар кирэ билмирди, шәһәрдән кәнарда кимсәсиз јерләрдә галырды. Адамлар исэ һәр јердән онун јанына кәлирди.^ф

2 Бир нечэ күндән сонра Иса јенә дэ Кәфәрһаһума кәлди. Хәбәр јайылды ки, о, евдәди.^а **2** Ораја о гәдәр адам тоглашды ки, һәтта гапынын ағзында да јер галмады. Иса онлара Аллаһын сөзүнү данышмаға башлады.^б **3** Һәмнин вахт дәрәд киши ифлич олмуш бир адамы ораја кәтирди.^в **4** Лакин басабас олдуғундан ону Исанын јанына кечирэ билмәдиләр. Буна көрә дэ дүз Исанын олдуғу јерин үстүндән дамы сөкүб дешик ачдылар вэ хәстәни хәрәкдәчә ашағы салладылар. **5** Онларын иманыны көрән^ж Иса хәстәјэ деди: «Бала, күнаһларын бағышланды».^з **6** Орада бир нечэ мирзә отурмушду. Онлар үрәкләриндә дедиләр:^д **7** «Бу адам нә дејир? О күфр данышыр. Мәкәр Аллаһдан башга кимсә күнаһлары бағышлаја биләр?»^е **8** Иса онларын фикирләрини

ФӘС. 1а Мт 8:1, 2
Лк 5:12б Мт 8:3
Лк 5:13в Лв 14:3, 4
Лв 14:10, 11
Гн 24:8г Мт 8:4
Лк 5:14

ф Лк 5:15

ФӘС. 2д Мт 4:13
Мт 9:1е Әш 61:1
Еф 2:17
Иб 2:3

ө Лк 5:18, 19

ж һв 14:9, 10

з Әш 53:11
Мт 9:2
Лк 5:20
Лк 7:47, 48и Мт 9:3-8
Лк 5:21-26

ы Әш 43:25

Сағ сүтуна Мт 9:4
Лк 6:8
Вн 2:23

б Дн 7:13

в Әш 53:11

г Мт 9:33
Јн 7:31
Јн 9:32ф Мт 9:9
Лк 5:27, 28д Мт 9:10, 11
Лк 5:29, 30е Әш 61:1
Мт 9:12, 13
Лк 5:31, 32
Лк 19:10
1Тм 1:15

дәрһал анлајыб деди: «Нижә үрәјиниздә белә фикирләширсиниз?»^а **9** Ифлич олмуш бу адама “күнаһларын бағышланды” демәк асандыр, јохса “ајаға галх, хәрәјини дэ көтүр, кет”?^б **10** Анчаг сиз инсан Оғлунун^в јердә күнаһлары бағышламаға сәләһијәти олдуғуну биләсиниз дејә...^г Ифлич олмуш адама деди: **11** «Дур, хәрәјини көтүр, евинә кет». **12** О ајаға галхды, дәрһал хәрәјини көтүрдү вэ һамынын көзү гаршысында чыхыб кетди. Чәмаат һејрәт ичиндә Аллаһы мәдһ едәрәк деди: «Биз һәлә белә шеј көрмәмишик».^г

13 Иса јенә дэ дәниз гырағына кәлди. Халг онун јанына ахышырды вэ Иса онлара Аллаһын сөзүнү өјрәтмәјэ башлады. **14** Сонра о, верки идарәсинин јанындан кечәндә орада отурмуш Алфај оғлу Лавини көрдү вэ она деди: «Ардымча кәл». Лави дуруб онун ардынча кетди.^ф **15** Даһа сонра Иса өз шакирдләри илә бирликдә онун евинә кедиб сүфрәјә әлләшди. Бир чох веркијыған вэ күнаһлы да кәлиб онларла сүфрә архасына әлләшди. Онларын арасында Исанын ардынча кедән чох адам вар иди.^а **16** Анчаг фәрисиләрдән олан мирзәләр онун күнаһлылар вэ веркијығанларла бир јердә чөрәк једијини көрәндә Исанын шакирдләринә дедиләр: «Бу нәдир? О, веркијығанлар вэ күнаһлыларла чөрәк кәсир?» **17** Иса буну ешидәндә онлара деди: «Һәкимә сағлам адамлар јох, хәстәләр мөһтачдыр. Мән сәләһләри јох, күнаһлы адамларла чәғырмаға кәлмишәм».^б

18 Јәһјанын шакирдләри вэ фәрисиләр оруч тутурдулар. Онлар кәлиб Исадан соруш-

дулар: «Нәжә көрә Јәһянын да, фәрисиләрин дә шакирдләри оруч тутур, сәнин шакирдләрин исә тутмур?»^а **19** Иса онлара чаваб верди: «Бәј^б достлары илә оlanda һеч достлар оруч тутар? Нә гәдәр ки бәј достларынын јанындадыр, достлар оруч тутмазлар. **20** Лакин күн кәләчәк, бәји араларындан көтүрәчәкләр,^в бах онда онлар оруч тутачалар. **21** Һеч кәс көһнә палтара тәзә парчадан* јамаг тикмәз. Белә етсә, тәзә јамаг ығылар, ыртылмыш јер даһа да корланар.^г **22** Һәмчинин һеч кәс тәзә шәрабы көһнә тулуглара төкмәз. Белә етсә, шәраб тулуглары ыртар, шәраб да, тулуглар да зај олар. Буна көрә дә тәзә шәрабы тәзә тулуглара төкәрләр».

23 Бир шәнбә күнү Иса әмиләрин арасы илә кедирди. Оун шакирдләри кедә-кедә сүнбүл дәрирдиләр.^д **24** Онда фәрисиләр Исаја дедиләр: «Бура бах! Онлар нәжә көрә шәнбә күнү гадаған олунмуш иши көрүрләр?» **25** Иса чаваб верди: «Мәкәр һеч вахт охумамысыныз, әрзағы гуртаранда, өзү вә јолдашлары ачанда Давуд нә етмишди?»^е **26** Бөјүк каһин Әбјатар^в һаггындакы әһвалатдан билмирсиниз ки, Давуд Аллаһын евинә кириб тәгдим чөрәкләрини* једи, үстәлик, јолдашларына да верди? Һалбуки гануна көрә бу чөрәкләри каһинләрдән башга һеч кәс јејә билмәзди».^г **27** Иса әләвә етди: «Инсан шәнбә үчүн јаранмајыб, шәнбә инсан үчүн јараныб.»^д **28** Одур ки, инсан Оғлу шәнбәнин дә ағасыдыр».^е

2:21 * Јәни јуулмамыш парчадан.
2:26 * Јахур һүзур чөрәјини.

ФӘС. 2

а Мт 9:14, 15
Лк 5:33-35

б Мт 22:2
2Кр 11:2
Вһ 19:7

в Лк 17:22

г Мт 9:16, 17
Лк 5:36-38

д Мт 12:1-8
Лк 6:1-5

е 1Иш 21:1-6

е 1Иш 22:20

ө Чх 25:30
Лв 24:5-9

ж Чх 20:9, 10

з Мт 12:8
Лк 6:5

Сағ сүтун

ФӘС. 3

а Мт 12:9-14
Лк 6:6-11

б Лк 14:1-3

в Јһ 12:39, 40

г Мт 22:16
Мр 12:13

д Мт 12:15

е Мт 9:20, 21
Мр 5:27, 28
Мр 6:56

е Мт 8:31

ө Мр 1:23, 24
Мр 5:7
Лк 4:41

3 Иса јенә дә синагога кәлди. Орада әли гурумуш бир адам вар иди.^а **2** Фәрисиләр Исаны иттиһам етмәк истәјирдиләр. Буна көрә дә диггәтлә бахырдылар ки, көрсүнләр Иса шәнбә күнү о адамы сағалдачаг, ја јох. **3** Иса әли гурумуш адама деди: «Дур, ортаја кеч». **4** Сонра онлардан сорушду: «Шәнбә күнү јахшылыг етмәк дүзкүндүр, јохса пислик етмәк? Инсаны хилас етмәк дүзкүндүр, јохса мәһв етмәк?»^б Онлар сусуб динмәдиләр. **5** Иса онларын үрәјинин нә гәдәр күт олдуғуну көрүб бәрк кәдәрләнди.^в Гәзәблә онлара көз кәздирди, сонра о адама деди: «Әлини узат». О, әлини узатды вә әли сағалды. **6** Онда фәрисиләр чөлә чыхдылар вә Исаны өлдүрмәк барәдә Һиродун ардычыллары^г илә јубанмадан мәшвәрәт етдиләр.

7 Иса өз шакирдләри илә бәрабәр орадан чыхыб дәнниз кәнарына кетди. Чәлилә вә Јәһудийјәдән чохла адам да онун далынча кедирди.^д **8** Һәтта Јерусәлимдән, Идумийјәдән, Иорданын о бири тәјындан, Сур вә Сидон бөлкәләриндән бөјүк бир издиһам Исанын ишләри һагда ешидиб онун јанына кәлди. **9** Чамаат ону сыхышдырмасын дејә, Иса шакирдләринә балача бир гајығы һазыр вәзијәттә сахламағы тапшырды. **10** Иса бир чох адамы сағалтмышды. Буна көрә дә ағыр хәстәлији оланлар Исаја тохунмаг үчүн онун әтрафына топлашырдылар.^е **11** Һәтта мурдар руһлар^в да Исаны көрәндә онун гаршысында јерә јыхылыр вә ғышгырырдылар: «Сән Аллаһын Оғлусан».^г **12** Анчаг Иса чинләрә дәфәләрлә

гадаған едирди ки, онун ким олдуғуну демәсинләр.^a

13 Иса даға чыхды вә шакирдләриндән бәзиләрини^b јанына чағырды. Онлар Исанын јанына кәлдиләр.^c **14** Иса ону мүшәјиғ етмәк үчүн он ики шакирд сечди вә онлары һәвари* адландырды. Иса бу шакирдләрә мүхтәлиф јерләрә кедиб тәблиғ етмәк тапшырығы **15** вә чинләри говмағ сәлаһијәти верәчәқди.^f

16 Һәмин он ики шакирд^g бунлардыр: Шимон (Иса она һәмчинин Бутрус^a ләғәби вермишди), **17** Зәбәдинин оғлу Јағуб вә Јағубун гардашы Јәһја (Иса һәмчинин онлара Бәнирәғиш*, јәни Илдырым оғулары ләғәбини вермишди),^e **18** Андреас, Филип, Бартолмај, Мәтта, Томас, Алфај оғлу Јағуб, Тадај, Гејрәтли Шимон **19** вә сонрадан Исаны сатан Јәһуда Искәрјут.

Иса бир евә кирди. **20** Јенә чамаат јығылдығындан онлар чөрәк јемәјә дә имкан тапмадылар. **21** Исанын гоһумлары бу барәдә ешидәндә: «О, ағлыны итириб», — дејәрәк ону тутуб апармаға кәлдиләр.^o **22** Јерусәлимдән мирзәләр дә кәлиб дедиләр: «Онда Беелсебуб* вар. Бу адам чинләри елә чинләрин һөкмдарынын әли илә говур».^ж **23** Иса мирзәләри јанына чағырды вә мәсәл чәкәрәк сәзә башлады: «Шейтан Шейтаны нечә гова биләр? **24** Әкәр падишаһлығ дахилдән парчаланарса, о давам кәтирә билмәз.^з **25** Дахилдән парчаланан ев дә давам кәтирә билмәз. **26** Әкәр Шейтан өзүнә гаршы чыхыб дахилдән

3:14 * Јун. *апостолос*. Мәнасы: *көндөрилмиш; елчи*. **3:17** * Јун. *Боанеркес*. **3:22** * Бу ад Шейтана аид ишләнир.

ФӘС. 3

a Мт 12:15, 16
Мр 1:25

b Јһ 15:16

в Лк 6:12, 13

г Мт 10:1

Ғ Мт 10:2-4
Лк 6:14-16
һв 1:13

д Јһ 1:42

е Лк 9:54

ө Јһ 7:5

ж Мт 9:34
Мт 10:25
Мт 12:24-29
Лк 11:15
Јһ 8:48

з Лк 11:17, 18

Сағ сүтун

a Мт 12:31, 32
Лк 12:10

b Иб 6:4, 6
Иб 10:26

в Јһ 7:20
Јһ 10:20

г Мт 13:55
Јһ 2:12
һв 1:14

Ғ Мт 12:46-50
Лк 8:19-21

д Мр 6:3

е Мт 12:49
Иб 2:11

ө Мт 12:50
Лк 8:21
Јһ 15:14

ФӘС. 4

ж Мт 13:1, 2
Лк 8:4

з Мт 13:34

и Мт 13:3-9
Лк 8:5-8

ы Мр 4:14

ј Мр 4:16, 17

парчаланыбса, о давам кәтирә билмәз, онун ахыры јахындыр. **27** Күчлү адамын евинә кирән онун әл-голуну бағламыш вар-дөвләтини гарәт едә билмәз. Јалныз бундан сонра еви гарәт едә биләр. **28** Буну билин ки, инсан нә күнаһ иш тутса, нә чүр күфр данышса, һамысы бағышланачағ. **29** Лакин мүгәддәс руһа гаршы күфр данышан һеч вахт бағышланмајачағ,^a бу күнаһ әбәдијән онун бојнунда галачағ».^b **30** Иса бу сөзләри мирзәләрин «онда чин вар» дедикләри үчүн сөйләди.^в

31 Исанын анасы вә гардашлары^г кәлиб бајырда дурдулар вә адам көндәриб ону чағыртдырдылар.^г **32** Исанын әтрафында чохлу адам отурмушду. Она хәбәр вердиләр: «Анан вә гардашларын бајырдадырлар, сәни истәјирләр».^д **33** Иса онлара деди: «Мәним анам вә гардашларым кимдир?» **34** Сонра әтрафында отуранлара көз кәздириб деди: «Будур мәним анам вә гардашларым!»^e **35** Аллаһын ирадәсини јеринә јетирән мәним гардашым, бачыым вә анамдыр».^ө

4 Иса јенидән дәниз кәнарында вәз етмәјә башлады. Онун јанына чохлу адам јығышды, буна көрә дә о, гајыға миниб саһилдән бир аз араланды. Чамаат исә саһилдә дајанмышды.^ж **2** Иса мәсәлләр^з чәкәрәк онлара чох шеј өјрәтмәјә башлады. О деди:^з **3** «Гулаг асын. Бир әкинчи тохум сәпмәјә чыхды.^и **4** Тохум сәпәркән тохумлардан бәзиси јол кәнарына дүшдү вә гушлар кәлиб онлары дәнләди. **5** Бәзиси торпағы аз олан дашлыға дүшдү вә торпағ дәрин олмадығындан дәрһал чүчәрди.^ј **6** Амма күнәш чыханда солду

вэ көкү олмадыгындан гуруду. **7** Бэзи тохумлар тиканлыга дүшдү. Тикан коллары бөжү-жүб онлары боғду вэ онлар бар вермэди.^a **8** Амма бэзилери мүнбит торпага дүшдү, чүчө-риб бөж атды вэ бар кэтирди. Онлар отузгат, алтмышгат вэ жүзгат бар вердилэр». **9** Иса элавэ етди: «Гулағы олан гој ешитсин!»^b

10 Иса тэк галанда он ики һэвариси вэ этрафында оланлар чэкдији мэсэллэрлэ бағлы ону сорғу-суала тутдулар.^c

11 Иса онлара деди: «Сизэ Аллаһын Падшаһлығынын мүгэддэс сиррини^d баша дүшмэк энамы верилиб, амма галанларына һәр шеј мэсэллэрлэ сөйлэнилик ки,^e **12** бахсалар да бир шеј көрмэсинлэр, ешитсэлэр дэ, бир шеј аңламасынлар, һеч вахт кери дөнмэсинлэр вэ Аллаһ онлары бағышламасын». **13** Сонра элавэ етди: «Бу мэсэли баша дүшмүрсүнүзсэ, о бирилэрини нечэ баша дүшэчэксиниз?»

14 Экинчи Аллаһын сөзүнү сәпир.^o **15** Бэзи адамларда сөз, санки, јол кэнарында экилик. Онлар сөзү ешидэр-ешитмэз Шејтан кэлиб^ж үрәклэринэ сәпилмиш тохуму апарыр.^з **16** Дикэр адамларда сөз, санки, дашылыга экилик. Онлар сөзү ешидэн кими севинчлэ гәбул едилэр.^и **17** Амма көк атмадыгындан узун мүддәт дура билмирлэр. Аллаһын сөзүнэ көрә чәтинлик, тәгиб башлајан кими онлар имандан дөнүрлэр. **18** Бэзилэриндә исә тохум, санки, тиканлыга дүшүб. Онлар сөзү ешидир,^ы **19** лакин бу зәманәнин гағғылары,^ј вар-дөвләтин алдадычы гүввәси^к вэ дикэр арзулар^л үрәклэринә јол тапыр, сөзү боғур вэ сөз бар кәтир-

ФӘС. 4

a Мр 4:18, 19

б Мр 4:20

в Мс 1:5
Мт 11:15
Лк 8:8

г Мт 13:10
Лк 8:9

д Еф 1:9, 10
Кл 1:26, 27

е Мт 13:11
Лк 8:10

ж Әш 6:9, 10
Мт 13:13, 14
Јһ 12:40
Һв 28:26

з Мт 13:18
Лк 8:11
1Бт 1:25

и 1Бт 5:8

к Мт 13:19
Лк 8:12

л Мт 13:20, 21
Лк 8:13

м Мт 13:22
Лк 8:14

н Мт 6:25
Мт 24:38, 39

о Мс 23:4, 5
Мр 10:23
Лк 18:24
1Тм 6:9
2Тм 4:10

п 1Јһ 2:16

Сағ сүгүн

a Мт 13:23
Лк 8:15

б Мт 5:15
Лк 8:16, 17
Лк 11:33

в Мт 10:26
Лк 12:2

г Мс 1:5
Мт 11:15
Вһ 2:7

д Лк 8:18
Јр 1:25

е Мт 25:23

ж Мт 13:12
Лк 8:18
Лк 19:26

з Мт 13:31, 32
Лк 13:18, 19

мир. **20** Нәһәјәт, мүнбит торпагда әкиләнләр Аллаһын сөзүнү динләјән, ону сидги-үрәкдән гәбул едән адамлардыр. Белә адамлар отузгат, алтмышгат вэ жүзгат бәһрә вериләр». ^a

21 Иса сөзүнә давам етди: «Һеч көрмүсүнүз ки, чырағы сәбәтин вэ ја чарпајынын алтына гојсунлар? Ону чырагдана гојурлар, елә дејил?»^б

22 Бәли, елә бир сирр жохдур ки, әввәл-ахыр үстү ачылмасын, елә бир кизли шеј жохдур ки, ашкар олунмасын.^в **23** Гулағы олан гој ешитсин». ^г

24 Сонра Иса деди: «Сөзләримә диггәтлэ гулаг асын.^д Һансы өлчү илә өлчүрсүнүзсә, о өлчү илә дэ сизә өлчәчәкләр, һәлә үстүнә элавә дэ едәчәкләр. **25** Кимдә варса, она даһа чоһ вериләчәк,^е кимдә жохдурса, әлиндәки дэ алыначаг». ^о

26 Иса давам етди: «Аллаһын Падшаһлығы бир адамын торпага тохум сәпмәсинә бәнзәјир. **27** О, кечә јатыр, сәһәр дурур, амма тохум нечә чүчәрир, нечә бөжүјүр, о адамын хәбәри олмур. **28** Торпаг өз-өзүнә тәдричән бар јетишидрир: әввәлчә көвдә чүчәрир, сонра сүнбүл әмәлә кәлир, нәһәјәт, сүнбүлдә дән јетишир. **29** Мәһсул јетишән кими адам орағы ишә салыр, чүнки бичин вахты јетишиб».

30 Иса сөзүнә давам етди: «Аллаһын Падшаһлығыны нәјә бәнзәдәк? Ону һансы мәсәллә изаһ едәк? **31** Падшаһлыг хардал тохумуна бәнзәјир. Экин вахты тохумлар арасында ән хырдасы одур.^о

32 Амма јерә әкиләндән сонра бөжүјүб бүтүн бостан биткиләри арасында ән јекәси олур вэ гол-будаг атыр, көј гушлары

да кәлиб онун көлкәсиндә жува салырлар».

33 Иса буна бәнзәр чохлау мәсәл^а чәкир, Аллаһын сөзүнү онлар гавраја билдикләри гәдәр данышырды.

34 Бәли, Иса данышанда һәмишә мәсәл чәкирди, лакин сонра һәр шеји тәкликдә шакирдләринә изаһ едирди.^б

35 Һәмин күн ашхам дүшәндә Иса онлар деди: «Кәлин о бири саһилә үзәк».^в

36 Онлар чамааты жола саландан дәрһал сонра Исаны гајыгла апардылар. Орада башга гајыглар да вар иди.^г **37** Бирдән күчлү фыртына голду. Амансыз далғалар гајыга чырпылырды. Гајыг батмаг үзрә иди.^д

38 Иса бу заман гајығын дал тәрәфиндә башыны балыша гојуб јатмышды. Шакирдләр ону ојадыб дедиләр: «Устад, мәкәр сәнин вечинә дејил ки, биз батырыг?» **39** Иса дуруб күләји рам етди вә дәнизә әмр етди: «Дајан! Сакит ол!»^е Күләк јатды, әтрафа дәрин сүкут чөкдү. **40** О, шакирдләрә деди: «Нижә горхдунуз? Һәлә дә иманыныз јохдур?» **41** Онлар бәрк горхмушдулар вә бир-бириләринә дејирдиләр: «Бу кимдир ки, һәтта күләк дә, дәниз дә она итаәт едир?»^е

5 Онлар үзүб дәнизин о бири саһилинә, керасалыларын^а торпағына кәлдиләр. **2** Иса гајыгдан дүшән кими онун гаршысына сәрдабәләрин арасындан бир адам чыхды. Бу адамын ичиндә мурдар руһ варды. **3** О, сәрдабәләрин арасында јашајырды. Бу вахтадәк һеч ким ону һәтта зәнчирлә дә бағлаја билмәмишди. **4** Ону дәфәләрлә гандаллајыб зәнчирләмишдиләр, лакин о, зәнчирли гырмыш, гандалы сындырмышды. Һеч ким онун

ФӘС. 4

а 36 78:2

б Мт 13:11
Мт 13:34, 35
Мр 4:11

в Мт 8:18

г Мт 8:23
Лк 8:22

д Мт 8:24-27
Лк 8:23-25

е 36 89:9

е Јһ 6:19

ФӘС. 5

а Мт 8:28
Лк 8:26, 27

Сағ сүгүн

а Лк 8:28-30

б Мт 8:29
Јр 2:19

в һв 16:17, 18

г Лк 8:31

д Лк 11:7, 8
Гн 14:8
Мт 8:30-33
Лк 8:32-34

е Лк 8:35-37

е Мт 8:34

өһдәсиндән кәлә билмирди.

5 Бу адам кечә-күндүз сәрдабәләрин арасында, дағларда дурмадан бағырыр, өзүнү даш-кәсәклә јаралајырды.

6 О, узардан Исаны көрәндә јүүрүб она тәзим етди^а вә **7** бағырыб деди: «Еј Аллах-Тааланын Оғлу Иса! Мәндән нә истәјирсэн? Сәни анд верирәм Аллаһа, мәнә эзаб вермә!»^б

8 Чүнки Иса чинә дејирди: «Еј мурдар руһ, бу адамдан чых!»^в

9 Иса ондан сорушду: «Адын нәдир?» О чаваб верди: «Адым Лекиондур^г, чүнки биз чохуг». **10** О, Исаја јалвар-јахар етди ки, чинләри о әразидән говмасын.^г

11 Орада дағын әтәјиндә донуз сүрүсү отлајырды.^д

12 Чинләр Исаја јалварыб дедиләр: «Бизи донузларын ичинә көндәр, ичазә вер, онлар кирәк». **13** Иса ичазә верди. Онда мурдар руһлар һәмин адамдан чыхыб донузлар кирдиләр вә тәхминән ики мин донудан ибарәт сүрү бүтүнлүклә учурумдан дәнизә атылыб боғулду. **14** Чобанлар исә гачыб һадисәни шәһәрдә вә кәндләрдә чамаата хәбәр вердиләр. Чамаат нә баш вердијини көрмәк үчүн ора кәлди.^а **15** Онлар Исанын јанына кәлдиләр вә көрдүләр ки, ичиндә бир лекион чин олмуш адам әјниндә палтар, ағлы башында отуруб. Онлар бәрк горхду. **16** Һадисәни өз көзләри илә көрәнләр ичинә чин кирмиш адамла вә донузларла бағлы әһвалаты чамаата данышдылар. **17** Чамаат Исаја јалварды ки, онларын ил-обасындан чыхыб кетсин.^е

5:9 * Гәдим Рома ордусунун баш һәрби һиссәси *лекион* адланырды. Бу сөз бурада чохлуг мәнәсында ишләнир.

18 Иса гаҗыга минэндә ичинә чин кирмиш адам жалвар-јахар етди ки, онунла кетсин.^а

19 Амма Иса она изин вермәди. Она деди: «Евинә, го-длумларынын јанына кет вә Јеһованын сәнин үчүн етдији һәр шеји, сәнә нечә мәрһәмәт көстәрдијини онлара даныш». 20 О кетди вә Исанын онун үчүн етдији һәр шеји Декапол бөлкәсинин* сакинларинә данышмаға башлады. һамы бу ишә мат галды.

21 Иса гаҗыга миниб јенә дә о бири саһилә кечди. Онун јанына чохлу адам кәлди. Иса дәнизин кәнарында иди.^б

22 Бу вахт синагог рәисләриндән бири, Јаир адында бир нәфәр ора кәлди. О, Исаны көрәндә онун ајагына дүшдү.^в 23 вә дөнә-дөнә жалварды: «Гызымын вәзијјәти ағырдыр. Хаһиш едирәм, кәл, әлләрини онун үстүнә гој,^г баламы сағалт, гојма гызым өлсүн». 24 Иса онунла јола дүшдү. Исанын далынча чохлу адам кедирди вә ону сыхышдырырды.

25 Чамаатын арасында бир гадын вар иди. О, дүз он ики ил^д иди ки, ганахмадан әзијјәт чәкирди.^д 26 Гадын һәкимләрин әлиндән чох әзаб чәкмишди, бүтүн варыны-јохуну мүәличәјә хәрчләмиш, амма дәрдинә әлач тапылмамышды, әксинә, вәзијјәти даһа да пиләшмишди. 27 О, Иса һаггында ешидәндә архадан она јахынлашды вә онун палтарына тохунду.^е 28 Гадын үрәјиндә дејирди: «Тәкчә палтарына тохунсам, сағалачағам». 29 Елә о андача онун ганахмасы дајанды, гадын бу әзаблы хәстәликдән сағалдығыны һисс етди.

5:20 * Јахуд Он шәһәр бөлкәсинин.

ФӘС. 5

а Лк 8:38, 39

б Лк 8:40

в Мт 9:18
Лк 8:41, 42

г Лк 4:40

д Мт 9:20-22
Лк 8:43, 44

е Лк 15:25

ж Мт 14:36
Мр 6:56

з Мт 9:21

Сағ сүгүн

а Лк 5:17
Лк 6:19

б Лк 8:45-48

в Лк 7:50
Лк 8:48

г Мт 9:22

д Лк 8:49

е Лк 8:50
Јһ 11:39, 40

ж Мт 17:1
Мт 26:36, 37

з Мт 9:23-26
Лк 8:51-56

ж Лк 8:52
Јһ 11:11

з Мт 9:25
Лк 7:14
Лк 8:54
һә 9:40

30 Һәмин ан Иса да өзүндән гүввә чыхдығыны һисс етди.^а О, чамаата тәрәф дөнүб деди: «Палтарыма ким тохунду?»^б 31 Шакирдләри она дедиләр: «Өзүн көүрүсән ки, чамаат сәни сыхышдырыр, сәнә “Мәнә ким тохунду?” дејирсән». 32 Анчаг Иса она тохунан адамы көзү илә ахтарырды. 33 Гадын сағалдығыны баша дүшүб бәрк горхмушду вә тир-тир әсирди. О кәлиб Исанын ајагларына дүшдү вә һәгигәти ачыб она данышды. 34 Онда Иса деди: «Бачым*, иманын сәни сағалтды. Саламат кет.^в Гој бу әзаблы хәстәлик сәни бир дә нараһат етмәсин».^г

35 Иса һәлә данышаркән синагог рәисинин евиндән бир нечә адам кәлиб рәисә деди: «Гызын өлдү. Даһа Устада әзијјәт вермә».^д 36 Иса бу сөзләри ешидиб она деди: «Горхма, сән бирчә инан».^д 37 Иса Бутрусдан, Јагубдан вә Јагубун гардашы Јәһјадан башга һеч кәсә өзү илә кетмәјә изин вермәди.^е

38 Беләликлә, онлар синагог рәисинин евинә кәлдиләр. Иса көрдү ки, орада сәскүј, чакнашма вар, чамаат ағлашыб фәған еләјир.^е 39 Иса ичәри кечиб онлара деди: «Бу нә һај-күјдүр? Нијә ағлашма гурмусунуз? Ушаг өлмәјиб, јатыр».^ж 40 Онда чамаат Исаја күлдү. Иса һамыны бајыра чыхартды, сонра гызын ата-анасыны вә өз јолдашларыны көтүрүб ушаг олан отаға кирди. 41 О, гызын әлиндән тутуб она: «Талита кули», — деди. Бу сөзүн мәнәсы «гызчығаз, сәнинләјәм, галх»^з демәкдир. 42 Гыз елә о андача ајаға

5:34 * һәрфән: ГЫЗЫМ.

дуруб кэзмәжә башлады. (Гыз он ики жашында иди.) Буну көрөн валидејнләрин севинчи јерә-көжә сығмырды. **43** Иса онлара дөнә-дөнә тапшырды ки, буну һеч кәсә данышма-сынлар.^а Һәмчинин деди ки, гызга јемәжә бир шеј версинләр.

6 Иса орадан јола дүшүб өз доғма јурдуна кәлди,^б шакирдләри дә онунла иди. **2** Шәнбә күнү кәләндә Иса синагогда вәз етмәжә башлады. Ону динләјәннләрин әксәријјәти мәәттәл галыб дејирди: «Бу адам бүтүн бунлары һарадан билир?»^в Бу чүр һикмәт онда һарадандыр? Нечә олур ки, о, бу чүр мөчүзәләр едир?^г **3** Мәкәр бу, һәммин о дүлкәр^д дејил? Мәкәр о, Мәрјәмин оғлу,^е Јагубун^е, Јусифин, Јәһуданын, Шимонун гардашы^е дејил? Бачылары да арамызда дејилләр?»^ж Буна көрә дә ону гәбул етмәдиләр. **4** Иса онлара деди: «Пејғәмбәр тәкчә өз јурдунда, өз евиндә вә гоһумларынын арасында һөрмәт көрмүр».^з **5** Буна көрә дә орада һеч бир мөчүзә көстәрмәди, тәкчә бир нечә хәстәнин үстүнә әлини гојуб онлары сағалтды. **6** Иса онларын имансызлыгына тәәччүбләнди. Сонра вәз едә-едә бүтүн әтраф кәндләри кәзиб-долашды.^з

7 Даһа сонра Иса он ики һәварисини јанына чағырды. О вахтдан етибарән, Иса шакирдләрини ики-ици тәблиғчә көндәрмәжә башлады.^а Һәмчинин онлара мурдар руһлар үзәриндә сәләһијјәт верди.^б **8** Иса бујурду ки, онлар өзләри илә јола әсадан башга һеч нә көтүрмәсинләр. Нә чөрәк, нә һејбә көтүрсүнләр, нә дә пул кисәләринә пул гојсунлар.^в **9** Тәкчә сәндәлләри-

ФӘС. 5

а Мр 1:42-44
Мр 7:35, 36

ФӘС. 6

б Лк 4:16

в Јһ 6:42
Јһ 7:15

г Мр 13:54-58

д Әш 53:2

е Јһ 6:42

ж Гт 1:19

з Мр 3:31

ж Мр 13:57
Лк 4:24
Јһ 4:44з Мр 9:35
Лк 13:22

и Лк 10:1

ы Мр 10:1
Лк 9:1-6

ј Мр 10:9, 10

Сағ сүтүн

а Мр 10:11

б Мр 10:14
Лк 10:10, 11
һә 13:50, 51в һә 2:38
һә 3:19

г Лк 10:17

д Мр 14:1-5
Лк 9:7-9е Мр 16:14
Мр 8:28

ж Лк 3:19, 20

з Лә 18:16
Лә 20:21ж Мр 11:11
Мр 21:26

ни кејсинләр. Өзләри илә дәјишәк көјнәк* дә көтүрмәсинләр. **10** Сонра деди: «Һансы евә кирсәниз, о јердән кедәнә кими һәммин евдә галын.^а **11** Әкәр һәр һансы бир јердә сизи гәбул етмәсәләр вә ја динләмәсәләр, орадан чыханда онлара шәһадәт олсун дејә, ајаглаарынызын тозуну чырпын».^б **12** Онлар јола дүшдүләр вә тәблиғ едиб инсанлары төвбәжә чағырдылар.^в **13** Шакирдләр һәмчинин чохла чин говур^г вә бир чох хәстәжә јағ сүртүр, шәфа верирдиләр.

14 Исанын сорағы әләмә јайлды вә кәлиб падшаһ Һиродун гулағына чатды. Бәзиләри дејирди: «Вәфтизчи Јәһја дирилиб, буна көрә дә бу гүдрәтли ишләри көрүр».^д **15** Дикәрләри дејирдиләр: «Бу, Илјасдыр». Башгалары исә: «Бу, гәдимдәки пејғәмбәрләр кими бир пејғәмбәрди», — дејирдиләр.^е **16** Һирод буну ешидәндә деди: «Бу адам бојуну вурдурдуғум Јәһјадыр, дирилиб». **17** Һирод гардашы Филипин арвады Һиродидајла евләнмиши вә бу гадына көрә адамларыны көндәриб Јәһјаны тутдурмуш вә зиндана атышды.^ж **18** Чүнки Јәһја Һирода дејирди: «Гардашынын арвады илә јашамағын дүзкүн дејил».^з **19** Һиродидада үрәјиндә Јәһјаја кин бәсләјир вә ону өлдүрмәк истәјирди, амма буну едә билмирди. **20** Чүнки Һирод Јәһјанын саләһ вә мүгәддәс инсан^ж олдуғуну билиб ондан чәкинир вә ону горујурду. Һирод Јәһјаја гулаг асанда чашбаш галыб билмирди нә етсин, амма јенә дә ону мәмнунийјәтлә динләјирди.

6:9 * Һәрфән: ики көјнәк. **6:11** * Ајагдан тозу чырпмаг мәсулијјәтдән азад олмаг мәнәсны дашыјырды.

21 Һи́род өз ад күнү^а мунасибәти илэ а́нларына, сэркәрдәләринә вә Чәлиләннин нүфузлу адамларына зијафәт верәркән Һи́родиаданын әлине фүрәсәт дүшдү.^б **22** Һәмнин зијафәттә Һи́родиаданын гызы чыхыб рәгс етди. Бу, Һи́родун вә онунла сүфрәдә әйләшәнләрин чох хошуна кәлди. Һи́род гыза деди: «Үрәжин нә истәҗир сөjlә, сәнә верәчәҗәм». **23** О анд ичиб гыза деди: «Мәндән нә истәсэн, һәтта падшаһлығымын жарысыны белә, истәсэн, сәнә верәчәҗәм». **24** Гыз чыхыб анасындан сорушду: «Нә истәҗим?» Анасы деди: «Вәфтизчи Јәһјанын башыны». **25** Гыз чәлд падшаһын јанына гајыдыб истәҗини она билдирди: «Вәфтизчи Јәһјанын башыны бу саат синидә мәнә вер». **26** Падшаһ бәрк кәдәрләнди, амма анд ичдиҗинә вә онунла бир сүфрәдә әйләшәнләрә көрә гызын истәҗини јерә салмады. **27** Она көрә дө падшаһ дәрһал мүһафизи көндәриб Јәһјанын башыны кәтирмәҗи әмр етди. Мүһафиз кедиб зинданда Јәһјанын бојнуна вурду вә **28** бир синидә гыза кетирди, гыз да апарыб анасына верди. **29** Јәһјанын шакирдләри буну ешидәндә кәлдиләр вә онун чәсәдини апарыб сәрдабәҗә гојдулар. **30** Һәвариләр Исанын јанына кәлиб көрдүкләри ишләри вә өҗрәтдикләри һәр шеји она данышдылар. **31** Иса онлара деди: «Кәлин сакиб бир јерә кәдәк, бир аз динчинизи алын». **32** Чүнки кәлиб-кәдән чох олдуғундан онлар һәтта јемәк јемәҗә дә мачал тапмырдылар. **33** Онлар тәкликдә галмаг үчүн гајыга миниб сакиб бир јерә чәкилдиләр. **33** Ча-

ФӘС. 6

а Јр 40:20-22

б Мт 14:6-12

в Мт 14:8

г Лк 9:10

ф Мт 11:29
Мт 14:13

д Јһ 6:1, 2

Сағ сүтун

а Мт 14:14
Иб 4:15б 1Пд 22:17
Әш 53:6
Һә 34:5, 8
Мт 9:36в Әш 61:1
Лк 9:11г Мт 14:15-21
Лк 9:12-17

ф Јһ 6:5

д 2Пд 4:42-44
Мт 15:33
Јһ 6:7

е Јһ 6:9

ө Јһ 6:10-13

ж Мр 8:6
Лк 24:30
Һә 27:35з Мт 14:20
Лк 9:17
Јһ 6:13

и Мт 14:22

маат онларын јола дүшдүҗүнү көрдү. Бундан чохлары хәбәр тутду вә бүтүн шәһәрләрдән хеҗли адам гачыб Исакили габаглады. **34** Иса гајыгдан чыханда бөҗүк бир издиһам көрдү. Онун бу адамлара јазығы кәлди,^а чүнки онлар чобансыз гојун кими идиләр.^б Иса онлара чох шеј өҗрәтмәҗә башлады.^в

35 Күн батана јахын шакирдләри Исаја јахынлашыб дедиләр: «Бура чөллүкдүр, һава да артыг гаралыб.»

36 Чамааты бурах, әтраф кәндләрә, обалара кедиб әзләри үчүн јемәҗә бир шеј алсынлар».^г

37 Иса деди: «Сиз онлара јемәк верин». Шакирдләр дедиләр: «Инди дејирсән кедиб чамаат үчүн ики жүз динарлыг* чөрәк ала?»^д

38 Иса онлара деди: «Кәдин көрүн нечә чөрәҗиниз вар». Онлар өҗрәниб дедиләр: «Беш чөрәк вар, икичә дәнә дә балыг».^е

39 Иса чамаата деди ки, отлугда дәстә-дәстә әйләшинләр.^ө **40** Онлар дәстәләрә бөлүнүб жүз-јүз, әлли-әлли отурдулар.

41 Иса беш чөрәҗи вә ики балығы әлине алды вә көҗә бахыб дуа еләди.^ж Чөрәкләри бөлдү вә чамаата пайламаг үчүн шакирдләрә верди. Сонра ики балығы да һамы үчүн бөлдү. **42** Чамаат јеҗиб дојду. **43** Балығы чыхмаг шәртилә, артыг галмыш чөрәк тикәләриндән он ики сәбәт јығылды.^з **44** Чөрәк јәҗән кишиләрин сајы исә беш мин нәфәр иди.

45 Бундан дәрһал сонра Иса шакирдләринә деди ки, гајыга миниб о таја, Бејтсәјда тәрәфә үзсүнләр, өзү исә чамааты јола салмаг үчүн орада галды.^и **46** О, чамаатла

6:37 * Б14 әләвәсине бах.

худаһафизләшэндән сонра дуа етмәк үчүн даға галхды.^a **47** Ахшам дүшмүшдү. Гајыг дәнизин ортасында иди, Иса исә саһилдә тәк иди.^b **48** Иса көрдү ки, гаршыдан әсән күлөк шакирдләри ирәли үзмә-јә гојмур. Сәһәрә јахын* о, су-јун үзү илә јерижәрәк онлара тәрәф кәлди. Иса, санки, онларын јанындан кечиб кет-мәк истәјирди. **49** Исанын су-јун үзү илә јеридијини көрәндә шакирдләр бунун кабус олдуғуну дүшүндүләр вә бәрк-дән гышгырдылар. **50** Чүнки онларын һамысы Исаны көрүб тәшвишә дүшмүшдү, лакин Иса о саат онлара деди: «Мәнәм, горхмајын, чәсарәтли олун!»^b **51** Иса гајыга минди вә күлөк сакитләшди. Буну көрән шакирдләр һејрәтә кәлдиләр, **52** чүнки онлар чөрәк-лә бағлы мөчүзәдән нәтичә чыхартмамышдылар. Онларын зәһни һәлә дө гапалы иди.

53 Онлар о бири саһилә јан алыб Кеннесаретә кәлдиләр вә гајыгы јахынлыгыда бағладылар.^г **54** Онлар гајыгдан чыхан кими чамаат Исаны таныды **55** вә гачыб әтраф јерләрә хәбәр верди. Исанын һарада олдуғуну ешидәнләр хәстәләри хәрәкдә ора кәтирирдиләр. **56** Иса бир кәндә, ојава вә ја шәһәрә кирәндә чамаат хәстәләри кәтириб базар мејданына гојурду вә јалварырды ки, хәстәләр һеч олмаса онун палтарынын сачағына тохунсунлар.^г Исанын палтарына тохунанларын һамысы сағалырды.

7 Јерусәлимдән кәлмиш фәрисиләр вә бир нечә мирзә Исанын башына топлашды.^a **2** Онлар көрдүләр ки, онун

6:48 * һәрфән: кечәнин дөрдүнчү нөв-бәсиндә. Тәхминән кечә саат үчдөн сәһәр саат алтыја кими.

ФӘС. 6

a Мт 6:6
Мр 14:23
Мр 1:35
Лк 6:12

b Мт 14:24-33
Јһ 6:16-21

v Мт 14:27
Јһ 6:20

г Мт 14:34-36

г Мт 9:20
Мр 5:25-28
Лк 8:43, 44
һә 19:11, 12

ФӘС. 7

д Мт 15:1

Сағ сүтүн

a Мт 23:25
Лк 11:38, 39

b Мт 15:2

v Мт 15:7-9

г Әш 29:13

г Гт 1:14
Кл 2:8

д Мт 15:3-6

e Чх 20:12
Гн 5:16
Еф 6:2

ө Чх 21:17
Лә 20:9
Мс 20:20

ж 1Тм 5:8

бәзи шакирдләри пакланмамыш, јәни әлләрини јумамыш чөрәк јејирләр. **3** (Фәрисиләр вә бүтүн јәһудиләр әчдадларын әнәнәсинә чидди риајәт едир, әлләрини дирсәјә кими јумамыш јемәјә әл вурмурлар, **4** базардан гајыданда јујунмамыш сүфрәјә әйләшмирләр. Онлар дикәр әнәнәләрә дә чидди риајәт едирләр. Мәсәлән, чамлары, долчалары вә мис габлары гүсл едирләр*.)^a **5** Бу фәрисиләр вә мирзәләр Исадан сорушдулар: «Нәјә көрә сәнин шакирдләрин дәдә-бабаларымызын гојдуғу адәт-әнәнәјә риајәт етмир, мурдар әллә јемәк јејирләр?»^b **6** Иса чаваб верди: «Икиүзлүләр, Әшија сизин һаггынызда јахшы пејғәмбарлик етмишдир: «Бу халг Мәнә дилдә һөрмәт едир, үрәкдә исә Мәнәнән чох узагдыр.»^b **7** Онлар Мәнә әбәс јерә ибадәт едирләр, чүнки онларын өјрәтдикләри ади инсан әмрләридир».^г **8** Сиз Аллаһын әмрини кәнара гојуб инсан әнәнәлеринә риајәт едирсиниз».^г

9 Иса сөзүнә давам етди: «Өз әнәнәлеринизи горумагдан өтрү Аллаһын әмрләрини рәдд етмәји јахшы бачарырсыныз.»^a **10** Мисал үчүн, Муса белә дејиб: «Атана вә анана һөрмәт ет»^ө вә «Атасыны ја анасыны тәһгир едән өлдүрүлмәлидир».^ө **11** Сиз исә дејирсиниз: «Кимсә атасына ја анасына: «Сәни сахламаг үчүн нәјим варса, гурбанлыгдыр, (јәни Аллаһа һәср едилмиш бәхшишдир)», — дејәрсә...» **12** Сиз даһа гојмурсунуз, о адам өз атасы ја анасы үчүн бир шеј етсин.^ж **13** Беләликлә, сиз үјдурдуғунуз әнәнәләрлә Аллаһын сөзүнү һечә

7:4 * Јахуд суја батырырлар.

ендирирсиниз.^а Буна охшар чох ишләрениз вар».^б **14** Иса јенидән чамааты јанына чағырыб деди: «Ҳамыныз мәнә гулаг асын вә сөзләrimi дәрк един.»^в **15** Инсаны једији шејләр мурдар етмир. Ону үрәјиндән чыхан шејләр мурдар едир».^г **16** *—

17 Иса чамаатдан ажрылыб бир евә кирәндә шакирдләр һәмин мәсәллә бағлы ону сорғу-суала тутдулар.^д **18** Иса деди: «Јәни сиз дә онлар кими һеч нә баша дүшмүрсүнүз? Мәкәр билмирсиниз ки, инсанын једији һеч бир шеј ону мурдар едә билмәз? **19** Чүнки инсанын једији шеј үрәјә јох, мәдәјә дүшүр, сонра да бајыра чыхыр». Беләчә, о, бүтүн јемәкләри пак елан етди. **20** Сонра әләвә етди: «Инсанын ичиндән чыхан ону мурдар едир.»^е **21** Чүнки инсанын дахилиндән, үрәјиндән^ө пис фикирләр чыхыр. Бунлар: әхлағсызлыг*, оғурлуғ, гәтл, **22** зинакарлығ, тамаһкарлығ, пис әмәлләр, јалан, азғынлығ*, пахыллығ, күфр, ловғалығ вә ағылсызлығдыр. **23** Бүтүн бу пислик инсанын ичиндән кәлир вә ону мурдар едир».

24 Иса орадан чыхыб Сур вә Сидон әразисинә кетди^ө вә бир евә кирди. О истәмирди ки, кимсә буну билсин. Бунула белә, онун кәлишиндән хәбәр тутдулар. **25** Балача гызына мурдар руһ кирмиш бир гадын Иса һаггында ешидән кими кәлиб онун ајағларына дүшдү.^ж **26** Бу гадын јунан иди вә Суријадакы Финикијада јашајырды. Гадын јалвар-ја-

7:16 * А3 әләвәсинә бах. 7:21 * Јун. порнеја. Лүғәтдә «әхлағсызлығ» сөзүнә бах. 7:22 * Јахуд абырсызлығ. Јун. аселкеја. Лүғәтдә «азғынлығ» сөзүнә бах.

ФӘС. 7

а Мт 15:6

б Мр 7:3

в Мт 15:10

г Мт 15:11
Тт 1:15

д Мт 15:15-20

е Мт 15:18

ө Јр 6:5
Јр 8:21
Өр 17:9

ө Мт 15:21

ж Мт 15:22-28

Сағ сүтүн

а Мт 10:5, 6
Мт 15:26
Рм 9:4
Еф 2:12

б Мт 15:28

в Јһ 4:49-51

г Мт 15:29

д Мт 9:32, 33
Лк 11:14

е Мр 8:23
Јһ 9:6

ө Әш 35:5
Мт 11:5
Мт 15:30

ө Әш 42:2
Мт 8:3, 4
Мр 5:42, 43

ж Мр 1:43-45

з һв 14:11

и Әш 35:5, 6
Мт 15:31

хар едирди ки, Иса гыздан чини говсун. **27** Амма Иса она деди: «Гој әввәлчә ушағлар јејиб дојсунлар. Чөрәји ушағларын әлиндән алыб күчүкләрин габағына атмағ дүзкүн дејил».^а **28** Гадын Исаја деди: «Дүз дејирсән, Аға, амма ахы масанын алтында отуран күчүкләр дә ушағларын төкдүкләри гырынтылары јејирләр». **29** Онда Иса гадына деди: «Сән ки белә дедин, кет. Чин гызындан чыхды».^б **30** Гадын евинә кәлиб көрдү ки, чин ушағдан чыхыб, ушағ да чарпајыда узаныб.^в

31 Иса Сур әразисиндән чыхды, Сидондан вә Декапол бөлкәсиндән кечиб Чәлилә дәнзисинә кәлди.^г **32** Онун јанына бир кар вә пәлтәк адам кәтирдиләр.^д Чамаат хәниш етди ки, Иса әлини онун үстүнә гојсун. **33** Иса ону чамаатын арасындан чыхарыб кәнара чәкди, бармағларыны онун гулағларына гојду вә түпүрүб онун дилинә тохунду.^е **34** Сонра көјә бахыб дәриндән аһ чәкди вә: «Еффата», јәни «Ачыл», — деди. **35** О адамын гулағлары вә дилинин дүјүнү ачылды^ө вә о, ајдын данышмаға башлады. **36** Онда Иса орадакылара тапшырды ки, буну һеч кәсә данышма-сынлар.^ө Амма Иса гадаған етдикчә инсанлар баш верәнләр һаггында даһа чох данышырдылар.^ж **37** Онлар јејрәтләрини кизләдә билмир^з вә дејирдиләр: «Онун һәр бир иши мүкәммәлдир. О, һәтта карларын гулағыны, лалларын дилини ачыр».^з

8 О күнләрдә јенә дә хејли адам топлашмышды. Онларын јемәјә һеч нәји јох иди. Иса шакирдләрини јанына чағырыб деди: **2** «Чамаата

язығым кәлир.^a Артыг үч күндүр ки, жанымдадырлар, жемәжә дә һеч нәләри жохдур.^b **3** Онлары евләринә ач жола салсам, јолда тагәтдән дүшәрләр. Ахы чохлары узаг јерләрдән кәлиб». **4** Шакирдләр она дедиләр: «Бу чөллүкдә бу гәдәр чамааты једиртмәк үчүн һарадан чөрәк тапмаг олар?» **5** Иса онлардан сорушду: «Нечә чөрәжиниз вар?» Онлар чаваб вердиләр: «Једди».^c **6** Иса буюрду ки, чамаат јерә отурсун, сонра једди чөрәји көтүрдү, шүкүр едиб чөрәкләри бөлдү вә пайламаг үчүн шакирдләринә верди. Онлар да чөрәкләри халга пайладылар.^d **7** Орада бир нечә хырда балыг да вар иди. Иса дуа едиб шакирдләрә деди ки, балыглары да чамаата пайласынар. **8** Чамаат јејиб дојду. Артыг галан тикәләрдән исә једди долу сәбәт јығылды.^e **9** Орада тәхминән дөрд мин киши вар иди. Сонра Иса онлары жола салды.

10 Бундан дәрһал сонра Иса шакирдләри илә бәрәбәр гајыга минди вә Далманут*^d бөлкәсинә кәлди. **11** Орада јанына фәрисиләр кәлиб онунла мүбаһисәјә башладылар. Онлар Исаны сынамаг мәгсәдилә көјдән бир әләмәт көстәрмәсини истәдиләр.^e **12** Иса дәриндән аһ чәкиб деди: «Ахы бу нәсил нијә һәмишә әләмәт истәјир?»^e Буну билин, бу нәслә һеч бир әләмәт көстәрилмәјәчәк».^f **13** Иса буну дејиб онлардан ајрылды вә гајыга миниб о бири саһилә үздү.

14 Шакирдләр өзләри илә чөрәк көтүрмәји јаддан чыхармышдылар. Гајыгда чәми бир

8:10 * Күман ки, Мөчдөнин вә ја гоншу бөлкәнин дикер ады.

ФӘС. 8

a Мт 14:14
Мр 6:34

b Мт 15:32-38

v Мр 6:38

г Мр 6:41

ф Мт 15:37

д Мт 15:39

e Мт 16:1-3

ө Мт 12:38
Јһ 6:30

ж Мт 16:4

Сағ сүтун

a Мт 16:5-12

b Мт 16:6
Лк 12:1

v Мр 6:38

г Мт 14:20
Мр 6:43
Лк 9:17
Јһ 6:13

ф Мт 15:37

д Мр 6:56

e Мр 7:32, 33
Јһ 9:1, 6

чөрәк варды.^a **15** Иса онлара чидди хәбәрдарлыг етди: «Бахын һа, өзүнүзү фәрисиләрин вә һиродун мајасындан көзләјин».^b **16** Шакирдләр чөрәк көтүрмәдикләри үчүн өз араларында мүбаһисә етмәјә башладылар. **17** Иса буну көрәндә деди: «Чөрәк көтүрмәдијиниз үчүн нијә мүбаһисә едирсиниз? Јәни зәһниниз һәлә дә гапалыдыр? Һәлә дә анламырсыныз, дәрк етмирсиниз? **18** “Көзүнүз ола-ола көрмүрсүнүз, гулағыныз ола-ола ешитмирсиниз?” Мәкәр јадыныздан чыхыб, **19** мән беш мин адам үчүн беш чөрәји бөләндә^c нечә долу сәбәт јығымышдыныз?» Онлар чаваб вердиләр: «Он ики».^d **20** «Бәс дөрд мин адам үчүн једди чөрәји бөләндә нечә долу сәбәт јығымышдыныз?» Онлар дедиләр: «Једди».^e **21** Иса онлара деди: «Јәни һәлә дә сөзүмүн чаныны тутмамсыныз?»

22 Онлар Бејтсәјдаја јан алдылар. Орада Исанын јанына бир кор адам кәтирдиләр. Чамаат јалварырды ки, Иса она тохунсун.^f **23** Иса кор адамын әлиндән тутуб ону кәндән чыхартды, сонра онун көзләринә түпүрүб^g әлини онун үстүнә гојду вә сорушду: «Бир шеј көрүрсән?» **24** О, көзләрини ачыб бахды вә деди: «Адамлары көрүрәм. Онлар ағача бәнзәјирләр, амма кәзирләр». **25** Иса јенидән әлләрини бу адамын көзләринин үстүнә гојду вә онун көзләри ачылды. О, артыг һәр шеји апајдын көрүрдү. **26** Иса ону евинә жола салыб тапшырды: «Кет, амма кәндә кирмә».

27 Иса шакирдләри илә бәрәбәр Филипи Гејсәријәси кәндләринә јолланды. Јолда о, шакирдләрдән сорушду: «Ча-

маат нә дејир? Мән кимәм?»^а

28 Онлар чаваб вердиләр: «Кимиси дејир ки, Вәфтизчи Јәһјасан^б, кимиси дејир Ил-јассан^в, башгалары да пејғәм-бәрләрден бири олдуғуну сөйләјир». **29** Иса онларын өзүндән сорушду: «Бәс сиз нә дејирсиниз, мән кимәм?» Бутрус чаваб верди: «Сән Мәсиһсән».^г

30 Онда Иса онлара бәрк-бәрк тапшырды ки, онун һаггында һеч кәсә бир сөз демәсинләр.^г

31 Иса шакирдләринә бунлары өјрәтмәјә башлады: инсан Оғлу чохла эзијјәт чәкмәли, ағсагаллар, бөјүк каһинләр вә мирзәләр ону рәдд етмәли, о өлмәли^д вә үч күндән сонра дирилмәлидир.^е

32 Иса бу һагда ачыг данышырды. Онда Бутрус Исаны ғыраға чәкиб ону мәзәммәт етмәјә башлады.^е **33** Иса чөндү, шакирдләринә бахыб Бутрусу тәнбәһ етди: «Чәкил габағымдан, Шејтан, чүнки сәнин ағлындакы Аллаһын фикирләри дејил, инсан фикирләридир».^ж

34 Иса чамааты вә шакирдләрини јанына чағырыб онлара деди: «Ким ардымча кәлмәк истәјирсә, гој өзүнү инкар етсин, ишкәнчә дирәјини* көтүрүб даима ардымча кәлсин».^з

35 Чүнки һәјатыны хилас етмәк истәјән ону итирәчәк, амма һәјатыны мәним уғрумда вә мүждә уғрунда итирән ону хилас едәчәк.^з

36 Доғрудан да, инсан бүтүн дүнјаја саһиб оларса, амма һәјатыны итирәрсә, бунун она нә фәдасы?^и **37** Инсан өз һәјатынын әвезиндә нә верә биләр?!

38 Ким бу зинакар, күнаһкар нәсил гаршысында мәндән вә сөзләримдән утанарса, инсан Оғлу да мүгәддәс мәләкләрлә

ФӘС. 8

^а Мт 16:13-15
Лк 9:18, 19

^б Мт 14:1, 2
Мр 6:14

^в Мр 9:11

^г Мт 16:16
Лк 9:20
Јһ 1:40, 41
Јһ 6:68, 69

^д Мт 16:20
Мр 9:9
Лк 9:21, 22

^е Мт 26:2

^ж Мт 16:21
Мт 17:22, 23

^з Мт 16:22

^и Мт 16:23

^к Мт 10:38
Мт 16:24
Лк 9:23
Лк 14:27

^л Мт 10:39
Мт 16:25
Лк 9:24
Јһ 12:25
Вһ 12:11

^м Мт 16:26
Лк 9:25

^н 36 49:8

Сағ сүтун

^а Мт 16:27
Мт 25:31
2Сж 1:7

^б Мт 10:33
Лк 9:26
Лк 12:9
2Тм 1:7, 8

ФӘС. 9

^в Мт 16:28
Лк 9:27

^г Мт 17:1-8
Лк 9:28-36

^д Лк 3:22
Јһ 12:28

^е 36 2:7
Әш 42:1
Мт 3:17
2Пт 1:17

^ж Гн 18:15
Мт 17:5
Лк 9:35
Һә 3:22, 23

^з Мт 17:9
Лк 9:36

^и Мт 12:15, 16
Мр 8:29, 30

өз Атасынын әзәмәтиндә кәләндә^а о адамы шакирди адландырмаға утаначаг».^б

9 Иса сонра давам етди: «Ешидин вә акаһ олун, бурада дуранлардан бәзиләри Аллаһын Падшаһлығынын бөјүк гүдрәтлә гурулдуғуну көрмәјинчә әсла өлмәјәчәк».^в

2 Алты күн сонра Иса Бутрус, Јағубу вә Јәһјаны јанына алыб уча бир дағын башына галхды. Дағда онлардан башга һеч кәс јох иди. Орада, шакирдләрин көзү гаршысында Исанын көркәми дәјишди.^г

3 Онун палтары парылдајыб дүмәғ олду. Палтар елә ағарды ки, дүнјада һеч бир палтар јујан ону белә ағарда билмәзди. **4** Шакирдләр һәм дә Илјасла Мусаны көрдүләр. Онлар Иса илә сөһбәт едирдиләр.

5 Онда Бутрус Исаја деди: «Рабби*, бизим бура кәлмәјимиз нә јахшы олду! Гој биз үч чадыр гураг: бирини сәнә, бирини Мусаја, бирини дә Илјаса».

6 Әслиндә, Бутрус билмирди нә етсин, чүнки онлар бәрк горхмушдулар. **7** Бу заман онларын башы үстүнә булуд јығылды вә булудун ичиндән бир сәс^д кәлди: «Бу, Мәним севимли Оғлумдур».^д Она гулаг асын!»^е **8** Бирдән онлар әтрафа бахыб көрдүләр ки, артыг жанларында Исадан башга һеч кәс јохдур.

9 Дағдан енәндә Иса онлара бәрк-бәрк тапшырды ки, инсан Оғлу дирилмәјинчә^е көрдүкләрини һеч кәсә данышмасынлар.^ж **10** Шакирдләр Исанын бу сөзләринә эмәл етдиләр. Амма өз араларында онун дирилмәсинин нә демәк олдуғуну мүзакирә едирдиләр.

9:5 * Јөһуди руһаниләринә верилән шөрефли ад.

11 Онлар сонра Исадан сорушдулар: «Нәжә көрә мирзәләр дејирләр ки, әввәлчә Илјас^а кәлмәлидир?»^б **12** Иса чаваб верди: «Доғрудур, әввәлчә Илјас кәләчәк вә һәр шеји бәрпа едәчәк.^в Бәс онда нијә инсан Оғлу барәдә јазылыб ки, о, чохла эзәб чәкәчәк,^г тәһгир олуначаг?»^д **13** Амма буну билин ки, Илјас^а кәлди вә онун һаггында нечә јазылмышдыса, елә дә олду: онун башына ојун ачдылар».^е

14 Исакил о бири шакирдләрин јанына кәләндә көрдүләр ки, онларын башына чохла адам јығышыб вә мирзәләр шакирдләрлә мүбаһисә едирләр.^о **15** Чамаат Исаны көрәндә чашды вә габагына гачыб ону саламлады. **16** Иса онлардан сорушду: «Онларла нә һагда мүбаһисә едирсиниз?» **17** Чамаатын арасындан кимсә чаваб верди: «Устад, оғлуну сәнин јанына кәтирмишдим, чүнки ичинә чин кириб. Чин ушағы лал едир.»^ж **18** Ону һарада тутурса, јерә сәрир. Ушағын ағзы көпүкләнир, о, дишләрини гычајыр, сонра да лап әлдән дүшүр. Шакирдләриндән хаһиш етдим ки, чини говсунлар, амма бачармадылар». **19** Онда Иса деди: «Еј имансыз нәсил!»^з Нә вахта гәдәр аранызда олачагам? Нә вахта гәдәр сизә дөзәчәјәм? Оғлуну јаныма кәтир».^и **20** Оғланы Исанын јанына кәтирдиләр. Чин Исаны көрән кими ушағы гыч етди, оғланын ағзы көпүкләнди, о, јерә јыхылыб јуварланмаға башлады. **21** Иса оғланын атасындан сорушду: «Бу, оғлунда нә вахтандыр?» Атасы чаваб верди: «Ушаглыгдан. **22** Чин баламы өлдүрмәк үчүн дәфәләрлә ону суја, ода атыб.

ФӘС. 9

а Мл 4:5, 6
Мр 8:27, 28

б Мт 17:10

в Мт 17:11

г Дн 9:26

д Ф 36:22:6, 7
Әш 50:6
Әш 53:3
Лк 23:11

е Мт 11:13, 14
Лк 1:13, 17

ж Мт 17:12

з Лк 9:37

и Мт 17:14-17
Лк 9:38-42

ж Гн 32:20

и Мт 17:17
Лк 9:41

Сағ сүтүн

а Мт 17:20
Мр 11:23
Лк 17:6
Јһ 11:40
һв 14:9, 10

б Лк 17:5

в Мт 17:18
Мр 1:23-25
Лк 4:34, 35
һв 10:38

г Мт 17:19, 20

д Мт 26:2

е Мт 16:21
Мт 17:22, 23
Мр 8:31
Лк 9:44, 45

ж Мт 18:1-5
Лк 9:46-48
Лк 22:24

Әкәр бир шеј едә биләрсәнсә, бизә јазығын кәлсин, бизә көмәк ет». **23** Иса она деди: «Нечә? «Едә биләрсәнсә»? Иманы олан үчүн һәр шеј мүмкүндүр».^а **24** Ушағын атасы дәрһал гышгырды: «Иманым вар! Нәдә иманым чатышмыр, мәнә көмәк ет!»^б

25 Иса көрәндә ки, онларын јанына чохла адам ахышыр, зәһмлә мурдан руһа һөкм етди: «Еј лал вә кар едән руһ! Әмр едирәм, бу адамдан чых вә бир даһа она кирмә!»^в **26** Чин бағырды, оғланы бир нечә дәфә гыч едиб ондан чыхды. Ушаг өлү кими сәрилиб галды, чамаатын әксәријјәти елә билди ки, о өлүб. **27** Анчаг Иса ушағын әлиндән тутуб галдырды. О галхды. **28** Иса евә кирәндән сонра шакирдләри ондан тәкликдә сорушдулар: «Бәс биз ону нијә гова билмәдик?»^г **29** Иса чаваб верди: «Бу чүр чинләри јалныз дуа илә говмаг олар».

30 Иса шакирдләри илә орадан чыхыб кетди. Онлар Чәлиләнин ичиндән кечирдиләр. Иса истәмирди ки, кимсә онун бураларда олдуғундан хәбәр тутсун, **31** чүнки шакирдләринә дејирди: «Инсан Оғлу әлә вериләчәк, ону өлдүрәчәкләр.»^д Лакин о, үч күндән сонра дириләчәк».^е **32** Шакирдләр исә онун нә дедијини аңламырдылар, сорушмаға да горхурдулар.

33 Онлар Кәфәрнаһума кәлдиләр. Иса евдә онлардан сорушду: «Јолда нә һагда мүбаһисә едирдиниз?»^ж **34** Шакирдләр динмәдиләр, чүнки јол илә кедәркән араларында кимин даһа бөјүк олдуғу баресиндә мүбаһисә едирдиләр. **35** Иса отуруб он ики һәварини јанына чағырды вә

онлара деди: «Аранызда биринчи олмаг истәјән һамыдан ахырынчы олмалы вә һамыја хидмәт етмәлидир». ^а **36** Сонра бир ушаг көтүрүб ону шакирдләрин арасына гојду вә ушағы гучаглајыб деди: **37** «Белә балача ушаглардан бирини мәним хатиримә гәбул едән ^б мәни дә гәбул едир. Мәни гәбул едән исә тәкчә мәни јох, мәни көндәрәни дә гәбул едир». ^в

38 Јәһја она деди: «Устад, биз бир адам көрдүк. О, сәнин адынла чинләри говурду. Биз она мане олмаға чалышдыг, чүнки о бизимлә кәзмир». ^г **39** Анчаг Иса деди: «Она мане олмайын, чүнки мәним адымла гүдрәтли ишләр көрән адам бундан дәрһал сонра гајыдыб мәни исләмәз. **40** Бизә гаршы чыхмајан бизим тәрәфимиздәдир. ^д **41** Мәсиһә мәхсус олдуғунуз үчүн сизә бир парч су верән, ^е инанын ки, мүкафатсыз галмајачаг. **42** Анчаг иман едән бу кичикләрдән бирини күнаһа сүрүкләјән адымын бојнуна дәјирман дашы* асыб ону дәнизә атсајдылар, даһа јахшы оларды. ^ж

43 Әкәр әлин сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәс. Ики әллә һинном вадисинә*, сөнмәст алова дүшмәкдәнсә, ши-кәз олуб һәјата говушмаг даһа јахшыдыр. ^з **44** *— **45** Әкәр ајағын сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону кәс. Ики ајагла һинном вадисинә атылмагданса, топал олуб һәјата говушмаг даһа јахшыдыр. ^и **46** *— **47** Әкәр көзүн сәни күнаһа сүрүкләјирсә, ону тулла. ^й Аллаһын Падшаһлығына

9:42 * Бурада сөһбәт ешсәјин фырлатдығы дәјирман дашындан кедир. **9:43** * Лүғәтә бах. **9:44, 46** * Аз әлавесинә бах.

ФӘС. 9

а Мт 20:26-28
Мр 10:43-45
Фн 2:8, 9

б Лк 18:16

в Мт 10:40
Лк 9:48
Јһ 13:20

г Лк 9:49

д Лк 9:50

е Мт 25:40

ж Мт 10:42

з Мт 18:6

и Лк 17:1, 2

й Мт 5:30

к Мт 18:8

л Кл 3:5

м Мт 10:28

н Мт 23:33

о Лк 12:5

п Гт 5:24

Сағ сүтун

а Мт 5:29

б Мт 18:9

в Рм 8:13

г Әш 66:24

д Лк 17:29

е Мт 5:13

ж Лк 14:34, 35

з Кл 4:6

и Рм 12:18

к Еф 4:29

л 1Ск 5:13

м Иб 12:14

ФӘС. 10

а Мт 19:1, 2

б Мт 19:3

в Гн 24:1

г Мт 5:31

д Мт 19:7

е Гн 9:6

ж һә 13:18

з Мт 19:8

и Јр 1:27

к Јр 5:2

л Мт 19:4

м Мт 19:5

н Јр 2:24

о Еф 5:31

п Мт 19:6

к Мт 5:32

л Мт 19:9

м Лк 16:18

бир көзлә кирмәк ики көзлә һинном вадисинә атылмагдан даһа јахшыдыр. ^а **48** Орада гурдлар өлмүр вә алов һеч вахт сөнмүр. ^б

49 Белә адамлар аловла* дузланмалыдыр. ^в **50** Дуз јахшы шејдир, анчаг дуз өз дадыны итирсә, онун дадыны нечә гајтармаг олар? ^г Гој ичиниздә дуз олсун, ^д бир-биринизлә мөһрибан олун*. ^е

10 Иса орадан чыхыб Иорданын о бири тајына, Јәһудийәнин сәрһәдләринә кәлди. Бу дәфә дә онун јанына чохла адам ахышды вә о, һәмишәки кими, онлара вәз етмәз башлады. ^а **2** Бу заман Исаны сынамаг мәгсәди күдән фәрисиләр она јахынлашдылар вә ондан арвады бошамағын дүзкүн олуб-олмадығыны сорушдулар. ^б **3** Иса да онлардан сорушду: «Бәс Муса сизә нә бујуруб?» **4** Онлар дедиләр: «Муса изин вериб ки, әр талаг кағызы јазараг арвадыны бошасын». ^в **5** Лакин Иса онлара деди: «Муса бу әмри сизин инаджр* олдуғунуза көрә јазмышды. ^г **6** Анчаг Аллаһ башланғычда онлары “киши вә гәдәдән олараг јарадыб. ^д **7** Буна көрә инсан ата-анасыны тәрк едәчәк ^е **8** вә икиси бир бәдән олачаг”. ^ж Беләликлә, онлар артыг ики јох, бир бәдәндир. ^з **9** Буна көрә дә Аллаһын бир бојундурутда бирләшдирдијини гој һеч кәс ајырмасын». ^и **10** Онлар евдә оlanda шакирдләр бу һагда ондан сорушдулар. **11** Иса онлара деди: «Арвадыны бошајыб башгасы илә евләнән бошадығы арвада гаршы зина едир. ^к **12** Ејнилә

9:49 * Бурада һинном вадисинин алову, јәни әбәди өлүм нәзәрдә тутулур. **9:50** * һәрфән: *аранызда сүлһ олсун.*

дә эриндән бошаныб башгасына эрә кедән гадын зина етмиш олур».^а

13 Чамаат ушагларыны Иса-нын јанына кәтирирди ки, Иса онлара тохунсун. Шакирдләр исә чамааты данлајырды.^б

14 Иса буну көрәндә гәзәблән-иб онлара деди: «Гојун ушаглар јаныма кәлсинләр, онлар мане олмајын, чүнки Аллаһын Падшаһлығы беләләринә мәхсусдур.^в **15** Билин вә акаһ олун: Аллаһын Падшаһлығыны балача ушаг кими гәбул етмәјән әсла ора кирмәјәчәк».^г **16** Бундан сонра Иса ушаглары гучагына алды, әлләрини онларын үзәринә гојуб хејирдуа верди.^д

17 Иса јола дүшмәјә һазырлашаркән бир адам гача-гача кәлиб онун габагында диз чөкдү вә деди: «Көзәл Устад, әбәди һәјаты алмаг үчүн мән нә етмәлијәм?»^е **18** Иса она деди: «Мәни нијә белә адландырырсан? Аллаһдан башга көзәл Варлыг јохдур».^в **19** Сән ки “адам өлдүрмә”, зина етмә”, оғурлуг етмә”, јалан шаһидлик етмә”, фырылдагчылыг етмә”, атана вә анана һөрмәт ет” әмрләрини билирсән». **20** О адам деди: «Устад, бүтүн бунлара ушаглыгдан әмәл едирәм». **21** Оған Исанын үрәјинә јатды. Иса она бахыб деди: «Бирчә шејин чатмыр. Кет, нәјин варса, сат вә касыблара пайла. Онда көјдә хәзинән олачаг. Сонра мәнним ардымча кәл».^г **22** О исә бу сөзләри ешидәндә кәдәрләнди вә гәм-гүссә ичиндә чыхыб кетди, чүнки чох дөвләтли иди.^д

23 Иса әтрафына бахыб шакирдләринә деди: «Пулла адамлара Аллаһын Падшаһлығына кирмәк нечә дә чә-

ФӘС. 10

- а Рм 7:3
б Мт 19:13
Лк 18:15
в Мт 18:4
Мт 19:14
Лк 18:16
1Бт 2:2
г Мт 18:3
Лк 18:17
д Мр 9:36
е Мт 19:16
Лк 18:18
ж Мт 18:3
Лк 18:19
з Мр 9:36
д Мт 19:16
Лк 18:18
е 36:86:5
Мт 19:17
Лк 18:19
ө Чх 20:13
Гн 5:17
Мт 5:21
1Јһ 3:15
ж Чх 20:14
Гн 5:18
з Чх 20:15
Гн 5:19
и Чх 20:16
Гн 5:20
ы Лв 19:13
ј Чх 20:12
Гн 5:16
Еф 6:2
к Мт 19:21
л Мт 19:21
к Лк 18:23

Сағ сүгүн

- а Әр 9:23
1Тм 6:17
б Мт 19:24
Лк 18:25
в Мт 19:25, 26
Лк 18:26, 27
г Әј 42:2
д Мт 19:27
Лк 18:28
е Мт 10:37
Мт 19:29
Лк 18:29, 30
ж Мт 5:11
һв 14:22
ө Мт 19:30
Мт 20:16
Лк 13:30
ж Мт 20:17-19
Мр 8:31
Мр 9:31
Лк 9:22
Лк 18:31-33

тин олачаг!»^а **24** Шакирдләр бу сөзләрә тәәччүбләндиляр. Онда Иса онлара јенә деди: «Өвладларым! Аллаһын Падшаһлығына кирмәк чох чәтиндир! **25** Дәвәнин ијнә дешијиндән кечмәси варлы адам-ын Аллаһын Падшаһлығына кирмәсиндән даһа асандыр».^б **26** Онлар даһа да тәәччүблән-иб: «Бәс онда ким хилас ола биләр?» — дејә ондан* сорушдулар.^в **27** Иса дүз онлара бахыб деди: «Бу, инсан үчүн мүмкүн дејил, Аллаһ үчүнсә мүмкүн олмајан шеј јохдур».^г **28** Онда Бутрус деди: «Бах, биз һәр шеји гојуб сәнин ардынча кәлмишик».^д **29** Иса деди: «Әмин олун, мәним јолумда вә мүждә уғрунда евнини, бачы-гардашыны, анасыны, атасыны, ушагларыны, јахуд тарлаларыны гојуб кәлән»^е **30** мүтләг бу дөврдә тәгибләрлә^ө јанашы јүзгат артыг ев, гардаш, бачы, ана, ушаг вә тарла, кәләчәкдә исә әбәди һәјат алачаг. **31** Амма биринчиләрдән бир чоһу ахырынчы, ахырынчылар исә биринчи олачаг».^ж

32 Онлар Јерусәлимә галхырдылар. Иса габагда кедирди. Шакирдләр тәәччүб ичиндә идиләр, архадан кәләнләри исә горху бүрүмүшдү. О, бир даһа он ики һәварисини канара чәкиб башына кәләчәк шејләр һаггында онлара данышмаға башлады:^з **33** «Индә Јерусәлимә кедирик. Инсан Оғлу бөјүк каһинләрин вә мирзәләрин элине вериләчәк, онлар инсан Оғлуну өлүмә мәнкум едәчәк вә башга халгардан олан адамлара тәслим едәчәк-ләр. **34** Онлар да инсан Оғ-

10:26 * Дикөр вариант: бир-бириләриндән.

луну лага гоҗачаг, үзүнө түпүрчөк, гамчылаҗачаг вә өлдүрчөкчләр. Лакин о, үч күндән сонра дирилчөк».^а

35 Зәбәдинин ики оғлу Јагуб вә Јәһја^б Исаја јахынлашыб деди: «Устад, сәндән бир хаһишимиз вар, хаһишимизи јерә салма».^в **36** О сорушду: «Нә истәјирсиниз? Сизин үчүн нә едим?»^г **37** Онлар чаваб вердиләр: «Сән чалалына јетишәндә изин вер, биримиз сағында, биримиз дә солунда отураг».^г **38** Анчаг Иса онлара деди: «Сиз нә истәјирсиниз билмирсиниз. Мәним ичәчәјим чамдан* ичә биләрсиниз? Јахуд вәфтиз олуначағым вәфтизлә вәфтиз олуна биләрсиниз?»^г **39** Онлар дедиләр: «Бәли». Онда Иса деди: «Ичәчәјим чамдан ичәчәксиниз, вәфтиз олуначағым вәфтизлә дә вәфтиз олуначағсыныз».^д **40** Амма кимин сағында, кимин солумда отурачағыны мән һәлл етмирәм. Бу јерләр кимин үчүн һазырланыбса, онлар да орада отурачлар».

41 Бу сөһбәти ешидән дикәр он һәвари Јагубла Јәһјаја бәрк гәзәбләнди.^е **42** Анчаг Иса онлары јанына чағырыб деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, халгларын һөкмдарлары сајыланлар онларын үзәриндә ағалыг едир вә халгларын рәһбәрләри онлара башчылыг едирләр».^е **43** Амма сизин аранызда белә олмамалыдыр. Аранызда бөјүк олмаг истәјән гуллуғунузда дурмалыдыр,^ж **44** биринчи олмаг истәјән һамыныза нөкәрчилик етмәлидир. **45** Ахы ин-

10:38 * Чам Аллаһын ирадәсинин — Исанын күфр данышмагда иттиһам олунараг өлдүрүлмәсинә јол вермәсинин рәмзидир.

ФӘС. 10

а һә 10:40
1Кр 15:3, 4

б Мт 10:2

в Мт 20:20, 21

г Мт 19:28

д Мт 20:22, 23
Лк 12:50
Јһ 18:11
Рм 6:3

е һә 12:2
Вһ 1:9

ж Мт 20:24

ә Мт 20:25
Лк 22:25
1Бт 5:2, 3

ж Мт 20:26, 27
Мр 9:35
Лк 9:48
Лк 22:26

Сағ сүгүн

а Јһ 13:14
Фн 2:7

б Әш 53:10
Дн 9:24
Мт 20:28
Гт 3:13
Тт 2:13, 14

в Мт 20:29-34
Лк 18:35-43

г Әр 23:5
Рм 1:3

д Мт 9:27
Мт 15:22

е Мт 9:20, 22

ә Әш 35:5
Әш 42:7
Мр 8:25

ФӘС. 11

ә Јһ 11:18

ж Мт 21:1-3
Лк 19:29-34

сан Оғлу она көрә кәлмәјиб ки, она гуллуғ етсинләр, әксинә, о, хидмәт етмәк^а вә бир чохлары уғрунда һәјатыны фидјә кими вермәјә кәлиб».^б

46 Онлар Әриһаја кәлдиләр. Иса шакирдләри вә чохлу адамла бирликдә Әриһадан чыхан заман Бартимај (Тимај оғлу) адында бир кор диләнчи јол кәнарында отурмушду.^в

47 О, һәсрани Исанын һәмнин јолдан кечдијини ешидәндә гышгырыб деди: «Еј Давуд Оғлу! Иса, мәнә рәһм ет!»^г

48 Бир чохлары тәпинәрәк ону сусдурмаға чалышдылар. О исә даһа бәрқдән гышгырмаға башлады: «Давуд Оғлу, мәнә рәһм ет!» **49** Иса ајаг сахлајыб деди: «Ону бура чағырын».

Чамаат: «Горхма, дур, сәни чағырыр», — дејә ону сәсләди.

50 Диләнчи палтарыны үстүндән атыб јериндән сычрады вә Исанын јанына кәлди. **51** Иса ондан сорушду: «Нә истәјирсән? Сәнин үчүн нә едим?» Кор адам деди: «Раббуни*, көзләримә шәфа вер». **52** Иса она деди: «Кет, иманын сәни сағалтды».^д Кор адамын көзләри дәрһал ачылды^е вә о, Исанын далынча кетди.

11 Онлар Јерусәлимә, Зейтун дағында јерләшән Бейтфәчијә вә Бейтанијјә^ә јахынлашанда Иса ики шакирдини габағынча көндәриб^ж **2** деди: «Гаршыдакы кәндә кедин. Кәндә кирән кими пајаја бағланмыш, һеч кимин минмәдији бир годуг көрәчәксиниз. Ону ачыб мәнә кәтирин. **3** Әкәр сиздән сорушсалар ки, нә едирсиниз, белә дејин: “Ағаја лазымдыр, сонра дәрһал кери гајтарачаг”».

4 Беләликлә, шакирдләр јола

10:51 * Мәнәсы: Устад.

дүшдүлөр вә кәлиб жол гырағында жерлөшөн бир евин гапысы ағында бағланмыш бир годуг тапдылар вә ону ачдылар.^а **5** Орада дуранлардан бәзиләри онлара деди: «Һејваны нијә ачырсыныз?» **6** Шакирдләр Исанын өјрәтдији кими чаваб вердиләр. Онда адамлар онлара мане олмадылар.

7 Шакирдләр һејваны Исанын јанына кәтириб үст палтарларыны һејванын белинә гојдулар. Иса годуга минди.^б

8 Бир чохлары үст палтарларыны, диқәрләри исә чөлдән кәсдикләри јашыл будағлары јола сәрирдиләр.^в **9** Исанын габағынча вә архасынча кедән адамлар учадан дејирдиләр: «Јалварырыг, гуртар!^г Јеһованын ады илә кәләнә ешг олсун!^д **10** Атамыз Давудун^д гаршыдан кәлән Падшаһлығына ешг олсун! Еј көјлөрдә јашајан Рәббимиз, јалварырыг, гуртар!» **11** Иса Јерусәлимә дахил олуб мәбәдә кирди. О, әтрафа көз кәздирди вә артыг кеч олдуғундан он ики һәвариси илә Бејтанијјә кетди.^е

12 Ертәси күн онлар Бејтанијјәдән чыханда Иса ачды.^е

13 Узагдан онун көзүнә јамјашыл бир әнчир ағачы саташды. Иса ағача јахынлашды ки, көрсүн ағачда мејвә вар, ја јох. Лакин ағачда јарпагдан башга бир шеј тапмады, чүнки һәлә әнчир вахты дејилди. **14** Иса ағача деди: «Гој бундан сонра һеч кәс сәндән мејвә јемәсин».^ж Бу сөзү шакирдләр дә ешитдиләр.

15 Онлар Јерусәлимә кәлдиләр. Иса мәбәдә кирди, орадакы алверчиләри вә мүштәриләри говду, пул дәјишәнләрин масаларыны вә көјәрчин сатанларын кәтилләрини че-

ФӘС. 11

а Мт 21:6

б 1Пд 1:33
Зк 9:9
Мт 21:7, 8
Јһ 12:14, 15

в Лк 19:36
Јһ 12:13

г Мт 21:15

д 36 118:25, 26
Мт 21:9
Лк 19:37, 38
Јһ 12:13

е Зк 9:9
Лк 1:32

ж Мт 21:10

з Мт 21:18

и Мт 21:19
Мр 11:20

Сағ сүтүн

а Мт 21:12
Лк 19:45, 46
Јһ 2:14-16

б 1Пд 8:43
Әш 56:7

в Әр 7:11
Мт 21:13
Лк 19:46
Јһ 2:16

г Мр 14:1
Лк 20:19

д Лк 19:47, 48

е Мт 21:19, 20

ж Мр 11:14

з Мт 17:20
Мт 21:21
Лк 17:6

и Мт 7:7
Мт 18:19
Мт 21:22
Лк 11:9
Јһ 14:13
Јһ 15:7
Јһ 16:24

к 36 103:10-12
Мт 6:12, 14
Еф 4:32
Кл 3:13

л Мт 21:23-27
Лк 20:1-8

вирди^а **16** вә һеч кәси мәбәдин ичиндән бир шеј кечирмәјә гојмады. **17** О вәз едәрәк дејирди: «Мәкәр јазылмајыб ки: “Мәним евим бүтүн халғлар үчүн дуа еви адланачаг”?»^б Сиз исә ону гулдур јувасына дөндәрмисиниз».^в **18** Бөјүк каһинләр вә мирзәләр буну ешитдиләр вә Исаны өлдүрмәк үчүн јол ахтармаға башладылар.^г Онлар Исадан горхурдулар, чүнки чамаат онун нечә вәз етдијинә вәлеһ иди.^д

19 Ахшам Иса һәмишәки кими шакирдләри илә шәһәрдән чыхды. **20** Сәһәр тездән һәмин јердән кечәндә көрдүләр ки, әнчир ағачы гупгуру гурујуб.^е **21** Бутрус дүнәнки һадисәни јадына салыб Исаја деди: «Рабби^ж, бир бах! Ләнәтләдијин әнчир ағачы гурујуб!»^з

22 Иса онлара деди: «Аллаһа иман един. **23** Буну билин ки, ким бу даға: “Галх, дәнизә атыл”, — дејиб үрәјиндә шүбһә етмәсә, әксинә, сөзүнүн мүтләг јеринә јетәчәјинә инанса, елә дә олачаг.» **24** Буна көрә әмин олун. Дуа едиб хаһиш етдијиниз һәр шеји һөкмән алачағыныза^и инансаныз, алачағыныыз.^к **25** Дуруб дуа едәндә үрәјиниздә кимә гаршы кин варса, бағышлајын ки, көјдәки Атаныз да сизин тәгсирләринизи бағышласын».^л **26** *—

27 Онлар јенидән Јерусәлимә кәлдиләр. Иса мәбәддә кәзәркән бөјүк каһинләр, мирзәләр вә ағсагаллар она јахынлашыб **28** дејиләр: «Де көрәк бунлары нә һагла едирсән? Сәнә ким ихтијар вериб?»^м **29** Иса онлара деди: «Мән дә сизә бир суал верәчәјәм. Чаваб версәниз, онда бу ишлә-

11:21 * Јәһуди руһаниләринә верилән шәрәфли ад. **11:24** * Јахуд артыг алдығыныза. **11:26** * Аз өләвәсинә бах.

ри хансы ихтиjarла көрдү-
жүмү сизе деjечөjөм. **30** Деjин
көрүм Jәhjaja^a вәфтиз етмәк
ихтиjарыны Аллах вермишди,
jохса инсанлар?»^б **31** Онлар
өз араларында көтүр-гөj
етмәj башладылар: «Әкәр десәк
ки, “Аллах вермишди”, о га-
jыдыб деjечәк: “Бәс онда ниjә
она инанмадыныз?” **32** “Ин-
санлар вермишди” дә деjә бил-
мәрик». Онлар халгдан гор-
хурдулар, чүнки һамы Jәhjаны
әсл пеjгәмбәр һесаb едирди.^в
33 Онлар Исаjа чаваb верди-
ләр: «Билмирик». Иса да онла-
ра деди: «Мән дә бунлары нә
ихтиjарла етдиjими сизе демә-
jечөjөм».

12 Иса сөзүнә мәсәлләрлә
давам етди: «Бир адам
үзүм бағы салды.^г Бағы чәпәр-
ләди, үзүм сыхмак үчүн чала
газды, бир гүллә тикди^г вә
бағы бағбанлара ичарәjә ве-
риб башга өлкәjә jолланды.^д
2 Мәһсул jығымы мөвсүмүндә
о, өз нөкәрини көндәрди ки,
бағбанлар она бағын барын-
дан версинләр. **3** Бағбанлар
исә нөкәри гамарлаjыб дөjдү-
ләр вә әлибош кери гаjтар-
дылар. **4** Бағын саһиби он-
ларын jанына башга бир нө-
кәр көндәрди, лакин бағбан-
лар онун башыны jардылар,
ону алчалтдылар.^е **5** О, бир
нөкәрини дә көндәрди, бағбан-
лар ону өлдүрдүләр. Бағ са-
һиби ора чохлу нөкәр көндәр-
ди, лакин бағбанлар бәзилә-
рини дөjдүләр, бәзиләрини өл-
дүрдүләр. **6** Бағ саһибинин
бир семими оғлу^е вар иди.
О: “Оғлума һөрмәтлә jана-
шарлар”, — деjиб лап ахыр-
да бағбанларын jанына оғлу-
ну көндәрди. **7** Анчаг бағбан-
лар бир-бириләринә дедиләр:
“Бу варисдир.”^ж Кәлин ону өл-
дүрәк, мирас бизим олсун”.

ФӘС. 11

а Мр 1:4

б Мт 21:25

Лк 20:4

в Мт 3:1, 5

Мт 14:3, 5

Мр 6:20

ФӘС. 12

г Өш 5:7

ф Өш 5:2

д Мт 21:33-41

Лк 20:9-16

е Иб 11:32, 37

ө 3б 2:7

Гт 4:4

Jh 4:9

ж 3б 2:8

Иб 1:2

Сағ сүгүн

а һә 2:23

б Мт 21:41, 43

в Мт 21:42

Лк 20:17

һә 4:10, 11

Еф 2:20

1Бт 2:7

г 3б 118:22, 23

ф Мт 21:45, 46

Лк 20:19

д Мт 22:15-22

Лк 20:20-26

е Рм 13:7

Тт 3:1

1Бт 2:13

ө Мл 3:8

Мт 22:21

Лк 20:25

ж һә 23:8

з Мт 22:23-28

Лк 20:27-33

8 Бағбанлар ону тутуб өлдүр-
дүләр вә бағдан чөлә атды-
лар.^а **9** Көрәсэн, бағын саһи-
би нә едәчәк? О кәлиб бағбан-
лары өлдүрәчәк, үзүм бағы-
ны исә башгаларына верәчәк.^б
10 Мәкәр бу сөzlәри охума-
мысыныз: “Бәнналарын рәдд
етдикләри даш күнчүн әсас
дашы олду.^в **11** Буну едән Је-
һовадыр, биз буна һейран гал-
мышыг?”^г»

12 Онлар Исанын бу мәсәли
онлара аид етдиjини баша дү-
шүб ону тутмаг истәдиләр. Ан-
чаг халгдан горхурдулар. Буна
көрә дә Исадан ажрылыб кетди-
ләр.^ф

13 Сонра онлар Исаны сөз-
дә тутмаг үчүн jанына бир
нечә фәрисини вә һиродун
ардычылыны көндәрдиләр.^д

14 Онлар кәлиб дедиләр: «Ус-
тад, биз билирик ки, сән дүз
адамсан, Аллаһын jолуну һәги-
гәтә мұвафиг өjрәдирсән, ки-
минсә рәббәтини газанмаға ча-
лышмырсан, чүнки инсанын
һансы тәбәгәдән олмасы сәни
марагландырмыр. Сәнчә, пад-
шаһа* чан веркиси өдәмәк
дүзкүндүр, ja jох? **15** Өдәjәк,
jохса өдәмәjәк?» Иса онларын
риjакарлығыны дуjуб деди:
«Мәни ниjә сынаjырсыныз?
Бир динар* кәтирин көрүм».
16 Она бир динар вердиләр.
Иса сорушду: «Бурада кимин
сурәти вә титулу һәкк олу-
нуб?» Онлар чаваb вердиләр:
«Падшаһын». **17** Онда Иса
деди: «Падшаһа мәхсус шеj-
ләри падшаһа,^е Аллаһа мәх-
сус шеjләри Аллаһа верин».^ө
Онлар Исанын сөzlәринә мат
галдылар.

18 Сонра онун jанына ди-
рилмәjә инанмаjан садду-
киләр^ж кәлиб дедиләр:^з

12:14 * һәрфөн: Сезара. **12:15** * Б14
әлавесинә бах.

19 «Устад, Муса бизэ жазыб ки, экэр бир адам өзүндөн сонра өвлэд гојмајыб өлэрсэ, гардашы онун дул галмыш арвадыны алмалы вэ онун нэслини давам етдирмэлидир.»^а

20 Једди гардаш вар иди: бөјүк гардаш евлэнди, амма өвлэд гојмајыб өлдү. 21 Сонра о гадыны икинчи гардаш алды. О да өвлэдсыз өлдү. Үчүнчүсү дэ елөчэ. 22 Једди гардашын неч бири өзүндөн сонра ушаг гојмады. Һамыдан ахырда гадын өлдү. 23 Дирилэндэн сонра бу гадын һансы гардашын арвады олачаг? Ахы једдиси дэ ону алмышды? 24 Иса онлара чаваб верди: «Сиз нэ Мүгэддэс Јазылары билирсиниз, нэ дэ Аллаһын гүдрэтиндэн хэбэриниз вар. Буна көрө дэ јанылырсыныз.»^б

25 Ахы дирилэндэн сонра кишилэр евлэнмэјөчөк, гадынлар да эрэ кетмэјөчөклэр. Онлар көјдөки мэлэклэр кими олачаглар.»^в 26 О ки галды өлүлэрин дирилмэсинэ, мэкэр Мусанын китабында, кол һаггындакы эһвалатда Аллаһын Мусаја: «Мэн Ибраһимин Аллаһы, Исаһагын Аллаһы вэ Јагубун Аллаһыјам», — дедјини неч охумамысыныз?»^г 27 О, өлүлэрин јох, дирилэрин Аллаһыдыр. Сиз бэрк јанылырсыныз.»^г

28 Орада бу мүбаһисэни ешидэн бир мирээ вар иди. Мирээ Исанын онлара јахшы чаваб вердјини билдји үчүн ондан сорушду: «Бүтүн эмрлэрин арасында эн вачиб эмр һансыдыр?»^д 29 Иса чаваб верди: «Эн вачиб эмр будур: “Динлэ, еј Исраил! Аллаһымыз Јеһова тэк олан Јеһовадыр. 30 Аллаһын Јеһованы бүтүн гэлбинлэ, бүтүн варлыгыныла, бүтүн ағылына вэ вар күчүнлэ сев”.»^е 31 Икин-

ФӘС. 12

а Јр 38:7, 8
Гн 25:5, 6

б Мт 22:29

в Мт 22:30
Лк 20:34-36

г Чх 3:2, 6
Мт 22:31
Лк 20:37

д Мт 22:32
Лк 20:38

е Мт 22:34-36

ж Гн 6:4, 5
Јш 22:5
Мт 22:37
Лк 10:27

Саг сүтун

а Лв 19:18
Мт 22:39, 40
Рм 13:9
Гт 5:14
Јр 2:8

б Гн 4:39
Гн 6:4
Өш 45:21

в Гн 6:5
1Иш 15:22
Һш 6:6

г Мт 22:46

д Мт 22:42-45
Лк 20:41-44
Јл 7:42

е 2Иш 23:2
2Тм 3:16
2Бт 1:21

ж 36 110:1
Һв 2:34, 35
1Кр 15:25
Иб 1:13

з Рм 1:3
Вһ 22:16

и Лк 20:45-47

к Мт 23:6, 7
Лк 11:43

л 2Пд 12:9

чи эмр исэ будур: “Башгасыны өзүнү севдјин кими сев”.^а Бунлардан бөјүк эмр јохдур».

32 Мирээ она деди: «Устад, јахшы дедин. Доғру дејирсэн ки, “О, тэкдир, Ондан башгасы јохдур”»^б 33 вэ инсанын Ону бүтүн гэлбилэ, бүтүн дүшүнчэси илэ, вар гүввэси илэ севмэси, һэмчинин башгасыны өзү кими севмэси бүтүн јандырма гурбанларындан вэ башга гурбанлардан гат-гат гижмэтлидир.»^в 34 Иса онун ағылла чаваб вердјини көрүб деди: «Сэн Аллаһын Падшаһлыгындан узаг дејилсэн». Артыг неч кэс чүрэт едиб она суал вермэди.»^г

35 Сонра Иса мэбэддэ сөзүнэ давам едэрэк бунлары деди: «Нэ үчүн мирзэлэр дејирлэр ки, Мэсиһ Давудун оғлудур?»^д

36 Давуд өзү мүгэддэс руһун^д тэсири илэ демишди: “Јеһова Ағама деди: “Дүшмэнлэрини ајагынын алтына гојанадэк сағымда отур”.»^е 37 Экэр Давуд ону “Аға” адландырырса, о, Давудун оғлу нечэ ола билэр?»^е

Чамаат ону бөјүк мэмнунижэтлэ динлэјирди. 38 Иса сөзүнэ давам етди: «Өзүнүзү мирзэлэрдэн көзлэјин. Онлар узун эбаларда кэмэји, базар мејданларында чамаатдан салам алмағы»,^ж 39 синагогларда габаг чэркэлэрдэ, зијафэтлэрдэ јухары башда отурмағы сеvirлэр.»^з 40 Онлар дул гадынларын евлэрини талајырлар, өзлэрини мөмин көстөрмэк үчүн узун-узады дуа едирлэр. Онлара даһа ағыр һөкм кэсилэчөк».

41 Иса эјлэшди. Һэмин јердэн хэзинэ габлары^и јахшы көрүнүрдү. О, чамаатын габлара пул атмағына бахмаға баш-

лады. Варлылар хэзинэ габларына чохла пул атырдылар.^а

42 Бир касыб дул гадын кэлиб габа ики хырда пул* салды.^б

43 Иса шакирдлэрини янына чагырыб деди: «Буну билин

ки, бу касыб дул гадын хэзинэ габына һамыдан чох атды.^в

44 чүнки онларын һамысы варларынын артыглыгындан ианэ вердилэр, бу гадын исэ жохсул ола-ола доланмаг үчүн нэји вардыса, һамысыны верди».^г

13 Иса мæбæддән чыханда шакирдлæриндән бири деди: «Устад, бир бу мөһтәшәм дашлара, бу биналара бах!»^а

2 Амма Иса она деди: «Көрдүжүн бу мөһтәшәм биналарын дашы даш үстә галмајачаг, һамысы дағылачаг».^а

3 Иса Зейтун дағында отурмушду. Бурадан мæбæд јахшы көрүнүрдү. Бу вахт Бутрус, Јагуб, Јәһја вә Андреас тәкликдә ондан сорушдулар: **4** «Бизә де, бунлар нә вахт баш верәчәк? Бүтүн бунларын сонунун јахын олдуғуна әләмәт нә олачаг?»^в

5 Иса онлара деди: «Диггәтли олунки, һеч кәс сизи алдатмасын».^в

6 Бир чохла ры мәним адымла кэлиб “Мәсиһ мәнәм”

дејәчәк вә чохла рыны алдадчаг.

7 Һәмчинин мүһарибә сәсләри, мүһарибә хәбәрләри ешидәндә тәшвишә дүшмәјин. Бунлар баш вермәлидир, амма бу, һәлә сон дејил.^ж

8 Милләт милләтә гаршы, дөвләт дөвләтә гаршы галхачаг.^з Каһ бурада, каһ орада зәлзәләләр вә гытлыг олачаг.^з Бунлар бәлаларын* башланғычыдыр.^ы

12:42 * һәрфөн: бир кодранта бәрәбәр ики лепта. Б14 әләвәсинә бах. **13:8**

* һәрфөн: доғум санчыларынын.

ФӘС. 12

а Лк 21:1

б Лк 21:2

в Лк 21:3

2Кр 8:12

г Лк 21:4

ФӘС. 13

ф Мт 24:1

Лк 21:5

д Ль 26:31

Мт 24:2

Лк 19:44

Лк 21:6

е Мт 24:3

Лк 21:7

ө Мт 24:4, 5

Лк 21:8

ж Мт 24:6

Лк 21:9

з Вһ 6:4

и Мт 24:7

Лк 21:10, 11

Вһ 6:6, 8

ы Мт 24:8

Сағ сүгүн

а һә 4:15

б Мт 10:17

Јһ 16:2

в Мт 24:9

Лк 21:12, 13

2Тм 3:12

Вһ 2:10

г Мт 24:14

Рм 10:18

Вһ 14:6

ф Чк 4:12

Мт 10:19, 20

Лк 12:11, 12

Лк 21:14, 15

һә 4:8

һә 6:9, 10

д Мн 7:6

Мт 10:21

Лк 21:16

2Тм 3:1, 3

е Лк 21:17

ө 2Тм 4:7

Иб 3:6

ж Мт 10:22

Мт 24:13

Лк 21:19

Вһ 2:10

з Дн 9:27

Дн 11:31

и Мт 24:15-20

Лк 21:20-23

ы Лк 21:23

Лк 23:28

ј Вһ 7:14

к Дн 12:1

Мт 24:21

к Мт 24:22

9 Сиз исә еһтијатлы олун. Инсанлар сизи мæһкәмәләрә верәчәк,^а синагогларда дөјәчәк,^б мәним адыма көрә сизи һакимләрин вә падшаһларын габағына кәтирәчәкләр. Бу, онлара шәһадәт вермәјиниз үчүн фүрсәт јарадчаг.^в **10** Һәмчинин әввәлчә бүтүн халгларын арасында мүждә тәблиғ едилмәлидир.^г **11** Сизи һәбс едиб апаранда нә дејәчәјиниз бәрәсиндә габагчадан нараһат олмајын. Һәммин ан мүгәддәс руһ сизә нә билдирәчәкәсә, онлары дејәрсиниз, чүнки данышан сиз јох, мүгәддәс руһ олачаг.^ф

12 Бундан әләвә, гардаш гардашыны, ата өвладыны өлүмә верәчәк, өвладлар валидејнләрә гаршы чыхыб онлары өлдүртдүрәчәкләр.^д **13** Мәним адыма көрә һамы сизә нифрәт едәчәк.^е Јакин ахыра кими дөзән^ө хилас олачаг.^ж

14 Сиз виранәлик кәтирән ијрәнч шејин^з лајиг олмадығы јердә дурдуғуну көрәндә (охујан дәрк етсин) гој Јәһудијәдә оланлар дағлара гачсын.^з

15 Евин дамында олан дамдан дүшмәсин, евдән нә исә көтүрмәк үчүн евә кирмәсин.

16 Тарлада олан да үст палтарыны көтүрмәк үчүн гайгымасын. **17** О күнләрдә һамилә гадынларын, әмзикли аналарын вәј һалына!^ы

18 Дуа единки, гачмағыныз гыша тәсадүф етмәсин. **19** Чүнки о күнләрдә елә бир мүсибәт^ј олачагки, беләси Аллаһ дүнјаны јараданнан һәммин вахтадәк олмајыб вә бир даһа олмајачаг.^к

20 Әкәр Јеһова о күнләри гысалтмасајды, һеч кәс хилас ола билмәзди. Амма О, сечдији адамларә көрә һәммин күнләри гысалдачаг.^к

21 Экэр о заман да сизэ “бахын, Мәсһиһ бурададыр!” жахуд “орададыр!” десэлэр, инан-майын.^а 22 Чүнки јаланчы мәсһиләр вә јаланчы пејғәмбәрләр пејда олачаг,^б аламәт вә мөчүзәләр көстәрәчәкләр ки, мүмкүнсә, сечилмишләри јолдан чыхартсынлар. 23 Буна көрә дә диггәтли олун!^в Мән сизи хәбәрдар етдим.

24 Лакһин о вахт, о мүсибәтдән сонра күнәш зүлмәтә гәрг олачаг, ај ишыг сачмајачаг,^г 25 улдузлар көјдән дүшәчәк вә көјләрин гүввәләри сарсылачаг. 26 О заман инсан Оғлунун^д гүдрәтлә, чалал ичиндә булудларын үзәриндә кәлдијини көрәчәкләр.^е 27 О, мәләкләри көндәрәчәк вә онлар дүнјанын дөрд тәрәфиндән, јерин учундан көјүн учунадәк Онун сечдикләрини јығачаг.^ө

28 Нүмунә үчүн әнчир ағачыны көтүрәк. Онун будаглары тумурчуглајыб јарпаглары көрүнәндә билирсиниз ки, јај јахындыр.^ж 29 Сиз дә бунларын баш вердијини көрәндә билин ки, инсан Оғлу јахында, гапынын ағзындадыр.^з 30 Јадынызда сахлајын ки, бүтүн бунлар бу нәсил кечиб кетмәмиш баш верәчәк.^и 31 Јер-көј јох олуб кедәчәк,^й амма мәним сөзләрим галачаг.^к

32 О күнү вә сааты һеч кәс билмир: нә көјдәки мәләкләр, нә дә Оғул. Буну јалһыз Ата билир.^л 33 Диггәтли олун, ојаг галын,^м чүнки тәјин едилмиш вахты билмирсиниз.^н 34 Бу, башга өлкәјә јолланан бир адамын өз евинин нәзарәтини нөкәрләрә тапшырыб һәрәсинә бир иш вермәсинә,^о гапычја да ојаг галмагы бујурмасына бәнзә-

ФӘС. 13

а Мт 24:23, 24

Лк 17:23

Лк 21:8

1Jh 4:1

б Мт 7:15

в Мт 24:42

Еф 6:18

2Бт 3:17

г Мт 24:29

Лк 21:25, 26

д Дн 7:13

е Мт 24:30

Лк 21:27

Вһ 1:7

ж Мт 24:31

з Мт 24:32

Лк 21:29-33

и Мт 24:33

й Мт 24:34

Лк 21:32

к Ош 51:6

л Јш 23:14

Ош 40:8

Мт 24:35

м Мт 24:36

һв 1:7

н Рм 13:11

1Ск 5:6

о Мт 25:13

Лк 21:34

п Мт 25:14

Сағ сүтун

а Лк 12:35, 36

б Мт 24:42

в Лк 21:36

г Мт 25:5

д һб 2:3

ФӘС. 14

д Чк 12:3, 6

Лк 23:5

е Лк 23:6

ө Јһ 13:1

ж Мт 26:2-5

Лк 22:1, 2

з Мт 26:6-9

Јһ 12:2-5

и Мт 26:10

Јһ 12:7

й Гн 15:11

ј Мт 26:11

Јһ 12:8

к Мт 26:12

Јһ 12:7

јир.^а 35 Буна көрә дә ојаг галын, чүнки ев саһибинин нә вахт кәләчәјини:^б ахшам, кечә жарысында, хоруз банында, јахуд сәһәр тездән кәләчәјини билмирсиниз.^в 36 Елә олмасын ки, о, гафил кәләндә сизи јатмыш тапсын.^г 37 Сизә де-дијими һамыја дејирәм: ојаг галын!»^д

14 Пасха^а вә Мајасыз чөрәк бајрамына^б ики күн галырды.^в Бөјүк каһинләр вә мирзәләр Исаны һижлә илә тутуб өлдүрмәк үчүн јол ахтарырдылар.^г 2 Амма дејирдиләр: «Бајрамда олмасын, јохса халг ајага галхар».

3 Иса Бејтанијдәдә, чүзамлы Шимонун евиндә сүфрәдә әјләшәркән бир гадын әлиндә габ* ичәри кирди. Габын ичиндә баһалы әтирли јағ, халис нард^д вар иди. Гадын габын боғазыны гырыб јағы Исанын башына төкмәјә башлады.^е

4 Буну көрәнләрдән бәзиләринин гадына ачығы тутду, онлар бир-бирләринә деди-ләр: «Бу, әтирли јағы һижә зај едир? 5 Јағы үч јүз динардан* баһа гијмәтә сатыб пулу касыблара пајламаг оларды!» Онлар гадынын бу һәркәтиндән чоһ наразы галдылар. 6 Амма Иса онлара деди: «Гызла ишиниз олмасын. Ондан нә истәјирсиниз? О, мәним үчүн саваб иш көрдү.» 7 Касыблар һәмишә јаныныздадыр,^в нә вахт истәсәниз онлара јахшылыг едә биләрсиниз. Амма мән һәмишә јанынызда олмајачагам.^г

8 О, күчү чатаны етди. Бәдәними әтирли јагла јаглајыб мәни габагчадан дәфнә һазырлады.^к 9 Инанын, мүждә дүнјанын

14:3 * Мт 26:7 һашијәсинә бах. # Лүғәтә бах. 14:5 * Б14 өләвәсинә бах.

харасында тэблиг олунса,^a бу гадынын көрдүү ишдэн данышыб ону жад едөчөклөр»^b.

10 Он ики һэваридән бири олан Јәһуда Искәрјут Исаны элө вермәк үчүн бөјүк каһинләрин јанына кетди.^c **11** Каһинләр буну ешидәндә севиндиләр вә она күмүш пул вермәјә бојун олдулар.^d Бу вахтдан етибарән, Јәһуда Исаны элө вермәк үчүн фүрсәт ахтармаға башлады.

12 Мајасыз чөрәк^e бајрамынын илк күнүндә (һәммин күн Пасха гурбаны кәсирдиләр)^f Исанын шакирдләри она дедиләр: «Сәнин үчүн Пасха јемәјини кедиб һарада һазырлајар?»^g

13 Онда Иса ики шакирдини көндәриб деди: «Шәһәрә кедин. Орада габағыныза әлиндә сахсы сәһәнк апаран бир адам чыхачаг. Онун далынча кедин.^h **14** О, һансы евә кирсә, о евин саһибинә дејин: “Устад сорушур: “Шакирдләримлә Пасха јемәјини һансы отагда јејәчәјәм?” **15** О адам сизә јухары мәртәбәдә бөјүк бир отаг көстәрәчәк. Отагда һәр нә лазымдырса олачаг. Пасха јемәјимизи орада һазырлајын». **16** Шакирдләр жола дүшүб шәһәрә кәлдиләр. Һәр шеј Исанын дедији кими олду. Онлар Пасха үчүн һазырлыг көрдүләр.

17 Ахшам дүшәндә Иса он ики һэвариси илә ораја кәлди.^ж **18** Онлар сүфрә архасында отуруб јејәркән Иса деди: «Буну билин: һал-һазырда мәнимлә сүфрәдә отуран сизләрдән бири мәни сатчаг».^з **19** Шакирдләри гәмгүссә бүрүдү вә онлар бир-бир ондан сорушмаға башладылар: «Бу мәнәм?» **20** Иса онлара деди: «О адам он ики һэвари-

ФӘС. 14

a Мт 24:14

б Мт 26:13

в Мт 26:14-16

Лк 22:3-6

г Зк 11:12

ф Чк 12:15, 18

Чк 23:15

д Лк 22:1, 7

е Сј 9:2

Мт 26:17-19

ө Лк 22:10-13

ж Мт 26:20

Лк 22:14

з 36 41:9

Мт 26:21, 22

Лк 22:21, 23

Јһ 13:21, 22

Сағ сүгүн

a Мт 26:23

б Лк 22:22

в Мт 26:24

г Мт 26:26

Лк 22:19

1Кр 11:23, 24

ф Мт 26:27

1Кр 10:16

1Кр 11:25

д Әш 53:12

Мт 26:28

Лк 22:20

е Чк 24:8

Лв 17:11

И6 9:22

ө Әр 31:31

И6 7:22

И6 9:15

ж Мт 26:30

Лк 22:39

Јһ 18:1

з Әш 53:5

Дн 9:26

и Зк 13:7

Мт 26:31-33

Мт 26:56

Мр 14:50

Јһ 16:32

ы Мр 16:7

ј Лк 22:31-33

Јһ 13:37

к Мт 26:34

Лк 22:34

Јһ 13:38

к Мт 26:35

дән биридир, мәнимлә бир габа чөрәк батыран адамдыр.^a **21** Дүздүр, инсан Оғлу онун һаггында јазылдыгы кими кедир, амма вәј ону сатанын һалына!^б О адам дүнјаја һеч кәл-мәсәјди, онун үчүн даһа јахшы оларды».^в

22 Онлар јемәк једикләри заман Иса чөрәк көтүрүб дуа етди, сонра чәрәји бөлүб шакирдләринә узатды вә деди: «Көтүрүн, бу, мәним бәдәними тәмсил едир».^г **23** Сонра Иса бир чам көтүрдү, Аллаһа шүкүр едиб чамы онлара верди. Һамы чамдан ичди.^д **24** Иса онлара деди: «Бу, бир чохла-ры уғрунда^e ахыдылачаг ганымы,^е “әһд^ө ганыны” тәмсил едир. **25** Буну билин ки, Аллаһын Падшаһлығында тәзә шәрәб ичәчәјим күнә гәдәр дилимә әсла шәрәб вурмајачағам». **26** Ахырда онлар мәдһ нәғмәләри* охујуб Зейтун дағына јолландылар.^ж

27 Иса онлара деди: «Һамыныз мәндән үз дөндәрәчәксиниз, чүнки јазылыб: “Чобаны вурачағам,^з гојунлар пәрән-пәрән олачаг”.^и **28** Амма дириләндән сонра мән сизин габағынызча Чәлиләјә кедәчәјәм».^ы **29** Онда Бутрус деди: «Һамы сәндән үз дөндәр-сә дә, мән үз дөндәрмәрәм».^ј **30** Иса чаваб верди: «Буну бил ки, бу күн, елә бу кечә хор-уз ики дәфә банламамыш сән мәни дүз үч дәфә даначагсан».^к **31** Бутрус исә исрарла дејирди: «Сәнинлә биркә өл-мәк лазым кәлсә белә, сәни данмарам». Дикәрләри дә ејни шеји дејирди.^к

32 Онлар Кетсемани дејилән јерә кәлдиләр. Орада Иса шакирдләринә деди: «Сиз

бурада отурун, мэн исә дуа едим».^а **33** Иса Бутрусу, Јагубу вә Јәһјаны өзү илә көтүрдү.^б Сонра о, күчлү төлаш вә дәрин изтираб кечирди. **34** О, шакирдләрә деди: «Кәдәрим һәдсиздир,^в дөзүлмәздир. Сиз бурада дурун, ојаг галын».^г **35** Иса бир аз ирәли кедиб јерә гапанды вә: «Әкәр мүмкүнсә, гој бу сынаг* мән-дән јан кечсин», — дејә дуа ет-мәјә башлады. **36** Сонра әла-вә етди: «Атачан*, Ата,^д Сәнин үчүн һәр шеј мүмкүндүр. Бу чамы^е мән-дән узаглашдыр. Фәгәт гој мәним истәди-јим кими јох, Сәнин истәди-јин кими олсун».^д **37** Иса га-јыданда көрдү ки, онлар јатыр-лар вә Бутруса деди: «Шимон, сән јатырсан? Бирчә саат да ојаг галмаға күчүн чатма-ды?»^е **38** Сајыг олун вә даима дуа един ки, күнаһа јол вер-мәјәсиниз.^о Бәли, руһ* шөвг-лү, чисим^ж исә зәифдир».^ж **39** Бундан сонра Иса јени-дән узаглашыб ејни сөзләрлә дуа етди.^з **40** Шакирдләрин исә јухудан көзләри бағла-нырды. Иса тәкрарән гајыдан-да көрдү ки, онлар јенә јатыб-лар. Онлар билмәдиләр Исаја нә чаваб версинләр. **41** Иса үчүнчү дәфә гајыданда онла-ра деди: «Белә бир вахта сиз јатыб динчәлирсиниз?! Јетәр! Вахт јетишиди!» Инсан Оғлу кү-наһлыларын әлинә верилир. **42** Дурун кедәк. Хаин јахын-лашыр».^ы

14:35 * һәрфән: саат. **14:36** * һәрфән: Абба. Ибрани вә арами дилиндә атаја гаршы ишләдилән нәвазшили, ејни за-манда һөрмәтчил мүрачиәт формасы. ^в Чам Аллаһын ирадәсинин — Исанын күфр данышмагда иттиһам олунараг өлдүрүлмәсинә јол вермесинин рәмзи-дир. **14:38** * Исанын мәнәви гүввәси. ^ж Инсанын күнаһлы, гејри-камил вәзи-јәти.

ФӘС. 14

а Мт 26:36, 37
Лк 22:39-41
Јһ 18:1

б Мр 9:2

в Јһ 12:27

г Мт 26:38

д Рм 8:15
Гт 4:6

е Мт 26:39
Лк 22:42
Јһ 6:38
И6 5:7

ж Мт 26:40
Лк 22:45

з Мт 6:13
Лк 11:4
Лк 22:46

и Мт 26:41
Рм 7:23

ы Мт 26:42-46

и Јһ 13:1

ы Јһ 18:2

Сағ сүтүн

а Мт 26:47-51
Лк 22:47-51
Јһ 18:3

б Мт 26:51
Лк 22:50
Јһ 18:10

в Мт 26:55, 56
Лк 22:52, 53

г Лк 19:47
Јһ 18:20

д 36 22:6
Әш 53:7
Дн 9:26
Лк 22:37

е 3к 13:7
Мт 26:31
Јһ 16:32

ж Јһ 18:13

з Мт 26:57
Лк 22:54, 55

и Мт 26:58
Јһ 18:15

43 Иса һәлә данышаркән он ики һәваридән бири олан Јә-һуда хејли адамла ора кәлди. Бу адамлар гылынч вә дөјәнәк-лә силаһланмышдылар; онла-ры бөјүк каһинләр, мирзәләр вә ағсаггаллар көндәрмишди.^а **44** Хаин онлара ишарә вер-мишди: «Кими өпсәм, Иса одур. Ону тутун вә нәзарәт алтын-да апарын». **45** Јәһуда дүз Исанын габағына кәлиб: «Раби!»* — деди вә ону нәва-зишлә өпдү. **46** Онда Исаны тутдулар. **47** Бу вахт Исанын јанында дуранлардан бири гы-лынчыны чәкди вә вуруб баш каһинин нөкәринин гулағы-ны кәсди.^б **48** Иса о адамла-ра деди: «Мәкәр мән гулду-рам ки, мәни тутмаг үчүн үс-түмә гылынч вә дөјәнәклә кәлмисиниз?»^в **49** Һәр күн мә-бәддә вәз едәндә сизин јаны-нызда идим,^г һеч онда мәни һәбс етмирдiniz?! Лакин бу-лар Мүгәддәс Јазыларда јазы-ланлар јеринә јетсин дејә, баш верир».^д

50 Шакирдләр ону гојуб гачдылар.^а **51** Әјниндә зәриф кәтан бүрүнчәкдән башга һеч нә олмајан бир чаван бир аз аралыдан Исанын далынча ке-дирди. Ону да тутмаг истәди-ләр, **52** амма о, кәтан палта-рыны гојуб јарычылпаг гачды.

53 Исаны баш каһинин ја-нына кәтирдиләр.^о Бүтүн бө-јүк каһинләр, ағсаггаллар вә мирзәләр ора топлашды.^о **54** Бутрус узагдан Исанын да-лынча кәлирди. О, баш каһи-нин һәјәтинә кириб гуллуғчу-ларла отурду вә тонга-лын гырағында исинмәјә бәш-лады.^ж **55** Бу вахт бөјүк каһинләр вә бүтүн Синед-рион Исаны өлдүрмәк үчүн

14:45 * Јәһуди руһаниләринә верилән шәрәfli ад.

онун әлејһинә шәһадәт ахтарырды, амма тапа билмирди.^a

56 Һалбуки бир чохлары Исанын әлејһинә јаландан шәһадәт верирдиләр,^б лакин сөзләри бир-бири илә дүз кәлмирди.

57 Бәзиләри дуруб она гаршы јаландан шаһидлик едир вә дејирди:

58 «Биз бу адамын сөзләрини өз гулағымызла ешитмишик. О белә дејиб: “Мән инсан әли илә тикилмиш бу мәбәди дағыдыб үч күнә башгасыны, әллә тикилмәмиш мәбәд учалдачағам”».^в **59** Анчаг бу мәсәләдә дә онларын ифадәләри бир-биринә ујғун кәлмирди.

60 Онда баш каһин ајаға галхды вә Исадан сорушду: «Нијә чаваб вермирсән? Ешидирсән, әлејһинә нәләр данышырлар?»^г **61** Иса сусуб чаваб вермәди.^д Баш каһин јенидән сорушду: «Мүбарәк Аллаһын Оғлу Мәсһһ сәнсән?»

62 Иса деди: «Бәли, мәнәм. Сиз инсан Оғлунун^а Гүдрәтлинин сағында отурғуну^в вә көјүн булудлары үзәриндә кәлдијини көрәчәксиниз».^б

63 Баш каһин буну ешидәндә јахасыны чырыб деди: «Даһа шаһидләр нәјимизә көрәкдир?»^ж **64** Сиз өз гулағынызла онун ағзындан күфр ешитдиниз. Инди нә дејирсиниз?» Онлар јекдилликлә Исаја өлүм һөкмү чыхартдылар.^з **65** Сонра бәзиләри Исаја түпүрдүләр,^и үзүнү өртүб ону јумругламаға башладылар. Онлар дејирдиләр: «Нејгәмбәрсәнсә, де көрәк сени ким вурду?» Мәһкәмә ичрачылары Исаны шилләләјиб апардылар.^ы

66 Бу вахт Бутрус һәјәтдә, тонгалын ғырағында исинирди. Баш каһинин гарабашы кәлиб^я **67** ону көрдү вә

ФӘС. 14

а Мт 26:59, 60

б 36 35:11

в Мт 26:61
Мр 15:29
Јһ 2:19

г Мт 26:62, 63

д Әш 53:7
15т 2:23

е Дн 7:13

ж 36 110:1
Еф 1:20
Кл 3:1

з Мт 24:30
Мт 26:64
Лк 21:27
Вһ 1:7

и Мт 26:65, 66

я Лә 24:16
Јһ 19:7

ы Әш 50:6
Әш 53:3
Мт 26:67, 68

я Лк 22:63-65

я Мт 26:69-75
Лк 22:55-62
Јһ 18:25, 26

Сағ сүтун

а Јһ 18:27

б Мт 26:34
Мр 14:30
Лк 22:34
Јһ 13:38

ФӘС. 15

в 36 2:2
Мт 27:1, 2
Лк 22:66
Јһ 18:28
һә 3:13
һә 4:26

г Јһ 18:33, 37

д Мт 27:11-14
Лк 23:3

е Мт 26:62

ж Јһ 19:9, 10

и Әш 53:7

я Мт 27:15-18
Јһ 18:39

дүз көзләринин ичинә бахыб деди: «Сән дә бу нәсрани Исанын адамларындансан».

68 Бутрус инкар етди: «Мән бу адамы танымырам, сәнин дә нә дедијини баша дүшмүрәм». Сонра дарвазаја тәрәф кетди.

69 Гарабаш ону орада көрүб јан-јәрәсиндәкиләре деди: «Бу да онлардандыр».

70 Бутрус јенә дә инкар етди. Бир гәдәр сонра орада дуранлар Бутруса дедиләр: «Ғә, доғрудан да, сән онлардансан, чәлиләисән».

71 Бутрус өзүнә ләнәт јағдырыб андаман етди: «Дедијиниз адамы танымырам!»

72 Елә бу вахт хоруз икинчи дәфә банлады^а вә Исанын «хоруз ики дәфә банламамыш сән мәни үч дәфә даначағсан»^б сөзләри Бутрусун јадына дүшдү. Онда Бутрус өзүнү сахлаја билмәјиб һөнкүр-һөнкүр ағлады.

15 Сүһһ тездән бүтүн Сиңдрион: бөјүк каһинләр, ағсагаллар вә мирәләр мәшвәрәт кечирди. Онлар Исанын әл-голуну бағладылар вә апарыб Пилата тәһвил вердиләр.^в **2** Пилат ондан сорушду: «Сән јәһудиләрин падшаһысан?»^г Иса она чаваб верди: «Дедијин кимидир».^д **3** Бөјүк каһинләр Исаны чохлу шејдә иттиһам едирдиләр. **4** Пилат јенидән сорушду: «Нијә чаваб вермирсән?»^е Көр сәнә гаршы нә гәдәр иттиһам ирәли сүрүлүр!»^ж **5** Амма Иса даһа чаваб вермәди. Пилат буна бәрк тәәччүбләнди.^з

6 Пилат адәтән һәр Пасха бајрамында халгын истәдији бир мәһбусу азадлыға бурахырды.^и **7** О күнләрдә һәбсдә үсјан заманы гәтл төрәтмиш үсјанкарлар сахланылырды. Барабба адында бир

адам да онларын арасында иди. **8** Чамаат топлашыб Пилатдан һәмишәки кими бир мәнбусу азадлыға бурахмағы хашиш етди. **9** Пилат онлар деди: «Истәјирсиниз, сизин үчүн јәһудиләрин падашаһыны азад едим?»^а **10** О билрди ки, бөјүк каһинләр Исаны пахыллыгдан әлә верибләр.^б **11** Амма бөјүк каһинләр чамааты гызышдырдылар ки, Исанын јеринә Бараббанын азад олмасыны истәсинләр.^в **12** Пилат онлара бир дә деди: «Бәс јәһудиләрин падашаһы дејиниз бу адамла нә едим?»^г **13** Чамаат тәкрарән гышгырды: «Ону дирәкдә едам ет!»^д **14** Пилат онлардан сорушду: «Ахы нијә? О нә пис иш көрүб ки?» Онлар даһа да бәркдән гышгырдылар: «Ону дирәкдә едам ет!»^е **15** Онда Пилат чамааты разы салмаг үчүн Бараббаны азад етди, Исаны исә гамчы илә дөјдүрәндән сонра^е дирәкдә едам етмәк үчүн әскәрләрә тәһвил верди.^о

16 Әскәрләр Исаны вали сарајынын һәјәтинә апардылар. Бүтүн алај ораја кәлди.^ж **17** Онлар Исаны әјнинә бәнөвшәји либас кејиндирдиләр, тикандан чөләнк һөрүб башына гојдулар. **18** Онлар дејирдиләр: «Салам, еј јәһудиләрин падашаһы!»^з **19** Гамыш чубугла онун башына вурур, үзүнә түпүрүр, гаршысында диз чөкүб тәзим едирдиләр. **20** Ону лаға гојуб гуртарандан сонра әјниндәки бәнөвшәји либасы чыхардыб үст палтарыны кејиндирдиләр вә дирәјә мыхламаға апардылар.^и **21** Әскәрләр кәнддән гајыдан бир јолчуну, Александр илә Руфусун атасы киреналы Шимону тутуб, Исанын ишкәнчә дирәјәни дашымаға мәнбур етдиләр.^ы

ФӘС. 15

а Лк 23:16

б Мт 21:38

в Мт 27:20-23
һв 3:14

г Лк 23:20-25

д Јһ 19:6

е һв 3:13
һв 13:28

ж Јһ 19:1

з Мт 27:24, 26

и Мт 27:27-31

з Јһ 19:3

и Јһ 19:16

ы Мт 27:32
Лк 23:26

Сағ сүтун

а Мт 27:33-37
Лк 23:33
Јһ 19:17
Иб 13:12

б 36 69:21

в 36 22:18
Јһ 19:23, 24г Мт 27:29, 37
Лк 23:38
Јһ 19:19

д Мт 27:38

е 36 22:7
36 109:25
Әш 53:3ж Мт 27:39-42
Мр 14:58

з Лк 23:35

и Мт 16:4

з Мт 27:44
15г 2:23и Мт 27:45
Лк 23:44

22 Исаны *Голгота* (мәнасы «кәллә» демәкдир) дејилән јерә кәтирдиләр.^а **23** Бурада она ичинә мәстедичи мүрр гатылмыш шәраб вермәк истәдиләр,^б амма о ичмәди. **24** Исаны дирәјә мыхладылар, сонра пүшк атыб палтарларыны өз араларында бөлүшдүрдүләр.^в **25** Ону сәһәр саат доггуз радәләриндә* дирәјә мыхладылар. **26** Исанын башы үстүндә бир лөвһә вурдулар. Лөвһәдә она гаршы ирәли сүрүлмүш иттиһам јазылмышды: «Јәһудиләрин падашаһы».^г **27** Онун јанында дирәјә ики гулдур мыхладылар, бирини сағында, бирини солунда.^д **28** *— **29** Орадан кечәнләр Исаны тәһгир едир, башларыны булајыб^е дејирдиләр: «Мәбәди дағыдыб үч күнә тикәнә бах!»^е **30** Ај-һај! Сән һәлә өзүнү хилас ет, ишкәнчә дирәјиндән дүш». **31** Бөјүк каһинләрлә мирзәләр дә өз араларында ону лаға гојур вә дејирдиләр: «Башгаларыны хилас едирди, өзүнү исә хилас едә билмир!»^о **32** Гој Исраилн падашаһы Мәсһ күзүмүзүн габағында ишкәнчә дирәјиндән дүшсүн, онда биз она инанарыг».^ж Һәтта онун јанында дирәјә мыхланмыш адамлар да ону тәһгир едирдиләр.^з

33 Күнорта саат он ики радәләриндә* бүтүн о әразижә гаранлыг чөкдү вә тәхминән саат үчә кими^и давам етди.^и **34** Тәхминән саат үчдә Иса учадан: «*Ели, Ели, лама сабахтани?*» — деди, бу да «Аллаһым, Аллаһым, нијә мәни тәрк

15:25 * һәрфән: *тәхминән үчүнчү саатда*. **15:28** * АЗ өләвәсинә бах. **15:33** * һәрфән: *тәхминән алтынчы саатда*.
һәрфән: *тәхминән доггузунчу саата кими*.

етдин?» демэкдир.^а **35** Орада дуранлардан бэзилэри бу сөзлэри ешидэндэ дедилэр: «Бахын, Илјасы чагырыр». **36** Бу заман бир нэфэр гачыб сүнкэри турш шэраба батырды, ону бир гамышын учуна тахыб она узатды ки, ичсин.^б Сонра деди: «Эл чэкин ондан. Көрэк Илјас кэлиб ону дирэкдэн дүшүрчэк». **37** Иса учадан гышгырыб сон нэфасини верди.^в **38** Бу заман мэбэдин пэрдэси*^г јухарыдан ашагыја чырылыб ики јерэ бөлүндү.^д **39** Јахынлыгыда дуран бир јүзбашы баш верэнлэри вэ онун өлдүјүнү көрөндэ деди: «Бу адам, доғрудан да, Аллаһын Оғлу имиш».^е

40 Орада гадынлар да вар иди, онлар баш верэнлэри узагдан мүшанидэ едирдилэр. Мэчдэлли Мэрјэм, кичик Јагубла Јусифин анасы Мэрјэм вэ Сэлиме дә онларын арасында иди.^ж **41** Иса Чэлиладэ оланда бу гадынлар она хидмэт едир^з вэ ону мүшажіят едирдилэр. Иса илэ бирликдэ Јерусэлимэ кэлмиш бир чох башга гадын да орада иди.

42 Артыг ахшам дүшүрдү. Һэмин күн Һазырлыг күнү, јэни шэнбэ эрэфэси олдуғу үчүн **43** Шуранын* һөрмэтли үзвү вэ Аллаһын Падшаһлыгыны көзлөјөн ариматајлы Јусиф ора кэлди. О, чэсарэтини топлајыб Пилатын јанына кетди вэ ондан Исанын чэсэдини истэди.^и **44** Пилат Исанын өлдүјүнү ешидэндэ ону мараг бүрүдү вэ јанына бир јүзбашы чагырыб Исанын өлүб-өлмэдијини хэбэр алды. **45** Јүзбашы Исанын өлдүјүнү тэсдиглөјөндөн сонра Пилат

15:38 * Бу пэрдэ Мүгэддэс јери Өн мүгэддэс јердэн ајырырды. 15:43 * Јэни Синедрионун.

ФӘС. 15

а 36 22:1
Мт 27:46-49

б 36 69:21
Јһ 19:29

в 36 31:5
Мт 27:50
Лк 23:46
Јһ 19:30

г Чх 26:31-33
Иб 6:19

д Мт 27:51
Лк 23:45
Иб 10:19, 20

е Мт 27:54
Лк 23:47

ж Мт 27:55, 56
Лк 23:49

з Лк 8:2, 3

и Гн 21:22, 23
Мт 27:57, 58
Лк 23:50-52
Јһ 19:38

Сағ сүтүн

а Өш 53:9

б Мт 27:59, 60
Лк 23:53
Јһ 19:40

в Мт 27:61
Лк 23:55

ФӘС. 16

г Чх 20:8, 9

д Мт 28:1

е Лк 23:55, 56

ж Мт 24:1
Јһ 20:1

з Лк 24:2, 3

и Лк 24:4

к Мр 8:31
Лк 18:33
Һв 4:10

л Мт 28:5, 6

м Мт 26:32
Мр 14:28

н Мт 28:7

о Мт 28:8
Лк 24:9

чэсэди Јусифэ верди. **46** Јусиф зэриф кэтан алды, чэсэди дирэкдэн дүшүрүб кэтана бүрүдү вэ гајада ојулмуш сэрдабэјэ гојду.^а Сонра сэрдабэнин ағзына бир даш дијирлэди.^б **47** Мэчдэлли Мэрјэм вэ Јусифин анасы Мэрјэм чэсэдин гојулдуғу јерэ бахырдылар.^в

16 Шэнбэ^г битэндэн сонра Мэчдэлли Мэрјэм^д, Јагубун анасы Мэрјэм вэ Сэлиме кедиб этирли от алдылар ки, јаға гатыб Исанын бэдэнинэ чэксинлэр.^е **2** Һэфтэнин илк күнү^ж сәһэр тездэн күн чыхан кими онлар сэрдабэјэ кэлдилэр.^з **3** Гадынлар бир-биринэ дејирдилэр: «Сэрдабэнин ағзындакы дашы бизим үчүн ким гыраға чэкэчэк?» **4** Онлар бахыб көрдүлэр ки, кимсэ дашы гыраға дијирлэјиб, һалбуки даш чох јекэ иди.^и **5** Онлар сэрдабэјэ кирэндэ көрдүлэр ки, сағ тэрэфдэ ағ эба кејмиш бир кэнч отуруб. Гадынлар донуб галдылар. **6** Кэнч онлара деди: «Тээччүблэнмэјин.^к Билирэм, сиз дирэкдэ едам едилмиш нэсрани Исаны ахтарырсыныз. О, бурада јохдур, дирилиб.^л Кэлин онун гојулдуғу јерэ бахын.^м **7** Сонра кедин, онун шакирдлэринэ вэ Бутруса белэ дејин: “О, сизин габагынызча Чэлиладэ кеدير.^н Сизэ дедији кими, ону орада көрэчэсиниз”». ^о **8** Гадынлар сэрдабэдэн чыхыб гача-гача кетдилэр. Һисслэр онлары чулғамышды, онлар тир-тир эсирдилэр. Гадынлар неч кэсэ неч нэ демэдилэр, чүнки бэрк горхмушдулар.^п ^к

16:2 * Јахуд базар күнү. Јөһудилэрдэ һэфтэ базар күнүндөн башлајырды.

16:8 * Инчилиин илкин мөтөбэр әлјазмаларына әсасэн, Маркын јаздығы мүждэ 8-чи ајэдэки бу сөзлөрлө битир. АЗ әла-вэсинэ бах.

ЛУКАНЫН

ЖАЗДЫҒЫ МҮҖДӨ

МӘЗМУН

- 1 Теофилә мүрачиәт (1–4)
Чәбраыл Вәфтизчи Јәһјаны
доғулачағыны хәбәр верир (5–25)
Чәбраыл Исанын доғулачағыны
хәбәр верир (26–38)
Мәрјәм Илсәбанын јанына
кәлир (39–45)
Мәрјәм Јеһованы мәдһ едир (46–56)
Илсәба ушаг доғур, адыны Јәһја
гојурлар (57–66)
Зәкәријә пејғәмбәрлик
сөјләјир (67–80)
- 2 Иса пејғәмбәрин
анадан олмасы (1–7)
Чобанларын гаршысында мөләкләр
пејда олур (8–20)
Сүннәт вә пакланма (21–24)
Шәмун Мәсиһи көрүр (25–35)
Һәннә көрпә барәдә данышыр (36–38)
Насирәә гајыдыш (39, 40)
Он ики јашлы Иса мәбәддә (41–52)
- 3 Јәһја хидмәтинә башлајыр (1, 2)
Јәһја вәфтизи тәблиғ едир (3–20)
Иса вәфтиз олур (21, 22)
Иса Мәсиһин нәсил шәчәрәси (23–38)
- 4 Иблис Исаны имтаһана чәкир (1–13)
Иса Чәлиләдә тәблиғ етмәјә
башлајыр (14, 15)
Насирәдә Исаны
гәбул етмирләр (16–30)
Кәфәрнаһумдакы синагогда (31–37)
Шимонун гајынанасы вә башга
адамлар сағалыр (38–41)
Иса тәһһа бир јердә;
чамаат ону тапыр (42–44)
- 5 Мөчүзәви балыг ову;
илк шакирдләр (1–11)
Чүзамлы адам сағалыр (12–16)
Иса ифлич олмуш адамы
сағалдыр (17–26)
Иса Лавини шакирдлијә
дәвәт едир (27–32)
Оруч барәдә суал (33–39)
- 6 Иса шәнбәнин ағасыдыр (1–5)
Әли гурумуш адам сағалыр (6–11)
Он ики һәвари (12–16)
Иса вәз едир вә шәфа верир (17–19)
«Сиз нечә дө хошбәхтсиниз»;
«вај халыныза!» (20–26)
«Дүшмәнләринизи һәмишә
севин» (27–36)
«Инсанлары мүһакимә
етмәјин» (37–42)
Ағач мејвәсіндән танынар (43–45)
Мөһкәм тикилмиш ев;
бүнвәрәсиз ев (46–49)
- 7 Јүзбашынын иманы (1–10)
Иса Наиндә дул гадынын оғлуну
дирилдир (11–17)
Иса Вәфтизчи Јәһјаны
тәрифләјир (18–30)
Иса үрәји күт нәсли
мүһакимә едир (31–35)
Гадынын күнаһлары
бағышланыр (36–50)
Ики борчлу адам һагда
мәсәл (41–43)
- 8 Исанын ардынча кедән
гадынлар (1–3)
Әкинчи мәсәли (4–8)
Мәсәлләрин мөгсәди (9, 10)
Әкинчи мәсәлинин мәнәсы (11–15)
Чырағын үстүнү өртмүрләр (16–18)
Исанын анасы вә гардашлары (19–21)
Иса фыртынаны
сакитләшдирир (22–25)
Чинләр донузларын ичинә
кирир (26–39)
Јаирин ғызы; Исанын палтарына
тохунан гадын (40–56)
- 9 Тәблиғлә бағлы кәстәришләр (1–6)
Һирод чашбаш галыр (7–9)
Иса 5000 адамы једиздирир (10–17)
Бутрус Исанын Мәсиһ олдуғуну
дејир (18–20)
Иса өләчәјини хәбәр верир (21, 22)
Мәсиһин әсл давамчысы олмаг
нә демәкдир? (23–27)
Исанын көркәми дәјишир (28–36)
Ичинә чин кирмиш оғлан
сағалыр (37–43а)

- Иса өлөчөјини јенө хөбөр
верир (43б–45)
- Кимин даһа бөјүк олдуғу барөдө
мүбәһисө (46–48)
- Бизө гаршы чыхмајан
бизим төрөфимиздөдир (49, 50)
- Сөмөријөдөки көндин чамааты
Исаны гөбул етмир (51–56)
- Исанын ардынча кетмөк
нө демөкдир? (57–62)
- 10 Иса 70 шакирдини төблиғө
көндөрир (1–12)
- Төвбө етмөјөн шөһөрлөрө
вај олсун! (13–16)
- 70 шакирд кери гајыдыр (17–20)
- Һөлимлөрө лүтф көстөрдји үчүн
Иса Аллаһы мөдһ едир (21–24)
- Хөјирхәһ сөмөријөли һагда
мөсөл (25–37)
- Иса Марта илә Мөрјөмин јанына
көлир (38–42)
- 11 Иса дуа етмөји өјрөдир (1–13)
- Нүмүнө үчүн дуа (2–4)
- Иса Аллаһын күчү илә чинләри
говур (14–23)
- Мурдар руһ чыхдығы еве
гајыдыр (24–26)
- Өсл хошбөхтлик (27, 28)
- Јунусун әләмөти (29–32)
- Бөдөнин чырағы (33–36)
- Икиүзлү дин рөһбөрләринин
вај һалына! (37–54)
- 12 Фөрисилөрин мајасы (1–3)
- Инсандан јох, Аллаһдан горхмаг (4–7)
- Мөсиһи таныдығына көрө
утанмамаг (8–12)
- Ағылсыз варлы мөсөли (13–21)
- «Гајғы чөкмөјин» (22–34)
- Кичик сүрү (32)
- Ојаг галын (35–40)
- Садиг вө сөдәгөтсиз
нөкөрбашы (41–48)
- «Мән сүлһ јох, ихтилаф көтирмөјө
көлмишөм» (49–53)
- Баш верәнләрин мөнасыны
дөрк етмөк (54–56)
- «Мүбәһисөни һөлл ет» (57–59)
- 13 Төвбө, ја да мөһв (1–5)
- Гурумуш өнчир ағачы мөсөли (6–9)
- Бели бүкүлмүш гадын шөнбө күнү
сағалыр (10–17)
- Хардал тохуму вө маја
мөсөллөри (18–21)
- «Дар гапыдан кирмөк үчүн
вар күчүнүзлә чалышын» (22–30)
- Һирод — «о түлкү» (31–33)
- Иса Јерусөлимин һалына
ачыјыр (34, 35)
- 14 Бөдөнинө су јығылан киши шөнбө
күнү сағалыр (1–6)
- Мөчлисдө өзүнү ашағы тут (7–11)
- Сөнө вермөјө һеч нөлөри
олмајанлары гонаг чағыр (12–14)
- Үзрхәһлыг едөн гонаглар
мөсөли (15–24)
- Шакирдлик јолунда гурбанлар (25–33)
- Дадыны итирмиш дуз (34, 35)
- 15 Итмиш гојун мөсөли (1–7)
- Итмиш дирһөм мөсөли (8–10)
- Итмиш оғул мөсөли (11–32)
- 16 Надүрүст нөкөрбашы мөсөли (1–13)
- «Хырда ишдө етибарлы олан
бөјүк ишдө дө етибарлы олур» (10)
- Төврат вө Аллаһын
Падшәһлығы (14–18)
- Варлы вө Илөзөр мөсөли (19–31)
- 17 Манөө, өфв вө иман (1–6)
- «Биз һеч нөјө јарамајан
нөкөрлөрик» (7–10)
- Он нөфөр чүзамлы сағалыр (11–19)
- Аллаһын Падшәһлығынын
көлиши (20–37)
- «Аллаһын Падшәһлығы
араныздадыр» (21)
- «Лутун арвадыны һеч вахт
јадыныздан чыхармајын» (32)
- 18 Исрар едөн дул гадын мөсөли (1–8)
- Фөриси вө веркијыған (9–14)
- Иса вө ушаглар (15–17)
- Варлы рөһбөрин суалы (18–30)
- Иса өлөчөјини јенө
хөбөр верир (31–34)
- Кор дилөнчинин көзләри
ачылыр (35–43)
- 19 Иса Зөккајын евинө
гонаг кедир (1–10)
- Он мина мөсөли (11–27)
- Исанын Јерусөлимө төнтөнөли
кириши (28–40)
- Иса Јерусөлимө бахыб
ағлајыр (41–44)
- Иса мөбөди төмизлөјир (45–48)

- 20 «Бунлары нә һагла едирсән?» (1–8)
Гатил бағбанлар мәсәли (9–19)
Аллаһ вә падшаһ (20–26)
Дирилмә барәдә суал (27–40)
Мәсиһ Давудун оғлудур? (41–44)
«Өзүнүзү мирзәләрдән көзләјин» (45–47)
- 21 Касыб дул гадын ики хырда пул ианә едир (1–4)
Кәләчәк һадисәләрин өләмәти (5–36)
Мүһарибәләр, зәлзәләләр, хәстәликләр, гытлыглар (10, 11)
Јерусәлимин мүһасирәси (20)
Халгларә верилән вахт (24)
Инсан Оғлунун кәлиши (27)
Әнчир ағачы мәсәли (29–33)
Ојаг дурун (34–36)
Иса мөбәддә вәз едир (37, 38)
- 22 Каһинләр Исаја суи-гәсд гурурлар (1–6)
Сонунчу Пасхаја һазырлыг (7–13)
Ағанын шам јемәји (14–20)
«Хаин мәнимлә бир сүфрә архасындадыр» (21–23)
Гызғын мүһабисә: ким даһа бөјүкдүр? (24–27)
- Иса шакирдләрилә Падшаһлыг һагда әһд бағлајыр (28–30)
«Сән мәни үч дөфә даначагсан» (31–34)
Һазырлыгы олмаг лазымдыр; ики гылынч (35–38)
Исанын Зәјтун дағында дуасы (39–46)
Иса һөбс едилир (47–53)
Бутрус Исаны даныр (54–62)
Исаны лаға гојурлар (63–65)
Иса Синедрион гаршысында (66–71)
- 23 Иса Пилатын вә Һиродун өнүндә (1–25)
Исаны вә ики чинајәткары дирәкдән асыблар (26–43)
«Сән мәнимлә Чәннәтдә олачагсан!» (43)
Исанын өлүмү (44–49)
Исанын дәфни (50–56)
- 24 Исанын дирилмәси (1–12)
Иммаса кәдән јолда (13–35)
Иса шакирдләринин гаршысында пејда олур (36–49)
Иса көјә галхыр (50–53)

1 Мөһтәрәм Теофил!^а Бир чохлаы һамымызын доғрулуғуна әмин олдуғу һадисәләр барәдә јазмаға чәһд едиб.^б
2 (Бу һадисәләри башланғычдан онларын шаһиди олмуш^в вә Аллаһын сөзүнү бәјан едән инсанлар^г бизә сөјләмишләр.)
3 Одур ки, мән дә онлары сәнә ардычыллыгга јазмаг гәрарына кәлдим, чүнки һәр шеји лап башдан дәгигликлә арашдырмышам.
4 Беләчә, сән ешидиб өјрәндијин шејләрин доғрулуғуна там әмин ола биләрсән.^ф

5 Јәһудийә падшаһы Һирудун* күнләриндә^а Әбијја^е бөлүјүнә мәнсуб олан Зәкәријә

1:5 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 1

а һә 1:1

б Јһ 20:30, 31

в Јһ 15:27
1Бт 5:1
2Бт 1:16

г Иб 2:3

ф Јһ 20:30, 31

д Мт 2:1

е 1См 24:3, 10

Сағ сүтүн

а 1См 24:1, 19
2См 8:14
2См 31:2

б Чх 40:5

в Чх 30:7, 8

адлы бир каһин варды. Онун арвады Илсәба Һарун нәслиндән иди. **6** Онларын икиси дә Јеһованын гаршысында сәләһ иди, Онун бүтүн әмр вә ганунларына риајәт едиб тәмиз һәјәт сүрүрдүләр. **7** Амма ушаглары јох иди. Илсәба сонсуз иди вә һәр икиси артыг гочалмышды.

8 Бир күн Зәкәријә өз бөлүјүнүн^а нөвбәтчилији заманы Аллаһ гаршысында каһинлик хидмәтини ичра едирди. **9** Каһинлик гајдасы үзрә Јеһованын мөбәдинә кириб^б бухур тәгдим етмәк^в нөвбәси она чатмышды. **10** Бухур тәгдим едилән вахт бүтүн чамаат бајырда дуа едирди. **11** Бирдән Јеһованын мәләји бухур гур-

банкаһынын сағ тәрәфиндә пејда олуб Зәкәријјә көрүндү. **12** Зәкәријјә мөләји көрөндө тәшвишә дүшүб бәрк горхду. **13** Лакин мөләк она деди: «Зәкәријјә, горхма, чүнки Аллах сәнин жалварышыны ешитди. Арвадын Илсәба сәнә бир оғул доғачаг. Адыны Јәһ-ја гојарсан.^а **14** Сән севинишадлана чагласан, онун доғул-масына чоғлары севиначәк.^б **15** чүнки о, Јеһованын көзүндә бөјүк олачаг.^в Амма онун дилинә шәрәб вә башга кеф-ләндиричи ички дәјмәмәлидир.^г О, һәлә анасынын бәтниндә икән мүгәддәс руһла долачаг.^д **16** Исраил оғулларынын бир чохуну онларын Аллаһы Јеһоваја тәрәф дөндөрәчәк.^е **17** һәмчинин аталарын үрәјини ушағлара,^ө итаәт-сизләри салеһләрин һикмәтинә јөнәлтмәк вә халгы Јеһова үчүн һазырламагдан өтрү^ө онун гаршысында Илјасын руһу вә күчү^ж илә јерийәчәк».

18 Зәкәријјә мөләјә деди: «Бу нечә ола биләр? Ахы мән дә, арвадым да гочајыг». **19** Мөләк чавабында она деди: «Мән Аллаһын һүзурунда^з дуран Чәбрајылам^з вә бу шад хәбәри сәнә сөјләмәк үчүн көндәрилмишәм. **20** Амма бунлар баш верәнә гәдәр дилин тутулачаг, даныша билмәјәчәксән, она көрә ки вахты кәләндә јеринә јетәчәк сөзләримә инанмадын». **21** Бу арада чамаат Зәкәријјәни көзләјирди вә онун мәбәддә ләнкидијинә мат галмышды. **22** О, чөлә чыханда чамаатла даныша билмәди. Онда адамлар онун мәбәддә гејри-ади бир шеј көрдүјүнү баша дүшдүләр. Зәкәријјәнин дили ачылмырды, о, чамаатла ишарәләрлә данышырды. **23** О, мән

ФӘС. 1

а Лк 1:59, 60

б Лк 1:57, 58

в Лк 7:28

г Сј 6:2, 3
Мт 11:18

д Әр 1:5
Рм 9:10-12

е Мл 4:6

ө Мл 4:5, 6

ө Әш 40:3
Мл 3:1

ж Мт 11:13, 14
Мт 17:10-12

з Иб 1:7, 14

и Дн 8:16
Дн 9:21
Лк 1:26, 27

Сағ сүгүн

а Јр 30:22, 23
Иш 1:10, 11

б Дн 8:16
Лк 1:19

в Әш 7:14

г Мт 1:18

д Гт 4:4

д Мт 1:21-23
Лк 2:21

е Фн 2:9-11
1Тм 6:15

ө Мт 27:54
Јһ 1:49

ж 2Иш 7:8, 12
36 132:11
Әш 9:7
Әш 11:1, 10
Әр 23:5
Мт 1:1

з Дн 2:44
Дн 7:13, 14
Иб 1:8

и Әш 7:14
Мт 1:24, 25

ы Мт 1:18, 20

ј Јһ 6:68, 69

к Мт 14:33
Јһ 1:32, 34
Јһ 20:31

бәддә мүгәддәс хидмәти ичра едиб гуртарандан сонра евинә гајытды.

24 Бундан бир мүддәт сонра онун арвады Илсәба һамилә галды вә беш ај евдән бајыра чыхмады. О белә дејирди: **25** «Көрүн Јеһова мәнә нечә јахшылыг етди! О, мәнә нәзәр салды, мәни ел ичиндә рүсвајчылыгдан гуртарды».^а

26 Илсәбанын һамиләлијинин алтынчы ајында Аллах Чәбрајыл^б мөләји Чәлиләнин Насирә шәһәринә, **27** Давудун нәслиндән олан Јусиф адлы адамын нишанлысынын^в јанына көндәрди. Гызын ады Мәрјәм иди.^г **28** Мөләк гызын јанына кәлиб деди: «Салам, еј Аллаһын мүбарәк бәндәси! Јеһова сәнинләди!» **29** Бу сөзләрдән бәрк һәјәчанланан Мәрјәм бу саламын нә демәк олдугуну фикирләшмәјә башлады. **30** Онда мөләк деди: «Мәрјәм, горхма, сән Аллаһын көзүндә лүтф тапмысан. **31** Сән һамилә галыб оғул доғачарсан.^д **32** О, бөјүк олачаг,^ө һагг-Тааланын Оғлу адлана чаг.^ө Јеһова Аллах она ата-сы Давудун тахтыны верәчәк.^ж **33** О, Јагубун еви үзәриндә әбәдијән һөкмранлыг едәчәк, онун Падашаһлыгынын сону олмајачаг».^з

34 Мәрјәм исә мөләјә деди: «Бу, нечә ола биләр? Ахы мәнним киши илә јахынлығым олмајыб?»^а **35** Мөләк чавабында она деди: «Мүгәддәс руһ үзәринә кәләчәк,^б һагг-Тааланын күчү сәнин үстүнә кәлкә салачаг. Буна көрә дә бәтниндән чыхана мүгәддәс дејиләчәк,^в о, Аллаһын Оғлу^г адлана чаг.^д **36** Бах, сонсуз адландырылан гоһумун Илсәба да гоча

1:35 * Лүғәтә бах.

жашында бир оғлан ушағына һамилә галыб вә артыг алтынчы аҗындадыр. **37** Чүнки Аллаһын дедији һәр бир сөз мүтләг jerинә jетир». ^a **38** Онда Мәрjәм деди: «Мән Јеһованын гулујам! Гој сән дејән кими олсун». Бундан сонра мэләк гыздан аҗрылды.

39 Мәрjәм дәрһал jығышыб Јеһуданын дағлыг бөлкәсиндәки бир шәһәрә кетди. **40** Зәкәријjәнин евинә кириб Илсәбаны саламлады. **41** Илсәба Мәрjәмин саламыны ешидәндә бәтниндәки ушаг тәрпәндә. Илсәба мүгәддәс руһла долду вә **42** учадан деди: «Гадынлар арасында бәхтијарсан, бәтниндәки ушаг да бәхтијардыр! **43** Көр мәнә нечә бөјүк шәрәф нәсиб олуб! Ағамын анасы јаныма кәлиб! **44** Бах, саламыны ешидән кими бәтнимдәки ушаг севинчиндән тәрпәнди. **45** Иман кәтирдјин үчүн хошбәхтсән, Јеһованын сәнә сөјләдјији һәр шеј јеринә јетәчәк».

46 Мәрjәм деди: «Гәлбим Јеһованы учалдыр, ^b **47** руһум Аллаһыма, Хиласкарыма көрә чуша кәлир, ^c **48** чүнки О, фағыр бәндәсинә фикир верди. ^d Бундан сонра бүтүн нәсилләр мәнә бәхтијар дејәчәкләр. ^e **49** Гүдрәтли Аллаһым мәним үчүн бөјүк ишләр көрдү. Онун ады мүгәддәсдир. ^f **50** Ондан горханлара нәсилдән-нәслә мәрһәмәт көстәрир. ^g **51** Голунун гүввәти илә бөјүк ишләр көрдү, үрәјиндә тәкәббүрлү нијјәт тутанлары пәрәнпәрән етди. ^h **52** О, күчлүләри тахтдан салды, ⁱ фағырлары јүксәлтди. ^j **53** Ачлары назнемәтлә дојурду, ^k варлылары элибош гајтарды. **54** О, гулу Исраилин имдадына чатды. **55** Бунунла көстәрди ки, Иб-

ФӘС. 1

a Јр 18:14
Мт 19:26

b 1Иш 2:1

в 2Иш 22:3
Әш 43:3
Һб 3:18
Тт 1:3
Јд 25

г 1Иш 1:10, 11

ф Лк 11:27

д 36 71:19
36 111:9

е 36 103:17

ө 2Иш 22:28

ж Әј 12:19

з 1Иш 2:7

и 1Иш 2:5
36 34:10
36 107:9

Сағ сүтү

a Јр 17:19
Мк 7:20
Гт 3:16

б 36 98:3
Әш 41:8, 9

в Лк 1:14

г Јр 17:10, 12
Лв 12:2, 3

ф Лк 1:13

д Лк 1:20

е 1Пд 1:48
36 41:13
36 72:18
36 106:48

ө 36 111:9
Лк 7:16

ж 36 132:17

раһимә вә онун өвладларына ^а мәрһәмәт көстәрәчәји һагда вердјији вәди һеч вахт унутмур. ^b О, буну ата-бабаларымыза сөјләмишди». **56** Мәрjәм Илсәбанын јанында тәгрибән үч ај галды вә сонра евинә гајытды.

57 Илсәбанын доғмаг вахты кәлди вә о, бир оғлан ушағы доғду. **58** Гоһумлар, гоншулар Јеһованын она бөјүк мәрһәмәт көстәрдијини ешидиб онунла биркә севинди. ^c **59** Сәккизинчи күн онлар ушағы сүннәт етмәјә кәлдиләр ^d вә она атасы Зәкәријjәнин адыны гојмаг истәдиләр. **60** Лакин ушағын анасы деди: «Јох! Онун ады Јәһја олачаг». **61** Она дедиләр: «Ахы гоһумларыныз арасында бу адда адам жохдур». **62** Сонра кедиб ушага һансы ады гојмаг истәдијини ишарә илә атасындан сорушдулар. **63** О, бир лөвһәчик истәди вә орада «ушағын ады Јәһядыр» ^e јазды. Һамы буна тәәччүб етди. **64** О анда Зәкәријjәнин дили ачылды, данышыг габилијjәти өзүнә гајытды ^f вә о, Аллаһа алгыш охумаға башлады. **65** Онларла гоншулуғда јашајанларын һамысы горхуја дүшдү. Бу һадисәләрин сорағы Јеһудийjәнин бүтүн дағлыг бөлкәсинә јайылды. **66** Бунлары ешидәнләр: «Көрәсән, бу ушаг ким олачаг?» — дејә дүшүнүрдүләр, чүнки Јеһова онунла иди.

67 Ушағын атасы Зәкәријjә мүгәддәс руһла долуб пејгәмбәрлик етмәјә башлады: **68** «Исраилин Аллаһы Јеһоваја алгыш олсун!» ^g Чүнки О, Өз халгына нәзәр салды, она ничат јолуну ачды. ^h **69** Гулу Давудун евиндән ^и бизә күчлү

1:55 ^а һәрфән: тохумуна.

бир хиласкар*^a жетирди. **70** О, гәдимдә јашамыш мүгәддәс пејғәмбәрләри васитәсилә^б **71** бизи дүшмәнләримизин вә бизә нифрәт едәнләрин элиндән гуртарачағыны сөјләмишди.^в **72** О, ата-бабаларымыза вәд етдији кими, бизә мәрһәмәт көстәрәчәк, мүгәддәс әндиини,^г **73** атамыз Ибраһимә ичдини анды јадына салачаг.^ф **74** Бизи дүшмәнләрин элиндән гуртардыгдан сонра Она өмүр боју чәсарәтлә, **75** сәдагәт вә сәләһлик ичиндә гуллуг етмәк шәрәфини бизә нәсиб едәчәк. **76** Еј көрлә, сән исә һагг-Тааланын пејғәмбәри адланачагсан, она көрәки Јеһованын гаршысында кедиб Онун јолларыны һазырлајачагсан,^д **77** Онун халгына күнаһларын әфви васитәсилә хилас олуначағыны билдирәчәксән.^е **78** Бу, Аллаһымызын рәһми сәјәсиндә олачаг. Бу рәһмин сәјәсиндә көјдән кәлән шәфәг үзәримизә нур сачачаг, **79** зүлмәтдә вә өлүм көлкәсиндә отуранлар ишыг верәчәк,^ж аддымларымызы сүлһ јолуна јөнәлдәчәк».

80 Ушаг бөјүјүр, руһән мөһкәмләнир вә Исраил халгынын гаршысына чыхмаг вахты кәләнә гәдәр чөллүкдә јашајрды.

2 О күнләрдә Сезар Август бүтүн империјада* әһалинин сијаһыја алынмасы үчүн фәрман верди. **2** (Бу, илк сијаһыјаалма иди вә Кирина Суријанын валиси оландә кечирилмишди.) **3** Һәр кәс гејдијатдан кечмәк үчүн өз шәһәринә кетди. **4** Јусиф^ж дә Давуд евиндән вә нәслиндән олдуғуна көрә Чәлиләнин На-

1:69 * Һәрфән: хилас бујнузу. Лүғәтдә «бујнуз» сөзүнә бах. 2:1 * Јахуд бүтүн јер үзүндә.

ФӘС. 1

а 1Иш 2:10

б Әр 23:5
Дн 9:24

в 36 106:10

г Јр 17:7
Лә 26:42
36 106:45, 46ф Јр 22:15-18
36 105:8, 9
Мк 7:20д Әш 40:3
Мл 3:1
Мт 3:3

е Мр 1:4

ө 36 107:10
Әш 9:2
Мт 4:16

ФӘС. 2

ж Мт 1:16

Сағ сүтун

а 1Иш 16:1
Мк 5:2
Мт 2:6

б Лк 1:26, 27

в Мт 1:18

г Мт 1:25

ф Әш 53:2

д 1Иш 20:6

е Әш 9:6

ө һә 2:36
Фн 2:11ж Дн 7:10
Вһ 5:11

сирә шәһәриндән чыхыб Јәһудийәјә, Давудун Бејтләһм^а адланан шәһәринә јола дүшдү. **5** О, артыг Мәрјәмлә евләндији үчүн^б онунла бирликдә гејдијатдан кечмәјә кетди. Мәрјәм бир аздан доғмалы иди.^в **6** Онлар Бејтләһмдә оларкән Мәрјәмин доғмаг вахты кәлди. **7** Мәрјәм бир оғлан ушағы доғду. Бу, онун илки иди.^г О, ушағы бәләјиб төвләдә ахура гојду,^ф чүнки мөһманханада јер тапа билмәмишдиләр.

8 О јерләрдә чобанлар варды, онлар чөлдә галыб кечәләр сүрүләринин кешијини чәкирдиләр. **9** Бирдән Јеһованын мәләји онларын гаршысында пејда олду вә Јеһованын чалалы онларын әтрафына нур әләди. Чобанлары горху бүрүдү. **10** Мәләк онлара деди: «Горхмајын! Мән сизә бүтүн инсанлара бәхтијарлыг бәхш едәчәк мүждәни чатдырмаға кәлмишәм. **11** Бу күн Давудун шәһәриндә^д сизин үчүн хиласкар,^е Аға Мәсиһ доғулуб.^ж **12** Сизә нишан верирәм: ахурун ичиндә, бәләкдә бир көрпә тапачагсыныз». **13** Гәфләтән бу мәләјин јанында сәјсыз-һесабыз мәләкләр*ж көрүндү. Онлар Аллаһы мәдһ едәрәк дејирдиләр: **14** «Көјләрдәки Аллаһымыза алгыш олсун! Јердә Онун бәјәндији инсанлара сүлһ нәсиб олсун!»

15 Мәләкләр көјә галхандан сонра чобанлар бир-биринә дедиләр: «Кәлин елә бу саат дуруб Бејтләһмә кедәк вә Јеһованын бизә билдирдији бу һадисәни көзүмүзлә көрәк». **16** Онлар дәрһал јола дүшдүләр, кәлиб Мәрјәми, Јусифи вә ахурда јатан көрпәни тапдылар. **17** Буну

2:13 * Һәрфән: бөјүк көјләр ордусу.

көрөндө мэлэјин бу ушаг һаггында сөјләдикләрини онлара данышдылар. **18** Чобанларын дедикләрини ешидэнләр мат-мээттэл галдылар. **19** Мәрјәм исә ешитдикләрини үрәјиндә сахлајыр, онларын мәнасы үзәриндә дүшүнүрдү.^а **20** Сонра чобанлар көрүбешитдикләри һәр шеј үчүн Аллаһа һәмд-сәна едә-едә кери гајытдылар. Һәр шеј онлара дејилдији кими иди.

21 Сәккизинчи күн көрпәни сүннәт етмәк^б вахты кәләндә онун адыны Иса гојдулар. Бу ады һамилә галмаздан әввәл Мәрјәм мәләк сөјләмишди.^в

22 Мусанын Ганунуна әсасән,^г пак олмаг вахтлары јетишәндә ушағы Јеһоваја тәгдим* етмәк үчүн Јерусәлимә кәтирдиләр. **23** Чүнки Јеһованын ганунунда «илк доғулан оғлан ушағы Јеһоваја мәхсусдур»^д дејилмишдир. **24** Онлар һәмчинин Јеһованын Ганунундакы «бир чүт гумру гушу, ја да ики бала көјәрчин кәтирин»^е бујруғуна әсасән гурбан кәтирдиләр.

25 Јерусәлимдә Шәмун ады сәләһ вә мөмин бир киши варды. О, Израилин тәсәлли тапачағы күнләри көзләјирди^в вә мүгәддәс руһ онун үзәриндә иди. **26** Аллаһ мүгәддәс руһ васитәсилә она билдирмишди ки, о, Јеһованын Мәсиһини көрмәјинчә өлмәјәчәк. **27** Шәмун мүгәддәс руһун тәсири илә мәбәдә кәлди. Елә бу вахт Јусиф вә Мәрјәм дә Ганунун тәләбини ичра етмәк үчүн көрпә Исаны мәбәдә кәтирмишдиләр.^г **28** Шә-

2:22 * Јахуд Јеһоваја ушағын фидјәсини өдәмәк үчүн. Сј 18:15, 16 әјәләринә бах. 2:23 * һәрфән: Јеһова үчүн мүгәддәсдир.

ФӘС. 2

а Лк 2:51

б Јр 17:10, 12
Лв 12:2, 3в Мт 1:20, 21
Лк 1:30, 31

г Лв 12:2, 4

д Чх 13:2, 12
Чх 22:29
Сј 3:13
Сј 8:17

е Лв 12:6, 8

в Әш 40:1
Әш 49:13

г Лв 12:6, 7

Сағ сүтун

а Јр 46:30

б Әш 52:10
Лк 3:4, 6
Һә 4:12

в Әш 40:5

г Әш 11:10
Әш 42:6
Әш 49:6
Һә 13:47
Һә 26:23д Әш 9:2
Мт 4:16

е Әш 8:14

в 1Кр 1:23, 24

г һә 28:22
1Бт 2:7, 8

д Јл 19:25

е Әш 52:9
Мр 15:43
Лк 2:25

в Лв 12:6

г Мт 2:23
Лк 1:26

д Јл 2:52

мун көрпәни гучағына алыб Аллаһа алгыш етди: **29** «Ја Күлли-Ихтијар Аллаһ! Дедијин кими, инди гулун гәбрә архајын кедә биләр,^а **30** чүнки хилас јолуну өз көзләримлә көрдүм,^б **31** о јолу ки Сән бүтүн халгларын өнүндә һазырладың.^в **32** О, халгларын^г көзүндәки дувағы галдыран ишыгдыр,^д халгын Израилин шәрәфидир». **33** Ушағын ата-сы илә анасы онун һаггында дејиләнләрә тәәччүбләнирдиләр. **34** Шәмун онлара хејир-дуа вериб ушағын анасы Мәрјәмә деди: «Бах, о, Израилдә бир чохларынын јыхылмасы^д вә јенидән галхмасы үчүндүр.^е О, бир нишанәдир, она һәгәрәтлә јанашачаглар.^в **35** (Сәнинсә бағруны, санки, гылынч жарачаг.)^г Бунунла бир чохларынын үрәјинин дүшүнчәләри үзә чыхачаг».

36 Ашир гәбиләсиндән олан Фәнуилин гызы пејғәмбәр Һәннә дә орада иди. (Артыг аһыл јашына чатмыш бу гадын әрә кедиб әри илә чәми једди ил јашамыш **37** вә сонра дул галмышды. Инди онун сәксән дөрд јашы варды.) О, һәмишә мәбәддә олурду, оруч тутуб дуа едир, кечә-күндүз ибадәт едирди. **38** Бу вахт бу гадын онлара јахынлашыб Аллаһа шүкүр етмәјә вә Јерусәлимин гуртулушуну көзләјәнләрә ушаг һаггында данышмаға башлады.^з

39 Јусиф вә Мәрјәм Јеһованын ганунунун тәләб етдији һәр шеји ичра етдикдән сонра^д Чәлиләјә, өз шәһәрләри Насирәјә гајытдылар.^е

40 Ушаг исә јаваш-јаваш бөјүјүр, күчләнир вә һикмәтлә долурду. Аллаһын лүтфү дә онунла иди.^в

41 Онун валидејнләри һәр ил Јерусәлимә Пасха бајрамы-

на^а кедирдилэр. **42** Исанын он ики жашы оlanda валидејнлэри, һәмшәки кими, ора бажрама кетдилэр.^б **43** Амма гајыданбаш Иса Јерусәлимдә галды, валидејнләренин исә бундан хәбәри јох иди.

44 Валидејнлэри онун јол јолдашларынын арасында олдуғуну дүшүнүб бир күн јол кетдилэр, сонра ону гонумларынын вә таныш-билишин арасында ахтармаға башладылар.

45 Ону тапмајанда Јерусәлимә гајыдыб орада ахтардылар.

46 Нәһајәт, үч күндән сонра ону мәбәддә тапдылар. О, мүәллимлэрин арасында отуруб онлара гулаг асыр вә суал верирди. **47** Исаны динләјәнлэрин һамысы онун зәкасына вә чавабларына вәләһ олурду.^в

48 Валидејнлэри ону көрөндә мат-мәәттәл галдылар. Анасы она деди: «Оғлум, сән нијә белә еләдин? Атанла мән сәни чох ахтардым, сәни тапана гәдәр үрәјимизи једик».

49 Амма Иса онлара деди: «Мәни нијә ахтарырдыныз? Мәкәр билмирдиниз ки, мән Атамын евиндә олмалыјам?»^г

50 Онларса Исанын нәдән данышдығыны баша дүшмәдилэр.

51 Иса валидејнлэри илә бирликдә Насирәјә кәлди. О, бундан сонра да валидејнлэринин сөзүндән чыхмады.^ф Анасы бүтүн бу сөзлэри үрәјиндә горујуб сахлајырды.^д

52 Иса бөјүјүр, һикмәтлә долур, Аллаһын вә инсанларын һүсн-рәбәтини газанырды.

3 Сезар Тиберинин һакимијәтинин он бешинчи илиндә, Понти Пилат Јәһудийјә валиси, Һирод^е Чәлиләнин, гардашы Филип Итуреја вә

ФӘС. 2

а Чх 23:14, 15
Гн 16:16

б Чх 34:23

в Зб 119:99
Мт 7:28
Мр 1:22
Јһ 7:15

г Јһ 2:16

ф Чх 20:12
Гн 5:16
Еф 6:1
Кл 3:20

д Лк 2:19

ФӘС. 3

е Мт 14:1
Лк 23:6, 7

Сағ сүтүн

а Мт 26:57
Јһ 18:13
Јһ 18:24
һә 4:5, 6

б Јһ 1:6

в Лк 1:80

г Мт 3:1, 2
Мр 1:4
Лк 1:76, 77

ф Мт 3:3
Мр 1:3
Јһ 1:23

д Әш 40:3-5
Лк 2:30
һә 28:28

е Мт 3:7-10
Мт 23:33

ө Мт 7:19

ж 1Тм 6:18
Јр 2:15, 16
1Јһ 3:17

з Мт 21:32
Лк 7:29

Трахонитин, Лисани исә Абилениянын һакими оларкән, **2** баш каһин Гајафанын^а вә бөјүк каһин Һәннанын күнләриндә чөллүкдә Зәкәријәнин оғлу Јәһја^б Аллаһдан бир бујруг кәлди.^в

3 Јәһја Иорданын әтрафындакы бөлкәлэри кәзиб-долашыр, күнаһларын бағышланмасы үчүн төвбә рәмзи олан вәфтизи* тәблиғ едирди,^г

4 нечә ки Әшија пејғәмбәрин китабында јазылмышдыр: «Чөллүкдә кимсә гышгырыр: “Јеһова үчүн јол һазырлајын! Онун јолларыны һамарлајын!»^ф **5** Бүтүн дәрәләр долдурулмалы, дағлар вә тәпәләр алчалдылмалы, әјри-үјрү јоллар дүзәлдилмәли, кәлә-көтүр јерләр һамар олмалыдыр. **6** Онда бүтүн бәшәр Аллаһын хилас јолуну көрәчәк».^д

7 Јәһја вәфтиз олунмаг үчүн онун јанына кәләнләрә белә дејирди: «Еј әфи илан балалары, гаршыдан кәлән гәзәбдән гачмаг фикрини ағлыныза ким гојуб?»^е **8** Төвбәјә јарашан бәһрәләр кәтирин. “Атамыз Ибраһимдир” дејиб өзүнүзү архајынлашдырмајын. Буну билин ки, Аллаһ истәсә, Ибраһимә бу дашлардан да өвләд јарадар. **9** Балта артыг ағачларын дибиндәдир. Јахшы мејвә кәтирмәјән ағач кәсилиб ода атылачаг».^ө

10 Чамаат ондан сорушурду: «Бәс биз нә едәк?»

11 Јәһја чавабында онлара деди: «Ики дәст көнәји олан адам бирини көнәји олмајана версин, јемәји олан да бу чүр етсин».^ж **12** Һәтта веркијығанлар да вәфтиз олунмаға кәлир^з вә ондан сорушурду: «Устад, биз нә едәк?» **13** Јәһја

3:1 * Һирод Антипа. Лүғәтә бах.

3:3 * Лүғәтә бах.

онлара белә дејирди: «Чамаатдан тәјин олунмуш веркидән артығыны тәләб етмәјин».^а

14 Әскәрләр дә ондан сорушурду: «Бәс биз нә едәк?» Јәһја онлара дејирди: «Һеч кәси инчитмәјин, һеч кәсә шәр атмајын,^б алдығыныз зәһмәт һагына гане олун».

15 Халг Мәсиһин интизарында иди. Һәр кәс үрәјиндә Јәһја һагында дүшүнүрдү: «Бәлкә, Мәсиһ будур?»^в

16 Јәһја һамыја белә чаваб верирди: «Мән сизи су илә вәфтиз едирәм. Амма мәндән даһа күчлүсү кәлир. Мән онун ајағындакы сәндәлин бағыны белә, ачмаға лајиг дејиләм.^г О, сизи мүгәддәс руһла вә аловла вәфтиз едәчәк.^д **17** О, әлиндә күрәк һазыр дајаныб. Хырманны тәртәмиз тәмизләјиб буғданы анбара јығачаг, саманы исә сөнмәз ода атыб јандырачаг».

18 Јәһја дикәр нәсиһәтләр дә вериб халга мүждәни бәјан едирди. **19** Амма һаким Һиросад гардашы арвады Һиросидаја көрә вә дикәр пис ишләринә көрә ону ифша едән **20** Јәһјаны зиндана атды^е вә бунунла пис әмәлләринин сајыны даһа да артырды.

21 Чамаат вәфтиз олунаркән Иса дә кәлиб вәфтиз олунду.^в О, дуа едәркән көј ачылды^г

22 вә мүгәддәс руһ чисмани шәкилдә, бир көјәрчин кими онун үзәринә енди вә көјдән бир сәс кәлди: «Сән Мәним севимли Оғлумсан. Сәндән чоқ разыјам».^ж

23 Иса^з хидмәтә башлајанда тәгрибән отуз јашында иди.^д Белә һесаб едирдиләр ки, о,

Јусифин оғлу иди.

Јусиф^в Әлинин оғлу,

24 Әли Мәтталын,
Мәттал Лавинин,

ФӘС. 3

а Лк 19:8

б Чх 23:1, 7
Лв 19:11

в Јһ 1:25

г Јһ 1:26, 27

д Мт 3:11, 12
Мр 1:7, 8
Һв 2:1, 4

е Мт 14:3-5
Мр 6:17-20

е Мт 3:13

ө Мт 3:16
Мр 1:9, 10

ж Зб 2:7
Мт 3:17
Мт 17:5
Мр 1:11
Јһ 1:32-34

з Мт 1:1-17

и Сј 4:2, 3

ы Мт 1:16
Мт 13:55
Лк 4:22
Јһ 6:42

Сағ сүгүн

а Үз 3:2

б 1См 3:17
Мт 1:12

в 2Иш 5:13, 14
1См 3:5

г 1Иш 16:13
1Иш 17:58
Мт 1:6

д Өш 11:1

е Пр 4:17

е Пр 4:13

ө Пр 4:21

ж 1См 2:11

Лави Мәлкинин,

Мәлки Јәннајын,

Јәннај Јусифин,

25 Јусиф Мәттәсјаһын,

Мәттәсјаһ Амусун,

Амус Наһумун,

Наһум Әсләјин,

Әсләј Нәггајын,

26 Нәггај Маһатын,

Маһат Мәттәсјаһын,

Мәттәсјаһ Шимәнин,

Шимән Јусиһин,

Јусиһ Јуданын,

27 Јуда Јәһнанын,

Јәһнан Ресанын,

Реса Зәрубабилн^а,

Зәрубабил Шәәлтиилин^б,

Шәәлтиил Нуринин,

28 Нури Мәлкинин,

Мәлки Аддинин,

Адди Кәсәмин,

Кәсә Әлмәдамын,

Әлмәдам Әирин,

29 Әир Јушәнин,

Јушә Әлјәзәрин,

Әлјәзәр Јуримин,

Јурим Мәтталын,

Мәттал Лавинин,

30 Лави Шәмунун,

Шәмун Јәһуданын,

Јәһуда Јусифин,

Јусиф Јунамын,

Јунам Әлјакимин,

31 Әлјаким Мәлјанын,

Мәлја Мәннанын,

Мәнна Мәттәсин,

Мәттәс Натанын^в,

Натан Давудун^г,

32 Давуд Јәссәнин^д,

Јәссә Абидин^е,

Абид Буәзин^е,

Буәз Салманын^ө,

Салман Әһсунун^ж,

33 Нәһсун Нәһнәдабын,

Әһминәда Арнинин,

Арни^з Һәсрунун,

3:33 * 1См 2:9; Мт 1:3, 4 әјәләриндә Рам.

- Һәсрун Фарәсин^а,
Фарәс Јәһуданын^б,
- 34** Јәһуда Јагубун^в,
Јагуб Исаһын^г,
Исаһ Ибраһимин^д,
Ибраһим Тарихин^е,
Тарих Наһурун^ө,
- 35** Наһур Сәручун^ө,
Сәруч Рәһунун^ж,
Рәһу Фалигин^з,
Фалиг Абирин^и,
Абир Саләһин^й,
- 36** Саләһ Гәјнанын,
Гәјнан Әрфәһсадын^й,
Әрфәһсад Самын^к,
Сам Нуһун^к,
Нуһ Ләмекин^л,
- 37** Ләмек Мәтушәләһин^м,
Мәтушәләһ Һәнугун,
Һәнуг Јарәдин^н,
Јарәд Мәһлаилин^о,
Мәһлаил Гәјнанын^ө,
- 38** Гәјнан Әнушун^п,
Әнуш Шејсин^п,
Шејс Адәмин^с,
Адәм Аллаһын оғлу иди.

4 Иса мүгәддәс руһла дола-
раг Йордандан чыхыб кет-
ди. Аллаһын руһу ону чөл-
лүжә апарды.^г **2** Иса чөллүкдә
гырх күн галды. Бу мүддәт әр-
зиндә о, һеч бир шеј јемәди вә
гырх күн баша чатанда ачды.
Орада Иблис ону имтаһана
чәкди.^у **3** Иблис она деди:
«Әкәр сән Аллаһын оғлусанса,
әмр ет ки, бу даш чөрәјә дөн-
сүн». **4** Лакин Иса она деди:
«Јазылыб: “Инсан јалныз чө-
рәклә јашамамалыдыр”».^у

5 Сонра Иблис Исаны јүк-
сәк бир јерә галдырды вә бир
көз гырпымында дүнјанын бү-
түн сәлтәнәтләрини она көс-
тәриб^ө **6** деди: «Бунлар үзә-
риндә һакимијјәти вә онла-
рын чаһ-чалалыны сәнә верә-
чәјәм, чүнки бу, мәнә верилиб^ж
вә мән ону кимә истәсәм, она

ФӘС. 3

а Рт 4:12
Рт 4:18, 19
1См 2:4, 5

б Јр 29:35
1См 2:1

в Јр 25:26

г Јр 21:2, 3

д 1См 1:28

д Јр 11:24
Јр 11:26, 27

е Јр 11:22

ө Јр 11:20

ж Јр 11:18

з Јр 11:16

и Јр 11:14
1См 1:25

й Јр 11:12

ј Јр 11:10

к Јр 5:32

к Јр 5:29

л Јр 5:25

м Јр 5:21

н Јр 5:19

о Јр 5:12, 16

ө Јр 5:9
1См 1:2

п Јр 4:26
Јр 5:10

р Јр 5:7

с Јр 5:1, 4
1См 1:1

ФӘС. 4

г Мт 4:1-4
Мр 1:12, 13

у Иб 2:18

у Гн 8:3

ф Мт 4:8-10

х Јһ 12:31
Јһ 14:30
Еф 2:2

Сағ сүтүн

а Чх 20:3
Гн 6:13
Гн 10:20

б Мт 4:5-7

в 36 91:11, 12

г Гн 6:16
1Кр 10:9

д Мт 4:11
Иб 4:15

е Мт 4:12
Јһ 4:3

ө Мт 2:23

ө һә 17:1, 2

ж Мт 12:20

з Әш 61:1, 2

да верирәм. **7** Әкәр сән мәнә
сәчдә гылсан, бүтүн бунлар
сәнин олачаг». **8** Иса она ча-
ваб верди: «Јазылыб: “Алла-
һын Јеһоваја сәчдә гыл вә јал-
ныз Она гуллуг ет”».^а

9 Сонра Иблис ону Јерусә-
лимә кәтириб мәбәдин ән һүн-
дүр јеринә гојду вә деди:
«Әкәр сән Аллаһын оғлусан-
са, өзүнү бурадан ашағы ат,^б
10 ахы јазылыб: “О, мөләклә-
ринә сәни горумағы әмр едә-
чәк” **11** вә “Ајағын даша дәј-
мәсин дејә, сәни әлләри үс-
түндә апарачаглар”».^в **12** Ча-
вабында Иса деди: «Јазылыб:
“Аллаһын Јеһованы сынаға
чәкмә”».^г **13** Беләликлә, Иб-
лис имтаһаны гуртарыб баш-
га бир фүрсәт тапана гәдәр он-
дан ајрылды.^д

14 Руһун гүдрәти илә дол-
муш Иса Чәлиләјә гајытды.^е
Онун хош сорағы һәр тәрәфә
јајылды. **15** Иса орадакы си-
нагогларда ваз етмәјә* башла-
ды вә һамынын һөрмәтини га-
занды.

16 О, боја-баша чатдығы
Насирә шәһәринә кәлди.^ө Адә-
ти үзрә шәнбә күнү синаго-
га кирди^ө вә Мүгәддәс Јазыла-
ры охумаг үчүн ајаға галхды.
17 Она Әшија пејғәмбәрин ту-
марыны вердиләр. Иса тумары
ачыб бу јери тапды:
18 «Јеһованын руһу үзәрим-
дәдир, чүнки О, мәни јохсул-
лара мүждә вермәк үчүн мәш
етди. О, мәни әсирләрә азад-
лығы вә корлара ишығы тәб-
лиғ етмәк, мәзлумлара гурту-
луш вермәк,^ж **19** Јеһованын
илтифат илини^з тәблиғ ет-
мәк үчүн көндәрди». **20** Бун-
дан сонра о, тумары бүрмәлә-
јиб хидмәтчијә верди вә отур-
ду. Синагогда оланларын көзү

4:15 * Јахуд тәлим вермәјә.

она зиллэнмишди. **21** Иса онлара деди: «Ешитдижиниз бу аяләр бу күн јеринә јетди».^а

22 Һамы ону тәрифләмәјә башлады вә ағзындан чыхан ләтиф кәлмәләрә һейран галды.^б Онлар бир-бириндән сорушурдулар: «Мәкәр бу, Јусифин оғлу дејил?»^в **23** Иса онлара деди: «Јәгин сиз “Тәбиб, әввәлчә өзүнү сағалт” мәсәлини мәнә аид едәчәксиниз. “Кәфәрнаһумда” көрдүјүн ишләрин сорағы гулағымыза чатыб, онлардан өз ел-обанда да елә”, — дејәчәксиниз».

24 Сонра әләвә етди: «Әс-линдә, һеч бир пејғәмбәри өз јурдунда гәбул етмириләр».^г

25 Мисал үчүн, Илјасын вахтында Исраилдә чохла дул гадын вар иди. О заман үч ил алты ај јағыш јағмадығындан бөјүк гытлыг олду,^д

26 амма Илјас бу гадынлардан һеч биринин јанына көндәрилмәди. О, јалныз Сидон торпағындакы Сарфатда јашајан дул гадынын јанына көндәрилди.^е

27 Һәмчинин Әлјәсә пејғәмбәрин вахтында Исраилдә чохла чүзамлы вар иди, амма онлардан һеч бири тәмизләнмәди. Јалныз арами Неман тәмизләнди».^ж **28** Синагогдакылар бу сөзләри ешидәндә бәрк гәзәбләндиләр.^з **29** вә ајаға галхыб тез ону шәһәрдән кәнара чыхартдылар. Ону шәһәрин салындығы дағын сылдырымына кәтириб ашағы атмаг истәдиләр. **30** Иса онларын арасындан кечиб јолуна давам етди.^и

31 Сонра о, Чәлиләнин Кәфәрнаһум шәһәринә кетди вә шәнбә күнләри орада вәз етмәјә башлады.^ы **32** Адамлар онун нечә вәз етдијинә һейран галырдылар,^к чүнки о, ихтијар саһиби кими данышыр-

ФӘС. 4

а Мт 5:17

б 36 45:2
Әш 50:4

в Мт 13:54
Мр 6:2
Јһ 6:42

г Мт 4:13

д Мт 13:57
Мр 6:4
Јһ 4:44

е 1Пд 18:1

ж 1Пд 17:9, 10

з 2Пд 5:1, 14

и Лк 2:34

к Јһ 8:59
Јһ 10:39

л Мр 1:21, 22

м Мт 7:28
Јһ 7:46

Сағ сүтүн

а Мр 1:23-28

б Мт 2:23

в Мт 8:29
Лк 4:41
Лк 8:28
Јр 2:19

г Мт 8:14, 15
Мр 1:29-31

д Мт 8:16, 17
Мр 1:32-34

е Мт 8:28, 29
Мр 3:11

ж һв 16:17, 18

з Мр 1:23-25
Мр 3:11, 12
Лк 4:33-35

и Мр 1:35-38

ды. **33** Синагогда ичинә чин, мурдар руһ кирмиш бир адам вар иди. Бу адам учадан гышгырараг деди:^а **34** «Еј нәсрани Иса! Биздән нә истәјирсән?»^б Бизи мәнв етмәјә кәлмисән? Сәнин ким олдуғуну јахшы билирәм, сән Аллаһын Мүгәддәсисән».^в **35** Лакин Иса она зәһмлә деди: «Сәсини кәс, ондан чых». Чин һамынын габағында о адамы јерә сәрди вә хәтәр јетирмәдән ондан чыхды. **36** Буну көрәнләрин маты-гуту гуруду. Онлар бир-биринә дејирдиләр: «Онун сөзләриндәки һөкмә, гүдрәтә бир бах! Һәтта мурдар руһлар онун әмринә табе олуб адамлардан чыхырлар!» **37** Исанын сорағы кет-кедә о бөлкәнин һәр тәрәфинә јабылырды.

38 Иса синагогдан чыхыб Шимонун евинә кәлди. Шимонун гајынанасы гыздырма ичиндә јатырды. Исадан хаһиш етдиләр ки, ону сағалтсын.^г **39** О, хәстәјә јахынлашыб онун гыздырмасыны салды вә гыздырма кечди. Гадын дәрһал ајаға галхыб онлара гуллуг етмәјә башлады.

40 Күнәш батанда чамаат мүхтәлиф азары олан хәстәләрини онун јанына кәтирди. Иса әлләрини һәр биринин үзәринә гојараг онлары сағалдырды.^д **41** Бир чох адамдан чинләр чыхыр вә: «Сән Аллаһын Оғлусан!» — дејә гышгырырды.^е Лакин Иса онлара һөкм едәрәк данышмағы гадаған едирди,^ж чүнки чинләр онун Мәсиһ олдуғуну билирдиләр.^з

42 Сүбһ тездән Иса чыхыб тәнһа бир јерә кетди.^и Чамаат исә ону ахтармаға башлады вә тапанда јалвар-јахар едиб ону јолундан сахламаға чалышды. **43** Лакин Иса он-

лара деди: «Мән Аллаһын Падшаһлығы һаггында мүждәни башга шәһәрләрә дә чатдыр-малыям, ахы Аллаһ мәни бу иш үчүн көндөрәб». ^a **44** Беләликлә, Иса Јәһудийјәдәки синагогларда тәблиғ едирди.

5 Бир дәфә Иса Кеннесарет көлүнүн ^{*b} саһилиндә дуруб Аллаһын сөзүнү халга өрәдирди. Чамаат гулаг асыр вә кет-кедә ону сыхышдырырды. **2** Иса көлүн гырагында ики гајыг көрдү. Балыгчылар гајыглардан дүшүб торларыны јујурдулар. ^c **3** О, гајыглардан биринә минди. Бу гајыгын саһиби Шимон иди. Иса ондан хаһиш етди ки, гајыгы саһилдән бир аз араласын. Сонра гајыгда әлләшиб чамаатын гаршысында вәз етмәјә башлады. **4** Иса сөзүнү битирәндә Шимона деди: «Гајыгы дәрин бир јерә сүрүб торлары суја атын». **5** Шимон исә деди: «Мүәллим, бүтүн кечәни әлләшмишик, амма бир шеј тутмамышыг. ^d Инди ки сән дејирсэн, баш үстә, торлары атарам». **6** Онлар белә етдикдә о гәдәр балыг тутдулар ки, торлары јыртылмаға башлады. ^e **7** Онлар о бири гајыгдакы јолдашларыны ишарә илә көмәјә чағырдылар. Јолдашлары јахынашыб һәр ики гајыгы балыгла долдурдулар. Гајыглар о гәдәр долду ки, ағырлыгдан батмаға башлады. **8** Буну көрән Шимон Бутрус Исанын ајагларына јыхылыб деди: «Аға, мән күнаһлы адамам, сәнә лајиг дејиләм». **9** Чүнки бир белә балыг тутдугларына көрә ону вә јанындакылары һејрәт бүрүмүшдү. **10** Шимонла бәрәбәр ишләјән Зәбәдинин оғланлары ^f Јагуб вә Јәһја да һејрәт ичиндә идиләр. Амма Иса

ФӘС. 4

a Мт 4:23
Лк 8:1

ФӘС. 5

b Мт 4:18
Мр 1:16

v Мт 4:21

г Jh 21:3

F Jh 21:6

d Мт 4:21
Мр 1:19

Сағ сүтун

a Мт 4:19
Мр 1:17

b Мт 4:20
Мт 6:33
Мт 19:27
Мр 1:20
Лк 18:28
Фн 3:8

v Мт 8:2
Мр 1:40-45

г Мт 8:3
Мр 1:41

F Мт 8:4

d Лв 14:2-4
Лв 14:10, 20

e Мт 4:24, 25
Мр 3:7, 8
Jh 6:2

ө Мр 2:1, 2

ж Мт 9:2
Мр 2:3-12

Шимона деди: «Горхма! Индән белә адам овлајачагсан». ^a **11** Онлар гајыглары саһилә чыхартдылар вә һәр шеји гојуб Исанын ардынча кетдиләр. ^b

12 Бир дәфә дә Иса бир шәһәрдә оланди башдан-ајагадәк чүзам ичиндә олан бир адамла растлашды. Һәммин адам Исаны көрәндә онун гаршысында үзүгојлу јыхылыб јалвармаға башлады: «Аға, әкәр истәсән, мәни тәмизләјә биләрсән». ^c **13** Иса әлини узадыб она тохунду вә деди: «Истәјирәм. Тәмизлән». Һәммин андача о адамын чүзамы кечди. ^d **14** Иса она тапшырды ки, бу барәдә һеч кимә данышмаһсын. Она деди: «Анчаг кет, өзүнү каһинә көстәр вә онлара шәһадәт олсун дејә, ^e Мусанын әмр етдији кими, ^f тәмизләндијин үчүн гурбан кәтир». **15** Лакин Исанын сорағы даһа чох јајылырды, ону динләмәк вә азар-безардан шәфа тапмаг үчүн онун јанына издиһамлар кәлирди. ^g **16** Иса дуа етмәк үчүн тез-тез чөллүјә кедирди.

17 Күнләрин бир күнү Иса вәз едирди. Јерусәлимдән, Чәлиләнин вә Јәһудийјәнин бүтүн кәндләриндән кәлмиш фәрисиләр вә Ганун мүәллимләри дә орада әлләшмишдиләр. Јеһова она инсанлара шәфа вермәк күчү вермишди. ^h **18** Һәммин вахт бир нечә адам ифлич олмуш бир хәстәни хәрәкдә ора кәтирди вә ону ичәри салыб Исанын гаршысына гојмаг истәди. ⁱ **19** Лакин басабас олдуғундан ичәри кирә билмәдиләр, она көрә дә дама чыхыб кирәмитләри галдырдылар вә хәстәни хәрәкдәчә тавандан ашағы салладыб Исанын гаршысындакы адамларын арасына гојдулар. **20** Онларын иманыны

көрән Иса хәстәжә деди: «Гардаш, күнаһларын бағышланды».^а **21** Мирзәләр вә фәрисиләр исә дүшүнмәжә башладылар: «Бу кимдир ки, белә күфр данышыр? Аллаһдан башга ким күнаһ бағышлаја биләр?»^б **22** Иса онларын фикирләрини баша дүшүб деди: «Үрәжиниздә нә фикирләширсиниз? **23** “Күнаһларын бағышланды” демәк асандыр, јохса “ајаға галх, јери”? **24** Анчаг сиз инсан Оғлунун јердә күнаһлары бағышламаға сәлаһијјәти олдуғуну биләсиниз дејә...» Ифлич олмуш адама деди: «Дур, хәрәји көтүр, евинә кет».^в **25** Һәммин адам дәрһал ајаға галхды вә хәрәји көтүрүб Аллаһа алғыш охуја-охуја евинә јолланды. **26** Һамыны һејрәт бүрүдү вә онлар Аллаһы мәдһ етмәжә башладылар. Онлар һејрәт ичиндә: «Биз һәлә белә мөһтәшәм шеј көрмәмишик!» — дејирдиләр.

27 Бундан сонра Иса чөлә чыхыб Лави адлы бир веркијығаны көрдү. О, верки идарәсиндә отурмушду. Иса она деди: «Ардымча кәл».^г **28** О, һәр шеји гојуб ајаға галхды вә Исанын ардынча кетди. **29** Лави өз евиндә Иса үчүн бөјүк зијафәт гурду. Сүфрә архасында онларла бирликдә чохлу веркијыған вә башга адамлар да вар иди.^г **30** Фәрисиләр вә онларын мирзәләри Исанын шакирдләринә дејинмәжә башладылар: «Нијә сиз веркијығанларла, күнаһлыларла јејиб-ичирсиниз?»^д **31** Иса онлара чаваб верди: «Һәкимә сағлам адамлар јох, хәстәләр мөһтачдыр».^е **32** Мән сәләһләри јох, күнаһлылары төвбәжә чағырмаға кәлмишәм».^е

ФӘС. 5

а Мт 9:2-8

б 36 103:2, 3
36 130:3, 4
Әш 43:25

в Јһ 5:6-9

г Мт 9:9
Мр 2:14д Мт 9:10-13
Мр 2:15-17

е Лк 15:1, 2

е Әш 53:4
Мт 9:12
Мр 2:17е Мт 9:13
1Тм 1:15**Сағ сүтун**а Мт 9:14, 15
Мр 2:18-20
Лк 7:34б Мт 22:2
2Кр 11:2
Вһ 19:7

в Јһ 16:19, 20

г Мт 9:16, 17
Мр 2:21, 22**ФӘС. 6**

д Гн 23:25

д Мт 12:1-8
Мр 2:23-28е Чх 20:9, 10
Гн 5:13, 14
Јһ 5:9, 10

е 1Иш 21:1-6

ж Лв 24:5-9

з Мт 12:8
Мр 2:27, 28

33 Онлар Исаја дедиләр: «Јәһјанын вә фәрисиләрин шакирдләри тез-тез оруд ту-тур, һәрарәтлә дуалар едир, сәнинкиләр исә јејиб-ичир».^а **34** Иса онлара деди: «Бәј јанларында оларкән мәкәр онун достларыны оруд тутмаға мәчбур етмәк олар? **35** Амма күн кәләчәк, бәји^б араларындан көтүрәчәкләр, бах о күнләрдә онлар оруд тутачағлар».^в

36 Сонра Иса онлара бир мисал чәкди: «Һеч ким тәзә палтардан кәсиб көһнә палтара јамаг тикмир, белә етсә, тәзә јамаг гопар. Тәзә палтардан кәсилмиш јамаг көһнә палтара јарамыр».^г **37** Һәмчинин һеч ким тәзә шәрабы көһнә тулуғлара төкмүр. Белә етсә, тәзә шәраб көһнә тулуғлары јыртыб јерә төкүләр, тулуғлар да јарарсыз олар. **38** Тәзә шәраб тәзә тулуғлара төкүлмәлидир. **39** Көһнә шәрабы ичән тәзә шәраб истәмәз. “Көһнә шәраб јахшыдыр”, — дејәр».

6 Бир шәнбә күнү Иса эә миләрин арасындан кечирди. Шакирдләри сүнбүл дәрир,^г овучларында овуб јејирдиләр.^д **2** Бу заман бир нечә фәриси деди: «Сиз нијә шәнбә күнү гадаған олунмуш иши көрүрсүнүз?»^е **3** Иса чавабында онлара деди: «Мәкәр охумамысыныз, Давудла јолдашлары ачанда Давуд нә етмишди?»^е **4** Онун Аллаһын евинә кириб она верилән тәгдим чөрәкләрини* јејидини вә јолдашларына да вердидини билмирсиниз? Һалбуки бу чөрәкләри каһинләрдән башга һеч ким јејә билмәзди».^ж **5** Иса әләвә етди: «Инсан Оғлу шәнбәнин ағасыдыр».^з

6:4 * Јахуд һүзүр чөрәјини.

6 Башга бир шәнбә күнү^a Иса синагога кириб вәз етмәжә башлады. Орада сағ әли гурумуш бир адам варды.^б 7 Мирзәләр вә фәрисиләр Исаны иттиһам етмәк үчүн бәһанә ахтарырдылар. Буна көрә дә диггәтлә бахырдылар ки, көрсүнләр Иса шәнбә күнү адам сағалдачаг, ја жох. 8 Иса онларын фикирләрини билирди,^в бунунла белә, әли гурумуш адама деди: «Дур, кеч орта-ја». О адам ајаға галхыб орта-ја кечди. 9 Сонра Иса онлара деди: «Сиздән сорушурам: шәнбә күнү јахшылыг етмәк дүзкүндүр, жохса пислик етмәк? Инсаны хилас етмәк дүзкүндүр, жохса мәһв етмәк?»^г 10 Иса һамыја көз кәздирәндән сонра һәмин адама деди: «Әлини узат». О, белә дә етди вә әли сағалды. 11 Онлар бәрк гәзәбләндиләр вә өз араларында көтүр-гој етмәжә башладылар ки, Исаја нә етсинләр.

12 О күнләрдә Иса дуа етмәк үчүн даға галхды^г вә бүтүн кечәни Аллаһа дуа етди.^д 13 Сәһәр ачыланда шакирдләрини чағырыб араларындан он ики нәфәр сечди вә онлары һәвари^е адландырды. 14 Онлар Исанын Бутрус адландырдығы Шимон вә онун гардашы Андреас, Јагуб вә Јәһја, Филип^в вә Бартолмај, 15 Мәтта вә Томас^ж, Алфајын оғлу Јагуб, Гејрәтли ләгәби верилмиш Шимон, 16 Јагубун оғлу Јәһуда вә сонрадан саттын чыхан Јәһуда Искәрјут иди.

17 Иса онларла бирликдә ашағы ениб дүзәнлик бир јердә дајанды. Орада онун чохла шакирди вә бүтүн Јәһудийә, Јерусәлим, Сур вә Си-

6:13 * Јун. апостолос. Мәнәсы: көндөрилмиш; елчи.

ФӘС. 6

а Лк 13:14
Jh 9:16
б Мт 12:9-14
Мр 3:1-6
в Лк 5:22
Jh 2:24, 25
г Мт 12:11
Мр 3:4
Jh 7:23
д Мт 14:23
е Мт 10:2-4
Мр 3:14-19
һә 1:13
ө Јh 14:8
ж Јh 11:16

Сағ сүгүн

а Мр 5:30
б Мт 5:2, 3
Јр 2:5
в 36 107:9
Әш 55:1
Өр 31:25
Мт 5:6
г Әш 61:3
Вһ 21:4
д Јh 16:2
е 2См 36:16
Мт 5:12
Лк 11:47
һә 7:52
ө Јр 5:1
ж Мт 6:2
з Әш 65:13
и Јр 4:4
1Јh 4:5
ы Чх 23:4
Мс 25:21
Мт 5:44
Рм 12:20

донун саһилбоју бөлкәләриндән кәлмиш хејли адам варды. Онлар Исаны динләмәк вә хәстәликләриндән шәфа тапмаг үчүн јығышмышдылар. 18 Һәтта мурдар руһларын әзијјәт вердији адамлар да сағалырдылар. 19 Чамаат она тохунмаға чалышырды, чүнки ондан күч чыхыр^в вә онлары сағалдырды.

20 Иса шакирдләринә бахыб деди:

«Еј жохсуллар, сиз хошбәхтсиниз, чүнки Аллаһын Падшаһлығы сизиндир.^б

21 Еј инди ачлыг чәкәнләр, сиз хошбәхтсиниз, чүнки доја чагсыныз.^в

Еј инди ағлајанлар, сиз хошбәхтсиниз, чүнки күләчәксиниз.^г

22 Инсан Оғлундан өтрү сизә нифрәт едәндә,^г сизи гованда,^д тәһгир едәндә вә адынызы бәднам едәндә сиз нечә дә хошбәхтсиниз. 23 О күн севинин вә шадланын, чүнки көјдә сизи бөјүк мүкафат көзләјир, ахы онларын ата-бабалары да пејгәмбәрләрлә бу чүр рәфтар етмишдиләр.^е

24 Анчаг, еј варлылар, вај һалыныза!^в Сиз тәсәллинизи артыгламасы илә алмысыныз.^ж

25 Еј гарны тохлар, вај һалыныза! Сиз ачлыг чәкәчәксиниз.

Инди күләнләр, вај һалыныза! Сиз јас тутуб ағлајачагсыныз.^з

26 Һамы сизи тәрифләјәндә вај һалыныза!^д Онларын ата-бабалары јаланчы пејгәмбәрләри дә тәрифләјирдиләр.

27 Мәни динләјәнләрә исә дејирәм: дүшмәнләринизи һәмишә севин, сизә нифрәт едәнләрә һәмишә јахшылыг един,^е

28 сизә ләнәт јағдыранларә

Һәмишә хејир-дуа верин, сизи тәһгир едәнләр үчүн һәмишә дуа един.^а **29** Бир јанағына вурана о бири јанағыны да чевиір вә үст палтарыны көтүрәндән көјнәјини дә әсиркәмә.^б **30** Кимсә сәндән бир шеј истәјәндә вер.^в Сәндән көтүрүлән шеји кери истәмә.

31 Инсанларын сизинлә нечә рәфтар етмәсини истәјирсинизсә, сиз дә онларла елә рәфтар един.^г

32 Тәкчә сизи севәнләри севирсинизсә, мәкәр бөјүк иш көрүрсүнүз? Күнаһлылар да онлары севәнләри севирләр.^д

33 Сизә јахшылыг едәнләрә јахшылыг едирсинизсә, мәкәр бөјүк иш көрүрсүнүз? Күнаһлылар да ејни шеји едирләр.

34 Һәмчинин борчунузу гәјтарачағына архајын олдуғунуз адамларла борч* верирсинизсә, нә бөјүк иш көрүрсүнүз?^е Күнаһлылар да күнаһлыларла борч верирләр ки, сонра ејни мәбләғи кери алсынлар.

35 Амма сиз һәмишә дүшмәнләринизи севин, јахшылыг един, борч верин вә борчунузу гәјтарылачағыны көзләмәјин.^ө Онда мүкафатыныз бөјүк олачаг вә сиз һагг-Тааланын оғуллары олачагсыныз, чүнки О, нашүкүрләрә вә писләрә гаршы хејирхандыр.^ж **36** Атаныз мәрһәмәтли олдуғу кими, сиз дә һәмишә мәрһәмәтли олун.^з

37 Инсанлары мүһакимә етмәјин, онда мүһакимә олунмазсыныз.^и Инсанлары мәһкум етмәјин, онда мәһкум олунмазсыныз. Инсанлары бағышлайын, онда бағышланачагсыныз.^й **38** Һәмишә верин, онда сизә дә верәчәкләр.^к Этәјинизә силкәләниб-басылмыш, ағ-

ФӘС. 6а һә 7:59, 60
Рм 12:14б Мт 5:39, 40
1Кр 6:7в Гн 15:7, 8
Мс 3:27
Мс 21:26
Мт 5:42

г Мт 7:12

д Мт 5:46, 47

е Лв 25:35, 36
Гн 15:7, 8
Мт 5:42ж Чх 22:25
Лв 25:37
Гн 23:20
36 37:25, 26з Мт 5:45
һә 14:17и Мт 5:48
Еф 5:1, 2
Јр 2:13к Мт 7:1, 2
Рм 14:10л Мт 6:14
Мр 11:25

м Мс 19:17

Сағ сүтун

а Мт 15:14

б Мт 7:3-5

в Мт 7:16-18

г Мт 12:33

д Мт 12:34, 35

е Мт 7:21
Лк 13:24
Рм 2:13
Јр 1:22

ж Мт 7:24-27

з 36 125:1

и Мт 1:23, 24

зыначан долдурулмуш, допдолу бир өлчү илә төкәчәкләр. Чүнки һансы өлчү илә өлчүрсүнүзсә, һәмин өлчү илә дә сизә өлчәчәкләр».

39 Сонра Иса онларла бир мисал чәкди: «Һеч кор кора бәләдчилик едәр? Мәкәр икиси дә чухура дүшмәз?»^а **40** Шакирд устадындан үстүн дејил, амма мукәммәл тәлим алмыш адам өз устады кими олачаг.

41 Нијә башгасынын* көзүндә чөпү көрүрсән, амма өз көзүндә тири көрмүрсән?^б **42** Өз көзүндә тири көрмәјиб, башгасына нечә дејирсән: “Гардаш, кәл көзүндәки чөпү чыхарым”? Еј икиүзлү инсан! Сән әввәл өз көзүндәки тири чыхарт, онда ајдын көрүб башгасынын көзүндәки чөпү чыхара биләрсән.

43 Јахшы ағач чүрүк мејвә вермәз, чүрүк ағач да јахшы мејвә вермәз.^в **44** Һәр ағач мејвәсиндән таньдан.^г Мисал үчүн, тиканлыгдан әнчир, тикан колундан үзүм јығмазлар. **45** Јахшы адам үрәјиндәки јахшы хәзинәдән јахшы шејләр чыхарыр, пис адам исә пис хәзинәсиндән пис шејләр чыхарыр. Инсан үрәјиндә ашыб-дашан фикирләри дилә кәтирир.^д

46 Мәнә: “Аға, Аға”, — дејирсиниз, бәс нијә дедијими етмирсиниз?^е **47** Јаньма кәлиб сөзләрим ишидән вә онларла әмәл едән, билирсиниз, кимә бәнзәјир?^ж **48** О, дәрин газыб тикдији евин тәмәлини даш үзәриндә гојан адама бәнзәјир. Дашгын заманы сел евин үстүнә кәлди, амма еви јериндән тәрпәдә билмәди, чүнки ев мөһкәм тикилмишди.^з **49** Сөзләрим ишиди онларла әмәл етмәјәнсә* евини торпа-

6:41 * һәрфөн: гардашынын. Јәни диндашынын.

6:34 * Јәни сәләмсиз борч.

гын үстүндө бүнөврөсиз тикмиш адама бәнзэбир. Сел евин үстүнә кэлэндә о ев дәрһал учуб дармадагын олду».

7 Иса ону динләжәнләрә сөзүнү дежиб гуртарды вә Кәфәрнаһума кәлди. **2** Бир Јүзбашынын севимли нөкәри ағыр хәстәләнмишди, өлүм ајагында иди.^а **3** Јүзбашы Иса һаггында ешидәндрә јәһуди ағсагалларындан бир нечәсини онун јанына көндәрди вә хаһиш етди ки, кәлиб онун нөкәрини сағалтсын. **4** Онлар Исанын јанына кәлиб јалварјахар етмәјә башладылар. Онлар дедиләр: «О, белә јахшылығыа лајиг адамдыр, **5** чүнки халгымызы сефир. Синагогу да бизим үчүн о тикиб». **6** Иса бу адамларла кетди. Амма евә јахынлашанда јүзбашынын көндәрдији достлары онунла растлашыб дедиләр: «Аға, зәһмәт чәкмә. Мән лајиг дејиләм ки, сән мәним евимә кирәсән.^б **7** Буна көрә дә сәнин јанына кәлмәјә өзүмү лајиг билмәдим. Сән бирчә кәлмә сөз де, нөкәрим сағалсын. **8** Елә мән өзүм дә гуллуғ адамыјам, мәним дә табелијимдә әскәрләр вар. Биринә «кет» дејирәм, кедир, о бирисинә «кәл» дејирәм, кәлир, нөкәрә «филян шеји елә» дејирәм, еләјир». **9** Иса бу сөзләри ешидәндрә о адама вәлех олду. О чөнү ардынча кәлән чамаата деди: «Инанын, мән һәтта Израилдә дә белә күчлү имана раст кәлмәмишәм». ^в **10** Јүзбашынын көндәрдији адамлар евә гајытдыгда көрдүләр ки, нөкәр сапсағламдыр.^г

11 Бу һадисәдән бир гәдәр сонра Иса Наин шәһәринә кетди. Ону шакирдләри вә хејли адам мүшајиәт едирди. **12** Иса шәһәрин дарваза-

ФӘС. 7

а Мт 8:5, 6

б Мт 8:8, 9

в Мт 8:10

г Мт 8:13

Сағ сүгун

а 1Пд 17:17
Лк 8:41, 42

б Иб 4:15

в Лк 8:52
Јһ 11:33

г 1Пд 17:21, 22
Лк 8:52-54
Јһ 11:43
һв 9:40

ф 1Пд 17:23
2Пд 4:36

д Гн 18:15
Јһ 4:19
Јһ 6:14
Јһ 7:40

е Лк 1:68

ө Мт 11:2-6

ж 36 40:7
36 118:26
3к 9:9
Мт 3:11

з Әш 53:4

и Әш 42:7

ы Әш 29:18
Әш 35:5, 6

ј Әш 61:1
Лк 4:18
Јр 2:5

сына јахынлашанда көрдү ки, орадан бир чәназә чыхарырлар. Мәрһум анасынын јекәнә оғлу иди.^а Гадын һәм дә дул иди. Гадынын јанында шәһәр чамаатындан чохла адам вар иди. **13** Ананы көрәндә Ағанын она јазығы кәлди^б вә деди: «Ағлама». ^в **14** О јахынлашыб мафәјә тохунду. Мафәни апаранлар ајағ сахладылар. Иса деди: «Еј чаван, сәнинләјәм, ајаға галх!»^г **15** Өлән оғлан галхыб отурду вә данышмаға башлады. Иса ону анасына верди.^д **16** Һамынын чанына ваһимә дүшдү. Онлар Аллаһы мәдһ етмәјә вә: «Арамызда бөјүк бир пејғәмбәр зүһур едиб»,^е «Аллаһ өз халгына нәзәр салыб»,^ө — демәјә башладылар. **17** Исанын сорағы бүтүн Јәһудийә вә әтраф бөлкәләрә јајылды.

18 Јәһјанын шакирдләри бүтүн бу һадисәләри она данышдылар.^з **19** Онда Јәһја ики шакирдини чағырыб онлары «кәлишини көзләдијимиз Мәсиһ сәнсән,^ж јохса башгасыны көзләјәк?» суалы илә Ағанын јанына көндәрди. **20** Шакирдләр Исанын јанына кәлиб дедиләр: «Вәфтизчи Јәһја бизи сәнин јанына көндәрди ки, сорушаг: “Кәлишини көзләдијимиз Мәсиһ сәнсән, јохса башгасыны көзләјәк?”» **21** Һәмин вахт Иса бир чох адамы нахошлугдан,^з ағыр хәстәликләрдән сағалдыр, инсанларын ичиндән чинләри говур, корларын көзләрини ачырды. **22** Иса шакирдләрә деди: «Кедин, көрүб-ешитдикләринизи Јәһјаја чатдырын: корларын көзләри ачылыр,^и топаллар кәзир, чүзамлылар тәмизләнир, карлар ешидир,^ы өлүләр дирилир, јохсуллара мүждә билдирилир.^ј **23** Мәнимлә бағлы

шүбхэлэрэ гапылмажан нэ хош-бэхтдир».^а

24 Jəhjanын шакирдлэри чыхыб кетдикдэн сонра Иса чамаата Jəhja һаггында бунал-ры сөйлэди: «Чөллүжэ нэ көрмэжэ кетмишдиниз? Күлэжин эсдирдији гамышы?»^б **25** Онда ора нэ көрмэжэ кетмишдиниз? Зэриф либас кеймиш адамы?»^в Бэс билмирсиниз ки, жарашылы либас кейнлэр, дэбдэбэли һэжат сүрэнлэр падшаһ саражларында олурлар? **26** Јахшы, бэс ора нэ көрмэжэ кетмишдиниз? Пејғәмбэр? Бэли, буну билин ки, бу адам пејғәмбэрдэн дә үстүндүр.^г **27** «Сэнин габағынча Өз елчими көндэрирэм, о, гаршында кедиб сэнин јолуну һазырлајачаг» сөзлэри онун һаггында јазылмышдыр.^д **28** Сизэ дејирэм: бөшөр өвладлары арасында Jəhјадан бөјүјү јохдур, амма Аллаһын Падшаһлығында эн кичији ондан бөјүкдүр».^е **29** (Чамаат вэ веркыҕанлар буну ешидэндэ Аллаһын адил олдуғуну тэсдиг етдилэр, чүнки Jəhja онлары вэфтиз етмишди.^ж **30** Анчаг фэрисилэр вэ гануншүнаслар Аллаһын онлара олан өјүдүнү рэдд етдиклэриндэн^з онун тэрэфиндэн вэфтиз едилмэмишдилэр.)

31 «Бу нэслин адамларыны кимлэ мүгајисэ едим? Онлар кимэ бэнзэјир?»^ж **32** Бу адамлар базар мејданында отуруб бир-бирилэринэ: «Биз сизин үчүн түтөк чалдыг, амма сиз ојнамадыныз, биз ағы дедик, амма сиз ағламадыныз», — дејэн ушаглара бэнзэјирлэр. **33** Сиз дә онлар кими. Вэфтизчи Jəhja кэлиб чөрөк јемир, шэраб ичмир,^в дејирсиниз ки: «Онда чин вар». **34** Инсан Оғлу кэлиб јејир дә, ичир дә, сиз исэ дејирсиниз: «Будур һа,

ФӘС. 7

а Өш 8:14
Лк 2:34
Јһ 6:66

б Мт 11:7-11

в Мр 1:6

г Мр 1:2
Лк 1:67, 76

д Өш 40:3
Мн 3:1
Лк 1:16, 17
Јһ 1:23

е Мт 11:11

ж Мт 3:5, 6
Лк 3:12

з һә 13:46
Рм 10:2, 3

ж Мт 11:16-19

з Сј 6:2, 3
Мт 3:4
Лк 1:13, 15

Сағ сүтүн

а Мт 11:19
Лк 5:30

б Јһ 10:37, 38

в Мт 26:6, 7
Мр 14:3
Јһ 12:3

г Лк 15:2

гарыңгулу вэ шэраб дүшкүнү, веркыҕанларын вэ күнаһлыларын досту!»^а **35** Нэ олурса олсун, һикмэт эмәллэри* сајасиндэ һаглы чыхыр».^б

36 Бир фэрис Исаны һаһара дэвэт едирди. Иса онун евинэ кэлиб сүфрәјэ эјләшди. **37** Шәһәрдэ күнаһкар кими танынан бир гадын билэндэ ки, Иса фэрисинин евиндэ һаһар едир, бир габ* этирли јағ көтүрүб ора кэлди.^в **38** Гадын Исанын архасында, ајағлары јанында дуруб ағлајыр, көз јашлары илә онун ајағларыны исладыб сачы илә силлирди. О, Исанын ајағларыны нэвазишлэ өпүр вэ ајағларынын үстүнэ этирли јағ төкүрдү. **39** Исаны евинэ дэвэт етмиш фэрисе буну көрөндө үрәјиндэ деди: «Бу адам пејғәмбэр олсајды, она тохунан гадыннын нэ јолун јолчусу олдуғуну, күнаһкар олдуғуну биләрди».^г **40** Иса она деди: «Шимон, сәнэ сөзүм вар». О деди: «Бујур, Устад!»

41 «Бир сэләмчијэ ики нәфэр пул борчлу иди. Биринин борчу беш јүз динар*, о бирининки исэ әлли динар иди. **42** Борчу гајтармаға һеч бир шејлэри олмадығындан сэләмчи аличэнаблыгла онлары бағышлады. Инди нечэ билирсән, онлардан ким о кишини даһа чох севәчәк?» **43** Шимон чаваб верди: «Белә дүшүнүрэм ки, борчу даһа чох олан». Иса тэсдиг етди: «Дүз дејин». **44** Сонра үзүнү гадына тэрэф чевириб Шимона деди: «Бу гадыны көрүрсән? Сэнин евинэ кэлдим, ајағларымы јумаға мәнэ су вермәдин. Амма бу гадын ајағларымы

7:35 * һәрфөн: өвладлары. 7:37 * Мт 26:7 һашијесинэ бах. 7:41 * Б14 өләвесинэ бах.

көз жашлары илэ жууб, сачы илэ силди. **45** Сэн мәни өпмөдин, амма бу гадын, мән кәлөндөн бәри ајагларымы нәвазишлэ өпүр. **46** Сән башыма јағ сүртмөдин, бу гадын исә ајагларыма этирли јағ сүртдү. **47** Сәнә дејирәм, онун күнаһлары чох олса да, бағышланды.^а Бу сәбәбдән бөјүк мәһәббәт көстәрир. Аз бағышланан исә аз севиr». **48** Сонра Иса гадына деди: «Күнаһларын бағышланды».^б **49** Буну ешидәндә онунла сүфрә архасында оланлар дедиләр: «Бу кимдир ки, күнаһлары да бағышлајыр?!»^в **50** Амма Иса гадына деди: «Иманын сәни хилас етди.^г Саламат кет».

8 Бунун үстүндән бир гәдәр вахт кечди. Иса сәһәр-бәшәһәр, кәндбәкәнд кәзәрәк Аллаһын Падшаһлығы һаггында мүждәни тәблиғ едирди.^г Он ики һәвари, **2** һәмчинин чинләрдән гуртулмуш вә хәстәликләрдән шәфа тапмыш бәзи гадынлар: једди чиндән азад едилмиш Мәчдәлли адланан Мәрјәм, **3** Һиродун евиндә ешикағасы олан Һузанын арвады Јуһәннә^а, Сүсән вә бир чох башга гадынлар онунла иди. Гадынлар Иса илэ шакирдләринә гуллуғ едир, нәләри вардыса онларла бөлүшүрдүләр.^б

4 Исанын әтрафына чохлу адам, о чүмләдән башга сәһәрләрдән кәләнләр дә жығышмышды. Иса сөзә башлајыб бир мәсәл чәкди:^в **5** «Бир әкинчи тохум сәпмәжә чыхды. Тохум сәпәркән бәзи тохумлар јол кәнарына дүшдү, ајаг алтында галыб тапдаланды вә көјүн гушлары онлары дәнләди.^ж **6** Башгалары дашлығы дүшүб олада битди, амма рүтубәт олмадығындан гуруды.^з

ФӘС. 7

а 36 32:1
36 51:1
36 103:2, 3
Әш 1:18
Әш 43:25
Әш 44:22

б Мт 9:2
Мр 2:5

в Мр 2:7
Лк 5:21

г Мт 9:22
Лк 8:48

ФӘС. 8

г Мт 9:35
Лк 4:43

д Лк 24:9, 10

е Мт 27:55
Мр 15:40, 41

ө Мт 13:1-3
Мр 4:1, 2

ж Мт 13:3-9
Мр 4:3-9
Лк 8:12

з Лк 8:13

Сағ сүтүн

а Лк 8:14

б Лк 8:15

в Мт 11:15
Мт 13:9
Мр 4:9

г Мт 13:10
Мр 4:10

г 36 78:2
Мт 13:34, 35
Мр 4:34

д Әш 6:9, 10
Мт 13:11, 13
Мр 4:11, 12

е Мт 13:18-23
Мр 4:14-20

ө Мт 13:19
Мр 4:15
2Кр 4:3, 4

ж Мт 13:20, 21
Мр 4:16, 17

з Мт 19:23
1Тм 6:9

и 2Тм 4:10

ы Мт 13:22
Мр 4:18, 19

ј һә 16:14

к Мт 13:23
Мр 4:20
иБ 10:36

7 Дикәрләри тиканлығы дүшдү. Тикан коллары онларла биркә бој атыб онлары боғду.^а **8** Бәзи тохумлар исә мүнбит торпаға дүшдү вә бөјүјүб јүзгат бар верди».^б Мәсәли гуртарандан сонра Иса учадан деди: «Гулағы олан ешитсин!»^в

9 Шакирдләри Исадан бу мәсәлин мәнасыны сорушдулар.^г **10** О деди: «Сизә Аллаһын Падшаһлығынын мүгәддәс сирләрини баша дүшмәк әнамы верилиб, башгаларына исә бунлар мәсәлләрлә сөјләннилер^г ки, баханда һеч нә көрмәсинләр, ешидәндә мәнасыны дәрк етмәсинләр.^д

11 Мәсәлин мәнасы исә будур: тохум Аллаһын сөзүдүр.^ө

12 Тохумун јол кәнарына дүшмәси о демәкдир ки, инсанлар Аллаһын сөзүнү ешидир, амма сонра Иблис кәлир вә сөзү онларын үрәјиндән көтүрүб апарыр ки, онлар инаныб хилас олмасынлар.^ө

13 Тохумун дашлығы дүшмәси о демәкдир ки, инсанлар Аллаһын сөзүнү ешидиб севинчлә гәбул едир, амма көк атмырлар. Онлар бир мүддәт инаныр, амма сынаға дүшән кими имандан дөнүрләр.^ж

14 Тохумун тиканлығы дүшмәси о демәкдир ки, инсанлар Аллаһын сөзүнү ешидирләр, амма башлары һәјатын гајғыларына, вар-дөвләтә^з вә зөвг-сәфаға^ј гарышдығындан тамилә боғулурлар вә бәһрәләри дәјмир.^ы **15** Тохумун мүнбит торпаға дүшмәси исә о демәкдир ки, јахшы вә көзәл үрәкли инсанлар Аллаһын сөзүнү ешидиб ону үрәјиндә горујур^ј вә дөзүмлә бәһрә кәтирирләр.^к

16 Һеч кәс чырағы јандырыб үстүнү габла өртмүр, ја да ону чарпајынын алтына гојмур.

Әксинә, ону чырагдана гојур ки, ичәри кирәнләр ишығы көрсүн.^а **17** Чүнки елә бир сирр јохдур ки, бир күн ашкар олмасын. Елә бир кизли шеј јохдур ки, бир күн үстү ачылмасын, ашкар едилмасын.^б

18 Буна көрә дә нечә гулаг асдыгыныза фикир верин, чүнки кимин варыдырса, она даһа чох вериләчәк,^в кимин јохудурса, ондан варыдыр дејә зәнн етдији шеј дә алыначаг.^г

19 Исанын анасы вә гардашлары^д онун јанына кәлдиләр, лакин басабас олдуғундан онун јанына кечә билмәдиләр.^е

20 Онда Исаја дедиләр: «Анан вә гардашларын бајырдадырлар, сәни көрмәк истәјирләр».

21 Иса онлара деди: «Мәним анам вә гардашларым Аллаһын сөзүнү динләјиб она әмәл едәнләрди».^е

22 Бир күн Иса шакирдләри илә гајыга миниб деди: «Кәлин көлүн о бири тәрәфинә үзәк». Онлар саһилдән арандылар.^е **23** Онлар гајыгла үзәркән Иса јухуја кетди. Бирдән көлдә күчлү бир фыргына гопду вә гајыга су долмаға башлады. Онлар бөјүк тәһлүкәдә идиләр.^ж

24 Шакирдләр Исаја јахынлашыб ону ојада-раг: «Мүәллим, Мүәллим, батырыг!» — дедиләр. Иса дуруб күләји вә чошмуш далгалары рам етди. Күләк дајанды, далгалар јатды. Әтрафа сүкут чөкдү.^з

25 Иса онлара деди: «Һаны сизин иманыныз?» Амма шакирдләри горху бүрүмүшдү вә онлар чашгынлыг ичиндә бир-биринә дејирдиләр: «Бу кимдир ки, һәтта күләјә вә суја әмр едир, онлар да итаәт едирләр?!»^и

26 Онлар Чәлилә илә үзбәүз олан керасальларын торпагына^й јан алдылар. **27** Иса

ФӘС. 8

а Мт 5:15
Мр 4:21
Лк 11:33
Фл 2:15

б Мт 10:26
Мр 4:22
Лк 12:2

в Мт 25:23

г Мт 13:12
Мт 25:29
Мр 4:24, 25
Лк 19:26

д Мт 13:55
Јһ 7:5
Һә 1:14

е Мт 12:46, 47
Мр 3:31, 32

е Мт 12:48-50
Мр 3:33-35
Јһ 15:14

е Мт 8:18, 23
Мр 4:35, 36

ж Мт 8:24-27
Мр 4:37-41

з 36 89:9

и Мт 8:27
Мр 4:41

й Мр 5:1

Сағ сүтүн

а Мт 8:28, 29
Мр 5:2-10

б Мр 1:23, 24

в Мр 9:20, 21

г Вһ 20:2, 3

д Лә 11:7, 8
Гн 14:8

д Мт 8:30-34
Мр 5:11-17

саһилә чыханда о шәһәрин сакини илә растлашды. Бу адамын ичинә чин кирмишди. О, узун мүддәт иди ки, чылпаг кәзирди, евдә јох, сәрдабәләрин арасында јашајырды.^а **28** О, Исаны көрән кими бағырды вә гаршысында јерә сәрилиб бәрқдән гышгырды: «Еј Аллах-Тааланын Оғлу Иса! Мәндән нә истәјирсән? Јалварырам сәнә, мәнә әзаб вермә».^б **29** (Чүнки Иса мурдар руһа ондан чыхмағы әмр едирди. Ону тез-тез чин тутурду.^в Дәфәләрлә ону зәнчирләјиб гандалламыш вә кешијини чәкмишдиләр. О исә буховлары гырырды вә чин ону чөлбијабана говурду.) **30** Иса ондан сорушду: «Адын нәдир?» О чаваб верди: «Лекион»^г.

Чүнки онун ичинә чохлу чин кирмишди. **31** Чинләр Исаја јалварырдылар ки, онлары дибсиз гујуја* көндәрмәсин.^г

32 Бу вахт дағда бөјүк доһуз сүрүсү^д өтләјырды. Чинләр Исаја јалвардылар ки, онлара доһузлара кирмәјә ичазә версин. Иса ичазә верди.^д

33 Чинләр о адамдан чыхыб доһузлара кирдиләр вә бүтүн сүрү учурумдан көлә атылыб боғулду. **34** Буну көрән чобанлар гачыб баш верәнләри шәһәрдә вә кәндләрдә данышдылар.

35 Чамаат нә баш вердијини көрмәк үчүн ораја ахышды. Исанын јанына кәләндә көрдүләр ки, ичиндән чин чыхмыш адам әјниндә палтар, ағлы башында Исанын ајағларынын јанында отуруб. Онлар

8:29 * Дикөр вариант: *о, артыг хәјли вахт иди ки, мурдар руһун өсарәтиндә иди.* **8:30** * Гәдим Рома ордусунун баш һәрби һиссәси *лекион* адланырды. Бу сөз бурада чоһлуг мәнәсында ишләнир. **8:31** * Лүгәтә бах.

бэрк горхдулар. **36** Һадисэни өз көзлэри илэ көрэнлэр ичинэ чин кирмиш адамын нечэ јахшылашдығыны онлара данышдылар. **37** Кераса торпагынын чамааты Исадан хаһиш етди ки, чыхыб кетсин, чүнки онлары дэһшэт бүрүмүшдү. Иса гаҗыга минди вэ саһилдэн араланмаг истәјөндө **38** чинләрдэн азад едилмиш адам јалварды ки, о да онунла кетсин. Амма Иса етираз едиб деди:^а **39** «Евинэ гаҗыт вэ Аллах сәнин үчүн нэ едибсә, һамысыны чамаата даныш». Онда һәмин адам кедиб Исанын онун үчүн нэ етдијини бүтүн шәһәр әһлинэ данышды.

40 Иса кери гаҗыданда чамаат ону севинчлэ гаршылады, чүнки һамы онун јолуну көзләјрди.^б **41** Бу заман сиһагог рәиси, Јаир адында бир адам кәлиб Исанын ајағларына дүшдү вэ јалвар-јахар едиб ондан евинэ кәлмәјини хаһиш етди.^в **42** Онун он ики јашында олан јекәнә гызы өлүм ајағында иди.

Иса јолла кедәркән чамаат ону сыхышдырырды. **43** Дүз он ики ил иди ки, ганахмадан әзијјәт чәкән^в вә һеч кимин сағалда билмәдији бир гадын^г **44** архадан јахынлашыб Исанын палтарынын сачағына тохунду^д вэ о андача ганахмасы дајанды. **45** Иса сорушду: «Мәнә ким тохунду?» Һеч ким бојнуна алмајанда Бутрус деди: «Мүәллим, чамаат сәни дөврәјә алыб сыхышдырыр».^е **46** Амма Иса деди: «Мәнә кимсә тохунду, чүнки мәндән гүввә^е чыхдығыны һисс етдим». **47** Кизлин гала билмәдијини баша дүшән гадын титрәјә-титрәјә кәлиб Исанын ајағларына јыхылды вэ она нэ үчүн тохундуғуну вэ дәрһал

ФӘС. 8

а Мр 5:18-20

б Мр 5:21

в Мт 9:18, 19
Мр 5:22-24

г Лв 15:25

д Мт 9:20-22
Мр 5:25-29

е Сј 15:38, 39

е Мр 5:30-34

е Лк 5:17

Сағ сүтун

а Мт 9:22
Лк 7:50

б Мр 5:35-37

в Јһ 11:25
Рм 4:17

г Лк 7:12, 13

д Мт 9:23-26
Мр 5:38-43
Јһ 11:11
Һә 7:60
Һә 13:36

д Мр 5:41
Лк 7:14
Јһ 11:43

е Јр 2:7
Ва 3:19
Өш 42:5

е Мр 5:42

ж Мр 7:35, 36

ФӘС. 9

з Мр 6:7

и Мт 10:1

ы Мт 10:9, 10
Мр 6:8, 9
Лк 10:4

ј Мт 10:11
Мр 6:10
Лк 10:5, 7

сағалдығыны һамынын гаршысында данышды. **48** Иса она деди: «Бачым^а, иманын сәни сағалтды. Саламат кет».^а

49 Иса һәлэ данышаркән синагог рәисинин јахын адамларыннан бири кәлиб деди: «Гызын өлдү. Даһа Устада әзијјәт вермә».^б **50** Иса буну ешидән кими Јаирә деди: «Горхмә, сән бирчә инан. Гызын хилас олачаг».^в **51** Онлар евә чатанда Иса Бутруса, Јәһјаја, Јағуба вэ гызын ата-анасындан башга һеч кимә өзү илэ ичәри кирмәјә ичазә вермәди. **52** Һамы кәдәр ичиндә иди. Онлар гызы ағлајыр, синә дөјүрдү. Иса онлара деди: «Бәсдир ағладыңыз,^г гыз өлмәјиб, јатыр».^д **53** Онда чамаат она күлмәјә башлады, чүнки гызын өлдүјүнү билирдиләр. **54** Иса гызын әлиндән тутуб сәсләди: «Бала, дур!»^е **55** О дирилди^е вә дәрһал ајаға галхды.^е Иса бујурду ки, гыза јемәк версинләр. **56** Ушағын ата-анасынын севинчи јерә-көјә сығмырды, ләкин Иса онлара тапшырды ки, бу һадисәни һеч кимә данышмасынлар.^ж

9 Иса он ики һәварисини јаһнына чағырыб бүтүн чинләри говмаг^з үчүн, хәстәликләри сағалтмаг^з үчүн онлара күч вэ сәләһијјәт верди. **2** Сонра онлары Аллаһын Падшаһлығыны тәблиғ етмәјә вэ хәстәләри сағалтмаға көндәрди. **3** Иса тапшырды: «Өзү-нүзлә јола һеч нә көтүрмәјин: нә әса, нә һејбә, нә чөрәк, нә пул, нә дә дәјишәк көјнәк^з».^з **4** Һансы евә кирсәниз, орада галын вэ ордан да јола дүшүн.^ј **5** Һарада

8:48 * һәрфән: гызым. **8:55** * һәрфән: руһу (һәјат гүввәси) гајытды. **9:3** * һәрфән: ики көјнәк.

сизи гәбул етмәсәләр, һәм ин шәһәрдән чыханда онлара гаршы шәһадәт олараг ајагынызын тозуну чырпын».^а **6** Шакирдләр жола чыхдылар. Онлар бүтүн о әразини кәндбәкәнд кәзиб мүждәни тәблиғ едир вә хәстәләрә шәфа верирдиләр.^б

7 һаким Һирод* бу һади-сәләрден хәбәр тутанда чаш-баш галды, чүнки бәзиләри дејирдиләр ки, Јәһја дирилиб.^в **8** Дикәрләри Илјасын зүһур етдијини, башгалары исә гәдимдәки пејгәмбәрләрдән биринин дирилдијини сөjlәјирдиләр.^г **9** Һирод деди: «Јәһјанын бојнуну вурдурмушам,^д бәс көрәсэн, барәсиндә бу гәдәр сөһбәт кедән бу адам кимдир?» Буна көрә дә Исаны көрмәк истәјирди.^е

10 Һәвариләр гајыдыб көрдүкләри ишләри Исаја данышдылар.^ж Онда Иса онлары көтүрүб хәлвәтчә Бејт-сәјда адланан шәһәрә кетди.^з **11** Чамаат бундан хәбәр тутуб онун далынча јолланды. Иса онлары меһрибанлыгла гаршылады, онлара Аллаһын Падшаһлығы һаггында данышмаға башлады вә шәфаја еһтијачы оланлары сағалтды.^и **12** Јаваш-јаваш гаш гаралырды. Бу вахт он ики һәвариси онун јанына кәлиб деди: «Бура чөллүкдүр, чамааты бурах әтрафдакы кәндләрә, обалара кедиб кечәләмә-јә бир јер тапсынлар, бир шеј јесинләр».^й **13** Лакин Иса онлара деди: «Сиз онлара јемәк верин».^к Шакирдләр деди-ләр: «Онда кәрәк кедиб бу гәдәр чамаата јемәк алаг. Чүнки беш чөрәкдән вә ики балыгдан савајы һеч нәјимиз јохдур».

9:5 * Ајагдан тозу чырпмаг мәсулијәт-дән азад олмаг мәнәсыны дашыјырды.
9:7 * Һирод Антипа. Лүғәтә бах.

ФӘС. 9

а Мт 10:14
Мр 6:11
Лк 10:10, 11
һә 13:50, 51

б Мт 11:1
Мр 6:12, 13

в Мт 14:1, 2
Мр 6:14-16

г Мр 8:27, 28
Лк 9:18, 19

д Мт 14:3, 10

е Лк 23:8

ж Мр 6:30

з Мт 14:13

и Мт 14:14
Мр 6:34
Јһ 6:2

к Мт 14:15-21
Мр 6:35-44
Јһ 6:5-13

л 2Пд 4:42-44

Сағ сүтүн

а Мт 14:20
Мр 6:43
Јһ 6:13

б Мт 16:13-16
Мр 8:27-30

в Лк 9:7, 8

г Мт 16:16
Мр 8:29
Јһ 1:41
Јһ 6:68, 69

д Мт 16:20

е Мт 53:5, 8
Лк 17:25

ж Мт 16:21
Мр 8:31

з Фл 3:7, 8

и Мт 10:38
Мт 16:24
Мр 8:34
Лк 14:27

к Мт 16:25
Мр 8:35
Јһ 12:25
һә 20:24
Вһ 2:10

14 Орада тәхминән беш мин киши варды. Онда Иса деди: «Онлары дәстә-дәстә, әлли-әлли отурдун».^а **15** Шакирдләр чамааты әләшдирдиләр. **16** Иса беш чөрәји вә ики балыгы әлине көтүрдү. Көјә бахды вә бәрәкәт диләди. Сонра чөрәји бөлдү, чамаата пайламаг үчүн чөрәји вә балыгы шакирдләринә верди. **17** Һамы жејиб дојдү вә артыг галмыш тикәләрдән он ики сәбәт јы-ғылды.^б

18 Даһа сонра Иса тәклик-дә дуа едәндә шакирдләри јанына кәлдиләр. Иса онлардан сорушду: «Чамаат нә дејир? Мән кимәм?»^в **19** Онлар чаваб вердиләр: «Кимиси дејир Вәфтизчи Јәһјасан, кими-си дејир Илјассан. Башгалары исә дејир ки, гәдимдә јашамыш пејгәмбәрләрдән бири дирилиб».^г **20** Иса онлардан сорушду: «Бәс сиз нә дејирсиниз, мән кимәм?» Бутрус чаваб верди: «Аллаһын Мәсиһи».^д **21** Иса онларла чидди данышыб бәрк-бәрк тапшырды ки, буну һеч кәсә демәсинләр^е **22** вә әлавә етди: «Инсан Оғлу чохла әзијәт чәкмәли, ағсагаллар, бөјүк каһинләр вә мир-зәләр ону рәдд етмәли, о әл-мәли^ж вә үчүнчү күндә дирил-мәлидир».^з

23 Сонра о һамыја деди: «Ким ардымча кәлмәк истәјирсә, гој өзүнү инкар етсин,^и ишкәнчә дирәјини* көтүрүб күн-бәкүн дашысын вә даима ардымча кәлсин.»^к **24** Һәјәтыны хилас етмәк истәјән ону итир-рәчәк, амма һәјәтыны мәним уғрумда итирән ону хилас едә-чәк.^л **25** Доғрудан да, әкәр инсан бүтүн дүнјаја саһиб оларса, амма һәјәтыны ити-

9:23 * Лүғәтә бах.

рәрсә, јахуд һәјаты тар-мар оларса, бунун она нә фәјдасы?^a **26** Ким мәнәннән вә сөзләримәннән утанарса, инсан Оғлу да өзүнүн, Атасынын вә мүгәддәс мөләкләрин өзәмәтилә кәләндә һәмнин адамы шакирди адландырмаға утаначаг.^b **27** Ешидин вә акаһ олун, бурада дуранлардан бәзиләри Аллаһын Падшаһлығыны көрмәшиш өлмәјәчәк».^c

28 Бу сөһбәтдән тәхминән сәккиз күн сонра Иса Бутрусу, Јәһјаны вә Јагубу көтүрүб дуа етмәк үчүн даға чыхды.^d **29** Дуа етдији заман онун сымасы дәјишди вә либасы дүмағ ағарды. **30** Бирдән онунла ики адам данышмаға башлады. Бунлар Муса вә Илјас иди. **31** Онлар өзәмәтлә пејда олдулар вә Јерусәлимдә баш верәчәк һадисәдән, Исанын дүнјадан ајрылмасындан сөһбәт етмәјә башладылар.^e **32** Бутрус вә онун јолдашлары мүркүләјирдиләр. Онлар там ојананда Исанын чалалыны^f вә јанында дуран ики адамы көрдүләр. **33** Бу ики нәфәр Исадан ајрыларкән Бутрус она деди: «Мүәллим, бизим бура кәлмәјимиз нә јахшы олду! Гој биз үч чадыр гураг: бирини сәнә, бирини Мусаја, бирини дә Илјаса». О, нә дедијини өзү дә билмирди. **34** Бутрус һәлә данышаркән онларын башы үстүнә булуд јығылды. Онлар булудун ичиндә галдыгда бәрк горхдулар. **35** Булуддан бир сәс^g кәлди: «Бу, Мәнин Оғлумдур, ону сечмишәм.^h Она гулаг асын».ⁱ **36** Бу сәс кәләндә онлар көрдүләр ки, Иса тәкдир. Онлар көрдүкләрини о вахт кизли сахладылар вә һеч кәсә данышмадылар.^j

37 Ертәси күн дағдан дүшәндә Исаны бөјүк бир изди-

ФӘС. 9

a Мт 16:26
Мр 8:36

b Мт 10:33
Мр 6:38
2Тм 2:12

v Мт 16:28
Мр 9:1

г Мт 17:1-8
Мр 9:2-8

f Лк 9:22
Лк 13:33

d 2Бт 1:16

e Лк 3:22
Јһ 12:28

ө 36:2-7
Өш 42:1
Мт 3:17
2Бт 1:17

ж Гн 18:15
Мт 17:5
Мр 9:7
һә 3:22, 23

з Мт 17:9
Мр 9:9

Сағ сүтун

a Мр 9:14, 15

b Мт 17:14-16
Мр 9:17, 18

v Гн 32:5

г Мт 17:17, 18
Мр 9:19-27

f Мт 17:22, 23
Мр 9:31, 32
Лк 18:31-33

d Мт 18:1-5
Мр 9:33-37
Лк 22:24

e Мр 9:37
Јһ 12:44

һам гаршылады.^a **38** Чамаатын ичиндән бир киши гышгырды: «Устад, сәнә јалварырам, нә олар, бир оғлума бах, о, мәним јеканә өвладымдыр.^b **39** Бир чин^{*} ону тутур, оғлум гәфләтән гышгырыр, гыч олур, ағзы көпүкләнир вә чин ону там үзәнән сонра һандан-һана ондан әл чәкир. **40** Шакирдләринә јалвардым ки, чини говсуңлар, амма бачармадылар». **41** Иса деди: «Еј имансыз вә јолуну азмыш нәсил!^c Нә вахта гәдәр аранызда олачағам? Нә вахта гәдәр сизә дөзәчәјәм? Оғлуну бура кәтир».^d **42** Оғлан Исаја јахынлашанда чин ону јерә сәрди вә о, гыч олуб шиддәтлә чырпынмаға башлады. Иса мурдар руһа һөкм етди, оғланы сағалдыб атасына верди. **43** Һамы Аллаһын мөһтәшәм күчүнә һејран галды.

Чамаат онун етдикләринә һејран галаркән о, шакирдләринә деди: **44** «Сөзләrimi диггәтлә динләјин вә јадынызда јахшы сахлајын: инсан Оғлуну әлә верәчәкләр».^e **45** Јакин шакирдләр онун нә демәк истәдијини баша дүшмәдиләр. Бу, онлардан кизләдилмишди ки, бунун мәнасыны анламасынлар. Амма бу һагда сорушмаға да горхурдулар.

46 Бундан сонра онлар кимин даһа бөјүк олдуғу барәдә мүбаһисә етмәјә башладылар.^f **47** Иса онларын үрәјиндәкиләри билдијиндән балача бир ушағы көтүрүб јанына гојду **48** вә белә деди: «Бу балача ушағы мәним хатиримә гәбул едән мәни дә гәбул едир. Мәни гәбул едән исә мәни көндәрәни гәбул едир.^g Аранызда

9:39 * һәрфән: руһ.

эн тэвазөкар кимдирсэ*, бөжүк одур».^а

49 Онда Јәһја деди: «Мүэллим, биз бир адам көрдүк. О, сәнин адынла чинләри говурду. Биз она мане олмага чалышдыг, чүнки о, бизимлә кәзмир».^б **50** Лакин Иса деди: «Она мане олмайын, чүнки сизә гаршы чыхмајан сизин тәрәфиниздәдир».

51 Исанын көј галдырылмасы вахты јахынлашырды.^в О, Јерусәлимә кетмәк гәтиј-јәтиндә иди **52** вә габагынча адамларыны көндәрди. Онлар Иса үчүн һазырлыг көрмәкдән өтрү жола дүшдүләр вә кәлиб сәмәријәлиләрин бир кәндинә чыхдылар. **53** Амма оранын чамааты Исаны гәбул етмәди,^г чүнки о, Јерусәлимә кетмәји гәрарлашдырмышды. **54** Шакирдләрден Јагуб вә Јәһја^д буну көрәндә дедиләр: «Аға, истәјирсән дөјәк көдән алов кәлиб бунлары мәнв етсин?»^е **55** Иса дөнүб онлары данлады. **56** Сонра башга кәндә кетдиләр.

57 Онлар јолла кедәркән бир нәфәр Исаја деди: «Сән һара кетсән, мән дә сәнин ардынча кедәчәјәм». **58** Лакин Иса она деди: «Түлкүләрин дә, көј гушларынын да јувасы вар, амма инсан Оғлунун башыны гојмага белә, јери јохдур».^в **59** Башга адама исә: «Ардымча кәл», — деди. О адам чаваб верди: «Аға, ичазә вер, әввәлчә кедим атамы дәфн едим».^г **60** Лакин Иса деди: «Гој өлүләр^ж өз өлүләрини дәфн етсинләр, сән исә кет һәр јердә Аллаһын Падшаһлығыны тәблиғ ет».^з **61** Башга бириси деди: «Аға, сәнин ардынча кедәчәјәм, амма ичазә вер ке-

9:48 * Јахуд аранызда ким кичик кими давраһырса.

ФӘС. 9

а Мс 18:12
Мт 18:4, 5
Мр 23:11, 12

б Мр 9:38-40

в һә 1:1, 2
1Тм 3:16

г Јһ 4:9

д Мр 3:17

е 2Пд 1:10

ж Мт 8:20

з Мт 8:21

и Еф 2:1

к Мт 8:22

Сағ сүтун

а Јр 19:17

б Мт 10:37
1Кр 9:24
Флп 3:13

ФӘС. 10

в Мр 6:7

г Мт 9:37, 38
1Кр 3:9
2Сж 3:1

д Мт 10:16

е Мт 10:9, 10
Лк 9:3

ж Мт 10:12, 13

з Мт 10:11
Лк 9:4

и Гт 6:6

к Мт 10:9, 10
1Кр 9:11, 14
1Тм 5:18

л Мт 3:1, 2
Лк 9:2

м Мт 10:14
Лк 9:5
һә 13:50, 51

дим әввәл евдәкиләрлә сағоллашым». **62** Иса она деди: «Әлини хышын үстүнә гојуб архадакы шејләрә бахан^а адам Аллаһын Падшаһлығына лајиг дејил».^б

10 Бүтүн бунлардан сонра Аға даһа јетмиш шакирд тәјин едиб онлары кедәчәји һәр шәһәрә, һәр јерә өзүндән габаг ики-ики^в көндәрди. **2** О, шакирдләрә деди: «Бәли, мәнсул бол, бичинчи исә аздыр. Буна көрә дә бичин Саһибинә јалварын ки, мәнсулу јығмага бичинчи көндәрсин.»^г **3** Кедин. Мән сизи чанаварлар арасына гузу кими көндәрирәм.^д **4** Өзүңүзлә пул кисәси, һејбә, сәндәл көтүрмәјин^е вә јолда һеч кәслә гучағлашыб көрүшмәјин. **5** һансы евә кирсәниз, әввәлчә дејин: “Бу евә салам олсун*!”^е **6** О евдә сүлһсевәр бир адам олмаса, диләдијиниз сүлһ сизә гајыдачаг. Әкәр олса, онун үзәриндә галачаг. **7** О евдә галын.^в Габағыныза нә гојсалар јејин, ичин,^ж чүнки зәһмәткеш әмәкһагына лајигдир.^з Бир еви гојуб башга евә кечмәјин.

8 Һәр һансы бир шәһәрә кирәндә сизи орада гәбул етсәләр, габағыныза гојулан шејләри јејин, **9** о шәһәрдәки хәстәләри сағалдын вә онлара: “Аллаһын Падшаһлығы јахындыр”, — дејин.” **10** һансы шәһәрдә ки сизи гәбул етмәдиләр, онун баш күчәләринә чыхыб дејин: **11** “Һәтта шәһәриниздән ајағымыза јапышан тозу да сизә гаршы шәһадәт олараг чырпырыг.”^и Анчаг јадынызда галсын, Аллаһын Падшаһлығы јахындыр”. **12** Билин вә акаһ олуң, һәкм

10:5 * Јахуд сүлһ олсун.

күнү Сәдумун чэзасы о шәһәринкиндән жүнкүл олачаг.^а

13 Вај халына, Хорэзин! Вај халына, Бейтсәйда! Чүнки сиздә едилмиш гүдрәтли ишләр Сур вә Сидон шәһәрләриндә едилсәди, онлар чула бүрүнүб күл ичиндә отура-раг чоҳдан төвбә етмишдиләр.^б **14** Буна көрә дә һөкм күнү Сурла Сидон шәһәрләринин чэзасы сизинкиндән жүнкүл олачаг. **15** Еј Кәфәрнаһум, елә билирсән, көйләрә гәдәр жүксәләчәксән? Хејр! Бир-баша Мәзара* дүшәчәксән!

16 Сизә гулаг асан мәнә дә гулаг асыр.^в Сизи рәдд едән мәни дә рәдд едир. Мәни рәдд едән исә Мәни көндәрәни дә рәдд едир.^г

17 Бундан бир гәдәр сонра јетмиш шакирд севинч ичиндә гајыдыб дедиләр: «Аға! Сәнин адыны чәкәндә чинләр дә бизә бојун әјирләр!»^г **18** Иса деди: «Шейтанын көјдөн илдырым кими дүшдүјүнү^д көрүрәм. **19** Мән сизә иланлары вә әгрәбләри тапдаламаг һөкмү, һәмчинин дүшмәнин бүтүн күчү үзәриндә сәлаһијјәт вермишәм.^е Сизә һеч бир шей зәрәр вура билмәз. **20** Анчаг чинләрин* сизә бојун әјдијинә көрә јох, адынызын көйләрдә јазылдығына көрә севинин».^е **21** О ан Иса мүгәддәс руһла долду вә севинчдән чуша кәлиб деди: «Ата, еј јерин, көјүн Саһиби! Һамынын гаршысында Сәнә шүкүр едирәм, чүнки бунлары һикмәтли вә ағыллы адамлардан^ж бәрк-бәрк кизләдиб көрпәләрә ачдын. Бәли, Ата, Сән белә мәсләһәт билдин.^з **22** Һәр шеји Атам мәнә вериб. Огулу Атадан савајы һеч ким танымыр. Атаны да

10:15 * Јун. һадес. Лүғәтә бах. 10:20 * һәрфөн: руһларын.

ФӘС. 10

а Мт 11:24

б Мт 11:21-23

в Мт 10:40
Мр 9:37
Јһ 13:20

г Јһ 5:23
Јһ 12:48
Јһ 15:23

Ғ һв 16:17, 18

д Јһ 12:31
Јһ 16:11
Иб 2:14
Вһ 12:7-9

е 36 91:13

ө Чх 32:32
Дһ 12:1
Фһ 4:3
Вһ 3:5

ж 1Кр 1:19
1Кр 2:6

з Мт 11:25, 26

Сағ сүгүн

а Јһ 10:15

б Мт 11:27
Јһ 1:18
2Кр 4:6

в Мт 13:16, 17

г 1Бт 1:10, 11

Ғ Мт 19:16
Мр 10:17
Лк 18:18

д Гн 6:5
Гн 10:12
Јһ 22:5
Мр 12:30

е Лв 19:18
Мт 19:19
Рым 13:9
Гт 5:14
Јр 2:8

ө Лв 18:5
Јһ 17:3

ж Лк 16:15

з Јһ 4:9

Оғулдан^а савајы вә Оғулун танытмаг истәдији адамдан савајы һеч кәс танымыр».^б

23 Иса буну дејиб шакирдләринә тәрәф дөндү вә әјрыча онлара деди: «Сизин көрдүјүнүзү көрән көзләр нә хош-бәхтдир!»^в **24** Инанын, бир чоҳ пејғәмбәр вә падшаһ сизин көрдүјүнүзү көрмәји арзуламаш, амма көрмәмишдир,^г ешитдикләринизи ешитмәк истәмиш, амма ешитмәмишдир».

25 Бир гануншүнас Исаны сынамаг үчүн ајаға галхыб сорушду: «Устад, әбәди һәјаты алмаг үчүн нә етмәлијәм?»^г **26** Иса чаваб верди: «Ганунда нә јазылыб? Нечә баша дүшүрсән?» **27** О, чавабында деди: ««Аллаһын Јеһованы бүтүн гәлбинлә, бүтүн варлығынла, бүтүн ағынла вә вар күчүнлә сев»^д вә «башгасыны өзүнү севдијин кими сев»».^е **28** Иса она деди: «Дүз дедин: “Һәмишә белә ет, онда әбәди һәјаты алачагсан”».^е

29 Лакин бу адам өзүнә бәрәәт газандырмаг^ж үчүн Исадан сорушду: «Бәс мән кими севмәлијәм?» **30** Иса чаваб верди: «Бир адам Јерусәлимдән Әриһаја енирди. Јолда гулдурларын әлинә дүшдү. Гулдурлар ону сојундуруб дөјдүләр, өлүмчүл һалда гојуб кетдиләр. **31** Бу вахт бир кәһин дә о јолла кедирди, лакин ону көрдүкдә јолун о тајына кечиб кетди. **32** Һабелә бир лавили дә һәмнин јерә чатыб ону көрәндә јолун о бири тәрәфинә кечиб кетди. **33** О јол илә бир сәмәријјәли^з дә кедирди. О, һәмнин јерә чатанда бу адамы көрдү. Она јазығы кәлди. **34** Јахынлашыб онун јараларына јағ вә шәраб төкдү, јараларыны сарыды. Сонра

ону өз ешшэжинэ миндириб бир карвансараја кэтирди вэ орада онун гаҕысына галды. **35** Ертэси күн сэмэријјэли ики динар* чыхарыб карвансара саһибинэ верди вэ деди: “Бу адама јашшы бах, артыг хэрчин чыхса, гаҕыданда өдэјэрэм”. **36** Сэнчэ, бу үч нэфэрдэн хансы бири гулдурларын элинэ дүшмүш адама мэрһэббэт^а көстәрди? **37** О чаваб верди: «Она мэрһэмэт көстэрэн». ^б Иса она деди: «Кет, сэн дә белэ елэ». ^в

38 Онлар јолларына давам едэркэн Иса бир кэндэ кирди. Бурада Марта^г адлы бир гадын ону евинэ дөвөт етди. **39** Бу гадынын бачысы Мэрјэм Ағанын ајаглары јанында отуруб она гулаг асырды. **40** Мартанын исэ башы биш-дүшэ зөк гарышмышды. О јакынлашыб деди: «Аға, бачым мәни тэк гојуб көмөк еләмир, нијэ она бир сөз демирсэн? Она де ки, дуруб мәнэ көмөк етсин». **41** Аға она деди: «Марта, Марта, сэн чох шејэ көрө нараһат олуб өзүнү јорурсан. **42** Әслиндэ, инсана аз шеј лазымдыр, һэтта бир шеј дә кифајэт едэр. Мэрјэм өзүнэ јашшы паж сечиб^г вэ бу, ондан алынмајачаг».

11 Күнләрин бир күнү Иса дуа едирди. Дуасыны гуртаранда бир шакирди ондан хаһиш етди: «Аға, Јәһја шакирдләринэ өјрәтдији кими, сэн дә бизэ дуа етмәји өјрәт».

2 Иса онлара деди: «Дуа едөндө дејин: “Ата, гој адын мүгәддәс тутулсун.^а Гој Падшаһлығын кәлсин.^б **3** Һәр күн бизэ күндәлик рузими-зи* вер^в **4** вэ күнаһларымы-

10:35 * Б14 өләвәсинә бах. 11:3 * Һәрфөн: чөрәјимизи.

ФӘС. 10

а Мт 19:19

б Мс 14:21

в Лк 6:36
Jh 13:17
Еф 4:32

г Jh 12:2

ф Мт 4:4
Мт 6:33

ФӘС. 11

д Лв 22:32
Әш 5:16
Һә 36:23

е Дн 2:44
Дн 7:13, 14
Мт 6:9-13

ө 36 37:25

Сағ сүгүн

а 36 79:9
Дн 9:19

б Мр 11:25
Еф 4:32
Кл 3:13

в Лк 22:46
1Кр 10:13
Јр 1:13
Вһ 3:10

г Лк 18:5

ф Рм 12:12

д Мт 7:7, 8

е Мр 11:24
Jh 15:7
Јр 1:6
1Jh 3:22
1Jh 5:14

ө Мт 7:9, 10

ж Мт 7:11
Јр 1:17

з Мт 12:22

и Мт 9:32-34

зы бағышла,^а чүнки өзүмүз дә бизэ гаршы күнаһ иш тутмуш* һәр кәси бағышлајырыг.^б Гојма јолумузу азаг”». ^в

5 Сонра Иса онлара белэ деди: «Тутаг ки, сизләрдән киминсэ бир досту вар. О, кечэ јарысы достунун евинэ кедиб дејир: “Достум, мәнэ үч чөрөк вер, **6** индичэ јолдан бир достум кәлиб, онун габағына гојмаға һеч нәјим јохдур”. **7** Ев саһиби ичәридән дејир: “Мәни нараһат еләмә. Гапы бағлыдыр, ушағларым да јанымда јатырлар. Мән дуруб сәнэ һеч нә верэ билмәрәм”. **8** Сизэ ону дејим ки, бу адам достлуг хатиринэ дуруб она һеч нә вермәсә дә, досту исрар етдији^г үчүн дурачаг вэ истәдији шеји она верәчәк. **9** Беләликлә, дурмадан диләјин,^ф сизэ вериләчәк; дурмадан ахтарын, тапачагынын; дурмадан гапыны дөјүн, сизэ ачағалар.^а **10** Чүнки диләјән истәдијини алыр,^ө ахтаран тапыр вэ гапыны дөјөнә ачырлар. **11** Доғрудан да, мәкәр аранызда елә бир ата вар ки, оғлу балыг истәјәндә балыг әвәзинә она илан версин?^ө **12** Јахуд јумурта истәјәндә она әгрәб версин? **13** Беләликлә, әкәр сиз пис олдуғунуз һалда, ушағларыныза јашшы шејләр верэ билирсинизсә, мәкәр көјдәки Ата ондан истәјәнләрә мүгәддәс руһ вермәјәчәк?»^ж

14 Даһа сонра Иса бир нэфәрдән инсаны лал едән чини говду.^з Чин чыхандан сонра һәмин адам данышмаға башлады. **15** Чамааты һејрәт бүрүдү.” **16** Амма бәзиләри деди: «Бу адам чинләрин һөкмдары Беелзебубун* әли илә

11:4 * Һәрфөн: бизэ борчу олан. 11:15 * Бу ад Шәјтана аид ишләнир.

чинлэри говур».^а **16** Башгалары исә ону сынамаг үчүн көйдән бир эламәт^б көстәрмәсини истәдиләр. **17** Онларын үрәјиндәкиләри билән^в Иса деди: «Дахилдән парчаланмыш һәр бир падшаһлыг дағылачаг, дахилдән парчаланмыш ев уачаг. **18** Әкәр Шејтан да ичәридән парчаланыбса, онун падшаһлыгы нечә давам кәтирәчәк? Ахы дејирсиниз ки, мән чинләри Беелзебубун әли илә говурам. **19** Әкәр мән чинләри Беелзебубун әли илә говурамса, көрәсэн, сизин шакирдләриниз онлары кимин әли илә говур? Буна көрә дә сизи онлар мәнһум едәчәкләр. **20** Јох әкәр мән чинләри Аллаһын күчү^г илә говурамса, демәли, Аллаһын Падшаһлыгы кәлиб, сизин исә хәбәриниз јохдур.^г **21** Күчлү, јараг-јасагы бир адам имарәтиниз кешижини чәкирсә, онун әмлаки үчүн горху јохдур. **22** Амма ондан күчлүсү онун евинә басгын едиб ону үстәләјәрсә, күвәндији јараг-јасагы көтүрәр вә гарәт етдији шејләри башгалары илә бөлүшәр. **23** Мәним тәрәфимдә олмајан мәним әлејһимәдир вә мәнимлә бир јердә јығмајан дағыдыр.^д

24 Мурдар руһ инсандан чыхандан сонра өзүнә раһат јер тапмаг үчүн гураг јерләрдә кәзиб-долашыр. Лакин бир јер тапмајанда өз-өзүнә дејир: “Чыхдығым евә гајыдым”.^е **25** Кери гајыданда көрүр ки, ев силиниб-сүпүрүлүб вә бәрбәзәк ичиндәдир. **26** Онда о кедир вә өзүндән бетәр башга једди руһ көтүрүб кәлир. Онлар о евә кириб орада мәскунлашырлар. О адамын ахыры әввәлиндән дә пис олуր».

11:20 * һәрфән: бармағы.

ФӘС. 11

а Мт 12:24-30
Мр 3:22-27

б Мт 12:38
Мр 8:11

в Јһ 2:24, 25

г Чх 8:19

г Мт 12:28
Лк 17:21

д Мт 12:30

е Мт 12:43-45

Сағ сүтүн

а Лк 1:46-48

б Гн 29:9
36 1:1, 2
36 112:1
36 119:2
Мт 7:21
Јр 1:25

в Мт 12:38-42
Мт 16:4

г Јн 1:17

г 1Пд 10:1
2См 9:1

д Мт 12:42

е Јн 3:5

ө Мт 5:15
Мр 4:21
Лк 8:16

ж Мт 6:22, 23

27 Иса данышаркән чамаатын арасындан бир гадын учадан деди: «Сәни бәтниндә дашыјан, сәни әмиздирән гадын нә хошбәхтдир!»^а **28** Анчаг Иса деди: «Әксинә, Аллаһын сөзүнү ешидиб она әмәл едәнләр хошбәхтдирләр!»^б

29 Исанын әтрафына даһа чох адам јығышанда о деди: «Бу нәсил шәр нәсилдир. О, эламәт ахтарыр, амма она Јунусун эламәтиндән савајы башга бир эламәт верилмәјәчәк.^в **30** Јунус^г нејнәвалылар үчүн бир эламәт олдуғу кими, инсан Оғлу да бу нәсил үчүн бир эламәт олачаг. **31** Һөкм вахты чәнуб мәликәси^г бу нәслин адамлары илә бирликдә дирилиб онлары мәнһум едәчәк. Чүнки мәликә Сүлејманын һикмәтини динләмәк үчүн дүнјанын о башындан дуруб кәлмишди, һәрчәнд бурада Сүлејмандан даһа һикмәтлиси дуруб.^д **32** Һөкм вахты нејнәвалылар бу нәслин адамлары илә бирликдә дирилиб онлары мәнһум едәчәкләр. Чүнки нејнәвалылар Јунусун бәјан етдији һөкмү ешидәндә төвбә етдиләр,^е һәрчәнд бурада Јунусдан даһа бөјүк инсан дуруб. **33** Чырағы јандырыб кизли јерә вә ја сәбәт алтына гојмурлар. Әксинә, ону чырагдана^ө гојурлар ки, отаға кирән ишығы көрсүн. **34** Бәдәнин чырағы көздүр. Исанын көзү тохдурса^ө, демәли, бүтүн бәдәни нур ичиндәдир. Јох әкәр көзү ачдырса, демәли, бүтүн бәдәни зүлмәт ичиндәдир.^ж **35** Буна көрә дә ајыг ол. Гојма ичиндәки ишыг зүлмәт олсун. **36** Әкәр бәдәнин бүсбүтүн нур ичиндәдирсә вә

11:34 * Јахуд көзү бир шејә чөмләнибсә.

онун һеч бир һиссәси зүлмәт-дә дежилсә, чыраг сәни ишыг-ландырдығы кими, бәдәнин дә тамамилә нура гәрг олачаг».

37 Иса сөзүнү гуртаранда бир фәрисисә ону һаһара дөвәт етди. Иса онун евинә кириб сүфрә архасында әлләшди.

38 Фәрисисә Исанын һаһардан әввәл јуунмадығыны* көрәндә тәәччүбләнди.^а **39** Аға она деди: «Сиз фәрисиләр, чамы вә нимчәни үстдән тәмизләјирсиниз, амма дахилиниз ачкөзлүк вә писликлә долудур.^б

40 Ағылсызлар! Мәкәр заһири јарадан даһили дә јаратмајыб? **41** Сиз үрәкдән сәдәгә верин, онда сизин үчүн һәр шеј тәмиз олачаг.

42 Вај һалыныза, фәрисиләр! Чүнки сиз нанә, сәдәфоту вә дикәр көјәртиләрин онда бирини верирсиниз,^в амма әдаләтә вә Аллаһа гаршы мәһәббәтә бармаг-арасы бахырсыныз. Ондабири вермәк борчунузду, амма кәрәк галан шејләрә дә етинасыз јанашмајадыныз.^г **43** Вај һалыныза, фәрисиләр! Чүнки сиз синагогларда габаг чәркәләрдә отурмағы, базар мејданларында чамаатдан салам алмағы сеvirсиниз.^д **44** Вај һалыныза, чүнки сиз адамларын билмәдән тапдалајыб кечдикләри көзә чарпмајан гәбирләр^е кимисиниз».

45 Онда бир гануншүнас Исаја деди: «Устад, бу сөзләрлә сән бизи дә тәһгир едирсән».

46 Иса она чаваб верди: «Еј гануншүнаслар, вај сизин дә һалыныза! Чүнки сиз чамаатын бојнуна ағыр јүк гојурсунуз, өзүнүз исә бармағынызы да о јүкә вурмаг истәмирсиниз.^е

11:38 * Бурада сөһбәт дини ајинин ичрасындан кедир.

ФӘС. 11

а Мт 15:2

б Мт 23:25, 26

в Лв 27:30

г Мт 23:23, 24
Јһ 7:24

д Мт 23:6, 7

е Мт 23:27, 28

е Мт 23:2, 4

Сағ сүтүн

а Мт 23:29-31

б һә 7:52
Иб 11:32, 37

в Јр 4:8, 10

г Бһ 18:21, 24

д 2См 24:20-22

е Мт 23:13
1Ск 2:14-16

е Лк 20:20

ФӘС. 12

е Мт 16:6
Мр 8:15

47 Вај һалыныза, чүнки сиз пејғәмбәрләр үчүн түрбәләр учалдырсыныз, һалбуки онлары өлдүрән елә сизин аталарыныз олуб.^а **48** Аталарынызын әмәлләриндән хәбәриниз вар, бунунла белә, онларын әмәлләри илә разылашырсыныз: онлар пејғәмбәрләри өлдүрүбләр,^б сиз исә һәмин пејғәмбәрләр үчүн түрбәләр учалдырсыныз. **49** Буна көрә дә Аллаһын һикмәти демишдир: “Мән онлара пејғәмбәр вә һәвари көндәрәчәјәм. Онлардан бәзисини өлдүрәчәк, бәзисинә зүлм едәчәкләр. **50** Беләчә, бәшәрин тәмәли гојуланнан бәри бүтүн пејғәмбәрләрин, **51** һабилдән^в тутмуш гурбанкаһла Аллаһын еви арасында өлдүрүлмүш Зәкәријәјә гәдәр һамысынын ахыдылмыш ганына^г көрә бу нәсил чаваб верәчәк”.^д Бәли, буна көрә бу нәсил чаваб верәчәк.

52 Вај һалыныза, еј гануншүнаслар! Чүнки сиз билик гапысынын ачарыны көтүрмүсүнүз. Өзүнүз дә ичәри кирмәдиниз, кирмәк истәјәнләри дә гојмурсунуз».^д

53 Иса орадан чыханда мирзәләр вә фәрисиләр ону дөврәјә алдылар, сыхышдырага она суал јағдырмага башладылар. **54** Онлар Исаны сөздә тутмаг үчүн фүрсәт ахтарырдылар.^е

12 Бу арада Исанын башына минләрлә адам топлашмышды, адам әлиндән тәрпәнмәк олмурду. Иса әввәлчә өз шакирдләринә мүрачиәт едәрәк сөзә башлады: «Өзүнүзү фәрисиләрин мајасындан, јәни икиүзлүлүкдән көзләјин.^е **2** Елә кизли шеј жохдур ки, бир күн үзә чыхмасын, елә бир сирр жохдур ки,

сонрадан үстү ачылмасын.^а

3 Буна көрө дэ гаранлыгыда де-дижиниз ишыгыда ешидилэчэк, дөрд дивар арасында пычылдадыгыныз евлэрин дамындан вэз едилэчэк. **4** Достлар^б, бэдэни өлдүрүб ондан сонра неч нэ едэ билмээнлэрдэн горхмажын.^в **5** Сизэ дежим кимдэн горхмаг лазымдыр: бэдэни өлдүрөндөн сонра ону Һинном вадисинэ*^г ата билэндэн горхун. Бэли, сизэ дежирэм, ондан горхун.^г **6** Мэкэр беш сэрчэни икичэ гара гэпиж* сатмырлар? Амма онлардан неч бири Аллаһын жадындан чыхмыр.^д **7** Сизин исэ башыныздакы түклэр белэ, бир-бир сажылыб.^е Одур ки, горхмажын, сиз сэрчэлэрдэн гат-гат гижмэтлисиниз.^е

8 Буну билин ки, ким инсанларын гаршысында мэни таныдыгыны етираф етсэ,^ж инсан Оглу да Аллаһын мөлэклэри гаршысында ону таныдыгыны етираф едэчэк.^з **9** Амма ким инсанларын гаршысында мэни данса, мэн дэ Аллаһын мөлэклэри гаршысында ону даначагам.^и **10** Инсан Оглуна гаршы бир сөз де-жэн адам багышланачаг, лакин мүгэддэс руһа гаршы күфр данышан адам багышланмажа-чаг.^и **11** Сизи халг мэчлис-лэринэ, һөкмдарларын вэ мэмурларын гаршысына чэкиб кэтирөндэ өзүнүзү мүдафиэ етмэк үчүн нэжи нечэ дежэчэжиниз, нэ данышачагыныз һаггында на-раһат олмайын.^и **12** Чүнки мүгэддэс руһ сизэ нэ демэк ла-зым олдугуну һэмин ан өжрэдэ-чэк».^к

12:5 * Лүгөтө бах. **12:6** * Јун. асса-рион. Фөһлөнин бир күнлүк өмөкһаггы олан динарын он алтыда бири дејөрин-дэ мис пул. Б14 эләвөсинэ бах.

ФӨС. 12

а Мт 10:26, 27

Мр 4:22
Лк 8:17

б Јһ 15:14

в һә 20:24

г Мт 10:28

Ғ Өш 8:13

Иб 10:31

1Бт 2:17

Вһ 14:7

д Мт 10:29

е Мт 10:30

Лк 21:18

ө Мт 10:31

Лк 12:24

ж Рм 10:9

з Мт 10:32, 33

и Мр 8:38

Лк 9:26

2Тм 2:12

1Јһ 2:23

ы Мт 12:31, 32

Мр 3:28, 29

ј Мт 10:19, 20

Мр 13:11

Лк 21:14, 15

к Чх 4:12

Һә 6:8, 10

Сағ сүтүн

а Чх 20:17

Гн 5:21

Кл 3:5

б 1Тм 6:7

в Јр 4:13-16

г 36 49:16-19

Мс 27:1

Ғ Ва 11:9

Мт 6:20

1Тм 6:17-19

Јр 2:5

д Мт 6:25-30

Фн 4:6

е Өј 38:41

36 147:9

ө Мт 6:26

Лк 12:7

13 Бундан сонра чамаат арасындан бир адам она деди: «Устад, гардашыма де ки, мирасы мэнимлэ бөлсүн».

14 Иса она чаваб верди: «А гардаш, мэни аранызда һакимлик, вэкиллик етмэјэ ким гојуб?» **15** Сонра эләвэ етди: «Ажыг-сајыг олун, өзүнүзү һәр чүр тамаһкарлыгдан горујун,^а чүнки инсанын вар-дөвлэти башындан ашыб-дашса да, һә-јаты бундан асылы дејил».^б

16 Сонра онлара бир мәсэл чэкди: «Бир варлынын торпа-ғы бол мәһсул верди. **17** Бу адам үрэјиндэ дүшүнмэјэ баш-лады: “Мэн инди нечэ едим? Мәһсулу јығмаға јерим жох-дур”. **18** Сонра деди: “Били-рэм нэ едэчэјэм!” Анбарлары-мы сөкүб, јеринэ даһа бө-јүклэрини тикэчэјэм. Бүтүн тахылымы, сэрвэтиме ора јы-ғачагам. **19** Сонра өзүмэ дејэ-чэјэм: “Чаным, динчэл, је, ич, кеф елә, чүнки топладығын бу вар-дөвлэт сэнэ өмрүнүн ахы-рына кими бэсдир”. **20** Анчаг Аллаһ она деди: “Еј ағылсыз, елә бу кечэ сенин чаныны ала-чаглар. Бу топладығын сэр-вэт кимэ галачаг?”^г **21** Алла-һын көзүндэ варланмаг әвэзи-нэ өзүнэ вар-дөвлэт топлајан-ларын агибэти белэ олур»^г.

22 Сонра о, шакирдлэринэ деди: «Буна көрө дэ сизэ деји-рэм, “нэ јејэчэјик?” дејэ чаныныздан өтрү вэ “нэ кејэчэ-јик?” дејэ бэдэниниздэн өтрү даһа гајғы чэкмэјин.^д **23** Чүн-ки чан гидадан, бэдэн исэ кејимдэн даһа гижмэтлидир. **24** Гузғунлара бахын: онлар нэ әкир, нэ бичир, нэ зир-зэмилэри вар, нэ анбарлары. Буна бахмајараг, Аллаһ онла-ры једиздирир.^е Сиз исэ гуш-лардан гат-гат гижмэтлисиниз!^е **25** Һансыныз гајғы чэкмәклэ

өмрүнү бир гарыш да олса, узада билэр? **26** Экэр сизин белә кичичик бир ишә күчүнүз чатмырса, нәјә көрә галан шејләрдән өтрү гајғы чәкәсиниз?^а **27** Занбагларын нечә бој атдығына бахын: онлар нә зәһмәт чәкир, нә ип әјирир, амма инанын ки, һеч Сүлејман да бүтүн чаһ-чалалында бунлардан бири кими кејин-мәмишди.^б **28** Экәр Аллах бу күн вар олуб сабаһ очаға атылачаг чөл отуну белә кејиндирсә, еј иманы аз оланлар, мәкәр сизи кејиндирмәјәчәк?! **29** Буна көрә дә јемәк-ичмәк дәрди чәкмәји вә һәддиндән артыг нараһат олмағы гуртары,^в **30** чүнки бүтүн бу шејләрин далынча бу дүнјанын халглары дүшүр. Амма сизин Атаныз бунлара еһтијач дүјдүгунузу билир.^г **31** Онун Падшаһлығыны һәјәтынызда һәр шејдән үстүн тутун, онда бунлар да сизә вериләчәк.^д

32 Горхма, кичик сүрү,^а чүнки Атаныз Падшаһлығы сизә вермәји мәсләһәт билди.^б **33** Һәр нәјиниз варса, сатын вә сәдәгә верин.^в Өзүнүзә јыртылмајан пул кисәләри дүзәлдин, көјдә һеч вахт түкәнмәјән хәзинә оғрунун әли чатмаз вә ону күвә јемәз. **34** Чүнки хәзинәниз һарададырса, үрәјиниз дә орада олачаг.

35 Һазыр олун*,^з гој чырағыныз һәмишә јансын.^д **36** Сиз ағасынын тој зијафәтиндән^е гајытмасыны көзләјән,^в аға кәлиб гапыны дөјәндә гапыны дәрһал ачан адамлар кими олун. **37** Аға кәләндә ојаг тапдығы нөкәрләр нечә дә хошбәхтдирләр! Инанын ки, аға гуршагланым онлары сүф-

12:35 * һәрфән: *белиниз гуршаглы олсун.*

ФӘС. 12

а Мт 6:34

б 1Пд 10:4-7

в Мт 6:31, 32

г 2См 16:9

Фн 4:19

д 36 34:10

Мт 6:33

1Тм 4:8

е Дн 10:14

ж Дн 7:27

Лк 22:28-30

И6 12:28

Јр 2:5

Вһ 1:6

з Мт 19:21

Лк 18:22

Һә 2:45

Һв 4:34, 35

д Мт 6:20, 21

Лк 16:9

1Тм 6:18, 19

е Еф 6:14

1Бт 1:13

ж Мт 25:1

Фн 2:15

з Мт 25:5

д Мр 13:35

Сағ сүтүн

а Мт 24:43

1Ск 5:2

2Бт 3:10

Вһ 16:15

б Мт 24:44

Мт 25:13

Вһ 3:3

в Мт 24:45-47

г Мт 24:48-51

д Јр 1:22

Јр 4:17

рә архасында әјләшдирәчәк вә өзү дуруб онлара гуллуғ едәчәк. **38** Экәр аға кеч*, һәтта кечә жарысындан сонра^в да кәлиб онлары ојаг тапарса, о нөкәрләр нечә дә хошбәхтдирләр! **39** Буну билин, ев јијәси оғрунун нә вахт кәләчәјини билсәјди, ојаг галым оғрунун евә кирмәсинә јол вермәзди.^д **40** Сиз дә һазыр олун, чүнки инсан Оғлу көзләмәјиниз саатда кәләчәк». ^б

41 Бутрус сорушду: «Аға, сән бу мәсәли тәкчә бизим үчүн чәкирсән, јохса һамы үчүн?» **42** Аға чаваб верди: «Өз гуллуғчуларына вахтлы-вахтында јемәк пајларыны вермәк үчүн онларын үзәриндә ағанын гојачағы садиғ вә ағыллы* нөкәрбашы кимдир?» **43** Ағасы кәләндә иш башында олан нөкәр нечә дә хошбәхтдир! **44** Инанын, ағасы бүтүн әмлакынын идарәсини она тапшырачаг. **45** Ишдир, экәр о нөкәр үрәјиндә: «Ағам кечкир», — дејиб нөкәрләри вә гарабашлары дөјәрсә, јејиб-ичиб сәрхошлуғ едәрсә,^г **46** ағасы онун көзләмәји күн вә билмәји саатда кәлиб она ағыр чәза верәчәк вә онун ағибәти имансызларла ејни олачаг. **47** Ағасынын истәјини баша дүшүб, амма јеринә јетирмәјән вә ја онун кәлишинә һазыр олмајан нөкәр чохлу көтәк јејәчәк.^д **48** Амма ағасынын истәјини баша дүшмәјән, көтәкләнмәјә лајиг иш көрән нөкәр аз көтәк јејәчәк. Кимә чох верилибсә, ондан чох тәләб олуначаг. Кимә чох

12:38 * һәрфән: *икинчи нөвбәдә. Тәхминән ахшам саат доғтуздан кечә жарысына кими.* ^в һәрфән: *үчүнчү нөвбәдә. Кечәнин жарысындан тәхминән кечә саат үчә кими.* **12:42** * Јахуд мүдриг, *узаккөрән, тәдбирли.*

шеј етибар едилибсэ, ондан даһа чох шеј тэлэб олуначаг.^a

49 Мэн јер үзүндэ алов јандырмаға кэлмишэм вэ алов артыг јанырса, мэнэ бундан башга нэ лазымдыр ки? **50** Мэн башга бир вэфтизлэ дэ вэфтиз олунмалыјам вэ о, тамам оланадэк үрэјим бэрк сыхылыр!^b

51 Сиз елэ билирсиниз ки, мэн јерэ сүлһ кэтирмэһ кэлмишэм? Хејр! Мэн сүлһ јох, ихтилаф кэтирмэһ кэлмишэм.^b

52 Бундан сонра евлэрдэ зиддијјэт олачаг: беш адамын јашадығы бир евдэ үч адам ики нэфэрэ гаршы, ики адам үч нэфэрэ гаршы чыхачаг. **53** Ата оғула, оғул атаја гаршы, ана гыза, гыз анаја гаршы, гајынана кэлинэ, кэлин гајынананаја гаршы чыхачаг».^г

54 Сонра Иса чамаата мүрачиэт етди: «Гэрбдэн галхан бир булуд көрөндэ дејирсиниз: “Туфан олачаг”. Белэ дэ олур.

55 Чәнуб күләјинин эсдијини көрөндэ дејирсиниз: “Бэрк исти олачаг”. Белэ дэ олур.

56 Икиүзлүлэр! Јерин вэ көјүн көрүнүшүндөн һаванын нечэ олачағыны мүэјјэн едэ билирсиниз. Бэс нечэ олур ки, бу заманда баш верәнлэрин мәнасыны дэрк едэ билмирсиниз?^г **57** Нэјин доғру олуболмадығына нијэ өзүңүз гэрар вермирсиниз? **58** Мисал үчүн, рэгибинлэ һакимин јанына кедөндэ һэлэ јолда икэн чалыш онунла мүбаһисэни һэлл ет ки, о сәни һакимин гаршысына апармасын. Јохса һаким сәни мәнкамэ ичрачысына верэр, о да сәни зиндана салар.^д **59** Сәнэ дејирэм, ахырынчы гәпијини* вермәјинчэ орадан чыхмајачагсан».

12:59 * һәрфөн: ахырынчы лептонуна. Б14 өлавесинэ бах.

ФӘС. 12

a Мт 25:29
Jh 15:2

b Jh 12:27

b Мт 10:34-36
Jh 7:41, 43
Jh 9:16

г Мт 7:6

г Мт 16:2, 3
Лк 19:42

д Мт 5:25, 26

Сағ сүтүн

ФӘС. 13

a һв 3:19

b Мт 21:19
Мр 11:13

в 2Бт 3:9

г Әш 61:1
Лк 4:18

13 Һәмин вахт орадакылардан бәзиләри Чәлилэ сакинләринин башына кәлмиш мүсибәти Исаја данышдылар. Пилат онларын ганыны кәтирдикләри гурбанларын ганына гатмышды. **2** Иса онлара деди: «Елэ билирсиниз ки, Чәлиләнин бу сакинләри онун дикәр сакинләриндән даһа күнаһлы олдуғлары үчүн башларына белэ мүсибәт кәлди? **3** Хејр! Билин вэ акаһ олун, әкәр төвбә етмәсәниз, һамыңыз онлар кими мәнв олачагсыңыз.^a **4** Јахуд Шилам гүлләсинин алтында галыб өлмүш он сәккиз нэфэр Јерусәлимин бүтүн дикәр сакинләриндән даһа күнаһлы иди? **5** Хејр! Билин вэ акаһ олун, әкәр төвбә етмәсәниз, һамыңыз беләчэ мәнв олачагсыңыз».

6 Сонра онлара бир мәсәл чәқди: «Бир адамын үзүмлүјүндэ әнчир ағачы вар иди. Бир күн о, ағачдан әнчир дәрмәһ кәлди, амма үстүндэ һеч нэ тапмады.^b **7** Онда бағбана деди: “Дүз үч илдир кәлирәм, лакин бу ағачда бир дәнэ дэ олсун әнчир таппамышам. Кәс ону кетсин! Нә үчүн торпағы бош јерэ тутур?” **8** Бағбан деди: “Аға, гој бир ил дэ галсын. Дибини белләјэрәм, пейинләјэрәм. **9** Кәлән ил бар верэр, лап јахшы, вермәз, онда кәсәрсән».^в

10 Иса бир шәнбә күнү сиһагларын бириндэ вәз едирди. **11** Орада ичинэ чин кирмиш бир гадын вар иди. О, дүз он сәккиз ил иди ки, нахош иди. Онун бели тамам бүкүлмүшдү вэ дикәлмирди. **12** Иса она бахыб деди: «Бачым, хәстәлијиндән гуртулун».^г **13** Иса әлләрини онун үзәринэ гојду. Гадын һәмин

андача дикэлди вэ Аллаһа алгыш охумаға башлады. **14** Лакин синагог рәиси Исанын шәнбә күнүндә адам сағалтдығына һирсләниб халга деди: «Ишләмәк үчүн алты күн вар, ^a һәмин күнләрдә кәлиб сағалын, даһа шәнбә күнү жох». ^b **15** Аға она деди: «Икиүзлүләр!» ^c Мәкәр шәнбә күнү сиз өз өкүзүнүзү вә ја ешшәжинизи төвләдән ачыб сувармаға апармырсыныз? ^d **16** Бәс дүз он сәккиз илдир ки, Шејтанын бағлы сахладығы бу гадыны, Ибраһимин гызыны шәнбә күнү бу буховдан азад етмәк лазым дежилди?» **17** Исанын бу сөзләриндән сонра онун әлејһдарлары утандылар, чамаат исә онун мөһтәшәм ишләринә шадланды. ^e

18 Иса сөзүнә давам етди: «Аллаһын Падшаһлығыны нәжә бәнзәтмәк олар? Ону нә илә мүгајисә едим? **19** О, хардал тохумуна бәнзәјир. Бир адам бу тохуму көтүрүб өз бағында әкди. О бөјүјүб ағач олду вә көј гушлары онун будағларында јува салдылар». ^f

20 О, тәкрарән деди: «Аллаһын Падшаһлығыны нә илә мүгајисә едим? **21** О, мајаја бәнзәјир. Гадын ону үч ири габ* уна гатды вә бүтүн хәмир ачыды». ^g

22 Иса шәһәрләрдә, кәндләрдә вәз едә-едә Јерусәлимә кедирди. **23** Бир нәфәр ондан сорушду: «Аға, доғрудан да, аз адам хилас олачаг?» Иса белә чаваб верди: **24** «Дар гапыдан кирмәк үчүн вар күчүнүзлә чалышын, ^h чүнки чохлары бу гапыдан кирмәжә чалышачаг, лакин

13:21 * һәрфөн: үч сәа (төх. 10 кг). 1 сәа 7,33 литрлик габын тутумуна бәрабәр-дир. Б14 әлавәсине бах.

ФӘС. 13

^a Чх 20:9, 10
^{Чх} 35:2
^{Гн} 5:13, 14

^b Мрт 12:10
^{Мр} 3:2
^{Јһ} 5:15, 16

^в Мрт 23:27, 28
^{Лк} 12:1

^г Лк 14:5

^д Лк 9:43

^д Мрт 13:31, 32
^{Мр} 4:30-32

^е Мрт 13:33

^ө Әш 55:6
^{Мрт} 7:13, 14
^{Фн} 3:12-14
^{1Тм} 6:12

Сағ сүтун

^а Лк 6:46

^б Мрт 7:22, 23

^в Мрт 8:11, 12

^г Мрт 19:30
^{Мр} 10:31

^д Мрт 16:21

^д 2См 24:20, 21
^{Һә} 9:26

^е Мрт 23:37

бачармајачаг. **25** Ев јијәси дуруб гапыны бағлајанда сиз бајырда галачагыныз вә гапыны дөјүб: «Аға, бизә гапыны ач», — дејәчәксиниз. ^a О исә чаваб верәчәк: «Мән сизи танымырам». **26** Онда сиз дејәчәксиниз: «Биз сәнинлә бир јердә чәрәк кәсмишик, сән шәһәримизин баш күчәләриндә вәз етмисән». ^b **27** Амма ев јијәси сизә дејәчәк: «Мән сизи танымырам. Рәдд олун, бәдәмәлләр!» **28** Сиз Ибраһими, Исагы, Јарубу вә бүтүн пејғәмбәрләри Аллаһын Падшаһлығында, өзүнүзүн исә бајырда галдығыны көрәндә дишләринизи гычајачагыныз, һөнкүр-һөнкүр ағлајачагыныз. ^c **29** Инсанлар шәргдән вә гәрбдән, шималдан вә чәнубдан кәлиб Аллаһын Падшаһлығында сүфрәжә әјләшәчәкләр. **30** Ахырынчылардан кимиси биринчи, биринчиләрдән кимиси ахырынчы олачаг». ^d

31 Бу дәм бир нечә фәриси Исанын јанына кәлиб деди: «Бурадан чых кет, һирод сәни өлдүрмәк истәјир». **32** О деди: «Кедин, о түлкүжә дејин ки, бу күн вә сабаһ чинләри говачағам, инсанлара шәфа верәчәјәм, үчүнчү күн ишими баша чатдырачағам. **33** Амма мән бу күн, сабаһ вә бирикүн јолума давам етмәлијәм. Чүнки ола билмәз ки, пејғәмбәр Јерусәлимдән кәнарда гәтлә јетирилсин. ^e **34** Eh, Јерусәлим, Јерусәлим! Пејғәмбәрләри гәтлә јетирән, сәнә көндәриләнләри даша басан Јерусәлим! ^f Тојуг чүчәләрини ганадынын алтына топладығы кими, мән дә дәфәләрлә сәнин өвладларыны бир јерә жырмаг истәдим. Амма сиз истәмәдиниз!» ^g **35** Аллаһ бу мәбәди

тэрк едэчэк.^а Бахын, сизэ дежирэм, сиз: “Јеһованын ады илэ кэлэнэ ешг олсун!” — дејэнэ гэдэр мэни көрмэјэчэксиниз».^б

14 Бир шәнбэ күнү Иса фәрисиләрин рһбәрләриндән биринин евинә наһара кетди. Орадакылар Исаја көз гојурдулар. **2** Исанын гаршысында бәдәнинә су јығылан бир хәстә варды. **3** Иса бу адамы көрәндә гануншүнаслардан вә фәрисиләрдән сорушду: «Нечә билирсиниз, шәнбэ күнү адам сағалтмаг дүзкүндүр, ја јох?»^а **4** Амма онлар динмәдиләр. Онда Иса хәстәјә тохунуб ону сағалтды вә жола салды. **5** Сонра онлара деди: «Һансынызын оғлу ја өкүзү шәнбэ күнү гујуја дүшсә,^г дәрһал ону орадан дартыб чыхармаз?»^г **6** Онлар чаваб верә билмәдиләр.

7 Иса гонагларын јухары башда јер ахтардығыны көрәндә онлара бир мәсәл чәкди:^а **8** «Кимсә сәни тој мәчлисинә дәвәт едәндә јухары баша кечмә.^б Ола билсин, мәчлисә сәндән даһа адлы-санлы бир адам чағырылыб. **9** Белә олдугда тој јијәси кәлиб сәнә дејәчәк: “Јерини бу адама вер”. Онда сән хәчәләтлә ашағы баша кечмәли олачагсан. **10** Амма сәни бир јерә чағыранда ашағы башда отур. Мәчлис јијәси кәлиб сәнә дејәчәк: “Гардаш, кеч јухары баша”. Онда бүтүн гонагларын гаршысында һөрмәтли оларсан.^в **11** Чүнки өзүнү јүксәлдән алчалдылачаг, өзүнү алчалдан исә јүксәлдиләчәк».^ж

12 Сонра Иса ону дәвәт етмиш адама деди: «Гонаглыг верәндә евинә достларыны, гоһум-гардашыны вә ја варлы-һаллы гоншуларыны чағырма. Күн кәләр, он-

ФӘС. 13

а Ль 26:31
1Пд 9:7, 8
Әр 12:7
Әр 22:5

б 36 118:26
Мт 23:38, 39

ФӘС. 14

в Лк 6:9
Јһ 7:23

г Чх 23:5
Гн 22:4

г Мт 12:11
Лк 13:15

д Мт 23:2, 6
Лк 11:43
Лк 20:46

е Мс 25:6, 7

ө Мс 15:33
Јр 4:10
1Бт 5:5

ж Мс 29:23
Мт 23:12
Лк 18:14
Јр 4:6

Сағ сүтун

а Әј 31:16, 22
Мс 3:27, 28

б Јһ 5:28, 29
Јһ 11:24
һв 24:15

в Мт 22:2

г Мт 22:3

г Мт 22:5

д Мт 22:9, 10

е Мт 21:43
Мт 22:8

лар да сәни өз евләринә дәвәт едәрләр, онда әвәз-әвәз оларсыныз. **13** Гонаглыг верәндә евинә касыблары, шикәстләри, чолағлары, корлары чағыр.^а **14** Бах, онда хошбәхт олачагсан, чүнки бу адамларын сәнә вермәјә һеч нәләри јохдур. Саләһләр дириләндә^б әвәзини алачагсан».

15 Буну ешидәндә гонаглардан бири деди: «Аллаһын Падшаһлығында чөрәк јејән нә хошбәхтдир!»

16 Иса она деди: «Бир адам бөјүк бир зијафәт вермәјә һазырлашырды.^в О, евинә чохлу гонаг дәвәт етмишди. **17** Зијафәт вахты кәләндә бу адам нөкәрини көндәрди ки, онлара десин: “Һәр шеј һазырдыр, кәлин”. **18** Амма онларын һамысы бәһанә кәтирмәјә башлады.^г Бири деди: “Тарла алмышам, кәрәк кедиб она бахым. Хаһиш едирәм, мәни үзрлү һесаб елә”. **19** Башгагы деди: “Беш чүт өкүз алмышам, онлары јохламаға кедирәм. Нә олар, мәни үзрлү сај”.^г **20** Башга бириси деди: “Тәзәчә евләнмишәм, кәлә билмәрәм”. **21** Нөкәр гајыдыб онларын сөзләрини ағасына чатдырды. Онда ев јијәси гәзәбләниб нөкәринә деди: “Дурма, тез шәһәрин баш күчәләринә вә јоллара чых, касыблары, шикәстләри, корлары вә чолағлары јыг бура кәтир”. **22** Бир аздан нөкәр кәлиб деди: “Аға, әмрини јеринә јетирдим, амма һәлә бир аз да јер галыб”. **23** Аға нөкәрә деди: “Јолларда, чығырларда кими тапсан һамыны мәчбур едиб бура кәтир ки, евим долсун.”^а **24** Буну билин ки, габагчадан дәвәт етдијим гонаглардан һеч бири мәним шам јемәјимин дадына бахмајачаг”.^ө

25 Иса илэ чохла адам кедирди. О чөнүб онлара деди:

26 «Яныма кэлиб, амма ата-анасыны, арвадыны, ушагла-рыны, бачы-гардашыны, бэли, һэтта һэҗатыны^а мөндөн чох севән мөним шакирдим ола билмэз.^б 27 Ишкәнчэ дирэҗи-ни көтүрүб мөним архамча кэлмәҗән мөним шакирдим ола билмэз.^в 28 Мисал үчүн, сиздән кимсэ бир гүллэ тикмәк фикринэ дүшсә, мөкәр тикинтини гуртармаға күчүнүн чатыб-чатмаҗаҗагыны билмәк үчүн әввәлчә отуруб мөсрәфләри һесабламаз? 29 Әкс тәҗдирдә, бүнөврәни гоҗачаг, амма тикинтини гуртара билмәҗәчәк. Онда чамаат: 30 “Бу адам тикмәҗә башлады, амма гуртара билмәди”, – деҗиб она күләчәк. 31 Јахуд мүһарибә-җә чыхан һансы падшаһ әввәлчә отуруб мәсләһәтчиләри илэ мәшвәрәт етмәз ки, көрсүн он мин әскәрилә дүшмәнини иҗирми мин әскәринә галиб кәлә биләчәк, ја јох? 32 Әкәр күчү чатмырса, рәҗиб падшаһ һәлә узаҗа икән елчиләрини көндәрәб онунла сүлһ бағламаға чалышачаг. 33 Әмин ола биләрсиниз, әмлакындан әл чәк-мәҗән адам мөним шакирдим ола билмәз.^г

34 Дуз, әлбәттә ки, јахшы шејдир. Амма о, өз дадыны итирсә, онун дадыны нечә җаҗтармаг олар?^д 35 О, артыг нә торпаға, нә дә күбрәҗә јаҗајар. Ону туллајарлар. Гулағы олан, гој ешитсин.^е»

15 Веркиҗығанларын вә күнаһлыларын һамысы она гулаг асмаға кәлирди.^в 2 Фәрисиләр вә мирзәләр исә деҗинирдиләр: «Бу адам күнаһлыларла отуруб-дурур, онларла чөрәк кәсир». 3 Онда Иса онлара бу мәсәли чәкди:

ФӘС. 14

а Вһ 12:11

б Мт 10:37
Лк 18:29, 30
Јһ 12:25

в Мт 16:24
Мр 8:34
Лк 9:23

г Мт 19:27
Лк 9:62
Фн 3:7, 8

д Мт 5:13
Мр 9:50
Кл 4:6

е Мт 13:43
Мр 4:9
Вһ 2:29

ФӘС. 15

е Мт 9:10, 11
Мр 2:15, 16
Лк 5:29, 30
1Тм 1:15

Сағ сүтун

а һа 34:11, 16
Мт 18:12, 13
Лк 19:10

б Мт 18:14
Рм 12:15
1Бт 2:25

в һа 33:11
Лк 5:32

г Мт 9:13
Мр 2:17

д Лв 11:7, 8

4 «Сиздән киминсә јүз гојуну олсајды вә онлардан бири ит-сәјди, мөкәр дохсан доггузуну чөлдә гојуб итмиш гојуну тапана кими кедиб ону ахтармазды?^а 5 Ону тапанда чийнинә гојуб севинә-севинә 6 евинә гајыдар, гонум-гоншуну чағырыб деҗерди: “Мөнимлә биркә севинин, чүнки итмиш гојуну тапмышам”.^б 7 Буну билин ки, көјдә төвбә едән бир күнаһкардан^в өтрү төвбәҗә еһтиҗачы олмајан дохсан доггуз салеһдән даһа чох севинәчәкләр.

8 Јахуд он күмүш пулу* олан һансы гадын пулун бирини итирәрсә, чырағы јандырыб еви сүпүрмәз вә ону тапана гәдәр диггәтлә ахтармаз? 9 Пулу тапанда рәфигәләрини вә гоншуларыны чағырыб деҗәр: “Мөнимлә биркә севинин, чүнки итирдиҗи күмүш пулу тапмышам”. 10 Буну билин ки, Аллаһын мәләкләри дә төвбә етмиш бир күнаһкардан өтрү белә севинирләр.^г

11 Сонра о, сөзүнә давам етди: «Бир адамын ики оғлу варды. 12 Кичик оғул атасына тапа деди: “Ата, әмлакындан мәнә дүшән пајы вер”. Онда ата өз малыны ики оғулун арасында бөлдү. 13 Чох кечмәди ки, кичик оғул һәр шејини јығыб узаг өлкәҗә јолланды. Орада ејш-ишрәтә гуршаныб бүтүн малыны пуч етди. 14 Һәр шејини хәрчләјиб гуртармышды ки, о өлкәдә мөһкәм ачлыг олду вә оғлан корлуг чәкмәҗә башлады. 15 О, һәммин өлкәнин сакинләриндән биринин јанына кедиб әтәјиндән јапышды. О да оғланы отлағларына донуз^д отармаға көндәрди. 16 Оғлан донузларын једији

15:8 * һәрфән: *дирһеми*. Б14 өләвәсинә бах.

кечибујнузу ағачынын мејвәси илә гарныны дојдурмаға шад оларды, амма һеч ким она һеч нә вермирди.

17 Ағлы башына кәләнә оғлан өзү-өзүнә деди: “Атамын евиндә муздла ишләјән нечә-нечә адамын дојунча јемә-јә чөрәји вар, мән исә бура-да ачындан өлүрәм! **18** Атамын јанына гајыдыб дејәчә-јәм: “Ата, мән көјдәки Аллаһа вә сәнә гаршы күнаһ еләмишәм. **19** Артыг сәнин оғлун адланмаға лајиг дејиләм. Ичә-зә вер, муздла ишләјән адамларына гошулум”. **20** О дуруб атасынын јанына кетди. Һәлә узагда икән атасы оғлуну кө-рүб она үрәји јанды, габа-ғына гачыб онун бојнуна сарылды вә нәвазишлә өпдү. **21** Оғлан атасына деди: “Ата, мән көјдәки Аллаһа вә сәнә гаршы күнаһ еләмишәм.^a Ар-тыг сәнин оғлун адланма-ға лајиг дејиләм”. **22** Атасы исә нөкәрләринә әмр етди: “Тез олун! Ән көзәл хәләти кәтириб оғлума кејинди-рин. Бармағына үзүк тахын, ајаг-ларына сәндәл кејинди-рин. **23** Бәсләнмиш дананы кәти-риб кәсин, јејәк-ичәк шадла-наг. **24** Чүнки мәним бу оғ-лум өлмүшдү дирилди,^b ит-мишди тапылды”. Онлар шән-лијә башладылар.

25 Бу заман бөјүк оғул тар-лада иди. Кери гајыдаркән евә јахынлашанда мусиги вә рәгс сәдалары ешитди, **26** нөкәр-ләрдән бирини јанына чағы-рыб ондан нә баш вердији-ни сорушду. **27** Нөкәр деди: “Гардашын гајыдыб, атан да онун сағ-саламат гајытдығы-на көрә бәсләнмиш дана кә-сиб”. **28** Бөјүк оғул гезәблән-ди вә евә кирмәк истәмәди. Онда атасы чыхыб она јал-

ФӘС. 15

a 2См 7:14
36 32:5
36 51:4
Мс 28:13
Лк 18:13
1Јн 1:9

вармаға башлады. **29** О, ча-вабында атасына деди: “Нечә илдир сәнә нөкәрчилик еди-рәм, һеч вахт сәнин сөзүн-дән чыхмамышам. Сән исә мәнә достларымла шәнлик ет-мәк үчүн бир чәпиш дә вер-мәмисән. **30** Амма сәнин ма-лыны фаһишәләрә хәрчләјиб пуч едән бу оғлун кәлән кими онун үчүн бәсләнмиш дана кәсдин”. **31** Онда атасы деди: “Оғлум, сән һәмишә јаным-дасан, нәјим варса, сәнин-дир. **32** Амма биз она көрә севиниб-шадланырыг ки, гар-дашын өлмүшдү дирилди, ит-мишди тапылды”.

16 Сонра Иса шакирдлә-ринә мүрачиәт едәрәк деди: «Бир дөвләтли адамын евиндә нөкәрбашы варды. Бир күн ону ағасынын малыны ис-раф етмәкдә иттиһам етди-ләр. **2** Онда аға нөкәрбашы-ны јанына чағырыб деди: “Бу нәдир сәнин һаггында еши-дирәм? Ишин барәдә һесабат вер, сән артыг бу еви ида-рә етмәјәчәксән”. **3** Нөкәрба-шы өз-өзүнә деди: “Ағам вә-зифәми әлимдән алып, бәс мән нә едәчәјәм? Торпаг газ-маға гүввәм јох, диләнмәјә дә утанырам. **4** Аһа! Билирәм нә етмәк лазымдыр ки, ишдән го-вуландан сонра чамаат мәни өз евиндә гәбул етсин”. **5** О, ағасына борчу оланлары бир-бир јанына чағырды. Бирин-чисиндән сорушду: “Ағама нә гәдәр борчлусан?” **6** О чаваб верди: “Јүз бат* зейтун јағы”. Нөкәрбашы она деди: “Борч сәнәдини көтүр, отур, чәлд әлли бат јаз”. **7** Сонра дикә-риндән сорушду: “Бәс сәнин борчун нә гәдәрдир?” О чаваб

b Рм 6:13
Еф 2:4, 5

16:6 * Бат 22 л-ә бәрабәрдир. Б14 әла-весинә бах.

верди: “Јүз кор* бугда”. Нөкәр-башы она: “Борч сәнәдини көтүр, сәксән кор јаз”, — деди. **8** Ағасы нөкәрбашыны, надурст олса да, ағылла тәрпәндији үчүн тәрифләди. Буну билдин, бу дөврүн* оғуллары нурун оғулларына^а нисбәтән өз дөврүнүн адамлары илә даһа ағылла давранырлар.

9 Бахын сизә дејирәм: өзүнүзә бу шәр дүнјанын сәрвәтилә^б достлар газанын ки, бу сәрвәт гуртаранда онлар сизи әбәди мәскәнләрә гәбул етсинләр.^в **10** Хырда ишдә етибарлы олан бөјүк ишдә дә етибарлы олур, хырда ишдә дүрүст олмајан бөјүк ишдә дә дүрүст олмур. **11** Беләликлә, әкәр сиз бу шәр дүнјанын сәрвәти илә мүнәсибәтдә садиг олмасаныз, ким сизә һәгиги сәрвәти етибар едәр? **12** Өзкәсинин малына гаршы садиг олмасаныз, ким сизә сизин үчүн һазырланмыш мүкафаты верәр?^г **13** Һеч бир нөкәр ики ағаја гуллуғ едә билмәз, чүнки ја биринә нифрәт едиб, о бирини севәчәк, ја да биринә садиг галыб дикәрини сәјмаја чаг. Сиз һәм Аллаһын, һәм дә вар-дөвләтин нөкәри ола билмәзсиниз.^д

14 Бу сөзләри ешидән пул-кир фәрисиләр она истәһза етмәјә башладылар.^е **15** Буна көрә дә Иса онлара деди: «Сиз инсанларын гаршысында өзүнүзү сәләһ көстәрирсиниз,^в лакин Аллаһ үрәјинизи билир.^г Инсанларын көзүндә уча сајылан шеј Аллаһын көзүндә ијрәнчдир.^д»

16 Төврат* вә Пејғәмбәрләрин китабы Јәһјаја гәдәр иди. Ондан башлајараг Аллаһын

16:7 * Кор 220 литрлик габын тутумуна бәрәбәрди. Б14 өләвәсинә бах. 16:8, 16* Лүғәтә бах.

ФӘС. 16

а Јһ 12:36
Еф 5:8
1Ск 5:5

б Мт 19:21
1Тм 6:17

в Мт 25:34
Лк 12:20, 21

г Лк 12:48

д Мт 6:24

е Өш 53:3

в Мт 6:2
Мт 23:27, 28
Лк 18:9

г 1Иш 16:7
1См 28:9
2См 6:30

ж 1Бт 5:5

Сағ сүтүн

а Мт 11:12, 13

б Мт 5:17, 18

в Мт 5:32
Мт 19:9
Мр 10:11, 12

Падшаһлыгы һаггында мүждә тәблиғ едилир вә һәр чүр адам вар күчү илә ора кирмәјә чан атыр.^а **17** Јерлә көј јох олса белә, Төвратдан бир һәрфин нөгтәси дә боша чыхмаз.^б

18 Арвадыны бошајыб башгасы илә евләнән зина едир, бошанмыш гадынла евләнән дә зина едир.^в

19 Бир варлы адам вар иди. О, кәтан вә бәнөвшәји либас кејинир, өмрүнү тәмтәраг ичиндә, кефдә-дамагда ке-чирирди. **20** Бир дә Илазәр адлы бир диләнчи варды. Онун бәдәни бүсбүтүн јара ичиндә иди. Адәтән ону варлынын гапысына гојардылар. **21** О, варлынын сүфрәсиндән дүшән шејләрлә гарныны дој-дурмағы арзулајарды. Итләр кәлиб онун јараларыны ја-лајарды. **22** Бир күн диләнчи өлдү вә мәләкләр ону Ибраһим-мин јанына* апардылар.

Варлы адам да өлдү вә дәфн едилди. **23** О, Мәзарда* эзаб чәкән вахт башыны галдырыб узага Ибраһими вә јанындакы Илазәри көрдү. **24** Варлы чағырыб деди: “Ибраһим ата! Мәнә рәһм ет. Илазәри көндәр, бармағынын учуну суја батырыб дилими сәринләтсин, аловун ичиндә эзаб чәкирәм”. **25** Лакин Ибраһим она деди: “Бала, унутма ки, сән бүтүн өмрүн боју фираван јашамысан, Илазәр исә бир хош күн көрмәјиб. Инди о, бурада тәсәлли тапыр, сән исә эзаб чәкирсән. **26** Үстәлик, арамызда дәрин учурум гојулуб ки, кимсә биздән сизә ја сиздән бизә кечмәк истәсә, кечә билмәсин”. **27** Варлы

16:22 * Һәрфән: гојнуна. Хүсуси рәғбәт мөвгәјини билдирир. 16:23 * Јун. һадес. Лүғәтә бах.

адам деди: “Ата, онда сөндөн хашиш едирэм, Илазери атамын евинә көндәр, **28** чүнки мәним беш гардашым вар. Гој онлары хәбәрдар етсин ки, онлар да бу әзаблы јерә дүшмәсинләр”. **29** Лакин Ибраһим деди: “Онларын Мусасы вар, Пејғәмбәрләри вар, гој онлары динләсинләр”.^a **30** Варлы исә деди: “Хејр, динләмирләр, ај Ибраһим ата! Амма өлүлөрдән кимсә кәлсә, төвбә едәрләр”. **31** Онда Ибраһим деди: “Әкәр Мусаја^o вә Пејғәмбәрләрә гулаг асмырларса, өлүлөрдән кимсә дирилиб кәлсә дә инанмазлар”».

17 Сонра Иса шакирдләринә деди: «Иман јолунда мүтлөг манеэләр олачаг. Амма вај сәбәбкарын һалына! **2** Бу кичикләрдән бирини бүдрәт мәкдәнсә онун үчүн даһа јахшы оларды ки, бојнуна дәјирман дашы асыб ону дәнизә атсынлар». **3** Еһтијатлы олун. Кимсә* күнаһ ишләсә, ону мәзәмәт ет,[†] төвбә етсә, бағышла.[‡] **4** Һәтта бир күндә сәнә гаршы једди дәфә күнаһ ишләсә вә һәр дәфә јанына кәлиб: “Төвбә едирәм”, — десә, ону бағышламалысан».^d

5 Һәвариләр Ағаја дедиләр: «Иманымыз артыр». **6** Аға исә деди: «Әкәр сиздә бир хардал тохуму бојда иман олсајды, бу хартут ағачына: “Көкүндән гоп, дәниздә бит”, — дәрдиниз, ағач да сизә итаәт едәрди.»

7 Туталым нөкәриниз вар. О, јер шумламагдан вә ја сүрүнү отармагдан гајыданда һансыныз она: “Тез сүфрәјә кеч, әјләш”, — дејәр? **8** Мәкәр: “Шам јемәјими һазырла, өнлү-

17:3 * Һәрфөн: *гардашын*. Јәни диндашын.

ФӘС. 16

a Гн 18:18
Лк 24:25-27

b Jh 5:46

ФӘС. 17

v Мт 18:6
Мр 9:42

г Mc 17:10

F Лв 19:17
Мт 18:15

d Әш 55:7
Мт 6:12
Мт 18:21, 22
Кл 3:13
1Бт 4:8

e Мр 9:23, 24
Иб 12:2

ө Мт 17:20
Мт 21:21
Мр 11:23

Сағ сүтүн

a 1Кр 9:16

b Лв 13:45, 46

v Лв 14:2-4
Гн 24:8
Мт 8:3, 4
Лк 5:13, 14

г 2Пд 5:1, 14

F 2Пд 17:24
Jh 4:9

d Мт 9:22
Мр 5:34
Лк 7:50

e Мт 24:3

ө Мт 12:28
Мт 21:5

јүнү тах, мән јејиб гуртарана-дәк мәнә гуллуг ет, өзүн сонра јејәрсән”, — демәз? **9** Тапшырығыны јеринә јетирдијинә көрә мәкәр ағасы нөкәрә миннәтдар олачаг? **10** Сиз дә сизә тапшырылмыш ишләри көрүб гуртаранда дејин: “Биз һеч нәјә јарамајан нөкәрләрик. Биз садәчә өһдәмизә дүшән иши көрдүк”».^a

11 Јерусәлимә кедәркән Иса Сәмәријә илә Чәлиләнин арасындан кечирди. **12** Бир кәндә кирәндә ону он нәфәр чүзамлы киши көрдү. Онлар узагга дуруб^b **13** ғышгырдылар: «Иса, Мүәллим, бизә рәһм ет!» **14** Иса онлары көрәндә деди: «Кедин өзүнүзү кәһинләрә көстәрин». ^c Бу адамлар јолда икән чүзамдан тәмизләндиләр.[‡] **15** Онлардан бири сағалдығыны көрүб Аллаһы учадан мәдһ едә-едә кери гајытды. **16** О, үзүгөјлу Исанын ајагларына јыхылыб она тәшәккүр етди. Бу адам сәмәријәли[†] иди. **17** О заман Иса деди: «Мәкәр он нәфәр тәмизләнмәди? Бәс галан доггуз нәфәр һаны? **18** Башга халгдан олан бу адамдан савајы Аллаһы мәдһ етмәк үчүн кери гајыдан олмады?» **19** Сонра һәмин адама деди: «Дур кет, иманын сәни сағалтды».^d

20 Фәрисиләр ондан Аллаһын Падшаһлығынын нә вахт кәләчәјини сорушанда^e Иса белә чаваб верди: «Аллаһын Падшаһлығы ачыг-ашкар шәкилдә кәлмәјәчәк. **21** Онун барәсиндә “бахын, бурададыр” ја “орададыр” демәјәчәкләр. Чүнки Аллаһын Падшаһлығы араныздадыр».^o

22 Сонра шакирдләринә деди: «Елә бир вахт кәләчәк ки, инсан Оғлунын күнләриндән бирини көрмәји чох

арзулајачагыңыз, амма көр-мәјәчәксиниз. **23** Сизә “бах, орададыр!”, јахуд “бах, бурададыр!” дејәчәкләр. Кетмәјин, онларын далынча дүшмәјин.^а **24** Чүнки шимшәк чаханда кө-јүн бир учундан о бири учуна гәдәр нечә парлајырса, инсан Оғлу^б да зүһур едәчәји күн белә олачаг.^в **25** Анчаг әввәлчә о, чохла эзаблара гатлашмалы, бу нәсил тәрәфиндән рәдд олунамалыдыр.^г **26** Нухун вахтында нечә идисә,^д инсан Оғлунун вахтында да елә олачаг.^е **27** Нух кәмијә кирән күнә гәдәр^ө инсанлар јејир-ичир, евләнир, әрә кедирдиләр. Сонра дашгын кәлиб онларын һамысыны тәләф етди.^з **28** Лутун вахтында да белә иди:^ж инсанлар јејир-ичир, алыр-сатыр, әкир, тикирдиләр. **29** Амма Лут Сәдундан чыхдыгы күн көјдән атәш вә күкүрд јағыб һамыны мәһв етди.^з **30** Инсан Оғлунун зүһур едәчәји күндә дә белә олачаг.^и

31 О күн ким дамда оларса, әшјаларынын далынча евә дүшмәсин, тарлада олан да кери гајытмасын. **32** Лутун арвадыны һеч вахт јадыныздан чыхармајын.^и **33** Ким һәјатыны горумаға чалышырса, ону итирәчәк, амма һәјатыны итирән ону горујачаг.^и **34** Буну билин: һәмин кечә ики нәфәр бир јатагда олачаг. Бири көтүрүләчәк, о бириси галачаг.^к **35** Бир дәјирманда ики гадын дән үјүдәчәк. Бири көтүрүләчәк, о бириси галачаг.^к **36** *— **37** Шакирдләри ондан соруду: «Аға, һара?» О чаваб верди: «Чәсәд һарададырса, ғарталлар да ора јығышачаг.»^к

17:36 * АЗ әләвәсинә бах.

ФӘС. 17

а Мт 24:23
Мр 13:21
Лк 21:8
1Jh 4:1

б Дн 7:13

в Мт 24:27

г Мр 8:31
Мр 9:31
Лк 9:22

д Јр 6:5

е Мт 24:37-39

ө Јр 7:7

з Јр 7:17, 21

ж Јр 19:15

з Јр 19:24, 25

и 1Кр 1:7
2Ск 1:7, 8

ы Јр 19:17, 26

ј Мт 10:39
Мт 16:25
Мр 8:35
Лк 9:24
Jh 12:25

к Мт 24:40, 41

к Мт 24:28

Сағ сүтун

ФӘС. 18

а Рим 12:12
Еф 6:18
Фл 4:6
Кл 4:2
1Ск 5:17

б Лк 11:7, 8

в 2Бт 3:9

г Bh 6:9, 10

г Мт 23:23

18 Сонра Иса һәмишә дуа етмәјин вә руһдан дүшмәмәјин вачиблији барәсиндә онлара бир мәсәл чәкди:^а **2** «Бир шәһәрдә Аллаһдан горхмајан вә инсанларын сајмајан бир һаким варды. **3** Орада һәмчинин бир дул гадын да јашајырды. Бу гадын даима һакимин јанына кедиб: “Мәнимлә рәгибимин ишинә бах, мәним үчүн әдаләти бәргәрар ет”, — дејирди. **4** Һаким бир мүддәт она көмәк етмәди, амма сонрадан өз-өзүнә деди: “Дүздүр, Аллаһдан горхмурам, инсанлары да сајмырам, **5** амма бу дул гадынын кәлиб-кетмәји мәни лап боғаза јығды. Кәрәк онун үчүн әдаләти бәргәрар едим ки, даһа кәлиб баш-бејними апармасын”». **6** Аға деди: «Көрүрсүнүз, һагг-һаһаг танымајан һаким нә деди?! **7** Әкәр о, белә етдисә, мәкәр сәбирли Аллаһ^б ондан кечә-күндүз имда диләјән сечилмишләри үчүн әдаләти бәрпа етмәјәчәк?» **8** Буну билин ки, Аллаһ тез бир заманда онлар үчүн әдаләти бәрпа едәчәк. Бәс көрәсән, инсан Оғлу кәләндә јер үзүндә белә иман тапачаг?»

9 Өзүнү сәләһ сајыб башгаларыны һеч сајан адамлар үчүн Иса бу мәсәли чәкди: **10** «Ики адам дуа етмәк үчүн мәбәдә кирди. Онлардан бири фәриси, дикәри веркијыған иди. **11** Фәриси ајаг үстә дуруб үрәјиндә белә дуа етди: “Шүкүр Сәнә, Илаһи! Мән башгалары кими сојғунчу, һаг-сыз, зинакар дејиләм. Нә дә бу веркијығанын тајы дејиләм. **12** Һәфтәдә ики дәфә оручуму тутурам, әлдә етдижин һәр шејин онда бирини верирәм”.^в **13** Веркијыған исә узагда дуруб көзләрини дә көјә галдыр-

мага чүрэт етмирди, амма синәсинә вуруб дејирди: “Ја Аллах, мән кунанкара рәһмин кәлсин”.^а **14** Буну билин ки, бу адам фәрисидән даһа салеһ сајылараг евинә кетди.^б Чүнки өзүнү жүксәлдән алчалдылачаг, өзүнү алчалдан исә жүксәлдиләчәк».^в

15 Чамаат өз көрпәләрини Исанын јанына кәтирирди ки, Иса онлара тохунсун. Шакирдләр исә онлары данлајырдыг.^г **16** Амма Иса ушаглары јанына чагырды вә деди: «Гојун ушаглар јаныма кәлсин, онлара мане олмајын, чүнки Аллаһын Падшаһлығы беләләринә мәхсусдур».^д **17** Билин вә акаһ олун: Аллаһын Падшаһлығыны балача ушаг кими гәбул етмәјән әсла ора кирмәјәчәк».^е

18 Рәһбәрләрдән бири ондан сорушду: «Көзәл Устад, әбәди һәјаты алмаг үчүн мән нә етмәјим?»^ж **19** Иса она деди: «Мәни нијә белә адландырысан? Аллаһдан башга көзәл Варлыг жохдур».^з **20** Сән ки “зина етмә”^и, адам өлдүрмә^й, оғурлуг етмә^к, јалан шаһидлик етмә^л, атана вә анана һөрмәт ет^м” әмрләрини билирсән». **21** О адам чаваб верди: «Бүтүн бунлара та ушаглыгдан әмәл едирәм». **22** Иса она гулаг асыб деди: «Амма бир шеј дә етмәлисән. Нәјин варса, сат, касыблара пайла. Онда көјдә хәзинән олачаг. Сонра мәним ардымча кәл».^к **23** О, буну ешидәндә бәрк кәдәрләнди, чүнки чох варлы иди.^к

24 Иса она бахыб деди: «Пулла адамлара Аллаһын Падшаһлығына кирмәк нечә дә чәтин олачаг!»^л **25** Дәвәнин ијнә дешијиндән кечмәсин варлы адамын Аллаһын Падшаһлығына кирмәсиндән даһа асандыр».^м **26** Бу сөз-

ФӘС. 18

а 36 51:1-3
б Әш 66:2
Мт 21:28-31
в Әш 2:11
Мт 23:12
Јр 4:6
1Бт 5:5
г Мт 19:13-15
Мр 10:13-16
ф 1Бт 2:2
д Мт 18:3
Мр 10:15
е Мт 19:16-22
Мр 10:17-22
Лк 10:25-28
ө Мт 19:17
Мр 10:18
ж Чх 20:14
Гн 5:18
з Чх 20:13
Гн 5:17
и Чх 20:15
Гн 5:19
ы Чх 20:16
Гн 5:20
ј Чх 20:12
Гн 5:16
Рм 13:9
Еф 6:2
к Мт 6:20
Мт 19:21
Мр 10:21
Лк 12:33
1Тм 6:18, 19
л Мт 19:22
Мр 10:22
м Мс 11:28
Мт 19:23
Мр 10:23, 24
1Тм 6:9
н Мт 19:24
Мр 10:25

Сағ сүтүн

а Мт 19:25
б Мт 19:26
Мр 10:27
в Мт 19:27
г Мт 19:28, 29
Мр 10:29, 30
ф Бһ 2:10
д Мт 16:21
Мт 20:17-19
Мр 10:32-34
е Мт 27:2
һв 3:13
ө 36 22:7
ж Әш 50:6
з Әш 53:5, 7
и Мр 10:33, 34
Лк 9:22
ы Мт 20:29-34
Мр 10:46-52

ләри ешидәнләр сорушдулар: «Бәс онда ким хилас ола биләр?»^а **27** Иса чаваб верди: «Инсан үчүн мүмкүн олмајан шеј Аллаһ үчүн мүмкүндүр».^б **28** Онда Бутрус деди: «Бах, нәјимиз вардыса гојуб сәнин ардынча кәлдик».^в **29** Иса онлара деди: «Әмин олун, Аллаһын Падшаһлығы уғрунда евини, арвадыны, гардашларыны, валидејнләрини вә ушагларыны гојуб кәлән»^г **30** бу дөврдә әвәзини артыгламасы илә алачаг, кәләчәкдә исә әбәди һәјата говушачаг».^д

31 Сонра Иса он ики һәварисини кәнара чәкиб онлара деди: «Инди Јерусәлимә кедирик. Пејгәмбәрләрин инсан Оғлуна аид јаздыглары һәр шеј јеринә јетәчәк».^е **32** Мәсәлән, о, башга халглардан олан адамларын әлинә вериләчәк».^ж Ону лаға гојачаглар^з, тәһгир едәчәкләр^и, үзүнә түпүрәчәкләр. **33** Ону гамчы илә дөјәчәк, сонра өлдүрәчәкләр,^к амма о, үчүнчү күн диләчәк».^л **34** Анчаг шакирдләр бу сөзләрдән бир шеј баша дүшмәдиләр, чүнки бунларын мәнәсы онлардан кизләдилмишиди, буна көрә дә онун дедикләрини дәрк етмәдиләр.

35 Иса Әриһаја јахынлашанда јолун гырағында бир кор диләнчи отурмушду.^м **36** О, јолдан чохлу адамын кечдијини ешидәндә нә баш вердијини сорушду. **37** Она дедиләр: «Нәсрани Иса кечир!» **38** Кор буну ешидәндә гышгырды: «Еј Давуд Оғлу Иса, мәнә рәһм ет!»^н **39** Габагда кедәнләр тәпинәрәк ону сусдурмаға чалышдылар, амма о, даһа да бәркдән гышгырмаға башлады: «Давуд Оғлу, мәнә рәһм ет!»^о **40** Иса ајаг сахлады вә әмр етди ки,

о адамы јанына кәтирсинләр. О јахынлашанда Иса сорушду: **41** «Нә истәјирсэн? Сәнин үчүн нә едим?» О чаваб верди: «Аға, көзләримә шәфа вер». **42** Иса она деди: «Гој көзләрин көрсүн, иманын сәни сағалтды». ^а **43** Һәмин андача о адамын көзләри ачылды вә о, Аллаһа алгыш охуја-охуја Исанын ардынча кетди. ^б Буну көрән чамаат да Аллаһа алгыш охуду. ^в

19 Иса Әриһа шәһәриндән кечирди. **2** Орада Зәккај адында варлы бир адам варды. Бу адам веркијығанларын рәиси иди. **3** О, Исаны көрмәк истәјирди, лакин адам чох олдуғундан көрә билмирди, чүнки балачабој иди. **4** Буна көрә дә Зәккај габаға гачыб Исаны көрмәк үчүн бир әнчир ағачына дырмашды, чүнки Иса һәмин јолдан кечмәли иди. **5** Иса о јерә чатанда башыны галдырыб она деди: «Зәккај, тез ашағы дүш. Мән бу күн сәнин евиндә галмалыјам». **6** Зәккај тез ашағы дүшдү вә ону севинчлә евиндә гонаг етди. **7** Адамлар буну көрөндә: «Сиз бир буна бахын, күнаһлынын евинә гонаг кедир», — дејә дејинмәјә башладылар. ^г **8** Зәккај исә ајаға галхыб Ағаја деди: «Аға, малымын жарысыны јохсуллара верәчәјәм, кимин әлиндән нәјини алмышамса, она дөрдгат гајтарачағам». ^ф **9** Иса буну ешидәндә деди: «Бу күн бу евә хилас кәлди, чүнки бу адам да Ибраһимин оғлудур. **10** Инсан Оғлу итकिनләри тапыб хилас етмәјә кәлиб». ^д

11 Бу сөзләрдән сонра Иса шакирдләринә башга бир мәсәл чәқди, чүнки онлар елә дүшүнүрдүләр ки, Јерусәлимә кө-

ФӘС. 18а Лк 7:50
Лк 17:19

б Мт 20:34

в Лк 5:26

ФӘС. 19г Мт 9:11
Лк 5:30
Лк 15:2ф Чк 22:1
Лв 6:4, 5д һә 34:16
Мт 9:13
Мт 15:24
Лк 15:4
Рм 5:8
1Тм 1:15**Сағ сүтун**

а һә 1:6

б Мт 25:14
Мр 13:34
Јһ 18:36

в Мт 25:15

г Мт 25:19

ф Мт 25:20, 21

д Лк 16:10

е Мт 25:22, 23

ө Мт 25:24

лән кими Аллаһын Падшаһлығыны көрәчәкләр. ^а **12** О деди: «Күбар аиләдән олан бир адам падшаһлыг һакимијәтини алыб кери гајытмағ үчүн узат бир өлкәјә јолланарды. ^б **13** О, јанына он нөкәр чағырыб онлара он мина* верди вә тапшырды: “Мән кәләнә кими бу пулу дөвријәјә бурахын”. ^в **14** Лакин өлкәсинин сакинләри она нифрәт едирдиләр. Онлар онун ардынча бир нечә елчи көндәриб дедиләр: “Биз бу адамын үзәримиздә һөкманлыг етмәсини истәмирик”.

15 Падшаһлыг һакимијәтини алыб кери гајыдандан сонра о, нөкәрләри јанына чағыртдырды ки, көрсүн онлара вердији пулу дөвријәјә бурахыб нә гәдәр кәлир әлдә едибләр. ^г **16** Биринчи нөкәр кәлиб деди: “Аға, вердијин мина он мина кәтирди”. ^ф **17** Ағасы она деди: “Афәрин, гочаг нөкәр! Хырда ишдә етибарлы олдуғун үчүн сәнә он шәһәр үзәриндә һакимијәт верирәм”. ^д **18** Сонра икинчи нөкәр кәлиб деди: “Аға, вердијин мина беш мина кәтирди”. ^е **19** Ағасы бу нөкәрә дә деди: “Сәнә дә беш шәһәр үзәриндә һакимијәт верирәм”. **20** Лакин башга бириси кәлиб белә деди: “Аға, ал, бу да сәнин пулун. Ону јайлыға бүкүб кизләтмишдим. **21** Сәндән горхдум, чүнки сән сәрт адамсан, гојмадығыны көтүрүрсән, әкмәдијини бичирсэн”. ^ө **22** Ағасы она деди: “Јарамыз нөкәр! Сән өз дилинлә өзүнү мәһкум етдин. Ахы сән мәним гојмадығыны көтүрән, әкмәдијини бичән сәрт адам олдуғуму

19:13 * Јунан минасы 340 г ағырлығында иди вә 100 дирһәм дөјәриндә иди. Б14 өләвәсинә бах.

билирдин!^a **23** Белә исә, нә үчүн пулуму дөвријјәә бурахмадын ки, гајыданда ону фаизлә кери алым?»

24 Онда аға јанындакылара деди: “Пулу бундан алыб он ми¬насы олана верин”.^b **25** Она дедиләр: “Аға, ахы онун артыг он ми¬насы вар!” **26** “Буну билин ки, кимдә варса, она даһа чох вериләчәк, кимдә жох¬дурса, әлиндәки дә алы¬на¬чаг.”^b **27** Үзәрләриндә падша¬һлыг етмәјими истәмәјән дүш¬мәнләримми исә бура кәтириб көзүмүн габағында өлдүрүн”.

28 Иса бунлары дејәндән сонра јолуна давам едиб Јеру¬сәлимә галхды. **29** О, Зејтун дағында^c јерләшән Бейтфәчијә вә Бейтанијјәә јахынлашан¬да габағынча ики шакирдини көндәрби^c **30** деди: «Гаршы¬дакы кәндә кедин. Кәндә ки¬рәндә пајаја бағланмыш вә һеч кимин минмәдији бир годут көрәчәксиниз. Ону ачыб мәнә кәтирин. **31** Әкәр кимсә сиз¬дән ону нијә ачдығынызы со¬рушса, дејин ки, Ағаја лазым¬дыр». **32** Онлар кедиб көрдү¬ләр ки, һәр шеј онун дедији ки¬мидир.^d **33** Һејваны ачаркән онун јијәләри дедиләр: «Ону нијә ачырсыныз?» **34** Ша¬кирдләр чаваб вердиләр: «Аға¬ја лазымдыр». **35** Онлар һеј¬ваны Исанын јанына кәтири¬дәр, үст палтарларыны чыха¬рыб һејванын белинә гојдулар вә Исаны она миндирдиләр.^e

36 Иса јолла кедәркән ча¬маат үст палтарыны јерә сә¬рирди.^e **37** О, Зејтун дағы¬нын енишинә јахынлашанда бүтүн шакирдләри севинди. Онлар көзләри илә көрдүк¬ләри әзәмәтли ишләрә көрә Аллаһы учадан мәдһ едиб **38** дедиләр: «Јехованын ады илә Падшаһ кими кәләнә ешг

ФӘС. 19

a Мт 25:26, 27

b Мт 25:28

в Мт 13:12
Мт 25:29
Мр 4:25
Лк 8:18

г һә 1:12

Ғ Мт 21:1-3
Мр 11:1-6

д Мт 21:6, 7

е Зк 9:9
Мр 11:7-10
Јһ 12:14, 15

ө Мт 21:8

Сағ сүтүн

a 36 118:26
Мт 21:9
Мр 11:9

b Мт 21:15
Јһ 12:19

в Јһ 11:35

г Әш 6:9, 10
Мт 13:14

Ғ Гн 28:52
Дн 9:26
Лк 21:20

д Лк 23:28, 29

е Мт 24:2
Мр 13:2
Лк 21:6

ө Мт 21:12
Мр 11:15, 16

ж Әш 56:7

з Әр 7:11
Мт 21:13
Мр 11:17
Јһ 2:16

и Мр 11:18

ы Мр 12:37
Лк 21:38

ФӘС. 20

ј Мт 21:23-27
Мр 11:27-33

олсун! Көјләрдә сүлһ, учалар¬да јашајана алгыш!»^a **39** Ла¬кин бәзи фәрсиләр чама¬тын арасындан гышгырыб де¬диләр: «Устад, шакирдләри¬ни сусдур».^b **40** Иса он¬ла¬ра деди: «Буну билин ки, он¬лар суссајдылар, дашлар дилә кә¬либ бағырарды».

41 Иса шәһәрә јахынлашан¬да она бахыб ағлады.^b **42** О деди: «Каш бу күн сән сүлһә апаран јолу дәрк едәј¬дин... Амма көзләрин бағ¬лыдыр.»^c **43** Чүнки вахт кә¬ләчәк, дүшмәнләрин сәнин ә¬трафында учу шиш пәјаларла истехкам гурачаг, сәни мұһа¬сирәә алыб һәр тәрәфдән сы¬хышдырачаг.^c **44** Онлар сәни, ушағларыны јерә чырпачаг,^d сәндә дашы даш үстә гојма¬ја¬чаг,^e чүнки сән жохлама вахты¬ны сезмәдин».

45 Сонра Иса мәбәдә кириб орадакы алверчиләри говмаға башлады.^e **46** О дејирди: «Ја¬зылыб: “Мәним евим дуа еви олачаг”.^ж Сиз исә ону гулдур јувасына дөндәрмисиниз».^з

47 Иса һәр күн мәбәддә вәз едирди. Бөјүк каһинләр, мир¬зәләр вә халгын нүфузлу адам¬лары ону өлдүрмәк үчүн фүр¬сәт ахтарырдылар,^д **48** амма тапа билмирдиләр, чүнки бү¬түн халг ону дигтәтлә динлә¬јир, ондан айрылмырды.^и

20 Бир күн Иса мәбәддә вәз едир вә мүждәни тәб¬лиғ едирди. Бөјүк каһинләр вә мирзәләр ағсаггалларла бирликдә онун јанына кә¬либ 2 сорушдулар: «Де кө¬рәк бунлары нә һагла едир¬сән? Сәнә ким ихтијар вериб?»^ј

3 Иса деди: «Мән дә сизә бир суал верәчәјәм: дејин кө¬рүм 4 Јәһјаја вәфтиз етмәк ихтијарыны Аллаһ вермиш¬ди, жохса инсанлар?» **5** Онлар

өз араларында көтүр-гој едиб белэ гәнаәтә кәлдиләр: «Әкәр десәк ки, “Аллаһ вермишди”, о гајыдыб дејәчәк: “Бәс нијә она инанмадыңыз?” **6** Әкәр десәк ки, “инсанлар вермишди”, онда чамаат бизи даша бәсар, чүнки һамы Јәһјанын пејгәмбәр олдугуна инаныр».^а **7** Онлар белә дедиләр: «Билмирик ким вермишди». **8** Иса онлара деди: «Мән дә бунлары нә ихтијарла етдијими сизә де-мәјәчәјәм».

9 Сонра Иса чамаата белә бир мәсәл сәлди: «Бир адам үзүм бағы салды^б вә бағы бағбанлара ичарәјә вериб узун мүддәтә башга өлкәјә јолланды.^в **10** Мәһсул јығымы мөвсүмүндә өз нөкәрини бағбанларын јанына көндәрди ки, бағын барындан она версинләр. Бағбанлар исә нөкәри дөјүб әлибош кери гајтардылар.^г **11** Бағын саһиби јенидән бир нөкәр көндәрди. Бағбанлар ону да дөјүб тәһгир етдиләр вә әлибош гајтардылар. **12** О, үчүнчү дәфә нөкәр көндәрди. Бағбанлар ону да шил-күт едиб чөлә атдылар. **13** Онда бағын саһиби белә деди: “Нә едим? Кәлсәнә севимли оғлуму көндәрим.^д Јәгин она һөрмәтлә јанашарлар”. **14** Лакин бағбанлар оғулу көрөндә бир-биринә дедиләр: “Бу, варисдир. Кәлин ону өлдүрәк ки, мирас бизим олсун”. **15** Бағбанлар оғулу бағдан чөлә атыб өлдүрдүләр.^е Көрәсән, бағын саһиби онлара нә едәчәк? **16** О кәлиб бу бағбанлары өлдүрәчәк, үзүм бағыны исә башгаларына верәчәк».

Буну ешидәндә онлар дедиләр: «Ираг олсун!» **17** Иса онлара бахыб деди: «Бәс онда “бәнналарын рәдд етдикләри

ФӘС. 20

а Лк 7:29

б Әш 5:7

в Мт 21:33-41
Мр 12:1-9

г 2Пд 17:13, 14
2См 36:15, 16
һв 7:52
Иб 11:36, 37

д Мт 17:5
Јһ 3:16

е һә 3:15

Сағ сүтүн

а 36 118:22
Әш 28:16
Мт 21:42, 44
Мр 12:10, 11
һә 4:11
1Бт 2:7

б Әш 8:14, 15

в Мт 21:45, 46
Мр 12:12

г Мт 22:15-22
Мр 12:13-17

д Рм 13:7
Тт 3:1
1Бт 2:13

е Мт 22:21
Мр 12:17

ж һә 23:8

з Мт 22:23-28
Мр 12:18-23

даш күнчүн әсас дашы олду” сөзләринин мәнәсы нәдир?^а **18** Онун үстүнә јыхылан һәр кәс тикә-парча олачаг.^б Бу даш кимин үстүнә дүшсә, ону тәләф едәчәк».

19 Мирзәләр вә бөјүк кәһинләр Исанын бу мәсәли онлара аид етдијини баша дүшүб ону дәрһал тутмаг истәдиләр, амма чамаатдан горхдулар.^в **20** Ону јахшыча мұшаһидә етдикдән сонра хәлвәтчә муздила бир нечә адам тутдулар вә онун јанына көндәрдиләр. Бу адамлар өзләрини сәләһ көстәриб ону сөздә тутмалы идиләр.^г Мирзәләр вә бөјүк кәһинләр Исаны һөкүмәтә вә вәлијә тәслим етмәк истәјирдиләр. **21** Һәмин адамлар кәлиб Исаја дедиләр: «Устад, биз билирик ки, сән һәмишә дүз данышырсан, доғру тәлим верирсән. Сәндә тәрәфкешлик јохдур, Аллаһын јолуну һәгигәтә мұвафиг өјрәдирсән. **22** Нечә билирсән, падшаһа* чан веркиси өдәмәк дүзкүндүр, ја јох?» **23** Иса онларын кәләјини дәрһал анлајыб деди: **24** «Мәнә бир динар* көстәрин. Бу динарын үзәриндә кимин сурәти вә титулу һәкк олунуб?» Онлар чаваб вердиләр: «Падшаһын». **25** Иса онлара деди: «Белә исә, падшаһа мәхсус шејләри падшаһа,^д Аллаһа мәхсус шејләри Аллаһа верин».^е **26** Онлар халғын гаршысында Исаны сөздә тутта билмәдиләр вә онун чавабына мат галыб сусдулар.

27 Дирилмәјә инанмајан сәддукиләрдән бир нечәси^ө онун јанына кәлиб сорушду:^ө **28** «Устад, Муса бизә белә јазыб: “Бир киши өвләд-

20:22 * һәрфән: Сезара. 20:24 * Б14 әлавәсинә бах.

сыз өлөрсө, гардашы онун дул галмыш арвадыны алмалы вэ онун нэслини давам етдирмэлидир”.^a **29** Једди гардаш вар иди: бөјүк гардаш евлэнди, амма өвладсыз өлдү. **30** Икинчиси дэ о гадынла евлэнди вэ сонра өлдү, **31** үчүнчүсү дэ елэ. Белэликлэ, гардашларын једдиси дэ онунла евлэндилэр, амма өвлэндэн сонра өвлад гојмајыб өлдүлэр. **32** Ахырда о гадын да өлдү. **33** Көрөсөн, дирилэндэн сонра һэмин гадын бу гардашлардан һансынын арвады олачаг? Ахы једдиси дэ ону алмышды).

34 Иса онлара деди: «Бу дөврүн өвладлары евлэнирлэр, эрэ кедирлэр, **35** лакин кэлэчэк дөврдө јашамаға вэ өлүлөрдөн дирилмөјө лајиг көрүләнлэр нэ евлэнэчэк, нэ дэ эрэ кедэчэклэр.» **36** Онлар артыг өлмөјөчөклэр, чүнки мэлэк кими олачаг вэ дирилдиклэри үчүн Аллаһын өвладлары олачаглар. **37** О ки галды өлүлэрин дирилмэсинэ, буну һэтта Муса кол һаггындакы әһвалатында Јеһованын “Ибраһимин Аллаһы, Исһагын Аллаһы вэ Јагубун Аллаһы” адландырмагла көстөриб.^a **38** О, өлүлэрин јох, дирилэрин Аллаһыдыр, чүнки Онун үчүн онларын һамысы сағдыр”.^г **39** Мирзэлөрдөн бир нечәси деди: «Устад, јахшы дедин». **40** Онлар артыг бир сөз белэ сорушмаға чүрөт еттирилэр.

41 Иса онлардан сорушду: «Нечэ олур ки, Мэсиһи Давудун оғлу адландырырлар?»^в **42** Ахы Давуд өзү Зэбур китабында белэ дејир: “Јеһова Ағама деди: **43** “Дүшмәнләрини кәтил кими ајағынын алтына гојанадэк сағымда отур”.”^д

ФӘС. 20

а Јр 38:7, 8
Гн 25:5, 6

б Мт 22:29, 30
Мр 12:24, 25

в Чк 3:2, 6
Мт 22:31-33
Мр 12:26, 27

г Мт 22:32

д Мт 22:41-46
Мр 12:35-37

е 36 110:1
һв 2:34, 35

Сағ сүтүн

а Мт 23:2, 6, 7
Мр 12:38-40

ФӘС. 21

б Мр 12:41

в Мр 12:42

г Мр 12:43, 44
2Кр 8:12

д Мт 22:37

е Мт 24:1, 2
Мр 13:1, 2

ж Лк 19:44

з Мт 24:3
Мр 13:4

ж 2Тм 3:13
1Јһ 4:1
Вһ 12:9

44 Давуд ону “Аға” адландырырса, о, Давудун оғлу нечэ ола билэр?»

45 Чамаат она гулаг асаркән о, шакирдләринэ деди: **46** «Өзүнүзү мирзэлөрдөн көзләјин. Онлар узун әбаларда кэмәји, базар мејданларында чамаатдан салам алмағы, синагогларда габаг чәркәлөрдө, зијафәтлөрдө јухары башда отурмағы севирилэр.»^a **47** Онлар дул гадынларын евлэрини талајыр, өвлэрини мөмин көстөрмөк үчүн узун-узады дуа едирлэр. Онлара даһа ағыр һөкм кәсилэчәк».

21 Иса әтрафа көз кәзди-рөндө варлыларын хэзинэ габларына ианэ* салдыгыларыны көрдү.^б **2** Сонра касыб бир дул гадын да кәлиб габа ики хырда пул* салды.^в **3** Иса деди: «Иһанын, бу касыб дул гадын онларын һамысындан чоһ пул салды.^г **4** Чүнки онлар варларынын артыгылыгындан ианэ вердилэр, бу гадын исэ јохсул ола-ола, доланмаг үчүн нәји вардыса, һамысыны верди.»^д

5 Даһа сонра бәзилэри мөбәдин өзүндән, онун көзәл дашларла, Аллаһа тәгдим едилмиш әшјаларла бәзәдилдијиндән данышанда^е **6** о деди: «Елэ вахт кәлэчәк ки, бурада көрдүкләриниздән даш даш үстә галмајачаг, һамысы дағылачаг».^в **7** Онда Исадан сорушдулар: «Устад, бунлар нэ вахт олачаг? Бунларын баш верэчәји вахт һансы әләмәтдән билинэчәк?»^г **8** Иса чаваб верди: «Диггәтли олун ки, сизи алдатмасынлар.»^д Чүнки бир чоһлары мөним адымла кәлиб

21:1 * һәрфөн: бөхшиш. **21:2** * һәрфөн: ики лепта. Б14 өләвөсинө бах.

дежэчэк: “Мәсһ мәнәм”, “Вахт жахынлашыр”. Онларын ардынча кетмәјин.^a **9** Бундан элавә, мүһарибәләр вә игтишашлар барәсиндә ешидәндә дәһшәтә кәлмәјин. Чүнки әввәлчә бунлар баш вермәлидир, анчәг сон дәрһал кәлмәјәчәк».^b

10 Сонра элавә етди: «Милләт милләтә гаршы,^c дөвләт дөвләтә гаршы галчаг.^г **11** Күчлү ээлзәләр олачаг, каһ бурада, каһ орада гытлыглар вә хәстәликләр* олачаг.^ф Инсанлар дәһшәтли мәнзәрәләрин, көјдән кәлән бөјүк әләмәтләрин шаһиди олачаг.

12 Лакин бүтүн бунлардан әввәл сизи тутачаглар, тәгиб едәчәкләр,^a синагоглара верәчәкләр, зинданлара атачаглар, мәним адыма көрә сизи падашларын вә валиләрин өнүнә кәтирәчәкләр.^б **13** Бунун сәјәсиндә сиз шәһадәт верәчәк-синиз. **14** Буна көрә дә өзүнүзү мүдафиә етмәк үчүн нә дејәчәјинизи габагчадан дүшүнмәјин,^в **15** чүнки мән сизин дилинизә елә сөзләр гојачагам, сизә елә һикмәт верәчәјәм ки, дүшмәнләриниз сизә бата билмәјәчәк, сөзүнүзүн габагында сөз дејә билмәјәчәк.^ж **16** Бундан башга, вәлидејнләриниз, гоһум-гардашыныз, достларыныз сизи элә верәчәк, һатта бәзиләринизи өлдүрәчәкләр.^з **17** Мәним адыма көрә һамы сизә нифрәт едәчәк.^д **18** Бунлара бахмајараг, башыныздан бир түк белә, әскик олмајачаг.^д **19** Дөзүмлә һәјатынызы хилас едәчәксиниз.^д

20 Гошунларын Јерусәлими мүһасирәјә алдығыны көрәндә^к билин ки, о, тезликлә виран олачаг.^к **21** Онда гој

ФӘС. 21

a Мт 24:4, 5
Мр 13:5, 6

б Мт 24:6
Мр 13:7

в Bh 6:4

г Мт 24:7
Мр 13:8

ф һә 11:28
Bh 6:8

д Jh 16:2

e Мт 10:17, 18
Мт 24:9
Мр 13:9
һә 25:23
Bh 2:10

ө Лк 12:11, 12
ж Мр 13:11
һә 6:8, 10

з Ми 7:6
Мр 13:12, 13
һә 7:59

и Мт 10:22
Мт 24:9

ы Мт 10:29, 30
Лк 12:6, 7

ј Мт 24:13
Рм 5:3, 4
Иб 10:36
2Бт 1:5, 6

к Лк 19:43

к Дн 9:26
Мт 23:37, 38
Мт 24:15, 16

Саг сүтун

a Мр 13:14

б Мт 24:19
Мр 13:17
Лк 23:28, 29

в Гн 28:64
Дн 9:26

г Дн 4:25

ф Мт 24:29
Мр 13:24, 25

д Дн 7:13

e Мт 24:30
Мр 13:26
Bh 1:7

ө Мт 24:32, 33
Мр 13:28, 29

ж Мт 24:34
Мр 13:30

з Мт 24:35
Мр 13:31

Јәһудийәдә оланлар дағлара гачсын,^a шәһәрдәкиләр ордан чыхсын, этраф кәндләрдә оланлар шәһәрә кирмәсин. **22** Чүнки о күнләр гисас күнләри олачаг* вә беләликлә, бүтүн јазыланлар јеринә јетәчәк. **23** О күнләрдә һамилә гадынларын, әмзикли аналарын вај һалына!^б Бу торпагда бөјүк мүсибәт олачаг. Бу халг гәзәбә туш кәләчәк, **24** гылынчдан кечириләчәк, бүтүн өлкәләрә әсир апарылачаг.^в Халглар верилән вахт гуртарана гәдәр Јерусәлими халгларын тапдағы алтында галачаг.^г

25 Һәмчинин күнәшдә, ајда, улдузларда әләмәтләр олачаг.^ф Јердә дәнизин нәрилтисиндән вә чалхаланмасындан чыхыш јолу тапмајан халглар эзаб чәкәчәк. **26** Инсанлар горхудан вә јерин үзәринә кәләчәк һадисәләри көзләмәкдән һушуну итирәчәк, чүнки көјләрин гүвәләри сарсылачаг. **27** Сонра инсан Оғлунун^д гүдрәтлә, чалал ичиндә булулда кәлдијини көрәчәкләр.^ө **28** Бунлар јеринә јетмәјә башлајанда гамәтиниз дүзәлдиб башынызы дикәлдин, чүнки гуртулушунуз јахындыр».

29 Сонра Иса онлара бу мәсәли чәкди: «Әнчир ағачына вә башга ағачлара фикир верин.^ө **30** Онларын тумурчугландығыны көрәндә билирсиниз ки, тезликлә јәј кәләчәк. **31** Еләчә дә бүтүн бунларын баш вердијини көрәндә билин ки, Аллаһын Падашаһлығы јахындадыр. **32** Јадынызда сахлајын ки, бүтүн бунлар бу насил кечи кетмәмиш баш верәчәк.^ж **33** Јер-көј јох олуб кедәчәк, амма мәним сөзләрим галачаг.^з

21:22 * Јахуд о күнләрдә әдаләт өз јерини тутачаг.

34 Өзүнүзө фикир верин, үрәжинизи гарынгулулу, сэрхошлуг^а вә һәјатын гајғылары^б илә жүкләмәјин ки, о күн **35** үстүнүзә тор кими гәфләтән,^в бир ан ичиндә кәлмәсин. Чүнки о күн јер үзүндә јашајан һәр кәсин үстүнә кәләчәк. **36** Буна көрә дә ојаг дурун^г вә һәр заман Аллаһа јалварын^д ки, баш верәчәк бу һадисәләрдән гуртуласыныз вә инсан Оғлунун гаршысында дура биләсиниз».^д

37 Иса күндүзләр мәбәддә вәз едир, кечәләр исә кедиб Зејтун дагында галырды. **38** Бүтүн халг ону динләмәк үчүн сүһ тездән мәбәдә кәлирди.

22 Пасха адланан Мајасыз чөрәк бајрамы^а јахынлашырды.^б **2** Бөјүк каһинләр вә мирзәләр халгдан горхурдулар,^в она көрә дә Исаны арадан көтүрмәк үчүн әлверишли јол ахтарырдылар.^г **3** Онда Шејтан он ики һәваридән бири олан Јәһуда Искаријутун үрәјинә кирди.^д **4** Јәһуда бөјүк каһинләрин вә мәбәд рәисләринин јанына кедиб онларла Исаны әлә вермәк барәсиндә данышды.^е **5** Бу, онларын үрәјинчә олду, онлар Јәһудая күмүш пул вермәји гәрарлашдырдылар.^в **6** Јәһуда разылашды вә Исаны чамаатдан хәлвәт әлә вермәк үчүн фүрсәт ахтармаға башлады.

7 Мајасыз чөрәк бајрамы кәлди. һәммин күн Пасха гурбану кәсилирди.^к **8** Иса Бутрусла Јәһјаны көндөрди деди: «Кедин вә бизә Пасха јемәји һазырлајын».^к **9** Онлар сорушдулар: «Һарада һазырлајар?» **10** Иса чаваб верди: «Шәһәрә кирәндә әлиндә сахсы сәһәнк апаран бир адам көрәчәксиниз. Онун кирди-

ФӘС. 21

а Әш 5:11, 12
Рм 13:13
б Мс 11:4
Мт 6:25
1Тм 6:8
в 1Ск 5:2, 3
2Пт 3:10
г Мт 25:13
Мр 13:33
1Кр 16:13
1Бт 5:8
д Рм 12:12
Еф 6:18
1Бт 4:7
е Мт 24:42
Мр 13:35
Бһ 6:16, 17
Бһ 16:15

ФӘС. 22

е Лә 23:5-8
Лк 22:7
Јһ 13:1
ө Чк 12:3, 6
ж Мт 21:45, 46
Мт 26:3-5
Мр 14:1, 2
Лк 20:19
з Лк 9:22
и Мт 26:14-16
Мр 14:10, 11
Јһ 6:70
Јһ 13:2, 27
һә 1:16, 17
й Јһ 13:18
ј Зк 11:12
к Чк 12:14, 18
Гн 16:1, 2
Мт 26:17
Мр 14:12
к Чк 12:8

Сағ сүтун

а Мт 26:18, 19
Мр 14:13-16
б Мт 26:20
Мр 14:17
в Чк 12:8
г Иб 10:10
1Бт 2:24
д 1Кр 10:16
е Мт 26:27, 28
Мр 14:23, 24
1Кр 11:23-25
е Иб 9:13, 14
1Бт 1:18, 19
ө Чк 24:8
ж Әр 31:31
Иб 7:22
Иб 8:8
з 36:41:9
Мт 26:21
Мр 14:18
Јһ 13:21
и Әш 53:7, 8
Дн 9:26
һә 4:27, 28
й Мт 26:24
ј Мт 26:22
Мр 14:19
Јһ 13:22

ји евә кедин^а **11** вә ев саһибинә белә дејин: «Устад сорушур, шакирдләри илә Пасха јемәјини һансы отагда јејәчәк». **12** О адам сизә јухары мәртәбәдә һазырланмыш бөјүк бир отаг көстәрәчәк. Јемәји орада һазырлајын». **13** Шакирдләр кетдиләр вә доғрудан да, һәр шеј Исанын дедији кими олду. Онлар Пасха үчүн һазырлыг көрдүләр.

14 Вахт јетишәндә Иса һәвариләри илә сүфрәә әјләшди.^б **15** Иса онлара деди: «Мән чох арзулајырдым ки, әзәб чәкмәздән әввәл бу Пасха јемәјини сизинлә јејим. **16** Чүнки бу^в, Аллаһын Падшаһлығында керчәкләшмәјинчә бир даһа буну јемәјәчәјәм». **17** Сонра бир чам көтүрдү вә Аллаһа шүкүр едиб деди: «Бу чамы көтүрүн, бир-биринизә өтүрүн. **18** Чүнки Аллаһын Падшаһлығы кәлмәјинчә мән бир даһа шәраб ичмәјәчәјәм».

19 Сонра чөрәк көтүрдү,^б Аллаһа шүкүр едиб чөрәји бөлдү вә шакирдләринә верди деди: «Бу чөрәк сизин уғрунuzда^г фәда едиләчәк бәдәними тәмсил едир.^д Хатирәми јад етмәк үчүн буну һәмишә един».^д **20** Шам јемәјини јејәндән сонра ејнилә дә чамы көтүрүб деди: «Бу чам сизин уғрунuzда^е ахыдылачаг ганым^ө әсасында бағланан јени әнди^ж тәмсил едир.

21 Лакин хаин мәнимлә бир сүфрә архасындадыр.^з **22** Инсан Оғлу онун үчүн тәјин едилмиш јолла кедир.^и Амма јенә дә вәј ону сатарын һалына!»^в **23** Онлар араларында данышмаға башладылар ки, көрәсән, буну ким едәчәк.^ј

22:16 * Јәни Пасханын тәмсил етдији шејләрин һамысы.

24 Сонра онларын арасында гызгын мубаһисә дүшдү: онлардан ким даһа бөжүкдүр.^а 25 Иса онлара деди: «Халгларын һөкмдарлары онлара ағалыг едир, онларын үзәриндә һакимијјәт сүрәнләри һами* кими учалдырлар.^б 26 Сиз исә белә олмамалысыныз.^в Гој аранызда бөжүк сајылан кичик кими олсун,^г башчылыг едән хидмәтчи кими олсун. 27 Ким даһа бөжүкдүр: сүфрәдә отуран, јохса гуллуг едән? Мәкәр бөжүк сүфрәдә отуран дејил? Мән исә сизә гуллуг едирәм.^д

28 Амма бүтүн сынагларым боју^а мәним јанымда^б сиз олмусунуз. 29 Буна көрә Атам мәнимлә әһд бағладығы кими, мән дә падшаһлыгта һөкманлыг етмәк үчүн сизинлә әһд бағлајырам^в ки, 30 мәним Падшаһлығымда сүфрәмдә јејәсиниз, ичәсиниз^д вә тахтада отуруб^е Исраилин он ики гәбиләсини мұһакимә едәсиниз.^ж

31 Шимон, Шимон! Шејтан сизи буғда кими хәлбирдән кечирмәји тәләб едирди.^а

32 Амма мән сәнин үчүн Аллаһа јалвардым ки, иманын түкәнмәсин.^б Сән дә гајыданда гардашларынын иманыны мөһкәмләндир.^в 33 Бутрус исә деди: «Аға, мән сәнинлә зиндана да, өлүмә дә кетмәјә һазырам». 34 Анчаг Иса деди: «Бутрус, буну бил ки, бу күн хоруз банламыш сән мәни үч дәфә даначагсан». 35

35 Сонра Иса шакирдләринә деди: «Мән сизи хидмәтә көндәрәндә өзүнүзлә пул кисәси, һејбә вә сәндәл көтүрмәмишдиниз.^а Бир шејдә корлуғ

22:25 * һами фәхри титул иди.

ФӘС. 22

а Мр 9:34
Лк 9:46
б Мр 20:25-27
Мр 10:42-44
в 1Бт 5:2, 3
г Лк 9:46-48
д Мр 20:28
Лк 13:3-5
Фн 2:5-7
е Иб 4:15
ж Лк 13:29
з 1Кр 6:2
Бһ 2:26, 27
И Мр 19:28
Ы Мр 26:31
Мр 14:27
1Бт 5:8
ј Лк 17:15
к Иб 12:12
к Мр 26:33
Мр 14:29
Лк 13:37
л Мр 26:34
Мр 14:30
Лк 22:61
Лк 13:38
м Мр 10:9, 10
Мр 6:7-9
Лк 9:2, 3

Сағ сүтүн

а Әш 53:12
б Лк 18:31
в Мр 26:30
Мр 14:26
Лк 18:1
г Мр 26:41
Мр 14:38
Лк 22:46
д 1Пд 19:5, 7
Дн 10:18, 19
Мр 4:11
е Лк 12:27
Иб 5:7
ө Мр 26:40
Мр 14:37
ж Мр 26:41
Мр 14:38
Лк 22:40

чәкдиниз?» Онлар дедиләр: «Хејр!» 36 Онда Иса деди: «Инди исә пул кисәси олан кисәсини, һәмчинин һејбәсини дә көтүрсүн. Гылынчы олмајан үст палтарыны сатыб гылынч алсын. 37 Буну билин ки, мәним һаггымда јазылмыш: “Чинајәткарлара тај тутулду”, – сөзләри јеринә јетмәлидир.^а Чүнки һаггымда јазыланлар артыг һәјата кечир». 38 Онлар дедиләр: «Аға, бурада ики гылынч вар». Иса деди: «Кифајәтдир».

39 Иса орадан чыхыб һәмишәки кими Зејтун дағына кетди. Шакирдләри дә далынча кетдиләр.^б 40 Ора чаганда Иса онлара деди: «Дуа един ки, күнаһа јол вермәјәсиниз». 41

Өзү исә онлардан бир гәдәр* араланды, диз чөкүб дуа етмәјә башлады: 42 «Ата, әкәр истәјирсәнсә, бу чамы* мәндән узаглашдыр. Фәгәт гој мәним јох, Сәнин истәдијин кими олсун». 43 Бу заман көјдән бир мәләк пејда олуб ону үрәкләндирди.^д 44 Иса шиддәтли иштираб чәкәрәк даһа да һәрарәтлә дуа едирди^е вә тәри ган дамалары кими јерә дүшүрдү.

45 Иса дуасыны гуртарыб ајаға галхды, шакирдләринин јанына гајытды вә көрдү ки, онлар кәдәрдән үзүлүб јухуја кедибләр.^в 46 Иса онлара деди: «Нижә јатырсыныз? Галхын вә дурмадан дуа един ки, күнаһа јол вермәјәсиниз». 47

47 О һәлә данышаркән ора бир издиһам кәлди. Он ики һәваридән бири олан Јәһу-

22:41 * Јахуд бир даш атымы гәдәр.

22:42 * Чам Аллаһын ирадәсинин – Исанын күфр данышмагда иттиһам олунараг өлдүрүлмәсинә јол вермәсинин рәмзидир.

да бу издиһамын өнүндә иди. Јәһуда Исаны өпмәк үчүн она јахынлашды.^а **48** Иса она деди: «Јәһуда, инсан Оғлуну өпүшлә сатырсан?» **49** Исанын јанындакылар вәзијәти баша дүшүб она дедиләр: «Аға, ғылынчлары ишә салаг?» **50** Һәтта онлардан бири ғылынчла вуруб баш каһинин нөкәринин сағ гулағыны кәсди.^б **51** Анчаг Иса деди: «Јетәр!» Сонра нөкәрин гулағына тохунуб ону сағалтды. **52** Иса ону тутмаға кәлән бөјүк каһинләр, мәбәд рәисләринә вә ағсагаллара деди: «Мәкәр мән гулдурам ки, үс-түмә ғылынч вә дәјәнәклә кәлирсиниз?»^в **53** Һәр күн мәбәддә сизин јанынызда оланда^г һеч мәни тутмурдунуз?!^д Амма инди сизин вахтыныздыр, инди зүлмәтин һакимијәтидир».^е

54 Онлар Исаны тутуб баш каһинин евинә апардылар.^е Бутрус исә бир гәдәр аралыдан онларын далынча кедиди.^е **55** Адамлар һәјәтин ортасында тонгал галајыб дөврәсиндә отурдулар. Бутрус да онларын арасында отурду.^ж **56** Бу заман гарабашлардан бири тонгалын јанында отуран Бутрусу көрүб она диггәтлә бахды вә деди: «Бу да онларла иди». **57** Лакин Бутрус данмаға башлады: «Ај бачы, мән ону танымырам». **58** Бир аз сонра башга бир адам ону көрүб деди: «Сән дә онлардансан». Лакин Бутрус деди: «Јох, ај киши!»^з **59** Тәгрибән бир саатдан сонра башга бир адам исрарла деди: «Бу адам онунла иди! Бу да чәлиләдир». **60** Бутрус деди: «Ај киши, баша дүшмүрәм, сән нә данышырсан?!» Елә һәмин андача, сөз һәлә онун ағзында икән

ФӘС. 22

а Мт 26:47-50
Мр 14:43-46
Јһ 18:2, 3

б Мт 26:51, 52
Мр 14:47
Јһ 18:10, 11

в Мт 26:55, 56
Мр 14:48, 49

г Лк 19:47

д Јһ 7:30

е Мт 19:11

ж Әш 53:7
һә 8:32

з Мт 26:57, 58
Мр 14:53, 54
Јһ 18:15

и Мт 26:69-75
Мр 14:66-72
Јһ 18:18

к Јһ 18:25-27

Сағ сүтун

а Мт 26:75
Мр 14:72

б 36 22:7

в Әш 50:6

г Әш 53:5

д Мт 26:67, 68
Мр 14:65

е 36 2:2

ж Мт 27:1

з Мр 15:1

и һә 4:26

к Мт 26:63
Мр 14:61

д Дн 7:13

е 36 110:1

ж Мт 26:64

з Мр 14:62

и һә 2:32, 33

к һә 7:55

д Рм 8:34

е Кл 3:1

ж И6 1:3

з Мт 26:65

и Мр 14:63

ФӘС. 23

ж Мт 27:2

и Мр 15:1

к Јһ 18:28

д 36 35:11

е Мр 12:17

ж Ыл 18:36

з Мт 27:11

и Јһ 18:38

к И6 7:26

д 15т 2:21, 22

хоруз банлады. **61** Аға дөнүб дүз Бутрусун үзүнә бахды. Бутрус да Ағанын дедији: «Бу күн хоруз банламамыш сән мәни үч дөфә даначагсан», — сөзләрини хатырлады.^а **62** О, чөлә чыхыб һөнкүр-һөнкүр ағлады.

63 Исанын кешијини чәкәнләр ону лаға гојуб^б вурмаға^в башладылар. **64** Онлар Исанын үзүнү өртүб ондан сорурдулар: «Һә, пејғәмбәр, тап көрәк сәни ким вурду?» **65** Она чохла башга күфрләр дә дејирдиләр.

66 Нәһәјәт, сәһәр ачыланда халгын ағсагаллары, бөјүк каһинләр вә мирзәләр јығышдылар^г вә Исаны Синедрион залына кәтириб дедиләр: **67** «Әкәр Мәсиһсәнсә, де, биз дә биләк».^д Анчаг Иса деди: «Десәм дә инанмајачагсыныз. **68** Сиздән сорушсам, чаваб вермәјәчәксиниз. **69** Лакин индән белә инсан Оғлу^е гүдрәтли Аллаһын сағында отурачаг».^е **70** Буну ешидәндә онларын һамысы деди: «Демәли, сән Аллаһын Оғлусан?» О чаваб верди: «Еләдир ки вар». **71** Онлар дедиләр: «Даһа башга шәһадәт нәјимизә лазымдыр? Буну өзүмүз онун дилиндән ешитдик».^е

23 Сонра һамысы галхыб Исаны Пилатын јанына кәтирдиләр.^ж **2** Онлар Исаны тәгсирләндирәрәк^з дејирдиләр: «Бу адам халгымызы јолдан чыхарыр, Сезара^и верки өдәмәји гадаған едир, үстәлик, өзүнү Мәсиһ, падшаһ адландырыр».^и **3** Пилат ондан сорушду: «Сән јәһудиләрин падшаһысан?» Иса чаваб верди: «Дедијин кимдир».^к **4** Пилат бөјүк каһинләрә вә чамаата деди: «Мән бу адамда бир күнаһ көрмүрәм».^к

5 Амма онлар тәкидлә дедиләр: «Бу адам бүтүн Јәһудиядә, Чәлиләдән тутмуш бураја кими һәр јердә тәлимләри илә халгы гызышдырыр». 6 Пилат буну ешиднәдә онун Чәлиләдән олуб-олмадыгыны сорушду. 7 Биләндә ки, Иса Һирудун табелијиндәки бөлкәдәндир, ону Һирудун јанына кәндәрди. Һируд^а һәмин вахт Јерусәлимдә иди.

8 Һируд Исаны көрәндә чох севинди, нечә вахт иди ки, ону көрмәк истәјирди. Исанын сәси-сорағы онун гулағына чатмышды.^б О үмид едирди ки, Иса она бир мөчүзә көстәрәчәк. 9 Һируд ону узун-узуды сорғу-суала тутду, амма Иса чаваб вермәди.^в 10 Бөјүк каһинләр вә мирзәләр ајаға галхыр, Исаны һиддәтлә иттиһам едирдиләр. 11 Сонра Һируд әскәрләри илә бирликдә ону алчалтмаға башлады.^г Әјнинә көзәл либас кејдириб ону элә салды.^д Сонра исә Пилатын јанына көндәрди. 12 Һәмин күн Һирудла Пилат дост олдулар, һәрчәнд о вахта кими бир-биринә дүшмән идиләр.

13 Пилат бөјүк каһинләри, рәһбәрләри вә халгы јығыб 14 деди: «Сиз бу адамы јаныма кәтириб дединиз ки, о, чамааты үсјана галдырыр. Мән ону сизин гаршынызда диндирдим, анчаг онда бир күнаһ тапмадым. Сизин иттиһамларыныз әсассыздыр.^е 15 Һируд да онда бир тәгсир тапмадығындан ону кери гајтарды. Бу адам өлүмә лајиг бир иш көрмәјиб. 16 Буна көрә дә ону чәзаландырыб^б бураха-чағам». 17 *— 18 Онлар исә бир ағыздан гышгырдылар: «Ону едам ет! Бараббаны бу-

ФӘС. 23

а Лк 3:1

б Мт 14:1
Мр 6:14
Лк 9:7-9

в Әш 53:7

г Әш 53:3

ф 36:22:7

д Јһ 18:38

е Мт 27:26
Јһ 19:1

Сағ сүтүн

а Мт 27:20, 21
Мр 15:11
Јһ 18:40б Мт 27:22-26
Мр 15:12-15
Јһ 19:12

в Јһ 19:6

г Јһ 19:15, 16

ф Мр 15:21
Јһ 19:17

д Мр 13:17

е Мт 24:19
Лк 21:23

ө һш 10:8

рах!»^а 19 (Бу адам шәһәрдә галдырылмыш гијама вә төрәдилмиш гәтлә көрә һәбс едилмишди.) 20 Пилат јенә дә онлара мурәчиәт етди, чүнки Исаны бурахмаг истәјирди.^б 21 Онларса: «Ону дирәкдә едам ет! Дирәкдә едам ет!» — дејәрәк гышгырырдылар.^в 22 Пилат үчүнчү дәфә онлара деди: «Ахы нијә? Бу адам нә пис иш көрүб ки? Мән онда өлүмә лајиг бир шеј тапмадым. Чәзаландырыб бураха-чағам». 23 Чамаат исә даһа бәркдән бағырага ону дирәжә мыхламағы тәләб едирди. Онлар о гәдәр бағырдылар^г ки, 24 ахырда Пилат тәслим олуб онларын тәләб етдији һөкмү чыхарды. 25 Онларын тәләби илә гијама вә гәтлә көрә һәбс едилмиш адамы бурахды, Исаны исә онларын ихтијарына верди.

26 Ону едама апараркән кәнддән кәлән киреналы Шимону тутдулар, ишкәнчә дирәјини* Исанын архасынча апармаг үчүн онун белинә гојдулар.^д 27 Чамаат да Исанын ардынча кедирди. Гадынлар кәдәрдән синәләринә вурур, ондан өтрү ағлајырдылар. 28 Иса чөнүб онлара деди: «Еј Јерусәлим гызлары, мәндән өтрү ағламајын. Өзүнүздән, ушағларыныздан өтрү ағлајын.^е 29 Күн кәләчәк, инсанлар дејәчәкләр: “Сонсуз, ушаг доғмамыш, ушаг әмиздирмәмиш гадынлар нә хошбәхтдир!”^б 30 О заман инсанлар дағлара: “Үстүмүзә јыхылын!”, тәпәләрә: “Бизи өртүн!” — дејәчәкләр.^в 31 Әкәр ағачын чанында су вар икән белә едирләрсә, көрүн о гурујанда нә олачаг!»

32 Оунула бирликдэ ики нэфэр чинајеткары да едама апарырдылар.^а 33 Онлар Кэллэ адланан јерэ кэлиб чатдылар.^б Орада Исаны вэ чинајеткарлары дирэјэ мыхладылар. Бирини Исанын сағында, о бирини солунда асдылар.^в

34 Лакин Иса дејирди: «Ата, онлары бағышла, чүнки нэ етиклэрини билмирлэр». Сонра Исанын палтарларыны бөлүшдүрмэк үчүн пүшк атдылар.^г 35 Чамаат дуруб бахырды, рәһбэрләр исэ ришхэндлэ дејирдилэр: «Бэс башгаларыны хилас едирди? Әкәр о, Аллаһын сечдији Мәсиһдирсэ, гој өзүнү хилас етсин».^д 36 Һәтта әскэрләр дә ону элэ салырдылар. Онлар јахынлашыб Исаја турш шәраб узадыр^е 37 вэ дејирдилэр: «Әкәр сән јәһудилэрин падшаһысанса, өзүнү хилас ет!» 38 Исанын башынын үстүндэ лөвһә варды. Лөвһәдэ јазылмышды: «Бу, јәһудилэрин падшаһыдыр».^ж

39 Дирәкдән асылмыш чинајеткарлардан бири ону тәһгир едәрәк^з дејирди: «Мәкәр сән Мәсиһ дејилсән? Өзүнү дә хилас ет, бизи дә». 40 Амма о бириси она ачыгланыб деди: «Сән һеч Аллаһдан горхмурсан? Ахы өзүн дә ејни чезаны чәкирсән. 41 Бизэ әмәлләримизэ көрө чеза верибләр, дүз дә едибләр, бу адам исэ һеч бир пис иш көрмәјиб». 42 Сонра өзүнү Исаја тутуб деди: «Иса, Падшаһлығына кәләндә мәни јада сал».^и 43 Иса она чаваб верди: «Буну бил: сән мәнимлә Чәннәтдә олачарсан!»^й

44 Күнорта саат он ики* оларды. Бүтүн јер өзүнә га-

23:43 * һәрфән: бу күн сәнә дејирәм.

23:44 * һәрфән: тәхминән алтынчы саат.

ФӘС. 23

а Әш 53:12
Мт 27:38

б Мт 27:33

в Јһ 19:17, 18

г 36 22:18
Мт 27:35
Мр 15:24
Јһ 19:24

д 36 22:7, 8
Мт 27:42, 43
Мр 15:31

е 36 69:21

ж Мт 27:37
Мр 15:26
Јһ 19:19

з Мт 27:44
Мр 15:32

и Лк 1:32, 33

й Әш 11:6
Әш 35:1
Әш 65:17
Һә 24:15
Бһ 21:1

Сағ сүтүн

а Мт 27:45
Мр 15:33

б Чк 26:31-33

в Иб 10:19, 20

г 36 31:5

д Мт 27:50

е Мт 27:54

ж Мт 27:55, 56
Мр 15:40, 41
Лк 8:2, 3

з Мт 27:57-60
Мр 15:43-46
Јһ 19:38

и Гн 21:22, 23

й Әш 53:9

к Мр 15:42
Јһ 19:42

л Чк 20:9, 10
Гн 5:13, 14

м Мт 27:61
Мр 15:47

н Чк 16:29
Чк 20:9, 10
Чк 31:15
Гн 5:12

ранлыг чөкдү вэ һарадаса саат үчөдәк* давам етди.^а 45 Күнәш ишығы јох иди. О заман мәбәдин пәрдәси^б тән ортадан чырылды^в 46 вэ Иса учадан ғышгырыб деди: «Ата, руһуму Сәнин әлинә әманәт едирәм».^г Буну дејиб сон нэфәсини верди.^д 47 Јүзбашы баш верәнлэри көрөндә Аллаһы мәдһ едиб деди: «Бу адам, доғрудан да, сәләһ адам имиш».^е 48 Тамашаја дурмуш адамлар да баш верәнлэри көрөндә синәлэринә вуравура дағылышыб кетдилэр. 49 Исаны таныјанлар исэ кәнарда дурмушдулар. Онларын арасында Чәлиләдән онун ардынча кәлмиш гадынлар вар иди. Онлар да баш верәнлэрин шаһиди олдылар.^ж

50 Орада Јусиф адлы сәләһ вэ хејирхаһ бир адам варды. О, Шуранын* үзвү иди.^з 51 Бу адам онларын гурдуғу фәндә, әмәллэринә гол гојмамышды. О, Јәһудийәнин Ариматај шәһәриндән иди вэ Аллаһын Падшаһлығыны көзләјирди. 52 Јусиф Пилатын јанына кедиб ондан Исанын чәсәдини истәди. 53 О, чәсәди дирәкдән дүшүрүб^и зәриф кәтан парчаја сарыды вэ гајада ојулмуш тәзә бир сәрдабәјә гојду.^й 54 Һәмин күн һазырлыг күнү^к иди вэ артыг шәнбә^л башлајырды. 55 Иса илә Чәлиләдән кәлмиш гадынлар кедиб сәрдабәјә вэ чәсәдин нечә гојулдуғуна бахдылар.^м 56 Онлар гајыдыб хош или отлар вэ этирли јағлар һазырладылар. Ертәси күн шәнбә^н олдугундан Гануна әсәсән истираһәт етдилэр.

23:44 * һәрфән: тәхминән доғгузунчу саатадәк. 23:45 * Бу пәрдә Мүгәддәс јери Ән мүгәддәс јердән ајырырды. 23:50 * Јәни Синедрионун.

24 Һәфтәнин илк күнү* сәһәр тездән онлар һазырладыглары әтирли отлары да көтүрүб сәрдабәжә кәлдиләр.^a **2** Жахынлашанда көрдүләр ки, сәрдабәнин ағзындакы дашы кәнара јуварлајыблар.^b **3** Гадынлар сәрдабәжә кирәндә орада Исанын чәсәдини тапмадылар.^b **4** Онлар чашбаш галдылар. Бирдән јанларында парлаг либасда ики нәфәр пејда олду. **5** Гадынлар горхудан онларын үзүнә бахмадылар. Амма о ики нәфәр онлара деди: «Сиз нә үчүн дирина өлүләр арасында ахтарырсыныз?»^c **6** О, бурада јохдур, дирилиб. Һәлә Чәлиләдә оларкән онун сизә **7** инсан Оғлунун күнаһлыларынын әлине вериләчәји, дирәкдә едам олуначағы, анчаг үчүнчү күндә дириләчәји барәсиндә дедикләрини јадыныза салын».^d **8** Гадынлар Исанын сөзләрини хатырладылар.^e **9** вә сәрдабәдән кери дөнүб һәр шеји он бир һәварижә вә диқәр шакирдләрә данышдылар.^e **10** Бу гадынлар Мәчдәлли Мәрјәм, Јуһәннә вә Јагубун анасы Мәрјәм иди. Онларла олан диқәр гадынлар да бу һагда һәвариләрә данышдылар. **11** Анчаг һәвариләр гадынларын дедикләрини бош шеј саныб онлара инанмадылар.

12 Бутрус исә ајаға галхыб сәрдабәжә гачды вә ичәри бојлананда орада кәфәндән башга бир шеј көрмәди. Бутрус матмәттәл чыхыб кәлди.

13 Елә һәммин күн ики шакирд Јерусәлимдән тәгрибән он бир километр* аралыда јер-

24:1 * Јахуд базар күнү. Јәһудиләрдә һәфтә базар күнүндән башлајырды. **24:13** * Һәрфән: 60 стади. Б14 өләвесинә бах.

ФӘС. 24

a Мт 28:1
Мр 16:1, 2
Јһ 20:1

b Мт 28:2
Мр 16:4

v Мр 16:5

г Мт 28:5-7
Мр 16:5-7

F Јһ 1:17
Мт 16:21
Мр 8:31
Лк 9:22

d Јһ 2:22

e Мт 28:8

Сағ сүтүн

a Јһ 20:14
Јһ 21:4

b Мт 2:23
Мт 21:11

v Гн 18:18
Лк 7:15, 16
Јһ 3:2
Јһ 6:14
һә 2:22

г Лк 23:1
һә 3:13
һә 13:27, 28

F һә 1:6

d Мт 28:1, 8
Лк 24:9-11

e Лк 24:12
Јһ 20:3

ләшән Иммас кәндиңә кедирди. **14** Онлар баш вермиш бу һадисәләр барәдә араларында сөһбәт едирдиләр.

15 Шакирдләр араларында данышаркән Иса јахынлашыб онларла јанашы кетди. **16** Амма онлар Исаны танымадылар.^a **17** Иса онлардан сорушду: «Нә барәдә данышырсыныз?» Шакирдләр дајандылар. Онлар чох гәмжин идиләр. **18** Клеопас адлы шакирд она деди: «Сән гәрибсән, Јерусәлимдә тәк галырсан ки, хәбәрин јохдур* бу күнләрдә шәһәрдә нә баш вериб?» **19** Иса онлардан сорушду: «Нә олуб ки?» Онлар чаваб вердиләр: «Нәсрани^b Иса илә бағлы һадисәләри дејирик. О, Аллаһын вә бүтүн халгын гаршысында сөздә вә әмәлдә гүдрәтли бир пејғәмбәр иди.»^b **20** Бизим бөјүк кәһинләр вә рәһбәрләр исә ону Пилата тәслим етдиләр.^c О да она өлүм һөкмү кәсиб дирәкдә едам етди. **21** Еһ, биз исә үмид едирдик ки, о, Исраили азад едәчәк.^d Артыг бу һадисәләрдән үч күн кечир. **22** Үс-тәлик, шакирдләр арасындакы гадынлардан бәзиләри дә бизи лап чашбаш гојублар. Онлар сәһәр тездән сәрдабәжә кетдиләр,^d **23** амма онун чәсәдини орада тапмадылар. Кәлиб орада гејри-ади бир шеј көрдүкләрини данышдылар. Куја мәләкләр пејда олуб онун сағ олдуғуну сөйләјибләр. **24** Онда бизимкиләрдән бәзиләри сәрдабәжә кетдиләр^e вә көрдүләр ки, һәр шеј гадынларын дедији кимиدير. Амма онун өзүнү көрмәдиләр».

24:18 * Диқәр вариант: *Јерусәлимә кәлән гонагларын ичиндә төкчә сәнин хәбәрин јохдур?*

25 Иса онлара деди: «Еј ағылсызлар! Еј пейғәмбәрләрин дедикләринә инанмајан үрәји хиссијатсызлар! 26 Мәкәр Мәсиһ бу эзаблара гатлашмалы^а вә сонра шәрәфә чатмалы дејилди?»^б 27 Сонра Мусадан вә бүтүн Пейғәмбәрләрден^в башлајыб Мүгәддәс Јазыларда өзүнә аид олан шейләри бир-бир онлара изаһ етди.

28 Нәһәјәт, онлар кәндә чатдылар. Амма Иса өзүнү елә апарды ки, куја јолуна давам едир. 29 Онда шакирдләр тәкид етдиләр: «Артыг ахшам дүшүр, гаш гаралыр. Бизимлә гал». Иса разылашыб ичәри кирди. 30 Сүфрәдә отуран заман Иса чөрәји көтүрүб дуа етди, сонра бөлүк онлара верди.^г 31 Онда шакирдләрин көзү там ачылды вә ону таныдылар. Лакин Иса гејб олду.^д 32 Онлар бир-биринә дедиләр: «Мәкәр о, јолда бизимлә данышанда, Мүгәддәс Јазылары бизә изаһ едәндә үрәјимиз алышыб јанмырды?» 33 Онлар јубанмадан Јерусәлимә гајытдылар вә көрдүләр ки, он бир һәвари вә диқәр шакирдләр бир јерә јығышыблар. 34 Орадакылар дедиләр: «Доғрудан да, Аға дирилиб вә Шимона көрүнүб!»^е 35 Онда ики шакирд дә јолда баш вермиш һадисәни вә Иса чөрәји бөләркән ону нечә таныдыгларыны һамыја данышдылар.^в

36 Онлар бүтүн бунлардан данышаркән Иса өзү орада пейда олук: «Сизә салам олсун», — деди.^г 37 Амма шакирдләр бәрк горхдулар, онлары дәһшәт бүрүдү, елә зәнн етдиләр ки, габагларындакы руһдур. 38 Иса онлара деди: «Нижә горхурсунуз? Нә үчүн үрәјиниздә шүбһәләр

ФӘС. 24

а 36 22:16-18
Әш 53:7-9
1Кр 15:3

б Фн 2:9-11
Иб 2:9
1Бт 1:11

в Јһ 1:45
һә 10:43
һә 26:22

г Мт 14:19
Мт 15:36
Мр 6:41

д Јһ 20:19

е 1Кр 15:3, 5

в Лк 24:30, 31

ә Јһ 20:21

Сағ сүгүн

а Мт 16:21
Лк 9:22

б Лк 24:27

в Јһ 12:16

г Әш 53:5
Мр 9:31

д һә 4:1, 2
һә 5:27, 28

е Гт 3:14

в һә 5:31

ә Јһ 15:26, 27
һә 1:8

ж Јн 2:28
Јһ 14:16
һә 1:4, 5
һә 2:1, 4

з һә 1:9

и Јһ 16:22
һә 1:12

ы һә 2:46, 47

вар? 39 Әлләримә, ајагларыма бахын. Бу, мәнәм. Мәнә тохунун, бахын, ахы руһун әти вә сүмүјү олмур, мәндә исә вар». 40 Иса бунлары дејиб әлләрини вә ајагларыны онлара көстәрди. 41 Онлар севинч вә һейрәт ичиндә идиләр, амма һәлә дә инана билмирдиләр. Онда Иса сорушду: «Јемәјә бир шейиниз вар?» 42 Она бир тикә гызардылмыш балыг вердиләр. 43 О, балыгы көтүрүб онларын көзү габағында једи.

44 Сонра Иса белә деди: «Һәлә сизинлә оlanda сизә мәнз бу һагда данышмышдым.^а Сизә демишдим ки, Мусанын Төвратында*, Пейғәмбәрләрин китабында вә Зәбурда мәним һагымда јазыланлар јеринә јетмәлидир».^б 45 Сонра Иса Мүгәддәс Јазыларын мәнасыны анламаг үчүн онларын зейнини там ачды^в 46 вә деди: «Мүгәддәс Јазылар дејир ки, Мәсиһ эзаб чәкәчәк, өлүб үчүнчү күндә дириләчәк,^г 47 Јерусәлимдән башлајараг^д бүтүн халглара^е онун ады илә күнаһларын бағышланмасы^в үчүн төвбә тәблиғ олуначаг. 48 Сиз бунларын шаһиди олачагсыныз.^з 49 Мән Атамын вәд етдији әнамы сизә көндәрәчәјәм. Она көрә дә көјдән кәлән күчү алмајынча шәһәрдән чыхмајын».^ж

50 Иса онлары Бејтанијјә кими кәтирди, сонра әлләрини галдырыб онлара хейр-дуа верди. 51 Иса онлара хейр-дуа верәркән онлардан ајрылды вә көјә галхды.^з 52 Шакирдләр она тәзим едиб бөјүк севинчлә Јерусәлимә гајытдылар.^и 53 Онлар даима мәбәддә олурдулар вә Аллаһы мәдһ едирдиләр.^ы

24:44 * Лүғәтә бах.

ЈӘҢЈАНЫН

ЈАЗДЫҒЫ МҮҖДӨ

МӘЗМУН

- 1 Сөз инсан олуб (1–18)
Вәфтизчи Јәһјанын шәһадәти (19–28)
Иса Аллаһын Гузусудур (29–34)
Исанын илк шакирдләри (35–42)
Филип вә Натанаил (43–51)
- 2 Ганәдә тој; су шәраба
чөврилир (1–12)
Иса мәбәди тәмизләјир (13–22)
Иса һәр кәсин үрәјини көрүр (23–25)
- 3 Иса вә Никодем (1–21)
Јенидән доғулма (3–8)
Аллаһ дүнјаны севир (16)
Јәһјанын Иса барәдә сон шәһадәти (22–30)
«Јухарыдан кәлән» (31–36)
- 4 Иса вә сәмәријәли гадын (1–38)
Руһа вә һәгигәтә ујғун ибадәт (23, 24)
Хејли сәмәријәли Исаја иман кәтирир (39–42)
Иса наибин оғлуну сағалдыр (43–54)
- 5 Бејтзатада хәстә сағалыр (1–18)
Иса Атасындан сәләһијјәт алыр (19–24)
Өлүләр Исанын сәсини ешидәчәк (25–30)
Иса һагда шәһадәт едән (31–47)
- 6 Иса 5000 адамы дојурур (1–15)
Иса сујун үстү илә јеријир (16–21)
Иса кәјдән кәлән чәрәкдир (22–59)
Исанын сөзләри чохларына пис кәлир (60–71)
- 7 Иса Чардаглар бајрамында (1–13)
Иса бајрамда вәз едир (14–24)
Мәсиһ һагда мүхтәлиф фикирләр (25–52)
- 8 Аллаһ Иса барәдә шәһадәт верир (12–30)
Иса дүнјанын нурудур (12)
Ибраһимин өвладлары (31–41)
«Һәгигәт сизи азад едәчәк» (32)
Иблисин өвладлары (42–47)
Иса вә Ибраһим (48–59)
- 9 Иса анаданкәлмә кору сағалдыр (1–12)
Фәрисиләр сағалмыш кишини сорғу-суала чөкирләр (13–34)
Фәрисиләр кордурлар (35–41)
- 10 Чобан вә гојун ағылы (1–21)
Иса јахшы чобандыр (11–15)
Башга гојунлар (16)
Һәср етмә бајрамында (22–39)
Јәһудиләр инанмыр (24–26)
Меним гојунларым сәсимә гулаг асырлар (27)
Оғул Ата илә вәһдәтдәдир (30, 38)
Иорданын о тајындакылар иман кәтирир (40–42)
- 11 Илазәрин өлүмү (1–16)
Иса Марта илә Мәрјәмә тәсәлли верир (17–37)
Иса Илазәри дирилдир (38–44)
Исаја гаршы суи-гәсд һазырланыр (45–57)
- 12 Мәрјәм Исанын ајағына јағ төкүр (1–11)
Исанын тәнтәнәли кириши (12–19)
Иса өләчәјини хәбәр верир (20–37)
Јәһудиләрин имансызлығы илә пејғәмбәрлик јеринә јетир (38–43)
Иса дүнјаны хилас етмәјә кәлиб (44–50)
- 13 Иса шакирдләрин ајағыны јујур (1–20)
Иса Јәһуданын сатгын олдуғуну дејир (21–30)
Јени әмр (31–35)
«Аранызда мөһәббәт олса» (35)
Бутрус Исаны дәначаг (36–38)
- 14 Иса Аллаһа јахынлашмағын јеканә јолудур (1–14)
Јол, һәгигәт вә һәјат мәнәм (6)
Иса мүгәддәс руһу верәчәјини вәд едир (15–31)
Ата мәнән үстүндүр (28)
- 15 Һәгиги мејнә мәсәли (1–10)
Мәсиһ кими севмәк (11–17)
Ән үстүн мөһәббәт (13)
Дүнја Исанын шакирдләринә нифрәт едәчәк (18–27)
- 16 Исанын шакирдләри өлүм төһлүкәси илә үз-үзә (1–4а)

- Мүгəддəс руһун фəалијəти (46–16)
Шажирдлəрин кəдəри севинчə дөнəчək (17–24)
Иса дүнјаја галиб кəлди (25–33)
- 17 Исанын һəварилəрлə сон дуасы (1–26)
Аллаһы танымаг əбəди һəјат демəkдир (3)
Мəсиһилəр дүнјаја мəхсус дејиллəр (14–16)
«Һəгигət Сəнин сөзүндүр» (17)
«Сəнин адыны ачдым» (26)
- 18 Јəһуда Исаны сатыр (1–9)
Бутрус ғылынчыны ишə салыр (10, 11)
Исаны һəннанын јанына апарырлар (12–14)
Бутрус Исаны даныр (15–18)
Иса һəннанын өнүндə (19–24)
Бутрус икинчи вə үчүнчү дəфə Исаны даныр (25–27)
Иса Пилатын өнүндə (28–40)
«Падшаһлығым бу дүнјадан дејил» (36)
- 19 Исаны гамчылајырлар, əлə салырлар (1–7)
Пилат Исаны сорғу-суала чəкир (8–16а)
Исаны Голготада дирəkдə едам едирлəр (16б–24)
Иса анасынын гејдинə галыр (25–27)
Исанын өлүмү (28–37)
Исанын дəфни (38–42)
- 20 Сəрдабə бошдур! (1–10)
Иса Мəчдəлли Мəрјəмə көрүнүр (11–18)
Иса шакирдлəринə көрүнүр (19–23)
Томас шүбһə едир, сонра инаныр (24–29)
Бу тумарын мəгсəди (30, 31)
- 21 Иса шакирдлəринə көрүнүр (1–14)
Бутрус Исаны севдијини дејир (15–19)
«Гузуларымы бəслə» (17)
Исанын севимли шакирдинин кəлəчəји (20–23)
Јекун (24, 25)

1 Башланғычда Сөз вар иди,^а Сөз Аллаһла иди^б вə Сөз илаһи варлыг иди.^в **2** О, башланғычда Аллаһла иди. **3** Һәр шеј онун васитəсилə мөвчуд олду^г вə онсуз һеч бир шеј мөвчуд олмады.

4 Онун васитəсилə һəјат мөвчуд олду вə һəјат инсанлар үчүн нур олду.^д **5** Бу нур гаранлыгда парлајыр,^е анчаг гаранлыг ону үстələјə билмир.

6 Аллаһын көндəрдији бир елчи пејда олду. Онун ады Јəһја иди.^ө **7** О, шəһадət вермək үчүн кəлмишди. О, нур һағгында шəһадət верəчəkди ки,^ө һәр чүр инсан онун васитəсилə иман кəтирсин. **8** О өзү һəмин нур дејилди,^ж амма нур һағгында шəһадət вермəли иди.

9 Һәр чүр инсаны нурландыран əсл нур дүнјаја кəл-

Фəс. 1

а Кл 1:15
Вһ 19:11, 13
б Мс 8:22, 30
в Əш 9:6
Јһ 1:18
Фһ 2:5, 6
г Јһ 1:10
д Јһ 8:12
е Мр 3:1
Лк 3:2
ө Мр 3:11
ж Јһ 1:19, 20

Сағ сүтун

а Мр 4:16, 17
Јһ 3:19
Јһ 12:46
1Јһ 2:8
1Јһ 1:14
в Јр 1:26
1Кр 8:6
Кл 1:16
Иб 1:2
г Гт 3:26
д Пм 8:14, 16
2Кр 6:18
Ер 1:5
1Јһ 3:1
е Јһ 3:3
1Бт 1:23
1Јһ 3:9
ө Фһ 2:7
1Тм 3:16
Иб 2:14
ө Јһ 3:16
1Јһ 4:9

мək үзрə иди.^а **10** О, дүнјада иди.^б Дүнја онун васитəсилə мөвчуд олмушду,^в лакин дүнја ону танымады. **11** О, доғма јурдуна кəлди, анчаг халгы ону гəбул етмəди. **12** О, ону гəбул едэн, онун адына иман кəтирэн һәр кəсəг Аллаһын өвлады^г олмаг һүгугу верди. **13** Онлар əтдэн-гандан доғулмајыблар, инсан истəји илə дүнјаја кəлмəјиблэр, онлар Аллаһын өвладларыдырлар.^д

14 Сөз инсан олуб^ө арамызда јашады вə биз онун чалалыны көрдүк. Бу, атанын јеканə оғлуна^ө вердији чалала бəнзəјирди. О, Аллаһын лүтфү илə вə һəгигəтлə долу иди. **15** Јəһја онун барəсиндə шəһадət верир, нида едирди: «Мən бу сөзлəри онун һағгында дејирдим: “Мəндэн сонра кəлэн мəни өтүб кечди, чүнки

о, мөндөн әввәл вар олуб”^а.
16 Биз һамымыз онун долғун-
 луғундан бәһрәләндик, лүтф
 үстүндән лүтф алдыг. **17** Га-
 нун Муса васитәсилә верил-
 ди,^б лүтф^в вә һәгигәт исә Исә
 Мәсих^в васитәсилә ачылды.^г
18 Бәшәр өвладларындан һеч
 ким һеч вахт Аллаһы көрмә-
 мишдир,^г жалныз Атанын гоҗ-
 нунда* олан^д о илкин илаһи
 варлыг^е Ону бизә танытды.^е

19 Јәһудиләр Јәһжанын ким
 олдуғуну^ж өйрәнмәк үчүн Јеру-
 сәлимдән онун јанына каһин-
 ләрлә лавилиләри көндәрди.
 Јәһја белә шәһадәт верди:
20 «Мән Мәсих^ж дејиләм». О,
 буну ачыг-ашкар деди, суал-
 дан гачмады. **21** Белә олду-
 да онлар сорушдулар: «Бәс
 онда кимсән? Олмаја, Илјас-
 сан?»^з О: «Хејр», — деди. «Бәл-
 кә, һәмин о Пејғәмбәрсән?»^з О,
 јенә инкар етди. **22** Онда он-
 лар дедиләр: «Ахы сән ким-
 сән? Өзүн һаггында бир шеј де
 ки, бизи көндәрәләрә чаваб
 верә биләк». **23** О чаваб вер-
 ди: «Мән Әшија пејғәмбәрин
 дедији,^з чөллүкдә: “Јеһованын
 јолуну һамарлајын!”^з — дејә
 чар чәкәнин сәсијәм». **24** Кә-
 ләнләр исә фәрисиләрдән иди-
 ләр. **25** Ону јенә сорғу-суала
 чәкдиләр: «Әкәр сән нә Мә-
 сий, нә Илјас, нә дә һәмин
 о Пејғәмбәр дејилсәнсә, бәс
 онда нәјә көрә вәфтиз* едир-
 сән?» **26** Јәһја онлара чаваб
 вериб деди: «Мән суда вәфтиз
 едирәм. Лакин аранызда бир
 нәфәр вар, сиз ону танымыр-
 сыныз. **27** О, мөндән сонра
 кәлир, амма мән онун сәндә-
 линин бағыны белә, ачмаға ла-
 јиг дејиләм». **28** Бүтүн бун-
 лар Бејтанијдә, Иордан чајы-

1:18 * Хүсуси рәғбәт мөвгејини билди-
 рир. 1:25 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 1

- а Јһ 8:58
- б Чх 31:18
- в Рм 3:23, 24
Еф 1:5, 6
- г Јһ 8:31, 32
Јһ 14:6
Јһ 18:37
- д Чх 33:17, 20
Јһ 6:46
- е Мс 8:22, 30
е Јһ 1:1
- ө Мт 11:27
- ж Лк 3:15
- з Мл 4:5
- и Гн 18:15
Јһ 6:14, 15
Јһ 7:37, 40
һв 3:22
- ы Мт 3:1, 3
Мр 1:3
Лк 1:67, 76
Лк 3:3, 4
Лк 7:27, 28
- ј Әш 40:3
- к Мт 3:11

Сағ сүгүн

- а Мт 3:1, 6
- б Јһ 6:51
1Јһ 2:1, 2
1Јһ 4:14
- в Әш 53:7, 11
1Кр 15:3
Иб 9:13, 14
1Бт 2:24
1Јһ 3:5
- г һв 8:32, 35
1Бт 1:18, 19
Вһ 5:6
- д Јһ 1:15
- е Мт 3:16
Мр 1:10
Лк 3:22
- ө Мт 3:16
- ж Мт 3:11
һв 1:5
һв 2:1, 4
- з Мт 3:17
- и Вһ 5:12
- ы Мт 4:18

нын о бири тајында баш верди.
 Јәһја орада вәфтиз едирди.^д

29 Ертәси күн Јәһја она
 тәрәф кәлән Исаны көрән-
 дә деди: «Будур бәшәријјәтин^б
 күнаһыны јујан^б Аллаһын Гу-
 зусу!»^г **30** “Мөндән сонра кә-
 лән мәни өтүб кечди, чүнки о,
 мөндән әввәл вар олуб”, — дејә
 һаггында данышдығым адам
 будур.^г **31** Мән өзүм дә ону
 танымырдым, лакин мән суда
 вәфтиз едирәм ки, Исраил
 ону танысын». **32** Јәһја буну
 да тәсдигләди: «Мүгәддәс ру-
 һун көйдән көјәрчин кими ениб
 онун үзәриндә галдығыны
 көрдүм.^е **33** Мән өзүм дә ону
 танымырдым. Анчаг мәни суда
 вәфтиз етмәјә көндәрән Аллаһ
 деди: “Мүгәддәс руһун кимин
 үзәринә ениб^е галдығыны көр-
 сән, бил ки, мүгәддәс руһла
 вәфтиз едән одур”.^ж **34** Мән
 дә буну көрдүм вә тәсдиг ет-
 тим ки, о, Аллаһын Оғлудур». **3**

35 Ертәси күн Јәһја ики ша-
 кирди илә бир јердә оlanda
36 јол илә кедән Исаны көр-
 рүб деди: «Будур Аллаһын
 Гузусу!»^и **37** Бу сөзләри еши-
 дән һәмин ики шакирд Иса-
 нын ардынча кетди. **38** Иса
 керијә бахды вә онларын ар-
 хадан кәлдијини көрәндә со-
 рушду: «Нә истәјирсиниз?»
 Онлар чаваб вердиләр: «Раб-
 би, сән һарада галырсан?»
 (Рабби «мүәллим» демәкдир.)
39 Иса деди: «Кәлин өзүнүз
 көрүн». Онлар кедиб онун
 һарада галдығыны көрдүләр.
 Тәхминән күнорта саат дөрд^к
 оларды. Онлар һәмин күн
 Иса илә галдылар. **40** Јәһја-
 нын сөзүнү ешидиб Исанын
 ардынча кедән ики шакирддән
 бири Шимон Бутрусун гарда-
 шы Андреас^к иди. **41** О, әв-

1:39 * һәрфән: онунчу саат.

вэлчә гардашы Шимону тапды вә деди: «Биз Мәсиһи тапмышыг»^а (Мәсиһ «мәсһ едилмиш» демәкдир.) **42** О, гардашыны Исанын јанына кәтирди. Иса она бахыб деди: «Jəhja оғлу Шимон,^б индән белә сәни Кифа (јунанча Бутрус*)^в чағырачаглар».

43 Сабаһысы күн Иса Чәлиләжә јолланмаг истәди. О, Филип^г тапыб деди: «Ардымча кәл». **44** Филип дә Андреасла Бутрусун доғма шәһәри олан Бејтсәјдадан иди. **45** Филип Натанаили^г тапыб она деди: «Биз Төвратда* Мусанын јаздығы вә Пејғәмбәрләрин китабында бәһс едилән адамы, Јусифин^а оғлу нәсрани Исаны тапмышыг». **46** Амма Натанаил она деди: «Һеч Насирәдән дә фәрли бир шеј чыхар?» Филип она чаваб верди: «Кәл өзүн бах». **47** Иса она тәрәф кәлән Натанаили көрәндә онун һаггында белә деди: «Будур, зәррә гәдәр дә бичлији олмајан әсл исраилли!»^е **48** Натанаил сорушду: «Сән мәни һарадан таныјырсан?» Иса чаваб верди: «Филип сәни чағырмаздан әввәл мән сәни көрмүшдүм. Сән әнчир ағачынын алтында идин». **49** Натанаил деди: «Рабби, сән Аллаһын Оғлусан, сән Исраилин Падшаһысан».^е **50** Иса деди: «Сәни әнчир ағачынын алтында көрдүјүмү дедијим үчүн мәнә инандын? Сән бунардан да бөјүк ишләр көрәчәксән». **51** Сонра әлавә етди: «Сизи әмин едирәм ки, сиз сәманын ачылдығыны вә Аллаһын мәләкләринин инсан Оғлунун јанына ениб-галхдығыны көрәчәксиниз».^ж

1:42 * Кифа вә Бутрус адларынын мәнасы *дашдыр*. 1:45 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 1

а Дн 9:25

б Мт 10:2
Һә 15:14

в Мт 16:18

г Мт 10:2, 3

Ғ Мт 10:2, 3
Лк 6:13, 14

д Мт 1:16
Мт 13:55
Лк 2:4

е Јһ 2:24, 25

ө Мт 27:11
Лк 1:31, 32
Јһ 12:13

ж Јр 28:10, 12
36 104:4
Дн 7:13
Мт 4:11
Лк 22:43

Сағ сүтүн

ФӘС. 2

а Мр 7:3

б Өш 9:1, 2
Јһ 1:14

в Мт 13:55
Мр 3:31
Лк 8:19
Һә 1:14

г Мт 4:13

Ғ Чх 12:14
Сј 28:16
Гн 16:1
Јһ 11:55

2 Бундан ики күн сонра Чәлиләнин Ганә шәһәриндә тој иди. Исанын анасы орада иди. **2** Иса да шакирдләри илә тоја дәвәт олунмушду.

3 Шәраб азаланда Исанын анасы она деди: «Шәраблары јохдур». **4** Анчаг Иса анасына деди: «Бу, бизим ишимиз дејил. Мәним вахтым һәлә кәлмәјиб». **5** Анасы мәчлисдә хидмәт едәнләрә деди: «Сизә нә десә, ону да един». **6** Јәһудиләрин пакланма гајдаларына^а көрә орада су үчүн алты әдәд даш күп варды. Күпләрин һәр бири гырх дөрд литрдән алтмыш алты литр^ә гәдәр су тутурду. **7** Иса онлара деди: «Күпләри су илә долдурун». Хидмәтчиләр күпләри ағзына гәдәр долдурулар. **8** Сонра Иса онлара деди: «Инди бир аз көтүрүб сәрпајы үчүн апарын». Онлар елә дә етдиләр. **9** Сәрпајы шәрабын һарадан кәлдијини билмирди, буну јалныз хидмәтчиләр билирди. О, шәраба чеврилмиш сујун дадына бахдыгда бәји чағырыб **10** деди: «Башгалары әввәлчә сүффрәјә јахшы шәраб гэјур, гонаглар кефләнәндән сонра исә ади шәрабы верир. Анчаг сән бу чүр әла шәрабы индијә сахламысан». **11** Бу, Исанын көстәрдији илк мөчүзә иди. О, буну Чәлиләнин Ганә шәһәриндә етмишди. Иса орада өз гүдрәтини көстәрди^б вә шакирдләри она иман етдиләр. **12** Бундан сонра Иса, анасы, гардашлары^в вә шакирдләри Кәфәрнаһума^г кетдиләр, ләкин орада чох галмадылар.

13 Јәһудиләрин Пасха бажрамы^г јахынлашырды. Иса

2:6 * һәрфән: *ики вә ја үч маје өлчүсү*. Көрүнүр, бурада 22 л-ә бәрабәр олан маје өлчүсү бат нәзәрдә тутулур. Б14 әлавесинә бах.

Јерусәлимә кәлди. **14** О, мәбәддә мал-гара, гојун вә кө-јәрчин^а сатанлары, һәмчинин отуруб сәррафлыг едәнләри көрдү. **15** Иса кәндирдән бир гамчы дүзәлдиб онларын һамысыны гојун, мал-гара гарышыг мәбәддән говду. Сәррафларын масаларыны чевириб пулларыны јерә дағытды.^б **16** Көјәрчин сатанлара исә деди: «Јығышдырын бунлары бурадан! Бәсдирын Атамын евини базара чевирдиниз!»^в **17** Бу заман онун шакирдләри Мүгәддәс Јазыларда дејилән «Сәнин евин үчүн чәкдијим гејрәт мәни јандырыб-ја-хачаг»^г сөзләрини хатырладылар.

18 Буну көрән јәһудиләр она дедиләр: «Һансы әламәтлә^ф бизә сүбут едә биләрсән ки, бунлары етмәјә ихтијарын вар?» **19** Иса онлара чаваб верди: «Бу мәбәди дағыдын, мән ону үч күнә тикәрәм».^з **20** Онда јәһудиләр дедиләр: «Бу мәбәд гырх алты илә тикилиб, сән ону үч күнә нечә тикәчәксән?» **21** Анчаг Иса мәбәд дејәркән өз бәдәнини нәзәрдә тутурду.^д **22** Иса дириләндән сонра шакирдләри хатырладылар ки, о, буну дәфәләрлә демшиди.^е Беләчә, онлар һәм Мүгәддәс Јазылардакы бу сөзләрә, һәм дә Исанын сөзләринә инандылар.

23 Иса Јерусәлимдә Пасха бајрамында оларкән хејли адам онун көстәрдији мөчүзәләри көрүб онун адына иман етди. **24** Амма Иса онлара чох да етибар етмирди, чүнки һамысыны јахшы таныјырды. **25** Еһтијач јох иди ки, кимсә она башгасы һаггында бир шеј данышсын, чүнки о, һәр кәсин үрәјини көрүрдү.^ж

ФӘС. 2

а Лә 1:14
 б Мт 21:12
 Мр 11:15, 16
 Лк 19:45
 в Әр 7:11
 Мт 21:13
 Мр 11:17
 Лк 19:46
 г 36 69:9
 ф Мт 12:38
 Мт 16:1
 Јһ 4:48
 Јһ 6:30
 д Мт 26:59-61
 Мт 27:39, 40
 Мр 14:57, 58
 е Мт 16:21
 ө Лк 24:6-8
 ж Мт 9:3, 4
 Мр 2:6-8
 Јһ 1:47, 48
 Јһ 6:64
 Вһ 2:23

Сағ сүтүн

ФӘС. 3

а Јһ 7:50, 51
 Јһ 19:39
 б Јһ 12:42
 в Јһ 1:38
 г Јһ 14:11
 һә 2:22
 һә 10:38
 ф Јһ 2:11
 д Јһ 1:12, 13
 1Бт 1:3, 23
 1Јһ 3:9
 е 1Кр 15:50
 ө Мт 28:19
 һә 8:36
 һә 10:47
 ж Мт 3:11
 һә 1:5
 һә 10:45
 һә 19:5, 6
 з Рм 8:14, 16
 и һә 2:34

3 Фәрисиләрин арасында Никодем^а адлы бир адам варды. О, јәһудиләрин рәһбәрләриндән бири иди. **2** О, кечә вахты Исанын јанына кәлиб^б деди: «Рабби^{в,г}, биз билирик ки, сән Аллаһын бизә јолладығы мүәллимсән, чүнки Аллаһ күч вермәсә,^г һеч кәс бу мөчүзәләри^ф көстәрә билмәз». **3** Иса она чаваб верди: «Буну бил ки, инсан јенидән^ж доғулмаса,^з Аллаһын Падшаһлығыны көрә билмәз».^д **4** Никодем ондан сорушду: «Адам артыг бөјүјүбсә, јенидән нечә доғула биләр? Мәкәр о, анасынын бәтнинә кириб икинчи дәфә доғула биләр?» **5** Иса чаваб верди: «Ешит вә акаһ ол, судан^е вә руһдан^ө доғулмајан Аллаһын Падшаһлығына кирә билмәз. **6** Инсандан инсан, мүгәддәс руһдан исә көјә мәхсус олан доғулур. **7** «Јенидән доғулмалысыныз» деди-јунә тәәччүбләнмә. **8** Күләк истәдији сәмтә әсир. Сән онун әсини ешидирсән, амма һарадан кәлиб һара әсдијини билмирсән. Руһдан доғулмуш һәр адам да беләдир».^ж

9 Никодем Исадан сорушду: «Бу нечә ола биләр?» **10** Чавабында Иса деди: «Сән Исраилин мүәллими ола-ола белә шејләри билмирсән? **11** Әмин ола биләрсән ки, биз билдијимизи данышырыг вә көрдүјүмүзә шәһадәт едирик. Сиз исә шәһадәтими-зи гәбул етмирсиниз. **12** Мән сизә јерә аид шејләр һаггында данышанда инанмырсынызса, көјә аид шејләр һаггында данышсам, нечә инана-чагсыныз? **13** Һеч бир инсан көјә чыхмајыб,^з амма инсан

3:2 * Јәһуди руһаниләринә верилән шәрәфли ад. **3:3** * Дикәр вариант: *јухарыдан*.

Оғлу көйдән кәлиб.^a **14** Муса сәһрада иланы јухары галдырдығы кими,^b инсан Оғлу да јухары галдырылмалыдыр^c ки, **15** она иман едән һәр адамын әбәди һәјаты олсун.^f

16 Аллаһ дүнјаны о гәдәр сеvir ки, јеканә Оғлуну^f онун уғрунда фәда етди. Буну она көрә етди ки, она иман едәнләр мәнв олмасын, онларын әбәди һәјаты олсун.^d **17** Чүнки Аллаһ Өз Оғлуну бәшәријјәти мүнәкимә етмәк үчүн јох, бәшәријјәти онун васитәсилә хилас етмәк үчүн дүнјаја көндәрмишди.^e **18** Она иман едән мәнкум едилмәјәчәк,^g иман етмәјән исә артыг мәнкум олунуб, чүнки Аллаһын јеканә Оғлунун адына иман етмәјиб.^ж **19** Һәкм үчүн әсас будур: нур дүнјаја кәлди,^з инсанлар исә нуру јох, гаранлығы севдиләр, чүнки әмәлләри пис иди. **20** Шәр иш көрән нура нифрәт едир вә әмәлләри ифша олунмасын дејә, нура тәрәф кетмир. **21** Доғру иш көрән адам исә нура^з тәрәф кедир ки, әмәлләринин Аллаһын ирадәсинә мұвафиг олдуғу көрүнсүн.

22 Бундан сонра Иса шакирдләри илә бирликдә Јәһудийјә кәндләринә кетди вә бир мүддәт онларла орада галды. **23** Чамааты вәфтиз едирди.^б **24** Јәһја да Салимин јахынлығында, Ајнонда вәфтиз едирди, чүнки орада су бол иди.^в Чамаат ора кәлиб вәфтиз олунурду.^к **24** О заман Јәһја һәлә һәбс едилмәмишди.^к

25 Јәһјанын шакирдләри бир јәһуди илә пакланма барәсиндә мұбаһисә етдиләр. **26** Онлар Јәһјанын јанына кәлиб дедиләр: «Рабби, сәнинлә Иордан чаынын о таяында олан адам, кимин һаггында ки

ФӘС. 3

a Jh 6:38
Jh 8:23, 42
б Cj 21:8, 9
в Jh 8:28
Гт 3:13
г Jh 3:36
Jh 20:31
F Pm 5:8
Pm 8:32
1Jh 4:9, 10
1Jh 4:19
д Jh 6:40
Jh 20:31
Pm 6:23
2Tm 3:15
1Jh 5:13
e Лк 19:10
Jh 12:47
1Кp 15:22
2Кp 5:18, 19
1Тm 1:15
1Jh 2:1, 2
1Jh 4:14
ө Jh 5:24
ж Мт 10:33
Иб 10:29
з Jh 1:9
Jh 8:12
Jh 9:5
Jh 12:46
и Jh 12:36, 46
1Jh 1:7
ы Jh 4:2
j Mp 1:10
һә 8:38
к Мт 3:1, 5, 6
к Мт 14:3
Лк 3:19, 20

Сағ сүгүн

a Jh 1:33, 34
б Jh 1:19, 20
в Мт 11:7, 10
Гт 1:13, 17
г 2Кp 11:2
Еф 5:25
Bh 21:9
F Jh 8:23
д Мт 3:11
e Jh 8:26
Jh 15:15
ө Jh 1:11
Jh 3:11
ж 1Jh 5:10
з Jh 7:16
и Jh 5:20
Jh 15:9, 10
ы Мт 11:27
Лк 10:22
j Jh 3:16
Jh 6:47
Pm 1:17
Иб 5:9
к 2Ск 1:7, 8
1Jh 5:12
к Еф 5:5, 6
Иб 10:26, 27

ФӘС. 4

л Jh 3:22

сән шәһадәт вермишдин,^a бах, о вәфтиз едир вә һамы онун јанына кедир». **27** Јәһја чаваб верди: «Инсана көйдән верилмәсә, о, һеч нә едә билмәз. **28** “Мән Мәсиһ дејиләм,^б мән онун габагында көндәрилмиш адамам”, — дедијимә сиз өзүңүз шаһидсиниз.^в **29** Кәлин кимә мәнхусдурса, бәј дә одур.^г Амма бәјин досту бәјин јанында дуранда вә онун сәсини ешидәндә үрәкдән севинир. Мән дә беләчә үрәкдолусу севинирәм. **30** О бөјүмәли, мән исә кичилмәлијәм».

31 Јухарыдан кәлән^f һамыдан бөјүкдүр. Јердән олан исә елә јердәндир вә јерә аид шејләрдән данышыр. Көйдән кәлән һамыдан бөјүкдүр.^d

32 О көрдүјү вә ешитдији шејләрдән данышыр,^e лакин онун шәһадәтини һеч кәс гәбул етмир.^g **33** Онун шәһадәтини гәбул едән Аллаһын һагг олдуғуну тәсдигләјир.^ж **34** Аллаһын көндәрдији шәхс Онун сөзләрини данышыр.^з Аллаһ да руһуну сәхавәтлә верир. **35** Ата Оғулу сеvir^з вә һәр шеји онун ихтијарына вериб.^б **36** Оғула иман едән әбәди һәјата говушацаг.^в Оғула итаәт етмәјәнсә һәјата говушмајачаг,^к Аллаһын гәзәбинә дүчар олацаг.^к

4 Ага ешитди ки, фәрисиләр онун Јәһјадан даһа чох шакирд һазырладығыны вә даһа чох адам вәфтиз етдијини билдиләр.^в **2** (Әслиндә, Иса өзү јох, шакирдләри вәфтиз едирдиләр.) **3** Онда Јәһудийјәдән чыхыб јенидән Чәлиләјә јолланды. **4** Иса Сәмеријјәдән кечиб кетмәли иди. **5** О, Сәмеријјәнин Сихар шәһәринә

3:33 * Јахуд Аллаһын һагг олдуғуна мөһүрүнү вурмушдур.

кәлди. Бу шәһәр Јагубун өз оғлу Јусифә вердији тарланын јакынлығында јерләширди.^а **6** Орада Јагубун гујусу варды.^б Узун јолдан јорулмуш Иса гујунун јанында отурмушду. Күнорта саат он ики* оларды.

7 Бу заман ораја су далынча бир сәмәријәли гадын кәлди. Иса она деди: «Мәнә ичмәјә су вер». **8** (Шакирдләри шәһәрә јемәк алмаға кетмишдиләр.) **9** Сәмәријәли гадын Исаја деди: «Нечә олур ки, сән јәһуди ола-ола мәнән — сәмәријәли бир гадыннан су истәјирсән?» (Иш орасындадыр ки, јәһудиләрлә сәмәријәлиләр арасында һеч бир мүнасибәт јохдур.)^в **10** Иса гадына чаваб верди: «Әкәр сән Аллаһын әнамындан^г хәбәрдар олсајдын вә сәнән су истәјән адамын ким олдуғуну билсәјдин, өзүн ондан су истәјәрдин, о да сәнә дирилиқ сују верәрди.»^д **11** Гадын деди: «Аға, гују дәриндир, сәнин исә су чәкмәјә һеч чәлләјин дә јохдур. Сән дә дирилиқ сују һарадандыр? **12** Мәкәр сән бу гујуну бизә вермиш, өзү дә, оғулары да, мал-һарасы да бурадан су ичмиш атамыз Јагубдан да бөјүксән?» **13** Иса гадына чаваб верди: «Бу сују ичән һәр бир адам јенә дә сусаја чаг. **14** Анчаг мәним верәчәјим судан ичән адам әсла сусамаја чаг.»^е Бу су онун ичиндә гајнајыб әбәди һәјат верән бир чешмә олачаг.»^ж **15** Гадын она деди: «Аға, мәнә дә бу судан вер ки, бир дә сусамајым вә бура су далынча кәлмәјим».

16 Иса она деди: «Кет, әрини дә чағыр, бура кәл». **17** Гадын чаваб верди: «Мәним әрим

ФӘС. 4

а Jp 33:18, 19
Jw 24:32

б Jh 4:12

в 2Пд 17:24
Һә 10:28

г Еф 2:8

д Jh 7:37

е Jh 6:35

ж Jh 7:38
Рм 6:23
1Jh 5:20

Сағ сүтун

а Лк 7:16
Jh 9:17

б Гн 12:5, 6
1Пд 9:3
2См 7:12
36 122

в 2Пд 17:29, 33

г Әш 2:3
Рм 9:4

д 2См 16:9

е 2Кр 3:17
1Тм 1:17
Иб 11:27

ж Рм 12:1

з Jh 9:35-37

јохдур». Иса деди: «Дүз дедин, әрин јохдур. **18** Сәнин беш әрин олуб, анчаг инди јашадығын киши әрин дејил. Бурасыны дүз дедин». **19** Гадын деди: «Аға, көрүрәм сән пејғәмбәрсән.»^з **20** Бизим әчдадларымыз Аллаһа бу дағда ибадәт едибләр, сиз исә дејирсиниз ки, Аллаһа Јерусәлимдә ибадәт етмәк лазымдыр.»^д **21** Иса деди: «Инан мәнә, елә бир вахт кәләчәк ки, сиз Атаја нә бу дағда, нә дә Јерусәлимдә ибадәт едәчәксиниз. **22** Сиз қор-қоранә ибадәт едирсиниз,^е биз исә билик әсасында ибадәт едирик, чүнки хилас јәһудиләрдән башлајыр.»^ж **23** Амма елә бир вахт кәләчәк ки вә артыг кәлиб дә, Атаја дүзкүн ибадәт едәнләр руһа вә һәгигәтә ујғун ибадәт едәчәкләр. Чүнки Ата Она бу чүр ибадәт етмәк истәјәнләри ахтарыр.»^з **24** Аллаһ руһдур*^д, Она ибадәт едәнләр руһа вә һәгигәтә ујғун ибадәт етмәлидирләр.»^е **25** Гадын она деди: «Мән билирәм ки, Мәсиһ адланан бири кәләчәк. О кәләндә һәр шеји бизә ачыг-ајдын билдирәчәк». **26** Иса она деди: «О, мәнәм.»^ж

27 Бу вахт онун шакирдләри кәлиб чыхдылар. Онлар Исанын гадынла сөһбәт етдијини көрәндә тәәччүбләндиләр. Амма һеч кәс сорушмады: «Ондан нә истәјирсән?», «Нижә онунла данышырсан?» **28** Гадын исә сәһәнкини орада гојуб шәһәрә кетди вә чамаата деди: **29** «Ај чамаат, кедин, көрдүјүм бүтүн ишләри мәнә данышан адама бахын. Бәлкә, Мәсиһ елә одур?» **30** Онлар шәһәрдән чыхыб Исанын јанына јолландылар.

4:24 * Јәни руһани варлыгыдыр.

4:6 * һәрфән: алтынчы саат.

31 Бу вахт шакирдләр ону дилә тутурдулар: «Рабби^а, бир аз јемәк је». **32** Анчаг Иса онлара деди: «Мәним өз јемәјим вар. Сизин ондан хәбәриниз јохдур». **33** Шакирдләр бир-бириндән сорушдулар: «Мәкәр она кимсә јемәк кәтириб?» **34** Иса онлара деди: «Мәним јемәјим мәни көндәрәнин ирадәсини јеринә јетирмәк^б вә Онун бујурдуғу иши тамамламагдыр.^в **35** Мәкәр өзүнүз демирсиниз ки, бичинә һәлә дөрд ај вар? Мән исә сизә дејирәм: башынызы галдырын вә тарлалара бахын,^г мәһсул јетишиб, бичинә һазырдыр. **36** Бичинчи артыг әмәкһагыны алып вә әбәди һәјат үчүн мәһсул јығыр ки, экән дә, бичән дә гоша севинсин.^г **37** Доғрудан да, јахшы дејибләр: “Бири әкир, о бири бичир”. **38** Мән сизи зәһмәтини чәкмәдијиниз мәһсулу бичмәјә көндәрдим. Зәһмәти башгалары чәқди, сиз исә онларын зәһмәтиндән бәһрләндиниз».

39 О шәһәрдән олан хејли сәмәријәли һәмин гадынын: «О, көрдүјүм бүтүн ишләри мәнә данышды», — сөзләрини ешидиб Исаја инанды.^д **40** Буна көрә дә онлар Исанын јанына кәлиб хаһиш етдиләр ки, јанларында галсын. Иса орада ики күн галды. **41** Исаны динләјән хејли адам да она иман етди. **42** Онлар гадына дедиләр: «Биз инди јалныз сәнин дедикләринә көрә она инанмырыг. Чүнки онун сөзләрини өз гулагларымызла ешитдик вә билирик ки, о, доғрудан да, дүнјанын хиласкарыдыр».^е

43 Ики күндән сонра Иса Чәлиләјә јолланды. **44** (Јакин Иса өзү дејирди ки, пеј-

ФӘС. 4

а Jh 1:38

б Jh 6:38

в Jh 5:30, 36
Jh 17:4
Jh 19:30

г Mt 9:37

ф 1Кр 3:8

д Jh 4:29

е Mt 1:21
Jh 1:29
1Тм 1:15
1Jh 4:14**Сағ сүтүн**а Mt 13:57
Mp 6:4
Лк 4:24

б Jh 2:23

в Гн 16:16

г Jh 2:1-11

ф Mt 16:1
1Кр 1:22д Mt 8:13
Mp 7:29, 30

е Mt 8:13

ө Jh 2:11

ФӘС. 5ж Чх 12:14
Гн 16:1, 16
Jh 2:13
Jh 6:4

з Нә 3:1

ғәмбәр өз ел-обасында һөрмәт көрмүр.)^з **45** О, Чәлиләјә кәләндә оранын сакинләри ону хошүзлә гаршыладылар, чүнки онлар Исанын бајрам вахты Јерусәлимдә етдији ишләри көрмүшдүләр,^б белә ки, өзләри дә бајрама кетмишдиләр.^в

46 Иса јенидән Чәлиләнин Ганә шәһәринә, сују шәраба чевирдији јерә кәлди.^г Кәфәрнаһумда падшаһын бир наиб вар иди. Онун оғлу хәстә јатырды. **47** Бу адам Исанын Јәһудийјәдән Чәлиләјә кәлдијини ешидәндә онун јанына кетди вә Исадан хаһиш етди ки, кәлиб оғлуну сағалтсын, чүнки оғлан өлүм ајағында иди. **48** Амма Иса она деди: «Сиз әләмәт вә мөчүзә көрмәсәниз, өмрүндә инанмазсыныз».^г **49** Падшаһын наиб иди деди: «Аға, нә олар, кәл кедәк, гојма оғлум өлсүн». **50** Иса деди: «Кет, оғлун сағалды».^д О, Исанын сөзүнә инаныб кетди вә **51** һәлә јолда икән нөкәрләри гаршысына чыхыб хәбәр вердиләр ки, оғлу сағалыб. **52** О, нөкәрләрдән ушағын нә вахт сағалдығыны хәбәр алды. Онлар чаваб вердиләр: «Дүнән күнорта саат бир* оларды, ушағын гыздырмасы кечди». **53** Онда наиб баша дүшдү ки, ушаг Исанын: «Оғлун сағалды»^е, — дедији вахт сағалыб. Беләчә, өзү вә бүтүн ев әһли Исаја иман кәтирди. **54** Бу, Исанын Јәһудийјәдән Чәлиләјә кәләркән кестәрдији икинчи мөчүзә^ө иди.

5 Бундан сонра јәһудиләрин бир бајрамы^ж олачагды. Иса Јерусәлимә кетди. **2** Јерусәлимдә, Гојун дарвазасы^з јахынлығында сүтунларла

4:52 * һәрфән: *једдинчи саат.*

әһатә олунмуш, ибраничә *Bejmtama* адланан бир һовуз вар иди. **3** Орада чохла хәстә, кор, шикәст, әл-аҗағы гурумуш адам узанмышды. **4** *— **5** Онларын арасында отуз сәкиз ил иди ки, хәстә олан бир адам да вар иди. **6** Бу адамын узун мүддәт хәстә олдуғуну билән Иса онун орада узандығыны көрәндә она деди: «Сағалмаг истәјирсән?»^а **7** Хәстә чаваб верди: «Аға, бир адамым јохдур ки, су чалхалананда мәни һовуза салсын. Мән чатаначан башгасы мәнән әввәл суја кирир». **8** Иса она деди: «Дур, хәрәјини дә көтүр, кет». **9** О, дәрһал сағалды, хәрәјини көтүрдү вә кәзмәјә башлады.

О күн шәнбә күнү иди. **10** Јәһудиләр сағалмыш киши-јә дедиләр: «Бу күн шәнбә күнүдүр, хәрәк дашымаг олмаз». **11** О чаваб верди: «Мәни сағалдан белә деди: “Хәрәјини көтүр, кет”». **12** Онлар сорушдулар: «Бу сөзү сәнә ким деди?» **13** Сағалмыш адам билмирди ону ким сағалдыб, чүнки Иса чамаатын арасында көздән итмишди.

14 Сонра Иса мәбәддә оларкән о адамы тапыб деди: «Сән инди сапсағламсан. Бах, индән белә күнаһ ишләмә, јохса даһа бетәр бәләја дүчар оларсан». **15** О адам кедиб јәһудиләрә сөjlәди ки, она Иса шәфа вериб. **16** Иса бу ишләри шәнбә күнү көрдүјү үчүн јәһудиләр ону тәғиб едирдиләр. **17** Анчаг Иса онлара деди: «Мәним Атам индијәдәк ишләјир, мән дә ишләјирәм». **18** Буну ешидән јәһудиләр ону өлдүрмәк үчүн даһа чох фүрсәт ахтармаға башладылар, чүнки онларын фикринчә, Иса нәинки

ФӘС. 5

а Әш 53:3

б Мт 9:6
Мр 2:10, 11
Лк 5:24

в Чх 20:9, 10
Мт 12:2
Лк 6:2

г Јһ 9:4
Јһ 14:10

Сағ сүтүн

а Јһ 14:28

б Фп 2:5, 6

в Јһ 5:30
Јһ 8:28
Јһ 12:49

г Мт 3:17
Јһ 3:35
Јһ 10:17
2Тм 1:17

ф Лк 8:25
Јһ 6:10, 11
Јһ 6:19

д 2Пд 4:32-34
Иб 11:35

е Лк 7:12, 14
Лк 8:52-54
Јһ 11:25

ө һә 10:42
һә 17:31
2Кр 5:10
2Тм 4:1

ж Лк 10:16

з Јһ 3:16
Јһ 6:40
Јһ 8:51

и 1Јһ 3:14

ы 3б 36:9
һә 17:28

ј Јһ 11:25

к Јһ 5:22
2Тм 4:1

к Дн 7:13

л Әј 14:13
Әш 25:8
Әш 26:19

м Вһ 20:12, 15

шәнбәни позур, һәтта Аллаһы өз Атасы адландырыр^а вә өзүнү Аллаһа тај тутурду.^б

19 Иса онлара чаваб верди: «Билин вә акаһ олун, Оғул өзүндән бир шеј едә билмәз, о, јалһыз Атасындан көрдү-јү шејләри едә биләр.^в Ата нә едирсә, Оғул да ону едир. **20** Ата Оғулу сеvir^г вә етди-ји һәр шеји она көстәрир. Она бунлардан да бөјүк иш-ләр көстәрәчәк ки, сиз мәәт-тәл галасыныз.^ф **21** Ата өлү-ләри дирилдиб онлара һәјат вердији кими,^д Оғул да үрә-ји истәдији адамлара һәјат верир.^е **22** Ата һеч кәси мүһа-кимә етмир, О, бу сәләһијә-ти Оғула вериб^е ки, **23** һаыи Атаја еһтирам бәсләдији кими, Оғула да еһтирам бәсләсин. Оғула һөрмәт етмәјән ону көндәрмиш Атаја да һөрмәт ет-мир.^ж **24** Буну билин, мәним сөзләрими ешидиб мәни көндәрәнә иман едән әбәди һәја-та говушачаг.^з О мәнкум едил-мәјәчәк, өлүмдән һәјата кечә-чәк.^и

25 Буну билин, елә бир саат кәләчәк ки вә артыг кәлиб дә, өлүләр Аллаһын Оғлунун сә-сини ешидәчәк вә онун сө-зүнә гулаг асанлар јашајачаг. **26** Ата һәјат мәнбәји^ы олдуғу үчүн Оғула да инсанлара һә-јат бәхш етмәк ихтијары вериб.^ј **27** Ата Оғула һөкм кәс-мәк сәләһијәти дә вермиш-дир,^к чүнки о, инсан Оғлу-дур.^к **28** Буна һејрәт етмәјин, чүнки елә бир вахт* кәләчәк ки, гәбирләрдә^ф оланларын һа-мысы онун сәсини ешидәчәк,^н **29** јахшы иш көрәнләр һәјата говушмаг үчүн, пис иш көрән-ләрсә һөкмә дүчар олмаг үчүн дириләчәкләр.^м **30** Мән өзба-

5:28 * һөрфөн: саат. ^а һөрфөн: хатирә сәрдабәлариндә.

5:4 * А3 әләвәсинә бах.

шына һеч бир шеј едә билмәрәм. Атам нечә дејирсә, елә дә һөкм едирәм. Чыхардығым һөкм әдаләтлидир,^a чүнки мән өз истәјими јох, мәни көндәрәнин ирадәсини һәјата кечирмәјә чалышырам.^b

31 Әкәр өзүм һагда јалныз өзүм шаһидлик етсәјдим, шәһадәтим дүз олмазды.^c

32 Мәним һагғымда башгасы да шәһадәт едир вә мән билирәм ки, онун мәним һагғымда вердији шәһадәт доғрудур.^d **33** Сиз Јәһјанын јанына адам көндәрмишдиниз, о, һәгигәт барәсиндә шәһадәт етди.^e **34** Мән инсанларын шәһадәтинә еһтијач дүмурам, бунлары хилас олмағыныз үчүн дејирәм. **35** О адам ишығ сачан, јанар бир чырағ иди, амма сиз тыса мүддәт онун ишығында шадланмағ истәдиниз.^f **36** Анчағ мәним һагғымда Јәһјанын вердији шәһадәтдән даһа бөјүк шәһадәт вар, чүнки Атамын мәнә вердији бу тапшырығ, көрдүјүм бу ишләр мәним Ата тәрәфиндән көндәрилдијими тәсдигләјир.^g **37** Мәни көндәрән Ата мәним һагғымда Озу шаһидлик едиб.^h **38** Сиз нә Онун сәсини ешитмисиниз, нә дә үзүнү көрмүсүнүз.ⁱ **38** Онун сөзү сизин гәлбиниздә јашамыр, чүнки Онун көндәрдији адама инанмырсыныз.

39 Сиз Мүгәддәс Јазылары арашдырырсыныз,^j елә билирсиниз ки, бунларын сәјәсиндә әбәди һәјата говушачағыныз. Һалбуки елә Мүгәддәс Јазыларын өзү мәним һагғымда шәһадәт едир.^k **40** Анчағ сиз јаныма кәлиб һәјата говушмағ истәмирсиниз.^l **41** Мән инсанлардан тәриф көзләмирәм. **42** Јахшы билирәм ки, сизин гәлбиниздә Аллаһа мә-

ФӘС. 5

a Әш 11:4

b Мт 26:39
Jh 4:34
Jh 6:38

в Гн 19:15

г Мт 3:17
Мр 9:7
Jh 12:28-30
1Jh 5:9

f Jh 1:15, 32

d Мт 3:1, 5, 6
Мр 6:20e Мт 11:5
Jh 3:2
Jh 7:31
Jh 10:25ө Мр 1:11
Jh 8:18ж Гн 4:11, 12
Jh 1:18
Jh 6:46

з Лк 11:52

и Гн 18:15

ы Әш 53:3
Jh 1:11**Сағ сүтүн**

a Jh 12:42, 43

б Гн 31:26, 27
Jh 7:19в Гн 18:15
Лк 24:44
Jh 1:45**ФӘС. 6**г Мт 14:13
Лк 9:10f Мр 6:33
Лк 9:11d Jh 2:13
Jh 5:1e Мт 14:14-17
Мр 6:35-38
Лк 9:12, 13

һәббәт јохдур. **43** Мән Атамын адындан кәлмишәм, сиз исә мәни гәбул етмирсиниз. Әкәр башгасы өз адындан кәлсәјди, ону гәбул едәрдиниз. **44** Сиз бир-бириниз тәрифләјирсиниз, лакин тәк олан Аллаһын тәрифини газанмаға чалышмырсыныз. Белә һалда, мәнә нечә инана биләрсиниз?^a **45** Елә билмәјин ки, мән сизи Атамын гаршысында тәгсирләндирәчәјәм. Онсуз да сизи тәгсирләндирән вар, о да күвәндијиниз Мусадыр.^b **46** Әкәр сиз Мусәја инансајдыныз, мәнә дә инанардыныз, чүнки о, мәним һагғымда јазмышды.^c **47** Амма әкәр онун јаздығларына инанмырсынызса, мәним сөзләримә нечә инаначағыныз?»

6 Бундан сонра Иса Чәлилә, јәни Тәбәријә дәнзинин о бири тајына јолланды.^d **2** Исанын хәстәләри мөчүзә илә сағалтдығыны көрән чохла сәјда адам онун далынча кедирди.^e **3** Иса бир даға галхыб шакирдләри илә бирикдә орада отурду. **4** Бу һадисә јәһудиләрин Пасха бајрамы^f јахынлашан вахт олмушду. **5** Иса башыны галдырыб көрдү ки, јанына чохла адам кәлир. О, Филипә деди: «Бу адамлар үчүн һарадан чөрәк алағ?»^g **6** Иса нә едәчәјини билирди, буну садәчә Филипи сынамағ үчүн деди. **7** Филип чаваб верди: «Бу гәдәр адама һеч ики јүз динарлығ^h чөрәк дә бәс еләмәз ки, һеч олмаса һәрәси бир тикә јесин». **8** Шакирдләрдән бири, Шимон Бутрусун гардашы Андреас деди: **9** «Бурада бир оғлан ушағында беш арпа чөрәји вә ики балача балығ вар. Амма

6:7 * B14 өләвәсинә бах.

бу гэдэр адам үчүн бунлар нә-
дир ки?»^а

10 Иса деди: «Чамааты жерэ отурдун». Ора отлуг иди. Адамлар отурдулар. Кишиләрин сајы тәхминән беш мин нәфәр оларды.^б **11** Иса чөрәкләри көтүрүб Аллаһа шүкүр етди вә сонра отуранлара пайлады. Еләчә дә һәр кәсә истәдији гэдәр балыг пайлады. **12** Чамаат жејиб дојандан сонра Иса шакирдләринә деди: «Артыг галан тикәләри јығын ки, һеч нә зај олмасын». **13** Шакирдләр артыг галан тикәләри јығдылар, беш арпа чөрәјиндән он ики долу сәбәт јығылды.

14 Чамаат Исанын мөчүзәләрини көрәндә деди: «Бу адам, доғрудан да, дүнјаја кәлмәли олан Пејғәмбәрдир».^в **15** Иса билирди ки, онлар ону зорла падшаһ етмәк үчүн кәләчәкләр. Буна көрә дә тәктәнһа даға галхды.^г

16 Ахшамүстү шакирдләр дәнизә тәрәф дүшдүләр^д **17** вә гајыға миниб дәнизин о бири тајына, Кәфәрнаһума үздүләр. Артыг һава гаралмышды, амма Иса һәлә онларын јанына кәлмәмишди.^е

18 Күчлү күләк әсдијиндән дәниз чошурду.^в **19** Шакирдләр авар чәкә-чәкә тәхминән беш-алты километр* үзмүшдүләр ки, сујун үстү илә јеријиб гајыға јахынлашан Исаны көрдүләр. Онлары ваһимә бүрүдү. **20** Анчаг Иса онлара деди: «Мәнәм, горхмајын!»^з **21** Шакирдләр севинчәк Исаны гајыға көтүрдүләр. Гајыг дәрһал мәнзилбашына чатды.^ж

22 Ертәси күн дәнизин о бири саһилиндә дурмуш ча-

6:19 * һәрфөн: тәхминән 25—30 стади. Б14 әлавәсинә бах.

ФӘС. 6

а 2Пд 4:42-44

б Мт 14:19-21
Мр 6:39-44
Лк 9:14-17

в Гн 18:15, 18

г Мт 14:23
Мр 6:45
Јһ 17:16
Јһ 18:36

д Мт 14:22

е Мр 6:47-51

ж Мт 8:24
Мт 14:24-33

з Мт 14:27
Мр 6:50

и Мт 14:34

Сағ сүтун

а Јһ 1:38

б Јһ 6:11

в Јһ 4:14
Јһ 17:3
Рм 6:23

г Мт 3:17
һә 2:22
2Бт 1:17

д һә 16:31
1Јһ 3:23

е Мт 12:38
Мр 8:12
Јһ 2:18
1Кр 1:22

ж Чк 16:15
Сј 11:7

з 36 78:24
36 105:40

маат көрдү ки, саһилдә јалныз бир балача гајыг вар. Онлар өрәндиләр ки, Иса шакирдләри илә гајыға минмәјиб, шакирдләр дәнизә тәк чыхыблар. **23** Ағанын Аллаһа шүкүр етдији вә чамаатын чөрәк жејиди јерин јахынлығына Тәбәријәдән бир нечә гајыг кәлди. **24** Адамлар Иса илә шакирдләрини орада көрмәјәндә гајыгларына миниб Исаны ахтармаг үчүн Кәфәрнаһума кәлдиләр.

25 Онлар Исаны дәнизин о бири саһилиндә тапанда дедиләр: «Рабби*^а, сән бура нә вахт кәлдин?» **26** Иса онлара чаваб верди: «Сиз мөчүзә көрдүјүнуз үчүн јох, о чөрәкләрдән жејиб дојдуғунуз үчүн мәни ахтарырсыныз.»^б **27** Хараб олуб кедән гида үчүн әләшмәјин, әбәди һәјат^в кәтирән вә даим галан гидадан өтрү чалышын. Бу гиданы сизә инсан Оғлу верәчәк, чүнки Атамыз Аллаһ Оғулу бәјәниб вә онун үзәринә мөһүрүнү вуруб.»^г

28 Онда адамлар Исаја дедиләр: «Нә едәк ки, Аллаһа хош кетсин?» **29** Иса онлара чаваб верди: «Аллаһын көндәрдији инсана иман етсәниз, Она хош кедәр.»^д **30** Онлар дедиләр: «Бир мөчүзә көстәр,^е биз дә көрүб сәнә инанаг. Нә көстәрә биләрсән?» **31** Бизим әчдадларымыз сәһрада манна жејибләр,^ж нечә ки јазылыб: «Аллаһ онлара көјдән чөрәк верди».^з **32** Иса онлара деди: «Буну билин ки, Муса сизә көјдән кәлән һәгиги чөрәји вермәмишди. Көјдән кәлән һәгиги чөрәји сизә инди Атам верир. **33** Аллаһын вердији чөрәк көјдән кә-

6:25 * Јәһуди руһаниләринә верилән шәрәфли ад.

лән вә бәшәријәтә* һәјат верән инсандыр». **34** Онлар дедиләр: «Аға, бизә һәмишә бу чөрәји вер».

35 Иса онлара деди: «Һәјат чөрәји мәнәм. Ардымча кәлән һеч вахт ачмајачаг вә мәнә иман едән әсла сусамаячаг.^a **36** Амма дедјим кими, сиз мәни көрсәниз дә инанмырсыныз.^b **37** Атамын мәнә вердији һәр кәс ардымча кәләчәк. Ардымча кәләни исә мән һеч вахт говмарам.^c **38** Чүнки мән өзүмүн јох, мәни көндәрәнин ирадәсини јеринә јетирмәк үчүн^d кәјдән кәлмишәм.^e **39** Мәни көндәрәнин ирадәси исә будур ки, Онун мәнә вердији адамлардан һеч бирини итирмәјим, ахырынчы күндә онлары дирилдим.^f **40** Бәли, Атамын ирадәси будур ки, Огулу гәбул едиб она иман едән һәр кәс әбәди һәјата^g говушсун. Мән ахырынчы күндә ону дирилдәчәјәм».^g

41 Онда јәһудиләр Исанын «мән кәјдән кәлмиш чөрәјәм»^ж сөзләринә көрә дејинмәјә башладылар. **42** Онлар дејирдиләр: «Мәкәр бу, Јусифин оғлу Иса дејил? Биз онун атасыны да, анасыны да јахшы таныјырыг.^з Бәс нечә олур ки, о дејир: “Мән кәјдән кәлмишәм”?» **43** Иса онлара деди: «Бәсдириң дејиндиниз. **44** Әкәр мәни көндәрмиш Атам чәлб етмәсә, һеч ким мәним ардымча кәлә билмәз.” Мән ахырынчы күндә о адамы дирилдәчәјәм.^и **45** Пејғәмбәрләрин китабында да јазылыб: “Онларын һагысы Јеһовадан елм алачаг”./ Атамы динләјиб Ондан елм алмыш һәр бир адам ардымча кәлир.

6:33 * һәрфән: дунјаја.

ФӘС. 6

a Jh 4:14
Jh 7:37
Bh 22:17

b Jh 6:64

v Mт 11:28, 29
Jh 17:6

г Mт 26:39
Jh 5:30

F Jh 3:13
Jh 8:23, 42

d Jh 5:28, 29
Pm 6:5

e Jh 10:27, 28

ө Jh 11:24
Һә 17:31
1Cк 4:16
Bh 20:12

ж Jh 6:33

з Mр 6:3

и Jh 6:65

ы Jh 11:24

j Әш 54:13

Сағ сүтун

a Чх 33:17, 20

b Mт 11:27
Лк 10:22
Jh 1:18

v Jh 3:16

г Jh 6:33

F Jh 6:31

d Иб 10:10

e Jh 6:33

ө Jh 6:40
1Кр 15:51, 52
1Cк 4:16

ж Jh 15:4

з Jh 5:26
1Кр 15:22

и Jh 6:51

46 Атаны јалныз Онун јанындан кәлән көрүб,^a ондан башга һеч ким көрмәјиб. Атаны о көрүб.^b **47** Ешидин вә акаһ олун, иман едән әбәди һәјата говушачаг.^в

48 Мән һәјат чөрәјим.^г **49** Сизин әчдадларыныз сәһрада манна једиләр, амма ахырда өлдүләр.^д **50** Кәјдән кәлмиш һәгиги чөрәји јәнсәс өлмәјәчәк. **51** Мән кәјдән кәлмиш дири чөрәјәм. Бу чөрәкдән јејән әбәди јашајачаг. Бәли, бәшәријәтин һәјаты уғрунда верәчәјим чөрәк мәним бәдәнимдир».^e

52 Онда јәһудиләр өз араларында мүбәһисәјә башладылар: «Нә? Бу адам бизә өз бәдәнини верәчәк, биз дә ону јејәчәјик?!» **53** Иса онлара деди: «Ешидин вә акаһ олун, әкәр инсан Оғлунун бәдәнини јемәсәниз, ганыны ичмәсәниз, һәјата говушмајачагысыныз.^ө **54** Мәним бәдәнимдән јејиб ганымдан ичәнин әбәди һәјаты вар вә мән ахырынчы күндә ону дирилдәчәјим.^ө **55** Мәним бәдәним һәгиги гидадыр, ганым һәгиги ичкидир. **56** Бәдәнимдән јејән вә ганымдан ичән мәнимлә вәһдәтдәдир, мән дә онунла вәһдәтдәјәм.»^ж **57** Нечә ки вар олан Атам мәни көндәриб вә мән Онун сәјәсиндә јашајырам, бәдәнимдән јејән дә мәним сәјәмдә јашајачаг.^з **58** Кәјдән кәлмиш чөрәк будур. О, әчдадларынызың једији чөрәк кими дејил. Онлар о чөрәкдән једиләр, амма өлдүләр. Бу чөрәји јејән исә әбәди јашајачаг.» **59** О, бунлары Кәфәрнаһумда, синагогда вәз едәркән* сөјләди.

60 Бунлары ешидән шакирдләрдән бир чоһу деди: «Бу

6:59 * Јахуд тәлим верәркән.

нә данышыр?! Бу сөzlәрә нечә гулаг асмаг олар?!» **61** Иса шакирдләрин буна көрә де-
жиндијини билдијиндән онлара деди: «Бу сөzlәрим сизә хош кәлмәди? **62** Бәс инсан Оғлу-
нун әввәлләр олдуғу јерә га-
јытдығыны^а көрсәниз, нә едә-
чәксиниз? **63** һәјаты мүгәд-
дәс руһ верир,^б бәдәндән исә
неч бир фәјда јохдур. Сизә
дедијим сөzlәр мүгәддәс руһ-
дандыр, онлар һәјат верир.^в
64 Амма аранызда еләлери
вар ки, инанмыр». Иса кимлри
инанмадығыны вә кимин
ону сатачағыны габагчадан
билирди.^г **65** О, сөзүнә давам
едеб деди: «Буна көрә сизә де-
дим: «Атам изин вермәсә, ким-
сә јаныма кәлә билмәз»».^д

66 Бундан сонра онун ша-
кирдләриндән бир чоху өз көһ-
нә мәшгулијәтләринә гајыт-
ды^е вә даһа онун ардынча
кетмәди. **67** Онда Иса он ики
һәваридән сорушду: «Бәлкә,
сиз дә кетмәк истәјирсиниз?»
68 Шимон Бутрус чаваб вер-
ди: «Аға, кимин јанына кедәк?»
69 Әбәди һәјатын сөzlәри сәндә-
дир.^ж **69** Биз инанырыг, били-
рик ки, сән Аллаһын Мүгәддә-
сисән». **70** Иса онлара деди:
«Сизин он икинизи дә мән се-
чишәм,^з анчаг сиздән бири иб-
лисдир*».^и **71** О, буну Шимон
Искәрјутун оғлу Јәһуда һаг-
гында дејирди. Јәһуда он ики
һәваридән бири^л олса да, сон-
радан Исаны сатды.

7 Иса Чәлиләдә тәблиғ едир-
ди. О, Јәһудийә кетмәк
истәмәди, чүнки јәһудиләр ону
өлдүрмәјә фүрсәт ахтарырды-
лар.^м **2** Јәһудиләрин Чардаг-
лар бајрамы^н јахынлашырды.
3 Исанын гардашлары^о она де-

6:70 * Јун. диаволос. Мәнасы: бәһ-
танчы.

ФӘС. 6

а Јһ 3:13
Јһ 6:38
Јһ 8:23
һә 1:9

б Гт 6:8

в Гн 8:3
Мт 4:4

г Мт 9:3, 4
Јһ 2:24, 25
Јһ 13:11

д Лк 9:62

е Мт 16:16
Мр 8:29

ө Јһ 6:63
Јһ 17:3

ж Лк 9:20

з Лк 6:13

и Лк 22:3
Јһ 13:18

л Мт 26:14, 15
Јһ 12:4

ФӘС. 7

ј Јһ 5:18

к Лв 23:34

к Мт 12:46
Мр 6:3
Лк 8:19
Јһ 2:12
һә 1:14
Гт 1:19

Сағ сүгүн

а Мр 3:21

б Јһ 2:4
Јһ 7:30

в Јһ 3:19
Јһ 15:19

г Јһ 8:20

д Јһ 9:16

е Јһ 9:22
Јһ 12:42
Јһ 19:38

ө Лк 4:16, 17

ө Мт 13:54
Мр 6:2
Лк 2:46, 47
һә 4:13

диләр: «Бурада галма, Јәһу-
дијә кет, гој шакирдләрин
дә етдијин ишләри көрсүн-
ләр. **4** Мәшһурлашмаг истә-
јән адам кизлиндә иш көрмәз.
Сән ки белә ишләр көрүрсән,
өзүнү нијә дүнјага танытмыр-
сан?» **5** Әслиндә, Исанын гар-
дашлары она инанмырдылар.^а
6 Буна көрә дә Иса онлара
деди: «Мәним вахтым һәлә
кәлмәјиб,^б сизин үчүнсә һәми-
шә мүнәсиб вахтдыр. **7** Дүнја
мәнә нифрәт едир, чүнки мән
онун ишләринин шәр олдуғуна
шәһадәт едирәм.^в Анчаг сизә
нифрәт етмәсинә сәбәб јохдур.
8 Сиз бајрама кедин. Мән исә
кетмирәм, чүнки мәним вах-
тым һәлә кәлмәјиб».^г **9** Иса
онлара бу сөzlәри дејиб Чәли-
ләдә галды.

10 Анчаг гардашлары бајра-
ма кедәндән сонра Иса да ора
кетди. О елә кетди ки, неч ки-
мин хәбәри олмасын. **11** Бај-
рам вахты јәһудиләр ону ах-
тармаға башладылар. Онлар:
«О һарададыр?» — дејә со-
рушурдулар. **12** Чамаат ара-
сында онун һаггында чохла
сөз-сөһбәт кәзирди. Бәзиләри
дејирди: «О, јахшы адамдыр».
Башгалары дејирди: «Јох, о,
чамааты јолдан чыхарыр».^д
13 Анчаг јәһудиләрин горху-
сундан^е неч кәс онун һаггында
ачыг данышмырды.

14 Бајрам жарыдан кечмиш-
ди. Иса мәбәдә кәлиб вәз ет-
мәјә башлады. **15** Јәһудилә-
ри һејрәт бүрүмүшдү. Он-
лар дејирдиләр: «Нечә олур
ки, бу адам Мүгәддәс Јазыла-
ры^ө белә јахшы билер, ахы о,
неч јердә тәһсил алма-
јыб*?»^ө **16** Иса онлара чаваб
верди: «Вердијим тәлим мә-

7:15 * Бурада сөһбәт дини мөктәбләр-
дән кедир.

ним дежил, мәни көндөрәнин-дир.^a **17** Аллаһын ирадәсини јеринә јетирмәк истәјән адам бу тәлимин Аллаһдан олду-ғуну,^b јохса мәним өзүмдән данышдығымы ајырд едәчәк.

18 Өзүндән данышан өзүнә ад-сан ахтарыр. Анчаг ону көндөрәни учалтмаг истәјән^c дүз адамдыр, онда әрилик јохдур. **19** Мәкәр Гануну сизә Муса вермәјиб?^г Һалбуки аранызда һеч кәс Гануна әмәл ет-мир. Мәни нәјә көрә өлдүр-мәк истәјирсиниз?^г

20 Онлар чаваб вердиләр: «Сәндә чин вар. Ким сәни өлдүр-мәк истәјир?» **21** Иса онлар деди: «Мән чәми бир иш көр-дүм, сизсә мәәттәл галмысы-ныз. **22** Өзүнүз фикирләшин: Муса сизә сүннәт һаггында га-нун вериб^д (һәрчәнд сүннәт Мусадан јох, әввәл јашамыш әчдадларымыздан галыб)^е вә сиз шәнбә күнүндә дә сүннәт едирсиниз. **23** Әкәр Мусанын Гануну позулмасын дејә, шән-бә күнү сүннәт етмәк олар-са, бәс онда нә үчүн шәнбә күнү^е инсаны тамамилә са-ғалтдығыма көрә гәзәблән-мисиниз? **24** Бәсдирин сәтһи мүһакимә етдиниз, әдаләтлә мүһакимә един».^ж

25 Јерусәлим сакинләрин-дән бәзиләри дедиләр: «Бу, онларын өлдүрмәк истәдиклә-ри һәмин адам дејил?» **26** Бир бахын, о, ачыг-ашкар даны-шыр, она бир сөз дејән јохдур. Олмаја, бизим рәһбәрләр онун Мәсиһ олдуғуну дүшүнүрләр? **27** Биз бу адамын һаралы олдуғуну билирик,“ анчаг Мәсиһ зүһур едәндә һеч кәс онун һарадан кәлдијини билмәјәчәк». **28** Иса мәбәддә вәз едәркән учадан деди: «Сиз мәни таны-јырсыныз вә мәним һарадан кәлдијими билирсиниз. Анчаг

ФӘС. 7

a Jh 8:28
Jh 12:49
Jh 14:10

b Jh 8:47

v Jh 5:41
Jh 8:50

г Чх 24:3

г Mт 12:14
Mр 3:6

д Лв 12:2, 3

е Jp 17:9, 10

ө Jh 5:8, 9

ж Әш 11:3, 4
Mт 23:23

з Jh 5:18

и Mт 13:55

Сағ сүгүн

a Jh 8:42

b Jh 8:54, 55

v Mт 11:27
Jh 1:18
Jh 10:15

г Mр 11:18
Лк 19:47

г Jh 8:20

д Jh 2:23
Jh 8:30
Jh 10:40, 42
Jh 11:45

е Jh 13:33
Jh 16:16

ө Jh 8:21, 22

ж Jh 7:2

з Jh 4:14
Jh 6:35

и Чх 17:6
Cј 20:8
Jh 4:14

ы Jл 2:28
Jh 16:7
һә 2:17

мән өзбашына кәлмәмишәм.^a

Мәни көндөрән керчәкдир, ла-кин сиз Ону танымырсыныз.^б

29 Ону мән таныјырам,^в чүн-ки мән Онун елчисијәм, мәни О көндәриб». **30** Онда Исаны тутмаг үчүн бир јол ахтар-маға башладылар.^г Лакин бир нәфәр дә олсун ону тутмады, чүнки онун вахты һәлә јетиш-мәмишди.^г **31** Бунунла белә, чамаатын ичиндән бир чоху она иман етди.^д Онлар дејир-диләр: «Мәкәр Мәсиһ кәлиб бу адамын көстәрдији мөчүзәләр-дән артығыны көстәрәчәк?»

32 Фәрисиләр Иса һаггын-да кәзән сөз-сөһбәти ешидән-дә бөјүк каһинләрлә әлбир олуб Исаны тутмаг үчүн ке-шикчи көндәрдиләр. **33** Онда Иса деди: «Мәни көндөрәнин јанына гајытмаздан^е әввәл бир аз да сизинлә галачағам.

34 Сиз мәни ахтарачагысыныз, амма тапмајачагысыныз вә кет-дијим јерә кәлә билмәјәчәксиниз».^е **35** Јәһудиләр бир-бир-риләринә дедиләр: «Бу адам һара кедир ки, биз ону тапма-јачағыг? Бәлкә, о, јунанларын арасында јашајан јәһудиләрин јанына кедиб јунанлары да өј-рәтмәк фикриндәдир? **36** Көр-рәсэн, о, “мәни ахтарачагысы-ныз, амма тапмајачагысыныз вә кетдијим јерә кәлә билмәјәчәк-синиз” сөзләри илә нә демәк истәјир?»

37 Бајрамын^ж ән әсас күнү, ахырынчы күн кәлиб чатды. Иса галхыб учадан деди: «Су-сајан јаныма кәлиб су ичсин.»^з

38 Ким мәнә иман едәрсә, Мүгәддәс Јазыларда дејилди-ји кими, онун “ичиндән дири-лик сулары ахачаг”.^и **39** Иса буну мүгәддәс руһ барәсиндә дејирди. Она иман едәнләр бу руһу тезликлә алачагдылар.^ы Иса һәлә шанлы мөвгејинә

галхмадығы үчүн онлар мүгәддәс руһу алмамышдылар.^а

40 Бу сөзләрин мүгабилиндә чамаатын арасындан бәзиләри дедиләр: «Бу адам, доғрудан да, һәмин о Пејгәмбәрдир!»^б **41** Башгалары дејирди: «Бу, Мәсиһдир».^в Анчаг белә дејәнләр дә варды: «Ахы Мәсиһ Чәлиләдән кәлмәли дејил.»^г **42** Мәкәр јазылмајыб ки, Мәсиһ Давудун нәслиндән олачаг,^д Давудун јашадығы Бејтләһм^е кәндиндән^ө кәләчәк?» **43** Чамаат арасында Исаја көрә фикир ајрылыгы јаранды. **44** һәтта бәзиләри Исаны тутмаг истәди, лакин һеч кәс буну етмәди.

45 Кешикчиләр бөјүк каһинләрин вә фәрисиләрин јанына гајыданда онлар сорушдулар: «Ону нијә кәтирмәдиниз?» **46** Кешикчиләр чаваб вердиләр: «Биз һәлә өмрүмүздә бу чүр данышан адам көрәмәмишк».^ө **47** Фәрисиләр онлара дедиләр: «Дејәсэн, о, сизи дә јолдан чыхарыб! **48** Көрүн һеч рәһбәрләрдән вә ја фәрисиләрдән кимсә она инаныр?»^ж **49** Ганундан хәбәри олмајан бу чамаат исә Аллаһын ләнәтинә кәлиб». **50** Эввәлләр Исанын јанына кәлмиш Никодем адлы бир фәриси онлара деди: **51** «Мәкәр бизим Ганун инсаны динләмәдән, онун ишини арашдырмадан һөкм кәсмәјә јол верир?»^з **52** Онлар Никодем дедиләр: «Олмаја, сән дә чәлиләлисән? Ахтарсан, көрәрсән ки, Чәлиләдән пејгәмбәр чыхмајачаг».*

8 **12** Иса јенидән онлара деди: «Мән дүнјанын нурујам.» Мәним ардымча кәлән әсла гаранлыгда јеримәјә-

7:52 * Бир сыра гәдим вә метәбәр әлјазмаларда 53-чү әјөдән 8-чи фәслин 11-чи әјәсинәдәк олан һиссә јохдур.

ФӘС. 7

- а Јһ 12:16
Јһ 13:31, 32
1Тм 3:16
- б Гн 18:18
Јһ 6:14
- в Јһ 4:40, 42
Јһ 6:68, 69
- г Јһ 1:46
Јһ 7:52
- д 2См 13:5
36 89:3, 4
36 132:11
Өр 23:5
- е Мк 5:2
Лк 2:4
- ө 1Иш 16:1
- ж Мт 7:28, 29
Лк 4:22
- з Јһ 12:42
һв 6:7
- и Гн 1:16, 17

ФӘС. 8

- и Өш 9:2
Өш 49:6
Мт 4:16
Јһ 1:5
Јһ 12:35

Сағ сүтүн

- а Јһ 12:46
1Бт 2:9
1Јһ 2:8
- б Јһ 7:28
Јһ 13:3
Јһ 16:28
- в Јһ 7:24
- г Јһ 14:10
- д Гн 17:6
Гн 19:15
- е Јһ 5:37
2Бт 1:17
1Јһ 5:9
- ө Јһ 16:3
- ж Мт 11:27
Јһ 14:7
- з Мр 12:41
- и Јһ 7:30
- и Јһ 8:24
- ы Јһ 7:34
Јһ 13:33
- ј Јһ 3:31
Јһ 16:28

чәк. О, һәјат нуруна саһиб олачаг».^а **13** Фәрисиләр она дедиләр: «Сән өзүн-өзүнә шәһадәт едирсән, сәнин шәһадәтин доғру дејил». **14** Иса онлара чаваб верди: «Мән өзүм-өзүмә шәһадәт етсәм дә, мәним шәһадәтим доғрудур. Чүнки мән һарадан кәлдијими вә һара кедәчәјими билирәм.»^б Сиз исә мәним һарадан кәлдијими вә һара кедәчәјими билмирсиниз. **15** Сиз инсан мејары илә мүһакимә едирсиниз,^в мән исә һеч кәси мүһакимә етмирәм. **16** Мүһакимә етсәм дә, мәним кәсдијим һөкм доғрудур, чүнки мән тәк дејиләм, мәни көндәрән Атам мәнимләдир.^г **17** Бундан әләвә, сизин Ганунда да јазылыб: “Ики нәфәрин шәһадәти доғрудур”.^д **18** Мән өзүм дә өзүм һагда шәһадәт едирәм, мәни көндәрмиш Ата да мәним һагымда шәһадәт едир».^е **19** Онлар Исаја дедиләр: «Сәнин Атан һарададыр?» Иса чаваб верди: «Сиз нә мәни таныјырсыныз, нә дә Атамы.»^ө Мәни танысајдыныз, Атамы да таныјардыныз».^ө **20** Иса бу сөзләри мәбәддә, хәзинә габлары олан јердә^ж күнә едәркән сөјләмишди. Анчаг һеч кәс ону тутмады, чүнки онун вахты һәлә кәлмәмишди.^з

21 Иса сөзүнә давам етди: «Мән чыхыб кедирәм. Сиз мәни ахтарачагсыныз, бунула белә, өз күнаһыныз ичиндә өләчәксиниз.» Сиз кетдијим јерә кәлә билмәзсиниз».^и **22** Онда јәһудиләр дедиләр: «Бәлкә, бу, өзүм өлдүрмәк истәјир? Бир көрүн нә дејир: “Сиз кетдијим јерә кәлә билмәзсиниз”». **23** Иса онлара деди: «Сиз ашағыдакы аләмдәнсиниз, мән исә јухарыдакы аләмдәнәм.»^и Сиз бу дүн-

јадансыңыз, мән исә бу дүнја-дан дејиләм. **24** Буна көрә дә сизә: “Күнаһыңыз ичиндә өләчәксиниз”, — дедим. Чүнки әкәр сиз инанмасыңыз ки, мән ојам, күнаһыңыз ичиндә өләчәксиниз». **25** Онлар Исадан сорушдулар: «Сән кимсән?» Иса чаваб верди: «Јәни бүтүн дедикләрим һәдәр кетди? **26** Сизә дејиләси чох сөзүм вар, чох мәсәлә илә бағлы һөкм кәсмәлијәм. Мәни көндөрән һагдыр. Мән Ондан ешитдикләrimi дүнјаја данышырам». **27** Онлар Исанын сәмави Ата һаггында данышдығыны баша дүшмәдиләр. **28** Сонра Иса деди: «Сиз инсан Оғлуну јухары галдыранда^б мәним о шәхс олдуғуму^в вә өзүмдән һеч бир шеј етмәдијими биләчәксиниз.^г Ата мәнә нә өјрәдибсә, мән дә ону данышырам. **29** Мәни көндөрән мәнимләдир. О, мәни тәк гојмајыб, чүнки мән һәмишә Онун бәјәндији ишләри көрүрәм». **30** Иса буналары дејәркән хејли адам она иман етди.

31 Иса она иман кәтирмиш јәһудиләрә деди: «Әкәр мәним сөзләримә даима әмәл етсәниз, демәли, сиз, һәгигәтән, мәним шакирдләримсиниз. **32** Сиз һәгигәти дәрк едәчәксиниз^д вә һәгигәт сизи азад едәчәк». **33** Онлар дедиләр: «Биз Ибраһимин өвладларыјыг, һеч вахт һеч кәсин көләси олмамшыг. Нечә јәни “сиз азад олачагысыз”?» **34** Иса чаваб верди: «Ешидин вә акаһ олун, күнаһ ишләјән һәр бир адам күнаһын көләсидир. **35** Нөкәр евдә һәмишәлик галмыр. Оғул һәмишәлик галыр. **36** Әкәр Оғул сизи азад етсә, сиз, һәгигәтән дә, азад олачагысыңыз. **37** Мән

ФӘС. 8

a Jh 18:19, 20

б Сј 21:8, 9
Дн 7:13
Мт 26:64
Jh 3:14
Jh 12:32, 33
Гт 3:13

в Мт 27:54

г Jh 5:19, 30

ф Jh 4:34
Jh 14:10
И6 1:9

д Jh 17:17
Jh 18:37

е Рм 6:14, 22
Јр 1:25

ө Рм 6:6, 16
Рм 7:14

Сағ сүтун

a Jh 5:19

б Рм 2:28, 29
Рм 9:7, 8
Гт 3:7, 29

в Jh 8:26

г Jh 16:27
1Jh 5:1

ф Jh 3:16
Jh 5:19, 30

д Јр 3:15

е 1Jh 3:8

ө Јр 3:4
2Кр 11:3
Bh 12:9

ж Jh 18:37

билирәм ки, сиз Ибраһимин өвладларысыңыз. Анчаг сиз мәни өлдүрмәк истәјирсиниз, чүнки мәним сөзләрим сизә кар етмир. **38** Мән Атамын јанында оларкән көрдүкләrimi^а сизә данышырам, сиз исә өз атаныздан ешитдикләринизи едирсиниз». **39** Онлар чаваб вердиләр: «Бизим атамыз Ибраһимдир». Иса деди: «Сиз Ибраһимин өвладлары^б олсајдыныз, Ибраһимин көрдүјү ишләри көрәрдиниз. **40** Сиз исә инди мәни, Аллаһдан ешитдији һәгигәти сизә сөйләјән адамы өлдүрмәк истәјирсиниз.^в Ибраһим белә иш көрмәмишди. **41** Сиз атанызын көрдүјү ишләри көрүрсүнүз». Онлар дедиләр: «Биз бич доғулмамшыг. Бизим бир Атамыз вар, о да Аллаһдыр».

42 Иса онлара деди: «Сизин атаныз Аллаһ олсајды, сиз мәни севәрдиниз,^г чүнки мән Аллаһдан кәлмишәм вә инди бурадајам. Мән өзбашына кәлмәмишәм, мәни О көндәриб.^ф **43** Нә үчүн мәним дедикләrimi баша дүшүрсүнүз? Чүнки сөзләrimi динләјә билмирсиниз. **44** Сизин атаныз Иблисдир вә сиз атанызын арзуларыны һәјата кечирмәк истәјирсиниз.^д О, әзәлдән гатилдир. О, һәгигәтә бағлы галмады,^е чүнки онда һәгигәт јохдур. О, өз тәбиәтинә хас олараг јалан данышыр, чүнки о, јаланчыдыр вә јаланын атасыдыр.^ө **45** Мән исә һәгигәти данышдығым үчүн сиз мәни инанмырсыңыз. **46** Һансы бириниз мәни күнаһ иш көрмәкдә тәгсирләндирә биләр? Әкәр һәгигәти данышырамса, нијә мәнә инанмырсыңыз? **47** Аллаһ бәндәси Аллаһын сөзүнә гулаг асыр.^ж Сиз исә Аллаһ

бәндәси олмадығыныз үчүн мәнә гулаг асмырсыныз».^а

48 Онда јәһудиләр дедиләр: «Дүз дејирик дә! Сән сәмәриј-јәлисән,^б өзү дә ичиндә чин отуруб».^в **49** Иса чаваб верди: «Мәндә чин јохдур. Мән Атама еһтирам бәсләјирәм. Сиз исә мәнә һәрмәт гојмурсу-нуз. **50** Мән өзүмү шәрәфлән-дирмәк истәмәирәм.^г Мәни шәрәф-ләндримәк истәјән вар. О, һәм дә һакимдир. **51** Билин вә акаһ олун, мәним сөзүмә әмәл едән адама өлүм јохдур».^д **52** Јәһудиләр дедиләр: «Доғ-рудан да, сәһв етмәмишик. Сәндә чин вар. Ибраһим дә, пејғәмбәрләр дә өлүбләр, сән исә дејирсән ки: “Мәним сөзү-мә әмәл едән адам һеч вахт өлмәјәчәк”. **53** Мәкәр сән вә-фат етмиш ағамыз Ибраһим-дән бөјүксән? Пејғәмбәрләр дә өлүбләр. Сән өзүнү ким һесаб едирсән?» **54** Иса чаваб верди: «Әкәр мән өзүмү шәрәф-ләндрисәјдим, онда бу шәрәф-һеч нә оларды. Мәни шәрәф-ләндрән Ағамдыр.^е Сиз Ону өз Аллаһыныз санырсыныз. **55** Амма Ону гәтијјән таны-мырсыныз,^ө мән исә Ону таны-јырам.^з Әкәр мән десәјдим ки, Ону танымырам, сизин кими јаланчы олардым. Анчаг мән Ону таныјырам вә Онун сөз-үнә әмәл едирәм. **56** Атаныз Ибраһим мәним күнүмү көрә-чәји үчүн чоһ севинирди. О, мәним күнүмү көрдү вә шад-ланды».^ж **57** Онда јәһудиләр дедиләр: «Сәнин һеч әлли јаш-ын да јохдур, сән Ибраһи-ми көрмүсән?!» **58** Иса деди: «Билин вә акаһ олун, Ибраһим доғулмаздан әввәл мән вар идим».^з **59** Онлар даш көтү-рүб ону дашламаг истәдиләр. Анчаг Иса кизләнди вә мәбәд-дән чыхды.

ФӘС. 8

а Jh 10:26
1Jh 4:6
б Jh 4:9
в Mr 12:24
Jh 7:20
Jh 10:20
г Jh 5:41
Jh 7:18
д Jh 5:24
Jh 11:25, 26
1Kp 15:54
Bh 20:6
е Jh 5:41
Jh 13:31, 32
һә 3:13
ж Mr 13:17
И6 11:13
з Mc 8:22
Jh 17:5
Фн 2:6, 7
Кл 1:15-17
Сағ сүгүн
ФӘС. 9
а Jh 1:38
б Jh 11:2-4
в Jh 4:34
Jh 11:9
г Әш 49:6
Әш 61:1
Jh 1:5
Jh 8:12
д 2Pd 5:10, 14
е Jh 9:7

9 Иса јолла кедәркән ана-данкәлмә бир кор көрдү. **2** Шакирдләр ондан сорушду-лар: «Рабби*^а, бу адам нијә кор доғулуб? Бу, онун өз күна-һына көрәдир, јохса валидејн-ләринин?» **3** Иса чаваб верди: «Нә өз күнаһына көрәдир, нә дә валидејнләринин. Бу он-дан өтрүдүр ки, онун бу һа-лында инсанлар Аллаһын иш-ләринин шаһиди олсунлар.»^б **4** Һәлә ки, күндүздүр, мәни көндәрәнин ишләрини көрмә-лијик.^в Кечә јахынлашыр. Кечә һеч кәс иш көрә билмәз. **5** Нә гәдәр ки дүнјадајам, мән дүнја үчүн нурам».^г **6** Сонра о, јерә түпүрдү, түпүрчәји илә торпағы гарышдырыб палчыг дүзәлтди вә кор адамын көз-ләринә јахды.^д **7** Сонра она деди: «Кет Шилам һовузунда үзүнү ју». (Шилам «ахар су» демәкдир.) О кеңиб үз-көзүнү јуан кими көзләри ачылды вә кери гајытды.^е

8 Онда гоншулар вә онун бу вахта гәдәр диләнчи олдуғуну көрәнләр дедиләр: «Бу, әввәл-ләр отуруб диләнчилик едән адам дејил?» **9** Бәзиләри де-јирди: «Һә, бу һәмнин диләнчи-дир. Дикәрләри: «Јох, бу о де-јил, садәчә она охшайыр», — де-јирдиләр. О исә дејирди: «Бу, мәнәм». **10** Ондан сорушду-лар: «Бәс көзләрин нечә ачыл-ды?» **11** О чаваб верди: «Иса адында бир адам палчыг дү-зәлдиб көзләримә јахды, сон-ра да деди ки, кеңиб Шилам-да үз-көзүмү јујум.»^ө Мән кеңиб орада үзүмү јудум вә көзлә-рим ачылды». **12** Онлар со-рушдулар: «О дедијин адам һа-рададыр?» О чаваб верди: «Нә билим».

9:2 * Јәһуди руһаниләринә верилән шә-рефли ад.

13 Онлар эввәлләр кор олмуш адамы фәрисиләрин јанына кәтирдиләр. 14 Иш орасында иди ки, Исанын палчыг дүзәлдиб бу адамын көзләрини ачдыгы^а күн шәнбә күнү иди.^б 15 Инди дә фәрисиләр ондан көзләринин нечә ачылдыгыны сорушмаға башладылар. О чаваб верди: «О адам көзләримә палчыг јахды, мән көзләrimi јудум вә көрмәјә башладым». 16 Фәрисиләрдән бәзиләри дедиләр: «О адам Аллахдан дејил, чүнки о, шәнбәни^в позур». Дикәрләри исә дедиләр: «Күнаһлы адам бу чүр мөчүзәләри нечә көстәрә биләр?»^г Бу сәбәбдән онларын арасында фикирајрылығы јаранды.^д 17 Онлар јенә дә кордан сорушдулар: «Инди ки о, сәнин көзләрини ачыб, онун барәсиндә нә дејә биләрсән?» О чаваб верди: «О адам пејғәмбәрди».

18 Јәһудиләр бу адамын валидејнләрини чағыртдырмајынча онун эввәлләр кор олдуғуна вә сонрадан сағалдығына инанмадылар. 19 Онлар онун ата-анасындан сорушдулар: «Бу, сизин оғлуңуз-дур? О, кор доғулуб? Бәс нечә олду ки, инди көрүр?» 20 Онун валидејнләри дедиләр: «Бәли, бу бизим оғлу-муздур вә о, кор доғулуб. 21 Амма көзләри нечә ачылыб, буну ким едиб, хәбәримиз јохдур. Өзүндән сорушун, јекә кишидир. Гој өзү десин». 22 Онун ата-анасы јәһудиләрдән горхдуглары үчүн^а белә дедиләр. Чүнки јәһудиләр сөз гојмушдулар ки, Исаны Мәсиһ кими гәбул едәнләри синагогдан говсунлар.^б 23 Валидејнләри буна көрә дедиләр: «Јекә кишидир, өзүндән сорушун».

ФӘС. 9

а Јһ 9:6

б Лк 13:14
Јһ 5:8, 9

в Чх 20:9, 10

г Јһ 3:2

д Лк 12:51
Јһ 7:12, 43
Јһ 10:19е Јһ 7:13
Јһ 19:38е Јһ 12:42
Јһ 16:2

Сағ сүтун

а 36 66:18
Мс 28:9
Өш 1:15б 36 34:15
Мс 15:29

в Јһ 5:36

г Јһ 9:22
Јһ 16:2

24 Белә олдуғда онлар эввәлләр кор олмуш адамы тәк-рарән чағырыб дедиләр: «Аллаһ ешгинә, бизә дүзүнү сөјлә. Биз билирик ки, о адам күнаһ саһибидир». 25 О чаваб верди: «О адамын күнаһ саһиби олуб-олмадыгы барәсиндә нечә нә дејә билмәрәм. Бир шеји билирәм ки, мән кор идим, инди исә көрүрәм». 26 Онлар сорушдулар: «О, сәнә нә етди? Көзләри-ни нечә ачды?» 27 О адам чаваб верди: «Мән сизә дедим, сизсә нечә гулаг асмадыңыз. Нијә јенә сорушурсунуз? Бәлкә, сиз дә онун шакирди ол-маг истәјирсиниз?» 28 Онлар кинајә илә дедиләр: «Өзүнсән онун шакирди! Биз Мусанын шакирдијик. 29 Биз билирик ки, Муса илә Аллах данышыб, бу адамы исә ким көндәриб, билмирик». 30 О деди: «Елә тәәччүблүсү дә одур ки, сиз онун ким тәрәфиндән көндәрилдијини билмирсиниз, анчаг о, мәним көзләrimi ачыб. 31 Биз билирик ки, Аллах күнаһлы адамлары динләмир,^а ләкин Онун ирадәсини јеринә јетирән мөминләри динлә-јир.^б 32 Та гәдимдән индијә-дәк ешидилмәјиб ки, кимсә анданкәлмә корун көзләри-ни ачсын. 33 Өкәр бу адамы Аллах көндәрмәсәјди, о, неч нә едә билмәзди».^в 34 Онлар: «Сән күнаһ ичиндә доғулму-сан, инди бизә ағыл өјрәдәчәк-сән?» – дејиб ону бајыра атдылар.^г

35 Иса јәһудиләрин ону бајыра атдыгыны ешидәндә ону тапыб деди: «Инсан Оғлуна иман едирсән?» 36 О чаваб верди: «О кимдир, аға? Сөјлә, она иман едим». 37 Иса деди: «Сән ону көрмүсән вә о, инди сәнинлә данышыр». 38 Онда

һәммин адам: «Аға, инанырам», — дежиб она тәзим етди. **39** Иса деди: «Мән дүнјаја бу һөкм үчүн кәлмишәм: корлар көрсүнләр,^а көрәнләр исә кор олсунлар».^б **40** Орада дуран фәрисиләр буну ешидәндә дедиләр: «Јәни биз коруг?» **41** Иса онлара деди: «Сиз кор олсајдыныз, күнаһыныз олмазды. Инди ки: «Биз көрүрүк», — дејирсиниз, күнаһыныз бојнунузда галыр».^в

10 Иса сөзүнә давам етди: «Билин вә акаһ олун, гојун ағылына гапыдан јох, башга јердән кирән оғру вә сојғунчудур.^г **2** Гапыдан кирән исә гојунларын чобаныдыр.^д **3** Гапычы онун үчүн гапыны ачыр^е вә гојунлар онун сәсинә гулаг асыр.^в Чобан гојунларыны адбаад чағырыб чөлә чыхарыр. **4** О, гојунларынын һамысыны чыхардан дан сонра онларын габағынча кедир, гојунлар да онун даһынча. Чүнки онлар чобанын сәсини таныјырлар. **5** Онлар һеч вахт јад адамын даһынча кетмәзләр, әксинә, ондан гачарлар, чүнки јадларын сәсини танымырлар».^з **6** Иса бу мәсәли онлар үчүн чәкди. Анчаг онлар бу сөзләрин мәнәсыны баша дүшмәдиләр.

7 Иса сөзүнә давам етди: «Буну билин, мән гојунлар үчүн гапыјам.^ж **8** Әсл чобан ады илә кәләнләр оғру вә сојғунчудурлар. Гојунлар онлара гулаг асмырлар. **9** Мән гапыјам. Мәндән кечән хиләс олачаг, о, ичәри кирәчәк, чөлә чыхачаг вә отлаг тапачаг.^з **10** Оғру анчаг чапыб-таламаг, мәнв етмәк вә дағытмаг мәгсәдилә кәлир.^и Мән исә кәлдим ки, гојунлар һәјата, әбәди һәјата говушсунлар. **11** Мән јахшы чобанам.^и Јах-

ФӘС. 9

а Лк 4:18
Jh 12:46

б Мт 11:25
Мт 13:13
Jh 3:19

в Jh 15:22

ФӘС. 10

г Мт 7:15

д Мт 26:31
Мр 14:27
Jh 10:11

е Лк 1:17
Jh 3:28

в Jh 10:27

ө Jh 14:6

ж Jh 21:17

з Мт 7:15

и һә 34:23
Мт 9:36

Сағ сүтүн

а 1Иш 17:34,
35
Мт 20:28
Иб 13:20

б Jh 10:27

в Мт 11:27

г Мт 20:28
Jh 15:13
1Jh 3:16

д Лк 12:32

е һә 34:23
һә 37:24
1Бт 5:4

в Jh 17:23

ө Әш 53:12
Фн 2:8
Иб 2:9
Иб 12:2

ж һә 2:23, 24

з Лк 12:51
Jh 7:12
Jh 9:16

и һә 3:11

шы чобан гојунлары уғрунда һәјатыны верир.^а **12** Гојунларын јијәси олмајан муздур, әслиндә, чобан дејил. О, көрәндә ки, чанавар кәлир, гојунлары гојуб гачыр. Чанавар да онлары гапыб пәрән-пәрән едир. **13** О, муздла ишләдији үчүн гојунларын гејдинә галмыр. **14** Мән исә јахшы чобанам вә өз гојунларымы таныјырам, гојунларым да мәни таныјыр.^б **15** Нечә ки Атам мәни таныјыр, мән дә Атамы таныјырам.^в Мән гојунларым уғрунда һәјатымы фәда едирәм.^г

16 Бу ағылдан олмајан башга гојунларым да вар.^д Мән онлары да кәтирмәлијәм. Онлар сәсимә гулаг асачаг. Һамысы бир сүрүдә бирләшәчәк. Онларын бир чобаны олачаг.^е **17** Атам мәни севиr,^в чүнки мән һәјатымы фәда едирәм,^г сонра ону кери алачагам. **18** Һеч кәс һәјатымы әлимдән алмыр, ону өзүм верирәм. Ону вермәјә вә сонра кери алмаға һаггым вар.^ж Атам мәнә белә бујуруб».

19 Бу сөзләрә көрә јәһудиләрин арасында јенә фикирајрылығы јаранды.^з **20** Онлардан бир чоху дејирди: «Онда чин вар, онун башына һава кәлиб! Нә үчүн она гулаг асырсыныз?» **21** Дикәрләри исә дејирди: «Ичинә чин кирмиш адам бу чүр даныша билмәз. Һеч чин дә корун көзүнү ача биләр?»

22 О вахт гыш иди, Јерусәлимдә Һәср етмә бајрамы^а кечирилди. **23** Иса мәбәддә, Сүлејман сүтунлары адланан јердә^б кәзиширди. **24** Бу

10:22 * Ибр. *Һанукка*. Јәһудиләрин Сурија-Јунан һөкмранлығындан азад олмалары вә Јерусәлим мәбәдинин јенидән Јеһоваја һәср едилмәси мүнәсибәтилә кечирилән бајрам.

заман јәһудиләр ону дөврә-
 јә алыб дедиләр: «Сән нә
 вахта гәдәр бизи интизар-
 да гојачагсан? Әкәр Мәсиһ-
 сәнсә, ачыг де». **25** Иса ча-
 ваб верди: «Мән сизә деми-
 шәм, сиз исә инанмырсыныз.
 Атамын ады илә көрдүјүм иш-
 ләр мәним һаггымда шәһадәт
 едир.^a **26** Сиз исә инанмыр-
 сыныз, чүнки мәним гојунла-
 рымдан дејилсиниз.^b **27** Мә-
 ним гојунларым сәсимә гулаг
 асырлар, мән онлары таныјы-
 рам вә онлар мәним ардым-
 ча кәлирләр.^b **28** Мән онлара
 әбәди һәјат^г верәчәјәм. Онлар
 һеч вахт мәһв олмајачаглар.
 Һеч кәс онлары әлимдән дар-
 тыб ала билмәз.^г **29** Атамын
 мәнә вердикләри һәр шејдән
 гијмәтлидир вә һеч ким онла-
 ры Атамын әлиндән ала бил-
 мәз.^г **30** Атамла мән вәһдәт-
 дәјик».^о

31 Јәһудиләр јенә дә даш
 көтүрүб ону дашламаг истә-
 диләр. **32** Иса онлара деди:
 «Мән Атамын бујруғу илә сизә
 чохла јахшы ишләр көстәр-
 дим. Бу ишләрин һансына
 көрә мәни дашламаг истәјир-
 синиз?» **33** Јәһудиләр чаваб
 вердиләр: «Биз сәни јахшы иш-
 ләринә көрә јох, күфр даныш-
 дығын үчүн^о дашламаг истәјир-
 ким. Чүнки сән инсан олдуғун
 һалда, өзүнү Аллах јеринә го-
 јурсан». **34** Иса онлара деди:
 «Мәкәр сизин Ганунда јазыл-
 мајыб: “Демишәм: “Сиз илаһ-
 ларсыныз”^{**}»^ж **35** Әкәр Ал-
 лаһ мәһкум етдији адамлары
 Өз кәламында “илаһ”^з адлан-
 дырырса вә Мүгәддәс Јазы-
 ларда јазылан силинә бил-
 мәз, **36** нәјә көрә сиз “Мән
 Аллаһын Оғлујам^{**}” дедијим
 үчүн мәнә, Атанын сечиб[#]

10:34 * Јахуд аллах кимисиниз. **10:36**
 * Лүгәтә бах. ^з Јахуд мүгәддәс едиб.

ФӘС. 10

a Jh 3:2
 Jh 5:36
 Jh 10:38
 Jh 14:10
 һә 2:22

b Jh 8:47

v Jh 10:3

г Jh 5:24
 Jh 17:1, 2

г Jh 6:37
 Jh 18:9

д 1Бт 1:4, 5

e Jh 10:38
 Jh 17:11, 21

ө Лв 24:16

ж 36 82:6
 1Кр 8:5

з 36 82:1

и Лк 1:35
 Jh 5:18

Сағ сүтүн

a Jh 5:36

b Jh 14:10
 Jh 17:21

v Jh 1:28

г Jh 1:29

ФӘС. 11

г Лк 10:38

д Мт 26:6, 7
 Мр 14:3
 Jh 12:3

e Jh 9:1-3

ө Jh 1:38

дүнјаја көндәрдији адама “сән
 күфр данышырсан” дејирси-
 низ? **37** Әкәр мән Атамын бу-
 јурдуғу ишләри көрмүрәмсә,
 мәнә инанмајын. **38** Јох әкәр
 бу ишләри көрүрәмсә, мәнә
 инанмасаныз да, көрдүјүм иш-
 ләрә инанын^a ки, Атанын мә-
 нимлә, мәним дә Ата илә вәһ-
 дәтдә олдуғуму дәрк едиб бил-
 синиз».^b **39** Онлар јенә дә
 Исаны тутмаг истәдиләр, ан-
 чаг Иса онларын әлиндән гур-
 тулду.

40 Иса Иордан чајынын
 о тајына, Јәһјанын вәфтиз ет-
 мәјә башладығы јерә^в кетди вә
 орада галды. **41** Онун јанына
 чохла адам кәлди. Онлар де-
 јирдиләр: «Јәһја һеч бир мөчү-
 зә көстәрмәсә дә, онун бу адам
 һаггында дедији һәр сөз доғру
 чыхды».^г **42** Орада бир чох-
 лары Исаја иман кәтирди.

11 О заман Мәрјәмин вә ба-
 чысы Мартанын^г јаша-
 дығы Бејтанијә кәндиндә Ила-
 зәр адында бир адам хәстә ја-
 тырды. **2** Бу, Ағанын ајагла-
 рыны әтирли јағла јағлајыб
 сачы илә силән Мәрјәм иди.^г
 Хәстә јатан Илазәр онун гар-
 дашы иди. **3** Бачылар Исаја
 хәбәр көндәрдиләр: «Аға, әзиз
 достун хәстәдир». **4** Иса буну
 ешидәндә деди: «Бу хәстәлик
 өлүмә апармыр. Бу хәстәлик
 Аллаһы учалдачаг,^о Аллаһын
 Оғлу да онун васитәсилә уча-
 лачаг».

5 Иса Марта илә бачысы-
 ны вә Илазәри чох истәјирди.
6 Анчаг Илазәрин хәстәлән-
 дијини ешидәндә ики күн дә
 олдуғу јердә галды. **7** Сонра
 шакирдләринә деди: «Кәлин
 јенә Јәһудижјә кедәк». **8** Ша-
 кирдләри дедиләр: «Рабби^{*,о}

11:8 * Јәһуди руһаниләринә верилән
 шәрәфли ад.

јәһудијәлиләр тәзәликчә сәни дашламаг истәјирдиләр,^a сән-сә јенә ора кедирсән?» **9** Иса чаваб верди: «Мәкәр күндүз он ики саат давам еләмир?^d Күндүз кәзәнин ајағы һеч нәјә илишмир, чүнки о, бу дүнјанын ишығыны көрүр. **10** Лакин кечә кәзәнин ајағы мүтлэг нәјәсә илишәчәк, чүнки о, зүлмәтдәдир».

11 Иса бунлары дејәндән сонра әләвә етди: «Досту-муз Илазәр јухуја кедиб,^e мән исә ону ојатмаға кедирәм». **12** Шакирдләр дедиләр: «Аға, јатырса, демәли, сағалачаг». **13** Иса онун өлдүјүнү дејирди, онларса елә билдиләр ки, Иса ади јухудан данышыр. **14** Онда Иса ачыг деди: «Илазәр өлүб.^f **15** Мәним орада олмамағым сизин хејринизәдир, чүнки инди сизин иманыныз мөһкәмләнәчәк. Дурун, онун јанына кедәк». **16** Бу вахт Әкиз ләғбли Томас о бири шакирдләрә деди: «Кәлин кедәк, биз дә онунла өләк».^f

17 Иса ораја кәләндә өјрәндү ки, Илазәр артыг дөрд күндүр сәрдабәјә гојулуб. **18** Бејтанијә Јерусәлимин јахынлығында, орадан тәхминән үч километр* аралыда јерләширди. **19** Марта илә Мәрјәмә гардашларына көрә башсағлығы вермәјә хејли јәһуди кәлмишди. **20** Марта ешидәндә ки, Иса кәлир, онун габағына чыхды, Мәрјәм^a исә евдә галды. **21** Марта Исаја деди: «Аға, сән бурада олсајдын, гардашым өлмәзди. **22** Анчаг инди дә әминәм ки, Аллаһдан нә истәсән, сәнә верәчәк». **23** Иса она деди: «Гардашын дириләчәк». **24** Марта деди: «Били-

ФӘС. 11

a Jh 8:59
Jh 10:31

b Jh 9:4
Jh 12:35

v 36 13:3
Mт 9:24
Һә 7:59, 60
1Кр 15:6

г Bа 9:5

f Jh 11:8

д Лк 10:38, 39

Сағ сүтүн

a Әш 26:19
Jh 5:28, 29
Һә 24:15
Иб 11:35
Bh 20:12

b Jh 14:6

v Jh 8:51

г Mт 23:8
Jh 13:13

f Jh 11:17

д Лк 19:41
Иб 4:15

e Jh 9:6, 7

рәм, о, ахырынчы күндә, дирилмә^a заманы дириләчәк». **25** Иса она деди: «Дирилмә вә һәјат мәнәм.^b Мәнә иман едән өлсә дә, һәјата гајыдачаг **26** вә мәнә инамла јашајан адам һеч вахт өлмәјәчәк.^b Буна инанырсан?» **27** О чаваб верди: «Бәли, Аға, мән инанырам ки, сән Аллаһын Оғлусан, дүнјаја кәлмәли олан Мәсиһсән». **28** Марта буну дејиб кетди вә бачысы Мәрјәми чағырыб тәкликдә она деди: «Устај кәлиб, сәни көрмәк истәјир». **29** Мәрјәм буну ешидәндә дәрһал дуруб Исанын јанына кетди.

30 Иса һәлә кәндә кирмәмишди, Мартанын ону гаршыладығы јердә дурмушду. **31** Бачылары башсағлығы вермәјә кәлмиш јәһудиләр Мәрјәмин чәлд дуруб евдән чыхдығыны көрәндә галхыб онун далынча кетдиләр. Онлар елә дүшүндүләр ки, о, сәрдабәнин^f јанына ағламаға кедир. **32** Мәрјәм Исанын дурдуғу јерә кәлди вә ону көрәндә аяғларына јыхылыб деди: «Аға, сән бурада олсајдын, гардашым өлмәзди. **33** Иса Мәрјәмин вә онунла кәлмиш јәһудиләрин ағлашдығыны көрәндә бәрк гәһәрләнди вә дәриндән аһ чәкиб **34** сорушду: «Ону һара гојмуСУНУЗ?» Она дедиләр: «Аға, кедәк бах». **35** Иса ағлады.^a **36** Онда јәһудиләр дедиләр: «Көр ону нечә чох истәјирди!» **37** Бәзиләри исә белә дејирди: «Корун^e көзүнү ачан бир шеј едә билмәзди ки, бу јазыг өлмәсин?»

38 Иса јенә дә дәриндән аһ чәкиб сәрдабәјә јахынлашды. Бу, мағара иди вә ағзына даш гојулмушду. **39** Иса деди: «Дашы кәнара чәкин». Мәр-

11:18 * һәрфән: тәхминән 15 стади. Б14 өләвәсинә бах.

лумун бачысы Марта она деди: «Аға, о, дөрд күндүр ки, бурададыр, индијә жәгин иjlәнәр».

40 Иса она деди: «Мәкәр сәнә демәдим ки, инансан, Аллаһын эзәмәтини көрәчәксән?»^a

41 Дашы көтүрдүләр. Иса көжә бахыб^б деди: «Шүкүрләр олсун сәнә, Ата, мәни ешитдин.

42 Билирәм, Сән мәни һәмни эшидирсән. Анчаг буну бурада дурмуш чамаатдан өтрү дедим ки, мәни Сәнин көндәрдијинә инансынлар».^в **43** Иса буну дејиб учадан сәсләди: «Илазәр, чөлә чых!»^г

44 Өлмүш адам сәрдабәдән чыхды. О, сарғыларла кәфәнләнмишиди, үзүнү исә дәсмалла өртмүшдүләр. Иса деди: «Кәфәнини ачын, азад олсун».

45 Мәрјәмин јанына кәлмиш јәһудиләрин чоху буну көрәндә Исаја иман етди.^д

46 Бәзиләри исә кедиб Исанын нә етдијини фәрисиләрә данышдылар. **47** Онда бөјүк каһинләр вә фәрисиләр Синедриону топлајыб тәдбир төкмәјә башладылар: «Биз нә едәк? Бу адам чохла мөчүзә көстәрир.»^е

48 Ону өзбашына гојсаг, һамы она инаначаг, онда ромалылар кәлиб һәм мәбәдимизи, һәм дә халгымызы элә кечирәчәкләр». **49** Онлардан бири, һәмин ил баш каһин олан Гајафа^е Синедриона деди: «Сиз һеч нә билмирсиниз, **50** баша дүшмүрсүнүз ки, бүтүн халгын мәһвиндәнсә, бир адамын халг уғрунда өлмәси сизин үчүн даһа јахшыдыр».

51 Амма о, бу сөзләри өзүндән демәди, һәмин ил баш каһин олдуғундан Исанын халг үчүн өләчәјини пејғәмбәрлик етди. **52** Амма Иса јалныз халг үчүн јох, Аллаһын пәрәнпәрән дүшмүш өвладларыны бир јерә јығмаг үчүн дә өлдү.

ФӘС. 11

a Jh 9:1-3

б Mт 14:19
Mр 7:34, 35

в Jh 12:28-30
Jh 17:8

г Лк 7:12, 14

д Jh 2:23
Jh 10:42
Jh 12:10, 11

e Jh 12:37
Һә 4:15, 16

е Mт 26:3
Лк 3:2
Һә 4:5, 6

Сағ сүтун

a 2Иш 13:23
2См 13:19

б Чк 12:14
Гн 16:1
Jh 2:13
Jh 5:1
Jh 6:4
Jh 12:1

ФӘС. 12

в Jh 11:1, 43

г Лк 10:40

д Mт 26:6-10
Mр 14:3-6

e Mт 26:47
Mр 14:10
Лк 22:48
Jh 13:29
Һә 1:16

53 Онлар о күн Исаны өлдүрмәјә гәрар вердиләр.

54 Буна көрә дә Иса артыг јәһудиләрин арасында ачыгашкар кәзмирди. О, сәһраја јахын бир бөлкәјә, Әфраим^a адланан шәһәрә кетди вә шакирдләри илә орада галды.

55 Јәһудиләрин Пасха байрамы^б јахынлашырды. Әтраф јерләрдән жејли адам байрам габағы пақланмаг үчүн Јерусалимә кәлмишиди. **56** Онлар Исаны ахтарырдылар вә мәбәддә дуруб бир-биринә дејирдиләр: «Көрәсән, о, байрама кәлмәјәчәк?» **57** Бөјүк каһинләр вә фәрисиләр исә әмр етмишидиләр ки, онун јерини билән адам кәлиб онлара хәбәр версин. Онлар Исаны тутмаг истәјирдиләр.

12 Пасха байрамына алты күн галмыш Иса дирилтдији Илазәрин^в јашадығы кәндә, Бејтанијәјә кәлди. **2** Ахшам орада онун үчүн сүфрә ачдылар. Марта онларын гулуғунда дурмушду,^г Илазәр дә Иса илә бир сүфрәдә әјләшәнләрин арасында иди. **3** Мәрјәм чәкиси тәхминән үч јүз грам* олан баһалы, әтирли јағ, халис нард^д көтүрүб Исанын ајагларына сүртдү вә сачы илә онун ајагларыны гурулады. Јағын әтри бүтүн еви бүрүдү.^е **4** Шакирдләрдән бири,^а Исаны сатмаг истәјән Јәһуда Искәрјут деди: **5** «Нә үчүн бу әтирли јағы үч јүз динара* сатыб пулуну касыблара пәјламадыг?!» **6** Јәһуда буну касыбларын гејдинә галдығы үчүн јох, оғру олдуғу үчүн деди. Пул гутусу онда олурду вә о, гутуја

12:3 * һәрфән: бир литран. Тәхминән 327 г ағырлығы олан чөки ваһиди. Б14 өләвәсинә бах. ^а Лүғәтә бах. **12:5** * Б14 өләвәсинә бах.

атылан пуллардан оғурлајырды. **7** Онда Иса деди: «Гызла ишиниз олмасын. Гојун о, бу адәти ичра едиб мәни дәфн күнүнә һазырласын.»^а **8** Касыблар һәмишә јаныңыздадыр,^б мән исә һәмишә јаныңызда олмајачағам.»^в

9 Бу вахт хејли јәһуди Исанын орада олдугундан хәбәр тутуб ора кәлди. Онлар тәхчә Исаны јох, онун дирилтдији Илазәри дә көрмәк истәјирдиләр.^г **10** Онда бөјүк каһинләр Илазәри дә өлдүрмәк гәрарына кәлдиләр, **11** чүнки Илазәрә көрә чохла јәһуди ора кәлир вә Исәја иман кәтирирди.^д

12 Ертәси күн бајрама кәлиш хејли адам Исанын Јерусәлимә јахынлашдығыны ешидәндә **13** әлләриндә хурма будағлары ону гаршыламаға чыхдылар. Онлар учадан дејирдиләр: «Јалварырыг, гуртар! Јеһованын ады илә кәләнә,^е Исраил Падшаһына ешг олсун!»^в **14** Иса бир годуг тапыб она минди.^г **15** Бу һагда белә јазылыб: **«Еј Сион гызы, горхма! Бах! Сәнин падшаһын годугун белинә миниб кәлир».**^д **16** Шакирдләр әввәлчә буну баша дүшмәдиләр, амма Иса шәрәфли мөвгејинә јүксәләндә^е онларын јадына дүшдү ки, бунлар онун һаггында јазылыб вә һәр шеј јазылдығы кими олуб.^в

17 Исанын сәрдабәдә^г олан Илазәри сәсләјиб дирилтмәсини көрмүш адамлар дурмадан Иса һаггында шәһадәт едирдиләр.^д **18** Чамаат һәм дә бу мөчүзә барәдә ешитдијиндән онун габағына чыхмышды. **19** Фәрисиләр бир-бириләринә дедиләр: «Көрүрсүнүз, һеч нә алынмыр. Бүтүн дүнја онун ардынча кедир!»^е

ФӘС. 12

- а Мт 26:12
- Мр 14:8
- Јһ 19:40
- б Гн 15:11
- в Мт 26:11
- Мр 14:7
- г Јһ 11:43, 44
- д Јһ 7:31
- Јһ 11:44, 45
- е Мт 21:8, 9
- Мр 11:8, 9
- Јһ 1:49
- ө Мт 21:7
- Мр 11:7
- Лк 19:35
- ж 1Пк 1:33, 34
- Әш 62:11
- Зк 9:9
- Мт 21:5
- з Јһ 7:39
- и Ик 24:45
- Јһ 14:26
- ы Јһ 11:1, 43
- ј Мт 21:15
- Лк 19:37
- к Јһ 11:48

Сағ сүтүн

- а Јһ 1:44
- б Јһ 13:31, 32
- Јһ 17:1
- в Мт 16:21
- Рм 14:9
- 1Кр 15:36
- г Вһ 12:11
- д Мт 16:25
- Мр 8:35
- Лк 9:24
- е Јһ 14:3
- Јһ 17:24
- 1Ск 4:17
- ө Мт 26:38
- Мр 14:34
- ө Лк 12:50
- Лк 22:41, 42
- Иб 5:7
- ж Мт 3:17
- Мт 17:5
- Мр 1:11
- Мр 9:7
- Лк 3:22
- Лк 9:35
- 2Бт 1:17
- з Јһ 17:1
- и Јһ 14:30
- Јһ 16:11
- һә 26:17, 18
- 2Кр 4:3, 4
- Еф 2:1, 2
- 1Јһ 5:19
- ы Лк 10:18
- Вһ 12:9
- ј Јһ 8:28
- к һә 5:30

20 Ибадәт үчүн бајрама кәләнләр арасында јунанлар да варды. **21** Онлар Чәлиләнин Бејтсәјда шәһәриндән олан Филипә^а јахынлашыб хаһиш етдиләр: «Аға, биз Исаны көрмәк истәјирик». **22** Филип кәдиб буну Андреаса деди. Андреасла Филип бирликдә кәлиб мәсәләни Исәја данышдылар.

23 Иса онлара чаваб верди: «Инсан Оғлунун шәрәфләnmәк вахты кәлди.»^б **24** Ешидин вә акаһ олун, буғда дәни торпаға дүшүб өлмәјинчә нечә вар елә галыр. Өләндә^в исә чохла бар верир. **25** Өз чаныны севән ону мәһв едәчәк, бу дүнјада чанына нифрәт едән^г исә ону әбәди һәјат үчүн горуја чағ.^д **26** Ким мәнә хидмәт етмәк истәјирсә, ардымча кәлсин. Мән һарада олсам, хидмәтчим дә орада олачағ.^е Мәнә хидмәт едән адамы Аллаһ шәрәфләндирәчәк. **27** Урәјим сыхылыр.^ө Нә дејим? Ата, мәни бу сынагдан* гуртар.^ө Һәрчәнд мән елә бу күн үчүн кәлмишәм. **28** Ата, Өз адыны учалт». Бу вахт көјдән бир сәс* кәлди: «Учалтмышам, јенә дә учалдачағам.»^з

29 Орада дуранлар буну ешитди. Бәзиләри деди ки, илдырым чахды. Дикәрләри исә онунла мәләк данышдығыны дедиләр. **30** Иса деди: «Бу сәс мәним үчүн јох, сизин үчүн иди. **31** Бу дүнјаја һөкм кәсмәк вахты јетишиди. Инди бу дүнјанын һөкмдары»^и дериләчәк.^и **32** Мән исә јухары галдырыландә^ј һәр чүр инсаны өзүмә чәлб едәчәјәм». **33** Иса бу сөзләрлә нечә өләчәјинә ишарә едирди.^к **34** Чамаат она деди: «Биз Төвратдан* ешитмишик ки, Мәсиһ

12:27 * һәрфән: саатдан. **12:34** * Лүгәтә бах.

эбәди галмалыдыр.^a Нечә олур, сән дејирсән ки, инсан Оғлу јухары галдырылмалыдыр?^b Ахы бу инсан Оғлу кимдир?» **35** Иса онлара деди: «Нур бир аз да аранызда олачак. Нә гәдәр ки нур сизинләдир, јеријин, јохса зүлмәт сизи үстәләјәр. Зүлмәтдә јеријән һара кетдијини билмир.»^b **36** Нә гәдәр ки нур сизинләдир, нурун өвләдлары олмаг үчүн нура иман кәтирин.»^г

Иса бунлары дејәндән сонра чыхыб кетди вә онлардан кизләнди. **37** Иса онларын көзү габағында чохла мөчүзә көстәрсә дә, онлар Исаја инанмырдылар. **38** Беләликлә, Әшија пејгәмбәрин бу сөзләри јеринә јетди: «Јеһова, ким биздән ешитдијинә иман кәтирди?»^г Јеһова күчүнү* кимә көстәрди?»^д **39** Онларын имансызлығынын сәбәбини исә Әшија белә көстәрмишди: **40** «О, онларын көзүнү кор етди, үрәјини һиссијатсыз етди ки, көзләри илә көрмәсинләр, үрәкләри илә дәрк етмәсинләр вә кери дөнмәсинләр ки, онлара шәфа верим.»^е **41** Әшија онун чалалыны көрдүјү үчүн онун һагғында бунлары демишди.^е **42** Јенә дә рәһбәрләрин ичиндән чохлаы она иман етди,^ж амма фәрисиләрин горхусундан буну бөрүзә вермәдиләр, чүнки синагогдан говулмаг истәмирдиләр.^з **43** Онлар инсанларын јанында газандыглары иззәти Аллаһын вердији иззәтдән даһа чоһ сеvirдиләр.»^и

44 Иса учадан деди: «Мәнә иман едән јалныз мәнә јох, мәни көндәрәнә дә иман едир.»^и **45** Мәни көрән мәни көндәрәни дә көрүр.^и **46** Мән

ФӘС. 12

a 36 89:35, 36
36 110:4
Әш 9:7

б Jh 3:14

в Jh 11:10

г Еф 5:8

д Рм 10:16

е Әш 53:1

е Әш 6:10
Мр 13:14
Мр 4:11, 12
Һә 28:27

ө Әш 6:1, 8

ж Jh 19:38

з Jh 9:22
Jh 16:2

и Jh 5:44

ы Мр 10:40
Мр 9:37

ј Jh 14:9

Сағ сүтун

a Jh 3:19
Jh 8:12
Jh 9:5

б Jh 12:35

в Jh 3:16, 17

г Jh 8:38
Jh 14:10

д Jh 6:40

е Jh 3:34

ФӘС. 13

е Мр 26:2
Jh 12:23
Jh 16:28
Jh 17:1
Jh 17:11

ө Jh 15:9
Еф 5:2
1Jh 3:16

ж Лк 22:3, 4
Jh 13:27

з Мр 26:14-16
Мр 26:24
Мр 14:10, 11

и Jh 16:28

ы Фн 2:5-7

бир нурам, бу дүнјаја кәлмишәм.^a Мәнә инанан адам зүлмәтдә галмајачаг.^б **47** Мән сөзләримни ешидиб онлара әмәл етмәјини мұһакимә етмирәм. Мән дүнјаны мұһакимә етмәјә јох, хилас етмәјә кәлмишәм.^в **48** Мәни вечинә алмајан вә сөзләримни гәбул етмәјән үчүн һаким вар. Афзымдан чыхан сөз ахырынчы күндә ону мұһакимә едәчәк. **49** Чүнки мән өзүмдән данышмырам, мәни көндәрән Ата мәнә нә һагда данышмағы, нә демәји бујуруб.^г **50** Мән билирәм ки, Онун бујуруғу әбәди һәјата апарыр.^г Атам мәнә нә дејибсә, мән дә ону данышырам.»^д

13 Иса һәлә Пасха бајрамындан әввәл билирди ки, бу дүнјадан Атасынын јанына көчмәк вахты јахынлашыр.^е О, дүнјада олан давамчыларыны сеvirди вә онлары ахырадәк сеvirди.^е **2** Ахшам јемәји башламышды. Иблис Исаны сатмаг фикрини артыг Шимон оғлу Јәһуда Искәрјутун^ж үрәјинә гојмушду.^з **3** Иса Атасынын һәр шеји она вердијини, Аллаһдан кәлдијини вә Аллаһын јанына гајыдачағыны билдији үчүн^и **4** сүфрәдән галхды, үст палтарыны чыхарыб кәнара гојду вә бир дәсмал көтүрүб белинә бағлады.^и **5** Сонра бир ләјәнә су төкдү вә шакирдләринин ајагларыны јујуб белиндәки дәсмалла гуруламаға башлады. **6** Нөвбә Шимон Бутруса чатанда Бутрус деди: «Аға, сән мәним ајагларымы јујачагсан?» **7** Иса чаваб верди: «Мәним нә етдијими инди баша дүшмүрсән, сонра баша дүшәчәксән.» **8** Бутрус деди: «Өмрүмдә гојмарам ки, сән

мәним ајагларымы јујасан». Иса она деди: «Јумасам,^а јанымда сәнә јер јохдур». **9** Белә олдуғда Шимон Бутрус деди: «Аға, онда тәкчә ајагларымы јох, әлләrimi дә, башымы да ју». **10** Иса она деди: «Чиммиш адам тәртәмиздир, тәкчә ајаглары јујулса бәсдир. Сиз дә тәмизсиниз, амма һамыныз јох». **11** Иса билирди, ким ону сатачаг,^б она кәрә дә: «Һамыныз тәмиз дејилсиниз», — деди.

12 Иса онларын ајагларыны јујуб гуртарандан сонра палтарыны кејинди, сүфрәјә әјләшиб деди: «Сизин үчүн нә етдијими баша дүшүрсүнүз? **13** Сиз мәнә “Устад”, “Аға” дејирсиниз, дүз дә едирсиниз, бу, еләдир ки вар.^в **14** Әкәр мән, Аға вә Устад ола-ола, сизин ајагларынызы јудумса,^г сиз дә бир-биринизин ајагларыны јумалысыныз.^д **15** Мән сизин үчүн нүмунә гојдум. Сизинлә нечә даврандымса, сиз дә бир-биринизлә елә давранын.^е **16** Буну билин, нөкәр ағасындан үстүн дејил, көндәрилән дә ону көндәрәндән үстүн дејил. **17** Мадам ки бунлары билирсиниз, әмәл един, онда хошбәхт олачагсыныз.^ө **18** Һамынызы нәзәрдә тутмурам, мән сечдијим адамлары таныырам. Лакин бу, она көрә олду ки,^з “чөрәк кәсдијим адам мәнә хәјанәт етди”^ж сөзләри јеринә јетсин. **19** Инди бунлары сизә габагчадан дејирәм ки, бунлар баш верәндә мәним о шәхс олдуғума инанасыныз.^з **20** Буну билин, көндәрдизим адамы гәбул едән мәни гәбул едир.” Мәни гәбул едәнсә мәни көндәрәни гәбул едир.”^ы

13:18 * һәрфән: мәнә дабаныны галдырды.

ФӘС. 13

а 1Кр 6:11
Еф 5:25, 26
Тт 3:5
И6 10:22

б Јһ 6:64

в Мт 23:8

г Лк 22:27

д Мт 20:26, 27
Лк 9:48
Лк 22:26
Рм 12:10
1Бт 5:5

е Фн 2:5
1Бт 2:21
1Јһ 2:6

ө Мт 7:24, 25
Лк 11:28
Јр 1:25

ж Јһ 17:12

з 36 41:9
Мт 26:23

ы Јһ 14:29
Јһ 16:4

и Мт 25:40

ы Мт 10:40

Сағ сүтүн

а Мт 26:21
Мр 14:18
Лк 22:21
Јһ 6:70

б Мт 26:22
Лк 22:23

в Јһ 19:26
Јһ 20:2

г Јһ 21:20

д Мт 26:23

е Лк 22:3, 4

ө Јһ 12:4-6

ж Мт 26:20

з Јһ 12:23

ы Јһ 17:1

и Јһ 7:34
Јһ 8:21

ы Јһ 15:9

21 Иса бу сөзләрдән сонра бәрк һәјәчанланды вә бәјан етди: «Билин вә акаһ олун, сизләрдән бири мәни сатачаг».^а **22** Шакирдләр Исанын кими нәзәрдә тутдуғуну анламајыб мат-мат бир-биринин үзүнә бахырдылар.^б **23** Исанын јанында* онун севимли шакирди әјләшмиши.^в **24** Шимон Бутрус һәмин шакирдә һим-чим етди: «Соруш көр кими дејир?» **25** О да Исаја тәрәф әјилиб сорушду: «Аға, о адам кимдир?»^г **26** Иса чаваб верди: «Чөрәји касанын ичинә батырыб кимә версәм, одур».^д Сонра чөрәји касаја батырыб Шимон Искәртүтүн оғлу Јәһудаја верди. **27** Јәһуда чөрәји алан кими Шејтан онун гәлбинә кирди.^е Иса Јәһудаја деди: «Нә едәчәкәнсә, тез елә». **28** Анчаг сүфрәдә әјләшәнләрдән һеч кәс Исанын нә үчүн белә дејини баша дүшмәди. **29** Пул гутусу^ө Јәһудада олдуғу үчүн бәзиләри елә билди ки, Иса она: «Бәјрам үчүн лазым олан шејләри ал», — деди, ја да она касыблара бир шеј пайламағы тапшырды. **30** Јәһуда тикәни алыб дәрһал чыхды. Артыг кечә иди.^ж

31 О чыхыб кедәндән сонра Иса деди: «Инди инсан Оғлу шәрәфләнир,^з Аллаһ да онун васитәсилә шәрәфләнир. **32** Аллаһ Өзү ону учалдачаг^з вә буну дәрһал едәчәк. **33** Балаларым, артыг јанынызда чоғ галмајачағам, сиз мәни ахтарачагсыныз. Јәһудиләрә дејдијим сөзү инди сизә дејирәм:^з сиз кетдијим јерә кәлә билмәјәчәксиниз. **34** Сизә јени бир әмр верирәм: бир-биринизи севин.^ы Бир-биринизи

13:23 * һәрфән: гојнунда. Хүсуси рәбәт мөвгәјини билдирир.

мән сизи севдижим кими севин.^a **35** Аранызда мѣхѣбѣт олса, һамы билѣчѣк ки, сиз мѣнни шакирдимсиниз».^b

36 Шимон Бутрус сорушду: «Аға, сән һара кедирсән?» Иса деди: «Кетдижим јерѣ сән инди кѣлѣ билмѣзсән, амма сонра кѣлѣчѣксән».^c **37** Бутрус она деди: «Аға, мән нијѣ инди сѣнин ардынча кѣлѣ билмѣрѣм?» Сѣнин јолунда чанымы да верѣрѣм».^d **38** Иса деди: «Мѣним јолумда чаныны верѣрсән? Буну бил, хоруз банламамыш сән дүз үч дѣфѣ мѣни да начагсан».^e

14 Гој үрѣјиниз нараһат олмасын.^a Аллаһа да иман един,^b мѣнѣ дѣ. **2** Атамын евиндѣ галмаға јер чохдур. Белѣ олмасајды, мән сизѣ дѣјѣрдим. Ахы мән сизин үчүн јер һазырламаға кедирѣм.^c **3** Ӕкѣр мән кедиб сизин үчүн јер һазырласам, гајыдыб сизи евѣ, ѳз јаныма апарачағам ки, сиз дѣ мән олан јердѣ оласыныз.^d **4** Сиз кетдижим јерин јолуну билирсиниз».

5 Томас^e деди: «Аға, биз сѣнин һара кетдијини билмирик, јолу һарадан билѣк?»

6 Иса чаваб верди: «Јол,^f һѣгигѣт^g вѣ һѣјат^h мѣнѣм. Мѣним васитѣчилијим олмадан һеч кѣс Атанын јанына кѣлѣ билмѣз.ⁱ **7** Мѣни таныјырсынызса, Атамы да таныјырсыныз. Бу андан етибарѣн, сиз Ону таныјырсыныз, сиз Ону кѣрдүнүз».^k

8 Филип деди: «Аға, бизѣ Атаны кѣстѣр, бѣсимиздир».

9 Иса она деди: «Мѣн нечѣ вахтдыр ки, сизинлѣјѣм, сән исѣ, Филип, бу вахта гѣдѣр мѣни танымамысан? Мѣни кѣрѣн Атаны да кѣрүб.^l Нечѣ олур ки, сән: “Бизѣ Атаны кѣстѣр”, — дѣјирсән? **10** Мѣ-

ФѣС. 13

a Лѣ 19:18
Jh 15:12
1Ск 4:9
Jr 2:8
1Бт 1:22
1Jh 3:14
b Pм 13:8
1Кр 13:8, 13
1Jh 4:20
в Jh 14:3
г Мр 26:33
Мр 14:29
Лк 22:33
д Мр 26:34
Мр 14:30
Лк 22:34
Jh 18:27

ФѣС. 14

д Jh 14:27
e Мр 11:22
1Бт 1:21
ѳ Лк 12:32
1Бт 1:3, 4
ж Jh 17:24
Pм 8:17
Фн 1:23
1Ск 4:16, 17
з Jh 11:16
и Jh 10:9
Еф 2:18
Иѳ 10:19, 20
ы Jh 1:17
Еф 4:21
ј Jh 1:4
Jh 6:63
Jh 17:3
Pм 6:23
к һѣ 4:12
к Мр 11:27
Jh 1:18
л Jh 12:45
Кл 1:15
Иѳ 1:3

Сағ сүгүн

a Jh 10:38
Jh 17:21
б Jh 7:16
Jh 8:28
Jh 12:49
в Jh 5:36
г Мр 21:21
һѣ 1:8
һѣ 2:41
д Jh 15:16
Jh 16:23
e Jh 13:34
Jh 15:10
Jr 1:22
ѳ Лк 24:49
Jh 15:26
Jh 16:7
һѣ 1:5
һѣ 2:1, 4
Pм 8:26
ж Мр 10:19, 20
Jh 16:13
1Кр 2:12
1Jh 2:27
з 1Кр 2:14
и Мр 28:20
ы һѣ 10:40, 41
ј Jh 10:38
Jh 17:21

кѣр мѣним Ата илѣ, Атанын да мѣнимлѣ вѣһдѣтдѣ олдуғуна инанмырсан?^a Сизѣ дедижим сѣзлѣри ѳзүмдѣн демирѣм,^b мѣнимлѣ даима вѣһдѣтдѣ олан Атам мѣним васитѣмлѣ Ӕз ишини кѣрүр. **11** Инанын, мән Атамла, Атам да мѣнимлѣ вѣһдѣтдѣдир. Мѣнѣ инанмырсынызса, етдижим ишлѣрѣ инанын.^c **12** Буну билин, мѣнѣ иман едѣн адам мѣним етдижим ишлѣри едѣчѣк вѣ бунлардан да бѳјүк ишлѣр едѣчѣк,^d чүнки мән Атамын јанына кедирѣм.^e **13** Бундан ѣлавѣ, мѣним адымла нѣ истѣсѣниз, дилѣјинизи јеринѣ јетирѣчѣјѣм ки, Ата Огул васитѣсилѣ шѣрѣфлѣнсин.^f **14** Мѣним адымла нѣ исѣ дилѣсѣниз, јеринѣ јетирѣчѣјѣм.

15 Мѣни севирсинизсѣ, ѣмрлѣримѣ дѣ ѣмѣл едѣчѣксиниз.^g **16** Мән Атамдан хаһиш едѣчѣјѣм вѣ О, сизѣ башга бир кѣмѣкчи^h верѣчѣк. О, ѣбѣдијѣн сизинлѣ олачаг.ⁱ **17** Бу кѣмѣкчи һѣгигѣт руһудур.^k Дүнја бу руһу ала билмѣз, чүнки ону кѣрмүр вѣ танымыр.^l Сиз исѣ ону таныјырсыныз, чүнки о, сизинлѣдир вѣ сизѣдир. **18** Сизи јетим гојмајачағам, мүтлѣг јаныныза кѣлѣчѣјѣм.^m **19** Бир аздан дүнја артыг мѣни кѣрмѣјѣчѣк, сиз исѣ кѣрѣчѣксиниз,ⁿ мән јашадығым үчүн сиз дѣ јашајачағсыныз. **20** О күн сиз мѣним Ата илѣ, сизин мѣнимлѣ, мѣним дѣ сизинлѣ вѣһдѣтдѣ олдуғу билѣчѣксиниз.^o **21** Мѣни севѣн адам мѣним ѣмрлѣrimi гѣбул едиб онлара ѣмѣл едир. Мѣни севѣн адамы Атам да севѣчѣк, мән дѣ ону севѣчѣјѣм вѣ ѳзүмү она ачыг-ашкар кѣстѣрѣчѣјѣм».

14:16 * Јун. параклетос. Мѣнасы: тѣсѣлливѣричи.

22 Искәрјут јох, о бири Јә-худа^а деди: «Аға, сән өзүңү нә үчүн дүнјаја јох, мәһз бизә ачыг-ашкар көстәрмәк истә-јирсән?»

23 Иса она чаваб верди: «Мәни севән мәним сөзүмә әмәл едәчәк^б вә Атам ону севәчәк. Онда биз онун јанына кәлиб онунла јашајачағым.^в 24 Мәни севмәјән исә сөзүмә әмәл етмир. Ешитдијиниз сөзләр мәним дејил, мәни көндәр-миш Атаһыңдыр.^г

25 Һәлә ки сизинләјәм бунлары сизә дејирәм. 26 Көмәкчи, јәни Атаһын мәним адымла көндәрәчәји мүгәддәс руһ һәр шеји сизә өврәдәчәк вә сизә де-дијим бүтүн сөзләри јадыныза салачаг.^д 27 Сизә сүлһ вери-рәм, өз сүлһүмү сизә бағышла-јырам.^д Мәним вердијим сүлһ дүнјанын вердији сүлһә бәнзә-мир. Гој үрәјиниз нараһат ол-масын, горхмајын. 28 Сизә: “Кедирәм вә јаныһыза гајы-дачағам”, – дедијими ешитди-низ. Мәни севирсинизсә, Ата-мын јанына кетдијимә севин-мәлисиниз, ахы Ата мәнән үс-түндүр.^е 29 Сизә габагчадан сөјләдим ки, бу һадисәләр баш верәндә инанасыһыз.^е 30 Ар-тыг сизинлә чох данышмајача-ғам, чүнки бу дүнјанын һөк-мдары^ж кәлир. Онун мәним үзәримдә һакимијјәти јохдур.^з 31 Лакин Атамы севдијими дүнја билсин дејә, һәр шеји Атамын мәнә бујурдуғу кими едирәм.” Дурун кедәк.

15 Мән һәгиги мејнәјәм, Атам исә бағбандыр. 2 О, мәндәки бар кәтирмә-јән будағлары кәсиб атыр, бар верән будағлары исә буда-јыр^к ки, онлар даһа чох бар кә-тирсин.^к 3 Сизә дедијим сөз-ләрин сајесиндә сиз артыг

ФӘС. 14

а Лк 6:13, 16
 һә 1:13
 б Јһ 15:10
 в 1Јһ 2:24
 Вһ 3:20
 г Јһ 5:19
 Јһ 7:16
 Јһ 12:49
 ф Лк 24:49
 Јһ 15:26
 Јһ 16:13
 1Јһ 2:27
 д Јһ 16:33
 Еф 2:14
 Фн 4:6, 7
 Кн 3:15
 2Ск 3:16
 е Јһ 20:17
 1Кр 11:3
 1Кр 15:28
 Фн 2:5, 6
 ө Јһ 13:19
 Јһ 16:4
 ж Јһ 12:31
 Јһ 16:11
 з Јһ 16:33
 и Јһ 10:18
 Јһ 12:49
 Јһ 15:10
 Фн 2:8

ФӘС. 15

ы 2Бт 1:8

Сағ сүтүн

а Јһ 13:10
 Јһ 17:17
 б Јһ 6:56
 1Кр 12:27
 Еф 4:16
 в Јһ 15:16
 г Мт 7:7
 Јһ 16:23
 ф Мт 5:16
 Јһ 13:35
 Фн 1:9, 11
 д Јһ 3:35
 е Јһ 16:24
 Јһ 17:13
 ө Мр 12:31
 Јһ 13:34
 1Ск 4:9
 1Бт 4:8
 ж Јһ 10:11
 Рм 5:7, 8
 Еф 5:1, 2
 1Јһ 3:16
 з Мт 12:50
 Јһ 14:23

тәмизсиниз.^а 4 Мәнимлә вәһ-дәтдә галын, мән дә сизинлә вәһдәтдә галачағам. Нечә ки будаг мејнәнин үстүндә олма-са, өз-өзүндән бар верә бил-мәз, сиз дә мәнимлә вәһдәтдә олмасыһыз,^б бар кәтирә бил-мәзсиниз. 5 Мән мејнәјәм, сиз исә бу мејнәнин будағ-ларысыһыз. Мәнимлә вәһдәт-дә галан вә мәним дә вәһдәтдә олдуғум адам чохлу бар кәти-рир.^в Сиз мәнән ајры һеч нә едә билмәзсиниз. 6 Мәнимлә вәһдәтдә галмајан кәс будаг кими кәсилиб атылыр вә гуру-јур. Белә будағлары јығыб ода атыр вә јандырырлар. 7 Сиз мәнимлә вәһдәтдә галырсы-һызса вә сөзләрим гәлбиниздә галырса, нә истәјирсиниз ди-ләјин, сизә вериләчәк.^г 8 Сиз чохлу бар верәндә вә мән-ним шакирдим олдуғунузу сү-бут едәндә Атам шәрәфлә-нир.^д 9 Атам мәни севдији кими,^д мән дә сизи севирәм. Сизә олан мәһәббәтими итир-мәјин. 10 Мән Атамын әмр-ләрини јеринә јетирәрәк Онун мәнә олан мәһәббәтини гору-дуғум кими, сиз дә әмрләrimi јеринә јетирсәһиз, мәним сизә олан мәһәббәтими горујуб-сах-лајачагыһыз.

11 Бунлары сизә она көрә дејирәм ки, гәлбимдәки севин-чи сиз дә там дујасыһыз.^е 12 Сизә әмрим будур: бир-биринизи мән сизи севдијим кими севин.^е 13 Достлары уғ-рунда чаныны фәда едән инса-нын мәһәббәтиндән бөјүк мә-һәббәт јохдур.^ж 14 Әмрләри-мә әмәл едирсинизсә, мәним достларымысыһыз.^з 15 Мән ар-тыг сизә гул демирәм, чүнки гул ағасынын ишләриндән би-хәбәр олур. Мән сизә дост де-јирәм, чүнки Атамдан ешитди-јим һәр шеји сизә билдирдим.

16 Сиз мæни сечмæдиниз, мæн сизи сечдим ки, даима бар кæтирæсиниз вæ кæтирдийиниз бар хæмишæ галсын, Атам мæним адымла дилæдийиниз хæр шежи сизæ версин.^а

17 Бунлары сизæ она кәрæ бужураам ки, бир-бириниз севæсиниз.^б 18 Экәр дунја сизæ нифрæt едирсæ, биллин ки, сиздән габаг мәнæ нифрæt едиб.^в 19 Сиз бу дунјаја мæхсус олсаждыныз, дунја сизи севæрди. Мән сизи сечдижим үчүн сиз дунјаја мæхсус дежилсиниз.^г Буна кәрæ дæ дунја сизæ нифрæt едир.^д 20 Сизæ дедижим сөзү жаддан чыхармажын. Нөкәр ағасындан үстүн дежил. Мæни тæгиб едибләрсæ, сизи дæ тæгиб едæчæкләр.^е Мæним сөзүмæ эмæл едибләрсæ, сизин дæ сөзүнүзæ эмæл едæчæкләр. 21 Мæним адыма кәрæ бүтүн бунлары башыныза кæтирæчæкләр, чүнки онлар мæни көндәрæни танымырлар.^ж 22 Мән кæлиб онлара данышмасаждым, күнаһсыз олардылар.^з Анчаг инди күнаһларына кәрæ үзрлү сажыла билмæзләр.^и 23 Мәнæ нифрæt едән Атама да нифрæt едир.^й 24 Онларын арасында мисли кәрүнмæмиш ишлæри кәрмæсæдим, күнаһсыз олардылар.^к Анчаг мæни көзлæри илæ кәрæкәрæ мәнæ дæ, Атама да нифрæt етдиләр. 25 Лакин белæчæ онларын Төвратында* жазылмыш бу сөзләр жеринæ жетди: “Мәнæ наһагдан нифрæt етдиләр”.^л 26 Атамдан сизæ көндәрæчæжим көмæкчи, жæни Атамдан олан хæгигæt руһу/ кælэндæ мæним хæггымда шæһадæt верæчæк.^м 27 Сиз дæ мæним хæггымда шæһадæt вермæлисиниз,^н чүнки æввæлдән мæнимлæ олмусунуз.

15:25 * Лүгөтæ бах.

ФӘС. 15

а Jh 14:13

б Jh 13:34

1Jh 3:23

в Mt 10:22

Jh 17:14

г Jr 4:4

д Jh 6:22

Jh 17:14

1Бт 4:4

е Mt 5:11

Mt 10:22

Mt 24:9

2Тм 3:12

1Бт 2:21

е Jh 16:2, 3

ө Jh 9:41

ж Mt 11:21

з Jh 5:23

1Jh 2:23

и Mt 11:23

Jh 7:31

Jh 11:47

ы 3б 35:19

3б 69:4

Лк 23:22

й Jh 24:49

Jh 14:26

к 1Jh 5:6

к Лк 24:48

he 1:8

he 2:22

he 5:32

Саг сүтүн

ФӘС. 16

а Jh 9:22

б Mt 24:9

he 8:1

he 12:1, 2

he 26:11

в Jh 8:19

Jh 15:20, 21

Pm 10:2

1Кр 2:8

г Jh 13:19

Jh 14:29

ф Jh 7:33

Jh 13:3

д Jh 16:22

е Jh 14:16, 26

Jh 15:26

he 2:32, 33

ө Jh 15:22

ж Jh 5:37, 38

з Jh 12:31

Jh 14:30

и Jh 16:7

16 Бунлары сизæ она кәрæ сөйлæдим ки, мæндән дөнмæжæсиниз. 2 Сизи синагоглардан говачаглар.^а Елæ бир вахт кælæчæк ки, сизи өлдүрән хæр кæс^б бу жолла Аллаһа гуллуг етдийини дүшүнæчæк. 3 Онлар бу ишлæри она кәрæ едæчæкләр ки, нæ Атаны таныйырлар, нæ дæ мæни.^в 4 Бунлары демæкдæ мæгсæдим одур ки, хæмин вахт кælән дæ сизи хæбæрдәр етдийими хатырлажасыныз.^г

Бунлары сизæ æввæлчæдән демæмишдим, чүнки сизинлæ идим. 5 Инди мæни көндәрæнин жанына кедирәм,^д амма бириниз дæ сорушмурсунуз ки, хара кедирсән? 6 Бу сөзлæримæ кәрæ гæм дәржасына батмысыныз.^е 7 Амма мән сизæ хæгигæти сөйлæжирәм, кетмæжим сизин хејринизæдир. Чүнки мән чыхыб кетмæсәм, көмæкчи^ж жаныныза кælмæжæчæк. Анчаг кетсәм, ону жаныныза көндәрæчæжәм. 8 О кælән дæ дунјаја күнаһын, доғрулуғун вæ хөкмүн нæ демæк олдүғуну ачыг-ашкар көстәрæчæк. 9 Илк нөвбæдæ күнаһын нæ демæк олдүғуну көстәрæчæк,^з чүнки онлар мәнæ иман етмирләр.^и 10 Сонра доғрулуғун нæ демæк олдүғуну көстәрæчæк, чүнки мән Атанын жанына кедирәм вæ сиз артыг мæни көрмæжæчæксиниз. 11 Нæһажæt, хөкмүн нæ демæк олдүғуну көстәрæчæк, чүнки бу дунжанын хөкмдары артыг мæһкум едилиб.^к

12 Сизæ дежилæси чох сөзүм вәр, анчаг инди онлары баша дүшмæзсиниз. 13 Хæгигæt руһу кælэндæ сизæ жол көстәрæчæк,^л хæгигæти там дәрк етмæжинизæ көмæк едæчæк. О, өзүндән данышмажачаг, ешитдийини данышачаг вæ сизæ гаршыдакы

надисэлэри хэбэр верэчэк.^а
14 О, мэни шэрэфлэндирэчэк,^б
 чүнки мэндэн ешитдиклэри-
 ни сизэ билдирэчэк.^в **15** Ата-
 нын нэји варса, һамысы мән-
 нимди.^г Буна көрө сизэ дедим
 ки, о, мэндэн ешитдиклэрини
 сизэ билдирэчэк. **16** Бир аз-
 дан артыг мэни көрмэјэчэкси-
 низ,^д амма бир гэдэр сонра кө-
 рэчэксиниз».

17 Онда шакирдлэрдэн бә-
 зилэри бир-бириндэн соруш-
 ду: «Көрәсэн, о, “бир аздан
 мэни көрмэјэчэксиниз, амма
 бир гэдэр сонра көрөчөксиниз”,
 “Атамын јанына кедирәм”
 сөзлэри илэ нэ демэк истәјир?»
18 Онлар дејирдиләр:
 «О, “бир аздан” демәклә нәјә
 ишарә едир? Биз бу сөзлэрин
 мәнасыны баша дүшмүрүк». **19**
 Иса көрөндә ки, онлар нә
 исә сорушмаг истәјирләр, он-
 лара деди: «Сиз бир-бириниз-
 дән “бир аздан мэни көр-
 мөјэчөксиниз, амма бир гэдэр
 сонра көрөчөксиниз” сөзләр-
 мин мәнасыны сорушурсунуз?»
20 Буну билин, сиз аглајыб
 фәрјад едөчөксиниз, дүнја исә
 шадјаналыг едөчөк. Сиз кәдәр-
 ләнөчөксиниз, анчаг кәдәри-
 низ севинчә дөнөчөк.^а **21** Га-
 дын доғуш заманы әзијјәт чә-
 кир, чүнки вахты јетишиб. Ан-
 чаг ушағы доғандан сонра
 чәкдији әзијјәт артыг јадына
 дүшмүр, чүнки дүнјаја инсан
 кәтирдјинә севинир. **22** Сиз
 дә инди кәдәрләнирсиниз, ан-
 чаг сизинлә јенидән көрүшән-
 дә үрәјиниз севинөчөк^в вә һеч
 кәс севинчинизи әлиниздән
 алмајачаг. **23** О күн сиз мән-
 дән һеч нә сорушмајачагсы-
 ныз. Јадынызда галсын, Ата-
 дан мөним адымла нәсә истә-
 сәниз,^г сизә верөчөк.^д **24** Бу
 вахтадәк мөним адымла һеч
 бир шеј истәмәминиз. Дилә-

ФӘС. 16

а һә 11:28
 һә 21:10, 11
 1Тм 4:1

б 1Jh 4:2

в Jh 15:26
 1Jh 2:27

г Jh 17:10

д Jh 7:33
 Jh 14:19

е Мт 28:8
 Лк 24:39-41
 Jh 20:19, 20

ж Лк 24:51, 52

з Фн 4:6

ж Jh 14:13
 Jh 15:16
 1Jh 5:14

Сағ сүтүн

а Jh 14:21

б Jh 17:7, 8

в Jh 13:3
 Иб 9:24

г Зк 13:7
 Мт 26:31
 Мр 14:27

д Jh 8:29

е Jh 14:27
 Еф 2:14

ж Jh 14:30
 һә 14:22
 1Jh 4:4
 1Jh 5:4
 Вһ 3:21

ФӘС. 17

ә Jh 12:23
 Jh 13:31, 32

ж Фн 2:9, 10

з Jh 6:37

јин, алачагсыныз вә үрәјиниз
 севинчлә долачаг.

25 Бунлары сизә мәсәлләр-
 лә дедим. Елә вахт кәлөчөк ки,
 даһа сизә мәсәл чәкмөјөчөјәм.
 Ата һаггында ачыг-ашкар да-
 нышачағам. **26** О күн өзүнүз
 мөним адымла Атаја мүрачиәт
 едөчөксиниз. Сиздән өтрү мән-
 им Атаја мүрачиәт етмөјимә
 еһтијач олмајачаг. **27** Чүнки
 Ата сизи севир, она көрө ки,
 сиз мэни севирсиниз^а вә Алла-
 һын елчиси олараг кәлдијимә
 инанырсыныз.^б **28** Мән дүн-
 јаја Атамын елчиси кими кәл-
 дим. Инди исә дүнјаны тәрк
 едиб Атамын јанына кеди-
 рәм».^в

29 Шакирдләр дедиләр:
 «Бах, инди сән ачыг данышыр-
 сан, даһа мәсәл чәкмирсэн.

30 Инди билирик ки, сән һәр
 шеји билирсэн, киминсә сәнә
 суал вермәсинә еһтијач јох-
 дур, чүнки инсанын фикирләр-
 риндән акаһсан. Буна көрә дә
 биз инанырыг ки, сәни Аллаһ
 көндәриб». **31** Иса деди: «Сиз
 инди инанырсыныз. **32** Амма
 елә бир вахт кәлөчөк ки, ар-
 тыг кәлиб дә, һамыныз мэни
 тәк гојуб евинизә дағылыша-
 чагсыныз.^г Анчаг мән тәк гал-
 мајачағам, чүнки Атам мән-
 нимләдир.^д **33** Буну сизә она
 көрә дедим ки, мөним сәјәмдә
 сүлһүнүз олсун.^е Дүнјада чох
 әзијјәтлә үзләшөчөксиниз, ан-
 чаг чәсарәтли олун! Мән дүн-
 јаја галиб кәлдим».^в

17 Бу сөзләрдән сонра Иса
 башыны көјә галдырыб
 деди: «Ата, вахт јетишди. Оғ-
 луну шэрэфлэндир ки, оғ-
 лун да Сәни шэрэфлэндир-
 син.^а **2** Сән она бүтүн бә-
 шәријјәт үзәриндә һакимиј-
 јәт вердин^ж ки, о, Сәнин она
 вердијин адамлары һамысы-
 ны^з әбәди һәјата говушдур-

сун.^а **3** Эбәди һәјат одур^б ки, Сәни, тәк керчәк Аллаһы^в вә көндәрдијин Иса Мәсиһи танысынлар^г. **4** Мәнә тапшырдығын иши баша чатдырдым,^д Сәни јердә шәрәфләндиридим.^е **5** Инди исә Ата, гој јанында олум, дүнја јаранмаздан әввәл Сәнин јанында оларкән саһиб олдуғум шәрәфлә мәни шәрәфләнди.^е

6 Дүнјадан мәнә вердијин адамлар Сәнин адыны ачдым.^е Онлар Сәнинки идиләр, Сән онлары мәнә вердин. Онлар Сәнин сөзүнә эмәл едиләр. **7** Инди онлар билирләр ки, мәнә вердијин һәр шејин саһиби Сәнсэн, **8** чүнки мәнә вердијин сөзләри онлара чатдырдым.^ж Онлар бу сөзләри гәбул етдиләр вә Сәнин елчин олдуғуму ајдын дәрк етдиләр,^з инандылар ки, мәни Сән көндәрмисән.^з **9** Онлардан өтрү Сәндән хаһиш едирәм, дүнја үчүн јох, мәнә вердијин адамлар үчүн Сәнә јалварырам, чүнки онлар Сәниндиләр. **10** Нәјим варса, Сәниндил, Сәнин дән нәјин варса, мәнимдил.^з Мән онларын арасында шәрәфләндим.

11 Мән артыг дүнјада олмајачағам, Сәнин јанына кәлирәм, онлар исә дүнјададырлар.^д Мүгәддәс Атам, мәнә вердијин адынын хатиринә көзүн онларын үстүндә олсун^к ки, биз бир олдуғумуз кими, онлар да бир олсунлар.^к **12** Мән онларла оланда мәнә вердијин адынын хатиринә көзүм онларын үстүндә иди.^н Мән онлары горудум, һеч бири итмәди.^н Јалһыз һәлака кедән адам^н итди.^н Беләчә, Мүгәддәс Јазыларда дејилән сөз је-

17:3 * *Таньмаг* кими тәрчүмә олуан јунан фели даими просеси билдирир.
17:12 * һәрфән: *һәлак оғлу*.

ФӘС. 17

а Јһ 4:14
Јһ 6:27
б Лк 10:25-28
в 1Јһ 5:20
г Еф 4:11, 13
2БҮ 3:18
д Јһ 13:31
Д Јһ 4:34
е Јһ 1:1
Јһ 8:58
Кл 1:15
ө 36 22:22
Һә 15:14
И6 2:12
ж Јһ 6:68
Јһ 8:28
Јһ 12:49
Јһ 14:10
з Јһ 16:27
и 1Јһ 16:30
ы 1Јһ 16:15
ј Јһ 13:1
к 1БҮ 1:5
Јд 24
к Јһ 10:30
Јһ 17:21
л Јһ 6:39
Јһ 10:28
м Јһ 18:9
н Мр 14:21

Сағ сүгүн

а 36 41:9
36 109:8
Һә 1:20
б Јһ 15:11
в Јһ 15:19
Јр 4:4
г Мр 6:13
2Ск 3:3
1Јһ 5:18
д Јһ 18:36
е Еф 5:25, 26
1Ск 5:23
2Ск 2:13
1БҮ 1:22
ө 36 12:6
36 119:151,
160
ж Јһ 20:21
з Рм 12:5
1Кр 1:10
ГҮ 3:28
и Јһ 10:38
Јһ 14:10
ы 1Јһ 14:20
Јһ 17:11
1Јһ 3:24

ринә јетди.^а **13** Инди исә Сәнин јанына кәлирәм вә һәлә дүнјада олдуғум үчүн бу шејләри дејирәм ки, онларын үрәји дудуғум севинчлә ашыбдашсын.^б **14** Мән онлара Сәнин сөзүнү вердим, лакин дүнја онлара нифрәт едир, чүнки мән дүнјаја мәхсус олмадығым кими,^в онлар да дүнјаја мәхсус дејилләр.

15 Мән онлары дүнјадан көтүрмәји хаһиш етмирәм. Хаһиш едирәм ки, онлары Шәрирдән* горујасан.^г **16** Онлар да мәним кими^д дүнјаја мәхсус дејилләр.^д **17** Онлары һәгигәт васитәсилә мүгәддәс ет.^е Һәгигәт Сәнин сөзүндүр.^е **18** Сән мәни дүнјаја көндәрдијин кими, мән дә онлары дүнјаја көндәрдим.^ж **19** Мән онлар үчүн мүгәддәслијими горујурам ки, онлар да һәгигәт васитәсилә мүгәддәс олсунлар.

20 Мән јалһыз онлар үчүн јох, онларын сөзләри васитәсилә мәнә иман едәчәк адамлар үчүн дә јалварырам ки, **21** араларында бирлик олсун.^з Ата, Сән мәнимлә, мән дә Сәнинлә вәһдәтдә олдуғум кими,^н гој онлар да бизимлә вәһдәтдә олсунлар вә беләчә, бүтүн дүнја инансын ки, мәни Сән көндәрмисән. **22** Биз бир олдуғумуз кими, онлар да бир олсунлар^ы дејә, Сән мәни шәрәфләндиридијин кими, мән дә онлары шәрәфләндиридим. **23** Мән онларла вәһдәтдәјәм, Сән дә мәнимлә вәһдәтдәсән. Бу, онун үчүндүр ки, онлар камил бирлијә јетишсинләр. Беләчә, гој дүнја билсин ки, мәни Сән көндәрмисән вә мәни севдијин кими, онлары да севирсән. **24** Ата, арзу едирәм ки, мәнә вердијин адамлар мәним олдуғум јердә, јанымда

17:15 * Јәни Шәјтандан.

олсунлар^а вә мәнә вердијин шәрәфи көрсүнләр, чүнки Сән мәни бәшәрин тәмәли гојуландан әввәл севмисән.^б **25** Еј адил Ата, дүнја Сәни танымыр.^в Мән исә Сәни таныјырам^г вә бунлар да билирләр ки, мәни Сән көндәрмисән. **26** Мән Сәнин адыны онлара ачдым вә женә ачачағам^д ки, мәнә дүјдүгүн мәһәббәт онларда да олсун вә мән онларла вәһдәтдә олум».^а

18 Иса дуа едиб гуртарандан сонра шакирдләри илә бирликдә Гидрон вадисинин^е о бири тајына кечди. Орада бир бағ вар иди вә Иса шакирдләри илә һәммин баға кирди.^в **2** Хаин Јәһуда да о јери јахшы таныјырды, чүнки Иса дәфәләрлә шакирдләри илә орада көрүшмүшдү. **3** Бу вахт Јәһуда бир дәстә әскәрлә, һәмчинин бөјүк каһинләрин вә фәрисиләрин кешикчиләри илә ораја кәлди. Онларын әлләриндә мәшәл, чыраг вә силәһ варды.^ж **4** Иса башына нә кәләчәјини билдији үчүн габаға чыхыб сорушду: «Кими ахтарырсыныз?» **5** Онлар чаваб вердиләр: «Нәсрани Исаны».^з Иса деди: «Мәнәм». Хаин Јәһуда да онларын јанында дурмушду.^и

6 Иса: «Мәнәм», — дејәндә онлар кери чәкилиб јерә јыхылдылар.^й **7** Иса женә дә сорушду: «Кими ахтарырсыныз?» Онлар дедиләр: «Нәсрани Исаны». **8** Иса деди: «Ахы сизә дедим ки, мәнәм. Әкәр мәни ахтарырсынызса, бунлары бурахын». **9** Беләчә, онун дедији бу сөзләр јеринә јетди: «Мәнә вердијин адамлардан бирини дә итирмәдим».^ј

10 Шимон Бутрусун ғылынчы вар иди. О, ғылынчы чәк-

ФӘС. 17

а Лк 22:28-30
1Сж 4:17

б Јһ 17:5

в Јһ 8:55
Јһ 15:21

г Мт 11:27

д Мт 6:9
Јһ 17:6

е Јһ 15:9

ФӘС. 18

е 2Иш 15:23

в Мт 26:36
Мр 14:32
Лк 22:39

ж Мт 26:47
Мр 14:43

з Мт 2:23

и Лк 22:47

ы Јһ 7:46

ј Јһ 6:39
Јһ 17:12

Сағ сүгүн

а Мт 26:51
Мр 14:47
Лк 22:50

б Мт 26:52
Лк 22:51
Јһ 18:36

в Мт 20:22
Мт 26:42

г Мт 26:57
Јһ 18:24

д Лк 3:2
һв 4:5, 6

е Јһ 11:49, 50

е Мт 26:58
Мр 14:54
Лк 22:54

е Мт 26:69, 70
Мр 14:66-68
Лк 22:55-57
Јһ 18:25

ж Мт 26:55
Лк 4:15
Лк 19:47

з Јһ 7:14

ди вә вуруб баш каһинин нөкәринин сағ гулағыны кәсди.^а Нөкәрин ады Мәлк иди. **11** Иса Бутруса деди: «Ғылынчыны ғынына гој».^б Мәкәр Атамын мәнә вердији чамы* ичмә-мәлијәм?»^в

12 Онда әскәрләр, сәркәрдә* вә јәһудиләрин кешикчиләри Исаны тутуб әл-голуну бағладылар **13** вә әввәлчә Һәннанын јанына апардылар. О, һәммин ил баш каһин^г олан Гајафанын^д гајынатасы иди. **14** Бу, һәммин о Гајафадыр ки, бүтүн халғын уғрунда бир адамын өлмәсинин онларын хәјринә олдуғуну јәһудиләрә мәсләһәт көрмүшдү.^а

15 Шимон Бутрус вә башга бир шакирд Исанын даһынча кедирдиләр.^в О шакирд баш каһинин танышы иди. Һәммин шакирд Иса илә бир јердә баш каһинин һәјәтинә кирди, **16** Бутрус исә чөлдә, гапынын ағзында дајанды. Баш каһинин танышы олан о бири шакирд чыхыб гапычы гызла даһыншы вә Бутрусу ичәри салды. **17** Бу гуллугчу гыз Бутруса деди: «Сән онун шакирди дејилсән, јох?» Бутрус деди: «Јох».^в **18** Һава сојуг олдуғундан нөкәрләрлә кешикчиләр тонгал галајыб әтрафында исинирдиләр. Бутрус да онларын јанында дуруб исинирди.

19 Бу вахт бөјүк каһин Исадан шакирдләри вә тәлимләри һағғында сорушурду. **20** Иса она чаваб верди: «Мән һәр шеји дүнјаја ачығ-ашкар сөйләмишәм. Мән һәмишә јәһудиләрин топлашдығы синагоғларда вә мәбәддә вез етмишәм.»^ж Һеч бир сөзү хәлвәтдә демә-

18:11 * Чам Аллаһын ирадәсинин — Исанын күфр данышмағда иттиһам олунарағ өлдүрүлмәсине јол вермәсинин рәзмидир. **18:12** * Јахуд минбашы.

мишәм. **21** Нијә мәни сорғу-суала чәкирсән? Данышдыгла-рымы ешидәнләрден соруш. Онлар мәним нәдән данышды-ғымы билирләр». **22** Иса буну дејәндә јанында дурмуш бир кешикчи онун үзүнә шиллә чәкиб^a деди: «Бөјүк каһинлә белә данышырлар?» **23** Иса деди: «Әкәр дүз демирәмсә, сәһвими көстәр. Јох әкәр дүз данышырамса, мәни нијә вур-урсан?» **24** Һәнна Исаны әл-голу бағлы һалда баш каһин Гајафанын јанына көндәрди.^b

25 Шимон Бутрус дуруб исинирди. Бирдән ондан сорушдулар: «Сән онун шакирди дејилсән, јох?» Бутрус инкар етди: «Јох».^b **26** Баш каһин бир нөкәри, Бутрусун ғы-лынчла вуруб гулағыны кәсди-ји адамын гоһуму^c деди: «Мән сәни бағда көрмүшдүм. Сән дә о адамын јанындајдын, јох-са елә дејил?» **27** Бутрус је-нидән буну инкар етди вә о ан-дача хоруз банлады.^f

28 Сәһәр тәзәчә ачылырды. Исаны Гајафанын јанындан вали сарајына апардылар.^d Ла-кин ону кәтирәнләр мурдар-ланмамаг үчүн валинин сара-јына кирмәдиләр,^e јохса Пас-ха јемәјини јејә билмәздиләр. **29** Пилат онларын габағына чыхыб деди: «Бу адамы нәдә иттиһам едирсиниз?» **30** Он-лар чаваб вердиләр: «Бу адам чинајәткар олмасайды, ону сә-нин јанына кәтирмәздик». **31** Пилат деди: «Апарын ону өз гануруза көрә мүһакимә е-дин».^g Онда јәһудиләр деди-ләр: «Бизим адам өлдүрмәјә ихтијарымыз јохдур».^ж **32** Бе-ләчә, Исанын өзүнүн нечә өлә-чәјинә ишарә едәрәк сөйләдији сөзләр јеринә јетди.^з

33 Онда Пилат јенидән вали сарајына кирди вә Иса-

ФӘС. 18

- a Әш 50:6
 б Мт 26:57
 в Мт 26:69, 70
 Мр 14:69, 70
 Лк 22:58
 г Јһ 18:10
 Ғ Мт 26:74
 Мр 14:72
 Лк 22:60
 Јһ 13:38
 д Мт 27:2
 Мр 15:1
 Лк 23:1
 е һә 10:28
 ө Јһ 19:6
 ж Јһ 19:10
 з Мт 20:18, 19
 Јһ 3:14
 Јһ 12:32

Сағ сүтүн

- a Мт 27:11
 Јһ 12:13
 б 1Тм 6:13
 в Әш 9:6
 Дн 2:44
 Дн 7:14
 г Мт 26:52, 53
 Јһ 18:11
 Ғ Мт 27:11
 д Јһ 1:14, 17
 Јһ 14:6
 е Мт 27:24
 Лк 23:4
 Јһ 15:25
 ө Мт 27:15
 Мр 15:6
 ж Сј 35:31
 Лк 23:18, 19
 һә 3:14

ФӘС. 19

- з Әш 50:6
 Мт 20:18, 19
 Мт 27:26
 Мр 15:15
 и Мт 27:27-29
 Мр 15:16, 17
 Лк 23:11
 ы Әш 53:3

ны јанына чағырыб деди: «Сән јәһудиләрин падшаһы-сан?»^a **34** Иса чаваб верди: «Сән буну өзүндән дејирсән, јохса мәним һагымда ким-дәнсә ешитмисән?» **35** Пилат деди: «Мәкәр мән јәһудийәм? Өз халгын вә бөјүк каһин-ләрин сәни мәнә тәслим едиб. Де көрүм нә иш тутмусан?» **36** Иса чаваб верди:^b «Мәним Падшаһлығым бу дүнјадан де-јил.^в Падшаһлығым бу дүнја-дан олсајды, тәбәәләрим мүба-ризә апарыб гојмаздылар ки, мән јәһудиләрин әлине дү-шүм.»^Ғ Хејр, мәним Падшаһлы-ғым бурадан дејил». **37** Пи-лат деди: «Демәли, сән пад-шаһсан?» Иса чаваб верди: «Дүз дејирсән, мән падшаһам.»^Ғ Мән һәгигәтә шәһадәт етмәк үчүн доғулмушам вә бу дүн-јаја кәлмишәм.^д Һәгигәт тәрә-финдә олан һәр бир адам сәси-мә гулаг асыр». **38** Пилат она деди: «Һәгигәт нәдир?!»

Пилат буну дејиб јени-дән јәһудиләрин јанына чых-ды вә онлара деди: «Мән бу адамда бир тәгсир көрмүрәм.»^ө **39** Һәм дә адәтиниз үзрә мән Пасха бајрамында сизин үчүн бир адам азад едирәм.^ө Истә-јирсиниз, сизин үчүн јәһуди-ләрин падшаһыны азад едим?» **40** Онлар јенә ғышгырдылар: «Ону јох, Бараббаны бурახ!» Барабба гулдур иди.^ж

19 Онда Пилат Исаны апа-рыб гамчыламағы^з әмр етди. **2** Әскәрләр тикандан чәләнк һөрүб Исанын башына гојдулар вә әјнинә бәнөвшәји хәләт кејиндирдиләр.^и **3** Он-лар јахынлашыб: «Салам, еј јә-һудиләрин Падшаһы!» – дејир вә үзүнә шиллә вурурдулар.^и **4** Пилат јенә дә бајыра чы-чык деди: «Бура бахын! Бу ада-мы гаршыныза чыхарырам ки,

биләсиниз: мән онда тәгсир көрмүрәм».^а **5** Иса башында тикандан чөләнк вә әјниндә бәнөвшәји хәләт бајыра чыхды. Пилат онлар деди: «Будур о адам!» **6** Лакин бөјүк каһинләр вә кешикчиләр Исаны көрәндә гышгырдылар: «Ону дирәкдә едам ет! Едам ет!»^б Пилат исә деди: «Апарын өзүнүз едам един, мән онда һеч бир күнаһ көрмүрәм».^в **7** Јәһудиләр дедиләр: «Бизим бир ганунумуз вар вә һәмин гануна көрә о өлмәлидир,^г чүнки о, өзүнә Аллаһын оғлу дејир».^д

8 Пилат буну ешидәндә даһа да горхду. **9** О, сараја кириб Исадан сорушду: «Сән һарадансан?» Лакин Иса чаваб вермәди.^а **10** Онда Пилат деди: «Сән мәнә чаваб вермирсән? Мәкәр билмирсән ки, сәни азад етмәк дә, едам етмәк дә мәним әлимдәдир?» **11** Иса она чаваб верди: «Сәнә көјдән верилмәсәјди, мәним үзәримдә һеч бир ихтијарын олмазды. Буна көрә дә мәни сәнә тәслим етмиш адамын күнаһы даһа ағырдыр».

12 Онда Пилат Исаны азад етмәк үчүн јол ахтармаға башлады. Анчаг јәһудиләр дедиләр: «Сән бу адамы азад етсән, Сезара дост дејилсән. Өзүнү падшаһ елан едән һәр бир адам Сезара гаршы чыхыр».^в **13** Пилат бу сөзләри ешидәндә Исаны бајыра чыхартды, өзү исә кәлиб Даш дөшәмә, ибраничә *Габбата* адланан јердә гојулмуш һаким күрсүсүнә отурду. **14** Һәмин күн Пәсха байрамына һазырлыг көрүлүрдү.^г Күнорта саат он ики* оларды. Пилат јәһудиләрә деди: «Бу да сизин падшаһыңыз!» **15** Онлар исә: «Она өлүм! Она өлүм! Ону дирәк-

ФӘС. 19

а Лк 23:4
Јһ 18:38

б Мт 27:22
Мр 15:13
Лк 23:21

в Јһ 18:31

г Лә 24:16

д Мт 26:63-65
Јһ 5:18

е Өш 53:7
Мт 27:12, 14

ж Лк 23:2
һә 17:6, 7

з Јһ 19:31

Сағ сүтун

а Дн 9:26
Мт 27:26, 31
Мр 15:15
Лк 23:24, 25

б Иб 13:12

в Мт 27:32, 33
Мр 15:22

г Јһ 3:14
һә 5:30
Гт 3:13

д Өш 53:9
Лк 23:33

е Мт 27:37
Мр 15:26
Лк 23:38

ж Мт 27:35
Мр 15:24
Лк 23:34

з 36 22:18

дә едам ет!» — дејә гышгырырдылар. Пилат онлардан сорушду: «Дејирсиниз, падшаһынызы едам едим?» Бөјүк каһинләр чаваб вердиләр: «Бизим Сезардан башга падшаһымыз јохдур». **16** Онда Пилат Исанын едамына әмр верди.^а

Әскәрләр Исаны апардылар. **17** Иса ишкәнчә дирәјини* дашыјараг Кәллә,^б ибраничә *Голгоҗа* адланан јерә галхды.^в

18 Ону орада дирәјә мыхладылар.^г Онунла бәрабәр ики адамы да едам етдиләр: бирини сағында, бирини дә солунда дирәкдән асдылар. Иса ортада иди.^д **19** Пилат бир лөвһәннин үзәринә «Јәһудиләрин падшаһы нәсрани Иса» сөзләрини јазыб ишкәнчә дирәјинә вурдурду.^е **20** Исанын едам едилдији јер шәһәрә јахын олдуғу үчүн бу јазыны хејли јәһуди көрүб охуду. Бу сөзләр ибраничә, латынча вә јунанча јазылмышды. **21** Јәһудиләрин бөјүк каһинләри Пилата дедиләр: «Јәһудиләрин падшаһы» јох, өзүнүн дедији ки: «Мән јәһудиләрин падшаһыјам» јаз». **22** Пилат чаваб верди: «Нә јазмышам, јазмышам».

23 Әскәрләр Исаны дирәјә мыхлајандан сонра онун үст палтарларыны дөрд јерә бөлдүләр, һәр әскәрә бир пай дүшдү. Көјнәјини дә көтүрдүләр. Амма көјнәји тикишсиз, јухарыдан-ашағыја бүтөн тохума иди. **24** Она көрә дә бир-бириләринә дедиләр: «Кәлин буну чырмајаг, пүшк атаг көрәк кимә дүшәчәк».^ж Беләчә, Мүгәддәс Јазыларын: «Палтарымды араларында бөлүшдүрдүләр, либасым үчүн пүшк атдылар»,^з — сөзләри јеринә јет-

ди. Бәли, әскәрләр мәһз белә дә етдиләр.

25 Исанын едам олундуғу ишкәнчә дирәжинин јанында анасы,^a халасы, Клопасын арвады Мәрјәм вә Мәчдәлли Мәрјәм дурмушдулар.^b

26 Иса анасыны вә онун јанында дуран севимли шакирддини^b көрәндә анасына деди: «Индән белә бу, сәнин оғлундур!» **27** Сонра шакирдинә деди: «Индән белә бу, сәнин анандыр!» О күндән етибарән, һәмин шакирд Исанын анасыны өз евинә апарды.

28 Бундан сонра артыг һәр шејин тамамландығыны билән Иса Мүгәддәс Јазыларда јазылмыш сөзүн јеринә јетмәси үчүн: «Су истәјирәм»,^c — деди. **29** Орада турш шәрабла долу бир габ вар иди. Онлар һиссоп* чубуғуна бир сүнкәр тахыб турш шәраба батырдылар вә онун додаларына јахынлашдырдылар.^f **30** Иса шәрабдан дадыб: «Тамам олду!»^a — деди вә башыны әјиб чаныны тапшырды.^o

31 Һазырлыг күнү иди.^o Чәсәдләр шәнбә күнү дирәкләрдә галмасын^m дејә (о шәнбә бөјүк шәнбә иди),^s јәһудиләр Пилатдан хаһиш етдиләр ки, едам олунмушларын гычларыны сындырыб чәсәдләрини дирәкдән дүшүрсүнләр. **32** Әскәрләр кәлиб әввәл Исанын бир тәрәфиндә, сонра исә о бири тәрәфиндә олан адамларын гычларыны сындырдылар. **33** Исаја јахынлашанда көрдүләр ки, о, артыг өлүб. Буна көрә дә онун гычларыны сындырмадылар. **34** Анчаг әскәрләрдән бири низә илә онун бөјрүнү дешдиⁿ вә бөјрүндән ган илә су ахды.

19:29 * Бу биткинин дәгиг ады мәлум дејил. Еһтимал ки, калыш.

ФӘС. 19

a Лк 2:34, 35

b Мт 27:55, 56

Мт 27:61

Мр 15:40

Лк 23:49

v Јһ 13:23

Јһ 21:7, 20

г 36 22:15

f 36 69:21

Мт 27:48

Мр 15:36

Лк 23:36

d Јһ 17:4

e Өш 53:12

Мт 27:50

Мр 15:37

Лк 23:46

ө Јһ 19:14

ж Гн 21:22, 23

з Лв 23:5-7

и Өш 53:5

Зк 12:10

Јһ 20:25

Сағ сүтүн

a Јһ 20:31

Јһ 21:24

b Чх 12:46

Сј 9:12

36 34:20

v Зк 12:10

Вһ 1:7

г Јһ 7:13

Јһ 9:22

f Гн 21:22, 23

Мт 27:57-60

Мр 15:43-46

d Јһ 3:1, 2

Јһ 7:50-52

e Лк 23:55, 56

ө Јһ 20:7

ж Өш 53:9

з Јһ 19:14

ФӘС. 20

и Мт 28:1

Мр 16:1, 2

ы Лк 24:1-3

j Јһ 13:23

Јһ 19:26

Јһ 21:24

35 Бунлары өз көзү илә көрән шәһадәт едир вә онун шәһадәти доғрудур. О, һәгигәти данышдығыны билир вә истәјир ки, сиз дә инанасыныз.^a **36** Бунлар Мүгәддәс Јазылардакы «онун бир сүмүјү белә, сынмајачаг» сөзләри јеринә јетсин дејә, баш верди.^b **37** Мүгәддәс Јазыларын башга јериндә исә јазылыб: «Онлар бәдәнини дешдикләри адама бахацаглар».^b

38 Сонра Исанын шакирди олан, лакин буну јәһудиләрин горхусундан^c кизли сахладан ариматајлы Јусиф Пилатдан Исанын чәсәдини истәди. Пилат разылыг верди. О да кәлиб Исанын чәсәдини көтүрдү.^f **39** Исанын јанына биринчи дөфә кечә икән кәлмиш Никодем^d дә отуз килограма* јахын мүрр^e вә әзвәј гатышығы кәтирди.^e **40** Онлар Исанын чәсәдини көтүрүб јәһудиләрин дәфн адәти үзрә әтирли отларла бирликдә кәтан парчаја бүрүдүләр.^o **41** Исанын едам олундуғу јердә бир бағ варды. О бағда һәлә һеч кәсин гојулмадығы тәзә бир сәрдабә^ж вар иди. **42** Јәһудиләрин Һазырлыг күнү^s олдуғу үчүн, сәрдабә дә јахынлыгда јерләшдији үчүн Исаны ора гојдулар.

20 Һәфтәнин илк күнү* сәһәр тездән, һәлә һава ачылмамыш Мәчдәлли Мәрјәм сәрдабәјә кәлдиⁿ вә көрдү ки, сәрдабәнин ағзындакы даш гыраға чәкилиб.^m **2** О гачыб Шимон Бутрусун вә Исанын севдији о бири шакирдинⁱ

19:39 * Һәрфән: јуз литра. 327 г ағырлығы олан Рома чөки ваһиди. 614 әләвәсинә бах. ^m Лүгәтә бах. ^a Дикәр вариант: бир бағламада отуз килограма јахын мүрр вә әзвәј кәтирди. **20:1** * Јахуд базар күнү. Јәһудиләрдә һәфтә базар күнүндән башлајырды.

янына кәлди вә деди: «Ағаны сәрдабәдән^а көтүрүбләр, билмирик апарыб һара гојублар».

3 Онда Бутрус вә о бири шакирд сәрдабәјә јолландылар. **4** Онларын икиси дә гачырдылар, амма о бири шакирд Бутрусдан бәрк гачырды вә сәрдабәјә биринчи чатды. **5** О, ичәри бојланыб јердәки кәтан парчаны көрдү,^б лакин ичәри кирмәди. **6** Шимон Бутрус да кәлиб чатды вә сәрдабәјә кирди. О да јердәки парчаны **7** вә Исанын башыны өртән дәсмалы көрдү. Дәсмал кәтан парчадан ажры бир јердә бүрмәләниб галмышды. **8** Онда сәрдабәјә биринчи чатмыш о бири шакирд дә ичәри кирди. О, бунлары көрдү вә инанды. **9** Онлар Мүгәддәс Јазыларда онун дириләчәји һагда дејилмиш сөзү һәлә дәрк етмәмишдиләр.^в **10** Беләчә, шакирдләр евләринә гајытдылар.

11 Мәрјәм исә сәрдабәнин јанында дуруб ағлајырды. О ағлаја-ағлаја ичәријә бојланды **12** вә ағ либаслы ики мәләк көрдү.^г Мәләкләрдән бири Исанын чәсәдинин гојулдуғу јерин баш тәрәфиндә, о бириси ајаг тәрәфиндә отурмушду. **13** Онлар Мәрјәмә дедиләр: «Нижә ағлајырсан?» О чаваб верди: «Ағамы апарыблар, билмирәм һара гојублар». **14** О, буну дејәндән сонра чөнүб көрдү ки, Иса архада дуруб. Лакин Мәрјәм баша дүшмәди ки, бу, Исадыр.^д **15** Иса она деди: «Бачым, нијә ағлајырсан? Кими ахтарырсан?» Мәрјәм елә билирди ки, бу, бағбандыр. Она көрә дә деди: «Аға, әкәр ону сән апармысанса, де һара гојмусан, мән кедим ону көтүрүм». **16** Иса она деди: «Мәрјәм!» О чөнүб

ФӘС. 20
 а Jh 19:41, 42
 б Jh 19:40
 в 36 16:10
 Мр 16:21
 һв 2:27
 г Мр 16:5
 д Лк 24:15, 16
 Лк 24:30, 31
 Jh 21:4
Сағ сүтун
 а Мр 28:10
 б Jh 14:28
 Jh 16:28
 в 1Кр 11:3
 Еф 1:17
 Кл 1:3
 г Лк 24:9, 10
 д Jh 19:34
 е Jh 16:22
 ө Лк 24:36
 ж Әш 61:1
 Jh 5:36
 з Мр 28:19, 20
 Jh 17:18
 и һв 2:2, 4
 ы Jh 11:16
 ј Jh 19:34

ибраничә: «Раббуни!» — деди. (Раббуни «уһад» демәкдир.) **17** Иса она деди: «Тутма мәни. Мән ки һәлә Атамын јанына галхмырам. Гардашларымын јанына кет^а вә онлара де: “Мән өз Атамын^б вә сизин Атаһызын, өз Аллаһымын^в вә сизин Аллаһынызын јанына кедирәм”». **18** Мәчдәлли Мәрјәм кәлиб шакирдләрә деди: «Мән Ағаны көрдүм!» О, Исанын дедикләрини онлара чатдырды.^г

19 Һәмин күн һәфтәнин илк күнү иди. Ахшамүстү шакирдләр бир јердә отурмушдулар вә јәһудиләрин горхусундан гапылары килитләмишдиләр. Гәфилдән Иса кәлиб ортада дурду вә онлары саламлады: «Сизә салам олсун!»^д **20** Сонра Иса әлләрини вә бөјрүнү онлара көстәрди.^е Шакирдләр Ағаны көрәндә чоһ севиндиләр.^ө **21** Иса онлара деди: «Сизә салам олсун!»^ө Атам мәни дүнјаја көндәрдији кими,^ж мән дә сизи дүнјаја көндәрирәм». **22** Сонра Иса онларын үзәринә үфүрүб деди: «Мүгәддәс руһу алын.» **23** Кимин күнаһларыны бағышласаныз, онлар бағышланачаг, кимин күнаһларыны бағышламаньыз, онлар бағышланмајачаг».

24 Иса кәләндә он ики һәваридән бири олан Әкиз ләгәбли Томас^з онларла дејилди. **25** О бири шакирдләр она: «Биз Ағаны көрдүк!» — дејәндә Томас чаваб верди: «Әкәр онун әлләриндә мых изләрини көрмәсәм, бу јаралара бармағымла тохунмасам, әлими онун бөјрүнә гојмасам,^ј өмрүмдә инанмарам».

26 Бу һадисәдән сәккиз күн сонра шакирдләр јенә бир јердә јығышмышдылар, Томас да

онларла иди. Гапылар баглы олса да, Иса кэлди, отағын ортасында дуруб деди: «Сизэ салам олсун!»^a **27** Сонра үзүнү Томаса тутуб деди: «Бармагыны бура гој вә эл-ләримә бах. Элини узат, бөј-рүмә гој вә даһа шүбһә етмә, инан!» **28** Томас она чаваб верди: «Ағам, аллаһым!»^a **29** Иса она деди: «Мәни көрдүјүн үчүн инандын? Көрмә-јиб иман едәнләр нә хошбәхт-дирләр!»

30 Элбәттә, Иса шакирдләр-ринин көзү габағында чох-лу башга мөчүзәләр дә көстәр-ди. Лакин онлар һаггында бу тумарда јазылмајыб.^б **31** Бу-нлар исә она көрә јазылыб ки, сиз Исанын Аллаһын Оғлу Мәсиһ олдуғуна инанасыныз вә иман сәјәсиндә, онун ады васитәсилә һәјата говушасы-ныз.^в

21 Бундан сонра Иса Тә-бәријә дәнизинин кәна-рында шакирдләринә көрүндү. Әһвалат бөлә олмушду. **2** Шимон Бутрус, Әккиз ләгәб-ли Томас^г, Чәлиләнин Ганә шә-һәриндән олан Натанаил^д, Зә-бәдинин оғулары^е вә баш-га ики шакирд бир јердә иди-ләр. **3** Шимон Бутрус онлара деди: «Кедирәм балыг тутма-ға». Онлар: «Биз дә сәнинлә кедирик», – дедиләр вә байраа чыхыб гајыға миндиләр. Анчаг о кечә һеч нә тутмадылар.^е

4 Дан јери сөкүлүрдү. Иса саһилдә дурмушду, шакирдләр исә онун Иса олдуғуну баша дүшмәдиләр.^е **5** Иса онлар-дан сорушду: «Балалар, јемәј бир шејиниз вар?» Он-лар: «Јохдур», – дедиләр. **6** О деди: «Тору гајығын сағ тәрәфиндән атын, тутачагысы-

ФӘС. 20

a Jh 20:19

б Jh 21:25

в Jh 3:15

Jh 5:24

1Бт 1:8, 9

1Jh 5:13

ФӘС. 21

г Jh 11:16

Jh 20:24

д Mt 1:45

е Mt 4:21

е Лк 5:4, 5

ө Лк 24:15, 16

Jh 20:11, 14

Сағ сүтун

a Лк 5:4, 6

б Jh 13:23

Jh 19:26

Jh 20:2

в Jh 20:19, 26

г Лк 22:32

Һә 20:28

1Бт 5:2, 3

ныз». Онлар тору атдылар вә тора чохлу балыг дүшдү. Ба-лыг о гәдәр чох иди ки, тору дартыб чыхара билмир-диләр.^а **7** Онда Исанын се-вимли шакирди^б Бутрус деди: «Бу, Ағадыр!» Шимон Бутрус буну ешидәндә јарычылпаг олдуғундан палтарыны әјни-нә кечириб суја тулланды. **8** О бири шакирдләр исә ба-лыгла долу тору чәкә-чәкә ба-лача гајыгда кәлирдиләр. Он-лар саһилдән чох да узагда дејилдиләр, тәхминән дохсан метр^в аралыда идиләр.

9 Шакирдләр саһилә чы-ханда бир тонгал көрдү-ләр. Тонгалын үстүндә балыг, јанында да чөрәк вар иди. **10** Иса онлара деди: «Тутдуғу-нuz балыгдан бир нечәсини кә-тирин». **11** Онда Шимон Бут-рус гајыға кириб ири балыг-ларла долу тору саһилә чы-хартды, торда јүз әлли үч дәнә балыг вар иди. Лакин тор бу гәдәр балығын ағырлығын-дан јыртылмады. **12** Иса он-лары чағырды: «Кәлин сәһәр јемәјинизи јејин». Шакирдләр-дән һеч бири чәсарәт едиб: «Сән кимсән?» – дејә соруш-мады, чүнки һамысы Ағаны танымышды. **13** Иса јахынла-шыб чөрәји дә, балығы да он-лара пајлады. **14** О дирилән-дән сонра артыг үчүнчү дәфә^в иди ки, шакирдләринә көрү-нүрдү.

15 Онлар јејиб гуртарандан сонра Иса Шимон Бутрусдан сорушду: «Јәһја оғлу Шимон, мәни чох истәјирсән, бунла-ры?» Бутрус чаваб верди: «Аға, јахшы билирсән ки, сәни чох истәјирәм». Иса деди: «Гузула-рымы бәслә».^г **16** Иса икин-чи дәфә ондан сорушду: «Јәһја

21:8 ^в һәрфән: ики јүз гулач. Б14 өләвә-синә бах.

оғлу Шимон, мәни чох истәјирсэн?» О чаваб верди: «Бәли, Аға, сән билирсэн ки, сәни чох истәјирәм». Иса деди: «Гузударымы отар».^a **17** Иса үчүнчү дәфә сорушду: «Jәһја оғлу Шимон, мәни чох истәјирсэн?» Бутрус Исанын ондан үч дәфә ону севдијини сорушдуғуна көрә гүссәләнди вә она деди: «Аға, сән һәр шеји билирсэн. Сән јахшы билирсэн ки, сәни чох истәјирәм». Иса деди: «Гузударымы бәслә».^б **18** Ешит вә акаһ ол, чаванлығында өзүн кејиниб истәдијин јерә кедирдин, амма гочаланда әлләрини уздачагасан, башгасы сәни кејиндириб истәмәдијин јерә апарачаг».**19** Буну демәклә Иса Бутрусун Аллаһы һансы өлүмлә шәрәфләндирәчәјинә ишарә едирди. Сонра она деди: «Бундан сонра да ардымча кәл».^в

20 Бутрус чөнүб архадан Исанын севимли шакирдinin^г

Фәс. 21

a һә 1:15
И6 13:20
15т 2:25

б Jh 10:14, 15

в Mr 19:28
Jh 12:26
Bh 14:4

г Jh 13:23
Jh 20:2

Сағ сүгүн

a Jh 13:23
Jh 19:26
Jh 20:2
Jh 21:7

б Jh 20:30, 31

кәлдијини көрдү. Бу һәмин о шакирддир ки, шам јемәји вахты Исаја тәрәф әјилиб сорушмушду: «Аға, сәни ким сатачаг?» **21** Бутрус ону көрәндә Исадан сорушду: «Аға, бәс бу нечә олачаг?» **22** Иса она чаваб верди: «Әкәр мән кәләнәчән онун галмасыны истәјирәмсә, бундан сәнә нә? Сән ардымча кәл». **23** Нәтичәдә гардашлар арасында белә бир сөз јајылды ки, куја һәмин шакирд өлмәјәчәк. Амма Иса онун өлмәјәчәјини демәмишди, о демәмишди: «Әкәр мән кәләнәчән онун галмасыны истәјирәмсә, бундан сәнә нә?»

24 Бунлар һагда шәһадәт едән вә бунлары јазан һәмин о шакирддир.^a Биз билирик ки, онун шәһадәти доғрудур.

25 Сөзсүз, Иса чох иш көрүб, лакин онларын һамысы бир-бир јазылсајды, елә дүшүнүрәм ки, јазылан тумарлар дүнјаја белә, сығмазды.^б

ҺӘВАРИЛӘРИН ИШЛӘРИ

МӘЗМУН

- 1 Теофилә мүрачиәт (1–5)
Јерин учгарларына гәдәр шаһидлик (6–8)
Иса көјә галхыр (9–11)
Шакирдләр бир јерә јығышырлар (12–14)
Мәттија Јәһуданы әвәз едир (15–26)
- 2 Әллинчи күн бајрамында (1–13)
Бутрусун нитги (14–36)
Чамаат Бутрусун сөзләринә һај верир (37–41)
3000 адам вәфтиз олунар (41)

Шакирдләрин арасындакы бирлик (42–47)

- 3 Бутрус топал диләнчини сағалдыр (1–10)
Бутрусун Сүлејман сүтунларында сөјләдији нитги (11–26)
«Һәр шејин бәрпа едиләчәји вахт» (21)
Муса кими бир пејғәмбәр (22)
- 4 Бутрусла Јәһјаны һәбс едирләр (1–4)

- Иман кəтирэнлєрин сајы 5000
адама чатыр (4)
- Синедрион гаршысында (5–22)
«Биз данышмаја билмєрик» (20)
- Чєсарєт нагда дуа (23–31)
- Шакирдлєр вар-јохларыны
бир-бирилє бөлүшүрлєр (32–37)
- 5 Һэнэнја вє Сєфирє (1–11)
Һєварилєрин кєстєрдији
мєчүзэлєр (12–16)
Һєбс вє азадлыг (17–21a)
Јенидєн Синедрион
гаршысында (216–32)
«Биз инсанлара јох, Һєкмдарымыз
Аллаһа итаєт етмєлијик» (29)
Гємлаилин мєслєһєти (33–40)
Ев-ев тєблиғ (41, 42)
- 6 Хидмєт үчүн једди киши
сечилир (1–7)
Стефан иттиһам едилир (8–15)
- 7 Стефанын нитги (1–53)
Эчдадларын дєврү (2–16)
Муса халга башчылыг едир;
Исраил бтүпєрєстлик едир (17–43)
Аллаһ инсан элилє тикилмиш
евлєрдє јашамыр (44–50)
Стефан дашгалаг едилир (54–60)
- 8 Тєгибчи Шаул (1–3)
Филипин Сємєријјєдєки
хидмєти (4–13)
Бутрус вє Јєһја Сємєријјєјє
јолланыр (14–17)
Шимон мүгэддєс руһу пулла алмаг
истєјир (18–25)
Һєбєшистанлы мємур (26–40)
- 9 Шаул Дємэшгє кєдєркєн (1–9)
Һэнэнја Шаулун јанына
кєндєрилир (10–19a)
Шаул Дємэшгдє тєблиғ едир (196–25)
Шаул Јерусєлимє кєлир (26–31)
Бутрус Енеји сағалдыр (32–35)
Хєјирхаһ Дорка дирилдилир (36–43)
- 10 Корнилијє верилєн вєһј (1–8)
Бутрусун кєрдүјү кєрүнтү (9–16)
Бутрус Корниликилє кєлир (17–33)
Бутрус башга халглара мүждєни
тєблиғ едир (34–43)
«Аллаһ ажры-сєчкилик етмєјєн
Аллаһдыр» (34, 35)
- Башга халглardan оланлар мүгэддєс
руһ алыб вєфтиз олунур (44–48)
- 11 Бутрус Һєварилєрє иман кəтирэнлєр
нагда данышыр (1–18)
Барнєба илє Шаул
Сурија Антаќјасында (19–26)
Шакирдлєр илк дєфє мєсиһи
адланырлар (26)
Ағаб гытлыг олачағыны
хєбєр верир (27–30)
- 12 Јагубу өлдүрүрлєр;
Бутрус Һєбс едилир (1–5)
Бутрус мєчүзєви сурєтдє
азад едилир (6–19)
Мөлєк Һироду вурур (20–25)
- 13 Барнєба вє Шаулу хидмєт етмєјє
јоллајырлар (1–3)
Кипрдє хидмєт (4–12)
Булусун Писидија Антаќјасындакы
нитги (13–41)
Һєварилєрє дикєр халглара
үз тутмаг бујурулуру (42–52)
- 14 Конјада артым вє тєгиб (1–7)
Листра сакинлєри Һєварилєри аллаһ
адландырыр (8–18)
Булус дашланыр,
амма сағ галыр (19, 20)
Јығынчаглар иманда
мөһкөмлєнир (21–23)
Сурија Антаќјасына гајыдыш (24–28)
- 15 Антаќјада сүннєт мєслєси илє
бағлы мұбаһис (1, 2)
Бу мєслєјє Јерусєлимдє
бахылыр (3–5)
Ағсагалларла Һєварилєр бир јерє
јығышырлар (6–21)
Рəһбєрлик шурасынын
мөктубу (22–29)
Гандан узаг дурун (28, 29)
Бу мөктуб јығынчаглары
руһландырыр (30–35)
Булусла Барнєбанын јоллары
ажрылыр (36–41)
- 16 Булус Тимутини сечир (1–5)
Булусун рєјада кєрдүјү
македониялы киши (6–10)
Филиппи шөһєриндє иман кəтирэн
Лидија (11–15)
Булусла Силаны Һєбс едилрлєр (16–24)
Дустагхана кєзєтчиси илє аилєси
вєфтиз олунур (25–34)

- Булус төләб едир ки, ондан рәсмән үзр истәсинләр (35–40)
- 17 Булуслә Сила Салоникидә (1–9)
 Булуслә Сила Веријада (10–15)
 Булус Афинада (16–22а)
 Булусун Ареопагдаки нитги (22б–34)
- 18 Булусун Коринфдә хидмәти (1–17)
 Сурија Антақјасына гајыдыш (18–22)
 Булус Галатија вә Фрикијаја
 јолланыр (23)
 Бәләғәтли Аполлоса көмәк
 көстәрилир (24–28)
- 19 Булус Ефесдә; бәзиләри Исанын ады
 илә вәфтиз олунур (1–7)
 Булусун тәлимләри вә
 фәалијјәти (8–10)
 Чинләрин тәсиринә рәғмән Аллаһын
 сөзү јајылыр (11–20)
 Ефесдә гијам (21–41)
- 20 Булус Македониа вә
 Јунаныстанда (1–6)
 Троасда дирилмә (7–12)
 Троасдан Милетә (13–16)
 Булус Ефесли ағсаггалларла
 көрүшүр (17–38)
 Ев-ев тәблиғ (20)
 «Вөрмәк алмагдан даһа чох
 хошбәхтлик кәтирир» (35)
- 21 Јерусәлимә кедәркән (1–14)
 Јерусәлимдә (15–19)
 Булус ағсаггалларын мәсләһәтинә
 әмәл едир (20–26)
 Мәбәддә гијам;
 Булус һәбс едилир (27–36)
 Булус чамаата мүрачиәт едир (37–40)
- 22 Булус чамаатын гаршысында өзүнү
 мүдафиә едир (1–21)
- Булус Рома вәтәндашы олмасындан
 истифадә едир (22–29)
 Синедрион јығышыр (30)
- 23 Булус Синедрион гаршысында
 данышыр (1–10)
 Аға Булуса гүввәт верир (11)
 Дүшмәнләр Булусун гәсдинә
 дурурлар (12–22)
 Булусу Гејсәријјә
 јоллајырлар (23–35)
- 24 Булуса гаршы иттиһамлар (1–9)
 Булус өзүнү Феликсин гаршысында
 мүдафиә едир (10–21)
 Булусун мәсәләси ики иллик тәхирә
 салыныр (22–27)
- 25 Булус Порси Фестин
 гаршысында (1–12)
 «Мән Сезарын мәһкәмәсини
 төләб едирәм!» (11)
 Фест падшаһ Агриппа илә
 мәсләһәтләшир (13–22)
 Булус Агриппанын
 гаршысында (23–27)
- 26 Булус өзүнү Агриппанын
 гаршысында мүдафиә едир (1–11)
 Булус имана нечә кәлдијини
 данышыр (12–23)
 Фестлә Агриппанын чавабы (24–32)
- 27 Булус Ромаја јолланыр (1–12)
 Дәниздә күчлү фыртына (13–38)
 Кәми гәзаја уғрајыр (39–44)
- 28 Малта адасында (1–6)
 Публинин атасы шәфа тапыр (7–10)
 Ромаја кедәркән (11–16)
 Булус Рома јәһудиләрилә
 данышыр (17–29)
 Булус ики ил әрзиндә чәсарәтлә
 тәблиғ едир (30, 31)

1 Еј Теофил! Биринчи һекә-
 јәтдә Исанын көјә алынды-
 ғы күнәдәк көрдүјү бүтүн иш-
 ләри вә тәлимләри јазмыш-
 дым.^а **2** О, көјә галхмаздан
 әввәл^б сечдији һәвариләринә^в *^в

1:2 * Јун. апостолос. Мәнасы: көндә-
 рилмиш; елчи.

ФӘС. 1

а Лк 1:3
 б Лк 3:23
 в 1Тм 3:16
 г Јһ 15:16

Сағ сүтүн

а Мт 28:9
 б Јһ 20:19
 в 1Кр 15:4-7
 г Лк 24:27

мүгәддәс руһ васитәсилә бу-
 руғлар вермишди. **3** Иса чәк-
 дији әзаблардан сонра сағ ол-
 дуғуну бир чох данылмаз сү-
 бутларла онлара көстәрди.^а
 Һәвариләр ону гырх күн әр-
 зиндә көрдүләр. Иса онла-
 ра Аллаһын Падшаһлығы һаггын-
 да данышырды.^б **4** Иса он-

ларла көрүшәндә бу әмри верди: «Јерусәлимдән узаглашма-
яын,^a Атамын вәд етдији^b вә
мәним дедидим шеји көзләјин.
5 Чүнки Јәһја су илә вәфтиз*
едиб, сиз исә бир нечә күндән
сонра мүгәддәс руһла вәфтиз
едиләчәксиниз».^a

6 Онлар бир јерә топлаш-
дырлары заман Исадан соруш-
дулар: «Аға, Израилдә падшаһ-
лығы инди бәрпа едәчәксән?»^c

7 Иса онлара чаваб верди:
«Дөврләри вә тарихләри тә-
јин етмәк јалныз Атанын их-
тијарындадыр,^f сизин бунла-
ры билмәјинизә кәрәк јохдур.

8 Амма мүгәддәс руһ үзәри-
низә кәләндә сиз гүввәт ала-
чагсыныз^d вә Јерусәлимдә^e,

бүтүн Јәһудийјәдә вә Сәмәриј-
јәдә^g, һәтта јерин учгарлары-
надәк^ж мәним шаһидим^з ола-
чагсыныз».

9 Бунлары дејән-
дән сонра Иса онларын көзү
өнүндә јухары галдырылды вә
булуд ону өртүб көрүнмәз
етди.^к 10 Иса галхаркән он-
лар дуруб көјә бахырдылар. Бу
заман онларын јанында ағ ли-
баслы^а ики киши пејда олуб
онлара 11 деди: «Еј чәлилә-
лиләр! Нијә дуруб көјә бахыр-
сыныз? Сиздән көјә көтүрүлән
бу Исанын көјә нечә кетдијини
көрдүнүзсә, елә дә кери кәлә-
чәк».

12 Бундан сонра онлар Зеј-
тун дағындан Јерусәлимә га-
јытдылар.^л Бу дағ Јерусәлим-
дән һарадаса бир километр
аралыда* јерләшир. 13 Он-
лар шәһәрә кәлиб үст мәртә-
бәдә галдырлары отаға чыхды-
лар. Бунлар Бутрус, Јәһја, Ја-
губ, Андреас, Филип, Томас,
Бартолмај, Мәтта, Алфайын
оғлу Јагуб, Гејрәтли ләгәби

1:5 * Лүғәтә бах. 1:12 * һәрфән: шән-
бә јолу мәсәфәсиндә. Јәһудиләрә шән-
бә күнүндә бу гәдәр јол кетмәк оларды.

ФӘС. 1

а Лк 24:49

б Јһ 14:16, 17
һә 2:33

в Јл 2:28
Мт 3:11
Мр 1:8

г Лк 19:11
Лк 24:21

ф Дн 2:20, 21
Мт 24:36

д һә 4:33

е һә 5:27, 28

ө һә 8:14

ж Кл 1:23

з Әш 43:10
Лк 24:48
Јһ 15:26, 27

и Лк 24:51
Јһ 6:62

ы Мт 28:2, 3

ј Лк 24:52

Сағ сүтүн

а Мт 10:2-4
Мр 3:16-19

б Лк 23:49

в Мт 13:55
Јһ 7:5
Гт 1:19

г Лк 22:47
Јһ 18:3

ф 36 41:9
36 55:12
Јһ 13:18

д Мт 10:2, 4
Лк 6:12-16
Јһ 6:70, 71

е 3к 11:12
Мт 26:14, 15

ө Мт 27:5-8

ж 36 69:25

з 36 109:8

и Мт 28:5, 6
Мр 16:6

ы Мт 3:13

ј Лк 24:51
һә 1:9

к 1Иш 16:7
1См 28:9
Әр 11:20

верилмиш Шимон вә Јагубун
оғлу Јәһуда иди.^а 14 Бәзи га-
дынлар,^б һабелә Исанын ана-
сы Мәрјәм вә гардашлары^в да
онларла бирликдә иди. Онла-
рын һамысы јекдилликлә вә
арамсыз дуа едирдиләр.

15 О күнләрдә тәхминән јүз
ијирми адам бир јерә топ-
лашмышды. Бутрус гардаш-
ларын арасында дуруб деди:
16 «Гардашлар! Мүгәддәс руһ
Давудун дили илә Исаны ту-
танлары кәтирән^г Јәһуда һаг-
гында әввәлчәдән хәбәр вер-
мишди.^ф Бу, мүтләг јеринә јет-
мәли иди, 17 чүнки о, биз-
ләрдән бири^а иди вә бу
хидмәтдә пајы варды. 18 (Бу
адам пис әмәллә газандығы
пула^ө тарла алды. Башыашағы
јыхылыб гарны јыртылды, ба-
ғырсағлары јерә төкүлдү.^ө

19 Јерусәлимин бүтүн сакин-
ләри бу һадисәдән хәбәр тут-
ду. Буна көрә дә бу тарла-
ја онларын дилиндә һакелда-
ма, јәни Ган Тарласы дејилир.)

20 Чүнки Зәбурда јазылыб:
“Јурду бош галсын, орада ким-
сә јашамасын”^ж вә “Нәзарәтчи
вәзифәсини башгасы тутсун”.^з

21 Буна көрә дә Иса арамсы-
да фәалијјәт көстәрдији мүд-
дәт әрзиндә һәмишә бизимлә
оланлардан бири 22 бизимлә
биркә онун дирилмәсинә” шә-
һадәт етмәлидир. Бу адам Иса-
нын Јәһја тәрәфиндән вәфтиз
олундуғу^ы күндән та биздән
алындығы/ күнә кими арамыз-
да олан адамлардан бири ол-
малыдыр».

23 Онда ики нәфәр тәклиф
едилди. Бунлардан бири Бар-
сәбас вә Јуст адлары илә та-
нынан Јусиф, о бириси Мәт-
тија иди. 24 Һәвариләр дуа
едиб дедиләр: «Еј Јеһова! Сән
һәр кәсин үрәјини билир-
сән.^к Бу ики нәфәрдән кими

сечдијини бизә көстәр ки, **25** һәммин адам Јәһуданын өз јолу илә кедиб имтина етдији бу хидмәти вә һәварилик вәзифәсини јеринә јетирсин».^а **26** Онлар пүшк атдылар^б вә пүшк Мәттијаја дүшдү. Ону он бир һәваринин сырасына дахил етдиләр.

2 Әллинчи күн* бајрамында^а онларын һамысы бир јерә тоглашмышды. **2** Гәфләтән көјдән шиддәтли күләјин сәсинә охшар бир сәс кәлди вә отурдуглары еви долдуруду.^г **3** Онлар аловун дилләринә бәнзәр бир шеј көрдүләр. Бу дилләр бир-бириндән ајрылыб һәр биринин үзәринә гонду. **4** Онларын һамысы мүгәддәс руһла долду^г вә мүхтәлиф дилләрдә данышмаға башладылар. Бу габилијјәти онлара руһ верди.^д

5 О вахт Јерусәлимдә дүнјанын һәр өлкәсиндән кәлмиш мөмин јәһудиләр вар иди.^е

6 Бу сәсә чохла адам тоглашды. Онлар бу ишә мәәттәл галмышдылар, чүнки шакирдләр онларын доғма дилләриндә данышырды. **7** Онлар бөјүк һејрәт ичиндә бир-биринә дејирдиләр: «Бура бахын, мәкәр бу данышанлар чәлиләли^а дејилләр? **8** Бәс нечә олуր ки, һәр биримиз өз ана дилимизи ешидирик? **9** Парфијалылар, мадалылар^ж, еламлылар^з, Месопотамија*, Јәһудијјә, Каппадокија, Понт вә Асија^д әјаләтинин^з, **10** Фрикија, Памфилија, Мисир вә Ливиянын Киренаја јахын олан бөлкә-

2:1 * Јун. *пентекост*. Бу бајрам нисанын 16-дан һесабланараг әллинич күндә гејд едиллирди. **2:9** * Икичајарасы. ^а Инчилдә *Асија әјаләти* ифадәси алтын-да Асија гитәси јох, Рома империясынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. һәммин әрази һал-һазырда Түркиядә јөрләшир.

ФӘС. 1
а Јһ 6:70

ФӘС. 2
в Лв 23:16
Гн 16:9-11

г һв 4:31

ф Мр 1:8
Јһ 14:26

д һв 10:45, 46
1Кр 12:8, 10

е Чк 23:17

ө Мр 14:70
һв 1:11

ж 2Пд 17:6

з Дн 8:1, 2

и 1Бт 1:1

Сағ сүтүн
а Чк 12:48

б һв 1:13

в Јл 2:28

г 1Кр 12:8, 10

ф Јл 2:28-32
Рм 10:13

ләринин сакинләри, һәмчинин Ромадан кәлмиш јәһудиләр вә прозелитләр*,^а **11** критлиләр вә әрәбләр — һамымыз онларын өз доғма дилимиздә Аллаһын әзәмәтли ишләри һагғында данышдығыны ешидирик». **12** Бәли, онларын һамысы һејрәт вә чашғынлыг ичиндә бир-бириндән сорушурдулар: «Бу нәдир белә?» **13** Дикәрләри исә истәһза илә дејирдиләр: «Әши, бунлар ширин чахыр ичибләр».

14 Бутрус исә он бир^б һәварилә илә биркә ајаға галхыб учадан деди: «Еј Јәһудијјә вә Јерусәлим сакинләри! Сөзүмү динләјин. Буну билин ки, **15** бу адамлар, сизин дүшүндүјүнүз кими, неч дә сәрхош дејилләр, чүнки инди һарадаса сәһәр саат доггуздур*. **16** Әксинә, Јуил пејғәмбәрин дедикләри јеринә јетир: **17** “Аллаһ дејир: “Ахырзаманда һәр чүр инсанын үзәринә руһуму төкәчәјәм, сизин оғулларыныз да, гызларыныз да пејғәмбәрлик едәчәк, кәнчләриниз вәһјләр алачаг, гочаларыныз рәјалар көрәчәкләр.” **18** Һәтта гулларымын вә гарабашларымын да үзәринә һәммин күнләрдә руһуму төкәчәјәм вә онлар пејғәмбәрлик едәчәкләр.”^г **19** Мән јухарыда, көјдә вә ашағыда, јердә мөчүзәләр* көстәрәчәјәм: ган, од вә түстү бурумлары олачаг. **20** Јеһованын шанлы вә мөһтәшәм күнү кәлмәздән әввәл күнәш зүлмәтә, ај гана гәрг олачаг. **21** Јеһованын адыны чағыран һәр кәс гуртулачаг”.^ф

22 Еј Израил оғуллары! Мәни динләјин. Билдијиниз кими, Аллаһ нәсрани Исаны

2:10 * Јәни јәһуди динини гәбүл етмиш адамлар. **2:15** * Һәрфөн: үчүнчү саатдыр. **2:19** * Јахуд өләмәтләр.

сизə ачыг-ашкар танытды: онун васитəсилə гаршынызда гүдрəтли ишлэр, əламəтлэр, мөчүзэлэр етди.^а **23** Аллаһ онун һəбс едилəчəјини габагчадан билиб гəрарлашдырмышды.^б Сиз һəмин адамы ганун билмəјən адамларын əли илə дирəјə мыхлајыб өлдүрдүнүз.^в **24** Лакин Аллаһ ону өлүм əзабындан* хилас едиб дирилтди,^г чүнки ола билмəзди ки, о, өлүмүн дустағы олараг галсын.^д **25** Давуд онун һаггында белə дејир: “Јеһованы даим көзүмүн өнүндə сахлајырам, сағымда дуруб, əсла сарсылмарам. **26** Буна көрə үрəјим севинди вə дилим шадланды. Мən үмидлə јашајачағам, **27** чүнки Сən мəни Мəзарда* гојмазсан, гојмазсан вəфалы бəндən чүрүсүн.^е **28** Мənə һəјат јолуну өјрəтдин, һүзүрунда үрəјим фэрəһлə долчага”.^е

29 Гардашлар, улу бабамыз Давуд һаггында гəтијјəтлə дејə билəрик ки, о өлүб вə дəфн едилиб,^б гəбри дə бу күнəдək бурададыр. **30** О, пејгəмбэр иди. О билирди ки, Аллаһ онун өвладларындан бирини онун тахтына отурдачағына анд ичиб.^ж **31** О, Мəсиһин дирилчəјини, Мəзарда* галмајачағыны вə бəдəнинин чүрүмəјəчəјини габагчадан билиб хəбэр вермишди.^з **32** Бу Исаны Аллаһ дирилтди вə бизим һамымыз бунун шаһидијик.” **33** Белəликлə, о, Аллаһын сағына учалдылды,^и Атасынын вэд етдији мүгəддəс руһу алды,^и көрдүјүнүз вə ешитдијиниз кими, бу руһу үзəримизə төкдү. **34** Давуд исə кəјə галхмајыб, о, белə дејир: “Јеһова Ағам деди: **35** “Дүшмəнлэри-

2:24 * Дикөр вариант: өлүм иплəриндən. 2:27, 31 * Јун. һадес. Лүгəтə бах.

ФƏС. 2

а Јһ 5:36
Јһ 14:10
б Јһ 19:10, 11
һə 4:27, 28
1Бт 1:20
в Лк 23:33
һə 5:30
һə 7:52
г һə 3:15
Рм 4:24
1Кр 6:14
Кл 2:12
Иб 13:20
ф Јһ 10:17, 18
д һə 13:35
е 3б 16:8-11
ө 1Пд 2:10
ж 2Иш 7:12, 13
3б 89:3, 4
3б 132:11
з 3б 16:10
и Лк 24:46-48
һə 1:8
һə 3:15
ы Рм 8:34
Фл 2:9-11
1Бт 3:22
ј Јһ 14:26

Сағ сүгүн

а 3б 110:1
Лк 20:42, 43
1Кр 15:25
Иб 10:12, 13
б Јһ 9:6
в Мт 28:18
Јһ 3:35
һə 5:31
г Лк 24:46, 47
һə 17:30
һə 26:20
ф Мт 26:27, 28
Еф 1:7
д Мт 28:19
е Јл 2:28
ө Јл 2:32
ж Гн 32:5
3б 78:8
з һə 8:12
һə 18:8
и һə 4:4
һə 5:14
ы һə 2:46
ј һə 1:14
к һə 5:12
к Мт 19:21
л һə 4:32, 34

ни кəтил кими ајағынын алтына гојанадək сағымда отур”.^а **36** Буна көрə дə, гој бүтүн Исраил еви буну јахшы билсин ки, дирəкдə едам етдијиниз Исаны^б Аллаһ һəм Аға,^в һəм дə Мəсиһ етмишдир.”

37 Бу сөzləри ешидəндə онларын үрəјини, санки, хəнчэр јарды. Онлар Бутрусдан вə дикэр һəварилəрдən сорушдулар: «Гардашлар, биз нə едək?» **38** Бутрус онлара деди: «Төвбə един^г вə гој һэр кəс күнаһларынын бағышланмасы үчүн^ф Иса Мəсиһин ады илə вəфтиз олунсун,^д онда мүгəддəс руһ əнаманы алачагсыныз. **39** Чүнки бу вэд^ө һəм сизə, һəм өвладларыныза, һəм дə бүтүн узагда оланлара, Аллаһымыз Јеһованын сечəчəји һэр кəсə айддир”.^ө **40** Бутрус бир чох башга сөzləрлə дə əтрафлы шəһадət вериб онлары тəшвиј етди: «Өзүнүзү јолуну азымыш бу нəсилдən хилас един”.^ж **41** Бу сөzləри үрəкдən гəбул едэнлэр вəфтиз олундулар^з вə о күн үч минə јахын адам онлара гошулду.” **42** Онлар һəварилəрдən һəвəслə тəлим алып, бирликдə вахт кечирир*, јемək јејир^и вə дуа едирдилэр.^и

43 һəварилəрин васитəсилə чохлу мөчүзэлэр вə əламəтлэр кəстəрилирди.^к һэр кəсин үрəји Аллаһа еһтирамла долурду. **44** Имана кəлэнлəрин һамысы бир јердə олурду вə һэр шейлэри үмуни иди. **45** Онлар əмлакларыны сатыб^к пулу араларында һэр кəсин еһтијачына көрə бөлүшдүрүрдүлэр” **46** вə һэр күн бирликдə мəбəддə јығышыр, бөјүк севинчлə вə тəмиз үрəклə бир-биринин евиндə јемək

2:42 * Јахуд һэр шейлэрини бир-бири илə бөлүшүр.

јејирдиләр, **47** Аллаһы мәдһ едир вә бүтүн халгын рәғбә-тини газанырдылар. Јеһова да һәр күн хилас оланлары онларын сыраларына гошурду.^а

3 Күнорта саат үч* оларды, дуа вахты јахынлашырды. Бутрус вә Јәһја мәбәдә галхырдылар. **2** Һәмин вахт ананданкәлмә топал бир адамы да ора кәтирдиляр. Мәбәдә кирәнләрдән сәдәгә дилә-мәк үчүн ону һәр күн кәтириб мәбәдин Көзәл Гапы адланан гапысынын јанына гојурдулар. **3** О, мәбәдә кирән Бутрусла Јәһјаны көрәндә онлардан сәдәгә диләди. **4** Бутрус вә Јәһја диггәтлә она бахыб дедиләр: «Бир бизә бах». **5** Диләнчи бир шеј алмаг үмидилә көзләрини онлара дикди. **6** Бутрус она деди: «Мәндә нә күмүш вар, нә дә гызыл, амма нәјим варса, ону сәнә верирәм: нәсрани Иса Мәсиһин ады илә сәнә дејирәм, јери!»^б **7** Сонра онун сағ әлиндән тутуб ајаға галдырды.^в Елә һәмин андача о адамын ајағлары вә топуглары бәркиди.^г **8** О сычрајыб ајаға галхды^г вә јеримәјә башлады. О адам атылыб дүшәдүшә, Аллаһы мәдһ едә-едә онларла бирликдә мәбәдә кирди. **9** Орадакы чамаат онун јеридјини вә Аллаһы мәдһ етдјини көрәндә **10** мәбәдин Көзәл Гапысынын јанында отуруб диләнән^д бу адамы таныды. Онулла баш верәнләрә көрә һејрәтдән һамынын ағзы ачыла галды.

11 О адам Бутрусла Јәһјадан ајрылмырды. Буна көрә дә бүтүн чамаат һејрәт ичиндә онларын башына, Сүлејман сүтунлары^е адланан јерә топлашды. **12** Буну көрән Бут-

ФӘС. 2

а һә 5:14
һә 11:21
1Кр 3:7

ФӘС. 3

б һә 3:16
һә 4:10

в Мт 8:14, 15
Мт 9:24, 25

г Јһ 5:8, 9
һә 9:34
һә 14:8-10

ф Әш 35:6

д һә 3:2

е Јһ 10:23
һә 5:12

Сағ сүтун

а Чх 3:6

б Әш 52:13
Әш 53:11
Фн 2:9-11

в һә 5:30

г Мт 27:20, 21
Лк 23:14, 18

ф һә 5:31
Иб 2:10

д Лк 24:46-48
һә 1:8
һә 2:32

е Јһ 16:2, 3
1Тм 1:13

ө 1Кр 2:8

ж 3б 118:22
Әш 50:6
Әш 53:8
Дн 9:26
Лк 22:15

з һә 2:38

и һә 33:11
һә 33:14, 16
Еф 4:22
1Јһ 1:7

рус онлара деди: «Еј Исраил оғуллары! Бу ишә нијә тәәччүб едирсиниз? Јохса биз өз гүввәмиз ја да мөминлијимиз сајәсиндә онун ајағларыны сағалтмышыг ки, бизә белә бахырсыныз? **13** Әчдадларымызын Аллаһы, Ибраһимин, Исаһын вә Јагубун Аллаһы^а Гулу Исаны учалтды.^б О Гулуну ки, сиз ону әлә вердиниз^в вә ону азад етмәк истәјән Пилатын гаршысында рәдд етдиниз. **14** Бәли, сиз о мүгәддәс вә салеһ адамы рәдд етдиниз. Әвәзиндә бир гатили азад етдирдиниз,^г **15** һәјатын Өндәрини исә өлдүрдүнүз.^д Лакин Аллаһ ону дирилтди, биз дә бунун шаһидијик.^е

16 Буна көрә дә көрдүјүнүз вә таныдығыныз бу адам Исанын ады вә онун адына көстәрдијимиз иман сајәсиндә гүввәтләнди. Онун сајәсиндә биздә олан иман һамынызын көзү габағында бу адамы тамамилә сағалтды. **17** Гардашлар, билирәм ки, сиз дә, рәһбәрләриниз дә чаһилликдән^ө белә етдиниз.^ж **18** Лакин Аллаһ бүтүн пејғәмбәрләри васитәсилә габагчадан сөйләдикләрини, јәни Мәсиһини әзәб чәкәчәји һагғында дедикләрини бу јолла јеринә јетирди.^ж

19 Буна көрә дә күнаһларынызын бағышланмасы үчүн төвбә един^з вә јолунуздан дөнүн^и ки, Јеһовадан тәрәвәт мөвсүмү кәлсин **20** вә О, сизин үчүн тәјин едилмиш Мәсиһи, јәни Исаны көндәрсин. **21** О, һәр шејин бәрпа едиләчәји вахта гәдәр көјдә көзләмәлидир. Һәмин шејләр һагғында Аллаһ гәдимдә јашамыш мүгәддәс пејғәмбәрләри васитәсилә сөйләмишдир. **22** Муса демишди: «Аллаһыныз Јеһова сизә сојдашлары-

3:1 * һәрфән: доггузунчу саат.

ныз* арасындан мәним кими бир пејғәмбәр јетирәчәк.^a Сиз онун бүтүн дедикләринә гулаг асмалысыныз.^b **23** Бәли, о Пејғәмбәрә гулаг асма-жан адам халгын арасындан мәһв едиләчәк”.^b **24** Ишмуил вә ондан сонракы пејғәмбәрләрин һамысы бу күнләр һаггында ачыгча хәбәр вермишдиләр.^c **25** Сиз пејғәмбәрләрин огулларысыныз, Аллаһын аталарынызла бағладығы әһдин өвладларысыныз.^f Аллаһ Ибраһимә демишди: “Јер үзүнүн бүтүн аилләри сәнин өвладын* васитәсилә мүбарәк олачаг”.^d **26** Аллаһ һәр биринизи пис әмәлләриндән дөндәриб сизи мүбарәк гылмаг үчүн Өз Гулуну тәјин етди вә илк нөвбәдә^e мәһз сизин јаныныза көндәрди».

4 Бутрусла Јәһја халга үз туб данышаркән каһинләр, мәбәдин рәиси вә саддукиләр^o кәлдиләр. **2** Бу адамлар һәвариләрә һирсләнмишдиләр, чүнки һәвариләр халгын гаршысында вәз едир* вә Исанын дирилмәси һаггында ачыг-ашкар данышырдылар.^ж **3** Онлар һәвариләри тутдулар вә артыг ахшам олдуғу үчүн ертәси күнәдәк һәбсдә сахладылар.^з **4** Анчаг һәвариләри динләәнләрин чоху иман кәтирди. Бу адамларын сајы тәхминән беш мин нәфәрә чатды.^и

5 Ертәси күн јәһудиләрин рәһбәрләри, ағсагаллары вә мирзәләри Јерусәлимдә јығышды. **6** Бөјүк каһин һәнна^ы, һәмчинин Гајафа^я, Јуһәнна, Александр вә бөјүк каһинин бүтүн гоһум-әгрәбасы орада иди. **7** Онлар һәвариләри ортаја кәтириб сорғу-суа-

ФӘС. 3

a Гн 34:10
Һә 7:37
б Гн 18:15, 18
в Гн 18:19
г Лк 24:27
Һә 10:43
F Рм 9:4
д Јр 22:18
Гт 3:8
e Һә 13:45, 46
Рм 1:16

ФӘС. 4

o Һә 23:8
ж Һә 4:33
Һә 17:18
з Лк 21:12
и Һә 2:41
Һә 6:7
ы Јһ 18:13
j Мт 26:57
Лк 3:2
Јһ 11:49-51

Сағ сүгүн

a Һә 7:55
б Һә 3:7
в Һә 2:36
г Һә 2:24
Һә 5:30
F Һә 3:6
д 36 118:22
Өш 28:16
Мт 21:42
15т 2:7
e Мт 1:21
Һә 10:43
Флп 2:9, 10
o Јһ 1:12
Јһ 14:6
1Тм 2:5, 6
ж Мт 11:25
1Кр 1:26, 27
з Јһ 7:14, 15
и Һә 3:11
ы Лк 21:15
j Јһ 11:47
к Һә 3:9, 10

ла башладылар: «Бу иши һансы гүввә илә вә кимин ады илә етдиниз?» **8** Бу заман Бутрус мүгәддәс руһла долуб^a онлара деди:

«Еј халгын рәһбәрләри вә ағсагаллар! **9** Әкәр бу күн биз бир шикәст адама етдијимиз јахшылығы көрә сорғу-суала чәкиликсә^b вә сиз онун кимин ады илә сағалдығыны билмәк истәјирсинизсә, **10** онда гој һамыныза, бүтүн Исраил халгына мәлум олсун ки, бу адам дирәкдә едам етдијиниз,^o лакин Аллаһын дирилтдији^г нәсрани Иса Мәсинин ады сајәсиндә^f гаршынызда сапсағлам дајаныб. **11** Иса “сиз бәнналарын һеч сајдығы дашдыр. Анчаг бу даш күнчүн әсас дашы олду”.^d **12** Буну да билин ки, ондан башга хиласкар јохдур, чүнки көј алтында Аллаһын инсанлара вердији башга бир ад јохдур^e ки, онун сајәсиндә хилас ола биләк».^o

13 Онлар Бутрус вә Јәһјанын чәсарәтлә данышдығыны, лакин савадсыз*, садә адам^ж олдуғларыны көрәндә әввәл чашыб галдылар, амма сонрадан баша дүшдүләр ки, онлар Иса илә бир јердә олан адамлардандырлар.^з **14** Үстәлик, онларын јанында дуран сағалмыш адама^и баханда демәјә бир сөз тапмадылар.^ы **15** Онда һәвариләрә Синедрион залындан чыхмағы әмр едиб өз араларында мөшвәрәт башладылар: **16** «Бунларла нә едәк? Ахы онлар, доғрудан да, гејри-ади бир иш көрүбләр, бүтүн Јерусәлим чамааты^к да буну билир. Биз буну инкар едә билмәрик. **17** Амма бу әһвалат чамаат

3:22 * һәрфән: гардашларыныз. **3:25** * һәрфән: тохумун. **4:2** * Јахуд тәлим верир.

4:13 * Дини мәктәбләрдә тәһсил алма-жан.

арасында даһа чох җайылмасын деҗе, кәлин онлара һәдә-горху кәләк вә тапшыраг ки, бир дә бу адла һеч кәсә һеч нә данышмасынлар».^а

18 Һәвариләри чағырыб онлара әмр етдиләр ки, бир дә Исанын ады илә һеч нә данышмасынлар вә һеч нә өҗрәтмәсинләр. **19** Амма Бутрус вә Јәһја онлара дедиләр: «Өзүнүз фикирләшин: Аллаһын гаршысында Аллаһы гоҗуб сизә гулаг асмаг нә дәрәчәдә дүзкүндүр? **20** Биз көрдү-јүмүз вә ешитдијимиз шејләр барәсиндә данышмаја билмәрик».^б **21** Онлар һәвариләрә јенидән һәдә-горху кәлиб бураһдылар, чүнки онлары чәзәландырмаға бир бәһанә тапмадылар.^в Бир јандан да бүтүн халг бу һадисәјә көрә Аллаһа алгыш едирди, **22** чүнки мөчүзәви сурәтдә сағалмыш о адамын јашы гырхы өтмүшдү.

23 Һәвариләр азадлыға бураһыландан сонра бачы-гардашларын јанына кедиб бөјүк кашинләрин вә аҗсагалларын сөзләрини онлара данышдылар. **24** Бу сөзләри ешидәндә һамысы бирликдә учадан Аллаһа дуа етдиләр:

«Ја Күлли-Ихтијар! Көјү, јери, дәнизи вә онларын ичиндәки һәр шеји Сән јаратмысан.^г **25** Сән мүгәддәс руһ вә ситәсилә, улу атамыз олан гулун Давудун дили илә^д белә демисән: “Нә үчүн халглар вурнухду, үммәтләр бош шејләр дүшүндү? **26** Дүнјанын падшаһлары галхды, һөкмдарлар бир нәфәр кими Јеһоваја вә Онун мәш етдијинә* гаршы бирләшди”.^е **27** Бәли, Ги-род вә Понти Пилат^в бу шәһәрдә башга халглардан олан

ФӘС. 4

а һә 5:40

б һә 5:29

в Лк 22:2
һә 5:26

г Чк 20:11
Һә 9:6
36 146:6

д 2Иш 23:1, 2

е 36 2:1, 2

ж Лк 23:12

Сағ сүтун

а 36 45:7
һә 10:38

б Әш 53:10
Лк 24:44
һә 2:23
1Бг 1:20

в һә 2:43
һә 5:12

г һә 3:16

д һә 2:2, 4

е 1Ск 2:2

ж һә 2:44, 45

з һә 1:21, 22
һә 4:2

и һә 2:44, 45

й һә 5:1, 2

и һә 6:1

ы һә 11:22
һә 12:25

ј Лк 13:33

адамларла вә Исраил халгы илә бирләшиб мәш етдијин мүгәддәс гулун Исаја гаршы чыхдылар^а ки, **28** Сәнин Өз күчүнә вә нијјәтинә әсәсэн габагчадан мүтјјән етдијин шејләри ичра етсинләр.^б **29** Она көрә дә инди Јеһова, онларын һәдә-горхуларыны ешит вә бизә, Өз гулларына гүввәт вер ки, Сән шәфа вермәк үчүн әлини узадаркән, **30** мүгәддәс гулун Исанын ады илә әләмәтләр вә мөчүзәләр көстәриләркән^в Сәнин сөзүнү бундан сонра да чәсарәтлә данышаг».^г

31 Онларын һәрәрәтли дуасындан сонра јығышдыглары јер силкәләнди вә һәр бири мүгәддәс руһла долду.^д Онлар Аллаһын сөзүнү чәсарәтлә данышмаға башладылар.^е

32 Иман јолуна гошулан чамаат чанбир гәлбдә јашајырды, һәр шејләри үмуми олдугундан һеч кәс: «Бу мәнимкидир», — демирди.^в **33** Һәвариләр Аға Исанын дирилмәси һагында гүдрәтлә шәһадәт верирдиләр,^г Аллаһ да Өз лүт-фүнү онларын үзәринә болбол төкүрдү. **34** Араларында һеч ким корлуг чәкмирди,^д чүнки кимин тарласы, ја еви вардыса, ону сатыр, пулуну исә **35** кәтириб һәвариләрин габағына гојурду^е вә бу пул һәр кәсә еhtiјачына көрә пәјланырды.^ж **36** Әслән кипрли вә Лави нәслиндән олан Јусиф дә (Һәвариләр ону Барнәба^з чағырырдылар, мәнәсы «тә-сәлли оғлу» демәкдир) **37** өз торлаг сәһәсини сатды вә пулуну кәтириб һәвариләрин габағына гојду.^и

5 Лакин Һәнәнја адында бир адам арвады Сәфирә илә биркә мүлкүнү сатды. **2** О, пулун бир гисмини кизләтди. Бундан арвадынын да хәбәри

4:26 * Јахуд Мәсихинә.

вар иди. Пулун галан һиссәсини кәтириб һəварилəрин габағына гојду.^a **3** Амма Бутрус она деди: «Һəнəнја! Нечə олду ки, сən Шейтана ујуб мугəддэс руһа^b јалан данышдын,^c тарланын пулунун бир һиссəсини кизлэтдин? **4** Мəкəр сатдығын торлаг əввəl сəнинки дејилди? Сатышдан алдығын пул сəнин ихтијарында дејилди? Бэс нə үчүн үрəјиндэ белə нијјэт тутдун? Сən инсанлара јох, Аллаһа јалан сөјлəдин». **5** Һəнəнја бу сөзлəri ешидэн кими јыхылыб өлдү. Бундан хəбər тутан һәр кəs бəрк горхуја дүшдү. **6** Чаванлар галхыб ону кəфəнлəдилər вə апарыб басдырдылар.

7 Тəхминən үч саатдан сонра Һəнəнјанын арвады кəлди. Онун бу һадисəдэн хəбəri јох иди. **8** Бутрус ондан сорушду: «Де көрүм тарланы бу гиймэтə сатмысыныз?» О чаваб верди: «Бəли». **9** Онда Бутрус она деди: «Сиз нијə Јеһованын руһуну сынамаг үчүн сөзлəшмисиниз? Бах, эрини дəфн едэнлəрин ајаг сəслəri кəлир, инди сəни дə апарыб басдырачаглар». **10** Гадын һəмин андача Бутрусун ајаглары өнүндə јыхылыб өлдү. Чаванлар ичəri кирəндə көрдүлэр ки, гадын өлүб вə ону апарыб эринин јанында дəфн етдилэр. **11** Бүтүн јығынчаг əһли вə бу һагда ешидэнлэр бəрк горхуја дүшдү.

12 Бундан əлавə, халг арасында һəварилəрин васитəсилə чохла эламэт вə мөчүзə кəстəрилди.^г Онлар адəтэн Сүлєјман сүтунлары адланан јерə јығышырдылар.^ф **13** Башгаларынынса онлара гошулмаға чүрəти чатмырды. Бунуна белə, халг онлар барədə јүксək фикирдэ иди. **14** Чохлу

ФӘС. 5

a һә 4:34, 35

б һә 5:9

в 36 101:7

Еф 4:25

Кл 3:9

г һә 4:29, 30

һә 6:8

һә 14:3

һә 15:12

Рм 15:18, 19

2Кр 12:12

F Jh 10:23

һә 3:11

Сағ сүтун

a һә 6:7

б Мт 9:20, 21

в Лк 21:12

г 36 34:7

һә 12:7

һә 16:26

И6 1:7, 14

сајда киши вə гадын да Агаја иман кəтириб онлара гошулурду.^a **15** Чамаат хəстələрини јорган-дөшəкдəчə чыхардыб баш кечələрдə гојурду ки, Бутрус кечəндə һеч олмаса көлкəси онлардан бəзилəринин үстүнə дүшсүн.^б **16** Һəт-тə этраф шəһəрлəрдən дə адамлар Јерусəлимə ахышыр, хəстələрини вə мурдар чинлəрин инчитдији адамлары кəтирирдилэр. Онларын һамысы сағалырды.

17 Баш каһин вə онунла олан Саддуки тəригəтинин үзвлəri пахыллыгдан јанана ајаға галхдылар вə **18** һəварилəri тутуб зиндана атдылар.^в **19** Лакин кечə Јеһованын мөлəји зинданын гапыларыны ачды^г вə онлары чөлə чыхарыб деди: **20** «Кəдин, мəбəддə дуруб бу һəјатла бағлы һәр шеји халга данышын». **21** Бу сөзлəрдən сонра һəварилэр сүбһ тездən мəбədə кəлиб вəз етмəјə башладылар.

Баш каһин вə онунла оланлар кələндə Синедрион үзвлəрини вə Исраилин ағсагаллар мəчлисинин һамысыны јығдылар, сонра һəварилəri кəтиртмək үчүн зиндана адам јолладылар. **22** Лакин кешикчилэр зиндана кələндə һəварилəri орада тапмадылар вə кери дөнүб бу һагда белə мəlумат вердилэр: **23** «Биз кələндə зинданын гапылары бəрк-бəрк бағлы иди, кəзəтчилэр дə јерлəриндə дурмушдулар, лакин гапылары ачдыгда ичəriдə һеч кими тапмадыг». **24** Мəбəдин рəиси вə бөјүк каһинлэр бу сөзлəri ешидəндə чашбаш галдылар. Онлар бу ишин нə илə гуртарачағыны билмирдилэр. **25** Бир нəфэр кəлиб онлара хəбər верди: «Бахын, зиндана

салдығыныз адамлар мәбәд-дә дуруб чамааты өjrәдирләр». **26** Онда мәбәдин рәиси вә кешикчиләр кеңиб һәвариләри кәтирдиләр, амма онлара гаршы зор ишләтмәдиләр, горхурдулар ки, халг онлары даша басар.^a

27 Һәвариләри кәтириб Синедрион гаршысына чыхартдылар. Баш каһин онлары сорғусуала тутуб **28** деди: «Мәкәр бу адамын ады илә вәз етмә-ји сизә гәти гадаған етмәмиши-дик?»^b Сиз исә өз тәлиминизи бүтүн Јерусәлимә јаймысыныз вә бу адамын ганыны бизим бојнумуза јыхмаг истәјирсиниз».^c **29** Бутрус вә о бири һәвариләр чаваб вериб дедиләр: «Биз инсанлара јох, һөкмдарымыз Аллаһа итаәт етмәлијик.»^d **30** Дирәкдән* асыб өлдүрдү-нүз Исаны ата-бабаларымызын Аллаһы дирилтди.^e **31** Аллаһ ону Өндәр^a вә Хиласкар^e кими јүксәлдиб Өз сағында отурт-ду^e ки, Израил төвбә етсин вә күнаһлары бағышлансын.^ж **32** Буна биз вә Аллаһын Она һөкмдар кими итаәт едәнләрә вердји мүгәддәс руһ^з шаһид-дир».^з

33 Бу сөzlәри ешидәндә онлар бәрк гәзәбләниб өzlәриндән чыхдылар вә һәвариләри өлдүрмәк истәдиләр. **34** Лакин бүтүн халгын һөрмәти-ни газанмыш, Ганун мүәлли-ми Гәмлаил^ы адлы бир фәри-си Синедрионун өнүндә ајага галгыб әмр етди ки, һәвариләри мүвәггәти бајыра чыхар-сынлар. **35** Орадакылара исә белә деди: «Еј Израил огуллары! Бу адамлара нә етмәк истәдјинизи јахшы-јахшы дү-шүнүн. **36** Мисал үчүн, бу ја-хынларда Тевда адлы бири-си иддиа едирди ки, куја бө-

ФӘС. 5

a Лк 20:19

b һв 4:18

v Мт 27:25
һв 3:14, 15

г Дн 3:17, 18
һв 4:19, 20

F һв 2:23, 24

д һв 3:15

e Мт 1:21
И6 2:10

ө һв 2:32, 33
Фл 2:9

ж Әш 53:11
һв 2:38
һв 10:43

з Јһ 15:26

и Лк 24:46-48
һв 1:8

ы һв 22:3

Сағ сүтүн

a Мс 21:30

b һв 26:14

v Мт 10:17
Мр 13:9

г Мт 5:12
һв 16:25
Рм 5:3
2Кр 12:10
Фл 1:29
И6 10:34
1Бт 4:13

F һв 20:20

д һв 4:31

ФӘС. 6

e һв 4:34, 35
1Тм 5:3
Јр 1:27

ө Чх 18:17, 18

ж һв 16:1, 2
1Тм 3:7

з һв 6:8, 10

јүк адамдыр вә тәгрибән дөрд јүз нәфәр дә она гошулмушду. Амма ону өлдүрдүләр, адамлары да пәрән-пәрән олуб јоха чыхдылар. **37** Ондан сонра сијаһыјаалма күнләриндә чәлиләли Јәһуда ортаја чыхыб ардынча хејли адам апарды. Анчаг о да өлдү вә ардычылла-ры дағылышыб һәрәси бир јана кетди. **38** Одур ки, сизә дејирәм: бу адамлара дәмәјин, онлардан әл чәкин, чүнки бу ишин вә ја нијјәтин архасында инсан дурубса, о баш тутмаја-чаг, **39** јох әкәр Аллаһ дуруб-са, сиз ону дағыда билмәјәчәк-синиз.^a Елә олмасын ки, Аллаһла савашасаныз».^b **40** Онлар Гәмлаилин сөзүнә гулаг асдылар. Һәвариләри чағырыб дөјдүрдүләр^v вә бир дә Исанын ады илә данышмамағы әмр едиб бурахдылар.

41 Һәвариләр исә Исанын ады наминә тәһгирә лајиг көрүлдүкләринә көрә Синедриондан севинә-севинә чыхдылар.^г **42** Онлар һәр күн мәбәддә вә ев-ев^f Мәсиһ Иса һаггында мүждәни дурмадан билдириб, инсанлара өjrәдир-диләр.^д

6 Шакирдләрин сајы кет-кедә артан күнләрдә јунандилли јәһудиләр ибранидилли јәһудиләрдән наразылыг етмә-јә башладылар, чүнки күндә-лик јемәк пајлананда онларын дул гадынларына етина-сыз јанашырдылар.^e **2** Онда он ики һәвари бүтүн шакирд-ләри топлајыб онлара деди-ләр: «Аллаһын сөзүнү кәнара гојуб сүфрәләрә јемәк пајла-маг бизим тәрәфимиздән дүз-күн олмазды.^ө **3** Буна көрә дә гардашлар, араныздан јах-шы ад газанмыш,^ж руһ вә һик-мәтлә долу^з једди киши сечин ки, онлары бу вачиб ишә нә-

5:30 * Јахуд аҗачдан.

зарәт етмәк үчүн тәжин едәк.^а

4 Биз исә өзүмүзү дуаја вә Аллаһын сөзүнү өрәтмәк ишинә һәср едәк». **5** Бу тәклифи һамы бәјәнди. Онлар иманла вә мүгәддәс рухла долу олан Стефаны, еләчә дә Филипи^б, Прохору, Никанору, Тимону, Парменасы вә антакјалы прозелит Николаны сечдиләр. **6** Гардашлар онлары һәвариләрин јанына кәтирдиләр. Һәвариләр дуа едәндән сонра әлләрини онларын үстүнә гојдулар.^в

7 Беләликлә, Аллаһын сөзү вүсәт алып,^г Јерусәлимдәки шакирдләрдин сајы кет-кедә даһа да артырды.^д Һәтта чохла сајда кәһин дә иман јолуна гошулурду.^е

8 Аллаһын лүтфү вә гүдрәти илә долан Стефан халгын арасында мөчүзә вә әләмәтләр көстәрирди. **9** Лакин Азад едилмишләр Синагогу ады илә танынан синагогдан бәзи адамлар, һабелә киреналылардан, искәндәријәлиләрдән, киликијалылардан вә асијалылардан бәзиләри дуруб Стефанла мүбәһисә етмәјә башладылар. **10** Амма онун сөзләриндәки һикмәтин вә ону данышдыран мүгәддәс руһун гаршысында дура билмәдиләр.^о **11** Онлар хәлвәтчә бир нечә адам тутуб онлары өјрәтдиләр ки, белә десинләр: «Биз бу адамын Мусаја вә Аллаһа гаршы күфр сөјләдијини өз гулағымызла ешитмишик». **12** Онлар халгы, ағсаггаллары вә мирзәләри гызышдырдылар, сонра Стефанын үстүнә чумдулар, ону гамарлајыб Синедриона кәтирдиләр. **13** Кәтирдикләри јаланчы шаһидләр белә дедиләр: «Бу адам елә һеј бу мүгәддәс јерин вә Ганунун әлејһинә данышыр. **14** Мисал

ФӘС. 6

а Гн 1:13

б һв 21:8

в Гн 34:9
һв 8:14, 17
һв 13:2, 3
1Тм 4:14
1Тм 5:22
2Тм 1:6

г һв 12:24
һв 19:20

д һв 2:47

е Јһ 12:42
һв 15:5

е Әш 54:17
Лк 21:15
һв 6:3

Сағ сүгүн

ФӘС. 7

а Јр 11:31

б Јр 12:1

в Јр 11:32

г Јр 12:4, 5
Иб 11:8

д Јр 12:7
Јр 13:14, 15
Јр 17:1, 8

е Јр 15:13
Чк 12:40

е Јр 15:14

ө Чк 3:12

ж Јр 17:9, 10

з Јр 21:1-3

и Јр 21:4

үчүн, о дејиб ки, куја һәсрани Иса бу мүгәддәс јери дағыдыб Мусанын бизә вердији адәт-әнәнәләри дәјишәчәк. Биз бунлары өз гулағымызла ешитмишик».

15 Синедрионда отуранларын һамысы она баханда көрдүләр ки, онун үзү мälәк үзүнә бәнзәјир.

7 Онда баш кәһин соруду: «Бу сөзләр доғрудур?»

2 Стефан чаваб верди: «Аталар, гардашлар, мәнә гулаг асын! Улу бабамыз Ибраһим һәлә һаррана^а көчмәмишдән әввәл Месопотамијада јашајаркән иззәт саһиби Аллаһ она көрүнүб **3** демишди: «Өз торпағыны, гоһумларыны гојуб чых, сәнә көстәрәчәјим торпаға кет». **4** Онда Ибраһим кәлданиләрдин торпағындан чыхыб һарранда мәскунлашды. Атасы өләндән сонра^б Аллаһ ону орадан һал-һазырда сизин јашадығыныз бу дијарә көчүртдү.^г **5** Бурада она һеч бир мүлк, һәтта бир гарыш торпаг да мирас вермәди. Ибраһимин һәлә ушағы јох иди, амма Аллаһ вәд етди ки, бу торпағы она вә ондан сонра кәләчәк өвладларына^д мирас верәчәк. **6** Бундан әләвә, Аллаһ деди ки, онун өвладлары гүрбәтдә гәриб олачаг вә оранын халгы онлары көләјә чевириб дөрд јүз ил онлара зүлм едәчәк.^е **7** Аллаһ белә демишди: «Мән онлары көлә етмиш халгы чәзәландырачағам^о вә сонра онлар о торпагдан чыхыб бурада Мәнә гуллуг едәчәкләр». ^о

8 Аллаһ Ибраһимлә һәмчинин сүннәт әһди бағлады.^ж Бундан сонра Ибраһимин Исһаг^з адында оғлу олду вә о, сәккизинчи күндә ушағы сүннәт етди.^и Исһагын Јагуб

адында оғлу олду*, Жагубдан да он ики эчдадымыз доғулду. **9** Эчдадларымыз пахыллыгдан Јусифи^а Мисирә^б сатдылар. Лакин Аллах онунла иди^в вә **10** ону дүшдүҗү бүтүн бәлалардан хилас етди, она һикмәт верди вә Мисир падшаны фиронун көзүндә учалтды. Фирон Мисирин вә өз евинин идарәсини она һәвалә етди.^г **11** Сонра бүтүн Мисир вә Кәнан торпагына бөҗүк бир бәла, ачлыг үз верди. Улу бабаларымыз җемәҗә чәрәк тапмырдылар.^д **12** Бу вахт Жагуб ешитди ки, Мисирдә тахыл вар вә эчдадларымызы илк дәфә ора көндәрди.^е **13** Онлар икинчи дәфә кәләндә Јусиф өзүнү гардашларына танытды. Онда фирон да Јусифин аиләси һаггында ешитди.^ж **14** Јусиф хәбәр көндәриб атасы Жагубу вә бүтүн гоһум-әгрәбасыны Кәнандан чағыртдырды.^з Онларын саҗы җетмиш беш нәфәр иди.^и **15** Жагуб Мисирә кәлди.^я О да, эчдадларымыз^к да орада өлдүләр.^л **16** Сонра онлары Сиһамда, Ибраһимин Һамур оғулларында күмүш пулла алдыгы сәрдабәҗә гоҗдулар.^м **17** Аллахын Ибраһимә вердиҗи вәдин јеринә җетмәси вахты артыг јахынлашырды. Жагубун нәсли Мисирдә төрәҗир вә саҗча чоһалырды. **18** О заман Мисир тахтына Јусифи танымаҗан бир падшаһ отурду.^н **19** О, халгымыза гаршы һиллә гурду вә аталарымызы мәчбур етди ки, өз көрпәләрини атараг өлүмә тәслим етсинләр.^о **20** Елә һәммин вахт Муса доғулду. О, Аллахын көзүндә көзәл иди* вә үч аҗ атасынын евиндә бәсләнди.^п **21** Амма вали-

ФӘС. 7

а Јр 37:9-11

б Јр 37:28
Јр 45:4

в Јр 39:2, 3

г Јр 41:40-46

д Јр 41:54
Јр 42:5

е Јр 42:2, 6

ж Јр 45:1, 16

з Јр 45:9-11

и Јр 46:27
Гн 10:22

я Јр 46:29
Гн 26:5

к Чх 1:6

л Јр 49:33

м Јр 23:16
Чх 13:19
Јш 24:32

н Чх 1:7, 8

о Чх 1:10, 22

п Чх 2:2
Иб 11:23

Сағ сүтүн

а Чх 2:3

б Чх 2:5, 10

в Чх 11:3

г Чх 2:11-15

д Чх 2:21, 22
Чх 18:2-4

е Чх 3:2-10

дејнләри ушағы атанда^а фиронун гызы ону көтүрдү вә өз оғлу кими бөҗүтдү.^б **22** Беләликлә, Муса мисирлиләрин бүтүн һикмәтинә јијәләнди. О, сөздә вә әмәлдә күчлү адам иди.^в

23 Мусанын гырх јашы тамам оlanda үрәјиндә гардашларынын, јәни Израил оғулларынын күзәрәнын көрмәк истәҗи ојанды.^г **24** Онларын јанына кәләндә көрдү ки, бир мисирли исраиллијә һагсызлыг едир. Муса ону мүдафиә етди, мисирлини исә өлдүрүб гардашынын гисасыны алды. **25** О елә билирди ки, гардашлары Аллахын онун әли илә Израилә хилас вердијини баша дүшәчәкләр, амма онлар буну баша дүшмәдиләр. **26** Ертәси күн Муса јенә ора кәләндә көрдү ки, ики исраилли далашыр. Муса: “Ахы сиз гардашсыныз. Нијә бир-биринизлә жола кетмирсиниз?” — дејәрәк онлары барышдырмаға чалышды. **27** Анчаг гардашыны инчидән исраилли Мусаны рәдд едиб деди: “Сәни үзәримизә башчы гоҗублар, јохса һаким? **28** Бәлкә, дүнән мисирлини өлдүрдүҗүн кими, мәни дә өлдүрмәк истәҗирсән?” **29** Муса буну ешидәндә баш көтүрүб орадан гачды вә гүрбәт елдә, Мәдјән торпагында јашамаға башлады. Орада онун ики оғлу олду.^д

30 Гырх ил кечәндән сонра Сина дагынын әтрафындакы чөллүкдә, јанан колун аловунда она бир мәләк көрүндү.^е **31** Муса буну көрәндә мат-мәттәл галды. О, јахшы-јахшы бахмаг үчүн кола јахынлашанда Јеһованын сәси кәлди: **32** “Мән сәнин ата-бабаларынын Аллахыҗам, Ибраһимин Аллаһы, Исчагын вә Јагу-

7:8 * Дикәр вариант: *Исчаг да Јагуба ејни шеји етди.* 7:20 * Јахуд: *илаһи көзәлліҗә малик иди.*

бун Аллаһыҗам”.^а Муса тир-тир эсди вә даһа кола бахмаға чүрәт етмәди. **33** Јеһова она деди: “Ајағыңдан сәндәли чыхар, чүнки дурдуғун јер мүгәддәсдир. **34** Мән халгымын Мисирдә чәкдији эзаб-эзијјәти көрдүм, аһ-наләсини ешитдим^б вә онлары хилас етмәк үчүн бураја ендим. Оudur ки, кет, сәни Мисирә көндәрирәм”. **35** “Сәни үзәримизә башчы гојублар, јохса һаким?”^в дејәрәк рәдд етдикләри бу Мусаны Аллаһ колда она көрүнән мөләјин васитәсилә һәм башчы, һәм дә хиласкар кими Мисирә көндәрди.^г **36** О, мөчүзә вә әләмәтләрлә халгы Мисирдән чыхартды^д, сонра Гырмызы дәниздә^е вә гырх ил сәһрада^ө мөчүзә вә әләмәтләр көстәрди.

37 Бу һәмнин о Мусадыр ки, Исраил оғулларына: “Аллаһ сизә сојдашларынызын* арасындан мәним кими бир пејғәмбәр јетирәчәк”, — демишди.^ө **38** Бу Муса Сина дағында онунла данышмыш мөләклә^ж вә аталарымызла биркә сәһрада, ичманын арасында олурду. О, чанлы вә мүгәддәс сөzlәри гәбул едиб сизә верди.^з **39** Улу бабаларымыз она гулаг асмадылар, ону рәдд етдиләр,^и чүнки үрәкләри Мисирдә галмышды, ора дөнмәк истәјирдиләр.^ы **40** Буна көрә дә һаруна дедиләр: “Бизим үчүн аллаһлар дүзәлт ки, өнүмүздә кетсин. Чүнки бизи Мисирдән чыхаран бу Муса һара јоха чыхыб, билмирик”.^к **41** Беләликлә, о күнләрдә бир дана дүзәлтдиб, бу бүт гаршысында гурбан кәтирдиләр вә әлләрилә дүзәлтдикләри шејә көрә севиниб-шадланды-

ФӘС. 7

- а Чх 3:6
Мр 12:26
Лк 20:37
- б Чх 2:23, 24
- в Чх 2:14
Һә 7:27
- г Чх 4:19
- д Чх 7:3
Чх 12:41
- е Чх 14:21, 22
Чх 15:4, 5
- ө Чх 16:35
Сј 14:33, 34
- ж Гн 18:15
Һә 3:22
- з Чх 19:3
Гн 5:27
Һә 7:53
Гт 3:19
- и Чх 21:1
Гн 9:10
- к Сј 14:3, 4
- ы Чх 16:3
- к Сј 32:1, 23

Сағ сүгүн

- а Чх 32:4, 6
- б 2Пд 17:16
- в 1Пд 11:7
- г Әр 25:11
Ам 5:25-27
- д Чх 25:40
- е Гн 3:28
Гн 31:3
Јш 3:14
- ө Јр 17:1, 8
Јш 23:9
Јш 24:18
- ж 2Иш 7:2
1См 22:7
36 132:1-5
- з 1Пд 6:1
- и Һә 17:24
- к 36 11:4
- ы Мт 5:34, 35
- к Әш 66:1, 2
Иб 3:4
- к Әш 63:10

лар.^а **42** Буна көрә дә Аллаһ онлардан үз дөндәрди, јол верди ки, сәма чисимләринә сәчдә гылысынлар.^б Пејғәмбәрләрин китабында да јазылыб: “Еј Исраил еви, мекәр сәһрада, гырх ил әрзиндә гурбанлары, тәгдимәләри Мәнә кәтирди-низ? **43** Сиз Молохун чадырыны^в вә Рефан аллаһын улдузуну, ибадәт үчүн дүзәлтди-низ бу тәсвирләри дашыҗырдыныз. Буна көрә Мән сизи Бабилдән дә о тәрәфә сүркүн едәчәјәм”.^г

44 Улу бабаларымызын сәһрада Шәһадәт чадыры варды. Аллаһ Муса илә данышаркән әмр етмишди ки, она көстәрдији нүмунәјә мұвафиг чадыр дүзәлтсин.^д **45** Мусадан сонра бу чадыры тәһвил алмыш улу бабаларымыз Јушә илә бирликдә ону дикәр халгларын јашадығы торпаға кәтирдиләр.^е Аллаһ бу халглары онларын гаршысындан говду.^ө Һәмнин чадыр Давудун күнләринәдәк бурада галды. **46** Давуд Аллаһын һүсн-рәғбәтини газанды вә хаһиш етди ки, Јагубун Аллаһы үчүн мәскән дүзәлтмәк шәрәфи она нәсиб олсун.^ж **47** Лакин Онун үчүн еви Сүлејман тикди.^з **48** Һәрчәнд һагг-Таала инсан әли илә тикилмиш евләрдә јашамыр,^и нечә ки пејғәмбәр демишди: **49** “Јеһова белә дејир: “Көјләр мәним тахтымдыр,” јер ајағым алтындакы кәтилдир.^ы Мәним үчүн нә чүр ев тикәчәксиниз? Һансы јер Мәнә мәскән ола биләр? **50** Мекәр һәр шеји Мән Өз әлимлә јаратмамышам?”^к

51 Еј үрәји вә гулаглары сүннәт едилмәмиш тәрс адамлар! Сиз һәмишә мүгәддәс руна мұғавимәт көстәрирсиниз, ата-бабаларыныз нечә идисә, сиз дә еләсиниз.^к

52 Елә пеҗәмбәр олмайыб ки, ата-бабаларыныз она зүлм ет-мәсин.^а Бәли, онлар о салеһ бәндәнин кәлишини габаг-чадан хәбәр верәнләр өлдүр-дүләр,^б сиз дә ону элә вериб онун гагили олдуруз.^в 53 Сиз мәләкләр васитәсилә верилмиш Гануну алдыныз,^г амма бу Гануна риајәт етмәдиниз».

54 Бу сөzlәр онлары јандырыб-јахды вә онлар гәзбдән дишләрени гычадылар.

55 Мүгәддәс руһла долмуш Стефан исә көјә бахды, Аллаһын чалалыны вә Онун сағында дуран Исаны көрүб^г 56 деди: «Будур, мән көјүн ачылдығыны вә инсан Оғлунун^а Аллаһын сағында дурдуғуну^о көрүрәм».

57 Онлар буну ешидәндә гулагларыны тыхајыб бағырдылар вә онун үстүнә чумдулар. 58 Ону шәһәрдән кәнара чыхардыб дашладылар.^о Һәммин о јаланчы шаһидләр^ж үст палтарларыны Шаул адлы бир чаванын јанында гојмушдулар.^з

59 Онлар Стефаны дашлајаркән Стефан: «Ағам Иса, руһуму гәбул ет», — дејә јалварды.

60 Сонра диз чөкүб учадан гышгырды: «Јеһова, бу күнаһа көрә онлары мәнкум етмә».^з Стефан буну дејиб өлүм јухусуна кетди.

8 Стефанын гәтли Шаулун үрәјиндән иди.^з

О күн Јерусәлимдә јығынчага гаршы күчлү тәгиб башланды. Һәвариләрдән башга шакирдләрин һамысы Јәһудийә вә Сәмәријә бөлкәләринә^ж дағылышды. 2 Амма мөмин адамлар Стефаны апарыб дәфн етдиләр вә онун үчүн дәрин һүзнлә јас тутдулар. 3 Шаул исә јығынчага диван тутурду. О, евләрә сохулур, кишиләри вә гадынла-

ФӘС. 7

а 2См 36:16

б Мт 23:31

в Әш 53:8
Һә 3:13, 14

г һә 7:38
Гт 3:19

Ғ 36 110:1
Мт 26:64

д Дн 7:13

е Рм 8:34

ө Лә 24:14, 16
Мт 23:37
Јһ 16:2

ж Гн 17:7

з һә 8:1
Һә 22:20

и Мт 5:44

ФӘС. 8

ы һә 7:58

ј Мт 10:23
Һә 11:19

Сағ сүтун

а һә 9:1, 2
Һә 22:4
Һә 26:10
Гт 1:13
Фн 3:5, 6

б һә 11:19

в Јһ 4:39-42
Һә 1:8

г Мт 10:1
Мр 6:7

Ғ Лк 8:1

д Мт 28:19
Һә 18:8

е һә 6:5

ры сүрүјүб чыхарыр вә зинда-на салдырды.^а

4 Дағылышыб кедән шакирдләр өлкәни дијар-дијар кәзәрәк Аллаһын сөзүнү мүждәләјирдиләр.^б 5 Мисал үчүн, Филип Сәмәријә шәһәринә^в кетди вә орада Мәсиһ һагғында тәблиғ етмәјә башлады. 6 Филипи динләјән вә көстәрдији мөчүзәләри көрән чамаат онун дедикләринә чидди јанашырды. 7 Орада ичинә мурдар руһлар кириши чохлу адам вар иди. Руһлар бәркдән гышгырыб адамлардан чыхырды.^г Һәмчинин бир чох ифлич олмуш хәстә вә топал да сағалырды. 8 Бу сәбәбдән шәһәрдә бөјүк шадлығ һөкм сүрүрдү.

9 О шәһәрдә Шимон адында бир киши вар иди. О, сәһрбазлыгла мәшғул олуб Сәмәријә әһлини һејрәтә кәтирирди вә өзүнүн бөјүк бир адам олдуғуну идди едирди. 10 Бөјүкдән кичијә кими һамы она гулаг асыр вә дејирди: «Бу адам бөјүк гүдрәт саһибидир, о, Аллаһын гүввәсидир». 11 Шимон хејли вахт иди ки, сәһрбазлығы илә чамааты һејрәтә кәтиридији үчүн онун сөзүнә гулаг асырдылар. 12 Амма Филип кәлиб онлара Аллаһын Падшаһлығы вә Иса Мәсиһин ады барәсиндә мүждәни тәблиғ едәндә^г чамаат она инанды. Һәм кишиләр, һәм гадынлар вәфтиз олундулар.^д 13 Шимон да инанды вә вәфтиз олунду. О, Филипин јанындан чәкилмирди,^е көстәрилән әләмәтләри вә гүдрәтли ишләри көрүб һејрәтә кәлирди.

14 Јерусәлимдәки һәвариләр Сәмәријә әһлинин Аллаһын сөзүнү гәбул етдијини

8:5 * Дикер вариант: Сәмәријә шәһәрлериндән биринә.

ешидэндә^a Бутрусла Јәһјаны ора көндәрдиләр. **15** Онлар кәлдиләр вә Сәмәријәдәки иманлыларын мүгәддәс руһ алмасы үчүн дуа етдиләр,^b **16** чүнки онлар һәлә мүгәддәс руһ верилмәмишди. Онлар тәкчә Аға Исанын ады илә вәфтиз едилмишдиләр.^a **17** Һәвариләр әлләрини онларын үзәринә гојдулар^c вә онлар мүгәддәс руһ алдылар.

18 Шимон көрдү ки, һәвариләр әлләрини бир кәсин үстүнә гојанда о адама мүгәддәс руһ верилир. Онда һәвариләрә пул тәклиф едиб **19** деди: «Мәнә дә белә иштијар верин ки, кимин үстүнә әлими гојсам, о адам мүгәддәс руһ алсын». **20** Бутрус исә она деди: «Күмүшүн дә сәнинлә бир јердә батсын, чүнки көнлүнә Аллаһын әнамыны пулла алмаг фикри дүшдү.^f **21** Сәнин бу ишдә зәррә гәдәр дә пайн јохдур, чүнки Аллаһын гаршысында нијјәтин тәмиз дејил. **22** Буна көрә дә бу бәд әмәлинә көрә төвбә ет вә Јеһоваја јалвар, јахар, бәлкә, үрәјиндә тутдуғун пис нијјәт бағышланды. **23** Чүнки көрүрәм, үрәјин зәһәр тулуғдур, һагсызлыгла долудур». **24** Онда Шимон деди: «Мәним үчүн Јеһоваја дуа един ки, дедикләриниздән һеч бири башыма кәлмәсин».

25 Һәвариләр Сәмәријәдә Јеһованын сөзүнү бәјан едиб әтрафлы шәһадәт вердикдән сонра орадакы кәндләрдә мүждәни тәблитг едә-едә Јерусәлимә гајытдылар.^a

26 Јеһованын мәләји^o Филипә деди: «Дур чәнуба, Јерусәлимдән Гәззәјә енән јола чых». (Бу јол чөллүкдән кечир.) **27** Филип галхыб кетди. Һәмин јолла Һәбәши-

ФӘС. 8

a һә 11:1

b Мт 16:19

в һә 10:47, 48
һә 19:2, 3г һә 6:5, 6
һә 19:6
2Тм 1:6f Мт 10:8
һә 10:45d Мт 9:35
һә 1:8e Иб 1:7, 14
Вһ 14:6

Сағ сүгүн

a 2См 6:32, 33

б 1Бт 2:23

в Мт 26:59

г Әш 53:7, 8
Дн 9:26
Фн 2:8

тан һөкмдары кандакинин^{*} сарај хадими вә хәзинәдары олан бир һәбәшистанлы мәмур^z кедирди. О, Јерусәлимә ибадәтә кәлмишди,^a **28** инди кери гајыдырды. О, арабасында отуруб учадан Әшија пејгәмбәрин китабыны охујурду. **29** Руһ Филипә деди: «Кет, бу арабаја чат». **30** Филип арабајла јанашы гачанда ешитди ки, мәмур учадан Әшија пејгәмбәрин китабыны охујур вә ондан сорушду: «Охудуғуну баша дүшүрсән?» **31** О чаваб верди: «Изаһ едән олмаса, нечә баша дүшә биләрәм?» Сонра Филипдән хашиш етди ки, арабаја галхыб јанында отурсун. **32** О, Мүгәддәс Јазылардан бу јери охујурду: «О, гојун кими кәсилмәјә апарылды. Гырхымчыларын гаршысында дилсиз-ағызсыз гузу кими ағзыны ачыб динмир.^b **33** Ону алчалтдылар, әдаләти она чох көрдүләр.^b Әсил-нәчабәтини ким дејә биләр? Ону јер үзүндән јох едирләр».^c

34 Мәмур Филипә деди: «Хашиш едирәм, мәнә изаһ ет, пејгәмбәрин дедији бу сөзләр кимә айддир? Өзүнә, јохса башгасына?» **35** Филип Мүгәддәс Јазыларын бу јериндән башлајараг Иса һаггындакы мүждәни она данышды. **36** Онлар јолларына давам едәркән бир су һөвзәсинә чатдылар. Мәмур деди: «Бу да су! Вәфтиз олунмағыма нә мане олур?» **37** *— **38** О, арабаны сахлатдырды. Филип вә мәмур суја кирдиләр, Филип ону вәфтиз етди. **39** Онлар судан чыхдылар. Јеһованын руһу Филипи дәрһал орадан апарды вә мәмур даһа Филипи

8:27 * Һәбәшистанда гадын һөкмдарлары верилән титул. ^z Һәрфән: хәдим. Лүғәтә бах. **8:37** * АЗ әлавәсинә бах.

көрмәди. Мәмур севинч ичиндә јолуна давам етди. **40** Филип исә Ашдода кәлди вә о јерләрдән кечәрәк та Гејсәријјә^а кими бүтүн шәһәрләрдә мүждини тәблиғ етди.

9 Шаул һәлә дә Ағанын шакирдләрини һәдәләјир, онлары өлдүрмәк арзусу илә алышыб-јанырды.^б О, баш канинин јанына кедиб **2** ондан Дәмәшг шәһәриндәки синагоглара мәктуб јазмағы хаһиш етди ки, бу јола мәнsub олан һәр кәси^в — кишиләри, гадынлары һәбс едиб Јерусәлимә кәтирә билсин.

3 Јол илә кедәркән, Дәмәшгә чатачатда гәфләтән көјдән бир ишыг онун әтрафына нур сачды.^г **4** Шаул јерә јыхылды вә бир сәс ешитди. О сәс дејирди: «Шаул, Шаул, мәни нијә тәгиб едирсән?» **5** О деди: «Аға, сән кимсән?» Сәс чаваб верди: «Мән сәнин тәгиб етдјин Исајам.^д **6** Дур, шәһәрә кет, нә етмәк лазымдыр, орада сәнә дејиләчәк». **7** Шаулла олан адамлар донуб галмышдылар, онлар сәс ешидир, амма һеч кәси көрмүрдүләр.^е **8** Шаул ајаға галхды, көзләри ачыг олса да, һеч нә көрмүрдү. Онун әлиндән тутуб Дәмәшгә кәтирдиләр. **9** Дүз үч күн онун көзләри кор галды.^ө О, нә једи, нә дә ичди.

10 Дәмәшгдә Һәнәнја^ә адында бир шакирд јашајырды. Аға вәһјдә ону чағырды: «Һәнәнја!» О һај верди: «Бәли, Аға». **11** Аға она деди: «Дур, Дүз адланан күчәјә кет, Јәһуданын евиндә тарслы^ж Шаул адында адамы тап. О, инди дуа едир. **12** О, вәһјдә көрүб ки, Һәнәнја адында бир адам јанына кәлиб вә көзләрини ачмаг үчүн әлләрини онун үзәринә гојуб». **3** **13** Һәнәнја чаваб верди: «Аға,

ФӘС. 8
а һә 21:8

ФӘС. 9
б һә 8:3
һә 22:4
һә 26:10, 11
Гт 1:13
1Тм 1:12, 13

в һә 11:26
һә 22:4

г һә 22:6-11
һә 26:13-18

д Мт 25:45
1Кр 15:8

е һә 22:9

ө һә 13:11

ж һә 22:12

з һә 21:39
һә 22:3

ә һә 9:17

Сағ сүтун
а һә 9:1, 2

б Рм 1:5
Гт 2:7
1Тм 2:7

в һә 26:1
һә 27:24

г һә 13:2
Рм 1:1
1Тм 1:12

д һә 20:22, 23
һә 21:11
2Кр 11:23-28
Кл 1:24
2Тм 1:12

е һә 22:12, 13

ө һә 26:19, 20

ж һә 8:3
Гт 1:13, 23

з һә 9:1, 2

ә һә 17:2, 3

и һә 20:2, 3
һә 23:12
2Кр 11:23

мән чохларындан ешитмишәм ки, о, сәнин Јерусәлимдәки мүгәддәс хидмәтчиләринә зүмләр едиб. **14** Бурада да сәнин адыны чағыран һәр кәси һәбс етмәк үчүн бөјүк каһинләрдән ихтијар алыб». **а** **15** Анчаг Аға она деди: «Кет, чүнки бу адам адымы халглара,^б о чүмләдән һөкмдарлар^в вә Израил оғулларына билдирмәк үчүн сечдјим әләтир.^г **16** Адым уғрунда нәләр чәкәчәјини она көстәрәчәјәм». ^д

17 Һәнәнја кетди. О, һәмин евә кириб әлләрини Шаулун үзәринә гојду вә деди: «Шаул, гардаш, бура кәләркән јолда сәнә көрүнән Ағамыз Иса мәни сәнин јанына көндәрди ки, көзләрин ачылсын вә сән мүгәддәс руһла доласан». ^д **18** О андача Шаулун көзләриндән пулчуглара охшајан бир шеј төкүлдү вә көзләри ачылды. О дуруб вәфтиз олунду, **19** јемәк јејиб гүввәтләнди.

Шаул бир нечә күн Дәмәшгдә^ө, шакирдләрин јанында галды **20** вә вахт итирмәдән синагогларда Иса һаггында шәһадәт верәрәк онун Аллаһын Оғлу олдуғуну тәблиғ етмәјә башлады. **21** Ону ешидәнләрин һамысы чашбаш галыб дејирди: «Мәкәр бу адам Јерусәлимдә Исанын адыны чағыранлара көз вериб, ишыг вермәјән адам дејил?» ^ө Бураја да онлары тутуб бөјүк каһинләрин јанына апармаг үчүн кәлмәјиб?» ^ж **22** Шаул исә кет-кедә даһа да күчләнир, Исанын Мәсиһ олдуғуну мәнтигли сурәтдә сүбүт едәрәк Дәмәшг јәһудиләрини мәәттәл гојурду.^з

23 Арадан хејли күн кечди. Јәһудиләр ону өлдүрмәк үчүн суи-гәсд һазырладылар. ^ә **24** Лакин бу хәбәр Шаулун гулағына чатды. Онлар Шау-

лу өлдүрмөк үчүн кечә-күндүз шәһәр гапыларыны пусурдулар. **25** Онда Шаулун шакирдлери ону кечә икән сәбәтин ичиндә шәһәр диварындакы пәнчәрәдән ашагы ендирдиләр.^a

26 Јерусәлимә кәләндә^b Шаул шакирдләрә гошулмаға чалышды, амма һамы ондан горхурду, чүнки онун шакирд олдуғуна инана билмидиләр. **27** Барнәба^c онун көмәжинә кәлди. О, Шаулу һәвариләрин јанына кәтириб онун јолда Ағаны нечә көрдүјүнү,^d Ағанын онула данышдығыны, сонра Дәмәшгдә Исанын ады илә чәсарәтлә тәблиғ етдијини онлара әтрафлы данышды.^e **28** Беләликлә, Шаул шакирдләрлә галды. О, Јерусәлимдә сәрбәст кәзир, Ағанын ады илә чәсарәтлә данышыр, **29** јунандилли јәһудиләрлә сөнбәтләр едир, гызғын музакирәләр апарырды. Онларса Шаулу өлдүрмәјә чәһд көстәрирдиләр.^f **30** Гардашлар бундан хәбәр тутанда ону Гејсәријјә кәтириб орандан Тарса јола салдылар.^g

31 Бундан сонра бүтүн Јәһудийә, Чәлилә вә Сәмәријјәдәки јығынчаг^h үчүн әмин-аманлығ дөврү башланды. Јығынчаг мөһкәмләнир, Јеһова Аллаһын горхусу вә мүгәддәс руһунⁱ тәсәллиси илә јашаја-раг бөјүјүрдү.

32 Бутрус бүтүн о бөлкәни кәзә-кәзә Лидда шәһәриндә^j јашајан мүгәддәсләрин јанына кәлди. **33** Орада сәккиз ил иди ки, ифлич олуб јатагдан галхмајан Енеј адлы бир хәстә көрдү. **34** Бутрус она деди: «Енеј, Иса Мәсир сәнә шәфа верир.»^k Дур, јорғандешәјини јығ».^l О, дәрһал ајаға дурду. **35** Лидда шәһәри-

ФӘС. 9

a 2Кр 11:32, 33

b Гт 1:18

v һә 4:36, 37

г һә 9:3, 4
1Кр 9:1

f һә 9:19, 20

d 2Кр 11:23, 26

e һә 11:25
Гт 1:21

ө һә 8:1

ж Јһ 14:16

з һә 9:38

и Мт 10:8
һә 4:9, 10

ы һә 3:6

Сағ сүтүн

a Лк 8:51

b Мт 9:24, 25
Лк 7:14, 15
Јһ 11:43, 44

v 1Пд 17:23

г Јһ 11:44, 45

f һә 10:6, 32

нин вә Шарон дүзүнүн бүтүн сакинләри ону көрәндә Ағаја иман кәтирди.

36 Јаффа шәһәриндә Табитә адында бир шакирд вар иди. (Бу адын јунан гаршылығы Дорка* иди.) Бу гадын чох хејирхаһ иди вә касыблара һәмишә әл тутурду. **37** О күнләрдә Табитә хәстәләниб өлдү. Ону јујуб үст мәртәбәдә бир отаға гојдулар. **38** Лидда шәһәри Јаффаја јахын иди. Шакирдләр Бутрусун орада олдуғуну ешидәндә ики адам көндәриб дедиләр: «Хаһиш едирик, тез јанымыза кәл».

39 Бутрус дуруб онларла кетди. Ораја кәләндә ону үст мәртәбәдәки отаға апардылар. Бүтүн дул гадынлар ағлаша-ағлаша Бутрусун јанына кәлдиләр, Табитәни сағлығында тикдији пал-палтарлары она көстәрдиләр. **40** Бутрус һамыны отагдан чыхартды,^a диз чөкүб дуа етди, сонра өлүјә үз тутуб деди: «Табитә, галх!» Гадын көзләрини ачды, Бутрусу көрәндә дуруб отурду.^b

41 Бутрус онун әлиндән тутуб ајаға галдырды, сонра гардашлары вә дул гадынлары чағырды вә дирилмиш Табитәни онларын габағына чыхартды.^c **42** Бу хәбәр бүтүн Јаффаја јајылды вә хейли адам Ағаја иман кәтирди.^d **43** Бутрус бир мүддәт Јаффада даббағ Шимонун евиндә галды.^e

10 Гејсәријјәдә Корнили адында бир адам јашајырды. О, Италјан бөлүјү* адланан бөлүкдә јүзбашы иди. **2** Корнили мөмин бир адам

9:36 * Дорка адынын вә онун арами гаршылығы олан Табитә адынын мәнәсы чәјрандыр. **10:1** * Јахуд когортасы. Когорта 600 өскөрдөн ибарәт Рома гошун һиссәси иди.

иди, ев әһли дә өзү кими Аллаһдан горхан адамлар иди. О, халг үчүн саваб ишләр көрүр, даима Аллаһа дуа едирди. **3** Бир күн тәхминән күнорта саат үч^а оларды. Корнилинин көзүнә ајдын шәкилдә көрүндү ки, Аллаһын мәләји ичәри кириб ону сәсләјир: «Корнили!» **4** О, мәләјә баханда горхуб деди: «Бәли, Аға!» Мәләк она деди: «Сәнин дуаларын, саваб ишләрин Аллаһын дәркахына јетишиб. Аллаһ онлары јад етди.» **5** Дур, Јаффаја адам көндәр вә Бутрус ләгәбли Шимону чағыр. **6** Бу адам Шимон адлы бир даббағын гонағыдыр. Онун еви дәниз кәнарындадыр. **7** Онулла данышан мәләк чыхыб кедән кими Корнили ики нөкәрини вә табелијиндә олан әскәрләрин арасындан мөмин бир әскәри чағырды, **8** һәр шеји онлара данышыб Јаффаја көндәрди.

9 Ертәси күн күнорта саат он ики радәләриндә* онлар шәһәрә јахынлашырдылар. Бутрус да бу вахт дуа етмәк үчүн евин дамына чыхмышды. **10** Бирдән о бәрк ачды вә јемәк истәди. Наһар һазырланан заман онун көзүнә бир көрүнтү көрүндү.^б **11** Бутрус көрдү ки, көј ачылды вә бөјүк кәтан сүфрәјә охшар бир шеј дөрд учундан асылы вәзијјәттә јерә ендирилди. **12** Онун ичиндә чүрбәчүр һејван: дөрдајаглылар, сүрүннәләр вә көј гушлары вар иди. **13** Бир сәс она деди: «Бутрус, дур кәс вә је!» **14** Бутрус исә деди: «Хејр, Аға, мөмин дилимә һеч вахт мурдар, напак шеј дәјмәјиб.»^г **15** Сәс јенидән, икинчи дәфә онунла да-

ФӘС. 10

а һә 3:1

б 36 65:2

в һә 11:5-10

г Лә 11:4

Лә 11:13-20

Лә 20:25

Гн 14:3, 19

һә 4:14

Сағ сүтун

а һә 11:11

б һә 13:2

һә 15:28

һә 16:6

һә 20:23

в һә 10:1

нышды вә деди: «Бир дә Аллаһын пак етдији шејләрә мурдар демә». **16** Үчүнчү дәфә дә ејни шеј тәкрат олунду вә сүфрәјә охшар шеј о андача көјә апарылды.

17 Бутрус чашбаш галыб көрдүјү шејин мәнәсы үзәриндә баш сындырырды. Елә бу вахт Корнилинин көндәрдији адамлар Шимонун евини сорушуб дарвазанын гаршысында дајандылар.^в **18** Онлар учадан сәсләјиб Бутрус ләгәбли Шимонун бурада гонаг олуб-олмадығыны хәбәр алдылар. **19** Бутрус көрдүкләри илә бағлы дәрин дүшүнчәләрә даларкән руһ^б она деди: «Сәни үч нәфәр ахтарыр. **20** Дур, ашағы дүш, онларла кет, тәрәддүд етмә, чүнки онлары мән көндәрмишәм». **21** Бутрус ашағы дүшүб о адамлара деди: «Ахтардығыныз адам мәнәм. Бура нә үчүн кәлмисиниз?» **22** Онлар чаваб вердиләр: «Бизи бүтүн Јәһуди халгынын рәғбәтини газанмыш сәләһ адам, үрәјиндә Аллаһ горхусу олан јүзбашы Корнили^в көндәриб. Аллаһ она мүгәддәс мәләк васитәсилә көстәриш вериб ки, сәни евинә дәвәт етсин вә динләсин». **23** Бутрус бу адамлары ичәри дәвәт едиб онлара гонагпәрвәрлик көстәрди.

Ертәси күн о дуруб онларла јола дүшдү, Јаффадан бир нечә гардаш да онунла кетди. **24** Нөвбәти күн Бутрус Гејсәријјәјә кәлиб чатды. Корнили бүтүн гонум-әгрәбасыны вә јахын достларыны евинә јығыб онларын јолуну көзләјирди. **25** О, Бутрусу гаршылады, габағында тәзим едиб ајагларына дүшдү. **26** Бутрус исә ону галдырыб деди: «Ајаға галх, мән дә сәнин кими бир ин-

10:3 * һәрфән: доггузунчу саат. 10:9 * һәрфән: тәхминән алтынчы саатда.

санам».^а **27** Онлар даныша-даныша ичәри кечдиләр. Бутрус көрдү ки, евдә чохла адам жыгышыб. **28** Онлара деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, јәһудиләртин ганунауна көрә башга милләттән олан адамла үн-сийјәт гурмаг вә ја онун јанына кетмәк дүзкүн дејил.^б Лакин Аллаһ мәнә көстәрди ки, мән һеч кәси мурдар вә ја натәмиз сажамалыјам.^в **29** Буна көрә дә мәни чағыранда етираз етмәјиб кәлдим. Инди, дејин көрүм мәни нә үчүн чағырмысыныз».

30 Корнили сөзә башлады: «Бу вахтдан һесабласаг, дөрд күн әввәл күнорта саат үч оларды, мән евимдә дуа едирдим. Бирдән габағымда парлаг либаслы бир адам пејда олду **31** вә деди: “Корнили, Аллаһ сәнин дуаны ешитди вә саваб ишләрини јад етди. **32** Буна көрә дә Јаффаја Бутрус ләгәбли Шимонун далынча адам көндәр. О, дәниз кәнарында јашајан даббағ Шимонун евиндә гонагдыр”.^г **33** Мән дә о саат сәнин далынча адам көндәрдим. Сағ ол ки, сән дә дуруб кәлдин. Көрдүјүн кими, һамымыз Аллаһын гаршысында жығышмышыг. Бујур даныш, Јеһованын сәнә әмр етдији шејләри динләмәјә һазырыг».

34 Бутрус сөзә башлады: «Доғрудан да, көрүрәм ки, Аллаһ ажры-сечкилик етмәјән Аллаһдыр,^д **35** һәр халгын ичиндә ондан горхан вә дүзкүн иш көрән адамдан разыдыр.^е **36** О, Израил оғулларына Өз сөзүнү, һәр кәсин Ағасы олан Иса Мәсиһ васитәсилә^в кәлән сүлһ һаггындакы мүждәни көндәрди.^г **37** Јәһјанын тәблиғ етдији вәфтиздән сонра Чәлилдән^д тутмуш бүтүн Јәһудийјәдә һамы бир мөв-

ФӘС. 10

а Лк 4:8
Һә 14:12-15
Вһ 19:10
Вһ 22:8, 9
б Јһ 18:28
в һә 10:45
Еф 3:5, 6
г һә 9:43
д Гһ 10:17
2См 19:7
Рм 2:11
е Рм 2:13
1Кр 12:13
Гт 3:28
ж Мт 28:18
Рм 14:9
Вһ 19:11, 16
з Өш 52:7
Һә 1:15
Ж Лк 4:14

Сағ сүтүн

а Өш 11:2
Өш 42:1
Өш 61:1
Мт 3:16
б Лк 13:16
в Јһ 3:1, 2
г Јһ 1:17
Јһ 2:10
Һә 2:23, 24
д Лк 24:30, 31
Јһ 21:13, 14
е Мт 17:31
Рм 14:9
2Км 5:10
2Тм 4:1
1Бт 4:5
ж Мт 28:19, 20
Һә 1:8
з Лк 24:27
Вһ 19:10
д Өш 53:11
Өр 31:34
Дн 9:24
е Һә 4:31
Һә 8:14, 15
ж Һә 2:1, 4
Һә 19:6
з Мт 3:11
Һә 8:36
Һә 11:17

зудан данышырды. **38** Јәгин ки, сиз дә Аллаһын Насирәдән олан Исаны мүгәддәс руһла^а вә гүввә илә мәсһ етдијини, онун өлкәни кәзиб-долашараг инсанлара јахшылыг етдијини, Иблисин әзијјәт вердији адамлары сағалтдығыны^б ешитмисиниз. Аллаһ бу адамла иди.^в **39** Биз онун һәм Јәһудиләртин өлкәсиндә, һәм Јерусәлимдә көрдүјү ишләрини шаһидийик. Онлар исә Исаны дирәкдән асыб өлдүрдүләр. **40** Аллаһ ону үчүнчү күндә^г дирилтди вә инсанлара көрүнмәсинә изин верди, **41** амма һәр кәсә јох, Өзүнүн габагчадан тәјин етдији шаһидләрә, дириләндән сонра онунла чөрәк кәсэн бизләрә көрүнмәсинә изин верди.^д **42** Иса әмр етди ки, биз халга тәблиғ едиб Аллаһын ону дириләрин вә өлүләрин һакими тәјин етдији^е барәдә әтрафлы шәһадәт верәк.^в **43** Бүтүн пејғәмбәрләр онун һаггында шаһидлик едир,^г она иман кәтирән һәр кәсин күнаһларынын онун ады илә бағышланачағыны билдириләр».^д

44 Бутрус сөһбәтини гуртармамыш Аллаһын сөзүнү динләјәнләрә мүгәддәс руһ верилди.^е **45** Бутрусла кәлән гардашлар сүннәт едилмишләрдән идиләр. Онлар мүгәддәс руһ әнамынын диқәр халғлардан оланларын да үзәринә төкүлдүјүнү көрәндә һејрәтә кәлдиләр. **46** Бу гардашлар онларын башга дилләрдә данышдығыны вә Аллаһы мәдһ етдијини ешидирдиләр.^ж Онда Бутрус деди: **47** «Мәкәр кимсә бу адамларын суда вәфтиз олунмасына мане ола биләр?^з Ахы онлар да, бизим кими, мүгәддәс руһ алдылар».^д **48** Сонра онлара Иса Мәсиһин ады

илә вәфтиз олунмағы тапшырды.^а Онлар Бутрусдан хаһиш етдиләр ки, о, бир нечә күн жанларында галсын.

11 Јәһудийәдә олан һәвариләр вә гардашлар башга халглардан оланларын да Аллаһын сөзүнү гәбул етдикләрини ешитдиләр. **2** Бутрус Јерусәлимә кәләндә сүннәт тәрәфдарлары^б ону тәнгид едиб дедиләр: **3** «Сән сүннәтсизләрин евинә кетмисән, онларла чөрәк кәсмисән». **4** Онда Бутрус һәр шеји тәфәррүати илә онлара изаһ етмәҗе башлады:

5 «Мән Јаффа шәһәриндә идим вә дуа едирдим. Бу заман бир көрүнтү көрдүм. Көрдүм ки, бөјүк кәтан сүфрәҗә бәнзәр бир шеј дөрд учундан асылы вәзийәттә көјдән јерә ендирилир. О, дүз мәним габағыма кәлди.^в **6** Баханда орада јерин дөрдајаглы чанлыларыны, вәһши һејванлары, сүрүнәнләри вә көј гушларыны көрдүм. **7** Һәмчинин бир сәс ешитдим. Бу сәс мәнә деди: “Бутрус, дур, кәс вә је!” **8** Анчаг мән дедим: “Хејр, Аға, мәним дилимә һеч вахт мурдар вә ја напак шеј дәјмәҗиб”. **9** Көјдән кәлән сәс икинчи дәфә деди: “Бир дә Аллаһын пак етдији шејләрә мурдар демә”. **10** Бу сәс үчүнчү дәфә тәкрарланды вә һәр шеј көҗе галхды. **11** Бу дәм Гејсәријәдән мәним далымча көндәрилмиш үч адам галдығымыз евә јахынлашды.^г **12** Руһ мәнә деди ки, тәрәддуд етмәдән онларла кедим. Бу алты гардаш да мәнимлә кетди вә биз о адамын евинә кирдик.

13 Һәмин адам евинә мөләк кәлдијини бизә данышды. Мөләк она демилди: “Јаффаја адам көндәр вә Бутрус

ФӘС. 10

а Мт 16:19
һә 2:38

ФӘС. 11

б һә 10:45
Гт 2:12

в һә 10:10-16

г һә 10:17-20

Сағ сүтун

а һә 10:30-33

б һә 2:1, 4
һә 10:44, 45

в Мт 3:11
Мр 1:8
Лк 3:16
һә 1:5

г Јл 2:28
Јһ 1:33
һә 2:17

ф һә 10:47

д Әш 11:10
һә 17:30
Рм 10:12
Рм 15:8, 9

е һә 8:1

ө Мт 10:5, 6

ж һә 2:47
һә 9:35

з һә 4:36, 37

и һә 13:43
һә 14:21, 22

ы һә 2:47
һә 4:4
һә 5:14
һә 9:31

ләгәбли Шимону чағыртдыр.^а

14 Онун данышачағы шејләрин сајәсиндә сән вә евиндәкиләр хилас олачагсыныз”. **15** Мән сөзә башладым. Бирдән онлара, лап башланғычда бизә верилдији кими, мүгәддәс руһ верилди.^б **16** Онда Ағанын сөзләри јадыма дүшдү. О дејрди: “Јәһја су илә вәфтиз едирди,^в сиз исә мүгәддәс руһла вәфтиз едиләчәксиниз”.^г **17** Әкәр Аллах Ағамыз Иса Мәсиһә иман кәтирән бизләрә бағышладығы әнамы онлара да бағышлајыбса, мән ки мән ки, Аллаһа мане олум?»^ф

18 Онлар бу сөзләри ешидәндә сакитләшдиләр вә Аллаһа алгыш едиб дедиләр: «Демәли, Аллах башга халглардан оланлара да төвбә едиб һәјата говушмаг имканы ачды».^д

19 Стефанын гәтлиндән сонра башлајан тәғибә көрә дағылышанлар^ө Финикија, Кипр вә Антақјаја кедиб чыхдылар. Амма онлар Аллаһын сөзүнү јалныз јәһудиләрә данышырдылар.^ө **20** Араларында кипрли вә киреналы шакирдләр варды. Бу шакирдләр Антақјаја кәлдиләр. Онлар јунандилли әһали илә сөһбәт едир вә Аға Иса һаггындакы мүждәни онлара билдирдиләр. **21** Јеһова онларла иди вә хејли адам Ағаја иман кәтириб онун јолуна гошулду.^ж

22 Онларын сорағы Јерусәлимдәки јығынчага чатды вә јығынчаг Барнәбаны^з Антақјаја көндәрди. **23** Барнәба ора кәләндә Аллаһын лүтфүнү көрүб севинди вә һамыны Ағаја үрәкдән, мәтанәтлә садиг галмаға чағырды.^и **24** О, мүгәддәс руһла долу, иманлы вә јахшы бир адам иди. Беләликлә, хејли адам Ағаја иман кәтирди.^и **25** Сонра Барнәба

Шаул^а ахтармаг үчүн Тарса жолланды. **26** Ону тапыб Ан-такјаја кәтирди. Онлар бир ил эрзиндә орадакы жыгынчагла биркә жыгышыр, Аллаһын сөзүнү чамаата өврәдирдиләр. Шакирдләр Аллаһын һөкмү илә илк дәфә Антакјада мәси-хи адланмаға башладылар.^б

27 О күнләрдә Јерусәлим-дән Антакјаја пејғәмбәрләр^в кәлдиләр. **28** Аҕаб адлы пејғәмбәр^г дуруб бүтүн јер үзүндә бәрк гытлыг олачагыны^г руһ васитәсилә хәбәр верди. Доғрудан да, Клавдинин дөврүндә гытлыг олду. **29** Онда шакирдләр гәрарлашдырдылар ки, һәр кәс Јәһудийдәдә ја-шајан гардашлара күчү ча-тан^д гәдәр јардым көстәрсин.^е **30** Онлар белә дә етдиләр. Јардымы топлајыб Барнәба вә Шаул^е илә ағсагаллара көн-дәрдиләр.

12 Тәхминән һәмин вахт һирод падшаһ жыгынчаг-дакылардан бәзиләринә зүлм етмәжә башлады.^ж **2** О, Јәһја-нын гардашы Јагубу^з гылынча-ла өлдүрдү.^з **3** Көрәндә ки, бу иш јәһудиләрин үрәјинчә-дир, Бутрусу да туттурду. (Бу һадисә Мајасыз чөрәк бајрамы күнләриндә баш вермишди.)^и **4** Бутрусу тутуб зиндана сал-ды^ј вә онун кешијини чәкмәк үчүн һәр бири дөрд әскәрән ибарәт дөрд гаровул дәстәси тәјин етди. Һирод ону Пас-хадан сонра халгын габағы-на чыхартмаг нијјәтиндә иди. **5** Беләликлә, Бутрус зинданда иди, жыгынчаг исә онун үчүн кечә-күндүз дуа едирди.^к

6 Һирод Бутрусу халгын өнүнә чыхартмаг истәдији кү-нүн кечәси Бутрус ики әс-кәрин арасында јатмышды. О, ики зәнчирлә гандаллан-мышды, көзәтчиләр исә гапы-

ФӘС. 11

а һә 21:39

б һә 9:2

в 1Кр 12:28

Еф 4:11

г һә 21:10, 11

Ғ Мрт 24:7

д 2Кр 8:12

е Гт 2:10

ө һә 12:25

ФӘС. 12

ж Јһ 15:20

з Мт 4:21

и Мрт 20:20-23

Лк 11:49

ы Чк 12:15

Чк 23:15

Лв 23:6

ј Лк 21:12

к 2Кр 1:11

Сағ сүтун

а 36 34:7

Иб 1:7, 14

б һә 5:18, 19

в 2Бт 2:9

г һә 13:5

һә 15:37, 38

Кл 4:10

нын ағзында дуруб зинданын кешијини чәкирдиләр. **7** Бир-дән Јеһованын мәләји пеј-да олду^а вә һүчрә ишыгланды. Мәләк Бутрусун бөјрүнә тохунуб ону ојатды вә деди: «Тез ол, дур!» Бутрусун әлләриндә-ки зәнчирләр ачылыб јерә дүшдү.^б **8** Мәләк деди: «Әјни-ни кејин, сәндәлини ајағына кечир». Бутрус онун дедији-ни етди. Сонра мәләк деди: «Уст палтарыны кејин, далым-ча кәл». **9** Бутрус һүчрәдән чыхыб мәләјин далынча кет-ди. О, мәләјин етдији шејләрин керчәк олдуғуну билмирди. Она елә кәлирди ки, көрдүклә-ри бир рөјадыр. **10** Онлар би-ринчи вә икинчи гаровул дәс-тәсинин јанындан кечәндән сонра шәһәрә ачылан дәмир дарвазанын габағына кәлди-ләр. Дарваза өз-өзүнә ачылды. Онлар чыхыб күчә илә кетди-ләр. Гәфләтән мәләк Бутрус-дан ајрылды. **11** Онда Бут-рус нә баш вердијини аңлајыб деди: «Инди баша дүшүрәм ки, Јеһова Өз мәләјини көндәриб мәни Һиродун әлиндән гуртар-ды вә јәһуди халгынын үмид-ләрини боша чыхартды».^в

12 Бутрус буну аңлајандан сонра Марк ләгәбли Јәһјанын^г анасы Мәрјәмин евинә кетди. Орада чохла шакирд жыгышыб дуа едирди. **13** Бутрус гапы-ны дөјдү, Рода адлы гуллуғчу гыз гапыја чыхды. **14** О, Бут-русун сәсини таныјанда се-винчиндән гапыны да ачмады, ичәри гачыб Бутрусун гапы-нын ағзында дурдуғуну орада-кыларә хәбәр верди. **15** Он-лар гыза дедиләр: «Башына һава кәлиб?» Лакин гыз исрар-ла Бутрусун кәлдијини дејир-ди. Онда шакирдләр дедиләр: «Бу, онун мәләјидир». **16** Бут-рус исә гапыны дөјүрдү.

Гапыны ачанда Бутрусу көрүб тәәччүбләндиләр. **17** О, әли илә ишарә едиб онлары сакитләшдирди. Сонра Јеਹованын ону зиндандан нечә чыхартдыгыны әтрафлы нәл едиб тапшырды: «Бунлары Јагуба^а вә дикәр гардашлара чатдырын». Буну дежиб евдән чыхды вә башга јерә кетди.

18 Сәһәр ачыланда әскәрләрин арасына чахнашма дүшдү, чүнки һеч ким Бутрусун һара јоха чыхдыгыны билмирди. **19** Һирод һәр јери әләк-вәләк еләди, ону тапмајанда көзәтчиләри сорғу-суала чәкди, сонра да әмр етди ки, онлары чәзаландырсынлар.^б Һирод Јәһудийјәдән Гејсәријјә кетди вә бир мүддәт орада галды.

20 О, Сур вә Сидон әһалисинә гаршы бәрк гәзәбләнмишди. Онлар бирләшиб Һиродун јанына кәлдиләр вә падшаһын ешикағасы Бласты өз тәрәфлеринә чәкиб онун вәситәсилә падшаһла барышмаг истәдиләр, чүнки онларын өлкәсини падшаһын вилајәти әрзагла тәмин едирди. **21** Бир күн чамаат топлашанда Һирод шаһ либасыны кејиб һаким күрсүсүнә отурду вә халга хитаб етди. **22** Ора топлашмыш чамаат исә: «Бу, инсан сәси дејил, бу, аллаһ сәсидир!» — дејәрәк гышгырмаға башлады. **23** Јеਹованын мәләји һәмин андача Һироду вурду, чүнки о, Аллаһы шәрәфләндримәди. Һирод хәстәләнди, гурдлар ону једи вә о өлдү.

24 Јеਹованын сөзү исә вүсәт алып, һәр јана јайылырды.^в

25 Барнәба^г илә Шаул Јерусәлимдә јардымла бағлы ишләрини баша чатдырдылар^г вә Марк ләгәбли Јәһјаны да өзләри илә көтүрүб^д кери гајытдылар.

ФӘС. 12

а Мт 13:55
 һә 15:13
 һә 21:18
 1Кр 15:7
 Гт 1:19
 Гт 2:9

б һә 16:27

в һә 6:7
 һә 19:20
 Кл 1:6

г һә 4:36, 37

ф һә 11:29, 30

д һә 13:5
 һә 15:37, 38

Сағ сүгүн

ФӘС. 13

а 1Кр 12:28
 Еф 4:11, 12

б һә 9:15

в 1Тм 2:7

г һә 12:25

д Јһ 8:44

13 Антакјадакы јығынчагда бу адамлар пејғәмбәрлик вә мүәллимлик едирдиләр:^а Барнәба, Гара ләгәбли Шәмун, киреналы Луикус, һаким Һиродла бир јердә тәһсил алмыш Мәнаин вә Шаул. **2** Онлар орус тутуб Јеਹоваја хидмәт едән заман мүгәддәс руһ деди: «Барнәба вә Шаулу мәним үчүн ајырын.^б Мән онлары бир иш үчүн сечмишәм».^в **3** Онлар орус тутуб дуа етдиләр. Сонра әлләрини Барнәба илә Шаулун үзәринә гојуб онлары јола салдылар.

4 Мүгәддәс руһ тәрәфиндән көндәрилән бу адамлар Селевкијаја кетдиләр, орадан да Кипрә үздүләр. **5** Саламисә чатанда јәһуди синагогларын да Аллаһын сөзүнү тәблиғ етмәҗе башладылар. Јәһја онларын гуллуғунда дурурду.^г

6 Онлар бүтүн аданы долаша-долаша кәлиб Пафоса чыхдылар. Орада Барјушә адында бир јәһуди варды. О, јаланчы пејғәмбәр иди вә чадукәрлик едирди. **7** О, проконсул* Серки Паулусун гуллуғунда иди. Серки Паулус чох ағыллы адам иди вә Аллаһын сөзүнү динләмәји үрәкдән арзулајырды, буна көрә дә Барнәба илә Шаулу јанына чағырды. **8** Анчаг чадукәр Елимас (Елимас «чадукәр» демәкдир) онлара мүгавимәт көстәрмәҗе башлады. О, проконсулу имана кәлмәҗе гојмурду. **9** Онда һәмчинин Булус адланан Шаул мүгәддәс руһла долду вә она зәннлә бахыб **10** деди: «Еј Иблисин баласы,^д сәһелијин дүшмәни! Сәнин ичин һәр чүр јалан вә писликлә долудур! Нә вахта гәдәр Јеਹованын дүз јолларыны әҗә-

13:7 * Рома әјләт валиси. Лүғәтә бах.

чәксән? **11** Бах, Јеһованын әли сәнә гаршы галхыб. Сән кор олачагсан, бир мүддәт күн ишығына һәсрәт галачагсан». О андача Елимасын көзүнә гаты думан вә гаранлыг чөкдү. **О**, ора-бура вурнухараг өзүнә бәләдчи ахтармаға башлады. **12** Проконсул буну көрәндә иман кәтирди, чүнки Јеһова һаггында өйрәндикләри ону вәләг етмишди.

13 Булус тјодашлары илә бирликдә Пафосдан дәнизә чыхды вә Памфилијада јерләшән Перкијаја кәлди. Јәһја^а исә онлардан айрылыб Јерусәлимә гајытды. **14** Булус вә Барнәба Перкијадан чыхыб Писидија бөлкәсиндәки Антақјаја кәлдиләр вә шәнбә күнү синагога^в кириб әјләшдиләр. **15** Төврат* вә Пејғәмбәрләрин китабы охундугдан сонра синагогун рәисләри онларын јанына адам көндәриб сорушдулар: «Гардашлар, халгы руһландырмаға сөзүнүз варса, бујурун, сөјләјин». **16** Булус ајаға галхды, әли илә ишарә едиб сөзә башлады:

«Еј иһраиллиләр вә үрәјиндә Аллаһ горхусу оланлар, мәни динләјин. **17** Иһраил халгынын Аллаһы ата-бабаларымызы сечди. Бу халг гүрбәтдә, Мисир торпагында јашајаркән ону учалтды, күчлү голу илә орадан чыхартды.^в **18** Аллаһ тәхминән гырх ил әрзиндә сәһрада онлара дөздү.^д **19** Кәнан торпагында једди халгы мәһв едәндән сонра торпагы ирс олараг онлара верди.^е **20** Бүтүн бунлар тәхминән дөрд жүз әлли ил әрзиндә баш вермишдир.

Аллаһ Ишмуил пејғәмбәрин дөврүнә гәдәр онлара һа-

13:15 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 13

а һә 12:12
б һә 15:37, 38
в һә 17:1, 2
һә 18:4
һә 19:8
г һә 15:21
Ғ Чх 6:1, 6
Ғн 7:6, 8
д Чх 16:35
Сј 14:33, 34
е Ғн 7:1
Јш 14:1, 2

Сағ сүгүн

а һк 2:16
1Иш 3:20
б 1Иш 8:4, 5
в 1Иш 10:21
1Иш 11:15
г 1Иш 16:12,
13
36 89:20
Ғ 1Иш 16:1
д 1Иш 13:13,
14
е 2Иш 7:12
Әш 11:1
Лк 1:31, 32
Лк 1:68, 69
ө Мт 3:1, 6
ж Мт 3:11
Лк 3:16
з Мт 10:5, 6
Лк 24:47, 48
и Әш 53:7, 8
ы Мт 26:59, 60
Лк 23:13-15
Јһ 19:4
ј Мт 27:22, 23
Јһ 19:15
к Мт 27:59, 60
Јһ 19:40-42
к Мт 28:5, 6
һә 2:24

кимләр верди.^а **21** Амма сонра онлар падшаһ тәләб етдиләр^б вә Аллаһ онларын үзәриндә Бинјамин гәбиләсиндән Киш оғлу Талуту падшаһ гојду.^в Талут гырх ил һакимијјәт сүрдү. **22** Аллаһ ону тахтдан салыб Давуду онлар үчүн падшаһ гојду.^г О, Давуд һаггында шәһадәт верәрәк демишди: “Мән Јәссә^Ғ оғлу Давуду тапдым, о, Мәним үрәјимчәдир.^д **О**, истәдјим һәр шеји едәчәк”. **23** Аллаһ вәдинә садиг галыб бу адамын өвладлары арасындан Иһраилә хиласкар верди. Бу хиласкар Исадыр.^е **24** Онун кәлишиндән әввәл Јәһја бүтүн Иһраил халгына төвбә рәмзи олан вәфтизи тәблиғ етмишди.^ө **25** Хидмәтинин сонуна јахын Јәһја дејирди: “Мәни ким һесаб едирсиниз? Мән о шәхс дејиләм. Мән дән сонра кәлән вар, мән онун ајагындакы сәндәлин бағыны белә, ачмаға лајиг дејиләм”.^ж

26 Еј гардашлар, Ибраһим оғулары вә үрәјиндә Аллаһ горхусу оланлар, бу хилас хәбәри бизә көндәрилиб.^з **27** Јерусәлим әһли вә онларын рәһбәрләри ону гәбул етмәдиләр. Онлар чыхардыглары һөкмлә Пејғәмбәрләрин дедикләрини,^и һәр шәнбә күнү учадан охунан сөзләри јеринә јетирдиләр. **28** О адамда өлүмә лајиг бир шеј тапмадылар,^ы амма Пилатдан ону едам етдирмәји тәләб етдиләр.^ј **29** Онун һаггында јазылмыш һәр шеји јеринә јетирдикдән сонра ону дирәкдән ендириб сәрдабәјә гојдулар.^к **30** Лакин Аллаһ ону дирилтди^к **31** вә о, Чәлиләдән онунла бирликдә Јерусәлимә кәлмиш адамлара хејли вахт әрзиндә көрүндү. Бу адамлар

инди халга онун һаггында ша-
һидлик едирләр.^а

32 Беләликлә, биз сизә ата-
бабаларымыза верилмиш вәд
һаггында мүждәни чатдыры-
рыг. **33** Аллаһ Исаны дирилт-
мәклә^б вәди онларын өв-
ладлары, јәни бизим үчүн је-
ринә јетирди, нечә ки икинчи
мәзмурда дејилер: “Сән Мә-
ним оғлумсан, бу күн Мән
сәнә Ата олдум”.^в **34** Аллаһ
ону дирилтди, о, бир дә чү-
рүјән вүчудда олмајачаг. Ал-
лаһ бу фикри белә ифадә едиб:
“Мән сизә Давуда вәд етдијим
сарсылмаз мәһәббәти көстә-
рәчәјәм”.^г **35** Башга мәзмур-
да да белә дејилер: “Гојмаз-
сан вәфалы бәндән чүрүсүн”.^д
36 Давуд өз күнләриндә Алла-
һа хидмәт етди вә сонра өлүм
јухусуна кетди. О, ата-бабала-
рынын јанында дәфн едилди
вә чүрүдү.^е **37** Аллаһын ди-
рилтдији о инсан исә чүрүмә-
ди.^ө

38 Гардашлар, буну билин
ки, биз сизә бу адам васитәси-
лә күнаһларын әфвини билди-
ририк.^ә **39** Бәли, Мусанын Га-
нуну илә сиз күнаһсыз са-
јыла билмәэдиниз,^ж амма иман
кәтирән һәр кәс бу адамын ва-
ситәсилә күнаһсыз сајылыр.^з
40 Буна көрә дә өзүнүзү көз-
ләјин ки, Пејгәмбәрләрин ки-
табында дејилән бу сөзләр
сизин башыныза кәлмәсин:
41 “Еј ришхәндчиләр, бахын
вә мат галын, мәһв олун, чүн-
ки Мән сизин зәманәдә елә
бир иш көрәчәјәм ки, онун һаг-
гында сизә әтрафлы даныш-
салар да, әсла инанмајачагсы-
ныз”.^и

42 Булус вә Барнәба чөлә
чыханда чамаат јалвар-јахар
едиб онлардан хаһиш етди
ки, кәлән шәнбә дә бу һагда
данышсынлар. **43** Синагогда-

ФӘС. 13

а Мт 28:16
һә 1:3
һә 3:15
1Кр 15:4-7

б Рм 1:4

в 36 2:7
И6 1:5
И6 5:5

г Әш 55:3

д 36 16:10
һә 2:31

е һә 2:29

ө һә 2:27

ә Лк 24:46, 47
һә 5:31
һә 10:43

ж Иб 10:1

з Әш 53:11
Рм 3:28
Рм 5:18
Рм 8:3
И6 7:19

и һә 1:5

Сағ сүгүн

а һә 11:23
һә 14:21, 22

б һә 14:1, 2
һә 17:4, 5

в Мт 10:5, 6
һә 3:25, 26
Рм 1:16

г Лк 2:29-32
һә 18:5, 6
Рм 10:19

д Әш 49:6
һә 1:8

е Мт 23:34
һә 14:2, 19
һә 17:5

ө Мт 10:14
Лк 9:5

ә Мт 5:12

кылар дағылышандан сонра јә-
һудиләрин вә прозелитләрин
арасындан хејли мөмин адам
Булусла Барнәбанын далынча
кетди. Онлар бу адамлары Ал-
лаһын лүтфүнә лајиг јашамаға
тәшвиғ едирдиләр.^а

44 Кәлән шәнбә күнү демәк
олар ки, бүтүн шәһәр Јеһо-
ванын сөзүнү динләмәјә јы-
ғышды. **45** Јәһудиләр бир
белә чамааты көрәндә пахыл-
лыгдан алышыб-јандылар вә
күфр даныша-даныша Булу-
сун дедикләринә гаршы чых-
маға башладылар.^б **46** Булус
вә Барнәба чәсарәтлә дедиләр:
«Аллаһын сөзү илк нөвбәдә
сизә чатдырылмалы иди.^в Ма-
дам ки сиз бу сөзү рәдд едир-
синиз вә өзүнүзү әбәди һәја-
та лајиг һесаб етмирсиниз, биз
дикәр халглара үз тутурут.^г
47 Јеһова бизә белә әмр едиб:
“Мән сәни халглар үчүн нур
тәјин етдим ки, јерин нәһәјәт-
ләринәдәм ничат апарасан”.^д

48 Башга халглардан олан-
лар бу сөзләри ешидәндә чох
севиндиләр вә Јеһованын сө-
зүнү мәдһ етмәјә башладылар.
Әбәди һәјата апаран јолда је-
римәји мејли оланларын һа-
мысы иман кәтирди. **49** Је-
һованын сөзү бүтүн о әрази-
јә јајылырды. **50** Лакин јәһу-
диләр шәһәрин диндар вә
һөрмәтли гадынларыны, һәм-
чинин нүфузлу адамларыны
гызшыдырыб Булус илә Бар-
нәбаја гаршы галдырдылар^е вә
онлар һәвариләри өз торпаг-
ларындан говдулар. **51** Булус
вә Барнәба ајагларынын тозу-
ну чырпыб* Конјаја кетди-
ләр.^ө **52** Шакирдләрин севин-
чи ашыб-дашыр,^ә онлар мүгәд-
дәс руһла долурдулар.

13:51 * Ајагдан тозу чырпмаг мәсулиј-
јәтдән азад олмаг мәнәсыны дашы-
јырды.

14 Булуc вə Барнəба Кон-
јада jəһуди синагогуна
кирдилэр. Онлар елə даныш-
дылар ки, һәм jəһудилə-
рин, һәм дə јунанларын ичин-
дэн хејли адам иман кəтирди.
2 Амма иман кəтирмəјөн jəһу-
дилэр дикэр халглардан олан-
лары гызышдырыб онларда
гардашлара гаршы дүшмənчи-
лик һисси ојатдылар.^a **3** Hə-
варилэр хејли вахт орада гал-
дылар. Онлар Јеһовадан сəла-
һижјэт алараг чəсарəтлə да-
нышырдылар. Аллах онларын
эли илə əламəт вə мөчүзэлэр
кəстəрирди, бунунла да һəва-
рилəрин Онун лүтфү һаггында
дедиклəрини тəсдиг едирди.^b
4 Шəһэр əһли ики јерə бə-
лүнмүшдү, бир тэрəф jəһуди-
лəри, дикэр тэрəф исə һəвари-
лəри дəстəклəјирди. **5** Дикэр
халглардан оланлар вə jəһуди-
лэр өз рəһбэрлəри илə бирлə-
шиб һəварилəри тəһгир етмəјə
вə дашламаға һазырлашырды-
лар.^c **6** Həварилэрə бу һагда
хəбэр верилəндə онлар орадан
гачдылар вə Ликаонија, Лист-
ра, Дербија шəһэрлəринə вə бу
шəһэрлəрин этраф кəндлəринə
кəлиб^d **7** бу јерлəрдə мүждəни
тəблиғ етдилэр.

8 Листрада анаданкəлмə
шикəст бир адам вар иди. О,
һеч вахт јеримəмишди. **9** Бу
адам Булуcу динлəјирди. Бу-
луc она диггəтлə бахыб кəрдү
ки, онун иманы вар вə о саға-
ла билэр.^e **10** Онда Булуc уча-
дан деди: «Ајаға галх!» О, јер-
индэн сычрайыб кəзмəјə баш-
лады.^f **11** Чамаат Булуcун бу
ишини кəрəндə Ликаонија ди-
линдə учадан деди: «Аллаһ-
лар инсан чилдиндə јанымы-
за ениблэр!»^g **12** Онлар Бар-
нəбаны Зевс, Булуcу исə Һер-
мес адландырдылар, чүнки
əсас етибарилə о данышырды.

Фəс. 14

a һə 13:45

b һə 19:11
И6 2:3, 4

в һə 14:19

г Мт 10:23

F Мт 9:28

д Өш 35:6

e һə 28:3-6

Сағ сүгүн

a һə 10:25, 26

б Чх 20:11
36 146:6

в һə 17:30

г һə 17:26, 27
Pм 1:20F 36 147:8
Өр 5:24
Мт 5:45

д 36 145:16

e һə 17:13

ө 2Кр 11:25

ж һə 16:1

з һə 11:22, 23

13 Шəһəрин киришиндə јер-
лəшən Зевс мəбəдинин каһи-
ни чамаатла бирликдə гурбан
кəсмəк үчүн шəһəрин дарваза-
ларына буғалар вə чəлəнклэр
кəтирди.

14 Həварилэр Барнəба вə
Булуc исə буну ешидəндə јаха-
ларыны чырдылар, əзлəрини
чамаатын арасына атыб гыш-
гырдылар: **15** «Гардашлар,
сиз нə едирсиниз? Биз дə си-
зин кими ади инсаныг.^a Сизə
мүждə кəтирмишик ки, бу бош
шејлəрдэн əл чəкиб кəјү, јери,
дəнизи вə онларын ичиндəки
һəр шеји јарадан вар олан Ал-
лаһ тэрəф дөнəсиниз.^b **16** О,
кечмишдə халглара өз јоллары
илə кетмəјə изин вермишди.^c

17 Həрчəнд Өзү һаггында даи-
ма шəһадəт верирди.^d сизə јах-
шылыг едэрəк кəјдэн јағыш
јағдырыр, бэрəкəтли мөвсүм-
лэр^e вə бол-бол гида верир,
үрəјинизи шадлыгла дојдурур-
ду».^f **18** Бу сөзлэрə бахмаја-
раг, чамаат јенə дə һəварилэрə
гурбан кəсмəк истəјирди. Hə-
варилэр онлары күч-бəла илə
сахладылар.

19 Лакин Антакја вə Конја-
дан кəлмиш jəһудилэр чамаа-
ты гызышдырдылар^g вə онлар
Булуcу даша басдылар. Сонра
да ону өлмүш саныб шəһəрдэн
кəнара атдылар.^h **20** Шакирд-
лэр онун башына јығышанда
Булуc ајаға галхыб шəһэрə
кирди. Ертəси күн о, Барнə-
ба илə Дербија шəһəринə јола
дүшдү.^и **21** Həмин шəһəрдə
мүждəни тəблиғ едиб хејли
шакирд һазырлајандан сонра
онлар Листраја, Конјаја вə Ан-
такјаја јағытдылар. **22** Онлар
орадакы шакирдлəри үрəклəн-
дириб^j иманда галмага тəш-
виғ едир, дејирдилэр: «Биз Ал-
лаһын Падшаһлығына кирмəк
үчүн чохла эзəб-эзијјəтдэн

кечмәлиж». ^а **23** Һәвариләр һәмчинин һәр жығынчагда ағсагаллар тәжин етдиләр, ^б оруч тутуб дуа етдикдән сонра ^в шакирдләри иман кәтирдикләри Аллаһа, Јеһоваја әманәт етдиләр.

24 Булус илә Барнәба Писидијадан кечиб Памфилијаја ^г кәлдиләр, **25** Перкијада Аллаһын сөзүнү тәблиғ етдиләр вә сонра Атталијаја кетдиләр. **26** Һәвариләр орадан Антакјаја үздүләр. Баша чатдырдылары бу иши јеринә јетирмәк үчүн онлар мәнз бу шәһәрдә Аллаһын лүтфүнә әманәт едилмишдиләр. ^г

27 Һәвариләр Антакјаја кәлдиләр вә жығынчагла көрүшүб, Аллаһын онларын васитәсилә көрдүјү чохсајлы ишләри, һәмчинин дикәр халглара иман гапысыны ачдығыны гардашлараны данышдылар. ^а **28** Беләликлә, онлар бир мүддәт шакирдләрин јанында галдылар.

15 Јәһудијәдән кәлән бәзи адамлар гардашлары: «Әкәр Мусанын гојдуғу адәт үзрә сүннәт едилмәсәниз, ^в хилас олмајачагсыныз», — дејә өјрәтмәјә башладылар. **2** Лакин бу адамларла Булус вә Барнәба арасында чидди фикир айрылығы јаранды вә онлар мүбаһисәјә башладылар. Буна көрә дә белә гәрәра алынды ки, Булус, Барнәба вә бир нечә башга гардаш бу мәсәлә илә әлагәдар Јерусәлимә ^в, һәвариләрин вә ағсагалларын јанына кетсинләр.

3 Јығынчаг онлары бир гәдәр өтүрдү. Онлар Финикија вә Сәмәријәдән кечәркән дикәр халглардан олан адамларын имана нечә кәлдикләрини тәфәррүаты илә данышыр вә бүтүн гардашларын үрәјини шад едирдиләр. **4** Јерусә-

ФӘС. 14

а Мт 10:38
Jh 15:19
Pm 8:17
1Ck 3:4

б Тт 1:5

в һә 13:2, 3

г һә 13:13

ф һә 13:1, 2

д һә 11:18

ФӘС. 15

е Јр 17:9, 10
Чк 12:48
Лв 12:2, 3

ө Гт 2:1

Сағ сүтүн

а Чк 12:48
һә 11:2, 3

б һә 10:34, 35
һә 11:16, 17

в 1Cm 28:9
Өр 11:20

г һә 10:44, 45
һә 11:15

ф Гт 3:28

д Гт 2:15, 16
1Бт 1:22

е Гт 3:10

ө Гт 5:1

ж Мт 20:28

з Әш 53:11
Jh 1:17

лимә чатанда жығынчаг, һәвариләр вә ағсагаллар онлары меһрибанлыгла гаршыладылар. Булусла Барнәба Аллаһын онларын васитәсилә көрдүјү чохсајлы ишләрдән данышдылар. **5** Лакин әввәлләр фәриси тәригәтинин үзвү олмуш бәзи иманлылар ајаға галхыб дедиләр: «Онлар сүннәт едилмәлидирләр. Онлардан тәләб олунмалыдыр ки, Мусанын Ганунада риаят етсинләр». ^а

6 Онда һәвариләр вә ағсагаллар бу ишә бахмаг үчүн топлашдылар. **7** Гызғын мүзакирәләрдән сонра Бутрус ајаға галхыб сөзә башлады: «Гардашлар, сизә јахшы мәлумдур ки, Аллаһ дикәр халглардан олан адамларын мүждәни ешидиб иман кәтирмәләри үчүн илк күнләрдән сизин араныздан мәни сечиб. ^б **8** Үрәкләри билән Аллаһ, ^в бизә вердији кими, бу адамларда да мүгәддәс руһуну вермәклә онлары гәбул етдијини көстәрди. ^г **9** О, бизимлә онларын арасында һеч бир фәрг гојмады ^г вә иман васитәсилә онларын үрәјини тәмизләди. ^д **10** Белә исә, нәјә көрә нә әчдадларымызын, нә дә бизим дашыја билмәдijимиз ^ө бојундуруғу ^ө шакирдләрин бојнуна гојуб Аллаһы сынајырсыныз? **11** Ахы биз өзүмүз дә о инсанлар кими, ^ж Ағамыз Исанын лүтфү сајәсиндә хилас олачағымыза инанырыг» ^з.

12 О заман бүтүн топлашанлар сусуб Барнәба илә Булусу динләмәјә башладылар. Бу ики гардаш Аллаһын дикәр халглар арасында онларын әли илә көстәрдији чохла мөчүзә вә әләмәтләрдән данышдылар. **13** Онлар данышыб гуртаранда Јагуб

сөзə башлады: «Гардашлар, мəни динлəјин. **14** Аллахын дикəр халглардан Өз адыны дашыјан бир халг^a тəшкил етмək үчүн онлара илк дəфə нечə нəзэр салдығыны Шə-мун^{*b} əтрафлы нəгл етди. **15** Пејғəмбəрлəрин китабында јазыланлар да бунунла үст-үстə дүшүр: **16** “Бундан сонра гајыдыб Давудун јыхылмыш чардағыны јенидэн гурачағам, харабалыгларыны бəрпа едиб, əввəlки халына гајтарачағам ки, **17** бу халгдан галмыш адамлар дикəр халглардан олуб Мəним адымы дашыјан инсанларла биркə Јəхованы үрəкдэн ахтарсынлар. **18** Та гəдимдэн бəлли олан^c бу шейлəри едэн Јəхова белə дејир”.^г **19** Буна кəрə дə белə һесаб едирəm ки, дикəр халглардан Аллаха тəрəф дөнэн инсанлар үчүн этинлик јаратмамалыјыг.^ф **20** Кəлин онлара јазак ки, бүтпəрəстликлə мурдарланмыш шейлəрдэн^д, əхлагсызлыгдан^е, боғулмуш һејван этиндэн вə гандан^o узаг дурсунлар. **21** Чүнки та гəдимдэн һэр шəһəрдə Мусаны јаздыгларыны изаһ едэн адамлар вар. Онлар һэр шəнбə күнү онун китабларыны синагогларда учадан охујурлар”.^ж

22 Бундан сонра һəварилəр, ағсагаллар вə бүтүн јығынчаг өз араларындан Барсəбас адланан Јəһуданы вə Силаны^з сечиб Булуc вə Барнəба илə Антакјаја кəндəрмək гəраына кəлдилəр. Сечилəнлэр јығынчагда мəсул гардашлар идилəр. **23** Онларла бу мəkтубу кəндəрдилəр:

«Гардашларыңыз һəварилəр вə ағсагаллардан Антакја^а,

15:14 * Шимон (Бутрус) адынын дикəр формасы. 15:20 * Јун. *порнеја*. Лүғəт-дə «əхлагсызлыг» сөзүнə бах.

ФƏС. 15

a 1Бг 2:9, 10

b Мт 10:2
Һə 11:13
2Бг 1:1

в Əш 45:21

г Ам 9:11, 12

ф Һə 15:10

д Јр 35:2
Чх 20:3
1Кр 10:14e 1Кр 6:9, 10
Кл 3:5
1Ск 4:3o Јр 9:4
Лв 3:17
Лв 7:26
Лв 17:10, 13
Лв 19:26
Гн 12:23
Гн 15:23
1Иш 14:32, 33ж Һə 13:15
2Кр 3:15з 1Ск 1:1
1Бг 5:12

и Һə 11:26

Сағ сүтүн

a Һə 15:1

b Һə 13:50
1Кр 15:30, 31
2Кр 11:23-26

в Һə 16:4

г Јһ 16:13
Һə 5:32ф Јр 35:2
Чх 20:3
Чх 34:15
1Кр 10:14д Јр 9:4
Лв 3:17
Лв 7:26
Лв 17:10
Гн 12:16, 23
1Иш 14:32, 33

e Лв 17:13

o Јр 39:7-9
1Кр 6:9, 10
Еф 5:5
Кл 3:5
1Ск 4:3

ж Һə 18:23

Сурија вə Киликијадакы дикəр халглардан олан гардашлара салам! **24** Арамыздан бəзилəринин өз сөзлəри илə сизи тəлаша салдығыны,^a иманынызы сарсытмаға чалышдығыны ешитмишик, һалбуки биз онлара һеч бир кəстəриш вермəмишидик. **25** Биз јекдилликлə гəрара алдыг ки, ики нəфəр сечиб **26** Ағамыз Иса Мəсийһн ады уғрунда чанларыны тəһлүкəјə атан əзизлəримиз Барнəба вə Булуcла јаныныза кəндəрəк.^b **27** Белəликлə, Јəһуда вə Силаны јаныныза кəндəририк, онлар бу мəkтубда јаздыгларымызы сизə шифаһи чатдырачаглар.^в **28** Биз мүгəд-дəс руһун кəмəји илə^г гəрара кəлдик ки, үзəринизə бу зəрури шейлəрдэн əлавə јүк гојмајаг: **29** бүтлəрə гурбан кəтирилмиш шейлəрдэн^д, гандан^e, боғулмуш һејван этиндэн^o вə əхлагсызлыгдан^o узаг дурун. Əкəр диггəтли олуб өзүнүзү бу шейлəрдэн узаг сахласаныз, һејир тапарсыныз. Сағлыгла галын!»

30 Сонра гардашлары јола салдылар. Бу гардашлар Антакјаја кəлиб шакирдлəри топладылар вə мəkтубу онлара вердилəр. **31** Онлар мəkтубда јазылан бу руһландырычы сөзлəри охујанда севиндилəр. **32** Јəһуда вə Сила, һэм дə пејғəмбəр олдуғларындан, гардашлары бир чох сөзлəрлə руһландырыб мəһкəмлəндирдилəр.^ж **33** Бир мүддəт орада галандан сонра гардашлар онлары керижə, онлары кəндəрмиш гардашларын јанына сағ-саламат јола салдылар. **34** *— **35** Амма Булуcла Барнəба Антакјада галыб бир чох шакирдлə бəрабəр Јəһованын

15:34 * А3 əлавəсинə бах.

сөзү һаггындакы мүждәни тәблиғ едир вә өйрәдирдиләр.

36 Бир нечә күндән сонра Булус Барнәбаја деди: «Кәл инди* Јеһованын сөзүнү тәблиғ етдијимиз бүтүн шәһәрләрә гаҗыдаг вә орадакы гардашлара баш чәкәк, көрәк нечәдирләр».^а **37** Барнәба Марк ләгәбли Јәһјаны^б да көтүрмәк фикриндә иди. **38** Амма Булус ону бу сәјәһәтә көтүрмәји мүнәсиб билмәди, чүнки о, Памфилијада һәвариләрдән ајрылмыш вә онларла бу иши давам етдирмәмишди.^в

39 Бу мәсәлә онларын арасында гызғын чәкишмәјә сәбәб олду вә онлар бир-бириндән ајрылдылар. Барнәба^г Маркы өзү илә көтүрүб Кипрә јолланды. **40** Булус исә Силаны сечди. Гардашлар Булусу Јеһованын лүтфүнә әманәт етдикдән сонра о, јола чыхды.^д **41** О, Сурија вә Киликијадан кечәрәк јығынчаглары мөһкәмләндиридди.

16 Булус Дербија шәһәринә, орадан да Листраја кәлди.^е Бу шәһәрдә Тимути^в адында бир шакирд вар иди. Онун анасы Исаја иман кәтирмиш јәһуди, атасы исә јунан иди. **2** Листра вә Конја шәһәрләриндәки гардашлар Тимути һаггында ағыздолусу данышырдылар. **3** Булус бу кәнчи өзү илә көтүрмәк истәди, амма әввәлчә о јерләрдә јашајан јәһудиләрә көрә ону сүннәт етди,^г чүнки һамы онун атасынын јунан олдуғуну билирди. **4** Онлар шәһәрбәшәһәр кәзәрәк шакирдләрә Јерусәлимдәки һәвариләрин вә ағсаггалларын гәрарларын чатдырыр, бу гәрарларә әмәл етмәји тапшырырды-

15:36 * Дикәр вариант: *нә олурса, ол-сун.*

ФӘС. 15

а 2Кр 11:28

б һә 13:4, 5
Кл 4:10
2Тм 4:11

в һә 13:13

г һә 4:36, 37

д һә 14:26

ФӘС. 16

д һә 14:5-7
2Тм 3:11

е һә 19:22
Рм 16:21
1Кр 4:17
1Ск 3:2
1Тм 1:2

ө 1Кр 9:20

Сағ сүтүн

а һә 15:28, 29

б һә 18:23

в 1Бт 1:1

г Фн 1:1

д Бһ 1:11

д һә 16:33
һә 18:8

лар.^а **5** Беләликлә, јығынчаглар иманда мөһкәмләнир вә күнү-күндән бөјүјүрдү.

6 Мүгәддәс руһ онларә Асија әјаләтиндә Аллаһын сөзүнү тәблиғ етмәји гадаған етдијиндән онлар Фрикија вә Галатија торпағындан^б кечиб **7** Мисијаја кәлдиләр. Орадан Битинијаја^в кетмәјә чәһд кәстәрдиләр, амма Иса руһ васитәсилә онларә изин вермәди. **8** Буна көрә дә онлар Мисијадан кечиб Троаса кәлдиләр. **9** Булус кечә рәјада көрдү ки, бир македониялы дуруб она јалварыр: «Македонияја кәл, бизә көмәк ет». **10** Булус бу рәјаны көрән кими биз Македонияја јола дүшдүк. Белә гәнаәт кәлмишдик ки, Аллаһ мүждәни онларә чатдырмаг үчүн бизи ора чағырыр.

11 Беләликлә, биз Троасдан дәннизә чыхдыг вә дүз Самотракијаја үздүк. Ертәси күн кәлиб Неапола чатдыг, **12** орадан исә Македониядакы бу бөлкәнин әсас шәһәри вә Романын мүстәмләкәси олан Филиппијә^г кәлдик. Биз бу шәһәрдә бир нечә күн галдыг. **13** Шәнбә күнү шәһәр гапысындан чыхыб чај јеринин бурада олдуғуну ешитмишдик. Әләшиб ораја јығышмыш гадынларла сөһбәт етмәјә башладыг. **14** Тиатира шәһәриндән^д олан вә бәнөвшәји парча сатан Лидија адында мөмин бир гадын бизи динләјирди. Јеһова онун үрәјини ачды ки, о, Булусун дедикләрини гәбул етсин. **15** Лидија вә онун евиндәкиләр вәфтиз олунандан^е сонра о, бизә јалвармаға башлады: «Әкәр мәни Јеһоваја садиг инсан һесаб едирсинизсә, евимә кәлин, гона-

16:7 * Вифинија.

гым олун». О, бизи дилә тутуб евинә апарды.

16 Бир күн биз дуа јеринә кедәндә габагымыза дахилиндә мурдар руһ, фалчы чин^а олан бир гуллуғчу гыз чыхды. О, кәләчәкдән хәбәр вермәклә ағаларына бөјүк кәлир кәтирирди. **17** Бу гыз Булу-сун вә бизим далымызча дүшүб гышгырырды: «Бунлар Аллах-Тааланын гулларыдыр,^б сизә хилас јолуну билдириләр». **18** Бир мүддәт белә да-вама етди. Ахырда Булус боға-за јығылыб мурдар руһа деди: «Иса Мәсинин ады илә сәнә әмр едирәм, гыздан чых!» Мур-дар руһ елә о андача гыздан чыхды.^в

19 Гызын ағалары кәлир мәнбәјинин әлдән чыхдыгыны көрәндә^г Булус илә Силаны тутдулар, онлары сүрүјүб базар мејданына, рәһбәрләрин јанына апардылар.^ф **20** Онлары мүлки мәмурларын јанына кәтириб дедиләр: «Бу јәһудиләр шәһәримизин асајишини позур,^а **21** өз адәт-әнәнәләрини тәблиғ едирләр. Биз Рома вәтәндашлары үчүн бу адәтләри гәбул етмәк, јахуд онлара әмәл етмәк јолверилмәздир». **22** Онда бүтүн чамаат бу гардашлары гаршы галхды. Мүлки мәмурлар Булу-сла Силанын палтарларыны дартыб әјинләриндән чы-хартдылар вә онлары дәјәнәклә дөјмәји әмр етдиләр.^е **23** Гардашлары хејли дөјдүк-дән сонра дуस्ताгханаја атдылар вә дуस्ताгхана көзәтчисинә тапшырдылар ки, онлары бәрк-бәрк гору-сун.^е **24** Көзәтчи белә бир тапшырыг алдығындан онлары дуस्ताгхана-нын дахили бөлмәсинә атыб ајагларына күндә* вурду.

16:24 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 16

а Ль 19:31
Ль 20:6

б Мр 1:23, 24
Лк 4:41

в Мт 17:18
Мр 1:25, 26
Мр 1:34
Лк 9:1
Лк 10:17

г һә 19:24, 25

ф Мт 10:18

д һә 17:6

е 1Сх 2:2

ө Лк 21:12

Сағ сүгүн

а Еф 5:19
Кл 3:16

б һә 5:18-20
һә 12:7

в һә 12:18, 19

г Јһ 3:16
Јһ 6:47

ф һә 8:12

25 Кечә јарысы оларды. Булу-сла Сила дуа едиб маһны охујур, Аллаһы тәрәннүм едирдиләр.^а Дустаглар да онлара гулаг асырдылар. **26** Бирдән күчлү зәлзәлә олду, дуस्ताгхананын бүнөврәси титрәди. О андача бүтүн гапылар тәјбатај ачылды вә бүтүн дуस्ताгларын гандаллары ачылыб дүшдү.^б **27** Көзәтчи јухудан ајылыб дуस्ताгхана гапыларынын ачыг олду-ғуну көрәндә гылынчыны чы-харыб өзүнү өлдүрмәк истәди. О елә билди ки, дуस्ताглар гачыблар.^в **28** Бу заман Булу-с гышгырды: «Чанына гыјма, һамымыз бурадајыг!» **29** Ду-стагхана көзәтчиси бир чыраг көтүрүб ичәри чумду. Әсә-әсә Булу-сла Силанын гаршысында јерә дүшдү. **30** Онлары бајыра чыхарыб деди: «Чәнаблар, мән нә едим ки, хилас олум?» **31** Онлар чаваб вердиләр: «Исаја иман ет, онда сән дә, евиндәкиләр дә хилас олачагсыныз». **32** Булу-сла Сила Јеһованын сөзүнү она вә онун евиндәкиләрә данышдылар. **33** Көзәтчи кечә икән онлары апарыб јараларыны јуду. Сонра өзү дә, бүтүн ев әһли дә дәрһал вәфтиз олунду.^г **34** О, гардашлары евинә кәтирди вә онлар үчүн сүфрә ачды. Аллаһа иман кәтирдикләри үчүн о да, евиндәкиләр дә чох севиндиләр.

35 Сәһәр ачыланда мүлки мәмурлар кешикчиләри көндәриб дедиләр: «Бу адамлары бурахын». **36** Дуस्ताгхана көзәтчиси онларын сөзләрини Булу-са чатдырды: «Мүлки мәмурлар сизин икинизи азад етмәк үчүн адам көндәрибләр. Она көрә дә бујурун, чыхын, сағ-саламат кедин». **37** Булу-с исә онлара деди: «Сән

бир бунлара бах! Бизи, Рома вәтәндашларыны мәнхәмәсиз-филянсыз чамаатын габағында дөјүб зиндана атыблар.^а инди дә хәлвәти говмаг истә-жирләр? Јох! Гој өзләри кәлиб бизи бурадан чыхартсынлар!» **38** Кешикчиләр бу сөзләри мүлки мәмурлара чатдырдылар. Онлар Булуслә Силанын Рома вәтәндашы олдуғуну ешидәндә бәрк горхдулар,^б **39** кәлиб гардашлары јалвар-јахарла дустагханадан чыхартдылар. Хаһиш етдиләр ки, шәһәрдән чыхыб кетсинләр. **40** Онлар дустагханадан чыхыб Лидијанын евинә кәлдиләр вә гардашлары көрүб онлара үрәк-дирәк вердиләр.^в Бундан сонра јола дүшдүләр.

17 Онлар Амфипол вә Аполлониядан кечиб Салоникијә кәлдиләр.^г Орада бир јәһуди синагогу вар иди. **2** Булус адәти үзрә^д синагога кирди вә үч шәнбә далбадал ора кәләнләрә Мүгәддәс Јазыларә әссланарәг сөнбәт апарды.^д **3** О, Мүгәддәс Јазылардан дәлил-сүбут кәтирәрәк Мәсһин әзијјәт чәкмәсинин,^е өлүб дирилмәсинин^е лазым олдуғуну онлара изаһ едирди вә дејирди: «Сизә һаггында данышдығым Иса һәмин бу Мәсһидир». **4** Нәтичәдә онлардан бир нечәси вә мөмин јунанлардан хејли адам иман кәтириб Булуслә Силаја^ж гошулду. Араларында нүфузулү гадынлар да аз дејилди.

5 Лакин јәһудиләр пахыллыгдан^з базар мејданындакы авараларын арасындан јарамаз адамлар јығыб шәһәрдә һәкүј галдырдылар. Булуслә Силаны тутмаг вә чамаатын габағына чыхартмаг үчүн Јасонун евинә сохулдулар. **6** Онлары тапмајанда Јасону вә бир

ФӘС. 16

а һә 22:25
һә 23:27

б һә 22:27-29

в 2Кр 1:3, 4

ФӘС. 17

г 1Ск 2:1

д һә 9:19, 20
һә 13:13, 14
һә 14:1
һә 18:4

д һә 18:19

е 36 22:7
36 34:20
36 69:21
36 118:22
Әш 50:6
Әш 53:3, 5

е 36 16:10
Лк 24:45, 46

ж һә 15:22, 40

з һә 13:45

Сағ сүтүн

а һә 16:19-21

б Лк 23:1, 2
Јһ 19:12

в һә 14:2, 19

г Мт 10:23

д һә 16:1, 2
1Ск 3:2

нечә гардашы шәһәр рәһбәрләринин јанына сүрүјүб кәтирдиләр вә чығыр-бағыр салдылар: «Бүтүн әләми бир-биринә вурмуш бу адамлар инди дә бура кәлибләр.»^а **7** Јасон да онлары евиндә гонаг едиб. Бу адамларын һамысы Иса адында башга бир падшаһ^б олдуғуну дејиб Сезарын фәрманларына гаршы чыхырлар». **8** Бу сөзләр чамааты вә шәһәр рәһбәрләрини тәлаша салды. **9** Шәһәр рәисләри Јасондан вә о бири гардашлардан киров алыб онлары бурахдылар.

10 Гардашлар һәмин кечә ләнкимәдән Булусу вә Силаны Верија шәһәринә јола салдылар. Онлар шәһәрә чатан кими јәһуди синагогуна кетдиләр. **11** Бурадакылар Салоники јәһудиләринә нисбәтән даһа аличәнаб идиләр. Онлар Аллаһын сөзүнү бөјүк һәвәслә гәбул етдиләр. Ешитдикләринин доғру олуб-олмадығыны јохламаг үчүн Мүгәддәс Јазылары һәр күн диғгәтлә арашдырырдылар. **12** Буна көрә дә онлардан бир чоһу иман кәтирди. Араларында јунанлардан бир чоһ мөтәбәр гадын вә киши дә вар иди. **13** Салоники јәһудиләри ешидәндә ки, Булус Аллаһын сөзүнү Веријада тәблиғ едир, чамааты гызышдырыб гармагарышыглыг јаратмаг үчүн ораја кәлдиләр.^в **14** Онда гардашлар Булусу дәрһал дәниз саһилинә апардылар,^г Сила илә Тимути исә шәһәрдә галдылар. **15** Булусу өтүрәнләр ону Афинаја кәтирдиләр, сонра Сила вә Тимутинин^д тезликлә онун јанына кәлмәси үчүн көстәриш алыб кери гајытдылар.

16 Булус Афинада онларын јолуну көзләдији мүддәтдә көрдү ки, шәһәр бүтләрлә

долудур. О, бəрк əсəбилəшди. **17** Синагогда јəһудилəрлə вə Аллаха ибадət едэн дикəр адамларла, о чүмлəдэн һəр күн базар мејданында гаршысына чыханларла сəһбət ет-мəјə башлады. **18** Амма бəзи епикүрчү вə стоик философлар онунла мұбаһисəјə киришдилəр. Онлар дејирдилəр: «Бу бошбоғаз нə данышыр?» Дикəрлəри белə дејирди: «Дејəсən, јад аллахлары тəблиғ едир». Чүнки о, Иса һаггында вə дирилмə барəдə мүждəни тəблиғ едирди.^а **19** Онлар Булусу тутуб Ареопага* кəтирдилəр вə сорушдулар: «Јајдығын бу јени тəлим нə олан шејдир? Биз дə даныш. **20** Чүнки сөзлəрин бизə гəрибə кəлир. Бунларын нə демək олдуғуну билмək истəјирик». **21** Бүтүн афиналылар вə бу шəһəрдə јашајан əчнəбилəр бош вахтларыны јени бир шеј данышмаға вə ја динлəмəјə һəср едирдилəр. **22** Булус Ареопагын^б ортасында дуруб деди:

«Еј афиналылар! Көрүрэм ки, сиз башгаларына нисбətэн даһа диндарсыныз.^в **23** Мисал үчүн, шəһəрдə кəзəркən вə сəчдəкаһларынызы сејр едəркən бир гурбанкаһа раст кəлдим. Онун үзəриндə “Намəлум Аллаха” сөзлəри јазылмышдыр. Бəли, мən дə сизин билмəдэн сəчдə гылдығыныз бу Аллах һаггында тəблиғ едирəm. **24** Дүнјаны вə онун ичиндəки һəр шеји јарадан Аллах јерин-көјүн Саһибидир.^г О, инсан əли илə тикилмиш мəбəдлəрдə јашамыр.^д **25** Нəјəсə мөһтач дејил ки, инсан əллəри Она хидмət етсин.^е О Өзү һамыја һəјат, нəфəс^ө – һəр шеј верир. **26** О,

17:19 * Гəдим Афинада али мөһкəмөнин топлашдығы тəпə.

Фəс. 17

а Јһ 5:28, 29
Јһ 11:25
1Кр 15:12

б һə 17:33, 34

в һə 17:16

г 36 146:6

д 1Пд 8:27

е 36 50:12

ө Өш 42:5

Сағ сүгүн

а Јр 1:28

б Јр 5:2

в Гн 2:5, 19
Гн 32:8
36 74:17

г Гн 4:29
36 145:18
Рм 1:20

д Јр 1:27

е Гн 5:8
Өш 37:19
Өш 40:18-20
Өш 46:5

ө Еф 4:17, 18

ә 36 96:13
36 98:9
Јһ 5:22
һə 10:42

ж Јһ 11:25
һə 2:24
һə 13:32, 33

з 1Кр 1:23

Фəс. 18

и һə 18:24, 26
1Кр 16:19
2Тм 4:19

бүтүн јер үзүндə^а мəскунлашмасы үчүн бир инсандан^б һəр халгы јаратды вə онлар үчүн мүəјјэн дөврлəр вə јашајыш сəрһəдлəри гојду^в ки, **27** Аллахы ахтарсынлар, Ону дүјсунлар, тапа билсинлəр.^г Һəрчəнд О, һеч биримиздэн узаг дејил. **28** Биз Онун сəјəсиндə јашајырыг, һəрəkət едирик вə мөвчудуг, нечə ки бəзи шаирлəриниз дејиб: “Биз Онун өвладларыјыг”.

29 Белəликлə, биз Аллахын өвлады олдуғумуза көрə^д Илаһи Варлығын инсан зəкасы вə усталығы илə гызылдан, күмүшдэн дүзəлдилмиш вə ја дашдан јонулмуш бир шејə бəнзəдијини дүшүнмəмəлијик.^е **30** Дүздүр, Аллах əвəллəр белə чаһиллјə көз јумурду,^ө амма инди бујурур ки, инсанларын һамысы, һарада јашамаларындан асылы олмајараг, төвбə етсинлəр. **31** Чүнки О, бир күн тəјин едиб вə һəмин күндə тəјин етдији адам васитəсилə бүтүн дүнјаны əдалəтлə мұһакимə едчəк.^ө Аллах бу адамы дирилтмəклə һамыја зəманət вериб.^ж

32 Дирилмə һаггында ешидəндə бəзилəрини күлмək тутду,^з дикəрлəри исə дедилəр: «Бу һагда јенə данышарсан, гулаг асарыг». **33** Сонра Булус онлардан ајрылды. **34** Амма бəзилəри она гошулуб иман кəтирди. Онларын арасында Ареопаг мəһкəмəсинин һакими Диониси, Тамар адында бир гадын вə башгалары вар иди.

18 Бундан сонра Булус Афинадан чыхыб Коринфə кəлди. **2** О, бурада Аквилас^а адында бир јəһуди тапды. Эслэн Понт шəһəриндэн олан Аквилас арвады Прискилла

илә тәзәликчә Италиядан кәлмишди, чүнки Клавди бүтүн јәһудиләрә Ромадан чыхмагы әмр етмишди. Булуc онларын јанына кетди. **3** Пешәләри ејни олдуғундан онларын евиндә галды вә бир јердә ишләдиләр.^a Пешәләри чадыр тикмәк иди. **4** Бунунла јанашы, Булуc һәр шәнбә^б синагога^в чыхыш едир, јәһудиләри вә јунанлары һәгигәтә инандырмаға мүвәффәг олурду.

5 Сила^г вә Тимути^д Македониядан кәләндән сонра Булуc бүтүн вахтыны Аллаһын сөзүнү јаймаға һәср етди. О, јәһудиләрә Иса һаггында шәһадәт верир, онун Мәсиһ олдуғуну сүбүт едирди.^e **6** Лакин онлар һеч чүрә разылашмыр вә ону тәһгир едирдиләр. Онда Булуc палтарыны силкәләјиб^е деди: «Гој ганыныз өз бојунузда галсын.^з Мән тәмизәм.» Бундан сонра башга халгларын јанына кедәчәјәм».^з **7** Сонра орадан чыхыб Тит Јуст адлы мөмин бир адамын евинә кетди. Онун еви синагога битишик иди. **8** Синагога рәиси Крисп^и вә онун ев әһли Ағаја иман кәтирди. Аллаһын сөзүнү ешидән хејли коринфли дә инаныб вәфтиз олунду. **9** Кечә вахты Аға рәјада Булуcа деди: «Горхма, даныш, сусма, **10** чүнки мән сәнинләјәм.»^и һеч кәс сәнә һүчүм едиб хәләл јетирмәјәчәк. Бу шәһәрдә һәлә чох адам мәнә инаначаг». **11** Булуc орада ил јарым галыб инсанлара Аллаһын сөзүнү өјрәтди.

12 О вахт Галлио Ахајјада* проконсул^и иди. Јәһудиләр бирләшиб Булуcун әлејһинә галхдылар вә ону һаким

ФӘС. 18

a һә 20:34
1Кр 4:11, 12
1Кр 9:15
1Ск 2:9
2Ск 3:8, 10

б һә 17:2

в Мт 4:23

г һә 15:27
һә 17:14

д һә 16:1, 2
1Ск 3:6

е һә 17:2, 3
һә 28:23

е Мт 10:14

е һә 33:4

ж һә 20:26

з һә 13:46
һә 28:28
Рм 1:16

и 1Кр 1:14

ы Мт 28:20

Сағ сүгүн

a һә 23:29
һә 25:19

б 1Кр 1:1

в Рм 16:1

г һә 17:2

д һә 15:36

д һә 16:6

е һә 14:21, 22
һә 15:32

е һә 19:1
1Кр 1:12
1Кр 3:5, 6

күрсүсү гаршысына кәтириб **13** дедиләр: «Бу адам инсанлары гануна зидд кедән башга ибадәт јолуна јөнәлдир». **14** Булуc ағзыны ачмаға мачал тапмамыш Галлио деди: «Еј јәһудиләр! Әкәр шикајәтиниз һәр һансы бир ганун позунтусу вә ја ағыр чинајәт барәсиндә олсајды, сизи динләјәрдим. **15** Лакин мүбаһисәниз сөз, ад вә ја өз ганунунуз үстүндә дирсә,^а өзүңүз һәлл един. Мән белә ишләрә һакимлик етмәк истәмирәм». **16** Сонра онлары һаким күрсүсү гаршысындан говду. **17** Белә олдуғда онлар синагог рәиси Состени^б тутуб һаким күрсүсү гаршысында дөјдүләр. Галлио исә буна һеч мәһәл гојмады.

18 Булуc орада бир мүддәт дә галдыгдан сонра гардашларла видалашды. Кенхрејада^в сачыны вурдурду, чүнки әһд етмишди, сонра Прискилла вә Аквилас илә бирликдә кәмијә миниб Суријаја јола дүшдү. **19** Онлар Ефесә кәлдиләр. Булуc јолдашларыны орада гојуб синагога кирди вә јәһудиләрлә сөһбәт етди.^г **20** Ондан бир аз да галмағы хаһиш етсәләр дә, о разы олмады. **21** Онларла сағоллашыб деди: «Јеһова мәсләһәт билсә, јаныныза гајыдарам». Ефесдән дәннзә чыхыб **22** Гејсәријәјә кәлди. Сонра јығынчағы көрмәјә кетди* вә орадан да Антакјаја^д энди.

23 Булуc орада бир мүддәт галандан сонра јола чыхды. О, Галатија вә Фрикија^е торпагларыны шәһәрбәшәһәр кәзиб бүтүн шакирдләри мөһкәмләндирди^е.

24 Бу заман Аполлос^е адлы искәндәријәли бир јәһуди Ефесә кәлди. О, чох көзәл натиг

18:12 * Чәнуби Јунаныстанда јерләшән Рома әјаләти. Пајтахты Рома шәһәри иди. * Рома әјаләт валиси. Лүғәтә бах.

18:22 * Көрүнүр, Јерусәлимә кетди.

иди вә Мүгәддәс Јазылары јахшы билирди. **25** Бу адам Јеһованын јолу барәдә шифаһи тәлим алмышды. О, мүгәддәс руһун тәсирилә Иса һаггында шөвглә вә дәгигликлә данышыб өрәдирди, һалбуки јалныз Јәһјанын вәфтизи илә таныш иди. **26** О, синагогда чәсарәтлә данышмаға башлады. Прискилла илә Аквилас^а Аполлосу ешидәндә ону јанларына алдылар вә Аллаһын јолуну даһа дәгигликлә она изаһ етдиләр. **27** О, Ахажја кетмәк истәдији үчүн гардашлар шакирдләрә мәктуб јазыб хаһиш етдиләр ки, ону мөһрибанлығла гаршыласынлар. Аполлос ораја кәлиб Аллаһын лүтфү илә иман кәтирмиш адамлара чох көмәк етди. **28** О, јәһудиләрин јанылдығыны һамынын көзү гаршысында бөјүк шөвглә дәлилләр кәтирәрәк субут едир, Мүгәддәс Јазылар истигнад едәрәк Исанын Мәсиһ олдуғуну кәстәрирди.^б

19 Аполлос^в Коринфдә икән Булус даһили бөлкәләрдән кечәрәк Ефес^г кәлди. Орада бир нечә шакирд тапыб **2** онлара деди: «Иман едәндә мүгәддәс руһ алмышдыныз?»^д Онлар чаваб вердиләр: «Биз мүгәддәс руһ һаггында ешитмәмишик». **3** Булус сорушду: «Јахшы, онда һансы вәфтизлә вәфтиз олунмусунуз?» Онлар дедиләр: «Јәһјанын етдији вәфтизлә».^е **4** Булус деди: «Јәһја инсанлары төвбә рәмзи олан вәфтизлә вәфтиз едирди.^ж Онлара дејирди ки, өзүндән сонра кәләнә, јәни Исаја иман етсинләр».^з **5** Шакирдләр буну ешидәндә Аға Исанын ады илә вәфтиз олундулар. **6** Булус әлләрини онларын үзәринә гојанда үзәрләринә мүгәддәс руһ

ФӘС. 18а Рм 16:3
1Кр 16:19б Гн 18:15
36 16:10
Әш 7:14
Мк 5:2**ФӘС. 19**в һә 18:24
1Кр 3:5, 6

г 1Кр 16:8, 9

д һә 2:38

е һә 18:24, 25

ж Мрт 3:11
Мр 1:4

з Јһ 1:15, 30

Сағ сүтүн

а һә 8:14, 17

б һә 2:1, 4
һә 10:45, 46
1Кр 12:8, 10

в һә 17:2

г һә 1:3
һә 28:30, 31д һә 9:1, 2
һә 22:4

е Мрт 10:14

ж һә 14:3

з Мр 6:56
һә 5:15

ж Мрт 10:1

з һә 16:18

и Мрт 8:28, 29
Мр 1:23, 24
Лк 4:33, 34

ы һә 16:16, 17

енди.^а Онлар башга дилләр-дә данышмаға вә пејғәмбәрлик етмәжә башладылар.^б **7** Орада тәхминән он ики нәфәр киши вар иди.

8 Булус үч ај әрзиндә синагогда^в чәсарәтлә данышырды. О, Аллаһын Падшаһлығы һаггында инандырычы дәлилләр кәтирир, мәрүзәләр сөjlәјирди.^г **9** Амма бәзиләри инадкарлығ кәстәриб иман етмәкәндә вә һамынын габағында бу јолу^д тәһгир едәндә Булус онлардан ајрылды.^е О, шакирдләри өзү илә көтүрдү вә һәр күн Тиранын мәктәбиндә мәрүзәләр сөjlәмәжә башлады. **10** Ики ил белә давам етди. Беләчә, Асија әјаләтинин бүтүн сакинләри – һәм јәһудиләр, һәм дә јунанлар Рәббин сөзүнү ешитди.

11 Аллаһ Булуսун әли илә чохла мөһтәшәм, гејри-ади ишләр көрүрдү.^ж **12** Һәтта Булусун бәдәнинә дәјән јайлығларыны вә өнлүкләрини хәтәләрә кәтирирдиләр,^з онлар шәфа тапыр вә чинләрдән гуртулурдулар.^и **13** Әлкәни кәзиб чин гован јәһудиләрдән бәзиләри Исанын ады илә чинләри говмаға чәһд кәстәрирдиләр. Онлар дејирдиләр: «Булусун тәблиғ етдији Исанын адыла сизә әмр едирәм».^и **14** Бөјүк каһин олан Скева ады бир јәһудинин једди оғлу да бу ишлә мәшғул олурду. **15** Бир дәфә чин онлара белә деди: «Исаны таныјырам,^и Булусла да танышам,^и бәс сиз кимсиниз?» **16** Онда ичинә чин кирмиш адам онларын үс-түнә атылды вә һамысына үс-түн кәлди. Онлар баш көтүрүб о евдән чылпағ вә јаралы һалда гачдылар. **17** Ефесдә јашајан бүтүн јәһудиләр вә јунанлар бу һадисәдән хәбәр

тутду. Онлары горху бүрүдү. Ага Исанын ады исә кет-кедә учалырды. **18** Иман едәнләр-дән бир чоху кәлиб күнаһларыны бојнуна алып вә тут-дуглары эмәлләри ачыг-ашкар дејирдиләр. **19** Һәтта сәһр-базлыгла мәшғул оланлардан хејли адам китабларыны жы-ғыб һамынын күзү гаршысында јандырды.^а Бу китабларын дәјәрини һесаба вурдулар. Он-ларын гијмәти әлли мин кү-мүш пул иди. **20** Беләчә, Је-һованын сөзү эзәмәтлә јайы-лыр вә зәфәр чалырды.^б

21 Бу һадисәләрдән сонра Булус Македония^в вә Ахајја-дан кечиб Јерусәлим^г кетмәк гәрарына кәлди. О дејирди: «Орадан сонра мүтләг Ромаја^д да кетмәлијәм». **22** Беләклик-лә, о, көмәкчиләриндән икиси-ни: Тимути^е илә Ерасты^ж Ма-кедонияја көндәрди. Өзү исә бир мүддәт Асија әјаләтиндә галды.

23 Елә бу вахт бу жола^з көрә бөјүк чахнашма^к дүшдү. **24** Күмүшдән Артемида мәбә-динин һејкәлчикләрини дүзәл-дән Деметри адында бир кү-мүш устасы сәнәткарлар үчүн јахшы газанч јолу ачмышды.^л **25** Деметри бу сәнәткарлары вә бу ишлә мәшғул олан башга адамлары бир јерә жығыб деди: «Сиз јахшы билирсиниз ки, кә-лиримиз бу ишдән чыхыр. **26** Көрдүјүнүз кими, бу Булус нәинки Ефесдә^м, демәк олар, бүтүн Асија әјаләтиндә хејли адамын бејнини долдуруб ки, куја әллә дүзәлдилмиш ал-лаһлар, әслиндә, аллаһ дејил-ләр.^н **27** Тәһлүкә јалныз иши-мизин пис ад чыхарачағында дејил. Ән дәһшәтлиси одур ки, чамаат бөјүк илаһә Артемида-нын мәбәдини сәјмәјачаг, гар-шысында бүтүн Асија әјалә-

Фәс. 19

а Гн 18:10, 11

б һә 6:7
һә 12:24
Кл 1:6

в 1Кр 16:5

г һә 20:22

д һә 23:11

е һә 16:1, 2

ж 2Тм 4:20

з һә 9:1, 2
һә 19:9
һә 22:4

к 2Кр 1:8

л һә 16:16

м Еф 1:1

н һә 17:29
1Кр 8:4

Сағ сүгүн

а һә 20:4
Кл 4:10
Фм 23, 24

тини, һәтта бүтүн дүнјанын сәчдә гылдығы илаһәмиз өз эзәмәтини итирәчәк». **28** Он-лар буну ешидәндә бәрк гәзәб-ләндиляр вә чығырмаға бәш-ладылар: «Ефеслиәрин бөјүк Артемидасына ешг олсун!»

29 Шәһәрдә бөјүк һәнкамә гопду. Чамаат театра чумду, Булусун јол јолдашлары олан македониялы Гәј илә Ари-стархы^а да сүрүјүб ора апарды-лар. **30** Булус чамаатын ара-сына кирмәк истәјирди, ан-чаг шакирдләр гојмадылар. **31** Ојун вә бәјрам тәшкилат-чыларындан бәзиләри она јах-шы мүнәсибәт бәсләдиклә-риндән јанына адам көндә-риб јалвардылар ки, театра кедиб өзүнү тәһлүкәјә атма-сын. **32** Театрда һәрә бир шеј гышгырырды. Чамаат бир-би-ринә гарышмышды, әксәријјәт һеч билмирди нә үчүн жығы-шыб. **33** Александры чамаа-тын арасындан чәкиб чыхарт-дылар, јәһудиләр ону габаға итәләдиләр. О, әли илә ишарә едиб өз мүдафиәсинә башла-маг истәди. **34** Лакин чамаат онун јәһуди олдугуну баша дү-шәндә бир ағыздан бағырмаға башлады вә тәхминән ики саат: «Ефеслиәрин бөјүк Ар-темидасына ешг олсун!» — дејә гышгырды.

35 Нәһәјәт, шәһәр катиби күтләни сакитләшдириб деди: «Еј ефеслиләр! Мәкәр дүнја-да елә бир адам вар ки, Ефесин бөјүк Артемиданын мәбәдинин вә көјдән дүш-мүш тәсвирин һимајәдары ол-дугуну билмәсин? **36** Мадам ки бунлары сүбут етмәјә еһ-тијач јохдур, чығыр-бағыр са-лыб дүшүнмәдән һәрәкәт ет-мәк сизә јарашмаз. **37** Кә-тирдијиниз бу адамлар нә мә-бәдимизи талајыблар, нә дә

илаһәмиз һаггында күлдән ағыр сөз дежибләр. **38** Она көрә дә әкәр Деметринин^а вә онун сәнәткар јолдашларынын кимдәнсә шикајәти варса, бужурсунлар, бунун үчүн мәнкәмә күнлери, проконсуллар* вар. Гој орада бир-бириләри ни иттиһам етсинләр. **39** Јох әкәр башга бир шикајәтиниз варса, буна рәсми ичласда бахылмалыдыр. **40** Буну билин ки, әсл тәһлүкә илә үз-үзә дурмушуг. Бу күнү һадисәјә көрә бизи гијам галдырмагда иттиһам едә биләрләр, чүнки бу иртишашы изаһ едәчәк сәбәбимиз јохдур». **41** О, буну дејиб чамааты бурахды.

20 һај-күј јатандан сонра Булус шакирдләри јанына чағырыб руһландырды. Сонра онларла видалашыб Македонијаја јолланды. **2** Оралары кәзиб гардашларла данышараг онлары да руһландырды, сонра Јунаныстана кәлди. **3** Орада үч ај галды, лакин кәми илә Суријаја кетмәјә һазырлашаркән јәһудиләр^б хәбәр тутду. Буна көрә дә Македонијадан кечиб кери гајытмаг гәрарына кәлди. **4** Вериләри Пиррин оғлу Сопатер, селоникилиләр Аристарх^в вә Секунд, дербијалы Гај, Асија әјаләтиндән олан Тихик^г вә Трофим^г, һәмчинин Тимути^д дә онунла идиләр. **5** Онлар габага кедәрәк бизи Троасда көзләдиләр. **6** Биз исә Мајасыз чөрәк бајрамындан^е сонра Филиппидән дәнизә чыхдыг вә беш күнә Троаса, онларын јанына чатдыг. Орада бир һәфтә галдыг.

7 һәфтәнин илк күнү чөрәк јемәк үчүн бир јерә жығышмышдыг. Булус ертәси күн

ФӘС. 19

а һә 19:24

ФӘС. 20

б һә 23:12, 16
2Кр 11:23, 26

в һә 27:2

г Еф 6:21
Кл 4:7
2Тм 4:12

д һә 21:29
2Тм 4:20

е һә 16:1, 2

ж Чх 12:15
Чх 23:15

Сағ сүгүн

а 1Пд 17:21, 22
2Пд 4:32, 34

б Мр 9:23, 24
Јһ 11:39, 40
һә 9:39, 40

в һә 18:21

г һә 24:17

д һә 19:9, 10

јола чыхачагды. Буна көрә дә ора топлашанларла мүрачиәт едиб кечә јарысына кими данышды. **8** Биз үст мәртәбәдәки отагда жығышмышдыг, орада чохлу чыраг јанырды. **9** Ефтик адлы бир кәнч пәнчәрәдә отурмушду. Булус данышдыгча ону јуху басырды. О, дәрин јухуја кетди вә бирдән үчүнчү мәртәбәдән ашағы ыхылды. Ону јердән галдыранда о, артыг өлмүшдү. **10** Булус ашағы дүшдү, оғланын үстүнә әјилди, ону гучаглајыб^а деди: «Сәс-күј галдырмајын, о артыг сағдыр». **11** Сонра јухары галхды, сүфрәјә әјләшиб јемәк једи. О, дан јери сөкүләнәдәк хејли сөһбәт етди вә сонра јола чыхды. **12** Оғланы исә апардылар вә сағ олдуғу үчүн бөјүк тәсәлли тапдылар.

13 Биз ирәли кетдик вә кәмијлә Ассоса үздүк. Булусун көстәришинә көрә биз ону орада кәмијә көтүрмәли идик. Өзү исә ораја пијада кәләчәкди. **14** О, Ассосда бизә чатды, биз ону кәмијә көтүрдүк вә Митилинијә үздүк. **15** Сәһәриси күн орадан јола чыхыб һиос адасы тәрәфә кәлдик, ертәси күн Самосда дајандыг, нөвбәти күн исә Милетә чатдыг. **16** Булус Асија әјаләтиндә вахт итирмәмәк үчүн Ефесә^в кирмәди. О, Јерусәлим^г тәләсирди. Чох истәјирди ки, Әллинчи күн бајрамында орада олсун.

17 Буна бахмајараг, о, Милетдән Ефесә адам көндәриб жығынчағын ағсагалларыны јанына чағыртдырды. **18** Ағсагаллар кәләндә Булус онлар деди: «Асија әјаләтин^д әјаг басдығым күндән бәри аранызда нечә даврандығымы јахшы билирсиниз. **19** Рәббә*

20:19 * Јахуд Аҗаја.

бөжүк тәвәзәкарлыгга^а, көз јашлары илә хидмәт етдим. Јәһудиләрин гурдуғу фәндлә-рә көрә нечә-нечә сынагга үз-ләшдим. **20** Јенә дә сизе хе-јир кәтирән шејләр һаггында данышмагдан, сизи инсанлар гаршысында^б, ев-ев^в өјрәтмәк-дән ваз кечмәдим. **21** Һәм јә-һудиләрә, һәм јунанлара төвбә едиб^г Аллаһа тәрәф дәнмәк вә Ағамыз Исаја иман етмәк һаг-гында әтрафлы шәһадәт вер-дим.^д **22** Инди руһун тәһрики илә Јерусәлимә кедирәм, ан-чаг орада башыма нәләр кәлә-чәк, билмирәм. **23** Амма һәр шәһәрдә мүгәддәс руһ дәнә-дәнә тәкрат едир ки, мәни гандаллар вә тәгибләр көз-ләјир.^е **24** Лакин мән гәтиј-јән өзүмү дүшүнмүрәм, тәки Аллаһын лүтфү барәсиндәки мүждә һаггында әтрафлы шә-һадәт вериб Ағамыз Исанын мәнә һәвалә етдији хидмәти баша чатдырым, јолуму баша вурум.^ө

25 Бир шеји билирәм, Пад-шаһлыг хәбәрини чатдырды-ғым сизләр бир даһа үзү-мү көрмәјәчәксиниз. **26** Она көрә дә истәјирәм ки, сиз һәр кәсин ганындан тәмиз олду-ғума бу күн шәһадәт верәси-низ.^ө **27** Чүнки Аллаһын ниј-јәтини сизә бүтөвлүклә чат-дырмагдан бојун гачырмаы-шам.^ж **28** Өзүнүзә^з вә бүтүн сүрүјә фикир верин. Мүгәддәс руһ сизи бу сүрүјә нәзарәт ет-мәк үчүн тәјин едиб^з ки, Ал-лаһын Өз Оғлунун ганы ба-һасына алдығы^и жығынчағыны отарасыныз.^й **29** Билирәм ки, мән кедәндән сонра араныза амансыз чанаварлар кирәчәк,^к онлар сүрүјә рәһм етмәјәчәк-ләр. **30** Һәмчинин сизин ары-ныздан адмлар пејда олачар вә шакирдләри ардынча апар-

ФӘС. 20

а 1Кр 15:9
1Ск 2:6
б Мр 28:19, 20
2Тм 4:2
в һә 5:42
г Мр 1:14, 15
д Лк 24:46, 47
е һә 9:15, 16
һә 21:4, 11
ө 2Тм 4:7
ж һә 33:8
з Мр 28:19, 20
и 1Тм 3:1-7
Тт 1:5-9
Иб 13:17
й Мр 26:27, 28
1Јһ 1:7
ј Јһ 21:15
Еф 4:11
1Бт 5:2-4
к Мр 7:15
2Ск 2:3
2Бт 2:1

Сағ сүтүн

а 1Тм 4:1
2Тм 4:3, 4
1Јһ 2:18, 19
б һә 19:9, 10
в Еф 1:18
Кл 1:12
г 1Иш 12:1, 3
Мр 10:8
1Кр 9:11, 12
2Кр 7:2
Тт 1:7
д Еф 4:28
1Ск 4:11, 12
2Ск 3:7, 8
е Мс 19:17
Мр 10:8
Лк 6:38
ө һә 20:25

маг үчүн һәгигәти тәһриф едә-чәкләр.^д

31 Буна көрә дә ојаг га-лын вә јадыныздан чыхарт-мајын ки, мән дүз үч ил^б көз јашлары ичиндә кечә-күн-дүз һәр биринизә өјүд-һәси-һәт вермишәм. **32** Инди сизи Аллаһа вә Онун лүтфү барә-синдәки сөзә тапшырырам. Бу сөз сизи күчләндирмәјә вә сизә бүтүн мүгәддәс адамла-рын сырасында мирас вермә-јә гадирдир.^в **33** Мән һеч ки-мин нә күмүшүнә, нә гызылы-на, нә дә палтарына көз ди-кәмәишәм.^г **34** Сиз өзүнүз дә билирсиниз ки, бу әлләр һәм мәним, һәм дә мәнимлә олан-ларын еһтијачларыны тәмин едиб.^г **35** Мән сизә һәр шејдә көстәрмишәм ки, сиз дә белә-чә зәһмәт чәкәрәк^д зәифләрә көмәк етмәлисиниз вә Ағамыз Исанын дедији сөзләри, “вер-мәк алмагдан даһа чоһ хош-бәхтлик кәтирир”^ө сөзләрини унутмамалысыныз^ө.”

36 Булу сунлары дејиб гур-тарандан сонра гардашларла бирликдә диз чөкүб дуа етди. **37** Һамы һөнкүр-һөнкүр ағла-јырды вә Булу сун бојнуна са-рылыб ону нәвазишлә өпүрдү. **38** Чүнки Булу сун «бир даһа үзүмү көрмәјәчәксиниз»^ө сөз-ләри онлары чоһ кәдәрләнд-диришиди. Сонра ону кәмијә өтүрдүләр.

21 Онлардан күчлә ајрыл-дыг вә сонра дәнизә чыхдыг. Кәми дүз Кос ада-сына истигамәт алды. Биз кәлиб ораја чатдыг, ертәси күн Родоса, орадан да Па-тараја кәлдик. **2** Орада Фи-никијаја јолланан бир кәми тапдыг. Бу кәмијә миниб дән-изә чыхдыг. **3** Үфүгдә Кипр адасы көрүндү, биз ону сол-да гојуб Сурија истигамәтин-

дә үздүк. Сурда лөвбәр салдыг, чүнки кәми орада жүкүнү бошалтмалы иди. **4** Шакирдлери ахтарыб тапдыг вә бурада бир һәфтә галдыг. Онлар руһ васитәсилә дөнә-дөнә Булуса дедиләр ки, Јерусәлимә ајаг басмасын.^а **5** Кетмәк вахты чатанда биз жола дүшдүк. Гадынлы, ушаглы шакирдләрин һамысы бизи лимана гәдәр өтүрдүләр. Дәниз саһилиндә диз чөкүб дуа етдик. **6** Биз видалашыб кәмијә миндик, онлар исә евләринә гајытдылар.

7 Сурдан үзүб Птолемаидаја кәлдик. Гардашларла көрүшүб бир күн онларын јанында галдыг. **8** Ертәси күн жола дүшдүк. Гејсәријјә чатанда једдиләрдән бири олан^б мүждәчи Филипин евинә кетдик вә онунла галдыг. **9** Онун пејғәмбәрлик едән дөрд субајгызы вар иди.^в **10** Бир мүддәт орада галдыг. Бу заман Јәһудийјәдән Ағаб адлы бир пејғәмбәр^г кәлди. **11** О, галдығымыз евә кирди, Булусун гуршағыны көтүрүб өз әл-ајағыны сарыды вә деди: «Мүгәдәс руһ белә дејир: “Јәһудиләр Јерусәлимдә^д бу гуршағын јијәсини бах беләчә сарыјыб башга халглардан оланларын әлинә верәчәкләр”».^д **12** Биз буну ешидәндә орадакы гардашларла бирликдә јалвар-јахар едиб Булусу Јерусәлимә кетмәк фикриндән дашындырмаға чалышдыг. **13** Онда Булус деди: «Сиз нә едирсиниз? Нә үчүн аглајыб үрәјими парча-парча едирсиниз? Архажын олун, мән Ағамыз Исанын ады уғрунда Јерусәлимдә нәинки буховланмаға, һәтта өлмәјә дә һазырам».^е **14** Ону гәрындан дашындыра билмәдijимизи көрәндә чар-начар

ФӘС. 21

а һә 21:10-12

б һә 6:3, 5

в Јл 2:28

һә 2:17

1Кр 11:5

г һә 11:27, 28

д һә 20:22, 23

һә 21:33

д һә 9:15, 16

е һә 20:24

2Кр 4:10, 11

2Тм 4:6

Сағ сүтүн

а һә 12:17

һә 15:13

Гт 1:19

Гт 2:9

Јр 1:1

б һә 15:1

в Рм 2:28, 29

1Кр 7:18-20

г 1Кр 9:20

разылашыб дедик: «Јеһова билән мәсләһәтдир».

15 Бундан сонра тәдарүк көрүб Јерусәлимә жола дүшдүк. **16** Гејсәријјәдән бәзи шакирдләр дә бизимлә кетдиләр, онлар бизи илк шакирдләрдән бири олан кипрли Минасонун јанына апарырдылар. Биз онун евиндә галачагдыг. **17** Јерусәлимә чатанда гардашлар бизи севинчлә гарыладылар. **18** Ертәси күн Булусла бирликдә Јагубун^а јанына кетдик. Бүтүн ағсагаллар орада идиләр. **19** Булус гардашлары саламлады вә Аллахын башга халглар арасында онун хидмәти васитәсилә көрдүјү ишләри онлара һәртәрәфли данышды.

20 Гардашлар бунлары ешидәндә Аллаһы мәдһ етмәјә башладылар. Онлар Булуса дедиләр: «Гардаш, көрүрсән, јәһудиләрин ичиндән нечә мин адам имана кәлиб? Онларын һамысы Гануна чидди әмәл едирләр».^б **21** Сәнин һагғында кәзән шајиәләр онларын гулағына чатыб, куја сән башга халглар арасында јашајан јәһудиләри өјрәдирсән ки, Мусанын Ганунундан дөнсүнләр, ушагларыны сүннәт етмәсинләр, адәт-әнәнәләримиздән үз дөндәрсинләр.^в **22** Инди нечә едәк? Онсуз да сәнин кәлишиндән хәбәр тутачаглар. **23** Сән кәл биз дејәнә гулаг ас. Арамызда әнди олан дөрд адам вар. **24** Онлары өзүнлә көтүр, кедин пакланын. Гој башларыны гырхдырсынлар, хәрчләрини дә үзәринә көтүр. Онда һамы биләчәк ки, сәнин һагғындакы шајиәләр јаландыр, сән дүзкүн јашајыр вә Гануна риәјәт едирсән.^г **25** Башга халглардан олан гардашларымыза кәлдикдә исә,

биз гәрарымызы јазыб онлара көндәрмишик ки, бүтләрә гурбан кәтирилмиш этдән^а, һәмчинин гандан^б, боғулмуш һейван этиндән^в вә әхлагсызлыгдан^г узаг дурсунлар».

26 Ертәси күн Булус һәмнин кишиләри јанына алыб онларла бирликдә пакланды.^д Сонра пакланма күнләринин һачан баша чатачағыны вә һәр бириси үчүн нә вахт гурбан кәтириләчәјини билдирмәк үчүн мәбәдә кетди.

27 Једди күн баша чатмаг үзрә иди. Асија әјаләтиндән кәлмиш јәһудиләр Булусу мәбәддә көрәндә чамааты гызышдырдылар. Онлар Булусу тутуб **28** гышгырмаға башладылар: «Ај исраиллиләр, көмәјә кәлин! Бу адам һәр јердә һамыны халгымызын, Ганунумузун вә бу јерин әлејһинә өјрәдир. Бу азымыш кими, јунанлары да мәбәдә кәтириб вә бу мүгәддәс јери мурдарлајыб».^а **29** Онлар ефесли Трофими^е шәһәрдә онунла бир јердә көрмүшдүләр вә елә билирдиләр ки, Булус ону мәбәдә кәтириб. **30** Бүтүн шәһәрә гарышыглыг дүшдү. Чамаат төкүлүшүб мәбәдә кәлди. Онлар Булусу тутдулар, сүрүјүб мәбәддән чөлә чыхартдылар. Мәбәдин гапылары дәрһал бағланды. **31** Чамаат Булусу өлдүрмәк истәдији заман минбашыја хәбәр чатды ки, Јерусәлимдә бөјүк чакнашма дүшүб. **32** Минбашы дәрһал әскәрләри вә јүзбашылары јанына алыб ашағы дүшдү. Чамаат сәркәрдәни вә әскәрләри көрәндә әл сахлајыб Булусу даһа вурмады.

33 Сәркәрдә јахынлашыб Булусу тутду вә әмр етди ки,

21:25 * Јун. порнеја. Лүғәтдә «әхлагсызлыг» сөзүнә бах.

ФӘС. 21

а Јр 35:2 Чк 34:15
 б Јр 9:4 Лә 3:17 Лә 17:10 1Иш 14:32, 33
 в Лә 17:13 Гн 12:23, 24
 г һә 15:28, 29 1Кр 6:9 Кл 3:5 1Кж 4:3 1Бт 4:3
 ф 1Кр 9:20
 д һә 24:5, 6
 е һә 20:4 2Тм 4:20
Сағ сүтүн
 а һә 20:22, 23 һә 21:10, 11
 б һә 22:3 Фн 3:4, 5
 в һә 26:14
ФӘС. 22
 г Фн 1:7
 ф һә 21:39
 д Рм 11:1
 е һә 5:34
 ө һә 26:4, 5
 ж Гт 1:14 Фн 3:4-6

ону ики зәнчирлә гандалласынлар.^а О, Булусун ким олдуғуну вә нә иш тутдуғуну сорушмаға башлады. **34** Һәрә бир шәј гышгырырды. Сәркәрдә һај-күјүн әлиндән һеч нә өјрәнә билмәдији үчүн әмр етди ки, ону казармаја апарсынлар. **35** Анчаг Булус пилләкәнә ајаг басында чамаат онун үстүнә шығыды вә әскәрләр ону көтүрүб апармалы олдулар. **36** Чамаат онларын даһынча кедәрәк гышгырырды: «Өлдүрүн ону!»

37 Булус казарманын кирәчәјиндә сәркәрдәјә деди: «Олар, сәнә бир сөз дәјим?» Сәркәрдә чаваб верди: «Сән јунанча да данышырсан? **38** Демәли, сән бир аз әввәл гијам галдырыб дөрд мин нәфәр әли хәнчәрлини ардынча чөллүјә апаран мисирли дәјилсэн?» **39** Булус деди: «Мән Киликиянын Тарс шәһәриндән олан бир јәһудиям^б. Мәшһур шәһәрин вәтәндашыјам. Ичазә вер, чамаата мүрачиәт едим». **40** Сәркәрдә она изин верди. Булус пилләкәндә дуруб әли илә халга ишарә етди. Араја сүкүт чөкәндә онлара ибраничә^в мүрачиәт едиб деди:

22 «Аталар, гардашлар! Мәнә гулаг асын. Өз мудәфиәм үчүн бир нечә кәлмә сөз демәк истәјирәм».^г **2** Чамаат Булусун онлара ибраничә мүрачиәт етдијини ешидәндә даһа да сацитләшди. Булус давам етди: **3** «Мән Киликиянын^д Тарс шәһәриндә дүнјаја кәлмиш бир јәһудиям».^е Бу шәһәрдә Гәмлаилин^ө јанында тәһсил алмышам, ата-бабаларымызын Ганунуна^ж дәгигликлә әмәл етмәји өјрәнмишәм. Мән дә сизин кими Аллаһын гејрәтини чәкирәм».^ж

4 Вахтилə мən бу жолда оларлары тəгиб едирдим, онларын өлүмүнə баис олурдум. Киши-жə, гадына бахмајыб һәр кəси буховлајыб зиндана атырдым.^a

5 Баш каһин дə, бүтүн ағсаггаллар мəчлиси дə буна шаһиддирлэр. Мən онлардан Дəмəшгдə јашајан јəһуди сојдашларымыза үнванланмыш мəkтублар алмышдым. О шəһэрə кедирдим ки, орадакы шакирдлэри гандаллајым вə чəзаландырмаг үчүн Јерусəлимə кəтирим.

6 Анчаг Дəмəшгə чатачатда, күнортаја јахын гəфлэтэн кəјдэн кəлэн парлаг ишыг дөрд тэрəфими ишыгландырды.^б 7 Мən јерə јыхылдым вə бир сəs ешитдим. Сəs дејирди: “Шаул, Шаул, нијə мəни тəгиб едирсэн?” 8 Мən чаваб вердим: “Аға, сən кимсэн?” О, мənə деди: “Мən сəнин тəгиб етдијин нəсрани Исајам”. 9 Јанымдакы адамлар ишыгы көрүр, амма мəнимлэр данышанын сəсини ешитмирдилэр. 10 Онда мən дедим: “Аға, мən нə едим?” Аға мənə чаваб верди: “Галх, Дəмəшгə кет, сəнин үчүн тəјин едилмиш иш орада сənə билдирилчək”.^в 11 Мən о көзгамашдырычы ишыгын учбатындан һеч нə көрмүрдүм, она көрə дə јанымдакы адамлар элимдэн тутуб мəни Дəмəшгə кəтирдилэр.

12 Орадакы бүтүн јəһудилэрин рəғбəтини газанмыш, Гануна садиг һənəнја адлы бир адам 13 кəлиб јанымда дурду вə мənə деди: “Шаул, гардаш, гој көзлэрин ачылсын!” һəмин дəгигə көзлэрим ачылды, ону көрдүм.^г

14 О деди: “Эчдадларымызын Аллаһы сəни сечиб ки, Онун нијəтиндэн акаһ оласан. Са-

ФƏС. 22

a һə 8:3
һə 9:1, 2
һə 26:9-11
1Тм 1:12, 13

б һə 9:3-8
һə 26:13-15

в һə 26:16

г һə 9:17, 18

Сағ сүгүн

a 1Кр 9:1
1Кр 15:8
Гт 1:15, 16

б һə 23:11
һə 26:16

в һə 10:43

г 1Кр 6:11
1Јһ 1:7
Бһ 1:5

ф һə 9:26
Гт 1:18

д һə 9:28, 29

е һə 8:3

ө һə 7:58
һə 8:1
1Тм 1:13, 15

ж һə 9:15
һə 13:2
Рм 1:5
Рм 11:13
Гт 2:7
1Тм 2:7

з 2Иш 16:13

и һə 16:37, 38
һə 23:27

леһ бəндəни көрүб^a сəсини ешидасэн. 15 Чүнки көрдүјүн вə ешитдијин шејлэри бүтүн инсанлара билдирэрək онун шаһиди олачагсан.^б 16 Нə көзлэјирсэн? Дур, вəфтиз ол, онун адыны чағыр^в ки, күнаһларын бағышлансын”.^г

17 Јерусəлимə гајыдандан сонра^г мəбəддə дуа едэн заман мən бир көрүнтү көрдүм.

18 Аға мənə дејирди: “Тез ол, Јерусəлимдэн чых, чүнки бурада мəним һаггымда вердијин шəһадəти гəбул етмəжчəkлэр”.^д 19 Онда мən дедим: “Аға, онлар јахшы билирлэр ки, мən συναгоғлары бир-бир кəзэрək сənə инананлары һəбс едиб дөјүрдүм^е вə 20 сəнин шаһидин Стефанын ганы ахыдыланда мən дə орада идим. Ону өлдүрəнлэрин һэрəkəтлэри илə разы идим, онларын палтарыны горујурдум”.^ө

21 О исə мənə деди: “Кет, мən сəни узағлара, башга халғларын јанына көндөјирэм”.^ж

22 Чамаат бураја гəдэр Булуса гулаг асды. Сонра бир ағыздан гышгырмаға башлады: «Бу адамы јер үзүндэн јох един, белəси јашамалы дејил!» 23 Онлар бағыра-бағыра үст палтарларыны көјə туллајыр, һаваја тоз-торпаг атырдылар.^з 24 Сəркəрдə буну көрəндə əмр етди ки, Булуса казармаја апарыб гамчыла-сынлар вə сорғу-суала тутуб чамаатын нə үчүн онун əлејинə чығыр-бағыр салдығыны дəгигликлə өјрəнсинлэр. 25 Булуса гамчыламаг үчүн голларыны бағлајанда о, орада дурмуш јүзбашыја деди: «Рома вəтəндəшыны мəһкəмəсиз-фи-лансыз гамчыламаг нə дэрəчəдə ганунидир?»^з 26 Јүзбашы буну ешидəндə сəркəрдəнин јанына кедиб она деди: «Сən

нә едирсән? Хәбәрин вар ки, бу адам Рома вәтэндашыдыр?»

27 Онда сәркәрдә Булуса җахынлашыб сорушду: «Де көрүм сән Рома вәтэндашысан?» О чаваб верди: «Бәли».

28 Сәркәрдә деди: «Мән бу вәтэндашлығы бир этәк пула алмышам». Булус деди: «Мән исә елә доғуландан Рома вәтэндашыям».^a

29 Ону ишкәнчә илә сорғусуала тутмаг истәјән адамлар дәрһал ондан әл чәкдиләр. Сәркәрдә Булусун Рома вәтэндашы олдугуну өјрәнәндә ону буховладығы үчүн бәрк горхуҗа дүшдү.^б

30 Сәркәрдә җәһудиләрин ону нәјә көрә иттиһам етдијини өјрәнмәк истәјирди. Она көрә дә ертәси күн ону азад едиб әмр етди ки, бөјүк каһинләр вә Синедрионун бүтүн үзвләри җығышсынлар. О, Булусу кәтиздириб онларын габагына чыхартды.^в

23 Булус Синедрион үзвләринә диггәтлә бахыб деди: «Гардашлар, мән бүтүн өмрүм боју Аллаһын гаршысында тәртәмиз вичданла^г җашамышам». **2** Онда баш каһин Һәнәнја Булусун җанында дуранлара әмр етди ки, онун ағзындан вурсунлар.

3 Булус она деди: «Еј икиүзлү*, Аллаһ да сәни вурачаг. Нечә олур ки, сән отуруб Ганунун әсасында мәни мүһакимә едирсән, ејни заманда да Гануну позуб мәни вурмағы әмр едирсән?» **4** Булусун җанында дуранлар дедиләр: «Сән Аллаһын баш каһинини тәһгир едирсән?» **5** Онда Булус деди: «Гардашлар, мән онун баш каһин олдугуну билмирдим. Ахы Мүгәддәс Җазыларда

23:3 * һәрфөн: ағардылмыш дивар.

ФӘС. 22

a һә 16:37

б һә 25:16

в Мт 10:17, 18

Лк 22:12

ФӘС. 23

г һә 24:15, 16

2Кр 1:12

Иб 13:18

1Бт 3:16

Сағ сүтун

a Чх 22:28

б һә 26:4, 5

Фл 3:4, 5

в һә 4:1, 2

г һә 22:6, 7

һә 22:17, 18

ф һә 18:9

д һә 27:23, 24

һә 28:23

һә 28:30, 31

җазылыб: “Халгынын башчысы һаггында пис данышма”.^a

6 Булус Синедрионун бир һиссәсинин саддукиләрдән, о бири һиссәсинин фәрисиләрдән ибарәт олдугуну билдији үчүн учадан деди: «Гардашлар, мән фәрисиҗәм,^б фәриси оғлуҗам! Мәни өлүләрин дирилмәсинә инандығым үчүн мүһакимә едирләр». **7** Булус буну дејәндә фәрисиләрлә саддукиләр арасына гызғын мүбаһисә дүшдү вә мәчлис ики јерә бөлүндү. **8** Саддукиләр дејирләр ки, нә дирилмә, нә мәләк, нә дә руһ вар. Фәрисиләр исә әксинә, бүтүн бунлара инанырлар.^в **9** Орада һаҗкүҗ галхды. Фәрисиләрин сырасындан олан мирзәләрдән бәзиләри галхдылар вә һөчәтлә дедиләр: «Бизим фикримизчә, бу адам күнаһсыздыр, мәкәр онунла мәләк җа руһ даныша билмәз?»^г **10** Чәкишмә лап күчләнәндә сәркәрдә онларын Булусу парчалаҗачагыларындан горхуб әскәрләрә әмр етди ки, ашағы дүшсүнләр вә Булусу җәһудиләрин әлиндән алыб казармаја кәтирсинләр.

11 Кечә вахты Аға Булусун җанында дуруб деди: «Чәсарәтли ол!^г Нечә ки мәним һаггымда Јерусәлимдә әтрафлы шәһадәт вердин, Ромада да еләчә шәһадәт вермәлисән».^д

12 Сәһәр ачыланда җәһудиләр суи-гәсд һазырдадылар вә анд ичдиләр ки, Булусу өлдүрмәјинчә нә су ичәчәкләр, нә дә чөрәк јејәчәкләр. **13** Анд ичиб суи-гәсд һазырлајанларын саҗы гырхдан артыг иди. **14** Онлар бөјүк каһинләрин вә ағсагалларын җанына кедиб дедиләр: «Биз анд ичмишик ки, Булусу өлдүрмәјинчә дилимизә бир тикә чөрәк вурмаҗачағыг.

15 Она көрә дә сиз Синедрион үзвләри илә бир јердә сәркәрдәјә дејин ки, Булусу јаныныза кәтирсин, куја онун ишини диггәтлә арашдырмаг истәјирсиниз. Булус јаныныза чатмамыш биз ону өлдүрәчәјик».

16 Булусун бачысы оғлу онларын суи-гәсд һазырладыларыны ешидиб казармаја кәлди вә мәсәләни Булуса данышды. **17** Онда Булус жүзбашылардан бирини чағырыб деди: «Бу чаван оғланы сәркәрдәнин јанына апар, она сөзү вар». **18** Јүзбашы кәнчи көтүрүб сәркәрдәнин јанына апарды вә деди: «Мәһбус Булус мәни чағырыб хаһиш етди ки, бу оғланы јанына кәтирим. Онун сәнә сөзү вар». **19** Сәркәрдә кәнчин әлиндән тутуб ону кәнара чәкди вә ондан сорушду: «Мәнә нә сөзүн вар?»

20 Оғлан чаваб верди: «Јәһудиләр сөзләшибләр ки, сәндән Булус сабаһ Синедриона кәтирмәји хаһиш етсинләр, куја онун ишини әтрафлы арашдырмаг истәјирләр.^a **21** Амма сән онлара гулаг асма, чүнки онларын гуғхдан чох адамы Булуса пусгу гурмаг истәјир. Онлар анд ичибләр ки, ону өлдүрмәјинчә ағызларына нә чөрәк, нә дә су алачаглар.^b Онлар һазыр дурублар, бирчә сәнин ичазәни көзләјирләр». **22** Сәркәрдә кәнчә деди: «Бунлары мәнә данышдығыны һеч кәсә демә». Сонра оғланы бурахды.

23 Сәркәрдә ики жүзбашыны јанына чағырыб деди: «Ики жүз әскәр, јетмиш сүвари вә ики жүз низәли әскәр һазырлајын. Онлар тәхминән ашхам саат доггузда* Гејсәријәјә јолланмалыдырлар. **24** Булусу апар-

ФӘС. 23

a һә 23:15

b һә 23:12

Сағ сүгүн

a һә 16:37

һә 22:25

b һә 21:31-33

в һә 22:30

г һә 25:19

f һә 23:16

d һә 23:23, 24

e һә 21:39

һә 22:3

e һә 24:1

ФӘС. 24

ж һә 23:2

маг үчүн атлары һазырлајын вә ону вали Феликсин јанына сағ-саламат чатдырын». **25** Сонра о, белә бир мәктуб жады:

26 «Зати-алиләри вали Феликсә Клавди Лисидән салам! **27** Јәһудиләр бу адамы тутуб өлдүрмәк истәјирдиләр. Бу адамын Рома вәтәндашы олдуғуну биләндә^a тез әскәрләримлә кәлиб ону хилас етдим.^b

28 Нәјә көрә иттиһам олундуғуну өјрәнмәк үчүн ону јәһудиләрин Синедрионуна^c апардым. **29** Өјрәндим ки, ону өз ганунлары илә бағлы мәсәләләрә көрә иттиһам едиләр.^г О, гандала вә ја өлүмә лајиг бир иш тутмајыб. **30** Мәнә хәбәр чатыб ки, бу адамы өлдүрмәк үчүн суи-гәсд һазырлајырлар.^ф Буна көрә ону сәнин јанына көндәрирәм. Ону иттиһам едәнләрә дә әмр етмишәм ки, иттиһамларыны сәнин һүзурунда сөјләсинләр».

31 Әскәрләр әмр олундуғу кими, Булусу^а көтүрүб кечә икән Антипатридаја кәтирдиләр. **32** Ертәси күн ону сүвариләрә тәһвил вериб казармаја гајытдылар. **33** Сүвариләр Гејсәријәјә кәлдиләр, мәктубу валијә чатдырыб Булусу онун иштијарына вердиләр. **34** Вали мәктубу охуду вә Булусун һансы әјаләтдән олдуғуну сорушду. Онун Киликијадан^е олдуғуну биләндә белә деди: **35** «Гој иттиһамчыларын кәлсин, онда ишинә бахарам». ^ө Вали әмр етди ки, Булусу һиродун сарајына апарыб мүһафизә алтында сахласынлар.

24 Беш күндән сонра баш каһин Һәнәнја* бир нечә ағсагалы вә Тертулл адын-да бир натиғи* јанына алыб

23:23 * һәрфән: кечәнин үчүнчү саатында.

24:1 * Јахуд вәкили.

ора кәлди. Онлар Булуслә бағлы шикајәтләрини вали-јә билдирдиләр.^a **2** Тертулла сөз вериләндә о, Булусу итти-һам етмәјә башлады:

«Зати-алиләри чәнаб Феликс! Сәнин сәјәндә өлкәдә бөјүк әмин-аманлыг һөкм сүрүр, узагкөрәнлијин сәјәсиндә бу халгын арасында ислаһатлар апарылып. **3** Биз һәмишә вә һәр јердә бүтүн бунлар барәдә бөјүк миннәтдарлыг һисси илә данышырыг. **4** Амма вахтыны чох алмамаг үчүн гыса данышачағам. Рича едирәм, лүтфән бизи динлә. **5** Бу адам чәмијјәт үчүн бир бәладыр.^b О, јер үзүндә јашајан бүтүн јәһудиләри гијама галдырыр,^c өзү дә нәсрани^d тәригәтинин башчысыдыр. **6** Биз ону мәбәди мурдарламаг истәјәндә тутдуг.^e **7** *— **8** Ону сорғу-суала чәк, өзүн дә көрәчәксән ки, бизим иттиһамларымыз доғрудур».

9 Јәһудиләр дә бу иттиһамларын доғру олдуғуну иддиа едәрәк Булуса гаршы һүчума кечдиләр. **10** Вали башыјла ишарә едиб Булуса сөз верди. Булус деди:

«Узун илләрдир ки, сән бу халга һакимлик едирсән. Буну билдијим үчүн гаршында өзүмү мүдафиә етмәјә һазырам.^f **11** Сән өзүн дә өјрәнә биләрсән ки, ибадәт үчүн Јерусәлимә кетмәјимдән һеч он ики күн кечмәмишди.^g **12** Һеч кәс мәним мәбәддә киминләсә мүбаһисә етдијими, си-нагогда ја да шәһәрдә чамааты гызышдырдығымы көрмәитб. **13** Онлар инди мәнә гаршы сүрдүкләри иттиһамлары да сәнин гаршында сүбут едә билмәзләр. **14** Амма

ФӘС. 24

a һә 23:26

b Мт 5:11
һә 16:20, 21
һә 17:6, 7

v Лк 23:1, 2

г Мт 2:23
һә 28:22

f һә 21:27, 28

d Фн 1:7

e һә 21:17, 26

Сағ сүтун

a Чх 3:15
һә 3:13
2Тм 1:3

b һә 28:23
Рм 3:21

v Лк 23:43

г Әш 26:19
Мт 22:31, 32
Лк 14:13, 14
Јһ 5:28, 29
Јһ 11:25
Иб 11:35
Вһ 20:12

f һә 23:1
1Кр 4:4
Иб 13:18

d 2Кр 8:4

e һә 21:24, 26

ө һә 25:16

ж һә 23:6

з һә 9:1, 2
һә 19:9

буну бојнума алырам ки, мән онларын “тәригәт” адландырдыглары јола әсасән ата-бабаларымын Аллаһына^a гуллуғ едир, Төвратда^b вә Пејғәмбәрләрин китабында јазылмыш һәр шејә инанырам,^c **15** Аллаһын һәм сәләһләри, һәм дә гејри-сәләһләри^d дирилдәчәјинә^e үмид едирәм. Онларын өзләри дә буна үмид едилрә. **16** Бу сәбәбдән һәмишә чәлышырам ки, һәм Аллаһын, һәм дә инсанларын гаршысында вичданымы тәмиз сахлајым.^f **17** Мән узун илләрдән сонра Јерусәлимә кәлдим ки, топланмыш ианәләри^g халгыма чатдырым вә Аллаһа гурбан тәгдим едим. **18** Мән мәбәддә идим вә артыг пакланмышдым,^ө дедијим ишләрлә мәшғул олдуғум заман онлар кәлдиләр. Мән нә башыма адам топламышдым, нә дә һәј-күј галдырмашдым. Орада Асија әјәләтиндән олан јәһудиләр дә вар иди. **19** Әкәр онларын мәнә гаршы шикајәти варса, өзләри кәлиб мәни сәнин гаршында иттиһам етмәлидилрә.^ө **20** Ја да Синедрион гаршысында дурдуғум заман мәнә һансы күнаһы тапдыгларыны гој бу адамлар бурада десинләр. **21** Онларын гаршысында дураркән: “Мәни бу күн өлүләрин дирилмәсинә инандығым үчүн гаршынызда иттиһам едилрә”, — сөзләриндән башга һеч нә демәмишәм».^ж

22 Феликс бу јол^з һаггында һәр шеји јахшы билсә дә, мәсәләни тәхирә салыб деди: «Сәркәрдә Лиси кәләндә мәсәләнизи һәлл едәрәм». **23** О, јүзбашыја әмр етди ки, Булусу һәбсдә сахласын, она бир аз сәрбәстлик версин вә достла-

24:7 * А3 әлавәсинә бах.

24:14 * Лүғәтә бах.

рынын јанына кəлиб она гул-луг етмəсинə мане олмасын.

24 Бир нечə күндəн сонра Феликс арвады Друсилла илə кəлди. Бу гадын јəһуди иди. Феликс Булусу јанына чағыртдырды вə Мəсиф Исаја олан иман һаггында дедиклəринə гулаг асды.^а **25** Булус салеһлик, тэмкин вə кəлэчэкдэки һөкм^б һаггында данышдығындан Феликс бəрк горхуб деди: «Сэн һэлəлик кет, имкан тапан кими сəни јенə чағыртдыра-рам». **26** О, бир јандан да Булусдан пул умурду. Буна көрə дə ону јанына тез-тез чағыртдырыб онунла сөһбət едирди. **27** Ики илдəн сонра Феликсин јеринə Порси Фест кечди. Феликс јəһудилəрин көзүндəн дүшмэмək үчүн^в Булусу дустанг сахламышды.

25 Фест^г əјалэтə кəлиб вə-зифə башына кечəндəн үч күн сонра Гејсəријјэдəн Јерусəлимə кетди. **2** Бөјүк каһинлэр вə нүфузулу јəһудилэр она Булус һаггындакы шика-јэтлəрини билдириб^д јалвар-ја-хар етдилэр ки, **3** вали онлара јахшылыг едиб Булусу Јерусəлимə көндəрсин. Онлар Булусу өлдүрмək үчүн јолда пусгу гурмаг нијјəтиндə идилэр.^е **4** Лакин Фест билдирди ки, Булус Гејсəријјэдə галмалыдыр вə о өзү дə бир аздан ораја јолланачаг. **5** Фест онлара деди: «Гој араныздакы рəһбэрлэр мəнимлə кетсинлэр вə экэр бу адамын бир күнаһы варса, ону орада иттиһам етсинлэр».^в

6 Фест Јерусəлимдə һарадаса сəkкиз, он күн галды. О, сонра Гејсəријјэјə кетди вə ертəси күн һаким күрсүсүнə эјлəшиб Булусу чағыртдырды. **7** Булус кəлəндə Јерусəлимдəн кəлмиш јəһудилэр ону

ФӘС. 24

а Мт 10:18

б һа 17:30, 31
2Кр 5:10

в һа 25:9

ФӘС. 25

г һа 24:27

д һа 24:1

е һа 23:20, 21

е һа 25:16

Сағ сүгүн

а Мт 5:11
Лк 23:1, 2
Һа 24:5

б һа 24:11, 12

в һа 24:27

г һа 23:26, 29

д һа 28:17-19

дөврəјə алыб она гаршы чохла чидди иттиһам ирəли сүрдүлэр. Лакин бу иттиһамлары сүбүт едə билмəдилэр.^а

8 Булус өзүнү мүдафиə едиб деди: «Мэн нə јəһудилəрин Ганунуна, нə мəбəдə, нə дə Сезара гаршы күнаһ иш тутмушам».^б **9** Јəһудилəрин рəғбəтини газанмаг истə-јөн Фест^в белə деди: «Истəјир-сэн, Јерусəлимə кедək, бу иттиһамлара көрə сэнə орада һөкм чыхарсынлар?» **10** Булус чаваб верди: «Мэн Сезарын мəһкəмə күрсүсү гаршысында дајанмышам, бурада да мұһакимə едилмəлијəm. Мəним јəһудилэрə бир пислијим дəјмəјиб. Сэн өзүн дə буну јахшы билирсэн. **11** Экэр мэн, доғрудан да, чинајеткарамса вə өлүмə лајиг бир иш тутмушамса,^г өлүм чəзасындан бојун гачырмырам. Јох экэр бу иттиһамлар əсассыздырса, бу адамлары разы салмаг үчүн мəни онларын əлинə вермəјə һеч кəсин ихтијары јохдур. Мэн Сезарын мəһкəмəсини тəлəб едирəm!»^д **12** Белə олдуға Фест мəслəһəтчилэрлə данышыб Булуса деди: «Сезарын мəһкəмəсини тəлəб едирсэн, Сезарын јанына да кедəчək-сэн».

13 Бир нечə күн кечəндəн сонра падшаһ Агриппа* Берники^в илə һөрмət əламəти олараг Гејсəријјэјə Фестлə көрүшə кəлди. **14** Онлар бир нечə күн орада галдылар. Фест Булусла бағлы мəсəлəни падшаһа данышды:

«Бурада Феликсин дустанг етдији бир адам вар. **15** Мэн Јерусəлимдə оландə јəһудилəрин бөјүк каһинлəri вə ағсагаллары јаныма шикајэтə

25:13 * II Гирод Агриппа. ^в II Гирод Агриппанын бачысы.

кәлиб^a онын мәһкум едилмәси-ни хаһиш етдиләр. **16** Амма мән чаваб вердим ки, Рома гануна көрә һеч кәси иттиһамчылары илә үз-үзә көрүшдүрмәдән вә она бу иттиһамларын гаршысында өзүнү мұдафиә етмәк имканы вермәдән кимләрисә разы салмаг хатиринә иттиһамчыларынын әли-нә вермәк олмаз.^b **17** Буна көрә дә онлар бура кәләндә мән вахт итирмәдән, елә сәһәриси күн һаким күрсүсүнә әйләшдим вә о адамы кәтиртдим. **18** Иттиһамчыларын ифадәләриндә мөним дүшүндүжүм чинајәтләрдән һеч биринин ады чәкилмәди.^c **19** Араларындакы мүбаһисә өз аллаһларына ибадәтләг^r вә һансыса Иса илә әлагәдар иди. О адам өлүб, Булус исә иддиа едирди ки, о сағдыр.^f **20** Бу мүбаһисәләрин әлиндән лап башымы итирмишдим, она көрә дә Булуса дедим ки, истәјирсә, Јерусәлимә кедиб орада мұһакимә олунсун.^a **21** Амма о, әлаһәзрәтин^{*e} гәрарынадәк һәбсдә галмаг истәдијини билдирди. Мән дә әмр етдим ки, о, Сезарын јанына көндәриләнәдәк бурада галсын».

22 Агриппа Фестә деди: «Мән дә бу адамы динләмәк истәјәрдим».^g Фест чаваб верди: «Сабаһ она гулаг асарсан.^h **23** Беләликлә, ертәси күн Агриппа вә Берники бөјүк тәм-тәрагла диванханаја кәлдиләр. Онлары сәркәрдәләр, шәһәрин адлы-санлы адамлары мұша-јиәт едирди. Фестин әмри илә Булусу ора кәтирдиләр. **24** Фест деди: «Падшаһ Аг-

25:21 * Һәрфән: Августун. Октавиандан сонракы дөрдүнчү император Сезар Нерон нәзәрдә тутулур. Бу титулу өзүнә илк дәфә император Октавиан көтүр-мүшдү.

ФӘС. 25

a һә 25:2, 3

b һә 25:5

v һә 25:7

г һә 18:14, 15
һә 23:26, 29

f һә 22:6-8

d һә 25:9

e һә 25:11, 12

ө һә 9:15

Сағ сүтун

a һә 22:22

b һә 23:26, 29

ФӘС. 26

v һә 25:13

г һә 24:5, 9

f Гт 1:13, 14

d һә 22:3

e һә 23:6
Фн 3:4, 5

риппа вә чәнаблар! Бүтүн јә-һуди халгы көрдүјүнүз бу адамла бағлы һәм Јерусәлим-дә, һәм дә бурада мәнә мұра-чиәт едиб онын өлүмүнү тә-ләб едир.^a **25** Анчаг мән онын өлүмә лајиг бир иш тутдуғуну көрмүрәм.^b Бу адам әлаһәзрә-тин мәһкәмәсини тәләб едән-дә мән ону ора көндәрмәк гә-raryна кәлдим. **26** Иш ора-сындадыр ки, бу адамла ба-ғлы императора нә јазачағымы билмирәм. Буна көрә дә ону сизин гаршыныза, падшаһ Аг-риппа, әләлхүсус сәнин гар-шына кәтирдим ки, бу ишә мәһкәмәдә бахыландан сонра императора бир шеј јаза би-лим. **27** Чүнки мәһбусу Рома-ја көндәрмәк, амма она гар-шы һансы иттиһамларын ирә-ли сүрүлдүјүнү көстәрмәмәк, мәнчә, мәнтигсиздир».

26 Агриппа^a Булуса деди: «Бујур, өзүнү мұдафиә едә биләрсән». Булус әлини узадыб өз мұдафиәсинә баш-лады:

2 «Падшаһ Агриппа! Өзүмү хошбәхт санырам ки, јәһуди-ләрин мәнә гаршы сүрдүклә-ри бүтүн иттиһамлар^r бу күн мәнһз сәнин гаршында чаваб верирәм. **3** Әләлхүсус она көрә ки, сән јәһудилә-рин бүтүн адәтләринә вә мү-баһисәләринә јахшы бәләдсән. Буна көрә дә мәнә сәбирлә динләмәјини рича едирәм.

4 Чаванлығымдан бәри хал-гымын арасында вә Јерусәлим-дә нечә јашадығым бүтүн јә-һудиләрә бәллидир.^f **5** Мәни чохдан таныјанлар билирләр вә истәсәләр, лап тәсдиг дә едә биләрләр ки, мән дини-мизин ән тәләбкар мәнһәбинә мұвағиф олараг,^a фәриси һәја-ты сүрмүшәм.^g **6** Инди исә, Аллаһын бизим ата-бабалары-

мыза вердији вәдә үмид етди-
жим^а үчүн мәнкәмә гаршы-
сында дурмушам. **7** Бизим он
ици гәбиләмиз һәмини бу вә-
дин јеринә јетмәсини көзлә-
рәк кечә-күндүз чидд-чәһдлә
гуллуғ едир. Мәни исә, еј пад-
шаһ, јәһудиләр бу үмидә көрә
иттиһам едирләр.^б

8 Ахы нә үчүн Аллаһын
өлүләри дирилтмәси сизә инә-
нылмам көрүнүр? **9** Доғрусу,
әввәлләр мән өзүм дә елә дү-
шүнүрдүм ки, нәсрани Иса-
нын адына гаршы мүбаризә
апармалыјам **10** вә Јерусә-
лимдә мәнз бунулла мәшғул
идим. Бөјүк каһинләрин мәнә
вердији сәләһијјәт сәјәсин-
дә^в Исанын давамчыларындан^г
чохуну зинданлара атыр,^г
онларын едамыны дәстәклә-
јирдим. **11** Мән синагоғлары
кәзир, онлары чәзаландырыр
вә әгидәләриндән дөндәрмә-
јә чальшырдым. Бу адамларын
әлиндән елә һирсли идим ки,
һәтта башга шәһәрләрә дә ке-
диб онлара зүлм едирдим.

12 Башым бу ишләрә бәрк
гарышмышды. Бир күн бөјүк
каһинләрдән алдығым сәләһи-
јәт вә тапшырығла Дәмәшгә
кедирдим. **13** Еј падшаһ! Јол-
да икән, күнорта вахты көјдән
күн ишығындан да парлаг бир
ишығ кәлди, мәним вә јол јол-
дашларымын әтрафыны ишығ-
ландырды.^д **14** Биз һамымыз
јерә јыхылдығ вә бу заман мән
ибраничә данышан бир сәс
ешитдим: “Шаул, Шаул, нијә
мәни тәғиб едирсән? Чомаға^е
гаршы тәпик атмағла өзүнә зәр-
рәр вурурсан”. **15** Онда мән
сорушдум: “Аға, сән кимсән?”
О, мәнә чаваб верди: “Мән сә-

26:10 * һәрфән: мүгәддәсләрдән.
26:14 * Бурада һејваны говмағ үчүн
ишләдилән учубиз чомағ нәзәрдә тугу-
лур.

ФӘС. 26

а һә 24:15

б һә 24:20, 21

в һә 9:1, 2, 14

г Јһ 16:2

һә 8:3

1Кр 15:9

Гт 1:13

1Тм 1:13

Ғ һә 9:3-5

һә 22:6-8

Сағ сүгүн

а һә 22:14, 15

Гт 1:11, 12

1Тм 1:12

б һә 22:21

Рм 11:13

в Әш 61:1

г Јһ 8:12

2Кр 4:6

Кл 1:13

Ғ Еф 2:1, 2

д 1Јһ 3:5

е һә 9:22

ө һә 9:28

ж Мт 3:8

з һә 21:30, 31

и Лк 24:27, 44

Рм 3:21

ы 36 22:7

36 35:19

Әш 50:6

Әш 53:5

ј 36 16:10

к 36 18:49

Әш 11:10

Лк 2:30-32

нин тәғиб етдијин Исајам.
16 Ајаға галх. Мән сәнә она
көрә көрүндүм ки, сәни кө-
зүңлә көрдүјүн вә сәнә көстә-
рәчәјим шејләри бәјан етмәјә*,
онлар барәдә шаһидлик етмәјә
тәјин едим.^а **17** Мән сәни һәм
бу халгдан, һәм јанына көн-
дәрәчәјим^б халғлардан горуја-
чағам. **18** Сәни көндәрирәм,
кет, онларын көзүнү ач,^в он-
лары зүлмәтдән ишыға,^г Шеј-
танын һакимијјәтіндән^д Алла-
һа дөндәр. Гој мәнә олан
иманлары сәјәсиндә күнаһла-
ры бағышлансын^е вә мүгәд-
дәсләрин сырасында мирас ал-
сынлар”.

19 Падшаһ Агриппа! Мән
көјдән кәлән бу вәһјә итаәт
етмәјә билмәздим. **20** Буна
көрә дә әввәлчә Дәмәшгә^ө, сон-
ра Јерусәлим^ө вә бүтүн Јәһу-
дијјә әһалисинә, һәмчинин ди-
кәр халғлара бәјан етдим ки,
төвбә етсинләр вә төвбәни
көстәрән ишләр көрүб Алла-
һа дөнсүнләр.^ж **21** Бунун үс-
түндә јәһудиләр мәни мәбәд-
дә тутдулар вә өлдүрмәјә чәһд
көстәрдиләр.^з **22** Бунулла бе-
лә, мән Аллаһдан алдығым кө-
мәк сәјәсиндә бу күнә гәдәр
бөјүкдән тутмуш кичијәдәк һа-
мыја шәһадәт верирәм. Өзү дә
Мусанын вә Пејғәмбәрләрин
китабында јазылмыш шејләр-
дән башга бир шеј данышмы-
рам.^з **23** Орада Мәсиһин әзи-
јәт чәкәчәји,^ы өләчәји вә дири-
лән илк адам олара^ј һәм бу
халга, һәм диқәр халғлара нур
тәблиғ едәчәји јазылыб.^к

24 Булус бу јерә чатанда
Фест учадан деди: «Булус, де-
јәсән, ағлыны итирмисән! Чох
охумагдан башын хараб олуб!»
25 Анчаг Булус деди: «Мөһтә-
рәм Фест! Мәним башым хараб

26:16 * һәрфән: хидмәт етмәјә.

олмајыб. Дедијим сөзләрдә һәгигәт вә мәнтиг вар. **26** Падшаһ бу шејләри јахшы билир, буна көрә дә мән онун гаршысында сәрбәст данышырам. Мән әминән ки, бунлардан һеч бири онун нәзәриндән јајынмыр, чүнки бунлар хәлвәти олмајыб.^a **27** Падшаһ Агриппа, Пејғәмбәрләрин китабына инанырсан? Билирәм ки, инанырсан». **28** Агриппа Булуса деди: «Белә кетсә, мәни дә мәсиһи едәчәксән». **29** Булус чаваб верди: «Аллаһдан арзум будур ки, әввәл-ахыр тәкчә сән јох, бу күн мәни ешидәнләрин һамысы мәним кими олсун, амма гандалсыз».

30 Бу сөзләрдән сонра падшаһ, вали, Берники вә онларла бир јердә отуранлар ајага галхдылар. **31** Онлар кедәкәдә бир-биринә дејирдиләр: «Бу адам өлүмә, јахуд гандала лајиг бир иш көрмүр».^b **32** Агриппа Фестә белә деди: «Сезарын мәһкәмәсини тәләб етмәсәјди, ону азад етмәк оларды».^b

27 Фест бизи кәми илә Италијаја јола салмаг гәрарына кәлди.^c Булусу вә бир нечә башга дустағы Император* бөлүјүндән олан Јули адында бир јүзбашыја тәһким етдиләр. **2** Биз Әдрәмитдән кәлән вә Асија әјаләтинин лиманларына үзән бир кәмијә миниб јола дүшдүк. Салоникидән кәлмиш македониялы Аристарх^f да бизимлә иди. **3** Ертәси күн Сидона чатдыг. Јүзбашы Јули Булуса хејирхаһлыг көстәрди, она изин верди ки, достларынын јанына кетсин вә достлары она гуллуг етсин.

4 Биз орадан дәнизә чыхдыг вә күләк гаршыдан әсди-

ФӘС. 26

a Jh 18:20

b һә 23:26, 29
һә 25:24, 25

b һә 25:11, 12

ФӘС. 27

c һә 25:12

f һә 19:29
һә 20:4
Кл 4:10

Сағ сүтүн

a Лә 16:29, 30
Лә 23:27

ји үчүн Киприн далдасы илә үздүк. **5** Ачыг дәнизә чыхыб үзә-үзә Киликија илә Памфилианы өтүб кечдик, кәлиб Ликийанын Мира шәһәриндәки лимана кирдик. **6** Јүзбашы орада Искәндәријәдән Италијаја үзән бир кәми тапыб бизи она миндирди. **7** Јаваш-јаваш үзәрәк хејли вахтдан сонра биртәһәр кәлиб Книдә чатдыг. Күләк гаршыдан әдији үчүн Салмони тәрәфдән ашағы дүшүб Крит адасынын далдасы илә үздүк. **8** Саһил боју күч-бәла илә үзәрәк Ласеја шәһәринин јахынлығындакы Көзәл Лиманлар адланан јерә кәлиб чыхдыг.

9 Хејли вахт кечди. Дәнизә чыхмаг тәһлүкәли иди, чүнки артыг Кәффәрә күнү^a оручу да гуртармышды. Онда Булус онлары хәбәрдар етди: **10** «Белә көрүрәм ки, бу сәјаһәт тәкчә кәми илә јүк үчүн дејил, өзүмүз үчүн дә бөјүк фәлакәтлә нәтичәләнәчәк». **11** Анчаг јүзбашы Булуса јох, кәминин саһибинә вә капитана гулаг асды. **12** О лиман гышламаг үчүн әлверишли олмадығындан әксәријәт орадан чыхыб, биртәһәр Крит адасынын Феникс лиманына үзмәји вә гышы орада кечирмәји мәсләһәт билди. Феникс лиманы шимал-шәргә вә чәнуб-шәргә ачылып.

13 Хәфиф чәнуб күләји әсәндә онлара елә кәлди ки, нијәтләри баш тутуб. Онлар лөвбәри галдырыб Крит саһили бојунча үзмәјә башладылар. **14** Лакин чох кечмәдән Евракилон* адланан шиддәтли күләк галхды. **15** Күләк күчлү олдуғундан кәми күләјә гаршы үзә билмирди. Биз мү-

27:14 * Шимал-шәрг күләји.

27:1 * һәрфән: Август.

гавимәт көстәрмәнин әбәс олдуғуну көрүб тәслим олду. Күләк кәмини әсдији истигамәтә апарырды. **16** Биз Гавдос адланан кичик бир аданын далдасы илә үздүк, бунунла белә, кәминин архасындакы гаҗығы күч-бәлә илә тута билдик. **17** Ону көҗәртәҗә галдырандан сонра кәмини алтдан-үстдән сарыдылар. Сирт көр-фәзинин* гумлуг җерләриндә саҗа отурмаг тәһлүкәси олдуғундан җелкән ләвазиматларыны ашағы ендирдиләр. Беләчә, күләк бизи апарырды. **18** Фыртына кәмини атыб-турду, она көрә дә сәһәрисе күн кәмини јүнкүлләшдирмәҗә башладылар, **19** үчүнчү күн исә кәминин галан ләвазиматыны өз әлләри илә суҗа атдылар.

20 Артыг нечә күн иди ки, фыртына даҗанмаг билмирди, көҗдә нә күнәш, нә дә улдуз көрүнүрдү. Артыг хилас олуначағымыза неч бир үмид галмамышды. **21** Кәמידәкиләр нечә вахт иди ки, неч нә җемәмишдиләр. Булус аҗага галхыб деди: «Кәрәк мәнә гулаг асыб Критдән дәнизә чыхмаҗайдыныз, онда бу боҗда зиҗан вә итки олмазды.»^а **22** Даһа кечиби, инди горхмаҗын, кәми мәнв олса да, неч бир инсан тәләфаты олмаҗачаг. **23** Чүнки гулу олдуғум вә ибадәт етдијим Аллаһын мәләји^б бу кечә җанымда пеҗда олуб мәнә **24** деди: “Булус, горхма. Сән Сезарын^в һүзурунда дурмалысан. Аллаһ јол јолдашларыны да сәнә бағышлады”. **25** Буна көрә дә руһдан дүшмәјин. Мән Аллаһыма етибар едирәм, билирәм ки, һәр шеј белә дә олачаг. **26** Анчаг кәми бир ада-

27:17 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 27

а һә 27:9, 10

б һә 5:18, 19

иҗ 1:7, 14

в һә 23:11

һә 25:11, 12

Сағ сүтун

а һә 28:1

б һә 27:22

нын җанында гәзаја уғрамалыдыр».^а

27 Он дөрдүнчү кечә иди. Күләк бизи Адрија* дәнизиндә ора-бура апарырды. Кечә җарысы дәнизчиләр гуруҗа җахынлашдығымызы һис етдиләр. **28** Онлар сујун дәринлијини өлчдүләр вә көрдүләр ки, ијирми сажындыр*. Бир аз ирәли кедәндән сонра тәзәдән өлчдүләр, бу дәфә он беш сажын^б олду. **29** Дәнизчиләр кәминин суалты гајалара дәҗәчәјиндән горхуб кәминин арха тәрәфиндән дөрд лөвбәр атдылар вә сәбирсизликлә сәһәрин ачылмасыны көзләмәҗә башладылар. **30** Онлар кәминин бурнундан лөвбәр атмаг бәһанәси илә гачмаг үчүн гаҗығы суҗа ендирмәк истәјәндә **31** Булус јүзбашыҗа вә әскәрләрә деди: «Бу адамлар кәמידә галмасалар, сиз хилас ола билмәҗәк синиз».^б **32** Әскәрләр кәндирләри кәсиб гаҗығы суҗа бурахдылар.

33 Дан јери сөкүләнә җахын Булус һамыны чөрәк җемәк үчүн дилә тутуб деди: «Бу күн он дөрдүнчү күндүр ки, интизардасыныз, дилинзә неч нә вурмурсуниз. **34** Нә олар, бир шеј јејин, бу, сизин хиласыныз үчүн вачибдир. Архаҗын олун, башыныздан бир түк белә, әскик олмаҗачаг». **35** Бу сөзләрдән сонра о, чөрәк көтүрүб һамынын гаршысында Аллаһа шүкүр етди вә чөрәји бөлүб җемәҗә башлады. **36** Онларын һамысы тохтаҗыб җемәҗә башладылар. **37** Кәמידә ики јүз

27:27 * Гәдимдә Адрија дәнизи дејилдикдә индики Адриатик вә Иони дәнизләри, һәмчинин Аралыг дәнизинин Сицилија илә Крит арасында галан һисәси нәзәрдә тутулурду. 27:28 * Тәх. 36 м. Б14 өләвәсинә бах. ^а Тәх. 27 м.

жетмиш алты адам вар иди. **38** Јејиб-дојандан сонра онлар кәмини јүнкүлләшдирмәк үчүн бугданы дәннизә атмаға башладылар.^а

39 Нәһәјәт, һава ишыглананда онлар гумлу саһили олан бир бухта көрдүләр, ләкин ону танымадылар.^б Иман дахилиндә саһилә жан алмаг истәдиләр. **40** Лөвбәрләри кәсиб дәннизә атдылар. Ејни заманда сүкан аварларынын ипләрини ачдылар, сонра өн јелкәни галдырыб күләјин сәпти илә саһилә үз тутдулар. **41** Кәми далғаларын һәр тәрәфдән чырпылдығы дајазлыгыда саја отурду. Кәминин бурну гума батыб галды, кәминин архасы исә далғаларын зәрбәсиндән дағылмаға башлады.^в **42** Онда әскәрләр дустаглары өлдүрмәк гәрарына кәлдиләр ки, һеч ким үзүб гачмасын. **43** Амма јүзбашы Булусу хилас етмәк истәдији үчүн буна јол вермәди. О әмр етди ки, әввәлчә үзмәји бачаранлар суја атылсынлар, **44** сонра да галанлары атылсын, тахталарын, јахуд кәми парчаларынын үстүндә үзүб гуруја чыхсын. Беләкликлә, һамы сағ-саламат саһилә чатды.^г

28 Биз сағ-саламат саһилә чыханда бу аданын Малта адландығыны өјрәндик.^г **2** Әчнәби дилдә данышан ада сакинләри бизә мисилсиз инсанпәрвәрлик көстәрдиләр. Һава чох сојуг иди, јағыш жағырды. Онлар тонгал галајыб мөһрибанлыгла бизи исинмәјә дөвәт етдиләр. **3** Булус бир дәстә чырпы јығыб тонгала атды. Бу вахт истидән гачан бир күрзә Булусун әлиндән јапышды. **4** Аданын сакинләри онун әлиндән салланмыш зәһәрли иланы көрәндә бир-

ФӘС. 27

а Јн 1:5

б һә 28:1

в һә 27:22
2Кр 11:25

г һә 27:23, 24

ФӘС. 28

г һә 27:26

Сағ сүтүн

а Лк 4:38, 39

б Мт 10:8

биринә дедиләр: «Шүбһәсиз, бу адам гатилдир. Дәнниздән сағ-саламат чыхса да, Әдаләтин* әлиндән чаныны гуртара билмәди». **5** Лакин Булус әлини чырпыб иланы ода атды, онун өзүнә исә зәрәр дәјмәди. **6** Ада сакинләри елә дүшүнүрдүләр ки, Булусун әли шишәчәк, јахуд да о, гәфләтән јыхылыб өләчәк. Онлар хејли көзләдиләр. Көрәндә ки, она һеч нә олмур, фикирләрини дәјишиб онун аллаһ олдуғуну дәмәјә башладылар.

7 Јахынлыгыда Публи адында бир кишинин торпаглары вар иди. О, аданын бөјүју иди. Публи бизи мөһрибанлыгла гаршылады вә үч күн гонаг сахлады. **8** Публинин атасы хәстәји иди. О, ганлы исчал хәстәјинә тутулушду вә гыздырма ичиндә иди. Булус онун јанына кәлди, дуа едиб әлләрини үстүнә гојду. Киши сағалды.^а **9** Бу һадисәдән сонра адада олан башга хәстәләр дә Булусун јанына кәлир вә шәфа тапырдылар.^б **10** Онлар бизә еһтирамларыны нүмајиш етдирмәк үчүн чохлу һәдијләләр кәтиридиләр. Биз ададан кедәндә онлар һәтта јолумуза тәдарүк дә көрмүшдүләр.

11 Биз орада үч ај галдыгдан сонра бурнунда «Зевс оғулары» бәзәји олан кәмији миниб јола дүшүдүк. Бу кәми Искәндәријдән кәлмишди вә бүтүн жышы адада дајанмышды. **12** Сиракуз лиманына кириб үч күн орада галдыг. **13** Сонра орадан јола чыхыб Рекиума кәлдик. Ертәси күн чәнуб күләји әсди вә биз нөвбәти күн Путеолији чатдыг.

28:4 * Јун. Дике. Күман ки, бурада гисас алыб әдаләти бөргәрар едән илаһә, јахуд әдаләт мөһфумунун шөхсләндирилмиш образы нөзәрдә тутулур.

14 Орада гардашлары тапдыг. Онлар хашиш етдиләр ки, бир һәфтә жанларында галаг. Беләчә, Ромаја јахынлашдыг. **15** Орадакы гардашлар бизим кәлишимиздән хәбәр тутандан бизи гаршыламаг үчүн Аппи базарына вә Үч Мейманханаја гәдәр кәлдиләр. Булус онлары көрәндә Аллаһа шүкүр етди вә үрәкләнди.^a **16** Нәһә-жәт ки, Ромаја кәлдик. Булуса ајры јашамаға ичазә вердиләр. Бир әскәр онун кешијини чәркиди.

17 Үч күндән сонра о, јәһудиләрин рәһбәрләрини јанына дәвәт етди. Онлар јығышанда Булус сөзә башлады: «Гардашлар, мән нә халгымыза, нә дә әчдадларымызын адәтләринә гаршы пис бир иш көрмәишәм.^b Буна бахмајараг, мәни Јерусәлимдә душтаг едиб, ромалыларын әлинә вердиләр.^b **18** Амма ромалылар мәни истинтаг етдикдән^c сонра өлүм чәзасына лајиг бир иш тутмадығымы көрүб азад етмәк истәдиләр.^c **19** Јәһудиләр бунун әлејһинә чыхдылар вә мән мәчбур олуб Сезарын мән-кәмәсини тәләб етдим.^d Мәни дүз баша дүшүн, мән халгымы иттиһам етмәк фикриндә дејиләм. **20** Мәһз елә буна көрә хашиш етдим ки, сизинлә көрүшүб сөһбәт едәк. Көрдүјүнүз бу гандаллар Исраилин үмидинә көрәдиң.^e **21** Јәһудиләр она дедиләр: «Биз Јәһудийјәдән сәнинлә бағлы мәктуб алмамышыг. Орадан кәлән гардашларымыз да бизә сәнин һаггында нә бир хәбәр кәтириб, нә дә бир кәлмә пис сөз дејиб. **22** Јахшы оларды ки, сәнин бахышларын барәдә елә өзүндән сорушаг, чүнки бил-дигимизә көрә һәр јердә бу тәригәтин^e әлејһинә данышырлар».^ж

ФӘС. 28

a 2Кр 1:3, 4

b һә 24:11, 12
һә 25:8

в һә 21:33

г һә 24:10

f һә 23:26, 29
һә 25:24, 25
һә 26:31, 32

д һә 25:11, 12

e һә 23:6
һә 26:6
Еф 6:19, 20
2Тм 1:16

ә һә 24:14

ж Лк 2:34
Јһ 15:19

Сағ сүгүн

a Јһ 5:46

b һә 26:22, 23

в һә 17:2, 3

г Рм 11:8

f Әш 6:9, 10
Мт 13:14, 15д Лк 3:4, 6
һә 13:45, 46
һә 22:21
Рм 11:11e 36 67:2
36 98:3
Әш 11:10

ә һә 28:16

ж Еф 6:19

23 Беләчә, онлар бир күн тәјин етдиләр. Һәмин күн кәлиб чатанда онлар әввәлкіндән дә чох адамла Булусун галдыгы евә кәлдиләр. Булус Аллаһын Падшаһлығы һаггында әтрафлы шәһадәт верди, һәм Мусанын Төвратындан^а, һәм Пејгәмбәрләрин китабындан^b Иса һаггында данылмаз сүбүтлар кәтириб^c сәһәрдән ахшамадәк һәр шеји онлара изаһ етди. **24** Онлардан бәзиләри дејиләнләрә инанды, бәзиләри исә инанмады. **25** Араларында мүбаһисә дүшдү вә онлар дағылышмаға башладылар. Онда Булус деди:

«Мүгәддәс руһ Әшија пејгәмбәр васитәсилә ата-бабаларыныза јахшы демишди: **26** «Кет, бу халга белә де: «Ешитмәјинә ешидәчәксиниз, амма бир шеј баша дүшмәјәчәксиниз. Бахмағына бахачагсыныз, амма бир шеј көрмәјәчәксиниз.^г **27** Чүнки бу халгын үрәји күтләшиб. Гулаглары ешидир, амма һај вермирләр. Көзләрини јумублар ки, көзләри илә көрмәсинләр, гулаглары илә ешит-мәсинләр, үрәкләри илә дәрк етмәсинләр вә кери дөнмәсинләр ки, Мән онлара шәфа верим».^ф **28** Билин вә акаһ олун! Аллаһ хилас јолу һаггындакы бу хәбәри дикәр халглара да көндәриб.^д Онлар мүтләг гулаг асачаглар».^е **29** *—

30 Беләликлә, Булус кирајә тутдуғу евдә дүз ики ил галды.^ә О, јанына кәләнләри мейрибанлыгла гәбул едир, **31** бөјүк чәсарәтлә^ж, һеч бир манеә олмадан онлара Аллаһын Падшаһлығы һаггында данышыр, Иса Мәсiһ һаггында тәлим верирди.

28:23 * Лүгәтә бах. **28:29** * Аз әлаве-сине бах.

РОМАЛЫЛАРА

МӘКТУБ

МӘЗМУН

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1–7)
Булус Ромаја кәлмәји
арзулајыр (8–15)
Салеһ иманы сәјәсиндә
јашајачаг (16, 17)
Аллаһсызлар үзрсүздүрләр (18–32)
Аллаһын кејфијәтләри јарадылмыш
шејләрдә көрүнүр (20)</p> <p>2 Аллаһын јәһудиләрә вә јунанлара
кәсдији һөкм (1–16)
Вичданын фәалијјәти (14, 15)
Јәһудиләр вә Ганун (17–24)
Гәлбдә едилмиш сүннәт (25–29)</p> <p>3 Аллаһ доғрудур (1–8)
Јәһудиләр дә, јунанлар да күнаһын
әсарәти алтындадырлар (9–20)
Иман васитәсилә салеһлик (21–31)
Һеч кәс Аллаһын чалалыны әкс
етдирә билмир (23)</p> <p>4 Ибраһим имана көрә салеһ
сајылды (1–12)
Ибраһим иман кәтирәнләрин
атасыдыр (11)
Вәд имана көрә верилмишди (13–25)</p> <p>5 Мәсиһ васитәсилә Аллаһла
барышырыг (1–11)
Өлүм Адәм васитәсилә, һәјат Мәсиһ
васитәсилә кәлди (12–21)
Күнаһ вә өлүм һамыја кечди (12)
Бир салеһ әмәлин нәтичәси (18)</p> <p>6 Вәфтиз вә јени һәјат (1–11)
Күнаһ фани бәдәниниздә
һөкманлыг етмәсин (12–14)
Күнаһын гулу, Аллаһын гулу (15–23)
Күнаһын өдәдији һағг өлүмдүр;
Аллаһын әнамы һәјатдыр (23)</p> <p>7 Ганундан азад олмаг (1–6)
Ганун күнаһы ашкар едир (7–12)
Күнаһла мүбаризә (13–25)</p> <p>8 Руһ васитәсилә һәјат вә
азадлыг (1–11)
Оғуллуға кәтүрүлмә (12–17)</p> | <p>Хилгәт Аллаһын өвладларынын
азадлығыны көзләјир (18–25)
Руһ бизим әвәзимизә Аллаһа
јалварыр (26, 27)
Аллаһ өввәлчәдән мүејјән етдији
адамлары чағырды (28–30)
Аллаһын мәнәббәти сәјәсиндә
зәфәр чалырыг (31–39)</p> <p>9 Булус Израил халгына көрә
кәдәрләнир (1–5)
Ибраһимин әсл өвладлары (6–13)
Аллаһын сечиминә шәкк етмәк
олмаз (14–26)
Мәнв вә мәрһәмәт габлары (22, 23)
Аз сајда адам хилас олачаг (27–29)
Израил бүдрәди (30–33)</p> <p>10 Аллаһын салеһлик мејарлары (1–15)
Иманыны дили илә бәјан етмәк (10)
Јеһованын адыны чағыран һәр кәс
гуртулачаг (13)
Мүждәчиләрин гәдәмләри
кәзәлдир (15)
Мүждәјә бојун әјмәдиләр (16–21)</p> <p>11 Аллаһ Израили рәдд етмәјиб (1–16)
Зейтун ағачы һағда нүмунә (17–32)
Аллаһын һикмәти дәрин бир
үммандыр (33–36)</p> <p>12 Бәдәнинизи дири гурбан кими
Аллаһа тәғдим един (1, 2)
Әнамлар мүхтәлиф, бәдән
бирдир (3–8)
Мәсиһи һәјаты илә бағлы
мәсләһәтләр (9–21)</p> <p>13 һөкүмәтә табечилик (1–7)
Веркиләрин өдәнилмәси (6, 7)
Мәнәббәт Гануну ичра едир (8–10)
Әдәб-әрканла давранаг (11–14)</p> <p>14 Бир-биринизи муһакимә
етмәјин (1–12)
Башгаларынын иман јолундан
дәнмәсинә баис олмајаг (13–18)
Сүлһ вә бирлик наминә
чалышын (19–23)</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 15 Бир-биринизи Мәсиһ сизи гәбул етдији кими, гәбул един (1–13)
Булус халглар үчүн хидмәтчи (14–21)
Булусун сәфәрләри илә бағлы нијәтләри (22–33)
- 16 Булус Фиби адлы бачыны тәгдим едир (1, 2)

Ромадакы мәсиһиләрә саламлар (3–16)
Араја нифаг саланлара гаршы хәбәрдарлыг (17–20)
Булусун әмәкдашларындан саламлар (21–24)
Мүгәддәс сирр ашкара чыхды (25–27)

1 Мәсиһ Исанын гулу, һәвари* олмаға чағырылмыш вә Аллаһын мүждәсини тәблиғ етмәжә тәјин олунмуш Булусдан мәктуб.^а **2** Аллаһын габагчадан пејғәмбәрләри вәситәсилә Мүгәддәс Јазыларда вәд етдији бу мүждә **3** Өз Оғлу һаггындадыр. Оғул Давудун нәслиндән^б дүнјаја кәлсә дә, **4** Аллаһ ону Өз гүдрәтилә өлүләрин арасындан дирилдиб,^в мүгәддәс руһ вәситәсилә Өз Оғлу^г елан етмишдир. Бәли, бу Оғул Ағамыз Иса Мәсиһдир. **5** Онун вәситәсилә бизә лүтф көстәрилди вә һәварилик^д хидмәти верилди ки, онун адыны шәрәфләндирмәк үчүн бүтүн халглар^е иман кәтириб она итаәт етсинләр. **6** Сиз дә Иса Мәсиһә мәхсус олмаг үчүн һәммин халглар арасындан чағырылмышыныз. **7** Аллаһын мүгәддәс олмаг үчүн чағырылмыш Ромадакы бүтүн севимли бәндәләринә:

Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

8 Әввәлә, һамыныздан өтрү Аллаһыма Иса Мәсиһ вәситәсилә шүкүр едирәм, чүнки бүтүн дүнја сизин иманыныз барәдә данышыр. **9** Оғул һаггындакы мүждә уғрунда

1:1 * Јун. апостолос. Мәнәсы: көндәрилмиш; елчи.

ФӘС. 1

а һв 9:11, 15

б 2Иш 7:8, 12
Лк 1:32
2Тм 2:8

в һв 13:33

г 3б 2:7
Иб 1:5

ф 1Тм 2:7

д һв 15:14
Гт 2:7

Сағ сүтун

а 1Ск 3:10
2Тм 1:3

б 1Ск 5:11
Иб 10:25

в һв 19:21

г Мр 8:38
2Тм 1:8

ф Иб 11:6

д һв 3:25, 26

е һв 18:5, 6

чанла-башла чалышараг ибадәт етдијим Аллаһ билир ки, дуаларымда даима сизи јад едирәм^а **10** вә диләјирәм ки, имкан тапыб Аллаһын изнијлә нәһәјәт јаныныза кәлә билим. **11** Сизинлә көрүшмәји үрәкдән арзулајырам вә мәтин олмағыныз үчүн сизә руһани әнам бәхш етмәк истәјирәм. **12** Даһа доғрусу, истәјирәм ки, һамымыз: мән дә, сиз дә бир-биримизин иманы вәситәсилә бир-биримизи руһландыраг.^б

13 Гардашлар, истәјирәм биләсиниз: мән бир нечә дәфә јаныныза кәлмәк истәмишәм ки, дикәр халгларын арасында олдуғу кими, сизин дә аранызда тәблиғимин бәһрәсини дадым, анчаг индијә кими манеәләрлә растлашмышам. **14** Мәним һәм јунанларын, һәм әчнәбиләрин*, һәм мүдрикләрин, һәм авамларын гаршысында борчум вар. **15** Бу сәбәбдән Ромада^в олан сизләрә дә мүждәни бәјән етмәји үрәкдән арзулајырам. **16** Мән мүждәни бәјән етмәкдән утанмырам.^г Чүнки о, иманы^д олан һәр кәсин, әввәлчә јәһудинин,^е сонра јунанын^е хиләса јетишә билмәси үчүн Аллаһын әлиндә күчлү бир вәситәдир. **17** Иманы оланлар

1:14 * Јахуд гејри-јунанларын.

Аллаһын Өз доғрулуғуну мүждә васитәсилә нечә ачдығыны көрүрләр вә беләчә, онларын иманы күчләнир,^а нечә ки жазылыб: «Салех иманы сажәсиндә жашаҗаҗаг».^б

18 һәгигәтин ашкар олмасына һагсыз јолларла манеә төрәдән инсанларын бүтүн бәд әмәлләринә^в вә Аллаһа гаршы һөрмәтсизликләринә көрә көйдән Аллаһын гәзәби^г кәлир. **19** Аллаһ һаггында нәји билмәк оларса, һамысы онларын көзү өнүндәдир, чүнки Аллаһ Өзү буну онларга ачыб.^д **20** Онун көзәкөрүnmәз кејфијәтләри: әбәди гүдрәти^е вә илаһилији^ө дүнја јаранандан бәри ајдын көрүнүр, јарадылмыш шејләр^з васитәсилә дәрк едилер. Буна көрә дә онлар үзрсүздүрләр. **21** Чүнки Аллаһы таныја-таныја Ону Аллаһ кими шәрәфләндирмәдиләр, Она шүкүр етмәдиләр, әксинә, бош дүшүнчәләрә гапылдылар, надан үрәкләри зүлмәтә гәрголду.^ж **22** Мүдрик олдугларыны иддиә етсәләр дә, ағылларыны итирдиләр **23** вә өлмәз Аллаһын әзәмәтини фани инсанын, гушларын, дәрдајаглы вә сүрүнән һејванларын сурәтинә дәјишдиләр.^з

24 Аллаһ да онларын үрәјиндәки арзулары көрүб, бәдәнләрини рүсвај етсинләр дејә, онлары натәмизлијә тәслим етди. **25** Онлар Аллаһын һәгигәтини јалана дәјишдиләр, Халиги гојуб хилгәтә сәчдә гылдылар, хилгәтә ибадәт етдиләр. Халигә әбәдилик алгыш олсун! Амин. **26** Елә буна көрә дә Аллаһ онлары азғын шәһвәт^а тәслим етди, онларын гадынлары тәбии јахынлығы гејри-тәбии әлагә илә әвәз етдиләр.^б

ФӘС. 1

а Јһ 3:36

Рм 3:21, 22

б һб 2:4

Гт 3:11

Иб 10:38

в Рм 1:25

г Рм 2:5

Еф 5:6

д 3б 19:1

Һә 14:17

е Әр 10:12

ө 3б 103:19

Әр 10:10

Вһ 15:3

ә Өш 40:26

Вһ 4:11

ж Јр 6:5

з Әр 2:11

Һә 17:29

и Гт 5:19

1Сж 4:4, 5

ы Јд 7

Сағ сүтүн

а Јр 19:5

Лә 18:22

Лә 20:13

1Кр 6:9, 10

б Гт 6:7

в Гт 5:19-21

г 1Бт 4:3

д Гн 5:21

е Тт 3:3

ө 1Јһ 3:15

ә 1Бт 2:1

ж Еф 4:31

з 1Бт 2:1

и Гн 21:18, 21

ы Рм 1:21

ј Вһ 21:8

ФӘС. 2

к Рм 2:9

к Мт 7:5

27 Кишиләр дә гадынларла тәбии јахынлығы гојуб бир-бирләринә шәһвәтлә гызышдылар.^а Кишиләр кишиләрлә әхлагсызлыг етдиләр вә күнаһларына көрә тамамилә лајигли чәза алдылар.^б

28 Онлар Аллаһы танымаг истәмәдикләриндән Аллаһ онлары, налајиг ишләр көрсүнләр дејә, позгун әглә тәслим етди.^в **29** Онларын ичи һәр чүр әјриликлә^г, күнаһла, тамаһкарлыгла^д, писликлә долудур. Онлар пахыллыг^е, гатиллик^ө, чәкишмә, һижлә^ә, кин-күдурәт^ж, деди-году илә долуб-дашырлар. **30** Онлар бөһтанчы^з, Аллаһа нифрәт едән, габа, дикбаш, ловға адамлардыр, пислијә фәрасәт-лидирләр, валидејнләринә гулаг асмајан,^и **31** дүшүнчәсиз^ы, сөзүнүн ағасы олмајан, доғмаларыны сәмсәјән, рәһмсиз адамлардыр. **32** Онлар јахшы билирләр ки, Аллаһын адил һөкмүнә көрә, белә ишләрлә мәшғул оланлар өлүмә лајигдирләр.^ј Амма буна бахмајараг, нәинки өзләри бу ишләрдән әл чәкмир, бу ишләрлә мәшғул оланлары да алгышлајырлар.

2 Еј инсан, ким олурсан ол, әкәр башгаларыны мұһакимә едирсәнсә,^к сән үзрсүзсән. Башгасыны мұһакимә етмәклә сән өзүнү мәнқум едирсән, чүнки бир тәрәфдән мұһакимә едирсән, дикәр тәрәфдән дә өзүн ејни ишләри көрүрсән.^к **2** Биз исә јахшы билirik ки, Аллаһ белә ишләрлә мәшғул оланларга һөкм кәсчәк вә Онун һөкмү һәгигәтә әсасланыр.

3 Еј инсан, елә билирсән ки, белә ишләрлә мәшғул оланлары мұһакимә едиб, өзүн бу

ишләри көрүрсәнсә, Аллаһын һөкмүндән гача биләчәксэн?^a **4** Јохса Онун хејирхаһлығынын,^a тәмкиннинин^b вә сәбринин^a боллуғуна һәғарәтлә бахырсан? Мәкәр билмирсән ки, Аллаһ Өз хејирхаһлығы илә сәни төвбәжә чәкмәк истәјир?^c **5** Анчаг сән тәрслијинлә вә төвбә етмәјән үрәјинлә Аллаһын әдаләтли һөкмүнүн ичра олуначағы гәзәб күнү үчүн өз әлејһинә гәзәб үстүндән гәзәб јығырсан.^f **6** О, һәр кәсә әмәлләринә көрә верәчәк.^d **7** Мәтанәтлә јахшы иш көрүб шәрәфә, һөрмәтә, чүрүмәзлијә^e чан атанлара әбәди һәјат, **8** өчәшкәнләрә, һәгигәтә итаәт етмәјиб һагсызлыға бојун әјәнләрә исә һиддәт вә гәзәб нәсиб олачаг.^g **9** Пислик едән һәр кәсин: әввәлчә јәһудинин, сонра јунанын пажына әзијјәт, ағры-ачы дүшәчәк. **10** Анчаг јахшы иш көрән һәр кәсә: әввәлчә јәһудия,^h сонра јунанаⁱ шәрәф, һөрмәт вә сүлһ бәхш едиләчәк. **11** Чүнки Аллаһ ајры-сечкилији севмир.^h

12 Аллаһын ганунунун табелијиндә олмајыб күнаһ ишләјәнләрин һамысы ганунун табелијиндә олмаса да,^b өләчәк. Ганунун табелијиндә олуб күнаһ ишләјәнләрин һамысы исә ганун васитәсилә мәнһум едиләчәкләр.ⁱ **13** Чүнки Аллаһын гаршысында сәләһ кәс гануну ешидән дејил. Гануна әмәл едәнләр сәләһ сајылачаг.^k **14** Чүнки Аллаһын ганунундан хәбәрсиз олан диқәр халғларын адамлары^k ганунун тәләбләринә сөвги-тәбии әмәл едәндә ганунун үрәкләриндә олдуғуну көстәрирләр, һалбуки ганундан хәбәрсиздирләр. **15** Бу адамларын вичданы онларла бәрабәр шаһидлик едир, дүшүнчәләри онлары ја ит-

ФӘС. 2

a Рм 11:22
Еф 1:7
b Рм 3:25
в Әш 30:18
г 2Тг 3:9
f 2Ск 1:7, 8
Вһ 6:16, 17
Вһ 11:18
d 3б 62:12
Мс 24:12
Мт 16:27
e 1Кр 15:53
Вһ 20:6
ө Рм 1:18
Кл 3:6
Иб 10:26, 27
ж Јһ 4:22
Һә 13:45, 46
з һә 15:14
и Гн 10:17
2См 19:7
Һә 10:34, 35
ы Еф 2:12
j Рм 3:19
к Гн 30:14
Һә 20:11
Јр 1:22
к 3б 147:19, 20

Сағ сүтүн

a Јһ 5:22
Һә 10:42
1Бт 4:5
b Рм 9:6
в Гн 4:8
г Мт 23:2, 3
f Чк 20:15
d Гн 5:18
e Әш 52:5
Һә 36:20
ө Јр 17:10
ж 1Кр 7:19
Гт 5:3
з Еф 2:11
и Рм 4:9, 10

тиһам едир, ја да онлара һагт газандырыр. Беләчә, онлар көстәрирләр ки, ганунун маһијәти үрәкләриндә јазылыб. **16** Тәблиғ етдијим мүждәјә әсасән, бүтүн бунар Аллаһын Мәсйһ Иса васитәсилә инсанларын кизли ишләрини мүнәкимә едәчәји^a күн баш верәчәк.

17 Мадам ки сән өзүнү јәһуди адландырыр,^b гануна архаланыр, Аллаһла өјүнүр, **18** Онун ирадәсини билир вә Ганундан тәлим алдығын үчүн ән үстүн дәјәрләри ајыр етмәји бачарырсан,^b **19** сән корларын бәләдчиси, зүлмәтдә оланлар үчүн чыраг олдуғуна әминсән, **20** ағылсызлара тәрбијәчи вә көрпәләрә мүәллим олдуғуна, Ганунда ифадә олуна билијин вә һәгигәтин әсасларына јијәләндијинә инанырсан, **21** елә исә башгаларыны өјрәдә-өјрәдә нә үчүн өзүнү өјрәтмирсән?^c «Оғурлама»^f дејә тәблиғ едиб нијә өзүн оғурлуг едирсән? **22** «Зина етмә»^d дејә-дејә нијә зина едирсән? Бүтләрә нифрәт едә-едә нијә мәбәдләри чапыб-талајырсан? **23** Ганунла өјүнә-өјүнә нијә Гануну позуб Аллаһы һөрмәтдән салырсан? **24** Һәр шеј јазылдығы кимидир: «Сизә көрә башга халғлар арасында Аллаһын адына күфр едилир».^e

25 Сүннәтин^g анчаг о вахт фәјдасы олур ки, сән гануна әмәл едәсэн.^h Јох әкәр гануну позурсанса, сәнин сүннәтин мәнәсыны итирир. **26** Бәс онда сүннәтсиз адам^g Ганунун адил тәләбләринә риәјәт едирсә, мәкәр онун сүннәтсиз олмасы сүннәтли олмаға бәрабәр дејил?^h **27** Сән, сүннәтли адам, јазылы ганун топлусуна саһиб ола-ола

Гануну позурсанса, сүннэтсиз адам Гануна риајет етмөклө сәни мөһкүм едир. **28** Чүнки захиран јәһуди олан әсл јәһуди дејил,^а ејнилә дә бәдәндә едилмиш захири сүннәт әсл сүннәт дејил.^б **29** Дахилән јәһуди олан әсл јәһудидир^в вә онун сүннәти јазылы Ганун топлусу әсасында јох,^г мүгәддәс рула гәлбәд едилмиш сүннәдир.^д Белә адам инсанлардан јох, Аллаһдан тәриф алыр.^е

3 Белә исә, јәһуди олмағын һансы үстүнлүјү, јахуд сүннәтин һансы фәјдасы вар? **2** Һәр чәһәтдән бөјүк үстүнлүјү вә фәјдасы вар. Әввәлә, она көрә ки, јәһудиләрә Аллаһын мүгәддәс сөзләри әманәт едилмишдир.^а **3** Бәс бу, нечә олур? Ахы бәзи јәһудиләр иман етмәдиләр. Онда елә чыхыр ки, даһа Аллаһа етибар етмәк олмас? **4** Әсла! Һәр кәс јаланчы чыхса^в да, Аллаһ доғрудур.^ж Нечә ки јазылыб: «Одур ки, Сәнин сөзләрин һағдыр вә Сән мөһкәмәдә гәләбә газанаचाгсан».^з **5** Бәс бизим һағсызлығымыз Аллаһын доғрулуғуну тәсдиг едирсә, онда нә дејәк? Мәкәр Аллаһ гәзәбини јағдыранда әдаләтсизлик едир? (Буну бир инсан кими дејирәм.) **6** Әсла! Аллаһ әдаләтсиз олса, дүнјаны нечә мүһакимә едә биләр?^и

7 Бир дә ки әкәр мәним јаланым Аллаһын һәгигәтини даһа ајдын бүрузә вериб Она шәрәф кәтирирсә, онда мән нијә кунәһкар кими мүһакимә олунмалыјам? **8** Нә үчүн белә демәјәк: «Кәлин пислик едәк ки, ахыры јахшы олсун»? Бәзиләри бизә шәр атыр ки, куја биз белә дејирик. О адамларә кәсилән һөкм әдаләтлидир.^ы

ФӘС. 2

а Јһ 8:39
Вһ 2:9
б 1Кр 7:19
в Рм 9:6
г Рм 7:6
ф Әр 4:4
һв 7:51
Фн 3:3
д Јһ 5:44
1Кр 4:5

ФӘС. 3

е Гн 4:8
36 147:19, 20
һв 7:38
ө Сј 23:19
36 116:11
ж Әш 55:10, 11
Јһ 8:26
2Тм 2:13
з 36 51:4
и 36 9:8
36 96:13
36 98:9
һв 17:31
ы Иб 2:2, 3

Сағ сүтун

а Рм 3:23
Гт 3:22
б Мс 20:9
Вә 7:20
в 36 14:1-3
г 36 5:9
ф 36 140:3
д 36 10:7
Јг 3:8, 9
е Мс 1:16
ө Әш 59:7, 8
ж 36 36:1
з Рм 2:12
Рм 5:13
Гт 3:10
и Гт 2:16
Гт 3:11
ы Рм 7:9, 13
Гт 3:19
ј Рм 1:16, 17
к Әш 53:11
Әр 31:34
Дн 9:24
к Гт 3:28

9 Белә исә, нә дејәк? Бизим нәдә исә үстүнлүјүмүз вармы? Хејр! Јухарыда дедијимиз кими, һамы: јәһудиләр дә, јунанлар да кунәһын әсарәти алтындадыр.^а **10** Нечә ки јазылыб: «Бир нәфәр дә олсун салеһ адам јохдур».^б **11** Дәрк едән, Аллаһы ахтаран бир кимсә јохдур. **12** Һамы јолуну азыб, һеч кимдән бир хејир кәлмир. Бир нәфәр дә олсун јахшылыг едән јохдур».^в **13** «Боғазлары ачыг гәбирдир, дилләриндә доғру сөз јохдур».^г «Ағызларында күрзә зәһәри вар».^д **14** «Онлар ачыдилдирләр, ағызлары ләнәтлә долудур».^е **15** «Ајағлары ган төкмәјә тәләсир».^ө **16** «Јолларында анчаг виранәлик, дәрд-бәла вар, **17** онлар сүлһ јолуну танымырлар».^ө **18** «Аллаһ горхусу билмирләр».^ж

19 Билдијимиз кими, Ганунда дејилән һәр шеј Ганунун табелијиндә оланларә үнванланыр. Белә ки, һәр дил сусдурулсун, бүтүн дүнја Аллаһын гаршысында тәгсиркар чыхсын.^з **20** Буна көрә дә Ганунун тәләбләрини ичра едән һеч бир адам Аллаһын гаршысында салеһ билинмәјәчәк,^и чүнки ганун кунәһын нә олдуғуну там ачыглајыр.^ы

21 Лакин инди ајдын олду ки, гануна риајет етмәдән дә Аллаһын нәзәриндә салеһ сајылмағ мүмкүндүр.^к Бу барәдә Төвратда^к вә Пејғәмбәрләрин китабында да дејилир.^к **22** Бәли, Иса Мәсиһә иман кәтирмөклә һәр кәс Аллаһын нәзәриндә салеһ сајыла биләр. Чүнки инсанлар арасында һеч бир фәрг јохдур.^к **23** Һамы кунәһ ишләјиб, һеч кәс Алла-

3:21 * Лүғәтә бах.

дын чалалыны әкс етдирә билмир.^а **24** Лакин онлар Мәсир Исанын өдәдији фидјә васитәсилә^б гуртулуб салеһ сајылырлар.^в Бу, Аллаһын Өз лүтфү сәғәсиндә вердији бир әнемдыр.^г **25** Аллаһ Оғлуну гурбан верди ки, онун ахыдылмыш ганына^д кәтирилән иман сајәсиндә инсанлары Өзү илә барышдырсын.^е Аллаһ буну Өз әдаләтини нүмајиш етдирмәк үчүн етди, чүнки Аллаһ сәбир көстәриб кечмишдә ишләнмиш күнаһлары бағышлайды. **26** Бу, һәм дә онун үчүн иди ки, Исаја иман кәтирән адамы салеһ^ө сајаркән бу дөврдә дә Өз әдаләтини нүмајиш етдирсин.^з

27 Беләликлә, өјүнмәжә әсасымыз вармы? Јохдур! Һансы гануна әсасән јохдур? Әмәлләрин ичрасыны тәләб едән гануна көрә?^ж Хејр, иман тәләб едән гануна көрә. **28** Биз белә гәнаәтә кәлдик ки, инсан ганунун тәләб етдији әмәлләрдән асылы олмајараг, иманә әсасән салеһ сајылыр.^з **29** Мәкәр Аллаһ жалныз јәһүдиләрин Аллаһыдыр?^и Мәкәр О, диқәр халгларын да Аллаһы дејил?^й Бәли, диқәр халгларын да Аллаһыдыр.^ј **30** Әлбәттә, Аллаһ тәқдир^к вә О, сүннәтлilәри имана әсасән,^к сүннәтсизләри иманлары сајәсиндә^л салеһ сајачаг. **31** Онда елә чыхыр ки, биз иманымызла гануну ләғв едирик? Әсла! Әксинә, биз гануну тәсдиг едирик.^м

4 Елә исә, әчдадымыз Ибраһим һаггында нә дејәк? О, нә газанды? **2** Әкәр Ибраһим әмәлләринә көрә салеһ сајылсајды, онун өјүнмәжә әсасы оларды, анчаг Аллаһын гаршысында јох. **3** Мүгәддәс Јазылар нә дејир? «Ибраһим

ФӘС. 3

а Ва 7:20

б Мт 20:28
1Тм 2:5, 6
1Бт 2:24

в Рм 5:17

г Еф 2:8

д Лә 17:11
Һә 13:39
Еф 1:7е Өш 53:11
2Кр 5:19
1Јһ 2:1, 2
1Јһ 4:10

ө 36 89:14

з 1Кр 1:30
1Јһ 1:9ж һә 13:38, 39
Еф 2:8, 9з Гт 2:15, 16
Јр 2:24

и һә 17:26, 27

й һә 10:4

ј Өш 54:5
Рм 10:12
Гт 3:14к Гч 6:4
1Кр 8:6
Еф 4:6

л 1Кр 7:18

м Гт 3:8

н Мт 5:17
Рм 8:3, 4
Рм 13:10**Сағ сүгүн****ФӘС. 4**а Јр 15:6
Гт 3:6
Јр 2:23

б Гт 2:15, 16

в 36 32:1, 2

г Рм 3:30

д Рм 4:3

е Јр 17:1, 2, 11

ө Рм 4:16
Гт 3:7

з Гт 3:29

ж Јр 12:1-3
Јр 17:5, 6
Јр 22:17, 18

з Иб 11:8

Јеһоваја иман кәтирди вә буна көрә салеһ сајылды».^а

4 Ишчијә верилән мааш лүтф јох, зәһмәт һаггыдыр. **5** Анчаг инсан әмәлләрә архаланмырса, күнаһкары салеһ сајана иман кәтирирсә, иманына көрә салеһ сајылыр.^б **6** Давуд да әмәлләрдән асылы олмајараг, Аллаһ тәрәфиндән салеһ сајылан адамы хошбәхт адландырыр: **7** «Хошбәхтдир о кәс ки, тәгсирләри бағышланыб, күнаһлары әфв едилиб. **8** Хошбәхтдир о кәс ки, Јеһова онун күнаһларыны һесаба алмыр».^в

9 Бәс бу хошбәхтлик жалныз сүннәтлilәр үчүндүр, јохса сүннәтсизләрә дә аиддир?^г Ахы биз дејирик ки, «Ибраһим иманына көрә салеһ сајылды».^д **10** О, нә вахт салеһ сајылды? Сүннәт олунандан сонра, јохса әввәл? Сүннәт олунандан сонра јох, әввәл салеһ сајылды. **11** Ибраһим һәлә сүннәт едилмәмишдән әввәл иманы илә газандыгы салеһлијин мөһүрү кими^е бир нишан алды.^ж Бу нишан сүннәтдир. Беләчә, о, сүннәтсиз һалда иман кәтирәнләрин ата-сы олду^з ки, онлар да салеһ сајылсынлар. **12** О һәмчинин сүннәт едилмиш нәслин: һәм сүннәтә садиг галмыш, һәм дә өзүнүн һәлә сүннәт едилмәмишдән әввәл саһиб олдуғу иманын јолунда јеријәнләрин ата-сы олду.^ө

13 Чүнки дүнјанын вари-си олмаг вәди^ж Ибраһимә вә онун өвладларына ганун васитәсилә јох, имандан доған салеһлик васитәсилә вәд едилмишди.^з **14** Әкәр гануна ријәт едәнләр варис олсајдылар, онда иман мәнасыны итирәр,

4:11 * Јахуд тәсдиги кими.

вэд дэ лэгв олунарыды. **15** Эс-линдэ, Ганун инсаны Аллаһын гээбинэ дүчар едир,^a ганун олмажан јердэ чинајэт дэ јох-дур.^б

16 Буна көрө дэ вэд имана көрө лүтф илэ верилмишди^в ки, Ибраһимин бүтүн өвладлары үчүн:^г һәм Гануна риаяјет едәнләр, һәм дэ һамымызын атасы олан Ибраһим^г кими иман кәтирәнләр үчүн дәјиш-мәз олсун. **17** (Ахы јазылыб: «Мән сәни сечдим ки, чохла халгларын атасы оласан».)^д

Бүтүн бунлар онун инандыгы, өлүләрә һәјат верән, вар олмајаны вармыш кими адландыран* Аллаһын гаршысында баш верди. **18** Вәзијәт үмид-сиз көрүнсә дэ, о, үмиди-ни үзмәди, иман етди ки, чохла халгларын атасы олачаг. О, бу сөзләрә инанырды: «Өвладларын о гәдәр олачаг».^е

19 Иманы зәифләмәсә дэ, һәм өз бәдәнинин өлү олдуғуну (чүнки тәхминән јүз јашында иди),^в һәм дэ Саранын бәтнинин өлү олдуғуну һесаб едирди.^ж **20** Амма Аллаһдан вэд алдығына көрө шәкк-шүб-һә етмәди, иман етди. Иманы она күч верди вә о, Аллаһа алгыш етди. **21** Ибраһим там әмин иди ки, Аллаһ вердији вәди јеринә јетирмәјә гадир-дир.^з **22** Буна көрө дэ «о, салеһ сајылды».^з

23 «Салеһ сајылды» сөзләри јалныз Ибраһим үчүн јазылмајыб,^з **24** бу сөзләр һәм дэ салеһ сајылачаг бизләр-дән өтрү јазылыб, чүнки биз Ағамыз Исаны дирилдән Аллаһа инанырыг.^ж **25** О, бизим күнаһларымыздан өтрү өлүмә тәслим едилди^к вә Аллаһ ону

4:17 * Дикәр вариант: *вар олмајаны вар едән.*

ФӘС. 4

a Рм 3:20
Рм 5:20
2Кр 3:7
б Рм 5:13
в Рм 3:24
г Рм 9:8
Гт 3:29
Ф Рм 4:11
д Јр 17:5
е Јр 15:5
Иб 11:17, 18
ө Јр 17:17
ж Јр 18:11
Иб 11:11, 12
з Иб 11:19
и Јр 15:6
Јр 2:23
ы Рм 15:4
ј һә 2:24
һә 13:30
1Бт 1:21
к Мт 20:28

Сағ сүтун

a Әш 53:11, 12
2Кр 5:21

ФӘС. 5

б һв 13:38, 39
в Еф 2:14
г 2Кр 5:18
Еф 3:11, 12
Иб 10:19
ф Фн 2:17
1Бт 4:12, 13
д һв 5:41, 42
е Јр 1:12
ө Фн 1:18-20
ж Јш 21:45
з 2Кр 1:22
Гт 4:6
Еф 1:13, 14
и Еф 2:1, 5
ы Әш 53:12
Јһ 3:16
Еф 2:4, 5
1Бт 3:18
1Јһ 4:10
ј һә 13:38, 39
Иб 9:14
к 1Сж 1:10
к 2Кр 5:18
Кл 1:21, 22

бизим салеһ билинмәјимиз үчүн дирилтди.^а

5 Белә исә, имана көрө^б салеһ сајылдығымыз үчүн кәлин Ағамыз Иса Мәсиһ вәситәсилә Аллаһла арамызда-кы сүлһү горујаг*.^в **2** Алдығымыз бу лүтфә дэ онун вәситәсилә вә иманымыз сајәсиндә јол ачылды. Үмид едирик ки, Аллаһ бизи шәрәфә чатдыра-чаг.^г Буна көрө дэ кәлин севи-нәк*! **3** Һәмчинин әзијәтләр-лә үзләшәндә дэ севинмәли-јик*,^г ахы биз билирик ки, әзијәтләр дөзүмлү олмагы ө-рәдир,^д **4** дөзүм Аллаһын разылығыны гасандырыр,^е Аллаһын разылығындан үмид доғур.^е **5** Үмид исә мәјуслуг кәтирмәз,^ж чүнки бизә верил-миш мүгәддәс руһ^з вәситәси-лә үрәјимизә Аллаһын мәһәб-бәти долмушдур.

6 Биз һәлә зәиф оларкән Мәсиһ тәјин олунмуш вахт-да күнаһлы адамлар уғрунда өлдү.^з **7** Салеһ адам уғрунда чәтин ки, кимсә өлә, амма јаш-шы адам уғрунда, ола билсн, кимсә чанындан кечәр. **8** Ал-лаһ исә Өз мәһәббәтини бизә онунла көстәрир ки, биз һәлә күнаһлы икән Мәсиһ уғру-музда өлдү.^з **9** Беләчә, онун ганы илэ салеһ сајылдығы-мыз^ј үчүн әмин ола билә-рик ки, онун вәситәсилә Ал-лаһын гәзәбиндән гуртулача-ғыг.^к **10** Әкәр һәлә дүшмән икән биз Аллаһын Оғлунун өлүмү вәситәсилә Аллаһла барышмышыгса,^к әмин ола билә-рик ки, инди барышандан сонра онун һәјатгы вәситәси-лә хилас олачағыг. **11** Үстә-

5:1 * Дикәр вариант: *арамызда сүлһ вар.* 5:2 * Дикәр вариант: *буна көрө дэ севинирик.* 5:3 * Дикәр вариант: *севинирик.*

лик, бизи барышдыран Агамыз Иса Мәсһиһ сәјәсиндә Аллаһа јахынлашдығымыза көрә севинирик.^а

12 Беләликлә, күнаһ бир адам васитәсилә, өлүм дә күнаһ васитәсилә дүнјаја кирди.^б Беләчә, өлүм бүтүн адамлара кечди, чүнки һамы күнаһ ишләјиб.^в **13** Ахы күнаһ Ганун верилмәздән әввәл артыг дүнјада иди. Амма ганун олмајан јердә һеч кәс күнаһа көрә иттиһам олунмур.^г **14** Буна бахмајараг, өлүм Адәмдән Мусаја гәдәр, Адәм кими күнаһ ишләмәмиш адамларын үзәриндә дә һөкмранлыг едирди. Адәмлә кәлиши вәд едилмиш шәхс арасында охшарлыг вар.^д

15 Анчаг әнамын нәтичәси күнаһын нәтичәсиндән там фәрғлидир. Әкәр бир нәфәрин күнаһы учбатындан чохла адам өлдүсә, Аллаһын лүтфү вә әнамы сәјәсиндә (бу әнам лүтфлә бирликдә тәк бир инсан^а – Иса Мәсһиһ васитәсилә верилди) чохлагы мисилсиз фәјда газанды.^в **16** Әнамын хејри һәмнин о бир нәфәрин төрәтдији күнаһын нәтичәсиндән фәрғләнир.^г Чүнки о бир күнаһа көрә чыхарылан һөкм инсанлары мәһкум етди.^д Чохлу күнаһдан сонра верилән әнама көрә исә инсанлар сәләһ сәјылды.^е **17** Әкәр бир нәфәрин күнаһы учбатындан вә онун васитәсилә өлүм һөкмранлыг едирсә,^в әмин ола биләрик ки, бол лүтф вә сәләһли әнамы аланлар^г да тәк бир шәхс – Иса Мәсһиһ васитәсилә^д јашајыб падшаһлыг едәчәкләр.^е

18 Беләликлә, нечә ки бир күнаһын учбатындан һәр чүр инсан мәһкум олунур,^в еләчә дә бир сәләһ әмәлин нәтичә-

ФӘС. 5

а 2Кр 5:19

б Јр 2:17
Јр 3:6
Јр 3:19
1Кр 15:21

в 36 51:5

Рм 3:23

г Рм 4:15

д 1Кр 15:45

е И6 2:9

ж Әш 53:11

Мр 20:28

з Јр 2:17

Јр 3:6

и Јр 3:17-19

к Рм 4:25

л Рм 5:12, 14

м Рм 3:24

н ј 1Бт 3:18

Вһ 1:5, 6

к Вһ 5:9, 10

Вһ 20:4

к 1Кр 15:21

Сағ сүгүн

а Рм 1:16

1Тм 2:3, 4

б Јһ 10:10

в Рм 5:12

г Әш 53:11

И6 2:10

д Рм 3:20

Гт 3:19

е 1Кр 15:56

ж Јһ 3:16

1Јһ 4:9

ФӘС. 6

а 1Бт 2:24

ж И6 10:26, 27

з 1Кр 12:13

Гт 3:27

и Мр 10:38, 39

1Кр 15:29

л Кн 2:12

ж Кн 3:10

1Јһ 3:14

к 2Кр 4:10

Фн 3:10

к 1Кр 15:42, 49

л Гт 5:24

м Кн 2:11

Кн 3:5

н 2Кр 7:1

синдә һәр чүр инсан^а јашамаг үчүн сәләһ сәјылыр.^б **19** Бир нәфәрин итаәтсизлији чохла инсаны күнаһлы етдији кими,^в бир шәхсин итаәти дә чохла инсаны сәләһ едәчәк.^г **20** Ганун исә күнаһларын чохлагу-ну көстәрмәк үчүн кәлмишди.^д Лакин күнаһ чоһалдыгча Аллаһын лүтфү дә ашыб-дашырды. **21** Нә үчүн? Онун үчүн ки, күнаһла өлүм бәшәријәт үзәриндә һөкмранлыг етдији кими,^в лүтф дә Агамыз Иса Мәсһиһ сәјәсиндә әбәди һәјата^е апаран сәләһлик васитәсилә һөкм сүрсүн.

6 Онда нә дејәк? Лүтф чоһалсын дејәк, күнаһ ишләмәјә давам едәк? **2** Әсла! Биз күнаһ үчүн өлмүшүксә,^в артыг күнаһ ичиндә нечә јашаја билләрик?^ж **3** Мәкәр билмирсиниз ки, Мәсһи Иса илә вәһдәт-дә олмаг үчүн вәфтиз* едилән бизләр^з онун өлүмүнә шәрик олмаг үчүн дә вәфтиз едилмишиг?^д **4** Демәли, биз онун өлүмүнә шәрик едән вәфтиз^в васитәсилә онунла бирликдә дәфн едилдик ки, Атанын эзәмәти илә дирилән Мәсһи кими, биз дә јени һәјата башлајаг.^г **5** Әкәр онун өлүмүнә бәнзәр бир өлүмдә онунла бирләшмишиксә,^д мүтләг онун дирилмәсинә бәнзәр бир дирилмәдә^е дә онунла бирләшчәјик. **6** Бир шеји јашы билirik: көһнә шәхсијәтимиз онунла бирликдә дирәјә мыхланыб^в ки, күнаһлы бәдәнимиз үзәримиздә ағалыг етмәсин^г вә артыг күнаһын гулу олмајаг.^д **7** Чүнки өлмүш адам күнаһдан азаддыр. **8** Әкәр Мәсһилә өлмүшүксә, инанырыг ки, онунла бирликдә јашајагчыг. **9** Ахы

6:3 * Лүгәтә бах.

билирик ки, Мәсiһ дирилмиш-дир^а вә бир даһа өлмәжәчәк,^б өлүм артыг онун үзәриндә ағалыг етмир. **10** О, өз өлүмү илә күнаһы бирдәфәлик арадан көтүрдү,^в инди исә һәҗатыны Аллаһ үчүн җашаҗыр. **11** Сиз дә өзүнүзү күнаһ үчүн өлүмш саҗын вә Мәсiһ Иса вәситәсилә^г Аллаһ үчүн җашаҗын.

12 Буна көрә дә гоҗмаҗын ки, күнаһ фани бәдәниниздә һөкмранлыг етсин^д вә сиз бәдәнинизин истәкләринә табе оласыныз. **13** Һәмчинин бәдәнинизи һагсызлыг силаһы кими күнаһа тәгдим етмәҗин, өзүнүзү өлүмдән һәҗата гаҗытмыш инсанлар кими, бәдәнинизи дә сәләһлик силаһы кими Аллаһа тәгдим един.^д **14** Күнаһ сизин үзәриниздә ағалыг етмәмәлидир, ахы сиз ганунун жох,^е лүтфүн табелијиндәсиниз.^о

15 Бундан һансы нәтичә һасил олур? Ганунун табелијиндә жох, лүтфүн табелијиндә олдуғумуз үчүн күнаһ ишләмәлијик?^ж Әсла! **16** Мәкәр билмирсиниз ки, кимә гул кими табе олурсунузса, онун гулу олурсунуз? Кимин әмри илә отуруб-дурусунузса, онун гулусунуз:^з ја өлүмә апаран күнаһын,^и ја да сәләһлик кәтирән итаәткарлығын гулу олурсунуз. **17** Аллаһа шүкүрләр олсун ки, вахтилә күнаһын гулу олан сизләр, алдығыныз тәлимә үрәкдән итаәт етдиниз. **18** Бәли, сиз күнаһын әсарәтиндән гуртулуб^и сәләһлијин гулу олдуруз.^и **19** Күнаһлы тәбиәтинизин зәифлијинә көрә сизинлә садә дилдә данышырам: нечә ки сиз вахтилә ганунсуз ишләр көрмәк үчүн бәдәнинизин үзвләрини ганунсузлуғун вә нәтәмизлијин гулу едирдиниз, инди дә

ФӘС. 6

- а һә 13:34
- б Вһ 1:17, 18
- в Иб 9:28
1Бт 3:18
- г 1Бт 2:24
- д Јр 4:7
- е Рм 12:1
- ж Рм 7:6
Гт 5:18
Кл 2:13, 14
- и Јһ 1:17
- ж Рм 5:21
- з Јһ 8:34
2Бт 2:19
- и Рм 6:23
- ы Јһ 8:31, 32
- ј 1Бт 2:24

Сағ сүтун

- а Рм 12:1
- б Рм 8:6
Гт 5:19-21
- в Гт 5:22, 23
- г 1Кр 9:25
- д Јр 2:17
- е 1Тм 1:16
1Јһ 2:1, 2
Јд 21
- ж Мт 25:46
1Бт 1:3, 4

ФӘС. 7

- ә 1Кр 7:39
- ж Мт 5:32
Мт 19:9
Мр 10:11, 12
Лк 16:18
- з 1Кр 7:8, 9
1Тм 5:14
- и һә 5:30
2Кр 5:15
- ы 2Кр 11:2
- ј Гт 5:22, 23
Кл 1:10
- к Јр 1:14, 15
- к Рм 10:4
Еф 2:15
Кл 2:13, 14

мүгәддәс олмаг үчүн бәдәнинизин үзвләрини сәләһлијин гулу един.^а **20** Чүнки сиз күнаһын гулу оlanda сәләһлијә табе дејилдиниз.

21 О заман бәһрәниз нә иди? Инди сизә хәчаләт кәтирән шејләр. О ишләрин ахыры өлүмдүр.^б **22** Анчаг инди сиз күнаһын әсарәтиндән гуртулуб Аллаһын гуллары олдуғунуз үчүн мүгәддәслик бәһрәси кәтирисиниз^в вә сонда әбәди һәҗата говушачагысыныз.^г **23** Чүнки күнаһын өдәдији һагг өлүмдүр,^д Аллаһын вердији әнам исә Ағамыз Мәсiһ Иса сәјәсиндә^д әбәди һәҗатдыр.^е

7 Гардашлар, (гануну биләнләрә мүрачиәт едирәм) мәкәр билмирсиниз ки, инсан сағ икән Ганун онун үзәриндә ағалыг едир? **2** Мисал үчүн, әр сағ икән әрли гадын ганунла она бағлыдыр. Әкәр әри өлсә, о, әринин ганунундан азаддыр.^о **3** Буна көрә дә о, әри сағ икән башга кишинин арвады олсајды, зинакар һесаб едиләрди.^ж Анчаг әри өлсә, гадын онун ганунундан азаддыр вә башга кишијә эрә кедәндә артыг зинакар олмур.^з

4 Гардашларым, сиз дә Мәсiһин бәдәни вәситәсилә Ганун үчүн өлдүнүз ки, башгасына — өлүб дирилән кәсә^и мәнхәсус оласыныз.^и Бу јолла биз Аллаһа бар кәтирә биләрик.^и **5** Биз бәдәнимизин истәкләри илә җашајанда Ганунун ојатдығы күнаһлы еhtiраслар бәдәнимиздә фәалијәт көстәрирди вә биз өлүмә апаран бар кәтирирдик.^к **6** Инди исә биз Ганунун табелијиндән азад едилмиш^к вә әлголумузу бағлајан Ганун үчүн өлмүшүк ки, әввәлләр олду-

фу кими, жазылы ганунлар тол- лусуна эсасэн жох, руһа^а эса- сэн жени манада Аллаһын гулу олаг.^б

7 Бэс онда нэ дејек? Ганун гүсүрлудур? Гэтијјэн жох! Га- нун олмасайды, мэн күнаһын нэ олдуғуну билмэздим.^в Ми- сал үчүн, Ганун: «Башгасынын малына тамаһ салма»,^г — демэ- сәјди, мэн тамаһкарлығын нэ олдуғуну харадан билэрдим?

8 Анчаг күнаһ әмр сәјәсиндә жаранан фүрсәтдән истифа- дә едиб мөндә һәр чүр тамаһ- карлыг ојатды, чүнки ганун олмајанда күнаһ да өлү иди.^г

9 Эслинә галса, мэн бир вахт- лар ганун олмајанда сағ идим, анчаг әмр ортаја чыханда кү- наһ дирилди, мэн исә өлдүм.^д

10 вә дәрк етдим ки, һәјата апармалы олан әмр^е өлүмә апарыр.

11 Чүнки күнаһ әмр сәјәсиндә жаранан фүрсәтдән истифадә едиб мәни товлады вә әмр васитәсилә өлдүрдү.
12 Беләликлә, Ганун өз-өзлү- јүндә мүгәддәсдир, әмр дә мү- гәддәсдир, сәләһдир, јахшы- дыр.^е

13 Онда елә чыхыр ки, јах- шы шеј мәнә өлүм кәтирди? Гэтијјән жох! Өлүмү күнаһ кә- тирди. Күнаһ јахшы шеј васи- тәсилә өлүм кәтирди ки, кү- наһын нэ олдуғу үзә чыхсын.^ж Беләликлә, әмр күнаһын нэ гә- дәр мәнфур олдуғуну көстәр- ди.^з

14 Биз билирик ки, Га- нун Аллаһдандыр, мэн исә кү- наһа сатылмыш ади инсанам.^и

15 Нә етдијими өзүм дә анла- мырам. Истәдијим шеји етми- рәм, нифрәт етдијим шеји еди- рәм.

16 Әкәр истәдијим шеји етмирәмсә, разылашырам ки, Ганун үстүндүр.

17 Демәли, буну артыг мән жох, дахи- лимдә јашајан күнаһ едир.^и

18 Билирәм ки, мөндә, јәни

ФӘС. 7

а Рм 12:11

б Гт 3:10

в Рм 3:20

Гт 3:19

г Чк 20:17

Гн 5:21

ф Рм 4:15

Рм 5:20

д 2Кр 3:6

е Лв 18:5

Лк 10:26-28

ө Гн 4:8

36 19:8

ж 1Кр 15:56

з Рм 5:13

и 36 51:5

Јһ 8:34

Рм 6:16

ы Јр 8:21

Сағ сүтун

а Мт 26:41

б Әр 17:9

в 2Кр 4:16

Еф 3:16

Еф 4:23, 24

г Гт 5:17

Јр 4:1

ф Јһ 8:34

д Рм 6:13

Гт 5:17

ФӘС. 8

е Јһ 8:31, 32

Јр 1:25

ө Рм 3:20

И6 7:11

ж И6 7:18

з 1Јһ 4:9

и Јһ 1:14

ы Рм 3:31

ј Гт 5:16, 18

чисмимдә јахшы бир шеј жох- дур. Јахшы иш көрмәк истә- јим вар, амма ону едә билмирәм.^а **19** Истәдијим јах- шы шеји етмирәм, истәмәди- јим пис шеји исә дөнә-дөнә едирәм. **20** Әкәр истәмәди- јим шеји едирәмсә, буну мән жох, дахилимдә јашајан күнаһ едир.

21 Беләликлә, өзүмлә бағ- лы белә бир ганунаујғунлу- фу мүшаһидә едирәм: дүзкүн иш көрмәк истәјәндә пислик артыг јанымда һазыр дурур.^б

22 Дахили варлығымла Алла- һын ганунундан һәзз алырам.^в

23 Амма чисмимдә ағлымын гануну илә дөјүшән башга бир ганун көрүрәм.^г О, мәни чис-

мимдә јашајан күнаһ гануну- нун әсири едир.^г **24** Нечә дә јазыг адамам! Өлүмә мүбтәла олан бу чисмидән мәни ким хилас едәчәк?

25 Аллаһ! Она Ағамыз Иса Мәсиһ васитәси- лә шүкүрләр олсун! Беләлик- лә, мән ағлымла Аллаһын Га- нунунун, чисмимлә исә күнаһ ганунунун гулујам.^д

8 Буна көрә дә Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә оланлар мәнкум едилмирләр.

2 Чүнки Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан- лара һәјат верән руһун гану- ну сәни күнаһ вә өлүм гану- нундан азад едиб.^е

3 Инсан күнаһлы олдуғу үчүн Гану- нун едә билмәдији шеји Ал- лаһ етди.^е О, Оғлуну күнаһ-

лы^ж инсанын бәдәнинә бән- зәр бир бәдәндә көндәрди^з ки, күнаһы арадан галдыр- сын.^и

Беләликлә, Аллаһ бәдән- дәки күнаһы мәнкум етди ки, **4** чисмани истәкләрә ујајыб

руһа ујғун јашајан билләр^и Ганундакы әдаләтли тәләблери ичра едә биләк.^и

5 Чүнки чисмани истәкләрин далынча

дүшөнләрдин фикри-зикри чисмани шейләрдәдир,^a анчаг руһа ујғун јашајанлар даима руһани шейләр барәсиндә дүшүнүрләр.^b **6** Даима чисмани истәкләр һаггында дүшүнмәк өлүм,^c руһани шейләр барәсиндә дүшүнмәк исә һәјат вә сүлһ кәтирир.^d **7** Чүнки чисмани дүшүнчә тәрзи Аллаһла дүшмәнчилијә кәтирир,^e белә ки, чисм Аллаһын ганунага табе олмур вә буну һеч бачармыр да. **8** Демәли, чисмани истәкләрдин далынча дүшөнләр Аллаһы разы сала билмәзләр.

9 Дикәр тәрәфдән, Аллаһын руһу, доғрудан да, дахилиниздәдирсә, сиз чисмани истәкләрә ујмур, руһа ујғун јашајырсыныз.^a Лакин кимдә Мәсиһин дүшүнчә тәрзи* јохдурса, о, Мәсиһә мәхсус дејил. **10** Јох әкәр Мәсиһ сизинлә вәһдәтдәдирсә,^b бәдән күнаһ учбатындан өлү олса да, мүгәддәс руһ салеһлијә көрә сизә һәјат верир. **11** Әкәр Исаны дирилдәнин руһу дахилиниздә јашајырса, демәли, Мәсиһ Исаны дирилдән^c фани бәдәнинизи дә дахилиниздә јашајан руһу васитәсилә һәјата гајтарачаг.^d

12 Беләликлә, гардашлар, биз чисмани истәкләрә божун әјмәјә мәчбур дејилик.^a **13** Чүнки чисмани истәкләрә ујғун јашасаныз, мүтләг өләчәксиниз, анчаг чисмани әмәлләри мүгәддәс руһун көмәјилә өлдүрсәниз,^b јашајачагсыныз.^c **14** Аллаһын руһунун көстәрдији јолла кедәнләрдин һамысы Аллаһын оғулларыдыр.^d **15** Чүнки бу руһ бизи көлә едиб јенидән гоғруха салмыр, бу руһун васитәсилә биз оғуллуға көтүрүлүрүк вә бу руһун тәшвиғи илә «Ата-

ФӘС. 8

a Гт 5:19-21

b Гт 5:22, 23

в Рм 6:21

г Гт 6:7, 8

д Фш 59:2
Кл 1:21

е Гт 5:25

ж Jh 15:4

з һв 2:24

и Еф 2:1, 5

к Гт 5:19-21

л 1Кр 9:27
Гт 5:24
Еф 4:22
Кл 3:5

м Гт 6:7, 8

н Jh 1:12
Jh 3:5

Сағ сүгун

a Гт 4:4-6

б 1Кр 2:10, 12
2Кр 1:22

в Jh 1:12
Гт 3:26
1Jh 3:2

г Лк 12:32
Гт 3:29

д Фн 1:29
Кл 1:24

е 1Кр 15:53
Bh 3:21

ж 2Кр 4:17
1Бт 4:13

з 1Jh 3:2

и Жр 3:17-19

к Jh 8:31, 32
1Кр 15:22

л 2Кр 5:1, 2

м Гт 4:4, 5
Еф 1:5
Bh 21:7

н 2Кр 5:7

к 1Бт 1:3, 4

л Рм 5:3-5

чан*, Ата!»^a — дејә чағырырыг. **16** Бу руһ бизә* тәлгин едир^b ки, биз Аллаһын өвладлары-јыг.^c **17** Әкәр биз өвладыгса, демәли, варисик, өзү дә Аллаһын варисләријик вә Мәсиһлә һәмварисик.^d Бир шәртлә ки, Мәсиһ кими әзаб чәкәк.^e Онда биз дә онун кими чалала јетишәрик.^f

18 Белә дүшүнүрәм ки, инди чәкдјимиз әзијәтләр Аллаһын ашкар едәчәји чалалымызла мүгајисәдә һеч нәдир.^g **19** Бүтүн хилгәт дә бөјүк сәбирсизликлә Аллаһын оғулларынын^h чалалынын ашқара чыхачагы вахты көзләјир.

20 Ахы хилгәт пучлуға өз хошу илә табе олмамышды,^и ону табе едәнин ирадәси илә табе олмушду. Амма бунула јанашы үмид дә верилмишди ки, **21** хилгәт чүрүклүк әсарәтиндән гуртулуб Аллаһын өвладларынын шанлы азадлығына говушсун.^к **22** Биз биллирик ки, бүтүн хилгәт индијә кими инилдәјиб әзаб чәкир. **23** Бундан әлавә, мирасымызын нүбарына, јәни руһа саһиб олан бизләр дә фидјә васитәсилә бәдәнимиздән азад едилиб^л оғуллуға көтүрүлмәји^м сәбирсизликлә көзләјәркән ичиничин инилдәјирик. **24** Биз бу үмидлә хилас олдуғ. Лакин үмид санылан бир шеј көз габағындадырса, о артыг үмид дејил. Мәкәр инсанын үмид етдији шеј көз габағындадырса, о, јенә дә ондан өтрү үмид едәр? **25** Анчаг үмид етдијимиз шеји^н көрмүрүксә,^o дәзүм көстәриб ону көзләјирик.^p

8:15 * һәрфән: Абба. Ибрани вә арами дилиндә атаја гаршы ишләдилән һөвазишли, ејни заманда һөрмәтчил мүрачиәт формасы. **8:16** * һәрфән: руһумуза. Јәни дахили аләмимизә, әһвали-руһијемизә.

8:9 * һәрфән: руһу.

26 Ежилә дә руһ зәиф вахтларымызда бизә жардым едир.^а Һәрдән дуа етмәјә еһтијач дујуруг, амма билмирик нә һарда дуа едәк. Белә анларда руһ ифадә етмәдјимиз инилтиләрдә бизим әвәзимизә Аллаһа јалварыр. 27 Ахы үрәкләри тәдгиг едән Аллаһ^б руһун нәји нәзәрдә тутдуғуну билир, чүнки руһ Аллаһын ирадәсинә әсәсән мүгәддәсләрдән өтрү Она јалварыр.

28 Биз бир шеји јахшы билirik: Аллаһ бүтүн ишләрини елә көрүр ки, бу ишләр Ону севәнләрә, Онун нијјәтинә әсәсән чағырылмышлара фәјда кәтирсин.^в 29 Чүнки Оғулун чохла гардашлары^г арасында илкин өвлад^д олмасы үчүн Аллаһ әзәлдән нәзәрдә тутдуғу адамларын Оғлунун шәхсијјәтини әкс етдирмәсини^е дә әввәлчәдән мүәјјәнләшдирди. 30 О, кими әввәлчәдән мүәјјән етмишдисә онлары да чағырды^в вә кими чағырдыса онлары да сәләһ сәјды.^з Нәһәјәт, кими сәләһ сәјдыса, онлары да шәрәфә чатдырды.^ж

31 Елә исә, бунлара нә дејәк? Әкәр Аллаһ бизимләдирсә, ким бизә гаршы чыха биләр?^з 32 Оғлуну әсиркәмәјиб һамымызын уғрунда фәда едән Аллаһ^ж мәкәр онунла бирликдә јердә галан һәр шеји дә бизә бәхш етмәјәчәк? 33 Аллаһын сечдији адамлары ким иттиһам едә биләр?^з Ахы Аллаһ Озу онлары сәләһ сәјыр.^ж 34 Ким онлары мәнһум едә биләр? Өлмүш, дирилмиш вә инди Аллаһын сағында отуран^к Мәсиһ Иса биздән өтрү һавадарлыг едир.^к

35 Мәсиһин мәнһәббәтиндән бизи нә ајыра биләр?^н Дәрдбәлә, ағры-ачы, тәгилбләр, ач-

ФӘС. 8

а Јһ 14:16, 26

Јһ 16:7

б Әр 11:20

в Еф 1:9-11

2Тм 1:9

г Иб 2:11

ф Иб 1:6

д Јһ 13:15

Рм 6:5

1Кр 15:49

е Еф 1:5

Фн 3:14

1Ск 2:12

Иб 3:1

ө Рм 5:18

Тт 3:7

ж 2Кр 4:6

з 3б 118:6

1Јһ 4:4

и Јһ 3:16

Рм 3:25

1Јһ 4:9

ы Әш 50:8

ј һә 13:38, 39

Иб 10:16, 17

к 3б 110:1

к Иб 7:25

1Јһ 2:1

л Јһ 15:10

Сағ сүтун

а 2Кр 4:8, 9

б 3б 44:22

в Јһ 16:33

г Еф 6:12

ФӘС. 9

ф Чх 4:22

д һә 3:25

һә 7:8

е Чх 24:12

ө һә 26:7

Иб 9:1

ж Рм 4:13

з Гн 10:15

и Мт 1:17

ы Рм 2:28

Бһ 2:9

ј Јһ 8:39

Гт 3:29

к Јр 21:12

Иб 11:18

лыг, чылпагыг, тәһлүкә, јохса гылынч?^а 36 Белә јазылыб: «Сәнә көрә бүтүн күнү өлүмлә үз-үзә кәлирик, бизи кәсимлик гојун һесаб едирләр».^б 37 Анчаг бизи севәнин сәјәсиндә биз һәр шејә галиб кәлирик.^в 38 Мән әминәм ки, нә өлүм, нә һәјат, нә мәләкләр, нә һакимијјәтләр, нә индики шејләр, нә кәләчәк шејләр, нә бир гүввә, 39 нә һүндүрлүк, нә дәринлик, нә дә мөвчуд олан башга бир шеј бизи Ағамыз Мәсиһ Иса васитәсилә ифадә олуан Аллаһын мәнһәббәтиндән ајыра билмәз.

9 Мәсиһин давамчысы кими дүзүнү дејирәм, јалан данышмырам, чүнки вичданым мәнимлә бәрабәр мүгәддәс руһ васитәсилә шаһиддир ки, 2 үрәјимдә дәрин кәдәр вә кәсилмәјән бир ағры дујурам. 3 Мән гардашларымдан, чисмән мәнә гонум олан исраиллиләрдән өтрү Мәсиһдән ајрылмаға вә ләнәтләнмәјә һазырам. 4 Ахы оғуллуға кәтүрүлмәк^в һаггы, шәрәф вә әһдләр^д онлара мәхсусдур. Ганун^е, мүгәддәс хидмәт^в вә вәдләр дә онлара верилиб.^ж 5 Онлар әчдадларымыздан төрәјибләр,^з Мәсиһ дә онларын нәслиндәндир.^н Һәр шејин үзәриндә һөкмран олан Аллаһа әбәдијјәт боју алгыш олсун! Амин.

6 Анчаг бу о демәк дејил ки, Аллаһын сөзү јеринә јетмәди. Чүнки Исраилдән төрәјәнләрин һамысы әсл исраилли дејил.^н 7 Ибраһимин өвладлары олсалар да, онларын һамысы онун әсл өвладды дејил,^ј анчаг белә јазылыб: «Сәнә вәд олуан өвлад^к Исчагдан төрәјәчәк».^к 8 Јәни

9:7 * һәрфөн: тохум.

ондан төрөжөнлөрүн һамысы, эслиндә, Аллаһын өвлады^а дежилләр, вәдә көрә доғуланлар өвлад^а саялырлар.^б **9** Вәд бу сөзләрлә верилмишди: «Кәлән ил бу вахт кәләчәјәм вә Саранын бир оғлу олачаг».^в **10** Јалныз о һалда дежил, һәмчинин Рәфәгә улу бабамыз Исһагдан әкизләрә һамилә галанда^г да ејни шеј баш верди. **11** Әкизләр доғулмаздан әввәл, һәлә нә јахшы, нә дә пис иш көрмәздән габаг (Аллаһын сечимлә бағлы нијјәти ишләрдән јох, Чағырандан асылы олсун дејә) **12** Рәфәгәјә белә дежилмишди: «Бөјүк кичијин гулу олачаг».^д **13** Һәмчинин белә јазылыб: «Мән Јағубу севдим, Ејсә исә нифрәт етдим».^е

14 Белә исә, нә дејәк? Мәкәр Аллаһ әдаләтсизлик едир? Әсла јох!^е **15** О, Мусаја белә дејиб: «Кимә мәсләһәт билсәм, она мәрһәмәт көстәрәрәм, кимә мәсләһәт билсәм, она шәфғәт бәсләрәм».^в **16** Демәли, Аллаһын сечими инсанларын арзусундан, јахуд чәһдләриндән јох, рәһмдил Аллаһдан асылдыр.^ж **17** Мүгәддәс Јазыларә көрә Аллаһ фирана белә дејир: «Сәнин сағ галмағына она көрә изин вердим ки, сәнин үзәриндә күчүмү көстәрим вә бүтүн дүнја адымы ешитсин».^з **18** Беләликлә, Аллаһ кимә истәјир мәрһәмәт көстәри, кимә истәјир инадында галмаға изин верир.^и

19 Онда сән мәнән сорушачагсан ки, «Аллаһ нәјә көрә нөгсан ахтары? Ахы ким Онун ирадәсинә зидд кедә биләр?» **20** Еј инсан, сән кимсән ки, Аллаһа чаваб гајтарырсан?^и Һеч габ ону дүзәлдәнә: «Мәни нијә белә дүзәлтми-

ФӘС. 9

а Јһ 1:12, 13

б Гт 4:28

в Јр 18:10, 14

г Јр 25:21, 24

д Јр 25:23

е Мл 1:2, 3
Иб 12:16

в Гн 32:4
Әј 34:10

г Чк 33:19

ж Тт 3:4, 5

з Чк 9:16

и Чк 10:1
Чк 14:4

ы Әј 40:2

Сағ сүтүн

а Әш 29:16
Әш 45:9

б Әш 64:8
Әр 18:6

в 1Ск 5:9

г Рм 11:13
Еф 3:6

д Еф 2:12

е һш 2:23
Мт 21:43
1Бт 2:10

в һш 1:10
Гт 3:26

г һш 1:10
Рм 11:4, 5

ж Әш 10:22, 23

з Әш 1:9

и Рм 4:11
Рм 10:20
Фн 3:9

сән?»^а — дејәр? **21** Мәкәр дулусчунун кил^б үзәриндә ихтијары јохдур ки, ејни кил парчасындан һәм шәрәфли, һәм дә шәрәфсиз истифадә үчүн мүхтәлиф габлар дүзәлтсин? **22** Әкәр Аллаһ гәзәбини нүмајиш етдирмәк, күчүнү бәлли етмәк истәдисә, мәнв олунасы гәзәб габларына бөјүк сәбирлә дөздүсә, буна нә дејәк? **23** Вә әкәр буну габагчадан шәрәф үчүн һазырладығы мәрһәмәт габларынын,^в **24** јәни тәкчә јәһудиләрин арасындан дејил, башга халглардан да чағырдығы^г бизләү үзәриндә эзәмәтинин боллуғуну көстәрмәк үчүн етдисә, онда нечә олсун? **25** О, Һушә васитәсилә белә дејир: «Халгым олмајана^д “халгым” дејәчәјәм, севилмәјән гадына “севкилим”^е дејәчәјәм, **26** һарада ки онларә “халгым дејилсиниз” дејилмишди, орада онларә “вар олан Аллаһын оғуллары”^е дејиләчәк».

27 Әшија да Исраил һагғында дејир: «Исраил оғулларынын сајы дәниз гуму гәдәр олса да, аз сајда адам хилас олачаг».^в **28** Чүнки Јеһова бүтүн јер үзүнү чавабдеһлијә чағырачаг. О, бу иши тез көрүб тамамлајачаг».^ж **29** Әшија башга јердә белә дејиб: «Ордулар Аллаһы Јеһова өвләдларымыздан кимләрисә сағ сахламасајды, биз Сәдум кими олардыг, Әмурәјә бәнзәјәрдик».^з

30 Онда нә дејәк? Башга халглардан оланлар сәләһлијә чан атмаја-атмаја имандан доған сәләһлијә јетишидиләр,^и **31** сәләһлик ганунуна чан атан Исраил исә бу гануна там риәјәт етмәди. **32** Нијә? Чүнки Исраил сәләһлијә иман-

ла жох, эмэллэрлэ чан атырды. Онларын ајағы «даша» илишиб бүдрэди,^а **33** нечэ ки жазылыб: «Будур, Мэн Сионда бүдрэдэн даш,^б жыхан гаја гојурам, анчаг иманыны онун үзэриндэ гуран неч вахт пешман олмајачаг».^в

10 Гардашлар, онларын хиласыны сидги-үрөкдэн арзу едирэм, бундан өтрү кечэ-күндүз Аллаһа јалварырам.^г **2** Аллаһын гејрэтини чөкдиклэринэ өзүм шаһидэм,^д анчаг буну дәгиг билијэ эсасланараг етмирлэр. **3** Онлар Аллаһын салеһлик мејарларына табе олмадылар,^е чүнки Онун салеһлик мејарларыны дәрк етмәдилэр,^ө әвэзиндэ өз салеһлик мејарларыны тәсис етмәк истәдилэр.^ө **4** Мәсисіһ Ганунун сону олду,^ж ки, иман едән һәр кәс салеһлијэ јетишә билсин.^з

5 Муса Ганун васитәсилә газанылан салеһлик барәдә јазыр: «Онлара риәјәт едән адам онларын сәјәсиндә јашајачаг».^а **6** Имандан доған салеһлик исә белә дејир: «Үрәјиндә демә:^б “Ким көјә чыхачаг?”^в Јәни Мәсиһи кәтирмәк үчүн ора чыхачаг. **7** Јахуд “Ким дибсиз гујуја” енәчәк?»^г Јәни Мәсиһи өлүләрин арасындан чыхармаг үчүн ора енәчәк». **8** Бәс Мүгәддәс Јазыларда нә дејилер? «О сөз сәнин јанындадыр, дилиндә, үрәјиндәди». **к** Тәблиғ етдијимиз иман «сөзү» дә елә будур. **9** Әкәр сән дилинлә Исанын Аға олдуғуну^л һамыја бәјан едирсәнәс вә үрәјиндә Аллаһын ону дирилтдијинә иман едирсәнәс, хилас олачагсан. **10** Чүнки инсан үрәјиндә иман едәндә салеһлијә, има-

10:7 * Лүғәтә бах.

ныны дили илә бәјан едәндә^а исә хиласа јетишир.

11 Мүгәддәс Јазылар дејир: «Иманыны онун үзэриндә гуран неч вахт пешман олмајачаг».^б **12** Јәһуди илә јуна арасында фәрг гојулмур,^в чүнки һамынын Рәбби* бирдир вә О, Ону чағыранлара болбол хејир-дуа верир. **13** Ахы «Јеһованын адыны чағыран һәр кәс гуртулачаг».^г **14** Бәс иман етмәдиклэри о Кәсин адыны нечә чағырсынлар? Барәсиндә неч вахт ешитмәдиклэри о Кәсә нечә иман етсинләр? Тәблиғ едән олмаса, һарадан ешитсинләр? **15** Әкәр көндәрән олмаса, ким тәблиғ едәр?^д Ахы јазылыб: «Јахшы шејләр мүждәләјәнлэрин гәдәмләри нә көзәлдир!»^е

16 Анчаг мүждәјә һамы бојун әјмәди. Чүнки Әшија белә дејир: «Јеһова, ким биздән ешитдијинә иман кәтирди?»^ө **17** Демәли, иман инсанда сөзү ешидәндән сонра јараныр.^ө Сөз исә Мәсиһи һаггында данышыланда ешидилер. **18** Амма мән сорушурам: мәкәр онлар ешитмәмишдиләр? Ахы «сәдалары дүнјаја јајылды, шәһадәтләри јерин учгарларына чатды».^ж **19** Бир дә сорушурам: мәкәр Израил билмирди?^з Илк әввәл Муса дејир: «Мән сизи халг адына ләјиг олмајанларла пәрт едәчәјәм. Сизи ахмаг бир халгла бәрк гәзәбләндирәчәјәм».^а **20** Әшија исә чәсарәтлә Аллаһын сөзләрини бәјан едир: «Мәни ахтармајанлар Мәни тапдылар.^б Мәним һаггында сорушмајанлар Мәни таныдылар».^в **21** Израил һаггында исә бунлары дејир: «Бүтүн күнү әлим итаәтсиз, дикбаш халга сары узаныб».^г

10:12 * Јахуд Ағасы. Јун. Кириос.

ФӘС. 9

а Әш 8:14
Лк 20:17, 18
1Кр 1:23
б 36 118:22
Мт 21:42
в Әш 28:16
Рм 10:11
1Бт 2:6

ФӘС. 10

г Рм 9:3, 4
д Рм 1:16, 17
е Лк 7:29, 30
ө Лк 16:15
Флп 3:9
ж Мт 5:17
Рм 7:6
Еф 2:15
Кл 2:13, 14
з Гт 3:24
и Лв 18:5
Гт 3:12
ы Гн 9:4
ј Гн 30:12
к Гн 30:13
л Гн 30:14
л һә 16:31

Сағ сүтүн

а 1Кр 9:16
2Кр 4:13
Иб 13:15
б Әш 28:16
Рм 9:33
в һә 15:7-9
Гт 3:28
г Јл 2:32
һә 2:21
д Әш 28:19, 20
е Әш 52:7
Еф 6:14, 15
ө Әш 53:1
Јл 12:37, 38
ж Јл 4:42
з 36 19:4
һә 1:8
а Мт 10:5, 6
һә 2:14
и Гн 32:21
ы Рм 9:30
ј Әш 65:1
к Әш 65:2

11 Буна көрә сорушмаг ис-
тәжирәм: мэкәр Аллаһ
Өз халгындан имтина едиб?^a
Әсла! Мән дә исраиллијәм,
Ибраһимнән нәслиндән, Бин-
jamin гәбиләсиндәнәм. **2** Ал-
лаһ әзәлдән нәзәр салдығы
халгындан имтина етмәјиб.^b
Мәкәр Мүгәддәс Јазыларда
Илјас һаггында дејиләнләри
билмирсиниз? О, Аллаһа Ис-
раилдән нечә шикајәт едирди?
3 «Еј Јеһова! Онлар Сәнин пеј-
ғәмбәрләрини өлдүрдүләр, гур-
банкаһларыны дагыдыб јерлә
јексан етдиләр. Тәчнә мән гал-
мышам, инди дә мәним чаны-
мы алмаг истәјирләр».^b **4** Бәс
Аллаһ она нә чаваб верди?
«Мән Өзүм үчүн Баалын гар-
шысында диз чөкмәмиш јед-
ди мин адам сахламышам».^г
5 Инди дә лүтф сажәсиндә се-
чилмиш бир гисим^г исраилли
вар. **6** Әкәр сечим лүтф сажә-
синдәдирсә,^д демәли, артыг
әмәлләрә көрә дејил.^е Әкс тәг-
дирдә, лүтф даһа лүтф ол-
мазды.

7 Бәс онда нечә олсун? Ис-
раил вар-күчү илә чан атдығы
шејә наил олмады, она сечил-
мишләр наил олдулар.^е Галан-
ларынын исә үрәји күтләшди,^ж
8 нечә ки јазылыб: «Аллаһ он-
лара ағыр јуху, көрмәјән көз-
ләр,^з ешитмәјән гулаглар вер-
ди. Онлар индијәдәк бу һалда-
дырлар».^и **9** Давуд да демши-
ди: «Гој сүфрәләри онлара
тәлә, тор, әнкәл, чәза олсун.
10 Гој көзләри тор салсын,
көрә билмәсинләр, белләри
бирдәфәлик бүкүлсүн».^и

11 Белә исә, сорушурам:
јәни онлар бүдрәјиб тамам јы-
хылдылар? Әсла! Лакин онла-
рын јанлыш аддымы сажәсин-
дә дикәр халглардан олан ин-
санлар үчүн хилас јолу ачыл-
ды ки, онларда гысганчлыг

ФӘС. 11a 1Иш 12:22
Әр 31:37б Чх 19:5
36 94:14

в 1Пд 19:2, 14

г 1Пд 19:18

г Рм 9:27

д Еф 1:7
Еф 2:8

е Гт 2:15, 16

ө Јһ 1:11, 12

ж 2Кр 3:14, 15

з Әш 29:10

и Гн 29:4

ы 36 69:22, 23

Сағ сүтүнa Гн 32:21
Рм 10:19

б Рм 9:23, 24

в һә 9:15
Гт 1:15, 16
Еф 3:8г һв 28:30, 31
Кл 1:23
2Тм 4:5

г Мт 21:43

д 1Кр 10:12

е һв 15:14

ө Мт 21:43

ж Еф 2:8

з Рм 2:4

и Мт 23:38

ојансын.^а **12** Әкәр онларын
јанлыш аддымы дүнја үчүн
вә сажларынын азалмасы ди-
кәр халглардан олан инсан-
лар^б үчүн руһани зәнкинлик
демәкдирсә, көр онларын там
сајы нә демәк олачаг!

13 Инди исә дикәр халглар-
дан олан сизләрә мүрачиәт
едирәм. Мән дикәр халглара
көндәрилмиш^в бир һәвари
кими хидмәтими учалдырам.^г

14 Бәлкә, нечәсә сојдашлар-
рымда гысганчлыг ојадыб он-
лардан бәзиләрини хилас ет-
дим. **15** Әкәр онларын рәдд
олунмасы^г дүнја үчүн бары-
шыг демәкдирсә, онда он-
ларын гәбул олунмасы өлү-
ләр үчүн һәјат демәк дејилсә,
бәс нәдир? **16** Бундан башга,
әкәр хәмирдән нүбар кими кө-
түрүлүш бир һиссә мүгәд-
дәсдирсә, демәли, бүтүн хә-
мир мүгәддәсдир. Әкәр көк
мүгәддәсдирсә, демәли, будаг-
лар да мүгәддәсдир.

17 Лакин будагларын бәзи-
си гопарылыбса вә сән чыр
зејтун будағы ола-ола онла-
рын арасында чалаг едилиб
онларла бирликдә зејтунун
күчлү көкүндән гидаланыр-
санса, **18** будагларын гаршы-
сында өјүнмә. Јох әкәр өјүнүр-
сәнсә,^д јадында сахла ки, сән
көкү јох, көк сәни сахлајыр.
19 Сән дејәчәксән: «Будаг-
лар гопарылыб ки, мән чалаг
олунум».^е **20** Дүздүр! Онлар
иманлары олмадығына көрә
гопарылды,^е сән исә иманын
сајәсиндә дурурсан.^ж Ловға-
ланма, өзүнү көзлә. **21** Чүн-
ки әкәр Аллаһ ағачын доғ-
ма будагларына гыјдыса, сәнә
дә гыјар. **22** Одур ки, Алла-
һын хејирхәһлығына^з вә сәрт-
лијинә фикир вер. Аллаһ јыхы-
ланлар гаршы сәрт,^и сәнә гар-
шы исә хејирхәһдыр, бу шәрт-

лэ ки, Онун хејирхахлығына лајиг јашајасан. Экс тэгдирдэ, сэн дә кэсилиб атылачагсан. **23** Онлар да имансызлыгдан эл чэксалэр, чалаг едилэчэк-лэр,^а чүнки Аллаһ онлары јенидэн чалаг етмэјэ гадирдир. **24** Экэр сэн чыр зејтун ағачындан кэсилиб, тэбиэтэ зидд олараг, бағ зејтунуна чалаг олунмусанса, көр о ағачын догма будаглары она нечэ асанлыгла чалаг олуначаг!

25 Гардашлар! Өз көзүнүздэ ағыллы олмајасыңыз дејэ, бу мүгэддэс сирри^б сизэ ачмаг истэјирэм: дикэр халглардан көлэн адамларын сајы тамамланана гэдэр Исраилин бир хиссэси үрэји күт вэзијјэтдэ галачаг вэ **26** бу јолла бүтүн Исраил хилас едилэчэк,^в нечэ ки јазылмышдыр: «Хиласкар Сиондан кэлэчэк,^г Јагубу пис эмэллэрдэн узаглашдырачаг. **27** Онларын күнаһларыны арадан көтүрдүјүм заман^г онларла баглаја-чағым эһд будур».^д **28** Доғрудан да, онларын мүждэдэн имтина едиб Аллаһла дүшмэн олмалары сизин хејринизэдир. Лакин ата-бабаларынын хатиринэ Аллаһ онлардан бэзилэрини сечмиш вэ севмишдир.^е **29** Чүнки Аллаһ вердији энамлара вэ етдији дэвэتلэрэ көрө пешманчылыг чэкмэјэчэк. **30** Бир вахтлар сиз Аллаһа итаэт етмирдиниз,^е амма инди онларын итаэтсизлији^ж сајэсиндэ сизэ мэрһәмэт көстэрилиб.^з **31** Ејнилэ, онларын индики итаэтсизлији сајэсиндэ сизэ мэрһәмэт көстэрилди ки, онлара да инди мэрһәмэт көстэрилсин. **32** Ахы Аллаһ онларын һамысыны итаэтсизлијэ дүчар етди^и ки, һамысына мэрһәмэт көстэрэ билсин.^ы

ФӘС. 11

а һә 2:38

б Еф 3:5, 6

в Рм 2:29

Рм 9:6

Гт 3:29

г 36 14:7

ф Өш 27:9

д Өш 59:20, 21

е Гн 10:15

ө Еф 2:1, 2

ж һв 7:51

з һв 15:7-9

и Рм 3:9

ы 1Тм 2:3, 4

Сағ сүтүн

а Өш 40:13

Дн 4:35

б Өј 41:11

ФӘС. 12

в Рм 6:13

г 2Кр 7:1

1Бт 1:15

ф 2Тм 1:7

д Еф 4:23, 24

е 1Тм 4:15

ө Мс 16:18

Гт 6:3

1Бт 5:5

ж Еф 2:8

з 1Кр 12:12

и 1Кр 12:25

ы Еф 3:7

РОМАЛЫЛАРА 11:23–12:7

33 Аллаһын немэтләри көр нечэ болдур, һикмәти, билији дәрин үммандыр! Онун һөкмлэри ағласығмаздыр, јоллары тэдгиголунмаздыр! **34** Ахы «ким Јеһованын эглини дэрк едиб, ким Она мәсләһәт верэ билэр?»^а **35** Ја да «ким Она нэсэ вериб ки, О да кери гајтарсын?»^б **36** Чүнки һәр шеј Ондандыр, Онун сајэсиндәдир вэ Онун үчүндүр. Она әбәдијјән алғыш олсун! Амин.

12 Буна көрэ дә гардашлар, Аллаһын мэрһәмәти һаминэ сизэ јалварырам: бәданинизи^а дири, мүгэддэс^г вэ мәгбул гурбан кими Аллаһа тәгдим един. Бу јолла сиз ағылла ибадәт етмиш^в олачагсыңыз.^г **2** Бундан сонра бу зәманәјэ^д ујғунлашмајын. Эксинэ, дүшүнчәнизи јениләшдирәрәк бүсбүтүн дәјишин^а ки, Аллаһын јахшы, хош вэ камил ирадәсини дэрк едәсиниз.^е

3 Мәнэ көстэрилмиш лүтф сајэсиндэ һәр биринизә дејирәм: өзүнүз барәдә лүзумундан артыг фикирләшмәјин.^ө Һәр кәс өзү һаггында Аллаһын она вердији иман^ж чәрчивәсиндә дүшүнсүн вэ сағлам дүшүнчәни горујуб сахласын. **4** Нечэ ки бәдәнимиздә чох үзв вар,^з амма бүтүн үзвләр ејни иши ичра етмир, **5** еләчә дә биз, чох олсаг да, Мәсһлә вәһдәттә бир бәдән тәшкил едирик, ајры-ајрылыгыда исә бир-биримизә бағлы үзвләрик.^и **6** Алдығымыз лүтфдән доған энамлар мүхтәлифдир. Экэр бу пејғәмбәрлик энамыдырса,^ы кәлин бизә верилмиш иман чәрчивәсиндә пејғәмбәрлик едәк, **7** хидмәт

12:1 * һәрфән: мүгэддәс хидмәти ичра етмиш. **12:2** * Лүғәттә «дәвр» сөзүнә бах.

энамыдырса, хидмэтлэ мэш-фул олаг. Гој тәлим верән тәлим вермәклә,^а **8** руһландыран руһландырмагла*^б мэш-фул олсун, пайлајан сәхавәтлә пайласын^в,^в рәһбәрлик едән чанла-башла рәһбәрлик етсин,^г мәрһәмәт көстәрән исә гој севинчлә мәрһәмәт көстәрсин.^д

9 Гој мәрһәббәтиниз ријазыс олсун.^а Пислиқдән икраһ един,^б јахшылыға сарылын. **10** Бир-биринизә нәвазишлә гардашлығ мәрһәббәти бәсләјин. Һөрмәт көстәрмәкдә бир-бириниз габаглајын.^в **11** Тәнбәл олмајын*,^ж чалышган олун. Руһла^з чошун.^з Јеһоваја чанла-башла^д хидмәт един.^д **12** Үмидинизә севинин. Чәтинликләрә синә көрин.^в Даима дуа един.^д **13** Мүгәддәсләрә еһтијачларына көрә жардым един.^к Гонагпәрвәр олун.^к **14** Сзиз тәгиг едәнләр үчүн хејир-дуа диләјин,^л ләнәт јох, хејир-дуа диләјин.^м **15** Севинәнләрлә севинин, аглајанларла аглајын. **16** Башгалары һаггында өзүнүз барәдә дүшүндүјүнүз кими дүшүнүн, ловға хүлјалара гапылмајын, тәвазәкарлыгы әлдә рәһбәр тутун.^н Өз көзүнүздә ағыллы олмајын.^о

17 Һеч кимә пислик әвәзинә пислик етмәјин.^о Һамынын көзүндә јахшы сајылан шејләри нәзәрә алын. **18** Имкан дахилиндә, әлиниздән кәлән гәдәр һамы илә сүһдә олмаға чалышын.^п **19** Әзизләрим, сиз гисасынызы алмајын, Аллаһын гәзәбинә јер верин.^п Чүнки јазылыб: «Јеһова белә

12:8 * Јахуд нәсипәт верән нәсипәт вермәклә. ^а Јахуд бөлүшән сәхавәтлә бөлүшсун. **12:11** * Јахуд ишиниздә ләнк олмајын. ^в Мүгәддәс руһла. ^д Јахуд гул кими.

ФӘС. 12

- а 1Тм 5:17
- 1Бт 4:10, 11
- б 2Тм 4:2
- в Гн 15:11
- 2Кр 8:2
- г 1Сж 5:12
- 1Бт 5:2
- ф Еф 4:32
- д 1Тм 1:5
- Јр 3:17
- 1Бт 1:22
- е 36 97:10
- Мс 8:13
- ө Фн 2:3
- ж Мс 13:4
- з һв 18:24, 25
- и Рм 6:22
- ы һв 14:22
- ј Фн 4:6
- 1Сж 5:17
- к Мс 3:27
- 1Јһ 3:17
- к 1Бт 4:9
- 3Јһ 8
- л Мт 5:44
- Лк 6:27, 28
- м Јр 3:9, 10
- н Лк 14:10
- Лк 22:24-26
- Јһ 13:14
- Фн 2:3
- о Әј 37:24
- Мс 3:7
- ө 1Сж 5:15
- 1Бт 2:23
- 1Бт 3:9
- п 2Тм 2:24
- И6 12:14
- Јр 3:18
- р Лә 19:18
- Мт 5:39

Сағ сүтүн

- а Гн 32:35
- И6 10:30
- б Мс 25:21, 22
- в Чх 23:4
- Мт 5:44
- Лк 6:27

ФӘС. 13

- г Тт 3:1
- 1Бт 2:13, 14
- ф Јһ 19:10, 11
- д һв 17:26
- е 1Бт 2:13, 14
- ө 1Бт 3:13
- ж 1Бт 2:19
- 1Бт 3:16
- з Мт 22:21
- Мр 12:17
- Лк 20:25
- и Мс 24:21
- ы 1Бт 2:13, 17

дејир: «Тисас Мәнимдир, әвәзини Өзүм верәчәјәм».^а **20** Амма «дүшмәнин ачдырса, ону једиздир, сусуздырса, она су вер, беләчә, онун башына көз јығачагсан*».^б **21** Пислијә мәғлуб олма, пислијә јахшылығла галиб кәл.^в

13 Гој һәр кәс һөкүмәтә табе олсун,^г чүнки Аллаһын изни олмадан һеч бир һөкүмәт мөвчүд ола билмәз.^ф Бу һөкүмәтләр Аллаһын онлара ајырдығы јери тутурлар.^д **2** Бу сәбәдән һөкүмәтә гаршы чыхан Аллаһын тәсис етдији гурулуша гаршы чыхыр, буна гаршы чыханлар исә өзләрини һөкмә дүчәр едәчәкләр. **3** Һакимләрдән јахшы иш көрәнләр јох, пис иш көрәнләр горхурлар.^ө Һөкүмәтдән горхмамаг истәјирсән? Һәмишә јахшы иш көр,^ө ондан тәриф аларсан. **4** Чүнки о, Аллаһын хидмәтчиси кими сәнин хејрин үчүн чалышыр. Лакин пис иш көрүрсәнсә, өзүнү көзлә, чүнки о, гылынчы әбәс јерә кәздирир. О, Аллаһын хидмәтчисидир, пис иш көрәнләрин башына гәзәб јағдыран гисасчыдыр*.

5 Беләликлә, сиз јалныз бу гәзәбин горхусундан јох, һәмчинин вичданызына көрә табе олмалысыныз.*^ж **6** Веркиләри дә бу сәбәдән өдәјирсиниз. Ахы онлар Аллаһын хидмәтчиләридир, инсанлар үчүн чалышырлар вә даима бу мәгсәдә хидмәт едиләр. **7** Беләчә, һәр кәсә һаггыны верин: веркидирсә — веркини,^з бачдырса — бачы, горхудурса — горхуну,^н һөрмәтдирсә — һөрмәти.^и

12:20 * Инсаны јумшалтмағ, гәлбиндәки бузу әритмәк нәзәрдә тутулур. **13:4** * Јахуд пис иш көрәнләри чәзаландыран гисасчыдыр.

8 Бир-биринизэ мѣхѣббѣт-дѣн башга борчунуз олмасын,^а чўнки башгасыны севѣн гануну ичра етмиш олур.^б 9 Ахы «зина етмѣ,^в адам ѡлдүрмѣ,^г ѡгурлуг етмѣ,^д башгасынын малына тамах салма»^д вѣ бу кими дикѣр ѣмрлѣрин мѣгзи будур: «Башгасыны ѡзүну севдижин кими сев».^е 10 Севѣн адам башгасына пислик етмѣз.^е Буна кѡрѣ дѣ мѣхѣббѣт ганунун ичрасы демѣкдир.^ж

11 Белѣликлѣ, бу чүр давранын, чўнки хансы дѡврдѣ јашадыгынызы вѣ артыг јухудан ѡјанмагын^з вахты кѣлдијини билирсиниз. Һал-һазырда хиласымыз имана кѣлдијимиз вахтда олдуғундан даһа јахындыр. 12 Кечѣ кечир, күн јахынлашыр. Кѣлин зүлмѣтин ѡмѣллѣрини ѣнимиздѣн чыхараг^з вѣ нурун јараглаарыны кејинѣк.^и 13 Күн ишыгында олдуғу кими, ѣдѣб-ѣрканла давранаг.^ј Кеф мѣчлислѣриндѣн ѣл чѣкѣк. Сѣрхошлуга, ѣхлагсызлыга, азғынлыга*,^к ихтилафа вѣ пахыллыга гапылмајаг.^к 14 Белѣликлѣ, Ағасын Иса Мѣсидѣн^л ѣрнѣк алын* вѣ чисмани истѣклѣри нечѣ дојуздумагы дүшүнмѣјин.^м

14 Иманы зѣиф олан адамы гѣбул един,^н фѣргли фикирлѣринѣ кѡрѣ* ону мўнакимѣ етмѣјин. 2 Киминсѣ иманын хѣр шеј јемѣјѣ јол верир, иманы зѣиф олан исѣ анчаг тѣрѣвѣз јејир. 3 Гој хѣр шеј јејѣн адам јемѣјѣнѣ јухарыдан ашагы бахмасын вѣ јемѣјѣн дѣ јејѣн адамы мўнакимѣ етмѣсин,^о чўнки Аллаһ ону

13:13 * Јахуд абырсызлыга. Јун. асел-кеја. Лүғѣтдѣ «азғынлыг» сѡзүнѡ бах. 13:14 * Јахуд Мѣсидѣн шѣхсийѣтинѣ бурүнүн. 14:1 * Дикѣр вариант: гѣлбин-дѣки шүбхѣлѣрѣ кѡрѣ.

ФѢС. 13

а Кл 3:14
1Тм 1:5
1Јһ 4:11
б Гт 5:14
Гр 2:8
в Чх 20:14
Мт 5:27, 28
1Кр 6:9, 10
г Јр 9:6
Гн 5:17
ф Чх 20:15
д Чх 20:17
е Лв 19:18
Мт 22:39
ѡ Лк 6:31
2Тм 2:24
ж Мт 22:37-40
з Лк 21:36
1Ск 5:6
и Еф 5:10, 11
ѡ 2Кр 6:4, 7
Еф 6:11
1Ск 5:8
ј 1Бт 2:12
к Еф 4:19
1Бт 4:3
л 2Кр 12:20
л 1Кр 11:1
Гт 3:27
Еф 4:24
м Гт 5:16

ФѢС. 14

н Рм 15:1
1Ск 5:14
о Кл 2:16

Сағ сүтүн

а Мт 7:1
Јр 4:12
б 1Кр 4:4
в Гт 4:10
Г Кл 2:16
ф 1Тм 4:4
д 1Кр 10:31
е 1Кр 6:19, 20
ѡ 36 146:2
1Бт 4:1, 2
ж 1Ск 4:14
з 1Ск 5:10
Вһ 1:17, 18
и Лк 6:37
Рм 14:4
ѡ һѡ 10:42
2Кр 5:10
ј ѡш 49:18
к ѡш 45:23
к Вѡ 12:14
Мт 12:36
2Кр 5:10
л Мт 7:1

гѣбул едиб. 4 Сѣн кимсѣн ки, башгасынын гулуну мўнакимѣ едирсѣн?^а Ағасы билир, гулу ајаг үстѣдир, јохса јыхылыб.^б О, ајаг үстѣ дурачаг, чўнки Јеһова ону ајаг үстѣ сахламага гадирдир.

5 Кимсѣ бир күнү о бирсиндѣн вачиб сајыр,^в дикѣри үчүн исѣ бүтүн күнлѣр ејнидир.^г Гој хѣр кѣс инандыгы шејин доғру олуб-олмадыгына там ѣмин олсун. 6 Хѣр хансы бир күнү үстүн тутан буну Јеһовадан ѡтрү едир. Һѣмчинин јејѣн Јеһовадан ѡтрү јејир, чўнки Она шүкүр едир.^д Јемѣјѣн дѣ Јеһовадан ѡтрү јејир, амма јенѣ дѣ Она шүкүр едир.^д 7 Ѣслиндѣ, неч биримиз тѣкчѣ ѡзүмүз үчүн јашамырыг^е вѣ тѣкчѣ ѡзүмүз үчүн ѡлмүрүк. 8 Јашајырыгса, Јеһова үчүн јашајырыг,^е ѡлүрүксѣ, Јеһова үчүн ѡлүрүк. Бѣли, јашасаг да, ѡлсѣк дѣ, Јеһоваја мѣхсусуг.^ж 9 Мѣсидѣн дѣ Һѣм ѡлүлѣрин, Һѣм дирилѣрин Ағасы ѡлмаг үчүн ѡлду вѣ сонра хѣјата гайытды.^з

10 Бѣс сѣн нијѣ гардашыны мўнакимѣ едирсѣн?^и Нѣјѣ кѡрѣ гардашына јухарыдан ашагы бахырсѣн? Ахы биз һамымыз Аллаһын һѡкм күрсүсү гаршысында дурачагы,^и 11 нечѣ ки јазылыб: «Јеһова белѣ дејир: “Варлыгыма анд ичирѣм/ки, хѣр диз гаршымда бүкүлѣчѣк, хѣр дил Аллаһ олдуғуму ачыг-ашкар етираф едѣчѣк”».^к 12 Белѣликлѣ, хѣр биримиз ѡзүмүзѣ кѡрѣ Аллаһа чаваб верѣчѣјик.^к

13 Буна кѡрѣ дѣ кѣлин индѣн белѣ бир-биримизи мўнакимѣ етмѣјѣк.^л Ѣксинѣ, гаршыныз мѣгсѣд гојун ки, неч бир гардашын јыхылмасына, иман јолундан дѣнмѣсинѣ

баис олмажасыңыз.^а **14** Ага-мыз Исанын хидмэтчиси кими, билирэм, хэм дэ эминэм ки, өз-өзлүүндэ мурдар хеч нэ жохдур,^б экэр адам нэји исэ мурдар несаб едирсэ, хэмин шеј онун үчүн мурдардыр. **15** Буна көрө дэ экэр жејидин жејэјэ көрө гардашын пис олурса, сэн артыг мэхэб-бэтлэ хэрэкэт етмирсэн.^в Бир гарын жејэјэ көрө гардашыны мэхв етмэ, ахы бу гардашына көрө Мәсиһ чанындан кечиб.^г **16** Гојмајын ки, инсанлар јахшы ишлэринизи пислэсинлэр. **17** Чүнки Аллаһын Падшаһлыгына кирмэк жејемэк-ичмөкдөн жох,^д мүгэддэс руhdан хасил олан салеһлик, сүлһ вэ севинчдэн асылыдыр. **18** Ким Мәсиһэ бу чүр хидмэт едирсэ, Аллаһын да, инсанларын да рэғбэтини газаныр.

19 Буна көрө дэ кэлин сүлһэ^а апаран вэ бир-бирими-зи руһландыран шејлэрэ чан атаг.^б **20** Жејемөкдөн өтрү Аллаһын ишини дағытма!^в Дүздүр, хэр шеј тэмиздир, анчаг жејемэк башгаларынын иманыны сарсыдырса, бу, жејэн үчүн писдир.^г **21** Јахшысы одур, нэ эт је, нэ шараб ич, нэ дэ гардашын иманыны сарсыдан башга бир иш көр.^д **22** Иманын гој Аллаһла сэнин аранда галсын. Көрдүјү ишэ көрө өзүнү гынамајан хошбэхтдир. **23** Анчаг жејэркэн онун үрөјиндэ шүбһэ варса, о өзүнү мэхкум едир, чүнки имана эсасэн хэрэкэт етмир. Имана эсасэн көрүлмөјөн хэр бир иш исэ күнаһдыр.

15 Биз күчлүлэр күчсүзлэрин зэйфликлэрини да-шымалыјыг^а вэ өз хејримизи дүшүнмөмэлијик.^б **2** Кэлин хэр биримиз башгасынын хејри вэ гүввэтләнмэси үчүн

ФӘС. 14

а Мт 18:6
1Кр 8:9
1Кр 10:32
б Мт 15:11
Һа 10:15
1Тм 4:4
в Еф 5:2
г 1Кр 8:10, 11
д Мт 5:9
Рм 12:18
е 1Кр 14:12
Иб 10:24
ө Рм 14:3
1Кр 8:11
ж 1Кр 8:9
з Рм 14:13
1Кр 8:13
1Кр 10:24

ФӘС. 15

и Рм 14:1
1Сх 5:14
ы 1Кр 10:24

Сағ сүтүн

а 1Кр 9:22
Фн 2:4
б Мр 10:45
Јһ 5:30
в 36 69:9
г 1Кр 10:11
2Тм 3:16, 17
2Бт 1:19
д 36 119:49, 50
Иб 3:6
1Бт 1:10
е 1Кр 1:10
2Кр 13:11
Фн 2:2
1Бт 3:8
ө Јһ 6:37
ж Фм 10, 17
з Мт 15:24
Јһ 1:11
и Јр 22:16-18
36 89:3
ы Рм 9:23, 24
ј 2Иш 22:50
36 18:49
к Гн 32:43
к 36 117:1
л Бһ 5:5
м Јр 49:10
н Әш 11:1, 50
мт 12:21
о Әш 40:31

чалышаг.^а **3** Ахы Мәсиһ дэ өз хејрини дүшүнмүрдү,^б нечэ ки јазылыб: «Сэнэ гаршы жејилэн тәһгирлэрэ мэн туш кэлирэм».^в **4** Әввэлчэдэн јазыланларын хамысы бизэ нәсиһәт олараг јазылыб^г ки, дөзүм сајәсиндә^д вэ Мүгэддэс Јазылардан алдығымыз тәсәлли сајәсиндә үмидимиз олсун.^е **5** Гој хидмэтчилэрини дөзүм вэ тәсәлли верән Аллаһ сизэ Мәсиһ Исанын дүшүнчә тәрзини бәхш етсин. **6** Бунун сајәсиндә сиз Агамыз Иса Мәсиһин Аллаһыны вэ Атасыны бир ағыздан, жејдилликлө^ө мәдһ едә биләчәксиниз.

7 Буна көрө дэ Мәсиһ сизи гәбул етдији^ө кими, сиз дэ бир-биринизи гәбул едир^ж ки, нәтичэдә Аллаһ шәрәфләнсин. **8** Мәсиһ сүннәтлилэр үчүн хидмәтчи олду^з ки, Аллаһын етибарлы олдуғуну вэ онларын әчдадларына вердији вәдлэрини тәсдиг етсин^д **9** вэ беләчә, халглар Аллаһы мәрһәмәтинә көрө мәдһ етсинләр.^ы Нечэ ки јазылыб: «Буна көрө Сэни халглар арасында учалдачағам, адыны нәғмәләрдә тәрәннүм едәчәјәм».^ј

10 Һәмчинин јазылыб: «Еј халглар, Онун халгы илэ шадланын!»^к **11** Башга бир жејдә жејилир: «Еј халглар, Јеһоваја алгыш едир, гој бүтүн үммәтләр Ону мәдһ етсин!»^к **12** Әшија белә жејир: «Јәссэнин көкү пөһрә верәчәк,^л халглар үзәриндә рәһбәрлик едөн кәләчәк,^м халглар үмидини она бағлајачаг».^н **13** Гој үмид мәнбәји олан Аллаһ Она олан етибарыны сајәсиндә үрәјинизи севинч вэ сүлһлә долдурсун вэ үмидиниз мүгэддэс руһун гүввәти илэ долуб-дашсын.^о

14 Гардашлар, сизэ кэлинчэ, эминэм ки, сиз жахшылыг етмэжэ хазырсыныз, там били-жэ јијэләнмисиниз вэ бир-биринизэ нэсиһэт верэ билэрсиниз. 15 Анчаг бэзи мәсэлэлэри бир нөв јадыныза салмаг үчүн сизэ ачыг јазырам. Буну Аллаһын мәнэ көстәрдији лүт-фэ эсасән едирэм. 16 Мәнэ лүт-фэ көстәрилик ки, башга халглар үчүн Мәсиһ Исанын хидмәтчиси олум.^а Мән Аллаһын мүждәси илә бағлы мүгәддәс иши ичра едирэм^б ки, бу халглар мүгәддәс руһла пакланмыш хош бир бәхшиши кими Аллаһа тәгдим олунсун.

17 Мәсиһ Исанын давамчысы вэ Аллаһын ишини көрән бир адам кими севинмэжэ эсасым вар. 18 Халгларын итаәт етмәси үчүн Мәсиһин мәним васитәмлә көрдүжү ишләрден эләвэ башга бир шеј һаггында данышмаға чүрәт етмәрэм. О, буну сөзларым вэ эмәлләримлә, 19 һәмчинин әләмәт вэ мөчүзәләрлә,^в мүгәддәс руһун гүввәси илә етди. Нәтичәдә мән Мәсиһ һаггындакы мүждәни Јерусәлимдән та Иллирикә гәдәр олан бүтүн әразидә тәблиғ етдим.^г 20 Һәм дә гаршыма мэгсәд гојмушдум ки, башгасынын гојдуғу бүнөврә үзәриндә тикмәмәк үчүн мүждәни Мәсиһин танындығы јерләрдә бәјан етмәним. 21 Нечә ки јазылыб: «Онун сорағыны алмајанларын көзләри көрәчәк, ешитмәјәнләр баша дүшәчәк».^д

22 Бу вахта кими јаныныза кәлә билмәмәјимин сәбәби дә елә бу олуб. 23 Анчаг инди бу тәрәфләрдә тәблиғ етмәдјим јер галмајыб, һәм дә узун илләрдири* ки, сизин һәсрәти-

15:23 * Дикөр вариант: бир нечә илдири.

ФӘС. 15

а Рм 11:13
Гт 2:7, 8

б һв 20:24

в һв 15:12
2Кр 12:12

г һв 21:18, 19

ф Әш 52:15

Сағ сүтун

а һв 19:21
һв 20:22

б 1Кр 16:1
2Кр 8:1-4
2Кр 9:2, 12

в Гт 6:6
Иб 13:16

г 2Кр 1:11
Еф 6:18
Кл 4:3
1Ск 5:25

д 2Ск 3:1, 2

д Рм 15:26

е 1Кр 14:33
Фн 4:9

низи чәкирәм. 24 Буна көрә дә Испанијаја кедәркән јолүс-тү сизинлә көрүшәчәјимә чох үмид едирәм. Бир мүддәт бирликдә хош үнсийјәт етдикдән сонра мәни ора өтүрәрсиниз. 25 Инди исә мүгәддәсләрә хидмәт етмәк үчүн Јерусәлимә јола дүшүрәм.^а 26 Македонија вэ Ахајјадан* олан гардашлар Јерусәлимдәки мүгәддәсләрин арасындакы касыблара әл тутмаг үчүн чанла-башла бәхшиш хазырлајыблар.^б 27 Бәли, онлар буну чанла-башла етдиләр, һәм дә она көрә ки, Јерусәлимдәки мүгәддәсләрә борчлудурлар. Чүнки башга халглар онларын руһани немәтләриндән бәһрәләнибләрсә, инди зәрури мадди немәтләрлә онлара хидмәт етмәжә борчлудурлар.^в 28 Беләликлә, бу иши тамамлајыб, топланмыш бәхшиши сағ-саламат онлара чатдырандан сонра сизин тәрәфләрден кечиб Испанијаја кедәчәјәм. 29 Ону дә билирәм ки, јаныныза Мәсиһдән алдығыым бол немәтләрлә кәләчәјәм.

30 Гардашлар, Ағамыз Иса Мәсиһин хатиринә вэ руһдан доған мәнәббәт хатиринә сиздән рича едирәм: мәндән өтрү мәнимлә бирликдә Аллаһа һәрарәтлә дуа едирәм^г ки, 31 Јәһудийјәдә имансызларын әлиндән гуртула билим^д вэ Јерусәлимдәки мүгәддәсләрдән өтрү етдијим хидмәт вэ гардашлара хош кетсин^е 32 вэ наһајәт, Аллаһын изнијлә севинә-севинә јаныныза кәлиб сизинлә бирликдә тәрәвәтләним. 33 Гој сүлһ мәнбәји олан Аллаһ сизләрлә олсун.^е Амин.

15:26 * Чәнуби Јунаныстанда јерләшән Рома әјаләти. Пајтахты Рома шөһәри иди.

16 Кенхрејадакы^а жыгынчагда хидмэт едэн бачымыз Фибини сизэ тэгдим едирэм. **2** Ону Ағамыз наминэ мүгэд-дэслэрэ жарашан тэрздэ гәбул един, нә көмәжә еһтијачы олса, көмәк един,^б чүнки о өзү бир чохларына, о чүмлэдән мәнә арха олмушдур.

3 Мәсиһ Исанын ишиндә мәнә эмәкдаш олан Прискаја вә Аквиласа^в саламларымы чатдырын. **4** Онлар мәндән өтрү чанларыны тәһлүкә алтына атмышлар.^г Онлара тәкчә мән јох, башга халгларын адамларындан ибарәт бүтүн жыгынчаглар тәшәккүр едирләр. **5** Онларын евиндә топлашан жыгынчагы да саламлајын.^г һәмчинин Мәсиһ үчүн Асијадан* нүбар олан әзизим Епенетә салам дејин. **6** Сизин үчүн чохлу зәһмәт чәкмиш Мәрјәмә салам сөјләјин. **7** Гоһумларым^д вә мәнбәс јолдашларым олан Андроникуса вә Јуниаса саламларымы чатдырын. Онлар мәндән габаг Мәсиһин јолундадырлар, һәвариләр дә онлары јахшы таныјыр.

8 Ағамызын јолунда чох севдијим Амплиата мәндән салам дејин. **9** Мәсиһ јолунда эмәкдашымыз Урбануса вә әзизим Стаһисә дә салам сөјләјин. **10** Мәсиһ јолунда јахшы ад газанмыш Апеллеси саламлајырам. Аристокбулун ев әһлиндән оланлара саламларымы чатдырын. **11** Гоһумум Һиродиона мәндән салам дејин. Наркисин ев әһлиндән Ағамызын јолунда оланлары саламлајырам. **12** Ағамызын

16:5 * Инчилдә Асија *әјаләти* ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империясынын бир *әјаләти* нәзәрдә тутулур. һәммин әрази һал-һазырда Түркијәдә јерләшир.

ФӘС. 16

а һә 18:18

б Рм 12:13
1Jh 3:17

в һә 18:2
һә 18:24, 26
2Тм 4:19

г 1Jh 3:16

д 1Кр 16:19
Кл 4:15
Фм 2

д Рм 16:11

Сағ сүтүн

а Мр 7:15
Тт 3:10
2Jh 10

б 1Кр 14:20

в Јр 3:15
Иб 2:14

г Рм 16:7

јолунда чанла-башла чалышан Трифенаны вә Трифосаны саламлајын. Ағамызын јолунда чох зәһмәт чәкмиш әзиз бачымыз Персиси дә саламлајын. **13** Ағамызын дәјәрли хидмәтчиси олан Руфусу, һәмчинин мәнә дә ана олан анасыны саламлајын. **14** Асинкритә, Флегона, Һермесә, Патробаса, Һермаса вә онларла олан гардашлара саламларымы чатдырын. **15** Филологосла Јулијаја, Нерејлә бачысына, Олимпаса вә онларла олан бүтүн мүгәддәсләрә салам сөјләјин. **16** Бир-биринизи саф өпүшлә саламлајын. Мәсиһин бүтүн жыгынчаглары сизә салам көндәрирләр.

17 Гардашлар, сиздән рича едирәм: алдығыныз тәлимә зидд кедәрәк араја нифаг саланлардан, башгаларыны имандан дөндәрәнләрдән көз-гулаг олун, онлардан узаг кәзин.^а **18** Беләләри Ағамыз Мәсиһин јох, өз нәфсләринин гулудурлар. Онлар сәдәләвһ адамлары ширин диллә вә јалтаглыгла јолдан чыхарырлар. **19** Сизин итаәтиниз исә һамыја бәллидир. Буна көрә дә сиздән өтрү севинирәм. Анчаг истәјирәм ки, јахшы шејә кәлдикдә һикмәтли, пис шејә кәлдикдә мөсүм оласыныз.^б **20** Сүһ мәнбәји олан Аллах тезликлә Шејтаны ајагларынызын алтында әзәчәк.^в Ағамыз Исанын лүтфү сизә јар олсун.

21 Әмәкдашым Тимути, һәмчинин гоһумларым Лукиус, Јасон вә Сосипатер сизә салам көндәрирләр.^г

22 Бу мәктубу гәләмә алмыш мән, Терти дә Ағамызын јолунда олан сизләри саламлајырам.

23 Мәнә вә бүтүн жыгынча-фа гонагпәрвәрлик көстәрмиш Гай^a сизә салам дејир. Шәһәрин хәзинәдары Ераст вә онун гардашы Кварт да сизә салам көндәрирләр. 24 *—

25 Бәјан етдијим мүждәјә вә Иса Мәсиһ һаггындакы тәблиғә әсасән сизи мәтанәтли етмәјә гадир олан Аллаһа алгыш олсун! Бу мүждә узун

16:24 * АЗ әлавәсинә бах.

ФӘС. 16

a 1Кр 1:14

Сағ сүтүн

a Еф 1:9-12
Кл 1:26, 27

b Рм 11:33

мүддәт кизли галмыш мүгәддәс сиррин^a ашкара чыхмасы илә бағлыдыр. 26 Анчаг инди бу сирр үзә чыхды вә имандан доған итаәт вүсәт алын дејә, әбәди Аллаһын һөкмүнә ујғун олараг пејғәмбәрлик јазылары васитәсилә бүтүн халгларын арасында бәли едилди. 27 Һикмәтин тәк саһиби Аллаһа^b Иса Мәсиһ васитәсилә әбәдијән алгыш олсун! Амин.

КОРИНФЛИЛЭРЭ

БИРИНЧИ МӘКТУБ

МӘЗМУН

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1—3)
Булус коринфи мәсиһиләрдән өтрү Аллаһа шүкүр едир (4—9)
Онлардан бирлик ичиндә јашамаларыны рича едир (10—17)
Мәсиһ Аллаһын гүдрәти вә һикмәтидир (18—25)
Өјүнән гој Јеһова илә өјүнсүн (26—31)</p> <p>2 Булусун Коринфдеки тәблиғи (1—5)
Аллаһын һикмәтинин үстүнлүјү (6—10)
Руһани вә чисмани дүшүнчәли инсан (11—16)</p> <p>3 Коринфиләр һәлә дә чисмани дүшүнчәлидрләр (1—4)
Бөјүдән Аллаһдыр (5—9)
Аллаһын әмәкдашлары (9)
Одадавамлы материаллар (10—15)
Сиз Аллаһын мөбәдисиниз (16, 17)
Дүнјанын мүдриклији Аллаһын көзүндә ағылсызлыгдыр (18—23)</p> <p>4 Нөкәрбашылар сәдагәтли олмалыдырлар (1—5)
Хидмәтчиләрин төвәзәкарлығы (6—13)
«Јазыланлардан кәнара чыхма» (6)
Мәсиһиләр дүнја үчүн тамашаја чеврилибләр (9)</p> | <p>Булус руһани өвладларына нәсиһәт верир (14—21)</p> <p>5 Јыгынчагда әхлагсызлыға јол верилир (1—5)
Азачыг маја бүтүн хәмири ачыдыр (6—8)
Пис адамы араныздан јох един (9—13)</p> <p>6 Мәсиһи гардашлар арасында чәкишмәләр (1—8)
Аллаһын Падшаһлығына кирмәјечәк адамлар (9—11)
Бәдәнинизлә Аллаһы шәрәфләндин (12—20)
Әхлагсызлыгдан гачын (18)</p> <p>7 Евлиләр вә субајлар үчүн мәсләһәтләр (1—16)
Һәр кәс чағырыланда нечә идисә, елә дә галсын (17—24)
Субајлар вә дуллар (25—40)
Субајлығын үстүнлүјү (32—35)
Ағанын хидмәтчиси илә аилә гурмаг (39)</p> <p>8 Бүтләрә тәгдим едилмиш гида (1—13)
Бизим үчүн тәк бир Аллаһ вар (5, 6)</p> <p>9 Булусун бир һәвари кими нүмүнәси (1—27)</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- «Хырман чөкөн өкүзө бурунтаг тахма» (9)
 Мүждөни тәблиг етмирәмсә, вај һалыма! (16)
 һәр чүр адам үчүн һәр шеј олдум (19–23)
 һәјат уғрунда гачанлар һәр шејдә өзләринә һаким олмадырлар (24–27)
- 10 Исраил тарихиндән ибрәт дәрсләри (1–13)
 Бүтпәрәтслијә гаршы хәбәрдарлыг (14–22)
 Јеһованын сүфрәси вә чинләрин сүфрәси (21)
 Азад мәсиһи башгаларынын вичданыны да нәзәрә алмалыдыр (23–33)
 һәр шеји елә един ки, Аллах шәрәфләнсин (31)
- 11 Мөндөн нүмүнә көтүрүн (1)
 Башчылыг вә баш өртүјү (2–16)
 Ағанын шам јемәји (17–34)
- 12 Руһун әнамлары (1–11)
 Бир бәдән, чоһлу үзвләр (12–31)
- 13 Мәһәббәт — мүкәммәл јол (1–13)
- 14 Пејғәмбәрлик етмәк вә башга дилләрдә данышмаг әнамлары (1–25)
 Јығынчагда низам-интизам (26–40)
 Јығынчагда гадынларын јери (34, 35)
- 15 Мәсиһин дирилмәси (1–11)
 Дирилмә иманымызын өзүлүдүр (12–19)
 Мәсиһин дирилмәси зәманәтдир (20–34)
 Физики бәдән вә руһани бәдән (35–49)
 Өлмәзлик вә чүрүмәзлик (50–57)
 Рәббин ишиндә чоһ чалышын (58)
- 16 Јерусәлим мәсиһиләри үчүн мадди јардым (1–4)
 Булуһун сәфәрләрилә бағлы нијјәтләри (5–9)
 Тимути вә Аполлосун Коринфә кәлиши (10–12)
 Нәсиһәтләр вә салам-дуалар (13–24)

1 Аллаһын ирадәсилә Мәсиһ Исанын һәвариси олмаға чағырылмыш Булусдан^а вә гардашымыз Состендән **2** Аллаһын Коринфдәки јығынчагына,^б Аллаһын ајырдығы, Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан,^в мүгәддәс олмаг үчүн чағырылмыш сизләрә вә һәр јердә бизим дә, онларын да Ағасы Иса Мәсиһин^г адыны чағыранларә мәктуб.

3 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

4 Мәсиһ Иса васитәсилә сизә лүтф көстәрилдијиндән сиздән өтрү һәмишә Аллаһа шүкүр едирәм. **5** Чүнки сиз Мәсиһлә вәһдәтдә олдуғунуз үчүн һәр шејдә, еләчә дә һәр-

Фәс. 1

а һв 9:15

б һв 18:1

в 1Кр 6:11
Иб 9:13, 14

г Мт 12:18, 21
һв 4:12

Сағ сүтун

а Кл 1:9

б һв 18:5

в Лк 17:29, 30
2Кж 1:7
1Бт 1:7

г 1Кр 4:5
1Кр 5:5
Вһ 1:10

ф Гн 7:9

тәрәfli билиқдә^а вә Аллаһын сөзүнү бәян етмәк габилитетиндә зәкинләшмисиниз. **6** Бундан көрүнүр ки, Мәсиһ һаггындакы шәһадәт^б сиздә дәрин көк салыб. **7** Беләликлә, сиз Ағамыз Иса Мәсиһин зүһуруну сәбирсизликлә көзләјәркән һеч бир әнамдан кәнарда галмамысыныз.^в **8** Аллах сизи сонәдәк мөһкәмләндирәчәк ки, сиз Ағамыз Иса Мәсиһин күнүнә үзүаг чыхасыныз.^г **9** Сизи Өз Оғлу вә бизим Ағамыз Иса Мәсиһлә вәһдәтдә олмаға чағыран Аллах сөзүнә садигдир.^д

10 Гардашлар, сиздән Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә рича едирәм ки, данышығыныз араныздакы фикир бир-

лијини экс етдирсин,^а аранызда парчаланма олмасын, аксинэ, һамыныз јекдил вэ һәмфикир оласыныз.^б **11** Чүнки гардашлар, Клоинин аилэсиндэн мәнэ хэбэр чатыб ки, аранызда ихтилафлар вар. **12** Сиздэн бэзилэри: «Мән Булусун», дикэрлэри: «Мән Аполлосун»,^в о бирилэри: «Мән Кифанын*», башгалары да: «Мән Мәсиһин шакирдијәм», — дејирлэр. **13** Мәсиһин јығынчағы бөлүнүб! Мәкэр сизин уғрунузда Булус дирәкдэ едам едилмишди? Јохса сиз Булусун ады илә вэфтиз* едилмисиниз? **14** Аллаһа шүкүр, мән Криспдән^г вэ Гајдан^г башга һеч кәси вэфтиз етмәмишәм, **15** беләчэ, һеч бириниз мәним адымла вэфтиз олундуғуну дејэ билмәз. **16** Һэ, бир дэ ки Стефанасын^д аиләсини вэфтиз етмишәм. Башгаларына кәлинчэ, даһа кимисэ вэфтиз етдијим јадыма кәлмир. **17** Мәсиһ мәнни вэфтиз етмәк үчүн јох, мүждәни тәблиғ етмәк үчүн көндәриб.^е Өзү дэ мән бу хэбәри алиманэ сөзләрлэ тәблиғ етмирәм, јохса Мәсиһин ишкәнчэ дирәји* гијмәтдән дүшәрди.

18 Ишкәнчэ дирәји барәсиндәки хэбәр мәнвэ кедәнлэр үчүн чәфәнкијат,^в хилас олан бизлэр үчүнсэ Аллаһын гүдрәтидир.^ж **19** Чүнки јазылыб: «Мүдрикләрин һикмәтини јох едәчәјәм, арифләрин зәкасыны рәдд едәчәјәм».^з **20** Һаны мүдрикләр? Һаны мирзәләр^д? Һаны бу дөврүн* мүтәфәккирләри^д? Мәкэр Аллаһ дүнјанын һикмәтинин ахмаглыг олдуғуну көстәрмәди? **21** Дүнја өз

1:12 * Дикер ады *Бутрус*. 1:13, 17, 20 * Лүғәтә бах. 1:20 * Јәни Ганун билчилләри. ^а һәрфән: *мүбәһисә сөвәнләри*.

ФӘС. 1

а Рм 16:17

б Рм 15:5, 6
2Кр 13:11
Еф 4:1, 3
Фн 2:2в һә 18:24
1Кр 3:4, 5
1Кр 3:21-23

г һә 18:8

Ғ Рм 16:23

д 1Кр 16:15

е һә 9:15

ө һә 17:18
1Кр 2:14

ж Рм 1:16

з Өш 29:14

Сағ сүгүн

а Лк 10:21

б Кл 2:8

в 1Кр 2:14
1Кр 3:18г Мт 12:38
Лк 11:29

Ғ һә 17:32

д Кл 2:3

е 2Кр 13:4

ө һә 4:13

ж Јһ 7:48
Јр 2:5

з Мт 11:25

и 1Кр 2:6

ы Рм 10:4
2Кр 5:21ј Јһ 17:19
Иб 10:10к Рм 3:24
Кл 1:13, 14к Өр 9:24
2Кр 10:17

мүдриклији илә Аллаһы танымады,^а Аллаһ исэ Өз һикмәти илә^б мүнәсиб билди ки, тәблиғ едилән хэбәрин ағылсызлыгы^в васитәсилә иман кәтирәнләри хилас етсин.

22 Јәһудиләр әламәт истәјир,^г јунанлар һикмәт ахтарыр, **23** биз исэ дирәкдэ едам олунмуш Мәсиһни тәблиғ едирик. О, јәһудиләр үчүн бир манеә, дикәр халглар үчүн сәфәһликдир.^г **24** Дәвәт едилмиш јәһудиләр вэ јунанлар үчүнсэ Мәсиһ Аллаһын гүдрәти вэ һикмәтидир.^д **25** Чүнки Аллаһдан кәлән бир шеј ағылсыз көрүнсэ дэ, инсанларын мүдриклә сәјдығы шејдән мүдриклә, Аллаһдан кәлән бир шеј зәиф көрүнсэ дэ, инсанларын күчлү сәјдығы шејдән күчлүдүр.^е

26 Ахы гардашлар, сиз өз тәчрүбәниздән дэ көрүрсүнүз ки, дәвәт олунанлар арасында инсан көзү илә бахсаг,^в мүдриклә күчлү, әсил-нәчабәтти адам чох дејил.^ж **27** Аллаһ мүдрикләри утандырмаг үчүн дүнјанын ағылсыз сәјдығы адамлары, күчлүләри утандырмаг үчүн дүнјанын зәиф сәјдығы адамлары сечди.^з **28** Аллаһ дүнјанын адсыз-сансызларыны вэ һеч сәјыланларыны — дүнјанын көзүндә мөвчуд олмајанлары сечди ки, нүфуз саһибләрини мәнв етсин^д **29** вә һеч бир инсан Аллаһын гаршысында өјүнмәсин. **30** Сиз Онун сәјәсиндә Мәсиһ Иса илә вәһдәтдәсиниз. Биз Аллаһын һикмәтини, һәмчинин сәләһлији,^д мүгәддәслији^д вә фидјә васитәсилә гуртулушу^к Мәсиһдә тапдыг. **31** Мүгәддәс Јазылар белә дејир: «Өјүнән гој Јеһова илә өјүнсүн».^к

2 Гардашлар, мән жаныңызга келиб Аллаһын мүгөддөс сиррини^а тәблиғ едөндө сизи өз мүдриклижим вә алиманә сөзләримлө^б валеһ етмөк мөгә-рәди күдмүрдүм. **2** Белә гә-рара алмышдым ки, сизин диггәтинизи жалныз Иса Мәсиһә, өзү дө дирөкдә едам едилмиш Иса Мәсиһә жөнөлдиди.^в **3** Мән жаныңызга кәлөндө күчсүз идим, үрәжими горху вә күчлү һәјәчан бүрүмүшдү. **4** Сөзләрим вә тәблиғ етдижим шејләр һикмәтли вә инандырычы сөзләрдән ибарәт дејилди. Онлар Аллаһын руһунун күчүнү көстәрирди.^г **5** Белә ки, иманыңыз инсан мүдриклији әсасында јох, Аллаһын күчү әсасында гурулсун.

6 Биз һикмәт барәсиндә јеткин адамларын арасында данышырыг,^д өзү дө бу дөврүн вә онун рәһбәрләринин һикмәтиндән данышмырыг, чүнки онларын сону јахындыр.^е

7 Биз мүгөддөс сирдән,^в јәни Аллаһын кизли һикмәтиндән бәһс едирик. Бу һикмәти Аллаһ лап әзәлдән бизим шәрәфә чатмағымыз үчүн мүәјјән едиб. **8** Бу дөврүн рәһбәрләриндән һеч кәс бу һикмәти анламады,^г әкәр анласајдылар, шанлы Ағаны едам етмәздиләр. **9** Мүгөддөс Јазылар дејир: «Аллаһын Ону севән бәндәләри үчүн һазырладығы шејләри нә көз көрүб, нә гулаг ешидиб, нә дө онлар кимсәнин хәјальна кәлиб».^д **10** Аллаһ Өз руһу илә бунлары бизә ачыб,^е чүнки Онун руһу^в һәр шеји, Аллаһын дәрин сирләрини белә тәдгиг едири.^г

11 Инсанын үрәјиндәкиләри өзүндән башга ким билри? Аллаһын фикирләрини дө Онун руһундан башга һеч ким билмир. **12** Биз дүнјанын ру-

ФӘС. 2а Еф 3:5, 6
Кл 2:2

б 1Кр 1:17

в Гт 6:14

г Рм 15:18, 19
1Кр 4:20
1Ск 1:5д 1Кр 14:20
Еф 4:13
Иб 5:14

е 1Кр 15:24

ж Рм 16:25, 26
Еф 3:8, 9з Јһ 7:48
һә 13:27, 28

и Өш 64:4

к Мт 16:17
Мр 4:11
Еф 3:5
2Тм 1:9, 10
1Бт 1:12л Јһ 14:26
1Јһ 2:27

м Рм 11:33

Сағ сүтун

а Јһ 15:26

б Кл 2:8

в Јһ 16:13

г Рм 8:5

д Өш 40:13

е Рм 15:5

ФӘС. 3а 1Кр 2:15
Кл 1:9

б 1Кр 14:20

в Иб 5:12-14

г Рм 8:7, 8

д Гт 5:19, 20

е һә 18:24, 25

ж 2Кр 3:5, 6
Кл 1:23
1Тм 1:12

з һә 18:4

и һә 18:26-28
һә 19:1

һуну јох, Аллаһдан кәлән руһу^а алдыг ки, Аллаһын бизә бәхш етдији шејләри анлаја биләк. **13** Биз дө бунлар барәсиндә инсан мүдриклијинин дејил,^б руһун өјрәтдији сөзләрлө данышырыг,^в руһани мәсәләләри руһани сөзләрлө изаһ едирик.

14 Чисмани дүшүнчәли инсан Аллаһын руһуна аид шејләри гәбул етмири, чүнки онун үчүн бунлар ағылсызлыгдыр. О, бунлары баша дүшмүр, чүнки бунлары руһун көмәји илә тәдгиг етмөк кәрәқдири. **15** Амма руһани дүшүнчәли инсан һәр шеји тәдгиг едири,^г онун өзүнү исә һеч кәс баша дүшмүр. **16** «Ким Јеһованын әглини дәрк едиб ки, Она јол көстәрсин?»^д Амма биз Мәсиһин дүшүнчәсинә саһибик.^е

3 Гардашлар, сизинлө данышанда руһани дүшүнчәли адамларла^а јох, санки, Мәсиһин јолунда имәкләјән көрпәләрлө^в, чисмани дүшүнчәли адамларла данышырдым. **2** Һәлә бөјүмәдијиниз үчүн мән сизи бәрк јемәклө јох, сүдлө бәсләјирдим. Һеч инди дө бөјүмәсиниз,^ж **3** чүнки һәлә чисмани адамлар кими дүшүнүрсүнүз.^з Әкәр аранызда пахыллыг вә чәкишмәләр варса, мәкәр бу, сизин чисмани дүшүнчәли^и олдуғунузу вә дүнјадакы адамлар кими даврандығынызы көстәрмири? **4** Әкәр бириниз: «Мән Булу-сун шакирдијәм», дикәриниз: «Мән Аполлосун^к шакирдијәм», — дејирсә, онда башгаларындан фәргиниз нәдәдири?

5 Аполлос кимдири? Јаху-д Булу-с нәчидири? Бунлар Рәббин ишини көрән хидмәтчиләрдири.^л Сиз онларын вәситәсилә имана кәлмисиниз. **6** Мән әқдим,^м Аполлос сулады,^н Аллаһ исә бөјүтдү.

7 Буна көрө экэн дэ, сула-
жан да һеч нэдиp, чүнки бө-
дэн Аллахдыp.^а 8 Экэн вэ су-
лажан биркэ чалышыp, һәрәси
зәһмәтинә көрө мүкафатыны
алачаг.^б 9 Биз Аллаһын әмәк-
дашларыжыг. Сиз исә Алла-
һын бечәрдији зәми, Аллаһын
инша етдији бинасыныз.^в

10 Аллаһын мәнә көстәрди-
ји лүтф сајәсиндә мән маһир
бир бәнна кими бүнөврә гө-
дум,^г диқәри исә онун үстүн-
дә тикиp. Анчаг гој һәр кәс
нечә тикдијинә фикир версин.
11 Чүнки һеч кәс гојулмуш
бүнөврәдән саваји бир бүн-
өврә гоја билмәз. Бу бүнөврә
Иса Мәсиһдиp.^д 12 Бу бүн-
өврәнин үстүндә гызылдан,
күмүшдән, даш-гашдан, ағач-
дан, самандан, јахуд күләшдән
13 тикән һәр кәсин иши бәлли
олачаг. Имтаһан күнү һәр кә-
син иши ачыг-ајдын көрүнә-
чәк. Алов һәр шеји үзә чыха-
рачаг^е вә һәр кәсин ишинин
кејфијәтини ашкар едәчәк.
14 Бу бүнөврәнин үстүндә
тикәнин иши сынагдан сала-
мат чыхса, о, мүкафат алачаг.
15 Кимин иши жанса, о, зәрәp
чәкәчәк, амма өзү хилас ола-
чаг. Анчаг, санки, оддан, алов-
дан кечәчәк.

16 Мәкәр билмирсиниз ки,
сиз Аллаһын мәбәдисиниз.^ж
Аллаһын руһу сиздә јашајыр?^з
17 Ким Аллаһын мәбәдини
мәһв етсә, Аллаһ ону мәһв едә-
чәк, чүнки Аллаһын мәбәди
мүгәддәсдиp. Бу мәбәд сизси-
низ.^и

18 Гој һеч кәс өзүнү алдат-
масын: әкәр сизләрдән ким-
сә бу зәманәдә өзүнү мүд-
рик сајырса, һәгигәтән дә мүд-
рик олмаг үчүн кәрәк ағылсыз
олсун. 19 Чүнки бу дүнја-
нын мүдриклији Аллаһын кө-
зүндә ағылсызлыгдыp, ахы

ФӘС. 3

а Рм 9:16

б Рм 2:6
1Кр 4:5
Бһ 22:12в Еф 2:22
1Бт 2:5г Рм 15:20
И6 6:1д 36 118:22
Әш 28:16
Мт 21:42
Еф 2:20
1Бт 2:6

е 1Бт 4:12

ж 2Кр 6:16
Еф 2:21
1Бт 2:5

з 1Кр 6:19

и 1Бт 2:5

Сағ сүгүн

а Әј 5:13

б 36 94:11

в 1Кр 1:12

г Јһ 17:9
2Кр 10:7

ФӘС. 4

д Мт 13:11
Рм 16:25, 26е Мс 21:2
Рм 14:10
И6 4:13

ж Мт 7:1

з Мс 10:9
2Кр 10:18
1Тм 5:24, 25

и 1Кр 1:12

а Рм 12:3
2Кр 12:20
3Јһ 9

и Јһ 3:27

1 КОРИНФИЛИПЭРЭ 3:7—4:8

белә јазылыб: «О, мүдрикләри
елә өз фәндләри илә тутур».^а

20 Һәмчинин белә јазылыб:
«Јеһова билиp ки, мүдриклә-
рин дүшүнчәләри пучдур».^б
21 Бу сәбәбдән дә гој һеч кәс
инсанларла өјүмәсин, ахы
онсуз да һәр шеј сизиндиp:
22 Булуs, Аполлос, Кифа^в,
дүнја, һәјат, өлүм, индики шеј-
ләp, кәләчәк шејләp, һәр шеј
сизиндиp. 23 Сиз Мәсиһин-
синиз,^г Мәсиһ дә Аллаһындыp.

4 Бизи Мәсиһин хидмәтчи-
ләри вә Аллаһын мүгәд-
дәс сирринин^д нөкәрбашыла-
ры кими танымалыдыpлар.
2 Нөкәрбашыдан исә сәдагәт
тәләб олунур. 3 Истәр мәни
сиз сорғу-суала чәкин, истәр
һәр һансы бир мәһкәмә, бунун
мәним үчүн һеч бир әһәмијә-
ти јохдур. Һеч мән дә өзүмү
сорғу-суала чәкмирәм. 4 Вич-
даным һәр чәһәтдән раһат-
дыp. Амма бу мәни сәләһ ет-
миp. Мәни сорғу-суала чәкән
Јеһовадыp.^е 5 Буна көрә дә
Аға кәләнәдәк вахтындан әв-
вәл һеч нәји мүһакимә етмә-
јин.^ж Аға гаранлыгда кизлә-
дилмиш шејләри ишыға чыха-
рачаг, үрәкләрдәки нијјәтләри
ашкар едәчәк, онда һәр кәс
Аллаһдан лајиг олдуғу тәрифи
алачаг.^з

6 Гардашлар, мән бунлары
сиздән өтрү өзүмә вә Аполло-
са^и тәтбиғ етдим ки, сиз бизә
бахыб «јазыланлардан кәна-
ра чыхма» гајдасыны өјрәнә-
синиз^а вә ловғаланыб бирини
башгасындан үстүн тутмаја-
сыныз. 7 Ахы сәни башгала-
рындан фәргләндирән нәдиp?
Мәкәр һәр шеји Аллаһдан ал-
мамысан?^б Әкәр һәр шеји Ал-
лаһдан алмысанса, онда нијә
буну унудуб ловғаланырсан?

8 Олмаја, артыг дојмусунуз?
Бәлкә, варланмысыныз? Јохса

бизсиз Hakimijät^a сүрмәжә башламысыныз? Каш сиз, доғрудан да, һөкмранлыға башлајадьныз, онда бәлкә, биз дә сизинлә бәрабәр һакимийәт сүрәрдик.^b **9** Мәнә елә кәлир ки, Аллах биз һәвариләри өлүмә мәһкум едилмишләр^a кими, мејдана ахырынчы олараг чыхарыб, чүнки биз дүнја үчүн, мәләкләр вә инсанлар үчүн бир тамашаја чеврилмишик.^г **10** Мәсиһә көрә бизи ағылсыз сајырлар,^г сиз исә Мәсиһин давамчысы олдуғунуз үчүн өзүнүзү ағыллы һесап едирсиниз. Биз әифик, сиз исә күчлүсүнүз, сиз һөрмәт-лисиниз, биз исә рүсвајчылыг ичиндәјик. **11** Индијәдәк ач-сусузуг,^д әјин-башымыз ним-дашдыр, дөјүлүрүк^е, евсиз-ешиксизик, **12** ағыр зәһмәт-лә ишләјирик.^е Бизи писләјир-ләр, биз алгыш охујуруг.^ж Бизи тәғиб едирләр, сәбирлә дөзү-рүк.^з **13** Үстүмүзә гара јахан-лара мүләјим чаваб веририк.^и Индијәдәк дүнјанын көзүндә зир-зибил вә тулланти кими-јик.

14 Елә билмәјин ки, бунла-ры сизи хәчаләтли етмәк үчүн јазырам, хејр, сизи өз севимли балаларым билиб сизә өјүд-нә-сиһәт верирәм. **15** Сизә Мә-сиһин ардынча кетмәји өјрәд-ән минләрлә мүрәббиниз олса да, атаныз чох дејил. Чүн-ки мән Мәсиһ Иса вә мүждә васитәсилә сизин атаныз ол-дум.^ы **16** Буна көрә дә јалва-рырам, мәнән нүмунә көтү-рүн.^ј **17** Ағаја хидмәтдә әзиз баламы, сәдагәтли Тимутини дә бундан өтрү јаныныза көн-дәрирәм. О, һәр јердә, бү-түн јығынчағларда Мәсиһ Иса-ја хидмәтдә^к ишләтдијим тә-лим үсулларыны јадыныза са-лачаг.

ФӘС. 4

a Bһ 20:4, 6

б 2Тм 2:12
Bһ 3:21в Pһ 8:36
1Кр 15:32
2Кр 6:4, 9

г Иб 10:33

F 1Кр 3:18

д 2Кр 11:27
Фн 4:12е һв 14:19
һв 23:2
2Кр 11:24ө һв 18:3
һв 20:34
1Ск 2:9ж Pһ 12:14
1Бг 3:9

з Mт 5:44

и 1Бг 2:23

ы Гт 4:19
1Ск 2:11ј 1Кр 11:1
Фн 3:17
1Ск 1:6

к 2Тм 1:13

Сағ сүтун

a 2Кр 13:10

ФӘС. 5

б Еф 5:3

в Лв 18:8

г 2Кр 7:9

F 1Кр 5:13
2Jһ 10

д 1Тм 1:20

е 1Кр 1:8

ө 1Кр 15:33
Гт 5:9
2Тм 2:16, 17

ж Jһ 12:9

18 Аранызда бәзиләри елә ловғаланыр ки, елә бил, мән бир дә оралара кәлмәјәчә-јәм. **19** Анчаг Јеһова мәслә-һәт билсә, мән бу јахынларда јаныныза кәлиб бу ловға-ловға данышанларын һүнәрини кө-рәчәјәм. Онларын сөзләри исә мәни гәтијән марағландыр-мыр. **20** Ахы инсанын Алла-һын Падшаһлығына табе ол-масы онун сөзләриндән јох, Аллаһын гүввәси илә етдији ишләрдән көрүнүр. **21** Нә де-јирсиниз? Јаныныза дәјәнәк-лә,^a јохса мәһәббәт вә һәлим-ликлә кәлим?

5 Мәнә хәбәр чатыб ки, сиз-дә әхлагсызлыға^{*б} јол ве-рилир, өзү дә елә бир әхлаг-сызлыға ки, беләси һеч иман-сызларын арасында да јохдур. Араныздан бир нәфәр атасы-нын арвады илә јашајыр.^в

2 Сиз исә хәчаләт чакмәк^г вә белә иш көрәни араныздан кә-нар етмәк әвәзинә һәлә бир ду-руб өјүнүрсүнүз?^г **3** Мән ја-нынызда олмасам да, үрәјим сизинләдир вә јаныныздајам-мыш кими бу иши көрән адама артыг һөкм кәсмишәм. **4** Сиз Ағамыз Исанын ады илә бир јерә јығышанда мәним руһән вә Ағамыз Исанын күчү илә аранызда олдуғуму биләрәк **5** һәмин адамы Шејтана тәс-лим един^д ки, чисмани тәсир мәһв едилсин^{*} вә Ағанын кү-нүндә јығынчағын руһу гору-нуб сахланылсын.^е

6 Өјүнмәјиниз јашыи дејил. Мәкәр билмирсиниз ки, аза-чыг маја бүтүн хәмири ачы-дыр?^ө **7** Јени хәмир олмаг үчүн көһнә мајадан тәмизлә-нин. Ахы Пасха гузумуз Мә-сиһ^ж артыг гурбан верилди-

5:1 * Јун. *порнеја*. Лүғәтдә «әхлагсыз-лыг» сөзүнә бах. **5:5** * Јахуд пис тәсир *јох едилсин*.

ји үчүн сиз мајасызсыныз.^а
8 Буна көрө дө кэлин көһ-
 нэ маја, јахуд пислик вэ жаман-
 лыг мајасы илэ јох, мајасыз са-
 мимијјэт вэ һәгигәт чөрәкләри
 илэ бәјрат едәк.^б

9 Мән сизә јазмышдым ки,
 даһа әхлагсызларла отуруб-
 дурмајасыныз. **10** Мән дүн-
 јадакы^в бүтүн әхлагсызлары,
 јахуд ачкөзләри, сојғунчула-
 ры вэ ја бүтпәрәстләри нәзәр-
 дө тутмурдум, јохса дүнјадан
 чыхыб-кетмәли олардыныз.^г
11 Инди исә сизә јазырам ки,
 өзүнү гардаш адландырыб әх-
 лагсызлыг едән, ачкөз,^д бүтпә-
 рәст, ички дүшкүнү олан,^е
 тәһгирамиз данышан вэ ја сој-
 ғунчулуг едәнлә^ө даһа отуруб-
 дурмајасыныз*,^ө беләси илэ
 һәтта бир сүфрәјә дө әјләшмә-
 јәсиниз. **12** Јығынчагдан кә-
 нарда оланлары мұһакимә ет-
 мәк мәним ишим дејил. Сиз
 јығынчагдакылары мұһакимә
 един, **13** кәнар адамлары исә
 Аллаһ мұһакимә едир.^ж Белә-
 ликлә, «пис адамы араныздан
 јох един».^з

6 Аранызда биринин дикәри
 илэ чәкишмәси оланда^а о,
 мүгәддәсләрин јанына кетмәк
 әвәзинә, нечә чүрәт едиб мән-
 кәмәјә, имансызларын јаны-
 на кедир? **2** Мәкәр билмир-
 синиз ки, дүнјаны мүгәддәс-
 ләр мұһакимә едәчәкләр?^б Сиз
 дүнјаны мұһакимә едәчәксин-
 из, анчаг хырда ишләрин га-
 бағында ачизсиниз? **3** Мәкәр
 билмирсиниз ки, биз мәләк-
 ләри мұһакимә едәчәјик?^в Елә
 исә, онда нәјә көрә бу һәјата
 айд мәсәләләри өзүмүз һәлл
 етмәјәк? **4** Анчаг әкәр һәлл
 едиләси ишләриниз варса,^г
 нәјә көрә јығынчағын бәјәнмә-
 дији адамлары һаким сечир-

5:11 * Јахуд мұнасибәти кәсәсиниз.

ФӘС. 5

а 1Бт 1:19, 20

Вһ 5:12

б Чх 13:7

в 1Јһ 2:17

г Јһ 17:15

д Еф 5:5

е Гн 21:20, 21

1Бт 4:3

ж 1Кр 6:9, 10

Гт 5:19-21

з Сј 16:25, 26

Рм 16:17

2Јһ 10

ж Ва 12:14

з Јр 3:23, 24

Гн 17:7

Тт 3:10

2Јһ 10

ФӘС. 6

и Мт 18:15-17

ы Вһ 2:26, 27

Вһ 20:4

ј Рм 16:20

к Мт 18:17

Сағ сүгүн

а Мт 5:39, 40

б Еф 5:5

Вһ 22:15

в Вһ 21:8

г Кл 3:5

д Иб 13:4

е Рм 1:27

ж 1Тм 1:9, 10

з 1Кр 5:11

ж Гн 21:20, 21

Мс 23:20

1Бт 4:3

з Иб 12:14

и һә 22:16

Иб 10:22

ы Еф 5:25, 26

2Ск 2:13

ј Рм 5:18

к 1Кр 10:23

синиз? **5** Бунлары сизи утан-
 дырмаг үчүн дејирәм. Мәкәр
 гардашлар арасында һаким-
 лик етмәк үчүн аранызда бир-
 чә нәфәр дө һикмәтли адам
 јохдур? **6** Анчаг иш көр нә
 јерә чатыб ки, гардаш гарда-
 шы мәнкәмәјә чәкиб апарыр,
 өзү дө имансызларын габа-
 ғына!

7 Әслиндә, бир-биринизлә
 чәкишмәјиниз артыг сизин
 мәғлубијјәтиниз демәкдир. Чә-
 кишмәкдәнсә, нијә дө һаг-
 сызлыға гатлашмајасыныз?^а
 Сизә фырылдаг кәлсәләр дө,
 нәјә көрә буна дөзмәјәсиниз?
8 Сиз исә һагсызлыг едир-
 синиз, фырылдаг кәлирсиниз,
 өзү дө кимә, гардашларыныза!

9 Мәкәр билмирсиниз ки,
 салеһ олмајанлар Аллаһын
 Падшаһлығына кирмәјәчәк-
 ләр?^б Алданмајын. Нә әхлаг-
 сызлар*,^в нә бүтпәрәстләр,^г
 нә зинакарлар,^г нә киши фа-
 һишәләр^д,^д нә кишибазлар,^ө
10 нә оғрулар, нә тамаһкар-
 лар,^ө нә ички дүшкүнләри,^ж
 нә тәһгирамиз данышанлар,
 нә дө сојғунчулар Аллаһын
 Падшаһлығына кирмәјәчәк-
 ләр.^з **11** Сизләрдән дө бәзи-
 ләри белә иди. Анчаг сиз Ал-
 лаһымызын руһу илэ вэ Аға-
 мыз Иса Мәсиһин ады илэ јују-
 луб тәмизләндиниз,^а мүгәддәс
 едилдиниз,^б салеһ сајылды-
 ныз.^в

12 Һәр шеји етмәјә һаггым
 вар, анчаг һәр шеј фајдалы де-
 јил.^к Һәр шеји етмәјә һаг-
 гым вар, анчаг нәјинсә мәни
 идарә етмәсинә јол вермәрәм.
13 Јемәк гарын үчүн, гарын
 да јемәк үчүндүр, лакин Ал-
 лаһ онларын һәр икисини јох

6:9 * Јун. порнеја. Лүғәтдө «әхлагсыз-
 лыг» сөзүнә бах. * Јахуд гејри-тәбии
 чинси әлағә үчүн истифадә едилән ки-
 шиләр.

едэчэк.^а Бэдэн дэ эхлагсызлыг үчүн јох, Ағамыз үчүндүр,^б Ағамыз да бэдэн үчүндүр. **14** Аллах Өз күчү^в илэ Ағамызы дирилтдији^г кими, бизи дэ дирилдэчэк.^ф

15 Мэкэр билмирсиниз ки, һәр биринизин бэдэни Мәсинин бэдэнинин үзүдүр?^а Белә исә, Мәсинин бэдэнинин үзвүнү көтүрүб фаһишәни бэдэнинә чаламаг һеч мәнә јарашар? Ираг олсун! **16** Јохса билмирсиниз ки, фаһишә илэ јахынлыг едән онунла бир бэдән олу? Ахы Аллах белә дејир: «Икиси бир бэдән олачаг».^в **17** Ағамызла бирләшән исә онунла бир вәһдәт тәшкил едир*.^в **18** Эхлагсызлыгдан гачын.^ж Ишләнән ди-кәр күнаһлар бэдәндән харичдә ишләнир, лакин эхлагсызлыгла мәшғул олан өз бэдәнинә гаршы күнаһ ишләјир.^з **19** Мэкэр билмирсиниз ки, сизин бэдәниниз Аллахдан кәлән^и вә сиздә олан мүгәддәс руһ үчүн бир мәбәдди^и вә сиз өзүнүзә мәхсус дејилсиниз,^и **20** чүнки баһа гијмәтә алынмысыныз.^к Буна көрә дэ бэдәнинизлә^к Аллахы шәрәфләндин.^н

7 Сизин јаздығыныза кәлдикдә исә јахшысы будур ки, киши гадына јахын дурмасын. **2** Анчаг эхлагсызлыг* баш алыб кетдији үчүн гој һәр кишинин өз арвады,^м һәр гадынын да өз әри олсун.^м **3** Гој әр арвадынын, арвад да әринин еһтијачыны* өдәсин.^о **4** Арвадын бэдэни өзүнүн јох,

6:17 * һәрфән: *бир руһ олу*. Руһ бурада Аға илэ һәмфикир олмаг мәнәсында ишләдилиб. **7:2** * Јун. *порнеја*. Лүғәтдә «эхлагсызлыг» сөзүнә бах. **7:3** * һәрфән: *борчуну*. Бурада чинси јахынлыг еһтијачынын төмин едилмәси нәзәрдә тутулу

ФӘС. 6

а Рм 14:17

б 1Ск 4:3

в Рм 8:11
Еф 1:19, 20

г һв 2:24

ф 2Кр 4:14

д Рм 12:4, 5
1Кр 12:18, 27
Еф 4:15
Еф 5:29, 30е Јр 2:24
Мт 19:4, 5

ө Јһ 17:20, 21

ж Јр 39:10-12
1Ск 4:3

з Рм 1:24, 27

и 1Кр 3:16

ы 2Кр 6:16

ј Рм 14:8

к 1Кр 7:23
Иб 9:12
1Бг 1:18, 19

к Рм 12:1

л Мт 5:16

ФӘС. 7

м Мс 5:18, 19

н Јр 2:24
Иб 13:4о Чк 21:10
1Кр 7:5**Сағ сүтүн**

а Мт 19:10, 11

б 1Кр 7:39, 40
1Кр 9:5в 1Ск 4:4, 5
1Тм 5:11, 14г Мт 5:32
Мт 19:6ф Мр 10:11
Лк 16:18

д 1Кр 7:25, 40

әрин ихтијарындадыр, әрин дэ бэдэни өзүнүн јох, арвадын ихтијарындадыр. **5** Бир-биринизи әр-арвадлыг борчундан мәһрум етмәјин. Бу мүнәсибәтләри јалныз икинизин дэ разылығы илэ, дујаја вахт ајырмаг мәгсәдилә мүәјјән мүддәтә сахлаја биләрсиниз. Сонра јенидән бир јердә олун ки, нәфсинизә һаким ола билмәдијиниздән Шејтан сизи имтаһана чәкмәсин. **6** Јенә дэ, әмр етмирәм, буну бир изин кими јазырам. **7** Амма истәрдим ки, һамы мәним кими олсун. Һәрчәнд Аллах һәр кәсә бир чүр әнам вериб:^а биринә белә, о бирисинә елә.

8 Субај кишиләрә вә дул гадынлара исә мәсләһәтим будур ки, мәним кими галсынлар.^б Бу, онлар үчүн јахшы олар. **9** Амма өзләрини сахлаја билмирләрсә, гој евләнсинләр, чүнки еһтирас ичиндә говрулмагданса, евләнмәк јахшыдыр.^в

10 Евлиләрә исә мән бу көстәриши верирәм, даһа доғрусу, мән јох, Ағамыз: арвад әриндән ајрылмасын.^г **11** Әкәр ајрылса, онда әрә кетмәсин, ја да әри илэ барышсын. Әр дэ арвадыны атмасын.^г

12 Дикәрләринә исә мән дејирәм, бәли, Ағамыз јох, мән дејирәм:^д әкәр һәр һансы бир гардашын арвады иманда дејилсә, лакин онунла јашамаға разыдырса, гој гардаш ону атмасын. **13** Һәр һансы бир гадынын әри иманда дејилсә, лакин онунла јашамаға разыдырса, гој гадын ондан ајрылмасын. **14** Чүнки иманда олмајан әр арвады илэ иттифагдан бәһрәләнир, ејнилә дэ иманда олмајан арвад гардашымызла иттифагдан бәһрә-

ленир. Белә олмасајды, сизин ушагларыңыз натәмиз олардылар, анчаг бу һалда олар мүгәддәсдирләр. **15** Анчаг иманда олмајан тәрәф аҗрылмаг истәјирсә, гој аҗрылсын. Бу һалда гардашымыз, јахуд бачымыз иманда олмајан һәјат јолдашы илә јашамаға мачбур дејил. Аллаһ сизи сүлһ ичиндә јашамаға чағырыб.^а **16** Еј гадын, нә билирсән, бәлкә, әрини хилас етдин?^б Јахуд да сән, еј әр, нә билирсән, бәлкә, арвадыны хилас етдин?

17 Јеһова һәр кәсә бир чүр пај вериб, һәр кәс чағырыланда нечә идисә, елә дә галсын.^в Бу көстәриши бүтүн јығынчаглара верирәм. **18** Кимсә сүннәтли чағырылыбса, гој өзүнү сүннәтсиз етмәсин.^г Кимсә сүннәтсиз чағырылыбса, гој сүннәт едилмәсин.^д **19** Нә сүннәт, нә дә сүннәтсизлик бир мәнә кәсб етмир.^е Әсас одур ки, инсан Аллаһын әмрләринә риајәт етсин.^е **20** Чағырыланда ким нечә идисә, гој елә дә галсын.^е **21** Чағырыланда гул идин? Фиқир чәкмә.^ж Амма азад ола биләрсәнсә, белә фүрсәти әлдән бурахма. **22** Чүнки гул икән Ағаја хидмәтә чағырылмыш адам азад едилер вә Ағаја мәнхус олур.^з Еләчә дә азад икән чағырылмыш адам Мәсинин гулудур. **23** Сиз баһа гижмәтә алынмысыңыз,^и даһа инсанларын гулу олмајын. **24** Гардашлар, чағырыланда ким нечә идисә, гој Аллаһын өнүндә елә дә галсын.

25 Субајларла* әлагәдар Ағамыздан неч бир көстәриш алмамышам,^и анчаг Ағанын мәрһәмәти сәјәсиндә сәдагәт-

7:25 * Оригинал мәтндә ишләнән сөз чинси јахынлыг етмәмиш бакир оғланлары вә бакирә гызлары нөзәрдә тутур.

ФӘС. 7

а Иб 12:14

б 1Бт 3:1, 2

в 1Кр 7:7

г һә 21:20

д һә 10:45
һә 15:1, 24
Гт 5:2

е Гт 6:15
Кл 3:11

ж Ва 12:13
Әр 7:23
Рм 2:25
Гт 5:6
1Јһ 5:3

з 1Кр 7:17

и Гт 3:28

и Јһ 8:36
Фм 15, 16

и 1Кр 6:19, 20
Иб 9:12
1Бт 1:18, 19

и 1Кр 7:12
1Кр 7:40

Сағ сүгүн

а Мн 2:16
Мр 19:36
Еф 5:33

б Рм 13:11
1Бт 4:7

в 1Тм 5:8

г 1Тм 5:5

ли бир адам кими өз фикрими сөјләјирәм. **26** Мәнчә, индики чәтин шәраити нәзәрә алсаг, јахшы оларды ки, һәр кәс олдуғу кими галсын. **27** Евлисән? Аҗрылмаг үчүн бәһанә ахтарма.^а Арвадын јохдурса, арвад ахтарма. **28** Амма евләнсән дә, күнаһ етмәзсән. Субај адам да аилә гурса, күнаһ етмәд. Анчаг беләләри һәјатда јени чәтинликләрлә үзләшәчәкләр. Мән исә сизи гормаг истәјирәм.

29 Гардашлар, буну да билин ки, артыг вахт азальыб.^б Буна көрә дә гој арвады олан арвадсыз кими, **30** аглајан агламајан кими, севинән севинмәјән кими, мал алан малы олмајан кими, **31** бу дүнјадан бәһрәләнән ондан там шәкилдә бәһрәләнмәјән кими олсун, чүнки бу дүнјанын сәһнәси дәјишир. **32** Мән истәмирәм ки, сиз фиқир чәкәсиниз. Субај киши Ағаја мәнхус шејләрин гајғысыны чәкир, Ағанын һүсн-рәғбәтини газанмаға чалышыр. **33** Евли адам исә арвадыны разы салмаг үчүн дүнјаја мәнхус шејләрин дәрдини чәкир.^в **34** О, ики јерә бөлүнүр. Әрсиз гадын вә субај гыз да Ағаја мәнхус шејләрин гајғысыны чәкир^г ки, һәм чисмән, һәм руһән пак олсун. Әрли гадын исә әрини разы салмаг үчүн дүнјаја мәнхус шејләрин дәрдини чәкир. **35** Буну сизин хејриниз үчүн дејирәм. Елә дүшүнмәјин ки, әл-голунузу бағламаг истәјирәм. Хејр, сизи дүзкүн давраһмаға вә даима, јајынмадан Ағаја хидмәт етмәјә тәшвиғ етмәк истәјирәм.

36 Кимсә еһтирасыны чиләвляја билмирсә вә артыг кәнчлијинин гајнар чағы өтүбсә, гој белә етсин: евләнмәк

истәйрсә, гој евләнсин. О, күнаһ етмир.^а **37** Лакин кимсә буна еһтијач дујмурса, гәрарында эзмидирсә, ирадәси мөһкәмдирсә, һәмчинин үрәжиндә субај галмағы гәт едибсә, о, хејир тапачаг.^б **38** Беләликлә, евләнән хејир тапыр, субај галан исә даһа чох хејир тапачаг.^в

39 Әр сағ икән арвад она бағлыдыр.^г Әкәр әри өлүм јухусуна кетсә, гадын азаддыр вә истәдији адама әрә кедә биләр, бир шәртлә ки, о адам Ағанын јолунда олсун.^д **40** Анчаг зәннимчә, гадын олдуғу кими галса, даһа хошбәхт олар. Елә дүшүнүрәм ки, мән дә дә Аллаһын руһу вар.

8 Бүтләрә тәгдим едилмиш гидуја кәлдикдә,^а бу барәдә һамымызын билији вар.^б Билик инсаны гүррәләнدير, мәнәббәт исә руһән мөһкәмләнدير.^в **2** Ким дүшүнүр ки, нә исә билир, әслиндә, онун һәлә лазымынча билији јохдур. **3** Амма ким Аллаһи сеvirсә, Аллаһ ону таныјыр.

4 О ки галды бүтләрә тәгдим едилмиш гиданын жејилмәсинә,^ж биз билирик ки, бүт һеч нәдир, тәк олан Аллаһдан башга Аллаһ јохдур.^з **5** Һәрчәнд көјдә вә ја јердә «аллаһ» дејиләнләр вар вә доғрудан да, чохлу «аллаһлар» вә «ағалар» мөвчуддур,^д **6** амма бизим үчүн тәк бир Аллаһ вар.^е О, Атамыздыр,^в һәр шеј Ондандыр вә биз Онун үчүнүк.^г Һәмчинин бир Ағамыз вар, Иса Мәсиһ. Һәр шеј онун васитәсиләдир,^д биз дә онун васитәсилә јарадылмышыг.

7 Лакин буну һамы дәрк етмир.^ж Чүнки бәзиләри әввәлләр бүтләрә ибадәт етдикләри үчүн һәлә дә једикләри шеји бүтә тәгдим едилмиш гурбан

ФӘС. 7

а Мр 19:12

1Кр 7:28

б Мр 19:10, 11

в 1Кр 7:32

г Рм 7:2

F Јр 24:2, 3

Гн 7:3, 4

Һә 13:25, 26

2Кр 6:14

ФӘС. 8

д һә 15:20, 29

е Рм 14:14

1Кр 8:10

в 1Кр 8:13

1Кр 13:4, 5

ж Гн 32:21

2Pd 19:17, 18

Әр 16:20

з Гн 6:4

Гн 32:39

и 36 82:1, 6

Јһ 10:34, 35

ы 1Тм 2:5

ј Мн 2:10

Мр 23:9

к һә 17:28

Рм 11:36

к Јһ 1:1, 3

Кл 1:15, 16

л Рм 14:14

Сағ сүгүн

а 1Кр 10:27, 28

б Рм 14:23

в Рм 14:17

г Иб 13:9

F Рм 14:13, 20

д Рм 14:15

е 1Кр 10:28, 29

ө Мр 18:6

Рм 14:15, 21

ФӘС. 9

ж һә 9:3-5

1Кр 15:7, 8

з Мр 19:11

и Мр 13:55

Гт 1:19

ы Јһ 1:42

сајырлар.^а Белә адамларын вичданы зәиф олдуғундан ләкәләнир.^б **8** Амма гидуја бизи Аллаһа јахынлашдырмыр.^в Јемириксә, һеч нә итиририк, јејириксә дә һеч нә газанмырыг.^г **9** Анчаг диггәтли олун ки, сизин һүгугунуз зәифләри јыхмасын.^д **10** Әкәр зәиф адам сәни, билик саһибини бүтләрин мәбәдиндә сүфрә архасында әлшәән көрәрсә, мәкәр онун вичданы ону бүтләрә тәгдим едилмиш гиданы јемәјә сөвг етмәз? **11** Сән өз билинлә зәиф адамы, гардашыны мәһв едирсән. Һәрчәнд Мәсиһ онун уғрунда өз һәјатыны фәда едиб.^ж **12** Сиз белә һәрәкәтләринизлә гардашларыныза гаршы күнаһ едиб онларын зәиф вичданыны^з јаралајанда Мәсиһ гаршы күнаһ едирсиниз. **13** Буна көрә дә гидуја гардашымын иманына хәләл јетирирсә, мән бир дә әт јемәрәм ки, гардашымын јыхылмасына баис олмайым.^д

9 Мәкәр истәдијими етмәјә һаггым јохдур? Мән һәвариг* дејиләм? Мәкәр мән Ағамыз Исаны көрмәмишәм?^ж Сиз Ағанын јолунда чәкдијим зәһмәтин нәтичәси дејилсиниз? **2** Башгалары үчүн һәвари олмасам да, сизин үчүн, сөзсүз ки, һәваригәм! Чүнки сиз Ағаја хидмәтдә мәним һәваригимји тәсдиг едән мөһүрсүнүз.

3 Мәни мұһакимә едәнләрә исә өз мұдафиәм үчүн дејирәм: **4** мәкәр бизим жејиб-ичмәјә һаггымыз јохдур? **5** Бизим дә иманда олан арвад алмаға,^з о бири һәвариләр кими, Ағамызын гардашлары^д вә Кифа^в кими, арвадымызы өзүмүзлә көтүрмәјә һаггымыз јох

9:1 * Јун. апостолос. Мәнәсы: көндәрилмиш; елчи.

дур? **6** Јохса јалныз Барнэба^а илэ мэн доланмаг үчүн ишлэмэј борчлујуг? **7** Неч өз һесабына хидмэт едэн эскэр олур? Мэкэр үзүмлүк салан онун мејвэсиндэн жемир?^б Нансы чобан сүрүдэки һейванларын сүдүндэн ичмир?

8 Елэ билмэјин ки, дедикларим инсани бахышлара эсасланыр. Мэкэр Ганун да бунлары демір? **9** Мусанын Ганунда јазылыб: «Хырман чэкэн өкүзэ бурунтаг тахма».^в Сизчэ, Аллах өкүзлэрин гејдинэ галыр? **10** Јохса бунлары бизим үчүн дејир? Бэли, бунлар биздэн өтрү јазылыб, чүнки јери шумлајан да, дэн дөјөн дө үмид етмэлидир ки, өз пајыны алачаг.

11 Аранызда руһани тохумлар экмшиксэ, мадди еһтијачларымыз үчүн сиздэн мөһсул бичсэк, нэ бөјүк шејдир?^г **12** Экэр башгаларынын буна һаггы чатырса, онда бизим һаггымыз даһа чох чатырмы? Анчаг биз бу һаггымыздан истифадэ етмирик.^д Һэр шеј гагташырыг ки, Мэсиһ барэсиндэки мүждэнин јайылмасына мане олмајаг.^е **13** Мэкэр билмирсиниз ки, мөбөддэ мүгэддэс вэзифэлэри ичра едэнлэр мөбөддэки шејлэрдэн јејирлэр вэ гурбанкаһын јанында хидмэт едэнлэр гурбанкаһдан пај чатыр?^ж **14** Ејнилә Ағамыз да көстэриш вериб ки, мүждэни јајанлар мүждэнин сајэсиндэ долансынлар.^з

15 Мэн исэ бунларын һеч бириндэн истифадэ етмөишэм.^ж Бу сөзлэри дэ она көрө јазырам ки, мөним үчүн бунлары едэсиниз, чүнки өлэрэм, амма гојмарам ки, кимсэ мөним ифтихарымы пуч етсин!^з **16** Мүждэни тэблиг едирэмсэ, өјүнмэј һеч бир эсасым јох-

ФӘС. 9

а һә 13:2

б Гн 20:6
Мс 27:18

в Гн 25:4
1Тм 5:18

г Рм 15:26, 27
Гт 6:6
Фп 4:15-17

д һә 18:3
Һә 20:34
2Ск 3:7, 8

е 2Кр 6:3
2Кр 11:7

ж Лв 6:14, 16
Сј 18:30, 31
Гн 18:1

з Мт 10:9, 10
Лк 10:7, 8

ж һә 18:3
Һә 20:34
1Кр 4:11, 12
2Ск 3:8

з 2Кр 11:8-10

Сағ сүгүн

а һә 3:18

б Гт 2:7
Еф 3:1, 2
Кл 1:25

в һә 16:3
Һә 18:18

г һә 21:24, 26

д Јл 13:34
Гт 6:2

е Рм 14:1
Рм 15:1
2Кр 11:29

ж һә 19:26
1Ск 2:8

з Мт 10:22
Фп 3:14
2Тм 4:7, 8

ж 2Тм 2:5

дур, чүнки бу, мөним борчумдур. Экэр тэблиг етмирэмсэ, вај һалыма!^а **17** Буну өз хошумла етсэм дэ, мүкафатым вар, көнүлсүз етсэм дэ, мәнэ һөвалэ едилмиш нөкэрбашы вэзифэсини јеринэ јејтирирэм.^б **18** Бэс мөним мүкафатым нэдир? Мүкафатым одур ки, мүждэни чатдыраркэн ону тэмәннасыз тэблиг едим вэ белэчэ, онун мәнэ вердији ихтијардан суи-истифадэ етмөјим.

19 Һэрчэнд һеч кэсдэн асылыгымы јохдур, амма Мэсинин јолуна даһа чох адам кэтирмэк үчүн һамы үчүн гул олдум. **20** Јәһудилэри бу јола кэтирмэк үчүн јәһудилэрлэ јәһуди олдум.^в Ганунун һөкмү алтында оланлары кэтирмэк үчүн онларла ганунун һөкмү алтында олан адам кими даврандым, һалбуки өзүм ганунун һөкмү алтында дејилэм.^г **21** Өзүм Аллахын гануна риаят едиб Мэсинин ганунун^д һөкмү алтында олдуғум һалда, ганунун һөкмү алтында олмајанлар бу јола кэтирмэкдэн өтрү онлар үчүн ганунун һөкмү алтында олмајан адам кими олдум. **22** Зөифлэри кэтирмэк үчүн онларла зөиф кими даврандым.^е Һэр чүр адам үчүн һэр шеј олдум ки, һэр чүр васитэдэн истифадэ едиб кимләрисэ хилас едэ билим. **23** Һэр шеји мүждэ наминэ едирэм ки, ону башгаларына чатдыра билим.^ж

24 Мэкэр билмирсиниз ки, јарышда иштирак едэн гачышчыларын һамысы гачса да, јалныз бири мүкафата лајиг көрүлүр? Сиз дэ елэ гачын ки, мүкафаты аласыныз.^з **25** Јарыш иштиракчысы һэр шејдэ өзүнэ һаким олур. О, бүтүн бунлары солуб кедэн чаләнкдэн өтрү,^ж биз исэ солмаз чаләнкдэн

өтрү едирик.^а **26** Буна көрө дө мән мэгсәдсиз гачмырам,^б јумруғу елә атырам ки, зәрбәм боша чыхмасын. **27** Бәдәни-мә чәфа вериб^в ону көлә кими өзүмә табе етдирирәм ки, башгаларына тәблиғ едә-едә өзүм Аллаһын разылығны итирмә-јим.

10 Гардашлар, истәјирәм ки, акаһ оласыныз. Әч-дадларымызын һамысы булудун алтында идиләр^г вә һамысы дәниздән кечди.^д **2** Онлар булудун алтында дәниздән кечәрәк Мусанын давамчылары кими вәфтиз олундулар. **3** Һамысы ејни руһани гидадан једи.^е **4** вә ејни руһани судан ичди.^ж Чүнки әчдадларымыз онлары мүшәјиәт едән руһани гајадан ичирдиләр. Бу гаја Мәсиһи тәмсил едирди.^з **5** Бунунла белә, онларын әксәријјәти Аллаһын наразылығна туш кәлди, онлар сәһрада өлдүләр.^и

6 Бүтүн бунлар бизә ибрәт олмадыр ки, биз дә онлар кими, зәрәрли шејләри арзуламајағ.^й **7** Онлардан бәзиләри кими, бүтпәрәст олмајағ, нечә ки јазылыб: «Онлар јејиб-ичдиләр вә галхыб шәнлән-мәјә башладылар».^к **8** Һәмчинин онлардан бәзиләри кими әхлагсызлығ етмәјәк. Онлар әхлагсызлығ етдиләр вә бир күнүн ичиндә ијирми үч мин адам өлдү.^л **9** Јеһованы сынамајағ.^м Онлардан бәзиләри Ону сынаға чәкди вә иланлар онлары чалыб өлдүрдү.^н **10** Һәм дә дејинкән олмајағ, ахы онлар да дејинирдиләр^о вә ахырда мәләк онлары мәһв етди.^п **11** Бүтүн бунлар ибрәт кими онларын башына кәлди вә бу дөврүн сонунда јашајан бизләр үчүн хәбәрдарлығ^р мэгсәдилә јазылыб.

ФӘС. 9

а Јр 1:12

б Гт 2:2

Фн 2:16

Иб 12:1

в Рм 8:13

Кл 3:5

ФӘС. 10

г Чх 13:21

д Чх 14:21, 22

е Чх 16:14, 15

ж Чх 17:6

з Сј 20:11

Јһ 4:10, 25

и Сј 14:29

Сј 14:35

к Сј 11:4, 34

л Чх 32:4, 6

м Сј 25:1, 9

н Гн 6:16

о Сј 21:5, 6

Мт 4:7

п Сј 14:2

р Сј 14:36, 37

с Рм 15:4

Сағ сүтүн

а Мс 28:14

Лк 22:33, 34

Гт 6:1

б 1Бт 5:8, 9

в Лк 22:31, 32

2Бт 2:9

г Әш 40:29

Фн 4:13

д Гн 4:25, 26

2Кр 6:17

1Јһ 5:21

е Мт 26:27, 28

ж Мт 26:26

Лк 22:19

1Кр 12:18

з Рм 12:5

и Лв 7:15

к Гн 32:17

л Јд 6

м һә 41:22

Мн 1:12

н Чх 34:14

Гн 32:21

12 Буна көрө дә мөһкәм дајандығны дүшүнән адам еһтијатлы олсун ки, јыхыл-масын.^а **13** Үзләшдијиниз сынағларда гејри-ади бир шеј јох-дур, һамы белә сынағларла үзләшир.^б Анчағ Аллаһ вәфалы Аллаһдыр, О гојмаз ки, сиз күчүнүз чатмајан сынағларла мәрүз галасыныз.^в Сынағ вахты дөзә биләсиниз дејә, сизә чы-шыш јолу да көстәрәчәк.^г

14 Әзизләрим, буна көрө дә бүтпәрәстликдән гачын.^д **15** Мән сизинлә дәррақәли адамлар кими данышырам. Инди өзүнүз гәрар верин. **16** Мәкәр барәсиндә шүкүр етдијимиз шүкран чамы Мәсиһин ганыны тәмсил етмир?^е Јахуд бөлдүјүмүз чөрәк Мәсиһин бәдәнини тәмсил етмир?^ж **17** Мадам ки чөрәк бирдир, биз дә чох олсағ да, бир бәдә-ник,^з чүнки һамымыз бир чөрәқдән жејирик.

18 Израил халғна фикир верин. Мәкәр гурбандан је-јүн гурбанкаһла ортағ олмур?^и **19** Бунунла нә демәк истәјирәм? Демәк истәјирәм ки, бүт, јахуд бүтә тәғдим едилмиш гурбанын бир мәнәсы вар? **20** Јох, дејијим одур ки, башга халғлар гурбанлары Аллаһа јох, чинләрә кәтирирләр.^к Мән исә истәмирәм ки, сиз чинләр-лә ортағ оласыныз.^л **21** Сиз һәм Јеһованын чамындан, һәм дә чинләрин чамындан ичә билмәзиниз. Сиз һәм «Јеһованын сүфрәсиндән»,^м һәм дә чинләрин сүфрәсиндән жејә билмәзиниз. **22** Јохса «Јеһованы ачыгландырмағ» истә-јирик?^н Мәкәр биз ондан күч-лүјүк?

23 Һәр шејә изин вар, анчағ һәр шеј инсана фајда кәтири-мир. Һәр шејә изин вар, анчағ һәр шеј инсаны руһән мөһкәм-

лэндирмир.^a **24** Гој неч кэс өз хейрини дүшүнмэсин, башгасынын хейрини дүшүнсүн.^b

25 Эт базарында сатылан һәр шеји сорғу-суалсыз, тэмиз вичданла жејин, **26** чүнки «јер вә онун үзәриндәки һәр шеј Јеһованындыр».^a

27 Экәр иманда олмајан адам сизи евинә дөвәт етсә вә сиз кетмәк истәсәниз, габағыныза нә гојсалар, сорғу-суалсыз, тэмиз вичданла жејин. **28** Ишдир, кимсә «бу гурбанлыгдыр», — дөсә, онда буну сизә дејәнә көрә вә вичдана көрә жејәјин.^г **29** Вичдан дејәркән сизинкини јох, һәммин адамын вичданыны нәзәрдә тутурам. Ахы нәјә көрә башгасынын вичданы мәним азадлығымы мұһакимә етсин?^г **30** Экәр шүкүр едиб жејирәмсә, нијә шүкүр етдијим шејдән өтрү кимсә мәним һаггымда пис данышсын?^a

31 Буна көрә дә истәр жејәндә, ичәндә, истәрсә дә башга бир иш көрәндә һәр шеји елә един ки, Аллах шәрәфләнсин.^e

32 Иман јолунда нә јәһудиләр, нә јунанлар, нә дә Аллаһын јығынчағы үчүн манеә олмајын.^e

33 Нечә ки мән дә чох адамын хилас олмасы үчүн өзүмүн јох, башгаларынын јахшылығыны дүшүнүрәм,^ж һамыны һәр шејдә разы салмаға чалышырам.^з

11 Мән Мәсидән нүмунә көтүрдүјүм кими, сиз дә мәнән нүмунә көтүрүн.^a

2 Һәр мәселәдә мәни хатырладығыныз үчүн, өјрәтдијим шејләрә садиг галдығыныз үчүн сизи тәрифләјирәм. **3** Амма буну да билмәјинизи истәјирәм ки, һәр кишинин башы Мәсид,^б гадынын башы киши,^в Мәсидин башы исә Аллахдыр.^г **4** Башыөртүлү дуа

ФӘС. 10

a Рм 14:19
Рм 15:2

б 1Кр 10:32, 33
1Кр 13:4, 5
Флп 2:4

в 36:24:1
1Тм 4:4

г 1Кр 8:7, 10

д Рм 14:15, 16
1Кр 8:12

е Рм 14:6
1Тм 4:3

ж Мт 5:16
Кл 3:17

з Рм 14:13
1Кр 8:13
2Кр 6:3

ж Рм 15:2
Флп 2:4

з 1Кр 9:22

ФӘС. 11

и Флп 3:17
2Сж 3:9

ы Рм 14:9
Еф 4:15
Кл 2:10

ј Еф 5:23
1Бт 3:1

к 1Кр 15:27, 28

Сағ сүтүн

a Јл 2:28
Һә 21:8, 9

б Јр 1:27

в Јр 2:22, 23

г Јр 2:18

д 1Кр 4:9

е Јр 2:21, 22

ж 1Кр 8:6

вә ја пејгәмбәрлик едән киши башыны русвај едир. **5** Гадын да дуа вә ја пејгәмбәрлик едәркән^a башыны өртмәјәндә башыны русвај едир, чүнки белә гадынла башы кечәл гырхылмыш гадын* арасында фәрг јохдур. **6** Экәр гадын башыны өртмүрсә, гој сачыны кәсдирсин, лакин онун үчүн сачыны кәсдирмәк, јахуд башыны кечәл етмәк русвајчылыгдырса, онда гој башыны өртсүн.

7 Киши башыны өртмәмәлидир, чүнки киши Аллаһын бәнзәри^b вә шәрәфидир, гадын исә кишинин шәрәфидир.

8 Киши гадындан јох, гадын кишидән јарадылыб.^в **9** Үстәлик, киши гадын үчүн јох, гадын киши үчүн јарадылмышды.^г **10** Буна көрә дә мәләкләрдән өтрү гадынын башында табелик рәмзи олмалыдыр.^г

11 Дикәр тәрәфдән Ағанын јығынчағында гадын кишисиз, киши дә гадынсыз мөвчуд ола билмәз. **12** Чүнки гадын кишидән олдуғу^a кими, киши дә гадын васитәсилә дүнјаја кәлир. Лакин һәр шеј Аллахдандыр.^e **13** Бир дүшүнүн: неч Аллаһа башыачыг дуа етмәк гадына јарашар? **14** Мәкәр тәбиәт өзү өјрәтмир ки, киши үчүн узун сач шәрәфсизликдир? **15** Гадын үчүнсә узун сач шәрәфдир, чүнки сач она баш өртүјү кими верилиб. **16** Ким башга бир адәтә риәјәт етмәк истәјирсә, гој билсин ки, нә биздә, нә дә Аллаһын јығынчағларында ајры адәт јохдур.

17 Амма бу насидәтләри верәркән сизи тәрифләмирәм, чүнки сиз бир јерә јығышанда хейрдән чох зәрәр олур.

18 Әввәлә, ешитдијимә көрә,

11:5 * Кечмишдә әхлагсыз гадыны белә чөзаландырырдылар.

сиз бир жерэ жыгышанда аранызда ихтилафлар жараныр. Елэ дүшүнүрөм ки, бу хэбэрдэ мүйөжөн гэдэр хэгийгэт вар. **19** Эслинэ галса, аранызда дәстэбазлыг олмалыдыр^а ки, Аллаһын бэжэндији адамлар бэлли олсун.

20 Сиз бир жерэ топлашанда, эслиндэ, Ағанын шам jeməjини jeməк үчүн топлашмырсыныз.^б **21** Чүнки Ағанын шам jeməjини jeməк вахты кэлэндэ һэр кэс эввэлчэ өз шам jeməjини jejир, нэтичэдэ кимиси ач галыр, кимиси сэрхош олур. **22** Мэкэр jejибичмэк үчүн еввиниз жохдур? Аллаһын жыгынчагына һөрмэт гојмурсунуз? Касыблары утандырмаг истэјирсиниз? Сизэ нэ дејим? Тэрифлэјим? Јох, бу ишэ көрэ тэрифлэмэјэчэјэм.

23 Мэн Агадан алдыгымы сизэ чатдырмышам. Агамыз Иса элэ верилэчэји кечэ^в бир чөрөк көтүрдү, **24** шүкүр едиб ону бөлдү вэ деди: «Бу чөрөк сизин уғрунuzда фэда едилэн бэдэними тэмсил едир.^г Хатирэми јад етмэк үчүн буну һэмишэ един».^ф **25** Шам jeməjини jejэндэн сонра о, чамы көтүрдү^з вэ ејни шеји едиб деди: «Бу чам ганым эсасында^е бағланан јени әнди тэмсил едир.^е һэр дэфэ бундан ичэндэ хатирэми јад едэрэк белэ един».^ж **26** Чүнки Ага кэлэнэдэк һэр дэфэ бу чөрөкдэн jejэндэ вэ чамдан ичэндэ онун өлүмүнү бэјан етмиш олурсунуз.

27 Ким чөрөкдэн вэ Ағанын чамындан налајиг тэрздэ jejибичирсэ, Ағанын бэдэнинэ вэ ганына гаршы күнаһ едир. **28** Гој эввэлчэ һэр кэс өзүнү тэдгиг етсин^з вэ лажиг олуб-олмадыгына әмин олсун, ондан сонра чөрөкдэн je-

ФӘС. 11

а һэ 20:29, 30
1Кр 1:12
1Тм 4:1
2Бт 2:1

б Лк 22:19, 20

в Мт 26:20
Лк 22:14

г Мт 26:26
Мр 14:22
Рм 7:4
1Кр 10:17

ф Лк 22:19

д Мт 26:27
Мр 14:23
1Кр 10:16

е Лк 22:20
Иб 9:13, 14
1Бт 1:18, 19

ө Әр 31:31
Иб 8:8
Иб 9:15

ж Чх 12:14

з 2Кр 13:5

Сағ сүтүн

а 1Ск 5:6

б Иб 12:5

в 2Бт 2:20
2Бт 3:7

г 1Кр 11:29

ФӘС. 12

ф 1Кр 14:1

д 3б 11:5
һб 2:18
1Кр 8:4
Гт 4:8
1Ск 1:9

е 1Јһ 4:2, 3

ө Еф 4:4

ж Еф 4:11

з 1Бт 4:11

и 1Кр 14:26

јиб, чамдан ичсин. **29** Ким jejибичэндэ бэдэнин дашыдыгы мәнаны дәрк етмирсэ, өзүнү мәнкум едир. **30** Елэ буна чөрәдир ки, аранызда бир кошлары ээйф вэ хэстәдирләр, хејлиси дә өлүм јухусуна* кедиб.^а **31** Әкэр вэзијјәтимизин нэ јердэ олдуғуну ајырды етсәк, мұһакимэ олунмајачағыз. **32** Мұһакимэ олунанда исэ Јеһова бизи тәрбијәләндирир^б ки, бу дүнја илэ бир јердэ мәнкум едилмәјәк.^в **33** Беләликлә, гардашлар, бу jeməји jeməк үчүн жыгышанда бир-бириниз көзлэјин. **34** Ким ачдырса, гој евиндэ јесин ки, һамыныз мәнкум едилмәјәсиниз.^г Галан мәсәләләри исэ өзүм кэлэндэ јолуна гојачағам.

12 Руһани энамлар^ф кәлдүкдә исэ, гардашлар, истәмирәм бихэбәр оласыныз. **2** Өзүнүз дә билирсиниз ки, башга халғлар мәнсуб оlanda* сизи чүрбәчүр јолларла дилсиз-ағызсыз бүтләрә^д пәрәстишэ сөвг едирдиләр. **3** Сизэ демәлијәм ки, Аллаһын руһунун тәсири илэ данышан адам һеч вахт: «Исаја ләнәт олсун», — демәз. «Иса Ағадыр!» сөзләрини дә мүгәддәс руһун тәсири олмадан демәк мүмкүн дејил.^е

4 Энамлар мұхтәлифдир, анчаг энамлары верән руһ ејнидир.^ө **5** Хидмәт нөвләри дә мұхтәлифдир,^ж амма Ага бирдир. **6** Фәалијәтләр дә мұхтәлифдир, лакин һамыја бу ишләри көрмәјә көмәк едән Аллаһ бирдир.^з **7** Мүгәддәс руһ өзүнү һәр кәсдә хејирли мәгсәд үчүн бүрүзә верир.^и **8** Биринэ руһ васитәсилә һикмәтлә данышмаг, о бирисинэ

11:30 * Көрүнүр, бурада сөһбәт руһани өлүмдөн кедиб. **12:2** * Јәни иманда олмајанда.

ејни рухла биликлә данышмаг габилијјәти верилир. **9** Кимисинә һәммин рухла иман^а, кимисинә шәфа вермәк энамы,^б **10** кимисинә гүдрәтли ишләр көрмәк,^в кимисинә пејғәмбәрлик етмәк, кимисинә илһам алмыш сөzlәри дәрк етмәк,^г кимисинә мүхтәлиф дилләрдә данышмаг,^д кимисинә дә бу дилләрдән тәрчүмә етмәк энамы верилир.^е **11** Бүтүн бу ишләри һәјата кечирән ејни мүгәддәс руһдур. О истәдији кими һәр кәсә бир чүр энам верир.

12 Бәдән бир олдуғу һалда, чохла үзвдән ибарәтдир. Бәдәнин чохла үзвү олса да, онларын һамысы бир бәдәни тәшкил едир.^о Мәсиһин бәдәни дә беләдир. **13** Доғрудан да, истәр јәһуди олаг, истәр јунан, истәр гул олаг, истәр азад адам — биз һамымыз бир бәдән олмаг үчүн бир руһда вәфтиз едилиб бир руһу алмышыг.

14 Бәдән бир үзвдән јох, чох үзвдән ибарәтдир.^о **15** Мәкәр ајаг «мән әл олмадығым үчүн бәдәнин үзвү дејиләм» демәклә артыг бәдәнин үзвү олмур? **16** Мәкәр гулаг «мән көз олмадығым үчүн бәдәнин үзвү дејиләм» демәклә артыг бәдәнин үзвү олмур? **17** Бәдән тәкчә көздән ибарәт олсајды, ешитмәк мүмкүн олмазды. Бәдән тәкчә гулагдан ибарәт олсајды, иј дујмаг мүмкүн олмазды. **18** Анчаг Аллаһ бәдән үзвләрини истәдији кими јерләшдириб.

19 Һамысы ејни үзв олсајды, бу, һеч бәдән оларды? **20** Бәли, үзв чох, бәдән исә бирдир. **21** Көз әлә: «Сән мәнә лазым дејилсән», — дејә билмәз. Јахуд баш ајагла: «Сиз мәнә лазым дејилсәниз», — дејә билмәз. **22** Там әксинә, мәнз бәдәнин даһа

ФӘС. 12

а 1Кр 13:2

б һә 3:5-8
һә 28:8, 9

в Иб 2:3, 4

г 1Јһ 4:1

д һә 10:45, 46
1Кр 14:18

е 1Кр 14:26

е Рм 12:4, 5

ө Еф 4:16

Сағ сүтүн

а Јр 3:7, 21

б Рм 12:10
Гт 6:2
Еф 4:25

в Иб 13:3

г Рм 12:15

д Еф 1:22, 23

е Рм 12:4, 5

ө Еф 2:20

ә һә 13:1

ж Еф 4:11

з Гт 3:5

и һә 5:16

ы Иб 13:17

ј һә 2:6, 7

к 1Кр 14:4

к 1Кр 14:5

л 1Кр 14:1

м 1Кр 13:8

зәиф һесаб едилән үзвләри зәруридирләр. **23** Һәмчинин нисбәтән шәрәфсиз сандығымыз һиссәләрә даһа бөјүк шәрәф көстәририк.^а Бунунла да бәдәнимизин јарашыгсыз һиссәләри илә әдәблә давранырыг, **24** чүнки бәдәнимизин јарашыглы һиссәләринин һеч нәјә еһтијачы јохдур. Аллаһ бәдәни белә јарадыб: шәрәфә еһтијач дујулан һиссәни даһа шәрәфли едиб. **25** Беләликлә, бәдән үзвләри арасында ихтилаф олмамалыдыр, һамысы бир-биринин гејдинә галмалыдыр.^б **26** Бәдәнин бир үзвү әзијјәт чәкирсә, онунла бирликдә бүтүн үзвләр дә әзијјәт чәкир.^в Әкәр бир үзв шәрәфә јетиширсә, онунла бирликдә бүтүн үзвләр дә севинир.^г

27 Сиз Мәсиһин бәдәнисиниз^г вә ајрылыгда һәр бириниз бәдән үзвүсүнүз.^д **28** Аллаһ үзвләри јығынчагда бу ардычыллыгла тәјин едиб: биринчи һәвариләр^ө, икинчи пејғәмбәрләр^ө, үчүнчү мүәллимләр^ж, бунлардан сонра гүдрәтли ишләр көрәнләр,^з даһа сонра шәфа вермә энамы оланлар,^и јардым ишләри илә мәшғул оланлар, рәһбәрлик етмәк^ы вә мүхтәлиф дилләрдә данышмаг габилијјәти оланлар.^ј **29** Мәкәр һамы һәваридир? Мәкәр һамы пејғәмбәрдир? Һамы мүәллимдир? Һамы гүдрәтли ишләр көрүр? **30** Мәкәр һамы шәфа верир? Һамы мүхтәлиф дилләрдә данышыр?^к Һамы тәрчүмә едир?^к **31** Даһа бөјүк энамлара чан атын.^л Инди исә сизә мүкәмәл бир јол көстәрәчәјәм.^м

13 Әкәр мән инсанларын вә мәләкләрин дилиндә данышырамса, амма мәнәббәтим јохдурса, онда дангылдајан мис әләтдән, чинкилдәјән

синчдэн һеч нә илә фәрглән-мирәм. **2** Экәр пејғәмбәрлик энамым варса, бүтүн мүгәд-дәс сирләрә вә биликләрә жи-јәләнмишәмсә,^а дағлары јерин-дән тәрпәдәчәк дәләңәдә күч-лү иман саһибјәмсә, лакин мәнәһбәтими јохдурса, мән һеч нәјәм.^б **3** Экәр инсанлары једиртмәк үчүн бүтүн вары-мы,^в јохуму пайласам, өјүнмәк үчүн һәјатымы фәда етсәм, амма мәнәһбәтими олмаса,^г бун-дан мәнә нә фәјда?

4 Мәнәһбәт^г сәбирли^д вә хејирхадыр^е. Мәнәһбәт па-хыл^ж дејил, ловғаланмыр, гүр-рәләнмир^к, **5** налајиг давран-мыр^з,^з өз хејрини күдмүр,^и тез өзүндән чыхмыр,^ы она еди-лән пислијин һесабыны тут-мур.^л **6** һагсызлыға севин-мир,^м әксинә, һәгигәтә шадла-ныр. **7** һәр шејә гатлашыр,^н һәр шејә инаныр,^о һәр шејә үмид едир,^п һәр шејә дөзүр.^р

8 Мәнәһбәт һеч вахт тү-кәнмир^с. Пејғәмбәрлик энамы сона јетәчәк, әчнәби дилләрдә данышмағ энамы гуртара-чағ, мөчүзәви јолла билик ал-мағ энамы да арадан галхачағ. **9** Инди билијимиз^т мәнһуд вә етдијимиз пејғәмбәрлик ната-мамдыр. **10** Анчағ тамлығ кә-ләндә натамамлығ арадан гал-хачағ. **11** Мән ушағ оlanda ушағ кими данышыр, һәр шеји ушағ кими баша дүшүр, ушағ кими дүшүнүрдүм. Инди исә бөјүјүб киши олмушам, уша-ға хас чәнәтләри ғыраға гојму-шам. **12** Чүнки һал-һазырда биз, санки, метал күзкүјә ба-хыб орада думанлы сурәтләр көрүрүк, амма о вахт һәр шеји үз-үзә көрүрмүш кими, ајдын көрәчәјик. Инди мән гисмән

13:4 * һәрфән: *гысганч*. 13:5 * Јахуд *кобуд давранмыр*. 13:8 * Јахуд му-вәфәғијјәтсизлијә *уграмыр*.

ФӘС. 13

а 1Кр 12:8

б 1Јһ 4:20

в Мт 6:2

г 2Кр 9:7

д 1Јһ 4:8

е 1Ск 5:14

ж Рм 13:10

з Еф 4:32

и Гт 5:26

к Ж 1Бт 5:5

л Рм 13:13

м 1Кр 14:40

н И 1Кр 10:24

о Фл 2:4

п Мт 5:39

р Јр 1:19

с Еф 4:32

д Кл 3:13

е Рм 12:9

ж 1Бт 4:8

з л һв 17:11

и М Рм 8:25

к Рм 12:12

л н 1Ск 1:3

о о Мс 4:18

Сағ сүтүн

а Мт 22:37

б Рм 13:10

ФӘС. 14

а б 1Ск 5:20

в 1Кр 14:5

г 1Кр 13:2

д ф 1Кр 12:30

е д Јл 2:28

ж һә 2:17

з һә 21:8, 9

и е Гт 1:11, 12

к Гт 2:2

л ө 1Кр 12:8

билирәм, анчағ онда Аллах мәнә там таныдығы кими, мән дә һәр шеји дәгигликлә билә-чәјәм. **13** Бу үч шеј исә гала-чағ: иман, үмид вә мәнәһбәт. Анчағ мәнәһбәт бунларын һа-мысындан үстүндүр.^а

14 Вар күчүнүзлә мәнәһ-бәтә чан атын. Руһа-ни энамлара да чан атын, хү-сусән дә пејғәмбәрлик энамы-на.^б **2** Мүхтәлиф дилләрдә да-нышмағ энамы^в олан адам инсанларла јох, Аллахла даны-шыр, чүнки о, мүгәддәс руһ васитәсилә мүгәддәс сирлә-ри^г бәјан едир, амма дедијини һеч кәс баша дүшмүр. **3** Пеј-ғәмбәрлик едән исә өз сөзлә-ри илә башгаларынын иманы-ны мөһкәмләндирир, руһлан-дырыр вә онлара тәсәлли ве-рир. **4** Башга дилдә данышан тәкчә өзүнүн, пејғәмбәрлик едән исә јығынчағын иманыны мөһкәмләндирир. **5** Чох ис-тәрдим ки, сиз һамыныз мүх-тәлиф дилләрдә данышасы-ныз,^г анчағ пејғәмбәрлик етсә-низ,^д даһа јахшы олар. Бәли, башга дилдә данышан јығын-чағын иманынын мөһкәмлән-мәси үчүн дедикләрини тәрчү-мә етмирсә, пејғәмбәрлик едән ондан үстүндүр. **6** Гардаш-лар, мән кәлиб сизинлә башга дилдә данышсам, амма вәһј^е, билик, пејғәмбәрликлә даныш-масам, јахуд сизә бир шеј өј-рәтмәсәм,^ж бунун сизә бир фәј-дасы дәјәр?

7 Чансыз әшјалар да, мисал үчүн, неј дә, чәнк дә сәс чы-харыр. Анчағ неј, чәнк фәргли сәсләри ајдын чыхармаса, он-ларда һансы һаванын чалын-дығыны ким биләчәк? **8** Доғ-рудан да, кәрәнәј ајдын сәс чыхармаса, ким дөјүшә һа-зырлашачағ? **9** Ејнилә дә, си-зин сөзләриниз ајдын дејил-

сэ, дедиклэринизи ким баша дүшэчэк? Онда бош-бошуна данышачагсыныз. **10** Дүнжада фэргли-фэргли диллэр вар, һамысы да баша дүшүлүр. **11** Экэр мән дежилән сөзүн мәнасыны баша дүшмүрэмсэ, онда мән дә, данышан да бир-биримиз үчүн эчнэби олурут. **12** Еләчэ дә сиз. Мадам ки сиз руһун энамларыны алмаға чан атырсыныз, онда чалышын жығынчағын иманыны мөһкәм-лэндирән энамлар сиздэ бол олсун.^a

13 Буна көрэ дә башга дилдэ данышан адам гој дуа етсин ки, өз дедиклэрини тэрчүмэ едэ билсин.^b **14** Экэр мән башга дилдэ дуа едирэмсэ, эслиндэ, буну мүгэддэс руһун вердји энам васитэсилэ едирэм, ағлым исэ бикар галыр. **15** Бэс онда нэ едим? Һәм мүгэддэс руһун энамы илә, һәм дә өз ағлымла дуа едэчэјэм. Һәм руһун энамы илә, һәм дә өз ағлымла мэдһ нэфмэлэри охујачағам. **16** Анчаг сән Аллаһы руһун энамы илә тэриф едирсэнсэ, аранызда олан ади адам сәнин етдијин шүкрэ нечэ «амин» десин, ахы о, сәнин дедијини баша дүшмүр? **17** Дүздүр, Аллаһа јахшы шүкүр едирсэн, ди кэл бунун о адама хејри дэјмир. **18** Аллаһа шүкүр олсун, мән сизин һамыныздан чох дилдэ данышырам. **19** Анчаг жығынчаг арасында башга дилдэ мин сөз демәкдәнсэ, өз ағлымла* ики кәлмэ сөз дејэрәм ки, инсанлар бир шеј өјрәнсин.^b

20 Гардашлар, әглән ушаг олмајын,^c јеткин олун.^c Пислијэ гаршы исэ көрпэ олун.^d **21** Төвратда* јазылыб: «Јеһова белэ дејир: “Мән бу адам-

14:19 * Јахуд баша дүшүлән. **14:21** * Лүгәтә бах.

ФӘС. 14

a 1Кр 12:7
1Кр 14:4, 26

b 1Кр 12:8, 10
1Кр 14:5

v 1Кр 14:4

г Еф 4:14

ф Иб 5:13, 14

д Рм 16:19

Сағ сүтүн

a Әш 28:11, 12

b һә 2:4, 13

v Әш 45:14
Зк 8:23

г 1Кр 12:8, 10

ф 1Кр 14:5

д һә 13:1

ларла јаделлиләрин дили илә, јадрларын ағзы илә данышачағам, анчаг онда да бу халг Мәни ешитмәк истәмәјәчәк”».^a **22** Буна көрэ дә мүхтәлиф дилләрдә данышмағ энамы иманлылар үчүн јох, имансызлар үчүн рәмздир,^b пејғәмбәрликләр исэ имансызлар үчүн јох, иманлылар үчүндүр. **23** Беләликлә, бүтүн жығынчаг бир јерә жығышан вахт һамы мүхтәлиф дилләрдә данышса вә бу заман ади адамлар, јахуд имансыз адамлар кәлсә, онлар нэ фикирләшәр? Демәзләр ки, бунларын башына һава кәлиб? **24** Анчаг һамыныз пејғәмбәрлик етсәниз вә бу заман имансыз, јахуд ади адам кәлсә, сизин дедиклэриниз сајәсиндә о, өз сәһвини көрәчәк вә өзүну јохламаға тәшвиғ олуначаг. **25** Үрәјиндәки бүтүн сирләр өзүнә бәлли олачаг вә о, үзүстә дүшүб Аллаһа сәчдә гылараг: «Һәгигәтән дә, Аллаһ сизинләдир»,^b — дејәчәк.

26 Гардашлар, бэс онда нэ едәк? Сиз бир јерә жығышанда кимсә мәзмур дејир, кимсә өјрәдир, кимсә алдығы вәһји сөјләјир, кимсә башга дилдэ данышыр, кимсә дә тэрчүмә едир.^c Елә един ки, һәр шеј жығынчағын иманынын мөһкәмләнмәсинә хидмәт етсин. **27** Башга дилдэ данышанларын сајы ики, узағбашы үч олсун. Гој онлар нөвбә илә данышсынлар вә кимсә дејиләнләри тэрчүмә етсин.^c **28** Экэр тэрчүмәчи јохдурса, гој башга дилдэ данышан адам жығынчагда суссун, үрәјиндә Аллаһла данышсын. **29** Һәмчинин гој пејғәмбәрләрдән^d икиси вә ја үчү данышсын, галанлары исэ дејиләнләрин мәғзинә варсын. **30** Амма отуранлардан

биринә вәһј кәлсә, гој һәмин вахт данышан суссун. **31** Сиз һамыныз пејғәмбәрлик едә биләрсиниз, амма бир-бир данышын ки, һамы руһлансын^а вә нә исә өјрәнә билсин. **32** Пејғәмбәрләр руһун әнамларын-дан нечә истифадә етдикләринә нәзарәт етсинләр. **33** Чүн-ки Аллаһ сүлһ Аллаһыдыр. О, низамсызлыгы семир.^б

Мүгәддәсләрин бүтүн жығынчагларында олдуғу кими, **34** гој гадынлар жығынчагда суссун, онлара данышмаға ичазә верилмир.^в Төвратда дејилдији кими, гој гадынлар кишиләрин итаәти алтында олсунлар.^г **35** Бир шеј өјрәнмәк истәсәләр, гој евдә әрләриндән сорушсунлар, чүнки гадына жығынчагда данышмағ ајыбдыр.

36 Мәкәр Аллаһын сөзү сиздән чыхыб, јохса јалныз сизә чатыб?

37 Әкәр кимсә өзүнү пејғәмбәр, јахуд мүгәддәс руһун әнамына саһиб олмуш адам санырса, онда гој сизә јаздыгларымын Ағанын әмри олдуғуну гәбул етсин. **38** Бунлара мәһәл гојмајана мәһәл гојулмајачағ*. **39** Беләликлә, гардашлар, пејғәмбәрлик етмәјә чан атын,^г ејни заманда мүхтәлиф дилләрдә данышмағы гадаған етмәјин.^д **40** Анчаг гој һәр шеј әдәб-әрканла вә низамла олсун.^е

15 Гардашлар, сизә тәблиғ етдијим мүждәни јенидән јадыныза салырам.^в Сиз ону гәбул етдиниз вә инди она әсасән јашајырсыныз. **2** Бу мүждәдән бәрк јапышсаныз, сизә бәјан етдијим мүждә вәситәсилә хилас олачагсыныз.

14:38 * Дикәр вариант: бунлары баша дүшмәјән баша дүшмәјәчөк.

ФӘС. 14

а Иб 10:24, 25

б 1Кр 14:40
Кл 2:5

в 1Тм 2:11, 12

г 1Кр 11:3
Еф 5:22
Кл 3:18
Тт 2:5
1Бт 3:1

ғ 1Сж 5:20

д 1Кр 14:27

е 1Кр 14:33
Кл 2:5

ФӘС. 15

ө һә 18:1, 11

Сағ сүтун

а 36 22:15
Әш 53:8, 12
Дн 9:26
1Бт 2:24

б Әш 53:9
Мт 27:59, 60

в 36 16:10

г Јн 1:17
Лк 24:46

ғ Мт 28:7

д Мт 10:2
Лк 24:33, 34

е Јһ 20:26

ө Мт 28:16, 17

ж һә 12:17

з һә 1:3, 6

и һә 9:3-5

ы һә 8:3
Гт 1:13

ј һә 4:2
һә 17:31

к һә 2:24
һә 4:10
һә 13:30, 31

Белә етмәсәниз, онда иман јолуна кәлмәјиниз әбәсдир.

3 Мәнә верилмиш вә сизә чатдырдығым ән вачиб шејләрдән бири будур: Мүгәддәс Јазыларда дејилдији кими, Мәсиһ бизим күнаһларымыздан өтрү өлдү.^а **4** дәфн едилди^б вә Мүгәддәс Јазыларда дејилдији кими,^в үчүнчү күндә^г дирилди,^ғ **5** Кифаја^д, сонра исә он ики һәварижә көрүндү.^е **6** Бундан сонра Мәсиһ ејни вахта беш јүздән чоһ гардаша көрүндү.^ө Онлардан чоһу инди дә сағдыр, бәзиләри исә өлүм јухусуна кедибләр. **7** Даһа сонра о, Јагуба^ж, сонра исә һәвариләрин һамысына көрүндү.^з **8** Лап ахырда исә вахтындан тез доғулмуш ушаға бәнзәјән мәнә көрүндү.^и

9 Мән һәвариләрин ән кичијим вә һәвари адланмаға лажиг дејиләм, чүнки Аллаһын жығынчағына зүлм етмишәм.^ы **10** Лакин инди бу мөвгеји Аллаһын лүтфү сәјәсиндә тутурам. Онун мәнә көстәрдији лүтф әбәс дејилдир, чүнки онларын һамысындан чоһ зәһмәт чәкмишәм, даһа доғрусу, мән јох, Аллаһын мәнимлә олан лүтфү. **11** Беләликлә, истәр онлар олсун, истәр мән — биз бир мүждәни тәблиғ едирик, сиз дә һәмин бу мүждәјә иман етмисиниз.

12 Әкәр Мәсиһин дирилдији тәблиғ едилирсә,^ј нечә олур ки, сизләрдән бәзиләри дирилмәни инкар едир? **13** Дирилмә јохдурса, белә чыхыр ки, Мәсиһ дә дирилмәјиб. **14** Мәсиһ дирилмәјибсә, онда тәблиғимиз дә, иманымыз да пучдур. **15** Үстәлик, Аллаһын Мәсиһи дирилтдијини бәјан етмәклә^к биз Аллаһ һагғында јаландан шаһидлик етмиш

олуруг,^a чүнки дирилмә, дог-рудан да, жохдурса, демәк, Аллах Мәсиһи дирилтмәжиб. **16** Әкәр өлүләр дирилмәжәчәк-сә, демәли, Мәсиһ дә дирилмә-жиб. **17** Әкәр Мәсиһ дирилмә-жибсә, демәли, иманыңыз мән-насыздыр, сиз һәлә дә күнаһ ичиндәсиниз.^b **18** Онда белә чыхыр ки, Мәсиһин өлән да-вамчылары да өлүб кетдиләр.^b **19** Әкәр биз Мәсиһә жалныз бу һәјат үчүн үмид едирдик-сә, онда биз бәдбәхтләрин бәд-бәхтижик.

20 Лакин Мәсиһ дирилиб, о, өлүм јухусундан галхан илк нү-бардыр.^c **21** Чүнки өлүм ин-сан васитәсилә кәлдији кими,^c өлүләрин дирилмәси дә ин-сан васитәсиләдир.^d **22** Нечә ки Адәмин учбатындан һамы өлүр,^e Мәсиһин сәјсиндә дә һамы һәјата говушаг.^e **23** Анчаг һәр кәс өз нөвбәсин-дә дириләчәк: илк нүбар Мә-сиһ.^ж сонра Мәсиһин һүзуру* заманы^з она мәхсус оланлар. **24** Нәһәјәт, сон олачаг. О за-ман Мәсиһ бүтүн һөкүмәтлә-ри, һакимийәтләри вә игтида-ры жох едиб Падшаһлығы өз Атасы Аллаһа тәһвил верәчәк.^и **25** Аллаһ бүтүн дүшмәнләри онун ајаглары алтына атана-дәк о һакимийәт сүрмәлидир.^к **26** Сонда о, ахырынчы дүш-мән олан өлүмү мәнв едәчәк.^л **27** Аллаһ «һәр шеји онун ајаг-лары алтына гојуб» она табе етди». Лакин «һәр шеј она табе едилиб»^м дедикдә, ајдын-дыр ки, бура һәр шеји она табе едән дахил дејил.^н **28** Һәр шеј она табе едиләндән сонра Оғул өзү дә она һәр шеји табе едәнә табе олачаг^м ки, Аллаһ һәр кәс үчүн һәр шеј олсун.^н

15:23 * һүзур — мүйөјөн јердә олма. Лү-гәтә бах.

ФӘС. 15

a һә 3:15

b Рм 4:25
Иб 7:25

в һә 7:59
1Кр 15:14
1Бт 1:3

г һә 26:23
Кл 1:18

ф Јр 3:17, 19

д Јһ 11:25

е Рм 5:12

ө Рм 5:17
Рм 6:23

ж Вһ 1:5

з Мт 24:3
1Ск 4:16

и Дн 2:44

ы 36 110:1, 2

ј Вһ 20:14

к 36 8:6
Еф 1:22

к Иб 2:8

л 1Бт 3:22

м Јһ 14:28

н 1Кр 3:23

Сағ сүтүн

a Рм 6:4

b Рм 8:36
2Кр 11:23-27

в 2Кр 1:8

г Өш 22:13

ф Мс 13:20
1Кр 5:6

д 1Јһ 3:2

е Мт 28:3
Лк 24:4

ө Иб 2:6, 7

29 Белә исә, өлмәк үчүн вәфтиз олуналар нә етсин?^a Өлүләр дирилмәжәчәксә, онда онлар нәжә көрә бу мәгсәдлә вәфтиз олуналар? **30** Нәжә көрә биз дә һәр ан тәһлү-кәләрлә үзләширик?^b **31** Ина-нын, гардашлар, нечә ки Аға-мыз Мәсиһ Иса јолунда олан сизләрлә фәхр едирәм, еләчә дә һәр күн өлүмлә үз-үзә ду-рурам. **32** Әкәр Ефесдә вәһ-ши һејванларла гарпышаркән^в башгалары кими* гарпышдым-са, бунун мәнә нә хејри вар? Әкәр өлүләр дирилмирсә, «кә-лин јејиб-ичәк, онсуз да са-бах өләчәјик». **33** Алданма-јын! Пис достлар јахшы әхла-гы позур*. **34** Ајылын, салеһ ишләр көрүн, күнаһ ишләмә-јин, чүнки бәзиләри Аллаһы танымыр. Бунлары сизи утан-дырмаг мәгсәдилә дејирәм.

35 Лакин кимсә соруша бил-ләр: «Өлүләр нечә дириләчәк? Онларын нә чүр бәдәни ола-чаг?»^д **36** Еј ағылсыз адам! Әкдијин тохум өлмәсә, дирил-мәз. **37** Сән әкәндә чүчәрә-чәк биткинин* өзүнү жох, ади тохум — буғда, јахуд баш-га бир битки тохуму әкир-сән. **38** Аллаһ исә бу тоху-ма мүнәсиб билдији бәдән — һәр бир тохума она мәхсус бәдән верир. **39** Бүтүн чан-лыларын бәдәни ејни дејил. Инсанларын бәдәни бир чүрдүр, мал-гаранынкы баш-га чүр, гушларынкы баш-га, балыгларынкы башгадыр. **40** Сәмави варлыглар^е вә јер-дәки варлыглар^в вардыр, амма сәмави варлыгларын чалалы бир чүр, јердәки варлыглар-рын чалалы исә башга чүрдүр.

15:32 * Дикәр вариант: *инсани нөгтеји-нәзәрлә.* 15:33 * Јахуд јахшы вәрдиш-ләри корлайыр. 15:37 * Һәрфөн: бәдә-нин.

41 Күнөшин чалалы бир чүр, ајын чалалы башга чүр,^a улдузларынкы да ајры чүрдүр. Улдуз да улдуздан чалалы илө фөрглөнир.

42 Елөчө дө дирилмө. Чүрүјөн бөдөн әкилир, чүрүмөз бөдөн галхыр.^b 43 О, шөрәфсиз һалда әкилир, чалал ичиндө дирилир.^b Зөиф һалда әкилир, гүдрөтлө дирилир.^c 44 Чисмани бөдөн әкилир, руһани бөдөн дирилир. Чисмани бөдөн олдуғу кими, руһани бөдөн дө вар. 45 Һәтта көрүн нә јазылыб: «Илк инсан Адәм чанлы варлыг олду».^f Сонунчу Адәм исә һәјат верән руһани варлыг олду.^a 46 Әввәлчә руһани јох, чисмани варлыг јарадылыб, сонра исә руһани варлыг кәлиб. 47 Илк инсан јөрдөндир вә торпагдан јарадылыб,^e икинчи инсан исә көјдөндир.^e 48 Торпагдан јарадылан һәмин инсан нечәдирсә, торпагдан јарадылан диқәрлри дө еләдир. Көјдөн кәлән нечәдирсә, көјдө оланлар да еләдир.^ж 49 Биз торпагдан јарадылмышын сурәтиндә олдуғу-муз кими,^з көјдөн кәләнни дө сурәтиндә олачағыг.^з

50 Гардашлар, буну да дејим ки, чисмани бөдөн* Аллаһын Падшаһлығына кирә билмәз, чүрүјөн чүрүмәзлији мирас ала билмәз. 51 Сизә бир мүгәддәс сирр ачым: биз һабымыз өлүм јухусуна кетмәјчәјик, анчаг һабымыз дәјишәчәјик.^з 52 Бир ан ичиндә, бир көз гырпымында, ахырынчы кәрәнај чалынанда дәјишәчәјик. Кәрәнај чалыначаг,^ј өлүләр чүрүмәз һалда дириләчәк вә биз дәјишәчәјик. 53 Чүрүмәјә мәнһкум бөдөн чүрүмәзлијә,^к өлүмә мәнһкум бөдөн өлмәз-

ФӘС. 15

a Јр 1:16

б Рм 2:6, 7

в Кл 3:4

г Вһ 20:4

ф Јр 2:7

д Јһ 5:26
1Тм 3:16

е Јр 2:7

ө Јһ 3:13

ж Фп 3:20, 21

з Јр 5:3

и Рм 8:29

ы 1Ск 4:17

ј 1Ск 4:16

к Рм 2:6, 7

Сағ сүгүн

a 2Кр 5:4

б Әш 25:8
Вһ 20:6

в һш 13:14

г Рм 6:23

ф Рм 3:20
Рм 7:12, 13

д Јһ 3:16
һв 4:12

е Кл 1:23
Иб 3:14
2БҮ 3:17

ө Рм 12:11

ж 2См 15:7
1Кр 3:8
Вһ 14:13

ФӘС. 16

з һв 24:17
Рм 15:26
2Кр 8:3, 4

и 2Кр 8:19

ы һв 19:21
2Кр 1:15, 16

ј һв 20:2

к һв 19:1

лијә бүрүнмәлидир.^a 54 Чүрүмәјә мәнһкум бөдөн чүрүмәзлијә, өлүмә мәнһкум бөдөн өлмәзлијә бүрүнөндө «өлүм әбәдилик мәнһв едилди» сөзләри јеринә јетәчәк.^б 55 «Еј өлүм, һаны гәләбән? Еј өлүм, һаны нештәрин?»^в 56 Өлүм доғуран нештәр күнаһдыр,^г күнаһ исә күчүнү Ганундан алыр.^ф 57 Амма Аллаһа шүкүрләр олсун! О, Ағамыз Иса Мәсйһ вәситәсилә бизә гәләбә газандырыр.^д

58 Одур ки, әзиз гардашларым, мәтин галын,^ө сарсылмаз олун, һәмишә Рәббин* ишиндә чох чалышын^ө вә билин ки, Онун јолунда чәкдијиниз зәһмәт һәдәр дејил.^ж

16 Мүгәддәсләр үчүн ианә топламаг^з мәсәләсинә кәлдикдә, сиз дө Галатија јығынчагларына вердијим көстәришә әмәл един. **2** Һәр һәфтәнин биринчи күнү һәр кәс имканына көрә пул ајырыб гыраға гојсун ки, мән кәләндә пул јығмаға башламајасыныз. **3** Мән кәләндә мәктубларда мәсләһәт көрдүјүнүз адамларын вәситәсилә^к бәхшишинизи Јерусәлимә көндәрәчәјәм. **4** Әкәр мәним дө ораја кетмәјим мәсләһәт көрдүсә, онлар мәнимлә кедәрләр.

5 Македонијадан^ы сонра јаныныза кәләчәјәм, чүнки ораја кетмәлијәм. **6** Күман едирәм ки, бир аз јанынызда галачағам, бәлкә, лап елө сиздә гышладым. Сонра кетдијим јерә мәни бир гәдәр өтүрәрсиниз. **7** Инди сизинлә ајағусту көрүшмәк истәмирәм, Јеһовә мәсләһәт билсә, үмидварам ки, бир аз јанынызда галачағам.^ј **8** Һәләлик Әллингчи күн бајрамына гәдәр Ефесдә^к гала-

чагам, 9 чүнки гаршымда бө-
жүк фэалијјэт гапысы ачылыб,^а
амма элејһдарлар да аз дејил.

10 Тимути^б кэлсе, елэ един
ки, јанынызда олдуғу мүддэт-
дэ сыхылмасын, чүнки о да
мәним кими, Јеһованын иши-
ни көрүр.^в 11 Гој һеч кәс она
сајмазјана јанашмасын. Ону
сағ-саламат јола салыб јаныма
көндәрин. Гардашларла бәра-
бәр онун јолуну көзләјирәм.

12 Гардашымыз Аполлоса^г
кәлдикдә исә мән ондан чох
хаиш етдим ки, гардашларла
бирликдә јаныныза кәлсин, ан-
чаг о, инди кәлмәк истәмәди.
Иман дүшән кими јаныныза
кәләчәк.

13 Ојаг галын,^д иман јо-
лунда дәјанәтли олун,^е мәрд
олун,^в мөһкәмләннин.^з 14 Һәр
бир иши мөһәббәтлә көрүн.^ж

15 Гардашлар, сиздән бир
ричам вар: сиз билирсиниз
ки, Стефанасын аиләси Ахај-
јада* илк шакирдләрдәндир
вә онлар өзләрини мүгәд-
дәсләрә хидмәтә һәср едиб-
ләр. 16 Сиз белә адамларла,

16:15 * Чәнуби Јунаныстанда јерләшән
Рома өјаләти. Пајтахты Коринф шөһәри
иди.

ФӘС. 16

а һә 19:10, 11

б һә 16:1, 2

в Фн 2:19, 20

г һә 18:24, 25

д 1Ск 5:6

е 1Кр 15:58

Фн 1:27

в һә 4:29

ө Еф 6:10

Кл 1:11

ж 1Кр 13:4

1Бт 4:8

Сағ сүтун

а Фн 2:29, 30

1Ск 5:12

1Тм 5:17

б 1Кр 1:16

в Рм 16:3, 5

Фм 2

бу ишдә бизимлә әмәкдаш-
лыг едән зәһмәткешләрә һә-
мишә табе олун.^а 17 Мән чох
шадам ки, Стефанас^б, Форту-
нат вә Ахаик јанымдадырлар,
чүнки онларын сајәсиндә си-
зин јохлуғунузу һисс етми-
рәм. 18 Онлар мәним дә, си-
зин дә руһунузу тәзәләдиләр.
Буна көрә дә белә адамларын
гәдрини билин.

19 Асија* јығынчаглары си-
зә салам көндәрир. Аквилас-
ла Приска вә онларын евиндә
топлашан јығынчаг^в сизи сә-
мими үрәкдән, гардашлыг сев-
киси илә саламлајыр. 20 Бү-
түн гардашлар сизи салам-
лајырлар. Бир-биринизи саф
өпүшлә саламлајын.

21 Мән Булус да өз әлимлә
сизә салам јазырам.

22 Ағаны севмәјәнләрә лә-
нәт олсун! Кәл, еј Ағамыз!
23 Ағамыз Исанын лүтфү сизә
јар олсун. 24 Мән сизи — Мә-
сиһ Иса јолунда оланлары се-
вирәм.

16:19 * Инчилдә Асија өјаләти ифадәси
алтында Асија гитәси јох, Рома импе-
ријасынын бир өјаләти нәзәрдә туту-
лур. Һәмин әрази һал-һазырда Түркия-
дә јерләшир.

КОРИНФЛИЛЭРЭ

ИКИНЧИ МӘКТУБ

МЭЗМУН

1 Саламлар (1, 2)
Аллаһ һәр дәрдимиздә бизә
тәсәлли верир (3—11)
Булусун сәфәрләриндә
дәјишклик (12—24)

2 Булусун севинч кәтирмәк истәји (1—4)

Күнаһкарын бағышланыб
јығынчагда бәрпа едилмәси (5—11)
Булус Троасда вә Македонијада (12, 13)
Хидмәт, зәфәр жүрүшү (14—17)

Биз Аллаһын сөзүнүн алверчиләри
дәјилик (17)

- 3 Зәманәт мәктублары (1–3)
 Јени әһдин хидмәтчиләри (4–6)
 Јени әһдин үстүн чалалы (7–18)
- 4 Мүждәнин нуру (1–6)
 Имансызларын зәһни кордур (4)
 Сахсы габларда сахланылан
 хәзинә (7–18)
- 5 Көјдә һазырланмыш ев (1–10)
 Барышыг хидмәти (11–21)
 Јени мәхлуғ (17)
 Мәсиһин сәфирләри (20)
- 6 Аллаһын хәйрхәһлыгындан
 суи-истиғадә етмәјин (1, 2)
 Булус хидмәтдәки чәтинликләрини
 тәсвир едир (3–13)
 Имансызларла ејни бојундуруға
 кирмәјин (14–18)
- 7 Өзүмүзү мурдарлыгдан
 тәмизләјәк (1)
 Булус коринфилләрә көрә
 севинир (2–4)
 Титус јахшы хәбәр кәтирир (5–7)
 Аллаһа мәғбул кәдәр вә төвбә (8–16)
- 8 Јәһуди мәсиһиләри үчүн
 мадди јардым (1–15)
 Титус Коринфә кәдир (16–24)
- 9 Јардым һансы нијјәтлә
 едилмәлидир (1–15)
 Аллаһ севинчлә верәни севир (7)
- 10 Булус хидмәтини мүдафиә
 едир (1–18)
 Биз инсан силаһлары илә
 дејүшмүрүк (4, 5)
- 11 Булус вә «көркәмли
 һөвариләр» (1–15)
 Булусун гаршылашдығы
 чәтинликләр (16–33)
- 12 Булусун алдығы вәһјләр (1–7а)
 Булусун бәдәнини тикан кими дешән
 сынағ (76–10)
 Булусун көркәмли һөвариләрдән
 һеч нәји өскик дејил (11–13)
 Булус коринфилләрдән өтрү
 нараһатдыр (14–21)
- 13 Јекун хәбәрдарлығлар вә
 нәсиһәтләр (1–14)
 «Иман јолунда
 олуб-олмадығынызы даима
 јохлајын» (5)
 Дүшүнчәнизи дүзәлдин;
 һәмфикир олуң (11)

1 Аллаһын ирадәсилә Мәсиһ Исанын һөвариси олан Булустан вә гардашымыз Тимутидән^а Аллаһын Коринфдәки жығынчағына, һабелә бүтүн Ахајја^б әјаләтиндә јашајан мүгәддәсләрә мәктуб.

2 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Ағамыз Иса Мәсиһин Атасына^в вә Аллаһына алгышлар олсун! О, мәрһәмәтли Ата^г вә һәр чүр тәсәлли Аллаһы олуб^г **4** һәр дәрдимиздә* бизә тәсәлли верир^д ки,

1:1 * Чәнуби Јунаныстанда јерләшән Рома әјаләти. Пајтахты Рома шөһәри иди. 1:4 * Јахуд сынағымызда.

ФӘС. 1

а һв 16:1, 2
 Фн 2:19, 20

б 1Ск 1:8

в Јн 20:17

г Чх 34:6
 36 86:5
 Мн 7:18

д Өш 51:3
 Рм 15:5

е 36 23:4
 2Кр 7:6

Сағ сүтүн

а Еф 6:21, 22
 1Ск 4:18

б Рм 15:4
 2Ск 2:16, 17

в 1Кр 4:11-13
 Кл 1:24

биз дә Ондан алдығымыз тәсәлли^а илә мүхтәлиф чүр дәрди* оланларә тәсәлли верә биләк.^б **5** Мәсиһин јолунда чохлу әзаблар чәксәк^в дә, онун вәситәсилә бол-бол тәсәлли тапырыг. **6** Чәтинликләрлә* гаршылашағ да, бу, сизин тәсәлли тапмағыныз вә хиласыныз үчүндүр. Бизә тәсәлли верирләрсә, јенә дә бу, сизин тәсәлли тапмағыныз үчүндүр. Сиз бу тәсәлли сајәсиндә бизим чәқдијимиз әзијјәтләрә бәнзәр әзијјәтләрә дөзә биләчәксиниз. **7** Сиздән архајыныг, әминик ки, бизимлә әзиј-

1:4 * Јахуд сынағы. 1:6 * Јахуд сынағларла.

жэтлэрэ шэрик олдуғунуз кими, тэсэллијэ дэ шэрик олачагсыныз.^a

8 Гардашлар, сизи Асија эјалэтиндэ*^b башымыза кэлэн бэладан бихэбэр гојмаг истэберики. Биз елэ бир чэтин вэзијјэтдэ идик ки, бу чэтинлијэ өз күчүмүзлэ таб кэтирэ билмэздик. Һэтта сағ галачағымыза да үмид етмирдик.^b **9** Бизэ елэ кэлирди ки, өлүм һөкүм алмышыг. Анчаг бу, она көрө баш верди ки, биз өзүмүзэ жох, өлүлэри дирилдэн Аллаһа^г бел бағлајаг. **10** О, бизи өлүмдэн гуртарды вэ бундан сонра да гуртарачаг. Бэли, биз үмид едирик ки, Аллаһ бизи бундан сонра да тәһлүкэлэрдэн гуртарачаг.^г **11** Сиз дэ һэрарәтли дуаларынызла бизэ көмөк едө биләрсиниз^г ки, бир чохларынын дуасы сәјәсиндэ бизэ көстәрилән лүтфдән өтрү јенә дэ бир чохлары бизэ көрө Аллаһа шүкүр етсинләр.^о

12 Тәмиз вичданла дејө биләрик ки, биз бу дүнјада, әләлхүсус да сизэ гаршы инсан мүдриклији^о илә дејил, Аллаһын лүтфү илә, паклыгла вэ Аллаһдан кэлән сәмимиликлә давранмышыг вэ бунунла фәхр едирик. **13** Биз сизэ охујуб баша дүшәчәјиниз* шејләрдән башга бир шеј јазмырыг. Үмидварам ки, бундан сонра да бу шејләри там баша дүшәчәксиниз. **14** Нечә ки сиз Ағамыз Исанын күнүндэ бизим севинчимиз олачагсыныз, биз дэ, сизләрдән бәзиләринин баша дүшдүјү кими, инди сизин севинчинизик.

1:8 * Инчилдө Асија эјаләти ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империясынын бир эјаләти нәзәрдә тутулур. Һәмин әрази һал-һазырда Түркијөдө јерләшир. **1:13** * Дикәр вариант: *јахшы билдијиниз вэ баша дүшдүјүнүз.*

ФӘС. 1

a Рм 8:18
2Тм 2:11, 12

b һв 20:18, 19

в 1Кр 15:32

г 2Кр 12:10

г 36 34:7, 19
2Тм 4:18
2Бт 2:9

d Фп 1:19
Фм 22

e һв 12:5
Рм 15:30-32

ө 1Кр 2:4, 5

Сағ сүтун

a 1Кр 16:5, 6

b һв 18:5

в Рм 15:8

г Bh 3:14

г 1Jh 2:20, 27

d Еф 4:30

e Рм 8:23
2Кр 5:5
Еф 1:13, 14

ө Иб 13:17
1Бт 5:2, 3

15 Мән бу әминликлә әввәлчә сизин јаныныза кәлмәк нијјәтиндә идим, истәјирдим, сизэ икинчи дәфә дэ севинч бәхш едим*. **16** Македонияја кедәркән сизэ баш чәкмәк истәјирдим. Орадан гајыданда да јаныныза кәләчәкдим. Истәјирдим сонра мәни Јәһудийјәә өтүрәсиниз.^a **17** Мәкәр мән һәр шеји өлчүб-бичмәдән бу нијјәтә дүшмүшдүм? Олмаја, мән кефим истәјән шеји едирәм? «Бәли, бәли» дејиб, сонра да «јох, јох» дејирәм? **18** Аллаһын етибарлы олдуғуна шәкк-шүбһә олмадығы кими, биз дэ сизэ нә исә дејәндә әввәл «бәли», сонра «јох» демирик. **19** Чүнки Силванын*, Тимутинин^b вә мәним сизэ тәблиғ етдијим Аллаһын Оғлу Мәсиһ Иса каһ «бәли», каһ «јох» олмады. Она кәлдикдә «бәли» «бәли» олду. **20** Аллаһын бүтүн вәдләри онун васитәсилә «бәли» олду.^в Буна көрә дэ биз онун васитәсилә «амин»^г дејиб Аллаһы мәдһ едирик. **21** Сизин дэ, бизим дэ Мәсиһә мәхсус олдуғумуза зәманәт верән вә бизи мәш едән Аллаһдыр.^г **22** О, үзәримизә өз мөһүрүнү вуруб.^г Бу мөһүр алачағымыз мүкафатын зәманәти олан вә үрәјимизә гојулан мүгәддәс руһдур.^о

23 Аллаһ шаһиддир ки, сизэ гыјмадығым үчүн индијәдәк Коринфә кәлмирдим. **24** Бу, о демәк дејил ки, биз сизин иманыныз үзәриндә ағалыг едирик,^о хејр, сиз өз иманыныз сәјәсиндә мәтин дајанмысыныз, биз исә севинчиниз үчүн сизинлә әмәкдашлыг едирик.

1:15 * Дикәр вариант: *икигат фәјда верим.* **1:19** * Дикәр ады *Сила.*

2 Белә гәрара кәлмишәм ки, кәлән дәфә яныныза кәләндә сизә кәдәр кәтирмәјим. **2** Әкәр мән сизи кәдәрләндирсәм, онда кәдәрә гәрг етдијим сизләрән башга ким мәни севиндирәр? **3** О шејләри сизә она көрә јазмышдым ки, яныныза кәләндә мәни севиндирмәли олан инсанлара көрә кәдәрләнмәјим, чүнки әминәм ки, мәни севиндирән шеј сизә дә ејни севинчи бәхш едәчәк. **4** Мән сизә чохлау әзаб, үрәк ағрысы вә көз јашлары илә јаздым. Анчаг сизи кәдәрләндирымәк үчүн јазмадым,^а әксинә, истәјирдим ки, сизи нә гәдәр севдијими биләсиниз.

5 Әкәр кимсә кәдәрә сәбәб олубса,^б о, мәни јох, мүәјән дәрәчәдә сизин һамыны кәдәрләндириб. Нә исә, бу барәдә чох данышмаг истәмирәм. **6** Әксәријјәтин мазәмәти белә адама кифајәт едәр. **7** Буна көрә дә инди сиз мәрһәмәт көстәриб ону бағышлайын вә она тәсәлли верин^в ки, о, һәдсиз кәдәрә гәрг олмасын.^г **8** Сиздән рича едирәм, ону севдијинизә инандырын.^д **9** Мән һәм дә она көрә јазырам ки, һәр мәсәләдә итаәткар олуб-олмадығынызы дәгигләшдирә билим. **10** Кимин сәһвини бағышлајырсыныза, мән дә ону бағышлајырам. Мән дә һансыса сәһви бағышламышамса (әкәр бағышламышамса), буну Мәсинин өнүндә сиздән өтрү етмишәм ки, **11** Шејтанын торуна дүшмәјәк,^е ахы биз онун фәндләриндән бихәбәр дејилик.^ф

12 Мән Мәсин һаггындакы мүждәни бәјән етмәкдән өтрү Троаса кәләндә^г мәним гаршымда Ағаја хидмәтдә гапы ачылды. **13** Гардашым Титусу^ж тапмадығым үчүн үрәјим

ФӘС. 2

а 2Кр 7:8, 9

б 1Кр 5:1

в Лк 15:23, 24

г Иб 12:12

ф Рм 12:10

д Лк 22:31
2Тм 2:26е Еф 6:11, 12
1Бт 5:8

ө һә 16:8

ж Гт 2:3
Тт 1:4

Сағ сүгүн

а 2Кр 7:5

б Јһ 15:19
2Кр 4:3
1Бт 2:7, 8

в 2Кр 4:2

ФӘС. 3

г 1Кр 9:2

ф 1Кр 3:5

д Чх 31:18
Чх 34:1е Мс 3:3
Мс 7:3ө Чх 4:12, 15
Фп 2:13

ж Иб 8:6

з Рм 13:9

нараһат иди. Одур ки, шакирдләрлә видалашыб Македонија-ја^а жола дүшдүм.

14 Бизи һәмишә Мәсиглә бирликдә зәфәр жүрүшүндә апаран вә Өзү һаггындакы әтир сачан билији бизим васитәмизлә һәр јердә јажан Аллаһа шүкүрләр олсун! **15** Чүнки биз һәм хилас, һәм дә мәһв јолунда оланлар арасында Аллаһ үчүн Мәсинин хош әтријик. **16** Бу әтир сонунчулар үчүн өлүмә апаран әтир,^б биринчиләр үчүнсә һәјата апаран әтирдир. Бу хидмәтә ким жарарлыдыр? **17** Биз! Чүнки биз бир чохлау кими, Аллаһын сөзүнүн^в алверчиләри дејилик. Аллаһын өнүндә Онун елчиләри кими, Мәсинин шакирди кими тәмиз нијјәтлә данышырыг.

3 Өзүмүзү јенидән сизә танытмаға лүзум вармы? Јохса бәзиләри кими, сизә зәманәт мәктублары јазмаға, јахуд сиздән зәманәт мәктублары алмаға еhtiјачымыз вар? **2** Сиз өзүнүз үрәјимиздә һәкк едилмиш, һамынын таныдығы вә охудуғу мәктубумузсунуз.^г **3** Сиз хидмәтимиз васитәсилә^д јаздығымыз Мәсинин мәктубусунуз вә бу, көз габағындадыр. Сиз мүрәккәблә дејил, вар олан Аллаһын руһу илә, даш китабәләрә^е јох, әтдән олан китабәләрә, үрәкләрә јазылмыш^ө мәктубсунуз.

4 Бәли, биз Мәсин васитәсилә Аллаһын гаршысында буну гәтијјәтлә дејә биләрик. **5** Биз демирик ки, бу ишә өз-өзүмүздән жарарлығ, хејр, бизи жарарлы едән Аллаһдыр.^ө **6** О, бизи јени әндин хидмәтчиләри олмаға жарарлы етди.^ж Биз јазылы ганунун^з јох, руһун хидмәтиндејик. Чүнки јазылы ганунлар топлусу өлүмә мәһ-

кум едир,^а руһ исә һәјат верир.^б

7 Өлүм һөкмү кәтирән, даш үзәриндә һәрфләрлә һәкк едилмиш^в ганунлар топлусу чалалла кәлди, елә бир чалалла ки, Исраил оғуллаһы Мусанын чөһрәсиндән јаған нура көрә онун үзүнә баха билмирдиләр.^г Арадан галдырылачаг бу чалал белә мөһтәшәм иди-сә,^д 8 мәкәр руһун^е фәалијә-тиндәки чалал даһа мөһтәшәм олмамалыдыр?^ж **9** Әкәр мәнкумијјәтә гуллуғ едән ганунлар топлусу^з шанлы иди-сә,^к көрүн салеһлијә апаран хидмәтдә нә гәдәр шан-шәрафәт вар!^л **10** Вахтилә чалал саһиби олан ганунлар топлусу ондан гат-гат үстүн чалала көрә өз чалалыны итириб.^м **11** Чүнки кечиб-кедән ганунлар топлусу чалалла кәлдисә,^н көрүн даим галан әһддә нә гәдәр чалал вар!^о

12 Инди ки белә бир үмидимиз вар,^п биз бөјүк чәсарәтлә данышырыг. **13** Биз Муса кими етмирик. Исраил оғуллаһы арадан галдырылачаг ганунлар топлусунун сонуна^р бахмасынлар дејә, о, үзүнү өртүрдү.^с **14** Лакин онларын зейһни күтләшмишиди.^д Чүнки көһнә әһд охунанда о өртүк бу күнә кими онларын зейһни өртүр,^е чүнки ону анчаг Мәсиһ васитәсилә галдырмаг мүмкүндүр.^ж **15** Бәли, бу күн дә Мусанын јазылары охунанда^з онларын үрәји өртүлдүр.^к **16** Анчаг үрәк Јеһоваја сары дөнәндә өртүк галдырылып.^л **17** Јеһова руһдур^м.^н Јеһованын руһу һарададырса, орада азадлыг вар.^о **18** Биз һамымыз ачыг үзлә Јеһованын чалалыны күзкү кими әкс

3:13 * Јахуд нәтичәсинә; мәгсәдинә.
3:17 * Јәни руһани варлыгдыр.

ФӘС. 3

а Гт 3:10
б Јһ 6:63
в Чх 31:18
Чх 32:16
г Чх 34:29, 30
Ф һә 2:1, 4
д 1Бт 4:14
е Гн 27:26
ө Чх 34:35
ж Рм 3:21, 22
з Кл 2:16, 17
и Чх 19:16
Чх 24:17
ы Иб 12:22-24
ј 1Бт 1:3, 4
к Чх 34:33-35
л Рм 11:7
м Јһ 12:40
н Рм 7:6
Еф 2:15
о һә 15:21
п Рм 11:8
ө Чх 34:34
л Јһ 4:24
р Әш 6:11
Рм 6:14
Рм 8:15
Гт 5:1, 13

Сағ сүтүн

а 2Кр 4:6
Еф 4:23, 24
Еф 5:1

ФӘС. 4

б 2Кр 2:17
Гт 1:9
в 2Кр 6:3, 4
г Јһ 14:30
Еф 2:2
1Јһ 5:19
ф 2Кр 11:14
д Кл 1:15
Иб 1:3
е Әш 60:2
Јһ 8:12
ө Јр 1:3
ж 1Бт 2:9
з 2Кр 4:1
и Әш 64:8
һә 9:15
1Кр 15:47
ы 2Кр 12:9, 10
Фн 4:13

етдиририк вә кет-кедә бу чалалы даһа чох әкс етдирәрәк дәјишиб Онун сурәтини алырыг. Беләчә, руһани варлыг олан Јеһованын^а дүзәлтдији шәклә дүшүрүк.^а

4 Бизә көстәрилән мәрһәмәт сајәсиндә белә бир хидмәтимиз вар. Буна көрә дә биз руһдан дүшмүрүк. **2** Биз абырсыз ишләри, кизлиндә көрүлән әмәлләри рәдд едир, һийләкәрликлә һәрәкәт етмир, Аллаһын сөзүнү тәһриф етмирик,^б әксинә, инсанлара һәгигәти ачыб Аллаһын гаршысында һәр инсанын вичданы үчүн јахшы өрнәк олуруг.^в **3** Әкәр тәблиғ етдијимиз мүждә өртүлдүрсә, мәнв јолунда оланлар үчүн өртүлдүр. **4** Бу дөврүн^г аллаһы^г бу имансызларын зейһни көр едиб^ф ки, онлар Аллаһын бәнзәри олан Мәсиһ^д һаггындакы шанлы мүждәнин нуруну көрмәсинләр.^е **5** Биз тәблиғ едәндә өзүмүз һаггында јох, Мәсиһ Исанын Аға олдуғу, бизим дә онун хатиринә сизин гулуңу олдуғумуз барәсиндә тәблиғ едирик. **6** Чүнки Аллаһ белә бујуруб: «Гој зүлмәтдә ишыг парласын».^ж Аллаһ үрәјимизә ишыг сачды^к вә үрәјимизи Мәсиһин үзү васитәсилә Өзү һаггындакы шанлы биликлә нурландырды.

7 Анчаг бу хәзинәмиз^з она көрә сахсы габларда^к сахланылып ки, инсан күчүндән үстүн олан күчүн өзүмүздән јох, Аллаһдан кәлдији бәлли олсун.^л **8** Бизи һәр тәрәфдән сыхышдырырлар, амма дивара дирәмәјибләр; чашгынлыг ичиндәјик, амма вәзијјәтимиз

3:18 * Дикәр вариант: Јеһованын руһу васитәсилә. **4:4** * Лүғәтдә «дөвр» сөзүнә бах.

чыкылмаз дежил*;^a **9** бизи тәгиб едирләр, амма тәк дежил;^c бизи вуруб јерә сәрибләр, амма мөһв едилмәмишик.^b **10** Биз Исаја чәкдирилән изтираблары һәмишә бәдәнимиздә дашыјырыг^г ки, онун һәјаты бизим бәдәнимиздә тәзаһүр олунсун. **11** Бәли, Исанын һәјаты бизим фани бәдәнимиздә тәзаһүр олунсун дејә, сағ олан бизләр Исаја көрә даима өлүмлә үз-үзә дуруруг.^f **12** Буна көрә дә өлүм биздә, һәјат исә сиздә фәалиј-јәт көстәрир.

13 Белә јазылыб: «Иман ет-дијим үчүн данышдым».^a Биз дә ејни иман руһуна саһиб олдуғумуз үчүн иман едиб данышырыг **14** вә билирик ки, Исаны дирилдән Аллаһ ону дирилтдији кими, бизи дә дирилдиб сизинлә бәрабәр онун һүзуруна кәтирәчәк.^e **15** Бүтүн бунар сизин үчүндүр. Тәки Аллаһын зәнкин лүтфү даһа чох адамын шүкүр етмәси сәјәсиндә даһа да бол олсун вә беләчә, Аллаһ шәрәфләнсин.^o

16 Буна көрә дә биз руһдан дүшмүрүк, заһирән солсағ да, дахилән күнбәкүн јениләширик. **17** Чүнки чәкдијимиз әзијәтләр гысамүддәтли вә јүнкүл олса да, бизә даһа мөһтәшәм вә әбәди чалал кәтирәчәк.^ж **18** Биз көзүмүзү көрүнән јох, көрүнмәјән шејләрә дикмишик,^з чүнки көрүнән шејләр мүвәггәти, көрүнмәјән шејләр исә әбәдидир.

5 Биз буну билирик ки, јердәки евимиз*, бу чадыр дағылачаг^н вә Аллаһ бизә көјләрдә бир бина, әллә тикилмәмиш^ы әбәди бир ев верәчәк. **2** Чүнки биз бу евдә инилдәјирик

ФӘС. 4

a 1Кр 10:13

б Иб 13:5

в Вһ 2:10

г Фһ 3:10
1Бт 4:13

ф Рм 8:36
1Кр 4:9
1Кр 15:31

д 3б 116:10

е 1Кр 6:14

ө 2Тм 2:10

ж Мг 5:12
Рм 8:18

з 2Кр 5:7
Иб 11:1

ФӘС. 5

и 2Бт 1:13, 14

ы 1Кр 15:50
Фһ 3:20, 21

Сағ сүтүн

а Рм 6:5
Рм 8:23
1Кр 15:48, 49

б 1Кр 15:43, 44
Фһ 1:21

в 1Бт 1:3, 4

г Рм 8:23
Еф 1:13, 14
Еф 2:10

ф Јһ 14:3

д Фһ 1:23

е Вһ 22:12

ө 2Кр 10:10

вә көјдә бизим үчүн һазырланмыш евә бүрүнмәји һәсрәтлә көзләјирик^a ки, **3** она бүрүнүб чылпаг галмајаг. **4** Бу чадырда олан бизләр ағыр јүк алтында инилдәјирик. Биз ону әјнимиздән чыхармаг јох, башгасына бүрүнмәк истәјирик^б ки, һәјат фанилији јох етсин.^в **5** Бизи буна һазырлајан вә гаршыдакы мүкафатын зәманәти кими бизә Өз руһуну верән исә Аллаһдыр.^г

6 Буна көрә дә биз һәмишә чәсарәтлијик вә бир шеји јахшы билирик: нә гәдәр ки мәскәнимиз бу бәдәндәдир, биз Ағадан ажры галачағыг.^ф **7** Чүнки биз көрүнән шејләрә јох, имана әсасән јашајырыг. **8** Бәли, биз чәсарәтлијик вә чисмани бәдәндә јох, Ағанын јанында јашамағы арзулајырыг.^а **9** Буна көрә дә истәр Ағанын јанында јашајаг, истәр ондан ажры, әсас мәгсәдимиз одур ки, Ағаја мәғбул һәјат сүрәк. **10** Чүнки биз һамымыз Мәсиһин һөкм күрсүсү өнүндә дурачағыг. Онда һәр кәс бәдәндә јашајаркән көрдүјү пис, јахуд јахшы әмәлләринин һагғыны алачаг.^ө

11 Ағадан горхмалы олдуғумузу биләрәк инсанлары сөзләримизә инандырмаға чалышырыг. Аллаһ бизи чох көзәл таньјыр. Умидварам, сиз дә бизим нечә инсан олдуғумузу јахшы билирсиниз*. **12** Биз сизин гаршыңызда јенә өзүмүзү тәрифләмирик, амма сизә бизимлә фәхр етмәк имканы веририк ки, үрәкдәки шејләрлә јох, заһири көрүнүшлә^ө өјүнәнләрә чаваб верә биләсиниз. **13** Әкәр ағлымызы итирмиш-

5:11* Јахуд вицданыңыз бизим нечә инсан олдуғумузу анламаға сизә көмәк едиб.

4:8* Дикәр вариант: үмидсиз галмамышыг. **5:1*** Бу әјләрдә ев дедикдә чисмани вә руһани бәдән нәзәрдә тутулур.

диксә,^a бу, Аллах үчүн иди. Јох экәр ағлымыз башымыздадырса, бу, сиздән өтрүдүр. **14** Бизэ тәкан верән гүввә Мәсиһин мәнәһбәттидир. Биз белә бир гәнәәтә кәлдик: һамы өлү вәзирәттә олдуғу үчүн бир нәфәр һамы үчүн өлдү.^b **15** О, һамыдан өтрү өлдү ки, јашајанлар артыг өзләри үчүн дејил,^c онларын үғрунда өлүб дирилмиш кәс үчүн јашасынлар.

16 Индән белә биз һеч кәси инсани нөгтеји-нәзәрдән танымајачағыг.^d Һәтта әввәл-нәзәр Мәсиһи инсани нөгтеји-нәзәрдән танымышыгса, инди бу чүр танымырыг.^e **17** Беләликлә, экәр кимсә Мәсиһлә вәһдәттәдирсә, о, јени мәхлуғдур.^f Көһнә шејләр кечиб кетди, јени шејләр пејда олду. **18** Анчаг һәр шеј Аллаһандыр. Аллаһ Мәсиһ васитәсилә бизи Өзү илә барышдырды^g вә бизә барышыг хидмәтини һәвалә етди,^h **19** јәни Аллаһ бәшәријјәтин күнаһларынын һесабын тутмаданⁱ Мәсиһ васитәсилә дүнјаны Өзү илә барышдырды.^j Бу барышыг хәбәрини дә бизә һәвалә етди.^k

20 Беләликлә, биз Мәсиһин адындан^l хидмәт едән сәфирләрик.^m Санки, Аллаһ бизим васитәмизлә инсанлардан рича едир. Биз Мәсиһин адындан јалварырыг: «Аллаһла барышын». **21** О, күнаһсыз!ⁿ биздән өтрү күнаһ гурбаны етди ки, биз онун сәјәсиндә Аллаһын көзүндә сәләһ олаг.^o

6 Биз Онулла бирликдә чалышараг^p һәм дә сизә јалварырыг: Аллаһын лүтфүнү аландан сонра елә јашајын ки, бу лүтф һәдәр кетмәсин.^q **2** Чүнки О, белә дејир: «Илтифат вахты сәни ешитдим вә

ФӘС. 5

a 2Кр 11:1, 16

b Әш 53:10

Mt 20:28

1Тм 2:5, 6

в Рм 14:7, 8

г Мт 12:50

F Јһ 20:17

д Гт 6:15

e Рм 5:10

Еф 2:15, 16

Кл 1:19, 20

ө һв 20:24

ж Рм 4:25

Рм 5:18

з Рм 5:6

1Јһ 2:1, 2

и Мт 28:19, 20

һв 13:38, 39

ы Еф 6:19, 20

Флп 3:20

j Иб 4:15

Иб 7:26

к Рм 1:16, 17

ФӘС. 6

к 2Кр 5:20

л Рм 2:4

Сағ сүтүн

a Әш 49:8

б 1Кр 9:22

в 2Кр 4:1, 2

г 2Кр 11:23

F Вһ 2:10

д 2Кр 11:25, 27

e Кл 3:13

1Ск 5:14

ө Еф 4:32

ж Рм 12:9

з 1Кр 2:4, 5

и 2Кр 10:4

Еф 6:11

ы 2Кр 4:10, 11

j һв 14:19

2Кр 4:8, 9

к Флп 4:13

Вһ 2:9

к 2Кр 12:15

л 1Бт 2:17

1Јһ 4:20

м Чк 23:32, 33

Гн 7:3, 4

1Пд 11:4

1Кр 7:39

хилас күнү сәнә көмәк етдим».^a Мәнһ инди илтифат вахтыдыр! Инди хилас күнүдүр!

3 Хидмәтимиздә гүсүр тапылмасын дејә биз иман јолунда кимисә бүдрәдән бир иш көрмүрүк,^b **4** өзүмүзү һәр чәһәттән Аллаһын хидмәтчиләри кими көстәририк:^c чохла сынағларә дәзмәкдә, әзәб-әзијәттә, еһтијаг ичиндә оландә, чәтнинликләрлә үзләшәндә,^d

5 дөјүләндә, дуостағханаларда^e, иғтишашларда, зәһмәтә гатлашандә, јухусуз кечәләрдә, ач галандә^f, **6** паклыгла, билликлә, сәбирлә^g, хејрхәһлыглә^h, мүгәддәс руһла, рижасыз мәнәһбәттәⁱ, **7** доғру сөзләрлә, Аллаһын күчү илә^j, сағ вә сол әлдә тутдуғумуз сәләһлик јарағлары^k илә^l, **8** шәрәфдә вә һөрмәтсизликдә, тәнгиддә вә тәрифдә. Бизи фырылдагчы сајырлар, амма биз дүрүст адамларыг; **9** санки, намәлум, амма танынырыг; санки, өлүрүк, амма бахын, сағ-саләмәт^m; санки, чәза чәкирик, амма өлүмә мәнкум едилмәмишик;ⁿ **10** санки, кәдәрлијик, амма һәмишә севинирик; санки, јохсулуг, амма чохлаһыны варландырырыг; санки, һеч нәјимиз јохдур, амма һәр шејә сәһибик.^o

11 Еј коринфлипәр! Биз сизинлә ачыг данышырыг, үрәјимизи сизин үчүн кениш ачмышыг. **12** Бизим гәлбимиздә сизин јериниз вар.^p Бәс һаны сизин гәлбиниздә бизим јеримиз? **13** Бунун мүғабелиндә (сизә бир өвладым кими мүрачиәт едирәм) сиз дә үрәјинизи кениш ачын.^q

14 Имансызларла ејни бојундуруға кирмәјин.^r Ахы

2Кр 6:7* Еһтимал ки, сағ әлдәки һүчум үчүн, сол әлдәки мүдафиә үчүн ишләнирди.

салеһликлә ганунсузлуг арасында нә әләгә ола биләр?^a Јахуд нурла зүлмәт арасында нә ортаглыг ола биләр?^b **15** Мәсһлә Белиал^{*a} арасында нә уфунлуг ола биләр? Јахуд иманлы илә имансызын шәрикли нәји ола биләр?^c **16** Бүтләрин Аллаһын мәбәдиндә нә иши ола биләр?^d Биз вар олан Аллаһын мәбәдијик.^e Аллаһ Өзү белә дејиб: «Мән онларын арасында јашајачағам^e вә онларла олачағам. Мән онларын Аллаһы олачағам, онлар да Мәним халгым олачағлар».^g **17** «Јеһова белә дејир: “Буна көрә дә онларын арасындан чыхын, ајрылын вә бир дә мурдар шәјләрә тохунмајын”».^h «вә Мән сизи гәбул едәчәјәм».ⁱ **18** «Гадир Аллаһ Јеһова белә дејир: “Мән сизә Ата олачағам,^j сиз исә Мәним оғулларым вә гызларым олачағсыныз”».^k

7 Беләликлә, әзизләрим, бизә верилмиш вәдләрин^l мугабилндә кәлин чисми вә руһу мурдарлајан^m һәр шәјдән өзүмүзү тәмизләјәк вә Аллаһ горхусу илә там мүгәддәслијә јетишәк.

2 Үрәјиниздә бизә јер верин.ⁿ Бизим һеч кәсә пислијимиз дәјмәјиб, һеч кәси јолдан чыхармамышыг, һеч кәсдән өз мәнфәәтимиз үчүн истифадә етмәмишик.^o **3** Бу сөзләр сизи мұһакимә етмәк үчүн дејил. Дедијим кими, јашасаг да, өлсәк дә, сиз һәмишә гәлбимиздә галачағсыныз. **4** Мән сизинлә чәсарәтлә даныша биләрәм. Сизинлә бөјүк фәхр дујурам. Үрәјим раһатдыр. Чәкдијимиз әзијәтләрә бахмајараг, севинчим ашыб-дашыр.^p

6:15 * Ибрани дилиндә *јарамаз* мәнәсыны верән сөздән јараныб. Шәјтана аид ишләнир.

ФӘС. 6

a Јr 4:4
b Еф 5:7, 8
в Мт 4:10
Bh 12:7, 8
г 1Кр 10:21
F 1Кр 10:14
д 1Кр 3:16
e Чх 29:45
ө Лв 26:11, 12
Һа 37:27
ж Әш 52:11
Өр 51:45
Bh 18:4
з һа 20:41
2Кр 7:1
и 2Иш 7:14

ФӘС. 7

ј 2Кр 6:16
к Рм 12:1
1Тм 1:5
1Тм 3:9
1Јһ 3:3
к Рм 12:10
2Кр 6:12, 13
л һа 20:33, 34
2Кр 12:17
м Фл 2:17
Фм 7

Сағ сүтүн

a һа 20:1
б 2Кр 1:3, 4
в 2Кр 2:4
г 36 32:5
1Јһ 1:9
F Мт 3:8
д 1Кр 5:5

5 Доғрусу, биз Македонија-ја^a кәләндә раһатлыг тапмадыг, һәр тәрәфдән чәтинлик чәкдик: бајырда мүбаризә, дахилдә горху. **6** Лакин гәмкинләрә тәскинлик верән Аллаһ^b бизә Титусун кәлиши илә тәсәлли верди. **7** Тәкчә онун кәлиши јох, сиздән хатирчәм олмасы да бизә тәскинлик кәтирдир. О, бизә һәсрәтими чәкдијинизи, кәдәр ичиндә олдуғурузу вә мәнимлә үрәкдән марагландығынызы данышды. Бу мәни лап севиндирди.

8 Әкәр мәктубум сизи кәдәрләндирдисә,^c буна һеч пешман дејиләм. Әввәлчә пешман олдум (чүнки мәктубумдан кәдәрләндиниз, һәрчәнд бу кәдәр чох сүрмәди), **9** анчаг инди севинирәм, она көрә јох ки, сиз кәдәрләндиниз, хејр, бу кәдәрин сизи төвбәјә апардығы үчүн севинирәм. Чүнки сиз Аллаһа мәғбул тәрздә кәдәрләндиниз. Буна көрә дә биздән һеч бир зәрәр көрмәдиниз. **10** Аллаһа мәғбул кәдәр хиласа апаран төвбә һасил едир вә инсана пешманчылыг кәтирмир.^d Дунјаја хас кәдәр исә өлүм һасил едир. **11** Инди көрүн Аллаһа мәғбул кәдәр сизи нечә һәрәкәтә кәтирди! Сиздә тәмизлик, һиддәт, Аллаһ горхусу, арзу, гејрәт вә ислах доғурду.^e Сиз бу мәсәләдә һәр чәһәтдән пак олдуғурузу көстәрдиниз. **12** Мән о мәктубу сизә күнаһ ишләјәндән^f өтрү, ја да һагсызлыға мәрүз галан адамдан өтрү јазмамшыдым. Мәсәдим о иди ки, бизә итаәт етмәк гәтијәтинизи Аллаһын гаршысында нүмајиш етдирәсиниз. **13** Бах бүтүн бунлар бизә тәсәлли кәтирди.

Алдығымыз тәсәлли илә јанашы, бизи Титусун дујдуғу севинч дә шадландырды, чүн-

ки сиз онун руһуну тэзэлэдиниз. **14** Онун јанында сизинлэ фəхр етмишəм, сиз дə мəним үзүмү ағ етдиниз. Сизə данышдығымыз шејлэр һəгигат олдуғу кими, Титусун јанында сизинлэ фəхр етмəјимиз дə эбəs олмады. **15** Титус сизин итəтиниз, ону нечə бөјүк еһтирамла гəбул етдијиниз хатырлајанда сизə дудуғу мəһəббəти бир-беш артыр.^a **16** Мэн дə севинирəm ки, һәр шејдə сиздэн архајынам*.

8 Гардашлар, истəјирик ки, Аллаһын Македонијадакы^g јығынчағлара кəстəрдији лүтф һаггында хəбəриниз олсун. **2** Онлар эзијəтлэрлə долу ағыр сынагла үзлəшəркən, јохсул оммаларына бахмајараг, һəдсиз севинч вə бөјүк сəхавət нүмəјиш етдирдилэр. **3** Мэн шаһидəm ки, онлар күчлэри чатаны^e етдилэр, һəтта артыгламасы илэ^f сəхавət кəстəрдилэр. **4** Биздэн дөнə-дөнə хаһиш етдилэр ки, онлар да бəхшишлэр вериб мүгəддəслэр јардым ишиндə иштирак етсинлэр.^f **5** Онлар бизим кəзлэдијимиздэн дə артығыны етдилэр — илк нөвбэдə өзлэрини Ағаја вə Аллаһын ирадəсилə бизə һəср етдилэр. **6** Онда биз сизин аранызда бəхшиш топламаг ишинин тəмəлини гојмуш Титусу тəшвиғ етдик^a ки, сизин бəхшишлэриниз јығыб гуртарсын. **7** Сиз исə һәр шејдə: иманда, сөздə, биликдə, шөвгдə вə сизə гаршы олан мəһəббəтимиздə зэнкин олдуғунуз кими, бу бəхшиш ишиндə дə сəхавətли олун.^e

8 Буну сизə əмр кими демирəm. Сизи башғаларынын шөвгүндэн акаһ едиб мəһəббəти-

ФƏС. 7

a 2Кр 2:9
Иб 13:17

ФƏС. 8

b Рм 15:26

v һа 11:29
2Кр 9:7

г Мр 12:43, 44

f Рм 15:25, 26
1Кр 16:1
2Кр 9:1, 2

d 2Кр 12:18

e 1Тм 6:18

Сағ сүтун

a Мт 8:20
Флп 2:7

b 1Кр 7:25

v Гн 16:10, 17
Мс 3:27, 28

г Чк 16:18

низин сəмимилијини сынамаг истəјирəm. **9** Ағамыз Иса Мəсиһин кəстəрдији лүтфү билсиниз. О, варлы олдуғу һалда, сизин уғрунuzда јохсул олду^a ки, сиз онун јохсуллуғу сајəсиндə варланасыңыз.

10 Бу барədə өз фикрими сөјлəмək истəрдим:^g бу иш сизин хејринизəдир, хүсусэн дə она көрə ки, сиз бир ил əввəl бу ишə башламышдыңыз, өзү дə бөјүк һəвəслə башламышдыңыз. **11** Инди исə башладығыңыз иши тамамлајын. Бу иши нечə һəвəслə башламышдыңызса, елəчə дə имканыңыз көрə һəвəслə тамамлајын. **12** Үрəкдэн верилэн бəхшиш Аллаһа хүсусилə хошдур, чүнки О, инсандан күчү чатаны кəзлəјир,^b күчү чатмајаны јох. **13** Мэн башғаларынын јүкүнү јүнкүллəшидриб, сизинкини ағырлашдырмаг истəмирəm. **14** Гој инди сиздəки боллуг онлардакы əс-киклији, онлардакы боллуг да сиздəки əс-киклији долдурсун вə белəчə, бəрабэрлик олсун. **15** Нечə ки јазылыб: «Чох јығанын артығы, аз јығанын əс-кији јох иди».^f

16 Аллаһа шүкүр олсун ки, О, сиздэн өтрү Титусун үрəјинə ејни истəји гојуб.^f **17** О, доғрудан да, чағырышымыза һај верди. Ишə чан јандыран адам олдуғу үчүн өз истəји илə јаныңыз кəлир. **18** Мүждə илə бағлы көрдүјү ишлэринə көрə бүтүн јығынчағларда јахшы ад газанмыш бир гардашы да онунла бирликдə көндəририк. **19** Һəмчинин о, јығынчағлар тэрəфиндэн сечилиб ки, бизимлə биркə бу бəхшишлэри апарсын. Пајлаја-чағымыз бу бəхшишлэрлə Ағаны* шэрəфлэндирəчək вə

7:16 * Дикəр вариант: һәр чөһөтдөн сизə көрə руһлана билэрəm.

f 2Кр 12:18

8:19 * Јахуд Рəббји.

көмөжө хазыр олдуғумузу көстөрөчөйик. **20** Буна көрө дө әлиачыглыгла верилмиш вә пајладығымыз бу бәхшишләрлө бағлы мәсәләдә елә һәрәкәт едирек ки, һеч ким биздә нөгсан тапмасын.^а **21** Чүнки биз «тәкчә Јеһованын көзүндә јох, инсанларын көзүндә дө һәр чәһәтдән дүрүст олмаға чалышырыг».^б

22 Онларла бир јердә јаныныза даһа бир гардашымызы да көндәририк. Биз ону дәфәләрлө сынамышыг, чох шейдә чалышган олдуғунун шаһиди олмушуг. О, сиздән чох архајын олдуғу үчүн инди даһа чох чан јандырыр. **23** О ки галды Титуса, о, мәним јолдашым вә сизин хејриниз үчүн зәһмәт чәкән әмәкдашымдыр, о бири гардашлар исә јығынчагларын елчиләри вә Мәсиһин ифтихарыдырлар. **24** Белә исә, мөһәббәтинизи онлара сүбүт едін^в вә сизинлә наһагдан фәхр етмәдијимизи јығынчаглара көстәрин.

9 О ки галды мүгәддәсләрә хидмәт мәсәләсинә,^г мәнчә, бу һагда сизә јазмаға еһтијач јохдур. **2** Чүнки хазыр олдуғунузу билирәм вә артыг бир илдир ки, Ахајјанын көмөжө хазыр олдуғуну дејиб македониялыларын гаршысында өјүнүрәм. Сизин шөвгүнүз онларын әксәријјәтини һәвәсләндириб. **3** Бунула белә, гардашлары јаныныза көндәрирәм. Белә ки, сизинлә өјүнмәјимиз әбәс олмасын вә сиз, һәгигәтән дө, хазыр оласыныз, чүнки сизин хазыр олдуғунузу демишәм. **4** Ишдир, македониялылар мәнимлә кәлиб сизин хазыр олмадығынызы көрсәләр, онда сиз дө, биз дө бу архајынлығымыза көрә хәчаләтли оларыг. **5** Она көрә дө ла-

ФӘС. 8

а 1Кр 16:1

б Мс 3:4
1Бр 2:12в 1Бр 1:22
1Бр 2:17

ФӘС. 9

г Рм 15:26
1Кр 16:1
2Кр 9:12

Сағ сүтүн

а Мс 11:24
Мс 19:17
Мс 22:9
Ва 11:1
Лк 6:38

б Гн 15:7, 10

в Чх 22:29
Мс 11:25
Һә 20:35
Иб 13:16г Мс 28:27
Мн 3:10
Фн 4:18, 19

ф 3б 112:9

д Рм 15:26, 27
2Кр 8:14е Мр 5:16
Иб 13:16
Јр 1:27
1Јһ 3:17

зым билдим ки, гардашлары габагчадан јаныныза кәлмәжә вә даһа әввәл вәд етдијиниз сәхавәтли бәхшишләри хазырламаға тәшвиг едим. Бундан айдын олачаг ки, хазырладығыныз бу бәхшиши мөчбурән јох, әлиачыглыгла верирсиниз.

6 Буну да дејим ки, симичликлә әкән аз бичәр, сәхавәтлә әкән исә бол-бол бичәр.^а

7 Гој һәр кәс үрәјиндә гәт етдији кими версин, көнүлсүз вә ја мөчбури вермәсин,^б ахы Аллаһ күләрүзлә верәни себир.^в

8 Устәлик, Аллаһ Өз лүт-фүнү сизә бол-бол вермәжә гадирдир. Буна көрә дө корлуг чәкмәјәчәксиниз, һәр јахшы иши көрмәк үчүн лазым олан шейләриниз бол олачаг.^г **9** (Ахы јазылыб: «Сәхавәтлә пајлајыр, јохсуллара верир. Саләһлији әбәди дурар».^ф

10 Әкәнә тохуму, јејәнә чөрәји боллуча верән Аллаһ сизә дө әкмәжә боллуча тохум верәчәк вә сиздә саләһлик бәһрәсини чохалдачаг.)

11 Һәр саһадә әлиачыг олмағыныз үчүн сизә һәр шейдә боллуча бәрәкәт верилр. Бу сәхавәтиниз бизим васитәмизлә Аллаһа шүқран кәтирр.

12 чүнки бу хидмәт мүгәддәсләрин еһтијачларыны там өдәмәклә^д јанашы, Аллаһа едилән шүқрләрлә долуб-дашыр.

13 Бу јардым хидмәтинин вердији шәһадәти көрәнләр Аллаһы мәдһ едирләр. Чүнки сиз Мәсиһ һаггында тәблиғ етдијиниз мүждәјә табе олдуғунузу көстәрир, онлара вә һәр кәсә сәхавәтлә бәхшиш верирсиниз.^е **14** Онлар Аллаһын сизә көстәрдији һәдсиз лүтфә көрә сиздән өтрү кечә-күндүз дуа едир, сизи севдикләрини билдирирләр.

15 Бу фүсункар энам үчүн Аллаһа шүкүрлөр олсун!

10 Дежилэнләрә көрә, аранызда оларкән көзә чарпмајан,^а узагда икән сизинл-лә чәсарәтли олан^б мән Булус, Мәсинин һәлимлији^в вә жејир-хаһлығы илә сизә јалварырам.

2 Рича едирәм, елә давранын ки, јаныныза кәләндә ади инсан кими һәрәкәт етдијимизи һесаб едән бәзиләринә гаршы, фикирләшдијим кими, сәрт өлчү көтүрмәјим. **3** Биз бу дүнјада јашасаг да, бу дүнјадакы инсанлар кими дөјүш-мүрүк. **4** Биз инсан силаһлары^г илә јох, Аллаһын вердији вә күчлү истәһкамлары јыхмаға гадир олан силаһларла^д дөјүшүрүк. **5** Биз Аллах һаг-гындакы билијә гаршы чыхан һәр чүр фикри вә манеәни арадан галдырырыг,^е һәр чүр фикри әсир алыб Мәсиһә табе етдирик. **6** Биз һазыр дурмушуг ки, сиз тамамилә итаәт едәндә һәр чүр итаәтсизлији чәзаландыраг.^ө

7 Сиз заһирә бахырсынын. Әкәр кимсә Мәсиһә мәхсус олдуғуна әминдирсә, гој бу барәдә бир дә фикирләшин: онун кими, биз дә Мәсиһә мәхсусуг. **8** Аға бизә сизи јыхмаг јох, мөһкәмләндирмәк ихтијары вериб.^ө Бу ихтијарла бир аз чох өјүнмүшәмсә, јенә дә утанмырам. **9** Елә билмәјин ки, мәктубларымла сизи горхутмаг фикриндәјәм. **10** Бәзиләри дејирләр: «Онун мәктубларында зәһм вә гүввә вар, ди кәл көркәми фағыр, нитги һечдир». **11** Бу чүр фикирләшән гој билсин ки, көндәрдијимиз мәктубларда нә дејириксә, јаныныза кәләндә ону да едәчәјик.^ж **12** Биз өзүнү өјән бәзиләри илә ејни сәвијәдә олмаға, јахуд өзүмүзү онларла мү-

ФӘС. 10

а 1Кр 2:3

б 2Кр 10:10

в Мр 11:29, 30

г Мр 26:52
1Тм 1:18, 19

д 2Кр 6:4, 7

е 1Кр 1:19, 20
1Кр 3:19, 20
2Тм 2:24, 25

ө 1Тм 1:20

ж Иб 13:17

ж 2Кр 13:2

Сағ сүгүн

а 2Кр 5:12

б Мс 26:12
Гт 6:3

в һә 9:15
Гт 2:8

г 1Кр 3:10
1Кр 4:15

д Өр 9:24
1Кр 1:31

д Лк 18:10-14

е 1Кр 4:5
2Тм 2:15

ФӘС. 11

ө Мр 2:19
Еф 5:23
Вһ 21:2, 9

ж Јр 3:4, 5
Јһ 8:44

з 1Тм 6:3-5
Иб 13:9
2Тр 3:17

гајисә етмәјә чүрәт етмирик.^а Өзләринә өз мејарлары илә гиймәт верән вә өзләрини бир-бири илә мүгајисә едән бу адамлар дүшүнчәсиздирләр.^б

13 Биз етмәдијимиз ишләр-лә јох, Аллаһдан алдығымыз тапшырыгла өјүнәчәјик. Сиз дә бу тапшырыға дахилсиниз.^в

14 Сизин јаныныза кәләндә Аллаһдан алдығымыз тапшырыгдан башга бир иш көрмәмишдик. Амма сизә Мәсиһ һаг-гында мүждәни чатдыран биринчи биз олмушуг.^г **15** Биз көрдүјүмүз ишләрлә өјүнүрүк, башгасынын зәһмәти илә өјүн-мүрүк. Үмид едирик ки, иманынын күчләндикчә зәһмәти-мизи гиймәтләндирәчәксиниз. Онда биз даһа чох чалыша-чағы ки, **16** мүждәни сиздән о тәрәфдәки дијарлара да тәблиғ едәк вә башгасынын сәһәсиндә көрүлмүш ишлә өјүн-мәјәк. **17** «Өјүнән гој Јеһова илә өјүнсүн».^д **18** Јеһованын рәғбәт бәсләдији адам өз-өзүнү тәгдим едән јох,^е Онун Өзүнүн тәгдим етдији адамдыр.^ө

11 Үмидварам ки, бир аз ағылсызлыг етсәм, буна дөзәрсиниз. Онсуз да мәнә дөзүрсүнүз. **2** Сиздән өтрү Аллаһын гејрәтинә бәнзәр гејрәт чәкирәм, чүнки сизи никаһ баглајачағынын кишијә, Мәсиһә мән нишанламышам вә сизи тәртәмиз бакирә гыз кими она тәгдим етмәк истәјирәм.^ө **3** Анчаг горхурам ки, илан һиләкәрлији илә һәвананы нечә товладыса,^ж сизин дә зәһниниз корланыб Мәсиһә лајиг сәмимийәтдән вә сафлыгдан узаглашсын.^з **4** Чүнки кимсә кәлиб сизә бизим тәблиғ етдијимиздән фәргләнән Исаны тәблиғ едән-дә, јахуд алдығынын руһдан фәргләнән бир руһ сизә тәсир

көстөрөндө вә ја сизә гәбул етдијиниз мүждәдән фәргләнән бир мүждә кәтирәндә^а она дөзүрсүнүз. **5** Елә дүшүнүрәм ки, сизин о көркәмли һәвариләриниздән һеч нәјим әскик дејил.^б **6** Әкәр натиг кими мәһарәтли дејиләмсә^в дә, биликдә ки әскиклијим јохдур. Биз буну сизә һәр саһәдә мүхтәлиф јолларла көстәрмишик.

7 Јохса сиз учаласыңыз дејә, өзүмү алчалтмагла, Аллаһын мүждәсини бөјүк мәмнунийәтлә, тәмәннасыз сизә тәблиғ етмәклә күнаһ иш тутмушам?^г **8** Сизә хидмәт етмәк үчүн башга јығынчагларын боғазындан кәсиб мадди јардым алмышам.^г **9** Анчаг сизин јаһныызда оларкән нәјәсә еһтијач дујанда һеч биринизә јүк олмадым, чүнки Македонијадан кәлмиш гардашлар еһтијачымы боллуча тәмин етдиләр.^д Бәли, мән һеч вахт сизә јүк олмамышам, олмајачағам да.^е **10** Нә гәдәр ки мәндә Мәсиһин һәгигәти вар, мән Ахајја бөлкәсиндә бунунла даима өјүнәчәјәм.^е **11** Нијә? Она көрә ки сизи севмирәм? Аллаһ шаһиддир ки, севирәм.

12 Буну өјүнәрәк бизимлә ејни мөвгедә олмаға чан атанларын әлиңә фүрсәт вермәмәк үчүн едирәм вә бундан сонра да едәчәјәм.^ж **13** Бунлар Мәсиһин һәвариси чилдинә кирмиш гондарма һәвариләр, ғырылдагчылардыр.^з **14** Бурада тәәччүблү һеч нә јохдур, чүнки Шејтан да нур мәләји чилдинә кирир.^з **15** Буна көрә дә онун хидмәтчиләри салеһлик хидмәтчиси чилдинә кириләрсә, бурада гејри-ади бир шеј јохдур. Лакин онларын агибәти әмәлләринә көрә олачаг.^з

ФӘС. 11

а Гт 1:7, 8

б 2Кр 11:23

в 2Кр 10:10

г һә 18:3
1Кр 9:18

д Фн 4:10

е Фн 4:15, 16

ж 1Кр 2:9

з 1Кр 9:14, 15

ж 1Кр 9:11, 12

з Рм 16:17, 18
2Тг 2:1и Гт 1:8
2Кр 2:9ы Мт 16:27
Фн 3:18, 19
2Тм 4:14

Сағ сүгүн

а һә 22:3

б Рм 11:1
Фн 3:4, 5в Рм 11:13
1Кр 15:10

г һә 16:23, 24

д һә 9:15, 16
2Кр 6:4, 5
1Бт 2:20, 21

е Гн 25:3

ж һә 16:22

з һә 14:19

ж һә 27:41

16 Бир дә дејирәм, гој һеч кәс елә дүшүнмәсин ки, мән ағылсызлыг едирәм. Әкәр елә дүшүнүрсүнүзсә дә, онда мәнни ағылсыз кими гәбул едирәм, мән дә бир аз өјүнә биллим. **17** Бу сөзләри Ағанын гојдуғу нүмунәјә әсасән демирәм, ағылсыз адам кими, өзүндәнразылыгла, ловғалыгла дејирәм. **18** Мадам ки бир чохлары чисмани шејләрлә өјүнүрләр, мән дә өјүнәчәјәм. **19** Сиз о гәдәр ағыллысыныз ки, ағылсызлара хошлугла дөзүрсүнүз. **20** Әслиндә, ким сизи кәлә едир, вар-јохунузу чапыб-талајыр, сизи сајмыр, сизи шилләләјир она дөзүрсүнүз.

21 Буну хәчаләт чәкә-чәкә дејирәм, ахы бәзиләринин фикринчә, биз о гәдәр ачиз идик ки, өз сәләһијәтимиздән лазымынча истифадә едә билмирдик.

Анчаг башгалары чәсарәтлә һәрәкәт едирсә (ағылсыз кими данышырам), мән дә чәсарәтлә һәрәкәт едә биләрәм. **22** Онлар ибранидирләр? Мән дә ибранијәм.^а Исраиллидирләр? Мән дә исраиллијәм. Ибраһимин нәслиндәндирләр? Мән дә.^б **23** Мәсиһин хидмәтчисидирләр? Бир ағылсыз кими чаваб верирәм, мән онлардан даһа үстүн хидмәтчијәм: мән даһа чох иш көрүшәм,^в онлардан да чох зиндана дүшүшәм,^г о гәдәр дөјүлмүшәм ки! Нечә дәфә өлүмлә үз-үзә дурмушам.^г **24** Дүз беш дәфә јәһудиләрдән ғырхдан бири әскик олмагла кәтәк жемишәм,^д **25** үч дәфә чубугла дөјүлмүшәм,^е бир дәфә даһа басылмышам,^е үч дәфә кәмидә гәзәја уғрамышам,^ж бир күн бир кечә дәнизин ағушунда галмышам. **26** Тез-тез сәфәрлә-

рә чыхмышам, нечә-нечә тәһ-лүкә илә үзләшмишәм: чајларда тәһлүкә, гулдурларын элиндән тәһлүкә, сојдашларым тәрәфиндән тәһлүкә,^a башга халгларын элиндән тәһлүкә,^b шәһәрдә тәһлүкә,^c чөл-лүкдә тәһлүкә, дәниздә тәһлүкә, јаланчы гардашлар арасында тәһлүкә. **27** Нә гәдәр зәһмәт чәкмишәм, эзаб-эзијјәтә гатлашмышам, тез-тез јуху-суз кечәләр кечирмишәм,^d ач-сусуз галмышам,^e дәфәләрлә јемәјә чәрәк тапмамышам,^f со-југда чылпаг галмышам.

28 Бу чүр чәтинликләр бир јана галсын, күнбәкүн бүтүн јығынчагларын фикрини чәки-рәм.^g **29** Ким зәифдирсә, мән дә онунла бирликдә зәифәм. Кимисә иман јолунда бүдрә-дирләрсә, һирсимдән алышыб јанырам.

30 Ојунмәк лазымдырса, зәифлијими көстәрән шеј-ләрлә ојунәчәјәм. **31** Ағамыз Исанын Атасы вә Аллаһы бил-ир ки, јалан данышмырам. Она әбәдилик алгыш олсун! **32** Дәмәшгдә Арета падша-һын валиси мәни тутмаг үчүн дәмәшглиләрин шәһәрини нә-зарәт алтында сахлајырды. **33** Анчаг мәни бир сәбәтдә шәһәр диварындакы пәнчәрә-дән ашағы салладылар^h вә бе-ләчә, чанымы онун элиндән гуртардым.

12 Ојунмәјә мәчбурам. Һәр-чәнд бунун һеч бир фәј-дасы јохдур, амма јенә дә, фөвгәлтәбии көрүнтүләрәⁱ вә Ағадан кәлән вәһјләрә^j кечим. **2** Мәсиһин јолунда олан бир адам таныјырам. Он дөрд ил бундан әввәл о, үчүнчү көјә^k апарылмышды (дүзү билми-

12:2 * Бурада мәчази мәнада башга аләм нәзәрдә тутулур.

ФӘС. 11

a һә 20:3
һә 23:10

b һә 14:5, 6

v һә 13:50

r һә 20:31

f 1Кр 4:11

d 2Кр 6:4, 5

e 2Кр 2:4
Кл 2:1

v һә 9:24, 25

ФӘС. 12

ж һә 2:17

z һә 22:17, 18

Сағ сүтүн

a Гт 4:13

b Әш 40:29

v Фн 4:13

r 2Кр 11:23

рәм, бәдәндә, јохса бәдәндән ајры, буну бир Аллах билир). **3** Бәли, белә адамы таныјы-рам (бәдәндә, јохса бәдәндән ајры апарылмышды, дејә бил-мәрәм, буну бир Аллах билир). **4** О, чәннәтә апарылмышды вә дилә кәтирилмәси, дејилмә-си јасаг олан сөзләр ешитмиш-ди. **5** Бах белә адамла ојунә-чәјәм, өзүмлә исә јох, ојунсәм дә анчаг зәифликәримлә ојү-нәчәјәм. **6** Һәтта ојунмәк ис-тәсәм дә, бу, ағылсызлыг олма-јачаг, чүнки һәгигәти сөйлә-чәјәм. Анчаг ојунмүрәм ки, һеч кәс мәнә көрдүјүндән, ја да мәнән ешитдијиндән арты-ғыны мәнә аид етмәсин, **7** нә вар-нә вар мәнә белә гејри-ади вәһјләр верилиб.

Ловғаланмајым дејә, чисми-мә бир тикан батгырылыб.^a Бу тикан, Шејтанын елчиси мәнә эзаб верир ки, гүррәләнмәјим. **8** Бунунла бағлы Рәббә дүз үч дәфә јалвардым ки, чанымы бу бәладан гуртарсын, **9** анчаг О, мәнә деди: «Лүтфүм сәнә јетәр. Чүнки сән зәиф олан-да Мәним күчүм өзүнү бүтүн-лүклә көстәрир».^b Буна көрә дә мән бөјүк мәмнунијјәт-лә өз зәифликәримлә ојунә-рәм ки, Мәсиһин күчү ча-дыр кими үзәримдә галсын. **10** Буна көрә дә Мәсиһ уғ-рунда зәифликләрә, тәһгир-ләрә, сыхынғыларә, тәгиблә-рә, чәтинликләрә гатлашмаг-дан һәзз алырам. Мән зәиф оландә күчлүјәм.^c

11 Мән ағылсызлыг етдим. Мәни буна сиз мәчбур етди-низ. Мәни кәрәк сиз тәрифлә-јәјдиниз. Ахы сизин көзүнүздә һеч нә олсам да, о көркәмли һәвариләриниздән һеч нәјим әскик дејил.^d **12** Доғрудан да, һәвариліјими тәсдиг едән дә-лилләр сизә әләмәт, мөчүзә,

гүдрэтли ишләр^а вә там дө-
зүмлә^б нүмајиш етдирилиб.
13 Сизи нәдә башга жығынчаг-
лардан ашағы тутмушам? Сизә
јүк олмамагда?^в Кечин бу кү-
наһымдан да.

14 Артыг үчүнчү дэфәдир
яныныза кәлмәк истәјирәм.
Бу дэфә дә сизә јүк олма-
јачағам. Мәнә сизин малы-
ныз јох,^г өзүнүз лазымсы-
ныз. Чүнки ушаглар^д валидејн-
ләри үчүн јох, валидејнләр
ушаглары үчүн јығмалыдыр-
лар. **15** Нәјим варса, һәр ше-
јими, һәтта өз чанымы белә,
сизин јолунузда фәда етмәјә
һазырам.^е Бир белә севкимин
мүгабилиндә мәкәр аз севил-
мәлијәм? **16** Һәр һалда мән
сизә јүк олмамышам.^в Сиз
исә дејирсиниз ки, мән һиж-
ләкәрлик етмишәм, кәләк иш-
ләдиб сизи тәләјә салмышам.
17 Мәкәр яныныза көндәрди-
јим адамлар васитәсилә сиз-
дән мәнфәәт әлдә етмишәм?
18 Мән Титусу дилә тутдум
вә бир гардашла бирликдә ја-
ныныза көндәрдим. Олмаја,
Титус сиздән мәнфәәт әлдә
едиб?^в Мәкәр нијјәтимиз ејни
олмајыб? Ејни чүр давранма-
мышыг?

19 Һәлә дә өзүмүзү мүда-
фиә етдијимизи дүшүнүрсү-
нүз? Биз Мәсиһин давамчыла-
ры кими Аллаһын гаршысын-
да данышырыг. Әзизләрим, ја-
дыныздан чыхармајын ки, нә
едириксә иманынызын мөһ-
кәмләнмәси үчүн едирик.
20 Горхурам ки, мән кәләндә
сизи истәдијим вәзијјәттә көр-
мәјим, сиз дә мәни истәдији-
низ һалда көрмәјесиниз. Гор-
хурам, аранызда чәкишмә, па-
хыллыг, һирс-гәзәб, ихтилаф,
дидишмә, деди-году, ловға-
лыг, гатма-гарышыглыг олсун.
21 Горхурам ки, бу дэфә яны-

ФӘС. 12

а һә 14:3
һә 15:12
Рм 15:18, 19

б 2Кр 6:4

в 1Кр 9:11, 12
2Кр 11:9

г һә 20:33

д 1Кр 4:14

д 2Кр 1:6
Кл 1:24
1Сж 2:8
Иб 13:17

е 2Кр 11:9

ө 2Кр 8:6

Сағ сүтун

ФӘС. 13

а Гн 19:15
Мт 18:16б Рм 6:4
1Бт 3:18

в 1Кр 6:14

г 2Тм 2:11, 12

д 1Кр 11:28
Гт 6:4

ныза кәләндә Аллаһым мәни
утандырсын вә мән күнаһ иш-
ләмиш вә һәлә дә натәмиз иш-
ләриндән, әхлагсызлыгдан*,
азғынлыгдан^в төвбә етмәјән-
ләрә көрә јаса батәм.

13 Артыг үчүнчү дэфәдир,
яныныза кәлмәјә һазыр-
лашырам. «Һәр иддиа ики, ја
да үч шаһидин дили илә тәс-
диг олунмалыдыр».^а **2** Инди
сиздән узагда олсам да, елә
билин ки, яныныза икинчи
кәлишимдир. Әввәлләр кү-
наһ ишләмиш адамлары вә
башгаларыны габагчадан хә-
бәрдар едирәм: әкәр јенә кәл-
сәм, рәһм етмәјәчәјәм. **3** Чүн-
ки сиз Мәсиһин мәним ва-
ситәмлә данышыб-данышма-
дығына сүбут ахтарырсыныз.
Мәсиһ сизинлә рәфтарда зәиф
дејил, әксинә, гүдрәтлидир.
4 Дүздүр, о, зәиф икән дирәк-
дә едам едилди, лакин Алла-
һын күчү сәјәсиндә инди сағ-
дыр.^б Мәсиһ о вахт зәиф олду-
фу кими, биз дә инди зәифик,
лакин Аллаһын сиздә фәалиј-
јәт көстәрән күчү сәјәсиндә^в
онулла бирликдә јашајачағыг.^г

5 Иман јолунда олуб-ол-
мадығынызы даима јохла-
јын, өзүнүзү сынајын.^д Јох-
са Иса Мәсиһин сизинлә вәһ-
дәттә олдуғуну дәрк етмир-
синиз? Әлбәттә, әкәр Аллаһын
рәғбәтини итирмәсинизсә.
6 Умидварам ки, Аллаһын
биздән разы олдуғуну баша
дүшәчәксиниз.

7 Аллаһдан диләјирик ки,
сиз сәһв етмәјесиниз. Бизим
үчүн әсас шеј башгаларынын
рәғбәтини газанмаг дејил. Ди-
ләјимиз одур ки, башгалары-
нын јанында гижмәтимиз олма-

12:21 * Јун. *порнеја*. Лүғәтдә «әхлаг-
сызлыг» сөзүнә бах. ^в Јахуд *абырсыз-
лыгдан*. Јун. *аселкеја*. Лүғәтдә «азғын-
лыг» сөзүнә бах.

са да, сиз дүзкүн давранасыныз. **8** Биз һәгигәтин әлејһинә һеч нә едә билмәрик, нә етсәк, һәгигәтин хејринә едә биләрик. **9** Биз зәиф, сиз исә күчлү оlanda һәмишә севинирик вә дуа едирик ки, лазым олан саһәләрдә дүзәләсиниз. **10** Буна көрә дә бунлары сиздән узагда оларкән јазырам ки, јаныныза кәләндә Ағанын мәнә вердији ихтијардан истифадә едиб сизинлә сәрт давранмајым. Ахы о, мәнә сизи јыхмаг јох, мөһкәмләндирмәк сәлаһијјәти вериб.^а

ФӘС. 13

а 1Кр 4:21

Сағ сүтун

а 2Кр 1:3, 4

б Фп 2:2

в 1Кж 5:13

Јр 3:17

1Бт 3:11

2Бт 3:14

г 1Кр 14:33

11 Нәһәјәт, гардашлар, бундан сонра да севинин, дүзәлмәјә чалышын, сизә верилән тәсәллини гијмәтләндирин,^а һәмфикир олун,^б аранызда мөһрибанлыг олсун.^в Онда мөһәббәт вә сүлһ Аллаһы^г сизинлә олачак. **12** Бир-биринизи саф өпүшлә саламлајын. **13** Бүтүн мүгәддәсләр сизә саламларыны көндәрирләр.

14 Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү, Аллаһын мөһәббәти вә алдығымыз мүгәддәс руһ һамыныза јар олсун.

ГАЛАТИЈАЛЫЛАРА

МӘКТУБ

МӘЗМУН

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1–5)
Башга мүждә олмајачаг (6–9)
Булусун тәблиғ етдији мүждөнин мәнбәји Аллаһдыр (10–12)
Булусун иман кәтирмәси вә хидмәти (13–24)</p> <p>2 Булус Јерусәлимдәки һәвариләрлә көрүшүр (1–10)
Булус Бутруса (Кифаја) ирад тутур (11–14)
Инсан јалныз иман сәјәсиндә сәләһ сәјылыр (15–21)</p> <p>3 Ганунун төләбләринин ичрасы вә иман (1–14)
Сәләһ иманы сәјәсиндә јашајачаг (11)
Вәд Ибраһимә Гануна көрә верилмәмишди (15–18)
Ибраһимин өвлады Мәсиһ (16)
Ганун вә онун мәгсәди (19–25)
Имана көрә Аллаһын оғуллары (26–29)</p> | <p>Ибраһимин өвладлары, Мәсиһә мөхсус оланлар (29)</p> <p>4 Нөкәр јох, оғуллар (1–7)
Булус галатијалыларә көрә нараһатдыр (8–20)
Һәчәр вә Сара – ики әһд (21–31)
Сәмави Јерусәлим – азад анамыз (26)</p> <p>5 Мәсиһи азадлығы (1–15)
Руһун көстәрдији јол (16–26)
Күнаһлы бөдөнин әмәлләри (19–21)
Руһун бәһрәси (22, 23)</p> <p>6 Бир-биринизин јүкүнү дашыјын (1–10)
Инсан нә өкәрсә, ону да бичәчәк (7, 8)
Сүннәтин әһәмијјәти јохдур (11–16)
Јени хилгәт (15)
Јекун (17, 18)</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Инсанлар тэрэфиндэн, јахуд һәр һансы бир адамын васитэчилији илә дежил, Иса Мәсиһ^а вә ону дирилтмиш Атамыз Аллаһ^б тэрэфиндән һәвариз* тәжин едилмиш мән Булусдан **2** вә мәнимлә олан бүтүн гардашлардан Галатија жығынчагларына мәктуб.

3 Гој Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә жар олсун.

4 Атамыз Аллаһын ирадәсинә көрә^в Мәсиһ өзүнү күнаһларымыз^г уғрунда фәда етди ки, бизни бу пис дөврдән^д хилас етсин. **5** Аллаһа әбәдијән алгыш олсун. Амин.

6 Доғрусу, сизи Мәсиһин лүтфү илә чағырмыш Аллаһы белә тезликлә гојуб башга бир мүждәјә үз тутдуғунуза мәәттәл галмышам.^а **7** Бу, о демәк дежил ки, башга мүждә вар. Садәчә бәзи адамлар сизи чашғынлыға салыр^в вә Мәсиһ һагғындакы мүждәни тәһриф етмәк истәјирләр. **8** Анчаг әкәр кимсә — истәр биз, истәр көјдән бир мәләк бизим тәблиғ етдијимиз мүждәдән фәргләнән бир шеји сизә мүждә кими тәблиғ едирсә, о кәсә ләнәт олсун. **9** Дејимизи јенидән тәкрар едирәм: кимсә гәбул етдијиниздән фәргләнән бир шеји сизә мүждә кими тәблиғ едирсә, гој она ләнәт олсун.

10 Әслиндә, мән кими инандырмаға чалышырам: инсанлары, јохса Аллаһы? Јохса инсанлары разы салмаг истәјирәм? Әкәр мән һәлә дә инсанлары разы салмаг истәсәјдим, Мәсиһин гулу олмаздым. **11** Гардашлар, буну билин ки, мәним тәблиғ етдијим мүждәнин мәнбәји инсан дежил.^в

1:1 * Јун. апостолос. Мәнасы: көндөрилмиш; елчи. 1:4 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 1

а һә 9:15
һә 26:15, 16

б һә 22:14, 15

в 1Тм 2:3, 4

г 1Јһ 2:1, 2

д Јһ 15:19

д 2Кр 11:3, 4
Гт 5:7

е Гт 5:10

ә 1Ск 2:13

Сағ сүгүн

а һә 23:6

б һә 8:3
һә 9:1, 2
һә 22:4
һә 26:9-11

в һә 22:3
Фн 3:4-6

г 1Кр 15:10

д һә 9:15
Рм 11:13

д һә 9:19

е Јһ 1:42
1Кр 15:5

ә һә 9:26

ж Мт 13:55
һә 12:17

з һә 9:29, 30

и Гт 1:13

ы һә 8:3

12 Чүнки ону мәнә инсан вермәјиб вә инсан өјрәтмәјиб, мән ону Иса Мәсиһдән вәһј васитәсилә алмышам.

13 Сиз, әлбәттә ки, мәним әввалләр јәһуди дининдә^в нечә һәрәкәт етдијими ешитмисиниз. Мән Аллаһын жығынчағына олмазын зүлмләр едир, ону виран гојурдум.^б **14** Мән әчдадларымызын адәтләринин гызғын тәәссүбкеши идим,^в јәһуди мәзһәбиндә сојдашларым арасында бир чох һәмјашыдымдан хејли габаға кетмишдим. **15** Анчаг дүнјаја кәлмәјимә изин верән вә мәни Өз лүтфү^г илә чағыран Аллаһ мүнәсиб билди ки, **16** Оғлу һагғындакы мүждә мәним васитәмлә халглара чатдырылсын вә халглар ону танысын.^д Онда мән кедиб һеч кимлә мәсләһәтләшмәдим, **17** Јерусәлим, мәндән әввәл һәвари оланларын јанына да кетмәдим. Бирбаш Әрәбистана јолландым, орадан да Дәмәшгә^д гажытдым.

18 Үч илдән сонра Кифаны^е көрмәк үчүн Јерусәлим^е кетдим вә он беш күн онун јанында галдым. **19** Амма дикәр һәвариләри көрмәдим, тәкчә Ағанын гардашы Јағуб^ж көрдүм. **20** Аллаһын гаршысында дејирәм ки, јаздығым бу сөзләрдә јалан јохдур.

21 Бундан сонра Сурија вә Киликија^з бөлкәләринә кетдим. **22** Анчаг Мәсиһлә вәһдәттә олан Јәһудийә жығынчагларында һеч кәс мәни шәхсән танымырды. **23** Онлар тәкчә буну ешитмишдиләр: «Вахтилә бизә зүлм едән адам^и јох етмәк истәдији^и етигад һагғында мүждәни тәблиғ едир». **24** Онлар мәнә көрә Аллаһы мәдһ етмәјә башладылар.

1:18 * Дикәр ады Бутрус.

2 Бундан он дөрд ил сонра мән Титусу да өзүмлө көтүрүб,^a Барнэба^b илэ бирликдэ јенидән Јерусәлимә кетдим. **2** Мән вәһј алдығыма көрә ора кетмишдим. **О** вахта гәдәр вә һәммин вахт етдијим хидмәтин* әбәс олмадығына әмин олмаг үчүн дикәр халглар арасында тәблиғ етдијим мүждәни тәкликдә һөрмәтли гардашлара данышдым. **3** Бунунла белә, јанымда олан Титусу^b, јунан ола-ола, һеч ким сүннәт олунама мәчбур етмәди.^c **4** **О** мәсәлә бизи тамамилә көләлијә салмаг үчүн^f хәлвәтчә арамыза кирмиш,^g Мәсһ Иса сајәсиндә саһиб олдуғумуз азадлыға хәләл јетирмәк үчүн^o часус кими јығынчаға сохулмуш о јаланчы гардашларын учбатындан баш галдырмышды. **5** Сиз мүждәни һәгигәтиндән ајрылмајасыныз дејә, биз онлара тәслим олмадыг, бир ан белә, бојун әјмәдик.^o

6 Бөјүк адам сајыланлара^ж кәлдикдә исә (онларын кечмишдә ким олмасы мәним үчүн фәрг етмир, чүнки Аллаһ инсанлар арасында фәрг гојмур) һөрмәт саһиби олан бу адамлар мәнә тәзә бир шеј сөјләмәдиләр. **7** Әксинә, Бутрусә сүннәт едилмишләрә тәблиғ етмәк иши тапшырылдығы кими, мәнә дә сүннәт едилмәмишләрә мүждәни чатдырмаг ишинин һәвалә едилдијини көрәндә³ **8** (ахы Бутрусә сүннәт едилмишләрә һәварилик етмәк үчүн лазыми гүввәни верән мәнә дә дикәр халглара һәварилик етмәк үчүн гүввә вермишди),^h **9** мәнә лүтф көстәрилдијини^и анлајанда јығынчағын сүтунлары һесаб олу-

2:2 * һәрфән: *о вахта гәдәр вә һәммин вахт гачмағымын.*

ФӘС. 2

a һә 15:1, 2

b һә 9:27

в 2Кр 2:13

г һә 16:3

Ғ Гт 4:9

д һә 15:1, 24

e 2Кр 3:17
Гт 5:1

ө Гт 2:14

ж Гт 2:9

з һә 22:21
Рм 11:13
1Тм 2:7

и һә 9:15

ы Еф 3:8

Сағ сүтун

a һә 15:13

b һә 13:2
һә 15:25

в һә 11:29, 30
1Кр 16:1

г Јһ 1:42

Ғ һә 11:25, 26
һә 15:35

д һә 12:17

e һә 10:26, 28
һә 11:2, 3

ө һә 21:20, 21

ж һә 10:34, 35

з һә 15:10
һә 15:28, 29

и һә 13:39
Рм 5:17
1Кр 6:11

ы Рм 1:17
Јр 2:23

ј Рм 3:20-22

нан Јагуб^a, Кифа вә Јәһја разылыг әламәти олараг сағ әлләрини мәнә вә Барнэбаја^b узатдылар ки, биз дикәр халгларын, онлар исә сүннәт едилмишләрин јанына кетсинләр. **10** Бизә бирчә буну дедиләр ки, касыб гардашлары унутмајаг. Мән бу иши дә чанла-башла јеринә јетирмәјә чалышмышам.^o

11 Амма Кифа^г Антақјаја^ғ кәләндә мән онун тәгсирини үзүнә дедим, чүнки о, ачыгашкар сәһв едирди. **12** Белә ки, Јагубун^д јанындан бәзи адамлар кәләнә гәдәр Кифа гејри-јәһудиләрлә чөрәк јејирди,^o лакин онлар кәләндә о, сүннәт тәрәфдарларындан горхараг гејри-јәһудиләрдән узаг кәзмәјә башлады.^o **13** **О** бири јәһудиләр дә бу чүр ријакарлыг етдиләр, һәтта Барнэбаны да бу ријакарлыға гошдулар. **14** Мән онларын мүждә һәгигәтинә ујғун һәрәкәт етмәдијини көрәндә^ж һамынын гаршысында Кифаја дедим: «Нечә олур ки, сән јәһуди ола-ола јәһуди кими јох, башга халглар кими јашајырсан, дикәр халгларын адамларыны исә јәһуди адәтләри үзрә јашамаға вадар едирсән?»³

15 Биз анаданкәлмә јәһудижик, гејри-јәһудиләрдән олан күнаһ саһибләри дејилик. **16** Биз билирик ки, инсан ганунун тәләбләрини ичра етмәклә јох, јалныз Мәсһ Исаја^а олан иман сајәсиндә^в сәләһ сајылып. Бу сәбәбдән биз Мәсһ Исаја иман етдик ки, Мәсһә олан имана көрә сәләһ сајылаг, ганунун ичрасына көрә јох. Чүнки һеч бир инсан ганунун тәләбләрини ичра етмәклә сәләһ сајылмајачаг.^ј **17** Әкәр Мәсһә васитәсилә сәләһ сајылмаға чан атаркән биз дә күнаһкар сајылыргыс,

белә чыхыр ки, Мәсһ күнаһын хидмәтчисидир? Әсла! **18** Әкәр мән вахтилә дағытдығымы јенидән тикирәмсә, гануну поздуғуму көстәрирәм. **19** Лакин мән ганунун васитәсилә ганун үчүн өлдүм^а ки, Аллаһ үчүн јашаја билим. **20** Мән Мәсһлә бир јердә дирәјә мыхланмышам.^б Артыг јашајан мән дејиләм,^в мән дә јашајан Мәсһдир. Доғрудан да, инди мән бу бәдәндә јашадығым һәјаты мәни севән вә чаныны уғрумда фәда едән^г Аллаһын Оғлуна иманла јашајырам.^д **21** Мән Аллаһын лүтфүндән^е имтина етмирәм, чүнки әкәр сәләһлијә ганун васитәсилә јетишмәк олурса, демәли, Мәсһ әбәс јерә өлүб.^ө

3 Еј дүшүнчәсиз галатијалылар! Ким сизи јолдан чыхартды?^а Ахы сиз дирәјә мыхланмыш Иса Мәсһиһ, санки, өз көзләринизлә көрмүшдүнүз!^б **2** Сиздән бирчә буну сорушмаг истәјирәм: сиз мүгәддәс руһу ганунун тәләбләрини ичра етмәклә, јохса ешитдикләринизә иман етмәклә алдыныз?^в **3** Јәни сиз бу дәрәчәдә дүшүнчәсизсиниз?! Јолунузу руһун көстәрдији јолда башлајыб чисмани јолда битирисиниз?^г **4** Мәкәр бу гәдәр әзијәти бош јерә чәкмисиниз? Ола билмәз, инанмырам. **5** Сизи мүгәддәс руһла тәмин едән вә аранызда гүдрәтли ишләр көрән^д буну ганунун тәләбләрини ичра етдијинизә көрә, јохса ешитдикләринизә иман етдијинизә көрә едир? **6** Нечә ки Ибраһим дә «Јеһоваја иман кәтирди вә буна көрә сәләһ сајылды».^е

7 Сиз јахшы билирсиниз ки, иман едәнләр Ибраһимин оғуларыдыр.^ө **8** Мүгәддәс Јазылар Аллаһын баш-

ФӘС. 2

а Рм 7:9
б Рм 6:6
Гт 5:24
в 1Бт 4:1, 2
г 1Тм 2:5, 6
д 2Кр 5:15
е 1Ж 1:17
ө Гт 3:21
Иб 7:11

ФӘС. 3

ө Гт 5:7
ж 1Кр 1:23
з Еф 1:13
и Гт 4:9, 10
ы 1Кр 12:8-10
ј Јр 15:6
Рм 4:3
Јр 2:23
к Рм 4:11, 12

Сағ сүтүн

а Јр 12:3
Јр 18:18
б Рм 4:16, 17
в Гн 27:26
Һв 15:10
Јр 2:10
г Гт 2:15, 16
д Һб 2:4
Рм 1:17
Иб 10:38
е 1Кр 7:23
ө Мт 26:27, 28
Иб 9:15
ж Гн 21:23
Һв 5:30
з Еф 2:15, 16
и Јл 2:28
ы Јр 12:1-3
Јр 12:7
Јр 13:14, 15
Јр 17:7
Јр 22:17, 18
Јр 24:7
ј Мт 1:17

га халглардан оланлары иман васитәсилә сәләһ сајачағыны габагчадан көрәрәк Ибраһимә бу мүждәни әввәлчәдән бәјан етмишди: «Бүтүн халглар сәнин васитәнлә мүбарәк олачаг».^а **9** Буна көрә иман едәнләр дә иманы олан Ибраһим кими, мүбарәк гылынырлар.^б

10 Ганунун тәләбләрини ичра етдикләринә күвәнәнләрин һамысы ләнәтлидир, чүнки јазылыб: «Ганун тумарында јазылан бүтүн сөзләрә даима риәјәт етмәјәнә ләнәт олсун».^в **11** Бундан әлава, Аллаһын гаршысында һеч кәсин ганун васитәсилә сәләһ сајылмајачағы ајдындыр,^г чүнки «сәләһ иманы сәјәсиндә јашајачаг».^д **12** Ганун имана әсасланмыр, орада јазылыб: «Онлара риәјәт едән онларын сәјәсиндә јашајачаг».^е **13** Мәсһ бизи сатын алаб^ө Ганунун ләнәтиндән азад етди.^ө О өзү бизим әвәзимизә ләнәтли олду, чүнки јазылыб: «Дирәкдән асылан адам ләнәтә дүчәр олуб».^ж **14** Бүтүн бунлар она көрәдир ки, Ибраһимә вәд едилән немәтләр Мәсһ Иса^з васитәсилә халглара чатсын вә биз иманымыз васитәсилә вәд едилмиш руһу^з ала биләк.

15 Гардашлар, сизә бир мисал чәким: һәтта инсан тәрәфиндән гүввәјә минән әһди һеч кәс ләғв етмир вә ја она әләвләр едилмир. **16** Вәдләр Ибраһимә вә онун өвладына^ж верилди.^ы Мүгәддәс Јазыларда чохларындан сөһбәт кедирмиш кими «өвладларына» дејилмир. Мүгәддәс Јазылар тәк бир кәси нәзәрә тутараг, «өвладына» дејир. Бу да Мәсһдир.^ј **17** Буну да дејим ки,

3:16 * Һөрфөн: тохумуна. Јунан мәтниндәки сөз тәк һалда ишләнсә дә, толлу исим кими дә ишләнә биләр. Јр 3:15 әјәсинә бах.

габагчадан Аллах тэрэфиндэн багланан энди дөрд жүз отуз ил сонра^а верилмиш Ганун гүв-вэдэн салыб вэди лэгв етмир. **18** Чүнки мирас Гануна көрө верилрцсэ, бу артыг вэдэ көрө дежил, халбуки Аллах мирасы Ибраһимэ вэдэ көрө бэхш етмиши.^б

19 Бэс онда Ганун нэ үчүндүр? Ганун вэди алмыш өвлад кэлэнэ кими^в күнаһлары ашкар етмэк^г үчүн элавэ едилди. О, мэлэклэр васитэсил^д, васитэчинин эли илэ^е назил едилди. **20** Амма биртэрэфли эһддэ васитэчи олмур, бу эһддэ јеканэ тэрэф Аллахдыр. **21** Белэ чыхыр ки, Ганун Аллаһын вэдлэринэ зиддир? Эсла јох! Чүнки һэјат бэхш етмөјө гадир олан бир ганун верилсэјди, онда салеһлијэ ганун васитэсилэ јетишмэк оларды. **22** Анчаг Мүгэдэс Јазылар һамыны күнаһын дустағы едиб ки, Иса Мәсиһэ иман едөнлөр бу имандан доган вэди ала билсинлэр.

23 Лакин иман кэлмэздэн эввэл биз ганунун нэзарэти алтында идик, онун дустағы идик вэ зүһур едэчэк иманын интизарыны чэкирдик.^в **24** Белэликлэ, биз иман сајэсиндэ салеһ сајылаг^в дејэ, Ганун бизи Мәсиһэ^ж апаран тәрбијэчи олду. **25** Анчаг инди, иман кэлэндэн сонра^з биз даһа тәрбијэчинин табелијиндэ дејилик.^з

26 Сиз һамыныз Мәсиһ Исаја иман^л етдијиниз үчүн Аллаһын оғулларысыныз.^л **27** Мәсиһлэ вәһдәтдэ олмаг үчүн вәфтиз^л едилэн сизләр Мәсиһин шәхсийјәтинэ бүрүн-мүсүнүз.^к **28** Артыг һамыныз Мәсиһ Исанын давамчылары кими бир олдуғунуз үчүн^к ара-

3:27 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 3

а Чк 12:40, 41
б Јр 22:17
в Јһ 1:29
Рм 10:4
г Рм 3:20
Ф һв 7:38, 53
Иб 2:2
д Чк 20:19
Гн 5:5
Јһ 1:17
е Рм 10:4
ө һв 13:39
Рм 5:1
Рм 8:33
ж Мт 5:17
з Кл 2:17
и Иб 8:6
ы Јһ 1:12
ј Рм 8:14
к Рм 13:14
Еф 4:24
л Кһ 17:20, 21

Сағ сүтун

а Рм 10:12
б 1Кр 12:13
Кл 3:10, 11
в һв 2:17
1Бт 3:7
г Рм 9:7, 8
Ф Јр 22:18
д Рм 8:17

ФӘС. 4

е Кл 2:8
Кл 2:20-22
ө Јһ 1:14
Иб 2:14
ж Мт 5:17
з 1Кр 7:23
Гт 3:13
и Јһ 1:12
Рм 8:19
ы Јһ 14:26
ј Рм 5:5
к Рм 8:15
л Рм 8:17
Гт 3:29
Еф 1:13, 14
л Рм 8:3
Иб 7:18, 19
м Кл 2:20-22
н Кл 2:16

нызда нэ јәһуди^а, нэ јунан, нэ гул, нэ азад^б, нэ киши, нэ дә гадын^в вар. **29** Әкәр Мәсиһэ мәхсуссунузса, онда, һәгигәтән, Ибраһимин өвладһысыныг^г вэ вэдэ көрө^г вариссиниз^д.

4 Варис һәр шејин ағасы олса да, нэ гэдәр ки ушагдыр, нөкәрлэ онун арасында һеч бир фәрг јохдур. **2** О, атасынын габагчадан тәјин етдији күнәдәк тәрбијәчиләрин вэ нөкәрбашыларын нэзарәти алтында галыр. **3** Ејнилэ биз дә ушаг оlanda бу дүнјанын бахышларына* ујғун јашајырдыг.^в **4** Анчаг вахт тамам оlanda Аллах Оғлуну көндәрди. О, гадындын доғулду^в вэ ганунун табелијинэ дүшдү^ж ки, **5** ганунун табелијиндә оланлары сатын алыб азад етсин^з вэ беләчә, биз оғуллуға көтүрүләк.^з

6 Мадам ки сиз Аллаһын оғулларысыныз, Аллах Өз Оғлунун руһуну^л бизим үрәјимизә/көндөрип вэ бу руһ: «Атачан^а, Ата!»^к — дејэ сәсләнир. **7** Демәли, сиз артыг нөкәр јох, оғулсунуз. Әкәр оғулсунузса, онда Аллаһын сајэсиндә һәм дә вариссиниз.^к

8 Бунунла белә, сиз Аллаһы танымајанда, әслиндә, аллах олмајанларын гулу идиниз. **9** Инди исә Аллаһы таныјырсыныз, даһа доғрусу, Аллах сизи таныјыр. Онда нечә олур ки, бу дүнјанын пуч^в вэ дәјәрсиз бахышларына гајыдыб јенидән онлары гулу олмаг истәјирсиниз?^м **10** Сиз күнләри, ајлары^л, мөвсүмләри вэ илләри дәгигликлә гејд едирсиниз. **11** Горхурам, сизин үчүн бош јерә зәһмәт чәкмишәм.

4:3 * һәрфән: әсасларына. 4:6 * һәрфән: Абба. Ибрани вэ арами дилиндә атаја гаршы ишләдилән невазишли, ејни заманда һөрмәтчил мүрациәт формасы.

12 Гардашлар, сизэ жалварырам, мәним кими олун, ахы мән дә бир вахтлар сизин кими идим.^а Сизин мәнэ һеч бир пислијиниз дәјмәјиб. 13 Анчаг сиз билирсиниз ки, илк дәфә мүждәни сизэ чатдырмаг имканыны хәстә оlanda тапмышдым. 14 Хәстәлијим сизин үчүн бир сынаг олса да, сиз мәнән ијрәнмәдиниз, икраһ етмәдиниз. Сиз мәни Аллаһын мөләјини ја да Мәсиһ Исаны гәбул едән кими гәбул етдиниз. 15 О хошбәхтлијиниз инди һарададыр? Мән әминәм, әкәр о вахт мүмкүн олсајды, көзүнүзү дә чыхарыб мәнә верәрдиниз.^б 16 Бәс нә олду? Һәгигәти сөјләдијим үчүн сизә дүшмән олдум? 17 Онлар сизи өз тәрәфләринә чәкмәк үчүн чанфәшанлыг едирләр, амма нијјәтләри псидир. Мәгсәдләри сизи мәнән ајырмагдыр. Онлар истәјирләр, сиз онларын ардынча кедәсиниз. 18 Балаларым^в, киминсә сизә тәмиз нијјәтлә чан јандырмасы, әлбәттә, јажшыдыр. Анчаг каш, бу, јалныз мән јанынызда оlanda јох, һәмишә олајды. 19 Сиз Мәсиһин шәхсијјәтини әкс етдирәнәдәк мән сизә көрә јенидән доғуш санчылары чәкәчәјәм. 20 Каш ки инди јанынызда олајдым вә башга чүр данышајдым, чүнки бу һалыныза чашыб-галмышам.

21 Ај ганун табелијиндә олмаг истәјәнләр, мәкәр Ганунун нә дедијини ешитмирсиниз? 22 Ахы јазылыб ки, Ибраһимин ики оғлу олду: бири гуллугчудан,^г о бириси азад гадындан.^д 23 Гуллугчунун оғлу ади шәкилдә доғулду,^е азад гадынын оғлу исә вәдә көрә дүнјаја кәлди.^в 24 Бүтүн бунлар рәмзи мәнә дашыјыр, чүнки бу гадынлар ики

ФӘС. 4

а Гт 1:14

б һв 23:5
Гт 6:11в 1Кр 4:15
1Ск 2:11
Фм 10

г Јр 16:15

д Јр 21:2, 3

е Јр 16:1, 2

е Јр 17:15, 16

Сағ сүтүн

а Чк 19:20
Чх 24:12

б Чк 19:18

в Әш 54:1

г Рм 9:8
Гт 3:29

д Јр 21:9

е Гт 5:11
2Тм 3:12

е Јр 21:10

ФӘС. 5

е 1Кр 16:13
Фл 4:1

ж һв 15:10

з Гт 6:12

и Рм 2:25
Гт 3:10

ы Рм 3:20

әнди тәмсил едир. Бири Сина дағында^а бағланмыш әһддир, онун ушаглары көләлик үчүн доғулурлар. Бу, һәчәрдир. 25 Һәчәр Әрәбистанда јерләшән бир дағы, Сина дағыны^б билдирир вә букүнкү Јерусәлими тәмсил едир, чүнки о, өз ушаглары илә көләликдәдир. 26 Сәмави Јерусәлим исә азаддыр вә о, бизим анамыздыр.

27 Мүгәддәс Јазыларда белә дејилир: «Еј дүнјаја өвлад кәтирмәмиш сонсуз гадын, севин. Еј доғуш ағрысы чәкмәмиш гадын, севинчиндән һарај сал! Чүнки атылмыш гадынын өвладлары әрли гадыннын өвладларындан чождур».^в 28 Гардашлар, Исчаг кими сиз дә вәдә көрә доғулан өвладларсыныз.^г 29 Анчаг нечә ки о вахт ади шәкилдә доғулмуш оғул руһ васитәсилә доғулмуш оғулу^д тәғиб етди, инди дә беләдир.^е 30 Бәс Мүгәддәс Јазылар нә дејир? «Гуллугчуну оғлу илә биркә бурадан гов кетсин, чүнки гуллугчунун оғлу азад гадынын оғлу илә бирликдә әсла варис ола билмәз».^в 31 Буна көрә дә гардашлар, биз гуллугчунун јох, азад гадынын өвладларыјыг.

5 Мәсиһ бизи бу чүр азадлыгдан өтрү азад етди. Буна көрә дә мәтин олун,^в јенидән көләлијин бојундуруғу алтына кирмәјин.^ж

2 Бахын, буну сизә мән, Булус дејирәм: әкәр сүннәт едилсәниз, Мәсиһин сизә һеч бир фәјдасы дәјмәјәчәк.^з 3 Бундан әлава, сүннәт едилән һәр кәсә дејирәм: сиз бүтүн Гануна риаяјет етмәјә борчлусунуз.^д

4 Ганун васитәсилә сәлех сәјылмаға чалышан^е һәр кәсә дејирәм: сиз Мәсиһдән ајрылдыныз, онун лүтфүндән узағлашдыныз. 5 Биз исә руһ вә

иман сажәсиндә салеһлијә је-тишәчәјимизә үмид едирик вә буну сәбирсизликлә көзләји-рик. **6** Мәсһ Иса илә вәһдәт-дә оланлар үчүн сүннәт вә ја сүннәтсизлик һеч бир әһәмиј-јәт кәсб етмир.^а Ән әсасы, мә-һәббәт васитәсилә фәәлијјәт көстәрән имандыр.

7 Сиз јахшы гачырдыныз.^б Бәс һәгигәтә итаәт етмәјини-зә ким мане олду? **8** Белә бир фикри сизә тәлгин едән сизи чағыран Аллаһ дејил. **9** Аза-чыг маја бүтүн хәмири ачы-дыр.^в **10** Әминәм ки, Аға илә вәһдәтдә олан сизләр^г мәним-лә разылашачагыныз. Амма сизи чашгынлыға салан^д һәр кимдирсә, чәзасыны чәкәчәк. **11** Мәнә кәлинчә, гардашлар, әкәр мән һәлә дә сүннәти тәб-лиғ етсәјдим, һеч мәни тәгиб едәрдиләр? Онда ишкәнчә ди-рәји^{е,а} дә һеч кәс үчүн манеә олмазды. **12** Сизи чашгынлы-ға саланлары исә көрүм ахта-лансынлар*!

13 Гардашлар, сиз азадлы-ға чағырылмысыныз. Бирчә бу азадлыгдан чисмани истәклә-рин далынча дүшмәк үчүн фүрсәт кими истифадә ет-мәјин.^в Мәһәббәтлә бир-бири-низә хидмәт едир.^г **14** Чүнки бүтүн Ганун бир әмрлә ичра едилир*: «Башгасыны өзүнү севдијин кими сев».^д **15** Еһ-тијатлы олун, әкәр бир-бири-нинизлә дидиширсинизсә,^е бу, сизи мәһв едә биләр.^в

16 Сизә дејирәм, руһун көс-тәрдији јолла кедин,^г онда әсла чисмани истәкләри ичра етмәзсиниз.^д **17** Чүнки чисим өз истәкләри илә руһа гаршы-дыр, руһ да чисмә гаршыдыр.

5:11 * Лүғәтә бах. 5:12 * Јәни төәссу-бүнү чәдикләри гануну ичра етмәјә јар-рарлы олмасынлар. 5:14 * Дикәр ва-риант: бир әмрдә чөмләнб.

ФӘС. 5

а 1Кр 7:19
Гт 6:15
Кл 3:10, 11

б 1Кр 9:24
Гт 3:3

в 1Кр 5:6
1Кр 15:33
2Тм 2:16-18

г Јһ 17:20, 21

д Гт 1:7

е 1Кр 1:23

ж 1Бт 2:16

з 1Кр 9:19

и Лә 19:18

к Мт 7:12

л Мт 22:39

м Рм 13:8, 9

н Јр 2:8

о З Јр 3:14

п И Јр 4:1, 2

р Рм 8:5, 13

с Рм 6:12

т 1Бт 2:11

Сағ сүгун

а Рм 7:15, 19

б Рм 7:23

в 1Кр 5:9

г Еф 5:3

д Кл 3:5

е Вһ 2:20

ж Мр 7:21, 22

з Еф 4:19

и 2Бт 2:2

к Јд 4

л Лә 19:26, 31

м Гн 18:10, 11

н Гн 21:20, 21

о Әш 5:11

п 1Бт 4:3

р 1Кр 6:9, 10

с Еф 5:9

д Јр 3:17

е З Рм 6:6

ж И Рм 8:4

з Фн 2:3

и Ј Ва 4:4

к 1Кр 4:7

л Гт 6:4

ФӘС. 6

к Мс 15:1

л Кл 3:12

м 1Тм 6:11

н Тт 3:2

к 1Кр 10:12

л Јр 3:2

м 1Кс 5:14

Бу гаршыдурма үзүндән сиз етмәк истәдијинизи етмирси-низ.^а **18** Амма руһун көстәр-дији јолла кедрисинизсә, де-мәли, ганунун табелијиндә де-јилсиниз.

19 Күнаһлы бәдәнин әмәл-ләри бәллидир. Бунлар әхлаг-сызлыг^{а,б}, натәмизлик, азгын-лыг^{в,г}, **20** бүтпәрәстлик, чин-дарлыг^д, әдавәт, мүнағишә, кин, гәзәб, нифаг, парчаланма, тәригәтчилик, **21** пахыллыг, сәрхошлуғ^е, кеф мәчлисләри вә саирәдир.^в Әввәлки кими, сизи јенә дә хәбәрлар едирәм: белә ишләрлә мәшғул оланлар Ал-лаһын Падшаһлығына кирмә-јәчәкләр.^г

22 Руһун бәһрәси исә бу-дур: мәһәббәт, севинч, суһ, сәбир, хејрхәһлыг, јахшы-лыг^{а,б}, иман, **23** мүләјимлик, өзүнә һаким олмағ^в. Бунла-ра гаршы чыхан ганун јохдур. **24** Бундан әләвә, Мәсһ Иса-ја мәхсус оланлар бәдәни онун еһтирас вә истәкләри илә бир-ликдә дирәјә мыхлајыблар^г.

25 Әкәр биз руһун көстәр-дији јолла кедриксә, кәлин руһа мүвафиг һәрәкәт едәк.^д **26** Мәғрур олмајағ,^е бир-бири-мизи рәғабәтә тәһрик етмәјәк,^в бир-биримизин пахыллығыны чәкмәјәк.

6 Гардашлар, кимсә билмә-дән сәһв бир иш көрсә дә, сиз јеткин мәсһиләр ону мү-ләјимчәсинә^а дүзәлтмәјә чалы-шын. Ејни заманда өзүңүздән муғажат олун^б ки, јолдан чых-мајасыныз.^в **2** Бир-бирини-зин јүкүнү дашыјын,^г бу јол-ла сиз Мәсһин ганунуну ичра

5:19 * Јун. *порнеја*. Лүғәтдә «әхлагсыз-лыг» сөзүнә бах. ^в Јахуд *абырсызлыг*. Јун. *аселкеја*. Лүғәтдә «азгынлыг» сөз-үнә бах. 5:22 * Јун. *агатосине*. Бу сөз инсанын мүсбәт мәнәви кејфијәтини билдирир вә өзүнү хејрхәһ әмәлләрдә брузәә верир.

едәчәксиниз.^а **3** Өзү бир шеј олмаја-олмаја, өзү һаггында жүксәк фикирдә олан инсан^б өзүнү алдадыр. **4** Амма гој һәр кәс өз әмәлләрини јохласын,^в онда өзүнү башгасы илә мүгајисә етмәдән^г өз әмәлләринә көрә севинә биләчәк. **5** Чүнки һәр кәс өз мәсулијјәт жүкүнү дашыјачаг.^д

6 Гој Аллаһын сөзүнү өјрәнән адам һәр бир јахшы шеји ону өјрәдәнлә бөлүшсүн.^а

7 Алданмајын, Аллаһа истәһза едилмәз; инсан нә әкәрсә, ону да бичәчәк.^в **8** Күнаһлы бәдәни үчүн әкән бәдәниндән мәһв бичәчәк, руһ үчүн әкәнсә руһдан әбәди һәјат бичәчәк.^г **9** Одур ки, кәлин јахшы иш көрмәкдән јорулмајаг, чүнки тагәтдән дүшмәсәк, вахтында бичәчәјик.^д **10** Беләликлә, нә гәдәр ки әлимиздә фүрсәт вар, һамыја, әләлхүсус, иман гардашларымыза јахшылыг едәк.

11 Көрүрсүнүз, өз әлимлә сизә нечә бөјүк һәрфләрлә јазмышам!

12 Сизи сүннәт олунмаға мәчбур едәнләр заһири шејләрлә инсанларын рәғбәтини

ФӘС. 6

а Јһ 13:34
Јһ 15:12
1Јһ 4:21

б Рм 12:3

в 2Кр 13:5

г Гт 5:26

д Рм 14:4
2Кр 5:10

е Мт 10:9, 10

Лк 10:7

Рм 15:27

1Кр 9:11, 14

е Рм 2:6-8

ө Рм 8:6, 13

ж Иб 3:14

Иб 12:3

Вһ 2:10

Сағ сүтүн

а Јр 2:10

б 1Кр 2:2

в 1Кр 7:19

Гт 5:6

Кл 3:10, 11

г 2Кр 5:17

Еф 2:10

д Рм 9:6

е 2Кр 4:10

Фһ 3:10

газанмаг истәјирләр. Онларын јекәнә мәгсәди Мәсиһин ишкәнчә дирәјинә көрә тәгибдән јајынмагдыр. **13** Һәтта сүннәт олунанларын өзләри Гаһуна риајәт етмирләр.^а Онлар она көрә сизин сүннәт олунмағынызы истәјирләр ки, сизин бәдәнинизлә өјүнсүнләр. **14** Мән исә Ағамыз Иса Мәсиһин ишкәнчә дирәјиндән башга бир шејлә әмрүмдә өјүнмәрәм.^б Чүнки онун васитәсилә дүнја мәним көзүмдә, мән дә дүнјанын көзүндә өлмүшәм. **15** Чүнки нә сүннәт олунмағын, нә дә сүннәт олунмамағын^в әһәмијјәти јохдур, әһәмијјәт кәсб едән шеј јени хилгәтдир.^г **16** Бу гајдаја әсәсән јашајанларын һамысына — Аллаһын Исраилинә сүлһ вә мәрһәмәт јар олсун.^д

17 Бундан сонра гој һеч ким мәним үчүн чәтинлик төрәтмәсин, чүнки мән бәдәнимдә Исанын гулу дамғасыны дашыјырам.^а

18 Гардашлар, гој Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү дүзкүн әһвали-руһијјәдә олан сизләрә јар олсун. Амин.

ЕФЕСЛИЛӨРӨ

МӘКТУБ

МӘЗМУН

- Саламлар (1, 2)
Руһани немәтләр (3–7)
Һәр шејин Мәсиһдә бирләшмәси (8–14)
Тәјин едилмиш вахта идарәчилик (10)
Мүгәддәс руһла мөһүрләнмәк, зәмәнәт (13, 14)

- Булу с ефеслиләрин иманына көрә Аллаһа шүкүр едир, онлар үчүн дуа едир (15–23)
- Мәсиһлә бирликдә һәјата гајтарды (1–10)
Арадакы дивар дағыдылды (11–22)
- Мүгәддәс сиррә дикәр халглардан оланлар да дахилдир (1–13)

- Дикэр халглардан оланлар
Мэсиглэ хэмварис олачаглар (6)
Аллаһын эбэди нијјэти (11)
Ефеслиларин Мэсигин мэхэббэтини
дэрк етмэлэри үчүн дуа (14–21)
- 4 Мэсигин бэдэниндэки бирлик (1–16)
Исан тимсалында һэдијјөлөр (8)
Көһнө вэ јени шөхсијјэт (17–32)
- 5 Тэмиз данышыг вэ рефтар (1–5)
Нур өвладлары кими јашајын (6–14)

- Руһла долун (15–20)
Вахтын гэдрина билин (16)
Эрлэрэ вэ арвадлара
мөслөһөтлөр (21–33)
- 6 Ушаглара вэ валидејнлэрэ
мөслөһөтлөр (1–4)
Гуллара вэ ағалара
мөслөһөтлөр (5–9)
Аллаһын вердији бүтүн
јараглар (10–20)
Салам-дуалар (21–24)

1 Аллаһын ирадэси илэ Мэсиг Исанын һэвариси тэјин едилмиш Булуздан Ефесдики мүгэддэслэрэ,^а Мэсиг Иса илэ вәһдэтдэ олан садиг гардашлара мөктуб.

2 Атамыз Аллаһдан вэ Ағамыз Иса Мэсигдән кэлән лүтф вэ сүлһ сизэ јар олсун.

3 Ағамыз Иса Мэсигин Аллаһы вэ Атасына алгыш олсун. Чүнки О, Мэсиглэ вәһдэтдэ олан бизлэрэ сәмави аләмдә һәр чүр руһани немәт бәхш етмиш,^б **4** бәшэрин тәмәли гојуландан әввәл онула бирликдә олмаг үчүн бизи дэ сечмишдир ки, мэхэббәт көстэрэрәк Онун гаршысында мүгэддэс вэ ејибсиз^в олаг.

5 О, Өз истәјинә вэ ирадэсинә әсасән^г бизи Иса Мэсиг вәсәтәсилә огуллуға көтүрмәји^д габагчадан гәрарлашдырмышды^е ки, **6** Өз севимли Оғлу вәсәтәсилә^в бизә бәхш етдији шанлы лүтфә^з көрә мэдһ едилсин. **7** Биз Аллаһын лүтфүнүн боллуғуна әсасән, Оғлунун ганы илэ өдәнмиш фидјә вәсәтәсилә^ж азадлыға, бәли, күнаһларымызын әфвинә јетишимшик.^з

8 О, бу лүтфү һәр чүр һикмәт вэ дәрракә илэ бәрәбәр

ФЭС. 1

а Вһ 2:1, 3

б Еф 2:6

в Еф 5:25-27

г Рм 8:28

д Рм 8:15, 29
Рм 8:23

е 2Кр 2:13

1Бт 1:2

ж Јһ 3:35

з Рм 3:24

ж һә 20:28

Рм 3:25
Вһ 5:9

з һә 13:38

Кл 1:14
Кл 2:13

Сағ сүтүн

а Рм 16:25, 26

б Фн 2:9, 10
Кл 1:19, 20

в Рм 8:17
Еф 3:5, 6

г 2Кр 1:22
Еф 4:30
Вһ 7:4

д 2Кр 5:5
1Бт 1:3, 4

е 1Бт 2:9

ж Рм 8:23
1Тм 2:5, 6

бизә сәхавәтлә верди **9** вэ Өз ирадэсинин мүгэддэс сиррини^а бизә ачыглады. Бу сирр Онун истәјинә вэ нијјэтинә ујғундур. **10** Онун нијјэти бу-дур ки, тәјин едилмиш вахтын тамамында көјдә вэ јердә оланлары Мэсигдә бирләшдирмәк үчүн бир идарәчилик тәсис етсин.^б Бәли, һәр шеј Мэсигдә бирләшәчәк. **11** Биз Мэсиглэ вәһдәтдәјик вэ вәрис тәјин едилмишик.^в Биз һәр шеји Өз ирадэсинә ујғун гәрарлашдырыб јеринә јетирәнин нијјэтинә көрә габагчадан сечилмишик ки, **12** О, Мэсигә биринчи үмид бағлајан бизләрин вәсәтәсилә шәрәфләнсин вэ мэдһ олунсун. **13** Анчаг сиз дә һәгигәт сөзүнү, хиласыныз бәрәсиндәки мүждәни ешидәндән сонра она үмид етдиниз. Сиз иман едәндән сонра Аллаһ Мэсиг вәсәтәсилә сизи вәд едилмиш мүгэддэс руһла мөһүрләди.^г **14** Бу руһ мирасымыза зәманәтдир.^д Мөһүрләнмә Аллаһа мәхсус оланларын^е Онун чалалынын мэдһи үчүн фидјә вәсәтәсилә^ж азадлыға чыхма-сына хидмәт едир.

15 Буна көрә мән дә Ағамыз Исаја бәсләдијиниз иман

вэ бүтүн мүгэддэслэрэ бэслэдижиниз мэхэббэт барэсиндэ эшидэндэн бэри **16** дурмадан сизэ көрө Аллаһа шүкүр едирэм. Дуаларымда сизи јад едиб **17** дилэјирэм ки, Ағамыз Иса Мэсихин Аллаһы, шэрэфли Атамыз Ону јахындан таныдыгча сизэ һикмэт вэ вәһј руһу версин.^а **18** О, гэлбинизин көзүнү нурландырыб ки, сиз Онуң сизи һансы үмид дәвэт етдијини, мирас кими мүгэддэслэрэ һансы шэрэфли вар-дөвлэти горујуб сахладығыны^б **19** вэ биз иманлыларда фэалијјэт көстөрөн гүдрэтинин мисилсиз бөүклүјүнү дэрк едэсиниз.^в Бу гүдрэтин бөүклүјүнү Онуң эзэмэтли күчүнүн фэалијјэтиндэн көрмөк олар. **20** Аллаһ бу күчү илэ Мэсихи дирилтди вэ ону көјлөрдө, Өз сағында отуртду,^г **21** ону јалныз бу дөврдө* дејил, кэлэчөкдө дә һәр чүр һөкүмэтдэн, һакимијјэтдэн, гүдрэтдэн, игтидардан вэ аддан үстүн етди.^д **22** Аллаһ һәм дә һәр шеји Мэсихин ајағлары алтына гојараг^е она табе етди вэ ону јығынчагла бағлы һәр шејин башы тэјин етди.^в **23** Јығынчаг Мэсихин бэдәнидир,^г Мэсихлэ долудур. Мэсих һәр чәһэтдэн һәр шеји тамамлајыр.

2 Сиз тэгсир вэ күнаһ учбатындан өлү идиниз, Аллаһ исэ сизи һәјата гәјтарды.^ж **2** Бир заманлар тэгсир вэ күнаһларыңыз ичиндэ бу эманәјэ ујғун јашајырдыңыз,^з һал-һазырда итаэтсиз адамларда фэалијјэт көстөрөн һаванын^и, руһун^й һакимијјэтинин һөкмдарына ујмушдунуз. **3** Бәли, бир вахтлар һамы-

1:21 * Лүғәт бах.

ФӘС. 1

а Кл 1:9
1Тм 2:3, 4

б 1Бт 1:3, 4

в 2Кр 13:4

г 36 110:1
һә 7:55

д һә 4:12
Фн 2:9-11

е 36 8:6
1Кр 15:27
Иб 2:8

ж Мт 28:18
Еф 5:23
Кл 1:18

з Рм 12:5
Еф 4:16

ФӘС. 2

ж Кл 2:13

з Рм 12:2
Еф 4:17

и Јһ 12:31

ы 1Кр 2:12

Сағ сүтүн

а 1Кр 6:9-11

б 1Бт 4:3

в Јһ 3:36

г 36 145:9

д Рм 5:8
1Јһ 4:9, 19

е Кл 2:12, 13

ж Еф 1:3

з Рм 4:16

и Рм 3:20

й Еф 1:3, 4

и Гт 6:15

ы Рм 9:4

ј Өш 65:1

мыз онларын арасында чисмани истәклэрэ ујғун јашамыш,^а чисмимизин вэ зәһнимизин арзуларынын^б далынча дүшәрәк башгаллары кими анандан-кәлмә Аллаһын гәзәбинә лајиг идик*.^в **4** Анчаг мәрһәмәти бол олан^г Аллаһ бизә дудуғу бөүк мэхэббәтинә көрә^д **5** биз һалэ тэгсирләримиздә өлү икән, бизи Мэсихлэ бирликдә һәјата гәјтарды.^е (Бәли, сиз лүтф сәјсиндә хилас олдуңуз.) **6** Устәлик, Мэсих Иса илэ вәһдәтдә олан бизләри^в онунла бирликдә дирилтди вэ көјлөрдә отуртду ки, **7** кәләчөкдә лүтфүнүн мисилсиз зән-кнлијини Мэсих Иса илэ вәһдәтдә олан бизләрә сәхавәтлэ нүмајиш етдирсин.

8 Сиз бу лүтф сәјсиндә иман васитәсилә^г хилас олму-сунуз, амма буна өзүнүң наил олмамысынын, бу, Аллаһын энамдыр. **9** Бәли, һеч кәсин өјүнмәјэ сәбәби олмасын дејә, бу хилас әмәлләрин нәтичәси дејил.^ж **10** Биз Аллаһын әлинин ишијик вэ Мэсих Иса илэ вәһдәтдә^з олдуғумуза көрә јарадылмышыг^и ки, Аллаһын бизим үчүн габагчадан гәрарлашдырдығы јахшы ишләри көрәк.

11 Буна көрә дә унутмајын ки, чисмән дикәр халғлардан олан сизләри инсан әли илэ сүннәт едилмишләр бир вахтлар сүннәтсиз адландырырды. **12** О вахт сиз Мэсихсиз идиниз, Исраил чәмијјэтиндэн кәнарда галыб вәд әсасында бағланмыш әһдләрә јад идиниз.^ы Бу дүнјада үмидсиз вә Аллаһсыз јашајырдыңыз.^й **13** Бир вахтлар Аллаһдан узаг олан сизләр инди Мэсих Иса илэ вәһдәтдәсиниз,

2:3 * һәрфөн: гәзәбин өвладлары идик.

онун ганы саясында Аллаһа жахынлашмысыңыз. **14** Чүнки Мәсһ бизә сүлһ кәтирди,^а ики тәрәфи бир-бириндән абыран^б дивары дағытды вә бу ики тәрәфи бирләшдирди.^в **15** О, өз бәдәни илә дүшмәнчилији арадан галдырды, јәни һөкмләрден вә әмрләрден ибарәт Гануну ләғв етди ки, өзү илә вәһдәтдә олан ики тәрәфдән јени бир инсан јаратсын,^г сүлһү бәргәрар етсин вә **16** ишкәнчә дирәји^д вәсәтәсилә ики халгдан бир бәдән тәшкил едиб ону Аллаһла там барышдырсын. О, өз бәдәни илә дүшмәнчилији арадан галдырды.^е **17** О кәлиб сүлһ һаггындакы мүждәни һәм узагда олан сизләрә, һәм јахында оланлара бәјан етди, **18** чүнки онун саясында бизим, јәни һәр ики халгын бир руһ вәсәтәсилә Аллаһа манеәсиз јахынлашмаг имканы вар.

19 Буна көрә дә сиз артыг јаделли вә гәриб дејилсиниз,^о сиз мүгәддәсләрин содашы^п вә Аллаһын аиләсинин үзвләрининиз.^ж **20** Сиз һәвариләрдән вә пејғәмбәрләрден^з ибарәт тәмәлин үзәриндә тикилмисиниз, бу тәмәлин кушә дашы исә Мәсһ Исадыр.^з **21** Онунла вәһдәтдә олан вә бүтүн һиссәләри һәмәһәнк шәкилдә бирләшән^и бүтүн бина учала-учала Јеһова үчүн мүгәддәс мәбәд олур.^и **22** Беләликлә, Аллаһын Өз руһу илә мәскән салмасы үчүн онунла вәһдәтдә олан сизләрден бир мәкан учалдылыр.^к

3 Бу сәбәбдән мән Булус сизә көрә, јәни дикәр халгларә көрә Мәсһ Иса уғрунда мәһбусам.^к **2** Сиз, шүбһә-

ФӘС. 2

а Кл 1:19, 20

б Кл 3:11

в Ль 20:26
Кл 2:13, 14г 1Кр 12:12
Гт 3:28

д Иб 12:2

е Ев 10:28

ж Еф 2:12

з Фп 3:20

и 1Тм 3:15
Иб 3:6

к 1Кр 12:28

л Әш 28:16

м Кл 2:19

н 1Кр 3:16
1Кр 6:19

о 1Бт 2:5

ФӘС. 3

к Еф 4:1

Сағ сүтуна 1Кр 9:16, 17
Кл 1:25, 26б 1Кр 4:1
Еф 6:19в Рм 11:25
Рм 16:25, 26

г Еф 2:15, 16

д Кл 1:25-27

е 1Кр 15:9
1Тм 1:13, 14

ж Еф 1:9, 10

з 1Бт 1:10, 12

и 1Бт 2:9

к Еф 1:11

л Јһ 14:6
Иб 4:15, 16

сиз, ешитмисиниз ки, мәнә Аллаһын лүтфүндән јарарланмағыңыз үчүн сизә көмәк етмәк тапшырылыб.^а **3** Сизә бир аз әввәл гысача јаздығым кими, мүгәддәс сирр мәнә вәһј вәсәтәсилә ачылыб. **4** Беләликлә, сиз бу сөзләри охујаркән мәним Мәсһ һаггындакы мүгәддәс сирри^б баша дүшдүјүмү анлајачагысыз. **5** Бу сирр кечмиш нәсилләрдә бәшәр өвләдларына ачылмамышды, јалһыз инди руһ вәсәтәсилә онун мүгәддәс һәвариләринә вә пејғәмбәрләринә билдирилиб.^в **6** Мүгәддәс сирр ондан ибарәтдир ки, Мәсһ Иса илә вәһдәтдә олан дикәр халгларә мәнсуб адамлар онунла бирликдә варис вә бир бәдәнин үзвләри олсунлар.^г Онлар да мүждә саясында Аллаһын бизә вәд етдији шејләри алачлар. **7** Мән Аллаһын лүтфү саясында бу сиррин хидмәтчиси олдум. Бу әнам мәнә Аллаһын күчүнүн фәалијәти илә верилди.^г

8 Бу лүтф мәнә, мүгәддәсләр арасында кичикләрин ән кичијинә верилмишдир^д ки, мән Мәсһин ағласығмаз сәрвәти барәсиндәки мүждәни халгларә бәјан едим, **9** һәр шеји јарадан Аллаһын гәдим заманлардан бәри кизли сахладығы мүгәддәс сирри^е нечә идарә етдијини инсанларә көстәрим. **10** Бу, она көрә иди ки, инди Аллаһын бөјүк вә чоһчәһәтли һикмәти јығынчаг вәсәтәсилә^о сәмави әләмдәки һөкүмәт вә һакимијәтләрә ачылсын.^ж **11** Бу, Онун әбәди нијјәтинә, Ағамыз Мәсһ^з Иса илә әлағәдәр гәрарлашдырдығы нијјәтә мувафигдир. **12** Онун саясында биз белә чәсарәтлә дәншыыр,^и она

олан иманымыз васитәсилә Аллаһа манеәсиз јахынлашырыг. **13** Буна көрә дә хашиш едирәм: сизин уғрунузда чәк-дүжим әзијәтләрә көрә руһдан дүшмәјин, чүнки бунлар сизин шәрәфиниздир.^а

14 Бу сәбәбдән мән Атаһын гаршысында диз чөкүрәм, **15** кимә ки, көјдә вә јердә олан һәр аилә өз адына көрә борчлудур. **16** О бөјүк чалал саһибинә јалварырам ки, руһунун вердији гүввәтлә дахили варлығынызы мөһкәмләндирсин^б **17** вә Мәсһһ иманыныз васитәсилә мәнәббәтлә^в бәрәбәр гәлбиниздә мәскән салсын.^г Диләјим бәдур ки, сиз мөһкәм оласыныз, иман тәмәли үзәриндә мәтин дура сыныз.^г **18** Беләчә, бүтүн мүгәддәсләрлә бирликдә һәгигәтин кенишлијини, узунлуғуну, һүндүрлүјүнү вә дәринлијини там гавраја биләсиниз, **19** Мәсһһин биликдән үстүн олан мәнәббәтини^д дәрк едәсиниз ки, Аллаһын вердији там долғунлуғла доласыныз.

20 Бәли, биздә фәәлијјәт көстәрән күчү васитәсилә^е хашиш етдијимиз, дүшүндүјүмүз һәр бир шејдән гат-гат артығыны^е етмәјә гадир олан Аллаһа **21** нәсилдән-нәслә, әбәдијјәт боју јығынчаг вә Мәсһһ Иса васитәсилә алгыш олсун. Амин!

4 Беләликлә, Аға уғрунда мәнәбус^ж олан бир адам кими сизә јалварырам: алдығыныз дәвәтә лајиг јашајын.^з **2** Там тәвәзәкарлыг^и, мүләјимлик, сәбир^ы вә мәнәббәтлә бир-биринизә гаршы дөзүмлү олуб^ј **3** сүлһүн бирләшдиричи телләри арасында руһун вердији бирлији горумага үрәкдән чалышын.^к **4** Дәвәт

ФӘС. 3

а 2Тм 2:10

б 2Кр 4:16

в Јһ 14:23

г Кл 2:6, 7

Ғ Кл 1:23

д Рм 8:35

е Кл 1:29

ө Мр 11:24

ФӘС. 4

ж Фм 9

з Фп 1:27

и Мр 11:29

Рм 12:3

Фп 2:3

1Бт 5:5

ы 1Сж 5:14

ј 1Кр 13:4

к 1Кр 1:10

Кл 3:15

Сағ сүтүн

а 1Бт 1:3, 4

б Рм 12:5

в 1Кр 12:4

г 1Кр 8:6

1Кр 12:5, 6

Ғ 1Кр 12:11

д 36 68:18

1Кр 12:28

Еф 4:11

е һв 1:9

1Тм 3:16

Иб 9:24

ө Мр 10:2-4

ж 1Кр 12:28

з һв 21:8

и һв 13:1

Јр 3:1

ы 1Кр 14:26

ј 1Кр 14:20

к Иб 13:9

к 1Кр 11:3

Кл 1:18

олундуғунуз үмид бир^а олдуғу кими, бәдән дә бир^б, руһ да бир^в, **5** Аға да бир,^г иман да бир, вәфтиз^д дә бир, **6** һамынын Атасы вә Аллаһы да бирдир. О, һамынын үзәриндәдир, һамы васитәсилә вә һамыда фәәлијјәт көстәрир.

7 Һәр биримизә Мәсһһин бөлүшдүрдүјү әнама ујғун оларак лүтф верилиб.^г **8** Буна көрә дә јазылыб: «О көјә галханда әсирләри өзү илә апарды, инсан тимсалында һәдиј-јәләр верди».^д **9** Демәли, о, ашағылара, јәни јер үзүнә енмишди ки, «галхды» дејилиб. **10** Һәр шеји тамамламаг үчүн һәм енән, һәм дә уча көлјәрин зирвәсинә галхан^е ејни кәсдир.

11 О, кимини һәвари^ө, кимини пејғәмбәр^ж, кимини мүждәчи^з, кимини дә чобан вә мүәллим^и кими верди ки, **12** мүгәддәсләри өјрәтсинләр^и, хидмәт ишини көрсүнләр, Мәсһһин бәдәнини^и инша етсинләр,^ы **13** та о вахтачан ки биз һамымыз иманда бирлијә вә Аллаһын Оғлуну танымагда вәһдәтә, јеткин инсан^ј сәвијјәсинә, Мәсһһә мәхсус долғунлуғун инкишаф дәрәчәсинә јетишәк. **14** Беләликлә, биз ушаг олмамалыјыг, инсанларын фырылдағындан, һиләсиндән вә фәнд-фелиндән доған һәр чүр тәлим, күләк кими,^к бизи ора-бура апармамалы, дәниз далғалары кими, атыб-гутмамалыдыр. **15** Кәлин һәгигәти сөйләјәрәк бәдәнин башы олан Мәсһһә^к доғру һәр шејдә мәнәббәтлә инкишаф едәк. **16** Онун васи-

4:5 * Лүғәтә бах. **4:11** * Јун. апостолос. Мәнәсы: көндәрилмиш; елчи. **4:12** * Јахуд мүгәддәсләрә дүзәлиш етсинләр. ^ө Јәни јығынчағы.

тәсилә бүтүн бәдән үзвләри^а һәмәһәнк сурәтдә бирләшиб. Һәр бир үзв мүхтәлиф ва-чиб роллары јеринә јетирән оҗ-наглар васитәсилә гаршылыгы-лы фәалијјәт көстәрир. Һәр бир үзв өз ишини дүзкүн көр-рәндә бу, бәдәнин бөјүмәсинә вә мәһәббәтдә мөһкәмләнмә-синә көмәк едир.^б

17 Буна көрә дә сизә деји-рәм, Ағанын гаршысында сизә нәсирәт верирәм: артыг пуч дүшүнчәләрә ујуб јашајан башга халглар кими јашама-јын.^в **18** Онлар әглән гаран-лыгдадырлар, чаһиликләри-нә көрә, үрәкләри күт ол-дуғуна көрә Аллаһа мәхсус һәјата гаршы јадлашыблар. **19** Онлар абыр-һәјаны бүсбү-түн итирәрәк ачкөзлүклә һәр чүр натәмиз иш көрмәк үчүн өзләрини азғынлыг^г кирдабы-на гәрг едибләр.

20 Лакин сиз Мәсирә белә танымамысыныз, **21** әлбәттә, әкәр сиз, доғрудан да, ону динләјиб ондан өјрәнмисиниз-сә. Чүнки һәгигәт Исададыр. **22** Сиз өјрәнмишдиниз ки, әв-вәлки давраныш тәрзинизә хас олан вә алдадычы арзулары илә позғунлашан көһнә шәх-сијјәти әјниниздән чыхарма-лысыныз,^д **23** даима дүшүнчә тәрзинизи јениләшдирмәлиси-низ,^е **24** Аллаһын ирадәсинә әсасән вә һәгиги сәләһлик-лә сәдагәтә ујғун јарадылмыш јени шәхсијјәтә бүрүнмәлиси-низ.^б

25 Буна көрә дә артыг ја-ланы кәнара гојдуғунуз үчүн бир-биринизә һәгигәти сөјлә-јин,^в чүнки биз һамымыз бир бәдәнин үзвүјүк.^г **26** Гәзәб-

4:19 * Јахуд абырсызлыг. Јун. аселкеја. Лүғәтдә «азғынлыг» сөзүнә бах.

ФӘС. 4

а 1Кр 12:27

б Кл 2:19

в Рм 1:21
1Бт 4:3

г Гт 5:19

д Рм 6:6
Рм 7:23
Кл 3:9

е Д 36 51:10
Рм 12:2

ж Кл 3:10

з Зк 8:16
Кл 3:8, 9
Вһ 21:8

и Рм 12:5

Сағ сүгүн

а 36 4:4

б Лв 19:17
Кл 3:13

в Јг 4:7

г 2Ск 3:10

д Ф һв 20:35
1Ск 4:11, 12

е Мт 15:11
Јр 3:10

ж Кл 4:6

з Әш 63:10

и Рм 8:23

и Еф 1:13

и Јр 3:14

ы Кл 3:8

ј Тт 3:2

к Кл 3:12
1Бт 3:8

к Мт 6:14
Мт 18:35
Мр 11:25

ФӘС. 5

л Мт 5:48
Лк 6:36

м 1Кр 16:14

н Јһ 13:34
1Јһ 3:23

о Чк 29:18

ө 1Кр 5:11
Кл 3:5

л 1Ск 4:3

р Кл 3:8

с 1Ск 5:18

ләнсәниз дә күнаһ ишләмә-јин,^а күн батана гәдәр һирсли галмајын,^б **27** Иблисә фүрсәт вермәјин.^в **28** Оғурлуг едән даһа оғурлуг етмәсин, әли-нин һалал зәһмәти илә долан-сын^г ки, корлуг чәкәнә дә әл тута билсин.^д **29** Гој дили-низдән һеч бир пис* сөз чых-масын,^е анчаг зәрурәтә көрә иманы мөһкәмләндирмәк үчүн јахшы сөз сөјләјин ки, сизи динләјәнләрә фәјда кәтирсин.^б **30** Һәмчинин Аллаһын мүгәд-дәс руһуну кәдәрләндирмәјин,^в чүнки сиз фидјә васитәсилә азадлыға чыхачағыныз күн үчүн^ж бу руһла мөһүрләнмисиниз.^з

31 Һәр чүр кини^а, һирси, гәзәби, гышгырығы, тәһгири^б, һабелә зәрәр кәтирән һәр шеји кәнара гојун.^в **32** Бир-бирини-зә гаршы хејирхәһ, шәфғәтли олун,^г Аллаһ Мәсирә васитәси-лә сизи үрәкдән бағышлады-ғы кими, сиз дә бир-биринизи үрәкдән бағышлајын.^к

5 Беләликлә, Аллаһын се-вимли өвладлары кими Она бәнзәмәјә чалышын,^н **2** мәһәббәт јолунда јеријин,^м нечә ки Мәсирә бизи* севди^н вә өз чаныны бизим јолумызда^о Аллаһа хош әтирли тәгдимә вә гурбан кими верди.^о

3 Әхлагсызлығын, һәр чүр натәмизлијин, ачкөзлүјүн ады-ны белә, чәкмәјин,^ө ахы бун-лар мүгәддәсләрә јарашмыр.^п

4 Һәмчинин аранызда абыр-сыз һәрәкәтләрә, ахмаг сөһ-бәтләрә вә әдәбсиз зарафат-лара јер вермәјин^р (бунлар на-лајиг шәјләрдир), әксинә, Ал-лаһа шүкүр един.^с **5** Ахы сиз

4:29 * Һәрфән: чүрүк. **5:2** * Дикәр ва-риант: сизи. ^а Дикәр вариант: сизин јо-лунызда.

жахшы билирсиниз вә баша дүшүрсүнүз ки, нә әхлагсыз^а, нә натәмиз, нә дә ачкөз адамын,^б башга сөзлө, бүтпәрәстин Мәсиһин вә Аллаһын Падшаһлыгында пайы жохдур.^в

6 Гөј һеч кәс сизи пуч сөзләрлө алдатмасын, чүнки итаәтсиз адамлар садаладыгым бу шејләрә көрә Аллаһын гәзәбинә дүчар олачаглар. **7** Буна көрә дә онларла алыб-верәчәјиниз олмасын.

8 Чүнки сиз бир вахтлар зүлмәт идиниз, амма инди Ағаја мәхсус^г олдуғунуз үчүн нурсунуз,^г нур өвладлары кими дә јашајын. **9** Нурун бәһрәси исә һәр чүр јахшылыг, сәләһлик вә һәгигәтдир.^д **10** Рәббә нәјин мәгбул^е олдуғуна даима әмин олун, **11** зүлмәтин јарарсыз ишләриндә әлиниз олмасын,^е әксинә, онлары ифша едін, **12** чүнки онларын хлөвәтдә көрдүјү ишләри адам дилә кәтирмәјә белә, утаныр. **13** Ифша едиләси һәр бир шеји нур үзә чыхарыр вә беләчә, үзә чыхан һәр шеј нур олуp. **14** Буна көрә дә јазылыб: «Еј јатан, ојан, өлүләр арасындан галх^ж ки, Мәсиһ сәнин үзәринә нур сачсын».^з

15 Диггәтли олун, дүшүнчәсизләр кими жох, мүдрикләр кими һәрәкәт едін вә **16** пис вахтда јашадығымызы нәзәрә алараг, вахтынызын гәдрини билин.^и **17** Буна көрә дә ағылсыз давранмајын, Јеованын ирадәсини даима гаврајын.^и **18** Һабелә, шәрабдан сәрхош оланачан ичмәјин,^и бу, инсаны адамлыгдан чыхарыр, әксинә, мүгәддәс руһла долун, **19** бир-биринизләр^к данышанда мәзмурлар, Аллаһа мәдһ-

ФӘС. 5

а һә 15:28, 29

б 1Тм 3:8
Тт 1:7в 1Кр 6:9, 10
Гт 5:19, 21

г 1Бт 2:9

д Мт 5:16
Јһ 12:36

е Гт 5:22, 23

ж Рм 12:2

з Рм 13:12, 13
2Кр 6:14и Еф 2:1
Кл 2:13

к Јһ 8:12

л Кл 4:5

м Рм 12:2
1Ск 4:3
1Бт 4:2

н Әш 5:11

Саг сүгүн

а Јр 5:13

б 36:33:2, 3
һә 16:25
Кл 3:16

в Кл 3:17

г 1Ск 5:18

д Фл 2:3
1Бт 5:5е Кл 3:18
Тт 2:4, 5
1Бт 3:1

ж 1Кр 11:3

з Рм 7:2

и 1Бт 3:7

к һә 20:28

л Јһ 17:17

м Тт 2:13, 14

н Еф 1:4
Кл 1:21, 22о Рм 12:5
Еф 1:22, 23п Јр 2:24
Мт 19:5р Еф 1:9, 10
Кл 1:26, 27

с Еф 3:5, 6

т Кл 3:19

у 1Бт 3:5, 6

ләр, руһани нәғмәләр сөјләјин.^а Үрәјиниздә Јеоваја мәдһ нәғмәләри охујун.^б **20** Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә^в һәмишә, һәр шеј үчүн Атамыз Аллаһа шүкүр едін.^г

21 Мәсиһә бәсләдијиниз еһтирамдан ирәли кәләрәк бир-биринизә табе олун.^д **22** Гөј арвадлар Ағаја табе олур кими әрләринә табе олсунлар,^д **23** чүнки Мәсиһ јығынчагын башы,^е бу бәдәнин хиласкары олдуғу кими, әр дә арвадынын башыдыр.^е **24** Бәли, јығынчаг Мәсиһә табе олдуғу кими, арвадлар да һәр шејдә әрләринә табе олмалыдырлар. **25** Әрләр, арвадларынызы һәмишә севин,^ж нечә ки Мәсиһ дә јығынчагы севди вә өзүнү онун јолунда фәда етди^з ки, **26** ону су илә, јәни Аллаһын сөзү илә јујуб тәмизләсин вә пак етсин,^и **27** јығынчагы бүтүн көзәллији илә, ләкәсиз, гырышсыз вә саирәсиз,^и мүгәддәс вә ејибсиз шакилдә өз һүзуруна чыхарсын.^и

28 Бунун кими әр дә арвадыны өз бәдәнини севдији кими севмәлидир. Арвадыны севән өзүнү сеvir, **29** ахы елә бир адам жохдур ки, өз бәдәнинә нифрәт етсин, әксинә, инсан өз бәдәнинин гејдинә галыр, ону әзизләјир. Мәсиһ дә јығынчагла белә рәфтар едир, **30** чүнки биз онун бәдәнинин үзләрәјик.^к **31** «Буна көрә дә киши өз ата-анасыны тәрк едиб арвадына бағланагач вә икиси бир бәдән олачак».^к **32** Бу мүгәддәс сирр^к бөјүкдүр. Мән бурада Мәсиһи вә јығынчагы нәзәрдә тутурам.^к **33** Бунунла белә, һәр кәс арвадыны өзүнү севдији кими севсин,^к арвад да әринә дәрин һөрмәт бәсләсин.^о

6 Ушаглар, Рэббин ирадэсинэ ујғун олараг валидејн-лэринизин сөзүнэ гулаг асын,^а чүнки бу, Аллаһын көзүндө дүзкүндүр. **2** «Атана вэ ана-на һөрмэт ет».^б Бу, илк әмрдир ки, вәдлә бәрабәр верилиб: **3** «Беләчә, күзәранын хош, јер үзүндә өмрүн узун олачаг». **4** Сиз исә, аталар, ушагларынызы језәбләндримэјин,^в онлары Јеһованын тәрбијәси^г вә өјүд-насиһәтилә бөјүдүн.^д

5 Еј гуллар, јердәки ағаларыныза^д Мәсиһә итаәт едир кими, дәрин еһтирам вә сәмијјәтлә итаәт един. **6** Буну инсанлары разы салмаг үчүн^е онлар сизи көрәндә јох, Мәсиһин гуллары кими Аллаһын ирадәсини сидги-үрәкдән јеринә јетирмәк үчүн един.^е **7** Гуллар, чанла-башла хидмәт един, санки, инсанлара јох, Јеһоваја хидмәт едирсиниз.^ж **8** Сиз билирсиниз ки, истәр гул, истәр азад инсан етдији јахшылығы көрә Јеһовадан мүкафатыны алачаг.^з **9** Сиз дә, ағалар, гулларынызла бу чүр давранын, һәрбәзорбаны гыраға гојун, ахы сиз билирсиниз ки, онларын да, сизин дә Саһибиниз көјләрдәдир^и вә О, ажры-сечкилији севмир.

10 Хуласә, Рәбдән вә Онун күчүнүн эзәмәтиндән гүввәт алын.^и **11** Иблисин һијләләринә синә кәрмәк үчүн Аллаһын вердији бүтүн јараглары әјнинизә кейнин.^ј **12** Чүнки биз әтә вә гана гаршы јох, һөкумәтләрә, һакимийјәтләрә, бу зүлмәти идарә едән дүнја һөкмдарларына, сәмави аләмдәки шәр руһи гүввәләрә^к гаршы мүбаризә апарырыг.^к **13** Буна көрә дә Аллаһын вердији бүтүн јараглары көтү-

ФӘС. 6

а Мс 1:8

Мс 6:20

Кл 3:20

б Чх 20:12

Гн 5:16

Мс 20:20

Мс 23:22

Мт 15:4

в Кл 3:21

г Мс 13:24

д Гн 6:6, 7

Мс 3:11

Мс 19:18

Мс 22:6

е 1Тм 6:1

1Бт 2:18

ж Кл 3:22

з Лк 10:27

и 1Кр 10:31

к Кл 3:23, 24

л 1Кр 7:22

м Еф 3:16

н Рм 13:12

о 2Бт 2:4

п 2Тм 4:7

Сағ сүгүн

а 2Кр 6:4, 7

б Әш 11:5

в Мс 4:23

Әш 59:17

г Әш 52:7

Рм 10:15

д 1Јһ 5:4

е 1Бт 5:8, 9

ж Әш 59:17

1Сх 5:8

з Иб 4:12

и Кл 4:2

Јд 20

к Кл 4:3

л 2Кр 5:20

м 2Тм 4:12

Тт 3:12

н Кл 4:7, 8

рүн^а ки, ағыр күндә мүгавимәт көстәрә биләсиниз. Беләчә, һәр шеји јеринә јетирәндән сонра мөһкәм дурачагсыныз.

14 Беләликлә, һәгигәт гуршағыны белинизә бағлајыб,^б сәләһлик зиреһини дөшүнүзә тахыб,^в **15** сүлһ мүждәсини тәблиғ етмәк һазырлығыны ајағыныза кейиниб дәјанәтлә дајанын.^г **16** Бунлардан башга бөјүк иман галханыны көтүрүн,^д онунла сиз Шәририн^е бүтүн аловлу охларыны сөндүрәчәксиниз.^д **17** Һәмчинин хилас дәбилгәсини^е вә руһун гылынчыны, јәни Аллаһын сөзүнү көтүрүн.^е **18** Ејни заманда һәр ан руһун тәсирилә һәр чүр диләк вә јалварышла дуа един.^ж Буна көрә дә ојаг галын, даима мүгәддәсләр үчүн јалварын. **19** Мәндән өтрү дә дуа един ки, данышмаға башлајанда нә демәк лазымдырса, мәнә билдирилсин вә мән мүждәнин мүгәддәс сиррини чәсарәтлә бәјан едим.^з **20** Чүнки мән мәнбүс һалымда бу мүждәнин сәфири кими^и хидмәт едирәм. Дуа един ки, онун һагғында чәсарәтлә даныша билим. Бу, мәнним борчумдур.

21 Ағаја сәдагәтлә хидмәт едән севимли гардашым Тихик^л һал-әһвалым барәдә һәр шеји сизә чатдырачаг.^л **22** Ону бу мәгсәдлә јаныныза көндәрирәм ки, сизә һал-әһвалымыздан хәбәр кәтирсин вә тәсәлли версин.

23 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән гардашлара сүлһ, мәнәббәт вә иман диләјирәм. **24** Ағамыз Иса Мәсиһи түкәнмәз мәнәббәтлә севән һәр кәсә лүтф јар олсун!

6:16 * Јәни Шејтанын.

ФИЛИППИЛИЛЭРЭ

МӨКТУБ

МЭЗМУН

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1, 2)
Аллаһа һәмд-сәна; Булусун дуасы (3–11)
Өнкөлләр мүждөҗө хидмәт едир (12–20)
Јашамаг Мәсиһин ардынча кетмөк, өлмөк исә газанч демөкдир (21–26)
Мүждөҗө лајиг јашајын (27–30)</p> <p>2 Төвәзөкарлыг (1–4)
Мәсиһин төвәзөкарлығы вә учалмасы (5–11)
Хиласа јетишмәҗө чалышын (12–18)
Нур кими парлајын (15)</p> | <p>Тимути вә Епафродит Филиппијә кедир (19–30)</p> <p>3 Чисмани шејләре күвәнмәмөк (1–11)
Булус Мәсиһә көрә һәр шеји һеч сајыр (7–9)
Ирәлидәки шејләре чан атмаг (12–21)
Көјләрин вәтәндашыјыг (20)</p> <p>4 Бирлик, севинч вә дүзкүн фикирләр (1–9)
Һеч нәҗә көрә нараһат олмајын (6, 7)
Филиппилиләре бәхшишләринә көрә тәшөккүр (10–20)
Салам-дуа (21–23)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Мәсиһ Исанын гуллары Булус вә Тимутидән Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан Филиппидәки^а бүтүн мүгәддәсләр, нәзарәтчиләр^б вә јығынчаг хидмәтчиләринә^в мәктуб.

2 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Һәр дәфә сизи хатырлајанда Аллаһыма шүкүр едирәм

4 вә һамыңыз үчүн јалварыб севинчлә дуа едирәм.^а **5** Ахы сиз илк күндән башлајараг мүждәнни јайылмасына өз төһфәнизи верирсиниз. **6** Мән әминәм ки, аранызда јахшы иши башлајан Аллаһ ону Мәсиһ Исанын күнүнәдәк^г баша чатдырачаг.^г **7** Сизин барәниздә белә фикирләшмәҗә там әсасым вар, чүнки сиз һәмишә үрәјимдәсиниз. Сиз һәм һәбсдә олдуғум мүддәтдә,^д һәм дә мүждәнни мүдафиәсиндә вә гануни танынмасында^е мәнимлә биркә Аллаһын лүтфүнә шәрик олмусунуз.

ФӘС. 1

а һв 16:12

б 1Тм 3:1, 8

в 1Ск 1:2

г 1Кр 1:8

г Фл 2:13

д Еф 3:1

Фл 1:13

Кл 4:18

2Тм 1:8

Фм 13

е һв 24:10, 14

һв 25:10-12

Сағ сүтүн

а Јһ 17:3

б Иб 5:14

в 1Ск 3:12

г Рм 12:2

г Рм 14:13, 21

д Јһ 15:5

е Еф 3:1

ө һв 28:30, 31

8 Һамыңыздан өтрү нечә дарыхдығыма бир Аллаһ шәһиддир, Мәсиһ Иса сизи нечә севирсә, мән дә сизи елә севи рәм. **9** Даима дуа едирәм ки, дәгиг биллик^а вә там дәрәкә^б илә бирликдә мәнәб-бәтниниз дә артдыгча артсын,^в **10** һәмчинин даһа вачиб шејләри ајырда етмәји бачарасыныз^г вә беләчә, гүсурсуз ола сыныз, Мәсиһин күнүнәдәк иман јолунда һеч кәси бүдрәт-мәәсиниз.^г **11** Буну да диләјирәм ки, Аллаһын шәрәфи вә мәдһи үчүн Иса Мәсиһ васитә-силә^д боллуча сәләһ ишләр көрәсиниз.

12 Гардашлар, истәјирәм биләсиниз ки, башыма кәләнләр мүждәнни јайылмасына хидмәт етмишдир. **13** Белә ки, Мәсиһ уғрунда һәбс олундуғум^е һамыја, о чүмләдән Император гвардијасына да мәлум олуб.^е **14** Һәмчинин гандаллары Ағанын хидмәтин-дә дуран гардашларын чохуну

үрөклэндириб, инди онлар Аллаһын сөзүнү чэсарэтлэ, горхмадан тэблиг едирлэр.

15 Дүздүр, бэзилэри Мэсиһи пахыллыгдан, рэгабэтдэн ирэли кэлэрэк, дикэрлэри исэ саф нијјэтлэ тэблиг едирлэр.

16 Нијјэти саф оланлар Мэсиһи мэхэббэтдэн ирэли кэлэрэк мүждэлэјир, чүнки билирлэр ки, мэн мүждэнин мүдафиэси үчүн тэјин едилмишэм.^а

17 О бирилэринин исэ нијјэти тэмиз дејил, онлар Мэсиһи һиккэлэриндэн тэблиг едирлэр, бу гандаллы һалымда мэнэ зүлм етмэк истэјирлэр.

18 Нэ олсун? Истэр ријакарлыгла, истэрсэ дэ саф нијјэтлэ олсун, елэ дэ, белэ дэ Мэсиһи һаггында тэблиг едилер вэ бу, мәни севиндирир. Мэн бундан сонра да севинэчэјэм. **19** Билирэм ки, бу, сизин јалварышларыңыз^б вэ Иса Мэсиһин вердији мүгэддэс руһун көмэји илэ мәни хиласа чатдырачаг.^в **20** Мэн буна әминәм вэ үмидварам ки, һеч нэјэ көрэ хэчәләт чэкмэјэчэјэм. Әксинэ, алныачыглыгла данышмағым сајынснэ Мэсиһи һәмишэ олдуғу кими, инди дэ, истэр сағлығымда, истэр мэн өлөндөн сонра мәним* васитэмлэ учалачаг.^г

21 Мәним үчүн јашамаг Мэсиһин ардынча кетмэк демәкдир,^г өлмэк исэ газанчдыр.^д

22 Әкэр бир аз да бөдөндө јашамалы олсам, бу*, ишимин бәһрәси олачаг. Һәрчөнд нэјэ үстүнлүк вердијими ачыгламајачағам. **23** Бу ики шеј арасында галмышам. Азад олуб Мэсиһлэ бир јердэ олмаг,^е әлбәттэ ки, даһа јахшыдыр.^е Мэн дэ елэ буну арзулајырам. **24** Анчаг сизэ көрө бә-

1:20 * Һөрфөн: бөдөним. 1:22 * Јөни Мэсиһин учалмасы.

ФӘС. 1

а Фн 1:7

б 2Кр 1:11

в Јһ 15:26

г Рм 14:8
1Бт 4:16

ф Гт 2:20

д 1Ск 4:14
2Тм 4:8
Бһ 14:13

е 2Тм 4:6

ө 2Кр 5:6, 8

Сағ сүтун

а Еф 4:1, 3
Кл 1:10

б Рм 15:5, 6
1Кр 1:10

в 2Ск 1:6

г Лк 21:19
2Ск 1:4, 5

ф һв 5:41

д һв 16:22, 23
1Ск 2:2

ФӘС. 2

е 1Кр 1:10
2Кр 13:11
1Бт 3:8

ө Фн 1:15, 17
Јр 3:14, 16

ж Гт 5:26

з Мт 23:11
Еф 4:1, 2
Еф 5:21

и 1Кр 13:4, 5

ы 1Кр 10:24
1Кр 10:32, 33

дөндө јашамағым даһа вачибдир. **25** Буна әмин олдуғумдан билирэм ки, галачағам, ирәлиләјишиниз үчүн вэ иманыңыздан доған севинчи дадмаг үчүн сизинлэ олачағам ки, **26** мэн тәкларән јаныныза кәлөндө Мэсиһ Иса илэ бағлы севинчиниз мэнэ көрө даһа да артсын.

27 Бирчэ буну истэјирәм ки, Мэсиһ һаггындакы мүждөјө лајиг јашајасыңыз.^а Кәлиб сизи көрсәм дэ, јаныңызда олмасам дэ сизин һаггыңызда анчаг буну ешидим ки, бир фикирдэ, јекдиллик ичиндө^б мөтанәтлэ дурараг мүждөјө кәтирдијиниз иман уғрунда чийин-чийнә мүбаризэ апарысыңыз, **28** әлејһдарларыңыздан әсла горхмурсунуз. Бу, онларын мэхвэ уғрајачағына,^в сизин исэ хилас олачағыныза сүбутдув.^г Бу да ки Аллаһдандыр. **29** Чүнки сизэ Мэсиһэ иман кәтирмэк шәрәфи илэ јанашы, онун уғрунда әзијјәт чэкмэк шәрәфи дэ һасиб олуб.^г **30** Сиз мәним апардығым мүбаризәни көрмүсүнүз вэ бу мүбаризәнин инди дэ давам етдијини ешидирсиниз. Өзүнүз дэ һал-һазырда ејни мүбаризәни апарысыңыз.^д

2 Инди ки Мэсиһлэ вәһдәтдэ бир-бириниз руһландырыр, бир-биринизә мэхэббәтлэ тәсәлли верир, аранызда достлуғ, меһрибанчылығ, шәфгәт вар, **2** севинчим бүтөв олсун дөјә, һәмфикир олун, аранызда гаршылыглы мэхэббәт олсун, чан бир гәлбдә*, јекдил олун.^е **3** Һиккә илэ^ө, тәкәббүрлә^ж һеч нэб етмәјин. Әксинэ, тәвәзәкар олуб башгаларыны өзүнүздән үстүн сајын.^з **4** Тәкчэ өзүнүзү фикирләшмәјин,^и башгаларыны да фикирләшин.^ы

2:2 * Јахуд там бирлик ичиндө.

5 Мәсiһ Иса кими дүшүнүн.^а **6** О, Аллаһын симасында олса да,^б һакимијјәти әлә кечирмәји, јәни Аллаһа бәрәбәр олмағы фикринә белә, кәтирмәди.^в **7** Әксинә, о өзүнү һәр шејдән мәһрум етди вә гул сурәтини гәбул едиб^г инсан олду.^д **8** Устәлик, о, јер үзүнә инсан кими кәләндә өзүнү ашағы тутду вә өлүмдәк^а — ишкәнчә дирәји*^в өзәриндә өләнәдәк итаәткар галды. **9** Буна көрә дә Аллаһ ону даһа јүксәк мөвгејә учалтды^в вә она бүтүн адлардан үстүн бир ад бәхш етди^ж ки, **10** көјдә, јердә вә јерин алтында оланларын һамысы Исанын ады гаршысында диз чөксүн,^з **11** һәр дил Иса Мәсiһин Аға олдуғуну ачыг-ашкар етираф етсин^и вә Атамыз Аллаһ шәрәпләнсин.

12 Мәним әзиләрим, һәмишә итаәткар олдуғунуз кими (сиз тәкчә мән јаныңызда оlanda јох, инди јаныңызда олмадығым бир вахтда даһа да чанла-башла итаәт едирсиниз), бундан сонра да горху вә еһтирамла хиласа јетишмәјә чалышын. **13** Ахы Аллаһ Өз хош мәрәмына көрә сизи гүввәтләндирир. О, гәлбиниздә һәм арзу ојадыр, һәм дә фәалијјәт көстәрмәјиниз үчүн сизә күч верир. **14** Һәр шеји шикајәтсиз^ы вә мүбаһисәсиз^ј един ки, **15** һәјәт сөзүндән икиәлли јапшыб^к нур кими парладығыңыз^л бу дүнјада, бу позгун вә әхлагсыз нәслин^м ичиндә ләкәсиз вә мәсум олуб Аллаһын гүсурсуз өвдәлары^н оласыңыз. **16** О заман бу јолда әбәс јерә гачмадығымы вә һәдәр јерә әлләшмәдијими биләрәк Мәсiһин күнүндә севинә биләчәјәм. **17** Иман-

ФӘС. 2

а Мт 11:29
Jh 13:14, 15
б Кл 1:15
Иб 1:3
в Jh 14:28
г Әш 53:2, 3
д Jh 1:14
е Гт 3:13
ж Әш 52:13
Һв 2:32, 33
з Jh 5:22, 23
и Рм 10:9
ы 1Кр 10:10
1Бт 4:9
ј 1Тм 2:8
к Jh 6:68
Иб 4:12
л Гн 32:5
м Еф 5:1
н Саг сүтун
а Иб 13:15
1Бт 2:5
б Сј 28:6, 7
2Кр 12:15
2Тм 4:6
в 1Кр 4:17
1Кр 16:10
г 2Тм 1:2
д Фм 22
е Фн 4:18

дан ирәли кәләрәк тәгдим етдијиниз гурбанын^а вә мүгәддәс хидмәтин үзәринә шәрәб тәгдимәси^б кими төкүлмәјимә бахмајараг, мән чох шадам вә сизинлә бирликдә севинирәм. **18** Сиз дә мәнимлә бәһәм севиниб-шадланын.

19 Әкәр Ағамыз Иса мәсләһәт биләрсә, үмид едирәм, тезликлә Тимутини^в јаныңызга көндәрәчәјәм ки, сиздән хәбәр тутуб руһланым. **20** Ахы онун кими чан-дилдән сизин гејдинизә галачаг башга һеч кимин јохдур. **21** Башгалары Мәсiһ Исанын јох, өз мәнәфеләрини дүшүнүрләр. **22** Амма сиз Тимутинин нечә ад газандығыны јахшы билирсиниз: о, атасы илә бәрәбәр нөкәрчилик едән ушаг кими,^г мүждәнүн вүсәт алмасында мәнимлә бирликдә чанлабашла хидмәт едиб. **23** Буна көрә дә агибәтим мәлум олан кими мәнз ону көндәрәчәјимә үмид едирәм. **24** Һәмчинин инанырам ки, Аға мәсләһәт билсә, өзүм дә тезликлә јаныңызга кәләчәјәм.^д

25 Һәләлик исә мәнә хидмәт етмәк үчүн көндәрдијиниз гардашым, әмәкдашым вә силаһдашым Епафродити сизә кери көндәрмәји лазым билирәм.^е **26** Чүнки о, сизи јаман чох көрмәк истәјир вә онун хәстә олдуғундан хәбәр тутдуғунуз үчүн бәрк мәјус олуб. **27** О, доғрудан да, хәстәләнмишди, лап өлүм ајағында иди. Лакин Аллаһын она јазығы кәлди, өзү дә тәк она јох, мәнә дә, јохса дәрдимин үстүнә дәрд кәләчәкди. **28** Буна көрә дә ону тәчили јаныңызга көндәрмәк истәјирәм ки, ону јенидән көрүб севинәсиниз, мәним дә никаранчылығым азалсын. **29** Беләлик-

2:8 * Лүгәтә бах.

лэ, ону Ағанын хидмэтчиләри-ни гаршыладығыныз кими, күләрүзлэ гаршылајын вэ белэ адамларын гәдрини билин.^а **30** Чүнки о, Мәсиһин иши* уғрунда өзүнү тәһлүкәјә атараг өлүмлэ үз-үзә дурду вэ сизин јохлуғунузу һисс етдирмәмәк үчүн сизин әвәзинизә мәнә хидмәт етди.^б

3 Нәһәјәт, гардашларым, Рәб-бә хидмәтдә һәмишә севи-нин.^в Сизә ејни шејләри јазмаг мәнә чәтин дејил, анчаг бунлар сизи горујар.

2 Өзүнүзү мурдар адамлардан*, зијанкар вә бәдәни ши-кәст едән адамлардан көзлә-јин.^г **3** Һәгиги сүннәт олун-мушлар^д бизик, чүнки биз Аллаһын руһу илә мүгәддәс хидмәти ичра едир вә чисмани шејләрә күвәнмирик, Мәсиһ Иса илә өјүнүрүк.^а **4** Һәр-чәнд чисмани шејләрә күвән-мәјә мәним башгаларындан чох әсасым вар.

Әкәр кимсә чисмани шејлә-рә күвәнмәјә әсасы олдуғуну фикирләширсә, мәним әсасым даһа чохдур. **5** Анадан олан-дан сонра сәккизинчи күндә сүннәт едилмишәм,^б өзүм Ис-раил халгындан, Бинјамин гә-биләсиндән, ибрани валидејн-ләрдән дүнјаја кәлмиш бир и-бранијәм.^в Гануна кәлддикдә фәрисидим,^г **6** чанфәшан-лыг десәниз, јығынчағы тә-гиб едирдим,^д Гануна итаәт-дән доған сәләһлик десәниз, мән бурада да гүсурсуз идим. **7** Лакин мәним үчүн газанч олан шејләри Мәсиһә көрә һеч сајдым*.^е **8** Бәли, мән, доғру-

2:30 * Дикәр вариант: *Ағанын иши.* **3:2** * Һәрфән: *итләрдән.* **3:7** * Дикәр ва-риант: *лакин мәним үчүн газанч олан шејләрдән Мәсиһә көрә өз хошумла әл чәкдим.*

ФӘС. 2

а 1Кр 16:18
1Ск 5:12, 13

б Фм 10, 13

ФӘС. 3

в 2Кр 13:11
Фн 4:4
1Ск 5:16

г Гт 5:2

д Әр 4:4
Рм 2:29
Кл 2:11

е Гт 6:14
Иб 9:13, 14

ж Јр 17:12
Лв 12:3

з 2Кр 11:22

и Һә 23:6
Һә 26:4, 5

к Һә 8:3
Һә 9:1, 2
Гт 1:13

л Мт 13:44

Сағ сүгүн

а Гт 2:15, 16

б Рм 4:5

в Рм 3:20-22

г 1Кр 15:22
2Кр 13:4

д Рм 8:17
2Кр 4:10
Кл 1:24

е Рм 6:5

ж 1Ск 4:16
Вн 20:6

з Лк 13:24

и 1Тм 6:12

к Лк 9:62

л 1Кр 9:24

м Иб 3:1

н 2Тм 4:8
Иб 12:1

о 1Кр 14:20
Иб 5:14

п 1Кр 4:16
2Ск 3:9

дан да, һәр шеји Ағам Мә-сиһ Иса һаггындакы мисилсиз билијә көрә һеч сајырам. Аға-ма көрә һәр шејдән кечдим, һәр шеји зибил һесаб едирәм ки, Мәсиһи газаным. **9** Һәмчинин онунла вәһдәтдә олдуғум бәл-ли олсун. Буна Гануна әмәл етмәкдән доған сәләһлијим са-јәсиндә јох, Мәсиһә^а имандан доған,^б Аллаһдан кәлән вә има-на әсәсләндән сәләһлик сајәсин-дә^в наил олмушам. **10** Мәгсә-дим ону танымаг, дирилмәси-нин күчүнү^г дәрк етмәк, чәкди-ји изтираблара шәрик олмаг,^д онун өлүмүнә бәнзәр өлүмә тәслим олмагдыр.^е **11** Истәји-рәм көрүм, илк дирилмәјә јети-шә билирәм, ја јох.^ж

12 Мән демирәм ки, артыг мүкафаты алмышам, јахуд ар-тыг камиләм. Хејр, вар кү-чүмлә чалышырам^з ки, кө-рүм Мәсиһ Исанын мәни се-чиб мәнә вермәк истәдији мүкафаты ала билирәм, ја јох.^к **13** Гардашлар, мән һәлә бу мү-кафаты алдығымы дүшүнмү-рәм. Јалныз буну дејә билә-рәм ки, архада галан шејлә-ри унудуб,^л ирәлидәки шејләрә чан атараг^м **14** һәдәфә доғ-ру, Аллаһын Мәсиһ Иса ва-ситәсилә вердији көјләр дәвә-ти^н мүкафатына^о доғру гачы-рам. **15** Беләликлә, бизләрдән ким јеткиндирсә,^п гој бу чүр фикирләшин. Әкәр нәдә-сә башга чүр дүшүнүрсүнүз-сә, Аллаһ сизә дүзкүн дүшүн-чә тәрзини ачацаг. **16** Анчаг јенә дә һансы сәвијәјә чат-мышыгса чатаг, кәлин бундан сонра да ејни чүр ирәлиләјәк.

17 Гардашлар, һамыныз мәндән нүмунә көтүрүн^к вә сизә гојдуғумуз нүмунәјә әса-сән јашајанлары диггәтлә из-ләјин. **18** Әввәлләр барәсин-дә дәфәләрлә бәһс етдијим

бир чохлары һаггында инди көз јашлары илә данышырам. Чүнки онлар Мәсһин ишкәнчә дирәјинин дүшмәни кими һәрәкәт едир. **19** Онларын агибәти мәһв, аллаһы һәфсани истәкләрди. Өјүндүкләри шејләр әслиндә онлары рүсвај едир, онларын фикри-зикри дүнјәви шејләр-дәдир.^а **20** Биз исә көјләрин^б вәтәндашыгы.^в Биз сәбирсизликлә орадан хиласкар, Аға-мыз Иса Мәсһи көзләјирик.^г **21** О, бизим зәиф бәдәнимизи дәјишиб өз шанлы бәдәнинә^д бәнзәр һала кәтирәчәк. О, буну һәр шеји өзүнә табе етдирмә-јә гадир олан бөјүк гүдрәтилә едәчәк.^е

4 Һәсрәтини чәкдијим, ис-тәкли гардашларым, мәним фәрһим вә башымын тачы.^е Мәним әзизләрим, Рәббин-зин јолунда бах белә мәтин ол-малысыныз.^е

2 Еводијаја вә Синтихијә төвсијә едирәм ки, Рәббә хид-мәтдә һәмфикир олсунлар.^ж **3** Бәли, еј мәним садиғ әмәк-дашым, сәндән дә хаһиш еди-рәм ки, бу гадынлара көмәклик көстәрәсән. Онлар Клемент вә адлары һәјат китабына јазыл-мыш дикәр әмәкдашларымла бәрәбәр мүждә уғрунда мәним-лә чијин-чијинә мүбаризә апа-рыблар.^з

4 Рәббә хидмәтдә һәмишә севинин. Бир дә дејирәм, се-винин!^и **5** Гој һамы сизи дәр-ракәли^ы адам кими танысын. Рәбб јахындыр. **6** Һеч нәјә көрә нараһат олмајын.^й Һәр мә-сәлә барәдә диләјинизи дуа вә јалварышла, шүкр едә-едә Ал-лаһа билдирин.^к **7** Онда Ал-лаһын һәр бир ағылдан үстүн олан сүлһү^к үрәјинизи^л вә фи-

ФӘС. 3

а Рм 8:5
Јр 3:15
б Јл 18:36
Еф 2:6
Кл 3:1
в Еф 2:19
г 1Кр 1:7
1Ск 1:10
Тт 2:13
Иб 9:28
ф 1Кр 15:42, 49
д 1Кр 15:27
Иб 2:8

ФӘС. 4

е 1Ск 2:19
ө Фп 1:27
ж Рм 15:5, 6
1Кр 1:10
2Кр 13:11
Фп 2:2
1Бт 3:8
з 36:69, 28
Лк 10:20
и 36:64:10
1Ск 5:16
ы Тт 3:2
Јр 3:17
ј Мт 6:25
Лк 12:22
к Јл 16:23
Рм 12:12
1Бт 5:6, 7
л Јл 16:33
Рм 5:1
л Кл 3:15

Сағ сүгүн

а Кл 3:2
б Фп 3:17
в 2Кр 11:8, 9
г 1Тм 6:6, 8
Иб 13:5
ф 1Кр 4:11
2Кр 6:4, 10
2Кр 11:27
д Әш 40:29
2Кр 4:7
2Кр 12:9, 10
е 2Кр 11:8, 9

кирләринизи Мәсһ Иса васи-тәсилә горујачаг.

8 Нәһәјәт, гардашларым, доғру, вачиб, салеһ, пак, се-вилмәли, шәрәфли, нәчиб, тә-рифәләјиг нә варса, бунлар һагда дүшүнүн.^а **9** Мәндән өјрәндијиниз, гәбул етдијиниз, мәндән ешитдијиниз вә көр-дүјүнүз шејләрә әмәл един.^б Онда сүлһ Аллаһы сизинлә олачаг.

10 Рәббин бир хидмәтчи-си кими чох севинирәм ки, нәһәјәт, мәним һаггында је-нидән дүшүнмәјә башламысы-ныз.^в Әлбәттә, әввәлләр дә дү-шүнүрдүнүз, амма буну көс-тәрмәјә имканыныз јох иди. **11** Елә билмәјин ки, буну кор-луг чәкдијим үчүн дејирәм, ахы мән һәр бир шәрәйтдә нә-јим варса, она гане олмағы өј-рәнмишәм.^г **12** Мән касыбчы-лығын^д да, фираванлығын да нә олдуғуну билирәм. Истәр тох, истәр ач олум, истәр боллуг ичиндә, истәр еһтијач ичиндә олум, һәр шејдә, һәр шәрәйтдә разы галмағын сир-рини өјрәнмишәм. **13** Чүнки мәнә гүввәт верәнин сајәсин-дә һәр шејә күчүм чатыр.^е

14 Бунунла белә, сағ олуң ки, пис күнүмдә мәнә кө-мәк етдиниз. **15** Еј филиппи-лиләр, ахы буну да билирси-низ ки, сиз мүждәни тәзә-тәзә өјрәнәндә, мән Македон-јадан чыхдығым вахт сиздән башга һеч бир јығынчаг нә мәнә көмәк етди, нә дә мән-дән көмәк алды.^е **16** Мән Салоникидә оlanda сиз еһтијач-ларым үчүн дүз ики дәфә мәнә јардым көндәрдиниз. **17** Елә билмәјин ки, мән бәхшиш уму-рам, хејр, мән сиздә сизә даһа чох газанч кәтирәчәк бәһрәләр көрмәк истәјирәм. **18** Мәнә нә лазымдырса һәр

4:5 * һәрфән: күзәштә кедән.

шежим вар, лап артыгламасы илэ. Бэли, Епафродитлэ^а көндөрдийиниз бэхшишлэри аландан сонра неч нэдэн корлуг чэкирэм. Бунлар хош этир,^б Аллаһа хош кедэн, Она мэгбул олан гурбанлардыр. **19** Бунун эвэзиндэ мөһтөшэм сэрвэт саһиби олан Аллаһым Мәсиһ Иса васитәсилә бүтүн еһтијачларынызы там тәмин едәчәк.^в **20** Атамыза вә Алла-

ФӘС. 4^а Фн 2:25^б Чк 29:18^в 2Кр 9:8**Сағ сүтүн**^а Фн 1:12, 13

һымыза әбәдијәт боју алгыш олсун! Амин.

21 Мәсиһ Иса илэ вәһдәтдә олан һәр бир мүгәддәсә мәнин саламларымы чатдырын. Јанымдакы гардашлар да сизә салам көндәрирләр. **22** Бүтүн мүгәддәсләр, хүсусән дә Сезарын ев әһли^а сизә салам дејир.

23 Гој Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү дүзкүн әһвали-руһијәдә олан сизләрә јар олсун.

КОЛОСЛУЛАРА

МӘКТУБ

МЭЗМУН

- 1 Саламлар (1, 2)
Булус колослуларын иманына көрө шүкүр едир (3–8)
Онларын руһани төрәггиси үчүн дуа едир (9–12)
Мәсиһин мүһүм ролу (13–23)
Булус јығынчағын хејри үчүн чалышыр (24–29)
- 2 Аллаһын мүгәддәс сирри – Мәсиһ (1–5)
Алданмамаг үчүн диггәтли олмаг лазымдыр (6–15)
Керчәклик Мәсиһдәдир (16–23)

- 3 Көһнә вә јени шәхсијәт (1–17)
Бәдәнин мејилләрини өлдүрүн (5)
Мөһәббәт инсанлар арасында камил бирлик јарадыр (14)
Аиләләр үчүн мәсләһәтләр (18–25)
- 4 Ағалар үчүн мәсләһәтләр (1)
Даима дуа едир (2–4)
Көнәр адамлар гаршы мүдрик давранын (5, 6)
Салам-дуалар (7–18)

1 Аллаһын ирадәсилә Мәсиһ Исаһын һәвариси олан Булусдан вә гардашымыз Тимүтидән^а **2** Мәсиһлә вәһдәтдә олан Колосдакы мүгәддәс вә вәфалы гардашларә мәктуб.

Атамыз Аллаһдан кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

3 Сизин үчүн һәр дөфә дуа едәндә Аллаһа, Ағамыз Иса Мәсиһин Атасына шүкүр едирик, **4** чүнки Мәсиһ Исаја

ФӘС. 1^а 1Кр 4:17**Сағ сүтүн**^а 2Тм 4:8
^б 1Бт 1:3, 4^б Кл 1:23
¹Тм 3:16

олан иманыныз вә бүтүн мүгәддәсләрә бәсләдијиниз мөһәббәт һаггында хәбәримиз вар. **5** Бу, сизин үчүн көјләрдә горунуб сахланылан^а үмиддән доғур. Сиз бу үмид һаггында сизә чатдырылмыш һәгигәт хәбәри, јәни мүждә васитәсилә ешитмишдиниз. **6** Бу мүждә бүтүн дүнјада бар кәтириб јайылдығы кими,^б Аллаһын лүтфү һаггындакы

һәгигәти ешидиб өрәндијиниз күндән бәри сиздә дә бар кәтириб јаылыр. **7** Сиз бизим кими гул олан әзизимиз Епафрасдан мәнз буну өрәндиниз. Епафрас^а Мәсиһин садиғ хидмәтчиси кими бизим јеримизә чалышыр. **8** Мүгәддәс руһун көмәји илә јетишдирдијиниз мәнһәббәт һаггында да бизә о данышыб.

9 Буна көрә дә биз буну ешитдијимиз күндән бәри сиздән өтрү һәмишә дуа едир^б вә диләјирик ки, сиз Аллаһын ирадәси һаггындакы дәғиг биликлә ашыб-дашасыныз,^в буна там һикмәтлә вә руһун вердији дәрракә илә саһиб оласыныз.^г **10** Беләчә, Јеһованын адына лајиг јашајасыныз ки, һәр бир јашы ишдә бәһрә кәтирәрәк вә кет-кедә Аллаһы јахындан таныјарағ^г Ону там разы салаасыныз. **11** Һәр шејә севинчлә вә сәбирлә таб кәтирмәк үчүн Онун шанлы гүдрәтиндән бөјүк күч аласыныз^д **12** вә нурда олан мүгәддәсләрә^е чатачаг мирасдан пәј алмағ үчүн сизи јарарлы едән Агаја шүкүр едәсиниз.

13 О, бизи зүлмәтин һакимијәтиндән^о гуртарды вә севимли Оғлунун падшаһлығына көчүртдү. **14** Биз Оғулун фидјәси васитәсилә гуртулуша, јәни күнаһларымызын әфвинә јетишмишк.^ж **15** О, көзәкөрүмнәз Аллаһын бәнзәри,^з бүтүн хилгәтин илкидир.^и **16** Чүнки көјдә вә јердә олан һәр шеј, көрүнән вә көрүнмәјән шејләр:^л тахтач, игтидар, һөкүмәтләр, һакимијәт онун васитәсилә јаранды. Һәр шеј онун васитәсилә^л вә онун үчүн јарадылыб. **17** О, һәр шејин әзәлидир,^к һәр шеј онун васитәсилә мөвчуд олуб. **18** Оғул бәдәнин,

ФӘС. 1

а Кл 4:12, 13

Фм 23

б Еф 1:15, 16

в Фп 1:9

г 2Тм 2:7

1Јһ 5:20

ф Еф 1:17

2Бг 1:2

д Еф 3:14, 16

е Рм 8:17

Еф 1:13, 14

ө Еф 2:1, 2

ж Еф 1:7

з Јһ 4:24

Јһ 10:30

Јһ 14:9

1Тм 1:17

и Вһ 3:14

ы Јһ 1:3

ј Јһ 1:10

Иб 1:2

к Јһ 17:5

Сағ сүтун

а Еф 1:22

б 1Кр 15:23

Вһ 1:5

в Кл 2:3, 9

г 2Кр 5:19

Еф 1:10

ф Лв 17:11

д 1Кр 1:8

е Вһ 2:10

ө 1Кр 3:11

ж 1Кр 15:58

Иб 3:14

з 1Тм 3:16

и Еф 3:8

ы Еф 3:1

ј һә 9:16

Фп 3:10

к Еф 1:22, 23

л 1Кр 9:16, 17

л Лк 8:10

1Кр 2:7

м Еф 3:5-7

Еф 5:32

јәни јығынчағын башыдыр.^а О, башланғычдыр, илк дирилән одур.^б Беләчә, о, һәр шејдә илқдир. **19** Чүнки Аллаһ һәр шејин онда тамамланмасыны,^в **20** онун васитәсилә јердәки вә көјдәки шејләрин һамысыны Өзү илә барышдырмағы^г мәғбул билди. Бу барышығ онун ишкәнчә дирәји үзәриндә ахыдылмыш ганы васитәсилә^ф мүмкүн олду.

21 Бәли, бир вахтлар ағлыныз пис ишләрә мејилли олдуғундан сиз Аллаһа гаршы јадлашмыш вә дүшмән олмушдунуз. **22** Инди исә О, чаныны* гурбан вермиш Оғлунун өлүмү васитәсилә сизи Өзү илә барышдырды ки, сизи мүгәддәс, пак вә гүсурсуз һалда Өз һүзуруна чыхарсын.^д **23** Әлбәттә, бунун үчүн кәрәк сиз иманынызы горујасыныз,^е иман тәмәли^ө үзәриндә мөһкәм, мәтин дајаныб^ж ешитдијиниз мүждәнин вердији үмиддән узаглашмајасыныз. Бу мүждә сәма алтында јашајанларын һамысына тәблиғ едилиб.^з Мән Булуз да бу мүждәнин хидмәтчиси олмушам.^и

24 Инди мән сизин уғрунудә әзәб чәкдијимә севинирәм.^л Мән Мәсиһә көрә пәјыма дүшән изтирабларын һамысыны һәлә чәкиб гуртармамышам. Бу изтираблары онун бәдәни^л олан јығынчағ^к уғрунда чәкирәм. **25** Сизин хейриниз үчүн Аллаһын мәнә һәвалә етдији нөкәрбашы вәзифәсинә^к әсәсэн, мән бу јығынчағын хидмәтчиси олдум ки, Аллаһын сөзүнү, **26** јәни гәдим дөврләрдән, кечмиш нәсилләрдән кизләдилмиш^л мүгәддәс сирри^м там тәблиғ едим. Бу сирр инди Онун мүгәддәс-

1:22 * Јахуд бәдәнини.

ләринә ачылыб.^а **27** Аллах дикәр халглар арасында ачылан бу мүгәддәс сиррин^б мөһтәшәм зәнкинлижини онлара билдирмәји мүнәсиб билди. Бу сирр сизинлә вәһдәтдә олан Мәсһидир, онун чалалына шәрик олмаг үмидидир.^в **28** Биз онун һаггында тәблиғ едирик, һәр кәсә нәсһәт веририк, һәр кәси там һикмәтлә өрәдирик ки, һәр бир инсаны Мәсһин иеткин давамчысы кими Аллаһа тәгдим едәк.^г **29** Бу мәгсәдә чатмаг үчүн мән әлимдән кәләни едирәм вә мәнәдә бөјүк гүдрәтлә фәалијәт кәстәрән күчүн сәјәсиндә чанла-башла чалышырам.^д

2 Истәјирәм биләсиниз ки, сизләрин, Лаодикијадакыларын^а вә мәни шәхсән танымајанларын һамысынын уфрунда бөјүк мүбаризә апарырам. **2** Бу она көрәдир ки, һамынызын гәлби тәсәлли тапсын,^б сиз гаршылыгы мәһәбәт телләри илә бирләшәсиниз^в вә бөјүк сәрвәтә — мүгәддәс сиррин ајдын вә гәти анлајышына, Аллаһын мүгәддәс сирри олан Мәсһид һаггында дәгиг билијә јиләләнәсиниз.^г **3** Бүтүн һикмәт вә елм хәзинәләри онда кизләдилиб.^д **4** Буну она көрә дејирәм ки, һеч кәс сизи һилә-кәләклә алдатмасын. **5** Чисмән јанынызда олмасам да, руһән јаныныздајам, араныздакы низаминтизамы^в вә Мәсһидә олан мөһкәм иманынызы көрүб севинирәм.^д

6 Беләликлә, Ағамыз Мәсһид Исаны гәбул етдијиниз кими, бундан сонра да онунла вәһдәтдә јеријин. **7** Нечә ки өрәнмисиниз, еләчә дә Исада көк атыб бөјүјүн,^д иманда сарсылмаз олун,^к гәлбиниз Аллаһа шүкранла долуб-дашсын.^к

ФӘС. 1

а Рм 16:25, 26

б Еф 3:8, 9

в Рм 8:18

г Еф 4:13

д Фл 4:13

ФӘС. 2

д Кл 4:16

е 2Кр 1:6

е Кл 3:14

ж 1Кр 2:7

з Еф 3:5, 6

з 1Кр 1:30

1Кр 2:16

и 1Кр 14:40

ы 1Кр 15:58

иБ 3:14

ј Еф 2:20

Еф 3:17

к Мт 7:24, 25

к Еф 5:20

1Ск 5:18

Сағ сүтүн

а Еф 5:6

иБ 13:9

б Кл 1:19

в Еф 1:20, 21

1Бт 3:22

г Рм 2:29

Фл 3:3

д Рм 6:6

д Рм 6:4

е һә 2:24

Еф 1:19, 20

е Еф 2:6

Кл 3:1

ж Еф 2:1, 5

з һә 2:38

и Еф 2:14, 15

ы Рм 7:10

Гт 3:10

ј Чк 34:27

Гн 31:24-26

иБ 7:18

к Гт 3:13

иБ 9:15

1Бт 2:24

к 1Јһ 5:4

Вһ 3:21

л Рм 14:3, 17

м 3Б 81:3

н Рм 14:6

о иБ 8:5

иБ 10:1

8 Дигтәтли олун ки, һеч кәс сизи бу дүнјанын бахышларына^{*}, инсан еһкамларына әсасланан фәлсәфә илә, пуч вә јанлыш^а фикирләр васитәсилә әсир алмасын. Бунлар Мәсһидән дејил. **9** Чүнки илаһи кејфијәтләр там долғунлуғу илә^б Мәсһидә јашајыр. **10** Бүтүн һөкүмәт вә һакимијәттин башы олан Мәсһин сәјәсиндә сиз дә долғунлуға јетишимсиз.^в **11** Мәсһидә мүнәсибәтиниз сәјәсиндә сиз инсан әли илә јох, Мәсһин давамчыларына јарашан сүннәтлә,^г бәдәнин күнаһлы әмәлләрини кәсиб атмагла сүннәт едилдиниз.^д **12** Чүнки сиз дә онунла биркә онун вәфтизиндә^{*} дәфн едилдиниз,^д онунла мүнәсибәтиниз вә ону дирилтмиш Аллаһын гүдрәтли ишинә кәтирдийиниз иман сәјәсиндә^е һәјата гајытдыныз.^в

13 Бундан әләвә, күнаһларыныза вә сүннәтсиз олдуғу нуза көрә өлү олан сизләри Аллаһ онунла бәрабәр һәјата гајтарды.^ж **О**, лүтфкарлыгла бүтүн күнаһларымызы бағышлады.^з **14** Фарманлардан ибарәт^а олуб әлејһимизә ишләјән^в јазылы сәнәди ләғв етди,^г ону ишкәнчә дирәјинә^{*} мыхлајыб арадан көтүрдү.^д **15** **О**, ишкәнчә дирәји^{*} васитәсилә һөкүмәтләри вә һакимијәтләри лүт-үрјан етди, онлары зәфәр јүрүшүндә апарыб әсир кими һамыја нүмајиш етдирди.^к

16 Бу сәбәдән гој һеч кәс сизи јемәјә, ичмәјә^а көрә, јахуд бир бајрама, тәзә ај мәрәсиминә^в ја да шәнбәјә^г көрә мүһакимә етмәсин. **17** Бүтүн бунлар кәләчәкдәкиләрин кәлкәсидир,^д керчәклик

2:8 * һәрфән: әсасларына. **2:12**, **14** * Лүғәтә бах. **2:15** * Дикәр вариант: онун.

исә Мәсһдәдир.^а **18** Гој сүни төвазөкарлыгдан, мөләкләрә ситајишдән һәзз алан һеч бир адам сизи мүкафатдан мөлүрүм етмәсин.^б Белә адам алдығы вәһјин «үстүндә дурур»*. О, әсәссыз олараг чисмани дүшүнчәләри илә ловғаланыр, **19** баша садиг галмыр.^в Башын сајәсиндә бүтүн бәдән оја-наг вә әзәлә бағлары вәситә-силә бәсләнир, һәмәһәнк сүрәтдә бирләшир вә Аллаһын бөјүтдүјү кими бөјүјүр.^г

20 Әкәр сиз Мәсһлә бирликдә бу дүнјанын бахышлары үчүн өлмүсүнүзсә,^д онда нијә һәлә дә бу дүнјаја мөхсус адам кими јашајараг^е **21** «Әл вурма! Јемә! Тохунма!» кими ганунлара табе олурсунуз? **22** Ахы бу ганунлар ишләндикчә јох олан шејләрә аид-дир. Онлар инсан тәлимләринә вә әмрләринә әсәсләныр.^ө **23** Онлар ујдурма ибадәт, сүни төвазөкарлыг вә бәдәни үзән мәнәсыз ајинләрдән^з башга бир шеј дејил вә заһирән мүдрик көрүнсә дә, нәфслә мүбаризәдә тамамилә күчсүздүр.

3 Анчаг әкәр сиз Мәсһлә бирликдә дирилмисинизсә,^ж онда сәмави шејләрә чан атын, чүнки Мәсһ кәјдә, Аллаһын сағында әјләшиб.^з **2** Бәли, һәмишә сәмави шејләр һаггында дүшүнүн,^и јерә аид шејләр һаггында јох.^ы **3** Чүнки сиз артыг өлмүсүнүз. Сизин һәјатыныз Аллаһла вәһдәтдә олан Мәсһдәдир. **4** Бизим һәјатымыз олан Мәсһ/зүһур едәндә сиз дә онунла бирликдә зүһур едәчәк вә онун чалалына шәрик олачаг-сыныз.^я

2:18 * Бу ифадә сирли бүтпәрәст мәрәсимләриндән көтүрүлүб.

ФӘС. 2

а Јһ 14:6
Иб 9:11, 12
б Фп 3:14
в Еф 1:22, 23
г Еф 2:21
Еф 4:16
д Гт 4:3
Кл 2:8
е Еф 2:15
Кл 2:14
ө Мт 15:9
ө 1Тм 4:3

ФӘС. 3

ж Еф 2:6
з 36 110:1
15т 3:22
и Фп 3:20
Фп 4:8
15т 1:13
ы 1Јһ 2:15
ј Јһ 11:25
к 1Кр 15:42, 43

Сағ сүтүн

а Мр 9:43
Гт 5:24
б 1Кр 6:18
Еф 5:3
в 1Кр 6:9-11
Еф 2:3
Тт 3:3
г 15т 2:1
д Еф 4:31
е Еф 5:3, 4
е Еф 4:25
Вһ 21:8
ө Еф 4:22
ж Рм 12:2
Еф 4:24
з Јр 1:26, 27
15т 1:16
и Гт 3:28
ы 15т 2:9
ј Фп 2:1, 2
к Рм 12:16
к Тт 3:2
л Еф 4:1, 2
1Ск 5:14
м Мт 18:15
н Мс 19:11
Еф 4:32
15т 4:8
о Мт 6:14
Мр 11:25
ө 1Јһ 3:23
л 1Кр 13:4-7
р Јһ 14:27
Фп 4:7

5 Буна көрә дә јердәки бәдәнинизин үзвләриндә^а олан мејилләри — әхлагсызлыға*, нәгәмизлијә, шәһвәтә,^б нәфсә вә бүтпәрәстлик олан тамаһкарлыға мејилләри өлдүрүн.^в **6** Бүтүн бунлардан өтрү Аллаһын гәзәби тезликлә кәләчәк. **7** Вахтилә сиз өзүнүз дә бу чүр јашајыр вә белә ишләр көрүрдүнүз.^г **8** Анчаг инди бүтүн бунлары: гәзәби, һирси, пислији^д, тәһгирамиз данышығы^е кәнара гојун вә дилинизә налајиг сөзләр^ж кәтирмәјин. **9** Бир-биринизә јалан данышмајын.^з Көһнә шәхсијәти әмәлләри илә биркә әјниниздән чыхарыб,^и **10** јени шәхсијәти кејинин.^ы Бу шәхсијәт дәгиг билик сајәсиндә јениләшәрәк ону јараданын сүрәтини әкс етдирир.^я **11** Бурада јунан вә ја јәһуди, сүннәтли вә ја сүннәтсиз, әчнәби, скиф*, гул, азад јохдур. Мәсһ һәр шејдир вә һамыдадыр.^а

12 Беләликлә, Аллаһын сечилмишләри^б, мүгәддәс вә севимли бәндәләри кими шәфгәти,^в һәмчарини хејирхәһлығы, төвазөкарлығы^г, мүләјимлији^д вә сәбири^е кејинин. **13** Бир-биринизә гаршы һәмишә сәбирли олун, биринизин дикәриндән шикајәти олса да,^ж бир-биринизи үрәкдән бағышлајын.^з Јеһова сизи үрәкдән бағышладығы кими, сиз дә бир-биринизи үрәкдән бағышламалысыныз.^и **14** Бүтүн бунлардан зијадә, мәнәббәтә бүрүнүн,^ы чүнки мәнәббәт инсанлар арасында камил бирлик јарадыр.^я

15 Гој Мәсһин сүлһү үрәжиниздә һөкм сүрсүн,^а чүнки сиз бу сүлһә бир бәдән олмаг үчүн чағырылмысыныз. Шү-

3:5 * Јун. *порнеја*. Лүғәтдә «әхлагсызлыг» сөзүнә бах. **3:11** * Вәһши, мөдәнијәтдән узаг адам мәнәсында.

күр едэнлэрдэн олун. **16** Гој Мәсиһин сөзү бүтүн һикмәтилә үрәжинизә долуб сиздә мәскән салсын. Бир-биринизә мәзмурлар^а, мәдһләр вә миннәт-дарлыгга охунан руһани маһныларла өјүд-нәсиһәт верин, Јеһованы үрәжиниздә тәрән-нүм един.^б **17** Һәр нә данышырсынызса, һәр нә едирсинизсә, Ағамыз Исанын ады илә един вә онун васитәсилә Ағамыз Аллаһа һәмд един.^в

18 Еј гадынлар, әрләринизә Ағанын давамчыларына јарашан тәрздә табе олун.^г **19** Еј әрләр, арвадларынызы һәмишә севин^г вә онларла сәрт давранмајын.^д **20** Еј ушаглар, һәр шејдә валидејнләринизин сөзүнә гулаг асын,^е чүнки бу, Ағаја хош кедир. **21** Еј аталар, ушагларынызы гәзәблән-дирмәјин,^е јохса онлар руһдан дүшәрләр. **22** Еј гуллар, јердәки ағаларыныза һәр бир мәсәләдә итаәт един^ж вә буну онлар сизи көрәндә, инсанлары разы салмаг үчүн јох, сидги-үрәкдән, Јеһовадан горхарар един. **23** Һәр нә едирсинизсә, чанла-башла един, санки, инсанлар үчүн јох, Јеһова үчүн едирсиниз.^з **24** Ахы билирсиниз ки, мүкафат оларар ми-расы Јеһовадан алачагсыныз.^з Аға Мәсиһә хидмәт един. **25** Һагсызлыг едәнә исә әвәзи вериләчәк,^з чүнки Аллаһ ажры-сечкилик етмир.^ј

4 Еј ағалар, гулларыныз-ла һагг-әдаләтлә, инсафла давранын, јадыныздан чыхар-мајын ки, көјдә сизин дә Ағаныз вар.^к

2 Даима дуа един,^к дуаја лагејд јанашмајын, шүкранла дуа един.^н **3** Һәмчинин биздән өтрү дә дуа един^м ки, Аллаһ өз сөзүнүн тәблиғи үчүн бизә гапы ачсын вә биз Мә-

ФӘС. 3

а 1Кр 14:26

б Еф 5:19

в 1Кр 10:31

г Еф 5:22
1Бт 3:1

д Еф 5:25
1Бт 3:7

е Еф 4:31

ж Мс 6:20
Лк 2:51
Еф 6:1

з Еф 6:4

и Еф 6:5, 6
Тт 2:9
1Бт 2:18

к Лк 10:27
Рм 12:11

л Еф 6:8
1Бт 1:3, 4

м Рм 2:6
Гт 6:7

н Рм 2:11
1Бт 1:17

ФӘС. 4

к Еф 6:9

л Лк 18:1
Рм 12:12
Еф 6:18

м Кл 3:15
1Ск 5:18

н Рм 15:30

Сағ сүтүн

а Еф 6:19, 20
Фл 1:7

б Еф 5:15, 16

в Мт 5:13
Мр 9:50

г 1Бт 3:15

д Еф 6:21, 22

е Фм 10

ж һә 19:29
һә 20:4
һә 27:2

з һә 12:12
һә 15:37
Фм 23, 24

и Рм 15:7

к Кл 1:7, 8

сиһ һаггындакы мүгәддәс сир-ри бәјан едә биләк. Мән бу сир-рә көрә һәбсдәјәм.^а **4** Бәли, дуа един ки, ону лазым олдуғу кими, ајдын шәкилдә бәјан едә билим.

5 Кәнар адамлара гаршы мүдрик давранын вә вахтынызын гәдрини билин.^б **6** Гој сөзләриниз һәмишә дузлу,^в үрәкәчан олсун. Онда һәр кәсә нечә чаваб вермәји биләчәксиниз.^г

7 Мәним барәмдә һәр шеји сизә әзиз гардашым, мәнимлә бирликдә Ағаја гуллуғ едән, онун садиг хидмәтчиси олан достум Тихик^г даныша-чаг. **8** Ону јаныныза көндә-рирәм ки, сизә һал-әһвалымыз барәдә данышсын вә тәсәлли версин. **9** Сизләрдән олан вә-фалы вә әзиз гардашым Онисими^д дә она гошуб јаныны-за көндәрирәм. Онлар бурада баш верәнләри сизә даныша-чаглар.

10 Мәнимлә биркә дуаг олан јолдашым Аристарх^е сизә салам сөйләјир. Барнәбанын го-һуму* Марк^е (сизә дејилмиш-ди ки, о, јаныныза кәлсә, ону мөһрибанлыгга гаршыла-јасыныз),^ж **11** һәмчинин Јуст ләгәбли Јушә дә сизә салам көндәрир. Бунлар сүннәт едил-мишләрдәндр. Бу гардашлар Аллаһын Падшаһлығы уғрунда мәнимлә бирликдә чалышан вә мәнә дајаг олан јеканә әмәк-дашларымдыр. **12** Мәсиһ Исанын гулу вә сизләрдән олан Епафрас^з да сизә салам дејир. О, сиздән өтрү даима чидд-чәдлә дуа едир ки, сиз сон-да јеткин инсанлар кими мөһкәм дурасыныз вә Аллаһын ирадәсилә бағлы һәр шејә там әмин оласыныз. **13** Онун

4:10 * Валидејнләриндән биринин ја ба-чысы оғлу ја гардашы оғлу.

сиздэн, хэмчинин Лаодикијада вэ Ёираполисдэ оланлардан өтрү нечэ чан јандырдыгына өзүм шаһидэм.

14 Севимли хәким гардашымыз Лука^а вэ Димас^б да сизэ салам дејирләр. **15** Лаодикијадакы гардашлара, хэмчинин Нимфаја вэ бу бачынын евиндэ јығышанлара саламларымы чатдырын.^в **16** Бу мәктуб сиздэ охунандан сонра елә един ки, о, лаодикијалы-

ФӘС. 4

а Лк 1:3

һв 1:1

б Фм 23, 24

в Рм 16:5

1Кр 16:19

Сағ сүтүн

а 1Сж 5:27

б Фм 1, 2

в 2Сж 3:17

г Фп 1:7

Фм 9

ларын јығынчағында да охунсун.^а Лаодикијаја көндәрдијим мәктубу да сиз охујун. **17** Хэмчинин Архипә^б бу сөзләри чатдырын: «Ағанын давамчысы кими сәнә һәвалә олунан хидмәтә чидди јанаш, ону ичра ет».

18 Мән Булуc бу саламы сизә өз әлимлә јазырам.^в Мәним буховларымы^г һәмишә јадынызда сахлајын. Аллаһын лүтфү сизә јар олсун.

САЛОНИКИЛИЛЭРЭ

БИРИНЧИ МӘКТУБ

МӘЗМУН

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1)
Булуc салоникилиләрин иманына көрә шүкүр едир (2–10)</p> <p>2 Булуcун Салоникидә хидмәти (1–12)
Салоникилиләр Аллаһын сөзүнү гәбул етдиләр (13–16)
Булуc онлары көрмәк арзусундадыр (17–20)</p> <p>3 Булуcун никаранчылығы;
Афинада көзләмәји (1–5)
Тимутинин көтирдји хәбәр Булуcа төсәлли верир (6–10)
Булуc салоникилиләрден өтрү дуа едир (11–13)</p> | <p>4 Әхлагсызлыгга бағлы хәбәрдарлыг (1–8)
Гардашлыг мөһәббәтиндә төрәгги (9–12)
Башгасынын ишине гарышмајын (11)
Илк нөвбәдә Мәсихлә вөһдәтдә оланлар дириләчәкләр (13–18)</p> <p>5 Јеһованын күнүнүн кәлиши (1–5)
«Сүлһ вә төһлүкәсизлик!» (3)
Ојаг галыб ајыг олаг (6–11)
Нәсихәтләр (12–24)
Салам-дуа (25–28)</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Булуc, Силван^а вэ Тимутидән^б Атамыз Аллаһла вэ Ағамыз Иса Мәсихлә вөһдәтдә олан салоникилиләрин јығынчагына мәктуб.

Аллаһдан кәлән лүтф вэ сүлһ сизә јар олсун!

2 Һамынызы дуаларымызда

1:1 * Дикөр ады *Сила*.

ФӘС. 1

а һв 15:22

1Бт 5:12

б һв 16:1, 2

Сағ сүтүн

а 2Сж 1:11, 12

б 1Бт 1:3, 4

јад едиб даима Аллаһа шүкүр едирик.^а **3** Имандан ирәли кәлән ишинизи, мөһәбәтлә чәқдијиниз зәһмәти вә Ағамыз Иса Мәсихә олан үмиддән^б доған дөзүмүнүзү Атамыз Аллаһын гаршысында һәмишә анырыг. **4** Аллаһын севимлиләри, әзиз гардашлар! Биз билик ки, сизи Аллаһ сечиб,

5 ахы тәблиғ етдијимиз мүждә сизә јалныз сөзлә јох, гүдрәтлә, мүгәддәс руһла вә күчлү әминликлә чатмышды. Аранызда оларкән сизин рифаһыныз үчүн нечә даврандығымызы өзүнүз дә јахшы билирсиниз. 6 Сиз бизи вә Ағаны өрнәк тутдунуз,^а чохла әзијјәтләрә бахмајара,^б Аллаһын сөзүнү мүгәддәс руһун һасил етдијү севинчлә гәбул етдиниз 7 вә бунунла Македонија вә Ахајјадакы* бүтүн иманлыларә нүмунә олдунуз.

8 Јеһованын сөзү сизин вәситәнизлә тәк Македонијаја вә Ахајјаја чатмајыб, Аллаһ олан иманыныз бүтүн әләмә јајылыб,^в белә ки, бизим нә исә демәјимизә еһтијач јохдур. 9 Сизинлә илк танышлығымызы вә вар олан тәк бир Аллаһа гуллуғ етмәк үчүн бүтләрдән нечә әл чәкдијинизи^г онларын өзләри данышырлар. 10 Аллаһа тәрәф һәм дә она көрә дөндүнүз ки, Онун дирилтдији Оғлунун, бизи гаршыдан кәлән гәзәбдән гуртарачағ Исанын көјдән^д кәлишини көзләјәсиниз.^д

2 Гардашлар, сиз јахшы билирсиниз ки, јаныныза кәлмәјимиз әбәс олмајыб.^е 2 Сизә мәлумдур ки, биз Филипидә^е чох әзијјәт чәкдиј вә тәһгир олуңдуг. Лакин Аллаһымыз бизи чәсарәтләндириди ки, күчлү мүгавимәтә* бахмајара, Онун мүждәсини сизә чатдыраг.^ж 3 Сизә вердијимиз нәсиһәт јанлыш бир фикирдән, јахуд чиркин нијјәтдән доғмур, онда јалан јохдур. 4 Аллаһ бизә мүждәни

1:7 * Чәнуби Јунаныстанда јерләшән Рома өјаләти. Пајтахты Рома шәһәри иди. 2:2 * Дикәр вариант: *чохла мүбаризәләрә.*

ФӘС. 1

а 1Кр 11:1
Фн 3:17
2Ск 3:9
1Бт 2:21

б 1Ск 2:14

в 2Ск 1:4

г 1Кр 10:14
1Кр 12:2
Гт 4:8
1Јһ 5:21

д һә 1:10, 11
Тт 2:13

д 1Ск 5:2
2Бт 3:12

ФӘС. 2

е һә 17:1, 4

ө һә 16:12
һә 16:22-24

ж һә 17:1, 2

Сағ сүгүн

а Мс 17:3
Өр 11:20

б һә 20:33

в 2Кр 11:9
2Ск 3:8, 10

г Јһ 15:13

д Јһ 13:35

д һә 18:3
һә 20:34
2Кр 11:9
2Ск 3:8, 10

е 1Кр 4:15

ө һә 20:31

ж Лк 22:28-30

з 1Бт 5:10

и Еф 4:1
Кл 1:10
1Бт 1:15

ы 1Ск 1:2, 3

һәвалә етмәји мүнәсиб билди. Буна көрә дә биз инсанлары јох, үрәјимизи јохлајан Аллаһы разы салмағ үчүн данышырыг.^а

5 Сиз билирсиниз ки, биз сизә нечә вахт јалтагланмамышыг, јахуд ич үзүнү кизләдән тамаһкарлар кими олмамышыг.^б Буна Аллаһ да шаһиддир! 6 Биз нечә бир инсандан: нә сиздән, нә дә башгаларындан шан-шөһрәт үммәмышыг, һалбуки Мәсиһин һәвариләри олагаг, бојнунузда јүк олуб сизи хәрчә сала биләрди.^в 7 Әксинә, биз сизинлә көрпәләрини әмиздирип әзизләшән ана кими нәвазишлә давранмышыг. 8 Сизи севдијимиз үчүн сизә нәинки Аллаһын мүждәсини чатдырмаға, һәтта өз чанымызы да вермәјә һазыр олмушуг,^г ахы сиз бизә чох әзиз идиниз.^г

9 Гардашлар, сөзсүз ки, чәкдијимиз ағыр зәһмәти хатырлајырсыныз. Биз сизә Аллаһын мүждәсини тәблиғ едәндә нечә биринизә јүк олмамағ үчүн кечә-күндүз ишләјирдик.^д 10 Аллаһ да, сиз дә шаһидсиниз ки, бизләр сиз иманлыларла мүнәсибәтдә нечә сәдагәтли, сәләһ вә гүсурсуз олмушуг. 11 Буну да јахшы билирсиниз ки, биз сизинлә ата өз өвладлары илә даврандығы кими, давранырдыг:^е сизә нәсиһәт, тәсәлли верир, мәзәммәт едирдик.^е 12 Буну она көрә едирдик ки, сиз һәмишә сизи Өз Падшаһлығына^ж вә чалалына дөвәт едән Аллаһа^з лајиг һәјат сүрәсиниз.^з

13 Буна көрә дә биз даима Аллаһа шүкүр едирик,^ы чүнки сиз биздән ешитдијиниз Аллаһын сөзүнү инсан сөзү

кими дежил, эслиндә, нечә вар елә, Аллаһын сөзү кими гәбул етдиниз. Бу сөз сиз иманлыларда фәалијәт кәстәрир. **14** Гардашлар, сиз Аллаһын Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә олан Јәһудийәдәки жыгынчагларына бәнзәјирсиниз. Чүнки јәһудиләр онлара нечә зүлм едирдиләрсә, сиз дә өз сојдашларыныздан белә зүлм көрүрсүнүз.^а **15** Јәһудиләр Ағамыз Исаны вә пејғәмбәрләри өлдүрмүш,^б бизи дә тәгиб етмишләр.^в Онлар нә Аллаһы разы салыр, нә дә инсанларын рифаһына дүшүнүрләр, **16** башга халглардан олан адамларын хилас олмасы үчүн онлара тәблиғ едәндә бизә әнкәл төрәтмәјә чалышырлар.^г Беләчә, күнаһларынын үстүнә күнаһ эләвә едирләр. Ләкин ахыр ки, онлар Аллаһын гәзәбинә туш кәлдиләр.^д

17 Гардашлар, биз гыса мүддәт сиздән ајры дүшдүк. Сиздән узагда олсаг да, сиз һәмишә гәлбимиздә олмусунуз. Чох арзулајырдыг ки, үзүнүзү көрәк. Бунун үчүн әлимиздән кәләни едирдик. **18** Буна көрә дә биз, даһа доғрусу, мән Булус, ики дәфә јаныныза кәлмәк истәмишәм, амма Шејтан һәр дәфә јолумузу кәсиб. **19** Ағамыз Исанын һүзүрү* заманы, онун гаршысында бизим үмидимиз, севинчимиз, фәхр тачымыз сиз дежилсинизми?^а **20** Бәли, бизим шәрәфимиз дә, севинчимиз дә сизсиниз.

3 Бу сәбәбдән даһа буна таб кәтирә билмәдијимиз үчүн фикирләшдик ки, Афинада^е тәк галсаг, јахшы олар. **2** Буна көрә дә иманынызла бағ-

2:19 * һүзүр — мүәјјән јердә олма. Лүгәтә бах.

ФӘС. 2

а һә 17:5

б һә 2:22, 23
һә 7:52

в Мт 23:34

г Лк 11:52
һә 13:49, 50

ф Рм 1:18

д 1Ск 5:23
2Ск 1:4

ФӘС. 3

е һә 17:15

Сағ сүтун

а һә 16:1, 2
Рм 16:21
1Кр 16:10б һә 14:22
1Кр 4:9
1Бр 2:21

в 1Ск 2:14

г 1Ск 3:2

ф Мт 4:3
2Кр 11:3

д һә 18:5

е 2Ск 1:4

ө 2Ск 1:3

лы сизи мөһкәмләндирмәк вә сизә тәсәлли вермәк үчүн Мәсиһ һаггындакы мүждәнин тәблиғи ишиндә Аллаһын хидмәтчиси* олан гардашымыз Тимутини^а јаныныза көндәрдик ки, **3** бу әзијјәтләр һеч кәсин иманыны сарсытмасын. Ахы сиз билирсиниз ки, бүтүн бунлар бизимлә баш вермәлидир.^б **4** Јанынызда оlanda да бүтүн бу әзијјәтләрин баш верәчәјиндән сизи хәбәрдар едирдик. Билдијиниз кими, белә дә олду.^в **5** Буна көрә дә даһа буна дөзә билмәдим, сизин сәдагәтиниз барәд хәбәр тутмаг үчүн јаныныза адам көндәрдим,^г горхурдум ки, бирдән Иблис сизи јолдан чыхарар^д вә зәһмәтимиз һәдәр кедәр.

6 Тәзәликчә јаныныздан гајыдан Тимути^а сизин сәдагәтиниз вә мөһәббәтиниз һаггында бизә шад хәбәр кәтирди. О һәмчинин сөјләди ки, бизи һәмишә хош сөзләрлә јад едирсиниз вә биз сизин һәсрәтинизи чәқдијимиз кими, сиз дә бизим һәсрәтимизи чәкирсиниз. **7** Гардашлар, сыхынты вә әзаб-әзијјәт ичиндә олдуғумуз бир вахтда һәм сизин өзүнүз, һәм дә сәдагәтиниз бизә тәсәлли кәтирди.^е

8 Чүнки Ағанын јолунда мәнәтлә јеримәјиниз бизә гол-ганад верир. **9** Аллаһымызын гаршысында бизә бәхш етдијиниз бөјүк севинчин мугабилиндә Она нә гәдәр шүкүр етсәк, јенә дә азыр. **10** Үзүнүзү көрмәк вә иманынызда чатышмајан чәһәтләри дүзәлтмәк үчүн кечә-күндүз Аллаһа вар күчүмүзлә, һәрарәтлә јалварырыг.^ө

3:2 * Дикәр вариант: Аллаһын әмәкдашы.

11 Гој Атамыз Аллах вә Ағамыз Иса жаныныза кәлмәк үчүн јолумузу ачыг етсин. **12** Сизә дудуғумуз мәнәббәт ашыб-дашдығы кими, гој Аға сизин дә бир-биринизә^а вә бүтүн инсанлара олан мәнәббәтинизи артырыб бол етсин. **13** Вә Ағамыз Исанын бүтүн мүгәддәсләри илә бирликдә һүзуру* заманы^б Атамыз Аллаһын гаршысында^в үрәжинизи эзмили, гүсурсуз вә мүгәддәс етсин.

4 Гардашлар, биз сизә Аллаһы разы салмаг^г үчүн нечә јашамалы олдуғунуз барәдә көстәриш вермишдик вә сиз белә дә јашајырсыныз. Инди исә Ағамыз Исанын ады илә сиздән хаһиш едир вә сизә төвсијә едирик ки, бу мәсәләдә тәкмилләшмәјә давам едәсиниз. **2** Ағамыз Исанын ады илә сизә вердиймиз әмрләри дә ки јахшы билирсиниз.

3 Аллах истәјир ки, сиз мүгәддәс оласыныз^г вә әхлагсызлыгдан* узаг дурасыныз.^д **4** Гој һәр кәс өз бәдәнини^е паклыгга^в вә шәрәфлә идарә етмәји бачарсын, **5** Аллаһы танымајан халглара хас олан^ж ачкөз шәһвәтин^з әсири олмасын. **6** Неч кәс әхлаги тәмизлик мәсәләсиндә чәрчивәдән кәнара чыхмасын, гардашынын һаггыны тапдаламасын. Чүнки Јеһова белә шейләри чәзасыз гојмур. Бу һагда әввәлләр дә сизинлә данышмышдыг вә сизә чидди хәбәрдарлыг вермишдик. **7** Ахы Аллаһ бизи натәмизлијә көз јуммаға дејил, пак олмаға чағырыб.^и **8** Буна көрә дә бу мәсәләјә сајмазјана јанашан

3:13; 4:15 * һүзур — мүөјјөн јердә олма. Лүғәтә бах. **4:3** * Јун. *порнеја*. Лүғәтдә «әхлагсызлыг» сөзүнә бах.

ФӘС. 3

а 1Ск 4:9

2Ск 1:3

б 1Ск 2:19

1Ск 5:23

2Ск 2:1, 2

в 1Кр 1:8

ФӘС. 4

г Кл 1:10

1Бт 2:12

ф Јһ 17:19

Еф 5:25-27

2Ск 2:13

1Бт 1:15, 16

д Еф 5:3

е Кл 3:5

2Тм 2:22

ө Рм 6:19

ж 36 79:6

Еф 4:17, 19

1Бт 4:3

з 1Кр 6:18

Еф 5:5

и Иб 12:14

1Бт 1:15, 16

Сағ сүтун

а 1Јһ 3:24

б 1Кр 6:18, 19

в Рм 12:10

г Јһ 13:34, 35

1Бт 1:22

1Јһ 4:21

ф 2Ск 3:11, 12

д 1Бт 4:15

е 1Кр 4:11, 12

Еф 4:28

2Ск 3:10

1Тм 5:8

ө Рм 12:17

ж Јһ 11:11

һә 7:59, 60

1Кр 15:6

з 1Кр 15:32

и Рм 14:9

1Кр 15:3, 4

ы 1Кр 15:22, 23

Фн 3:20, 21

2Ск 2:1

Вһ 20:4

ј Јд 9

к 1Кр 15:51, 52

к 2Ск 2:1

л һә 1:9

адам, әслиндә, инсана јох, сизә Өз мүгәддәс руһуну верән^а Аллаһа һөрмәтсизлик едир.^б

9 Гардашлыг мәнәббәтинә^в кәлинчә бу һагда сизә нә исә јазмаға лүзум јохдур, чүнки бир-биринизи севмәји^г сизә Аллах өјрәдир. **10** Доғрудан да, Македонијадакы бүтүн гардашлара мәнәббәт көстәрирсиниз. Бунунла белә, гардашлар, сизә төвсијә едирик ки, бу саһәдә даһа да инкишаф едәсиниз. **11** Сизә тапшырдығымыз кими, башынызы ашағы салыб динч јашајын,^г башгасынын ишинә гарышмајын,^д әлинин зәһмәти илә доланын.^е **12** Бу јолла кәнар адамларын гаршысында ләјагәтли һәјат сүрәчәк^ө вә неч нәјә мөһтач олмаја чагсыныз.

13 Гардашлар, үмиди олмајан дикәр инсанлар кими кәдәрләнмәјәсиниз дејә, өлүм јухусуна кедәнләр^ж барәдә сизи бихәбәр гојмаг истәмирик.^з

14 Әкәр биз Исанын өлдүјүнә вә сонра дирилдијинә инанырыгса,^и онда буна да инанырыг ки, Исанын садиғ давамчысы кими өлүм јухусуна кедәнләри Аллах дирилдиби она говушдурачаг.^ы **15** Јеһованын сөзүнә әсаслана раг дејирик: Ағанын һүзуру* заманы бизләрдән сағ оланлар өлүм јухусуна кедәнләри неч бир вәчһлә габагламаја чаг. **16** Чүнки Аға амиранә бир чағырышла, баш мәләк^к сәси илә, Аллаһын кәрәнајы илә көјдән енәчәк вә илк нөвбәдә Мәсһлә вәһдәтдә олараг өләнләр дириләчәкләр.^к **17** Сонра сағ галыб јашајан бизләр онларла бирликдә олмаг вә һавада Аға илә көрүшмәк^к үчүн булулда апарылачагыг^л вә һәмишә Аға илә бирликдә

олачагыг.^a **18** Беләликлә, бу сөzlәрлә даима бир-биринизә тәсәлли верин.

5 Гардашлар, заманлара вә мүддәтләрә кәлинчә, сизә нә исә язмага лүзүм жохдур. **2** Сиз јахшы билирсиниз ки, Јеһованын күнү^b кечә кәлән оғру кими кәләчәк.^b **3** Инсанлар «сүлһ вә тәһлүкәсизлик» дејәндә һамилә гадыны гәфилдән доғум санчылары тутдуғу кими, онлар да гәфил мәһвә уғрајачаглар^c вә һеч чүрә хилас ола билмәјәчәкләр. **4** Гардашлар, сиз исә зүлмәт-дә дејилсиниз ки, күн ишығы оғруну јахаладығы кими, һәмин о күн дә сизи гәфил јахаласын. **5** Ахы сиз һамыныз нурун вә күндүзүн оғулларысыныз.^f Биз нә кечәјә, нә дә зүлмәтә мәхсусуг.^d

6 Буна көрә дә кәлин башгалары кими јатмајаг,^e ојаг галыб^e ајыг олаг.^ж **7** Јатан адам адәтән кечә јатыр, сәрхошлуг едән дә кечә ичиб сәрхош олур.^з **8** Биз исә күндүзә мәхсус олдугумуз үчүн ајыг галмалы, иман вә мәһәббәт зиреһини кејмәли, хилас үмидини дәбилгә кими башымыза гојмалыјыг.^и **9** Чүнки Аллах бизи гәзәбә дүчар олмаг үчүн јох, Ағамыз Иса Мәсиһ васитәсилә хиласа јетишмәк үчүн сечиб.^ы **10** Иса бизим уғрумизда өлдү/ки, истәр ојаг олаг, истәрсә дә јатмыш олаг^к, онунла бирлик-дә јашајаг.^к **11** Буна көрә дә инди олдугу кими, бундан сонра да бир-биринизә тәсәлли верин^к вә бир-биринизи мөһкәмләндирин.

12 Гардашлар, сиздән рича едирик ки, аранызда зәһмәт чәкәнләрә, Ағанын ишиндә сизә рәһбәрлик едәнләрә вә

ФӘС. 4

a Jh 14:3
Jh 17:24
2Kp 5:8
Фн 1:23
Bh 20:6

ФӘС. 5

b Cp 1:14

v Mr 24:36
2Bt 3:10

r 36 37:10
Өр 8:11

f Jh 12:36
Pm 13:12
Еф 5:8

d Jh 8:12
Кл 1:13
1Bt 2:9

e Pm 13:11

ө Mr 24:42

ж 1Bt 5:8

з Pm 13:13

и Еф 6:14-17

ы 2Ck 2:13

j Pm 5:8

к 1Ck 4:16, 17

к Pm 1:11, 12
Pm 15:2

Сағ сүтүн

a Фп 2:29, 30
1Тм 5:17
Иб 13:7

b Mr 9:50
2Kp 13:11

v Лв 19:17
2Тм 4:2

r 1Kp 13:4
Гт 5:22
Еф 4:1, 2
Кл 3:13

f Mr 5:39

d Pm 12:17, 19

e 2Kp 6:4, 10
Фп 4:4

ө Лк 18:1
Pm 12:12

ж Еф 5:20
Кл 3:17

з Еф 4:30

и 1Kp 14:1

ы 1Jh 4:1

j Өj 2:3

к 1Kp 1:8

к Pm 15:30

л Kl 4:16

сизә нәсиһәт верәнләрә һөрмәт көстәрәсиниз, **13** чәкдикләри зәһмәтә көрә онлара бөјүк еһтирам вә мәһәббәт бәсләјәсиниз.^a Бир-биринизлә мөһрибан олун.^b **14** Һәм дә гардашлар, сиздән рича едирик, низам-интизамы позанлара хәбәрдарлыг един*,^b гәмкинләрә тәскинлик верин, зәифләрә дајаг олун вә һамыја гаршы сәбир көстәрин.^г **15** Диггәт јетирин ки, һеч ким пислијә писликлә чаваб вермәсин,^г һәмишә бир-биринизә вә башгаларына јахшылыг ет-мәјә чан атын.^d

16 Даим севинин.^e **17** Һәмишә дуа един.^e **18** Һәр шејә көрә тәшәккүр един.^ж Чүнки Аллах сизи, Мәсиһ Исанын давамчыларыны бу чүр көрмәк истәјир. **19** Руһун аловуну сөндүрмәјин.^з **20** Пејғәм-бәрликләрә һәгарәтлә јанашмајын.^и **21** Һәр шејин доғру олуб-олмадығыны јохлајын,^ы јахшы шејдән икиәлли јапышы. **22** Һәр чүр писликдән узаг дурун.^к

23 Гој сүлһ мәнбәји Аллах сизи бүсбүтүн мүгәддәс етсин. Гардашлар, гој Ағамыз Иса Мәсиһин һүзуру* заманы сизин бәдәниниз, руһунуз вә бүтүн варлығыныз һәр чәһәт-дән сағлам вә гүсурсуз олсун.^к **24** Сизи чағыран вәфалыдыр. О, буну мүтләг едәчәк.

25 Гардашлар, бизим үчүн һәмишә дуа един.^к

26 Бүтүн гардашлары саф өпүшлә саламлајын.

27 Сизи Ағаја анд верирәм, елә един ки, бу мәктуб бүтүн гардашлара охунсун.^п

28 Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү сизә јар олсун.

5:14 * Јахуд нәсиһәт верин. 5:23 * һүзур — мүәјјән јердә олма. Лүғәтә бах.

САЛОНИКИЛИЛЭРЭ

ИКИНЧИ МЭКТУБ

МЭЗМУН

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1, 2)
Салоникилилэрин иманы артыр (3–5)
Итаэт етмөжөнлөрдөн гисас алыначаг (6–10)
Жыгынчаг үчүн дуа (11, 12)</p> | <p>2 Ганунсузлуг адамы (1–12)
Мөтин олмаг үчүн нөсифөт (13–17)</p> <p>3 Даима дуа един (1–5)
Низам-интизамы позмаг барөдө хөбөрдарлыг (6–15)
Салам-дуа (16–18)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Булус, Силван* вэ Тимутидэн^а Атамыз Аллахла вэ Ағамыз Иса Мәсифлө вөхдөтдө олан салоникилилэрин жыгынчагына мөктүб.

2 Атамыз Аллаһдан вэ Ағамыз Иса Мәсифдөн кәлән лүтф вэ сүлһ сизә жар олсун.

3 Гардашлар, сиздән өтрү һәр заман Аллаһа шүкүр етмөжү өзүмүзә борч билирик. Белә дә олмалыдыр, чүнки сизин иманыныз артдыгча артыр вэ һамынызын бир-биринә дүдүгү мөһәббәт күнү-күндән күчләнир.^б **4** Буна көрә дә Аллаһын жыгынчагларында сизинлә фәхр едирик,^в чүнки бүтүн төгибләрә вэ чөкдижиниз әзијјәтләрә бахмајараг, сиз дөзүм вэ иман көстәрисиниз.^г **5** Бу, Аллаһын әдаләтли һаким олдуғуна сүбүтдур. Бунун сәјәсиндә сиз уғрунда әзијјәт чөкдижиниз Аллаһын Падаһалыгына ләјиг көрүлүрсүнүз.^д

6 Бәли, сизә зүлм едәнләрә әвәзини вермәк Аллаһын көзүндә әдаләтлидир.^е **7** Әзијјәт чөкән сизләрә исә Ағамыз Исанын өз гүдрәтли мәләкләри^в илә бирликдә од-аловла көјдән зүһур едәчәји вахт^г бизимлә бирликдә раһатлыг вә-

ФӘС. 1

а 2Кр 1:19

б 1Кк 3:12
1Кк 4:9, 10

в 1Кк 2:19

г 1Кк 1:6
1Кк 2:14
1Бт 2:21

д һә 14:22
Рм 8:17
2Тм 2:12

е Рм 12:19
Вһ 6:9, 10

ж Мр 8:38

з Лк 17:29, 30
1Бт 1:7

Сағ сүтүн

а Рм 2:8

б 2Бт 3:7

в Рм 8:30

ФӘС. 2

г Мт 24:3

д 1Кк 4:17

риләчөк. **8** О вахт Аллаһы танымајанлардан вэ Ағамыз Иса һаггындакы мүждәјә итаәт етмөжөнлөрдөн гисас алыначаг.^а

9 Онлар әбәди мөһв чәзасына мөһкум едиләрәк Ағанын өнүндән рәдд едиләчөк^б вэ онун шанлы гүдрәтиндән мөһрум олачаглар. **10** Бүтүн булар Ағанын өз мүгәддәсләри илә бирликдә шәрәфләнмәк үчүн кәләчәји вә она иман едәнләрдә һејрәт доғурачагы о күн баш верәчөк. Бәли, сиз вердијимиз шәһадәтә иман кәтириниз.

11 Буна көрә дә сизин үчүн даима дуа едирик ки, Аллаһымыз сизи дөвәтинә ләјиг билсин,^в арзу етдији бүтүн јахшы ишләри гүдрәти илә там ичра етсин вә имандан доған ишләринизи аванд етсин. **12** Белә ки, Аллаһымызын вэ Ағамыз Иса Мәсифин лүтфү сәјәсиндә Ағамыз Исанын ады сизин вәситәнизлә шәрәфләнсин, сиз дә онун сәјәсиндә шәрәфә јетишәсиниз.

2 Гардашлар, Ағамыз Иса Мәсифин һүзуру* мәсәләсинә^г вә бизим онун јанына топланмағымыза^д кәлинчә

2:1 * һүзур — мөјјән јөрдә олма. Лүғәтә бах.

1:1 * Дикер ады Сила.

исә, сиздән хаһиш едирик ки, **2** Јеһованын күнүнүн^а артыг кәлдидини иддиа едән һәр һансы бир вәһжә^б, сөзә вә куја биздән кәлмиш мәктуба көрә тәшвишә дүшмәјәсиниз вә гојмајасыныз ки, бу шајиәләр ағлынызы асанлыгга чашдырсын.

3 Гој һеч кәс сизи алдатмаһын, чүнки о күн кәлмәздән әввәл дөнүклүк баш галдырмалы,^в ганунсузлуг адамы,^г јәни һәлака мәһкум едилмиш шәхс^д зүһур етмәлидир. **4** Бу дүшмән өзүнү аллаһ дејилән һәр кәсдән вә пәрәстиш едилән һәр бир шејдән үстүн тутачаг, Аллаһын мәбәдиндә отуруб өзүнү аллаһ кими гәләмә верәчәк. **5** Јадыныздадырса, сизинлә оlanda бунар барәдә сизә данышырдым.

6 Сиз јахшы билирсиниз, бу адамын вахтындан әввәл зүһур етмәсинин гаршысыны нә алып. **7** Онун ганунсузлугу бир сирдир вә бу сирр артыг фәалијәтдәдир,^а анчаг инди онун гаршысыны алан кечиб кедәнә гәдәр о, сирр олараг галачаг. **8** О вахт ганунсуз адам үзә чыхачаг, анчаг Ағамыз Иса өз ағзынын нәфәси илә ону мәһв едәчәк,^в һүзуру ашкар олан вахт ону јох едәчәк.^г **9** Ганунсуз адамын һүзуру Шејтанын сајәсиндәдир.^д Шејтан она һәр чүр гүдрәтли ишләр, сахта әләмәтләр, мөчүзәләр,^е **10** һәр чүр јалан^в вә күнаһ үчүн күч верир ки, мәһвә кедәнләри алдатсын. Онлар хилас олмаг үчүн һәгигәти гәбул едиб севмәдиләр, буна көрә дә лајигли һағларыны алараг мәһв олачағлар. **11** Буна көрә дә Аллаһ јол верәчәк ки, алдадычы тәсир онлары аздырсын, онлар јалана инансынлар,^з **12** һәгигәтә инанмајыб шәрдән һәзз

ФӘС. 2

а Сф 1:14
2Бт 3:10
б 1Јһ 4:1
в 1Тм 4:1
2Тм 2:16-18
2Тм 4:3
2Бт 2:1
1Јһ 2:18, 19
г Мт 7:15
һә 20:29, 30
д 2Бт 2:1, 3
е һә 20:29, 30
1Кр 11:18, 19
1Јһ 2:18
ж Өш 11:4
Вһ 19:15
з 1Тм 6:13-15
2Тм 4:1, 8
и 2Кр 11:3
к Мт 24:24
л Мт 24:11
м Мт 24:5
н 1Тм 4:1
о 2Тм 4:3, 4

Сағ сүгүн

а Јһ 6:44
Рм 8:30
б Јһ 17:17
1Кр 6:11
1Сж 4:7
в 1Бт 5:10
г 1Кр 15:58
1Кр 16:13
д 1Кр 11:2
е 1Јһ 4:10
ж 1Бт 1:3, 4

ФӘС. 3

а Рм 15:30
1Сж 5:25
Иб 13:18
ж һә 19:20
1Сж 1:8
з Өш 25:4
и һә 28:24
Рм 10:16
к 1Јһ 5:3
л Лк 21:19
м Рм 5:3

алдығлары үчүн һамысы мәһкум едилсин.

13 Јеһованын севимлиләри, әзиз гардашлар, биз сиздән өтрү Аллаһа даима шүкүр етмәји өзүмүзә борч билirik, чүнки хиласа јетишмәјиниз үчүн Аллаһ сизи әзәлдән сечди,^а һәгигәтә иман етдијинизә көрә^б сизи Өз руһу илә мүгәддәс етди. **14** Ағамыз Иса Мәсиһин чалалына шәрик оласыныз дејә, тәблиғ етдијимиз бу мүждә васитәсилә сизи хиласа дәвәт етди.^в **15** Буна көрә дә гардашлар, мәтин олун,^г истәр сөзлә, истәр сә дә биздән алдығыныз мәктуб васитәсилә өрәндикләринизә сәдиг галын.^д **16** Бундан әләвә, гој Ағамыз Иса Мәсиһ вә бизи севән,^е лүтфү васитәсилә бизә сонсуз тәскинлик верән, көзәл үмид^в бәхш едән Атамыз Аллаһ **17** үрәјинизә тәсәлли, һәр чүр хејрхәх сөздә вә әмәлдә дилинизә тәпәр, голуназа гүввәт версин.

3 Нәһәјәт, гардашлар, бизим үчүн даима дуа един^б ки, Јеһованын сөзү сүрәтлә јайылсын^ж вә сиздә олдуғу кими, һәр јердә һөрмәтлә гаршылансын. **2** Һәмчинин диләјин ки, О, бизи пис вә јарамаз адамларын^з әлиндән гуртарсын, ахы һамы иман саһиби дејил.^и **3** Анчаг Аға вәфалыдыр. О, сизи мөһкәмләндирәчәк вә Шәрирдән горујачаг. **4** Бундан әләвә, Ағанын давамчылары олан бизләр әминик ки, көстәришләримизә әмәл едирсиниз вә кәләчәкдә дә белә едәчәксиниз. **5** Гој Аға бундан сонра да үрәјиниз јөнәлтсин ки, сиз Аллаһы севәсиниз^л вә Мәсиһин изләри илә кетмәк үчүн дөзүмлү оласыныз.^м

6 Гардашлар, сизә Ағамыз Иса Мәсиһин ады илә әмр едирик ки, низам-интизамы по-

зан^а вә биздән алдығыңыз* көстәришләрә әсасән давранмажан гардашлардан узаг кәзәсиниз.^б **7** Сиз јахшы билирсиниз ки, биздән нечә нүмүнә көтүрмәлисиниз,^в чүнки биз сизинлә оларкән низам-интизамы позмамышыг. **8** Неч кәсин чөрәјини хавајы јемәмишик.^г Әксинә, кечә-күндүз тәр төкүб зәһмәт чәкмишик ки, неч биринизин бојнунда ағыр жүк олмајаг.^д **9** Елә билмәјин ки, буна һаггымыз жохдур,^е хејр, биз сизә өрнәк олмаг истәјирдик.^ө **10** Сизин јаныңызда оlanda белә көстәриш вермишидик: «Ишләмәк истәмәјән јемәк дә јемәсин».^з **11** Бизә хәбәр чатыб ки, аранызда бәзиләрә низам-интизамы позур,^ж ишләмәк истәмиш, онлара айд олмајан ишләрә гарышыр.^з **12** Беләләринә Ағамыз

3:6 * Дикәр вариант: алдылары.

ФӘС. 3

а 1Кк 5:14
б 1Кр 11:2
2Ск 2:15
2Ск 3:14
в 1Кр 4:16
1Ск 1:6
г һә 20:34
д һә 18:3
1Кр 9:14, 15
2Кр 11:9
1Ск 2:9
е 1Кр 11:1
Флп 3:17
ө 1Ск 4:11, 12
1Тм 5:8
ж 1Ск 5:14
з 1Тм 5:13
1Бт 4:15

Сағ сүтүн

а Еф 4:28
б 2Ск 3:6
в 1Ск 5:14
г Јһ 14:27
д 1Кр 16:21
Кл 4:18

Иса Мәсиһин ады илә әмр едиб төвсијә едирик ки, башларыны ашағы салыб өз ишләри илә мәшғул олсунлар вә өз зәһмәтләри илә газандыгларыны јесинләр.^а

13 Гардашлар, сиз исә дүзкүн иш көрмәкдән јорулмајын.

14 Лакин кимсә бу мәктубда дедикләримизә итаәт етмирсә, ону нәзәрдә сахлајын вә онунла јолдашыг етмәјин.^б Гој о, һәрәкәтинә көрә хәчаләт чәксин. **15** Бунунла белә, ону дүшмән јох, гардаш сајыб өјүд-нәсиһәт верин.^в

16 Гој сүлһ мәнбәји олан Аға даима сизә һәр саһәдә сүлһ версин.^г Гој Аға сизинлә олсун.

17 Мән Булус саламымы өз әлимлә јазырам.^д Бу, бүтүн мәктубларымда бир нишанәдир. Бу, мәним хәттимдир.

18 Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү һамыңызә јар олсун!

ТИМУТИЈӨ

БИРИНЧИ МӘКТУБ

МӘЗМУН

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1, 2)
Сахта мүәллимләрлә бағлы хәбәрдарлыг (3–11)
Булуса көстәрилмиш лүтф (12–16)
Әбәдијәт Падшаһы (17)
Шанлы мүбаризәни давам етдир (18–20)</p> <p>2 Нәр чүр инсандан өтрү дуа (1–7)
Аллаһ да, васитәчи дә тәкдир (5)
Һамы үчүн мүвафиг фидјә (6)
Кишиләрлә гадынлара нәсиһәтләр (8–15)
Абыр-һәја илә кејинмәк (9, 10)</p> | <p>3 Нәзарәтчи үчүн төләбләр (1–7)
Јығынчаг хидмәтчиләри үчүн төләбләр (8–13)
Мөминлијин мүгәддәс сирри (14–16)</p> <p>4 Чинләрин тәлимләрилә бағлы хәбәрдарлыг (1–5)
Мәсиһин нүмунәви хидмәтчиси (6–10)
Физики мәшг вә мөминлик (8)
Вердијин тәлимә диггәт јетир (11–16)</p> <p>5 Чаванларла вә јашлыларла рәфтар (1, 2)
Дул гадынлара көмәк (3–16)
Аиләнин гејдинә галмаг (8)</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Зәһмәткеш ағсагаллара һәрмәт көстәрмәк (17–25)

Мүәличәви мәгсәдлә шәраб ичмәк (23)

6 Гуллар ағаларына һәрмәт етсинләр (1, 2)

Сахта мүүллимләр вә пулпәрәстлик (3–10)

Аллаһ бәндәси үчүн көстәришләр (11–16)

Хејирли ишләрдә зәнкин олун (17–19)
Әманәти гору (20, 21)

1 Хиласкарымыз Аллаһын вә үмидимиз Мәсиһ Исанын^а әмри илә Мәсиһ Исанын һәвариси олан Булустан **2** иман јолунда доғма балам олан^б Тимутия^{*в} мәктуб.

Атамыз Алладан вә Ағамыз Мәсиһ Исадан кәлән лүтф, мәрһәмәт вә сүлһ сәнә јар олсун.

3 Мән Македонијаја кетмәјә һазырлашаркән сәни Ефесдә галмаға тәшвиғ етдијим ки, инди дә тәшвиғ едирәм ки, орада галыб бәзиләринә јад тәлимләри өјрәтмәји, **4** ујдурма рәвајәтләр^г вә нәсил шәчәрәләринә баш гошмағы гадаған едәсән.^д Бунлар вахт итирмәкдән башга бир шеј дејил, анчаг фәрзијәләр доғуруп. Белә шејләрин иманы мөһкәмләндирмәк үчүн Аллаһын вердији шејләрлә һеч бир әләгәси јохдур. **5** Бу көстәришин мәгсәди одур ки, һамамызда сидги-үрәкдән кәлән, тәмиз вичдандан вә ријасыз имандан доған^е мәнәббәт олсун.^ж **6** Бәзиләри бунлардан узаглашыб бош-бош сөһбәтләрә баш гошмушлар.^з **7** Онларын көнлүндән ганун мүүлми олмаг^к кечир, анчаг нә өз дедикләриндән, нә дә иسرائла иддиа етдикләри шејләрдән башлары чыхмыр.

8 Биз билирик ки, дүзкүн тәтбиғ едиләрсә, Ганун јах-

ФӘС. 1

а 1Бт 1:3, 4

б 1Кр 4:17

в һә 16:1, 2
Фн 2:19, 20

г 1Тм 4:7
2Тм 4:3, 4
Тт 1:13, 14

д 1Тм 6:20
2Тм 2:14

е Гт 5:6

ж Рм 13:8

з 1Тм 6:20
2Тм 2:16-18

к Јр 3:1

Сағ сүтүн

а Гт 3:19

б 2Тм 1:13
Тт 1:7, 9

в Гт 2:7, 8

г һә 9:15
2Кр 3:5, 6

д һә 8:3
һә 9:1, 2
Гт 1:13
Фн 3:5, 6

е Лк 5:32
2Кр 5:19
1Јн 2:1, 2

ж һә 9:1, 2
1Кр 15:9

шыдыр. **9** Ахы Ганун сәләһ адамлар үчүн јох, ганунсуз,^а аси, аллаһсыз, күнаһкар, сәдагәтсиз, мүгәддәс шејләри һеч јеринә гојан адамлар үчүн, гатилләр, о чүмләдән ата-ана гатилләри, **10** әхлагсыз, кишибаз, инсан оғрулары, јаланчы, анды позан^в вә сағлам тәлим^г мә^д зидд кедән ишләрлә мәшғул олан адамлар үчүн верилиб. **11** Бу сағлам тәлим хошбәхт Аллаһын мәнә әманәт етдији шанлы мүждәсинә мүвафигдир.^з

12 Мәнә күч верән Ағамыз Мәсиһ Исаја миннәтдарам, чүнки о, мәни садиғ биләрәк мәнә хидмәт һавалә едиб.^к **13** Һәрчәнд әввәлләр мән күфр данышыр, Аллаһын халгыны тәгиб едирдим вә чох азғын адам идим.^л Бүтүн бунлара бахмајараг, мәнә мәрһәмәт көстәрилди, чүнки мән чаһил вә имансыз олдуғум үчүн белә һәрәкәт едирдим. **14** Анчаг мән иманла вә Мәсиһ Исадан дүјдугум мәнәббәтлә јанашы, Рәббин лүтфүнү дә бол-бол даддым. **15** Бу сөзләр доғру вә там етимада лајигдир: Мәсиһ Иса бу дүнјаја күнаһлы адамлары хилас етмәк үчүн кәлди.^м О күнаһ саһибләриндән ән бетәри дә мәнәм.^н **16** Буна бахмајараг, мәнә мәрһәмәт көстәрил-

1:10 * Јахуд јаландан анд ичән.

1:2 * Мәнәсы: Аллаһа шәрәф кәтирән.

ди ки, Мәсһ Иса мөним, эн бетәр күнаһкарын үзәриндә бүтүн сәбрини нүмајиш етдирсин вә мән әбәди һәјата го-вушмак үчүн^а она иман кәтирчәк адамларә өрнәк олум.

17 Гој иззәт вә шәрәф сонсузәдәк әбәдијәт һөкмдарынын,^б өлмәз^в, көзәкөрүнмәз^г вә тәк олан Аллаһын^д олсун! Амин.

18 Оғлум, Тимути, сәнә бу кәстәриши сәнин барәндә едилән пејғәмбәрликләрә ујғун оларәг верирәм. Белә ки, онларын сәјәсиндә шанлы мүбаризәни давам етдирәсән.^а **19** иманыны вә тәмиз вичданыны^б горујасан. Бәзиләри өз вичданыны тапдамыш вә иманлары кәми кими гәзәјә уграмышдыр. **20** Һименәј^в вә Александр да беләләриндәндир. Онлар Шейтана тәслим етдим^ж ки, бу сәзадан ибрәт көтүрүб күфр етмәји тәркитсинләр.

2 Илк нөвбәдә төвсијә едирәм ки, һәр чүр инсандан өтрү јалварыш, дуа, хаһиш вә шүкүрләр едилсин. **2** Буну падшаһлар вә мөмурлар үчүн дә едін^з ки, биз бундан сонра да мөмин һәјәт сүрүб чиддијәтлә, гулағымыз динч, сакит јашајаг.^и **3** Бу, Хиласкарымыз Аллаһын көзүндә јахшы вә мәғбулдур.^и **4** О истәјир ки, һәр чүр инсан хилас олуб^и һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јијәләнсин. **5** Аллаһ бирдир,^к Аллаһла инсанлар арасында^к васитәчи дә бирдир.^н Бу, јер үзүндә јашамыш инсан, Мәсһ Исадыр.^м **6** О, мүвафиг бир фидјә кими һамыдан өтрү чаныны верди.^н Вахт кәләндә бу һарда шәһадәт вериләчәк. **7** Мән дә бу мәгсәдлә^о мүждәчи вә

ФӘС. 1

а Јһ 6:40
ж 20:31
б 36 10:16
36 90:2
Дһ 6:26
Вһ 15:3
в Рм 1:23
г Кл 1:15
Ғ Өш 43:10
1Кр 8:4
д 2Тм 2:3
е 1Тм 1:5
ө 2Тм 2:16-18
ж 1Кр 5:5, 11

ФӘС. 2

з Мт 5:44
и Ер 29:7
ы Јд 25
ј Өш 45:22
һә 17:30
Рм 5:18
1Тм 4:10
к Гн 6:4
Рм 3:30
к 1Кр 11:25
л Иб 8:6
Иб 9:15
м һә 4:12
Рм 5:15
2Тм 1:9, 10
н Мт 20:28
Мр 10:45
Кл 1:13, 14
о һә 9:15

Сағ сүтүн

а Гт 2:7, 8
б Гт 1:15, 16
в 36 141:2
г Јр 1:20
Ғ Фн 2:14
д 1Бт 3:3, 4
е Мс 31:30
ө Еф 5:24
ж 1Кр 14:34
з Јр 2:18, 22
и 1Кр 11:8
и Јр 3:6, 13
ы 1Тм 5:14
ј 1Тм 2:9, 10

ФӘС. 3

к һә 20:28
Т 1:5-9
к Рм 12:3
1Бт 4:7
л һә 28:7
1Бт 4:9
м 1Тм 5:17
2Тм 2:24
Тт 1:7, 9
н Фн 4:5
Јр 3:17
о Рм 13:13
ө Рм 12:18
Јр 3:18
л Иб 13:5
1Бт 5:2

һәвари^{*, а} башга халглара иман вә һәгигәт һагда өјрәдән мүәллим тәјин едилмишәм.^б Доғру сөјләјирәм, сөзләримдә јалан јохдур.

8 Истәјирәм ки, јығышдығыныз һәр јердә кишиләр садагәтлә әлләрини галдырыб дуа етсинләр,^в гәзәбдән^г вә мүбаһисәләрдән узаг олсунлар.^ғ **9** Ејнилә гадынлар да өзләрини чүрбәчүр сач дүзүмү, ги-зыл, мирвари, јахуд баһалы либасларла јох, ләјагәтли^к кејимлә, абыр-һәја илә, ағыл-камалла бәзәсинләр,^д **10** мөмин олдуларыны иддиә едән гадынларә јарашан тәрздә,^ө јахшы ишләрлә өзләринә зинәт версинләр.

11 Гој гадын сусараг там табеликлә тәлим алсын.^ө **12** Гадыныны үзәриндә вермәсинә, јахуд киши тәриндә башчылыг етмәсинә ичәзә вермирәм. О сусуб гулаг асмалыдыр.^ж **13** Чүнки әввәл Адәм јарадылды, сонра Һәвва.^з **14** Бундан башга, алданан да Адәм дејилди, гадын тамамилә алданаараг Аллаһын әмрини позду.^и **15** Анчаг гадын ушаг доғмагла горуначаг,^и бир шәртлә ки, ағыл-камалла, иманла, мәнәб-бәт вә паклыгла јашасын.^ј

3 Бу сөз доғрудур: нәзарәтчи^к олмаға чан атан јахшы шеј арзулајыр. **2** Елә исә нәзарәтчи гүсурсуз, тәк бир гадынла евли, һәр шејдә һәддини билән, сағлам дүшүнчәли,^к низам-интизамлы, гонагпәрвәр,^н тәлим вермәкдә сәриштәли,^м **3** дәрәкәли олмалыдыр.^н О, сәрхошлуг етмәмәли,^о зоракы, давакар^ө вә пулпәрәст олмамалыдыр.^н **4** Аиләсини јахшы идарә етмәли, ушаглары итаәткар

2:7 * Јун. апостолос. Мөнәсы: көндәрилмиш; елчи. 2:9 * Јахуд мүнәсиб.

вә тәрбијәли олмалыдыр.^a **5** (Ахы инсан өз айләсини идарә едә билмирсә, Аллаһын жығынчагынын гајғысына нечә галачаг?) **6** О һәмчинин имана тәә кәләнләрдән^b олмамалыдыр ки, гүррәләниб Иблисә чыхарылмыш һөкмә дүчәр олмасын. **7** Бундан әлавә, кәнар адамлар да онун һаггында јахшы фикирдә олмалыдырлар^c ки, неч ким ону гынамасын вә о, Иблисин тәләсинә дүшмәсин.

8 Жығынчаг хидмәтчиләри дә ејнән чидди олмалыдырлар. Онлар икиүзлү, шәрәб дүшкүнү, һарам газанч һәрисилмамалы,^г **9** тәмиз вичданла^г иманын мүгәддәс сирини горумалыдырлар.

10 Гој әввәлчә онларын јарарлы олуб-олмадығы сынансын. Әкәр гүсурсуздуларса,^д гој жығынчагда хидмәтчи кими хидмәт етсинләр.

11 Гадынлар да һәмчинин бөһтанчы олмамалы,^е әксинә, чидди олмалы, һәр шејдә һәдд билмәли, һәр саһәдә сәдагәтли олмалыдырлар.^е

12 Жығынчаг хидмәтчисиләк бир гадынла евли олмалыдыр. О, ушагларыны вә ев әлини јахшы идарә етмәлидир. **13** Чүнки ләјагәтлә хидмәт едәнләр јахшы ад газаныр вә Мәсиһ Исаја кәтирдикләри иман барәдә алныачыгылыглар данышырлар.

14 Умидварам ки, тезликлә јанына кәләчәјәм. Амма јенә дә бунлары сәнә јазырам ки, **15** ишдир, јубансам, Аллаһын айләсиндә^ж нечә давранмағы биләсэн. Бу аилә вар олан Аллаһын жығынчагы, һәгигәтин сүтуну вә дајағыдыр. **16** Аллаһа сәдагәтин мүгәддәс сирини, доғрудан да, бөјүкдүр: «Иса чисмән зүһур етди,^з ру-

ФӘС. 3

a Еф 6:4

б 1Тм 5:22

в һә 22:12
1Ск 4:11, 12г һә 6:3
Тт 1:7
1Бт 5:2д 1Тм 1:5
1Тм 1:18, 19
2Тм 1:3
1Бт 3:16

д 1Бт 2:12

е 1Тм 5:13

е Тт 2:3-5

ж Иб 3:6

з Јһ 1:14
Фп 2:7**Сағ сүтүн**

a 1Бт 3:18

б 1Бт 3:19, 20

в Кл 1:23

г Кл 1:6

ФӘС. 4F 2Ск 2:1, 2
2Тм 4:3, 4
2Бт 2:1д һә 20:29, 30
2Тм 2:16
2Бт 2:3е 1Кр 7:36
1Кр 9:5

е Рм 14:3

ж Јр 9:3

з Рм 14:17
1Кр 10:25

и Јр 1:31

ы һә 10:15

ј 2Тм 2:15

к 1Тм 6:20
Тт 1:13, 14

к Јһ 17:3

хани варлыг кими сәләһ елан едилди,^a мәләкләрә көрүндү,^б халглар арасында тәблиғ олунду,^в дүнјада она иман едилди,^г көјдә чалал ичиндә гаршыланды».

4 Аллаһын руһу ајдын дејир ки, кәләчәкдә бәзиләри алдадычы вәһјләрә^г вә чинләрин тәлимләринә гулаг асыб имандан дөнәчәк, **2** вичданларына, санки, дағ басылмыш јаланчыларына^д ријакарлығынын тәсири алтына дүшүб јолдан чыхачаглар. **3** Бу икиүзлүләр евләнмәји гадаған едир,^е Аллаһын јаратдығы немәтләри јемәји јасаг едилрә.^е Һәрчәнд Аллаһ бу немәтләри јарадыб^ж ки, иманы олан вә һәгигәти дәгиг билән адамлар онлары шүқранла јесинләр.^з **4** Аллаһын јаратдығы һәр шеј көзәлдир^в вә шүқранла јејилән һеч бир шеј рәдд едилмәлидир,^б **5** чүнки Аллаһын сөзү илә вә ондан өтрү едилән дуа илә пакланыб.

6 Гардашлара бу мәсләһәтләри вермәклә сән Мәсиһ Исанын нүмунәви бир хидмәтчисилә олдуғуну, иманын вә ријајәт етдијин мүкәмәл тәлимин сөзләри илә бәсләндијини көстәрәчәксән.^ј **7** Гоча гарыларын данышдығы нағыллара бәнзәјән, јаланла, күфрлә долу рәвајәтләри исә рәдд ет,^к мөмин инсан олмағ үчүн вар күчүнлә чалыш^к. **8** Ахы физики мәшгин фәјдасы о гәдәр дә чох дејил, мөминлик исә һәр чәһәтдән фәјдалыдыр, чүнки о, һәм индики, һәм дә кәләчәк һәјатымыз үчүн немәтләр вәд едир.^к **9** Бу сөзләр доғрудур вә там етимада лајигдир. **10** Бу сәбәбдән биз зәһмәт чәкир вә вар күчүмүзлә чалы-

4:7 * һәрфөн: мәшғ ет.

шырыг,^а чүнки үмидимизи һәр чүр инсанын,^б элэлхүсус да садиг адамларын Хиласкарына,^в вар олан Аллаһа багламышыг.

11 Бунлары даима тэлэб ет вә өјрэт. **12** Гој кәнч олдуғуна көрә һеч кәс сәнә сажмазјана јанашмасын. Данышыгда, рәфтарда, мөһәббәтдә, иманда вә паклыгда садигләрә нүмунә ол. **13** Мән кәләнәдәк өзүнү Мүгәддәс Јазылары чамаат гаршысында охумаға,^г өјүд-нәсиһәт вә тәлим вермәјә һәср ет. **14** Ағсаггаллар шурасы сәнин үзәринә әлләрини гојанда пејғәмбәрлик васитәсилә сәнә верилән әнама лагејд јанашма.^д **15** Бүтүн бунлар барәсиндә дәриндән дүшүн вә өзүнү бунлара тамамилә һәср ет ки, һамы сәндәки инкишафы ајдын көрсүн. **16** Өзүнә вә вердијин тәлимә һәмишә диггәт јетир.^е Бунлардан бәрк-бәрк јапыш, чүнки бу јолла һәм өзүнү, һәм дә сәнә гулаг асанлары хилас едәчәксән.^ө

5 Јашлы кишиләри сәртликлә мезәммәт етмә,^ә онлара атан кими, чаванлара гардашын кими, **2** ағбирчәкләрә анан кими, чаван гадынлара бачын кими нәсиһәт вер вә буну тәмиз нијјәтлә ет.

3 Һәгигәтән көмәјә еһтијачы олан дул гадынларын гејдинә гал.^ж **4** Әкәр һәр һансы бир дул гадынын ушағлары, јахуд нәвәләри варса, гој онлар әввәлчә аиләдә^з Аллаһа садиг олмағы өјрәнсинләр, валидејнләри вә нәнә-бабалары гаршысында борчларыны јеринә јетирсинләр,^и чүнки бу, Аллаһа хошдур.^й **5** Һәгигәтән көмәјә еһтијачы олан кимсәсиз дул гадын үмидини Аллаһа баглајыр/^к вә дуа едиб кечә-күндүз Она јалварыр.^л **6** Ачнаг кеф үчүн јашајан дул гадын сағ олса да,

ФӘС. 4

а Лк 13:24

б 1Тм 2:3, 4

в Јд 25

г Кл 4:16

1Ск 5:27

F һв 6:5, 6

һв 13:2, 3

һв 19:6

2Тм 1:6

д 2Тм 4:2

е 1Кр 9:22

ФӘС. 5

ә Лв 19:32

ж 1Тм 5:16

з 1Тм 5:8

и Мт 15:4

Еф 6:2

ы Јр 1:27

ј 1Кр 7:34

к Лк 2:36, 37

Сағ сүгүн

а Мт 15:4-6

б һв 9:39

в 1Тм 2:15

г Иб 13:2

1Бт 4:9

F Јһ 13:5, 14

д 1Тм 5:16

Јр 1:27

е 2Ск 3:11

ә 1Кр 7:8, 9

ж 1Тм 2:15

з Гн 15:11

1Тм 5:5

Јр 1:27

и 1Бт 5:2, 3

әслиндә, өлүдүр. **7** Буна көрә дә онлардан тәләб ет ки, гүсурсуз олсунлар. **8** Әкәр кимсә өз јахынларынын, әлэлхүсус да аиләсинин гејдинә галмырса, о, иманы инкар едиб вә имансыздан да бетәрди.^ә

9 Јашы алтмышы һагламыш, әринә садиг олмуш, **10** јахшы ишләри илә танынан,^б ушағларына јахшы тәрбијә вермиш,^в гонагпәрвәр олмуш,^г мүгәддәсләрин ајағыны јумуш,^д дара дүшәнләрә көмәк әлини узатмыш,^е һәр чүр јахшы ишлә мәшғул олмуш дул гадынлар сјаһыја алынсын.

11 Чаван дул гадынлары исә сјаһыја алма, чүнки еһтијаслары Мәсиһлә онларын арасында дуранда онлар әрә кетмәк истәјир. **12** Онлар әввәлки нијјәтләриндән* дөндүкләри үчүн мәһкум едиләчәкләр. **13** Үстәлик, онлар гапы-гапы кәзиб бикарчылыға алышырлар. Бикар олмалары бир јана, һәлә бир деди-году илә дә мәшғул олулар, артыг-әскик данышараг чамаатын ишинә гарышырлар.^ө **14** Буна көрә дә истәјирәм ки, чаван дул гадынлар әрә кетсинләр,^ә ушаг доғсунлар,^ж аиләләринин гејдинә галсынлар вә әлејһдарлара бизи писләмәјә фүрсәт вермәсинләр. **15** Онсуз да бәзиләри јолуну азараг Шејтанын далынча кедиб. **16** Әкәр иманлы бир гадынын гонумлары арасында дул гадынлар варса, гој онлара көмәк етсин ки, јығынчағын үзәринә јүк дүшмәсин. Онда јығынчаг һәгигәтән көмәјә еһтијачы олан дул гадынлара көмәк едә биләчәк.^з

17 Јығынчағы јахшы идарә едән ағсаггаллар,^и хүсусән дә,

5:12 * Јахуд вәдләриндән.

Аллаһын сөзүнү чидд-чөһдлө данышан^а вә өјрөдән аҕсаггаллар икигат һөрмәтә лајиг көрүлмәлидирләр.^б **18** Ахы Мүгәддәс Јазыларда дејилир: «Хырман чәкән өкүзә бурунтаг тахмајын»,^в һәмчинин белә јазылыб: «Зәһмәткеш әмәк һаггына лајигдир».^г **19** Аҕсаггала гаршы иттиһамы ики вә ја үч шаһидин шәһадәти олмаса, гәбул етмә.^д **20** Күнаһ ишләјәнләри^а һамынын гаршысында тәнбәһ ет^е ки, диқәрләринин дә көзү горхсун. **21** Аллаһын, Мәсһиһ Исанын вә сечилмиш мәләкләрин гаршысында сәнә тапшырырам: бу көстәришләрә әмәл ет, гәрар вермәздән әввәл һәр шеји диғгәтлә вә гәрәзсиз арашдыр.^о

22 Неч кәсин үзәринә төләм-төләсик әл гојма^{*,ж} башгаларынын күнаһларына әлбир олма, паклығыны гору.

23 Мәдәнә вә тез-тез нахошладыгына көрә даһа су ичмә, бир аз шәраб ич.

24 Бәзи адамларын күнаһлары көз габағындадыр вә онлары бирбаша һөкмә дүчар едир, диқәрләринин күнаһлары исә сонрадан үзә чыхачаг.^з

25 Ејнилә јахшы ишләр дә көз габағындадыр,^и көрүмәјәнләр исә чох кизли галмајачаг.^ы

6 Гој көләлик бојундуруғу алтында оланлар саһибләринә бөјүк һөрмәтлә^ј јанашсынлар ки, Аллаһын ады вә тәлими бәднам едилмәсин.^к

2 Ағалары иманда олан гуллар исә гардашдыр дејә, онлара һөрмәтсиз јанашмасынлар. Әксинә, гој онлар даһа да чанла-башла хидмәт етсинләр, ахы онларын јахшы хидмәтиндән јарарлананлар елә өз әзиз иман гардашларыдыр.

5:22 * Јәни һеч кимә төләм-төләсик төјинат вермә.

ФӘС. 5

а һә 28:10
Иб 13:17
б 1Сж 5:12
Иб 13:7
в Гн 25:4
1Кр 9:7, 9
г Ль 19:13
Мт 10:9, 10
Лк 10:7
Гт 6:6
Ф Гн 19:15
Мт 18:16
д 1Кр 15:34
1Јһ 3:9
е Тт 1:7, 9
Тт 1:13
Вһ 3:19
ө Ль 19:15
Јр 3:17
ж һә 6:5, 6
һә 14:23
1Тм 3:2, 6
1Тм 4:14
з Јш 7:11
Иб 4:13
и Мт 5:16
ы 1Кр 4:5

ФӘС. 6

ј Рм 13:7
Еф 6:5
Кл 3:22
к 1Бт 2:13, 14

Сағ сүтүн

а 2Тм 1:13
б Тт 1:1, 2
в 1Кр 8:2
г 2Тм 2:14
Тт 1:10
Тт 3:9
Ф 2Кр 11:3
2Тм 3:8
Јд 10
д 1Бт 5:2
е 1Тм 4:8
ө Әј 1:21
36 49:16, 17
ж Мс 30:8, 9
Иб 13:5
з Мт 13:22
и Мс 28:20, 22
Јр 5:1
ы Мт 6:24
ј Мс 15:1
Мт 5:5
Гт 5:22, 23
Кл 3:12
1Бт 3:15

Бундан сонра да дедијим бу шејләри өјрәт вә нәсһәт елә.

3 Әкәр кимсә башга бир тәлими јајырса вә Ағамыз Иса Мәсһидән кәлән сағлам нәсһәтә^а вә мөминликлә узлашан тәлимлә разылашмырса,^б **4** демәли, о гүррәләниб, һеч нәји дәрк етмир,^в мүбаһисә вә сөз давасы хәстәлијинә тутулуб.^г Бүтүн бунларыш ахыры пахыллыг, мүнағишә, бөһтан, бәдкүманлыгыдыр. **5** Бунлар әглән позғун^д вә һәгигәтдән мәһрум адамларын бош шеј үстүндә ахыры олмајан мүбаһисәләринә кәтириб чыхарыр. Онлар мөминлији газанч мәнбәји һесаб едирләр.^е **6** Дүздүр, мөминлик бөјүк газанч мәнбәјидир,^ө бир шәртлә ки, инсан нәји варса, она гане олсун. **7** Ахы биз бу дүнјага һеч нә кәтирмәмишик, өзүмүзлә дә һеч нә апармајачағыг.^ө **8** Буна көрә дә јемәјимиз, палтарымыз^ж варса, бунлара гане олачағыг.^ж

9 Анчаг варланмаг истәјәнләр ширникләниб төләјә дүшүрләр,^з инсаны фәлакәтә вә мәһвә апаран бир чох мәнәсыз вә зәрәрли хәјаллара гапылырлар.^и **10** Чүнки һәр чүр пислијин көкү пулпәрәстликдир. Бәзиләри бу севдаја дүшәрәк иман јолундан чыхмыш, өзләринә чохлу әзаб чәкдирмишләр.^ы

11 Сән исә, еј Аллаһ бәндәси, белә шејләрдән гач. Саләһлијә, мөминлијә, имана, мәһәббәтә, мәтинлијә вә мүлајимлијә чан ат.^ј **12** Иман уғрунда кедән шанлы мүбаризәдә шүчаәтлә дојүш вә әбәди һәјатдан бәрк јапыш. Сән бу һәјата

6:8 * Јахуд галмаға јеримиз. һәрфөн: өртүјүмуз. 6:10 * Јахуд өзләрини башдан-јаға јараламышлар.

дәвәт алмысан вә она инанды-ғыны көзәл бир шәкилдә чохларынын гаршысында бәјан етмисән.

13 Понти Пилатын^а гаршысында көзәл шәһадәт вермиш Мәсиһ Исанын вә һәр шејә һәјат верән Аллаһын өнүндә сәнә әмр едирәм: **14** Ағамыз Иса Мәсиһин зүһурунадәк^б сәнә вердијим әмрләрә мүкәммәл вә гүсурсуз шәкилдә риаяјет ет. **15** Хошбәхт вә јеканә һакимијјәт саһиби тәјин олунмуш вахтда зүһур едәчәк. О, падшаһлар Падшаһы вә ағалар Ағасыдыр,^в **16** өлмәзлијә јеканә малик олан,^г әлчәтмаз нурда јашајан,^д инсанлардан һеч кәсин көрмәдији вә көрә билмәдији кәсдир.^е Гој иззәт вә әзәмәт әбәдијән онун олсун! Амин.

17 Бу дөврдә* варлы олан-

6:17 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 6

а Мт 27:11
Jh 18:33, 36
Jh 19:10, 11
б 2Кк 2:8
2Тм 4:1, 8
в Bh 17:14
Bh 19:16
г И6 7:15, 16
F һв 9:3
Bh 1:13, 16
д Jh 14:19
1Бт 3:18

Сағ сүгүн

а Мт 13:22
Мр 10:23
б Ва 5:19
Мт 6:33
Jr 1:17
в Рм 12:13
2Кр 8:14
Jr 1:27
г Мт 6:20
F Лк 16:9
д 2Тм 1:13, 14
2Тм 3:14
2Тм 4:5
е 1Кр 2:13
1Кр 3:19
Кл 2:8

лара әмр ет ки, тәкәббүрлү олмасынлар вә үмидләрини кәлди-кәдәр вар-дөвләтә јох,^а һәјатдан һәзз алмағымыз үчүн бизи һәр шејлә бол-бол тәмин едән Аллаһа бағласынлар.^б **18** Јахшылыг етсинләр, хејирли ишләрлә зәнкин олсунлар, сәхавәтли олсунлар, әл тутмаға һазыр олсунлар,^в **19** әсил һәјатдан бәрк-бәрк јапышмагдан өтрү өзләри үчүн саламат галачаг хәзинә јығсынлар,^г јәни кәләчәк үчүн мөһкәм тәмәл гојсунлар.^д

20 Еј Тимути, сәнә верилмиш әманәти гору,^а мүгәддәс шејләри мурдарлајан бош сөһбәтләрдән вә сахта биликдән доған зиддијәтли фикирләрдән узаг дур.^б **21** Бәзиләри белә билији нүмајиш етдирәрәк имандан дөндүләр.

Гој Аллаһын лүтфү сизә јар олсун.

ТИМУТИЈӨ

ИКИНЧИ МӘКТУБ

МӘЗМҮН

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1, 2)
Булус Тимутинин иманына көрә шүкүр едир (3–5)
Аллаһдан алдығын өнамы аловландыр (6–11)
Сағлам сөзләр нүмүнәси (12–14)
Булусун достлары вә дүшмәнләри (15–18)</p> <p>2 Мүждәни садиг адамлара әманәт ет (1–7)
Булус мүждәјә көрә әзијјәтә гатлашыр (8–13)
Аллаһын сөзүнү дүзкүн өјрәт (14–19)</p> | <p>Кәнчлијә хас истәкләрдән гач (20–22)
Әлејһдарларла рәфтар (23–26)</p> <p>3 Сон дәрәчә чәтин бир вахт (1–7)
Булусун нүмүнәсини изләмәк (8–13)
Өјрәндијин шејләрә бағлы гал (14–17)
Мүгәддәс Јазылардакы һәр кәлмә Аллаһдандыр (16)</p> <p>4 Хидмәтини там јеринә јетир (1–5)
Аллаһын сөзүнү јубанмадан тәблиғ ет (2)
«Мән шүчәәтлә дөјүшдүм» (6–8)
Гөјдләр (9–18)
Салам-дуа (19–22)</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Мәсиһ Иса^а васитәсилә верилән һәјат вәдинә уғун олараг, Аллаһын ирадәсилә Мәсиһ Исанын һәвариси олан Булусдан **2** әзиз балам Тимутијә^б мәктуб.

Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Мәсиһ Исадан кәлән лүтф, мәрһәмәт вә сүлһ сәнә жар олсун.

3 Тәмиз вичданла вә дәдә-бабаларым кими гуллуғ етди-жим Аллаһа шүкүрләр олсун. Сәни дурмадан, кечә-күндүз дуаларымда јад едирәм, **4** көз јашларыны јадыма салдыгча сәни көрүб севинәчәјим вахты сәбирсизликлә көзләјирәм. **5** Чүнки сәндәки ријасыз иманы^в хатырлајырым. Әввәлчәдән нәнән Лоисдә вә анан Евникидә јашајан бу иман, әминәм ки, сәндә дә јашајыр.

6 Буна көрә дә әлләрими сәнин үзәринә гојдуғум заман Аллаһдан алдыгын әнамы аловландырмағы унутма.^г **7** Ахы Аллаһ бизә горхаглыг руһу јох,^д күч,^е мәнәһәбәт вә сағлам дүшүнчә руһу вериб. **8** Буна көрә дә Ағамыз һаггында шаһидлик етмәкдән утанма^е вә онун урунда мәнһус олан мәнә көрә хәчаләт чәкмә.^е Аллаһын вердији күчә^ж күвәнәрәк мүждәдән өтрү пајына дүшән әзијәтләрдән гачма. **9** О, бизи хилас етди вә әмәлләримизә көрә јох, Өз нијәтинә вә лүтфүнә көрә^з бизи мүгәддәс олмаға чағырды.^и Бу лүтф бизә әзәлдән бәри Мәсиһ Иса васитәсилә көстәрилмишидир, **10** анчаг инди Хиласкарымыз Мәсиһ Исанын^ы зүһуру илә ашкара чыхмышдыр. О, өлүмү арадан галдырды,^л мүждә васитәсилә^л һәјат^л вә чүрүмәзлик үзәринә ишыг сачды.^л **11** Мән дә бу мүждәнин мүж-

ФӘС. 1

а Јһ 3:16
Јһ 6:40, 44
1Бт 1:3, 4

б 1Кр 4:17

в 1Тм 4:6

г 1Тм 4:14

д Рм 8:15
1Ск 2:2

е Лк 24:49
һв 1:8

ж Рм 1:16

з Кл 1:24
2Тм 2:3

и Фп 4:13
Кл 1:11

ы Еф 2:5
Еф 2:8
Тт 3:5

и Еф 1:4
Иб 3:1

ы Јһ 1:14
Иб 2:9

ј 1Кр 15:54
Иб 2:14

к Рм 1:16

к Јһ 5:24
1Јһ 1:2

л 1Бт 1:3, 4

Сағ сүтун

а һв 9:15
1Тм 2:7

б һв 9:16
Еф 3:1

в 2Кр 4:2

г 2Тм 4:8

д 1Тм 6:3, 4
Тт 1:7, 9

е Рм 8:11

е һв 19:10

ө 2Тм 4:19

ФӘС. 2

ж 1Тм 1:2

з 2Тм 3:14

и 1Тм 1:18

ы 2Тм 1:8

дәчиси, һәвариси вә мүәллими тәјин едилмишәм.^а

12 Мәнһз буна көрә мән бу әзијәтләри чәкирам^б вә бундан утанмырам.^в Чүнки инандығым Кәси таныјырам вә әминәм ки, О, һәммин күнә кими әманәтими горумаға гадирдир.^г **13** Сән исә Мәсиһ Иса илә вәһдәтин доғурдуғу иман вә мәнәһәбәти көстәрмәклә јанашы, мәнән ешитдијин сағлам сөзләр^д нүмунәсиндән дә әјрылма. **14** Дахилимиздә јашајан мүгәддәс руһун көмәји илә бу көзәл әманәти горуюб сахла.^д

15 Билдијин кими, Асија әјаләтиндә^е һамы, о чүмләдән Фикел вә һермокен дә мәнән үз дөндәрб. **16** Гој Рәбб Онисифорун аиләсинә^е мәрһәмәт көстәрсин, чүнки о, тез-тез мәни руһландырырды, һәбсдә олдуғумдан утанмырды. **17** Әксинә, Ромада оlanda мәни ахтарыб тапмышды. **18** Гој Рәбб Јеһова һәммин күндә она рәһм етсин. Онун Ефесдә нечә хидмәт етдијини сән дә јахшы билирсэн.

2 Оғлум^ж, Аллаһын Мәсиһ Иса илә вәһдәтдә оланлара вердији лүтф васитәсилә даима күч ал, **2** мәнән ешитдијин вә бир чохларыннын шәһадәт етдији шејләри^з садиг адамлара әманәт ет ки, онлар да тәлим вермәк үчүн јарарлы олсунлар. **3** Мәсиһ Исанын чәсур әскәри кими^и пајына дүшән әзијәтләрдән гачма.^ы **4** Ахы әскәрликдә олан неч бир адам газанч әлдә етмәк үчүн һәрбидән кәнар ишләрлә мәшғул олмур^и, әксинә, ону һәрби хидмәтә чағырмыш адамын рәғбәтини газанмаға чалышыр. **5** Јарыш иштирак-

2:4 * Дикәр вариант: *әскәрликдә олан неч бир адам күндәлик ишләрлә мәшғул олмур.*

чыларындан да кимсә гајдалары позурса, онун башына чөләнк гојулмур.^а **6** Мәһсулун илк пайыны зәһмәтини чәкән әкинчи көтүрмәлидир. **7** Деикләрим үзәриндә даима дүшүн. Рәбб сәнә һәр сәһәдә аңлајыш верәчәк.

8 Иса Мәсиһин дирилдијини^б вә Давудун өвлады^в олдуғуну унутма. Тәблиғ етдијим мүждә дә бу һагдадыр.^г **9** Мән бу мүждәјә көрә эзаб-эзијәт чәкирәм, чинајәткар кими гандалланмышам.^д Аңчаг Аллаһын сөзүнү һеч ким гандаллаја билмәз.^е **10** Буна көрә дә сечилмишләрдән өтрү һәр шејә дөзүрәм^е ки, онлар да Мәсиһ Иса васитәсилә хиласа вә әбәди чалала јетилә билсинләр. **11** Доғру дејилиб ки, әкәр онунла бирликдә өлмүшүксә, бирликдә дә јашајачағы,^ж **12** дөзүм көстәриксә, бирликдә дә падшаһлыг едәчәјик.^з Әкәр ону дансаг, о да бизи даначаг.^и **13** Биз вәфасыз чыхсаг да, о, һәмишә вәфалыдыр, чүнки өзүнү дана билмәз.

14 Бүтүн бунлары даима онлара хатырлат, Аллаһын гаршысында нәсиһәт вер ки, онлар сөз үстүндә дава етмәсинләр. Бу мүбаһисәләрин һеч бир хејри јохдур, онлары динләјәнләрин исә иманы сарсылыр. **15** Вар гүввәнлә чалыш ки, Аллаһын һүзуруна Онун бәјәндији бир адам, һәгигәт кәләмындан дүзкүн истифадә едән алныачыг бир ишчи кими чыхасан.^к **16** Мүгәддәс шејләри мурдарлајан бош сөһбәтләрдән исә узаг дур,^л чүнки бу чүр сөһбәтләр кет-кедә Аллаһдан лап чох узаглашацаг **17** вә гангрән кими јайылацаг. Һименәј вә Филит дә беләһәриндәндир.^м **18** Бу адамлар дирилмәнин артыг баш верди-

ФӘС. 2

а 1Кр 9:25

б һә 2:24

в һә 2:29-32
Рм 1:3

г һә 13:23

д һә 9:16
Фн 1:7

е Кл 4:3, 4

ж 2Кр 1:6
Еф 3:13
Кл 1:24

з Рм 6:5, 8

и Бһ 3:21
Вһ 20:4, 6к Мт 10:33
Лк 12:9

л 2Тм 4:2

м 1Тм 4:7
1Тм 6:20

н 1Тм 1:20

Сағ сүгүн

а 1Кр 15:12

б Сј 16:5

в Өш 26:13

г 1Тм 1:3, 4
1Тм 4:7
Тт 3:9

д 1Ск 2:7

е Мт 5:39

ж Мс 15:1
Гт 6:1
Тт 3:2
1Бт 3:15

з 1Тм 2:3, 4

и Јһ 13:27
һә 5:3
1Тм 1:20

јини дејәрәк һәгигәтдән узаглашыблар,^а бәзиләринин иманыны јыхырлар. **19** Бунунла белә, Аллаһын гојдуғу мөһкәм бүнөврә дурур вә онун үзәриндә бу мөһүр гојулуб: «Јеһова Она мәхсус оланлары таныјыр»^б вә «Гој Јеһованын адыны чағыран^в һәр кәс һагсызлыгдан әл чәксин».

20 Бөјүк бир евдә гызылдан вә күмүшдән дүзәлдилмиш габлар олдуғу кими, ағачдан вә килдән дүзәлдилмиш габлар да олур. Онлардан бәзисини шәрәфли, дикәрләрини исә шәрәфсиз мөгсәд үчүн истифадә едирләр. **21** Әкәр кимсә шәрәфсиз мөгсәд үчүн истифадә олуна габлардан узаг дурурса, шәрәфли мөгсәд үчүн истифадә едилән, пакланмыш, саһиби үчүн јарарлы, һәр чүр јахшы ишә һазыр бир габ олацаг. **22** Буна көрә дә кәнчлијә хас истәкләрдән гач, Рәб-би тәмиз үрәклә чағыранларла бирликдә сәләһлијә, имана, мәһәббәтә вә сүлһә чан ат.

23 Бундан әләвә, ахмаг, мәнәсыз мүбаһисәләрин даваја кәтириб чыхартдығыны билдијин үчүн онлары рәдд ет.^г **24** Рәббин гулу чәкишмәләрдән узаг дурмалы, һәмјла мүлајим* давраманмалы,^д тәлим вермәјә јарарлы олмалы, һагсызлыгга гаршылашанда өзүнү әлә алмалы,^е **25** гаршы чыханларла һәлимликлә нәсиһәт вермәлидир.^ж Бәлкә, Аллаһ онларын төвбә етмәсинә изин верәр вә онлар һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јијәләнәрләр,^з **26** Иблисин истәкләрини јеринә јетирмәк үчүн онун торуна дири-дири дүшдүкләрини көрүб ағылларыны башларына јығар вә онун әлиндән азад ола биләрләр.^и

2:24 * Јахуд нәзакәтлә.

3 Буну бил ки, ахырзаманда^а сон дәрәчә чәтин бир вахт кәләчәк. **2** Чүнки инсанлар худбин, пулләрәст, ловга, өзүндән разы, күфр данышан^б, валидејнләринә итаәт етмәјән, нанкор, вәфасыз, **3** доғмаларыны севмәјән, барышмаз, бөһтанчы, өзүнә һаким олмајан, залым, јахшылығын дүшмәни, **4** хаин, тәрс, тәкәббүрлү олачаглар, Аллаһдан чох ејш-ишрәти севәчәкләр. **5** Онлар үздән өзләрени мөмин кәстәрәчәк, әслиндә исә Аллаһын јолу илә кетмәјәчәкләр.^б Беләләриндән узаг кәз. **6** Белә адамларын арасындан һижлә илә еләрә кириб эиф ирадәли, күнаһа гәрг олмуш, нәфсинин гулу олан, **7** даима өјрәнән, амма һәгигәти һеч чүр дәрк едә билмәјән гадынлары әсир алан адамлар чыхырлар.

8 Јаннис вә Јамбрис Мусаја гаршы чыхдыглары кими, бу адамлар да һәгигәтә гаршы чыхырлар. Онларын әгли тамамилә позғунлашыб. Онлар иман јолунда јеримәјә јарарлы дејилләр. **9** Онлар бундан артыг ирәлиләјә билмәјәчәкләр, чүнки о ики нәфәрин ағылсызлығы әввәл-ахыр үзә чыхдыгы кими, бунларын да ағылсызлығы һамыја бәли олачаг.^в **10** Сән исә мөним тәлимими, һәјат јолуму,^г амалымы, иманымы, сәбримни, мәһәббәтими, дөзүмүмү изләјирсән. **11** Антақјада^д, Конјада^е вә Листрада^в нечә тәгибләрлә гаршылашдығымы, эзаб чәкдијими билирсән. Бәли, мән бу эзаблара гатлашдым вә Аға^з бүтүн бунлардан мәни гуртарды.^о **12** Әслиндә, Мәсиһ Исанын шакирди кими мөмин һәјат сүрмәк истәјәнләрин һамысы тәгиб олуначаг.^ж

3:2 * Јахуд сөјүшкән. **3:11** * Јахуд Рәбб.

ФӘС. 3

а Мт 24:3
1Тм 4:1
2Фт 3:3
Јд 17, 18
б Мт 7:15
Мт 7:22, 23
в Чк 7:11, 12
Чк 9:11
г 1Кр 4:17
2Тм 1:13
ф һә 13:50
д һә 14:1, 5, 6
е һә 14:19
ө 2Кр 1:10
ж Мт 16:24
Јһ 15:20
һә 14:22

Сағ сүтүн

а 2Ск 2:11
1Тм 4:1
б 2Тм 1:13
в Мс 22:6
г һә 16:1, 2
ф Јһ 5:39
д Јһ 14:26
2Фт 1:21
е Рм 15:4
ө 1Кр 10:11

ФӘС. 4

ж Јһ 5:28, 29
һә 10:42
з Јһ 5:22
һә 17:31
2Кр 5:10
и 1Тм 6:14, 15
1Фт 5:4
ы Бһ 11:15
Вһ 12:10
ј 2Тм 2:15
к 2Тм 2:24, 25
к 1Тм 5:20
Тт 1:7, 9
Тт 1:13
Тт 2:15
л 1Тм 1:9, 10
м 1Тм 4:1
н 2Тм 1:8
2Тм 2:3
о Рм 15:19
Кл 1:25
ө Сј 28:6, 7

13 Пис адамлар вә фырылдагчылар исә алдадыб алданага кет-кедә даһа бетәр ишләр көрәчәкләр.^а

14 Сән исә өјрәндијин вә доғрулуғуна әмин олдуғун шејләрә бағлы гал,^б ахы сән бунлары кимләрдән өјрәндијини јахшы билирсән. **15** Бундан башга, сәнә һикмәт вермәјә гадир олан Мүгәддәс Јазылары көрпәликдән^в билирсән.^г Бу һикмәт Мәсиһ Исаја кәтирдидин иман васитәсилә сәни хиләса чатдырачаг.^д **16** Мүгәддәс Јазылардакы һәр кәлмә Аллаһдандыр^е вә тәлим,^ө тәнбәһ, ислаһ үчүн, һәм дә сәләһлијә ујғун тәрбијә үчүн файдалыдыр.^ө **17** Бунун сәјәсиндә Аллаһ бәндәси там сәриштәли, һәр чүр јахшы ишә тамамилә һазыр ола биләр.

4 Сәни Аллаһын өнүндә вә өлүләрлә дириләри^ж мұһакимә едәчәк Мәсиһ Исанын^з өнүндә онун зүһруна^з вә Падшаһлығына анд верирәм:^и **2** Аллаһын сөзүнү тәблиғ ет,^ј бу иши јубанмадан, һәм әл-веришли, һәм дә чәтин вахта көр, бүтүн сәбрини топлајараг, мүәллимлик габилијәтини ишә салараг^к тәнбәһ ет,^к мәзәммәт ет, үрәкләндир. **3** Чүнки елә бир зәманә кәләчәк ки, инсанлар сағлам тәлими гәбул етмәјәчәк,^н гулагларына хош кәләни ешитмәк үчүн өз истәкләринә ујғун мүәллимләр сечәчәкләр.^н **4** Онлар һәгигәтә гулаг асмајачаг, ујдурма рәвәјәтләрә мејил салачаглар. **5** Сән исә һәр шејдә ајыг ол, әзијәтләрә гатлаш,^н мүждәни тәблиғ ет, хидмәтини там јеринә јетир.^о

6 Мән артыг шәрәб тәгди-мәси^о кими гурбанкаһын үзә-

3:16 * Јахуд Аллаһын руһунун илһамы илә јазылмышдыр.

ринә төкүлүрәм, гуртулушумун вахты жахындыр.^а **7** Мән шанлы мүбаризэдә шүчаәтлә дөјүшдүм,^б гаршымдакы мәсәфәни ахырадәк гачдым,^в иман јолунда мәгин галдым. **8** Бу вахтдан етибарән, мәним үчүн сәләһлик тачы^г горунуб сахланылып. Адил һаким олан Аға һәмин күн^г бу тачы мәнә мүкафат кими верәчәк^а вә тәкчә мәнә јох, онун зүһуруну һәсрәтлә көзләјәнләрин һамысына мүкафат верәчәк.

9 Чальш тезликлә јаныма кәләсән. **10** Чүнки Димас^в дүнјаны* севиб мәни тәрк етди вә Салоникијә кетди. Крескес Галатијаја кедиб, Титус исә Далматијаја. **11** Тәкчә Лука јанымдадыр. Кәләндә Маркы да өзүнлә көтүрәрсән, чүнки хидмәтдә онун мәнә бөјүк көмәји дәјир. **12** Тихики^в Ефесә көндәрдим. **13** Троасда Карпкилдә гојдуғум күркү вә тумарлары, хүсусән дә пергамент тумарларыны кәләндә өзүнлә кәтирәрсән.

14 Мискәр Александр мәнә чох пислик едиб. Јеһова она әмәлләринин әвәзини верә-

4:10 * Јахуд дөврү. Лүғәтдә «дөвр» сөзүнә бах.

ФӘС. 4

а Фн 1:23

б 1Кр 9:26
1Тм 6:12

в Фн 3:14

г 1Кр 9:25
Јр 1:12

г Јһ 5:22

д 1Бг 5:4
Вһ 2:10

е Кл 4:14
Фм 23, 24

ө Еф 6:21
Кл 4:7

Сағ сүгүн

а 3б 28:4
3б 62:12
Мс 24:12

б һә 9:15

в 3б 22:21

г Вһ 20:4

г Рм 16:3

д 2Тм 1:16

е һә 19:22

ө һә 21:29

чәк.^а **15** Сән дә өзүнү ондан көзлә, чүнки сөзләримизә һәдсиз мүгавимәт көстәрирди.

16 Илк дәфә өзүмү мүдафиә едәндә һеч кәс тәрәфими сахламады, һамы мәни тәрк етди. Гој Аллах онларын бу әмәлини күнаһа јазмасын. **17** Анчаг Аға јанымда дуруб мәнә күч верди ки, тәблиғ иши мәним васитәмлә там јеринә јетирилсин вә бүтүн халглар бу мүждәни ешитсин.^б Беләчә, мән ширләрин ағзындан гуртулдум.^в **18** Аға мәни бүтүн писликләрдән гуртарачаг вә өз сәмави Падшаһлығы үчүн хилас едәчәк.^г Она әбәдијәт боју алгыш олсун! Амин.

19 Прискаја вә Аквиласа,^г һәмчинин Онисифорун аиләсинә^а салам де.

20 Ераст^в Коринфдә галды, Трофими^в хәстә һалда Милетдә гојдум. **21** Бачардығын гәдәр чальш ки, ғыша гәдәр кәлиб чыхасан.

Евбул, һәмчинин Пуденс, Лин, Клаудиа вә бүтүн гардашлар сәнә салам көндәрирләр.

22 Гој Аға дүзкүн әһвалируһијәдә олан сәнә јар олсун. Онун лүтфү сизинлә олсун.

ТИТУСА

МӘКТУБ

МӘЗМУН

- Саламлар (1–4)
Титус Критдә ағсагаллар тәјин етмәк үчүн гојулуб (5–9)
Итаәтсизләри чидди тәнбәһ ет (10–16)
- Һәм јашлылар, һәм чаванлар үчүн сағлам төлим (1–15)

- Пислији рәдд ет (12)
Јахшы ишләре чан атан халг (14)
- Мүнасиб табечилик (1–3)
Јахшы ишләре һазыр ол (4–8)
Ахмаг мүбаһисәләри вә тәриғәтчи фикирләри рәдд ет (9–11)
Сон көстәришләр вә салам-дуа (12–15)

1 Аллаһын сечилмишлэринин иманына вә һәгигәт барәсиндәки дәгиг билијә әсасән Аллаһын гулу вә Иса Мәсиһин һәвариси олан Булусдан мәнһут. Һәгигәт мөминликлә бағлыдыр **2** вә һеч вахт јалан данышмајан Аллаһын^а әзәлдән вәд етдији әбәди һәјәт^б үмидинә әсасланыр. **3** О, вахты чатанда Өз сөзүнү Хиласкарымыз Аллаһын әмри илә мәнә һәвалә едилән тәблиғ хидмәти^в васитәсилә ашкар етди. **4** Бизимлә ејни иманда олан доғма балам Титуса:

Атамыз Аллаһдан вә Хиласкарымыз Мәсиһ Исадан кәлән лүтф вә сүлһ сәнә јар олсун!

5 Мән сәни Критдә она көрә гојдум ки, јарымчыг ишләри гәјдаја саласан вә көстәриш вердијим кими, шәһәрләрдә ағсагаллар тәјин едәсән. **6** Ағсагал гүсурсуз вә тәк бир гадынла евли олмалыдыр. Онун ушағлары позгун һәјәт сүрмәкдә вә итаәтсизликдә иттиһам олунмамалы, иманлы олмалыдырлар.^г

7 Бәли, нәзарәтчи Аллаһын нөкәрбашысы кими гүсурсуз олмалыдыр. О, инадкар,^д тез өзүндән чыхан,^е сәрхошлуг едән, зорақы, һарам газанч һәрис илмамалыдыр. **8** Әксинә, јахшылығы севмәли, гонагпәрвәр,^в сағламдүшүнчәли,^г сәләһ*^д, сәдагәтли олмалы^ж вә өзүнә һәким олмағы бачармалыдыр.^з

9 О, тәлим верәркән Аллаһын етибара лајиг сөзүнә бағлы галмалыдыр^и ки, сағлам тәлимин^л сәјәсиндә һәм гардашлары үрәкләндирсин, һәм дә бу тәлимә зидд кедәнләри тәнбәһ едә билсин.^ј

10 Чүнки итаәтсиз, бошбоғаз вә јаланчы адамлар чох

ФӘС. 1

а Сј 23:19

б Рм 6:23

в һв 9:15

г 1Тм 3:2-7

д 2Тг 2:10

е Јр 1:19

е 1Бт 4:9

ө Рм 12:3

1Тм 3:2

ж 1Тм 2:8

з 2Тм 2:24

Јр 3:13

и 1Тм 4:16

1Тм 6:3, 4

ы 1Тм 1:9, 10

2Тм 1:13

ј 1Тм 5:20

2Тм 4:2

Тт 1:13

Бһ 3:19

Сағ сүгун

а һә 15:1

б Рм 14:14

в Мт 15:11

г Мт 7:16-18

ФӘС. 2

ф 1Тм 4:16

2Тм 1:13

д 1Кр 14:34, 35

1Бт 3:1, 2

дур, әләхүсус да сүннәт тәрәфдарлары арасында беләләри чохдур.^а **11** Беләләринин ағзыны јуммаг лазымдыр, чүнки онлар һарам газанч хатири-нә ағылларына кәләнә өјрәдиб аилләрин иманыны сарсыдырлар. **12** Онлардан бири, елә өз пејғәмбәрләри белә дејиб: «Критлиләр һәмишә јалан данышыр, онлар јыртычы, вәһши һейвандырлар, авара вә гарынгулудурлар».

13 Бу, доғрудан да, беләдир. Буна көрә дә онлары даима сәртликлә тәнбәһ ет ки, иманлары мөһкәм олсун, **14** јәһуди нағылларына, һәгигәтдән үз дөндәрән адамларын әмрләринә фикир вермәсинләр. **15** Тәмиз адам үчүн һәр шеј тәмиздир.^б Анчаг мурдар вә имансыз адам үчүн тәмиз һеч нә јохдур, чүнки онларын әгли дә, вичданы да ләкәләниб.^в **16** Онлар һамынын гаршысында Аллаһы таныдығларыны сөјләјирләр, анчаг әмәлләри илә Ону данырлар,^г чүнки онлар ијрәнчдирләр, итаәтсиздирләр вә һеч бир јахшы ишә јарамырлар.

2 Сән исә һәмишә сағлам тәлимсә үғун сөзләр даныш.^ф **2** Гој јашлы кишиләр һәр шејдә һәдд билсинләр, чидди, сағламдүшүнчәли, иманда, мөһәббәттә вә дөзүмдә мөһкәм олсунлар. **3** Ејнилә дә ағбирчәкләр мөминләрә јарашан тәрздә даврансынлар. Онлар бөһтанчы вә шәраб дүшкүнү олмамалы, јахшы шејләр өјрәтмәлидирләр. **4** Гој онлар чаван кәлинләрә әрләрини вә ушағларыны севмәји, **5** ағыллы-камаллы, исмәтли, ишли-күчлү, хејирхәһ олмағы, һәмчинин әрләринә табе олмағы ашыласынлар^д ки, Аллаһын сөзү бәднам едилмәсин.

1:8 * Јахуд өдаләтли.

6 Ејнилә дә чаванлары сағламдүшүнчәли олмага тәш-виг ет,^a 7 өзүн јахшы ишләр көрәрәк һәр саһәдә онла-ра нүмунә ол. Там чиддијәтлә пак шейләри өјрәт*,^b 8 данышығын тәмиз олсун, һеч ким сөзләриндә нөгсан тапмасын,^a әлејһдарлар әлејһимизә демәјә бир сөз тапмајыб утансынлар.^c 9 Гој гуллар һәр саһәдә ағаларына табе олсунлар^f вә онлары разы салсынлар, сөз гајтармасынлар, 10 онлардан оғурлуг етмәсинләр,^a әксинә, там етибара лајиг олдугларыны көстәриб һәр саһәдә Хиласкарымыз Аллаһын тәлимини бәзәсинләр.^o

11 Чүнки Аллаһын лүтфү ашкар олараг һәр чүр инсана хилас кәтирди.^o 12 Бу лүтфү бизә аллаһсызлыгы вә бу дүн-јаја хас истәкләри рәдд едиб^ж бу зәманәдә сағлам дүшүнчә илә, сәләһлик вә мөминлик-лә һәјат сүрмәји өјрәдир.^a 13 Улу Аллаһын вә Хиласкарымыз Мәсһ Исанын шанлы зүһуруну вә көзәл үмидими-зин керчәкләшәчәјини^и көзлә-дијимиз вахта биз белә јаша-малыјыг. 14 Мәсһ өзүнү уғ-румузда фәда етди^в ки, бизи һәр чүр ганунсузлугдан азад едиб^ј тәмизләјәрәк биздән өз әмлакы олан вә јахшы ишләрә чан атан бир халг тәшкил ет-син.^к

15 Бундан сонра да там ихтијарла бу шейләри даныш, нә-сһәт вер*, тәнбәһ ет.^к Гој һеч кәс сәнә јухарыдан ашағы бах-масын.

3 Даима онлара хатырлат ки, һакимийјәтә вә һөку-мәтә табе олсунлар, итаәт етсинләр,^н һәр чүр јахшы ишә

2:7 * Дикөр вариант: сафлыгга өјрәт.
2:15 * Јахуд руһландыр.

ФӘС. 2

а Рм 12:3
1Бт 5:5
б 2Тм 2:15
в Кл 3:8
г 1Бт 2:15
ф Еф 6:5
1Тм 6:1
1Бт 2:18
д Еф 4:28
е Мт 5:16
ө Рм 5:18
ж 1Јһ 2:16
з Рм 12:2
и 1Бт 1:13
ы Мт 20:28
1Тм 2:5, 6
ј Еф 1:7
к Кл 1:13, 14
к Еф 2:10
Иб 9:14
к 2Тм 4:2

ФӘС. 3

л Мр 12:17
Рм 13:1
1Бт 2:13, 14

Сағ сүгүн

а Фл 4:5
Јр 3:17
б Мс 15:1
Гт 6:1
Еф 4:1, 2
1Тм 6:11
2Тм 2:24, 25
1Бт 3:15
в Лк 6:35
Рм 2:4
Еф 4:32
г Гн 9:5
Рм 3:10
Гт 3:21
ф Рм 5:15, 21
Рм 6:23
д Рм 5:18
е Јһ 3:5
Рм 8:23
2Кр 5:17
ө һә 2:33
ж Рм 3:24
Гт 2:15, 16
з Рм 6:23
и Рм 8:17
ы 1Тм 1:3, 4
1Тм 6:3-5
ј 1Кр 11:19
Вһ 2:6
к Рм 16:17
2Тм 4:2
2Јһ 10
к һә 20:4
Еф 6:21
2Тм 4:12

һазыр олсунлар, 2 һеч кә-син һаггында пис данышма-сынлар, давакар олмасынлар, дәрракәли олсунлар,^a һамы илә мүләјим даврансынлар.^б 3 Ахы биз дә вахтилә дүшүн-чәсиз, итаәтсиз, јолуну азмыш инсанлар идик, чүрбәчүр ис-тәкләрин вә ејш-ишрәтин гулу идик, пслик, пахыллыг едир, мәнфур ишләрлә мәшғул олур, бир-биримизә нифрәт едир-дик.

4 Анчаг Хиласкарымыз Ал-лаһын хејрхаһлыгы^в вә бәшә-ријјәтә мәнәббәти ашкар еди-ләндә 5 О, сәләһ ишләримизә көрә дејил,^г мәрһәмәтинә көрә бизи гуртарды.^ф Бизи тә-мизләјиб һәјата гајтарараг^a вә мүгәддәс руһу васитәсилә је-ниләшидирәрәк хилас етди.^o 6 О, Хиласкарымыз Иса Мә-сһиһ васитәсилә бу руһу бизә бол-бол верди^o ки, 7 Онун лүтфү сәјәсиндә сәләһ сәјыл-дыгдан^ж сонра биз үмидимизә әсасән әбәди һәјатын^з вариси олаг.^н

8 Бу сөзләр етимада лајиг-дир. Сәндән хаһиш едирәм, бунлары дөнә-дөнә вурғула ки, Аллаһа иман едәнләр фикир-ләрини јахшы ишләрә чөмләш-дирсинләр. Бунлар көзәл вә һамы үчүн фәјдалы шейләрдир.

9 Ахмаг мүбаһисәләрдән, нәсил шәчәрәләрини араш-дырмагдан, Ганун үстдә чә-кишмәләрдән вә давалардан узаг ол, чүнки бунлар бош вә мәнәсыз шейләрдир.^в 10 Тә-ригәтчилик јаян адама^ј кәл-дикдә исә ики хәбәрдарлыг-дан сонра онунла әләгәни кәс,^к 11 чүнки белә адам јолдан са-пыб вә күнаһ ишләјәрәк өзү-өзүнү мәнкум едир.

12 Артемасы ја да Тихи-ки^к јанына көндәрәндә ба-чардығын гәдәр чалыш ки,

тезликлэ Никопола, јаныма кәләсэн, чүнки гышы орада галачагам. **13** Гануну јахшы билән Зенас, һәмчинин Аполлос үчүн јахшы тәдарүк көр ки, јолбоју корлуг чәкмәсинләр.^а **14** Гој бизимкиләр дә јахшы ишләрлә мәшфул олмағы өјрәнсинләр ки, тәчили көмәк ла-

ФӘС. 3

а 1Кр 9:14
Гт 6:6
Иб 13:16

Сағ сүтүн

а 1Кр 9:11

б Кл 1:10

зым оlanda јардым етсинләр^а вә беләчә, бәһрәсиз галмасынлар.^б

15 Јанымда оланларын һамысы сәнә салам дејир. Бизи севән иман гардашларымыза саламларымы чатдыр.

Гој Аллаһын лүтфү сизә јар олсун.

ФИЛИМОНА

МӘКТУБ

МӘЗМУН

Саламлар (1–3)

Филимонун мәнәббәти вә иманы (4–7)

Булуc Онисимә көрә хаһиш едир (8–22)

Салам-дуа (23–25)

1 Мәсиһ Иса уғрунда мәнәбус олан Булуcдан^а вә гардашымыз Тимутидән^б сәнә — әзиз әмәкдашымыз Филимона, **2** һәмчинин бачымыз Апфија-ја, силаһдашымыз Архипә^в вә сәнин евиндә јығышанлара мәктуб.^г

3 Атамыз Аллаһдан вә Ағамыз Иса Мәсиһдән кәлән лүтф вә сүлһ сизә јар олсун.

4 Дуаларымда нә вахт сәнин адыны чәксәм, һәмишә Аллаһыма шүкүр едирәм,^д

5 чүнки иманын, Ағамыз Иса-ја вә бүтүн мүгәддәсләрә олан мәнәббәтин барәдә даима ешидирәм. **6** Дуаларымда диләјирәм ки, иман гардашларынла бәрабәр саһиб олдуғун иман сајәсиндә һәр бир көзәл немәти Мәсиһ васитәсилә алдығымызы дәрк едәсэн. **7** Гардашым, сәнин мәнәббәтин барә-

а Еф 4:1

б һв 16:1, 2
Иб 13:23

в Кл 4:17

г Рм 16:5
1Кр 16:19

д Еф 1:15, 16
1Ск 1:2

Сағ сүтүн

а 1Кр 4:15

б Кл 4:9

дә ешитмәк мәнә бөјүк севинч вә тәсәлли кәтирди, чүнки сәнин сајәндә мүгәддәсләрин көнлү шад олду.

8 Мәһз бу сәбәбдән Мәсиһин бир һәвариси кими дүзкүн бир иши көрмәјин үчүн сәнә әмр етмәјә ихтијарым олса да, **9** мән Булуc, јашлы бир адам, һәлә үстәлик, Мәсиһ Иса уғрунда мәнәбус, мәнәббәтинә күвәниб сәндән рича едирәм. **10** Һәбсдә икән руһани атасы олдуғум өвләдымла,^а Онисимлә^б әлағәдар сәндән бир хаһишим вар. **11** Һәрчәнд бир вахтлар онун сәнә фајдасы јох иди, инди исә һәм сәнә, һәм дә мәнә фајдасы вар. **12** Бах ону, үрәјимин парасыны сәнә кери көндәрирәм.

13 Ачығы, ону јанымда сахламағ истәрдим ки, мүждә уғ-

рунда һәбсдә олдуғум мүддәт-дә сәнин әвәзинә мәнә хидмәт етсин.^а **14** Амма сәнин разылығын олмадан һеч бир шеј етмәк истәмирәм, әксинә, истәјирәм ки, едәчәјин јахшылығы мәчбури јох, өз хошунла едәсэн.^б **15** Бәлкә дә о, сәндән ғыса мүддәтә елә бунун үчүн ајрылмышды ки, сән ону һәмишәлик кери ала биләсэн, **16** артыг бир гул кими јох,^в гулдан гат-гат үстүн әзиз бир гардаш кими.^г Әкәр о, мәним үчүн бу гәдәр әзиздирсә, көр онда сәнә һәм гул кими, һәм дә мәсиһи гардаш кими нә гәдәр әзиз олачаг! **17** Буна көрә дә мәни өзүнә дост һесаб едирсәнсә, ону мөһрибанлыглар гаршыла, санки, мәни гаршылајырсан. **18** Лакин о, сәни зижана салыбса вә ја сәнә борчу варса, онлары мәним һесабыма јаз. **19** Мән, Булус, өз әлим-

а Еф 6:19, 20
Фп 1:7

б 2Кр 9:7

в 1Кр 7:22

г 1Тм 6:2

Сағ сүтун

а Фп 2:24

б Кл 1:7
Кл 4:12, 13

в һә 19:29
Һә 27:2
Кл 4:10

г 2Тм 4:10

ф Кл 4:14

лә јазырам: әвәзини өдәјәчәјәм. Демәк јахшы чыхмаз, амма сән өз һәјатыны да мәнә борчлу-сан. **20** Бәли, гардашым, изин вер Ағанын јолунда сәндән көмәк көрүм: Мәсиһ хатиринә көнлүмү шад елә.

21 Мәнә гулаг асачағына күвәниб бунлары сәнә јазырам вә әминәм ки, дедијимдән дә артығыны едәчәксән. **22** Бир хаһишим дә вар, галмаг үчүн мәнә јер һазырла. Үмид едирәм ки, дуаларыныз сәјәсиндә сиздән өтрү азадлыға бурахылачағам.^а

23 Мәсиһ Иса уғрунда мәнбәс јолдашым Епафрас^б сәнә салам көндәрир. **24** Һәмчинин әмәкдашларым Марк, Аристарх^в, Димас^г вә Луканын^ф да сәнә саламы вар.

25 Гој Ағамыз Иса Мәсиһин лүтфү дүзкүн әһвали-руһијјәдә олан сизләрә јар олсун.

ИБРАНИЛЭРЭ

МӘКТУБ

МЭЗМУН

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Аллаһ Оғлу васитәсилә бизә мурачиәт едир (1–4)
Оғул мәләкләрдән үстүндүр (5–14)</p> <p>2 Ешитдикләримизә хүсусилә диггәтли олмалыјыг (1–4)
Һәр шеј Исаја табе едилиб (5–9)
Иса вә гардашлары (10–18)
Хилас Өндәри (10)
Мөрһәмәтли баш қаһин (17)</p> <p>3 Иса Мусадан үстүндүр (1–6)
Һәр шејин бәннасы Аллаһдыр (4)
Имансызлыглар бағлы хәбәрдарлыг (7–19)
«Бу күн Мәнә гулаг асын» (7, 15)</p> | <p>4 Аллаһын истираһәтинә говушмамағын тәһлүкәси (1–10)
Аллаһын истираһәтинә говушмагла бағлы нәсиһәтләр (11–13)
Аллаһын сөзү чанлыдыр (12)
Али баш қаһин олан Иса (14–16)</p> <p>5 Иса дикәр баш қаһинләрдән үстүндүр (1–10)
Мәликсадиг тимсаллы баш қаһин (6, 10)
Чәкдији әзаблар сәјәсиндә итаәтли олмағы өјрәнди (8)
Итаәткар инсанларын өбәди хиласы үчүн васитәчи олду (9)
Јеткинлијә чатмамыш мәсиһиләр (11–14)</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 6 Җеткинлијә доғру ирәлиләмәк (1–3)
Имандан дөнәнләр Оғулу јенидән
дирәкдә едам едирләр (4–8)
Үмиди ахырадәк мөһкәм
сахлајын (9–12)
Аллаһын вәди гәтидир (13–20)
Аллаһын вәди вә анды
дәјишмәздир (17, 18)
- 7 Мәликсәдиг — мисилсиз падшаһ вә
каһин (1–10)
Мәсиһин каһинлијинин
үстүнлүјү (11–28)
Мәсиһ там хиласы тәмин едә
биләр (25)
- 8 Сәмави шејләрин тимсалы олан
чадыр (1–6)
Көһнә вә јени әһд (7–13)
- 9 Јердәки мүгәддәс мөкәндә
хидмәт (1–10)
Мәсиһ өз ганы илә көјә
дахил олур (11–28)
Јени әһдин васитәчиси (15)
- 10 Һејван гурбанлары күнаһлары
јуја билмәз (1–4)
Ганун кәләчәк немәтләрин
көлкәсидир (1)
- Мәсиһин гурбанлығы бирдәфәликдир,
әбәдидир (5–18)
Јени вә чанлы бир јол (19–25)
Јығынчагларымыздан
галмајаг (24, 25)
Билә-билә күнаһ ишләјәнләрә
хәбәрдарлыг (26–31)
Иман вә дөзүм (32–39)
- 11 Иманын тәрифи (1, 2)
Иман өрнөкләри (3–40)
Иман етмәдән Аллаһын
разылығыны газанмаг
мүмкүн дејил (6)
- 12 Иманымызын камилләшдирәни
Иса (1–3)
Бөјүк шаһидләр булуду (1)
Јеһованын тәрбијәсинә
хор бахма (4–11)
Дүз јолдан ајрылмајын (12–17)
Сәмави Јерусәлимә
јахынлашмаг (18–29)
- 13 Јекун нәсиһәтләр вә салам-дуа (1–25)
Гонагтәрвәрлији унутмајын (2)
Гој һәр кәс никаһа һөрмәт етсин (4)
Рәһбәрлик едәнләрә итаәт (7, 17)
Мөдһ гурбанлары
төгдим един (15, 16)

1 Кечмишдә Аллаһ пејғәм-
бәрләр васитәсилә ата-ба-
баларымыза дәфәләрлә вә
мүхтәлиф јолларла мүра-
чиәт етмишдир,^a **2** бу күн-
ләрин сонунда исә бизә Оғлу^b
васитәсилә мүрачиәт едиб.
Онун васитәсилә Аллаһ дүнја-
да олан һәр шеји јарадыб^b вә
ону һәр шејин вариси тәјин
едиб.^c **3** Оғул Аллаһын чала-
лыны әкс етдирир.^f О, Алла-
һын варлығынын дәгиг әкси-
дир,^d һәр шеји гүдрәтли сөзү
илә сахлајыр. О, бизи кү-
наһдан тәмизләјәндән сонра^e
јүксәкләрдә, Әзәмәт Саһибин-
нин сағында әлшәди.^g **4** Бел-
ләликлә, мәләкләрдән даһа үс-

ФӘС. 1

a Чх 24:3
Cj 12:8
Әр 7:25
b Mr 17:5
в Jh 1:3
1Kp 8:6
Kл 1:16
r 36:2:8
f Jh 1:14
Jh 17:5
d Kл 1:15
e Иб 9:26
ә 36:110:1
Һә 2:32:33
Һә 7:55

Сағ сүтун

a һә 4:12
Фн 2:9, 10
b Еф 1:20, 21
1Бт 3:22
в 36:2:7
r 2Иш 7:14
Mr 1:11
Лк 9:35
2Бт 1:17
f Jh 1:14
Pл 8:29
Kл 1:15
d 36:91:11
Лк 22:43
e 36:104:4

түн ад^a газандығы үчүн онлар-
дан уча олду.^b

5 Аллаһ мәләкләрдән һан-
сына: «Сән Мәним оғлумсан.
Бу күн Мән сәнә Ата олдум», —
дејиб?^b Һәмчинин: «Мән она
Ата олачагам, о да Мәнә оғул
олачаг», — дејиб?^c **6** Аллаһ
илкин Оғлу^f јенидән јер үзү-
нә көндәрәндә белә дејир: «Гој
Аллаһын бүтүн мәләкләри она
тәзим етсин».

7 Һәмчинин мәләкләр барә-
синдә дејир: «О, мәләкләри-
ни күчлү күләк едир*, хид-
мәтчиләрини^a од-алов едир».^e

8 Оғул барәсиндә исә јазы-
лыб: «Тахтынын тәмәли Ал-

1:7 * һәрфән: *руһ. Јун. пневма.*

лаһдыр,^a әбәдијән, сонсуздак. Падшаһлыг әсан әдаләт әсасыдыр. **9** Сән сәһәлији севдин, ганунсузлуға нифрәт етдин. Буна көрә Аллаһ, сәнин Аллаһын сәни јолдашларындан даһа чох шадлыг јағы илә мәһ етди». **10** Һәмчинин дејилер: «Еј Ағамыз, јерин бүнөврәсини әзәлдән сән гојмусан, көјләр дә әлинин ишидир. **11** Онлар јох олуб кедәр, сән исә һәмишә вар олачагсан. Һамысы палтар кими көһнәләр, **12** сән онлары бүрүнчәк кими, палтар кими бүкәрсән. Онлар дәјишәр, сән исә дәјишмәзсән, илләрин түкәнмәздир».^b

13 О, мәләкләрдән һансына: «Дүшмәнләрини кәтил кими ајағынын алтына гојанадәк сағымда отур», — дејиб?^c **14** Мәкәр онларын һамысы мүгәддәс хидмәти ичра едән, хиласы мирас алачақ адамлар хидмәт етмәк үчүн көндәрилән руһани варлыглар дејилләр?^f

2 Буна көрә дә ешитдикләримиз әгаршы хүсусилә диггәтли олмалыҗыг^a ки, имандан узаглашмајаг.^e **2** Ахы мәләкләр васитәсилә^g верилмиш сөз гәти идисә, гануна зидд һәр чүр һәрәкәт вә итаәтсизлик әдаләтлә чәзаландырылырдыса.^ж **3** Белә бир мөһтәшәм хиласа лагејд јанашсаг, чәзадан нечә гача биләчәјик?^z Бу хилас һаггында илк дәфә Ағамыз данышыб^з вә ону ешидәнләр буну бизә данышмышлар. **4** Аллаһ да мүгәддәс руһу^и Өз ирадәсинә көрә пайламагла, һәмчинин мөчүзәләр, әләмәтләр^и вә мүхтәлиф гүдрәтли ишләр васитәсилә бу шәһадәтә гошулмушдур.

5 Ахы һаггында данышдығымыз кәләчәкдәки јер үзү^к мәләкләрин табелијинә верилмәјиб. **6** Лакин бир нәфәр

ФӘС. 1

a Мт 28:18
Bh 3:21
б 36 45:6, 7
Әш 61:1
Лк 3:21, 22
Лк 4:18
в 36 102:25-27
г 36 110:1
Мт 22:44
F 36 34:7
36 91:11
һв 5:18, 19

ФӘС. 2

д Лк 8:15
е 36 73:2
И6 3:12
2Бт 3:17
ө Гт 3:19
ж Гн 4:3
Дд 5
з И6 10:28, 29
и Мр 1:14
ы 1Кр 12:11
ј һв 2:22
к һв 17:31
2Бт 3:13

Сағ сүтун

a 36 144:3
б 36 8:4-6
в Мт 28:18
1Кр 15:27
Еф 1:22
1Бт 3:22
г 36 110:1
F Фн 2:7
д Әш 53:5, 8
Рм 5:17
1Тм 2:5, 6
е Bh 5:9
ө Рм 8:18, 19
2Кр 6:18
ж һв 5:31
И6 12:2
з Лк 24:26
И6 5:8
и Яһ 17:19
И6 10:14
ы Яһ 20:17
ј Мт 12:50
Рм 8:29
к 36 22:22
к Әш 8:17
л Әш 8:18
м Јһ 1:14
н Јр 3:15
Лк 10:18
Јһ 8:44
1Јһ 3:8
Bh 12:9
о Әј 1:19

бир вахтлар белә шәһадәт етмишди: «Инсан нәдир ки, ону хатырлајырсан, бәшәр оғлу нәдир ки, онун гејдинә галырсан?»^a **7** Сән ону мәләкләрдән бир аз ашағы јаратдын, башына шәрәф вә иззәт тачы гојдун, ону әлләринин иши үзәринә тәјин етдин. **8** Һәр шеји она табе едиб ајаглары алтына гојдун». **6** Аллаһ һәр шеји она табе едәрәк табе едилмәмиш бир шеј гојмады.^b Һәрчәнд һәр шејин Исаја табе олдуғуну һәлә көрмәсәк дә,^г **9** мәләкләрдән бир аз ашағы ендирилмиш Исаны^г башында шәрәф вә иззәт тачы илә көрүрүк. Чүнки о, Аллаһын лүтфу илә һәр кәсин әвәзинә^д өлүмү дадмаг үчүн әзаб чәкиб өлмүшдү.^e

10 Һәр шеј Аллаһ үчүндүр вә һәр шеј Онун васитәсилә мөвчуддур. Аллаһын көзүндә мөгүл көрүндү ки, чохла сајда оғулу шәрәфә чатдырмаг үчүн^g онларын хиласынын Өндәрини^ж әзаблар васитәсилә камиллијә јетишдирсин.^з **11** Чүнки мүгәддәс едән дә, мүгәддәс едиләнләр^и дә бир Атадандыр^и. Буна көрә дә о, онлара «гардашларым»^ј демәјә үтанмыр. **12** О, белә дејир: «Сәнин адыны гардашларыма билдирәчәјәм, топланты ичиндә Сәни нәғмәләрдә тәрәннүм едәчәјәм». **к** **13** Һәмчинин јазылыб: «Она күвәнәчәјәм». **к** Бундан әләвә, дејир: «Будур, мән вә Јеһованын мәнә бәхш етдији өвладлар».^л

14 «Өвладлар» бәни-инсан^м олдуғлары үчүн о да инсан олду^м ки, өз өлүмү илә Иблиси^н, өлүм силаһларынын^o саһибини мәнв етсин **15** вә өмүрләри боју өлүм горхусуна көрә көләлик әсарәтиндә

2:14 * һәрфән: өтдән вә гандан.

оланларын һамысыны азад етсин.^a **16** Чүнки о, эслиндә, мэләкләрә јох, Ибраһимин өвладларына^b көмәк едир. **17** Буна көрә дә о, һәр шејдә «гардашларына» охшамалы иди^b ки, Аллаһа хидмәттә мәрһәмәтли вә садиг баш каһин олуб инсанларын күнаһларындан өтрүг кәффәрә гураны^f тәгдим етсин. **18** О, сынаг вахты эзаб чәкдији үчүн сынагларла үзләшәнләрин^a дә имдадына јетишмәјә гадирди.^e

3 Көјләр дәвәтинә ортаг олан^g мүгәддәс гардашлар, баш каһин вә елчи кими гәбул етдијимиз Иса^ж һаггында дүшүнүн. **2** Аллаһын евиндә* садиг олмуш Муса кими,^з Иса да ону бу ишә тәјин едән Аллаһа садиг иди.^а **3** О, Мусадан да бөјүк шәрәфә ләјиг көрүлдү,^б чүнки бәнна тикдији евдән даһа бөјүк һөрмәтә ләјиг көрүлүр. **4** Бәли, һәр евин бир бәннасы вар, һәр шејин бәннасы исә Аллаһдыр. **5** Муса бир хидмәтчи кими Аллаһын евиндә садиг иди вә онун хидмәти кәләчәкдә ашкар едиләчәк шејләрә шәһадәт едирди. **6** Мәсиһ исә Аллаһын еви үзәриндә бир огул кими садиг иди.^д Биз Аллаһын евијик,^к бу шәртлә ки, чәсарәтимизи вә өјүндүјүмүз үмиди ахырадәк горујуб сахлајар.

7 Буна көрә дә мүгәддәс руһ васитәсилә дејилиб:^к «Бу күн Мәнә гулаг асын: **8** үрәјинизи инадкар етмәјин, сәһрада сынаг вахты Мәни гәзәбләндирән әчдадларыңыз кими һәрәкәт етмәјин.^н **9** Онлар орада Мәни сынады, имтаһана чәкди, һалбуки гырх ил әрзиндә көрдүјүм ишләрин шаһиди олмушдулар.^м **10** Бу сәбәбдән

ФӘС. 2

а Әш 25:8
РМ 8:20, 21
1Кр 15:26

б Гр 3:29

в Фн 2:7

г РМ 5:10

ф РМ 3:25
1Јһ 2:1, 2
1Јһ 4:10

д Иб 4:15

е Иб 7:25
Вһ 3:10

ФӘС. 3

ө Фн 3:14
1Ск 2:12

ж Иб 8:1

з Сј 12:7

и Јһ 8:29

ы Мт 17:1, 2

ј Мт 17:5

к 1Бт 2:5

к 2Иш 23:2
һв 1:16

л Чк 17:7

м Чк 16:35
Сј 32:13
36 95:9

Саг сүтун

а Сј 14:22, 23
36 95:7-11

б Иб 2:1

в 36 95:7

г Вһ 2:10

ф 36 95:7, 8

д Чк 17:1-3
Сј 14:2, 4

е Сј 14:11
Гн 32:21

ө Сј 14:22, 23
Сј 14:28-30
Јд 5

ж Иб 4:6

ФӘС. 4

з Иб 3:12, 13

и Мт 4:23
һв 15:7
Кл 1:23

үрәјим о нәсилдән икраһ етди вә дедим: «Онларын үрәји елә һеј азыр, онлар јолларымы танымырлар». **11** Буна көрә гәзәбләниб анд ичдим: «Онлар истираһәтимә говушмајачаглар».^а

12 Гардашлар, еһтијатлы олун ки, һеч бириниз вар олан Аллаһдан узаглашмајасыңыз вә үрәјиниз корланыб имансыз олмасын.^б **13** Нә гәдәр ки «бу күн»^в дејилән вахт давам едир, һәр күн бир-биринизи руһландырын ки, һеч кәсин үрәји күнаһын товлајычы гүввәси илә сәртләшмәсин. **14** Башланғычда биздә олан гәтијјәти сонадәк горујуб сахладығымыз тәгдирдә, Мәсиһлә ортаг олачатыр.^г **15** Нечә ки дејилиб: «Бу күн Мәнә гулаг асын: үрәјинизи инадкар етмәјин, Мәни гәзәбләндирән әчдадларыңыз кими һәрәкәт етмәјин».^д

16 Сәсини ешидә-ешидә Ону ким гәзәбләндирди? Мәкәр Мусанын рәһбәрлији алтында Мисирдән чыханларын һамысы белә етмирди?^а **17** Бундан әләвә, Аллаһ гырх ил әрзиндә кимә гаршы икраһ дујурду?^б Мәкәр Онун икраһ дујдуғу адамлар күнаһ ишләјиб сәһрада өләнләр дејилди?^в **18** Аллаһ кимә анд ичиб демишди ки, Онун истираһәтинә говушмајачаг? Мәкәр итаәтсизлик едәнләрә демәмишди? **19** Көрдүјүмүз кими, онлар имансызлығ учбатындан она говуша билмәдиләр.^ж

4 Беләликлә, Аллаһын истираһәтинә говушмағ вәди һәлә гүввәдә икән дигтәтли олаг ки, ондан мәрһум олмајар.^з **2** Мүждә онлара тәблиғ олундуғу кими, бизә дә тәблиғ олунуб.^д Лакин ешитдикләри сөзүн онлара хејри олмады, чүнки онларын иманы итаәт едәнләрин иманы кими дејил-

ди. **3** Иман едэн бизлэр истираһэтэ говушуруг. Онлар һагда исэ О, белә дежиб: «Буна көрә гәзәбләнби анд ичдим: «Онлар истираһәтимә говушмајачаглар»»,^а һәрчәнд О, ишләрини бәшәрин тәмәли гојулан вахтдан битириб.^б **4** Бир јердә једдинчи күн һаггында белә дејир: «Аллаһ једдинчи күн иш көрмәјиб истираһәт етмәјә башлады»^в **5** вә јенә тәкрар едир: «Онлар истираһәтимә говушмајачаглар».^г

6 Беләликлә, мүждәни илк ешидәнләр итаәтсизлик учбатыннан истираһәтә говушмадылар. Анчаг бәзиләри һәлә истираһәтә говушмалдырлар дејә,^д **7** О, хејли вахтдан сонра Давудун мәзрунда «бу күн» дејәрәк јенидән бир күн тәјин едир. Нечә ки јухарыда дејилиб: «Бу күн Мәнә гулаг асын: үрәјинизи инадкар етмәјин».^е **8** Јушә^в онлар истираһәт јеринә кәтирсәјди, Аллаһ артыг башга бир күн һаггында данышмазды. **9** Демәли, Аллаһын халгыны һәлә шәнбә истираһәти көзләјир.^з **10** Аллаһ иш көрмәјиб истираһәт етдији кими, Аллаһын истираһәтинә говушмуш адам да иш көрмәјиб истираһәт едир.^и

11 Буна көрә дә кәлин вар күчүмүзлә чалышыб бу истираһәтә говушаг ки, һеч кәс онлар кими итаәтсизлик јолунә дүшмәсин.^й **12** Чүнки Аллаһын сөзү чанлы вә гүдрәт-лидир;^к о, һәр чүр икиағызлы гылынчдан^л итидир вә о гәдәр дәринә ишләјир ки, бәдәнләри руһу, ојнагларла илији бир-бириндән ајырыр, үрәјин дүшүнчә вә нијјәтләрини үзә чыхарыр. **13** Нечә кәс вә һеч нә Онун көзүндән кизли гала билмәз,^м һәр шеј апачыг Онун көзү өнүндәјир. Биз Она чаваб верәчәјик.^н

ФӘС. 4а 36 95:11
Иб 3:11

б Чх 31:17

в Јр 2:2, 3

г 36 95:11

д Сј 14:30
Гн 31:27

е 36 95:7, 8

ж Чх 24:13
Гн 1:38

з Мр 2:28

и Јр 2:2, 3

й 36 95:11

к Әр 23:29
1Ск 2:13

л Еф 6:17

м 36 7:9
36 90:8
Мс 15:11н һә 17:31
Рм 2:16
Рм 14:12**Сағ сүгүн**

а Мр 1:11

б Иб 10:23

в Әш 53:4
Иб 2:17г Иб 7:26
1Бг 2:22д Еф 3:11, 12
Иб 10:19-22**ФӘС. 5**

д Лв 5:6

е Чх 40:13

ж Лв 9:7
Лв 16:6

з Чх 28:1

и Јһ 8:54

й 36 2:7
һә 13:33

к 36 110:4

л Јк 22:44
Јһ 12:27

14 Беләликлә, көјләрә дахил олмуш Аллаһын Оғлу Исанын^а шәхсиндә али баш каһинимиз вар дејә, кәлин јорулмадан онун һагда шәһадәт верәк.^б **15** Чүнки о, елә баш каһин дејил ки, зәифликләримизи анлаја билмәсин,^в һалымыза ачымасын, ахы о да бизим кими, һәр чәһәтдән сынаһыб, лакин күнаһ етмәјиб.^г **16** Буна көрә дә кәлин Аллаһын лүтф тахтына јахынлашыб Она чәсарәтлә дуа едәк^д ки, дара дүшәндә Аллаһдан мәрһәмәт вә лүтф көрәк.

5 Инсанлар арасындан сечилән һәр бир баш каһин бәхшишләр вә күнаһларә көрә гурбанлар тәгдим етмәк үчүн^а инсанларын рифаһындан өтрү Аллаһын гаршысында хидмәтә^в тәјин едилер.

2 Онун өзүнүн дә зәифликләри олдуғу үчүн билмәдән күнаһ иш тутан адамларла шәфгәтлә давранмағы бачарыр. **3** Буна көрә дә о, халгын күнаһлары илә јанашы, өз күнаһлары үчүн дә гурбан тәгдим етмәли олур.^б

4 Бу шәрәфли вәзифәјә инсан өзү наил олмур, јалһыз һарун кими, Аллаһ тәрәфиндән дөвәт аланда наил олур.^к

5 Ејнилә, Мәсиһ дә өзү өзүнү баш каһин тәјин едиб өзүнү учалтмады,^г ону «сән Мәнин оғлумсан. Бу күн Мән сәнә Ата олдум» дејән учалтды.^д

6 Башга бир јердә исэ О, белә дејир: «Сән Мәликсадиғ^е тимсаллы әбәди каһинсән».

7 Мәсиһ јер үзүндә јашадығы күнләрдә ону өлүмдән гуртармаға гадир олан Аллаһа фәрјад етмиш, көз јашлары^в илә јалвармыш, диләмшиди вә Аллаһдан горхдуғуна көрә дуалары ешидилмиши. **8** О, Аллаһын Оғлу олса да, чәкдији

эзаблар сајәсиндә итаәтли олмағы өжрәнди^а **9** вә камиллијә јетишәндән^б сонра она итаәт едән инсанларын әбәди хиласы үчүн васитәчи олду,^в **10** чүнки Аллах ону Мәликса-диг тимсаллы баш каһин^г тә-јин етди.

11 Онун барәсиндә һәлә чох шеј демәк олар, амма зәһниниз күтләшдији үчүн буну изаһ етмәк мүшкүл мөсәләдир.

12 Индијә сиз артыг мүүллим олмалыдыныз, анчаг елә бир вәзијәттәсиниз ки, кимсә сизә лап башдан Аллаһын мүгәддәс сөзләри илә бағлы ибтидаи тәлимләри^г јенидән өжрәтмәли-дир. Сизә бәрк гида јох, јенә сүд лазымдыр. **13** Сүдлә ги-даланан адам сәләһлик сөзү илә таныш дејил, чүнки һәлә көрпәдир.^д **14** Бәрк гида исә јеткин адам үчүндүр. Белә адам ағлыны* даима ишләт-мәклә ону јахшыны писдән ајырмаға өжрәшдириб.

6 Инди ки Мәсих һаггында-кы ибтидаи тәлимләри^е ар-хада гојмушуг, кәлин јеткинли-јә доғру ирәлиләјәк^е вә өлүмә апаран ишләрдән төвбә, Алла-һа иман, **2** мүхтәлиф нөв вәф-тизләр*, әл гојма ајини,^ж өлү-ләрин дирилмәси^з вә әбәди һөкм һаггындакы тәлимләр-лә јенидән бүнөврә гојмајаг. **3** Аллаһын изнијлә биз мүтләг јеткинлијә јетишәчәјик.

4 Чүнки бир дәфә һәгигәт-лә нурланмыш,^и сәмави әнамы дадмыш, мүгәддәс руһу гәбул етмиш, **5** Аллаһын мисилсиз сөзүнү вә кәләчәк дөврлә* бағ-лы немәтләри^и дадмыш, **6** ла-кин сонра имандан дөнмүш адамлары^ы јенидән төвбәјә кә-тирмәк гејри-мүмкүндүр. Чүн-

5:14 * Јахуд дәркетмә габилијәтини. 6:2, 5 * Лүғәтә бах. 6:5 # Һәрфән: гүв-вәләри.

ФӘС. 5

а Мт 26:39
Фн 2:8

б Иб 7:28

в Јһ 3:16

г Зб 110:4

г Иб 6:1

д Еф 4:14

ФӘС. 6

е Иб 5:12

е 1Кр 14:20
Еф 4:13
Иб 5:14

ж һв 8:17

з Мт 22:31
Јһ 5:28, 29
Јһ 11:25

и Еф 1:18
Иб 10:26

ы 1Јһ 2:19

Сағ сүтун

а Иб 10:29

б Иб 10:32, 33

в 1Бт 1:3, 4

г Иб 3:14

г Рм 12:11
Вһ 2:4

д Јр 22:16

е Јр 22:17

е Јр 31:53

ж Гт 3:29

з Сј 23:19
Тт 1:2

ки онлар Аллаһын Оғлуну је-нидән дирәкдә едам едиб алә-мә рүсвај едирләр.^а **7** Мисал үчүн, торпаг тез-тез јаған ја-ғышы чанына һопдуруб Аллаһ-дан бәрәкәт алып, сонра да әкинчи үчүн јемәјә јарарлы мәһсул јетишдирир. **8** Әкәр тикан вә гангал јетишдирирсә, онда тәрк едилер, ону ләнәт көзләјир, ахырда исә јандыры-лып.

9 Әвизләрим, бу чүр даныш-саг да, әминик ки, сиз он-лардан јахшы вәзијәттәсиниз вә хиласа апаран ишләри кө-рүрсүнүз. **10** Ахы Аллаһ әда-ләтсиз дејил ки, кечмишдә вә инди мүгәддәсләрә хидмәт едәрәк Онун адына көстәрди-јиниз мәһәббәти вә чәкдији-низ зәһмәти унутсун.^б **11** Ар-зумуз будур ки, һәр бири-низ әввәлки кими чалышган олуб үмидинизи^в ахырадәк мөһкәм сахлајасыныз.^г **12** Бел-ләчә, тәнбәлләшмәјиб^г, вәдлә-ри иман вә сәбирлә мирас аланлардан нүмунә көтүрә-чәксиниз.

13 Аллаһ Ибраһимә вәд ве-рәндә Өзүндән бөјүк бир ким-сә мөвчуд олмадығы үчүн Өз варлығына анд ичәрәк.^д **14** деди: «Сәни мүбарәк гы-лачағам, өвладларыны чоһал-дачағам».^е **15** Ибраһим сәбир көстәрәндән сонра бу вәди алды. **16** Инсанлар өзләрин-дән бөјүк варлығы анд ичир-ләр, онларын анды мүбаһисә-ләрә сон гојур, чүнки бу, он-лара һугуги зәманәт верир.^е **17** Ејнилә дә, Аллаһ вәд ва-рисләринә^ж Өз нијәтинин дә-јишмәзлијини даһа ајдын нү-мајиш етдирмәк гәрарына кә-ләндә буна андла зәманәт вер-ди. **18** Аллаһ буну она көрә етди ки, Онун сығыначағына гачмыш бизләр Онун јалан данышмасы мүмкүн олмајан^з

бу ики дәјишмәз шеј сажә-синдә үрәкләниб гаршымыздакы үмиддән бәрк-бәрк жапыша биләк. **19** Биз һәјатымызы бу үмидә бағламышыг.^а Бу үмид бизим үчүн мөһкәм вә сарсылмаз кәми лөвбәри кимидир, о, бизи пәрдәнин о бири тәрәфинә кечирир.^б **20** Ора илк кирән Мәликсадиг тимсаллы әбәди баш каһин^в олан Иса^г олду. О, бизим үчүн ора кирди.

7 Аллах-Тааланын каһини Сәлим падшаһы Мәликсадиг падшаһлар үзәриндә зәфәр чалмыш Ибраһимин гаршысына чыхды вә она хејирдуа верди.^ф **2** Ибраһим дә она һәр шејин онда бирини верди. О, әввәла «сәләһлик Падшаһыдыр» (адынын мәнәсына көрә), сонра Сәлим падшаһы, јәни «сүлһ Падшаһыдыр». **3** Атаанасынын ким олдуғу, әслинә чабәти билинмир. Һәјатынын нә башланғычы, нә сону әллидир. Аллаһын Оғлуна бәнзәдилдији үчүн о, әбәди каһин олараг галыр.^д

4 Көрүн о нечә бөјүк адам иди. Әчдадымыз Ибраһим гәнимәтин ән јахшы һиссәсинин онда бирини она вермишди.^е **5** Бәли, Гануна көрә Лави оғуларыннан каһинлик вәзифәсинә тәјин олунанлар^в әмр едилмишди ки, халгдан, өз гардашларыннан ондабир веркисини јыгсынлар,^ж бахмајараг ки, онлар Ибраһимин өвладлары идиләр. **6** Анчаг лавиләрлә ејни нәсилдән олмајан бу адам вәдләрә малик олан Ибраһимдән ондабир веркисини алды вә она хејир-дуа верди.^з **7** Бу данһылмаздыр ки, бөјүк кичијә хејир-дуа верир. **8** Ондабир веркисини алан лавиләр фани адамлар иди, ондабир веркисини алан дикәр адам һаггында исә шәһадәт едилир ки, о сағдыр.^и **9** Һәтта

ФӘС. 6

а 1Бт 1:3, 4
б Лв 16:2, 12
И6 9:7
И6 10:19, 20
в 36 110:4
И6 5:6
г И6 4:14

ФӘС. 7

ф Јр 14:17-20
д 36 110:4
е Јр 14:20
ө Чх 40:12, 15
ж Сј 18:21, 26
Гн 14:28
з Јр 12:7
Јр 14:18-20
Јр 17:6
Јр 22:17
и И6 7:3

Сағ сүгүн

а Јр 14:18
б Рм 3:20
И6 7:19
И6 9:9
И6 10:1
в 36 110:4
г Рм 3:27
1Кр 9:21
Гт 6:2
Кл 2:13, 14
ф Сј 18:6, 7
д Јр 49:10
Мт 1:1, 3
Лк 3:23, 33
е 36 110:4
ө И6 3:1
И6 7:26
ж Рм 6:9
1Тм 6:16
з 36 110:4
и Рм 8:3
И6 9:9
И6 13:9
ы һә 13:38, 39
Гт 2:15, 16
И6 10:1
ј 1Бт 1:3, 4
к Јһ 14:6
И6 4:16

дејә биләрәм ки, ондабир веркисини јыған Лави дә Ибраһим васитәсилә ондабир веркисини вермишди, **10** белә ки, о, Мәликсадиглә гаршылашан Ибраһимин кәләчәк өвлады иди.^а

11 Әкәр халга верилән Ганунун сәчијјәви әләмәти олан Лави каһинлији васитәсилә камиллијә јетишмәк мүмкүн олсајды,^б онда башга бир каһинин, һарун тимсаллы јох, Мәликсадиг тимсаллы каһинин^в мејдана кәлмәсинә еһтијач галарды? **12** Анчаг каһинлијин дәјишилмәси Ганунун да дәјишилмәси зәрурәтини јарадыр.^г **13** Сөзүкәдән адам башга гәбиләдәндир вә о гәбиләдән һеч кәс гурбанкаһда хидмәт етмәмишдир.^ф **14** Ағамызын Јәһуда гәбиләсиндән кәлдији^д һамыја мәлумдур. Анчаг Муса каһинләрин бу гәбиләдән кәлмәси бәрәдә һеч бир шеј демәмишди.

15 Мәликсадиг тимсаллы башга бир каһинин^е мејдана чыхмасы илә бу, даһа да ајдын бәлли олур.^е **16** О, соја әсәсләнән һүгуги тәләбләр сәјәсиндә јох, мәһволунмаз һәјатын^ж гүввәси сәјәсиндә каһин олду. **17** Чүнки Мүгәддәс Јазыларда онун һаггында дејилir: «Сән Мәликсадиг тимсаллы әбәди каһинсән».^з

18 Демәли, зәиф вә јарарсыз олдуғундан әввәлки әмр ләғв олунур.^и **19** Чүнки Ганун һеч нәји камил етмәди.^б Камиллик даһа јахшы үмидин^ј мејдана чыхмасы илә мүмкүн олду. Бу үмидин сәјәсиндә биз Аллаһа јахынлашырыг.^к **20** Һәмчинин Аллаһ бу каһинлији андла верди. **21** (Дүздүр, каһинлик вәзифәсини аланлар вар, анчаг Аллаһ онлардан өтрү анд ичмәјиб. О исә ондан өтрү анд ичән Аллаһын анды илә каһин

олуб. Аллах белә демишди: «Јеһова анд ичиб, гәрарыны дәйишмәз. “Сән әбәди каһинсән”».)^а **22** Буна көрә Иса даһа јахшы әһдин зәманәт олду.^б **23** Бундан әлава, әлүм каһинләрин вәзифәдә галмасына мане олдуғундан^в чохлары каһин олуб бир-бирини әвәз етмәли олурду. **24** Анчаг о, әбәди јашадыгы үчүн ону әвәз едән каһин олмаја чаг.^г **25** Бу, о демәкдир ки, Иса онун васитәсилә Аллаһа јахынлашанлары тамамилә хилас едә биләр, чүнки о, һәмишә сағдыр вә онлардан өтрү һәмишә Аллаһа јалварыр.^д

26 Бизә мәһз бу чүр: сәдагәтли, мәсум, пак^а, күнаһлылардан фәргләнән, көйләрдән дә уча бир баш каһин лазымдыр.^б **27** Онун һәмин о баш каһинләр ки ми, әввәлчә өзүнүн, сонра исә халгын күнаһларына көрә^в һәр күн гурбан тәгдим етмәсинә^ж еһтијач јохдур, чүнки о, өз чаныны гурбан верәндә буну бирдәфәлик етди.^з **28** Чүнки Ганун зәифликләри олан инсанлары баш каһин тәјин едир,^д анчаг Ганундан сонра ичилән андын сөзү^е әбәдилик камил^в олмуш Оғулу баш каһин тәјин едир.

8 Дедијимиз бу шејләрин мәғзи будур: бизим белә бир баш каһинимиз^к вар. О, көйләрдә, Әзәмәт Саһибинин тахтынын сағында әјләшиб.^к **2** О, инсан әлинин дејил, Јеһованын гурдуғу һәгиги чадырдакы мүгәддәс мәкандә^н хидмәт едир. **3** Һәр бир баш каһин Аллаһа бәхшишләр вә гурбанлар тәгдим етмәк үчүн тәјин едилир, буна көрә онун да тәгдим етмәјә нәји исә олмалы иди.^м **4** О, јер үзүндә олсајды, каһин олмазды,^н чүнки орада Гануна әсасән башга каһинләр бәхшишләр тәгдим

ФӘС. 7

а 36 110:4
б Өр 31:31
Мр 26:27, 28
1Кр 11:25
Иб 8:6
Иб 9:15
Иб 12:22, 24
в 1См 6:4
г Лк 1:33
Иб 7:15, 16
д Рм 8:34
1Тм 2:5
Иб 9:24
1Јһ 2:1
е Әш 53:9
1Бр 2:21, 22
е Фр 1:20, 21
1Бр 3:22
ө Лв 9:8, 15
ж Сј 28:3
з Рм 6:10
Иб 9:28
Иб 10:14
и Лв 16:11
ы 36 2:7
36 110:4
ј Иб 2:10
Иб 5:9

ФӘС. 8

к Иб 3:1
Иб 7:26
к 36 110:1
Иб 1:3
л Иб 9:8, 24
м Еф 5:2
н Иб 7:14

Сағ сүтүн

а Иб 9:9, 24
б Кл 2:16, 17
Иб 10:1
в Чх 25:9, 40
Чх 26:30
Сј 8:4
г 36 110:4
Рм 8:17
1Кр 11:25
Иб 7:22
Иб 9:15
Иб 12:22, 24
д Иб 7:11, 18
е Чх 12:51
ө Рм 2:29
ж 2Кр 6:16
з Әр 31:31-34
и Рм 10:4
Иб 7:12
ы Кл 2:13, 14

едирләр. **5** Онларын ичра етдији мүгәддәс хидмәт сәмави шејләрин^а тимсалы вә көлкәсидир.^б Бу, Муса чадыры дүзәлтмәјә һазырлашаркән Аллаһын она вердији әмрдән көрүнүр: «Диггәтли ол ки, һәр шеј сәнә дағда көстәрилән нүмунәјә ујғун дүзәлдилсин».^в **6** Инди Иса даһа мөһтәшәм хидмәтә тәјин олунуб, белә ки, о, даһа јахшы вәдләр үзәриндә һүгуги чәһәтдән тәсис едилмиш даһа үстүн бир әһдин^г дә васитәчисидир.^д

7 Әкәр биринчи әһд гүсурсуз олсајды, икинчисинә еһтијач галмазды.^а **8** Амма О, халгына гаршы наразылығыны бу сөзләрлә билдирир: «Јеһова дејир: “Күн кәләчәк Израил еви вә Јәһуда еви илә јени әһд бағлаја чагам. **9** Бу әһд әлләриндән тутуб Мисирдән чыхардығым күн^б ата-бабалары илә бағладығым әһдә бәнзәмәјәчәк. Чүнки онлар Мәним әһдимә садиғ галмадылар, буна көрә дә Мән онлардан үз чевирдим”, — Јеһова белә дејир».

10 «Јеһова белә дејир: “О күнләрдән сонра Израил еви илә бағлаја чағым әһд будур: ганунларымы онларын ағлына гоја чағам, үрәкләринә јаза чағам.^в Мән онларын Аллаһы олачағам, онлар да Мәним халгым.^ж»

11 Артыг һеч кәс өз сојдашына вә гардашына: “Јеһованы таны!” — демәјәчәк, чүнки балачадан тутмуш бөјүјәдәк һамы Мәни таныја чаг. **12** Онларын пис әмәлләрини бағышлаја чағам, күнаһларыны бир дә хатырламаја чағам”.^з

13 Аллах «јени әһд» демәклә әввәлки әһдин көһнәлдји ни көстәрир.^д Дөврүнү баша вурмуш вә көһнәлимиш шеј бир аздан јох ола чаг.^е

9 Эввэлки эһдин мүгәддәс хидмәтлә элагәдар һүгуги тәләбләри вә ердә мүгәддәс мөканы^а вар иди. **2** Бу мөкандә дүзәлдилмиш биринчи отагдә чырагдан,^б маса вә тәгдим чөрәкләри^{*в} вар иди. Бу отаг Мүгәддәс ер^г адланьды. **3** Икинчи пәрдәнин архасында^д чадырын Эн мүгәддәс ер^д адланан отагы ерләширди. **4** Орада гызыл бухурдан^е вә һәр тәрәфи гызылла өртүлмүш^ө Эһд сандыгы^ж гојулмушду. Сандыгда ичиндә мана олан гызыл габ,^з һарунун тумурчугламыш әсасы^и вә эһд лөвһәләри^с вар иди. **5** Сандыгын үстүндә шанлы кәррундар варды вә онларын көлкөси кәффәрә гапагыны^л өртүрдү. Анчаг инди бунлар һаггында этрафлы данышмагын вахты дејил.

6 Һәр шеј бу чүр гуруландан сонра каһинләр мүгәддәс хидмәти ичра етмәк үчүн һәр дәфә чадырын биринчи отагына кирәрдиләр.^к **7** Икинчи отага исә илдә бир дәфә жалныз баш каһин,^к өзү дә мүтләг ганла кирәр^н вә ону өз күнаһларындан^м вә халгын билмәдән төрәтдији күнаһлардан^н өтрү Аллаһа тәгдим едәрди. **8** Беләчә, мүгәддәс руһ көстәрир ки, биринчи чадыр^о вар икән мүгәддәс мөкана^п јол һәлә ачыг дејилди.^о **9** Бу чадыр инди баш верәнләрин тимсалы иди.^ө Бу гурулуша әсасән, бу күнә кими Аллаһа бәхшишләр вә гурбанлар тәгдим едилир.^п Анчаг бунлар мүгәддәс хидмәти ичра едәнин вичданыны тамамилә тәмиз едә билмәз.^р **10** Онлар јалныз гида, ички вә мүхтәлиф гүсл ајинләри^с илә бағлыдыр-

9:2 * Јахуд һүзур чөрәји. 9:8 * Јәни јердәки чадыр. ^в Көрүнүр, бурада көјдәки мүгәддәс мөкан нөзәрдә тугулуp.

ФӘС. 9

а Чк 25:8
б Сј 4:9
в Чк 40:22-24
г Чк 26:33
д Чк 36:35
е Лв 26:31, 33
ж Лв 16:12
з Вһ 8:3
и Чк 25:10, 11
к Чк 40:21
л Чк 16:33
м Сј 17:10
н Чк 32:15
о Чк 25:18, 22
п Сј 7:89
к Лв 24:3, 4
л Лв 16:2
м Чк 30:10
н Лв 16:14
о Лв 16:6, 11
п Лв 16:15
р Иб 10:19, 20
с Кл 2:16, 17
д Иб 8:5
е Иб 10:1
ж Лв 23:37, 38
з Гт 3:21
и Иб 7:11, 19
к Чк 30:17-19

Сағ сүтүн

а Сј 19:13
б Иб 12:24
в Иб 13:20
г Дн 9:24
д Мт 20:28
е 1Тм 2:5, 6
ж Лв 16:6, 15
з Сј 19:9, 17, 19
и Д 1Бт 1:18, 19
к 1Јһ 1:7
л Рм 12:1
м Лк 22:20
н 1Тм 2:5
о Иб 12:22, 24
п Рм 8:17
и Мт 20:28

лар. Бунлар бәдәнлә бағлы һүгуги тәләбләр иди^в вә һәр шеји јолуна гојмагын вахты јетишәннәчән гүввәдә галмалы иди.

11 Анчаг индики немәтләри кәтирмиш Мәсиһ баш каһин кими кәләндә инсан әли илә гурулмамыш вә бу аләмдән олмајан даһа бөјүк вә мүкәм-мәл чадыра кирди. **12** О, кечиләрин вә буғаларын ганы илә јох, өз ганы илә^б мүгәддәс мөкана бирдәфәлик кириб бизим үчүн әбәди хилас әлдә етди.^в **13** Әкәр кечи вә буғаларын ганы,^г һәмчинин мурдан адамларын үзәринә чиләнән дүјәнин күлү бәдәни тәмизләјиб пак едирсә,^д **14** көр әбәди руһ васитәсилә өзүнү Аллаһа гүсурсуз бир гурбан кими тәгдим етмиш Мәсиһин ганы^е вичданымызы өлү әмәлләрдән нечә тәмизләјәчәк!^ө Бунун сәјәсиндә биз вар олан Аллаһа мүгәддәс хидмәти ичра едә биләрик.^ө

15 Буна көрә Мәсиһ јени эһдин^ж васитәчисидир. О, она көрә јени эһдин васитәчиси олду ки, дөвәт алымыш адамлар әбәди мирас вәдини алсынлар.^з Бу, онун өлүмү сәјәсиндә мүмкүн олду. Мәсиһин өлүмү сәјәсиндә онлар эввәлки эһдин һөкмү алтында јашајаркән төрәтдикләри күнаһлардан фидјә^и васитәсилә азад олдулар. **16** Чүнки Аллаһла эһд бағлајанда эһд бағлајан инсанын өл-мәси кәрәк олур. **17** Эһд бағлајан инсан сағ икән эһд гүв-вәдә дејил, эһд өлүм әсасында гүввәјә минир. **18** Буна көрә эввәлки эһд дә ган васитәсилә гүввәјә минмишди. **19** Муса Ганундакы бүтүн әмрләри халга чатдырандан сонра буғаларын вә кечиләрин ганыны, һәмчинин су, ал-гырмызы јун вә гарагыны будагыны көтүрүб китабын вә бүтүн халгын

үзөрүнө чиләди вә **20** деди: «Бу, Аллаһын сизә ичра етмә-ји бујурдуғу әһдин ганыдыр».^а

21 О, һәммин ганы чадырын вә мүгәддәс хидмәт үчүн ишләди-лән бүтүн габларын үстүнә дә чиләди.^б **22** Гануна көрә, демәк олар ки, һәр шеј ганла тәмизләнир.^в Ган төкүлмәсә, әфв мүмкүн дежил.^г

23 Буна көрә дә сәмави шејләрин тимсалы^г олан шеј-ләр бу чүр тәмизләнмәли иди.^д сәмави шејләр үчүнсә даһа јахшы гурбанлар лазым иди.

24 Ахы Мәсиһ керчәклијин сүрәти^е олан әллә дүзәлдилмиш мүгәддәс мәкана јох,^в дүз көјә дахил олду.^ж Инди о, көјдә биз-дән өтрү Аллаһын өнүндә ду-рур.^з **25** О, һәр ил Ән мүгәд-дәс јерә һејван ганы илә кирән баш каһин кими, дәфәләрлә^и өзүнү гурбан кәтирмәк үчүн буну етмәди.

26 Белә олсај-ды, о, бәшәрин тәмәли гоју-ландан бәри дөнә-дөнә эзаб чәкмәли оларды. Анчаг инди о, өзүнү гурбан верәрәк кү-наһлары јумаг үчүн дөврләр-ин јекунунда бирдәфәлик зү-һур етди.^к **27** Нечә ки инсан-лар бир дәфә өлүб сонра һөк-мә дүчар олачаглар, **28** еләчә дә Мәсиһ бир чох адамын кү-наһыны дашымаг үчүн бир дәфә өзүнү гурбан верди.

Икинчи дәфә зүһур етмәсинин күнаһла һеч бир әлагәси олма-јачаг. Хилас олмаг үчүн онун јолуну сәбирсизликлә көзлә-јәнләр ону көрәчәкләр.^л

10 Ганун кәләчәк немәтләр-ин^м әсли јох, көлкәси^н олдуғундан о*, һәр ил кәти-рилән ејни гурбанларла Алла-һа ибадәт едәнләри камил едә билмәз.^о **2** Белә олсајды, мә-кәр гурбан кәтирмәјә сон го-јулмазды? Ахы мүгәддәс хид-мәти ичра едәнләр һәмишәлик

ФӘС. 9

а Чх 24:6-8

б Чх 29:12
Лв 8:15

в Лв 17:11

г Лв 9:7-9

ф Иб 8:5
Иб 9:9

д Лв 16:19, 20

е Кл 2:16, 17

ө Иб 8:1, 2

ж Иб 6:19, 20
Иб 9:12з Лв 16:15
Рм 8:34

и Лв 16:2, 34

ы Дн 9:24
Иб 7:27
1Бт 3:18ј Әш 53:12
Рм 6:10
1Бт 2:24к 2Тм 4:8
Тт 2:13

ФӘС. 10

к Кл 2:16, 17

л Иб 8:5

м Иб 7:19
Иб 9:9

Сағ сүгүн

а Лв 16:34

б 36 40:6

в 36 40:8

г 36 40:6-8

ф Гт 1:4

д Иб 13:12

е 1Иш 2:27, 28

ө Чх 29:38
Сј 28:3ж Иб 7:18
Иб 10:1

з Рм 8:34

и 36 110:1
1Кр 15:25

ы Иб 7:19

тәмизләнсәдиләр, даһа һеч вахт өзләрини күнаһкар һисс етмәздиләр. **3** Бу гурбанлар һәр ил инсанларә күнаһлары-ны хатырладыр,^а **4** чүнки бу-галарын вә кечиләрин ганы кү-наһлары һеч чүр јуја билмәз.

5 Буна көрә дә Мәсиһ дүн-јаја дахил оlanda Аллаһа белә демишди: «Сән гурбан вә тәг-димә истәмәдин, лакин мәнә бәдән һазырладың. **6** Јан-дырма гурбанлары, күнаһ гур-банлары Сәнә мәгбул дежилди.^б **7** О заман дедим: “Еј Аллаһ, будур, кәлмишәм Сәнин ира-дәни јеринә јетирим^в (тумар-да мәним һаггымда јазылыб)”». **8** О, әввәлчә белә дејир: «Сән гурбан, тәгдимә, јандырма гур-банлары вә күнаһ гурбанлары истәмәдин, бунлар сәнә мәгбул дежилди». Бу гурбанлар Гануна көрә тәгдим едилир.

9 Сонра әлаве едир: «Будур, кәлми-шәм Сәнин ирадәни јеринә је-тирим».^г Беләликлә, о, икинчи-ни тәсис етмәк үчүн биринчи-ни ләғв едир. **10** Бу «ирадәјә» әсасән,^д биз Иса Мәсиһин бә-дәнинин тәгдим едилмәси са-јәсиндә бирдәфәлик мүгәддәс едилмишик.^е

11 Бундан башга, каһинләр һәр күн јерләрини тутуб мү-гәддәс хидмәти ичра едир^в вә дөнә-дөнә ејни гурбанлары кә-тирирләр.^г Амма бу гурбанлар һеч вахт күнаһлары тамамилә јуја билмәјәчәк.^ж **12** Бу адам исә күнаһлары һәмишәлик ју-маг үчүн бир гурбан кәтирди вә Аллаһын сағында әйләшди.^з

13 О вахтдан бәри дүшмән-ләринин кәтил кими ајаглар-ы алтына гојулмасыны көз-ләјир.^и **14** О, мүгәддәс еди-лән адамлары чәми бир гур-банла һәмишәлик камил етди.^к

15 Мүгәддәс руһ да буну бизә тәсдиг едир: **16** «Јеһова бә-јан едир: “О күнләрдән сонра

онларла баглајачағым әһд бундур: ганунларымы үрәкләринә гојачағам, ағылларына јазачағам».^а **17** вә сонра әләвә едир: «Онларын күнаһларыны вә ганунсуз әмәлләрини бир дә хатырламајачағам».^б **18** Бу күнаһлар бағышланыбса, артыг күнаһ үчүн гурбан кәтир-мәјә еһтијач галмыр.

19 Буна көрә дә гардашлар, Исанын ганы сајәсиндә бизим мүгәддәс мәкана кедән јолдан^в истифадә етмәјә чәсарәтимиз вар. **20** Чүнки о, пәрдәни^г, јәни бәдәнини архада гојуб бизим үчүн јени вә чанлы бир јол ачды. **21** Үстәлик, Аллаһын еви үзәриндә гојулмуш бөјүк каһинимиз вар.^д **22** Белә исә, кәлин үзәринә ган чиләниб натәмиз вичдандан тәмизләнмиш үрәклә^е вә саф су илә јујулмуш бәдәнлә,^в сидги-үрәкдән, күчлү иманла Аллаһа јахынлашаг. **23** Һәмчинин тәрәддүд етмәдән вә мәтанәтлә үмидимизи аләмдә бәјан едәк,^г чүнки вәд верәнә инанырыг. **24** Кәлин бир-биримизә гаршы диггәтли олуб бир-биримизи мәһәббәтә вә јахшы ишләрә^ж тәшвиг едәк, **25** бәзиләринин вәрдиш етдији кими, јығынчагларымыздан галмајаг,^з бир-биримизи руһландыраг^к вә о күнүн јахынлашдығыны көрдүкчә бунлары даһа чоһ едәк.^л

26 Әкәр биз һәгигәт барәсиндә дәгиг билијә јијәләнәндән сонра^и билә-билә күнаһ ишләјириксә, артыг күнаһ үчүн гурбан галмыр,^к **27** лакин һөкмүн дәһшәтли интизары вә әлејһдарлары јандырыб-јахачаг одлу-аловлу гәзәб галыр.^к **28** Мусанын Ганунуну позмуш адама рәһм едилмир, она ики вә ја үч шаһидин шәһадәти илә өлүм чәзасы кәсилир.^н **29** Елә исә Алла-

ФӘС. 10а Әр 31:33
Иб 8:10б Әр 31:34
Иб 8:12

в Иб 9:8, 24

г Мт 27:51

д Зк 6:13
Иб 3:6

е 1Јһ 1:7

е Еф 5:25, 26

ө 1Кр 15:58
Кл 1:23ж Кл 3:23
1Тм 6:18з Гн 31:12
Һә 2:42и Әш 35:3
Рм 1:11, 12ы Рм 13:11
2Бт 3:11, 12

ј 2Бт 2:21

к Мт 12:32
Иб 6:4-6
1Јһ 5:16

к Әш 26:11

л Гн 17:6

Сағ сүгүна Мт 26:27, 28
Лк 22:20

б Иб 6:4-6

в Гн 32:35, 36

г 2Кр 4:6
Иб 6:4

д Мт 5:12

е Лк 16:9

е Мт 10:32
1Кр 15:58ө Лк 21:19
Јр 5:11

ж Әш 26:20

з һб 2:3
2Бт 3:9и Јһ 3:16
Рм 1:17

ы һб 2:4

ј 2Бт 2:20

ФӘС. 11

к Иб 11:13

һын Оғлуну тапдалајан, мүгәддәс едилдији әһдин ганыны ади бир шеј сајан,^а лүтф руһуна һәгарәт едиб ону гәзәблән-дирән адам, сизчә, даһа ағыр чәзаја лајиг көрүлмәјәчәк?!^б

30 Ахы биз «гисас Мәнимдир, әвәзини Мән верәчәјәм» дејәни таныјырыг. Һәмчинин јазылыбы: «Јеһова халғыны сорғусуала чәкәчәк».^в **31** Бәли, вар олан Аллаһын әлине дүшмәк дәһшәтлидир!

32 Һәгигәт сизи нурландырандан^г сонра бөјүк мүбаризәдә әзијәтләрә гатлашараг дөзүм көстәрдијиниз әввәлки вахтлары хатырлајын. **33** Вахт олуб ки, сиз өзүнүз чамаат гаршысында тәһгирләрә, зүлмләрә мәрүз галмысыныз, вахт олуб ки, бу чүр чәфа чәкәнләрә дајаг олмусунуз. **34** Сиз зинданда оланларын һалына ачымысыныз, варыныз, јохунуз талананда севинчинизи итирмәсиниз,^д чүнки даһа јахшы вә әбәди әмлака саһиб олдуғунузу билир-диниз.^е

35 Буна көрә дә сонадәк чәсарәтли олун, бунун мүкафаты бөјүкдүр.^в **36** Сиз кәрәк дөзүмлү оласыныз^г ки, Аллаһын ирадәсини јеринә јетириб Онун вәд етдији шеји аласыныз. **37** Чүнки «лап аз»^ж галыб вә «кәлән кәс кәләчәк, кечикмәјәчәк».^з **38** «Саләһ бәндәм исә иманы сајәсиндә јашајачаг»^к вә «әкәр кери чәкиләрсә, ондан разы галмајачағам».^л **39** Биз исә кери чәкилиб мәһв оланлардан дејилик,^и иман едиб һәјатыны гору-јанларданыг.

11 Иман үмид едилән шејләрин мүтләг јеринә јетәчәјинә әминликдир,^к көзлә көрүнмәјән керчәкликләрин сүбутуну ачыг-ашкар көрмәкдир. **2** Онун сајәсиндә

гәдимдә јашамыш адамлар өзләри һаггында мүсбәт шәһадәт алмышлар.

3 Иманымыз сәјәсиндә дәрк едирик ки, дөврләр Аллаһын сөзү илә гурулуб. Беләчә, көзлә көрүнән шәјләр көрүнмәјән шәјләрдән әмәлә кәлиб.

4 Һабил иманы сәјәсиндә Аллаһа Һабил^а гурбанындан даһа гижмәтли гурбан кәтирди. Һабил бу иманы сәјәсиндә сәләһ олдуғу барәдә шәһадәт алды, чүнки Аллаһ онун бәхшишләриндән разы галды.^б Һабил өлсә дә, иманы васитәсилә индијәдәк данышыр.^в

5 Һәнуғ иманы сәјәсиндә көчүрүлдү ки, өлүмү көрмәсин. Аллаһ Һәнуғу^г көчүртдү-јү үчүн ону һеч јердә тапмаг мүмкүн олмады.^д О, көчүрүлмәздән әввәл Аллаһын разылығыны газандығы барәдә шәһадәт алды. **6** Иман етмәдәнсә Аллаһын разылығыны газанмаг мүмкүн дејил, чүнки Аллаһа јахынлашан адам онун варлығына вә Ону чидд-чәһдлә ахтаранлара мүкафат вердијинә инанмалыдыр.^ә

7 Нух, иманы сәјәсиндә,^о һәлә көрүнмәјән шәјләрлә бағлы Аллаһ тәрәфиндән хәбәрдар едиләндән сонра^п Аллаһ горхусу илә аиләсинин хиласы үчүн кәми тикди.^к О, иманы илә дүнјаны мәнкум етди^с вә имандан доған сәләһлијин вәрисиди олду.

8 Ибраһим, иманы сәјәсиндә,^т Аллаһ тәрәфиндән чағырыланда итәәт едиб мирас алачағы торпаға јолланды. О, һара кетдијини билмәсә дә, јола дүшдү.^д **9** О, иманы сәјәсиндә вәд дијарында гүрбәтдә олан гәрибтәк өмүр сүрдү.^ј Өзү илә ејни вәдә вәрис олан Исһаг вә Јагубла бирликдәк чадырларда јашады.^к **10** Чүн-

ФӘС. 11

а Јр 4:5

б Јр 4:4

в Јр 4:8, 10

г Јр 5:22

д Ја 14

е Јр 5:24

д 36 58:11

Сф 2:3

Мр 5:12

Мр 6:33

е Јр 6:8, 9

ө Јр 6:13, 17

ж Јр 6:14

з Јр 6:22

2Бр 2:5

и Рм 4:9, 11

ы Јр 12:1, 4

ј Јр 23:4

к Јр 17:6

Јр 26:3

Јр 28:13

к Јр 12:8

Сағ сүгүн

а Иб 11:16

б Јр 17:17

Јр 21:2

в Рм 4:19

г Јр 22:17

1Пд 4:20

е Јр 21:5

д Јр 47:9

е Јһ 8:56

ө Јр 11:31

ж Чх 3:6, 15

з Иб 11:10

Иб 12:22

и Јр 22:1, 2

ы Јр 22:9, 10

Јһ 3:16

ј Јр 21:12

к 1Кр 10:11

ки о, мемары вә иншаатчысы Аллаһ олан, әсл бүнөврә үзәриндә тикилмиш шәһәри көзләјирди.^а

11 Сара да, иманы сәјәсиндә, јашынын өтмәсинә бахмајараг,^б ушаға галмаг үчүн күч алды, чүнки вәд верәнин етибарлы олдуғуна инанырды.

12 Беләчә, гоча* бир киши-дән^в көјдәки улдузлар вә дәннә саһилиндәки гум дәнәләри гәдәр сәјсыз-һесабыз^г өвләд төрәнди.^д

13 Бу адамлар вәд едилән шәјләри алмасалар да, һамысы һәјәти иманла баша вурду.^ә О шәјләри узагдан көрүб севиндиләр,^ө о торпагда гәриб вә мүвәгәти сакин олдуғларыны бәјән етдиләр. **14** Бу чүр данышанлар чидд-чәһдлә өз јурдларыны ахтардығларыны көстәрирләр. **15** Әкәр онлар чыхдығлары јери даима хатырласајдылар,^о имкан тапыб ора гајыдардылар. **16** Анчаг онлар даһа јахшы бир јерә, көјә аид бир јерә чан атырлар. Буна көрә дә онлар Аллаһы өзләринин Аллаһы кими чағыранда Аллаһ онлара көрә утанмыр,^к О, онлар үчүн шәһәр һазырлајыб.^с

17 Ибраһим, иманы сәјәсиндә, сынанаркән^т Исһагы, санки, гурбан кәтирмиш олду. Бәли, вәдләри севинчлә алмыш адам өз јеканә оғлуну гурбан кәтирмәк үзрә иди,^д **18** һалбуки она дејилмишди: «Сәнә вәд олуан өвләд* Исһагдан төрәјәчәк».^ј **19** О, белә гәнәәтә кәлди ки, оғлу өлсә дә, Аллаһ ону дирилтмәјә гадирдир вә доғрудан да, ону рәмзи мәнәда өлүмүн пәнчәсиндән кериди алды.^к

11:12 * һәрфән: өлү. Јәни һәсил артырмаға габил олмајан. **11:18** * һәрфән: тохум.

20 Исаг да иманы сајэсиндэ Жагуба^а вэ Ејсэ^б кэлэчэклэ бағлы хејир-дуа верди.

21 Жагуб, иманы сајэсиндэ, өлүм ајағында оларкэн^а Лусифин һәр ки оғлуна хејир-дуа верди^г вэ эсасына сөјкөниб Аллаһа сөчдө гылды.^г

22 Лусиф, иманы сајэсиндэ, өлүм јатағында оларкэн Исраил оғуларынын Мисирдән чыхаçaғыны сөјләјиб өз сүмүк-ләри* вэ бағлы онлара көстөриш верди.^г

23 Мусанын валидејнләри, иман сајэсиндэ, көрпәни доғу-ландан сонра дүз үч ај киз-лэтдиләр,^г чүнки онун чоғ гэ-шәнк олдуғуну көрдүләр^г вэ падшаһын фәрманындан горх-мадылар.* 24 Муса да бөјү-јөндөн сонра^г иманы сајэсиндэ фирон гызынын оғлу адлан-магдан имтина етди.^г 25 О, күнаһдан мүвәггәти һәзз ал-магданса, Аллаһын халгы илә бирликдә әзијјәтә гатлашмағы үстүн тутду, 26 чүнки о, бир мәш олунмуш кими мәруз гал-дығы тәһгирләри Мисирин бү-түн хәзинәләриндән даһа гиж-мәтли бир сәрвәт һесаб етди, чүнки көзүнү алачағы мү-кафатдан чәкмирдди. 27 Муса иманы сајэсиндэ Мисирдән чыхды.^г О, падшаһын гәзәбин-дән горхмурду,^г чүнки Көзәкө-рүнмәзи* көрүрмүш кими мә-тин иди. 28 О, иманы сајэ-синдэ Пасханы гејд етди вэ гапынын жан тахталарына ган чиләди ки, Аллаһын мөләји он-ларын илкин өвладларына дә-мәсин.^к

29 Онлар иман сајэсиндэ Гырмызы дәнизи, санки, гуру-дан кечән кими кечдиләр.^г Ми-сирлиләр дә кечмәк истәјөндө суја гәрг олдулар.^м

11:22 * Жахуд дөфни.

ФӘС. 11

а Јр 27:27-29

б Јр 27:38-40

в Јр 47:29

г Јр 48:15, 16, 20

Ғ Јр 47:31

д Јр 50:24, 25

чх 13:19

е Чх 2:2

ө һв 7:20

ж Чх 1:16, 22

з Чх 2:11

и Чх 2:10

ы Чх 12:51

ј Чх 10:28

к 1Тм 1:17

к Чх 12:21-23

л Чх 14:22

м Чх 14:27, 28

Сағ сүтүн

а Јш 6:15, 20

б Јш 6:17

в һк 6:11

г һк 4:6

Ғ һк 13:24

д һк 11:1

е 1Иш 16:13

ө 1Иш 3:20

ж һк 7:12, 22

з 2Иш 7:8, 12

и һк 14:5, 6

1Иш 17:34-36

дн 6:21, 22

ы дн 3:23-25

ј 2Пд 6:15, 16

к һк 16:28

1Пд 18:46

к һк 11:32

л һк 4:16

м 1Пд 17:22-24

2Пд 4:32, 34

н Әр 20:2

о Әр 37:15

ө 2См 24:20, 21

л 1Пд 19:10

р 2Пд 1:8

с 1Пд 19:2

т 1Пд 22:24

Әр 38:6

у 1Пд 18:4

1Пд 19:9

ү Иб 2:3

Иб 3:1

Иб 7:22

30 Халг иман сајэсиндэ Әриһанын әтрафыны једди күн доланандан сонра шә-һәрин диварлары дағылды.^а

31 Иманы сајэсиндэ фаһишә Раһаб итаәтсизлик едәнләрлә бирликдә мәһв олмады, чүнки кәшфијатчылары мөһрибан-лыгла гәбул етмишди.^б

32 Даһа кими дејим? Чә-дун^г, Бәрәг^г, Шимшон^г, Ифтаһ^г, Давуд^г, һәмчинин Ишмуил^г вэ дикәр пејгәмбәрләр барәсин-дә дә данышсам, вахт чатмаз.

33 Онлар иман васитәсилә падшаһлары мәғлуб едир,^к са-леһлији бәргәрар едир, вәдләр алып,^з ширләрин ағзыны бағ-лајыр.^к 34 шиддәтли аловдан хәсарәтсиз чыхыр,^к гылынч ағ-зындан гуртулур,^г зәифдән күчлүјә чеврилир,^к мүһарибә-дә шүчаәт көстәрир,^к ишғалчы гошунлары дармадағын едир-диләр.^г 35 Гадынлар өлмүш әзизләринә дирилләр васитәси-лә говушур,^м дикәрләри даһа јахшы дирилмәјә чатмағ үчүн һәр һансы бир фидјә васитә-силә азад едилмәкдән имтина едәрәк ишкәнчә чәкирдиләр.

36 Кимиси лаға гојулур, кими-си гамчыланыр, һәтта гандал-ланыб^н зиндана атылырды.^о

37 Онлар дашланыр,^ө сына-ныр, мишарла икијә бөлүнур, гылынчдан кечирилир,^н гојун вә кечи дәрисиндә сәркәрдан кәзир,^р корлуг вә зүлм чә-кир,^с пис рәфтар көрүрдүләр.^т 38 Дүнја онлара лајиг дејил-ди. Онлар сәһраларда, дағлар-да, гаја ојугларында,^у мағара-ларда долашырдылар.

39 Бу инсанлар иман са-јэсиндә Аллаһын разылығыны газандыгларына шәһадәт ал-салар да, вәдләрин ичрасыны көрмәдиләр, 40 чүнки онлар бизсиз камиллијә јетишмәсин-ләр дејә, Аллаһ бизим үчүн даһа јахшы бир тәдбир көрүб.^ү

12 Бу чүр бөжүк шаһидләр булуду илә әһатә олундуғумуз үчүн кәлин һәр чүр жүкү вә бизә әнкәл төрәдән күнаһы кәнара атаг^а вә гаршымыздакы жарышда дөзүмлә га-чаг.^б **2** Ејни заманда көзүмүзү иманымызын Өндәри вә камилләшдирәни Исадан ајыр-мајаг.^в О, гаршында ону көзлә-јән севинчә көрә рүсвәјчылға мәһәл гојмајыб ишкәнчә дирә-јиндә* чәкдији эзаблара дөздү вә Аллаһын тахтынын сағын-да әјләшди.^г **3** Бәли, өз зәрә-ринә данышан күнаһлыларын о чүр әдавәтли сөзләринә дө-зән^д Иса һаггында чидди дү-шүнүн ки, јорулуб тәслим ол-мајасыныз.^д

4 Сиз бу күнаһла мүбаризәдә һәлә ганыныз ахана гә-дәр дөјүшмәмисиниз. **5** Ан-чаг бир оғул кими сизә вери-лән бу нәсиһәти тамамилә јад-дан чыхармысыныз: «Оғлум, Јеһованын тәрбијәсинә хор бахма, О, сәни тәнбәһ едәндә руһдан дүшмә. **6** Чүнки Јеһо-ва кими севирсә, ону тәрбијә едир, лазым кәлсә, оғул кими гәбул етдији һәр кәси чәзалан-дырыр*».^е

7 Буна дөзүн, чүнки бу, бир тәрбијә үсулудур. Аллаһ сизин-лә өз оғуллары кими давраны-р.^в Мәкәр елә оғул вар ки, атасы ону чәзаландырмасын?^ж **8** Анчаг әкәр сиз һамыныз бу чәзаны алмасыныз, онда оғул јох, гејри-гануни доғулмуш өв-лад оларсыныз. **9** Бизим чис-мани аталарымыз да бизә чәза вермишләр вә биз онлара һөр-мәт етмишик. Елә исә, мәкәр руһани һәјатымызын Атасына даһа бөјүк һәвәслә итаәт едиб јашамамалыгы?^з **10** Аталары-мыз гыса мүддәт әрзиндә вә

12:2 * Лүғәтә бах. 12:6 * Јахуд гамчы илә дөјүр.

ФӘС. 12

а Иб 3:12

б 1Кр 9:24, 26
Фн 3:13, 14

в Јһ 14:6
һә 5:31
Иб 2:10

г 36 110:1
Иб 10:12

д Мт 27:39

е Гт 6:9

ж Мс 3:11, 12

з 2Иш 7:14
Иб 2:10

ж Мс 13:24

з Јр 4:10

Сағ сүтун

а 1Бт 1:15, 16

б Әш 35:3

в Мс 4:26

г 36 34:14
Рм 12:18
Рм 14:19

д Рм 6:19
1Сж 4:3, 4
Иб 10:10

е Гн 29:18

ж Јр 25:32, 34

з Јр 27:34

ж Чх 19:12

з Чх 19:18

и Чх 19:16

ы Чх 19:19

ј Гн 4:11, 12

к Чх 20:18, 19

к Чх 19:12, 13

л Гн 9:19

дүзкүн сайдылары шәкилдә бизә чәза вермишләр, Аллаһ исә буну бизим хејримиз үчүн едир ки, Онун кими мүгәддәс олаг.^а **11** Дүздүр, чәза о анда инсана севинч јох, ағры кәти-рир. Сонрадан исә бу јолла тәр-бијә олунмуш адамларда сәһә-лийин сүлһ бәһрәсини јетишди-рир.

12 Буна көрә дә јана дүш-мүш голлары вә зәиф дизлә-ри күчләндирир,^б **13** дүз јол-дан ајрылмајын^в ки, ахсаг ајаг јериндән чыхмасын, әксинә, сағалсын. **14** һамыјла сүлһдә олмага чалышын^г вә мүгәддәс-лий^д чан атын, чүнки бунсуз һеч кәс Ағаны* көрә билмәз. **15** Дигтәтли олун ки, һамыныз Аллаһын лүтфүнү аласыныз, аранызда зәһәрли көк бөј атыб сизин үчүн чәтинлик јаратма-сын вә чохлаарыны мурдарла-масын.^д **16** Гојмајын ки, ичи-низдә әхлагсыз, јахуд Ејс кими мүгәддәс шејләри гиймәтлән-дирмәјән адам олсун. О, бир гарын јемәкдән өтрү илк оғул-луг һаггындан кечди.^е **17** Сиз билирсиниз ки, Ејс сонрадан хејир-дуаны мирас алмаг истә-јәндә рәдд едилмишди. О, көз јашы төкүб атасынын гәрәры-ны дәјишдирмәјә чалышса да,^ж бу, артыг мүмкүн дејилди.

18 Сиз тохунулуб дујулан,^ж аловланан даға,^з гара булу-да, гаты зүлмәтә, јахуд ту-фана,^з **19** кәрәнај сәсина^в вә данышан сәсә^ј јахынлашмамы-сыныз. Халг о сәси ешидән-дә јалвармышды ки, сәс даһа онлара һеч нә демәсин.^к **20** Чүнки «даға тохунан һеј-ван дашгалаг едилмәлидир»^к әмри онлары вәһимәјә сал-мышды. **21** Бу мәнзәрә елә горхулу иди ки, Муса: «Мән горхудан әсирәм»,^л — демиш-

12:14 * Јахуд Рәбби.

ди. **22** Анчаг сиз Сион дагына,^a вар олан Аллаһын шәһәри сәмави Јерусәлимә^b вә он минләрлә мәләкдән ибарәт **23** издиһама,^c адлары көйдә язылмыш илкинләрин жығынчагына, һәр кәсин һакими олан Аллаһа,^d камил едилмиш сәләһләрин^e руһани һәҗатына,^f **24** јени әһдин^g васитәчиси Исаја^h вә һабилин ганындан даһа јахшы данышан^и чиләнмиш гана јахынлашдыныз.

25 Дигәттли олун ки, данышанын сөзләринә итаәтсизлик көстәрмәјәсиниз. Әкәр Аллаһдан кәлән хәбәрдарлыгылары јер үзүндә бәјан едәнә итаәтсизлик көстәрәнләр чәзадан гуртулмадыларса, көрүн көјдән данышандан үз дөндәрсәк, башымыза нәләр кәләр?!^a

26 О вахт Аллаһын сәси јери силкәләмишди,^б инди исә О, белә вәд едир: «Бир дә силкәләјәчәјәм, өзү дә тәк јери јох, көјү дә силкәләјәчәјәм».^в

27 «Бир дә» ифадәси көстәрир ки, Аллаһ тәрәфиндән ја-радылмамыш, силкәләнән шејләр јох едиләчәк. Беләчә, силкәләнәмәмиш шејләр галачаг. **28** Демәли, силкәләнмәз бир Падшаһлыг алачагымызы биләрәк, кәлин бундан сонра да Аллаһын лүтфүнү алаг, ахы биз бу лүтф сәјәсиндә, горху вә дәрин еһтирамла Аллаһа Онун бәјәндији тәрздә гуллуг едә биләрик. **29** Чүнки Аллаһымыз, ејни заманда, јандырыб-јахан аловдур.^ј

13 Аранызда даим гардашлыг мәнәббәти олсун.^к **2** Гонагпәрвәрлији јаддан чыхармајын,^к чүнки бәзиләри бунун сәјәсиндә һеч өзләри дә билмәдән мәләкләри гонаг етмишләр.^н **3** Һәбсдә оланлары јаддан чыхармајын,^м елә биллин ки, сиз дә онларла биркә һәбсдәсиниз,^н пис рәфтарә мә-

ФӘС. 12

а Вһ 14:1
б Вһ 21:2
в Дн 7:10
г Јр 18:25
36 94:2
Әш 33:22
ф Иб 10:14
д Иб 12:9
е Мт 26:27, 28
ө 1Тм 2:5
Иб 9:15
ж Јр 4:8, 10
з Иб 1:2
Иб 2:2-4
и Чк 19:18
ы Нр 2:6
ј Гн 4:24

ФӘС. 13

к 1Кс 4:9
1Бт 1:22
к Рм 12:13
1Тм 3:2
л Јр 18:2, 3
Јр 19:1-3
м Кл 4:18
н Рм 12:15

Сағ сүтүн

а Мс 5:16, 20
Мт 5:28
б Мс 6:32
1Кр 6:9, 10
1Кр 6:18
Гт 5:19, 21
в 1Тм 6:10
г Мс 30:8, 9
1Тм 6:8
ф Гн 31:6, 8
д 36 118:6
Дн 3:17
Лк 12:4
е 1Тм 5:17
Иб 13:17
ө 1Кр 11:1
2Ск 3:7
ж Рм 14:17
1Кр 8:8
Кл 2:16
з 1Кр 9:13
1Кр 10:18
и Лв 16:27
ы Иб 9:13, 14
ј Јһ 19:17

руз галанлары да унутмајын, чүнки сиз өзүнүз дә һәлә јердә јашајырсыныз^{*}. **4** Гој һәр кәс никаһа һөрмәт етсин, вә никаһ јатағы ләкәсиз олсун,^a чүнки Аллаһ әхлагсызлары вә зинакарлары мұһакимә едәчәк.^б **5** Һәҗатынызда пулпәрәстлијә јер вермәјин,^в нәјиниз варса, она гәне олун,^г чүнки Аллаһ дејиб: «Сәни һеч вахт атма-рам, һеч вахт тәрк етмәрәм».^ф **6** Буна көрә дә биз чәсарәтлә дејирик: «Јеһова дајағымдыр, әсла горхмарам. Инсан мәнә нә едә биләр?!»^д

7 Сизә рәһбәрлик едәнләри унутмајын.^е Онлар сизә Аллаһын сөзүнү данышыблар. Бу гардашларың давранышының һансы бәһрәләр кәтирдијини дигәтлә мұшаһидә едәрәк онларын иманыны өрнәк көтүрүн.^ө

8 Иса Мәсиһ дүнән, бу күн вә әбәдијән ејнидир.

9 Мұхтәлиф јад тәлимләрә ујуб јолунуздан азмајын, чүнки үрәк гита илә^{*} јох, Аллаһын лүтфү илә гүввәтләнсә даһа јахшыдыр. Гитаја алудә олан адам ондан бир хејир тапмајыб.^ж

10 Бизим елә бир гурбанкаһымыз вар ки, кадырда мұгәддәс хидмәти ичра едәнләрин ондан гидаланмаға һаггы јохдур.^з **11** Ганы күнаһ гурбаны кими баш каһин тәрәфиндән Ән мұгәддәс јерә кәтирилән һејванларың леши дүшәркәдән кәнарда јандырылып.^и **12** Она көрә Иса да халгы өз ганы илә^ы мұгәддәс етмәк үчүн шәһәр дарвазасындан бајырда әзаб чәкди.^ј **13** Кәлин онун дашыдығы русвајчылыгы үзәримизә көтүрәк вә дүшәркәдән чыхыб она тәрәф

13:3 * Дикәр вариант: елә билин ки, сиз дә онларла әзаб чәкирсиниз. **13:9** * Јени гита илә бағлы гајдаларла.

кедэк.^a **14** Чүнки јер үзүндө бизим даими шәһәримиз јох-дур, биз сәбирсизликлә кәләчәкдәки шәһәри көзләјирик.^b

15 Белә исә, кәлин Исанын васитәсилә һәр заман Аллаһа мәдһ гурбаны,^a Онуң адыны бәјан едән^г дилимизин бәһрәсини^г тәгдим едәк. **16** Бундан башга, јахшылыг етмәји, вараынызы башгалары илә бөлүшмәји јаддан чыхартмајын,^a чүнки бу чүр гурбанлар Аллаһа хошдур.^e

17 Сизә рәһбәрлик едәнләрә итаәт един,^e онлара табе олун,^ж ахы онлар һесабат верәчәк адамлар кими кечә-күндүз сизин гејдинизә галырлар.^з Гојун онлар буну аһ-зарла јох, севинчлә етсинләр ки, сизә зәррәр дәјмәсин.

18 Биздән өтрү һәмишә дуа един, чүнки вичданымызын тәмиз олдуғуна әминик, ахы һәр саһәдә дүрүст олмаг истајирик.^и **19** Тезликлә јаныныза гајыда билмәјим үчүн мәнә көрә дуа етмәјинизи хүсусилә хаһиш едирәм.

ФӘС. 13

a Рм 15:3
2Кр 12:10
1Бт 4:14

b Иб 11:10
Иб 12:22

в Лв 7:12
36 50:14, 23

г Рм 10:9

г 36 69:30, 31
Һш 14:2

д Рм 12:13

е Фп 4:18

ө 1Сж 5:12

ж Еф 5:21
1Бт 5:5

з һә 20:28

и 2Кр 1:12

Сағ сүтүн

a 1Бт 5:4

б һә 27:1

20 Арзумуз будур ки, гојунларын бөјүк чобаны^a олан Аһамыз Исаны әбәди әһдин ганы васитәсилә дирилтмиш сүлһ Аллаһы **21** Онуң ирадәсини ичра етмәк үчүн сизи һәр чүр јахшы шејлә тәһниз етсин вә Она мәгбул нә варса, Иса Мәсиһ васитәсилә биздә јетиш-дирсин. Она әбәдијән алгыш олсун! Амин.

22 Гардашлар, сиздән рича едирәм, бу руһландырычы сөзләримә сәбирлә гулаг асын, чүнки јаздығым бу мәктуб о гәдәр дә бөјүк дејил. **23** Ону да дејим ки, гардашымыз Тимути һәбсдән бурахылыб. Әкәр о, бу јахынларда кәлсә, бирликдә сизи көрмәјә кәләчәјик.

24 Сизә рәһбәрлик едән гардашларын һамысына вә бүтүн мүгәддәсләрә саламларымы чатдырын. Италијадакы^b бачы-гардашларын да сизә саламы вар.

25 Аллаһын лүтфү һамыныза јар олсун!

JAГУБУН

МӘКТУБУ

МЭЗМУН

- 1 Саламлар (1)
Сынаглара таб кәтирән хошбәхтдир (2–15)
Сынанмыш иманын дәјәри (3)
Иманла диләјин (5–8)
Нәфс күнаһа вә өлүмә апарыр (14, 15)
Һәр бир көзәл пај јухарыдандыр (16–18)
Сөзү ешидиб она әмәл етмәк (19–25)

- Күзкүјә бахан адам (23, 24)
Пак вә гүсурсуз диндарлыг (26, 27)
- 2 Ајры-сечкилик күнаһдыр (1–13)
Ганунларын шаһы (8)
Әмәлсиз иман өлүдүр (14–26)
Чинләр дә инаныр вә горхуларындан тир-тир әсирләр (19)
Ибраһим Јеһованын досту адланды (23)

- 3 Дили әһлиләшдирмәк (1–12)
хамыныз мүөллим олмаға
төләсмәјин (1)
Јухарыдан назил олан һикмәт (13–18)
- 4 Дүнја илә достлав етмәјин (1–12)
Иблисә мүғавимәт кәстәрин (7)
Аллаһа јахынлашын (8)
Гүрүрланмајын (13–17)
«Јеһова мәсләһәт билсә» (15)

- 5 Варлылара хәбәрдарлығ (1–6)
Аллаһ сәбир кәстәриб дөзәни
мүкафатландырыр (7–11)
Гој «бәлиниз» бәли олсун (12)
Иманла едилән дуанын
бөјүк гүввәси вар (13–18)
Күнаһкары сәһв јолдан
гајтармағ (19, 20)

1 Аллаһын вә Ағамыз Иса Мәсиһин гулу Јағубдан^а јер үзүнә сәпәләнмиш он ики гәбиләжә мәктуб:

Сизә салам олсун!

2 Гардашлар, үзләшдијиниз мүхтәлиф сынағлары севинчлә гаршылајын.^б **3** Билин ки, сынанымыш иманыныз сиздә дөзүм һасил едир.^в **4** Гој дөзүм өз ишини тамамласын ки, сиз камил вә һәр чәһәтдән сағлам оласыныз, һеч нәдә әскијиниз олмасын.^г

5 Әкәр сизләрдән киминсә һикмәти чатышмырса, гој һәр кәсә сәхавәтлә вә ғынамадан верән^д Аллаһдан диләсин^д вә она вериләчәк.^е **6** Амма гој иманла диләсин,^е зәррә гәдәр дә шүбһә етмәсин.^ж Чүнки шүбһә едән адам күләјин галдырыб ора-бура чыргдығы дәниз далғасына бәнзәр. **7** Гој белә адам Јеһовадан һеч нә уммасын, **8** чүнки о, бүтүн ишләриндә гәтијјәтсиз^з вә сәбатсыз адамдыр.

9 Гој фағыр гардаш учалдылмасы илә,^и **10** варлы исә алчалдылмасы илә фәхр етсин,^и чүнки варлы адам чөл чичәји кими солуб кедәчәк. **11** Нечә ки күнәш доғанда онун јандырыб-јахан истиси биткиләри гурудур, онларын

ФӘС. 1

а Мрт 13:55
б Мрт 5:11, 12
в 1Бт 1:6, 7
г 1Кр 14:20
Еф 4:13
Ғ Мрт 7:11
д 1Пд 3:9
Мр 11:24
1Јһ 3:22
е Мс 2:3-6
Јһ 15:7
1Јһ 5:14
ө Мрт 7:7
ж Мрт 21:22
Иб 11:6
з Јр 4:8
и Јр 2:5
ы 1Тм 6:17

Сағ сүгүн

а Әш 40:6, 7
Мрт 19:24
б Мрт 5:10
Јр 1:2
в Јр 2:5
г 2Тм 4:8
1Бт 5:4
Вһ 2:10
Ғ Јр 3:6
1Јһ 2:16
д Рм 5:21
е Мрт 7:11
ө Әр 31:35
2Кр 4:6
ж Мл 3:6
з Вһ 14:4
и Јһ 1:12, 13
Рм 8:28
Еф 1:13, 14
2Ск 2:13
1Бт 1:23
ы Мс 10:19
Мс 17:27
ј Ва 7:9
Мрт 5:22

чичәкләри төкүлүр вә көзәллији итиб кедир, ејнилә, варлы адам да иш-күчүнүн ичиндә солуб кедәчәк.^а

12 Сынағлара таб кәтирән адам хошбәхтдир.^б Чүнки о, бәјәнилиб Јеһованын Ону севәнләрә вәд етдији^в һәјат таңыны алачаг.^г **13** Сынағларла үзләшәндә гој һеч кәс: «Аллаһ мәни сынаға чәкир», — демәсин, чүнки Аллаһ һеч кәси писликлә сынамыр вә Онун Өзүнү дә писликлә сынамағ мүмкүн дејил. **14** Лакин һәр кәс өз нәфси илә товланыб алданағ сынаныр.^г **15** Сонра нәфс бојлу галыб күнаһ доғур, төрәдилмиш күнаһ исә, өз нөвбәсиндә, өлүмә апарыр.^д

16 Әзиз гардашларым, алданмајын. **17** Һәр бир көзәл паж вә һәр бир камил немәт јухарыдан,^е сәмави нурларын Атасындан назил олур.^е О, көлкә кими дәјишкән дејил.^ж **18** О, Өз ирадәсинә мүвафиг оларағ, хилгәти арасында бир нөв нүбар^з олмағымыз үчүн бизи һәгибәт сөзү васитәсилә^и вар етди.

19 Әзиз гардашларым, бунлары унутмајын: һәр бир инсан ешитмәјә^и һазыр олмалы, данышмаға^и вә һирсләнмәјә тәләсмәәлидир.^и **20** Чүнки инсанын гәзәби ону Аллаһ

1:5* Јахуд даима диләсин.

гаршысында салеһ етмир.^a
21 Буна көрә дә өзүнүзү һәр чүр чиркабдан вә пислийин һәр зәһрәсиндән* тәмизләјин^b вә сизи хилас етмәјә гадир олан сөзүн ичиниздә әкимләр синә һәлимликлә јол верин.

22 Һәм дә сөзүн ичрачысы олун,^a јанлыш фикирләрә алданыб ону тәкчә ешитмәклә кифәјәтләмәјин. **23** Ким Аллаһын сөзүнү ешидир, амма әмәл етмирсә,^г о, күзкүдә өз сифәтинә бахан адама бәнзәјир. **24** О, өзүнә бахыр, сонра чыхыб кедир вә дәрһал көрүнүшүнү унудур. **25** Анчаг камил азадлыг гануна^г дигәтлә бахан вә она бағлы галан адам унутган динләјичи олмајыб ешитдикләринә әмәл етдији үчүн өз ишиндә хошбәхт олачаг.^д

26 Әкәр кимсә диндар олдуғуну дүшүнүр, амма дилини чиловламырса,^e о, өз-өзүнү алдадыр вә онун диндарлығы бошдур. **27** Атамыз Аллаһын гаршысында пак вә ғүһурсуз диндарлығы будур: чәтинликләрлә үзләшән^e јетимләрә^ж вә дул гадынларә^з гајғы көстәрәсән вә өзүнү бу дүнјада ләкәсиз сахлајасан.^н

2 Гардашлар, әкәр сиз ажрысечкилик едирсинизсә, демәк олармы ки, шанлы Ағамыз Иса Мәсиһин гојдуғу имана риаяјәт едирсиниз?^б **2** Ахы јығынчағыныза бармағларына гызыл үзүкләр тахмыш, көзәл либас кејинмиш бир адам, ејни заманда әниндә чиркли палтар олан јохсул бир адам кирәндә **3** сиз көзәл либаслыны хош үзлә гаршылајыб, она: «Бујур, кеч јухары баша», јохсула исә: «Сән ајаг үстә дур», јахуд: «Кеч, кәтилимин јанын-

ФӘС. 1

- a Jr 3:18
- б Кл 3:8
1Бт 2:1
- в Лв 18:5
1Иш 15:22
Мт 7:21
1Јһ 3:7
- г Лк 6:46
Јр 2:14
- ғ 36 19:7
- д Мт 7:24
Лк 11:28
Јһ 13:17
- е 36 39:1
Мс 12:18
Мс 15:2
1Бт 3:10
- ө Әј 29:12, 13
Өш 58:7
- ж Гн 14:29
Гн 27:19
36 68:5
- з Әш 1:17
1Тм 5:3
- и 1Кр 5:7
Јр 4:4
Вһ 18:4

ФӘС. 2

- ы 1Тм 5:21
Јр 3:17

Сағ сүтүн

- a Лв 19:15
- б Гт 3:28
- в Гн 1:17
- г Вһ 2:9
- ғ Лк 22:28-30
- д һв 13:50
- е Лв 19:18
Мт 22:39
Рм 13:10
- ө Јр 2:1
- ж Лв 19:15
- з Гн 27:26
Гт 3:10
- и Чх 20:14
Гн 5:18
- ы Чх 20:13
Гн 5:17
- ј Јр 1:25
- к Мс 21:13
Мт 5:7
Мт 6:15
Лк 6:36
- к Тт 3:8
Јр 1:25
- л 1Кр 13:2

да, јердә отур»^a — дејирсинизсә, **4** мәкәр бир-биринизи тәбәғәләрә ајырыб,^б әјри һөкмләр чыхаран һакимләр олмур-сунуз?^в

5 Әзиз гардашларым, бир гулаг асын. Мәкәр Аллаһ дүнјанын көзүндә јохсул оланлары иманда зәнкин олуб^г Ону севәнләрә вәд етдији Падшаһлығын вариси олмаг үчүн сечмәјиб?^ғ **6** Сиз исә јохсулу алчалдырсыныз. Мәкәр сизә зүлм едән, сизи дартыб мәнкәмәләрә апаран варлылар дејил?^д **7** Мәкәр дашыдығыныз о шәрәфли ады тәһгир едәнләр варлылар дејил? **8** Әкәр сиз Мүгәддәс Јазыларда гануналарын шаһы олан «башгасыны өзүнү севдијин кими сев»^e ганунуну ичра едирсинизсә, чох јахшы иш көрүрсүнүз. **9** Јох әкәр ажрысечкилик едирсинизсә,^ө күнаһ ишләјирсиниз вә ганун сизи бир чинајәткар кими иттиһам едир.^ж

10 Әкәр кимсә бүтүн Гануна риаяјәт едиб, тәкчә бир тәләби позурса, белә адам бүтүн гануналары позмуш олур.^з **11** Чүнки «зина етмә»^и дејән һәмчинин «гәтл етмә»^ы дејиб. Буна көрә дә әкәр сән зина етмир, лакин гәтл төрәдирсәнсә, демәли, гануну позурсаң. **12** Азад халғын гануну^ј илә мүһакимә едиләчәк адамлар кими данышын вә һәрәкәт едир. **13** Мәрһәмәт көстәрмәјәнә рәһмсиз һөкм чыхарылачаг.^к Мәрһәмәт һөкм үзәриндә зәфәр чалыр.

14 Гардашлар, әкәр кимсә дејир ки, иманы вар, анчаг онун јахшы әмәлләри јохдурса, бунун нә фајдасы?^к Мәкәр белә иман ону хилас едә биләр?^л **15** Әкәр бир гардашын, јахуд бачынын кејинмәјә пал-

1:21 * Дикәр вариант: чох писликдән.

тары вә күндәлик јемәји јох-дурса **16** вә сизләрден бири онлара: «Сағ-саламат кедин, исинин вә гарнынызы дојду-рун», — дејир, амма мөһтач олдуғлары зәрури шейләри вермирсә, бунун нә фәјдасы?^a **17** Ејнилә, иман да әмәлсиз өлүдүр.^b

18 Анчаг кимсә дејә биләр: «Сәнин иманын вар, мәним дә әмәлим. Сән мәнә өз иманыны әмәлсиз көстәр, мән исә сәнә иманымы әмәлдә көстәрим». **19** Аллаһын тәк олдуғуна инанырсан? Әчәб едирсэн! Чинләр дә инаныр вә горхуларын-дан тир-тир әсирләр.^в **20** Еј дүшүнчәсиз инсан, мәкәр билмирсән ки, әмәлсиз иман фәјдасыздыр? **21** Мәкәр атамыз Ибраһим оғлу Исчагы гурбанкаһын үзәриндә тәгдим едән-дән сонра әмәлләри сәјәсиндә сәләһ билинмәди?^г **22** Көрүрсән, онун иманы әмәлләрлә мүшәјәт едилирди вә әмәлләрлә дә тамамланды.^д **23** Беләчә, Мүгәддәс Јазылардакы: «Ибраһим Јеһоваја иман кәтирди вә буна көрә сәләһ сәјылды»^e сөзләри јеринә јетди вә она «Јеһованын досту» едилди.^ө

24 Көрүндүјү кими, инсан әмәлләри илә сәләһ билинир, анчаг иманла дејил. **25** Мәкәр фәһишә Раһаб да елчиләри гонагпәрвәрликлә гаршылајыб башга јолла өтүрәндән сонра әмәлләри сәјәсиндә сәләһ билинмәди?^з **26** Бәли, руһсуз* бәдән өлү олдуғу кими,^ж әмәлсиз иман да өлүдүр.^з

3 Гардашларым, һамыныз мүәллим олмага тәләсмәјин. Билдијиниз кими, биз мүәллимләр даһа сәрт мүһакимә едиләчәјик.^г **2** Чүнки һәр

ФӘС. 2

a Гн 15:7, 8
Мт 25:35, 36
Лк 3:11
Рм 12:13
1Тм 5:4
Јр 1:27
1Јһ 3:17

b Мт 7:21
Иб 10:24

в Мт 8:28, 29
Лк 4:33, 34

г Јр 22:9, 12

д Иб 11:17

е Јр 15:6
Рм 4:3
Гт 3:6

ө 2См 20:7
Өш 41:8

з Јш 2:1, 15
Јш 6:17
Иб 11:31

ж Зб 146:4

з Рм 10:10
Јр 2:17

ФӘС. 3

и Лк 12:48

Сағ сүтун

a 1Пд 8:46
Мс 20:9
1Јһ 1:8

b Мс 16:27
Мт 12:36, 37

в Зб 39:1
Мт 15:11, 18
Мр 7:23

г Зб 140:3
Мс 12:18
Мс 18:7

д Јр 1:26, 27

е Еф 4:29

е Мт 7:16

биримиз дәфәләрлә сәһв едирик.^a Сөзүндә сәһвә јол вермәјән камил инсандыр. Белә инсан бүтүн бәдәнини јүјәнләмәјә гадирдир. **3** Атын ағзына јүјән кечириб, ону рам едирик вә беләчә, бүтүн бәдәнини идарә едирик. **4** Һәмчинин күчлү күләкләрин чөвлан етдији суларда үзән нәһәнк кәмиләрә бахын. Сүканчы онлара балача сүканла истәдији сәмтә јөнәлдир.

5 Дил дә бәдәнин кичи-чик бир үзвүдүр, амма јаман ловғаланыр. Бөјүк бир мешәни јандырмаг үчүн бирчә гыгылчым кифәјәт едир. **6** Дил дә бир аловдур.^б Бәдәнимизин үзвләри арасында дил һагсызлыгла долу бир дүнјадыр, чүнки бүтүн бәдәни ләкәләјир^в вә инсанын һәјәтны ода салыр, өзү исә һинном вадисиндән* аловланыр. **7** Һәр чүр вәһши һејваны, гушу, сүрүнәни вә дәнниз мәхлуғуну рам етмәк мүмкүндүр вә инсан онлары рам етмишдир. **8** Дили исә һеч кәс рам едә билмир. Дил гаршысыалынмаз бир бәладыр, өлдүрүчү зәһәрлә долудур.^г **9** Биз диллә Атамыз Јеһоваја алгыш учалдыр, ејни заманда «Аллаһын бәнзәриндә» ја-радылмыш адамлар^д гарғыш охујуруг. **10** Ејни ағыздан тәриф дә чыхыр, ләнәт дә.

Гардашларым, белә олмамалыдыр.^д **11** Мәкәр бир чешмәдән һәм ширин, һәм ачы су ахыр? **12** Гардашлар, мәкәр әнчир ағачы зейтун вә ја үзүм мејнәси әнчир верә биләр?^е Шор гајнагдан да ширин су кәлмәз.

13 Аранызда һикмәтли вә дәрракәли кимдир? Гој буну јахшы давраныш вә һикмәтә

3:6 * Лүгәтә бах.

хас мүлајимликлэ эмэлдэ көстәрсин. **14** Анчаг үрәжиниздә күчлү пахыллыг^а вә һөчөт^{*о} варса, ловғаланмајын^в вә һәгигәти јаланла ләкәләмәјин. **15** Бу, јухарыдан назил олан һикмәт дејил. Хејр, бу, дүнјаја хас,^г чисмани, шејтани һикмәт-дир. **16** Пахыллыг вә һөчөт^{*о} олан јердә гармагарышыгылыг вә һәр чүр пислик һөкм сүрүр^ф.

17 Лакин јухарыдан назил олан һикмәт илк нөвбәдә сафдыр^а, сонра сүлһпәрвәр^о, мүлајим^о, итаәткардыр, мәрһәмәтли вә фәјдалы бәһрәләрлә^ж долудур. Ајры-сечкилик-дән^з, ријакарлыгдан^и узагдыр. **18** Саләһлик бәһрәсинин тохуму исә сүлһпәрвәрләр үчүн^ы әмин-аманлыг шәраитиндә/ әкилир.

4 Араныздакы дава-далаш, чәкишмәләр һарадандыр? Бәдәниниздә чарпышан истәк-ләрдән дејилми?^к **2** Сиз арзулајырсыныз, амма истәдијиниз сиздә јохдур. Өлдүрүрсүнүз, тамаһ салырсыныз, амма јенә дә истәдијинизи ала билмирсиниз. Дава-далашдан вә чәкишмәләрдән башыныз ачылмыр.^к Арзуладығыныз сиздә јохдур, чүнки диләмирсиниз. **3** Диләјәндә дә ала билмирсиниз, чүнки јахшы мәгсәдлә јох, нәфсинизи дојдурмаг үчүн диләјирсиниз.

4 Еј вәфасызлар^{*}, мәкәр билмирсиниз ки, дүнја илә достлуг Аллаһла дүшмәнчилик демәкдир? Буна көрә дә дүнјанын досту олмаг истәјән өзүнү Аллаһын дүшмәни едир.^н **5** Јохса елә дүшүнүрсүнүз ки, Мүгәддәс Јазылар

3:14, 16 * Дикәр вариант: *худбин арзулар.* 3:18 * Дикәр вариант: *тәрәфиндән.* 4:4 * һәрфөн: *зинакарлар.*

ФӘС. 3

а Рм 13:13
1Кр 3:3
б Еф 4:31
в 1Кр 13:4
г 1Кр 2:14
Фн 3:19
ф Мс 14:30
Гт 5:19-21
д Рм 12:9
1Тм 5:1, 2
е 2Кр 13:11
1Ск 5:13
2Бт 3:14
ө 1Тм 3:3
Тт 3:2
ж Гт 5:22, 23
з Јр 2:9
и 1Бт 1:22
ы Мр 5:9
й 1Бт 3:11
ј Әш 32:17
Иб 12:11

ФӘС. 4

к Рм 7:23
Гт 5:17
Јр 3:14
1Бт 2:11
к Мр 5:22
Гр 3:16
л 2См 19:2
Јһ 15:19
Јһ 17:14
Јһ 18:36
1Јһ 2:15
1Јһ 5:19

Сағ сүтун

а Јр 6:5
Јр 8:21
б 36 138:6
в Мс 3:34
1Бт 5:5
г Иб 12:9
1Бт 2:17
1Бт 5:6
ф Еф 4:27
Еф 6:11
д Мр 4:10, 11
Лк 4:13
е Әш 44:22
Әш 55:6, 7
ө Әш 1:16
ж 1Јһ 3:3
з Јл 2:12
и 2См 7:14
2См 33:12,
13
ы Мс 29:23
Мр 23:12
ј Лв 19:16
Мс 17:9
к Мр 10:28
к Әш 33:22
л Мр 7:1
Лк 6:37
Рм 14:4
м Лк 12:18-20
н 36 39:6
Мс 27:1
Ва 6:12
о Әј 14:1, 2
36 102:3
1Бт 1:24
ө һә 18:21
Иб 6:3

әбәс јерә: «Дахилимиздә мәс-кунлашмыш пахыллыг руһу даима нә исә арзулајыр», — дејир?^а **6** Анчаг Онун бизә көстәрдији лүтф даһа бөјүкдүр. Буна көрә дә дејилир: «Аллаһ мәрғурларла гаршы чыхыр,^б тәвазөкарлара исә лүтф көстәрир».^в

7 Буна көрә дә Аллаһа табе олун,^г Иблисә мүғавимәт көстәрин^ф вә о, сиздән гачачаг.^д

8 Аллаһа јахынлашын, О да сизә јахынлашачаг.^ө Еј күнаһкарлар, әлләринизи паклајын!^ө Еј гәтијәтсизләр, үрәјинизи тәмизләјин!^ж **9** Кәдәр-ләнин, јас тутун, аглајын.^з Гој күлүшүнүз јаса, севинчиниз гәмә дөнсүн. **10** Јеһованын гаршысында тәвазөкар олун^и вә О, сизи учалдачаг.^и

11 Гардашлар, бәсдирин бир-биринизин әлејинә данышдыныз.^ј Гардашынын әлејинә данышан, јахуд ону мүһакимә едән гануна гаршы данышыр вә гануну мүһакимә едир. Әкәр сән гануну мүһакимә едирсәнсә, демәли, ганунун ичрачысы јох, һакими олурсан. **12** Ахы һәм хилас етмәјә, һәм дә мәһв етмәјә гадир олан^к бир Ганунверән вә һаким^к вардыр. Бәс сән ким-сән ки, башгасыны мүһакимә едирсән?!^н

13 Инди исә: «Бу күн ја сабаһ филан шәһәрә кедәчәјик, орада бир ил галачағыг, тичарәт едиб пул газаначағыг», — дејәнләр, бир гулаг асын.^н **14** Сиз һеч сабаһ башыныза нәјин кәләчәјини билмирсиниз.^н Ахы сиз пејда олуб тез-ликлә јох олан думансыныз.^о **15** Сиз кәрәк белә дејәјдиниз: «Әкәр Јеһова мәсләһәт билсә,^ө сағлыг олсун, филан-филан шеји едәрик». **16** Сиз исә

ловғалыг едэрэк гүрурланыр-сыныз. Белә ловғалыг пислик-дир. **17** Буна көрә дә әкәр кимсә дүзкүн иши нечә көрмә-ји билир, амма көрмүрсә, о күнаһ едир.^а

5 Еј варлылар, башыныза кәләчәк балалардан өтрү ағлајыб фәған един.^б **2** Вар-дөвләтиниз чүрүјүб, пал-палтарынызы күвә јејиб.^в **3** Гызылыныз, күмүшүнүз пас атыб; бу пас сизин әлејһинизә шаһидлик едәчәк вә әтинизи јејәчәк. Јығдығыныз ахырзаманда аловтәк олачаг.^г **4** Бахын, тарлаларынызы бичәнләрә вермәдијиниз зәһмәт һаггы фәрјад едир, бичинчиләрин имдад һарајы көјдәки ордулар Аллаһы Јеһованын гулағына чатыб.^д **5** Сиз дүнјада тәмтәрагла јашајыб кеф чәкми-синиз. Сиз үрәјинизи гәтл күнү үчүн бәсләјиб көкәлтми-синиз.^е **6** Сиз салеһи мәнһум едиб өлдүрдүнүз. Билин, о, сизә гаршыдыр!

7 Беләликлә, гардашлар, Ағамызын һүзуру* вахтына гәдәр сәбирли олун.^о Әкинчи илк вә сон јағышлары аланачан торпагдан көтүрәчәји гиймәтли мәнһулу сәбирлә көзлә-јир.^о **8** Сиз дә сәбирли олун.^ж Гој үрәјиниз мәтин олсун, ахы Ағамызын һүзуру јахындыр.^з

9 Гардашлар, бир-бириниздән килејләнмәјин, јохса мәнһум оларсыныз.^ф Будур, һаким гапыда дуруб. **10** Гардашлар, пислијә гатлашмагда^ф вә сәбирли олмагда^д Јеһованын адындан данышмыш пеј-ғәмбәрләрдән нүмунә көтүрүн.^к **11** Будур, биз ахырадәк дөзәнләри хошбәзт сајырыг.^к Сиз Әјјубун дөзүмү һаггын-

5:7 * һүзур — мөүјән јердә олма. Лүғәтә бах.

ФӘС. 4

а Лк 12:47
Јһ 9:41
Јһ 15:22

ФӘС. 5

б Мс 11:28
Лк 6:24
Лк 18:25
в Мт 6:19
Лк 12:33
г һә 7:19
ф Ль 19:13
Гн 24:14, 15
Әр 22:13
Мн 3:5
д Әр 12:3
е Мт 24:3
ө Гн 11:14
Әр 5:24
ж Иб 6:12
з 1Ск 3:13
и 1Кр 4:5
ы Мт 5:12
ј Иб 6:12
к 2См 36:16
к Јр 1:2-4

Сағ сүтун

а Әј 1:20, 21
б Әј 42:10
в 36 103:8
Лк 6:36
г Мт 5:34-37
ф 36 50:15
д Кн 3:16
е һә 20:28, 35
1Бт 5:2
ө 36 141:5
Мр 6:13
Лк 10:34
ж 2Иш 12:13
36 32:5
Мс 28:13
1Јһ 1:9
з 1Иш 12:18
1Пд 13:6
и 1Пд 17:1
ы 1Пд 18:42, 45
ј Гт 6:1
к 1Тм 4:16

да ешитмисиниз^а вә Јеһовадан кәлән нәтичәни көрмүсүнүз.^б Јеһова чох мәрһибан* вә мәрһәмәтлидир.^в

12 Гардашлар, илк нөвбәдә анд ичмәји тәркидин. Нә көјә, нә јерә, нә дә башга бир шејә анд ичмәјин. Гој «бәли»-низ бәли, «хејр» сөзүнүз хејр олсун^г ки, мәнһум едилмәјәсиниз.

13 Аранызда кимсә чәтинликләрлә үзләширми? Гој дурмадан дуа етсин.^ф Кефи көкдүрмү? Гој тәрәннүм нәғмәләри охусун.^а **14** Аранызда нахош олан вармы? Гој јығынчағын ағсагалларыны чағырсын.^о Онлар Јеһованын ады илә онун башына јағ сүртүб онун үчүн дуа едәрләр.^о **15** Иманла едилән дуа нахош* оланы сағалдачаг вә Јеһова ону ајаға галдырачаг. Әкәр күнаһ ишләјибсә, тәгсири бағышланачаг.

16 Буна көрә дә бир-биринизин гаршысында күнаһларынызы етираф един^ж вә сағалмаг үчүн бир-бириниздән өтрү дуа един. Салеһин һәрарәтли дуасынын бөјүк тәсири вар.^з **17** Илјас да бизим кими ади* бир инсан иди. Анчаг о, дуада хаһиш етди ки, јағыш жағмасын вә һәммин әразидә үч ил алты ај јағыш жағмады.^н **18** Сонра јенә дуа етди вә көјдән јағыш жағды, торпаг бар верди.^в

19 Гардашларым, сизләрдән кимсә һәгигәт јолуну азарса вә дикәри ону кери гајтарарса, **20** билин ки, күнаһкары сәһв јолдан гајтаран^д ону өлүмдән гуртармыш олур вә чох күнаһлары өртүр.^к

5:11 * Јахуд шәфғәтли. 5:15 * Дикәр вариант: јоргун. 5:17 * Јахуд биздәки кими дујғулара малик.

БУТРУСУН

БИРИНЧИ МӘКТУБУ

МӘЗМУН

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Саламлар (1, 2)
Јени һәјат, чанлы үмид (3–12)
Итаәткар ушаглар кими мүгәддәс олун (13–25)</p> <p>2 Аллаһын сөзүнә гаршы иштаһа ојадын (1–3)
Чанлы дашлардан тикилән руһани ев (4–10)
Гәриб вә мүвәггәти сакин кими јашајын (11, 12)
Инсан һакимијјәтләринә табечилик (13–25)
Мәсиһ нүмүнәмиздир (21)</p> <p>3 Арвадлар вә әрләр (1–7)
Дәрдә шәрик олун;
сүлһә чан атын (8–12)</p> | <p>Саләһлик уғрунда
әзаб чәкмәк (13–22)
Үмидинизи мүдафиә етмәјә
һазыр олун (15)
Вәфтиз вә тәмиз вичдан (21)</p> <p>4 Мәсиһ кими Аллаһын ирадәсини
јеринә јетирин (1–6)
Һәр шәјин сону јахындыр (7–11)
Бир мәсиһи кими әзаб чәкмәк (12–19)</p> <p>5 Аллаһын сүрүсүнү отарын (1–4)
Төвазәкар вә ајыг-сајыг олун (5–11)
Бүтүн гајғыларынызы Аллаһын
үзәринә гојун (7)
Иблис нәрилдәјән шир кими
кәзир (8)
Јекун сөзләр (12–14)</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

1 Иса Мәсиһин һәвариси Бутрусдан^а Понт, Галатија, Каппадокија^б, Асија вә Битинија^в сәпәләнмиш гәриблә-рә, **2** Атамыз Аллаһын^в бәси-рәтилә итаәтли олмаг вә үзәр-ләринә Иса Мәсиһин ганыны чиләмәк үчүн руһла мүгәд-дәсләшдирилән^г сечилмишләр-рә:^д

Гој сизә бағышланмыш лүтф вә сүлһ даһа да артсын.

3 Ағамыз Иса Мәсиһин Ата-сы вә Аллаһына шүкүрләр ол-сун! О, бөјүк мәрһәмәтинә көрә Иса Мәсиһи дирилтмәк-лә^д бизә јени һәјат вериб^е чан-лы үмидә^в говушдурду. **4** О, бизә әбәди, ләкәсиз вә солмаз мирас верди.^ж Бу мирас си-зин үчүн көјдә горунуб сах-ланьлыр.^з **5** Сиз өзүнүз дә заманын сонунда ашкар ола-

1:1 * Вифинија.

ФӘС. 1

- а Мт 10:2
б һв 2:5, 9
в Рм 8:29
г 2Сж 2:13
д Иб 12:22, 24
е 1Кр 15:20
ж 1Бт 1:23
з Бһ 20:6
ж 1Кр 15:53
2Тм 1:10
1Бт 5:4
з Јһ 14:2
2Тм 4:8

Сағ сүгүн

- а 2Кр 4:17
2Тм 3:12
б Јр 1:2, 3
в 2Сж 1:7
г Рм 6:22

чаг хилас үчүн иманыныз сајәсиндә Аллаһын күчү илә һифз олунурсунуз. **6** Сиз буна чох севинирсиниз, һәр-чәнд мүхтәлиф сынаглар учба-тындан^д бир мүддәт кәдәрлән-мәли олурсунуз ки, **7** сынан-мыш иманыныз^е одла сафлаш-дырылан, лакин јенә дә мәһв олан гызылдан гат-гат гијмәт-ли олуб Иса Мәсиһин зүһрун-да тәрифә, шөһрәт вә шәрәфә лајиг көрүлсүн.^в **8** Сиз ону һеч вахт көрмәсиниз, буна бахмајараг, ону севирсиниз. Ону инди көрмәсәниз дә, она иман едирсиниз вә сөзлә тәс-вир едилмәз бөјүк бир фәрәһ, севинч дујурсунуз, **9** чүнки иманынызын һәдәфинә — хи-ласа јетиширсиниз.^г

10 Сизә бәхш едиләчәк лүтф һаггында габагчадан хә-бәр вермиш пејғәмбәрләр бу хилас һаггында чидди ах-

тарыш вэ этрафлы тэдгигат апармышлар.^а **11** Онлар ичләриндәки руһун Мәсиһлә бағлы^б һансы замана вэ ја дөврә ишарә етдијини дурмадан тэдгиг едирдиләр, чүнки бу руһ онун эзаб чәкиб^в сонра шөһрәтә јетишәчәји һаггында габагчадан шәһадәт верирди. **12** Онлара ачылымышды ки, өзләринә јох, сизә хидмәт едирләр, чүнки онларын хәбәр вердији шејләр көјдән көндөрилмиш мүгәддәс руһун васитәсилә^г инди сизә мүждәни кәтирәнләр тәрәфиндән чатдырылмышдыр. Мәләкләр дә бу шејләри дәрк етмәк арзу-сундадырлар.

13 Буна көрә дә ағлынызы фәалијјәт үчүн гуршаглајын,^г һәр вахт ајыб олун,^д үмидинизи Иса Мәсиһин зүһуру вахты сизә көстәриләчәк лүтфә баглајын. **14** Итаәткар ушаглар кими олун, вахтилә чаһиллик ичиндә јашајаркән дахилиниздә һөкм сүрмүш истәкләрә ујајын. **15** Сизи чағырмыш Мүгәддәс Аллаһ кими һәр бир ишиниздә мүгәддәс олун,^е **16** ахы јазылыб: «Мүгәддәс олун, чүнки Мән мүгәддәсәм».^е

17 Бундан әләвә, сиз һәр кәси әмәлләринә көрә, тәрәфкешлик етмәдән мүһакимә едән^ж Атаны чағырдығыныз үчүн бу гүрбәтдә јашајаркән Аллаһ горхусу илә һәрәкәт едін.^з **18** Ахы билирсиниз ки, сиз дәдә-бабаларыңыздан галма пуч һәјәт тәрзиндән гызыл вә күмүш кими фани шејләр васитәсилә јох, **19** Мәсиһин^и гүсурсуз вә ләкәсиз гузунун^й ганына бәнзәр гижмәтли ганы^й илә азад едилмисиниз.^к **20** Бәли, о, бәшәрин тәмәли гојулдан әввәл сечилмишди,^к анчаг заманын

ФӘС. 1

а Мт 13:17
б Дн 9:24-27
в Әш 53:5
г Јһ 15:26
һв 2:4
ф Лк 12:35
д Еф 5:17
1Бт 4:7
е Гн 28:9
Рм 12:1
И6 12:14
ө Лв 11:44
Лв 19:2
Лв 20:7, 26
ж Гн 10:17
з 2Кр 7:1
и 1Кр 5:7
й Чк 12:5
Лв 22:20
Јһ 1:29
ј Әш 53:12
И6 9:14
к 1Кр 6:20
к Јһ 17:5
Еф 1:4

Саф сүгүн

а Кн 1:26, 27
б һв 2:24
в И6 2:9
г Јһ 14:6
ф Рм 12:9
1Јһ 3:17
д 1Тм 1:5
е Јһ 3:3
2Кр 5:17
1Бт 1:3
1Јһ 3:9
ө Јһ 6:63
Јр 1:18
ж Јһ 3:6
з Әш 40:6-8
и Тт 1:3

ФӘС. 2

ы Гт 5:16
Јр 1:21
ј Мр 10:15
к 2Тм 3:15
к Әш 53:3
Јһ 19:15
л 36 118:22
Әш 42:1
Мт 21:42
һв 4:11
м Еф 2:21
н Рм 12:1
о И6 13:15
ө Әш 28:16

сонунда сиздән өтрү зүһур етди.^а **21** Сиз ону дирилтмиш^б вә шөһрәтә миндирмиш^в Аллаһа^г онун васитәсилә инанмысыныз ки, иманыныз вә үмидиниз Аллаһа олсун.

22 Сиз һәгигәтә итаәт едиб пакландыгдан сонра ријасыз гардашлыг мәнәббәтинә^г саһиб олмусунуз. Буна көрә дә бир-биринизи сәмими гәлбдән, һәрарәтлә севин.^д

23 Ахы сиз тәзәдән,^е чүрүјән јох, вар олан әбәди Аллаһын сөзү илә,^е чүрүмәјән тохумдан^ж доғулмусунуз. **24** Чүнки «бүтүн бәшәр от кимиدير, чалалы чөл чичәји кимидир. От гурујар, чичәк солуб төкүләр, **25** Јеһованын сөзү исә әбәди галар».^з Һәмин «сөз» сизә мүждәләнмишдир.^г

2 Беләликлә, һәр чүр пислији^б, һијләни, ријакарлыгы, пахылыгы вә шөр-бөһтаны кәнара гојун. **2** Анадан тәзәчә доғулмуш чаға кими^г Аллаһын сөзүндәки саф сүдә гаршы иштаһа ојадын ки, онун васитәсилә бөјүјүб хиласа јетишәсиниз.^к **3** Ахы сиз Ағанын хејирхаһлыгыны дадмысыныз.

4 Сиз она, инсанларын рәдд етдији,^к амма сечилмиш, Аллаһ үчүн гижмәтли олан^г чанлы даша јахынлашанда **5** чанлы дашлар олан сизләрдән руһани ев^м тикилир ки, сиз мүгәддәс каһинләр тајфасы олуб Иса Мәсиһин васитәсилә Аллаһа мәгбул^н руһани гурбанлар^о тәгдим едәсиниз. **6** Чүнки Мүгәддәс Јазыларда јазылыб: «Будур, Мән Сионда сечилмиш даш, гижмәтли кушә дашыны гојурам. Она иман едән һеч вахт пешман олмајачаг».^о

7 Беләликлә, иман едән сизләр үчүн о, гижәтлидир, иман етмәҗәнләр үчүнсә «бән-наларын рәдд етдији даш^а күнчүн әсас дашы»,^б 8 «бүдрәдән даш вә җыхан гаја» олды.^в Беләләри сөзә итаәт етмәдикләри үчүн бүдрәҗирләр. Онларын агибәти будур. 9 Анчаг сиз «сечилмиш сој, падшаһ вә каһин тајфасы, мүгәддәс халг, Г Аллаһын мәхсу-си үммәтисиниз»,^г сизи гаран-лыгдан Өз һејрәтамиз нуруна чағыранын^д «әзәмәтли сифәт-ләрини бәҗан етмәк» үчүн сечилмисиниз.^е 10 Бир вахтлар сиз халг дейлдиниз, инди исә Аллаһын халгысыныз.^е Сизә мәрһәмәт көстәрилмә-мишди, инди исә мәрһәмәт көрдүнүз.^ж

11 Әзизләрим, гәриб вә мү-вәггәти сакин^з олан сизләр-дән рича едирәм: чаныңыз-ла савашан^и чисмани истәк-ләрдән узаг дурун.^и 12 Баш-га халгларын арасында бундан сонра да нүмүнәви давраны/ки, сизә гара јаханлар јахшы ишләринини мүшәһидә едиб^к јохлама күнүндә Аллаһы мәдһ етсинләр.

13 Аганын хатиринә инсан һакимијәтләринә табе олуң.^к Ән јүксәк вәзифә тутдуғуна көрә падшаһа^н, 14 јахуд пис иш көрәнләри чәзаландырмаг, јахшы иш көрәнләри^м исә мү-кафатландырмаг үчүн падшаһ тәрәфиндән көндәрилмиш һакимләрә табе олуң. 15 Чүн-ки Аллаһ истәҗир ки, сиз јах-шы ишләринизлә наданлыгла данышан ағылсызлары сусду-расыныз.^п 16 Азад адамлар кими јашајын,^о Аллаһын гул-лары^о олдығунуз үчүн азадлы-ғыныздан пис әмәлләр үчүн пәрдә кими истифадә етмә-

ФӘС. 2

а 36 69:8
б 36 118:22
в Мр 21:42
г Лк 20:17
һв 4:11
д В Өш 8:14
г Вһ 5:10
Вһ 20:6
ф Гч 19:5, 6
Гн 7:6
Гн 10:15
Мн 3:17
д Еф 5:8
Кл 1:13
е Өш 43:20, 21
ө һш 1:10
һв 15:14
Рм 9:25
ж һш 2:23
з 1Бт 1:17
и Гт 5:17
Јр 4:1
ы Рм 8:5
Гт 5:24
ј Рм 12:17
1Тм 3:7
к Мр 5:16
Јр 3:13
к Рм 13:1
Еф 6:5
Тт 3:1
л 1Бт 2:17
м Рм 13:3, 4
н Тт 2:7, 8
о Гт 5:1
ө 1Кр 7:22

Сағ сүтүн

а Гт 5:13
б Лв 19:32
в Рм 12:10
г Пм 13:7
д 1Јһ 2:10
1Јһ 4:21
г 36 111:10
Мс 8:13
2Кр 7:1
ф Мс 24:21
д Еф 6:5
Кл 3:22
1Тм 6:1
Тт 2:9
е Рм 13:5
ө 1Бт 4:15
ж Мр 5:10
һв 5:41
1Бт 4:14
з 1Бт 3:18
и Мр 16:24
Јһ 13:15
ы Јһ 8:46
Иб 4:15
ј Өш 53:9
к Өш 53:7
Мр 27:39
Рм 12:21
к Иб 5:8
л Өр 11:20
Јһ 8:50
м Лв 16:21
н Фн 2:8
о Өш 53:5
ө Өш 53:6
п 36 23:1
Өш 40:11

ФӘС. 3

р Рм 7:2
1Кр 11:3
Еф 5:22

јин.^а 17 Һәр чүр инсана һөр-мәт едін,^б бүтүн гардашлығы севин,^в Аллаһдан горхун,^г пад-шаһа һөрмәт бәсләјин.^ф

18 Гој нөкәрләр агаларына табе олсунлар, өзү дә тәкчә хејрхәһ вә мүләјим оланлара јох, разы салмаг чәтин олан-лара да лајигинчә һөрмәт бәс-ләсинләр.^д 19 Чүнки кимсә Аллаһ гаршысында вичданы-ны тәмиз сахламагдан өтрү әзаблара гатлашыр вә һагсыз-лығы мәрүз галырса, бу, тәгди-рәләјигдир.^е 20 Әкәр сиз кү-наһ иш көрдүјүнүз үчүн дөү-лүр вә буна гатлашырсыныз-са, бу сизә нә газандырыр?^ө Анчаг јахшы иш көрдүјүнүз үчүн әзаб чәкирсинизсә вә буна дөзүрсүнүзсә, бу, Аллаһа мәгбулдур.^ж

21 Сиз мәһз бунун үчүн чағырылмысыныз. Ахы Мә-сиг дә сизин уғрунүздә әзаб чәкди^з вә сизә нүмүнә гојду ки, онун изи илә кедәсиниз.^и 22 О, һеч бир күнаһ ишлә-мәмишди,^и ағзындан јалан сөз чыхмамышды.^и 23 О, тәһгир-рә тәһгирлә чаваб вермир-ди.^к Әзаб чәкәндә^к кимсәјә һәдә-горху кәлмирди, лакин өзүнү адил һакимә^н тапшы-рырды. 24 О, күнаһларымы-зы өз бәдәниндә дашыјыб^м ди-ррәјин үзәринә апарды^м ки, биз күнаһ үчүн өлүб салеһлик үчүн јашајаг. «Сиз онун ја-ралары илә шәфа тапдыныз».^о 25 Сиз јолуну азымыш гојунлар кими идиниз,^ө анчаг инди ча-нынызы горујан чобанын^п вә нәзарәтчинин јанына гајытды-ныз.

3 Сиз дә, еј гадынлар, әрлә-ринизә табе олуң^п ки, Ал-лаһын сөзүнә итаәт етмәјән әрләриниз 2 сизин исмәтли јашајышынызы вә дәрин һөр-

мәтинизи көрүб,^a давранышынызла сөзсүз фәтһ едилсинләр.^b **3** Гој бэээјиниз захири шејләр — сач дүзүмү, гызыл зинәтләр,^b дәбдәбәли либаслар јох, **4** Аллаһын көзүндә чох гижмәтли олан сакит вә һәлим руһун^c чүрүмәјән либасыны кејмиш дахили варлығыныз олсун. **5** Гәдимдә Аллаһа үмид едән мүгәддәс гадынар да әрләринә табе олараг өзләрини мәһз бу чүр бээәмишләр. **6** Мәсәлән, Сара Ибраһимә «ағам» дејәрәк она итаәт едирди.^f Әкәр сиз дә јахшылыг едир вә горхуја дүшмүрсүнүзсә,^g онун өвләдларысыныз.

7 Еј әрләр, һәр бириниз һәјат јолдашынызла анлајышла давранын. Гадын даһа зәиф варлыг* олдуғу үчүн она һөрмәт гојун^e ки, дуаларынызын гаршысыны һеч нә кәсмәсин. Ахы сиз дә онларла бирликдә Аллаһын лүтүғ илә верилән һәјат әнамынын варисисиниз.^o

8 Нәһәјәт, һамыныз һәмфикир^ж, бир-биринизин дәрдинә шәрик, гардашсевән, шәфгәтләр^к вә тәвазәкар^л олуң. **9** Пислијә писликлә,^м тәһгирә тәһгирлә чаваб вермәјин,^н әксинә, хејир-дуа илә чаваб верин,^к ахы сиз бунун үчүн чагырылмысыныз, беләчә, немәт саһиби олачагсыныз.

10 «Һәјаты севән вә хош күн көрмәк истәјән гој дилини шәрдән сахласын^п вә дилинә јалан сөз кәтирмәсин. **11** Гој о, шәрдән чәкиниб^р јахшылыг етсин^м вә сүлһә чан атсын.^н **12** Чүнки Јеһованын көзү сәләһләрин үстүндәдир вә гулагы онларын јалварышларыны ешидир.^o Анчаг Јеһова үзүнү шәр иш көрәнләрдән дөндәрир.^o

3:7 * һәрфән: габ.

ФӘС. 3

а 1Бт 2:12
б 1Кр 7:16
в Мс 11:22
г Еф 4:24
Кл 3:10, 12
1Тм 2:9, 10
ф Јр 18:12
Еф 5:33
д Мс 3:25
Фн 1:28
е Еф 5:25
ө Гт 3:28
ж 1Кр 1:10
Фн 2:2
з Рм 12:10
и Рм 15:5
Кл 3:12
ы Рм 12:17
1Кр 5:15
ј 1Бт 2:23
к Рм 12:14
1Кр 4:12
л Јр 3:8
м Мс 8:13
н 3Јһ 11
о 1Кс 5:13
Јр 3:17
ө 1Јһ 3:22
о 36 34:12-16

Сағ сүтун

а Рм 13:3, 4
б Мт 5:11, 12
һә 5:41
1Бт 2:19
в Мт 10:28
г Мс 15:1
2Тм 2:24, 25
Тт 3:1, 2
ф Кл 4:6
д һә 23:1
һә 24:16
1Тм 1:5
1Тм 1:18, 19
1Тм 3:9
е Рм 12:21
1Бт 2:12
ө Тт 2:8
ж 2Кр 1:7
Кл 1:24
з 1Бт 4:15
и Рм 5:6
ы Иб 9:28
ј 2Кр 5:18
к 1Кр 15:50
л 1Тм 3:16
л 2Бт 2:4
Јд 6
м Јр 6:14
н Јр 6:2, 3
о Јр 7:13, 23
ө Иб 9:14
Иб 10:22

13 Доғрудан да, әкәр јахшылыға чан атырсынызса, ким сизә пислик едә биләр?^a

14 Сәләһлик уғрунда әзаб чәксәниз дә, сиз хошбәхтсиниз.^b Онлары горхуја салан шејләрә көрә горхмајын* вә нараһат олмајын.^o **15** Мәсиһи бир Аға кими үрәјиниздә мүгәддәс тутун, сиздән изаһат тәләб едән һәр кәсин гаршысында үмидинизи мүдафиә етмәјә һазыр олун, анчаг буну һәлимликлә^г вә дәрин һөрмәтлә един.^f

16 Вичданынызы тәмиз сахлајын^а ки, сизи писләјәнләр Мәсиһин давамчысы кими нүмунәви давранышынызы^o көрәндә утансынлар.^o **17** Чүнки Аллаһын изни илә јахшылыг едәрәк әзаб чәкмәк^ж пислик едиб әзаб чәкмәкдән јахшыдыр.^з **18** Ахы сәләһ инсан олан Мәсиһ дә гејри-сәләһләрин уғрунда^д күнаһлардан өтрү бир дөфә өлдү^б ки, сизи Аллаһа јахынлашдырсын.^ј О, чисмән өлдүрүлдү,^к руһ олараг дирилди.^к **19** Сонра кедиб зинданда олан руһани варлыглар^л тәблиғ етди*. **20** Бунлар гәдимдә, Нуһун дөврүндә кәми тикилиб гуртараначан,^м Аллаһын сәбирлә көзләдији вахт итаәтсизлик етмиш руһани варлыглардыр.^н Һәмин кәмидә бир нечә адам, јәни сәккиз нәфәр судан сағ-саламат чыхмышды.^o

21 Инди дә буна охшар бир шеј, вәфтиз* мөвчуддур. Вәфтиз (бәдәнин кирдән тәмизләнмәси јох, тәмиз вичдандан өтрү Аллаһа диләк)^o сизи Иса Мәсиһин дирилмәси васитәсилә хилас едир. **22** О, көјә

3:14 * Дикәр вариант: онларын һөдөләриндән горхмајын. 3:19 * Јахуд һөкм хәбәрини чатдырды. 3:21 * Лүғәтә бах.

галхандан сонра Аллаһын са-
ғында эйләшди;^a мөләкләр, һа-
кимийәтләр вә гүввәләр она
табе едилди.^b

4 Беләликлә, Мәсһ чисмән
эзаб чәкдији^a үчүн сиз дә
ејни дүшүнчә илә* силаһла-
нын. Чүнки чисмән эзаб чә-
кән инсан даһа күнаһ ет-
мир.^c **2** Белә инсан галан өм-
рүнү инсани истәкләр үчүн
рох,^f Аллаһын ирадәси үчүн ја-
шайыр.^d **3** Јетәр ки, сиз кеч-
мишдә халгларын истәји илә
отуруб-дуруп,^e азғын һәрәкәт-
ләрә*, әјјашлыға, кеф мәчлис-
ләринә, сәрхошлуға вә мән-
фур бүтпәрәстлиғ гуршаныр-
дыныз.^g **4** Онлар мәәттәл га-
лырлар, ахы сиз артыг
онларла бирликдә һәмин поз-
ғунлуг кирдабына гачмырсы-
ныз. Буна көрә дә барәниздә
пис данышырлар.^ж **5** Онлар
дириләри вә өлүләри мүһаки-
мә етмәјә һазыр оланын гар-
шысында чаваб верәчәкләр.^з
6 Мәһз елә буна көрә дә мүж-
дә өлүләрә бәјан едилмишди^и
ки, онлар инсанларын көзүн-
дә чисмән мүһакимә едилсин-
ләр, анчаг Аллаһын көзүндә
руһән јашаја билсинләр.

7 Һәр шејин сонү јахындыр.
Буна көрә дә сағламдү-
шүнчәли олун^ы вә дуаја һәми-
ше өнәм верин.^ј **8** Анчаг һәр
шејдән зијадә бир-биринизи
һәрарәтлә севин,^к чүнки мә-
һәббәт чохла күнаһын үстүнү
өртүр.^к **9** Бир-биринизә де-
јинмәдән гонагпәрвәрлик көс-
тәрин.^л **10** Һәр кәс алдығы
әнама әсасән, Аллаһын мүх-
тәлиф јолларла ифадә олуан
лүтфүнүн нүмунәви нөкәрба-
шысы кими бир-биринә хид-

4:1 * Јахуд гәтијјәтлә, әзмлә. 4:3 * Ја-
худ абырсыз һәрәкәтләрә. Јун. аселке-
ја (чәм һалда). Лүғәтдә «азғынлыг» сө-
зүнә бах.

ФӘС. 3

а 36 110:1
һә 7:55
И6 10:12
б Мт 28:18
1Кр 15:25
Еф 1:20, 21
Флп 2:9, 10
И6 1:6

ФӘС. 4

в Флп 2:8
г Рм 6:11
Кл 3:5
1Јһ 3:6
ф 2Кр 5:15
д Гт 2:20
Еф 5:17
е Тт 3:3
ө Рм 13:13
1Кр 5:11
Гт 5:19, 21
Еф 4:17-19
ж 1Бт 3:16
з һә 10:42
һә 17:31
2Тм 4:1
Вһ 20:12
и Еф 2:1
ы Рм 12:3
1Тм 3:2
Тт 2:6
ј Кл 4:2
к Кл 3:4
к Мс 10:12
Мс 17:9
л 1Кр 13:4, 7
л 2Кр 9:7
И6 13:2

Сағ сүтүн

а Рм 12:6-8
б Өш 12:2
Еф 3:20
в 1Кр 10:31
г 1Бт 5:9
ф һә 5:41
Рм 8:7
2Кр 4:10
2Тм 3:12
Јр 1:2
д 1Бт 1:7
е Јр 1:12
Јр 5:11
ө 1Тм 5:13
1Бт 2:20
ж Кл 1:24
И6 12:2
з И6 3:6
и 1Кр 11:32
ы 2Сж 1:7, 8
ј Мс 11:31
Мт 7:13, 14
к 2Тм 1:12

ФӘС. 5

к Рм 8:18

мәт етсин.^a **11** Даньшан гој
Аллаһын мүгәддәс сөзләрини
даньшантәк даньшсын; хид-
мәт едән гој Аллаһын вердији
күчә архаланараг хидмәт ет-
син.^b Беләчә, Аллаһ һәр шејдә
Иса Мәсһиң васитәсилә учала-
чаг.^c Чалал вә гүдрәт әбәдиј-
јән Она мәхсусдур. Амин.

12 Әзизләрим, гәрибә бир
шеј баш верирмиш кими, ба-
шыныза кәлән одлу-аловлу
сынаглара тәәччүбләнмәјин.^г
13 Әксинә, Мәсһиң эзабла-
рына бир белә шәрик олдуғу-
нүз үчүн севинин.^ф Онда Мә-
сһиң чалалы зүһур едәндә
севиниб-шадланачагсыныз.^д
14 Әкәр сизи Мәсһиң адына
көрә тәһгир едирләрсә, хош-
бәхтсиниз,^ө чүнки шәрәф ру-
һу, јәни Аллаһын руһу үзәри-
низдәдир.

15 Тәки сизләрдән һеч ким
гатил, оғру, чани вә ја баш-
галарынын ишинә гарышан
адам кими эзаб чәкмәсин.^ө
16 Әкәр инсан мәсһи ола-
раг эзаб чәкирсә, гој утанма-
сын,^ж әксинә, бу ады дашыды-
ғы үчүн Аллаһа шүкүр етсин.
17 Һәкм Аллаһын евиндән
башлајачаг вә бунун вахты ар-
тыг јетишди.^з Әкәр һәкм биз-
дән башлајачагса,^и көр Алла-
һын мүждәсинә итаәт етмә-
јәнләрин ахыры нечә олачаг?^ы
18 «Әкәр салеһ күч-бәла илә
хилас олурса, көр кафирлә-
ри вә күнаһкарлары нә көзлә-
јир?!»^ј **19** Буна көрә дә гој
Аллаһын изни илә эзаб чәкән-
ләр јахшы ишләр көрәрәк өз-
ләрини садагәтли Јарадана
тапшырсынлар.^к

5 Мән бир ағсаггал, Мәсһиң
эзабларынын шаһиди вә
бәлли олачаг шөһрәтә шәрик
олан адам кими^к араныздакы
ағсаггаллардан рича едирәм:
2 Аллаһын сизә әманәт етди-

ји сүрүнү отарыб^а она нэзарэт един. Буну зорла жох, Аллаһ гаршысында көнүл хошлуғу илэ,^б һагсыз газанч һәрисли-јиндән жох,^в чанла-башла един. **3** Аллаһын әманәти үзәриндә ағалыг етмәјин,^г әксинә, сү-рүјә нүмунә олун.^д **4** Баш чо-бан^а зүһур едәндә сизә солмаз шөһрәт чәләнки вериләчәк.^е

5 Сиз, еј чаванлар, ағса-галлара табе олун.^в һамыныз бир-биринизлә мүнәсибәтдә тәвазөкар олун*, чүнки Аллаһ мәғрурлара гаршы чыхыр, тә-вазөкарлара исә лүтф көстә-рир.^ж

6 Беләликлә, Аллаһын гүд-рәтли әли алтында тәвазөкар олун. Вахты кәләндә О, сизи учалдачаг.^з **7** Бүтүн гајғыла-рынызы Онун үзәринә гојун,^и чүнки О, гајғынызы чәкир.^й **8** Ајыг дурун, сәрвахт олун./ Дүшмәниниз Иблис нәрилдә-јән шир кими кәзиб удма-ға адам ахтарыр.^к **9** Күчлү иманла она мүғавимәт көстә-рин^к вә билин ки, дүнјада-

5:5 * һәрфөн: *тәвазөкарлыға бүрүнүн.*

ФӘС. 5

а Әш 40:11
Jh 21:16
Һә 20:28

б Jh 10:11

в 1Тм 3:2, 3

г 2Кр 1:24

д Фн 3:17

е Иб 13:20

ж 1Кр 9:25

з Тм 4:8

и 1Бт 1:3, 4

й Еф 5:21

к Jр 3:17

л Мс 3:34

м Әш 57:15

н Jр 4:6

о Мт 23:12

п Лк 14:11

р Ит 6:25

с 36 55:22

т j 1Ск 5:6

у к Лк 22:31

ф к Еф 6:11

х Jр 4:7

Сағ сүтүн

а һә 14:22

б Тм 3:12

в 2Кр 4:17

г 1Ск 2:12

д 2Ск 2:16, 17

е Еф 6:10

ж һә 15:27

з һә 12:12

кы бүтүн гардашларыныз да ејни әзаблара гатлашырлар.^а **10** Сизи Мәсиһлә вәһдәтдә әбади чалалына чағыран,^б сон-суз лүтф саһиби Аллаһ, сиз гыса мүддәт әзаб чәкдикдән сонра тәлиминизи баша чат-дырачаг, сизи күчлү^в, мәтин^г, сарсылмаз едәчәк. **11** Гүдрәт әбадијјәт боју Онун олсун! Амин.

12 Бу бир нечә кәлмәни сә-дагәтли сајдығым гардашы-мыз Силван*^г васитәсилә јаз-дым ки, сизи руһландырым вә Аллаһын бу әсл лүтфү ба-рәсиндә үрәкдән шәһадәт ве-рим. Бу лүтфү һеч вахт итир-мәјин. **13** Сизин кими сечил-мишләрдән олан Бабилдәки ханым*^д вә оғлум Марк^а сизә салам көндәрирләр. **14** Бир-биринизи гардашлыг мәнәббә-ти илә өпүб саламлајын.

Еј Мәсиһлә вәһдәтдә олан-лар, һамыныза сүлһ јар олсун!

1БТ 5:12* Дикәр ады *Сила*. :13* Ју-нан мөтниндә ишләнмиш шәхс өвәзлији гадын чинсиндәдир вә чох күман ки, Ба-билдәки јығынчағы төмсил едир.

БУТРУСУН

ИКИНЧИ МӘКТУБУ

МӘЗМУН

- 1 Саламлар (1)
Алдығыныз дөвәтә лајиг јашамаг үчүн вар-күчүнүзлә чалышын (2—15)
Иманы тамамлајан кејфијјәтләр (5—9)
Пејғәмбәрлик сөзүнүн доғрулуғуна даһа да әмин олмушуг (16—21)
- 2 Сахта мүәллимләр пејда олачаг (1—3)
Сахта мүәллимләре чыхарылмыш һөкм мүтләг јеринә јетәчәк (4—10а)
Тартара атылмыш мөләкләр (4)

- Дашгын; Сәдум вә Әмүрә (5—7)
Сахта мүәллимләрин сәчијјәви хүсусијјәтләри (106—22)
- 3 Ришхәндчиләр гаршыдан кәлән мәнвә инанмырлар (1—7)
Јеһова кечикмир (8—10)
Сиз нечә инсан олмалысыныз (11—16)
Јени кәј вә јени јер (13)
Еһтијатлы олун ки, јолунузу азмајасыныз (17, 18)

1 Иса Мәсһин гулу вә һәвариси Шимон Бутрусдан Аллаһымызын вә Хиласкарымыз Иса Мәсһин сәләһлији сәјәсиндә бизимлә ејни дәјәрли иманы газанмышлар:

2 Гој сизә бағрышланмыш лүтф вә сүлһ Аллаһымызы вә Ағамыз Исаны таныдыгча даһа да артсын.^а **3** Чүнки бизи Өз эзәмәт вә кәрәмәти илә чағыранын илаһи гүдрәти Ону танымағымыз васитәси илә мөмин һәјәт сүрмәк үчүн лазым олан һәр шеји бизә бәхш етди.^б **4** О, бунар васитәсилә бизә дәјәрли вә мөһтәшәм вәдләр вериб^в ки, сиз онларын сәјәсиндә шәһвәтин баш алыб кетдији позгун дүнјадан гуртулуғ илаһи тәбиәтә говушасыныз.^г

5 Буна көрә сиз дә вар күчүнүзлә чалышараг,^д иманынызы аличәнәблыглә,^е аличәнәблыгы елмлә,^в **6** елми тәмкинлә, тәмкин^з дөзүмлә, дөзүмү мөминликлә,^ж **7** мөминлији гардашлыг севкиси илә, гардашлыг севкисини мәнәббәтлә таммалайн.^з **8** Әкәр бүтүн бунар сиздә варса вә даһа да артырса, сиз Ағамыз Иса Мәсһини танымағда фәалијәтсиз вә бәһрәсиз галмајачагсыныз.^а

9 Әкәр кимдәсә бунар жохурса, о, кордур, көзүнү нура баглајыб^б вә кечмиш күнаһларыннан тәмизләндијини унудуб.^в **10** Гардашлар, буна көрә дә алдығыныз дәвәти^г вә Аллаһ тәрәфиндән сечилдијини доғрултмағ үчүн вар гүвәнизлә чалышын. Буну етсәни, һеч вахт јыхылмајачагсыныз.^д **11** Онда Ағамыз вә Хиласкарымыз Иса Мәсһин^е әбәди Падашаһлығынын гапысы үзүнүзә кениш ачылачар.^в

1:9 * Дикәр вариант: кордур, көзләри зәифди.

ФӘС. 1

а Кн 1:9

б Јһ 17:3

в Лк 22:29, 30
Јһ 14:2
Гт 3:29г 1Кр 15:53
1Бт 1:3, 4
1Јһ 3:2
Вһ 20:6д Фн 2:12
2Тм 2:15
Иб 4:11
Јд 3

е Фн 4:8

в Јһ 17:3
Иб 5:14г 1Кр 9:25
2Тм 2:24

ж 2Бт 2:9

з 1Сж 4:9

и Тт 3:14

ы 1Јһ 2:9
Вһ 3:17

ј Иб 9:14

к Иб 3:1

к 2Тм 4:7, 8

л Лк 16:9
Јһ 3:5

м Дн 2:44

Сағ сүгүн

а 2Кр 5:1

б Рм 15:15
Јд 5

в Јһ 21:18

г Мт 17:2
Мр 9:2
Лк 9:29д 3б 2:7
Мт 17:1, 5
Мр 9:7
Лк 9:35е Сј 24:17
Вһ 22:16е 3б 119:105
Јһ 1:9

е 2Тм 3:16

12 Бу сәбәбдән мән бунлары сизә даима хатырлатмағ нијәтиндәјәм. Һәрчәнд сиз бунлары јахшы билирсиниз вә сиздә олан һәгигәтдә мөһкәм дурмусунуз. **13** Јенә дә, нә гәдәр ки бу чисимдәјәм*,^а белә һесаб едирәм ки, бунлары сизә дөнә-дөнә хатырлатмағ^б доғру оларды. **14** Ахы Ағамыз Иса Мәсһин мәнә билдирдији кими, артыг бу бәдәндә јашамағма чох аз галыб.^в **15** Буна көрә дә инди әлимдән кәләни едирәм ки, мән кедәнән сонра сиз бунлары һәмишә өзүнүзә хатырладасыныз.

16 Биз сизә Ағамыз Иса Мәсһин гүдрәти вә һүзуру^г һағгында данышаркән мәнә рәтлә ујдурулмуш рәвәјәтләрә әсааланмырдыг. Биз онун еһтишамынын шәхсән шаһиди олмушуг.^д **17** Мөһтәшәм чалал она: «Бу, Мәним севимли Оғлумдур. Мән ондан чох разыјам»,^е — сөзләрини чатдырандан сонра о, Атасы Аллаһдан шәрәф вә шөһрәт алды. **18** Бәли, биз онунла бирликдә мүгәддәс дағда оларкән көјдән назил олан бу сөзләри ешитмишдик.

19 Беләликлә, биз пејғәмбәрлик сөзүнүн доғрулуғуна даһа да әмин олмушуг вә сиз дүз едирсиниз ки, сәһәр ачылыб дан улдузу^в чыханадәк гаранлыгда, јәни үрәјиниздә чыраг^г кими ишыг сачан бу сөзә диггәт јетирирсиниз. **20** Ахы сиз јахшы билирсиниз ки, Мүгәддәс Јазылардакы һеч бир пејғәмбәрлик киминсә шәхси фикирләриндән доғмајыб. **21** Чүнки пејғәмбәрлик һеч вахт инсан истәји илә мејдана кәлмәјиб,^д инсанлар мүгәддәс руһ тәрәфиндән јөнәл-

1:13 * һәрфән: чадырдајам. 1:16 * һүзур — мүәјјән јердә олма. Лүғәтә бах.

дилэрэк Аллахдан кэлэн сөзлэри данышыблар.^а

2 Исраил халгынын арасында јаланчы пејгәмбэрлэр олдуғу кими, сизин аранызда да јаланчы мүөллимлэр пејда олачаг.^б Онлар хэлвэтчә иман јыхан тәригәтләр јарадачаг, онлары сатын алмыш^в саһибдән үз дөндөрөчөк вә беләчәк, мәһвләрини сүрәтләндирәчәкләр. **2** Бундан башга, бир чохлары онларын азғынлығыны^г тәглид едәчөк вә беләләринә көрә һәгигәт јолу писләнәчөк.^г **3** Онлар сизи сахта сөзләрлә алдадыб тамаһкарлығыла өз мәгсәдләри үчүн истифадә едәчәкләр. Онлар үчүн чохдан кәсилмиш һөкм^д ләнкимәдән кәлир, һәлаклары јатмыр.^д

4 Аллах кунәһа батмыш мәләкләрә рәһм етмәјиб^е онлары Тартара^ж атараг һөкмә гәдәр зүлмәт гаранлығын зәнчиләриндә^з сахлајыр;^з **5** гәдимдә аллаһсызлар дүнјасыны чәзасыз гојмајыб^и ону дашгында мәһв едәркән сәләһлик чарчысы олан Нуһу^и вә онунла бәрабәр једди нәфәри хилас етди;^и **6** Сәдун вә Әмурә шәһәрләринә һөкм кәсиб^к онлары күлә чевирәрәк аллаһсызларә башларына кәләчөк шејләри әјани тәһкилдә көстәрди,^к **7** ганун танымәјан адамларын азғынлығына көрә әзаб чәкән сәләһ Луту исә гуртарды,^л **8** ахы бу сәләһ адам онларын арасында күнбәкүн јашајаркән төрәтдикләри ганунсуз әмәлләри көрүб-ешидирди, онун сәләһ үрәји ағрыјырды. **9** Бәли, Јеһова мөмин бәндәләри сынаглардан нечә гуртармағы,^м

2:2 * Јахуд абырсызлығыны. Јун. асел-кеја. Лүғәтдә «азғынлык» сөзүнә бах. 2:4 * Лүғәтә бах. ^д Дикер вариант: гујуларында.

ФӘС. 1

а 2Иш 23:2
һә 1:16
һә 28:25
1Бт 1:11

ФӘС. 2

б Мт 24:24
1Тм 4:1
в 1Кр 6:20
г Јд 4
Ф Әш 52:5
д Јд 4
е 2Бт 3:9
ө Јр 6:4
Еф 6:12
ж 1Бт 3:19, 20
з Јд 6
и Јр 7:23
2Бт 3:6
ы Јр 6:9
Иб 11:7
ј Јр 8:18
к Јр 19:24, 25
к Јд 7
л Јр 19:15, 16
м 36 34:19
1Кр 10:13
2Тм 4:18
Бһ 3:10

Сағ сүгүн

а Јд 7
б Чх 22:28
Јд 8
в Рм 2:5
2Бт 3:7
г Јд 9
Ф Јд 10
д Рм 13:13
е Јд 12
ө Мт 5:28
ж Сј 22:7
Нә 13:2
з Сј 22:5, 6
Јд 11
Бһ 2:14
и Сј 22:31, 34
Сј 31:8
ы Сј 22:28
ј Јд 12, 13

насаләһләри исә, әләлхүсус башгаларынын бәдәнини ләкәләмәк истәјәнләри^а вә башчылары сәјмајанлары^б **10** мәһв олачағлары һөкм күнүнә гәдәр нечә сахламағы јахшы биләр.^б

Онлар дикбашдыр, өзбашынадырлар. Горхуб-чәкинмәдән шәрәф саһибләрини писләјирләр, **11** һалбуки гүввәтдә вә гүдрәтдә гат-гат үстүн олан мәләкләр Јеһованын өнүндә* онлары писләјиб мүһакимә етмириләр.^г **12** Бу адамлар тутулуб мәһв олмағ үчүн доғулмуш, шүүрсүз, сөвги-тәбии һәрәкәт едән һејванларә бәнзәјирләр. Онлар баша дүшмәдикләри шејләр барәсиндә пис данышырлар.^г Тутдуглары мәһведичи јол онлары мәһв едәчөк, **13** етдикләри писликләрин һағгыны алачағлар.

Онлар һәтта күнүн күнорта чағы өз нәфсләрини һәзз ала-ала дојуздурурлар.^д Онлар аранызда ләкә вә ејибләрди, сизин зијәфәтләрдә јејиб-ичәркән өз јалан тәлимләриндән ләззәт алырлар.^д **14** Онларын көзү даима зина^е ахтарыр вә кунәһдан дојмур. Онлар сәбатсызлары јолдан чыхарырлар. Онлары үрәји тамаһкарлығда пүхтәләшиб. Онлар мәлун өвладлардыр. **15** Бу адамлар дүз јолдан сапдылар; һағсызлык муздуну севән^к Баур оғлу Бәләмин^з јолуну тутдулар. **16** О, чинајәтинә көрә тәнбәһ едилди.^и Дилсиз-ағызсыз жүк һејваны инсан сәси илә данышыб онун ағылсыз нијјәтинә мане олду.^и

17 Бунлар гурумуш чешмә, шиддәтли күләклә говулан думандыр. Онлары зүлмәт гаранлык көзләјир.^ј **18** Онлар

2:11 * Јахуд Јеһоваја һөрмәтдән ирәли кәләрәк.

ловға-ловға бош сөзләр данышыр, азғын әмәлләри илә гаранлыг ичиндә јашајанларын әлиндән тәзәликчә гуртуланларын нәфсини^а ширникдирәрәк онлары тәләјә салырлар.^б **19** Өзләри чүрүклүјүн гулу ола-ола онлара азадлыг вәд едирләр.^в Ахы мәглүб олан галибин гулу олур.^г **20** Өкәр Ағамыз вә Хиласкарымыз Иса Мәсиһи танымагла бу дүнјанын чиркиндән азад оландан^д сонра онлар јенидән чиркаба гәјыдыб мәглүб олурларса, онда ахырлары әввәлләриндән даһа бетәр олур.^е **21** Саләһлик јолуну таныјандан сонра онлара әманәт едилмиш мүгәддәс әмрдән үз дөндәрмәкдәнсә, ону һеч өјрәнмәсәјдиләр онлар үчүн даһа јахшы оларды.^ө **22** Беләләри һаггында «көпәк гусдуғунун үстүнә, чимиздилмиш доһуз палчыгда ағнамага гајыдыр» мәсәли јериндә дејилиб.^з

3 Әзиз гардашларым, бу, сизә јаздығым икинчи мәктубдур. Биринчи мәктубда олдуғу кими, сизә мүәјјән шејләри хатырлатмаг^ж мәгсәдилә зәһнинизи ојатмаға чалышырам. **2** Мүгәддәс пејғәмбәрләрин габагчадан сөјләдикләрини, һәмчинин Ағамызын вә Хиласкарымызын һәвариләриниз васитәсилә вердији әмрләри һеч вахт унутмајын. **3** Сиз јахшы билирсиниз ки, ахырзаманда кинајә илә данышан ришхәндчиләр пејда олачаг. Онлар истәкләринин једәјиндә кедиб^з **4** дејәчәкләр: «Бәс һаны онун вәд едилмиш һүзүрү*?» Ахы дәдә-бабаларымыз өлүм јухусуна кедәндән бәри һәр шеј јарадылышдан та индијәдәк олдуғу кими дурур». ^д

3:4 * һүзүр — мүәјјән јердә олма. Лүғәтә бах.

ФӘС. 2

а Јд 16

б 2Бт 2:14

в 1Бт 2:16

г Рм 6:16

д 2Бт 1:4

е Иб 6:4-6
Иб 10:26ө Лк 12:47
Јһ 15:22

з Мс 26:11

ФӘС. 3ж Рм 15:15
2Бт 1:13

з Јд 17, 18

и Әр 17:15
Мт 24:48
Лк 12:45

ы һз 12:22, 27

Сағ сүтүн

а Јр 1:6, 9

б Јр 7:11, 23
Мт 24:38, 39в Гн 7:10
2Ск 1:7-9

г 36 90:4

д һб 2:3

е Рм 2:4

ө Јл 2:31
Сф 1:14

з 1Ск 5:2

ж Бһ 21:1

з 36 37:10
Әш 13:9
Сф 1:18
Бһ 6:14

и Сф 1:14

ы Әш 34:4

ј Әш 65:17
Әш 66:22
Бһ 21:1

к Әш 11:4, 5

5 Онлар бу һәгигәтә биләбилә көз баглајырлар ки, гәдим заманларда көј вә сујун ортасында олуб Аллаһын сөзү илә судан чыхмыш јер вар иди.^а **6** Бунларын васитәсилә о вахт мөвчүд олан бәшәр дашгын сулары алтында галыб мәһв олмушду.^б **7** Индики көјләр вә јер дә һәмнин сөз васитәсилә аллаһсызларын мәһв едиләчәји һөкм күнүнүн алову үчүн сахланылыр.^в

8 Әзизләрим, сиз исә бир шеји нәзәрдән гачырмајын ки, Јеованын көзүндә бир күн мин ил кими, мин ил исә бир күн кимидир.^г **9** Јеова бәзиләринин дүшүндүјү кими, Өз вәдини јеринә јетирмәјә кечикмир.^д Хејр! О, сизә сәбир едир, чүнки һеч кәсин мәһв олмасыны истәмир, әксинә, истәјир ки, һамы төвбәјә кәлсин.^е **10** Јеованын күнү^ө оғру кими кәләчәк.^з О күн көјләр сүрәтлә, курулту илә кечиб кедәчәк,^ж көјүн вә јерин көзәрмиш үнсүрләри әријиб төкүләчәк, јер вә онун үзәриндә көрүлән ишләр ифша олуначаг.^з

11 Бүтүн бунлар белә мәһв олачагса, көрүн сиз мүгәддәс јашајыш вә мөминлик бахымындан нечә инсан олмалысыныз, **12** Јеованын күнүнү* бәрк-бәрк јадда сахлајыб көзләмәлисиниз.^д О күн көјләр аловланыб мәһв олачаг^в вә үнсүрләр шиддәтли истидән әријәчәк! **13** Биз исә Онун вәдинә көрә јени бир көј вә јени јер көзләјирик,^ј орада саләһлик мәскунлашачаг.^к

14 Буна көрә дә әзизләрим, бүтүн бунлары көзләјәркән вар күчүнүзлә чалышын

3:12 * һәрфән: күнүнүн һүзуруну.

ки, Аллах сизи ахырда ләкә-сиз, гүсурсуз вә сүлһ ичиндә јашајан тапсын.^а **15** Бундан әлавә, Рәббин сәбрини хилас үчүн бир фүрсәт һесап един. Әзиз гардашымыз Булус да она бәхш едилмиш һикмәтлә сизә бу барәдә, **16** бүтүн мәктубларында олдуғу кими, јазмышдыр.^б Дүздүр, онун мәктубларында бәзи гәлизи фикирләр вардыр вә чаһил, сәбатсыз адамлар Мүгәддәс Јазыларын дикәр һиссәләрини тәһриф етдикләри кими, бун-

ФӘС. 3

а 2Кр 13:11

б Рм 2:4

Сағ сүтун

а Мт 24:24
Еф 4:14

лары да тәһриф едиб өзләрини мәһвә дүчар едирләр.

17 Сиз исә, әзизләрим, бүтүн бунлары габагчадан билдириниз үчүн өзүнүзү көзләјин ки, ганун танымајан һәмин адамларын сәһв јолу сизи аздырмасын вә сиз мәтанәтини-зи итирмәјәсиниз.^а **18** Әкси-нә, гој сиздә Ағамыз вә Хиласкарымыз олан Иса Мәсиһин лүтфү вә онун һаггындакы биллик даима артсын. Она инди вә әбәдијәт боју алгыш олсун! Амин.

ЈӘҺЈАНЫН

БИРИНЧИ МӘКТУБУ

МӘЗМУН

- 1 Һәјат кәламы (1—4)
Нурда јеримәк (5—7)
Күнаһлары етираф етмәк (8—10)
- 2 Иса күнаһларымызы өртән кәффарә гурбаныдыр (1, 2)
Онун әмрләринә риәјәт етмәк (3—11)
Көһнә вә јени әһд (7, 8)
Јығынчаға мүрачиәт (12—14)
Дүнјаны севмәјин (15—17)
Мәсиһ әлејһдары илә бағлы хәбәрдарлыг (18—29)
- 3 Биз Аллаһын өвладларыјыг (1—3)
Аллаһын өвладлары вә Иблисин өвладлары (4—12)

- Иса Иблисин ишләрини дағымга үчүн кәлди (8)
Бир-биринизи севин (13—18)
Аллаһ үрәјимиздән бөјүкдүр (19—24)
- 4 Вәһјләри јохлајын (1—6)
Аллаһы танымаг вә севмәк (7—21)
«Аллаһ мәһәббәтдир» (8, 16)
Мәһәббәтдә горху јохдур (18)
 - 5 Исаја иман дүнја үзәриндә гәләбәдир (1—12)
Аллаһы севмәк нә демәкдир? (3)
Дуанын күчүнә инам (13—17)
Өзүнү пис дүнјадан көзлә (18—21)
Бүтүн дүнја Шәририн әлиндәдир (19)

1 О, әзәлдән вар иди, биз ону ешитмишик, көзләримизлә көрмүшүк, ону мүшәһидә етмишик вә она әлләримизлә тохунмушуг. О, һәјат кәламыдыр.^а **2** Бәли, һәјат ачыг-ашкар зүһур етди,

ФӘС. 1

а Јһ 1:4
Јһ 6:68

Сағ сүтун

а Јһ 17:3
б Јһ 21:24
вә 2:32
в Јһ 15:26, 27
һә 4:20

биз Атанын јанында олмуш вә бизә ачыг-ашкар көстәрилмиш әбәди һәјаты^а көрдүк. Биз онун һаггында шәһадәт едир^б вә сизә ондан данышырыг. **3** Көрүб-ешитдијимиз шәјләри сизә чатдырырыг^в ки, сиз дә

бизимлә вәһдәтдә* оласыныз. Бу вәһдәтимиз һәм дә Ата вә Онун Оғлу Иса Мәсһләдир.^а

4 Бүтүн бунлары севинчимиз там олсун дејә, јазырыг.

5 Ондан ешидиб сизә билдирдимиз хәбәр буdur: Аллаһ нурdur^б вә Онда зәррә гәдәр дә гаранлыг јохdur.

6 Әкәр биз: «Онулла вәһдәтдә-јик», — дејиб гаранлыгдә јеријириксә, онда јалан данышыр вә һәгигәт јолунда јеримир.^в

7 О, нурда олдуғу кими, биз дә нурда јеријириксә, демәли, бир-биримизлә вәһдәтдәјик вә Онун Оғлу Исанын ганы бизи бүтүн күнаһлардан тәмизләјир.^г

8 Әкәр: «Биздә күнаһ јохdur», — дејириксә, онда өзүмүз алдадырыг^г вә гәлбимиздә һәгигәт јохdur. **9** Әкәр күнаһларымызы етираф едириксә, О, сәдагәтли вә адил олдуғундан күнаһларымызы бағышлајачаг вә бизи һәр чүр әјрилиқдән тәмизләјәчәк.^д **10** Әкәр: «Күнаһ ишләмәмишик», — дејириксә, Ону јаланчы едирик вә Онун сөзү гәлбимиздә јохdur.

2 Әзиз балаларым! Бунлары сизә јазырам ки, һеч бир күнаһ иш тутмајасыныз. Әкәр кимсә бир күнаһ иш тутса, Атанын јанында салеһ олан Иса Мәсһ^е кими јардымчымыз* вар. **2** О, тәкчә бизим күнаһларымызы^е дејил, бүтүн дүнјанын күнаһларыны өртән^ж кәффәрә гурбаныдыр.^з **3** Әкәр онун әмрләринә риајәт едириксә, демәли, ону таныјырыг. **4** «Мән ону таныјырам» дејиб онун әмрләринә риајәт етмәјән адам јаланчыдыр вә белә адамда һәгигәт јохdur.

1:3 * Јахуд мүштәрәк. 2:1 * Јахуд вәкилимиз.

ФӘС. 1

а Jh 17:20, 21
б Jr 1:17
в 2Kp 6:14
Еф 5:8
Тт 1:16
1Jh 2:4
г Pm 3:25
Еф 1:7
Иб 9:14
Иб 10:22
Bh 1:5
ф 1Pd 8:46
Bb 7:20
д 36 32:5
Mc 28:13
Jr 5:16

ФӘС. 2

е Pm 8:34
1Tm 2:5
Иб 7:25
ө Әш 53:5
Pm 3:25
1Tm 1:15
Иб 2:17
1Бг 2:24
1Jh 4:10
ж Mт 20:28
Jh 1:29
з 1Kp 5:7

Сағ сүтүн

а 1Jh 4:18
б Jh 14:20
Jh 17:21
в Jh 13:15
1Бг 2:21
г Jh 13:34
2Jh 5
ф Jh 1:9
Jh 8:12
д Еф 4:31
Кл 3:8
е 1Kp 13:2
1Jh 3:15
ө Еф 5:8
ж 1Jh 4:20
з Jh 12:35
и Лк 24:47
һә 4:12
һә 10:43
Ыг Jr 4:7
1Jh 5:19
Bh 12:10, 11
ј Jh 17:25
к Еф 6:10
к 3Jh 3
л Pm 8:37
м Pm 12:2
1Kp 7:31
Тт 2:11, 12
н Mт 6:24
Jr 4:4
о Mт 5:28
Pm 13:14
ө Jp 3:6
Mc 27:20
Mт 4:8

5 Амма онун сөзүнә әмәл едән адамда Аллаһ мәһәббәти, доғрудан да, камиллијә чатмышдыр.^а Бунун сәјәсиндә онунла вәһдәтдә олдуғумузу билирик.^б **6** Онулла вәһдәтдә олдуғуну дејән онун кетдији јолла јеримәлидир.^в

7 Әзиз гардашларым, мән сизә јени јох, лап әввәлдән алдығыныз көһнә әмри јазырам.^г Бу көһнә әмр ешитдијиниз сөздүр. **8** Бунунла белә, сизә јени әмр — һәм онун риајәт етдији, һәм дә сизин риајәт етдијиниз әмри јазырам, чүнки гаранлыг кечиб кедир, һәгиги нур исә артыг шәфәг сачыр.^г

9 Нурда олдуғуну сөјләјиб гардашына нифрәт едән^д адам һәлә дә гаранлыгдәдыр.^е **10** Гардашыны севән нурда галыр^в вә ону бүдрәдәчәк һеч нә јохdur. **11** Амма гардашына нифрәт едән гаранлыгдәдыр вә гаранлыгдә јеријир.^ж Гаранлыг көзләрини кор етдији үчүн о, һара кетдијини билмир.^з

12 Сизә јазырам, әзиз балалар, чүнки онун ады наминә күнаһларыныз бағышланыб.^и **13** Сизә јазырам, аталар, чүнки әзәлдән вар оланы танымысыныз. Сизә јазырам, чаванлар, чүнки сиз Шәрирә галиб кәлмисиниз.^и Сизә јазырам, ушаглар, чүнки сиз Атаны танымысыныз.^ј **14** Сизә јазырам, аталар, чүнки сиз әзәлдән вар оланы танымысыныз. Сизә јазырам, чаванлар, чүнки сиз күчлүсүнүз,^к Аллаһын сөзү ичиниздәдир^к вә сиз Шәрирә галиб кәлмисиниз.^л

15 Дүнјаны вә дүнјадакы шејләри севмәјин.^м Дүнјаны севән адамын гәлбиндә Ата-ја мәһәббәт јохdur,^н **16** чүнки дүнјадакы һәр шеј — чисмин истәји,^о көзләрин истәји^о вә варын нүмајишә гојулма-

сы* Атадан дежил, дүндүндүр. 17 Дүндү өз истәкләри илә бәрәбәр кечиб кедир,^a Аллаһын истәјини јеринә јетирән исә әбәди јашајыр.^b

18 Балалар, бу сон саатдыр. Ешитдијиниз кими, Мәсиһ әлејһдары кәлир^a вә артыг чохлу Мәсиһ әлејһдары пәјда олуб.^c Бундан билирик ки, сон саатдыр. 19 Онлар арамыздан чыхыблар, лакин бизим кими дејилдиләр;^d әкәр бизим кими олсајдылар, бизимлә галардылар. Онлар арамыздан она көрә чыхдылар ки, һамынын бизим кими олмадығы мәлум олсун.^e 20 Сиз Мүгәддәс Аллаһ тәрәфиндән мәш олунмусунуз;^g һамыныз һәгигәти билирсиниз. 21 Сизә һәгигәти^g билмәдијиниз үчүн јох, әксинә, билдијиниз үчүн јазырам. Һәм дә она көрә ки, һәгигәтдән јалан доғму.^ж

22 Исанын Мәсиһ олдуғуну инкар едән јаланчы дејилсә, бәс нәдир?^з Атаны вә Оғулу инкар едән Мәсиһ әлејһдарыдыр.^а 23 Оғулу инкар едән Ата илә вәһдәтдә дејил.^б Оғула инандығыны ачыг-ашкар көстәрән^в исә Ата илә вәһдәтдәдир.^к 24 Сизә кәлинчә, гој лап әввәлдән ешитдикләриниз сиздә јашасын.^к Лап әввәлдән ешитдикләриниз сиздә јашајарса, сиз һәм Оғул, һәм дә Ата илә вәһдәтдә галачагыныз. 25 Үстәлик, Онун бизә вәди бುದур: әбәди һәјат.^н

26 Бүтүн бу јаздығларым сизи аздырмаға чәһд көстәрәнләр барәсиндәдир. 27 Сизә кәлдикдә исә, Ондан алдығынын мәш^м сиздәдир вә кимсәнин сизи өјрәтмәсинә еһтијач јохдур. Ондан алдығыныз мәш һәгигәтдир, јалан дејил, о сизә

2:16 * Јахузд инсанын өз вары илә лов-галанмасы.

ФӘС. 2

а 1Кр 7:31
1Бт 1:24
б 36 37:29
Мр 7:21
Јһ 6:40
в 2Ск 2:3
2Бт 2:1
г 2Ск 2:7
2Јһ 7
Јд 4
ф һә 20:30
д 1Кр 11:19
е 2Кр 1:21
1Јһ 2:27
ө Јһ 8:31, 32
ж Јһ 8:44
з 1Јһ 4:3
2Јһ 7
и 1Јһ 2:18
ы Јһ 5:23
2Јһ 9
ј Рм 10:9, 10
к 1Јһ 4:15
к Јһ 14:23
2Јһ 6
л Јһ 17:3
1Јһ 1:2
м 2Кр 1:21
1Јһ 2:20

Сағ сүгүн

а Јһ 14:26
Јһ 16:13
б Јһ 17:21
в 1Јһ 4:17
г 1Бт 1:23
1Јһ 4:7

ФӘС. 3

ф Јһ 3:16
д Јһ 1:12, 13
е Јһ 15:19
ө Јһ 17:25
ж Рм 8:15, 16
Еф 1:5
з 1Кр 15:49
Фн 3:20, 21
и 2Кр 7:1
ы Лв 16:21, 22
Әш 53:11
Јһ 1:29
ј Рм 6:12
к Јр 3:14
Јһ 8:44
к Јһ 16:33
Иб 2:14

һәр шеји өјрәдир.^а О, сизи өјрәтдији кими, сиз дә сизи мәш едәнлә вәһдәтдә галын.^б

28 Беләликлә, әзиз балалар, онунла вәһдәтдә галын ки, о зүһур едәнә алныачыглыгла даныша биләк^в вә онун һүзуру* заманы өнүндә хәчаләт чәкмәјәк. 29 Онун сәләһ олдуғуну билирсинизсә, сәләһ ишләр көрәнин дә, Аллаһын өвлады олдуғуну билирсиниз.^г

3 Көрүн Атамыз бизә нечә дә бөјүк мәнәббәт бәхш едиб^ф ки, биз Онун өвладлары адланырыг!^а Биз, доғрудан да, Онун өвладларыјыг. Буна көрә дә дүндә бизи танымыр,^ө чүнки Аллаһы танымамышдыр.^ө

2 Әзизләрим, инди биз Аллаһын өвладларыјыг,^ж амма кәлчәкдә нечә олачағымыз һәлә бәлли дејил.^з Бирчә ону билirik ки, О зүһур едәнә биз Онун кими олачағыг, чүнки Ону олдуғу кими көрәчәјик. 3 Буна үмиди олан һәр кәс пакланыб^б Онун кими пак олур.

4 Күнаһ ишләјән адам ганунсузлуг едир, она көрә ки, күнаһ ганунсузлугдур. 5 Сиз һәм дә билирсиниз ки, о, күнаһларымызы јумаг^в үчүн кәлмишиди; онда күнаһ дејилән шеј јохдур. 6 Онунла вәһдәтдә олан адам күнаһ ишләмир.^ј Күнаһ ишләјән адам ону нә көрмүш, нә дә танымышдыр. 7 Әзиз балалар, гој һеч ким сизи аздырмасын; Мәсиһ сәләһ олдуғу кими, сәләһ иш көрән дә сәләһ адамдыр. 8 Күнаһ ишләјән адам исә Иблисдән-дир, чүнки Иблис башланғычдан күнаһ ишләјир.^к Аллаһын Оғлу мәнз Иблисин ишләрини дағымтаг үчүн кәлмишиди.^к

2:28 * һүзур — мүйәјән јөрдә олма. Лү-фәтә бах.

9 Аллаһын өвлады олан адам күнаһ ишләмир,^a чүнки онда Аллаһын тохуму вардыр. Аллаһын өвлады олдуғу үчүн белә адам күнаһ ишләр көрә билмәз.^b 10 Аллаһын өвладларыны вә Иблисин өвладларыны белә танымаг олар: салеһ иш көрмәжән вә гардашыны севмәжән Аллаһдан дежил.^a 11 Эввәлдән ешитдијиниз сөз будур: биз бир-биримизи севмәлијик.^c 12 Шәрирдән олан вә гардашыны өлдүрән Габил кими олмамалыјыг.^f О, гардашыны нә үчүн өлдүрдү? Чүнки өз әмәлләри пис,^d гардашынынкы исә салеһ иди.^e

13 Гардашлар, дүнјанын сизә нифрәт етдијинә тәәчүбләнмәјин.^o 14 Биз өлүмдән һәјата кечдијимизи билирик,^ж чүнки гардашларымызы севирик.^з Гардашыны севмәжән өлү вәзијәттә галыр.^и 15 Гардашына нифрәт едән гатилдир^ы вә сиз билирсиниз ки, һеч бир гатилин әбәди һәјаты жохдур.^л 16 Биз мәнәббәтин нә олдуғуну онун өз чаныны уғрумузда фәда етмәсиндән өјрәндик;^м биз дә гардашларымыз уғрунда чанымызы фәда етмәјә борчлујуг.^н 17 Амма фираван јашајан адам гардашынын корлуғ чәкдијини көрүб ондан шафгәтини әсиркәјирсә, белә адамда Аллаһ мәнәббәти нечә јашаја биләр?^o 18 Эвиз балалар, кәлин бир-биримизи сөздә, дилдә жох,^п әмәлдә,^п һәгигәтән севәк.^o

19 Бундан һәгигәт әсилли олдуғумузу биләчәјик. Үрәјимиз бизи бир шеј үстә гынаса, ону Аллаһын мәнәббәтинә инандырачағыг, 20 чүнки Аллаһ үрәјимиздән бөјүкдүр вә һәр шеји билир.^o 21 Эвизләрим, әкәр үрәјимиз бизи гынамырса, онда Аллаһа чәсарәтлә

ФӘС. 3

a 1Jh 5:18
b 1Bt 1:23
в 1Jh 4:8
г 1Jh 13:34
д 1Jh 2:7
e 2Jh 5
f Jp 4:8
д Jp 4:5
e Jp 4:4
и 1I6 11:4
o Mr 5:11
л Jh 15:18
2Tm 3:12
ж Jh 5:24
п M 8:2
з 1Jh 2:10
и Jh 3:36
ы Mr 5:21, 22
e Ф 4:31
j Jp 9:6
Cj 35:31
Bh 21:8
к Jh 3:16
л Jh 13:1
л Jh 15:13
к Jh 13:15
п M 16:3, 4
1Ck 2:8
л Гч 15:7, 8
Лк 3:11
п M 12:13
Jr 2:15, 16
1Jh 4:20
м Pm 12:9
н Jr 1:22
Jr 2:17
o 1Bt 1:22
e 1I6 4:13

Сағ сүгү

a 1I6 4:16
1Jh 5:14
b 36 34:15
M 7:8
1Bt 3:12
в Jh 6:29
г 1Jh 13:34
f 1Jh 2:24
д Jh 14:23

ФӘС. 4

e 2Ck 2:1, 2
1Tm 4:1
o Bn 22:6
ж 2Bt 2:1
з 1Jh 1:14
1Kp 12:3
Bh 19:10
и 1Jh 2:22
ы 2Ck 2:7
1Jh 2:18
j һә 20:29, 30
к 1Jh 5:4
к Jh 17:21
л Ф 2:2
м 1Jh 5:19
н Jh 15:19
o Jh 10:27
e Jh 8:47
л 1Jh 4:1
п 1Bt 1:22

мүрачиәт едә биләрик^a 22 вә нә диләсәк, алырыг,^b чүнки Онун әмрләринә риајәт едиб көзүндә хош олан ишләр көрүрүк. 23 Онун әмри будур ки, Оғлу Иса Мәсиһин адына инанаг^o вә бизә вердији әмрә әмәл едиб бир-биримизи севәк.^c 24 Үстәлик, Онун әмрләринә әмәл едән Онунла вәһдәтдәдир вә О Өзү дә белә адамла вәһдәтдәдир;^f Онун бизимлә вәһдәттә олдуғуну исә бизә вердији руһун сажәсиндә билирик.^d

4 Эвизләрим, ешитдијиниз һәр вәһјә* инанмајын.^o Вәһјләрин Аллаһдан олуб-олмадығыны јохлајын,^o чүнки дүнјада чохла јаланчы пејғәмбәр пејда олуб.^ж

2 Аллаһдан кәлән вәһји белә танымаг олар: Иса Мәсиһин инсан чисминдә кәлдијини тәсдиг едән вәһј Аллаһдандыр.^з 3 Исаны гәбул етмәжән вәһј исә Аллаһдан дежил.^п Бу, Мәсиһ әлејһдарынын илһамландырыдығы вәһјдир. Сиз бу вәһјин дүнјаја кәләчәјини ешитмисиниз^ы вә о, артыг дүнјададыр.^л

4 Эвиз балалар, сиз Аллаһдансыныз вә белә адамла галиб кәлмисиниз,^к чүнки сизинлә вәһдәттә Олан^к бу дүнја илә вәһдәттә оландан бөјүкдүр.^н 5 Онлар дүнјадандырлар;^м буна көрә дә дүнјанын дилиндә даньшырлар вә дүнја онла гулаг асыр.^н 6 Биз исә Аллаһданыг. Аллаһы танымыш инсан бизә гулаг асыр,^o Аллаһдан олмајан исә бизә гулаг асыр.^o һәгигәтдән доған вәһјләри вә јаландан доған вәһјләри беләчә ајыр едирик.^н

7 Эвизләрим, кәлин бир-биримизи севәк,^п чүнки мәнәббәт Аллаһдандыр, севән инсан

4:1 * һәрфән: *пуһа*.

Аллаһын өвладыдыр вэ Аллаһы таныжыр.^а **8** Севмэјән инсан Аллаһы танымамышдыр, чүнки Аллаһ мөһөббөтдир.^б **9** Аллаһ мөһөббөти бизэ бу чүр изнар олду: Аллаһ илкин Оғлуну^в дүнјаа көндөрдики, онун васитәсилә һәјата говушаг.^г **10** Мөһөббөт ондадыр ки, биз Аллаһы јох, О, бизи севди вэ Оғлуну күнаһларымызы өртөн кәффәрә гурбаны кими дүнјаа көндөрди.^г

11 Эзизләрим, Аллаһ бизи белә севдисә, биз дә бир-биримизи севмәјә борчлујуг.^д **12** Аллаһы һеч ким һеч вахт көрмәјиб;^е әкәр бир-биримизи севириксә, Аллаһ биздә јашајыр вэ Онун мөһөббөти биздә камиллијә јетишир.^е **13** Бизим Онунла вэ Онун бизимлә вәһдәтдә олдуғуну бизә Өз руһуну вердијиндән билирик. **14** Биз буну шәхсән көрмүшүк вэ шәһадәт едирик ки, Ата Оғлуну дүнјанын хиласкары кими көндөриб.^ж **15** Ким Иса Мәсиһи Аллаһын Оғлу кими гәбул едирсә,^з Аллаһ онунла вәһдәтдәдир, о да Аллаһла вәһдәтдәдир.^з **16** Биздә Аллаһ севкисини танымышыг вэ бу мөһөббөтә инанмышыг.^з

Аллаһ мөһөббөтдир^и вэ мөһөббөтлә јашајан Аллаһла вәһдәтдәдир, Аллаһ да онунла вәһдәтдәдир.^и **17** Беләчә, мөһөббөт үрәјимиздә камиллијә јетишир ки, һөкм күнүндә алныачыг^к олаг, чүнки Мәсиһ нечәдирсә, биз дә бу дүнјада еләјик. **18** Мөһөббөтдә горху јохдур.^к Камил мөһөббөт горхуну говур. Горху инсаны буховлајыр, буна көрә дә горхан адамын мөһөббөти камиллијә чатмамышдыр.^к **19** Бизә кәлинчә, биз севирик, чүнки әввәлчә Аллаһ бизи севди.^к

ФӘС. 4

а 1Jh 4:16
б Чх 34:6
Мв 7:18
1Jh 4:19
в Jh 1:14
г Jh 3:16
Pm 5:8
Pm 8:32
1Jh 5:11
F Pm 3:25
1Kp 5:7
И6 2:17
И6 9:26
1Jh 2:1, 2
д Mт 18:33
Jh 15:12
Pm 13:8
1Jh 3:16
е Чх 33:20
Jh 1:18
Jh 4:24
Jh 6:46
ө 1Jh 2:5
ж Mт 1:21
Jh 3:17
Jh 12:47
һә 5:31
з Pm 10:9
и 1Jh 2:23, 24
ы Jh 3:16
ј 1Jh 4:8
к Jh 17:21
к И6 4:16
1Jh 2:28
л Pm 8:15
м 1Jh 2:5
н 1Jh 4:10

Сағ сүгүн

а 1Jh 2:4
б 1Jh 3:17
в 1Jh 4:12
г Mт 22:37, 39
Jh 13:34
Jh 15:12

ФӘС. 5

F Jh 3:3
1Бт 1:3, 23
1Jh 3:9
д Jh 1:12, 13
Pm 8:14
е Jh 14:23
ө Гн 30:11
Мв 6:8
ж Jh 16:33
1Jh 5:18
з Еф 6:16
2Тм 4:7
Bh 12:10, 11
и 1Jh 4:4
ы Jh 20:31
ј Mт 3:13
к һә 20:28
к Еф 1:7
1Бт 1:19
к Mт 3:16
Jh 1:32, 33
л Jh 3:22
Лк 4:18
м Лк 3:21
н И6 9:14
о Jh 3:33
ө Jh 17:3
л Jh 5:26
п Jh 3:36

20 Ким дилдә «Аллаһы севирам» дејиб, гардашына нифрәт едирсә, о, јаланчыдыр,^а чүнки көрдүјү гардашыны севмәјән^б адам көрмәдији Аллаһы севә билмәз.^в **21** Ондан алдығьмыз әмр будур: Аллаһы севән гардашыны да севмәлидир.^г

5 Исанын Мәсиһ олдуғуна инанан Аллаһын өвладыдыр^г вэ Атаны севән Онун өвладларыны да севир. **2** Әкәр Аллаһы севир вэ әмрләринә риајәт едириксә, демәли, Онун өвладларыны да севирик.^д **3** Чүнки Аллаһы севмәк Онун әмрләринә риајәт етмәк демәкдир,^е Онун әмрләри исә ағыр дејил.^е **4** Аллаһын өвлады олан һәр бир адам дүнјаа галиб кәлир.^ж Дүнјаа галиб кәлән мәнз иманымыздыр.^з

5 Дүнјаја ким галиб кәлир?^з Әлбәттә ки, Исанын Аллаһын Оғлу олдуғуна инанан!^д **6** Иса Мәсиһ су вә ган васитәсилә кәлән кәсдир. О, тәкчә су илә јох,^и су вә ганла кәлмишдир.^к Руһ да буна шәһадәт едир^к вэ руһ һагдыр. **7** Беләликлә, үч шаһид вар: **8** руһ^н, су^м вә ган^н. Үчү дә бир-бирилә һәмәһәнкдир.

9 Әкәр инсанларын шәһадәтини гәбул едириксә, Аллаһын шәһадәти даһа үстүндүр. Аллаһын шәһадәти исә Оғлу һаггында вердији шәһадәтдир. **10** Аллаһын Оғлуна инанан инсан бу шәһадәти өзүндә дашыјыр. Аллаһа инанмајан инсан исә Ону јаланчы едир,^о чүнки Аллаһын Өз Оғлу һаггында вердији шәһадәтә инанмыр. **11** Һәмин шәһадәт будур: Аллаһ бизә әбәди һәјат вериб^о вэ бу һәјат Онун Оғлундадыр.^н **12** Оғулу гәбул едәнин әбәди һәјаты вар, лакин Аллаһын Оғлуну гәбул етмәјән белә һәјатдан мөһрумдур.^п

13 Аллаһын Оғлунун адына инанан^а сизлэрә жазырам ки, әбәди һәјата^б саһиб олду-ғунузу биләсиниз. 14 Аллаһын өнүндә әминлијимиз будур:^в Онун ирадәсинә мұвафиг нә диләјириксә, О ешидир.^г 15 Онун һәр бир диләјимизи ешитдијини билириксә, дилә-дијимиз шејләри алачағымызы да билирик, чүнки Ондан истә-мишик.^д

16 Әкәр кимсә гардашынын өлүмә апармајан бир күнаһ иш тутдуғуну көрүрсә, ондан өтрү Аллаһа дуа етсин вә Аллаһ өлүмә апармајан күнаһ иш тутмуш о адама һәјат верәчәк.^е Өлүмә апаран күнаһ да вар.^е Белә күнаһ һаггында дуа етмәји демирәм. 17 Саләһли-

ФӘС. 5

а Jh 20:31
б 1Jh 1:2
в Иб 4:16
1Jh 3:21
г Mc 15:29
д Лк 11:13
Jh 14:13
е Jp 5:15
1Jh 1:9
е Mt 12:31
Mr 3:29
Лк 12:10
Иб 6:4-6
Иб 10:26

Сағ сүтун

а 1Jh 3:4
б Jh 17:15
в Mt 13:19
Лк 4:6
Jh 12:31
г 1Тм 3:16
д Jh 17:20, 21
е Jh 17:3
е 1Кр 10:14

јә зидд һәр чүр һәрәкәт күнаһдыр,^а бунунла белә, өлүмә апармајан күнаһ вар.

18 Биз билирик ки, Аллаһын өвлады олан адам күнаһ ишләмир, Аллаһын Оғлунун көзү онун үстүндәдир вә Шәрир^{*} ону әлә кечирә билмәз.^б

19 Биз билирик ки, биз Аллаһданыг, бүтүн дүнја исә Шәририн әлиндәдир.^в 20 Буну да билирик ки, Аллаһын Оғлу кәлиб^г вә һагг Олан барәдә елмә јетишмәк үчүн бизә дәрракә вериб. Биз һагг Оланла Оғлу Иса Мәсиһин сајәсиндә вәһдәт-дәјик.^д О, керчәк Аллаһ вә әбәди һәјатдыр.^е 21 Әзиз балалар, өзүңүзү бүтләрдән гору-јун.^е

5:18 * Јәни Шәјтан.

JƏHJANYN

ИКИНЧИ МӘКТУБУ

МӘЗМУН

Саламлар (1—3)
Даима һәгигәт јолунда јеријин (4—6)
Өзүңүзү јаланчылардан көзләјин (7—11)

Белә адамлары саламламајын (10, 11)
Јәһја диндашларынын јанына кәлмәк истәјир; салам-дуа (12, 13)

1 Мән ағсаггалдан, үрәкдән севдијим вә тәкчә мәним јох, һәгигәти биләнләрин һамысынын севдији сечилмиш ханыма вә онун ушагларына мәктуб. 2 Бу мәнәббәт һамымызда јашајан вә әбәдијән бизимлә галачаг һәгигәтдән доғур. 3 Һәгигәт вә мәнәббәтлә јанашы, Атамыз Аллаһдан вә Онун Оғлу Иса Мәсиһдән кәлән

Сағ сүтун

а 2Кр 4:2
3Jh 3

лүтф, мәрһәмәт вә сүлһ дә бизимлә олачаг.

4 Сәнин ушагларындан бәзиләринин Атамыздан алдығымыз әмрә ујун олагаг, һәгигәт јолунда јеридикләрини билмәк мәни чох севиндирир.^а

5 Инди исә, ханым, сәндән хаһиш едирәм ки, бир-бири-мизи севәк. (Сәнә јаздығым әмр јени дејил, әввәлдән ал-

дыгымыз эмрдир.)^а **6** Мәһәб-бәт исә Онун әмрлеринә уҗғун јашамағ демәкдир.^б Бу, сизин әввәлдән ешитдијиниз һәмин о әмрдир. Мәһәббәтлә јашамаға давам един. **7** Чүнки дүн-јада Иса Мәсиһин чисимдә кәлдијини гәбул етмәјән^в чо-лу јаланчы пејда олуб.^г Бу чүр фикирләшән јаланчыдыр, Мә-сих әлејһдарыдыр.^д

8 Диггәтли олун ки, чәк-дијимиз зәһмәтин бәһрәси-ни итирмәјиб мүкафатынызы бүтөв аласыныз.^а **9** Мәсиһин тәлимләриндән кәнара чыхыб онлара риаят етмәјән адамын Аллахла мунасибәти јохдур.^б

а Jh 13:34
Jh 15:12
1Pt 4:8
1Jh 2:7
б Jh 14:21
1Jh 2:5
в 1Jh 4:2
г Mt 7:15
He 20:29, 30
2Ck 2:3, 7
2Pt 2:1
Bh 2:2
д 1Jh 2:18, 22
1Jh 4:3
Jd 4
е Иб 10:35
е Jh 14:6
Jh 15:6
3Jh 9
Сағ сүгүн
а Иб 3:14
1Jh 2:23
б Гн 17:2-5
Pm 16:17
1Kp 5:11

Бу тәлимләре риаят едәнин исә һәм Ата, һәм дә Оғулла мү-насибәти вар.^а **10** Әкәр ким-сә сизә бу тәлимлә кәлмир-сә, ону евинизә бурахмајын^б вә саламламајын. **11** Чүнки ону саламлајан онун пис әмәл-ләринә шәрик олур.

12 Сизә дејиләси һәлә чо-х сөзүм вар, лакин бунлары сизә кағыз вә мүрәккәблә чатдыр-мағ истәмирәм. Севинчини-з долғун олсун дејә, јаныныза кәлиб сизинлә үз-үзә даныша-чағыма үмид едирәм.

13 Сечилмиш бачынын ушағлары сәнә салам көндә-рир.

ЖӨҢЖАНЫН

ҮЧҮНЧҮ МӘКТУБУ

МӘЗМУН

Саламлар; дуа (1—4)
Жөҗа Гајы төрифләјир (5—8)
Шөһрәтпәрәст Диотреф (9, 10)

Деметри һагда хош сөзләр (11, 12)
Жөҗа Гајы көрмәк истәјир;
салам-дуа (13, 14)

1 Мән ағсагалдан үрәкдән севдијим әзиз гардашым Гаја мәктуб.

2 Әзиз гардашым, сәнә Аллаһдан чан сағлыгы диләји-рәм, һәм дә дуа едирәм ки, иш-ләрин һәмишәки кими һәр чә-һәтдән аванд олсун. **3** Бура кәлән гардашлар сәнин һәги-гәтә садиг галдығыны даны-шанда мән чох севиндим. Ша-дам ки, сән даима һәгигәт јолунда јеријирсән.^а **4** Мәним үчүн ушағларымын һәгигәт јо-лунда јеридикләрини билмәк-

а 2Jh 4

Сағ сүгүн

а 1Kp 4:15
2Tm 1:2
Tt 1:4
Фм 10

б Иб 13:2

в Tt 3:13

дән бөјүк хошбәхтлик* ола билмәз.^а

5 Әзиз гардашым, һәтта та-нымадығын гардашлар үчүн һәр бир иши сәдагәтлә көрүр-сән.^б **6** Онлар јығынчаг гар-шысында сәнин мәһәббәтин-дән данышдылар. Хаһиш еди-рәм онлары Аллаһымыза лајиг тәрздә јола саласан.^в **7** Чүн-ки онлар Онун ады наминә јола чыхыб башга халғларын адамларындан һеч бир шеј

4* Дикәр вариант: билмәкдән даһа чо-х шүкранлыг үчүн сөбәб ола билмәз.

көтүрмәдиләр.^а **8** Белә гардашлары гонагпәрвәрликлә гәбул етмәк бизим борчумуз-дур^б ки, һәгигәт јолунда әмәк-даш олаг.^в

9 Јығынчага бәзи шејләр јазмышдым, амма араларында башчылыг етмәји севән^г Диот-реф биздән һеч нәји һөрмәтлә гәбул етмир.^д **10** Буна көрәдә, әкәр кәлсәм, онун ишләринин, бизи писләдијинин үстүнү ачачағам.^е Бу азымыш кими, о, һәм өзү гардашлары һөрмәтлә гәбул етмир,^в һәм дә онлары гәбул етмәк истәјәнләрә әнкәл төрәдиб онлары јығынчагдан говмаға чалышыр.

11 Әзиз гардашым, писдән јох, јажшыдан нүмунә көтүр.^б

а 1Кр 9:11, 12

б Мт 10:41

Фм 22

1Бт 4:9

в Рм 12:13

г һә 20:29, 30

д Рм 12:10

Фн 2:3

Иб 13:17

е 3б 101:5

Мс 6:16, 19

в һә 15:25, 27

Еф 6:21

Фн 2:19

Кл 4:7

Тт 1:5

ө Рм 12:9

1Бт 3:11

Сағ сүтун

а 1Јһ 3:9

б 1Јһ 3:6, 10

Јажшылыг едән Аллаһдан-дыр.^а Пислик едән исә Аллаһы көрмәмишдир.^б **12** Деметри һаггында исә һамы јажшы данышыр вә онун һәгигәт јолунда јеримәси буну тәсдиг едир. Биз дә бу дејиләнләри тәсдигләјирик вә сән сөзүмүзүн доғру олдуғуну билирсән.

13 Сәнә дејиләси һәлә чох сөзүм вар, лакин бунлары мүрәккәб вә гәләмлә јазмағ истәмирәм. **14** Үмид едирәм ки, тезликлә сәни көрәчәјәм, онда үз-үзә данышарыг.

Саламат гал!

Бурадакы достлар сәнә салам көндәрирләр. Мәним саламымы бир-бир орадакы достлара чатдыр.

ЈӘНУДАНЫН

МӘКТУБУ

МӘЗМУН

Саламлар (1, 2)

Сахта мүәллимләрә чыхарылмыш һөкм мүтләг јеринә јетчәк (3–16)

Микајылын Иблислә мүбаһисәси (9)

Һөнугун пејғәмбәрлији (14, 15)

Аллаһын мәнһәббәтиндән

ајрылмајын (17–23)

Аллаһа алгыш олсун (24, 25)

1 Иса Мәсиһин гулу, Јагу-бун^а гардашы Јәһудадан Атамыз Аллаһ тәрәфиндән севилән вә Иса Мәсиһ үчүн горунуш сахланылан^б чағырылмышлар^в мәктуб.

2 Гој сизә бағышланмыш мәрһәмәт, сүлһ вә мәнһәббәт даһа да артсын.

3 Әзизләрим, чох истәјирдим ки, сизә үмуми хиласымыз барәсиндә јазым,^г амма бу мәктубумда сизи мүгәд-

а Мт 13:55

Мр 6:3

Гт 2:9

Јр 1:1

б Јһ 17:15

1Бт 1:5

в Иб 3:1

г Иб 2:3

Сағ сүтун

а Еф 6:11

1Тм 1:18, 19

1Тм 6:12

б Гт 5:19

дәсләрә һәмишәлик верилмиш иман уғрунда чидди мүбаризә апармаға^а тәшвиғ етмәји лазым билдим. **4** Чүнки араныза Мүгәддәс Јазылар тәрәфиндән һөкмү чохдан кәсилмиш бәзи адамлар кирибләр. Бунлар азғынлыг^б етмәк үчүн Аллаһымызын лүтфүнү бәһанәјә чевирән, һәмчинин јеканә

4 *Јахуд абырсызлыг. Јун. аселкәја. Лүғәтдә «азғынлыг» сөзүнә бах.

саһибимиз вә Ағамыз Иса Мәсһиһе гаршы хәҗанәт едән алһаһсыз адамлардыр.^а

5 Бүтүн бунлары јахшы билдижинизә бахмајараг, сизә хатырлатмаг истәјирәм ки, Јеһова халгыны Мисирдән^б гуртарса да, сонрадан имансызлыг едәнләри мәһв етди.^в

6 Һәмчинин эзәл мөвгеләрини горумајыб, онлара мүнәсиб меканы тәрк едән мөләкләри^г бөјүк күнүн мәһкәмәси үчүн гаты зүлмәт ичиндә әбәди буховларда сахлајыр.^г
7 Сәдум, Әмурә вә әтраф шәһәрләр дә ачкөзлүклә әхлагсызлыг едиб гејри-тәбии шәһвәтләринин далынча дүшүрдүләр.^д Онлар сөнмәз атәш чәзасы чәкмәклә бизә бир ибрәт нүмунәси олмушлар.^д

8 Бүтүн бунлардан сонра бу адамлар да хүлјалара ујараг чисми мурдарлајыр, һакимијјәти сајмыр, шәрәф саһибләриндән тәһгирлә данышырлар.^е
9 Һәтта баш мәләк^ж Микајыл^з Мусанын чәсәди^и барәсиндә Иблислә мүбаһисә едәндә ону тәһгирамиз сөзләрлә иттиһам етмәјә чүрәт етмәди,^и сәдәчә деди: «Гој Јеһова сәни мәнһум етсин».^и **10** Амма бу адамлар баша дүшмәдикләри шејләр һаггында тәһгирлә данышыр^к вә шүүрсуз һејванлар кими сөвги-тәбии анладыглары шејләрләр^к өзләрини позғунлашдырырлар.

11 Вај онларын һалына! Онлар Габилин^н јолу илә кетдиләр, газанч уғрунда Бәләмин^м јанлыш јолуну тутдулар, Гарун^н кими, үсјанкар нитгләриндә мәһв олдулар.^о **12** Онлар достлуг мәчлисләриниздә сизинлә јејиб-ичәркән суалты гәјалар кимидирләр.^о Онлар горху билмәдән гарын отаран чобанлар,^п күләјин ора-бура

а һә 20:29, 30
2Бт 2:1
б Чк 12:41
в Сј 14:35
1Кр 10:1, 5
Иб 3:16, 19
г Јр 6:1-4
1Бт 3:19, 20
ф Лк 8:30, 31
2Бт 2:4
Вһ 20:1, 2
д Јр 19:4, 5
Лә 18:22
е Јр 19:24
2Бт 2:6
ө Чк 22:28
2Бт 2:10
3Јһ 9, 10
ж 1Ск 4:16
з Дн 10:21
Дн 12:1
и Гн 34:5, 6
ы 2Бт 2:11
ј 3к 3:2
к Јд 19
к 2Бт 2:12
л Јр 4:5, 8
1Јһ 3:12
м Сј 22:32
2Бт 2:15, 16
Вһ 2:14
н Сј 16:3, 32
о 1Тм 1:20
ө 2Бт 2:13
п һә 34:8

Сағ сүтүн

а 2Бт 2:17
б Өш 57:20
в Иб 6:4-6
Вһ 2:18
г Јр 5:21, 22
ф Гн 33:2
Дн 7:10
3к 14:5
д 2Ск 1:6
е Мт 12:36
ө 1Кр 10:10
Фн 2:14
ж 2Бт 2:18
з Јр 2:9
и һә 20:29, 30
1Тм 4:1
2Бт 2:1
2Бт 3:2, 3
ы Рм 16:17
3Јһ 9, 10
ј Рм 8:26
Еф 6:18
к Тт 3:7
1Јһ 1:2
1Јһ 2:25
к Јһ 15:10
Рм 8:38, 39

апардыгы бош булудлар,^а барсыз, гуп-гуру гурумуш, көкүндән гопарылмыш пајыз ағачларыдырлар. **13** Өз абырсызлыглары илә көпүкләнән чошгун дәниз далғаларына,^б сәркәрдан улдузлара бәнзәјирләр. Онлар үчүн гаты зүлмәт әбәди олараг һазыр дурур.^в

14 Адәмдңи сонра једдинчи нәсилдә доғулмуш Һәнуғ^г онлар һаггында пејғәмбәрлик етмишди: «Будур, Јеһова он минләрлә мүгәддәс мәләји илә кәлди^г ки, **15** һамы үзәриндә һөкмүнү ичра етсин^д вә бүтүн аллаһсылары горхуб-чәкинмәдән көрдүкләри пис ишләринә көрә, Аллаһ горхусу олмајан күнаһ саһибләрини Она гаршы дедикләри бүтүн биарычы сөзләрә көрә иттиһам етсин».^е

16 Бунлар дејинкән,^ө даима талеләриндән наразы, өз нәфсләри далынча дүшән адамлардыр.^ж Онларын дилиндән ловғалыг төкүлүр, мәнфәәт хәтиринә башғаларына јалтагланырлар.^з

17 Сиз исә, әзизләрим, Ағамыз Иса Мәсһиһин һәвариләринин әввәлчәдән дедикләри сөзләри јадыныза салын. **18** Онлар сизә дејирдиләр: «Заманын сонунда өз бәд нәфсләринин далынча дүшән ришхәндчиләр пејда олачаг».^и **19** Бунлар араја нифаг салан,^и нәфсани, руһаниликдән^к мәһрум адамлардыр. **20** Сиз исә, әзиз гардашлар, өзүнүзү сон дәрәчә мүгәддәс иманынызын тәмәли үзәриндә мөһкәмләндирмәклә вә мүгәддәс руһла дуа етмәклә,^ј **21** Ағамыз Иса Мәсһиһин әбәди һәјата апаран мәрһәмәтини көзләјәркән^к Аллаһын мәһәбәтиндән ајрылмајын.^к

19 * һәрфөн: *руһдан*.

22 Бундан элавә, шүбһәләри оланлара^а гаршы мәрһәмәт көстәрин;^б 23 онлары аловдан гапыб чыхарараг хилас един.^в Дикәрләринә мәрһәмәт көстәрин, ејни заманда бәдәнин мурдарладыгы палтара икраһ един вә өзүнүздән муғажат олун.^г

а Jr 1:6
б Mt 5:7
Mr 9:13
Jr 2:13
в Гт 6:1
Jr 5:19, 20
г Гт 5:19-21

Сағ сүгүн

а Рм 8:33
Еф 1:4
Кл 1:22

24 Сизи јыхылмагдан горуја билән вә Өз шәрәfli һүзуруна бөјүк севинчлә, ләкәсиз^а кәтирә билән Хиласкарымыза, тәк Аллаһа ешг олсун! 25 Чалал, эзәмәт, гүдрәт вә һакимијјәт Ағамыз Иса Мәсһиһ васитәсилә эзәлдән әбәдијјәтә гәдәр Онун олсун. Амин.

ЖӨНҲАҲА НАЗИЛ ОЛМУШ

ВӨНҲ

МӘЗМУН

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1 Аллаһын Иса васитәсилә вердији вөһј (1–3)
Једди јығынчаға саламлар (4–8)
«Мән Алфа вә Омегајам» (8)
Јөһја руһун тәсири илә Ағанын күнүндә (9–11)
Јөһја шәрәфләнмиш Исаны көрүр (12–20)</p> <p>2 Ефесә (1–7), Смирнаја (8–11), Пергама (12–17), Тиатираја мұрачиәт (18–29)</p> <p>3 Сарда (1–6), Филадельфијаја (7–13), Лаодикијаја мұрачиәт (14–22)</p> <p>4 Көјдә Јөһованын һүзурунда (1–11)
Тахтда өјләшмиш Јөһова (2)
Тахтларда өјләшмиш 24 ағсаггал (4)
Дөрд мөхлуғ (6)</p> <p>5 Једди мөһүрлү тумар (1–5)
Гузу тумары көтүрүр (6–8)
Гузу мөһүрләри ачмаға лајигдир (9–14)</p> <p>6 Гузу илк алты мөһүрү ачыр (1–17)
Ағ атын белиндә отуран галиб (1, 2)
Күрән атын белиндә отуран јер үзүндән сүлһү көтүрүр (3, 4)
Гара атлы ачылыг көтирир (5, 6)
Солғун рәнкли атын белиндә отуранын ады Өлүмдүр (7, 8)
Өлдүрүлмүшләр гурбанкаһын алтында (9–11)
Күчлү зәлзәлә (12–17)</p> | <p>7 Дөрд мөләк дағыдычы күләкләри тутуб сахлајыр (1–3)
144 000 мөһүрләнир (4–8)
Әјинләриндә ағ либас олан бөјүк издиһам (9–17)</p> <p>8 Једдинчи мөһүр ачылыр (1–6)
Илк дөрд кәрәнај чалыныр (7–12)
Үч вај хәбәри (13)</p> <p>9 Бешинчи кәрәнај чалыныр (1–11)
Бир бәла кечди, икиси көлир (12)
Алтынчы кәрәнај чалыныр (13–21)</p> <p>10 Әлиндә балача тумар олан күчлү мөләк (1–7)
«Артыг мөһләт верилмәјәчәк» (6)
Мүгәддәс сирр баша чатачаг (7)
Јөһја балача тумары јејир (8–11)</p> <p>11 Ики шаһид (1–13)
Әјинләриндә чул 1260 күн әрзиндә пејғәмбәрлик едәчәкләр (3)
Онлары өлдүрөчәкләр, дөфн етмәјәчәкләр (7–10)
Үч күн жарымдан сонра һөјата гајыдачаглар (11, 12)
Икинчи бәла кечди, үчүнчү бәла көлир (14)
Једдинчи кәрәнај чалыныр (15–19)
Рәббимизин вә Онун Мәсһинин Падшаһлығы (15)
Јери төләф едәнләр төләф едиләчәкләр (18)</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- 12 Гадын, оғлан ушағы вә әждаһа (1–6)
Микайыл әждаһа илә вурушур (7–12)
Әждаһа јерә атылыр (9)
Иблис вахтынын аз олдуғуну билир (12)
Әждаһа гадыны төгиб едир (13–17)
- 13 Дәниздән чыхан једдибашлы вәһши һејван (1–10)
Јерин тәркиндән чыхан икибујнузлу һејван (11–13)
Једдибашлы һејванын сурәти (14, 15)
Вәһши һејванын нишаны вә рәғәми (16–18)
- 14 Гузу вә 144 000 (1–5)
Үч мөләјин кәтирдији хәбәрләр (6–12)
Көјүн үзү илә учуб мүждә кәтирән мөләк (6, 7)
Мәсиһин јолунда өләнләр бәхтијардырлар (13)
Јердәки ики бичин (14–20)
- 15 Једди бәла кәтирән једди мөләк (1–8)
Мусанын вә Гузунун маһнысы (3, 4)
- 16 Аллаһын гәзәби илә долу једди чам (1–21)
Гәзәбләр долу чамлар јерә (2), дәнизә (3), чајлара вә булаглара (4–7), күнәшин үзәринә (8, 9), вәһши һејванын тахтына (10, 11), Фәрат чајына (12–16), һаваја бошалдылыр (17–21)
Аллаһын Армакедондакы мұһарибәси (14, 16)
- 17 «Бөјүк Бабилә» чыхарылачаг һөкм (1–18)
- Ал-ғырмызы һејванын белиндә отурмуш бөјүк фаһишә (1–3)
Вәһши һејван «өввәлләр олмушду, инди јохдур, амма дилбиз гујудан чыхмаг үзрәдир» (8)
Он бујнуз Гузу илә вурушачаг (12–14)
Фаһишәјә нифрәт едәчәк (16, 17)
- 18 «Бөјүк Бабил јыхылды» (1–8)
«Еј халғым, ондан чыхын» (4)
Бабилә көрә јас тутанлар (9–19)
Бабилин јыхылмасына көрә көјдәки севинч (20)
Бабил даш кими дәнизә атылачаг (21–24)
- 19 һөкмләринә көрә Јаһа алғыш един (1–10)
Гузунун тој күнү (7–9)
Ағ атын белиндәки атлы (11–16)
Аллаһын бөјүк зијафәти (17, 18)
Вәһши һејван мәғлүб едилир (19–21)
- 20 Шейтан 1000 илилијә буховланыр (1–3)
Мин ил әрзиндә Мәсиһлә һөкмранлыг едәнләр (4–6)
Шейтан бурахылыр, сонра мәһв едилир (7–10)
Өлүләр ағ тахтын гаршысында мұһакимә олунурлар (11–15)
- 21 Јени көј вә јени јер (1–8)
Артыг өлүм олмајачаг (4)
Һәр шеји тәзә едирәм (5)
Јени Јерусәлимин тәсвири (9–27)
- 22 һәјат сују ахан чај (1–5)
Јекун (6–21)
Кәл! һәјат сујуну һаваја көтүр (17)
Кәл, Ағамыз Иса (20)

1 Иса Мәсиһдән кәлән вәһи. Аллах тезликлә баш вәрәчәк һадисәләри гулларына^а көстәрмәк^б үчүн бу вәһји Исаја верди. О, мөләјини көндәриб онун васитәсилә бу вәһји рәмзләрлә гулу Јәһјаја^в верди. **2** Јәһја да бүтүн көрдүкләринә — Аллаһын сөзүнә вә Иса Мәсиһин шәһадәтинә шәһадәт етди. **3** Бу пејғәмбәрлик сөз-

ФӘС. 1

а Ам 3:7
б Вһ 7:3, 4
в Дн 2:28
г Мр 10:2
д Мр 1:19
е Јһ 21:20

Сағ сүтун

а 36 1:2
б Лк 11:28
в Јһ 13:17
г Јр 1:22
д Вһ 1:11

ләрини учадан охујан, онлары ешидән вә орада јазыланлара әмәл едән адам хошбәхтдир,^а чүнки вахт јахындыр.

4 Јәһјадан Асија әјаләтин-дәки* једди јығынчаға:^б

1:4 * Инчилдә Асија әјаләти ифадәси алтында Асија гитәси јох, Рома империясынын бир әјаләти нәзәрдә тутулур. һәмнин әрази һал-һазырда Түркия-дә јерләшир.

Вар Олан, Вар Олмуш вә Зүһур Едәчәкдән,^а Онун тахты гаршысындакы једди руһдан^б вә 5 Садиг шаһид,^в Илкин дирилән,^г дүнја шаһларынын Шаһы^д олан Иса Мәсһидән кәлән лүтф вә сүлһ сизинлә олсун.

Бизи севәнә,^а өз ганы баһасына күнаһларымыздан азад едәнә,^в 6 бизи өз Аллаһы вә Атасына мәхсус падшаһ^в вә каниһ^ж едәнә Әбәдијјәт боју шөһрәт вә гүдрәт нәсиб олсун! Амин.

7 О, булудларла кәләчәк.^з Ону һамы, о чүмләдән онун бәдәнини дешәнләр өз көзү илә көрәчәк. Дүнјанын бүтүн тајфалары кәдәрләнчәк вә ондан өтрү башларына дөјәчәкләр.^и Бәли, бу, белә дә олачаг. Амин.

8 Јеһова Аллаһ белә дејир: «Мән Алфа вә Омегајам^к,^л Вар Олан, Вар Олмуш вә Зүһур Едәчәк, Гүдрәт Саһиб^м Мәнәм».

9 Исанын јолунда^н сизинлә падшаһлыға шәрик олан^к вә һәр чүр әзијәтә^н дөзмәјә һазыр олан^м мән, гардашыңыз Јәһја, Аллаһ һаггында данышдығыма вә Иса һаггында шаһидлик етдијимә көрә Патмос дејилән бир адада идим. 10 Мән мүгәддәс руһун тәсири илә Ағанын күнүнә апарылдым вә архамда кәрәнәј сәсинә бәнзәр күчлү бир сәс ешитдим. 11 О сәс дејирди: «Көрдүкләрини тумара јаз вә Ефес^н, Смирна^о, Пергам^п, Тиатира^р, Сард^с, Филадельфија^д вә Лаодикијадакы^г једди јығынчага көндәр».

12 Мәнимлә кимин данышдығыны көрмәк үчүн арха-

1:8 * Јунан әлифбасында биринчи вә ахырынчы һәрфләрин ады.

ФӘС. 1

а Вһ 1:8
Вһ 4:8
Вһ 11:17
б Вһ 4:5
в Вһ 3:14
г Кһ 1:18
д Ф 36:89:27
е 1Тм 6:15
Вһ 19:16
д Јһ 15:9
е И6 9:14
1Бт 1:18, 19
1Јһ 1:7
ө Чх 19:6
Лк 22:28-30
ж 1Бт 2:5
Вһ 5:9, 10
Вһ 20:6
з Мт 26:64
Мр 13:26
и Мт 24:30
ы Әш 48:12
Вһ 21:6
Вһ 22:13
ј Чх 6:3
к Рм 8:17
к Лк 12:32
л Мт 10:22
2Тм 2:12
м Мт 24:9
н Еф 1:1
Вһ 2:1
о Вһ 2:8
е Вһ 2:12
п Вһ 2:18
р Вһ 3:1
с Вһ 3:7
т Вһ 3:14

Сағ сүтүн

а Вһ 1:20
б Дһ 7:13
в Вһ 19:12
г Вһ 2:18
д Ф 1:20
е Мт 17:1, 2
ө һә 26:23
Кһ 1:18
Вһ 1:5
ж Вһ 2:8
з 1Кр 15:45
и 1Бт 3:18
ы Рм 6:9
1Тм 6:16
ј Мт 16:18
Јһ 6:54
Јһ 11:25
к Мт 5:16
Фн 2:15

ФӘС. 2

к һә 19:1
Еф 1:1
л Вһ 1:20
м Вһ 1:12, 13

ја дөнәндә једди гызыл чырагдан көрдүм.^а 13 Чырагданлары ортасында инсан Оғлу бәнзәриндә бир нәфәр дурмушду.^б Онун әјниндә топуғларына дүшән узун либас вә синәсиндә гызыл гуршаг вар иди. 14 Сачы, саггалы ағ јуна бәнзәјирди, гар кими ағаппаг иди, көзләри алов сачырды.^в 15 Ајаглары дөмирчи күрәсиндә көзәрмиш халис мисә бәнзәјирди.^г Сәси кур суларын сәси кими иди. 16 Онун сағ әлиндә једди улдуз вар иди^д вә ағзындан узун, икиағызлы ити бир гылынч чыхырды,^е сифәти күнәш кими пар-пар јанырды.^ө 17 Ону көрәндә өлү кими ајагларына сәрилдим.

О, сағ әлини үзәримә гојуб деди: «Горхма! Мән Биринчи^ө вә Ахырынчыјам^ж, 18 јашајанам^з. Өлмүшдүм^и, амма бах! Әбәдијјән јашајырам,^ы өлүм илә Мәзарын^к ачарлары мән дәдир. 19 Буна көрә дә көрдүкләрини, инди баш верән вә бундан сонра олачаг һадисәләри гәлмә әл. 20 Једди гызыл чырагданын вә сағ әлимдә көрдүјүн једди улдузун мүгәддәс сирринин ачмасы исә будур: једди чырагдан једди јығынчагы, једди улдуз исә једди јығынчағын мәләкләрини тәмсил едир.^к

2 Ефесдәки^к јығынчағын мәләјинә^н јаз: «Сағ әлиндә једди улдуз тутан, једди гызыл чырагданын арасында кәзән^м белә дејир: 2 «Сәнин ишләриндән, зәһмәтиндән, дөзүмүндән хәбәрдарам. Билирәм ки, сән пис адамларла дөзмүрсән вә һәвари^к олмадыглары һалда, өзләрини һәвари адлан-

1:18 * Јун. һадес. Лүғәтә бах. 2:2 * Јун. апостолос. Мәнәсы: көндәрилмиш; елчи.

дыранлары сынагдан кечириб онларын јаланчы олдугларыны үзә чыхармысан.^а **3** Сән дөзүмлүсэн, адым угрунда^б чох чәфа чәксән дә, тагәтдән дүшмәмисән.^в **4** Анчаг сәнә ирадым вар: әввәлки мәнәббәтин сојујуб.

5 Буна көрә дә бу хала дүшмәздән әввәлки вәзијәтини јадына салыб төвбә ет^г вә әввәлки ишләрини көр. Әкәр төвбә етмәсән, онда кәлиб чырагданыны^г јериндән көтүрәчәјәм. **6** Анчаг бир ишин јахшыдыр ки, сән дә мөним кими, Никола^а тәригәтинин әмәлләринә нифрәт едирсән. **7** Гулағы олан гој руһун јығынчагларә нә дедијини ешитсин:^ө мән галиб кәләнә^ө Аллаһын чәннәтиндәки һәјат ағачынын мејвәләриндән јемәјә изин верәчәјәм”.^ж

8 Смирнадакы јығынчағын мәләјинә јаз: “Өлмүш вә сонра һәјата гајытмыш^з Биринчи вә Ахырынчы” белә дејир: **9** “Сәнни эзаб-әзијәтиндән вә јохсуллуғундан акаһам (һәрчәнд сән варлысан),^з һәмчинин өзләрини јәһуди адландырыб, әслиндә Шејтанын синагогу оланларын күфрүндән дә хәбәрдарам.^ј **10** Гаршыдан кәлән бәлалардан горхма.” Иблис сизләрдән бәзиләрини зиндана атачаг ки, сиз там сынанасыныз. Он күн әрзиндә бәлаларә дүчар олачагыныз. Өлүм баһасына олса да, садиғ гал вә мән сәнә һәјат тачыны верәчәјәм.” **11** Гулағы олан гој руһун јығынчагларә нә дедијини ешитсин:^л галиб кәләнә^л икинчи өлүм хәләл јетирмәјәчәк”.^л

12 Пергамдакы јығынчағын мәләјинә јаз: “Узун, икиағызлы ити гылынчын^ө саһиби белә

ФӘС. 2

а һә 20:29, 30
2Кр 11:13
1Јһ 4:1
б 1Бт 4:14
в Гт 6:9
г Bh 2:16
Bh 3:19
F Bh 1:20
д 1Кр 11:19
Bh 2:15
е Mr 11:15
Bh 2:17, 29
ө 1Јһ 5:4
ж Pm 2:6, 7
Bh 2:10
з Pm 14:9
и Bh 1:13, 17
ы 2Кр 6:4, 10
1Тм 6:18, 19
Гр 2:5
ј Bh 3:9
к Mr 10:28
к Pm 2:6, 7
2Тм 4:7, 8
Јр 1:12
Bh 20:4
л Bh 13:9
м 1Јһ 5:5
н Bh 20:6
Bh 20:14
Bh 21:8
о Bh 1:13, 16
Bh 19:15

Сағ сүгүн

а Mr 13:9
Bh 2:3
б Лк 12:8
1Јһ 2:23
в Mr 24:9
г һә 1:8
F Cj 31:16
2Бт 2:15
Јд 11
д Cj 22:4
е Cj 25:1, 2
һә 15:28, 29
Еф 5:5
ө 2Бт 2:1
Bh 2:6
ж Bh 1:13, 16
з Bh 2:7
и 1Јһ 5:5
Bh 3:12
ы Чк 16:15, 31
36 78:24
И6 9:4
ј һә 16:14
к Bh 19:12
к Bh 1:13-15
л 1Пд 16:31
2Пд 9:22

дејир: **13** “Билирәм ки, сән Шејтанын тахты олан јердә јашајырсан. Буна бахмајараг, сән мөним адыма^а садиғсэн.^б Һәтта шәһәриниздә, Шејтанын јашадығы јердә өлдүрүлмүш^в садиғ шаһидим^г Антипанын вахтында белә, мәнә инандығыны данмадын.

14 Бунунла белә, сәнә ирадым вар: сәндә Бәләмин тәлимләри далынча кедәнләр вар. Бәләм^г Исраил оғулларыны күнаһа сүрүкләмәк үчүн Балагы^а өјрәдиб, онлары бүтләрә кәтирилмиш гурбанлары јемәјә вә әхлагсызлыға сөвг етдирмишди.^ө **15** Сәндә һәмчинин Никола тәригәтинин^ө тәлимләри далынча кедәнләр дә вар. **16** Буна көрә дә төвбә ет. Әкс тәгдирдә, мән тезликлә јанына кәлиб онларла ағзымдан чыхан узун гылынчла вуршачағам.”^ж

17 Гулағы олан гој руһун јығынчагларә нә дедијини ешитсин:^з галиб кәләнә” кизлиндә олан манна^з вә ағ даш верәчәјәм. Бу дашын үзәриндә јени бир ад олачаг. Бу ады ону аландан башга һеч кәс билмир”.

18 Тиатирадакы^ј јығынчағын мәләјинә јаз: “Көзләри аловтәк јанан^к вә ајағлары халис мисә бәнзәјән Аллаһын Оғлу^к белә дејир: **19** “Мән сәнни ишләриндән, мәнәббәтиндән, иманындан, хидмәтиндән вә дөзүмүндән хәбәрдарам. Билирәм ки, сәнни ахырынчы ишләрин әввәлкиләрдән даһа чохдур.

20 Бунунла белә, сәнә ирадым вар: сән өзүнү пејғәмбәр адландыран о гадынын, Изәбилин^к ишләринә көз јумурсан. О, мөним гулларымы өјрәдиб јолдан чыхарып, онлары

эхлагсызлыгы^а вә бүтләрә кәтирилмиш гурбанлары јемәјә тәһрик едир. **21** Төвбә етмәси үчүн она вахт вердим, амма о төвбә едиб эхлагсызлыгындан әл чәкмәк истәмир. **22** Ону азар јатагына салачағам. Онуула зина едәнләр онун әмәлләриндән әл чәкиб төвбә етмәселәр, онларын да башына мүсибәт ачачағам. **23** Онун өвладларына азар вериб ғырачағам. Беләчә, бүтүн жығынчағлар биләчәкләр ки, мән инсанын ән кизли фикирләрини* вә үрәјини тәдгиг едирәм. Һәр биринизә әмәлләринизә көрә верәчәјәм.^б

24 Тиатирада бу тәлимә баш гошмајан дикәрләринизә, “Шейтанын дәрјасына”^в баш вурмајанларә исә дејирәм: бојнууза әләвә јүк гојмурам. **25** Мән кәләнәчән нәјиниз варса, бәрк сахлајын.^г **26** Атам мәнә һакимийәт вердији кими, мән дә галиб кәләнә вә јолу му ахыра гәдәр давам етдирәнә халғлар үзәриндә һакимийәт верәчәјәм.^д **27** О, халғларә дәмир чомагла^а чобанлыг едәчәк, онлар сахсы кими сыныб чилик-чилик олачағлар. **28** Һәм дә она дан улдузуну верәчәјәм.^е **29** Гулағы олан гој руһун жығынчағларә нә дедијини ешитсин”.

3 Сарддакы жығынчағын мәләјинә јаз: “Аллаһын једди руһуна^а вә једди улдуза малик олан”^ж белә дејир: “Сәнин ишләриндән хәбәр дарам. Адын вар ки, сағсан, әслиндә өлүсән.”^з **2** Ојағ ол” вә өлмәк үрәә олан сағ галмыш нәјин варса, гүввәтләндир. Чүнки сәнин ишләрин Аллаһымын

2:23 * Јахуд ән дәрин дујғуларыны. һәрфән: бәјрәкләрини.

ФӘС. 2

а 1Кр 5:11
Гр 5:19
Еф 5:5
б Вһ 22:12
в Јһ 8:44
г Вһ 3:11
д 36:2,8,9
Мр 19:28
Лк 22:28-30
Вһ 3:21
Вһ 20:4
е Вһ 12:5
Вһ 19:15
е Вһ 22:16

ФӘС. 3

ө Вһ 1:4
Вһ 4:5
ж Вһ 1:13, 16
з Јр 2:26
и Лк 21:34
Еф 5:15
1Сж 5:6

Сағ сүтун

а 2Кр 7:11
б Вһ 16:15
в Мр 24:42
Лк 12:37, 39
г Јр 1:27
д 1Јһ 5:4
е Вһ 4:4
Вһ 19:8
ө Фл 4:3
ж Лк 12:8
з Јһ 6:69
Иб 7:26
и Вһ 3:14
Вһ 19:11
ы Әш 22:22
Лк 1:32
ј 1Кр 16:9
2Кр 2:12
к Рм 2:28
Вһ 2:9
к Лк 8:15
Лк 21:19
2Тм 2:12
Иб 10:36
Иб 12:3
л 2Сж 3:3
м Вһ 2:16
н Јр 1:12
Вһ 2:10

гаршысында һәлә тамамланмајыб. **3** Буна көрә дә алдығларыны вә ешитдикләрини јадын да сахла, онларә гору вә төвбә ет.^а Әкәр ојанмасан, мән оғру кими кәләчәјәм^б вә нә вахт башынын үстүнү алачағымы билмәјәчәксән.^в

4 Бунуула белә, Сардда палтарыны ләкәләмәмиш бир нечә адам вар.^г Онлар мәнилә бирликдә ағ либасда кәләчәкләр,^д чүнки буна лајигдирләр. **5** Бәли, галиб кәләнә^а ағ либас кејиндириләчәк^в вә мән онун адыны һәјат китабындан әсла силмәјәчәјәм,^г әксинә, ону Атамын вә мәләкләринин гаршысында аначағам.^ж **6** Гулағы олан гој руһун жығынчағларә нә дедијини ешитсин”.

7 Филадельфијадакы жығынчағын мәләјинә јаз: “Мүгәддәс олан,^з һәгиги олан,” Давудун ачарына малик олан,^в ачдығы бағланмајан вә бағладығы ачылмајан белә дејир: **8** “Сәнин ишләриндән хәбәр дарам (сәнин үчүн гапы ачмышам,^г бу гапыны һеч ким бағлаја билмәз), билирәм ки, күчүн аз олса да, сән мәним сөзүмә әмәл етдин вә адымы данмадын. **9** Шейтанын синагогундан олуб өзләрини јаландан јәһуди адландыранлары” кәтирәчәјәм вә ајағларына јыхыб сәнә тәзим етдирәчәјәм. Онда онлар сәни севдијими биләчәкләр. **10** Дөзүмүм^к һагғындакы сөзә әмәл етдијин үчүн* јер үзүндә јашајанларә сынамагдан өтрү дүнјанын үзәринә кәләчәк имтаһан саатындан сәни горујачағам.^н **11** Мән тезликлә кәләчәјәм.^м Нәјин варса, бәрк сахла ки, һеч кәс тачыны әлиндән алмасын.”^н

3:10 * Дикәр вариант: дөзүм нүмунәми изләдијин үчүн.

12 Галиб кэлэни Аллаһымын мөбөдіндә сүтун едәчә-жәм вә о, һеч вахт орадан чыхмајачаг. Мән онун үзәри-нә Аллаһымын адыны^а вә Аллаһымын шәһәринин — кө-ләрдән, Аллаһымын јанындан енән Јени Јерусәлимин^б ады-ны вә өзүмүн тәзә адымы ја-зачағам.^в 13 Гулағы олан гој руһун јығынчағлара нә дедији-ни ешитсин”.

14 Лаодикијадакы^г јығын-чағын мәләјинә јаз: “Аллаһын хилгәтинин илки,^д садиг вә һа-гиги^е шаһид^ө Амин^ө белә де-јир: 15 “Сәнин ишләриндән хәбәрдарам. Сән нә сојугсан, нә дә исти. Каш ки ја со-југ, ја да исти олајдын. 16 Ма-дам ки нә истисән,^ж нә дә сојуг,^з елә-белә илыгсан, сәни јерә түпүрәчәјәм. 17 Чүнки сән: “Мән варлыјам,^з варлан-мышам, һеч нәјә еһтијачым жохдур”, — дејирсән, амма бил-мирсән ки, бәдбәхтсән, ачына-чағлы күндәсән, јохсул, кор вә чылпагсан. 18 Сәнә мәсләһәт көрүрәм ки, варланмаг үчүн мәнән одда саflanмыш гы-зыл аласан, һәмчинин ағ ли-бас алыб кејәсән ки, биабыр-чы чылпағлыгын өртүлсүн^в вә мәлһәм алыб көзләринә сүртә-сән^г ки, көзләрин ачылсын.”

19 Мәнә әзиз олан адамла-ры мән мәзәммәт вә тәрбијә едирәм.^к Она көрә дә гејрәтли ол вә төвбә ет.” 20 Кандар-да дуруб гапыны дөјүрәм. Ким сәсими ешидиб гапыны үзүмә ачса, мән о евә кириб онунла биркә шам едәчәјәм. 21 Га-либ кәләни^м өзүмләр бир тахт-да әлләшдирәчәјәм,^н нечә ки мән дә галиб кәлиб Атам-ла бирикдә Онун тахтында әл-ләшдим.^ө 22 Гулағы олан гој руһун јығынчағлара нә дедији-ни ешитсин”.

ФӘС. 3

а Вһ 22:3, 4
б И6 12:22
Вһ 21:2
в Вһ 14:1
Вһ 19:12
г Кл 4:16
ф Мс 8:22
Кл 1:15
д Јһ 1:14
Вһ 19:11
е Јһ 18:37
1Тм 6:13
Вһ 1:5
ө 2Кр 1:20
ж 2Кр 9:2
з Мс 25:13
и һш 12:8
ы Вһ 16:15
ј 36:19:8
к 1Тм 6:17-19
к Мс 3:12
л Вһ 2:5
Вһ 3:3
м 1Јһ 5:4
Вһ 12:11
н Мт 19:28
Лк 22:28-30
Вһ 2:26
о И6 10:12

Сағ сүтун

ФӘС. 4

а 1Пд 22:19
Өш 6:1
һә 1:26, 27
Дн 7:9
һө 7:55
б Вһ 21:10, 11
в 1Јһ 1:5
г Вһ 4:10
Вһ 5:8
Вһ 11:16
Вһ 19:4
ф Чх 19:16
д һә 1:13
е Вһ 1:4
Вһ 5:6
ө Чх 30:18
1Пд 7:23
ж һә 1:5-10
з Мс 28:1
Өш 31:4
и Әј 39:9-11
Вһ 6:3
ы Вһ 6:5
ј Вһ 6:7
к Әј 39:27, 29
һә 1:10
к һә 10:9, 12
л Вһ 1:4
м Өш 6:2, 3

4 Бундан сонра мән көјдә бир ачыг гапы көрдүм. Ешитдијим сәс, мәнимлә даны-шан биринчи сәс кәранәј сәси-нә бәнзәјирди. О, мәнә деди: «Бура галх, мән сәнә баш верә-чәк һадисәләри көстәрәчә-јәм». 2 Бундан дәрһал сонра мүгәддәс руһун күчү мәни бү-рүдү вә будур: көјдә бир тахт дуруб. Тахтда бир нәфәр әл-ләшмишди.^а 3 Онун көркәми јәшәм дашына^б вә сард дашы-на^в бәнзәјирди. Тахт зүмрүдә бәнзәр көј гуршағы илә дөврә-ләнмишди.^г

4 Һәмин тахтын әтрафында ијirmi дөрд тахт дурурду. Бу тахтларда ијirmi дөрд ағсаг-гал^г әлләшмишди. Онларын ә-ниндә ағ либас, башларында гызыл тач вар иди. 5 Тахт-дан илдырымлар^д вә шимшәк-ләр чакыр,^е сәсләр кәлирди. Онун гаршысында једди мә-шәл јанырды. Бу мәшәлләр Ал-лаһын једди руһуну тәмсил едир.^ө 6 Тахтын өнүндә, сан-ки, бүллүра бәнзәр шүшә дә-низ^ө вар иди.

Ортада, тахт дуран јердә, тахтын дөрд тәрәфиндә дөрд мәхлуғ дурумшду.^ж Онлар га-багдан вә архадан көзләрлә өртүлмүшдү. 7 Биринчи мәхлуғ ширә^з, икинчи мәхлуғ бугаја^з, үчүнчү мәхлуғ сифәтдән инса-на^в, дөрдүнчү мәхлуғ^г учан гар-тала^к бәнзәјирди. 8 Бу дөрд мәхлуғун һәр биринин алты га-нады варды. Ганадларын ичи дә, чөлү дә көзләрлә өртүл-мүшдү.^к Мәхлуғлар кечә-күн-дүз јорулмадан: «Вар Олан, Вар Олмуш вә Зүһур Едәчәк,^н Гадир Аллаһ Јеһова мүгәддәс-дир, мүгәддәсдир, мүгәддәс-дир!»^м — дејирдиләр.

4:3 * Јахуд гырмызы рәнкли гijмәтли даша.

9 Бу мэхлуглар һәр дэфә тахтда отураны, әбәди јаша-јаны^а шан, шәрәф вә шүк-ранла алгышлајанда **10** ијир-ми дөрд ағсаггал тахтда оту-ранын гаршысында диз чөкүб^б әбәди јашајана сәчдә гылыр, башларындакы тачлары тах-тын гаршысына атыб дејирди-ләр: **11** «Аллаһымыз Јеһова, Сәјн шана^в, шәрәф^г, гүдрәт^г лајигсән! Чүнки һәр шејин ја-раданы Сәнсэн^а вә һәр шеј Сә-нин ирадәнлә мөвчуд олду вә јарадылды».

5 Мән тахтда отуранын^о сағ әлиндә бир тумар көрдүм. Тумар о үз-бу үз јазылы иди вә једди мөһүрлә бәрк-бәрк мөһүрләнмишди. **2** Сонра мән күчлү бир мөләк көрдүм. О, кур сәслә сорушду: «Тума-ры ачамаға, мөһүрләрини гопар-маға ким лајигдир?» **3** Лакин нә көјдә, нә јердә, нә дә јерин алтында тумары ачыб она бах-маға гадир олан бир кимсә та-пылмады. **4** Мән чох ағладым, чүнки тумары ачыб она бахма-ға лајиг бир кимсә јох иди. **5** Онда ағсаггаллардан бири мәнә деди: «Бәсдир, даһа ағла-ма. Јәһуда гәбиләсиндән^о олан Шир, Давудун^к көкү^з галиб кәлди.^н О, тумары вә једди мө-һүрү ачамаға лајигдир».

6 Мән тахтын, дөрд мэхлу-гун вә ағсаггалларын арасын-да^в дурмуш бир гузу^ј көр-дүм. Гузу, санки, өлдүрүлмүш-дү.^к Онун једди бујнузу вә једди көзү вар иди. Бу көз-ләр Аллаһын дүңјаја көндә-рилмиш једди руһуну тәмсил едир.^к **7** О, чәлд кедиб тахт-да отуранын^н сағ әлиндән тумары алды. **8** Тумары көтү-рәндә дөрд мэхлуг вә ијирми дөрд ағсаггал^м Гузунун гаршы-сында диз чөкдүләр. Онларын

ФӘС. 4

а 36 90:2
Дн 12:7
б Вһ 5:8
в Мр 5:16
Вһ 14:7
г Вһ 19:10
г Вһ 5:13
Вһ 7:12
Вһ 11:17
Вһ 12:10
д Вһ 10:6

ФӘС. 5

е Вһ 4:2, 3
ө Јр 49:9, 10
Иб 7:14
ж 2Иш 7:8, 12
Вһ 22:16
з Шу 11:1, 10
Рм 15:12
и Јһ 16:33
ы Еф 1:22
ј Әш 53:7
Јһ 1:29
1Бт 1:19
к Јһ 19:30
Вһ 5:12
л Вһ 1:4
л 36 47:8
Әш 6:1
м Вһ 5:14
Вһ 19:4

Сағ сүгүн

а 36 141:2
Вһ 8:4
б 36 33:3
36 144:9
Әш 42:10
Вһ 14:3
в Вһ 14:4
г Мр 26:27, 28
1Кр 6:20
Иб 9:12
1Бт 1:18, 19
г Чх 19:6
1Бт 2:9
Вһ 1:5, 6
д Лк 12:32
Лк 22:28-30
е Мр 19:28
Вһ 20:4, 6
Вһ 22:5
ө Дн 7:9, 10
ж Әш 53:7
Вһ 5:6
з Мр 28:18
и Фн 2:9, 10
ы Вһ 4:2, 3
ј Јһ 1:29
Вһ 7:17
к Јһ 5:23
1Тм 6:16
к 1Бт 4:11

ФӘС. 6

л Вһ 5:6
м Вһ 5:5
н Вһ 4:7
о Вһ 19:11
ө Вһ 14:14
п 36 45:4
36 110:1, 2
Вһ 12:7
Вһ 17:14
р Вһ 4:7

һәр бири әлиндә чәнк вә бу-хурла долу гызыл чам тутмуш-ду. Бухур мүгәддәсләрин дуа-ларыны тәмсил едир.^а **9** Он-лар јени маһны көтүрүләр:^б «Сән тумары көтүрүб онун мөһүрләрини ачамаға лајигсән, чүнки сән өлдүрүлдүн вә һәр тајфаја, һәр дилә, халга вә үм-мәтә мәнсуб олан инсанлары^в өз ганынла Аллаһ үчүн са-тын алдын,^г **10** онлары Алла-һымыза мәхсус^г падшаһ^а вә ка-һин етдин. Онлар јер үзәриндә падшаһлыг едәчәкләр».^е

11 Мән тахтын, мэхлугла-рын вә ағсаггалларын әтра-фында дурмуш чохлу мөлә-ји көрдүм вә онларын сә-сини ешитдим. Онларын сајы минләрлә минләр, он минләр-лә он минләр иди.^о **12** Онлар кур сәслә дејирдиләр: «Өлдү-рүлмүш Гузу^ж гүдрәт, сәрвәт, һикмәт, күч, шәрәф, шөһрәт вә алгыш алмаға лајигдир!»^з

13 Мән ешитдим ки, бүтүн көјдә, јердә, јерин алтында^в вә дәниздә оланлар, һәр бир мэх-луг дејир: «Тахтда отурана^в вә Гузуја^в әбәдијәт боју алгыш, шан,^к шәрәф, гүдрәт мәхсус ол-сун!»^к **14** Дөрд мэхлуг «амин» деди вә ағсаггаллар диз чөкүб Аллаһа сәчдә етдиләр.

6 Мән Гузунун^н једди мөһүр-дән бирини ачдығыны көр-дүм^н вә дөрд мэхлугдан^н би-ринин илдырым сәсинә бән-зәр кур сәслә: «Кәл!» — дедијини ешитдим. **2** Сонра бахдым вә будур: бир ағ ат.^о Атын бел-линдә отуранын әлиндә бир јај варды. Она тач верилди^о вә о, зәфәр чала-чала гәләбәсини баша вурмаг үчүн ирәлиләди.^н

3 Гузу икинчи мөһүрү ачан-да мән икинчи мэхлугун:^р «Кәл!» — дедијини ешитдим. **4** Мејдана күрән ат чыхды.

Онун белиндә отурана инсанларын бир-бирини гырмасы үчүн јер үзүндән сүлһү көтүр-мөк изни верилмишди. Атлыја бөјүк бир гылынч верилди.^а

5 Гузу үчүнчү мөһүрү ачанда^б мән үчүнчү мэхлугун:^в «Кәл!» — дедийини ешитдим. Мән бахдым вә будур: мејдана гара ат чыхды. Онун белиндә отуранын элиндә тәрәзи варды. **6** Бу вахт, санки, дөрд мэхлугун арасындан бир сәс кәлди: «Бир кило* буғда бир динара^г,^д ју кило арпа бир динара; зейтун јағыны вә шәрабы зај етмә».^е

7 Гузу дөрдүнчү мөһүрү ачанда мән дөрдүнчү мэхлугун:^а «Кәл!» — дедийини ешитдим. **8** Мән бахдым вә будур: мејдана солгун рәнкли ат чыхды. Онун белиндә отуранын ады Өлүм иди вә Мәзар* адымбааддым онун далынча кәлирди. Онлара јер үзүнүн дөрддә бир һиссәси үзәриндә ихтијар верилди. Онлар әһалини узун гылынч, әрзаг гытлығы,^б өлүмчүл хәстәликләр вә јерин вәһши һејванлары вә ситәсилә гырмалы идиләр.^в

9 Гузу бешинчи мөһүрү ачанда мән гурбанкаһын^ж алтында Аллаһын сөзүнә вә шәһадәт ишинә көрә^з өлдүрүлмүшләрин ганыны көрдүм.^и

10 Онлар учадан гышгырдылар: «Еј Күлли-Ихтијар, еј мүгәддәс вә һагг олан,^к нә вахта гәдәр јер үзүндә јашајанлары мүһакимә едиб ганымызын гырасыны алмајачагсан?»^л **11** Онларын һәр биринә ағ либас верилди^м вә дејилди ки, өзләри кими гәтлә јетириләчәк

6:6 * Јун. хиникс. Б14 әләвәсинә бах. ^а Бир күнлүк әмәкһаггына бәрабәр 3,85 г ағырлығында олан Рома күмүш пулу. Б14 әләвәсинә бах. **6:8** * Јун. һадес. Лүғәтә бах.

ФӘС. 6

а Мт 24:7
Лк 21:10

б Вһ 5:5

в Вһ 4:7

г Мт 20:2

ф Мр 13:8

д Вһ 4:7

е Лк 21:11

ә Әр 15:2, 3

һә 14:21

ж Лә 4:7

Вһ 8:3

з Мт 24:9, 14

Јһ 18:37

Вһ 17:6

Вһ 20:4

и Лә 17:11

ы 1Јһ 5:20

ј Гн 32:43

Лк 18:7

Вһ 19:1, 2

к Вһ 3:5

Сағ сүгүн

а Мт 24:9

һә 9:1

2Кр 1:8

б Јл 2:31

Мт 24:29

в Әш 34:4

г Вһ 16:20

ф Әш 2:10, 19

д һш 10:8

Лк 23:30

е Вһ 4:2, 3

ә Вһ 5:6

ж Сф 1:14, 18

Рм 2:5

з Јл 2:11

ФӘС. 7

и 2Кр 1:22

Еф 1:13

Еф 4:30

ы Вһ 9:4

ј Рм 2:29

Рм 9:6

Гт 6:16

Вһ 21:12

к Вһ 14:1, 3

гул јолдашларынын вә гардашларынын сајы тамамланана гәдәр бир мүддәт истираһәт етсинләр.^а

12 Мән Гузунун алтынчы мөһүрү ачдығыны көрдүм вә бу вахт күчлү зәлзәлә олду. Күнәш чул кими гапгара гаралды, ај да, санки, ал гана бојанды.^б **13** Күчлү күләк кал әнчири јерә төкдүјү кими, улдузлар да көјдән јерә төкүлдүләр. **14** Сәма тумар кими бүрмәләниб јоха чыхды,^в бүтүн дағлар вә адалар јериндән галдырылды.^г **15** Јер үзүнүн падшаһлары, мәмурлары, сәркәрдәләри, варлылары вә гүдрәтлиләри, һәр бир гул вә азад инсан мағараларда, дағларын гајаларында кизләнди.^ф

16 Онлар дағлара вә гајалара јалварырдылар: «Үстүмүзә јыхылыб^а бизи тахтада отуранда^б вә Гузунун^в гәзәбиндән кизләдин, **17** чүнки онларын бөјүк гәзәб күнү кәлди.^ж Онларын гаршысында ким дура бөләр?»^з

7 Бундан сонра јерин дөрд күнчүндә дурмуш дөрд мөләк көрдүм. Онлар јерин дөрд күләјини тутуб сахламышдылар ки, јерин, дәнизин вә ағачларын үзәринә һеч бир күләк әсмәсин. **2** Сонра күндөгәндан галхан башга бир мөләк көрдүм. Бу мөләкдә вар олан Аллаһын мөһүрү варды. О, јерә вә дәнизә зәрәр вурмаг тапшырығы алмыш дөрд мөләјә учадан деди: **3** «Биз Аллаһымызын гулларынын алнына мөһүр басмајынча^д јерә, дәнизә вә ағачлара зәрәр вурмајын».^е

4 Исраил оғулларынын һәр гәбиләсиндән^ј мөһүрләнмишләрин сајыны ешитдим. Онларын үмуми сајы 144 000 нәфәр^к иди.

5 Јәһуда гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Рубән гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Чад гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

6 Ашир гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Нифталы гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Мәнәссә^а гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

7 Шәмун гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Лави гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Јәсакир гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

8 Зәбулун гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Јусиф гәбиләсиндән
12 000 нәфәр;

Бинјамин гәбиләсиндән
12 000 нәфәр мөһүрлән-
мишди.

9 Сонра бахдым вә будур:
һәр халга, һәр тајфаја, һәр үм-
мәтә вә һәр дилә мәнсуб адам-
лардан ибарәт,^б һеч кәсин саж-
маға гадир олмадығы бөјүк
бир издиһам. Онлар әјинлә-
риндә ағ либас,^в әлләриндә
хурма будаглары тахтын вә
Гузунун гаршысында дурмуш-
дулар.^г 10 Бу адамлар уча-
дан дејирдиләр: «Хиласымыза
көрә тахтда отуран^д Аллаһы-
мыза вә Гузуја борчлујуг».^д

11 Бүтүн мөләкләр тахты,
ағсагаллары^е вә дөрд мәхлу-
гу дөврәјә алмышдылар. Он-
лар тахтын гаршысында үзүс-
тә гапаныб Аллаһа сәчдә ет-
диләр вә 12 дедиләр: «Амин!»
Алгыш, чалал, һикмәт, шүк-

ФӘС. 7

а Јр 41:51

б Әш 2:2
Вһ 15:4

в Вһ 7:14

г Лә 23:40
Јһ 12:13

д Вһ 4:2, 3

д һә 4:12
Вһ 5:6е Вһ 4:4
Вһ 11:16

Сағ сүтун

а Вһ 4:11

б Вһ 7:9

в Мт 24:21
Мр 13:19г Јһ 1:29
И6 9:14
1Јһ 1:7
Вһ 1:5

д Вһ 4:2

д 36 15:1
Вһ 21:3е 36 121:6
Әш 49:10

е Вһ 5:6

ж Жһ 10:11

з Вһ 22:1

и Әш 25:8
Вһ 21:4

ФӘС. 8

ы Вһ 6:1

ј Вһ 5:1

к Вһ 15:1

к Чх 30:1, 3

л Вһ 5:8

м Вһ 9:13

н 36 141:2
Лк 1:10о Чх 19:16
Вһ 4:5

ран, шәрәф, гүдрәт вә күч әбә-
дијјәт боју Аллаһымызын ол-
сун!^а Амин!»

13 О заман ағсагаллардан
бири мәндән сорушду: «Бу
ағ либаслы адамлар кимдир,^б
һарадан кәлибләр?» 14 Мән
дәрһал дедим: «Аға, сән би-
ләрсән». О деди: «Бунлар бө-
јүк мүсибәтдән^в чыханлар-
дыр. Онлар либасларыны Гу-
зунун ганында јујуб ағардыб-
лар.^г 15 Буна көрә дә онлар
Аллаһын тахты гаршысында-
дырлар вә кечә-күндүз Онун
мәбәдиндә Она гуллуғ едир-
ләр. Тахтда отуран^д чадыры-
ны онларын үзәринә чәкәчәк.^д

16 Онлар даһа ачмајачаг, һеч
вахт сусамајачаглар. Онлары
күн вурмајачаг вә гызмар
исти јандырмајачаг.^е 17 Чүн-
ки тахтын јанында дуран Гузу^е
онлары отарачаг^ж вә һәјат сују
булагларына апарачаг.^з Аллаһ
онларын көзләриндән бүтүн
јашлары силәчәк».^з

8 Гузу^б једдинчи мөһүрү
ачанда^в көјә тәхминән ја-
рым саатлыг сүкут чөкдү.
2 Мән Аллаһын гаршысында
дуран једди мәләји^к көрдүм.
Онлар једди кәрәнај верилди.

3 Сонра башга бир мөләк
кәлиб гурбанкаһын^к јанында
дурду. Онун әлиндә гызыл бу-
хурдан^н варды. Она чохла бу-
хур верилди вә о, бу бухуру
бүтүн мүгәддәсләрин дуалары
илә бирликдә тахтын гар-
шысындакы гызыл гурбанкаһ-
да^м тәгдим етмәли иди. 4 Мә-
ләјин әлиндәки бухурун түстү-
сү мүгәддәсләрин дуалары
илә бирликдә^н Аллаһын һүзу-
руна јүксәлди. 5 Бундан дәр-
һал сонра мөләк бухурданы
гурбанкаһдакы одла долдуруб
јер үзүнә атды. Бирдән көј ку-
рулдады, шимшәкләр чахды,^о
әсләр кәлди вә зәлзәлә олду.

6 Једди мэләк кәрәнајлары^а чалмаға һазырлашды.

7 Биринчи мэләк кәрәнајыны чалды. Бу заман ган гарышыг долу вә алов эмәлә кәлиб јер үзүнә јағды.^б Јерин үчдә бири, ағачларын үчдә бири вә бүтүн јашыл биткиләр јанды.^в

8 Сонра икинчи мэләк кәрәнајыны чалды. Бирдән нәһәнк даға охшар бир шеј алов ичиндә дәниз^г атылды. Дәнизин үчдә бири гана дөндү,^д 9 дәниздә јашајан чанлыларын үчдә бири өлдү,^е кәмилерин үчдә бири парчаланды.

10 Сонра үчүнчү мэләк кәрәнајыны чалды. Көјдән чырагтәк јанан бөјүк бир улдуз чајларын вә булагларын үчдә биринә дүшдү.^ж 11 О улдузун ады Јовшандыр. Суларын үчдә бири јовшан кими ачылашды^з вә буна көрә хејли адам өлдү.

12 Сонра дөрдүнчү мэләк кәрәнајыны чалды. Күншин, ајын вә улдузларын үчдә биринә зәрбә вурулду^к ки, онларын үчдә бири гаралсын,^к күндүзүн дә, кечәнин дә үчдә бири гаранлыгга галсын.

13 Сонра мән көј үзүндә учан бир гартал көрдүм вә онун учадан дедији бу сөзләри ешитдим: «Галан үч мәләјин чалачағы кәрәнајларын сәсинә көрә јердә јашајанларын вәј һалына, вәј һалына, вәј һалына!» Чүнки онлар кәрәнајларыны чалмаға һазырлашырлар».^л

9 Сонра бешинчи мэләк кәрәнајыны чалды.^м Мән көјдән јерә дүшмүш бир улдуз көрдүм. Она дибсиз гујунун^н ачары верилди. 2 Улдуз дибсиз гујуну ачды. Гујудан бөјүк күрәдән чыхан түстүјә бәнзәр түстү чыхды. Һәмин түстүдән күнәш вә һава гаралды.^к

9:1 * Лүғәтә бах.

ФӘС. 8

а Вһ 8:7, 8
Бһ 8:10, 12
Вһ 9:1, 13
Бһ 11:15

б Вһ 16:2

в Чх 9:23-25
36 97:3, 5

г Әш 17:12, 13
Әш 57:20

д Чх 7:20

е Вһ 16:1, 3

ж Вһ 16:1, 4

з Ам 5:7

к Вһ 16:1, 8

л Чх 10:22

м Вһ 9:12
Бһ 11:14

н Вһ 8:2

ФӘС. 9

ј Вһ 8:2

к Лк 8:30, 31
Вһ 9:11
Бһ 20:1-3

л Јл 2:2, 10

Сағ сүгүн

а Чх 10:12

б Вһ 7:2, 3

в Вһ 9:10

г Јл 2:4, 5

д Јл 1:6

е Јл 2:4, 5

ж Вһ 9:5

з Вһ 9:1
Бһ 20:1-3

к Вһ 8:13

л Вһ 8:6

м Вһ 11:15

н Вһ 8:3

3 Түстүнүн ичиндән јер үзүнә чәјирткәләр чыхды.^а Онлара јерин әгрәбләринин ихтијары кими ихтијар верилди. 4 Чәјирткәләрә дејилмишди ки, јер үзүндәки һеч бир биткијә, јашыллыға вә ағача дәјмәсинләр, јалныз алынларында Аллаһын мөһүрү олмајан адамлар зәрәр вурсунлар.^б

5 Чәјирткәләрә тапшырылмышды ки, инсанлара беш ај әрзиндә әзаб версинләр, лакин өлдүрмәсинләр. Онларын чәкдији әзаб әгрәб^в санчаркән дујулан ағрыја бәнзәјир. 6 О вахт инсанлар өлүм ахтарачаг, лакин тапмајачаглар. Онлар өлүм арзулајачаглар, лакин өлүм онлардан гачачаг.

7 Чәјирткәләр көркәмчә дөјүшә һазыр атлара бәнзәјирдиләр.^г Онларын башында, санки, гызыл тач варды, үзләри инсан үзүнә охшајырды. 8 Сацлары гадын сачы кими, дишләри шир диши кими иди.^д 9 Синәләриндә, санки, дәмир зиреһ варды. Ганадларындан чыхан сәс атлара гошулмуш, дөјүшә атылан чәнк арабаларынын сәсинә бәнзәјирди.^е 10 Бундан әлавә, онларын гујруглары илә нештәрләри дә әгрәб гујруғуна вә нештәринә охшајырды. Гујругларында инсанлары беш ај әрзиндә инчитмәк ихтијары варды.^ж 11 Дибсиз гујунун^з мәләји онлара падаһлыг едир. Ибраничә онун ады Абаддон*, јунанча исә Аполлиондур^к.

12 Бир бәла кечди. Ирәлидән ики бәла да кәлир.^л

13 Алтынчы мэләк^м кәрәнајы чалды.^н Мән Аллаһын гаршысындакы гызыл гурбанкаһын^н бујнузларындан чыхан

9:11 * Мәнәсы: мөһв. # Мәнәсы: гырычы.

бир сәс ешитдим. **14** О сәс кәрәнәҗ чалан алтынчы мөләҗә деди: «Бөҗүк Фәрат чаҗында^а эли-голу бағланмыш дөрд мөләҗи ач бурах». **15** Инсанларын үчдә бирини өлдүрмәк мөгсәдилә һәмин саат, күн, аҗ вә ил үчүн һазырланмыш дөрд мөләк бурахылды.

16 Мән сүвари ордунун саҗыны ешитдим. Сүвариләрин саҗы ики жүз милҗон* иди. **17** Вәһҗдә көрдүҗүм атларын вә атлыларын көркәми белә иди: онларын әһиндә ал-гырмызы, көҗ вә сары рәнкли зиреһ варды. Атларын башы шир башына охшаҗырды,^б ағызларындан алов, түстү вә күкүрд пүскүрүрдү. **18** Бу үч бәладан, һәни онларын ағзындан пүскүрән алов, түстү вә күкүрддән инсанларын үчдә бири гырылды. **19** Атларын күчү ағызларында вә гуҗругларындадыр. Онларын гуҗруглары илана бәнзәҗир вә башлары да вар. Атлар инсанла бунларла зәрәр вурурлар.

20 Бу бәлаларда сағ галан инсанлар өз әмәлләринә көрә төвбә етмәдиләр, чинләрә вә гызылдан, күмүшдән, мисдән, дашдан вә ағачдан дүзәлдилмиш, һеч нә көрмәҗән, ешитмәҗән вә аҗаг тутуб һеримәҗән бүтләрә ситаҗиш етмәкдән әл чәкмәдиләр.^в **21** Онлар төрәтдикләри гәтләрәдән, чиндарлыгдан, әхлагсызлыгдан вә оғурлугдан әл чәкиб төвбә етмәдиләр.

10 Мән көҗдән енән дикәр бир күчлү мөләк көрдүм. О, булуда бүрүнмүшдү, башы үзәриндә көҗ гуршағы варды. Үзү күнәш кими,^г аҗағлары алов сүтуну кими иди. **2** Әлиндә балача, ачыг бир ту-

ФӘС. 9

а Bһ 16:1, 12
Bһ 17:1, 15

б Mc 28:1

в 36 115:4-7

ФӘС. 10

г Mr 17:1, 2

Сағ сүтүн

а Bһ 5:5

б Чх 19:16

Bһ 4:5

Bһ 11:19

в Bһ 10:8

г 36 90:2

Bһ 4:9

д Чх 20:11

Һә 9:6

36 146:6

д Bһ 8:6

е Bһ 11:15

ө Ам 3:7

ж Mr 4:11

з Bһ 10:4

и Bһ 10:1, 2

ы һә 2:8

ј Әр 15:16

к 36 119:103

һә 3:1-3

ФӘС. 11

к һә 40:3

мар вар иди. О, сағ аҗағыны дәннә, сол аҗағыны гуруҗа гоҗду вә **3** шир нәрәсинә бәнзәр кур сәслә бағырды.^а О, бағыранда једди көҗ курултусунун сәси ешидилди.^б

4 Једди көҗ курултусу данышаркән мән јазмаға һазырлашдым, лакин көҗдән бир сәс мәнә деди:^в «Једди көҗ курултусунун сөзләринә мөһүр вур, онлары гәләмә алма». **5** Дәннәзлә гуруда дурмуш мөләк сағ әлини көҗә галдырды, **6** әбәди јашајана,^г көҗү вә орадакылары, јери вә онун үзәриндәкиләри, дәннәзи вә онун ичиндәки мәхлуғлары јарадана анд ичди:^д «Артыг мөһләт верилмәҗәчәк! **7** Әксинә, једдинчи мөләк^а кәрәнәҗыны чалмаға^е һазырлашдығы күнләрдә Аллаһын гуллары пеҗғәмбәрләрә^ө мүҗдәләдиҗи мүҗәддәс сирр^ж баша чатачаг».

8 Көҗдән ешитдиҗим сәс^з јенидән мәнә деди: «Кет, дәннәзлә гуруда дурмуш мөләҗин әлиндәки ачыг тумары көтүр».^и **9** Мән мөләҗин јанына кетдим вә ондан балача тумары истәдим. О, мәнә деди: «Көтүр, је.^ы Ону јеҗәндә мәдәндә ачылыг һисс едәчәксән, ағзын исә бал кими ширин олачаг». **10** Мән мөләҗин әлиндәки балача тумары алыб једим.^ј Ағзым бал кими ширин олду,^к амма јеҗиб гуртарандан сонра мәдәмдә ачылыг һисс етдим. **11** Онда мәнә дедиләр: «Сән јенидән үммәтләр, халғлар, дилләр вә чохла падшаһлар һаггында пеҗғәмбәрлик етмәлисән».

11 Мәнә чомаға бәнзәр бир гәмыш чубуг^к верилди вә деҗилди: «Дур, Аллаһын мәбәддини, гурбанкаһы вә орада ибадәт едәнләри өлч. **2** Ла-

кин мөбәдин һәјәтини өлчмә, гој галсын, чүнки о, дикәр халглара верилиб. Мүгәддәс шәһәр^а 42 ај әрзиндә^б онларын тапдағы алтында галачаг. 3 Мән ики шаһидими көндәрәчәјәм вә онлар әјинләринә чул кејиб 1260 күн пејғәмбәрлик едәчәкләр». 4 Онлар ики зейтун ағачы^в вә ики чырагданла^г тәмсил олунур вә дүнјанын Рәбби онүндә дурурлар.^д

5 Бу ики шаһидә зәрәр вурмаг истәјән дүшмәни онларын ағзындан чыхан алов төләф едәчәк. Онлара зәрәр вурмаг истәјән беләчә өлдүрүләчәк. 6 Пејғәмбәрлик етдикләри мүддәтдә јағыш јағмасын дејә,^е онларын көјү гапамаг^в ихтијары вар. Бундан әләвә, онлар сују гана чевирмәк,^г јер үзүнү истәдикләри вахт һәр чүр бәләја дүчар етмәк сәләһижәтинә дә маликдирләр.

7 Онлар шәһадәт едиб гуртарандан сонра дибсиз гујудан чыхан вәһши һејван онларла вурущаг вә онлары мәғлуб едиб өлдүрәчәк.^ж 8 Онларын чәсәди рәмзи мәнәда Сәдум вә Мисир адланан бөјүк шәһәрин баш күчәсиндә галачаг. Онларын Ағасы да орада дирәк үзәриндә едам едилмишди. 9 Бүтүн үммәтләрә, тајфалара, дилләрә вә халглара мәнсуб адамлар үч күн јарым^з онларын чәсәдинә бахачаг вә дәфн етмәјә изин вермәјәчәкләр. 10 Јер үзүнүн сакинләри онларын өлүмүнә севинибишадланачаг вә бир-биринә һәдијјәләр көндәрәчәкләр, чүнки бу ики пејғәмбәр јер үзүндә јашајанлара әзаб верирди.

11 Үч күн јарым кечәндән сонра Аллаһдан кәлән һәјат руһу онларын ичинә кирди^д вә онлар ајага дурдулар. Буну көрәнләри дәһшәт бүрү-

ФӘС. 11

а Вһ 21:2

б Вһ 13:5

в Зк 4:3, 11

г Зк 4:12

Мт 5:14

Ф Зк 4:14

д 1Пд 17:1

Јр 5:17

е Лк 4:25

ө Чк 7:19

ж Вһ 12:17

Вһ 13:7

з Вһ 11:11

и һә 37:5, 10

Сағ сүгүн

а Вһ 9:12

б Вһ 8:6

в 1См 29:11

36 22:28

Дн 4:17, 34

Вһ 12:10

г 36 2:6

Дн 7:13, 14

Лк 1:32, 33

Лк 22:28, 29

26т 1:11

Ф 36 145:13

Дн 2:44

д Вһ 4:10

е Вһ 1:4

Вһ 16:5

ө 36 99:1

Зк 14:9

Вһ 19:6

ж Ам 3:7

Иб 1:1

Јр 5:10

з Иб 11:6

и Јр 6:11

ы 1Пд 8:1, 6

Иб 8:1, 2

Иб 9:11

ФӘС. 12

ј Јр 3:15

дү. 12 Бу ики пејғәмбәр көјдән кур сәс ешитди. Сәс онлара деди: «Бура галхын». Онлар дүшмәнләрин көзү габағында булудун ичиндә көјә галхдылар. 13 Бу дәм күчлү бир зәлзәлә олду вә шәһәрин онда бир һиссәси дағылды. Зәлзәләдә 7000 адам һәлак олду, галанлары исә горхуб көјләрин Аллаһыны мәдһ етди.

14 Икинчи бәла^а кечди. Үчүнчү бәла сүрәтлә јахынлашыр.

15 Једдинчи мәләк кәрәнәјыны чалды.^б Бу заман көјдә кур сәсләр ешидилди: «Дүнја үзәриндә падшаһлыг инди Рәббимизә^в вә Онун Мәсиһинә мәхсусдур.^г Рәббимиз әбәдијәт боју падшаһлыг едәчәк!»^д

16 Аллаһын һүзурунда тахтларда отуран ијирми дөрд ағсагал үзүстә гапаныб Аллаһа сәчдә етди^е вә 17 деди: «Еј Вар Олан,^в Вар Олмуш, еј Јеһова Аллаһ, Гүдрәт Саһиби, Сәнә шүкүрләр олсун! Чүнки Сән бөјүк күчүнә гуршаныб падшаһлыг етмәјә башладын.^г 18 Лакин халглар гәзәбләнди, Сәнин дә гәзәбин чошду вә өлүләри муһакимә етмәк, гулун пејғәмбәрләри,^ж мүгәддәсләри, адындан горханлары, кичикләри вә бөјүкләри мукафатландырмаг^з, јери төләф едәнләри төләф етмәјин вахты кәлди».^д

19 Көјдә Аллаһын мөбәди ачылды вә орада Онун Әһд сандығы көрүндү.^в Бу дәм шимшәкләр чахды, көј курулдады, сәсләр ешидилди, зәлзәлә олду вә күчлү долу јағды.

12 Көјдә бөјүк бир әләмәт көрүндү: күнәшә бүрүмүш бир гадын^д. Ај онун ајагларынын алтында иди, башында он ики улдуздан ибарәт таç

варды. **2** Гадын һамилә иди вә ағрыдан, доғуш санчыларындан ғышгырырды.

3 Сонра көйдә башга бир эламәт көрүндү. Будур, једди-башлы, онбујнузлу, ал-ғырмызы рәнкдә бөјүк әждаһа.^а Онун башларында једди тач варды.

4 О, гујруғу илә көјдәки улдузларын^б үчдә бирини сүпүрүб јерә атды.^в Әждаһа доғмағ дәјаныб^г көзләјирди ки, о, азад олан кими көрпәсини удсун.

5 Гадын бир оғлан ушағы доғду.^д Бу оғул бүтүн халглара дәмир чомагла чобанлығ едәчәк.^е Гадынын өвлады о андача Аллаһын јанына, Онун тахтына апарылды. **6** Гадын исә чөллүјә гачды. Аллаһ онун үчүн орада јер назырламышды. Орада гадыны 1260 күн^ж әрзиндә бәсләјәчәкдиләр.

7 Сонра көйдә мұһарибә олду. Микајыл^з өз мәләкләри илә әждаһаја гаршы вә әждаһа да өз мәләкләри илә онлара гаршы вурושду, **8** лакин үстәләјә билмәди*. Артығ онлар үчүн көйдә јер галмады. **9** Беләликлә, Иблис^и вә Шейтан^й адланан бөјүк әждаһа,^к бүтүн дүнјаны алдадан^л гәдим илан^м јерә атылды,^н мәләкләри дә онунла бирликдә атылды. **10** Сонра көйдә кур бир сәс ешитдим:

«Инди Аллаһымызын гүдрәти, хиласы, Падшаһлығы^о вә Мәсиһинин һакимийјәти јетиши,^п чүнки гардашларымызы кечә-күндүз Аллаһымызын гаршысында иттиһам едән јерә атылды!»^р **11** Онлар иттиһам едәни Гузунун ганы^с илә вә вердикләри шәһадәт^т

12:7 * Мәнәсы: Аллаһа тај кимдир?
12:8 * Дикөр вариант: лакин о (әждаһа) мәғлүб олду.

ФӘС. 12

а Вһ 12:9
вһ 20:2
б Өј 38:7
в Јр 6:2
Јд 6
г Јр 3:15
Ғ Вһ 11:15
д 36:2,9
36 110:2
вһ 19:15
е Вһ 12:14
ө Дн 10:13
Дн 12:1
Јд 9
ж Мр 4:1
Јһ 6:44
Иб 2:14
Јр 4:7
1Бт 5:8
з 1См 21:1
Өј 1:6
3к 3:2
Мр 4:10
Јһ 13:27
Ғм 16:20
2Ск 2:9
и Вһ 12:3
вһ 20:2
ы 2Кр 4:4
2Кр 11:14
Еф 2:2
1Јһ 5:19
ј Јр 3:1
2Кр 11:3
Вһ 12:14
к Лк 10:18
вһ 12:13
к Вһ 11:15, 17
л Ғм 13:11
Иб 9:28
1Бт 1:5
м Өј 1:9
3к 3:1
н 1Бт 1:18, 19
о һә 1:8
2Тм 1:8
вһ 1:9

Сағ сүтүн

а 1Јһ 2:14
б Мр 16:25
лк 14:26
һә 20:24
в Өш 57:20
Өш 60:2
вһ 17:15
г Мр 24:34
Ғм 16:20
2Тм 3:1
2Бт 3:3
Ғ Лк 10:18
д Јр 3:15
вһ 12:1
е Чк 19:4
Өш 40:31
ө Вһ 12:6
ж Јр 3:1
2Кр 11:3
з Јр 3:15
и Мр 24:9
һә 1:8
вһ 1:9
вһ 6:9

ФӘС. 13

ы Өш 57:20
вһ 21:1
ј Вһ 11:7
вһ 13:18
к Вһ 12:9
к Лк 4:6

илә мәғлүб етдиләр.^а Онлар өлүмүн көзүнә дик бахыб бу јолда чанларындан кечмәјә һазыр олдулар.^б **12** Буна көрә дә, еј көләр вә көләрин сакинләри, севиниң! Јерә вә дәннизә^в исә вај олсун! Чүнки Иблис вахтынын аз олдуғуну биләрәк^г бөјүк гәзәблә јаныныза енди».

13 Әждаһа јерә атылдығыны көрәндә^д оғлан ушағы доғмуш гадыны тәғиб етмәјә башлады.^е **14** Анчаг гадына чөллүкдәки јеринә учмағ үчүн ики бөјүк гартал ганады^ө верилди. Орада, иланын көзүндән узаг јердә, гадыны дөвр, дөврләр вә јарым дөвр^ж әрзиндә бәсләјәчәкләр.^з

15 Илан гадыны суда боғмағ үчүн онун ардынча ағзындан сел бурахды. **16** Лакин јер гадынын имдадына чатды. Јер ағзыны ачыб әждаһанын ағзындан чыхан сели удду. **17** Әждаһа гадына бәрк гәзәбләнди вә онун өвладындан^и галанлара – Аллаһын әмрлеринә әмәл едән вә Иса һагғында шәһадәт едәнләрә гаршы вурушамағ кетди.^к

13 О*, дәнзинин гуму үзәриндә дурду.

Бу вахт көрдүм ки, дәннздән^л онбујнузлу, једдибашлы бир вәһши һејван^м чыхыр. Онун бујнузлары үстүндә он тач варды, башларында исә күфрлү адлар јазылмышды. **2** Көрдүјүм вәһши һејван бәбирә бәнзәјирди. Амма пәнчәләри ајы пәнчәси, ағзы исә шир ағзы кими иди. Әждаһа^н бу вәһши һејвана күч, тахт вә бөјүк сәлаһийјәт верди.^о

12:14 * Јәни үч дөвр јарым. 12:17 * һәрфән: тохумундан. 13:1 * Јәни әждаһа.

3 Мән көрдүм ки, онун башларыннан бири, санки, өлүмчүл жараланыб. Лакин сонра бу ағыр жара сагалды^а вә бүтүн бәшәр һејрәтлә вәһши һејвана ардынча кетди. 4 Инсанлар әждаһага сәчдә етдиләр, чүнки о, вәһши һејвана сәләһијјәт вермишди. Онлар вәһши һејвана да сәчдә гылыб дејирдиләр: «Бу вәһши һејванын тайы-бәрабәри вармы? Ким онунла вуруша биләр?» 5 Она ловға-ловға данышан, күфр сөйләјән ағыз вә гырх ики ај әрзиндә^б һакимијјәт сүрмәк ихтијары верилди. 6 О, ағзыны ачыб Аллаһа, Онун адына, мәскәнинә вә көләрин сакинләринә^в күфр сөйләди. 7 Она һәмчинин изин верилди ки, мүгәддәсләрлә вурушун вә онлары мәғлуб етсин.^г Үстәлик, она һәр бир тајфа, үммәт, дил вә халг үзәриндә һакимијјәт верилди. 8 Јер үзүндә јашајанларын һамысы она сәчдә едәчәкләр. Бәшәрин тәмәли гојуланнан бәри онларын ады гәтлә јетирилмиш^д Гузунун һәјат китабына^е јазылмыр.

9 Гулағы олан ешитсин.^ә 10 Ким әсир дүшмәлидирсә, әсир дүшәчәк, ким гылынчла өлдүрәрсә*, гылынчла өлдүрүлмәлидир.^ж Бурада мүгәддәсләрә^з дөзүм^и вә иман^ы көрәкдир.

11 Сонра мән јерин тәркиндән галхан башга бир вәһши һејван көрдүм. Онун гузу бујнузуна бәнзәр ики бујнузу вар иди, лакин о, әждаһа^а кими данышмаға башлады. 12 О, биринчи вәһши һејванын^к өнүндә онун бүтүн сәләһијјәтиндән истифадә едир, јери вә сакинләрини өлүмчүл јарасы сагал-

ФӘС. 13

а Bh 13:14

б Bh 11:2, 3

в Bh 12:12

г Дн 7:25

F Bh 12:17

д Әш 53:7
Mr 27:50
Bh 5:6, 12е Bh 3:5
Bh 21:27

ә Mr 11:15

ж Mr 26:52

з Дн 7:18
1Кр 6:2
Bh 20:6и Mr 24:13
И6 10:36
И6 12:3

ы Bh 2:10

ј Bh 16:13
Bh 20:2

к Bh 13:1

Сағ сүтун

а Bh 13:3

б Bh 13:3

в Bh 19:20
Bh 20:4г Bh 14:9, 10
Bh 16:2
Bh 19:20

F Bh 14:11

д Bh 15:2

е Дн 3:1

ФӘС. 14

ә Jh 1:29
Bh 5:6
Bh 22:3

ж Bh 7:4

з 36 2:6
И6 12:22
15т 2:6

и Bh 3:12

ы Bh 4:6

ј Bh 4:4
Bh 19:4

мыш биринчи вәһши һејвана сәчдә гылмаға мәчбур едир.^ә 13 О, бөјүк әләмәтләр көстәрир, бәшәрин көзү гаршысында һәтта көјдән алов јағдырды.

14 Она вәһши һејванын гаршысында көстәрмәк үчүн әләмәтләр верилмишди. О, бу әләмәтләрлә јер үзүнүн сакинләрини алдадыр вә онлара дејирди ки, гылынч јарасы алыб сонрадан сағалмыш^б вәһши һејванын сурәтини^в дүзәлтсинләр. 15 Она бу вәһши һејванын сурәтинә нәфәс вермәк изни верилди ки, вәһши һејванын сурәти һәм данышсын, һәм дә она сәчдә етмәк иста-мәјәнләри өлдүртдүрсүн.

16 О, бүтүн инсанлары — кичикләри вә бөјүкләри, варлылары вә касыблары, азадлары вә гуллары сағ әлләринә вә ја алынларына нишан гојдурмаға мәчбур едир.^г 17 Белә ки, үзәриндә бу вәһши һејванын нишаны, јәни вәһши һејванын ады^д вә ја адынын рәгәми олмајан адам алгы-сатгы едә билмәсин.^д 18 Бурада һикмәт көрәкдир. Гој дәррақәли адам вәһши һејванын рәгәмини һесабласын, чүнки бу рәгәм инсан рәгәמידир. Онун рәгәми алты јүз алтмыш алтыдыр.^ә

14 Сонра бахдым вә будур: Гузу^ә вә онун јанында 144 000 нәфәр^ж Сион^з дағында дурублар. Онларын алынларында Гузунун вә онун Атасынын ады^и јазылмышды. 2 Көјдән бир сәс ешитдим. Бу сәс кур суларын вә күчлү көј курултусунун сәсинә охшайды. Ешитдијим сәс һәм дә чәнкдә чалыб-охујанларын сәсини хатырладырды. 3 Онлар тахтын, дөрд мәхлугун^ы вә ағсагалларын^ј гаршысында,

санки, жени бир маһны^а оху-
журлар. Бу маһныны јердән
сатын алынмыш 144 000 нә-
фәрдән^б башга һеч кәс өјрә-
нә билмирди. **4** Бунлар бакир
галмыш, өзләрини гадынлар-
ла ләкәләмәмиш шәхсләрдир.^в
Гузу һара кетсә, онлар да онун
ардынча кедирләр.^г Онлар Ал-
лаһ вә Гузу үчүн инсанларын
арасындан^д нүбар^е кими алын-
мышлар. **5** Онларын ағзында
һеч бир һижлә тапылмамыш-
дыр. Онлар гүсурсуздулар.^ө

6 Сонра көјүн үзү илә учан
башга бир мәләк көрдүм. Бу
мәләкдә јер үзүнүн сакин-
ләринә — һәр халга, тајфа-
ја, дилә вә үммәтә чар чәк-
мәк үчүн әбәди мүждә варды.^з

7 О, учадан дејирди: «Аллаһ-
дан горхун, Ону учалдын, чүн-
ки Онун һөкм вахты јетишиди.^ж
Көјү, јери, дәнизи^з вә булагла-
ры јарадана тәзим един».

8 Онун ардынча икинчи мө-
ләк кәләрәк дејирди: «Јыхыл-
ды! Бүтүн халглара өз әхлаг-
сызлыг шәһвәтинин шәрабы-
ны ичирдән^ж Бөјүк Бабил^ж јы-
хылды!»^з

9 Онларын ардынча үчүн-
чү мәләк кәләрәк учадан де-
јирди: «Әкәр кимсә вәһши һеј-
вана^ж вә онун сурәтинә сәчдә
едир, алнына вә ја әлиндә ни-
шан гојдурусса,^к **10** о, Алла-
һын гәзәб касасына сүзүл-
мүш шәрабы, Онун һиддәти-
нин халис шәрабыны^л ичәчәк,
мүгәддәс мәләкләрин вә Гузу-
нун көзү гаршысында алов вә
күкүрд ичиндә эзаб чәкәчәк.^м

11 Онларын чәкдији эзабын
түстүсү әбәдијјәт боју^н галха-
чаг. Вәһши һејвана вә онун су-
рәтинә сәчдә едиб онун ады-
нын нишаныны гәбул едәләр
нә кечә, нә дә күндүз раһат-
лыг билмирләр.^ө **12** Бурада

ФӘС. 14

а 36 33:3
36 98:1
36 149:1
Бһ 5:9

б Бһ 7:4

в 2Кр 11:2

Јр 1:27

Јр 4:4

г 1Бт 2:21

д 1Кр 6:20

1Кр 7:23

Бһ 5:9

е Јр 1:18

ө Еф 5:25-27

Јд 24

з Мр 24:14

Мр 13:10

Һә 1:8

ж 2Бт 2:9

з Чх 20:11

36 146:6

и Әр 51:7, 8

Бһ 17:1, 2

Бһ 18:2, 3

ы Бһ 17:18

ј Әш 21:9

Бһ 18:21

к Бһ 13:1

к Бһ 13:15, 16

л 36 75:8

Бһ 11:18

Бһ 16:19

м Бһ 21:8

н Мр 25:46

2Ск 1:9

Бһ 19:3

о Бһ 13:16-18

Бһ 16:2

Бһ 20:4

Сағ сүтүн

а Иб 10:38

б Бһ 13:10

в 1Кр 15:51, 52

1Ск 4:16, 17

г Дн 7:13

д Мр 13:30

е Јл 3:13

ө Бһ 19:11, 15

ФӘС. 15

ә Бһ 16:1

Аллаһын әмрләринә әмәл едән
вә Исанын иманындан^а бәрк
јапышан мүгәддәсләрә^б дөзүм
кәрәкдир».

13 Көјдән бир сәс ешитдим.
О дејирди: «Јаз! Индән белә
Ағанын јолунда өләнләр^в нә
бәхтијардыр! Рух онлара де-
јир ки, ишләрини сахлајыб
динчәлсинләр, чүнки әмәллә-
ри онларла бирликдә кедир».

14 Сонра бахдым вә буду-
р: бир ағ булуд. Булудун үстүндә,
санки, инсан оғлу^г отурмушду.
Онун башында гызыл тач вә
әлиндә ити ораг вар иди.

15 Мәбәддән даһа бир мө-
ләк чыхды. О, булудун үзәрин-
дә отурана учадан деди: «Ора-
ғыны ишә сал вә бич. Артыг
бичин вахтыдыр вә јерин мән-
сулу там јетишиб».^г **16** Булу-
дун үзәриндә отуран орағыны
јерә тушлады вә јер үзү би-
чилди.

17 Сонра көјдәки мәбәддән
ајры бир мәләк чыхды. Онун
да әлиндә ити ораг варды.

18 Даһа сонра гурбанкаһ-
дан башга бир мәләк чых-
ды. Онун од үзәриндә һөк-
мү вар иди. О, ити орағы
олана учадан деди: «Әлиндәки
ити орағы ишә сал вә јер
үзүндә битән мејнәнин сал-
хымларыны јығ, чүнки үзүм
дәјиб».^д **19** Онда мәләк ора-
ғыны јерә тушлады вә јердә
битән мејнәни кәсиб Аллаһын
гәзәбинин бөјүк үзүмсыханы-
на атды.^ө **20** Үзүм шәһәрдән
кәнарда тапдаланды. Үзүмсы-
хандан ахан ган тәхминән 1600
стади* мәсафәјә јајылыб атла-
рын јүәнинә гәдәр галхды.

15 Мән көјдә мөһтәшәм вә
һејрәт доғуран башга
бир әламәт көрдүм: једди бәла
кәтирән једди мәләк.^ө Бунлар

14:20 * Төх. 296 км. Б14 өләвәсинә бах.

ахырынчы бәлалар иди, чүнки Аллаһын гәзәби бунларла таммланырды.^а

2 Сонра мән, санки, аловла шүшәнин гарышығындан бир дәниз^б көрдүм. Дәнизин гырағында вәһши һејванын, онун сурәтинин^в вә адынын^г рәгәми үзәриндә гәләбә чаланлар^г дурмушдулар. Онларын әлиндә Аллаһын чәнкләри варды. 3 Онлар Аллаһын гулу Мусанын^а вә Гузунун^е маһнысыны охујурдулар:

«Еј Јеһова Аллах, еј Гүдрәт Саһиби!^о Ишләрин мөһтәшәм^ж вә һејрәтамыздыр. Еј Әбәдијәт Падшаһы,^з јолларың һагг^в вә доғрудур. 4 Ким Сәндән горхмаз, ким адыны учалтмаз, еј Јеһова, ахы тәкчә Сән сәдагәтлисән?!^ы Бүтүн халглар кәлиб гаршында баш әјәчәк,^д чүнки һагг һөкмләрин ашкар олду».

5 Бундан сонра мән көләрдә Шәһадәт чадырынын^к мүгәддәс мөканынын ачылдығыны^к көрдүм. 6 Мүгәддәс мөкандан једди бәла кәтирән^л једди мәләк чыхды. Онлар әјинләринә тәмиз, парлаг кәтандан либас кејмиш, синәләрини гызыл кәмәрлә гуршамышдылар. 7 Дөрд мәхлуддан бири једди мәләјә әбәди вар олан Аллаһын гәзәби^м илә долу једди гызыл чам верди. 8 Мүгәддәс мөкан Аллаһын чалалындан^н вә гүдрәтиндән түстү илә долду. Једди мәләјин кәтирдији једди бәла^о баша чатмајынча һеч кәс мүгәддәс мөкана кирә билмәди.

16 Мүгәддәс мөкандан кур бир сәс^е једди мәләјә деди: «Кедин, Аллаһын гәзәби илә долу једди чамы јерин үзәринә бошалдын».^п

2 Биринчи мәләк кедиб чамыны јерин үзәринә бошалт-

ФӘС. 15

а Вһ 16:17
б 1Пд 7:23
Вһ 4:6
в Вһ 13:15
г Вһ 13:18
Ғ Вһ 2:7
д Чх 15:1
Гһ 31:30
е Јһ 1:29
ө Чх 6:3
ж Чх 15:11
з 36 111:2
36 139:14
з Әр 10:10
1Тм 1:17
и Гһ 32:4
36 145:17
ы Әр 10:6, 7
ј 36 86:9
Мһ 1:11
к һә 7:44
И6 8:1, 2
И6 9:11
к Вһ 11:19
л Вһ 15:1
М 36 75:8
Әр 25:15
Вһ 14:9, 10
н Чх 40:34, 35
1Пд 8:10, 11
Әш 6:4
һә 44:4
о Вһ 15:1

ФӘС. 16

ө Вһ 16:17
л 36 69:24
Сф 3:8

Сағ сүтун

а Вһ 8:7
б Вһ 13:16, 18
в Вһ 13:15
Вһ 19:20
г Чх 9:10
Ғ Вһ 8:8
д Чх 7:20
ө Әш 57:20
ө Вһ 8:10
ж Чх 7:20
з 36 78:44
з Вһ 1:4
и 36 145:17
Вһ 15:4
ы Гһ 32:4
36 119:137
ј 36 79:3
к Әш 49:26
к Вһ 18:20
л Чх 6:3
М 36 19:9
36 119:137
Вһ 19:1, 2
н Вһ 8:12
о Чх 10:21
Әш 8:22

ды.^а Үзәрләриндә вәһши һејванын нишаны оланларын^б вә онун сурәтинә ситајиш едәнләрин^в бағдәнләриндә бәдхас-сәли, ағрыјан јаралар әмәлә кәлди.^г

3 Икинчи мәләк чамыны дәнизә бошалтды.^г Дәниз гана чеврилди.^а Су өлү ганы кими олду вә дәниздә^е јашајан бүтүн чанлылар тәләф олду.

4 Үчүнчү мәләк чамыны чајлара вә буагларла^о бошалтды. Бу сулар да гана чеврилди.^ж 5 Мән суларын үзәриндә һөкмү олан мәләјин бу сөзләрини ешитдим: «Еј Вар Олан, Вар Олмуш,^з Вәфа Саһиби!» Сән һагсан, чүнки бу һөкмләри чыхартдын.^ы 6 Онлар мүгәддәсләрин вә пејғәмбәрләрин ганыны ахытмышдылар,^д Сән дә онлара ган уддурдун.^к Чүнки онлар буна лајигдиләр!»^к 7 Сонра мән гурбанкаһдан бир сәс ешитдим: «Бәли, Јеһова Аллах, еј Гүдрәт Саһиби!»^л Сәнин һөкмләрин һагг вә доғрудур».^м

8 Дөрдүнчү мәләк чамыны күнәшин үзәринә бошалтды^н вә күнәшә изин верилди ки, инсанлары аловла гарсаласын. 9 Инсанлар гызмар истидән говрулсалар да, бу бәлаларын үзәриндә һөкмү олан Аллаһын адына күфр етдиләр, өз әмәлләриндән дөнүб төвбә етмәдиләр вә Ону мәдһ етмәдиләр.

10 Бешинчи мәләк өз чамыны вәһши һејванын тахтына бошалтды. Онун падшаһлығы зүлмәтә гәрг олду.^о Инсанлар ағрыдан ағызларында дилләрини чејнәмәјә башладылар, 11 лакин чәкдикләри ағрыла, дүчар олдуглары јаралара көрә көјләрин Аллаһына күфр етдиләр вә әмәлләриндән төвбә етмәдиләр.

12 Алтынчы мэләк өз чамыны бөжүк Фәрат чаына^а бошалтды.^б Күндөгәндән кәлән падшаһларын јолу һазырлансын дејә,^в чаын сулары гуруду.

13 Мән әждаһанын^г, вәһши һеванын вә јаланчы пејғәмбәрин ағзындан чыхан, гурбағаја охшар үч мурдар вәһј* көрдүм. 14 Бу вәһјләр чин вәһјләридир вә әләмәтләр көстәрирләр.^д Онлар јер үзүнүн падшаһларынын јанына кедиб онлары Гадир Аллаһын бөжүк күнүндә^е олачаг мүһарибәјә топлајырлар.^ө

15 «Будур, мән оғру кими кәлирәм.^ө Ојаг галыб* палтарыны горујан хошбәхтир. Чүнки о, чылпаг кәзмәјәчәк вә инсанларын гаршысында биабыр олмајачаг».^з

16 Онлар падшаһлары ибраничә Армакеддон*^ж адланан јерә топладылар.

17 Једдинчи мэләк өз чамыны һаваја бошалтды. Бу вахт мүгәддәс мәкәндакы тахтдан кур бир сәс кәлди:^з «Тамам олду!» 18 Көј курулдады, шимшәк чакды, сәсләр кәлди вә бөжүк бир зәлзәлә олду.^д Елә бир зәлзәлә ки беләси инсан дүнјаја кәләндән бәри олмајыб. 19 Бөжүк шәһәр* үч јерә парчаланды. Халгларын шәһәрләри дә јыхылды. Бөжүк Бабил* Аллаһын өнүндә хатырланды ки, она Аллаһын шиддәтли гәзәбинин шәрабы илә долу чам верилсин.^е 20 Бүтүн адалар гачды, дағлар гејб олду.^ө 21 Инсанларын үзәринә көјдән һәр дәнәси бир талант* ағырлығында

ФӘС. 16
 а Вһ 9:13, 14
 б Әр 50:38
 в Әш 44:27, 28
 г Вһ 12:3
 д Фһ 13:11, 13
 е Әш 13:6
 өр 25:33
 һә 30:3
 јл 1:15
 јл 2:1, 11
 сф 1:15
 зБт 3:11, 12
 е Вһ 19:19
 ө 1Ск 5:2
 зБт 3:10
 ж Лк 21:36
 з Вһ 3:18
 и 2См 35:22
 зк 12:11
 Вһ 19:19
 ы Вһ 16:1
 ј һә 38:19
 дн 12:1
 иб 12:26
 к Вһ 17:18
 к Вһ 18:2
 л Әр 25:15
 Вһ 15:7
 м Вһ 6:14

Сағ сүтүн
 а Әј 38:22, 23
 б Чх 9:24

ФӘС. 17
 в Вһ 16:1
 г Әр 51:13
 Вһ 17:15
 Вһ 19:2
 д Јр 4:4
 Вһ 18:9
 е Әр 51:7
 Вһ 14:8
 Вһ 18:3
 ж Лк 16:19
 ө Вһ 18:11, 12
 Вһ 18:19
 ж Вһ 19:2
 з Вһ 18:5
 и Вһ 6:9
 Вһ 18:24
 Вһ 19:2
 ы Вһ 17:5
 ј Вһ 17:3
 к Вһ 20:1
 к Чх 32:32
 36:69,28
 Фн 4:3

олан ири долу јағды.^а Инсанлар бу бәлаја, бу долуја^б көрә Аллаһа күфр етдиләр, чүнки бу, мисли көрүнмәмиш бөжүк бәла иди.

17 Једди чамы^ө олан једди мэләкдән бири мәнә јахынлашыб деди: «Кәл, сәнә чохла сулар үстүндә отуран бөжүк фаһишәјә чыхарылачаг һөкмү көстәрим.^г 2 Дүнјанын падшаһлары онунла зина етмиш,^д јердә јашајанлар онун әхлагсызлығынын шәрабындан сәрхош олмушлар».^е

3 Мэләк руһун гүввәси илә мәни чөллүә апарды. Мән једдибашлы, онбујнузлу, ал-гырмызы рәнкли, күфрлү адларла долу вәһши һеванын белиндә отуран бир гадын көрдүм.

4 Гадын бәнөвшәји^ө вә ал-гырмызы либаса бүрүнмүш, гызыл, даш-гаш вә мирвари илә бәзәнмишди.^ө Онун әлиндә ијрәнч шејләрлә вә әхлагсызлығынын чиркабы илә допдолу гызыл чам вар иди. 5 Гадын алнына сирли бир ад јазылмышды: «Фаһишәләрин* вә дүнјадакы мурдарлығын анасы Бөжүк Бабил».^з 6 Гадын мүгәддәсләрин вә Исанын шаһидләринин^ж ганындан сәрхош иди.

Гадыны көрәндә бәрк тәәччүбләндим. 7 Онда мэләк деди: «Нижә тәәччүбләнирсән? Мән сәнә гадынын^д вә ону белиндә кәздирән једдибашлы, онбујнузлу вәһши һеванын/ сиррини ачачағам. 8 Көрдүјүн вәһши һеван әввәлләр олмушду, инди јохдур, амма дибсиз гујудан^к чыхмаг үзрәдир вә мәһв едиләчәк. Јерин сакинләри (ады бәшәр нәсли дүнјаја кәләндән бәри һәјат китабына^к јазылмајанлар) көрәндә ки, вәһши һеван әввәл-

16:13 * һәрфән: руһ. 16:16 * Јун. һар Македон. Мекиддо дағы мәнәсыны верән ибрани ифадәсиндән јараныб. 16:21 * Јунан таланты 20,4 кг-а бәрәбәр иди. Б14 әләвәсинә бах.

ләр олуб, инди јохдур, амма јенә олачаг, һејрәтә кәләчәк-ләр.

9 Бурада ағыл вә һикмәт кәрәкдир. Једди баш^а једди дағы билдирир. Гадын бу дағларын үстүндә отурур. **10** Онлар һәмчинин једди падшаһы тәмсил едир: онлардан беши јыхылды, бири инди вар, **о** бириси һәлә кәлмәјиб, амма кәләндә чох галмајачаг. **11** Әвәлләр олуб, амма инди олмајан вәһши һејван^б сәккизинчи падшаһдыр. **О**, једди падшаһдан төрәјәчәк вә мәһв едиләчәк.

12 Көрдүјүн он бујнуз һәлә падшаһлыг алмамыш он падшаһы тәмсил едир. Онлар вәһши һејванла бирликдә падшаһлыг һакимийјәти алачаглар, лакин бу һакимийјәт чәми бир саат сүрәчәк. **13** Онларын нијјәти бирди, буна көрә дә күч вә сәлаһийјәтләрини вәһши һејвана верирләр. **14** Онлар Гузу^в илә ворушачаглар, лакин Гузу ағалар Ағасы вә падшаһлар Падшаһы^г олдуғу үчүн онлары мәғлуб едәчәк.^ф Чағырылмышлар, сечилмишләр вә садигләр дә Гузу илә бирликдә гәләбә чалачаглар».^д

15 **О**, мәнә деди: «Сән фаһишәнин сулар үзәриндә отурдуғуну көрмүшдүн. Һәммин сулар үммәтләри, күтләләри, халглары вә дилләри тәмсил едир.^е **16** Көрдүјүн он бујнуз^в вә вәһши һејван^ж фаһишә^з нифрәт едәчәк, ону тар-мар едиб чылпаг гојачаг, әтини јејәчәк вә сонра ону јандырыб күлә чеви рәчәк.» **17** Бу фикри онларын үрәјинә Аллаһ гојуб.^ы Аллаһын сөзләри јеринә јетәнәдәк онлар өз падшаһлыг һакимийјәтини вәһши һејвана^ј вермәк-

ФӘС. 17

а Вһ 17:7

б Вһ 17:8

в Јһ 1:29
Вһ 5:6

г Мт 28:18
Һә 2:36
1Тм 6:15

ф Вһ 19:11, 15

д Рм 16:20

е Әш 57:20
Әр 51:13

ө Вһ 17:12

ж Вһ 17:8

з Вһ 17:7

и Лә 21:9
Вһ 18:8

ы Јш 11:19, 20
Мс 21:1

ј Вһ 17:12

Сағ сүтүн

а Вһ 17:5

ФӘС. 18

б Әш 21:9
Әр 51:8
Вһ 14:8

в Әш 13:21
Әр 50:39

г Әр 51:7

ф Вһ 17:1, 2

д Әш 48:20
Әш 52:11
Әр 50:8

е Әр 51:6, 45
2Кр 6:17

ө Әр 51:9

ж Вһ 16:19

з Әр 50:29
2Сж 1:6

и 36 137:8
Әр 50:15

ы 36 75:8

ј Вһ 16:19

лә Аллаһын фикрини, ејни заманда өз үрәкләриндән кечән фикри ичра едәчәкләр. **18** Көрдүјүн гадын^а исә јерин падшаһлары үзәриндә һөкманлыг едән бөјүк шәһәрин тимсалыдыр».

18 Бундан сонра мән әлиндә бөјүк сәлаһийјәт олан башга бир мәләјин көјдән ендијини көрдүм. Онун чалалындан бүтүн јер үзү ишыгланды. **2** **О**, кур сәслә бәјан етди: «Јыхылды! Бөјүк Бабил јыхылды!»^б **О**, чинләрин мәскәнинә, һәр чүр мурдар руһун*, һәр чүр напак вә мәнфур гушун јувасына чевирилди!»^в **3** Чүнки бүтүн халглар онун әхлагсызлыг шәһвәтинин шәрабынын гурбаны олду.^г Дүнјанын падшаһлары онунла зина етдиләр,^ф дүнјанын тачирләри онун абырсызлыгла сүрдүјү дәбдәбәли јашајышы сајәсиндә варландылар».

4 Мән көјдән кәлән башга бир сәс ешитдим: «Еј халгым,^д ондан чыхын ки, онун күнаһларына шәрик олмајасыныз вә онун башына кәләчәк бәләлар сизин башыныза кәлмәсин.»^е **5** Чүнки онун күнаһлары галаглары көјә чатыб.^ө Аллаһ онун һагсызлыгларыны јадына салды.^ж **6** Гој башгаларына нә едибсә,^з әвәзини икигат алсын, бәли, әмәлләри икигат башына гајытсын.» Гој шәрабы гарышдырдығы чамда^ы онун үчүн икигат артыг гарышдырылсын.^ј **7** Она өзүнү учалтдығы гәдәр, абырсыз, дәбдәбәли јашајышы бойда әзаб, дәрәд верин. Чүнки **о**, үрәјиндә дејир: “Мән тахтада отурмуш бир мәликәјәм, дул галмамышам, һеч вахт да

18:2 * Дикер вариант: нәфәсин; вәһјин.

дәрд билмәчәчәәм”.^а **8** Буна көрә дә бүтүн бәлалар, өлүм, дәрд вә гытлыг бир күн ичиндә онун башына кәләчәк вә о, одда јаныб күл олачаг,^б чүнки она һөкм кәмиш Јеһова Аллаһ гүдрәтлидир.^в

9 Онунла зина етмиш вә абырсыз дәбдәбә ичиндә јашамыш дүнја падшаһлары, о јанаркән чыхан түстүјә бахыб онун үчүн аглајачаг вә кәдәрдән башларына дөјәчәкләр.

10 Онлар онун чәкдији эзабдан горхараг гырагда дајаныб дејәчәкләр: “Һејиф, һејиф сәндән, еј бөјүк шәһәр,^г еј гүдрәтли Бабил! Чүнки һөкмүн бир ан ичиндә кәлди”.

11 Һәмчинин дүнјанын тачирләри дә аглашыр, онун үчүн јас тутурлар, чүнки артыг малларыны алан јохдур. **12** Онларда олан гызылы, күмүш, даш-гашы, мирвариләри, зәриф кәтаны, ипәји, бәнөвшәји вә ал-гырмызы гумашы, әтирли ағачдан, ширмајыдан, һәр чүр гијмәтли ағачдан, мисдән, дәмйрдән, мәрмәрдән дүзәлдилмиш маллары, **13** дарчыны, һили, бухуру, әтирли јағы, күндүрү, шәрабы, зейтун јағыны, әла уну, буғданы, мал-гараны, гојун-гузуну, атлары, арабалары, гуллары вә инсанлары алан јохдур. **14** Бәли, үрәјинин арзуладығы дадлы мејвәләр әлиндән чыхды, ләзиз тәамлар вә дәбдәбәли шејләр јоха чыхды вә даһа һеч вахт тапылмајачаг.

15 Бу маллары алыб-саган вә Бөјүк Бабилин сәјәсиндә варланан тачирләр онун чәкдији эзабдан горхараг гырагда дурачаг. Онлар јас тутуб ағлашачаг **16** вә белә дејәчәкләр: “Һејиф, һејиф сәндән, зәриф кәтана, бәнөвшәји вә ал-гырмы-

ФӘС. 18
а Әш 47:7-9

б Лв 21:9

в Әр 50:34

г Дн 4:30

Сағ сүтүн

а Вһ 17:4

б Әш 47:11

в Әр 51:48

г Вһ 14:12

Ғ Гн 32:43
Рм 12:19
Вһ 6:9, 10
Вһ 19:1, 2

д Әр 51:63, 64

е Әш 47:9
Гт 5:19, 20

ә Вһ 6:9, 10
Вһ 16:5, 6

ж Јр 9:6
Әр 51:49

зы гумаша бүрүнмүш, тәмтәраг ичиндә гызыл, даш-гаш вә мирвариләрлә бәзәнмиш^а бөјүк шәһәр! **17** Чүнки бу бойда сәрвәт бир ан ичиндә мәнв едилди!”

Бүтүн кәми капитанлары, дәниз сәјаһәтчиләри, дәнизчиләр, доланышығы дәниздән чыхан бүтүн адамлар гырагда дуруб, **18** о јанаркән галхан түстүјә бахыб гышгырырдылар: “Бу бөјүк шәһәрин тајы-бәрабәри вармы?” **19** Онлар башларына тоз-торпаг төкүр, аглашыб шивән гопарараг дејирдиләр: “Һејиф, һејиф сәндән, еј бөјүк шәһәр! Бир ан ичиндә мәнв олдун!^б Ахы сәнин тәмтәраглы јашајышын сәјәсиндә дәниздә кәмиси олан һәр кәс варланмышды”.

20 Еј көјләр^в, мүгәддәсләр^г, һөвариләр вә пејғәмбәрләр, шадланын! Чүнки Аллаһ сиздән өтрү она һөкм кәсди.^г

21 Онда бир күчлү мәләк бөјүк дәјирман дашына охшар бир дашы галдырыб дәннизә атды вә деди: «Бөјүк шәһәр Бабил дә бу чүр сүрәтлә јыхылачаг вә даһа һеч вахт тапылмајачаг.^д **22** Сәндә даһа чәнк чалыб-охујанларын, неј, кәрәнај чаланларын вә дикәр мусигичиләрин сәси ешидилмәјәчәк. Артыг сәндә сәнәткар тапылмајачаг вә дәјирман дашынын сәси ешидилмәјәчәк. **23** Сәндә бир даһа чыраг јанмајачаг, бәј-кәлин сәси ешидилмәјәчәк. Ахы сәнин тачирләрин дүнјанын нүфузлу адамлары иди вә сән өз чиндарлығынла^е бүтүн халглары јолдан чыхартмышдын. **24** Бәли, бу шәһәрдә пејғәмбәрләрин, мүгәддәсләрин^ә вә јер үзүндә гәтлә јетирилмишләрин һамысынын ганы тапылыб».ж

19 Бундан сонра мән көйдә бөйүк бир издиһамын сәсинә охшар бир кур сәс ешитдим. Сәс белә дејирди: «Јаһа* алгыш един!^а Гуртулуш, шан вә гүдрәт Аллаһымыза мәхсудур! **2** Чүнки Онун һөкмләри доғру вә әдаләтлидир.^б Ахы О, бүтүн дүнјаны өз әхлагсызлығы илә позмуш бөйүк фаһишәә һөкм кәсди, әлләри Онун гулларынын ганына булашмыш бу фаһишәдән гисас алды.»^в **3** Сәс тәкрап етди: «Јаһа алгыш един!^г Шәһәрин түстүсү әбәдијәт боју көә галхачаг!»^д

4 Ијирми дөрд ағсагал^е вә дөрд мәхлуг^б тахта отурмуш Аллаһын гаршысында диз чөкүб сәчдә етдиләр вә дедиләр: «Амин! Јаһа алгыш един!»^в

5 Тахтдан бир сәс кәлди: «Еј Аллаһымызын гуллары,^ж Ондан горхан кичикләр вә бөјүкләр,^з Она алгыш един!»

6 Сонра бөйүк бир издиһамын, кур суларын, күчлү көј курултусунун сәсинә охшар бир сәс ешитдим. Сәс дејирди: «Јаһа алгыш един!»^и Чүнки Гүдрәт Саһиб,^ы Аллаһымыз Јеһова падшаһлыг етмәә башлады!^к **7** Бир јердә севинәк, шадланаг вә Ону учалдаг, чүнки Гузунун тој күнүдүр, кәлин дә һазырлашыб. **8** Кәлинә зәриф кәтандан бичилмиш тәмиз, парлаг либас кејинмәјә изин верилди. Зәриф кәтан мүгәддәләрин сәләһ әмәлләрини билдирир.»^к

9 Мәләк мәнә деди: «Јаз! Гузунун тој зијафәтинә* дәвәт аланлар хошбәхтдирләр». Сонра о эләвә етди: «Бунлар Аллаһын доғру сөзләридир». **10** Онда мән она сәчдә етмәк үчүн ајагларына јыхылдым. Лакин о, мәнә деди: «Да-

ФӘС. 19

а 36 150:6
б Гн 32:4
36 19:9
Вһ 15:3
в Гн 32:43
2Пд 9:7
36 79:10
Вһ 18:20, 24
г 36 117:1
ф Әш 34:10
д Вһ 4:4
е Вһ 4:6
ө 36 106:48
ж 36 134:1
36 135:1
з 36 115:13
и 36 113:1
ы Чк 6:3
ј 36 97:1
Әш 52:7
Вһ 11:15
к Әш 61:10
Еф 5:25-27
Вһ 14:4
к Мт 22:2
Мт 25:10

Сағ сүтүн

а һә 10:25, 26
Вһ 22:8, 9
б Мт 28:19, 20
һә 1:8
в Мт 4:10
Јһ 4:23
г Лк 24:27
һә 10:43
1Бт 1:10, 11
ф Вһ 6:2
д Вһ 1:5
е Јһ 1:14
Вһ 3:14
ө Әш 11:4, 5
Иб 1:8, 9
ж Вһ 1:13, 14
з Јһ 1:1
и 2Ск 2:8
Вһ 1:13, 16
ы 36 2:9
Вһ 2:26, 27
ј Јн 3:13
Вһ 14:19, 20
к Мт 28:18
Фн 2:9-11
1Тм 6:15
Вһ 17:14
к һә 39:4, 17
л һә 39:18
м һә 39:20

јан! Буну етмә!^а Мән сәдәчә сәнин кими вә Иса һагын-да шәһадәт верән гардашларынын кими бир гулам.^б Аллаһа сәчдә гыл,^в чүнки Иса һагын-да шәһадәт пејғәмбәрликләрин мәғзидир.»^г

11 Сонра мән ачылымыш көјү көрдүм вә будур: бир ағ ат.^ф Атын белиндә отуран Садиг^а вә һәгиги^ө адланыр. О, әдаләтлә һөкм едир вә дөјүшүр.^ө **12** Онун көзләри алов сачыр,^ж башында чохла тач вар. Онун үзәриндә өзүндән башга һеч кимә мәлум олмајан бир ад јазылыб. **13** О, үстү ганлы* либас кејиниб, она «Аллаһын сөзү^з» ады верилиб.

14 Сәмави гошунлар ағ атларынын белиндә онун архасынча кәлирләр. Онларын әјниндә ағ, зәриф кәтандан тәмиз либас вар. **15** Онун ағзындан халглары вурмаг үчүн узун, ити гылынч^и чыхыр. О, халгларла дәмир чомагла чобанлыг едәчәк.^ы Үстәлик, о, Гадир Аллаһын шиддәтли гәзәбинин үзүмсыханында үзүм тапдалајыр.^ј **16** Онун либасынын үстүндә, буду өртән јердә «падшаһлар Падшаһы вә ағалар Ағасы» ады јазылмышдыр.^к

17 Сонра мән күнәшин ортасында дурмуш бир мәләк көрдүм. О, көј үзү илә учан бүтүн гушлара кур сәслә деди: «Бураја учун, Аллаһын бөјүк зијафәтинә топлашын!»^к **18** Падшаһларын, сәркәрдәләрин, гүдрәтлиләрин^л, атларынын вә атлыларынын әтини — истәр азад, истәр гул, истәр кичик, истәр бөјүк олсун — һамысынын әтини јејин.»^м

19 Мән көрдүм ки, вәһши һејван вә дүнја падшаһлары

19:13 * Дикәр вариант: үстүнә ган чиләнмиш.

илә гошунлары атын белиндә отуранла вә онун гошунлары илә вурушмаг үчүн бир жерә топлашыб.^а **20** Вәһши һејван јахаланды. Онун габағында әләмәтләр көстәриб үзәриндә вәһши һејванын^б нишаны оланлары вә онун сурәтинә ситајиш едәнләри^в јолдан чыхаран јаланчы пејғәмбәр^г дә онунла бирликдә тутулду. Онлары икиси дә күкүрдәлә јанан аловлу көлә диридири атылды.^д **21** Галанларыны исә атын белиндә отуран ағзындан чыхан узун гылынчла өлдүрдү.^е Бүтүн гушлар онларынын әтини јејиб дојдулар.^ж

20 Сонра мән көјдән онән бир мәләк көрдүм. Онун әлиндә дибсиз гујунун ачары^а вә бөјүк бир зәнчир варды. **2** О, гәдим иланы,^б Иблис^в вә Шејтан^г адланан әждаһаны^д тутуб мин иллијә буховлады вә **3** дибсиз гујуја атды. О, дибсиз гујунун^е ағзыны гапәјиб мөһүрләди ки, әждаһа, мин ил баша чатана кими, халглары аздырмасын. Сонра о, гыса мүддәтә азадлыға бурахылмамыдыр.^ж

4 Мән тахтлар көрдүм, онларда отуранлара һакимлик сәләһијјәти верилмишди. Мән һәмчинин Иса һагғында шаһидлик етдикләринә вә Аллаһдан данышдыгларына көрә бојунлары вурулмушлары көрдүм. Онлар вәһши һејвана вә онун сурәтинә ситајиш етмәмиш, алынларына вә әлләринә онун нишаныны вурдурмамышлар.^а Онлар дирилдәләр вә Мәсиһлә бирликдә мин ил падшаһлыг етдиләр.^б **5** (Галан өлүләр мин ил баша чатмајынча дирилмәдиләр.)^в Бу, биринчи дирилмәди.^г **6** Биринчи дирилмәдә^д пајы олан

ФӘС. 19

а Вһ 16:14, 16
б Вһ 13:16, 17
в Вһ 13:15
г Вһ 16:13
д Мр 10:28
2Тр 2:6
Јд 7
Вһ 20:14
е Вһ 2:16
Вһ 6:2
ж һә 39:4

ФӘС. 20

ә Вһ 9:1
ж Јр 3:1
з Јһ 8:44
и Зк 3:1
Вһ 12:9
ы Вһ 12:3
ј Вһ 9:11
к Вһ 20:7
к Вһ 13:15-17
л Мр 19:28
Лк 22:28-30
2Тм 2:12
Вһ 1:6
м һв 24:15
н 1Кр 15:23, 52
Фн 3:10, 11
1Сж 4:16
о Вһ 14:13

Сағ сүтүн

а Вһ 2:11
Вһ 20:14
б 1Кр 15:54
в 1Бт 2:9
г Вһ 1:6
Вһ 5:9, 10
д 2Пд 1:10
д Вһ 13:1
е Вһ 19:20
ө Вһ 4:2, 3
ж 2Бт 3:7
з Чк 32:33
36:69-28
Дн 12:1
и Јһ 5:28, 29
ы һв 10:42
ј Әш 25:8
1Кр 15:26
к Мр 5:22
Мр 18:9
Вһ 21:8
к Вһ 2:11
Вһ 20:6
л Вһ 17:8
м Мс 10:7

мүгәддәс вә хошбәхтдир. Онларын үзәриндә икинчи өлүмүн^а һөкмү^б јохдур. Онлар Аллаһын вә Мәсиһин каһинләри^в олачаг вә мин ил әрзиндә Мәсиһлә бирликдә падшаһлыг едәчәкләр.^г

7 Мин ил тамам олдугда Шејтан зиндандан бурахылачаг. **8** О кедиб јерин дөрд учундан халглары, Јәчүч вә Мәчүчү јолдан чыхарачаг, онлары саваша топлајачаг. Онларын сајы дәниз гуму гәдәрди.**9** Онлар дүнјанын һәр јеринә јајылдылар, мүгәддәсләрин дүшәркәсини вә севимли шәһәри мұһасирәјә алдылар. Лакин көјдән олар јағыб онлары утды.^д **10** Онлары јолдан чыхаран Иблис вәһши һејванын^е вә јаланчы пејғәмбәрин^ж атылдығы одлу-күкүрдүлү көлә атылды. Онлар әбәдијјәт боју, кечә-күндүз әзәб чәкәчәкләр.

11 Сонра мән бөјүк бир ағ тахт вә бу тахтда отураны көрдүм.^а Јер вә көј Онун габағындан гачды^б вә артыг онлар үчүн јер тапылмады. **12** Мән һәмчинин тахтын өнүндә дурмуш өлүләри — бөјүкләри вә кичикләри көрдүм. Тумарлар ачылмышды. Башга бир тумар да ачылды, бу тумар һәјат китабыдыр.^в Өлүләр тумарларда јазылмыш әмәлләринә мұвафиг мұһакимә едилди.^г **13** Дәниз онда олан өлүләри гәјтарды, өлүм вә Мәзар^д да онларда олан өлүләри гәјтардылар вә һәр бири өз әмәлләринә көрә мұһакимә едилди.^е **14** Өлүм вә Мәзар исә одлу көлә атылды.^ж Одлу көл^з икинчи өлүмү^к билдирир. **15** Ады һәјат китабында^д тапылмајан һәр кәс одлу көлә атылды.^м

20:13 * Ибр. шөол. Лүғәтә бах.

21 Сонра мән жени көҗ вә жени җер көрдүм.^а Чүнки көһнә көҗлә көһнә җер жох олмушду,^б дәнниз^в дә артыг жох иди. **2** Мән һәмчинин мүгәддәс шәһәри, Јени Јерусәлими көрдүм. О, көҗдән, Аллаһын јанындан^г енирди вә санки, нишанлысы үчүн бәзәниб-дүзәнмишди.^д **3** Бу вахт тахтдан кәлән кур сәс ешитдим: «Будур, Аллаһын чадыры инсанларладыр. О, онларла мәскән салачаг, онлар да Онун халгы олачаглар. Аллах Өзү онларла олачаг.^а **4** О, онларын көзләриндән бүтүн јашлары силәчәк.^б Артыг өлүм олмајачаг.^в Нә дәрд, нә фәрјад, нә дә ағры олмајачаг,^г чүнки әввәл-ки шејләр кечиб кетди».

5 Тахтда^о отуран деди: «Будур, Мән һәр шеји тәзә едирәм».^а Сонра әләвә етди: «Јаз, чүнки бу сөзләр доғру вә етибарлыдыр». **6** Сонра О, мәнә деди: «Онлар јеринә јетди! Мән Алфа вә Омегајам^а, әввәл вә ахырам.^б Сусајана һәјат чешмәсиндән сују навајы верәчәјәм.^в **7** Галиб кәлән бунлары мирас алачаг. Мән онун Аллаһы олачағам, о да Мәним оғлум олачаг. **8** Анчаг горхагларын, имансызларын^к, ијрәнчәк эмәл саһибләринин,^к гатилләрин, әхлагсызларын^л, чиндарлыгла мәшфул оланларын, бүтпәрәстләрин вә бүтүн јаланчыларын^м ағибәти од вә күчүрдлә јанан көл олачаг.^н Бу, икинчи өлүмү билдирир».^о

9 Ахырынчы једди бәлә^о илә долу једди чамы олан једди мәләкдән бири мәнә јахынлашыб деди: «Кедәк сәнә кәлини, Гузунун арвадыны^п көстәрим».

21:6 * Јунан әлифбасында биринчи вә ахырынчы һөрфләрин ады. **21:8** * Лүгәтдә «әхлагсызлыг» сөзүнә бах.

ФӘС. 21

а Әш 65:17
Әш 66:22
2Тҗ 3:13

б 2Тҗ 3:10
Вһ 20:11

в Әш 57:20

г Вһ 3:12

д Вһ 19:7

е Һә 37:27

ж Вһ 7:17

з Әш 25:8
1Кр 15:26

и Әш 35:10
Әш 65:19

к Вһ 4:2, 3

л 2Тҗ 3:13

м Вһ 1:8
Вһ 22:13

н 36 36:9
Әш 55:1
Вһ 7:17
Вһ 22:1

о 1Јһ 5:10

п 1Јһ 3:15

р Еф 5:5

с Јһ 8:44

т Вһ 19:20

у Мс 10:7
И6 10:26, 27
Вһ 2:11
Вһ 20:6

ф Вһ 15:1

х Вһ 19:7

Сағ сүгүн

а И6 12:22
Вһ 3:12
Вһ 21:2

б Әш 60:1, 2

в Чх 24:9, 10

г Вһ 22:14

д Мт 10:2-4
Лк 6:13-16
Һә 1:13

е Һә 40:3, 5

ж Вһ 4:3
Вһ 21:10, 11

10 О, руһун гүввәси илә мәни бөҗүк вә уча бир дағын башына апарды вә мәнә көҗдән, Аллаһын јанындан енән мүгәддәс Јерусәлим шәһәрини көстәрди.^а **11** Шәһәр Аллаһын чалагы илә пар-пар парылдајыр,^б чох гижмәтли даш кими, бүл-луртәк бәрг вуран јәшәм дашы кими ишылдајырды.^в **12** Шәһәрин бөҗүк вә һүндүр дивары вә он ики дарвазасы вар иди. Дарвазаларда он ики мәләк дурмушду вә Исраил оғулларынын он ики гәбиләсинин ады дарвазаларын үстүндә јазылмышды. **13** Шәһәрин үч дарвазасы шәргә, үчү шимала, үчү чәнуба, үчү дә гәрбә ачылырды.^г **14** Шәһәр диварынын бүнөврәсиндә он ики даш вар иди. Дашларын үстүндә Гузунун он ики һәварисинин^д ады јазылмышды.

15 Мәнимлә данышанын әлиндә шәһәри, дарвазалары вә диварлары өлчмәк үчүн бир гызыл гамыш чубуг варды.^е **16** Шәһәр дөрдбучаг шәклиндә иди, узунлуғу вә ени бир иди. О, шәһәри гамыш чубугла өлчдү, 12 000 стади^ж чыхды. Шәһәрин узунлуғу, ени вә һүндүрлүҗү бирдир. **17** О, шәһәр диварларына да өлчдү. Һәм бәшәри өлчү, һәм мәләк өлчүсү илә диварларын һүндүрлүҗү 144 гулач^з иди. **18** Дивар јәшәм дашындан,^и шәһәрин өзү исә халис гызылдан иди, шәффаф шүшәјә бәнзәјирди. **19** Шәһәр диварларынын бүнөврәси мүхтәлиф гижмәтли дашлардан иди: биринчи бүнөврә дашы јәшәм дашындан, икинчиси көҗ јагутдан, үчүнчүсү халседон дашындан, дөрдүнчүсү зүмруддән,

21:16 * Тәх. 2220 км. Б14 әләвәсинә бах. **21:17** * Тәх. 64 м. Б14 әләвәсинә бах.

20 бешинчиси сардониксдән, алтынчысы сард дашындан, јединчиси хризолитдән, сәккизинчиси берил дашындан, доггузунчусу топаздан, онунчусу хрилопраздан, он биринчиси киасинтдән вә он икинчиси аметистдән иди. 21 Он ики дарваза исә он ики мирвари иди. Һәр дарваза бир мирваридән иди. Шәһәрин баш күчәси халис гызыл иди, шәффаф шүшәј бәнзәјирди.

22 Мән орада мәбәд көрмәдим, чүнки бу шәһәрин мәбәди Гадир Аллах Јеһова^а вә Гузудур. 23 Шәһәрин күнәш вә ај ишығына еһтијачы јохдур, чүнки ону Аллаһын чалалы ишыгландырыр^б вә Гузу шәһәрин чырағыдыр.^в 24 Халглар онун нурунда јеријәчәкләр,^г дүнјанын падшаһлары өз чалалыны ораја кәтирәчәкләр. 25 Шәһәрин дарвазалары күн әрзиндә бағланмајачаг. Орада кечә дә олмајачаг.^г 26 Халгларын чалалыны вә шәрәфини ораја кәтирәчәкләр.^д 27 Анчаг мурдар шејләр, ијрәнч әмәл саһиләри вә јаланчылар о шәһәрә әсла кирмәјәчәк.^е Ораја јалныз адлары Гузунун һәјат китабына јазыланлар кирәчәк.^е

22 О, мәнә һәјат сују^ж ахан, бүллур кими шәффаф бир чај кестәрди. Чај Аллаһын вә Гузунун^з тахтындан чыхыб 2 шәһәрин баш күчәси илә ахырды. Чајын һәр ики саһилиндә һәјат ағачлары битирди. Бу ағачлар илдә он ики дөфә бар кәтирир, һәр ај мејвә верирдиләр. Онларын јарпаглары халгларын шәфа тапмасы үчүндүр.^з

3 Артыг һеч бир ләнәт олмајачаг. Аллаһын вә Гузунун^б тахты шәһәрдә олачаг вә Аллаһын гуллары Она гуллу

ФӘС. 21

а Чк 6:3
б Әш 60:19, 20
Вһ 22:5
в Јһ 1:9
һә 26:13, 15
Иб 1:3
г Әш 60:3
ф Әш 60:11, 20
д Әш 60:5
е 36 5:6
Әш 52:1
1Кр 6:9, 10
Гт 5:19-21
Вһ 21:8
ө Дһ 12:1
Фһ 4:3
Вһ 13:8

ФӘС. 22

ж һә 47:1
з Јһ 1:29
и һә 47:12
ы Вһ 3:21
Сағ сүгүн
а Мт 5:8
б Вһ 14:1
в Вһ 21:25
г Әш 60:19, 20
1Јһ 1:5
ф Дһ 7:18
Вһ 3:21

д Тт 1:2
е 2Тм 3:16
ө Вһ 16:15
Вһ 22:20
ж Јһ 13:17
Вһ 1:3
з Мт 4:10
һә 10:25, 26
Вһ 19:10
и 36 62:12
Әш 40:10
Рм 2:6
ы Әш 44:6
Әш 48:12
Вһ 1:8
Вһ 21:6

едәчәкләр. 4 Онлар Аллаһын үзүнү көрәчәкләр,^а алынларында Онун ады јазылачаг.^б 5 Артыг кечә олмајачаг.^в Онларын нә чыраг ишығына, нә күн ишығына еһтијачы олмајачаг, чүнки онларын Аллаһы Јеһова үзәрләринә ишыг сачачаг^г вә онлар әбәдијәт боју падшаһлыг едәчәкләр.^г

6 Мәләк мәнә деди: «Бу сөзләр доғру^д вә етибарлыдыр. Бәли, пејғәмбәрлери илһамландыран Јеһова Аллах^е јахын кәләчәкдә баш верәчәк һадисәләри гулларына көстәрмәк үчүн мәләјини көндәрди. 7 Мән тезликлә кәләчәјәм.^ө Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләринә әмәл едән нә бәхтијардыр!»^ж

8 Мән Јәһја бунлары көрүдүм вә ешидирдим. Бунлары көрүб ешидәндә бунлары мәнә көстәрән мәләјин ајагларына јыхылыб она сәчдә етмәк истәдим. 9 Лакин о, мәнә деди: «Дајан! Буну етмә! Мән сәдәчә сәнин кими, пејғәмбәр гардашларын кими вә бу тумардакы сөзләрә әмәл едәнләр кими бир гулам. Аллаһа сәчдә гыл».^з

10 Сонра деди: «Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләрини мөһүрләмә, чүнки вахт јахындыр. 11 Насаләһ адам насаләһлијиндә галырса, галсын; мурдар адам ијрәнч әмәлләриндән әл чәкмирсә, чәкмәсин. Анчаг гој саләһ саләһлијиндән дөнмәсин вә мүгәддәс адам мүгәддәслијини горусун.

12 “Бах, мән тезликлә кәләчәјәм. Мүкафат да Өзүмләдир. Һәр кәсә әмәлине көрә мүкафат верәчәјәм.” 13 Мән Алфа вә Омегајам^{*,ы} биринчи вә ахырынчы, әввәл вә ахыр Мә-

22:13 * Јунан әлифбасында биринчи вә ахырынчы һөфләрин ады.

нэм. **14** Һәҗат ағачларынын мејвәсиндән јемәк^а вә шәһәрә дарвазадан^б кирмәк ихтијарыны алмаг үчүн либасларыны јујанлар^в нә бәхтијардыр! **15** Мурдар адамлар*, чиндарлар, әхлагсызлар, гатилләр, бүтпәрәстләр, јаланы севән вә һәлләм-гәлләм адамлар исә чөлдә галачаг”.^г

16 “Мән Иса, мәләјими көндәрдим ки, јығынчагларын хејри үчүн бүтүн бунлар һаггында сизә шәһадәт версин. Мән Давудун көкү^в вә өвләдјјам. Парлаг дан улдузу мәнәм”.^д

17 Руһ вә кәлин^е дејирләр: «Кәл!» Буну ешидән һәр кәс гој: «Кәл!» – десин. Гој сусајан

22:15 * һәрфән: итләр.

ФӘС. 22

а Bһ 2:7
б Bһ 21:10, 12
в 1Jһ 1:7
г Гт 5:19-21
Еф 5:5
Bһ 21:8
F Өш 11:1, 10
Өш 53:2
Өр 23:5
Өр 33:15
Bһ 5:5
д Cј 24:17
Bһ 2:28
е Bһ 21:9

Сағ сүтүн

а Jһ 4:14
б Өш 55:1
Jһ 7:37
Bһ 7:17
Bһ 21:6
в Гн 4:2
Гн 12:32
Гт 1:8
1Jһ 4:3
2Jһ 9
г Bһ 15:1
F Bһ 2:7
д Bһ 21:2
е Bһ 3:11
Bһ 22:7

һәр кәс кәлсин.^а Истәјән гој һәҗат сујуну һавајы көтүрсүн.^б

18 «Бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләрини ешидән һәр кәси хәбәрдар едирәм: ким бунлара бир шеј әләвә етсә,^в Аллаһ бу тумарда јазылмыш бәллалары онун башына кәтирәчәк.^г **19** Ким бу тумардакы пејғәмбәрлик сөзләриндән нә исә чыхарса, Аллаһ да бу тумарда јазылмыш һәҗат ағачындан^в вә мүгәддәс шәһәрдән^д онун пајыны чыхарачаг.

20 Бунлара шәһадәт едән дејир: “Бәли, мән тезликлә кәлчәјәм”.^е

«Амин! Кәл, Ағамыз Иса».

21 Гој Ағамыз Исанын лүт-фү мүгәддәсләрә јар олсун.

Китаблар һаггында мөлүмат чәдвәли

Ерамыздан әввәл җазылмыш Төврат китаблары

Китабын ады	Җазар(лар)	Җазылдығы җер	Тамамланыб (б.е.ә.)	Өһатә етдији мүддәт (б.е.ә.)
Җарадылыш	Муса	Сәһралыг	1513	«Башлангычдан» 1657-дәк
Чыхыш	Муса	Сәһралыг	1512	1657–1512
Лавилиләр	Муса	Сәһралыг	1512	1 ај (1512)
Сајлар	Муса	Сәһралыг, Муаб чөллүҗү	1473	1512–1473
Ганунун төкрары	Муса	Муаб чөллүҗү	1473	2 ај (1473)
Јушә	Јушә	Кәнан	тәх. 1450	1473 – тәх. 1450
Һакимләр	Ишмуил	Исраил	тәх. 1100	тәх. 1450 – тәх. 1120
Рут	Ишмуил	Исраил	тәх. 1090	Һакимләр дөврүнүн 11 или
1 Ишмуил	Ишмуил, Чад, Натан	Исраил	тәх. 1078	тәх. 1180–1078
2 Ишмуил	Чад, Натан	Исраил	тәх. 1040	1077 – тәх. 1040
1 Падшаһлар	Әрәмја	[Јәһуда, Мисир	[1 тумар 580	тәх. 1040–580
2 Падшаһлар	Әрәмја			
1 Салнамәләр	Үзәјир	Јерусәлим (?)	[1 тумар	[1 Салнамәләр 9:44-дән сонра
2 Салнамәләр	Үзәјир	Јерусәлим (?)	[тәх. 460	[тәх. 1077–537
Үзәјир	Үзәјир	Јерусәлим	тәх. 460	537 – тәх. 467
Нәһәмја	Нәһәмја	Јерусәлим	443-дән с.	456 – 443-дән с.
Өстәр	Мәрдәһәј	Шуш, Елам	тәх. 475	493 – тәх. 475
Әјҗуб	Муса	Сәһралыг	тәх. 1473	1657–1473 арасында 140 илдән артыг
Зәбур	Давуд вә башгалары		тәх. 460	
Мәсәлләр	Сүләјман, Ағур, Ләмуил	Јерусәлим	тәх. 717	
Ваиз	Сүләјман	Јерусәлим	1000-дән ө.	
Нәғмәләр нәғмәси	Сүләјман	Јерусәлим	тәх. 1020	
Әшија	Әшија	Јерусәлим	732-дән с.	тәх. 778 – 732-дән с.
Әрәмја	Әрәмја	Јәһуда, Мисир	580	647–580
Мәрсияләр	Әрәмја	Јерусәлимин јахынлығы	607	
Һизгијал	Һизгијал	Бабил	тәх. 591	613 – тәх. 591
Дәнјал	Дәнјал	Бабил	тәх. 536	618 – тәх. 536
Һушә	Һушә	Сәмәријјә (Бөлкә)	745-дән с.	804-дән ө. – 745-дән с.
Јуил	Јуил	Јәһуда	тәх. 820 (?)	
Амус	Амус	Јәһуда	тәх. 804	
Әбдија	Әбдија		тәх. 607	
Јунус	Јунус		тәх. 844	
Микә	Микә	Јәһуда	717-дән ө.	тәх. 777–717
Наһум	Наһум	Јәһуда	632-дән ө.	
Нәбғуг	Нәбғуг	Јәһуда	тәх. 628 (?)	
Сәфәнја	Сәфәнја	Јәһуда	648-дән ө.	
Нәггај	Нәггај	Бәрпа едилмиш Јерусәлим	520	112 күн (520)
Зәкәријјә	Зәкәријјә	Бәрпа едилмиш Јерусәлим	518	520–518
Мәлаки	Мәлаки	Бәрпа едилмиш Јерусәлим	443-дән с.	

Китаблар һаггында мәлумат чәдвәли

Бизим ерамызда язылмыш Инчил китаблары

Китабын ады	Җазар	Язылдыгы јер	Тамамланыб (б.е.)	Әһатә етдији мүддәт
Мәтта	Мәтта	Исраил	тәх. 41	б.е.ә. 2 – б.е. 33
Марк	Марк	Рома	тәх. 60–65	б.е. 29–33
Лука	Лука	Гејсәријә	тәх. 56–58	б.е.ә. 3 – б.е. 33
Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес, јахуд јахынлығы	тәх. 98	Киришдән сонра, б.е. 29–33
Һәвариләрин ишләри	Лука	Рома	тәх. 61	33 – тәх. б.е. 61
Ромалылар	Булус	Коринф	тәх. 56	
1 Коринфиләрә	Булус	Ефес	тәх. 55	
2 Коринфиләрә	Булус	Македонија	тәх. 55	
Галатиялылар	Булус	Коринф, јахуд Сурија Антақјасы	тәх. 50–52	
Ефесиләрә	Булус	Рома	тәх. 60–61	
Филиппиләрә	Булус	Рома	тәх. 60–61	
Колослулар	Булус	Рома	тәх. 60–61	
1 Салоникиләрә	Булус	Коринф	тәх. 50	
2 Салоникиләрә	Булус	Коринф	тәх. 51	
1 Тимутижә	Булус	Македонија	тәх. 61–64	
2 Тимутижә	Булус	Рома	тәх. 65	
Титуса	Булус	Македонија (?)	тәх. 61–64	
Филимона	Булус	Рома	тәх. 60–61	
Ибраниләрә	Булус	Рома	тәх. 61	
Јагуб	Јагуб (Исанын гардашы)	Јерусәлим	62-дән ә.	
1 Бутрус	Бутрус	Бабил	тәх. 62–64	
2 Бутрус	Бутрус	Бабил (?)	тәх. 64	
1 Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес, јахуд јахынлығы	тәх. 98	
2 Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес, јахуд јахынлығы	тәх. 98	
3 Јәһја	Һәвари Јәһја	Ефес, јахуд јахынлығы	тәх. 98	
Јәһуда	Јәһуда (Исанын гардашы)	Исраил (?)	тәх. 65	
Вәһј	Һәвари Јәһја	Патмос	тәх. 96	

[Бәзи китабларын јазарларынын ады вә јазылдыгы јер намәлумдур. Тарихләрин бәзиләри тәх-минидир; с. ихтисары «сонра», ә. «әввәл», тәх. исә «тәхминән» демәкдир.]

Һашијәләрдә ишләнән ихтисарлар

ибр.	ибраничә
јун.	јунанча
тәх.	тәхминән
см	сантиметр
м	метр
км	километр
г	грам
кг	килограм
л	литр

Сөзләр кестәричиси

Ихтисарларын сижәһысы 40-чы сәһифәдә кәтирилир

А

АБИГАЈИЛ 1Иш 25:3 **А.** ағыллы, көзәл гадын
АБЫРСЫЗ Еф 5:4 **а.** һәрәкәтләре јер вермәјин
АБЫР-ҺӘЈА Еф 4:19 онлар **а.** итирәрәк
1Тм 2:9 **а.** илә бәзәсинләр
АВАНД Јш 1:8 һәр ишин **а.** олар
АВАРА һв 17:5 базар мејданындакы **а.**
АГИБӨТ 36 73:17 онларын **а.** мәнә ајдын
АҒА Гн 10:17 Јеһова ағалар **А.**
Мт 6:24 ики **а.** гуллуғ едә билмәз
Мт 7:22 **А.** сөнин адынна пејғәмбәрлик
Мт 22:44 Јеһова **А.** деди
Рм 14:4 **А.** билир, гулу ајағ үстәдир
1Кр 7:39 бир шөртлө ки, **А.** јолунда олсун
Кл 4:1 кәјдә сизин дө **А.** вар
АҒАЛАР 1Кр 8:5 чохлу аллаһлар вә **а.**
АҒАЛЫҖ Јр 3:16 әрин сәнә **а.** едөчөк
36 119:133 пислик мәнә **а.** етмәсин
Вз 8:9 инсанын инсана **а.** етмәси
Рм 6:14 күнаһ үзәриниздә **а.** етмәмәли
АҒАРАН САЧЛАР Мс 16:31 **а.** көзәллик тачыдыр
АҒАРТАҖ Вһ 7:14 Гузунун ганында **а.**
АҒАЧ Јр 2:9 хөјрлә шөри билмә **а.**
Јр 2:9 бағын ортасында һөјат **а.**
Јр 3:3 **а.** јемәјин
36 1:3 сулар кәнарында әкилмиш **а.**
Өш 61:3 бөјүк сәләһлик **а.** дејилөчөк
һз 47:12 һәр ики сәһилдә **а.** битөчөк
Дн 4:14 **а.** кәсин, буғдаларыны доғрајын
Вһ 2:7 һөјат **а.** јемәјә изин
Вһ 22:14 һөјат **а.** мејвәсиндән јемәк
АҒЫЗ Јр 3:10 ејни **а.** төриф дө чыхыр
АҒЫЛ Өј 6:3 **а.** кәләни данышырам
Мс 3:5 өз **а.** күвәнмә
Мт 22:37 Јеһованы бүтүн **а.** сев
Лк 16:8 дөврүнүн адамлары илә даһа **а.**
Рм 7:25 **а.** Аллаһын Ганунунун гулујам
АҒЫЛ-КАМАЛ 1Пд 3:11 **а.** диләдин
АҒЫЛЛА Лк 16:8 нөкәрбашы **а.** тәрпәндји
АҒЫЛЛЫ 36 119:98 әмлрәјин мәни **а.**
Мс 3:7 өз көзүндә **а.** олма
Дн 11:33 халғын **а.** өлм верөчөк
Дн 12:3 **а.** адамлар парлајачағ
Мт 24:45 садиғ вә **а.** нөкәр кимдир
Лк 10:21 **а.** адамлардан кизиләди
АҒЫЛСЫЗ 36 14:1 **а.** дејир: Јеһова јохдур
Лк 12:20 еј **а.** чаныны алачағлар
АҒЫЛСЫЗЛЫҖ 1Кр 3:19 Аллаһын көзүндә **а.**
АҒЫР 1Јһ 5:3 Онун әмлрәи **а.** дејил
АҒЛАМАҖ 36 6:6 јатағым **а.** јамјаш олув
һш 12:4 **а.** јалварды
Мт 26:75 Бутрус **а.**
Лк 6:21 еј инди **а.**
Рм 12:15 ағлајанларла **а.**
АҒЛАШМА Өш 65:19 онда **а.** ешидилмәјөчөк
АҒРЫ Рм 9:2 үрәјимдә бир **а.** дујурам
АҒСАҖГАЛ Тт 1:5 **а.** төјин едәсен
АД Јр 11:4 өзүмүзә **а.** газанағ
Чх 3:13 **а.** надир сорушсалар
Чх 3:15 **а.** әбәдилек будур
Чх 9:16 бүтүн дүнја **а.** ешитсин
Чх 20:7 Јеһованын **а.** налајиғ
1Иш 17:45 Јеһованын **а.** илә кәлрәм

1См 29:13 көзәл **а.** мәдһ охујуруғ
36 9:10 **а.** таңыјанлар Сәнә тавәккул
36 79:9 **а.** намина бизи гуртар
Мс 18:10 **а.** мөһкәм галадыр
Мс 22:1 тәмиз **а.** сөрвөтәнд үстүндур
Вз 7:1 јахшы **а.** әла јағдан
Өр 23:27 **а.** унутдурмаг истајирләр
һз 39:25 **а.** мүғәддәслијини горујачағам
Мл 1:11 халлар арасында **а.** уча олачағ
Мл 3:16 Онун **а.** дүшүнөләр
Мт 6:9 гој **а.** мүғәддәс түтулсун
Јһ 12:28 Ата, Өз **а.** учалт
Јһ 14:14 **а.** нә исә диләсениз
Јһ 17:26 **а.** онлара ачдым
һв 4:12 башга **а.** јохдур ки, хилас олағ
һв 15:14 Өз **а.** дашјан бир халғ
Рм 10:13 **а.** чағыран гуртулачағ
Фп 2:9 бүтүн **а.** үстүн **а.** бәхш
АД КҮНҮ Јр 40:20 фиронун **а.** иди
Мт 14:6 Һиродун **а.**
АДДЫМ Өр 10:23 **а.** инсанын ихтиярында дејил
АДӘМ Јр 5:5 **А.** 930 ил өмүр
1Кр 15:22 **А.** учбатындан һамы өлүр
1Кр 15:45 сонунчу **А.**
1Тм 2:14 алданан да **А.** дејилди
АДӨТЛӨР Гт 1:14 **а.** гызғын төәссүбкәши
АДЫНЫ ЧӨКМӨМӨҖ Еф 5:3 әхлағсызлығын **а.**
АЗАД Јһ 8:32 һөгиғәт сизи **а.** едөчөк
Рм 6:7 өлүмш адам күнаһдан **а.**
Фп 1:23 **а.** олув Мәсиһлә бир јердә
АЗАДЛЫҖ Лв 25:10 сизин үчүн **а.** или
Рм 8:21 Аллаһын өвладларынын шанлы **а.**
2Кр 3:17 Јеһованын руһу һарададырса, **а.**
1Бт 2:16 **а.** пердә кими истифаде
2Бт 2:19 онлара **а.** вәд едирләр
АЗАЗЕЛ Лв 16:8 һарун **а.** үчүн пушқ
АЗАР-БЕЗАР Өш 53:4 **о.** чөкирди
АЗҒЫНЛЫҖ Гт 5:19 нәтәмизлик, **а.**
2Бт 2:7 **а.** көрә өзәб чөкән Лут
АЗМАҖ 36 119:176 гојун кими **а.**
Өш 53:6 гојун кими **а.**
Мт 6:13 гојма јолумузу **а.**
АЙЛӨ Еф 2:19 Аллаһын **а.** үзвәрәсиниз
Еф 3:15 һәр **а.** өз адына көрә
АЈ Јл 2:31 **а.** гана гәрғ
Лк 21:25 күнөшдә, **а.** өләмәтләр олачағ
АЈАҖ Јр 33:14 ушағларын **а.** илә јеријиб
Јһ 13:5 шакирдларынын **а.** јујуб
Рм 16:20 Шөјтаны сизин **а.** алтында өзәчөк
АЈБАШЫ Лв 15:19 **А.** ганахамасы
Лв 18:19 **а.** вахты гадынна
АЈДЫН 1Кр 14:8 көрәнәј **а.** сәс чыхармаса
АЈЫ 1Иш 17:37 **а.** пәнчәсиндән гуртаран
Өш 11:7 инеклә **а.** биркө
АЈЫРМАҖ Лв 11:47 пақы нақақан **а.**
Мт 10:35 мән **а.** кәлмишәм
Мт 25:32 гојунлары кечиләрдән **а.**
Рм 8:39 мәнәбәттиндән **а.** билмәз
Иб 5:14 јахшыны писдән **а.** өјрәшдириб
АЈРЫЛМАҖ 1Кр 7:10 арвәд өриндән **а.**
1Кр 7:15 иманда олмајан **а.** истајирсә
АЈРЫ-СЕЧКИЛИН һв 10:34 көрүрәм ки, Аллаһ **а.**
Јр 2:9 **а.** едирсинизсә

АКВИЛАС һв 18:2 а. адында йөһуди тапды
АЛВЕРЧИ 2Кр 2:17 биз Аллаһын сөзүнүн а.
АЛГЫШ 36 147:1 Она а. етмөк хошдур
АЛДАНМАЖЫН Гт 6:7 а., Аллаһа истегһза
АЛДАТМАГ Өр 20:7 Йеһова, Сөн мөни а.
АЛӨТ һв 9:15 сөчдими а.
АЛИМАНӨ 1Кр 2:1 а. сөзләрлө валеһ етмөк
АЛИЧӨНӨБ һв 17:11 нисөтөн даһа а. идилр
АЛЫН һз 3:9 сөнин а. алмаз кими сөрт
 һз 9:4 аһ-нале едөнлөрин а.
АЛЫНМАГ 1Кр 7:23 сиз баһа гимөтө а.
АЛЛАҺ Гн 10:17 Йеһова аллаһлар а.
 Мт 27:46 А., нијә мөни төрк етдин?
 Јһ 1:18 һеч ким һеч вахт А. көрмөмишдир
 Јһ 17:3 төк көрөк А. танысынлар
 Јһ 20:17 өз А. вө сизин А. јанына кедирөм
 1Кр 8:4 төк олан А. башга Аллаһ јохдур
 2Кр 4:4 бу дөврүн а. имансызларын зөһнини
 Еф 4:6 һамынын Атасы вө А. бирдир
 1Јһ 4:8 А. мөһөбөтдир
АЛЛАҢЫН СӨЗҮ Өш 40:8 А. әбеди галар
 Мр 7:13 әнөнөләрлө А. һечә ендирисини
 1Ск 2:13 А. сөзүнү А. кими гәбул етдиниз
 Иб 4:12 А. чанлы вө гүдәтлөдир
АЛЛАҢСЫЗ Мс 11:9 а. гоншусуну мөһв
АЛМА Мс 25:11 күмүш габда гызыл а.
АЛНЫБАЧЫГ 2Тм 2:15 а. иши чыхасан
АЛОВ Мт 25:41 Иблис үчүн әбеди а.
 1Кр 3:13 а. һәр шеји үзө чыхарачаг
 1Ск 5:19 руфун а. сөндүрмөјин
 2Бт 3:7 һөкм күнүнүн а. үчүн сахланылыр
АЛОВЛАНДЫРМАГ 2Тм 1:6 әнамы а. унутма
АЛФА Вһ 1:8 А. вө Омегајам
АМИН Гн 27:15 һамы а. дејө
 1Кр 14:16 шүкрө һечә а. десин
 2Кр 1:20 онун васитәсилә а. дејиб
АНА Чх 20:12 атаныза вө а. һөрмөт един
 36 27:10 а. мөни атса бөлө
 Мс 23:22 бирчөји ағарыб дејө а.
 Лк 8:21 а., гардашларын Аллаһын сөзүнү
 Јһ 19:27 индән бөлө бу, сөнин а!
 Гт 4:26 Јерусәлим бизим а.
АНД Гр 22:16 варлығыма а. ичирөм
 Мт 5:34 үмүмјјөтлө, а. ичмөјин
АНИ 36 30:5 гөзәби а. олар
АНЛАЈЫШ Мс 19:11 а. һиддәти ләнкидөр
АНЛАТМАГ 36 119:27 мәнәсыны а.
АПОЛЛОС һв 18:24 А. кезәл натиг иди
АРАБА һк 4:13 900 дөрјазлы а.
 2Гд 6:17 Өлјөсөнин әтрафы аловдан а.
АРАРАТ Јр 8:4 кәми А. дағларында
АРАШТЫРМАГ 1См 28:9 Йеһова үрөкләри а.
 Мс 21:2 Йеһова үрөкләри а.
 Мс 25:2 иши а. падшаһлары
 һв 17:11 Мүгәддәс Јазылары диггөтлө а.
АРВАД Јр 2:24 а. бағланачаг
 1Гд 11:3 јөдди јүз а.
 Мс 5:18 а. кам ал
 Мс 12:4 јахшы а. әринин тачыдыр
 Мс 18:22 јахшы а. тапан
 Мс 21:19 ачыгы а. јашамагданса
 Мс 31:10 јахшы а. ким тапар
 Вз 9:9 а. һәјатдан кам ал
 Мл 2:15 а. хәјанәт етмөјин
 1Кр 7:2 һәр кишинин өз а. олсун
 1Кр 9:5 иманда олан а.
 Еф 5:22 гој а. әрләриңә табе олсунлар
 Еф 5:28 әр а. өз бәденини сөвдији кими
АРДЫНЧА Мт 19:21 сонра а. кәл
 Јһ 10:27 гојунларым гулар асыр, а. кәлирләр

АРДЫНЧА Мт 4:20 торларыны атыб а. кетдиләр
 Вһ 14:4 гузу һара кетсә, а. кедилрләр
АРДЫЧЫЛЫГЛА Лк 1:3 онлары а. јазмаг
АРЕОПАГ һв 17:22 Булуз А. ортасында
АРЗУ Чх 36:2 а. бачарыгы адмлар
 Фн 2:13 гәлбиниздә һәм а. ојадыр
АРЗУЛАМАГ Рм 1:15 бөјән етмөји а.
АРМАКЕДДОН Вһ 16:16 ибраничә А. адланан
АРТЕМИДА һв 19:34 бөјүк А. ешг олсун
АРТЫГ Еф 3:20 а. етмөје гадир
АРХА Лк 9:62 хышын үстүнә гојуб а.
АРХАЈЫН Мс 28:1 салеһ аслан кими а.
АРХАЛАНМАГ 1Бт 4:11 вердији күчө а.
АСИ Сј 20:10 ешидин, еј а.
 1Иш 15:23 а. фалчылыга бәрәбәрдир
АТ Вһ 6:2 бахдым вө будур: бир ағ а.
 Вһ 19:11 вө будур: бир ағ а.
АТА Јр 2:24 а., анасыны төрк едиб
 36 2:7 бу күн сөнө а. олдум
 36 89:26 сән А., Аллаһымсан
 36 103:13 а. өвләдларына һечә рәһм
 Өш 9:6 онун ады, Өбәдијөт а.
 Мт 6:9 көјләрдө олан А., гој адын
 Мт 23:9 һеч кәси А. чағырмајын
 Лк 2:49 мән А. евиндө олмалыјам
 Лк 15:20 а. гаҗыч онун бојунна сарылды
 Јһ 5:20 А. етдији һәр шеји Огула көстәрир
 Јһ 10:30 А. мән вәһдәтәјик
 Јһ 14:6 васитәчилијим олмадан һеч кәс А.
 Јһ 14:9 мөни көрөн А. көрүб
 Јһ 14:28 А. мөндән үстүндүр
 Јһ 14:28 А. јанына кетдијимә
АТАЧАН Рм 8:15 А. дејө чағырырыг
АТӨШ Өр 20:9 сүмүкләримдә һәбс едилән а.
АТЫБ-ТУТМАГ Еф 4:14 дөниз далгалары кими, а.
АТМАГ 36 27:10 анам мөни а.
 Иб 13:5 сөни һеч вахт а.
АТМАЈАЧАГ Гн 31:8 сәни а.
 1Иш 12:22 Йеһова халгыны а.
АФӨРИН Мт 25:21 а. гоҗаг нөкәрим
АХАН Јш 7:1 А. шејләрдән көтүрдү
АХЫРАДӨН Јһ 13:1 онлары а. сөвди
 2Тм 4:7 мәсафәни а. гаҗдым
АХЫРЗАМАН 2Тм 3:1 а. сон дәрәчә чәтин вахт
АХЫРЫ Өш 46:10 а. өввәлдән хәбәр верирөм
АХМАГЛЫГ Мс 19:3 инсан а. көрө
 Мс 22:15 а. ушағын үрәјиндә көк салар
АХСАГ Мл 1:8 а., хөстә һөјәны тәгдим
АХСАГЛАР Өш 35:6 а. марал кими сычрајачаг
АХТАРМАГ 36 119:176 бу гулуну а.
 Өш 55:6 Йеһованы а.
 һз 34:11 гојунларымы а.
 Лк 15:8 тапан гәдөр а.
 Јһ 4:23 ибадәт етмөк истәјөләри а.
 һв 17:27 Аллаһы а.
 1Бт 1:10 чидди а. апармышлар
АХУР Лк 2:7 ушағы а. гојду
АҺ-НАЛӨ Чх 2:24 Аллаһ онларын а. ешитди
 һз 9:4 а. едөнләрин алһны ишәрә гој
АЧАР Мт 16:19 сөнө Падашлығын а.
 Лк 11:52 билки гапысынын а. көтүрмүсүнүз
 Вһ 1:18 өлүм илә Мәзарын а. мөндәдир
АЧЫБ ДЕМӨК Лв 5:1 билдијини а.
АЧЫЛМАШЫШДЫ Еф 3:5 бөшөр өвләдларына а.
АЧМАГ 36 62:8 үрәјинкиз Она а.
 Мт 11:25 көрпәләрә а.б
 Мт 18:18 јөрдә а. һәр шеј
 1Кр 2:10 бунлары бизә а.
АЧЫГЛЫ Мс 21:19 а. арвадла јашамагданса
АЧЫМАГ Мт 9:36 чаматын һалына а.
 Иб 4:15 өлө кәлин дејил һалымыза а.

АЧКӨЗ 1Кр 5:11 а. отуруб-дурмажасынз
АЧЛЫГ 36 37:19 а. күнлөрүндө тох жашагачар
 Өш 65:13 гу
 ларым жеңөчөк, сиз а.
 Ам 8:11 а. көндөрчөжөм

АШЫБ-ДАШМАГ Лк 6:45 үрөйүндө а. фикирлэри
 Лк 12:15 вар-дөөлөтү башындан а.

АШЫЛАМАГ Гн 6:7 өвлөдүна а.

АШКАР Рм 8:19 а. чыхачагы вахты көзлөйөр

Б

БААЛ Өр 19:5 огулларыны Б. төгдим

БАБИЛ Jr 11:9 ады Б. галды

Өр 51:6 Б. гачын

Өр 51:30 Б. дөүшүчүлөри вурuşмагдан

Өр 51:37 Б. даш галагына

Bh 17:5 фаһишөлөрин анасы Бөүк Б.

Bh 18:2 Бөүк Б. жыхылды

БАГ Jr 2:15 инсаны Өдөн б.

БАГЫШЛАМАГ Нө 9:17 Сөн б. Аллаһсан

36 25:11 мәни б., күнаһын бөүкүдүр

36 103:3 Одур күнаһларыны б.

Мс 17:9 күнаһы б. мөһөббөтө

Мт 6:14 инсанлары б., Атаныз да сизи б.

Мт 18:21 нечө дөфө б.?

Кл 3:13 Жевоа үрөкдөн б. кими

БАГЫШЛАНМАГ һв 3:19 күнаһларынызын б.

БАГЛАМАГ Jr 22:9 Исаһын өл-голуну б.

Мт 16:19 жөрдө б. көйдө багланмыш

1Кр 7:35 өл-голуну б. истајөрөм

БАГЛАНМАГ Jr 2:24 арвадына б.

Гн 10:20 Жевоадан горхмалы, Она б.

Јш 23:8 Аллаһыныз Жевоаја б.

БАДСӨБА 2Иш 11:3 Урјајын арвады, Б.

БАЗАР МЕДАНЫ һв 17:17 б. сөһбөт

БАИС ОЛМАГ 1Иш 22:22 өлүмүнө мөн б.

Рм 14:13 имандан дөнмөсүнө б.

БАЈРАМ Лв 23:4 Жевоаја һәср олунан б.

БАЛ Мс 25:27 чохлу б. жөмөк

БАЛГАБАГ Јн 4:10 б. һейфирин кәлир

БАЛЫГ Јн 1:17 б. Јунусу удду

Јһ 21:11 торда 153 дәнө б.

БАЛТА Вз 10:10 б. күтүдрәс

БАР Јһ 15:2 будајырлар ки, чох б. көтирсин

Јһ 15:8 чохлу б. верәндө Атам шәрәфләнкр

БАРЫШДЫРМАГ Рм 3:25 гурбан верди ки, б.

2Кр 5:19 дүнјаны Өзү илә б.

БАРЫШМАГ Мт 5:24 әввәләк кет онунла б.

Рм 5:10 дүшмөн икөн Аллаһла б.

1Кр 7:11 әри илә б.

БАРНӨБА һв 9:27 Б. көмәјинә кәлди

БАХЫЧЫ Лв 19:31 б. јанына кедиб

БАЧАРЫГ Чх 35:35 онлара б. вериб

Мт 25:15 некарларын б. нәзәрә

БАЧАРЫГЛЫ Чх 18:21 б. адамлар сеч

БАЧЫ Гн 27:22 доғма б.

БАШ Jr 3:15 о, сөнин б. әдәчөк

Jр 15:5 б. галдырыб көјө

Дн 2:32 һейкәлин б. гызылдан

Лк 10:40 Мартанын б. гарышмышды

Јһ 10:20 онун б. һава кәлиб!

1Кр 11:3 гадынын б. кишидир

Еф 5:23 Мәсифи жыгынчағын б.

Еф 5:23 әр арвадынын б.

БАШ МӨЛӨК 1Ск 4:16 б. сәси илә

Јд 9 б. Микајыл Мусанын чәсәди

БАШ ЧӨКМӨК һв 15:36 гардашлара б.

БАША САЛМАГ һк 13:8 б. ки, ушағы

Нә 8:8 халга охудуларыны б.

Өј 6:24 мәни б.

БАША ЧАТДЫРМАГ һв 20:24 јолуму б.

БАШГАСЫНЫ Лк 10:27 б. өзүнү сөвдјин

БАШДАНСӨВДУ Өр 48:10 б. көрәнә ләнәт

БАШЫМДАН 36 40:12 тәгсирләрим б. ашыр

БАШЫСОЈУГ Мс 14:16 ахмаг б.

БАШЛАМАГ 3к 4:10 кичик ишләрлә б.

БАШЛАНҒЫЧ Мт 24:8 бунлар бөләларын б.

БЕЗМӨК Мл 1:13 лап б. дөјиб

БЕЈТЕЛ Jr 28:19 јерин адыны Б. гојду

БЕЈТЛӨНМ Ми 5:2 өј Б. Өфрат

БЕЛ БАГЛАМАГ 36 56:11 Аллаһ-Таалаја б.

Өр 17:5 ләнәт олсун инсана б.

2Кр 1:9 өзүмүзә јох, Аллаһа б.

БӨБӨК 36 17:8 мәни көз б. кими

3к 2:8 көз б. тохунур

БӨБИР Өш 11:6 б. чөпиш јан-јана

Дн 7:6 башга һейван, б.

БӨДБӨХТ 1Кр 15:19 бөдбөхтләрин б.

БӨДӨН Jr 2:24 бир б. олачар

Өј 33:25 б. көнчлик чағындакындан

Мт 10:28 б. өлдүрәнләрдән горхмајын

Мт 26:26 көтүрүн, јейин, бу, мәним б.

Рм 6:13 б. Аллаһа төгдим един

Рм 12:1 б. дири гурбан кими төгдим

1Кр 7:4 әрин б. арвадын ихтијарындадыр

1Кр 12:18 Аллаһ б. үзләрини јерләшириб

1Кр 15:44 чисмани б. әкилир, руһани дирилир

Гт 5:19 б. әмәлләри бөллидир

Фп 3:21 бизим зәиб б. дөјишиб

БӨЗӨК 1Бт 3:3 б. заһири шөјләр

БӨЗӨМӨК Тт 2:10 Аллаһын теләмини б.

БӨЈАН Рм 10:10 иманыны дили илә б. едәндө

Иб 10:23 үмидимизи әләмдө б. едәк

БӨЈАН ЕТМӨК 1Кр 11:26 онун өлүмүнү б.

БӨЈӨНМӨК Јһ 8:29 һемшиә Онун б. ишләри

2Тм 2:15 һүзуруна Онун б. адам

БӨЛА Чх 11:1 фирунун үстүнә бир б. да

Мс 3:25 б. дүшмақдан горхмасан

Мс 2:23 узагкөрөн б. дујуб

Вһ 18:4 онун башына көлөчөк б. башыныза

БӨЛӨМ Сј 22:28 улаг Б. деди

БӨЛИ Мт 5:37 бөлиниз б. олсун

БӨЛШӨЗЗАР Дн 5:1 Б. зәифәт гурду

БӨНЗӨЈӨН Jr 1:26 бизә б. инсан

БӨНЗӨМӨК Еф 5:1 Аллаһа б. чалышын

БӨРӘБӨР Фп 2:6 Аллаһа б. олмагы фикринә

БӨРӘБӨРЛИК 2Кр 8:14 әскиклији долдурсун, б.

БӨРГӨРӘР Мс 12:3 инсан шөрлә б. олмаз

БӨРӨКӨТ Мс 10:22 Жевоанын вердији б.

Мл 3:10 көрүн б. төкүрам, ја јох

БӨРК Иб 5:14 б. гига јеткин чүндүр

БӨРҮХ Өр 45:2 Б., Жевоа бөлә дөјир

БӨСАЛИЛ Чх 31:2 Б. сечимшөк

БӨСЛӨМӨК Јһ 21:17 Иса деди: Гузуларымы б.

БӨХТ Өш 65:11 Б. аллаһына сүфрә

БӨХТИЈАР 36 94:12 тәрбиә етдијин б.

36 144:15 Аллаһы Жевоа олан халг б.!

БӨҺАНӨ Јд 4 азынлыг үчүн б. чөвирән

БӨҺРӨ Мт 7:20 онлары б. таньјамагсыныз

Мт 21:43 б. көтирән халга верилөчөк

Лк 8:15 дөүмлә б. көтирирлар

Гт 5:22 руһун б. мөһөбөт, сөвинч

БӨҺРӨЛӨНМӨК 1Кр 7:31 бу дүнјадан б.

БИЛДИЈИ КИМИ Гн 17:12 гулаг асмајыб б.

БИЛӨ-БИЛӨ Иб 10:26 б. күнаһ ишләјириксә

БИЛӨЧӨКЛӨР КИ, МӨН ЈЕНОВАЈАМ

һз 39:7 халглар б.

БИЛИК Мс 1:7 Жевоадан горхмагдыр б. башы

Мс 2:10 б. көнлүнө јатанда

Мс 9:9 сәләһө б. версән, өлми чохалар

Өш 11:9 дүнја Жевоа барөдө б. долачар

Һш 4:6 сән **б.** рөдд етдин
Лк 11:52 **б.** гапысынын ачарыны көтүрмүсүнүз
1Кр 8:1 **б.** инсаны гураландырыр
БИР 36 133:1 гардашлар **б.** жашајанда
1Кр 8:6 **б.** Аллаһ, **б.** Агамыз вар
БИР-БИРИНИ Рм 1:12 **б.** руулдандыраг
БИРИНЧИ Мт 19:30 **б.** бир чоху ахырынчы
Мр 9:35 аранызда **б.** олмага эстөјөн
БИРЛЭШДИРМӨК Еф 1:10 Масиһда **б.** үчүн
Бирлик Еф 4:3 рүфун вердији **б.** горумага
Еф 4:13 намымыз иманда **б.** жетишч
Кл 3:14 мөһөбөт камил **б.** жарадыр
БИЧМӨК Лв 19:9 торпагыңызда мөһсул **б.**
Вз 11:4 булуда бахан бичин **б.**
Һш 8:7 Туфан **б.**
2Кр 9:6 симичликлө өкөн аз **б.**
Гт 6:7 не өкөрсө, ону да **б.**
Гт 6:9 вахтында **б.**
БОФМАГ Мр 4:19 сөзү **б.**, сөз бар көтирмир
БОЈНУНА АЛМАГ Мс 28:13 кунаныны **б.**
БОУНДУРУГ 1Пд 12:14 **б.** гојмушду
Мт 11:30 **б.** раһатдыр
Мт 19:6 бир **б.** бирлөшдириди
2Кр 6:14 имансызларла **б.** кирмөјин
БОП 36 72:16 јөрдө чөрөк **б.**
БОРЧ 36 37:21 шер адам **б.** гајтармаз
Мс 19:17 фагыра лутф, Јеһоваја **б.**
Мс 22:7 **б.** алан борч верөнин
Рм 1:14 авамларын гаршысында **б.** вар
Рм 13:8 мөһөбөтдөн башга **б.** олмасын
БОРЧ ВЕРМӨК Лк 6:35 **б.** ве гајтарылачагыны
көзлөмөјин
БОРЧЛУГУ 1Јһ 3:16 фөда етмөјө **б.**
БОШ ШЕЈ Лк 24:11 **б.** саныб инанмадылар
БОША ЧЫХМАСЫН 1Кр 9:26 зөрбөм **б.**
БОШАМАГ Мт 19:9 башга сөбабө көрө **б.**
Мр 10:11 арвадыны **б.** башгасы илө өвлөнө
БОШАНМА Мл 2:16 **б.** нифрөт едирөм
БОШ-БОШУНА 1Кр 14:9 **б.** данышагасыныз
БӨЈÜК 1Јһ 3:20 Аллаһ үрөјмиздөн **б.**
БӨЈÜК ИЗДИҺАМ Вһ 7:9 саја билмөдији **б.**
БӨЈÜК МУСИБӨТ Мт 24:21 елө **б.**
Вһ 7:14 бунарл **б.** чыханлардыр
БӨҺТАН Мт 26:59 Синедрион **б.** ахтарырды
БӨҺТАНЧЫ Мс 16:28 **б.** достлары ајырап
БУФА Мс 7:22 кәсилмөјө көдөн **б.**
Һш 14:2 мөдһлөрини **б.** гурбанлары
БУҒДА Мт 13:25 **б.** арасына алаг тохуму
БУДАГ Јһ 15:4 **б.** өз-өзүндөн бар верө
БУЗОВ Әш 11:6 **б.**, аспан бир јөрдө
БУЈНУЗ Дн 7:7 дөрдүнчү һөјванын он **б.**
Дн 8:8 ири **б.** сынды
БУЛУД Вз 11:4 **б.** бахан бичин бичмөз
Мт 24:30 инсан Оғлуну **б.** үзөриндө
Иб 12:1 бөјүк шаһидләр **б.**
БУЛУС 1Кр 1:12 бөзилери: мөн **Б.**
БУРУНТАГ Гн 25:4 өкүзө **б.** тахмајын
БУТРУС Мт 14:29 **Б.** сујун үстү илө кетди
Лк 22:54 **Б.** бир гөдәр аралында кедирди
Јһ 18:10 **Б.** гылынчы чөкди
Һш 12:5 **Б.** зинданда иди, јығынчаг исө
БҮДРӨТМӨК 36 119:165 онлары һеч нө **б.**
Лк 17:2 кичикләрден бирини **б.**
Фп 1:10 һеч кәси **б.**
БҮНӨВРӨ Рм 15:20 башгасынын гојдуғу **б.**
1Кр 3:11 гојулмуш **б.** саваји **б.** гоја
БҮТ Чх 20:4 өзүнүз үчүн **б.**
БҮТЛӨР 36 115:4 онларын **б.** гызылдыр
1Јһ 5:21 өзүнүзү **б.** горујун
БҮТПӨРӨСТЛӨР 1Кр 6:9 **б.** Падшаһыга
БҮТПӨРӨСТЛИК 1Кр 10:14 **б.** гачын

В

ВАЈ Әш 5:20 писө јашхы дејәнләрин **в.** халына
1Кр 9:16 төблиг етмирәмсө, **в.** халыма
Вһ 12:12 јөрө вө дөнизө **в.** олсун
ВАЛИДЕЈН Лк 18:29 урунда **в.** гојуб
Лк 21:16 **в.** сизи өлө верөчөк
2Кр 12:14 **в.** ушағлары үчүн јығмадыдыр
Еф 6:1 **в.** сөзүнө гулағ асын
Кл 3:20 һәр шејдө **в.** сөзүнө гулағ
ВАР Иб 10:34 **в.** јохунуз таланаңда
ВАР КҮЧҮНҮЗЛӨ Лк 13:24 кирмак үчүн **в.**
ВАР ОЛАН Дн 6:26 О, **в.** әбөди Аллаһдыр
ВАР-ДӨВЛӨТ 36 62:10 **в.** чохалса да
Вз 5:10 **в.** сөвөн
Мт 6:24 **в.** гулу ола билмәзиниз
Мт 13:22 **в.** алдадычы гүвәвеси
ВАРИС Рм 8:17 **в.**, өзү дө Аллаһын **в.**
Гт 3:29 вөдө көрө **в.**
ВАРЛАНДЫРМАГ 2Кр 6:10 чохларыны **в.**
ВАРЛАНМАГ 1Тм 6:9 **в.** истөјөнлөр төлөјө
ВАРЛЫ Лв 19:15 нө **в.** үстүнлүк верин
Мс 30:8 нө касыб өлө, нө да **в.**
1Тм 6:17 **в.** оланлара өмр ет
Вһ 3:17 мөн **в.**, варланмышам
ВАРЛЫГ Мт 22:37 бүтүн **в.** сөв
ВАРЛЫ-ҺАЛПЫ Лк 14:12 **в.** гоншуларыны чағырма
ВАСИТӨЧИ 1Тм 2:5 Аллаһла инсан арасында **в.**
ВАХТ Вз 3:1 һәр ишин өз **в.** вар
Вз 9:11 габагына **в.** вө төсадүф чыхыр
Һб 2:3 **в.** чатанда вөјө
Лк 21:24 халғларла верилөн **в.**
Јһ 7:8 мөним **в.** һөлө кәлмөјиб
1Кр 7:29 артыг **в.** азальб
Еф 5:16 **в.** гәдрини билин
ВАҺИМӨ 36 91:5 нө кечөнин **в.** горхарсан
ВАЧИБ Мт 23:23 даһа **в.** мәсәләләр
Фп 1:10 даһа **в.** шејлери ајырл етмөјө
ВЕРИПМӨК Лк 12:48 кимө чох **в.**, чох төлөб
ВЕРКИ Мт 17:25 падшаһлар **в.** кимдөн
Лк 20:22 падшаһа **в.** өдөмәк дүзкүндүр
Лк 23:2 Сезара **в.** өдөмөји гадаған едир
Рм 13:6 **в.** да бу сөбөдөн өдөјирсиниз
Рм 13:7 веркидирсө — **в.**
ВЕРКИЈЫҒАН Мт 18:17 **о** **в.** кими олсун
Лк 18:11 шүкүр, бу **в.** таји дејилөм
ВЕРМӨК Мт 22:21 мәхсус шејлери падшаһа **в.**
Һш 20:35 **в.** алмагдан даһа чох хошбөхтлик
ВӨД 1Пд 8:56 **в.** бир кәлмаси боша чыхмады
2Кр 1:20 **в.** онун васитәсилә «бәли»
Иб 10:23 чүнки **в.** верөнө инанырыг
ВӨЗ ЕТМӨК Мт 7:28 онун **в.** һөјран галды
Мт 7:29 Иса ихтијар саһиб кими **в.**
ВӨЗИЈЛӨТ 2Кр 1:8 четин **в.** идик, таб кәтирө
ВӨЗИФӨ Вз 12:13 инсанын **в.** будур
Һш 1:20 нәзарәтчи **в.** башгасы тутсун
ВӨТӘНДАШ Фп 3:20 биз көјләрин **в.**
ВӨҒАЛЫ 36 16:10 гојмазсан **в.** бөндөн
1Кр 10:13 Аллаһ **в.**, О гојмаз
ВӨҒТИЗ Мт 3:13 Иса **в.** үчүн Јөһјанын
Мт 28:19 шакирд һазырлајын, **в.** един
Лк 3:3 төвбө рамзи **в.**
Һш 2:41 **в.**, үч миңә јахын адам
Һш 8:36 **в.** нө мане олур
Рм 6:4 өлүмүнө шерик едөн **в.**
1Бт 3:21 **в.** сизи хилас едир
ВӨҺЈ Дн 10:14 **в.** кәлчәјә аиддир
ВИЧДАН Рм 2:15 **в.** онларла шаһидлик едир
Рм 13:5 **в.** көрө табө олун
1Кр 8:12 әриф **в.** јаралајанда
1Тм 4:2 **в.**, саник, даг басылымш

1Бт 3:16 в. тэмиз сахлајын
1Бт 3:21 тэмиз в. өтрү Аллаһа дилэк

Г

ГАБ Лв 19:36 ишлэтдиңиз г.
ГАБИЛ 1Jh 3:12 гардашыны өлдүрөн Г.
ГАБЫРФА Jr 2:22 инсанын г. гадыны жаратды
ГАДАҒАН Hв 5:28 сизз гәти г. етмәмишдик
ГАДЫН Jr 3:15 сәниллә г. арасына
Вз 7:26 төләжә бәнзәр г. өлүмдән бетәрди
Вh 12:1 күнәшә бүрүнмүш бир г.
ГАДЫНЛАР Гн 31:12 кишиләри, г. јығын
Мс 31:3 күчүнү г. вөрмә
ГАЗАНАН Мс 15:27 һарам г. аиләсини бөләја
ГАЗАҢЧ Вз 5:10 вар-дәвләт севән г.
ГАЈА Гн 32:4 г. һәр иши мүкәммәлди
ГАЈЫ Мр 4:19 зәманәнн г., вар-дәвләтин
Лк 8:14 башлары һәјәтын г., вар-дәвләтә
Лк 12:25 г. чәкмаклә өмрүнү бир гарыш
Лк 21:34 үрәјинизи һәјәтын г. илә
1Кр 7:32 субәј Ағәја мәхсус шәјләрин г.
1Бт 5:7 чүңки О, г. чәкир
ГАЈДА 2Тм 2:5 кимсә г. позурса
ГАЈНАР ЧАҒ 1Кр 7:36 кәңчилијинн г.
ГАЈТАРМАМАГ 3б 37:21 шәр адам борч көтүрәр, г.
ГАЛА 3б 18:2 Аллаһын г.
Мс 18:10 Јеһованын ады мөһкәм г.
Әш 25:4 јохсула г. олдуң
ГАЛИБ Јh 16:33 мән дунјәја г. кәлдим
Рм 8:37 һәр шәјә г. кәлирик
Рм 12:21 пәслијә јахшылыгга г. кәл
Вh 2:7 мән г. кәләнә
ГАЛХАН Еф 6:16 иман г. көтүрүн
ГАН Jr 9:4 әти г. илә јемәјин
Лв 7:26 г. јемәләсиниз
Лв 17:11 чан г.
Лв 17:13 г. ахыдыб үстүнү торпагга
3б 72:14 г. онун көзүндә дәјәрли
Һз 3:18 онун г. сәндән төләб
Мт 26:28 бу, әһд г. тәмсил едир
Мт 27:25 онун г. бизим вә өвләдларымызын
Hв 15:29 г. узаг дуруң
Hв 20:26 һәр кәсин г. тәмиз олдуғума
Hв 20:28 Оғлуңн г. баһасына алдыгы
Еф 1:7 г. илә өдәнмиш фидјә васитәсилә
1Бт 1:19 Мәсиһин гимәтли г. илә азад
1Jh 1:7 Исанын г. бизи күнаһлардан
Вh 18:24 гәтлә јетирилмишләрин г. тапылыб
ГАНАД Рт 2:12 г. алтына сығындығын Аллаһ
ГНАХМА Мт 9:20 12 ил иди, г. әзјјәт
ГАНЕ 1Тм 6:8 јемәјә, палтара г. олачағы
ГАНЕ ОЛМАГ Фп 4:11 г. өјрәнмишәм
ГАНӘ Јh 2:1 Г. шәһәрндә тој иди
ГАНУН 3б 19:7 Јеһованын г. камилдир
3б 40:8 г. гәлбимдәдир
3б 94:20 г. ады илә пәслик төрәдән
3б 119:97 г. елә севирәм ки!
Әр 31:33 г. онларын дахилинә гәјачағам
Һб 1:4 г. кәсәрини итириб
Рм 7:22 Аллаһын Г. һәзз алырам
Рм 10:4 Мәсиһ Г. соңу олду
Рм 13:8 башғасыны севән г. ичра етмиш олур
Гт 3:24 Г. Мәсиһә апаран тәрбијәчи
Гт 6:2 Мәсиһин г. ичра едәчәксиниз
Јр 2:8 гануңларын шаһы олан г. ичра
ГАНУНВЕРӨН Јр 4:12 бир Г., һаким вар
ГАНУНИ Hз 21:27 г. саһибә кәләнәдәк
ГАНУНИ ТАНЫМАГ Фп 1:7 мүждәнн г.
ГАНУНСУЗЛУГ Мт 7:23 г. гуллуғунда
2Ск 2:7 онун г. бир сирдир
ГАНУНСУЗЛУГ АДАМИ 2Ск 2:3 г. зүһур

ГАПЫ Мт 7:7 дурмадан г. дөјүн
Мт 7:13 дар г. кирин
Јh 20:19 горхудан г. килитләмишдиләр
1Кр 16:9 гаршында фәалијәт г. ачылыб
Вh 3:20 кандарда дуруб г. дөјүрәм
ГАР Әш 1:18 г. кими едәчәјәм
ГАРА ЈАХМАГ 1Кр 4:13 г. мүлајим чаваб
ГАРАНЛЫГ Әш 60:2 дунјаны г. бурүјәчәк
Јh 3:19 инсанлар г. сөвиләр
Еф 4:18 онлар өглән г.
1Бт 2:9 сизи г. һејрәтамыз нуруна чағыранын
ГАРДАШ Мс 17:17 дар күн үчүн доғулмуш г.
Мс 18:24 дост вар, г. јахындыр
Мт 13:55 Јағубун, Јусифин г. дөјил?
Мт 23:8 сиз исв бир-биринизә г.
Мт 25:40 г. ән кичји үчүн етдијинизә көрә
1Кр 5:11 өзүнү г. адландырыб әхлагсызлыг
1Бт 5:9 бүтүн г. да өјни әзаблара
ГАРДАШЛЫГ Рм 12:10 г. мөһәббәти
1Бт 2:17 бүтүн г. сөвин
ГАРЫШ Мт 6:27 өмрүнү бир г. узада биләр
ГАРЫШГА Мс 6:6 тәнбәл, кет г. бах
Мс 30:25 г. јәјда азуғә тәдәрук
ГАРЫШМАМАГ 1Ск 4:11 башғасынын ишинә г.
ГАРТАЛТӨН Әш 40:31 г. ганад ачыб сүзәр
ГАРУН Сј 26:11 Г. оғуңларына һеч нә олмады
Јд 11 Г. кими, усјанкар нитгләриндә
ГАРШЫ ЧЫХМАГ Рм 8:31 ким бизә г. биләр
ГАТИП Јh 8:44 о, әзәлдән г.
ГАТЛАШМАГ 3б 119:71 әзаба г. хәјримә
ГАЧЫШ Вз 9:11 г. бәрк гачанлар удмур
ГАЧМАГ 1Кр 6:18 әхлагсызлыгдан г.
1Кр 9:24 гачышчылар г. да
Гт 5:7 Сиз јахшы г.
ГЕЈБӘТЧИЛӘР Мс 20:19 г. отуруб-дурма
ГЕЈДИНӘ ГАЛМАГ 1Кр 12:25 бир-биринин г.
Еф 5:29 өз бәдәнинин г.
1Тм 5:8 кимсә аиләсинин г. галмырса
ГЕЈРӘТ 2Пд 10:16 Јеһованын г. чәкирәм
3б 69:9 евинин г. мәни јандырыр
Әш 37:32 Әз г. илә едәчәк
Рм 10:2 Аллаһын г. чәкмәк
ГЕЈРИ-САЛЕН Hв 24:15 г. дирилдәчәјинә үмид
ГЕЈРИ-ТӨБИИ Јд 7 г. шәһәтләринин
ГӘБИЛӘ Jr 49:28 Исраилин г. бунлардан төрәјиб
ГӘБИР Јh 5:28 г. оланлар сәсини ешидәчәк
ГӘБУЛ ЕТМӘК Әј 2:10 јахшы шәјләри г.
Рм 14:1 зәиф адамы г.
Рм 15:7 Мәсиһ сизи г. кими
ГӘДДАР Мс 11:17 г. башына бәла ачар
ГӘДӘМ Әш 52:7 мүждәнинин г. нә кәчәлди
ГӘДИР 3б 90:12 күңләримизин г. биләк
1Кр 16:18 бәлә адамларын г. билин
Фт 2:29 бәлә адамларын г. билин
ГӘЗӘБ 3б 37:8 г. бурәх
Кл 3:8 г. канара гојун
ГӘЗӘБЛӘНДИРМӘК Еф 6:4 ушағларынызы г.
Кл 3:21 ушағларынызы г.
ГӘЛБ Мт 22:37 Јеһованы бүтүн г. сөв
ГӘЛБИСЫНЫГ 3б 34:18 Јеһова г. јахындыр
3б 147:3 О, г. шәфа верир
ГӘЛӘБӘ Вh 6:2 г. баша вурмаг үчүн ирәлиләди
ГӘМ Вз 7:3 г. күлүшдән јахшыдыр
ГӘМ-ГҮССӘ 3б 31:10 өмрүнү г. илә кечир
3б 90:10 г. илә кечәр
Мс 17:25 ахмаг оғул атасына г. кәтирәр
Әш 51:11 г. гачыб кәдәчәк
ГӘМКИНЛӘР 1Ск 5:14 г. тәскинлик верин
ГӘМЛАИЛ Hв 22:3 Г. јанында төһсил алмышам
ГӘРИБ Чх 22:21 г. адамла пис давраңмајын
Гн 10:9 г. сөвмәлисиниз

ГӨТИЈЈӘТСИЗ Јг 1:8 о, бүтүн ишләриндә г.
ГӨҒЛӨТӨН Лк 21:35 тор кими г. кәлмәсин
ГИДА Јһ 6:27 хараб олан г. үчүн әлләшмәјин
 һв 14:17 бәрәкәтли мөвсүм, бол-бол г. верир
 1Кр 8:13 г. гардашыны иманына хәләл
ГИМӘТ 1Кр 7:23 баһа г. алынмысыныз
ГИМӘТЛИ Мт 6:26 онлардан г. дејилсиниз?
 1Бт 1:19 Мәсиһин г. ганы илә
ГИСАС Гн 32:35 г. Мәнимдир
 Рм 12:19 сиз г. алмайын
 2Ск 1:8 г. алыначаг
ГИҺАЗЫ 2Пд 5:20 Әлжәсинин нәкәри Г.
ГЫЗ 2Пд 5:2 балача бир г. әсир көтүрмүшдүләр
 Мт 25:1 он г. бәнәјир
 Мр 5:42 г. ајаға дуруб кәзмәјә башлады
 Лк 8:49 г. өлду
 һв 21:9 пейғәмбәрлик едән дөрд субај г.
ГЫЗЫЛ Дн 3:1 Навуходносор г. бир һејкәл дүзәлтди
ГЫЗЫЛ-КҮМҮШ һз 7:19 г. хилас етмәјәчәк
 Сф 1:18 г. гуртара билмәјәчәк
ГЫЗЛАР Јл 2:28 г. пейғәмбәрлик едәчәк
 2Кр 6:18 оғулларым, г. олачагыныыз
ГЫЛЫНЧ 1Иш 17:47 Јеһова г. хилас етмир
 Өш 2:4 г. каванын дүзәлдәчәк
 Мт 26:52 г. гојгынына
 Еф 6:17 руһун г. көтүрүн
 Иб 4:12 икиағызлы г. итидир
ГЫРАГ-БУЧАГ
 Лв 23:22 тарланын г. бичмәјин
ГЫРМЫЗЫ Јр 25:30 г. һөрәкдән бир аз вер
ГЫСА МҮДДӘТ Өш 26:20 г. кизленин
ГЫСАМУДДӘТЛИ 2Кр 4:17 әзијәтләр г.
ГЫСҒАНЧЛЫГ Мс 6:34 г. әри чошдуар
 Мс 14:30 г. сүмүкләри чүрүдәр
ГЫТЛЫГ Мт 24:7 г. олачаг
ГЫШҒЫРЫГ Еф 4:31 г. кәнара гојун
ГӨЈНУНДА Өш 40:11 онлары г. апарачаг
ГӨЈҮН Өш 53:7 кәсмәјә апарылан г.
 һз 34:12 г. бәсләјәчәјем
 Мт 25:33 г. сағ тәрәфинә гојачаг
 Јһ 10:16 ағылдан олмајан башга г.
ГОЛ Өш 35:3 сусләшмиш г. гүввәтләндир
ГОЛГОТА Јһ 19:17 ибраничә г. адланан јер
ГОНАҒПӨРВӨР Рм 12:13 г. олун
 Тт 1:7, 8 нәзарәтчи г. олмағы бачармалыдыр
 Иб 13:2 г. јаддан чыхармајын
 1Бт 4:9 дејинмәдән г. кестәрин
 3Јһ 8 гардашлары г. гәбул етмәк
ГОРУМАГ Мс 4:23 үрәјини г.
 Фп 3:1 бунлар сиз г.
ГОРХАГЛЫГ 2Тм 1:7 Аллах бизә г. руһу јох
ГОРХМАГ Јр 9:2 бүтүн һејванлар сиздән г.
 2См 20:15 бөјүк гошундан г.
 Өј 31:34 чамаатын фикриндән г. үчүн
 3б 56:4 Аллаһа бел бағламышам, г.
 3б 111:10 һикмәтин башы Јеһовадан г.
 3б 118:6 Јеһова мәним тәрәфимдәдир, г.
 Мс 8:13 Јеһовадан г. шәрә нифрәт
 Вз 12:13 мәғзи будур: Аллаһдан г.
 Өш 41:10 г. Мән сәнинләјем
 Ми 4:4 онлары г. олмайчаг
 Лк 12:4 бадәни өлдүрәндән г.
ГОРХМАМАГ Фп 1:28 әлејһдарларыныздан г.
ГОРХУ 3б 19:9 Јеһова өнүндә г. пақдыр
 Мс 29:25 инсан г. төләдир
 Лк 21:26 инсанлар г. һушуну итирәчәк
 Фп 2:12 г., еһтирамла хиласа јетишмәјә
 1Јһ 4:18 мәнәббәтдә г. јохду
ГОНУМ Гн 7:3 о халғларла г. олмайын
ГОНУМ-ӨГРӘБА һв 10:24 Корнили г. јығыб
ГОЧА 3б 37:25 чавалыгымдан г. јашымадәк

ГОШУН Вһ 19:14 сәмави г. архасынча
ГУЗУ 2Иш 12:3 балача г. саважы һеч нәји
 Өш 40:11 г. бир јерә толпајачаг
 Јһ 1:29 кунаныны јујан Аллаһын Г.
 Јһ 21:15 Г. бәслә
 Јһ 21:16 г. отар
ГУЈУ Мс 26:27 г. газан, гујуја дүшәр
 Дн 6:7 штирләр г. атысын
 Мт 15:14 кор кора бәләдчилик едәрсә, г.
ГУЛ Өш 42:1 үрәјимчә олан г.
 Өш 65:13 Мәним г. јејәчәк
 1Кр 7:23 инсанларын г. олмайын
ГУЛАГ 2Тм 4:3 г. хош кәлени ешитмәк үчүн
ГУЛАГ АСМАГ Мс 1:5 һикмәтли г.
 һз 2:7 г. да, асмасалар да, сөләмәлисән
 Мт 17:5 севимли Оғлумдур. Она г.
 Лк 10:16 сизә г. мәнә дә г.
 һв 4:19 Аллаһы гојуб сиз г.
ГУЛЛУГ 1Иш 2:11 ушаг Јеһоваја г.
 Мр 10:43 бөјүк олмаг истәјән г.
ГУЛЛУГУЧ Лк 12:42 г. нөкәрбашы кимдир
ГУМ Јр 22:17 дәниз саһилиндаки г.
 Вһ 20:8 сажлары дәниз г. гәдәдир
ГУРАГЛЫГ Өр 17:8 г. олан ил гајғы чөкмәз
ГУРБАН Лв 7:37 јандырма г., кунан г.
 1Иш 15:22 г. чох сөзүнә итаәт едир
 2Иш 24:24 г. һаважы тәгдим етмәрәм
 3б 40:6 Сән г. истәмәдин
 3б 51:17 Аллаһа мәрбул г.
 Мс 15:8 шәрин г. икраһ едәр
 Өш 1:11 јандырма гоч г. дојмушам
 һш 6:6 јох, хејрхаллы хошду
ГУРБАНАҺ Јр 8:20 Нуһ г. дүзәлтди
 Чх 27:1 акасија ағачындан г.
 Мт 5:24 бәхшиши г. гаршысында
 һв 17:23 г. "Һамәлум Аллаһа"
ГУРД Өш 11:6 г. гузу сүлһдә јашајачаг
ГУРТАРМАГ 3б 49:7 гардашыны г. билмәз
 һш 13:14 Мәзарын чәнкинән г.
 2Бт 2:9 сынағлардан нечә г.
ГУРТУЛУШ Өс 4:14 г. башга јердән кәләр
 3б 3:8 г. Јеһовадандыр
 Лк 21:28 г. јахындыр
ГУРШАМАГ Өш 11:5 белини сәләһликлә г.
ГУШ Мт 6:26 г. фикир верин
ГУВВӘ Мр 5:30 г. чыхдығыны һисс етди
ГУВВӨТ 1Иш 30:6 Давуд Јеһовадан г. алды
 Өш 41:10 сәнә г. верәчәјем, сәнә көмәк
 һв 1:8 руһ үзәринизә кәләндә сиз г.
ГУВВӨТЛӘНДИРМӘК Өш 35:3 голлары г.
 Фп 2:13 Аллаһ г., арзу ојадыр
ГУЛЛӘ Јр 11:4 г. тикиб ад газанан
 Лк 13:4 Шилам г. алтында өлмүш
ГУРУР Мс 8:13 төкәббурә, г. нифрәт едирәм
 Мс 16:18 әчәлдән габаг г. кәләр
ГУСУР Лв 22:21 һејванда г. олмамалыдыр
 Мт 19:12 анаданкәлмә г. олдуу үчүн
ГУСУРСУЗ Тт 1:7 нәзарәтчи г. олмайдыр

Д

ДАВА Мс 15:18 сәбирли д. јатырар
 Мс 17:14 д. башламышы узаглаш
ДАВРАНЫШ 1Бт 3:16 нүмүнәви д. көрәндә
 утансынлар
ДАВУД 1Иш 16:13 Ишмуил Д. мөш етди
 Лк 1:32 она атасы Д. тахтыны верәчәк
 һв 2:34 Д. көјә галхмайыб
ДАҒ 3б 24:3 Јеһованын д. ким чыха
 Өш 2:3 Јеһованын д. галхаг
 Өш 11:9 мүгәддәс д. онлардан хетәр
 Дн 2:35 даш бөјүк д. олду

ДАҒЫТМА Рм 14:20 жемөктөн өтүр Аллаһын ишини д.
ДАҒЛАР Jr 7:20 сулар д. јухары галхды
ДАДМАГ 36 34:8 д., көзөлдир Јеһова
 Иб 6:4 сөмөви өнамы д.
 1Бт 2:3 Ағанын хөјирхаллығыны д.
ДАЗ Лв 13:40 түкү төкүлүб д. оларса
ДАИМИ ГУРБАНЛЫГ
 Дн 11:31 д. дајандырчагач
 Дн 12:11 д. дајандырдығы
ДАИРӨ Өш 40:22 Јерин д. үзөриндө
ДАЈАГ Мс 3:26 Јеһова сөнө д. олар
ДАЈАНМАГ Өј 37:14 гулаг ас, бир д.
 1Кр 10:12 мөһкөм д. дүшүнөн
ДАНА Чх 32:4 шөкин вериб д.
ДАНАЧАГСАН Мр 14:30 үч дөфө д.
ДАНЫШМАГ Чх 4:10 јашхы д. биллирөм
ДАНМАГ Тт 1:16 өмөллөр иле Аллаһы д.
ДАНМАМАГ Мс 30:9 тохлудан Сәни д.
ДАР Мт 7:13 д. гапыдан кирин
ДАР КҮН 36 46:1 д. көмөжө
ДАРДА Өш 38:14 Јеһова, јаман д.
ДАРДАН ГУРТАРМАГ Өј 36:15 Аллаһ д.
ДАРЫХМАГ Фп 1:8 һамындан өтүр нечө д.
ДАРЫЛГДА 2Иш 22:7 бу д. Јеһованы чагырдым
ДАХИЛЛИ 2Кр 4:16 д. күнбөкүн јенилширик
ДАХИЛИ Өф 3:16 д. варлығызы мөһкөмлөндирсин
ДАХИЛИ ВАРЛЫГ Рм 7:22 д. Ганундан һөз алырам
ДАШ Мс 25:15 һөлим дил д. да јумшалдар
 Дн 2:34 д. јериндөн гопарылды
 Мт 7:24 өвини д. үзөриндө тикөн
 Мт 21:42 рөдд етдиклери д.
 Лк 19:40 д. дилө кәлиб бағырарды
ДАШГЫН Jr 9:11 бир дө д. гырмәјачагам
 Мт 24:38 д. өввөл, јөјри, ичир,
 2Бт 2:5 алғасызлар дүңјасыны д. мөһв
ДАШЫМАГ Рм 15:1 күчсүзлөрин зөифликләрини д.
ДЕДИ-ГОДУ 1Тм 5:13 д. иле мәшуғул олурлар
ДЕЈИНКӨН 1Кр 10:10 һәм дө д. олмајар
 Јд 16 бунлар д. адамлардыр
ДЕЈИНМӨК Сј 14:27 нө вахта гәдәр онлар д.?
ДЕШДИКЛӨРИ 3к 12:10 бөдәнини д. амама бахачаг
ДӨБДӨБӘЛИ Вһ 18:7 абырсыз, д. јашајыш
ДӨБИЛГӨ Өф 6:17 хилас д. кетүрүн
ДӨВӨ Мт 19:24 д. ијнө дешијиндөн
ДӨВӨТ Мт 22:14 д. чох, сөчиләнләр исе аздыр
 Өф 4:1 алдығыныз д. лајиг јашајын
ДӨГИГ БИЛИК Рм 10:2 д. өсасланараг
 Кл 3:10 д. сәјәсиндө јенилшөрөк
 1Тм 2:4 һәр чүр инсан д. јијөләнсин
ДӨЈАНӨТ 1Кр 16:13 иманда д. олуң
ДӨЈӨНӨК 3б 2:9 дөмөир д. гырачагсан
ДӨЈИШМӨК Рм 12:2 бөбүтүң д.
ДӨЈИШМИРӨМ Мл 3:6 Јеһовајам. Мән д.
ДӨЈМӨЈИН һв 5:38 бу адамлар д.
ДӨЛИП-СҮБҮТ һв 17:3 д. кәтирәк изаһ
ДӨМИР Мс 27:17 д. д. итиләр, инсан да инсаны
 Өш 60:17 д. јеринө күмүш
 Дн 2:43 д. кил гарышмадығы кими
ДӨНИЗ Чх 14:21 Муса өлини д. узатды
 Өш 57:20 пис адамлар д. кимидир
ДӨРД Өј 6:2 каш д. чөкиләјди
 36 119:50 д. сыханда тәсәлли
 Мс 14:10 үрөк өз д. билир
 Мт 5:4 д. чөкөнләр хошбөхтдир
ДӨРД-СӨР 36 34:19 сәлелиң д. чох олар
ДӨРИН 1Кр 2:10 д. сирләрини тәдиг едир
ДӨРИНЛИК Өф 3:18 һөгигәтин д. гавраја биләсиниз
ДӨРК Мт 24:15 охујан д. өтсин
ДӨРК ЕТМӨК 1Бт 1:12 мөләкәр д. арзусундадыр
ДӨРРАКӨ Мс 4:7 д. газанмағы унутма

ДӨРРАКӨЛИ Фп 4:5 д. адам кими танысын
ДӨФИНӨ Мс 2:4 онлары д. кими ахтарсан
ДӨҢШӨТ Өш 44:8 д. сәни басмасын
ДӨҢШӨТЛИ Иб 10:31 Аллаһын өлине дүшмөк д.
ДИБСИЗ ГУЈУ Вһ 11:7 д. чыхан вәһши һөјван
 Вһ 17:8 һөјван д. чыхмаг үзөдир
 Вһ 20:3 д. аты
ДИВАР һз 38:11 д. олмајан кәндләр
 Дн 5:5 падша сараянын д.
 Јл 2:7 д. дөрмашырлар
ДИГӨТ Өф 5:15 д. олуң
ДИГӨТ ЈЕТИРМӨК 1Тм 4:16 тәлиме д.
ДИДИШМӨК Гт 5:15 өкәр бир-биринизле д.
ДИЛ Jr 11:7 онларын д. гарышдыраг
 36 8:2 ушалгарын д. илө күчүнү көстәрдин
 36 34:13 д. шөрдән сахласын
 Мс 10:19 д. сахлајан исе ағыллы иш көрүр
 Мс 18:21 өлүм вә һәјат д. өлиндәдир
 Өш 35:6 лалларын д. сөвинчдән чөһ-чөһ
 Өш 50:4 мәнә арифләрин д. вериб
 һш 14:2 д. мөдлһәрини тәдиг едәчөјик
 Сф 3:9 халгарын д. дөјишиб саф д. верәчөјөм
 Рм 10:10 иманыны д. илө бөјан едәндө
 Иб 13:15 мөдһ гурбаны, д. биндрәсини
 Jr 1:26 д. чиловамырса, дөһрәһәғи бошдур
 Jr 3:8 д. һеч кәс рам едә билмир
 Вһ 7:9 һәр халга, һәр д. мәнсүб
ДИЛБӨР Дн 11:45 д. дијардакы мөгәддәс дағ
ДИЛДӨ Өш 29:13 бу халг д. Мән һөрмәт едир
ДИЛӨК 36 20:5 Јеһова д. чин өтсин
ДИЛӨМӨК Мт 7:7 дурмадан д.
 1Јһ 5:14 ирадәсин мөвафиг нө д.
ДИЛПӘР 3к 8:23 мүхтәлиф д. данышан адам
 һв 2:4 мүхтәлиф д. данышмаға башладылар
 1Кр 13:8 өнөби д. данышмаг өнамы
 1Кр 14:22 мүхтәлиф д. данышмаг өнамы
ДИЛСИЗ-АҒЫЗСЫЗ Өш 53:7 д. дуран гојун
ДИПХОР 36 37:8 д. олма
ДИНАР Лк 7:41 борчу 500 д. иди
ДИНӨ Jr 34:1 Д. гызларын јанына кедир
ДИНЧ 1Ск 4:11 д. јашајын
ДИНЧӨЛ Лк 12:19 чаным, д., је, ич, көф елө
ДИНЧӨЛМӨК Дн 12:13 сөн д.
ДИНЧЛИК 1Пд 4:25 д. ичиндө јашајырды
 Өш 32:17 сәлеллијин бөһрәси д.
 Өш 32:18 д. һөкм сүрән јурлдарда
ДИРӨК Мр 15:25 ону д. мыхладылар
 Лк 23:21 ону д. едам ет
 Гт 3:13 д. асылан ләнәтләңир
ДИРИ Лк 20:38 О. өлүләрин јох, д. Аллаһыдыр
ДИРИПМӨ Мт 22:23 д. инанмаг сәддиқиләр
 Мт 22:30 д. сонра өвләнмөчөк
 Јһ 5:29 дүчәр олмаг үчүн д.
 Јһ 11:24 д. заманы дирилчөкөк
 Јһ 11:25 д. вә һәјат мәнөм
 1Кр 15:13 д. јохдурса
ДИРИПМӨК 1Бт 3:18 руһ олараг д.
ДИРИПТМӨК Јһ 6:39 ахырыңчы күндө д.
 һв 2:24 өлүм өзәбидандан д.
 һв 24:15 д. үмид едирөм
ДИРЧӨЛМӨК Өш 57:15 фағырын руһуну д.
ДОҒМАГ Өш 66:7 санчылары башламамыш д.
ДОҒУЛМАГ Өј 14:1 гадындан д.
ДОЛДУРМАГ Jr 1:28 јер үзүнү д.
ДОНУЗ Лк 8:33 чинләр д. кирдиләр
 Лк 15:15 д. отармаға көндәрди
 2Бт 2:22 д. палчыгда ағнајар
ДОРКА һв 9:36 Табитө, Д. адында шакирд
ДОСТ 2См 20:7 өј Аллаһымыз, д. Ибраһимин
 Мс 14:20 варлы адамың д. чох олар
 Мс 16:28 бөһтанчы јакын д. ајырар

Мс 17:17 эсл **д.** һәр заман сөвәр
 Мс 18:24 **д.** вар, гардашдан жахындыр
 Мс 27:6 **д.** вурдуғу яра
 Лк 16:9 дүнжанын сөрвөтилә **д.** газанын
 Jh 15:13 **д.** уғрунда чаныны фәда едән
 Jh 15:14 әмлрәримә әмәл едирсинизсә, **д.**
 1Кр 15:33 пис **д.** жахшы әхлагы
 Jr 2:23 Ибраһимә Јеһованын **д.** дежилди
 Jr 4:4 дүнжанын **д.** Аллаһын дүшмәни
ДОСТЛУГ 36 25:14 Јеһовадан горханлар **д.**
 Мс 3:32 Јеһова сәләһ адамла **д.** едәр
ДӨВЛӨТ Мс 18:11 варлынын **д.** шәһәрди
ДӨВЛӘТЛИ Әр 9:23 **д.** дәвләтилә гүррәләнемәсин
ДӨВР Дн 2:21 **д.** дәјишән Одур
 Дн 7:25 онлар **д.**, **д.** вә јарым **д.** мүддәтинә
 һв 1:7 **д.** Атанын ихтијарындадыр
ДӨЗМӨК Мт 24:13 ахыра кими **д.** хилас олачаг
 Рм 9:22 гәзәб габларына бәјүк себирлә **д.**
 1Кр 4:12 бизи тәғиб едилрләр, себирлә **д.**
 1Бт 2:20 әзәб чәкиб **д.**
ДӨЗҮМ Лк 8:15 **д.** бәһрә кәтирирләр
 Лк 21:19 **д.** һәјәтынызы хилас
 Рм 5:3 әзижәтләр **д.** олмағы өјрәди
 Jr 1:4 **д.** өз ишини тамамласын
 Jr 5:11 Әјјубун **д.** һаггында
ДӨЗҮМҮЛҮ Еф 4:2 бир-биринизгә гаршы **д.** олуб
ДӨЛМӨ Лв 19:28 бәдәнинизсә **д.** дөјүрмәјин
ДӨҮЛМӨК 2Кр 6:5 **д.** дустагханаларда
ДӨҮҮШ 1Иш 17:47 **д.** Јеһованындыр
 36 46:9 **д.** кәсир
 1Кр 14:8 ким **д.** һазырлашагач
 1Тм 6:12 иман уғрунда мүбаризәдә **д.**
ДӨҮШМӘМӨК 2См 20:17 бу дөфә сиз **д.**
ДӨНДӨРМӨК һв 26:11 әгидәләриндән **д.**
ДӨНМӨК Јл 2:12 Мәнә сары **д.**
 Мл 3:7 Мәнә тәрәф **д.**
ДӨНҮКЛҮК 2Ск 2:3 әввәл **д.** баш галдырмалы
ДӨШ Мс 5:19 сани **д.** илә мәст етсин
ДУА 2Пд 19:15 һизгијә Јеһоваја **д.** етди
 36 65:2 еј **д.** ешидән
 36 141:2 **д.** һазырланмыш бухур кими олсун
 Мс 15:8 дүз адамын **д.** хошланар
 Мс 28:9 онун **д.** да ијрәндир
 Дн 6:13 күндә үч дөфә **д.** едир
 Мт 5:44 сизи тәғиб едәнләр үчүн **д.** един
 Мт 6:9 бу чүр **д.** един
 Мр 1:35 ертәдән кедиб **д.** етмәјә башлады
 Мр 11:24 **д.** едиб хаһиш етдијиниз һәр шеј
 Лк 5:16 **д.** етмәк үчүн чөлүјә кедирди
 һв 12:5 жыгынчаг Бутрус үчүн **д.**
 Рм 8:26 билмирик нә һагда **д.** едәк
 Рм 12:12 даима **д.** един
 1Ск 5:17 һәмишә **д.** един
 2Ск 3:1 бизим үчүн **д.** един ки, Јеһованын
 Jr 5:15 иманла едилән **д.** нахош оланы
 Jr 5:16 сәләһин һәрәратли **д.** тәсири вар
 1Бт 3:7 **д.** гаршысыны һеч нә кәсмәсин
 Вh 8:4 бухур түстүсү мүгаддәсләрин **д.**
ДУЗ Јр 19:26 **д.** сүтунуна чеврилди
 Мт 5:13 сиз дүнжанын **д.**
 Лк 4:6 сөзләриниз һәмишә **д.**
ДУҖГУЛАР 36 26:2 **д.** хәлбирдән кечир
ДУЛ 36 146:9 **д.** гадына архадыр
 Мр 12:43 касыб **д.** гадын
 Лк 18:3 **д.** гадын јашәјырды
 Jr 1:27 **д.** гағғы кәстәрәсан
ДУЛУСЧУ Әш 64:8 биз килик, Сәнсә **д.**
 Рм 9:21 мөкәр **д.** кил үзәриндә ихтијары
ДУМАН Јг 4:14 тәзликлә јох олан **д.**
ДУРМАДАН Дн 6:16 **д.** гуллуғ етдијин
 һв 5:42 **д.** инсанлара өјрәдирдиләр

ДУСТАГ Мт 25:36 **д.** идим, јаныма кәлдиниз
ДУСТАГХАНА һв 16:26 **д.** бунвәрәси титрәди
ДҮЗӘЛМӨК 2Кр 13:11 гардашлар, **д.** чалышын
ДҮЗӘЛТМӨК Гт 6:1 мүлајимчәсинә **д.** чалышын
ДҮЗЛӘР Әш 35:1 **д.** чичәкләнәчәк
 Әш 35:6 **д.** чәјлар ахчагач
ДҮЗЛҮК 1См 29:17 Сән **д.** севирсән
ДҮЛКӨР Мр 6:3 бу һәмин **д.** дејил?
ДУНЈА Чх 9:29 **д.** саһиби Јеһовадыр
 Әј 38:4 Мән **д.** тәмәлини гојанда
 Лк 9:25 инсан бүтүн **д.** саһиб оларса
 Јh 15:19 **д.** мөхсүс дејилсиниз, **д.** сизә
 Јh 17:16 онлар **д.** мөхсүс дејилләр
 Гт 4:9 **д.** бахышларына гајыдыб
 1Јh 2:15 **д.** шәјләри севмәјин
 1Јh 2:17 **д.** өз истәкләри илә кечиб кедир
ДУНЈАЈА КӨЛМӨК 36 51:5 тәгсир ичиндә **д.**
ДУРУСТ Әј 1:8 онун кими **д.** јождур
 2Кр 8:21 һәр чәһәтдән **д.** олмаға чалышырыг
 Иб 13:18 һәр саһәдә **д.** олмаг истәјирик
ДҮШМӘН 36 110:2 **д.** арасында һакимијәт
 Мт 5:44 **д.** һәмишә севин
 Мт 10:36 инсанын **д.** евиндәкиләр
 Дн 21:15 **д.** сизә бата билмәјәчәк
 Рм 12:20 **д.** ачдырса, једизди
ДҮШМӘНЧИЛИК Јр 3:15 гадын арасына **д.**
ДҮШҮНМӘДӨН Мс 12:18 **д.** дејилән сөз
ДҮШҮНМӨК 36 77:12 ишләрини дөјән **д.**
 Рм 8:6 чисмәни истәкләр һаггында **д.** өлүм
 Рм 13:14 нәчә дојудурмағы **д.**
 Фп 2:5 Мәсип кими **д.**
 Кл 3:2 сәмави шәјләг һаггында **д.**
ДҮШҮНҮБ-ДАШЫНАГ Јр 24:63 о, јолуну чөлдән
 салды ки, **д.**
ДҮШҮНЧӨ Мс 1:4 кәңләрә билик вә **д.** верир
 1Кр 2:16 биз Мәсипин **д.** саһибик
 Еф 4:23 **д.** тәрзинизи
ДҮШҮНЧӨЛӨР 36 19:14 **д.** Сәни мәнүн
 36 146:4 **д.** һәмин күндәчә јох олур
 Мс 20:5 үрәјин **д.** дәрин сулара

Е

ЕВ 2Иш 7:13 Мәним адыма о, е. тикәчәк
 36 27:4 Јеһованын е. галым
 36 101:2 е. ичиндә да сағ үрәклә јашарам
 36 127:1 е. Јеһова тикмәзсә
 Әш 56:7 үммәтләрин дуа е. адланачаг
 Лк 2:49 мән Атамын е. олмалыјам
 Јh 2:16 Атамын е. базара чевирдиниз!
 Јh 14:2 Атамын е. галмаға јер чождур
 Иб 3:4 һәр е. бир бәнәси вар
ЕВ-ЕВ һв 5:42 е. мүждәни өјрәдирдиләр
 һв 20:20 инсанлар гаршысында, е. өјрәтмәк
 2Кр 5:1 Аллаһ көләрдә әбәди бир е. верәчәк
ЕВЛӘНМӨК Мт 22:30 дирләндән сонра е.
 Мт 24:38 дашгындан әввәл е.
 1Кр 7:9 говрулмагданса, е. јажыдыыр
 1Кр 7:36 е. истәјирсә, гој евләнсин
ЕВЛӨР Әш 65:21 е. тикиб ичиндә јашајагач
 һв 7:48 һагг-Таала әл илә тиклимыш е.
ЕВОДИЈА Фп 4:2 Е. вә Синтихијә төвсијә
ЕЈС Јр 25:34 Е. илк оғуллуғ һаггынын
 Иб 12:16 Е. кими мүгаддәс шәјләри
ЕЛМ Мс 24:5 инсанын е. гүвәтәни артырар
 Әш 54:13 оғулларын Јеһованын е. алачаг
 Дн 12:4 һәгиги е. чохлачаг
 Мл 2:7 кәһинин ағзы е. горумальдыр
ЕЛЧИ Мл 3:1 будур, е. кәндәрирәм
 Јh 7:29 мән Онун е.
ЕПИЛЕПТИК Мт 4:24 е., ифлич олмушлары сағалтды

ЕТИБАР Mc 3:5 Жеоваја е. ет
Тт 2:10 е. лажиг олдулглары кестәриб

ЕТИБАР ЕТМӨК Mc 3:5 габылла Жеоваја е.
Mc 28:26 үрәјинә е. ахмагдыр
Лк 16:11 ким сизә нәгиги сәрәтәи е.

ЕТИБАРЛЫ Чх 18:21 е. адамлар сеч
36 19:7 Жеованын өјүдләри е.
36 33:4 бүтүн ишлары е.
Лк 16:10 хырда ишда е. олан

ЕТИРАФ 36 32:5 күнаһымы Сәнә е. етдим
Jr 5:16 күнаһларынызы е. един
1Jh 1:9 күнаһларымызы е., О, бағышлајачаг

ЕТМӨК Pm 7:15 истәдјим шеји е., нифрәт

ЕФЕС 1Kp 15:32 Е. вәһши һејванларла

ЕҺТИЈАТЛЫ Mc 14:16 мүдрик адам е., шәрәдән
Mt 10:16 илан кими е., көјәрчин кими

ЕҺТИЈАЧ Mt 6:32 бунлар е. дүјдүгунузу
1Kp 7:3 әр арвадынын е. әдәсин

ЕҺТИЈАЧЛАР Pm 12:13 е. көрә јардым един

ЕТИРАМ 1Ck 5:13 онлара бөјүк е.

ЕЧАЗКАР 36 139:14 нә е. јарадылмышам

ЕШГ ОЛСУН Jh 12:13 ады илә көләнә е.

ЕШИТМӨК Pm 10:14 һарадан е.
Jr 1:19 е. һазыр олмалы

ЕШШӨК 3к 9:9 падшаһын е. миниб көјир

Ә

ӘБӘДИ Jr 3:22 дәриб јемәсин, ә. јашамасын
36 37:29 сәләһләр ә. јашајачаг
1Бт 1:25 Жеованын сөзү ә. гапар

ӘБӘДИ ҺӘЈАТ Дн 12:2 кимиси е. үчүн
Лк 18:30 көләчәкдә исә ә. говушачаг
Jh 3:16 мөһв олмасын, ә. олсун
Jh 17:3 ә. одур ки, Сәни
Һв 13:48 ә. мејли оланлар
Pm 6:23 Аллаһын вердјиги әнам ә.
1Тм 6:12 ә. бәрк јалыш

ӘБӘДИЈҖӨТ В3 3:11 үрәјинә е. гојду

ӘБӘДИЛИК В3 3:14 Аллаһын етдјиги һәр шеј ә.

ӘБӘС Mt 15:9 ә. јөрә ибадәт едирләр

ӘВВӘЛ Өш 46:10 ахыры ә. хәбәр верирәм

ӘВӨЗ Pm 12:19 ә. Өзүм верәчәјәм
2Ck 1:6 зүлм едәнләрә ә. вермәк

ӘВӨЗИНДӨ Mt 16:26 һәјатыны е. нә

ӘГЛӘН 1Kp 14:20 ә. ушаг олмајын

ӘДАЛӘТ Өј 34:12 Гүдрәт Саһийи ә. тәһриф
Өј 40:8 сән ә. шәки едәчәксән?
36 37:28 Жеова ә. сөвир
Mc 29:4 падшаһ ә. өлкәдә сабитлик јарадар
Өш 32:1 раһбәрләр ә. уғрунда башчылыг
Ми 6:8 Жеова истәјир ки, ә. давраһсан
Лк 18:7 Аллаһ ә. бәрпа етмәјчәк?
Һв 28:4 ә. әлиндән чәныны гуртара билмәди

ӘДАЛӘТСИЗЛИК Pm 9:14 Аллаһ ә. едир?

ӘДӘБ-ӘРКАН Pm 13:13 ә. давраһанг
1Kp 14:40 һәр шеј ә. олсун

ӘДӘБСИЗ Еф 5:4 ахмаг сөһбәтә, ә. зәрафата

ӘДҖАН Jr 2:8 Аллаһ Ө. бир бағ салды

ӘДҖАНА Вh 12:9 ә., гәдим илан јерә атылды

ӘЗАБ Pm 8:17 Мәсиф кими ә. чәкәк
Pm 8:22 хилгәт индјиги кими ә. чәкир
Иб 2:10 ә. вәситәсилә
1Бт 3:14 сәләһлик уғрунда ә. чәксәнзи
1Бт 5:9 ә. гаглашырлар

ӘЗАБ ЧӨКЧӨК Лк 21:25 халглар ә.

ӘЗАБ-ӨЗИЈҖӨТ Һв 14:22 чохлу е. кечмәлијик

ӘЗӨЛДӨН ВАР ОЛАН Дн 7:9 Ө. әјләшди

ӘЗИЗ Вh 3:19 е. адамлар мөзәмәт

ӘЗИЈҖӨТ Pm 5:3 ә. үзләшәндә сөвинмәлијик
1Kp 12:26 бәдәнин бир үзүв ә. чәкирсә
Фл 1:29 ә. чәкмәк шәрәфи

ӘЗИЈҖӨТЛӨР Pm 8:18 инди чәкдјимиз ә.
2Kp 4:17 чәкдјимиз ә. гысамүддәтли
2Ck 1:4 чәкдјиниз ә. бахмајараг

ӘЗИЛМИШ Өш 42:3 ә. гамышы сьндырмајачаг

ӘЗКИН Өш 66:2 мәзлума, руһу е. инсана

ӘЗИЛМӨН 1Пл 18:21 ики тәрәфа ә.

ӘЗЈАШ Mc 23:21 ә. јохсуллуға дүшәр

ӘЈЈУБ Өј 1:9 Ө. Аллаһдан елә-белә горхур?
Jr 5:11 Ө. дөзүмү һаггында әшитмисиниз

ӘЈЛӘНЧӨ Mc 10:23 ахмаг үчүн абырсызлыг ә.

ӘЈРИ В3 1:15 ә. дүзәлтмәк олмас

ӘКМӨК 36 126:5 көз јашы илә ә.
Өш 65:22 ә. барыны өзкөләр јемәјчәк

1Kp 3:6 мән ә., Аполлос сулады
Гт 6:7 нә е. ону да бичәк

ӘЛ Чх 8:19 бу ишдә Аллаһын ә. вар
Чх 31:18 Аллаһын ә. илә јазылмыш лөһбә
36 145:16 е. ачырсан
Өш 41:10 сағ ә. сәни бәрк-бәрк тутачагам
3к 14:13 јолдашына ә. галдырачаг
Mt 6:3 сол ә. сағ ә. етдјини билмәсин

ӘЛАМӘТ Cj 23:23 Јагубун сүгүтуна ә.
Mt 24:3 е. нә олачаг
Лк 21:25 ә. олачаг
2Ck 2:9 сахта ә.

ӘЛӘЈҖДАР 1Kp 16:9 ә. да аз дејил
Фл 1:28 ә. есла горхмурсунуз
Тт 2:8 ә. әлејһимизә демәјүз

ӘЛӘ АЛМАТ 2Тм 2:24 өзүнү ә.

ӘЛИ 1Иш 1:3 Ө. ики оғлу кәһин кими

ӘЛИЧАҖЫГ Mc 11:24 ә. адамын бәрәкәти артар

ӘЛИБОШ Гн 16:16 һеч ким ә. кәлмәлидир

ӘЛЛӘШМӘК Jh 6:27 хараб олан гита үчүн ә.

ӘМАНӘТ ЕТМӨК 36 31:5 рупуму әлине ә.

ӘМӘҚДАШ 1Kp 3:9 биз Аллаһын ә.

ӘМӨЛ Чх 19:8 Жеованын дедикләринә ә.

ӘМӨЛ ЕТМӨК Jh 14:15 сөвирсинизсә, әмрләримә ә.

ӘМӨЛЛӘР Иб 9:14 вичдәнымызы әлу ә.

ӘМИЗДИРМӘК 1Ck 2:7 көрпәләрини ә. әзизләјән

ӘМИН Pm 4:21 Ибраһим там е. иди
Pm 8:38 е. ки, нә өлүм, нә һәјат
Pm 15:14 гардашлар, сизә кәлинчә, ә. ки
Кл 4:12 Аллаһын ирадәсинә там ә. оласыныз
2Ck 3:4 Ағанын давамчылары олан бизләр ә.

ӘМИН ОЛМАГ 2Тм 3:14 е. шејләрә

ӘМИН-АМАНЛЫГ 36 29:11 халгына ә. бөхш
36 37:11 ә. боллуғундан һөзз алачаг
36 119:165 ганунуну сөвәнләрин е. болдур
Өш 48:18 ә. чај кими оларды
Өш 54:13 оғуларынын ә. битиб-түкәнмәјчәк
Һш 2:18 онлары е. јашадачагам
Һв 9:31 јығынчаг үчүн ә. дөврү башланды

ӘМИНЛИК 1Ck 1:5 сизә руһла вә күчлү ә.

ӘМИР 36 45:16 јер үзүндә е. гојачагсан
Өш 9:6 онун ады суһл ә. олачаг
Дн 10:13 Фарс ә. мәнә мүгавимәт кестәрди

ӘМЛАК Лк 14:33 ә. әл чәкмәјән
Иб 10:34 даһа јахшы, өбәди е. саһиб

ӘМР Mt 22:40 бу ики ә. үзәриндә дурур
Mr 12:28 ән вачиб ә. һансыдыр
Mr 12:31 бунлардан бөјүк ә. јохдур
Jh 13:34 јени ә. верирәм: бир-биринизи

ӘМҖРӨ Jr 19:24 Ө. үстүнә күкүрд вә од

ӘНАМ Pm 6:23 Аллаһын вердјиги ә.
1Kp 7:7 Аллаһ һәр кәсә бир чүр ә. вериб

ӘНАМЛАР Pm 12:6 е. мүхтәлифдир

ӘНӨНӨ Mt 15:3 ә. көрә Аллаһын әмирини

Mr 7:13 ө. Аллаһын сөзүнү һечә

ӘНКӨЛ 1Ck 2:16 биз тәблиг едәндә ә.

ӘНЧИР АҒАЧЫ 1Пд 4:25 ә. алтында динчлик
Ми 4:4 мејнәсинин, ә. алтында отурачаг

Мт 21:19 **ә.** дәрһал гуруду
 Мр 13:28 нүмүнә үчүн **ә.** көтүрөк
ӨР 1Кр 7:2 һәр гадынын өз **ә.** олсун
 1Кр 7:14 иманда олмажан **ә.** арвады илө
ӨРӨ КЕТМӨК
 1Кр 7:39 истәджи адама **ә.** билөр
ӨРӨМЈА Өр 38:6 **Ө.** гујуја атдылар
ӨРӨКЈҮН Мс 29:15 **ә.** анасыны хөчил едөр
 Мс 29:21 нөкәри ушагылыгдан **ә.** етсән
ӨРЛӨР Еф 5:25 **ә.** арвадарынызы һөмишә сөвин
 Кл 3:18 гадынлар, **ә.** табе олун
ӨСА Јр 49:10 һөкмдар **ә.**
ӨСАРӨТ Рм 6:18 күнаһ **ә.** гуртулуб
ӨСАСЛАР Рм 2:20 һәгигәтин **ә.** јијәләндиниң
ӨСИЛ 1Тм 6:19 **ә.** һөјатдан јалышын
ӨСИЛ-НӨЧАБӨТЛИ 1Кр 1:26 **ә.** чох дејил
ӨСИР 2Кр 10:5 һәр чүр фири **ә.** алыб
ӨСИРКӨМӨК Мс 3:27 јашхылул **ә.**
ӨСИРКӨМӨМӨК 36 84:11 Јөһова јашхылыгыны **ә.**
ӨСКӨРЛИК 2Тм 2:4 ахы **ә.** олан адам
ӨТ Мс 23:20 **ә.** һәрисләрине гошулма
ӨФВ Өш 55:7 Аллаһ чөмөрдиклә **ә.** едөр
 Мт 26:28 **ә.** етмөк үчүн ахыдылачаг ганымы
ӨХЛАГСЫЗ 1Кр 5:9 **ә.** отуруб-дурмајасыныз
 1Кр 6:9 **нә ө.** нә бүтпәрөстлөр
ӨХЛАГСЫЗЛЫГ Мт 15:19 **ә.** үрәкәнд чыхыр
 һв 15:20 **ә.** узаг дурсунлар
 Рм 1:27 кишилөр кишилөрлө **ә.** етдиләр
 1Кр 6:18 **ә.** гачын
 1Кр 10:8 **ә.** етмөк
 Гт 5:19 бөдәнин өмәлләри **ә.**
 Еф 5:3 **ә.** мүгәддәсләрә јарашмыр
 1Ск 4:3 **ә.** узаг дурун
ӨҺД Јр 15:18 Јөһова Ибрамла **ә.** бағлајыб
 36 15:4 зәрәрина олса бела, **ә.** дөнмәз
 Өр 31:31 јени **ә.** бағлајачагам
 Лк 22:20 ганым есасында бағланан јени **ә.**
 Лк 22:29 Атам мәнимлә **ә.** бағладыгы кими

3

ЗАЛЫМ Вз 4:1 күч **з.** әлиндә иди
ЗАЛЫМЛЫГ Мс 12:10 мәрһәмәтиндә **з.** вар
ЗАМАН 1Ск 5:1 **з.** кәлиңчә
ЗАНБАГЛАР Лк 12:27 **з.** бој атдығына бахын
ЗАРАФАТ Јр 19:14 елө кәлди ки, Лут **з.** едир
 Мс 26:19 кәлөк кәлиб сонра **з.** дејән
ЗАҺИР 2Кр 10:7 сиз **з.** бахырсыныз
ЗЕВС һв 14:12 Барнебаны **з.** адландырдылар
ЗЕЈТУН 36 52:8 Аллаһын өвиндә **з.** ағачытәк
 Лк 22:39 **з.** дағына кетди
 һв 1:12 **з.** дағы Јерусәлимдән бир километр
 Рм 11:17 чыр **з.** будағы чалаг едилеб
ЗӨИФ Рм 14:1 **з.** адамы гәбул едөм
 1Кр 1:27 **з.** адамлары сөчди
 2Кр 12:10 **з.** оlanda күчлүгәм
 1Ск 5:14 **з.** дајаг олун
 1Бт 3:17 гадын **з.** варлыгыр
ЗӨФЛИК Рм 15:1 күчсүзләрин **з.** дашымалыгы
ЗӨКАЛЫ 36 119:99 мүғллиләримдән дө **з.**
ЗӨКӨРИЈӨ 1 Лк 11:51 өлдүрүлмүш **з.**
ЗӨКӨРИЈӨ 2 Уз 5:1 Идунун навеси **з.**
ЗӨКӨРИЈӨ 3 Лк 1:5 **з.** адлы каһин варды
ЗӨККАЈ Лк 19:2 **з.** адында варлы адам
ЗӨЛЗӨЛӨ Лк 21:11 күчлү **з.** олачаг
ЗӨМАНӨТ һв 17:31 диритмөклө һамыја **з.**
 2Кр 1:22 мүкафатын **з.** олан руһдур
 Еф 1:14 руһ мирасымыза **з.**
ЗӨМИ 1Кр 3:9 сиз Аллаһын бөчөрдји **з.**
ЗӨФӨР 2Кр 2:14 Мәсильнә бирликдә **з.** јүрүшүндә
ЗӨНЛӨ Мс 6:16 Јөһованын **з.** кетдији шөјлөр

ЗӨНМӨТ Вз 2:24 **з.** зөвг алмагдан јахшы
 Еф 4:28 оғурлук етмәсин, һалат **з.**
ЗӨНМӨТКЕШ Лк 10:7 **з.** өмөкһагына лајигдир
ЗИБИЛ Фл 3:8 һәр шеји **з.** һөсаб едирәм
ЗИЈАН ТАПМАГ Мс 27:12 чаһил кәдиб **з.**
ЗИЈАФӨТ Өш 25:6 шөрабдан **з.** гурачаг
ЗИНА Чх 20:14 **з.** етмөјин
 Мт 5:28 үрөјиндә **з.** етмиш
 Мт 19:9 өзкәси илө өвләнисрә, **з.** едир
ЗИНАКАР 1Кр 6:9 **з.** Аллаһын Падашлығына
ЗИНДАН һв 5:18 һөвариләри тутуб **з.** атдылар
 һв 5:19 мәләк **з.** гапыларыны ачды
 һв 12:5 Бутрүс **з.** иди, јығынчаг исә дуа
 Вһ 2:10 Иблис сизләрдән бәзиләрини **з.** атачаг
ЗИРЕҺ Еф 6:14 сәләһлик **з.**
ЗОРАКЫ 36 5:6 **з.** икраһ едирсән
ЗОРАКЫЛЫГ Јр 6:11 Јөр **з.** долмушду
 36 11:5 **з.** нифрәт едир
 36 72:14 чанларыны **з.** гуртарачаг
ЗӨВГ АЛМАГ 36 149:4 Јөһова халгындан **з.**
 Вз 2:24 зөһмәтиндән **з.** јахшы
ЗӨВГ-СӨФА Лк 8:14 башлары **з.** гарышдыгындан
ЗҮЛМ 36 72:14 **з.** зоракылыгдан гуртарачаг
 Вз 7:7 **з.** һикмәтлини дәли едөр
ЗҮЛМӨТ Лт 2:31 күнәш **з.** гәрә олачаг
 Сөп 1:15 гаралык вә **з.** күңдүр
 Мт 4:16 **з.** отуран халг ишыг көрдү

И

ИБАДӨТ Јш 24:15 кимә **и.** едәчөјинизә гәрар
 Јш 24:15 кимә **и.** едәчөјинизә
 36 100:2 Јөһоваја сөвинчәл **и.** ет
 Јһ 4:24 руһа вә һөгигәтә ујғун **и.**
ИБЛИС Мт 25:41 **и.** үчүн өбәди алова
 Лк 4:6 [И.] деди: һакимјјәт мәнә верилиб
 Лк 8:12 **и.** кәлир, сөзү апарыр
 Јһ 8:44 сизин атаныз **и.**
 Еф 4:27 **и.** фүрсәт вермөјин
 Еф 6:11 **и.** һилләринә синә көрмөк
 Јр 4:7 **и.** мүгавимөт кестәрин
 1Бт 5:8 **и.** нәрилдәјән шир кими кәзиб
 1Јһ 3:8 **и.** ишләрини дағымтаг үчүн
 Вһ 12:12 **и.** вахтынын аз олдуғуну биләрөк
 Вһ 20:10 **и.** одлу-күкүрдүл кәлә атылды
ИБРАҺИМ Јр 21:12 Аллаһ **и.** деди, она гулаг ас
 Мт 22:32 **и.** Аллаһы, дириләрин Аллаһы
 Рм 4:3 **и.** иман кәтирди вә сәләһ
ИБРӨТ 1Кр 10:6 бунар бизә **и.** олмалыдыр
ИДАРӨ 1Кр 6:12 мәни **и.** етмәсинә јол
 1Ск 4:4 бөдәнини **и.** етмөји багасын
ИДАРӨЧИЛИК Еф 1:10 **и.** тәсис етсән
ИЗ 1Бт 2:21 онун **и.** илө кәдәсиниз
ИЗАҺ ЕТМӨК Нә 8:8 Төвраты **и.**, мәнасыны
 һв 17:3 дәлил-сүбүт кәтирәрәк **и.**
ИЗӨБИЛ Јлд 21:23 **и.** итләр јөјөчөк
 Вһ 2:20 **и.** ишләринә көз јумурсан
ИЗЗӨТ Јһ 12:43 газандыгылары **и.** Аллаһын вердији
 иззәтдән
ИЈРӨНЧ Сј 21:5 **и.** јөмөкдән үрөјимиз буланыр
ИЈРӨНЧ ШЕЈ Мт 24:15 вироһәң кәтирән **и.**
ИКИ-ИКИ Лк 10:1 јетмиш шакирди **и.** көндәрди
ИКИНЧИ ӨЛҮМ Вһ 2:11 **и.** хөләл јетирмәјөчөк
 Вһ 20:6 **и.** һөкмү
 Вһ 20:14 одлу кәл **и.** билдирир
ИКРАҺ Рм 12:9 пилсикдән **и.** един
 Ил Сј 14:34 гырх **и.** чәза чөкәкөсиниз
ИЛАЗӨР Лк 16:20 **и.** адлы бир диләнчи
 Јһ 11:11 достуmuz **и.** јухуја кәдиб
 Јһ 11:43 **и.** чөлө чы!

ИЛАН Jr 3:4 **И.** гадына деди
 Өш 11:8 **и.** жуасы үстүндө ойначаг
 Jh 3:14 **и.** жуары галдырдыгы кими
ИЛДЫРЫМ Лк 10:18 көйдөн **и.** кими дүшдүүнү
ИЛЫГ Bh 3:16 мадам ки өлө-бөлө **и.**
ИЛАС Jr 5:17 **И.** да бизим кими инсан
ИЛК ДОГУЛАН Чк 11:5 Мисирдө **и.** ушаг өлөчөк
ИЛКИ Кл 1:15 бүтүн хилгәтн **и.**
ИЛКИН Jh 1:18 **и.** илаһи варлыг Ону бизә танытды
ИЛТИФАТ 2Кр 6:2 инди **и.** вахтыдыр
ИМАН Лк 17:6 хардал тохуму бојда **и.**
 Лк 18:8 инсан Оғлу көлөндө **и.** тапачаг
 Jh 3:16 она **и.** едәнләр
 Jh 20:29 көрмөјиб **и.** едәнләр
 Pm 1:17 салеһ **и.** сәјәсиндә јашајачаг
 Pm 4:20 **и.** она күч верди
 1Кр 7:12 гардашын арвады **и.** дејилсә
 2Кр 4:13 **и.** едиб данышырыг
 Гт 6:10 **и.** гардашларымыза јахшылыг
 Еф 4:5 ага бир, **и.** бир, вөғтиз бир
 2Ск 3:2 һамы **и.** сәһибә дејил
 2Тм 1:5 сәндәки ријасыз **и.** хатырлајырам
 Иб 11:1 **и.** үмид едилән шејләрин
 Иб 11:6 **и.** етмөдән Аллаһын разылығыны
 Jp 2:26 әмәлсиз **и.** өлүдүр
 1Бт 1:7 сынаныш **и.** шәрәфә лајиг
ИМАНА 2Кр 5:7 **и.** әсәсән јашаырыг
ИМАНСЫЗ 1Кр 6:6 мәһкәмәјә, **и.** габағына
 2Кр 6:14 **и.** бојундуруға кирмәјин
ИМТАҢАН 3б 26:2 мәни **и.** ет, ег Јеһова
ИНАДҚАРЛЫГ һәз 19:9 бәзиләри **и.** кәстәриб
ИНАНДЫРЫЧЫ 1Кр 2:4 һикмәтли вә **и.** сәзләрдән
ИНАНДЫРМАГ 2Кр 5:11 инсанлары **и.** чалышырыг
ИНАНМАМАГ 3б 27:13 көрөңмәјә **и.**
 2Ск 2:12 һөгигәтә **и.** шәрәдән
ИНИЛДӘМӨК Pm 8:22 бүтүн хилгәт **и.** әзәб
ИНИЛТИ Pm 8:26 ифаде етмәдјимиз **и.**
ИНКАР Мт 16:24 гој өзүнү **и.** етсин
ИНКИШАФ 1Ск 4:10 бу сәһәдә даһа **да и.**
 1Тм 4:15 һамы сәндәки **и.** көрсүн
ИНСАН Сј 31:28 әскәрләрин пәјна дүшән **и.**
 һәз 18:4 **и.** Мәнә мәхсусдур
ИНСАН ОҒЛУ Дн 7:13 **и.** бәнзәр бир нәфәр
 Мт 10:23 **и.** кәләчәк
 Лк 21:27 **и.** кәлдијини көрөчөкләр
ИНСАНПӨРВӘРЛИК һәз 28:2 мисилсиз **и.**
 кәстәрдиләр
ИНТӘҢАСЫЗ 3б 119:96 Сәнин әмрин **и.**
ИНТИЗАР Мс 13:12 **и.** үрәји хәстә салар
 Лк 3:15 халг Мәсйин **и.** иди
ИНЧИТМӨК 3б 78:41 Исраилин Мүгәддәсини **и.**
ИОРДАН Jш 3:13 **И.** сулары дајаначаг
 2Пд 5:10 једди дөфә **И.** баш вуз
ИП Вә 4:12 үчгәт **и.** тез ғырлымыз
 Өш 54:2 чадырынын **и.** узат
ИРАДӘТ 3б 143:10 **и.** әмәл етмәји мәнә өјрәт
 Мт 6:10 гој **и.** јөрдә јеринә јетсин
 Мт 7:21 Атамын **и.** јеринә јетирән ора кирәчәк
 Jh 6:38 өзүмүн јох, мәнә көндәрәнин **и.**
 Pm 12:2 Аллаһын камил **и.** дәрк едәсиниз
 1Jh 5:14 **и.** мұвафиг нә диләјириксә, О ешидир
ИРӘЛИЛӘМӨК Фл 3:16 бундан сонра **да и.**
ИРС Сј 18:20 сизин пәјныз вә **и.** Мәнәм
ИСА Мт 1:21 ушағын адыны **И.** гојарсан
ИСРАИЛ Jr 35:10 адын **И.** олачаг
ИСТЕҢЗА Гт 6:7 Аллаһа **и.** едилмәз
ИСТЕҢКАМ Лк 19:43 дүшмәнләр әтрафында **и.**
 2Кр 10:4 күчлү **и.** јыхмаға гадир
ИСТӘДИЈИ 1Кр 12:18 үзвләрини **и.** кими
 јерләшидиб
ИСТӘЈИР Ми 6:8 Јеһова сәндән нә **и.**

ИСТӘК 3б 40:8 **и.** јеринә јетирмәкдән һәз
 3б 145:16 һәр бир мөхлүгү **и.** чадырырсан
 Pm 7:18 јахшы иш көрмәк **и.** вар
 Гт 5:16 чисмани **и.** ичра етмәзсиниз
 Еф 1:5 Өз **и.** вә ирадәсинә әсәсән
 Еф 2:3 чисмани **и.** ујуғн јашамыш
 2Тм 2:22 көнлијә хас **и.** гач
 1Бт 2:11 чисмани **и.** узат дурун
 1Бт 4:3 халгларын **и.** илә
 1Jh 2:16 чисмин **и.** көзләрин **и.**
 1Jh 2:17 **и.** јеринә јетирән әбади јашајыр
ИСТӘКЛИ Дн 9:23 сән чох **и.** бәндәсән
ИСТӘМӨК Гн 10:12 Јеһова башга нә **и.**
 3б 2:8 **и.** халглары, верим сәнә
 Мт 6:8 Ондан **и.** әввәл билир
 Мт 10:37 мәнән чох **и.**
 Лк 22:42 мәним јох, Сәнин **и.** кими олсун
 Jh 14:13 адылма нә **и.**
 Jh 21:17 Шимон, мәнә чох **и.**
 1Ск 4:3 Аллаһ **и.** ки, әхлагсызлыгдан узат
ИШАГ Jr 22:9 оғлу **И.** әл-голуну бағлајыб
ИТ Мс 26:17 **и.** гулагларындан тутур
 Вә 9:4 дири **и.** өлү ширдән јахшыдыр
ИТАӘТ 1Иш 15:22 **и.** етмәк гурбандан јахшыдыр
 3б 51:12 Сәнә **и.** етмәјә һәвәс ојат
 Jh 3:36 **и.** етмәјән гәзәбә дүчәр
 һәз 5:29 инсана јох, Аллаһа **и.** етмәлијик
 Pm 5:19 бир шәхсин **и.** чохлу инсаны
 Pm 6:17 үрәкдән **и.** етдиниз
 Pm 16:26 инсан даған **и.**
 Еф 6:5 гулар ағаларыныза **и.** един
 Иб 13:17 рәһбәрлик едәнләри **и.** един
ИТАӘТКАР 1Пд 3:9 гулуна **и.** үрәк вер
 Фл 2:8 өләнәдәк **и.** галды
ИТАӘТЛИ Иб 5:8 азалбар сәјәсиндә **и.** олмағы
ИТМӨК 3б 119:176 **и.** гојун кими азмаг
 һәз 34:4 **и.** ахтармырсыныз
 Лк 15:24 оғлум **и.** тапылды
ИТТИҢАН Pm 8:33 Аллаһын сәчдилләрин ким **и.**
 1Тм 5:19 аскагала гаршы **и.**
 Bh 12:10 гардашларымызы **и.** едән
ИФЛИЧ Лк 5:24 **и.** адама деди: Дур, хәрәји көтүр
ИФЛИХ һк 11:30 **И.** нәзир едиб
ИХТИЈАР 1Кр 9:18 **и.** суи-истифаде етмәјим
ИЧКИ Мс 20:1 **и.** галмагал јарадар
ИЧКИ ДҮШКҮНҮ 1Кр 5:11 **и.** оланла
 1Кр 6:10 **и.** Падшаһыға
ИЧРА ЕТМИР Pm 12:4 үзвләр ејни иши **и.**
ИЧРАЧЫ Jr 1:22 сөзүн **и.** олун
ИШ Мт 22:5 кимиси башга **и.** далынча кетди
 Гт 6:1 кимсә сәнә **и.** көрсә
ИШАРӘ һәз 9:4 аллына **и.** гој
ИШИНӘ ГАРЫШМАГ 1Тм 5:13 чамаатын **и.**
 1Бт 4:15 башгаларынын **и.**
ИШИНИ Еф 4:16 һәр үзв **и.** дүзкүн көрәндә
ИШЫГ 3б 119:105 сөзүн јолларыма **и.**
 2Кр 4:6 гој зулмәтдә **и.** парласын
ИШКӘНЧӘ ДИРӘЈИ Мт 10:38 **и.** көтүрүб
 Лк 9:23 **и.** көтүрүб күнбөкүн дашысын
ИШЛӘМӨК Jh 5:17 Атам индијәдәк **и.**
 1Ск 2:9 јүк олмамаг үчүн көчә-күндүз **и.**
 2Ск 3:10 **и.** истәмәјән јәмәк дә јемәсин
ИШЛӘМИР 1Jh 3:6 вәндәтдә олан күнаһ **и.**
ИШЛӘР 3б 104:24 көрдүңүн **и.** чохдур
 Jh 14:12 бунлардан да бөјүк **и.** едәчәк
ИШМУИЛ 1Иш 1:20 адыны **И.** гојду
 1Иш 2:18 **И.** хидмәт едирди
 3б 135:4 **И.** Онун хусуси мүлкүдүр
 Гт 6:16 Аллаһын **И.** сүһл вә мәрһәмәт
ИШТАҢА 1Бт 2:2 сәд сүдә **и.**

J

ЖАГУБ Jr 32:24 J. күлөшди
ЖАГУБ 1 Лк 6:16 J. огулу Жәһүда
ЖАГУБ 2 һв 12:2 Јәһјанын гардашы J.
ЖАГУБ 3 Мр 15:40 кичик J. Јусифин асаны
ЖАГУБ 4 Мт 13:55 J. гардашы дейил?
 һв 15:13 онлар данышыб гуртаранда J.
 1Кр 15:7 J., сонра исә һөвариләрә
 Jr 1:1 Аллаһын гулу J.
ЖАГ 1Пд 17:16 нә дө күчөдә J. түкәнди
 Мт 25:4 ағыллылар чырагла биркә J. габларыны
 Мр 14:4 этирли J. нијә зай едир?
ЖАҒЫШ Jr 7:12 гырх күн J. јағды
 Гн 11:14 јаз J. илә сулајачаг
 Гн 32:2 чисөлөјөн нарын J.
 Өш 55:10 J., көјдөн јерә јағыр
 Мт 5:45 J. әмр едир
ЈАД Јһ 10:5 J. далынча кетмәзләр
ЈАДА САЛМАГ Өј 14:13 сонра мәни J.
ЈАДЕЛЛИ Сј 9:14 истәр J. олсун, ганун ејни
ЈАЗЫ Рм 15:4 J. бизә несихәт олараг
 1Кр 4:6 J., кәнара чыхма рајдасы
ЈАЗЫГ Рм 7:24 нечә дө J. адаманы!
ЈАЗЫҒЫ КӨЛМӨК Мт 16:22 өзүнә J., Ага!
 Мт 20:34 J., онларын көзләринә тохунду
ЈАЈ Мт 24:32 J. јахындыр
ЈАЈЫНМАДАН 1Кр 7:35 J. Агаја хидмәт
ЈАЛАН Еф 4:25 артыг J., кәнара гојдугунуз
 Кл 3:9 бир-биринизә J. данышмајын
 2Ск 2:11 Аллаһ јол верәчәк ки, J. инансынлар
 Тт 1:2 неч вахт J. данышмајан Аллаһын
ЈАЛАНДАН Мс 29:5 гоншусуну J. төрифлөјөн
ЈАЛАНЧЫ 36 101:7 J. һүзурумда дурмаз
 Мс 19:22 касыб олмаг J. јахшыдыр
 Мт 7:15 J. пејғәмбәрләр гојун чилдиндә
 Мт 24:11 J. пејғәмбәр пејда олуб
 Мт 24:24 J. мәсифләр, J. пејғәмбәрләр
 Мр 13:22 J. пејғәмбәр мөчүзә көстөрәчәк
 Јһ 8:44 Иблис J. вә јаланын атасыдыр
 Гт 2:4 арамыз кирмиш J. гардашлар
ЈАЛВАРМАГ Рм 12:1 мөрһәмәти наминә J.
 2Кр 5:20 J. «Аллаһна барышын»
 1Тм 2:1 һәр чүр инсандан өтрү J.
 Иб 5:7 көз јашлары илә J.
ЈАЛТАГ Мс 26:28 J. дил виранәлик јарадар
ЈАЛТАГЛАНМАГ Јд 16 мәнфөөт хатиринә J.
ЈАЛТАГЛЫ Рм 16:18 J. јолдан чыхарырлар
ЈАНАГ Мт 5:39 сәг J. шиллә вурарса, о бири
ЈАПЫШМАГ Фп 2:15 һејат сөзүндән икиәлли J.
ЈАРА Лв 21:5 бөдәниниздә J. ачмајын
 Мс 23:29 кимин бөдәни J. олар
 Мс 27:6 достун вурдуғу J.
 Өш 53:5 биз онун J. илә шөфа тапдыг
 Вһ 13:3 башларындан бири өлүмчүл J.
ЈАРАГ Еф 6:11 бүтүн J. әјнинизә
 Еф 6:13 бүтүн J. көтүрүн
ЈАРАДАН Вә 12:1 чаваныгда J. хатырла
ЈАРАМАЈАН Лк 17:10 неч һәјә J.
ЈАРАНМАГ
 36 104:30 руһуну көндөрисән, J.
 Рм 1:20 дүңја J. айдын көрүнүр
 Кл 1:16 һәр шөј онун васитәсилә J.
 Вһ 4:11 ирадәнлә мөвчуд олду вә J.
ЈАРАРЛЫ 2Кр 3:5 бизи J. едән Аллаһдыр
 2Тм 2:2 онлар J. олсулар
ЈАРАТМАГ Jr 1:1 башланғычда Аллаһ J.
 Өш 45:18 ону јашајыш үчүн J.
ЈАРАШЫГ Мс 19:11 күнаһдан кечмәк инсанын J.
ЈАРАШМАГ Лк 3:8 төвбәјә J. бәһрәләр
ЈАРДЫМ Рм 12:13 мүгәддәсләрә J. един

ЈАРПАГЛАР һз 47:12 J. шөфа верәчәк
 Мт 24:32 будаглар тумурчуглајыб J.
ЈАС Вә 7:2 J. өвинә кетмәк јахшыдыр
ЈАТАГ Иб 13:4 никаһ J. ләкәсиз олсун
ЈАТМАГ Мс 6:10 бир аз да J.
 1Ск 5:6 башгалары кими J.
ЈАХЫН 36 145:18 Јеһова Ону чағыранлара J.
ЈАХЫНЛАШМАГ 36 73:28 Аллаһа J. хошдур
 Jr 4:8 Аллаһа J.
ЈАХШЫ Jr 1:31 јаратдығлары чох J.
 Мс 31:29 J. гадын чохдур, сенин татма
 Рм 5:7 J. адам уғрунда кимсә чанындан
 Рм 7:19 истәдјим J. шөји әтмирәм
ЈАХШЫЛЫГ Гн 10:13 J. үчүн вердији әмрләри
 Мс 3:27 әлиндән J. көлөрис
 1Кр 10:33 өзүмүң јох, башгаларынын J.
 Гт 6:10 һамыја J. едәк
ЈАҺ Чх 15:2 J. күчүм, гүввәтимдир
 Өш 12:2 J., Јеһова гүввәтимдир
ЈАҺА АПГЫШ 36 146:1 J. един!
 36 150:6 бүтүн мәхлуғат J. етсин!
 Вһ 19:1 издиһам дейјрди: J. един!
ЈАШ 2Пд 20:5 дуаны ешитдим, көз J. көрдүм
 36 6:6 сел кими ахыр көз J.
 36 126:5 көз J. илә әкәнләр
 Вә 4:1 мәзлумларын көз J. көрдүм
 һв 20:19 Рәббә көз J. илә хидмәт етдим
 һв 20:31 көз J. ичиндә өјүд-несихәт
 Иб 5:7 Мәсиф көз J. илә јавармыш
 Вһ 21:4 көзләриндән бүтүн J. силәчәк
ЈАША ДОЛАНДА 36 71:9 J. мәни атма
ЈАШАЈЫШ Өш 45:18 јери J. үчүн јарадан
ЈАШАМАГ Өј 14:14 инсан өлсә, бир дө J.?
 2Кр 5:15 J. артыг өзләрү үчүн дейил
 1Јһ 2:17 јеринә јетирән әбәди J.
ЈЕКДИЛ һв 15:25 биз J. гәрәра алдыг
 Фп 2:2 чан бир гәлбдә, J. олун
ЈЕКУН Мт 28:20 дөврүн J. кими сизинләјәм
ЈЕКАНӨ Јһ 3:16 J. Оғлуну фәда етди
ЈЕМӨК Мт 24:45 вахтыла-вахтында J. вермәк
 Јһ 4:34 мәним J. мәни көндөрәннин
 2Ск 3:10 ишләмәк истәмәјән J. јемәсин
ЈЕНИ Өш 42:9 Мән J. бәјән едирәм
 Јһ 13:34 сизә J. әмр верирәм
 һв 17:21 J. шөј данышмаға һәср
 Вһ 21:1 J. көј, J. јер көрдүм
ЈЕР 36 37:29 сәләһләр J. саһиб олачаг
 36 104:5 J. јериндән төрпәнмәз
 36 115:16 J. бөшөр оғуларына вериб
 Өш 45:18 J. јашајыш үчүн јарадан
 Мт 5:5 J. онларын олачаг
ЈЕР ҮЗҮ Jr 1:28 J. долдурун
 36 37:11 һәлимләр J. саһиб олачаг
 Мс 2:21 J. дүз адамлар јашајачаг
ЈЕРИМӨК Ми 6:8 өнүдә төвәзәкарлыг J.
 Јһ 6:19 сјуун үстү илә J.
ЈЕРИНӨ ЈЕТИРМӨК Мт 5:17 Төвраты J.
ЈЕРУСЭЛИМ Јһ 18:28 јөбусиләрин шәһәри J.
 Дн 9:25 J. бәрпа едилмәси
 Мт 23:37 J.! Пејғәмбәрләри гәтлә јетирән
 Лк 2:41 J. Пасха бајрамына кедирдиләр
 Лк 21:20 J. мүһасирәлә алдығыны көрөндә
 Лк 21:24 J. халғларын тапдағы алтында
 һв 5:28 төлиминизи бүтүн J. јәјмәсиниз
 һв 15:2 J., һөвариләр, ағсагалларын јаныңа
 Гт 4:26 J. азаддыр, о бизим аңамыздыр
 Иб 12:22 Аллаһын шәһәри сәмави J.
 Вһ 3:12 көјләрдән энән Јени J.
 Вһ 21:2 Јени J. көјдән енирди

ЖЕТИМ Чх 22:22 j. инчитмэжин
36 68:5 j. ата, дул гадындара архадыр
Jг 1:27 j. вө дул гадындара гаҗы

ЖЕТКИН 1Кр 14:20 өглөн j. олуң
Еф 4:13 j. инсан савиҗисине јетишөк
Иб 5:14 бөрк гита j. адам үчүңдүр

ЖЕТКИНЛИК Иб 6:1 j. доғру ирәлиләјөк

ЈЕHOBA Чх 3:15 J. адым өбәдиллик будур
Чх 5:2 J. кимдир? Мән J. танымырам!
Чх 6:3 өзүмү онлара J. ады иле
Чх 20:7 J. адыны налајиг шөкилдө
Гн 6:5 J. бүтүн гәлбилә сөвмәлисән
Гн 7:9 J. бир олан Аллаһдыр
36 83:18 ады J. олан Сән
Өш 42:8 Мән J., адым будур
Һш 12:5 ордулар Аллаһы J., J. ады илө анылыр
Мл 3:6 Мән J., Мән дәјиримирәм
Мр 12:29 Аллаһымыз J. төк олан J.

ЈЕHOBANYH KYHY Jл 2:1 J. кәлир, јахындыр
Ам 5:18 J. нө кәлөјирсиниз?
Сф 1:14 J. мөһтәшөм к. јахындыр
1Ск 5:2 J. оғру кими кәлөчөк
2Ск 2:2 J. артыг кәлдијини иддиа өдөн
2Бт 3:12 J. бөрк-бөрк јадада сахлајыб

ЈӨССӨ 1Иш 17:12 J. сөккиз оғлу вар иди
Өш 11:1 J. кетүјүңдән фидан галхачаг

ЈӨHJA 1 Мт 21:25 J. вөфтиз өтмәк ихтијарыны
Мр 1:9 Иса J. төрөфиндән вөфтиз олуңду

ЈӨHJA 2 Jл 1:42 J. оғлу Шимон

ЈӨHJA 3 Мт 4:21 Зөбәдини оғлу J.

ЈӨHУДА Jр 49:10 һөкмдар әсасы J.
Мт 27:3 J. вичдән әзәби чөкмөјө

ЈӨHУДИ Зк 8:23 он адам бир j. өтөјиндән
Рм 3:29 Аллаһ јалныз J. Аллаһыдыр?
1Кр 9:20 јөһудиләрлө j. олдум

ЈӨHУШАФАТ 2См 20:3 J. горхуја дүшдү

ЈЫҒЫНЧАҒ Мт 16:18 мөн j. бу гајада
Һв 20:28 Аллаһын j. отарасыңыз
Рм 16:5 өвиндө тоглашан j. саламлајын
Иб 10:25 j. галмајар

ЈЫҒЫНЧАҒ ХИДМӨТЧИСИ
1Тм 3:8 j. чидди олмалы

ЈЫҒМАҒ Рт 2:8 башаг j. үчүн земиләрә кетмә

ЈЫХЫЛМАҒ Мс 24:16 сәлөһ једди дөфө j.
Мс 29:1 дикбашлыг өдөн, гәфлөтән j.
Вз 4:10 бири j., дикәри галдырачаг
1Кр 10:12 өһтијатлы олсун ки, j.

ЈЫХМАҒ 2Кр 10:4 күчлү истөһкамлары j. гадир

ЈОЛ Мс 4:18 сәлөһләрин j. сүбһ шөфәги кими
Мс 16:25 j. вар ахыры өлүмдүр
Өш 30:21 j. будур
Мт 7:14 гапы дар, j. енсиздир
Мт 13:4 тохумлар j. кәнарына дүшдү
Jл 14:6 j. мөнөм
Һв 9:2 бу j. мәнсуб олан
Һв 20:24 хидмәти баша чатдырым, j. баша
1Кр 10:13 чыхыш j. кестәрөчөк

ЈОЛ КӨСТӨРМӨН 36 48:14 Аллаһ бизә j.

ЈОЛДАН ЧЫХАРМАҒ
Мс 7:21 ширин дилә ону j.
Мт 24:24 мүмкүнсә, сечлимишләрә дө j.

ЈОЛДАШ 36 55:13 өз рәфигим, j.

ЈОЛДАШЛЫҒ 2Ск 3:14 онуңла j. өтмәјин

ЈОНАТАН 1Иш 18:3 J. Давуд өһд-пејман
1Иш 23:16 J. Давудун Јеһоваја инамыны

ЈОРҒУН Мс 25:25 j. адам үчүн сәрин сү
Өш 40:29 O. j. күч
Өш 50:4 јериндө дөјилмиш сөвлө j. һај

ЈОРУЛМАҒ Өш 40:28 j., тагөтдән дүшмүр
Өш 40:31 јеријәндө j.
Иб 12:3 j. төслин олмаҗасыңыз

ЈОРУЛМАМАҒ Гт 6:9 јахшы иш көрмөкдөн j.

ЈОХ ЕТМӨК 1Кр 5:13 пис адамы араныздан j.

ЈОХЛАҒЫН 1Ск 5:21 доғру олуб-олмадығыны j.

ЈОХЛАМАҒ 2Кр 13:5 иманда даима j.
Гт 6:4 һәр кәс өз өмәлләрини j.
1Jл 4:1 Аллаһдан олуб-олмадығыны j.

ЈОХЛАНМАҒ Мс 27:21 инсан төрөфлө j.

ЈОХСУЛ 1Иш 2:8 j. күлүкдән галдырыр
36 9:18 j. һәмишалик уңудулмаз
Мс 30:9 j. олуб оғурлуг өтмәјим
Лк 4:18 j. мүждө вермәк үчүн
2Кр 6:10 j. амма чохларыны варландырырғ
2Кр 8:2 j., олмаларына бахмајараг сөхәвөт
2Кр 8:9 Мәсиһ уғруңузда j. олду

ЈӨНӨЛТМӨК 36 32:8 сәни доғру јола j.
Өр 10:23 Аддымларыны j. инсанын

ЈУБАНМАҒ 2Тм 4:2 бу иши j. өт

ЈУЫВА Мт 21:13 ону гүлдүр j. дөндөрмисиниз

ЈУЛУЛМАҒ 1Кр 6:11 Мәсиһин ады илө j.

ЈУМАҒ Jл 13:5 ајағларыны j. гурулады

ЈУН Һк 6:37 тәзә гырхылмыш j. сәрөчөјөм

ЈУНСИФ Jн 2:1 J. балығын гарнында дуа едиб

ЈУСИФ Jр 39:23 Јеһова J. иди
Лк 4:22 мөкәр бу, J. оғлу дөјил?

ЈУХУ Вз 5:3 чохлу гаҗы j. кәтирир
Рм 13:11 j. ојанмағын вахты

ЈУХУСУЗ 2Кр 6:5 j. кечөлөрдө
2Кр 11:27 j. кечөләр кечирмишөм

ЈУШӨ Чх 33:11 хидмәтиндә дуран Нун оғлу J.

ЈУШИЈӨ 2Пд 22:1 J. отуз бир ил һакимијөт

ЈУЗГАТ Мт 13:8 j. бар верди
Мт 10:30 бу дөврдә j. артыг

ЈУК 36 38:4 төгсирләрим ағыр j.
36 55:22 гаҗы j. Јеһоваја вөр
36 68:19 һәр күн j. дашјајан Јеһоваја
Лк 11:46 бојунна ағыр j. гојурсунуз
Һв 15:28 үзәринизә өләвә j. гојмајар
Гт 6:2 бир-биринкизин j. дашыјын
Гт 6:5 һәр кәс өз j. дашыјачаг
1Ск 2:6 бојунуңузда j. олуб сизи хәрчө
Иб 12:1 һәр чүр j. атаг
Вн 2:24 бојунуңуза өләвә j. гојмурам

ЈУКЛӨМӨК Лк 21:34 һөјатын гаҗылары илө j.

ЈУКСӨК ФИКИР Гт 6:3 өзү гаҗында j. олан

К

КАЛИБ Сј 13:30 K. чамааты сакитләшдирмөјө
Сј 14:24 K. башга руһ көрдүм

КАМИЛ 36 19:7 Јеһованын гануну K.
Мт 5:48 Атаныз кими K. олмалысыңыз

КАМИЛЛИК 36 25:21 гој к. мөни горусун
36 26:11 K. јолундан дөнмөрөм
Иб 2:10 әзаблар васитәсилә K. јетишдирсин

КАР Лв 19:14 K. лөнөт охумајын

КАР ЕТМИР Jл 8:37 мәним сөзларим сизә K.

КАРЛАР Өш 35:5 K. гулағлары өшидчөк
Мр 7:37 O. K. гулағыны ачыр

КАСЫБ Мс 30:8 мөни нө K. өлө, нө варлы
Jл 12:8 K. һөмишә јаныңыздадыр
Гт 2:10 K. гардашлары уңутмајар

КАНИН 36 110:4 Мәликсадиг тимсаллы өбәди K.
Һш 4:6 Мән дө сәни бир K. кими рөдд
Ми 3:11 K. һагг алыб өјөрдир
Мл 2:7 K. ағзы өлми горумалыдыр
Һв 6:7 чохлу K. дө иман јолуна
Иб 2:17 мәрһөмәтли вө сәдиг баш K.
1Бт 2:9 K. тајфасы, мүгөддәс халг
Вн 20:6 Аллаһын K. олачаг вө мим ил

КЕЈИМӨН 36 143:4 көксүмдә үрөм K.

КЕЧӨЛ Лв 21:5 башыныз K. өтмәјин
2Пд 2:23 K. кет бурадан

КЕЧИ Мт 25:32 чобан гојунлары к. айырдыгы
КӨДӨР 36 38:6 к. мөни чулгажыб
 2Кр 2:7 һөдсиз к. гөрт олмасын
 2Кр 7:9 к. сизи төвбөжө апардыгы
КӨДӨРЛӨНДИРМӨК 36 78:40 Ону к.
 Еф 4:30 мүгдәдс руһу к.
КӨДӨРЛӨНМӨК 1Ск 4:13 дикерләри кими к.
КӨЛАМ 2Тм 2:15 һагигәт к. дузкун истифаһе
КӨМҺӨВСӨЛӨЛИК Мс 19:19 к. чеза чөкөр
КӨНАР 1Кр 5:13 к. адамлары Аллаһ мұһакимә
 Кл 4:5 к. адамлара гаршы мүдрик
КӨНАРА 1Кр 4:6 жазыланлардан к. чыхма
КӨРРҮБ Јр 3:24 к. вә жанар гылынч гојду
 һз 28:14 мәш олунмуш к. идин
КӨСМӨК 36 44:22 к. гојун һесап едирләр
 Өш 53:7 к. апарылан гојун
КӨФФАРӨ Лв 16:34 илдә бир дөфә к.
 1Јһ 2:2 о. к. гурбаныдыр
КИН Лв 19:18 сојдашыңызга к. сахламајын
КИТАБ Чх 32:33 онун адыны к. силчөжөм
 Вз 12:12 чохла к. јазмағын ахыры јохду
 Мл 3:16 хатирә к. јазылды
 һв 19:19 к. јығыб јандырды
 Вһ 20:15 ады һәјат к. тапылмајан
КИФА 1Кр 15:1 К., он ики һөварияј көрүндү
 Гт 2:11 К. көләндә тәгсирини үзүнә
КИЧИК Өш 60:22 өн к. мин нөфөр
 Зк 4:10 к. ишләрлә башланмыш күнләр
КИЧИК СУРУ Лк 12:32 горхма, к.
КИЧИЛТМӨК Мт 18:4 өзүнү ушаг кими к.
КИШИ Лв 20:13 к. киши илө јахынлыг едөрсә
КИШИБАЗЛЫГ 1Кр 6:9 нә бүттөрөстләр, нә к.
КОБУД Мс 15:1 к. сөз гәзәб ојадар
КОЛ һв 7:30 јанан к. аловунда мөлөк
КОР Јр 19:11 һамысыны к. етдиләр
 Лв 19:14 к. адамын ајағынын алтына
 Өш 35:5 к. көзләри ачылачар
 Мт 15:14 онлар к. бөлөдидирләр
 2Кр 4:4 аллаһи имансызларын зөһнини к.
КОРНИЛИ һв 10:24 К. гоһум-өгрөбасыны јығыб
КӨЗ Рм 12:20 башына к. јыгачагасан
КӨК Лк 8:13 сөзү өшидиб к. атмырлар
 Кл 2:7 Исада к. атыб бөјүјүн
КӨЛӨ Јһ 8:34 һәр адам күнаһын к.
КӨЛЖӨ 1См 29:15 к. кими өтүб-кечир
 36 91:1 Гүдрөт Саһибинин к.
 Кл 2:17 көлөкдөкәиләрин к.
 Јр 1:17 О, к. кими дејил
КӨМӨК 36 46:1 дар күндә к. һазырдыр
КӨМӨКСИЗ 36 40:17 к., фәгирәм
КӨМӨКЧИ Јһ 14:16 башга бир к. верөчөк
 Јһ 14:26 к., јени мүгдәдс руһ өјрөдөчөк
КӨНҮЛ Мс 8:30 һәр күн к. шад едирдим
КӨНҮЛ ХОШЛУГУ
 1Бт 5:2 сүрүнү к. илә отарын
КӨПӨК 2Бт 2:22 к. гусдуғуна гајдыдыр
КӨРПӨ Лк 10:21 адамлардан кизләдиб к.
 1Кр 14:20 пилијә гаршы исә к. олун
 2Тм 3:15 Мүгдәдс Јазылары к. билирсән
КӨТӨК Мс 13:24 оғлундан к. есиркөјөн
КӨТҮК Өш 11:1 Јәссәнин к.
 Дн 4:15 к. чәмбәрләјиб
КӨҢНӨ Өш 65:17 к. шөјләр јада дүшмөјөчөк
КУРУШ Үз 6:3 К. Аллаһын өви һаггында
 Өш 45:1 Јеһова мәш етдији К.
КУЛӨК Вз 11:4 к. бахан тохум сөлмәз
 Мт 7:25 к. есди вә өвин үстүнә кәлди
 Еф 4:14 төлим, к. кими, ора-бура апармамалы
 Вһ 7:1 јерин дөрд к. сахламышдылар
КУЛЛИ-ИХТИЈАР
 36 73:28 К. Јеһоваја сығындым
 һв 4:24 К. һәр шеји Сән јаратмысан

КҮНЧ 36 118:22 к. әсас дашы олду
КҮТ Мр 3:5 үрәјинин к. олдуғуну көрүб
КҮТЛӨ Чх 23:2 к. гошулуб пилик етмә
 Өр 8:6 һамы к. ардынча дүшүр
КҮТЛӨШМӨК Мт 13:15 бу халгын үрәји к.
 Иб 5:11 зөһниниз к. үчүн
КҮФР Мр 3:29 мүгдәдс руһа гаршы к.

К

КЕН КӨЗМӨК Өш 53:3 ондан к.
КЕРИ ЧӨКИЛМӨК Иб 10:39 биз к. дејилк
КЕРЧӨК Јһ 7:28 Мөни көндөрән к.
 Јһ 17:3 әбади һәјат Сәни, төк к. Аллаһы
КЕЧӨ 36 19:2 һәр к. һикмәт ачырлар
 Рм 13:12 к. кечир, күн јахынлашыр
КЕЧИКӨН һб 2:3 к. кими көрүнсә белә, көзлә
КЕЧИКМӨЈӨЧӨК Өш 46:13 ничагым к.
КЕЧИКМӨК Лк 12:45 нөкәр: Ағам к.
 2Бт 3:9 јеринә јетирмөјө к.
КЕЧИКМӨМӨК һб 2:5 көрчөклөшөчөк, к.
КӨЛ Вһ 22:17 өшидан һәр кәс к. десин
КӨЛӨЧӨК Мс 24:20 писин к. јохду
 һв 1:11 Иса елө дө кери к.
КӨЛИН Вһ 21:9 сәнә к., Гузунун аравадыны
КӨЛМӨК Өш 55:1 сусайлар, к. су кәнарына
КӨМИ Јр 6:14 өзүнә к. дузәлт
КӨМИ ГӘЗАСЫ 2Кр 11:25 үч дөфә к.
 1Тм 1:19 иманлары к. уграмышдыр
КӨНЧ 36 110:3 бир јығын к. көлөчөк
 Өр 1:7 демә к.
 1Тм 4:12 к. олдуғуна көрә
КӨНЧЛИК Өј 33:25 к. чағындакындан
 36 71:17 к. тәрбијә верирсән
КИБЈОН Јһ 9:3 К. әһалис дө хөбөр тутду
КИЗЛИ Лк 8:17 к. шөј јохду үстү ачылмасын
 Вһ 2:23 өн к. фикирләрини вә үрәјини
КИЛ Өш 45:9 һеч к. дулусчуја
 Өш 64:8 биз к., Сәнсә дулусчумуз
 Дн 2:42 јары дөмирдән, јары к.
КИРОВ Мс 11:15 к. бојун оланын
КӨЗ 36 115:5 [бүтләр] к. вар, көрә билмир
 Мс 15:3 Јеһованын к. һәр јерә бахыр
 Мт 5:38 к. өвөзинә к.
 Мт 6:22 к. тохдурса, бөдәнин нур
 1Кр 2:9 нә к. көрүб, нә гулар
 1Кр 12:21 к. өлө: Сән мәнә лазым
 1Кр 15:52 бир ан ичиндә, к. гырпымында
КӨЗӨКӨРҮНМӨЗ Рм 1:20 Ону к.
 Иб 11:27 К. көрүрмүш кими
КӨЗӨЛ ХӨБӨР Өш 52:7 к. мүждәләјир
КӨЗӨЛЛИК Мс 6:25 к. ашиг олма
 Мс 31:30 к. кечиб көдәндир
 һз 28:17 к. сани гурурлу етди
КӨЗӨТЧИ ГҮЛЛӘСИ Өш 21:8 к. тәрпәнмирәм
КӨЗЛӨ һб 2:3 көчкөн кими көрүнсә, к.
КӨЗЛӨМӨК 36 37:7 Ону сәбирлә к.
 Ми 7:7 Аллаһы сәбирлә к.
 Лк 21:26 горхудан, көлөчәк һадисәләри к.
 Рм 8:25 дөзүм көстөриб к.
КӨЗҮ ОЛМАМАГ Чх 20:17 аравадында к.
КӨЈ Јһ 3:13 һеч бир инсан к. чыхмајыб
 2Кр 12:2 о, үчүнчү к. апарылмышды
 2Бт 3:13 јени к. вә јени јөр
КӨЈ ГҮРШАҒЫ Јр 9:13 Өз к. гојурам
КӨЈӨ ЧЫХМАГ Јһ 3:13 һеч бир инсан к.
КӨЈӨРЧИН Мт 3:16 руһ к. кими енир
 Мт 10:16 к. кими мәсум олун
КӨЛӨР 36 8:3 к., аја, улдузлара баханда
 36 19:1 к. Аллаһын әзәмәтини бөјән едир
КӨЛ Вһ 19:20 күңүрдә јанан аловлу к.
КӨНДӨРМӨК Өш 6:8 кими к.

КӨРКӨМ 1Иш 16:7 онун к. бахма
КӨРКӨМИ ДӘЈИШМӨК Мт 17:2 Исанын к.
КӨРМӨК Ж 14:9 мөн көрөн Атаны к.
 Кл 3:22 онлар к. жох
КӨРМӨМӨК Ж 1:18 һеч ким Аллаһы к.
КӨРҮНМӨЖӨН 2Кр 4:18 к. шејлөр
КӨСТӨРИШ 1См 15:13 Онун к. өмөл
КӨСТӨРМӨК Ж 5:20 өтөңдү һәр шеји она к.
 Рм 5:8 Өз мәһәббаттын к.
 2Кр 6:4 Аллаһын хидмәтчилери кими к.
 Гт 5:25 руфун к. јолла кедириксе
КҮВӨНМӨК 36 62:8 даим Она к.
 36 84:12 хошбөхтдир Сәнә к. адам
 36 146:3 бөшөр оғлуна к.
КҮЗКҮ 1Кр 13:12 санки, метал к. бахыб
 2Кр 3:18 чалалыны к. кими әкс етдиририк
 Јр 1:23 к. өз сифәтинә бахан
КҮЛӨРҮЗЛӨ 2Кр 9:7 Аллаһ к. верәни севирик
КҮЛМӨК Јр 18:13 нөјө көрө Сара к.?
 36 2:4 тахты көјлөрдө олан к.
 Мс 14:13 һөрдән к. дө инсанын гөлби ағлар
КҮЛҮШ ҺӘДӨФИ Әр 20:7 бүтүн күнү к.
КҮМҮШ Мс 2:4 к. кими арасан
 һз 7:19 к. күчөләрә төкөчәк бир
КҮН 36 84:10 һөјөтиндө кечән бир к.
 һз 4:6 бир илә бир к.
 Мт 24:36 о к. вә сааты һеч кәс билмир
 2Бт 3:8 көзүндө бир к. мин ил кими
КҮНАҺ Јр 4:7 к. пусгу гуруб
 Јр 39:9 Аллаһа гаршы к.
 2Иш 12:13 Јеһоваја гаршы к. етмишөм
 1Гд 8:46 Сәнә гаршы к. етсөлөр
 36 32:1 к. әфв олунар
 36 38:18 к. учбатындан
 Өш 1:18 к. ағалпаг едөчөјөм
 Өш 38:17 к. архана тулладын
 Өш 53:12 к. јүкүнү дашыды
 Өр 31:34 к. јада салмајачағам
 һз 33:14 о, к. дөнсө
 Мт 6:12 к. бағышла
 Мт 18:15 сәнә гаршы к. иш тутса
 Мт 26:41 дуа един ки, к. јол
 Мр 3:29 к. бојунда галачаг
 Ж 1:29 к. јујан Гузу
 һз 3:19 к. бағышланмасы
 Рм 3:23 һамы к. ишләјиб
 Рм 3:25 к. бағышлајырды
 Рм 5:12 к. дүнјаја кирди
 Рм 6:14 к. ағалыг етмәмәлидир
 Рм 6:23 к. өдәдји һагт
 1Тм 5:24 к. сонрадан үзө чыхачаг
 Јр 4:17 к. едир
 Јр 5:15 к. тәсири бағышланачаг
 1Ж 1:7 бүтүн к. тәмизләјир
 1Ж 2:1 к. иш тутмајасынз
 1Ж 5:17 сәләһлијә зидд һәрәкәт к.
КҮНАҺКАР 36 1:5 к. дура билмәзләр
 Лк 15:7 төвбә едөн к. өтрү
 Лк 18:13 мән к. рәһмин көлсин
 Ж 9:31 Аллаһ к. адмәләр динләмир
 Рм 5:8 биз һәлә к. икән
КҮНДӨҒАН Өш 41:2 к. ајаға галдырды
КҮНӨШ Јш 10:12 дајан, өј к.
 Мт 24:29 к. зүлмәтө гәрг олачак
 һз 2:20 к. зүлмәтө гәрг олачак
КҮЧ 36 84:7 јеридикчө к. артар
 Өш 40:29 О, јоргунар к. верир
 Өш 40:31 Јеһоваја бел бағлајанларын к.
 Мр 12:30 Јеһованы вар к. сев
 Ж 12:38 Јеһова к. кимә кәстәрди
 2Кр 4:7 к. Аллаһдан кәлдији бәлли олсун

2Кр 8:12 к. чатаны көзләјир
 2Кр 12:9 сән зәиф оланда Мәним к.
 Фн 4:13 һәр шејә к. чатыр
 2Бт 3:14 вар к. чалышын
 Вн 3:8 билирәм ки, к. аз олса да
КҮЧ-БӨЛА 1Бт 4:18 сәләһ к. илә хилас олурса
КҮЧ-ГҮВВӨТ Зк 4:6 к. илә јох, руһулла
КҮЧ-ГҮВВӨТ 36 29:11 Јеһова халгына к.
КҮЧЛҮ Рм 15:1 к. күчсүзләри дашымагыдыр
 2Кр 12:10 мән зәиф оlanda к.

Л

ЛАВИ Мл 3:3 Л. оғуларны тәмизләјәчөк
ЛАВИЛИ Чх 32:26 бүтүн л. әтрафына топлашды
 Сј 3:12 л. Мәним олачак
 2См 35:3 истраиллиләрә тәлим верән л.
ЛАГЕЈД 1Тм 4:14 аһамә л. јанашма
ЛАГЕЈДЛИК Мс 1:32 ағылсызларын л.
ЛАҒА ГӨЈМАГ Лк 18:32 л., төһгир едөчөкләр
 Лк 22:63 ону л. башладылар
ЛАЈИГ Мт 10:37 чох истөјән мәнә л. дејил
 Лк 15:19 оғлун адланмаға л. дејиләм
 һз 5:41 Исанын ады һаминә төһгирә л.
 һз 13:46 әбәди һөјәтә л. һесаб
 Еф 4:1 алдығынз дөвөтә л. јашајын
 Фп 1:27 мүждөјә л. јашајасынз
 Лк 1:10 Јеһованын адына л. јашајасынз к.
 2Ск 1:5 Падшаһлыға л. көрүлүрсүнз
 Иб 11:38 дүнја онлар л. дејилди
 Вн 4:11 Јеһова, Сән шана, шөрәфә л.
ЛАЈИГЛИ Мт 10:11 л. адмәләрә ахтарын
ЛАЈИҺ 1Гд 6:38 өв л. олдуғу кими тикилиб
ЛАЛ Өш 35:6 л. чөһ-чөһ вурачаг
ЛӨҒВ Өш 14:27 ким ону л. едә биләр
ЛӨЈАГӨТ Мс 5:9 л. тапдаланмасын
ЛӨНӨ һз 39:7 гөјмәјачағам, адыма л.
ЛӨЛ-ЧӨВАНИР һр 2:7 халғларын л. көлөчөк
ЛӨНӨТ Сј 23:8 Аллаһын л. нечә нифрин
 Өј 2:5 дүз Сәнин үзүнә л. едөчөк
 Өј 2:9 л. ет Аллаһа, өл
 Рм 12:14 л. јох, хөјир-дуа
ЛИБАСЛЫ Мс 7:10 фаһишә л. гадын
ЛИДИЈА һз 16:14 парча сатан л.
ЛОВҒА Рм 12:16 л. хулјалара гапылмајын
ЛӨВБӨР Иб 6:19 үмид көми л. кимидир
ЛӨВНӨ Чх 31:18 Мусаја ики даш л. верди
ЛУКА Кл 4:14 севимли һөким гардашымыз Л.
ЛУТ Лк 17:32 Л. арвадыны јадындан чыхарма
 2Бт 2:7 сәләһ Л. гуртарды
ЛҮТӨ Өш 26:10 пис адама л. кәстәрилсө
 Ж 1:17 л. Иса васитәсилә ачылды
 1Кр 15:10 Аллаһын л. сәјәсиндә
 2Кр 6:1 Аллаһын л. аландан сонра
 2Кр 12:9 л. сәнә јетәр
ЛҮЗҮМ Рм 12:3 л. артыг фикирләшмәјин

М

МАЈА Мт 13:33 Падшаһлыг м. бөнзәјир
 1Кр 5:6 азачыг м. бүтүн хәмири ачыдыр
МАКЕДОНИЈА һз 16:9 М. көл, көмөк ет
МАЛТА һз 28:1 аданын М. адландығыны
МАНӨӨ 1Кр 10:32 ыргычгаг үчүн м. олмајын
МАННА Чх 16:31 чөјәрин адыны м. гөјдулар
 Ж 5:12 м. кәсилди
МАРК Кл 4:10 Барнөбанын гөһуму М.
МАРТА Лк 10:41 М., өзүнү јорурсан
МАСА Дн 11:27 м. архасында јалан
МАҺНЫ һз 16:25 дуа едиб м. охујур
 Кл 3:16 м. өјүд-нәсифәт верин
МЕЈ Вз 10:19 м. һөјәты шөн едәр
МЕЈДАН 1Кр 4:9 һөварилөр м. ахырычы олараг

МЕЈДАН ОХУМАГ

1Иш 17:26 Аллаһын алаягы м. м.
 Мс 27:11 Мәнә м. чаваб верим

МЕЈИЛЛИ Јр 8:21 инсанын үреји пислијә м. олур

МЕЈНӘ Ми 4:4 өз м. алтында отурачаг
 Јһ 15:1 Мән һегиги м.

МЕҺМАН 3б 15:1 чадырында ким м. олар?
МӘҢРИБАН Мр 9:50 бир-биринизлә м. олуң

МӘБӘД Үз 8:20 вердији м. гулгучулары

МӘБӘД Бах: ЕВ 3б 11:4 Јеһова Өз м.
 3б 27:4 м. һейран-һейран тамаша едим
 Өр 7:4 бу, Јеһованың м., Јеһованың м.
 һз 41:13 м. өлчдү, узунлуғу 100 гулач
 Мл 3:1 Рәбб гәфләтән м. кәләчәк
 Мт 21:12 м. алверчиләри гөвдү
 Јһ 2:19 м. дағьдын, үч күнә тикерәм
 1Кр 3:16 сиз Аллаһын м.

МӘБӘДЛӘР һв 17:24 өллә тикилмиш м.

МӘГБУЛ Еф 5:10 Рәббә һәјнә м. олдуғуна

МӘГСӘД Мс 16:4 шеји Өз м. үчүн гуруб

МӘГСӘДСИЗ 1Кр 9:26 мән м. гаҗмырам

МӘҒРУРЛАР Јр 4:6 Аллаһ м. гаршы чыхыр

МӘДҺ Иб 13:15 Аллаһ м. гурбаны

МӘӨТТӘЛ 1Бт 4:4 м. галырлар, сиз онларла

МӘӨР Өј 14:13 каш мәнәи М. кизләдәјин
 Вз 9:10 М. нә иш, нә дә һикмәт вар
 һш 13:14 М. чәнкинән гуртарачағам
 һв 2:31 Мәсиниң М. галмајачағыны
 Вһ 1:18 өлүм илә М. ачарлары мәнәдир
 Вһ 20:13 өлүм вә М. өлүләри гајтардылар

МӘЗӘММӘТ Мс 27:5 Ачыг м. јахшыдыр
 Вз 7:5 м. ешитмәк јахшыдыр
 1Тм 5:1 кишиләри сәртликлә м. етмә

МӘЗЛУМ Өш 57:15 мәксәниң м. арасындадыр

МӘЗМУР 1См 15:16 м. охујан тәјин
 Нә 12:46 м. охујанлара

МӘҮСУ Фп 2:26 [Епафродит] бәрк м. олуб

МӘҮСУЛҒ Рм 5:5 үмид исә м. кәтирмәз

МӘҶР 3б 34:13 ағзыны м. сахласын

МӘЛАНӘТ Мс 31:30 м. алдадычы, кечиб кәдир

МӘЛӘК 2Пд 19:35 м. 185 000 нефәри гырды
 3б 34:7 Јеһованың м. дүшрәк гурур
 Дн 3:28 м. кәндәриб һифз етди
 һш 12:4 [Јагуб] м. чарпышды
 һв 5:19 м. зинданың гапыларыны ачды
 һв 12:11 м. кәндәриб мәнә гуртарды

МӘЛӘКЛӘР Јр 28:12 м. чыхыб-дүшүрләр
 Өј 4:18 м. сәһв тутурса
 Мт 13:41 инсан Оғлу м. кәндәрәчәк
 Мт 22:30 м. кими олачағлар
 Мт 24:31 м. сәчдикләрини йағачағлар
 1Кр 4:9 м. үчүн тамашаја
 1Кр 6:3 м. муһакимә едәнәјик
 Иб 13:2 м. гонаг етмишләр
 1Бт 1:12 м. дәрк етмәк арзусындадырлар
 Јд 6 м. мөвгеләрини гурумајыб

МӘЛИКӘ 1Пд 10:1 Сәба м. чатды

МӘЛИКСАДИГ Јр 14:18 Сәлим падшаһы м.
 3б 110:4 м. тимсаллы әбәди каһин

МӘЛҺӘМ Мс 12:18 һикмәтти инсанын дили м.
 Мс 17:22 шад урәк чәнәи м.
 Вһ 3:18 м. альб кәзләринә сүртәсән

МӘМУР һв 8:27 һәмин јолла һәбәстистанлы м.

МӘН ЈЕҠОВАЈАМ Чх 7:5 биләчәкләр ки, М.

МӘНАФЕ Фп 2:21 өз м. дүшүнүрләр

МӘНБӘ 3б 36:9 һәјәт м. Сәнсән
 Өр 2:13 дирилик сүју м. атыб

МӘНӘССӘ 2См 33:13 М. анлады ки, Јеһова

МӘНСӘБ Мс 28:16 рәһбәр м. суи-истифадә

МӘНТИГ һв 9:22 Мәсин олдуғуну м. сүбүт

МӘНФӘӘТ 2Кр 7:24 һеч кәсдән м. үчүн

МӘРД 1Кр 16:13 иман јолунда м. олун

МӘРЈӘМ Сј 12:1 М. һарун Мусянын гарасынча

МӘРЈӘМ 1 Мр 6:3 о. М. оғлу дејил?

МӘРЈӘМ 2 Лк 10:39 М. Ағаја гулағ асырды
 Лк 10:42 М. јахшы пәј сөчиб
 Јһ 12:3 М. етирији јағ көтүрдү

МӘРЈӘМ 3 Мт 27:56 Мәдәлли М. орада иди
 Лк 8:2 чиндән азад едилмиш Мәдәлли М.

МӘРЈӘМ 4 Мт 27:56 Јусифин анасы М.

МӘРЈӘМ 5 һв 12:12 Јеһжаның анасы М.

МӘРҠӘМӘТ 1См 21:13 Оһун м. бәүкүдүр
 Нә 9:19 м. көрә онлары тәрк етмәдән
 3б 78:38 О. м. кәстәрирди
 Өш 55:7 Јеһова она м. кәстәрәр
 Мт 9:13 Мән гурбан јох, м. истәјирәм
 Јр 2:13 м. һөкм үзәриндә зәфәр чалыр

МӘРҠӘМӘТЛИ Чх 34:6 Јеһова, рәһмли вә м.
 Лк 6:36 Атаныз м. олдуғу кими
 2Кр 1:3 м. Ата, тәсәлли Аллаһы
 Јр 5:11 Јеһова чох мөһрибан вә м.

МӘСАФӘ 2Тм 4:7 м. ахырадәк гаҗдым

МӘСӘЛЛӘР Мт 13:34 Иса чамаата м.
 Мр 4:2 Иса м. чәкәрәк

МӘСИҠН Дн 9:25 Өндәр М. зүһуруна гәдәр
 Дн 9:26 62 һәфтә сонра М. һәлак олачаг
 Мт 16:16 сән М., Аллаһын Олусан
 Лк 24:26 М. азалбара гатлашмалы
 Јһ 1:41 биз М. тапмышыг
 Јһ 4:25 билирәм ки, М. кәләчәк
 Јһ 17:3 кәндәрдиңин Иса М. танысынлар
 һв 18:28 Исаның М. олдуғуну
 1Кр 11:3 М. башы Аллаһдыр

МӘСИҠН ӘПЕЈҠДАРЫ 1Јһ 2:18 чохлу М. пәјда

МӘСИҠНИ һв 11:26 м. адланмаға башладылар

МӘСКӘН 3б 84:1 әзәмәтти м. кәзәлдир

МӘСЛӘҺӘТ Мс 11:14 о. олмајан јердә
 Мс 15:22 м. вөрән чох оларса
 Мс 15:22 м. һижәт боша чыхар
 һв 21:14 Јеһова билән м.

МӘСЛӘҺӘТЧИ 3б 119:24 онлар м.
 Өш 9:6 онун ады Мүдрик м.

МӘСРӘФ Лк 14:28 әввәлчә м. һесабламаз?

МӘСҠ ЕТМӘК 1Иш 16:13 Ишмуил Давуду м.
 3б 2:2 падшаһлар Оһун м. гаршы
 3б 105:15 м. дәјмәјин
 Өш 61:1 мәнә мүҗдә вермәк үчүн м.

МӘХЛУГ 2Кр 5:17 о. јени м.

МӘХЛУГАТ 3б 150:6 бүтүн м. Јаһа

МӘХСУС Рм 14:8 елсәк дә, Јеһоваја м.
 1Кр 6:19 өзүнүзә м. дејилсиниз

МӘХСУСИ Чх 19:5 м. халғым олачагысыңыз

МӘҠВ һз 21:27 м. едәнәјәм
 Мт 25:46 әбәдилик м. едиләчәкләр
 2Ск 1:9 әбәди м. чәзасына мәһкум
 2Бт 3:7 м. едиләнәји һөкм күнү

МӘҠДУД 1Кр 13:9 билгиләш м.

МӘҠӘББӘТ Чх 34:6 Јеһова м. бол Аллаһ
 3б 13:5 Сәнин м. күвәнирәм
 3б 136:1–26 м. әбәдидир
 Нә 8:6 м. өлүм гәдәр күчлүдүр
 Мт 24:12 инсанларда м. сојујачаг
 Лк 10:36 һансы бири м. кәстәрди?
 Јһ 15:13 бәүкү м. јохдур
 Рм 8:39 бизи Аллаһын м. ајыра билмәз
 Рм 13:8 м. башга борчунуз олмасын
 Рм 13:10 м. ганунун ичрасы демәкдир
 1Кр 8:1 билик гүррәләндирир, м.
 1Кр 13:2 м. јохдурса, мән һеч нәјәм
 1Кр 13:8 м. һеч вахт түкәнәм
 1Кр 13:13 м. буңларын һамысыңдан үстүндүр
 1Кр 16:14 һәр бир иши м. көрүн

Кл 3:14 м. камил бирлик жарадыр
 1Бт 4:8 м. чохлу күнаһын үстүнү өртүр
 1Ж 4:8 Аллах м.
 Јд 21 Аллаһын м. айрылмайын
 Вһ 2:4 әвәәлики м. сојууб
МӘҢКӨМӘ Дн 7:10 м. башлады
 Мр 13:9 инсанлар сизи м. вөрөчөк
 1Кр 6:6 гардаш гардашы м. апарыр
МӘҢКУМ 1Кр 11:29 жеиб-ичән өзүнү м.
МӘҢРУМ 1Кр 7:5 әр-арвадлыг борчундан м.
 Фл 2:7 өзүнү һәр шејден м.
МӘҢСУЛ Мт 9:37 м. бол, бичинчи исә аздыр
МӘЧЛИС 36 22:25 бөјүк м. Сәни мәдһ
 36 40:9 бөјүк м. мүждәни бөјән
 Рм 13:13 көф м. әл чөкөк
 Гт 5:21 сәрхошлуг, көф м. вә
МӘЧУЧ һз 38:2 м. өлкәсиндән олан Јәуча
МИКАЈЫЛ Дн 10:13 баш әмирләрден бири М.
 Дн 12:1 м. ајаға галхачаг
 Вһ 12:7 м. әждаһаја гаршы вурущу
МИЛЛӘТ Мт 24:7 милләт м. гаршы
МИН 36 91:7 јан-јөрәндә м. адам јерә
 Өш 60:22 ән кичийндән м. нөфәр
 2Бт 3:8 көзүндә бир күн м. ил кими
МИНА Лк 19:16 вердијин м. он м. көтирди
МИНЛӘР Вһ 5:11 онларын сәји минләрә м. иди
МИННӨТДАРЛЫГ 1Тм 1:12 Мәсиһ Исәја м.
МИРАС 36 127:3 Јеһованын вердији м.
 Мт 25:34 һазырланмыш Падшаһлыгы м.
 Еф 1:18 м. кими шөрәfli вар-дөвлөт
 1Бт 1:4 лөкәсиз вә солмаз м.
МИРВАРИ Мт 7:6 м. донузларын габагына
 Мт 13:45 Падшаһлыг м. ахтаран тачирә
МИСИР Мт 2:15 оғлуму М. чағардым
МӨМИН 1Тм 4:7 м. инсан олмаг үчүн чалыш
МӨМИНЛИК 1Тм 4:8 м. фәйдәлидыр
 1Тм 6:6 м. бөјүк газанч мәнбөјидир
 2Тм 3:12 м. һәјат сурмәк истәјәнләр
МӨҢКӨМ Јһ 1:7 м. ол
 Өш 35:4 м. олуң, гөрхмайын
 Лк 22:32 гардашларынын иманыны м.
 1Кр 1:8 Аллах сизи м.
 1Кр 8:1 мәнәббәт м.
 1Кр 14:26 јығынчагын иманынын м.
 1Кр 16:13 иман јолунда мәрд олуң м.
 Јд 20 иманыныз үзәриндә м.
МӨҢҮР Нғ 8:6 голунда м. ејлә
 Дн 12:9 сирр олараг м. галмалыдыр
 2Кр 1:22 үзәримизә өз м. вуруб
 Еф 1:13 мүғәддәс рулла м.
 Вһ 7:3 аллына м. басмајынча
МУЗД Јр 31:7 он дөфә м. дөјишиб
МУРАД 36 37:4 О, гәлбинин м. чин едәр
МУРДАР Лв 13:45 м. дејә гышгырмалыдыр
МУРДАРЛАЈАН 2Кр 7:1 чисми вә руһу м.
МУСА Сј 12:3 м. кими һәлим адам јох иди
 36 106:32 онларын учбатындан М. зәрәр
 һв 7:22 м. сөздә вә өмөлдә күчлү
 2Кр 3:7 м. үзүнә баха билмирдиләр
МУБАРИЗӘ Еф 6:12 руһи гүвәләрлә м.
 Јд 3 иман уғрунда чидди м.
МУВӨГӘТИ Иб 11:13 гәрби вә м. сакин
 Иб 11:25 күнаһдан м. һөзз алмагданса
МУГАВИМӨТ 1Ск 2:2 күчлү м. бахмајараг
МУГАЈИСӘ Гт 6:4 башгасы илә м. етмөдән
МУГӘДДӘС Чх 25:8 м. чадыр дүзәлдин
 Чх 26:33 М. јерлә Өн м. јер
 Лв 19:2 м. олмалысыныз, чүнки Мөн м.
 1Пд 9:3 ону м. етдим
 36 73:17 м. мәкәнына кирәнөдәк
 Әр 1:5 м. иш үчүн сечмишәм

Һз 36:23 адымын м. кестәрөчөјөм
 Дн 7:18 падшаһлыгы м. бөндәләр алачаг
 Лк 11:2 адын м. туулусун
 Рм 12:1 м. гурбан кими
 1Бт 1:15 һәр бир ишиниздә м. олуң
 Вһ 4:8 Аллах Јеһова м., м., м.
МУГӘДДӘС ЈАЗЫ Мт 22:29 м. хәбариниз јох
МУГӘДДӘС ЈАЗЫЛАР
 Лк 24:32 м. изаһ едәндә
 һв 17:2 м. әсасланагаг сөһбәт апарды
 һв 17:11 м. һәр күн арашдырырдылар
 Рм 15:4 м. сәјәсиндә үмидимиз олсун
 2Тм 3:16 М. Аллаһдандыр
МУГӘДДӘС РУҢ 36 51:11 м. мөндән алма
 Лк 1:35 м. үзәринә кәләчөк
 Лк 3:22 м. чисмәни шөкилдә, көјөрчин кими
 Лк 11:13 истәјәнләрә м. вермәјөнәк?
 Јһ 14:26 м. өјрәдөчөк вә јадыныз салачаг
 һв 1:8 м. үзәриниз кәлөндә
 һв 2:4 һамысы м. долду
 һв 5:32 Она итаәт едәнләрә вердији м.
 Еф 4:30 Аллаһын м. көдәрлендирмәјин
МУГӘДДӘС СИРР Рм 16:25 м. ашқары
 Еф 3:4 Мәсиһ һаггындакы м.
МУГӘДДӘСЛИК Иб 12:14 м. чан атын
МУДАФИӘ Фл 1:7 мүждәни м. ганучи
 1Бт 3:15 үмидинизи м. етмәјә һазыр олуң
МУДРИК 1Кр 1:26 м. чох дејил
 1Кр 2:5 иманыныз инсан м. әсасында јох
 1Кр 3:19 дунјанын м. Аллаһын көзүндә
 Еф 5:15 м. кими һәрәкәт един
МУӘЛИМ 36 119:99 м. дә закъалы олмушам
 Еф 4:11 О, кимини м. кими верди
МУӘЛЛИМЛИК 2Тм 4:2 м. габилијәтини ишә сал
МУҢДӘ Мт 24:14 Падшаһлыг һаггындакы м.
 Лк 4:43 м. чатдырмалыям
 Рм 1:16 м. бөјән етмәкдән утанмырам
 1Кр 9:16 м. төблиг едирәмсә, вај һалыма!
 1Кр 9:23 һәр шеји м. наминә едирәм
 2Тм 4:5 м. төблиг ет
МУҢДӘЧИ һв 21:8 једдиләрден бири м. Филип
МУКАФАТ Рт 2:12 Јеһовадан бол м. аласан
 1Кр 9:24 јалныз бири м. лајиг көрүлүр
 Кт 2:18 һеч бир адам сизи м. мөһрум
 Кл 3:24 м. олараг мирасы алачагыныз
 Иб 11:6 м. вердијинә инанмалыдыр
МУКӨММӨЛ 1Кр 12:31 м. јол кестәрөчөјөм
МУЛАЈИМ 1Кр 4:13 гара јаханлара м. чаваб
 2Тм 2:24 һамыјла м. давранмалы
МУМКҮН Јр 18:14 Јеһованын өлиндә м.
 Мт 19:26 инсан үчүн м. дејил
МУНӨЧЧИМ Мт 2:1 Јерусәлимә м. кәлдиләр
МУРКУ ДӨӘН Мс 23:21 м. чыр-чындыр ичиндә
МУҢАКИМӘ Лк 6:37 м. етмәјин, онда м.
 Лк 22:30 Израилин он ики гәбиләсини м.
 Јһ 5:22 Ата м. сәләһијәтини Оғула вериб
 һв 17:31 һәмин күндә бүтүн дунјаны м.
 Рм 14:4 башгасынын гулуңу м.
 1Кр 6:2 дунјаны мүғәддәсләр м.
 Јр 4:12 сән кимсән к, башгасыны м.
МУҢАРИБӘ Өш 2:4 м. етмәјә өјрәнмәјөчөк
 һв 2:18 м. јох едөчөјөм
 Вһ 12:7 көјдә м. олду
 Вһ 16:14 м. топлајырлар

Н

НАВУХОДНОСОРОС Дн 2:1 Н. јуху көрду
НАДУРУСТЛУК Дн 6:4 сәһләнкәрлягы н. јол
НАИЛ ОЛМАГ Өш 55:11 мәгсәдә мүгләр н.
НАИН Лк 7:11 Иса Н. шөһәринә кетди
НАЛАЈИГ 36 101:3 н. шөјләрн көзүмүн

1Кр 11:27 н. тәрздө жеиб-ичирсө
Кл 3:8 дилинизә н. сөзләр кәтирмәјин
НАНКОР Мс 29:21 әрқәүн н. олар
НАПАК Әј 14:4 н. пак доғула биләр
НАРАЗЫ Јд 16 дејинкә, н.
НАРАҠАТ Мт 6:34 сабаһы күч үчүн н.
Мт 10:19 нечә данышацағыныз барәдә н.
Фл 4:6 нечә нәјә көрә н.
НАТАН 2Иш 12:7 н. Давуда деди
НАТӘМИЗ Рм 1:24 онлары н. тәслим етди
Кл 3:5 н. мејилләри өлдүрүн
НАХОШ Јр 5:14 аранызда н. вармы
НАҠАГ Гн 32:4 н. иш көрмәјән Аллаһ
Әш 65:23 онлар н. јөрә әлләшмәјәчәк
НАШЫ 36 19:7 Јеһованын өјүдләри н. адамы
НЕЈНӨВА Јн 4:11 н. нечә гыјым?
НЕМӘТ Сј 6:24 сәни н. саһибә етсин
НӨВАЗИШЛӘ 1Ск 2:7 ана кими н. давранмышыг
НӨҒМӘ 36 96:1 Јеһоваја н. оху
36 98:1 Јеһоваја н. охујун
Мт 26:30 мәдһ н. охујуб
Еф 5:19 руһани н. сәјләјин
НӨЗАРӘТ һв 20:28 руһ сизи сүрүје н. етмәк
1Бт 5:2 күнүл хошлуғу илә н. едн
НӨЗАРӘТЧИ Әш 60:17 сүлһү н. гоҗаҗағам
1Тм 3:1 н. олмаға чан атан
1Бт 2:25 чанынызы гојујан чобанын вә н.
НӨЗӘР САЛМАГ 36 41:1 фағыра н. бәхтијардыр
НӨЗӘРДӘ 2Ск 3:14 ону н. сахлајын
НӨЗӘРДӘН КЕЧИРМӘК 2См 16:9 Јеһова јер
үзүну н.
НӨЗИР Гн 23:21 Јеһоваја н. едәндә
Һк 11:30 Јеһоваја н. едиб
НӨНӘ-БАБА 1Тм 5:4 н. гаршысында
НӨСИБ Мрс 3:24 Јеһова н.
НӨСИЛ Әш 65:23 Јеһованын мүбарәк н.
Мт 24:34 н. кечиб кәтмәши
НӨСИҠӘТ Рм 15:4 бизә н. олараг јазылыб
НӨҒӘС Јр 2:7 бурнуна һејат н.
36 104:29 н. кәсирсән
НӨҒС Рм 16:18 өз н. гулудурлар
1Кр 7:5 н. һаким ола билмәдијинздән
Јр 1:14 өз н. илә товланыб алданараг
НӨҒСАНИ Фл 3:19 аллаһы н. истәкләрди
НӨҠАЈӘТ Фл 4:8 н. гардашларым
НӨҠӨҠ Јр 6:4 јердә н. адамлар јашајырды
НӨЧИС Гн 23:13 н. үстүну торпагла өртүн
НИЗАМ Јл 2:7 һәр бири н. јеријир
НИЗАМ-ИНТИЗАМ 1Ск 5:14 н. позанлара
2Ск 3:6 н. позан гардашлардан
1Тм 3:2 нәзарәтчи сағлам дүшүнчәли, н.
НИЗАМЛА 1Кр 14:40 әдәб-әрқанла вә н.
НИЗАМСЫЗЛЫГ 1Кр 14:33 Аллаһ н. севмир
НИЗӘ 1Иш 18:11 н. она атыды
НИЈӘТ Мс 15:22 мәсләһәтсиз н. боша чыхар
Мс 19:21 инсанын үрәјиндә н. чоһ олар
Рм 8:28 Онун н. чағырылмышлара
Рм 9:11 Аллаһын сечимлә бағлы н.
Еф 3:11 Онун әбәди н. мувағијиди
НИЈӘТЛӘР Мс 16:2 Јеһова онун н. јохлар
НИКАҠ Иб 13:4 һәр кәс н. һәрмәт етсин
НИКАРАНЧЫЛЫГ Мс 12:25 н. үрәји сыхар
НИҒАГ Мс 6:19 гардашлар арасына н. салан
Рм 16:17 н. саланлардан узаг көзин
НИҒРӘТ Лв 19:17 нечә кимә гаршы н. олмасын
36 45:7 пәслијә н.
36 97:10 пәслијә н.
Мс 8:13 Јеһовадан горхмаг шәрә н.
Ам 5:15 јахшылығы севин, пәслијә н.
Мт 24:9 адыма көрә халғлар сизә н.

Јһ 7:7 дунја мәнә н.
Јһ 15:25 мәнә наһагдан н.
НИҒРӘТ ЕТМӘК Лк 6:27 сиз н. јахшылыг едн
1Јһ 3:15 гардашына н. гатилди
НИШАН Вһ 13:17 вәһши һејванын н. олмајан
НӨВБӘСИНДӘ 1Кр 15:23 өз н. дириләчәк: Мәсн
НӨКӘР Мс 22:7 борч вәрәнин н.
Мт 24:45 садиғ вә ағылы н.
Мт 25:21 Афәрн, садиғ н.
Лк 17:10 нечә нәјә јарамајан н.
НӨКӘРБАШЫ 1Кр 4:2 н. сәдәгәт тәләб олуноу
НУР 36 36:9 Сәнин н. көрүрүк биз н.
Әш 42:6 үмәтләр үчүн н. едәчәјем
Мт 5:14 сиз дунјанын н.
Мт 5:16:10 гн. инсанларын гаршысында
Јһ 8:12 мән дунјанын н.
Фл 2:15 н. кими парладығыныз
НУҠ Јр 6:9 н. Аллаһын јолу илә кедирди
Мт 24:37 н. вахтында нечә идисә
НУБАР Рм 8:23 мирасымызын н. руһа саһиб
НУМАЈИШ Мт 6:1 сәләһијинизи н. чәкинин
1Јһ 2:16 варын н. гојулмасы
НУМУНӘ Чх 26:30 чадыры н. әсәсән дүзәлдн
Јһ 13:15 сизин үчүн н. гојдум
1Кр 11:1 мәнәнн н. көтүрүн
1Тм 4:12 иманда садиғләрә н. ол
2Тм 1:13 сағлам сөзләр н. ајрылма
Иб 8:5 һәр шәј н. үзүн дүзәлднсин
Јр 5:10 пәјғәмбәрләрдән н. көтүрүн
1Бт 2:21 Мәсн сизә н. гојду
1Бт 5:3 сүрүје н. олуң
НУМУНӨВИ 1Бт 2:12 халғлар арасында н.

О

ОВЛАМАГ Лв 17:13 гуш о., ганыны ахытмалы
Лк 5:10 индән белә адам о.
ОВСУНЧУ Гн 18:11 о. јанына кедән
ОВЧУ 36 91:3 сәни о. тәлесиндән
ОҒРУ Мс 29:24 о. гошулан өзүндә дүшмән
Мт 6:20 нә дә о. кириб оғурајыр
Мт 24:43 ев саһиб о. нә вахт кәлечәјини
1Кр 6:10 о. Аллаһын Падашлығына
1Ск 5:2 Јеһованын күңу о. кими кәлечәк
ОҒУЛ Јр 6:2 Аллаһ о.
1Иш 8:3 Ишмуилин о.
Әј 38:7 Аллаһ о. һамысы
36 2:12 о. еһтирам көстәрн
Мс 13:24 о. кәтәји әсиркәјән
Мс 15:20 о. атасыны севиндәрәр
Әш 54:13 о. Јеһовадан елм алачаг
Әш 66:8 о. доғду
Мт 3:17 Мәним севимли О.
Лк 15:13 кичик о. узаглара јолланды
Рм 8:14 һамысы Аллаһын о.
ОҒУЛЛУГ Рм 8:15 руһла о. көтүрүлүрүк
ОҒУРЛАМАГ Гн 24:7 сојдашыны о. өлмәлиди
Мс 6:30 гарны үчүн о.
ОҒУРЛУГ Чх 20:15 о. етмәјин
Мс 30:9 јохсул олуб о. етмәјим
Еф 4:28 о. едән даһа етмәсин
ОДУН Мс 26:20 о. олмајанда оҗаг сөнәр
ОЈАГ Лк 21:36 о. дуруң, Аллаһа јалварын
1Кр 16:13 о. галын, дәјанәтли олуң
Вһ 16:15 о. галан хошбәхтир
ОЈАТМАГ Јһ 11:11 ону о. кедирәм
ОЈНАМАГ Һк 11:34 гызы әлиндә гавал о.
ОЛАЧАҒАМ Чх 3:14 мәни јаныныза О. көндәриб
ОЛМАГ Јр 18:25 о. билмәз
Чх 3:14 ким истәсәм о.
Лк 22:28 мәним јанымда о.
1Кр 9:22 һәр чур адам үчүн һәр шәј о.

ОН Jr 18:32 о. нәфәрин хатиринә дә дағытмарам
ОН ӘМР Чх 34:28 о. ләвәһәра язды
ОНДАБИР Нә 10:38 лавиллар о. онда бирини
 Мл 3:10 бүтүн о. анбара кәтирин
ОРА-БУРА Дн 12:4 өзүнү о. вурачаг
ОРДУ 36 68:11 гадынлар бөүк о.
ОРУЧ Әш 58:6 Мәним истәдими о. будур
 Лк 18:12 һәфтәдә ики дәрә о. тутурам
ОТАГ Әш 26:20 ичәри о. кирин
ОТЛАГ Әш 30:23 мал-гараныз кениш о.
ОТУРМАГ 36 110:1 сағымда о.
ОТУРУБ-ДУРМАГ 1Кр 5:9 әхлагсызларла о.
ОХ 36 127:4 икидин әлиндә о. бәнзәр
ОХУМАГ Гн 17:19 һәр күн ону о.
 һә 8:30 о. баша дүшүрсән
ОХШАТМАГ Әш 46:5 Мәни кимә о. ки

Ө

ӨВЛАД Jr 3:15 сәнин ө. онун ө. арасына
 Jr 22:17 ө. гүм гәдәр чоһалдачағам
 Рм 8:21 Аллаһын ө. шанлы аздалығына
 Гт 3:16 ө. дејир. Бу да Мәсидин
 Гт 3:29 Ибраһимин ө., вәриссиниз
 1Jh 3:2 инди биз Аллаһын ө.
ӨДӨМӘК Чх 21:36 өкүз вериб зәрәри ө.
ӨЗБАШЫНА 36 19:13 ө. һәрәкәтләрдән сахла
 2Бт 2:10 онлар дикбашдыр, ө.
ӨЗБАШЫНАЛЫГ Мс 1:32 ө. онлары өлдүрчөк
ӨЗҮНДӘН РАЗЫ Мс 14:16 ахмаг ө.
ӨЗҮНДӘН ЧЫХМАГ Мс 14:17 ө. ағылсызлыг
ӨЗҮНДӘН ЧЫХМЫР 1Кр 13:5 тез ө.
ӨЗҮНӘ НАКИМ ОЛМАГ
 Гт 5:22, 23 рүһүн бәһрәси ө.
ӨҖРӘНМӘК Гн 4:10 халгы бир јәрә тогла, ө.
 Фл 4:9 мәнән ө. шәйләрә әмәл
 2Тм 3:7 даима ө.
ӨҖРӘТМӘК Үз 7:10 Үзәјир ө. гәт етмишди
 36 143:10 ирадәнә әмәл етмәји ө.
 Мс 22:6 ушаға дүзүк јолу ө.
 Әш 48:17 сәнин хәјринә сәни ө.
 Мт 15:9. ади инсан әмрләридир
 Мт 28:20 һәр шәјә риәјәт етмәји ө.
 Мт 2:21 башгаларыны ө. өзүнү өјрәтмирсән
 Еф 4:12 мүғаддәсләри ө.
ӨҮД-НӘСИҢӘТ Кл 3:16 бир-биринизә ө. верин
ӨҮНМӘК 1Кр 1:31 өјүнән Јеһова илә ө.
ӨКҮЗ Чх 21:28 ө. кишини вурар
 Гн 25:4 ө. бурунтаг тахмајын
 1Кр 9:9 сизчә, Аллаһ ө. гејдинә
ӨЛДҮРӘН Јһ 16:2 сизи ө. һәр кәс бу јолла
ӨЛДҮРМӘК Сј 35:6 адам ө. гачыб
 Кл 3:5 бәдениндәки мейилләри ө.
ӨЛДҮРМӘМӘК Чх 20:13 адам ө.
ӨЛӘНЛӘР 1Ск 4:16 илк нәвбәдә ө. дириләчөк
 Вһ 14:13 Ағанын јолунда ө. бәхтијардыр
ӨЛКӘ Әш 66:8 бир күн ичиндә ө. догула
ӨЛМӘЗЛИК 1Кр 15:53 өлүмә бәдән ө.
ӨЛМӘЗСИНИЗ Jr 3:4 јох, әсла ө.
ӨЛМӘК Јһ 11:26 инамла јашајан һеч вахт ө.
ӨЛМҮШДҮ Лк 15:24 оғлум ө. дирилди
ӨЛСӘ Әј 14:14 инсан ө., бир дә јашармы
 Јһ 11:25 ө. дә, һәјата гајыдачаг
ӨЛСӘК Рм 14:8 ө. дә, Јеһоваја мәхсусуг
ӨЛҮ Еф 2:1 күнаһ учбатындан ө. идиниз
ӨЛҮБ 2Кр 5:15 ө. дирилмиш кәс үчүн
ӨЛҮЛӘР Вз 9:5 ө. һеч на билмир
 Лк 20:38 ө. јох, дириләрин Аллаһыдыр
ӨЛҮМ Рт 1:17 ө. башга бир шәј
 36 89:48 һансы инсан ө. дадмајачаг
 Әш 25:8 ө. әбәдилк мөһв едәчөк
 һз 18:32 һеч кимин ө. һәз алмырам

һш 13:14 ө., һаны нештәрин?
 Јһ 8:51 сөзүмә әмәл едәнә ө. јохдур
 Рм 5:12 ө. бүтүн адамла кечди
 Рм 6:23 күнаһын өдәдији һагг ө.
 1Кр 15:26 ахырынчы дүшмән олан ө. мөһв
 1Ск 4:13 ө. јухусуна кедәнләр
 ИБ 2:9 һәр кәсин әвәзинә ө. дадмаг
 ИБ 2:15 ө. горхусуна көрә келәлик
 Вһ 21:4 артыг ө. олмајачаг
ӨЛЧҮ Әр 30:11 сәни лазымы ө. ислаһ едәчөмә
 Лк 6:38 һансы ө. илә өлчүрсүнүзсә
ӨНДӨР һә 3:15 һәјатын ө. өлдүрдүңүз
 ИБ 12:2 иманымызын ө. вә камилләшдиранә
ӨПҮШ Лк 22:48 инсан Оғлуну ө. сатырсән?
ӨРНӘК 2Кр 4:2 вичданы үчүн ө. олуруг
 ИБ 13:7 онларын иманыны ө. көтүрүң
ӨРТ-БАСДЫР Мс 28:13 күнаһларыны ө. едән
ӨРТМӘК 1Кр 11:6 әкәр гадын башыны ө.
ӨРТҮЛҮ 2Кр 3:15 онларын үрәји ө.

П

ПАДШАН һк 21:25 Исраилдә п. јох иди
 1Иш 23:17 п. сән олачағсан, мән икинчи
 36 2:6 Мән п. Сионда әјләшдиришәм
 Мс 21:1 п. үрәји су ахыны кимидир
 Мс 22:29 уста адам п. һүзүрүндә дурар
 Әш 32:1 п. сәләһлик үғрунда һекимарлыг
 3к 14:9 Јеһова дүңја үзәриндә п. олачаг
 Мт 21:5 п. кәлир. О, өшшәјә миниб
 Мт 22:17 п. чан веркис едәмәк
 Мт 27:29 салам, еј јеһудиләрин п.
 Мр 12:17 падшаһа мәхсус шәйләри п.
 Лк 21:12 п. вә валлларын өнүнә
 Јһ 19:15 бизим Сезардан башга п. јохдур
 һә 4:26 дүңјанын п. гаһды
 Вһ 1:6 Аллаһа мәхсус п. вә каһин едәнә
 Вһ 18:3 дүңјанын п. онунла зина етдиләр
ПАДШАҢЛЫГ Чх 19:6 каһинлар п. олачағсыныз
 Дн 2:44 кәләрин Аллаһи бир п. гурачаг
 Дн 7:14 һакимийәт, шәрәф вә п. верилди
 Дн 7:18 п. мүғдәдәс бәндәләр алачаг
 Мт 6:10 гој П. кәлсин
 Мт 6:33 П. һәр шәјдән үстүн тутун
 Мт 21:43 П. онун бәһрәсини кәтиран халга
 Мт 24:14 П. һаггындакы бу мүждә тәблиғ
 Мт 25:34 сизин үчүн һазырланмыш П. мирас
 Лк 12:32 П. сизә вермәји мәсләһәт билди
 Лк 22:29 п. үчүн сизинлә өһд бағлајырам
 Јһ 18:36 мәним П. бу дүңјадан дејил
 һә 1:6 п. инди бәрпа едәмәксән
 1Кр 15:24 П. Атасы Аллаһа тәһвил верчөк
 Гт 5:21 ишләрлә мәшғул оланлар П.
 Кл 1:13 севимли Оғлуну п. көчүртүң
 Вһ 10:5 онлар јер үзәриндә п. едәчәкләр
 Вһ 11:15 әбәдијән п. едәчөк
 Вһ 11:15 п. Рәббә вә Мәсидә мәхсусдур
ПАЈ 2См 31:10 Јеһоваја п. кәтирәндән
 Дн 12:13 дөврүн тамамында сәнә дүшән п.
 Jr 1:17 һәр бир көзәл п. јухарыдан
ПАЛТАР Jr 3:21 Аллаһ узун п. дүзәлтди
ПАРЛАГ ҮЛДҮЗ Әш 14:12 еј п. еј дан оғлу
ПАРЧА Рм 9:21 ејни кил п.
ПАРЧАЛАНМА 1Кр 1:10 аранызда п. олмасын
ПАСХА Чх 12:11 Јеһованын шәрәфинә П.
 Чх 12:27 бу, П. О, јан кечмишди
 1Кр 5:7 П. гузумүз Мәсиди гурбан верилди
ПАХЫЛ 1Кр 13:4 мөһәббәт п. дејил
ПАХЫЛЛЫГ 36 37:1 һансызлыг едәнләрин п.
 36 106:16 Мусая, һаруна п.
ПЕЈҒӘМБӘР Гн 18:18 сәнин кими п.
 1Пд 18:4 Әбдија јүз п. кизләтмишди

Һз 2:5 биләчәкләр араларында п. олуб
 Ам 3:7 п. сиррини ачмамыш
 Ам 7:14 һә п. идими, һә п. өвләды
 һв 10:43 п. онун һагда шаһидлик
ПЕЈҖӨМБӨРЛИК Јл 2:28 огулларыныз п.
 2Бт 1:19 п. сөзүнүн доғрулуғуна әмин
 2Бт 1:20 һеч бир п. киминсә
 2Бт 1:21 п. һеч вахт инсан истаји илә
ПЕШМАН 36 51:17 п. руһдур Аллаһа мәғбул
 Рм 9:33 һеч вахт п. олмајачағ
ПӘНАҺ 36 91:1 һағг-Тааланын п. јашајан
 Сф 3:12 Јеһоваја п. кәтирәчәкләр
ПӘНЧӨРӨ һв 20:9 Ефтик п. отурмушду
ПӘРИШАН 36 34:18 п. инсанлары азад едир
ПИЛАТ Јһ 19:6 П. деди: мән онда күнаһ
ПИЛЛӘКӘН Јр 28:12 кәјә бир п. галхыр
ПИЛТӨ Әш 42:3 кәзәрән п. сөндүрмәјәчәк
ПИС 36 37:10 п. адам олмајачағ
 Мс 15:29 п. адамлардан узағдыр
 Мс 29:2 һөкмдар п. халг нәлә
 Әш 5:20 п. јахшы, јахшыја пис
 Әш 26:10 п. лүғд кәстәрилсә
 Рм 7:19 истәмәдјим п. шеји исә
 Еф 4:29 дилиниздән п. сөз чыхмасын
ПИСЛӨР 36 37:9 п. көкү кәсилчәк
ПИСЛИК Рм 12:17 п. әвәзинә п. етмәјин
 1Ск 5:22 п. узағ дурун
ПӨНӨРӨ Әр 23:5 сәләһ п. чыхарачағам
ПРИСКИЛЛА һв 18:26 П. илә Аквилас Аполлосу
ПУЛ Вз 7:12 һикмәт дә п. кими сипәрдир
 Вз 10:19 п. еһтијачын һағгыны өдәјәр
ПУЛПӨРӘСТЛИК 1Тм 6:10 п. п. п. п. п.
 Иб 13:5 п. јер вермәјин
ПУЧ Вз 1:2 һәр шәј п.!
 Лк 15:13 малыны п. етди
 Еф 4:17 п. душүнчәләр јуб
ПҮШК 36 22:18 либасым үчүн п. атырлар

Р

РАЗЫ САЛМАГ 1Кр 7:33 арвадыны р. үчүн
 Гт 1:10 јохса инсанлары р. истајирәм?
 Еф 6:6 инсанлары р. үчүн онлар көрәндә јох
 Кл 1:10 Ону там р.
РАЗЫЈАМ Лк 3:22 Оғлумсан, сәндән чох р.
РАЗЫЛЫГ 1Кр 7:5 икинзин дә р. илә
 1Кр 9:27 Аллаһын р. итирмәјим
РАҺАТ Мс 3:23 р. кәзәрсән
РАҺАТЛЫГ 2Ск 1:7 бизиллә р. верилчәк
РӘГӘБӨТ Гт 5:26 р. тәһрик етмәјәк
РӘДД ЕТМӘК Әр 8:9 Јеһованын сөзүнү р.
РӘМЗ Мт 24:30 инсан Оғлунун р. пејда
РӘММАЛ Гн 18:10 аранызда р., сәһрбаз
РӘФӘГӨ Јр 26:7 Р. кәјәк олдуғундан
РӘҺАБЛЫ Әр 35:5 чамлары р. гаршысына гојуб
РӘҺБӨР Мс 28:16 р. суи-истифадә
 Әш 32:1 р. әдаләт үғрунда башчылығ
 Мт 23:10 бир Р. вар, о да Мәсиһдир
 Јһ 12:42 р. чохлары имән етди
РӘҺБӨРЛИК Рм 12:8 р. едән чанла-башла
 1Ск 5:12 р. едәнләрә һәрмәт кәстәрәсиниз
 Иб 13:7 сизә р. едәнләри унутмајын
 Иб 13:17 сизә р. едәнләрә итәт
РӘНИЛӨ Јр 29:18 Јағуб Р. вурулмушду
 Әр 31:15 Р. оғулларына көрә ағлајыр
РӘНМ Мс 28:13 күнаһыны бојуну алана р.
РӘНДИЛЛИ Мт 5:7 р. хошбәхтир
РӘНЛИ Гн 4:31 Јеһова р. Аллаһдыр
РИАЈӨТ Мт 28:20 һәр шәј р. етмәји өјрәдин
РИЈАСЫЗ Рм 12:9 гој мәнәббатиниз р. олсун
РИФАН Гн 8:16 кәләчәк р. наминә
РИЧА ЕТМӘК Фм 9 мәнәббатине күвәниб р.

РИШӘНДИ 2Бт 3:3 кинајә илә данышан р.
РУЗИ 36 145:15 р. вахтында верирсән
 Мт 6:11 бүкүнлүк р. вер
РУҺ Сј 11:25 онда олан р. көтүрүб
 1Иш 16:13 р. Давудун үзәрине енди
 2Иш 23:2 р. мәни дилләндирди
 36 51:10 ичимә мөтин р. гој
 36 51:17 пешман р. Аллаһа мәғбул
 36 146:4 онун р. чыхыр
 Вз 12:7 р. Аллаһа дәнмәмиш
 Әш 61:1 Јеһованын р. үзәримдәдир
 Јл 2:28 инсана р. төкәчөјәм
 3к 4:6 һәрб күчү илә јох, Мәним р.
 Мт 3:16 Аллаһын р. үзәрине енир
 Мт 12:31 муғаддәс р. гаршы күфр
 Мт 26:41 р. шөвглүдүр
 Лк 23:46 р. әманәт едирәм
 Јһ 4:24 Аллаһ р.
 Јһ 16:13 р. јол кәстәрәчәк
 Рм 8:16 р. бизә тәлгин едир
 Рм 8:26 р. јардым едир
 2Кр 3:17 Јеһова р.
 Гт 5:16 р. кәстәрдији јолла кәдин
 Гт 5:22 р. бәһрәси будур
 Гт 6:8 р. үчүн өкән
 Еф 6:12 шәр р. гүвәләр
 1Бт 3:18 р. оларағ дирилди
РУҺАНИ Рм 1:11 р. аһам бәхш етмәк
 1Кр 2:15 р. душүнчәли инсан
 1Кр 15:44 р. бәдән дирилир
РУҺДАН ДҮШМӘК Мс 24:10 дар күндә р.
 Кл 3:21 гәзәбәндирмәјин, р.
РУҺДАН ДҮШМӘМӘК
 2См 15:7 сиз мәнкәм олуб, р.
 2Кр 4:1 хидмәтимиз вар, биз р.
 2Кр 4:16 биз р. заһирән солсағ да
РУҺЛАНДЫРМАГ һв 13:15 халгы р. сөзүнү
 Рм 1:12 мән дә, сиз дә бир-биримизи р.
 Рм 14:19 р. шәјләрә чан атағ
 Иб 10:25 бир-биримизи р.
РУҺЛАНМАГ 1Кр 14:31 һамы р.
РУШВӨТ Вз 7:7 р. үрәји корлајар
РУШЕЈМ 36 139:16 кәзләрин р. көрмүшдү

С

СААТ Мт 24:36 күнү вә с. һеч кәс билмир
САБАҺ Мс 27:1 с. өјүммә
 1Кр 15:32 јејиб-иңәк, с. өлчәјик
САВАДСЫЗ һв 4:13 с. олдуғларыны көрәндә
САВАШМАГ һв 5:39 елә олмасын, Аллаһла с.
САҖ 1Ск 4:15 бизләрдән с. оланлар
САҖАЛМАГ һв 5:16 онларын һамысы с.
САҖАЛТМАГ Лк 4:23 Тәбиб, өзүнү с.
 Лк 9:11 шағјаа еһтијачы оланлары с.
 Лк 10:9 хәстәләри с., Падашаһлығ јахындыр
САҖЛАМ 2Тм 1:13 с. сөзләрдән ајрылма
 Тт 2:1 с. тәлимә үғун даныш
САҖЛАМДҮШҮНЧӨ 1Бт 4:7 с. олуб
САДӨ һв 4:13 Јеһянын савадсыз, с. адам
САДӨЛИК Мс 15:33 с. шәрәф кәтирәр
САДӨЛӨВН Мс 14:15 с. һәр сөзә инанар
 Рм 16:18 с. јолдан чыхарылар
САДИГ 1Иш 2:9 с. бәндәләринин аддымларыны
 2Иш 22:26 с. адамла садигсән
 Әј 27:5 сөн нефәсимәдәк с. галачағам!
 36 37:28 Јеһова с. бәндәләрини тәрк етмәз
 Вһ 2:10 өлүм баһасына олса да, с. гал
САЈЫГ Мт 26:41 с. олуб, даима дуа
САЈЫЛАНЛАР 1Кр 1:28 Аллаһ һеч с. сөчди
САЈМАМАГ 36 119:141 мәни с., һәгарәтлә
САКИТ Мс 14:30 с. үрәк чаны сағлам

Мс 17:1 с. ердә бир тикә гуру черәк
1Бт 3:4 с. вә һәлим руһ

САЛАМ 2Jh 10 евинзә бурахмајын вә с.
САЛЕҺ 3б 34:19 с. дәрди чоһ олар
3б 37:25 с. атылдығыны көрмөмишәм
3б 72:7 с. адам чичкәләнәчәк
3б 141:5 с. адам мәни вурса
Мс 24:16 с. јыһылар, јенә галхар
1Кр 6:9 с. олмајанлар
1Бт 3:12 Јеһованын көзү с. үстүндәдир
САЛЕҺЛИК Јр 15:6 О буну с. јазды
3б 45:7 с. севирсән
Өш 26:9 јерин сакинләри с. өјрәнирләр
Өш 32:1 с. уғрунда
Өш 60:17 с. аға гојачағам
Сф 2:3 с. чан атын
2Бт 3:13 орада с. мәскуллашачағ
САМАН Өш 65:25 шир дә с. јејәчәк
1Кр 3:12 бу бунәврә с.

САМАН ЧӨПҮ Сф 2:2 күн с. кими учуб
САНДЫГ Чх 25:10 акасија ағачындан с.
2Иш 6:6 Уззаһ с. тутду
1См 15:2 лавилерәдән башга һеч ким с.

САРА Јр 17:19 С. сәнә оғул доғачағ
1Бт 3:6 С. Ибраһимә итаат едирди
САРЫЛМАГ Рм 12:9 јахшылыға с.
САРЫМАГ Өш 61:1 гәлбисыңларын јарасыны с.
һз 34:16 јаралынын јарасыны с.

САРСЫЛМАЗ 1Кр 15:58 гардашларым, с. олуң
Кл 2:7 иманда с. олуң
1Бт 5:10 Аллаһ сизи с. едәчәк

САРСЫТМАГ 1Ск 3:3 һеч кәсин иманыны с.
САТЫН АЛМАГ Вһ 5:9 инсанлары өз ганынла с.
САТЫШ СӘНӘДИ Өр 32:12 с. Бәруха вердим
САТМАГ Мт 26:21 сизләрдән бири мәни с.

САФ һб 1:13 кәзларин о гәдәр с. ки
Сф 3:9 дилини дөјшишб олар с. дил
Зк 13:9 сафлашдырантәк с. едәчәјәм

САФ УРӘК 3б 101:2 евимин ичидә с. јашарам
САФЛАШМА Дн 11:35 с. ағардылма олачағ
САХТА 2Бт 2:3 с. сөвләрә алдадыб
САҺИБ Мт 9:38 бичин С. јалварын
САЧ 3б 92:14 с. ағаранда да бар вөрәчәкләр
1Кр 11:14 киши үчүн узун с. шәрәфсизликдир
САЧАГ Сј 15:39 палтарынызын өтәји с. олмалыдыр
СЕВИМЛИ Мт 3:17 с. Оғлумдур
СЕВИНМӨК 1См 29:9 тәгдимеләрә көрә с.
Өј 38:7 дан улдузлары биркә с. шадлананда
Мс 8:30 һүзурунда һәр заман с.
Мс 27:11 һикмәтли ол, гәлбим с.
Вз 8:15 с. шадланмағы төвсијә
Өш 65:13 гулларым с. сиз исе
Һв 5:41 Синедриондан с. чыхдылар
Рм 5:3 әзјәјәтләрлә үзләшәндә с.
Рм 12:12 үмидинизә с.
Рм 12:15 севинәнләрлә с.
Фл 3:1 Рәббә хидмәтдә с.
Фл 4:4 Рәббә хидмәтдә с.

СЕВИНЧ Нә 8:10 Јеһованын бәхш етдији с.
3б 100:2 Јеһоваја с. ибадәт ет
3б 137:6 Јерусәлим с. зирвәси
Лк 8:13 Аллаһын сөзүнү с. гәбул едир
Лк 15:7 төвбә едән бир күнаһкардан өтрү с.
Јһ 16:22 һеч кәс с. елиниздән алмајачағ
Рм 15:13 Аллаһ үрәјинизи с. долдурсун
1Ск 1:6 мүғәддәс руһун һасил етдији с.
Иб 12:2 ону кәзләјән с. көрә дөздү
1См 28:9 Аллаһ с. хидмәт ет
СЕВМӨК Лв 19:18 башгасыны өзүнүз кими с.
Гн 6:5 Јеһованы бүтүн гәлбинлә с.
Мт 22:37 Јеһованы бүтүн гәлбинлә с.

Јһ 3:16 Аллаһ дүнјаны о гәдәр с.
Јһ 12:25 чаныны с. ону мөһв
Јһ 13:1 давамчыларыны с. вә ахырадәк с.
Јһ 13:34 бир-биринизи с.
Јһ 14:15 мәни с., әмәл едәчәксиниз
2Кр 2:8 ону с. инандырын
Гт 2:20 мәни с. Аллаһын Оғлуна
Кл 3:19 өрләр, арвадларынығы һәмишә с.
1Јһ 3:18 бир-биримизи дилдә јох, әмәлдә с.
1Јһ 4:10 биз Аллаһы јох, О, бизи с.
1Јһ 4:20 севмәјән Аллаһы с. билмәз
1Јһ 5:3 Аллаһы с. әмрләринә риәјәт етмәк
СЕВМӨМӨК 1Јһ 2:15 дүнјадакы шәјләри с.
СЕЗАР Јһ 19:12 азад өтсән, С. дост дөјисән
Јһ 19:15 бизим С. башга падашынымыз
һв 25:11 мән С. мөһкәмәсини төләб
СЕЛ Вһ 12:16 ағзындан чыхан с. удуу
СЕНРБАЗ Гн 18:10 аранызда с., чадујәр
СЕНРБАЗЫЛЫГ һв 19:19 с. мөшғул оланлар
СЕЧДИКЛӨРИНИ Мт 24:31 Онун с. јығачағ
СЕЧИЛМИШЛӨР Мт 24:22 с. көрә о күнләр
СЕЧМӨК Гн 30:19 һәјәти с. ки
СӘАДӘТ 3б 37:4 гој с. Јеһова олсун
СӘБӘБ Вз 7:25 һәр шәјин с. өјрәним
СӘБӨТ Мт 14:20 галмыш тикеләрдән 12 с.
СӘБИР Нә 9:30 илләр боју олар с. едир
Мс 25:15 с. сәркәрдә фәтһ едиләр
Һб 1:13 нијә хаинләрә с. едирсән?
Рм 9:22 Аллаһ бөјүк с. дөздүсә
1Ск 5:14 һәмбја гаршы с. кәстәрин
Јр 5:8 с. олуң, үрәјиниз мәтин олсун
2Бт 3:9 Јеһова сиз с. едир
2Бт 3:15 Рәббин с. хилас үчүн фүрсәт
СӘБИРЛИ 1Кр 13:4 мөһәббәт с. вә хејирхадыр
3б 103:8 Јеһова с.

СӘДА 3б 19:4 с. дүнјаја јайлыр
Өш 35:10 севинч с. Сиона кәләчәк
СӘДАГӨТ Нф 8:6 с. Мәзар ким дөһмәздир
Ми 6:8 әдәләтлә давранасан, с. уца тутасан
Һб 2:4 с. сәјәсиндә јашајачағ
1Кр 4:2 нөкәрбашыдан с. төләб
СӘДУМ Јр 19:24 С. Өмүрәнин үстүнә
2Бт 2:6 С. һөкм кәсилиб
Јд 7 С. әхлагсызлыг едиб
СӘЛТӘНӘТ Дн 4:17 с. үзәриндә һөкмран
Мт 4:8 дүнјанын с. она кәстәриб
СӘМӨРИЈӘ 2Пд 17:6 Ашшур падашаы С. алды
СӘМӨРИЈӘЛИ Лк 10:33 о јол илә с. кедирди
Јһ 4:7 с. гадын кәлди
СӘПМӨК Вз 11:6 Тохумуну сәһәр чағы с.
СӘРВӨТ Мс 3:9 с. Јеһованын шәрәфләндир
Мс 10:22 инсана с. кәтирәр
Мс 11:4 с. бир хејир дөјмәз
Мс 11:28 с. күвәнән јыһылар
Өш 60:5 дәнзин с. јөнәләчәк
Өш 61:6 халгларын с. јејәчәксиниз
Һз 28:5 тичарәт с. газандырыб
Лк 16:9 дүнјанын с. достлар газанын
СӘРТ Кл 3:19 оларла с. давранмајын
СӘРТЛӘШМӨК Иб 3:13 төвләјичә гүввәси илә с.
СӘРХОШ Еф 5:18 шәрәбдан с. оланачан
СӘРЧӘ Мт 10:29 с. гара гәлијә сатылыр
СӘС 1Пд 19:12 һәзин с. кәлди
Јһ 5:28 онун с. ешидәчәк
Јһ 10:27 с. гулағ асырлар
СӘҢИ Јһ 7:24 бәсдирын с. мүһакимә
СӘФИРЛӨР 2Кр 5:20 Мәсһин с.
СӨХАВӘТЛӘ Гн 15:8 өлинизи с. ачыб
Јр 1:5 с., гынамадан вөрән Аллаһдан
СӨХАВӘТЛИ Мс 11:25 с. болуға јетишәр
1Тм 6:18 с. олсунлар

СӨНВ Өж 6:24 с. дейин, билим
36 130:3 анчаг с. көрсөдүр
Jг 3:2 һәр биримиз с. едирик

СӨНЛӨНКАРЛЫГ Дн 6:4 Дәнжал с. јол
СӨННӨ 1Кр 7:31 бу дүнжанын с. дөјишир
СӨНРА Өш 35:6 с. булаглар гайнајачаг

СӨНРАЛЫГ Өш 41:18 с. гамышлы көлө
СӨЧДӨ ГЫЛМАГ Мт 4:10 Аллаһын Јеһоваја с.
СИДГИЈӨ Өр 52:11 с. көзларини чыкарды
СИДГИ-ҮРӨКДӨН 2См 16:9 с. Она баглы
Еф 6:6 с. јеринө јетирмөк

СИЛАҺ Өш 54:17 с. кара көлмөјөчөк
2Кр 10:4 инсан с. илә јох

СИЛКӨЛӨМӨК Нг 2:7 бүтүн халглры с.
СИРР Мс 11:13 этибарлы адам с. сахлар
Мс 20:19 бөлтанчы с. ачыб јаяр
Мс 25:9 араныздакы с. ачма
Ам 3:7 пейғәмбөрлөрө с. ачмамыш
Фп 4:12 разы галмағын с. өјрөнмишөм

СЫҒЫНАЧАГ Сј 35:11 өлверишли јерлөрдө с.
Јш 20:2 с. ајырын
36 9:9 дар күндө с.

СЫНАГ Лк 8:13 с. дүшөн кими имандан
Лк 22:28 с. боју јанымда олмуսунуз
1Кр 10:13 һамы белө с. үзләшир
Jг 1:2 с. севинчлө гаршылајын
Jг 1:12 с. таб кәтирән хошбөхтир

СЫНАМАГ Гн 13:3 Јеһова сизи с., көрсүн
Мл 3:10 Мәни бунунла с.
Һв 5:9 Јеһованын руһуну с. сөзләшмисиниз
1Кр 10:9 Јеһованы с.
1Тм 3:10 онларын јарарлы олуб-олмадығы с.

СЫНАНЫШ Jг 1:3 с. иманыңыз дөзүм һасил едир

СОБА Дн 3:17 Аллаһ бизи гызмар с.
СОҒАН-САРЫМСАГ Сј 11:5 көвәри, с. демирик

СОЈҒУНЧУЛУГ Лв 19:13 с. етмәјин

СОДАШЛАР 1Ск 2:14 с. зүмл көрүрсүңүз

СОЛМАГ 2Кр 4:16 заһирән с.

СОН Өш 2:2 заманын с.
Мт 24:14 с. о вахт көлөчөк

СОНСУЗ Чх 23:26 һеч бир гадын с.
Гн 7:14 нө с. киши, нө с. гадын олачаг
Өш 54:1 с. гадын, севин

СӨЗ Мс 25:11 мағамында дејилән с.
Өш 55:11 ағзымдан чыхан с. мөгсөдө наил
Лк 8:12 Иблис келиб с. үрөјндөн апарыр
Jһ 1:1 башланғычда С. вар иди
Jһ 17:17 һәгигәт Сенин с.
Һв 18:5 вахтыны Аллаһын с. јаймаға һәср
Фп 2:15 һәјат с. икөөлли јапшыб

СӨЗДӨН ЧЫХМАГ Лк 2:51 валидејнләрини с.
СӨЗЛӨР Һв 15:32 бир чох с. руһландырдылар

СӨНБӨТ Мс 14:23 бош с. инсаны етпича
Һв 17:2 Јазыларә өсасланараг с.

СУ Сј 20:10 гајадан с. чыхардаг
Мс 20:5 дерин с. бөнәэр
Мс 25:25 јорғун үчүн сәрин с.
Өш 55:1 келин с. көнарына
Өр 2:13 дирилик с. мәнбәји
Өр 50:38 с. виран галачаг
Зк 14:8 дирилик с. ахачаг
Jһ 4:10 с. истәјән адам
Bһ 7:17 һәјат с. апарачаг
Bһ 17:1 с. үстүндө отуран

СУБАЈ 1Кр 7:8 с. мәсләһәтим будур
1Кр 7:25 с. әлагәдар
1Кр 7:32 с. Ағаја мөксүс шөјләр
1Кр 7:38 с. галан хөјир тапачаг

СУИ-ИСТИФАДӨ 1Кр 9:18 ихтијардан с. етмәјин

СУЛАМАГ 1Кр 3:6 Аполлос с.
СУРӨТ Гн 17:18 Ганунун с. көчүрмәлидир

СУСАЈАН Өш 55:1 еј с., келин
Jһ 7:37 с. јаныма кәлиб су ичин

СУСДУРМАГ 1Бт 2:15 ағылсызлары с.
СУСМАГ 36 32:3 с. бүтүн күнү инилдәдим
Вз 3:7 с. өз вахты

СУСУЗ Өш 49:10 онлар с. галмајачаглар

СУД Өш 60:16 халглрын с. ичөкөксән
Иө 5:12 бөрк гйда јох с. лазымдыр
1Бт 2:2 саф с. гаршы иштаһа ојадын

СУД-БАЛ Чх 3:8 с. ахан дијар

СУЛЕЈМАН 1Пд 4:29 Аллаһ С. һикмәт верди
Мт 6:29 С. кејинмәмишдир

СУЛҺ 36 72:7 ај дурдугча с. олачаг
Өш 9:7 с. сону олмајачаг
Өш 57:21 шөр адамлар с. көрмөјөчөк
Өш 60:17 с. үстүнүздө нәзарәтчи
Өр 6:14 с. олмаја-олмаја с. с. дејирләр
Jһ 14:27 сизә с. верирәм, с. бағышлајырам
Рм 5:1 Мәсиһ васитәсилә Аллаһла с. горујар
Рм 8:6 руһани шөјләр дүшүңмөк с. кәтирир
Рм 12:18 һамы илә с. олмаға чалышын
Фп 4:7 Аллаһын с. үрөјинизи горујачаг
1Ск 5:3 с., тәһпүкәсизлик дејәндә гәфил
1Бт 3:11 с. чан атсын
Bһ 6:4 јөрдөң с. көтүрмөк изни верилмишди

СУЛҺПӨРВӨР Мт 5:9 с. хошбөхтир

СУМУК Јр 2:23 нәһәјәт, с. сүмүјүмдән
2Пд 13:21 өлү Өлјәсәнин с. дөјөн кими
36 34:20 бүтүн с. горујур
Өр 20:9 с. һәсб едилән атәш олду
Jһ 19:36 бир с. белә, сыммајачаг

СУННӨТ Рм 2:29 гәлбәд едилмиш с.
1Кр 7:19 с. мәнә кәсб етмир

СУРӨТ Өш 60:22 вахты јетишмәдә бу иши с.
СУРЫ 36 100:3 отлағынын с.
Лк 12:32 горхма, кичик с.

СУРЫКЛӨМӨК Мт 5:29 көзүн күнаһа с.
Мт 13:41 күнаһа с. һәр шөј

СУРУШКӨН 36 73:18 с. јөрө јоруна

СУТҮН Јр 19:26 Лутун арвади дуз с. чеврилди
Чх 13:22 булуд с., алов с.
Гт 2:9 јығынчағын с. һесаб олунаң
1Тм 3:15 һәгигәтин с. вә дајағыдыр

СУФРӨ 1Кр 5:11 беләси илә с. өјлүшмәјәсиниз
1Кр 10:21 һәм Јеһованын, һәм чинләрин с.

Т

ТАБЕ Чх 24:7 әмәл едиб Она т. олачагаг

ТАБЕ ЕТДИРМӨК 1Кр 15:27 һәр шөји она т.

ТАБЕ ОЛМАГ Рм 13:1 һәр кәс һөкүмәтә т.
Иө 13:17 рәһбәрлик едәнләрә т.
1Бт 2:13 инсан һакимийәтләринө т.

ТАГӨТ 36 31:10 мәндә т. галмајыб
Өш 40:28 О, әсла т. дүшүмүр
Гт 6:9 т. дүшмәсөк, бичәңкөјик

ТАЈ Лк 22:37 чинајәткарлар т. тутулду

ТАЛАГ КАҒЫЗЫ Гн 24:1 т. јазыб әлинә вермәли
Мт 19:7 Муса арвада т. вермәји

ТАЛАНМАГ Иө 10:34 варыныз т. севинчинизи

ТАЛАНТ Мт 25:15 биринө беш т. верди

ТАЛЕ Өш 65:11 Т. аллаһына шараб

ТАЛУТ 1Ш 15:11 Т. падшаһ гојдугума

ТАМ СӨДӘГӨТ Чх 34:14 Јеһова т. тәләб

ТАМАҺКАР 1Кр 6:10 т. Падашһлыға кирмөјөчөк

ТАМАҺКАРЛЫГ Лк 12:15 һәр чур т. горујун
Кл 3:5 бүтпәрәстлик олан т.

ТАМАША 1Кр 4:9 инсанлар үчүн т. чеврилмишк

ТАНЫМАГ Өш 5:13 халгым Мәни т. көрө
Өр 31:34 Јеһованы т., чүңки һамы Мәни т.
На 1:7 Она пәнәһ кәтирәнләри т.
Гт 4:9 Аллаһы т.

ТАНЫНМАГ 2Кр 6:9 намөлүмүг, амма т.
ТАНЫТМАГ Jh 1:18 илахи варлыг Ону бизе т.
ТАПДАЛАМАГ Иб 10:29 Аллаһын Оглуну т.
ТАПШЫРМАГ 1Бт 2:23 өзүнү адил Һакиме т.
 1Бт 4:19 өзләрени Жарадана т.
ТАРЛА Мт 13:38 т. дунҗадыр
 Jh 4:35 т. бахын, мөһсүл җетишиб
ТАРТАР 2Бт 2:4 Аллаһ мөлөклери Т. атыб
ТАРШИШ Jh 1:3 Jунус Т. үз тутду
ТАХТ 36 45:6 т. төмөли Аллаһдыр
 Өш 6:1 Жевоа уча т. отурмушду
 Мт 25:31 инсан Оглу т. өлөшөчөк
 Лк 1:32 Жевоа она Давудун т. верөчөк
ТАХТЛАР Дн 7:9 көрдүм ки, т. гоулду
ТАЧ Мс 12:4 җахшы арвад еринин башына т.
ТАЧИР Мт 13:45 ала мирварилер ахтаран т.
 Вh 18:3 т. онун сажесинде варландылар
ТЕЗ-ТӨЛӨСИК Мс 29:20 т. сөз дејөн
ТЕЛ Еф 4:3 сүлүнү бирлөшдиричи т.
ТӨАМЛАР Дн 1:5 жемөк падиша т. верилсин
ТӨБӨГӨ Мт 22:16 инсанын һансы т. олмасы
ТӨБИИ Рм 1:26 гадынлары т. җахынлыгы өзөз
 Рм 1:27 кишилөр гадынларла т. җахынлыгы
ТӨБЛИФ Мт 9:35 Иса мүждөни т. едир
 Мт 24:14 Падишаһлыг һаггында мүждө т.
 Лк 8:1 көндөкөнд мүждөни т. едирди
 Рм 10:14 т. едөн олмаса, һарадан
 2Тм 4:2 т. ет, бу иши җубамдан
ТӨВАЗӨКАР Мс 11:2 никмәт т. инсанладыр
 Лк 9:48 т. кимдирсө, бејүк одур
 Jг 4:6 Аллаһ т. лүтф көстөрир
 Jг 4:10 Жевоанын җаршысында т. олуи
 1Бт 5:6 Аллаһын гүдрөтли өли алтында т. олуи
ТӨВАЗӨКАРЛЫГ Гн 8:2 сизе т. өјрөтсин
 Ми 6:8 Аллаһын өнүдө т. јерисән!
 Зк 9:9 т., өшшөјө миниб көлпир
ТӨВӨККҮЛ 36 9:10 адыны таныјанлар Сәне т.
ТӨДДИМ Рм 6:13 өзүнүзү Аллаһа т. един
ТӨДДИМӨ 1См 29:9 чамаат т. кетирдијине
ТӨГИБ 36 119:86 мәни һаһаг јөрө т.
 Мт 5:10 т. олуанлар хошбөкдир
 Мт 13:21 т. башлајанда иманы сарсылыр
 Мр 4:17 т. башлајан кими имандан дөнүрлөр
 Мр 10:30 т. јанашы ушаг ва тарла
 Jh 15:20 мәни т., сизи дө т.
 һв 22:4 мөн бу јолда оланлары т.
 Рм 12:14 т. едөнлөр үчүн хејир-дуа дилөјин
 1Кр 4:12 т. едирлөр, сөбирлө дөзүрүк
 2Кр 4:9 т. едирлөр, амма төк дејилик
ТӨГСИР 36 40:12 т. башымын түкүндөн чохдур
 Өш 53:5 т. көрө өзөб чөкди
ТӨДГИ Гн 13:14 мәсалени арашдырыб т.
 1Кр 11:28 һәр кәс өзүнү т. етсин
ТӨЗӨ Вh 21:5 һәр шеји т. едирәм
ТӨК Jh 8:29 О, мәни т. гојмайыб
 Jh 16:32 мәни т. гојуб дағылышагасыныз
ТӨКӨБҮР 1Иш 15:23 т. бүтпөрөстлпә
 Мс 11:2 т. ардынча шәрөфсизлик кетирәр
 Мс 16:5 үрөји т. адамдан Жевоа икраһ
 Фл 2:3 т. һеч нө етмөјин
ТӨКМИЛЛӨШМӨК 1Ск 4:1 бу мәсәләдө т.
ТӨЛӘШ Иш 28:16 иман кетирән т.
 Өш 41:10 т. дүшмө, Аллаһын Мөнәм
ТӨЛӨ 36 91:3 өвчунун т. гуртарар
 Мс 29:25 инсан горхусу т.
ТӨЛӨБ Өј 23:12 т. етдијини етмишәм
 Лк 12:48 ондан чох т. олунаг
ТӨЛӨСМӨК Мс 19:2 т. күнаһа батар
ТӨЛӨСМӨМӨК Jг 1:19 һирсләнмөјө т.
ТӨЛӨФ Вh 11:18 т. етмөјин вахты кәлди
ТӨЛИМ Jh 7:16 вердијин т. мәним дејил
 1Бт 5:10 Аллаһ т. баша чатдырачак

ТӨЛИМ ВЕРМӨК 1Тм 2:12 гадынын т. ичәзө
ТӨМӨЛ Мт 25:34 бәшәрин т. гојуландан
 Лк 6:48 т. даш үзәриндө гојан
ТӨМӨННАСЫЗ Мт 10:8 т. алмысыныз, т. верин
 1Кр 9:18 мүждөни т. төблиг едирәм
ТӨМИЗ Jh 15:3 сөзләрин сажесиндө артыг т.
 һв 20:26 һәр кәсин ганындан т.
ТӨМИЗТӨЛӨЖӨН Мл 3:3 күмүш аридиб т. адам
ТӨМИЗТӨЛӨМӨК 36 51:2 мәни төгсиримдөн т.
 36 51:2 төгсиримдөн т.
 2Кр 7:1 мурдарлајан шејдөн т.
ТӨМИЗТӨЛӨМӨК Дн 12:10 чохлары пакланыб т.
ТӨМКИН Мс 17:27 ағыллы адам т. позмаз
ТӨМКИНЛИ Мс 16:32 т. шөһәр аландан үстүн
ТӨНБӨН 36 141:5 Мәни т. етсө
 Мс 3:11 т. икраһ етмө
ТӨНБӨЛ Мс 6:6 еј т., кет җарышгаја бах
 Мс 10:26 көзлөр үчүн түстү нечөдирсө, т. дө
 Мс 19:24 т. өлини чама салар
 Мс 20:4 т. гыш дүшдү дејө, шум шумламаз
 Мт 25:26 јарамаз, т. некөр
 Рм 12:11 т. олмајын, чалышган олуи
ТӨНБӨЛЛИК Мс 19:15 т. дәрин хуждија салар
ТӨНГИД 2Кр 6:8 т. вә төрифдө
ТӨНҺАЛЫГ Мс 18:1 т. гапылан җубдинлијин далынча
ТӨРӘВӨТ Мт 11:28 мөн сизө т. верөчөјөм
 һв 3:19 Жевоадан т. көлсин
ТӨРБИЈӨ Гн 8:5 ата оғлуиу нечө т. едирсө
 36 94:12 т. етдијин инсан бөхтијардыр
 Мс 1:7 ахмаглар т. хор бахар
 Мс 3:11 Жевоанын т. хор бахма
 Мс 19:18 үмид вар икөн оғлуиу т. ет
 Мс 23:13 ушагдан т. өсиркөмө
 Вh 3:19 Мәнә өзиз адамлары т. едирәм
ТӨРӘЗИ Мс 11:1 өјри т. икраһ едир
ТӨРӘФ 1Пд 18:21 нө вахта гөдөр ики т.
ТӨРӘФКЕШЛИК Гн 10:17 Аллаһ т. етмөз
ТӨРИГӨТ һв 28:22 т. өлөјиндө данышырлар
 2Бт 2:1 иман јыхан т.
ТӨРИГӨТЧИЛИК Тт 3:10 т. јајанла өлагәни кәс
ТӨРИФ 1См 16:25 Жевоа һөдсиз т. лајигдир
 Мс 27:21 инсан исө т. гојланар
ТӨРИФЛӨМӨК Мс 27:2 гој сәни башгасы т.
 1Кр 11:2 садиг галдығыныз үчүн сизи т.
ТӨРК 36 37:28 садиг бөндәларини т. етмөз
 Өш 1:28 Жевоаны т. едөн јох олачак
ТӨРЧҮМӨ 1Кр 12:30 һама т. едир?
ТӨСАДУ Вз 9:11 габагына вахт вә т. чыхыр
ТӨСӨЛЛИ Өј 2:11 Өјубја т. версинләр
 36 94:19 мәнө т. вериб өвүдун
 Өш 49:13 Жевоа халгына т. верди
 Өш 61:2 јаслылары т. вермөјө
 Өр 31:15 Рәһилө т. тапмаг истөмир
 Мт 5:4 дөрд чөкөнлөр т. тапачак
 Рм 15:4 Јазылардан алдыгымыз т. сажесиндө
 2Кр 1:3 һәр чүр т. Аллаһы
 2Кр 1:4 дәрди оланлары т. верө билөк
 1Ск 2:11 сизә нөсийәт, т. верир
ТӨНГИР Мт 5:11 инсанлар сизи т. едәндө
 Еф 4:31 гөзөби, гышгырыгы, т.
 1Бт 2:23 төһгирә т. чаваб вермирди
ТӨНЛҮКӨ Рм 16:4 чанлары т. алтына атмышлар
 2Кр 11:26 шөһәрдө т., чөлүкдө т.
ТӨНРИФ ЕТМӨК 2Кр 4:2 Аллаһын сөзүнү т.
ТӨНСИЛ Jh 7:15 һеч јөрдө т. алмайыб
ТӨЧНИЗ Иб 13:21 ирадесини икра етмөк т.
ТӨШВИГ ЕТМӨК Иб 10:24 җахшы ишләрө т.
ТӨШВИШ 2Ск 2:2 т. дүшмәјесиниз
ТИКАН Мр 15:17 т. чөләкн һөрүб башына
 2Кр 12:7 числимо т. батырылыб

ТИКМӨК 36 127:1 еви Јеһова т.
 Өш 65:21 өвлөр т. ичинда јашајачаг
 Лк 17:28 Лутун вахтында әкир, т.
 1Кр 3:10 һәр кәс нечә т. фикир

ТИМУТИ һә 16:1 Т. адында шакирд вар иди
 1Кр 4:17 әзиз баламы, садагәтли Т.
 1Тм 1:2 иман јолунда догма балам Т.

ТИЧАРӨТ Јг 4:13 т. едиб пул газаначагыг

ТОЗ Өш 40:15 халглар төрәзидә т. сајылып

ТОЈ Мт 22:2 оғлу үчүн т. едән падшаһ
 Јһ 2:1 Ганә шәһәриндә т. иди
 Вһ 19:7 Гузунун т. күнүдүр

ТОЈУГ Мт 23:37 т. чүчаларини тогладыгы кими

ТОПЛАНТЫ Лв 23:4 мүгдәдәс т. бунлардыр

ТОР Мт 13:47 Падшаһлыг т. бәнзәјир
 Лк 5:4 т. суја атын
 Лк 21:34, 35 үстүнүзә т. кими

ТОРПАГ Јр 2:7 т. инсани јаратды
 Јр 3:19 т., т. гајыдачагсан
 36 103:14 т. олдуғумузу унутмур
 Мт 13:23 мүнбит т. әкилмиш тохум

ТОХУМ Лк 8:11 т. Аллаһын сөзүдүр

ТОХУНМАГ Мс 6:29 башгаасынын арвадына т.
 Мт 8:3 она т. вә деди: Истајирәм

ТОХУНМАМАГ Өш 52:11 мурдар шәјләрә т.
 2Кр 6:17 айрылын, мурдар шәјләрә т.

ТӨВБӘ Лк 15:7 т. етијаңы олмајан
 һв 3:19 күнаһларыныз үчүн т. един
 һв 17:30 һамы т. етсин
 һв 26:20 т. кестәрән ишләр көрсүнләр
 Рм 2:4 сәни т. чәкмәк истајир

2Кр 7:10 хиласа апаран т.
 Вһ 16:11 әмәлләриндән т. етмәдиләр

ТӨВРАТ Јш 1:8 Т. јазылан дилиндән душмәсин

ТӨРӘМӘК Јр 1:28 т. чохалын, јери долдурун

ТӨРӨТМӨК 36 94:20 ганун ады илә пслик т.

ТӨНМӨТ Мс 29:1 чохлу т. сонра дикбашлыг

ТУЛПАНТЫ 1Кр 4:13 дунјанын көзүндә т.

ТУМАР Вһ 20:12 т. ачылымшыды

ТУТМАГ Мт 4:19 инсан т.

ТҮК Лк 21:18 башыныздан бир т. бәлә әскик

ТҮКЛӨР Мт 10:30 башыныздакы т. бәлә, сајылыб

ТҮЛКҮ Мт 8:20 т. јуvasы вар, инсан Оғлуну

ТҮПҮРМӨК Мт 26:67 үзүнә т. јумругладылар

У

УҒУР 1Пд 2:3 у. газанарсан
 2См 20:20 онда у. газаначагысынз
 36 1:3 һәр ишиндә у. газанар

УЗАГ һв 17:27 О, һеч биримиздән у. дејил

УЗАГКӨРӨН Мс 12:23 у. билдјини ачмаз
 Мс 14:15 у. һәр аддымыны өлчәр
 Мс 22:3 у. бәланы дүјәр

УЗАГЛАШМАЈАГ Иб 2:1 имандан у.

УЗАТМАГ Өш 54:2 чадырынын ипләрини у.

УЈҒУНЛАШМАГ Рм 12:2 бу зәманәјә у.

УЈМАМАГ 1Бт 1:14 истәкләрә у.

УЛАГ Сј 22:28 Јеһова у. дилини ачды

УЛДУЗ 36 147:4 у. сајыны һесаблајыр
 Мт 24:29 у. көјдән дүшчәк
 Вһ 2:1 әлиндә једди у. тутан

УНУТМАГ Өш 49:15 ана көрләсини у.?
 Фп 3:13 архада галан шәјләри у.
 Иб 6:10 Аллаһ әдаләтсиз дејил ки, у.

УНУТМАДЫМ 36 119:141 мән бујругларыны у.

УНУТМАЈЫН Гн 4:23 бахын, әнди у.

УРИМ ВӘ ТУММИМ
 Чх 28:30 У. сахланылмалыдыр

УСТА Мс 8:30 јанында у. кими чалышырдым
 Мс 22:29 у. адамы көрүмсән

УТАНМАГ Үз 9:6 башымы галдырмаға у.
 Мр 8:38 ким мәнән у.
 Рм 1:16 мүждәни бәјан етмәкдән у.
 2Тм 1:8 шаһидлик етмәкдән у.
 Иб 11:16 Аллаһ онлара көрә у.
 1Бт 4:16 мәсиһи олараг әзәб кәчирсә, у.

УЧА 36 83:18 Јеһова, төк Сон у.

УШАГ һк 13:8 баша салсын, у. нечә төрбијә
 Мс 22:6 у. дүзкүн јолу өрәт
 Өш 11:6 онлары балача у. отарачаг
 Мт 18:3 дәјишиб у. кими олмасаныз
 Лк 9:47 балача у. көтүрүб јанына
 1Кр 13:11 у. кими данышыр, у. кими баша

УШАГ САЛМАГ Чх 23:26 һеч бир гадын у.

УШАГЛАР Гн 31:12 гадынлар у., јығын
 36 8:2 у., көрпәләрин дили илә
 Мт 19:14 гојун у. јаныма кәлсин
 1Кр 7:14 у. натемиз олардылар, анчаг
 2Кр 12:14 валидејнләр у. үчүн
 Еф 6:1 у., валидејнләринкизин сөзүнә гулаг

УШАГЛЫГ Мр 10:20 у. әмәл едирәм

Ү

ҮЗВЛӘР 1Кр 12:18 Аллаһ бәдән ү. јерләшдириб

ҮЗЕЈИР Үз 7:11 гадаларын билчиги, каһин Ү.

ҮЗИЈҖӨ 2См 26:21 Ү. чүзәмлы галды

ҮЗКҮН Мс 18:14 руһ ү., ким дөзәр

ҮЗМӨК Мс 17:22 сыныг гәлб чаны ү.

ҮЗРЛҮ Јһ 15:22 күнаһларына көрә ү. сајыла

ҮЗРСҮЗ Рм 1:20 буна көрә де онлар ү.

ҮЗҮМ Өш 65:21 ү. бағлары салыб
 Лк 20:9 ү. бағы салды

ҮЗҮМЛҮК Мт 20:1 ү. ишләмәк үчүн
 Мт 21:28 бу күн ү. ишлә

ҮМИД 36 146:5 хошбәхтир о кәс ү.
 Рм 8:24 ү. хилас олду
 Рм 12:12 ү. севинин
 Рм 15:4 дөзүм сајәсиндә ү. олсун
 Еф 1:18 Оунун сизи һансы ү. дөвәт етдјини
 Еф 2:12 бу дүнда ү. вә Аллаһсыз
 Иб 6:19 ү. кәми лөвбәри кимиди

ҮММАН Рм 11:33 Аллаһын һикмәти дәрин ү.

ҮРӘЈӨ ЈАТМАГ Мр 10:21 оғлан Исанын ү.

ҮРӘЈИТӘМИЗ Мт 5:8 ү. хошбәхтир, чүнки

ҮРӘК Јр 6:5 ү. фикирләр пслијә мејиллидир
 Чх 35:5 ү. Јеһоваја бәхшиш вермәк кечән
 Гн 6:6 сөзләр ү. һәкк олуб галсын
 1Пд 8:38 һәр кәс өз ү. дәрдини билир
 Үз 7:10 Үзәјир ү. гәт етмишди
 36 51:10 мәнә тәмиз ү. јарат
 36 51:17 пешман ү. рәдд етмәд
 Мс 4:23 һәр шәјдән чох ү. гору
 Мс 17:3 ү. Јеһова арашдырар
 Мс 17:22 шад ү. чана мөлһәмдир
 Мс 28:26 өз ү. етибәр едән ахмагдыр
 Әр 17:9 ү. ән бөјүк хаиндир
 Әр 17:10 Мән Јеһова ү. арашдырырам
 Әр 31:33 ганунуму онларын ү. јазачагам
 Мт 15:19 јалан шаһидлик, күфр ү. чыхыр
 Лк 12:34 хәзинәниз һарададырса, ү. орада
 Лк 21:34 ү. јүкләмәјин
 Лк 24:32 данышанда ү. алышыб јанмырды
 һв 16:14 Јеһова онун ү. ачды
 Рм 6:17 ү. итаәт етдиниз
 Иб 3:12 ү. корланьы имансыз олмасын
 1Јһ 3:20 Аллаһ ү. бөјүкдүр

ҮРӨКЛӘНДІРМӨК һв 14:22 шакирдләри ү.
 Тт 1:9 тәлимин сајәсиндә ү., төнбә

ҮРӨКЛӘНМӨК һв 28:15 онлары көрәндә ү.

ҮСТҮН Јһ 14:28 Ата мәнән ү.
 Фп 2:3 өзүнүздән ү. сајын

ҮСТҮН КӘЛМӘК Әр 1:19 сәнә ү. билмәјечәк
ҮСУЛЛАР 1Кр 4:17 төлим ү. ядныыз салачаг
ҮЧ Гн 16:16 илдә ү. дәфә кишиләр кәлмәлидир

Ф

ФАҒЫР 36 41:1 **ф.** нәзәр салан бәхтијардыр
36 69:33 Јеһова **ф.** ешидир
Әш 57:15 **ф.** руһуну дирчәлдим
ФАЈДА Мс 14:23 һәр әһмәтдә **ф.** вар
1Кр 10:23 анчаг һәр шәј **ф.** кәтирмир
ФАЈДАЛЫ 1Кр 6:12 һәр шәј **ф.** дејил
2Тм 3:16 һәр кәлмә Аллаһдандыр вә **ф.**
ФАЛ Сј 23:23 Исраилин лислијинә **ф.** ачылмајыб
Гн 18:10 аранызда **ф.** бахан
ФАНИ ИНСАН 36 8:4 **ф.** нәдир ки,
ФАНИШӘ Мс 7:10 **ф.** либаслы гадын
Лк 15:30 малыны **ф.** хәрчләјиб
1Кр 6:16 **ф.** илә јахынлыг едән
Вһ 17:1 чохлу сулар үстүндә отуран **ф.**
Вһ 17:16 **ф.** нифрәт едәчәк
ФӘАЛИЈҖТ Еф 4:16 гаршылыгылы **ф.** кәстәрир
1Бт 1:13 ағлынызы **ф.** үчүн
ФӘАЛИҖТСИЗ 2Бт 1:8 **ф.** вә бәһрәсиз
ФӘГИР 1Иш 2:8 О. **ф.** тоз-торпағын ичиндән
ФӘДА ЕТМӘК 2Кр 12:15 јолунузда **ф.** һазырам
ФӘЛӘСФӘ Кл 2:8 **ф.** илә әсир алмасын
ФӘНДЛӘР 2Кр 2:11 онун **ф.** бихәбәр дејилик
ФӘНҺАС Сј 25:7 **ф.** әлиһә низә алды
ФӘРҖ Мл 3:18 сәләһлә шәр арасында **ф.**
Гт 2:6 Аллаһ инсанлар арасында **ф.** гојмур
ФӘРЗИҖҖ 1Тм 1:4 **ф.** доғурур
ФӘРМАН һв 17:7 Сөзарын **ф.** гаршы чыхырлар
ФӘТҺ 1Бт 3:2 давраңшыңызла сөзсүз **ф.**
ФӘХР 2Ск 1:4 жығынчагларында сизинлә **ф.** едирик
ФИДҖ 36 49:7 Аллаһа **ф.** верә билмәз
Мт 20:28 һәјәтаны **ф.** вермәк үчүн
Рм 8:23 **ф.** васитәсилә азад едилб
ФИКИР 36 94:19 **ф.** мәни чулгајанда
1Кр 7:32 истәмирәм ки, **ф.** чәкәсиниз
2Кр 10:5 **ф.** әсир алыб Мәсиһә табә етдиририк
2Кр 11:28 жығынчагларын **ф.** чәкирәм
Вһ 17:17 **ф.** үрәјинә Аллаһ гојуб
ФИКИР БИРЛИҖИ 1Кр 1:10 **ф.** әкс етдирсин
ФИКИР ВЕРМӘК һв 20:28 өзүңүзә вә сүрүјә **ф.**
ФИКИРЛӘР 1См 28:9 Аллаһ инсанын **ф.** акаһдыр
36 139:17 **ф.** мәним үчүн чох дәјрлидир
Әш 55:8 Мәним **ф.** сизин **ф.** дејил
Рм 14:1 фәрғли **ф.** көрә мұһакимә
ФИКИРЛӘШМӘК Мс 15:28 сәләһ габаг **ф.**
Рм 12:3 лүзумундан артыг **ф.**
ФИКРИ-ЗИКРИ Фп 3:19 онларын **ф.** дүнјөви
ФИЛИП һв 8:26 Јеһованы мөләји **ф.** деди
һв 21:8 једдиләрдән бири мүҗдәчи **ф.**
ФИЛОСОФ һв 17:18 епикурүч вә стоик **ф.**
ФИТНӘКАР Мс 3:32 Јеһова **ф.** икраһ едәр
ФЫРЫЛДАГ Лв 19:13 һеч кимә **ф.** кәлмәјин
1Кр 6:7 сизә **ф.** кәлсәләр дә
ФҮРСӘТ Лк 4:13 **ф.** тапана гәдәр ондан
Гт 6:10 нә гәдәр **ф.** вар. јахшылыг едәк

Х

ХАИН Әр 17:9 үрәк ән бөјүк **х.**
ХАЛГ Чх 19:6 падшаһлыгы вә мүгәддәс **х.**
36 33:12 Аллаһы Јеһова олан **х.** деди
Әш 66:8 бирдән-бире **х.** дүнјәјә кәләр?
Мт 21:43 бәһрәсини кәтирән **х.** вериләчәк
һв 17:26 бир инсандан һәр **х.** јаратды
1Бт 2:9 сечилиш сој, мүгәддәс **х.**
ХАЛГЛАР Јр 22:18 бүтүн **х.** мүбәрәк олачаг
Мт 25:32 бүтүн **х.** әһүндә жығышачаг
Лк 21:24 **х.** верилән вәхт

ХАРДАЛ Лк 13:19 о, **х.** тохумуна бәнзәјир
ХАТИРӘ Лк 22:19 **х.** јад етмәк үчүн
ХАТЫРЛАМАГ 36 8:4 инсан нәдир, ону **х.**?
Вз 12:1 Улу Јарадаңны **х.**
Әш 65:17 көһнә шәјләр даһа **х.**
Иб 10:32 әввәлки вәхталры **х.**
ХАТЫРЛАМАГ 2Бт 1:12 бунлары даима **х.**
ХАНИШ ЕТМӘК Еф 3:20 **х.** артыгыны етмәј
ХЕЈИР Јр 3:5 **х.** шәри биләрәк Аллаһ кими
Әш 48:17 сәннин **х.** өјрәдирәм
һв 20:20 сизә **х.** кәтирән шәјләр һаггында
Рм 15:1 өз **х.** дүшүнмәмәлијик
Рм 15:2 багһасынын **х.** үчүн чалышаг
Рм 15:3 Мәсиһ дә өз **х.** дүшүнмүрдү
1Кр 7:35 **х.** үчүн дејирәм
1Кр 10:24 һеч кәс өз **х.** дүшүнмәсин
1Кр 13:5 [мәһәббәт] өз **х.** күдмүр
ХЕЈИР-ДУА Јр 1:28 Аллаһ онлара **х.** верәрәк
Јр 32:26 **х.** вермәјинчә бурахмарам
Гн 30:19 гаршыңызә **х.** илә ләһәти
Лк 6:28 ләһәт јағдыранларә **х.** верин
Рм 12:14 төгиб едәнләрә **х.** диләјин
ХЕЈИРХАҺ Мс 11:17 **х.** адам өзүнә хејир едир
ХЕЈИРХАҺЛЫГ Мс 31:26 **х.** гануну дилиндәдир
һш 6:6 Мәнә гурбан јох, **х.** хошдур
ХӘБӘР Чх 23:1 јалан **х.** јаймајын
Сј 14:36 бәд **х.** көри гајдыб
36 112:7 бәд **х.** ону горхутмаз
Мс 25:25 уагдан кәлән шад **х.**
Дн 11:44 **х.** ону наһаһат едәчәк
ХӘБӘРДАРЛЫГ һз 3:17 онлара **х.** етмәлисан
һз 33:4 **х.** мәһәл гојмаса
һз 33:9 **х.** етмәсансә
1Кр 10:11 бизләр үчүн **х.**
ХӘДИМ Әш 56:4 Мәнә хош шәјләри сечән **х.**
ХӘЗИНӘ Мс 10:2 һарам јолла жығылан **х.**
Мт 6:21 **х.** һарададырса, үрәјинчә орада
Мт 13:44 Падашаһлыг **х.** бәнзәјир
Лк 6:45 үрәјиндәки јахшы **х.** јахшы шәјләр
Лк 12:33 көјдә түкәнмәјән **х.** жығын
2Кр 4:7 **х.** сахсы габларда
ХӘЈАЛ Әш 41:29 онларын һамысы бир **х.**
ХӘЈАНӘТ Мл 2:15 арвадыңызә **х.** етмәјин
ХӘЈАНӘТКАР Мс 24:21 **х.** јолдаш олма
ХӘЛӘЛ 1Кр 8:13 иманына **х.** јетирирсә
ХӘСИС Мс 23:6 **х.** чөрәјини јемә
ХӘСИПЛИК Гн 15:7 содашларыңызә гаршы **х.**
ХӘСТӘ 36 41:3 **х.** јастығыны јүңкүл едәрсән
Әш 33:24 һеч кәс **х.** демәјәчәк
ХӘСТӘЛИК Мт 9:35 һәр чүр **х.** сағалдырды
Лк 21:11 каһ бурада, каһ орада **х.**
1Тм 6:4 сөз даваыс **х.** тугулуб
ХӘТӘР Әш 11:9 һеч бир **х.** кәлмәјәчәк
ХӘЧАЛӘТ Үз 9:6 **х.**, башмыгы галдырмаға
1Кр 4:14 сиз **х.** етмәк үчүн
ХӘЧИЛ 36 25:3 һеч бири **х.** олмаз
ХИДМӘТ һв 20:24 һәвалә етдији **х.** баша
Рм 11:13 һәвари кими **х.** учалдырам
2Кр 4:1 мәрһәмәт сәјәсиндә **х.**
2Кр 6:3 **х.** гүсур тәпәлимәсын
Гт 5:13 бир-биринизә **х.** един
1Тм 1:12 садиг биләрәк **х.** һәвалә едиб
2Тм 4:5 **х.** там јеринә јетир
ХИДМӘТ ЕТМӘК 1См 28:9 севинчәл **х.**
Дн 7:10 минләрлә минләр Оһа **х.**
Мт 20:28 инсан Оғлу **х.** үчүн кәлиб
1Бт 4:10 алдыгы әһамә әссән **х.**
ХИДМӘТЧИ 2Кр 3:6 әһдин **х.** олмаға јарарлы
2Кр 6:4 Аллаһын **х.** кими кәстәририк
ХИЛАС 2См 20:17 Јеһова **х.** едир
Әш 59:1 **х.** едә билмәсин

Мт 16:25 һөятаны х. етмөк истөжөн
 Мт 24:22 неч кәс х. ола билмәзди
 Лк 19:10 х. етмәжә кәлиб
 һв 4:12 онун сәјәсиндә х. ола биләк
 Рм 13:11 х. имана кәлдијимиз
 Фл 2:12 х. јетишмәјә чалышың
 1Тм 4:16 гулаг асарлары х. едөчәксән
 Вһ 7:10 х. кәрә борчлујуг
ХИЛАСКАР 2Иш 22:3 галханым, күчлү х.
 һв 5:31 Х. кими јүксәлдиб
ХИЛГӨТ Рм 8:20 х. пучлуға өз хошу илә табе
 Вһ 3:14 Аллаһын х. илки
ХЫРДА Лк 16:10 х. ишдә етибарлы олан
ХЫШ Лк 9:62 әлини х. үстүнә гојуб
ХОРУЗ Мт 26:34 х. банламаздан өввәл
ХОШ 36 32:1 х. о кәсин һалына ки
 36 147:1 Она алгыш етмөк нә х.
ХОШБӨХТ Мт 5:3 етјиҗыны дәрк едән х.
 1Тм 1:11 х. Аллаһын мүждәси
ХОШБӨХТЛИК һв 20:35 вермөк даһа чох х.
 3Јһ 4 бөјүк х. ола билмәз

h

ҺАБИЛ Јр 4:8 Габил **h.** үстүнә һүчүм чәкиб
 Мт 23:35 саләһ **h.** ганындан тутмуш
ҺАВА Еф 2:2 **h.** һакимјјәтинин һөкмдарына
ҺАВАДАРЛЫГ Рм 8:34 Мәсин биздан өтрү **h.**
ҺАВАЈЫ Вһ 22:17 һөјәт сүјуну **h.** кәтүрсүн
ҺАГГ Гн 32:4 гајадыр, јоллары **h.**
 Әр 22:13 Она **h.** вермир
 Рм 6:23 күнаһын **h.** өлүмдүр
 1Кр 6:12 һәр шеји етмәјә **h.** вар
ҺАГГ-ӘДАЛӘТ Вә 5:8 көрсән ки, **h.**
ҺАГГ-ТАЛА Дн 4:17 һөкран **h.**
ҺАГСЫЗЛЫГ 1Кр 6:7 нијә дө **h.**
 1Бт 2:19 **h.** мәрүз галыр
ҺАДЕС Бах: **МӨЗАР.**
ҺАЗЫР 36 110:3 халгын **h.** дурачаг
 Мт 24:44 бунун үчүн **h.** олуң
ҺАЗЫР ОЛМАГ 2Тм 3:17 һәр чүр јакшы ишә **h.**
ҺАЗЫРЛАМАГ Јһ 14:2 сизе јер **h.** кедирәм
ҺАЗЫРЛЫГ Еф 6:15 тәбјә етмөк **h.** кејиниб
ҺАЈ ВЕРМӨК Әш 65:24 һәлә чағырмамыш **h.**
ҺАЈЫРМАГ Әш 65:14 гуллары **h.**
ҺАКИМ Әш 33:22 Јеһова бизим **h.**
 Лк 18:2 Аллаһдан горхмајан **h.**
ҺАКИМ КҮРСҮСҮ Јһ 19:13 Пилат **h.** отурду
 Рм 14:10 Аллаһын **h.** гаршысында дурачағыз
ҺАКИМИЈӘТ Әш 9:7 **h.** учгарларадәк
 Дн 4:34 **h.** әбади һакимјјәтди
 Мт 28:18 бүтүн **h.** мәнә
 Лк 4:6 **h.** вә онларын чаһ-чалалыны
 1Кр 15:25 ајагларына атанадәк **h.**
ҺАМИПӨ Чх 21:22 **h.** гадына әрбә дөјәрсә
 1Ск 5:3 **h.** гадыны доғум санчылары
ҺАРМА Мс 15:27 **h.** газанан әиләсини бәләја
ҺЕЈВАН Јр 7:2 пак **h.** једди баш
 Лв 18:23 **h.** чинси әләгәј
 Вә 3:19 инсанын, **h.** сону ејниди
 һз 34:25 вәһши **h.** говачағам
 Дн 7:3 дәниздән дөрд **h.** чыхды
ҺЕЈВАНЛАР Лв 26:6 јыртычы **h.** говачағам
 Мс 12:10 саләһ **h.** гајфсына галар
 һш 2:18 чөл **h.** әһд бағлајачағам
ҺЕЈКӨП Дн 2:31 бахыб нөнәңк **h.** көрдүн
 Дн 3:18 нә дө гојдугун гызыл **h.**
ҺЕЈРАН-ҺЕЈРАН 36 27:4 мөбадинә **h.**
ҺЕЈФИНИ ЧЫХМАГ Мс 20:22 демә: Пислијин **h.**
ҺЕСАБЫНЫ ТУТМАГ 1Кр 13:5 пислијин **h.**
ҺЕСАБЛАМАГ Лк 14:28 отуруб мәрәфәлери **h.**
НЕЧ САЈМАГ Фл 3:7 газанч олан шөјләри **h.**

ҺӨБС Иб 13:3 **h.** оланлары јаддан чыхармајын
ҺӨВАРИ Мт 10:2 он ики **h.** буңлардыр
 һв 15:6 **h.** вә асғагаллар топлашдылар
 1Кр 15:9 **h.** ән кичијим
 2Кр 11:5 сизин о көркөмли **h.**
ҺӨВӨС 36 51:12 Сәнә итаәт етмәјә **h.** ојат
ҺӨГӘРӨТ ЕТМӨК Әш 53:3 Она **h.**
ҺӨГИГӨТ 36 15:2 үрәјиндә **h.** данышар
 36 119:160 сөзүңүн бунөврәси **h.**
 Мс 23:23 **h.** ол, ону сатма
 Јһ 4:24 руһа вә **h.** ујуң ибадәт
 Јһ 8:32 **h.** сизи азад едәчәк
 Јһ 14:6 јол, **h.** вә һөјәт мәнәм
 Јһ 16:13 **h.** руһу кәлдәнә јол кәстәрәчәк
 Јһ 17:17 **h.** Санин сөзүңдүр
 Јһ 18:38 Пилат: **h.** нәдир?!
 2Кр 13:8 **h.** әлејјина неч нә едә билмәрик
 Еф 4:25 бир-биринизә **h.** сөјләјин
 2Бт 1:12 сиз **h.** мөһкәм дурмусуңуз
 3Јһ 4 ушағларымың **h.** јолунда
ҺӨДӘ-ГОРХУ һв 4:17 онлара **h.** кәләк
 1Бт 2:23 әзәб чәкәндә **h.** кәлмирди
ҺӨДӨР 1Кр 15:58 зәһмәт **h.** дејил
ҺӨДИЈҖӨЛӨР Еф 4:8 инсан тимсалында **h.**
ҺӨЗЗ 36 1:2 Јеһованың ганунундан **h.** алыр
 36 40:8 јеринә јетирмәкдән **h.** алырам
 һз 18:32 неч кимин өлүмүндән **h.** алмырам
 Рм 7:22 Аллаһын Ганунундан **h.** алырам
ҺӨЈАТ Гн 30:19 гаршыңызга **h.** өлүмү
 36 36:9 **h.** мәнбәји Сәнән
 Лк 9:24 **h.** хилас етмәк истөжөн
 Јһ 5:26 Ата **h.** мәнбәји олдуғу үчүн
 Јһ 11:25 дирилмә вә **h.** мәнәм
 1Бт 1:3 јөни **h.** вериб чалы үмидә
ҺӨЈАТА НЕЧИРМӨК Әш 55:11 һөкмән **h.**
ҺӨКИМ Лк 5:31 **h.** хөстәләр мөлтәчдыр
ҺӨЛИМ Мс 25:15 **h.** дил дашы да јумшалдар
 1Бт 3:4 сакит вә **h.** руһ
ҺӨЛИМЛӨР 36 37:11 **h.** јер үзүнә саһиб
 Сф 2:3 чан атын, еј дүңјанын **h.**
ҺӨМӘҺӘНН Еф 4:16 **h.** сүрәтдә бирләшб
ҺӨМД 36 92:1 јакшыдыр Сәнә **h.** етмөк
ҺӨНӨНЈА һв 5:1 **h.** арвады Сөфири илә
ҺӨННӨ Лк 2:36, 37 пејғәмбәр **h.** 84 јашы
ҺӨНҖТ Јр 5:24 **h.** Аллаһын јолу илә
ҺӨРБ 3к 4:6 **h.** күчү илә јох, руһумла
ҺӨРБӨ-ЗОРБА Еф 6:9 **h.** гыраға гојун
ҺӨРЧ-МӨРЧЛИК Мт 24:12 **h.** баш алыб
ҺӨСӨД 36 73:3 лөвғалара **h.** алардым
ҺӨСР ЕТ 1Тм 4:15 дөриндән дүшүн вә **h.**
ҺӨСРӨТ 36 84:2 Јеһованың һөјәтләринин **h.**
ҺӨСРӨТ ЧӨКМӨК Әш 14:15 һәләттерин ишинин **h.**
 Әш 26:9 кечеләр варлығым **h.**
ҺӨФӨТӨ Дн 9:24 јетмиш **h.** тејин едиб
 1Кр 16:2 **h.** биринчи күнү
ҺИЗГИЈӨ 2Дл 19:15 **h.** Јеһоваја дуа етди
НИКМӨТ 36 111:10 **h.** башы Јеһовадан
 Мс 2:6 вөрән Јеһовадыр
 Мс 2:7 Аллаһ **h.** дуруст адамлар үчүн
 Мс 3:21 **h.**, дүшүнчәни гору
 Мс 4:7 ән әсасы **h.**, **h.** газан
 Мс 8:11 **h.** мәрчандан үстүндүр
 Мс 9:9 өјүд-нәсиһәт вөрсән, **h.** артар
 Мс 24:3 вә **h.** тикиләр
 Вә 7:12 **h.** саһибинин һөјатыны һифз едир
 Вә 10:10 **h.** исе уғур кәтирәр
 Мт 11:19 **h.** әмәлләри сәјәсиндә һағлы чыхыр
 Лк 21:15 сизә елә **h.** вөрәчөмәј
 Рм 11:33 Аллаһын **h.** дәрин уммандыр
 1Кр 2:6 дөврүн вә онун раһбәрләринин **h.**
 Кл 2:3 **h.** вә елм хәзинәләри онда кизләдилеб

Jr 1:5 киминс **h.** чатышмырс, гој диләсин
Jr 3:17 јухардан назил олан **h.**
НИКМӨТЛИ Mc 13:20 **h.** ила отуруб-дуран **h.**
Mc 27:11 оғлум, **h.** ол, гөлбим севинсин
Өш 5:21 өз көзүндө **h.** оланларын
Мт 11:25 бунлары **h.** ағыллылардан
НИННО Мт 10:28 **h.** вадисиндө мөһв етмөжө
НИРС Еф 4:26 күн батана гәдәр **h.**
Еф 4:31 кини, **h.** газеби
НОВУЗ Mc 5:15 өз **h.** ич
НӨВСӨЛӘСИЗ Mc 14:29 **h.** сәфехлијини нүмајиш
НӨКМ Мт 7:2 хансы **h.** муһнакимә едирсинизсө
2Кр 1:9 өлүм **h.** алмышыг
1Бт 4:17 **h.** Аллаһын евиндирен башлајачаг
НӨКМДАР Mc 29:2 **h.** писдирсө
Jh 12:31 дунјанын **h.** девриләчөк
Jh 14:30 бу дунјанын **h.** кәлир
Hv 4:26 **h.** Јеһоваја гаршы бирләшди
НӨКМЛӨР Өш 26:9 јердө **h.** ичра оланда
НӨКМРАНЛЫГ Jr 1:28 чанлыларын үзәриндө **h.**
Рм 6:12 күнаһ бәдәниниздө **h.** өтсин
НӨКҮМӨТ Рм 13:1 һәр кәс **h.** табе олсун
Тт 3:1 һакимийјәтә вә **h.** табе
НӨНКҮР-НӨНКҮР Мт 26:75 чыхыб **h.** ағлады
НӨНМӨТ Чх 20:12 атаңызә вә ананыза **h.**
Рм 12:10 **h.** бир-биринизи габаглајын
Еф 5:33 әринө **h.** бөсләсин
1Ск 5:12 нәсифәт верәнләрө **h.** көстөр
1Тм 5:17 икигәт **h.** лајиг
1Бт 3:2 дәрин **h.** көрүб
1Бт 3:15 дәрин **h.** един
НӨРМӨТСИЗЛИК
2Иш 12:14 Јеһоваја бөјүк **h.**
1Ск 4:8 Аллаһа **h.** едир
НҮЗУР Мт 24:3 **h.** аламәт нә олачаг?
Мт 24:37 инсан Оғлунын **h.** заманы да елө
2Бт 3:4 һаны онун вәд едилмиш **h.**?

Ч

ЧАФЫРМАГ Рм 10:13 Јеһованын адыны **ч.**
ЧАДЫР Jh 18:1 Шилода Нүзур **ч.**
3б 15:1 **ч.** ким мөһман
3б 78:60 Шилодакы **ч.** тәрк
Өш 54:2 **ч.** ипләрини узат
2Кр 12:9 Мәсифин күчү **ч.** кими үзәримдө
Вh 21:3 Аллаһын **ч.** инсанларладыр
ЧАДЫР ТИКМӨК Hv 18:3 пәшәләри **ч.** иди
ЧАЈ Вh 22:1 шөффаф бир **ч.** көстәрди
ЧАЛЫШАРАГ 2Бт 1:5 вар күчүнүзлө **ч.**
ЧАЛЫШГАН Mc 10:4 **ч.** әлләр сәрвәт кәтирәб
Mc 21:5 **ч.** нијәти уғур
Рм 12:11 тәнбәл олмајын, **ч.**
Иб 6:11 өввәлки кими **ч.**
ЧАЛЫШГАНЛЫГ Mc 12:27 **ч.** бөјүк сәрвәтдир
ЧАЛЫШМАГ Hө 4:6 чамаат үрөкдөн **ч.**
ЧАЛМА Hз 21:26 **ч.** чыхарт, тачы
ЧАРӘ 2См 36:16 ахырда башга **ч.**
ЧАРХ Hз 1:16 **ч.** ичиндә чарх
ЧӘИРТКӨ Өш 40:22 јерин сакинләри **ч.**
Jл 1:4 мөһв едөн **ч.**
ЧӘКИЛМӨК Дн 5:27 сән тәрәзидә **ч.**
ЧӘКИШМӨ Hv 15:39 гызын **ч.** сәббә олду
2Тм 2:24 Рәббин гулу **ч.** узат
ЧӘКИШМӨК 1Кр 6:7 бир-биринизлө **ч.**
ЧӘЛӨНК Мт 27:29 тикандан **ч.** һөрүб башына
1Кр 9:25 солмаз **ч.** өтүр едирик
ЧӘЧИВӨ 1Ск 4:6 һеч кәс **ч.** кәнара чыхмасын
ЧӘТИН 2Тм 3:1 сон дәрәчә **ч.** бир вахт
ЧӘТИНЛИК Рм 12:12 **ч.** синә көрин
1Кр 7:28 һөјатда јени **ч.** үзләшөчөкләр
ЧИДИН-ЧИДИНӨ Сф 3:9 **ч.** Она гулулуг

ЧИЧӨКЛӨНМӨ Өш 35:1 сәһра зәфәрәнтөк **ч.**
ЧЫРАГ 3б 11:9:105 сөзүн аддымларыма **ч.**
Мт 6:22 бәдәнин **ч.** көздүр
Мт 25:1 **ч.** бәји гаршыламаға
ЧЫХМАГ Өш 52:11 **ч.** мурдар шөјләрө
Вh 18:4 еј халгым, ондан **ч.**
ЧӨБАН 3б 23:1 Јеһова мәним **Ч.**
Өш 40:11 **ч.** сүрүсүнә бахачаг
Hз 34:2 **ч.** гаршы пөјгәмбәрлик
Hз 37:24 һамысынын бир **ч.**
3к 13:7 **ч.** вур
Мт 9:36 **ч.** гојунлар кими
Jh 10:11 јахшы **ч.** гојунлары уғрунда
Jh 10:14 јахшы **ч.** гојунларымы таньјырам
Jh 10:16 онларын бир **ч.** олачаг
Еф 4:11 **ч.** кими верди
ЧОМАГ Вh 12:5 дәмир **ч.** чобанлыг едәчөк
ЧОХ ЧАЛЫШЫН 1Кр 15:58 Рәббин ишиндә **ч.**
ЧӨП Мт 7:3 көзүндө **ч.** көрүрсән
ЧӨРӨК Hө 9:15 кәјләрдән **ч.** јетирдин
3б 37:25 өвладларынын **ч.** диләндијини
Өш 55:2 **ч.** олмајан шөјә пул
Мт 4:4 инсан јалныз **ч.**
Мт 26:26 Иса **ч.** көтүрүб Аллаһа шүкүр етди
Jh 6:35 һөјат **ч.** мәнәм
1Кр 10:17 **ч.** бирдир, һамымыз бир **ч.** јејирик
ЧҮРҮМӨЗ 1Кр 15:42 **ч.** бәдән галхыр

Ч

ЧАВАБ Mc 15:1 мүлајим **ч.** һирси
Mc 15:28 **ч.** вермөздән габаг фикирләшөр
Mc 18:13 динләмөдөн **ч.**
Кл 4:6 нечә **ч.** вермәји биләчәксиниз
ЧАВАБ ВЕРМӨК Рм 14:12 Аллаһа **ч.**
ЧАВАН Mc 20:29 **ч.** шәрафи күчүдүр
ЧАДУКӨР Hv 13:6 Барјушә **ч.** едирди
ЧАЛАЛ Рм 3:23 Аллаһын **ч.** әкс етдирә билмир
Рм 8:18 **ч.** мүгајисәдә һеч нәдир
ЧАЛУТ 1Иш 17:4 **ч.** адлы бир пәһләван
ЧАМ Мт 20:22 ичәчөјим **ч.** ичә биләрсиниз?
Лк 22:20 бу **ч.** јени әнди тәмсил едир
Лк 22:42 бу **ч.** мәнән узаглашдыр
1Кр 11:25 сөјәндөн сонра **ч.** көтүрдү
ЧАН АТМАГ Сф 2:3 Јеһоваја **ч.**
Рм 14:19 сүлһә апаран шөјләрө **ч.**
Кл 3:1 сәмави шөјләрө **ч.**
Тт 2:14 **ч.** бир халг
ЧАНАВАР Мт 7:15 гојун чилдиндә **ч.**
Лк 10:3 **ч.** арасына гузу кими көндөрирәм
Hv 20:29 араныза амансыз **ч.** кирчөк
ЧАН-ДИЛ 1См 29:17 **ч.** бу шөјләрә тәгдим
ЧАНЛА-БАШЛА Еф 6:7 **ч.** Јеһоваја хидмәт
Кл 3:23 **ч.** един
ЧАНЛЫ Иб 4:12 Аллаһын сөзү **ч.**
ЧАРИЈӨ Пд 11:3 300 **ч.**
ЧАРЧЫ 2Бт 2:5 сәлөһлик **ч.** олан Нүһ
ЧАНИЛ Mc 22:3 **ч.** габаға кәдиб
1Тм 1:13 мән **ч.** вә имансыз
ЧӘБРАЈЫЛ Лк 1:19 Аллаһын һүзүрүндә **Ч.**
ЧӘДУН Hк 7:20 **ч.** гыланчы!
ЧӘЗА Вз 8:11 пис әмөлә кәрә **ч.**
Иб 12:11 **ч.** о анда инсана ағры кәтирир
ЧӘЛБ Jh 6:44 Атам **ч.** етмәсә
ЧӘНКАВӨР Еф 20:11 зәһмли бир **ч.**
ЧӘННӨТ Лк 23:43 мәнимлә **ч.** олачагсан
2Кр 12:4 о, **ч.** апарлышышды
ЧӘНУБ ПАДШАҺЫ Дн 11:11 **ч.** газәбләниб
Дн 11:40 **ч.** онулла чәкишәчөк
ЧӘСАРӨТ Hв 4:31 Аллаһын сөзүнү **ч.**
2Кр 5:6 биз һәмишә **ч.**
Еф 6:20 дуа един ки, **ч.** даншыа билим

Фп 1:14 Аллаһын сөзүнү ч. таблиғ едирләр
 1Ск 2:2 Аллаһындз бизи ч. ки
ЧЭСУР Јл 1:7 ч. ол, мөһкөм ол
ЧӨФА 1Кр 9:27 бөданимө ч. вериб көлө
ЧИН Мт 8:28 ичинө ч. кирмиш ики адам
 һв 16:16 дахилиндз мурдар руһ, фалчы ч. олан
ЧИНАЈӘТКАРЛАР Лк 22:37 ч. тај туулду
ЧИНДАРПЫ Гт 5:20 ч., әдавәт
ЧИНЛӨР 1Кр 10:20 халгар гурбанлары ч.
 1Кр 10:21 ч. сүфрасинден јејә билмәзиниз
 Јр 2:19 ч. дө инаныр вә әсирләр
ЧИСМАНИ Рм 8:5 ч. истәкәрин далынча
 1Кр 2:14 ч. дүшүнчәли инсан гәбул етмир
 1Кр 3:3 ч. адамлар кими дүшүнүрсүнүз
 1Кр 15:50 ч. бөдән Падшаһлыға кирә
 Кл 2:18 ч. дүшүнчәлери илә ловғаланыр
ЧЫРМАГ Јл 2:13 үрәјинизи ч.
ЧОШМАГ Рм 12:11 руһла ч.
ЧУЗАМ Сј 12:10 Мәрјәм ч. тутулуб
 Лк 5:12 башдан-ајагадөк ч. ичиндө адам
ЧУЗАМЛЫ Лв 13:45 ч. "мурдарам"

Ш

ШАИР һв 17:28 нечө ки бәзи ш. дејиб
ШАКИРД Мт 28:19 халгарын ичиндө ш.
 Јл 8:31 сөзләримә өмөл етәниснз ч.
 Јл 13:35 аранызда мөһәббәт олса, ш.
ШАМ ЈЕМӨЈИ 1Кр 11:20 Ағанын ш. јемәк
ШАУЛ һв 7:58 Ш. адлы бир чаван
 һв 8:3 Ш. јығынчаға диван тутурду
 һв 9:1 Ш. шакирдләри һәдәләјирди
 һв 9:4 Ш. бир сәс ешитди
ШАНИД Гн 19:15 иддия ики, ја үч ш. сөзү илә
 Әш 43:10 Сиз Мәним ш.
 Мт 18:16 мәсәлә ики ја үч ш. дили илә
 һв 1:8 мәним ш. олаңасыныз
 Вл 1:5 садиг ш. Иса Мәсиһдөн
 Вл 11:3 ики ш. 1260 күн пөјғәмбәрлик
ШЕЈТАН Әј 1:6 Ш. да араларында иди
 Зк 3:2 чезаны версин, еј Ш.
 Мт 4:10 рәдд ол, Ш.
 Мт 16:23 чөкил габағымдан, Ш.
 Мр 4:15 Ш. кәлиб тохуму апарыр
 Рм 16:20 Аллаһ тезликлә Ш. әзәчәк
 1Кр 5:5 Ш. тәслим един
 2Кр 2:11 Ш. торуна дүшмәјөк
 2Кр 11:14 Ш. нур мәләји чилдинә кирир
 2Ск 2:9 Ш. сәјәсиндәјир
 Вл 12:9 Ш. адланан бөјүк әждаһа
 Вл 20:2 Ш. тутуб буховлады
ШЕҺ Гн 32:2 сөзләрим ш. олуб дамачар
 Зб 110:3 ш. бәнзәр бир јығын кәч
ШӨНБӨ Чх 20:8 ш. күнүнү мөгдәс тутун
 Мт 12:8 инсан Оғлу ш. ағасыдыр
 Мр 2:27 ш. инсан үчүн јараныб
 Лк 14:5 ш. күнү гујуја дүшсө
 Кл 2:16 ш. көрә муһакимә етмәсин
 Ио 4:9 Аллаһын халғыны ш. истираһәти
ШӨР Јр 3:5 хејирлә ш. биләрәк Аллаһ
 Мс 15:8 ш. адамын гурбанындан
 Әш 5:21 ш. суһл көрмәјөчөк
ШӘРАБ Лв 10:9 ш., башға көфләндиричи ички
 Зб 104:15 үрәјини шәнләдрән ш.
 Мс 20:1 ш. инсаны күлүнч едәр
 Мс 23:31 ш. ал рәнкине бахма
 Әш 25:6 сүзкөчдән кечмиш, әла ш. олачар
 һш 4:11 ш. јахшы нијәтләри мөһв едир
 Јл 2:9 ш. чеврилмиш сујун дадына
 Фп 2:17 ш. тәғдимәси кими төкулмәјимә
 1Тм 5:23 мөдәнә көрә бир аз ш. ич
ШӨРӨФ Мс 3:9 сәрвәтиңлә Јеһованын ш.
 Фп 1:29 уғрунда әзјјәт чөкмәк ш.

2Бт 2:10 ш. саһибләрини писләјирләр
 Вл 4:11 Јеһова, Сән шана, ш. ләјигән
ШӨРӨФЛӘНМӨК 1Кр 10:31 елә един Аллаһ ш.
ШӨРӨФЛИ 2Тм 2:20 ш. мәгсәд үчүн габлар
ШӨРИР 1Јл 5:19 дүңја Ш. әлиндәјир
ШӨРПӨМӨК Лв 19:16 чамаагы ш.
ШӨФА Зб 147:3 о, гәлбисыңглара ш. верир
 Вл 22:2 јарпаглары халгарын ш. тапмасы
ШӨФГӘТ Кл 3:12 ш. көјинин
 1Јл 3:17 ондан ш. әсиркәјирсә
ШӨФӨТЛИ Јр 5:11 Јеһова чох ш.
ШӨФӨГ Мс 4:18 сәләһәринсә јолу сүбһ ш.
ШӨХСИЈЈӘТ Еф 4:24 јени ш. бурүнмәлисиниз
 Кл 3:9 көһнә ш. әмәлләри илә биркә
ШӨҺАДӘТ Мт 24:14 халгарын һамысына ш.
 Јл 7:7 ишләринин шөр олдуғуна ш. едирәм
 Јл 18:37 һәгигәтә ш. өтмәк үчүн
 һв 10:42 әмр етди ки, таблиғ едиб ш. верөк
 һв 28:23 Падшаһлығ һаггында өтрафлы ш.
ШӨҺВӨТ Рм 1:26 азғын ш. тәслим етди
 Рм 1:27 бир-бириләринә ш. гызышдылар
 Кл 3:5 ш. мейилләри өлдүрүн
 1Ск 4:5 ачкөз ш. әсири олмасын
ШӨҺӨР Лк 4:43 мүждәни башға ш. дө
 Ио 11:10 әсл бүнвөрә үзәриндө ш.
ШИКАЈӘТ Кл 3:13 дикәриндән ш. олса
ШИКАЈӘТСИЗ Фп 2:14 һәр шеји ш. един
ШИКӘСТ Мт 15:31 чамаат ш. сағалдығыны
ШИЛПӘ Јл 19:3 үзүнә ш. вурурдулар
ШИЛО Јр 49:10 Ш. кәләнә гәдәр
ШИМАЛ ПАДШАҺЫ Дн 11:7 ш. истәһкамына
 Дн 11:40 ш. чәңк арабаларыјла шығбјачар
ШИМШӘК Мт 24:27 ш. көјүн үзүнү ишығландырыр
ШИМШОН һк 13:24 адыны Ш. гојду
ШИШ Иош 17:36 бу гулун ш. дө өлдүрүб, ајы да!
 Зб 91:13 ш., нәһәнк иланя ајағынла әзәрсән
 Әш 11:7 ш. өкүз кими саман јөјөчөк
 1Бт 5:8 Иблис нәрилдәјән ш. кими кәзир
 Вл 5:5 Јеһуда гәбиләсиндән олан Ш.
ШИРЛӨР Дн 6:27 Дәнјалы ш. пәңчәсиндән гуртаран
 Одур
ШИШИРТМӘК Мс 17:9 мәсәлини ш. достлары
ШУБҺӨ Мт 21:21 иманыңыз варса, ш.
 Јр 1:6 иманла диләсин, ш. етмәсин
 Јд 22 ш. оланлара мәрһәмәт
ШҮКРАН Зб 95:2 һүзуруна ш. кәләк
ШҮКҮР Јл 11:41 ш. олсун Ата, мәни ешитдин
 һв 28:15 Булус онлары көрәндө Аллаһа ш.
 1Кр 1:4 сиздән өтрү Аллаһ ш. едирәм
 Еф 5:20 һәр шеј үчүн Аллаһа ш.
 Кл 3:15 ш. едәнләрдән олуң

0—9

12 Мр 3:14 12 шакирди һөвары адландырды
 24 Вл 4:4 24 тахт, 24 ағсагал
 70 Зб 90:10 70 ил анчағ јашарығ
 Дн 9:2 Јерусәлимин вираны, 70 ил
 Дн 9:24 халғын үчүн 70 ил тәјин
 Лк 10:1 Аға 70 шакирд тәјин едиб
 77 Мт 18:22 77 дөфә бағшыламалысан
 100 Мт 18:12 100 гојуну олан
 300 һк 7:7 300 нәфәрлә хилас
 500 1Кр 15:6 500-дән чох гардаша көрүндү
 666 Вл 13:18 онун рәғәми 666
 1000 Вл 20:2 Шәјтаны 1000 иллијә
 Вл 20:4 Мәсиһнә 1000 ил падушәһлығ
 4000 Мр 8:20 4000 адам, 7 чөрәк
 5000 Мт 14:21 јөјәнләрим сајы 5000
 144 000 Вл 7:4 мөһүрләнмишләр 144 000
 Вл 14:3 јөрдән алынмыш 144 000
 185 000 2Пд 19:35 мөлөк 185 000 нәфәри

А

АВ Бабил сүркүнүндөн сонра јәһуди дини төгвиминдө бешинчи ајын, дүн­јөви төгвимдө он биринчи ајын ады. Ијулуи ортасындан августун ортасына гәдәр давам едирди. Мүгәддәс Китаб­да (буиңдан сонра МК) бу ада раст кө­линмир, «бешинчи ај» кими верилир (Сј 33:38; Үз 7:9). Б15 өләвәсинә бах.

АҒАНЫН ШАМ ЖЕМӨЈИ Мәсиһин бә­дәнинин вә ганынын рәмзи олан мајә­сыз черөк вә шәрәбдан ибарәт сүфрә; Иса Мәсиһин өлүмүнүн хатирә мәрәси­ми (1Кр 11:20, 23–26).

АДАР Бабил сүркүнүндөн сонра јә­һуди дини төгвиминдө он икинчи ајын, дүн­јөви төгвимдө алтынчы ајын ады. Февралын ортасындан мартын ортасы­на гәдәр давам едирди (Әс 3:7). Б15 өләвәсинә бах.

АЗАД; АЗАД ЕДИЛМИШ Рома импе­ријасында азад доғулуб бүтүн вәтән­даш һүгүгларына малик адама «азад», азадлыг верилмиш гуллара исә «азад едилмиш» дејилирди. Рәсми сурәтдә азад едилмиш адама Рома вәтән­дашлыгы верилирди, лакин беләләринин сијәси вәзифә тутмаг һүгүгу јох иди. Көләлиқдән гејри-рәсми шәкилдә азад едилмиш адам там вәтән­дашлыг һүгү­гуна малик олмурду (1Кр 7:22).

АЗАДЛЫГ ИЛИ Исраиллиләрин вәд олунмуш дијара кәлдији вахтдан етиба­рән һәр әллинчи ил. Азадлыг или әр­зиндә торпаг динчә гојулуи, јәһуди гул­лар азад едиллирди. Сатылмыш ирси торпаглар һәммин ил кери гајтарылыр­ды. Азадлыг или бир нөв ил боју давам едән бајрам иди; Исраил халгы Алла­һын онлары тәшкил етдији өввәлки вә­зијәтә гајыдырды (Лв 25:10).

АЗАЗЕЛ Ибраничәдән тәхмини мәнәси «јох олан төкә». Кәффәрә күнүндә аза­зел үчүн ајрылмыш төкә сәһраја бура­хылырды, рәмзи мәнәда халгын өтән илдә етдији күнаһлары өзү илә апарыр­ды (Лв 16:8, 10).

АЗҒЫНЛЫГ Јун. *аселкеја*. Аллаһын га­нунуну чидди шәкилдә, утанмазчасына, арсызлыгла позан һәрәкәтләр. Рәһбәр­лијә, ганун вә гајдалара һәрмәтсизлик, һәгарәт. Кичик хәталара аид дејил (Гт 5:19; 2Бт 2:7).

АЛАБАСТЕР ГАБЫ Мисирин Алабаст­рон шәһәри јахынлығында чыхарылан дашдан дүзәлдилән кичик әтир габы. Ичиндә баһалы әтир сахланылырды. Габын боғазы, адәтән, назик олурду вә әтирин ахыб төкүлмәмәси үчүн ағзы мөһкәм тыханырды. Сонрадан габын дүзәлдилдији дашын өзү дә алабастер адландырылды (Мт 26:7, һәшијәдә).

АЛАМУТ «Гызлар» мәнәсины верән бу мусиги термининин чаван гызларын сопрано сәси илә өләгәдар олдуғу кү­ман едиллир. Бу термин мусиги парча­сынын вә јахуд аккомпанементин жүк­сәк рекестрдә ифасы үчүн кәстәриш иди (1См 15:20; 3б 46, мүгәддимәдә).

АЛЛАҒЫН ОҒЛУ Бу ифадә мәчәзи мәнә­да ишләнир; һәр шејин Халиги Уча Аллаһын арвады вә ја гадын­дан доғу­лан өвләди ола билмәз. Әсас етибари­лә Иса Мәсиһә шамил едилән бу мәчәз онун Аллаһын хүсусијәтләринә охшар хүсусијәтләрлә јарадылдығыны вә Ал­лаһа чох јахын олдуғуну вурғуламаг үчүн ишләнир. Бу ифадәнин мөләкләр вә илк инсан Адәмлә өләгәдар ишлән­мәси дә һәммин сәбәбләр­дән ирәли кә­лир (Әј 1:6; Лк 3:38). Көјдә Иса Мәсиһлә һәмварис олмаг үчүн Аллах-Таала­нын сечдији адам­лара «Аллаһын оғу­лары» дејилир (Рм 8:14–17). Гәдим Исраилдә һакимләр Аллаһын һакимиј­јәтини тәмсил етдикләри үчүн мәчәзи мәнәда «һагг-Тааланын оғу­лары» ад­ланырды (3б 82:6).

АЛЛАҒЫН ПАДШАҒЫЛЫҒЫ Аллаһын али һакимијјәтини тәмсил едән һөкү­мәт. Бу һөкүмәтин башына Аллах-Таала Иса Мәсиһи гејин едиб (Мт 12:28; Лк 4:43; 1Кр 15:50).

АЛФА ВӘ ОМЕГА Јунан әлифбасында биринчи вә сонунчу һәрфин ады. Бу адлар Вәһј китабында үч дәфә Аллаһын сифәти кими гоша ишләнир вә бу контекстләрдә «биринчи вә ахырынчы», «өввәл вә ахыр» мәнәсыны дашыјыр (Вһ 1:8; 21:6; 22:13).

АМИН Мәнәсы «гој белә олсун», «мүтләг» демәкдир. Ибраничә «садиғ, етибарлы олмағ» мәнәсыны дашыјан *аман* сөзүндән әмәлә кәлир. «Амин» сөзү вәди, дуаны вә ја фикри тәсдигләмәк үчүн дејилирди. Вәһј китабында һәмчинин Иса Мәсиһә верилән адлардан бири кими ишләнир (Гн 27:26; 1См 16:36; Вһ 3:14).

АРАМ; АРАМИЛӘР Сам оғлу Арамын төрәмәләри. Јашадығлары әразиләр гәрбдә Ливан дағларына, шәргдә Иккичајарасына, шималда Тавр дағларына, чәнубда Дәмәшгә вә ондан да чәнуба узанырды. Бу әразијә ибраничә Арам дејилирди. Сонрадан әрази Сурија, сахинләри исә суријалылар адланмаға башлады (Јр 25:20; Гн 26:5; һш 12:12).

АРАМИ ДИЛИ Ибрани дилинә гоһум дил сајылан вә ејни әлифбасы олан сами дили. Арамирәнин дили кими мејдана чыхмыш, сонрадан Ашшур вә Бабил империјаларында бејнәлхалғ дил вә тичарәт дили кими истифадә олунмушдур. һәмчинин Фарс империјасында рәсми инзибати дил сајылырды (Үз 4:7). МК-да Үзејир, Әрәмја, Дәнјал китабларынын мүәјјән һиссәләри арами дилиндә јазылмышдыр (Үз 4:8—6:18; 7:12—26; Әр 10:11; Дн 2:46—7:28).

АРҒАЧ Бах: ӘРИШ.

АРМАКЕДДОН Ибр. *Һар Мекиддон*. Мәнәсы: «Мекиддо дағы». Бу сөз «Гадир Аллаһын бејүк күнүндә олачағ мүһарибә» аид ишләнир. һәмин мүһарибәдә «јер үзүнүн падшаһлары» Јеһова Аллаһла вурушмағ үчүн топлашырлар (Вһ 16:14, 16; 19:11—21). Бах: БӨЈҮК МҮСИБӘТ.

АСЕЛКЕЈА Бах: АЗҒЫНЛЫҒ.

АСИЈА Инчилдә Рома әјләтинин ады. Бу әјләтә индики Түркијинән гәрб һиссәси, һәмчинин Самос, Патмос вә ди-

АЛФА ВӘ ОМЕГА – БАШ КАҢИН

кәр саһил адалары дахил иди. Пајтахты Ефес шәһәри иди (һв 20:16; Вһ 1:4). Б13 өләвәсинә бах.

АХАЈЈА Инчилдә ады чәкилен чоғрафи мәкан. Јунаныстанын чәнубунда Рома әјләти олуб. Пајтахты Коринф шәһәри иди. Ахајја әјләтинә бүтүн Пелопоннес јарымадасы вә Јунаныстанын материк әразисинин мәркәзи һиссәси дахил иди (һв 18:12). Б13 өләвәсинә бах.

АХЫРЗАМАН Пејғәмбәрликләрдә ишләнән бу сөз вә буна охшар ифадәләр (мәс. «заманын сону») тарих һадисәләринин өз кулминасијасына чатдығы вахты билдирир (һз 38:16; Дн 10:14; һв 2:17). Пејғәмбәрликдән асылы оларағ, бу мөһфум ја бир нечә или, ја да даһа узун сүрән дөврү әһатә едә биләр. Ахырзаман ифадәси башлыча оларағ Мәсиһин кәзәкөрүнмәз һүзүрү нә тәсадүф едән һазыркы дүнја дүзәнинин јекунуна аид едилир (2Тм 3:1; Јр 5:3; 2Бт 3:3).

АШЕРА БҮТҮ Ибраничә *ашера* сөзү һәм кәнәниләрин мөһсулдарлығ илаһәнә Ашеранын рәмзи олан мүгәддәс сүтуна, һәм дә Ашера илаһәсинин тәсвиринә аид едилә биләр. Ашера бүтү адәтән дикинә гојулурду. Ән азындан бир һиссәи ағачдан олурду. Бу бүтләр јонулмамыш сүтун, һәтта ағач да ола биләрди (Гн 16:21; һк 6:26; 1Пд 15:13).

Б

БААЛ Кәнән аллаһы. Көјүн саһиби, јағыш вә мөһсулдарлығ аллаһы һесаб едилирди. «Баал» сөзү һәм дә јерли, кичик илаһларла аид ишләнирди. Ибраничә «саһиб», «аға» мәнәсыны верир (1Пд 18:21; Рм 11:4).

БАТ Мајә өлчүсү. Археоложи газынтылар заманы тапылмыш вә үстүндә бу ад олан габ фрагментләринә әсасән, бат тәхминән 22 литрә бәрабәрдир. МК-дакы диқәр чәки ваһидләри батын әсасында һесабланыр (1Пд 7:38; һз 45:14). Б14 өләвәсинә бах.

БАШ КАҢИН Төврат Ганунуна кәрә, халғы Аллаһын һүзурунда тәмсил едән вә диқәр каһинләрә башчылығ едән адам. һәмчинин «бејүк каһин» адланыр (2См 26:20; Үз 7:5). Илдә бир дәфә Кәффәрә күнүндә Мүгәддәс чадырын

вə сонрадан мѐбѐдин ич отағы олан Өн мүгəддѐс жерѐ кирирди. Бу ихтијар жалныз она мѐхсус иди. «Баш каһин» титулу һәмчинин Иса Мѐсиһѐ аид едилир (Лв 16:2, 17; 21:10; Мт 26:3; Иб 4:14).

БАШ МƏЛƏК Ифадѐнин өзү, һәмчинин МК-да һәмишѐ тѐк һалда ишлѐнмѐси кѐстѐрир ки, жалныз бир баш мѐлѐк вар. Бу баш мѐлѐјин ады Микајылдыр (Дн 12:1; Јд 9; Вһ 12:7).

БАШАГ ЕТМƏК Бичинчилѐрин билѐрѐкдѐн вѐ јахуд тѐсадуфѐн сахладығы мѐхсулу јығмаг. Муса пејғѐмбѐрин Ганунуна ѐсасѐн, халг бичин вахты тарлаларын ғыраглаарыны ахыра кими бичмѐмѐли, зѐјтун вѐ үзүмүн һамысыны дѐрмѐмѐли иди. Һѐмин Ганун касыбла-ра, мѐзлумлара, гѐриблѐрѐ, јетимлѐрѐ вѐ дуллара бичиндѐн галмыш мѐхсулдан јығмаг ихтијары верирди (Рт 2:7).

БЕЕЛЗЕБУБ Бу ад Шѐјтана, јѐни чинлѐрин һѐкмдарына аид едилир. Күман ки, Баал-Зѐбубун, филиштлилѐрин Екронда ситајиш етдиклѐри Баал аллаһын адынын дикѐр формасыдыр (2Пд 1:3; Мт 12:24).

БƏНИ-АДƏМ Бах: ИНСАН ОҒЛУ.

БƏНИ-ҺИННОМ ВАДИСИ Бах: ҺИННОМ ВАДИСИ.

БИЧИН БАЈРАМЫ; ҺƏФТƏЛƏР БАЈРАМЫ Бах: ƏЛЛИНЧИ КҮН БАЈРАМЫ.

БƏЈҮК КАҺИН Тѐвратда «баш каһин» титулунун алтернатив ады. Инчилдѐ «бѐјүк каһинлѐр» ифадѐси, кѐрүнүр, каһинлѐр арасында јүксѐк мѐвгѐ тутанлара аид едилир. Еһтимал ки, онларын сырасына каһинлик вѐзифѐсиндѐн азад едилмиш каһинлѐр вѐ 24 каһин бѐлүјүнүн башчылары дахилдир (2См 26:20; Үз 7:5; Мт 2:4; Мр 8:31).

БƏЈҮК МҮСИБƏТ Мүсибѐт кими тѐрчүмѐ олунмуш јунан сѐзү сыхынтылы, ағыр вѐзијјѐт учбатындан јашанан ѐзаб-ѐзијјѐт мѐнасыны верир. Иса Мѐсиһ Јерусалимин вѐ бүтүн бѐшѐријјѐтин башына кѐлѐчѐк мисли кѐрүнмѐмиш мүсибѐтдѐн хѐбѐр вермишди. Бу һадисѐ онун кѐлѐчѐкдѐ «чалал ичиндѐ» кѐлиши илѐ ѐлагѐдардыр (Мт 24:21, 29–31). Һѐвари Булуз јазмышдыр ки, бѐјүк мүсибѐт «Аллаһы танымајанлара вѐ Ағамыз Иса һаггындаки мүждѐјѐ

итаѐт етмѐјѐнлѐрѐ» гаршы Аллах-Тааланын кѐтүрдүјү өлчүдүр. Вѐһј китабынын 19-чу фѐслиндѐ Иса Мѐсиһ «вѐһши һѐјвана вѐ дүнја падшаһлары илѐ гошунларына» гаршы вурушмаг үчүн чыхан сѐмави ордуларын башчысы кими тѐсвир олунур (2Ск 1:6–8; Вһ 19:11–21). «Бѐјүк издиһам» кими тѐсвир олунан чохла сажда инсан бѐјүк мүсибѐтдѐн сағ чыхачаг (Вһ 7:9, 14). Бах: АРМАКЕДДОН.

БҮЈҮЗ Һѐјван бүјүзларындан ички, јағ, мүрѐккѐб, ѐнлик-киршан габы, елѐчѐ дѐ мусиги вѐ һѐрби сигнал алѐти кими истифадѐ олунурду (1Иш 16:1, 13; 1Пд 1:39; Һз 9:2). Бүјүз сѐзү һѐм дѐ күч-гүввѐт, фѐтһ, зѐфѐр мѐнасыны вѐрѐн мѐчаз олараг кениш шѐкилдѐ ишлѐнир (Гн 33:17; Ми 4:13; Зк 1:19).

БУЛ Јѐһуди дини тѐгвиминдѐ сѐккизинчи ајын, дүңјѐви тѐгвимдѐ икинчи ајын ады. Мѐхсул мѐнасыны вѐрѐн сѐздѐн јараныб. Октябрын ортасындан ноябрын ортасына гѐдѐр давам едирди (1Пд 6:38). Б15 ѐлавѐсинѐ бах.

БУХУР Өтирли гатран вѐ балзамлардан ибарѐт гарышыг. Тѐдричѐн јанараг хош гоху јајыр. Һүзүр чадырында вѐ мѐбѐддѐ хүсуси дѐрдтѐркибли бухурдан истифадѐ едилирди. Һѐр күн сѐһѐр вѐ ахшам Мүгəддѐс јердѐки бухур гурбанкаһында, Кѐффарѐ күнүндѐ исѐ Өн мүгəддѐс јердѐ јандырылырды. Бухур Аллаһын садиг бѐндѐлѐринин мѐгбул дуаларыны символизѐ едилрди. Мѐсиһилѐрдѐн истифадѐси тѐлѐб олунмур (Чх 30:34, 35; Лв 16:13; Вһ 5:8).

В

ВАСИТƏЧИ Ики тѐрѐфи барышдырмаг үчүн онларын арасында васитѐчилик едѐн шѐхс. МК-да Муса пејғѐмбѐр Ганун ѐһдинин васитѐчиси, Иса пејғѐмбѐр јѐни ѐһдин васитѐчиси адланыр (Гт 3:19; 1Тм 2:5).

ВƏФТИЗ (ЕТМƏК) Мѐнасы «(суја) батырмаг» демѐкдир. Иса Мѐсиһ давамчыларына вѐфтиз олунмағы вачиб буюрмушду. МК-да һәмчинин Јѐһја пејғѐмбѐрин етдији вѐфтизин, мүгəддѐс руһла, одла вѐ с. илѐ едилѐн вѐфтизлѐрин ады чѐкилр (Мт 3:11, 16; 28:19; Јһ 3:23; 1Бт 3:21).

Г

ГАВ 1,22 литрлик габын тутумуна бэрәбәр өлчү ваһиди. Бат өлчүсү әсасында һесаблинмышдыр (2ГД 6:25). Б14 әләвәсинә бах.

ГАҖЫНЛЫГ БОРЧУ Левират никаһ. Сонралар Муса пејғәмбәрин Ганунуна дахил олмуш адәт. Бу адәтә көрә, оғлу олмадан өлән кишинин гардашы онун арвадыны алыб онун нәслини давам етдирирди (Јр 38:8; Гн 25:5).

ГАНУН Бөјүк һәрфлә жазылдыгда Муса пејғәмбәр васитәсилә верилән ганун топлусуна, јахуд МК-ын илк беш бөлмәсинә (Төврат) аид едилер. Кичик һәрфлә жазыланда исә һәмин топлудақы ајры-ајры ганунлар, јахуд ганунун принципи нәзәрдә тутулур (Сј 15:16; Гн 4:8; Мт 7:12; Гт 3:24).

ГАРЫШ Узунлуг ваһиди. Тәх. ачыг әлин баш бармағынын учундан чечелә бармағын учуна гәдәр олан мәсафәјә бәрәбәр өлчү. Гулачын (44,5 см) әсасында һесаблиндыгда гарыш 22,2 см-ә бәрәбәр олур (Чх 28:16; 1Иш 17:4). Б14 әләвәсинә бах.

ГУЛАЧ Узунлуг ваһиди. Тәхминән дирсәкдән орта бармағын учуна гәдәр олан мәсафәјә бәрәбәр өлчү. Исраиллеләр әсас етибарилә 44,5 см-лик гулачдан истифадә едирдиләр. һәмчинин бу өлчүдән дәрд бармаг узун олан 51,8 см-лик гулачдан да истифадә олунурду (Јр 6:15; Лк 12:25). Б14 әләвәсинә бах.

ГУРБАН Миннәтдарлыг ифадә етмәк, күнаһы етираф етмәк вә Аллаһла мүнәсибәтләри бәрпа етмәк үчүн Аллаһа кәтирилән тәгдим. һабилдән башлајараг, инсанлар өз үрәкләринин сөвгү илә чүрбөчүр гурбанлар кәтирирдиләр. Мусанын Гануну илә гурбан кәтирмәк тәләбә чеврилди. Иса Мәсиһ өз һәјатыны мүкәммәл гурбан кими гурбан верәндән сонра артыг һејван гурбанларына јер галмады. Бунунла белә, мәсиһиләр Аллаһа руһани гурбанлар кәтириләр (Јр 4:4; Иб 13:15, 16; 1Јһ 4:10).

ГУРБАНКАҺ Торпагдан, бүтөв јахуд јо-нулмуш дашлардан, ағачдан (үстү металл өртүлүрдү) дүзәлдилән тикили, платформа. Устүндә ибадәт мөгсәди

илә гурбанлар вә ја бухур тәгдим олунурду. Мүгәддәс чадырын вә мәбәдин биринчи отағында бухур тәгдим етмәк үчүн «гызыл гурбанкаһ» гојулмушду. Ағачдан дүзәлдилмиш бу гурбанкаһ гызылла өртүлү иди. Јандырма гурбанлары кәтирмәк үчүн һәјәтдә бөјүк «мис гурбанкаһ» дурурду (Чх 27:1; 39:38, 39; Јр 8:20; 1ГД 6:20; 2См 4:1; Лк 1:11). Б5 вә Б8 әләвәләринә бах.

Д

ДАВУД ОҒЛУ Адәтән Иса Мәсиһә аид ишләнән бу ләгәб кәстәрир ки, Давуд сојундан олан Падшаһлыг әһдинин Вариси мәнз одур (Мт 12:23; 21:9).

ДАВУД ШӘҺӘРИ Давуд падшаһ тәрәфиндән фәһ олундугдан сонра Јебус шәһәринә верилән ад. һәмчинин Сион да адланыр. Давуд падшаһын өз игәмәткаһы етдији бу шәһәр Јерусәлимин чәнуб-шәргиндә јерләшәдән вә онун ән гәдим һиссәси иди (2Иш 5:7; 1См 11:4, 5).

ДАГОН Филиштлиләрин аллаһы. Бу сөзүн мәншәји билинмир, бәзи алимләр ону ибраничә даг («балы») сөзү илә әләгәләндириләр (Һк 16:23; 1Иш 5:4).

ДАМАРЛЫ ӘГИГ Јарымгигмәтли, мүхтәлиф рәнкләрә, ағ, гара, гәһвәји, гырмызы, боз, јашыл рәнкләрә чалан ләјлардан ибарәт даш. Әгиг дашынын сәрт нөвү, јахуд халседонун золаглы нөвүдүр. Баш каһинин палтары үчүн ишләнирди (Чх 28:9, 12; 1См 29:2; Әј 28:16).

ДАРИК Фарс гызыл сиккәси. Чәкиси 8,4 г (1См 29:7). Б14 әләвәсинә бах.

ДЕКАПОЛ Еллин (јунан) шәһәрләр топлусу. Илк олараг он шәһәрдән ибарәт иди (јун. *дека* — «он» вә *полис* — «шәһәр»). Чәлилә дәнизинин вә Иордан чаынын шәргиндәки әразијә дә Декапол дејилирди. һәмин он шәһәрдән чоху бу әразидә јерләширди. Бу шәһәрләр еллин мәдәнијәти вә тичарәтинин мәркәзи сајыларды. Иса Мәсиһ кичмәти заманы Декапол бөлкәсиндән кечиб, лакин бу шәһәрләрдән һансынаса кирмәси барәдә мәлумат жохдур (Мт 4:25; Мр 5:20). А7 вә Б10 әләвәләринә бах.

ДЭЖИРМАН ДАШЫ Тахыл јүүтмәк үчүн кирдә дашын үстүнә гојулан ејни форма малы даш. Алтдақы дашын ортасына

жерләшдирилән паячыг үстдәки даш үчүн дабан ролуну ойнайрды. МК жазылан дөвләрдә әксәр евләрдә гадынлар әлдәйрманындан истифадә едирди. Аиләнин күндәлик чөрәји әлдәйрманындан асылы олдуғундан Муса пейғәмбәрин Ганунунда әлдәйрманыны башгасынын әлиндән алмаг, јахуд үст дашыны киров көтүрмәк гадаған едилмишди. Охшар гурулушлу бөјүк дәйрманлары һөјванлар фырладырды (Гн 24:6; Мр 9:42).

ДИБСИЗ ГУЈУ Јун. *абиссос*. Јунан дилиндә бу сөз «һәдсиз дәрн», јахуд «өлчүжәкәлмәз», «һүдудсуз» мәнәсыны дашыыр. Инчилдә мөһбәс вә ја дустаглыг һалы анламында ишләнир. «Гөбир» анлајышыны да дахил едир, амма төкчә онунла мәһдудлашмыр (Лк 8:31; Рм 10:7; Вһ 20:3).

ДИК ДАШЛАР Дикинә гојулмуш сүтүн. Көрүнүр Баалын вә ја башга јаланчы аллаһларын фаллг (чинсијет үзвү) образыдыр (Чх 23:24).

ДИНАР Рома күмүш сиккәси. Чәкиси 3,85 г. Үстүндә Сезарын тәсвири һәкк олунурду. Фәһләнин күндәлик әмәк һаггы бир динар иди. Јәһудиләр ромалылар «чан веркиси» олараг бир динар өдәйрдиләр (Мт 22:17; Лк 20:24). Б14 әләвәсинә бах.

ДИРӘК Дикинә гојулан пәја. Бәзи халларда едам үчүн вә/вә ја чәсәди асмаг үчүн гојулурду. Бу, рүсвајчылыг рәмзи, һәм дә башгалары үчүн хәбәрдарлыг иди. Гәддарлығы илә танынан Ашшур дөјүшчүләри әсирләри свир ичлу пәјаја кечирдиләр. Пәја гарындан кириб дөш бошулуғна гәдәр чатырды. Јәһудиләрин ганунуна әсасән күфр, бүтпәрәстлик кими ијрәнч чинајәтләрдә төгсирли билинән шәхсләр дашгалагла вә ја башга үсулла едам едилер, чәсәдләри хәбәрдарлыг олараг дирәкдән, ја да ади ағачдан асылырды (Гн 21:22, 23; 2Иш 21:6, 9). Ромалылар бәзи һалларда чинајәткары дирәјә сарыырдылар. Бу һалда адам бир нечә күн әрзиндә ағры, сусузлуғ, ачлыг вә гызмар күнөшдән әзаб чәкиб өлүрдү. Дикәр һалларда (мәс. Иса Мәсиһин едамы), төгсирли билинән адамын әл вә аяглаарыны дирәјә мыхлајырдылар (Лк 24:20;

Јһ 19:14—16; 20:25; һв 2:23, 36). Бах: ИШКӘНЧӨ ДИРӘЈИ.

ДИРИЖОР Зәбур китабында ишләнән термин. Бәзи тәрчүмәләрдә бу термин ибрани дилиндән «баш мусигичи» вә ја «мусиги рәһбәри» кими тәрчүмә олунур. Һәмин адам маһнылары тәртиб едир вә ифалары идәрә едир, лавили мәзмур охујанлары өјрәдир вә мөшг етдирир, һәмчинин ифа заманы апарычы ифачы олурду (36 4; 5, мүгәддимәләрдә).

ДИРИЛМӘ Өлүмдән һәјата гајытма. Јунан сөзү *анастасис* һөрфән «галхмаг», «дурмаг» демәкдир. МК-да доғуз нәфәрин дирилмәси гејд олунур. Онлардан бири биләваситә Јеһова Аллаһ тәрәфиндән дирилдилмиш Иса Мәсиһ-дир. Дикәрләри Аллаһнын гуллры — Илјас, Өлјәсә, Иса, Бутрус вә Булу-сун әли илә дирилсә дә, бунун Аллаһнын күчү илә ичра едилдији ајдын кәстәрилир. Өлүмүш сәләһ вә гејри-сәләһ инсанлары јер үзү һәјатына дирилтмәк Аллаһнын ирадәсидир (һв 24:15). МК-да һәмчинин көјләр һәјатына дирилмәнин олдуғу вурғуланыр вә бу, «илк дирилмә», «биринчи дирилмә» адланыр. Бу дирилмә Иса Мәсиһин мүгәддәс руһла мөш олунмуш гардашларына аиддир (Фп 3:11; Вһ 20:5, 6; Јһ 5:28, 29; 11:25).

ДИРҲӘМ Инчилдә ады чәкилән күмүш сиккә. Гәдим дөврдә чәкиси 3,4 г иди. Төвратда Фарс империясы дөврүнә аид олан гызыл дирһәмнин ады чәкилир. Бу дирһәм дарикә бәрабәр иди (Нә 7:70; Мт 17:24). Б14 әләвәсинә бах.

ДӨВР Јун. *ајон*. Мүәјјән дөвру, эпоханы, әсри сөчијәләндириән дурум вә хүсусијәтләрә аид оlanda бу јунан сөзү дөвр, зәманә, дүнја кими тәрчүмә едиллиб. МК-да бу дүнја, јахуд бу дөвр дөјиләндә дүнјадакы керчәк вәзијет вә дүнјаја хас һәјат тәрзи нәзәрдә тутулур (2Тм 4:10). Аллаһ-Таала Израил халгы илә Ганун әһдини бағламагла, бәзиләринин тәбиринчә, Израил, јахуд јәһуди епохасы адланан бир дөврә башлангыч вермишди. Фидјә өдәнилдикдән сонра Аллаһ Мәсиһин васитәси илә әсас етибарилә мөш едилмиш мәсиһиләрин ичмәсына аид олан јени бир дөврүн төмәлини гојду. Бу дөвр Ганун өһдин-

дә олан рәмзләрин керчәкләшмәси илә характеризә едилир. Дөвр сөзү чәмдә ишләнәндә олмуш вә һәлә олачаг дөврләр, дурумлар нәзәрде тутулур (Мт 24:3; Мр 4:19; Рм 12:2; 1Кр 10:11).

ДӨВРҮН ЈЕКУНУ Шејтанын һаким олдуғу дүңја гурулушунун сонундан әввәл кәлән дөвр. һәмин дөвр Мәсиһин һүзүрү дөврү илә үст-үстә дүшүр. Мәсиһин башчылығы илә мәләкләр «писләри салеһләрден аярачаг», онлары мәнв едәчәкләр (Мт 13:40–42, 49). Иса Мәсиһин шакирдләри «дөврүн јекунунун» нә вахт башлајачағыны билмәк истәјирдиләр (Мт 24:3). Мәсиһ кәјә галханда давамчыларына сөз вермишди ки, «дөврүн јекунуна кими» онларла олачаг (Мт 28:20).

ДӨШЛҮК Каһинләрин кәјиндији палтар. Баш каһин хүсуси дөшлүк кәјинирди. Онун үстүндән он ики гиймәтли даш дүзүлмүш синәбәнд тахырды (Чх 28:4, 6). Б5 әләвәсинә бах.

Е

ЕВ БҮТҮ Ибр. *Терафим*. Аиләјә мәнхусус бүт. Бәзән онлара фал үчүн мүрачият едилирди (Һз 21:21). Бәзиләри кичик өлчүлү, дикерләри инсан бојунда вә формасында олурду (Јр 31:34; 1Иш 19:13, 16). Икичајарасындакы (Месопотамија) археоложи тапынтылардан ашкар олур ки, ев бүтләри кимдә олурдуса, аиләнин мирасы она дүшүрдү. (Ола билсин, Рәһилә елә бу сәбәбә кәрә атасынын бүтләрини кәтүрмүшдү.) Исраилдә бәлә бир ганун олмајыб. Бунуна бәлә һәм һакимләрин, һәм дә падаһларын дөврүндә ев бүтләринә ситајиш мөвчуд олмушдур. Јушијә падашаһын мәнв етдији јалан динә аид шејләр сырасында ев бүтләри дә вар иди (Һк 17:5; 2Пд 23:24; һш 3:4).

ЕЛУЛ Бабил сүркүнүндән сонра јәһуди дини төгвиминдә алтынчы ајын, дүңјәви төгвимдә он икинчи ајын ады. Августун ортасындан сентјабрын ортасына гәдәр давам едирди (Нә 6:15). Б15 әләвәсинә бах.

ЕПИКҮРЧҮ ФИЛОСОФЛАР Јунан философу Епикүрүн (б.е.ә. 341–270) давамчылары. Онларын фәлсәфәси ондан ибарәт иди ки, һәјатын әсас маһијәти фәрдин һәзидир (һв 17:18).

ЕТАНИМ Јәһуди дини төгвиминдә једдинчи ајын, дүңјәви төгвимдә биринчи ајын ады. Сентјабрын ортасындан октјабрын ортасына гәдәр давам едирди. Јәһудиләр Бабил сүркүнүндән гајытдыгдан сонра тишри адланмаға башлады (1Пд 8:2). Б15 әләвәсинә бах.

ЕФА Дән мәнхусуларыны өлчмәк үчүн истифадә едилән өлчү ваһиди. Бат өлчүсү илә ејни олуб 22 литрлик габын тутумуна бәрабәрдир. Ефа сөзү һәм өлчү габынын өзүнә, һәм онун тутумуна аид едилирди (Чх 16:36; һз 45:10). Б14 әләвәсинә бах.

Ә

ӘВИВ Јәһуди дини төгвиминдә биринчи ајын, дүңјәви төгвимдә једдинчи ајын гәдим ады. Мәнасы «јашыл сүнбүл» демәкдир. Мартын ортасындан апрелин ортасына гәдәр давам едирди. Јәһудиләр Бабил сүркүнүндән гајытдыгдан сонра бу ајы нисан адландырмаға башладылар (Гн 16:1). Б15 әләвәсинә бах.

ӘДУМ Исаһагын оғлу Ејсин дикер ады. Ејсин (Әдум) төрәмәләри Өлү дәниз илә Әгәбә кәрфәзи арасында јерләшән Саир бөлкәсиндә мәсқунлашмышдылар. һәмин бөлкә Әдум адланмаға башлады (Јр 25:30; 36:8). Б3 вә Б4 әләвәләринә бах.

ӘЛГОЈМА Киминсә үзәринә әл гојмағла она хүсуси тәјинат, хејир-дуа, шәфа, јахуд мүгәддәс руһ әнемы верилирди. Бәзи һалларда гурбанлыг һејванлары кәсмәздән әввәл онларын башына әл гојулурду (Чх 29:15; Сј 27:18; һв 19:6; 1Тм 5:22).

ӘЛЛИНЧИ КҮН БАЈРАМА Әсас үч бајрамдан бири. Бу бајрамы гејд етмәк үчүн јәһуди кишиләрдән Јерусәлимә кәтмәк тәләб олунурду. Бу бајрам Төвратда Бичин бајрамы, јахуд һәфтәләр бајрамы адланыр. Нисанын 16-дан һесаблинараг әллинчи күндә гејд едилирди (Чх 23:16; 34:22; һв 2:1).

ЭН МҮГЭДДЭС ЈЕР һүзүр чадырын вә мәбәдин ич отағы. Әһд сандығы ораја гојулмушду. Мусанын Ганунуна әсасән, бу отаға јалныз баш каһин (илдә бир дөфә, Кәффәрә күнүндә) кирә биләрди (Чх 26:33; Лв 16:2, 17; 1Пд 6:16; Иб 9:3).

ӨРИШ Тохумна малларда узунуна чекилен асас иплер. Ен истигаметиндө бир-биринө паралел саплара арғач дежилер. Тохума просесиндө арғач саплары өриш сапларынын арасындан кечирилер (Һк 16:13).

ӨФРАИМ Јусифин икинчи оғлунун ады. Сонралар Израил гөбилөлөриндөн бири бу адла адланырды. Израил ики дөвлөтө бөлүнөндөн сонра Өфраим гөбилөси көркөмли гөбилө олдуғу үчүн онгөбилөли падшаһлығы тәмсил өтмөјө башлады (Јр 41:52; Өр 7:15).

ӨХЛАГЫЗЫЛЫГ (ЧИНСИ) Јун. *порнеја*. Һәр нөв гејри-гануни чинси өлагө. Бураја һөјат јолдашына хөјанөт, фаһишөлик, никаһдан харич, ејни чинслөр арасында вө ја һөјванла чинси өлагө дахилдир. Вөһј китабында «Бөјүк Бабил» адланан руһани фаһишө илә өлагөдар мөчәзи мөнада ишлөнөрөк онун вар-дөвлөт вө нүфуздан өтрү дүңја һакимләри илә өлагө јаратдығыны билдирер (Вһ 14:8; 17:2; 18:3; Мт 5:32; Һв 15:29; Гт 5:19). Бах: ФАҺИШӨ.

ӨҺД Ики төрөф — Аллаһла инсан, јахуд инсанла инсан арасында бағланылан сәзиш, разылашма. Төрөфлөр нөлөрисө өтмөји, јахуд өтмөмөји шөртләширдилер. Биртөрөфли өһдлөрдө өһдин шөртлөрени јалныз чавабдеһ төрөф јеринө јетирмөли иди. Бу чүр өһдлөр маһијәтчө вөд иди. Икитөрөфли өһдлөрдө шөртлөрө һәр ики төрөф өмөл өтмөли иди. МК-да Аллаһын инсанларла бағладығы өһдлөр, һәмчинин инсанларын, гөбилөлөрин, халғларын бир-бирләри илә бағладығлары өһдлөрдөн бөһс едилер. Үмүмбөшөри өһөмијјөт дашы-јан өһдлөрин сырасына Аллаһын Ибраһимлә, Давудла, исраиллилерлә (Ганун өһди) вө «Аллаһын Исраили» илә (јени өһд) бағладығы өһдлөр дахилдир (Јр 9:11; 15:18; 21:27; Чх 24:7; 2См 21:7).

ӨҺД САНДЫҒЫ Мүгөддөс чадырын вө сонрадан Сүлејман падшаһын тикдији мөбөдин «Өн мүгөддөс јер» адланан отағында јерлөшөн санды. Сандыг акасија ағачындан дүзөлмиш, үстүндөн гызылла өртүлүмүшдү. Гапағы халыс гызылдан иди, үстүндө гаршы-гаршыга ики көррүб гојулмүшдү. Ичиндө, өсәсөн, «Өн өмр» јазылмыш ики даш

лөвһө сахланылырды (Гн 31:26; 1Пд 6:19; Иб 9:4). Б5 вө Б8 өләвөлөринө бах.

ӨШТУРӨТ Көнаниләрин мүһарибө вө мөһсулдарлыг илаһөси. Баал аллаһын арвады (1Иш 7:3).

3

ЗЕВС Гөдим јунанларын баш аллаһы. Листра шөһөринин өһли сөһвөн Барнө-баны Зевс кими гөбул өтмишди. Листра өтрафында ашкар олунан јазыларда «Зевс каһинләри» вө «күнөш аллаһы Зевс» ифадөлөринө раст келинир. Һөвари Булуусун Малта адасындан чыхыб сөјәһөт өтдији көминин үзөриндө «Зевс оғулары» бөзөји вар иди. Бунлар өкиз гардаш Кастор вө Поллукс иди (Һв 14:12; 28:11).

ЗИВ Јөһуди дини төгвиминдө икинчи, дүнјөви төгвимдө сөккизинчи ајын гөдим ады. Апрельин ортасындан мајын ортасына гөдөр давам едирди. Талмудда, һәмчинин Бабил сүркүнүндөн сонракы дөврө аид едилөн дијөр сөнөдлөрдө «ијар» адланыр (1Пд 6:37). Б15 өләвөсинө бах.

И

ИБЛИС Инчилдө Шејтана верилөн ад. Мөнасы: «шөрчи», «бөһтанчы». Јөһова Аллаһа, Онун һагг Көламына вө мүгөддөс адына гара јахдығы вө бу кунәһын баниси олдуғу үчүн она бу ад верилиб (Мт 4:1; Јһ 8:44; Вһ 12:9).

ИБРАНИ Бу сөз илк дөфө Ибрама (Ибраһим пејғөмбөр) аид ишлөнөрөк ону гоншу аморилөрдөн фөргөндирди. Сонрадан Ибраһимин нөвөси Јагубун төрөмөлөри вө онларын данышдығы дил ибрани дили адланмаға башлады. Иса пејғөмбөрин вахтында ибрани дилинө чохлу арами сөзләри дахил олмушду. Пејғөмбөр вө өшабөлөри бу дилдө данышырдылар (Јр 14:13; Чх 5:3; Һв 26:14).

ИЛК ОҒУЛ Кишинин (гадынын јох) илк оғлу. МК јазылан дөврдө илк оғул аилөдө шөрөфли мөвгејө малик иди. Ата вөфат өтдикдөн сонра аилөдө башчылыг она кечирди (Чх 11:5; 13:12; Јр 25:33; Кл 1:15).

ИЛЛИРИК Јунаныстанын шимал-гөрбиндө Рома өјалөти. Һөвари Булус хидмөти

заманы бураја гөдөр келиб чатмышды. Лакин онун мөһз һөмин әразидө мүждөни јајыб-јајмамасы барөдө мөлүмат жохдур (Рм 15:19). Б13 әлавөсинө бах.

ИМПЕРАТОР ГВАРДИЯСЫ Рома императорунун мүһафизө алајы. Императору дөстөклөмөкдө ја да девирмөкдө күчлү сийаси гүввөјө малик иди (Фп 1:13).

ИНСАН ОҒЛУ Мүждөлөрдө төх. 80 дөфө ишләнөн ифадө. Иса Мөсихө аид олунур, онун чисимләшмиш руһани варлыг жох, инсан кими доғулдуғуну көстөрир. Бу лөгөб һөмчинин Мөсинин Дөңјал 7:13, 14 әјөлөриндө гөлөмө алынмыш пејғөмбөрлији керчөклөшдөрөчөјини көстөрир. Төвратда һизгијал вө Дөңјал пејғөмбөрө «бөни-адөм» (инсан оғлу) дөјө хитаб едилир. Бунунла фани пејғөмбөр вө пејғөмбөрлији назил Едөн арасындакы фөрг вурғуланыр (Һз 3:17; Дн 8:17; Мт 19:28; 20:28).

ИСРАИЛ Аллаһын Јағуб пејғөмбөрө вердији ад. һөм дө онун төрөмөлөринө аид ишлөнир. Јағубун он ики оғлунун төрөмөлөри адөтөн Исраил оғуллары (бөни-Исраил), Исраил еви, Исраил әһли вө исраиллиләр адланыр. Бүтөв Исраил дөвлөти парчаланандан сонра онгөбиләли шимал дөвлөти Исраил адланырды. Мөсһ едилмиш мөсһиллөрө аид «Аллаһын Исраили» ады ишлөнир (Гт 6:16; Јр 32:28; 2Иш 7:23; Рм 9:6).

ИШКӘНЧӨ ДИРӘЈИ Јунан мөтниндө ишләнөн *ставрос* сөзү дикинө гојулмуш паја мөнәсыны верир. Иса Мөсих бу чүр ағачын үзөриндө едам олунуб. Бу сөзүн һөмин дөврдө хач мөнәсыны дашыдығына һөч бир дәлил жохдур. Хач Мөсихдөн әввөл јүзилликләр боју бүтпөрөстликдө дини рөмз кими истифадө едилирди. «Ишкәнчө дирәји» ифадөси орижинал сөзүн мөнәсыны тамлыгла верир, белө ки, *ставрос* сөзү һөмчинин Иса пејғөмбөрин ардычылларынын башына көлөчөк әзәб вө рүсвәјчылыгы билдирмөк үчүн истифадө едилирди (Мт 16:24; Иб 12:2). Бах: ДИРӨК.

Ј

ЈАДИТУМ 39, 62 вө 77-чи мөзмурларын мүгәддимөсиндө ишләнөн термин. Дөғи мөнәсы мөлүм дөјил. Көрүнүр, бу

мүгәддимөлөр мөзмурун ифасы, мөсәлән үслубу, јахуд һансы мусиги әләти илә мүшәјиәт олунмасы үчүн көстөришдир. Јадитун адында лавили мусигичи олуб; ола билсин, бу термин алтында нөзөрдө тутулан мусиги әләтинин вө ја ифа үслубунун һөмин адамын, ја да оғулларынын ады илә бағлылығы вар.

ЈАНДЫРМА ГУРБАНЫ Бүтөвлүклө гурбанкаһда јандырылараг кәтирилөн гурбан. һөјванын (буға, гөч, төкө, гумру гушу, бала көјөрчин) һөч бир һиссәси ону кәтирәнө галмырды (Чх 29:18; Лв 6:9).

ЈЕЛЛӨТМӨ ТӨГДИМӘСИ Бу төгдимө кәтирилөркөн каһин әлләрини гурбан тутан ибадөтчинин әлләринин алтына гојуб јелләдирди. Ола билсин, каһин өзү гурбаны көтүрүб јелләдирди. Бу јолла гурбан Јөһова Аллаһа төгдим олунурду (Лв 7:30).

ЈӨҺУДА Јағуб пејғөмбөрин Ләјадан доғулан дөрдүнчү оғлу. Әлүмгабағы Јағуб пејғөмбөрлик етмишди ки, Јөһуданын нәслиндөн бөјүк, даими һөкмдар чыхачаг. Иса Мөсих Јөһуданын нәслиндөн иди. Јөһуда адыны Исраил гөбиләриндөн бири, сонрадан исә Исраилин чөнубунда јаранмыш дөвлөт дашыјырды. Јөһуда падшаһлығы Јөһуда вө Бинјамин гөбиләриндөн ибарөт иди. Каһин вө лавилиләр дө һөмин падшаһлыгда јашајырды. Јөһова Аллаһын мөбәди јерләшөн Јерусөлим шөһөри Јөһуданын әразисинө дахил иди (Јр 29:35; 49:10; 1Пд 4:20; Иб 7:14).

ЈӨҺУДИ Онгөбиләли Исраил дөвләтинин сүгутундан сонра Јөһуда гөбиләсинин нүмәјөндөсинө аид ишләнөн сөз (2Пд 16:6). Бабил сүркүнүндөн сонра Исраилә гајыдан бүтүн гөбиләләрин нүмәјөндөлөринө шамил едилди (Үз 4:12). Сонралар бүтүн дүнјада исраиллиләри дикәр халғлардан бу сөзлө фөрглөндирдиләр (Әс 3:6). һөвари Булус миллијәтин мөсһилләр арасында һөч бир өһөмијәти олмадыгы барөдө јазаркөн јөһуди сөзүнү мөчази мөнада ишлөтмишди (Рм 2:28, 29; Гт 3:28).

ЖЫҒЫНЧАГ ХИДМӨТЧИСИ Јун. *диаконос*. Ади һалларда «хидмөтчи» кими төрчүмө олунур. «Жығынчаг

хидмэтчиси» жығынчагда аҗсаггаллар шурасына көмөк едөн адамдыр. Бу шөрөфли везифәјә җарарлы көрүлмөк үчүн мәсиһи МК-ын төләбләрине чаваб вермәлидир (1Тм 3:8—10, 12).

ЈУНАН Јунан дили, Јунаныстан сакини, җахүд өслөн јунаныстанлы. Инчилдә бу сөз кениш мәнада ишләнәрәк бүтүн гејри-јәһудиләрә вә јунан дили вә мәдәнијјәтини мөнимсәмиш инсанлара аид ишләнир (Јл 3:6; Јн 12:20).

К

КАНИН Инсанларын гаршысында Аллаһы тәмсил едөн адам. Халга Аллаһ барәдә ејрәдир, Онуң ганунларыны баша салырды. Каһинләр һәмчинин Аллаһын һүзурунда халгы тәмсил едир, гурбанлар кәтирир, вәситәчилик едир, халгдан өтрү јалварырды. Муса пејғәмбәрә Ганун верилмәздән өнчә аилә башчысы өз аиләси үчүн каһин ролуну ојнајырды. Муса пејғәмбәрин Гануну алтында Лави гәбиләсинә мәнсуб һарунун нәслиндән олан кишиләр каһинләр синфини төшкил едирди. Лави гәбиләсинин дикәр кишиләри онларын көмәкчиләри идиләр. Јени өһд гүввәјә минәндә руһани Исраил каһинләр халгы, Иса Мәсиһ исә баш каһин олду (Чх 28:41; Иб 9:24; Вһ 5:10).

КӘЛДАН; КӘЛДАНИЛӘР Дәчлә вә Фәрат чајларынын делтасында (чајын дөнизә төкүлдүјү јердә әмәлә кәтирдийи голларын әһатә етдији саһә) јерләшән гәдим әрази, бу әразинин сакинләри. Сорралар бу ад Бабилистана вә онун халгына аид едилирди. МК-да мүхтәлиф елмләри, дилләри, тарих вә астрономијаны ејрәнән, ејни заманда сәһрәбазлыг вә астролокија илә мәшғул олан савадлы зүмрәјә дә «кәлданиләр» дејилир (Үз 5:12; Дн 4:7; һв 7:4).

КӘМУШ Муабиләрин баш аллаһы (1Пд 11:33).

КӘНАН Нуһ пејғәмбәрин оғлу һамын дөрдүнчү оғлу. Кәнандан төрәнмиш 11 гәбилә Аралыг дөнизинин шәрғ саһили бојунча, Мисирлә Сурија арасындакы бөлкәдә мәскуллашмышды. һәмнин әрази Кәнан торпағы адланырды (Лв 18:3; Јр 9:18; һв 13:19). Б4 әлавәсинә бах.

КӘРРУБЛАР Јүксәк мөвге тутан вә хүсуси везифәләри ичра едөн мөләкләр. Серафлардан фәргләнирләр (Јр 3:24; Чх 25:20; Эш 37:16; Иб 9:5).

КӘФФАРӘ Төвратда бу анлајыш инсанын Аллаһа җахынлашмасына вә ибадәт етмәсинә јол ачан гурбанларла әләгәдар ишләнир. Муса пејғәмбәрин Ганунуна әсасән, күнаһкар инсанларын вә халгын Аллаһла барышыға наил олмасы үчүн гурбанлар кәтирилмәси лабүд иди. Әсас етибарилә Кәффарә күнүндә гурбан кәтирилирди. Бу гурбанлар Иса Мәсиһин гурбанлығыны символизә едирди. Мәсиһин гурбанлығы бәшәријјәтин күнаһларыны бирдәфәлик јуду, беләчә, инсанларла Јеһова арасында барышыға јол ачды (Лв 5:10; 23:28; Кл 1:20; Иб 9:12).

КӘФФАРӘ ГАПАҒЫ Әһд сандығынын гапағы. Баш каһин Кәффарә күнүндә күнаһ гурбанынын ганыны онун гаршысында дамчыладырды. Ибрани сөзү «(күнаһын) үстүнү өртмөк» вә ја «(күнаһы) силмәк» мәнәсыны дашыјан сөздән әмәлә кәлир. Гапаг халис гызылдан дүзәлмишди. Үстүндә һәр төрәфиндә бири олмагла ики кәррүб варды. Бәзән садәчә гапаг дејилир (Чх 25:17—22; 1См 28:11; Иб 9:5). Б5 әлавәсинә бах.

КӘФФАРӘ КҮНҮ Исраиллиләрин ән мүгәддәс күнү. Јом-Күпүр кими дә таныныр (ибр. *јом һаккиппури*м — «өртмөләр күнү»). Етаним ајынын 10-да кәчирилирди. Јалныз о күн, илдә бир дәфә, баш каһин чадырда Ән мүгәддәс јерә кирирди. Орада о, өзүнүн, лавилләрин вә халгын күнаһлары үчүн гурбанларын ганыны тәгдим едирди. Мүгәддәс топланты кәчрилир, оруч тутулуруду. Күн шәнбә сајылырды, иш көрүлмүрдү (Лв 23:27, 28).

КИСЛЕВ Бабил сүркүнүндән сонра јәһуди дини төгвиминдә доггузунчу ајын, дүнјөви төгвимдә үчүнчү ајын ады. Нојабрын ортасындан декабрын ортасына гәдәр давам едирди (Нә 1:1; Зк 7:1). Б15 әлавәсинә бах.

КОР Маје, дән, дәнәвәр мәһсулларыны өлчмәк үчүн ишләдилән өлчү ваһиди. Бир кор маје 220 литрә бәрәбәрди. Бир кор дән вә ја дәнәвәр мәһсулу 220 литрик габын тутумуна бәрәбәр-

дир. Бат өлчүсү өсөсүндө һесаблинмышдыр (1Пд 5:11). Б14 өләвөсине бах.

КҮНДӨ Дустагларын һәрәкәтини мөһдудлашдыран чөза аләти. Бәзи нөвләри јалһыз ајаглара вурулурду. Дикәрләри дустағын әлләринә, ајагларына вә бојнуна тахылараг бәдәни гатланмыш һалда сахлајырды (Өр 20:2; һв 16:24).

КҮНДҮР *Boswellia* чинсиндән олан бәзи нөв ағач вә колларын гурудулмуш ширәси (гатран). Јананда ширин әтир сачыр. һүзур чадырында вә мөбәддә јандырылан бухурун тәркибинә дахил иди. һәмчинин тахыл төгдимәсинин јанында кәтирилир вә Мүгәддәс јердәки ики һүзур чөрәји галағынын үстүнә гојулурду (Чх 30:34—36; Лв 2:1; 24:7; Мт 2:11).

К

КЕРА 0,57 г-а бәрәбәр чәки ваһиди. Шекелин 1/20 һиссәсинә бәрәбәрди (Лв 27:25). Б14 өләвөсине бах.

КЕРИ САТЫНАЛАН Јахын гоһуму сатын алыб кәләикдән азад етмәк, јахуд јахын гоһумун мүлкүнү вә ја ирсини сатын алмаг һүгугуна малик олан, ејни заманда бу өһдәчилији дашыјан адам (Лв 25:25—27, 47—54). Бу сөз һәмчинин гоһумун дул галан арвадыны алыб мәрһумун нәслини давам етдирмәк адәти илә әлагәдар ишләнир (Рт 4:7—10).

КИЛАД Илк нөвбәдә Иордан чаынын шәргиндә, Јәббуг вадисиндән шимала вә чәнуба узанан мүнбит әразинин ады. Бәзи контекстләрдә Исраилин Иорданын шәргиндәки бүтүн әразисинә — Рубән, Чад вә Мөнәссә гәбиләсинин јарысынын јашадығы әразијә дејилир (Сј 32:1; Јш 12:2; 2Пд 10:33). Б4 өләвөсине бах.

КИТТИТ Мусиги термини. Ибрани дилиндәки *гат* сөзүндән кәтүрүлдүјү күман едилир. Мәнәси мәлум дејил. *Гат* үзүм сыхан гурғуја дејилир. Бу сәбәбдән бәзиләри дүшүнүр ки, бу, шәрәбчылыға һәср олунмуш мусигидир (Зб 81, мүгәддимәдә).

КӨРҮЧҮ Илаһи ирадәни анламаг үчүн Аллаһдан верки алмыш, јахуд ади инсанын дәрк етмәдији шәјләри көрмәк, гаврамаг үчүн бәсирәт көзү ачылмыш адам. Ибрани сөзүнүн кәзү көрмәк

(һәгиги, ја да мөчази мәнәда) мәнәсины дашыјыр. Көрүчүләрә проблемләрин һәллиндән өтрү мүдрик мөсләһәт алмаг үчүн мүрачиәт едирдиләр (1Иш 9:9).

КУШӘ ДАШЫ Тикиләркән бинанын тининә гојулан даш. Диварлары бирләшдириб мөһкәм сахлајырды. Әсас кушә дашы бүнөврәјә гојулан даш сајылырды; хүсусилә ичтимаи биналар вә шәһәр диварларынын иншасы үчүн мөһкәм кушә дашларындан истифадә олунурду. МК-да бу ифадә һәм дә мөчази мәнәда ишләнир, мөсәлән, Јерин кушә дашы. һәмчинин, Иса Мәсиһ һағында руһани тикили олан мәсиһи јығынчағынын тәмәлинин кушә дашы кими данышылыр (Еф 2:20; Әј 38:6).

КҮНАҺ ГУРБАНЫ Инсанын гејри-камил тәбиәти учбатындан билмәјәрәкдән етдији күнаһа кәрә кәтирдији гурбан. Күнаһ саһибинин мөвге вә имканындан асылы олараг, мүхтәлиф һејванлар (буғадан тутмуш кәјәрчинә кими) гурбан кәтирилирди (Лв 4:27, 29; Иб 10:8).

Л

ЛАВИ; ЛАВИЛИ Јаруб пејғәмбәрин арвады Ләјадан доғулан үчүнчү оғлу. Исраил гәбиләләриндән бири бу ады дашыјырды. Лавинин үч оғлу лавиләрин үч әсас бөлүјүнүн баниси иди. Лавиләләр дејиләркән бөзән бүтөв гәбилә нәзәрдә тутулса да, адәтән каһинлик вәзифәсини дашыјан һарунун нәсли истисна олунурду. Лави гәбиләси вәд едилмиш дијарда торпаг пәји алмамышды. Дикәр гәбиләләрин әразисиндә онлара гырх сәккиз шәһәр ајрылмышды (Гн 10:8; 1См 6:1; Иб 7:11).

ЛЕПТА Сиккә. Инчил јазылан дөврдә јөһудиләрдә ән кичик пул ваһиди. Мис, ја да тунчдан олурду (Мр 12:42; Лк 21:2, һашијәләрдә). Б14 өләвөсине бах.

ЛИВАН ДАҒ СИЛСИЛӘСИ Ливанын дағ системини тәшкил едән ики дағ силләсиндән бири. Ливан силсиләси гәрбдә, Антиливан силсиләси исә шәрғдәдир. Бу ики силсиләнин арасында узун, мүнбит чөкәклик јерләшир. Ливан силләси дәмәк олар ки, дүз Аралыг дәнизинин саһилиндән учалыр, зирвәләринин һүндүрлүјү 1800—2100 м

арасында дөјишир. Гөдимдө Ливан өтраф халгларын бөйүк дөжөр вердији фүсункар сидр ағачлары илө өртүлү иди (Гн 1:7; 36 29:6; 92:12). Б7 өлавөсинө бах.

ЛИВЈАТАН Ады су илө өлагөдар чөкил-дииндөн белө гөнаөтө көлмөк олар ки, бу, су һөйваньдыр. Көрүнүр, Өйжуб 3:8 вө 41:1-дө тимсаһ вө ја башга ири вө күчлү су һөйваны нөзөрдө тутулур. Зөбур 104:26-да ливјатан сөзү, күман ки, балинанын һансыса нөвүнө аиддир. Дикөр әлөлөрдө бу сөз рөмзи мөна дашыр вө һөч бир һөйваны тәмсил етмир (36 74:14; Өш 27:1).

ЛОГ МК-да ады чөкилөн ән кичик маје өлчүсү. Јәһуди Талмудунда лог һинин 1/12 һиссөси кими изаһ олунур. Белөчө, бу гөнаөтө көлмөк олар ки, лог 0,31 л-ө бөрабөрдир (Лв 14:10). Б14 өлавөсинө бах.

М

МАДАЛЫЛАР; МАДА Јафәсин өглу Мадајдан төрөжөн халг. Иран дағлыг јајласында мөскуллашмышды. Ора Мада өлкөси адланмаға башлады. Мадалылар бабиллиләрлө бирлөшиб Ашшуру мөғлүб етдилөр. О вахт Фарс дијары Мада өлкөсинин бир әјаләти иди, лакин сонрадан Куруш (Кир) Мадаја гаршы үсјан галдырыб Мада вө Фарс өлкөлөрини бирлөшдирди. Белөчө, Мада-Фарс империясы жаранды. Һөмин империя б.е.ә. 539-чу илдө Нео-Бабил империясыны сүгута јетирди. Ерамызын 33-чү илиндө Јерусәлимдө кечирилөн Әллинч күн бајрамында мадалылар да иштирак етмишдилөр (Дн 5:28, 31; һв 2:9). Б9 өлавөсинө бах.

МАЈА Хөмирин вө ја мајенин гычгырма-сы үчүн она гатылан маддө. Һәмчинин мајалыг хөмирө дө маја дежилир. МК-да символ и оларак күнаһ, корланма вө кизли јолла јајылма мөналарында да ишләнир (Чх 12:20; Мт 13:33; Гт 5:9).

МАЈАСЫЗ ЧӨРӨК БАЈРАМЫ Израиллиләрин гөјд етдији әсас үч бајрамдан бири. Пасханын сөһәрис күнү, нисанын 15-дө башлајыб једди күн давам едирди. Мисирдөн чыхмаларынын хатирәсини јад етмөк үчүн бу бајрам күн-лериндө јөјилөн чөрөк мајасыз олмалы иди (Чх 23:15; Мр 14:1).

МАКЕДОНИЈА Јунаныстандан шимал-да јерләшөн бөлкө. Македонијалы Ис-көндөрин һакимијәти илө мөшһурлашды вө ромалылар төрөфиндөн зөбт едилөнө гөдөр мүстөгил галды. Һөвари Булу-сун Авропаја илк сөфөри заманы Македонија Романын әјаләти иди. Һөвари ораја үч дөфә сөјаһәт етмишди (Һв 16:9). Б13 өлавөсинө бах.

МАННА Израиллилөр гырх ил сөһрада галдыглары вахт онларын әсас гида-сы. Јөһова төрөфиндөн мөчүзөви јолла вериллирди. Шәнбө күнүндөн башга һөр сөһөр јерин сөһиндө пејда олур, үстүндө шөһ олурду. Израиллилөр маннаны биринчи дөфә көрөндө «бу нөдир белө?» (ибр. *ман һу?*) демишдилөр (Чх 16:13–15, 35). Маннаја дикөр контекст-лөрдө «көјлөрин тахылы» (3б 78:24), «сөмави чөрөк» (3б 105:40), «гүдрәтлilәрин чөрөји» (3б 78:25) дежиллир. Иса Мөсиһ манна сөзүнү мөчази мөнада ишләтмишди (Јһ 6:49, 50).

МАСКИЛ Он үч мөзмурун мүгөддимө-синдө раст келән термин. Мөнасы дөгий мөлүм дејил. Ола билсин, «дүшүндүрүчү шөир» мөнасында ишләнир. Бөзилөринин фикринчө, формача охшар олан вө «иши фөрасөтлө көрмөк» кими төрчүмө олунан сөз мөна чөһөтдөн маскил сөзүнө јахын ола билөр (2См 30:22; 3б 32, мүгөддимөдө).

МАҢАЛАТ Еһтимал ки, мусиги терминидир. 53 вө 88-чи мөзмурларын мүгөддимөсиндө ишләнир. Бу сөзүн ибраничөдөн «зөифләмөк», «хөстөлөнмөк» көкүндөн өмөлө көлмөси еһтималы вар ки, бу да гөмли, һүзнлү тона ишарө едө билөр. Бу, һөмин мөзмурларын гөмли мөзмунуна мүвафигдир.

МӨБӨД Һүзүр чадырыны өвөз етмиш бина. Јерусәлимдө јерләшди. Израиллиләрин ибадөт мөркөзи иди. Сүлөјманын инша етдији биринчи мөбөд бабиллилөр төрөфиндөн учурулмушду. Икинчи дөфә мөбөди Бабил сүркүнүндөн сонра Зөрүбабил тикмишди, сонралар исө Бөйүк Һирод төрөфиндөн бөрпа едилмишди. МК-да мөбөд чох вахт «Јөһованын еви» адланыр (Үз 1:3; 6:14, 15; 1См 29:1; 2См 2:4; Мт 24:1). Б8 вө Б11 өлавөлөринө бах.

МЭЗАР Үмүмбәшәр мазары. Ибр. *шеол*; јун. *hadēs*. МК-да бу мәфһум фәалијјәт вә шүүрун олмадығы символик мөкәна вә ја һала аид едилир (Јр 47:30; Вз 9:10; һв 2:31).

МЭЗМУР Аллаһы мәдһ едән нөгмә. Мәзмурларә мусиги гошулуру вә ибадәтчиләр тәрәфиндән ифа олунурду. Јерусәлимдә мәбәддә күтләви ибадәтләр заманы да Јеһова Аллаһа мәзмур охунурду (Лк 20:42; һв 13:33; Јг 5:13).

МӘЛӘКЛӘР Ибр. *малах*, јун. *аггелос*. Һәр ики сөз «хәбәр дашыјан», «гасид» демәкдир. МК-да гејб аләминдән олан гасидләрә мөлөк дејилр (Јр 16:7; 32:3; Јг 2:25; Вһ 22:8). Мәләкләр Аллаһ-Таала тәрәфиндән јарадылмыш күчлү руһани варлылардыр. Инсандан чох-чоһ әввәл јарадылыблар. МК-да онларә һәмчинин «мүгәддәс орду», «Аллаһ оғуллары» вә «дан улдузлары» дејилр (Гн 33:2; Әј 1:6; 38:7). Онларә тәрәкәм габилијјәти верилмәјиб, һәр бири фәрди јарадылмышдыр. Сајы јүз милјондан чохдур (Дн 7:10). Һәр бирин ады вә өзүнәмәхсус хүсусијјәтләри вар. Бунунла белә, онлар ситајиш гәбул етмир, әксәријјәти өз адыны белә билдирмир (Јр 32:29; Лк 1:26; Вһ 22:8, 9). Онлар мүхтәлиф дәрәчәләрә мәнсуб олуб, мүхтәлиф вәзифәләри ичра едилрләр, мәс. Јеһова Аллаһын һүзүрунда хидмәт едир, Онун сөзүнү чатдырыр, јердәки гулларыны мүдафиә едир, һөкмләрини јеринә јетирир, мүждәчилик ишини дәрәкләјирләр (2Пд 19:35; 3б 34:7; Лк 1:30, 31; Вһ 5:11; 14:6). Кәләчәкдә мәләкләр Армакеддон дејүшүндә Иса Мәсиһин тәрәфиндә вурүшачаглар (Вһ 19:14, 15).

МӘЛКУМ Көрүнүр, әмуниләрин баш аллаһы Молекин дикәр ады (Сф 1:5). Бах: МОЛЕК.

МӘРДУК Бабил шәһәринин баш аллаһы. Бабалистан падшаһы вә ганун вәрәни һаммурапи Бабил шәһәрини Бабалистанын пәјтахты едәндә Мәрдукун нүфузу артды. О, бир сыра әввәлки аллаһлары сыхышдыраг јерләрини тутду вә Бабил пантеонунун баш аллаһына чеврилди. Сонрақы дөврләрдә Мәрдуку ады «Белу» (саһиб) титулу илә әвәз олунду. Халг арасында она Бел дејилрди (Әр 50:2).

МӘРЧАН Кичик дәниз чанлыларынын скелетиндән әмәлә кәлән бәрк, дашлашмыш маддә. Дәниздә тапылыр, гырмызы, ағ, гара вә с. рәнкләрдә олур. Мәрчанлар хүсусилә Гырмызы дәниздә чох олурду. МК јазылан дөврләрдә гырмызы мәрчанларә бөјүк гиймәт верилрди. Онлардан мунчуг вә башга бөзәк әшјалары дүзәлдилрди (Мс 8:11).

МӘСӘЛ Нәсиһәтамит мүдрик дејим, гыса һекајә. Дәрин һәгигәтләри јығчам диллә ифадә едир. МК-дақы мәсәлләр мүәмма, ја да тапмача характерлидир вә һәгигәт инчиләрини тәшбелләрлә, ифадәли диллә чатдырыр. Бәзи дејимләр ришхәнд вә мәсхәрә кими дилдә сабитләшмишдир (Вз 12:9; 2Бт 2:22).

МӘСИҺ Иса пејғәмбәрә аид ишләнән ад. Мәнәсы «мәш едилмиш» демәкдир. Јунан еквиваленти «Христос» (Дн 9:25; Мт 1:16; Јһ 1:41).

МӘСИҺ ӘЛӘЈҺДАРЫ Бу ифадә һәм Мәсиһин әләјһдары, һәм дә јаланчы Мәсиһ мәнәсында ишләнә биләр. Мәсиһ олдуғуну вә ја ону тәмсил етдијини идиә едән, Мәсиһин вә онун шакирдләринин әләјһнә чыхыш едән бүтүн инсанлар вә гурумлар Мәсиһ әләјһдары адландырыла биләр (1Јһ 2:22).

МӘСИҺИ Иса Мәсиһин давамчыларына Аллаһ тәрәфиндән верилмиш ад (һв 11:26; 26:28).

МӘСЬ (ЕТМӘК) Ибрани дилиндә бу сөзүн әсас мәнәсы «мајә сүртмәк»дир. Инсанын вә ја әшјанын хүсуси хидмәтә тәјин едилмәсинин рәмзи кими онун үзәринә јағ чәкилрди. Инчилдә бу сөз көјләрдә јашамағ үчүн сечилмиш инсанларын үзәринә мүгәддәс руһун төкүлмәси илә әлағәдар ишләнир (Чз 28:41; 1Иш 16:13; 2Кр 1:21).

МИЛ Узунлуг ваһиди. Инчилин оријинал мәтиндә бир дөфә, Мәтта 5:41 әјәсиндә ишләнир. Чоһ еһтимал ки, 1479,5 м-ә бәрәбәр олан Рома мили нәзәрдә тутулуру. Б14 әләвәсинә бах.

МИЛГАМ Әмуниләрин ситајиш етдикләри аллаһ. Чоһ күман ки, Молек аллаһын ејнидир (1Пд 11:5, 7). һакимийјәтинин сонунә јахын Сүләјман падшаһ бу јаланчы аллаһа сәчдәкаһлар тикмишди. Бах: МОЛЕК.

МИНА Низгијал китабында «манеһ» кими верилир. Чәки вә пул ваһидидир. Археоложи дәлилләр кәстәрир ки, мина 50 шекелә, шекел исә 11,4 г-а бәрәбәрdir. Буна әсасән, демәк олар ки, Төвратдакы мина 570 г-дыр. Гулач кими, минанын да башга нөвү (сарәј минаясы) ола биләрди. Инчилдә мина 100 дирһәмә бәрәбәрdir. Чәкиси 340 г-дыр. 60 мина бир талант едирди (Үз 2:69; Лк 19:13). Б14 әлавәсинә бах.

МИРЗӘ Төвратын көчүрүчүсү. Мирзәләр артыг Иса Мәсиһин дөврүндә Ганун биличиләри кими танынан зүмрәни тәшкил едирдиләр. Иса Мәсиһә мұхалиф идиләр (Үз 7:6, һашижәдә; Мр 12:38, 39; 14:1).

МИХТАМ Алты мәзмурун мүгәддимәсиндә ишләнән сөз (3б 16 вә 56–60). Мәнәсы дөгиг билимдәи техники термин. «Җазы» сөзүнә гоһум олдуғу еһтималы вар.

МОЛЕК Әмуниләрин аллаһы. Еһтимал ки, Мәлкум, Милгам вә Молохун ејни. Җәгин ки, Молек һансыса бир аллаһын ады дејил, бир титул иди. Төврата әсасән, өвладыны Молекә гурбан кәтирән өлүм чәзасына мөһкум едилдириди (Лв 20:2; Әр 32:35; һв 7:43).

МОЛОХ Бах: МОЛЕК.

МОМИНЛИК Јеһова Аллаһа еһтирам бәсләмәк, Она ибадәт вә гуллуғ етмәк, Онун али һакимийәтинә садиг олмағ (1Тм 4:8; 2Тм 3:12).

МӨНҮР ҮЗҮҮ Бармаға тахылан вә ја ипә көчирилән (еһтимал ки, бојуна тахылан) мөһүр. Һөкмдарын, мәмурун һакимийәт рәмзи сајылырды (Јр 41:42).

МУТЛАББЕН Доғгузунчу мәзмурун мүгәддимәсиндә ишләнән термин. Әнәнәи оларә, «оғулун өлүмү барәдә» мәнәсыны дашыдығы дејилир. Бәзиләринин фикринчә, бу сөzlәр һәмин мәзмур охунаркән чалынан мусигинин ады вә ја онун әввәлиндә дејилән сөzlәрdir.

МҮГЭДДЭС ЈЕР Һүзүр чадырында вә сонрадан мөбәддә ич отағ олан Ән мүгәддәс јердән саһәчә бејүк өн отағ. Һүзүр чадырындакы Мүгәддәс јердә гызыл чырагдан, гызыл бухур гурбанкаһы, Һүзүр чөрәји үчүн маса вә гызыл ләва-

зиматлар гојулурду. Мөбәддәки Мүгәддәс јердә исә гызыл гурбанкаһ, он гызыл чырагдан вә Һүзүр чөрәји үчүн он маса дурурду (Чх 26:33; Иб 9:2). Б5 вә Б8 әлавәләринә бах.

МҮГЭДДЭС МӘКАН Ибадәт үчүн ајрылмыш мүгәддәс јер. Әксәр һалларда ја мүгәддәс чадыра, ја да Јерусәлимдәки мөбәдә аид ишләнир. Бу ифадә һәм дә Аллаһын көјдәки мөскәни илә әлағәдар да ишләнир (1См 28:10).

МҮГЭДДЭС РУҢ Истәјини һәјата кечирмәк үчүн Аллаһ-Тaalанын истифадә етдији гүввә. Бу гүввә мүтләғ паклығ вә доғрулуғ Саһибиндән гәјнағландығы вә мүгәддәс ишләрә ерсәјә кәтирдији үчүн мүгәддәс руһ адланыр (Лк 1:35; һв 1:8).

МҮГЭДДЭС СИРР Аллаһын нијјәтинә даһил олан мөғам. Мүәјјән вахта гәдәр кизли сахланылыр вә Аллаһын сечдији адамларә ачылыр (Мр 4:11; Кл 1:26).

МҮГЭДДЭС ЧАДЫР Һүзүр чадыры да адланыр. Исраилләрдин Мисирдән чыхдыгдан сонра ибадәтдә истифадә етдикләри чадыр. Ичиндә Әһд саңдығы јерләширди ки, бу да Јеһова Аллаһын онларла олмасынын нишаны иди. Чадыр вә онун һәјәтиндә ибадәт едилди, гурбанлар кәтирилирди. Мүгәддәс чадырын тахта чөрчивәләринин өртүјү үзәриндә кәрруб тәсвирләри ишләнмиш кәтан парчадан иди. Чадыр Мүгәддәс јер вә Ән мүгәддәс јер адланан ики отагдан ибарәт иди (Јш 18:1; Чх 25:9). Б5 әлавәсинә бах.

МҮГЭДДЭС; МҮГЭДДЭСЛИК Јеһова Аллаһын зати сифәти (јәни тәбиәтинә хас кәфийәти). Мүтләғ мәнәви паклығ вә сафлығ һалы (Чх 28:36; 1Иш 2:2; Мс 9:10; Әш 6:3). Ибрани сөзү инсан (Чх 19:6; 2Пд 4:9), һејван (Сј 18:17), әшја (Чх 28:38; 30:25; Лв 27:14), мөкан (Чх 3:5; Әш 27:13), заман (Чх 16:23; Лв 25:12) вә ишләрлә (Чх 36:4) бағлы ишләнәндә бунларын ајрылмыш, хүсуси олдуғуну, мүгәддәс Аллаһ Јеһоваја вә Онун хидмәти илә бағлы ишләрә һәср едилдијини кәстәрир. Инчилдә дә «мүгәддәс», «мүгәддәслик» кими тәрчүмә олунан орижинал мөтндәки сөzlәр Аллаһ үчүн ајрылмыш фикрини дашыјыр. Бу сөzlәр һәмчинин пак двраныш

үчүн дә ишленир (Мр 6:20; 2Кр 7:1; 1Бт 1:15, 16).

МУҶДӘ Инчилдә Аллаһын Падшаһлыгы барәдә вә Иса Мәсиһә иман васитәсилә ничата јетишмәк барәдә шад хәбәр (Лк 4:18, 43; һв 5:42; Вһ 14:6).

МУРР *Commiphora* чинсинә аид мүх-тәлиф тиканлы коллардан вә ја кичик ағачлардан әлдә едилән әтирли гатран. Мүрр мүгәддәс мәш јағынын тәркибинә дахил иди. Мүрдән палтары, јорған-дөшөји әтирләмәк үчүн истифадә едир, сығал јағларына вә бәдән лосјонларына әләвә едирдиләр. һәмчинин чәнәзәни дөфнә һазырлајанда да истифадә олунурду (Чх 30:23; Мс 7:17; Јһ 19:39).

Н

НАРД Ачыг ғырмызымтыл рәнкли баһалы әтирли јағ. һинд сүнбүлү (*Nardostachys jatamansi*) биткисиндән әлдә едилер. Баһалы олдуғундан чох вахт дикәр јағларла ғырышдырылыр, бәзи һалларда сахталашдырылырды. Диггә-тәләјигдир ки, һәм Марк, һәм дә Јәһја Мәсиһин башына вә ајағларына «халис нард» чәкилдјини гејд едирләр (Мр 14:3; Јһ 12:3).

НЕФИЛИМ Дашғындан әввәл чисим-ләшмиш мәләкләрлә гадынлардан до-ғулан оғулар. Зоракылығлары илә сечилирдиләр (Јр 6:4, һашијәдә).

НЕНИЛОТ Бешинчи мөзмурун мүгәдди-мәсиндә ишләнән термин. Мәнәсы дегиг мәлум дејил. Бәзиләри бу сөзү *халил* (түтөк) сөзүнүн көкү илә әләгә-ләндирәрәк онун нәфәсли аләт олдуғу-ну дүшүнәр. Ејни замандан бу сөз мусиги һавасыны билдирә биләр.

НӘЗАРӘТЧИ Әсас вәзифәси јығынчаға нәзарәт етмәк, гејдини чөкмәкдир. Јунанча бу сөз (*епископос*) әсас етибарилә мүдафиә мөгсәдилә нәзарәт етмәк фикрини дашыјыр. «Нәзарәтчи» вә «ағсагал» (*пресбитерос*) сөзләри мәсиһи јығынчағында ејни вәзифәјә аид-дир. «Ағсагал» сөзү адамын јеткинли-јинә ишарә едир, «нәзарәтчи» сөзү исә бу адамын ичра етдији вәзифәләри көс-тәрир (һв 20:28; 1Тм 3:2—7; 1Бт 5:2).

НӘЗИР Бир иши көрмәк, тәгдимә вә ја бөхшиш кәтирмәк, һансыса хидмәтә башламаг, јахуд өзлүјүндә һарам ол-

мајан шеји өзү үчүн һарам етмәкдән өтрү Аллаһа верилән вәд. Андла ејни гүввәјә малик иди (Сј 6:2; Вз 5:4; Мт 5:33). Нәзир һәм дә нәзир едилән шејә дејилер (Лв 23:38; 1Иш 1:21).

НӘЗИРИ «Сечилмиш», «ајрылмыш», «һәср олунмуш» мәнәларыны верән ибрани сөзүндән јараныб. Ики чүр нәзириләр олуб: көнүллү вә Аллаһын тәјин етдији. Киши вә ја гадын мүәјјән мүддәт әрзиндә нәзири кими јашама-ғы Јеһоваја әһд едә биләрди. Көнүллү нәзириләр үчүн әсасән үч шеј һарам сајылырды: мөјнә мөһсуллары вә ички; сач ғырхмаг; мөјитә тохунмаг. Нәзири-лик Аллаһын тәјинаты илә оlanda адам өмүрлүк нәзири галырды. Онлар үчүн шөртләри Јеһова Аллаһын Өзү мүәјјән едирди (Сј 6:2—7; һк 13:5).

НӘСРАНИ Насирә шөһәриндән олдуғу-на көрә Иса Мәсиһә верилән ад. Әшија 11:1 ајәсиндә ишләнән «пәһрә» сөзүнә гоһум сөз олдуғу күман едилер. Сонра-лар бу сөз Мәсиһин ардычыларына да аид ишләнирди (Мт 2:23; һв 24:5).

НИСАН Бабил сүркүнүндән сонра әвив ајынын ады. Јәһуди дини тәгвиминдә биринчи ај, дүнјәви тәгвимдә једдинчи ајдыр. Мартын ортасындан апрелин ор-тасына гәдәр давам едирди (Нә 2:1). Б15 еләвәсина бах.

НУБАР Мөһсул мөвсүмүнүн илк бары; истәнилән һәр шејин илк бөһрәси. Је-һова Аллаһын тәләби илә Исраил хал-гы илк нубары Она тәгдим етмәли иди (истәр инсан олсун, истәр һөјван, истәр әсә до торағын мөһсулу). Үмумхалг әнәнеси олараг, Мајасыз чөрәк вә Әл-линчи күн бајрамында исраиллиләр нү-барлары Аллаһа тәгдим едирди. Нубар сөзү мөчәзи мәнәда Мәсиһә вә онун мөш едилмиш давамчыларына да ша-мил едилерди (1Кр 15:23; Сј 15:21; Мс 3:9; Вһ 14:4).

О

ОДЛУ КӨЛ «Од вә күкүрдлә јанан» сим-волик мөкан. «Икинчи өлүм» кими дә изаһ олунур. Төвбә етмәјән күнаһкар-лар, Иблис, өлүм вә Мөзар (*јун. һа-дес*) ора атылыр. Одда јана билмә-јән руһани варлығын (Иблисин), һабелә һадес вә өлүмүн одлу көлә атылма-сы көстәрир ки, бу мөкан әбеди өзәбын

јох, әбәди мәввин рәмзидир (Вһ 19:20; 20:14, 15; 21:8).

ОМЕР Өлчү ваһиди. 2,2 литрлик габын тутумуна бәрәбәрдир. Ефанын онда биридир (Чх 16:16, 18). Б14 әләвәсинә бах.

ОНДАБИР Верки нөвү. Хүсусилә дини маһижәт дашыјан верки (Мл 3:10; Гн 26:12; Мт 23:23). Төврат Ганунуна әсәсән, торпағын мәһсулунун, мал-һејван артымынын онда бири һәр ил лавилиләрә тәминат олараг верилерди. Лавилеләр дә өз нөвбәсиндә бу ондабирин онда бир һиссәсини һарун нәслиндән олан каһинләрә тәминат олараг верилерди. Башга ондабирләр дә мөвчуд иди. Мәсиһиләр үчүн төләб дејил.

ОРДУЛАР АЛЛАҞЫ ЈЕНОВА Бу, сәрәнчамында чоһсајлы мөләкләр ордусу олан Каинатын һөкмдарынын нечә күчгүдрәт саһиби олдуғуну вурғулајан аддыр (36 103:20, 21; Әш 1:24; Әр 32:17, 18; Рм 9:29).

ОРУЧ Мүәјјән мүддәт әрзиндә һеч бир шеј јејиб-ичмәмә. Исраиллиләр кәффәрә күнүндә, сыхынтылы вахтларда вә Аллаһын рәһбәрлијини арајанда оруч тутурдулар. Јәһудиләрдә илдә дөрд дөфә оруч тутмаг әнәнәси јаранмышды. Бу оручларла онлар тарихләриндә баш вермиш фәләкәтли һадисәләри гејд едирдиләр. Мәсиһиләрдән оруч тутмаг төләб олунмур (Үз 8:21; Әш 58:6; Лк 18:12).

Ө

ӨЛЧҮ ЧУБУҒУ Узунлуғу алты гулач иди. Ади гулачла күтүрүлөндә 2,67 м-ә, узун гулачла 3,11 м-ә бәрәбәр иди (һз 40:3, 5; Вһ 11:1). Б14 әләвәсинә бах.

ӨНДӘР Иманлы инсанлары күнаһ вә өлүмдән азад едиб әбәди һөјата доғру апармасы илә әләгәдар Иса Мәсиһә верилән титул (һв 3:15; 5:31; Иб 2:10; 12:2).

П

ПАСХА Әвив (сонралар «нисан») ајынын 14-чү күнүндә исраиллиләрин Мисирдән азад олмалары шәрәфинә гејд олунан бајрам. Бајрамда гузу (јахуд кечи) кәсилер, әти гызардылыб ачы отларла вә мајасыз чөрәклә јејилерди (Чх 12:27; Јһ 6:4; 1Кр 5:7).

ПЕЈҒӘМБӘР Аллаһын ирадәсини әјан едән васитәчи. Пејғәмбәрләр Аллаһын адындан данышыр, кәләчәк һадисәләр бәрәдә хәбәр верир, Јеһова Аллаһын нәсиһәтләрини, әмр вә һөкмләрини чатдырырды (Ам 3:7; 2Бт 1:21).

ПЕЈҒӘМБӘРЛИК Илаһи вәһј, јахуд вәһјин әјан едилмәси. Пејғәмбәрлик илаһи нәсиһәт, әмр, һөкм, јахуд кәләчәк һадисәләр бәрәдә мәлуматдан ибарәт олуr (һз 37:9, 10; Дн 9:24; Мт 13:14; 2Бт 1:20, 21).

ПЕРГАМЕНТ Үстүндә јазы јазмаг үчүн истифадә олунан хүсуси сурәтдә ишләнмиш гојун, кечи вә ја дана дәриси. Пергамент папирусдан даһа давамлы материалдыр вә ондан МК тумарларынын јазылмасында истифадә едилбләр. Һәвари Булусун Тимутидән кәтирмәсини хаһиш етдији пергамент тумарлары еһтимал ки, Төвратын парчалары иди. Өлү дәниз тумарларынын мүәјјән гисми пергамент үстүндә јазылмышдыр (2Тм 4:13).

ПӘРИНЧ Буғданын ашағы нөвү (*Triticum spelta*). Дәнләри габыгдан чәтин ајрылып (Чх 9:32).

ПИМ Чәки ваһиди, һәмчинин дәмир әләтләри итиләмәк үчүн филиштлиләрин гојдуғу гијмәт. Исраилдә апарулан археоложи газынтылар заманы үзәриндә ибрани самитләрлә «пим» сөзү јазылмыш бир нечә чәки дашы тапылмышдыр. Онларын чәкиси 7,8 г олуб, бу да шекелин тәхминән үчдә икисини тәшкил едир (1Иш 13:20, 21).

ПОРНЕЈА Бах: ӘХЛАГСЫЗЛЫГ.

ПРОЗЕЛИТ Јени дин гәбул етмиш адам. МК-да јәһуди динини гәбул етмиш адам. Прозелит киши сүннәт олунмалы иди (Мт 23:15; һв 13:43).

ПРОКОНСУЛ Рома сенатынын әјәләтләрә гојдуғу вали. Мәһкәмә вә орду үзәриндә сәләһијәти варды. Сената табе олса да, идарә етдији әјәләтдә мүлгә һакимијәт саһиби иди (һв 13:7; 18:12).

ПУРИМ Адар ајынын 14-ү вә 15-индә гејд едилән бајрам. Бу бајрам шаһбану Әс-тәрин дөврүндә јәһудиләрин мәһвәдән гуртулмалары шәрәфинә кечирилерди. Гејри-ибрани мәншәли *пурим* сөзүнүн мәнәси «пушк» демөкдир. Һәмән јәһу-

диләри ғырмағ үчүн күн сечәркән пүшк («пур») атмышды. Она көрә дә бу бајрам Пурим адланьр (Әс 3:7; 9:26).

Р

РАҺАБ Бу сөз Әјјуб, Зәбур вә Әшија китабларында мәчази мәнада ишләнир (Јушә китабындакы Раһаб адлы гадынла гарышдырмамалы). Әјјуб китабында контекстдән мәлум олур ки, Раһаб дөни әждаһасыдыр. Дикәр китабларда Мисри тәмсил едир (Әј 9:13; 3б 87:4; Әш 30:7; 51:9, 10).

РУҺ Руһ кими төрчүмә олунан ибр. *руах* вә јун. *пневма* сөзүнүн бир сыра мәналары вар. һәр бири өзүнә көзәкөрүнмәз гүввә нөвләрини дахил едир. Ибрани вә јунан сөзү нөвбәти мәфһумлары билдирир: 1) күләк, 2) чанлыларда олан һәјат гүввәси, 3) инсаньн үрәјндән гајнағланыб онун данышығ вә һәрәкәтләрини мүәјјәнләшдирән гүввә, 4) көзәкөрүнмәз мәнбәдән кәлән вәһј, 5) руһани варлығ, 6) Аллаһын гүввәси, јөни мүгәддәс руһ (Чх 35:21; 3б 104:29; Мт 12:43; Лк 11:13).

С

САДДУКИЛӘР Иудаизмин нүфузлу төригәтләриндән бири. Үзвләри варлы, күбар адамлардан вә мәбәддә бөјүк нүфуза малик олан кайинләрдән ибарәт иди. Фәрисиләрин чохсајлы шифаһи әнәнәләрини вә инанчларыны рәдд едирдиләр. Дирилмәјә вә мөләкләрин мөвчудлуғуна инанмырдылар. Иса Мәсиһә мүхалиф идиләр (Мт 16:1; һв 23:8).

САЖЫН Сујун дәринлијини өлчмәк үчүн узунлуғ өлчү ваһиди. 1,8 м-ә бәрәбәр-дир (һв 27:28). Б14 өлавәсинә бах.

САЛЕҢЛИК МК-а әсасән, һәрәкәт вә давранышың Аллаһын төләбләринә ујғунлуғу; Аллаһын һагга вә наһагга даир нормаларына мүвафиглик. Бу нәшрдә контекстдән асылы оларағ бу мәфһум үчүн доғрулуғ, һагғ, әдаләт, саваб кими сөзләр дә ишләнир (Јр 15:6; Гн 6:25; Мс 11:4; Сф 2:3; Мт 6:33).

САПАНД һејван вәтәриндән, гамышдан, түкдән тохунан вә ја дәри золағындан дүзәлдилән ип. Орта һиссәси енли олурду вә атмағ үчүн ораја әсасән даш гојулурду. Сапандын бир учу әлә вә ја

биләјә сарынырды. О бири учуну әлдә тутурдулар вә сапанды јелләдиб бура-хырдылар. Гәдим ордуларда сапандчылар олурду (һк 20:16; 1Иш 17:50).

СЕА Әлчү ваһиди. Бат мајә өлчүсү әсасында һесабландыгда 7,33 литрлик габын тутумуна бәрәбәр олур (2 Пд 7:1). Б14 өлавәсинә бах.

СЕЗАР Рома сојады. Сонрадан Рома императорларының титулу олмушдур. Бу титулу дашыјан императорларын сырасында МК-да ады чәкилән Август, Ти-бери вә Клавди дә олмушдур. МК-да Неронун ады чәкилмәсә дә, бу титул она да аид едилир. Инчылдә «Сезар» һәмчинин һөкүмәтин вә ја дөвләтин рәмзи кими ишләнир (һв 25:12).

СЕЛАҺ Мусиги вә ја гираәтдә истифадә едилән техники термин. Зәбур вә һәб-гуғ китабларында ишләнир. Ептималән, дүшүнмәк вә ја сөйләнмиш фикри вур-фуламағ үчүн мусигидә, маһны ифасында едилән паузаны билдирир. Бу термин јунан Септуакинта төрчүмәсиндә «мусиги интерлудиясы» мәнасыны дашыјан *диапсалма* сөзү илә верилир (3б 3:4; һб 3:3).

СЕРАФЛАР Көјдә Јеһова Аллаһын тахты әтрафында дуран руһани варығлар. Ибрани сөзү *серафим* һәрфән «јананлар» мәнасыны верир (Әш 6:2, 6).

СӘМА МӘЛИКӘСИ Әрәмја пејғәмбәрин дөврүндә дөнүк исраиллиләрин ибадәт етдикләри илаһә. Бәзиләринин фикринчә, бу, Бабил илаһәси Иштардыр. Гәдим шумерләр бу илаһәјә Инанна ады илә ситајиш едирдиләр. Инанна адының мәнасы «сәма мөликәси» дир. Сәма мөликәси сајылмағла јанашы, о һәм дә мәһсулдарлығ илаһәси иди. Иштар Мисир јазыларында «Сәма ханымы» адланьр (Әр 44:19).

СӘМӘРИЈӘ 200 ил әрзиндә онгәбиләли Исраил падашлығының пајтахты олуб. һәмчинин падашлығың бүтүн әразиси Сәмәријә адланьрды. Шәһәр ејниадлы дағын үстүндә тикилмишди. Иса Мәсиһин заманында Чәләлә (шималда) илә Јәһудијә (чәнубда) арасында јерләшән Рома бөлкәси Сәмәријә адланьрды. Иса Мәсиһ сәфәрләри заманы әдәтән бу бөлкәдә төблиғ етимирди, амма бәзән орадан кечиб

сакинләрилә сәһбәт едирди. һәвари Бутрус Аллаһын Падшаһлығынын рәми ачарларындан икинчисини ишләдәндә сәмәријәлиләр мүгәддәс руһу алдылар (1Пд 16:24; Јһ 4:7; һв 8:14). Б10 әләвәсинә бах.

СӘМӘРИЈҖӘЛИЛӘР Илк әввәл бу ад онгәбиләли шимал падшаһлығында јашајан ираиллиләрә аид едилирди. Б.е.ә. 740-чы илдә Сәмәријәнин ашшурулар тәрәфиндән зәбт едилмәсиндән сонра ашшурулуларын ораја көчүртдүјү јаделлиләр дә сәмәријәли адланмаға башладылар. Иса Мәсинһин заманында бу ад артыг сијаси јәхүд милли мәнсубийәти билдирмирди, гәдим Сиһам вә Сәмәријә әтрафында јайылмыш дини мезһәбә аид оланларын ады иди. Онларын мүәјјән етигадлары Иудаизмдән кәскин сурәтдә фәргләнирди (Јһ 8:48).

СӘЧДӘКАҺ Адәтән төпәнин, дағын башында јерләшән, јәхүд әллә дүзәлдилән платформанын үстүндә олан ибадәт јери. Сәчдәкаһларда бәзи һалларда Аллаһа ибадәт едирдиләр. Әсас етибары илә сәчдәкаһларын ады бүтпәрәстликлә әләгәдәр чәкилир (Сј 33:52; 1Пд 3:2; Әр 19:5).

СИВАН Бабил сүркүнүндән сонра јәһүди дини төгвиминдә үчүнчү ајын, дүнјәви төгвимдә доггунуңчу ајын ады. Мајын ортасындан ијунун ортасына гәдәр давам едирди (Әс 8:9). Б15 әләвәсинә бах.

СИНАГОГ Сөзүн һәрфи мәнасы: «топлашма», «мәчлис». МК-да синагог әксәр һалларда јәһудиләрин Мүгәддәс Јазыларын гираәти, тәлим, вәз, дуа үчүн топлашдығы јери, бинаны билдирир. Иса Мәсинһин јашадығы дөврдә Ираилдә һәр шәһәрдә синагог вар иди. Бөјүк шәһәрләрдә бир нечә синагог олурду (Лк 4:16; һв 13:14, 15).

СИНЕДРИОН Јәһудиләрин али мөһкәмәси. Јерусәлимдә јерләширди. Иса Мәсинһин заманында Синедрион 71 үзвән ибарәт иди. Ора баш каһин, сабиғ баш каһинләр, онларын аилә үзвләриндән бәзиләри, афсагаллар, гәбилә вә нәсил башчылары, мирзәләр дахил иди (Мр 15:1; һв 5:34; 23:1, 6).

СИНӘБӘНД Ираилдә баш каһинин Мүгәддәс јерә кирән заман тахдығы кисә. Үзәринә гижмәтли дашлар дүзүлмүшдү. Јеһованын һөкмләрини ачыгламағ үчүн истифадә едилән Урим вә Туммим онун ичинә гојулурду. Буна көрә, һәмчинин «һөкм синәбәнди» дә адланырды (Чх 28:15–30). Б5 әләвәсинә бах.

СИОН; СИОН ДАҒЫ Јерусәлимн чәнуб-шәргиндә төпә. һәмчинин јәбусиләрин гала шәһәри олан Јәбусун дикәр ады. Давуд падшаһ бу шәһәри тутандан сонра орада өз игәмәткаһыны тикди, беләчә ора «Давуд шәһәри» адланмаға башлады (2Иш 5:7, 9). Давуд Әһд сандығыны Сион дағына көтирәндән сонра һәмнин јер Јеһова Аллаһ үчүн хүсүси, мүгәддәс јер олду. Даһа сонра Сион дејиләндә Муријә дағында јерләшән мәбәдин бүтөв әразиси нәзәрдә тутулурду. Бәзән бу ад бүтүн Јерусәлим шәһәринә аид едилирди. Инчилдә Сион ады чох вахт мөчәзи мәнәда ишләнир (3б 2:6; 1Бт 2:6; Вһ 14:1).

СИРТ КӨРФӘЗИ Шимали Африкада, Ливија саһилиндә ики бөјүк көрфәз. Дајаз суларын габарма-чәкилмәси нәтичәсиндә тез-тез јерини дәјишән дајазлығларә көрә гәдимдә дәнизчиләр үчүн бу јер чох горхулу иди (һв 27:17). Б13 әләвәсинә бах.

СЫҒЫНАЧАҒ ШӘНӘРЛӘР Билмәдән адам өлдүрәнин интигамчыдан гачыб кизләндији шәһәрләр. Лавилләрә мәхсус бу шәһәрләри Јеһова Аллаһын көстәриши илә Муса пејғәмбәр вә хәләфи Јушә сығыначағ шәһәр кими тәјин етмишди. Сајы алты олан сығыначағ шәһәрләр вәд едилмиш дијарын мүхтәлиф бөлкәләриндә јерләширди. Гачағ дүшмүш адам шәһәрә чатан кими мөсәләни шәһәрин алағасында отуран афсагалларә данышырди, сонра она сығыначағ верилирди. Гәсдән гәтл төрәдәнләрин бу имкандан суи-истифадә етмәләринин габағыны алмағ үчүн сығыначағ истәјән кәс гәтлин төрәдилдији шәһәрдә мөһкәмә гаршысына чыхмаы, өзүнүн күнаһсыз олдуғуну сүбүт етмәли иди. Күнаһсыз билиндији төгдирдә о, сығыначағ шәһәрә гајтарылыр вә галан өмрүнү һәмнин шәһәрин һүдудла-

ры дахилиндө кечирирди. Јалрыз баш каһин өлөрдисө, һөмин адам шөһөрдөн чыха биләрди (Сј 35:6, 11–15, 22–29; Јш 20:2–8).

СТОИК ФИЛОСОФЛАР Јунан фөлсөфи мөктөби. Ардычылары инанырдылар ки, хошбөхтлик шүүр вө төбиөтлө һармонијада јашамагдадыр. Онларын фикринчө, өсл һикмөт ағры вө зөвгө би-канө галмагдадыр (һв 17:18).

СУРИЈА; СУРИЈАЛЫ Бах: АРАМ; АРАМИ.

СҮЛЕЈМАН СҮТУНЛАРЫ Иса Мөсиһ јөрдө олан заман мөбөдин бәјыр һөјөтинин шөргиндө үстөүртүлү кечид. Дејилөnlәр көрө, бу кечид Сүлејман мөбөдинин галығлары олуб. Иса Мөсиһин гыш вахты орада кәзишдији дејилир. Илк мөсиһиләр дө орада ибадөт үчүн топлашырдылар (Јһ 10:22, 23; һв 5:12). Б11 өлавөсинө бах.

СҮННӨТ Ибраһим пејғәмбәр вө онун өвләдлары үчүн Аллаһ төрөфиндөн вачиб бујрулмушду. Мөсиһиләр үчүн төлөб дејил. МК-да мөчази мөнада да ишлөдилир (Јр 17:10; 1Кр 7:19; Фп 3:3).

СҮРКҮН Өз елиндөн, јурдундан башга јөрө көчүрүлмө. Өксәр һалларда и-стилачыларын фөрманы илө. Исраилли-ләр ики бөјүк сүркүнө мөрүз галмыш-дылар. Онгөбилөли шимал дөвлөтинин өһалиси ашшурлулар төрөфиндөн, ики-гөбилөли чөнүб дөвлөтинин өһалиси исө сонралар бабиллиләр төрөфиндөн сүркүнө апарылмышды. Һәр ики дөв-лөтдөн сүркүнө кедөнлөрдөн галанлар Фарс шаһы Курушун (Кир) һакимијәти вахты кери гајтарылмышды (2Пд 17:6; 24:16; Үз 6:21).

Т

ТАЛАНТ Ибранилөрдө өн бөјүк чөки вө пул ваһиди. 34,2 кг-а бөрабөрдир. Јунан таланты бундан кичик олуб 20,4 кг-а бөрабөрдир (1См 22:14; Мт 18:24). Б14 өлавөсинө бах.

ТАММУЗ 1) Диндөн дөнмүш Јерү-сөлим гадынларынын ағладығы алла-һын ады. Бир фөрзијәјө көрө Таммуз падшаһ олмуш, өлөндөн сонра илаһи-лөшдирилмишди. Шумер јазыларында Думузи адланар вө мөһсулдарлығ ила-һөси Инаннанын (Бабилдө Иштар) өри

вө ја сөвкисиси кими төгдим едилир (Һз 8:14). 2) Бабил сүркүнүндөн сонра јө-һуди дини төгвиминдө дөрдүнчү ајын, дүнјөви төгвимдө онунчу ајын ады. Ију-нун ортасындан ијулун ортасына гөдөр давам едир. Б15 өлавөсинө бах.

ТАРТАР Инчилдө алчалдылмыш, дус-таг һалында олма мөнәсында ишлө-нир. Нун пејғәмбөрин дөврүндө Аллаһа аси чыхмыш мөлөкләр бу вөзијәтө сә-лыныблар. 2 Бутрус 2:4 әјөсиндө *тар-тароо* (Тартара атмаг) фели ишлөнир. Бу, о демөк дејил ки, күнаһа батмыш мөлөкләр бүтпәрөст мифолокијасында олан Тартара (кичик аллаһларын атыл-дығы јералты зиндан вө зүлмөт ди-јары) атылыблар. Аллаһ һөмин мөлөк-ләри сөмави јерлөриндөн вө шөрөфли вөзифөлөриндөн ендириб алчалтмыш, Өзүнүн ишығлы мөгсөдлөринө гаршы онларын көзүнү кор етмишдир. Зүлмөт һәмчинин онларын агибөтини харак-теризө едир — МК-а көрө онлар башчы-лары Шејтанла биркө әбөдилик мөһв олачағлар. Белөликлө, Тартар һөмин гијамчы мөлөклөрин алчалдылмыш һә-лына ишәр едөн анлајышдыр. Вөһј 20:1–3 әјөлөриндө ады чөкилен «диб-сиз гују» илө өјни мөфһум дејил.

ТАРШИШ КӘМИЛӘРИ Илк өнчө бу сөз гөдим Таршишө (мүасир Испани-ја) сөјаһөт едөн кәмиләр үчүн ишлө-нирди. Лакин кет-кедө узун мөсафөјө сөјаһөт едөн бөјүк кәмиләр белө ад-ланмаға башлады. Сүлејман падшаһ вө Јөһушафат падшаһ тичарөт мөгсө-дилө белө кәмилөрдөн истифадө едир-ди (1Пд 9:26; 10:22; 22:48).

ТӨВЕТ Бабил сүркүнүндөн сонра јөһу-ди дини төгвиминдө онунчу ајын, дүн-јөви төгвимдө дөрдүнчү ајын ады. Де-кабрын ортасындан јанварын ортасына гөдөр давам едирди. Адөтөн, садөчө «онунчу ај» адланар (Өс 2:16). Б15 өла-вөсинө бах.

ТӨГДИМ ЧӨРӨКЛӘРИ Бах: НҮЗУР ЧӨ-РӨЈИ.

ТӨГСИР ГУРБАНЫ Шөхси күнаһлар үчүн кәтирилөн гурбан. Бу гурбан кү-наһларла өлағөдәр кәтирилөн дикөр нөв гурбанлардан бир гөдөр фөрглө-нир. Белө ки, төгсир гурбаны төв-бөкар үчүн күнаһына көрө итирдији

һүгүглəрын бəрпасыны тəмин едир, ону чəзадан азад едирди (Лв 7:37; 19:22; Өш 53:10).

ТӨЗӨ АЈ МƏРАСИМИ Јəһудилəр өз тəг-вимлəринə əсасən һәр ајын биринчи күнүнү гəјд едирди. Чамаат жығышыр, јејиб-ичир, хусуси гурбанлар кəтирирди. Сонралар бу күн өнөмли үмүмхалг бајрамына чеврилди вə истираһəт күнү олду (Сј 10:10; 2См 8:13; Кл 2:16).

ТƏРИГƏТ Мүəјјөн тəлимин, јахуд лидерин ардынча кедən ичма. Ичма үзвлəри өз əгиделəринə ујун јашајырлар. Иудаизмин əн нүфузлу голларыннан олан фəрисилəр вə саддукилəр тəригəт дејилир. Еһтимал ки, мəсиһилији иудаизмдən ајрылмыш бир чэрəјан һесаб едэрək, «тəригəт» вə ја «нəсрани тəригəти» адландырырдылар. Мəсиһиликдə дə тəдричən тəригəтлəр өмөлə кəлди. Мəсələn, Вəһј китабында «Никола тəригəти»нин ады чəкилир (һв 5:17; 15:5; 24:5; 28:22; Вһ 2:6; 2Бт 2:1).

ТИШРИ Бах: ЕТАНИМ; Б15 əлавəsi.

ТӨВБƏ МК-да сөзүкедən төвбə фикри дејишмək, əввəлки һəјат јолуна вə јанлыш һэрəkəтлəрə керə, елəчə дə доғру иши кермəмəјə керə үрəkдən пешман олмаг демəkдир. Əсл төвбəнин бəһрəsi олур — төвбəkар адам аддымларыны һагг јола јөнəлдир (Мт 3:8; һв 3:19; 2Бт 3:9).

ТӨВРАТ МК-ын илк беш бөлмəsi, јахуд китабы (Јарадылышдан Ганунун тəкра-рына кими) Тəврат адланыр (Јш 1:8; 8:31; 2См 25:4). Инчилдə бəзən Тəврат сөзү дејилəндə бүтөв Ибрани Мүгəддəс Јазылары нəзəрдə тутулур (Јһ 12:34; 15:25).

У

УРИМ ВƏ ТУММИМ Дəвлəт əһемийəт-ли мəсələлəрдə Јеһова Аллаһдан рəһ-бэрлик алмаг үчүн баш кəһинин пушкими истифадə етдији əшјалар. Баш кəһин Мүгəддəс чадыра кирəндə Урим вə Туммими синəбənдинə гојурду. Керүнүр, бабиллилəр Јерусəлими ишғал едөндөн сонра Урим вə Туммим артыг ишлənмирди (Чх 28:30; Нə 7:65).

Ү

ҮЗҮМСЫХАН Əһнəкдашында ојулмуш ики ојуг. Бири дикəриндən һүндүр-

дə олурду вə архла бирлəшдирилирди. Үзүм үст ојугда сыхылырды, чыхан ширə архла ашагыдаки ојуга ахырды. Үзүмсыхан сөзү мəчазы мəнада Аллаһын һөкмүнү билдирмək үчүн истифадə едилир (Өш 5:2; Вһ 19:15).

ҮНСИЈƏТ ГУРБАНЫ Бу гурбаны кəтирən Јеһова илə сүлһ мүнəсибəтиндə олмагы дилəјирди. Гурбанын əтиндən ибадəтчи илə аилəsi, ону тəгдим едən кəһин вə нөвбə чəkən кəһинлəр јејирди. Јеһованын исə пəјы рəмзи иди — Она гурбанын јандырылан пијинин хош гохусу вə һəјаты символизə едən ганы тəгдим едилирди. Үнсийəт гурбаны кəтирилəндə кəһинлəр вə ибадəтчилəр, санки, Јеһова илə бир сүфрə архасында отурурдулар. Бу, онларын сүлһ мүнəсибəтиндə олдуғларыны кəстəрирди (Лв 7:29; 32; Гн 27:7).

Ф

ФАРС ƏЛКƏСИ; ФАРСЛАР Чох вахт мадалыларла јанашы ады чəкилən халг вə јашадығлары əрази. Керүнүр, мадалыларла гоһум идилəр. Илк əввəl Иран јалласынын чөнуб-гəрб əразисиндə мəскунлашмышдылар. Бөјүк Курушун (бəзи гəдим тарихи мөнбөлəрə əсасən, атасы фарс, анасы мадалы олуб) һакимийəти заманында фарслар үстүн мөвгəјə саһиб олдулар, лакин империја икили империја олараг галды. Куруш б.е.э. 539-чу илдə Бабил империјасыны сугута уғрадыб кəлөликдə олан јəһудилəри азад етди вə өлкөлəринə гајытмаға ичазə верди. Фарс империјасы шəргдə һинд чајыннан гəрбдə Екеј денизинə гəдэр əразини тутурду. Бөјүк Искəндэр б.е.э. 331-чи илдə фарслары мəғлуб едөнə гəдэр јəһудилəр фарс империјасы тəркибиндə идилəр. Дəнјал пејғəмбэр Фарс империјасы барədə вəһј алмышды. һəмчинин бу империјадан Үзејир, Нəһəмја вə Əстэр китабларында бəһс едилир (Үз 1:1; Дн 5:28). Б9 əлавəсинə бах.

ФАҺИШƏ Нихаһданкəнар чинси əлагə илə (хүсусилə дə пул мугаблиндə) мəшғул олан адам. (Јунан дилиндən фаһишə кими тəрчүмə олунан *порне* сөзү «сатмаг» көкүндən өмөлə кəлир.) Бу сəз əсасən гадындара аид едилир. МК-да киши фаһишөлəрдən дə

данышылыр. Төвратда фаишэлик гадаған олунмушду. Мөбөд фаишэли-индөн келир мөнбөји кими истифаде едөн бүтпөрөстлөрдөн фэргли олага, бу чүр газанчы Јеһованын мөбөдинэ нэзир вермөк олмазды (Гн 23:17, 18; 1Пд 14:24). МК-да фаишэ сөзү һәмчинин мөчази мөнада ишлөнир вә Аллаһа хидмәт етдијини идида едиб бүтпөрөстликлө бағлылығы олан инсанлара, халглара вә ја тәшкилатлара аид едилир. Мисал үчүн, Бөјүк Бабил адланан дини гурум Вөһј китабында фаишэ адланыр, чүнки о, һакимијјет вә мәнфәөт уғрунда дүнја һөкүмәтләри илә мүттө-фиг олур (Вһ 17:1—5; 18:3; 1См 5:25).

ФЭРАТ Чөнүб-гәрби Асијада ән узун вә ән өһөмијјәтли чај; Иккичајарасындакы ики әсас чајдан бири. Илк дөфә ады Јарадылыш 2:14 әјәсиндә Әдәндәки дерд чајдан бири кими чөкилир. МК-да чох вахт садөчө «чај» адланыр (Јр 31:21). Исраил оғулларына верилән торпағын шимал сәрһөдини тәшкил едирди (Јр 15:18; Вһ 16:12). Б2 әлавәсинә бах.

ФӘРИСИЛӘР Ерамызын I әсриндә Иудаизмин нүфузлу төригәтләриндән бири. Каһин нәслиндән дејилдиләр. Ганунун ән хырда мүддәаларына белә дөгиликлө риәјәт едирдиләр. Заман кечдикчә јаранмыш адәт-әнәнәләри Төвратла ејни сөвијјәдә тутурдулар (Мт 23:23). Јунан мөдәнијјәтинин төсирина гәршы чыхырдылар. Төвратын вә әнәнәләрин биличиси кими, чөмијјәтдә бөјүк нүфуза малик идиләр (Мт 23:2—6). Бәзи фәрисиләр Синедрионун (Али Мөһкөмөнин) үзвү идиләр. Шөнбө ганунуна риәјәт, әнәнәләр, күнаһкарларла вә веркијығанларла үнсидәт мәсәләләриндә Иса Мәсиһә гәршы чыхырдылар. Сонрадан бөзиләри, о чүмләдән таршишли Шаул Мәсиһин давамчысы олду (Мт 9:11; 12:14; Мр 7:5; Лк 6:2; һв 26:5).

ФИДЈӘ Әсирликдән, чөзадан, ишкәнчөдән, күнаһдан вә өһдөчиликдән азад етмөк үчүн өдөнилән һагг. Фидјә јалныз пулла өдөнилмирди (Әш 43:3). Фидјә мүхтәлиф һалларда тәләб олунурду. Мисал үчүн, Исраилдә илк доғулан бүтүн оғлан ушағлары вә һөјванларын биринчи еркөк балалары Јеһова

Аллаһа мөхсус иди, јөни бүтүнлүклә Аллаһын хидмәтинә һәср олунмалы иди. Онлары бу өһдөчиликдән азад етмөк үчүн фидјә өдөмәк лазым кәлирди (Сј 3:45, 46; 18:15, 16). Әкәр нөзарәтсиз галмыш вураған өкүз кимисә вуруб өлдүрөрдисә, өкүзүн јијәси фидјә верәрәк өзүнү өлүм чөзәсындан гуртара биләрди (Чх 21:29, 30). Лакин гәсдән адам өлдүрөн үчүн фидјә гәбул олунмурду (Сј 35:31). МК-да барәсиндә данышылан ән мүһүм фидјә итаәткар инсанлары күнаһ вә өлүмдән гуртармаг үчүн Мәсиһин өз һөјатыны гурбан верәрәк өдөдији фидјәдир (3б 49:7, 8; Мт 20:28; Еф 1:7).

ФИЛИШТ; ФИЛИШТЛИЛӘР (Бәзи мәнбәләрә әсасән, «филистимлиләр».) Исраилин чөнубундакы саһилбоју әрази вә оранын сакинләри. Крит адасындан ораја көчмүш өһали филиштлиләр, әрази исә Филишт адланырды. Давуд филиштлиләри мөғлуб етмишди, лакин онлар мүстәгил галмышдылар. Исраиллә даима әдавәтдә олублир (Чх 13:17; 1Иш 17:4; Ам 9:7). Б4 әлавәсинә бах.

ФИРОН Мисир һөкмдарларына верилән титул. МК-да чөми беш фиронун (Шиаг, Со, Тирһага, Нөһо, Хофра) ады чөкилир. Дикрөләринин, о чүмләдән Ибраһим, Муса вә Јусиф өһвалатында сөзүкөдән фиронларын ады јазылмајыб (Чх 15:4; Рм 9:17).

ФИТИЛ МАГГАШЫ Мүгәддәс чадырда вә мөбөддә ишләдилән гызыл вә ја мис аләт. Еһтимал ки, гајчывары формада олуб фитил кәсмәк үчүн истифаде едилирди (2Пд 25:14).

X

ХЕЈИРЛӘ ШӘРИ БИЛМӘ АҒАЧЫ Әдән бағында битән бир ағач. Аллаһ ону бир рәмз кими гојмушду. Бу ағач нөјин һагг, нөјин һаһаг олдуғуну төјин етмөк ихтијарынын Аллаһа мөхсуслуғуну билдирирди (Јр 2:9, 17).

ХЕСЕД Бу ибрани мөфһүму өзүнә мөһәббәт, өһдәлик, сөдагәт вә бағлылыг һиссләрини дахил едир. Чох вахт бу сөзлә Аллаһын инсанлара бөсләдији мөһәббәт тәсвир едилир. һәмчинин инсанлар арасындакы мүнәсибәтләрә аид ишләнир. Бу нәшрдә хөсөд сөзү мөһәббәт кими төрчүмә едилмиш,

лакин контекстдән вә дилин тәләбләр-риндән асылы олараг, бәзи һалларда хејирхалыг, јахшылыг, лүтф вә сәдагәт кими дә тәрчүмә едилмишдир.

ХӘДИМ (ХАЧӘ) Әсас мәнәсы ахталанмыш киши демәкдир. Хәдимләр, адәтән, сарајда һәрәмағасы олуруду. Бу сөз кениш мәнәда сарај мәмурларына (ахталанмамыш) да шамил едилдири. МК-да һиссләрни чиләвләјарә өзүнү бүтүнлүклә Аллаһа хидмәтә һәср едән адамлар үчүн дә мөчәзи мәнәда хәдим сөзү ишләдилиб (Әс 2:15; Мт 19:12, һа-шијәдә; һв 8:27, һашијәдә).

Һ

ҺАДЕС Бу јунан сөзүнүн ибрани гаршылығы *шеол* сөзүдүр. Мәтндә бөјүк һәрфлә «Мәзар» сөзү илә верилиб ки, ади гәбир дејил, үмүмбәшәр мәзар мәнәсында ишләндији билинсин. Бах: МӘ-ЗАР.

ҺАЗЫРЛЫГ КҮНҮ Шәнбә күнүндән габагкы күн. О күн јәһудиләр лазыми һазырлыг кәүрүдүләр. һазырлыг күнү мүасир тәғвимлә чүмә күнү күнәш ба-танда битирди вә шәнбә башлајырды. Јәһудиләрдә күн ахшамдан нөвбәти ахшама кими давам едирди (Мр 15:42; Лк 23:54).

ҺЕРМЕС Јунан аллаһы. Зевсин оғлу. Листра шәһәринин әһли бу аллаһы танрыларын мүждәчиси вә бәлағәт аллаһы сајдыгларындан орада мөчүзә кәстәрмиш һәвари Булусу һермес адландырды (һв 14:12).

ҺӘБӘШ Мисирдән чәнубда јерләшән әразидә мәскунлашан халгын ады. һәбәш өлкәсинә мүасир Мисирин чәнуб һиссәси вә мүасир Суданын шимал јарысы дахил иди. Бәзи һалларда ибрани сөзү «Куш» «һәбәш» кими тәрчүмә олунамшдур (Әс 1:1).

ҺӘЈАТ АҒАЧЫ Әдән бағында битән бир ағач. МК-да бу ағачын мејвәләринин хүсуси һәјатверичи гүввәјә малик олду-ғу дејилмир. һәјат ағачы сәдәчә Аллаһын ондан јемәјә ичәзә вердији кәсләрин әбәди һәјат алачағына бир зәманәт иди (Јр 2:9; 3:22).

ҺӘСР ЕТМӘ БАЈРАМЫ Јерусәлимдәки мәбәдин Антиох Епифан тәрәфиндән мурдарланмасындан сонра онун јени-

дән тәмизләниб пакланмасы шәрәфинә гејд едилән бајрам. Кислев ајынын 25-дә башланыб сәккиз күн давам едирди (Јһ 10:22).

ҺИГАЈОН Муסיги термини. Зәбур 9:16 ајәсиндә ишләнир вә орада ја чәнкдә чалынан алчаг тонлу интерлүдијаны, ја да дүшүндүрүчү паузаны билдирир.

ҺИН 3,67 л-ә бәрәбәр мајә өлчүсү. һәм өлчү габына, һәм дә онун тутумуна аид ишләнән сөздүр (Чх 29:40). Б14 әләвә-синә бах.

ҺИННОМ ВАДИСИ (Ибр. *кәһ-һинном*. «Чәһәннәм» сөзү дә бу ифадәдән өмәлә кәлмишдир.) Гәдим Јерусәлимдән чәнуб-гәрбдә јерләширди (Әр 7:31). Пејғәмбәрликдә бу јер һаггында чәсәдләрин атылдығы јер кими данышылыр (Әр 7:32; 19:6). һинном вадисиндә инсанларын вә ја һејванларын дири-дири јандырылдығына, јахуд онлара ишкәнчә верилдијинә һеч бир дәлил јохдур. Беләчә, һәмин јер инсан руһларынын аловда јаныб әбәди ишкәнчә чәкдији кәзәкөрүнмәз мөканын символу ола билмәз. Иса Мәсиһ вә онун ардычыллары һинном вадиси ифадәсини «икинчи өлүмүн», јәни әбәди мөһвин рәмзи олараг ишләдирди (Вһ 20:14; Мт 5:22; 10:28).

НИРОД Романын тәјинаты илә јәһудиләри идарә етмиш сүлаләнин ады. Бөјүк һирод Јерусәлимдәки мәбәди бәрпа етмәклә вә балача Исаны мөһв етмәк үчүн бүтүн оғлан ушагларынын гәтлини әмр етмәклә танынмышдыр (Мт 2:16; Лк 1:5). Онун оғулары һирод Археләј вә һирод Антипа аталарынын һакимийјәти алтында олан әразинин мүәјјән һиссәләри үзәриндә башчы гојулмушду (Мт 2:22). Тетрарх олуб, амма даһа чох падшаһ кими танынан Антипанын һакимийјәти Мәсиһин јердәки үч ил јарымлыг хидмәтини вә һәвариләрин ишләри 12-чи фәсилдә тәсвир олунад һадисәләрә кими сүрән дөврү әһатә етмишди (Мр 6:14–17; Лк 3:1, 19, 20; 13:31, 32; 23:6–15; һв 4:27; 13:1). Бундан сонра Бөјүк һиродун нөвәси I һирод Агриппа гыса мүддәт һакимийјәтдә галдыгдан сонра Аллаһын мөләји тәрәфиндән өлдүрүлмүшдү (һв 12:1–6, 18–23). Онун јеринә оғлу II һирод Агриппа кәлмиш

вә йөһудиләрин Ромаја гаршы үсҗанына гәдәр һакимијет сүрмүшдү (Һв 23:35; 25:13, 22–27; 26:1, 2, 19–32).

НИРОДУН АРДЫЧЫЛЛАРЫ Ниродчулар кими дә таныырдылар. Романын чанишинләри олан Ниродларын јеритдији сijasәти дестәкләјән дөвләтчи партија. Чох еһтимал ки, саддукиләрден бәзиләри бу партијаја мәнсуб иди. Ниродчулар фәрисиләрлә әлбир олуб Мәсиһә мұхалиф олмушдулар (Мр 3:6).

НОМЕР Әлчү ваһиди. Кор өлчүсү илә ејни олуб 220 литрлик габын тутумуна бәрабәрдир. Бат өлчүсү әсасында һесаблинамышдыр (Лв 27:16). Б14 әләвәсинә бах.

НӨКМ КҮНҮ Аллаһын халглары, гурумлары, үмумијәтлә бәшәријәти һесаба чәкдији күн, јахуд дөвр. һөкм күнү кимләр үчүнсә лајиг олдуғу өлүм күнү, кимләр үчүнсә хилас олуб әбәди һәјата говушмаг имканыдыр. Иса Мәсиһ вә һөвариләри билдирмишләр ки, кәләчәкдә һәм өлүләрин, һәм дә дириләрин мұһакимә едилчәји «һөкм күнү» олачаг (Мт 12:36).

НӨКМДАР ӘСАСЫ Падшаһын һакимијәт рәмзи олараг әлиндә тутдуғу чубуг (Јр 49:10; Иб 1:8).

ҺУРИБ; ҺУРИБ ДАҒЫ Сина дағынын әтрафында олан дағлыг бөлкә. Сина дағынын дикәр ады (Чх 3:1; Гн 5:2). Б3 әләвәсинә бах.

ҺҮЗУР Инчилдә бәзи јерләрдә Иса Мәсиһин падшаһ гисминдә кәзәкөрүнмәз һүзуруну билдирир. Бу һүзур Иса Мәсиһин сәмави Падшаһлыгда тахта чыхдығы вахтдан башлајыб ахырзаманда, јәни сон күнләрини јашајан бу дөврдә дә давам едир. Мәсиһин һүзуру ғысамүддәтли дејил, мүәјјән бир дөврү әһатә едир (Мт 24:3).

ҺҮЗУР ЧАДЫРЫ Бу ифадә һәм Мусанын чадырына, һәм дә Мүгәддәс чадыра аид ишләнир (Чх 33:7; 39:32).

ҺҮЗУР ЧӨРӘЈИ һүзур чадырынын вә мөбәдин «Мүгәддәс јер» адланан отағында, масанын үстүндә ики галагда дүзүлән, Аллаһа тәгдим олуна он ики чөрәк. һәмчинин «үст-үстә гојулан чөрәкләр» вә «тәгдим чөрәкләри» адланыр. Бу чөрәкләр һәр шәнбә күнү тәзә-

ләнирди. Көһнә чөрәкләри јалныз каһинләр јејә биләрди (2См 2:4; Мт 12:4; Чх 25:30; Лв 24:5–9; Иб 9:2). Б5 әләвәсинә бах.

Ч

ЧАРДАГЛАР БАЈРАМЫ Дикәр ады: Мәһсул јығымы бајрамы. Мәһсул мөвсүмүнүн сонунда, етаним ајынын 15-дән 21-дәк кечирилирди. Исраил халгы үчүн Јеһова Аллаһын вердији рузи-бәрәкәтә көрә шәнлик вә шүқран вахты иди. Бајрам күнләриндә чамаат чардагларда јашајырды ки, бу да онла-ра Мисирдән чыхдыглары вахты хатырладырды. Дикәр ики бајрамда олдуғу кими, бу бајрамы да гејд етмәк үчүн бүтүн кишиләрдән Јерусәлимә кетмәк тәләб олуурду (Лв 23:34; Үз 3:4).

ЧОБАН Гојун-кечи сүрүсүнү отаран, күдән адам. Мүгәддәс Јазыларда чобан сөзү һәм дә мөчази мөнада ишләнир. Јеһова Аллаһын өз бәндәләринә кәстәрдији гајғыны ифадә етмәк үчүн чобан тәшбәһиндән истифадә олуур. Иса Мәсиһ чәкдији бир мәсәлдә өзүнү «јахшы чобан» адландырмышды. Чобан сөзү һәмчинин исраиллиләрин һакимләринә вә рәһбәрләринә аид дә ишләдилир. Онларын сырасында јахшылары вә писләри олурду (Зб 23:1, 2; Әр 2:8, 3:15; Јһ 10:11).

ЧУЛ Габа парча. Адәтән гара рәнкли кечинин ғылындан тохунурду. Онда тахыл дашымаг үчүн кисә вә ја чанта һазырланырды. Јас тутан адам чула бүрүнүрдү (Јр 37:34; Лк 10:13).

Ч

ЧӨННӘТ Фүсункар бағ. Чәннәт бағы олан Әдени илк инсан чүтлүјү үчүн Јеһова Аллаһ Өзү јаратмышды. Иса Мәсиһин јанында ишкәнчә дирәјиндән асылмыш чинајәтқара дедији сөзләрдән ајдын олур ки, јер үзү чәннәт олачаг. Көрүнүр, 2 Коринфлиләрә 12:4 ајәсиндә ады чөкилә чәннәт сөзү кәләчәк Чәннәтә ишарә едир. Вөһј 2:7 ајәсиндә исә сөһбәт көјдәки чәннәтдән кедир (Нф 4:13; Лк 23:43).

ЧИНДАРЛЫГ Бу инанча көрә, инсан өләндән сонра руһу јашајыр вә дириләрлә рабитә јарадыр, хүсусилә дә

онларын тэсиринэ һэссас олан адам васитэсилэ. Чиндарлыг кими төрчүмэ олунан јунан сөзү *фармакиа* наркотик гәбул етмэк мәнасыны дашыјыр. Белә ки, гәдимдә фала бахмаг үчүн руһлара мүрачјет едөндә наркотикдән истифадә едирдиләр (Гт 5:20; Вһ 21:8).

ЧИНЛЭР МК-а көрә, фөвгәлбәшәр күчә малик, көзәкөрүнмәз шәр руһани варлыглар. Онлара Јарадылыш 6:2 әјәсиндә «Аллаһ оғуллары», Јәһуда 6 әјәсиндә «мәләк» дејилмәсиндән көрүнүр ки, јарананда шәр тәбиәтли олмајыблар. Бу мәләкләр Нуһ пејғәмбәрин дөврүндә Јеһова Аллаһын итаәтиндән чыхыб Шејтана гошулдулар вә беләчә, Аллаһын дүшмәнинә чеврилдиләр (Гн 32:17; Лк 8:30; һв 16:16; Јр 2:19).

ЧҮЗАМ Ағыр дәри хәстәлији. МК-да ишләнән бу сөз мүасир дөврдә мәлум олан чүзамла мәһдудлашмыр; о, евә вә палтара да дүшә биләрди (Лв 14:54; Лк 5:12).

Ш

ШВАТ Бабил сүркүнүндән сонра јәһуди дини тәғвиминдә он биринчә әјын, дүн-јөви тәғвимдә бешинчә әјын ады. Јанварын ортасындан февралын ортасына гәдәр давам едирди (Зк 1:7). Б15 әләвәсинә бах.

ШЕЈТАН Ибрани сөзүнүн мәнасы «әлејһдар» демәкдир. МК-ын јазылдығы орижинал дилләрдә мүәјјәнлик артикли илә ишләнөндә Аллаһын баш дүшмәни олан Иблисә аид едилир (Әј 1:6; Мт 4:10; Вһ 12:9).

ШЕКЕЛ Ибраниләрдә әсас чәки вә пул ваһиди. Чәкиси 11,4 г-а бәрабәрдир. «Мүгәддәс мөкан шекели» ифадәси, јәгин ки, чәкинин дөгиглијини, јахуд мүгәддәс мөкәнда сахланылан стандарт а јуғунлуғуну вурғулајырды. Еһтимал вар ки, ади шекелдән әләвә сарај шекели, јахуд сарајда сахланылан стандарт чәки дә олуб (Чх 30:13).

ШЕМИНИТ һәрфән «сәккизинчи» мәнасыны верән мусиги термини. Ола билсин, алчаг режистри вә ја тону билдирир. Аләтләрә аид ишләнөндә бас тонлу аләтләр, ифалара аид ишләнөндә исә мусигинин бөмдә чалынмасы вә бу тона мүвафиг охунмасы нәзәрдә туту-

лур (1См 15:21; Зб 6; 12, мүгәддимәләрдә).

ШЕОЛ Бу ибрани сөзүнүн јунан гаршылыгы *һадес* сөзүдүр. Мәтндә бөјүк һәрфлә «Мәзар» сөзү илә верилиб ки, ади гәбир дејил, үмумбәшәр мәзар мәнасында ишләндији билинсин (Јр 37:35; Зб 16:10; һв 2:31, һашијәләрдә). Бах: МЭЗАР.

ШӘНБӘ Бу сөзүн ибрани гаршылыгы «динчәлмәк», «дајанмаг» мәнасыны верир. Јәһуди һәфтәсинин једдинчи күнү (чүмә күнү күнәш батандан, шәнбә күнү күнәш батана кими давам едир). МК-да бајрам күнләриндән бәзиләри, һәмчинин 7-чи вә 50-чи иләр шәнбә адландырылыб. Шәнбә күнү мүгәддәс мөкәндакы каһинлик хидмәтиндән савајы һеч бир иш көрмәк олмазды. Шәнбә илиндә торпаг бечәрилмәмәли, ибраниләр сојдашларыны борч едәмәјә мәчбур етмәмәли иди. Төврат Ганунунда шәнбә илә бағлы гадағалар мөтәдил иди, лакин дин рәһбәрләри тәдричән онлара хејли әләвәләр етмишдиләр, белә ки, Иса Мәсһин заманында артыг бу төләбләр халгын чийиндә ағыр јүкә чеврилмишди (Чх 20:8; Лв 25:4; Лк 13:14–16; Кл 2:16).

ШӘРАБ ТӘГДИМӘСИ Дикәр төгдимәләрин јанында кәтирилик, гурбанкаһын үзәринә төкүлмәклә төгдим едилирди. һөвари Булус бу төгдимәдән тәшбәһ кими истифадә едәрәк иман гардашлары јолунда күчүнү әсиркәмәдијини көстәрирди (Сј 15:5; 7; Фп 2:17).

ШӘҺӘРӘ ГАЛХАРКӘН 120–134 мөз-мурларын мүгәддимәсиндә раст кәлинән ифадә. Бу ифадәнин мәнасына даир мүхтәлиф фикирләр мөвчуддур. Чохларынын фикринчә, исраиллиләр бу 15 мөзмуру илин әсас үч бајрамыны гәјд етмәк үчүн Јәһудийә дағларынын башында јерләшән Јерусәлимә галхаркән шур илә охујурдулар.

ШУКРАН ГУРБАНЫ Хејрхаһлыгы вә вердији рузи-бәрәкәтә көрә Аллаһа һәмд ифадәси олараг кәтирилән төгдимә. Мәрасим заманы гурбан кәтирилмиш һөванын әти, еләчә дә, һәм мајалы, һәм дә мајасыз чәрәк јејилирди. Эт гурбан кәтирилән күн јејилмәли иди (2См 29:31).

А элавәси

Мүгәддәс Китабын тәрчүмә принципләри	A1
Бу нәшрин хусусијјәтләри	A2
Мүгәддәс Китабын сәһиһлији барәдә	A3
Төвратда Аллаһын ады	A4
Инчилдә Аллаһын ады	A5
Схем: Јәһуда вә Израил падшаһлары вә пејғәмбәрләр	A6
Иса пејғәмбәрин һәјаты. Өсәс һадисәләр	A7

Мүгәддәс Китабын тәрчүмә принципләри

Мүгәддәс Китабын орижинал мәтнi гәдим ибрани, арами вә јунан дилләриндә гәләмә алыныб. Бу күн бу китаб бүтөвлүклә вә ја гисмән тәхминән 2600 дилә тәрчүмә олунуб. Аллах Кәламынын охучуларынын бөјүк әксәријјәти орижинал дилләри билмәдијиндән тәрчүмәдән асылыдырлар. Белә олан һалда, Мүгәддәс Китабы тәрчүмә едәркән мүәјјән принципләрә риәјәт едилмәлидир. Ашағыда садаланан принципләр әлиниздә тутдуғунуз тәрчүмәнин әсасыны тәшкил етмишдир.

Бәзиләринин зәннинчә, орижинал мәтнин мәнәсынын даһа дегиг баша дүшүлмәси үчүн мәтн сөзбәсәз, сәтирбәсәтир тәрчүмә олунмалыдыр. Лакин ашағыдакы амилләри нәзәрдән кечирсәк, кәрәчәјик ки, бу, һеч дә белә дејил.

- Ики елә дил јохдур ки, грамматикасы, лүғәти, чүмләләрин гурулма тәрзи там үст-үстә дүшсүн. Ибрани дили профессору С. Р. Драјвер јазмышдыр ки, дилләр тәкчә «көкүнә вә грамматикасына кәрә јох, һәм дә... фикирләрин ифадә услубуна кәрә фәргләнир». Фәргли дилләр фәргли тәфәккүрләр демәкдир. «Одур ки, мүхтәлиф дилләрин фикри ифадә етмә формасы мүхтәлифдир», — дејә профессор гәјд едир.
- Мүәсир дилләрин һеч бири гәдим ибрани, арами вә јунан дилләринин лүғәт вә грамматикасыны әкс етдирмәдијиндән сөзбәсәз тәрчүмә анлашылмаз олмагла јанашы, бәзән јанлыш мәнә да верә биләр.
- Сөзүн вә ја ифадәнин мәнәсы контекстдән асылы олараг дәјишә биләр.

Бәзи јерләрдә орижинал мәтнин һәрфи тәрчүмәси мүмкүн олур, лакин белә һалларда чох диггәтли олмаг лазымдыр.

Ашағыдакы мисаллардан көрүнүр ки, сөзбөсөз тәрчүмө мәнаны нечө тәһриф едө билөр:

- Мүгәддәс Жазыларда «јуху», «јухуја кетмәк» ифадәләри һәм јатмаға, һәм дә өлүмө аид ишләнир (Мәтта 28:13; һөвариләрин ишләри 7:60). Белә һалда, бу сөзләри өлүмлө бағлы контекстләрдә тәрчүмө едөндө «өлүм јухусуна кетмәк» кими ифадәләр ишләнсә, мүасир охучунун фикри јанлыш истигамәтә јөнәлмәјечәк (1 Коринфлиләрә 7:39; 1 Салоникилиләрә 4:13; 2 Бутрус 3:4).
- һөвари Булус Ефеслиләрә 4:14 әјәсиндә, һәрфән тәрчүмө едилсә, «инсанларын зәр ојнамасы» ифадәсини ишләдир. Бу гөдим идиом зәрлә адам алдатмаға ишарә едир. Әксәр дилләрдә бу ифадәнин һәрфи тәрчүмәси һеч бир мәнә вермәјечәк. Лакин «инсанларын фырылдағы» кими ифадә илә һөмин фикри даһа әјдын чатдырмаг олар.
- Ромалыларә 12:11 әјәсиндә һәрфи мәнәси «руһун гајнамасы» олан ифадә ишләнир. Азәрбајчанча бу гурулуш сахланылса, ифадәнин ичиндәки мәнә охучу үчүн мүөммалы галачаг. Буна көрә бу нәшрдә һөмин јер «руһла чошмаг» кими тәрчүмө олунуб.
- Иса пејғәмбәр «Дағусту вәз» ады илә танынан мөһшүр нитгиндә әдәтән «Руһән јохсуллар нә бәхтијардырлар!» кими тәрчүмө едилән ифадә ишләтмишдир (Мәтта 5:3, Инчил, Библија тәрчүмә институтунун нәшри, 1996). Лакин бу чүр һәрфи тәрчүмө нәтичәсиндә фикир гаранлыг галыр. Бәзи дилләрдә бу һәтта руһи хәстәлик, үрәкдә тәпәр олмама, гәтијјәтсизлик фикрини верә биләр. Һалбуки бурада Мәсиһ инсанларә әрәдирди ки, әсл хошбәхтлик маддијатда дејил, инсанын Аллаһа еһтијачы олдуғуну баша дүшмәсиндәдир (Лука 6:20). Бурада «Аллаһа еһтијачы олдуғуну дәрк едәнләр» варианты оријинал дилдәки ифадәнин мәнәсины даһа дәгиг верир (Мәтта 5:3).
- Гысганчлыг, пахыллыг кими тәрчүмө олунан ибрани сөзүнүн мәнәси Азәрбајжан дилиндәки сөзләрин мәнәсины ујғундур, јәни, јахын адамын вәфәсызлығына гәзәбләнмә, јахуд башгәсины һәсәд апарма фикрини верир (Мәсәлләр 6:34; Әшија 11:13). Бунула јанашы, һөмин ибрани сөзүнүн мүсбәт чаларлары да вар. Мәсәлән, Јеһова Аллаһын Өз

ΟΙΠΤΩΧΟΙ
ΤΩΠΝΕΥΜΑΤΙ

МӘТТА 5:3

Азәрбајчанча һәрфән:
«руһән јохсуллар»

Дашыдығы фикир:
«Аллаһа еһтијачы
олдуғуну дәрк
едәнләр»

халгынын гејрәтини чөкдији, онлардан там сәдагәт төлөб етдији јазылан јерләрде орижинал мәтндө бу ибрани сөзү ишләнир (Чыхыш 34:14; 2 Падшаһлар 19:31; Низгијал 5:13; Зәкәријә 8:2). Һәмчинин бу сөз садиг бәндәләрин Аллаһ-Тааланын вә Оунун дининин гејрәтини чөкмәләринә, Она шәрик гошулмасыны көтүрмәмәләринә аид дә ишләнир (Зәбур 69:9; 119:139; Сајлар 25:11).

- Ибраничә «әл» сөзү чүрбөчүр мәнәларда ишләнир вә контекстдән асылы олараг, «һакимијјәт», «сәхавәт» вә с. кими төрчүмә олуна биләр (2 Ишмуил 8:3; 1 Падшаһлар 10:13).

71

Ибрани *јад* сөзү, адәтән, «әл» кими төрчүмә олунса да, контекстдән асылы олараг, «һакимијјәт», «сәхавәт», «гүввә» вә бир сыра дикәр сөзләрлә верилә биләр

Јухарыдакы амилләри нәзәрә алараг, дејә биләрик ки, Мүгәддәс Китабы төрчүмә едәркән орижинал сөзү һәр јердә ејни сөзлә вермәк кифәјәт дејил. Төрчүмәчи орижинал мәтндәки фикирләри дүзкүн ифадә едән сөзләр тапмаға чалышмалыдыр. Мәтнин ајдын вә охунаглы олмасы үчүн чүмлә гурулушу да дилин грамматик гајдаларына ујғун олмалыдыр.

Дикәр төрәфдән, сәрбәстлијә вармагдан да гачмаг лазымдыр. Төрчүмәчи Мүгәддәс Китабдакы фикирләрә сәрбәст јанашыб онлары өз интерпретасијасына көрә јазарса, мәнаны тәһриф едә биләр. Белә ки, о, мәтни ја билдији кими јоза,

ја да мүһүм тәфәррүатлары бураха биләр. Дүздүр, сәрбәст төрчүмәләри охумаг даһа раһатдыр, лакин белә һалда орижинал мәтнин әсил мөғзи охучу үчүн кизли галыр.

Төрчүмәчинин дини бахышлары төрчүмәјә асанлыгла әләвә рәнк гата биләр. Мәсәлән, Мәтта 7:13 ајәсиндә дејилир: «Мөһвә апаран гапы енли»дир. Бәзи төрчүмәчиләр, ола билсин, дини бахышларын тәсири алтында јунан сөзүнүн әсл гаршылығы олан «мөһв» јох, «чөһәннәм» сөзүнү ишләдиләр.

Бундан әләвә, төрчүмәчи јадда сахламалыдыр ки, Мүгәддәс Китаб садә инсанларын — кәндлиләрин, чобанларын, балыгчыларын күндәлик һәјәтда ишләтдији дилдә јазылыб (Нәһәмја 8:8, 12; Һәвариләрин ишләри 4:13). Јахшы төрчүмә о төрчүмәдир ки, кимлијиндән асылы олмајараг, һәр бир сафгәбли инсан ону баша дүшсүн. Төрчүмәчи садә инсанларын аз-аз ишләтдији сөзләрә јох, ајдын, садә, дәрһал баша дүшүлән сөзләрә үстүнлүк вермәлидир.

Мүгөддөс Жазыларын гөдим элжамаларында Аллаһын Јеһова ады дөнө-дөнө ишлөнир, лакин бир сыра тәрчүмөчилөр өзлөрүнө рөва билиб бу ады өз тәрчүмөлөрүндө бурахмышлар (А4 элавөсинө бах). Бир чох тәрчүмөлөрдө Аллаһын ады «Рөбб» кими сөзлөрлө эвөз едилмиш, бөзилөрүндө исө үмумижөтлө Аллаһын ады олмасы фикри өрт-басдыр едилмишдир. Мөсөлөн, бөзи тәрчүмөлөрдө Јөһја 17-чи фөсилдө Иса Мөсиһин дуа сөзлөри белө верилиб: «Мөн Сөни онлара танытдым» (ајө 26), «Мөнө вердијин адамлара Сөни ачдым» (ајө 6). Лакин бу парчаларын дөгиг тәрчүмөси белө олмалыдыр: «Мөн Сөнин адыны онлара ачдым» вө «Мөнө вердијин адамлара Сөнин адыны ачдым».

Бу тәрчүмөнин эсасыны төшкил едөн «New World Translation» (бундан сонра «Јени Дүнја Тәрчүмөси») адлы инкилис дилиндөки тәрчүмөнин илк нөшринин мүгөддимөсиндө дејилир: «Төгдим етдијимиз нөшр Мүгөддөс Жазыларын сөрбөст тәрчүмөси дејил. Биз чалышмышыг ки, мөтни мүасир инкилис дилинин имкан вердији гөдөр һөрфи тәрчүмө едөк. Фикир думанлы галан һалларда һөрфиликдөн гачмышыг». Белөчө, тәрчүмө комитөси бу ишө таразлы мөвгедөн јанашмыш, орижинал мөтнин формаларыны горумагла јанашы, гөрибөликдөн вө фикри гаранлыг едөн ифадөлөрдөн гачмышдыр. Нөтичөдө Мүгөддөс Китабын охунаглы, ејни заманда сөһиһ тәрчүмөси өрсөјө көлмишдир. Белө ки, охучу илаһи вөһјин она дөгиг чатдырылдығындан там архајын ола билөр (1 Салоникилилөрө 2:13).

Етибарлы тәрчүмөдө:

- Аллаһын мүгөддөс адына өһтирамла јанашылыр, бу ад Мүгөддөс Жазыларда өз гануни јериндө ишлөнир (Мөтта 6:9).
- Аллаһын назил етдији хөбөр олдуғу кими, дөгиг чатдырылыр (2 Тимутијө 3:16).
- Орижинал мөтн тәрчүмө дилинин гурулушунун имкан вердији гөдөр һөрфи тәрчүмө олунур.
- һөрфи тәрчүмө фикри төһриф етдикдө вө ја ајдынлыға хөлөл көтирдикдө сөзүн вө ја ифадөнин дашыдығы мөна тәрчүмө едилир.
- Охучуну чөлб едөн төбии, асан баша дүшүлөн дилдөн истифадө едилир (Нөһөмја 8:8, 12).

Элиниздә тутдуғунуз бу нәшр инкилис дилиндә «New World Translation» адланан тәрчүмәјә әсасланыб. Илк өнчә сизә о тәрчүмәнин тарихи барәдә бир нечә кәлмә демәк истәјәрдик. Әввәлчә, 1950-чи илдә Инчилин тәрчүмәси ишыг үзү көрмүшдүр. 1961-чи илдә исә бүтөвлүклә Мүгәддәс Китабын тәрчүмәси чапа бурахылды. О вахтдан етибарән, орижинал дилләрдән дәгиг вә сәлис тәрчүмә олунмуш һәмин нәшрин әсасында Аллаһын Кәламы даһа 120 дилә чеврилмиш вә он милјонларла охучунун ихтијарына верилмишдир.

Бу нәшрин хусусијјәтләри:

Бу нәшрдә бир нечә нөв нашијәдән истифадә едилмишдир:

« Јахуд »	Ибрани, арами вә јунан мәтнинин үмүмән ејни мәнә верән алтернатив тәрчүмә варианты (Јарадылыш 1:2, «руһ» сөзүнә верилән нашијә; Јушә 1:8, «оху»).
« Дикәр вариант »	Мәтнин фәргли мәнә верән дикәр тәрчүмә варианты (Јарадылыш 21:6, «мәнимлә биркә күләчәк»; Зәкәријјә 14:21, «кәнани»).
« Һәрфән »	Ибрани, арами вә јунан дилиндән ифадәнин һәрфи тәрчүмәси, вә ја әсас мәнәси (Јарадылыш 3:15, «өвлад», Јарадылыш 6:9, «јеријирди»).
Изаһат	Адларын мәнәси (Јарадылыш 3:17, «Адем»; Чыхыш 15:23, «Мараһ»); өлчү ваһидләринин изаһаты (Јарадылыш 6:15, «гулач»); шәхс өвәзлијинин кимә вә ја нөјә аид олдуғуна изаһат (Јарадылыш 49:25, «о»); әлавәләрә вә ја лүғәтә јөнәлтмә (Јарадылыш 37:35, «Мәзар»; Мәтта 5:22, «һинном вадиси»).

Мүгәддәс Јазыларын мәтнинин ардынча «Китаблар һаггында мәлумат чөдвәли», «Сөзләр кәстәричиси» вә «Лүғәт» кәлир. Лүғәт охучуја Мүгәддәс Китабдакы мүәјјән сөз вә ифадәләрин һансы мәнәда ишләндијини изаһ едир. «А әлавәси»ндә нөвбәти мөвзулар јер алыр: «Мүгәддәс Китабын тәрчүмә принципләри», «Бу нәшрин хусусијјәтләри», «Мүгәддәс Китабын сәһиһлији барәдә»,

«Төвратда Аллаһын ады», «Инчилдө Аллаһын ады», «Схем: Јеһуда вә Исраил падшаһлары вә пејғәмбәрләр», «Иса пејғәмбәрин һәјаты. Өсас һадисәләр». «Б өләвәси»ндө Мүгәддәс Китаб арашдырмачылары үчүн хәритәләр, схемләр вә диқер фәјдалы мәлумат јерләшир.

Һәр китабын өввәлиндө фәсилләрин мәзмуну әјәләрлә бирликдә верилиб. Һәр сәһифәнин ортасындакы сүтунда чарпаз истинадлар кәтирилир. Бу истинадлар ошар фикирләрин олдуғу әјәләри кәстәрир.

АЗ

Мүгәддәс Китабын сәһиһлији барәдә

Мүгәддәс Китабын Назил Едәни вә Мүәллифи ејни заманда онун Горујаныдыр. О, пејғәмбәринә бу сөзү вәһј етмишдир:

«Аллаһымызын сөзү әбәди галар» (Өшија 40:8).

Бу сөzlәр доғрудур, бахмајараг ки, нә ибрани вә арами* дилләриндә јазылмыш Төвратын, нә дә јунан дилиндә јазылмыш Инчилин оријинал мәтнләри күнүмүзә гәдәр кәлиб чатмајыб. Белә олдугда, нечә әмин ола биләрик ки, бу күн мөвчуд олан Мүгәддәс Китаб Аллаһын назил етдији вәһјләрин оријиналыны әкс етдирир?

КӨЧҮРҮЧҮЛӘРИН РОЛУ

Төврата кәлдикдә, Јеһова Аллаһын тәсис етдији гәдим өнәнә јухарыдакы суала гисмән чаваб верир. Аллах-Таала Мүгәддәс Јазыларын үзүнү көчүрмәји Өзү бүјурмушду#.

* Бундан сонра садәчә «ибрани» кими истинад едиләчәк.

Өлјазмаларын көчүрүлмәсинә сәбәбләрдән бири о иди ки, јазы үчүн истифаде олунан материал тез хараб олурду.

Мәселән, Исраил падшаһлары Төврат Ганунун үзүнү көчүрүб өзлери үчүн шәхси нүсхә һазырламалы идиләр (Ганунун тәкраны 17:18). Бундан әләвә, Аллаһ Төвраты горумаг вә халга өјрәтмәк ишини лавилиләрә (Аллаһын хидмәт үчүн ајырдығы нәсил) тапшырмышды (Ганунун тәкраны 31:26; Нәһәмја 8:7). Јәһудиләр Бабилә сүркүн едиләндән сонра көчүрүчүләр, јахуд мирзәләр синфи (*соферимләр*) мејдана чыхды (Үзејир 7:6, нашијәдә). Заман кечдикчә бу мирзәләр ибраничә јазылмыш 39 китабын чохсајлы нүсхәләрини тәртиб етмишдиләр.

Јүзилликләр боју мирзәләр бу китаблары сон дәрәчә дөғигликлә көчүрмүшләр. Орта әсрләрдә һәмин әнәнәни масоретләр адланан јәһуди мирзәләри давам етдирдиләр. Бүтүн китаблары дахил едән ән әски масорет әлјазмасы ерамызын 1008/1009-чу илләринә аид олан Ленинград кодексидир. XX әсрин орталарында «Өлү дәниз әлјазмалары» арасында тәхминән 220 әлјазма вә фрагмент ашкар олунамшдур. Бу јазылар Ленинград кодексиндән ән азы мин ил гәдимдир. Өлү дәниз әлјазмаларыны Ленинград кодекси илә тутушдурдугда чох мүнһүм бир фактын шаһиди олуруг: Өлү дәниз әлјазмаларында бәзи сөз фәрғләри тапылса да, бунларын мәтнин мөғзинә тәсири јохдур.

Бәс 27 һиссәдән ибарәт олан Инчил барәдә нә демәк олар? Бу јазылары Иса Мәсиһин һәвариләри вә бир нечә дикәр ардычылы гәләмә алмышлар. Јәһуди мирзәләринин әнәнәсини давам етдирәрәк илк мәсиһиләр бу јазыларын үзүнү көчүрүб чохалдырдылар (Колослулара 4:16). Рома императору Диоклетиан вә дикәр шәхсләр бүтүн мәсиһи јазыларыны мәһв етмәјә чәһд етсәләр дә, минләрлә әлјазма вә фрагмент саламат галараг бу күнә кәлиб чатмышдыр.

Мәсиһи јазылары һәм дә башга дилләрә тәрчүмә едилирди. Мүгәддәс Јазыларын еркән тәрчүмәләринин сырасына арами, күрчү, һәбәш, копт вә латын дилинә едилмиш тәрчүмәләр дахилдир.

ТӘРЧҮМӘ ҮЧҮН ӘСАС КӨТҮРҮЛМҮШ ИБРАНИ ВӘ ЈУНАН МӘТНЛӘРИ

Гәдим әлјазмаларын арасында мүйәжјән сөз фәрғләри мөвчуддур. Белә исә Мүгәддәс Јазыларын орижинал мәтниндә нә јазылдығыны нечә мүйәжјән етмәк олар?

Буну бир әјани мисал үзәриндә көстөрмәк олар. Тутар ки, мүйәллим јүз шакирдә китабдан бир фәсли көчүрмәји

тапшырыр. Сонрадан һәммин фәслин мәтни итсә дә, јүз сурәти тутушдурараг орижинал мәтни мүәјјән етмәк олар. Шакирдләр мәтни көчүрәркән сәһвләр етмиш олсалар да, һамысынын ејни сәһви бурахмасы еһтималы, демәк олар ки, сыфыра бәрабәрдир. Ејнилә, бу күн мүтәхәссисләр Мүгәддәс Китабын мүхтәлиф һиссәләринин минләрлә гәдим әлјазмасыны тутушдурмагла көчүрүчүләрин бурахдығы сәһвләри тапыб орижинал мәтни мүәјјән едә билирләр.

Мүгәддәс Китабын орижинал мәтниндәки фикирләрин бизим дөврә сәһиһ кәлиб чатмасына нә дәрәчәдә әмин ола биләрик? Алим Уилјам Грин Төвратын мәтни илә бағлы белә шәрһ вермишдир: «Гәтијјәтлә дејә биләрик ки, һеч бир башга гәдим әсәр бу дәрәчәдә дәгигликлә бизә кәлиб чатмамышдыр». Инчил (Әһди-Чәдид кими дә таныныр) барәдә Мүгәддәс Китаб үзрә мүтәхәссис Ф. Ф. Брјус јазмышдыр: «Әһди-Чәдид мәтнләринин сәһиһлијини тәсдиг едән дәлилләр бир чох классик јазарларын әсәрләрини тәсдигләјән дәлилләрдән гат-гат күчлүдүр, һәрчәнд һәммин әсәрләрин сәһиһлијини шүбһәјә алмаг һеч кимин ағлына да кәлмәз». О һәмчинин гејд етмишдир: «Әкәр Әһди-Чәдид дүнјәви сәнәдләр топлусу олсајды, онлар бүтүн мүтәхәссисләр тәрәфиндән бирмәналы олараг сәһиһ кими гижмәтләндириләрди».

«Гәтијјәтлә дејә биләрик ки, һеч бир башга гәдим әсәр бизә бу дәрәчәдә дәгигликлә кәлиб чатмамышдыр»

Ибрани мәтни: Төвратын инкилис дилиндәки «Јени Дүнја Тәрчүмәси» (1953—1960) Рудолф Киттел тәрәфиндән тәртиб едилмиш «Biblia Hebraica»ја әсасланыр. О вахтдан ибрани мәтнинин «Biblia Hebraica Stuttgartensia» вә «Biblia Hebraica Quinta» адланан јенидән бахылмыш вариантлары чыхмышдыр. Бу јени нәшрләрдә Өлү дәниз әлјазмалары вә диқәр гәдим әлјазмаларын тәдгигат нәтичәләри дә јер алмышдыр. Һәммин елми ишләрин әсас мәтнини Ленинград кодекси тәшкил едир. Һашијәләрдә исә диқәр мәнбәләрә әсасланан мүгајисәләр верилмишдир. Бу мәнбәләрә ашағыдакылар дахилдир: «Samaritan Pentateuch» (Сәмәријә Төвраты), «Dead Sea Scrolls» (Өлү дәниз әлјазмалары), «Greek Septuagint» (Јунан Септуагинтасы), «Aramaic Targums» (Арами таргумлары), «Latin Vulgate» (Латын

Өлү дөңиз элжамалары арасында тапылан Өшија пејғәмбәрин китабы, 40-чы фәсил (б.е.э. 125—100-чү илләрә аид едилир)

Тәхминән мин ил сонрақы дөврә аид олан ибрани элжамаларыјла тушдурдугда әсасән сөзләрин јазылышында әһәмийјәтсиз фәргләр үзә чыхмышдыр



Чох мүһүм ибрани масорет элжамасы олан һәләб кодекси (тәх. 930-чу ил), Өшија пејғәмбәрин китабы, 40-чы фәсил



Вулгатасы), «Syriac Peshitta» (Сурија Пешиттасы). «Јени Дүнја Төрчүмөси»нин ахырынчы нәшри һазырланаркөн һәм «Biblia Hebraica Stuttgartensia», һәм дә «Biblia Hebraica Quinta»ја мүрачиәт олунуб.

Јунан мәтни: XIX әсрин сонларында алимләр Б. Ф. Весткот вә Ф. Ч. А. Норт о вахт әлдә олан әлјазмалар вә фрагментләри тутушдурараг, онларын фикринчә, јунан мәтнинин орижиналыны ән јахшы шәкилдә әкс етдирән нүмунә һазырламышлар. XX әсрин орталарында Јени Дүнја Төрчүмөси Комитәси һәмин мәтни әсас кими кәтүрмүшдү. Комитә һәмчинин ерамызын икинчи вә үчүнчү әсрләринә аид диқәр еркән папирус сәнәдләрә дә мүрачиәт етмишди. һәмин вахтдан бу јана јени папирус сәнәдләр ортаја чыхмышдыр. Бундан әлавә, алимләр Нестле вә Аланд тәрәфиндән һазырланан, һәмчинин Бирләшмиш Библија Чәмијјәтләри тәрәфиндән тәртиб олунан Инчил мәтнинин нүмунәләриндә јени елми тәдгигатлар ишыг үзү кәрмүшдүр. Бу тәдгигатларын нәтичәләринин бәзиләри «Јени Дүнја Төрчүмөси»нин сон нәшриндә (2013) өз әксини тапыр.

Һәмин нүмунә мәтнләриндән ајдын олур ки, көһнә төрчүмәләрдә (мәс. «King James Version») јер алан бәзи Инчил ајәләри әслиндә Аллаһын назил етдији оригинал мәтндә олмамышдыр, сонрадан бәзи кәчүрүчүләр тәрәфиндән әлавә едилмишди. Лакин XVI әсрдән башлајараг, әксәр төрчүмәләрдә мәтни ајәләрә бөлмә системи гәбул едилдијиндән һәмин ајәләр мәтнә дахил едилмәјәндә рөгәм јазылып, ајәнин јери исә бош галыр. Бунлар нөвбәти ајәләрдир: Мәтта 17:21; 18:11; 23:14; Марк 7:16; 9:44, 46; 11:26; 15:28; Лука 17:36; 23:17; Јәһја 5:4; һөвариләрин ишләри 8:37; 15:34; 24:7; 28:29; Ромалылар 16:24. Бу нәшрдә һәмин бурахылмыш ајәләр һашијә илә кәстәрилир.

Маркын јаздығы мүждәнин 16-чы фәслинин узун (9—20 ајәләри) вә гыса јекунуна, һабелә Јәһја 7:53—8:11 ајәләриндәки мәтнә кәлинчә, бәлли олур ки, бу ајәләр оригинал мәтнә дахил олмамышды. Бу сәбәбдән һәмин гондарма мәтн бу төрчүмәдә әкс олунмајыб.

Бундан әлавә, инкилис дилиндә чыхан «Јени Дүнја Төрчүмөси»нин сон нәшриндә мүтәхәссисләрин фикринчә, оригинал мәтни даһа дүзкүн әкс етдирән варианта ујғун олараг, бәзи ајәләрдә дүзәлишләр едилиб. Мәсәлән, бәзи әлјазмалара әсасән, Мәтта 7:13 ајәси бу чүр охунур: «Дар

гапыдан кирин, чүнки мөһвө апаран гапы енли, јол исө кенишдир». Өввөлки нәшрлөрдө һәмин ајәдө «гапы» сөзү јазылмамышды. Лакин әлјазмаларын үзәриндө апарылан сон тәдгигатлар «гапы» сөзүнүн орижинал мөтндө јер алдығы гәнаәтинә кәлмөјә әсас вериб. Белә ки, һәмин сөз сон нәшрә дахил едилмишдир. Бу гәбилдөн олан кичик дәјишикликләр бир сыра дикөр ајәлөрдө дә јер алмышдыр. Амма онларын Мүгәддәс Китабын үмуми мәғзинә һеч бир тәсири олмамышдыр.

2 Коринфлиләрә
4:13—5:4 ајәләринин
мөтни јазылмыш
папирус әлјазма
(тәх. 200-чү ил)



Төвратда Аллаһын ады

Дөрд ибрани һәрфиндән (דָּוָד) ибарәт олан Аллаһын ады Төвратда тәхминән 7000 дөфә жазылыб. Тетраграмматон адланан бу дөрд һәрф бу тәрчүмәдә «Јеһова» кими верилиб. Аллаһын ады Мүгәддәс Китабдакы дикәр адлар сырасында ән чох ишләнән аддыр. Кәламы гәләмә алан инсанлар Аллаһа «Гүдрәт Саһиби», «Һагг-Таала», «Рәбб» кими чохсајлы *тәсвири* ад вә сифәтләр аид етмишләр. Лакин тетраграмматон Аллаһы танытмаг үчүн онларын истифадә етдији јеканә *шәхси* аддыр.

Јеһова Аллаһын ады Мүгәддәс Китабда Онун Өз һөкмү илә жазылмышдыр. Мәсәлән, Јуил пејғәмбәр вәһј алмышды: «Јеһованын адыны чағыран һәр кәс гуртулачаг» (Јуил 2:32). Аллаһ башга бир бөндәсинә јаздырмышды: «Гој инсанлар билсин ки, ады Јеһова олан Сән, дүнјада төк Сән учасан» (Зәбур 83:18). Гејд едәк ки, төкчә Зәбур китабында Аллаһын ады тәхминән 700 дөфә ишләнир. (Зәбур поетик китабдыр. Аллаһын халгы орадакы мәзмурлары нәғмә вә шеир кими сөјләјирди.) Бәс нә үчүн бир сыра тәрчүмәләрдә Аллаһын адына раст кәлимир? Аллаһын ады һансы мәнаны дашыјыр?

Нә үчүн Мүгәддәс Китабын бир чох тәрчүмәләриндә Аллаһын ады жазылмамышдыр? Сәбәбләр мүхтәлифдир. Бәзи тәрчүмәчиләрин мөвгеји беләдир ки, Уча Аллаһын ада еһтијачы јохдур. Дикәрләринә, көрүнүр, јәһуди әнәнәси тәсир етмишдир. Белә ки, јәһудиләр Аллаһын адына хәләл кәтирмәкдән горхараг ону ишләтмәкдән чәкинирләр. Бир башгалары исе дүшүнүр ки, илаһи адын дөғиг теләффүзү мәлум олмадығындан, онун јеринә «Аллаһ» вә «Рәбб» кими мөфһумлары ишләтмәк даһа дүзкүндүр. Лакин бу чүр мүлаһизәләри әсассыз һесаб етмәк олар. Нијә?

אֱלֹהֵינוּ

Гәдим ибрани һәрфләрилә жазылмыш Аллаһын ады.
Бабил сүркүнүндән әввәлки дөвр

יהוה

Ибрани һәрфләрилә жазылмыш Аллаһын ады.
Бабил сүркүнүндән сонракы дөвр

וְהָיָה שֶׁכֵּן לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן
לְשֵׁלֶם וְשֶׁן לְפָנֶיךָ כִּי לְשֵׁלֶם וְשֶׁן

Зәбур китабындан парча; Өлү дөңиз әлјазмалары. Ерамызын I әсринин биринчи жарысы. Парчадакы мәтн Бабил сүркүнүндөн сонракы һәрф үслубундадыр. Тетраграмматон исә гөдим ибрани һәрфлөрилө јазылыб

- Уча Аллаһын ада еһтијачы олмадығыны сәбәб кәтирәнләр нәзәрден гачырырлар ки, Онун ады Мүгәддәс Јазыларын гәдим әлјазмаларында (Мәсиһдән әввәлки дөврә аид оланлар да дахил олмагла) ишләнир. Јухарыда гејд етдијимиз кими, Аллаһ-Таала Өз Кәламында бу ады тәхминән 7000 дәфә јаздырмышдыр. Бундан белә гәнаәтә кәлирик ки, О, бизим бу ады һәм билмәјимизи, һәм дә ишләтмәјимизи истәјир.
- Јәһуди әнәнәсинә һәрмәтдән ирәли кәләрәк, Аллаһын адыны јазмајан тәрчүмәчиләр мүһүм бир мәгамы нәзәрә алмырлар. Белә ки, бәзи јәһуди мирзәләри бу ады төләффүз етмәкдән имтина етсәләр дә, көчүрдүкләри нүсхәләрдән ону чыхармамышлар. Өлү дәниз јахынлығында, Кумранда тапылан гәдим әлјазмаларда илаһи ада бир чох јерләрдә раст кәлинир. Бәзи тәрчүмәчиләр «РӘББ» сөзүнү бөјүк һәрфләрлә јазараг илаһи адын орижинал мәтндә олдуғуна ишарә едирләр. Лакин суал ачыг олараг галыр: нә үчүн орижинал мәтндә адын мин дөфәләрлә јазылдығыны етираф едән бу тәрчүмәчиләр Мүгәддәс Китабдан бу ады чыхармаға чәсарәт едибләр? Көрәсән, онлара бу ихтијары ким вериб? Бу суалын чавабыны јалныз онларын әзләри билир.
- Аллаһын адынын төләффүзүнүн дәгиг мәлум олмадығына көрә ону истифадә етмәјин әлејһдарлары дијәр төрәфдән Иса адыны төрәддүдсүз ишләдирләр. Һалбуки бу күн бу ады әксәр мәсиһиләр биринчи әсрдәки шакирдләрдән фәргли төләффүз едирләр. Иса пејғәмбәрин јәһудиләрдән олан давамчылары онун адыны, чох күман ки, *Јешуа* кими, Мәсиһ ләгәбини исә *Машијах* кими төләффүз едирдиләр. Јунандилли ар-дычыллар *Јесус Христос*, латындил-лиләр исә *Јесус Христус* дејирдиләр. Бу кәстәрир ки, биринчи әсрдә мәсиһиләр үчүн бу адын доғма дилләриндә гәбул олунмуш формасыны ишләтмәк тамамилә мөгбул сајылырды. Унутмајаг ки, Иса Мәсиһин адынын јунанча тәрчүмәси Мүгәддәс Китаба мәнз Аллаһын илһамы илә јазылмышдыр. Бу мүлаһизәни әсас кәтүрәрәк, бу тәрчүмәнин мүәллифләри Аллаһын адынын «Јеһова» формасыны ишләтмәји мөгбул билмишләр, бахмајараг ки, бу форма гәдим ибрани төләффүзүнү там әкс етдирмәјә биләр.

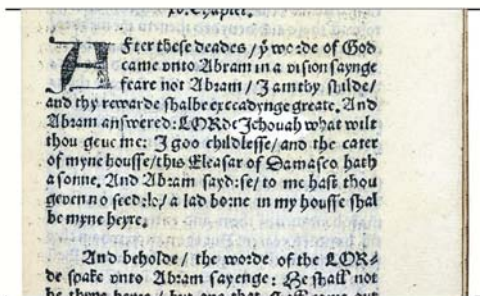
תְּהָא תְּהָא

Тетраграмматон,
JhVh — «олмасына
сәбәб олур»

תְּהָא תְּהָא

hVh фели —
«олмаг»

Жарадылыш 15:2
ајесиндә Аллаһын ады.
Төврат, Уилјам
Тиндалын тәрчүмәси,
1530-чу ил



Нә үчүн Аллаһын адынын дәгиг төләффүзү мәлум дејил?

Дөрд һәрфдән ибарәт олан тетраграмматон **יהוה** Азәрбајчан дилиндә **JhVh** самитләри илә верилир. Гәдим ибрани дилиндә саитләр јазылмадығындан тетраграмматон да саитсиз јазылырды. Гәдимдә ибрани дилинин дашыјычылары мәтни охујанда һансы саитләри төләффүз етмәји јахшы билирдиләр.

Төвратын јазылмасындан тәхминән мин ил сонра јәһуди алимләри мәтндә һансы саитләри төләффүз етмәји көстөрмәк үчүн ишарәләр системи ичад едирләр. Артыг о дөврдә јәһудиләр арасында илаһи ады дилә кәтирмәјин һарам олмасы мөвһуматы кениш јайылмышды, белә ки, онлар Аллаһын ады әвезинә башга сөзләри ишләдирдиләр. Көрүнүр ки, онлар тетраграмматону јазанда дөрд самит һәрф үчүн ишләтдикләри *альтернатив сөзләрин* саит ишарәләрини әлавә едиб јазырдылар. Бу чүр әлјазмалардан адын ибрани дилиндәки әсл төләффүзүнү мүйәјән етмәк чох четиндир. Бәзиләринин фикринчә, бу ад Јаһвә кими төләффүз олунмалыдыр. Дикәрләри башга вариантлар ирәли сүрүрләр. Өлү дөниз әлјазмалары арасында Лавилиләр китабынын јунанча тәрчүмәси јазылмыш бир парчада Аллаһын ады *Јао* кими транслитерасија олунуб. Бундан башга, гәдим јунан јазычылары адын *Јае*, *Јабә* вә *Јаоуе* төләффүз формаларыны да тәклиф етмишләр. Лакин бу мәсәләдә догматикликдән чәкинмәјимиз дүзкүн оларды. Факт одур ки, гәдим вахтларда ибадәтчиләрин илаһи ады нечә төләффүз етдикләри бизә мәлум дејил (Жарадылыш 13:4; Чыхыш 3:15). Мәлум олан одур ки, Аллаһ-Таала ибадәтчиләринә хитаб едәркән Өз адыны чәкир, онлар да Ону бу адла чағырыр вә күндәлик һәјатда бу ады сәрбөст ишләдирдиләр (Чыхыш 6:2; 1 Падшаһлар 8:23; Зәбур 99:9).

Јеһова адынын мәнасы нәдир? Ибрани дилиндә бу ад «олмаг» фелиндән әмәлә кәлиб вә бир сыра алимләрин гәнаәтинә кәрә, һәмин фелин ичбар нөвүнү әкс етдирир. Јени Дүнја Тәрчүмәси Комитәсинин нәзәринчә, тетраграмматон «олмасына сәбәб олур» мәнасына кәлир, лакин бу барәдә алимләрин фикри мүхтәлиф олдуғундан комитә бу мөвгеји гәти олараг ирәли сүрмүр. Бунунла белә, Јеһова Аллаһын Улу Јарадан вә Өз мөгсәдинин ичрачысы олдуғу нәзәрә алынса, адын бу чүр ачыгланмасы там аглабатан вә мүнасибдир. Чүнки чанлы-чансыз, шүүрлу-шүүрсуз нә варса, һәр шеји вар едән дә, Өз һөкм вә истәјини һәјата кечирән дә мәнз Одур.

Јеһова адынын мәнасы Чыхыш 3:14 ајәсиндә «Ким Истәсәм, Олачағам» ифадәсиндә ишләнән ејникөклү феллә мөһдудлашмыр. Бу ифадә өз-өзлүјүндә адын мәнасыны там ачмыр, садәчә Аллаһын бир хүсусијјәтини бизә чатдырыр. Јәни Аллаһ-Таала Өз мөгсәдини һәјата кечирмәк үчүн һәр дөфә мүвафиг сифәтләрдә чыхыш едир. Дүздүр, Аллаһын адынын мәнасы өзүнә бу фикри дә дахил едә биләр, лакин тәкчә бунунла мөһдудлашмыр. Мәнаја һәмчинин бу фикир дә дахилдир ки, Аллаһ-Таала Өз хилгәти илә вә мөгсәдинин һәјата кечмәси илә әлагәдар лазыми шејләрин олмасына сәбәб олур.

A5

Инчилдә Аллаһын ады

Мүгәддәс Китаб үзрә алимләр етираф едирләр ки, Аллаһын адыны ифадә едән тетраграмматон (יהוה) Төвратын орижинал мәтниндә тәхминән 7000 дөфә ишләнир. Лакин чохлаы белә дүшүнүр ки, Инчилин орижинал мәтниндә бу ад ишләнмәмишди. Бу сәбәбдән Инчилин («Әһди-Чәдид») мүасир тәрчүмәләринин әксәријјәтиндә Јеһова ады ишләнмир. Һәтта тетраграмматонун јазылдығы Төврат ситатларыны тәрчүмә едәндә дә әксәр Инчил тәрчүмәчиләри Аллаһын адынын әвәзинә «Рәбб» сөзүнү ишләдирләр.

Бу тәрчүмә һәммин өнәнәни изләмир, Инчилдә Јеһова адыны 237 дөфә ишләдир. Бу ады ишләтмәји гәрара алан тәрчүмәчиләр ики мүһүм амили әсас кәтүрмүшләр: 1) Бу күн

мөвчуд олан Инчил әлжамалары орижиналын өзү дежил. Әлимиздә олан минләрлә әлжамаларын әксәријјәти орижинал әлжамаларын јазылдығы вахтдан ән азы ики әср сонра јазылмышдыр. 2) Артыг о вахт әлжамаларын үзүнү көчүрәнләр ја тетраграмматону јунанчадан «Рәбб» мәнәсыны верән *Кириос* сөзү илә әвөз етмиш, ја да белә дәјишиклијә мәрүз галмыш әлжамаларын үзүнү көчүрмүшләр.

Јени Дүнја Тәрчүмәси Комитәси белә гәнаәтә кәлмишдир ки, тетраграмматонун Инчилин орижинал әлжамаларында олмасына санбаллы сүбутлар вар. Белә гәрар ашағыдакы дәлилләрден доғур:

- **Иса Мәсиһин вә һөвариләринин јашадығы дөврдә мөвчуд олан Төвратын нүсхәләриндә бүтүн мәтн боју тетраграмматон ишләнирди.** Әввәлләр дә демәк олар ки, бу факт мүбаһисә доғурмурду. Лакин Кумранда Төвратын биринчи әсрә аид олан әлжамалары тапыландан сонра буна һеч бир шүбһә јери галмады.
- **Иса Мәсиһин вә һөвариләринин јашадығы дөврдә Төвратын јунан дилиндәки тәрчүмәләриндә тетраграмматон јазылырды.** Әсрләр боју алимләр дүшүнүрдүләр ки, Төвратын јунан тәрчүмәси олан Септуакинта әлжамаларында тетраграмматон олмамышдыр. XX әсрин орталарында Септуакинтанын Иса Мәсиһин заманында мөвчуд олмуш гәдим фрагментләри алимләрин өнүнә чыхарылды. Бу фрагментләрдә ибрани һәрфләрлә јазылмыш илаһи ада раст кәлинир. Бу кәстәрир ки, Иса Мәсиһин дөврүндә Мүгәддәс Јазыларын јунан дилиндә олан әлжамаларында Аллаһын ады олмушдур. Лакин ерамызын IV әсриндә Септуакинтанын Ватикан кодекси, Синај кодекси кими әсас әлжамаларында (Јарадылышдан Мәлакијә гәдәр), әввәлки әлжамалардан фәргли олараг, бу ад јох иди. Буна көрә дә тәәччүблү дежил ки, һәмин дөврдән галмыш әлжамаларда Мүгәддәс Китабын Инчил һиссәсиндә Аллаһын адына раст кәлинмир.
- **Инчилдә гәјд едилир ки, Иса Мәсиһ тез-тез Аллаһын ады олдуғуну вурғулајыр вә бу ады инсанлара ачырды** (Јәһја 17:6, 11, 12, 26). Иса Мәсиһ демишди: «Мән Атамын адындан кәлмишәм». О һәмчинин бүтүн ишләрини Атасынын «ады илә» көрдүјүнү вурғуламышды (Јәһја 5:43; 10:25).
- **Инчил Аллаһ тәрәфиндән Төвратын давамы олараг верилдији үчүн Јеһова адынын Инчилин мәтниндән бирдән-бирә јох олмасы аһәнкдарлығы позмуш**

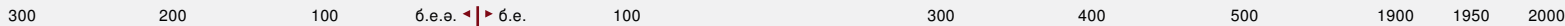
оларды. Тэхминэн I эсрин орталарында Иса Мәсиһин давамчысы олан Јагуб Јерусәлимдәки мәсиһи ичмасынын ағсагалларына демишди: «Аллаһын дикәр халглардан Өз адыны дашыјан бир халг тәшкил етмәк үчүн онлара илк дөфә нечә нәзәр салдығыны Шәмун әтрафлы нәгл етди» (Һәвариләрин ишләрин 15:14). Өжәр I эсрдә һеч ким Аллаһын адыны билмәсәјди, бу ады дилә кәтирмәсәјди, Јагубун бу сөзләри мәнтигсиз көрүнәрди.

• **Инчилдә Аллаһын адынын ғыса формасына раст кәлинир.** Јунан мәтниндә, Вәһј 19:1, 3, 4, 6 ајәләриндә Аллаһын ады *һаллелујаһ* кәлмәсинин тәркибиндә ишләнир. Бу кәлмә «Јаһа алгыш един» мәнасыны верән ибрани ифадәсиндән әмәлә кәлир. «Јаһ» Јеһова адынын ғыса формасыдыр. Инчилдә јер алан бир сыра адлар мәһз Аллаһын адындан формалашыб. Јери кәлмишкән, сорғу мәнбәләриндә Иса адынын мәнасынын «Јеһова хиласдыр» олдуғу кәстәрилир.

• **Еркән јәһуди мәнбәләри јәһудиләрдән олан мәсиһиләрин өз јазыларында Аллаһын адыны истифадә етдикләрини кәстәрир.** Ерамызын тәхминән 300-чү илиндә тәртибаты тамамланмыш Тосефтада (шифаһи ганунларын јазылы топлусу) шәнбә күнүндә јандырылан мәсиһи јазылары барәдә дејилир: «Мүждәчиләрин китабларыны вә *миним* [јәһуди мәсиһиләр олдуғлары күман едилир] китабларыны одун ағзындан алан јохдур. Онларын илаһи адын јазылдығы јерләрлә бирликдә јериндәчә јандырылмасына јол верилир». Ејни мәнбәдә ерамызын II эсринин әввәлиндә јашамыш Чәлиләли Јосе адында раввинин сөзләри ситат кәтириләрәк дејилир ки, һәфтәнин башга күнләриндә «јазылардан [мәсиһи јазылары нәзәрдә тутулур] илаһи ады кәсиб кәтүрүр вә сахлајырлар, галанлары исә јандырырлар».

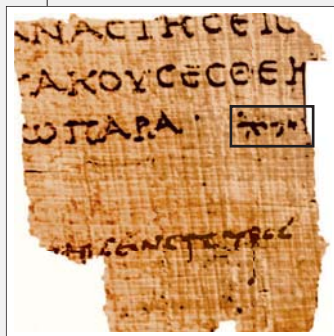
• **Бәзи алимләр Инчилдә Төвратдан кәтирилән ситатларда Аллаһын адынын јазылдығы еһтималыны гәбүл едилрәр.** Мүгәддәс Китаб үзрә бир шәрһ китабында «Әһди-Чәдиддә Тетраграмматон» башлығы алтында јазылыб: «Әһди-Чәдид јазылары гәләмә алынанда Әһди-Әтигдән кәтирилән ситатларын мүәјјән гисминдә, јахуд

Иса Мәсиһ демишди: «Мән Атанын адындан кәлмишәм». О һәмчинин бүтүн ишләрини Атасынын «ады илә» көрдүјүнү вурғуламышды



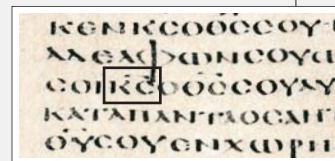
Ганунун төкрары 6:4
Наш папирусу
Б.е.ә. II вә ja I өср

Гәдим ибрани мөтни, Јеһова ады ики дөфә раст кәлир

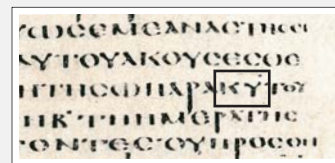


Ганунун төкрары 18:15, 16 ајәләри
јазылмыш парча
П. Фуад Inv. 266
Б.е.ә I өср

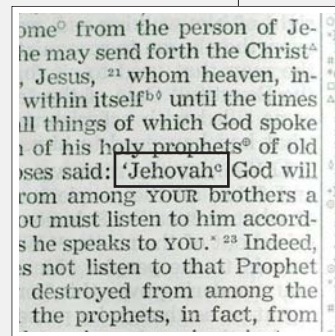
Аллаһын адынын ибрани һәрфләрилә јазылдығы јунанча Септуакинта тәрчүмәси



Ганунун төкрары 18:15, 16
Искәндәријә кодекси
Б.е. V өсри



Аллаһын ады мөтндөн чыхарылараг јунанча Кириос (Рөбб) сөзүнүн КС вә KY ихтисарлары илә әвөз едилмишидр



Һөвариләрин ишләри 3:22 ајәсиндә
Ганунун төкрары 18:15 ајәсиндөн ситат
«Јени Дүнја Тәрчүмәси» (инкилис дили)
Б.е. XX өсри

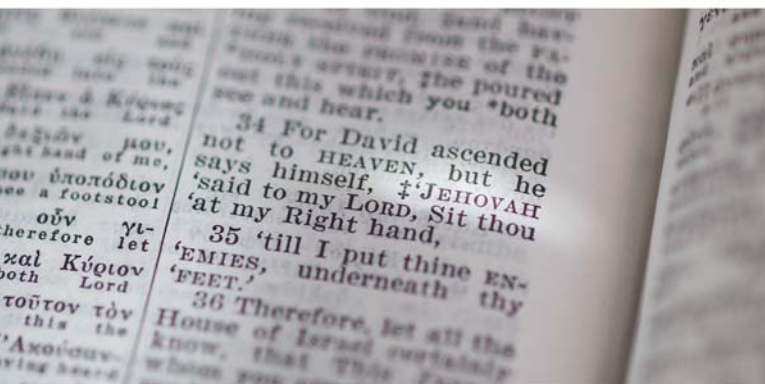
«Јени Дүнја Тәрчүмәси» Аллаһын адыны мөтнә гәјтарыр

һамысында илаһи ад олан Јаһвенин, јөни тетраграмматонун јазылмасына мүөјән дәлилләр мөвчүддур» («The Anchor Bible Dictionary»). Чорч һауард адында алим демишидр: «Еркән килсәнин ишләтдији јунанча Библијанын [Септуакинта] нүсхәләриндә һәлә дә тетраграммын јазылдығыны нәзәрә алсаг, Әһди-Чәдид јазычыларынын Мүгәддәс Јазылардан кәтирдикләри ситатларда тетраграммы горујуб сахладыглары гәнаәти ағлабатан көрүнүр».

- **Танынмыш Библија тәрчүмәчиләри Инчилдә Аллаһын адыны ишләтмишләр.** Бу тәрчүмәләрдән бәзиләри «Јени

Дүнја Тәрчүмәси»ндән хәјли әввәл ишыг үзү көрмүшдүр. Нүмүнә үчүн ашағыдакылары көстәрмәк олар: «A Literal Translation of the New Testament ... From the Text of the Vatican Manuscript», һерман һөјнфеттер (1863-чү ил); «The Emphatic Diaglott», Бенчамин Уилсон (1864-чү ил); «The Epistles of Paul in Modern English», Чорч Баркер Стивенс (1898-чи ил); «St. Paul's Epistle to the Romans», У. Г. Рутерфорд (1900-чү ил); «The New Testament Letters», Ч.У.Ч. Уонд, Лондон јепископу (1946-чы ил). Бундан өләвә, XX өсрин әввәлләриндә ишыг үзү көрмүш испан дилиндәки тәрчүмәдә тәрчүмәчи Пабло Бессон Лука 2:15

вә Јәһуда 14 ајәсиндә *Jehová* адыны ишләдир, үстәлик жүзә јахын хашијәдә ону мүмкүн тәрчүмә варианты кими кәтирир. Јухарыда ады чәкилән тәрчүмәләрдән чох-чох әввәл, XVI әсрдән башлајараг, Инчилин ибрани дилинә тәрчүмәләриндә бир чох јерләрдә тетраграмматон ишләнмишдир. Алман дилиндә ән азындан он бир мүхтәлиф тәрчүмәдә Инчилдә Јеһова (јахуд ибрани формасынын транслитерасијасы олан Јаһве) ады ишләнир (дөрдүндә тәрчүмәчиләр бу ады Рәбб сөзүндән сонра мөтәризәдә



Аллаһын ады һәвариләрин ишләри 2:34 ајәсиндә,
«The Emphatic Diaglott», Бенчамин Уилсон (1864-чү ил)

јазыблар). Јетмишдән чох алман тәрчүмәсиндә исә илаһи ада хашијә вә ја шөрһләрдә раст кәлинир.

- **Инчилин жүздән артыг дилдәки тәрчүмәләриндә Аллаһын ады ишләнир.** Бир сыра Африка, Америка (һинди), Асија, Авропа вә Сакит океан адалары дилләриндәки тәрчүмәләр илаһи ады јетеринчә ишләдирләр (1742, 1743—чү сәһифәләрдәки сијаһыја бах). Бу нәшрләрин үзәриндә ишләмиш тәрчүмәчиләр јухарыда садаланан сәбәбләрдән ирәли кәләрәк Аллаһын адыны ишләдибләр. Тәрчүмәләрин бир нечәси бу јахынларда ишыг үзү

көрмүшдүр. Мәселән, 1999-чу илдә чыхмыш «Rotuman Bible» (48 ајәдә 51 дәфә *Jihova*); 1989-чу илдә Индонезијада Батак Тоба дилиндә дәрч едилмиш тәрчүмә (110 дәфә *Jahowa*).

Шүбһәсиз, Аллаһын адыны Инчилә гәјтармаг үчүн кифәјәт гәдәр данылмаз әсаслар вардыр. Бу тәрчүмәнин үзәриндә ишләјән тәрчүмәчиләр Аллаһын адына дәрин һөрмәтдән вә илаһи горхудан ирәли кәләрәк орижинал мәтни тәһриф етмәји өзләринә рәва билмәмиш, мүгәддәс ады мәтндә ишләтмишләр (Вәһј 22:18, 19).



Аллаһын ады Марк 12:29, 30 ајәләриндә, һавәј дили (1816-чы ил)

Инчилин нөвбәти дил вә диалектләрдәки тәрчүмәләриндә Аллаһын адына раст кәлинир:

Дил вә ја диалект: **Аллаһын ады**

Авабакал: Yehóa	Кирибати: Iehova
Алман: Jehovah; Jehova	Кисонге: Yehowa
Анејтјум: Ihova	Кореја: 여호와
Аравак: Jehovah	Коса: Yehova
Банки: Yawe	Куануа: leova
Батак (Тоба): Jahowa	Кусаије: Jeova
Бенга: Jèhova	Лаос: Yehowa
Болиа: Yawe	Лево: Yehova
Бубе: Jehovah	Леле: Jehova
Буллом-со: Jehovah	Лингала: Yawe
Вампаноаг: Jehovah	Лого: Yehova
Га: Iehowa	Ломонко: Yawe; Yova
Гибарио (керево диалекти): Iehova	Лонволвол: Jehovah
Гребо: Jehova	Лувале: Yehova
Дакота: Jehowa	Лугбара: Yehova
Добу: leoba	Луимби: Yehova
Дуала: Yehowa	Луна: Yeoba
Еве: Yehowa	Лунда: Yehova
Ефате (шिमали): Yehova	Луо: Yawe
Ефик: Jehovah	Малагаси: Jehovah; Iehóvah
Занде: Yekova	Мало: Iova
Зулу: Jehova; YAHWE	Маркиз: Iehova
Ибри (ибрани): יהוה	Маршал: Jeova
Ила: Yaave	Маскелинес: Iova
Илику (лусенго диалекти): Yawe	Ментавај: Jehoba
Индонезиа: YAHWEH	Мериам: Iehoua
Инкилис: Jehovah	Мисима-панеати: Iehova
Испан: Jehová; Yahvé; YHWH; Yahweh	Мизо: Jehovan; Jihova'n
Кала-лагав-ја: Iehovan	Мјене: Yeöva
Каланга: Yehova; Yahwe	Мортлок: Jioua
Каленчин: Jehovah	Моту: Iehova
Керево: Iehova	Монавк: Yehovah
Килуба: Yehova	Мпонгве (мјене диалекти): Jehova
Кипсигис: Jehoba	Муског: Cehofv

Навахо: Jiho'vah
Нага, анками: Jihova
Нага, конжак: Jihova
Нага, лотха: Jihova
Нага, мао: Jihova
Нага, сангтам: Jihova
Нага, шимали ренгма: Jihova
Нанди: Jehova
Нарринјери: Jehovah
Науру: Jehova
Нгандо: Yawe
Ндау: Jehova
Нембе: Jehovah
Ненгоне (вә ја маре): Iehova
Нидерланд: Jehovah
Нтомба: Yawe
Нукуоро: Jehova
Полјак: Jehowa
Португал: Iáhve
Раротонга: Jehova; Iehova
Ререп: Iova
Ротума: Jihova
Сакао: Ihova; Iehova
Самоа: Ieova
Сенгеле: Yawe
Сенека: Ya'wën
Сесуто: Yehofa
Сие: Iehöva
Сранан-тонго: Jehova
Сукума: Yahuwa; Jakwe
Таи: Yahowa
Таити: Iehova
Теке-Ебо: Yawe
Темне: Yehöfa; Yehofa

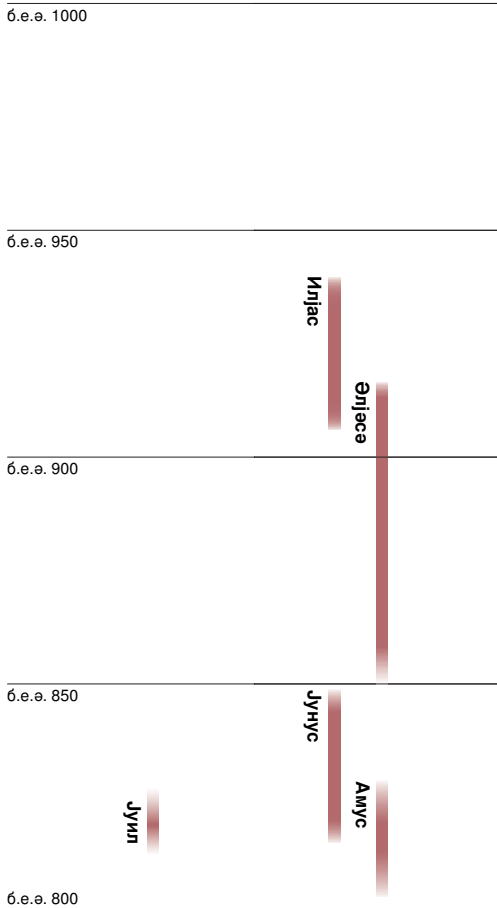
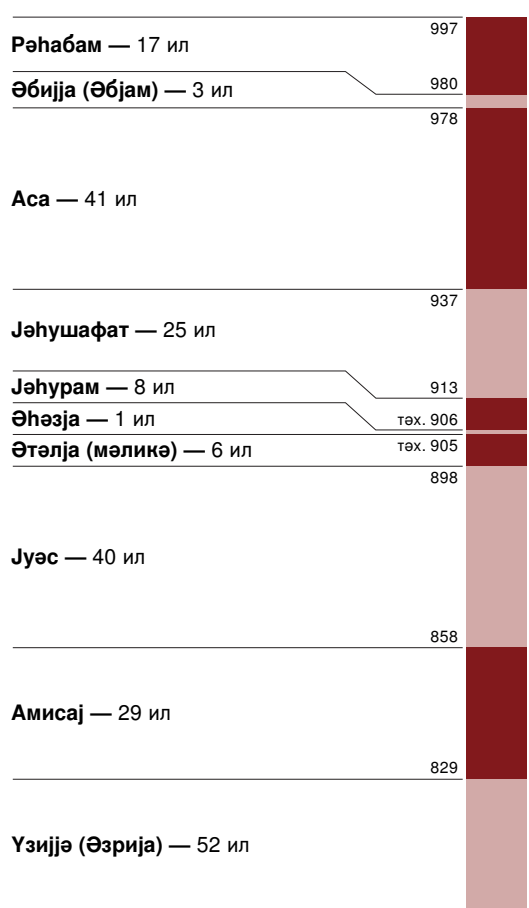
Тоарипи: Jehova; Iehova
Тонга: Jehova
Тонган: Jihova; Sihova
Трук: Jiowa
Тсвана: Jehofa; Yehova; Yehofa
Тшилуба: (Yehowa)
Уелс: Iehofah
Умбунду: Yehova
Урипив: Iova
Фанг: Jehovâ
Фичи: Jiowa
Франсыз: IHVH, yhw
Хорват: Jehova
Навај: Iehova
Гиндистани: Yihovâh
Гири-моту: Iehova
Хо-чунк (виннебаго): Jehowa
Чакобо: Jahué
Чероки: Yihowa
Чин (Һака): Zahova
Чиппева: Jehovah
Чокто: Chihowa

(Бу сијаһыда садалананлардан савајы, бир сыра башга дил вә диалектләрде нашијәләрде вә шәрһләрде Аллаһын ады бу вә ја дикер формаларда ишләнир.)

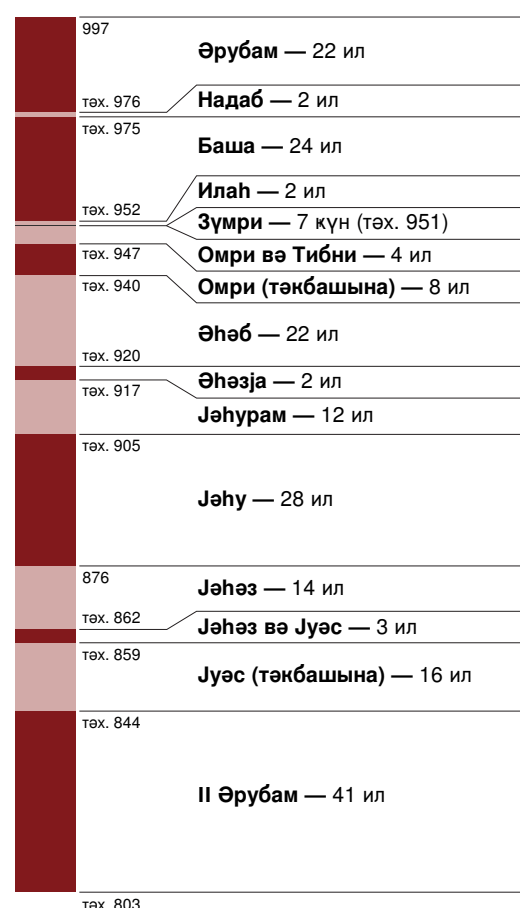
120-дән чох дил

Схем: Јәһуда вә Исраил падшаһлары вә пејғәмбәрләр

Икигәбиләли **Јәһуда**
падшаһлығынын падшаһлары



Онгәбиләли **Исраил**
падшаһлығынын падшаһлары



**Јәһуда падшаһлығынын
падшаһлары
(давамь)**

Узијјә (Әзрија) — 52 ил

Јутәм — 16 ил

Әһәз — 16 ил

Һизгијјә — 29 ил

Мәнәссә — 55 ил

Амун — 2 ил

Јушијјә — 31 ил

Јәһәз — 3 ај

Јәһјаким — 11 ил

Јәһјакин — 3 ај, 10 күн

Сидгијјә — 11 ил

Јерусәлим вә мәбәд Бабил падшаһы
Навуходоносорун гошунлары төрәфиндән
дармадағын едилир. Давуд сүләләсиндән олан
ахырынчы падшаһ Сидгијјә тахтан салыныр

б.е.ә. 800

б.е.ә. 750

б.е.ә. 700

б.е.ә. 650

б.е.ә. 600

Минә

Әшија

Һушә

Наһум

Сәфәнија

Әрәмја

Һәбгуг

Әбдија

Һизгијјан

Дәнјан

**Исраил падшаһлығынын
падшаһлары
(давамь)**

тәх. 803

тәх. 791

тәх. 780

тәх. 778

тәх. 758

тәх. 748

740

• **Зәкәријјә** — 6 ај падшаһлыг
етдији гејдә алыныб

• **Сәллум** — 1 ај

• **Мәнәһим** — 10 ил

• **Фәгај** — 2 ил

• **Фәга** — 20 ил

• **Һушә** — 9 ил (тәх. 748 илдән)

Ашшур Сәмәријјәни тутуб
Исраили ишғал едилр;
онгәбиләли падшаһлыг
сүгута јетир

Көрүнүр, Һушәнин
һакимийәти тәх. 748-чи илдә
там бәргәрар олур, јахуд,
ола билсин, Ашшур һөкмдары
III Тиглатпаласарын дәстәјини
газаныр

Зәкәријјә һакимийәтә
башлајыр, амма, көрүнүр,
тәх. 792-чи илә гәдәр онун
һакимийәти там тәсдигләнмир

Иса пејғәмбәрин һәјаты. Әсас һадисәләр

Дөрд мүждәдәки һадисәләр хронологи
ардычыллыгла верилиб

Нөвбәти схемләрдәки хәритәләрдә Иса Мәсиһин кәздији јерләр вә мүждәчилик сәһаһәтләри өз әксини тапыб. Хәритәләрдәки ох ишарәләри истигамәти кәстәрир, дәгиг маршруту билдирмир.

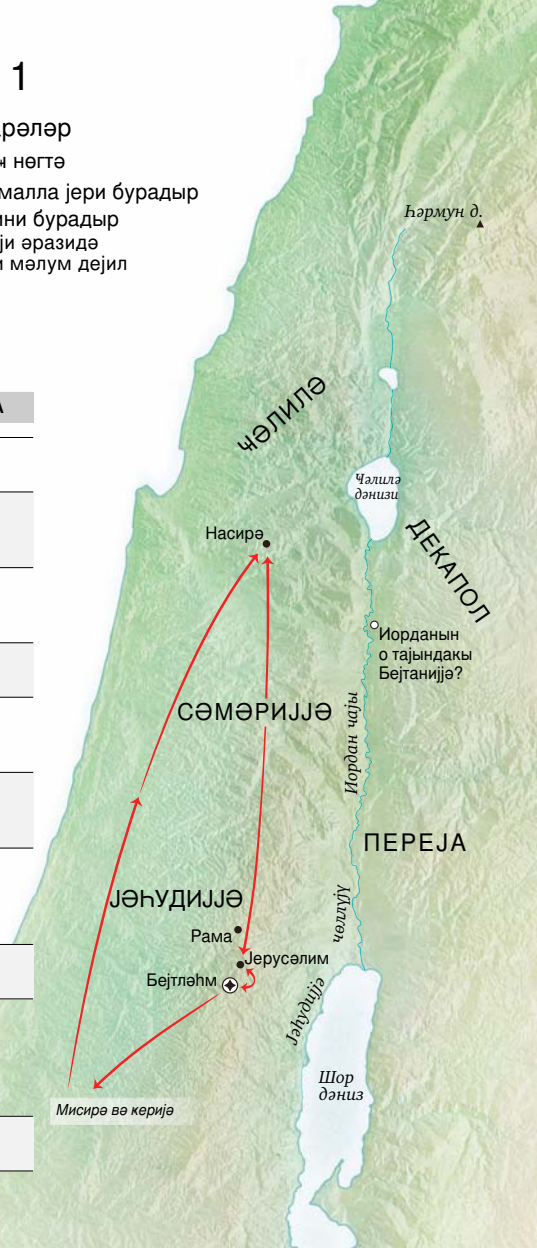
Иса Мәсиһин хидмәтинә гәдәрки һадисәләр

ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӨТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА
Б.е.ә. 3-чү ил	Јерусәлим, мәбәд	Чәбрајыл мөләк кәһин Зәкәријјә Јәһјанын доғулачағыны хәбәр верир			1:5–25	
Б.е.ә. тәх. 2-чи ил	Насирә; Јәһудијә	Чәбрајыл мөләк Мәрјәмә Исанын доғулачағыны хәбәр верир; Мәрјәм гоһуму Илсәбакилә кедир			1:26–56	
Б.е.ә. 2-чи ил	Јәһудијә дағлыг бөлкәси	Јәһја анадан олур, она ад верирләр; Зәкәријјә пејғәмбәрлик едир; Јәһја чөллүкдә мәскунлашацаг			1:57–80	
Б.е.ә. 2-чи ил, тәх. 1 окт.	Бейтләһм	Иса пејғәмбәр доғулур; «Сөз» инсан олур	1:1–25		2:1–7	1:1–5, 9–14
	Бейтләһм јахынлыгында; Бейтләһм	Мөләк чобанлара мүждә кәтирир; мөләкләр Аллаһы мөдһ едир; чобанлар көрпәни көрмәјә кәлирләр			2:8–20	
	Бейтләһм; Јерусәлим	Көрпә Иса 8-чи күндә сүннәт едилир; 40 күндән сонра валидејләри ону мәбәдә кәтирир			2:21–38	
Б.е.ә. 1-чи ил, јахуд б.е. 1-чи или	Јерусәлим; Бейтләһм; Мисир; Насирә	Мүнәччиләрин кәлиши; Јусифил Мисирә гачыр; Һирод көрпә огланлары өлдүрүр; Јусифил Мисирдән гајыдыб Насирәдә мәскунлашыр	2:1–23		2:39, 40	
Б.е. 12-чи или, Пасха	Јерусәлим	12 јашлы Иса мәбәддә мүәллимләрә суаллар верир			2:41–50	
	Насирә	Иса Насирәдә гајыдыр; валидејләринин итаәтиндә галыр; дүлкәрлији өјрәнир; Мәрјәм даһа дөрд оғул вә гыз бөјүдүр (Мт 13:55, 56; Мр 6:3)			2:51, 52	
29-чу ил, баһар	Чөллүк, Иордан чајы	Вәфтизчи Јәһја хидмәтә башлајыр	3:1–12	1:1–8	3:1–18	1:6–8, 15–28

Хәритә 1

Шәрти ишарәләр

- ⊕ Башланғыч нөгтә
- Бөјүк еһтималла јери бурадыр
- Јери тәхмини бурадыр
- ? јерләшдији әразидә
дәгиг јери мәлум дејил



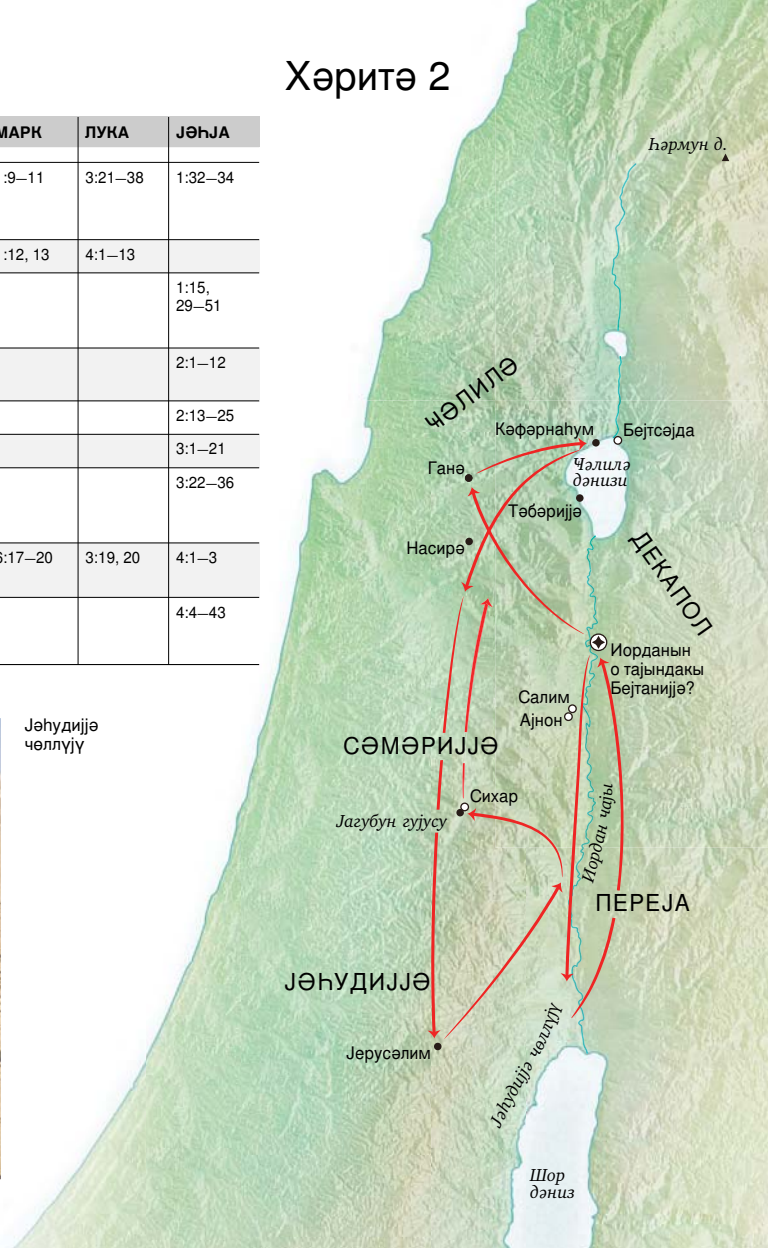
Иса пејғәмбәрин хидмәтинин башланғычы

ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӘТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА
29-чу ил, пајыз	Иордан чајы, яғин, о бири тајдакы Бейтанијә, јахуд әтрафы	Иса вәфтиз олур, мөш олунур; Јеһова ону Өз оғлу елан едир, ондан разы олдуғуну билдирир	3:13–17	1:9–11	3:21–38	1:32–34
	Јәһудијә чөллүҗү	Иблис ону имтаһана чәкир	4:1–11	1:12, 13	4:1–13	
	Иорданын о тајындакы Бейтанијә	Јәһја пејғәмбәр Иса Мәсиһи «Аллаһын Гузусу» кими тәғдим едир; Иса Мәсиһин илк шакирдләри				1:15, 29–51
	Чәлилә, Ганә; Кәфәрнаһум	Тојда илк мөчүзә, Иса сују шәраба дөндөрир; Кәфәрнаһума кедир				2:1–12
30-чу ил, Пасха	Јерусәлим	Мәбәди тәмизләјир				2:13–25
		Никодемлә сөһбәт				3:1–21
	Јәһудијә; Ајнон	Јәһудијә кәндләринә кедир, шакирдләр вәфтиз едир; Јәһјанын Иса барәдә сонунчу шәһадәти				3:22–36
	Тәбәријә; Јәһудијә	Јәһја һәбс едилир; Иса Чәлиләјә јола дүшүр	4:12; 14:3–5		6:17–20	3:19, 20
Сәмәријәдәки Сихар	Чәлиләјә кедән јолда, Сәмәријә сакинләринә тәлим верир					4:4–43



Јәһудијә
чөллүҗү

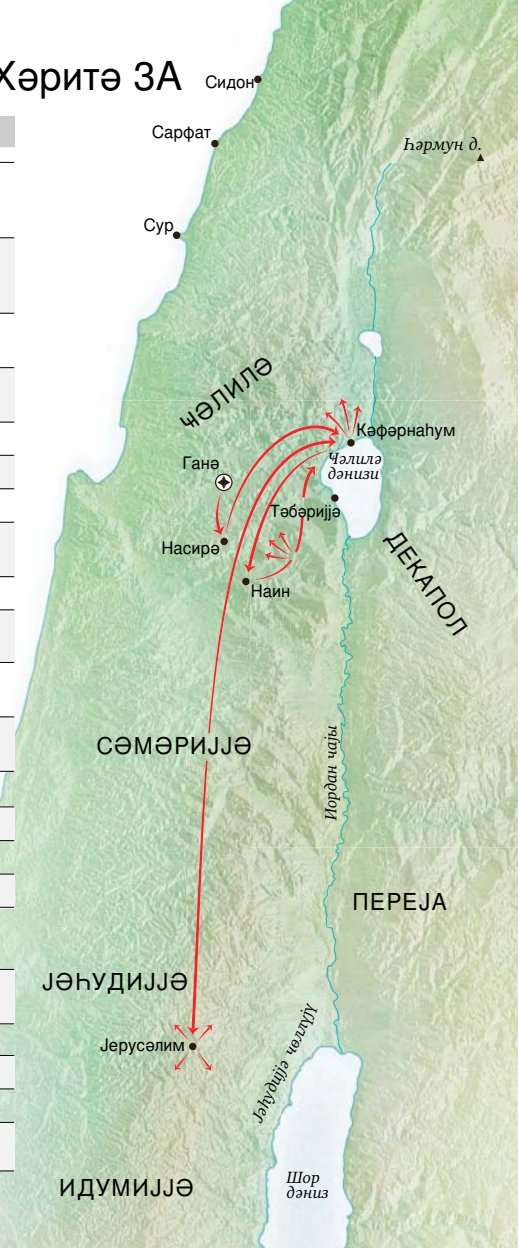
Хәритә 2



Иса пејғәмбарин Чәлиләдә уғурлу хидмәти

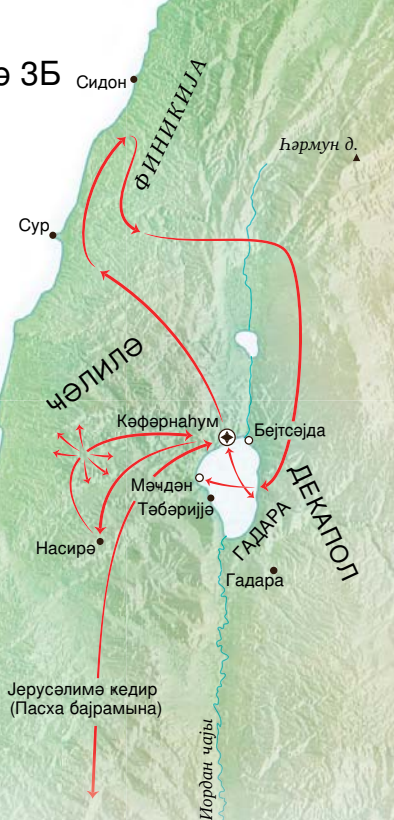
Хәритә 3А

ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӘТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА	
30-чу ил	Чәлилә	Иса сәмави Падшаһлығын јахынлашдығыны илк дәфә билдирир	4:17	1:14, 15	4:14, 15	4:44, 45	
	Ганә; Насирә; Кәфәрнаһум	Наибин оғлуну сағалдыр; Әшијә пејғәмбарин тумарыны охујур; Кәфәрнаһума кедир	4:13—16		4:16—31	4:46—54	
	Чәлилә дәнизи, Кәфәрнаһума јахын	Дөрд нәфәри шакирдлијә чағырыр: Шимон, Андреас, Јағуб, Јәһја	4:18—22	1:16—20	5:1—11		
	Кәфәрнаһум	Шимонун гајынанасыны вә башгаларыны сағалдыр	8:14—17	1:21—34	4:31—41		
	Чәлилә		Дөрд шакирдилә Чәлиләјә илк тәблиғ сәфәри	4:23—25	1:35—39	4:42, 43	
			Чүзамлыны сағалдыр; ардынча кедирләр	8:1—4	1:40—45	5:12—16	
	Кәфәрнаһум		Ифличи сағалдыр	9:1—8	2:1—12	5:17—26	
			Мәттаны чағырыр; веркијяганларла наһар едир; оруч барәдә суал	9:9—17	2:13—22	5:27—39	
	Јәһудијә		Синагогларда вәз едир		4:44		
31-чи ил, Пасха	Јерусәлим	Бәјтзатада хәстәни сағалдыр; Јәһудиләр ону өлдүрмәк истәјир				5:1—47	
	Јерусәлимдән гајыдыр (?)	Шакирдләр шәнбә күнү сүнбүл дәрир; Иса «шәнбәнин ағасыдыр»	12:1—8	2:23—28	6:1—5		
	Чәлилә; Чәлилә дәнизи	Шәнбә күнү шикәсти сағалдыр; далынча чохлу адам кедир; хәјли адамы сағалдыр	12:9—21	3:1—12	6:6—11		
	Кәфәрнаһума јахын дағ	12 нәварини сечир		3:13—19	6:12—16		
	Кәфәрнаһума јахын	Дағда вәз едир	5:1—7:29		6:17—49		
	Кәфәрнаһум	Јүзбашынын нөкәрини сағалдыр	8:5—13		7:1—10		
	Наин	Дул гадынын оғлуну дирилдир			7:11—17		
	Тәбәријә; Чәлилә (Наин, јахуд әтрафы)	Јәһја шакирдләрини онун јанына көндәрир; һәгигәт көрпеләрә ачылыр; раһат бојундуруғ	11:2—30		7:18—35		
	Чәлилә (Наин, јахуд әтрафы)	Күнаһкар гадын онун ајағына өтирли јағ чәкир; ики борчлу һагда мәсәл			7:36—50		
	Чәлилә		Һөвариләрлә икинчи тәблиғ сәфәри			8:1—3	
Чинләри говур; бағышланмаз күнаһ			12:22—37	3:19—30			
Јунусун әламәти			12:38—45				
Анасы вә гардашлары кәлир; шакирдләринә «анам» вә «гардашларым» дејир			12:46—50	3:31—35	8:19—21		



ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӨТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА
31 вә ја 32-чи ил	Кәфәрнаһум әразиси	Иса Падшаһлыг барәдә мәсәлләр данышыр	13:1–53	4:1–34	8:4–18	
	Чәлилә дәнизи	Фыртынаны рам едир	8:18, 23–27	4:35–41	8:22–25	
	Гадара бөлкәси	Чинләри донузларын ичинә көндәрир	8:28–34	5:1–20	8:26–39	
	Күман ки, Кәфәрнаһум	Ганаһмадан әзијјәт чәкән гадыны сағалдыр; Јаирин гызыны дирилдир	9:18–26	5:21–43	8:40–56	
	Кәфәрнаһум (?)	Кору вә лалы сағалдыр	9:27–34			
	Насирә	Исаны јенә өз јурдунда гәбул етмирләр	13:54–58	6:1–5		
	Чәлилә	Чәлиләјә үчүнчү сәфәри; һөвариләри тәблиғә көндәрир; тәблиғ иши вүсәт алыр	9:35–11:1	6:6–13	9:1–6	
	Тәбәријјә	һирод Јәһјанын бојуну вурдурур; Иса барәдә ешитдикләри һироду чашбаш гојур	14:1–12	6:14–29	9:7–9	
32-чи ил, Пасхаја јахын (Јәһја 6:4)	Кәфәрнаһум (?); Чәлилә дәнизинин шимал-шәрги	Һөвариләр тәблиғ сәфәриндән гајдыр; 5000 нәфәри једиздир	14:13–21	6:30–44	9:10–17	6:1–13
	Чәлилә дәнизинин шимал-шәрги; Кеннесарет	Чамаат Исаны падшаһ гојмаг истәјир; дәнзин үстү илә јеријир; шәфа верир	14:22–36	6:45–56		6:14–21
	Кәфәрнаһум	«Һәјәт чәрәји мәнәм» дејир; чохлаы наразы һалда ону тәрк едир				6:22–71
32-чи ил, Пасхадан сонра	Күман ки, Кәфәрнаһум	Инсан әнәнәләрини ифша едир	15:1–20	7:1–23		7:1
	Финикија; Декапол	Финикијалы гадынын гызына шәфа верир; 4000 нәфәри једиздир	15:21–38	7:24–8:9		
	Мәчдән	Јунусун әләмәти	15:39–16:4	8:10–12		

Хәритә 3Б



Чәлилә дәнизинин әтрафындакы әразиләрдә фәалијјәти

(һәмчинин Кеннесарет көлү вә Тәбәријјә дәнизи адланыр)

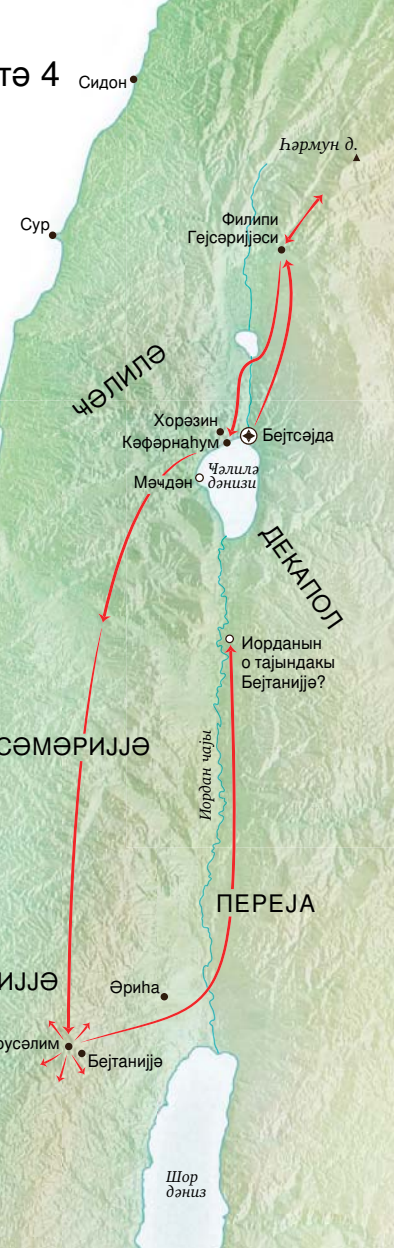
- 1 Фыртынаны рам едир
- 2 Чинләри донуз сүрүсүнә көндәрир
- 3 5000 нәфәри једиздир
- 4 Сујун үстү илә јеријир
- 5 4000 нәфәри једиздир
- 6 Дағүстү вәзин еһтимал олунан јери

ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӨТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА	
32-чи ил, Пасхадан сонра	Чәлилә дәнизи; Бейтсәјда	Бейтсәјдаја үзәдә шакирдләринә фәрисиләрин мајасындан узаг дурмағы сөйләјир; кору сағалдыр	16:5–12		8:13–26		
	Филипи Гејсәријјәси	Падшаһлығын ачарлары; өләчәјини вә дириләчәјини хәбәр вәрир	16:13–28	8:27–9:1	9:18–27		
	Күман ки, Һәрмун дағы	Көркәми дәјишир; Јеһова нидә едир	17:1–13	9:2–13	9:28–36		
	Филипи Гејсәријјәси	Ичинә чин кирмиш оғланы сағалдыр	17:14–20	9:14–29	9:37–43		
	Чәлилә	Өләчәјини јенә хәбәр вәрир	17:22, 23	9:30–32	9:43–45		
	Кәфәрнаһум	Балығын ағындакы пулла вержини өдәјир	17:24–27				
		Падшаһлыгдә ән бөјүк кимдир?; итмиш гојун вә рәһмсиз нөкәр мәсәлләри	18:1–35		9:33–50	9:46–50	
	Чәлилә—Сәмәријјә	Шакирдләрә Падшаһлыгә көрә һәр шейдән кечмәји бујурур	8:19–22			9:51–62	7:2–10

Исанын Јәһудијјәдәки нөвбәти тәблиғ фәалијјәти

32-чи ил, Чардаглар бајрамы	Јерусәлим	Бајрамдә вәз едир; фәрисиләр ону тутмағ үчүн кешикчи көндәрир			7:11–52
		Дәјир: «Мән дүнјанын нурујам»; анаданкәлмә кору сағалдыр			8:12–9:41
	Күман ки, Јәһудијјә	70 шакирди көндәрир; сөвинчлә гајыдырлар		10:1–24	
	Јәһудијјә; Бейтанијјә	Хејирхәһ сәмәријјәли мәсәли; Мәрјәмлә Мартакилә гонаг кәдир		10:25–42	
	Күман ки, Јәһудијјә	Иса јенә дүзкүн дуа етмәји өјрәдир; исрар едән дост мәсәли		11:1–13	
		Аллаһын күчү илә чинләри говур; јенә Јунусун әләмәтиндән башгасыны вәрмир		11:14–36	
		Фәриси илә һаһар едир; ријакар фәрисиләри муһакимә едир		11:37–54	
Ағылсыз варлы вә садиг нөкәрбашы мәсәлләри			12:1–59		
	Шәнбә күнү шикәст гадыны сағалдыр; хардал тохуму вә маја мәсәли		13:1–21		
32-чи ил, Һәср етмә бајрамы	Јерусәлим	Јахшы чобан вә гојун ағылы мәсәли; ону дашламағ истәјирләр; Иорданын о тајындакы Бейтанијјәјә јолланыр			10:1–39

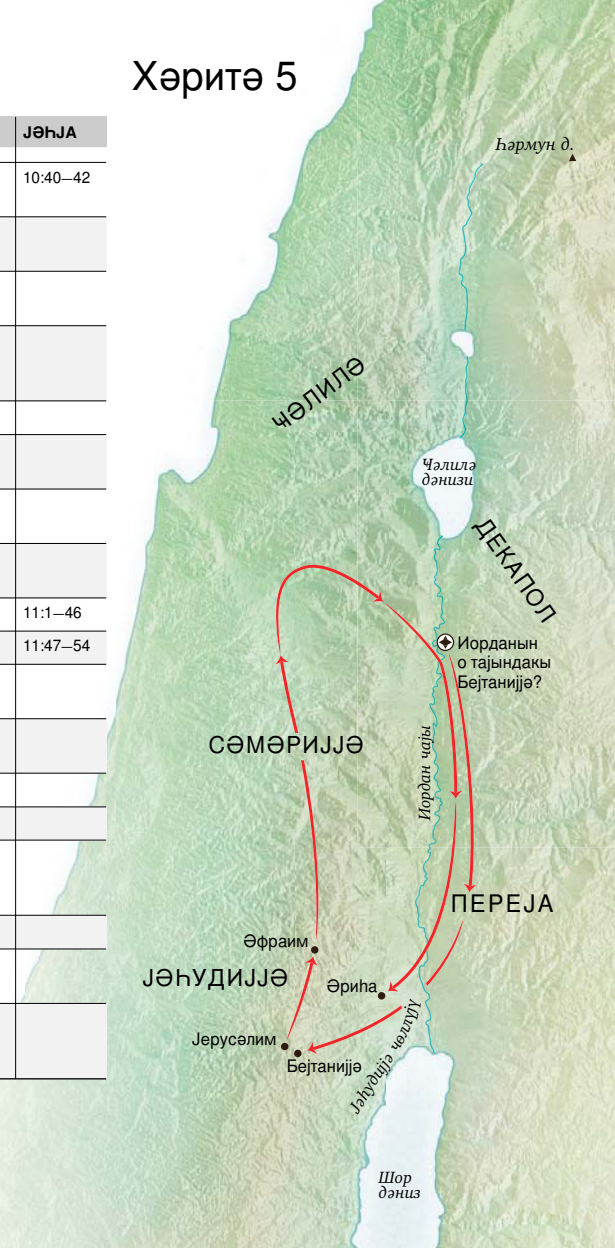
Хәритә 4 Сидон



Иса пејғәмбәрин Иорданын шәрг тәрәфиндә нөвбәти хидмәти

ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӘТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА	
32-чи ил, һәср етмә бајрамындан сонра	Иорданын о тајындакы Бейтанијә	Јәһјанын вәфтиз етдији јерә кедир; чохлаы Исаја иман кәтирир				10:40—42	
	Переја	Шәһәрләрдә, көндләрдә вәз едә-едә Јерусәлимә кедир			13:22		
		Дар гапыдан кирмәји мәсләһәт көрүр; Јерусәлимә көрә аһ чәкир			13:23—35		
	Күман ки, Переја	Төвәзәкарлығы өјрәдир; мәсәлләр: јухары башда отурмамаг барәдә; бәһанә кәтириб зијафәтә кәлмәјән гонаглар				14:1—24	
		Исанын шакирди олмаг гурбан тәләб едир				14:25—35	
		Итмиш гојун, итмиш пул, итмиш огул мәсәлләри				15:1—32	
		Надүрүст нөкәрбашы, варлы адам вә Илазәр мәсәлләри				16:1—31	
		Иман јолунда манеәләр, бағышламаг вә иман				17:1—10	
	Бейтанијә	Илазәр өлүр, Иса ону дирилдир				11:1—46	
	Јерусәлим; Әфраим	Исаја суи-гәсд һазырланыр; орадан кедир				11:47—54	
	Сәмәријә; Чәлилә	Он чүзәмлыны сағалдыр; Аллаһын Падшаһлығынын нечә кәләчәјини сөйләјир				17:11—37	
	Сәмәријә вә ја Чәлилә	Һаким вә дул гадын, фәриси вә веркијыған мәсәлләри				18:1—14	
	Переја	Евлилик вә бошанма барәдә данышыр	19:1—12		10:1—12		
Ушаглара хәјир-дуа верир		19:13—15		10:13—16	18:15—17		
Варлы адамын суалы; үзүмлүкдә чалышан вә берабер музд алан ишчиләр мәсәли		19:16—20:16		10:17—31	18:18—30		
Күман ки, Переја	Өләчәји барәдә үчүнчү дөфә данышыр	20:17—19		10:32—34	18:31—34		
	Јагубла Јәһјанын анасынын хаһиши	20:20—28		10:35—45			
Әриһа	Ики кору сағалдыр; Зәккајын евиндә гонаг олур; он мина мәсәли	20:29—34		10:46—52	18:35—19:28		

Хәритә 5



Иса пејғәмбәрин Јерусәлимдәки сон хидмәти

ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӘТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА
33-чү ил, 8 нисан	Бейтанијә	Иса Пасхаја алты күн галмыш ора кәлир				11:55–12:1
9 нисан	Бейтанијә	Мәрјәм онун башына әтирли јағ чәкир	26:6–13	14:3–9		12:2–11
	Бейтанијә—Бейтфәчи—Јерусәлим	Ешшәјин белиндә тәнтәнәли шәкилдә Јерусәлимә кирир	21:1–11, 14–17	11:1–11	19:29–44	12:12–19
10 нисан	Бейтанијә—Јерусәлим	Әнчир ағачыны ләнәтләјир; мөбәди бир даһа тәмизләјир	21:18, 19; 21:12, 13	11:12–17	19:45, 46	
	Јерусәлим	Бөјүк кәһинләр вә мирзәләр Исаны өлдүрмәк истәјир Јәһова нида едир; Иса өлчәјини дејир; јәһудиләр Исаја инанмыр, Әшија пејғәмбәрин сөзләри јеринә јетир		11:18, 19	19:47, 48	12:20–50
11 нисан	Бейтанијә—Јерусәлим	Гурумүш әнчир ағачындан ибрәт	21:19–22	11:20–25		
	Јерусәлим, мөбәд	Көрдүјү ишләри нә ихтијарла етдијини сорушурлар; ики оғул мәсәли	21:23–32	11:27–33	20:1–8	
		Гәддар бағбанлар, тој зијафәти мәсәлләри	21:33–22:14	12:1–12	20:9–19	
		Падшаһа чан веркиси вермәк, дирилмә вә ән бөјүк әмрлә бағлы суаллара чаваб	22:15–40	12:13–34	20:20–40	
		Мәсиһ кимин оғлудур?	22:41–46	12:35–37	20:41–44	
		Вај мирзәләрин вә фәрисиләрин һалына	23:1–39	12:38–40	20:45–47	
		Дул гадынын ианә атдығыны көрүр		12:41–44	21:1–4	
	Зейтун дағы	Кәләчәк һүзуруна әләмәт верир Он гыз, талант, гојунлар вә кечиләр мәсәлләри	24:1–51 25:1–46	13:1–37	21:5–38	
12 нисан	Јерусәлим	Исаја суи-гәсд һазырланыр	26:1–5	14:1, 2	22:1, 2	
		Јәһуда ону әлә вермәк барәдә сөzlәшир	26:14–16	14:10, 11	22:3–6	
13 нисан (чүмә ахшамы; күнорта)	Јерусәлим вә әтрафы	Сон дәфә Пасханы кечиримјә һазырлашыр	26:17–19	14:12–16	22:7–13	
14 нисан	Јерусәлим	Һөвариләрлә биржә Пасха јемәјини јејир	26:20, 21	14:17, 18	22:14–18	
		Һөвариләрин ајағыны јујур				13:1–20

Хәритә 6



ЗАМАН	МӘКАН	ҺАДИСӘ	МӨТТА	МАРК	ЛУКА	ЈӘҺЈА
14 нисан	Јерусәлим	Иса Јәһуданын сатгын олдуғуну дејиб ону јоллајыр	26:21—25	14:18—21	22:21—23	13:21—30
		Ағанын шам јемәји мәрасимини тәсис едир (1 Кр 11:23—25)	26:26—29	14:22—25	22:19, 20, 24—30	
		Бутрусун ону даначағыны вә һәвариләрин дағлышачағыны сөјләјир	26:31—35	14:27—31	22:31—38	13:31—38
		Аллаһ көмәкчи вәрәкә; һәгиги мејнә мәсәли; јени әмр верир; һәвариләрлә биркә дуа едир				14:1—17:26
	Кетсемани	Иса изтираб чәкир; әлә верилиб тулулур	26:30, 36—56	14:26, 32—52	22:39—53	18:1—12
Јерусәлим	Һәнна ону сорғу-суал едир; Гајафа вә Синедрион гаршысында; Бутрус Исаны даныр	26:57—27:1	14:53—15:1	22:54—71	18:13—27	
	Јәһуда өзүнә гәсд едир (һв 1:18, 19)	27:3—10				
	Пилатын, һиродун, сонра јенә Пилатын өнүндә дурур	27:2, 11—14	15:1—5	23:1—12	18:28—38	
	Пилат Исаны азад етмәк истәјир, јәһудиләр Бараббаны бурахмасыны тәләб едилрләр; Исанын едамына һөкм верилир	27:15—30	15:6—19	23:13—25	18:39—19:16	
(чүмә, тәх. саат 15:00)	Голгота	Ишкәнчә дирәјиндә чаныны тапшырыр	27:31—56	15:20—41	23:26—49	19:16—30
	Јерусәлим	Чәсәдини дирәкдән дүшүрүб сәрдабәјә гојурлар	27:57—61	15:42—47	23:50—56	19:31—42
15 нисан	Јерусәлим	Каһинләр вә фәрисиләр сәрдабәнин ағзына кешикчи гојуб ону мөһүрләјирләр	27:62—66			
16 нисан	Јерусәлим вә әтрафы; Иммас	Иса дирилир; беш дөфә шакирдләрә көрүнүр	28:1—15	16:1—8	24:1—49	20:1—25
Нисанын 16-дан сонра	Јерусәлим; Чәлилә	Дөфәләрлә шакирдләрә көрүнүр (1 Кр 15:5—7; һв 1:3—8); кәстаришләр верир; һәвариләрә шакирд һазырламағы бујурур	28:16—20			20:26—21:25
25 ијар	Зейтун дағы, Бейтанијә әтрафы	Дириләндән 40 күн сонра Иса көјә галхыр (һв 1:9—12)			24:50—53	



Б əлавəsi

	Мүгəддəс Китабын əсас мөвзусу	Б1
Хəритəлəр	Жарадылыш вə Исраил əчдадларынын сəјаһəтлəри	Б2
Шəрти ишарəлəр	Мисирдən чыхыш	Б3
• Бəјүк əһтималла јери бурадыр	Вəд едилмиш дијарын фəтһи	Б4
○ Јери тəхмини бурадыр ? јерлəшдији əразидə дəгиг јери мəлум дəјил	Вəд едилмиш дијарын бəлүнмəsi	Б6
— Јол	Давудун вə Сүлєјманын сəлтəнəти	Б7
Бүтүн хəритəлəр шимала нəзəрən кəстəрилиб	Дəнјалын пєјғəмбəрлик етдији дүнја империјалары	Б9
Бир əразинин ејни дəврдə бир нечə ады олубса, араларында веркүл гəјүлүб	Исанын дəврүндə Исраил əразиси	Б10
Бир əразинин мүхтəлиф дəврлəрдə бир нечə ады олубса, дикəр ад мөтəризэдə јазылыб	Мəsiһилијин јайылмасы	Б13
Диаграмлар	Һүзур чадыры вə баш кəһин	Б5
	Сүлєјман мəбəди	Б8
	Биринчи əсрдəки мəбəд	Б11
Заман	Исанын јер үзүндə сон һəфтəси	Б12
	Ибрани тəгвими	Б15
Өлчүлəр	Алыш-вериш	Б14

Мүгәддәс Китабын әсас мөвзусу

Мүтләг һакимийәт Јеһова Аллаһа мөхсүсдүр. Онын идарә төрзи ән алидир. Онын Јер вә бәшәр айләси үчүн өзәли нијәти мүтләг һәјата кечәчәк.



Б.е.ә. 4026-чы илдән сонра

«Илан» Аллаһын һакимийәт сүрмәк һаггына вә төрзинә һәкк кәтир. Јеһова Аллаһ «өвладын» («тохумун») кәләчәјини вәд едир. «Өвлад» сонда иланы, јәни Шейтаны мөһв едәчәк (Јарадылыш 3:1–5, 15, һашијә). Аллаһ инсанлара Шейтан дүнјасында өз-өзләрини идарә етмәк үчүн мөһләт верир.



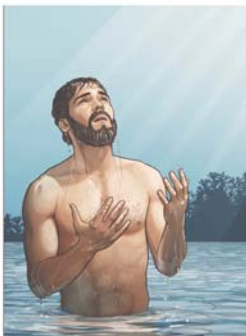
Б.е.ә. 1943

Јеһова Аллаһ Ибраһим пејғәмбәрә сөз верир ки, вәд едилмиш «өвлад» онын нәслиндән кәләчәк (Јарадылыш 22:18).



Б.е.ә. 1070-чи илдән сонра

Јеһова Аллаһ өввәлчә Давуд падшаһа, сонра онын оғлу Сүлејмана билдирир ки, вәд едилмиш «өвлад» онларын нәслиндән кәләчәк (2 Ишмуил 7:12, 16; 1 Падшаһлар 9:3–5; Әшија 9:6, 7).



Б.е. 29

Јеһова Аллаһ Иса пејғәмбәрин вәд едилмиш «өвлад» олдуғуну билдирир. О, Давуд тахтынын варисидир (Галатијалылар 3:16; Лука 1:31–33; 3:21, 22).



Б.е. 33

Шейтан Мәсиһин өлүмүнә баис олара, «өвлады» гыса мүддәтә фәалијәтсиз хала салыр. Јеһова Аллаһ ону дирилдиб кәјә галдырыр. Иса камил һәјатынын дөјәрини Аллаһа төгдим едир. Бөләчә, Адәмин өвладлары үчүн күнаһларын бағышланмасы вә әбәди һәјата говушмаг имканы ачылыр (Јарадылыш 3:15; һәвариләрин ишләри 2:32–36; 1 Коринфиләрә 15:21, 22).



Төх. б.е. 1914

Иса Мәсиһ иланы, јәни Шейтаны јерә атыр вә онын фәалијәтини јерин һүдудлары илә мөһдудлашдырыр (Вәһј 12:7–9, 12).



Кәләчәк

Мәсиһ Шейтаны мин ил мүддәтинә буховлајыр, сонра мөчәзи мәнәда башыны өзәрәк ону мөһв едир. Јеһова Аллаһын јер үзү вә бәшәријәт үчүн өзәли нијәти керчәкләшир. Онын мүгәддәс ады шәр-бәһтан-дан төмизләнир, һакимийәтинин һагг олдуғу бәлли олур (Вәһј 20:1–3, 10; 21:3, 4).

Жарадылыш вә Исраил әчдадларынын сәјаһәтләри

▲ Адам жараныр б.е.ә. 4026
 ▼ Ибраһимлә багланан әнд гүвәягә минир б.е.ә. 1943
 ▼ Јусиф өлүр б.е.ә. 1657



БӨЛҮК ДӘНИЗ



0 мил 100
 0 км 100

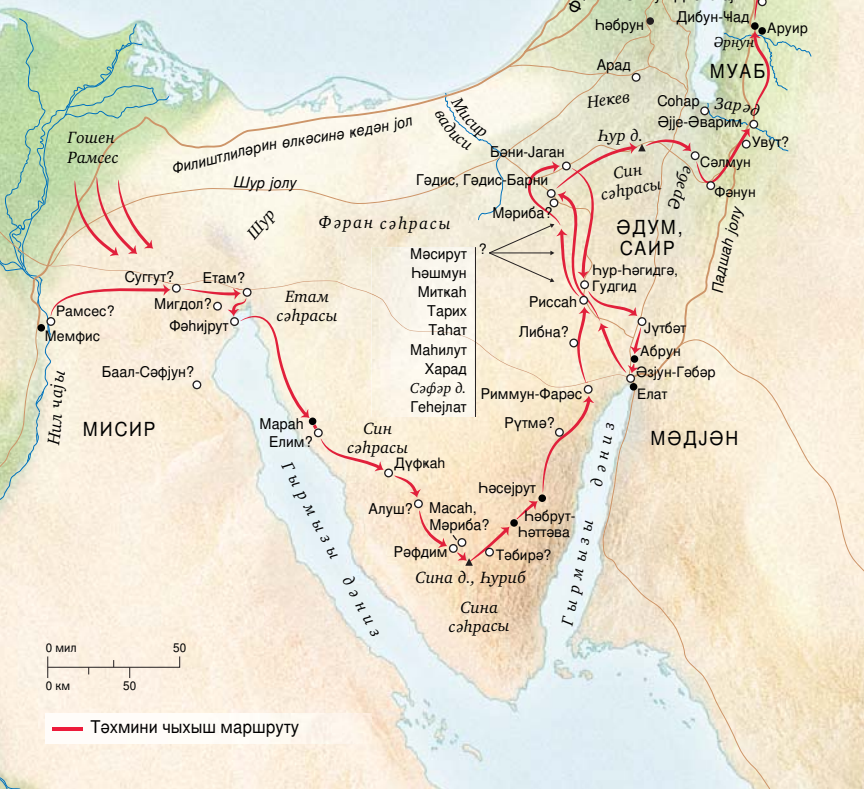
Мисирдән чыгыш

Исраиллир Мисир тәрк едир
Мусанын ганун әнди б.е.е. 1513

Жүшә Мусаны
әвәз едир б.е.е. 1473

б.е.е. 4000 б.е.е. 2000 б.е.е. / б.е. б.е. 2000

БӨЛҮК ДӘНИЗ, ФИЛИШТЛИЛӘРИН ДӘНИЗИ



Вәд едилмиш диарын фәтһи

Исраил Кәнана кирир б.е.а. 1473
Торпагларын бөјүк гисми зәбт олуур б.е.а. 1467

б.е.а. 4000 б.е.а. 2000 б.е.а. / б.е. б.е. 2000

БӨЛҮК ДӘНИЗ,
ГӘРБ ДӘНИЗИ



0 мил 20
0 км 20

— Сәјәһәт маршруту
■ Кәнан

○ Һазар-Аддар, Аддар
○ Гәдис, Гәдис-Барни

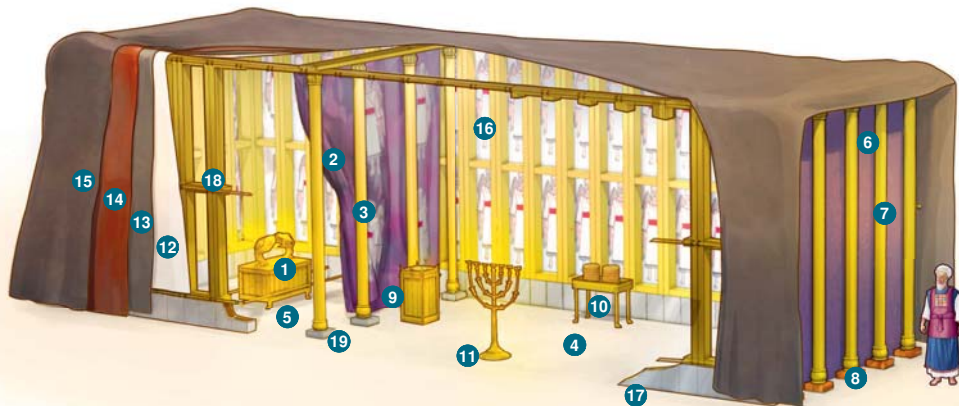
ӘДУМ,
САИР

Эрәбстан сәһрасы

Һүзур чадыры вә баш каһин

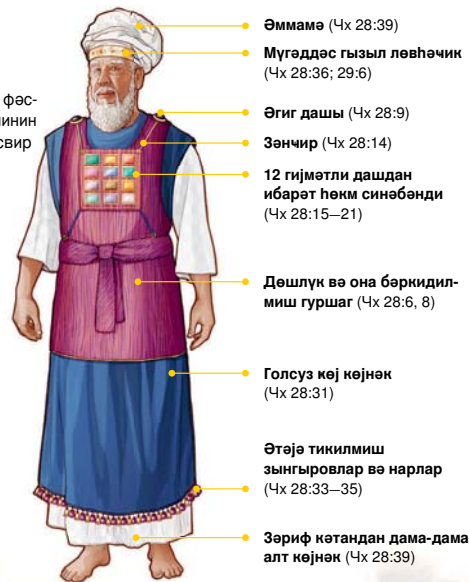
Һүзур чадыры дүзәддилиб гуртарыр б.е.ә. 1512

Мәбәдин ачылышы б.е.ә. 1026



Баш каһин

«Чыхыш» китабынын 28-чи фәс-линде Исраилин баш каһининин кејими тәфәрруаты илә тәсвир едилир

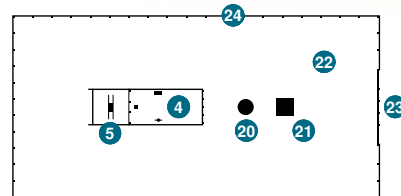


Һүзур чадырынын һиссәләри

- 1 Сандыг (Чх 25:10–22; 26:33)
- 2 Пәрдә (Чх 26:31–33)
- 3 Пәрдәнин асылдыгы сүтун (Чх 26:31, 32)
- 4 Мүгәдәс јер (Чх 26:33)
- 5 Өн мүгәдәс јер (Чх 26:33)
- 6 Киришдәки пәрдә (Чх 26:36)
- 7 Пәрдәнин асылдыгы сүтун (Чх 26:37)
- 8 Ојуглу мис алтлыг (Чх 26:37)
- 9 Бухур гурбанкаһы (Чх 30:1–6)
- 10 һүзур черәји үчүн маса (Чх 25:23–30; 26:35)

- 11 Чырагдан (Чх 25:31–40; 26:35)
- 12 Чадырын кәтан иллији (Чх 26:1–6)
- 13 Кечи түкүндән өртүк (Чх 26:7–13)
- 14 Гоч дәрисиндән өртүк (Чх 26:14)
- 15 Суити дәрисиндән өртүк (Чх 26:14)
- 16 Чәрчивә (Чх 26:15–18, 29)
- 17 Чәрчивәнин алтындакы ојуглу күмүш алтлыг (Чх 26:19–21)
- 18 Шүвүл (Чх 26:26–29)
- 19 Ојуглу күмүш алтлыг (Чх 26:32)

- 20 Мис чән (Чх 30:18–21)
- 21 Јандырма гурбаны үчүн гурбанкаһ (Чх 27:1–8)
- 22 һәјәт (Чх 27:17, 18)
- 23 һәјәтин кириши (Чх 27:16)
- 24 Кәтандан парча чәпәр (Чх 27:9–15)



Вөд едилмиш диҗарын бөлүнмәси

Торпаглар фөтһ едилдикдән сонра бөлүшдүрүлүр б.е.ә. 1467
Талут падшаһ сечилир б.е.ә. 1117

б.е.ә. 4000 б.е.ә. 2000 б.е.ә. / б.е. б.е. 2000

Һакимләр

- 1 Үсниил
- 2 Әһуд
- 3 Шамгар
- 4 Бәрөг
- 5 Чәдун
- 6 Тоһла
- 7 Јаир
- 8 Ифтаһ
- 9 Ибзан
- 10 Илун
- 11 Әбдун
- 12 Шимшон

БӨЛҮК ДӘНИЗ,
ГӘРБ ДӘНИЗИ



0 мил 20
0 км 20

- Шәмуна дүшән шәһәрләр
- Мәнәссәә дүшән шәһәрләр
- Сығначаг шәһәрләр

Давудун вә Сүлейманын сәлтәнәти

Давудун һакимияти б.е.в. 1077—1038 Сүлейманын һакимияти б.е.в. 1037—998
Давудла әһд багланыр тах. б.е.в. 1070

б.е.в. 4000 б.е.в. 2000 б.е.в. / б.е. б.е. 2000

- ▭ Давудун сәлтәнәти
- ▭ Сүлейманын сәлтәнәти
- Идхал
- Ихрач

Таршишдән:
гызыл, күмүш, фил диши,
мејмун, товуз гушу



Сурдан:
сидр, ардыч, гызыл

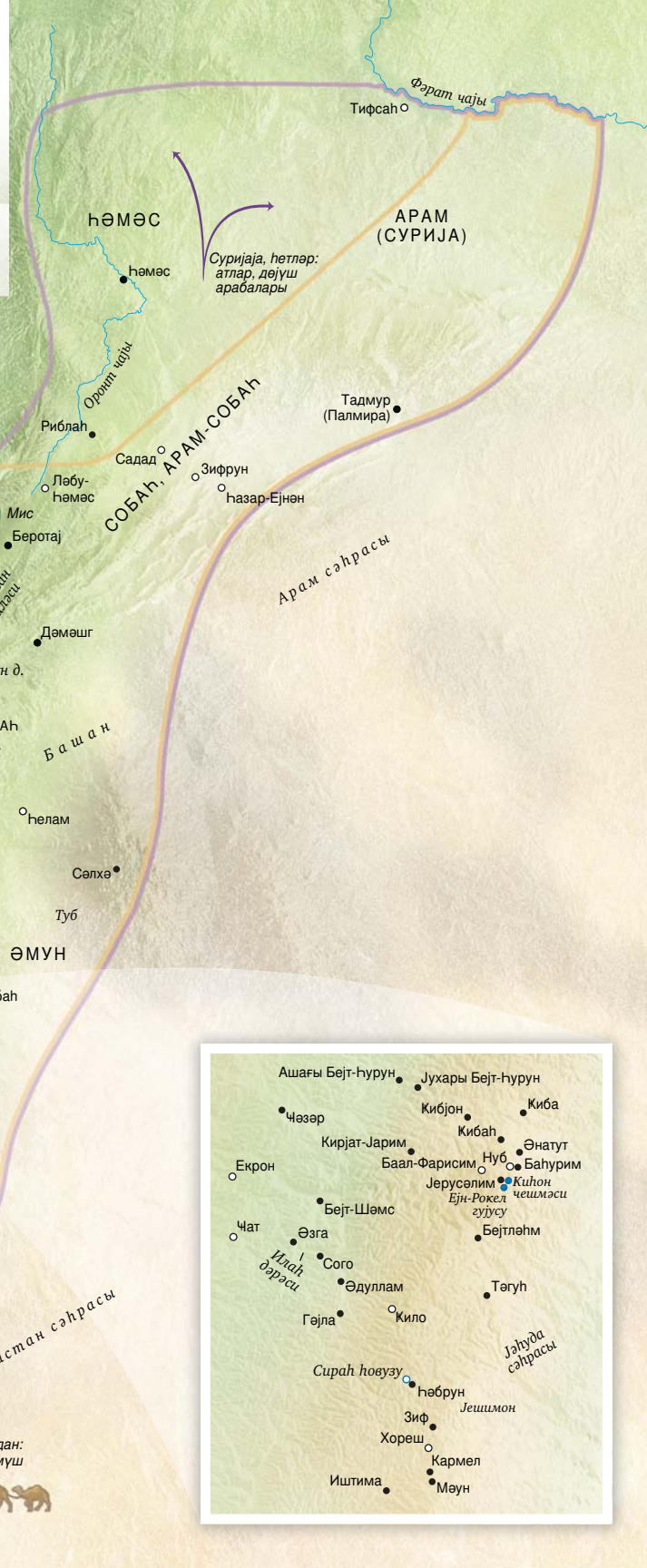
Сура:
арпа, бугда,
шәраб, зейтун
јағы

Мисирдән:
атлар, чәнк
арабалары

Офирдән:
гызыл, гимәтли
дашлар, тир

Әрәбистандан:
гызыл, күмүш

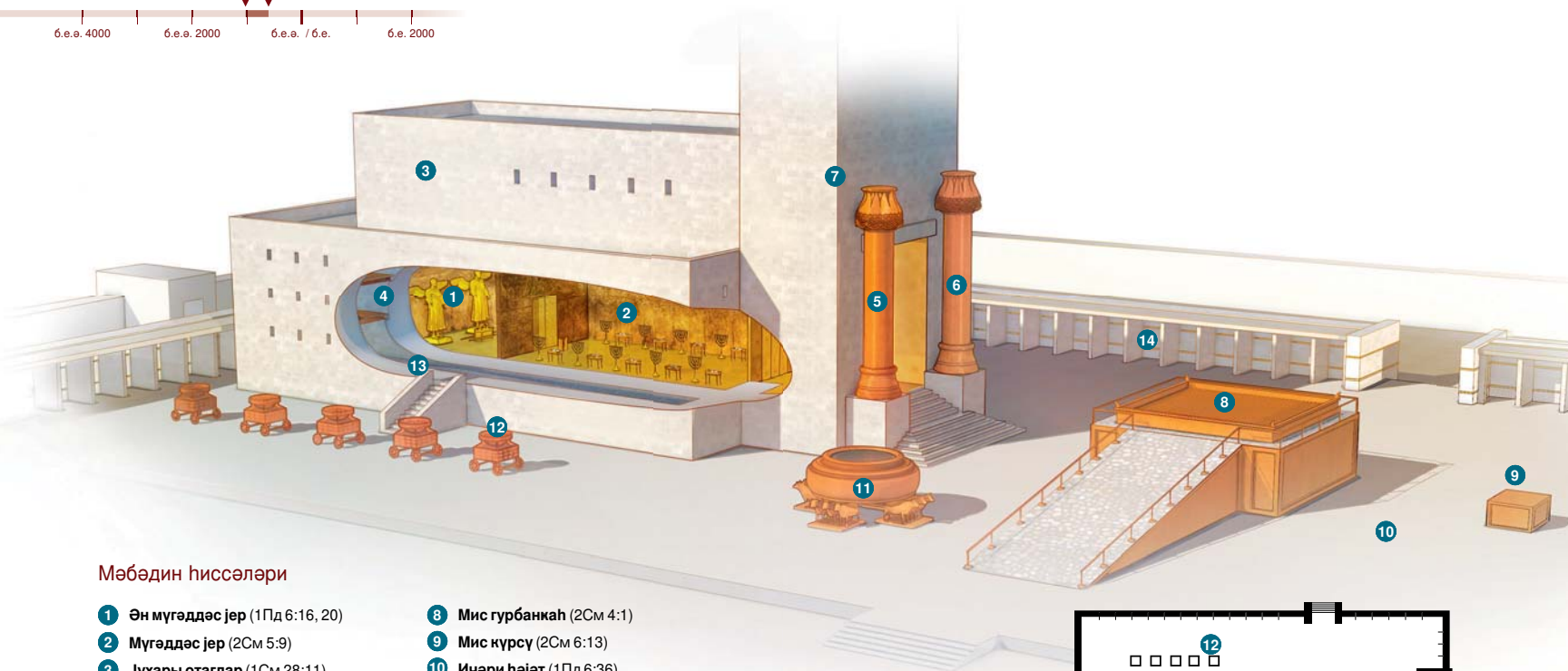
0 мил
0 км 20



Мәбәдин ачылышы б.е.э. 1026

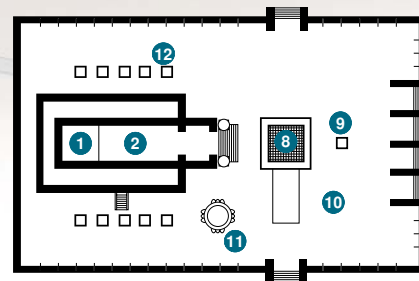
Мәбәдин дагыдылмасы б.е.э. 607

б.е.э. 4000 б.е.э. 2000 б.е.э. / б.е. б.е.э. 2000



Мәбәдин һиссәләри

- | | | | |
|---|------------------------------------------------------|----|----------------------------|
| 1 | Өн мүгәддәс јер (1Пд 6:16, 20) | 8 | Мис гурбанкаһ (2См 4:1) |
| 2 | Мүгәддәс јер (2См 5:9) | 9 | Мис күрсү (2См 6:13) |
| 3 | Јухары отаглар (1См 28:11) | 10 | Ичәри һәјәт (1Пд 6:36) |
| 4 | Артырма отаглар (1Пд 6:5, 6, 10) | 11 | Төкмә чән (1Пд 7:23) |
| 5 | Јакин (1Пд 7:21; 2См 3:17) | 12 | Арабалар (1Пд 7:27) |
| 6 | Бүәз (1Пд 7:21; 2См 3:17) | 13 | Јан кириш (1Пд 6:8) |
| 7 | Ејван (1Пд 6:3; 2См 3:4)
(һүндүрлүјү мәлум дејил) | 14 | Јемәк отаглары (1См 28:12) |



Дөнјалын пејғәмбәрлик етдији дүнја империјалары

Бабил Јерусалими дағыдыр б.е.ә. 607



Бабил

Дөнјал 2:32, 36—38; 7:4
Б.е.ә. 607-чи ил. Бабил падышаһы
Навуходоносор Јерусалими дағыдыр



Мада-Фарс

Дөнјал 2:32, 39; 7:5
Б.е.ә. 539-чу ил. Бабили зәбт едир
Б.е.ә. 537-чи ил. Куруш јәһудилерин
Јерусалимо гәйтмасы барада ферман верир



Јунаныстан

Дөнјал 2:32, 39; 7:6
Б.е.ә. 331-чи ил. Бөјүк Искәндәр
Фарс өлкәсини зәбт едир

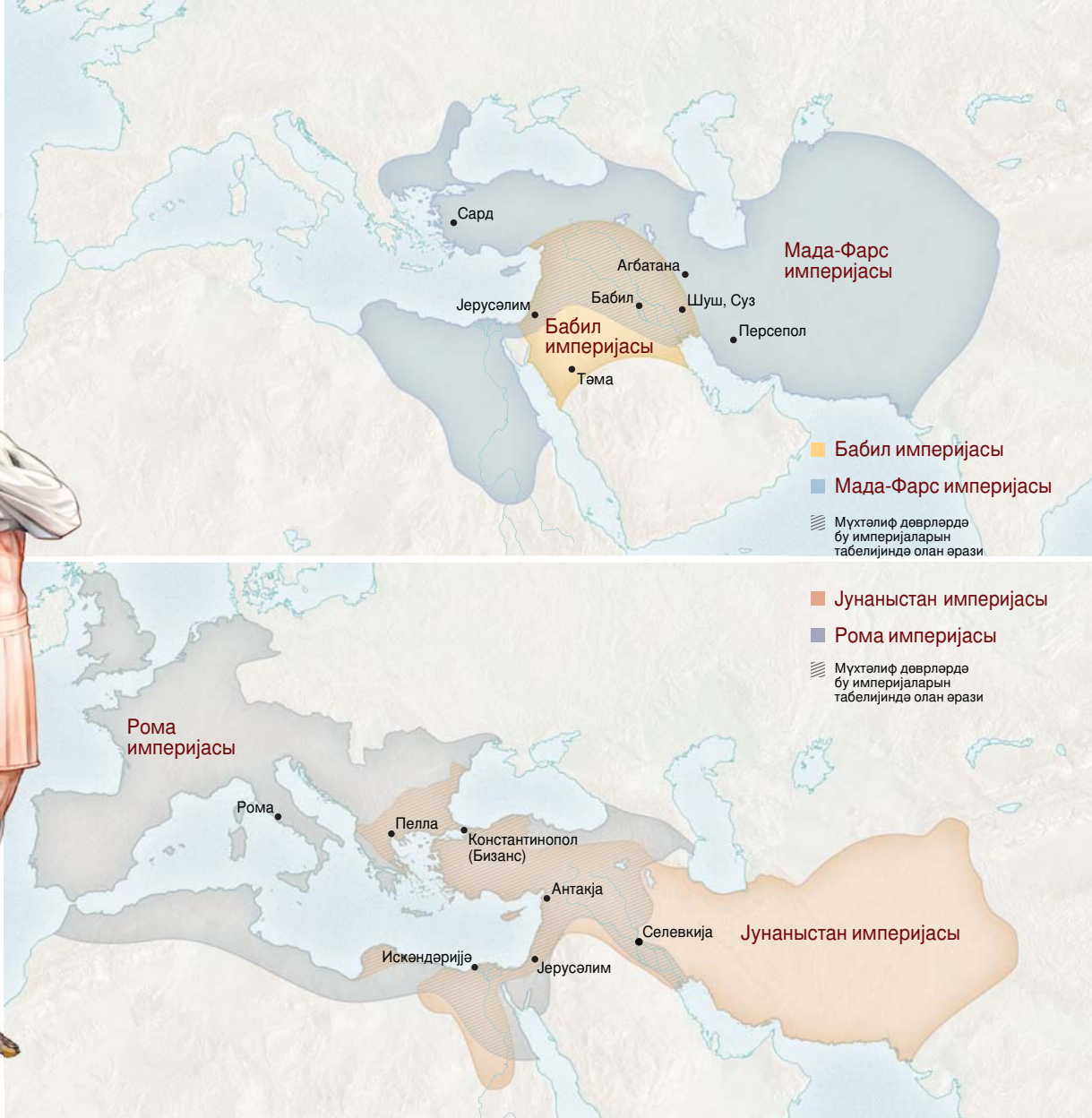


Рома

Дөнјал 2:33, 40; 7:7
Б.е.ә. 63-чу ил. Израили идара едир
Б.е. 70-чи или. Јерусалими дағыдыр

Инкилтәрә-Америка

Дөнјал 2:33, 41—43
Инкилтәрә-Америка дүнја империјасы
Биринчи Дүнја муғарибасы заманы (б.е. 1914—1918)
междана чыхыр



Исанын дөвүрдө Израил эразиси

Исанын догулмасы б.е.э. 2-чи ил
Исанын өлүмү б.е.э. 33

б.е.э. 4000 б.е.э. 2000 б.е.э. / б.е. б.е.э. 2000

- Гирод Архелајын, сонра Рома валиси Понти Пилатус табелијиндеки эрази
- Гирод Антипанын табелијиндеки эрази
- Филипин табелијиндеки эрази
- Декапол бөлкөсүнүн шәһәрлөрү



0 мил 20
0 км 20

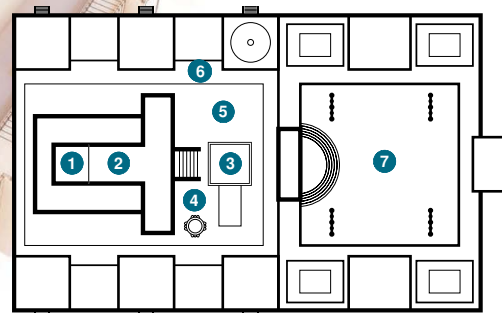
Биринчи эсрдәки мөбәд

Икинчи мөбәдин бунәврәси гоҗулур б.е.ә. 536 Мөбәд дагыдылыр б.е.ә. 70

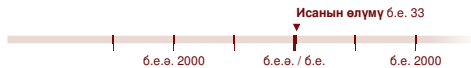
б.е.ә. 4000 б.е.ә. 2000 б.е.ә. / б.е. б.е. 2000

Мөбәдин һиссәләри

- 1 Өн мүгәддәс јер
- 2 Мүгәддәс јер
- 3 Гурбанкаһ
- 4 Төкмә чән
- 5 Каһинләр һәјәти
- 6 Исраиллиләр һәјәти
- 7 Гадынлар һәјәти
- 8 Гејри-јәһудиләр һәјәти
- 9 Сөдд (*Soper*)
- 10 Падшаһ сүтунлары
- 11 Сүлејман сүтунлары
- 12 Антонија галасы

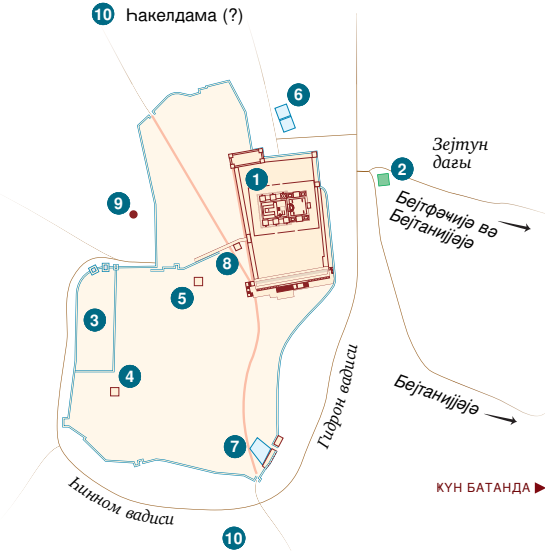


Исанын жер үзүндө сон һөфтәси



Јерусәлим вә әтрафы

- 1 Мәбәд
- 2 Кетсемани бағы (?)
- 3 Вали сарајы
- 4 Гајафанын өви (?)
- 5 һирод Антипанын сарајы (?)
- 6 Бейтзата һовузу
- 7 Шилам һовузу
- 8 Синедрион залы (?)
- 9 Голгота (?)
- 10 һакелдама (?)



КҮН БАТАНДА ▶

Исраилдә күн күн батанчандан күн батаначан давам едирди

КҮН ДОФАНДА ▶

КҮН БАТАНДА ▶

8 нисан (шәнбә)

- Пасхаја алты күн галмыш Бейтанијәјә кәлир

Jehja 11:55–12:1

9 нисан

- Чүзамлы Шимонун евиндә һаһар едир
- Мәрјәм Исанын башына һард јағы төкүр
- Јәһудиләр Исаны вә Илазәри көрмәјә кәлир

Мәтта 26:6–13

Марк 14:3–9

Jehja 12:2–11



- Јерусәлимә төнтәнәли кириш
- Мәбәддә вез едир 1

Мәтта 21:1–11, 14–17

Марк 11:1–11

Лука 19:29–44

Jehja 12:12–19

10 нисан

- Кечә Бейтанијәјәдә галыр

- Сәһәр тездән Јерусәлимә кәлир
- Мәбәди тәмизләјир
- Көјдән Јеһованын сәси кәлир

Мәтта 21:18, 19; 21:12, 13

Марк 11:12–19

Лука 19:45–48

Jehja 12:20–50



11 нисан

- Мәбәддә вез едир, мәсәлләр сөјләјир
- Фәрисиләри мәһкүм едир
- Дул гадынын ианәсинә нәзәр јетирир
- Зейтун дағында Јерусәлимин дағылачағыны билдирир вә кәләчәк һүзуруна әләмәт верир

Мәтта 21:19–25:46

Марк 11:20–13:37

Лука 20:1–21:38



12 нисан

13 нисан

14 нисан

15 нисан (шәнбә)

16 нисан



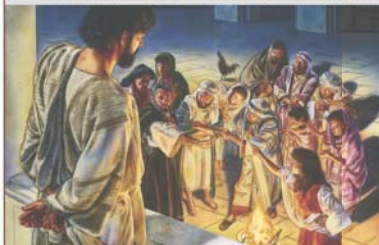
- Һөвариләрлә Пасханы гејд едир
- Һөвариләрин ајағыны јујур
- Јәһуданы јоллајыр
- Ағанын шам јемејини тәсис едир

Мәтта 26:20–35

Марк 14:17–31

Лука 22:14–38

Јәһја 13:1–17:26



- Кетсемани бағында әлә верилр вә һәбс едилир 2
- Һөвариләр ону гојуб гачыр
- Гајафанын өвинде Синедрион гаршысында дурур 4
- Бутрус Исаны даныр

Мәтта 26:36–75

Марк 14:32–72

Лука 22:39–65

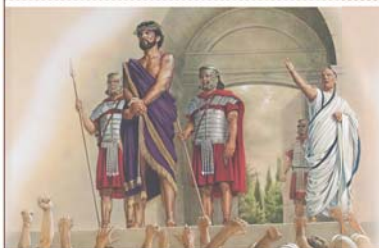
Јәһја 18:1–27



- Бүтүн күнү шакирдләри илә бәрабәр олур
- Јәһуда Исаны сатмаг барәдә каһинләрлә сөзләшир



- Бутрусла Јәһја Пасхаја һазырлыг көрүр
- Ахшамүстү Иса вә дијер һөвариләр кәлир



- Јениден Синедрион гаршысында дурур 3
- Әввәлчә Пилатын, 3
- сонра Һиродун, 5
- сонра јениден Пилатын јанына апарылыр 3
- Әлүмә мәһкум едилир вә Голготада едам едилир 9
- Тәхминән күнорта саат 3-дә өлүр
- Дирекдән дүшүрүлүб дөфн едилир

Мәтта 27:1–61

Марк 15:1–47

Лука 22:66–23:56

Јәһја 18:28–19:42



- Пилат сәрдабәнин горунмасына разы олур



- Дирилир
- Шакирдләрина көрүнүр

Мәтта 27:62–66

Мәтта 28:1–15

Марк 16:2–8

Лука 24:1–49

Јәһја 20:1–25

Мәтта 26:1–5, 14–16

Марк 14:1, 2, 10, 11

Лука 22:1–6

Мәтта 26:17–19

Марк 14:12–16

Лука 22:7–13

Мәсихилијин јајылмасы

Мүгаддәс рун вериллр б.е. 33
Әллини күн байрам

б.е.ә. 4000 б.е.ә. 2000 б.е.ә. / б.е. б.е. 2000

Булусун сәјаһәтләри

- 1-чи тәблиғ сәјаһәти тәх. б.е. 47 вә 48
- 2-чи тәблиғ сәјаһәти тәх. б.е. 49—52
- 3-чү тәблиғ сәјаһәти тәх. б.е. 52—56
- Ромада илк һәбси тәх. б.е. 59—61

- Тәблиғ сәјаһәтинә башладығы јер
- «Вәһј» китабында гејд олунан шәһәрләр



Маје өлчү ваһидләри

Кор (10 бат / 60 һин)
220 л

Бат (6 һин)
22 л

Һин (12 лог)
3,67 л

Лог (½ һин)
0,31 л

Һәчм ваһидләри

Һомер (1 кор / 10 ефа)
220 л

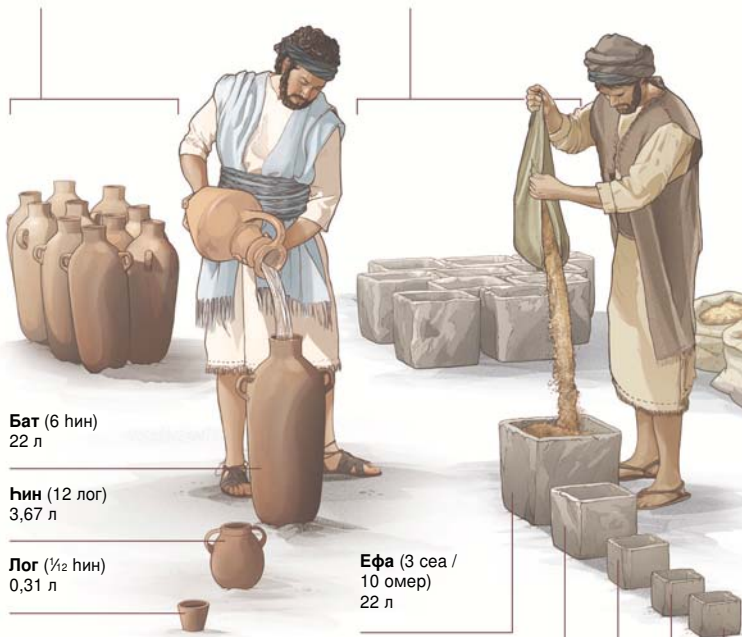
Ефа (3 сеа / 10 омер)
22 л

Сеа (3½ омер)
7,33 л

Омер (1½ каб)
2,2 л

Гав
1,22 л

Хиникс (Вһ 6:6 ајесиндө «бир кило» кими тәрчүмө едилиб) 1,08 л



Узунлуг ваһидләри

Узун гамыш (6 узун гулач)
3,11 м

Гамыш (6 гулач)
2,67 м

Сажын
1,8 м

Узун гулач
(7 дөрд бармаг)
51,8 см

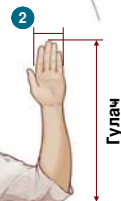
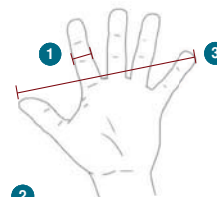
Гулач (2 гарыш / 6 дөрд бармаг)
44,5 см

Гыса гулач
38 см

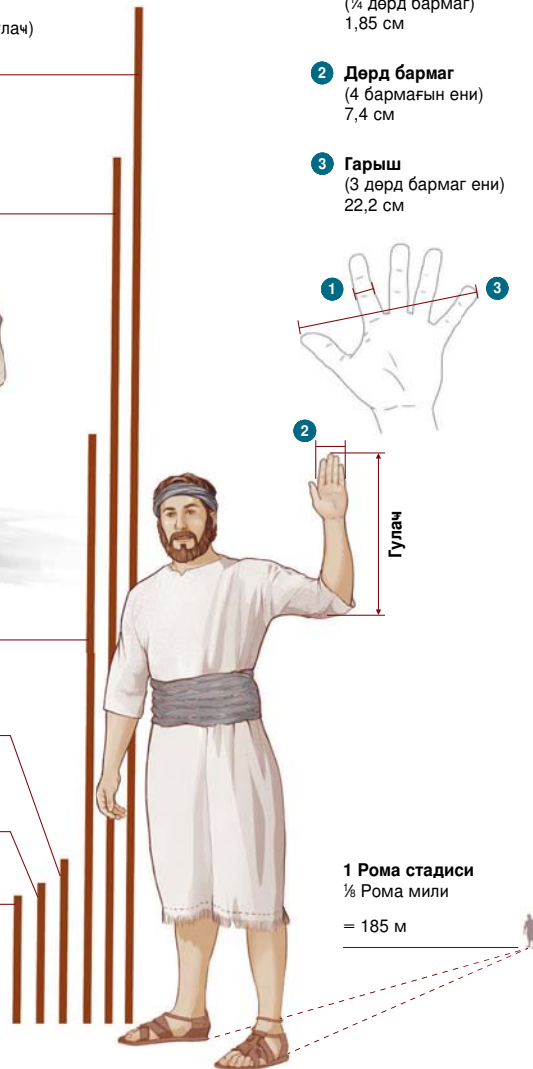
1 **Бир бармаг**
(¼ дөрд бармаг)
1,85 см

2 **Дөрд бармаг**
(4 бармағын ени)
7,4 см

3 **Гарыш**
(3 дөрд бармаг ени)
22,2 см



1 **Рома стадиси**
½ Рома мили
= 185 м



Төвратда пул вә чәки ваһидләри



Кера ($\frac{1}{20}$ шекел)
0,57 г
10 кера = 1 бега

Бега
5,7 г
2 бега = 1 шекел

Пим
7,8 г
1 пим = $\frac{2}{3}$ шекел

Шекел
11,4 г
50 шекел = 1 мина

Мина
570 г
60 мина = 1 талант

Талант
34,2 кг



Шекел чәкиси



Дарик
(Фарс, гызыл)
8,4 г
Үзејир 8:27



Литран (Рома чәки ваһиди)
327 г
Јәһја 12:3

«Чәкиси үч жүз грам олан баһалы, әтирли јағ, халис нард»



Мина
100 дирһәм
340 г
Лука 19:13
= тәхминән жүзкүн-
лүк әмәкһаггы

Талант
60 мина
20,4 кг
Мәтта 18:24
Вәһј 16:21
= тәхминән 20 иллик әмәкһаггы

Инчилдә пул вә чәки ваһидләри



Лептон
(Јәһуди пулу, мис,
јахуд тунч)
 $\frac{1}{2}$ кодрант
Лука 21:2



Кодрант
(Рома пулу, мис,
јахуд тунч)
2 лепта
Мәтта 5:26



Ассарион
(Рома вә әјаләт пулу,
мис, јахуд тунч)
4 кодрант
Мәтта 10:29



Динар
(Рома пулу, күмүш)
64 кодрант
3,85 г
Мәтта 20:10



Дирһәм
(Јунан пулу, күмүш)
3,4 г
Лука 15:8



Дидирһәм
(Јунан пулу, күмүш)
2 дирһәм
6,8 г
Мәтта 17:24



Антаја
тетрадирһәми

Сур тетрадирһәми
(Сур күмүш шекели)

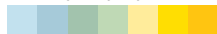
Тетрадирһәм
(Јунан пулу, күмүш;
күмүш статир дә адланар)
4 дирһәм
13,6 г
Мәтта 17:27

Биркүнлүк әмәкһаггы
(12 саат)

Икикүнлүк әмәкһаггы

Үчкүнлүк әмәкһаггы

Дөркүнлүк әмәкһаггы



0°C 10°C 20°C 30°C

АПР	НИСАН (ӨВИВ)	14 Пасха 15–21 Мајасыз чөрөк байрамы 16 Нұбар тэгдимәси	Иордан жағыш вө гар суларына көрө дашыр		Арпа	
МАУ	ИЈАР (ЗИВ)	14 Вахтында кечирилмәмиш Пасха	Гураглыг мөвсүмү башлајыр, сәма ајдынлашыр		Буғда	
ИЮН	СИВАН	6 һәфтәләр байрамы (Әллинчи күн)	Исти јај, ајдын сәма		Буғда, илк әнчир	
ИЮЛ	ТАММУЗ		Истиләр күчләнир, шеһ дүшүр		Илк үзүм	
АВГ	АВ		Истиләр өн жүксәк һөддә чатыр		Јај мејвәләри	
СЕНТ	ЕЛУЛ		Истиләр давам өдир		Хурма, үзүм вө әнчир	
ОКТ	ТИШРИ (ЕТАНИМ)	1 Көрәнәјла елан 10 Кәффәрә күнү 15–21 Чардаглар байрамы 22 Төнтөнәли мәчлис	Јај битир, илк жағышлар башлајыр		Шум вахты	
НОД	ХЕШВАН (БУЛ)		Нарын жағышлар		Зейтун	
ДЕК	КИСЛЕВ	25 һәср етмә байрамы	Јағышлар артыр, шахта, дағларда гар		Сүрүләр гышлағда	
ЈАН	ТЕВЕТ		Өн сојуг ај, јағышлар, дағларда гар		От чүчәрир	
ФЕВ	ШВАТ		Сојуглар сәнкијир, јағышлар давам өдир		Бадам чичкәләјир	
МАРТ	АДАР	14, 15 Пурим	Тез-тез көј курулдајыр, долу жағыр		Көтан	
	ВӨАДАР	19 ил әрзиндә једди дөфә өләвә олунан ај				

Әлавә мәлумат үчүн www.jw.org сајтына дахил олун вә ја
Јеһованын Шаһидләринин ашағыдакы үнванларындан биринә јазын.